
Bibl. Hammer
Stockholm
En avant
toujours en avant

JO. JACOBI
MANGETI,
MEDICINÆ DOCTORIS,
Et Sereniss. ac Potentiss. Regis Prussiæ Archiatri,

BIBLIOTHECA
CHEMICA CURIOSA,
SEU

Rerum ad ALCHEMIAM pertinentium

THESAURUS
INSTRUCTISSIMUS:
Quo non tantùm

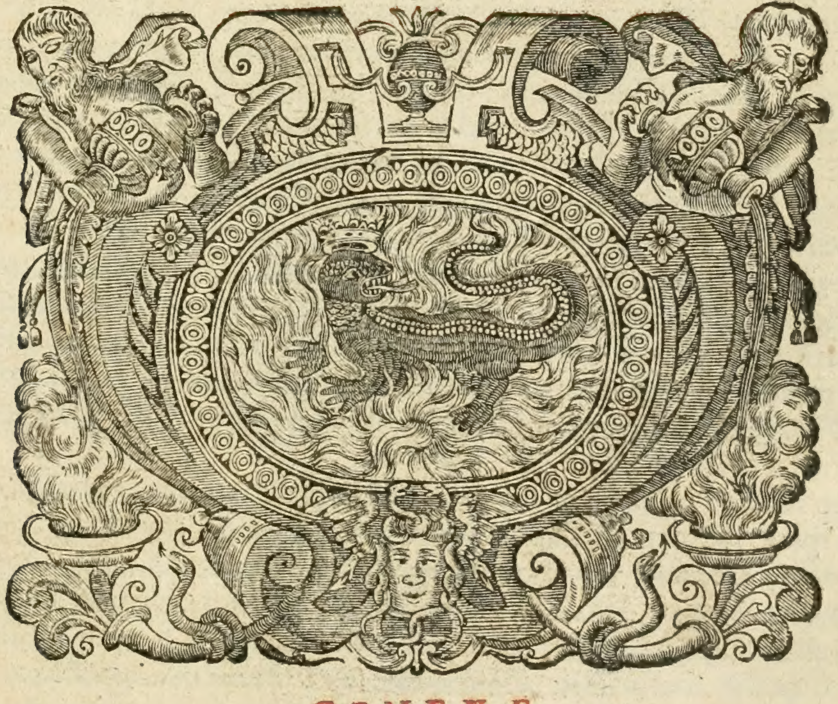
ARTIS AURIFERÆ,
Ac SCRIPTORUM in ea Nobiliorum Historia traditur; LAPIDIS Veritas Argumentis & Experimentis innumeris, immò & JurisConsultorum Judiciis evincitur; Termini obscuriores explicantur; Cautiones contra Impostores, & Difficultates in TINCTURA UNIVERSALI conficienda occurrentes, declarantur:

Verùm etiam

TRACTATUS OMNES VIRORUM
Celebriorum qui in MAGNO sudarunt ELIXYRE, quique ab ipso HERMETE, ut dicitur, TRISMEGISTO, ad nostra usquè Tempora de CHRYSOPOEA scripserunt, cum præcipuis suis Commentariis, concinno Ordine dispositi exhibentur.

Ad quorum omnium Illustrationem additæ sunt quamplurimæ Figuræ æneæ.

TOMUS PRIMUS.

GENEVÆ,

Sumpt. CHOUET, G. DE TOURNES, CRAMER, PERACHON, RITTER, & S. DE TOURNES.

M. DCC. II.

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

POSTQUAM Encyclopædiam Medicam favente Deô absolvimus, eamque variis Voluminibus, *Bibliothecâ* nimirum *Anatomicâ*, *Bibliothecâ Medico-Practicâ*, ac *Bibliothecâ Pharmaceutico Medicâ*, comprehensam hactenus dedimus; jam pro Auctariô, ac in Curiosorum gratiam *Bibliothecam Alchemicam* subjungimus. Grande sanè quibusdam argumentum, & nulli etiam inter eos quos minimè agitat auri sacra fames spernendum: siquidem præterquàm quòd jam ab ipsis Mundi cunis dignum visum est quod ab iis qui Sapientum nomine veniebant, non frustraneô ac infructuosô labore tractaretur, ut abundè demonstrat Borrichius aliique inter Doctos non pauci; inde ad Medicorum Filios multæ, eæque sanè artificiosæ Præparationes inter alias operationes sponte suâ quasi enatæ profluxerunt quibus Medicina nostra non tantùm ornata, sed etiam hominum sanitas, tum præsens corroborata, tum absens tutiori, breviori, & jucundiori quàm prius methodo, revocata est. Valeant itaque Misochemici illi qui magnô conamine, ac tam declamatoriâ voce contra nobilem Artem insurgunt, seu potiùs debacchantur, adeantque Viros undiquaque celebres, magnum scilicet Clauderum, Borrichium mox memoratum, Morhofium & alios tum Veteres tum Recentiores, quorum rationibus si mentis præjudiciis occæcatæ pertinacia evinci non possit, nihil prope est quod pro magni Elixyris defensione ulteriùs moliamur.

Fatemur equidem inter eos qui fastuosô Adeptorum nomine gloriantur, quique ut alii Midæ, quicquid attingunt se in aurum protinùs vertere posse jactitant, non paucos reperiri, tum fatuos & deliros, qui melancholica sua somnia, ac vapores ex hypochondriis malè affectis in cerebrum elatos, illudque suô contagiô inquinantes, pro revelationibus Cœlestibus & Divinis inspiratibus laborum suorum fidis directricibus venditant; tum tenebriones ac improbos deceptores, qui omnem lapidem movent ac undecunque cursitant, ut malis suis artificiis, magnificisque promissis incautos alliciant & allectos expolient; tum ventosos (si ita loqui licet) homines, qui dum divitiarum aviditate toti turgent, & in aliquem ex Chemicis Autoribus obscuriùs, ut moris est, scribentem, illabuntur, illius sensum sibi absolutè patere confidentiùs opinantur, ac eâ mente magnum Opus aggressi, non minùs quàm montes aureos sibi suisque pollicentur, quamvis inde nihil quàm temporis, facultatumq; in id adhibitarum jacturam, imò sæpiùs infamiam sint reportaturi. Fatemur prætereà prudentiores Viros, eosque qui in Chemicis Libris evolvendis, attentiusque ac piâ cum mente perlegendis impallueruut, non statim ut plurimùm rectam ingredi viam quâ ad auream itur Hermetis Arcem, defessosque sæpiùs ex itinere revertere, quod identidem repetunt, fœliciorem tandem eventum ex iteratis tentaminibus sibi promittentes. Ardua etenim res est ac difficultatibus plena materiæ Philosophicæ acquisitio & possessio.

Verùm nihil de nobilitate ac veritate alicujus Scientiæ, aut Artis ex eô decedit quòd variè aberrantes, imò fraudulentos ac cerebri imbecillioris homines in sinû suô alat; Sic enim reprobanda veniret omnis Religio propter immistos impios, sacrilegos, hæreticos & fanaticos. Exulare deberet Medicina & alia quæcunque Ars generis humani bonô enata & exculta, propter multos qui indoctè, imò malignè ipsas profitentur. Refugiendus esset omnis cibus & potus, quia ex iis in malè affectis prognati sunt morbi quandoque non pauci. Prætereà respectu difficultatis in Lapide adipiscendo; quis nescit jam olim pronunciatum, ardua esse quæ pulchra, ac in hujus veritatis emblema virtutis domicilium à Poëtis in rupium quàm maximè abruptarum cacumine positum fuisse? Quid ergo mirum si transmutationis à Philosophis decantatæ via operanti cuique protinus non ita explicabilis fiat,

ut primò accessu liberum illi sit ad divitiarum culmen pervenire, maximique omnium in hâc miseriarum valle Dei donorum possessorem statim fieri? Sique hujus Artis amasiis frequenter accidat ut post multos sudores & ardores pro formosâ quam expetebant Rachele, in lippam incidant Leam; donec resumtis laboribus refatigatisque subinde furnis ac vasis, scopum exoptatum, ac magnis precibus, orando scilicet & laborando exquisitum, tandem attingant. Illud etenim in aliis multò minoris momenti negotiis plùs quàm familiare est; nec sanè æquum foret ut quisquis etiam illotis manibus Magnum Opus adoritur voti compos sub primò fieret tentamine.

Nec nobis hic oggerant Adversarii impossibilitatem transmutationis pro quâ in toto Operis hujus decursu à Viris doctis pugnatur: Nam etiamsi per nos ipsos aliquid in metallis demonstrare minimè valeamus, nec propriis oculis eas transmutationes usurpare contigerit quibus aurum & argentum è plumbo, mercurio & aliis inferioribus metallicis materiis magnò autorum suorum lucrò conficiuntur; habemus forsan in aliis rebus non minùs stupendas, imò dicam multò mirabiliores metamorphoses: Nam si spiritus vini defœcatissimus & maximè alcoolisatus, totus quantus & servatò eôdem materiæ pondere, in terram; si salia volatilia acerrima, in aquam insipidam; si arborum frondes & rami, in lapideum ac ferruginosum quid; imò si etiam, ut ad metalla transeam, ferrum in cuprum per novam particularum insinuationem, converti queant, ut tum propriâ, tum alienâ experientiâ plùs quàm probatum credimus: Quis non videt de plumbò aut mercuriò in aurum &c. minorem esse distantiam, quam de mox enarratis materiis inter se, ac propterea possibilitatem transmutationis & accessionis earum ad invicem destruere objectiones omnes quæ contra transmutationis metallorum possibilitatem in distantiâ ab invicem, ac particularum diversitate fundatas, magnâ cum fiduciâ à Tincturæ oppugnatoribus afferuntur.

At ne solis rationibus pro prædictâ possibilitate, Lapidisque veritate pugnare videamur, & in controversiâ facti historiis etiam in majorem probationem agamus, præter eas omnes quæ à Clarissimis Viris Borrichiò, Clauderò, Morhofiò, Sachsiò, Helvetiò, Beccherò aliisque in primò hujus Bibliothecæ Librò, fusè adducuntur, subjungemus jam alias tùm è propriis schedis, tum aliunde rursus petitas. Duas habet Joh. Jacob. Heilmannus Bipontino-Palatinus in Præfatione ad Theatri Chemici Volum. VI. ubi de veritate Lapidis tam acriter disputat. Erat, *inquit*, circa annum 1603. Civis quidam Argentinensis nomine Gustenhover Aurifaber, is ad Imperatorem Rudulphum secundum, Mysterii Naturæ Scrutatorem solertissimum, de verâ Scientiâ Alchemiæ fuit delatus. Imperator igitur Civem istum sibi mitti vult. Magistratus civem ne aufugeret, turri cujus custos Bentz vocabatur, mancipat, eique, habitò consiliò, quòd iter ad Cæsarem faciendum esset per tres spectatissimos Liberæ Reip. Argentinensis Viros Doctorem Hartlieb Syndicum, Junth Archigrammateum, & Collefel-Senatorem, nunciat. Quos in perpetuam rei memoriam Gustenhover tigillis, follibus, carbonibus & plumbò instructos ad se invitat. Sequenti igitur die, rebus ad transmutationem paratis, & liquefactò in tigillis plumbò, unicuique illorum perexiguam pulveris projectitii portiunculam chartæ involutam in manus tradit, & separatim in tria tigilla injicere jubet. Quò factò post exiguum temporis intervallum, cujuslibet globulus bombardicus plumbeus in purissimum aurum erat transmutatus. Hanc historiam Glaserus quindecim Virorum Scriba & Collesfelii Senatoris in Conjugio successor, postmodum Regis Sueciæ per Alsatiam Commissarius, & tandem Regis Galliæ in tractatione pacis Monasteriensis interpres, anno 1647. mihi tunc Parisiis habitanti recensuit, & globulum in aurum transmutatum monstravit. Cæterùm hunc Gustenhoverum ex Monachi cujusdam donò quem in tempestate pluviosâ, nymbosâ, hospitiò exceperat Tincturæ aureæ possessorem quidem non verò factorem artis gnarum fuisse constans fama fuit.

Præter hanc historiam, illa quoque notatû est dignissima, quam Dienheimius Medicinæ Doctor & Professor Freiburgensis in Brisgoviâ, in libellò de Lapidis Philosophici veritate, de Sidoniò Scotò, itineris sui ex Italiâ Socio meminit, quem post multas in itinere habitas de Lapidis Philosophici possibilitate Disputationes, se præsente in ædibus Doctoris Medici Zvvingeri Basileæ circa annum 1603. plumbum in aurum transmutasse, seque partem ex illò in rei memoriam donò accepisse fideliter refert. Qui Scotus referente Doctore Tolden, posteaannò 1604. Coloniæ ad Rhenum sub tutelâ Magistratus impavidò animò apertè Tincturam, verificandæ Artis causâ exercuit. *Hactenus Heilmannus*; cujus enarrationi respectu posterioris exempli subjungimus quod habet Celeberr. Georgius Wolffgang. Wedelius in suâ ad Philalethæ Introitum apertum ad occlusum Regis Palatium Præfatione, quòd scilicet portionem illius plumbi in verum aurum à Sidoniò conversi adhucdum asservet Theodorus Zvvingerus, aliùs mox memorati nepos, ut ipse in suò Magnetis curiosissimò Scrutiniò affirmat.

Promptum esset alias rursus adducere hinc inde petitas historias, at ne nimium excrescat hæc Præfatio, ab ulteriori illarum transcriptione abstinebimus, duas à fide dignissimis Viris oculatissimisq; earundem testibus nobis cum omnibus circunstantiis enarratas, subnectere contenti. Primam communicavit Clariss. ac Spectatiss. Dominus Gros Verbi Divini Minister dum viveret, fidelissimus, & Medicinæ Doctor Practicusque fœlicissimus, rei Chemicæ non parum gnarus, & hæc est.

Vir quidam *Italus* anonymus annò ni fallor 1650. Genevam nostram appulit, & in hospitium cui

Crucis viridis insigne appensum cernitur exceptus est. Ibi cùm per diem unum, aut alterum commoratus fuisset, ab hospitii Magistro, nomine *De Luc* (cujus filius etiamnum hodie illic, eandem professionem exercens, inhabitat) expetiit ut sibi aliquis Linguæ Italicæ gnarus exquireretur, quôcum varias Urbis partes peragrare, curiosioraque in eâdem occurrentia visere liceret. Mora minimè facta est; cùm etenim Domino *De Luc* Dominus *Gros* 20. tum circiter annos natus, & in hâc nostrâ Civitate studiorum causâ commorans, satis notus esset, ab eô sciscitatum ivit utrum officium à prædicto Virô *Italo* expetitum ipsi præstare vellet. Petitioni lubens ille annuit, extraneoque à latere positus ipsi per quindecim dies comes fuit assiduus. Verùm hôc elapsô temporis intervallô, conqueri cœpit *Italus* quòd sibi deficerent nummi, sicque comitem suum non parum perturbavit, cùm pertimuerit ne à se ipso, eorum itidem tum satis egenô, tali adhibitô exordiô mutuam sumere vellet pecuniam. At ipsum fefellit suus timor; nam subinde ex eô percontatus est *Italus*, num aliquem nôsset aurifabrum cujus follibus aliisque instrumentis uti liceret, quiq; varia pro opificiô quôpiam peragendô necessaria suppeditare non recusaret. Indicavit quendam nomine *Bureau* Dominus *Gros*, ad eumque *Italum* continuò deduxit. Ille non invitè & catillos, & stannum purum, & mercurium currentem, & alia à Viro *Italo* expetita subministravit. Quid fit? Aurifaber è propriâ cum exiisset officinâ ne sua præsentia extraneo molesta foret, hicque famulum unicum cum Domino *Gros* sibi comites passus esset, in catillorum alterum stannum, in alterum verò mercurium currentem immisit, prioremque cùm igni follibus incitato admovisset, metallumque contentum sic promptè fudisset, posteriorem ad mercurii tantùm excalfactionem remissiori ac placidiori dedit vulcano, huncq; sic dispositum stanno fuso admiscuit, nec factâ morâ aliquid ceræ cui pulvisculus ruber immistus erat in consociata metalla projecit. Hinc tumultus aliquis, fumusque multus in catillô exortus; at longæ non fuerunt discordiæ, siquidem momentô quasi tranquillata sunt omnia, materiaque mox in formas effusa massas sex ponderosiores atque verè auricolores præbuit. Hinc advocatus est aurifaber officinæ magister, ab eôdemque *Italus* exquisivit ut examini rigido ac severo subjiceret materiam quam ipsi offerebat, minimam scilicet è massis illis quas è formis post mox memoratam è catillo effusionem eduxerat. Aurifaber lapide lydiô ac inductâ aquâ regiâ minimè contentus, portiunculas materiæ sibi traditæ per cupellæ seu cineritii tum fortè parati torturas, antimoniique voracitatem, cum sine ullâ ponderis diminutione aliquandiu vexâsset, ductilitatemque eximiam & ponderis perfectionem in metallô vidisset, mirabundus exclamavit se nunquam tale aurum tractâsse, cùmque ejus massulam in omnium quæ suppeditârat pretium multâ cum gratiarum actione ab *Italô* accepisset, abiit *hic* cum Domino *Gros* ad Monetarium publicum nomine *Bacuet* cui aurum suum obtulit, & pro eô duplionum Hispanicorum quantitatem æquiponderatam habuit. Tum viginti dupliones Domino *Gros* pro officio sibi amicè præstitô dono dedit, & postquam hospitii sui magistro pecuniam pro impensâ quam apud ipsum fecerat ad absolutam satisfactionem numerâsset, quindecim præterea dupliones addidit, ut ex iis per dies aliquot cum Dom. *Gros* & Dom. *Bureau* apud quem operatus fuerat, lautè viveret, sibique cœnam opiparam continuò interim parari jussit, ut ex ambulatione quadam redux cum prædictis viris comedere liceret. Verum sic ille evasit nec ampliùs visus est, sui desiderium imò admirationem relinquens iis qui ipsum nôrant, & præterea pecunias prædictas quibuscum ad totalem earundem consumptionem pro donatoris institutô apparatè vixere.

Secundam historiam annô 1685. mihi exposuit Vir Reverendiss. ac Illustriss. magnô suô meritô jam Episcopatum in Anglia occupans; qui identidem tum mihi exhibuit frustillum metalli de quô mox dicendum ponderis unciæ ad minimum dimidiæ. Historia autem hæc est. Vir quidam ignotus & veste sordidiori amictus aliquando Illustriss. Boyleum adivit, atque post aliquod de laboribus Chemicis colloquium ab eô exquisivit ut per famulos (scil. prædicti Boylei) antimonium cum aliis quibusdam materiis metallicis admodum vulgaribus, & in ipsô Nobiliss. Boylei laboratoriô tum fortè fortuna occurrentibus, in catillum projiceretur, catillusque in furnum fundendis metallis aptum immitteretur. Quod cùm peractum fuisset, contentáque catilli jam fusa cernerentur, idem Vir ignotus prædictis famulis pulvisculum exhibuit, quem in eundem catillum conjicerent, momentôque abiit jubens ut catillus in furno contineretur ad ignis absolutam extinctionem, & præterea promittens se post aliquot horas reversurum. Verùm cum promissi oblitus, nec per totam illam diem, nec per subsequentem visus fuisset, ut nec etiam unquam postea, Dominus Boyleus tigillum è furno educens in illô conspexit materiam verè auream, quam examinibus omnibus subjiciens pro aurô probô habere coactus est, præterquàm quòd ponderis esset paulò inferioris: Atque hæc est illa ipsa materia cujus portionem non sine admiratione vidi apud Illustrissimum Virum historiam mihi benevole ut in hujus enarrationis initiô dixi communicantem.

Adstructa hucusque rationibus ac historiis Artis Auriferæ seu transmutationis metallicæ possibilitate ac veritate, nihil ampliùs in tam litigiosô adderemus argumentô, ni Lectori Curiosô nos gratificaturos arbitraremur si hic processus duos adferremus; primum quidem ex Clariss. Caroli Musitani Mantissa ad Minsichti Armamentarium Chymicum adjecta exscriptum; Secundum verò à quodam Illustriss. magnô pretio nuper redemtum ac nobis communicatum, at hactenus experimento proprio minimè probatum.

Primus

Primus Processus hic est. Fiat vini spiritus rectificatissimus, qui per repetitas sublimationes ita phlegma deponat, ut totus cremabilis, sulphureus & volatilis, evadat verum alkool, & ita fugax, cujus guttula effusa terram non attingat, sed evanescat in auras, & hoc erit primum nostrum menstruum. Tunc recipe mercurium ex cinnabari redivivum more solito per cornutam, & habebis mercurium purissimum omni labe, impuritate & sophisticatione expertem. Accipe dictum mercurium redivivum, quem adhuc sale & aceto destillato expia, in vase vitreo perpetuò disturba & fortiter concute, ut acetum atra imbuatur larva, quod decanta & recens affunde, & hoc toties reitera donec non amplius nigrescat. Tunc advertes mercurium valdè coruscum, ut fulgor, quod optimi mercurii erit pro opere nostro argumentum. Tum recipe hujus mercurii resuscitati partes quatuor, mercurii meteorisati propria manû parati partes octo, in mortario ligneo, & pistillo ligneo unà misce, quousque nullum mercurii vivi granulum amplius appareat, quod non ægrè terendo & miscendo assequeris. Postmodum hanc misturam aludeli inde, & igni arenæ committe, & temperatum sublimationis adhibe ignem, quem sensim sensimque intende, donec materia tota meteorisetur, hanc dextrè collige, & iteratò, ut prius operatus fuisti, quinquies meteorisa. Tunc sublimatum summoperè nectareum & crystallinum possidebis. Hoc est sal nostrum, sal sapientum, quod mira operatur. Hoc tere in mortario ligneo, & in pollinem redige, pone in cucurbita vitrea, superfunde ad duorum, vel trium digitorum eminentiam spiritum nostrum igneum suprà præparatum, & Hermeticè claude, & in lentissimo igne digere per horas 74. aliquoties in die movendo, & agitando. Hoc exacto tempore, destilla lento igne, & eructabit vini spiritum unà cum spiritu mercuriali; hunc in vase bene clauso, ne exhalet, asserva. Residuo sali reaffunde spiritum nostrum igneum, ut suprà claude, digere, destilla & custodi, & toties repete donec sal nostrum sit totaliter solutum & per alembicum ascenderit cum spiritu nostro igneo. Magnum jam opus perfecisti; jam mercurius noster partialiter factus est volatilis; jam sensim aptus erit ad Solis vel Lunæ recipiendam tincturam. Verùm magnum perfecisti opus; immensas ergo Deo redde grates, qui huc usque hoc opus mirabile produxit. Jam vides quòd hoc opus totaliter sit naturale, & partialiter artificiale. Nec hoc magnum opus tibi cimmeriis obvolutum tenebris descripsimus, sed Sole clariùs, ut nostri Prisci nobis semper parabolis, hyeroglificis, fabulis & ænigmatibus imposuerunt. His ergo omnibus numeris absolutis, accipe spiritum nostrum mercurialem, spiritum igneum, qui ventre suo chalybem nostrum magicum occultat, & inde retortæ vitreæ, cui recipiens connecte, juncturis optimè clausis, & lentissimo igne spiritum vini igneum abstrahe; & remanebit in vasis fundo quinta essentia mercurialis, sive anima mercurii, quam fortiori igne propelle per retortam, ut planè volatilis fiat, ut omnes loquuntur Philosophi:

Si fixum solvas faciesque volare solutum,
Et volucrum figas faciet te vivere tutum.

Hæc est Luna nostra, fons noster, in quo se lavent Rex & Regina. Serva hanc pretiosam quintam essentiam mercurialem jam summè volatilem in vase bene clauso ad ulteriorem usum. Nunc progrediamur ad auri vulgi operationem, quam sine fuco, verborum ambagibus & invidia communicamus, ut ex auro vulgi aurum nostrum Philosophicum habeamus, sic ut ex vulgi mercurio, Philosophorum mercurium, mediante philosophica operatione nostra paravimus. In nomine ergo Domini recipe aurum vulgi, purifica illud vulgari more per antimonium, & in granula converte, quæ sale & aceto laventur, & satis purum erit. Hujus ergo auri recipe partem unam, cui superfunde essentiæ nostræ quintæ, seu mercurii animæ partes tres, ut numerant Philosophi, à septem nempe ad decem, ita etiam & nos numeramus, est itaque numerus noster Philosophicus, igitur à tribus & uno exordimur. Maritentur simul, ut sponsus cum sponsa ad procreandos sui generis fœtus, & mediante calore nostro Philosophico, videbis aurum vulgi submersum, & planè in deliquium coivisse, quoniam est sui generis, & aurum ex hoc fonte originem ducit: propterea matris instar est ipsi, & ratione hujus mirabilis fontis convertitur aurum vulgi in aurum nostrum, quod Philosophorum nullus huc usque detexit. Jam consummatum est matrimonium; jam de duobus factum est unum, ita sulphur Philosophicum in promptu est, & ut aiunt Philosophi, *sulphure soluto, lapis in promptu est.* Gaude & exulta, quia Attalicum thesaurum possides, & interim roga Deum, ut cœpta tua ulteriùs secundet, ut huc usque propitius fuit. Accipe ergo in Dei nomine vas nostrum Philosophicum, in quo Rex & Regina, tanquam in thalamo se amplectuntur, & colloca in balneo nostro Philosophico, & eò usque relinque, donec aqua terra facta fuerit; tunc facta est pax inter aquam & ignem, jam elementa nullam ampliùs contrarietatem habent, quia cùm elementa conversa fuerint in terram non ampliùs contrariantur, quoniam in terra cuncta elementa quiescunt: Inquiunt enim Philosophi, *Cùm videris aquam coagulare se ipsam, ratus es scientiam esse veram, & operationes tuas esse verè Philosophicas.* Aurum vulgi jam non est ampliùs vulgi at nostrum, seu Philosophicum, ob operationes nostras, primò summè fixum, deinde summè volatile, denique summè fixum, & in elementorum conversione tota scientia pendet. Primum aurum erat metallum, nunc sulphur cuncta metalla in suum sulphur convertere potens. Jam tinctura nostra facta est totum sulphur, quod energiam habet omnes morbos in pristinam vertendi salutem. Hæc est nostra medicina universalissima contra omnes humani corporis etiam deploratissimos morbos. Infinitas ergo omnipotenti Deo redde grates pro omnibus his quæ nobis contulit, & tu, cùm

adeptus fueris, amabo, ne inopum obliviscaris, ne Deus tui obliviscatur. In hoc nostro Opere magno duo fermentandi & projiciendi modi desiderantur, quibus suppressis non facilè qui hos non callent operis artificium assequuntur, ac proinde fermentandi modus talis est. Accipe sulphuris nostri prædicti partem unam, & projice super tres partes auri purissimi in crucibulo fusi, & in momento videbis aurum vi sulphuris conversum in sulphur auri rubeum inferioris qualitatis ut primum sulphur; cujus accipe iterum partem unam, & denuò projice super tres partes auri fusi, & iterum convertetur in sulphur, seu massam frangibilem; cujus iterum accipe partem unam super tres auri partes, & habebis metallum malleabile & extensibile. Si sic invenies, bonum, aliter adde aliud sulphur, & iterum abibit in sulphur. Tunc satis fermentatum erit sulphur, sive medicina nostra ad naturam metallicam. Projiciendi modus talis erit. Recipe hujus sulphuris fermentati partem unam, & projice super decem partes Mercurii vivi in crucibulô calefacti, & habebis metallum perfectum; si non satis coloratum esset, funde iterum & adde aliud sulphur fermentatum, & ita coloratur. Si frangibile evaderet, adde mercurii vivi sufficientem portionem, & erit omnibus numeris absolutum. Jam habes hic, Amice, descriptam universalem medicinam, tam pro salute ad quoscunque humani corporis morbos profligandos, & ad vitam producendam, quàm ad transmutanda in aurum perfectissimum cuncta metalla. Redde itaque Omnipotenti Deo infinitas gratias, qui humanarum calamitatum misertus, tandem hôc nostrô ævô inexhaustum thesaurum nobis revelavit, & nos ad commune commodum patefecimus: præ omnibus pro tanti muneris largitate, ne delinquas in conspectu ejus oramus, aliter si feceris, sine aurô evades Midas auritus.

Secundus Processus hic est. Recipe salis alkali, salis gemmæ, sal. armon. & tartar. vini albi ana ℥j. dissolvantur seorsim in aquâ pluviâ destill. filtrentur & evaporentur in vase vitreô ad Salis puri exsiccationem. Hic labor ter repetitus, exhibebit salia idonea operi de quo in sequentibus, ac propterea illa erunt seorsim asservanda in vitreis vasis mundis, ac probè obturatis.

Recipe uniuscujusque salium præmemoratorum ℥vj. terantur in alkool super porphyrite lapide, aut aliô quôcunque durô, quô pictores in coloribus comminuendis utuntur, adde reguli antimonii, ex tartari & antimonii partibus æqualibus cum quarta nitri parte modô ordinariô parati, ℥iij. Mercurii vivi in spir. vini & acetô probè loti, ℥iij. Regulus cum salibus simul conterantur in pollinem subtilissimum, cui in ligneum mortarium immissô, mercurius currens adjiciatur, continueturque detritio ac agitatio materiarum donec dictus mercurius omnino absorptus videatur. Immitte hanc materiam in vas vitreum circulatorium, in eamque conjice spiritus urinæ rectificatissimi ℔ß. cum ejusdem urinæ sal. volatil. ℥j. & sal. fixi ℥ß. lutentur juncturæ lutô infrà describendo & per 15. dies integros in digestione lentâ reponatur. Postque reapertô vase adde spir. vini rectificatiss. ℔ß. obtura ut prius vas pelicanatorium, & repone rursus per alios octo dies in digestione lentâ, quâ materiæ probè uniantur. Reaperiatur vas, & additâ spir. sangu. humani rectificatiss. ℔ß reobturetur ut priùs, lentaque continuetur digestio per alios quindecim dies. Hisce peractis contenta omnia vasis circulatorii in matratium longioris colli immittantur hocque in cinerum balneo reponatur, ut lentô igne destillentur; quæ destillatio menstruum operi nostro necessarium tibi exhibebit. Recipe menstrui per destillationem prolecti partem dimidiam, eamque super materias in vase circulatoriô restitantes, ac non bene solutas reaffunde, itaut materiis prædictis tres digitos supereemineat, lutô rursus obturetur vas, inque capsulam cineribus plenam immittatur ad eam profunditatem ut quicquid materiæ est in iis bene sepultum cernatur; adhibe ignem digestorium, illumque in eodem tenore per septimanas sex integras continua. Quibus exactis clarum menstruum decanta, novumque residuis materiis affunde, luto juncturas obtura, ac rursus per integros duos menses ut priùs digere: posteaque decantatô menstruô, & novô additô, cum exacta materiarum ad fundum usque vasis agitatione, & per spatulam ligneam commotione, lutum inducatur, vasque digestioni paulò intensiori, registris scilic. furni aliquantulum adapertis, per tres menses reponatur. Hôc exactô temporis spatiô vas è capsulâ sua eximatur ac aperiatur, menstruumq; contentum ad ultimam usque guttulam decantetur; rursusque fæcibus spiritum roris majalis ad quatuor digitorum eminentiam affunde, obturetur vas sine lutô & per tres dies calori lento committatur: abstrahe spiritum roris, novumque adde, & digestionem rursus per tres dies repete, eundem laborem toties iterando quoties necessarium fuerit pro totali salium acrimoniæ ablutione, ac usque dum materia contenta coloris videatur grisei cineritii. Materiam postea spiritui roris majalis misce, probè ablue & in vitreum vas fundi largioris promptè projice, & postquam consederit, quantum fieri poterit, quicquid erit lympidi liquoris decanta, eamque materiam super calore cinerum exsicca, ita ut in pulverem abeat griseum, quem super lapide porphyrite quàm subtilissimè conteres. Tunc habebis materiam tuam probè paratam. Recipe igitur hujus materiæ cerâ, aut chartâ ceratâ obvolutæ ʒj. cupri veteris, ad modum inferiùs describendum purgati, ℥iiijß. aut ℥v. immitte in crucibulum aptum, crucibulumque carbone latô coopertum in ignem intensiorem conjice, ita ut materiæ contentæ per horæ quadrantem quàm maximè bulliant. Post prædictam materiam in formas fusure triticeô conspersas infunde, easque linteô madidô obvolutas frigescere sine. Tunc materiam è formis eductam cupellæ cum octo plumbi puri partibus impone: habebis argenti puri ℥iij. & auri ʒß.

Pro *Luto* conficiendo ac usurpando ad operandum. Primò ori vasis pelicanatorii, seu circulatorii, adaptetur obturamentum ligneum, seu subereum non porosum, quod exquisitè ungatur albumine ovi probè conquassatô. Tum recipe calcis vivæ, minii, lithargyrii, ac crystalli Veneti in alkool pulverati partes æquales, albi Hispanici partem dimidiam, cum ovorum albuminibus agitando commisceantur, & postquam bene unita fuerint, extende super obturamentum, linteum forte, sed non nimis crassum, illudque lutô prædictô liniatur; plures lintei ac luti applicationes iterando, donec vas satis obturatum sit.

Cuprum purgatur sequenti modô. Recipe Sal. commun. tartari vini, aluminis ana ℥ß. conterantur in pulverem subtilissimum, ac dissolvantur in aquæ communis ℔vj. Rubefiat cuprum in igne intensiori, ac ter in aquâ prædictis salibus imprægnatâ extinguatur. Sic erit purgatum.

Sal volatile & *fixum*, ut & *spiritus urinæ* sic parantur. Recipe urinæ puerorum 12. circiter annos natorum & vinum bibentium q.s. reponatur in magnis vasis vitreis, ita ut repleantur ad tres quartas, obturentur exactè, & per sex septimanas in locô calidô pro putrefactione collocentur: post contentum destilletur ex balneo arenæ tenuis cribratæ. Postquam omnia ascenderint, non tamen ad desiccationem, ne scilicet matracium abrumpatur; (in hac autem destillatione duo dies integri sunt insumendi) quando, inquam, ea omnia quæ ascendere debent ascenderint, recipe spiritum destillatum, illumque fœcibus restitantibus reaffundendo, secundò, ac etiam tertiò, cum eôdem labore destilla, observando tantùm ut tertiâ vice materiæ ad siccitatem absolutam propellantur. Infunde liquorem destillatum in vas longissimi quàm fieri poterit colli, superque eô adapta capitellum superiùs adapertum, cujus aperturæ item capitellum aliud minus ac cæcum impone, juncturas probè lutando; tum matratium in cinerum balneô colloca, ac per tres horas ignem ita admove, ut primò lenis admodum post intensior paulò fiat, donec quasi sudoris guttulæ undique in eô deprehendantur, tunc enim indicium habetur quod sal volatile ad capitellum cæcum evehitur; cùmque liquor ebullire inceperit, matracium è cineribus ad dimidium extrahatur, remotoque igne frigescat capsula, ut eâ frigefactâ, vasisque extractis, sal volatile capitelli parietibus adhærens educi queat. *Sal fixum urinæ* paratur ex fæcibus primæ destillationis, scilicet illas pluries calcinando, dissolvendo, filtrando, ac evaporando, donec scilicet sal adeptus sis fixissimum, album, quod tandem in crystallos facilè cogitur. *Spiritum* autem *urinæ ardentem* quod attinet. Recipe liquorem post extractionem salis volatilis modô præmemoratô factam, residuum, repone in matraciô longioris colli, ac destillando ad tres quartas, habebis spiritum urinæ ardentem.

Spiritus Sanguinis Humani ita paratur. Recipe sanguinis hominis sani, inter 20. & 30. annum constituti q. s. contineatur in vasis vitreis largioribus & apertis per 24. horas, tuncque serum effundendo, partem coagulatam in vasa vitrea immitte illaque probè obturata, in locô calidô per mensem integrum, scilicet ad absolutam putrefactionem, repone. Tuncque ut mox de urinâ dictum est destilla.

Spiritus vini ita paratur. Recipe vini generosi q. s. destilletur ex cineribus modô ordinariô, donec scilicet phlegma ascendere incipiat. Recipe rursus aliud vinum, illudque eôdem modô destilla; laboremque repete donec satis tibi sit spiritus vini, quem in matratium longioris colli immittas, hujusque matratii orificio aptetur linteum quod postquam circumligatum fuerit in prædictum collum paulò profundiùs intrudatur, cavum quod sic efficitur crustulis panis albi replendo; operiatur cavitas sic repleta panno albo laneo, oleô olivarum imbutô, capitellumque vitreum pòst aptetur, ac lentô igne materiæ destillentur: Spiritus purus in vas recipiens abibit, dum phlegma totum crustulis panis, ac panno oleô imbuto, adhærebit. Si idem secundò repetas, nobiliorem spiritum nanciseeris.

Spiritus roris maialis paratur sequenti modô. Recipe roris aut pluviæ maialis, aut itidem nivis exeunte Martio aut ineunte Aprili collectæ q.s. ex iisque modô ordinariô spiritum destilla.

Exaratis jam duobus processibus, multis forsan non displiciturís, quamvis non æque Magni & Nobiles, ac suis Authoribus reputati sunt, nobis videantur, ut nec sanè alii innumeri per totam Bibliothecam respersi, clauderemus Præfationem nostram aliquid tantùm de compilationis dispositione ac distributione subjiciendo; verùm priùs diluenda venit illa objectio quâ Chemici impietatis ac prophanationis eò arguuntur quod Sanctissimis Scripturæ Divinæ Oraculis, in opere suô, magnô artis opprobriô, non parum, ut quibusdam placet, abutantur. Præterquam quòd etenim Adeptorum doctrina nihil magis quàm pietatem & morum Sanctimoniam spirat, quandoquidem undiquaque edocet nullum unquam in laboribus Philosophicis profecturum qui cor Sæculi impuritatibus vacuum non habuerit, quique se integritate morum, charitate in proximum, & aliis in genere virtutibus Christianis Deo Maximo Operis Præsidi ac Directori commendatum non fecerit. Quis non videt Sententias è Sacris Codicibus desumptas, prophanô sensû apud ipsos minimè usurpari, quandoquidem se continuò coram Deô consistere; ac ipsum furnis non aliter quàm dumeto ardenti Mosi in desertô conspicuo, insidere arbitrati, non tantùm cum corde humili, & discalceatis, ut ita dicam, pedibus, Magnum Veteris Populi Legislatorem imitati, ad Luminum illum Patrem accedunt; sed etiam omnem navant operam ut se verbis & operibus,

Magno

Magno omnis doni perfecti Donatori ac Diſtributori, puros & acceptos præbeant: Nihilque propterea in Sacris Paginis intactum relinquunt quò Numinis gloriam devotò celebrent animô, canticiſque in ejuſdem conſpectû, non ſecùs ac Pius ille Rex David coram Arcâ, Divinæ præſentiæ ſymbolô, ac monumentô, ſeu potiùs, ſi ita loqui licet, Numinis habitaculô, cùm poſt longam abſentiam Hyeroſolymam reportaretur, magnâ vi exultent: atque non aliter excipiunt homines qui inſanire eos, ac in tantâ verborum exultatione prophanare reputant, quàm idem Rex Conjugem ſuam Mical ſibi quoſdam motus aliô forſan omni locô & tempore indecoros, exprobrantem excepit. Quid igitur mirum ſi viri taliter affecti, Deoque continuò & quaſi de facie ad faciem ſe aſſiſtere opinantes, toti in virtutum, ac præcipuè Miſericordiæ Divinæ erga humiles, celebratione occupentur? Abſit interea ut probemus quæ phantaſmatis ſuis forſan quandoque nimiùm abrepti de Trinitate, atque Incarnationis & Paſſionis Chriſti Salvatoris noſtri myſteriis, liberiùs quàm par eſt & verè abuſivè laboribus ſuis quidam quandoque applicant.

Tractatus Collectionem hanc conſtituentes, eorumque diſpoſitionem quod ſpectat; monendus venit Lector nos hic præter Epiſtolas quaſdam Sendivogio adſcriptas, manuſcriptos Codices quàm pauciſſimos inſeruiſſe, quamvis innumeri, tum Româ, tum Baſileâ, tum ex aliis locis, à Viris in hiſce ſtudiis quàm maximè verſatis nobis amicè offerrentur; quia ſcilicet non ita tutum eſt iis uti, poſtquam quicquid ſelectius in totâ Europâ repertum eſt, jam ab aliis in eodem argumento qui variis temporibus compilationes inſtituerunt, conſarcinatum eſt. Itaque ideam à Magno Borrichio in ſuô Chemicôrum Celebriorum Conſpectu propoſitam complere contenti, undecunque conquiſivimus quô illi ſatisfaceremus; imò interſertis etiam ſubinde aliis Studio Chemico apprimè facientibus, & ſecundùm ordinem temporum quibus Autores ſcripſerunt diſpoſitis, perfectiorem etiam traderemus. Verùm quia non ſatis Curioſis omnis ordinis fuiſſet ſi Tractatus præcipuos ſuper Magnô Opere conſcriptos in unum collectos corpus exhiberemus: ni priùs de Alchemiæ Hiſtoriâ, Lapidis veritate, ac Terminis Artis aliquid prælibaſſemus; totum primum Bibliothecæ noſtræ Librum, ex hiſce confectum damus, ut videri poterit in argumentô ipſi præmiſsô. Reſpectu verò Diſpoſitionis Tractatuum, Bibliothecam complentium facillimum erit illam in Indiculô mox ſubſequuturo videre, ac propterea ab eâ ulteriùs explicandâ jam abſtinemus.

INDEX
TRACTATUUM ET CAPITUM
IN
BIBLIOTHECA CHEMICA
CURIOSA CONTENTORUM.

LIB.

Cap. XI

Index Tractatuum & Capitum

SUBSECTIO II.

SUBSECTIO III.

SUBSECTIO IV.

SUBSECTIO V.

SUBSECTIO VI.

SUBSECTIO VII.

SUBSECTIO VIII.

SUBSECTIO IX.

SUBSECTIO X.

SUBSECTIO XI.

SUBSECTIO XII.

SUBSECTIO XIII.

LIB. III. SECT. II. SUBSECTIO I.

SVB-

SVB-

Lib. II.

SVBSECTIO IX.

BIBLIOTHECÆ CHEMICÆ CURIOSÆ LIBER PRIMUS

Quo, per varios variorum AUTHORUM TRACTATUS *in Sectiones & Subsectiones melioris ordinis gratiâ distributos,*

ALCHEMIÆ, SCRIPTORUMQUE de ea præcipuorum Historia traditur; Veritas Argumentis pro & contra allatis, Experimentisque non paucis, & Jurisconsultorum Judiciis adjectis, comprobatur; Termini, tum Res ipsas, tum etiam Operationes spectantes, explicantur; Ac tandem Cautiones in Arte contra Impostores adhibendæ; & Difficultates in eâdem occurrentes abundè declarantur.

SECTIO PRIMA.

De Alchemiæ ac Primariorum in eâ Scriptorum Historiâ.

SUBSECTIO PRIMA.

De Ortu & Progressu Chemiæ Dissertatio:

Autore OLAO BORRICHIO Medico Regio, & in Academiâ Hafniensi Professore Publico.

CHEMIÆ incunabula in antiquissima prospiciunt tempora. Natam ante diluvium ex Tubalcaini (qui aliis Nationibus Vulcanus est) historiâ sagaciores colligunt, eo inducti, quod ferri, ærisque metalla, illa Tubalcaini Magisteria inveniri, fingi, formarique nequeant, nî ratio priùs cognoscatur, minerarum naturas investigandi, coquendi, purgandi, segregandi; quæ universa reperire non nisi Divini ingenii est, reperta autem prosequi, fabri cujusvis proletarii. Neque enim inficiandum, plus non modò laboris, sed &, quod præponderat, plus subtilis genii ad metalla æris mallei ictibus reddenda obedientia requiri quàm ad illa auri, argentique; quòd etiam rudis & terrestribus involuta mixturis auri gleba uno, alteróve cum igne conflictu transeat in purum, putumque obryzum; & si *Psalmum Davidis* XI. malumus, septem denique excoctionibus in absolutæ perfectionis statum provehatur argentum; cùm terrea æris gleba, quod *Erkero*, *Agricolæ*, & quotidianis Pyracmonum metallicorum credimus experimentis, non ante duodecimos ignes vel malleo legitimè obtemperet, vel Mercatori sive justo colore, sive ductili tenacitate probetur. Quanquam autem hodie metalurgi etiam in Chemicis parum exerciti, metalla ex mineris permistis facilè excoquant, Magistro viam præeunte, necesse tamen, primum Inventorem, Magistrumque

giſtrumque Chemicum eſſe; ita hodie pyrium illum pulverem quivis è circulo Carbonarius præparaverit, *Bertholdo Swartzio* Chemicô, poſt *Rogerium Baconem*, pedum viam oſtendente; quem ante, ſolida quinquaginta, & hoc amplius, ſecula ignoravere. Nec niſi à *Cornelio Drebbelio* Chemico profectus eſt vel vitri calendarii, ſeu thermoſcopii uſus, vel egregii coloris ignei (*Scarlatto* Italis dicti) quo ſuperbiunt panni Belgici, inventum, cùm utrumque nunc pari felicitate plebeii imitentur artifices. Scilicet, primi rerum inventores inter infinita diverſiſſimi generis experimenta ætatem conſumunt, antequam ſolidam artem, & ſtabilem, perpetuoque exſpectationi reſpondentem abſolvant. Quamvis proinde res ipſa loquatur Tubalcainum, hoc eſt, judice *Voſſio*, *Bocharto*, & ipſâ vocis ſimilitudine perſuadente, Vulcanum primum, ſupra illis æris, ferrique magiſteria experiundo proceſſiſſe, juverit tamen in complementum rationum, veraciſſimum Scriptorem *Diodor. Siculum* audire, qui à peregrinatione Ægyptiacâ redux ita *Antiquit.* Lib. V. Ἡφαιστον ἡ λέγουσιν εὑρετὴν γενέσθαι τῆς περὶ τὸν σίδηρον ἐργασίας ἁπάσης, καὶ τῆς περὶ τὸν χαλκὸν, καὶ χρυσὸν, καὶ ἄργυρον, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τὴν ἐκ τοῦ πυρὸς ἐργασίαν ἐπιδέχεται· καὶ τὰς ἄλλας δὲ χρείας τὰς τοῦ πυρὸς ἁπάσας προσεξευρεῖν. καὶ παραδοῦναι τοῖς τε τὰς τέχνας ἐργαζομένοις, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις i. e. *Vulcanum aiunt inventorem eſſe omnis illius circa ferrum, & æs*, & aurum, & argentum operationis, omniumque cœterorum, quæ ignis actionem recipiunt. *Quin & reliquos omnes ignis uſus adinveniſſe, atque tum artificibus, tum aliis omnibus hominibus communicâſſe.* Conſpirat Homerus *Odyſſ.* o.

> Δώσω τοι κρητῆρα τετυγμένον, ἀργύρεος δὲ
> Ἔστιν ἅπας, χρυσῷ δ' ἐπὶ χείλεα κεκράανται,
> Ἔργον δ' Ἡφαίστοιο ——— ——— —— i. e.
> *Craterem tibi donabo mirâ arte paratum,*
> *Argento ex ſolido, labra undique circuit aurum,*
> *Vulcanus fecit.* ——— ——— ——

Aurum enimvero fuiſſe jam ſtatim ab initio, vel terra Hevilath *Gen.* XI. abunde docuerit. Quin & artes Vulcani etam circa aurum, aut quiddam ei ſimile, curioſiùs tractandum occupatas fuiſſe, ſublime illud *Pindari* ingenium jam olim ſubolfecit, Ὀλυμπ. ζ. Βρέχε θεῶν βασιλεὺ ὁ μέγας χρυσαῖς νιφάδεσσι πόλιν Ἀφαίστου τέχναισι i. e. *irrigavit magnus Deorum Rex urbem* (ɔ: Rhodum) *nivibus aureis, Vulcani artibus.* Hîc qui corticem tantùm rerum intuentur, præter fabulæ contemnenda deprehendunt nihil; qui autem oculorum altero venerandam inſpiciunt Antiquitatem, altero Naturam rerum, magnum inde exſculpunt Naturæ myſterium. Enimvero in nivibus illis plebi calcatis oleum latere aurei coloris, quod terris fœcunditatem immulgeat, non difficulter Vulcani ope oſtendet Chemicus ſagax, ſi iſtuc impellat neceſſitas. Nec abre *Pindarus* iterum Ἰσθμ. ζ. ingeminavit: χρυσῷ νίφοντα τὸν φέρτατον Θεῶν. Quò fabulam Danaës de Jove in pluvium aurum converſo, inque gremium amatum depluente trahant quibus vacat, & cum ingenioſa *Sappho* χρυσὸν παῖδα Διὸς appellent, dum ego ad Tubalcainum, ſive Vulcanum revertor; qui non utique de nihilo Chryſor dictus eſt *Philoni Byblio* ex *Sanchuniathone* apud *Euſebium*; neque ſine ratione nobiliſſima Chemiæ palæſtra Memphis in templo Vulcani, ex *Zoſimo Panopolite*, *Euſebio*, *Syneſioque* diu effloruit.

Zoſimus autem ille *Panopolites*, antiquiſſimus Scriptorum Chemicorum *Conringio* æſtimatus, Chemiæ exordia, ut diluvio priora, libro Ἰμοὺθ inſcripto ad Angelos ἐγρηγόρους referre videtur: Verba *Zoſimi*, quæ juxta mecum in Manuſcriptis Biblioth Reg. Pariſinæ exſtantia legit, adeoque in notis ad *Euſebii Chronica* jam ante expreſſit Scaliger. ita habent: Φάσκουσιν αἱ ἱεραὶ γραφαὶ, ἤ τοι βίβλοι, ὦ γύναι, ὅτι ἐστί τι δαιμόνων γένος, ὃ χρῆται γυναιξίν. Ἐμνημόνευσε καὶ Ἑρμῆς ἐν τοῖς φυσικοῖς, καὶ σχεδὸν ἅπας λόγος φανερὸς καὶ ἀπόκρυφος τοῦτο ἐμνημόνευσεν. Τοῦτο οὖν ἔφασαν αἱ ἀρχαῖαι καὶ θεῖαι γραφαὶ, ὅτι Ἄγγελοι ἐπεθύμησαν τῶν γυναικῶν, καὶ κατελθόντες ἐδίδαξαν αὐτὰς πάντα τὰ τῆς φύσεως ἔργα, ὧν χάριν προσκρούσαντες ἔξω τοῦ οὐρανοῦ ἔμειναν, ὅτι πάντα τὰ πονηρὰ, καὶ μηδὲν ὠφελοῦντα τὴν ψυχὴν ἐδίδαξαν τοὺς ἀνθρώπους. Ἐξ αὐτῶν φάσκουσιν αἱ αὐταὶ γραφαὶ, καὶ τοὺς Γίγαντας γεγενῆσθαι· ἔστιν οὖν αὐτῶν ἡ πρώτη παράδοσις χημᾶ περὶ τούτων τῶν τεχνῶν· ἐκάλεσαν δὲ ταύτην τὴν βίβλον χημᾶ· ἔνθεν καὶ ἡ τέχνη χημία καλεῖται. i. e. *Dicunt, ô mulier, Sacræ Scripturæ, ſive libri eſſe geniorum aliquod genus, quod mulieribus utitur. Meminit & rei hujus Hermes in Phyſicis, & ferè omnis doctrina cùm manifeſta, tum apocrypha illud ipſum memorat, Hoc ergo memorant Veteres & Divinæ Scripturæ, quòd Angeli cupidine mulierum ineſcati edocuerint illas omnia Naturæ opera. Hinc offenſâ contingente, extra cœlum manſere, quod mala omnia, & animæ nil profutura homines docuiſſent. Ex illis natos Gigantes tradunt eædem Scripturæ. Eſt igitur prima eorum traditio* χημᾶ, *de his artibus: appellarunt autem librum illum* χημᾶ: *hinc & ipſa ars* Chemia *vocatur. Chema* Arabibus ex *Bocharto* eſt occultare, quia ſcilicet Chemiæ ars occulta. Non diſſimilia excidere *Clementi Alexandrino, ſtrom. quinto,* niſi quòd à voce *Chemiæ* temperet: Παραθήσομαι, inquit, ὡς οἱ Ἄγγελοι ἐκεῖνοι οἱ τὸν ἄνω κλῆρον εἰληχότες κατολισθήσαντες εἰς ἡδονὰς, ἐξεῖπον τὰ ἀπόρρητα ταῖς γυναιξὶν, ὅσα τε εἰς γνῶσιν αὐτῶν ἀφῖκτο, κρυπτόντων τῶν ἄλλων ἀγγέλων, μᾶλλον δὲ τηρούντων εἰς τὴν τοῦ Κυρίου παρουσίαν· ἐκεῖθεν ἡ τῆς προνοίας διδασκαλία ἐρρύη, καὶ ἡ τῶν μετεώρων ἀποκάλυψις, id eſt, *Adjiciemus quemadmodum Angeli illi, quibus ſuprema ſors obtigerat, ad voluptates delapſi mulieribus aperuerint reticenda illa, quæ ad ipſorum pervenerant cognitionem, aliis interea Angelis occultantibus, ſive potius in adventum Domini conſervantibus: illinc providentiæ doctrina profluxit, & rerum ſublimium manifeſtatio.* Credibile utrumque ex lacunis Apocryphis *Enochici libri* iſthæc hauſiſſe, & tantillum interpolâſſe: eò enim ducunt verba perſonati illius *Enochi ex Syncello* per *Scaligerum* in *Euſebiano opere* confidenter allata: Καὶ ἐδίδαξαν (ſc. Angeli ἐγρήγοροι) ἑαυτοὺς καὶ τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν φαρμακείας καὶ ἐπαοιδίας. Πρῶτος ὁ Ἐζαὴλ ὁ δέκατος τῶν Ἀρχόντων ἐδίδαξε ποιεῖν τὰς μαχαίρας, καὶ θώρακας, καὶ πᾶν σκεῦος πολεμικὸν, καὶ τὰ μέταλλα τῆς γῆς, καὶ τὸ χρυσίον πῶς ἐργάσωνται, καὶ ποιήσωσιν αὐτὰ κόσμια ταῖς γυναιξὶν καὶ τὸν ἄργυρον· ἐδίδαξαν δὲ αὐτοὺς καὶ τὸ στίλβειν, καὶ τὸ καλλωπίζειν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς λίθους. *Et docuerunt ipſos, fœminaſque ipſorum venenorum temperamenta, atque carmina, quæ noxia averruncarent. Primus Hexael, decimus Principum, docuit artem conficiendi gladios & thoraces, & omne inſtrumentum bellicum, metalla etiam terræ, & quomodo aurum tractent, argentúmque, ut pulchra fœminis videantur. Docuerunt ipſos quoque ſplendidum, ſpecioſumque reddere vultum & electos lapides.* Non diſcordat *Tertullianus, de cultu fœminarum, c. X. Angeli peccatores*, inquit, *illecebras detexerunt, aurum, argentum, & opera eorum tradiderunt, etiam calliblepharum, vellerumque tincturas inter cætera docuerunt, damnati à Deo, ut Enoch. refert.* Verùm enimverò in eo tum *Clem. Alexandrinum*, tum *Zoſimum*, tum denique

nique *spurium Enochum* (genuinum *Enochi* scriptum magnæ venerationis in Æthiopiâ exstare *Duretus* tradidit: sed quod memorabile, *Eupolemus* apud *Eusebium* docet Astrologiam ab Enocho pervenisse ad Abraamum, à Mathusalemo ad Enochum, ab Angelis ad Mathusalemum. De *Enochi* libris varia *Aldrete*) à vero deflexisse constat, quòd temerarios illos Angelos à filiis Dei, hoc est Patriarcharum, diluvio superiorum liberis nescierint discernere: neque enim Angelorum fuerit, in quacunque tandem illos reponas orchestrâ, mulierum amoribus irretiri, & Samsonis exemplo pellices in arcanorum suorum admittere conscientiam. Ut adeóque nihil vero sit propius, quàm Angelos hos, id est, Sethi, Tubalcainique Nepotes, proborum Parentum improbos filios, cùm à Patribus reticenda Naturæ mysteria edocti essent, Cainitidarum meretricum victos amoribus intempestivâ garrulitate Majestatem secretorum profanâsse, eóque inter alia iram in se accendisse Numinis. Verùm largiretur aliquis liberalior *Zosimo*, *Clementique* geniis ἐγρηγόροις initia Chemiæ in terras propagatæ accepta esse referenda, nihil adeo hoc obesset artium Reginæ; cùm novisse eam, quam primos Auctores à Deo agnoscunt didicisse, magnis illis mentibus vitio nequaquam vertatur, sed cognitam scelestâ futilitate divulgâsse. Neque verò gladios, & aheneos thoraces, & cætera bellandi instrumenta paravisse crimini cuiquam imputatur; neque gemmas expolire, metalla pretiosa excoquere, calliblepharon temperare, in erubescendis hodie numeratur artibus, quæ artificia tamen eorundem ministerio Angelorum in terras demigrasse *Enochi* Scriptum asseverat. Et quid demum id detraxerit Oratoriæ facultati, quòd serpens antiquus eloquentissimè olim, & primus omnium rhetoricatus sit. Quod si proscribenda, quæ ab Angelis quibuscunque vel per somnos monstrata, magnum hodie pharmacorum salutarium amputaremus numerum, quod ut proclive, ita alieni operis, & supervacui foret ex nocturnis ægrorum in templis Æsculapii, Serapidis, Isidis incubationibus, apud *Aristophanem*, *Plautum*, *Ciceronem*, *Jamblicum*, *Philostratum*, *Herodianum*, *Pausaniam*, *Strabonem*, *Servium*, *Galenum*, *Celsum*, *Aetium*, alios demonstrare. Adeo enim non improbari Deo illud mitigandorum metallorum artificium, ut sacro Numinis spiritu gubernante perdiscatur, atque adolescat, facilè confecerint illa *Exod.* XXXI. *Dixit Deus Mosi, vocavi Beseleel filium Uri, filii Hur, ex tribu Juda, implevique eum spiritu Domini, & sapientiâ ad excogitandum quicquid fabrefieri potest ex auro, & argento, & ære, marmore & gemmis & diversitate lignorum.* Liquet hinc opinor, ipso Numine Magistro artem ingeniosè tractandi metalla velut inspirari, non plebejo alicui Zebulonitæ, aut Gaditæ, sed nobili ex stirpe Regiâ, ex Judæ tribu cerebro.

A diluvio Artem Chemicam in Chami familiâ aliquamdiu delituisse multa persuadent. Ut prætéream *Kirckerum in Obel. Pamphyl.* ex Veteribus ostendentem, Chamum nobiliores artes cataclysmo superiores laminis metallicis inscriptas secum in fatalem arcam traduxisse, *Manethonem* vetustissimum ad partes vocare alienum non fuerit. Is ergo *Manethon Sebennyta*, *Heliopolytanus* Flamen sacer Ægyptius, Ptolemæo Philadelpho (ut ex *Eusebio* patet) opus suum immensi laboris, tribus voluminibus exceptum inscripsit, quò veterem omnem Chamigenarum Ægyptiorum historiam, scientiámque complexus est, non haustam illam ex musteorum librorum turbidis sæpe lacunis, non ex propagatis per manus vulgi fabulis, sed ex columnis in Seriadicâ terrâ positis, bonâ fide versis in linguam tritiorem hieroglyphicis, petitam. In hanc rem *Josephus lib. I. cont. Apion.* *Manethon itaque Vir Ægyptius genere, sed Græcâ disciplinâ eruditus, sicuti palam est, scripsit enim sermone Græco, patriam historiam, ex sacris, ut ipse ait, interpretatus libris, in multis reprehendit Herodotum, tanquam ex ignoratione rerum Ægyptiacarum mentitum.* Paulò post: *Hic docet Hycsos, id est, Reges Pastores, sive captivos Pastores* (i. e. Israëlitas) *obtinuisse Ægyptum annis undecim & quingentis*, &c. *Suidas* ita: Μάναιθως Διοσπόλεως τῆς Αἰγύπτου, ἢ Σεβεννύτης φυσιολογικὰ (scil. scripsit) ἀποτελεσματικὰ δι' ἐπῶν, καὶ ἄλλα τινὰ ἀστρονομικά. Ex hoc *Manethone*, cujus lacinias tantùm nobis reliquit temporum iniquitas, sua hausit *Julius Africanus*, ex Africano *Eusebius Pamphilus*, ex Eusebio *Georgius Syncellus*, ex Syncello *Jos. Scaliger*, ut agnoscatis quibus gradibus laboriosâ investigatione contendatur ad veritatem. Didicit ergo præeuntibus vetustissimis his columnis *Manethon*, ut *Eusebiana* docent Scripta, primum *Thoyth* Ægyptium scientias, quæ ante diluviales undas viguerant (& quod inde consequitur, Chemiam) inscripsisse columnis, literis hieroglyphicis, sed linguâ Sacrâ, sive Ægyptiacâ, eamque doctrinam omnem à diluvio versam Græcè & hieroglyphicis iterum notis in libros translatam ab *Agathodæmone*, altero Mercurio, patre *Tat*. Atque hæc utcunque clarissima luce radiantia ab unguibus duorum Germaniæ luminum (*a*) *Conringii*, *Ursinique* tuta jam ultimis his temporibus esse non potuere, quæ integritatem suam tot seculis conservaverant illibatam. Et primò quidem, non memorabimus, quoties Conringius, nobilissimus alioqui scriptor sibi in opere illo *de Hermeticâ Medicinâ* exciderit, dum praxeos Chemicæ incuriosior, nunc ad solum judicium suum, nunc ad Hartmannum, Angelumque Salam Vicentinum, tanquam oracula provocat; sed ad tribunal Antiquitatis, in quo sibi foro triumphare videtur, litem nostram expostulabimus. Primum ergo *Conringii* argumentum est: *linguam Ægyptiacam diluvio posteriorem esse, adeoque nihil ante diluvium columnis Seriadicis illo idiomate potuisse inscribi.* Acutum telum videtis, sed quod retundi possit. Initio quidem non negaverit, sat scio, *Conringius*, quæ ipsius prudentia est, Ægyptum, tam vicinam Mesopotamiæ & Paradisi pomœriis, tam fœcundam rerum omnium provinciam, frequentatam populis, incultamque ante illa generalium inundationum tempora; utque negaret, ab Ursino statim reprimeretur, docente Caini posteros in Ægypto regnum condidisse, & mox ex *Genes.* VI. ante diluvium regnâsse passim in orbe Tyrannos famâ super æthera celebres, adeóque nihil plausibilius, quàm proximam primæ hominum officinæ Ægyptum ab iis possessam. Nam quod

(*a*) Conringius quippe de Hermeticâ Ægyptiorum Medicinâ Tractatum vulgavit, quô non mediocriter carpit Chymicos & veteres & hodiernos, tum in Praxi Magni Secreti, tum in Praxi Medicâ. Verùm ejus rationes, ut & alias itidem ab Ursino allatas, doctè & nervosè admodum exagitat Clariss. Autor noster, sicque pro antiquitate & nobilitate Artis pugnat, ut in sequentibus videbimus.

quod Ægyptum diu mari tectam referant quidam, accumulato demum Nilotico limo increvisse, & caput extulisse undis, id *Conringium*, si urgeret, non tegit; tum quòd hoc ad tempora eluviem illam publicam præcurrentia nulla similitudo veri adstringat; tum quòd ostendat eruditè *Kircherus* tegmen illud haudquaquam de toto capiendum Ægypto, sed de modico illo spatio, quod Delta & mare interjacet. Neque aliò spectant ista *Strabonis l.* I. *Geogr. Sed & Ægyptum*, inquit, *constat priscis temporibus mari fuisse inundatum usque ad paludes, quæ sunt ad Pelusium, Casiumque montem & Lacum Serbonidem*: istæc enim omnia infra Delta ostenduntur; & ad Delta habitatæ olim planities, si non ante, certè Israelitarum genti à Josepho illuc traductæ. Illos ergo diluvio antiquiores Ægyptios locutos utique non negaverit *Conringius*. Obducet, *locutos, sed non Ægyptiacè, quod linguarum illud crama diluvio posterius sit.* Agnosco non locutos primos illos Ægyptios eâ linguâ, qua posteriores, sed ut docet *Manethon*, linguâ Sacrâ, quæ Ægypti incolis tunc fuit Ægyptiaca. Enimverò quid prohibet Sacram hanc, sive Eberinam linguam, quando Ægyptiis universis, hoc est, omnibus terram illam, quæ post Ægyptus appellata, incolentibus familiaris est, Ægyptiacam quoque appellari? sicut Danica nostra, quæ Norvegiam quoque pervasit, ibi quidem opportunissimè nuncupatur Norvegica; & Sclavonica Pragæ salutatur Bohemica lingua, Varsaviæ Polonica, Moschuæ Russica, cùm nihilo secius eadem lingua sit, & paucis duntaxat dialectorum minutiis distincta. Alterum *Conringii* argumentum, quantumcunque aliis videri potest, mihi quidem ægre satisfacit. *Nonne literæ hieroglyphicæ*, inquit, *signa rerum sunt, non autem sonorum? qui potuit itaque per literas hieroglyphicas vel Ægyptiacè aliquid scribi, vel Græcè?* Imò verò potuit, *Conringi*, æquè enim hieroglyphica sonos expresserint, ac res: imò per sonos accommodatissimè rem animis repræsentabunt. Verbi gratiâ, si in tabellâ exprimam vultum *Jani Bifrontis*, numero XVIII. inscriptum, significabit figura istæc, hieroglyphicâ Danicâ linguâ *Athenienses*; nulla alia lingua vim figuræ ex sono assequetur. Ita si Germanus reddat Imaginem *Ursi* in *campo* sese volutantis, cujus jugulo appictum sit *Lugdunum Batavorum*, intelliget sagacior Germanus alius ex solo sono vim hieroglyphici, sc. *Barnefeldium* jugulo passurum: idem *Barnefeldii* fatum exprimeret hieroglyptes Danus *puero pelle* incincto & cum *sandapilâ* tricante. Quod si inter altercantes de religione Theologos subitò in pariete more Belzazaris figura dextræ *fornicem* arctè stringentis coruscaret, nemo alius mysterium enodaret, quàm hierophantes Danus, qui evidenter inde colligeret, tenendam firmiter religionem in Saxoniâ per *Lutherum* instauratam. Hoc institutum prosecutus honoratissimus Collega *D. Mothius*, jam olim Hieroglyphicis Germanicis juventutem in variis Europæ Academiis, historiam universalem, linguam Græcam, aliásque disciplinas promptissimè edocuit, cùm Parisini figuras illas inspectantes, audientésque in stuporem formarentur, rati rhombos esse Thessalicos, aut Magica Canidiæ ad Lunam cœlo deducendam lenocinia. Ita credibile fuerit Hieroglyphica Eberina, sive Ægyptiaca diluvio vetustiora, ut magis sacra & diviniora succedentibus illis linguarum mixturis, non sensus modò, sed & verborum pronunciatorum sonos exprimi voluisse. At enim qui potuit *Mercurius* illa columnarum arcana vertere Græcè statim à diluvio, cùm lingua ea nè tum quidem nata esset? Cæterùm repetendum hìc ex *Cicerone libro III. de Nat. Deor.* jam olim quinque numeratos *Mercurios*, quorum ultimum ante linguam Græcam natam obiisse quis probabit? nam quòd secundum vertisse scribat, illum patrem Tati, in hoc, Mercuriorum numero turbante, hallucinatum Manethonem non diffitebor. Tertiò, instat *Conringius: vix probabile videri columnas illas, quæ doctrinam scriptam comprehenderent, à diluvio superfuisse.* At quid mirum, *Conringi*, si columnæ æreæ, lapideæque aquarum inundationes contempserint? quin & palus ligneus in aquis depactus ad sæcula durat, & non duraret annum unum æs & saxum? luculentius profectò est *Josephi Antiq. Jud. Scriptoris* testimonium de columnâ illâ, quam in Syria diluvio superstitem collocat, quàm ut à nuda hodierni scriptoris auctoritate elevari, calcarique debeat. Verba *Josephi Antiqu. Jud. lib. I. cap. III. Seth virtutis se studiis totum dedidit, & cum ipse Vir optimus evasisset, etiam Nepotes sui similes post se reliquit: qui quòd essent omnes bonâ indole prædîti, & terram patriam absque seditione incolerent, in perpetua felicitate vitam exegerunt, & sideralem scientiam ejusque cultiorem tractationem invenerunt.* (σοφίαν τε τὴν περὶ τὰ οὐράνια καὶ τὴν τούτων διακόσμησιν ἐπενόησαν) *Ne autem inventa illa ex hominum memoriâ dilaberentur, ac perirent prius, quàm pernoscerentur, scientes Adamum universalem rerum interitum prædixisse, unum incendio, diluvio alterum, excitatis duabus columnis, utrique sua inventa inscripserunt: ut si lateritiam diluvio contingeret deleri, lapidea superstes hominibus discendi copiam faceret, & quæ inscripta continebat, spectanda exhiberet; aiunt lateritiam illam ab ipsis positam, quæ & usque ad hoc tempus durat in terra Syriâ*, μένει δ' ἄχρι τοῦ δεῦρο κατὰ τὴν Συριάδα. *Serenus* apud *Cassianum* tradit Sethum naturalium rerum notitiam paternâ quasi hæreditate acceptam posteris commisisse. Esto tamen, ut ad superiora relabamur, non viderit Syriacam illam columnam Josephus, suffecerit vidisse illos, à quibus rem percepit: nec saxeam illam *choream Gigantum* (Incolæ & Camdenus Stonehenge appellant) viderunt omnes, illustre illud in Angliâ Danicæ quondam potentiæ monimentum, quod in planitie jam pridem Salisburiensi admirabundi spectavimus, & tamen meâ fide securi esse possunt, qui Angliam viderunt nunquam, tale quiddam in Angliâ exstare. Ostenduntur in Bibliothecâ Vaticanâ, si *Ursino* fides, octo columnæ quadratæ, in quibus Adami, filiorumque, & Sethi literæ proponuntur. Atque ut ego quidem nec pro antiquitate columnarum *Adamicarum* pugnaverim: nec pro veritate dicti *Anniani illius Berosi: Noham multa naturalia secreta mandasse literis, quæ solis Sacerdotibus Scythæ Armeni commendant*: ita frequenti lectione convincor vetustissimos quosque Heroas & Legumlatores columnis memoriam rerum commendasse; nam ut Herculis ad Gaditana littora omittam columnas, quid clarius *Diodori Sic.* verbis *lib. I. cap. II. Osiris*, inquit, *in itinere suo per orbem columnas multis in locis statuit expeditionis suæ testes.* Iterum *Diodorus*: *Hercules cum genere esset Ægyptius, postquam virtute sua magnam orbis partem perambulasset, in Lybia posuit columnam. Strabo Geogr. lib. XVII. Sesostris totam permeavit Æthiopiam usque ad cinnamomigeram progressus regionem, ostenduntur que adhuc quædam ejus monumenta & columnæ & inscriptiones*, στῆλαι καὶ ἐπιγραφαί.

Quid

Quid evidentius *Jamblichi* testimonio? qui *de Myster. Ægypt. lib. I.* manifestè docet *Pythagoram, Platonemque varia in Ægypto ex columnis Mercurii didicisse*; item, *columnas ibi refertas esse Mercurii doctrinis.* Quid clarius oraculo *Procli Lycii?* qui *commentar. primo in Timæum* in hunc modum disserit: *Ægyptiis jam olim facta*, inquit, *per memoriam semper redeunt nova: memoria autem ex historia est; historia ex columnis, in quibus paradoxa, & quæ digna admiratione tum in actionibus, tum inventionibus descripsere.* Quid illustrius loco *Platonis in Critia*: *Imperium*, inquit, *in Atlantide, regebatur secundum Neptuni mandata, ex præscripto Legum, literarumque à Majoribus in columnâ quâdam orichalceâ, circa medium Insulæ in templo Neptuni descriptarum.* Hæc se *Plato* à *Solone* hausisse fatetur, & *Solon* à Saitico Ægypti Sacerdote. *Galen. libro I. contra Jul. cap. I. In Ægypto olim*, inquit, *artium inventum unumquodque à communi eruditorum consessu probatum columnis inscribebatur quibusdam in sacris locis positis, haud apposito auctoris nomine.* Sed quid inscriptum Sethianis Columnis? scientia rerum cœlestium, si audimus *Josephum*; prognosticon interitus mundi prioris, si *Beroso Anniano* credimus; curiosarum rerum notitia, & maleficæ quoque Magorum artes, si fidimus *Sereno* apud *Cassianum*; septem artes liberales in VII. æneis & VII. lateritiis expressæ columnis, si *Petro Comestori in histor. Eccles. Gen. cap. XXXVII.* debemus assensum. Sed *cur non ibi expressa exspectatissima illa humanæ salutis reparatio*, obducit *Ursinus?* quia *Ursine*, illa forsan ceu cabbala pretiosa per manus à parentibus sine scripto devolvebatur ad liberos. Et quid si ille Sethianus *Thoyth* non fuerit ita sollicitus de religione, quàm de propagandis suis artificiis? quis coget voluntatem liberam? nam quæ reliqua sunt *Ursini* momenta contra *Manethonis* columnas, *Exercit. de Zoroastr. Hermete* &c. debiliora sunt ipsis columnis. Quin & vis ea veritatis est, ut agnoscat postea *Ursinus*, columnas eas verè exstitisse. Ingreditur tamen cum celebratissimo *Ioan. Ger. Vossio* controversiam *Ursinus*, & acerbè insurgit. Scripserat *libro de Idolol. Vossius*, *existimare se Manethonem fide quidem optimâ expressisse ista, unde profitebatur. Quod si fefellisset*, subjicit, *redarguissent eum Sacerdotes alii, si non ob aliud, saltem ut sic gratiam Regis Ptolemæi Philadelphi sibi conciliarent, nunquam enim defuisse, qui sibi bene esse mallent, quàm alteri.* Ad hæc *Ursinus: quis spondebit*, excipit, *non refutatum fuisse Manethonem? quis redarguit Hermappionem? qui obeliscum post in Circo Romano positum literis hieroglyphicis inscriptum interpretatus legitur apud Marcellin. lib. XVII. & quidem ut censet Kircherus, falsissimè.* Bona verba, *Ursine!* tua providè inversa tibi regero: quis spondebit refutatum *Manethonem?* quis spondebit non refutatum *Hermappionem?* cui demum mortalium nota esse possunt, universorum, qui periere librorum argumenta? ut taceam suspectiores esse Italis sagacioribus hodieque *Kircherianas* illas obeliscorum interpretationes, & Romæ adhuc plus fidei haberi à multis *Hermappioni*, quàm Germano illi *Athanasio.* Sed ecce decumanum alium *Ursini* fluctum! *Quin & ratio*, inquit, *urgentissima docuit cæteros Sacerdotes non obluctari Manethoni, ne conversis jam Bibliis per LXX. Interpretes culina Sacerdotum frigesceret & aræ, cognito fuco.* Frigida hæc sunt, *Ursine*, & audaciæ propiora. Primò enim unde colligis versa jam fuisse in Græcam linguam sacra Biblia, offerente suum scriptum *Manethone*, cùm diu vixerit *Ptolemæus?* Secundò, *Manethonis* dynastiæ, ut ostenderunt jam antea *Scaliger*, *Vossius*, alii, non adversantur Sacris literis, sed inspiciente rem occulato antiquario, egregiè, paucis exceptis, concordant. Tertiò, scierant Reges Ægyptii jam ante intima sacrorum suorum penetralia, & omnia arcana Sacerdotum, cum quibus, ut ex *Diodoro Siculo*, aliisque evidentissimum est, familiariter conversabantur, ut proinde Sacra Scriptura Græcè versa non potuerit frigus inducere Sacerdotum culinis. Et quis pollicebitur credidisse *Ptolemæum*, scriptum illud sacrum Hebraicum Divinæ fuisse authoritatis? contrarium vel ex eo se manifestat, quòd nec Ptolemæus ipse, nec Successores longâ serie pretium posuerint Judaicæ religioni, aut illi sese adjunxerint. Quinimò usque adeò post versa etiam Biblia florebat Sacerdotum Ægyptiorum auctoritas, ut ad Porphyrii quoque ævum sacra durasse Serapidis in Ægypto testis sit locuples *Eusebius Pamphilus.* Non quiescit adhuc *Ursinus*, sed ita speciosè: *Diodorus*, ait, *CCXXX. annis post Manethonem venit in Ægyptum, nec audit ea, quæ scripsit Manethos, sed ea fere, quæ annis CLIX. ante Manethonem scripserat Herodotus, regnasse in Ægypto Deos, & Vulcanum* &c. Opportunè hæc, *Ursine*, nam neque *Herodotus*, neque *Diodorus* homines Græci, invisique, ad arcanos Ægyptiorum libros inspiciendos admittebantur; templis ista reservabantur & Regum tablinis. Græci peregrinatores advenientes plurima hauriebant è fœculentæ plebis lacunis, pauca è Sacerdotibus, & ignobiliora, quod ex *Strabone*, *Origene*, *Clemente Alexandrino*, *Plutarcho* ostendere proclive foret, si eò nos detruderet necessitas. Quin nil mirum, si *Manethonis* librum non viderit *Diodorus*; multi Scriptores ducentorum annorum intervallo intercidunt, multi aliò asportantur, multi in Musæis Principum asservantur paucissimis inspecti; multi ut vera scripserint, certis de causis in fabularum detorquentur similitudinem: Nec Physicæ Manethonis meminit *Herodotus*, fuisse tamen constat ex *Diog. Laërtio*, qui in procœmio, Manethonis φυσικῶν ἐπιτομῇ usum se ostendit. Nec *Apotelesmatum Manethonis* meminit vel *Diodorus*, vel *Herodotus*, superesse tamen hodieque docuerit Bibliotheca Medicæa, ex qua fragmentum *Manethonis* περὶ Νόσων Florentiæ jam pridem descripsit honoratissimus Collega *Erasm. Bartholinus*, cujus initium:

> Νῦν δ' ἄγε μοι κύρη λιβηθρίδας ἔννεπε Μοῦσα,
> Ὅσσα φέρει νούσοις ἀλγήματα δία Σελήνη.

Quin & *Manethon* laudatus *Tertulliano*, in *Apologet. Referanda*, inquit, *antiquissimarum etiam Gentium archiva; Ægyptiorum, Chaldæorum, Phœnicum, per quos notitia subministrata est, aliqui, Manethon Ægyptius & Berosus Chaldæus, sed & Iromus Phœnix Tyri Rex.* Apposite *Philo Byblius* apud Eusebium conqueritur Sacerdotes Ægyptios tenebras offundere historicæ veritati, & quanquam *Sanchuniathonem* sciant veracissimum esse Scriptorem, nihilominus eos operâ ejus insuper habitâ iterum ad fabulas recurrisse; & istud in causâ esse docet *Byblius*, cur Græci ignorato verborum Ægyptiacorum sensu mystico circa fabularum interpretationem industriam suam occupaverint, dispari sæpè successu. Idem ergo *Manethoni & Sanchuniathoni* fatum. Atque utinam tam certos nos redderet de fide hodiernorum plerorumque Historicorum experientia, quàm reddit de fide Manethonis

Eusebius,

Eusebius, atque *Iosephus*; *Eusebius* docet Manethonem alia ex columnis Seriadicis antiquissimis descripsisse; *Josephus* alia ex Sacris libris, i. e. Sacerdotum Manuscriptis vetustissimis in fanis utique asservatis; unde sua depromant Historici, in unico facto enarrando toties discordiosi, ipsi viderint, dum ego ex *Strabonis* Geogr. lib. XVII. *Manethoni* succurro: *Sacerdotes Ægyptii*, inquit, *in libros sacros referebant* (εἰς τὰ ἱερὰ γράμματα) *& confirmabant, quæ subtilioris aliquid habebant cognitionis.* Ecce fontes apertos, unde hausit *Manethon!* Sed quæ admirabilis fuit *Manethonis* ingenuitas, ipse tradente *Josepho lib. I. contra Apion.* confessus est se quædam è fæce hausisse; verba *Iosephi*: *Ea verò quæ Manethon non ex Ægyptiis literis, sed sicut ipse confessus est, è fabulis quorundam sine nomine addidit, particulatim adjiciam.* Sed penè ultrà institutum nos provexit animosa *Conringii, Ursinique* Antiquis contradicendi vehementia; in viam redeamus. Diximus in Chami familiâ jam olim domicilium elegisse *Chemiam*, hoc est, in Ægypto Chamigenarum patrimonio; Id ut evincatur, initiô observandum, Ægyptum ipsam jam olim non tantùm in *Psalm. Davidis CV. terram Cham* nuncupari, sed hodieque Coptitis *Chemi*, docente *Bocharto*; quin & jam olim *Plutarcho in Iside & Oriside*, *Chemiam*, quasi *Chamiam*. Neque in obscuro ratio est, enimverò postquam Chami filius *Mizraim* Ægyptum possessor invaserit ex *Genes. XI.* nil mirum, paternarum quoque artium quædam apud ipsum remansisse vestigia, Ægyptumque ex nomine Patris illius, *Chamiam*, *Chemiam*ve appellatam. Hæsisse autem in animo *Mizraimi* quiddam scientiæ paternæ, inter alia patet ex *libr. IV. Recognit. Clementis Romani*, qui ita disertè: *Ex liberis Noa unus Cham*, inquit, *cuidam ex filiis, qui Mizraim appellabatur, à quo Ægyptiorum, Persarumque genus ducitur, malè compertam tradidit disciplinam. Hunc gentes quæ tunc erant, Zoroastrem appellarunt.* Hæc *Clemens.* Quanquam autem ille ad Magicas artes *Mizraimi* sive *Zoroastris* disciplinam detorqueat, illustris tamen *Naudæus* luculento Opere magna illa ingenia *Zoroastrem*, *Hermetem*, *Pythagoram*, *Virgilium*, *Paracelsum*, *Cornelium Agrippam*, *Rogerium Baconem*, *Petrum Aponensem*, cæterosque Magiæ infamis ab imperitâ eruditorum plebe postulatos, ita masculè ab intentato vindicavit crimine, ut *Del Rio* cum sociis aqua hæreat, & hæsura sit. Accedamus *Chemiæ* incunabula propiùs. Prodeat ergo in scenam *Eusebius*, *Pamphilus*, & ex antiquo Scriptore ita peroret: Δημόκριτος Ἀβδηρίτης φυσικὸς φιλόσοφος ἤμαζεν ἐν Αἰγύπτῳ, μυηθεὶς ὑπὸ Ὀστάνου τοῦ Μήδου σταλέντος ἐν Αἰγύπτῳ παρὰ τῶν τηνικαῦτα βασιλέων Περσῶν ἄρχειν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερῶν, ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Μέμφεως, σὺν ἄλλοις ἱερεῦσι καὶ φιλοσόφοις ἐν οἷς ἦν καὶ Μαρία τις Ἑβραία σοφὴ καὶ Παμμένης. Συνέγραψε περὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ λίθων καὶ πορφύρας λοξῶς. Ὁμοίως δὲ καὶ Μαρία, ἐπῃνέθησαν παρ' Ὀστάνου, ὡς πολλοῖς καὶ σοφοῖς αἰνίγμασι κρύψαντες τὴν τέχνην. Gemella his tradit *Synesius*, & quod superat, antiquus ille *Zosimus Panopolites*, quod pluribus in luculento Auctore expressum ostendit se mihi in Regiâ illâ Bibliothecâ Parisinâ, ut neque pro laciniis *Syncelli*, *Panodori*ve, quò inclinant frustra *Scaliger* & *Conringius*, haberi queat. *Michael Psellus* celebrati nominis Scriptor epistolâ ad *Xiphilinum* Patriarcham clarissimè: *Democritus Abderites*, inquit, *postquam in Ægyptum pervenisset, sacris initiatus est à Magno Osthane in templo Memphitico simul cum aliis Ægypti Sacerdotibus*: & post pauca: *Scripsit autem Democritus de tincturâ Solis & Lunæ, deque pretiosis lapidibus & purpurâ.* Is ipse *Democritus* primus in Græciam invexit auream illam sententiam: Ἡ φύσις τῇ φύσει τέρπεται, ἡ φύσις τὴν φύσιν νικᾷ, ἡ φύσις τὴν φύσιν κρατεῖ; nam *Democritum* primùm hæc scripsisse non sustinebo, memor me in *Manuscripto Isidis* Lutetiæ Parisiorum notâsse, hæc ipsa verba sed sacris characteribus interiori sacrario delubri Memphitici inscripta quondam radiâsse. Quòd *Osthanem* hîc vellicat *Scaliger*, ut *Democrito* haud quaquam σύγχρονον, id aliquid nihil esse putamus, quòd plures haud dubiè numeraverit Media *Osthanes*, ut plures Verona *Scaligeros*. De alio *Eusebius præp. Evang. lib. I. cap. X. Eadem insuper Osthanes de Deo tradit in eo, quod Octateuchum inscripsit volumine.* Certè & primi Osthanis & secundi meminit *Plinius lib. XXX. cap. I.* Vixisse autem in Ægypto *Democritum* manifestè ostendit *Diodorus Siculus lib. III. cap. VI. & lib. II. cap. VI.* hæc adjicit: *Existimant Democritum quinque illis annis, quibus in Ægypto vixit, plurimùm in Astrologia profecisse.* Hîc ne hallucinemur, intuendum, Astrologiam jam olim duplicem fuisse, superiorem illam ex stellarum cœlestium deportatis in terras radiis petitam; inferiorem autem ex lucentibus illis magnæ matris telluris syderibus, hoc est, splendidis metallorum glebis derivatam; & hoc est, quòd modo ex *Psello* observatum nobis, *Democritum* scripsisse de Tincturâ Solis & Lunæ, id est, ut expressiori nomenclaturâ reddam, de subtili, coloratóque ex auro, argentóque liquore. Sed quando minuti quidam Aristarchi, & in meliori antiquitate hospites, ut invidiam creent saluberrimæ Arti, frequenter obstrepunt, vocabulis ludere Chemicos, & astrorum titulis metalla salutare, inusitato veteribus exemplo, invento *Paracelsico*, utque longiùs prospiciat, *Lulliano*, agedum ex Antiquis crassam illam, ignorantemque temeritatem expugnemus. Prodeant ergo in lucem vetusta Persarum sacra, de quibus *Origenes lib. VI. contra Celsum* ita disertè: *Deinde ut in libro contra nos scripto Celsus variam eruditionem suam ostendat, Persica quædam inserit Mysteria, ubi dicit: Hæc indicat & Persarum doctrina & Mithræ sacrum iis gentile: est enim in eo duarum cœli revolutionum significatio, tum ejus, quâ stellæ fixæ feruntur, tum ejus quâ planetæ, & animæ per eas transitûs tale symbolum: scala est in altum aliis super alias portis surrecta usque ad summum octavæ portæ fornicem: prima portarum plumbea est, secunda stannea, tertia ahenea, ferrea quarta, quinta misti nomismatis, sexta argentea, septima aurea. Primam faciunt Saturni plumbo notantes tarditatem ejus syderis; secundam Veneris comparantes ei stanni splendorem & mollitiem, tertiam Iovis æratam & solidam, quartam Mercurii, est enim laborum patiens & negotiator, æquè ac ferrum celebratus hominibus, quintam Martis propter misturam inæqualem & variam, sextam Lunæ argenteam, septimam Solis auream, coloribus suis ea sydera referentes.* In quem *Celsi* locum manifestus is error librariorum culpâ deprehenditur irrepsisse, quòd portam secundam, quæ primò stannea appellabatur, mox ab artis ignaro appelletur Veneris, ita enim ex artis præceptis refingendus *Celsi* locus: secundam faciunt Jovis, comparantes ei stanni splendorem & mollitiem; tertiam Veneris æratam & solidam; quartam Martis, est enim laborum patiens, æquè ac ferrum celebratus hominibus; quintam Mercurii propter misturam inæqualem & variam, & quia negotiator est; sextam Lunæ argenteam;

argenteam; septimam Solis auream. Sed cur in Mithræ sacris planetæ illi metallici inducuntur? Mithram nullum alium fuisse quàm Mizraimum, corruptâ à Persis voce non inconvenienter probat *Kirckerus in Obelisc. Pamphyl.* proinde cùm *Hermes* sive *Chanaan*, ille *Chemiæ* pater, fratri *Mizraimo* amore junctissimus metallorum haud dubiè arcana varia aperuerit, non mirum mysticam ejus rei in sacris *Mizraimi*, seu Mithræ factam mentionem. Quanquam non abnuendum, postea, ut alia omnia, ita vocem Mithræ ad aliud quiddam significandum sese accommodasse, & pro sole tandem usurpatam: hinc antiqua apud *Gruterum* inscriptio: SOLI MITHRÆ. & mox: OMNIPOTENTI DEO MITHRÆ PISONIANUS PATER PATRATUS. Idem Serapidi sive Sarapidi contigisse certum est, quæ nomenclatura initio Regi Ægyptio, post Deo Ægyptio, tandem Soli attributa, unde legere est apud eundem *Gruterum*: ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩΙ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΣΥΝΝΑΙΟΙΣ ΘΕΟΙΣ. Quin & pro Sole vox auri jam olim publicè substituta in Inscriptione Gruteriana: DEO INVICTO AURO SECUNDINIUS DONATUS FRUMENTAR. Unde non mirum in illâ ultro citroque commeantium frequentiâ ad Indos quoque partem illius astrologiæ metallicæ penetrasse, id quod vel ex *Philostrato* conficiemus: *Apollonius*, inquit, *cum Iarchâ Brachmane secretò philosophatus muneris loco ab eo tulit annulos septem, totidem planetarum dictos nominibus, quos singulos gestaret per subjectos planetis dies; sc. ut annulum aureum gestaret die Solis, argenteum die Lunæ, ferreum die Martis, hydrargyrinum die Mercurii, die Jovis stanneum, æreum die Veneris, & plumbeum die Saturni, quod singulis planetis singula respondeant metalla.* Probè Didymus in Iliad. ε. Ἐπεὶ γὰρ ὁ Ἄρειος ἀστὴρ, ὁ σιδήρεος καλούμενος. sc. stellam Martis ferream appellat. Apparet eodem quoque *Plato* in *Critia* respexisse: *Muri*, inquit, *urbis Atlanticæ exteriorem superficiem omnem ære tenui vestierunt, interiorem stanno, ejus denique qui arcem circundabat, orichalco igneo fulgore corusco: Regia vero contra arcem constructa ita: in medio sacrum & inaccessum Clitonis Neptunique templum aureo ambitu circumdatum. Exteriora templi Neptuni fastigia argento omnia exornavere, culmina ipsa & apices auro.* Antea dixerat: *habitabant superiora ejus Milites soli prope Minervæ, Vulcanique templum: loca ejus ad Boream versa colebant.* In quem locum ita jam olim eruditissimus *Marsil. Ficinus: commemorat*, inquit, *& Plato metalla, ut per septem illa metalla, septem planetarum intelligamus influxus generationem omnium rerum moderantes. Aurum quidem Soli, argentum Lunæ, plumbum Saturno, electrum Jovi, ferrum & æs Marti, Veneri orichalcum, Mercurio stannum Platonici tribuunt.* Ne autem hæc *Platonica* aliunde hausta existimemus quàm ab Ægyptiis, *Plato* ipse in *Critiâ* antequam descriptionem insulæ Atlantidis moliatur; *si satis*, inquit *meminerimus*, *renunciaverimusque nunc vobis, quæ quondam à Sacerdotibus* [sc. Ægyptiis] *tradita, à Solone huc fuere advecta, videbimur theatro huic, ut arbitror, satis officio nostro functi.* Et mirum quàm hîc omnia de Vulcani templo, de incolarum ædibus Arcton respicientibus cum Herodoto conspirent. Id unum hîc noto, Solonem per Memphiticas illas occultandi artes eò usque non potuisse penetrare, quò post apud Iarcham *Apollonius Thyanæus*, qui convenientissimè stellas superiores stellis inferioribus accommodat, utcunque aliis de causis apud *Eusebium*, *Tortoletumque* & meritò vapulet. In eo enim lapsi cum *Solone Platonici*, quòd Veneri solùm adscribant orichalcum, quòd electrum Jovi, quòd Mercurio stannum, cùm ex Ægyptiorum per *Arabas* jam notâ praxi, Veneri æs debeatur, plumbum candidum Jovi, hydrargyron Mercurio, neque enim orichalcum aliò spectat quàm æs, cum aliud nihil sit quàm æs, jam in venâ suâ cadmiæ fuliginibus penetratum, quod apud Darienem contingit; jam ab artificibus cadmiâ admistâ fulgidius redditum: Electrum autem species metalli non est, sed mixtura ex quatuor auri, & unicâ argenti portione, sive per artificium, sive naturæ sponte compacta, docente inter alios *Plinio.* Hinc cùm ex *strom. V. Clem. Alexandrini*, Ægyptii hieroglyphico charactere solem expressuri circulum forment, cùm Lunam redditurì, figuram Lunæ cornuum præ se speciem ferentem effingant, illi ipsi characteres hodie ad aurum, argentumque notandum etiam vulgò frequentantur. Hinc ex mystica illâ *cruce Isiaca* (quam *Hermeticam* alii vocant, alii, quod idem est, *Thauticam*) in omnibus penè Ægyptiacis simulacris hodieque spectatâ, jam olim alii, & inter eos *Franc. Deé* Londinensis, & nuper *Kirckerus* in *Oedipo*, *Kriegsmannusque* opportunissimâ enodatione omnes planetarum cœlestium & terrestrium figuras elicuere. Quin ex Augustéi seculi *Manilio* constat creditum, partes humani corporis quiddam cum cœlestibus astris habere cognationis; hinc singulis dodecatemorii signis singulas attribuit corporis partes, tauro cervicem, geminis humeros; cancro pectus &c. Imò penè ab omni ævo illa cœli & terræ, planetarum superiorum & inferiorum conjugia sapientibus videntur fuisse perspecta. Appositè *Elluchasen Arabs libr. de Ritib. Ægypt. Philosophi Ægyptii*, inquit, *quemadmodum in historicis eorum inveni summo studio inquisivere catenam illam magnam, quâ mundus superior inferiori colligatur, id est, explorare conati sunt vinculum illud, quô mundus Angelicus mundo jungitur sydereo, id est, duodecim signis Zodiacis, & septem planetis, & quomodo hic mundus mundo elementari connectitur, & ex omnibus, quæ ei subjecta sunt, rebus, ex mineralibus, lapidibus, herbis, plantis, animalibus, proprietatibus, & omnibus eorum operationibus cognovere tandem longo usu & experientiâ, & ratiocinio, omnes formas & similitudines inferiorum jungi formis, & similitudinibus superiorum; & hoc pacto multa, eaque admirabilia in usu Medico præstiterunt.* Paucis eadem olim expressit *Iamblicus de Myster. Ægypt. Mundus*, inquit, *unum animal est, in quo partes quamvis loco distantes, propter naturam tamen unam ad se invicem feruntur.* sc. ut Sol, cor, & aurum sibi in multis respondeant, ita Luna, cerebrum, & argentum &c. Eant nunc atrati *Chemiæ* obtrectatores, & nudius tertius nata tum ejus principia, tum vocabula imperitè vociferentur. Eat *Conringius*, negetque ex sulphure & Mercurio composita fuisse metalla ante *Paracelsi*, aut, ut spatiosissimè, ante *Isaaci Hollandi, Lulliique* ætatem. Quid adhæc *Hesiodus*? quid *Pindarus*? quid *Diodorus Siculus* responderent, si hausta ab Ægyptiis probè assequerentur? *Hesiodus* sanè *in Theogon.* narrat Thejam cœli filiam ex Hyperione Solem & Lunam progenuisse. Similia tradit *Diodor. Sic. lib. IV. Antiquit. cap. V.* Expressius tamen profundorum sensuum architectus *Pindarus*; qui cùm statim initio abrupti operis exclamasset: ἄριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ χρυσὸς αἰθόμενον πῦρ adeoque pressiùs omnia scrutantibus per ὕδωρ ἄριστον hydrargyron insinuasset,

ſinuaſſet, per *αἰθόμενον πῦρ* ſulphur inardeſcens, tanquam intima auri principia, tandem in Iſthmiis clariùs adhuc rem proſequitur: Μᾶτερ, inquit, *ἀλίου πολυώνυμε Θεία, σεο γ' ἕκατι καὶ μεγασθενῆ νόμισαν χρυσὸν ἄνθρωποι περιώσιον ἄλλων.* h. e. Mater Solis celeberrima Theja, tui causâ etiam homines exiſtimarunt aurum præpotens præ cæteris metallis. Scilicet per Thejam, qui acutiùs vident, *τὸ θεῖον* metallorum perſpiciunt, hoc eſt *ſulphur*, per hyperionem verò, *Mercurium*; quid enim citiùs alta ſcandit mercurio, ſi vel modeſtiſſimum ſubjeceris ignem? Enimvero non fabulæ ſunt antiquorum fabulæ, ſed arcanorum naturalium promi condi. In hanc rem *Plutarchus de Phyſicâ Græcorum Theologiâ*: *ὅτι μὲν οὖν*, inquit, *ἡ παλαιὰ Θεολογία καὶ παρ' ἕλλησι καὶ Βαρβάροις λόγος ἦν φυσικὸς ἐγκεκαλυμμένος μύθοις* i. e. Antiqua & Græcorum & Barbarorum Theologia Phyſicus ſermo erat obvelatus fabulis. Mox inſtitutum perſequens per *Latonam* explicat noctem, per *Iunonem* terram, per *Apollinem* Solem, per *Iovem* calorem, Et paucis interjectis: *Ægyptii*, ſubjicit, *Oſiridem Solem eſſe ajunt, Iſidem Lunam, Iovem Spiritum cuncta permeantem, Vulcanum ignem, &c. quæ Manethon omnia fuſius proſequitur.* Ita opportunè *Tzezes* Perſei fabulam de Sole & exhalationibus aquæ interpretatur. *Euſebius* quidem ut ſacris intentus negotiis ægrè concoquit fabulas veterum ad naturam rerum explicandam adhiberi, ſed condonandum venerando Patri, quòd oſtendat ſe hic parum obſervâſſe illud *Senecæ*: *In eodem prato à bove inveniri gramina, à cane leporem, à ciconiâ ſerpentem. Quod ſi*, inquit *Euſ. Præp. Ev. lib. III. cap. XIII. Æſculapium Solem eſſe velint, quomodo is, ob turpem quæſtum & infamem Iovis fulmine conflagravit*, ut cecinit Pindarus? Non urgebo plures fuiſſe Æſculapios, quod ex *Cyrillo* & *Clemente Alexandrinis* promptum oſtenſu; Græcum illum Æſculapium cum Dioſcuris expeditioni Argonauticæ interfuiſſe diſcimus ex *Apollonio Rhodio*: Ægyptium autem alium Memphitanum inducit *Clemens Alexandrinus ſtrom. prim*: quem eundem *Admonit. ad Gent.* fulmine ictum ex *Pindaro* docet, in Cynoſuridis jacere. Sed quod ad rem facit, Sacerdotes Ægyptii, docente *contra Celſum Origene lib. I.* populum fabulis paſcebant, *ipſi ſub nominibus Deorum patriorum philoſophabantur.* Neque verò neceſſe eſt fabulas per omnia reſpondere; neque difficile fuerit illam Solis ſive Phaëtontis deflagrationem commodè ad naturæ leges interpretari, ſi huc vocârit neceſſitas. Sed inſtat rurſus *Euſebius lib. II. cap. VIII. Ex quo intelligimus*, inquit, *Romanos novam iſtam Græcorum in fabulis Deorum evolvendis Phyſiologiam probare nuſquam voluiſſe.* Sed quid Romanis, Martiis illis pullis, cum interiori Naturæ ſacrario? Fortia & facere, & pati Romanorum erat; ingenioſa & ſubtilia, Nationum aliarum: hinc ad curioſa omnia, Græcorum ingenio & manibus utebantur.

Hactenus ex *Zoſimo*, *Syneſio*, *Pſello*, aliiſque vindicata *Chemiæ* antiquitas, & Ægypto primi ejus natales adſcripti; juverit tamen expreſſam penè invicto *Conringio* audire confeſſionem: *Omnino tamen*, inquit, *& ipſe exiſtimo Ægyptiorum Hierophantas, omnium mortalium Principes χρυσοποίησιν jactitaſſe, & ab his Chemiæ profluxiſſe exordia.* Hæc *Conringius*, qui poſt tamen quaſi oblitus ſui, & Ægyptiorum, Chemicorumque odio exæſtuans, omnem Ægyptiorum ſapientiam elevat, obterit, peſſumdat, utcunque in *Moſe* & *Salomone* à Spiritu Dei deprædicatam: *Venere ab Ægyptiis*, inquit, *ad Græcos ea tantùm, quæ ad Religionem, magiam, leges civiles, & Mathematicas pertinent diſciplinas*, item: *omnem in univerſum Ægyptiorum ſapientiam & tenuem fuiſſe, & impiæ ſuperſtitionis plenam, nec cum Græcorum ſtudiis conferendam.* Quò ergo refers, *Conringi*, ea quæ ſequuntur Ægyptiorum inventa? Panopolin, illam *λιθουργῶν κατοικίαν παλαιάν* ex *Strabone lib. XVII.* Quò refers illud *Epiphanii ad finem Panarii? Erant*, inquit, *ex Ægyptiis qui faciem certis inunctam ſuccis in ahena ferventia citra noxam immergerent.* Quò refers moly & nepenthes *Homericum*, ab Ægypto accerſitum? Quò refers ſex illos libros Medicos Hermetis, *Clementi Alexandrino* collaudatos? Quò refers immigrationem animarum in alia corpora? quam ex *Diodoro Siculo lib. II. cap. IV.* certum eſt *Pythagoram* in Ægypto didiciſſe, cùm Sacerdotum acutiores haud dubiè metempſychoſin illam ad nobiliorum metallorum animas in viliora plumbi, ferrique corpora introducendas iſta docendo tacitè reflexerint. Quò refers artem ex albo illo in Ægypti finibus marmore aurum extrahentem ab antiquis Regibus inventam? de qua operosè *Diodorus Siculus lib. Antiqu. IV. cap. II.* Quò refers illam nitri ad Memphim conficiendi rationem ex *Strab. Geogr. lib. XVII?* Quò refers artem cædendi, conficiendi, erigendi tot pyramides, tot obeliſcos, tot labyrinthos, mauſolea, coloſſos, fana, ſphinges ſaxeas? quæ omnia in Ægypto frequentiſſima, & cœteris nationibus præ deſperatione ſucceſſuum intentata? Cui uſui ex lapide illo nigro ad Memphim tot confecere mortaria ex *Strabonis lib. XVII*? Quò refers artem Medicam, quæ in Ægypto adeo familiaris, ut *Laërtius* ſcripſerit Ægyptios omnes eſſe Medicos? Quò refers Ægyptiam gallinarum pullitiem? de quâ pulchrè *Diodor. Sicul. Antiqu. lib. II. Qui aves*, inquit, *& anſeres nutriunt, præter earum, quæ apud homines alios habentur, procreandi naturam, adeo illis indulgent, ut in numerum av um dictu mirabilem abeant. Non enim ovis incubant aves, ſed ipſi ingenio, & naturali arte ex ovis præter cæterorum conſuetudinem educunt fœtus.* Apparet hìc *Diodorum* non omnia, quæ ad pullitiem illam faciebant, per invidiam gentis penetrâſſe, alioquin vel verbulo furni illius excluſorii meminiſſet. Quò refers mumias Ægyptias, & rationem balſamo condiendi cadavera, Ægyptiis utique ante *Moſis* ætatem conſuetam? Quò refers cœruleum illum colorem delicatiſſimum à Regibus Ægypti inventum auctore *Theophraſto lib. de lapidibus.* Quò refers tot machinas mechanicas, tot horologia, tot lucernas inexſtinguibiles, tot chordas Memnonis in Ægypto celebres? *Eben Rhodam Arabs tractatu de Medic. Ægypt.* narrat. Ægyptios olim minutim fecuiſſe mumias ſuas, addidiſſe frumentum, vinum, myrobalanos, auri folia, ſimiliaque catholica medicamenta, totaque maſsâ intra vas Chemicum conclusâ inde vel ſalem elicuiſſe, vel liquorem, omnium morborum panaceam. Hæc *Eben Rhodam* ex fide *Kirkeri*. Quò refers illa? Quò refers Anatomen Ægypti Regibus ex *Plinio* familiarem? Quò refers ſtatuariam, ab Ægyptiis ad Græcos derivatam? de qua iterum *Diodorus*: *Conſtat*, inquit, *omnes quantivis pretii ἀγαλματοποιοὺς Ægyptum frequentaſſe, & inter alios Teraclem & Theodorum, qui Samiis illud Apollinis Pythii ſimulacrum perfecere.* Claudamus hanc ſcenam verbis *Diodori Sic. Antiqu. lib. II. Artes quoque*, ait, *apud Ægyptios videmus admodum excultas, & ad*

ſummum

summum perductas. Viderat autem *Diodorus* ipse Ægyptum, Julio, & Octavio Augustis, Romanum orbem florentissimo rerum, & artium statu temperantibus. Excutiat quæso hæc & similia magnus *Conringius*, ut aliud aliquid in Ægypto præter Politica, Mathematica, Religiosa & Magica delituisse agnoscat; videatque quantumcunque reluctetur, Ægyptiorum sapientiam Græcanicâ fuisse illustriorem. Clarissimè *Diodorus lib. II. cap. IV. Profectus est*, inquit, *in Ægyptum Orpheus, Musæus, Dædalus, Homerus, Lycurgus, Solon, Plato, Pythagoras, Eudoxus, Democritus Abderites, Hi in Ægypto certè perceperunt omnia, quæ illos apud Græcos fecere admirabiles.* Et tamen hi Græci non nisi lacinias & penè crepundia Ægyptiorum percepere, multo maxima retinentibus sibi Barbaris, ut ex *Strabone*, aliisque convincitur. Et quid Græcos adeo extollit *Conringius?* homines laboriosos illos quidem, sed ab aliorum pendentes nutu, ab aliorum ingeniis mutila etiam carpentes, & patriæ suæ obtrudentes tanquam miracula, cùm integra, vera, & solida rarò possent. Hinc Saïticus ille Ægyptiorum Sacerdos, ut est in *Platonis Timæo*; *O Solon, Solon*, inquit, *vos Græci pueri semper estis, neque senex est vestrûm quisquam, neque canum apud vos ullum disciplinæ genus.* Hinc *Euseb. Præpar. Evan. lib. X. Vetustissimos*, inquit, *Græcos semotas regiones laboribus maximis oberrando ab emendicatâ doctrinarum, quibus florebant Barbari, stipe suam illam Theologiam conflâsse deprehendimus.* Atque hinc est, quòd non temerè legamus, vel Pythagoram, vel Solonem, vel Platonem, vel alios Græcorum antiquissimos hieroglyphica Ægyptiorum intellexisse, utcunque omnium oculis in tot obeliscis conspicua. Benè *Diodorus lib. IV. Literas, quas sacras appellant* (i. e. hieroglyphicas) *Soli Sacerdotes norunt à parentibus suis privatim acceptas.* Cœterum obducet animosior aliquis, parum videri simile veri *Chemiam* jam olim in Ægypto floruisse, alioquin enim & *Platonem*, & *Solonem*, & *Pythagoram*, & *Diodorum*, & Græcorum penè infinitos Ægyptum quondam sollicitis itineribus circulantes deprehendisse aliquid istorum mysteriorum, eorumque in scriptis suis quædam dubio procul reliquisse vestigia. Excipiet ictum hunc in mei gratiam *Strabo*, & speciosum telum infringet: *Eudoxus*, inquit, *Geogr. lib. XVII. cum Platone in Ægyptum profectus est, & ambo cum Sacerdotibus XIII. annos conversati, ut tradidere nonnulli. Iidem Sacerdotes cùm scientiâ rerum cœlestium præstarent, sed eam in arcanis, neque cum quoquam dignarentur communicare, tempore tamen, & obsequio victi nonnulla apparuere præcepta, Barbaris interim plurima omnino occultantibus.* Scilicet inter profanum vulgus æstimati Græci, quos à sacris suis arcet Eleusis; & tamen sagacissimi hi Græci visi sibi sunt intimæ admissionis amici Ægyptiorum. Hinc apud *Clem. Alexand. strom. I. Pythagoras* Discipulus traditur Sonchedis Archiprophetæ Ægyptii, *Plato* Discipulus Sechnuphidis Hieropolitani, *Eudoxus* Conuphidis Ægyptii. Proinde non mirum quòd *Strabo Geogr. lib. XVII.* in hanc rem disserat, *Heliopoli domos amplas vidimus, in quibus Sacerdotes habitaverant, homines Astronomiæ & Philosophiæ deditì, ostendebantur & ædes in quibus Eudoxus & Plato egerant.* Platonem tamen non Ægyptios tantùm, sed & Hebræos agnovisse Magistros oppidò verisimile. *Eusebius* enim *Præp. Ev. lib. XI. cap. VIII. Certum*, inquit, *apud Ægyptios tum temporis degisse Platonem, cùm Hebræi patriâ secundò pulsi Persis dominantibus in Ægypto versarentur.* His adjice præclara illa *Origenis lib. I. contra Celsum: Videtur*, inquit, *mihi idem facere, ac si aliquis in Ægypto peregrinatus (ubi sapientes Ægyptiorum eruditi literatura domesticâ, multa de Diis patriis philosophantur; plebeji verò fabulas audientes, quarum ignorant rationem, vehementer nihilominus sibi placent earundem cognitione) putet omnem se Ægyptiorum exhausisse sapientiam ex vulgi colloquiis, cum nemine Sacerdotum conversatus, nec à quoquam Ægyptiorum de talibus mysteriis edoctus. Clem. Alexand. strom. V. Ergo*, inquit, *omnes ut semel dicam, qui de rebus Divinis*, [hoc est magnis, admiralibus] *egere tam Græci, quàm Barbari, rerum quidem occultavere principia* (τὰς ἀρχὰς τῶν πραγμάτων ἀπεκρύψαντο) *veritatem autem ænigmatis, signis, symbolis, allegoriis, metaphoris, tropis tradidere.* Quadrant huc illa *Diodori Siculi: Quæ Sacerdotes* inquit, [sc. Ægyptii] *cognita in arcanis habent, nolunt, ut veritas ignota sit, ad multos manare, pœnâ iis etiam adjectâ, qui ea prodant in vulgus.* Ergo peregrinatores Græci prohibebantur ab interiori arcanorum Ægyptiacorum cognitione, ut, linguâ, animo, relligione diffidentes, ut inconsultâ garrulitate infames, quanquam aliquid succi inde traxisse perspicaciores, qui vel *Orphei* apud *Clem. Alex.* aliosque *fragmenta*, vel *Pindari Lyrica*, vel *Homeri* bestias nigras, campumque nigrum inauratum, eruditissimè attactum *Blasio Vigenerio* in *Philostratum*, vel *Pythagoræ* femur penitùs intuentur, remoto fabulæ velo, nequeant dubitare. *Plato* equidem, ut nihil attulerit aliud post XIII. annorum molestias, unam secum in Hellada revexit sententiam in *Symposio* suo descriptam, ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει, ignobilem illam quidem, si plebejis inspiciatur oculis, si lynceis autem, admirandam totius scientiæ Chemicæ matrem, omniumque sublimationum, volatilisationum, fixationum, reverberationum, filtrationum, præcipitationum [venia sit vocabulis Artis] solidum, unicum & suffecturum fundamentum, in quo pleniùs assequendo si Naturæ consulti plus operæ impenderent, quàm infructuosis privationum, formarum, nugarumque universalium commentis adstruendis, nudam tandem aliquando spectarent Dianam, quam ipsi novis quotidie generalium dissertationum tenebris reddunt vestitissimam. Neque hoc *Platonis* aliud est, quàm arcanior illa ante attacta sacrarii Memphitici inscriptio: *Natura naturâ gaudet, natura naturam retinet, natura naturam vincit.* Neque inde abludit illud Divini *Hippocratis lib. de Diætâ: Concors concordi adhæret, discordia rebellant.* Quas igitur veluti sapientiæ Ægyptiæ plumas invenerunt scrutantes Græci, magno nihilominus ipsis stetere. *Pythagoras*, verba sunt *Clementis Alex. strom. I. circumcidi se passus est, ut adyta Ægyptiorum ingrediens mysticam disceret Philosophiam. Plato non inficiatur se ea, quæ in Philosophiâ sunt præstantissima, mercatum esse à Barbaris.* Similia tolerasse *Anaxagoram* credibile est, antequam eò provectus fuerit sapientiæ, ut putealem limum contrectans tremores futuros terræ certò prædiceret, notante *Marcellino lib. XX. cap. XLIII.* Sed quid *Moses* ex Ægypto secum retulit? respondet Martyrum Antesignanus *Act. VII. Mosen omnem Ægyptiorum calluisse sapientiam.* Interpretatur rem *Philo Judæus lib. I. de vita Mosis: Didicit*, inquit. *Moses ab Ægyptiis Arithmeticam, Geometriam, Rhythmicam, Metricam, Harmonicamque theoriam, & omnem Musicam, tum Symbolicam Philosophiam, quam*

literis

literis sacris describunt: reliquas liberales Artes Græci docebant. Ex propinquis autem regionibus evocati Assyrii suas literas, Chaldæi sideralem scientiam; hanc & ab Ægyptiis didicit, Mathematicæ cum primis deditus. Cæterùm utcunque Ægyptios Musicam respuisse tradat Diod. Sicul. ut noxiam, effæminatamque disciplinam, nihil hoc officit verbis Philonis, quòd in Aulis Principum quandoque tradantur, discanturque etiam mollicula, pathica, & oculos, aurésque morantia, quæ plebeji usus nec sunt, nec esse merentur. Nam personatus ille Justinus Martyr, Auctor quæst. & respons. ad orthodox. cum docet Mosen Astrologiam, & Geometriam, ut proletarias artes ab Ægyptiis nequaquam hausisse, sed mathemata duntaxat hieroglyphica, solis initiatis in adytis secretioribus propinanda, vehementer hallucinatur, tum quòd Astrologia, & Geometria neutiquam inter plebejas Ægyptiorum artes numerentur, solis Regibus, Sacerdotibusque penetratæ, ut ex Diodoro, Plinio, aliis liquet. Probè Origenes comment. ad cap. III. Rom. Apud Ægyptios, inquit, nemo Astrologiæ secreta rimatur, nisi suscepta circumcisione, Literas hieroglyphicas nemo discit nisi recutitus; tum quòd vana illa quæ Astrologiam comitari solent syrmata, scisse nemini vitio vertatur, sed exercuisse, ut proinde cognitio artium profanarum in Mose vituperari nequeat, cùm usum earundem nemo ipsi jure exprobaverit. Clem. Alex. lib. I. strom. scientiam Mosis Ægyptiacam ita pleniùs definit: Cùm autem jam esset ætate grandior, Arithmeticam & Geometriam, Rhythmicam & Harmonicam, & præterea Medicinam simul & Musicam ab iis edoctus est, qui inter Ægyptios erant insigniores; & præterea eam, quæ traditur per symbola & signa Philosophia quam in literis ostendunt hieroglyphicis. Alium autem doctrinæ orbem tanquam puerum Regium Græci eum docuere in Ægypto, ut dicit Philo in vita Mosis. Didicit autem literas Ægyptiorum, & rerum cœlestium scientiam à Chaldæis & ab Ægyptiis. Unde in ejus gestis dicitur eruditus fuisse, in omni Ægyptiorum sapientiâ. Eupolemus verò in libro de Judææ Regibus dicit, Mosen primum fuisse sapientem, & Grammaticam primum tradidisse Judæis, & Phœnices accepisse à Judæis, Græcos autem à Phœnicibus. Non possum hîc satis demirari Joh. Henr. Ursini genium, qui, ut, quod intendit, doceat Mosen nihil adeo ab Ægyptiis didicisse præter gubernandi artes, & ex Ezechiele Tragico παιδεύματα βασιλικὰ, inter alia libro suo de Trismeg. &c. Cùm hunc Philonis locum, inquit, recitasset Clemens Alexandrinus, virgulam ex Eupolemo addit censoriam. Primò enim non adducit Clemens Philonis verba simpliciter, sed ex aliis addit: Μωσῆς ἐπὶ ἰατρικὴν ἅμα καὶ μουσικὴν παρὰ τοῖς διαπρέπουσιν Αἰγυπτίων ἐδιδάσκετο; quæso agnoscat in posterum Ursinus Mosen quoque in Medicis numeratum fuisse. Secundò, neutiquam inficiatur Clemens Mosen ea didicisse omnia, quæ narrat Philo, sed verò encyclopædiam artium à Græcis doctum fuisse Mosen, id demum est, quod ex Eupolemo, & providentissimè negat, satis gnarus Græcorum literas à Phœnicibus derivatas (Joseph. lib. I. contr. Apion. Græci antiquissimum literarum usum habuisse creduntur à Phœnicibus & à Cadmo se didicisse gloriantur) Phœnicum à Judæis, Judeorum à Mose, Mosis ab Ægyptiis, Ægyptiorum à Chaldæis & Abraamo [qui judice apud Eusebium Artapano primus docuit Ægyptios Astrologiam] Abraami à Posteris Noachi, Sethique: horum ab Adamo, illius à Deo. De Abraamo disertè Josephus Antiqu. lib. I. cap. IX. Rex donato magnâ pecuniâ Abraamo potestatem fecit congrediendi cum præstantissimis quibusque, doctissimisque Ægyptiis: quò factum ut virtutis nomine, in maximam æstimationem veniret. Nam cùm ea gens in diversos ritus, opinionesque scinderetur, & per mutuum contemptum atque insectationem infensis inter se animis ageret, collisos inter se de eorum religione sermones, & à seipsis confutatos vanissimos esse, nihilque prorsus veritatis habere declaravit: ob has dissertationes in pretio habitus, ut qui magnam tam intelligendi, quam eloquendi, docendique facultatem præ se ferret. & numerorum scientiam & syderum benigne illis communicavit; nam ante Abraami ad se adventum Ægyptii rudes erant hujusmodi disciplinarum, quæ à Chaldæis ad Ægyptios profectæ, hinc ad Græcos tandem pervenerunt. Eupolemus apud Eusebium præp. Ev lib. IX. cap. XVII. Abraam Camarinæ, quæ Babyloniæ civitas est, quamque Urien nonnulli appellant, Græci Chaldæopolin, natus cum sapientiâ omnibus anteiret, tum vero Astrologiam & Chaldaicam invenit, Solis & Lunæ conversiones & reliqua id genus omnia Phœnices edocuit. Idem mox: Cæterùm cùm apud Heliopolin Abraamus Ægyptiorum Sacerdotum consuetudine plurimum uteretur, multa ipsos, nec non Astrologiam, quæque ad eam pertinent omnia, illo docente didicisse tradit. Mox iterum: Sic tamen illorum inventionem Babyloniis atque Abraamo tribuit Eupolemus, ut principem illorum Auctorum Enochum fuisse statuat, quippe qui primus omnium Astrologiam invenerit, non autem Ægyptii. Et mox: Græci Atlantem Astrologiæ inventorem esse volunt, sed nimirum Altas idem est, qui Enochus, qui Methusalem patrem habuit: hic ab Angelis omnia didicit, quæ tandem ad nos, cognitionemque nostram pervenere. Hæc Eupolemus. Similia penè de Abraamo tradi ab Artapano fidem facit Euseb. præp. Evang. lib. IX. cap. XVIII. Artapanus, inquit, in rerum Judaicarum historiâ scribit Abraamum in Ægyptum cum tota sua familia, venisse ad Regem Ægyptiorum Pharetonem (ut agnoscamus Pharaonem) quem cùm Astrologiæ præceptis instituisset, ac XX. continuos annos ibi transegisset, in Syriam denuo remigrâsse, plerisque suorum ob regionis ubertatem in Ægypto remanentibus. Quin & Phœnicibus Astrologiæ præcepta ab Abraamo instillata esse Autores sustinuere Euseb. præp. Evang. lib. IX. cap. XVIII. Incerti, inquit, Auctores tradunt Abraamum Astrologiam optimè callentem primum in Phœniciam, ubi Phœnices eadem scientiâ imbuerit, ac deinde in Ægyptum migrâsse. Sed nos ad Mosen postliminio regrediemur. Verùm enimvero Ursine præter βασιλικὰ illa παιδεύματα [& βασιλικὰ erant Geometria & Astrologia] scivit & alia Moses. Euseb. præp. Evang. lib. IX. Μωσῆς δὲ, inquit, καὶ λίθων δυνάμεις εὖ μάλα ἐξεπιστάμενος οὐ παρέργως ἐπὶ τῆς τοῦ Ἀρχιερέως στολῆς, τῇ τούτων κέχρηται θεωρίᾳ i. e. Et sanè Moses, qui lapidum etiam vires apprimè callebat, non obiter cùm de summi Sacerdotis cultu dissereret, in eorundem consideratione versatus est. Et nè in mechanicis auri, argentique hospitem fuisse arbitremur, non incommodum fuerit expendere Deum, quidem Exod. XXXI. excitâsse Beseleelem ad excogitanda varia in auro, argento, & ære artificia, eundem tamen Deum optimum maximum abundantiori spiritu ad eadem gubernanda implêsse Mosen. Ut non frustra Philo Judæus lib. II. Alleg. Leg: Vocavit Deus Mosen & Beseleelem, sed inventes tabernaculum & vasa ejus omnia priùs à Mose, deinde à Beseleele delineata & parata. Moses enim est exemplarium artifex, cæterùm Beseleel imagines eorum exprimit. Artapanus apud Eusebium

bium præp. Evang. lib. IX. Mosi, inquit, *& navigiorum, & machinarum, quibus adducti sursum lapides inter se postea conjungantur, & armorum Ægyptiacorum, instrumentorum partim hauriendæ vel deducendæ aquæ, partim bello necessariorum, ipsumque adeo Philosophiæ inventionem acceptam referunt. Quibus ipse rebus non modò populorum sibi amorem conciliavit, verùm etiam parem superis honorem à Sacerdotibus qui* Ἑρμῆν *illum ob sacrarum literarum* ἑρμηνείαν *appellârunt, facile impetravit.* Sed verò quas tum literas sacras interpretatus est Moses, cùm nullæ essent? an hieroglyphicas? non pugnaverim. Id tamen satis concoquere nescio, *Mosen* à Sacerdotibus vocatum *Hermetem*; obstat enimverò *Mosis* ætas *Hermete* recentior; id quod postea, spero, clarè elucebit. Ut taceam *Isidem* Ægyptiis dici Medicinæ inventricem, illam ipsam tamen ab *Hermete* fuisse edoctam monente pluribus *Diodoro Siculo*; hæc autem ante Mosis tempora contigisse, quòd Medicina Ægyptiorum *Mose* fuerit antiquior, advocatis ad condiendum balsamo Jacobum Medicis. Verba *Genes. L. Præcepit Joseph Ministris suis Medicis, ut aromatibus condirent Patrem.* Nisi forsan Sacerdotes *Mosen* vacaverint *Hermetem* alterum, id quod nihilominus odia Ægyptiorum adversus Israelitas internecina vix permiserint. Credibilius fortassis Judæorum Sacerdotes ita appelasse *Mosen*, ad imitationem Ægyptii illius *Hermetis*, antè, cùm in Ægypto viverent, auribus suis toties occentati. *Plinius lib. XXX. cap. I.* Magnum facit Mosen, sed hæsitat, dum cum Jamne componit. *Philo Judæus de eo, quòd deterior potiori soleat insidiari*; docet *Mosen* non priùs descendisse in Ægyptum cum sophistis conflicturum, quàm postquam egregiè meditatus esset disserendi facultatem. Cæterum nè longiùs abeamus, agnoscunt *Rabbini* in capite primo Mosaicæ Geneseos plus mysteriorum naturalium, quàm in omni Barbaricâ Philosophiâ, tantum subtilitatis, ut nemini suorum ante annum ætatis trigesimum lectionem ejus judicent temere indulgendam. Sed utrum Chemica quoque scierit, tractaveritque *Moses*, in suspenso relinquimus, nisi quòd parùm adhuc cum *Conringio* fabulari libeat. Ita ergo ille: *Multo minus est*, inquit, *quòd moremur nonnullorum fabulas, quasi Moses vitulum aureum comminuens, Chemicum egerit.* Cur autem hæ fabulæ Conringi? spondere ausim neminem, nisi nobilem Chemicum id præstiturum, quod Mosen hîc præstitisse docent verba Spiritus Dei, si, ut jacent, interpretanda sint; Audiamus *Exod. XXXII. Cepit Moses vitulum illum aureum, quem fecerant, combussit igne, & comminuit tenuiter, inseminavitque aquæ, deditque filiis Israel potandum.* Audiamus *Deut. IX. Cepi*, inquit Moses, *vitulum, cremavi igne, valde divisi tenuiter, donec instar pulveris esset, quem projeci in fluvium ex monte profluentem.* Hinc fuere, quos pungit *Conringius*, qui colligerent, *Mosen* Chemicâ arte aurum ita divisisse, ut in pulvisculum in aquis dissolubilem attenuaretur, neque enim aurum ullo modo vel per se in pulverem comburi, vel pulverem ejus ita in aquâ profluente fatiscere, ut bibi possit. *Sennertus de Cons. & Diss* subjicit vocem שרף non solùm notare *comburere, sed & fundere, liquare, & quocunque modo in pulverem comminuere.* Demus hoc *Sennerto* [quanquam non tantùm LXX. *Interpr.* tum illud *Exod. XXXI.* disertè reddant, κατέκαυσεν αὐτὸν ἐν πυρί, tum *Deut. IX.* κατέκαυσα αὐτὸν ἐν πυρί, & *Buxtorffius*; aliique explicent; *exurere, incendere*,] adeo tamen id nodum non solvit, ut liget arctiùs: neque enim quisquam fundendo, eliquando, urendo, simplici igne, ita intima auri viscera exenteraverit, ut poculentum evadat, & non statim projectum in fluvium, sidat in fundum, nisi Chemiâ & quidem arcaniori Duce. Reddatur, si vacat pulvis ille auri tenuissimus sive elimando, sive tundendo, terendóve; uratur vel decies, mox aquæ infundatur, petet è vestigio fundum & hiatum potantis eludet. Non adducam illud *Nicolai Lyræ* testimonium, qui in hunc Exodi locum commentando refert tradere Doctores Hebræos, reos filiorum Israel bibentes hanc aquam pulvere vituli infectam in barbis postea colorem aureum retinuisse, alios non item; hoc enim si verum, miraculum spirat, non opus Chemiæ. Posse autem aurum corrumpi, & à suis velut annellis exire, ut reclamaret tota Pyracmonum cohors nihil efficeret, docente ipso Dei Spiritu 1. Pet. I. v. VII. & v. XVIII. aurum esse φθαρτὸν & corruptioni subjectum. En verba: Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε. item τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου. Quod si quis minùs dictum propriè existimet, sciat, idem tridui experimento posse demonstrari. Alii ex suaveolenti, & odoratissimo illo halitu, quem non ita pridem inventum in monte Nebo *Mosis* sepulcrum exspiravit, si *Hornio in Hist. Eccles.* fides, Chemicum aliquid laborarent extorquere, quod similes penè odores polliceatur *Chemia*, sed nostrum non est vel hariolari, vel morosiùs indulgere conjecturis: suffecerit nobis illud *Philonis de mund. opific. Moses Philosophiæ assecutus fastigium, & oraculo de præcipuis Naturæ arcanis edoctus.* Ad summam, efficiat alius non Chemicus quæ hîc præstituit *Moses*, & *Mosen* non fuisse Chemicum agnoscemus; dicturi tum demum clariùs cum *Philone de præm. & pœnis: Hunc solum* [Mosen] *memoriæ proditum est sine auro, argentoque, ac reliquis opibus regnum administrâsse.* Sed quando aurum sustinemus φθαρτὸν esse, & corruptioni obediens, non ab re fuerit utcunque præter institutum, illud *Conringii* de *Herm. Med.* demirari: *Constat*, inquit, *à nullo denique animali, lapides, metalla, & metallicos succos corrodi.* Quid adhæc *Jul. Obsequens Observ. XLIV. Servilio Cepione*, ait, *& Servilio Gemino Coss. aurum in Capitolio corvi rostris non tantùm devorârunt, sed commederunt etiam.* Item, *Mures Antii coronam auream arroserunt.* Idem *Observ. XXXIX. Mures in æde Iovis aurum roserunt.* Idem *Observ. LXXIX. P. Africano & Lælio Coss. Frusinone aurum sacrum mures arroserunt.* Æstimaverit hæc inter ostenta superstitiosorum credulitas, nos didicimus non temere Deum è machinâ advocandum. In hanc rem *Borellus Hist. & Obs. Med. Cent. III. Obs. LXXXXV. Dominus la Pierre*, inquit, *nobilis Castrensis dum machinarum bellicarum custos esset, & director narrat mures supra centum libras globulorum plumbeorum pro tormentis bellicis destruxisse, & vorasse.* Fatetur idem *Borellus* vas stanneum sibi à muribus corrosum tempore pestis. Quòd ferri superficiem subigat tandem ventriculus Struthionis, Florentiæ animadversum. Ita legimus & argenteos clypeos à muribus Lavinii arrosos, & ferrum in officinis ferrariis apud Chalybas. Existimare libet singularem illam dulcedinem, quam in plumbo & stanno [de cæteris metallis res incomperta ferè] etiam sine acidorum misturâ deprehendit ignis Chemicus, murium palato sapere, cum hominibus, si ore copiosiùs assumatur, veneni

more

more vitæ minetur periculum. Tacebo non omne aurum dentibus ita malè morigerum esse, ut Europæum nostrum. Appositè oculatus testis *Flacurtius Hist. Insul. Madagascar : Ce qui est de remarquable*, inquit, *c'est qu'il n'y a nul Grand dans toute cette Isle, qui n'ait de l'or de ses Ancestres, & cet or n'est en aucune façon semblable à l'or que nous avons en Europe, étant plus blaffard, mais presque aussi doux à fondre que du plomb.* Et paulò post : *Les Orfevres du Païs de Madagascar ne sauroient employer nôtre or, disans qu'il est trop dur à fondre.* Et rursus : *L'or de Madagascar est tres-facile à fondre, dont il y en a trois sortes, savoir celuy qu'ils appellent or de Malacasse, qui est blaffard, & ne vaut pas plus de dix écus l'once : & est un or qui est fort doux à fondre, & presque aussi aisé que le plomb. Il y a de l'or de la Mecque, qui vaut bien l'or de Sequin, & le troisiéme est celui, qu'ont apporté les Chrêtiens, qui est à leur façon de fondre plus dur.* Sed contrahenda jam vela istæc.

Verùm quo auctore cœperit primùm in Ægypto *Chemia*, opportunè aliquis percunctabitur. Equidem nil dubitamus *Hermeti* sive *Mercurio* tum Medicinæ, tum Chemiæ adscribere originem, quicquid etiam de utroque reluctetur *Conringius*, eò quoque in *Hermetem* provectus odio, ut in medio relinquat, *fueritne aliquando Hermes quidam humani sanguinis, an verò Dæmon aliquis*, &c. (*a*) Usque adeò & supera & infera movenda, ut color quæratur indignationi. Sed nos provehimur. Repertorem disciplinarum & artium omnium Ægyptii Sacerdotes agnoscebant Hermetem *ex Diod. Siculo lib. II. cap. I. & ex Strabon. lib. XVI.* at Medicinam & Chemiam inter artes Ægyptiacas esse jam ante ostensum; & demonstravit operosè *Kircherus in OEdip. Ægyptiaco.* Iterum *Diodorus lib. Antiqu. I. cap. II. Mercurium Ægyptii honorant ut repertorem rerum plurimarum, quibus vitæ hominum consuleretur. Is imprimis observator astrorum cursus fuit, & vocum harmonias adinvenit. Palæstræ etiam, numerorumque, & ad corpora curanda Medicinæ artis inventorem volunt.* Καὶ παλαίστρας εὑρετὴν ὑπάρξαι, καὶ τῆς περὶ τὸ σῶμα πρεπούσης πλάσεως ἐπιμεληθῆναι; nam certè πρέπουσα πλάσις σώματος Medici operis est. Idem *Diod. lib. I. cap. II. Asserunt & Ægyptii*, inquit, *Isidem plurium ad morbos medicamentorum fuisse inventricem*; at unde hausit scientiam suam *Isis ?* respondet *Diodorus : tradi, exstare in Nysâ Arabiæ sepulchra Isidis & Osiridis, esse autem utrique dicatam columnam sacris literis inscriptam, in columnâ autem Isidis hæc legi : Ego Isis sum Ægypti Regina à Mercurio erudita, &c.* scilicet in illa ingenii magnitudine parum sibi subtrahere visus est *Hermes*, si Reginæ, ut inclaresceret illa quoque, partem aliquam scientiæ suæ, quæ ad Medicinam spectabat, relinqueret; non ignarus in hoc etiam mustaceo laureolas quærere sequiorem sexum. Secutæ *Isidem* illo laudis thyrso percussæ, *Cleopatra* in Ægyptô, in Cariâ *Artemisia*, in Palæstinâ *Maria* quædam (cujus scriptum Parisiis mihi ostensum, quanquam forsan suppostitium) ut taceam recentiores, Italorum *Isabellam Cortesiam*, Gallorum *Aiguilloniam*, Britannorum *Kentiam*, Danorum *Bertam Frisiam*, *Annam VVecheriam* Germanorum, & alias infinitas maritorum, & familiarium beneficio in re Medicâ inclytas. Sed nos ad *Mercurium.* Disertè *Jamblichus de myster. Ægypt. Scriptores*, inquit, *Ægyptii putantes omnia inventa esse à Mercurio*, (ergo & Chemica) *libros quoque suos Mercurio inscripsere.* Ad rem *Julius Matern. Firmicus lib. III. cap. I. de Petosyri & Nicepso : Mundi*, inquit, *genituram esse voluerunt, secuti Æsculapium & Anubim, quibus potentissimum Mercurii Numen istius scientiæ secreta commisit.* Hinc discimus *Æsculapium*, qui inventor Medicinæ habetur, scientiæ Orgiis à *Mercurio* imbutum fuisse, (sive hîc vivam vocem urgeas, sive scripta, disquirere nunc alienum est) adeòque *Mercurii* discipulum : nam de *Apolline*, quem itidem primum Medicinæ agnoscunt Magistrum, res certa est, clarissimè enim *Diodorus Siculus : Isis*, inquit, *Horum filium à Titanibus occisum, inque aquis inventum non restituit tantùm vitæ, sed immortalem reddidit. Quem quidem Horum, Apollinem interpretantur, ac medendi, divinandique artem à Matre Iside edoctum multum hominibus tum oraculis, tum medelis emolumenti attulisse. Horus* ergo sive Apollo (unde scriptor hieroglyphicorum *Horapollo*) Medicinam hausit ab *Iside*; *Isis*, ut ante monitum, à Mercurio. Usque adeò evidens est, non duntaxat, quod *Clemens Alexand.* pulchrè demonstrat, *Mosen* plerisque Græcorum Diis antiquiorem esse, sed & *Mercurium* aliis Medicinæ inventoribus antiquiorem, eorúmque Magistrum salutandum. Nam & Api vetustiorem Hermetem nemo dubitavit. Docet quidem *Clemens Alexand. strom. prim. Medicinam primum ab Api quodam Ægyptio inventam, deinde ab Æsculapio auctam esse ferunt.* Sed illud explicandum eadem ratione quâ ista ejusdem *Clementis : Noricos conflandi æris, ferrique purgandi rationem primos tenuisse :* nimirum salvâ Tubalcaini, & Hermetis, tanquam primorum omnium auctoritate. Ipse *Clemens Alex. strom. primo* ex *Arcadicis Aristippi* docet Apim illum Argorum Regem Memphim ædificasse, ut inde quoque Hermetem, sive Chanaanem, quippe Memphi, & quod consequitur, Api longè antiquiorem esse convincatur. Scripsisse & Medica *Hermetem* inter alios tradit *strom. VI. Clem. Alexand. Sunt ergo*, inquit, *XLII. libri Mercurii valde necessarii, ex quibus XXXVI. quidem, qui omnem Ægyptiorum Philosophiam continent, discunt ii, qui ante dicti, reliquos autem sex* οἱ Παστοφόροι, *ut qui pertineant ad Medicinam, nempe de constructione corporis, de morbis, de instrumentis, de medicamentis, de oculis & postremò de mulieribus.* Chemiam autem Hermeti debere primordia non inde modò conficitur, quòd Ægyptiis ipsis,

(*a*) Quòd verè extiterit Hermes apud Ægyptios, quòdque Vir fuerit magni nominis, scientiarumque apud eam Gentem Pater, sequentibus probat Clariss. Autor noster suô de Hermetis, & Ægyptiorum Sapientia Libro contra Conringium rursus scripto. *Qui*, inquit, *Phœnicibus Taautus Ægyptiis jam Thoor, jam Thoth, jam Thoyth, jam Theuth appellatus traditur, ut ex Phylone Byblio, Platone, Tullio, aliisque constat; Vossio etiam Thouth, lib. de Idolol. Græcis Hermes, Latinis Mercurius, verè fuisse hominem, ab Ægyptiis Deum reputatum asserit Clemens Alexandrinus lib.* 1. *Stromat. Antiquissimum item fuisse hominem & in omni genere doctrinæ instructissimum, docet Lactantius lib.* 1. *Idem habent Philo Byblius apud Euseb. Præpar. Evangel. lib.* 1. *Plutarchus de Iside & Osiride; Diodorus Siculus Bibliothecæ lib.*1. *Cicero lib.*3. *de Natur. Deor. Plato in Philebo atque in Phædro; Sanchoniathon item apud præcitatum Eusebium; & alii*; de quibus videri potest prædictus Autoris Liber, cùm nobis impræsentiarum paucula hæc ex eodem delibasse, satis sit, quô scilicet aliquatenus constes Hermetem nostrum non ita Chimæricum fuisse, qualem sibi gratis nimiùm fingit Conringius.

ipsis, docente *Kirckero*, sapientia Hermetica appelletur, sed & ex inscriptione illâ Copticis literis saxo prope Memphim insculpta, quam inde descripsit *Michaël Schatta* Coptita Memphitanus, non difficulter colligitur: reddita Latinè verba ita se habent: *Cœlum sursum, cœlum deorsum: astra sursum, astra deorsum: quod sursum, omne id deorsum: hæc cape, & beaberis.* Hæc enim verba *tabulæ Hermetis Smaragdinæ* tam similia sunt, quàm ovo ovum, adeò ut ex illâ in saxum translata videantur. Sed de *tabulâ Smaragdinâ* mox plura. Nos Hermetem in cæterâ ingenii magnitudine auri quoque calluisse naturam vel ex *Chronico Alexandrino* conficiemus: *Faunum*, inquit, *à Pico Jove, Italiæ & Occidentis Rege natum affirmant: huic à Planetâ Mercurii nomen fuisse inditum; reperisse aurum, ejusque conflandi rationem, convasatisque rebus suis, & multo auri pondere in Ægyptum fugisse, ubi à Misremo* (i. e. fratre Misraimo) *Rege Chamigenâ receptus, cùm propter sapientiam, & artes varias in magno versaretur honore, defuncto tandem successisse.* Cæterùm quid dubitamus ex *Homero* Chemiam *Hermeti* vindicare? Hîc nè nugari semper existimemus fabulatorem Melesigenem, initio ex *Diod. Sic. lib. I. cap. I.* monendum, *Homerum ad Ægyptios profectum multa ab eorundem Sacerdotibus percepisse.* Percepit enimverò non solùm mysticum illum Martis & Veneris in Odyss. θ. concubitum; non solùm profundas illas de bestiis nigris, & campo nigro aurato subtilitates, à solo Chemico ad oculum demonstrandas, sed & illo occultissimi sensûs hymno, quo Mercurio supplicat, ista percepit:

--- --- Ἑρμῆς πυρὸς δ' ἐπεμάετο τέχνην.

& mox: Ἑρμῆς τοι πρώτιστα πυρήια, πῦρ τ' ἀνέδωκεν.

Dices, quid inde sequitur? sequitur, opinor, quod quæritis. Paulò post enim, ubi Apollo aëreum Hermetis hujus antrum ingressus penetralia tria clave lucente reserâsset, spectatus in antro

Πολλὸς δ' χρυσός τε ἠδ' ἄργυρος ἔνδον ἔκειτο.

& quæ adduntur reliqua, manifestissima, nisi cæcutiamus, *Chemiæ* vestigia. Hîc nè quis instet, dubium esse, utrum Homero debeant natales assuti illi Homerico operi Hymni, mihi quidem hoc loco satis erit pro Homericis à plerisque haberi, & antiquissimos esse; quænam enim præcisè Homerica sint, etiam in *Odysseâ & Iliade*, neminem hodie mortalium scire posse, & nè olim quidem in Græciâ fuisse satis perspectum; neque hic vacat ex *Laërtio*, aliisque, pleraque, etiam *Aristotelica* scripta in suspicionem adduxisse, & collocâsse inter spuria. Verùm missis Homeri hymnis, si vel primum *Odysseæ ω*, versiculum attento lumine intueamur

Ἑρμῆς δ' ψυχὰς Κυλλήνιος ἐξεκαλεῖτο
Ἀνδρῶν μνηστήρων, i. e. *Mercurius procorum masculorum animas evocat*, nihil χημικώτερον dici potuisse deprehendemus. Enimverò si præparatis metallorum masculis ingeniosè jungatur Mercurius, animas eorundem præviâ sublimatione facilè evocat, secúmque attollit. Conspirat amicè illud vinculum, quod Marti injecere Otus & Ephialtes Aloëi filii *Iliad.* ε. à cujus nexu post totos demum tredecim menses vindicatus est, sed non nisi beneficio Mercurii; *tandem*, inquit Poëta, *Martem furatus est Mercurius*, i. e. in altum extulit. Hinc Pythagoræ, teste *Laërtio* Mercurius appellatur ταμίας τῶν ψυχῶν, idque nisi fallor, convenientissimè, & Homero *Odyss.* κ. χρυσόρραπις. Propterea illud *Servii in* I. *Georg. Virg. Sciendum sanè de Planetis quinque duos esse noxios, Martem & Saturnum, duos bonos, Jovem & Venerem, Mercurius verò talis est, qualis ille, cui jungitur, unde & fingitur Deorum minister, quòd eorum obtemperet potestati*, nequaquam de solis Planetis cœlestibus capiendum, sed accommodatissimè quoque de terrestribus. Sed hæc aliàs. Quantus autem fuerit Heros Ægyptius ille *Hermes*, vel ex eo judicare est, quòd ipsa quoque Ægyptus Stephano Byzantino in voce Αἴγυπτος appelletur Ἑρμοχύμιος, sive ut prudenter emendat *Vossius de Idol* Ἑρμοχήμιος. Accedit & aliarum gentium de *Hermete* judicium. *Galli*, ex *Jul. VII. Comment. VII. bell. Gallici*: *Mercurium Deum maximè colunt, hunc omnium inventorem artium ferunt.* Unde hæc Galli? an rarus ex oppressi reliquiis Brenni nuncius reversus Gallias illâ Hermetis imbuit reverentia? an à reliquiis Gallorum è Galatiâ redeuntibus hausere Druidæ? Et in Græciâ cultus Mercurius. *Strabo lib. VIII.* Ad Olympia crebra sunt in viis Mercurii donaria, id est, Ἑρμεῖα. Hebræi proverbio quoque jactant, spargere lapides in Merkolis, *hoc est*, in honorem Mercurii, de quo *Drusius*. Quò & *Salomonis* illud *Proverb XXVI. sicut qui projicit, lapidem in acervum Margemah*, creditur respexisse. Illam projectionem Indis quoque familiarem esse, in honorem *Mercurii* testis est *Vincentius Bellovacensis lib. IV. Specul. Histor.* Saxones *Hermeti* columnam erexere Irmensul, quasi Hermes-Seul / à Carolo Magno, capto Eresburgo, destructam. Gandavenses *Hermeti* struxere aram; referente *Theodorico Abbate S. Trudonis*; Walachria Zelandiæ dedicavit ei idolum, ut est in *Chronico Zelandiæ*. De causis conjectorum ad statuas Mercuriales lapidum, utcunque non inconvenienter commentetur tum *Cornutus de natur. Deorum*, tum *Sarisburiensis in Polycratico*, rectiùs tamen haud dubiè sese expediissent Chemiæ beneficio. Hîc cum aras, columnas, statuas Mercurio erectas tradant Autores, ansam captavit *Conringius* dubitandi: *homóne fuerit olim, an ex Dæmonum phalange*, quanquam dubium omne discutiat *Plutarchus*, *Diodorus*, alii, hominem videlicet fuisse cœlestissimi ingenii, & benefici, Osiridis notarium sacrorum, Isidis Magistrum, brachio quidem breviorem, quemadmodum Typhonem rufum, Martem candidiorem, Osirim nigriorem, &c. Meretur & audiri *Clemens Alexandr. strom. prim. Quin etiam ex iis*, inquit, *qui aliquando fuere homines in Ægypto, opinione autem hominum Dii, fuerunt Hermes Thebanus & Æsculapius Memphitanus, & rursus Tiresias, & Manto Thebis.* Item *Augustinus lib. VIII. de Civit. Dei: Non attendunt, in omnibus literis Paganorum, aut non inveniri, aut vix inveniri Deos, qui non fuerint homines.* Plato in Philebo: *Postquam intentatam vocem excogitavit sive Deus aliquis, sive homo Divinus, qualis apud Ægyptios Theuth quidam fuisse fertur.* Hermes ergo, sive Mercurius *Clementi* Thebanus, scilicet Thebis Ægyptiis natus creditur, *Sanchuniathoni* apud *Eusebium* Phœnix, aliis Græcus; quæ diversitas pronum ad sinisteriora judicia *Conringium* eò denique perpulit, ut scriberet confidenter: *nè quidem securè credi posse, fuisse apud Ægytios aliquem Hermetem Trismegistum, auctorem multæ apud illos sapientiæ.* Itane *Conringi* optime, vocandum erit in dubium, fueritne in rerum Naturâ *Homerus*, quòd de ejus patriâ disceptârint Græcæ civitates

Smyrna, Rhodos, Colophō, Salamin, Ios, Argos, Athenæ.

Itáne existimandum, nullum vixisse *Thomam à Kempis*, quòd de Patriâ Scriptoris ejus adhuc pugnetur? Itáne nullum *Petronium Arbitrum*, quòd *Valesius* nuper Massiliensem eum faciat, omnibus hactenus contraria opinantibus? Itáne nullum

nullum Cadmum viderunt ſecula ? cùm Diodorus eum Thebis Ægyptiis ortum memoret, cæteri in Phœniciâ: ſcilicet, quia *Hermes* non ita multò poſt diluvium floruit, quâ tempeſtate rari ubique vel nulli ſcriptores, non mirum de ejus Patriâ à poſteris Ægyptiorum diverſas foveri opiniones. Nos cùm momentis poſt adducendis moti Hermetem arbitremur non fuiſſe alium, quàm Chanaanem, rogamus *Conringium*, ut præcisè nobis Chanaanis natale ſolum definiat, & nos iterum pollicebimur nos *Hermetis* patriam ad amuſſim definituros. Sufficerent jam dicta evertendis *Conringii* rationibus, docendóque tam Medicinam quàm Chemiam Ægyptiam ab Hermete profectam eſſe; mantiſſæ tamen loco pauca adjiciemus: *Tertulliano* Hermes Phyſicorum Magiſter eſt, *lib. de Anim. cap. II. & adverſ. Valentin. cap. XV. Diodoro Siculo cap. XVI.* oleæ inventor. Et quando edocta à Mercurio Iſis pharmaco Ἀθανασίας filium Horum vitæ reſtituit, conſequitur inde manifeſtò, *Mercurium* illius pharmaci primum fuiſſe architectum. Nec immeritò exiſtimari poteſt, ab Hermete profectum initiò, medicamentum illud, quod ſuâ quoque ætate uſurpatum Dioſpolitanis Ægypti mulieribus tradit *Diodorus*, quod & olim Helenæ ex Ægypto tranſmiſſum, νηπενθὲς illud, & ἄχολον *Homero* deſcriptum. Vox *Diodori lib. II. cap. VI. Homerum in Ægypto fuiſſe tum alia multa indicia feruntur, tum maximè potio ab Helena in præteritorum oblivionem Telemacho data. Nam potionem ad abolendum luctum, quam Poëta Helenam compoſuiſſe ſcribit, Thebis Ægyptiis à Polydamnâ Thonis uxore factam conſtat, ubi nunc quoque mulieres hoc medicamine utuntur. Apud ſolos verò Heliopolitanos quoque olim inventa tradunt & iræ & doloris pharmaca.* Nullius hìc ſuperſtitionis indicium. Credibile Dioſpolitanas mulieres ſulphur illud narcoticum opiatorum cicurare rectiùs potuiſſe, quàm hodiernos pharmacopœos. (*a*) Nec eſt, quòd autumet *Conringius: nepenthes illud vi ſupra naturæ poteſtatem aſſurgente egiſſe*; ut enim mittam Poëtarum inſtitutum, omnia in majus extollere, & in præconiis non minùs quàm vituperiis excedere mediocritatem, adeóque ex muſcâ Libycos ſæpè formare elephantes; certè hodiéque narcotica ſunt, quæ tantùm non id omne præſtant, quod à nepenthe ſuo exſpectat Homerus; in quem numerum & Maſlach Turcarum, & Goënſium pellicum Daturam refert experientia. Licet enim opiata nobis quoque haud raró frequententur uſu, Aſiaticis tamen, Turcis, Perſis, Indis & frequentiora ſunt, & tutiora, & efficaciora; ſive autem aëris ibi temperamento, ſive corporum, ſive præparandi modo id adſcribendum, nunc non diſputabimus, contenti revocâſſe nobis in memoriam, vexatam non ita pridem à nobis apud illuſtrem *Bourdelotium* Pariſiis controverſiam: *Cur Turcæ ſumpto opiato per ſomnos mox videantur ſibi vivere in Paradiſo: Chriſtiani in inferno?* Ex Ægypto autem profectum eſſe nepenthes illud *Homericum*, adeóque ex fontibus *Hermetis*, ecce luculentum *Plinii libro XIII. cap. II. teſtimonium! Homerus quidem*, inquit, *primus doctrinarum, & antiquitatis Parens, multus aliàs in admiratione Circes, gloriam herbarum Ægypto tribuit. Herbas certè Ægyptias à Regis uxore traditas ſuæ Helenæ plurimas narrat, ac nobile illud nepenthes, oblivionem triſtitiæ, veniámque afferens, ab Helenâ utique omnibus mortalibus propinandum.* Neque propterea negamus plurima vana, ſuperſtitioſa, magica, ridicula tum Medicinæ, tum reliquis artibus Ægyptiis paulatim ſeſe ingeſſiſſe, ut in pinguiori frumento infelix non raro lolium dominari aſſolet; quò & referimus Ægyptii illius ἀγεχσίων docentis ineptias *Galeno quoque lib. de Marc. cap. II. & IV.* prudenter irriſas.

Poſteaquam ergo liquidum reddiderit tot clarorum ex Antiquitate Scriptorum auctoritas, ſtabile jam olim in Ægypto Chemiæ fuiſſe domicilium, reſtat diſquirere accuratiùs, quam Ægypti provinciam, quam urbem elegerit ſibi palæſtræ loco illuſtre ſtudium. Ubi advertendum Heliopolin, Dioſpolin ſeu Thebas Ægyptias, Ammon-No, & No-Ammon ſacris vocatas ſcriptoribus ex *Bocharto*, habitam Aſtrologiæ exactioris & Aſtronomiæ primariam ſedem, ita enim credimus *Hecateo Mileſio*, & *Diodoro Siculo libro V. cap. L.* & *Straboni lib. XVII.* cæterùm arcanam *Chemiæ* officinam Memphis potiſſimum inclaruiſſe, id quod ex *Panopolite Zoſimo*, & ipſo Ægyptio, ex *Syneſio*, ex *Pſello* jam ante demonſtratum. Sed cur Memphis potiùs, quàm Heliopoli? In *Diodori lib. II. cap. II.* videor mihi rationem ejus quaſi per nebulam conſpicere: *Octavus*, inquit, *Ægyptiorum Rex Chemmis Memphi regnavit annos L. ædificavitque trium pyramidum maximam, inter ſeptem clariſſima opera numeratam.* Scilicet credibile, voluiſſe Chemmin, ut ars nomini ſuo ſimillima, in ſuâ quoque urbe præcipuè excoleretur. Accedamus propiùs ad hunc ignem. Memphis varia radiabant delubra, collocante ibidem *Strabone lib. Geogr. XVII.* non tantùm Veneris templum, ſed & Apidis, Serapeúmque; verùm præcipuè admirationi fuit ibi *templum Vulcani*, magnificum illud, & Dædali quoque ingenio nobilitatum, quod Chemiæ arcanioris ſacrarium fuiſſe ex artibus jam ante expenſis, ratio perſuadet. De quo ita *Herodotus: Memphi exſtructum eſt ſpecioſum Vulcani templum, cujus veſtibula ſpectant Aquilonem.* Veſtibula illa *ex Diod. Sic lib. II. cap. VI.* Dædali opera ſunt. Iterum *Diodorus lib. II. cap. I.* Rex Ægypti Miris ædificavit Memphi Boreale illud propylæum reliquis excellentius. Quod autem ſpectent Boream, non ſuis caret rationibus; ruminandum proinde Vulcaniæ Philoſophiæ candidatis, tum quid Aquilonii venti plus præſtent in Naturæ inveſtigatione Auſtrinis, tum cur *Jobus cap. XXXVII.* ex *Aquilone* ſcribat *aurum adventare*. Ut taceam illud Herodoti, *Ad Septentrionem Europæ plurimam auri vim eſſe conſtat.* De illo cardinum mundi diſcrimine hæc eruditiſſimus *Petrus Poterius: Uncia una*, inquit, *olei ſulphuris per retortam acti, intra menſem, alteram unciam dabit pro ratione tempeſtatis: nam ſi Auſtralis ſit tempeſtas, & humida, plus; ſi Septentrionalis & ſicca, minus.* Normanni Gallorum jam diu obſervavere ſaginandis avibus ineptum Auſtri flatum, convenientiſſimum Aquilonis. Sed hæc aliàs. Nos

(*a*) Opium ſive gummi illud ex inciſis papaverinis capitibus reſudans per ſe ſanè nobiliſſimum eſt medicamentum, nec multa indiget præparatione ut omnes illos exerat effectus quos de ſuô, ſeu Helenæ, Nepenthe deprædicat Homerus; & quantumvis apud nos non perveniat, niſi rariſſimè, lachryma illa papaveris Thebaici pura, ſuccóque ex ejuſdem capitibus expreſsô, ac cum multis terreſtreitatibus, & quiſquiliis ipſum forſitan non parum corrumpentibus, ad extracti ſolidi naturam condenſatô, purioris opii defectu utamur, miras tamen ejuſdem virtutes ad cœlum uſque non extollere non poſſumus.

Nos revertimur ad templum Vulcani: Iterum *Herodotus: Psammetichus omni potitus Ægypto Vulcani templo vestibula fecit alia Austrum spectantia, alia orientem* ex *Diodoro*; magis hæc forsan in speciem, quàm ad occultam aliquam Naturæ vim ostendendam. In hoc ipso Memphitico Vulcani delubro Sesostris suas & uxoris ex uno lapide solido statuas collocavit, monente *Diodoro Siculo lib. II. cap. I.* Quid quod & *Isis*, admirabilis illa morborum domitrix, & auctrix pharmaci ἀθανασίας ad Memphim in Luco Vulcani sepulta jaceat, si vera tradit *Diodor. lib. I. cap. II.* Rursus *Diodorus lib. II. cap. IV. Sacerdotes primùm in civitatem Nili vitulum perducunt, in quâ eum nutriunt XL. diebus, deinde in navim contectam habitaculum aureum habentem introducentes, & Memphim ducentes ut Deum, in Vulcani fano locant.* Adhuc *Diodorus lib. II. cap. VI. Ager est Aureæ Veneris prope Memphim.* De Sacerdotibus hujus templi ita *Herodotus: Hæc*, inquit, *à Sacerdotibus Vulcani, qui Memphis sunt, audivi.* Ab urbe Memphiticâ non procul distabant, ut tradit *lib. XVII. Strabo*, duæ nitrariæ fodinæ, eæque feracissimæ, commodum Vulcaniæ officinæ ad liquores acidulos efficacissimos instrumentum. Cæterùm quid impulit Ægyptios ad pulvinaria Vulcano sternenda? edisserit rem *Diodorus Sic. lib. I. cap. II. Quidam Sacerdotes*, inquit, *affirmant, primum in Ægypto regnasse Vulcanum, ignis inventorem, eòque beneficio Ducem ab Ægyptiis constitutum.* Hinc Ægyptus olim quoque Ἡφαιστία dicta *Stephano Byzantino*, & *Eustathio in Dionysium.* Et paulò ante *Diodorus*: *Ægyptii*, inquit, *ignem Vulcanum interpretantur, magnum illum Deum existimantes, & multum ad generationem, perfectionémque rerum conferre. Palæphatus*, & cum eo *Chronicon Alexandrinum: tradunt Vulcanum primum fuisse Ægypti Regem, atque esse inter Deos relatum, quòd precibus suis artem fabricandi arma de Cœlo impetrasset; post eum regnasse Vulcani filium Solem.* Scilicet hoc Chemiæ antiquæ, & arcanioris olim institutum, per Vulcanum producere Solem. *Euseb. de Præp. Evang. lib. II. cap. I.* tradit ex Ore Sacerdotum quorundam Ægyptiorum, Vulcanum ignis inventorem, primum Ægyptiorum Regem numerandum, ei autem in Imperio successisse Saturnum. Idem *Euseb. lib. III. cap. XI. Deum Cneph ex ore ovum effudisse narrant Ægyptii, ex eòque satum alium esse Deum, qui ipsis Phtha, Græcis Vulcanus appelletur, ovum autem illud mundum interpretantur.* Sed omnísne ignis Auctor erit Vulcanus? non omnis, purior enim ille & cœlestis, judicio *Phurnuti*, Jupiter est Græcis, à ζέειν Ζεὺς dictus; impurior autem ille, sive inter fulmina nubium coruscans, sive in domibus ardens, sive in montibus ignivomis, sacrificiis, fabrorum officinis elucens, Vulcanus est, Græcis Ἥφαιστος ab ἧφθαι, hoc est, *esse accensum.* Ignis autem focorum præsertim publicorum Vesta appellatus. Interea quis fuerit Vulcanus ille Ægypto adoratus non abs re fuerit, sollicitiùs disquirere. *Cicero lib. V. de Nat. Deorum*, quatuor recenset Vulcanos; *primum* Cœlo natum, qui ante diluvii undas vivens Tubalcainus videri possit; *secundum* Nilo natum, custodem Ægypti; *tertium* Jove & Junone natum; *quartum* Mænalio, insularum Vulcaniarum Dominum, quem non injuriâ à Græcis confictum ad imitationem cæterorum existimaveritis. Duo illi intermedii in unam conspirant personam, Vulcanus enim iste Jove natus, & tam magnifico ab Ægyptiis cultu delinitus, is ipse est, quem è Nilo procreat *Cicero*, quemque Ægypto admovet custodem. Enimverò plusquam verisimile est, utrumque esse unum illum Mizraimum Chami, hoc est, Jovis filium, Ægypti primum à diluvio Monarcham, & artium Vulcaniarum, à parente traditarum in Ægypto, ut ante attactum, propagatorem. De quo apertè *Diogen. Laërtius libro I.* scribit: *Vulcanum Nili Ægyptii filium Philosophiæ aperuisse principia.* Scilicet ita, ut frater Hermes omnia rectiùs, solidiúsque. Ex superioribus equidem constat Ægyptum in sacris terram Cham appellari, & à *Plutarcho* Chemiam; Chamum autem eundem esse, qui gentilibus Jupiter dicitur, ostendit non tantùm *in Euterpe Herodotus*: Ἀμμῶν γὰρ Αἰγύπτιοι καλέουσι τὸν Δία. Accedit Jovis Hammonis templum, formatum in arenis Libyæ, quò Chamum ablegatum esse evidens est, ut steriles Asiæ arenas possessor incoleret; sed & vis vocis testatur idem; quid enim Ham nisi *fervere* Hebræis, quid Ζεὺς à ζέειν Græcis, nisi *bullire*? ut mittam Jovem Cœli Dominum fingi, quòd Chamo obtigerit Africa Sole verticali perusta. Ultimò, nil temerè frequentiùs legitur apud *Phurnutum*, Auctorésque alios, quàm Jovem genitalia patris sui exsecuisse, idem Chamo usu venit, oculos suos, contemplando verenda paterna, consceleranti; natáque Poëtis fabulandi occasio ex Hebræâ voce, quæ & nudare significat, & exscindere. Saturnum autem haud aliud esse quàm Noachum, ita speciosis urget argumentis eruditissimus *Bochartus in suo Phaleg*, ut contra ire penè temerarium judicari possit. Ostenso jam, Vulcanum illum à diluvio viventem Mizraimum fuisse, reliquum nunc est, ut ostendatur, *Mercurium* tot in Ægypto artium inventorem, Vulcani illius fratrem habendum esse, hoc est, *Chanaanem.* Id verò persuadent multa: Primò, Jovis uterque filius traditur, uterque enim Chamo satus. Secundò, utrique mercatura curæ; Chanaan Mercatorem signat, *Mercurius* Mercatorum agnoscitur Deus. Tertiò, ad fratrum ministeria damnatur in sacris Chanaan, & ad Jovis, Deorúmque ministeria in profanis Mercurius. Quartò, nota callida Mercurii furacitas Chananæorum seu Phœnicum in commerciis exprimit vafritiem. Quintò, *Mercurius* ex *Sanchuniathone*, *Diodoro*, aliisque primus literas & Astronomica invenit; Cadmus Chananita sive Phœnicius ex *Plinio* primus in Græciam invexit literas. Hinc astrorum periti Phœnices maritimos suos cursus, quibus hodiernorum exemplo Batavorum, omnia persultabant maria, diducente rem in *Phaleg Bocharto*, ad stellas dirigebant, à quibus Astronomia ad Græcos tandem devoluta est, auctore *Strabone lib. Geogr. XVI.* Tandem sextò, Chanaan in sacris existimatur Chamo patri assistens erubescendo se oblectâsse spectaculo; nec minus in paganis *Mercurius* Jovi fingitur adstare lasciviæ minister, & amorum proxeneta.

Ex hujus *Mercurii*, sive *Hermetis* scriptis nihil ad nostras pervenit manus, quod tutò, affirmatéque ab ipso *Hermete* profectum audemus spondere. Fuisse olim non dubitamus: Benè *Diodorus Siculus lib. II. cap. IV. Sacerdotes Memphis secretiora quædam scripta habent.* Hermetis illa fuisse ex *Clemente Alexandrino* demonstratur. Manifestè *Plutarchus* Trajani seculi scriptor, *de Iside & Osiride: proditum memoriæ est*, inquit, *in libris, qui Mercurii dicuntur.* Neque enim cum imperiosissimi styli *Ursino* vel *Hermetem* fabulis accensendum, vel libros omnes, qui *Hermetis* nomine venditantur, toto corpore spurios esse arbitramur, doctis censuram

ſuram relinquentes. Eandem ferè, quam *Urſinus*, cantilenam jam ante cecinit *Conringius*. Utrique multum debet literatus orbis, ſed idem recordatur ceſsâſſe nunc Oracula, & licere vel à quovis Ariſtarcho ad novum tribunal provocare. Inſpiciamus ergo acuta illa *Urſini* tela: *Primus omnium*, inquit, *Mercurii librorum, quantum equidem recordor, meminiſſe videtur Manethos ille Sebennita (poſt Mnevin Legiſlatorem, ſi qua Diodoro fides eſt, qui leges ſuas à Mercurio ſibi traditas finxit) poſt Herodotum, cui libri iſti ignorati fuerunt, annis C L I X. ante Chriſtum ferè C C L X X X I I I. Nam quòd Philo Byblius, qui, ut Suidas indicat, poſt Adrianum Imperatorem vixit*, (& diu ante, Urſine) *altero poſt Chriſtum ſeculo, Sanchuniathonem ex libris Mercurii profeciſſe mentitur, ſuo loco diſcutiendum eſt: Et citat ille Philo librum Mercurii Thaauti de Origine Mundi apud Euſeb. l. de Præp. Evang. cap. VII. quem ex iis, quæ ex eo deſcribit, fabuloſiſſimum fuiſſe oportet.* Equidem quis omnium primus meminerit ſcriptorum Hermetis, poſt deplorandum illud Bibliothecæ Ptolemaicæ naufragium, poſt tot bella, incendia, poſt eum tot ſeculis literarum contemptum, nemo prudens ſuſtinuerit definire. Demus tamen, *Manethonem* inter primos habendum; at verò, quod caput rei eſt, Manethon non hauſit ſua ex ſui ævi ſcriptoribus, ſed ex vetuſtiſſimis columnis, (quarum nonnullæ *Hermeti* forſan æquævæ) in terra Seriadicâ collocatis, ut ante oſtenſum. Mneves finxit ſe leges ſuas à Mercurio traditas accepiſſe, monente *Diodoro libro I. cap. X L I V.* Sed niſi & tum recens fuiſſet *Mercurii* memoria, & ſcripſiſſe eum aliquid, conſtitiſſet, imprudenter ſatis Mneves, Rex alioquin ſapiens, ad leges à *Mercurio* ſibi traditas provocâſſet. Neque enim tum aliter Deus æſtimari potuit Ægyptiis *Mercurius*, quàm ex eorum genere, quos nuper homines fuiſſe conſtaret, ut ex *Plutarcho*, & *Clemente Alexandrino* demonſtratum. Et velle eum, quem ex *Diodoro Siculo* à Sacerdotibus Ægyptiis vivâ voce informato, conſtat, primum inveniſſe literas *lib. I. cap. X V I.* negare aliquid ſcripſiſſe, quæ demum inſolentia eſt? ut nihil dicam auſterius. Huc referenda illa *Platonis* in *Philebo*: *Qui literas invenit, eum vel Deum, vel hominem Divinum fuiſſe oportet, qualis apud Ægyptios Theuth fuiſſe perhibetur: qui vocales literas conſideravit, mutas diſtinxit, artem Grammaticam docuit.* Rurſus *Plato* in *Phædro* narrat, *Theuth inventas à ſe artes Arithmeticen, Geometriam, Aſtronomiam, literas &c. exhibuiſſe Thamo, ut inter Ægyptios dividerentur.* Nunc ad *Sanchuniathonem*. De eo ita *Porphyrius libro IV. contra Celſ.* docente *Euſebio*: *Inſcribendâ*, inquit, *hiſtoriâ rerum Judaicarum veritatis amantiſſimus eſt Sanchuniathon ille Berythius, qui univerſam ſuam hiſtoriam cùm ex publicis urbis, tum è ſacris tabulis hauſtam ſummo veritatis ſtudio Phœniciâ linguâ conſcripſit.* *Suidas* ita: Σαγχωνιάθων τύελ@ φιλόσοφ@, ὅς γέγονε κ῀ τὰ Τρωικὰ. Πεϱὶ Ἑρμȣ̃ φυσιολογίας: (ſcilicet ſcripſit) ἥτις μετεφϱάσθη πάτϱια Τυϱίων τῇ φοινίκων διαλέκτῳ Αἰγυπτιακὴν θεολογίαν καὶ τὰ ἄλλα. De eo ita apud *Euſeb. de Præp. Evang. lib. I. cap. IX. Philo* Byblius: *Sanchuniathon vir multæ & eruditionis, & curioſitatis, cùm operam in rerum plurimarum ſtudio poſuiſſet, cumque omnium gentium hiſtoriam uſque à primâ univerſi conſtitutione noſſe vehementer cuperet, præcipuam quandam in perveſtigandis Thaauti* (i. e. Mercurii) *ſcriptis diligentiam adhibuit, quòd ſatis intelligeret, omnium, qui ſub ſole ſunt, principem Thaautum literas inveniſſe, & librorum ſcriptionem cœpiſſe.* Quænam autem ſcripta Mercurii evolverit *Sanchuniathon*, oſtenditur apud *Euſeb. de Præp. Evang. lib. I. cap. X. Sanchuniathon ex Phœnicum Theologiâ principium hujus univerſi ponit aërem tenebroſum ac ſpirituoſum, chaóſque turbidum & caliginoſum.* Mox: *Ex ſpiritus hujus & corporis conjunctione prodiit Mot, id quod limum nonnulli, alii aquoſæ corruptionis mixturam eſſe volunt, ex quâ ſecutæ productionis ſemina, ipſaque adeo rerum generatio exſtitit. Hæc in Thaauti de mundi ortu Commentariis reperta ſunt.* Scripſiſſe & Phyſica Hermetem neceſſe eſt, quod vel iſta *Sanchuniathonis* ibidem citata perſuaſerint. *Thaautus (quem Ægyptii* Θωὼρ *appellant, Alexandrini Thoyth, Græci* Ἑρμῆν*) Draconis, Serpentumque naturæ divinitatem aliquam tribuebat, quam etiam opinionem Phœnices & Ægyptii poſtea comprobârunt, nam hoc genus animalis præ cunctis reptilibus vi & copiâ ſpiritus abundare docet, igneamque ejus eſſe naturam Sc.* πνευματικώτατον γὸ τὸ ζῶον πάντων τῶν ἑρπετῶν, ϰ πυρῶδες. Seponantur nunc ſtudia partium, & patebit vel ex hoc loco Mercurium fuiſſe Chemicum. Enimverò quòd ſerpentis prærogativam ex ſpiritus ignei abundantiâ collegerint præeunte Hermete Ægyptii, illud utique magiſterio Chemico debent, cujus ope ex ſerpentibus ſpirituum cum oleo efficaciſſimo magna vis elicitur: nam ex tactu & inſpectione ſerpentis, omnes beſtiam judicabunt frigidiſſimam, unde & delicatulæ quædam Venetæ vivis ſerpentibus ardente Sirio colla quandoque circumdant, ut frigidulo eorundem fotu injurias æſtus ſolaris ulciſcantur. Poſtea refert *Philo* lecta quoque *Sanchuniathoni* arcana quædam volumina Ammonæorum. Compendio ad hæc reſpondet *Urſinus*: *Mentitur*, inquit, *Philo*. Satis imperiosè: Mitiùs de eo *Suidas*: Φίλων, inquit, Βύβλι@ γϱαμματικός· ἔτ@ γέγονεν ἐπὶ τῶν χϱόνων ἐγγὺς Νέρων@, καὶ ἐκλογῆς βιβλίων βιβλία ιβʹ. περὶ πόλεων ἢ ἃς ἑκάστη αὐτῶν ἐνδόξȣς ἤνεγκε, βιβλία λʹ. περὶ τ̃ βασιλείας Ἀδριανȣ̃, ἐφ᾽ ȣ̃ καὶ ἦν ὁ Φίλων. Nullam in Philone notat ſiniſteritatem *Suidas*, ſed ardentior Urſinus: *Mentitur*, inquit, *Philo*: Cur verò? *Ipſum nomen figmentum indicat. Mihi cum ludibrio Chriſtiani nominis dictus videtur, quaſi ſcopulus præparatus aſinæ, hoc enim tria Hebraica vocabula notant, San-chuni-athon.* Sed iſtæc verò violentia eſt, *Urſine*: Vocem Phœniciam eſſe agnoſcit *Porphyrius*, & tradit ſignificare philalethen apud *Theodoret. II. de cur. Græc. affect.* Similia docet erudiſſimus *Aldrete*. Tu autem, ut anſam invenias exagitandi hominem, ad explicationem Hebraïcam (ſimilem quidem, non eandem) inconceſsâ deſcendis ſolertiâ; Sed eſto, agnoſcatur Hebræum nomen; Iſaſcharíſne nomen etiam credendum erit ſpurium, quòd Jacobus ei aſinum inter limites decumbentem aſſignaret? Nullíne ergo Romæ vixere illuſtres Aſinii, nulli Scrofæ, nulli Verres; quòd à beſtiis ignobilibus derivati hi tituli? Excipies *Porphyrium* de *Sanchuniathone* quædam tradere, quæ veritati hiſtoricæ minùs congruant. An id luet *Philo*, ſi peccaverit *Porphyrius* in circumſtantiis? Ergóne nulli fuere in rerum naturâ Judæi, quòd in proſequendâ illorum hiſtoria alia deliquerit *Juſtinus*, alia *Tacitus*? Quod ſi *Sanchuniathonis* ſcripta confinxiſſent *Philo* & *Porphyrius*, omni dubio procul obſervâſſet id vel *Euſebius* vel *Theodoretus*, & merces illas adulterinas meritâ notâſſet cenſurâ. Sed nullam falcem in hanc ſegetem immiſere Patres ætate *Philoni* & *Porphyrio* proximi; è contrario, ſcripta hæc ut genuina

& ſin-

& sincerissimæ monetæ admisere volentes. Et quis mendacii fructus *Philoni*? quis *Porphyrio*? neque enim eo provectus stoliditatis credendus Porphyrius, ut putaret allatis illis *Sanchuniathonis* verbis debellare se posse Christianismum. Quid quod & visum sibi integrum *Sanchuniatonis* scriptum fateatur alicubi Kirckerus. *Sed Herodoto ignoti fuere Manethonis libri?* Quis fidem suam interponet? viderit forsan, sed contempserit. Esto tamen, non viderit. Ergonè negandi fuisse? Multa oscitanter transeunt viatores, etiam insignia & rara. Pauci nostrûm, qui peregrinati sunt in Galliis, *Bernhardum Pallissium*, curiosissimum scriptorem agnovere; pauci qui in Britanniis *Forteschuum*; pauci qui in Lusitaniis, *Ludovicum Camoësium*, pauci qui in Hispaniis, *Didacum Alonsum Barbam*, pauci qui in Italiâ, *Ferrantem Imperatum*, & tamen jam diu scriptis isti Auctores omnes inclaruere. *At Mercurii ille Liber Philoni laudatus fabulosa propinat.* Neque nos *Mercurium*, licet hominem sapientissimum ita eximimus humanæ sorti, ut eum in scriptis suis labi non potuisse arbitremur. Quid quod forsan luculentæ ejus purpuræ progressu temporis panni aliquot ascitii ab imperitorum manibus assuti; neque enim ipsæ sacræ literæ carent suis apochryphis. Obtusiora ergo sunt *Ursini* tela, quàm ut vel *Manethonem*, vel *Sanchuniathonem* in numerum spuriorum queant referre. Sed ad Hermetem redeundum. *Iamblichus*, inquit *Ursinus*, *trabali, ut sic dicam, mendacio Mercurium dixit librorum XXXVI. millia & IↃXXIX. scripsisse*. Quàm in proclivi *Ursino* est mendacii reos arguere Antiquos? Urbaniùs illustris *Bochartus* tot libros totidem versus interpretatur; quomodo & de Zoroastre *Plinius lib. XXX. cap. I.* nisi malis pro tot libris totidem philyras agnoscere quòd in Ægypto scriberet *Hermes*, librô Niloticâ chartæ vicem supplente. Sed quot libros exiguo admodum tempore scripsisse traditur *Esdras*? quomodo orbis non caperet scribendos de gestis Salvatoris libros? quomodo totum bibliotheca non capit *Livium?* Explicandi sunt Auctores, *Ursine*, non statim obelis configendi, Quam ergo trabem in trabali hoc, ceu vocas mendacio quæsivisti, vide nè in proprio invenias oculo. Quid quòd nihil facilius quàm *Iamblichum* ex *Iamblicho* expedire; apertè enim de *Myst. Ægypt.* alibi: *Ægyptii*, inquit, *Scriptores, putantes omnia inventa esse à Mercurio, libros suos Mercurio, inscribebant.* & alibi: *Qui enim sub Mercurii titulo circumferuntur libri, opiniones Mercuriales continent, etsi sape Philosophorum Græcorum stylo loquantur: sunt enim ex linguâ Ægyptiâ in Græcam translati à Viris Philosophiæ non imperitis.* Scilicet agnoscit *Iamblichus* non omnes libros, qui *Hermetis* titulo superbiunt, ab *Hermete* scriptos, alios enim opinionum, sententiarum, & scriptorum *Hermetis* esse commentatores, & interpretes. Qui hodie nomine *Hermetis* se orbi commendant libri, pauci sunt, & multorum telis obnoxii. *Poemandrum Hermetis, Sermonem sacrum, Clavem, Sermonem ad Asclepium*, & *Minervam* cum paucis aliis quasi ex orco revocavit magni ingenii Philosophus *Franciscus Patricius*; defendit *Flussates Candalla*, aliique qui tamen succumbunt oneri, quòd ex *Vossio, Casaubonoque* evidenter ostendantur scripta illa recentioris esse officinæ. & quasi semi-Platonica, & semi-Christiana. Nos cum *Jamblicho* Hermeticas ibi sententias contineri existimabimus, quas cum Platonicâ & Christiânâ Philosophiâ concordare non mirum, utcunque ex *Hermetis* fontibus derivatas. *Plato* inde hausit Toythi, id est *Hermetis* Magistri non immemor, in *Phædro* suo. Patres Ecclesiæ Christianæ Hermetica scripta legerunt, laudaverunt. Meminere eorundem *Euseb. in Chron. Cyrillus* [qui sermonem Hermetis ad Asclepium vocat ad partes] *Nazianzenus*, *Lactantius*, *Clemens Alexandrinus*, *Tertulliano cap. II. de anim. & adversus Valentin. cap. XV.* Hermes Physicorum Magister salutatur Unde & *Zosimo* laudantur *Physica* scripta *Hermetis*. Esto, admiscuerit aliquid primus, secundusque seculi Christiani genius, non propterea supposititia sunt universa. Sanctius existimandum erit primorum Ecclesiæ candidatorum institutum. *Jacobus Golius* præter *Gebri Scripta Arabica*, ex Oriente secum attulit *Hermetem de Venenis & Antidotis*, & *Astrologiam Hermetis*, scripta Arabibus magnopere æstimata: In Bibliotheca *Th. Erpenii* libellus Arabs exstabat titulo *Hermetis de Lapidibus pretiosis*; quo credibile est usum jam olim *Albertum Magnum* erudito, & *Conringio* quoque laudato *de Mineralibus* opere, in quo ad *Hermetis* tribunal frequentissimè provocatur. Sed attributa *Hermeti Iatromathematica* ad Ammonem Ægyptium jam olim publico donavit *David Hœschelius* Anno M D.LXXXXVII. Augustæ-Vindelicorum Græco-Latina, quæ tamen Anno M. D. XXXII. jam ante quoque Noribergæ Sosiorum prælo subjecta. Verùm quid de septem illis *Hermetis* capitulis judicandum, Theatro Chemico insertis? illa junioris cujusdam Hermetis esse res loquitur. Quanquam enim modus docendi reconditum quiddam spiret, & satis Ægyptium, quia tamen priscorum ille Auctor meminit Philosophorum, aliosque citat Philosophos; quia in quatuor elementorum pugnâ multus est; quia literas Græcas ad partes vocat (quæ ævo Thaautico fuere nullæ) quia toto opere Christianum redolet, neutiquam genuinus Hermetis vetustissimi censendus fœtus. Quod cœtera spectat modò recitata, liberum cuivis esto judicium, spuriáque æstimanda sint, an genuina. Genuina esse plures dubitant, quanquam si dubitâsset sufficeret, pauca hodiè *Hippocratis, Homeri, Aristotelis scripta*, quod vel unus testabitur *Laërtius*, inveniremus. Nos in densis illis Antiquitatis tenebris, ubi hariolari promptum, scire difficile, fidem nostram non interponemus, eò tamen proniores, germana *Hermetis* non esse, sed cum Jamblicho, Hermeticas continere sententias, hoc est, dicta quædam *Hermetis* aliter atque aliter interpolata. Cœterum de *Smaragdinâ Hermetis tabulâ quid censendum? Kirkerus in Oedip. Ægypt.* ita rem persequitur. *De Smaragdinâ*, inquit, *tabulâ altum est apud omnes Auctores silentium; quisnam fuerit ille Hermes, quando vixerit, ubi inventa hæc tabula, quo inventore, quâ linguâ conscripta. Estné possibile tam celebre Hermetis monimentum curiosissimos Græcorum Philosophos, qui datâ operâ in Ægyptum proficiscebantur, latuisse? Solus Albertus Magnus in libro de secretis Chymicis (qui tamen inter supposititios Alberti libros numeratur) ait Alexandrum Magnum in suis itineribus sepulchrum Hermetis omnium Philosophorum Parentis invenisse plenum omnibus thesauris, non metallicis, sed aureis scriptis in tabulâ Zatadi, quam aliàs Smaragdinam vocant. Sed unde hæc Albertus? quo Auctore? Bernhardus Canesius Alkimista, primus, quod sciam, eam mundo obtulit, aitque in eâ totum opus, & totius mundi thesaurum contineri. Addo quòd omnia penè, quæ in tabulâ istâ habentur, ex Hermetis Pymandro & Asclepio, Jamblicho & Proclo* hinc

hinc inde extracta sint, &c. Cæterùm *VVilh. Christ. Kriegsmannus* singulari Opusculo alia omnia judicat: *Ut taceam*, inquit, *traditionem de tabula hac, sæculis aliquot post diluvium, in antro prope Hebron à muliere Zarâ manibus cadaveris Hermetis, exemptæ, nullâ sui parte malè se habere, si de Abrahami uxore Sara intelligatur: cum tempora denati Hermetis, id est Chanaanis Noachi nepotis atque Saræ congruant; ac locus (urbs Hebron à Chanaanis sive Hermetis filio Heth exstructa, ad quam sedem fixerat Abrahamus) convenientissimus rei sit; mos adhæc Phœnicum, posterorum Hermetis, corpora demortuorum uncta cavernis sepultum abstrudendi, pulchrè concordet.* Sequatur & hìc quam quisque volet sententiam; verùm intueatur priùs mecum, si vacat, fragilitatem rationum Kirckerianarum. Unde securos nos reddet *Kirckerus* de illo Antiquitatis silentio? versavítne manibus omnes, qui periere, Auctores? forsan unus *Manethon*, unus *Sanchuniathon*, si extaret integer, audaciæ nimiæ convinceret Jesuitam. Necesse est *Albertum illum Magnum*, utcunque forsan suppositititium ab alio hausisse, quæ tradidit, & quis novit, anne ab antiquo Scriptore? Sed non fugisset ejus notitia peregrinatores Græcos. Quidni? non admittebantur peregrini in conscientiam arcanorum Sacerdotalium, ut jam ante disputatum. Quis Græcorum illos XLII. *Hermetis* libros inspexit, Sacerdotibus Ægyptiis familiares? quos fuisse tamen in Ægypto testis est luculentus *Alexandrinus ille Clemens.* Quis Græcorum mumias Ægyptias imitari didicit? quis pullitiem? quis chordas Memnonis? Aut, si hodierna placent, quis Danus in Moschoviâ peregrinator modum temperandi coria Russica incolis extorsit, elicuitve hactenus? Quis advena Gobelinios Parisienses ad nobilem illam serici, pannique tincturam aperiendam potuit huc usque permovere? Quin & gratum illum chirothecarum Romanarum odorem scrutantibus exteris hodiéque inimitabilem reddidit artificum taciturnitas. Idem *tabulæ Smaragdinæ*, recondito illi Chemicorum oculatorum thesauro accidisse non alienum. Et ut pressiùs intendamus hanc chordam, quotus quisque veterum *tabulæ Isiacæ hieroglyphicæ* meminit, admirabilis illius ex ultimâ antiquitate gazæ, quam cum periisse itidem in Italiâ scriberet, doleretque nuper *Kirckerus*, ego in Italiâ superiori anno spectavi, illam ipsam antiquam, germanam, & Cambyse vetustiorem, in Aulâ Ducis Sabaudiæ, Augustæ Taurinorum, officiosè monstrante magno illo Italiæ lumine *Dn. Marchione de Pianezza*, primo Ducis Sabaudi Status Ministro, quam si *Hervvartius, Pignoriúsve* rei sublimitate victi nondum satis ad amussim excusserint, nihil hoc officiet elegantissimæ tabulæ antiquitati. Merentur hic locum illa *Kirckeriana ex OEdip. Ægypt.* allata: *Anno M. DC. XXX.* inquit, *in miserandâ Mantuæ Urbis direptione ita evanuit tabula Isiaca (sive Bembina) ut tametsi summo studio institutum sit, ut sciretur, quid tandem de eâ factum sit, in hunc usque diem nemini explorare licuerit. Hanc tabulam, quam evulgavit Hervvartius, irrefragabiliter concluditur ab Ægyptiis, & in Ægypto, ante Cambysis in Ægyptum factam irruptionem confectam esse.* Scilicet, veluti hìc diligentiam quærentis Kirckeri fugit hactenus tabula Isiaca, ita multo magis fugere potuit Smaragdina Græcos vel non quærentes, vel quærendam ignorantes. Credibilius *tabulam* illam *Smaragdinam*, siquidem *Hermetis* est, uti non sine ratione æstimatur, in bellicis illis Ægypti collisionibus, jam Phœnicibus, jam Cambyse Cyri filio, jam Cornelio Gallo Augusti seculo, Ægyptum vexantibus, & Diospolin, atque alia Sacerdotum adyta penetralia evertentibus, raptam, alioque asportatam fuisse, & raptore forsan pereunte, in cœno, aut palude obtritam, quod celebratissimo illi *aureo cornu Danico*, contigisse certum est, quantumvis Kirckerus, aliique in Chemiam obliqui eodem confutandi artificio facilè ostenderent aureum illud cornu in Cimbria repertum fuisse nunquam, quòd in *Danorum historiis* nullum illius exstet monimentum evidens. Vidi ego ante biennium Romæ ex suggrundario templi Minervæ post plurimorum tenebras seculorum in lucem ex insperato produci, eruíque *Obeliscum* egregium *Ægyptium* hieroglyphicis hinc inde distinctum notis; illéne Kirckero æstimandus spurius, quippe nulli vetustissimorum auctorum scriptis attactus? Erectum id loci fanum olim Isidi fuisse non tantùm *Nardinus* jam ante evicerat, sed & dimidiati vituli ex lapide lydio simul ex eodem suggrundio effossi persuadebant, Apim bovem simulacris referentes. Accedit, vel ex eo non parum fidei adstrui *Smaragdinæ tabulæ*, quòd jam ante erudierit nos Jamblichus, & Lycius ille *Proclus* varias olim in Ægypto Hermetis extitisse sive *columnas*, sive *tabulas* inscriptas Mercurii doctrinis, quarum quid prohibet unam velut ex naufragio salvam remansisse? ut non infelicior *Hermes* judicetur *Duillio*, primo illo Pœnorum in undis debellatore, cujus adhuc columna rostrata, mille aliis pereuntibus, in Capitolio post viginti circiter seculorum à primâ fabricâ intervallum salvâ triumphat. Pergit *Kirckerus*: *in hac tabula universalis quædam productio rerum naturalium ad perfectissimum statum describitur, potestque juxta analogiam quandam non tantùm terrestribus & metallicis, sed & vegetabilibus, animalibus, cœlestibusque optimè applicari. Sensus igitur tabulæ nihil est aliud quàm theoria quædam præstantissimæ essentiæ, quam Elixir vitæ, aurum potabile, quintámque essentiam vocant.* Verùm in Alkymiâ illâ Ægyptiacâ, quam in *Oedipo* suo prosequitur, mirum se præstat Kirckerus Andabatam, quod alibi, si res posceret, pluribus; hìc nullum alium tabulæ sensum attribuit, quàm theoriam auri potabilis, & tamen nescio quâ vertigine circumactus eodem puncto, applicari optimè quoque posse vegetabilibus, animalibus & cœlestibus adjungit. Esto tamen, possit omnibus applicari, dum convenientissimè Chemico applicetur Magisterio, id quod nemo experitur clariùs, quàm qui sacris Chemicorum ritè initiatus, manus inter versat, quod Hermes intendit. Sed quid prohibet spectare hìc fluctuantem *Kirckerum*? *Theoriam*, inquit, *lapidis Philosophici habuere Ægyptii non praxin.* Mox: *Ægyptii ex omnibus fere materiis aurum eliciebant, potissimum verò ex limo Nilotico, ex saxis omnis generis:* Item, *Nili arenæ ex Æthiopicis montibus impragnata auro devehebant secum auriferam arenam. Deinde ad Thebas, Æthiopiam, & Arabiam saxifodinæ erant ingentes auro feraces; ex terrâ illâ durissimâ igni plurimo coctâ aurum prevenit, ut fusè Diodorus Siculus lib. III. cap. II.* Iterum *Kirckerus*: *Non negârim tamen Ægyptios artem calluisse, quâ aurum, argentumq; ex hydrargyri reliquis metallis commisti fixatione conficeretur, sed de hoc ex professo in Mundo subterraneo.* Volo, nolo; nolo, volo: quod dictum est, indictum est. *Theoriam*, inquit, *habuere, non praxin.* Sed frustra est, Kirckere, illa in practicis disciplinis theoria, nisi praxi stabiliatur.

stabiliatur. Et veram habuisse theoriam nemo nisi ex praxi eorum ostenderit. Si praxin non habuerint, unde infinitæ illæ Regum Ægyptiorum divitiæ, proverbio quoque jactatæ? neque illæ longâ sæculorum ambage collectæ, sed paucis à diluvio seculis statim magnæ, statim in tot monimentis, pyramidibus, obeliscis, mausolæis incredibili sumptu erectis ostentatæ. Hinc Ægyptiorum thesauros vel Mosis ævo magnos fuisse, ut nihil aliud testaretur, certè Apostolus Hebr. XI. v. XXVI. liquidum reddit: Μωσῆς μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ. Institutum hîc Apostoli evidens est; ostendere enim parat ingentes quidem Ægyptiorum id temporis thesauros Mosi spectatos, cognitósque fuisse, majoris tamen apud sacrum pectus æstimatum pro nomine Christi opprobrium felici tandem exodio terminandum. Nam fodinæ Ægyptiorum, de quibus Diodorus, & raræ, & laboriosæ tractationis, & proventûs modici, nec vel Macedonicis *Philippi*, vel Bebelo in Pyrenæis *Hannibalis*, vel Potosianis *Hispanorum* comparandæ; interea & anhelans Philippi Macedonis inopia *Justino* quoque perstricta; & Hannibalem quandoque ad delectus novos destituebant subsidia; & Hispanorum Regem plus hodiéque ex venditione chartarum sigillo Regio munitarum conficere nummorum, quàm ex utrisq; Indiis, jam nuper sagax peregrinator demonstravit. Regum autem Ægyptiorum opes adeo nec modum capiebant, nec mensuram, ut in ambitiosè profundendo semper occuparentur, semper locupletes. Hinc pyramides illæ sumptuosissimæ ob nimiam opum Ægyptiorum ostentationem *Plinio* quoque vellicatæ, & *Strabo lib. XVII. Juxta Thebas seu Diospolim in Obeliscis sunt inscriptiones, quæ Regum illorum divitias & potentiam declarant.* Sed de Ægyptiorum opibus immensis *Kirckerus*, aliiq; consulendi. Ut ex ungue leonem æstimemus in unâ pyramidum maximâ erigendâ, quam *Herodoto* & *Diodoro* teste trecenta sexaginta hominum millia annorum viginti spatio exstruxerant, in solas cæpas & allia, mille sexcenta auri talenta impensa; in lapidum verò vecturam, structuramque viginti annorum spatio, mille ducentos milliones insumptos historiæ Ægyptiorum memorant. Summam autem divitiarum Salomonis non nisi ad DCCCLXXII. milliones ascendisse docet *Kirckerus.* Nec minoris constitisse labyrinthum Ægyptium *Ammiano* credimus. Sed instat: *Aurum eliciebant Ægyptii ex omnibus ferè materiis, potissimum verò ex saxis omnis generis, & ex limo Nilotico.* Hæc gratis jactantur, *Kirckere*, neque enim vel ex *Diodori lib IV. cap. II.* vel *Agatharchide apud Photium*, qui laboriosas Ægypti fodinas describunt, ostenderis ex aliâ materiâ apud Ægyptios vulgò elicitum aurum, quàm ex quâ hodie eliciunt Pyracmones Germani, hoc est ex saxo vel molli, vel duro, sive, ut ex arte loquar, vel ex spatho, vel quartzo fodinarum. Ex limo Nilotico nihil haustum, utque Nilus aliquid abraserit Æthiopicis rupibus, secumque ultra Catadupas asportaverit, modicum illud fuit, nec ex limo expressum, sed inter arenas collectum Niliacas. Sed quod subjungit *Kirckerus*; *hydrargyri quandam fixationem Ægyptiis notam fuisse*, eo ipso priorem suam destruit sententiam, ostenditque non theoriam duntaxat Chemiæ apud Ægyptiorum Sacerdotes viguisse, sed & efficacem praxin. Quod & ipse sui immemor agnoscit in *Oedipo* Ægypt. *Artem*, inquit, *quandam auriferam primævos homines, nemini nisi Regibus, familiarumq; capitibus, eamq; non scriptis, sed oretenus traditam possedisse, sive ea in auro ex omnibus rebus educendo, sive in cæteris metallis unum in alterum transmutandis constiterit, adeo certum est, ut de eo nemo, nisi totius historiæ ignarus dubitare possit.* Cùm autem de hoc se ex professo traditurum *in Mundo subterraneo* spem faciat, intuebimur, quo eventu fidem suam liberaverit. Evolvatur ergo ille longâ spe nostrâ inferior *Mundus subterraneus*, & elucebit nè attactam quidem efficaciter esse hanc, ut vocibus artis non abstineam, fixationem, tantùm abest justo opere explanatam. Ad omnia alia in illo opere, docto sanè, & laborioso, sed nondum sitim Doctorum restinguente devolvitur, etiam plebeja & cuivis fabro argentario, cuivis docimastæ cognitissima; præcipua autem naturæ interioris arcana ex intimis fundamentis eviscerata nos nobis inde promittebamus. Unum tamen horribile secretum visus sibi est aperuisse, in quo diversis in locis triumphat; sed ecce januam Eleusines se se pandentem! *In centro salis*, inquit, *latet formale quoddam coagulativum, spiritus nempe salis invisibilis, qui rebus omnibus consistentiam virtute suâ fixativâ confert, hujus virtute metalla, & mineralia suam acquirunt corpulentiam. In salis intimo throno & centro est aliquid immutabile & omnia coagulans. Terra pura nihil aliud est, quàm sal coagulatus, in cujus centro ille spiritus delitescit, qui virtute suâ omnia figit, densat, animat. Virtutes omnes in hoc terreno globo à sale dependent, reliqua terra non nisi excrementum est.* Iterum alibi: *Latet in salis centro spirituosa quædam substantia: ut enim nitrum aqua congelata, ita & ignis congelatus dici potest, utpote qui in suo intimo centro & naturæ thalamo totius naturæ thesaurum, atque ignem vitæ clausum continet, quem si quis eâ artis felicitate fixare, eúmque aureâ vel argenteâ tincturâ imbuere possit, illum arcanum illud summum & inæstimabile, quod jam à tot sæculis ab universâ Philosophorum scholâ indagatum fuit, possessurum nil dubito.* Prosequitur rem alio loco: *Ut dicta in compendium reducamus, dico salem communem esse terræ semen, condimentum naturæ, omnium corporum basin ac sustentaculum, elementum terræ genuinum ac proximum; hic prout à variis mineralibus tingitur, ita quoque in alium specie differentem salem, ut nitrum, alumen, vitriolum convertitur, quo non obstante originis suæ incunabula semper inviolabili jure tenet, quo dempto colore idem est, qui fuit prius.* Rursus alibi: *Sub sale usuali velut sub involucro latet vis quædam mirifica salino-sulphureo-Mercurialis rerum omnium constitutrix, cui sulphurea vis calidum, Mercurialis humidum radicale, sal denique subsistentiam largitur. In hoc est ignis vitæ, omnium rerum proximum principium.* Paulò post: *Depures salem quantumcunque volueris, semper in eo veram reperies terram, quæ etsi omni sale destituta videatur, cœlo sereno & soli per aliquot dies expone, & novo sale gravidam reperies.* Mira de lente! quæ de nitro propinat, Glauberianismum veterem sapiunt, non recentiorem: enimvero *Glauberus* quamdiu spiritum communem ducit, tamdiu quotannis Philosophiam suam perpetuus reformator aliter atque aliter immutat, ut nil habeat Proteus, Vertumnúsve ultra hunc discipulum, de quô magnopere glorietur. Sed quanto aliter philosopharetur de sale *Kirckerus*, si vel *Cartesii* acumina, vel Chemicorum antiquorum testimonia, vel denique ignium veracium experimenta, contemptis adulantium epistolis, consuluisset frequentiùs? Initio, ambigit *Kirckerus*, cuinam sali immensa illa præconia admetiri tutius sit, nunc sali communi de-

votus, nunc in nitrum propensior. Neque id juverit dixisse: *salem communem, prout à mineralibus variè tingitur, nunc in nitrum, nunc alumen, nunc vitriolum converti, & tamen rursus in salem communem redire*. Manus nostræ oculatæ sunt, *Kirckere*, credunt quod vident. Nil tale demonstrant Vulcaniæ officinæ. (*a*) Nitrum flammis tortum in acidum degenerat liquorem; si injectis ustuletur carbonibus vivis, in salem lixivum, à natura sali communis alienissimum; si cum sulphure, clauso vase satis percoquatur, intendente tandem virium extrema folle, in saxum; in salem communem nullo hactenus artificio. Deceptum ex eo hariolor *Kirkerum*, quòd nitri spiritus sali affusus crystallos suas denique in speciem redivivi nitri reformet: cœterùm mentitur hic sal esculentus nitrum, non est. Quod enim nitrum, inde resultat, non sali id adsignandum, sed spiritui nitri, hoc est particulis nitri attenuatis, ope salis se iterum conjungentibus, ut formam induant pristinam. Neque verò vel nitrum, vel alumen, vel vitriolum, dummodo probè purgata, in salem esculentum communem degenerabunt unquam. Sed perdimus verba in re confessâ: Largimur tamen hoc *Kirkero*, salem communem in nitrum, alumen, vitriolumque abire, ubi ab ignium subterraneorum motu particulas suas immutaverit, adeoque in minutiores confractus portiunculas salsum ante saporem, nunc in acidum converterit, si admisceantur tamen ad compositionem nitri, salis lixivi ramenta; ad aluminis, ramenta plumbi; ad vitrioli hoc est chalcanti, ferri, ærisvè tenuia resegmina. Utcunque autem istæc se habuerint, latere tamen in salis sive communis, sive nitri centro aliquid immutabile & omnia coagulans, figensque, hoc est quod verbis conceptissimis negamus; tum quòd utrumque hunc salem & quidem totum, paucissimis fœcibus relictis, non difficulter artifex Chemicus in sublime agat, inque spiritum volatilem reformet; tum quòd utrumque hunc salem in terram insipidam, & viribus præterquam tenuiter stipticis, cassam redigere in proclivi sit, non tantùm præeunte viam *Blasio Vigenerio*, curioso *De igne & sale* tractatu, sed & præter experimentum, quod obvium est, & facile, mihique sæpe tentatum, docente id fieri posse spiritu Dei *Matth. V.* Ἐὰν ᾗ τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τίνι ἁλισθήσεται, εἰς ἐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰμὴ βληθῆναι ἔξω, ϗ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. *Marc. IX.* καλὸν τὸ ἅλας, ἐὰν ᾗ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Sc. sal etiam purissimus obtundente aculeos ejus igne convenienti, & repetito [nempe ut sæpe ignescat, sæpe volvatur, sæpe coaguletur] linguam non magis ferit quàm quævis terra figularis, sed commoritur, ab aliâ terrâ albâ insipidâ, nè ab ipso quidem *Kirkero* distinguenda. Vidit hoc per transennam *Kirkerus*, sed non satis ad ultimam metam prosecutus est. *Depures* inquit, *salem quantumcunque volueris, semper in eo veram reperies terram, quæ etsi omni sale destituta videatur, cœlo sereno & soli per aliquot dies expone, & novo sale gravidam reperies.* Quod si *Kirkerus* illam suam purgandi salis methodum provexisset ad ultimum terminum, notâsset dubio procul totum salis corpus in terram demum insulsam commutari, & quidem si vim adstringentem demas, penè inefficacem. Debuisset autem terram illam, quæ ipsi sale omni destituta videbatur, ulterius perussisse, inque aquis decoxisse, donec non videretur tantùm, sed & esset omni salino sapore exuta, tum demum observâsset illam terram in aëre non plus combibere de novo salis, quàm aliud quodvis in calcem redactum corpus. Etenim quando nemini inter experimenta ætatem traducenti dubium esse possit, aërem, quem bibimus quotidie, salinis quoque vaporibus turgescere, vel ad oculum ostendendis, neque mirum cuiquam videri debet salis illud cadaver post admissas in aëre volitantium corpusculorum impressiones, denuo quoque salinum quiddam linguæ objectare, cùm omnia penè corpora vim ignis passa, adeoque apertiora, manes patiantur eosdem. Sed contra Kirckerianam illam salis prærogativam palmarium id est, quòd solvens & solvendum, figens & figendum esse ejusdem speciei oporteat, id quod in metalla & salem communem non cadit. Illud ergo, quod instituit forsan *Kirkerus*, Mercurium salino hoc corpusculo in stabilem cogere massam, quæ ignium violentiam refutet, tum demum continget, cum bibet Germania Tigrim. Alium quendam salem coagulantem jactant antiqui Chemiæ Magistri, toto cœlo à sale esculento diversum. Sed nos ex diverticulo in viam.

Ex quo longâ seculorum ambage inter Sacerdotes Memphitanos, & quidem in templo Vulcani, quod *Zosimo & Herodoto* debemus, Eleusis illa Chemica secretô inambulâsset, carpentibus hinc inde lacinias ejus, qui in Ægyptum studiorum gratiâ descendebant, peregrinatoribus, tandem *Orpheo, Homero, Democrito*, aliisque curiosioribus Græcorum obstetricantibus, in Hellada cœpit immigrare, quanquam initio nebulosior, & umbræ quàm Junoni similior, arcente Ægypto Græcos homines, tanquam ἀεὶ παῖδας, tanquam vulgus profanum, ab arcanis suis, & tenebris fabularum omnia involvente. Hinc illud præeuntibus Ægyptiis *Porphyrii* apud *Eusebium præp. Evang. lib. III. cap. VII.* Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐςὶ, θύρας δ᾽ἐπίθεσθε βέβηλοι· & mox *lib. IV. cap. VIII.* ταῦτα μοι ὡς ἀῤῥήτων ἀῤῥητότερα κρύπτειν (sc. decet) ἐδὲ γὸ οἱ θεοὶ φανερῶς περὶ αὐτῶν ἐθέσπισαν, ἀλλὰ δι᾽ αἰνιγμάτων. Hinc illæ apud Auctores Grajorum frequentatæ querelæ, *Platonis* apud *Strabonem*, *Pythagoræ* apud *Clementem Alexandrinum*, aliorum apud alios. Quin & eò progressam Ægyptiorum invidiam constat ex *Herodoto & Strabone*, ut ante Psammetichi imperia nulli Græco homini licuerit Ægyptium calcare solum. Igitur nil mirum, si Græci, quæ curiosa ægrè Ægyptiorum extorsere manibus, non statim illa ipsa in patriam regressi, omnibus promiscuè obtruderent, contenti per fabulosa sententiarum tormenta veritatem aperuisse. Pythagoras certè numeris suis & metempsychosi aliò respexit, quàm vulgo notatum; *hinc Euseb. Præp. Evang. lib. XI.* Οἱ περὶ Πυθαγόραν ἀπεκρύψαντο πάντα, i. e. Pythagorici omnia occultavêre. Scriptorum Græcanicorum primus *Orpheus* Argonauta cùm velleri aureo, ex Colchide deportando, mixtus Heroibus reliquis, operam suam locâsset, iter illud celebratissimum versibus complecti

(*a*) Equidem sal commune per varias & repetitas calcinationes, solutiones, evaporationes ac coagulationes, in corpus abit ad ignem instar levi fusibile, quod ab aliquibus nitrum creditur; cùm tamen ex eo nec pulvis pyrius, nec alia ex nitro verô paranda, conficiantur, ac propterea ex hoc phænomenô salis communis in nitrum conversio utique non probetur. Hæc interea præparatio, in metallicis minimè est inutilis ac rejectanea quandoquidem cupro dealbando non parum confert.

plecti non dubitavit, alia omnia fabulæ involucro obvelans, quàm fabulam. Id quod fragmenta scripti illius *Clementi Alexandrino*, aliisque attacta & collaudata facilè ostenderint, nam de *Argonauticis* ejus vulgi manu tritis, Orpheóne debeantur integra, an recentiori cuidam, hîc sermonem non libet diffundere, contento adjecisse illud *Josephi contra Apion. lib. I. Neque enim*, inquit, *scriptum omnino ullum est apud Græcos, de cujus fide certò constet, Homericâ Poësi antiquius.* Fuisse autem illud vellus aureum aliud quàm *Straboni* his sacris non initiato visum, vel solus testabitur *Suidas* in χρυσόμαλλον δέρας: τοῦτο δὲ οὐχ ὡς ποιητικῶς φέρεται, ἀλλὰ βιβλίον ἦν ἐν δέρμασι γεγραμμένον, περιέχον ὅπως δεῖ γίνεσθαι διὰ χημείας χρυσόν. Eodem tendit *Eustathius* ad *Dionysium Afrum*, & *Apollonius Rhodius* in *Argonauticis*, quod primum Phœnici *Mirandulano* observatum. Hæc cùm ita evidentia videat *Conringius*, ut torquere aliò totâ suâ nequeat facundiâ, invenit tamen quod invidiosè obduceret: *Id utique constat*, inquit, *neminem aurei velleris fabulam ad χημευτικὰ traxisse, nisi demum post Magni Constantini ævum; omni autem antecesso tempore, qui potuisset hoc ignorari, si ullo vel in minimo usu conatus Chemicorum fuissent.* Unde verò ista audacter *Conringi* optime? tibiné inspecti omnes Alexandrinæ bibliothecæ codices, antequam deflagrarent? Ita sub præoccupatis judicibus, & cùm litem capere nolint, dictatoriâ voce pronunciantibus luget sæpe Diva Chemia, nunquam damnata nisi ad alienum tribunal, nisi in foro peregrino. *Qui potuisset ignorari*, pergit *Conringius*, *si conatus Chemici in usu fuissent?* imbelle telum! Quì potuit tot secula ignorari, Conringi, ratio conficiendi mumias Ægyptias? ratio pullitiei Memphiticæ? ratio tendendi chordas Memnonis? ratio lucernarum inexstinguibilium? percursantibus licet Ægyptum Græcorum curiosioribus. Quì potest hodieque ignorari temperatura corii Russici? machærarum Turcicarum? purpuræ Gobelinicæ? chirothecarum Romulearum? porcellanæ Chiniticæ? laccæ Japonicæ? intrantibus omnia maria & terras Mercatoribus. Sed quàm obtusa altera illa Conringii lancea! *nullum*, inquit, *artis hujus scriptum ostendi hodie Constantini Magni ævum superans, idque magnum novitatis esse argumentum.* Initio quidem novitas nulli Artium crimini est, quam commendat utilitas; sed largiatur aliquis scriptum Constantino Magno antiquius ostendi hodie nullum, non vides, *Conringi*, ad gloriam artis hoc pertinere, quòd eodem tempore & lux Evangelii in Romano Imperatore accensa sit, & lux Chemiæ per publica scripta in Romano orbe. Quanquam illa ratio sit debilissimi roboris; *nullum scriptum Chemicum exstare antiquius ævo Constantini Magni, ergo Chemiam nudius tertius natam esse.* Quid ad hæc *Plinius lib. XXX. cap. I.* certè ostendit artes quoque sine scriptis perennare, utcunque; difficiliùs: *Ante Osthanem*, inquit, *nulla Magorum extitisse monumenta, mirum, artem tam longo ævo, nec claris, nec continuis successionibus custoditam.* Et quidni duraret, cùm totum artificium paucis admodum verbis tradi possit, docente *Sendivogio*; adeoque per manus à patre ad filios facilè propagari. Denique *Conringi* eruditissime, non spectas institutum Chemicorum; non hoc ipsis propositum, ut artem scripto pellucente comprehendant, quis Pastophororum Memphiticorum artem descripsit? quos tamen ipse agnoscis Chemiæ locavisse operam. In vulgus ita spargebant Ægyptii Sacerdotes: *Aurum & argentum sterilis ac vitiati soli morbosos esse colores*, tradente ex Plutharcho *Eusebio de Præp. Evang. lib. III. cap. VIII.* ipsi alia omnia mente intuebantur. Quæ tradidere de Arte, *Homerus*, *Hesiodus*, *Pindarus*, *Apollonius Thyanæus*, alii, nè centesimo cuique intelliguntur, ita fabulis, tropisque involuta sunt, interea oculati Chemici non fugiunt attentionem. De reliquis sparsim quiddam delibatum; quod *Apollonium* spectat, non is ego sum, qui vel *Philostrato* in omnibus accedam, vel *Eusebio*, *Tortoletoque* Thyanæum illum flagellantibus per me quicquam velim detractum; sed nimirum observo viros magnos quandoque ita studio partium duci, ut dum genio obsecundent, etiam virtutes [quas sapientes tamen in hoste quoque venerantur] invisi capitis, quo jure, quaque injuriâ trahant in culpam. Scripserat infelix *Philostratus: Apollonium interrogâsse Brachmanes, aureané apud Indos aqua inveniretur.* Hîc verò excipit irridens *Eusebius: O admirabilem! ô plenam sapientiæ quæstionem!* sed in quo tamen sibi hîc exciderit sapientia *Thyanæi*, non perinde capio; erant enim, & hodieque sunt aquæ Gangeticæ apud Indos auriferæ. Quid quod experimenta *Erckeri*, *Agricolæ*, & cæterorum de genere hoc, ad amussim ostendant, quantum in profluentibus rupium vehatur auri, quantum metalli alterius. Nisi forsan sagacitatem Philosophi existimare libeat, respexisse ad ὕδωρ ἄριστον *Pindari*, sive ὑδράργυρον illud admirabile, cui natales debent metalla universa. Quòd si puteum illum cœrulei coloris, stupendarumque virium constantiùs intueamur, quem spectatum quoque in Indis Apollonio memorat *Philostratus*, in eo non difficulter hydrargyri mores recognoscemus, ut reliqua multa prætereantur. Quid quod ex capite quodam *Proverbiorum Salomonis* cum *Majmonide*, & *Cornuto de Natura Deorum* providenter collato facillimè ab attento homine eruatur ratio interficiendi in pulverem rubicundissimum Mercurii, quod in istis locis nullus, opinor, mortalium ante me vel quæsivit, vel invenit. Scripsere antea Chemici, & à Chemicis eruditi, sed quod *Zosimus* eleganter docet, λοξῶς, & obliquè, nè majestatem secretioris Naturæ, universa clarè tradendo profanarent. Fabulæ antiquorum in recessu nihil minus ostendunt quàm inania, quod sapientissimè de Physicâ Græcorum Theologiâ declamans, pluribus ostendit *Plutarchus*. Sed non desistit mordere Suidam *Conringius*, quòd ex antiquo aliquo Scriptore de vellere aureo sententiam suam aperuisset Chemiæ æquiorem. Postquam enim alibi infelix Suidas scripsisset: Χημεία ἡ τοῦ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ κατασκευή· ἧς τὰ βιβλία διερευνησάμενος ὁ Διοκλητιανὸς ἔκαυσε, διὰ τὰ νεωτερισθέντα Αἰγυπτίοις Διοκλητιανῷ τούτοις ἀνημέρως, καὶ φονικῶς ἐχρήσατο, ὅτι δὴ καὶ τὰ περὶ χημείας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τοῖς παλαιοῖς γεγραμμένα βιβλία διερευνησάμενος ἔκαυσε, πρὸς τὸ μηκέτι πλοῦτον Αἰγυπτίοις ἐκ τῆς τοιαύτης προσγίνεσθαι τέχνης, μηδὲ χρημάτων αὐτοὺς θαῤῥοῦντας περιουσίᾳ τοῦ λοιποῦ Ῥωμαίοις ἀνταίρειν. *Conringius* ut omnia suspicionibus decoloret: *cùm unus* inquit, *id narret Suidas, quis ausit illi uni tutò credere? vixit ille ut eruditi censent, demum ante hos quingentos annos, adeoque post Diocletianum totis octingentis, quales non solent esse idonei testes.* Ista verò manifesta vis est, *Conringi*. Vixerit ante quinque demum secula *Suidas*, quæ scripsit tamen, non ex suo velut araneus confinxit, sed agnoscit se mutuatum ab antiquioribus, *Eudemo Rhetore, Helladio*, qui Theodosio juniori σύγχρονος, ab *Eugenio Augustopolitano*, *Zosimo Gazæo*, *Cæcilio Siciliensi*,

Siciliensi, *Longino Cassio*, *Luperco Berytico*, *Justino Julio Sophistâ*, *Pacato*, *Pamphilo*, *Polione Alexandrino*, Scriptoribus antiquis, & Diocletiano proximis; ut non possit ita elevari *Suidæ* testimonium, auctoritatibus vetustis innixum. Quisnam Apollo *Conringium* securum esse jussit, à nemine nisi Suidâ hoc enarratum? cùm sciat *Conringius* juxta cum ignarissimis, quid libri, qui vel à Photii ævo periere, complexi sint. Dixerit tamen unus *Suidas*: pluris cordato judici fuerit unus Nestor, quàm decem Ajaces. Habet sanè, habet Diva Chemia, quòd de Tyrannide magnorum literatorum meritò conqueratur, à quibus ut imperiosis quidem, sed in hac palæstrâ sæpe imperitis Censoribus injustè non rarò vapulavit. Hinc *Salmasius* nil crepat, nisi pseudo-Democritos, pseudo-Osthanas; *Scaliger* cùm verùm *Manilii*: *Materiamque manu certâ duplicarier arte*, non assequitur, statim animos à crimine sumens, infertum vociferatur ab homine Alkymista; quo nomine *Bituriġi*, *Barthio*, imò bracteatoribus maluit debere ludibrium, quàm occasionem non captare in Chemicos invehendi. Cœterùm ulciscitur satis inconsultos illos Criticos sua temeritas, & posterorum attentiùs omnia speculantium maturior censura. At instat *Conringius*: *cui fiat verisimile exustos hos libros, & non potius in Reipublicæ commodum asservatos*? Apparet *Conringium* bellis aut rarò interfuisse, aut certè non vidisse, quid novis molitionibus Civium exacerbatus Princeps, quandoque audeat, jubeat, moliatur. Multa opertis oculis commendant Imperatores accensi, quorum defervescente irâ, ducuntur pœnitudine; multa donant judiciis Aulicorum. Demus, consultatum in Aulâ Diocletiani, de securissimâ pacandi Ægyptios viâ; responderint alii, tollendos libros ipsorum Chemicos, & Romam asportandos illos rebellionis architectos, ut Romanas augerent divitias; exceperint prudentiores, esse inter illos libros, plures suppositítios, in devia abducentes, quàm germanos; quòd si omnes promiscuè Romam deportarentur, Martiam gentem ad vanos illos fortasse citiùs adhæsuros, quàm ad legitimos, adeoque masculam illam bellandi virtutem Romanis à stirpe insitam in ciniflonum fumos abituram. Quid verisimilius quàm secutum providi Diocletiani mandatum, exurendam potiùs illam rebellionis materiam, nè militares denique animi ambigua scrutando nimiùm effœminarentur? Notum erudito Imperatori, Romanorum non esse, ad humiles artium curas descendere, sed Martem & sanguinolenta spirare, & regnandi artibus inclarescere, secundùm illud Anchisæ apud Virgilium:

> *Excudent alii spirantia mollius æra,*
> *Credo etiam ducent vivos de marmore vultus:*
> *Orabunt causas melius, cœlique meatus*
> *Describent radio, & surgentia sydera ducent;*
> *Tu regere imperio populos, Romane, memento,*
> *Hæ tibi erunt artes.* ——— ——— —

Victa Ægyptus multis ante Diocletianum seculis; quis tamen Romanorum interea, vel mumias Ægyptias imitari didicit, vel hieroglyphica percepit, vel pyramides & obeliscos absolvit, vel infinita alia Ægyptiorum inventa assecutus est? Benè de Græcis sub jugum missis Poëta:

> *Nondum tradiderat victas victoribus artes*
> *Græcia facundum, sed male forte genus.*

Quid multis? vel ex eo in subtilioribus artificiis imitandis negligentiam Romanorum agnoscimus, quòd conqueratur etiam *Plinius* artem fundendi in statuas equestres æris suâ ætate periisse, ante urbe totâ cognitissimam. Et nè degenerasse, existimemus in hoc genere Romulidas, ante biennium accuratior illa Musivaria ars Romæ iterum intercidit, cum ingenioso *Calandrâ* sepulcro illata. Verissimè *Petronius*: *Priscis temporibus*, inquit *cùm adhuc nuda virtus placeret, vigebant artes ingenuæ, summumque certamen inter homines erat, ne quid profuturum seculis diu lateret. Democritus omnium herbarum succos expressit, & nè lapidum, virgultorumque vis lateret, ætatem inter experimenta consumpsit. At nos nè paratas quidem artes audemus cognoscere, sed accusatores Antiquitatis vitia tantum docemus & discimus.* Non vacat jam alios Sileni Alcibiadas inspicere, hoc est Grajas plures reconditorum sensuum fabulas, poma Hesperidum, [de quibus Chemicè intelligendis *Eustathius in Iliad.*] debellatam Herculi hydram, Martis & Veneris mixturas animarum, alia, ad partes vocare. Volverunt hoc saxum *Majerus*, *Castelnovidariensis Faber*, *Keslerus*, volvantque, dum ego Græcos in duas tribuo classes, & cuivis sua admetior præconia. Primi ergo seculorum aliquot Græci, licet in Ægypto frequentissimi, libâsse tantùm videntur artem Chemicam, non hausisse, si paucissimos excipias; adeoque quæ revexere secum in Græciam, utcunque vera, & interiorem Chemiam spirantia, oraculis tamen fuere propiora, quæ ipsi per invidiam Sacerdotum, non probè intellexerint; similes *Platonicis Sibyllis* & ipsis, cùm œstro vaticinandi agerentur, verissima pronuntiantibus, sed quæ sibi restitutæ non caperent, non assequerentur. Sed quantum in praxi Chemicâ profecerit sive *Democritus*, sive *Homerus*, sive *Pythagoras*, sive *Pindarus*, sive denique primus *Orpheus*, hic non disputabimus, contenti in scriptis eorundem manifesta Chemiæ spectare vestigia, ipsis forsan, Auctoribus, quæ ab Ægyptiis audierant, non satis quandoque intellecta. *Hippocrates* certè *lib. de Diætâ*, noverat quoque principium artis, cum scriberet: *Concors concordi adhæret, discordia rebellant*, cæterùm quod stupenti similis demiror, adeo nec ipse, nec *Galenus* usum hujus sententiæ assecuti sunt, ut nullo saltem specioso argumento evinci possit, eis vel simplicem, & aniculis nostris tritissimam destillationem aquæ rosarum, vel aceti, vel ullius herbæ innotuisse. Scierint utcunque alia Chemicorum Magisteria, & crassiori Minervâ descripserint, aquas stillatitias hodiernas scivisse, nullum indicium est. Noverat *Plato* filtrationem Chemicam per lanam institutam, quam & clarissimè in *Symposio suo* expressit. Calcinationes noverat *Hippocrates libro de hæmorrhoidibus*, & alibi; florem æris tostum, alumen Ægyptium ustum, chalcitim tostam, argenti spumam adustam commendans. Idem nobili *de Flatibus* opusculo ad destillationum mysteria tam prope accessit, ut non nisi à Deo aliquo inde retractus videri possit. *Liquefit*, inquit, *quicquid ignea illa vis attigerit, fitque inde spiritus, qui cum ad poros corporis irruerit, sudores fiunt, nam spiritus addensatus in aquam vertitur, & poros penetrans extra prorumpit, eodem planè modo quo à ferventibus aquis vapor elevatus, si obstaculum aliquod inveniat, ad quod impingere oportet, incrassatur densaturque, guttæque destillant ab his corporibus, quibus vapor ipse fuit impactus.* Vidit hæc haud dubiè magnus *Cous* in ollarum contingere operculis, palæstrisque balneatorum, & tamen, quod admirabile, nasum operculo suo aptare haud didicit. Nisi forsan existimare libeat, scivisse quidem ista *Hippocratem*, sed invidiâ legitimè cautâ publicare

publicare detrectâsse, juxta illud in *Lege*: τὰ δὲ ἱερὰ ἐόντα πρήγματα ἱεροῖσιν ἀνθρώποισι δείκνυται, βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις, πρὶν ἢ τελεσθῶσιν ὀργίοισιν ἐπιστήμης. Nam quòd alius vir sagacissimus spiritum vini *Hippocrati* perspectum arbitratur, *libro* ejus *de genitura* confirmatus, ubi ita Medicorum Phœnix: *Vinum*, inquit, *in flammas injectum, efficit, ut flamma exiliat, & modico tempore augeatur, post cesset*, hoc est, quod optarem inde posse evidenter exsculpi, sed in ambigua definit expositio; enim verò quodvis vinum, imò lympha quævis flammæ infusa id præstat, quod nemini quàm fabrilibus notius est officinis. Quod *Aristot. libr. Meteorologic. IV. cap. IX.* scribit: *vinum dulce flammam emittere*, (ἀνίησι φλόγα) parum ad rem facit, cùm de musto ipsum loqui textus convincat; mustum quippe, dum fermentatio in cellis instituitur, ita quandoque inardescit, ut Oenopolas ex insperato igneo suo vapore suffocet. *Aristotelis* autem animo hîc non obversari spiritum vini vel ex eo conficimus, quòd manifestè subjiciat vinum hoc non inebriare, id quod stillatitio vini liquori non convenire vel Ambubajarum collegia vociferabuntur. Magnopere enim excidit sibi magnus *Sennertus* quod ita: *Familiare*, inquit, *est hodie etiam Saxonibus vinum calefactum incendere, saccharo & aromatibus condire, potumque ita delicatum conficere*; neque enim celebratissime *Sennerte*, Saxones tui vinum incenderunt unquam, sed vini spiritum, quòd nec Pannonica vestra, & Tochaviensia, nec Hispanica, imò nè generosa illa Græcanica quidem vina, ut nimiô adhuc lymphæ frigore obruta inflammari se patiantur, nisi destillationibus præmissis. (*a*) *Aristoteles lib. Meteor. II. capite I. & Galen. VII. de usu part. capite XIII.* proximè quoque destillationis attigere secreta, sed metam attingere non licuit. Destillationem tamen per descensum appellatam *Galenus* assecutum se docet *libro de facile parabilibus.* Noverat *Galenus* sublimationem *lib. IX. de med. simpl. Facult.* edoctus forsan *à Dioscoride*, qui idem tradit *lib. II. & lib. V. de mater. Medicâ.* Calcinationes novisse se ostendit *Dioscor. lib. I. de mater. Med.* & *Gal. lib. VI. de composit. Pharmacor.* Balneum Mariæ sic satis commodè describit *Gal lib. IV. de sanitate tuendâ cap. VIII.* nisi quòd aquæ loco substituat oleum. Nam in *Mesue*, *Æginetâ*, *Albucasi* evidentiora se producunt Chemiæ argumenta. Salia lixiva per transennam vidit *Galenus* sed in formâ solidâ vix unquam: De *Simpl. Med. Facult. cap. XLI.* ita rem prosequitur: *Abluto cinere fit lixivium. Cinerem autem ustorum corporum reliquias Latini nuncupant, sive naturæ sint lapideæ, sive arborum, animaliumve particulæ. Fit ergo lixivium pro ejus quod eluitur, naturâ; ejus quidem quod empyreuma sive igneam naturam habet acerrimam, ipsumquoque acerrimum est; ejus quod tale non est, etiam moderatius. Quare & septicis vocatis facultatibus commiscetur, utpote causticam caliditatem possidens, sed propter substantiæ tenuitatem, citra dolorem adurens.* Ingenium salium lixivorum sic satis commodè exprimit hîc *Galenus*, caustica esse docens, sed citra dolorem adurentia, in micas tamen, glebulasque salinas redigendi modum non perinde videtur assecutus. Ut mirer ipsum hæc neque ab Umbriæ agricolis, cùm Romæ tam diu viveret, didicisse; neque evolvisse *Aristotelis Meteor. lib. II. cap. III.* ubi ita *Stagirites*: *Huic simile quiddam fit in Umbriâ: est enim ibi locus harundine, & juncis frequens, quos exurunt, cineremque in aquâ decoquunt, donec parum supersit humoris, qui ubi refrixit, in salem abit copiosum*: neque denique in *M. Varronis de Re Rust. lib. I. cap. VII.* istæc notâsse: *In Galliâ Transalpinâ intus ad Rhenum, cùm exercitum ducerem, aliquot regiones accessi, ubi nec vitis, nec olea, nec poma nascerentur, ubi agros stercorarent candidâ fossitiâ cretâ: ubi salem nec fossitium, nec maritimum haberent, sed ex quibusdam lignis combustis, carbonibus salsis pro eo uterentur.* Inusitatum quiddam, rusticam Umbriæ gentem, & Rhenanum popellum ultra Galenum experimenta sua provexisse. Sed quid adhæc *Conringius*: *Non est*, inquit, *quòd propter salium istorum inventum Paracelsicos multum laudes; illa enim cur ægro dederis, cùm suppetant longè suaviora, viribus iisdem? illa certè quæ calci sunt similia, & causticam vim referunt, non temerè esse ore assumenda constat.* Nititur hîc contra torrentem *Conringius*; cur enim illa non assumenda ore, quæ longo annorum lapsu Umbri, & Rhenani homines ad quotidiana cibi condimenta adhibuere, sine ullo sanitatis dispendio? quæ hodieque Oceani accolæ passim ex algâ in cinerem exustâ conficiunt, & sine noxâ usurpant? quæ ad febrium exacerbationes sistendas feliciter, quotidie propinant Medici? Neque verò salia istæc calci vivæ cognata sunt; neque, (*b*) uti bene docet *Galenus*, caustica, nisi sine dolore; neque quicquam iis potentius in exarmando acore illo viscerum inimico. Ad summam, inspiciat *Conringius* tentata mille in sale absinthii, centaurii, cardui benedicti, genistæ, juniperi, aliorum, felicia experimenta, & haud dubiè censuram suam nunc circumspectior Judex mitigabit. Utque efficaciùs credat, *Plinii* illud adjicimus *lib. XXXVI. cap. XXVII.* ex *M. Varrone* mutuatum: *Lix*, inquit, *cinis est foci: inde enim cinis lixivus potus medetur, ut licet videre gladiatores, cùm deluserint, hac juvari potione.* *Dioscoridem* tamen justa suspicio est, aliquid subolfecisse *Galeno* non penetratum, tum quod *lib. V. de mat. Med. cap CX.* alembici disertè meminerit, notissimi illius ad destillationes instrumenti, *Hesychio* quoque attacti; περιχαθάπτουσιν ἄμβικα, inquit *Dioscorides*: περιαλείψαντες πηλῷ, nam particulam *Al*, mantissam Arabum esse docent aliæ voces, *Almanach*, *Almagestum*, *Alkymia* ex Arabicis profectæ idiotismis; tum denique quod *Dioscorides*, sumptuosissimæ fœminarum Cleopatræ comes adhæserit, quæ in oculis Antonii, ex *Plinio*, unionem illum

(*a*) Vina nostra rubra generosiora post calefactionem, more Anglis familiari, sæpius conflagrare vidimus. Scilicet vina illa de vase in vas dum proiiciuntur calida, flammaque propiùs admovetur, particulæ spirituosiores calore ac transvasatione agitatæ in auras dum abeunt, ab illâ accenduntur flammâ. Idem etiam in nostris visitur culinis dum pisces aliaque vino incoquuntur, quippe ex reverberante super vas flammâ vinum contentum, seu potius ejus spiritus inter avolandum accenduntur; illudque, aut aliquid simile forsan observaverat Hippocrates.

(*b*) Ipsam etiam aquam calcis, salibus ejusdem quàm maximè prægnantem, ac mercurium in spiritibus acidis solutum promptissimè ac abundantissimè vi horumce salium alkalicorum præcipitantem, quotidie intus assumendam, sine aliquâ, vel minimâ quidem noxâ, ægris nostris propinamus, nec ad causticam illorum salium virtutem cum vulgo, experimentis nostris meliora edocti, multum exhorrescimus.

illum famoſum ſubitò in aceti liquore merſando diſſolvit, obſorbuitque, quas in Romano, Grajovè aceto vires hodie non deprehendimus, de veritate hiſtoriæ ſecuri temperatum ingenio Chemici liquorem interpretamur. Nam *Cleopatræ Chemica* adhuc extant, utcunque forſan ipſa ingenium tantùm huic diſſolutioni commodaverit, *Dioſcorides* manum; ut ſolent abjectiora magnarum artium miniſteria famulis delegari. *Galenum* autem in deſtillationum arcanis cœcutiiſſe vel iſtæc confecerint, quæ *lib. I. de Simpl. Med. Facult.* gemebundus proponit: *Non multum*, inquit, *abeſt*, *omnia vellem ſubire pericula*, *ſi quam machinam*, *artemvè invenire liceat*, *ſicut in lacte contrariarum partium*, *ſic & in aceto ſeparandi.* At ſi deſtillationis percepiſſet machinam, facilè & paucis horis ex aceto, phlegma, ſpiritum, oleum, terram, quatuor diſtincta elementa elicuiſſet.

Ita Ægyptiis artes ſuas avariſſimè retinentibus pauci, ſeculorum, Salvatoris tempora præcurrentium, Græci ad intima Chemiæ penetravere cubilia; cæterùm ex quo Cornelio Gallo, Julio Cæſari, Antonio, Auguſto, Romanis aliis pervagatiſſima Ægyptus, in formam redacta eſt provinciæ, Sacerdotumque excuſſa violentiùs penetralia, ſenſim ad Græcos, & Romanorum curioſiores, quanquam & hi pauci, Chemiæ arcana demigravere. Hinc Chemicis Grajorum ſcriptis partim latinè verſis, editiſque, partim adhuc in *Bibliothecâ Vaticanâ*, *Venetâ*, *Pariſinâ Regiâ*, *Eſcuriali*, *Colonienſi*, *Monachianâ*, deliteſcentibus toti hodieque plutei referciuntur. Quos inter inſpecti, excuſſique mihi Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Ἑρμῆς, Δημόκριτος, non illi quidem, ut liquet, antiquiſſimi, ſed multis tamen Germanorum, Gallorum, Anglorumque Philoſophis Chemicis præferendi; ventilati quoque Ζώσιμος ὁ Μέγας, Ἰωάννης ἱερεὺς, Ὀλυμπιόδωρος, Στέφανος ὁ Φιλόσοφος, Σοφὰρ ὁ ἐν Περσίδι, Συνέσιος, Διόσκορος ὁ ἱερεὺς μεγάλου Σεράπιδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Ὀστάνης ἀπ' Αἰγύπτου, ἡ Μαρία τῆς Ἑβραίας, Πελάγιος, Πορφύριος, Ἐπιβύχιος, Κλεοπάτρα ἡ γυνὴ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, Ἀγαθοδαίμων, Ἡράκλειος ὁ βασιλεὺς, Θεόφραστος, Ἀρχέλαος, Κλαυδιανὸς, Σέργιος, & cæteri, quorum alios juxta mecum agnovit eruditiſſimus *Leo Allatius*, & ipſe homo Græcus, ſuppoſititios, & Auctorum illuſtrium nomina mentientes, licet artem ex arte ſatis convenienter perſequantur: alios tamen germaniſſimos eſſe, & rerum, quas tradunt, callentiſſimos, adeoq; ipſum ſe in Græcia vidiſſe homines ex *Zoſimi*, *Olympiodori*, *Archelai* ſcriptis eò cognitionis provectos, ut in oculis ſuis artis veritatem reapſe demonſtrarent. Quo excitatus ipſe, niſi fata grandævi capitis interceſſerint, publico brevi indulgebit *Phyſicam* & *Myſtica Democriti*, *Olympiodorum*, *Heliodorum*, Theodoſio magno Imperatori dedicatum, *Theophraſtum*, *Hierotheum*, *Archelaum*, & nonnullos Anonymos ex Bibliothecâ Vaticana deprompros. Cæterùm omnes hos longo poſt ſe intervallo relinquit illuſtris *Zoſimus Panopolites*, quem ſequitur impari licet gradu *Anepigraphus*, *Michael Pſellus*, *Pelagius*, *Iſis*, *Blemmidas*, *Nicephorus*, alii, in Regia Pariſienſi Bibliothecâ verſati *Labbeo* olim, & nuper mihi, magnamque partem deſcripti. Nam Romanos quod attinet, ſerò victis artibus pretium poſuere, hinc & Græcorum manibus, ſi quid formandum in ſtatuis admirabile, in architecturâ nobile, in picturis illuſtre, in Medicinâ ingenioſum, plerumque utebantur, ipſi dominandi artibus intenti. Solus, quantum novimus, Cæſarum primorum Cajus Caligula Chemiæ miniſterio ad opes mox profundendas anhelavit, de quo *Plinius lib. XXXIII. cap. IV. Invitaverat*, inquit, *ſpes Cajum Principem avidiſſimum auri, quamobrem juſſit excoqui magnum auripigmenti pondus: & planè fecit aurum excellens, ſed ita parvi ponderis, ut detrimentum ſentiret.* Hæc *Plinius.* Scilicet, didicerat haud dubiè ex Chemicorum ſcriptis *Caligula*, Arſenicum ad operis Philoſophici complementum requiri, nihil enim eo frequentiùs ingeminant Scriptores Græci: hinc cùm auripigmentum Syriacum matrem ſciret eſſe arſenici, in eo, ſed ſtultè coquendo ſpes avaras inaniter conſumpſit. Certum quidem eſt illud antiquæ Sibyllæ: Ἐννέα γράμματ' ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με, nulli convenientiùs aptari, quàm arſenico, auripigmenti ſoboli, quicquid etiam obturbet ſive *Jo. Auratus*, ſive *Kirkerus*; per arſenicum ſive arrhenicum tamen haud aliud Sibyllæ, Græciſque Auctoribus intellectum eſſe, quàm maſculum illud ſulphur, quo cogitur in obedientiam Mercurius, res ipſa demonſtrat. Sed intueamur folium illud Sibyllæ:

> Ἐννέα γράμματ' ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με;
> Αἱ τρεῖς, αἱ πρῶται, δύο γράμματ' ἔχουσιν ἑκάστη,
> Αἱ λοιπαὶ δὲ τὰ λοιπά· καὶ εἰσιν ἄφωνα τὰ πέντε,
> Τοῦ παντὸς δ' ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτώ,
> Καὶ τρεῖς δεκάδες σὺν χ' ἑπτά· γνοὺς δ' ὅς τις εἰμι
> Οὐκ ἀμύητος ἔσῃ τῆς παρ' ἐμοὶ σοφίης.

Primus, quòd ſciam, ſuperioris ſeculi *Emarus Ranconetus* Præſes Lutetianus olfecit Sibyllam myſterium hîc Chemiæ inſinuare, & voci Ἀρσενικόν feliciſſimâ dexteritate accommodavit, ut eſt apud *Cardan. lib. de Variet. Rer. cap. X. Joannes Auratus* non Ἀρσενικόν, ſed Σωτὴρ θεός intelligi quondam putavit; & nuper in *Mundo Subterraneo Kirkerus*: *de Salvatore*, inquit, *intelligendum*, nam ὁ ἄνθρωπος θεὸς *reſpondet numero*, In quo mirum quantum ſibi excidat diligentia Kirckeri, cùm nihil reſpondeat omnium; neque enim adſunt novem literæ, quod poſtulat Sibylla, ſed XIII. neque quatuor ſyllabis abſolvitur, ſed ſex; nec numeri quadrant ullo modo, Quod ad *Auratum*, illum quoque Muſis iratis talia commentum docet eruditus *Jac. Gohorius.* Vox ejus. *Incredibile eſt Sibyllam hîc intelligere Salvatorem*, *tum quòd paulò poſt expreſſè & clariſſimè hoc ipſum nomen pronunciet* Ἰησοῦς Χριστὸς, σωτὴρ, σταυρός; *tum quod numerus deſit quinarius*, *quem vult Auratus ſignificare myſterium crucis*, *quod tamen etiam in* ἀκροστιχίδι *notatum eſt.* Cæterùm illam magni operis materiam, non in arſenico vulgi eſſe quærendam, & ratio, & manus oculatæ perſuadent. Quanquam enim æs perfunctoriè tingat, & nobiliori imbuat colore, invisâ tamen fugacitate, ubi ad flammarum ſupplicia deventum, non exſpectat, quod bene *Geber*, ignis pugnam: ſed proripit ſe ſe, & venenato nidore aëra vicinum infamat. Si ingenioſo aquæ ſimplicis tormento [quod mihi alia omnia penſati memini accidiſſe] ad ignes conſtanter tolerandos longâ aſſuetudine roboretur, metalli corpora poſt adeo non ſubit, ut cinerei more pulviſculi fuſis innatet. Cum auripigmento & ſandarachâ ferè eodem res redit: auripigmentum ſuapte ſponte vi ignis agitur in ſublime: & ſandaracha [Rauſch gelb] non niſi intermiſtis vel harenis, vel cinere aliquo ſive metallico ſive vegetabili

bili. Quod ex utroque ascendit, siquidem spongiosi instar pulvisculi summo tegmini, sive alembico adhærescat, terribile venenum est; quod in medio restitat, mitius, æmulatúrque anthraca sive rubinum, & facilè Lunam ingreditur, tingítque lurido rubore, sed itidem inconstanti, & ad vehementes flammarum impetus in auras abituro. Si invento subtili ignibus assueverit, à Lunâ non ultra sorberi se se permittet. Licet proindè cuncti ferè Scriptores Chemici Græci, *Zosimus, Olympiodorus*, *Anepigraphus*, alii, in laudibus Arsenici prolixè occupentur, putandum tamen illos ad vim vocis, non ad vulgi usum respexisse, adeóque cum ἀρσενικὸν, sive ἀῤῥενικὸν masculum quiddam Græco idiomate signet, antiquam Sibyllam sulphur quoddam ignibus omnibus infatigabile per nebulam hîc ostendisse, quando metalla etiam nobiliora ex Sulphure tanquam masculo, & Mercurio tanquam fœmellâ Chemicorum schola componat. Ut vel hinc liqueat quam non improvidè scripserit olim *Hermolaus Barbarus Instaurator politioris literaturæ: Arsenicum sive Arrhenicum Chymistis Democriteis quandoque androdamanta appellari, quandoque comarin Scythicam, quandoque hæc ipsa nomina sulphuri lapidis Philosophici accommodari.* Sed nos ad aliud Sibyllæ folium properantes, relictis in medio, quæ de vulgatis Sibyllinis carminibus *Schmidius*, *Blondellus*, aliíque operosè disputant, in *Cumanæ Sibyllæ* oraculis à *Virgilio* attactis oculos tantillum defigemus. Quanquam autem antrum illud Sibyllæ, quod ad lacum Avernum Cumis proximum nobis non ita pridem intratum est, recentius quiddam oleat, quàm ut inde remugiisse fatidicam illam antiquissimam existimare libeat, etiam præter fabricæ ingeniosa, recenti *Iul. Cæsaris Capaccii* scripto de *Antiq. Puteolorum* alia omnia ostendente (neque enim contrarium est illud *Petronii Traguriani: Nam Sibyllam quidem Cumis ego ipse oculis meis vidi in ampullâ pendere; & cum pueri illi dicerent; Sibylla tethilis, respondebat illa, apothan in helo*;) fuderit tamen illa oracula sive Cumis antiquis, sive in vicinis urbi montibus, ego declamitantem non interpellabo, dum mihi licuerit ex *Virg. Æneid. VI.* has ejusdem voces expendere, ipsi fortassis *Virgilio*, cùm ab alio mutuata caneret, haud satis intellectas:

> *Accipe quæ peragenda priùs.* latet *arbore opacâ*
> *Aureus, & foliis, & lento vimine* ramus,
> Junoni infernæ dictus sacer: hunc tegit omnis
> Lucus *& obscuris claudunt convallibus umbræ.*
> *Sed non ante datur telluris operta subire*
> *Auricomos quàm quis decerpserit arbore fœtus.*
> *Hoc sibi pulchra suum ferri Proserpina munus*
> *Instituit:* primo avulso non deficit alter
> Aureus, *& simili frondescit virga metallo.*
> Ergo altè vestiga oculis, *& ritè repertum*
> *Carpe manu*; namq; *ille* volens, facilísq; sequetur,
> Si te fata vocant: *aliter non viribus ullis*
> Vincere, nec duro poteris convellere ferro.

Hæc de materiâ Chemici magisterii fudisse Cumæam vatem opinio est variorum, quos inter *Robertus Vallensis*, *Glauberus*, aliíque; nec inficiandum sub illo fabulæ involucro arcanum sensum delitescere, forsan *Virgilio* ipsi, qui ex alio hæc mutuatus est, incognitum; quem qui *Glauram Augurelli*, & *juvenem Arcadicum Palingenii*, in exquisitius vocaverit consilium, ipso *Marone* rectius forsan interpretabitur. Ad mentionem aurei illius rami, succurrit non tantùm illud eruditi *Ios. Acostæ hist. nat. lib. IV. cap. I. Los metales son como plantas encubiertas en las entrannas de la terra, y tienen alguna semejanca en el modo de produxir se, pues se veen tambien sus ramos, y como tronco de donde salen, y en alguna manera parece, que crecen los minerales al modo de plantas*; sed vel maximè germinatio illa metallica, quam in acidulis liquoribus contingere notamus, subeunte atomos metallorum Mercurio, animo obversatur, quæ subito ex servo illo fugitivo in aquas legitimè causticas immisso vepreti Philosophici eruptio vix sine admiratione à quoquam spectari potest, à nemine profectò satis adhuc pro merito excussa est, utcunque *Bartoletus* in *Encyclop. Herm.* & *Petrus Ribola*, & *Kirckerus*, aliique sic satis prolixè modum operandi perscripserint, de causis tam inopinæ, celerisque quasi è nihilo productionis senticeti incuriosiores. Quanquam plures in puteo Democriti germinationes metallicæ hactenus delitescant; unam sed elegantissimam, & curiosi otio non indignam sibi inter labores metallicos natam describit plenè *Lazar. Erckerus* in *Op. Metall.* unam ex Lunæ minutiis balsamo sulphuris singulari modo incoctis mihi Parisiis genitam probè memini; sed unam præ omnibus admirabilem visam sibi *San-Simonius* & sæpè & sanctè me audiente, coràm affirmavit, quam quia nec in ullo Auctore Chemico, Hermete, Lullio, Rogerio Bacone, Villanovano, *Aperta Arcâ Arcan. Artef.* aut ullo denique scripto expressam, hactenus invenire licuit, non gravabor hîc in curiosorum gratiam pleniùs attingere. Ante hos viginti circiter annos, cùm Condæus Princeps Hispanorum partibus addictus, per Flandriam, Brabantiámque bello fulminaret, filium suum, nunc Ducem de Anguin, Bruxellis studiorum causâ reliquit, magno sapientum Virorum satellitio stipatum, quos inter *San-Simonius* hic Heidelbergensis domo, longâ assuetudine Gallus, hodiéque dicto Principi à secretis, Vir, si quis alius, animo, & fide Germanus, & à nugis alienissimus. Adit ergo *San-Simonium* hunc Bruxellis tum viventem, &, ut fit, animi gratiâ, Naturæ secreta per otium sollicitiùs investigantem *Leodiensis* quidam, ignoti vultus, ignoti nominis, in corporis cultu modicus, &, *Audio*, inquit, *Domine, te ad curas quandoque Chemicas descendere, & nobili hoc otio genium oblectare, sed ab ignaris rerum secretarum Magistris pendere nimium, eoq; nihil hactenus spectâsse admirabile; ecce! ut oculis tamen usurpes coram, non omnia vana esse, quæ Chemicum profitetur studium, pulvisculum hunc minutum quidem, ut vides, & vix granum hordei unum pondere æquantem tuæ fidei committo, eâ lege, ut post horas sex revertenti mihi reddas integrum, interea ut curiositati tuæ obsequaris, ita procedito: cape sis ex profluente, vel quâvis aliâ fontanâ aquâ libras tres, quatuorvè, quibus vitro exceptis pulvisculum hunc incerne, mox repetito opere vasculum subinde quassa, ut aqua ex pulvisculi admixtione tenue quiddam abradat, secúmque concorporet. Elapsis horis aliquot subsidentem pulvisculum, translato per inclinationem in vas aliud liquore, sicca, ut mihi bonâ fide restituas.* Paret *San-Simonius*, & dicto obedientem se ostendit, ambiguus futuri. Redit sub vesperam *Leodiensis*, pulvisculum suum recipit, & ad *San-Simonium* versus, *Vires*, inquit, *aquæ tuæ jam me abeunte periclitare, infusisque aliquot Mercurii vulgaris unciis, germinationem utilem exspecta.* Et simul paucis ultro citróque dictis recedit. San-Simonius rei bene gerendæ cupidissimus, Mercurii mox uncias octo obiter infundit, & aliquandiu, si quâ argenteus ille ramus in illustre germen sese porrigere

rigere moliatur, oculis inconnivens ſpectator vitro frigido aſſiſtit. Dictum, factum. Surgit paulatim ex globo ſuo Mercurius, & mille ramulis argenteis, quaſi totidem filis tenuiſſimis, æqualiſſimiſque per univerſam, quà patet, aquam glorioſè ſe explicat, ſupra etiam ſupremum aquæ marginem filamentorum extrema protendens. Superficies autem lymphæ, quòd ſtudioſè cuſtodiendum, interea oleoſo quodam liquore, hinc inde reſperſa notabatur; quod, opinor, craſſum quiddam, heterogeneúmque contineat vulgati uſus Mercurius, cujus interventu à coagulatione prohibetur, quo, per ſubtile artificium, remoto, partes ejus ſe facilè mutuis faciebus amplexantur, hæréntque tenaciter, & conſtantis metalli titulum ſibi vendicant. *San-Simonius* poſtridie aquâ vitro alii infuſâ, filamenta hæc omnia colligit, expreſſoque manu humore, ad vicinum mox fabrum argentarium deportat, rogat officioſè, velit per omnia examina ſcrutari metalli hujus ingenium, & conſtantiam ejus in ignibus periclitari. Mirum quiddam, & inauditum deprehenditur, poſt univerſa ignis ſupplicia argentum probatiſſimum, & nihilominus ſine igne ita ſe permiſerat cicurari in feneſtrâ, Octobri menſe, utcunque aër Bruxellenſis ad frigidum id temporis inclinet, ſuppeditante ſatis virium, ad expellendum illud excrementitium oleum, ſale illius pulviſculi, ab aquâ, per intercurſum primi, ſecundique elementi Carteſiani ad motum incitato. *San-Simonius* audacior ſucceſſu, reſtanti aquæ novum infundit Mercurium, novum videt nemus conſurgere priori gemellum, inque ſinceriſſimam argenti maſſam immutatum; experitur idem tertiò, quartò, quintò, ſextò, felici ſemper eventu, langueſcente tamen paulatim, & noviſſimè fatigatâ aquæ virtute; quò factum, ut plures ad ſpectandum miraculum in domum ſuam invitaret, quos inter Principes aliquot Angli Bruxellis tum fortè commorantes. Aperit ſe hîc ampliſſimus diſſerendi campus, ſed ego inſtituti memor, contentus aures velliċâſſe Pamphilis, manum de tabulâ, ut ad reliqua deveniatur. Mihi interea, ut ad Virgilianos illos auri ramos poſtliminio revertar, ſatis hîc erit obſervâſſe, Antiquos, cùm ſapientiſſimè de rebus naturalibus philoſophari parant, vulgò oſtendere ſe fabulas tantùm propinare, aut ridicula conviviorum acroamata. Quod licèt ex Phæacum illo in *Hom. Odyſſ. ϑ.* convivio, ubi citharœdus Martis & Veneris congreſſus artificio χημικωτάτῳ, quaſi aliud agens perſequitur, abundè eluceat, extra *Virgilium* tamen jam evagari non eſt conſilium; qui non modò Silenum ex temulento ſopore vix excitatum inducit *Eclog. VI.* ſapientiſſimè de rerum Naturâ perorantem:

Namque canebat, uti magnum per inane coacta
Semina terrarúmque, animaque, mariſque fuiſſent,
Et liquidi ſimul ignis: utque his exordia primis
Omnia, & ipſe tener mundi concreverit orbis:
Tum durare ſolum, & diſcludere Nerea ponto
Cœperit, & rerum paulatim ſumere formas &c.

Sed & *Æneid. I.* in Didonis convivio quàm profundè

— — — — *citharâ crinitus Jopas*
Perſonat auratâ, docuit qua maximus Atlas,
Hîc canit errantem Lunam, Soliſque labores
Unde hominũ genus, & pecudes, unde imber & ignes,
Arcturum, pluviáſque Hyadas, geminóſque Triones.
Quid tantùm Oceano properent ſe tingere ſoles
Hyberni: vel quæ tardis mora noctibus obſtet.

Nunc ad tertium Latinorum teſtimonium properemus, non contemnendum Chemiæ monimentum:

AM. PP. D.

ELIA. LELIA. CRISPIS.

Nec Vir, nec Mulier, nec Androgyna.
Nec Puella, nec Juvenis, nec Anus,
Nec caſta, nec meretrix, nec pudica,
ſed omnia:
Sublata nec fame, nec ferro, nec veneno,
ſed omnibus;
Nec cœlo, nec aquis, nec terris,
ſed ubique jacet.
Lucius Agatho Priſcius
Nec Maritus, nec Amator, nec Neceſſarius;
Neque mœrens, neque gaudens, neque flens
Hanc neq; molem, neque pyramidem, neq; ſepulchrum,
ſed omnia,
Scit & neſcit, quid cui poſuerit.
Hoc eſt ſepulchrum intus cadaver non habens:
Hoc eſt cadaver ſepulchrum extra non habens:
Sed cadaver idem eſt, & ſepulchrum ſui.

Vetuſtiſſimum hunc gryphum alii aliter interpretantur, *Marius Michael Angelus* de aquâ pluviâ, *Agathias* de Niobe in lapidem conversâ, *Richardus* de animâ rationali, *Joannes Turrius* de materiâ primâ, *Gevartius* de Amore, *Zaccharias Pontinus* de tribus defunctis ſimul conjunctis, *Nicolaus Barnaudus* de lapide Philoſophico, *Fortunius Licetus* de generatione, amicitiâ & privatione. Prolixè rem proſequitur *Licetus*, ego tamen variis de cauſis vel *Michaeli Angelo*, vel *Barnaudo* accederem, ut ingenioſiora, & quorum magna pars demonſtrari poſſit coràm, afferentibus; quanquam nunc non libeat hiſce immorari.

Indubitatum quoque Chemiæ apud Italos argumentum miniſtrat inextinguibilis illa maximi Olybii lucerna *Appiano*, *Hermolao Barbaro*, *Ludovico Vives* quondam deſcripta, & in agro olim inventa Patavino, duplici urnæ incluſa, in exteriori quidem hæc ſignata:

Plutoni ſacrum munus nè attingite fures,
Ignotum eſt vobis, hoc quod in orbe latet.
Namque elementa gravi clauſit digeſta labore
Vaſe ſub hoc modico maximus Olybius.
Adſit fœcundo cuſtos ibi copia cornu,
Nè tanti pretium depereat laticis.

Interioris urnulæ hæc notabatur inſcriptio:

Abite hinc peſſimi fures
Vos quid voltis veſtris cum oculis emiſſitiis?
Abite hinc veſtro cum Mercurio petaſato, caduceatoq;
Maximus maximo donum Plutoni hoc ſacrum fecit.

Hîc de lucernis illis Antiquorum inextinguibilibus prolixè diſſerere ratio inſtituti non patitur. *Conringius de Cal. Innat.* magnâ veri ſpecie ita denique erumpit: *Proinde vereor*, inquit, *nè fabuloſæ ſint narrationes de lucernis Patrum, avorúmque memoriâ repertis, quas ferunt ſine alimento per complures centum annos in ſepulchris luxiſſe. Kirckerus in Mundo Subterraneo* aliâ viâ rem aggreditur, & explicatiùs. *Non fuere*, inquit, *unquam lucernæ perpetuo ardentes, viſa quidem flamma ex putrilaginoſo aëre multorum annorum centuriis clauſo, vel primo introeuntium halitu, vel extrinſecus aëris ſubeuntis acceſſu antiperiſtaticâ quadam virtute derepente accenſa.*

accensa. Ita sæpe in cœmeteriis flammulæ videntur. Bene Auctor Arabs : Fuit in Ægypto, inquit, *campus cujus fossæ erant plenæ bitumine liquido, hinc Philosophi constituebant canales, ex his locis ad cryptas subterraneas, in quibus lucernam ponebant; lucerna habebat filum ex lino quod uri nequit; hoc pacto lucerna semel accensa arsit semper ob perpetuum bituminis affluxum.* Profiteor & ego neque me ex *Fortunii Liceti* de *Lucernis Antiquor. Opere*, nec ex Historiis tum apud Auctores *Herm. Barbarum, Fr. Maturantium, Bern. Scardeonum*, alios, exstantibus, tum auditu in Galliis, Italiâ, Germaniâ perceptis tantùm profecisse, ut verè arsisse quicquam in sepulchris tamdiu hactenus assequar ullo ingenii conamine, utcunque lucidum quiddam, scintillansque ibi quandoque apparuisse, & mox admisso aëre disparuisse *Kirckero* facilis adstipuler. Putârim ego lucernam Olybii ex genere oleorum subtilissimorum fuisse, eóque splendorem reddidisse lucernæ, quòd radios luminis in se incidentes particularum suarum lævium & politissimarum incursu retorserit in astantium oculos. Nam ut prætercam *Manfredum Septalium*, Virum optimum, Mediolani sanctè mihi affirmasse, se in vitris lacrymalibus antiquis invenisse olei ignoti genus, quod inaurabat lapides illitos; ex solo certè nitro diuturnâ patientiâ excocto accepi Pragæ non ita pridem in officinâ Chemici corpus prodiisse carbunculi instar in tenebris & lucens, & splendorem suum aliquandiu frigido licet vase conservans. Cujus dicti fidem ut in medio relinquo, ita scio ante biennium, cùm Romæ in clivo Scauri domus integra per decem, & eo ampliùs sæcula infra scolymi & herbarum aliarum radices in horto civis cujusdam sepulta erueretur, pulcherrimæ illa fabricæ, & operis Corinthii, me inter rudera sollicitè urnulas ejusmodi lucernarum antiquarum quæsivisse, sed incassum; invenisse tamen vasa lacrymalia plurima vitrei generis, quæ diuturnitate temporum victa in plures, eásque elegantissimè pavonaceis coloribus distinctas philyras abierant, similes talco Moscovitico (si colores dempseris) in folia non difficulter fissiles, sale sive vitrorum innato, sive terreo, laminulas, quod æqualiter ubique premeret vicina, procurante; quibus jam separatis ratio dictat salem in proximas vitri partes grassatum eandem exercuisse tyrannidem, donec ita sensim integra vitri massa, crassa illa initio, & adhuc quibusdam locis crassa, in squammas exemptiles degeneraret; ut vel hinc colligatur frustra esse Anatomicos, qui humorem oculi crystallinum ex laminis constare asserunt, eo inducti quòd coctura prævia in philyras se patiatur diduci. Idem enim illi, quod vitris lacrymalibus fatum est, quippe dum calor, ut qui æqualiter quoque particulas suas diffundit, primo ad certam humoris illius crystallini profunditatem se se insinuat, eam cogit; densátque potentiùs; post succedente calore novo repetito penetratur in crystallinum altius, unde nova condensatio, sed à priori, ob aliter dispositas particulas, facilè separanda: similia cocto ovi albumini sæpe contingunt. Sed hæc extra oleas. Ad rem propius illud, aquas causticas (fortes vocant) esse veluti lucernas perpetuò ardentes, non quòd perpetuò luceant, sed quòd perpetuò attactum penè quidvis ignis more adurant. Hinc si spiritum terebinthinæ aquæ simili superfuderis, ita paulatim rubicundissimo tingetur colore, ac si ignibus diu fuisset excoctus; quin & quandoque magno strepitu accenditur, quod & mihi accidisse recordor. Explosum quidem jam diu illud *Julii Cæs. Scaligeri*, quod Chemicis attribuit: *Carbones Juniperi tantâ esse vi, ut per annum integrum ignem servent incorruptum.* Ad hæc liberaliter *Conringius*: *Id quidem*, inquit, *procul adeo est à vero, ut nè quidem diem unum pruna juniperina possit superesse: quod rectè notavit etiam Porta.* Sed in hoc parum sibi cavit *Conringius*, non advertens illud Juris-Consultorum: *Levem circumstantiam sæpe variare totum casum*, de quo forsan alibi; sicut & de semine quodam herbaceo agris nostris familiarissimo, quod his ipsis diebus, postquam semel in igne apud me incanduerat, exemptum, & in frigido loco repositum ad usque quinquaginta solidas horas candere adhuc, & adurere mihi deprehensum est. Calorem autem perpetuum varii variè moliuntur, alii rotarum jam per aquas, jam aërem, jam pondera circumactu, alii mistis contrarii generis salibus, alii thermarum naturalium elementa scrutando, imitandóque, in quo operosus est *Henricus Rochasius*, in *Physic. Demonstrat.* alii continua illa Ætnæ, Vesuvii, Heclæ, pabula inquirendo; quibus omnibus ingeniosius quiddam excogitavit nobilissimus, mihíque amicissimus *Abbas Boucaudius*, in cæterâ ingenii magnitudine arcanioris quoque naturæ candidatus excellens. Depangit is in tellure spongiosiori hastam viginti circiter pedum, formatóque jam profundo foramini, & à fortuitorum illapsu securo decem admodum libras Mercurii vivi infundit, qui pondere suo, & terræ mollioris subjectæ obedientiâ sensim depressior, eò denique proserpente mensium aliquot descensu promovetur versus infima telluris, ut caloris subterranei cunabulis denique illabatur; quo facto indefessus (ut in thermis) per incumbens foramen exhalat fervor, & vitra, aliáque imposita moderato fotu recreat; atque ita præter inventi subtilis gloriam nullis postea sumptibus calor perpetuatur. Id tamen juxta mecum agnovit, non ubique locorum æquè felicem sperari posse hujus artificii successum, tum ob subjectæ telluris soliditatem, tum ob saxa quandoque properantis in Tartara Mercurii iter sufflaminantia, tum ob aquarum scaturigines impetum vivi argenti quodammodo inhibentes. Quicquid horum fuerit, inventi genius vel ex eo lucem fœneratur, quòd non tantùm *Acosta Hist. Ind. lib. III. cap. XIX.* tradat *in Grancavelicâ Peruviæ, unde extrahitur minera Mercurii, fontem perennem esse aquæ calidæ*; quòd non tantùm solennis querela fit, molitorum catarrhactas, aggerésque (quibus aqua ad molas circumagendas necessaria sistitur, ut operi sufficiat) à Mercurio per inimicas manus quandoque injecto perforari, cùm aquarum, molarúmque dispendio, sed & notum omnibus, provocatúmque hypogæa profundiora, puteósque hyeme vinctis rigore omnibus aliis, tepidum fumum in aëra eructare, visceribus telluris interioribus caloris materiam assiduè ministrantibus. Sed interrogemus quoque vitrum ductile, utrum Chemia antiquis Romanis ante Constantinum planissimè fuerit ignorata. *Plinius libro XXXV. cap. XXVI. Ferunt*, inquit, *Tiberio Principe excogitatum vitri temperamentum, ut flexibile esset, & totam officinam artificis ejus abolitam, nè æris, argenti, auri metallis pretia detraherentur: eáque fama crebrior diu, quàm certior fuit.* Idem prosequitur, sed paulò diductiùs *Petronius Trajurianus*: *Fuit tamen*, inquit, *faber, qui fecit phialam vitream, quæ non frangebatur. Admissus ergo Cæsarem est*

est cum suo munere, deinde fecit reporrigere Cæsari & illam in pavimentum projecit. Cæsar non pote validius, quàm expavit: at ille sustulit phialam de terrâ: collisa erat, tanquam vasum æneum. Deinde martiolum de sinu protulit, & phialam otio belle correxit; hoc pacto putabat se cœlum Jovis tenere. Utique postquam illi dixit: numquid alius scit hanc condituram vitreorum? vide modò. Postquam negavit, jussit illum Cæsar decollari; quia enim si scitum esset, aurum pro luto haberemus. Agnoscitis stuporem Tiberianum & despuitis, simulque admirabile illorum temporum artificium intuemini. Sed fac Petronium Traguilianum quædam immiscere spuria, certè spurius non est *Dion Cassius* qui *libro LVII.* scribit eadem; spurius non est *Joannes Saresburiensis*, qui *Polycrat. lib. IV. cap. V.* ita disertè: *Apud Petronium Trimalcio refert, fabrum fuisse, qui vitrea vasa faceret tenacitatis tantæ, ut non magis, quàm aurea, vel argentea frangerentur. Cùm ergo phialam hujusmodi de vitro purissimo, & solo, ut putabat, dignam Cæsare, fabricasset, cum munere suo Cæsarem adiens, admissus est. Laudata est species muneris, commendata manus artificis, acceptata devotio donantis. Faber verò ut admirationem intuentium verteret in stuporem, & sibi plenius gratiam conciliaret Imperatoris, petitam de manu Cæsaris phialam recepit, eámque validius projecit in pavimentum, tanto impetu, ut nec solidissima, & constantissima æris materia maneret illæsa. Cæsar autem adhæc non magis stupuit, quàm expavit. At ille de terrâ sustulit phialam, quæ quidem non fracta, sed collisa, ac si æris substantia vitri speciem induisset. Deinde martiolum de sinu proferens vitrum correxit aptissimè, & tanquam collisum vas æneum crebris ictibus reparavit. Quo facto se cœlum Jovis tenere arbitratus est, eò quòd familiaritatem Cæsaris & admirationem omnium se promeruisse credebat. Sed secus accidit. Quæsivit enim Cæsar, an alius sciret hanc condituram vitrorum. Quod cùm negaret, eum decollari præcepit Imperator, dicens: quia si hoc artificium innotesceret, aurum & argentum vilescerent, quasi lutum. An vera sit relatio & fidelis, incertum est, & de facto Cæsaris diversi diversa sentiunt. Ego verò sapientiorum non præjudicans intellectui, devotionem potentis artificis malè remuneratam arbitror, & inutiliter humano generi prospectum, cùm ars egregia deleta sit.* Neque verò hîc sive *Plinius*, sive *Petronius* de veritate experimenti ostendunt se se ambigere, sed quòd neuter sacris Chemicis imbutus capiat rei sublimitatem, inter aliorum diffidentiam, & ignorantiam suam medii, veritatem historiæ arbitrio intelligentium censendam relinquunt. Ut proinde Chemicus tertius rem definierit, qui non modò ex artis suæ Scriptoribus *Libavio*, *Goclenio*, *Quattramio*, *Valensi*, aliis, convincitur vitrum arte reddi ductile, sed & crystallos in duritiem, splendorem, & constantiam gemmis nativis æqualem promoveri. Audiatur *Lullius Test. ult. Vidisti*, inquit, *Rex mirabilem illam projectionem, quam feci tecum Londini in camerâ tuâ secretâ Sanctæ Catharinæ versus partem castelli, quam feci super crystallum solutum cum aquâ argenti vivi, & converti eum in massam unam adamantis finissimi, & virtuosi plusquam naturalis, ex quo fecisti columnulas pro tabernaculo Dei.* Atque nè porrò inficiantium pertinacia æstimetur inexpugnabilis, ductilem illam massam Chemicam mecum attentiùs intueantur, *cornu Lunæ* appellatam, quæ cùm aliud nihil sit, quàm contrariis spirituum acidorum particulis inversa argenti textura, vel ad candelam tamen se promptissimè fusilem, sequacémque ostendit, & si in tenues philyras effundendo abeat, pellucidam, vitri æmulam, malleóque quodammodo obedientem; unde fuere qui phialas ductiles confecisse se memorent, facili experimento imitandi. Accedit & altera ex officinâ meâ non levis ad rem persuadendam illecebra, quòd sal ductilis non difficulter obtineatur; (quid autem commune vitrum præter fortem salis & arenæ mixturam) hoc genus salis cùm Lugduni-Batavorum experiundo reperissem, Dn. *Sylvio* illustri & Professori, & Chemico, *Stenonio*, *Marcgravio*, aliísque nobilibus ingeniis ostendi, nunquam antea, opinor, vel visu temere, vel lectione animadversum. Conficitur autem is sal ductilis, nè quid dissimulem, ex sale armoniaco, in amplo vitro sæpè soluto, sæpè & lentè in stirias coacto, unde tandem crystalli emergunt longitudine respondentes amplitudini vasis, quarum aliquot notavi ad sex digitorum transversorum longitudinem porrectas, similes facie externâ ancipitibus gladiorum laminis, quas cùm leniter inflecterem, obsequentissimè ductui manus parebant, & restituebant se se post plures curvaturas pristinæ rectitudini ad nutum meum, eandem patientiam toto mense, quoties libebat, ostendentes, donec tandem subeunte humido aëre in aquam fatiscerent. Alioquin modica industria vitrum etiam frigidum ita reddiderit flexile, ut Plinianæ historiæ faciat satis, non item Petronianæ. Certè in publicis nundinis Lugdunensibus ante hos quatuor annos, me inspectante, ingeniosior quidam ex eorum numero, qui spiritu vitrum in varios formant habitus, vitream massam ad flammam lampadis priùs liquefactam in fila tenuissima ducebat, versatilíque rotæ netricis orbi vel tricies circumvolvendo facilè induebat, restante etiam post frigus admissum vitri in omnem partem flexurâ malleum solum formidante. Neque vero necesse est, ut si vitra plebeii usus timeant marculum, ideo quoque vitra omnia metallica, quippe tenaciori humido vincta eosdem semper patianter manes. Vitris enim metallicis adeo non demitur unctiuscula illa sua tenacitas acerbitate ignis, ut facillimè iterum restituantur in pristini metalli corpus, quod mille experimentis liquidum reddidit vulgatum illud Saturni vitrum; nam de Joviali, ut siccioris temperamenti res impeditior. Cæterùm commune illud Saturni vitrum ductile non esse, cùm sensus evincant, ductile fieri non posse ratio nulla persuadet, admotis ex arte salibus (ut in cornu Lunæ) invertentibus. Utrum ex stibio, id est Saturno sapientum, cornu flexili simile quiddam elaboraverit infelix ille artifex Romanus, in medio relinquo, ad speciosissimam illam *Jobi* filiam interrogandam curiosos ablegans, quam ex Divino Scriptore *Kerenhapuch* i. e. cornu stibii, seu Antimonii appellatam didicimus. Cur autem vitrum vulgati usus malleum non sustineat eruditè inter alia persequitur *Anon. de lap. Phys. condit: Humiditas*, inquit, *in lapidum substantiâ terrestri non est ligata per siccum, in minimis partibus unius & alterius, sed in grossis partibus humidi & sicci, ita ut partes humidi cum terrestribus conjaceant sicut hami catenarum, ut ait Albertus: in metallis verò minimum terrei est mixtum cum minimo aquei, & è converso, & plurimum unius cum plurimo alterius, & unum ab altero non separantur ratione homogeneitatis partium* (ecce quomodo observet Chemicus ὅμοιον ὁμοίῳ πλάζειν.) *& unionis elementorum, quod contra est in lapidibus.*

lapidibus. Quàm eruditè hæc, & penè Cartesiano more subtiliter extulit Chemicus mente sapiens, utcunque linguâ scabrosior? Hinc conficitur, illum, qui ad eam tenuitatem partium homogenearum redegerit vel commune, vel, & opportunius forsan, metallicum vitrum, effecturum quoque ut metallorum mores sequatur, & ductuli tenacitate ingenium sequax & flexile ostendat. *Cartesius Princ. Phil. part. IV. Vitrum est valde fragile*, inquit, *quia superficies, secundum quam ejus particulæ se invicem tangunt, sunt admodum exiguæ & parvæ.* Evigilet ergo in eo curiosorum industria, ut vitri particulæ in eas redigantur minutias, ut pluribus omnino se punctis contingant, & ductile vitrum non erit pòst factu difficile. Hic vehementer & eruditè se opponit C. M. *in Observ. ad Art. Vitrar. Antonii Neri. Add hereunto*, inquit *that the nature of malleability consists in a close and throughout adhæsion of parts, an a capacity to the change of figure in the minutest parts. Both vvhich are inconsistent vvith the nature of Glass. For the materials of Glass, Sand, and Salts, have such figures as seem incapable of such adhæsion in every part one to another. For all salts have their determinate figure vvhich they keep too, in their greatest solutions and actions of the fire upon them, as many instances might evince, and that figure is various according to the salts. Salt-peter, and all alkalizate-salts are pointed, and by their pungency, and caustickness seem to be made up of infinite sharp pointed needles. And as for sand, the figure therof is various, nay, infinite, as it appears in Microscopes. Novv hovv can any man imagine that such variety of figures in sand can so comply vvith the determinate figures of salt, as to touch one an other in minimis, vvhich is necessary to make it malleable?* &c. i. e. *His adde, quòd natura malleabilitatis* (ut ita expressiùs reddam quàm politiùs) *in arctissimâ partium cohæsione, & sequaci ad immutandam in minutissimas partes figuram promptitudine consistat; quorum neutrum convenit moribus vitri. Nam materia, unde conficitur vitrum, arena & salia, destituuntur figuris ita firmiter se se amplexantibus. Salia universa peculiares ostendunt & determinatas figuras, quas in solutionibus maximis, & acerrimis flammarum complexibus retinent pertinacissimè, quod pluribus exemplis ostendere promptum esset. Hæ ipsæ figuræ variæ sunt, ut varium est salium ipsorum ingenium. Nitrum & salia omnia lixiva in acumina desinunt, & ob illam pungendi, adurendique vim formata videntur ex infinitis acicularum acutissimarum cohortibus. Quod ad arenam, ejus figura varia est, imò infinitæ varietatis, quod vel microscopia demonstraverint. Quis jam sibi persuadeat eam figurarum in arenâ varietatem ita cum determinatis salium figuris posse conjungi, ut partes earundem se tangant in minimis, id quod ad malleabilitatem tamen* (hoc est ductilem sub malleo obedientiam) *requiritur.* Quibus cùm vix quicquam speciosiùs dici potuisse appareat, vix quicquam minus solidum deprehenditur. Largimur non inviti & salibus diversas figuras, & arenis, sed easdem inviolatas manere post illam flammarum acerbitatem, hoc est quod ab erudito Anglo cupimus demonstratum. Cùm enim violentus ille ignium genius, præsertim si diutius duraverit, pervertat omnia, acuta obtundat, obtusa acuat, porrigat curva, incurvet porrecta, ad summam, misceat, loco moveat, turbet universa, quis spondebit vel suas arenis relinqui in vitro figuras, vel suas salibus? Relinquuntur figuræ sed fortuitæ, sed quas ultimus ille ignis permisit impetus, cùm singulis, dum calet massa, momentis figuræ alioquin varientur, aliter atque aliter in horas insultante flammâ. Agnoscimus in vitro vulgatis usus poros, tum quòd bidui, triduíve flamma non ita omnes arenæ, salisque angulos possit obtundere, & ad æqualitatem redigere, ut non alios formet, etiam in solido arenæ, salisque corpore anfractus, tum quod exspirans ultimò ignis non nisi per meatus, utcunque tenuissimos in auras evadat, quos propterea patulos quodammodo relinqui apertum est. Hinc D. *Hyddens* Amstelredamensis, Cartesianæ delicium Philosophiæ, ante biennium vitra flatu in tenuissimos, sed tamen adhuc integros, solidósque distendebat globulos, quos cùm vacuos implesset aquâ communi, notavit sensim per ipsam vitri substantiam penetrare aqueas guttulas, & vas ita sensim exhauriri, quòd ob tenuitatem vitri rectiores pori transitum humoris nescirent intercludere. Scribit quidem hic Commentator salia in flammarum æstu non deponere figuras suas, de quo ita censendum: salium alia, si sola affigantur ignibus, constantiam figurarũ suarum diu tueri, sin mista cum materiis aliis, celeriter amittere: sed & si sola percoquantur diutiùs & mox solvantur, coagulentur, iterumque perurantur, solvantur, uranturque crebriùs repetendo, tandem omnes suos perdere aculeos, & in terram insipidam convervi, quod mille experimentis ostendi posset. Sin misceantur, ut in confectione vitrorum, cum arenis post paucorum dierum flammas, salium vix tenue in vitrorum substantiâ deprehendi vestigium, utcunque corpore suo compositionem vitri intrasse evidentissimum. Quin memini me non semel vitra Veneta in alkohol redegisse, mox superfusâ aquâ destillatâ calidâ salem inde coctura molitum elicere, sed non nisi tantillum obtinuisse, & id ne centesimâ quidem parte vitri corpori respondens, neque, quod advertendum, angulis cum sale illo lixivo, qui ante mixturam intraverat, conveniens. Sunt vitra, nec inficior, quæ parum cocta, & multo sale abundantia pluviâ tempestate imminente sudorem veluti salsum exspirant, sed illa eadem, si percoquantur diutiùs, nec sudabunt, nec salis relinquent indicium, invertente particulas ejus superventu flammarum. Hinc nobilissimus *Magalotti* cùm in laboratorio Medicæo Florentiæ varia omnino herbarum salia, ex corticibus, radicibus, lignis, seminibus vi ignis expressa, & miris figurarum varietatibus oculos efficientia mihi non ita pridem humanissimè ostenderet, adjecit ex suis & *Dn. Rhedi*, Archiatri Magni Ducis Florentini experimentis, illa omnia, si diuturnâ torquerentur ignis carnificinâ, in cubos denique abire; quos si ulteriùs adhuc fatigasset Vulcani artibus, haud dubiè in albam, insipidamque terram denique abiissent universi. Tacebo jam, Commentatorem contra vitrum commune se hic armare, cùm metallicum fuisse, ductile illud vero appareat similius. Quin spectamus quotidie naturam flexile vitrum moliri; quid enim est talcum illud Moscoviticum [Mariæ glaciem appellant] quàm vitrum naturale tenuissimum & flexile? sunt varia animalium cornua, & ungulæ flexiles, pellucidæ, & malleo quodammodo obtemperantes. Non memorabo diversa gummata, gelatinas, ichthyocollam, alia; salem meum flexilem intueatur Commentator, & ab eo solo rationes suas

suas de figurarum constanti diversitate turbari animadverteret. Ut venerer hic acumen magni *Cartesii*, qui licet flexilem salem non viderit, subtili tamen meditatione eò usque provectus est, ut dari posse prædixerit *Princip. Phil. part. IV. Nempe particulæ*, inquit, *quarum materia paulò solidior est, quales sunt salis, meatibus istis interceptæ atque contusæ, ex teretibus & rigidis planæ ac flexiles redduntur: non aliter quàm ferri candentis virga rotunda crebris malleorum ictibus in laminam oblongam potest complanari.* Transferantur hæc ad rigidas vitri particulas, & causa disceptata est. Verbo; quòd si & diu subigantur ignibus vitra, ut angulis, hamisque suis exarmata coëant fideliùs, & tenaci quodam Chemici artificii imbuantur glutine, non video rationem ullam, quæ cogat nos ambitiosâ inficiatione tot Antiquorum testimoniis petulantiùs obstrepere. Restabant alia, quæ Chemiam olim quoque in Italiam demigrasse convincerent, nisi circumcisum illud dicendi spatium intercederet, juberetque *Julii Materni Firmici*, *Æneæ Gazæi*, *Morieni Romani*, *Cedreni*, *Eustathii*, *aliorum* testimonia seponere, & ad Arabas descendere, illos Chemiæ post Ægyptiorum, Græcorumque tempora maximos helluones; quos inter *Geber* primo post Mahumedem, seculo inclaruit, scriptor luculentus, solidus, & prudens, cujus Operum latina versio prostat ubique, Arabica in Musæo viri optimi *Jacobi Golii*, *Lugduni Batavorum*. Græcum fuisse *Gebrum* hunc *Leo Africanus* pertendit, ut forsan Græcum natione, sed Arabicè scribentem agnoscamus. Etenim nè quisquam præposterus existimet Arabas Græcis eruditione priores fuisse, delibandum ex *Hottingeri Analect. Hist. Arabicorum scriptorum annis octingentis, Islanismo verò, & Alcorano nullum neque Theologum, neque Philosophum, neque Historicum esse antiquiorem. Demum Almansoris, & Almamonis operâ & impensis effectum, ut antiqui ferè omnes Chaldæorum, Ægyptiorum, imò & Græcorum, Romanorumque Scriptores in Arabicam linguam traducti ingentes nunc passim per Africam, totoque Oriente impleverint Bibliothecas.* Confirmat ferè omnia hæc *Albufarajus Arabs* Historicus *dynastiâ nonâ*. Atque huic Arabum diligentiæ multa hodiéque Antiquorum scripta debemus, quæ jam in Europâ perierant, ex illorum versionibus restituta. Varia *Galeni* ex Oriente secum attulit *Jacobus Golius*, Arabicè reddita, etiam quæ hodie in Græco Galeni textu Europæo desiderantur. Secutus id quoque studii genus maximus Arabicæ Scholæ Magister *Ibnsina*, seu *Avicenna*, seculo Christiano undecimo, quem Alkymica scripsisse testis est incorruptus *Albertus* ille *Magnus lib. III. de Reb. Metall. cap. IX.* & scriptum ejus in ore & oculis nostris. De *Avenzoare*, & *Avenroë* res ita liquida non est, Chemicáne tractaverint, an Galenica duntaxat. Versantur autem hodiéque in publicâ luce multa Arabum scripta Chemica, *Senioris Zadith* filii Hamuelis, *Halidis*, *Abubali*, *Adresi*, *Alphidii*, *Alchindis*, *Bubachari*, *Zamberti*, *Bulcasis*, aliorum. Sed & in hodiernum usque diem Saracenis, Arabibúsque & Africanis ingeniosioribus nulla ars Chemicâ excultior, quod cùm ante hos centum quinquaginta annos *Joannes Leo Afer* à Muhamedismo ad Christianam conversus fidem de Fessæ incolis agnoverit, tum & ante triennium idem se Tangerii in Africâ notasse *Thomas Parry* eruditissimus Anglus Oxonii, me præsente confessus est. His ipsis Africanis, Arabibúsque in Sinarum regionem ad commercia ventitantibus credibile Sinensem Chemiam debuisse incunabula, de quâ *Pantogia*, *Trigautius*, & novissimè *Martinius*, *Kirckerusque*. Nam ab iisdem in Hispaniam, & denique in plures alias Europæ melioris regiones derivatam esse nemo ambigit; cui enim dubium, Saracenos Hispaniam inundantes unà secum artes suas transtulisse? quas ita efficaciter ad maris mediterranei defixas littora fuisse constat, ut hodiéque Montispessuli ex ultima illorum progenie vivant Pharmacopœi. His Auctoribus inflammati, edoctique *Arnoldus de Villanova* Gallus, *Raymundus Lullius* Majoricanus, *Albertus Magnus* Germanus, *Rogerius Baco* Britannus, *Rupescissa*, aliique superiorum seculorum Chemici Europæ occidentalia novis destillationum artificiis imbuerunt, ad Medica & metallica commendatis. Nam Græci proprio adhuc succo victitaverant, & artem ab Ægyptiis haustam nondum apud se se patiebantur emori, utcunque Muhamedicâ pressi servitute. Cæterùm quando seculum illud Christianum duodecimum magnis aliquot luminibus Europam nobilitavit, Italiam quidem *Petro Aponensi*, & *Thomâ Aquinate*, Galliam *Arnoldo Villanovano*, Hispaniam, sive subjectam illi Majoricam *Raymundo Lullio*, Britanniam *Rogerio Bacone*, & *Jo. Duns-Scoto*, Germaniam *Alberto Magno*, Daniam *Saxone Grammatico*, non ab re fuerit, paulò accuratiùs expendendis quibusdam magnorum eorundem Naturæ geniorum, qui curiosam hanc artem excoluere, tantillum immorari, ut à quorum fontibus Chemia in totam Europam, longè, latéque propagata, adhuc majestatem suam, frustra allatrantibus licet invidis, ignavisque masculè tuetur.

Horum natu maximus *Rogerius Baco*, ingenio sublimis Monachus, circa an. Chr. M.CC.V. floruit, nam in Epistolâ illâ luculentâ *de Operibus Secretis Artis & Naturæ, atque Nullitate Magiæ* ad *Guilhelmum Parisiensem* (quem circa an. Chr. M.CC.XXVI. ex *Petavio* vixisse constat) præscriptâ ita: *Transactis*, inquit, *annis Arabum sexcentis & duobus, rogasti me de quibusdam secretis.* Annus autem Arabum sive Hegiræ sexcentesimus secundus incidet in annum Christi millesimum ducentesimum quintum, siquidem observetur annum tum Hegiræ primum, esse annum Christi sexcentesimum vigesimum secundum, tum constare annum Arabicum diebus trecentis quinquaginta quatuor, & singulis annis tricesimis, ex minutiis accedere dies undecim. Hujus *Rogerii Baconis* tria adhuc scripta versant curiosiores, de Chemiâ duo, & de *Secretis Artis & Naturæ Operibus*, atque *Nullitate Magiæ* unum, in quibus, præsertim ultimò ostendit satis reconditam vastissimi ingenii scientiam, ostendit se Mechanicum, Physicum, Medicum, Mathematicum, Chemicum supra captum temporum illorum admirabilem, cui multa debent recentiores, quæ sua inventa esse jactantiùs vociferantur. Sed audiamus ipsum loquentem: *Per figurationem*, inquit, *solius artis instrumenta navigandi possunt fieri hominibus remigantibus, ut naves maximæ fluviales, vel marinæ ferantur unico homine regente majori velocitate, quàm si plenæ essent hominibus navigantibus:* (hoc nuper in Belgio tentatum) *Currus etiam possunt fieri, ut sine animali moveantur cum impetu inæstimabili* (an respexit currus veliferos? quos aliquot sæculis postea Chinensibus usurpatos cognovit Europa, expertusque est ad Scheveningam *Arausionensis Princeps*) *Possunt etiam fieri instrumenta volandi, ut homo sedens in medio instrumenti revolvens aliquod ingenium, per quod alæ artificialiter*

artificialiter composita aërem verberent, ad modum avis volantis. Fieri etiam potest instrumentum parvum in quantitate ad elevandum & deprimendum pondera quasi infinita, quo nihil utilius in casu; nam per instrumentum altitudinis trium digitorum, & latitudinis eorum; & minoris quantitatis, posset homo seipsum, & socios ab omni periculo carceris eripere, & elevare, & descendere. Potest etiam de facili fieri instrumentum, quo unus homo traheret ad se mille homines per violentiam ipsis invitis, & sic de rebus aliis attrahendis (hæc cognitionem ſtatices produnt, cui innixus fundamento D. *VVilkins* Anglus libro *Mechanical Povver* inſcripto, docet uno oris flatu poſſe vel maximam in ſylvis quercum eradicari) *Possunt etiam fieri instrumenta ambulandi in mari, & in fluviis ad fundum sine periculo corporali* (hæc poſtea à Drebbelio attentata ſunt) *& infinita alia possunt fieri; ut pontes ultra flumina sine columnâ, vel aliquo sustentaculo & machinæ & ingenia inaudita.* (Talem quoque nos in Angliâ pontem ſpectavimus, quem poſt deſcripſere duo eruditi Galli, *Demonconisius*, & *Sorbierius.*) *Possunt figurari perspicua & specula, ut unum appareat multa, ut unus homo exercitus, & ut plures, & quot volumus Soles & Lunæ appareant. Nam natura sic aliquando figurat vapores, ut duo Soles, duæ Lunæ, & aliquando tres Soles apparuerint simul in aëre, ut Plinius recitat secundo Natur. Hist. Et quâ ratione plures & infinitæ possint res unâ apparere, quia postquam excedit suam virtutem, nullus est ei numerus determinatus, sicut arguit Aristoteles cap. de vacuo, & sic omni civitati & exercitui contrario possunt fieri terrores maximi, ut vel propter multitudinem apparitionum stellarum, vel hominum super ipsos congregatorum dispereant, præcipuè si sequens documentum cum illo primo habeatur; possunt enim sic figurari perspicua ut longissimè posita appareant propinquissima, & è contrario, ita quod ex credibili distantiâ legeremus literas minutissimas, & numeraremus res quantumcunque parvas*, (in hos uſus alii teleſcopia, alii vitra polyhedra non ita pridem cœperunt elaborare, alii ſpeculorum mirum genus) *Possunt & sic figurari corpora, ut maxima appareant minima, & è contrario, ut alta appareant infima, & è contrario; ut occulta videantur manifesta; ut quæ in civitatibus & exercitibus contrariis fiunt, possint ab inimicis deprehendi.* (Quàm imperitè igitur microſcopia, macroſcopia, cameræ obſcuræ, polemoſcopia, noſtrorum creduntur inventa temporum, quæ Rogerio huic cognita fuiſſe apparet omnia?) *Possunt etiam sic figurari perspicua, ut homo ingrediens domum videret veraciter aurum & argentum & lapides pretiosos, & quicquid homo vellet, quicunque festinaret ad visionis locum, nihil inveniret.* (Hæc jam cognitiſſima re ipſa oſtendit mihi Lugduni in Gallis *Servierius*, Mediolani humaniſſimus *Septalius*, Romæ *Kirckerus*) *Non igitur oportet nos uti Magicis illusionibus, cùm potestas Philosophiæ doceat operari quod sufficit. Sed de sublimioribus potestatibus figurandum est, quòd ducantur & congregentur radii per varias fractiones & reflexiones in omni distantiâ, quâ volumus, quatenus comburatur quicquid sit objectum.* (Hoc & *Archimedis*, & *Vilettii* ſpecula cauſtica ſuperat) *Hæc sufficiant pro exemplo figurationum, quamvis infinita alia miranda proponi possent in medium. His verò sunt quædam annexa sine figurationibus. Nam in omnem distantiam, quam volumus, artificialiter componimus ignem comburentem ex sale petræ & aliis, item ex oleo petroleo & aliis. Præterea possunt fieri lumina perpetua & balnea ardentia sine fine. Præter hæc verò sunt alia stupenda Naturæ. Nam soni velut tonitrus & coruscationes fieri possunt in aëre, imò majore horrore, quàm illa quæ fiunt per naturam; nam modica materia adaptata, scilicet ad quantitatem unius pollicis sonum facit horribilem, & coruscationem ostendit vehementem, & hoc fit multis modis, quibus Civitas, aut exercitus destruatur, ad modum artificii Gedeonis, qui lagunculis fractis & lampadibus, igne exsiliente cum fragore inæstimabili infinitum Madianitarum destruxit exercitum cum trecentis hominibus.* Hîc apertiſſimè loquitur *Rogerius* de nitrato illo ſclopetorum pulvere, quem, quòd præſcius futuri videatur ſuppreſſiſſe Rogerius, *Bertholdum Schvvartzium* Cimbrum circa ann. Chriſti M.CCC.LXXX. ſuo Marte poſtea inveniſſe conſtat ex *Th. Bartholino*, ſæculi delicio, *lib. de Med. Dan.* idque primum Baconis inventum eſſe ut clariùs pateſcat, ipſe poſtea Rogerius ita myſticè: *Accipe*, inquit, *salis petræ Luru. Vopo vir can utriet sulphuris, & sic facies tonitrum & coruscationem, si scias artificium.* Tacebo quæ de aſtroite ad acetum decurrente, de quadraturâ circuli, de variis experimentis Chemicis commentatur; ex quo perſpicuè conſtat *Rogerium* mente altiùs ingreſſum eſſe ſecretiora Naturæ, quàm ſæculi ſui ineptientibus vulgò perſuaſum, quorum calumniis, cùm Oxonii viveret, ſæpe impetitus tanquam infamis Magiæ candidatus, non ſemel cauſam dicere coactus eſt, ſemper tamen imperiti obtrectatorum gregis triumphator. Enimverò ſolenne illud bruti popelli carmen eſt, Magum eſſe, ſi quis altiùs paulò attollit oculos, & profundiùs Naturæ arcana rimatur. Sed quodnam ferunt laborum maleficorum pretium iſti abominati ſpiritus calumniatores? quod merentur, hoc eſt, nominis ſui perpetuum à poſteritate opprobrium. Itaque non tantùm *Naudæus* Rogerium efficaciſſimè vindicavit, ſed & *Spondanus in Annal.* in hunc modum Philoſophum aſſerit: *Hoc anno* MCCLXXVIII. inquit, *damnata est doctrina Rogerii Baconis Angli, propter aliquas novitates suspectas, quippe qui in omni doctrinæ, facultatis & scientiæ genere versatissimus, & ad miraculum subtilis (unde & Doctor mirabilis communiter audiebat) dum Mathematicam & Philosophiam naturalem curiosius, quàm par erat*; (ſcilicet quàm par eſſe videbatur) *inquireret, vulgò habitus est præstigiator, & Magus. Pitsæus docet hæc illi ex invidiâ, vel ignorantiâ aliorum advenisse, dum ea damnarent, quæ suam vel effugiebant industriam, vel superabant captum.* Ita fatum hoc commune fuit *Rogerio* cum Epiſcopo Saliſburgenſi *Vigilio*, quem, ex *Aventino*, ab officio abſtinere juſſit, & hæreſeos poſtulavit Romana Curia, quòd ex Aſtrorum ſcientiâ confirmatus dari ſtatueret Antipodas. Similia accidiſſe *Copernico*, *Galilæo*, *Cartesio*, nemini ignotum. Cæterùm unde *Rogerio* tam profunda eruditio? præter ingenium quod ſuâ ſponte rapiebatur ad ſublimia, agnoſcit paſſim in ſcriptis ſuis ex lectione non tantùm *Aristotelis*, *Plinii*, *Solini*, *Ptolemæi*, *Hippocratis*, *Gellii*, *Ovidii*, *Isaaci Medici*, *Platonis*, *Josephi*, aliorúmque ſe profeciſſe, ſed (quod noſtri erat propoſiti demonſtrare) diligenti quoque manu verſâſſe *Avicennam*, *Averroëm*, *Albumazarem*, *Gebrum*, *Abuhali*, *Alpharabium*, ſubtîliſſimos Arabum Philoſophos. Extat hodieque Oxonii domus *Rogerii Baconis*, incolis *the hovvse of Frayer Bacon*, appellata, quam cùm ab alterâ Tameſis urbem lambentis ripâ oſtenderet mihi *Edmundus Dichinsonus*, Medicus inſignis, adjecit, *Rogerium* monachorum quorundam obtrectationibus

quotidie

quotidie profcissum in ulteriori ripâ fixisse sibi ædes, tum nè in citeriori, adeoque in urbe vivens, jurisdictioni eorundem foret obnoxius, tum ut ostenderet se tamen oculos adversariorum non defugere, sed vitæ reliquo de ignorantiâ invisæ cohortis triumphare.

Arnoldus de Villa Nova, Philosophus, Medicus, & Chemicus excellens, in Galliæ Narbonensis oppido *Villeneufve*, docente *Symphoriano Campegio*, lucem hanc mortalem infans aspexit, primus Christianorum, Arabum magisterio ad summum artis culmen ultimis his seculis [si *Rogerium* forte excipias] evectus. De eo *Jo. Andreas* illorum temporum Juris - Consultus *Addit ad speculat. tit. de crim. falsi. Nostris* inquit, *diebus habuimus Magistrum Arnoldum de Villâ Novâ in Curiâ Romana summum Medicum, & Theologum, de quo scripsi de Observ. jejun. consilium, qui & magnus Alkymista virgulas auri quas faciebat, consentiebat omni probationi submitti.* Ostendit hic satis in *speculo Alkymiæ*, aliisque scriptis Doctores suos, *Gebrum, Daucim, Morienum, Smaragdinam Hermetis tabulam, Avicennam, Eximium, Turbam Philosophorum, Algazelem.* Inclaruit paulò ante annum Christi M. CCC. Lullii, ut ipse *Lullius* sæpe agnoscit, in Chemicis Magister. De eo *Lullius in Testam. ult. lib. III. Nec ego, nec Magister meus Arnoldus usus est alio furnô, quam sequenti.* A Rege Siciliæ Friderico magnopere honoratus, ab eodemque ad sanandum missus Pontificem, in itinere ex morbo decessit Genuæ illatus tumulo. Extant hodiéq; varia ejus scripta & Medica, & Chemica nobilem genium spirantia. Extant *Quæstiones* ejus *universales* ad *Bonifacium* VIII. Pontificem Romanum, quem ex *Spondano* certum est Anno Christi M.CCC.III. humanis exemptum. Et quod inusitatum accedit, usque adeo in domo Villanovani sedem sibi hæreditariam elegisse visa est scientia Chemica, ut trinepos Arnoldi, Villanovanus *Montpesatius* inter primos Provinciæ Gallicanæ Barones, ante triennium, in oppido Avenionensi ad spectandum artis suæ experimentum honorificè me invitaverit.

In historiâ *Raymundi Lullii* altius ducenda nobis exordia, turbante nuper constantem totius Europæ de ejus scientiâ Chemicâ opinionem *Vincentio Mutio* Hispano, Libro cui titulus: *Historia del Reyno de Mallorca.* Prolixa *Mutii* dissertatio in compendium relata huc ferè redit: Pater *Raymundi Lullii*, Ramon Lull dictus, clarissimi sanguinis Barcinonensis, comes Regis Jaime in occupandâ Majoricâ; Mater nobilissimæ domus Comitum de Eril Catalanensium. His natus Parentibus *Raymundus Lullius* in insulâ Majorcâ Anno Christi M. CC. XXXV. primum quidem literis se devovit, sed ad arma mox, & amores propensior tempus in meditandis ad amicam Eleonoram versibus sedulus contrivit. In quâ cùm aliquando in templo attentiùs contemplandâ defixus hæreret, illa amatorem puellariter accedens, cùm delicias factura putaretur, recincto celeriter strophio mammas ostendit, cadaverosas illas, & putridas, subjectumque pectus horribili carcinomate obsessum. Unde *Raymundus* quasi infernâ turbatus imagine obstipus immutuit, & præ mœrore contabescens, diu nisi in tenebris solatium invenit nusquam. Ita consternato tandem conspiciendam obtulit se se forma Salvatoris affixa cruci, eâ efficacia, ut *Raymundus* postea tectas vano fulgore mundi delicias contemnere inciperet, nunquam ad volutabra amorum pristina regressus. Ex eo, licet ultra jam trigesimum ætatis annum progressus grammatices præcepta sedulò evolvere, famulo suo Magistro linguam Arabicam ediscere, & Anno Christi M. CC. LXXV. in deserta evagari, tempus, precibus, inediæ, sacrificiis, pœnitentiæ & lacrymis impendere, præcipuè autem ad fidem Christianam inter paganos propagandam indies accendi. In quo dum occupatur, apparet ei iterum Salvator specie ardentis Seraphini, jubetque uti artem communem de omnibus conscribat scientiis. Obsequitur *Lullius*, pensumque absolvit. Interea Jacobus Arragonum Rex *Lullii* excitatur instinctu monasterium erigit in Insulâ Majoricâ luculentum, reditibusque lautis instruit, commissâ eâ XIII. Fratribus Ordinis Minorum curâ, ut Arabico illic instituti sermone post ad profanas gentes convertendas accingantur. Ex eo tempore variis excursibus orbem latè pervagatus est *Lullius*, Artem scientiarum docuit Parisiis, peregrinatus in Palæstinâ, Cypro, Ægyptô, Romæ, Jerosolymis, Armeniâ, Bohemiâ, Britanniâ; Genuæ varios conscripsit libros, quô invitata nobilitas Genuensis pecunias ipsi obtulit ad iter in terram sanctam necessarias. Approbavit *Lullii* scripta Parisiensium censura; *Bzovius* in eum, præter meritum, obliquior. Certum quidem, *Lullio* omnes scientiarum fontes apertos fuisse, adeoque etiam Chemiam, falsò tamen ipsi atribuitur χρυσοποίησις, cùm & doctrinâ & moribus alienum a Chemicorum vulgarium ineptiis se fuisse satis ostendat. Ad summam, postquam decretam iterum in Terram Sanctam impressionem inhiberi, suspendique observâsset, Principibus negotium adeo sanctum segniter promoventibus, ipse in Africam extremâ senectâ navigauit, docuit Tuneti, Bugiam ingressus, ubi ob prædicatam legem Jesu Christi martyrio coronatus est. Deligatus enim ad palum extra urbis pomœria lapidibus obtritus exspiravit, Anno Christi M. CCC XV. Junii XXIX. Opera ejus post velitationes diversas in Concilio Tridentino approbata. Atque hæc quidem de vitâ Lullii, de scientiâ verò Chemicâ, quam Lullio detrahit, in hunc modum disserit *Mutius* paragrapho, cui titulus: *El venerabile Raymundo Lulio no hizo experiencias Chimicas: Quanquam Gregorius Tholosanus tradat Raymundum Lullium obtulisse Edoardo Sexto Anglorum Regi sex auri milliones à se se confectos ad bellum in terram sanctam promovendum; quanquam ostendantur hodieque Soberani (genus numismatis aurei) Raymundo adscripti; quanquam Chemica ejus scripta circumferantur, intuendum tamen, nec scripta illa germana Raymundi esse: nec Soberanos ab ejus fabrica profectos, nec demum quicquam ab eo oblatum Edoardo Sexto, ut qui vix trimus puer luserit in Aulâ parvulus, obeunte in Africâ Lullio.* Gravis adversaria profectò, & tantò speciosior, quò apparatiùs se tuetur *Mutius* Antiquitate historicâ. Experiemur tamen, ut semel hanc arenam ingressi, quâ fide agat *Mutius*, & quo robore argumentorum *Lullium* formidandus athleta impugnet. Principio ergo ita confidenter: *Libri* inquit, *Lullii suppositilii sunt, quòd multa illis inspergantur Hebræa, quæ lingua Raymundo incognita fuit.* Sed ficulneum hoc telum; si enim post annum ætatis tricesimum Grammatices præcepta, & linguam Arabicam didicerit, & solidos postea annos quinquaginta vixerit sobrius, sanctus, peregrinator & convertendis hominibus, quorum longè plurimi Hebræi, addictus, nulla ipsum interea vocabula

Hebræa

Hebræa didicisse creditu absonum est. Sed fingamus eum in Hebræis non multum olei consumpsisse, ideóne voces quasdam Hebraicas operi suo potuit inspergere? præsertim cùm humani ingenii vitio ostentent etiam plerique familiari sermone linguæ illius cognitionem, cujus vix prima hausere rudimenta; nec solus in Latinâ Comœdiâ *Plautus* immiscuit Punicam illam loquendi sartaginem; nec solæ Quiritium puellæ apud *Juvenalem*: ζωὴ καὶ ψυχὴ exclamabant, ad occursum sponsi, cùm Græcanici sermonis hoc unum didicissent? nec solus *Julius Cæsar* in ostentationem accuratiùs describit pontes, quos in Galliis cum exercitu transmisit, quàm prælia, quæ ibidem victor sustinuit, utcunque pontium illorum fabricam architectis suis debuerit, victoriam præliorum virtuti suæ. Verùm accedamus propiùs, ostendat *Mutius* illa multa in Lullio Hebraica! *Agazoph* nominat, & *Ubidrugal*, & *Recfage*, & *Adulphur*, & *Periminel*, & *Optesi*, & *Eschatesi*, & similia, quæ cùm Lullius partim ex Arabico detorserit, partim ex Latino, Hispanicóque in sensum sibi cognitum deflexerit, adeóque ipse *in Theoricis* vocet linguæ Oritanæ [an legendum Mauritanæ] fœtus *Mutius*, vir bonus, sed linguarum, præterquam suæ Castellanæ, imperitior, Hebraica esse sibi persuasit, quemadmodum superiorum barbaries seculorum visis Hebraicis, Arabicis, Persicis, *Græca sunt*, ingeminabat, *legi non possunt.* Ita hodie mediterranei Anglorum agricolæ omnes sibi obvios mortales alienigenas, Germanos, Italos, Danos, Suecos, Polonos, honorato titulo *Frenchs doggs* appellant, rati se tum demum pulchrè rem gessisse, quòd præter Gallos, & Anglos tertium genus hominum in terris vivere haud quaquam arbitrentur. Pergit *Mutius: Lullius*, inquit, *libro de Mercuriis, narrat se Mediolani Anno Christi 1333. chymica quædam experimenta absolvisse, cùm obierit totis octodecim annis ante hoc tempus.* Incuset hîc lapsum typographi *Mutius*, *Lullium* sanè vindicant Manuscripta, nec omnes, inspexit Mutius impressos codices. Quid proclivius oscitanti Sosio, quàm pro numero substituere numerum? pro unitate ternarium? nihil evidentius, quàm Chemicos Auctores pessimâ hinc inde fide excusos esse. Quod autem *Lullius* Mediolani & fuerit, & Chemica ibi tractaverit, notissimum est, ostenditurque adhuc domus illic nobili isto habitatore quondam superbiens; in cujus vestibulo conspicuæ figuræ, statuæque ingenium, artemque Chemici satis demonstrant; ut illæ *Flammelli* Parisiis in peristylio cœmeterii S. Innocentium. Sed nondum desinit *Mutius: In genuinis suis*, inquit, *scriptis aliter docet Lullius, nam in Arte Magnâ part. IX. cap. de Elementativâ, sub principium ita ait: Elementativa habet veras conditiones, ut una species se non transmutet in aliam, & in isto passu Alkymistæ dolent, & habent occasionem flendi. Item libr. de Mirabil. Orbis docet aurum Chymicum non esse nisi apparenter aurum.* Advertendum hîc Lullium non nisi post editos libros quàm plurimos, non nisi ultimis vitæ annis ad Magisteria Chemicorum intimia penetrâsse. Et retractavit scriptorum suorum alia *Augustinus*, & damnavit quædam postea Lutherus, quæ tanquam vera admiserat initiò. Dies diem docet, & progressu ætatis, maturescente judicio multa castigamus, quæ juventuti nostræ fuere in deliciis, & ex adverso: id quod probe animadversum magno *Zvingero*, qui [ut jam *Lacinii* testimonium prætercam] in luculento illo suo *Theatro* narrat Raymundum conatum fuisse *Arnoldo Villanovano* (qui demum circa annum Christi M. CCC. florere cœpit, hoc est, extremâ penè Lullii senectâ) idque multis rationibus, χρυσοποίησιν in opinione hominum, non in constanti Naturæ lege fundatam, *Villanovanum* autem tandem disputationis pertæsum postridie ostensâ in oculis Raymundi illâ genuinâ metallorum in nobilius metamorphosi, hominem denique facile in suam pertraxisse sententiam. Accedit, quòd multi publicè in Chemiam debacchentur, privatis autem studiis nihil ament teneriùs, quorum & aliquos in itineribus mihi contigit videre. Dandum putant quandoque aliquid moribus, judiciisque seculi, licet sæpe iniquis; quanquam non sic merita est Diva Chemia, ut ex vulgi salivâ dependeat, & inertis popelli judicio sive absolvatur, sive damnetur. Verum his missis, scripserit ultimæ senectutis periodo *Lullius*; *unam speciem non transmutari in aliam*, id ipsum tamen sano intellectum sensu nullus Chemicorum inficiabitur. Explicat rem Magister Lullii *Arnoldus Villanovanus libr. de perfect. Magister. Species*, inquit, *metallorum transmutari non possunt; & hoc verum est, ut ipsi asserunt, nisi ad primam materiam redigantur.* Quæ verba utcunque paucissima multum habent in recessu. *Rogerius Baco ita: Species*, inquit, *non transmutantur, sed subjecta specierum optimè & propriissimè, circa singularia enim omnis sensibilis operatio.* Similia Chemici alii magno numero. Opportunè *Avicenna lib. II. tract. I. cap. IV. de Operat. Medicin. sing.* qui vulgò æstimatur quartus Meteor. Aristotelis. *Sciant Artifices Alchemiæ species sive formas metallorum vere transmutari non posse, nisi fortè in primam reducantur materiam & sic in aliud, quàm priùs, permutentur.* Dixerit *Lullius aurum Chemicum mentiri aurum, non esse*; id verum agnoscimus de adulterinis Pseudo-Chemicorum fraudibus, de Chemicorum autem verorum artificiis prodigiosè falsum, & pluribus vel hoc anno experimentis artificum coràm refutatum.

Descendamus tandem ad capitale *Mutii* argumentum: *Non obtulit*, inquit, *venerabilis Martyr Lullius Edoardo Sexto auri quicquam; etenim natus est Lullius Anno Christi M. CC. XXXV. regnante apud Anglos Henrico Tertio, cui successit Edoardus Quartus: illi circa Annum M. CCC. V. subrogatus Edoardus Quintus. Anno verò M. CCC. XXVII. regnare cœpit Edoardus Sextus, obiitque Anno M. CCC. LXVII. quinque annis major sexagenario, ut proinde natum esse oporteat circa annum Christi millesimum trecentesimum duodecimum. Cæterùm cùm Lullium Anno M. CCC. XV. Bugiæ constet lapidatum, quomodo Edoardo illi quicquam obtulerit, ut qui cœperit imperare solidis undecim à morte Lullii annis; aut quomodo potuit Lullius de invasione in Terram Sanctam pacisci cum puero trienni?* Ut distinctè agamus, primò quidem natum esse *Lullium* Anno Christi M. CC. XXXV. *Mutio* non inviti largiemur, quòd hæc salvâ veritate subsistere possint & cum *Petavio* docente *floruisse Lullium circa annum M. CC. XC.* & cum *Symphor. Campegio*, *claruisse Lullium Anno M. CC. LX.* & cum *Gassaro*, *vixisse Lullium regnante Imperatore Henrico VIII. Anno Christi M. CCC. XI.* & cum *Spondano*, *Clementem Pontificem hortatore præcipuè Raymundo Lullio Anno Christi M. CCC. XI. statuisse, ut ubicunq; Romanam Curiam residere contingeret, nec non in Parisiensi Galliæ, Oxoniensi Angliæ, Bononiensi Italiæ, Salmanticensi Hispaniæ Academiis lingua Hebraica, Arabica & Chaldæa

dæa publicè edocerentur, & earundem linguarum libri in Latinam fideliter traducerentur (ut vel hinc discamus familiarius Lullio cum linguâ Hebræâ intercessisse commercium, quàm *Mutio* antè persuasum fuerat) Hæc enim probè collata sibi non adversantur; de termino duntaxat mortis Lullianæ diversum quiddam à *Mutio* prodit *VVolf. Justus in Chronolog. Med.* nimirum *vixisse adhuc Lullium Anno M. CCC. XXI. sedente ad clavum Imperii Ludovico Bavaro*, sed exciderit *VVolfgango* suus calculus, nil moramur, in Edoardorum ætate Mutium oppidò hallucinatum demonstraturi. Quod enim scribit *Mutius* Edoardum Sextum Anno Christi M. CCC. XXVII. regni sui auspicatum primordia, id verò ab historiæ veritate alienissimum est; Appositè Historicus Anglicanus eorum temporum *Polydorus Virgilius: Henricus Octavus*, inquit, *ex Joannâ Seymer genuit filium Edoardum Sextum, qui nunc regnat admodum adolescens, certè natus ad imperium. Natus est autem Anno Christi M. D. XXXVIII.* Mirum verò temporum adeo ignarum esse *Mutium*, & simul adeo confidentem. *Camdenus* artificium illud *Lullii*, unde tot aureæ rosæ nobiles prodierunt, in tempora *Edoardi Tertii* existimat incidere; tolerabiliùs id quidem si commodè explicetur, alioquin enim si perfunctoriè inspiciatur, nec *Camdenum* defenderit historia, nec *Seldenum*, qui *Edoardo Quarto* rem adscribens in *Mar. Claus.* ita insurgit: *Nummus* inquit, *à Regibus nostris sæpius cusus est aureus, Nobilis rosatus dictus, qui in alterâ parte navi in mari fluctuante, Regeque, ense, & scuto armato in ipsâ navi, ut in throno sedente insignitur, ut ita imperii Anglorum exhiberetur marini symbolum, cujus author primus exstitit Edvvardus Rex tertius, cùm classe numerosissimâ navium scilicet undecies centum mare suum tutaretur. Typus, quem adjecimus, est, puto, Edvvardi Quarti. Camdenus* inscriptionem hujus numismatis symbolum vocat Chemistarum, *Edvvardo Tertio* materiam pecuniæ illius subministrantium. Cæterum quando *ex Polyd. Virgilio* constat *Edoardum Secundum* ad usque annum Christi M. CCC. XXVII. imperium suum extendisse, hoc est ad XI. à morte Lullii annos; quando huic *Edoardus Tertius* successerit, nemini horum à *Lullio* Midæ peculium oblatum esse evidentissimum est. Quid ergo? vacillátne fides historiæ? minimè gentium, *Edoardus Primus* ille est *Lullio* familiaris Princeps, ille est aureo imbre irrigatus. Huc omnia conspirant; convenit *Lullii*, *Edoardique Primi* ætas [Edoardus hic ex Spondano obiit Anno M. CCC. IX. *Lullius* Anno M. CCC. XV.] convenit propositum *Edoardi Primi* debellandi Terram Sanctam, de quo ad satiem *Polydorus* nominatus; conveniunt tempora cæterorum Principum, *Caroli*, & *Ruperti* Siciliæ Regum, *Edoardo Primo* æqualium, notorumque, quibus sua etiam scripta transmisit *Lullius*. Hinc est quòd in operibus Lullianis sæpe legamus Edoardi nomen, nunquam additamentum vel secundi, vel tertii, vel sexti, quippe primum nemo vocaverit, nisi cui successerit secundus. Clarissimè ipse libr. de Transm. Animæ: *Non vidimus*, inquit, *partem, in quâ ista conchylia supradicta reperias nisi in Cypro prope civitatem Famagustæ, & in regione Portugalliæ prope civitatem Lisbonæ: in ripâ maris, & in quâdam Angliæ villâ, quæ dicitur Conilla, & in alio loco, qui dicitur portus Sylvenæ. Vidimus enim omnia ista, dum ad Angliam transivimus propter intercessionem Domini Regis Edoardi illustrissimi.* Obducet cum *Camdeno Seldenus*, tum demum cusas nobiles illas rosas navigeras, cùm *Edoardus Tertius* regni gubernaret habenas, ut qui dominium maris mille, & quod superat, navigiis, suis Britannis asseruerit. Cæterùm quot præcisè navigiis mare insederit *Edoardus Tertius*, instituti hîc nostri non est, ad amussim expendere, quanquam *Polydorus Virgilius*, nobilis Anglorum scriptor in Gallicâ classe Anglis oppositâ, pugnante *Edoardo Tertio* numeret naves quadringentas, in Anglicâ verò non nisi sexaginta supra ducentas, victoriam quidem Gallis tum extortam, sed nequaquam incruentam illam, cadentibus ultra quatuor Anglorum millibus; nobis satis fuerit ostendisse Edoardo Primo similem obediisse fortunam, ut proinde navis illa Rosarum nobilium priùs *Edoardo Primo* vindicari debeat, quàm *Tertio*. Prodeat iterum *Polydorus: Igitur classis Gallica*, inquit in historiâ Edoardi Primi, *pugnandi studio in Anglos cursum flectit, qui nequaquam certamen retardantes, pugnam acriter capessunt. Fuit ab initio anceps certamen, cædesque multo deterrima, qualem in tam validarum classium concursu esse oportuit, estque ea dimicatio aliquandiu extracta; demum fusa, disjectaque est Francorum classis. Amissarum navium numerum neque Annales, neque Scriptores, quos sequimur, ponunt, omnes tamen ingentem plagam acceptam scribunt.* Ostendit itidem potentiam *Edoardi Primi* navalem *Edvvard Leigh in Elect. Observ. Reg. Angl.* Nam in hunc modum vernaculâ suâ insurgit: Edvvard the first having prepared a great Fleet of Skips for à journey into Flanders, and being at Winckelsey, vvhere the Skips vvere to meet, it happeneth, &c. id est, *Edoardus Primus validâ instructus classe, ut in Flandriam bellatum concederet, loco conventui navigiorum destinato, contigit ut &c.* Hic Edoardus Primus juvenis, Patre adhuc imperante, cum exercitu res magnas gessit in Terrâ Sanctâ, morte tandem *Ludovici Sancti* Gallorum Regis, quem itidem Christianas res strenue propugnantem Africa exstinxit, sufflaminatus in mediis conatibus interquievit, in Angliam regressus; quem propterea *Lullius* propagandæ fidei Christianæ inter Paganos sollicitè intentus, sex illis auri millionibus, ad reditum in Terram Sanctam festinandum animare parabat. Nam Edoardorum Regum præterea nemo vel terram Sanctam invasit, vel adeo invasurum se se ostendit. Quid autem præstiterit in Terrâ Sanctâ *Edoardus Primus* tum ipse, tum Eleonora uxor, exemplum fœmineæ in maritos devotionis, meretur extra Britannias quoque audiri. Sic ergo *Edvvard Leigh: Edvvard the first vvas absent in the holy Land, vvhen his Father died. At his first coming to the holy Land, he rescued the great city of Acon, from being surrendred to the Sultan, after vvhich, out of envy to his valour one Anzazim, a desperate Saracen, vvho had often been employed to him from their Generall, being one time, upon pretence of some secret messagé, admitted alone into his chamber, vvith a poysonet Knife gave him three vvounds in the boty, tvvo in the arm, and one in the armpit, vvhich had been mortal if out of unspeakable love, the Lady Elenor his VVife had not suckt out the poison of his vvounds vvith her month, and licked them vvith her tongue, and thereby effected a cure, vvhich othervvise hab been incurable. So soveraign à medicine*, saith Speed, *is a vvomans tongue annointed vvith the vertue of loving affection*, id est, Edoardus Primus moriente Patre in Terrâ Sanctâ aberat. Quò ut ventum, urbem validam Aconium

Aconium jam jam alioquin Sultano cessurum asseruit. Quo factô Anzazimus quidam deploratæ Saracenus audaciæ, virtuti Edoardi, & fortitudini invidens, cùm sæpe antea nomine Ducis sui legatus Edoardum convenisset, die quodam secreti obtentu negotii in cubiculum Principis admissus, tribus ipsius corpus conficit vulneribus, cultro venenato inflictis, duobus pertundit brachium, uno alam humeri, omnibus lethiferis, ni uxor Edoardi Eleonora ore suo vulneribus impresso venenum omne, amore mariti incredibili instigata exsuxisset, & linguâ demulsisset, eo medicinam afferens malo alioquin immedicabili. Usque adeò Divini remedii instar est lingua fœminea, ut Speedius tradit, quam sincerus amor inunxerit. Neque tamen, quod arbitratur hîc *Leighius*, lethiferum est venena exsugere ex vulneribus venenatis, & *Marsos*, *Psyllosque* vidit Antiquitas, & *Jacobum Viperarium* nuper Florentia, & *Paulum Angelinum* Romæ ego similia sine noxâ attentantem: sed de toto hoc negotio eruditè nuper *Franc. Rhedi de Viperâ*. Cæterùm ut ad Rosas illas Raymundinas regrediamur, ex dictis conficitur, ab Edoardo quidem Primo, quippe navigiorum robore pelagus sibi vendicante in orbem invectas esse, sed ab Edoardo Secundo, & Tertio frequentatas, ut ita *Seldenus* cùm *Camdeno*, & uterque cum historiâ redigatur in concordiam. Obducet aliquis, Edoardum Primum tributis exhausisse non populum modò, sed & clerum, ut hoc nomine, fulmine Bonifacii Octavi Pontificis deflagrârit pænissimè, neque verò istuc descensurum fuisse optimum Principem, si *Lullium* illum egestatis debellatorem cognovisset familiariùs; sed in procinctu responsio est, *Edoardum Primum* totos XXXIV. annos imperâsse, gravissimis semper bellis implicitum, sex milliones vel sexies absorbentibus, *Lullium* verò in Angliâ neque diu hospitatum fuisse, neque Regi ad alia quàm convenerat pecuniam effundenti, arte suâ diu obsecundâsse. Sed cur de *Lullio* nihil *Polydorus*? Quia privata Principis describere nec adeo Historici est, nec Polydoro, ut homini Urbinati scire privata omnia contigerat. Neque verò *Bogislaus* à *Kemnitz* nobilis Suecorum Historicus, cùm vitam *Gustavi Adolphi* persequitur, meminit illius artificis, qui in Pomeraniâ, Rege præsente, χρυσοποιήσεως veritatem ostendit, licet hodieque supersint ducati ex Chemico illo auro confecti, quorum etiam superiori anno exemplar spectatum mihi Argentorati apud Virum humanissimum, *Eliam Brachenhofer*, quindecim virum. Nummi illius aurei facies altera insignia Gustavi Adolphi præfert, altera ☿ & ♀, Chemicorum insignia. Neque historia *Ludovici XIII.* Galliarum Regis *Duboisii* meminit, utcunque notum hodieque Parisinis omnibus, illum ipsum in oculis & Regis, & Cardinalis Richelii, militare excubiarum plumbum momento in obryzum convertisse, cujus adhuc frusta possidet Dux Aiguillonia consanguinea Richelii. Plura hîc, & evidentiora adjicere proclive esset, nisi displiceret verba impendere rei confessæ. Ad summam, restat adhuc (*Mutio* erroris manifestè convicto) illud quod ex *Greg. Tholosano* affert Mutius, inconcussum: *Raymundum Lullium Edoardo Regi Angliæ sex auri milliones à se confectos obtulisse ad bellum contra infideles in Terrâ Sanctâ promovendum*. Restat inconcussum illud *Roberti Constantini in Nomenclat. Script. Medic: Hunc ego inquirendo*, memorat, *comperio apud Anglos re quidem vera præstitisse, quod suis libris profitetur, & in arce Londini jussu Regis, verum aurum confecisse: mihique genus nummi ostensum est, quod adhuc appellant Nobile Raymundi, auri scilicet puri & obryzi, summaque indicaturæ.* Restat inconcussum illud *Lullii in ult. Testam: Converti unâ vice in aurum ad L. millia pondo argenti vivi, plumbi & stanni Londini*, unde aureas illas Rosas nobiles Anglorum primùm profectas memorat Camdenus. Idem hodieque asseverantissimè confirmant Anglorum curiosi; additque *Edmundus Dichinsonus* Lullium in cœnobio Westmonasteriensi vixisse non ingratum hospitem, enimvero pluribus ab ejus discessu annis resartâ, quam incoluerat, cellulâ, multum adhuc pulveris chrysopœi in cistulâ repertum, magno inventoris architecti emolumento.

Sed ultra exspectationem longiùs progressi, irritante *Mutio*, breviores in *Alberti Magni* Historiâ ducemus lineas. Nascentem circa Annum M.CC. gremio excepit Lavinga Sueviæ urbs; Episcopum creavit Ratisbona; Theologum, Philosophum, & Medicum insignem reddidit acre, & indefessum studium. Versantur hodieque monimenta ingenii ejus in luce publicâ ad invidiam docta, subtilia, nervosa. Vel soli ejus de Mineralibus libri ex ungue leonem ostenderint, laudati quoque Conringio, parco alioquin Mineralium laudatori. Neque præterea censendum, ea quæ vel *de secretis Mulierum*, vel *de virtutibus herbarum*, *animalium* inepta, ejus nomine vulgò circumferuntur, genuina esse Alberti: ut quæ magnam partem anicularum deliramentis propiora sint, & tanto Philosopho indigna. *Gratalorus* scriptum *Alberti Magni* Chemicum edidit, jam ante hos centum annos, plenum scientiæ & reconditorum sensuum, utcunque non paucis spurium & illud æstimetur, quod inter cætera Alberti opera non recenseatur vulgò, cæterùm quando nil frequentius, quàm certis de caussis scriptorum alia seorsum evulgare, unde nec *Fallopii*, nec *Pravotii* secretiora, nec *Scaligeri*, nec *Grotii* abstrusiora cum cæteris eorundem edita operibus, non video cur adeo libellum illum Chemicum ipsi attributum trahant in culpam. Quin nec inter *Avicennæ* opera vulgò invenies quicquam Chemicum, si tamen *Sorsano* debemus assensum, & Chemiæ studium deperibat ipse, & ad posteros propagabat.

Ex eo tempore in immensum penè invaluit Chemicum in Europâ studium, adeo ut hodie mole Scriptorum laboret, experimentorum infœcundius. Collegit *Petrus Borellus* ad MMMM Authorum Chemicorum, cùm plurimos interea prætermiserit, rei victus immensitate. Quamvis autem in illa Philosophorum Turbâ, in illis magnifici apparatûs Theatris Chemicis plus fumi deprehendatur, quàm scientiæ solidæ, plus sæpe ineptiarum, quàm rationum, devorandum tamen illud tædium, & putandum est, sacra hæc non aliter constare, quàm ut ex infinitô spinarum numerô paucæ duntaxat rosæ queant decerpi. Nec mare totum piscibus scatet, frustra sæpe jactantur retia; nec sylvæ omnes abscondunt ferarum latibula, & tamen molossorum venaticorum globis percursantur omnes. Nulla hodie politior natio est, nullum ingenium sublime, quod sistit facilè curiositatem suam, nisi & Chemica delibaverit. Venerantur Itali suos *Marsilios Ficinos*, *Palingenios*, *Fioravantas*, *Locatellos*, *Caneparios*, *Ant. Nerios*, *Carellos*, *Bonos Ferrarienses*, *Cornachinos*, *Bartholetos*, *Thom. Bovios*, *Angelos Salas*, & tempore quidem posteriorem,

riorem, sed inexhaustâ magni genii capacitate priorem universis *Franciscum Josephum Burrhum*, Phœnicem Naturæ, & gloriam non tantùm Hesperiæ suæ, sed Europæ. Admirantur suos Galli *Flammellos*; suos *Beguinos*, *Chrysippos Fannianos*, *Christophoros Parisienses*, *Castagnios*, *Stephanos Claveos*, *Collessonios*, *Spagnetos*, *Fabros Castelnovidarienses*, *Poterios*, *Gohorios*. Jactant suos Germani *Trevisanos*, *Alanos*, *Paracelsos*, *Thurneisseros*, *Basilios Valentinos*, *Majeros*, *Crollios*, *Libavios*, *Hartmannos*, *Lamspringos*, *Burggravios*, *Cunrados*: Placent Britannis sui *Rogerii Bacones*, sui *Nortoni Bristollienses*, sui *Riplæi*, *Macollones*, *Charnochi*, *Dastini*, *Chauceri*, *Kellæi*, *Robinsonii*, *Govveri*, *Lygdatii*, *Blumfieldii*, *Redmanni*, *Fluddi*, *Mouffetti*: Triumphant Belgæ in suis *Isaacis Hollandis*, suis *Drebbeliis*, *Helmontiis*, *Evvaldis Vogeliis*, *Balbianis*, *Hoghelandis*. Nec est quod prætereant Scoti suos *Butleros*, suos *Alexandros Sidonios*, paucos illos, sed scientia illustrissimos: nam quod *Sendivogium* spectat, Polonum hominem, certum est nequaquam illum auctorem fuisse libri illius celebratissimi, qui mutato *Divi Leschi* nomine prodiit, sed ipsum nobilem *Sidonium* seu *Sethonium*, cùm Cracoviæ animam se agere intelligeret, & scriptum suum, & uxorem fidei amici *Sendivogii* commendâsse, adeoque *Sendivogium* à morte *Sethonii*, uxorem duxisse viduam illam, & scriptum suo nomine evulgâsse, id quod prudentissimus ille Reginæ Polonicæ à secretis consiliis *Denoyæus*, & ipse in reliquâ ingenii magitudine Chemiæ indefessus amator, pluribus nobis non ita pridem Parisiis ostendit. Ex Daniâ nostrâ cùm plures liceret, duos nominâsse libet, alterum, nobilem illum *Tychonis Brahæi* genium, non in Astronomiâ magis cœlesti admirabilem, quàm in subterraneâ illâ assiduum; alterum, *Petrum Severini Ripensem*, Civem meum, Professorem olim Hafniensem, & mox Archiatrum *Friderici Secundi*, Danorum Regis gloriosæ memoriæ, Chemicum sine controversiâ excellentem, cujus ingenio multum debet splendoris sui, alioquin inanior futurus Paracelsismus; cujus calamum veneratur germania, adorat penè *Davissonius*, invidet Bombasteo gregi *Verulamius Baco*.

Cæterùm obducet morosior aliquis, mirum videri, quòd tot omnium nationum cœlestissima ingenia in arte tam lubricâ, & vix unquam spei respondente bonas horas occupent, deserendum tot patrimoniorum naufragiis infame studium, & ad securiora appellendum navigium. Neque is ego sum, qui stultis, temerariis, profanis auctor esse velim, ut sacra hæc Eleusinia illotis, quod dicitur, manibus involent, temeritatem alioquin suam serâ tandem pœnitentiâ expiaturi, cùm providentia in cæteris artibus utilis habeatur, in hac planissimè sit necessaria; neque is sum, qui Crœsi divitias amatoribus Artis vel proposuerim unquam, vel proponam, certus Divæ Chemiæ, præsertim iatricæ [quæ meæ professionis est] aliud institutum esse, scilicet ut arcana naturæ omnis generis pervestiget, ut Elementorum intima scrutetur, ut plantarum abdita proferat in lucem, ut animalium texturas recognoscat, ut telluris opaca subeat, ut pharmaca gratiora, & subtiliora temperet, ut inspiciat, versetque omnia, & Creatorem in operibus suis admiretur, laudet, extollat. Hæc perpetua Chemiæ nostræ opera erunt, hæ columnæ nostræ Herculeæ, quas ultra nec tendere decretum, nec adeo prospicere. Amet, qui volet, ambigua flecti acroceraunia, non omnium est adire Corinthum; viderit hoc anno *Elector* Coloniæ, *Helvetius* Hagæ Comitis, *Blondellus* Aquisgrani, provectos utra illas Charybdes quosdam Dîs genitos, quod & mihi Amstelredami olim spectatum, ostendente *Cothofredo* quodam *Gerstorffio*, nobili Pragense, (*a*) cæterùm quia è millibus vix unum excipit indulgens illa fortuna, vetant... altiora fatis, tenendi erunt nobis portus tuti, nec ventorum ludibriis vela sine rectore permittenda; fatis nihilominus arcanorum plenâ manu suggerit nunquam effœta hæc scientia, ut ad solium Jovis non sit adspirandum. Imprimis non temere habenda libris Chemicis fides, nisi ad unguem cognitâ Auctorum experientiâ, quòd plurimi post insumptos in quærendis frustra immensis labores, aliis libros malè consarcinando viam ostendere parent sibi ignotissimam, hoc instituto, ut plures secum in culpam pertrahant, nè soli videantur insaniisse; non dissimiles Pœno illi Heliodoro ad Gades tumulato, cujus sepulchrali marmori hæc insculpta: HELIODORUS. INSANUS. CARTHAGINIENSIS. AD. EXTREMUM. ORBIS. SARCOPHAGO. TESTAMENTO. ME. HOC. JUSSI. CONDIER. UT. VIDEREM. SI. ME. QUISQUAM. INSANIOR. AD. ME. VISENDUM. USQUE. AD. HÆC. LOCA. PENETRARET. Scilicet dulce quiddam & ἑλκυστικὸν reputatur, alios secum videre in communi luctantes naufragio. Ejusmodi censenda vegrandia illa, *Majeri*, *Fabri Castelnovidariensis*, *Fioravantæ*, *Penoti*, *Birelli*, aliorum volumina; talis censendus *Fernelii lib. de Abd. rer. caus.* processus, quem ab irridente se *Mollansio* thesauri loco obtinuit, ipse Chemiæ secretioris ignarus, uti rem diducit *Blasius Vigenerius in Philostr.* à similibus prudenter abstinendum Chemiæ metallicæ sectatoribus, & potius uni *Zosimo*, uni *Villanovano* uni *Lullio*, uni *Gebro*, ut indubitatis Magistris pressè, & providè inhærescendum; nam Chemiæ Medicæ studioso nullus adeo liber formidandus, si cum judicio evolvatur, cùm non prodierit unquam scriptum tam jejunum, ut non aliquâ parte prodesse valeat. Neque nihil facit ad penetranda Chemiæ Mysteria subtilis illa *Cartesii Philosophia*, ut de omnibus, vel minimis particulis in consilium ire jubens, ut cos ingeniorum Chemicorum, & via patens ad sublimiora. Quanquam non diffitendum, cùm in Mathematicis dominaretur demonstrationibus

(*a*) Hanc historiam sic plenius alibi explicat Clar. Auctor noster. Vidi, inquit, pulvisculum ante hos decem annos apud Gothofredum Gerstorffium, qui ex Nobili Pragense, in Medentem, præter opinionem, transformatus Amstelredami considebat. Is cùm dono Parentis decrepiti (cujus Parens munus illud à vivô Paracelsô, ut fassus est obtinuerat) lapidis philosophici frustillum possideret, multis hinc inde apud Curiosos experimentis veritatem χρυσοποιητής ostendit, & in meô etiam musæô, vix quadrantis horæ spatiô, modicam argenti laminam in purissimum aurum sine ullâ fraude, quod attentissimè inspiciens testor, convertit. Cùmque in re esset non lautâ, interrogatus cur non ad instar Midæ opulesceret, reposuit neque Parenti suo, neque Avo, neque etiam sibi artem cognitam, sperare tamen se illam post alia atque alia experimenta Dianam, ideoque missis aliis in Patria fortunæ invitamentis cum spe divite peregrinari. Spem tamen ejus mors inopina destituit.

nibus Cartesius, in metallicis victum diversitate φαινομένων hæsisse, & ad experimenta, quibus dirigeretur in speculatione subtilis genius, seriò anhelâsse, contra multorum tamen Cartesianorum ingenium quibus nihil hodie familiarius, quàm *se à priori omnia videre, neque indigere experimentis.* Modestiùs sanè subtilis Magister *Princip. Philos. part. IV. Atque sic*, inquit, *tria hic habemus, quæ pro tribus vulgatis Chymicorum principiis, sale, sulphure, ac Mercurio sumi possunt, sumendo scilicet succum acrem pro sale, mollissimos ramulos oleagineæ materiæ pro sulphure, ipsumq; argentum vivum pro illorum Mercurio. Crediq; potest omnia metalla ideo tantum ad nos pervenire, quod acres succi per meatus corporis C. fluentes quasdam ejus particulas ab aliis disjungant, quæ deinde materiâ oleagineâ involutæ, atq; vestitæ facilè ab argento vivo calore rarefacto sursum rapiuntur, & pro diversis suis magnitudinibus ac figuris diversa metalla constituunt. Quæ fortasse singula descripsissem hoc in loco, si varia experimenta, quæ ad certam eorum cognitionem requiruntur, facere hactenus licuisset.* Recognoscite hîc, cognitionem mineralium exactiorem germen ephemeron non esse, sed experimentis seculorum indigere. *Cartesius* citra pulverem & cœli vorticosa expedivit, & Cometarum inordinata, & maculosa Solis, & magnetis admiranda; hîc autem *sumi possunt* timidè subjicit, & *credi potest.* Prædicandam Viri modestiam! neque enim *sumi debent*, sustinuit scribere, nec *credi oportet*, difficultates penè ineluctabiles animo prospiciens. Ut enim alia taceam, quomodo argentum vivum vulgi admitti meretur, tanquam principium, cùm in plantis, & animalibus deficiat? In hominum quandoque sanguine inventum non inficiamur, sed quorum corpus lue Venereâ afflictum vexavit unguentum Mercuriale. Ad graminum radices quandoque in Poloniæ pratis repertum, & in valle Sangii ad Taurinorum Augustam concomitatum radicibus doronici agnoscimus, sed aliunde illuc translatum, non innatum plantis. *Mollissimi ramuli oleagineæ substantiæ* ægrè in auro, argento, adamante demonstrabuntur. Sulphur fixum iis inesse non abnuerim, sed illud constare oleagineis ramulis [uti constare putatur sulphur commune] difficilimè quisquam ostenderit. Metalla denique omnia ex inferiori terræ cortice eructari itidem creditu difficile, tum quòd minera ferri, paludosa dicta, in ipso summo terræ cortice natales suos ostendat, tum quòd paucæ sub aprico cœlo inveniantur arenæ, quæ non aliquid metalli vehant, tum denique quòd pyritæ globosi, seu marchasitæ mammosæ ære prægnantes & ferro, sub Dio, in agris ingenti sæpe copiâ inveniantur, ut in Nivernensibus Galliarum, sine matrice, sine fodinis, de quibus sapienter *Paracelsus: Cœlum*, inquit, *illorum fodina est.* Quæ verba dum attentiùs trutinor, subit memoriam experimentum Illustrissimi Equitis *Kenelmi Digbæi*, Cancellarii Reginæ Britannicæ, quod ipse mihi Londini humanissimè communicavit: *Vivebam*, inquit, *Parisiis, tempestate Cromvvellianâ Patriam flagellante, & fallendæ tristium memoriæ identidem Chemicis vacabam studiis, cum curiosior quidam de terræ Arcevilensis virtutibus metallicis mira subinde auribus meis occentaret. Quid multis? rapior impetu denique & Arcevilum* [distat unum ab urbe Parisiensi lapidem] *feror, jubeo libras circiter viginti terræ illius rubicundulæ erui, inque urbem mecum deportari. Postridie divido terram hanc in duodecim partes æquales, inq; duodecim vasculis terreis, iisq; amplis dispono, aëriq; libero committo in solario ædium mearum, tegmine ligneo, quòd à pluvia, & ventorum fortuitis defenderet, perfunctoriè supra vascula suspenso. Iubeo bis, tervè quotidie materiam aquâ pluviâ tantillum irrorari. Exacto demum mense, argillam vase primo exceptam aquæ pluviæ copiosiori incoquo, vehementiùs intendens ignem; aquam percolatam lentâ evaporatione cogo in spissamentum, & in fundo veri vitrioli rudimenta, colorem, saporem, angulos evidenter deprehendo. Continuo irrigationem vasculorum cæterorum, & exeunte mense secundo, in secundo vase laborem præformatum repetens sulphur germanum reperio. Verbo, mense tertio plumbum se mihi offert, quarto stannum, quinto ferrum, sexto æs, in quo argenti tenuia aliquot ramenta. Reliqua sex vascula superveniens tempestas dejecit, & finem experimentorum spectare prohibuit.* Parisios ut postea ventum, eadem se tentâsse, eadem reperisse testabatur *D. de l'Oberie*, Senex venerandus, & *D. Locques* Spagyricus Regius, nisi quòd in ordine extractionis tantillum variarent. Cernitis, opinor, quid aër præstet, quid cœlorum influxus, ut ad fictos ingeniosè cortices descendere non adeo sit necessum. Sed nos ad experimenta, quæ vel ipso judice *Cartesio* utramque hîc paginam faciunt, sed illa tamen non à quovis facta, sed ab exercitatorum sensuum ingeniis, quibus nihil temerè persuadetur; nihil temerè rejicitur. Ad experimenta ergo Naturæ cultoribus provocandum frequentiùs, quàm vulgo fieri solet; sine experimentorum apparatu nihil facile admittendum, quòd sine iis Physica, Medicina, Chemia, aliæque artes mutæ sint, & ingloriæ; reviviscant ergo, in Academiis, palæstrisque sapientum aliis experimenta, ut generosa Chemia, summum illud Naturæ, & erectiorum mentium delicium, Lycéis nostris cum fructu omnium, præsertim Medentium reflorescat, nè artem sacram à Tubalcaino in Chami domum propagatam, à Chamigenis profectam in Ægyptum, ab Ægypto in Græciam, & deinde in Latium, hinc ad Arabas, Chinensesque, tandem in Hispaniam, Gallias, totamque adeo Europam regyrantem patiamur in nostro quoque Aquilone per ignaviam, veternumque seculi obtorpescere.

SUBSECTIO II.

Conſpectus Scriptorum Chemicorum Celebriorum,

OLAO BORRICHIO Auctore.

I.

ARTEM Chemicam antiquiſſimis temporibus cœpiſſe luculentè emicare in Ægypto, & quidem auctore *Hermete Triſmegiſto*, nemo inficiabitur illorum omnium, qui Veterum monumenta, tam expreſſa hodie typis, quàm *Manu Scripta* ſollicitè conſuluerunt: de quo argumento diſertiùs fidem facient, quæ alibi de antiquâ Hermetis, & Ægyptiorum ſapientiâ commentatus ſum adversùs *Hermannum Conringium*. Hunc autem Hermetem haud alium fuiſſe, quàm Chanaanem varii perſuadere laborant, inque iis illuſtris *Bochartus* & *Kriegsmannus*. Utcunque fuerit, prima Artis magnæ ſemina jam inde ab Adamo in poſteros religioſiores, & magis taciturnos propagata fuiſſe, dubitare nefas; quæ excitarunt alacriùs nonnulli, proprio fortaſſis impetu, in quibus Tubalcainus, ſive Vulcanus, item Chamigenæ, alii etiam, ipſo Deo inſpirante, quod de Bezeleele refert Divinus Moſes *Exod.* XXXI. & XXXV. Quæ ad metamorphoſin autem metallorum faciunt, uberiùs excuſſit *Hermes*, ceu ex Antiquitate liquidum: licet quæ in hoc genere per nebulam inſtituit aperire poſteritati, ſcripto nuſquam legatur conſignâſſe, ſed juſſiſſe inſculpi columnis quibuſdam in abdito Syringarum Ægyptiarum, quod ex *Zoſimo Thebano*, *Olympiodoro*, *Calliſtrato*, *Pauſania*, *Martiano Capellâ*, *Pſello*, non difficulter colligas. Ex columnarum ejuſmodi attentâ ſpeculatione Artis primordia videtur hauſiſſe *Agathodæmon*, (quem & *Hermetem ſecundum* plures appellant) nam à ſolâ *Tabulâ Smaragdinâ*, quæ itidem primi *Hermetis* eſſe traditur, tantum ſuo Marte lumen nequiit exſculpere, ut quæ inter generales quaſdam præceptiones ſe continet, diverſiſſimis operibus, pro ingenii cujuſvis fœcunditate promptè accommodandas; quamvis & id in confeſſo ſit, nulli omnino rei faciliùs, ſequaciùs, ſimpliciorique ingenuitate, quàm arcano Chemicorum magiſterio poſſe applicari.

II.

Sunt autem ex iis, qui ſacris his non ſunt initiati, quos inconſultus ardor illuc rapit, ut innocentiſſimæ *Tabulæ* præter fas, & æquum iraſcantur, moribuſque Veterum non conſideratis, ſuppoſititiam proclament; quos inter agmen ducit *Athanaſius Kircherus*, qui tamen ex ipſo libro, quo in *tabulam ſmaragdinam* invehitur, immemor ſui integritatem ejuſdem non parum confirmat, aſſerens prope Memphim ſaxo hæc verba inſculpta legi: *Cœlum ſurſum, cœlum deorſum: aſtra ſurſum, aſtra deorſum; quod ſurſum, id omne deorſum: hæc cape, & beaberis.* Quæ utique ita ſimilia ſunt tabulæ Hermetis, ut ex illâ in ſaxum hoc tranſlata fuiſſe videantur. Conveniunt itidem mores Antiquorum, quibus ſolenne, rariora legum, geſtorum, artium lapideis tabulis, columnis, obeliſcis committere, teſte *Joſepho*, *Diodoro Siculo*, *Tacito*, aliis. Quid quod *lex Moſaica* lapideis olim tabulis excepta; Quas non ex proletario, aut ubivis obvio ſaxo fabrefactas fuiſſe docet *Epiphanius*, ſed ex gemmâ ſapphiro, id quod & hodierni Rabbini profitentur. Hic ne quis obducat, ſmaragdos ejus magnitudinis, quæ tot ſententias caperent, non inveniri, conſulat *Plinium*, apud quem Apion Pliſtonices agnoſcit in labyrintho Ægypti coloſſeum Serapin è ſmaragdo novem cubitorum. Ut taceam, inter artificia magnæ Artis eſſe, ſimiles gemmas producere, neq; enim ignotum illud *Senecæ*, *Democritum inveniſſe*, *quemadmodum decoctus calculus in ſmaragdum converteretur.* Sed de inventione hujus tabulæ audiendus *VVilh. Chriſtoph. Kriegsmannus*, qui in Tabulâ ſmaragdinâ vindicatâ ita: *Ut taceam*, inquit, *traditionem de tabulâ hâc ſeculis aliquot poſt diluvium, in antro prope Hebron, à muliere Zarâ manibus cadaveris Hermetis exemptâ, nullâ ſui parte malè ſe habere, ſi de Abrahami uxore Sara intelligatur, cum tempora denati Hermetis, id eſt, Chanaanis, Noachi nepotis, atq; Saræ congruant, ac locus (urbs Hebron à Chanaanis, ſive Hermetis filio Heth exſtructa, ad quam ſedem fixerat Abrahamus) convenientiſſimus rei ſit.* Neque inſolens fuerit, ſi *Hermes* in antris Ægyptiis veſtigia Artis reliquerit hieroglyphicis ſignata notis, & præterea, ut nobiliſſimum inventum ſuum ad proprium quoque ſtatuerit ſepulcrum: quippe idem olim Archimedi conſilium fuit, qui non contentus inventa ſua calamo permiſiſſe, juſſit præterea *Sphæram* & *Cylindrum*, tanquam inventi ſui gloriam ſepulchro ſuo ſuperimponi, de quo diſertè *Cicero*. Id interea non diſſimulandum, me hactenus in Scriptoribus Chemicis Græcis *Tabulam Smaragdinam* non inveniſſe, utcunque ab illis ſpectatam eſſe, & ad Latinos derivatam non dubitem: ſed nimirum quis Manu-Scripta Græcorum Chemica excuſſit omnia? niſi malis cum *Gaulmino* ſtatuere Tabulam illam à victoribus Perſis vel in Ægypto, vel viciniâ repertam, in Perſidem jam olim tranſlatam fuiſſe, eoq; nomen ejus diu Græcis ignoratum. Succedentibus autem ſæculis meminit ejuſdem tabulæ *Ariſtoteles junior:* de perfecto Magiſterio, meminit *Senior Zadith*, *Mag. Ortholanus*, *ſive Hortulanus*, *Avicenna*, *Arnoldus de Villâ novâ*, *Iſaacus Hollandus*, *Albertus Magnus*, *Bernh. Treviſanus*, & an. Ch. 1330. *Petrus Bonus Lombardus*; ut poſteriores ferè infinitos præteream: id quod perpendat *Kircherus*, qui ab *Alkymiſta Caneſio* primum orbi fuiſſe oſtentatam pertendit.

III.

Præter *Tabulam ſmaragdinam* extant quidem varia *Hermetis* (poſterioris, haud dubiè) opuſcula Chemica, ſæpè à Græcis, Latiniſque ad partes vocata, ut ſunt τοῦ Ἑρμοῦ φυσικαὶ βαφαὶ, τοῦ Ἑρμοῦ Ἀρχικὴ βίβλος, item, Ὅσα ἀπὸ Ἑρμοῦ καὶ τῶν φιλοσόφων ἤσαν εἰρημένα, per *Olympiodorum* ſcripta; denique *variæ ſententiæ Hermeticæ* in antiquo *Syneſio*, in *Turba Philoſophorum*, in *Margaritâ pretioſâ Petri Boni Lombardi*, in *libro Secretorum Calid*, in *Seniore Zadith*, *Hortulano*, *Roſario*, *Rupeſciſſâ*, *Iſaaco Hollando*, *Alberto Magno*, *Arn. Villanovano*, *Ariſtotele Chemico*, *Bernh. Treviſano*, *aliiſque* laudatæ;

quæ

quæ an ex Germanis *Hermetis secundi* scriptis haustæ sint, multis ambiguum est. Id constat, ab omnibus Hermetici studii amatoribus, imò quod superat, ab omnibus in praxi Chemicâ ad complementum operis feliciter provectis germanas æstimari. Sed quid de *septem Capitulis Hermetis*, quæ publici juris sunt, pronunciandum? extra omnem dubitationis aleam ea recentiori cuidam Scriptori, sive *Hermeti tertio* attribuenda sunt, & quidem pio, atque ad Deum anhelanti Magistro, quique post varia experimenta, quibus frustra insudavit, solius Dei vivi inspiratione artem, quod fatetur, perdidicit; quæ utique in *secundum Hermetem*, ex columnis, tabulisque *Hermetis primi* institutum cadere nequaquam possunt. His adjice, quòd *ultimus* hic *Hermes* filios præteritorum Philosophorum sæpe alloquatur, & ad *libros antiquorum*, imò vero, alicubi ad *Avicennam* provocet, quodque quatuor elementorum cognitionem profiteatur, quæ utique ævo *Hermetis secundi* neutiquam conveniunt. Quanquam autem *Septem illa capitula Hermetis* juniori cuidam Chemico, & si figuratum genus dicendi intueamur, homini Arabi in Artis operibus versato debeantur, redolent tamen securam, sed reconditam experientiam, siquis stipulas à frugibus attentè secernere non fastidierit, & disjecta hinc inde veræ methodi membra restituerit legitimo ordini. Unde cùm *Artephius* magnus in hâc disciplinâ Magister, ingenuè profiteatur, suam se consecutum esse scientiam ex lectione veridici *Hermetis*, credi posset, eum ex hoc libro sapere didicisse, nisi ætas *Artephii*, ut verisimile est, his septem capitulis vetustior à *secundi Hermetis* scriptis nobilem illum succum traxerit. Physica Hermetis Trismegisti, & cætera, quæ ejus nomine circumferuntur, *Poëmander*, *Asclepius*, alia, recentiora sunt, & sapientum plerorumque judicio à Platonico quodam semi-Christiano consarcinata.

IV.

Proximum *Hermeti primo* locum sibi vendicat *scriptum Isidis*, filio ipsius Horo dedicatum; atque ideò proximum, quia Isis Osiridis Regis uxor ab Hermete, consiliario suo edocta, secundum *Diodorum Siculum*. Esse autem scriptum illud, quod nunc in larariis doctorum custoditur, spurium multa ex ipso textu allata docuerint, licet suâ venere, & arte nequaquam destituatur. Inscriptio libelli: Ἶσις προφήτης τῷ υἱῷ Ὤρῳ. Vox ejus inter cætera: Προεῖπον ὅτι ὁ σῖτος σῖτον γεννᾷ καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπον σπείρῃ, οὕτως καὶ ὁ σπείρων θερίζει, ὅμοιος τὸ ὅμοιον. Quæ vel una sententia si pressius animo infigatur, plurimos in subjectis haud rarò absurdis laborantes in rectiorem viam reduxerit. Nec inconsultum illud: Ἡ γὰρ φύσις τῇ φύσει τέρπεται, καὶ ἡ φύσις τὴν φύσιν νικᾷ. Accedit horribile illud sacramentum, quo obligatur Horus, ne commissum sibi arcanum cuiquam patefaciat, nisi vel taciturno filio suo vel amico securissimo. Tractavere & antiquissimis temporibus Chemica Philosophi Chinensium non procul ab ævo Isidis: atque inter eos *Hoangtius*, MMD. ante natum Christum annis, quemadmodum ex *Martinio* constat, an tamen *de Arte* quicquam in literas retulerint, non perinde liquet.

V.

Sophar Persa, Magister Ostanis Medi, *Pammenes*, *Maria Hebræa*, *Ostanes Medus*, Democriti Præceptor, *Joannes Archipræsul*, nihil quantum observatum nobis, scriptum reliquere de hoc magisterio, si exceperis minutias quasdam, item lacinias nonnullas hinc inde in Turbâ, & alibi inspersas, sed Democritus magni Ostanis, in templo Mempheos doctoris Chemici, discipulus varia, ἐν Αἰγύπτῳ enim ὑπὸ Ὀστάνου μυηθεὶς συνέγραψε περὶ χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθων, καὶ πορφύρας λοξῶς, quemadmodum non modò *Eusebius Pamphilus*, sed & *Synesius* ad Dioscorum clarissimè attestantur. Ex cujus tamen scriptis nihil adeò in manus nostras incidit, nisi libellus, qui inscribitur, Δημοκρίτου βίβλος προσφωνηθεῖσα Λευκίππῳ (an Leucippo?) item, Δημοκρίτου φυσικὰ καὶ μυστικά, uterque temporum injuriâ, & incuriâ librariorum, oppidò mutilus, & malè sibi cohærens, neque planè rejiciendus tamen, quod in uno quandoque dicto adhuc salvo clavis totius Magisterii delitescat. Sed quâ viâ conciliabitur *Eusebius Zosimo*? *Eusebius* tradit Democritum de Arte λοξῶς, hoc est, obliquè scripsisse, *Zosimus* autem docet ipsum scripsisse perspicuè. Vox *Zosimi* libr. mystico: *Sed & Ægyptii*, inquit, *incusant Antiquos, præcipuè autem Hermetem, quod Artem nec publicè tradiderint, nec privatim, occultéque imò ne quidem Artem talem dari significaverunt. Solus autem Democritus scripto rem ostendit, aperuitque. Sed illi* (Hermes & reliqui Antiqui) *columnis insculpsere in locis quibusdam tenebricosis* (Syringas intelligit) *& quidem literis symbolicis spuriis tum sacras has Artes, tum chorographiam Ægypti, ut si quis ingredi auderet, propriâ industriâ & labore interpretationem characterum ejusmodi spuriorum vagam, errantésque explicationes non assequeretur.* Meâ quidem sententiâ ideò culpantur hìc Veteres, quòd ne vulgo quidem clarè significaverint, dari in rerum Naturâ metamorphosin metallorum, *Democritus* autem laudatur, quòd publicè testatus sit dari, licet de modo ad complementum artis perveniendi obliquè & per mæandros mentem suam exposuerit.

VI.

Ex magnis Artis hujus Antistitibus sequitur Democritum, licet longo admodum intervallo *Zosimus Panopolites*, de quo legi meretur *Anepigraphus*, vetus Scriptor Græcus, libro de Ratione dealbandæ aquæ Divinæ: *Dicemus & quiddam*, inquit, *de Artis sacræ coryphæis. Primus eorum est Trismegistus, à triplici Artis operatione in Græcis cognominatus: hic omnibus antiquior est, tanti mysterii Parens. Hujus vestigia secutus Joannes, summus in Urbe sanctâ Sacerdos. Post eum prodiit Democritus, artis hujus Magister, Philosophiæ nomine celebris, & licet Abderitanus origine, omnium tamen hujus Artis Interpretum præstantissimus. Tandem illuxit orbi Zosimus, qui & ipse, ut plurimarum rerum peritissimus nomen vulgò Magni obtinuit. Et hi sunt OEcumenici, seu universales Philosophi. Horum dissertationes exposuere Olympiodorus & Stephanus, qui & ipsi Commentarios de hac Arte reliquerunt.* Hujus *Zosimi* varia exstant Scripta in Bibliothecâ Regiâ Parisinâ, sed itidem Sofiorum vitio malè multata; in quibus legas, *Zosimi Opusculum de compositione Aquarum*, *Zosimi Panopolitæ scriptum genuinum de sacrâ & divinâ Arte*; *Divini Zosimi librum de Virtute*, *& Interpretatione*; *Zosimi opus de Instrumentis & caminis*; *Zosimi libellum de Asbesto*, tandem & *Zosimi Thebani libellum mysticum*, item *Zosimi Scriptum ad Theosebejam*. In quibus monumentis licet varia, ut fit, aliena, figurata, allegorica se ingerant, plura tamen adsunt egregia monita, & ex intimis penetralibus Artis in scenam producta, quæ legisse, imò sollicitè expendisse, Candidatum studii Chemici nequaquam pœnitebit, dummodò simul experimenta, & lectionem aliorum quoque celebrium Scriptorum conjungat.

VII.

Sequitur *Scholion Synesii Philosophi in scripta Democriti*, dedicatum olim Dioscoro, magni Serapidis in Urbe Alexandrinâ Sacerdoti; quod equidem vetustius esse apparet *Zosimi* scriptis, ut in quibus liquidò citatur. Sed præcessit *Zosimus* gloriâ, ut œcumenicus magister, & sine controversiâ absolutæ perfectionis artifex: nam *Synesio* nonnisi in secundis locus est. Docet tamen varia sic satis intelligenter, nodos ligat & dissolvit: an tamen ad ἀκμὴν pervenerit Magisterii, non ita liquidum apparet. Et verò contingit id genus scriptoribus, idem ferè, quod funambulis, qui nisi rectissimâ viâ chordam percursent, labuntur in præcipitia non sine periculo; nam quinquaginta annorum magister, hîc tyro adhuc censendus, nisi metam sibi propositam præcisè attigerit.

Hic mediocribus esse Magistris
Non Dii, non homines, non concessere columnæ.

VIII.

Olympiodorus Alexandrinus, principatu Imperatoris Theodosii Senioris paulò vetustior (quod alibi declaravi) commentarium reliquit de *Scriptis Zosimi*, de *dictis Hermetis*, & aliorum Philosophorum, sic satis prolixum: in quo cum curâ equidem applicat se interpretandis Philosophorum veterum dictis, lucemque iis non pœnitendam affundit, an tamen mentem eorundem in articulo principe assequatur, definire non ausim, ob ingerentem se hinc inde in mediâ explicatione caliginem. Benè quidem ex Mariâ Hebræâ ita commendat; ζεύξατε ἄρρενα καὶ θῆλυ, καὶ εὑρήσετε τὸ ζητούμενον, sed quis ille mas sit, & quomodo ante conjunctionem præparandus, non perinde adjungit. Bene ex *Zosimo* observat, ὅταν τὰ πάντα ἄποδος γίνονται, τότε νόει, ὅτι καλῶς ἔχει; sed optarem illum simul addidisse, anne digitum intenderet in illud *tabulæ Smaragdinæ*: Vis ejus integra est, cùm versa fuerit *in terram*. Bene iterum ex *Mariâ* ita monet: Ἐὰν μὴ τὰ σώματα ἀσωματώσῃς, καὶ τὰ ἀσώματα σωματώσῃς, καὶ ποιήσῃς τὰ δύο ἕν, οὐδὲν τὸ προσδεχόμενόν ἐστιν: sed quomodo corpora in spiritus transeant, obliviscitur. Bene inducit Bibliothecas Alexandrinas adhuc salvas (unde de ævo ipsius judicare licet) atque in iis tradit exstare, quid sit παρθένος γῆ, quid γῆ σπερμικὴ, quid γῆ αἱματώδης, sed ipsius erat, opinor, ut interpretis, ista diductiùs & explicatiùs prosequi.

IX.

Theophrastus Junior Philosophus Christianus versibus jambicis de *Arte sacrâ & divinâ*, ceu vocat, commentarium scripsit, non illum pœnitendæ lectionis, in quo præcipuè inducit draconem 20. diebus in fimo equino sepultum, donec suam ipse caudam deglutiat; hinc necandum, extrahendum fel ejus, hoc facto corpus ejusdem inalbescere, & sensim aucto calore in purpuram terminari. In processu ipso abstrusè agit, dum nullum draconi retinaculum adjungit, nullum corpus, cui in statum volatilem evehendo deserviat: nec id satis ex disciplinâ videtur, quod alborem jam nascentem solius tridui labore in perfectam tradat abire flavedinem. Id quod me eò inducit, ut existimem, Theophrastum hunc theoriæ peritiorem fuisse, quàm securæ praxeos.

X.

Hierotheus Philosophus jambis illigavit dissertationem suam *de Arte sacrâ & divinâ*, idque piè, & eruditè: Laudandus egregio conatu, cui eventum quoque respondisse verisimile est. *Materia*, inquit, *una est, & simplex, omnibus cognita nomine, non usu, in quâ præparandâ labor brevis: sed, nisi aspirante Deo, inutilis. Et quidem materia*, pergit, *triplici formâ spectandam se offert, licet unam essentiam perfectè in se contineat. Huic marem adjunge ex viciniâ Romæ oriundum, eumq; purpureum, generabunt prolem novam parentibus assimilem, sed venustiorem*: & quæ sunt alia, ad declarandum, forsan & ad occultandum adjecta. Ex hoc autem scripto nemo facilè magnum in Arte lumen sibi pollicebitur, ita frequenter luxat ea, quæ ad rem faciunt, & sententiam in medio cursu amputat.

XI.

Archelaus, Philosophus Christianus, mentem suam *de Arte Sacrâ* jambis expressit, opusculum, ut apparet, ex intimâ magisterii cognitione profectum: spondet optatum Lectori suo exitum laboris, dummodo mundâ conscientiâ, precibus ardentibus, vitâ sobriâ, & à turbis inanibus vacuâ se operi accingat. Multus autem in eo est, ut doceat humidum jungendum sicco, calidum frigido, singulari artificio, ita substantias ob cognationem se invicem penetrare, & simul stabili sede locari, nec postea unquam à potentiâ ignis divelli. Sed præstat Auctorem ipsum consulere, qui, si quid judico, ita profundè cubilia reconditæ Artis ingreditur, ut *Zosimo* palmam dubiam faciat.

XII.

Anepigraphus Philosophus solutâ dictione persequitur *Modum dealbandæ Aquæ Divinæ*, & sententiæ suæ potiora figuris, parabolisq; involvit, de homine aram ardentem intrante, de aquilâ æneâ in fonte puro se quotidie lavante, & quæ sunt id genus alia, quæ partim Zosimo debere se agnoscit, partim Ostani. His adjicit, non nimis irrigandam esse animam, nè vi suâ privetur, & aufugiat. Ad summam, artificem esse multa loquuntur, licèt à Latinis Chemicis in hoc diffideat, quod pertendat, *non primùm fieri dealbationem, & pòst sequi flavedinem, sed peragi utrumque tempore indivulso.* In eo autem concordat cum Latinis, quòd doceat, magnâ industriâ incumbendum esse dealbationi (quam vocant) ut flavedo eò floridior, solidiorque mox superveniat.

XIII.

Heliodorus Philosophus Christianus, ad Theodosium, Regem magnum (ceu appellat Imperatorem Theodosium) jambos misit de mysticâ Philosophorum Arte, in quibus (quicquid etiam de ætate ejus sentiat *Reinesius*) ita subjectum lapidis jubet eloqui: *adsum ego quærentibus in medio ipsorum jacens, qui me inspiciunt, nesciunt quod ego ipse præsens sim, & tamen quærunt me operosis, & inanibus laboribus: ego interea omnium servus, etiam jumentorum; nec necesse est, ut me in Pontico mari quærant, licet ibi quoque sim, & nube involutus ascendam; si quis me rectè abluat, mirabili splendore corusco, patremq; meum occido, & illo demum evado multò præstantior. Tu interea lacte me conveniente nutri, sed parcè, & frugaliter, sum enim ad copiosum alimentum infirmior, donec robur adultum consequar. Nigredinem in albedinem commutа, nam hæc est dealbatio illa secunda, quam filii Sapientum videre desiderant, & quæ postea transibit in corallium, & vinum sanguinis ad instar rubicundum. Quo facto laboris præmium lætus percipies, & de paupertate triumphabis.* Et hæc quidem more Chemicorum Latinorum per ænigmata ita declarantur, ut ex aliis scriptis & propriis quoque experimentis oporteat OEdipum advocare, si quis inde laboret proficere. Extant & alia quædam *Manu-Scripta* Chemica Græca, *Pelagii*, *Cosmæ Hieromonachi*, *Pappi*, *Comarii*, *Stephani Alexandrini*, *Blemmedæ*, *Pselli*, aliorum, (de quibus eruditè celeberrimus

Morhoffius

Morhofius in Polyhist.) quæ eandem ferè, quam jam adducti, tundunt incudem, hoc est, indulgent sibi inusitato dicendi genere, ænigmata, gryphos, parabolas, inversa verba amant, atque ubi subinde humano more loqui perrexerint aliquantillum, mox Lectoris attentionem circumcidunt, in avia & aliena declinantes, eo instituto, ut sagacibus tantùm, & iis, qui ætatem inter experimenta consumpsere intelligantur (quibus & non rarò loquuntur apertissimè) non initiatos, ut profanum vulgus longè arceant, & frustrentur. Quod & ipsum scribendi tormentum frequentatum videas Latinis, imò verò plerisque aliis diversarum Linguarum Philosophis, idque ob rationes easdem.

XIV.

Non est necesse hîc multis probare ex *Firmico*, *Suidâ*, *Gazeo*, & aliis, continuâsse in hoc studio sapientiæ Græcos, cùm utique constet, Franciscum I. Regem Galliarum, proavorum nostrorum memoriâ in Græciâ coëmisse magnam Librorum *Manu-Scriptorum*, ut alterius, ita quoque Chemici argumenti supellectilem, quæ adhuc in Bibliothecâ Regis Christianissimi *Manu-Scriptâ* perennat. Ut taceam, *Leonem Allatium*, Bibliothecæ Vaticanæ præfectum, & Græcum gente, mihi in familiari colloquio Romæ confessum esse, Artem Chemicam à Græcorum curiosioribus in patriâ adhuc impigrè exerceri, sibique in animo esse, Græcos Scriptores Chemicos publicæ luci, cum interpretatione latinâ exponere; id quod doleo, per decrepitum illustris Viri senium, & supervenientem demum obitum impeditum fuisse. Interea nemo hodie offendatur scriptis Chemicorum Græcorum, ut transcriptorum vitio rancidis, & in barbaras sæpe sordes exeuntibus; quid enim mirum, purissimos etiam infantes ab impuris tot seculorum nutricibus subinde contaminatos sordescere? Arabes, Maurique, sive à Græcis Artem hauserint, sive à Chamigenis Africæ rectoribus, nobis hîc perinde fuerit, dum constet, varios illius gentis Scriptores Chemicos cum Mauris olim in Hispaniam trajecisse, & ad propagandam per Europæ regiones Artem, suam contulisse symbolam, à quibus hodieq; sparsæ per Medicinam, Pharmaceuticen, Chemiam voces plurimæ leguntur. Imò vix quisquam Chemica etiam nunc in publicum emittit, nisi Arabum notionibus, atque emblematis distincta. Et nè credamus studium hoc ibi cessâsse, testis est luculentus *Joannes Leo* (qui Granatæ quidem oriundus, sed educatus est in Barbariâ) in descriptione Africæ, illud ut alibi, ita præsertim Fessæ adhuc invalescere, licet multi eodem abutantur. Quid quòd Angli varii, inque iis doctissimus *Th. Parry* Oxonii mihi asseveravit, multos Afrorum his mysteriis enodandis incumbere, imò esse non paucis mirabile illud *Paracelsi* & *Helmontii* menstruum, *Alkahest* dictum, satis superque cognitum, de quo certum reddidere varii, cùm Tangerii in Africâ viveret.

XV.

Superest, ut progrediamur ad Latinos, Arabes, Maurosque vetustiores, item ad curiosiores, & recentiores aliarum gentium Europæarum Scriptores Chemicos, licet ætatem plerorumque definire, in manu nostrâ non sit, imò fortasse in nullius, quòd ex compacto latere vivi voluerint, & notitiam seculi sui evitare. Quod igitur Philosophos illos Arabes, Maurosque spectat, illi ab anno Christi DCCXII. cum Saracenorum copiis paulatim Hispaniæ infusi disciplinas unà suas per Europam variò disseminarunt. Ex illorum sententiis magnam partem conflata est, aliis quibusdam Latinis, Græcisque adjunctis *Turba Philosophorum*, quæ antiqua dictorum Chemicorum farrago passim citatur ab *Alano*, *Alberto Magno*, *Petro Bono Lombardo*, aliisque superiorum seculorum Magistris. Quis autem fuerit ille Arisleus, qui Pythagoricos discipulos ita in unum coëgit, nemini hodie compertum. Id satis evidens, dictionem sapere mores Antiquorum Chemicorum, & in Græcis, Arabibusque similia plura occurrere. *Kircherus* in *Turbam* obliquior est, sed immeritò, sit plena tautologiis, barbarismis, gryphis, & quandoq; ineptiis, dummodo sub his spinis non rarò colligantur rosæ. Sæpe intermiscent hi scriptores variis malè consarcinatis collectionibus sententiolam unam illustrem vix auro redimendam. Ita *Bernhardus Trevisanus* in hoc Magisterio Roscius, agnoscit se, post inanem infinitorum librorum lectionem, ab uno *Parmenide* in *Turbâ*, rectam in viam reductum fuisse.

XVI.

Artephius, cujus opus Chemicum in propatulo est, inter vetustiores quoque non injuriâ numeratur; siquidem, ut profitetur ipse, mille circiter annos vixit, ope Tincturæ universalis, antequam jam decrepitus librum hunc suum, misericordiâ in errantes invitatus exararet. Exaravit autem libellum laudatum ante quatuor, minimùm, secula, ut quem *Rogerius Baco*, A. Christi MCCV. non dubitavit allegare. Est autem hic scriptor, ut repetitionibus ejusdem materiæ, & circuitionibus, alienisque sæpe molestus, ita de cætero candidus, verax, & absolutus haud dubiè magni Operis Magister, quem legisse, & iterum, iterumque legisse, serium Candidatum Artis non pœnitebit. Ex antecessoribus suis neminem adeo laudat, præter Magistrum Belenum, agnoscitq; se veram magni Arcani cognitionem ex lectione scriptorum *veridici Hermetis* consecutum esse.

XVII.

Morienus Romanus, Christianæ religionis asseclæ, libri *de transfiguratione metallorum* Auctor, in priscis quoque Chemicis meritò censendus. Edoctus ab *Adfar Alexandrino*, deliciis sæculi generosè contemptis in agro Hierosolymitano vitam eremiticam sponte elegit, posteaque à transeuntibus cognitus, aliorum interventu Regi Ægyptio Calid cœpit innotescere; cum eoq; de secretis Artis variè disseruit, ita tamen, ut more Philosophico alia manifestè proderet, alia in medio sermonis cursu prudenter celaret. Neque tamen ita recondidit sensus suos, ut non pateat filiis Artis aliquanto provectioribus. Et hic *Morienus* de primâ & principe materiæ rudis præparatione ita dilucidè se se explicuit, per intervalla, ut haud sciam, an ullus hactenus plenius mentem suam aperuerit, meliusque meritus sit de universâ investigantium catervâ. Antiquum esse scriptorem vel illud docuerit, quòd à *Rogerio Bacone* nonnunquam allegetur, sed & evidentiùs idem testatur editio *Morieni* Hanoviana, ad cujus calcem ista legas: *Explicit*, inquit, *liber Alchymiæ de Arabico in Latinum translatus anno millesimo, octuagesimo secundo, in mense Februarii, & in ejus die* II.

XVIII.

Geber Arabs, notissimus libris *de summâ perfectione Magisterii*, & *investigatione ejusdem*, quo præcisè vixerit sæculo ambiguum est: certum tamen, antiquum esse, & *Petro Bono*, *Calide secretorum scriptore*, *Villanovano*, *Avicenna*, *Alberto Magno*, *Hortulano*, *Efferario* (*sive Fratre Ferrario*,) *Isaaco Hollando*, *Jodoco Grevero*, *Alano*, *Trevisano*, *Dionysio Zachario* vetustiorem, quod ab his omnibus in testimonium veritatis

veritatis advocetur, neminem autem horum testem alleget, contentus pronunciasse, *hanc esse sententiam Antiquorum Philosophorum*, & se libros Antiquorum redegisse in compendium. Est autem *Geber*, si unum excipias Hermetem, parens veluti Chemicorum, & summus in Arte illâ stator, eóque *Rogerio Baconi* magister magistrorum appellatur: quodque ille nescivit, omnes propemodum ignorant. Sensit tamen & *Geber* suos calumniatores, quid mirum? cùm ne Jupiter ipse placuerit universis. Aiunt sophistam esse, præsertim in Medicinâ primi & secundi ordinis; aiunt subdolum esse, & cùm fine ænigmatis scribat, clandestinum sibi reservare sensum. Verùm enim verò, si quæ variis locis tradit, justo doctrinæ ordine brevi tabellâ sisterentur, jam præmansum ingeretur ori tyronum; nunc, ut palam ipse præ se fert, sparsit hæc in capitibus diversis, ut attenti, sollicitique observatores omnem, quod dicitur quercum excuterent; nec persuadet ratio ulla, debere hæc statim obvia esse illotis, malignis, somniculosis.

XIX.

Rogerius Baco in *mirabili potestate Artis & Naturæ* capacissimum declarat genium, & admirandam in rebus novis, inusitatísque inveniendis dexteritatem; satisque ostendit sibi ea jam olim fuisse explorata, quæ postera tandem sæcula vera fuisse deprehenderunt. Incusatus ob id ab inertium Monachorum vulgô, solâ innocentiâ se tutatus est, & imperitiam cavillantium refutavit contemptu, unde & defensorem sui tandem invenit illustrem *Naudæum*. Nec dubitat nobilis scriptor *Jo. Balæus* eum nominare Philosophum acutissimum, & sæculi sui miraculum. Scripsit varia *de Lapide Philosophorum*, *Alkymiæ speculum*, de *radiis solaribus*, de *speculis ustoriis* &c. obiit, referente eodem *Balæo*, Oxonii, anno Christi M.CC LXXXIV. apud Franciscanos ibidem sepultus. Quæ in Chemicis publicavit, obscuriora sunt & variis processuum ineptiis referta, est tamen ubi expergiscitur, & sagacibus monitis, quantus in se lateat artifex, evidenter ostendit. Quin & quæ *de Arte* tradit ad Raymundum Gaufredum, demorsos sapiunt ungues. Nec malè ipse post allatam experimentorum variorum inutilem farraginem, Candidatis hanc regulam præscribit: *Dimittite experimenta, cabite rationes, & invenietis.* Id ipsum si in *Lullii*, aliorúmque scriptis observetur, multos custodiet à præcipitiis.

XX.

Aristoteles Chemicus (cujus opus circumfertur *de perfecto magisterio*, item *Practica Philosophici Lapidis*) non is est, qui se velit haberi *Stagiritam* Alexandri Magni Præceptorem, sed qui profitetur ingenuè, ab Arabibus Philosophis, imò ab ipso *Avicenna* se didicisse: scriptor doctus, & methodo perspicuæ insistens. Præcipuum institutum ejus *Tabulam Smaragdinam* enucleare, & indubitata veræ praxeos tradere elementa, in quo negotio nec judicium temere desiderabis, nec in experiundo felicitatem. Multum habet in recessu vox ejus: *Fac pacem inter inimicos, aquam & ignem, & habebis magisterium.* Quòd si in quibusdam scriptis ejus mentio injiciatur Alexandri Magni (ut fit in meo quodam *Manu Scripto* quadringentorum annorum) factum id exscribentium temeritate, & superiorum temporum incuriâ.

XXI.

Frater Ferrarius (quem alii Efferarium appellant) nubilus scriptor est, in quo licet scintillæ quædam veritatis subinde emicent, suffocantur tamen multitudine ineptiarum, adeo ut, qui ad lectionem ejus lucis nihil adfert, nihil ex eo splendoris consequatur. Is cùm sæpiùs probet sententias scriptorum *Turbæ*, *Gebri*, *Platonis Chemici*, *Morieni*, nusquam *Villanovani* meminit, *Lullii* nusquam, ut vel hinc appareat, eum his vetustiorem æstimandum. Junior *Ferrario* rectè judicatur *Joannes Ticinensis*, scriptor multæ caliginis, & quo sine insigni damno posset carere hæc disciplina. Ex evidentioribus ejus apophthegmatis est hoc: *Tu qui gliscis donum Dei contemplare, hujus rei fontem peramabilem, Lunam, solem transmutare, tibi mando voce clarâ lympham instillabilem.* Item, *Lapis candens fit ex tribus, nulli datur nisi quibus Dei fit spiramine ex matris ventre quos beavit, & ad artem destinavit sacroq; sancimine.*

XXII.

Arnaldus de Villanovâ, patriâ Gallus (cujus etiamnum stirps, & natorum nati mihi cogniti vivunt in agro Avenionensi, nè adhuc quidem Chemiæ imperiti) floruit circa annum Christi millesimum trecentesimum. Ætatem ejus vel ex eo definias, quòd opus suum, *Semita Semitæ* inscriptum Benedicto XI. Pontifici Romano dedicaverit anno circiter MCCCIV. quòd antecessori ejus, Bonifacio VIII. quæstionum aliquot Chemicarum enodationem poscenti satisfecerit, quòd Regi Arragonum Friderico (qui post, anno scilicet MCCCII. Rex Siciliæ constitutus) circa finem vitæ adhæserit, atque ab eo ad sanandum Pontificem Clementem V. missus in itinere maritimo naufragus circa annum Christi MCCCX. obierit Genuæ sepultus, de quo *Joannes Imperialis* in Musæo Historico, & alii. Hunc in Aulâ Romanâ specimen χρυσοποιήσεως edidisse *Jo. Andreas ICtus* liquidò attestatur, & contradixit hactenus nemo. In publico versantur scripta ejus Varia: *Rosarium Arnaldi* (nam aliud est *Rosarium Philosophorum*) *Flos Florum*, *Epistola Chemica ad Regem Neapolitanum*, *Novum Lumen*, *Practica Arnaldi* ad Papam quendam, *speculum Alkymiæ*, *Quæstiones Bonifacii VIII. cum responsis Arnaldi*, *semita semitæ*, &c. De quibus, ut verbo nos expediamus, ita censemus; In *Rosario suo* occultat se se, & cursum sermonis aliena inserendo sæpe amputat: In *Flore Florum* Regi Arragonum dicato procedit distinctiùs, quæ tamen ibi de amalgamate Veneris & spiritu Vini inculcat, omnia figurato sensu intelligenda. In *Epistolâ ad Regem Neapolitanum* recto subinde tramite incedit, sed mox iterum prævaricatur. In *Novo Lumine* paulò clariùs se explicat per intervalla, agnoscitque inter alia ingenuè, se per alienam doctrinam, cognitionem Elixiris hausisse. Et postea: *Nunquam vidi*, inquit, *quenquam, præter Magistrum meum, qui opus suum in debitâ materiâ applicaret.* In *Practicâ suâ* methodum procedendi, regimen caloris, qualitatem carbonum, tempora colorum satis apertè describit, notatque putredinem aliquando quadragesimo die, aliquando nonnisi centesimo (scilicet ob materiam non ritè purgatam, ob calorem segniùs administratum) supervenire, imò aliquando nè tum quidem apparere, adesse tamen sub pelle eminentiori materiæ, adeóque elementa satis securè conjuncta esse. Inter ea primum opus præparationis & hîc præterit. In *speculo Alkymiæ* de primo opere velut in transcursu quædam attingit, sed mox ad solennes se refert tenebras, cùm tamen illo ignorato cætera omnia ignorari necesse fit. In *Responsis ad*

Bonifacium VIII. intelligenter progreditur, sed & de nodo Gordio solvendo ibi nihil. Interea *Gebro* contrarius videtur, scribens, *Lapidem non posse fieri ex solâ aquâ vitæ Philosophicâ*, quanquam enim & hanc viam operosiorem agnoscat *Geber*, procedere tamen asseverat; forsan, quo calle non incessit ipse, eo neque incedi posse autumans. In *Semitâ semita* Pontifici Romano, Benedicto IX. inscriptâ admonitiones quasdam inspergit non pœnitendas, legique illud opusculum cum cura meretur.

XXIII.

Raymundus Lullius, ut notior, celebriorque omnibus ferè Chemicis, itâ judiciis doctorum magis fuit expositus. De ejusdem vitâ, morte, gestis (excipio scientiam ipsius arcaniorem, quam vivus dissimulavit) nemo rectiùs censuerit *Vincentio Mutio* (libro II. de Historiâ Majoricanâ) viro erudito, cordato, & testimonii fide dignissimis instructo. Titulus libri: *Historia del Reyno de Mallorcâ, que escrivio Vicente Mut, su Coronista Ingeniero, y su Sargento Mayor por su Mageslad, Anno* 1650 *fol.* Approbavit censurâ suâ scriptum hoc *Fray Miquel Torres*, Letor jubilado, & definidor de la Provincia de Mallorca 1. Octobr. Anno 1650, idque nomine & auctoritate Episcopi Majoricani, Thomæ de Rocamora. Scriptus autem hic liber in Regali conventu S. Francisci civitatis Majoricanæ, quod ideo adducitur, ut de morte *Lullii*, qui ibidem sepultus recubat, constet evidentiùs. Nam quæ de vitâ *Lullii* scribit Anno 1605 *Ivan Segvi* (non Segti) nec *Mutio* adversa sunt, nec ignota, nec à *Bzovio*, Lullii inimico magni æstimantur. Secundum ergo hunc *Mutium* natus est *Raymundus Lullius* in Insulâ Majoricâ anno Christi 1235. nec dissentit vel *Segvi*, vel *Lucas VVadingus*: obiit autem anno ætatis octogesimo, hoc est, anno Christi 1315, vigesimo nono Junii, & quidem Bugiæ in Africâ martyrio coronatus. Eundem mortis Lullianæ annum designat. *Js. Bullart* in Academ. scientiarum, eundem *Ludov. Morerius* in grandi Dictionario Historico, eundem *Ioann. Imperialis* in Historico Musæo: eundem *Odoricus* in Annalib. Ecclesiasticis. Et quid multa? leguntur, ex fide inspicientis *Mutii*, sepulchro ejus insculpti hi versus in eâdem insulâ (nam à morte eò transportatus fuit à *Stephano Colon*, & *Ludovico de Pastorgâ*)

Raymundus Lulli, cujus pia dogmata nulli
Sunt odiosa viro, jacet hic in marmore miro,
Hic M&CC. Cum P. cœpit sine sensibus esse.

ubi Mccc designant annos 1300, & P, ut decima quinta litera alphabeti indicat 15. *VVolff. Iusti* testimonium (quod in Chronolog. Medicâ videtur his adversari) ut ab imperito aliquo Chronologo excerptum, parum, immò nihil habet ponderis. Multò minus id suadet dissensum, quòd in scripto *Lullii* de Mercuriis narretur *Lullius* Mediolani cum sociis anno Christi 1333. lapidis Philosophici opus absolvisse; neque enim ulli rerum & temporum gnaro ignorari potest, quàm fœdè ab imperitis manibus collutulata sint *Lullii* scripta. Et vel unico illo idem clarissimè ostenditur, quòd *Lullius* in *Compend. Animæ* inducatur tanquam inscribens libellum suum *Ruperto Anglorum Regi*, & mox ibidem adjiciat, missum *Ruperto* librum per *Edoardum Regem Anglorum*, cùm constet apertissimè, seculo Lulliano nullum Rupertum Anglis imperasse. Deinde in *Testamento Lullii ultimo* hæc leguntur: *Robertus antecessor Regis Caroli tyrannus incarceravit Lullium, & thesaurum ejus distribuit cum multâ sanguinis effusione, sed malâ morte periit.* Quæ recitâsse, est refutâsse, cùm historiæ temporis illius adversissimæ sint.

XXIV.

His ita in antecessum libatis restat sæpe vexata quæstio, an *Raymundus Lullius* potuerit Edoardo id nominis (post *VVilh. Conquestorem*) tertio, ita appellato, Anglorum Regi sex milliones ex auro Chemicâ arte confecto subministrâsse ad bellum contra infideles gerendum, & Edoardum acceptis pecuniis arma mox vertisse in Gallos. Id quod licet Anglorum nonnulli, & ab iis invitati alii viri docti scribere sustineant, fieri tamen potuisse nego, immò pernego. (*a*) Edoardus enim tertius non nisi triennis erat, obeunte in Africâ *Lullio*, nec gubernaculis Regni Anglici admotus est, ante annum Christi 1326, hoc est, multis à morte *Lullii* annis, de quo testantur *Anglorum Historici* uno ore, & Belgæ, Galli, Germanique similiter. Aut ergo traditionem illam *de sex auri millionibus* falsam esse oportet (licet *Cambdenus*, *Seldenusque* pertendant veram esse) aut Edoardo I. patuit illa Raymundi liberalitas: Nam Edoardus II. infelix Princeps, nec bella gessit, nec in Palæstinam cogitavit; sed *primus* magnas ibi res gesserat, Parente adhuc vivo; & sceptro admotus parabat in Syriam certis conditionibus reditum quemadmodum ex *Odorici Raynaldi* Annalibus, ex *Floro Historico* Westmonasteriensi, aliisque colligimus. Vox *VVestmonasteriensis*: *Edoardus I. gravi morbo implicitus*, inquit, *prope Burdegalam decubuit, ab eo recreatus crucem induit, atque à Legato Papæ Christianorum exercitûs dux creatus est. At postea levissimâ ex causâ devota DEO arma in Gallos vertit.* Convenit præterea Edoardi I. ætas Carolo, Rupertoque, Siciliæ, sive mavis, Regni Neapolitani Regibus, Edoardi primi affinibus. Ideoque Edoardus primus ex Syriâ reversus beneficè exceptus est à Carolo primo Siciliæ Rege, fratre Ludovici Sancti. Hujus Caroli filius, Carolus secundus dictus, succedit Patri, anno Christi MCCLXXXII, Romæque, à Pontifice coronatur anno MCCLXXXIX, liberatus tandem à carcere Arragonio per Edoardum primum. In hujus Caroli secundi, demortui locum subrogatur Robertus, anno MCCCIX, sex annis ante mortem *Lullii*, disertè testantur *Chr. Besoldus*, *Felinus Sandeus*, *Collenutius*, alii. Ex hac strictâ trium Regum amicitiâ effectum est, ut Lullius his omnibus scriberet; omnes demereri conaretur. Sed si horum ætas cum Edoardo tertio conferatur, jam omnia discordabunt. *Cremeri Abbatis* traditio patitur suos manes, & non vixisse Cremerum sub Edoardo primo, unde probabitur? Quis etiam credat *Lullium* venisse in Angliam primo equidem victum precibus *Cremeri*, & aliquot demum annis postea (post miserias carceris

(*a*) Cùm scribunt Raymundum Lullium tot thesauros Edoardo iij. pro Bello Sacro contra Sarracenos concessisse, computationem suam non ineunt illi Auctores à Wilhelm. Conquestore; nam sic Edoardum qui bellum Sarracenis intulit, primum nominare deberent; sed eam à fundatô regnô ordiuntur. Quô tamen iterum sensu, ille non tertius, verùm quartus dicendus foret; siquidem præcesserant Edoardus Alfredi filius, cognomine à capillitio albo, senex; Edoardus Edgaris filius, inter sanctos à quibusdam numeratus: & rursus Edoardus Ethelredi filius, primò pacificus vocatus, postea Sanctorum albo inscriptus. Verùm hæc non ita sunt magni momenti ut iis ulteriùs enucleandis immorari debeamus.

carceris ab Edoardo intentatas) ad ejusdem Edoardi intercessionem? Disertè enim *Lullius* in *Compendio Animæ transmut. Vidimus*, inquit, *hæc omnia, dum ad Angliam transivimus propter intercessionem domini Regis Edoardi illustrissimi.* Quis credat Edoardum, fugiente Lullio, non mancipaturum fuisse carcere præsentem adhuc Cremerum, socium ejus & arcani quoque desiderati participem? Colophonis loco annectatur illud *Theodori Mundani*, sapientissimi Philosophi, in nuperis responsis ad *Edmundum Dickinson*, anno MDCLXXXVI. Oxoniæ impressis; *Inculpatæ fidei registris*, inquit, *innotescit, quod patriota vester Riplæus per multos annos successivè centies mille libras Equitibus Rhodiensibus misit, ad sustentandum bellum adversus Turcas:& Raymundus Lullius Edvardo primo Angliæ Regi sex myriadas aureas in sacro bello terrâ sanctâ gesto expendendas ministravit: quas ipse in Æde S. Katharinæ prope turrim Londinensem fecerat.*

XXV.

Verùm ultra institutum progressus ad *Lullium* redeo; qui palam agnoscit, quâ est ingenuitate, se proprio Marte nihil solidum potuisse in Chemicis invenire, adeoque ante cognitum *Arnoldum* scripserat (quod imperitiam ejus Chemicam perpetuam malè interpretatur *Mutius*) *Alkymistas habere occasionem flendi.* Verùm ut ipse explicet fontes scientiæ suæ in hoc genere in *Codicillo suo* ita insurgit: *Cum solâ præsumptione & temeritate scientiæ hujus naturam firmiter intelligere credebamus, nec idem ullo modo intellexeramus, donec tempus adfuit, in quo spiritus non immediatè, sed mediate per Magistrum Arnoldum de Villâ Novâ, qui immediatè suâ largitate inspiravit in nobis reficientur.* Item *in Experimentis: Non potuimus*, inquit, *fixare hæc olea, donec ab amico Villanovano edoceremur.* Item in *Testamento ultimo: Arnoldus Magister meus non usus est alio furno, quàm sequenti.* Interea nemo negaverit, plurimas ineptias per inscitiam temporum, librariorum, invidorum, *Lullii* scriptis assutas fuisse, quas à nucleis secernere curiosi est, & in Magisterio ignis probè subacti. Fortassis & quædam ex *Raymundi Lullii de Terragâ*, hominis inepti placitis, & *germano Lullio* posterioris, ejusdem scriptis, injuriâ temporum se se immiscuere; id quod *Majoricano* tamen *Lullio* vitio verti nullo modo debet. Quod ad scientiam *Lullii* in Chemiâ secretiori attinet, nemo facilè ipsum vicerit hinc subtilitate ingenii, & sententiarum illustrium, de intimis Artis mysteriis, copiâ, illinc occultandi se se calliditate, & prævaricandi studio.

XXVI.

Quicunque processus Lullianos, sequitur, jam vergit in præcipitia; nusquam enim magis frustratur Lectorem, quàm in hoc passu: aliquando sincerissimè loqui putabis cùm nihil planè veri subsit: echeneidem quæris in alto mari, aciculam in ingenti metâ fœni amissam, & tamen, si inquiras sollicitè est in illo mari echeneis, est acicula, sed duce fortunâ opus, ut nemore in tanto aureus ille ramus inveniatur. Proinde non tam verbis *Lullii* inhærendum, quàm sparsis hinc inde profundis scientiæ illius monitis, observationibus, præceptis. In prolixâ illâ *Lapidis Theoriâ* praxin diversis locis aperit satis intelligenter, sed in adjunctâ *Praxi*, mera ferè obtrudit putamina. In *Transmutatione Animæ* rectè quidem profitetur, materiam esse animam metallicam, sed quæ de spiritu vini, & aliis, permiscet, omnia longè alio sensu capienda. In *Codicillo* multa egregiè præcipit, quæ alibi frustra quæras, multa etiam aliena ingerit, quæ cum cantu Sirenum, surdâ aure prætereunda. In suo *Vade mecum* viâ quadam nativâ incedit, sine multis processuum labyrinthis, sed præcipuum magisterii punctum tacitus omittit. In *Experimentorum libro* lubrica sunt ferè omnia, & pauca sani coloris. In libro *De Mercurio*, sibi similis apparet, hoc est, caliginosus & anceps. In *Elucidatione Testamenti* distinctiùs, apertiusque incedit, non sine fructu Lectoris attenti. Inter alia hic bene, *Tres lapides*, inquit, *descripsimus mineralem, animalem, vegetabilem, cùm unus duntaxat sit lapis nostræ artis, isque mineralis, quia minera est, animalis, quia animam habet, vegetabilis, quia crescit, & multiplicatur.* De cœtero, vulgatum illud suum κρύψεως studium nè hìc quidem oblivíscitur. Vox ejus ibidem. *Librorum nostrorum*, inquit, *compositio nihil aliud est, quàm sagacis ingenii subtilitas ad Artem nostram celandam.* Est tamen & hìc, ubi se aperit, & quasi furtim scintillas veri manifestat, secundum illud *Poetæ*,

Quo minimè credis gurgite, piscis erit.

Ex *Accurtationibus*, qui plumbum Philosophorum intelligit, aliquid commodi potest exsculpere, alioquin vagabundus errabit. In *Repertorio* illud non perfunctoriè considerandum: *Sol non jungitur Mercurio nisi per substantiam mediam.* Item; *Facit enim terra in decoctione suâ multas glandulositates, sive gibbositates, ad modum ampullarum, in quibus apparent omnes colores mundi.* In *Testamento ultimo* de necessariâ illâ præparatione primâ quiddam velut in transcursu attingit, cœtera gryphis similia. In *Potestate divitiarum* verbis ditior est, quàm monitis salubribus. In *Claviculâ* illud seriò intuendum: *Argentum*, inquit, *vivum vulgare non potest esse argentum vivum Philosophorum, quocunque artificio præparetur; quia vulgare non potest detineri in igne nisi per aliud argentum vivum corporeum, quod sit calidum & siccum, & magis digestum. At nostrum est magis digestum, cui si jungitur vulgare, nunquam separantur, immò vertuntur simul in purum metallum, immò in Medicinam transmutantem.* Præter hæc Lulliana, quæ in publico exstant, varia adhuc *Manu-Scripta* Lulliana circumferuntur, quæ inter lecta mihi *Investigatio secretorum Divini Raymundi Lullii, Matrimonium Solis & Lunæ, Clavicula secreta, Liber Magiæ Naturalis, Liber de secreto salis urinæ, Testamentum Mineralium, Lapidarium*; sed plura hinc inde audio delitescere in larariis Eruditorum. Quòd si tamen ex mihi inspectis *Manu-Scriptis* judicium de reliquis ferendum, qui ex editis libris Lullianis sapere in hoc argumento non discit, ex *Manu-Scriptis* vix fructum colliget duraturum.

XXVII.

Margarita pretiosa Petri Boni Lombardi, anno Christi MCCCXXX. in civitate Istriæ *Pole* concinnata, ab ovo, quod dicitur, progreditur, & prolixè, more Aristotelico veritatem Artis Chemiæ per rationes non erubescendas confirmat, atque tuetur; opusculum tyronibus utile, incredulis in rectam viam redigendis penè necessarium. Id tamen ex lectione hujus scripti colligere mihi videor, Artem, quantum quidem sola theoria polliceri potest, cognitam satis fuisse huic *Lombardo*, verùm, cùm hæc scriberet nondum certâ praxi stabilitam. Vox ejus pag. mihi DCCCXXXXIII. *Tenemus*, inquit, *quod scripsimus, sicut secundum rationem nostram, & experientiam nondum completam perpendere potuimus.* Nescio cur *Gabriel Plats* Anglus peculiari scripto omnia ferè *Lombardi* enervare, & in fumos vertere fatagat.

XXVIII.

XXVIII.

Avicenna (aliis Ali-Ibn-Tsina) *Chemicus*, sive fuerit vetustior ille Arabs, seculi XI. scriptor, sive, ut credibilius, alius eo recentior (quod *Gebrum* subinde alleget) nobis hic haud magno habetur discrimine. Id certum, quæ de Arcanis Chemicis commentatus est, olere lucernam, & satis prodere experrectum in his sacris ingenium: neque temere invenias alium in toto procedendi curriculo, in materiâ, coloribus, projectione clariùs differentem, & ratiocinantem subtiliùs. Epistola tamen *Avicennæ de Re rectâ* &c. inter nubes vagatur, & caligine suâ magis adeo turbat, quam instruit veritatis avidum.

XXIX.

Joannes de Rupe scissâ, auctor scripti *de confectione veri lapidis*, vidit, ut vero simillimum, viam, quâ itur ad palatium Regis; sed dum in Vitriolo Romano, ejusque spiritu callidè materiam operis magni collocat, alia omnia animo concipiens, Candidatis Artis magis adeo obest, quàm prodest in vento tamen fornacis Philosophicæ non incommodè ipsis gratificatur. Vix post *Lullium*, quem iterum, iterumq; allegat. Quæ *Alberto Magno* attribuuntur scripta Chemica, ejusne sint, an recentioris alicujus dubitari solet, quòd vulgò *Alberti* libris reliquis non socientur. Quam ut nos hîc controversiam mittamus, id putamus satis constare, scripta hæc ingenii maturi esse, nec dedecere acutum Philosophum: videmus eum in citationibus optimorum scriptorum ita versatum, in tabulæ smaragdinæ explicatione ita solertem, ut de scientiâ ejus Chemicâ non nisi optimè sperare liceat. Inter alia, vox ejus: *Quod quærebam, tandem inveni, non ex meâ scientiâ, sed ex spiritûs sancti gratiâ.* Id tamen non inficiandum, opuscula hæc, quæ *Alberto* quoque attribuuntur, *Alkymia*, *Concordantia Philosophorum compositum de compositis*, *secretorum opus &c.* nondum initiatis ob solennes tenebras, parum profutura.

XXX.

Rosarium Philosophorum, à quocunque tandem compositum, vestigia sequitur veracium Philosophorum non impari gressu, multam tamen etiam arenam sine calce admiscet, nec secretum Artis nisi parcissimè delibat. Inter apophthegmata ejus hoc est: *Via universalis est facilis, & rara, particularis difficilis, & laboriosa.* Item, *Conceptio est cùm terra in nigrum solvitur pulverem, & incipit aliquantulum de Mercurio secum retinere.* Auctorem autem, cùm hæc scriberet, nondum vidisse operis coronidem, argumento sunt, quæ sequuntur: *Hæc omnia*, inquit, *vidi in diebus nostris usque ad Leonem, depinxi tamen usque ad complementum, licet non viderim*; laudanda ingenuitas. Quæ de carbonibus juniperi adjicit, non sustinent exspectationem. Esse autem hoc scriptum *Rosario Arnaldi* posterius, ex eo colligas, quòd etiam Arnaldum alleget. *Scala Philosophorum* Anonymi varia monet satis aptè, sed ubi ad nodum Gordium venitur, conticescit. *Opus Mulierum*, & *Ludus puerorum* minoris sunt momenti, quàm ut cum nobilioribus Artis Magistris conferri mereantur.

XXXI.

Correctio fatuorum Anonymi, scripta, ut patet, post ætatem Villanovani, non inutilis est Candidatis Artis libellus, præceptionibus etiam egregiis frequens. Inter quas enim illa: *Sulphur vulgi metallis est extraneum, & contrarium, quia semper inficit, & denigrat, & corrumpit, quocunque modo præparetur. Si autem calcinatur, in terram abit, ut pulvis mortuus.* Sequitur *Incertus* quiddam de Arte Chemicâ, non imperitus ille quidem, sed caligine nimiâ circumfusus, licet dictio ejus probè latina sit, immò polita, & nitida. *Liber Secretorum Calidis*, filii Iazichi, est profundi & reconditi sensus, cui tamen si nihil luminis afferas, parum inde lucis reportabis. Expendi meretur illud ejusdem *Quis est ex illis probatoribus, qui valeat duo, vel diversa conjungere, quorum centra sunt diversa, nisi post conversionem naturæ eorumdem & mutationem substantiæ.* *Merlini Allegoria* nihil habet, quod improbetur, ita placitis aliorum Philosophorum respondet.

XXXII.

Clangor Buccinæ non lassat alienis, sed instruit necessariis, varia etiam adjicit, quæ non ita clarè ab aliis definiuntur: dignum sanè opusculum, quod Curiosis sæpe legatur & probetur. Multos emendâsset, (nisi sibi saperent) illud ejusdem: *Corpus perfectum in suâ crassitie permanens minimè virtutem habere potest separandi terram sulphuream à commisto imperfecto, & convertendi ipsum commistum ad suam perfectam naturam*, Item, *si non sublimaveris debitè, id est, donec nullas materia relinquat fæces, erit aurum & argentum inde veniens obscurum.* Hic mirari subit Interpretem *Parvi Agricolæ*, qui ex unâ librâ crassi subjecti asserit se ultra octo uncias puræ & præparatæ materiæ posse elicere, *Scripturem* autem *Clangoris Buccinæ* vix drachmas duas. Verba *Clangoris* hæc sunt: *Ex integrâ librâ menstrui vix medium lothonem habebis, qui facit ad tincturam.* Sed nimirum *Interpres Agricolæ* de minerâ saturni dictum explicat, *Clangor* autem in liquorem alium nobiliorem digitum intendit.

XXXIII.

Thesaurus Philosophiæ Anonymi, liber classicus est, & à fundamentis pandere mysteria artis laborat, quantum quidem religio Chemica indulget. Nec facilè alius præparationis secretum aperit diligentiùs; cùmque memor sacramenti necesse habeat quædam abrumpere, mutilare alia, subjicit ingenuè: *Sic ea transponunt, quæ stultis pandere nolunt.* *Cymbalum aureum* Anonymi, non inficetum scriptum est, sed nec pleni roboris tamen. Alii per certa intervalla ignem solent intendere, hic in eodem statu à principio ad finem perdurat. Audiamus loquentem: *In omnibus* inquit, *gradibus ignis unus & æqualis esse debet, talis scilicet, ut materia non elevetur, sed in fundo quiescat.* Et id novum: *Pendeat*, ait, *vas in summitate furni, quò meliùs calor circumeat, non autem testæ, aut cineri imponatur,*

XXXIV.

Aurelia occulta Philosophorum Senioris, opus pium in theoriâ, in praxi saniorum dictis congruum, ut ideoque tyrones non injuriâ ad legendum invitet. Parabola ejusdem ingeniosa, & per nebulam veritatis viam commonstrans. Unum hic audax *Senioris* promissum cernitur: *Ars hæc*, inquit, *XII. horis addisci, & octidui spatio in opus, ac effectum deduci potest* Quin immò vel unicâ horâ addisci potest, sed octidui spatio absolvi operis complementum quis credat? præter unum illum *Helvetii præmonstratorem*, qui totam operationem inclusit triduo. *Senior Zadith* Arabs non sine acumine persequitur argumentum suum, verùm & sæpius Oedipo conjectore indiget, clarior omnibus dictis ejus *figura illa* est *novem Aquilarum*, quæ si penitus inspiciatur, disertiùs mysterium enucleat, quàm sententiæ *Senioris universæ.*

XXXV.

XXXV.

Consilium Conjugii de massâ Solis & Lunæ Anonymi, in tres dispescitur libros, quorum secundus præstantior est, ut rationibus, monitisque salutaribus refertus; primus & tertius non pœnitendi, sed secundo neutiquam pares. Ex horum lectione nisi proficias, crede vel fata, vel hebes ingenium obstare. *Lilium inter spinas*, verè spinosum opus est, &, ut paucis multa, tenebricosum. *Practica Ortolani*, sive *Hortulani* itidem ob inductas tenebras intellectu difficilis.

XXXVI.

Dicta Alani nubila sunt, & provectum requirunt lectorem. *Secretum Jodoci Greveri* satis recto tramite circa initia procedit; est tamen, cur suspicer eum ad complementum operis non pervenisse, quid enim perfectionis materiæ jam præparatæ accedet ex multis Antimonii floribus, quos largiter superaddit? Ut taceam, non videri, materiam à *Grevero* ante conjunctionem legitimè purgatam esse. *Correctorium Richardi Anglici* prudenter, & ex arte elaboratum est, sed ita ut per intermista aliena genus profanû arceatur. Unicam ejus sententiam advocare huc non piget, ut meditatione profundâ dignam: *Mercurius crudus*, inquit, *dissolvit corpora, & reducit ea in primam materiam, sed Mercurius corporum hoc facere non potest; est enim propter cruditatem sui sulphuris, quod in primâ habuit terrâ albâ, ex quâ cum aquâ clarâ factus est initio; quia illud crudum semper appetit corrodere, quod suæ naturæ vicinius est. Sed Mercurius corporum facere id non potest, quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea in illo fuit, est alteratum in naturâ, & ideo non corrodit sicut primum, nec seratum aperit, sed unius vis non manat in alium, licet sint fluctualiter conjuncta.*

XXXVII.

Georgii Riplæi XII. Portæ publicum jam diu applausum consecutæ sunt, tanquam germanæ magni Operis janitrices, & quidem meritò; nam stylo ita temperato apertæ sunt, ut prædestinatum, hoc est, attentum, piumque lectorem non difficulter admittant, irruenti autem manibus illotis Centauro opponant modestè obicem. Intelligeretur etiam vulgò *Riplæus*, si tractu continuo processum suum prosequeretur, nunc, more *Gebri* spargit variis locis mella sua, quæ jungere, & in favos stipare circumspecti est. Inter prima Artis tentamenta trutinentur Candidati illud *Riplæi: Lapis noster est vapor potentialis metalli: invisibile profectò est hoc menstruum, quanquàm cum secundâ aquâ Philosophicâ apparere potest formâ aquæ claræ.* Floruit *Riplæus* Edoardo IV. regnante, eidemque anno Christi MCCCCLXXVII. opus hoc dedicavit; artem didicit non à *Lullio*, licet eum quandoque alleget, non à Cremero, de quo omnia incerta, sed ut ipse agnoscit: *secretum in longinquis regionibus didici, & mihi indigno Divinitus concreditum est.* Ita tamen Divinitus, opinor, ut intercesserit, Deo volente, Magistri opera; id quod persuadere videtur dictum ipsius alibi pronunciatum, ubi: *hoc meus Doctor*, inquit, *mihi ostendit* Simili ratione in *Codicillo Lullius* profitetur se Divinâ inspiratione artem edoctum; & nihilominus in eodem libro ita se explicat, ut non immediatè sed mediante *Villanovano* gestum id esse agnoscat. Cætera scripta, quæ *Riplæo* attribuuntur, & in Germaniâ leguntur impressa vel *Riplæum* non fatentur Auctorem, vel ab eodem nondum veris mysteriis initiato profecta sunt.

XXXVIII

Circa ætatem *Riplæi* prodiit in hoc genere *Thomæ Northoni Ordinale*, quod & in linguam Germanicam transiit: item *Samuelis Northoni Considerationes in Alkymiâ*, & *Ejusdem Alkymiæ complementum*. *Considerationes Samuelis* tenebris involutæ sunt, in *Complemento* paulò clariùs se expedit. *Thomæ Ordinale* magis probatur, & quantum conjicere licet, viâ Regiâ procedit. Scripsit principatu Edoardi IV. quem narrat ejus fuisse humanitatis, ut *Daltonum* ad se productum à *Delvisio*, tanquam magni secreti Chemici conscium, immunem, liberumquè à se demiserit; *Delvisium* autem postea capite truncatum fuisse, de quo consulatur *Stovv* in Annalibus. Sed de *Thomæ Northoni* scripto, ut & reliquis linguâ Aglicâ per *Eliam Ashmole* publicatis, nimirum *Gothofrido Chaucer*, *Monacho nigro*, *Carpentario*, *Charnoc*, *Blomfeldio*, *Robinsono*, *Govvero*, accuratiùs judicabunt, qui idiotissimorum linguæ ejus, quàm ego, intelligentiores sunt. *Somnia Dastini* ab *Ashmole* Anglicè edita, cùm jam ante in linguam latinam abierint, illa & mihi exprimunt sententiam, esse *Visionem Darstenii* (ita interpretor *Dastin Dreams*) bene conceptam, & secundum præcepta Artis legitimè dispositam *Rosarium* autem *Daustonii Angli* esse quidem obscuriori filo contextum, sed non sine evidentibus hinc inde magnæ Artis vestigiis. Imprimis unum *Daustenio* excidit dictum, quod multis aliorum sententiis præferendum est.

XXXIX.

Thomæ Aquinati etiam locum inter Chemicos indulgent nonnulli: attribuitur eidem libellus, qui *Secreta Alkymiæ* inscribitur; item alius, *de Esse, & Essentia Mineralium*. Quicquid horum sit, ipsa hæc scripta non sunt magni momenti, immò indigna tam nobili Auctore, & caligine obsepta. Agnoscit tamen, quisquis est ille *Thomas*, se regulas Artis ab Alberto traditas sectatum. Et mox: *Sequere*, inquit, *Divum Albertum Magnum*, *Magistrum meum*: id quod cum ætate utriusque parum convenit; obiit enim *Thomas Aquinas* anno Christi MCCLXXIV, & *Albertus Magnus* demum anno MCCLXXX, secundum *Petavii* calculum, quomodo ergo Thomas appellare potuerit Albertum (licet antea Magistrum suum) *Divum*, non satis assequor. Opusculum *Ioannis Mehung* obscuri nominis est, & luce optatâ destitutum. Neque aliter censendum de *Epistolâ Antonii de Abbatiâ*, de *Johanne Belye*, *Joanne de Lasnioro*, de *clave Sapientiæ Alphonsi*, & similibus. *Naturalis Philosophia magni Lapidis Jo. Saigner* magis adhuc exerrat, ut cujus opus ex sale communi variè soluto, & divexato procedit, id quod à fontibus Antiquorum Philosophorum alienum est.

XL.

Vellus aureum, ita dictum, Rorsarchi anno Christi MDXCIX. impressum scatet nugis, & imposturis. Quæ ibi *Salamon Trismosin* sive ex propriâ Enchiresi, sive ex itinerum suorum curriculo in unum compegit, omnia, si ut jacent, intelligenda, spirant ineptias. Nec ferè aliter de *Hieronymi Crinoti* processibus sentiendum. Nec succedit augmentum *Trithemii* ibidem signatum, ut nec *Tinctum Barthol. Korndorfferi*. *Speculum Vlrici Poyselii* pedem luto effert, & suprà cœteros aliquid conatur; sic & *Dialogus Philosophiæ*. Quæ ex *Rogerio Bacone* eidem Operi annectuntur, non contemnenda sunt, eorundem tamen non tàm verba, quàm sensus spectandus.

XLI.

Dionysius Zacharius Gallus varios errores suos recenset, atque post eos, in portum veritatis se pervenisse asseverat; dignus, cui in hoc negotio habeatur

habeatur fides, cùm & sapienter in Opere suo, ad morem Antiquorum versetur, & monitis efficacibus Candidatos à lapsu & errore præmuniat. *Studiosos amatores,* inquit, *rogo & admonitos volo, priusquam operari incipiant, ut omnibus dubiis, quæ circa operationes in compositione necessariæ, versantur, collatis, & quæ sibi mutuò contradicere videbuntur, ænigmatum æquivocationibus, & id genus aliis, animum adeo resolutum, atque liberum habeant, ut videant, ac intelligant, non nisi meras esse concordantias, non diversorum, sed vario modo prolatorum in unum & eundem sensum. Hæc est unica via cognoscendæ veritatis in hâc Arte præsertim.* Fatetur autem *Dionysius Zacharius* in rectam viam reductum esse ex lectione *Testamenti Lullii*, & *Codicillo Ejusdem*, collatis cum Epistolâ, quam *Lullius* vicinus morti scripsit Regi Roberto, &c.

XLII.

De *Nicolai Flamelli* scientiâ Chemicâ adversis certatur sententiis. Qui Chemici professione sunt Parisiis, ostendunt figuras ad sepulchrum ejus hieroglyphicas, quibus Artem totam succinctè inclusam volunt; qui ab his diffident, omnia alia de corrasis divitiis ejus congerunt, de quibus pluribus agit celeberrimus *Morhofius* in *Epistolâ* de metallorum transmutatione; ego rem in medio relinquo. *I. Aurelio Augurello*, licet non humillimi spiritus carmine Artem exponat, parum in his sacris tribuendum existimo, quia parum scientiæ ejus Chemicæ defert *Lilius Gyraldus*, & alii populares ejus, quibus vel facie, vel famâ erat cognitissimus. Certum quoque est, Leonem X. Pontificem Romanum, librum hunc sibi dedicatum irrisisse, & laborem ejus inanem crumenâ vacuâ ad *Augurellum* remissâ instituisse compensare, addito mordaci dicterio, nihil illi qui hanc Artem calleret deesse præter crumenam, cætera de suo posse subministrare.

XLIII.

Isaacus Hollandus quis fuerit, quando præcisè vixerit obscurum est; *Paracelsi* pleraque ipsi deberi, sunt qui existiment, sed incerto itidem rumore: juniorem tamen esse *Alano* & *Villanovano*, ex eo conficitur, quòd utrumque in scripto suo advocat in testimonia. *Opera* ejus *mineralia* scatent processibus, sed ambiguis, & ex quibus nihil certi, etiam post multos labores colligere licet, ita ex laboribus in labores credulum tyronem invitant. Est tamen, quando minimè creditur, ubi veram aliquam, operi magno necessariam inspergit sententiam, sed & id adeo raro, ut deprehendi nisi ab eo, qui aliunde lumen accepit, nequeat. *Colloquium Bejeri* cum spiritu Mercurii habet, quod abhorreas, si quidem veram refert historiam; habet quod instruat, si Auctor sub velo fabulæ veritatem instituit patefacere. Quæ sub nomine *Lamspringii* circumferuntur, respondent quidem Antiquorum sententiis, sed secretum Artis oblivione sacrâ sepeliunt.

XLIV.

Bernhardus Trevisanus, magni nominis Chemicus, & sine controversiâ absolutus disciplinæ hujus [licet extremo senio post infinita laborum inania] magister floruit circa annum Christi MCCCLXXXX, familiaris Th: Bononiensi, Caroli VIII. Gallorum Regis Archiatro; cui etiam de toto arcano epistolam scripsit, prolixam illam, & solidis incumbentem fundamentis, quam hodieque Curiosi *Scripto Trevisani de Arte* longè præferunt, & meritò; nam licet & in *scripto suo* prudenter & doctè versetur, articulum tamen illum de secreto Artis ita necessarium ibidem præterit, & utilissimas ad præparationis elementa monitiones silentio involvit, de quibus *in Epistolâ* hinc inde, licet satis parcè commentatur; id agit tamen ut provectiores facilè assequantur, quo metam intendat. Tyrones id hîc assequuntur, ut à spuriis Magistris discant, Trevisani exemplo, abstinere, fortunam tamen operandi feliciter, necesse est, hauriant ab aliis.

XLV.

Basilius Valentinus, Benedictini ordinis Monachus, notissimus scriptor hodie, sed qui diu à morte suâ doctis tandem cœpit innotescere, apertâ, ceu perhibent, per ictum fulminis columnâ Templi Erffurtensis, in cujus medio diffracto scriptum ejus hactenus delituerat: Sed & hæc, utcunque in vulgus etiam typorum ministerio sparsa, nullius certâ nituntur auctoritate. Scriptum ipsum omnibus ferè germanum, vereque aureum æstimatur: verum enim vero neque *duodecim ejus claves*, ut jacent secundum literam, cuiquam hactenus (quantum constat) servierunt ad intrandum Regis palatium; neque illa, quæ ita sanctè commentatur de Vitriolo, deq; particularibus ceu vocant, quenquam optatæ adstituerunt metæ, utcunque toties sacramenti religione fidem suam de veritate obstringat. Ego, quantum ex omnibus colligere licet, verum nihilominus Artificem puto fuisse *Basilium*, sed vel ab editoribus castratum, vel quæ de *balneo pugilum*, quæque de *vitriolo* inculcat, alio longè sensu intelligenda, quam prima fronte promittunt. De cætero, nemo dubitat *Basilium* ætatem inter experimenta consumpsisse; sed experti itidem notarunt à scriptis ejusdem, qualia hodie doctis exponuntur, parum in magno opere præsidii posse exspectari. Quin & nonnulli mihi familiares viri docti, & enchiriseos Chemicæ gnari *Vitriolum* ad mentem *Basilii* exquisitissimâ diligentiâ eviscerarunt, sine ullo emolumento.

XLVI.

Tehophrastus Paracelsus proavorum ætate celebris, famam, quam medicandi dexteritate acquisivit, mordaci in Medicos dicacitate aut corrupit, aut sanè imminuit. χρυσοποιήσεως peritum fuisse nè quidem inimici ipsius rotundè sustinent negare, & *Oporinus*, domesticus ejus, aliique oculatos se testes fuisse perhibent, de quo plura *in Opere meo adversus Conringium*. Et sanè hospitem omnino esse oportet in lectione *Paracelsi*, qui inficiari sustinebit, multa ipsum, & variis in locis de hoc Arcano disseruisse. Agnoscit quidem semel atque iterum *Lapidem* ab aliis descriptum sibi ignotum esse, sed rursus alibi scientiam suam in hoc genere prædicat, & procedendi modum *libro de Vexatione Alkymistarum*, atque alibi proponit, licet satis suo more tectè, ut sunt ejus professionis magistri ad simulandum, dissimulandumque in eodem ferè ludo edocti, & ideo in scribendo, pollicendoque lubrici, ut si, dum adhuc in vivis sunt premantur à potentiori, ictum securiùs eludant. Nolim interea spondere cuiquam, fore, ut ex lectione *Paracelsi* ad exspectatam perveniat metam, quòd ipse passim testetur, nolle se præmansum in os cujusquam ingerere.

XLVII.

Michael Sendivogius (sive is Auctor est *Novi Luminis Chemici*, sive *Sethonius Scotus*, quem Germani *Sidonium* vocant non multum refert) inter classicos Artis hujus scriptores omnium hactenus judicio

judicio solet numerari. Auctor ingenuus (quantum permittit religio Philosophorum) & sine processuum commentis, sine inversis lubricisq; verbis sententiam suam aperiens; in parabolâ etiam liberior, & propior veritati: sed ne quid dissimulemus, in illa ingenuitatis imagine callidus, & aliò vertens calamum, aliò mentem; adeo ut qui pressiùs, secundum literam ipsum sequuntur, facilè abripi possint in devia. *Dialogus ejus* inter Mercurium & Alkymistam, lepore suo & jocis blanditur, sed in principe nodo non se satis explicat. Exstat & *Tractatus Sendivogii de sulphure Philosophorum*, non is perfunctoriè scriptus, sed tamen, ut ex certis liquet indiciis, *Sendivogio* nequaquam attribuendus.

XLVIII.

Aquarium Sapientum (Wasserstein der Weissen) à *Iacobo Bohm* tantopere commendatum, incerto Auctore, experitur doctorum judicia. Ipse Scriptor Adeptorum [ceu vocant] classi se adscribit, multusque est in limo laudando, de quo ita erumpit. Thust du den Thon / auch gesang herstahn / So bist du warlich ein weisser Mann. Item: *etiam ex stercore, & limo potest aurum conficere*. Quòd si tamen limum vulgarem intelligat (id quod vix crediderim) procul vero abest. Et agnoscit haud dubiè celeberr. *Clauderus*, qui in eadem sententiâ hæsit, processûs sui imbecillitatem. In processu operis & coloribus se consequentibus studiosè delineandis fideliter occupatur *Aquarium*, & errores in operando per imprudentiam commissos ita studet emendare, ut de novo incipere non sit necessum. *Io. Chrysippus Fannianus*, diligens, & eruditus scriptor agnoscit se ex purgato plumbo, item ex cinnabari vulgari posse solem elicere, an cum fructu viderit expertus. Conatur autem persuadere, metamorphosin ope salis cujusdam fusilis procurari; quod ut non de nihilo est, ita salem illum naturæ metallicæ esse oportet, alioquin hebescet vis ejus, nec metalla constanter ingredietur. Ex Magistris autem Artis esse hunc *Fannianum*, nullum ex scripto ipso judicium est.

XLIX.

Elucidarius Christophori Parisiensis inter generalia se Antiquorum præcepta continet, unde parum lucis accedet tyronibus; Minus adhuc ex *Elucidario Brotofferi*, qui non est nisi farrago ex variis scriptoribus sine magno delectu consarcinata præcipuè ex *fratribus Roseæ Crucis*, unde promissa magnifica exsculpes prætereaque nihil. *Lucas Rodargyrus* ficto nomine ita appellatus, ante hos centum annos de *solutione Philosophicâ* scripsit, non inficetè quidem, sed nec Antiquis Philosophis per omnia congruenter. Vult enim menstruum Philosophicum per vegetabilia reddi fortius; vult circa finem operis, aliâ viâ incedendum, quâm optimus quisque hactenus incessit. De coctione, & ponderibus sic satis examussim loquitur. Versus ejus rotundi sunt, & ita comptè diserti, ut ab imperitioribus censeri non difficulter possint omni ex parte veraces.

L.

Io. Picus Mirandulanus scriptum eruditum de Auro reliquit, naturam ejus, & quæ istuc spectant, ex Auctoribus & proprio ingenio, magno apparatu declarans, legique meretur tyronibus in Artem primum introducendis. Post eum legatur *Theobaldus ab Hoghelande*, qui de difficultatibus Chemiæ, ex suâ, aliorumque experientiâ nervosè disserit. Neutrum tamen inter *Adeptos* [quos vocant] communis fama collocat. Laudant docti in hoc genere *Gerh. Dorneum, Penotum, Libavium, Gastonem Dulcem, Kelleum Anglum, Edm. Deanum, Dienhejmium, Laurentium Venturam, Barnardum, Lagneum*, aliosque ejus census plures, ut strenuos inquisitores, & diuturnos Psyches nostræ procos, sed ut Magistros nequaquam. *Dorneus* in suo *Vitriolo* infructuosè consenuit; *Barnardus*, cùm tandem sciret se nihil adeo scire, hortatur Philo-Chemicos, *ut quàm primùm lapidem invenerint*, eum Principi Mauritio, & ordinibus General. Belgii offerrent, scilicet egregiè memor Philosophici sacramenti. *Penotus* etiam nosocomio Helvetico immortuus est. *Nicolaus Niger Happelius*, auctor *Cheiragogiæ Helianæ*, item *Disquisitionis de Heliâ Artistâ* plus ex diligenti librorum lectione visus est sapuisse, quàm ex Vulcani ergasterio; unde quæ in experimenta adducit de Mercurio ferri, plumbique, omnia irrita sunt, nec in manu oculati Magistri fidem ullam inveniunt.

LI.

Aureum Vellus Guil. Mennens, puro speculatori probari potest, blanditurque inexpertis; sed qui veracium ignium judicia consulunt, rident omnia alia, facileque intelliguntur ea, quæ in Rore majali, & meteoris delitescunt, non esse ejus acuminis, vivacitatis, ut metallorum penetralia ingredi, aut in iis cum fructu durare possint. Et tamen *Mennens* ex sacris, ex profanis multa aggerat, & speciosè colorat, ut gratiam opinioni suæ concilet. *Dn. Nuysement* libro, *de vero sale Philosophorum* multa hinc inde disputat de spiritu Mundi universali, cujus radicem investigat in aere, sed nimis subtiliter in aere piscatur, cùm id Natura pedibus quasi nostris subjecerit, quod ille ex sublimi instituit captare. Mentiuntur talia veritatis speciem, præsertim apud simplices contemplatores, sed ubi ad praxin ventum est, sperantem ludificantur. Licet enim non malè dicantur *radices metallorum volitare in aere, corpora eorum quiescere in terrâ*, proxima tamen metallorum semina è tellure eruenda sunt, cùm remota non unius Nestoris ætate in proxima vertantur.

LII.

Henricus Conrad de *Igne Magorum*, déque variis ignium generibus justo opere commentatur, sed mirum, quòd verum illum Philosophorum ignem nè verbo quidem attingat, & nihilominus in aliis censendis prolixus est. *Andreas Goldmayerus* Harmoniam Chemicam digessit, sed quæ non est nisi indigesta farrago ex variis Chemicorum scriptis collecta, quæ cùm plures Lapides Philosophicos, eorumque parandi modum edocere sustineat, nè unum quidem rectè & ex disciplinâ prosequitur.

LIII.

Manifestatio Majestatis Divinæ (Offenbarung Göttlicher Maiestät) cujus Auctor putatur *Ægidius Guetmann* / versatur toto opere, eoque satis prolixo in explicandis tribus prioribus versiculis capitis primi Geneseos, in quo dum se se exercet, multa hinc inde Chemica inspergit de metamorphosi metallorum, nec ea inconvenienter; licet ad ipsam praxeos methodum specialiter non descendat. Sed quia in illo *Opere* varia alia ingeruntur, eaque in scholis Theologorum non ubique toleranda, nemini Candidatorum usum ejus diuturnum suaserim. Idem proponendum esto judicium de *Opere Iac. Bohme*, Philosophi, ut vocant, Teutonici, quod *Mysterium magnum* inscribitur,

inscribitur, ubi de Chemicis varia hinc inde inculcat, sed opinor, ex nudâ Contemplatione; nam in praxi minus peritum fuisse, vel id judicio fuerit, quòd *in Epistolâ ad Amicum*, excusâ Amstelredami apud Betke, respondet cuidam discipulo suo, putare se integros sex requiri annos ad opus ab initio ad finem usque absolvendum. Nec adhuc constat, quenquam ex lectione sive *Guetmanni*, sive *Bohmii* ad intima artis pervasisse.

LIV.

Iohannes Thornburg, Episcopus Vigorniensis, in Chemicis librum scripsit, titulo: *Nihil, aliquid, omnia*, in quo ita orditur. *Quisquis in componendo Philosophorum lapide ad aliquid vult pervenire, à nihilo incipiat, & ad omnia, per aliquid progrediatur.* Scriptum pium est, & rationibus Philosophicis apposité distinctum, adeo ut Auctorem in viâ Regiâ ambulâsse non dubitem, licet fortassis ad complementum praxeos non licuerit pervenire, Causam ipse eloquatur: *Nemo autem judicet*, inquit, *ex scriptis meis, posse me Philosophorum lapidem componere. Nomen non arrogo tantum*; *sed si placeret sapientissimo potentissimoq; Regi nostro Iacobo* (quo regnante florebat) *gratiose filiis Philosophiæ veniam indulgere, non obstante statuto contra auri multiplicationem edito, tentarent procul dubio boni Viri adhuc sub silentio secretiores, an scientia eorum responderet rei veritati, aut rei veritas superaret scientiam.* Unam hîc sententiam ejus allegare libet, quæ haud scio, an omnibus se probatura sit: *Probabile videtur*, inquit, *quòd viscera terræ post maledictionem, pro perfectis imperfecta, & pro sanis leprosa metalla plerumq; producebant. Neq; enim opinor, quòd filii Adam nisi propter peccatum Patris, unquam eguissent vel stanno pro candelabro, vel ferro pro calcibus equi, vel cupro pro lebete, vel plumbo pro tecturâ domûs, non magis quàm ante peccatum eguisset Adam ficuum foliis.* Præcipuè lectori suo ad initia Artis pleniùs imbibenda commendat caput decimum *Samuelis Otreb Britanni*, quod & ipsum videtur ab initiato compositum fuisse, licet omnia alia vulgaris oculus ibidem inveniat.

LV.

Parvus Agricola (Der klein und groß Bauer) Auctor *Apertæ arcæ arcani artificiosissimi*, plerisq; æstimatur in Chemiâ summus Artifex; sed quæ mihi de eo dubitandi ansam præbuere hæc ferè sunt: 1. Si ex minerâ Saturni vulgaris, aut Antimonii, etiam præstantissimâ, (quò videtur inclinare) materiam magni operis elicere satagit, non sequitur vestigia Antiquorum, adeoque extra oleas, haud dubiè, evagatur, 2. Ex epistolâ hujus *Agricolæ* ad Ernestum, Electorem Coloniæ satis evidens est, ipsum ne tum quidem, ex propria confessione, ultra primam materiæ veræ præparationem. processisse Scriptam autem esse hanc epistolam triennio totò post editam *Apertam Arcam*, mihi asserevanter concredidit Amstelredami *Dn. Raschius*, & ipse in arenâ Chemicâ vetus & exercitatus gladiator. Immò ut in eodem articulo persistamus, possessor *Manu-Scriptorum* verissimorum hujus *Agricolæ*, natione Livonus, qui jam ab annis triginta (ut scribit in *Mysterio occultæ Naturæ*) totum Opus cognitissimum habet, agnoscit ibidem se Mercurium universalem tantùm adhuc obtinuisse, nondum tamen ad optatum finem perductum. Fierine posse credibile est, ut aliquis de totâ præparatione securissimus triginta annis non ultra primas lineas progrediatur? 3. *Iohannes Harprecht*, Professoris Tubingensis filius, (qui sub nomine filii Sendivogii latere amat) Secretarius quondam Rigæ Baronis Cronsternii, mihi totâ hyeme anni MDCLVII. adfuit, atque in familiari conversatione fassus est, sibi eadem *Manu-Scripta* parvi Agricolæ, hoc est, *Johannis Grasséi*, sive *Chortalasséi* ab amico Livono concessa, & sæpe lecta esse, immò descripta; neque dubitare se de processuum veritate, materiam autem Operis Chortolasseani haud aliam esse, quàm mineram Saturni è Misniâ aptiùs hauriendam, sibi autem hactenus nullam fuisse occasionem experiundi (ut erat sanè id temporis in ergasterio ignium planè hospes) eoque festinare in Belgium, ut veritatem *Manu-Scripti* oculatis manibus periclitetur. Quid multis? venit Amstelredamum, varia ibi scripta edit tanquam germanissimus Adeptus *de sale Philosophorum*, item *Lucernam salis Philosophici*, &c. assumpto filii Sendivogii titulo; ubi quidem piè, & subinde Antiquis sapientibus convenienter incedit, verùm an cùm illa scripta ederet, verè fuerit Adeptus, dubitare me nõ dissimulo, non modò quia nuper ante docimasiam metallicam planè ignorabat, sed præcipuè ob duas causas in scriptis ipsius adhuc obvias: quarum *una* est, quòd tradat *materiam magni Operis initio dulcem esse*; (& hoc Saturni mineram indicat) *altera*, quòd scribat, *crudum adhuc spiritum tingere licet fugaci colore*: quæ duo Antiquorum materiæ non congruunt. *Harprechtum* autem illa hausisse ex scriptis *parvi Agricolæ* vel id argumento fuerit, quòd hic in *Apertâ* suâ *arcâ*: *Possum*, inquit, *spiritu ex metallis* (aut ex minerâ) *corporaliter elicito, momento tingere cuprum in aurum, sed non constanter.* 4. Particulare (ceu vocant) *parvi Agricolæ* etiam suos patitur manes; licet enim ex minerâ Saturni, peculiari eliciatur per spiritum salis armoniaci tinctura viridis, ut respondeat Agricolæ interulæ viridi (Den grünen unterzuck) nihil tamen inde extorquetur, quod in cineritio ultimum ignis supplicium sine fugâ exspectet.

LVI.

Arcanum Hermeticæ Philosophiæ opus, editum ab eo, qui sub his verbis, *penes nos unda Tagi*, se recondit, crediturque Senator Parlamenti Tolosani, *Donjanus Espagnet*, id enim nomen ex superiori ænigmate elicitur, omnium quos hactenus legerim, prudentissimè, candidissimeque (quantum permittit taciturnitas imperata Philosophis) in arcano hoc argumento versatur, nullis diverticulis, nullis ambagibus lectori illudens. Utrum autem *Espagnet* ipse auctor fuerit hujus scripti, an editor tantùm, in ambiguo est, dubitantque Gallorum curiosi, quibus *Espagnet* satis superque innotuerat. Id inficiari nefas, filium *Espagneti* senioris, & ipsum *Espagnetum* nomine, jam tum annorum circiter sexaginta, itidem Senatorem Tolosanum (ut olim pater) mihi anno seculi labentis sexagesimo quarto familiari conversatione notum fuisse virum probum, eruditum, Chemicum, & uni *Lullio* addictissimum, quo nemo mortalium, opinor, *Lullium* fideliùs excusserat, quòd in eo solo toto scientiam Chemicam delitescere asseveraret, ideoque nullo alio Chemico scriptore sollicitum se ostendit. Is à me privatim interrogatus, Paterne verè fuisset *Adeptus*? an scriptum superius publico exposuisset? de secundo fassus est, primum autem asserere non sustinuit. An pater, memor silentii huic studio debiti, filio nihil revelârit, an certi nihil scierit in suspenso relinquo. Quicquid horum sit, obstrinxit nihilominus Pater sibi Curiosos omnes insigni beneficio, quòd librum hunc aureum publico asseruerit.

LVII.

Sequitur alterius Galli ſcriptum, *Les œuvres de David Planiscampy*) in quo Chemica varia, *Tractatus de Auro potabili*, ſeu medicinâ univerſali, item ſcola *Tranſmutatoria* &c. Auctor Gallis pleriſque ſagacioribus non admodum probatur, ut jactor nimius; mihi tamen videtur non nihil ſubolfeciſſe de vero ad Lapidem itinere, ſed in viâ mediâ declinâſſe ad avia, adeoque ſperata Heſperidum poma non decerpſiſſe. Sed & alius Gallus mihi notus, *Ludovicus du Buiſſon*, ſcrutator indefeſſus, vir multæ lectionis, qui cùm initio famæ *de Auro potabili* ſcripſiſſet, neque tamen in medendo ſuperaret alios Medentes, rogatus à me cauſam reſpondit, ſe *aurum* ſuum *potabile* confeciſſe ex bracteolis auri ſpiritu terræ arvorum nigerrimæ diſſolutis, ex eo autem, obſervatum ſibi eſſe, non adhibitum fuiſſe legitimum menſtruum, & hinc vim ejus medicam hebetiorem deprehendi. Pòſt meliora, ceu ſibi pollicebatur, edoctus à Duce Megapolitano in arcem Stinkenburg, ad experimenta Artis ſuæ edenda benevolè invitatur: ubi, quòd fortaſſis grandia promiſiſſet, nec præſtaret, in carcere demum contabuit.

LVIII.

Tumba paupertatis Philoſophi incogniti, edita Gallicè, ſed mox in linguam Germanicam verſa (Das grab der armut nuncupata) Auctorem fatetur *Atremontium*, equitem Gallum, qui cùm Hafniæ, ad dies aliquot, apud me viveret poſt varia in Oriente itinera, ſecretum ſuum, quâ erat humanitate, mihi benignè communicavit, quod & ego hîc publico non invidebo. Nimirum inſtitutum ejus hoc libro eſt, tam diu Mercurium vulgi cum auro ſubigere, toties iterum inde deſtillando evocare, donec tota auri maſſa evadat levis, ſpongioſa, irreducibilis, & ſplendore omni caſſa: cui tum affundit (mihi enim clavem characterum ſuorum aliàs omnibus ignotam aperuit) acetum optimum ſtillatitium, illudq; tamdiu inde abſtrahit, &, ceu vocant, cohobat, donec abeat aurum in ſubſtantiam fuſilem, intrantem, tingentem. Mihi ut hæc methodus laborioſiſſima occurrit, & ab Antiquorum ſcriptis aliena, ita tentaminibus aliorum, quibus magis arridebit, eandem volens relinquo.

LIX.

Anonymi Verbum dimiſſum ſpirat indolem Veterum Philoſophorum, atque multa adducit placitis Adeptorum ſolennia; ſed & multus eſt in alienis, & à ſcopo abducentibus. *Vincentius* Koffsky in ſuâ *Tinctura radice* meras tenebras Ægyptias vendere apparet, ſed quæ tamen ſubinde radiis quibuſdam lucis diſtinguuntur. Qui hunc adit ſine lumine, & ſine lumine recedet. Scriptum traditur opuſculum hoc anno Chriſti MCCCCLXXXVIII. Sed & non ita pridem Hamburgi prodiit ſcriptum: Ein altes Tracktätlein von den gebenedeyeten Stein; in quo *Auctor* nonnunquam præſertim in *rhythmis*, quaſi aliud agens, veritatem patefacit, ſæpius autem latet poſt carecta, & circumfundit ſe tenebris. *Aliud*, editum Argentorati, Eröffnetes Philoſophiſches Vatterhertz nuncupatum, etſi ingenuam magni Operis explicationem promitat: ſcientiam tamen ſuam quaſi in vaginâ recondit, unde nemo evadat ſapientior. *Aliud*, cui titulus: Das Pontiſche oder Mercurial-Waſſer der weiſen inter ſpeculationes ſe continet, nec vel ſibi, ut credibile eſt, nec aliis facem accendit.

LX.

Introitus Apertus ad occluſum Regis palatium Philalethæ, claſſicis ſcriptis jam diu à totâ Chemicorum familiâ accenſetur; eſt autem primâ fronte candidus, ingenueque diſertus ſcriptor; verùm ubi nodus ille vulcanius de *Arcano Artis* occurrit, *geminas Dianæ columbas* oſtentat, de quibus hodieq; ad ravim uſque diſſident Candidati, & quibus ignoratis totum ædificium corruere neceſſe eſt. Sed & illa per *columbas Dianæ* via, plena eſt tædio, nec Antiquis, immò nec ipſi *Philalethæ*, opinor, calcata; quod longè propior alia detur, Antiquis, & hodiernis Adeptis familiaris. Ubi autem illa primæ, & abſtruſiſſimæ operationis ſalebras evaſiſti, praxis reliqua *Philaletha* non difficulter ſuccedet.

LXI.

Johannes Segerus Weidenfeld de *ſecretis Adeptorum* opus practicum nuper concinnavit, & illud magnæ induſtriæ lectioniſque omnino variæ argumentum. Decretum illi, hoc ſcripto omnes veros Chemicos in ſpeciem diſſidentes redigere in concordiam; atque ideo omnium proceſſus, etiam primâ fronte pugnantes approbat, tanquam veros, dummodo in illis aliquid ſpiritûs vini Lulliani vel tacitè, vel explicitè reperiatur; creditque nullum adeo dari proceſſum, in quo is non deliteſcat vel ſub proprio, vel alieno nomine. Sed ut hæc ipſi conceſſeris (quod tamen vix ferent delicatiùs judicantes) nuſquam docet, quid ſit ſpiritus ille vini Lullianus, quo genio incaleſcat, ex quâ progerminet radice, ut proinde, quam diu hoc ignotum eſt, menſtruum quoque verè univerſale ignorari neceſſe ſit. Quin & difficile eſt creditu, ſpiritum illum Vini Lullianum innoxiè permiſceri tot aquis fortibus, Regiis, tot lixiviis, ſalſis, acidis, ut nihil de integritate ſuâ deperdat. Circumſpectiùs, meo judicio Veteres, omnes hîc aquas fortes exterminarunt, quòd quemadmodum bene *Lullius* in ſuo *Vade mecum*, *non ſit bonæ* matris filios ſuos interficere.

LXII.

Anonymus ille illuſtris, qui *Pantaleonis* nomen induit, magnæ eruditionis, & experientiæ Roſcius, in *Bifolio* ſuo *metallico* in *Tumulo Hermetis aperto*, & in *Alchymiſtico Examine* prodit clariſſimam in his ſacris lucem, promptum, ſubactumque judicium, & liberrimum in cenſendo acumen. Credibile eſt, *Diſceptationem* de *Lapide Phyſico*, contra *Auctorem Tumbæ Semiramidis* ab eodem calamo profluxiſſe, ita iiſdem principiis, fundamentiſq; innititur is Scriptor, quibus *Pantaleon*. Et ſi ſcapham ſcapham appellare fas eſt, is *Tumbæ Semiramidis Auctor*, in quem invehitur *Diſceptator*, magnis excidit auſis, liquidoque imperitiam ſuam in Hermetico opere declarat; nec potuit fortiùs, generoſiuſque contundi, quàm ab illo *diſceptatore*, hoc eſt, opinor *Pantaleone* præſtitum eſt.

LXIII.

Iohannis Friderici Helvetii Vitulus Aureus non equidem artificium Lapidis aut deſcribit, aut profitetur, ſed, quod tamen ad notitiam Candidatorum pertinet, factam ab Adepto projectionem (ut loquuntur) ejuſque diſcurſum graphicè exponit: in quo illud mirum, quòd artifex iſte tam levi negotio, tam exiguis ſumptibus, tam anguſto temporis intervallo abſolvi negotium aſſeveret. Vox ejus: *præparari lapidem quatriduo, & id ope ſalis cujuſdam cœleſtis, nec ultra novem florenos toti opificio impendi.* Quòd ſi ejus ſtandum auctoritate, major hic magiſter cenſendus *Lullio*, qui in *Accurationibus* profitetur, curâ ſingulari adhibitâ; diebus triginta

triginta totam præparationem expediri. Quòd idem potuisse *Chortalasseum* tradit hæres ejus Livonus. Sed si id veritati consonum, cur idem librorum ejus hæres totis ex eo triginta annis præstare nihil potuit? sunt, qui existiment *Mariam Hebræam* triduo negotium potuisse transigere, immò tandem & trihorio, juxta illud vulgatum: *Maria lux roris ligam ligat in tribus horis.* Verùm haud dubiè de repetitionibus post absolutum iterum, iterumque lapidem hæc intelligenda, Ut ut sit, sat cito, si sat bene.

LXIV.

Anonymi tres Tractatus de Metallorum transmutatione per Mart. *Birrium* evulgati, abundant rationibus, præceptis & monitis Philosophicis, nec dubium, quin sint hinc inde de optimâ notâ. Ex aphorismis illis hi expendantur: *Id purum, quod in imperfectis metallis est, propter cruditatem suam in igne avolat - - - Totus sol semen est, ubi dissolveris - - - In tingendo pars una tincta contiguæ parti est instar fermenti - - - Ordo colorum determinari nequit, quia is varius est, pro varietate menstrui perfectioris aut imperfectioris. Anonymi Cabala Chymica* Hamburgi anno MDCLXXX publicata, ex arte sublimioris Chemiæ secretum suum persequitur, gratior tamen illa provectioribus in hoc studio, utiliorque quàm iis, qui nondum sine cortice natare didicerunt.

LXV.

Anonymus in Lucernâ Mercuriali (neu angezündt hellbrennendes Mercurial Liecht) Errores suos anteactos ingenuè depingit, ut tyrones à similibus præcipitiis absterreat, sed ubi ventum est ad cardinem rei, circumcidit præcipua, non invidiâ, sed amore silentii Philosophici. Nec quisquam etiam facilè divinaverit, quid illa ejusdem sibi velint: materiam jam puram tradendam esse quatuor spiritibus igneis, futuris per biennium ejusdem custodibus. *Cyrus refrigeratorius Ierusalemitanus* multa promittit magnificè, sed quò tendat amplissimis illis promissis, ignotum non modo aliis legentibus, sed forsan & illi ipsi. *Radix Chemiæ Anonymi* totus in eo est, ut liquorem Alkahest vel conficiat, vel commendet: cujus tamen an verus sit possessor, ex hoc scripto nequaquam constat. Et verò fac esse ad Lapidem tamen conficiendum is liquor non desideratur.

LXVI.

Fridericus Geisler in suo *Auro potabili* vult genuinum solis menstruum ex rubrâ quadam terrâ, sive *aretz* præparandum esse; per terram autem illam rubram sive bolum rubentem intelligat, sive (ut suspicio est) vitriolum in calcem rubicundam perustum, opportunum solis radicibus intimis aperiendis menstruum non ministrabit, qui hæterogeneum nequaquam dissolverit homogeneum, quippe natura non gaudet nisi suâ naturâ. *Anonymi particulare ex universali* procedit ex Mercurio per terram aliquam rubram (an colcothar) in statum fixum transformato. Neque negare fas est simili Mercurio vim suam in morbis, sed in cupellâ procul dubio constantia illa evanescet. *Vera fundamenta Chemiæ* anno MDCLX edita parum instruunt sitientem veritatis animum, parum tangunt nervum difficultatis, licet aliàs variè nec indoctè de Lapide, atque liquore Alkahest philosophentur.

LXVII.

Anonymũ Mercurii caducei (Zweifacher Schlangenstab) Auctorem orgyis mysteriorum Chemicorum initiatum fuisse, non difficulter adducor ut credam: saltem ita opportunè de materiâ, de toto opere sermonem instituit, ut in theoriâ probè subactum esse oporteat, de praxi ejus nisi definiero. Penè omiseram *Anonymum de principiis naturæ, & artis Chemicæ*, Geismariæ luci publicæ expositum, qui licet diu hæreat in elementis, non desinit tamen arcem rei subinde invadere, & puteum hunc Democriti attentè scrutari. *Helmontium*, colloco inter argutos quidem, & nobiles Philosophos, (ut Mercurio diaphoretico, corallatoque felicem) sed inter Roscios magnæ Artis nequaquam, quòd & ipse se agnoscat in frugiferâ illâ metamorphosi metallorum Hermeticâ hospitem fuisse & totus liber ipsius persuadeat idem, utcunque beneficio liquoris Alkahest medicinam, post Paracelsum locupletârit. Sunt nihilominus, qui suspicantur *Helmontium* nunquam propriis manibus hunc liquorem præparâsse, sed possedisse ab alio præparatum, adeoque graviter alicubi conqueri, lagenam, quâ Alkahest continebatur; sibi furtim ablatam fuisse.

LXVIII.

Phœnix Adropicus de morte redux Anonymi, quantum ex caliginosâ ejus delineatione licet exspiscari, ex rubrâ quadam terrâ per validam destillationem oleum quoddam γαλακτῶδες exprimit, & postea oleum rubicundum (an & hîc colcothar locum habet?) quo imbuit scobem solis & lunæ, fovetque blando calore, donec conjungantur, immò figantur. Et hæc quidem parum versatis in hâc palæstrâ non difficulter persuadentur, sed cùm olea ejusmodi bolis constanter expressa sociari auro, ob naturæ utriusque discordiam, nequeant, vereor ut thesaurus ille transeat demum in carbones. *Alterius Anonymi Phœnix* Philosophic. in pervestigando Artis secreto spem suam videtur in aquâ pluviâ collocare, quo eventu, viderit ipse. Ego qui ex eadem salem cubicum & rubicundissimam tincturam oleosi generis sæpe extraxi, argentum exteriùs aureo colore imbuentem, ingressum tamen ejus in metalla, licet post longas decoctiones, nunquam potui observare. Quod idem judicium esto de rore majali, cæterisque in aëre natantibus liquoribus. *Johannis Ristii Phœnix Philosophicus* Hamburgi editus, anno MDCXXXVIII. magis adeo concinnatus videtur propitiando facundissimi Poëtæ genio, quàm investigandæ Artis hujus sinceritati; ita quæ de cucurbitâ ex osse balænatio confectâ, & succo cancrorum, scobe chalybeâ, & silicibus imbutâ commentatur, ad captandum ex sublimi spiritum universalem, olent suavem ad irridendos stolidos fabellam:

LXIX.

Joh. Christophorus Steeb. in *Elixire solis per dulcem liquorē* comparato, recipit (quæ verba ejus sunt) Magnesiæ solis rubicundissimæ partem unam, Mercurii Philosophici partes duas, hæc jungit ad aram Vulcani, &c. Sed quid hîc intellectum velit per *Magnesiam solis*, per *Mercurium Philosophorum*, oppidò ambiguum est. Non prætereundum hîc *Vellus aureum Moglini*, in quo potissimùm agit de Auro potabili, cujus natales sint aurum, & terra rubra. Si hariolari liceret, putarem, à *Moglino* intelligi mucilaginem illam, quæ rubicundâ facie, aquis stagnantibus, æstate fervidâ incumbit; sed cùm neque exercitatissimæ dextræ *Kunchelius*, nec alii in Artis operibus probè subacti ex illâ massâ aliquid potuerint elicere, quòd intimam solis texturam dissolveret, vero simillimum fuerit, nec fortunam *Moglino* aspirâsse faventiorem.

LXX.

Huginus à Barmâ in *Regnis Saturniis* Arcanum Hermeticum ita depingit, ut adyta ejus præcipua videatur penetrâsse. Inter alia: *Mercurius noster*, inquit, *mollia indurat, dura mollit, volatilia fixat, & fixissima volatilia reddit: viva mortificat, mortua vivificat, ac resuscitat, humida siccat, sicca humectat.* Hunc qui sibi reddiderit obnoxium, haud dubius est Hermetis antiqui hæres. Interea *arcanum* ejus *corallinum*, quod ita liberaliter publico communicat, vix multos inveniet imitatores, propter & diuturnum in laborando tædium, & suspicionem imperfectionis, quòd in præparatione desideretur enucleatio liquoris Alkahest, cujus unius ministerio, secundum *Helmontium*, Mercurius debitam hic constantiam addiscit.

LXXI.

Johannes de Monte-Snyders in suâ *Medicinâ universali* id potissimùm agit ut metalla per mineralia destruantur [hoc est, ut impurum eorundem sulphur, operi noxium removeatur] & post destructionem ope butyri Reguli Antimonii reviviscant, in statum, & vitam meliorem. Destruit autem eadem pulvere illo solenni Paracelsico (quem *verbenas adole* vocant) qui recipit tartari partes duas, nitri quatuor, sulphuris octo. Processum totum, ex ore *Monte-Snyderi* exceptum graphicè delineat *Kenelmus Digbæus* in *Secretis* suis jam in scripto posthumo luci publicæ expositis. Et quidem verè inter adeptos cooptandum esse *Monte-Snyderum* plures existimant, inque iis celeberrimus Aquisgranensium Medicus, *Dn. Blondellus*, qui mihi frustillum auri ab eodem Aquisgrani confectum unà communicavit, addito oculatorum Aurifabrorum, qui metamorphosi adfuerant testimonio. Ego qui nec quicquam *Monte-Snydero* per me, nec amicissimo Blondello detractum velim, putarim Artificem quidem esse *Monte-Snyderum*, sed vix noto illo processu vestigia Antiquorum in magno Opere signata esse secutum, utcunque particulare quoddam fortassis naturæ hoc pacto extorserit.

LXXII.

Fons fontium Arcani Naturæ aperti, quem *Anonymus* Germanus anno MDCXXVIII publici juris esse voluit; sic satis aptè, ex disciplinâ Veterum, se explicat, adeo ut non difficulter credam intima Artis penetralia eidem patuisse; id quod & ipse non obscurè præ se fert. *Johannis Othonis Helbigii* scientiæ Chemicæ, *Introitu in veram, & inauditam Physicam*, aliisque scriptis Orbi literato ostentatæ famam, cùm ampla, & magnifica esse cœpisset, oppidò imminuit *Anonymus*, retexendo Arcanum secreti ejusdem symbolum, *Vis aliena tessa*, in sententiam hanc Latinam: *Essentia Saliva*, quæ Antiquorum unanimi de Lapide opinioni nequaquam respondet, licet eorum nonnulli, inque iis *Morienus* videri possit istuc collineâsse, cùm aliud prorsus intuens ita scriberet: *Materia hæc, ò Rex, inte est, immò à te capitur.*

LXXIII.

Theodorus Mundanus epistolâ, *de quintâ essentiâ Philosophorum*, ad illustrem Archiatrum Britannicum, *Edmundum Dichinson*, ex multis ibidem signatis vestigiis colligitur verus sine controversiâ Magisterii Philosophici possessor; sed ita per ambages & diverticula incedit, ut circumspectum esse oporteat, qui, ubi seriò, ubi simulatè loquitur, possit internoscere. Neque enim ut jacent, intelligenda sunt, quæ prolixe affert pag. CLXXXXVII. sequæque ad infinitos, immò eos supervacuos labores aperiunt fenestram. Interea vel ex hoc ungue leonem æstimamus, sed qui unguem suum callidè tegit, quoties propter insidiatores necesse est. Vir cæteroquin maturus judicio, pietate gravis, & ab ineptiis seculi alienissimus.

LXXIV.

VVilhelmus Schroter, Baro, & Socius Societatis Regiæ Anglicanæ in *Instructione suâ necessariâ de Chrysopoeâ*, satis declarat ingenium locuples, sensus argutos, experientiam omnino variam, sed in finum intimum Naturæ metallicæ se admissum, quâ est ingenuitate, Lugduni in Batavis mihi olim cognitâ, nusquam sustinuit profiteri. Meditationes quidem suas de subjecto magni operis hinc inde proponit, sed quas nemini desiderat obtrudere. Quæ de Wagnereckii artificio inspergit, mihi quidem ferè persuadent, Wagnereckium in progressu operis rectam instituisse viam, sed principio non satis sollicitè purificâsse materiam, atque inde secutam in projectione infirmitatem.

LXXV.

In Nucleo Alchymiæ, Irenæi Philoponi Philalethæ via illa, quam calcavit in *Introitu aperto* ipsius antecessor Philalethes, aperitur, munitur que uberius. Hanc autem initio operis, mille fastidiis, longoque obseptam esse labore, non potuit diffiteri primus Philalethes. Sed si quis semel primos in hac viâ progressus fecerit salutares, in praxi postea sine magno sudore versabitur. Interea, varia addidit, hic *Irenæus* diligentiæ singularis argumenta, ut: *uni libræ Mercurii in projectione non decedere nisi scrupulum unum*; id quod facilè ostenderit, non esse tantum aquosæ humiditatis, aut fæcum arsenicalium in Mercurio quantùm Auctores quidam prædicant; *Item pondus Iovis tingendo crescere, excluso aëre, qui in poris ejus antea continebatur: Solem affusâ tincturâ visum sibi abiisse in vitrum album, quod permistum aliis metallis pondus solis expediit, non colorem, &c.*

LXXVI.

La vera Dichiaratione di tutte le methaphore, similitudini, & enimmi, degl' Antichi Filosofi Alchimisti, &c. per *Evangelistam Quattrami* Venetiis A. MDLXXXVII excusa vix aliud est, quàm perpetua in spurios seculi ipsius Chemistas invectiva; pauca enim de verâ metallorum naturâ Philosophicorum attinguntur, & ea non quidem inutilia, sed ad conciliandum in magno opere lumen parum profutura. *Nuova minera d'Oro* di *Flavio Girolami*, Venetiis A. MDLXXXX. edita, in eo præcipuè versatur, ut majestatem, veritatemque Artis Chemicæ strenuè vindicet, id quod etiam disertè, eruditeque exsequitur. Scriptor variæ, vastæque lectionis, nec à rationibus Philosopho dignis imparatus; qui tamen operi praxeos vix manum admovit ipse, contentus dignitatem Artis primariæ pro virili propugnâsse.

LXXVII.

Lux obnubilata suapte naturâ refulgens, de lapide Philosophico (quem *Anonymus* vetustior versu Italico expressit, recentior *Anonymus* illustravit commentariis, Venetiis A. MDCLX) paucis quidem, sed efficacibus aphorismis docet, se plenam Artis cognitionem assecutum esse; quam tamen ex consuetudine Artificum & celat simul, & simul revelat. *Breve Tesoro Alchimistico Josephi Marini*, Venetiis A. MDCXLIV, evulgatus, hæret in particularibus, ceu vocant, iisq; maximam partem incertis, & exspectationi non respondentibus. Nec aliud ferè

ferè judicium ferendum de *Lapide Lydio Naturæ Aureæ*, quem scripsit A. MDCLXIX. *Sertimontius*. Laudatior *Justinus Pustevinec*, qui licet præcipuè stylum adversus Sophistas convertat, circa finem tamen opusculi, de veritate Magisterii & vestibulo Operis sobriè, & ex arte differit.

LXXVIII.

Ludovicus de Comitibus, variis scriptis Chemicis inclutus, & Venetiis mihi olim familiaris, multa mecum de secreto Hermetico disputavit, candidè, humaniter, doctéq; omnia, sed ex quibus tamen exsculpere non licuit, ipsũ ultra theoriam in hoc genere processisse. Accedebat jam tum Viro optimo fatale malum, cæcitas, absque quâ fuisset, meditationes suas fortassis ad optatam provexisset metam. Liquorem *Alkahest* visum sibi aliquando professus est, sed alienâ manu præparatum, adjiciens, enchiresin ejus laboriosissimam esse, præparari ex Mercurio dulci vel trecentis sublimationibus fatigato, & pòst in cellâ tandem in liquorem fatiscente: totam conficiendi legem à se communicatem esse Dn. *Vaibel*, Ducis Neoburgensis Archiatro, eumq; in eo esse, ut rem experimento permittat.

LXXIX.

Petri Arlensis de Scudalupis opus præ se fert non levem in his sacris experientiam, sed ex quâ nihil adeo hodie proficies, ita Parentis experimenta castravit filius, successor imperitus, de quo disertiùs scribit celeberrimi *Dan. Georg. Morhofii Polyhistor. G. Clauderus methodum conficiendæ Tincturæ Universalis* non ita pridem scripto consignavit, docto quidem illo, & candido, sed cùm certam argillæ speciem pro genuino Magisterii subjecto agnoscat, mentem tabulæ Smaragdinæ non satis liquidò assecutus esse videtur. Nisi forsan credere oporteat, Virum celeberrimum magis adeo ita scripsisse, ut peritorum experiretur judicia, quàm ut in eam se constanter ingredi sententiam testaretur. Ad summam, quicquid ex istiusmodi argillis (quarum non paucas ad examen vocavi) exprimitur, vel fugax est in igne, vel cadaveris instar metallis fusis non permiscetur, sed obiter tantùm incumbit, quod contra ingenium veri subjecti esse quivis animadvertit.

LXXX.

Magni Philosophorum Arcani Revelator nuper adeo Genevæ in hanc scenam prodiit; sed pauca ita revelat, ut lectori veritatis avido usui, aut luci esse possint; quin & habet aliquid rhapsodiæ simile, unde lectionem ejus tyroni puto infrugiferam. *Icon Philosophiæ Claudii Germain* novo instituto ad Mercurium Arsenici, tanquam sacram anchoram confugit, illo in subjecto certum Artis magnæ principium latere existimans. Nobis autem iste arsenici Mercurius (qui non difficulter elicitur) nihilo generosior est vulgari, quicquid etiam de Imp. Caligulæ experimento tradat *Plinius*. Etsi seriò ita arbitratur *Cl. Germain*, cur non perstitit in Opere, etiam à morte Reginæ Poloniæ? [cui manum in operando locaverat] sed nimirum arsenicum & Sibyllæ, & Antiquorum aliorum, designat non fugax illud minerale, sed ἀρσενικὸν ti, hoc est, masculum quiddam, quod Mercurium sive vulgi, sive corporum cogat in obsequium.

LXXXI.

In infinitum propemodum excurreret dissertatio, si vel ad omnes qui secreta ejusmodi pollicentur, se se diffunderet, vel unà Iatro-Chemicos, *Hartmannum, Crollium, Libavium, Schroderum Bequinum, Glauberum, Minsichtum, Zwelferum, Rolfincium, Glaserum, Februarium*, &c. complectetur: quorum industriam, ut in suâ palæstrâ laudabilem meritò commendamus, sed unà putamus, hos omnes plus temporis collocâsse in extorquendis naturæ per violentiam suis dotibus, quàm in genuina ejus virtute modestè & suavis ter elicienda. Unde satis appositè *Sendivogius*: *Si hodie*, inquit, *reviviysceret ipse Philosophorum Pater Hermes, & subtilis ingenii Geber, cum profundissimo Raymundo Lullio, non pro Philosophis, sed potiùs pro discipulis à nostris Chemistis haberentur; nescirent tot hodie usitatas destillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia Artistarum opera, quæ ipsorum scriptis hujus seculi homines invenerunt, & excogitârunt. Unicum tantùm nobis deest, ut id sciamus, quod ipsi fecerunt, Lapidem scilicet Philosophorum, seu Tincturam Physicam.*

LXXXII.

Coronidis loco id unum nunc reliquum est, ut quibus peculiaris Numinis æterni providentia Dianam hanc nudam spectare dedit, peculiari etiam sanctimoniâ vitæ cæteris mortalibus præluceant, memores dirarum Philosophicarum, si cuiquam indigno Eleusinia hæc sacra aperiant. Audiatur *Rosarium Philosophorum*: *Qui revelat*, inquit, *secretum Artis, maledicetur, & morietur apoplexiâ.* Nec mitior *Lullius* in practicâ: *Sub anathematis pœnâ*, inquit, *prohiberis, ne alicui discooperias, nam à Deo maledictus est, qui discooperit. Et ideo Philosophi sic celaverunt, &, Deo dante, celabunt futuris temporibus.* Iterum *Lullius* in *Testamento novissimo*: *Nè thesaurum*, inquit, *indignis dispergas, nè Deus judicium à te deposcat.* Tandem & *Idem* in *Theoriâ*: *juro tibi*, inquit, *supra animam meam, quòd si ea reveles, damnatus es, nam à Deo procedit, & ei debetur.* Eodem modo fulminat *Aquarium Sapientum*: *Si*, inquit, *cuiquam indigno, aut impio Arcanum revelaveris, æternæ salutis facies jacturam.*

Tantum.

SECTIO SECUNDA.

Veritas Alchemiæ, atque Lapidis existentia, ex Argumentis pro & contra allatis, Experimentis variis, immò Jurisconsultorum Judiciis, comprobatur.

SUBSECTIO PRIMA

De Lapide Philosophorum Dissertatio, ex ATHANASII KIRCHERI è Societate Iesu *Mundo Subterraneo* descripta.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit Lapis Philosophorum, *quidnam* Elixir *seu Tinctura Philosophica, & an ejus ope verum & naturale* Aurum *arte produci posit.*

VIX ullum in Physiologia argumentum tot, tantisque, tamque acribus Auctorum velitationibus exagitatum, tanta opinionum varietate discerptum, (quibus intricato opinionum fune sese nunc in hanc, nunc in illam partem trahere, lite in hanc usque diem pendente, contendunt) quàm hoc de *Chrysopœia* thema sanè curiosissimum reperi. Ego sanè ultrò citroque singulorum rationes penitius ponderans, quid sentiam eo quo par est candore aperiam. Quod dum facio, non cum Pseudochymicastris rudi & illiterato hominum genere, sed cum Philosophis mihi negotium esse, *Lector* sibi persuadeat.

Quatuor principales circa *auriferam Artem* sententias reperio. Prima eorum est qui Chrysopœias Artem ἀδύνατον putant. Secunda eorum qui ex Mineralium metallorumque glebis arte separant, quam *metallurgiam* vocamus, de qua nulla est prorsus difficultas, cùm istiusmodi aurum, argentumq; primùm in humanæ negotiationis commercio locum meritò obtineat. Tertiam sententiam Theologi potissimùm tuentur, qui asserunt *aurum* quidem posse produci quasi verum, quod tamen pro vero non liceat vendere æquali pretio, quo verum venditur, neque in Medicinis illud adhibere licitum esse, quod nos imposterum *Sophisticum* appellabimus, fitque, cùm auro & argento aliud quodpiam metallum conveniens adjungitur, unde per artem tertium quid resultat, & sub auri nomine venditur, eoque Collybistæ ut plurimum utuntur, quam & *legam* vocant. Quarta sententia propria Alchymistarum est, qui arte Chymica *aurum* non solum verum, & genuinum, sed & naturali multò nobilius, excellentius, puriusque produci posse existimant. Nos media via incedentes, neque χρυσοποιΐας ἀδυναμίαν, neque etiam eo modo id fieri, quo Alchymistæ illud produci posse existimant, asserimus. Quod ut ostendamus, primò de *Lapide Philosophico*, circa quem totus cardo controversiarum versatur, cujus ope metallica corpora imperfecta in aurum, vel argentum pro medicina rubri, vel albi ratione transmutari, tingi, & per projectionem in infinitum multiplicari posse asserunt.

Lapis Philosophorum.

Lapis Philosophorum definitur ab Alchymicis, magnum in arte mysterium, & universalis medicina, quæ non modò corpus humanum validum in suo vigore conservat, læsumque pristinæ sanitati restituit, sed etiam metalla imperfecta depurando, decoquendo, nativum colorem ministrando ad summum finem, quem natura intendit, brevi temporis spatio in purum *aurum*, *argentumque* transmutat in infinitum multiplicabile. Alii talem ei definitionem assignant: *Lapis Philosophorum* est purissima, fixa, simplicissima substantia metallica, quæ supra metalla projecta infinita quantitate, illa in verum *aurum* aut *argentum* convertit, & humanum corpus in suo vigore conservans: vel, qui metalla à natura summè depravata, frequenti solutione ad secundam generationem perducit. Hoc alii

Elixir

Elixir vocant; alii *Tincturam*, quæ omnia metalla in aurum argentumque ſubſtantialiter tingit, ita ut ſi mare foret Mercurius; illa univerſum, ſuperjecta *lapidis benedicti*, ut vocant, medicina, illud ſit in aurum, argentumque pro lapidis rubei, aut candidi ratione tranſmutatura, juxta illud Augurelli:

Ipſius ut tenui projecta parte per undas
Æquoris, argentum ſi vivum tunc foret æquor,
Omne vel immenſum verti mare poſſet in aurum.

Ita dicunt *Iſaacus Hollandus*, *Paracelſus*, *Villanovanus*, quibus dici vix poteſt, quantum ſe rectè ſentientium Philoſophorum ludibriis ſanniſque expoſuerint. Quòd verò merum figmentum ſit in *ſequentibus* ampliſſimè dicetur; ut proindè haud incongruè, uti ex definitione patet, lapidem *myſterium* dixerint, cum revera totus, & ſenſu, & re myſticus dici poſſit, vetereſque Philoſophi, prorſus aliud per iſtiuſmodi lapidem, *Elixir*, Tincturam intellexerint, quàm id quod moderni Alchymiſtæ ſibi imaginantur. Mirum & illud eſt, hunc omnium penè rerum ſimilitudine deſcribi: hunc enim vocant *Cœlum, Chryſoſperma, Semen auri, Terram benedictam, Aquam vivam, Aquam vitæ, Sigillum Salomonis, Ignem naturæ, Lac Virginis, Mercurium Philoſophorum, Draconem, Aquilam, Corvum, Laton, Elixir*, omnium morborum medicamentum, de quo qui bibit non moritur, & ſimilia partim ridicula, partim irreligioſa, quæ omnia, ne tot nugis diutius immorer, vide in *Hermetem* fabuloſum, *Treviſanum*, *Iſaacum*, *Morienum* fictitium, *Lullum*, *Paracelſum*, cœteroſque Arabes in turba Philoſophorum. Ut verò adducta Chymicorum de *Lapide Philoſophorum* diſſenſio luculentius intelligatur, primò de materiâ Lapidis verè myſterioſi; deinde *de modo* eum conficiendi, dicamus, ex quibus haud dubiè propoſitæ Diſſertationis veritas eluceſcet.

Natura ex quatuor elementis tria generat principia, Salem, Sulphur, & Mercurium, atque ex iis ſimul debita proportione junctis metalla generare, arbores producere, animalia gignere, & ubi ad terminum ſuum pervenerit, tanquam ultimo fine jam adepto, ceſſare. Quæcunque enim ſub Lunæ circulo continentur, in tria diſtribuuntur genera, non plura, nec pauciora, triplici regno diſtributa, Mineralium, Vegetabilium, Animalium. In hiſce tribus Natura ſuum ſibi imperium vendicat, & iis agit, movetur, operaturque, ut ſiquid aliud extra illa quæras, id verius *in Vtopia*, quàm in Naturæ imperio quærere cenſearis. Ad naturæ itaque exemplar veluti prototypon attendere debent Alchymiſtæ, ut finem ſuum conſequantur. Nam uti in *præcedentibus* diximus niſi communem omnibus metallis materiam aſſumpſerint, ad magnæ Artis opus perficiendum, nunquam aſſurgent.

Quæritur itaque, Quænam ſit admirabilis illa Chymicorum *materia*, ex qua tantos venantur auri, argentique theſauros? In hac materia determinanda, uti explicari vix poteſt, quantum inter ſe auctores tum re, tum nomine diſſentiant, ita vel ex hoc ipſo capite Artis incertitudinem ſat ſuperque oſtendunt: vel enim unus veritatem attingit, vel omnes ſimul. Sed ſicuti illud incertum eſt, ita in poſteriori veritas tot contradictionibus involuta, locum habere non poteſt. *Villanovanus* inſectatur *Lullium*; utrumque impugnat *Paracelſus*; hunc *Libavius*, omnium bipedum quadripedumque nequiſſimum impoſtorem intitulat; omnes verò reliqui contra *Libavium* inſurgentes, Sycophantam livore plenum, mordacitate Satyrica efferum vocant, omnes tandem ſingulos fatuos, & ignaros rerum intitulant: & cum de re convenire non poſſint, in ſe invicem innumeris conviciis opprobrioſiſque nominibus, canum inſtar, ſæviunt, ut proinde veritatis indagandæ loco, non niſi convicia, ſcommata, calumnias, & maleferiatæ gentis opprobria audias.

Non minor eſt de *materiæ* denominatione diſſenſus: Nonnulli Scoriam ferri, quidam Salem, aut Alumen, aliqui Magneſiam, Cadmiam, Chalcanthum: non defuerunt, qui Arſenicum benedictam hanc *materiam* eſſe adeò firmiter ſibi perſuaſerint, ut de eo illud *Sibyllæ* indigitatum velint, ſed & recitemus verſus, ſic autem Sibylla dicit.

Ἐννέα γράμματ᾽ ἔχω, τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με,
Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται δύο γράμματ᾽ ἔχουσιν ἑκάσται
Αἱ λοιπαὶ ἣ τὰ λοιπά, καὶ εἰσὶν ἄφωνα τὰ πέντε.
Τοῦ παντὸς δ᾽ ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς ὀκτώ,
Καὶ τρεῖς τρὶς δεκάδες, σύν γ᾽ ἑπτά γνοὺς δ᾽ ἐτὰς εἰμὶ
Οὐκ ἀμύητος, ἔσῃ θείης παρ᾽ ἔμοιγε σοφίης.

Quæ ſic interpretor.

Sunt elementa novem mihi, ſum tetraſyllabos autem,
Percipe me, primæ tres ſyllabæ efficiuntur
Ex binis omnes elementis, cætera reſtant
In reliquis, quorum ſunt non vocalia quinque:
Totius numeri bis ſunt hecatontades octo,
Et ter tres decades cum ſeptem, ſi ſcieris me,
Non te, qua potior, Sapientia Diva latebit.

Hiſce Verſibus *Cardanus*, *Ronconetus*, & *Paracelſus*, primam lapidis materiam divina quadam revelatione per *Sibyllam* indigitatam aſſerunt, aliamque non eſſe, quàm *Arſenicum*: Ratio, quia Arſenicum eſt tetraſyllabum, & novem literis conſtat. Hanc verò frivolam conjecturam eſſe hinc patet; quod *Sibylla* non de materia lapidis, ſed de nomine Dei myſtico, hoc loco, uti ex contextu Prophetiæ patet, locuta ſit. Unde ego penitiùs oraculi ſenſu expenſo, ibidem *Sibyllam* ſub allegorico, & ænigmatico numerorum calculo quem Græci ἰσοψηφίαν vocant, nomen Chriſti indicaſſe reperio: nomen videlicet ὁ Ἄνθρωπος Θεὸς homo Deus, ſive Deus homo. Jam utrum ita ſit, videamus. Primò dicit, *ſunt elementa novem mihi*, & totidem literæ reperiuntur in ὁ ἄνθρωπος; habet & idem hoc nomen *quatuor ſyllabas*: tres ſyllabæ efficiuntur ex binis elementis, ἄν, θρω, πος. *Cætera reſtant in reliquis*, id eſt, Θεός. *Sunt autem horum quinque non vocalia*; videlicet in aſſumpto nomine ἄνθρωπος conſonantes quinque, ν, θ, ρ, π, ς. Numerus verò, qui inde reſultat, *ſunt bis hecatontades octo*, id eſt, 1600. & *ter tres decades*, i. e. 90. cùm 7. adeò ut totus numerus ſit 1697. Si itaque ὁ ἄνθρωπος Θεὸς in numeros reſolvatur, habebis eundem ferè numerum, de quo *Sibylla* loquitur, ut in margine patet 1674. Ἀρσενικὸν verò reſolutum, nonniſi 560. continet, qui numerus oraculo ἀνισόψηφος, quantum ab oraculi verbis diſſideat, quis non videt? Sed hæc πάρεργος.

α	1
ρ	100
σ	200
ε	9
ν	50
ι	10
κ	20
ο	70
ν	50
	560

ο	70
α	1
ν	50
θ	9
ρ	100
ω	800
π	90
ο	70
ς	200
θ	9
ε	5
ο	70
ς	200
	1674

Sunt alii, qui ad *Lapidis materiam* bufones, capillos, ovorum putamina, & ne quid turpitudinis deſit,

sit, fluorem menstruum, aut sanguinem humanum, mumiarumque condituram assumunt. Quidam tandem in terra, aqua, aëre, in stabulis, ac latrinis inquirendum esse censent; & quamvis sapientiores hæc omnia de sale ubique reperibili sub allegoria quadam intelligi debere putent: multi tamen, uti *Bacon*, sub reali sensu, uti ex operationibus ejus patet; hæc accipiunt. Qui tamen propius accedere videntur, sunt ii, qui *Sulphur & hydrargyron* propriam lapidis materiam asserunt. Sed ne siquidem inter se concordant, dum nonnulli sulphur, & hydrargyron minerale, quidam illud quod Philosophorum vocant, intelligunt; & in hoc plerique celebrioris nominis Philosophi conveniunt. Quid verò sit Sulphur, & Mercurius Philosophorum, paulò post patebit. Qui verò Sulphure, & Mercurio vulgari lapidem fieri posse sentiunt, summoperè hallucinantur. Quamvis enim immediatè naturam imitari conentur; occultos tamen Naturæ motus, processus, semitasque incomprehensibiles uti ignorant, ita in perpetuis quoque tenebris hærebunt.

Qui denique argentum vivum, & sulphur, quam primam metallorum materiam audiunt esse, decoquunt, meritò oleum & operam perdunt; cùm argentum vivum, & sulphur, ex quibus aurum & argentum generatur, non sit ex mente Chymicorum, illud vulgo, cum illa duo suam perfectionem graduum consecuta sint: argentum siquidem vivum, si vel minimo igni admoveas, fugiens tenues evanescit in auras, atque mixtum quoque secernitur, adeò ut nullis claustrorum repagulis stringi possit. Sulphur quoque igni appositum in alias, & alias formas convertitur, cum tamen amborum conjunctio ad finem usque digestionis in generatione metallorum sit necessaria.

Falluntur quoque, quotquot in Marchesitis, Tutia, Antimonio, Arsenico, Auripigmento *lapidem* illum quærunt: cum in iis Sulphur prorsus inseparabile sit, quod tamen ultimate resolvant, separentque, nigil unquam efficient, adeo ut eo à dictis speciebus Mineralium separato, reliquum abire in pulverem necesse sit. Qui verò in vegetabili natura *lapidem* quærunt, hi prorsus à Schola Chymicorum eliminandi sunt, cùm singulæ rerum species in proprio suo naturæ gradu generatione perficiantur: homo hominem, bos bovem, planta plantam suæ speciei. Frustra itaque laborant, qui ex *vino* uti *Lullus*, lapidem confici posse putant; frustra qui ex humano sanguine aut urina, aut ovorum testis, uti *Rogerius Baconus*: stultè enim in natura quæritur, quod in ea non est: *non enim de spinis uvæ, nec de tribulis ficus colligi possunt.*

Toto itaque cœlo, & contra Naturæ dictamina errant male feriati quidam Alchymistæ, qui *Lapidem* extra propositi sui fines in nescio quibus rebus incongruis, dissimilibus, heterogeneis quærunt; materia, ex qua Lapis conficitur, lapis mineralis naturę sit oportet: sunt autem mineralia alia minora, majora alia. Minora sunt, quæ sine argenti vivi additione producuntur: ut sunt lapides, salia, & corpora pure sulphurea. Majora sunt, quæ ex argento vivo constant, quorum alia malleum, uti aurum, argentum, æs, ferrum, plumbum, stannum, sustinent: alia non sustinent, uti Antimonium, Magnesia, Marchasita, diversæ pyritum species, quæ licet Mercurio imbuantur, is adeo tamen male contemperatur dictis corporibus, ut figi nulla ratione possit, ac proinde ex consequenti materia Lapidis esse non possunt. Neque quicquam ad *Lapidis* fabricam conferunt minora mineralia; uti sunt salia, nitrum, alumen, sal plumæ, &c. tum quia eorum productio cum argenti vivi generatione in forma, natura, & compositione differunt: tum quia unius speciei una est natura, & seminis proprietas, ex qua producitur; accedit, quòd metallicis corporibus planè contraria quoad naturam reperiantur; salina enim corpora metalla corrumpunt, rodunt, & destruunt, & prout fixa, aut non fixa, pura, aut impura fuerint, omnia in nihilum redigunt, & quò subtiliora sunt, eò magis metalla à sua natura aliena reddunt, illorumque humidum innatum, in quo lapidis secretum latet, comburunt. Unde quicunque aquis fortibus, & acutis, cæterisque corrosivis metalla in materiam primam revocare conantur, *Sisyphi* saxum merito volvunt, cùm prorsus heterogeneæ naturæ ab iis, ex quibus Chymici Lapidis fabricam moliuntur existant: neque sulphurea corpora quidquam ad rem faciunt, cùm semper inficiant, denigrent, & corrumpant. Cùm itaque metallis sint contraria, quomodo medicinam metallis salubrem præstare possint, non video: & tamen vix ab ullo ferè Auctore processus artis, ut postea videbimus, præscribitur, in quo & salia, & imperfecta metalla non ingrediuntur; sunt enim præcipui, vel ipso fatente Paracelso lib. 3. de Natura rerum, *Mortales metallorum hostes, omnes aquæ fortes, omnes aquæ regiæ, omnia corrosiva, omnia salia, Sulphur crudum, Antimonium, & Mercurius. Salina quippe corpora antipathiam suam, vel in hoc ostendunt, quòd omnia metalla mortificent, calcinent, corrumpant, & in nihilum redigant.* Sulphur *virus suum fumo ostendit, eo nempe Veneri suam albedinem suffocat, & ex colore flammeo albam reddit, metallis verò albis, ut Luna, Saturno, & Marti, sublato candore rubedinem subfuscam inducit: Aurum quoque ex aureo colore nigrum, & deforme reddit*: Antimoninm *iis, cum quibus miscetur metallis fumo suo naturalem colorem surripit alio substituto:* Mercurius, *sine quo tamen nihil in magno opere fit, metallis mixtus in amalgama solvitur, fumi sui tyrannide omnia fragilia, & immalleabilia reddit, calcinat, & dealbat: hic potissimum perniciosus hostis est: Nam mox, ac Mercurius pertica ferrea illitus fuerit, perticam non secus, ac Vitrum frangibile reddit. Saturnus, seu plumbum aurum disrumpit, deformat, & invalidum reddit, stannum quoque omnia metalla dura, & ad malleum ineptа facit.* Quid itaque ad *Lapidis* opus conferre possint tot hostium sese invicem interimentium strages, quis concipiet? Quòd verò nonnulli *Vitriolo* utantur, in tantum eo utuntur, in quantum æreis corpusculis refertum est, adeò ut Vitriolum nihil aliud esse videatur, quam cuprum liquidum & aquosum: quamvis ex eo solo tinctura fieri non possit, nisi ei purissimi Mercurii substantia cum ingenito suo sulphure jungatur. Cùm itaque ex hujusmodi Lapis obtineri non possit, ratio suadet, ut Alchymistæ, si Lapidem conficere velint, materiam aliquam accipiant, in qua tria principia sine omni labe inveniantur: Quæ qualis sit, & an dari possit, examinandum restat.

Metallorum genesis aliunde non procedit, nisi à Sulphureo Mercuriali vapore, qui pro ratione terreni, aut Matricis puræ aut impuræ, Metallum nunc purum, nunc impurum producit; atque hunc vaporem semen metallorum dicimus. Est autem *Sulphur* duplex, uti & Mercurius: Innatum, & adveniens: *Innatum Sulphur*, quod & vivum dicitur, ac simul cum semine confunditur: atque hoc ipsum

Kircherus Mundus subt.

ipsum est, quod metalla promovet, materiam dispositam in aurum, & argentum convertit, nisi ab adveniente aliquo alio obruatur; &, ut diximus, nihil aliud est, quàm vapor ille purissimus, & igneus, qui vim coagulandi mercurium habet. *Adveniens* verò, sive externum *sulphur*, sive minerale in suo Naturæ statu jam constitutum, grossum, fæculentum, adustibile, unctuosumque, tantum abest, ut metallorum perfectionem promoveat, ut potiùs adustiva sua qualitate & mole sua mirum in modum impediat; semen verò innatum purum, si puræ matrici fuerit concreditum, id eodem in loco purum etiam metallum sine longo Naturæ labore, miro quodam naturæ magnetismo generabit, scopum suum assecutum, dum id facit, ad quod semen ordinatum fuerat. At contra, si semen hoc in matrices impuras variisque terrestrium glebarum quisquiliis contaminatas inciderit, secundum majoris, minorisque impuritatis gradum, metallum, aut minerale quoque nunc perfectius, modò imperfectius producet, ut suo loco fusè deduximus. Si vero in genesi terrestris, & adustibilis fœculentia sese admiscuerit, pro fœcum copia, *antimonium*, *marchesitam*, *pyritem*, aliaque non ductibilia mineralia gignet, quæ quia de mercurio participant, liquefieri quidem possunt, ad perfectionem autem à Natura promoveri non existimantur. Sin autem sulphureæ fœces paucæ, & subnigræ se se commiscuerint, & Mercurius non satis coctus fuerit, *argentum vivum vulgi* fiet. Sed si fœces malæ, mali saporis, & fœtidæ, nec non virtutis debilioris fuerint, illæ Mercurium inficient, illudque fragile, ponderosum, luteumque reddunt, quod uti non bene coagulatur, ita quoque in *plumbum* degenerat. Si vero sulphur malum fuerit, non bene cum mercurio miscibile *stannum* generat. Si verò sulphureæ illæ fœces petrosæ, immundæ & terreæ fuerint, *ferrum* producent; & si sulphur ejusmodi rubeum, & adustum fuerit, *æs* gignetur.

Atque ex his fusiùs forsan, quàm par est, luculenter patet, quid Alchymistis agendum sit, ut ex dictis intentum illud *semen metallicum* extrahant, quod tametsi in iis inesse negare nequeamus, eductionis tamen ratio tanto est incertior, quanto modus naturæ, quæ illo semine in metallorum genesi utitur, nobis est ignotior, imò vix humano ingenio investigabilis; neque ab artificibus ulla adhuc ratio, quæ intentæ *Lapidis* confectioni satisfaciat, inventa fuit. Non ignoro, tale sulphur spermaticum in solo auro & argento latere purissimum, sed hoc ab auri incorruptibili & indestructibili substantia separare, hic Rhodus, hic Saltus.

Quidnam autem illa prima materia, sive *Mercurius Philosophorum*, seu Sulphur spermaticum, aut vapor ille metallogeniticus sit, difficile est per experientiam, utpote ab omni sensuum ministerio remotissimam, cognoscere. Dicunt Alchymistæ, esse tertiam quandam naturam communem, & alteratam ex diversa commixtione, & digestione sulphuris, & hydrargyri, in qua vis mineralis ad generandum mixtum inexistit, quæ duo agunt, & patiuntur inter se perpetuo, donec traducantur à forma corporum imperfectorum primò generatorum in formam aliam, & tandem perveniant continuatis digestionibus & purificationibus ad ultimam illam, & perfectam formam, quæ est *forma auri*, in quâ est ultimus motus terminus; ubi etiam agens, id est, sulphur omninò à sua materia separatur. Hoc uti vel ipsi Alchymistæ f[...]entur, multi quidem quærunt, paucissimi inveniunt, aut si invenerint, præparationes tamen, id est, proportionem in *Lapide* conficiendo debitam ignorant; & tamen omnes fatentur, ex hisce solùm medicinam elici per artem, in quibus habitabit potentialiter per naturam, & in quibus perfectio puræ materiæ, adeoque omnia metalla reperiuntur. Ex quibus apertè colligitur, illos supponere illud, quod incertum est, & in inaccesso Naturæ gazophylacio adhuc latet absconditum; subjectum, inquam, infinitis adhuc difficultatibus, necnon contradictionibus intricatum, perplexumque. Sed ut ad materiam paulò ante descriptam revertamur, quæro, quænam sit illa natura communis? respondent esse materiam alteratam ex diversa complexione, ac digestione Sulphuris, & Mercurii resultantem. Quæro, utrum illa commixtio sit *Sulphuris, & Mercurii vulgaris, utrum Philosophici? Si prius*, jam sibi apertè contradicent, cum illa in Lapidis opus assumi debere minimè censent; *Si posterius*, Quæro quidnam sit istiusmodi *Sulphur*, & *Mercurius Philosophorum*? Dicunt esse primam metallorum originem, atque adeo apertum circulum committunt, notumque per ignotum definiunt. Quæro iterum *quomodo* illa *separentur*? Respondent à forma corporum imperfectorum, quæ jam in statu suo constituuntur, in formam aliam, quæ est auri. Quæro *quomodo* in formam auri transmutari possit, cum imperfectorum corporum forma aurum non sit, neque etiam dare possit quod non habet: aut si per semen id fieri dicant, quomodo illud semen per tot digestiones, ignisque tormenta non penitùs destruatur? Respondent, formam hanc educi ex potentia materiæ in aliam formam auri per varias operationes, quibus materia elaboratur. Sed jam examinandum est, quomodo, quo studio, quâ laboris pertinacia *materiam*, nec dum tamen adhuc iis cognitam præparare studeant, ut tandem inde mirificus ille fœtus emergat. Sic autem procedunt.

Processus in Lapide conficiendo *usurpatus à Philosophis.*

Artifices itaque *primam materiam*, de qua in præcedentibus locuti sumus, postquam invenerunt, si tamen invenerunt, primò eam calcinandam censent, & ab omnibus suis sordibus purgandam, calorem restituendo, humoremque innatum conservando: nam in calcinatione, uti aiunt, Chymica nulla debet fieri corporis diminutio, imò potius multiplicatio; deinde calcinatæ materiæ crassitiem in quandam liquidam substantiam attenuantes, in suam *primam materiam*, (si Diis placet) reducunt, quam vocant aquam mineralem, quæ manus non madefacit, tuncque fit unum in genere, in numero non item; cujus Solem appellant patrem, matrem Lunam, & mediatorem Mercurium, juxta *Tabulam Hermetis*; & alteratur corpus sua propria forma, sed nova illi inducitur immediatè, cùm nihil in rerum natura omni spoliatum forma reperiatur.

Hoc pacto jam separant ex ipsa jam soluta substantia quatuor elementa, illaque dividunt in duas partes; in *ascendentem* aut spiritualem, & *inferiorem*, sive terrenam: quæ duæ partes sunt unius tamen naturæ; nam inferior est fermentum ipsam figens, & superior est anima totam ipsam vivificans: harum tamen divisio est necessaria; ut facilius

lius transmutentur tandem inter se omnes, & pars terrena transeundo in aquam, nigrescat, & aqua postea transeundo in aërem dealbetur, & aër in ignem convertatur, pericyclosi perfecta.

Separatione elementorum facta, *conjunctionem* faciunt aquæ, & aëris cum terra, & igne, ut unum quodque elementorum in altero dispergatur, servata proportione; tribuuntque hac ratione mari tres partes aquæ suæ, fœminæ verò novem, & tunc simile suo simili applaudit & par pari gaudet, propter concupiscentiam adhærentiæ materialis maxime & formæ sulphureæ.

Hæc itaque conjuncta *putrefaciunt*, humido tamen calore, ne igne accenso Mercurius separetur, vel in altum feratur propter naturam suam spiritualem, ut hac corruptione alteretur materia, & elementa naturaliter dividantur, & regeneratio subsequatur: Nihil enim nascitur, vel crescit, ne inanimatum quidem, nisi putrefactione facta.

Post putrefactionem ad *coagulationem* accedunt, atque eodem calore temperatissimo perpetuo materiam alterante, tam intrinsecus, quàm extrinsecus operantur, donec materia albescat, & perlarum referat similitudinem, fitque tum spirituum volatilium cum corporibus confixatio, ac vera coagulatio. Album hoc, *spinam* vocant, & sulphur album incombustibile, quod nunquam ab igne recedit.

Ad *cibationem* denique se conferunt, nempe ad subtilis ingrossationem, & crassi subtiliationem, commiscendo aquam suam cum cinere, & lac suum cum terra foliata, moderatè quidem, ut sic albedo & rubedo, bonitas, quantitas, & virtus ipsius crescat, & augeatur, atque coquendo, materia nutriatur.

Tunc materiam *sublimant*, sublimatione non vulgari, quæ tamen qualis sit concipi non potest, illamque sic ab immunditiis omnibus expurgant, corpus extollendo ac ipsum spirituale, & spiritum corporalem, ac fixum reddendo, salsedinemque sulphuream minuendo, ut totum dealbetur, ac citissimè liquefieri possit.

Absoluta sublimatione materiam *fermentant*, spiritum cum sua terra dealbata, & calce tanquam cum suo fermento conjungendo, aut animam cum corpore incorporando: Non enim possunt ostendere suas virtutes permanentes accidentia spiritualia, nisi cum corporibus fixis conjungantur, tanquam cum fermento, quod reducit sibi appositum ad sui naturam, colorem & saporem, per mutuam hanc & communem corporis & spiritus impressionem, sine qua opus perfici non potest, quemadmodum nec pasta sine fermento fermentari.

Ad majorem autem nobilitatem materiæ, illam exaltandam censent, spiritum augendo, terramque sublimando, & subtiliando per naturalem rectificationem, omnium elementorum *circulationem*, & veram graduationem ipsorum, donec ad perfectum amplexum reducantur. Tunc Salamandram suam solutionibus, & coagulationibus reiteratis in virtute augent, & cum novo fermento in virtute & quantitate, idque in infinitum.

Ultimò faciunt *projectionem* super imperfecta, ponderis unius supra plura secundùm medicinæ perfectionem: quantò enim magis subtiliatur, & tingitur, tantò abundantiùs operatur, & sic naturam imitando, imperfecta metalla perficiunt, ac in Lunam, & Solem convertunt, ex propriaque ipsius materia purificata arte, & subtiliata, deinde decoctione, & digestione fixata, donec in album, & tandem in rubrum prodeat colorem, volatilisque rursus facta, & iterum fixa, donec ingressum habeat, & perfectè tingat, suam conficiunt medicinam, suumque pulverem, quem *Lapidem Philosophicum* vocant: idque variis operationibus, diversis rebus, pluribus vasis, multisque fornacibus, ut ex prædictis, artis imperiti fortè conjicient: cum tamen vero Philosopho, in toto hoc magno licet opere, sit unica operatio, unicaque vita, res una, vas unum, solus ignis, solaque fornax, ut omnes illi una ore fatentur. Sed relictis verbis rem ipsam accedamus: Ex hisce enim veluti in aërem projectis verbis nihil adhuc specificari, quis non videt? Utrum verò lumen aliquod ex ipsa Alchymistarum in magna illa *Lapidis* fabrica capiamus, jam videndum restat: ex iis enim quid sperandum, quid desperandum, luce clarius patebit: *Quomodo* itaque *prima materia metallorum educenda* sit & præparanda, ex ipsa Alchymistarum ἐγχειρήσει ostendamus.

Paracelsus Materiam primogeniam metallorum hac ἐγχειρήσει præparat.

Sciendum itaque, ait, *resuscitationem metallorum duplicem esse; unam quæ metalla calcinata per reductionem in suum primum metallicum corpus redigat: alteram, quæ metalla in suam primam materiam reducat, hoc est, in argentum vivum; atque ita quidem in posteriori proceditur. Calcina metalla per Mercurium vulgi, hanc calcem, & tantundem argenti vivi pone in sublimatorio, stent aliquamdiu, donec ambo in amalgama coagulentur; postea eleva Mercurium per sublimationem a calce, elevatum iterum tere cum calce metallica, & sublima, ut antea: hoc toties fac, donec calx metallica tandem supra candelam, ut cera, vel glacies, liquefiat, tunc probe factum est. Hoc metallum ponatur in digestione ad suum tempus, & mutabitur totum in Mercurium vivum, hoc est, in primam suam materiam, qui quidem* Mercurius Metallorum & Philosophorum *appellatur, quem plurimi Alchymistæ quæsiverunt, sed pauci invenerunt. Ita jam paratur Mercurius vivus ex omnibus metallis, nempe Mercurius* ☉ ♀ ♂ ♃ ♄ &c.

Verba clara sunt, sed si expendantur ritè, non respondent praxi: primo enim *calcinat* datum metallum per Mercurium Vulgi, quem omnes artifices reprobant, tanquam operi ineptum: deinde calcem in tantum *sublimat*, donec in amalgama coaguletur, quod sine dubio nihil aliud, quàm mixtum ex calce & mercurio est, deinde hoc iterum *teri* præcipit, & toties hanc operationem peragit, donec tanquam cera super ignem candelæ liquefiat: deinde digestioni sive *putrefactioni* subjicit ad certum tempus puta mensem Philosophicum: donec totum in *Mercurium* convertatur, quem *Philosophorum* dicit. Ego verò dico, nullum in hac operatione alium nobis *Mercurium* exhiberi, quam quo primo Metallum calcinavit, & si per Sublimationem, putrefactionemque omnibus terrestribus fœcibus ei commistis quam optimè depurgatum; non tamen hinc sequi, hunc *Philosophicum Mercurium* à Mercurio vulgi indestructibili distingui, cùm nonnisi gradibus puritatis, uti in omnibus sublimatis videre est, differat. Quod verò dicit, *totam hanc calcem in Mercurium converti*, naturalibus repugnat principiis, cùm enim in calce metallica sulphur suam partem habeat, sulphuream calcis partem in specie differentem Mercurium converti, dici neque potest neque debet; cùm nulla in rerum natura vel adeò depurari queat, quæ non post se nonnihil earum terrestrium partium,

ex

ex quibus constat, relinquat. Accedit, quod Mercurius etiam vulgi ex se, & sua natura incorruptibilis, & indestructibilis sit; neque enim igne ita domari potest, ut dum tenues evanuit in auras, obvio frigore non statim in naturam pristinam, id est, fluidam revertatur, nulla ne minima quidem parte consumpta, uti jam sæpius experimento comprobavimus. Falsum itaque est, quod *Paracelsus* hoc loco promittit.

Joannes Azoth aliter conficit & præparat *primam materiam metallorum* in ordine ad Lapidem. *Mercurius*, inquit, est prima operis nostri materia, & postea fit menstruum solutivum corporum, lac virginis, & nutrimentum nigræ terræ simulque azoth ablutionis. Ex ipso Mercurio nostro solo elicitur omnis virtus artis. Est in Mercurio quidquid quærunt sapientes. Quomodo verò Mercurius ille præparetur à *Joanne Azotho*, qui sua pleraque ex *Raymundo Lullo* descripsit, accipe.

CAPUT II.

Utrum vera & realis transmutatio unius metalli in aliud detur.

Est hoc præcipuum fundamentum eorum, qui *Auriferam Artem* profitentur, quo artem veram, & realem esse demonstrare se posse existimant; & ego illis libens subscriberem, si non quoad praxim, saltem quoad theoriam; si mihi occultæ naturæ semitæ, si abditæ Naturæ in operationibus suis industriæ, quibus in rerum genesi utitur; si præcisa & absoluta combinandarum rerum proportio haud ignotæ forent.

Verùm cum *Ecclesiastici* testimonio cunctæ res sint difficiles, nec eas sermone quis explicare queat: Hinc exoritur illa animorum in indagandis rebus naturæ perplexitas, mentisque stupor, quo perculsa quantò in intima rerum indagine plus se profecisse videt, tantò à veritatis limine remotiorem adhuc sese deprehendit; ut proinde solis Angelis, dæmonibusque intimus naturæ Nucleus abditi caloris nidi, rerúmque possibilium cum activis coaptatarum modus, ratio & absolutissima proportio cognita sit.

Quæ admiranda rerum scientia, si humano intellectui communicaretur, is haud dubiè ad illud tandem, quod jam ab innumeris ferè Philosophis unicè quæsitum, tanto, tamque pertinaci studio, multorum annorum spatio, irrito labore exoptatum fuit, pervenire posset. Felix sanè is, & ter, quaterque beatus, quem aliquando in Naturæ indagine beatus error fortuito casu ad magni alicujus inventi adyta perduxerit. His tamen difficultatibus non obstantibus nonnulli artis certitudinem tantâ constantiâ tuentur, tantâ pertinaciâ defendunt, ut ad fidem ignaris rerum faciendam, non dicam sub dubio, sed vel Geometrica apodixi artis veritatem infallibilem demonstrare se velle expressè videantur. Ego sanè uti artem ἀδώνατον non facilè asseram, ita quoque quoad theoriam, probabilem tantùm esse, at vix possibilem hominibus confidentiùs assero, hoc vel maximè capite motus, quod inter tot Theoricos nullus sit, qui hujus rei praxin, nisi forsan Diabolo Magistro, aut solitis impositionum fucis, ostenderit, de quo in sequentibus fusius.

Diabolum enim multa posse ex vera scientia in transmutatione rerum naturalium, constat, quæ nos ne toto quidem ingenii conamine concipere possumus. Quis enim ex aërea substantia corpus corpori humano, aut animali cuicunque tandem haud absimile, humana industria formet? quis industria humana elementa perturbet, tempestates excitet, mare inflet? quis insecta, atque omnis generis imperfecta animalia derepentè producat? certè præter Angelum, aut dæmonem, utpotè qua pollet potentia humanâ superiori, neminem alium hoc præstare posse, quis non videt? & tamen cum talia, ac tanta operantur, non ea miraculosè, sed ex occulta nobis Naturæ potentia, & efficacia præstant, inter quæ *artem* quoque *auriferam*, quam juxta naturæ exemplar perfectè norunt, adnumerandam censeo. His itaque prælibatis, jam quid sit *Metamorphosis* illa, seu transmutatio, quâ Chrysopœi tanta miracula perpetrare se posse jactitant, examinemus, ex quâ quid fieri, quid non fieri possit, luculenter patebit.

Metamorphosis, seu *transmutatio metalli* unius in aliud, dupliciter considerari potest; primò per se, propriè & immediatè; secundò per accidens, impropriè, & mediante alio. Illa *propriè*, *per se* & immediatè transmutantur, quibus immutationis inest aptitudo, & capacitas, quæque commune quoddam subjectum, quod immutationem recipiat, habent, & quæcumque tandem subjecta propriè actionem permutantem recipiunt; atque hoc pacto species mutari impossibile est; sed speciei duntaxat illius individua: atque hæc sententia est *Rogerii Baconis*, qui hisce nihil aliud intelligit, nisi quod species rerum in abstracto permutari non possint, sed in concreto, id est, specierum individua. Metamorphosis verò *impropriè*, sive per accidens & mediatè sumpta illa dicitur, cui nulla inest permutationis aptitudo, neque commune subjectum permutabile, neque ipsius actionis permutantis subjectum immediatum: sed hæc omnia consequuntur ex aliquo subjecto: hoc autem pacto species, & accidentia transmutari possunt. Verbi gratia: Argenteitas, quæ est Argenti species in abstracto sumpta, transmutari non potest in speciem auri, quæ est aureitas, neque argenteitatem, aureitatem fieri possibile est; hoc enim sumpto modo permutari species non possunt, quia non subjectæ per se accretionibus sensibilibus, nec in se compositionem habent partitam, vel contrariam, quæ sit causa permutationis vel ejus subjectum, sed per accidens quidem, & impropriè, & mediante, verbi gratia, igne transformantur, mutatione particularium, partibiliumque rerum, quæ uti corruptibilia sunt, & composita, sensibilibusque accretionibus objecta, sive subjecta, ita quoque ea per varias depurationes, digestiones, sublimationesque, quarum subjectum est metallica materia, in aliud transformantur: unde hoc argentum, vel aurum factum est subjectum alterius speciei, quam alia complevit purgatio, aut digestio.

Ex hac definitione patet, *Baconium* per ejusmodi definitionem nihil aliud intellexisse, quàm metallicam quandam transmutationem, qua per varias digestiones, putrefactionesque aurum fit subjectum alterius speciei, de quo nemo Philosophorum hucusque dubitavit; & experientia apertè docet, in mineralibus, metallicisque corporibus; quorum subjecta unius speciei materia uti naturaliter in alia aliaque differentium specierum mineralia procedit, ita varias quoque transmutationes perficit, ut fusè in præcedentibus de *Metal-*

Metallorum genesi ostendimus, & ex tanta lapidum, gemmarum, cæterorumque mineralium specie differentium varietate patet.

Unde concludo, Aurum, Argentum, æs, plumbum, &c. etsi specie differant, quia tamen unicam subjectam materiam habent, quam nos suprà *halitum*, seu *vaporem sulphureo-salino-mercurialem* diximus, hinc à metallis in specie quidem differunt, non tamen in materia; quia hujusmodi halitus à Deo Elementis concreatus, aurum, argentum, aut plumbum non est, sed veluti semen quoddam, quod intra differentes Terræ matrices effusum, pro differentia matricum, differentia & mineralia, & metalla varia industria, solutione, inquam, digestione, circulatione, & tandem coagulatione producit, quæ innumeris exemplis in *octavo libro* de lapidifici succi mirabili vi, ad quodvis in saxum convertendum, ostendimus.

De admiranda verò vegetabilis naturæ, quâ non solum una herba in aliam transmutatur, sed & ex herbarum putrescente succo, animaliumque putredine, differentis speciei animalia producuntur, metamorphosi, in *ultimo hujus Operis libro*, magno experimentorum apparatu differemus. Quis nutrimenti tum hominum, tum animalium in carnem, sanguinem, *transmutationem* negat? Quid ignis non potest? Illius ope omnia tum mineralia, tum vegetabilia, animaliaque in cinerem, & ex cinere in vitrum convertuntur? Ex quibus apertè patet, non Alchymicas species, sed subjecta specierum tantummodo transformari posse. Atque has naturæ per se operantis leges immutabiles esse, nemini dubium esse debet, atque adeo in suis operationibus, utpote ab Archetypo Divini intellectus immediatè dependentibus errare non possit. An verò artis humanæ industria quispiam ad similis transmutationis apicem pertingere queat, hoc ipsum est, quod hic quæritur; hoc enim nobis cum Alchymistis facessit negotium.

Paracelsus Transmutationem nihil aliud esse dicit, quàm cum res suam formam amittit, atque adeo alteratur ut prorsus priori substantiæ, & formæ suæ non sit similis, sed aliam formam assumat, aliam essentiam, alium colorem, aliam virtutem, aliam naturam & proprietatem, ut si metallum fiat vitrum, vel lapis: si lignum fiat carbo, argilla lapis & later, pellis gluten, linteum papyrus, hordeum equus, aut caper, frumentum homo; hanc tamen *transmutationem* in Chymico negotio sine *Lapide Philosophorum* & hunc Lapidem sine septem Chymiæ gradibus, quos in præcedentibus exposuimus, factu impossibilem judicavit.

Paracelsus itaque, ut verum artis transmutatoriæ specimen det, primò variorum metallorum unius in aliud *μεταμόρφωσιν*, *docet lib. de transmutat. metallorum*; putatque se demonstrare posse, *metalla* specie non distingui, sed secundum majorem tantummodo, & minorem puritatem. Nos autem ex propriis ejus experimentis, quam ille dicit *transmutationem*, illam veram non esse, sed impropriam & accidentalem tantùm, sic ex ejus verbis ostendimus. *Transmutatio*, inquit, *metallorum, magnum secretum in Natura est, & difficulter fieri potest multorum impedimentorum, & adversitatum causa, attamen contra naturam non est, neque contra Dei ordinationem, ut multi falsò loquuntur.*

Ut autem minora, & impuriora metalla, ut vocant, Jupiter, Saturnus, Mars, & Mercurius, in majora & purissima, perfectissimaque metalla, utpote in Solem & Lunam transmutentur, absque tinctura, & Lapide Philosophorum, fieri non potest: in reliquis tamen in se invicem transmutandis cum difficile non sit, apponimus.

EXPERIMENTUM I.

Transmutatio Martis in Venerem, sive Ferri in Cuprum.

Transmutatio hæc variis modis fieri potest. *Primò* si limatura ferri in aqua vitrioli coquatur; *Secundò* si laminæ ferreæ cum Vitriolo calcinato cæmententur: *Tertiò* si candentes laminæ ferreæ oleo Vitrioli extinguantur: Addo ego, si laminæ ferreæ tenues aquæ vitriolatæ solummodo imponantur. Atque hasce *Paracelsus* veras *transmutationes* esse dicit, quod nos, uti in præcedentibus fusè docuimus, negamus: cùm hanc mutationem nihil aliud esse asseramus, quàm corpusculorum æratorum in Vitriolo latentium, ad *ferrum*, quod naturaliter appetunt, confluxum: Cùm enim singularis magnetismus ferrum inter & cuprum, uti & vitriolum sive calcinatum, sive in aquam resolutum sit, hinc fit, ut statim ac ferrum invenerit, illud tenacissimo amplexu stringat, & acrimoniâ in scoriam revolvat, quibus uti vitriolata corpuscula unita ex miro, quem ad eas habent, consensu, commiscentur; ita quoque facile in purissimum æs decoquuntur; cujus rei experimentum quotidie exteris in meo Musæo ostenditur. Si enim transmutatio vera, & realis foret, tum corpuscula vitriolata, sive calcinata, sive cruda, & fixa, sive aquæ insint (ejusdem enim generis & naturæ sunt) in totam ferream substantiam converti deberent, quod experientiæ repugnat: atque adeò *Paracelsus*, hoc loco sua opinione falsus est. Sed videamus alias ab eo allatas *transmutationes*. Potest quoque, *inquit*, limatura ferri quasi in plumbum reduci, & transmutari, ita ut prorsus molle fiat, ut nativum plumbum, sed non facile fluit. Fit autem hac ratione.

EXPERIMENTUM II.

Ferri in plumbum transmutatio, secundùm Paracelsum.

Cape limaturam ferri, & tantundem optimi pulveris liquefactitii, misceantur, ponantur in tigillo, & in furno ventoso fiat ignis fortis talis, ne ferrum fluat, sed quasi in cæmento stet integram horam, postea fortifica ignem strenuè, ut candescat, & fluat; denique tigillum per se frigefieri sinito, & invenies regulum plumbi in tigillo, mollem, & ductilem, ut nativum plumbum.

Hanc dicit esse transmutationem ferri in plumbum, in qua sibi ipsi contradicit: cùm expresse dicat, limaturam ferri quasi in plumbum, id est, in plumbi similitudinem quandam deduci, & transmutari posse: addit, id non facile fluere, sed mollescere tantum. Causam ergo istius rei meliorem assigno, & est, quod ferrum uti ex sulphure adusto, & exigua humiditate constat, ita quoque adusto sulphure cum reliqua loppa per ignis efficaciam absumpta partes ad fluxionem aptiores reddantur. Non itaque hæc transmutatio est, sed mera fit *depuratio*, quemadmodum sæpè in nostro Collegii Romani Ergasterio, ex Marte regulum fulgidum, & splendentem fieri vidi, ex scobe ferri, & antimonio compositum, quod vel ipse *Paracelsus* subdolè reticet, dum loco antimonii dubia voce utitur pulveris liquefactitii, qui addi debet,

debet, ut inde regulus non plumbi, sed Martis emergat. Patet itaque ex hisce denuo *Paracelsi* in suis experimentis fallacia. Sed jam videamus quomodo *æs in plumbum* transmutet, & utrum hæc vera transmutatio dici possit.

EXPERIMENTUM III.

Transmutatio Æris, sive Veneris in plumbum, sive Saturnum.

Primò, inquit, *omnium, cuprum Mercurio sublimato, & Arsenico fixo in album redige, candidum ut Luna, postea id granulato; hujus & boni pulveris reductitii recipe ana, & primò quidem cœmenta, postremò in regulum funde & habebis verum plumbi regulum.* Hanc veram transmutationem esse non posse, hinc patet, quod Mercurius, & Arsenicum ubi avolaverint, cuprum albâ tincturâ præditum relinquant; adusti sulphuris parte, cum reliquis scoriis consumptâ; unde per ignem veluti depurgati candidam, & molliorem, magisque fluidam substantiam reguli instar acquirit. Atque hoc sequenti apposito experimento luculentissimè comprobari potest, quomodo sine ulla difficultate regulus ille, quem plumbi dicit, in pristinum statum cupri reduci possit, quod non fieret, si vera, & realis transmutatio foret.

EXPERIMENTUM IV.

Plumbi in Cuprum reductio.

Laminas *plumbi*, sive etiam regulum, quem paulò ante ex cupro eduxerat, vitriolo calcinato, vel croco Martis stratificato, cœmentato, denique liquefacito, & videbis putatitium plumbi regulum in optimum æs ponderosum, & malleabile reductum. Causa est, quod ex prima reductione cupri in plumbum putatitium æri decesserat, id modo per vitrioli calcinati, & croci Martis additionem in pristinum statum æris, seu cupri rubri reducitur; quam quidem meliori jure *immutationem*, quàm transmutationem dixerim, & ex sequenti experimento patet. Si enim tale cuprum in subtiles laminas redactum, tutiâ, aut calaminari pulvere, ut Chymicè loquar, stratificetur, cœmentatumque postremo fundatur, id in *aurichalcum* transire reperies, splendore auri haud absimile. Vide quæ suprà de cupro in aurichalcum immutando uberius locutus sum: neque enim in hoc experimento ulla substantiæ fit mutatio, sed cuprum solum modo ex rubro in aureum colorem tingitur: Cùm hoc, ut alibi ostendimus, denuo ex aureo in rubrum reduci possit.

EXPERIMENTUM V.

♄ *in* ♃ *transmutatio, sive Plumbi in stannum.*

Quomodo verò in stannum plumbum immutari possit, *Paracelsus* hisce verbis docet. *Plumbum in laminas subtiles redactas, stratifica cum sale armoniaco, cœmenta, & postremo funde, ut suprà dictum est. Hoc pacto plumbo omnis nigredo & obscuritas tollitur, & in albedine pulcherrima Anglico stanno simillimum videbitur.* Cujus quidem rei ratio alia nulla est, nisi quod Sal armoniacum, Mercurium sat copiosum in plumbo latentem in fumum resolvat, quo ablato unà cum fuligine plumbi in duriorem, splendidioremque substantiam, videlicet *Stannum*, quod & ideò plumbum candidum vocant, degenerare necesse est: neque hæc transmutatio propriè dici possit: cùm idem Mercurius in locum ejus, qui avolarat, per Sal Armoniacum, stanno denuo junctus, id denuo in plumbum atrum reducere possit: uti experientia me docet.

Hisce transmutationibus præmissis, *Paracelsus*, ut realem transmutationem persuadeat, addit arcanum in lapidosa substantia arcanorum omnium maximum: Verba ejus pono: *Similiter sciatis de magnete, qui in decuplam potentiam & virtutem transmutari potest: nempe hoc modo:* Arrigite aures Magneticæ artis Doctores, quam ingens vobis secretum pandat Paracelsus. *Recipe Magnetem, & in carbonibus candefac, ita quidem ut calescat valdè, sed tamen non sit ignitus.* Quomodo autem candefactio magnetis ab ignitione differat, equidem capere non possum, *Quem statim in oleo croci Martis, qui ex optimo chalybe sit factus, extingue, ut imbibat quantum capere potest: hoc pacto magnetem adeò efficacem reddit, ut per eum claves ex pariete evellas, & similia mirabilia operari poteris, quæ alius magnes nunquam facere potest.* Et in alio loco asserit; *Si magnetem in sale Echeneidis sepelias, tantæ virtutis futurum, ut ex ipso puteo ferrum attrahere possit.*

Hæc sunt arcana *Paracelsi* Sacramenta, utique tanto ineptiora, quanto falsiora sunt. Si solemnis hic Magister vel prima Magnetis principia novisset, tam stolida non effutiisset. Quis enim nescit, uti in *Arte mea Magnetica* per frequentia experimenta docui, Magnetem carbonibus tumulatum, statim omni virtute tractica destitui, adeoque nihil Magneti adeo contrarium esse, quam calorem intensum, non dicam ignis, sed vel ipsius Solis, quem sine detrimento sui sustinere nequit, experimento frequenti compererim. Quis autem credat huic impudentissimo jactatori magnetem in sale Echeneidis, quam *Remoram* vocant, sepultum, tantam virtutem acquirere, ut è puteo ferrum collapsum extrahat, aut quomodo hujus rei experimentum à se factum cum veritate dicere potest? cum de Echeneide sive *Remora*, utrum unquam in rerum natura extiterit, inter Naturalis historiæ Scriptores maximè controversum sit. Unde autem is tot remoras habuerit, ut ex iis salem extrahere potuerit, quis conjicere poterit? Vides itaque, *Lector*, hujus hominis in asserendis rebus præceps ingenium, audaciamque prorsus intolerabilem. Patet itaque, *Paracelsum* ejus ingenii fuisse, ut si quid audiret novum, & admirabile in rerum Natura, sive verum, sive falsum, id ipsum statim ad suas ineptias transtulerit, ne intima quævis Naturæ mysteria, verius fabulas, nescire videretur.

Audiverat is, & legerat forsan de *Remora* tanta virtute tractiva prædita, ut vel ipsas onerarias naves, palmaris magnitudinis pisciculus sisteret: Unde statim eam ad magnetem roborandum assumpsit, non inquirens, utrum illa verè existat in Natura, & utrum eandem virtutis tractivæ speciem cum magnete obtineat; sed hujusmodi imposturæ uberius in sequentibus aperientur.

Jam ad Rhombum, uti dici solet. Secuti sunt hanc discipuli ejus, nescio qua δοξομανίᾳ perciti. Cùm enim plerique avidissimè in *literalem metallorum transmutationem* ferrentur, neque tamen spem, aviditatemque suam ullo explere modo possent, aut

magnificis pollicitationibus, queîs artis magnæ finem se consecutos esse gloriabantur, satisfacere valerent: quidam audacia plusquam Thrasonica, dum dolis, fucisque liberalius indulgerent, temeritatis cum summa insaniæ nota condignas luerunt pœnas. Nonnulli cautiores ne pseudotechnias crimine notarentur, fucoso ad tegendam imperitiam induti pallio, *Lullum*, ejusque sectatores, *Ulstadium*, *Rupicissam*, cæterosque Magistros *Paracelsi*, mordaci penna secuti, indignis probris perpetuo vellicare non destiterunt. Cœlum *Lullianum* quintamque essentiam, veluti rem ludicram, & nullius in transmutatoria momenti irriserunt despexeruntque; imò cùm ab eo omnia descripsissent, sub alio tamen sensu, ne plagiarii criminis convincerentur, novam quidem, sed subdolam Chrysopœiæ telam texuerunt ex parabolico, magico, & philosophico *Hermetis*, Turbæ Philosophorum & *Villanovani* rosario deductam, quam tamen ne inscitiæ arguerentur, *Ovidii Metamorphosi*, *Æsopi Apologis*, *Ariete Colchico*, *Cantico Salomonis*, aliisque, quæ quovis modo ad intentum facere videbantur, allegoricis ratiociniis tegendam censuere, eo demum impietatis pervenerunt, ut summa *Christi Servatoris nostri* beneficia, Incarnationem, Nativitatem, Passionem, Mortem, Resurrectionemque, cæterasque cœlestis doctrinæ partes, & abdita Evangelii Sacramenta, *Lapidi*, impio sanè ausu, accommodare non sint verecundati.

Quidam rursus *Paracelsi* Sectatores audita voce (*Medicina*) metallorum imperfectorum correctrice, eam non solùm ad Medicam transtulerunt facultatem, sed & similibus transmutationibus pharmaceuticen polluerunt, non considerantes otiosam supervacaneamque esse metabolicam illam metallorum medicinam, si unâ generali in Solem converterentur omnia. Hinc rursum in transversum acti quidam, dum modum perfecta metalla in aurum transmutandi nesciunt, ad apparentes quasdam imperfectorum metallorum in imperfectas commutationes, id est, Martis in Venerem, Saturni in Jovem, Stibii in plumbum, transformationes conversi, veluti opera in perfectis metallis desperata, Lapidem *Sisyphi* veriùs, quàm Philosophorum insano labore, & sine fructu, non sine sapientum risu volverunt, revolveruntque.

Quercetanus Paracelsi assecla cum innumeras tricas in transmutatione occurrentes cognosceret, ne in inutili opere, & operam, & oleum perderet, ab Alchymia ad Chymiam medicam transfuga, rationem sui consilii hisce verbis dat. *Quid enim tum postea, si aurum facere possis ex argento vivo, & mercurialibus metallis, eaque arte tibi ipsi miseriam concilies, interim salute humanâ, quæ auro, gemmisque pretiosior est, neglectâ.* Rectè utique, si quoque eam se nescire addidisset. Castris itaque *Paracelsi* relictis, *Lullum* secutus, alium sibi lapidem volvendum censuit, quem libro edito *de Veterum Philosophorum veræ Medicinæ materia, præparationis modo, ejusque in morbis sanandis potentia*, ex quinta vini essentia extractum proposuit. Atque hunc, ait, verum esse à priscis intentum Philosophorum Lapidem: illudque ex illo fictitii *Morieni* epiphonemate probat. *Lapis noster est aqua extracta & separata à corpore nostro, quæ dicitur prima materia; aurum enim Philosophorum*, ait Quercetanus, *seu lapis, nihil aliud est, quàm quædam arte compilata medicina temperata, quæ tanquam forma separata à suo corpore ad tantam subtilitatem reducta est, ut in quodvis objectum, instar formæ cœlestis præparatam à natura sibi materiam operetur.*

Sed quid, quæso, lapis vegetabilis cum minerali, aut metallico, convenientiæ, aut proportionis habeat, dispicere nulla ratione possum: Anne ex bestia herbam, plantamque, aut ex planta metallum educere contraria naturæ via queat, ipse viderit. Alii, quos pudet tantæ loquendi inconstantiæ, & perplexitatis, *Lullum Quercetanum*, cæterosque *Lulli* sequaces, dum Lapidem ex quinta Auri essentia conficiunt, excusant; omnia videlicet à *Lullo* de cœlo suo vegetabili prolata, sub puro metaphorico sensu accipienda esse. Sed qui legerit *Lulli* Librum, cui titulus est *Cœlum Philosophorum*, is ex ipso Magisterii processu, luce meridiana clariùs perspiciet, *Lullum* nil ibidem aliud exhibuisse, quam Panaceam quandam, omnium infirmitatum humani corporis curationi mirè opportunam; unde abjecta metallorum transmutatoria ceu conclamata, soli vegetabili huic lapidi tanti ad sanitatem non solùm conservandam, sed & prolongandam, momenti incubuit. Qui verò ad inæstimabiles aureæ naturæ thesauros plus æquo adspirant, si rejecto & vegetabili, & animali lapide, ceu incongruis & heterogeneis, soli minerali conficiendo, indefesso quidem, at frustraneo prorsus labore incubuerunt: & ut ingentia Naturæ sacramenta soli possidere viderentur, iis artis processum, sententiarum monstris incoluerunt, quæ nec assequi possis intelligendo, nedum scribendo imitari, nedum æmulari excogitando. Et ne iis injuriam facere videar, totius transmutatoriæ artis processum ad incudem hîc revocandum duxi; ut *Lector* vel ex ipsa ἐγχειρήσει, & procedendi modò, luculentissimè videat, consistere non posse quod tot contradictionum nodis intricatum, tot absonis similitudinum involucris tectum, tot denique rerum coaptandarum difformitate confusum est.

CAPUT III.

De Lapidis, & Tincturæ Philosophorum conficiendæ modo, & ratione.

NON dicam hoc loco de Pseudochymiastrorum, sed de primi ordinis Alchymistarum in Lapidis structura processu, ut ex eorum modo, & ratione, quid de reliquis sperandum sit, elucescat: quos inter Principem locum post Arabes, *Hermetem* fictitium, *Gebrum*, *Rasin*, *Halid*, *Hamuel*, aliosque innumeros obtinent, *Lullus*, *Villanovanus*, *Joannes Azoth*, auctor fictus, *Rupicissa*, *Trevisanus*, *Bernardus*, *Isaacus Hollandus*, *Paracelsus*, & quotquot in diversas Sectas divisi hanc artem excoluerunt. Arabes Lapidis, tincturæque artificium hoc modo proposuerunt, Auctore *Gebro*, quem secuti sunt.

Sumatur Lapis in Capitulis notus, id est, *argentum vivum*, seu *Mercurius Philosophorum*, *quem* Zebach *vocant*, *post præparationem*; *ante præparationem verò lapides illi, ex quibus elicitur. Assiduò fiat super illo opus sublimationis primi gradus instantia operis donec mundetur ab impuritate corrumpente*; *sitque*

sitque purissimus & ultimò volatilis. Quomodo autem hoc fiat per sublimationem in sequenti processu manifestabitur. Tertiò figatur hic per modos fixionis, donec ignis asperitate quiescat: sic consistit meta secundi gradus; id est, *elixir jam suo gradu fixum habes. Quartò tractetur etiam Lapis tertio gradu, qui in ultimo præparationis complemento consistit, ut jam fixum lapidem per modos sublimationis volatilem facias, & volatilem fixum: hinc solves, iterumque volare facies, & coagules denuo, donec fluat, absque fumo tamen, & ingrediatur, & tingat, alteretque in complemento Solifico, & Lunifico vero, vel donec projectione sui aurum, & argentum efficiat completum, quæ res multiplici repetitione ejusdem laboris indiget: latet hic thesaurus incomparabilis, arcanum pretiosissimum, & supra omne arcanum scientiarum hujus mundi.* Ita *Geber.* Et quoniam hæc omnia gratis dicta sine ulteriori explicatione videri possint: Hinc apponam *Raymundi Lulli,* & *Joannis Azothi* qui quasi de verbo ad verbum sua *ex Lullo* descripsit processum; qui uti Arabum descriptioni conformis est, ita quoque *Lullum* ex Arabibus eum descripsisse, nulli dubium esse debet.

Raymundi Lulli & Joannis Azoth *ad magni Lapidis tincturæque complementum processus.*

Dividitur Alchymistarum turba circa hunc processum in duas sectas; quorum alii ad Lapidis confectionem requirunt aurum minerale purissimum: alii sine ullo auri additamento negotium confici posse putant: & uti illi verum, & genuinum semen terræ suæ Philosophicæ, ita hi Lolium inserunt; ita tamen ut ad desideratum auri fructum pervenire se posse putent, quo nihil stolidius esse potest. Sed jam ad processum *Lullianum, Azothicumque.*

PRAGMATIA I.

Sublimatio Mercurii.

Primò quidem in sua Clavicula docet *Lullus* nonnullas ad *Lapidem* tincturamque Philosophicam compositiones aquarum, ad operis executionem necessarias; Et primò quidem *sublimationem hydrargyri* docet, cui jungi præcipit unam vitrioli Romani libram, & decem salis communis uncias. Sed quia operatio fusior, quàm ut *Lector* eam ferat, eam omittendam duxi. Mercurius itaque hac operatione ad summam puritatem deductus, servandus est. Secundò præparare docet *aquam*, quam *vitæ* vocat, hoc pacto.

PRAGMATIA II.

Aquæ vitæ præparatio, quæ quidem nihil aliud est, quàm Aqua fortis.

Cape Vitrioli Romani libras duas, Aluminis calcinati tantundem, halinitri libram unam, contrita mitte in cucurbitam, & alembico rostrato addito distilla *aquam fortem* secundum artem; primò igni lento bene clausis juncturis, deinde fortiori, & tandem fortissimo, ut alembicus rubefiat: tunc cessa. Optimum feceris, si hujus aquæ libras tres aut quatuor obtineas. Postea ut *regiam aquam* habeas, sic operare: In præparatæ jam *aquæ fortis* libra solve salis armoniaci trientem, & ex viridi colore abibit in citrinum, & poterit aurum solvere cutemque flavo tingere, quam analogicè *Chelydoniæ succum* dicunt. Solvit etiam cinnabarim, sulphur, argentumque vivum sublimatum: hanc serva in vitro bene obturato, loco tepido.

Hac peracta docet præparare *aquam Mercurialem* eo, qui sequitur, modo.

PRAGMATIA III.

Aquæ Mercurialis præparatio.

Cape aquæ Regis paulò ante præparatæ libram unam; Mercurii supra sublimati puri, densi, clari, ponderosi uncias sex, quas cucurbitæ forti committes. In eam injicies paulatim Mercurium, deinde orificium obstrue, ne salis armoniaci vis exspiret, & in cineres temperatè calentes colloca, & sic aqua Mercurium solvet, & si post solutionem aliquid remanserit, id nova aquæ regiæ superinfusione solvatur, & sic procedes donec totum sit dissolutum. Posteriores solutiones appone priori, lento motu, ne effervescat, & clauso vitro aquam in suum usum referunt.

Hujus *aquæ* perfectionis signum est, si injecta cuprea bracteola argenteo colore tingatur. Atque hæc est *aqua*, quâ omnia corpora metallica in Mercurium seu primam materiam reduci existimant. Quomodo verò hæc aqua ad summam puritatem duci queat, sequenti modo docet.

PRAGMATIA IV.

Aquæ Mercurialis depurgatio, qui Mercurius Philosophorum *dicitur, & Metallica corpora in primam materiam reducit.*

Aquam Mercurialem paulò ante descriptam in cucurbitam longi, & angusti colli infunde. Pone in fimum equinum bene digestum quatuordecim dierum spatio in vase exactè clauso; sine ibi in putrefactione & fœcibus ex aquæ corpore separatis ad vitri fundum subsidentibus, relinquetur aqua flava, & citrina, deinde vitrum ex fimo transferatur ad furnum cineris, & per alembicum, juxta artem, aquam distilla igne lento, & prodibit aqua clarissima ponderosa, quam in hac operatione Lac virginis, acetum acerrimum, aquam perennem dicunt; continuato ignem, donec totum liquorem clarum eduxerit, quo facto igni diminuto furnum refrigescere sine, aquam serva.

Signum perfectionis est, si gutta in Laminam æream candefactam superaffusa, eam statim penetret, albo relicto vestigio. Atque hæc aqua ad summam puritatem deducta, omnibusque corrosivis qualitatibus exuta, corpora metallica in primam materiam reducit, unde & *Mercurius Philosophorum* dicitur. Quomodo verò hujus ope metallica corpora in primam materiam reduci queant, sequenti praxi docet.

PRAGMATIA V.

Quomodo corpora metallica in Mercurium seu primam materiam resolvantur.

Si *Argentum* in Mercurium tibi solvendi sit animus, sic operare. Argentum purè fulminatum, & repurgatum redige in scobem elimatam, vel tenuissima folia per bractearium in papyri formam extensa; hæc cum sale præparato in marmore contere, ut pulvis exactus fiat, quem aqua calente ablutum ab omni salsedine sicca, siccatum pone in concham, imbibitum oleo tartari resicca,

reficca, identidem repetendo. Tandem arefactum tere in calcem, tritum in cucurbitam aut phialam pone: affunde, quam paulò ante præparavimus *Aquam Mercurialem* ad altitudinem duorum digitorum; & hoc peracto pone supra ignem lenem in cineribus, & aqua Mercurialis vertet calcem in Mercurium. Si tota non est conversa effusa priori aqua cum Mercurio, affunde novam, & procede similiter; aquam effunde cautè in aliud vitrum; Mercurium verò repone in patinam seu calicem vitreum; eum, ut mundus fiat, aqua salsa ablue; deinde exsiccata humiditate exprime eum per pannum, vel coriaceam bursam, si nihil remanserit, bene fit; si quid verò insolutum remanserit, repetitio instituenda est, donec expressus per pannum Cotonæum nil remanserit.

Signa perfectionis hujus *Mercurii* prima sunt, tarditas in cursu major, quam argenti vivi vulgaris. Secundum, si supra laminam ignitam positus, exhalatusque post se relinquat notam fixitatis. Hunc Mercurium si augmentare velis, accipe Mercurii paulò ante præparati uncias quatuor, vel quot voles: Adde limaturæ argenti purissimi dimidium, & fiat amalgama. Hoc misce cum argenti vivi optimè depurgati partibus duodecim: mitte in vitrum quod benè claudes; infer in ignem cinerum blandum, ibique detine mensem ut fiat resolutio in Mercurium: tunc dicetur summè volatilis superare summam fixi, & tunc eundem facit volatilem; & hanc operationem pro libitu ad quodvis augmentum repetere poteris. Hoc *Lullus* & *Azothius* dicunt esse totum & unicum secretum Philosophorum. Idem verò processus valet, si pro argento aurum capies.

Atque hactenus omnia rectè, & scitè dicta sunt, utpote quæ experientiæ non contradicant. Restat itaque ut modo doceamus, quomodo, & an ope hujus id, quod tantopere jam à tot sæculis desideratum fuit, id est, *Lapidem* illum, seu tincturam consequi possimus, & quâ viâ, & ratione tinctura Physica ab Alchymistis beneficio præmissi apparatus confici possit.

Dicunt itaque tincturam albam, & rubeam, quam *Elixir* vocant, ex solo Mercurio Philosophorum supra Mercurium, & omnia corpora metallica imperfecta projectam, in vera, perfecta, naturalibusque meliora transmutari posse, ex solo, inquam, *Mercurio Sapientum*, qui non est Mercurius vulgi, sed est prima metallorum materia; ex qua omnis virtus Alchymica elici dicitur; cui nullam rem extraneam, præter aurum, & argentum in fermentatione Lapidis veluti coadjutores quosdam, per quos opus verum Chymicum perficitur, addi debere censent. Nam ut *Nicolaus Barnaudus* dicit, materia Chrysopœiæ est aurum finissimnm ex minera tractum, non fabrile, aut mistum, sed optimæ notæ. Aurum, *inquit*, obryzum, quale *Genesis cap. III.* in Hevilah ad Philon Paradisi fluvium, aut in Ophir provenit; Veruntamen uti utriusque Regionis locus, situsque mirum in modum ab Interpretibus controvertitur, ita quoque ridiculum est, Chymicos ad incognitas hujusmodi aurifodinas Lapidis gratia relegare. Miror sanè hunc auctorem eosdem non ad Rhiphæos quoque montes, ad gryphos Hyperboreos præstantissimi auri custodes, ut tandem aurum negotio Chymico congruum consequantur, remisisse. Sed relinquamus has Alchymistarum nugas: Alii aurum ἄπυρον, sive ignem non expertum seligunt ad suum intentum.

Quidquid sit, sine auro, & argento melioris notæ nihil prorsus conficies, quibus & nos penitus, penitusque subscribimus, quamvis hæc non sit veterum Philosophorum intentio. Sed jam operationes, queîs *Lapidis tinctura per sublimationem*, quâ veluti unica cæteri septem operationum gradus, quæ sunt distillatio, adscensio, descensio, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixatio continentur, perfici asserunt, videamus, atque examinemus. Sic autem procedunt.

OPERATIO I.

Quæ vocatur *Mercurii corporalis præparatio.* Mercurium Philosophorum suprà præparatum pone in phialam; orificium claude Hermeticè, ne possit expirare: pone eum ad suffocandum in suo lectulo, bene strato temperati caloris per mensem Philosophorum sub tenui calore, donec per se sudet, nec amplius ascendat, aut descendat, sed quiescat, & coaguletur in nigram terram, quod *Caput Corvi* vocatur, & terra, fæx nigra, æs Philosophorum, sulphur nigrum vir & masculus dicitur, una res diversis nominibus: atque ex hac prima operatione per coagulationem ex liquido fit spissum, ex frigido-humido, uti aiunt, calidosiccum per elementorum separationem.

OPERATIO II.

Quâ *nigra terra dealbatur*, sic procedit: Capitis Corvi, seu nigræ terræ cape partes duas, adde eis aquæ Physicæ reservatæ, id est, Mercurialis supra præparatæ partem unam, ita terram siccam aqua imbibat, donec totam consumpserit, ipsaque aqua penitus transierit in corpus terræ nigræ. Cùm primùm fuerit commista, claude vitrum, & pone in cupellam cinerum; adhibe calorem temperatum, & tanquam in molli strato exsiccetur continuo calore per octiduum: tunc enim incipiet paulatim dealbari. Exime ex vitro, & iterum pota lacte virgineo: postquam bibit, repone in suum alveolum, seu phialam, lectumque caloris temperati, ut iterum exsiccetur, sicuti ante, & hoc per quatuor vices. Per hanc itaque operationem *terram nigram* seu Caput Corvi ob omni fœditate sufficienter purgatum, ad *albedinem* intentam reduxisti; quam quidem serva diligenter, habes enim, quod desiderare, ut loquuntur, potes, terram albam foliatam, sulphur album, Magnesiam albam, qua fieri putant conjunctionem auri, & argenti, & mortuorum corporum vivificationem, qua imbibitione quilibet fructus emergit centuplus, adeo ut ad intentum nil aliud restet, nisi fermentatio, qua fœtus, quadantenus animari dicitur; juxta illud in Turba Philosophorum: *Serite aurum nostrum in terram albam foliatam, & portabit vobis fructum centuplum*, cujus virtutem tantam esse dicunt, ut multiplicetur in infinitum; atque hoc esse *Elixir* illud desideratum album, tingens Mercurium, & omne corpus Metallicum imperfectum in Lunam, sive Argentum verissimum: addunt tamen fermentum corpus mortuum intrare non posse, nisi mediante aqua Mercuriali, quæ instar Paranymphæ matrimonium compleat.

Habes hic, *Lector*, universam pragmatiam ad Lapidis, tincturæque confectionem, & ab omni parabolicarum locutionum obscuritate vindicatam, quoad literam, quantum fieri potuit, clarissime expositam, evolutamque, ut proinde nemo

Alchy-

Alchymistarum conqueri possit, aut terminos minùs rectè intellectos, aut multa studio, & ad artem occultandam, omissa fuisse: quod tamen si asserunt; Dico, nulli unquam artifici chrysopœo fidem habendam, sed ad aliquam sibi famam magna artis scientia comparandam quidlibet pro quolibet summa & intolerabili impostura posuisse: quibus quidem loquendi modis, dici, vix potest, quantum Artis possibilitati præjudicent. Cùm itaque verba clara sint & praxis methodicè prolata ab omnibus facilè in praxin reduci possit, jam restat, ut ad Physicam bilancem singula ponderemus; & an hujusmodi intentum *Chrysopœias arcanum* obtineri possit, ostendamus: Neque enim sibi *Lector*, persuadeat velim, tam me credulum esse, ut quicquid Alchymistæ mirandarum rerum effutiunt, tanquam Evangelii Sacramentum reverear, & adorem: præsertim cùm plerique nulla abditarum rerum physicarum scientia polleant, neque combinandarum rerum artem calleant, qua sola veritas à falsitate, legitimum ab illegitimo, absonum à consono secernitur; neque me tam imperitum existiment, ut de Arte Chymica æquum judicium ferre non queam: Quæ cùm ita sint, jam telam cœptam ordiamur.

Si quispiam hanc à *Joanne Azotho*, qui à *Lullo* totam accepit, propositam Lapidis ἐγχείρησιν penitius subierit, & cum aliis ejusdem farinæ auctoribus comparârit; is primò inveniet, magnam esse in modo operandi diversitatem: Qui in nonnullis quidem conveniunt, in aliis tamen, pluribúsque adeò differunt, ut negotium in duas sectiones abierit. *Paracelsistæ* non solùm sine *auri* aut *argenti* mineralis assumptione Lapidem fieri posse contendunt, sed solo Mercurio Philosophorum intentum operis finem se consequi posse sibi imaginantur, dum Spiritum Mercurii vini ope extractum, quem tùm in vena cinnabrii, aut fossili vena minii, tum in liquore sublimati nidulari dicunt, eliciunt; sed quomodo sine auro, & argento rubrum, aut candidum elixir quidpiam in aurum, in quo nunquam fuit, tingere possit, quis crederet? nisi forsan cinnabrium, minium aut antimonium (quod pro liquore sublimati ponit) nonnihil auri continuerit, sumpserit; At hoc pacto rubrum quidem, aut candidum elixir faciet, inde tamen nunquam multiplicativam virtutem tincturæ extrahet, sed tantum solummodo auri extrahet, quantum in cinnabrio, minio, antimonio in minera auri commixtum fuit. Ex quo apertè *Paracelsi* impostura patet, qui ex pura minera Mercurii promiserit id, quod in ipsa per Naturam non est. Quæ & scitè sanè docet vel ipse inter cæteros non minimus Alchymista *Basilius Valentinus cap. de reb. natur. & Lullius* huic subscribit hisce verbis: *Mercurium nostrum ex auro & argento per aquam Mercurialem factum, jungendum esse cum proportionali quantitate argenti vivi.* Quomodo verò ex eo cinnabaris, aut minium fossile (in quo plerumque solus Mercurius nidulatur) ita præparari queat, ut inde fiat lapis aurificus, quis credet? quomodo id dabit, quod non habet? Dicunt forsan, ex semine χρυσογόνῳ in intimo ejus centro existente. Sed quis, rogo, semen auri in cinnabari, nisi ei à natura accretum fuerit, quærat? nemo sanè nisi principiorum Naturæ ignarus & consequenter impostor; sed de hac fucata metamorphosi in sequentibus pluribus.

Venio ad eos, qui *aurum obryzum*, nobilioris que notæ *Argentum* assumunt quidem ad Lapidis opus; sed & hi inter se in modo discrepant. Quidam aurum, ex quo semen Mercuriale extrahitur, in suam pristinam naturam reduci posse credunt; Ita *Nicolaus Barnaudus* in Lapidis sui confectione. Sed videamus modum operandi.

Accipe, inquit, *auri obryzi* ℥. ij. *Mercurii magno artis studio elaborati decuplum, misce, & igne languido dissolve, usque dum Mercurius exspiret, aurique impositi pondus maneat in atrum pulverem redactum, qui tamen liquatus in pristinam auri naturam converti possit. Ex hoc pulvere elicit ope balnei roris Mercurium, usquedum pulvis in calcem niveam devergat; quo per septemplicem elutionem purificato, prodibis inde tandem* Azoth, *Spiritus vivens, cujus terra fermentum est, aqua mas, calx fœmina, quorum complexu nascitur infans, id est*, Lapis.

Hanc calcem purificatam, seu solem Philosophorum obturato vase putrefacito, seponitoq; ad digerendum 40. *diebus, usque dum in humorem album, & crassum liquescat, cui justis dierum intervallis aquam mercurialem sensim affundes relinquesque, donec vires suas recuperet, coibitque iterum, & hoc toties, donec totam suam aquam imbiberit, tunc uterus clausus est, ne quid exspiret, nasciturque desideratus lapis; quem si posueris supra Mercurium in novo tigillo aperto, tunc ad dragmas duas pones* $\frac{1}{12}$ *grani partem: da fortem ignem, postea adde boracem, & habebis unam drachmam* auri, *& si multiplicationem noris, lapide non indigebis* Hæc, *Barnaudus.*

In hac pragmatia multa mystica verba reperio, sed utilitatem nullam, nullum tantæ pollicitationis emolumentum. Hoc unicum ex textu colligo, post tot mensium labores, post tot vigilias & sudores, sumptusque impensos, qui duas *auri obryzi* uncias pro primo materiali corpore posuerat, præter hydrargyri positi jacturam, nonnisi unam auri drachmam reperisse, non quidem ut ipse putat ex Mercurii in aurum transmutatione, sed illud ipsum aurum, quod primò posuerat, tametsi vel ad $\frac{1}{12}$ grani partem diminutum; quod sanè nemo mirari debet, cùm per tot ignis, & aquæ tormenta id partim in excrementitias partes, auri admixtas, partim in fumum, partim denique aquarum corrosione absumptum fuit. Ne tamen nihil fecisse videatur, *Lectorem* ad multiplicationem materiæ adhortatur, quam tamen consultò Alchymistarum more, ne tantum secretum pateret, reticuit. O miseros Philosophos! Si non alias nobis divitias promittitis, quàm tanto dispendio, tanto laboris magisterio partas; certè tantùm abest, ut inde *Crœso* ditiores, ut potiùs ad incitas brevi tempore redactos verbis, factis, fumoque nos elusos, *Iro*, *Codroque* pauperiores reperiamus. Quidquid igitur agant, certè hæc Philosophicæ solutionis nomen non meretur, sed Metallurgis, & Aurifabris (qui tamen majori & compendio, & facilitate, quin & emolumento intentum obtinent) propria, uti rectè *Libavius* ostendit, dici debet.

Non desunt, præterea, qui *aurum* quidem melioris notæ ad operis perfectionem, utpotè ex quo Mercurium Philosophorum, primam artis materiam extrahere solent, adsciscunt; at hi hoc pacto illud præparari debere præcipiunt, ut nullo modo amplius in pristinam naturam restitui possit. Ita *Morienus* in turba Philosophorum: *In nostro magisterio, sive aurum, sive argentum, sive hydrargyron, aut Mercurium assumas, ita mutantur omnia,* ut

ut neutiquam reduci queant: Aurum enim nostrum post dissolutionem ita alteratur, ut nulla alia re, quàm aqua nostra Mercuriali liquari possit, Unde non est amplius essentialiter aurum, sed modificatum, quod aurum hoc pacto sive mortificatum, sive modificatum, nil quidem aliud est, quàm quod symbolicè terram nigram, lapidem nigrum, corpus mortuum, caput corvi appellant Artifices; quod postquam per aquam Mercurialem, & calorem vivificatum fuerit, tunc iis dealbatur Laton, seu Æthiops, id est, caput corvi, seu terra nigra: Ideò præmoneatur filius doctrinæ, ne nimium urat atrum illum pulverem, sed relinquat ita dispositum, ut queat iterum aquescere, quæ erat antiqua ejus natura, nempe fluida, & liquida. Ita *Turba Philosophorum.*

Quæ verba si ritè expenderis, in iis ingentem contradictionis nodum reperies: Vel enim *aurum* illud per aquam Mercurialem resolutum in terram, seu pulverem nigrum, erit aurum, vel non erit aurum: Verum aurum id non esse *Turba* expressè dicit: Si non est verum aurum, quomodo illud per aquam Mercurialem in tincturam veri auri exaltari potest? cum aurum non verum, verum aurum producere impossibile sit, nisi verbis tantùm ludamus. Ecce primam contradictionem. Altera elucet in *argento vivo* in magisterium assumpto, uti ex textu patet, quod tametsi in pristinam formam reduci non possit, in fine tamen apertè dicit, atrum pulverem per Mercurium iterum aquescere, quæ ejus erat antiqua natura. Mercurius itaque, juxta *Turbam* reduci, & non reduci in pristinam suam naturam potest, quod manifestam implicat contradictionem, quo in vera Philosophia nihil absurdius est.

Sed dicent, per *semen auri* aquæ Mercuriali inditum, in novum aurum Mercuriali multò nobilius resuscitari. Sed quæro jam, quidnam istiusmodi *semen* sit? Dicent, esse semen auri per Mercurium in primam materiam extractum, resolutumque. Urgeo, quomodo probas illud *semen* per tot dissolutiones, calcinationes, cæteraque tum ignis, tum aquarum rosivarum tormenta non esse destructum? Si enim cujuscunque tandem herbæ semen coxeris, & recoxeris, deinde coctum, recoctumque terræ ad repullulascendum commiseris; Dico tantum abesse, ut inde quicquam in novum germen suscitetur, ut potius destructâ per tam frequentem decoctionem formâ, & seminis vim vegetabilem unà perire necesse sit. Nam uti rectè *Philosophus*, à privatione formæ ad habitum non datur regressus; tantum enim inde consequeris, quantum si saxum ad reflorescendum terræ commisisses. Sed dicent, aliter se habere cum seminibus vegetabilium, aliter cum semine metallicorum corporum, eò quod in aqua Mercuriali ex auro minerali extracto *semen* lateat *auri*, quod unà cum aqua Terræ nigræ, Capiti Corvi, Pulveri atro (sic aurum minerale assumptum per calcinationes penitus destructum, mortificatumque vocant) superaffusa, corpus mortuum resuscitando, albâ, vel rubeâ tincturâ, pro argenti, aurique ratione in Lunam, vel Solem convertat.

Contra, sic arguo: Vel enim *semen* illud est suæ speciei multiplicativum, vel non. Si prius dixeris, jam necessariò illud vegetabilium numero adscribere cogeris, adeoque id in secundum naturæ gradum exaltabis, & consequenter mineralibus, metallicisque corporibus vitam tribues, quò in Physica nihil est absurdius. Si verò non nisi analogicè tantum vegetabile esse dixeris, idem dixeris, hominem pictum hominem verum generare posse, quod ridiculum, ne dicam stolidum esset asserere. Si verò dixeris, id quadam modificatione esse verum semen auri, uti *Turba* loquitur, errorem majorem incurres, cùm modificatio, sive modus, utpote purum putum accidens nil substantiæ ex communi Philosophorum sententia superaddat. Cùm itaque nulla ratio superfit, quâ *Turba* non verum aurum, id est, Caput Corvi, in verum aurum per aquam Mercurialem transmutare se posse probare queat; Nihil aliud restat dicendum, quàm quod *auri* illius exigua portiuncula, quæ post peractum tanti laboris, expensarumque magisterium relinquitur, non ex semine auri aquæ Mercuriali inexistenti, quod jam à prima sua origine per tot alterationes heterogeneam, & ab auro vero oppidò differentem formam acquisivit, sed ab auro minerali primitus assumpto natura sua indestructibili, à fœcibus tamen terrestribus ei accretis ritè depurgato, prodierit. Sed hæc in *sequentibus* fusiùs prosequemur, ut quàm turpiter Alchymistæ contra prima Philosophiæ principia peccent, luculenter patefiat.

CAPUT IV.

Perfectum Artis Magnæ Magisterium à Lullo, Azotho, *cæterisque examinantur.*

SED jam revertamur ad ἐγχείρησιν quâ *Lapidis* mysterium completur, quod juxta Philosophicam amussim ritè examinatum præter parabolicas locutiones nil certi in tanta methodorum varietate, & differentia, qua Auctores inter se contendunt, ad *Lapidis* confectionem constituendam facere reperiemus. *Azothus* emendat *Lullum*, *Libavius Azothum*, *Paracelsus* omnes; ita ut vix quisquam (uti hucusque partim demonstratum fuit, partim in sequentibus comprobabitur) cum altero consentire videatur. *Lullus* itaque in *Clavicula* sua, (quam *Joannes Azothus* auctor suppostitius exposuit) post hydrargyri sublimationem, post aquæ vitæ, fortis, regiæ, Mercurialis aquæ præparationem, post ejusdem purgationem, solutionemque corporum in Mercurium; post tot inquam inexhaustos labores tandem procedit ad ultimum *Lapidis magni* complementum, quod in *fermentatione* consistit, hoc modo.

Processus continuatio de universali *Azothi* fermentatione Lapidisque complemento.

Si terram albam ad Elixir album volueris fermentare, ut stet in complemento tinctura super corpora diminuta, & super Mercurium in omni probatione. Recipe terræ dealbatæ, seu foliatæ, id est, corporis mortui partes tres, & de aqua vitæ reservata partes duas, fermenti *partem unam, & dimidiam, fermentum autem album sit præparatum in calcem albam, fixam, subtilem, si opus album intendis præparare. Si verò rubeum, tunc fit calx auri citrinissimi, & non esto aliud fermentum, quia fermentum argenti est argentum; & auri, aurum; cum in his corporibus insint radii tingentes cætera corpora rubedine, vel albedine pura, & in his secundum naturam purissima substantiæ, substantiarum, reperta sit ad specimen*

lapidis

lapidis pertinens. Fac unamquamque speciem cum sua specie, quodque genus cum suo genere, cum albo est albificandum, cum rubro rubificandum: non misceas opus unius lapidis cum opere alterius, alioquin errabis.

Terra alba foliata est corpus; fermentum *est anima, quæ tribuit corpori vitam, aqua mediante, quæ est spiritus. Confice ergò has tres partes in unum matrimonialiter, super lapide mundo conterendo, & unum chaos per minima producendo, ut fiant una hyle confusa, & reducantur in unum corpus demum inseparabile: postea ponas in suam phialam aptam, i.e., thorum calidum temperatum, ut coaguletur, & fixetur, fiatque unum corpus album. Hoc facto, rursus exime lapidem candidum benedictum, ipsumque contere subtiliter in lapide mundo, & iterum cum tertia parte aquæ suæ imbibito, ut haustum bibat. Impone eum in alveolum suum clarum, mundum, & loca in lecto suo temperatè calido, ut incipiat iterum sudare, & haustum aquæ bibitæ permitte in visceribus ejus exsiccare. Sic reitera vice multiplici, donec excellentissimum* lapidem *album per hos gradus reiterationis præparaveris fixum, & stantem in igne, perque omnia corpora imperfectorum metallorum velocissimè gradientem & sustinentem pugnas super ignem aqua fusili: qui lapis tingat Mercurium, & omnia imperfecta in argentum verum melius omni naturali. Nota, quod quando hujus complementi ordo reïteratur, solvendo, coagulando, conterendo, assando, tantò magis hujus medicinæ bonitas multiplicetur, magisque tingat, itaut si in prima sui ablutione pars una tingat* 100, *in secunda vertat* 1000, *in quarta* 100000, *in quinta* 1000000, *in sexta infinita millia; non sufficit una contritio & imbibitio.* Hæc *Azothus.*

Sed ne illotis, ut ita dicam, manibus tantum mysterium aggressus esse videar, aut ne ex non intellectis terminis imperitiæ dicam incurram, *terminos* hujus operationis juxta mentem Alchymistarum prius exponam, deinde quid de re ipsa statui possit, aperiam.

1. *Terra foliata alba* nihil aliud est, quàm caput corvi jam dealbatum, ex qua fit elixir illud Solificum, Lunificumque.

2. *Stare in complemento tincturæ* est, argento vivo, metallisque imperfectis, quæ & diminuta dicuntur, per projectionem argenti perfecti, colorem, & naturam perseveranter & in momento conferre.

3. *Terra alba* dicitur corpus mortuum, respiciendo ad subsequentem mox animationem; quid itaque hæc animatio sit, postea exponetur.

4. In compositione memorantur *Corpus, anima, spiritus.* Terram foliatam *Corpus* vocant, fermentum *animam*, quæ corpori vitam tribuit aqua mediante, qui est *Spiritus*; hæc tria tamen à diversis differentibus nominibus appellantur, uti videre est apud *Isaacum Hollandum* de Lapidis Fabrica, ut proinde consistere non possit, quod tot tricis involutum est; Si ars vera sit, certè una ad eam via, una operatio, una methodus ut sit necesse est, nisi toto cœlo quis aberrare velit. Quantâ verò ad terram foliatam aqua mercuriali animandam industriâ opus sit, dici vix potest; dum vix constare possit, quantum aquæ requiratur mercurialis. Si enim magnam ejus copiam accipias, vix, aut ne vix quidem terram coagules: exiguam, siccitas antevertet legitimum humiditatis terminum, itaut coagulationem justam nullo modo assequi liceat; quemadmodum itaque operis perfectio in individuo quodam consistit, ita quoque ab intellectus nostri imbecillitate attingi non potest.

5. *Reservata aqua* pro spiritu sumitur, quo matrimonium consummatur, estque divisa in duas partes ad imbibendum, & coagulandum & iterum in duas partes ad matrimonii copulam.

6. *Fermentum* in hac praxi non est aliud, nisi argentum nativum purissimũ de minera in calcem per mercurium redactum: hoc dicunt tantæ virtutis esse, ut non secus ac paululum fermenti totam massam triticeam in tumorem extollat intimeque penetret; Ita & hoc fermentũ Philosophicum exaltatur adeò, ut instar seminarii perfectissimi acquirat vim, complura sibi similia secundum speciem procreandi, utpote quod totum in aurum verum, & formale vertat; adeò quidem, ut in minutissimis portiunculis sit instar totius, possitque inde augeri in infinitum, adeòque quod Philosophi spiritualibus substantiis dant, ut sint totæ in toto, & totæ in qualibet parte, hoc Alchymistæ tincturæ suæ perperam & imperitè attribuunt.

7. *Matrimonialis copula* est primus ortus lapidis, cætera fuere tantùm præparationes, de quo verissimè dicunt ea ignoratâ totam artem nesciri; adeò enim confusè, & differenter de hoc cum terra foliata matrimoniali conjugio loquuntur, ut ne ipsi quidem, quid dicant, sciant.

8. *Oleum Mercurii* nihil aliud, quàm Mercurius Philosophorum.

9. *Chaos* est mistum, vel pasta, in qua omnia sic corporantur, ut nec quicquam eorum, ex quibus constat, appareat; unde & *hyle* ab aliis vocatur, seu materia prima, in qua omnia habent rationem potentiæ passivæ, ex qua tamen spirituum calore externo & calore interno in actum forma desiderata producitur.

10. Per Solem intelligit vim Sulphuream, per Lunam Mercurialem; unde copula. Atque hæc est summa perfectionis lapidis *Lullo, Arnoldo, & Ioanne Azotho* suppositio Auctore, quam de verbo fere ad verbum ex *Lullo* descripsit, proposita. Quod omnes consequenter Artis magnæ Auctores Chrysotechni tanquam Artis archetypon, tum ob methodum, tum ob claritatem verborum, queîs arcanum describit, respexerunt, quem & nos ad processum artis facilius discutiendum consultò selegimus; cæteris datâ opera neglectis. Fuit inter alios *Cornelius Drebellius*, qui totam artem ex *Lullo* descriptam sub recondita Physiologia, quæ in admirandis elementorum tum in invicem transmutatione, tum in effectibus inde resultantibus consistit; exhibuit. Ego autem eum veriùs λιθοτεχνίαν Alchymistarum ad mirandas Naturæ operationes rerumque transmutationes traduxisse, quam contra putârim, uti suo loco dicetur.

Sequitur *Joannes ab Asia* Anglus qui ne artem ex *Lullo, Arnoldo, Azotho* discripsisse dici posset, eam fumosa verborum obscuritate ita involuit, ut non nisi ex *Azothi* doctrina supra tradita intelligi possit. Tertius ex Alchymistis occurrit *Melchior Cibinensis*, qui *Ladislao* Hungariæ & Bohemiæ Regi artem exhibitam non Philosophico, nec Sapientibus usitato more, sed vesana quadam vecordiâ captus parabolis, allegoriisque ex *Canticis Canticorum* assumptis, sacrosancta adorandaque Liturgiæ mysteria carbonibus suis, atroque fumo obscurata non minus irreverenter, quam impiè contaminare non erubuit. Legat qui volet Artis summa in Theatro Chymico, & non sine risu unâ indignationi mixto mirabitur, quonam tandèm modo in hominis ingenium cadere queant, tam audacter, & sine fronte non

non mysteriis, sed sceleribus; non scientia, sed impostura mundo illudere tam turpiter voluisse.

Hunc secutus *Georgius Riphæus* Anglus, qui præter ea quæ de *Azothi* traditionibus jam diximus, nil peculiare & diversum habet, præter verba miro artificio tecta, & cum omnia plusquam Thrasonicis ratiocinii ampullis promittat, nil tamen adfert, nisi obscuritatem summam pari confusioni junctam, adeóut ne seipsum quidem, quid dixerit intellexisse videatur. Hisce accedit *Sendivogius* Polonus, qui, cum in duodecim tractatulis de Lapide Philosophorum, promissis inauditis Mundum concitasset, ac specimen artis suæ coram Duce VVirtenbergensi exhibitum, unà cum *Mollefelsio* impostore, in finistriorem imposturæ ab utroque præstitæ suspicionem traxisset Principem; hic quidem vestibus exutus, turrique inclusus, tandem sceleris convictus dignas malitiâ, nequitiâque suâ pœnas luit: *Sendivogius* verò penè nudus è carcere elapsus, postea nunquam comparuit; ut vel hinc appareat quid de hisce sperare queas.

Post hosce se tandem sistit *Paracelsus*, qui Alchymicæ artis principatum ambiens, dum Astronomica Magicis, Cabalisticisque, Physica Theologicis conjungit, non tam nova placita, quàm monstra opinionum peperit: quidquid enim in Archidoxis suis & de Natura rerum libris, de Magnæ Artis mysteriis tradidit, ea partim ex *Lullo*, partim ex *Isaaco Hollando*, suppresso utriusque nomine decerpta, sui juris, inventionisque fecit; in quibus tamen præter peregrinorum monstruosorumque nominum farraginem, nihil ab iis cæteroquin discrepans & quoad substantiam alienum reperias.

Primus itaque *Lullus*, dum esset Arabicæ Linguæ haud ignarus, Arabum libros de Alchymia ab omni abstrusitate vindicatos, uti mihi utramque doctrinam comparanti patuit, Latinæ linguæ reddidit, quin & in Libro quem *Claviculam* vocat, posteritati donatam, artem juxta genuinum sensum exhibuit; cui tamen in omnibus *Arnaldus Villanovanus*, uti postea videbitur, contradixit.

Hosce itaque Principes Alchymiæ secuti innumeri alii, qui uti auro divitiisque avidius inhærebant, atque admirandorum effectuum fructus, quos benedicti, ut vocant, verius maledicti lapidis beneficio se consecuturos sperabant, ita omnem operam, studium, facultates omnes, imò vitam ipsam sine ullo fructu fœde prostituerunt. Hinc nullus fere, non dicam Philosophus, sed vel ex infima plebe opifex inventus fuit, qui non ad tanti momenti artem animum applicuerit; Philosophi & Medici verò, ut nonnihil supra alios se scire jactitarent, artem quoque typis evulgarunt: Principes unà cum vulgo, tantisque pollicitationibus præsertim circa Chrysopoeiam, sive avaritia, sive curiositate tantæ raritatis allecti, neglectis Rerumpubl. negotiis, intra abdida ergasteria, quæ *Laboratoria* vocant, se se unà cum Carbonariis ciniflonibus ad artis fructus percipiendos artemque exercendam concluserunt. Sed quid tandem? Exhausto, indignante populo, ærario, præter fumum, carbones, cineres, nil aliud dignum retulerunt. Quis enim unquam Principem hujus falsarii operis exercitio quicquam ad artis veritatem contestandum, aut lucratum fuisse, aut indè ditiorem extitisse asseverare poterit? Imo multos, quorum famæ data opera consulo, adeò fatalibus horum nebulonum exercitiis, non dicam dementatos, sed ita obcæcatos fuisse constat, ut inde domum cæteroquin opulentam, in ultimam ruinam deduxerint. Sed ne Alchymistis injuriam facere videar, jam ad rationum pondera progrediamus, quibus Deo dante, Alchymiam, ejusque paulò antè adductos processus non tantùm vanos & irritos, sed & indignos esse, qui à Principibus aut admittantur, aut in admiratione habeantur, luculenter demonstrabimus.

CAPUT V.

Quo Alchymicos *Magnæ Artis* processus, *paulò ante adductos, subsistere non posse docetur.*

Quamvis ingens, (qua continuò agitantur veluti fluxu quodam & refluxu in magni *Lapidis* structura Alchymistæ) contradictionum varietas sufficientissimum falsitatis argumentum esse possit; ne tamen mihi obganniant, veritatem sub contradictione non nisi ab artis filiis intellectam, occultari; reconditam verò sub illa jacere à Philosophastrorum capacitate longè remotam, uti *scholæ Hermeticæ* epigraphe docet: *procul hinc procul este prophani*: Contradictionem quidem videri, non tamen esse. Sed hæc argumenta, uti nescio quid ἀλογίας præ se ferunt, ac belluinæ Philosophiæ, quam humanæ similiora sint, ita stultis quoque solvenda relinquimus, quibus solis nihil facilius est, quàm album nigrum, grave leve, aurum non aurum esse, persuaderi potest.

Dicunt Alchymistæ, *Aurum* quod lapidem constituit, *non esse aurum*; Mercurium in arte magna non esse Mercurium; & tamen Aurum, & Mercurium ad opus magnum assumunt, dicuntque, aurum prius, uti & Mercurium in aliam formam meliorem abiisse. Quæro, si in formam meliorem transiit, vel illa forma specificè, ut cum scolis loquar, ab auro minerali distinguetur, vel accidentibus tantum. Si prius, non nisi mente captus illud aurum specie distinctum esse asseret, cùm in quocunque tandem rerum genere species unica sit, & alteri incommunicabilis, Nam ut rectè Philosophus L. 7. Met. *Species rerum sicuti numeri sese habent*. Plerique Alchymistæ dum aurum Chymicum non verum aurum dicunt, consequenter specie distingui asserunt; Alii qui aliquid altius sapiunt, aurum quidem esse contendunt, sed auro minerali, & natura genito, multò nobilius, & excellentius utpote vivum, & multiplicativum. Quæro *unde* provenerit *tanta illi auro excellentia?* Respondent ex depuratione, & semine vivificativo auri naturalis. Iterum quæro, quânam ratione istud semen extrahi potuerit non remanente subjecto, in quo subsistat? Respondent subjectum, & semen esse Mercurium ex auro abstractum. Contrà; vel ille mercurius est mineralis, vel non; si prius, jam videndum est, quomodo ii per tot ignium, rosionisque aquarum tormenta, caloris impatiens, non evanuerit? Si posterius, jam erit; Mercurius, & non Mercurius, & consequenter ex non Mercurio sine matrice aurum producetur multò nobilius naturali: sed hæc uti contradictoria sunt, ita refutari non merentur. Sint itaque hæc omnia puræ putæ chimeræ, & stolida delusæ imaginationis, ac deliræ mentis Phantasmata: Si enim, quod ex Mercurio illo imaginario producitur verum aurum non est, quomodo verum aurum inde prodibit, cum ex non vero, verum facere ἀδύνατον sit; aut si à minerali auro specie differat, quid aliud concludere possumus, nisi quod ex istius modi auro, aurum à naturali specie distinctum producat,

ducat, essentiâ, proprietate, viribus, toto cœlo diversum; quo quid in Philosophia naturali absurdius, stultiusque dici possit, aut debeat non video.

Sed cùm hujus insaniæ eos puderet nonnulli veluti ex tripode quadam Apollinis arcanum tot, fabulis, tot barbarorum nominum monstris obvelant, ut imperitæ quidem plebi *Hermetes* redivivi, veris tamen Philosophis non nisi aurati, ne dicam auriti asini videantur. Restat itaque nisi in omni bona Philosophia stupidi videri velint, ingenuè fateri, aurum Chymicum sine auro minerali nulla ratione confici posse, quod & ipsum suprà ex *Lulli*, *Azothi*, *Arnoldi* verbis sat, supérque ostendimus. Quod uti verissimum est, ita quoque totum illud aurum Chymicum, quot tot laboribus excoquunt, illud idem esse, quod à principio in artis provectionem assumpserunt, & si purgatione, ac depuratione tot distillationibus, sublimationibus, calcinationibusque facta, non nihil diminutum, & consequenter nobilius comperiatur. Quod verò mercurium in primam metallorum materiam prius reduci debere asserunt, iterum nil dicunt: Vel enim illa materia visibilis est, & sensibus obvia, vel non: Si prius, quomodo eam in operationibus suis videre queunt, cùm prima, sive secunda rerum materia insensibilis sit? Si posterius jam non prima materia, sed compositum erit, sua prima materia & forma constans. Restat de *Semine auri restaurativo*, atque per tincturam in infinitum multiplicativo, uti processus promittit, non nihil, ut veritas patefiat, dicere.

Jactant se se maleferiati illi Pyrotechni, non aurum duntaxat verum *lapidis admirandi* beneficio confici posse, sed & tincturam sive albam, sive rubeam illius ope tantæ efficaciæ tantæque fœcunditatis esse, ut fermentatus lapis possit 100 partes mutare imperfectorum metallorum in metallum perfectum; quem si secundo imbibas, id est, solvas, & coagules adeò fœcundus reddatur, ut una pars centies plus possit, id est, mille partes: si tertiò, 10000, decem mille, Si quartò, 100000, tingat; & hoc pacto per millecuplam proportionem tingere dicunt lapidem in infinitum & ultra, adeóut quidam stultâ jactantiâ non dicere sit veritus, *Lapidem* Oceanum si mercurius foret, eum in aurum tincturum.

Atque adeò tumidos fluctus maris imbuat auro.

Hæ sunt stolidissimæ Philosophastrorum jactantiæ, utique tantò intolerabiliores, quantò impudentissimis suis mendaciis Mundo altiùs, & sine pudore ullo, imò prorsùs insolentiùs imponunt. Si enim ad libram calculatoriam revocetur sæpius repetita *Lapidis imbibitio*, sequetur necessariò ex eorum promissis ad duodecimam imbibitionem Lapidis, duodecim milliones millionum auri provenire; qui numerus tam excessivus est, ut vix animo concipi possit; imo universus Telluris globus auro Chymico ex hujusmodi projectione resultante obduci queat. Quænam jam stupidi Alchymistæ, vasa, fornaces, materiam, aut quem locum, in quo artem suam exerceant, reperient? Universa enim telluris moles non sufficeret, nisi forsan in officina diaboli illud coquant, quod illis libenter permiserim. Sed ne falsi computus convincar, Tabulam subdo.

TABULA

Lapidis multiplicativa Auri.

Projectio	I.	1000
	II.	10000
	III.	100000
	IV.	1000000
	V.	10000000
	VI.	100000000
	VII.	1000000000
	VIII.	10000000000
	IX.	100000000000
	X.	1000000000000
	XI.	10000000000000
	XII.	100000000000000

Centum milliones millionum tingunt.

Hanc tabulam hîc apponendam duxi, ut vel ipsi pueri, mulierculæ, & infimæ plebis peripsemata Alchymistarum promissa, & machinamenta, verius nugamenta videant, & irrideant.

Felices homines, quibus hæ nascuntur in ollis,
Divitiæ!

Cùm enim tinctura illa auri multiplicativa, ex Mydæ virgula inventa, præterquàm quod, uti postea ipso experimento comprobabimus, fabulosa sit, quis rogo, sanæ mentis Philosopho persuadebit, semen hoc Mercuriale *lapidis Philosophorum*, quod tamen quid sit, nesciunt, & apud omnes adhuc Alchymistas est controversum, quis inquam tantæ fœcunditatis vim putabit habere, ut in infinitum aurum multiplicare possit? unde sic argumentor. Vel hoc semen anima vegetativa erit præditum, vel non: Si prius dixeris, jam omnibus inanimatis, uti sunt mineralia, & metallica corpora, secundum Naturæ gradum, scilicet vitalem assignare, atque adeò omnia vitam formaliter in semet ipsis habere, asserere cogeris; quod uti contra omnia Philosophiæ naturalis Principia est, ita confutari non meretur. Si verò non vegetabile dixeris, quomodo ergo vitali motu privatum, se se in tantam fœcunditatem propagare poterit; Si vitâ prædita id non possint, quî vita destitutis id concedi posse dicent? Si miseri fumivenduli arcanum Naturæ processum in metallis producendis nossent, talia, & adeò pudenda effutire non auderent. Quod ne toties repetere cogar, *Lectorem* ad primum hujus operis Caput, relego.

Quidnam verò illud, *quod lapidi tantam tingendi virtutem dederit*, scire cuperem. Dicunt summam & perfectissimam depurationem Mercurii ab omni terrestri fæce longè remotissimam. Sed & si quis vinum septies cohobatum ad summam subtilitatem reduceret, indè pariter sequeretur, illud elixiris vitæ vel unicam guttulam integrum aquæ dolium in vinum nobilissimum transmutaturum, quod & rationi, & experientiæ repugnat; neque quisquam hanc instantiam evertere poterit, quicquid Alchymistæ de sua cœlesti, & supra naturali Elixiris virtute & efficacia, quæ in rerum natura non est, effutiant. O stupidum genus hominum! dum lapidi suo eam operandi virtutem attribuere, idque efficere temerario ausu contendunt, quod unanimi omnium Philosophorum studio jam à bis mille annis, & amplius quæsitum, disputatumque de *infinito* fuit, argumentum, inquam, ab altissimis ingeniorum phœnicibus tanto tempore agitatum, & in hunc usque diem lite pendente nec dum decisum, ipsi lapidis solius imaginarii perfectione se conficere posse glorientur. An non sciunt istiusmodi naturæ eversores, nullam in rerum natura substantiam ignis ope ita in infinitum subtiliari posse, quin tandem in purum aërem omnibus evanescentibus spiritibus descifcat,

aut

aut evanescat; præsertim in mercurialis aquæ subtilisatione, quam si in cujuscunque tandem firmitudinis, & soliditatis vasa Hermetica, vel quacunque luti signatura clausa conjeceris, dico tamen fieri non posse, ut sagacissimus spiritus solitâ suâ astutiâ, vel per ipsos poros elapsus non exspiret: quod *Isaacus Hollandus* celebris Alchymista in suo de lapide Philosophorum libello fateri non erubescit: *Si tinctura*, inquit, *ad quartum exaltationis gradum pervenerit, ad tantam devenit subtilitatem, ut nullis amplius repagulis contineri queat; imò vitrum cujuscunque tandem, etiam decem digitorum crassitiei, ac adamantinæ duritiei continere eam non possit.* Si itaque ad quartum gradum subtiliata contineri non possit; quid dices de tinctura ad decem, centum, mille gradus exaltata? An nesciunt hi, quò plus aurum depuratur, eò plures ab auro portiones decidere? cùm nihil in rerum natura sit, quòd ita sublimatione depurgari queat, quin semper aliquid depurgandum remaneat, donec tandem quasi ad nihilum reducatur, ut experientia docet in cohobationibus per distillationem frequentissimè repetitis, nisi tamen Alchymistæ materiam suam ad simplicissimum corpus reducere studeant, quod uti fieri non potest, ita supinæ ignorantiæ rerum naturalium merito suo convincuntur.

Undè ex his tam luculenter ostensis, clarè patet, *lapidem* hunc auri in infinitum multiplicativum, purum putum desultoriæ imaginationis figmentum esse. Quem enim quæso, Alchymistæ assignabunt, qui hujus experientiam sumpserit? neminem sanè, nisi mendacissimum, ne dicam mendicissimum impostorem. Adde hisce, quod fieri non possit, ut hujusmodi tinctura humano ingenio confici possit vel ipso attestante *Paracelso*, Libro de transmutatione metallorum; verba ejus ad longum cito. *Per hominem*, inquit, *impossibilis est elementorum, videlicet in arte magna separatio, quæ licet appareat, non est vera tamen, quidquid de* Raymundo Lullo *dicatur, & de Anglico suo nobili aureo* Rosenobili, *quod falsò fabricasse putatur; habet enim ipsamet natura in semetipsa proprium separatorem, qui quod separat, iterum conjungit absque ullo hominis auxilio, novitque omnium optimè unius cujusque proportionem elementi, & non homo; quicquid scribentes erroneis suis, frivolis, falsisque processibus, receptisque de volatili suo hoc auro* (uti paulò antè ostenderat) *Lullus, Richardus Anglus, Rupicissa, crassis suis erroribus fabulantur.* Cui jam in hac arte credendum est? *Paracelso*, an Alchymiæ primis coryphæis? certe neque hos, neque illum artem penetrasse, neque quid dicerent, scivisse, si dicam, certô & optimo fundamento me affirmasse, nemo negaverit.

Sed procedamus ad pondus, numerum, & mensuram, exactissimamque *proportionem* ad quam *lapidem* fabricari debere asserunt; quam quidem proportionem, uti solus Deus Optimus Maximus totius naturæ Architectus, qui quælibet Naturæ mixta quomodo in amici conjugii consortium copulentur, novit, ita ab omni humani ingenii industria quàm remotissima esse quis non videt? hanc tamen in magni operis fabrica prorsus necessariam esse, omnes fatentur Alchymistæ; quæ in indivisibili consistit, arte pervenire posse, nemini sapientum persuaderi posse existimo: *Nam* (*ut* Paracelsus *loquitur*) *si unius plus quam alterius ex magni lapidis ingredientibus acceperis, tunc utique semen in agrum projectum suffocari necesse est, itaut non possit tamdiu vivere, donec à Mercurio Philosophorum unitum, igne perficiatur: Si verò minus acceperis, solvi non poterit omnino, unde fiet, ut arefactum nil fructuum adferat.* De quo & *Arnoldus* conqueritur: *Si terræ plus, aut minus addideris, quàm natura patiatur, anima sine ullo fructu nulla subsequente necessaria fixatione suffocabitur. Idipsum de aqua quoque sentiendum est, si plus, aut minus acceperis. Si enim plus sumseris aquæ, materia supra modum humida redditur; si minus, eam plus æquo sicciorem reddes, durioremque.* Rursus, si plus æris adfuerit (verbis loquor *Paracelsi*), id tincturæ nimium imprimitur; si parum, corpus pallidum evadet. Item si vehementior ignis existat, aduritur materia; si remissior, potestatem siccandi non habet hæc solvendi, nec alia elementa calefaciendi.

Quid facient in hoc desperato negotio miseri Alchymistæ? Certe *Arnoldus* & *Paracelsus* cùm modum non invenirent Lapidem Sisyphæum ad desideratum finem evolvendi, totum processum non humanæ adaptationi, sed solius naturæ operationi, committendum censuere: Nam ut *Paracelsus* discurrit: *Novit natura suas operationes, & elementorum pondera, quorum separationes, rectificationes, copulationesque ipsa exequitur absque adminiculo cujusvis operationis, aut mineralis artificii, dummodo contineatur in igne secreto materia, & in occulto vase.* Certè nihil melius dicere poterat. Relinquant itaque *Naturæ*, quod à se præstari non posse putant, utpote quæ jam à nascentis mundi primordiis, artis suæ infallibili industria in utero suo nobile hoc metallum tanta abundantia produxit, ut fucato Chymicorum auro non indigeamus: Novit enim illa, quomodo secreti ignis subterranei beneficio activa passivis conjungendo metalla producat, ignem secretum Alchymistarum, ceu inidoneum aversatur: Novit illa occulta subterrestrium matricum vasa, non retortas, alembica, cucurbitas, similesque Pseudopyrotechnorum monstruosos uteros.

CAPUT VI.

Omnia Chrysopœias tentamina frustranea esse ex ipsis Alchymistarum Coryphœis, Arnoldo Villanovano &c. *demonstratur.*

P*Aracelsus* Monarchiam Alchymicæ Reipublicæ affectans, cùm modum lapidis conficiendi nullo ingenii conatu penetrare se posse videret, novas fictitii illius Lapidis rationes iniens, *Lapidis* varios, novosque in suo de transmutatione metallorum libro, processus condidit, qui etiamsi quoad substantiam nihil à processibus *Lulli, Arnoldi, Rupicissæ, Ricardi, Baconii*, ex quibus omnia sua suffuratus est, differunt; exotico tamen monstruosorum nominum amictu ita aliena inventa obvelavit, ut corniculæ pennis vestitus, non monarcham, uti se dicit Chymicorum, sed cuculum inter aves constituisse videatur. *Ego*, inquit, *meritò post longas meas experientias Spagyros corrigam, & falsum, & erroneum à vero separabo, cùm prolixis admodum investigationibus meis repererim, quo justè similia reprehendere queam, & immutare.* Et paulò post, recitatis longis veterum laboribus: *breviorem tamen*, inquit, *viam habuissent ad rubei leonis thesaurum perveniendi, si concordantiam Astronomiæ meæ cum Alchymia didicissent, quam in* Hermetis *apocalypsi demonstravi. Cùm verò dies quilibet, ut Christus loquitur, in fidelium consolationem, propriam suam essentiam habeat, Spagyris ante mea tempora labor fuit ingens, & gravis,*

qui

qui jam auxilio Spiritus Sancti affluentis hoc posteriori seculo mea theorica sublevabitur. Et paulò pòst: *Tam prolixo labore, tadiosaque reiteratione Spagyri veteres non indiguissent, si ex mea Schola didicissent opus; longè citiùs, ac minoribus impensis votum fuissent assecuti.* Hæ sunt jactantiæ *Monarchæ Chymicorum.*

Quid verò Astronomia Bombastiana mundialiumque corporum analogia ad Lapidem faciat, dispicere nulla ratione possum. Cùm natura rerum semper eodem modo agat, quacunque planetarum constitutione, siderumque aspectibus; Metallorumque genesis sive naturalis, sive fabulosa à cœlo, & stellis Alchymistarum non nisi remotissimam, ut in præcedentibus ostendimus, dependentiam habeat, Sine Astrologia itaque, siderumque influxibus, in magno artis opere, *Paracelso* dictatore nil perfeceris. Quid verò Spiritus Sancti assistentia non solum cum vanissimo opere, sed & cum impio homine habeat, non video, quid expetat Trasonicum pectus. Cùm enim humana arte id fieri, consentientibus aliis quotquot fuerunt Alchymistis, nequire videret, artem non nisi à Deo per revelationem concedi voluisse sequentibus verbis ostendit: *Arcana plura transmutationes exhibentia reperiuntur, & si paucis, id est, Solis* à Deo *illuminatis artis filiis cognita, quæ licet alicui revelentur à Domino Deo, non ideò statim erumpit rumor cum arte; sed omnipotens cum ipsis dat pariter intellectum hæc & alia celandi usque ad adventum* Eliæ Artistæ, *quo tempore nil tam occultum, quod non revelabitur.* O ridiculam Philosophiam! Quænam conventio *Christi* ad *Belial?* Quid revelationi Divinæ cum arte improba, & fabulosissima? An hi nesciunt, tantum abesse, ut Deus ad artem tot Satanicis illusionibus expositam super naturali auxilio concurrere censeatur, ut potius eam expressis verbis, veluti remis velisque vitandam in sacris litteris innuerit: *Qui divites volunt fieri, id est, Alchymistæ, incident in multas tentationes, & laqueos Diaboli.* Est-ne possibile, DEUM OPTIMUM MAXIMUM hanc artem tot Sanctis & Spiritu Dei plenis Hominibus, quos sciebat eâ non abusuros, revelare omisisse? Solis vero Alchymistis, *Paracelso* & similibus, hominibus ut plurimùm improbis, malis artibus deditis, avaris, & Divinis mysteriis abutentibus, tantum donum inspirasse? Sed hæc in *sequentibus* fusiùs prosequemur.

Versent itaque, volvant, revolvant, involvantque Lapidem illum tantorum mirabilium patratorem, quantumcunque velint, nil tamen ex eo, præter vocum quisquilias, & excrementa, postea quoq; carbones, cineres, favillas evolvent. Verba peregrina, ut sunt *Azoth, Anathron, Usifur, Rebis, Martagon, Sernec, Ribric, Realpas, Salaberi,* & innumera in Libris Chymicorum, potissimum *Paracelsicis* obvia (quæ non raro in conversatione familiari cum iis habita cachinnum mihi moverunt) parum ad rem faciunt, si aliunde nulla suppetant ad artis veritatem demonstrandam subsidia; neque tantarum rerum pollicitatio, ac quorundam morosorum ciniflonum jactantia quicquam ad artem comprobandam conferunt, dum ex nimia *Arcani Lapidis* possessione fastuosè tumentes, ea sub variarum rerum similitudinibus pollicentur, quæ animo concipi non possunt, ne dicam, scientiâ humana comprehendi. Certè ad tantam insaniam curandam nullo alio medicamento opus foret, quàm Hellebori vomitorio, tanti à *Paracelso* æstimato, quo Leones istos rubros, Aves *Hermetis,* lacertas virides, serpentes, Drachones, Phœnices, caudas pavonum, capita corvi, vespertiliones, & similia Chimerica Phantasmata unà cum cœlo, omnibusque planetis imaginariis evomant, uti non incongrue de iis non nemo in Chymico opere Beguini jocatus est; ut tandem purgato cerebro melius sapere discant. Certè hi *Lexiphanem* secuti videntur, qui haulto veratri succo statim, *topper, stlempus, redantruo, gnarneres, ascalabotion, carbaster,* formidanda vocabula eructavit: Sed & idem iis accidit, quod coco illi Plautino, qui repudiatis vulgaribus condimentis, allio, fœniculo, coriandro, similibusque, suum tantummodò crepet, & superciliosè commendet *Cilicendrum, Pelindrum, Sanscapsidem, Carastriam, Hippalopsiden,* quorum odore quotidiè cœnet Juppiter; quotquot autem iis vescantur, vel ad ducentos annos vitam producant.

Non dubito, quin Alchymistæ hic contra me œstro furoris perciti insurgent, meam sive ignorantiam, sive indiscretum zelum sint accusaturi; nil moror, neque titivillitio, quidem ut cum *Plauto* loquar, empsitem quascunque furor illis suggesserit calumnias; veritatem loquor, eam experimenta luculentissima mihi persuadent; natura ipsa quid possit, quid non possit mihi una veritatis ponderatrix, exacta operationis statera dictat. Sed insurgent iterum, & contra audentiùs urgent. Iniquum videri, *Lullum, Arnoldum, Paracelsum,* unica artis oracula falsitatis in construendo *Lapide* præsumptuosiùs arguere. Sed si vel ipsi citati magnæ artis Coryphæi, & Antesignani, idem, quod ego, sentiant, quis me reprehendet? Et ne imperito judicio artem nimium convellere videar, hoc loco fusissimum de irrito Lapidis magisterio discursum, quem *Arnoldi Villanovani* apud *Paracelsum* lib. *de transmutat. metallor. Gerardus Dornius* ejus interpres inseruit, apponendum duxi, ex quo, quæcunque hactenus de Alchymistarum vanis & irritis laboribus dixi, luce meridiana clariùs patebunt.

Discursus Arnoldi Villanovani *apud* Paracelsum, *lib.* de Transmutat. metallorum.

Maximam hujus artis difficultatem observans *Arnoldus*, ait in suo Rosario: Varia huic materiæ lapidis nomina præfinierunt, occultissima quædam à similitudinibus potissimùm allata; vegetabilem appellarunt, mineralem, & animalem, non juxta literalem sensum, ut facilè norunt sapientes divinorum arcanorum & miraculorum ejus lapidis experti fingere. Hujus exemplum præ se fert *Raimundi Lullii* Lunaria, quæ flores mirandarum virtutum edit, Philosophis tamen familiarissimos. Non fuit imponentis nomen hoc opinio, ut per id intelligeretur aliqua super metalla projectio, vel præparatio similis ex eis fieret, verùm abstructa mens Philosophorum longè aliò spectat. Simili nomine materiam appellarunt *Martagon*, cui etiam hinc occultam operationem Chymicam applicaverunt, cùm tamen id prorsus nihil denotet, præter quandam arcanam similitudinē. Error etiam non minus in vegetabilium liquoribus ortus est, quibus Mercurium coagulare plurimi conati sunt, & postmodum fixatoriis aquis, in Lunam convertere existimantes, eum, qui hâc viâ metallorum auxilium coagulare posset maximum assequi magisterium. At quamvis non nullorum vegetabilium liquores id efficiant, non aliunde fieri, quàm ob resinam, pinguedinem, aut Sulphur terrenum, quo plurimum abundant, judicabitur: Hoc Mercurii humiditatem attrahit, ejusque substantiæ permiscetur, coagulando præter omnem utilitatem. Nam crassum, & ex-

& externum sulphur, nullum in vegetabilibus ad perfectam projectionem in Alchymia aptum esse compertum est, quodque non sine maximo dispendio experti sunt multi: Et si non nulli succo Tithymali albo, lacteoque propter calorem intensum, & acutum in eo existentem coagulasse Mercurium existimarêt, cum solo frigore in occulto potius contrario manifesto id falsum esset; Unde *Lac virginis* appellarunt, falsum tamen fundamentum hoc fuit. Non secus de succo Chelidoniæ existimandum, licet colore suo hominum imponat oculis, ac si dotatum esset auro. Colligentes inde vanum quid, certo, ac determinato tempore vegetabile hoc eradicarunt, ex quo animam, vel *quintum esse* venati sunt, unde coagulantem, ac permutantem tincturam efficerent: Verùm & hinc nihil præter fatuum errorem ortum est. Alii succum hunc ad spissitudinem, quam *Consistentiam* vocant, excoxeruut, ac Soli ut in duram massam coagularetur, exposuerunt, quæ post modum in minutissimum pulverem tusa Mercurium, ut opinabantur, projectione verteret in Solem, quod falsum esse compererunt. Aliqui admiscuerunt huic pulveri sal armoniacum, alii colchotar Vitrioli, opinati se hac via tandem ad optatum finem pervenire posse. Postmodum solutionibus in flavam aquam adduxerunt, ut sal hoc tincturæ præberet ingressum in Mercurii substantiam, nihil tamen indè factum fuit. Nonnulli prædictorum loco succos persicariæ, bufonariæ, dracunculi, foliorum salicum, tithymali, cataputiæ, flammulæ, ac similium, simul unà cum ipso Mercurio per dies aliquot vitreo vase conclusos in cineribus tenuerunt; accidit, ut indè Mercurius in cinerem, vel pulverem potiùs verteretur, sed perperam, & nullo fructu. Decipiebantur enim isti vani vulgi rumoribus, quibus proseminatum erat Mercurium absque Metallis esse coagulandum, ut antè meminimus. Multi ex vegetabilibus salia, olea, sulphura, &c. extraxerunt, sed frustra, cùm per hæc nulla Mercurii vera coagulatio, neque perfecta tinctura, vel projectio fieri queat, similitudine sola Philosophi, non substantia materiam suam arbori cuipiam aureæ ramorum septem comparant, intelligentes eam in suo spermate metalla septem concludere, ac in ipso latere, quapropter vegetabilem esse dixerunt; tum etiam quia non aliter, quàm naturales arbores suo tempore varios flores proferunt, materia *lapidis* colores pulcherrimos palam facit in florum suorum productione.

Item quia ex terra Philosophica materia quædam exurgit, ceu virgultum *Spongiam terræ* similitudine dixerunt arboris suæ fructum ad cœlum tendere. Ideo protulerunt in vegetabilibus Naturæ totius artis cardinem verti, & non in vegetabilibus materiæ: tum etiam, quia suus *lapis* animam, corpus, & spiritum in se continet, ut vegetabilia. Non diversa multum similitudine materiam hanc *Lac Virginis* esse dixerunt, & rosei coloris benedictum sanguinem, qui tamen solis prophetis, & filiis Dei convenit. Indè Sophistæ collegerunt materiam Philosophicam in animalium, vel hominum sanguine consistere: Occasione sumptâ, quod ex Vegetabilibus nutriantur. Alii quidem in *Capillis*, in sale urinæ, in renibus: alii in ovis gallinarum, in calce, in lacte & similibus quæsiverunt, quibus omnibus Mercurium figere posse putarunt. Extraxerunt aliqui Sal ex fœtido *lotio*, nec defuerunt, qui lapillos in renibus inventos materiam esse crederent: Alii membranas *ovorum* asperrimo lixivio macerarunt, quibus etiam ovorum cortices admiscuerunt, his attribuentes arcanum fixationis ad Mercurium perficiendum. Alii *ovorum* albumen argento comparantes, & auro vitellum in suam materiam elegerunt admixtis sale communi, armoniaco, tartaroque usto, simul ista vitro concludentes balneo maris putrefecerunt, idque dum albus color in rubicundissimum sanguinis instar abiret; hoc ipsum in fœtidissimum distillarunt liquorem, ad opus, quod quærebant prorsus, inutilem. Alii putrefecerunt albumen, & vitellum ovorum, & indè basiliscus generatus est, quem in rubicundissimum pulverem exusserunt: eoque tingere putabant. Hujus rei fuit Auctor *Gilbertus* Cardinalis in suo *Tract. de Alchymia.* Plerisque *fel* boum & aliorum animalium sale communi permisto, macerata destillarunt in liquorem, quo cæmentationum pulveres imbutos existimarunt metalla sua tingere posse mysterio quodam, quod *partem cum parte* vocant, & indè nihil actum est. Aliqui *Tutiam* eligentes additionibus aliquot, ut sanguine draconis, & aliis ejusmodi frivolis nugis seducti cuprum, aut electrum in aurum permutare conati sunt. Alii juxta Venetorum artem, ut aiebant, viginti plus, minusque *stelliones* ollâ concludebant, fameque redigebant ad insaniam, ut unam alia famelica devoraret unica superstite, quam cupri, vel electri limaturis pascebant, existimantes genus hoc animalium in ventriculo suo digestione sola permutationem optatam efficere. Postremò hoc animal exusserunt in rubicundissimum pulverem quem cum crederent aurum esse, miserè decepti sunt. Nonnullis tandem in piscibus *Truttis* nomine, per liquationem concrematis aurum invenerunt, non alia de causa, nisi quia genus hoc piscium in fluminibus squamulas, aureasque scintillas à torrentibus eò delatas, & nonnunquam ex monte defluentes colligere, ac devorare solitum sit, à natura doctum; raro tamen id ipsum contingit. Tales impostores potissimùm inveniuntur in aulis Principum.

Non est sanè materia Chymicorum Philosophorum in animalibus quærenda; hoc omnes admonitos semel velim. Est tamen quod sciatur, Philosophos *lapidem* suum *animalem* appellasse, quia in postremis suis operationibus virtute hujus ignei nobilissimi mysterii, liquor obscurus, ac rubeus instar sanguinis ex sua materia, suoque vase guttatim exsudat; indè præsagium protulerunt postremis temporibus hominem purissimum in terras venturum, per quem liberatio Mundi fieret, hunc ipsum guttas rosei, rubeive coloris, & sanguinis emissurum, quo Mundus à labe redimeretur. Pariformiter & sanguis sui lapidis in suo genere, leprosa metalla, necnon homines liberabat à suis infirmitatibus contagiosis. Quare non immerito dixerunt suum lapidem *animalem* esse: de quo *Mercurius* ad Regem *Chalid* loquitur ad hunc modum: Mysterium, *inquit*, hoc solis Dei Prophetis permissum est cognoscere, quo fit, ut lapis animalis vocetur: Nam in sanguine lapidis hujus latet anima sua: componitur etiam ex corpore, Spiritu, & anima; simili ratione vocarunt suum *Microcosmum*, quod rerum omnium totius mundi similitudinem habeat, & indè rursus animalem esse dicunt; veluti *Plato* Magnum mundum animal vocat. Accesserunt ignari credentes lapidem esse triplicem, atque triplici genere secretum, ut pote, vegetabili, animali, & mineralì, quo factum, ut etiam in mineralibus quæsierint. Hæc verò sententia longè distat à Philosophorum opinione: asserunt enim suum *lapidem* uniformiter vegetabilem, animalem, & mineralem.

Notandum

Notandum ad hæc, Naturam minerale sperma suum in varia genera distribuisse, videlicet, in sulphura, salia, boracia, nitra armoniaca, alumina, arsenica, atramenta, vitriola, tutias, hæmatiten, auripigmenta, realgaria, magnesias, cinnabarim, antimonium, talcum, cachimias, marcasitas, &c. in quibus omnibus mundum adimplevit materia nostra. Quamquam in aliquibus dictarum specierum sese miro nonnunquam patefacit aspectu, quod ad imperfectorum metallorum transmutationem attinet. Longa siquidem experientia ignis, per exercitium multifariam transmutationem ostendunt in materia mineralium, non solum ex coloribus aliis in alios colores, verùm etiam ex una essentia in aliam, & ex imperfectiore in perfectiorem. At licet ipsa natura quandoque his mineralibus mediis ejusmodi demonstrationes faciat, multis præparationibus intervenientibus non propterea volunt Philosophi suam *Lapidis materiam* potissimum ex ullo mediorum mineralium progredi, tametsi Lapidem suum mineralem vocant; unde Sophistæ ab hac appellatione sumentes occasionem, ipsum Mercurium variis torturis persecuti sunt; aliqui sublimationibus, coagulationibus, præcipitationibus, mercurialibus aquis fortibus, *&c.* quæ omnes erroneæ viæ vitandæ sunt, cum cæteris Sophistarum præparationibus mineralium, purgationibus, & fixationibus spirituum, atque metallorum. Proinde Lapidis plurimæ præparationes, quin imò omnes, quæ de mineralibus describuntur ad hunc modum, uti *Geberi*, *Alberti* cognomento *Magni*, ac similium sunt Sophisticæ purgationes tantùm, cæmentationes, sublimationes, distillationes, rectificationes, circulationes, putrefactiones, conjunctiones, solutiones, ascensiones, coagulationes, calcinationes, & incerationes prorsus inutiles, cùm in tripode, furno reverberatorio, athanore, liquefactorio, acedioso, fimo, cinere, arena, similibúsq; tum in cucurbita, pelicano, retorta, phiala, fixatoria, & id genus aliis, id ipsum de sublimationibus Mercurii per minerales spiritus ad album, & rubeum, ut per vitriolum, salpetræ, vel aliud alumen, aut per crocum Martis, &c. judicandum est, de quibus falsò fabulatur *Joannes de Rupecissa* Tractatu suo de Lapide Philosophorum albo, & rubeo, quæ simul ementita cum aliis somnia sunt omnia, bonos, ac simplices Viros miserè seducentia; fugienda sunt etiam illa particularia sophistica *Geberi*, ut sunt septenæ sublimationes, aut mortificationes, item revificationes Mercurii suis cum præparationibus per sal urinæ, vel per sepulchrum factis, quæ singula sunt ad Lapidem falsissima.

Quidam alii mineralium, ac metallorum *sulphuribus* Mercurium fixare conati summè decepti fuerunt. Vidi nihilominus hac arte Mercurium in corpus metallicum per ejusmodi fixationes adductum, similitudine quidem in omnibus, & per omnia bonū argentum fingentem, ac repræsentantem, verùm in examine testæ, vel cupellæ, falsum, ut extitit, etiam apparuit. Sophistarum nonnulli tentarunt ex isto Mercurio septies sublimato, ac toties dissoluto fixum oleum emungere, medio quidem aquarum fortium, quo metalla quævis ad perfectionem adducerent: at frustraneum illud opus relinquere coacti sunt. Aliqui *Vitriolum* septies purgarunt, solutione, calcinatione, coagulatione, & duarum partium armoniaci salis additione, sublimationeque, ut in aquam albam solveretur, cui tertiam partem addidere Mercurii vivi, ut ea coagularetur aqua, totiesq; postea Mercurium à dicto Vitriolo, & armoniaco Sale sublimarunt, ut in lapidem purum abierit; hoc affirmarunt ex vitriolo conceptum rubeum sulphur esse Philosophorum, cujus quidem solutionibus, & coagulationibus progressi sunt, in projectione autem factum est nihil. Alii Mercurium coagularunt per *aquam aluminis*, & in massam duram alumini similem, quam aquis acutissimis fixarunt inutiliter.

Sophistæ plurimas rationes fixandi Mercurium sibi præsumunt, frustra tamen, quod in eo perfecti, constantisve nihil habeatur. In vanum igitur addunt ei mineralia per sophisticos processus, quibus omnibus ad majorem excitatur malitiam, vivus quoque magis ac magis efficitur, impurúsque potius, quàm perfectus. Non est igitur ab eo Philosophorum petenda materia, cùm sit imperfectum quid, quod si ad perfectionem etiam adduci queat, Sophistarum progressibus valdè difficile fuerit, imò impossibile; cùm in eo nihil habeatur, quod in perfectionem excitari, cogíque queat. Nonnulli sumpserunt *arsenicum* aliquoties sublimatum, ac multoties oleo tartari dissolutum, coagulatum, idque fixare prætenderunt, quo cuprum in argentum verterent, id ipsum & nihil præter Sophisticam dealbationem quandam attulit. Etenim hoc minimè figi potest, nisi tingens in eo spiritus probè cognitus fuerit, in quo quidem omnes ferè dormitarunt Philosophi, frustrà conantes ex arsenico boni quidpiam efficere. Quicunque igitur spiritum hunc ignorarint, spem ipsum figendi nullam etiam habeant, aut virtutem ullam ei tribuendi per aliud, quô transmutationis perfectionem acquirat.

Quamobrem notum facio cunctis in eo suam operam impendentibus, *dealbationem*, de qua mentio facta est, ex falso fundamento depromptam, eaque falso cuprum dealbari solùm, & non aliter immutari. Sophistæ *Venerem* etiam ad hunc modum larvatam, atque fucatam, duplo sui admiscuerunt Lunæ, mixturam vendiderunt aurifabris, atque monetariis. Postremò verò sese in falsos monetarios transmutarunt, nedum ipsi qui vendiderant, verum etiam qui emerant. Aliqui ex Sophistis albi loco rubeum *arsenicum* sumpserunt, & hoc ipsum, ut prius, in falsam artem abiit: quoniam quocunque modo præparetur, nihil præter albedinem exhibet. Nonnulli progressi sunt ulterius ad *sulphur commune*, quod flavum, ut erat, coxerunt aceto, lixivio, vel urinis acerrimis per diem, & noctem, usquedum album emerserit; postmodum elevarunt à calce communi, & calce ovorum, coxerunt, ac sublimarunt, idque multoties: combustibile semper nihilominus extitit, licet album: eo tamen crudum fixare Mercurium in aurum conati sunt frustra: cinnabaris tamen inde pulcherrima, & omnium optima, quam viderim unquam, resultavit; hanc fixare putantes oleo sulphuris per cœmentationem, & fixationem, apparentiæ nonnihil habuit: verùm secus, atque res ipsa desiderabatur, evenit. Alii *sulphur commune* redegerunt in formam hepatis, olei lini, laterini, vel olivarum admixtione coquentes in aceto, postmodum super marmoreum lapidem effundentes: Hoc ipsum distillarunt in oleum citrinum igne lento primùm, sed suo damno sunt experti ejus se nihil, quod optabant, scilicet Lunam in aurum, minime vertisse.

Ut igitur mineralium infinitus est numerus, ita præparationis etiam eorum est multa varietas, quarum hoc loco facere mentionem distuli, quod peculiarem tractatum requirant.

Cavendum etiam à *Sophisticis oleis* Vitrioli, & Antimonii, item ab oleis metallorum perfectorum,

ctorum & imperfectorum, etiam auri & argenti: quoniam etsi horum operatio potentissima sit in rerum natura, tamen verus eorum processus in hunc usque diem est paucissimis cognitus. Abstinendum etiam à Sophisticis *præparationibus Mercurii* vulgi, arsenici, sulphuris, & aliorum similium per sublimationem, descensum, fixationem, cum aceto, salepetræ, tartaro, vitriolo, sale armoniaco, ea tamen via, ratione ve, quam docent Libri Sophistarum. Item fugite *Sophisticas tincturas* à Marchasitis, & Croco Martis desumptas, & ab ea Sophisticatione quæ pars cum parte dicitur, Lunæ fixæ, similiúmque nugarum. Nam etsi aliquam superficialem veritatis apparentiam exhibeant, quæ quidem Lunæ fixatio parvi laboris est, atque industriæ, tamen ejusmodi progressus præparationis est nullus ac invalidus.

Ex hoc amplissimo *Arnoldi* & *Paracelsi* ratiocinio luculenter patet; nullam methodum in hunc usque diem à prima *Lapidis Philosophorum* in Europa publicatione, præscriptam fuisse, quam *Paracelsus* hoc in discursu, ceu vanam, irritam, & inutilem non repudiaverit; in quo vel maximè irridet & *Gebri*, & *Lulli* methodum, aurúmque quod *Ricardo* Angliæ Regi à se Arte Chymica confectum, sub forma rosæ nobilis obtulerat, falsum, & sophisticum fuisse apertis verbis docet. *Rupecissa* quoque operam nihili ducit, adeò ut combinatis omnibus modis nulla relinquatur, quæ quovis modo illi satisfaciat. Quid tandem agat magnus hic Chymicorum Monarcha? *Lapidis* opus tam admirabile destruere, non erat aliud, quam tantoperè ambitam à se Rei Chymicæ Monarchiam destruere. Ut itaque præ omnibus aliis quidpiam altius, sublimiusque sapere videretur, atque inter Alchymistas, veluti inter viburna cupressus appareret, alium Lapidis conficiendi modum à se divinitus illustrato inventum præscribit. Sed quodnam illud tam ingens arcanum esse potest, quod nulli hucusque, soli verò *Paracelso*, nescio cujus numinis afflatu inspiratum, in mentem venerit? rem curiositate plenam, & haud indignam consideratione pandamus: quod ut scitiùs fiat, verba magni processus, quibus eum descripsit, præmittamus.

Tanto, inquit, *labore non indiguissent veteres illi Spagyri, si ex mea Schola didicissent opus. Proinde dico vobis ego* Paracelsus (nos poma natamus) *rosei coloris à leone sanguinem accipite, & ex aquila gluten, quæ postquam simul conjunxeritis, juxta veterem coagulate processum.* Tincturam *habebitis* Philosophorum, *quam infiniti quæsiverunt, invenerunt paucissimi. Quadam itaque simplicia componit Alchymista, quæ corrumpit, ut est artis, indeque præparat aliud, ac tantisper, donec unum fiat: hoc plus efficit, quàm ipsa natura per se possit. Rectè, probeq́ut me intelligas, Leonem tuum in Oriente quæras, & Aquilam ad Meridiem in assumptum hoc opus nostrum. Instrumenta meliora nam reperies, quàm Hungaria, & Istria producunt: at si cupias id ex unitate per dualitatem in trinitate cum æquali permutatione deducere, tum iter ad Meridiem dirigas oportet, sic in Cypro votum consequeris.*

Hisce verbis summum, & in hunc usque diem incognitum arcanum, veriùs ridicula similitudine obvelatum exponit. Sed *OEdipum* fucus non latet. Quid enim aliud per *rosei coloris sanguinem à Leone extracti* innuit, nisi sulphuream Arsenici tincturam ruberrimam? quid per *Aquilæ gluten*, nisi Hydrargyrum sublimatum? quæ simul juncta, & coagulata dant desideratam Philosophorum, ut ipse putat, tincturam.

Hanc autem interpretationem verissimam esse, vel ipse ex Sibyllino oraculo, si Dîs placet, monitus fatetur. Sic enim *Sibylla* dicit:

Sunt elementa novem mihi, sum tetrasyllabus autem:
Percipe me, primæ tres syllabæ efficiuntur
Ex binis omnes elementis, cætera restant.
In reliquis, quorum non sunt vocalia quinque &c.

Hoc oraculo, dicit *Paracelsus Sibyllam* nil aliud innuisse, quam magni operis materiam, quod est ARSENICUM, (id ipsum videlicet, quod in priori discursu tanquam inutile ad artem reprobarat) eò quod juxta Ænigma *Sibyllæ* illud novem literis constet, sit tetrasyllabum, cujus tres syllabæ primæ ex binis elementis constituuntur sic AR, SE, NI, cætera restant in reliquis, & tota vox quinque consonantibus componitur, & sunt R, S, N, C, M. Atque hæc rectè quidem congruunt, si sequentia quoad numerum, qui in literis latere dicitur, correspponderent. Veruntamen *Sibyllam* multò differentem significationem per hoc indigitasse, cùm supra eam exposuerimus, non reïterandam duxi. Dato tamen, non concesso, *Sibyllam* vocis suæ susurro magni Prophetæ mentem concitasse: Arsenicum mirandi Lapidis materiam dicto ænigmate indicasse: at quid tum? anne ideo veluti unum ex fidei articulis, quos tamen huic postponit, tenendum censet? Apage cum hisce veratro purgandis infatuatorum Prophetastrûm deliramentis. Nos scimus, quid *arsenicum* sit, quibus polleat viribus: Nonnihil quoque auri in se continere ex *Caii Caligulæ* pyrothecnia Plinii testimonio didicimus, sed hoc unicum magni operis materiam esse, nec ipse uti ex *præcedenti discursu* patuit, neque Chymicorum alius ullus sensit, ne dicam docuit; quod cum ne eum quidem lateret; aliquid *arsenici* tincturæ in suo processu jungendum censuit, videlicet *gluten aquilæ*, hoc est, sublimato Mercurio Leonis sanguinem saturandum duxit. Præterea in processu *Leonem* hunc, id est, arsenicum, in *Oriente* quærendum asserit, Plinii motus authoritate, qui *Caium* Principem Arsenicum ex Syria quæ eo abundat, Romam ad aurum inde extrahendum, ex Oriente asportari jussisse dicit; *Mercurium* verò in Histria, quæ fœcundissimis scatet Hydrargyri fodinis, loco, qui hydria dicitur (de qua in præcedentibus affatim egimus) quærendum censet. Si verò hæc omnia sub proportione 1. ad 2. legitima permutatione conjunxeris, id efficere non poteris, nisi *itinere* ex Hydria *in Meridiem directo* tuum *in Cypro votum* consequaris; quo nihil aliud innuit, nisi materiam in Cypro Insula, Histriæ Meridionali, quæ eâ abundat, quærendam esse. Atque hoc est admirandum illud secretum Lapidis, quod *Paracelsus* à *Sibylla* illustratus Mundo se prodidisse vanissimo conatu fingit: Quodnam autem id secretum sit, audite & ridete: nil id aliud, quàm *Vitriolum* est, Cypro familiare, quin & nomen, ut Arsenicum ἐννεασύλλαβον, cujus arcanum sub acrostichi indigitat, ex ejusdem propriis verbis demonstro. Arcanum enim tecturus Cyprum insulam, in qua sub acrostichide materiam indigitat; *Visitabis interiora Terræ*, id est, Cypri, *Rectificando invenies occultum Lapidem*, *veram Medicinam*.

Si enim initiales horum verborum literas in unum colligas, habebis nomen *Vitriolum*, uti sequitur:

Visitabis Interiora Terræ, Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam.

O quàm grande mysterium nobis aperuit hic magister,

Magister, solis pueris forsan incognitum! Quis nescit, *Vitriolum* in omnibus hucusque processibus principalem locum tenere? Anne igitur hoc tam peregrinum fuit *Paracelso*, ut solus ipse hoc arcanum cœlitus sibi inspiratum censuerit? An non apertissimæ imposturæ criminis convincatur, vel hoc ipso, dum quod in præcedenti suo discursu tanquam materiam inutilem rejecerat, jam ceu arcanum incomparabile in suum magisterium recipiat? Certè si *Paracelsus* apud Philosophorum plebem magni nominis existimationem acquirere studebat, illud, quod impostorum, & Sycophantarum proprium est, meliori modo exequi non poterat, quàm si nugamenta sua sub affectato & altissimo verborum, rerumque abstrusissimarum ratiocinio, ut nonnihil esse viderentur, obvelaret, & Simiam quam agebat rutilo vestiret amictu. Si hoc Philosophorum est, certè jam pueros, deliras mulierculas, sutores, barbitonsores hac arte mox in summos Philosophos evadere posse, nil ambigo. Plura in *Paracelsi* monumentis detego huic haud absimilia, quæ si cuncta confutare vellem, non jam exiguis foliis, sed integro libro opus foret: ut proinde mirari satis non possim, quomodo viri cæteroquin Philosophiæ, & Chymicæ periti, *Paracelso* aurem adhibere audeant, cùm tamen exceptis paucis, quæ Physicam sapiunt, cætera omnia partim Cabalicis, partim Astrologicis, Magicisque placitis involuta, pleraque etiam ambitiosa nominum, verborumque barbarico modo confictorum famulitio sociata, hominem nonnisi ambitione plenum demonstrant, qui sibi per fas, & nefas, literaturæ Iatrochymias principatum contumaciùs præscribere non sit verecundatus; certè si quæ scripsit, in quintam essentiam distillaveris, vix quinque uncias bonarum rerum, quæ ejus propriæ sunt, extraxeris. Sed jam ad alia.

CAPUT VII.

Objectiones contra dictos Processus, eorúmque Auctores, confutantur.

OBjiciunt mihi *primò* Alchymistæ, iniquum videri Artem jam tot millibus annorum, uti perperam sibi persuadent, communi Sapientum calculo acceptam repudiare velle. *Secundò*, aurum quoque tum veterum, tum modernorum industria, Arte Chymica confectum ex testimoniis fide dignissimis constare. *Tertiò* Viros Alchymistas, veræ artis Professores, homines Deo devotos, & religione sacra obstrictos, qui complura divino lumine illustrati exercuerunt, censoriâ virgâ tanto rigore verberare, apertæ imposturæ criminis convincere, minimè tolerari posse.

Hæc sunt præcipua puncta, quæ Alchymistæ ad artis suæ veritatem demonstrandam Antagonistis objicere solent. Ad quorum singula jam tempus est, ut respondeamus.

Quod itaque iniquum videatur Alchymistis, artem jam à tot millibus annorum in veritatis suæ professione durantem à me reprobari; id non iniquo, sed æquissimo jure me asserere sibi persuadeant velim. De *antiquitate Artis* quidquid sit, jam suprà à temporibus Romanorum Imperatorum nil de ea cognitum fuisse satis ostendi; qui verò eam vel ab ipso *Adamo*, uti *Paracelsus*, ejusque sequaces derivant, uti incertæ, inutiles, frivolæ conjecturæ sunt & nullo prorsus fundamento nixæ, ita quoque tempus perdam, si ea confutare velim; cùm Alchymistarum proprium sit, ut vel ad primam aliquam auri mentionem in sacris libris occurrentem, statim Spiritum Sanctum hoc ipso nil aliud, quàm admirandum hujus lapidis arcanum indigitasse, majori forsan fide, quam vel ipsa sacrosancta fidei mysteria credant.

Sed relictis hisce vanitatibus, ad ea nos convertamus, quæ majus ad vanitatem Alchymiæ comprobandum pondus habere videntur; & est de *Auro Chymico* à sapientibus Viris nullo non tempore facto. Quibus, ne amplioribus verborum ratiociniis tempus teram, Respondeo, aurum eos confecisse, haud ægrè fateor: non tamen illud, quod illi virtute Lapidis sui per tincturam auri in infinitum multiplicativam conficere se posse, somniarunt: quomodo autem, & qua arte aurum confecerint; paulò pòst pluribus modis ostendemus. Aurum verò illud centuplo auro naturali nobilius, excellentius, illustrius, exquisitioribusque dotibus præditum, per dictam Lapidis tincturam in infinitum multiplicativam unquam perfecisse, nego, atque iterum iterumque nego.

Sed urgent, quod aliquando factum est, id & in hunc usque diem fieri posse, nemo facile negârit, sed aurum tale factum fuisse, testimonia Chymicorum innumeris historiis demonstrant, Ergò. Minorem probant inductione: *Raymundi Lulli*, *Arnoldi Villanovani*, *Rupicissæ*, *Bernaudi*, *Trevisani*, & quorum non tandem? *Raimundum* enim *Lullum* in præsentia *Ricardi* Regis Angliæ aurum purissimum Arte Chymica confecisse; *Arnoldum* quoque in præsentia *Roberti* Regis Neapolitani præstitisse. Sed omnia hæc uti ex ejus suprapositо discursu patuit, *Paracelsus* Chymicorum Monarcha falsa asserit: monetam quoque auream, quam *rosam nobilem* dicit vulgus, quamque ex auro à se confecto cudisse dicitur, Sophisticam prorsus, & nullius momenti fuisse asserit, cui plurimi ex Angliæ Medicis subscribunt. *Rupicissa* quoque tantùm abest, ut aurum confecisse dicatur, ut potius de se contrarium asserere videatur *lib. primo de quinta essentia art.* 1. *c.* 22. ubi primò se transmutationem metallorum non docere, eò quod Ordinis *Sancti Francisci*, cui se consecraverat, legibus prohiberetur: falsam autem esse Chrysopœiam, & periculosam, nec nisi relevatione Divinâ doceri, hisce verbis ostendit: *Contestor*, inquit, *omnibus Evangelicis Viris, Deo invocato, in testem, quòd si Diabolo instigante in operationes Alchymicas illabantur, facile in reprobum sensum dentur. Et scio, quia est via perditionis, & mali: adeò, quod nullus Philosophorum scripsit veritatem in libris, nisi fictè & sub parabolis, quæ non valent intelligi, nec comprehendi ingenio humano. Et nota etiam, quod nullus valeat ad sublimia hujus artis pervenire, nisi fuerit per altissimam contemplationem, & sanctissimam vitam deificata prius mens ejus, itaut non solum cognoscat omnia interiora Naturæ; sed etiam cognoscat transmutabilem transmutare naturam, & hoc paucissimis est concessum. Et communiter hi fictionum & sophisticationum sectatores sunt, & efficiuntur falsificatores monetæ, & sigillorum Prælatorum, & Principum, vagabundi deceptores, & damnabilis vitæ, de quibus verificatur ad literam istud* Pauli 2. ad Corint. 3. *dicentis:* semper discentes, & nunquam ad scientiam pervenientes; *quia quando non possunt ad scientiam perfectam pervenire, ad sophisticationes inutiles se convertunt, & communiter malo fine clauduntur.*

Hæc rectè quidem omnia dicta sunt à *Rupicissa* celeberrimo sui temporis Alchymista; qui

utinam, ficut falſum, inane, imò diabolicis illuſionibus expoſitum Alchymiæ ſtudium deteſtatus eſt, ita quoque illud ſe neſcire dixiſſet, eo ſanè egregium genuitatis teſtimonium de ſe præbuiſſet: Verùm cùm non humano ſtudio, ſed *revelatione Divinâ id accepiſſe* ſe aſſerat, eundem aliorum impoſtorum numero non poſſum non adſcribere; ait enim utramque Chymiam divinitus ſibi inſpiratam, Medicamenta, inquam, quæ miraculi inſtar ab omnibus morbis ſanant, quin vel ipſa metalla imperfecta in aurum, & argentum valent momenti ſpatio commutare, in carcere, per Divinas revelationes ſe accepiſſe, dicit: quomodo verò carceri incluſus non illuſus à Satanâ veritatem aſſertionis à ſe factæ explorare valuerit, quis capiet? Panaceam verò illam omnium morborum medicatricem cœlitus ſibi inſpiratam quis credet, cùm eandem quaſi de verbo ad verbum, uti unum cum altero comparanti patebit, ex *Lullo* deſcripſerit. Certè virum vanitatibus iis qui & καινοδοξίαν ambiunt propriis, uti & vaticiniis deditum fuiſſe Franciſcus Picus teſtatur his verbis: *Joannem de Rupiciſſa doctum alioquin Theologum, eò legimus inſaniæ deveniſſe, ut quæpiam de futuris à ſemet affirmata, nec minis, nec carcere, quo à ſui ordinis Miniſtro detinebatur, recantare voluerit, quin & impenſius ea ſemper aſſeveravit. Tandem ſpiritus mendax in ore ejus inventus eſt, & jam centum, & eò ampliùs anni fluxere, quo mendax apparuit.* Quæ eadem apud Philippum Bergomenſem leguntur.

Hac mentis inſaniâ omnes ad unum laborarunt Alchymiſtæ; & quamvis *Lullus* poſt converſionem ſuam ſanctam vitam duxerit martyrio conſectatam, & rejecta vanitate veritatem amplexus, omnes de Alchymiâ Libros *Vulcano* dare decreverit, niſi diſcipulorum induſtria clam ſubducti fuiſſent; ante converſionem tamen eundem liberam vitam duxiſſe, & vanitatibus plurimum deditum fuiſſe, ex vita ipſius colligitur. Artem quippe ſuam Divinitùs ſibi collatam in præfatione ad artem operativam his verbis oſtendit: *Quadam nocte*, inquit, *ſemel à ſomno ſurgenti mihi viliſſimo, & indigno peccatori, hæc ſequentia fuerunt revelata, quæ quidem ſecreta fuerunt prius revelata* B. Ægidio *in Eremo degenti.*

Si itaque *Lullus* Artem magnam Lapidis calluit, aurumque (uti de eo teſtatur *Robertus* idem Alchymiſta) in Anglia revelatione Divina, quâ gloriatur, confecit; certè id humanâ arte fieri non poſſe, hoc ipſo docuit. Utrùm verò Aurum illud Lapidis ope, modo Alchymiſtis falſariis ſolito confecerit, poſtea examinabitur. Certè quidam hiſtoriam controvertunt; alii eam ſtrenuè negarunt, vanamque *Paracelſus*, & *Bernardus Treviſanus* oſtenderunt, quorum hic *Chymicos*, inquit, *libros à* Lullo *conſcriptos negare non poſſumus, qui tamen potius à via recta ſeducunt, quàm ad ſcopum dirigant.*

Ex quibus omnibus allatis Alchymiſtarum ad fallacias fictum factumque ingenium luculenter patet; ut proinde nulla Arti Auriferæ fides habenda ſit; unde vel ipſi cum Ixionis rotam in Alchymicis culinis diu, multumque verſantes cum irrito conatu, ſumptibus maximis, inutili labore expenſis, nil in magnæ artis opere proficerent, veluti deſperatione in tranſverſum acti caſtris Hermeticis deſertis, ſeſe ad Chymiam illam multò nobiliorem, viliorem que, quæ in humani corporis cura, morborumque omnium medicatione conſiſtit, uti libri eorum docent, ſe contulerunt.

Sed progredior ad *tertiam objectionem*, qua Alchymiſtas dicitur homines Deo devotos, miſericordes, & erga pauperes beneficos eſſe, & conſequenter à Deo præ cæteris in Artis magnæ opere illuminatos fuiſſe. Jam *ſanctitatem* horum hominum pauliſper expendamus. Qualis *Lullus* ante ſuam converſionem fuerit, ſuprà declaratum fuit, & ſi divina luce poſtmodum illuſtratus errores, & vanitates ſuas cognoverit, unde in pœnitentiæ operibus eremiticam vitam, vaniſſimo ſtudiorum priſtinorum exercitio repudiato aliquantiſper ſectatus eſt, deinde etiam charitatis erga proximum operibus totum ſe impendens, tandem in Africa, dum fidem Chriſtianam propagaret, lapidibus obrutus vitam felici Martyrii fine concluſiſſe fertur. Vide vitam ejus non minus piè, quàm eleganter à *P. Cauſino* deſcriptam. *Arnoldum* verò aurum apud *Robertum* Regem Neapolitanum, ſophiſticum feciſſe, *Paracelſus* oſtendit ſatis; quàm autem Magicis Artibus deditus fuerit, *Franciſcus Picus* teſtatur, eum magicas ligaturas naturæ viribus attribuiſſe, & præterquam quod rerum naturalium non adeò ignarus fuerit, multa quoque ſuperſtitione infectum fuiſſe, in libello *de parte operatrice* oſtendit, Prophetiæ quoque donum affectaſſe citatus *Picus* refert: *Arnoldus*, inquit, *Hiſpanus, præter ea, quæ de futuro Anti-Chriſti adventu conjectatus fuerat, revelationem quandam multarum, atque magnarum rerum factam adducit in libro de myſteriis Cymbalorum & adventu Antichriſti ad Monachos Scalæ Dei, quæ centum annos præfixit eventibus: præteriere ducenti anni jam elapſi, & necdum impletam eſſe prænunciationem conſtat.*

Hunc prætereà eò dementiæ veniſſe conſtat, ut ſe *hominem perfectum* Chymica Arte perfeciſſe jactaret, & cùm jam, inquit, in Vitro Chymico embryonem omnibus organis, membriſque præditum comperiſſet, ab opere deſtitiſſe, ne Deum ad animam ei rationalem infundendam cogere videretur. O impia dogmata! ô Satanicas hominum machinationes! habes hîc Archichymiſtæ *Arnoldi* diabolicæ ἀνθρωποτεχνίας auctorem, flammis, quàm laude ingenii digniorem, & tales tamen nebulones Deo devotos Chymicaſtri putant? Sequitur *Paracelſus*, quem cùm omnium ſcelerum colluvie contaminatum fuiſſe ferant, quis eum aliquid ſive in Medicina, ſive in magnæ Artis opere, præſtitiſſe ſibi perſuadebit?

Sed ne ei injuriam feciſſe videar, Auctores hîc adnectam fide digniſſimos, qui quid de virtutibus *Paracelſi* primò Amanuenſis & famulus ejus *Oporinus*, quid *Henricus Bullingerus*, *Eraſtus*, *Geſnerus* compopulares ejus ſcripſerint, audite, & horrete; *Bullingerus*, ut quam religionem coleret, experiretur: *Contuli*, inquit, *cum eo ſemel atque iterum de rebus variis, etiam Theologicis, & Religionis, ſed ex omnibus ejus ſermonibus pietatis nihil intelligere licuit, Magiæ verò quam ille neſcio quam fingebat, ut plurimum, Aurigarum individuus, quorum converſatione delectabatur, ſocius & compotator.* Et paulò poſt, *Oporino*, & *Eraſto* ſubſcribentibus. *Breviter*, inquit, *ſordidus erat per omnia, & homo ſpurcus, raro aut nunquam ingrediebatur cœtus ſacros, & viſus eſt Deum & res divinas leviter curare.* Ecce egregiam viri ſanctitatem. Utebatur in morbis profligandis plerumque exorciſmis magicis, quam rem cùm ægrè ferrent

ferrent Viri docti, in ea semper verba prorupisse fertur Germanica:

Si Deus juvare nolit, juvet Diabolus. Oporinus de vita & moribus Magistri sui *Paracelsi* in quadam ad *Joannem Veierum* epistola inter alia sic scribit: *Adeò erat totis diebus & noctibus (dum ego familiariter ipsi per biennium convixi) ebrietati, & crapulæ deditus, ut vix unam, alteramque horam sobrium eum reperire licuerit, atque dum maximè ebrius esset, domum reversus dictare mihi aliquid suæ Philosophiæ solebat. Noctu, toto quo ipsi convixi, tempore, nunquam se exuit, plerumque nonnisi ebrius ad extremam noctem ibat cubitum, atque ita ut erat indutus, adjuncto sibi gladio, quem carnificis cujusdam fuisse jactabat, in stratum se conjiciebat, ac sæpe media nocte surgens per cubiculum nudo gladio ita insaviebat, ita crebris ictibus in pavimentum, & parietes impetebat, ut ego non semel caput mihi amputatum iri metuerem: Interea se vaticinari quædam simulabat, arcanorumq; quorundam cognitionem præ se ferebat, orare autem nunquam vidi, neque audivi.* Testatur & hæc *Gesnerus* Medicus & Philosophus, nec non Rerum Chymicarum peritissimus. *Nostro*, inquit, *tempore vixit* Paracelsus, *Medicinam per diversas Helvetiæ, Germaniæ, & Poloniæ Regiones vagabundus exercuit, dum pecuniâ careret, quâ modicâ acquisitâ, vino & ludis deditus, uti constans fama est, nemini medebatur; dæmone utebatur familiari, uti ex ejus discipulo audivi, natura, & eloquentia, quam litteris, & studio doctior: prorsus inconstans, nunc Theologus, jam Medicus, modo Magus, sæpè compotator, & aleator inter rusticos.* Imò semet fatetur percussorem fuisse, teste *Erasto*, & aliquoties ob id, vel etiam ob alia in carcerem conjectum.

Atque hæ sunt virtutes *Paracelso* Propheta dignæ. Quàm verò contumeliosus in omnes præteritorum sæculorum Medicos, *Galenum, Hippocratem*, & quotquot eos secuti sunt, fuerit, quàm inauditâ animi contumaciâ, tum in repudiandis meliorum auctorum scriptis, tum in propriis exaltandis fuerit: legat, cui otium est, librum, quem *Paramirum* inscripsit, & stupebit immoderati animi insolentiam prorsus intolerabilem. Et hoc est, esse Deo devotum virum: Si enim præter cerebrum temulentiâ vini perpetuò fumans, & ventrem, alium Deum non cognoscebat; Si Dæmoniacæ magiæ, & cabalæ, pravarumque artium cultor; quis tantam ejus, quâ gloriatur, scientiam, Divinæ revelationi acceptam feret? quomodo in tot, tantisque vitiis, ac peccatis subjectam animam, sapientiam Dei, aut paucis concessum Prophetiæ donum introire posse putabis? Certè talia minimè Deum habent Magistrum: quis in animum inducet suum, hominem illum, cùm vel maximè fureret, maximè sapuisse? quis sanæ mentis homines à furibundo, & insipiente nebulone in sapientiæ studio superatos esse censebit?

Hippocrate neminem doctiorem omnes fatentur, de Medicinâ simplici neminem, qui plura sciverit, scripserit potiora, tanta fide, nihil ut scripserit, quod nos nescire voluerit, tanta solertia, ut pauci post illum sciverint, quod ille ignoraret; πλειωτάτην πραγματείαν ejus *Galenus* miratur, agnoscit gratis hujus immensum studium, quo Græciam & Latium uno concluserit volumine, vetustis dederit novitatem, novis auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lumen, fastidiosis gratiam, dubiis fidem; hunc tamen unà cum *Galeno* & *Avicenna* nauci ducit, de quibus ebriosus helluo præfatione in Paragranum, *Se*, inquit, *litteras à* Galeno *ex inferno accepisse: se cum* Avicenna *in vestibulo inferni de suo auro potabili, tinctura Physicorum, quinta essentia, Lapide Philosophorum, Mithridatio, & Theriaca disputasse.* Quæ omnia, uti à sapientis animo longè remota sunt, ita quoque non nisi ebriæ nec non temulentæ mentis dictamina esse censeas; quod & in sequentibus, intolerabili prorsus jactantia, & sine exemplo talibus verbis indicat: *Hoc*, inquit, *sit vobis dictum, ô Medici, stultissimus pileus occipitii mei plus scit, quàm vos, & omnes vestri Scriptores, & calceorum annuli sunt doctiores, quàm vester* Galenus *&* Avicenna; *& barba mea plus experta est quàm omnes vestræ Academiæ: quin & horam ipsam sentiam, quando sues nos in lutum trahent; vos me sequi oportebit, non ego vos; me sequemini omnes Arabes, Græci, Latini, Galli, Itali, Germani, Sarmatæ, omnes, inquam, me sequemini, non ego Vos; nullus Vestrum vel in abditissimo angulo, ubi omnes mingunt, manebit. Ego Monarcha ero, mea erit Monarchia, ego geram Monarchiam meam & cingam lumbos vestros.* Hæc sunt verba *Paracelsi*, quorum farraginem ingentem in Libro, quem *Paragranum* vocat, reperias, ubi tot verbis obscœnis, inhonestis, & quæ castas aures mirum in modum flagellent, in totius sapientiæ consultissimos viros sævit, nil ut stultius, superstitiosius, nihil obscœnius, immodestiusque ab homine rationis compote proferri queat, adeoque non tam à Deo illuminatus, quàm à Dæmone obsessus videri possit. Quid enim à ratione magis alienū est, quàm omnium Græcanicæ Scholæ sapientum, gloriosa monumenta, excrementa, sordes, peripsemata dicere? non illos plus scire, uti in *suo Paragrano* dicit, quàm intelligat Vacca Helvetica. O quàm melius fuisset, si *Paracelsus* in *Paragrano* suo parasset granum salis, unâ librâ Hellebori commixtâ, quo purgato cerebro melius sapuisset, & quo impudentissimus nebulo, Scurra trivialis, & Thraso insolentissimus, furiis infernalibus agitatus à tanta mentis amentia liberari potuisset.

Ego sanè summâ diligentiâ omnes ejus libros me sagaci mentis oculo evolvisse testari possum, tum curiositate, tum veritatis amore impulsus, ut quidnam in iis lateret, quod nonnulli tantoperè admirarentur, cognoscerem: sed postquam ritè omnia annotassem, præter paucula, quæ tamen sua non erant, nil nisi nugas, affectatas verborum formulas, conjecturas in aëre fundatas, experimena falsissima, non tantùm circa naturalium rerum proprietates, sed etiam circa mineralium, lapidum, gemmarum, metallorumque virtutes, eorumque causas, ut plurimum à fossoribus, & pharmaceutriis mulierculis acceptas: quæ omnia hoc loco contrariis experimentis comprobare possem, si & tempus & operis argumentum id permitterent, comperi. Sunt ferè omnia partim ex *Lullo & Arnoldo*, partim ex *Isaaco Hollando*, & *Basilio Valentino* suffurata, quos tamen nè plagiarii criminis reus constitueretur, præterquàm quòd eos, à quibus suam doctrinam surripuerat, de inutili eorum labore, opprobriosè reprehendit, ea quoque tanta similitudinum caligine involvit, ut in limpidissimis aquis aterrimi coloris profusione sepiam verius, quàm polypum egisse videatur. Vidi præterea, quæcunque de Cabala scripsit, omnia ad unum ex superstitiosis Hebræorum, Saracenorumq; officinis desumpsisse, uti in *OEdipo Tom. 2. de Cabala Hebræorum, Saracenorumq;* fuisse demonstravi. Utriq; Cabalæ Hebraicæ, & Saracenicæ tantam fidem impius homo habuit tum in suo Paragrano, & Paramiro, tum in Archidoxis, quin & in libris de origine morbo-

morborū invis. in Manuali de Lapide Philosophorū, Libro de vexationibus Alchymistarum, ut omnes Vet. Testam. Prophetas, nonnisi Cabalæ ope Vaticinia sua peregisse, non minùs stolidè, quàm impiè asserat: quarum tamen neutram non dicam intellexit, sed ne legere quidem, linguarum inscitiâ præpeditus, potuit: Sola enim Judæorum, & Turcarum quorundam familiaritate usus, ex Satanicis illis officinis nonnulla, utique quanto magis impia; & diabolica, tanto cariora suis hinc inde schediasmatis inseruit, magnum utique sub ipsis quid latere ratus, quod à Satana doctore, & magistro suo prodiisset. Quidquid enim Cabalistæ de Ensalmis, exorcismis, superstitiosis amuletis, periaptis, phylacteriis docent, eos in suum penum veluti sacrosancta mysteria adscivit: Ex hoc in orbem promanavit impium illud, & Satanicum figmentum, quod *Philosophiam Mosaicam* impiè more solito vocant, & *unguentum armarium* multiplici modo, conficiendum docent; in quo nihil ferè ingredi reperias, quod non è manu Carnificis extortum fuerit, quemadmodum gladius nescio cujus famosi Carnificis, *Paracelsi* individuus comes suprà allatus satis demonstrat. Ex hoc fonte *transplantatio morborum*, innumeris superstitionibus & deliramentis referta prodiit; quæ uti indigna sunt, quæ referantur, ita quoque, cum ea in *Arte nostra Magnetica* aliisque operibus confutaverimus, de iis modò sileo.

Quàm verò Magiæ deditus fuerit *Paracelsus*, ipse de se testatur libro de *Compositione Metallorum*, ubi de *Electro*, atque inauditis omnibus sæculis sub eô latentibus virtutibus cùm diù discurrisset, tandem infert; *Non possum tamen non commemorare quale quantumque miraculum in Hispania viderim, cùm apud quendam Necromantam essem, qui habebat campanam duarum fortè librarum ponderis, hujus illo magico pulsu, multa, & varia spectra, & spirituum visiones accersebat & adducebat. Nam cum in campanæ parte interiori verba quædam, & Characteres aliquos inscripsisset, simul ac sonus, & tinnitus ejus sentiebatur, apparebat spiritus ejus forma, quâ volebat. Præterea Campanæ pulsus ejus fuit potentiæ, ut multas alias visiones spirituum, hominum etiam, & pecudum, quas vellet, produceret in medium, & abigeret: hujus generis multa apud eum vidi: hoc tamen observabam, quod, si quid novi operaturus erat, characteres, & nomina renovaret, & mutaret. Non autem eò perveni, ut homo arcanum, & mysterium Verborum, atque Characterum mihi communicaret. Cœpi tandem ipse hac de re penitiùs speculari, ita ut in mentem mihi venirent, quæ hoc loco tacebimus. Sciatis autem plus in campana illa, quàm verbis momenti fuisse. Volo autem vos mihi vehementer credere, materiam campanæ illius, nostrum electrum fuisse.* Hæc *Paracelsus*. Verùm cùm ante decem annos circiter, hujusmodi *campanæ ectypon* in formam pelvis, & innumeris Magicis Characteribus insignitum (quod *Marchionis de Villena* celeberrimi Magi fuisse, Hispani dicunt) ex Hispania ad me per eruditissimum Patrem *Thomam de Lyon*, summum Theologum & Virum πολύγλωσσον ad me transmissum fuisset, ea intentione, ut quid sibi tot, tantique Characteres, & figurarum exoticarum exhibitio vellet, exponerem; quod jussum fuerat, præstiti, in qua quidquid Necromantiæ artes reconditum habent, veluti in epitome quadam compilatum inveni. Explicationem hujus vide in *OEdipi tom. 2. parte 2. Syntag. de Magia Ægypt.* ubi, quæ *Paracelsus* tantopere nosse appetebat, omnibus Dei timore imbutis, remis velisque, veluti Satanæ retia vitanda admonui.

Unum præterire non possum, & est, quod *Paracelsus* Philosophiæ naturalis paulatim limites transgressus, supracitatum *Arnoldum* non degeneris ingenii hominem secutus, arte sua Chymica verum hominem generare se posse jactet.

Verum ut quanta impii Alchymistæ contra omnia divina humanaque Naturæ jura. Satanicâ Machinatione audeant, processum subdo. Sic itaque ait Libro I. *de Natura Rerum. Quæstio*, inquit, *fuit, inter nonnullos ex antiquis Philosophis, (quorum tamen præter* Arnoldum, *alium novi neminem) an arte, & natura fieri possit, hominem gigni extra muliebrem uterum, & matricem naturalem? Ad hoc respondeo, quòd id Arti Spagyricæ, & Naturæ nullô modô repugnet, imò bene possibile sit; ut autem id fiat, hôc modô procedendum est: Sperma Viri per se in cucurbitâ sigillatâ putrefiat putrefactione ventris equini, (est hoc Vas Chymicis usitatum) per quadraginta dies, aut tamdiu, donec incipiat vivere, & moveri, & agitari, quod facilè videri potest: post hoc tempus aliquo modo homini simile erit, attamen pellucidum, & sine corpore; si jam posthac quotidie arcano sanguinis humani cautè, & prudenter nutriatur, & pascatur, & per quadraginta septimanas in perpetuo, & æquabili calore ventris equini conservetur; fit ut verus, & vivus infans, habens omnia membra infantis, qui ex muliere natus est, sed longè minor. Hunc nos homunculum vocamus, & hic posteà, eo modo, quo alius infans summa diligentia, & studio educandus est, donec adolescat, & sapere, atque intelligere incipiat. Hoc jam unum ex maximis secretis, quod Deus mortali, & peccatis obnoxio homini patefecit; est enim miraculum, & magnale Dei, & arcanum supra omnia arcana, & meritò in secretis servari debet usque ad extrema tempora, quando nihil erit reconditum, sed omnia manifestabuntur.*

Dicit deinde tales olim fuisse, & etiamnum superesse ex hujusmodi Chymiurgia Satyros, Nymphas, Evestros, Montanos Dæmunculos, Pygmæos, & gigantes exortos; hi enim homines arte producti, cùm ad ætatem virilem pervenerint, in homines evadunt miraculosos, & instrumenta fiunt magnarum rerum, victoriis ingentibus inclyti, & illustres; præterea omnes hi, uti arte obtinent vitam suam, ita omnia quoque Naturæ secreta, & abscondita acquirunt. Valde dubito, ne vel ipse *Paracelsus* ex hisce tam admirandis partubus unus sit, cùm enim neminem plura se scivisse, in suo *Paramiro* glorietur; præterea αὐτοδίδακτον à nemine alio suam de abditis Naturæ mysteriis scientiam didicisse pluribus in locis testetur: Dicerem profectò, eum si non ex utero matris, certè vel ex Ephialte quodam aut Incubo, vel alio horrendo quodam, dæmone, veluti ex putrido, & virulento fungo conceptum natumque spurium hoc monstrum prodiisse, Faunorum Nympharumque filium, Dæmoni, quàm homini similiorem.

Ex hâc stultâ Chymiurgia patet, quàm hujus hominis in rebus asserendis, & inconsulta quadam præcipitantia quælibet effutiendi audacia sit, & temeritas in iis rebus, inquam, à quibus, non dicam, Deus, & Natura, sed vel ipsa ratio abhorreat. Quis Medicorum, Anatomicorumque nescit, extra vas muliebre hominem generare tam impossibile esse, quàm impossibile est semen bruti terræ injectum, inde similis speciei brutum educere? quis in vitrea cucurbita *calorem*

materno calori prorsus heterogeneum, & naturæ ipsi contrarium assignabit? quis *nutrimentum* per vasa & venas umbilicares proportionatum, quin & *materni seminis* ad formandum fœtum necessariam portionem, per sanguinem humanum, uti ipse præscribit, jam extra venas mortuum & prorsus inefficacem assignabit? certè id neque Angelo, neque Dæmoni concessum esse, quis non videt? Quis verò Embryoni jam organizato animam rationalem infundet? Anne forsan DEUM OPT MAX. ab hujusmodi Satanicis ministris ad horrendæ genesis concursum sollicitari posse putabis? Sed hoc vel sentire impium, blasphemum, & atheum esse, quis nescit? Dato verò per impossibile, *animam* huic diabolico Embryoni infundi, an non sequeretur indè hujusmodi monstrum humanum, uti à communibus humanæ generationis legibus exemptum est, ita quoque *à peccato originali*, & cœteris humanæ conditionis miseriis peccato subditis immune futurum? quo quid magis impium, & blasphemum dici possit, non video. O Divinæ clementiæ patientiam & longanimitatem, quæ tam monstruosorum hominum portenta non, *Core & Abironis* exemplo, subvertat! Sed hæc sufficiant ad enormes, & planè prodigiosos Bombastici partus ob oculos veritatis amantis Lectoris ponendos. Huic similes sunt illi fratres qui à Rosea cruce nomen habent, impium genus hominum & diabolico commercio tumidum: cujusmodi fuerunt *Cornelius Agrippa*, omni diabolicarum artium eruditione clarus, quem & à Dæmone tandem suffocatum dignas sceleribus pœnas luisse ex vita illius sat superque constat. Talis *Sendivogius*, talis *Robertus de Fluctibus*, talis *Marchio de Villena*, & innumeri alii, quorum piget meminisse, omnes Magi, & Alchymistæ, quorum dogma fuit, licitum esse, à Diabolo discere non nihil, dummodò naturalium rerum scientiam concernat; & hi quidem ab humani generis hoste instructi, *aurum* fecisse dicuntur, & omnia *morborum* genera curasse, sed hoc pacto, ut unum semper ex decem occiderent; horum insana dogmata talia sunt, ut æterno silentio, & tenebris, quam luce digniora sint. Unde eruditus *Conringius* in suo de *Hermetica Medicina* insigni sanè Libro, rectè refert. *Paracelsus quantumcunque acuti fuerit ingenii, tamen non fuit moribus temperatis, quales exigit veritatis palæstra, certè ipsi mores magnum patiuntur Paracelsinæ doctrinæ præjudicium. Ecquid enim ab homine mago, veræ, & solidæ doctrinæ exspectare liceat? Equidem haud negarim, Dæmonem homini non nihil etiam veræ scientiæ inspirare posse; sed hactenus compertum non est Dæmonis auxilio quemquam ita sapuisse, ut non simul in quam plurimos errores sit deductus, patre mendaciorum unam veritatem proditam, mille mendaciis compensante.* Cùm itaque talis fuerit Paracelsus, quis tantum mendaciorum fabrum unquam aurum confecisse, ne dicam artem novisse sibi persuadere poterit? Non nescio, complures illum habuisse asseclas, & innumeros tractatus de *Aurificio* prodiisse, & quotidie prodire; qui tamen omnes, uti debili, & infirmo eorum, quos allegavimus, doctorum fundamento nituntur; ita quoque quidquid dicant, scribant, jactitent, jurent, perjurent de benedicti, verius, maledicti *Lapidis* structura, nil sanè adducent, quod fidem mereatur. Sed ne cæcus de colore, surdusve de sono, injustè judicare videar, jam tandem, quibus modis tum principes, tum plebeios homines, quibus artibus, qua dexteritate deceperint, & etiamnum decipere non desinant, ut veritas tandem elucescat, aperiamus.

CAPUT VIII.

PSEUDOCHYMICUM.

De dolis, & deceptionibus, modisque, queis Alchymistæ verum aurum se conficere posse uti olim jactitarunt, ita & hodierno die adhuc jactitare non cessant.

FUsiùs forsan quàm par erat, in præcedentibus de solitis in *Arte magna* processibus egimus, & ni fallor ex modo operandi ostendimus fieri non posse ab iis, quod tanta verborum debuccinatione Alchymistæ, ceu infallibile opus, artemque non-nisi Angelis forsan, tanquam rerum naturalium præsidibus cognitam deprædicant. Quàm enim principiis Naturæ contrarium sit, res inanimatas de specie in species toto cœlo differentes transmutare, vitam dare corporibus mortuis, multiplicare in infinitum, id quod nec ex parte agentis, nec patientis ullam in se vitam vegetativam habet quis non videt? Diximus quoque fieri non posse, ut ad naturæ exemplar operantes intentum finem acquirant, siquidem per tot calcinationes, sublimationes, dissolutiones, putrefactiones, fermentationesque, tantum abest, ut unica illa, & tantoperè desiderata *auri forma* exeat, ut potius per tot ignis, aquarumq; acutissimarum tormenta, in mille alias formas traducta, tandem tota illa intenta forma pereat, & destruatur. Accedit, quòd *graduum* calor incognitus, & rerum adaptandarum combinatio in indivisibili consistat, ad quod attingere humano ingenio denegatum est. Adduximus quoque vel primorum *Alchymistarum contradictiones* ubique passim obvias, quæ luculento sane testimonio indicant, consistere non posse, quod tot difficultatibus, litibus, dissidiis, jurgiis, expositum est, cùm veritas una & simplex sit, quæ semel revelata, nunquam sua destituitur certitudine. Verùm cum circa aureum argumentum totius negotii cardo versetur, hominesque naturæ quodam pondere veluti in id, quod ipsos fœlices efficere, omniumque bonorum possessione beare potest, feruntur, certè mirum non est, artem ex se & natura sua appetibilem tanto studio, tantis laboribus, tam acri conamine quæri, tam anxiè desiderari, tam facile vulgò credi, eam tandem adhibito studio acquiri posse; *Sed amantes sibi somnia fingunt.*

Atque hanc unicam causam esse puto; cur, uti hodierna die, ita præteritis sæculis nulla ars hac auriferâ fuerit sollicitiùs quæsita, nulla ardentiùs desiderata, nulla tot fallaciis, & imposturis exposita. Diabolo humani generis hoste ut plurimùm hujusmodi mortalium moliminibus, dum spe artis ditescere volunt, sese immiscente. Unde in Mundum irrepserunt superstitionum portenta, diabolicæ illusiones, Rerumpub. damna irreparabilia, Regum, & Principum ruinæ. Unde ut falsitas & imposturæ solennes hujusmodi homuncionum detegantur, ad Divini Numinis gloriam, & totius reipublicæ literariæ bonum, hoc loco *fraudes*, & *deceptiones*, quibus non solùm principes, sed & doctos ipsos unà cum plebeiis dementare solent, apponendas existimavi.

Quis non miratur, & attonitus hæret ad stupenda opera quibus lucri causa *Agyrtæ*, circumforanei, circulatores, funambulones, cæterique hujus fariqæ homines dexteritate manuum, corporisque

que agilitate plebem imperitam circumveniunt; quæ etiamsi vana, futilia, falsa, & deceptoria sint; tantam tamen apud circumfusam hominum multitudinem fidem merentur, ut si non dæmonum præstigiæ, saltem Naturæ miracula videri queant. Aureos montes promittunt, imo arte Chymica se mare in aurum, in argentum arenam maris fucato illo suo Mercurio conversuros promittunt; & ne fide vacillare videantur, non nulli tali *Sophismate* fidem suam liberant: accipiunt certum quendam *pulverem*, quo tantoperè gloriantur, rubrum, vel album, postea simulant certâ summâ pecuniariâ se ad artis complementum indigere, quâ datâ unà cum pulveribus in catinum metallo, quod convertere se dicunt ad ignem virgâ colurnâ perfectè miscent, & tandem Mercurio superaffuso, totam massam in *aurum* se convertisse aiunt. Massam examini sistunt, quam ubi aureo radiare, vel argenteo colore nitere vident circumstantes, veluti stupidi, & attoniti ad inusitatum rei miraculum hærent; beatos se prædicant, si tanto secreto per breve ditescendi compendium participes esse possent; unde nihil non promittunt, ut secreti potiri queant: potiti spurium auri partum producunt, quod Collybistis ostensum, nil nisi metallum illud ordinarium tinctura inutili imbutum reperiunt, tantumque auri, quantum pulveris injecti pretium fuerat extrahunt.

Quidam *pulverem auri, vel argenti*, modo quem postea docebimus, indunt baculis fistulosis ligneis, adjuncta pice græca, aut resina Colophonia, ut ad ignis odorem facile ceræ ad instar, in fluorem resolvatur: Hoc peracto, crucibulo igni apposito, quovis metallo referto aureum pulverem in fundunt, materiam circumagunt, & pulvis fistuloso inditus baculo in fundum abit naturæ pristinæ restituitur, Mercurius verò in fumum ignis æstu resolutus, reliquis metallis separatis *aurum* in fundo reperiunt, magna stupidorum admiratione.

Nonnulli fraudem adornant, *pulveribus aureis* carboni grandiori excavato aut etiam follium canali inditis, quibus dum metalli spumam se difflare simulant, pulverem aureum mira dexteritate in cucurbitam, in qua liquatur, unà efflant; & hac fallacia finito jam magisterio, auroque extracto, præsentibus infallibilem artis certitudinem persuadent.

Refert *Ieremias Maderus* in Acromaticis hujus fraudis & desultoriæ artis festivum sanè exemplum: Duos ait Chymicos societatem initam pacto firmasse, ut alter Chrysopoeiæ certissimam artem se tenere profiteretur: alter verò Rhizo tomum ageret, seu Agyrtam empiricũ, & inter cœtera scobem auri atro infectam colore, pro Lunario pulvere venderet. *Ernestus* Marchio Badensis mirè huic pyrotechniæ deditus erat: hunc ergò ille prior adit, aureos montes pollicitus, atque *divitis atria Crœsi.* Quæruntur omnia, & jam pulchra fraude constitutis omnibus, unam tantum speciem ex iis, quæ intentum effectum præstarent, cui nomen *Resch*, id est, *caput rei*, superesse, hujus autem pulveres facilè apud quemvis Pharmacopœum ait inveniri, potissimum apud *Rhizotomum*; ad quem Marchio puerum pulveris emendi causa mittit; alter interim commodo in palatii aditu loco merces suas exposuerat, & ut solet hoc genus hominum, nil sibi deesse stentorea voce prædicabat, adit eum Principis puer, utrum sibi radix *Resch* dicta, esset, interrogat, ille protinus *Resch* de fumosa pyxide depromptam pro 1. solido appendit; puer domino coëmptam *Resch* refert radicem in *pulverem* contritam. Impostor cum pulverem mox inspergit hydrargyro, aurumque producit, liquatumque aurum deprehenditur. Marchioni res mirè grata, & ipse in Magistrum beneficus, ac gratus non spernenda pecuniæ summa donatum dimittit. Chrisopœiam pergit urgere, & quidem durante *Resch* felicissimo successu, consumpto pulvere undique conquiri jussit aurificam materiam: negabant omnes, quicquam se sive de nomine *Resch*, sive de ejus virtute audivisse, nedum legisse, aut in ullo alio pharmacopolio comperiisse. Marchio itaque fraude cognita impostores inquiri jussit, sed frustrà; abierant, fugerant, evaserant, unde damno suo doctior didicit, non credendum esse iis, quos non nosset, in arte mille imposturis exposita.

Sunt porrò alii, qui *pulverem aureum* solvunt in aqua usque dum sub colore olei subsistat: postea dicunt se cum pulvere hoc ligare metallum in aurum convertendum. Alii fingunt extrahere animam ex auro & argento, ope cinnabrii, à quo separatus Mercurius, illud restat fixum, cui deindè subdolè miscent aurum, vel argentum, deindè unà simul per Chymicam sublimationem cinnabrium extrahunt, quod in aurum virtute animæ conversum asserunt. Alii dexteritate manuum, quibus abscondunt aureum pulverem, & postea jubent adstantem sibi porrigi nescio quod instrumentum, & interim projiciunt intra crucibulum *mentitum aurum*; quo indè extracto adstantem dementare solent. Sunt etiam qui certa scriniola diversis *pulveribus* unà cum pulvere auri, & argenti mixtis implent, quibus & ad fraudem tegendam exotica herbarum, mineraliumque nomina imponunt: postea adeunt unum ex iis, quem norunt Chymicis deditum, eidem ingens magnæ Artis secretum paucis nummis emendum exponunt, experimento artis aurificæ se veritatem docturos pollicentur, dummodo expensæ in auro conficiendo rependantur; & si veritatem rei non deprehenderit, omnia sua confiscationi se subjecturum promittunt. Jubent itaque emere *pulverem auri*, jam per aquam regiam in substantiam morbidam, & friabilem resolutum: opus auspicantur, & cum admiratione adstantis educunt aurum purissimum. Unde spectator tanti boni acquisitione audacior factus, plus æquo credulus, & simplicioris animi homo, pro arte, quantum velit & libuerit rogat; impostor ait tantum & tantum, acceptaque pecunia se protinus subducit; alter desiderio nimio communicatæ artis percitus, dum pulverem illum exotico quodam, & monstruoso nomine baptizatum, ardentius quærit, nec apud Pharmacopœos, aut Herbarios materiam reperit, tandem se elusum crumenta, & nummis vacuum reperit. Alii *vasa aurea, & argentea* suscipiunt, & colore cupri, aut ferri tingunt: impositoque iis Mercurio, aurum, & argentum separant, & hoc pacto extrahunt id, quod corrosione Mercurii ex auro abrasum fuit, pro auro, & argento vendunt, ex cupro vel ferro eductum. Nonnulli fingunt Mercurii ex plumbo extractionem, & hunc in argentum se fixaturos promittunt; quod uti innumeris modis fictitiis suppositiisque præstant, ita quoque gravissimum iis, qui talibus nebulonibus fidem adhibent, damnum inferunt.

Didici & egomet non semel hujusmodi tenebrionum insolentiorum audaciam, qui datâ operâ me, quem Naturæ arcanis deditum norant altissima, magnæ, verius perditæ artis secreta communicaturi conveniebant, hoc tamen pacto, ut ego sumptus

in artis

in artis ſpecimine faciendo præberem: promiſi me facturum, ſi prius modum, & *rationem* oſtenderent, quod quamvis inviti, coacti tamen modum mihi revelare cœperunt: ego ſtatim fraudem ſubolfaciens, poſtquam eos apertæ impoſturæ conviciſſem tandem ut iis audaciam cōdonarem, deprecati, paupertate ſe preſſos, ſimilibus vitam ſuſtentare falſi ſunt: ego primò egregiè increpitos deinde quoque aliqua eleemoſina donatos dimiſi; monitos tamen, ut meliori arte vitam tolerent, ne ſuo tempore hanc temeritatem *aurea reſte* ſuſpenſi luerent.

Miſſus mihi fuit non ita pridem, libellus Hebraïcâ linguâ conſcriptus, arcanorum Naturæ, verius mendaciorum, refertiſſimus, in quo inter alia herba deſcribebatur, *Boriza* nomine, quâ metallum quodlibet in aurum converti poſſe, inſulſus ille Rabbinus aſſerebat. Quoniam verò res digna eſt, operationem ridiculam jungo, ex qua apparebit, quàm incongruis rebus, hominibus imponere ſoleant hujus farinæ Sycophantæ. Sic autem dicit: בוריצא והיא עשב שמה לונאריא *Boriza & eſt herba, cui nomen lunaria.* Sed omiſſis verbis Hebraïcis utpote longioribus, ipſam ponamus interpretationem: Audi itaque & ride *Lector*, ſtulta promiſſa. *Hujus herbæ ſuccum mitte in argentum vivum, & fac bullire in hoc ſucco, & fiet brodium rubrum, ex hoc fac pulverem, qui projectus ſupra cuprum, id in aurum mutabit, & una uncia hujus pulveris ſufficiens eſt ad centum uncias cupri in aurum convertendas. Naſcitur hæc herba ad fontes, & flumina, & in montibus altis*, (ut ego reor verius in Utopia.) *Caulem habet rubrum & violaceum, & lac habet inſtar croci* (Chelidoniam ego interpretor.) *Accipe ſuccum de hac herba & pone ſuper argentum, & fiet cuprum.* (O grande emolumentum!) *Et ſi de hac ponas ſupra plumbum, proveniet aurum: Succus hujus herbæ poſitus ſupra ferrum, fiet argentum, & pulvis hujus herbæ poſitus ſupra argentum, faciet aurum, & ſi poſueris eum in urina cum ſpica nardo, & biberis quotidie unam unciam, ſenes in juvenes tranſmutabit.* Sed ſtulta hæc machinamenta Cabaliſtarum, non Philoſophis, ſed deliris mulierculis confutanda relinquamus.

Innumera hoc loco ex Arabum ſolennibus fraudibus adducere poſſem, quæ paſſim in eorum libris de mineralibus Naturæ reperiuntur, & de aurificio inſeruntur. Verùm cum indigna ſint, quæ referantur, ſilentio ſupprimenda duxi.

CAPUT IX.

Quod Dæmon ut plurimum ſe Alchymiæ cultoribus immiſceat.

Veriſſimè dixit S. Paulus Epiſtolâ ad Timoth. c. 6. v. 9. *Qui divites volunt fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem: radix enim omnium malorum cupiditas eſt, quam quidam appetentes erraverunt à fide, & inſeruerunt ſe doloribus multis.* Ita eſt. Eſt *divitiarum* immoderata *cupiditas*, rete cacodæmonis, quo magnam humani generis partem, uti olim, ita ſemper in hunc uſque diem in ultimam animarum ruinam, trahere non deſinit. Cùm nihil in humanis rebus ſit, quod majori cum deſiderio quæratur, cui majori anxietate incumbatur, quàm theſaurorum divitiarumque accumulationi; harum enim poſſeſſione, & injuſta uſurpatione ad omne vitiorum, ſcelerumque genus portam apertam fuiſſe, innumera exempla nos docent dum divitiis pollentes, quicquid volunt ſive potentiam ſive ambitioſam honorum, dignitatumque acquiſitionem, ſive vitam mundanam ſuperbiâ tumentem, cæteriſque carnis oblectamentis refertam ſpectes, obtinere poſſunt. Unde mirum non eſt, *Alchymiam* unicam tantarum divitiarum fallaciſſimam pollicitatricem, tanti æſtimari, tantoperè, tamque anxio ſtudio ab omnibus, cujuſcunque tandem conditionis hominibus ambiri. Non ignorat humani generis hoſtis ardentem hanc auri ſitim, unde incautos mortales tantò periculoſioribus artibus, quantò illæ occultiores ſunt, adoritur: Accidit itaque, ut dum nimio deſiderio auro inhiant, inſuperabilibuſque ut plurimum difficultatibus, quæ in arte magna occurrunt, præpediuntur, omni ſpe ad artem perveniendi ſublatâ; cum nihilominus inter ſpem metumque anxii tantopere exoptatæ divitiarum poſſeſſioni ſollicitius incumbunt, tandem deſperatione in tranſverſum acti, vel theſaurorum inventionibus ſe dedant, vel cacodæmonis magicis artibus advocati in artis perficiendæ opem implorent, & ſic tandem pacto obſtricti Satanico, in omne impietatis barathrum prolapſi, ſine fructu ullo, vitam miſerando fine concludant. Multos ego novi hujuſmodi illuſionibus deceptos, præſertim curioſioris doctrinæ ſtudioſos, qui ſine prævio examine, ſine luce, inconſulto, auſuque prorſus temerario Alchymiæ vanitatem amplexi, juſto DEI judicio, à diabolo decepti, in mille errorum præcipitia illiſi perierunt; quàm enim Dæmoni cordi ſit homines ſimilibus artibus deditos adoriri, ampliſſime in *Oedipi parte* I. *de Idololatria* demonſtravimus. Non enim ſolummodo Demones ſe illis magicarum artium ludibriis, ſed & omnibus vanis, & inſaniis falſis, uti Aſtrologiæ, quæ ex hiſce originem ſuam nanciſcuntur, divinatoriis & cabaliſticis, omnibus illis ſpeciebus, quæ à Μαντεία nomen habent, occultè ſe miſcent, queîs curioſos credulitate nimia circumveniunt, adeò ut qui adverſus eorum inſidias vigilare negligunt, evaneſcant in cogitationibus ſuis, & cum ſapientes, & mirabilium operum patratores ſe credunt, ſtulti fiant, donec tandem eum, quo proficiunt, magiſtrum, ſocium habeant tum impietatis, tum æterni exitii; præſertim Alchymiæ deditos miris modis adoritur, quibus oculorum aciem ita quandoque perſtringit humani generis hoſtis, ut pyrotechniam exercentes, aurum, argentumque verum per tranſmutationem ſe confeciſſe jurarint: licèt poſtea cùm ſæpius etiam magna cura adhibita idem opus tentaſſent, nunquam tamen ſucceſſum ullum ſe reperire potuiſſe, teſtati ſunt. Innumera hujus rei paſſim leguntur apud Auctores: *Delrium*, *Pererium*, *Quibertum*, *Hogelandum*, quos *Lector* adeat.

Ego hoc loco tantum narrabo, quid oretenus mihi à viro Chymicæ artis peritiſſimo, cujus nomen conſultò reticeo, ſimili illuſione à Dæmone decepto, relatum fuit. Audierat is de meis circa hoc ſtudium experimentis; unde me convenit, rogans, *quid de magnæ artis myſteriis ſentirem*: ego ultra citroque argumentum diſcutiens tandem concluſi, *magnæ artis myſterium, uti & lapidis, meras ſpeculationes metaphyſicas eſſe, & allegoricos illos ſenſus, quos tum Arabes Alchymiſtæ, tum Latini hujus artis primipili, ſub tantis rerum ſimilitudinibus, & Ænigmatis occultarent, tales eſſe, ut cuilibet rei facilè accommodari queant, uti in* Hieroglyphica Ægyptiorum Alchymia fuſè deduxeram.

Reſpondit: *benè dixiſti* Pater. *Audi quid mihi* acciderit:

accidèrit: Ego à puero in hoc studii genus pronus, complures annos cùm in eo, sine ullo profectu consumpsissem, & quodam die intento ab Alchymistis scopo, idest, Lapidi conficiendo totus incumberem, & arcanum me penetrasse planè mihi persuaderem, convenit me vir quidam antehac ignotus, humanissimis verbis salute imprecata rogavit, quidnam agerem, & cui rei tanta sollicitudine incumberem? primò quidem cum respondere morarer, ait; video ex Chymicis tuis vasis, & materiarum congerie te magnum quid in arte Chymica moliri; sed quod intendis, minimè te consecuturum crede. Ego respondi, si tu aliquid melius nôris, id me doceas velim: dixit obsequar voluntati tuæ perlibenter; sede itaque, & scribe veram procedendi methodum. Ego statim arrepto calamo dictantis verba in duodecim puncta divisa, excepi, exceptâ methodo ait, jam ea in praxim te operante, eo prorsus ordine, & juxta præceptorum præscriptionem, redigamus. Quo peracto, jubente magistro exemi ex vase Chymico materiam instar olei relucentem, & superaffuso liquore mox congelatam massam reperi, quæ in pulverem redacta, & supra 300. libras hydrargyri projecta, illud in obryzum & nobilissimum aurum, multò naturali excellentius, nobiliusque convertit, quod apud Aurifices optimi, & perfectissimi auri examen subiret; Ego ad inusitatum rei eventum attonitus, vix me ipsum præ gaudio capiebam: Iam in redivivum Cræsum *me evasisse, & totius mundi divitias me obtinuisse, credebam; quas autem gratiarum actiones tam liberali magistro rependerim; tu mi Pater meliùs concipere poteris, quàm ego multis verbis explicare, & cùm rogarem, undenam esset, & ubinam tam divinum secretum didicisset? Respondit se* Mundum peragrare, *nullius aut ope, aut opibus indigere, amicis suis in desperato artis magnæ exercitio, inutili labore se fatigantibus subinde ad prosequendum studium, de arte sua nonnihil liberali manu communicare, & hisce dictis hospitio, quod humaniter obtuleram, recusato, ad publicum divertit: postero die summo mane, noctem enim in perpetuis vigiliis præ nimio adeptæ artis gaudio transegeram, munifico benefactori iteratas gratias acturus, ad hospitium me confero; quæro hospitem, sed nullum ea nocte hospitem se habuisse dicit Hospitii præses: omnia hospitia urbis accedo, qui de eo, qui quærebatur, nil se audiisse dicunt: omnes domus celebriores, in quibus eum pernoctasse suspicari poteram, examino, sed frustra: evanuerat, abierat, evaserat, summo meo dolore: Sperabam enim multò plura ab eo me accepturum hujus artis arcana. Domum ita reversus, sine mora ad novæ adeptæ artis specimen juxta præcisum præceptorum, quæ dictaverat tenorem edendum me accingo, & operatione peracta, nullum rei successum reperio, & quia credebam, hunc errorem contigisse vel ex inadvertantia mea, vel ex omissione aliqua rerum ingredientium, repetii operationem eâ diligentiâ, quâ major fieri non poterat; sed rursus spe mea fraudatus, iterum, iterumque operationem inchoabam tot, tantisque expensis, ut omne illud aurum in prima projectione acquisitum expenderim: & uti spes auri, mirum in modum reddebat inquietum, ita quoque opus reiterando tot expensas faciebam, ut res penè me in desperationem redigeret. Et cùm animi mei afflictionem Religioso cuidam & docto, & pio viro aperuissem, ille statim subjunxit: non vides Domine, hanc apertissimam esse diaboli, qui tibi sub specie hominis apparuerit, illusionem? & ut te ad prosecutionem operis excitaret, primo auro aliunde accepto, solita sua fraude tibi illusit, ut deinde te opus inutili labore prosecuturum tandem vel ad pacti alicujus consensum alliceret, aut etiam tandem omnibus bonis consumptis, te ad desperationem adduceret, atque indè animæ corporisque tui prædâ potiretur. Ego sanè ad hæc exhorrui, atque ex iis, quæ hospes ille peregrinus coram, mihi retulerat verbis, hunc alium esse non potuisse, quàm Satanam cognovi. Unde statim pœnitentiâ præteritæ vitæ ductus, domum reversus, omnes discussi fornaculas, vasa iniquitatis Chymicæ confregi, libros quoque ea de re conscriptos, quos possidebam, vulcano tradidi, totumque ab ea die me magis proficuis, utilioribusque studiis addixi. Sit DEUS in æternum benedictus, qui à tantis periculis me pro sua infinita misericordia liberavit.* Hanc Historiam veridicam hîc apponere volui, ut ex illa pateat, quantoperè Dæmon hominibus auri cupidis studeat illudere, quot, quantisque modis in suas casses, tum præstigiis, tum mille artium technis attrahere satagat. Qui plura hujusmodi desiderat, legat *Hogelandi* similia experti de vanitate Alchymiæ commentarios, aliosque auctores, quos supra allegavi.

De ALCHYMIA SOPHISTICA, *id est, de illa Alchymia, quæ Aurum & Argentum, Cupro, Plumbo, Stanno jungens, inde Aurum magno augmento conflat*, eodem KIRKERO Autore.

CAPUT PRIMUM.

De variis variorum Sophisticis Operationibus falsis & illicitis.

TANTA nonnulli mortalium astutiâ, & calliditate, tanta ad astus tegendos loquacitate, & facundiâ à natura præditi sunt, ut tantum non quilibet pro quolibet, non dicam, imperitiori plebi, sed & vel ipsis Principibus vendant, dum experimenta tam abdito dolo adornata exhibent, ut vix in eorum præsentia quispiam sive Philosophus, sive Theologus hiscere audeat: adstantes verò rerum mirabilium exhibitione adeò consternuntur, tam altam de rerum peractarum veritate fidem concipiunt, animoque imprimunt, ut nullo argumentorum pondere nulla rationum firmitudine ab ea avelli posse videantur. Si quis fortè nonnullius fallaciæ sub experimento latentis impostorem insimulare velit, statim se opponunt, his, & similibus verbis: Quicquid dicant Philosophi, iis sanè contra sensatam *experientiam* Subscribere non possum, nec volo: Oculis meis vidi, manibus contrectavi, rem omni exceptione majorem: frustra cerebrum fatigatis in iis rebus refutandis, quas non possumus non credere. Hi sanè nesciunt, idem iis contingere, quod Cani *Æsopico*, qui frustum carnis dum juxta flumen comederet, videns in aqua relucentem

lucentem canis figuram, qui majus carnis frustrum rictui insertum habere videbatur, dimisso minori, majus sectabatur in aqua, & sic utrumque perdidit.

Magna sanè res, & valde sagacis ingenii, res similes, falsasque à veris discernere, ut proindè non valeat illud *oculis propriis vidi*, cùm dici vix possit, quot modis homo decipi queat, quàm facile phantasia decepta aliud se videre, aut sentire, quàm revera sit, sibi persuadeat.

Unde mirum non est, reperiri nonnullos Pseudochymicos, homines ad omne fraudis genus fictos, factosque, qui exigua fictitii *pulveris* portione ad ignem, exiguo temporis spatio, plumbum, stannum, cuprum, ferrum, Mercurium in purissimum *aurum argentumque* præsumptuosius convertere se posse pollicentur, præsentibus ad tantum arcanum veluti stupefactis, & attonitis; quod tamen sapientibus, natura dictante, prorsus ἄλογον, & omni ratione carens videtur: & quamvis nil notius sit, quàm quod ad ignem cupellæ, ut vocant omnia reliqua metalla ab auro, & argento separentur: nesciunt tamen hoc fieri posse ab illo pulvere, quam *animam auri* perperam dicunt: aiunt enim arte Chymica unam auri unciam se reducere ad duodecim granorum quantitatem, unum verò ex iis granis supra unciam cujuscunque tandem metalli projectum, iis corpus dare, & proinde in aurum convertere: cum, uti nugantur hoc granum nil aliud, quàm ipsam auri animam dicant.

Quis jam hîc Philosophiæ naturalis adeò expers est, qui nescit, *materiam formam quamcunque recipere non posse*, nisi apta sit & convenientem habeat dispositionem ad talem formam recipiendam. Si enim natura non habebat virtutem sufficientem, dum generabat cuprum, ferrum, plumbum & Mercurium ad auri formam ei introducendam, quomodo forma seu anima auri (quæ tamen forma à corpore separata dici non potest, nisi pueriliter in Philosophia nugari velimus,) pulvis, inquam, ille, quam *animam* dicunt *auri*, animam, inquam, oppidò corpulentam, quomodo in metalla deserto subjecto proprio, in plumbum, stannum, ferrum, cuprum, quorum jam unum quodque sua propria forma constitutum est, introduci queat, quis talem Philosophiam concipiat? an non jam duæ formæ erunt in uno & eodem subjecto? quod absurdum si negent, dicant quæso, quidnam de animâ plumbi factum sit? forsan annihilatam esse dices; sed ne supinam ignorantiam reveles, vide quid dicas. Si autem forma in pulvere subjectata separata fuit, anne subjectum sine forma subsistere posse existimabis? Sed & hoc æquale priori absurdum est. Vides igitur, quam stolidè philosophentur ii, qui talia ex asinina quadam ignorantia fieri posse imperitis persuadere contendunt.

Hic itaque *pulvis* quem illi *animam* dicunt, cujuscunque tandem metalli in aurum transmutatricem, anima *auri* nequaquam dici potest, sed est *aurum verum*, & naturale, virtute aquarum fortium, aut Mercurii rosiva virtute in pulverem versum, compositum perfectum, materia & forma constans. Si enim pulvis talis in metallum quodpiam projectus, illud in aurum converteret vi animæ, certè non est ratio, cur pulvis ex absinthio verbi gratia confectus, & supra aridum, mortuumque absinthii caulem projectus, non pari ratione id in herbam resuscitet, quod idem de pulvere ex animali combusto facto, & in cadaver ejusdem, aut alterius animalis conjecto, dicendum est, indè enim animal resurgere, non esset nisi hominis oppidò stolidi credere. Cùm itaque *motus*, Philosopho teste, sit *vita cunctis existentibus per naturam*; qui fieri potest, ut quod animam non habet, uti sunt metalla, vitam tamen dare possit? ô summam mortalium cæcitatem! ut astuto aliquo *Agyrtæ*, & *Ardelioni*, qui uti præter garrulam loquacitatem nullâ rerum scientiâ pollet, ita fucos dolosque alto corde evomit, & talibus tamen, non dicam à plebe, sed vel ab ipsis Principibus fides habeatur, itaut apud eos veluti quoddam Apollinis oraculum non solùm æstimentur, sed & tantum non adorentur. Sed progrediamur ad alia Sophismata.

Sunt quidam, qui se jactitant, augmentum ad aurum possidere, quod viginti quinque, aut etiam quinquaginta pro centum præbet. Dico, id quod promittunt, aurum verum non esse, cùm illud ignis ope per cæmentationem separetur ab iis, quibus junctum fuerat: quod de auro vero dici non potest. Est itaque *tinctura* solummodo quædam, quæ ad apparentiam externam aureo splendore ita perstringit oculos, ut etiam Monetarii illo colore decipiantur: cujusmodi quoque nonnulli faciunt cum certis menstruis aquæ vitæ, tutia, sublimato, quæ soluta auro & ære usto, in aquis fortibus, aurum augmentare videntur; ajuntque illud pro puro auro absque scrupulo conscientiæ se divendere posse, eò quòd à Principe jam ceu verum aurum approbatum sit, in quo tamen valde hallucinantur, uti in sequentibus ostendemus. Faciunt enim tales idem, quod in Apologo Lupus, cui sub conscientia impositum fuerat, ne plus animalium pro quotidiano suo victu occideret, quàm sex libras carnes eorum penderent; ille verò vaccam cum vitulo obvio videns, utrumque invasit occiditque, in conscientia judicans, vaccam nonnisi quatuor, vitulum verò non nisi duas libras carnium pendere, quæ sex libras conficiunt ei pro victu constitutas.

Patet itaque, insigni errore involui qui putant, augmentari aurum posse cum illo, quod aurum non est, & quamvis dicant, illud *à Monetariis* & Collybistis approbari; Dico, id evenire ex Monetariorum sive negligentia, sive ignorantia. Negligentia arguitur ex eo, quòd aurum hoc sophisticum laboris vitandi gratia, nulla adhibita solita cæmentatione, vel ut vocant, cupellatione; per res obvias tantum, & vulgò notas exiguique laboris, superficietenus examinare solent. Ignorantiam verò monstrant, quod uti officium illud certa pecuniæ summa coëmerunt, aut etiam favore Principum ad istiusmodi tanti momenti officium promoti sunt, ita quoque, cùm ne prima quidem Metallurgiæ artis Principia teneant, modum & rationem probandi, examinandi, & judicium solidum de auri, & argenti bonitate ferre nesciunt; unde innumera in Rempubl. detrimenta emergunt, pluribusque ad similes fraudes, dolosque, porta ad omnem licentiam aperitur.

Sunt alii, qui *duo* diversi generis *secreta* se possidere jactant, quæ, dicunt, totus mundus pro veris auri & argenti transmutativis non potest non acceptare. Quorum *prius* est: Accipiunt aurum & argentum æquali portione ad cupellam probè prius experta, deinde de tutia, croco Martis, croco Veneris, de singulis quatuor accipiunt uncias 7. quibus intra vesicam positis paulatim dicta specierum mistura incorporatur. Hoc peracto, relinquitur vesica in fimo equino per quindecim dies, & digestione peracta, eximitur tota mistura, & in cineribus calidis exsiccatur in pulverem, cujus quarta pars

pars supra unam argenti projecta, mutat id in aurum 24. uti vocant carattarum; *Alterum* ita se se habet. Accipiunt aurum, & argentum, in scobem prius limata, & dum funduntur, iis tantum ex tutia, & sublimato jungunt, quantum aurum & argentum, unà cum ingredientibus ponderant; deinde contrita, & quam optimè molita ponunt in vase sublimatorio, & sublimatione paracta restat in fundo massa, quæ cupellæ commissa, aurum separat octodecim caratt. Hoc est arcanum, quod multi magni æstimant. Ego tamen ritè omnia examinando, quid crocus vegetabilis, improportionatus, ad tincturam essentialem, faciat nescio: cùm tutia, crocus Martis, & Veneris ad tincturam sufficiant: Si verò in hoc magisterium Sol, & Luna ingrediuntur, non video, quomodo tutia, ferrum, cuprum, auro aliquid præter tincturam addere queant: etsi enim in unam auream massam coalescant, tota tamen aurum purum non est, sed apparens; cùm beneficio cupellæ omnia apposita metalla ab auro separari queant, nil itaque utilitatis in hujusmodi secretis latet, nisi quod aurum, & argentum quod posuerunt, id ipsum recipiant; & ad minimum, uti malleo facilè cedit, ita quoque usum aliquem in supellectile concinnanda habere potest.

Sunt prætereà, qui dicunt: Novi ego concinnare tincturam pro argento, quo augere possum aurum ad triplum beneficio *pulveris* confecti de cupro folioso, Mercurio, & cinnabari, quæ calcinata per aquam ex Vitriolo, & Sale nitro anaticè compositam, ad primam circulationem, & deinde per ignem fusionis, addendo hisce duas partes auri & argenti cupellati: possum & facere cinnabrium ita fixum, ut argentum in aurum tingat optimum, sic autem procedo: *Cinnabrium aquis fortibus impositum macero 24. horis, deinde aquam exiccatam aqua salsa submergo, deinde aqua dulci detraho salsuginosum in dulcedinem, & cum pulvere remanenti facio stratum supra stratum, & cæmentatum tandem in aurum optimum, & purissimum fundo.* Ego verò examinando hunc processum, non invenio, quomodo ex cinnabrio fixo aurum tantæ puritatis emanare queat, cum illud dare non possit, quod non habet. Si verò dicas, illud à natura accretum tenere aurum: & ita res sese habet, dico pulverem aureum admixtum unà cum accreto cinnabrii auro, tantùm, quantum primò positum fuerat, prodere, etsi paulò purius: nec in hac operatione quicquam utilitatis video, nisi labores, & expensas inutiles. Scio quidem cinnabrium argento vivo turgere, sed id in aurum quacunque præparatione converti posse, nunquam nec vidi, nec audivi, nisi forsan hydrargyron cinnabari veluti materiei minerabili existens in aurum tingatur, quæ mera vanitas est.

Alius quidem sic ait. Possum & ego facere aurum reale, cujus signum est, quòd in aqua forti restat quartatum cum argento, & aliud non requirunt Monetarii, & Collybistæ. Sic autem procedo: *Accipio quantum satis est, æris aut cupri foliosi, & tantundem argenti cupellati, quæ mista simul funduntur, in virgas tenues diducuntur; postea sumo sulphur fusum, intra quod virgas prius sulphure imbutas pono, carbonibusque accensis urgeo, usque dum totum sulphur combustum sit, & hoc toties facio, donec virgæ totæ in squamas abeant; deinde squamatam massam cupellæ committo, & remanebit aliquantulum minus, quam prius fuerit argentum; deinde ex argento hoc fiunt unciales virgæ, & imponuntur lateribus crudis, & adhuc lutosis, ita tamen, ut infra & supra habeant stratum ex sale præparatô; & hoc peracto ponuntur intra fornacem, & ubi cocti fuerint, & virgæ videbuntur esse Leonini coloris: eas in aquis fortibus pones, & habebis pro omni uncia unam drachmam auri purissimi 24. caratt.* Experientia quidem sibi constat. Sed ego dico, hanc auri drachmam non ex transmutatione cupri, aut argenti in aurum, sed drachmam auri tum ex argento, quod aliquâ auri portiunculâ nunquam caret, aut etiam forsan ex cupro extractam, & potenti igne separatam fuisse.

Alius nonnemo jactitando se dicit: Ego novi modum argentum faciendi absque tanto labore. Si quæres, quomodo? Dicit, Accipio *Arsenicum* involutum linteo, quas *pezzas* vocant, & communi oleo coquo, coctum sæpius sublimo, & fiet ceræ ad instar fusibile, cujus quintam partem projicio supra cuprum illudque in candidum tinget sex legarum, si verò pono unam partem argenti cupellati, id sustinebit examen argenti, sex, ut vocant, legarum. Quod idem habebo, si accipiam duas partes argenti, unam cupri, & unam antimonii hæc fusa dabunt argento vero haud absimilem massam. Ego sanè novi idem fieri, si accipias ferrum, illudque ex sulphure molle reddideris, hoc si cupro seu veneri miscueris, dum igne fluunt, se invicem ex naturali quadam sympathia, qua Mars Venerem deperit, protinus amplexabuntur. Hæc verò si argento miscueris, ac cupellæ commiseris, cuprum superabitur, & restabit argenteo-ferrea massa. Sed quis hoc argentum verum esse dicet; cùm aqua forti à ferro separatum, argentum solum id quod positum fuerat, remaneat.

Porrò non desunt, qui impudenter se jactitent, sicuti mecum similibus discurrentem audisse memini, Ego modum novi, faciendi *mineram argenti*, & alteram *auri*, ex quibus tantum capio, quantum ad multos sustentandos sufficit. Sic autem procedunt tales: Accipiunt quatuor uncias Mercurii Lunaris & 32. argenti Cupellati, ex quibus extrahere se dicunt pro singulis unciis, drachmam unam; hôc peractô, accipiunt argentum cupellatum in scobem limâ prius reductum, cui addunt unam unciam salis communis, quibus sublimatis, ac probè omnibus in pulverem redactis, ponunt in crucibulo supra carbones succensos, & statim fluet, & intra exiguum tempus intra crucibulum videbitur circulus, & in fundo massa ex Mercurio, quæ eximitur, & reliquum est argentum cum sale ammoniaco & sublimato. Mercurium quem exemisti serva, est enim magni pretii ad multiplicationem. Sic autem age:

Accipe ex hoc Mercuriô 4. uncias, & unam de argento limato, quæ vesicæ indita vitreæ per duos menses fornaculæ imponantur urgeanturque, uno singulis septimanis ignis aucto gradu; deinde mistura projecta, seu præcipitata in colorè Leoninum transmutabitur, & est illa tantopere desiderata medicina ad multiplicandam mineram. Sic porro multiplicationem instituies: Dictæ medicinæ singulis quatuor unciis appone unam unciam argenti cupellati, & quinque uncias Mercurii vulgaris, & in simili vase vitreo posita committantur igni menstruo spatio & reperies talis medicinæ unam partem conversam in argentum, vel aurum, si unciam medicinæ addideris. Atque hoc est *Secretum*, quod aliqui dicunt, se obtinuisse, nescio à quo Medico, seu Secretario Magni Turcarum Imperatoris, aut etiam Soldani Persarum in Utopia forsan nato, dum iis in partibus dura servitute premerentur. Sed qui *Sophisticum* hoc machinamentum cupellæ commiserit, is statim Mercurium

in

in fumum abiisse, scorias verò minerales in fundo separatas, & argenti tantum, quantum imposuerant, reperies, quamvis prius unà cum scoriis mistum, integram argenti massam exprimeret.

Alius mihi transmutationem metallorum neganti veritatem rei hoc *magisterio* persuadere conatus est; Ego accipio pulverem, videlicet medicinam, quæ super 22. Mercurii partes projecta, eum in aurum vel argentum convertit secundum quod medicina ex auro aut argento præparatur. Sic autem procedo: Duplicem aquam præparo, unam ex duabus partibus sublimati, alteram ex antimonio, deinde extraho oleum ex duabus partibus antimonii, & ex una sublimati, præparati tamen sine alumine, & sine ullo arsenico, tantummodo cum sale & vitriolo in pulverem redigo. Hæc pono intra retortam bene lutatam, clausamque emplastro ex calce & albugine ovi confecto, deinde distillantur, quæ ex crassa & nigra materia post sæpius iteratam cohobationem, tandem in subtilissimum clarissimumque liquorem abibunt; rursum aqua mercurialis septies rectificetur, & toties, quoties rectificatio fit, sextam olei Antimonii partem superaffunde, deinde divido totum mixtum in duas partes, in una argento, in altera auro posito foliato, quæ clauso vase intra breve tempus in fluorem abibunt, ad instar pinguedinis liquefactæ. Hæc duo vasa intra certum quoddam receptaculum undique clausum, lampadis bimestri calore, lychno semper aucto, & intra prius vasculum medicinam atram, in altero albam reperies. Atque hæc est medicina, quæ projecta supra Mercurium, in aurum vel argentum eum convertit, (utique haud aliud, quàm quod priùs impositum erat.)

Dic rogo bone Vir, quid faciunt in hoc *Magisterio* Sublimatum, oleum Antimonii, Sal, Vitriolum? cum pulvis aureus & argenteus, & ultra alia quantitas auri & argenti, oleo & aquæ mercuriali imposita, totum illud aurum & argentum tibi restituant, quod posueras? Quid rogo in dictis salibus concipi potest, quod ullum auri effectum præstare possit? Novi enim hosce sales ad nihil aliud prodesse, nisi ad dissolutionem, depurationemque auri, & argenti. Inde verò medicinam parari posse multiplicativam auri & argenti per projectionem factam, prorsus nego; estque mera & vanissima persuasio eorum, qui nonnisi aurum sitiunt & somniant; certè hujusmodi medicinam, quam & tincturam vocant, tantum in sua supra materiam projectione facta, posse existimo; quantum si una gutta aquæ projiceretur supra unam vini mensuram: quo facto, quid aliud ex hac projectione, nisi idem vinum sine ulla vini in aquam transmutatione emergeret?

Sed ad hæc summa pertinacia respondit; Tu mi *Pater*, negas veram & realem transmutationem jam tibi demonstratam; sed ut clarius eam tibi demonstrem, accipe sequens *experimentum*. Cape cinnabrium pulverizatum, & fiat stratum de dictis orbiculis cinnabrii, & unum de metallis, alternatim stratificando unum super alterum, ponantur in cœmento 24. horis, igne non fusibili, deinde exime materiam, quam vasi cœmentatorio impones, & cinnabrium in illud metallum, quod stratificatum fuerat, cum cinnabrio conversum reperies.

O pulchrum experimentum! Quod si verum esset, quàm exiguo tempore, & tanta facilitate plures divites fierent, potissimum si stratificatio super aurum, vel argentum fieret. Sed *experimento* mihi constitit, alium quempiam Pseudochymicum tali secreto argentum confecisse, at postquam ritè examinatum fuit tanquam falsarium accusatum, pecuniam, qua dictum argentum vendiderat, non sine carceris, & capitis periculo restituere coactum fuisse. An nesciunt hujus farinæ Chymici, unumquodque differentium specie metallorum habere suam propriam formam substantialem, & unam solam formam accidentalem, quæ dat tincturam talis, vel talis coloris, quæ etsi incorporata humido radicali talis, & talis metalli, in hunc, vel illum colorem mutent, aureum, argenteum, cupreum, stanneum; illa tamen non adeò intimè metallorum penetrant substantiam, quin separari queant.

Post hunc alius se se obtulit, qui transmutationem veram demonstrari posse aiebat ex eo, quod ferrum in cuprum perfectum mutaretur hoc experimento. Laminæ ferreæ, subtiles, & tenues imponantur aquæ vitriolatæ, & statim reperies quod ex naturali sympathia cuprea materia adhærens ferro, post se cuprum relinquet. Verùm cùm illi contrarium ipso experimento sumpto ostendissem, & hanc *veram transmutationem* minime dici posse & debere monstrassem, sed & resolutionem solummodò ferri in scoriam, & corpusculorum cupreorum in aqua vitriolata sparsim prius existentium, jam ferri attractu congregatorum unionem quæ deinde fusa cuprum reddant. Hæc inquam cùm demonstrassem, obmutuit sive pudore, sive suamet ignorantia convictus.

Simile experimentum admiratione dignissimum appono. Si *capilli*, sive rasura capillorum, in ferreo vase coquantur, usque dum sub forma glutinis compareant, deinde vas fortiori igne urgeatur, fiet, ut si alios capillos huic brodio glutinoso immiseris, illi cupreis spiritibus in vase latentibus adeò imbuantur, ut *fila* purissimi *cupri* videantur, neque quispiam sibi persuadere possit, capillos esse, quæ tanto splendore radiant. Idem fiet, si *ferrum* sulphure cœmentatum, & friabilitatem quandam nactum combusti vitri pulvere inspergatur, hoc enim cùm purum ferrum sit, *cuprum* tamen apparebit.

Quomodo verò experiri possis, quantum *cupri*, *vitriolo* aut vitriolatæ aquæ *insit*, ita age. Vitriolum coquatur aqua usque dum totum solvatur in liquorem; liquor hic projiciatur supra Mercurium, & ubi reliqueris aliquantisper ita permanere, posteà posito liquore intra retortam igne dato distilla, & evanescente mercurio, cuprum remanebit in fundo, quod ponderatum, in aqua quid cupri fuerit, cognosces; & hoc pacto poteris facilè reperire, qualecunque tandem *metallum* fuerit, *quantum auri*, & *argenti* in se *contineat*. Quæ experientiæ non monstrant transmutationem, sed solummodò *immutationem*, sive unius ab altero separationem, uti in præcedentibus variis exemplis ostendimus.

CAPUT II.

De licito, vel illicito Chymicorum Aurificio, quod per appositionem *vocant, sive quo pars ad partem, id est, auro metallum quodlibet junctum, illud multiplicet.*

Notandum primò, *Aurum* purum, obryzum, & naturale, communi Chrysurgorum sententia, gradum

gradum illum bonitatis obtinere, quam periti artis vocant 24. carattarum. Est autem *Caratta* ponderis genus tribus granis, & consequenter 24. carattæ, 72. granis constans. *Granum* Græcis σιτάριον, minimum ponderum est, quorum sexaginta unam drachmam constituunt. *Obolus* pendet grana decem, seu scrupuli dimidium. *Scrupulus* pendet obolos duos, seu grana 20. *Drachma* pendet grana 60. seu scrupulos tres, & est $\frac{1}{8}$ unciæ. *Uncia* duodecimam partem libræ constituit, & constat octo drachmis. *Libra* seu λίτρα duplex est, Civilis & Medicinalis, hæc 12. illa 16. uncias pendet. *Marca* continet uncias octo, seu sedecim lotones, & his utuntur Aurifices. Hisce præmissis jam opus aggrediamur.

Dicimus itaque, Artem Alchymistarum subinde licitam esse, dummodo aurum quod producit 22. carattis non inferius sit. Estque duplex; Monetaria, quam & Collybisticam & vulgò *Legam* vocant; altera Alchymica dicitur, quæ per additionem, ut vocant alterius metalli ad aurum vel argentum factam, aurum multiplicat. Utraque licita est, si intra terminos suos constiterit. Monetaria, pro monetarum cusione ut plurimum auro, vel argento addit aliud metalli genus, uti æs, sive cuprum, quam *legam* vocant; quæ tamen uti diximus 22. carattis non inferior sit, sicuti ex altera Alchymica, quamvis hæc in usum monetarium non facilè assumi possit, sed in utensilia solummodo, & aureæ, argenteæque supellectilis apparatum, Monetaria tamen pro libitu Principis quacunque lega pecuniam cusam parvam in proprio quidem principatu, non tamen extra eum distrahere potest. Sed cùm hæc vulgò nota sint, iis non immorabimur, sed hoc loco solummodo examinabimus *Alchymicam artem*, *utrùm additione* aliorum metallorum mineraliumque *verum* & purum *aurum*, *utrùm mistum* tantùm *produci possit?* Quod ut majori cum methodo fiat, primò nonnulla supponenda sunt.

Supponitur primò, *non esse ullum metallum*, aut minerale, *cui non aliquid auri*, *argentive admixtum* sit, in uno quidem plus, in alio minus: quod tum primum infallibile smicroscopii experimentum docuit. In mineralibus enim, metallisque sive perfectis, sive imperfectis in pollinem contritis, mox ubi smicroscopio applicato dispeximus, semper nonnulla auri, argentique grana deprehendimus; quemadmodum nos in auro, argentóque nonnulla ex aliis metallis imperfectis commixta invenimus; ut proinde inde cognôrim, *nullum tam* esse *perfectum metallum*, *quod non cæterorum quoque miscellam* quandam *adjunctam habeat*, quæ quidem miscella inde originem suam traxisse videtur, quòd in mineris auro, vel argento refertis, semper heterogeneas, sive mineralium, sive imperfectorum metallorum glebas adjunctas reperias, quemadmodum supra in *Sectione de Metallurgia* fusè ostendimus; unde fit, ut alterutra diversarum glebarum, quamvis vix nisi oculis armatis perceptibili commixtione metalla coalescant.

Secundò. Idem in diversis salium, sive succorum speciebus, præsertim *Vitriolo* concreto, sive in liquorem soluto reperimus: cùm enim aqua vitrioli ex pyritis minera, quam transit, continuo minima quædam tum pyritis, tum ei commixti auri corpuscula abradat, hinc accidit, quod eam, dum confusè, & sparsim per aquam sine unione dissipantur, mox alio metallo, ei juncto, præsertim sympathico, id confluxu quodam magnetico appetant, & ab eo attracta uniantur, quæ tum primùm manifesta fiunt, ubi sive cupellæ sive cœmento commissa fuerint.

Tertiò. Hoc idem in Antimonio, Marchasitis, Magnesia, Tutiis, Cadmiis, Arsenico, Auripigmento, Ochra, similibusque videre est, quæ semper nonnihil *auri*, sive *argenti* admixtum habere, is solus negaverit, qui ejus rei Smicroscopii usu experimentum non sumpserit; unde mirum non est, vehementer Alchymistas decipi, dum in aurum id se transmutasse putant, quod primò iis inexstiterat, quæ in *sequentibus* amplius deducemus.

Sed experimentis jam nostram doctrinam confirmemus. Accidit in nostro Collegii Romani Pharmacopolio, ut dum in crucibulo tartarum igne reverberii calcinaremus, ea calcinatione peracta *in fundo crucibuli aureum globulum*, pisi magnitudine reperiremus: de quo mox variæ præsentium natæ controversiæ, nonnullis ex tartaro id extractum opinantibus; quibusdam ex aliis tartaro admistis rebus defluxisse sentientibus. Ego quod erat, suspicatus, aurum ex crucibuli materia, vehementiâ ignis colliquatum fuisse asserebam: Annuit meæ opinioni Excellentissimus *Jordanus*, Dux Braccianensis, Chymiæ peritissimus tum forte præsens, qui & asseveravit, hujusmodi *crucibulum* fieri solere Bassanellæ ex terra quadam aureis ramentis perfœcunda, quæ crucibulis insensibiliter missa, deinde vehementiori igne sollicitata, liquefactaque in forma globulorum mercurii in crucibuli fundo collecta reperiatur; idemque contigisse aliis tum aurifabris, tum pharmacopœis. Tartaro verò, eo quod ex vegetabili natura originem suam trahat, aurum, sive quodcunque aliud metallum inesse non posse: Globulus deinde trium ferè unciarum cupellæ commissus, dedit unam auri unciam, duas verò argenti, quod unà aureis istis ramentis commissum erat.

Ex quo luculenter patet, quàm facilè hallucinentur Alchymistæ, si subinde post variam ingredientium in aliquam compositionem miscellam, auri quidpiam, aut argenti repererint; undenam enim id profluxit, ex demonstrato experimento patet. Pari modo decipiuntur ii, qui subinde, dum *herbas* nonnullas in cineres ad salem extrahendum redigunt, aurum reperiunt; & audivi id sæpius in Hungaria juxta aurifodinas accidere; Rationem hujus hanc damus, quòd spiritus auriferi in radices, ac reliquam herbarum substantiam delati, ibidem ambientis aëris frigiditate, & humiditate plantarum coagulentur, & spiritibus identidem affluentibus, tandem in corpus quoddam exurgant, quod deinde in vasis igne candefacti fundo liquefactum reperiatur. Quo experimento imperiti rerum naturalium sibi prorsus persuaserunt, nonnullas plantas vim habere mirificam, metalla in aurum perfectum transmutandi. Sed quoniam hæc in *præcedentibus* confutata sunt, iis non immorabimur.

Restat itaque, ut jam varios *Chrysopœiæ* modos, operationes, & magisteria proponamus, queîs nonnulli Alchymici per *additionem* quorumcumque tandem mineralium, imposito priùs auro, & argento, augmentum se dare posse dicunt. Estque hic modus verus, & licitus quoque, dummodo à Magistratu per peritos Aurifabros & Chrysurgos

suum

suum & pondus, & qualitates obtinere ostendantur. Ego sanè *Lullum*, *Arnoldum*, *Rupecissam* aliosque suprà enarratos Chrysopœias Auctores, non alio, quàm sequentibus modis aurum suum, si tamen quandoque verum aurum eos fecisse comprobari possit, confecisse mihi persuadeo. Qui verò putant non hoc eos modo, sed per Lapidem Philosophorum confecisse, audacius asserunt; ut lis decidatur, qua arte illi aurum obryzum purum, & naturale fecerint, quo fuco tincturam auri in infinitum multiplicativam præparaverint, aperiam.

ARCANUM I. CHYMICUM.

Quo ex una Argenti purissimi uncia, Auri drachma educi potest.

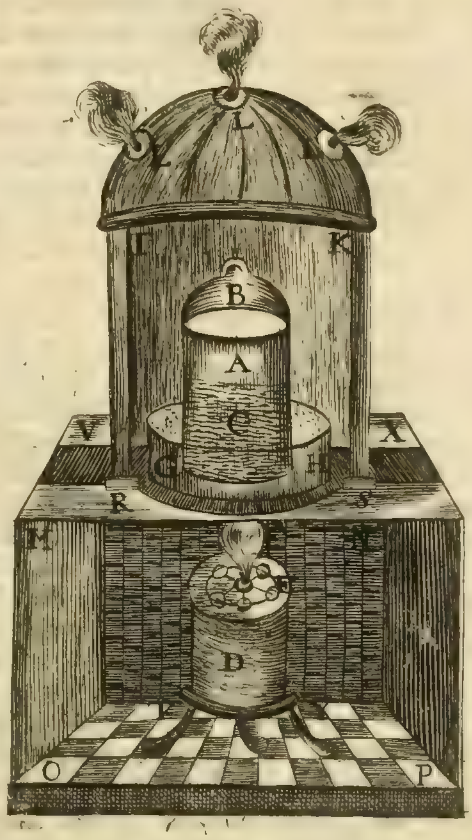
Communicatum mihi fuit hoc secretum à *Jacobo de Nigroponte* insigni Iatrochymico, seque sæpe sæpius rei veritatem experimento comperisse attestatus est. Sic autem proceditur: *Accipe Lunæ cupellatæ unciam unam, deinde plumbi purificati uncias quinque, quæ fusa simul in aquam communem granulatim projiciantur: hoc peracto, accipe Cinnabrii mineralis unciam unam, sive antimonii unciam unam, quæ contrita in pulverem, unaque commixta, fac stratum supra stratum in crucibulo cum dictis granis, & pulvere: ita ut primum, & ultimum locum in stratificatione pulveres obtineant: deinde quàm exactissimè crucibulum luto sapientiæ sigillatum ponatur seorsim, usque dum exiccetur, exiccatum ad ignem per quinque circiter horas; primò quidem igni lento, & postea forti sollicitandum ponatur. Tandem ab igne remotum, ubi refrigeratum fuerit, in aperti crucibuli fundo materiam reperies panis instar, quæ cupellæ commissa dabit aurum purum putum, quæsitum.* Hoc est experimentum factum à *Jacobo Nigropontano*; qui tamen expressè dicit, nullum inde emolumentum percipi posse; sed id solùm mihi se communicare secretum experimentum, quo quid Natura possit, quid non possit, ostenderetur. Certè qui suppositiones nostras paulò ante propositas bene intellexerit, is ingenuè fateri cogetur, istiusmodi aurum non per transmutationem quandam, sed vel per separationem auri ab argento, vel cinnabrio, aut antimonio, vel ab omnibus simul, quibus primò inexistebat, factam, prodiisse.

ARCANUM II. CHYMICUM.

Quo hydrargyrum in optimum Argentum converti dicitur.

Fuit hoc arcanum à magno quodam Principe cujus nomen consultò reticeo, mihi communicatum, qui & summo suo emolumento arcani veritatem se comperisse fassus est. Sic autem proceditur: Quatuor ad hujus arcani complementum necessaria sunt. Primò *Vas Chymicum* cum luto sapientiæ; Secundò *Tigillum cupreum*; Tertiò *Locus* unà cum lampade asbestino ellychnio instructa; Quartò *ingredientia*, quæ sunt argentum, aqua fortis, mercurius, & oleum Vitrioli. Accipe itaque primò pro Vase Chymico Vas vitreum, instar Cylindri tantæ latitudinis, ut manu id facile penetrare queas, ejus capacitatis, quæ mediam aquæ, aut vini mensuram facilè admittat; *Figuram* ejus expressam vide in schemate.

A. Secundò, intra hoc Vas immittes optimæ *aquæ fortis* uncias octo, & optimi prius cupellati *argenti*, minutimque limati *uncias tres*, quæ simul commixta intra horæ quadrantem in aquam resolventur. Hoc peracto, aquæ huic appones *argenti vivi*, probè priùs à fœcibus purgati libram unam; modus purgandi Mercurii est per coriaceam bursam expressio; hoc etiam peracto vas vitreum luto sapientiæ probe claudes:

EXPLICATIO FABRICÆ.

A. *Vas vitreum materia* C. *refertum.*
B. *Operculum Vasi* A. *collutatum.*
G. H. *Tigillum arena refertum.*
D. *Lampas oleo olivarum referta.*
E. *Ellychnium subereis alis instructum.*
F. *Flamma lampadis.*
L L L *Spiracula subsequentis loculamenti.*
V X I K *Loculamentum intra quod vas* A. *vitreum collocatur.*
V X M N O P. *Abacus cui loculamentum superponitur; in medio* R S *pertusum, ut flamma fundum vasis* G H *prope attingere queat.*
T Y *Tripes supra quem lampas ponatur.*
Tota fabrica deinde claudatur.

fit autem *lutum sapientiæ* ex farina tritici, calce viva, & argilla anaticè commixta, & albugine ovi subacta. Postea accipe tigillum cupreum sub forma pelvis latitudinis spithamæ, altitudinis transversæ palmæ manus: quod arenâ candidâ munitum ad dimidium usque altitudinis vasis adimplebis. Hujus pelvis arenæ vas vitreum jam oblutatum impones eâ industriâ, ut transversi digiti distantia à fundo vasis intra arenam elongetur, minimè verò fundat. Hoc quoque peracto, accipe lampadem, vel quodlibet aliud vas ex quacunque materia operi exequendo opportunum oleo olivarum refertum, intra quod ellychnium asbestinum innatet subereis alis

 suffultum;

suffultum; quod accensum tantum det luminis, quantum candela ex cera domestica, & mediocris crassitiei dare solet. Hanc lampadem impones intra aliud quoddam receptaculum undique clausum, supra tamen, & è lateribus quædam foramina habeat, ut per ea fumus, & fuligo exire possit, atque ignis aëre necessario frui; & hujusmodi complexum ponatur intra cameram, quam stufam siccam vocant, sive in loco tepido calore imbuto. Deinde pones tigillum unà cum suo vase vitreo oblutato supra lampadem, ea industria, ut flamma fundum tigilli non immediatè feriat, sed ab eo transversi digiti spatio remota sit; atque hoc pacto relinquas 14. dierum spatio in sua digestione: quibus elapsis vas aperies, eique octo uncias *olei* ex *vitriolo* confecti & denuò clauso per lutum vase, lampadi, uti prius, super impone; & præteritis aliis 14. diebus vas denuò aperies, & in fundo vasis reperies unam *libram argenti* in usum aurifabrorum, quod tamen cupellam adhuc desiderat. Tres libræ partes in tuum usum, lucrumque exemptas sepone, at quartam libræ partem denuò vasi Chymico restitues: Cui tantum Mercurii superaddes, quantum una quarta argenti pars pendet; atque unà duas uncias aquæ fortis optimæ, & totidem uncias olei vitriolici, ita ut argento vivo impositæ res supereremineant ad mediam vasis partem; tantum enim ex tota materia illud impleri debet, non ultra; deinde denuò vas oblutatum lampadi committatur ad 14. usque dies, quibus elapsis aperto vase invenies, uti prius unam *argenti libram*; à qua tribus partibus in tuum lucrum separatis, quartam intra vas relinque, tantumque iterum argenti vivi superaffundes, quantum $\frac{1}{4}$ libræ pendet, unà junctis duabus unciis aquæ fortis, & duabus olei vitriolici, uti supra, clausumque vas, oblutatumque denuò lampadi committas, & elapsis 14. diebus idem reperies, id est, unam *libram argenti*, à qua $\frac{3}{4}$ abstractis in tuum usum, unam relinque vasi, cui denuo tantum argenti vivi unà cum duabus aquæ fortis, & olei vitriolici unciis adjunctis, vas clausum denuo lampadi superimpones; & hoc pacto eodem semper in multos annos continuato processu, argentum mirum in modum, uti putant, augmentare poteris. Observa tamen, singulis diebus lampadem repleri debere oleo, ne oleo consumpto flamma æquo remotiùs à fundo tigilli recedat, ellychnium emunctione non indiget, cùm inconsumptibilis asbesti filis contortum sit: neque interest, si ultra 14. dies vas in sua digestione relinquas, cùm quò in ea moratur longiùs, eò materia perfectiùs digeratur, argentumq; purius evadat. Qui verò plura hujusmodi Chymica vasa in operis executionem assumpserint, iis quoque major argenti vis in lucrum cedet: majori verò vasi, & materiæ, major quantitas, & ellychnia plura correspondere debent: Atque hoc est Chymicum artificium, quo quempiam toto vitæ tempore commodè vivere posse ait is, qui id mihi communicavit. Jam verò, *an istiusmodi argentum verè & propriè argentum* sit, & qua de causa tantum incrementum capiat, examinandum, restat.

In hoc itaque *tres unciæ argenti* puri ingrediuntur; octo unciæ aquæ fortis; argenti vivi libra una, olei vitrioli unciæ octo, quæ juncta simul, dant 21. uncias, id est, duas libras exceptis 3. unciis, à quibus subtractæ 3. unciæ argenti puri, remanent octo unciæ, aperto autem vase extrahis inde unam libram argenti. *Quæritur*, unde & quomodo 7. unciæ argenti ipsi accreverint? Respondeo, cùm argento vivo puro puto, uti & aquis fortibus, aut Vitriolo argentum actu non inexistat, nisi minimæ illæ particulæ, sive corpuscula argenti singulis priùs à Natura commixta fuerint, uti ex secunda suppositione patet: quæ semimenstruo spatio igne macerata, & circulata tandem exiguo illi trium unciarum argenteæ portiunculæ symphatico confluxu cohærescunt, atque adeò unam argenti massam 12. unciarum conficiunt: quia tamen sola illa corpuscula pauciora, quàm ut septem unciarum corpus argenteum constituant, videri possint, necesse est, salina quoque corpuscula, quæ tum in Mercurio, tum aquis fortibus, & vitriolo sparsim continebantur, argenteæ massæ una counita in 12. unciarum argenti massam excreverint. Quod nisi dicamus, frustrà totum Mercurium, aquam fortem, & vitriolum in argentum transmutatum fuisse dicemus. Cùm fieri non possit, ut id, quod ex se, & sua natura actu, & essentialiter non habet, hoc tamen dare possit. Restat itaque, totam *septem* unciarum argenteam massam ex solis iis argenteis corpusculis, dictis ingredientibus commixtis, unà cum salinis corpusculis iis inexistentibus constitutam fuisse; & clarè patet ex undecim unciis liquoris, aut scoriæ pòst operationem peractam superfluæ; quæ minimè restitissent, si per transmutationem coaluissent: cum per hanc totum in totum converti, ut vera transmutatio dici possit, debeat. Quæritur itaque, *utrum argentum* hoc pacto comparatum, *verum* argentum dici possit? Respondeo, quod ita, etsi id cupellæ commissum multò minori copia ob heterogenearum partium commixtarum separationem, prodeat. Unde quoque patet, negotium minimè succedere, si dictis ingredientibus nulla corpuscula argentea inexisterint, vel pro majori minorive eorum commixtione plus, minusve argenti emergat. Addo, vix ex hac pragmatia tantum argenti prodere, ut sumptus impensos restituat.

ARCANUM III.

Quo pars cum parte juncta aurum prodit.

Accipe unam unciam argenti puri, quod albo sulphure prius purgatum sit, & duas uncias *auri* laminati, simul liquefiant: deinde accipe $2\frac{1}{2}$ uncias, stratificentur simul in terreo, vel ferreo vase, & calcinentur in ardenti arena, quod calcinatum est, in pulverem redigatur, cui æqualis ponderis mercurium sublimatum junges, superaffuso quinque unciarum pulvere, omnia simul per retortam usque in oleaceum liquorem tribus vicibus distilla, atque intus præcipitatum manebit, quod minutim conteres, cui adjunge sequentis fluoris uncias quatuor; Sic autem fit hujusmodi fluor: Accipe albi Tartari unciam unam, salis nitri 3. Boracis 2. Salis Armoniaci $\frac{1}{5}$ vitri venetici $\frac{1}{5}$ omnia simul conterito minutim; de hoc inquam quatuor uncias præcedenti præcipitato junges, positaque in mundo tigillo, coopertoque igni expones ad unam horam, & habebis regulum, quem minutim contritum cœmenta, quod fit eo qui sequitur modò: Accipe è Scobe Chalybis q. s. duas uncias sulphuris prius calcinati, antimonii

antimonii uncias quatuor, igne forti fusioni committantur, unâ circiter horâ; deinde accipe ex hoc contrito duas uncias, unam unciam æris viridis sive æruginis, unam unciam cinnabaris, unam unciam salis armoniaci, calaminæ 4. uncias: quæ tamen prius communi sale æqui ponderis calcinata denuo solvas, & tribus vicibus aceto forti incocta relinquas ad exiccandum, hoc pulvere regulum suprà relictum cœmentabis, quo peracto habebis, quod propositum fuit *aurum*, omne examen sustinens, utique paulò plus auri, quàm quod, dictas ob causas, imposueras.

Sequuntur Arcana, quam Confirmationem *vocant, & est sulphur fixum Lunam in Solem tingens.*

Supponam hoc loco nonnulla Arcana Chymica, quæ ex abditis & variis figurarum emblematumque involucris, ex mystica tum Arabum, tum sequacium *Lulli* officina deprompta erui, ex quibus *Lapidem* Veterum *Philosophorum* nil aliud, quàm quod hîc ponimus, fuisse patebit: Dici enim vix potest, quantum fallaces ad affectatam Lapidis structuram convincendam faciant figuræ emblematicæ; quantum allegorica verborum, nominumque intricatio, dum plerique non plebeii tantùm, sed & sapientes protinus ad id, quod vel ipsis admirandum, vel ad summam beatitudinem consequendam proficuum esse potest, pleno quasi impetu ruant, nulla rerum habita consideratione, sine ulla adhibita rationis statera in illud veluti vertigine agitati & anxia auri fame rabidi prolabantur; Quod vel inde patet, quòd nonnulli ex *Paracelsi* asseclis, uti mysterium illud sub acrostichide contentum, de quo supra mentionem fecimus, non tantummodò venerati sint, sed & variis figuris emblematicis, & symbolicis adornaverint, ut opus magnum quod conficere ignorant, arcanis saltem symbolis & fucata nominum dispositione, id summum quippiam & inauditum se proferre ostentarent. Sed quia res ad vanitatem Alchymistarum demonstrandam, digna est, hîc Emblemata supponam.

Ex Chymicis Manuscriptis fraus extracta.

Fiet Inde Xenophontis Verum Mandatum.

Hæc sunt mira illa arcana, quæ sub ridiculis figuris & emblematicis fatui ciniflones mundo exhibent, quarum interpretationem jam apponemus, ne *OEdipum* eorum dolus, & fallacia subterfugisse videatur; magno enim semper conatu in istiusmodi eruendis incubuimus. In *prima Figura* circulus ambit trigonum cruce insignitum cui ☉ & ☽ figuræ includuntur: in circulo habentur hæc verba: *Sala Vera Laudat Philosophia Habentes Voluntatem Rectam; Fiat Inde Xenophontis Uberatio Mira:* Si ex hisce nominibus initiales vocum litteras in unum coëgeris, prodibit SULPHUR FIXUM, quod & trigonum unà cum annexa cruce, nota 🜍 sulphuris apud Chymicos usitata significat; ubi apertè patet, Alchymistam dum *sala* pro *sola* ponit, Linguam Latinam ne quidem intellexisse.

Secunda Figura habet tres circulos cum trigono cruciato & inscripto, in primis duobus circulis eadem verba, quæ in prima Figura, ne mysterium latens, & legentibus, arcanumque admirantibus statim pateret: Initiales enim vocum literæ id, quod prius notant SULPHUR FIXUM, quod nota quoque Chymica 🜍 demonstrat. Verba verò in tertio circulo posita eadem sunt, quæ in prima Figura circa trigonum descripta scilicet, *Lege omnes Sophos ergo sic tuos*; queîs verbis stupide constructis indicant, omnes Sophos, seu Philosophos per Sulphur fixum primam Lapidis materiam intellexisse.

Tertia Figura stupidi cujusdam Alchymistæ fuit, qui verba mysteriosa ex *Paracelso* extracta in hanc figuram transtulit, circulo ambiente trigonum. In circulo habentur hæc verba: *Visitetis Inferiora Terræ Rectificando Invenietis*, & in altero semicirculo: *Occultum Lapidem, Veram Medicinam*, quorum vocum initiales literæ VITRIOLUM indicant, & sub Figura hæc verba ponuntur

Fiet Inde Xenophontis Verum Mandatum.

Quorum initiales literæ dant FIXUM. Sub hac itaque figura Lapidis materiam indicant *Vitriolum fixum*.

Habebitis hîc, quotquot Alchymiæ dediti estis Sulphur fixum, & Vitriolum fixum, verum utique Lapidem, non Philosophorum, sed fossorum proprium, quem ubique facile reperiatis; & quid tandem? hoc enim jam cognito, tantum scio, quantum prius: nosse enim cuperem, quis usus tam mysteriosi Lapidis; quid, rogo, cum tali Lapide, Sulphure, & Vitriolo fixo faciemus? anne aurum inde educemus? tantum sanè puto extrahi posse, quantum ex Carbonariis culinæ quisquiliis. Annon hoc est contradicere omnibus priscis Philosophis, qui primam Lapidis materiam non Sulphur, non Vitriolum, aut Arsenicum, sed Mercurium unanimi consensu posuerunt. Imò expresse omne sive minerale, sive metallum ab operatione lapidis proscripserunt, his verbis: *Metallum, quod opus nostrum ingreditur, non est aurum, & argentum vulgi, non aliud imperfectum metallum aut minerale quodcunque, sed proprium Philosophis.*

Hoc pacto *Paracelsus* arcanum Lapidis extra omnes mineralium limites collocat; cùm tamen in processu nulla alia re nisi metallicis, mineralibusque utatur. Ego verò intentionem eorum penitius concipiens causam video, quare secretum hisce schematis obvelandum censuerint: Legerant ii processum ad aurum graduandum, quem dum non intelligerent, saltem ne quidpiam nescire viderentur, illum insulsis hujusmodi emblematis abdidêre. Sed ne nihil hîc intactum reliquisse videar, apponam totius rei processum juxta intentionem veterum, cum emolumento quodam, non tanto tamen, quantum Alchymistæ sibi imaginantur; unde non tam lucri causa, quam experimenti, quod sanè pulchrum est, clarè exponendum duxi.

Nota primò, per *confirmationem* hoc loco à Chymicis nihil aliud intelligi, quàm tincturam quandam, quod idem ac sulphur fixum, quæ tinctura totius operis complementum merito, ut ipsi sentiunt, dicitur; nam instar fulminis omnia metalla penetrat, iisque convenientem colorem dat; & quemadmodum totum magisterium consistit in tribus hisce: pondere, fixatione, & colore, quæ per triangulum circulo inditum significantur: ita

ita illa intra materiam introduci debent, ut Luna Soli mixta in aurum immutetur, etiamsi verò pondus, & fixationem obtineas, illa tamen cupellæ commissa subsistere non poterunt sine confirmatione, sive tinctura, quod *Sulphur fixum* vocant: quomodo verò illa tinctura, seu sulphur fixum conficiatur, appono.

PROCESSUS I.

Confirmationis, seu tincturæ ☾. *in* ☉. *convertentis.*

Accipe unam semiunciam sulphuris optimi, & tres semiuncias crudi antimonii, quæ fusioni commissa dabunt regulum colophonia resina fusum. Ex hoc accipe duas semiuncias, sive unam unciam cum dimidia, atque unà ex ☉ & ♃, ex singulis unam semiunciam, quæ tigillo commissa simul fundantur, & deinde quatriduum noctu, diuque in olla optimè oblutata intra calidam arenam ad digestionem exponantur, & hoc pacto tres memoratæ res non amplius ab invicem separabuntur, & volatilia fiunt juxta naturam, & albedinem antimonii: atque hæc est *aqua penetrativa*, & vocatur aqua, quæ tingit ad 18. gradus. Hanc aquam reserva ad usum post exponendum, & à peritis vocatur aqua ad 18. graduativa.

PROCESSUS II.

Solutionis Sulphuris fixi ad volatilitatem.

Jam processum, quem Philosophi subticuerunt aut nesciêrunt, nos in apertam lucem sincerè educemus. Hac verò ratione sulphuris fixi solutio ad volatilitatem præparetur.

Accipe *auri* semiunciam, sive unum lotonem, quod in pulverem limatum igni leni 8. horis imponatur; deinde accipe tres semiuncias, seu 4. drachmas tartari ad albedinem calcinati, semiunciam salis, & 4. lotones salis armoniaci, simul omnia misce, ex hoc mixto cape ad unam semiunciam, tres quintas unius unciæ auri, (*Nota benè*, nos per quintas partes, drachmas intelligere, & per lotones semiuncias) contere simul unà cum supradicta materia imposita humili alembico, cui superaffundes aquam fortissimam, & alembico posito in balneo *Mariæ* distilla sexies, & tribus vicibus ultimis cum nova aquæ regiæ appositione; hoc enim pacto ascensione materiæ peracta, eam leni calore expositam relinques spatio 24. horarum, separa deinde à calce aquam fortissimam, ad dulcedinem usque, tandem exicca, & fige arte nota, & habebis propositum, cujus usus sequitur.

Accipe ex supra dicto Processu primo expositâ aquâ argenteâ ad 18. graduativâ unum lotonem, seu dimidium unciæ, & tantumdem auri præparati, & tantundem stanni, antimonii verò 4. drachmas, quæ simul juncta, & evaporata relinquunt corpus, ex quo sumes 2. semiuncias, & $3\frac{1}{2}$ unc. antimonii crudi, quæ fusioni committantur, quo facto aurum in se trahit tincturam ad 18. grad. Luna consistente, obtinebitque sulphurei coloris supremum gradum, optimo *auro* parem. Hanc pragmatiam quoque apud *Lullum* in sua clavicula, & *Isaacum Hollandum* reperio, quamvis aliis verbis, symbolicoque verborum involucro tectam; estque ad mentem veterum sapientum; hoc tantum excepto, quod ingredientia in opus hoc, additionem auri, & argenti vulgi, reliquorumque mineralium admittant, quam tamen subdolè negant Veteres, ne aut secretum, si quod est, pateat, aut ne fraudis convincerentur.

Alter per 2. confirmationis Processum.

Sume $\frac{1}{2}$ unciæ, sive lotonem Lunæ in 18. gradus exaltatæ, uti in primo processu præscripsimus, aurique præparati in secundo processu, lotonem cum dimidio unà cum lotone $1\frac{1}{2}$ stanni, ponantur omnia simul in tigillo terreo, & regulum inde resultantem evaporare sinas: adde deinde insuper unam unciam stanni, & habebis materiam per regulum unitam: deinde ex auro in secundo processu præparato, & ex antimonio crudo accipe $1\frac{1}{2}$ unc. ponantur in vesica descensoria, distillatione urgeas usque ad reguli sublimationem; hunc deinde, pulvere ex veteribus calceorum soleis adusto stratificabis, & deinde quartabis ad summum, ut termino Chymico utar; & habebis desideratum aurum ad 18. grad. tinctum. Hoc iterum breviùs perages. Sume uti suprà ex præparatâ Lunâ 18. grad. exaltata, & ex auro præparato, quibus junges regulum ♃. tanto pondere, quantum ☽ posita pendet; vesicæ simul omnia committantur, quo facto, huic massæ commiscebis bis tantum antimonii crudi, quantum massa pendet, quam deinde igne evaporare sinas, quod reliquum est, per ♄ abstrahe, & habebis aurum ad 18. grad. uti dicunt, exaltatum; quod tamen aliud *aurum* non est quam illud auri & argenti quod imposueras; ad summum depuratione *exaltatum*, cujus tincturâ & reliqua mineralia commixta, participent.

PROCESSUS III.

Quomodo veteres vi lapidis, sive sulphuris fixi, exaltarint aurum super omnes gradus auri mineralis obryzi.

Hic processus fit per Regulum graduatum, in quo latet sulphur fixum unà cum sua additione; estque tinctura qua Luna in 26. grad. aurum convertitur, & omnia examina sustinet, & sic proceditur: Sume duas uncias antimonii crudi, & $1\frac{1}{2}$ unc. auri. Unam unciam cupri, ex recremento chalybis, sive ex limaturæ ferri scobe $\frac{1}{4}$ unc. ex quibus fusis regulus exibit; deinde sume Bismuthum, sive plumbum cinereum, & antimonium crudum; ex utroque tres uncias, & insuper 3. uncias plumbi communis; ex quo fuso exibit alius regulus. Hoc peracto, accipe ex supra adducto Processu primò præparatæ & in 18. grad. exaltatæ Lunæ, $\frac{1}{2}$ unciam, quam tigillo committe, cui junges ex regulo graduato paulò ante præparato $\frac{1}{2}$ unciæ partem; atque ex regulo cinerei plumbi, seu Bismuticho $\frac{1}{2}$ unc. septies in retorta abstrahe, & habebis additionem *auri* ex regulo cum ☽ ad 26. grad. *exaltati*, aurum omne examen sustinens, optimum, & uti dicunt, auro obryzo excellentius quod de summa depuratione dictum velim.

PROCESSUS IV.

Quo sulphur fixum per commune sulphur obvium Lunam obiter purgatam in Solem *tingit.*

Sume $\frac{1}{4}$ unc. auri puri communi sulphure sulphurizati usque dum fragile reddatur, & sulphur consumptum sit; Recipe hoc aurum præparatum, & denuo recenti sulphure stratificetur ad sulphuris combu-

combustionem, & hoc pacto septies procede. Deinde sume aurum sulphurizatum, contere illud supra marmor in pollinem, & imposito ei in alembicum superaffunde aquam regiam, qua abstracta usque ad oleitatem reaffunde illud supra aurum, addita recenti aqua fortissima, seu regia, & hoc tertiò facies; quo peracto, superaffuso illi fortissimo spiritu vini, exponatur leni calori, & hoc peracto spiritus vini ad se attrahet omnes alios spiritus, qui leniter spiritu vini abstrahantur, & in fundo materiam liquidam reperies, quam bifariam divides, primam partem in corpus coagulabis arte notâ, vocant præcipitatum, quem in pollinem redactum vitreo vasi repones, & alteram dimidiam materiæ liquidæ partem ei affundes, & iterum in unum corpus coagulari finas, & habebis opus consummatum. Hujus pulveris ope Lunam purgatam cæmentabis, & habebis aurum quæsitum, itaut una pars hujus pulveris ad decem partes Lunam purgatam in fusione, illas in *aurum* tingant; quamvis semper in cupellæ examine minus reperias; & nonnihil sophisticum oleat.

PROCESSUS V.

Confirmationis tincturæ, seu sulphuris fixi per cæmentum nobile perficiendum.

Sume 2 uncias auri puri, & 1 $\frac{1}{2}$ unc. communis cupri, quæ simul fusioni committantur, in corpus; dum fluit materia accipe $\frac{1}{2}$ unc. sulphuris circiter, quam paulatim intra fusionem projicies; hoc facto exceptam materiam contere cum $\frac{1}{2}$ unciæ cinnabaris mineralis minutim, deinde contritum impone vasi, eique sequens oleum superaffunde benè commixtum. Oleum sic fit: Accipe vitri antimonii 2. uncias; unam unciam salis nitri probè purgati; hæc contrita in pollinem humili vase, in cinere calidô exponantur, vase charta obstructo, in fusione relinquantur non nimis longo tempore, quo peracto frigefactæ materiæ superaffunde fortissimum ex vino acetum, usque dum materiam cooperiat, & deinde per alembicum acetum abstrahe, & hoc quatuor vicibus repetes, & quinta vice fortius, usque dum nihil amplius ex aceto superfit; quod sequitur oleum sanguinis instar ruberrimum est; à quo phlegma aceti abstractum dabit oleum requisitum: hoc oleum superaffunde supra dicto pulveri in vase recondito, cum dicto pulvere bene commisce, usque dum paulatim coaguletur; deinde iterum dicto affuso oleo, ut prius coaguletur, atque hanc operationem tertiò repetes, & habebis cæmentum præparatum ad Lunam in aurum convertendum. Hæc ferè eadem invenies apud *Paracelsum lib. de gradationibus*, quamvis tot, tantisque obscuritatibus involvit, ut vel ipse nesciat, quod asserit aut saltem si scivit invidia tactus reticuisse videatur, atque hujusmodi tincturam vocat *tincturam Philosophorum*; ego verò eam non nisi *Sophisticam* & metallurgicam assero. Atque ex hisce meis interpretationibus luculenter mihi innotuit fallax Alchymistarum ingenium, qui ne artem magnam nescivisse viderentur, miris eam figuris obtexerunt, aut si ingenium iis ad emblemata excogitanda aptum defecerit; saltem steganographico artificio rem cooperire non desistunt. Cùm ante plures annos Vaticanam Bibliothecam lustrarem; fuit mihi à custodibus exhibitum ingens arcanum, quod veram lapidis conficiendi rationem continere arbitrabantur, cùm tamen exoticorum characterum, quibus id descriptum erat, monstra, omnem de eo penetrando spem ademissent, ad me tum temporis hieroglyphicis interpretandis deditum, recurrerunt; ut si fieri posset, sigilli apertionem tentarem: promisi me tentaturum. Et domum reversus, Characteres protinus arte mihi consueta in alphabetum digessi; arcanum detectum postero die custodibus Bibliothecæ monstravi; qui sanè magis subitaneam Characterum enodationem, quàm ipsam artem mirari videbantur. Arcanum tale erat.

Arcanum Philosophorum, ut ex Saturno facias Aurum *perfectum.*

Recipe libram semis Mercurii, & uncias duas sulphuris: amalgama utrosque simul, itaut de alterutro nil appareat, sed remaneat pulvis niger ex his duobus, quem recipe, & pone in phiala stricti oris, & pone super fornaculam, seu furnellum olla mediante cum cineribus cribratis, ut scis, & fac, quod cineres non ascendant ad materiam, & da in principio ignem levem per octo dies, ad hoc ut spiritus, non ascendant, & si quid ascenderit in illis octo diebus, reduc cum illo, quod in fundo vasis remanebit, frangendo vas singulis octo diebus, post primam materiam factam, quæ erit nigra, & sic frangendo vitrum, tere materiam tuam, & repone in alio vitreo vase, & sic facias omni octavo die, donec videas materiam tuam in colore cineris; tunc diminue cineres per unum digitum, ita quod non remaneat de cineribus nisi per duos digitos & superpone igni, & tamdiu permitte donec materia sit rubea; & quando videris eam rubeam, diminue iterum de cineribus per digitum, & sic per consequens, quousque fit albissima ut nix, & quod postea revertatur in colorem rubeum, de qua medicina recipe unam unciam, & projice super octo Saturni præparati, & fiet Saturnus niger, & durus ut ferrum; de quo ita duro & nigro projice unciam unam super uncias octo Saturni, & fit rubeus, de quo rubeo projice unciam unam super octo libras Saturni præparati, & habebis *aurum* perfectum. Laus Deo. Ita Magister *Odomarus*. Non ut ego puto tota substantia, sed tinctura, quæ commixta simul cætera mineralia in unam substantiam imbuit.

Hoc est arcanum, tot characterum diversitate tectum, in quo tamen nihil est, quod tibi quæsitum emolumentum polliceatur; cùm plumbum in aurum sine Mercurio Philosophorum ex auro, vel argento extracto, communi omnium Philosophorum consensu transmutari nequeat. Sed Mercurius tali ratione præparatus, & super quodvis metallum projectus, illud in id, quod est, transmutare perhibetur: unde & hoc arcanum prorsus sophisticum est, ut proinde nulli in ejus ἐγχειρήσει oleum, & operam perdere consulam: vides ex hoc fuco, quàm parum sincera sint omnia illa arcana, seu potius receptæ, uti vocare solent, tot figurarum symbolis adornatæ: tot occultis literarum notis tectæ. Ego sanè hoc testari possum, me nullum lapidis arcanum sub hujusmodi Zyphris occultatum reperisse (quorum tamen ingentem copiam à sua obscuritate vindicatum, & arte mihi propria solutam, apud me reperio) quod non vel ad fucum faciendum, vel ad vexationem ingeniorum adornatum fuerit. Cujus apertum signum esse potest, quod hujusmodi receptas, seu arcana postea, vel in *Lulli* Clavicula, vel *Paracelsi* archidoxis, vel etiam apud triviales scriptores, *Portam*, *Veckerum*, *Alexium*, aliosque claris verbis exhibita invenerim. Sic luditur Orbi

Orbi à clanculariis hisce ciniflonibus. Sed jam ad Tertiæ figuræ quam *Paracelsi* esse diximus, interpretationem, calamum convertamus. *Paracelsus* sanè, uti jam sæpe diximus: unus inter cæteros, hujusmodi impostoribus, merito suo adnumerari potest: cum dici vix possit, quàm illa arcana, quæ prius vel ex *Lulli*, *Arnoldi*, vel *Isaaci Hollandi*, aut *Valentini Basilii*, aliorumque manuscriptis desumpserat, quàm inquam, mirè affectata verborum obscuritate, aut ænigmaticis involucris, ne plagiarii criminis convinceretur, texerit: & cùm omnia dicere videatur, nihil tamen adferat, quod mentem *Lectorum* non dubiam, stupidam, & quidnam de arcano obvelato sentire aut credere liceat, ignaram prorsus ancipitemque relinquat: eos verò ipsos, ex quibus desumpserat, insuper ignaros rerum, & falsarios dicere non verecundetur.

Sed adducamus verba intolerabili jactantia plena, quæ in præfatione libelli de tinctura Physicorum de se profert. *Hoc*, inquit, *Seculo Monarchia cunctarum artium* Theophrasto Paracelso *Philosophiæ, & Medicinæ principi mihi contigit: Ad hoc enim à Deo* (verius à Satana) *sum electus, ut Phantasias omnes excogitatorum, & falsorum operum putatitiorum, & præsumptuosorum verborum per ipsum extinguerem, sive sint* Aristotelis, Galeni, Avicennæ, Mesue, *vel cujuscunque fuerint, etiam eis adhærentium.* Non sufficit ei præsumptioni audaciam conjunxisse, sed & prophetam quoque de sua Monarchia vaticinando egisse restabat, quod hisce verbis innuit: *Theorica,* inquit, *namq; mea procedens ex luce Naturæ nunquam labefactari potest ob sui constantiam, nec immutari, quinquagesimo post sesquimillesimum octavo vivere primum incipiet anno.* Certè cum jam centum & quinq; anni à vaticinii termino elapsi sint, tantum abest, ut hucusque quicquam tantâ scientiâ dignum prodierit, ut potius pseudopropheta & impudendissimus impostor ab omnibus passim habitus, & apologeticis scriptis demonstratus sit, itaut ejus scripta quoque à Sacro-Sancta Romana Ecclesia, tanquam impia, Christi fidelibus perniciosa ex Catalogo Librorum Orthodoxorum expuncta & prohibita sint; de quo conqueri videtur sequentibus verbis; *Practica*, inquit, *sequens tandem admirandis, incredibilibusque signis comprobabitur, itaut mechanicis, & plebi communi palam sit futurum, & ipsi penitus intelligent, quam contra Sophistarum nugamenta, constans, immotaque stabit ars illa* Paracelsica, *licet illa Sophistica Papisticis, & Imperialibus privilegiis in suis ineptiis confirmetur, & tueatur*, Concludit tandem. *Hoc arcano*, inquit, *postremum seculum, ut gratiæ dono, verique spiritus illustrabitur manifestè, compensabiturque, sic ut ab exordio mundi simile germen intellectus, & sapientiæ haud amplius auditum sit.* Qui paulò antè vaticinii eventum suum sortiri 1558. asserebat jam illum ad ultimum seculum Antichristi, vel ut alibi loquitur, ad adventum *Eliæ Artistæ* prænunciat.

Quis rogo tale unquam jactantiæ monstrum vidit, aut de simili arrogantiæ Bombilione audivit? Sed ne tantarum ineptiarum causam decidamus, jam quid præstiterit in hac arte dignum, videamus. Sic autem in Libro intitulato *Aurora Philosophorum* dicit. Accepit hic vitriolum fixum pro materia prima Philosophorum, quod & in tertia figura demonstravit hisce verbis: *visitabis interiora terræ rectificando invenies occultũ lapidem veram medicinam. Fiet indè Xenophontis verum mandatum*, cujus initiales, uti supra ostendimus, literæ vitriolum fixum exhibent: & per terram quidem intellexit ipsum vitriolum, per interiora terræ dulcedinem ejus, ac rubedinem: *in occulto enim*, inquit, *vitrioli subtilis, nobilis, & purgatissimus succus, ac purum oleum latet, cujus projectionis modus calcinatione, vel distillatione non est aggrediendus, quia viriditate sua minime privari debet, qua si tamen privetur, unà id & viribus & arcano carere necesse est.* Habemus arcanum, faciat jam cui lubuerit, ex eo aurum quantumcunque libuerit: Ego sanè hæc non artis magnæ specimina, sed mera malè feriatorum hominum nugamenta judico: Et ne *Paracelso* injuriam facere videar, hîc Magisterium, quo lapidem fieri posse ad aurum tingendum existimat, adducam, ut ex ipso quid sperandum sit, colligi possit. Sic autem procedit in 13. *lib. Auroræ Philosophorum.*

Primò *Vitriolum minerale*, quod multis jam locis tanquam ad artem ineptum rejecerat, jam tamen veluti pœnitentiâ ductus, id magisterium suum assumit, & uti id multis viscosis, lutosisque imperfectionibus obnoxium est, ita quoque à suis impuritatibus per sæpè iteratam rectificationem liberari debere, præscribit, usque dum viriditas ejus manifesta fiat, & nè viror hic in pallorem vertatur, non soli exponendum, sed valido hypocausto conservandum præcipit probè contra pulverum injurias munitum.

Secundò. Aliquot mensium spatio, vitro postmodum clauso *digestioni* committat, usque dum variis coloribus intercurrentibus tandem suprema rubedo appareat, quod commune omnium Philosophorum præceptum est; quæ tamen uti nullam adhuc fixitatem pollicetur, ita quoque amplius ab inquinamentis purgandum dicit aceto, donec semotis fæcibus ab omnibus impuritatibus prorsus liberum fuerit, & absolutum: atque hanc dicit tincturæ veram & optimam rectificationem, de qua *oleum*, quod vocat, *benedictum* elici debet hâc pragmatiâ.

Tertiò. Ab hac tinctura vitro indita, alembicoque superposito, ne spiritus exhalet, optimæ notæ luto oblitis commissuris, spiritus igne suavi, lentoque, puto cinerum vel arenarum, polliciendus est, *oleum* obtinebis, omni balsamo dulcius, omni acrimonia carens, & in fundo cucurbitæ terra subsidet candidissima, nitens, & nivis adinstar refulgens, quam serva à sua rubedine jam separatam. Jam tandem sequitur illud cœlestis matrimonii arcanum, quo anima & corpus id est *tinctura*, sive *oleum benedictum* terræ candidæ jam purificatæ superaffusum, adeò se stringunt, ut imposterum ab invicem separari nequeant. Atque hæc est *terra* illa *foliata*, quam Phialæ vitreæ inditam repones, eidemque sensim oleum suum affundes, & corpus animam suam in momento recipiet amplecteturque. Matrimonio itaque completo, restat jam, qui id *fœcundum* fieri possit, explicandum.

Quartò. Hanc itaque terram foliatam, oleo saturatam benedicto, intra furnum arcanorum, videlicet Athanor, quadraginta dierum spatio circulandam expones, oleumque habebis absolutissimum mirandæ perfectionis: quo Mercurius, & reliqua metalla imperfecta vertuntur in aurum, in infinitum multiplicabile. Hac praxi: *Recipe mercurium corporalem, id est vulgi, portione duarum partium, quem tribus ejusmodi ponderis partibus olei dicti superaffundes, maneantque simul* 40. *diebus*; *atque proportionem obtinebis ponderis & ordinis, qua multiplicatio fit in infinitum.* Atque hoc est arcanum arcanorum omnium maximum, quod *Paracelsus* non Philosophis, rerumque naturalium peritis, sed plebi imperitæ,

peritæ, & oppidò credulæ persuadeat: hoc enim purum putum mendacium esse jam demonstrare aggredior.

Primò omnium Philosophorum Chymicorum consensu prima magni magisterii materia est Mercurius non vulgi, non vitriolum, aut si quod aliud est minerale, sed *Mercurius Philosophicus* est; ut vel ipsemet fatetur in *citato libro c.* 10. ubi refellit omnes istos, qui lapidem quæsierunt in mineralibus, & tanquam stolido labore deditos arguit, cum tamen ipse primus sit, qui opus per *vitriolum minerale* attentaverit.

Secundò Mercurius hic Philosophorum non ex vitriolo, aut alio quopiam sive metallo imperfecto, sive minerali concreto succo, sed ex auro, & argento perfectis metallis extrahendus est, ut lapis inde fabricari possit: In hoc vero magisterio nulla neque Mercurii Philosophici, neque auri, aut argenti additi fit mentio, sed solius Vitrioli: nil itaque facit; cùm Vitriolum dare non possit, quod non habet, etsi innumeris purificationibus, digestionibus, calcinationibusque vexatum: tantùm itaque præstat hîc *Paracelsus*, quod quivis pharmacopœus, dum ex Vitriolo prius purificato, rectificatoque Spiritum, & oleum ruberrimum omnis acrimoniæ expers extrahit, uti frequens experientia in nostro pharmacopœio nos docet. Concedo etiam sedimentum in cucurbita remanere candidissimum; sed quod *oleum Vitrioli* paulò ante extractum huic terræ affusum, & 40. diebus circulatum, & tandem supra mercurium vulgi projectû, illum in aurum convertat, hoc nunquam nec vidi, nec audivi. Quid enim quæso in vitriolo est, quod auro pondus dare possit? quid rogo ei naturales virtutes? quid colorem tribuet? cùm in Vitriolo nil horum inesse comperiatur: in oleum quidem rosei coloris diuturna coctione vertitur vitriolum, sed non in talem, qualem aurum natura sua appetit, fulvo colore splendentem; quem solum Vitriolum sine alia rerum additione dare non potest; nisi dicas, id ex corpusculis cupreis, aureisque liquori intermistis tincturam auro dare, quod jam Sophisticum est; certe *Lullus*, *Arnoldus*, cæterive Alchymiæ primipili, in omnibus magisteriis, uti ex *Clavicula*, & *Rosario* patet, nonnihil auri, & argenti materiæ loco fermenti commiscent, ut proinde omnes in Turba Philosophorum, sine Sole, & Luna nihil in opere hoc fieri clament: quos omnes hic adducere possem, si res mereretur.

Sed dicent *Paracelsistæ*, hoc Magisterium non ad literam, sed sublimiori parabolico sensu intelligendum esse. Respondeo, hoc proprium impostorum esse: aliud ore & penna, aliud animo significari. Certe ex hujusmodi *magisterio parabolico* quid aliud sperare possumus, nisi aurum parabolicum, quod non arte, aut natura, sed ex stulta hominum imaginatione natum est. Similia magni magisterii specimina edidit in citato *Libro cap.* 11. ubi arcanum verum, & perfectum ex arsenico producit ad albam tincturam, ubi in *Gebrum*, *Albertum*, *Rhasin*, & *Polydorum* tanquam falsarios invehitur, idque in iis carpit, in quo ipse peccat; imo totus est in exaltando arcano tingentis spiritus, qui ex eo trahitur: cujus enim pars una super sedecim partes imperfecti metalli projecta eas in Lunam excellentissimam tingit, tinctura utique nulla alia, nisi ea, qua experientiâ trita cuprum rubrum in album commutare solemus, de qua in *experimentis sequentis Libri* Quæ porrò *Paracelsus* de electri virtutibus dicit, *lib. de Compos.* illud uti ex argento, & cupro originem suam habet, ita quoque cum variis rebus coctum, in massam auri sophisticam tandem degenerare necesse est.

CAPUT III.

DISQUISITIO I.

De Chrysopœia artificiali Chymicorum.

Est in rerum natura quidem intrinsecus principiorum cujusvis corporis *motus*, quem non incongruè *fermentationem* appellare possumus, cum tendentia ad perfectionem ejusmodi corporis, vel ob mutationem ad aliud: quod vel maximè in elementarium motionum varietate elucescit, quæ uti ex corpusculis minimis constant, ita quoque vel proprio Naturæ impetu, aut occasionaliter in motum concitatæ, se mirum in modum exagitant, & exagitantur, se invicem diducunt, & involvunt: quæ Naturæ benignitate subtilitatem consecutæ, mox avolare nituntur, sed à crassioribus reticulis, ne prorsus avolare queant detinentur: interim crassiores à subtilibus mira lucta in tantum incidunttur, attenuanturque: donec unà cum subtilioribus exaltatæ, evectæque, aut debitam perfectionem acquirant, aut alterationes à Natura designatas compleant, quæ est totius *Meteorologiæ summa*: hinc enim Raritas & Densitas, opacitas & perspicuitas, flacciditas, liquiditas, fixitas; hinc per humidum, & siccum mollities, asperitas, flexibilitas, ductilitasque rerum omnium originem habet. Sed jam ad argumenti propositi scopum revertamur.

Nemo Philosophorum hucusque negavit, *totum ex partibus vel similaribus, vel dissimilaribus cōstitui*: Undè quoque cuncta metalla tam perfecta, quàm imperfecta, fossiliumque quorumcunque tandem mixta ex corpusculis, quorum singula naturam totius sapiunt, constare non Democritorum atomis, sed veris, & realibus, imò armato oculo subinde sensibus haud inviis; quæ in concretis corporibus simul unita unum quidpiam constituunt; at igne aut alio quovis calore, aut igni, calorique analogis nonnullis rebus, uti aquis fortibus, succisque acidis per continui dissolutionem separata, mox veluti assumptis alis, mira agitatione in spiritus resoluta, tumultuantur. Horum aliqua in fundo vasis pertinaciter manent, & *fixa* dicuntur; quædam in altum evolant, mox frigore obvio reditura; nonnulla prorsus in fumum evanescunt; sunt quæ evolantia veluti pœnitudine ducta ad fixum à quo evolaverant, suapte sponte postliminio revertantur. Et quoniam nullum in rerum natura corpus ita expurgatum est, ut non in eo nonnulla *heterogeneæ materiæ miscella* resideat, quæ uti calore, ita quoque plerumque naturâ pro dissimilaris naturæ conditione differunt. Hinc accidit ut quæ similitudine naturæ gaudent, ad similia nescio quo potenti *magnetismo* confluant, aurea ad aurea, argentea ad ea quæ argentum appetunt, ferrea ad ferrum, ad plumbum plumbea, salina ad salem, ea potissimum, quæ in concretis succis, liquoribusque aluminosis, nitrosis, vitriolatisque nidulantur, Sulphurea, Arsenicalia, Marchasitica, Orichalcica, quæ aureo colore fulgent, aureis se corpusculis jungunt: plumbea, & stannea, & quæ ex Antimonio, Magnesia, Cadmia, Bismutho, similibusque constant, ad argentum, vel ad stannum, vel ad plumbum naturæ quadam cognatione concurrunt.

Ex quorum variè combinatorum concursu nascitur

citur ingens illa colorum varietas; quam in Chymica pavonis cauda satis mirari non possumus. Quæres quomodo illud fiat? Dico id ex diversa mineralium vario colore tinctorum commixtione mox ac resoluta fuerint, fieri; quorum aliquo simili & colore, & proprietate dotata sunt; alia in hanc partem, alia in aliam, quædam hinc, quædam illinc confluant, atque hoc differenti, & disjuncto corpusculorem similium confluxu, eam, quam diximus *colorum varietatem* exhibeant; si verò ulterioribus ignis tormentis materiam sollicites, contingit, ut singulis à tanta corpusculorum confusione vindicatis, unicuique separatus locus assignetur, quibusdam in aquas, aliquibus in spiritus resolutis: nonnullis in scorias, aut vitream materiam coagulescentibus, aliis in fundo residentibus. Separata itaque materia, sola illa quæ perfectorum metallorum amicitia tripudiant, à cœteris, quæ inferioris conditionis sunt, separatis, auro junguntur, & ab eo tincturam acquirunt, & insuper tinctæ reciproco beneficio, auro quoque molem addunt.

Quoniam verò omnia in triplici Naturæ regno mixta consistentiam, & fixitatem à sale Chymico terræ elemento obtinent, atque omnia metallica, & quæcunque tandem mineralia ex corpusculis salinis quoad molis consistentiam constituantur; inde fit, ut illæ dissoluto mixto in fusione metallica *auro* prægnante, ejusdem tinctura imbuantur, & insuper eidem confluxu suo quantitatem molis majorem, quam prius habebat, tribuant. Sectantur itaque tincturam auream omnium potentissimam, ejusque splendore amiciri ambiunt cunctæ reliquorum mineralium particulæ; uti quemadmodum ex Chymicis operationibus paulo pòst adducendis meridiana luce clarius apparebit. Cum *Chymia* vel ex hoc capite omni laude dignissima sit, quod ex *resolutione mixtorum* in spiritus, sive in Mercurium, sulphur, sal, aquam, terram factâ corpuscula ex quibus componuntur manifesta, & sensibus obvia per experimentum exhibeat, & luculenter demonstrant elementaria corpora, quæ non in ἁπλᾶ καὶ ἀσύνθετα, seu *simplicia* & *incomposita*, sed in eas substantias, in quas partes ultimò sensibiles fiunt, res physicæ resolvuntur.

Experimenta per Præcipitationem.

1. Si solveris *plumbum* aut lithargyrium cum aceto distillato, extrahetur aqua quædam limpidissima aquæ fontanæ, aut aceto distillato adeò similis ut unam ab altera discernere vix queas: hanc vitro impones, acetumque distillatum simillimi coloris ei superaffundes, & statim aqua lithargyrii in candidissimum colorem lactis instar vertetur.

2. Si *Antimonium* cum nitro calcinatum aquæ fontanæ incoxeris, habebis colaturam limpidissimam, & ferè inodoram, si tamen huic quemvis acidum liquorem superaffuderis, indè aqua croceo colore tincta, & pessimi odoris prodibit.

3. Si *stannum* calcinaveris, eique salem tartari liquefactum commiscueris, habebis aquam cœlesti colore tinctam, id est, cœruleam.

4. Si solutioni *gallarum* limpidæ, solutionem Vitrioli commiscueris, prior mox in nigerrimum colorem mutabitur, quod atramentum dicunt. Sed si huic spiritum Vitrioli aut aquam stygiam affuderis, atramentosus color denuo in limpidissimam aquam revertetur, quam si denuo in nigrum colorem reducere velis, id oleum tartari superaffusum præstabit.

5. Si in charta cum infusione limpida *vitrioli* quidpiam scripseris, ea utique scriptura legi minimè poterit, utpotè aquâ limpidâ exarata, at si aquâ gallarum Chartam imbueris, mox ea nigro colore conspicua nulla difficultate legetur. Verum mirum dictu, si spiritu vitrioli eam dilueris, uti prius, disparebunt, quam tamen iterum tartari liquore affuso nigredini suæ restitues.

6. Si *violarum* cœruleæ tincturæ oleum vitrioli affuderis, mox purpurassent: cui si guttas aliquas spiritus cornu cervini junxeris, colorem purpureum in viridem vertes. Iterum lignum acantichum, quod & nephriticum dicitur, è Brasilia allatum, aqua communi dilutum, tincturam gratè rubicundam vino rubello non dissimilem deponit; huic si parum aceti distillati infundas, liquor instar vini albi limpidus comparebit; at guttæ quædam olei tartari eum denuo in purpureum educent; huic si iterum spiritus vitrioli infunditur, instar vini Hispanici pallide flavescet.

Si *Gummi Lacca* unà cum alumine addito aquæ limpidæ in vesica coxeris, pulcherrimus inde color rubini ad instar extrahetur. Insigne dentifricium.

7. Si *Syrupum* ex confectione coralliorum spiritui vini affuderis, habebis *lac virginis*: id est, candidum instar lactis liquorem, non minus jucundum visu: quam gustu suavem; Quæ quidem experimenta in nostro pharmacopœio facta sunt. Innumera alia hoc loco adducere possem hujus generis experimenta. Verùm cùm illa partim in *præcedentibus* monstrata sint, partim in *sequentibus* simus exhibituri, illis diutius immorari supervacaneum duximus. Quare nil restat, nisi ut dictorum experimentorum causas inquiramus.

DISQUISITIO II.

Hujusmodi itaque phænomenorum ratio aliunde petenda non est, nisi à corpusculis intra cujuslibet liquoris poros contortis: quæ quoad situm, & positionem ab aliquo alio liquore infusæ diversimode alteratæ lucis suæ radios transmittunt, multifariam refringunt, reflectuntque: atque hinc supradictas *colorum* vices emanare necesse est, dum unus alterum interimit, atq; alius alterum interemptum denuò resuscitat: Nam ut paulò antè diximus cùm subjecta colorum aliam, & aliam ex corpusculis, particulisque compositionem habeant; nonnullæ siquidem diaphani corporis particulæ, quemadmodum luci simillimæ sunt, ita limpidissimæ quoque, & instar crystalli translucentes comparent, è quibus limpiditas illa liquorum originem suam sortitur; quædam verò opacorum corporum particulæ cum aliæ compositionem habeant, colore, & natura differentem, illæ superaffusæ limpidis, eas pro coloris diversitate nunc in flavum, modò in purpureum, jam in cœruleum, & tandem in nigrum tingentes, opacitatem inducent: Nam prout particulæ in liquore contentæ ab alio infuso modò propiùs adactæ se invicem complicant, & modò ad has, vel illas positionum series ordinantur, inde coloris diversitatem consequi necesse est: Etenim liquor hujusmodi corpusculis minutissimè confractis impugnatus, quasi militum statis ordinibus dispositorum aciem exprimit, qui modò se contrahunt, modò dilatant, nunc hanc, jam aliam figuram exprimunt.

Cùm itaque duo liquores diaphani commissi *atramentum* conficiunt; ratio est, quod particulæ in utrisque

utrisque contentæ, limpidæ videlicet, & illæ, quæ opacioris naturæ indolem sapiunt, sibi invicem approprient, & veluti clausis ordinibus collocatæ, luci radiorum aditum intercludant: cur verò à vitriolo, aut alio aliquo liquore infuso atramento expulso pristinam *claritatem* acquirant, ratio est, quòd vitriolum subtilissimis, & acerrimis spiritibus constet, hinc fit ut corpuscula spirituosa dum pro summa sua edacitate atramentosa illa gallæ corpuscula mox ac invadunt, diaphana scilicet opaca conficiant, discindant, prorsusque segregent; Imo corpusculis diaphanis vitriolicis similium corporum infusione, magnum ex cognatione naturæ incrementum præbent; unde pristina claritas exoritur. Quoniàm verò oleum tartari pinguibus, glutinosis, opacisque corpusculis, totum constat, hinc fit, ut illius jam restitutæ aquæ claritas, novo superaffuso liquore, corpuscula vitriolica denuò congregata, obfuscata, & viscositate quadam veluti agglutinata, liquorem limpidum denique in pristinam *nigredinem* tingant. Quamvis enim in liquore utroque claritas primo emineat nec ulla coloris differentia sensu advertatur, commixti tamen liquores mox veluti pugna quadam exorta, dum acerrimè luctantur, alter tandem alteri pro virium ratione subjacere cogitur. Quod verò violarum tinctura oleo vitrioli superaffuso *purpurascat*, ratio est, quòd illa vitrioli tinctura cœrulea tincturæ violæ addita illam in tertium quid, id est, purpureum cœruleo vicinum commutet: eum enim, in quocunque tandem liquorum commixtorum genere, colorem acquirunt, quem salina corpora diversimode tincta, & commixta exhibent.

Quomodo verò lithargyrii aqua limpida superaffuso aceto distillato pariter limpido in *lacteum colorem* vertatur, si quæras? Dico id fieri ex corpusculis plumbeis in cerussam aceto resolutis: unde ex aceto superaffuso cerussaceæ particulæ aquæ lithargyrii inexistentes statim ex similitudine naturæ confluentes, aceto fundum petente, condensantur, constipanturque, unde colorem, quem naturaliter insitum habent, eundem jam constipata exhibent.

Vidimus jam ni fallor luculenter, unde diversitas illa colorum, ex unius liquoris in alium præcipitatione exurgat; jam examinandum pariter est *quomodo*, ut ad institutum revertamur nostrum, *variæ illæ colorum differentiæ in Chymicis operationibus nascantur, & quidnam illi sint spiritus nunc volatiles, jam figentes, modò unum ab aliquo separantes, & quomodo corpuscula illa salina omnibus mineralibus inexistentia, tandem in unum pro similitudine naturæ cogantur*, experimentis Chymicis ostendamus.

Experimenta Tincturarum.

1. *Experimentum.* Si *aurum graduatum* facere velis, sic procedito. Primò aurum coloris debilis, & pallidi adjecto tartaro per antimonium fundatur, cujus vehementia tum sordes, & peregrinæ mixturæ comburantur, & tunc color exaltatus fit rubicundior; quòd si non satis est una opera, adiiciatur secunda, & tertia; Regulus conflatus indè rectificetur cum plumbo in catino cinereo, seu cupella, vel testa, ut vocant, & habebis *aurum graduatum*, quod quæsieris; fit autem hoc commodè, cùm auro superfluitates Mercuriales, sulphureæ, & similes inexistant, cùmque variis mixturis fugacibus, & imperfectis metallis vitiatum est. Si causam hujus graduationis quæras, Dico aliam non esse, quam auream tincturam, quæ partim in antimonio, partim plumbo latet, in quibus ignis efficacia particulæ aureæ solutæ mox ad aurum amicè confluentes, illique jam à sordibus expurgato, non tincturam tantum dant nobiliorem; sed & augmentum præstant, quamvis semper Sophisticum.

2. *Experimentum.* Si æri *colorem argenteum* conciliare velis, id talco calcinato stannoque assequeris, aut argento per colliquationem, aut etiam projectione pulveris, qui fit ex alba calce Mercurii, nutrita oleo tartari, & habebis quæsitum. Nonnulli parum periti putant illud æs dealbatum per plumbum reductum, & sublimatum in cupella, argentum futurum: Sed cùm hujusmodi æs cupellæ commissum in sua, ex quibus coaluit, reducatur, certè irrito conatu intentum prosequuntur, poterit tamen hoc putatitium argentum servire ad varia utensilia. Nos aliquando lusimus factâ aquâ ex argento vivo sublimato cum sale ammoniaco per deliquium, in qua æs, ferrumque restinctum argenteo colore imbutum comperimus.

3. *Experimentum.* Plumbo nigro *candidum colorem*, & aureum conciliare. Fiat ex arsenico albo, calce tartari, sale gemmæ & ammoniaco pulvis, quem aceto perfusum macera 7. diebus, maceratum postea id ad siccum excoquito; pollinem hujus super eliquatum plumbum nigrum proiiciunt, & candidum reddunt, argenteo colori haud absimile, ad varia utensilia paranda valde opportunum; pulchrum quidem experimentum, at exiguæ utilitatis, cùm expensæ in eo faciendæ pluris sint, quàm quæ in stanno vero emendo insumerentur; Aureum eidem plumbo *colorem* ita concilia. Fiat medicina ex ærugine, galamina citrina, sulphure, cinnabari, auripigmento, & sale ammoniaco, quæ in pulverem redacta impastentur felle taurino, aut oleo è vitellis ovorum, postea reficcetur, & super prunis in patinis versetur citra adustionem, ac tandem hoc peracto in plumbum fusum proiiciatur, & obtinebis plumbum aureo colore fulgens. *Ratio* hujus dependet ex iis ingredientibus, quæ omnia uti aureo colore imbuta sunt, & insitam aurei fulgoris tincturam habent, ita facilè confluunt ad id, quod naturaliter appetunt, illique adhærent. Hæc nostra sunt, qui plura desiderat, legat *Birellum* l. 6. c. 2. l. 12. c. 41. In hujusmodi itaque experimentis multi putant, moventem causam esse qualitatem ἐνεργητικήν, ex potentia materiæ, seu ut nonnulli loquuntur, quæ ex profundo, latibulisque in corticem, & aspectum producat colorem, in quo est aliqua perfectionis nota: Sed nos hunc effici dicimus ex *prædominantibus* corporum resolutorum *particulis* metallum aliquod respicientibus: quæque non potentia, sed actu materiis inexistant. Hæ enim confusa stipantium elementorum turba uti minimæ latent, ita vel sublimatis elementis, vel ipsis è profundo evolutis, constipatæ tandem sensibus apparent, idque sequenti experimento comprobamus.

4. *Experimentum.* Sume plumbum Indicum, quod Caloëmum dicitur, hoc confunde cum plumbo cinereo (quod alii marchasitam, vel bismutum excoctum, quidam albæ magnesiæ regulum dicunt) in cochleari ferreo prunisque admoto, mox quod prius argentei erat coloris, in *varios colores*, aureum, argenteum, nigrum, cœruleum, viridem, purpureum, ad miraculum usque transmutatum videbis; cujus quidem rei ratio alia non est, nisi quod Bismutho, communi Chymicorum opinione, mercurio feracissimo omnes colores insint, quæ tum vel maximè se conspiciendos præbent,

præbent, cum ignis efficacia; & frequenti coctione materiæ ex differentibus mixtorum particulis compositæ ad superficiem extractæ fuerint; bismuthum enim uti variâ miscellâ scatet, ita & corpusculis, quæ igne dissoluta, sympathico amicorum ad amica confluxu deteguntur, unde mira illa varietas. Sed de hisce affatim in *ultimo hujus operis libro, de Arte Metallica.*

Nihil in Alchymicis operationibus celebrius est, quam *opus fixationis*, qua sola metalla in aurum, argentumque verè;& realiter transmutari Alchymistæ sibi imaginantur: quod num ita sit, exponamus: præstant autem id triplici magisterio, salium, oleorum, liquorum. Est autem *fixatio* nihil aliud ex mente alchymistarum, quàm cùm corpus recipit spiritum tingentem, & aufert ejus volatilitatem, quod per frequentem reiterationem fit, donec fiat corpus perpetuæ durationis, totumque in igne maneat, juxta illud commune Alchymistarum: *fac volatile fixum, & fixum volatile*, donec inferius fiat superius, & contra; id est, donec partes ad homogeneam naturam perveniant uniformem, & similarem ad exemplar auri puri.

Hinc tantum in metallis, mineralibusque fixandis studium, & contentio: Alii quidem id per aquas fixatorias, & per sales cum cæmentis mirabilibus: quidam sublimationibus, reverberationibusque diuturnis idem quæsiverunt, cujusmodi sunt illi, qui argentum vivum ferreis canalibus inclusum, ignibus cogere sunt conati: Nonnulli ad medicinas figentes styptica, & adstringentia elegerunt, cujusmodi sunt vitriolum, alumen, ærugo, crocus martis. Non defuere, qui per ea, quæ ignem sustinent, volatilia ligari, figique posse sibi imaginati sunt; quo cum successu, videamus.

5. *Experimentum.* Fixatio per cinnabarim. *Cinnabaris artificiosæ vulgaris trientem contere in marmore duro addita aqua forti, deinde hoc cucurbitæ inditum, sequenti oleo imbue: Extrahe per acetum forte lithargyrii essentiam & dempto aceto lithargyri pulverem in vitro perfunde vini spiritu fortissimo, & denuo illum extrahe per modum tincturarum. Extractiones coque ad olei consistentiam, quod oleum cinnabari paulò ante paratum affundes; coquatur mixtum ad siccitatem usque, & novo reaffuso oleo, idque tertiò, donec materia prunis ferventibus injecta, fumum non edat, habebisque paratum ad fixandum metallum in argentum.* Hæc est *fixatio Cinnabaris*, in qua multi opera, & oleo perdito, dum desperarent de effectu, ad plumbi coctiones conversi, ætatem quoque irrito labore in iis consumpserunt. An non vident, nullam hic solidam fixationem sperari posse? cum ea tandem cupellæ, aut cinericio commissa, totque coctionibus, distillationibusque soluta, tandem in id resolvantur, ex quibus coaluerant. Quid autem ex cinnabari, quod mercurio turget; quid ex lithargyro, quod plumbum calcinatum meritò dicere potes, speres? non video; massam quidem obtinebis, sed heterogeneis materiis conflatam: quæ uti nullo amicitiæ vinculo junguntur, ita facile separari queunt: vel enim hydrargyron figetur, aut non? prius sane dici non potest, cum nil magis controversum sit quàm *hydrargyri fixatio.* Si posterius, oleum, & operam perdidisti. Quidnam verò rogo est illud, quod metallum in aurum aut argentum figat? Certè nil prorsus reperies ad hunc effectum producendum, nisi in cinnabari Mercurium, & in lithargyrio plumbum: verùm cùm illa heterogeneæ species sint, illæ ut in aurum convertantur, fieri non potest. Patet itaque ex hoc inscitia Alchymistarum.

Non ignoro quosdam conari figere cinnabarin vitriolo per octiduum sub calente arena detento, donec ut plumbum in igne fluat: sed hæc non nisi *impropriè fixatio* dici potest. Quidam sic quoque cum argento. Si enim cinnabaris duodecim libras cum una argenti marca confuderint, argenti sedecim besses, seu drachmas sibi promittunt, quorum dimidia pars sit aurum, à quo Mercurium sublimatum se fabricare jactant, qui sæpe in sublime actus, in albam figatur medicinam. Sed hæ otiosæ Alchymistarum ostentationes sunt, quæ præter cineres, & fumum nil aliud post se relinquunt.

Videamus modò, quomodo *Paracelsus* fixationem instituat per aquas fortes gradatorias, olea, liquores, quæ sunt veluti menstrua quædam, quorum ope metalla figi dicuntur. Sic autem procedit *Libro* de gradationibus *Recipe cinnabaris, arsenici, antimonii ana l. 1. Salis petræ l. 2. sulphuris totidem conterantur, misceantur, & distillentur in aquam fortem igne violentissimo, postmodum accipe hujus aquæ partes duas: aluminis communis, aluminis plumosi partem 1. vitrioli, viridis æris, croci martis, similiter partem 1. hæc omnia simul distillentur in aquam fortem igne violentissimo. Tandem ad hanc integram aquam sume capitis mortui 2. partes, antimonii, viridis æris, cinnabaris, sulphuris partem unam. Hæc à suis destilla fæcibus fortiter impellendo in vas recipiens. Deinde in hac aqua clarificata solve partem 1. cum 1. partibus florum æris & croci martis, & in ea digerantur: & tandem in fundo plus auri, quàm arti credibile sit. Ita Paracelsus.*

Quæres itaque undenam hoc *aurum* in fundo residuum affluxerit. *Paracelsus* id transmutationi adscribit; Ego verò dico, *aurum* illud, si aurea illa corpuscula, quæ arsenico, antimonio, sulphuri, croco Martis, cinnabari, ærugini prius inextiterant, frequenti distillatione à corporibus suis resoluta, & iis innata virtute in fundum à cæteris separata confluxisse. Si vero aurum istiusmodi nobilis quantitatis fuerit. Dico, ex salinis corpusculis aluminis, vitrioli, salis petræ post evaporatam humiditatem auro juncta, & ab eo, tincta in unam massam coaluisse; cujus experimentum facies in cupella probatoria in qua illa denuo separata ab auro, solum illud aurum, quod dictis mineralibus inerat, relinquunt. Sed examinemus alterum experimentum, quo per oleum tincturam expedit.

6. *Experimentum.* Quo per oleum Antimonii Luna in solem verti dicitur. Sic autem operatur *Paracelsus. Recipe Antimonii lib. 2. Mercurii sublimati lib. ß. destillentur ambo simul igne violento per alembicum, & ascendet rubedo quadam instar sanguinis spissa, quæ tingit & graduat unamquamque Lunam in solem, hunc pallidum ad supremum gradum coloris permanentis adducit.* O beatos Pharmacopœos: qui ex oleo antimonii tam facilè argentum in aurum convertere possint! Nos sanè sæpissimè in nostro pharmacopœio oleum hujusmodi ex stibio, & Mercurio sublimato rubicundum educere solemus, istiusque phialas habemus: Sed hujusmodi effectum nunquam comperire licuit, cùm id fusum argentum tingat quidem non nihil, sed quod cupellæ commissum mox pristinæ albedinis evanescente tincturâ, unà cum priori mole restituitur. Sed dicent forsan aliqui; hoc *Magisterium* non ad sensum literalem, sed *mysticum* intelligendum esse. Quod si ita: Ego sanè id veriùs in mystico Lunæ, id est, vertiginosi cerebri, quam in materiali

materiali fusorii vasis concavo concrevisse, dixero.

7. *Experimentum.* Quo per oleum seu liquorem Luna in Solem converti dicitur. *Fiat oleum ex Mercurio sublimato, & aqua forti multoties distillato, donec in oleum fuerit conversus, in hoc oleum impelle spiritum aquæ fortis igne violentissimo, deinde impone Lunam, & convertetur in Solem granatim; tandem cœmento regali cœmentetur, & optimum aurum obtinebitur.* Hæc quidem facile dicuntur, sed non ita sese ea habere comperiuntur. Nihil itaque in hoc aliud nobis exhibet; quam *accidentalem* quandam *tincturam*, & extrinsecam; quæ in cinericio probata, mox argentum pristino colore imbutum relinquit, evanescente tinctura.

Sequuntur modo *transmutationes metallorum* unius in aliud; de quibus uti in præcedentibus ostendimus, tot concertationes sunt, quot Auctorum phantasiæ, qui si nossent, in quo vera, realis & naturalis rerum transmutatio consisteret, certè aliud de transmutatoria Chymicorum arte sentirent. Ego sanè præter naturam ipsam non puto, artem ad transmutationem naturalem pertingere posse, quicquid dicant Alchymistæ; quod ut intelligatur; Notandum est, *triplicem* hoc loco *transmutationem* considerari; *Naturalem*, quam sola natura novit, & abstractæ à materia intelligentiæ. Altera est quæ *propriè alteratio* dicitur, & nihil aliud est, quàm metallicarum, mineraliumque particularum toto per ignem dissoluto, exagitatio, & ex hac separatio, quâ libertate donatâ unum quodque ad corpus illi magis syngeneum, & cognatione naturæ vicinum confluit; quod tamen per transmutationem veram unius in alterum fieri dici non potest; ne penetrationem corporum admittere cogamur; cum illa Solis, & Lunæ, fixorumque salium corpuscula incorrupta semper in corpore permaneant; atque juxta hanc transmutationis imperfectæ speciem, omnia huc usque tradita fieri censenda sunt. Tertia transmutationis species nihil aliud est, quàm *mixtio* quædam *unius cum alio*, quæ uti nulla difficultate solvi possunt, ita quoque nil in arte magna præstare, notum est.

Sunt præterea nonnulli, qui heterogeneas species in opere magno in unum homogeneum transmutari posse somniant. Verùm uti secundum bonæ Philosophiæ leges *penetratio corporum non datur*, (quod tamen fieret, si æqualis pondere massa iis quæ imposuerant, componeretur,) ita quoque transmutatio illa gratis efficta est. Quandocunque ergo ex diversis mineralibus aurum, vel argentum educatur, appareatque corpus unum; nil tamen id aliud censeri debet, quàm *miscella* quædam ex variis terrestribus, & aqueis materiis commixta, atque adeò arctè coünita, ut difficulter corpuscula heterogeneæ naturæ ab invicem separari valeant; non tamen corpus hoc, aut pure aurum, aut argentum dicendum est; cùm vehementioris ignis repetitione, tandem corpuscula heterogenea separata, solum illud aurum, quod natura produxerat, relinquant; cujus rei damus hoc experimentum.

8. *Experimentum.* Accipe tres uncias Argenti, 9. unc. Cupri, 9. Mercurii, commixta exponantur igni carbonum per horas 24. Si deinde illud complexum prius aqua probe lotum, & exsiccatum per 7. aut 8. horas igne forti sublimetur, singulis operationibus fundum vasis bene lavando, & quod exemptum est, cum sublimato stratifices, hac operatione peracta totum in duram massam coalescet; ex quâ cupellæ commissâ ad minimum quinque, aut *sex uncias argenti* obtinebis.

Quæritur hîc; unde argenti tres unciæ ultra eas uncias, quas imposueras, accesserint? Respondeo, non ex transmutatione, quam sibi falsò persuadent Alchymistæ, sed ex argenteorum corpusculorum cupro commixtorum in *resolutione* corporum ad sui similia, videlicet argentea confluxu, quod non fieret, si cupro argentum prius, & quidem copiosum non inextitisset; ut proinde nemo putet; cuprum, aut mercurium in argentum conversum esse, sed corpuscula cuprea, & mercurii adeò arctè, & tenaciter argento imposito mixta coüniuntur, ut nonnisi extremis ignis tormentis separari valeant, & hoc idem patet ex alio *Experimento:* Accipe unam unciam plumbi, unam ex marchasita stanni, & 2. unc. ex mercurio, quæ simul mixta veluti in mercurium fluentem vulgi solventur, ita ut plumbum, & marchasitam in mercurium vera transmutatione conversa quispiam putare possit.

Sed si eum examini stiteris, prorsus sophisticum reperies, non verum mercurium: Mercurius enim mineralis cucurbitæ inditus igne apposito statim avolat, quod in hac mistura non fit, nam unam plumbi unciam, & unam pariter marchasitæ unciam cum duabus mercurii, quibus mixtum constabat, recuperabis; mercurium quidem elapsum in recipiente, plumbo verò, & marchasita in fundo cucurbitæ remanentibus. Si verò quidpiam ex tali massa cupellæ commissa nonnihil auri, vel argenti superfuerit, id neutiquam transmutationi, uti Alchymistæ jactant, transcribendum est, sed particulis argenteis, quæ plumbo prius inextiterant.

Non dicam hîc de transmutatione metallorum imperfectorum in imperfecta, cùm jam quomodo id fieri possit, alibi dixerimus; sed de *transmutatione imperfectorum metallorum in perfecta.* Inter cætera sanè maximè laborarunt Alchymistæ, ut argentum vivum in argentum, aurumque converterent: sed utrum id præstiterint, lis adhuc pendet, neque dici potest, quemquam id præstitisse, nisi aut abdita quadam impostura, aut altioris humano intellectûs magistro. Sed jam audio mihi oggannientes Alchymistas: A compluribus id præstitum fuisse; quod ut monstrent, varias historias adducunt de iis, qui in conspectu multorum aurum purissimum fecisse dicuntur; quare nonnullas hîc subjungemus.

Erat, inquiunt, *Rotoburgi* ad Tubarim *Monachus* quidam, cujus tamen nomen consulto non addunt, ne mendacii convincantur; hunc super hydrargiri unciam in crucibulo calefactam, pulverem quendam projecisse ferunt, quo facto strepitus fit exortus, statimque argentum vivum in rubedinem versum fuisse, quod ulterius forti igne sollicitatum, eliquatumque tandem confluxerit acceptâ metallicâ soliditate, quod & ab aurifabro examinatum, aurum optimum reputatum fuerit. Sed quomodo id factum sit postea ostendemus.

Penotus Alchymista in Epistola ad *Guibertum* dicit; *Scoto-Britannum* quendam uncias 4. & $\frac{1}{2}$ plumbi beneficio pulveris rubei minimæ quantitatis in verum, & purum aurum convertisse.

Alius adducit *Hogolandæum* testem, qui Germanum quendam (Individuum vagum ego veriùs interpretor) in Urbe quadam Venetæ ditionis argentum vivum in verum aurum mutasse refert. Audio *Libavium* mihi objicientem, *Scotum* quendam Coloniæ ex plumbo, ex ferro, &

plumbo Roterodami, Amstelodami, Francofurti, Argentinæ, Basileæ aurum fecisse, pollicitum quoque esse, in sexaginta mille aureis experimentum, si jubeatur, se facturum. Promittere magna, & alta facile quisque potest, sed illa effectu ipso præstare, merito quispiam dubitare posset. Quisquis tamen ille Scotus, sive ut nominis etymon docet, tenebrio fuerit, nescitur: unde ego eum veriùs unum ex Agyrtarum numero fuisse (quorum proprium est, non uno loco stabiles, ne criminis falsi accusentur, sed vagabundos per orbem ad emungendas stultæ plebis crumenas circumcursare) ex tot locis, urbibusque peragratis, non incongruè conjicio.

Penotus ut sua circa transmutationem experimenta facta creditu digna probet, *Kellæum* exaltat, quem ait Pragæ integram argenti vivi libram in purissimum aurum unica rubicundissimi liquoris guttula, se præsente transmutasse; Ita mulus mulum fricat. Quod idem præstitisse *Nicolaum Bernaudum Hogolandæus* testatur, qui tamen postea multa dæmonis ope contingere suo periculo se didicisse asserit. Certè *Bernaudum* in Libro de Interitu Alchymiæ *Guibertus* pessimum hominem, & Atheismo addictum, & detestabilis illius *de tribus Impostoribus* Libelli Auctorem extitisse, non incongruis testimoniis comprobat. Vide itaque *Lector*, quænam fides hujusmodi nebulonibus habenda.

Neander in epistola quadam *Paracelsum* hydrargyron in aurum convertisse se præsente testatur. Etenim quod tot verbis commendat dictus *Neander*, totidem *Libavius* evertit. *Paracelsistis*, inquit, *Chrysopœia ad nihil ferè aliud, quàm ad suspendium proficientibus confert, quemadmodum ipse* Paracelsus *de suis discipulis scribit, quod carnifex* 21. *sibi abstraxerit, quale fatum, & cæteri suâ imposturâ merentur.* Sunt qui *pulvere* quodam nunc nigro, modò viridi, aut rubro, fusa metalla spargentes, in aurum convertere videntur. Et ut divitias suas mundo luculentius persuadeant, pulverem illum summa jactantia jam in flumina, modò in lutum temerè projiciunt sparguntque, ut pulverem hujusmodi aurifabrum, cujus copia illis nunquam desit, veluti flocci facere videantur. Ego sanè pulverem hujusmodi veriùs ex Muscerda, quàm ex auro confectum æstimem. Si enim quæras, unde tantum secretum habeant, te Bruxellas in Brabantiam ad nescio cujus cœnobii confessionariam sedem relegant, in qua tali, & tali loco secretum reconditum reperias. Si ultrà quæras, cur parentes tanto thesauro non ditent; respondebunt, se dum vivunt, secretum prodere nolle, post mortem secretum tot, tamque horrendis characteribus descriptum reperiunt, ut nemo tantus *OEdipus* esse queat, qui id omni humana industria adhibita evolvat.

Hujus farinæ hominem Florentiæ fuisse audio, quem vulgò *Prete Nero* vocabant, de quo mira narrant: ego verius hujusmodi homines, si non solenni quodam dolo, & astutia pleno, seu fucoso pulvere aurum exhibuerint, saltem ab eo, qui omnis iniquitatis auctor est, Magistro didicisse censeo. *Tarvisinum* aurum coram Magistratu Veneto fecisse Alchymistæ narrant: *Fallopius* verò tum Medicinæ, tum Chymiæ eximius Doctor, de eo in tractatu de fossilibus ita describit: *Tarvisinus*, inquit, *ille Pharmacopola aurum præsente Senatu Veneto fecisse dicitur; ego autem dico, quod quemadmodum lusit Senatores illos, ita quoque punitus est, & sua Brachia illud sciunt, & profectò fecit tantum auri, ut fame ferè moriatur, & in sua officina vix sunt vasa pharmacalia; unde sciatis, quòd sunt mera nœniæ, quod ars facit aurum, & non habetur, nisi effodiatur.* Non dicam hoc loco de auro *Raymundi Lulli*, *Arnoldi*, aut *Rupicissæ*, vel ab ipso *Paracelso* tanquam fictitio reprobato, de hoc enim in *præcedentibus* fusè egimus.

Si itaque hujusmodi historias quispiam secundùm omnes circumstantias curiosiùs, & ἀκριβεστέρως examinârit, is tandem nil aliud, quàm otiosæ plebis figmenta ab Alchymistis data opera ad arti nonnullam auctoritatem conciliandam excogitata reperiet; adeò ut hujus farinæ homines idem facere videantur, quod Astrologi, qui ad artis suæ certitudinem stabiliendam miros prædictionum eventus narrant. Librum integrum hic attexere possem de paradoxis Astrologorum, verius pseudologorum vaticiniis, quæ tamen si ad Astrologicæ disciplinæ trutinam rectè ponderentur, nonnisi anilia deliramenta censeas, nullo astrologico fundamento nixa, nullo aphorismo contenta, & explicata: cùm itaque *Astrologia*, & *Alchymia* genuinæ sorores sint, quarum prior, uti futuræ vitæ statum, conditionemque prænunciat, ita altera ad beatitudinem ingentibus divitiarum thesauris accumulatam anxiè aspirat, mirum non est, iis humani generis hostem plerumque ad mortalium animos tum futurorum notitiâ sollicitos, tum spe divitiarum avidos inescandos occulto commercio sese immiscere. Sed ut jam ad institutum revertamur.

Dico itaque, si quandoque ex historiis constet, ex *pulvere* quodam (hoc enim individui vagi termino mendaciorum fabri plerunque utuntur) tum *hydrargyro*, tum aliis metallis superinjecto, verum, & purum *aurum* productum fuisse, ego quidem haud difficulter his subscripserim, at illud aurum ex Mercurio, aliisque metallis imperfectis per transmutationem veram, & realem, naturalemque emersisse pernego. Si ergo quæras, *qua via & ratione* id exhibitum fuerit: Dico duplici methodo id perfici potuisse; primam primò, secundam postea demonstrabimus.

Qui ex *pulvere hydrargyro superinjecto* in aurum illud se transmutare ostentant, id verum quidem aurum assero, at fallacissima astutia productum; quod ut constet, processum addo; ita autem operantur: Notabilem auri copiam in lamellas aureas minutim conscissam catino imponunt, huic vel hydrargyrum, vel aquam regiam superaffundunt, & intra certum temporis spatium in liquidam substantiam exesam, dissolutamque reperiunt. Hoc deinde crucibulo impositum igni committunt, cujus efficacia hydrargyron ex se, & sua natura fugacissimum, uti & plumbum, vanas evanescit in auras, relicta in fundo nigra substantia, quam probè exsiccatam *in pulverem nigrum* convertunt, quem ad usum reservant. Si vero *viridem* pulverem desiderant, eum ærugini incoquunt, si *rubrum*, oleo antimonii ruberrimo tingunt: habent itaque hoc pacto pulverem unum, & eundem, nigro, viridi, & rubro colore imbutum, quem in separatis vasis reservant.

Cùm itaque artis specimen exhibere volunt; Primò quidem mira quadam *astutia* pulverem tanti ponderis, quantum auro producendo sufficit, in fundo vasis Chymici quod crucibulum vocant, ad tegendum pulverem, hydrargyro, aut alio quovis metallo, superaffundunt; deinde igne supposito metallum unà mixtum hydrargyro; follium flatu in fusionem deducunt: quo peracto, dicti pulveris minimam

minimam quantitatem, vel per se, vel per alios, ne decipere videantur, injiciunt: hoc pacto pulvis hydrargyro evanescente in fundum abiens reliquo pulveri associabitur jam liquefacto, deinde reliquo metallo supernatante separato, in fundo instar melleæ consistentiæ liquamen reperiunt; quod aqua ablutum, tandem pulcherrimum, & splendidissimum, purissimumque aurum, omnium fuci ignarorum admiratione pro admixti pulveris pondere reperiunt.

Hisce addo historiam, quam passim ad artis veritatem comprobandam plerique Alchymistæ allegant, quam ex Arabum Alchymistarum Schola deprompram, veriùs in Utopia, quam in Galbania Urbe Ægypti (in qua ne vestigium quidem hujus Urbis tum à priscis, tum à modernis temporibus in Geographia Ægypti memoria apparet) contigisse censeo. Venisse aiunt hominem quendam ad aurifabrum quendam (hoc enim individui vagi termino Alchymistæ, dum miros Artis effectus deprædicare volunt, cumprimis utuntur) portantem duos scyphos argenteos, quos sibi fundi ac liquefieri jubebat; queis eliquatis, alter premens *pulverem* quendam *viridem*, dum adhuc in crucibulo flueret, argento superinjecit; & post ingentem tum fumum, tum strepitum excitatum, paulò post argentum in purissimum aurum conversum reperit. Aurifaber ad tantum spectaculum attonitus, & pulveris faciendi desiderio percitus, hospitem ea, qua fieri poterat submissione rogabat; ut arcanum sibi tam admirandum revelaret, quod haud ægrè præstitit. Hæc Historia narratur in Arabico libro de *Solis & Lunæ Congressu*, secretumque sequenti processu à me ex Arabico in Latinum converso, docet, uti sequitur.

EXPERIMENTUM.

Accipe dicti pulveris ex auro confecti unam partem, ex croco martis, ære adusto, & sale ammoniaco è singulis unam partem: dissolvatur sal ammoniacum, & probè tribus antedictis ingredientibus id commisce, deinde commixta ponito intra cucurbitam, & igne lento vel ad solem, vel ad ignem cinerum digere in tantum, donec omnia bene contemperata, & incorporata sint, & cùm materia humido consumpto congelata fuerit, inde dictum pulverem facies, quem reservabis ad usum. Hoc peracto, accipe vas ventricosum cum collo stricto, intra quod plumbum, & intra collum unam laminam auream subtilem, sive supra orificium aureum denarium pones, ita ut soluti plumbi vaporem hauriat. Deinde accipe supra dictam laminam versando, & reversando supra dictum vaporem, & hoc pacto lamina ita fragilis fiet, ut digitis in pulverem conteri possit. Atque hic est *pulvis* argentum in aurum commutans. Æs ustum, quod arcanum ingreditur, ita præparari debet: *Æs simili modo pulverizatum, aqua simplici vel muria toties lava, donec prorsus siccum fuerit, & ex hoc fac pulverem.* Ecce secretum Arabum tibi paucis manifestatum. Quod quidem experimentum certum est, sed tamen simile illi, quod per additionem conficiunt; aurum enim in sat competenti quantitate sumptum, atque ex dictis speciebus, croci Martis, & æris usti præparatum, sale quoque ammoniaco rite expurgatum, ac tandem supra argentum fusum, illud tinctura sua, quæ dictis speciebus copiosa inexistit, non solum argentum in aurum tingit, sed etiam molem, & augmentum non exiguum illi commixtum confert; uti tamen illa longa Cupellæ, aut Cinericii tormenta sustinere nequeunt, quin tandem in id, quod erant, separentur, ita quoque hîc nullam veram, & realem transformationem admittere possumus. Hoc ipsum secretum postea etiam reperi paucis imminutis apud *Paracelsum*: qui tamen id tanquam ingens arcanum ne pateat, ænigmatis etiam, more impostoribus solitô, involvit.

Novi & ego Principem, cujus famæ consultò parco, qui commercio, cum uno ex iis ciniflonibus, qui hujus farinæ magisteria promittunt, inito; magnam ei, si artis suæ experimentum verum, & reale coram se sumeret, remunerationem pollicitus erat. Hic aureos montes jactitans, mare in aurum transmutare gestiebat. Ad opus itaque fit progressus. Crucibulo imponitur certa Mercurii duarum videlicet unciarum quantitas, cui additur non nisi granum quoddam *pulveris rubri* adinstar præcipitati, quod elixir rubrum vocabat, transmutativa vi, qua pollebat, mirum in modum commendatum; hisce insuper affundebat certam quantitatem liquoris aurei coloris, quem in phiala quadam vitrea tenebat; & dum eum supra Mercurium funderet, Principi dicebat: Sciat vestra Celsitudo, hunc esse magnæ artis ingressum, quo pulvis cum Mercurio perfectè penetratur; Siquidem sine hoc pulvis, & Mercurius sibi invicem commisceri non possent: & deinde cooperto crucibulo cum certa quadam cera rubra atque igne sub crucibulo posito, & follibus agitato igne, statim cera mercurio mista in fumum abiit & projecta deinde intra canalem materiâ, aurum nobilissimum, stupente, & attonito Principe eduxit.

Miratus autem sum, fraudem non advertisse Principem, uti postea ipse experientia doctus advertit: Quid enim facilius est, quàm aurum in aquam resolvere, uti Spagyristis notum est, qui *aquis fortibus* & aurum, & argentum in aquam resolvunt, auro, quoad colorem similem; & talis fuit aqua impostoris, cui ad fucum tegendum granum forsan ex arena, aut latere sumptum, cærimoniæ ergo, ut magnum quidpiam præstitisse crederetur, apposuit: aqua verò aurea hisce superaffusa, & liquefacta, mercurio exspirante aurum id, quod sub aquæ forma infuderat, reddidit. Atque hæc sunt Alchymistarum miracula, digna non catena aurea, qualem à Principe præmii loco acceperat, sed quam carnifices similibus dare solent, fune aureo. Tanta est hujusmodi nebulonum audacia, ut etiam suis nugis, & fraudulentis artibus mentes Principum dementare non erubescant.

Tales sunt, qui jactitant, ex Mercurio Lunam fixam, quam postea rebus quibusdam tingunt, qui multiplici examini cupellæ resistunt, uti sunt nonnullæ tincturæ, quæ quantalibet fusione repetita, vix tamen separari possint, adeoque argentum ad 18. carattas graduant, ob spirituum mineralium, qui in aquis fortibus nidulantur, vehementiam; adeò enim metallis perfectis sibi sympathicis adhærescunt, tam pertinaciter agglutinantur, ut non nisi ingentibus ignium tormentis repetitis vicibus separentur. Audivi nonnullos, qui certò certiùs artem se tenere jactitabant, & sæpius sese experimento artis veritatem comperisse; quo minus tamen votis suis potiti sint, suam vel inadvertentiam, vel omissionem alicujus circunstantiæ, aut similis rei necessariæ prætendunt; consultiùs sanè pro inadvertentia ignorantiam, pro omissione falsam damnatæ artis promissionem fateri poterant, & debebant.

Quam verò periculosum sit fidem habere iis qui tanti momenti negotium cujusmodi *Artem*

tem Chrysopoeticam dicimus, inconsulta veritate rei temerario ausu per Pseudochymicos, attentare aggrediuntur. Addam hic historiam meo tempore transactam, ex qua, quid de Arte magna sentire possis, patebit. Complura jam labuntur lustra, queis ingens fama rumorque orbem pervasit, Augustissimum *Ferdinandum III. Cæsarem*, jam tandem à tot sæculis attentatum, neque hucusque obtentum Magnæ Artis Auriferæ arcanum felici successu adeptum esse, per sapientes artis filios (verius dicam Pseudochymiastros) qui & ad contestandam veritatem, complura variis insignita hieroglyphicis symbolis *aurea numismata* Cæsari inscripta ad perennem repertæ artis memoriam publicæ luci plausu incredibili, verius non credibili, tradiderunt. Ego sanè tunc temporis Chymiæ studio intentus de sparso rumore stupefactus, mirabar, illud arcanum, quod paulò ante, si non prorsus ἀδυνάτων, saltem admodum difficile, perplexum & humano ingenio impervium esse demonstrâram, jam primo detectum fuisse, Cæsarique communicatum: Verùm dubius & anceps ad veritatem rei propiùs perdiscendam ab ipso Augustissimo Cæsare, confidenter, tanquam munificentissimo studiorum meorum Mecænate veridicam relationis attestationem, quærendam censui; datis itaque absque mora litteris ad *R. P. Gans*, pro tempore Cæsari à Confessionibus, instantibus precibus ab eo contendens, ut ab Imperatore meo nomine quàm humillimè, & quàm suppliciter, transactæ rei veritatem, per duas solummodo particulas (*ita* vel *non*) exquirere ne dedignaretur: dictus Pater, postulationis meæ curiositatem sine mora & tempore opportuno exhibuit Cæsari; queis lectis Cæsar profusè ridere cœpit, & deinde Patri paucis se verbis *P. Kirkeri* postulationi satisfacturum, dixit, hoc sequenti Verborum tenore. Verba sunt Imperatoris: *Experimentum quod in nostra præsentia de artis magnæ arcano fieri jussimus, curiosum quidem fuisse; sed quod Imperatoriam Majestatem locupletare posset, minimè invenimus; imò, ne tertiam quidem expensarum partem, quibus experimentum factum fuerat, recuperare non valuisse hisce constare voluimus.*

Ecce dignam ab Augusto ore Cæsaris attestationem: ex qua patet quàm luculentissimè dictam magnæ Artis *Chrysopragmatiam*, tantum abest, veram, sinceram & legitimam fuisse, ut potius vel ex hoc capite eam sophisticam, spuriam, & nullius utilitatis, & emolumenti, imò valdè damnosam censere debeamus, quæ hic apponenda censui, ut stulta Chymicastrorum promissio, cunctis approbatione Cæsarea manifesta fiat. Sed jam ad rem.

Atque hic est impostorum modus, quo simplices mortalium animos fascinare solent. Ex quo colligitur. Si quis ditioris fortunæ impostor ad 100. aut 200. aut etiam 1000. libras auri in pulverem reduceret (quod nonnulli ad nomen ex hac arte fictitia immortale sibi comparandum, fecisse leguntur) illi haud dubiè ubique locorum hujusmodi falsa artis miracula omnium stupore, & admiratione, exiguo temporis spatio sine tot, tantisque concoctionibus, sublimationibusque, multorumque mensium fermentationibus, patrare possent: Quod utinam non fecissent hi, quos jam recensuimus, cum cæteris majorum gentium Diis, in *præcedentibus* passim indigitatis. Rursum fuerunt nonnulli, qui invento in agro thesauro derepente divites facti, & ne fisco à legibus constituto portionem cedere cogerentur, hanc artem professi dicuntur, qua exiguâ pulveris portione hydrargyro, cæterisque metallis adjectâ, metalla in aurum convertere se posse, ad auri divitias aliunde acquisitas hac astutia obvelandas ostentarint. Plenum sanè aleæ exercitium, quod multi aureis & patibulis, & laqueis luerunt; uti *de Bragadino, Scoto*, similibusque suprà adductis legitur. Quàm autem facile sit, hac fraudulentia imperitis, & auri cupidis hominibus imponere, quis non videt? dum concipere non possunt, quomodo exigua *nigri pulveris* portione intra exiguum temporis spatium metallicis corporibus superinjectâ, statim aurum prodeat; Unde stupore & extasi invasi, dum de occulta fraudis industria ne quidem suspicari licet, solum quod factum est, mirantur; unde fama vulgata, cum à peritioribus interrogantibus, ea proponuntur dubia, quæ nonnullam imposturam olere possunt, ea statim non sine indignatione rejiciunt, nil de rationibus audire volunt, imò decies, & centies illud contraponunt, Ego oculis meis vidi; ego in præsentia talium, & talium, tali modo, tali officina factum observavi, pulverem manibus meis propriis sic jubente artifice, injeci; aurum productum aurifabris examinandum dedimus, & omnibus examinibus adhibitis, illud probum, purum, vulgari multo excellentius reperimus. Alii verò de tam memorabili eventu certiores facti identidem clamant; Ego audivi ab iis, qui præsentes fuerunt, manibusque tractaverunt, & in hunc usque diem apud talem, & talem dicti pulveris portio ad perpetuam rei memoriam conservatur, ut si quid velint, haberent, quo veritatem experirentur, & jam ipso facto nonnulli ejus rei periculum cum desiderato eventu fecerunt; ut proinde de artis veritate dubitare nemo debeat: & qui de arte verissima nullam fidem habent, è numero sapientum exterminentur.

Atque hoc pacto mendacia mendaciis concatenantur, quæ non solum in publicam famam disperguntur, sed & libris summo Reipublicæ damno, & aliorum animos hac lucrosa novitate pelliciendos, committuntur, vel μετὰ τῆς ὑπερβολῆς, ultra id quod possint, augentur; ut proinde ridiculam illam *tincturam auri* in infinitum multiplicativam, originem suam non aliunde, quàm ex hisce traxisse censeam; isque solus nescire poterit, qui experientiâ doctus quid natura possit, quid non possit, novit, multiplicesque hujusmodi ad fraudes, & dolos proclivium nebulonum industrias perspectas habet. Nemo itaque imposterum dicat; Ego vidi, ego audivi, ego manibus artis veritatem contrectavi, cùm idem iis, quod agyrtis, circulatoribus contingere solet, accidat; qui dum ventrem se perfodere, serpentes, & bufones devorare, nummos plumbeos, cupreos, ferreosque annulos repentina transmutatione in aurum convertere simulant, tanto circumfusam plebem stupore replent, ut negare minime posse videantur, quod tanta evidentia demonstratum fuerat. Res lubricæ sensus sunt, ac dici vix potest, quàm facilè ii non dicam plebem imperitam, sed & doctos ac sapientes fascinent, ut id, quod non est, ex corrupta tamen phantasia, id verè esse sibi persuadeant, præsertim si à peritis, studiosisque fraudum architectis simili dolosæ artis industria demonstrentur. Sed hæc de primo puncto dicta sufficiant.

Progrediamur itaque ad *secundum* supra propositum

tum *auri conficiendi modum.* Alchymistæ verò, qui sine fraude in transmutandis in Solem, & Lunam metallis incumbunt, si sincerè procedunt, *aurum* quidem, sed non purum, & obryzum; sed mixtum, & *sophisticum* producunt. Apponamus nonnulla experimenta.

9. *Experimentum.* Non agam hîc de Auro per Lapidem conficiendo, quod Philosophicum vocant: istiusmodi enim verum abstracti intellectus figmentum, ob rationes in *præcedentibus* positas esse dicimus; sed de auri augmento, quod per additionem, vel partem cum parte, exsurgit.

Hoc itaque pacto, ope *cinnabaris*, & hydrargyri Solem, & Lunam faciunt. Accipe optimi auri partem prius per Mercurium crudum in calcem reductam; hac alembico impositâ, sequentem paulò post *aquam* superaffunde, deinde octona cohobatione abstrahe; hoc peracto, aurum solutum in alembicum ascendens phlegma suum abstrahit usque ad densitatem; qui quidem infusus spiritus ab auro solvi nequit, nisi per oleum ejus, quod supra præparatam Cinnabarim affundatur, ita ut parum suprà emineat; deinde coagulare sinas boracis beneficio reductam, & habebis *aurum* quæsitum.

Aqua calcinato per Mercurium auro *superaffundenda* sic præparatur. Sume salis nitri 1½ lib. Arsenici 3. lib. æris viridis 8. lotones, seu semiuncias, ramentorum ferri, seu chalybis unam lib. totum complexum retortæ inditum distilletur in aquam: ex hac aqua affunde Mercurio sublimato octo lotones, abstrahe bis, & totum in aquam solvetur Lunæ fixandæ opportunam. Sume iterum ex vitriolo sublimatum sulphur, & fiat stratificatio, ut Chymicè loquamur, supra 4. lotones, vel quod idem est, semiuncias, Lunæ fixæ & 2. lotones sulphuris, deinde sensim evaporare permittas, sulphure rectificato junge quater tantum vitri Saturni, & dum in fusione est, ei calcinatam Lunam infundas, bisque fulminatum impone per 20. dies, in aquam jam præparatam, & habebis *argentum* fixum cum mediocri auro non puro quidem, sed Sophistico.

10. *Experimentum.* Mercurium fixare. Sume 1½ lotonem æris viridis, sive æruginis; unum lotonem mercurii crudi, quod viridi æri impastatum sublimetur in cucurbita terrea vitriata tam diu, donec æs viride cum mercurio uniatur, & habebis fixum. Rursum accipe totum complexum, quod in marmore prius minutissimè tritum impones retortæ per ignem fortem distillandum, & quod nondum fixum est, ab ære viridi recedit; hoc accipe, & reduc per sequentem *fluorem* in puram Venerem, quod sequenti plumbo in tigillum positum abstrahatur, & manebunt ex una drachma Mercurii tres drachmæ argenti auro gravidi.

Fluor ita fit. Sume urinam, quam in lapidem concoques, & spiritum avolare permittes, ex qua ter tantum unà cum tartaro accipies, & operaberis uti paulò ante dictum fuit.

11. *Experimentum.* Ex Mercurio vulgi Lunam factam in aurum convertere. Primò fiat aqua regia ex vitriolo, sale nitro, ana unâ lib. deinde æris viridis, & salis armoniaci ana 4. lotones; ramentorum ferri ½ lib. quæ omnia commixta, & minutim contrita igne forti resolve in aquam: & hanc aquam alembico impositam calore balnei leniter abstrahe usque in olei consistentiam; deinde ex antimonio crudo quantum volueris, & illi ex oleo paulò ante præparatò affunde ad eminentiam digiti, deinde hoc cucurbitæ humili impositum abstrahe toties, donec oleum antimonio perfectè uniatur: & habebis *pulverem*, quem *rubrum* leonem vocant. Accipe itaque ex Mercurio fixam Lunam; in Lamellas tenues tunde, si hasce in tigillo stratificaveris, ac in cœmento per 24. horas reliqueris, tunc habebis *argentum* in aurum purissimmum, non tamen nisi colore exaltatum.

12. *Experimentum.* Aurum debilis coloris exaltare. Accipe Mercurii sublimati, & cinnabaris ana 2. lotones, Antimonii unum lotonem; & bis tantum aceti, cui æruginis tantillum quantum duobus digitis capere potes, commisceas; paulatim indantur ollæ separatoriæ, sive retortæ, & exibit liquor visu pulcher; deinde accipe ⅓ cinnabaris partem, quam imbibas liquore paulò ante elicito, liquoremque denuo retortæ vitreæ commissum à cinnabari abstrahe; postea alembico Hermetis sigillo munito inditum per 12. dies in arena coagulari sinas, & habebis *pulverem.* Quo peracto accipis aurum pallidum, & imperfecti coloris, vel Lunæ fixæ 8. lotones, sive 4. uncias, supra quas ex pulvere præparato 6. drachmas fusioni expones, habebisque exaltatum ad eum gradum, quo major desiderari non potest. Quod idem fiet absque pulvere hoc pacto. Extensas in lamellas tenues argentum, vel aurum, pone in oleo, seu liquorem supradictum antequam coaguletur, & tenui calori, ut supra 24. horis expone, usque dum videas oleum parum ebullitione commoveri, & habes quæsitum.

Superest jam ut videamus an Aurum Chymicum *sit licitum.*

CAPUT I.

Utrum Aurum Chymicum, quacumque tandem ratione factum licitè pro vero vendi possit?

PRopono hoc loco Quæstionem, quam majori jure Jurisconsulti sibi vendicant; ne tamen quicquam omisisse videamur, eam non omittendam duxi.

Hanc Quæstionem de *auro Chymico* antequam ordiamur: Notandum primò, quadruplicem artem hoc loco considerari posse. Prima est *Ars Metallurgica*, quæ ex minera auri, & argenti singulari artificio purum ab impuro, heterogenea ab homogeneis, separat: reliquum ignis ope in purum aurum, & argentum decoquit, de quo artificio in Metallurgia, seu arte metallica amplissimè actum est: & uti hæc ars tantoperè humano generi necessaria est, ut sine ea ob summum metallorum usum nulla Imperiorum, Regnorum, & humanæ negotiationis administratio consistere possit, ita quoque tantum abest, ut à legibus illicita censeatur, ut potius eam omni laude dignam veluti humani commercii stabilimentum, censeant Jurisconsulti.

Altera *Chrysopœia* dicitur, qua Alchymistæ per transmutationem veram, & realem unius metalli in aliud, non solum in aurum naturale, sed & eo excellentius se convertere posse gloriantur: Quod si verum esset, certè illud aurum vendere, & distrahere sine ullo scrupulo possent.

Tertia, *Ars Spagyrica* dicitur qua nonnulli Chymici aurum verum, & naturale variis metallis, uti argento, cupro, ferro, plumbo, arsenico, marchasitis, similibusque commixtum, singulari arte separant, ex arenis fluminum riparumque per frequentia ignis tormenta secernunt, & in lamellas fundunt; atque tale, purum nempe, & naturale aurum nulla lex prohibet.

Quarto est aurificium illud, quo Alchymistæ per additionem, sive *partem cum parte*, uti vocant, aurum augmentare, eique debitam tincturam dare norunt; atque duplicis generis est, una dicitur *Collybistica*, altera *Sophistica*: de qua variæ sunt agitationes inter Jurisconsultos.

Nos singularum propositarum partium dubia per Canones, tum Civiles, tum Canonicos tunc expediemus, ubi prius de Extravagante edita à Joanne XXII. Pont. Max. nonnulla præmiserimus.

Joannes XXII. Gallus, patria Cadurcensis ex Provincia Aquitaniæ anno 1316. ad Pontificatum evectus, præter Constitutiones *Clementis V.* prædecessoris, multas quoque & ipse publicavit, quas *Extravagantes* vocat, in quas *Zensilinus de Cassaneis* uberes Commentarios edidit. Inter alias Extravagantes una quoque habetur, quæ intitulatur *de Crimine falsi*: In qua condemnat omnes illos, qui auro conficiendo operam dant: Artem miris modis exagitat. Sed ut multa paucis amplectar, subjungam hic dictam *Extravagantem*, in qua quicquid nos hucusque de Alchymiæ falsitate adduximus, Apostolica authoritate confirmatum reperies.

EXTRAVAGANS

De Crimine falsi.

JOANNES XXII. PONT. MAX.

Præfatio in Extravagantem.

Alchymiæ hic prohibentur, & puniuntur Aurum facientes, & fieri procurantes, quoniam tantum de vero auro, & argento debent inferre in publicum, ut pauperibus erogetur, quantum de falso, & adulterino posuerunt. Etsi eorum facultates non sufficiant, pœna per judicis discretionem in aliam commutabitur, & infames fiunt. Et si sint Clerici, beneficiis habitis privantur, & ad habenda inhabiles efficiuntur. Vide Extravagantem ejusdem *Joann.* quæ incipit: *Prodiens*, & est sub *eod. tit.* collocata.

EXTRAVAGANTIS TENOR.

Spondent quas non exhibent divitias pauperes Alchymistæ, pariter, qui se sapientes existimant, in foveam incidunt, quam fecerunt: Nam haud dubiè hujus artis Alchymiæ *alterutrum se professores ludificant, cum suæ ignorantiæ conscii, eos qui supra ipsos aliquid hujusmodi dixerint, admirantur; quibus cùm veritas quæsita non suppetat, diem cernunt, facultates exhauriunt, iidemque verbis dissimulant falsitatem, ut tandem quod non est in rerum natura, esse verum aurum, vel argentum Sophistica transmutatione confingant: eoque interdum eorum temeritas damnata & damnanda progreditur, ut fidis metallis cudant publicæ monetæ Characteres fidis oculis, & non alias Alchymitum fornacis ignem vulgum ignorantem eludant. Hæc itaque perpetuis volentes exulare temporibus, hac edictali constitutione sancimus, ut quicunque hujusmodi* aurum *vel* argentum *fecerint, vel fieri fecerint, facto mandaverint, vel ad hoc scienter dum id fieret, facientibus ministraverint, aut scienter vel auro, vel argento usi fuerint vendendo, vel dando in solutum, verum tanti ponderis aurum, vel argentum pœnæ nomine inferre cogantur in publicum pauperibus erogandum, quanti Alchymitum existat, circa quod eos aliquo prædictorum modorum legitimè constiterit deliquisse, facientibus nihilominus aurum, vel argentum Alchymitum, aut ipso, ut præmittitur, scienter utentibus, perpetuæ infamiæ nota respersis. Quod si ad præfatam pœnam pecuniariam exsolvendam delinquentium ipsorum facultates non sufficiant, poterit discreti moderatio judicis pœnam hanc in aliam, puta carceris, vel aliam, juxta qualitatem negotii, personarum differentiam, aliosque attendendo circumstantias commutare. Illos verò qui in tanta ignorantiam infelicitatis proruperint, ut nedum nummos vendant, sed naturalia juris præcepta contemnant, artis excedant metas, legumque violent interdicta, scienter videlicet adulterinam ex auro, & argento Alchymico cudendo, vel fundendo, cudi, seu fundi faciendo monetam, hac animadversione percelli jubemus, ut ipsorum bona deferantur carceri, ipsique perpetuò sint infames: Et si Clerici fuerint delinquentes, ipsi ultra prædictas pœnas priventur beneficiis habitis, & prorsus reddantur inhabiles ad habenda.*

Hæc est constitutio *Joannis XXII.* P. M. de qua mira sparguntur. Alchymistæ fingunt, Pontificem Alchymiæ studiosissimum cùm ad Artis magnæ opus pertingere non posset, ex desperatione hanc tam rigidam constitutionem condidisse. Certè *Platina* in ejus vita post mortem ingentem auri copiam apud eum inventam refert, quod si verum est, illiusmodi tamen auri thesaurum minime Chymicæ artis beneficio comparatum fuisse credendum est, quod tamen Alchymistæ per fas, & nefas convincere volunt, Pontificemque hanc constitutionem ea de causa, ne quisquam præter eum ad artis arcanum pertingeret, ex invidia condidisse.

Quidquid sit, ego de Vicario *Christi* talia suspicari nolim: Unde si *Platinæ* credendum est, ego hunc auri Thesaurum, uti paulò ante diximus, Artis magnæ beneficio minimè comparatum fuisse, puto; cùm vel ipsemet eam in sua *Extravagante* apertis verbis damnet: Sed ex variis collectaneis, sive reditibus, sive ex auro propria industria, aut etiam dono, in peculium acquisito, thesaurum supradictum excrevisse verisimilius esse judico; cùm Pontificibus media nunquam ad similia procuranda desint.

Incidi non ita pridem in Librum Gallica Lingua conscriptum, cui Titulus est; L'ART TRANSMUTATOIRE DU PAPE JEAN XXII. DE CE NOM. In quo agitur de modo, & ratione, qua magnæ artis beneficio, aurum verum & naturale dictus Pontifex in suo Palatio Avenionensi fieri curaverit. Sic autem incipit: *Or commence le livre d'Alchymie que le Pape Jean fit ouvrer en Avignon, duquel ouvrage il en avoit* 200. *roolez d'un chacun pesant un quintal.* Deinde totius Magisterii processum fusè describit. Ego sanè cùm modum in eo operandi penitius examinassem, nil sanè in eo singulare, quod aut veterum Alchymistarum ingenium, aut primorum in Arte Magistrorum præcepta, stylumque superet, præter vulgares quasdam receptas, & aliunde descriptas, me reperisse ingenuè fateor. Unde & consequenter hunc nonnisi suppositititium partum esse, non sine manifestis argumentis conjecturans, quem ex Alchymicis desperatis nonnemo, tum ad artis veritatem confirmandam, tum ad nonnullam existimationem

mationem ei sub nomine, & auctoritate Pontificis conciliandum, in lucem publicam protruserit; Sed ne cuiquam injuriam facere videar, id ex ipso processu ante peritorum oculos exhibito me evicturum confido.

PROCESSUS

Alchymicus Ioanni 22. Pontifici perperam adscriptus; Quem ex Gallica lingua in Latinam à me translatum, de verbo ad verbum sic interpretor.

Accipe acetum fortissimum, 4. lib. calcis albæ; sinas stare hoc pacto per 4. dies; quinto verò die, mitte materiam in alembicum vitreum, eamque distilla, distillatam bene reserva. Hoc facto, accipe salem, & urinam cum Indico Alexandrino lib. 1. salis ammoniaci lib. 6. semilibram salis communis præparati & aceti pariter similibram: Dictarum rerum 3. libras, priùs aceto calefactas distilla, & postea mittes salia, quæ ubi fusa fuerint, ea simul mittes in Alembicum distillanda; ubi distillatum fuerit, si in fundo quid remanserit mistum, & sordibus necdum exutum, distillationem repetes, aquâ, quæ egreditur, denuo superaffusâ; & hoc toties repetes, donec tota aqua ex materia fuerit egressa; quo peracto, in fundo vasis massam reperies congelatam instar glaciei aut crystalli, quam diligenter serva seorsim. Iterum accipe sulphur vivum lixivio forti maceratum, quod sublimabis jungendo 43. Mercurii sublimati. 43. uncias calcis, & Lunæ 4. uncias; quæ omnia ponantur in aqua juxta præceptum inferiùs ponendum. Dissolutas itaque dictas res in Alembicum pone, & postquam forti igne distillaris, in fundo massa remanebit, quam extractam supra laminam vitream in cella, aut altero quopiam loco humido repones, donec in liquorem resoluta fuerit, quem iterum serva. Deinde accipe massam supra nominatam prima operatione extractam, eamque laminæ vitreæ loco humido, uti priùs, expone ad dissolutionem: qua peracta, hasce duas aquas primâ, & secundâ operatione productas simul commisce, & in unam massam congelari sinas, quâ congelatâ habebis medicinam perfectam; ex qua exiguam partem supra 18. Mercurii partes projectam, si fusioni commiseris, totum intra exiguum tempus *in Lunam optimam*, omni examine adhibito probam, conversam obtinebis.

Atque hic est primus processus, in quo, vel summa scriptoris negligentia patet; ponit is 43. calcis argenteæ uncias, unà cum totidem unciis Mercurii sublimati, in quo manifestus error est: cum enim argentum in calcem redactum, in pristinam naturam reducitur: necessario argentum calcinatum pluris constitit, quàm lucrum ex transmutatione Mercurii non importet; quemadmodum unicuique patet ex proportione 43. unciarum argenti ad 18. partes Mercurii, quas in argentum transmutari processus dicit; quare nos errorem correximus, addendo 4. Lunæ calcinatæ partes. Quicquid autem hic author dicat certè ex hoc processu nihil aliud sperandum est, nisi massa quædam argentea ex congelatione Mercurii, & calce conflata: proinde processus hic, totus quantus sophisticus est, & indignus, cujus quis inutili & irrito labore experimentum sumat. Sed jam ejusdem auctoris de *auro* purissimo conficiendo processum examinemus. Sic itaque ait.

PROCESSUS II.

Pour faire Soleil bon & fin, id est, *Aurum optimum, & purum efficere.*

Accipe æs ustum, sulphur vitrioli, ex unoquoque 2. libras. Quorum unumquodque separatim, minutim supra marmor teras, & deinde probè commixta Alembico committe; luto sapientiæ, ne quidpiam spirituum exhalet, probè munito; quod intra cineres furnelli positum calore tenui materiam distilles, aquamque eductam in ampulla vitrea reserves. Postea accipe duas drachmas auri puri, & 4. drachmas argenti vivi; quæ simul aurificum more amalgames. Hoc peracto, amalgamatum cum aqua suprà in ampulla vitrea reservatâ, quàm optimè per triduum sequens subigas, sive pictorum more teras; hoc etiam peracto, materiam dicta ratione subactam igni levi commissam per 12. horas concoque; hoc exacto, denuo cum dicta aqua tere, & probe quod molitum est, recoque, idem semper repetendo 18. vicibus, donec colorem vermilii observaveris; deinde accipe hujus materiæ pondus: explora, & projice unum pondus supra 18. plumbi, & habebis aurum purum per omnia examina probatissimum: *Plumbum* verò, supra quod projici debet medicina, longo labore præparatur, hoc modo.

Accipe plumbi lamellas tenues, quas sale in pulverem minutim contrito intra vas terreum stratificabis, stratum supra stratum continuando tamdiu donec totum vas plenum sit, deinde juncturas vasis arctè claude, remanente tamen supra foramine ad fumum eiiciendum apto: deinde hoc vas igni congruo per 6. horas committes, & postmodum aperto vase lamellas plumbi corrosas, candidissimas reperies, quas lixivio forti, & calido impones, & sal descendet unà cum lixivio, laminis puris, & candidis pariter in fundo remanentibus, quas deinde exemptas supra affusa teres usque dum aquam claram comperies: hoc peracto repete tritionem cum pulvere remanentis aquæ, addita aqua aluminis, & salis communis, & tartari, sicceturque ad ignem, & hoc toties facies, donec tota materia candidissima compareat, hoc pacto totum in olla fusioni committas; & habebis plumbum, *quod in aurum converti debet, præparatum.*

Atque hic est processus, qui quantus est, partim ex Clavicula *Lulli* extractus est, ut proinde vel ex hoc ipso suppostitius partus innotescat, cùm *Lullus* multo post Joannem 22. Pontificem mundo claruerit: neque verisimile est, *Lullum* hunc processum à *Ioanne* 22. mutuasse. Judicet jam *Lector*, quid de hoc desperati operis processu sperandum sit.

Plurimos alios suppostitius ille Auctor adducit processus de transmutatione hydrargyri in argentum, & aurum: verùm cum illos ex aliis descripserit, & ejusdem prorsus farinæ sint, qui apud *Ripleum*, *Birellum*, *Isaacum*, *Lullum*, *Arnoldum*, cæterosque reperiuntur, in iis describendis majorem temporis, quàm Sophisticorum hujusmodi secretorum rationem habendam censui. Nihil porrò restat, quàm ut *Aphorismos juridicos de Chymico auro* à diversis Jurisconsultis positos hic apponamus,

CAPUT II.

Decisiones Juridico-Canonicæ.

De Auro Chymico falso, & vero.

1. QUæritur, an Alchymia sit Ars licita? Resp. illa licita est, quæ verum, genuinum, & naturale aurum producit. Ita *Oldradus Consil.* 74. *& Ioannes Andreas, in titulo de crimine falsi additione ad speculum.* Si verò aurum Sophisticum producit, illicita est; ita plerique & Juris tum Civilis tum Canonici Doctores Ita Joannes *de Plat. in L.* 1. *c. de arg. præt. Ioannes de Clavasio in summa*, verbo, Alchymia.

2. Quæritur. An verum & reale aurum ab Alchymistis per transmutationem confici possit? Resp. quod non. Ita *Avicenna* apud *Albertum*, de quo in præcedentibus fuse, quia tale aurum Alchymicum non nisi externam auri speciem habet, verum tamen aurum non est, ita *D. Thom.* 2. 2. *q.* 77. *art.* 2. *Card. Alex. in c.* 1. *quæ sunt reg. in usibus feudorum.*

Si tamen vera transmutatione id efficeret quispiam, tum verum quoque aurum futurum, nulli dubium esse debet. Sed audiamus verba *D. Thomæ*: quem multi aurum Alchymicum non solum approbasse, sed & effecisse, ad veritatem artis tanti viri testimonio stabiliendam perperam dicunt; sed qui vel ex ipsis ejus verbis facilè confutari possunt. *Alchymia*, inquit, *quamvis sit difficilis, non tamen est impossibilis, quod & nos dicimus, saltem angelis aut dæmonibus notam, qui soli norunt occultas naturæ semitas, juxta quas perfectè operari possunt.* Si itaque aurum, quod fit per Alchymistas non est verum, & tale quale fit à natura, ejus venditionem pro vero fraudulentam & injustam esse; si autem verum est, pro vero auro vendi potest: (uti est illud, quod ex variis metallis, quibus commixtum est, extrahitur:) de auro vero Alchymico sic dicit, 2. sent. dist. 7. q. 3. ar. 1. *potest quidem ars virtute naturalium agentium aliquas formas substantiales inducere in materiam; sunt tamen quædam formæ, quas nullo modo ars potest efficere, quod propria activa, & passiva principia earum non potest invenire, & adhibere, sed benè aliquid simile illis efficere, sicuti Alchymistæ faciunt aliquid simile auro, quantum ad accidentia exteriora, sed tamen non faciunt verum aurum, quia forma substantialis auri non est per calorem ignis, quo utuntur Alchymistæ, sed per calorem solis in loco determinato, ubi viget virtus mineralis.* Ex quibus verbis luculenter patet, *Divum Thomam* longè aliud de Alchymia sensisse, quàm quod iis ipsi affingunt per supposititios partus.

3. Quæritur. An aurum Alchymicum vendere, & solvere liceat pro vero, & naturali, & an per hoc venditio aut solutio reddatur justa? Resp. si aurum alchymicum à naturali in nullo differat, id vendi, & solvi posse: secus, minimè licere. Ita *D. Thom.* & *Albertus* suprà adducti, *Andreas de Isernia, Baldus & Card. Alex. in dist. c.* 1 *Quæ sint regalia.* Qui enim per alba albificant, & per citrina citrinant manente specie metalli prioris in materia, hi procul dubio deceptores sunt; & hoc modo fere omnes in toto, vel in parte procedunt, & ipso *Alberto* teste, multis substant deceptionibus. Et puniuntur tales, juxta constitutas leges, ita *Ioannes Andr. in add. spec. titulo de Crimine falsi.*

Nam præter interesse *inquit*, majoris valoris aurum, & argentum habet quoque quasdam virtutes, quæ non insunt aliis metallis, neque in auro & argento per Alchymiam Sophistico, veluti contra melancholiam, aliasque animi ægritudines à peritis medicis observatas. Et subscribit hisce *Frat. Bartol. de Sancta concordia in summa*, Verbo *Empti.* §. 4. *fab. de Monte de empt. & vend p* 8.

4. Quæritur. An aurum, quod quis diabolo Magistro, vel arte magica didicit, vendere possit? Resp. quod quemadmodum non est licitum, aliquid à Diabolo discere, ita quoque tale aurum, mala arte acquisitum, vendere non licet, cùm semper suspicio alicujus deceptionis à Satana, veritatis osore sanctæ, subesse possit. Et hoc pacto prohibitam esse & artem, & aurum ex ea productum, uti habetur *C. de auro pub. per se* 10.

CAPUT ULTIMUM ET ἈΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΤΙΚΌΝ.

In quo breviter quidnam propriè decantatissimus apud veteres Alchymistas Lapis Philosophorum *fuerit, & quid tandem prisci Philosophi, eorumque moderni Sectatores per eum intellexerint, aperitur.*

VIdimus hactenus admiranda Naturæ opera, quæ tum in metallurgia, tum in auri conficiendi modo, & ratione occurrunt; Discussa quoque omnia ea, quæ de admirandis *Lapidis Philosophici* mysteriis prisci tradiderunt; multis quoque, & magni ponderis rationibus ostendimus, neminem hucusque fuisse, qui per transmutationem veram, & realem Mercurium, aut cætera metalla imperfecta in verum, & naturale *aurum* traduxerit; Sed omnem illam Alchymistarum operationem fuisse falsam, & Sophisticam, quin & aurum argentumve inde productum, aliud non fuisse, quam aurum cæteris adjunctis rebus aut commixtum, aut fuco introductum, ut proinde ex dictis rectè, & jure merito inferre queamus:

Omne *aurum, argentumve*, quod hucusque à diversis *Alchymistis* confectum traditur, vel calliditate quadam, & dolosa impostoriæ artis astutia, vel arte magica ex pacto cum Satana facto, vel denique ex minerali auro in pulverem reducto confectum fuisse; quod tamen, si cupellæ, & cinericii, aut cæmenti trutinæ commiseris, non subsistat, sed in ea ex quibus coaluerat, resolvatur; quod tum primum mihi innotuit, cùm non ita pridem cum peritissimis auri separatoribus hic Romæ ea de re longo ratiocinio discurrissem, qui sanctè affirmarunt, se à diversis Alchymistis diversos tum auri argentique partus examini oblatos accepisse; & nonnullos quidem cupellæ, ad septem depurationum repetitiones ob pertinacissimam spuriæ miscellæ adhæsionem restitisse, tandem verum aurum præstitisse, non intentâ ab Alchymistis transmutatione conflatum, sed uti postea ex confessione eorum percepit, ex marchasita auro prægnante, metallurgica arte decocto, cum lucro $\frac{2}{3}$ auri ex una libra marchasitæ extractum. Et quamvis innumera hujusmodi artis miracula ipsis exhibita fuerint, nil tamen à quo tempore artem spagyricam professi fuerant, se comperisse aicbant quod non fucum saperet, aut quod ex falsis miscellis sophistica compositione non coaluisset,

coaluisset. Quod & Albertus lib. 3. de metallicis confirmat; *Aurum enim Chymica arte ad se devenisse*, ait, *quod ubi sex, aut septem ignes sustinuisset, tandem consumtum in fœces resolutum fuerit. Dum itaque Alchymistæ dicunt, aurum se facere ex Mercurio, cæterisque metallis, quod cupellæ quovis modo resistat, ne credas eis, cum longioribus ignis tormentis tandem heterogeneis partibus separatis, auri superfit, quantum imposuisti.* Non opus hisce fuisset, tot repetitis examinibus veritatem reperiri, cùm id magna plumbi copia cupellæ commissa facile vel unico examine sine errore, arte paucis nota, comperire potuissent.

Concludo itaque; quicquid quondam Arabes, quicquid *Lullus, Arnoldus, Rupecissa*: quicquid *Isaacus, Basilius, Riplem, Sendivogius, Paracelsus*, ejusque sequaces de auro à se confecto tradiderunt, non verum, & naturale, sed Sophisticum fuisse, iis artibus quas recensuimus, conflatum. Unde quicquid innumeris hucusque de Arte magna *Lapidis* evulgatis libris editum fuit, id nil aliud, quam quod diximus continere, adeò certum est, quam certum est, mortuum naturaliter revivifcere non posse; quod tamen de suo lapide mortui corporis resuscitatore passim jactant. Unde frustra laborant, qui ex Theatro Chymico, Turba Philosophorum, ex operibus *Isaaci Hollandi, Comitis de Treves, Basilii Valentini, Trevisani, Bernaudi, Boni, Joannis Petri Fabri, Libavii, Mylii, Rhenani, Portæ, VVeckeri, Alexii*, vel ex innumerorum Manuscriptorum codicibus, eorumque receptis ad transmutatoriæ artis arcanum pertingere se posse sibi imaginantur.

Quod adeò certum est, ut vel ipsi primi artis Magistri id fateri coacti sint; quos *Paracelsus* Alchymistarum Monarcha *lib. de transmutatione metallica*, & in libro intitulato *Aurora Philosophorum*, citat. Verùm cùm ejus circa Alchymistarum vanos labores fusissimum discursum supra *Sect. 2. cap. 6.* verbo tenus allegaverimus, eò *Lectorem* remittimus. Quo tametsi omnium hucusque Alchymistarum conatus tanto rigore reprobet, ipse tamen in eo, quod in aliis carpit, peccasse reprehenditur: dum in tribus, nempe Arsenico, Vitriolo, Antimonio, totius Magisterii arcanum consistere dicit, uti in *præcedentibus* docuimus.

Quicquid igitur hucusque aut scriptum de *Arte Magna*, aut in ea traditum fuit, id totum, uti diximus, vel Metallurgica, vel Sophistica arte præstitum fuit, adeò ut nullum inde aliud emolumentum resultare queat, quàm quod *vera Chymia* nunquam satis laudanda docet. *Primò* enim aurum, argentumque ex mineris metallicis extrahendi, excoquendi, depurandique modum tradit. *Secundo* ex varia auri, argentique reliquis metallis, mineralibusque commixti nonnulla tinctura cum adjuncta mole reperire monstrat; quod licet auro, argentoque ipsis commixto semper imperfectius sit, ad Ecclesiasticam tamen supellectilem, mensales apparatus, cæteraque utensilia licitè servire potest. *Tertio* magno Regum, & Principum emolumento modum docet, auro, & argento colligandi cuprum, stannum, similiaque metalla, quam collibisticam, vulgo *legam* vocant, quam quisque Principum jure suo in statibus suis usurpare pro libitu potest. *Quartò*, Loco auri irrito labore quæsiti, multa præclara, & humano generi proficua, tam in vegetabilibus, quàm animalibus arcana in medicamentorum usum, quæ potissimum in extractis, magisteriis, quintis essentiis consistunt, auri pretio haud imparia detexit.

Cum itaque nulla *auri* tantoperè à cunctis desiderati, per Alchymiam conficiendi spes sit, meritò quispiam mihi objicere: imò me temeritatis arguere posset, dum eam artem præsumptuosiùs confutare allaboro, quam veneranda antiquitas tanquam verissimam, certissimamque semper supposuit, quamque tot, tantisque Philosophorum scriptis comprobatam videmus: quos quidem omnes impostura arguere, non sapientis, sed imprudentis calumniatoris, vexationem esse plerique mihi opponere possent. Quarè ne injuriam iis facere videar, ac meipsum à cavillationis dicâ eximam: Quid veteres Philosophi per *Lapidem Philosophorum*, quid per *Artem magnam* intellexerint, ea, qua fieri potest perspicuitate & claritate tandem aperiam.

Mercurius Trismegistus totius reconditæ doctrinæ auctor, cum Abdita quævis in Naturæ majestate elucescentia summa ingenii subtilitate penetrasset: ne tanta in mundanis recessibus sacramenta cuivis obvia fierent, ingeniosam illam hieroglyphicorum architecturam adortus est quâ singula magni momenti mysteria sub Symbolis quibusdam ad pantamorphæ Naturæ similitudinem excogitatis, ita recondidit, ut tamen iis, quos dignos judicaret, & sibi ingenii perspicacitate similibus haud impervia relinquerentur. Unde electis in hunc finem Sacerdotibus, & Philosophis, quibus unica ad Regni solium spes erat, mentis suæ arcana per dicta symbola expressa, ne unà secum tanta inventarum rerum emolumenta interirent, communicavit, saxisque contra omnem temporum injuriam incidi curavit. Quoniam verò tantarum rerum scientia paucis verbis exprimi non poterat, symbola quædam idealia, quæ analogiam quandam multa complectentem tenerent cujusmodi Hieroglyphica sunt, subtili sanè indagine excogitavit, quibus omnia ea, quæ sine multis discursibus describi non poterant, & solo, & mystico unius symboli conceptu, patefierint, de quibus vide nostrum *Oedipum*.

Cùm itaque omnia in omnibus sub certa quadam analogia latere conspiceret, imò superiora in inferioribus, hæc in superioribus, mediisque, mira quadam ratione contineri intueretur, quadruplicem Mundum distinxit: Archetypum, Genialem, Sidereum, & Elementarem, uti supra in *Oedipo* de *Alchymia Hieroglyphica Ægyptiorum* & *in Obelisco Pamphilio* amplè demonstratum fuit; in quibus ordines rerum, & entium gradus eo ingenio posuit, ut nullum infernum Mundi ens existeret, quod non suum, tum in Sidereo, tum Geniali Mundo, secundum intentam analogiam, ens haberet, consonum & proportionatum: quæ quidem in Archetypo Mundi, ideali quadam analogia, secundum nostrum concipiendi modum disparata, revera tamen sub unius simplicis essentiæ divinę ratione considerantur. Atque hinc catenæ illæ, σειρὰς vocant Ægyptii, de quibus in citato *Oedipo* passim egimus, originem invenerunt. Habet superior mundus suum, Solem, Lunam, cæterosque Planetas, quibus è superiori Mundo Intelligentiarum totidem Præsides Genii consignantur: habet & ea inferior Mundus.

Cum itaque in Sidereo Mundo Sole nil excellentius, nil præstantius, diviniusque reperisset, & in inferioris elementaris Mundi miscella nihil *auro* pulchrius, efficacius, excellentiusque cognovisset illud ob Soli analogas virtutes, inferioris Mundi *Solem* nuncupavit: hoc pacto videns Lunam esse Soli

Soli præstantiâ proximam, *Lunam* inferioris Mundi *Argentum* esse voluit, & sic de cæteris, planetis, singulos singulis inferioris Mundi correspondentibus metallis ἀναλόγως connectendo.

Hinc factum est, ut per Symbolum, v. g. Solis, quadruplicem sensum exhiberet, seu ut solis Archetypi, Generalis, Siderei metallici, seu Elementaris arcana sub quadruplici analogia, veluti unum quippiam consideraret: itaut quæcunque de divinitate supremi Numinis mysteria traderet, eadem suo modo de mysteriis Genialis Mundi, Siderei, & Elementaris intelligi possint. Cùm verò nihil in universa Natura metallicis operationibus mirabilius cognosceret, modum, quo in iis generandis Natura procederet, sub iisdem mysteriis, quibus Supremi Numinis cæterorumque Mundorum sacramenta exhibuit; quem postea Græci in omnibus secuti, naturam rerum haud absimilibus ænigmatis absconderunt; de quibus *Lector* consulat *Oedipi secundam secundi Tomi partem*, ubi fusè Historias Deorum, seu fabulosam narrationem *de Osiride*, *& Iside*, *Horo*, *Typhone*, huc respexisse ostendimus, unà cum Græcorum Mythologia, quâ naturam rerum in Elementari Mundo mira operantem indigitatam fuisse significavimus. Non restitit hic *Hermes*, sed ex mineralium Mundo ad vegetativum & animalium Mundum progressus, Solem, Lunam, Planetas in omnibus secundum intentam analogiam invenit: ita ut nihil esset in rerum natura, quod non sub monstruosa, animalium cæterarumque rerum similitudine exprimeret. Hinc *Solem*, seu *Osirin* μύδρον, id est *petram ignitam*, omnia virtute sua pervadentem. *Typhonem* verò, seu *Vulcani* Subterraneum ignem, omnia corrumpentem restaurantemque vocavit.

Ibidem & *Tabulæ Hermeticæ*, sive *Smaragdinæ*, quæ non immeritò Alchymistarum oraculum dici potest, interpretationem reperies; quæ tantum abest, ut Lapidis fabricam doceat, ut potius non aliud, quàm universæ Naturæ processum in generatione, & corruptione rerum elucescentem exponat. Addo, hujus Tabulæ à nullo Scriptorum ante tempora *Lulli*, mentionem factam fuisse, neque Arabum monumentis insertam reperio. Unde nemini dubium esse debet, quin tota supposititia sit. Si enim ab *Hermete Abrahamo* synchrono composita fuit, cur tantum ac tam celebre monumentum, *Plinium*, *Solinum*, *Ælianum*, cæterosque rerum naturalium curiosissimos Scriptores, cur cæteros Historicos tum priscos, tum neotericos latuit? Et si unquam illa visa fuit, quæro ubinam? quo loco? qua urbe? Si scripta fuit: quæro qua lingua? quo idiomate? quo charactere? cum ex pervetusto hoc monumento primævos post diluvium characteres, literasque de quibus tanta inter Auctores est controversia, nosse multum interfit. Unde cæcus est, & insensatæ mentis homo, qui ea non dicam credere, sed ne in animum, quidem, ut ea vera esse sibi persuadeat, & induci possit. Sed de hisce amplius, & ex professo actum vide in *Alchymia Ægyptiorum hieroglyphica*, ubi Auctorem nugacem, & fumivendulum aperta demonstratione detectum videbis.

Arabes posteri non prævidentes, nec verba priscorum Philosophorum intelligentes, queîs, quod hi rerum omnium vim motricem, quam Solarem sive Solem intellexerunt. Verba Arabica quæ in operis, quod apud me est, de Alchymia Arabicè conscripti principio continentur, latinè sic sonant.

Dicunt nonnulli, quòd scientia universalis Alchymiæ*, nihil aliud est, quàm exigens & exactum, concupiscens & concupitum, quærens & quæsitum.* Ita Oman.

Dicit Hermes quod dicta Margarita *in omni existit & est aqua viva, perpetua, primordialis inveniturque in omni re & in omni domo. Beatus cui contigit intelligere secretum ejus, & convenienter eô uti. Dixit autem, quod secretum ejus est* aqua, *& aqua accipit nutrimentum ab hominibus. Dixit autem Mercurius omnia quæ in mundo sunt pluris venduntur dicta illa aqua, est enim apud unumquemque, & unusquisque, indiget ea. Est apud eum, nec deserit illum, neque egreditur spiritus ejus. Dixit Alba Amil de dicta aqua differens, quòd hæc invenitur in omni loco, in campis, vallibus, montibus, & apud pauperem & divitem, robustum, & debilem, estque hæc parabola, quam omnes sapientes respiciunt; & est spiritus humidi.*

Atque totus ille universi conceptus Hieroglyphicus nil aliud notat, quàm vim quandam Naturæ rerum omnium motricem, quam *Aristoteles* non incongruè ἐντελέχειαν, alii calorem seu ignem quendam universis Mundi membris existentem, qua omnia moventur, corrumpuntur, alterantur dissolvuntur, digeruntur, fermentantur & fixantur. Atque hic est *Ignis* ille *cœlestis*, *Sol* inquam, qui in fluxu suo in elementarem Mundum, ignem sibi haud dissimilem in intimis terræ recessibus latitantem accendit, & fovet? hic verò, quem & Vulcanum, seu Archæum Chymici vocant, omnia, quæ in utero suo tellus, veluti in fornace quadam continet, generat, fovet, conservat; hic sulphureo-salino-mercuriales vapores per intimas terræ fibras undiquaque diffusos, ubicunque matrices (quarum innumerabilis copia à Mundi Architecto in subterranei Mundi ergasterio, veluti Chymica quædam vasa, constituta sunt) proportionatas inciderit, ibi vel *aurum*, *argentum*, aut aliud quoddam metallum; aut minerale pro terrestris matricis conditione producit. Extra verò Telluris corpus idem Ignis, seu Solaris vis omnia, quæ in vegetabili, seu animali Mundo continentur, vivificat, fovet, alterat, corrumpit, resolvit, concoquit, sublimat, quod sublimatum reducit, fermentat, digerit, fixat, omnis generationis, & corruptionis naturalium corporum causa. Atque hanc admirabilem Naturæ vim, quæ in igne, seu calore sive cœlesti, sive elementari consistit, nullo non tempore vetustissimi omnium Ægyptii considerantes, radios quidem Solares vivificos, digitos *Osiridis* omnium dispositores dixerunt; Naturæ verò tanta patrantis artem *Isidem*, id est, *prudentis Naturæ progressum*, ut *Plutarcho* placet, quâ omnia, quæ videntur, efficiuntur, appellarunt. Et hanc quidem *Isidem* in cœlesti Mundo *Lunam*, in Elementari *Rheam*, sive Lunam subterraneam dixerunt. Ut proinde hisce Ægyptii minimè Alchymiam, quâ per transmutationem Mercurium, aut quodlibet aliud metallum in aurum converti posse indigitaverint, sed prudentem, & *admirabilem Naturæ* solummodo *progressum* in auro, argento, cæterisque metallis, tum in intimo *Typhonis* regno, id est, Subterraneo Mundo, tum extra eum in vegetabilium, animaliumque Oeconomia producendis, & consequenter μεταλλουργίαν βοτανοϊατρίαν tantoperè ad humani generis usum necessariam intellexerint, quos & Græci, aliique sapientiores Philosophi, & Alchymistæ secuti, nullo non tempore ingentibus ænigmatum, parabolarumque nodis absconderunt.

Uti

Uti in *Alchymia nostra Hieroglyphica* citato *Oedipi* loco uberrime docuimus.

Verùm ne quicquam ad invidiam arti conciliandam asseruisse videar; hîc ordine veterum sapientum dicta adducam, ex quibus apertissimè elucebit, veteres Alchymistas nil aliud per *artem transmutatoriam*, quàm *ignem naturæ*, sive vim illam igneam Solarem, aut Vulcaniam, & per analogiam quandam *Salem Naturæ*, quorum utrumque per intimos Universi sinus diffunditur, intellexisse. Hic enim, uti supra diximus, solus, & unicus omnia illa præstat, quæ Alchymistæ falsi sapientum interpretes per ignem illum Vulcani, & culinarem fieri posse existimarunt: Nam ut rectè Philosophus l. 2. de Cœlo, *Cœlum lumine & motu largitur propriam caliditatem unicuique rei*. Fieri autem non potest, ut humanâ industriâ calor ita attemperetur, ut quem Natura in auro producendo, adhibet, illum Alchymistæ adæquent, cùm Natura in omnibus rebus suis producendis, æquabili calore, & quasi indivisibili consistente utatur. Falluntur itaque in operationibus suis, cùm vel ipsa *minera*, & matrix nil aliud, quam tenuissimus ignis sit, sive Sal Naturæ sulphureo-mercurialis, qui ex potentia in actum deductus tandem aurum generat, mixturam nempe ex aqua, aëre, terra, conflatam, quæ per sulphureo-salino-mercurialem vaporem, humidi resolutione purificata in cinerem ignitum per salem ei inexistentem convertitur.

Atque hoc est *Elixir* illud *album* in rubedinem versum, id est, per ignem ampliorem continuò succedentem, quod *aurum Philosophorum*, & aquam permanentem, ignis tormentum, nutrimentumque vocant: id est, illud humidum radicale cineris, sive aqua permanens, in illo calore ignis, qui ei loco animæ, & spiritus vivi servit, à Mercuriali humido, differt tanquam stabile ab instabili, fixum à non fixo, utpote quod in fundo vasis non persistat, sed in fumum resolvitur, fugitivumque lavat combustibilis materiæ nigredinem, & fœtorem, quem insitum habent partes sulphureæ, & pingues cineri inexistentes, dum in fuliginem nigram abeunt, quam Alchymistæ *terram damnatam*, volatilem, fœtidam, putridam, surphurque comburens dicunt. Contrà verò cinerem calcinatum ob salis fixi copiam, *sulphur* dicunt *incumbustibile*, siquidem igni appositum, purificatumque, tandem in vitrum conflatur; atque hujusmodi cinerem sapientes *Salamandram*, utpote quæ vivat, & nutriatur in illo, appellandam censuerunt: alii quoque *Phœnicem* dixerunt, eò quod cineres accensi nil aliud sint, quàm corpus illius Phœnicis, quod proprio cinere seipsâ resuscitetur, & renovata vivat. Atque hujusmodi ignis à sapientibus denotatur per *draconem* illum terribilem, qui omnia devorat, & in se convertit, uti & per *Basiliscum* omnia interimentem; eo enim ipso, quod cinis fit ignitus, hoc ipso in eo existit calx viva, sal, sulphur, & argentum vivum. Atque hoc est juxta mentem sapientum, *suscitare mortuum*, & occidere vivum, id est, talem cinerem privare vitâ, quæ est conjunctio Orientis cum Occidente, cœli, & terræ, spiritualis, & corporalis, conjunctio Solis, & Lunæ, cùm flamma clara fit ipse cinis, & aqua volatilis, quæ in se gerit fumum rubeum, & hic tandem decoctus in fundo vasis Chymici fixatur. Atque hæc est aqua, quæ dealbat, quæ denigrat, quæ rubefacit, vivificat, occidit, sublimat aquam, calx dissolvens, & coagulans, putrefaciens, & corrumpens, & in germina diversa à ligno degenerat; & teste Philosopho, *apposito igni combustibile crescit in infinitum*. Atque hic est primus naturæ processus, ignis videlicet, & Naturæ, quem sub varia symbolorum adumbratione descripserunt sapientes.

Aros in Turba Philosophorum, dicit, *hunc omnis homo cognoscit & qui eum non cognoscit, nihil cognoscit*. Sed hic ignis vix ab ullo Alchymistarum cognitus est. Ergo ignis Philosophorum non est ille, quo opus perficiunt Alchymistæ.

Morienus ait, *illa res, quæ multum valet, non intrat in Magisterium; apud Alchymistas tantum valet, ut omnem substantiam in eo procurando perdere videantur, ut eum acquirant.*

Pythagoras in Turba clamat cum aliis, *nostrum opus est opus mulierum, & ludus puerorum*. Opus autem Alchymistarum est inventu adeò difficile, ut in quo id consistat, lis adhuc pendeat.

Dicunt omnes sapientes in Turba: *Cum opere nostro nemo stare potest, neque id tangi potest sine damno, tangit omnia, omnia corrumpit*; aurum vulgi vulgare adeò familiare, & domesticum est Alchymistis, ut id semper manibus versent sine damno.

Arnoldus dicit: *Aurum potabile, & Elixir rubrum, quod est aurum Philosophorum, est aurum potentiale & invisibile:* Aurum Alchymistarum contrà est actuale, reale & visibile omnibus sensibus obvium.

Alfidius dicit in Turba: *Aurum Philosophorum ubique optime præparatum, & purificatum reperitur, vili pretio venditur, utpote quod unicuique prostet, tam pauperi, quàm diviti.* Aurum Alchymistarum pauci habent, utpote quod vix ulli unquam nisi Sophisticum viderunt, aut tetigerunt. Iterum alio loco dicit Alfidius: *In auro hoc Philosophorum producendo, omnes operationes uno, & eodem tempore fiunt*; Aurum Alchymistarum diversas operationes requirit, præter ingens temporis dispendium.

Raymundus Lullus dicit: *Sine hoc auro, quod nos ignem Naturæ dicimus, neminem vitam suam sustentare posse*; Unde sequitur, omnes, qui auro Alchymico carent, jam dudum esse mortuos. Præterea dicit, aurum hoc facere vitrum malleabile; quod patefit, dum vitrum fornace decoctum pro libitu artificis in quamcunque formam tendi, tundique potest, & liquefactum aquæ frigidæ immersum adeò fragile fit; ut manibus haud secus ac ceram tractare liceat: quod de auro Alchymistarum dici non potest; liquefactum enim nec tendi, nec tundi potest, neque in aqua naturali frangibile fit.

Dicit Valgus in Turba: *Sol noster conservat calidum, & humidum radicale in juvene, in sene illud restaurat: Ignis noster coquit omnes cibos, qui serviunt, nutrimento, calefacit senes frigidos, & siccos.* Quod aurum Alchymistarum non facit, cùm neque digerat, neque digeratur, uti calor ignis.

Dicitur in Turba; *Aurum nostrum Sol est, sol luminosus, qui calefacit, altetat, corrumpit, putrefacit, digerit, generat, rarefacit, solvit, illuminat cæteras stellas*: Quod de auro Alchymistarum dici nulla ratione potest, cùm nec ex se luceat, neque in tenebris splendeat, ut cœlestis & elementaris ignis.

Clamat Turba: *Aurum nostrum in infinitum multiplicari potest*, quod non nisi de igne Naturæ dici potest, minimè de auro Alchymistarum. *Aurum nostrum*, aiunt, *semper igni sine ulla sui corruptione resistit*, hoc autem de auro Sophistico dici non potest, quod aquis corrosivis calcinatur, corrumpitur & in aliam formam reducitur.

Dicunt: *Elixir nostrum est venenum omnium potentissimum, quod omnia interimit*: quis nescit, ignem hoc præstare, non aurum Alchymistarum?

Hortulanus

Hortulanus in Turba dicit: *Lapis in nostro opere vocatur omne id, per quod quatuor elementa ab invicem separari possunt, ex qua separatione nascitur substantia quædam crystallina, sicut lapis natus ex quatuor elementis, & cælum dicitur à Philosophis, & quinta essentia: quæ quidem sensibus inpervia est, nisi quando accipit corpus per coagulationem*, quæ omnia uti cineri in vitrum decocto respondent, ita lapidi Alchymistarum non congruunt.

Hermes, qualiscunque ille sit, ait in suis allegoriis: *Lapis, & medicina nostra ignea est; quod enim igni simile, igneum est, & non ignis; quod est aëri simile aëreum, & sic in aliis, est ignea, sed non ignis medicina nostra, sed ex igne; quæ extrinsecè propalam sine nostro periculo bibi non potest, intrinsecè tamen clam bibi debet, & vivificat omnia, & exhilarat.* Quæ de auro Sophistico dici non possunt.

Lucas in Turba: *Pluribus*, ait, *rebus non indiget Ars nostra, nisi una, & illa una res in unoquoque gradu operum nostrorum in aliam vertitur naturam; hujusmodi autem gradus sunt secundum diversas proportiones miscibilium elementorum, quæ in ejus operatione eveniunt, & quamlibet operationem in gradu suo secundum ordinem, quem natura tenet in via, & prosecutione generationis suæ nomine alicujus metalli notaverunt: Nam primum gradum vocaverunt ferrum, seu Martem, secundum æs, seu Venerem, tertium plumbum, seu Saturnum, quartum stannum, seu Iovem, quintum argentum, seu Lunam, sextum Solem, seu Aurum, & infinitis aliis nominibus illa sua metalla metaphoricè nominarunt, & totum hoc ad occultandam Naturæ artem, & scientiam.* Quæ verba falsi interpretes postea ad artis operationes applicaverunt. Certe uti sub hisce, non solum in mineralium regno, sed & in vegetabili & sensitivo animalis naturæ regno mirus, & naturæ processus in singulis juxta suum gradum disponendis intelligitur, ita quoque processus artificialis in *magni lapidis* structura non nisi analogice & improprie convenire potest. Nam ut rectè Efferarius Monachus docet; *Causa cur materia Lapidis tot diversis nominibus appelletur, alia non fuit, nisi illa, quæ sequitur. Veteres enim videntes* Naturæ processum *in corporibus producendis, observabant primò materiam metallicam fumos subtiles continuò generare, qui dum per vasa naturæ elati undequaque diffunduntur, hanc* sublimationem *vocarunt; observantes postea ad naturæ exemplar materiam sublimatam denuo descendere in fundum, quam* distillationem *dixerunt. Cum verò materiam paulatim denigrari, & fœtere comperirent, illam* putrefactionem *appellarunt. Iterum cùm materiam ex nigredine sua evolutam paulatim in cinereum colorem desciscere notarent, illam* incinerationem, *& albificationem dixerunt. Postquam verò terram aquæ suæ misceri, & coctione minui viderent, illam* cerationem *dixerunt; & deinde in solidam substantiam degenerantem*, coagulationem; *& tandem materiam omni humore exutam*, fixationem *denominarunt.* Ex quibus clarè patet, veteres hisce verbis unicè Naturæ operationes in producendis mineralibus indigitasse, & deinde eandem imitatos Stalactica arte plurima reperisse naturæ humanæ apprimè necessaria, *Lapidem* verò fictitium Alchymistarum ne quidem iis in mentem venisse.

Geber in Capitulo de Medicina, ait: *Nisi Medicina sit talis, quod corpus liquefactum in momento denudat à forma prima quæ sub aqua erat, & removeat omnes imperfectiones, & similiter reducat ad ultimam simplicitatem materiæ primæ, & in eodem momento inducat aliam novam formam scilicet solis, nondum est perfecta ars, & natura* Queis quidem verbis nil aliud nisi Naturæ infallibilem in auro producendo effectum describit, quem vix aut ne vix quidem imitari potest Alchymista.

Saturnus Trismegistus in Turba ait: *Cæcus est, qui de re adustibili putat facere artem, cum operatio divina sit ex pura substantia, quæ in igne perdurat sine aliqua combustione (uti nos de cinere ignito diximus); omnes enim aliæ res per combustionem ignis destruuntur, & consumuntur.* Quæ omnia de Naturæ igne, sive Sole, non de igne spuriæ Alchymiæ intelligenda sunt.

Iterum Trismegistus: *Philosophi non scripserunt libros suos nisi filiis eorum, filios verò eorum intelligo, qui intelligunt dicta eorum, & non secundum literam: Nam operatio secundum intentionem literæ, est dissipatio divitiarum, & temporis perditio. Multi habent* lapidem *nostrum, sed nesciunt virtutem ejus, & si scirent virtutem ejus, nihil valeret, nisi etiam scirent operationem ejus. Operatio autem fieri non potest nisi per maximum donum* Dei, *vel per peritissimi magistri doctrinam, & totum id à voluntate Dei dependet.* Quæ verba adeò clara sunt de falsa Alchymiæ doctrina, ut ab Idiotis facile intelligantur. Huic subscribit vel ipse Alchymistarum Monarcha in libro de transmut. metall, *Quicquid ardet sulphur est, & nil flammam concipit, nisi sulphur; quicquid in fumum transit, Mercurius est, & nil se sublimat, sive ascendit, nisi Mercurius; quicquid in cinerem redigitur sal est, nihilque præter sal cinis fieri potest.* Quo quidem apertè significat, tria proxima Naturæ principia; ex quibus omnia constant, uti jam sæpius dictum fuit. Hæc igne, seu Solari vi, seu spiritu cœlesti exaltata non mineralium tantùm, sed & vegetabilium, & animalium Oeconomiam dum pervadunt, omnibus, & singulis vitam. animam, spiritum, largiuntur; dum dissimilia separant, similia calore ignis dissipata congregant, & ad intentum à natura finem disponunt. Hoc pacto in hoc Mundo Sol à Deo creatus est, ut quiescentem ignem in omnibus suscitet, igne suo reliquos planetas circumsitos, in cœlesti Mundo accensos, illuminatosque ad fœcundos influxus sollicitet; in Vulcani verò regno subterraneo per Archæum in minerales materias agendo tandem analogos iis planetas producat. Unde apertè patet, *Solem Philosophorum* nihil aliud fuisse, quàm ignem illum Naturæ omnia animantem.

CONSECTARIUM.

Ex hucusque dictis constat, Sapientes per *aurum*, & *argentum Philosophorum*, cæterosque planetas valde differentem à vulgaribus metallis significationem dedisse; unde cæcus est, qui hæc nimia auri siti dementatus non videt, aut si videt, pertinaciter negat. Aurum per substantialem transmutationem argenti vivi, cæterorumque metallorum à nullo unquam mortalium, nisi forsan aut insigni fuco, aut arte magica confectum fuisse in *præcedentibus* multis, variisque modis ostendimus. Qui verò auctoritatem *Alberti*, *& D. Thomæ*, arti suffragatos fuisse putant, valde hallucinantur, cùm prorsus contrarium dixerint. Sed audiamus verba *D. Thomæ l. sent. dist.* 7. *q.* 3. *art.* 1. ubi expressis verbis supra allegatis subscribit: Aurum Alchymistarum verum aurum non esse, sed auro vero simile; si tamen alibi dixit, verum aurum illos facere, hoc intelligendum est, quod ex variis mineralibus & metallicis corporibus aurum verum, & genuinum

genuinum educere queant; quo apud metallurgos nil tritius est; hoc tamen *D. Thomas* non per transmutationem, sed per separationem tantùm arte educi posse dicit, uti ex supracitatis verbis patet: cui Avicenna in comment. supra meteor. adstipulatur his verbis: *Sciant Artifices Alchymiæ, species metallorum transmutari non posse, quamvis similia illis fieri possint; etsi enim tingere queant ipsum æs colore, quo volunt, donec sit multum simile auro, & abstergere immunditias plumbi, ita ut videatur argentum; semper tamen secundum substantiam manebunt æs, & plumbum.* Albertus consentit l. 3. de mineralibus c. 9. dum dicit: *Qui per alba albificant, & per citrina citrinant, remanente specie prioris metalli in materia, procul dubio deceptores sunt, & verum aurum, & argentum non faciunt, & hoc modo ferè omnes, vel in toto, vel in parte procedunt; propptereaque ego experiri feci aurum Alchymicum, quod ad me delatum est, & postquam sexies, aut septies ignes sustinuit, tandem amplius ignitum consumitur, & perditur, & quasi ad fæcem revertitur.*

Picus Mirandulanus Alchymiæ haud imperitus, de eversione singularis certaminis *l. 29. sect. 7.* etsi artem haud impossibilem dicat, tantas tamen adnexas habere difficultates, quas vix superare liceat; unde concludit: *Non*, inquit, *danda est opera illi arti, non quia impossibilis est; sed quia tantæ est difficultatis, ut utilius sit eam omittere, quàm exercere, & multi quidem ditissimi ad magnam inopiam redacti sunt, eò quòd maximis sumptibus impensis vel nunquam assecuti sunt, quod hæc ars pollicetur, vel certè raro, & parum, ita ut sumptus multò lucro sit major. Quare satius est, aliis artibus utilioribus operam dare, quæ majori ex parte finem suum præstant, quàm huic, quæ rarissimè propter res naturæ absconditas, finem suum assequitur.* Hæc *Mirandulanus*.

Videamus jam, quid *Arnaldus*, quem veluti oraculum suscipiunt, & venerantur Alchymistæ. *Sunt*, inquit, *aliqui fatui, & cæci, qui dicunt, se scire facere aurum potabile de auro vulgari, vel credunt, quod est optimum ad sanandum omnes ægritudines; & sunt aliqui Medici qui faciunt bullire ducatos in aqua, dicendo hoc esse optimum ad sanandum, quod est totum oppositum, (salva semper eorum reverentia) quod sit illud aurum potabile; neque quod illa aqua sit bona ad bibendum pro sanando, sed bene dico, quod Ducati sint optimi pro eruendo confectiones, & pro Medicis solvendis; & etiam verum est, quod bonum esset, habere vas plenum Ducatorum, & ostendere infirmo, quia ei multum conferret videre aurum. Qui ergo hanc Medicinam intelligunt de auro vulgari, sunt cæci, & plus quam cæci, & deceptores.*

Non ignoro, plerosque in consortium artis ad auctoritatem quandam ei conciliandam adscivisse *Trithemium*, at qui opera ejus evolverit, totum contrarium eum sensisse reperiet. Verùm ut mens ejus plenius, pleniusque patefiat, hîc ejusdem verba apponam, quibus vanitatem Alchymistarum graphicè sanè depingit; ita autem loquitur *Polygraphiæ* libro, *folio* 598. veteris editionis. *Multas*, inquit, *habet Alchymia domesticas familiares, quæ dominam suam perpetua vigilantia custodiunt, seque ejus nomine supponunt, ut eam conservent à commercio importunè amantium tempore sempiterno intactam: vanitas, fraus, dolositas, deceptio, sophisticatio, cupiditas, falsitas, confidentia mendax, stultitia, inopia, paupertas, desperatio, fuga, proscriptio, & mendicitas pedissequæ suæ Alchymiæ, quæ dominam simulantes, amatam eam inviolatam custodiant, & semetipsas illius quæsitoribus pecuniosis, avaris, stupidis, & fatuellis libenter prostituunt.* Hæc *Trithemius*, quæ meritò epitomes instar esse possunt eorum, quæ huc usque dicta sunt: cùm tamen plerique, uti *Paracelsi* Magistrum, ita arcanorum artis magnæ conscium fuisse, asserere non verecundantur.

Ex quibus clarissime patet, vel ipsorum Alchymistarum testimonio artis hujus vanitas, & nullitas. Sed dicent forsan hoc loco illa omnia de Pseudo-Alchymistis dicta esse, non de veris Philosophis. Veruntamen cùm nec ullus ex primis illis Philosophis inventus sit, qui verum, purum, & genuinum aurum per *transmutatoriam artem* confecisse, uti in præcedentibus fusè docuimus, demonstrari possit. Certè vel hoc ipso omnis cadit, Adversariorum oppositio. Primipilos illos artem τῇ τῶ θεωρίᾳ novisse, imò possibilem esse non contradicam; sed eos in praxin eam reduxisse; id est, quod quærimus; de quo sola nostra lis pendet, quam quidem meliùs expedire non posse judicavimus, quàm per ipsas contradictiones, quibus Alchymistæ seipsos conficiunt, sese lancinant, impetuntque; Ex quibus patebit, consistere non posse, quod tam putridis fundamentum nititur. Et quantum quidem ad jactantiam artis attinet, planè gigantes; si verborum vim, & efficaciam, non nisi nanos plumbeis pugionibus decertantes reperias. Sed ut contradictiones apertiùs videas, hic *Consectarium Antitheticum* apponendum duxi.

Consectarium Antitheticum, sive Contradictorium.

Quo totum aliud per *Magnæ Artis Magisterium*, ab eo, quod falsi Alchymistæ promittunt, à veris Philosophis intelligi ex huc usque dictis summatim ostenditur.

Falsi Alchymistæ,	*Veri Alchymistæ & Philosophi,*
1. Ad Lapidis confectionem requirunt distillationes, sublimationes, conjunctiones, separationes, congelationes, dissolutiones, contritiones, dealbationes, rubificationes, sine quibus ut ad finem pertingant, fieri non potest, ita *Hugortius Lilius.*	1. Aiunt, nil horum ad lapidis structuram conferre: alias enim, quibus Natura utitur, esse distillationes, sublimationes, conjunctiones, separationes, congelationes, contritiones, dealbationes, rubificationes. Ita *Hugortius Lilius* de *Lapide Philosophorum.*

2. Pſeudo-Alchymiſtæ ad opus ſuum requirunt aurum, argentum, ferrum, ſtannum, plumbum, mercurium.

2. Veri Alchymiſtæ aiunt, nullum ex vulgaribus metallis ingredi arcanam lapidis confectionem, non aurum, argentum, non ferrum, non cuprum, ſtannum, plumbum, aut mercurium vulgi.

3. Pſeudo-Chymici requirunt aquam, acetum, ſalia diverſi generis, ſulphur, antimonium, arſenicum, auripigmentum, realgar, & ſimilia.

3. Veri Alchymiſtæ dicunt, aqua noſtra non eſt aqua, quali utuntur falſi Alchymiſtæ; acetum noſtrum non eſt acetum vulgi; neque ſalia ſimilia ſalibus mineralium, nec ſulphuri ſulphur eſt, non arſenicum, auripigmentum, realgar & his ſimilia.

4. Lapis Pſeudo-Chymicorum fit mineralibus combuſtibilibus, & impuris, variis operationibus.

4. Noſter lapis fit mineralibus incombuſtibilibus, & puriſſimis, mediante igne naturali.

5. Pſeudo-Chymici differentes gradus ponunt in ſuo magiſterio, quæ ſunt ſeptem operationes in *præcedentibus* allegatæ, & occupantur circa metalla & mineralia naturalia.

5. *Hermes* in ſuis allegoriis dicit, regimen circa *Saturnum* nil aliud eſſe, quàm putrefactionem; circa *Jovem* operatio eſt lotio; circa *Martem* ſeparatio. Eam circa *Solem* operationem nihil aliud eſſe, quàm ipſum lavare à nigredine Martis; circa *Venerem* operatio nil aliud eſt, quàm conjunctio, id eſt, humidi cum ſicco, & calidi cum frigido, & vocatur cuprum allegoricum. Operatio circa *Mercurium* nil aliud eſt, quàm combuſtio; & circa *Lunam* nil aliud eſt, quam calefactio, aſſatio.

6. Dicunt Pſeudo-Chymici omnes operationes Chymicas eſſe differentes, diverſos fumos, vaſa, ignes ad opus requirunt diverſos.

6. Dicunt veri Alchymiſtæ, eſſe ſolummodo unam operationem; & omnes operationes non eſſe niſi unam rem; non diverſos requiri furnos, vaſa, ignes; ſed unum furnum, unum vas, unum ignem, æquabili calore vigentem, qui calor eſt.

7. In Pſeudo-Chymicorum magiſterium intrant metalla, terræ, lapides, ſucci concreti.

7. In Philoſophicum magiſterium non intrant metalla, terræ, lapides, ſucci concreti.

8. Pſeudo-Chymici dicunt, in tinctura Philoſophorum dari penetrationem corporum, dum per eam corpora tranſmutant.

8. Veri Chymici Philoſophi id negant, ceu falſum contra naturam principium. Sed tincturam ſolo Naturæ beneficio perfici volunt.

9. Pſeudo-Chymici aiunt, beneficio animæ ab hydrargyro extractæ quodlibet aliud metallum in aurum, vel argentum tranſmutari poſſe.

9. Veri Chymici negant, unam, & ejuſdem ſpeciei formam, poſſe informare aliud quodlibet metallum ſpecie differens; quemadmodum anima quercus non poteſt informare pinum aut juniperum; ſic nec plumbum, aut æs, aurum vel argentum.

10. Pſeudo-Chymici dicunt, ex minera naturali extrahi debere materiam Lapidis Philoſophici.

10. *Geber* & cæteri veri Philoſophi dicunt, materiam in rebus omnibus reperiri, in omni loco, & tempore, in homine, in animalibus; *Seniore* teſte, in *Turba Philoſophorum*; omnis homo cognoſcit lapidem, & qui eum non cognoſcit, nil cognoſcit.

11. Materia Lapidis Pſeudo-Chymicis eſt Mercurius humidus, & frigidus.

11. Materia Lapidis Philoſophorum eſt Mercurius calidus, & ſiccus.

12. Pſeudo-Alchymiſtæ aurum corruptum in aliam formam abire aiunt.

12. Veri id fieri negant, aurumque uti perfectâ miſturâ conſtat, ita quoque corrumpi non poſſe.

13. Falſi Alchymiſtæ aurum, quod faciunt verum aurum dicunt.

13. Veri Alchymiſtæ id non verum aurum eſſe, dicunt ſed ſimile, & analogum auro vero.

14. Falſi Alchymiſtæ de auro Alchymico loquuntur materialiter.

14. Veri de eo loquuntur myſticè, & allegoricè, neque quicquam aliud eſſe dicunt, quàm *vim* quandam *igneam*, ſive ignem Naturæ per univerſi Mundi ſemitas diffuſum.

Ex his luculenter patet. Quid de *Alchymia Tranſmutatoria* tot contradictionibus involuta ſperandum ſit, præſertim, ſi hiſce horrenda nominum, vocumque confuſio, terminorumque, quibus in arte exponenda utuntur, differentium abuſus, ſenſuumque diſparitas accedat, qui ſanè tot, quot capita ſunt; ut interim ſileam acerrimas, quibus ſe invicem impetunt, impugnationes: ut nullus aut quid ſentiat, quid intelligat, quid capiat, diſpicere poſſe videatur. Ut proinde nemini bonas horas in arte tam confuſa, atque adeò, ſine ullo ordine, & methodo digeſta, tot fabulis, & nugis conſarcinata, tanta pecuniarum, expenſarumque jactura, ut conſumat conſulam.

Neſcio

Nescio tamen, quo fato acciderit, ut plerosque, & quod mireris, etiam viros cæteroquin sapientes *aureæ* hujus Nymphæ φιλομανία ita dementaverit, ut magico quodam filtro ab ea intoxicati videantur. Et quanto quidem hujusmodi impostorum audacia major est, tantò plerumque major adhibetur fides ab iis, qui χρυσομανία hujusmodi infatuati illos audiunt. Quorum quidem nonnulli tantæ temeritatis ne dicam impudentiæ sunt, ut coram Regibus, & Principibus de artis suæ certitudine interrogati, plus quàm Bombiliana arrogantia, respondeant his verbis, & similibus: Ego locum non habeo, neque facultatem divitiasque ad artem meam exercendam possideo: Sed si vestra Celsitudo, vel vestra Majestas mihi necessarios sumptus suppeditare dignata fuerit, ego tantum ipsi *auri* conficiam, ut ejus ope, usuque se facilè Mundi Dominum constituat: De quibus tamen meritò id pronunciare possis: *Artem habent sine arte, partem sine parte, quorum medium est, mentiri, vita eorum, mendicatum ire.*

Alii verò contrario modo procedere videntur, qui nullius mortalium beneficio se indigere jactitant; Regum, Principumque favorem despiciunt, eorumque divitias, thesaurosque præ suis contemnunt, nulli servire dignantur. Virgulam *Midæ* ad omnia in aurum commutanda semper paratam, præsentemque se habere gloriantur, nulla re egere contendunt; cùm interim per orbem vagabundi nullibi stabiles, ad vitam sustentandam deficiente pecunia ad dolos, fraudesque conversi, simplicioris plebis marsupia mira dexteritate emungant; pro auro pulveres, pro unguentis axungias, pro zybetho muscerdas vendant, donec tandem in flagranti crimine deprehensi, imposturas patibulari exaltatione, aut si mitius agatur, remorum in triremibus dominio luant.

Quis unquam Regem aut Principem Alchymica Arte potentem vidit? quis ejus ope Mundi Dominum constitutum audivit? & tamen jam centeni, & milleni anni transeunt, queîs semper stulta hæc Alchymistarum pollicitatio, durat; tantum tamen abest, ut inde desideratus effectus consecutus sit, ut potius contrarium evenisse sciamus. Quot enim hujus artis maleficio bonis omnibus jacturâ ad incitas redactos legimus? quot observavimus desperatione in transversum actos illicitis artibus, dæmonumque commercio implicatos, dum ad id, quod sperant, adspirant, miseranda tandem morte vitam conclusisse. Sileo hîc ingentia damna, quæ hujusmodi Reipublicæ inferunt; dum, ut cum *Alberto* loquar, alba albificant, citrina citrinant, falsas cudunt monetas, donec tandem deprehensi, *Vulcani*, cujus beneficio malè usi fuerant, pœnas luant.

Sunt & alii, qui dum nil nisi arcana spirant, nil jam, quod manifestum sit publico, arcanum esse putent: Sentiunt perire sibi, quod aliis communicatur: fiduciam, seu ut vocant, fidem populi, occultarumque virtutum existimationem vendicant: etiam dum per magica tentamenta, sigilla, pentacula, verba, characteres, attactus, constellationes, specula, homunculos à se arte factos, Unguenta sympathetica, Brasidillas, Magurreones, Thesaurinellas, Euestros, similiaque diabolicæ officinæ monstra, per Magico-Cabalistica, Micro-&-Macro-Cosmica triuna mysteria comminiscuntur.

Quæ cùm ita sint; Regum, Principum, Magistratuum, Academiarum est, tam improbam, & fraudulentam Pseudochymicorum audaciam coërcere, proscribere, & prorsus exterminare, ne paulatim numero impostorum aucto ad omnem licentiam, & improbarum, illicitarumque artium cultum fenestra ad omnem impietatem aperiatur: formam sanæ censuræ omnibus meritò imitandam olim dedit Athenæum Parisinum de Chymicis Scriptis *Petri Palmarii*, quod ex *Libavio* extractum hîc appono.

Censura Parisiensis in Librum Alchymicum Petri Palmarii.

Auditâ renunciatione Censorum, quibus demandata est provincia examinandi Libellum à M. Petro Palmario *editum, cui titulus est*, Lapis Philosophicus dogmaticus, *auditis etiam responsionibus ejusdem* Palmarii *in eum finem articulo speciali citati; Collegium Medicorum in Academia Parisiensi legitimè congregatum, unanimi consensu libellum illum erroribus, fraudibus, imposturis, & mendaciis plenum damnat, & indignum luce judicat. Statuit, ut* Palmarius *intra sex menses ejusmodi errores, fraudes, imposturas, & mendacia scripto publico agnoscat, & abjuret, profiteatur se in* Hippocratis, Galenique *doctrina & Scholæ Parisiensis disciplina constanter permansurum; Interea privetur omnibus Scholæ emolumentis erogandis Nosocomii pauperibus. Huic decreto si intra semestre non ritè satisfaciat, è doctorum regentium Catalogo expungatur, omnibusque Scholæ emolumentis, Academiæq; privilegiis spolietur, &c. Datum Parisiis 28. Jan. 1609.*

Talis fuit, quam suprà exhibuimus *Joannis 22.* contra Alchymistas Constitutio, quæ hujusmodi *Chrysopœos* non solùm profligandos, sed & summo rigore justitiæ quibuscunque pœnis, ceu de crimine falsi reos puniendos, eorumque libros flammis consecrandos decidit. Quod si hodierna quoque die fieret, non tot scandalis, tot imposturis, tot portentosis ingeniorum partubus in commune tum politicæ tum literariæ Reipublicæ detrimentum Pseudo-Chymici quà scriptis quà factis sævirent. Sed idem, quod *Tacitus* olim de Astrologis contigisse dixit, id in hunc usque diem de Astrologis & Alchymistis verificari videmus. *Tale*, inquit, *genus hominum semper proscribetur, & semper tamen retinebitur.*

Non nescio futuros ex Chymicastris veritatis osoribus, qui petulanti lingua contra me sint insurrecturi, meamque mihi inscitiam sint objecturi. Sed nil moror, non mihi cum tonsoribus, ac imperita Alchymistarum plebe negotium est, sed cum Philosophis, rerum usu, & experientia doctis ἀληθειοφίλοις, qui si ritè meam de Alchymia Censuram æquâ rationis trutinâ expenderint, illud, quod dixi, non facilè negârint. Germanus sum, germano pectore veritatem profiteor. Poteram & ego innumera sub specie veri, *transmutatoriæ artis* arcana adducere, sed absit ab humano pectore tale scelus. Novi quid Natura possit, quid non possit: Novi Naturam ab Arte superari nunquam posse, nisi forsan hi θεογιγαντομάχοι quidpiam excellentius, quod fatentur passim, arte humana, quam Deus per naturam, quam *Plato* artem Dei appellat, efficere irreligiosiùs attentent, ipsi quid dicant, viderint.

Sed forsan hoc loco mihi obstrepent: Mirari se, carbones, cineres, & furnellos nunquam expertum me, arcanorum præterea Chymicorum imperitum, nihilominus in artem à me non exercitam

citam temerario ausu insurgere non esse veritum. Non est, quod ipsis reponam; num expertus, num imperitus ἄπρακτ@ καὶ ἀνεγχειρητικὸς sim, meum non est determinare: meam in *Empirica Philosophia* existimationem Orbi Literario ex operibus qualiacunque tandem ex ingenii mei imbecillitate hucusque prodierunt, decidendam committo: æqua ac iniqua judicia æquo animo laturus. Verum tamen est, manus carbonibus, lutoque non me commaculasse, faciem barbamque favillis non opplesse, noxios, ac virulentos mineralium halitus tanquam malorum omnium lernam ea de causa semper deflexisse, ne eorum societati jungerer, qui ambusto fumis, fuliginibusque cerebro quam graviter laborarunt semper, tam turpiter philosophati sunt. Ego *experimenta rerum* unicè semper me ambisse fateor, ea tamen, quæ fumos, lutum, carbones, quæque culinam, tonstrinamque non olerent, verùm quæ honesto labori non adversarentur, illas tamen vilissimi laboris ἐγχειρήσεις nequaquam repudiandas duxi, sed eas non sine exiguis expensis à Manipulatoribus, ut vocant, me præsente in Collegii Romani Ergasterio, rebus omnibus ad Chymica experimenta perficienda necessariis instructissimo, conductis in hunc finem, uti paulò ante dixi, Manipulatoribus Germanis, Polonis, Gallis, Italis, fieri curavi, adeóque certò tibi persuadeas velim, nil in hoc opere experimentorum adferri, quod partim per memet, partim per dictos laborum peritos Chymicos in mea præsentia, non comprobatum sit. Meum erat jubere, modum præscribere; illorum, jussa præscriptaque executioni mandare, quemadmodum Medicos dedecet compositiones medicamentorum facere, venam aperire, clysteres inferre; sed id partim Pharmacopœis, partim Chirurgis, quorum id proprium est, commendare assolent. Architectus calcem, & cœmentum non præparat, saxa non expolit, sed in sua præscriptione latomis, & murariis juxta prototypon coagmentanda committit. Sed ut tandem huic libro coronidem imponamus.

Lectorem nosse velim, mihi hoc loco tantum cum Alchymistis iis, qui lapidem illum inutili labore haud secus, ac *Diogenes* dolium illud suum, nunc volvunt, revolvunt, devolvunt, circumvolvunt, cæterisque Pseudo-Chymistis negotium esse; ne proinde me aut *Chymiæ* contrarium esse existiment; novi enim ejus summam dignitatem, & excellentiam, eamque semper veluti unicam Philosophiæ naturalis, ac Medicinæ secretioris portam qua ad intima quævis Naturæ Mysteria aditus nobis concedatur, satis deprædicare non desino, neque μισοχυμικὸς apud Medicos, Chymicosque usu rerum, & longa experientia singulares, dum forsan severiùs in Alchymistas invehor, intelligi velim; neque Principes, qui non divitiarum causa, sed laudabili curiositate ducti, hujusmodi experimentis ad mentis relaxationem conciliandam post graviora negotia oblectantur; neque hos tactos velim, qui non auri amore, sed veritatis inquirendæ gratia hujusmodi exercitiis subinde vacant.

CONCLUSIO.

Atque ex dictis *Lector* haud dubiè luculenter intelliget, quantum nullo non tempore sacra *auri sitis* humanas mentes oppleverit, quanta cura, & sollicitudine ejusdem possessionem ambierint, quibus laboribus ac periculis ad illud acquirendum sese exposuerint, vel ipsa monstrante Natura, aurum inventione laboriosum, custodiâ difficile, quæstu anxium esse, usu inter voluptatem & dolorem constitutum, ut proinde nemo veræ sapientiæ deditus illud multum quærere aut desiderare debeat. Beatus proinde, qui despectis repudiatisque hujusmodi vilis terræ lenociniis, iisque non nisi necessariis contentus, tranquillam & ab omnibus animi Pathematis depurgatam vitam ita componit, ut illud *Sapientis* verè & ex animo exequatur consilium: *Paupertatem & divitias ne dederis mihi, sed victum tantum tribue necessarium.*

Desinamus itaque in hoc perpetuo caducarum rerum æstu firmitatem quærere, glandes porcis committamus, bobus fœnum, ranis, corvisque sensibile tempestatum præsagium, sordidam auri voraginem avaris. Nos altioribus nixi principiis, quæ stabilia, non quæ fluxa, in hac sublunaris Mundi œconomia, non quæ volubili subjiciuntur tempori bonis, sed quæ sempiternis supra cœlum thesauris ab omni ærugine, bruchorumque detrimentis longe semotissimis comprehenduntur, omni studio mentisque contentione invigilemus.

FINIS.

SUBSECTIO

SUBSECTIO SECUNDA.

Interpellatio brevis ad Philosophos pro LAPIDE PHILOSOPHORUM, *contra Antichymisticum Mundum Subterraneum Patris* Athanasii Kircheri *Jesuitæ*, *Authore* SALOMONE DE BLAUVVENSTEIN.

Sophi, Philosophi, Physici, Metaphysici, Chymici, Alchymici.

PATREM Athanasium Kircher Jesuitam nuper ex hypogeis, ichthyotrophysque suis subterraneis, nescio quâ adhuc nyctalopiâ oculorum intellectualium laborando, badizantem reducem, ad lapidem vestrum Philosophicum tam durum impegisse, stomachabundique instar illum præ nimiâ irâ mordentem in Vos Projectores à Deo benedictos atræ bilis vitiô ex mundi sui subterranei venenosis fuliginibus infestum stomachum movisse, ut in omnium odium contemptumque vos indiscriminatim abduceret, planius est, quàm ut debeat explanari.

Quapropter ne maledicta quibus in vos liberiùs, quàm doctiùs modestiùsque debacchatur feratis, & sermones ejus malè feriatos, quibus in Vos membratim grassatur, patiamini, vulgusque ideo imposturarum, quarum Vos ibidem identidem in arte totus ruralis postulat, si silentio has prætereatis, reos esse suspicetur, vestram fidem, vestrum candorem, vestram experientiam, expertus quoque duxi interpellandam.

Nullus ambigens quin mihi Alumno vestro pro virili sitis gratificaturi, & pro possibili effrænatum hujus Antichymistæ calamum sitis correcturi, ubi illius frivolas, quas contra Lapidem invulgare aggreditur rationes, breviter & perspicuè facili buccâ exsufflavero, rimasque per quas lippis oculis in laboratoria nostra introspicere attentat, Philosophorum sapientiæ lutô obstruxero. Non tamen est animus illum quem verbis tumidis & lapsantibus araneosum texit contextum ex integro allegare, quo tanquam Architæ crepitaculum in libri undecimi mundi subterranei sectione secunda nihil non blaterat, quæ tamen jam olim scopis sapientiæ eversa, facta sunt verorum Philosophorum peripsemata; Sed brevitati studens Aliisque plenius Eum refutandi provinciam deferens ad ratiocinii limam P. Kircheri argumentorum scrupulos revocare, quibus cum suis Gigantibus Philosophorum gesticulatur oppugnare Cœlum, ut non ex ungue Leonem; sed ex ungula quilibet pergam facile, qualis hac in arte existat, possit dijudicare.

Licet enim P. Kirchero in Astronomia, Astrologia, Statica, Optica & aliis disciplinis, inter Literatorum hujus temporis consessus, insignes lubens assignavero gradus; In Chymia autem, Alchymia, aliisque huc spectantibus absconditæ naturæ myrothæciis Illum excussô emunctôque esse judicio æstimare, scripta illius, quæ hoc in passu publicæ orbis scenæ audax magis, quam versatus propinat, delibata seipsis obluctantur.

Qui enim in dijudicandis litibus & arbitriis inter dissentientes æquus erit æstimator: adducendis P. Kircheri rationibus quibus Alchymiam subvertere irritô conatu nititur, albâ amussi ponderatis, Ille pronunciatum Hannibalis adversus Phormionem semper togâ indutum, nunquam Bellonæ discipulum, multa nihilominus de sago seu Imperatoris officio facundè magis, quam expertè disserentem: *Multos deliros senes vidi; sed qui magis, quàm Phormio deliraret, vidi neminem &c.* imperterritè contra P. Kircherum quoque personabit.

Sibi quoque P. Kircherus imputare debebit, si posteaquam adeo libuit doctrinâ, ingeniô & calamô abuti, ut præstantissimorum virorum famæ parcere nesciverit, omnibúsque impostorum Theta inusserit, impicaverit, sordidaverit: etiam quæ minus arriserint, vim vi repellentibus similibus armis, hoc in brevi scripto percipere cogatur, & ultra crepidam prosiliens sutor in ordinem redigatur.

Nam qui importunâ nimis & impudenti temeritate fretus, in chartas projicit & venalia orbi literario exponit quæ libent, hic quoque quæ non lubent, sæpius audire neutiquam debet gravari. Ad Rhombum. Ordine secundum novenarium, quem invitâ minervâ & aletheâ aggregat de Lapide Philosophorum capitum numerum, singula erudero, & propono argumenta.

Capite Primo

CONTRA Lapidem Philosophorum hæc in substantia adducit: cætera verba Thersitis sunt, quibus inexpertè cornicatur.

Alchymici 1. non conveniunt in definiendo Lapide Philosophorum.

2. Varia nomina illi imponunt.

3. Inter se non sunt unanimes.

4. Magna est difficultas in conficiendo Lapide.

5. Circulus in determinatione Materiæ.

6. Nullum lumen in Processu de Lapide Philosophorum capimus.

7. Verba Theophrasti & Azoti non concordant praxi.

Ex singulis concludendum est secundum P. Kircherum: *ergo non datur Lapis Philosophorum.*

O misera Conclusio; Actum est de Philosophis, eheu. Ridete. Brevius totum hunc apparatum contraho. *Obscura sunt quæ de Lapide Philosophorum scribuntur ab aliquibus.* Et sic hunc formo syllogismum:

Quandocunque obscura sunt, quæ de aliquo ente ab aliquibus Autoribus scribuntur, tunc illud ens non datur, atqui *obscura sunt quæ de Lapide Philosophorum ab aliquibus Authoribus scribuntur,* ergo *Lapis Philosophorum non datur.* Quis Trivialium, quis vel mediocriter versatus hanc majorem concesserit, nisi omnia mysteria fidei, omnia abdita Sacramenta impiè cassaverit? Eu tu mi Pater Kirchere (abstrahendo à Lapidis veritate vel falsitate) si Lapidem conficere nosses, teque id scire divulgare velles, ne hæc ars ignavia hominum intercideret, aliter scriberes? non

non faceres, nisi totus delirares. Quanta enim inde inordinatio exordiretur, si omnibus liceret esse divitibus auroque abundantibus, quis Tonsor non videat? Nec frustra ait Salomon in suis Proverbiis cap. 10. *Sapientes abscondunt scientiam: os autem stulti, confusioni proximum est.* Et si primi in hac scientia Patres, Kirchero teste, hic *Sect.* 4. *cap. ultimo.* elegerint Sacerdotes & Philosophos quibus unica ad Regni solium spes erat; ut mentis suæ arcana per Hieroglyphica illis exponerent, quando dumtaxat docebant exponebantque, quomodo natura produceret metalla, variæque deprehenderentur Mixtorum Symphatiæ: Qui succenset Philosophis, dum obscurè de lapide suo scribunt, cum & ferè omnes in propriis scriptis de se non solum idipsum confiteantur, imò quod studiosè & libenter sibimet contradicant, in ipsorum monumentis nihil reperiatur frequentiùs, ut naturæ graves indagatores in illis inveniant quæ se exercendo contemplentur, ignavum vulgus nihil non offendat, quô ab hac arte absterreatur, omnes tamen ad unum veros Philosophos qui verè talem thesaurum possident esse unanimes in materia Lapidis, vel ipsa natura dictat, cœteros verò ex Philosophorum albo eliminandos esse, quisque facilè præbebit consensum. Quod autem variis terminis usi, varias ipsis imposuerint significationes quas ad lapidem vel ex parte vel ex toto retulerunt quid refert? si enim Astronomis non vertitur vitio, ubi pro imaginatione varia, variis imaginibus cœlum sidereum imaginativè depingant, iisque varia variorum animalium nomina affricent: cur non licebit Philosophis Alchymicis pro variis mutationibus, quas in lapidis præparatione venantur, variis quoque vocibus illas verè similitudinariè exprimentibus, Lapidem suum exornare; denique non omnes Lapidis divitiis nobilitatos fuisse contendere volo, qui de Lapide scripserunt, ut commune quoque hic exulet adagium: *Scribimus indocti, doctiq; poëmata passim.* Sed pro comperto habetur multos animô prurientes similia exarasse: vel ut vitam tolerarent, vel aliquod nomen apud indoctos sibi conciliarent, sicut & in patulo est, veros Philosopos quosdam vel invidiâ adactos, vel aliquâ alia ratione pressos contrariô colore veritatem defurasse. Ex quo facilè consectarium elicitur: Quæ de Paracelso, quæ de Azotho, quæ de aliis oriuntur, fuerint ut fuerint, veros Philosophos non tangere,

Quod autem P. Kircher ait de difficultate in lapide conficiendo, ex ipsius inscitia oritur, dum divinat lapidem confici debere ut metalla in mineris suis subterraneis plasmantur. Notum enim est, si Philosophi in suo opere cogerentur temperare calorem ut natura, sulphureo mercurialem vaporem adhibere ut natura, matricem excogitare ut natura, priùs Artifici deficerent etiam nestorei anni, quàm omnia ad fabricandum lapidem in paratis haberentur: verùm hæc ulteriorem refutationem non merentur, ad caput secundum.

Capite Secundo

IN quo quærit de possibilitate transmutationis, ne unicam rationem profert, quâ impossibilitatem transmutationis astruat, possibilitatem tollat. Initio solùm crambem coctam recoquit & naturæ laborem in metallis generandis plangit; quem laborem nos quoque naturæ in prima metallogenesi cedimus. *Sed nihil ad nos.* Deinde asserit speciem non posse mutari in speciem. *Et ego assero, quia nulla datur à parte rei species abstracta ab individuis.* Hic concedit Bachonio subjectum unius speciei, nempe materiam primam, posse fieri subjectum etiam alterius speciei *Et ego concedo, quia materia appetit omnes formas.* Denique cum Paracelso tricas quærit & quinque experimenta, quibus transmutationem astruit, evertere conatur. Quamvis ad propositum nihil nobis cum Paracelso, quia ut supra dictum, ab omnibus Authoribus, authoritatibusque in particulari abstrahimus, nec sub incudem vocare volo, quidnam in arte tenuerint, quidque ignoraverint. Unicum tamen contra P. Kircherum dum scilicet Transmutationem ferri in cuprum per aquas vitriolatas difficulter eludi per corpuscula venerea, quæ vi magnetica attraheret Mars. Nimis enim clarum est torum ferrum in Venerem mutari ut ipse Agricola Chymicis aliàs invisus testatur *lib.* 1. *de natura Fossil. cap.* 2. *& lib.* 11. *de re metallica.* Qui etiam *lib.* 11. cum Lazaro Ercker, Faxio, & ipsa experientia consonat æs ad regulum excoqui non posse, quamdiu aliquid ferri in ære lateat. Hoc autem æs ex ferro factum optimô modô sic excoqui posse, vel ipsi hebetes Rustici in Goslariensi vicinia sciunt. Et certè si tot corpuscula ærea ab hac aqua advehantur, cur sine ferro minore labore non separantur? Denique fictitia esse hæc corpuscula si labores spagiricos in evaporatoriis hæc aqua subeat, quisque oculis cernet quæ tam liberè cum muco emungit P. Kircher. Verùm hæc non moror, remitto, P. Kircherum ad rudes fusores & Carabarios, qui cum cachinno hæc corpuscula ex suis officinis, ne hircquos gravent, visuique noceant exsufflabunt. Quid multis? possem & ego dare aliud Epicherema P. Kirchero si mihi per 3. horas duntaxat adesset, & incredulo palpandum præbere, quomodo ex puro puto argento, toto quanto, fiat putum aurum additione simplicis salis præparati sine aliquo vel minimo addito. Nec tali maniâ laborare existimem P. Kircherum quod etiam in Sale communi creet corpuscula aurea. Quousque homines inexpertos ducit cœca ignorantia: Transmutationem negat ita liberè, ut sibi imaginatur illam non dari: nec unicam rationem affert quæ solum illam impugnare ausit? Verùm totus in hac arte rudis mutos Philosophorum aliquorum libros hic rodit, qui tamen ad rei veritatem nihil faciunt. Non enim sequelam hanc approbabit ratio *Quia tres vel quatuor Philosophi sive veri, sive suppositicii de lapide Philosophorum hoc vel illo modô malè vel benè scripserunt: ideo datur vel non datur lapis Philosophorum.* Et certè quid facilius in praxi, quid in intellectu clarius, dari transmutationem metallorum, ubi semel sibi quis persuadere, quod vetat, poterit Metalla non specie, sed solummodo per majorem, vel minorem digestionem (quæ fit per sulphuris sui maturationem mediante decoctione) distingui? Jam enim ab immemorabili tempore scamna in scolis nostris triverunt descriptiones Metallorum: quod nempe *Aurum* sit metallum è sulphure rubeo subtilissimo purissimoque factum. *Argentum*, metallum ex puro albo mercurio & sulphure similiter claro & albicante genitum. *Æs*, metallum è sulphure crasso rubeo & mercurio paululum impuriore. *Ferrum*, metallum è mercurio immodico & sulphure spissiore utroque impuro & adurente. *Plumbum*, metallum impurius è mercurio admodum impuro, crasso & fœculento, & sulphure quoque impuro. *Stannum*, denique sit metallum ex mercurio albo in superficie & rubeo intrinsecus & sulphure

non

non bene commixto natum. Hæ descriptiones ita communes sunt ut vix præ nausea, illas adhuc semel hic potuerit calamus eructare. Depura igitur quæ impura sunt, matura quæ minus cocta, frixa quæ nimis elixa & semper transmutationem non substantialem, quia falsum est substantialiter, ut jam dictum metalla inter se differre; sed accidentalem perages. Et certè ad pontem Asinorum relegandi, qui talem specificam distinctionem aliqua solum δοξομανίᾳ furiosi astruunt cùm ignorent, quid sit distinctio specifica. Ostendant mihi hic aliquas proprietates sequentes ex aliquibus differentiis, quæ aliquam genericam contrahant naturam, ut essentiam constituant specie ab alia distinctam. In metallis non reperient nisi colores & majorem minoremve ductibilitatem, fixitatem & puritatem. Quis jam, vel mediocriter quamcumque Philosophiam veram doctus, dicet colores, vel majus & minus facere distinctiones specificas, nisi ipse à Philosophis aliis specie distingui velit. Adeoque P. Kirchero sufficit asserere ἀδύνατον esse transmutationem metallorum, non audet differere, quasi illius oraculis ex tripode ignorantiæ dictis cogeremur assentiri, vel potius vellemus assentiri. Plus ultrà.

Capite Tertio

Operosè lapidem Philosophorum conficiendi modum & rationem narrans narrat. *Quorum Philosophorum?* Aliquorum Arabum, Raymundi Lulli, Joannis Azoth, Bernaudi. *Quid inde?* ait inter se discrepare: aliquos aurum requirere, aliquos non. *Quid plura?* Artifici Chrysopœjo nulli fidem ullam habendam. *Quare?* quia ad aliquam sibi famam acquirendam quidlibet pro quolibet posuerint, & cùm verba clara sint, praxis non correspondet. *Quid tum?* ergo non datur lapis Philosophorum. O præclara consequentia! Inferite illam vestris annotatis Philosophi, vel certe sculpatur in silice, ne pereat. Quantum audio, quantum capio. P. Kircherus vult tradi sibi hanc artem claris, rudibus, planis, apertis, perspicuis, pinguibus & crassis terminis, & hoc in libris totô orbe divulgatis. O ruditas, ô crassities, ô pinguedo animi, qui ignes, abyssos, dracones, homines, monstraque subterranea quærit, hanc artem nobilissimam in officinis Typographorum investigat & venalem venatur! Intelligitne Kircherus quid sit aurum Philosophorum, quandonam aurum vulgi, & quomodo requiratur ad lapidem, quomodo Philosophi inter se reconciliari possent? *Quomodo intelliget nisi aliquis ipsi explicet?* mittatur ergo ad illum Oedipus, vel Philippus, qui ignorantem quid legit doceat. Sed quia nullus nullo comitante spiritu comparet, iterum invehitur in Philosophos & dentatô calamô totus spirans passionem illos lacessere aggreditur. Quo defatigato & nihil proficiente iterum anilem incipit litem & ad rationis entitatem convertitur bombum bombilans & hoc de semine auri argumentum torquens. Vel enim semen auri illud est suæ speciei multiplicativum, vel non, si prius erit vegetabile & consequenter metallis est attribuenda vita; si verò semen non sit nisi analogicè vegetabile, idem dixeris hominem pictum hominem verum generare posse. Si verò dixeris id quadam modificatione esse semen auri, uti turba dicit: errorem majorem incurres cum modificatio sive modus, utpote purum putum accidens nil substantiæ superaddat. *Est-ne hic finis homiliæ super verbum semen?* Accipe Glossam. Quis unquam verus Philosophus asseruit Lapidem Philosophorum cum semine convenire nisi similitudinariè, hôc modô: sicut semen projicitur in terram ut inibi mortuum fructum centuplum afferat, ita lapis Philosophorum projectus super metalla imperfecta illa in aurum vel argentum tingens fructum centuplum affert. Vides similitudinem cadere super projectionem & non super semen, alias lapis Philosophorum deberet aliquamdiu in metallis recondi, ibidem germinare, florescere, nihil mutando de terra sua metallica ut semen facit, quæ sunt falsa. Et certè si Argumentum Kircheri valeret, homo comparatus asino vel appellatus asinus, asinus esse per fas & nefas essentialiter cogeretur, ut cuilibet applicanti textum textui patebit. Sed ludicra ludicris. Non tam pinguibus manibus sacra Philosophorum tractentur. Prosequitur,

Capite Quarto

Et perfectum Artis Magnæ Magisterium à Lullo, Azotho cœterisque examinat. Huc itaque semper tamquam ad arcem & caput, ut putat examinis albis quadrigis properat Kircherus; cùm tamen semper buccinis canam surdo allegationes scriptorum ob diversos ad quos collimarunt fines hujus artis veritati nec derogare, nec illam statuere, & nisi rationes adducantur similia responsione indigna judico. Quid veris Philosophis qui hunc thesaurum possident cum Theophrasto, Azotho, Trebellico, ab Africa? quid cum Cibinensi, Riplæo, (quem ex ignorantia vocat ubique Riphæum) Sendivogio, Lullo & centum aliis de quorum ἐγχειρήσει vel nihil vel parum P. Kirchero constat. Modestiâ tamen suâ me judice P. Kircherus majorem sibi hominum benevolentiam adglutinasset, si non omnes eodem pectine depilasset, aliquorumque famæ magis Christianè novisset parcere, maximè Michaelis Sendivogii Equitis Poloni, cujus adhuc clara posteritas longâ majorum serie decoratur, suspicitur, honoratur, quem tamen in hoc capite ut impostorem ore durissimo & inverecundo calamo tamquam Duci Würtembergensi imponere voluisset ex rei gestæ crassa, si non affectata & supina ignorantia non puduit traducere. Rem gestam itaque veris recito ex meliori fundamento periodis. Müllenfelsius, nescio à quo tincturam aliquam suffuratus, aliquoties factâ projectione palam Duce & pluribus sæpius tinxerat, artemque hunc conficiendi lapidem se callere asseveraverat, inque hunc finem pecuniam à Duce extorserat. Sendivogius hujus artis quoque gnarus famâ Müllenfelsii percitus illum in Calegiæ Metropoli: vel ut veritatem rei perscrutaretur: vel ut Müllenfelsii aures vellicaret, convenit. Conventum impositorem offendit. Offensum Duci, coram quo quoque projectionem Sendivogius peregerat, denuntiat. Müllenfelsius subolfaciens quod rei erat, se tenebrosum in conspectu hujus Lucis subsistere tandem non posse, Sendivogium extra civitatem invitatum supposititiô Principis decretô quod falsificatô sigillo subsignaverat officialibus exhibito, extraneum hunc hospitem custodiæ ut mandarent, astu vulpinô procuravit, Vestesque quibus innocuum spoliare jusserat, tincturæ inveniundæ & subripiendæ gratia perscrutatus de Principis, ut ajebat, commissione Sendivogium nequiter custodiæ reliquit. Sendivogius ita delusus cum custodia arcta non esset, Hamburgum evasit. Quò totam rei gestæ seriem Duci

Duci literis conquestus, effecit ut post examen Müllenfelsius impostor arctiori Carceri traderetur, examinaretur, & post culpæ confessionem suspendio consumptus fieret infamis ligni appendix similisque farinæ furunculis, quæ horrerent, vestigia testaretur. En verissimam, genuinam, ad amussim examinatam & sinceram commemorationem. Eat nunc P. Kircher contra Christi Evangelium & evaginatâ linguâ Sendivogium impostorum nigro inscribat. Eat & incautus mundo suadeat illum non comparuisse. Næ famæ hujus clarissimi Viri quam furatus est ex conscientе ratione manet obnoxius. Coronidis hic loco cavillat censuratque P. Kircherus aliquos Principes, qui dum huic Philosophiæ nimis operosam impendunt operam, res publicas sibi concreditas negligunt. Si qui sint, ipsi viderint, ipsisque concionetur Kircherus severus nimis forsan censor. Mallem rationes contra lapidem quas hic videtur velle adferre, ubi caput his verbis concludit; *Jam ad rationum pondera* (bullas) *progrediamur, quibus Deo dante* (philautiâ instigante) *Alchymiam, ejusque paulo ante adductos processus* (nihil ad nos) *non tantum vanos & irritos; Sed & indignos esse qui à Principibus aut admittantur, aut in admiratione habeantur, luculenter demonstrabimus.* Arrigite aures ventilentur pondera, sequenti igitur

Capite Quinto

Processus jam relatos & examinatos iterum refert ad nauseam & examinat, perpetuas agendo nugas. Verùm quia supra buccinis crepitavimus, addamus & tympana: Processus nempe aliquos obscurè ab aliquibus in chartam projectos non urgere, sed permittamus hoc iracundiæ Pater Kircher: probet dumtaxat nobis primam superius assumptam assumpti partem scilicet: *Et Alchymiam & Processus istos &c.* indignos esse. Processus Kircher non intelligit. Alchymiam indignam, vanam, & irritam esse ipsi incumbit demonstrandum. Videamus igitur quid contra eam hoc capite afferat.

Primò *Contradictio sufficientissima in Philosophorum scriptis reperta id demonstrat.* Transeat reperiri contradictiones. Quid inde? nego illas quidquam demonstrare, quidquamve arguere: jam dudùm enim concessimus non omnes hanc adiisse Corinthum, quos scribendi Cacoëthes instimulavit, nec scripta veritati lapidis derogare, nec falsitatem, si aliàs lapis, & nihil asserere, P. Kirchero detur, demonstrare. Sic placet differere, sed audiamus qualesnam contradictiones in Philosophorum scriptis offenderit: Dicunt Alchymistæ, ait, aurum quod lapidem constituit non esse aurum; mercurium in arte magna non esse mercurium; sed aurum & mercurium in aliam formam meliorem abiisse. *Qualis hic contradictio mi Pater?* Aurum & mercurius non sunt aurum & mercurius ut ante; sed aliam formam induerunt. Certè Logicæ præcepta non benè calles. Instas: *Illa forma melior est vel substantialis vel accidentalis. Concedo non substantialis transeat, nec etiam accidentalis, nego.* Ubi est tua probatio P. Kircher? prosequere argumentum. Sed siles, taces, obmutescis. Quare enim auri accidentalis forma qualitatis prædicamento septa, & habens latitudinem scilicet gradus & gradus, non posset majorem & majorem adipisci perfectionem? & consequenter, cur aurum non posset dici non aurum quod prius erat & aliud adjectivè, modo non dicatur aliud substantivè? Quare idem de mercurio dici non posset. Interroga triviales Logicos. Ubi est ergo Contradictio quam toties triumphalis, Quirinali inferre promittis. *Quæris ergo, unde provenit auro tanta excellentia?* Respondeo, ex suo principio excellenti, excellentius ipsi addito quod Philosophi intelligunt per suum semen auri vivificativum, per suum mercurium, per suum Azoth, per alios terminos quoscumque. *Anxiaris ut nos angaries & replicas, quid est istud Principium auri excellens, excellentius aurô additum?* Respondeo, Procul hinc, procul este profani. Plura unus stultus hic quæret, quam decem sapientes sint illi responsuri. Hic Rhodus, hic saltus, Libenter ut audio rem scires, libentius occultabimus. Oedipos alios require, vel naturam mitius disce perscrutandam. *Rides & exclamas: ô belluina Philosophia!* Deridemus & reciprocamus ô Belluinum Philosophum, qui hanc artem tam pinguiter mundo vult propalari. *Concludis: ergo nulla est hæc Philosophia.* Quare, quia illam nescis? negamus, repugnamus, reluctamur. Prosequitur &

Secundo objicit stultam esse Alchymistarum pollicitationem, & stolidissimas jactantias. *Quare?* quia dicunt Lapidem ita fœcundum ut in infinitum possit multiplicari in virtute, ut si mare esset mercurius, posset totum tingi in aurum. Qualis in hac Theoria difficultas (in praxi enim ad summum quater à nobis posse repeti laborem qui ut insipienter Antichymista blaterat, non fit per projectiones; constat ob vim Lapidis fulminatricem) major quàm in hac? si tota terræ machina esset pulvis pyrius, ipsique scintilla ignea admoveretur, tota conciperet ignem. Vel si Atlas quidam succollans præ magnitudine cœlo sepem serpentem calcaret, vel à ceraste imperceptibili ferè puncturâ læderetur, totô vastô corpore, venenô palante, brevi temporis intervallo inficeretur. Quare ad tantam perfectionem aliqua tinctura reduci non posset, ut semper & semper magis & magis tingeret si semper additione sui principii intensivè intenderetur. Et cur quam superabundanter habet tincturam, metallis, quæ ex hoc principio in gradu remissiore sunt plasmata, communicare nequiret, modò metalla ad illam recipiendam essent disposita? Et si experientiâ teste, Kircheroque referente in tantam aurum redigatur raritatem ab ipsa natura ut in exhalationem & spiritum quasi abiens filamentorum in modum, lignorum medullis vel aliorum corporum meditullio se insinuans ibidemque vi astrorum condensatum verum purissimumque sodalitate præditum auri ramentum se manifestat. Quale anno 1663. apud illustrissimum quemdam Hungariæ Magnatem mihi familiarem Ratisbonæ in comitiis sarmento innatum & extuberans vidi. Sicuti quoque multoties acinos aureos in uvis prope Tockaium repertos, in manibus habui. Quid mirum, si lapis Philosophorum in perfectione tingendi absolutus in minima quantitate in igne super aliud metallum purificatum projectus, se tanquam spiritus extendat, & certam metalli quantitatem pervadendo, quasi fulminando, in majorem fixitatem & citrinum colorem perducat? Hic tamen non volo disputare utrum in infinitum syncategorematicè hæc virtus intendi posset, cùm hoc pendeat à quæstione Physica infinita: *num in qualitatibus latis v.g. calore, detur status?* ad quam eos quibus hæc quæstio placet, ablegamus. Si hæc Kircher capere necdum possit, suæ ruditati & hebetudini in hac arte adscribat.

Nec

Nec est paritas in spiritu vini qui cohobativè purificatus unicâ suæ substantiæ guttâ hoc modo secundum P. Kircher, integrum dolium in vinum nobilissimum transmutare posset. Quæ enim proportio Metallis cum vino, ut quidquid fiat in metallis etiam locum debeat habere in vino & e contra. Deinde spiritus Vini depuratur semper suæ impuritatis aliquid amittendo; lapis Philosophorum non depuratur; sed intenditur semper sui perfectivi aliquid accipiendo. Denique spiritus vini fit ex vino, imò ex fece vini, quia nihil aliud est nisi sal volatile vini, lapis autem Philosophorum non fit ex auro aut aliis metallis; sed ex Principio auri seu aliorum metallorum. Et si stolidè forsan quærat, quare quoque non detur tinctura vini, ut aliorum metallorum? *Respondeo* 1. quare vinum non habet tale ut cœtera metalla principium? *Respondeo* 2. sicut ad hanc quæstionem responderi solet, cur homo est homo, & cur asinus est asinus? quia hoc est hoc & illud est illud. Quia vegetabilia sunt vegetabilia & habent talem naturam, metalla sunt metalla & habent aliam. Et quia semper in falsa sua suppositione cornicatur Kircherus, quasi lapis Philosophorum esset aurum depuratum, per suarum portionum decisionem. Consectariè falsas semper fabricat conclusiones & suam ignorantiam in hoc mysterio confitetur. Persequitur Alchymistas &

Tertio objicit Quem, quæso, Alchymistæ demonstrabunt qui lapidis Philosophorum experientiam in tingendo sumpserit; neminem sanè, nisi mendacissimum, ne dicam mendicissimum impostorem. Licet hoc impudens objectum nullam meretur responsionem; sed tali mulctâ esset expiandum, quæ apud Germanos talibus objectionibus tanquam dignum patellæ operculum infligi; tamen respondeo: Et Principes & Magnates & Illustres, & Imperatorem Ferdinandum III. Fœl. record. Ipsum, hujus tincturæ experientiam sumpsisse dum unicô granô hujus tincturæ integram argenti vivi Marcam in verissimum aurum convertit. Et illa Persona honestissima quæ Imperatori Pragæ hanc tincturam dederat, etiam duobus abhinc lustris alibi in præsentia cujusdam Eminentissimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum tinxit uno grano 60000. mercurii in verum aurum, sicut Clariss. Medicus Johannes Joachimus Becherus (ut, quos scio alios non referam indigno Antichymistæ) in suo Oedipo Chymico testatur. Investiget P. Kircher, antequam talia scommata evomat, quæ fuerit illa persona & reperiet illam nec mendacissimam nec mendicissimam fuisse. Scio alios licet raros & singulis horis forsan possem ipse alicui dare experimentum veritatis ut confunderem spiritum mendacii in ore P. Kircheri, si expediret. Et parum interest si à mendaci mendacibus forte quoque adscribar. Fingat P. Kircherus ita esse, & maneat similis figulus, donec semel confundatur, & ad retractationes scribendas se accingat. Quæ ulterius in hoc capite referuntur, nugæ sunt ad nauseam jam refutatæ & P. Kircheri puerascentis quisquiliæ, quibus ne una quidem, præter biliosi stomachi signum, salis mica inest: Accedamus igitur ad

Caput Sextum

IN quo omnia Chrysopœiæ tentamina frustranea esse ex ipsis Alchymistarum Coryphæis Arnoldo, Theophrasto, Villanovano demonstraturum se promittit. Sed En tibi lector qualis imperitia ex Arnoldo & Villanovano ex nomine & cognomine duas facit personas, certè putaverim vix ullum chymicum à Kirchero lectum. Quousque imperitia hujus hominis aduncô nasô orbem literarium suspendet? hic iterum cuculum sequitur & eodem semper cantu verberat aërem, videturque ex hoc capite Philosophorum lapidem destruere velle quia male seu non satis manifestè Paracelsus & alii suis scriptis ejusdem compositionem inseruerunt. Insuper patitur scandalum non pusillorum; sed verè pharisaicum, quod sibi inspiratum lapidem aliqui asserant. Si lapidem habuerint (à quo semper astraho, quia satius judico de mortuis jam, & hoc sæculo defunctis, vel bene scribere, vel silentio defectus illorum præterire) quare dicere non possent se à Deo inspiratum, & largo modo revelatum obtinuisse lapidem cùm omne donum de sursum sit, & nihil sine DEO in quo vivimus, movemur & sumus, in hac peregrinatione & Lachrymarum valle peragere valeamus. Sed videamus quomodo ex Villanovano frustra probet Chrysopœjæ tentamina frustranea esse. *Trahit discursum Villanovani, in quo ex Philosophorum lapide integrantibus partibus eliminat omnia vegetabilia, omnia mineralia friabilia & sophisticas mercurii & metallorum præparationes?* Ergone ut in titulo vanè gloriosus gloriatur Villanovanus, Theophrastus & alii lapidem Philosophorum negant, dum ex jam dictis non fabricari asseverant, ut pluribus, ne inanes expendant sumptus Christianâ charitate caveant? *O gerræ germanæ & ædepol liræ liræ*, Plautus inclamitaret, si hæc audiret. Atqui hæ nugæ temni possent, modò illarum inscitia magno Philosophorum incommodo non esset nec Kirchero patrocinaretur. Concludit hoc caput, rejiciendo Arsenicum & vitriolum, cum revera nesciat quid per arsenicum & vitriolum Philosophi intelligant; quasi, ut supra inculcatum, Philosophis licitum haud esset pro libito suæ materiæ imponere nomina, & quasi cochlearibus ori omnium ingerere deberent; quod singulari Dei gratia obtinuerunt, & cujus revelatio toti mundo obesset.

Cùm jam satis sit debacchatus infrunito ore sine ulla ratione Kircherus contra Lapidem, rationes Philosophorum pro lapide quas sibi faciliores ut facilius solvat licet solvere non possit, coacervavit: aggreditur itaque

Caput Septimum

OBjiciunt inquit mihi *primò* Alchymistæ antiquitatem artis; *secundò* Aurum confectum hac arte tum à Veteribus, tum à modernis ex testimoniis fide dignissimis constare; *tertiò* viros Alchymistas veræ artis Professores, homines Deo devotos & religione sacrâ obstrictos fuisse. Hæc sunt argumenta secundum Kircherum Alchymistarum, quasi verò alia argumenta ipsis non suppeterent, quêis artem suam stabilirent? quæ tamen Kircherus cautè evitavit, licet nec has objectiones, ut jam visuri, solvere potuerit.

Ad primum igitur reponit artem à temporibus Romanorum Imperatorum non fuisse cognitam. *Unde hoc probat?* Ex sua libera quælibet falsa pro veris, incerta pro certis, & econtra effutiendi libidine. Certè omnes Libri Alchymici contrarium clamant, quibus omnibus faciliùs fidem Historicam adhibuero, quàm Kirchero suam vanitatem concessero; & si

& si essentiæ, veritatesque rerum ab æterno existimentur apud Metaphysicos fuisse, Hanc artem, quam veram veneror & scio, hâc quoque venerandâ canitie decoratam suspicio. Quis autem primò eam in praxim redegerit, ut id à multis aliis artibus deploratur, ita quoque hic obsoletum esse curiosi rerum indagatores graviter conqueruntur. Quod autem aliqui Adamum, Chamum aliosque inventores hujus artis esse scribunt, ad cabalam pertinere autumo, Adam enim terram rubram seu rufam, Chamum calorem seu calidum Alchymici interpretantur, quod imperitus Kircherus ne quidem in suo œdipo, sphynge potiùs potuit animadvertere. Quidquid sit diu ante tempora Christi hanc artem floruisse constanter plura monumenta etiam manuscripta, de quibus Kircherus numquam adhuc est informatus & apud quosdam servantur, testantur. *Quod autem majores per sua Hieroglyphica, quibus hanc artem mysticè tradiderunt, ne interiret ut aliæ artes, & occultarunt, ne in multorum perniciem omnibus innotesceret, solum intenderent docere quomodo metalla producantur, variæq; symphatiæ deprehendantur* ut vult Kircherus: merum otiosum ipsius Kircheri figmentum est, ita ut qui libros eorum evolvit, plenâ meridie P. Kirchero candelam accendet, ut sine conspicillis conspicillo fiat & cernat.

Ad secundum respondet omnia illa experimenta esse falsa & imposturæ obnoxia. *Quare?* quia Kircherus non judicatus dignus, ut illi facta fuerit demonstratio, & quia ipse non vidit. Quid facilius quàm omnia negare, nihil probare, contra quos fustibus agendum esse jam olim Aristoteles Censor fuit. Ut autem liberius neget aurum ex quo postea cusa est moneta, quam Rosam nobilem vocant à Lullo non confectum esse testem hic Paracelsum invocat, quem tamen ubique fere falsarium mordicus lacessit & insectatur. Item ex Rupescissa textum (in quo ne verbulum tamen de experimentis artis falsis facit, solum difficultatem illius asseverat) inconcinnè inserit quem tamen hominem Religiosum, & sancto ordini ante mortem devinctum jam mundo defunctum, conviciatrice lingua confodit & omnem fraternam charitatem exutus, Illum Impostorum numero adscribit, utque se bene fecisse ostendat, aliquos viri defectus, quos palliare debuisset potius, iterum rememorando, sceleton ipsius corrodere satagit. Sic liberum est festucas in aliorum oculis cernere, trabes autem quæ proprium impediunt obtutum, non curare. Sic depuduisse licitum est ut omnium scripta negentur. Ex quo tamen sequitur *baculus in angulo* in proposito: Imaginemur enim illos quos recenset artem haud calluisse & in aurum alia metalla non tinxisse, ergone propterea experimenta in arte neganda, ô insania.

Ad tertium quasi Paracelsus omnes constitueret Alchymistas, depostfœtantes Paracelsi ipsius defectus colligit & se vitiorum stercore conspurcat Kircherus, fuerit ut fuerit Paracelsus jam à supremo judice judicatus est, Christiane obiit, & Salisburgi in nosocomio apud S. Sebastianum ipsius reconditur cinis, & legitur in Epitaphio quod Lepram, Podagram, Hydropen &c. arte suâ sustulerit. Et si unus famulus de Paracelso malè, alii attamen benè de illo locuti sunt; inter quos est Franciscus Misnicus, qui post obitum Paracelsi, honorificentissimam de illius arte & vita scripsit Epistolam. Sed requiescat Paracelsus. Requiescat similiter Arnoldus, quem pro more suo quoque insequitur Kircherus, eò quòd Theoricè homunculum in vitro produci posse adhibito calore debito speculatur. Et inter alia Kircherus ut magnus Theologus, *scilicet*, homunculum illum non fore obnoxium peccati originalis, quasi verò iste homunculus si talis produci posset, à quo abstraho, non tam benè per sperma à parentibus decisum generaretur, ac ille qui generatur in utero matris. Kircherus semper rudis. Requiescant etiam Fratres Roseæ Crucis, quos magos detonat & inter quos etiam innocentissimum Sendivogium, qui in die extremi judicii suam procul dubio famam repetet, recenset. Requiescant plures alii, si malè vixerint. Judicati sunt, malefactorum mercedem receperunt: Ex hoc tamen non sequitur quod caput rei erat: *Ergo nullus Alchymista vir Deo devotus. Ergo omnes Alchymistæ malè vivunt.* Judicent Tonsores. Sequitur

Caput Octavum

In quo agit de Dolis modisque Alchymistarum; sed abeant in malam crucem omnes impostores, deceptores, & dolosi. Quid viris cordatis, cum hac hominum spuma & farragine? Et sicut non admittet hanc Kircherus sequelam: *Aliqui Iesuitæ sunt, fueruntque dolosi, & Athei ut P. Valerianus ex aliquorum factis demonstrare conatur,* ergo omnes Jesuitæ sunt tales; ita nec admittitur quòd ob hunc vel illum, hos vel illos malè feriatos, qui Alchymistæ non sunt, sed furciferi, omnes Alchymistæ sint tales. Quia autem nihil aliud habet hoc capite, nisi quod certet cum quorundam & maculetur impositum accingor ad

Caput ultimum & Nonum

In quo larvam assumens sanctitatis, Philosophos Dæmonibus terrefacere gesticulatur, asserens Dæmones ut plurimum se Alchymiæ operationibus immiscêre, & in confirmationem nescio quam fabulam fabulatur. Certè inficias non eo qui nullum alium in hac arte investiganda præfigunt sibi terminum, nisi divitias, non bene intendere, uti & hoc communiter asseri debet de fossoribus, mercatoribus & aliis, sed laborare ut inveniantur medicamina morborum, ut modus reperiatur quo sine ullius damno innocentissimam quis vivat vitam, ut inventis assistatur proximus, honor Dei propagetur, & multa bona opera exerceantur: nonnè hoc sanctum & beneplacens intentum? nonne hic simplex oculus qui totúm corpus radiis sanctitatis reddat lucidum? Et si P. Kircher ad propositum loqueretur, aliquidve dicere videretur, nullis hominibus pro sustentanda vita, liceret esse sollicitis.

Hic est Mus

Sophi, Philosophi, Physici, Metaphysici, Chymici, Alchymici:

quem operosè obstetricante sibi invidiâ parturivit Kircherus. Tantæ molis erat lapidem reprobare, qui fit in caput Anguli. Ex his omnibus perspicitis ne unicam Patrem Kircherum rationem in arenam protulisse, quâ vel fundamentum hujus artis tangeret, multò minùs dejiceret; sed illum nihil pensi moderatique habuisse, ut suis dictis talem habitum affingeret, qualem vanæ gloriolæ & alicujus Trasonicæ æstimationis acquirendæ putavit conducere. Quidquid enim profert vel est rapsodia aliquorum circunforaneorum falsorum processuum, vel aliquorum authorum scripta obscura tangit, vel calumniæ sunt intolerabiles, vel

fabulæ ex Patre Delrio & aliis tamen Kirchero modestioribus transumptæ, ut æquus lector, qui Narcissum exuerit, æquus erit æstimator. Ex quibus attamen tantum abest ut deducatur impossibilitas lapidis; verum solidiùs sapientum fabricæ sapientiæ cœmento inseratur. Si Kircherus abusus spuriorum Alchymistarum insectatus fuisset: non solum tolerandus sed laudandus foret; ubi verò usum Alchymiæ tollere, hancque nobilissimam scientiam, quæ verè donum Dei est exulem mundo voluit non solum culpandus, verum etiam ad palinodiam cogendus. Et quia multorum famæ detraxit, ut pœnam talionis subeat abstringendus, nisi putaverit in hoc tentamine personam sibi comicam impositam esse quæ Lectores suos ludat & nebulam pictam in pariete oculis venari jubeat. Jactat se Germanum germanâ veritate uti; Germanum concesserim; sed ignorantem Artis, sed Italianizatum. Veritas autem hoc Opere illius extorris est. Rationi quoque magis consentaneum judicassem, si disciplinæ suæ limites non prætergressus, illi diligentem operam navasset & illotis manibus falcem in alienam messem non misisset. Intolerabilia enim aliqua in hoc Mundo subterraneo & impertinentia invenietis utpotè Tom. 2. *lib.* 9. *sect.* 1. *de venenis. pag.* 123. Mercurium nedum calidæ, sed calidissimæ, esse naturæ, additâ hâc ridiculâ ratione, quia tenuem in substantiam abit, dum calore percutitur. Quâ eâdem ratione aquam calidididissimæ naturæ esse dixeris quia abit in vapores. Terram calidissimæ naturæ esse, quia abit in exhalationes &c. quæ mediocres Philosophi scholis exturbabunt. Rationem Philosophi quam dat, non intelligit: dicit enim Philosophus attenuationem rerum à calore, condensationem provenire à frigore. Intelligendus vero est Philosophus: quando nempe corpora relinquuntur suæ naturæ & non alterantur. Adeoque Mercurius non alteratus est densissimus. Deinde Tom. 2. *lib.* 8. *sect.* 4. *fol.* 95. historicè refert hominem in Helvetia cum Draconibus subterraneis sub terra nutritum sale Petræ; cum tamen *Tom.* 2. *lib.* 9. *sect.* 5. *fol.* 3. & alibi dicat hominem non posse nutriri nisi cibis animâ aliquando informatis. Denique multa habet de Pyrophylaciis, de Hydrophilaciis, de Panspermia, de Medicis & aliis quæ manifestam involvunt falsitatem, quæque particulari volumine ubi vacaverit, studebo confutare non ut agam P. Kircheri Instructorem, quia ut ait Diogenes: νεκρὸν ἰατρεύειν ϗ γέροντα νυθετεῖν ταυτὸν ἐςί. Mortuum curare & senem erudire idem est; sed ut orbi literario innotescat P. Kircherum potius egisse Rapsodum, quam æquum rerum naturalium ponderatorem. Philosophi favete, valete.

Omnia Deo Devotorum & veræ Artis Alchymiæ cultorum censuræ, quæ hic scripsi, subjecta sunto.

FINIS.

SUBSECTIO TERTIA.

Tractatus de Tinctura Vniversali, *ubi in specie contra* R. P. Athanas. Kircker. *pro existentia* Lapidis Philosophici *disputatur*, Authore GABRIELE CLAUDERO M. D.

CAPUT PRIMUM.

Exhibens Occasionem scribendi.

ALIQUOT Annorum transiit series, cùm, quod jam facio, facere constitueram, id est, Literato, curioso atque in Dei honorem, Proximique commodum inhianti Proximo meo publicè communicare pro Ingenii modiô, ac simplici mentis sinceritate, quæ de *Vniversali materiâ* Regum opes suô pretiô non æquante, sed superante, Ejusque præparatione à Viris variis occultiora Naturæ arcana seriô scrutantibus & audiveram, & videram. Verum enimverò, cùm inter agens & patiens proportio debeat esse decens, meritò me deterruit.

I. Rara Rei hujus arduæ, Humanamque Sapientiam tantum non transcendentis gravitas. Cùm mecum habitans nôrim, quàm curta sit Ingenii mei suppellex; & quàm plures illustrioribus dotati sapientiæ donis, non suffecerint huic oneri ferendo, nec Lectori satisfacere valuerint; Præcipuè cùm nunquam ferè ipse Operi huic magno manum admoverim.

Si enim curioso Naturalium Scrutatori tot ac tot tædiosæ & laboriosæ obviam eunt difficultates in indagandis aliis rebus Medicis; v.g. Quàm multa fert, facitq;, quàm sudat & alget *Botanicus*, antequam flosculos suos & herbas decenter excolat, debitò eas tempore colligat, ac usui reservet; quam sedulus & indefessus est, ut experiatur harum virtutes? Exempli loco produco saltem Purgantia: Quam multi enim exsiccârunt & consumserunt Cerebella sua, in indagatione, an hoc Bilem, illud Melancholiam, istud Pituitam; an verò in genere saltem cruditates omnes Massæ Sanguineæ, & Viscerum Coctionis expurgent. Per quot secula tracta fuit controversiarum serra, an hæc operationem suam exserant humores attrahendo, vel fugando, vel stimulando? an occulta item, vel manifesta qualitate agant? An purgantia sint venenata, &c.

Theatrum Anatomicum si ingredimur, ingredimur sanè Augiæ stabulum! Inter mille enim alios Hercules ibi sudantes ac purificantes solus nunc prodeat *Harveus*: Quantum temporis, quantum sudoris, quantum laboris fastidiosi impendit ille, in dilucidando

dando Generationis Animalium negotiô? Quot perdidit Menses, imò Annos, antequam de inventâ Sanguinis circulatione triumphare valuerit. Quid dicam de Farragine Controversiarum theoreticarum? Quid de Principiis *Chymicorum, Galenicorum, Helmontianorum, Cartesianorum, Sylvianorum, Charletonianorum*, &c. Quomodo Ingenia humana harum varietate agitantur, macerantur, cruciantur, turbantur? ut proinde de hisce loquendi nec principium, nec finis ferè sit inveniendus?

Si tandem, ceu Practici, ante ægrogantium Nos sistimus Lectos, quas, quales, quantas ibidem videre est difficultates; quot, quantaq; dubia torquent Nostros animos antequam genuinâ morbi cognitione, utpote verô sanationis fundamentô, potiamur;

Quot, quantaque dubia mordent animos nostros, antequam morbô cognitô necessariam adferre valemus medelam? Solum jam adduco inter mille alios vertumnum illum, *Scorbutum*, vix perscrutabili Symptomatum variorum diversitate stipatum? Quàm variè eludit iste medicamenta probatæ aliàs efficaciæ? Quantos clavarum Herculearum inflictûs reddit irritos?

Si inquam, (repeto) curioso Scrutatori naturalium tot ac tot tædiosæ ac laboriosæ obviam eunt difficultates in indagandis rebus aliis Medicis, quantum laboris, quæso, Atlanteum & Herculeum hocce de *Tinctura Universali* arcanum requiret? Ubi suum inveniet *Alexandrum Magnum* nodus hicce Gordius? Cùm hæc multis Parasangis antecedat reliqua omnia interquè ea emineat,

Quantum lenta solent inter viburna Cupressi.

Quis valet superare has Syrtes, hanc Scyllam, hanc Charybdin? Quis *Iason* potest enecare hunc Draconem, pro obtinendô *Aureo Vellere*? Cui contingit adire hanc *Corinthum*, ubi viri literatissimi, viri acutissimi toties spe suâ exciderint?

II. Me deterruit sterilis scripturiendi pruritus, plures hodiè infestans; dum nonnulli aut gloriolæ ostentandæ, aut vilis lucelli aucupandi gratiâ ex aliorum libris convasant nonnulla, ex iisquè sua clanculariè suffurantur, ac veluti Æsopica Cornicula alienis plumis sese vestiunt, nihilque dicunt, quod jamdum non sit dictum & scriptum; ac veluti Pediculi aliorum sanguine sese conservant ac nutriuntur; aut exsucca tandem & sterilia proponunt. Præprimis verò non sine rei literariæ ac imprimis *Medicæ* opprobriô vagantur & oberrant scripta innumera *Alchymica* Enthusiasticis, ridiculis, inutilibus, Thrasonicisquè nugis ac vanitatibus plena, adeò ut plures ingenui, si atheum, scurram, scelestum, fraudulentumquè aliquem nominare voluerint, unicâ *Alchymistæ* voce id perficiant. Ut proinde ingenuus & curiosus lector non immeritò fastidiat, tale scriptum recens editum, si oculis offeratur.

III. Me deterruit ulcerosa sæculi nostri consuetudo, ac detestabile Sciolorum & Philautorum alios rodendi cavillandique studium. Cùm enim aliquis pro Talenti sibi concrediti pondere in *Dei* Honorem, Proximiq; commodum, publicæ scriptum aliquod committit Luci, Lector curiosus & ingenuus obstringitur à Conscientiæ suæ legibus, ut lecta ventilet, & si nonnulla scriptis rectiora noverit, candidè & amicè impertiat, ac placidè sine scopticis dicteriis ac barbaris rixis dissensum suum solidis rationibus & experientiâ stabilitum aut publicè, aut privatim communicet, atquè ita inde, tanquam è silice ignis, veritas Mundo utilis eliciatur. Quemadmodū post alios non ita pridem fecere clarissimi Angli, Dn. VVillisius Nathanaeli Highmoro, & Dn. Lucas Schrœckius, Collega honorandus, Dn. Friderico *Hofmanno* in suâ Pharmacop ab illô placidè dissentiens. Utinam autem contrarium quotidiè experiri non cogeremur! Vix enim Tractatu aliquo publicè edito, non pauci in illud, veluti rapaces Harpyæ invidô ac malevolô oculô & animo involant, Linguæ viperinæ aculeis pungunt, atq; è bonis hujus & illius ingenii floribus non, veluti Apes mel; sed veluti araneæ, venenum, juxta commune dicterium exsugunt & conficiunt. Ut ita Veterum illud suspirium, Homo Homini Diabolus, proh dolor! suo adhuc gaudeat fomento. Atque inde fit, ut plura summè utilia inter privatos Cancellos delitescant, publicoque subtrahantur, futura Blattarum ludibrio & nutrimento.

Dolendum quoque est in specie, quod ob diversitatem *Religionis* ac *Regionis*, & cum Natio altera alteri politicè adeò ingenuè non faveat, ab Incolis Medicis ad talia scripta odium etiam transferatur; infernalisque Invidiæ & rixæ Promus condus ideò quoque laboret ac obtineat, ut plura utiliter cogitata supprimantur. Exempla, utpote satis obvia, in re tædiosâ adducere supersedeo; Unicum saltem addens, inutilem adhuc fervere litem inter varios Reipubl. Medicæ Antistites, Germanos, Italos, Gallos, Anglos, cuinam sit imponenda Corona triumphalis pro *Chirurgiâ infusoriâ* & *transfusoriâ* primùm detectâ. Cùm tamen facilè accidere possit, ut nonnulli simul unum & idem meditentur ac inveniant, licèt diversis in locis degant, nec literariô utantur Colloquiô; quod itidem hic fortè factum credo, nec ulli aliquid Honoris sum derogaturus, cùm de hac primùm-scribentes omnes suâ curiosâ & laboriosa naturalium indagatione *Orbi* Medico, imò literato sint notissimi. Idem possum propriô testari exemplô: Meditabar, egregium præstare usum variis adfectibus Essentiam *Castorei* & Spiritum *Salis armoniani*, censebamque nobilius adhuc medicamentum parari posse, si legitimâ dosi, digestione & circulatione hæc duo jungerentur, & unirentur; Propterea anaticâ quantitate, hæc duo miscui, infundendo in duplum Spiritûs Melissæ vel cochleariæ, pro aliquali dilutione & saporis correctione; (si cui lubet, poterit *castoreum* statim extrahi dictis Spiritibus, & postea misceri Spirit⁹ Salis armoniaci;) vidi tunc sæpiûs raram efficaciam in symptomatibus plurimis Nervorum, *Apoplexiâ, Epilepsiâ, Scorbutico-Hypochondriacis, Torminibus Ventris, affectu hysterico*, quem vocant, &c. Mentionem hujus faciebam coram amico; Ille mihi mittebat illud idem non ita pridem à se primùm paratum; quasi unius cogitationes alteri fuissent cognitæ.

Ad hæc illa ipsa *Chirurgia infusoria* septuaginta jamdum abhinc annis fuit descripta à Germanô celeberrimô, Andr. *Libaviô*, qui in defensione Syntagmatis Arcanor. contra Henningum *Scheunemannum*, cap. 4. p. 7. 8, edit. Francofurt. 1615. in hæc erumpit verba: *Adsit Iuvenis robustus, sanus, sanguine spirituosô plenus, & macilentus, vix animam trahens. Magister artis habeat Tubulos argenteos, inter se congruentes. Aperiat Arteriam robusti, & Tubulum inserat, muniatquè, ægroti arteriam findat & Tubulum fæmineum infigat. Iam duos Tubulos sibi mutuò applicet, & ex sano sanguis arterialis calens & spiritualis saltet in ægrotum, unaquè vitæ fontem afferet, omnemque Languorem pellet. Sed quomodò ille robustus non languescit? Danda ei sunt confortantia, & cibi* &c. Hucusque *Libavius*.

Ita imperscrutabile *Dei* judicium, per tempus aliquando

aliquando hoc vel illud occultat, aut ob nostram indignitatem & fermentatorium peccatum, aut ut eò adcuratiùs Nos Posteri scrutemur naturam. Sic quoque à pluribus anxiè hactenus quæsita Veneris dealbatio, & sine fracturâ malleabilitas; cùm itidem tamen à veteri quodam Chymico plures ante annos Typis exscripta doceatur. Quoniam autem nonnulli in re monetaria, aliisque jam eâdem nefariè abutantur, plura non licet de hac addere. Sic Ludovicus *Locatellus*, in Theatro suo arcanorum Italicè edito tectè describit *Terram foliatam Tartari*, quod post paucos annos itidem facit sub *Salis essentialis Tartari* nomine curiosiss. & laboriosiss. *Zvvolferus*; unde postea addito *Vitriolo Martis* paratur *Tinctura* rarissimæ efficaciæ; cùm tamen Philippus *Müllerus*, in Tractatu suo Miracula Chymica insignito, & Dan *Sennertus* Institutionum Medicar. Libri 5. Part. 3. Sect. 3. cap. 15. p.m. 1427. longis abhinc annis eam descripserint.

Religionem quod concernit, notum non minus est, diffidia ista Theologica à *Cacodæmone* sæpius etiam ad Medica scripta extendi, atque ideò plane extra rhombum unum ab altero transversis oculis adspici, ac invidiosæ linguæ aculeis lædi; Cùm potiùs deceat Christianos, utpote sub eodem Christi vexillo militantes contra Atheos, Gentiles, Turcas, &c. Christianis amore, auxilio, adplausu obviam ire, præcipue in rebus, ubi Publici emergit utilitas; sejunctis talibus scandalosis, extraneis, ad rem Medicam non facientibus.

Dictis tamen hisce obstaculis non obstantibus, ab Amicis incitatus, Legibusque Academiæ Nostræ curiosæ, quibus elaborare Scriptum de re aliquâ medicâ jubemur, satisfacturus, crenam operi admovi; adcurata animi expendens lance, magnum illum *Patrem familias*, Matth. 25. rigorosam de Talento concredito expetiturum olim esse rationem; Præcipue cùm viderim, nostro hoc sæculo in vinea Medica instare fortassis horam 9. aut 11. diei, quia plus ibi hactenus est laboratum, & summopere adhuc labores fervere, ac in antecedentium Sæculorum ullo factum est.

Quot enim, quæso, hucusque noviter sunt inventa? Prodeant saltem pauca, loco plurium; e. g. Sanguinis Circulatio, Venæ lacteæ, ductus & lacteæ Thoracicæ, Vasa Lymphatica, ductus salivales, lacrymales, legitimus visceris *Pancreatis* cum suo ductu, succoque Usus olim incognitus &c. Quid dicam de utilissimo incremento Doctrinæ de Fermentatione, de Generatione Animalium; Ut taceam mille alia curiosa, & summe utilia in aliis Theoreticis & Practicis rebus Medicis; Quantum accessit Lucis Rei *Botanicæ*? Quantis Enchirisibus aucta *Chymia*? Cùm igitur non minùs hactenus *Materiam Universalem* frequentiùs & adcuratiùs sint aggressi nonnulli, ac confidam Ego, me mea (tenui licet) notitia hac in re aliquid lucis posse adferre, partim, ut miraculosam Operum Divinorum Magnificentiam & Amplitudinem ab injuriis per *Tincturæ* existentiam negantes Ei illatis vindicem; partim, ut juvem recta via ingredientes, (Si cuidam ingenuo magnum hunc laborem tentare, forsean libuerit,) partim, ut dehorter plures aut ex inscitia, & stupiditate, aut ex malitiâ à verâ semitâ deviantes, atque ita Magnates frustrâ Auro emungentes, ac Ipsos cum seipsis decipientes.

Sanctissimè tamen protestor, meamque appello ad Conscientiam, nullô plane aliô fine hæc à me institui, quam ut imperscrutabilis *Operum Divinorum* Gloria amplificetur, Proximique commodum promoveatur, ac ut de Publico bene merear; (cùm non Nobis solis simus nati; verùm ad Dei Imaginem conditi Homines, Homines-Christiani, ne saltem veluti Bruta, edamus, bibamus, dormiamus, & postea stupidi obmutescamus; Sed ut Nostrâ Divinæ Auræ Particulâ prudenter operemur, atque per hanc ab iisdem Nos distinguamus;) Et hæc omnia quidem pro Talenti mei Pondere, sine invidiosis in alios stimulis, ac ostentationibus fastuosis omnibus, nec non reverenter semper habitô meliori aliorum Judicio, atque ut suo quemlibet abundare Genio permittam.

CAPUT II.

Tradens, Quid sit?

De *Tinctura Universali* differere nonnulla constitui: De re tali, quam anxiè desiderarunt, ac desiderant Mortalium innumeri; & quidem non immeritò, quoniam res Mundanas omnes, quales quales etiam sint, ipsa Invidia quoque teste, pretiositate suâ non æstimanda mirum-quantum superat; De re tali, quâ majorem & cariorem *Divina* Misericordia, inter tot millena millia donorum medicamentosorum, aliorumque post Lapsum Adamiticum Generi Humano non exhibuit. De re tali, quæ meritò non est adnumerata septem illis Mundi miraculis à veneranda antiquitate aliàs abunde & ubique decantatis, cum hisce omnibus illa sola incomparabiliter ardua utilitatis suæ gravitate antecellat.

Quamvis autem neutiquam mea sit mens, magnum opus conscribere, aut largis ambagibus multa de *Nomine, definitione nominali & reali, signis, fine & usu* Ejusdem proponere, qualia pluribus inscriptis ad nauseam toties repetita & transcripta reperire licet. Nec mihi res sit cum Chymiatriæ Tyronibus, novitatum avidis, ac in vitium erroresque flecti cereis; multò minùs cum nefariis istis *Pseudo-Chrysopœis*, Ardelionibus, in veræ Artis ignominiam natis, atque fraudulentis Ciniflonibus; Sed cum ingenuis, expertis, Arcana Naturæ pia curiositate tractantibus, quorum conatus, meditationes, ac labores, *Tincturam* seu immediatè, seu mediatè concernentes Talento meo concredito adjutum iri; Alios item tam pro Animarum, quàm pro Corporum suorum salute, ut in arduo hoc negotio cautiùs mercentur, aut illud, *Noli me tangere*, Capite quarto ampliùs describendum observent, fore edoctos, spero, confido.

Nihilominùs tamen, ut Curiosus Lector eò faciliùs intelligat & assequatur Animi mei Sensa, nonnulla de jam dictis, nimirum (1.) *Nomine*, (2.) *Definitione*, (3.) *Signis*, (4.) *Fine* & *Usu*, præmittere, consultum judicavi.

I. *Nomen* igitur quod concernit, notum est, *Tincturam Universalem* tot *Nominibus* quasi esse insignitam,

Quot Thebis portæ; quot divitis Ostia Nili;

inter quæ non pauca sunt absurda & ludicra; Cùm enim Veterum Chymicorum nonnullis, peculiare & insolitum illi Nomen imponendo, Emphaticum quoddam, & occultum tacitè & allegoricè indigitare placuerit, successivè factum est, ut Chymicastri, Nasutuli, ac Thrasonici Aurifices, quò aliquid fecisse & cognovisse videantur, ac facile credulis raram de se spem excitent, ostentatorias denominationes *Eidem* imposuerint, cum phantasticis Emblematibus, stolidisque Signaturis;

non sine veræ *Artis* opprobrio, ac scopticâ Misochymicorum irrisione; propterea hic nominare talia nomina, meritò abhorreo. Placuit autem Eandem vocare *Tincturam Universalem*; Tincturam quidem partim, quod à diversis *Lapis Philosophorum* κατ' ἐξοχὴν dicatur *Tinctura*, partim quòd vox Tincturæ sit egregia denominatio Chymica. Non quidem intellectum hic volo per *Tincturam* quendam liquorem aut liquidum, qualis est *Tinctura bezoardica*, *Martis*, *Tartari*, *fl. papaveris err.* &c. cùm me non lateat, quòd à plurimis, dictum *Lapidem* in forma Pulveris vel Salis sese ostendere, doceatur, uti inferius patebit. *Universalem* verò nominavi, ad differentiam remediorum particularium, ubi v. g. unum valet contra Febres malignas, alterum medetur Hydropi, hoc sanat Phthisin, illud sedat dysenteriam, illhoc pellit menstrua intempestive cessantia, aliud verò sopit nimium horum fluxum; Vel, ut Nonnulli Neoterici loqui amant, hoc corrigit & præcipitat præternaturale Sanguinis acidum, illud depurat vitiosum massæ sanguineæ alcali. Nostra verò *Tinctura*, modo extraordinario operans, sanat morbos omnes, quales-quales ii sint, à quacunque etiam causa, sive ab alcali, sive ab acido præter naturaliter sese habente ortos; (quantum quidem *Cœlestis* Medicorum Primas talium morborum sanationem huic vel illi individuo utilem judicat;) Nec minus Metalla ignobiliora & imperfecta in nobiliora & perfectiora transmutat.

II. *Definitionem* pono talem: *Tinctura Universalis est supremum & perfectissimum Artis Medico-Chymicæ Mysterium, è primis Naturæ principiis unitis paratum, quô Corpus Humanum vegetum in statu naturali conservatur, ac à morbis defenditur, morbosumque vigori pristino restituitur; Metalla insuper imperfecta singularibus solutionibus & depurationibus in verum Aurum vel Argentum exaltantur & transmutantur.* Dixi

I. *Supremum & perfectissimum Artis Medico-Chymicæ Mysterium.* Si enim adcurato studio ac indefesso labore contra hunc vel illum morbum specialem curiosè paratum, feliciique successu exhibitum Medicamentum aliquod, v. gr. *Tinctura bezoardica*, *antimonii genuina*, *antihecticum Poterii*, &c. dicitur, (& quidem non immeritò) Artis arcanum aut Mysterium; Si item in re Metallicâ quoddam curiosè inventum, v.g. Præparatio *Orichalci*, meretur nomen arcani, quid vetat, ut *Tincturam* nostram, utpote incomparabile & generale remedium, vocitemus perfectissimum Mysterium?

II. Dixi, *è Primis Naturæ Principiis unitis paratum*; Cum è rebus macrocosmicis primariis & generalibus, ad naturam Elementorum propius accedentibus, secretâ Artis dexteritate tractatis & combinatis, v. g. *è Spiritu Mundi & Sale Terræ*, (uti inferius dicetur,) non verò è rebus magis compositis & secundariis, v.g. Lapidibus, Metallis, Herbis, similibusque perfectis, veluti reliqua Medicamenta, componatur.

III. Dixi, *quô Corpus Humanum vegetum in statu naturali conservatur, & à morbis defenditur, morbosumque vigori pristino restituitur.* Cùm enim Hæc paretur è talibus, è quorum dispositione Vita & Mors nostra dependet, nimirum rebus primis & principiis universalibus, quibus mediantibus bene & naturaliter constitutis mundana cuncta, & sic etiam præcipue Corpus Humanum, vivunt, crescunt, nutriuntur, conservantur; Ex illis contra per atomos impuras & putridas corruptis succedunt morbi maligni ac pestilentes in Hominibus & Brutis, Vegetabilium item corruptio & Putredo, &c. Ideò etiam necessariò sequitur, Medicamentum ex hac *Materia* curiosè per genuinas Artis Enchirises depuratum, longoque labore ac diuturna Patientia ad summam perfectionem perductum, modo extraordinario & universali corpora nostra conservare, Vitam, quoad fieri ob alias circumstantias potest vegetam sustinere, morbis omnibus sese opponere, iisdemque sufficientem præbere medelam. Hoc quidem non perficitur more in aliis morbis solito, dum contraria contrariis tolluntur, v.g. Dum nimii fluxus sanguinis, aut ventris adstringentibus, econtrà alvi aut menstrui obstructio aperientibus & pellentibus sanantur; Sed roborando *Calidum innatum*, & Vitæ Balsamum, spiritibusque Cordis ac Cerebri ob necessarium partibus Corporis alimentum subministratum debilitatis balsamicas Vires novas addendo; his enim florentibus & puris existentibus, Sanguis circulò legitimô circumvolutus decenter expellit viis solitis impuritates & excrementa, sartatecta servantur Viscera Sanguinis depurationi & coctioni destinata, suoque satisfaciunt officio; Corpus nutritur; & ita viret, viget, floret Oeconomia Microcosmi. Et hoc tam diu, usque dum *Divina Majestas* Nos, Exemplô Patriarcharum, Josephi, Moysis, Davidis, Hiskiæ, &c. Morte naturali (consumtô nimirum vitæ Pabulo,) mori jubeat; aut unum alterumque morbis insanabilibus percutiat, veluti Antiochum, libro 2. Maccab. capite 9. & Ægyptios ulceribus, Exod. 9. vers. 9. Si verò adfectus aliquis turbaverit dictam Rempublicam, refocillato per hanc Ambrosiam & Nectar Cœleste *Archæo* Nostro, ille denuò contrà audacior ire, acceptisque novis viribus Hostem quemcunque (remediis aliis, probatæ alias experientiæ, etiam non obedientem) aggredi, atque ita massæ sanguineæ cruditatibus incrassatæ, & inquinatæ, & quæ inde dependet, Viscerum, totiusque Corporis dispositioni naturalem vigorem reddere valet. Cui lubet, consulat hâc de re, præter alios, Davidis Lagnei Harmoniam Chymicam, qui curiosè & utiliter varia è variis collegit, item laboriosum rerum naturalium indagatorem, Joanne Joach. *Becherum*, Physicæ Subterran. Supplemento, pag. 100. Dixi

IV. Tandem, *quô imperfecta Metalla singularibus solutionibus & depurationibus in verum Aurum & Argentum exaltantur & transmutantur.* Dum nimirum eorum Principia è quibus cuncta constant, mediante astrali hujus *Tincturæ* Virtute decenti proportione uniuntur, ac perfectis Solis & Lunæ Elementaribus radiis illustrantur; atque ita à scabiosis suis excrementis depurata qualitates internas & externas Auri perfectissimi æquant aut superant, singulisque Probationum Examinibus abundè satisfaciunt. Cùm juxta plures Chymico-Philosophos metalla non tam specificè quàm gradualiter differre, amplè ventilatum & perspicuè demonstratum sit.

Me quidem non latet, dari plures, Metallorum transmutationem & exaltationem planè negantes; cùm autem illorum rationibus jam dum satisfactum sit à variis veris per ignem Philosophis, neque mea sit intentio, alibi dicta hic repetere, aut diffuse disputare, hoc unicum saltem addo; Rationes Eorum

Eorum eò certiùs fieri irritas ratione *Tincturæ Universalis*, cùm multæ ac diversæ dentur *Viæ particulares*, quas dicunt, neutiquam concurrente Menstruo aut *Viâ* nostrâ *Universali*, magis magisque hoc Sæculo innotescentes, per quas in re medica nihil plane perficitur, sed saltem Metalla imperfecta & impura, item aliquando Mineralia, & his affinia, in nobiliora Metalla & puriora transmutantur, dum nimirum dictis Metallis ignobilioribus, item antimonio, Marcasitæ, vel Bismutho, &c. mediantibus Salibus, aliisque, v. g. Sale armoniaco, Sale Tartari, borrace, nitro, arsenico, Mercurio sublimato, lapide calaminari, &c. ope ignis fortioris fusoria per decentem ingredientium mixtionem malleabilitas, ponderositas, color desideratus, fixitas, & perseverantia in igne & super cupellam, &c. ingeniosè & laboriosè communicantur.

In specie Veneris in Lunam exaltatio satis curiosa, *Venerem albam* quam vocant, in multorum jam est manibus & oculis. Quamvis autem dictæ transmutationes per vias particulares ut plurimùm fiant sine fœnore insigni, dum sæpius factæ impensæ vix, & ne vix quidem, redeunt; nihilominus tamen hujus possibilitas & veritas consistit firma & irrefragabilis.

Si igitur transmutatio per *Vias particulares*, quas dicunt, est vera & possibilis, teste experientia frequenti, quis, quæso, Eandem denegare audebit magis perfectæ, imò perfectissimæ *Tincturæ Universali?* Ex superabundanti, num sit viri prudentis & Philosophi contra Au• psiam disputare, judicent alii.

III. *Signa* quod attinet, quemadmodum res cunctæ Forma sua externa cognoscuntur, v. g. hoc est Homo, hoc est Equus, hoc est Rosa, Rubinus, &c. vel inter medicamenta, hoc est Elixir Proprietatis, Balsamus Sulphuris, Crocus Martis, Crystalli Tartari, &c. ita etiam *Tinctura* Nostra, tanquam Ens reale, Physicum sese quâdam debet ostendere figurâ. Cùm autem hæc sit

Rara Avis in Terra, nigróque simillima Cygno,

atque uti Mors dicitur horribilium horribilissimum; ita Nostra *Tinctura* non minori Jure dicitur rariorum rarissimum. Unde *Ejus* ob raritatem evenit, ut de externa illius Facie adeò plura producere Testimonia non liceat, partim, quod Chymici *Eandem* aliquando vocitent *Tincturam* vel *Elixir album* (quod sufficit pro magnis usibus quidem in Medicina, metallorumque transmutatione in Lunam) aliquando vero *Tincturam* vel *Elixir rubrum*, (quod ad ultimam & plenariam rei perfectionem est perductum,) partim & præcipuè, cum ulceroso nostro sæculo, proh dolor! res sit eò delapsa, ut, si quidam Medici Novatores & nasutuli vel præparârint laude quidem dignum aliquod medicamentum, vel etiam tale clanculum cuidam subduxerint, aliterque tinxerint atque miscuerint, statim inde projiciant ampullas & sesquipedalia verba, ac modò *Panacéam*, nunc *Medicinam Universalem*, jam *Sulphur Philosophicum*, mox *pulverem Horizontalem*, sive *Aurum potabile* verum, & centum aliis pomposis nominibus in ora omnium disseminent, atque ita confundant ac turbent curiosos atque Philochymicos. Si etiam unus & alter res metallicas superficialiter saltem tractaverit, vel ad summum *Venerem albam* parare didicerit, aut tandem possibilitatem transmutationis metallorum in *Viis particularibus*, licèt sine fructu, viderit, statim sese pro vero *Tincturæ Universalis* Possessore venditare non erubescit.

Propterea censeo, vitio non adeo quasi esse vertendum Medicis nonnullis, Chymiam Medico-metallicam per plures annos adcurata methodo & laboriosè tractantibus, *Deo* autem sic volente, primarium laboris finem, *Tincturæ* nimirum acquisitionem, non obtinentibus; econtrà talium vaniloquorum atque fumivendulorum fallaces nugas ad nauseam visu & auditu continuè percipientibus, si, quasi è justa indignatione, *Tincturam Universalem* planè Non-Ens judicaverint.

Sed ad rem: Me non statuere, quod *Lapis Philosophorum* sit talis liquor, qui communiter *Tinctura* vocatur, superius de Nomine monui; Sed rectius cùm illis, qui eandem vel viderunt, vel è qualitatibus suis internis judicant, judicamus, *Tincturam Universalem*, quoad Figuram externam, consistere in Pulvere salino, vel sali potius analogo, rubicundo, sublucido, insipido, valde ponderoso, in Solis aut candelæ calore, uti cera, fluente, in aëre non fluido, in violentissimo etiam Ignis examine manente fixo, & incremabili.

Sal enim est vere perfecta & balsamica substantia, ubi volatilior *Tincturæ* pars cum parte fixiore in Macrocosmi Laboratorio per Artem optime potuit uniri & concentrari. Rubedo & splendor indicat Operis perfectionem & igneam penetrantiam, (Rubeus enim & albus color in Natura pro magis perfectis & durabilibus non immerito habentur,) Ille pulvis, quem *Helmontius* viderat flavi fuit coloris; quod rei ipsi nil derogat.

Nam dubium hocce nonnullis fortè oriens bene prævidit & sopivit Heinricus *Kunraht* Amphitheatr. p. m. 202. In Pulvere, inquit, *est croceus; In massa v. integra instar rubini rubens*, & Franc. Osvv. *Grembs*, Arbor integr. & ruinos. Hominis, Libro 3. Cap. 3. p. m. 500. Tincturæ *Pulvis*, inquit, *est instar Croci; Sed toto corpore, instar Rubini*; id est, *Tinctura Universalis* si pulverisatur, acquirit colorem Croceum; Tota vero Ejus substantia post fusionem Crucibulo exemta, colore rubro est rubiniformis. *Tincturam* infra capite sequente ex *Helvetio* adductam quod attinet, illa fortè nondum ad ultimam & summam perfectionem aut maturitatem fuit traducta.

Reliquæ dictæ qualitates indicant adcuratam & absolutam particularum volatilium & fixarum unionem, perfectamque corporis incrassati fixitatem, in quâ cardo totius operationis consistit. Mihi licuit semel esse tam felici, ut viderim apud Virum magnum hoc Regale donum Dei nondum plane perfectum, in formâ pulveris salini ex albo rubentis & quasi splendentis, eò fere colore, quem exhibet Talcum, vel aliquando sal volatile in destillatione Roris majalis Recipienti adhærens; fatebaturque, sese tandem in hoc arduo labore post varios casus, post tot discrimina rerum, eò devenisse, ut *materiam Universalem* Methodo inferius detegendâ caute tractaverit, ac eò perduxerit, quod se jam in cauda Pavonis, quod vocant Chymici, oculis omnium exponat. Alius Amicus mihi dedit Sal crystallinum, vel potius pulverem Sali analogum insipidum, leni Solis aut Fornacis calore, uti cera fluidum. Hi crystalli dulces per triennalem laborem, juxta modum infra Cap 6. describendum, ad talem fuere deducti vel coacti figuram. Ego tam Donatoris, quam propria Experientia, testari possum, dictum pulverem Salinum methodo

methodo universali quodammodò paratum, non tamen planè absolutum, in Morbis variis alia, alias efficacis operationis remedia eludentibus, v. g. Hydrope, Phthisi, Hæmoptysi, &c. laudabile Ægrotis indigis attulisse Solamen, ac valetudinem desideratam sæpius reddidisse.

Statuo igitur per jam dicta, *Tincturam* ut plurimùm Pulveris salini vestem induere; Quod cum aliis adcuratè quoque evincit Petr. Johan. Faber, In manuscripto huic dissertat. adnexo, cap. 3. Nulli tamen volo contradicere, qui *Eandem* sic perfectam postea in Oleum, vel aliis modis, vel mediante quinta Essentia vini in liquorem aliquando resolvi, doceat; quemadmodum ipse *Paracelsus* plus vice simplici unam vel alteram guttam hujus *Olei universalis* ægrotantibus propinavit, uti fusè tradit cum aliis Andr. *Libavius*, Alchymiæ lib. 2. Tract. 2. cap. 9.

Signa è Qualitatibus internis quodammodo superius in Definitione tetigimus in Puncto sanitatis conservandæ aut reddendæ, ut & metallicæ transmutationis, dum nimirum, unius grani portiuncula tam morbis (per alia remedia etiam insanabilibus,) medendo, quam imperfecta metalla exaltando extraordinariam, & quasi miraculosam Humano Generi opem exhibet; atque ita de se ipso testatur. Proinde cùm talia è pluribus scriptis ac Artis Filiis, cum quibus mihi res est, jam dum cognita, cramben ab aliis toties coctam heic proponere, supervacaneum puto.

IV. *Finis & usus.* Cùm Natura & Natura Naturans, *Deus*, nihil faciant frustra, sed cuncta fiant propter certum aliquem finem, dubito sanè, an quidam sanæ mentis de usu *Tincturæ Universalis* dubitet, aut frustrà *Eam* fieri credat. Cui autem Fini Illa è generali *Divinæ* Majestatis Cornu copiæ sit destinata & creata, quæ in Definitionis explicatione ac de signis hactenus dicta, docent; nimirum ut sanitatem vegetam Hominibus conservet, ac deperditam restituat; Metallaque imperfecta & ignobiliora in nobiliora & perfecta transmutet. Hâc enim morbi omnes, quales-quales, quanti-quanti sint, efficacem alias aliorum remediorum Virtutem eludentes ac insanabiles habiti, *Deo* jubente, sanantur, adeò etiam ut in Lepra, ac similibus adfectibus desperatis, quos dicunt, summè mirabiles ediderit sæpius operationes.

Operationi autem perficiendæ, Adeptorum nonnullorum Elogiô, sufficit granuli unius portiuncula; ad præservationem quidem *Tinctura alba* aliquoties saltem in anno; Elixir vel *Tinctura* verò *rubra* adhuc paucioribus vicibus quotannis exhibenda. Quâ sic sumpta, Homo est bene dispositus, vegetus, rubicundus. Ad sanandum vero propinata, morbum aliis per mensem vix sanabilem tollit unico, vel altero die; adfectum aliàs annuô spatio vix eradicabilem sanat 12. dierum tempore, Symptomata vero summe inveterata & contumacia per unum mensem.

In Regno minerali non minori energia, ac in massa sanguinea vel Regno animali, separando impuritates, unicum itidem granum *Tincturæ* vertit plures uncias Metallorum imperfectorum in Aurum vel Argentum, illis in fusione stantibus injectum. Ab hisce duobus præcipuis, & superioribus laboribus dependent varia alia, v. g. Lapides ignobiliores facit immutari in pretiosos & Gemmas, uti Crystallum in Rubinum, Topasium. Non minùs è rebus medicamentosis, v. g. Auro & Argento communi fixo, è Perlis, coralliis, antimonio, &c. Veram valet extrahere *Tincturam*, quod alia menstrua, qualia sint, tam perfectè præstare nequeunt.

In Regno vegetabili contra Naturæ cursum & modum maturat & fœcundat arbores, plantasque omnes. Sic granulum *Tincturæ* Aquâ solutum Veris tempore affusum Viti, aut alii arbori, Mense Maio producet post flores, ramos vel racemos, & fructûs. Eodem modô vina vappescentia renovantur & resipiscunt.

Qui curiosus Philosophiæ Nostræ naturalis Scrutator plura & ampliora desiderat Experimenta, evolvat inter plures alios Theatrum Chymicum, ibi multos in unum collectos reperiet Tractatus suis satisfacientes meditationibus. In specie verò in hujus volumine quarto Harmoniam Chymicam Davidis *Lagnei*.

De modo autem operandi post superiùs dicta addo breviter: Cùm *Tinctura Nostra* specialissimâ prærogativâ medeatur morbis omnibus; non verò, uti alia inter medicamenta hoc Phthisi, illud Hydropi, aliud Febribus, aut Arthritidi adhibeatur, ideò etiam peculiari ratione suam absolvat operationem; dum nimirum roborat Calorem nativum, à cruditatibus massæ sanguineæ, & à materiâ morbosâ debilitatum, Spiritus exsuccos & efficaci Virtute depauperatos refocillat, Sanguinisque massæ suum renovat Balsamum, & quæ præternaturaliter se se habent, in ordinarium revocat circulum; Anima enim nostra pro Oeconomiâ Microcosmicâ sartâ tectâ servandâ solius Calidi innati & spirituum utitur Ministeriô, quibus decenter sese habentibus, & vegetis existentibus, & conservatô ita in Cordis lampade Balsamicô Vitæ oleô, quælibet Viscerâ, & Partes corporis amicâ & æquali Temperie confœderatæ legitimè suis funguntur officiis.

Non aliter, ac si Natura in Macrocosmo per atomos aëreas, per radios Solares, Rorem, Pluviam, &c. unamquamque Creaturam in vigore sibi consueto conservat, fœcundat, nutrit. Aut veluti Lampas uno eodemque modo radios lucidos satis diu de se spargit, si ipsi decenti quantitate, & successive oleum novum, pabuli loco infunditur. Vel uti aqua paludosa & stagnans purificatur, & ab ulteriori corruptione defenditur, si aqua fluvialis limpida in eam derivatur. Vel, ut rude ab Opificibus depromam exemplum: Sartor modò uno eodemque mediante acu facit vestes sericeas, laneas, coriaceas; Sutor è diverso corio facit itidem calceos æqualiter. Fabri ordinum omnium ex Auro, Argento, Cupro, Ferro, &c. mediante malleo extendunt suas laminas, variasque inde formas & figuras & vasa fingunt. Non aliter *Archæus* Noster Nostrâ utitur *Panaceâ*. Plura ad hanc rem facientia videantur capite sequenti post Responsa ad objectiones Kircherianas.

Laudabilem autem hujus operationis modum non adeò extendendum volumus, uti Zoilorum Familia cavillatur, ac si Eadem Vita Humana, *Deo* etiam quasi invito, possit prolongari, Juventus reddi, Senectus prohiberi. Sed *Tinctura* Nostra morbos præsentes exturbat, & ab absentibus præservat Corpora Nostra, quantum *Cœlestis* Medicorum Primas, qui percutit, & sanat, qui est Arbiter vitæ & mortis, sanationem Nostram *Divino* suo Honori, ac Hominis cujuslibet saluti, quâ mundanæ, quâ æternæ, proficuam reperit.

repetit Nisi enim ille adfuerit, viresque infuderit, nil & vilis dictamnus, & gloriosa *Panacea* juvat, juxta communem versum. Ea enim omninò subjecta est cum omnibus creatis potentissimo & inevitabili *Pancratoris majestatici* FIAT. Medicamentis autem ut omnibus, ita etiam hâc *Tincturâ Universali* utimur, non ut mortem evitemus, sed ut eam tolerabili in statu, ac vegetâ sanitate expectemus. Minime tamen *Tincturæ* Nostræ efficaciam subjicimus crassæ nonnullorum explicationi dicti illius è *Jobo*, cap. 14. v. 5. *Positus est Hominis Vitæ Terminus, quem non potest transgredi*; quasi ex absolutô *Dei* decretô inevitabiliter cuilibet Hominum Vitæ Terminus adeò immobilis esset prædestinatus, ut absolutâ necessitate, nullô habitô respectu ad causas secundas, & contingentia, ut certâ Horâ, & definito Genere Mortis mori cogamur, eumque anticipare aut prolongare sit simpliciter impossibile.

Hoc enim modò intellecta & declarata *Jobi* verba exiguum usum relinquunt Theologiæ, pauciorem Medicinæ; periclitatur ambarum dignitas, hæc Corporum, illa Animarum nostrarum saluti præfixa; & quasi frustra à *Deo* essent procreatæ tot reum Medicamentosarum Myriades miraculosè operantes.

Posuit quidem *Deus* Opt. Max. cuilibet Homini Terminum Vitæ, ut tamdiu vivat, quamdiu per suam complexionem ac Temperamenti sui dispositionem potest; Verum enim verò Idem *Dominus* Hominibus ad sui Imaginem conditis, & in quibus τὸ τῶν ἄστρων στοιχείῳ ἀνάλογον, aut aliquid *Divini* habitat, (de quo eleganter Melch. *Sebizius*, & Hier. *Iordanus* in peculiaribus Tractatibus,) dedit Rationem, & liberum reliquit arbitrium, quibus decenter utantur, ac Vitæ suæ normam inde emetiantur.

Si igitur aliquis hisce abutatur, ac compotationibus, ingluviei, libidini, incandescentiæ, mœrori, aliisque diætæ erroribus (quorum dantur innumeri,) indulgeat; Si item temerarius huic vel illi periculoso casui fortuito, sine vocatione legitima, sese exponat, neque etiam medicamenta à *Deo* ideo ordinata ægrotans usurpet, ille sanè Vitæ filum sibi abrumpit, tam ob rationes Physicas, quia Coctiones Viscerum necessarias turbat, sanguinem impurum reddit, Calidum innatum spiritusque vitales absumit, ac ita Naturæ vim infert; causa enim Senectutis, & hanc secuturæ Mortis naturalis est corruptio & putredo sanguinis spiritibus suis necessariis depauperati; quam ob rationes Theologicas, quia sua propter Peccata gratiosum Patrem cœlestem vertit in severum Scelerum Vindicem. Ille enim pro sua Clementiâ istam aliquando extendit ad plures annos, aliquando vero abbreviat, vel propria Hominum quoque culpa anticipare permittit. Ut pauca saltem adducam Sacræ Scripturæ Testimonia (1.) pro prolonganda Piorum Vita militat Esaias, cap. 38. v 5 de Hiskia, Rege: *Audivi Preces Tuas, & vidi lacrymas Tuas, & adjiciam ad dies Tuos quindecim Annos.* Proverb. 3. v. 1. 2. *Fili mi, ne obliviscaris Legis meæ, & Præcepta mea Cor Tuum custodiant; longitudinem enim dierum, & Annos Vitæ, & Pacem apponent Tibi.* Et capite 4. vers. 6. & 10. *Audi, mi Fili, suscipe verba mea, ut tibi multiplicentur Anni Vitæ.* Et capite 10. vers. 27. *Timor Domini apponet dies, & Anni Impiorum abbreviabuntur.* Exodi 20. vers. 12. *Honora Patrem & Matrem Tuam, ut sis longævus super Terram.* Et capite 23. vers. 25. 26. *Si servieritis Domino vestro, DEO, implebo numerum dierum Vestrorum* 1. Reg. 3. vers. 14. *Si ambulaveris in viis meis, & custodieris Præcepta mea, & mandata mea, sicut ambulavit Pater tuus, longos faciam dies tuos.* Deus omniscius aliquando Piis Vitam decurtat, ne torqueantur diutiùs miseriis Humanis, ac eripiantur futuris ærumnis. Sic Sap. 4. v. 14. *Placuit Deo, & erat grata Anima illius, propter hoc properavit educere illum è mediis iniquitatum.* Sic *Deus* ob Pietatem *Enochum* & *Eliam* vivos ad se rapuit, nec naturalem Vitæ Terminum eosdem experiri permisit.

Impiis autem Pœnâ *Divinâ* dies abbreviatur, juxta Psalm. 55. vers. 4. *Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos.* Et 73. v. 19. *Quàm subitò deficiunt iniqui? Pereunt, & eorum finis est horribilis.* Ecclesiastic. 7. v. 18. *Ne impia agas multa, & noli esse stultus, ne moriaris in Tempore non Tuo.* Genes. 38. vers. 7. *Sed Ger, Primogenitus Iudæ, erat impius coram Deo, hinc ipsum faciebat mori.* Ibidem v. 10. *Hoc factum Onani displicuit Deo, hinc Eum etiam sinebat mori.*

Omnipotens hic Polarcha ad justam iram commotus horribiliter pessundedit impios, v. g. Exodi 12. vers. 9. Primogeniti Ægyptiorum omnes unâ nocte necabantur. Exodi 14. v 28. Exercitus *Pharaonis* totus in Mari rubro suffocabatur Gen. 17. Antediluvianorum numerus innumerus, exceptâ *Noæ* pii Familiâ, Aqua submergebatur. Genes 19. v. 14. *Sodomitæ* & *Gomorrhæi* igne subvertebantur. 2. Reg. 19. v. 35. In castris *Assyriorum* unicâ nocte occisi 185000. milites, &c. *Achabus* Rex, 1. Reg. 22. Prophetæ *Michæ* dissuasiones negligens, & periculosum intrans prelium periit. Econtra *Ninivitæ* Pœnitentiam agentes severam certè & proximè instantem averterunt ruinam.

Ex quibus inconcussum stare consequens judico, Terminum Vitæ à *Deo* esse Nobis positum necessitate conditionatâ, ab Hominum Pietate vel Impietate, Diætâ, aliisque causis secundis & contingentibus, pendente.

Aliàs enim sequeretur, ob commissa piacula rotâ plexos, suspensos, &c. causam Mortis posse adscribere *Deo*, Terminum Vitæ illorum ita disponente, quod certè magna in Misericordiam *Divinam* injuria. Accedit quod illi tam rigorosè in Theoriâ controvertentes, in Praxi se ipsos refutare extra omne dubium soleant, vel potiùs cogantur, nisi Autochiriæ crimen detestabile committere velint. Quis enim horum erit tam absurdus, si ipse, vel suæ Familiæ membrum improvisò vulneratum copiosè sanguinem profundat, ut non statim Chirurgum accersat pro sanguine sistendo; aliàs enim infallibiliter cum cruore simul Animam effundet.

Quis Catharrô Apoplecticô correptum aliquem non statim juvat refocillantibus, penetrantibus? quis à Terrore Lipothymiam patienti cordialibus volatilibus non approperat? Quem latet, agonizantes, & Mortis candidatos, pedem in Cymbâ Charontis jamdum habentes, si non aliquot septimanas, tamen totidem dies per remedia confortantia sæpiùs sustentari? quod supervacaneum sanè foret, si Terminus Vitæ à *Deo* prævisus esset planè immobilis.

Non tamen uberiùs litigabo cum illis, qui statuunt, Terminum Vitæ à *Deo* positum non quidem posse transcendi aut extendi, nisi extraordinario Dei jussu ac permissu; econtra verò ob Vitæ mores impios, errores diæteticos, temerariam vitam,

vitam, aliaque contingentia innumera innumeris modis abbreviari posse, & quidem adeò, ut inter aliquot centum, imò millia Hominum vix unus vel alter Terminum à *Deo* sibi definitum attingat; atque ita ante diem suum moriantur plerique, præcipuè sæculò hoc nostrò ferreo-terreô.

Sufficit mihi, si obtinuero, medicamenta tam omnia, quàm in specie *Tincturam* Nostram, non ludicrè, frustra & inutiliter exhiberi ægrotantibus.

Verùm, ne in hoc præter mentem sim prolixus; id insuper magis ad Cathedram Theologicam, quàm Medicam pertineat, Benevolum Lectorem remitto ad Hutterum, Hunnium, Gerhardos, Heinrici, Hulsemannum, Calovium, Musæum, aliosque plures.

Proinde non cessemus, *Deum* orare, ut sit mens sana in corpore sanô, ac commendare Ipsi vias Nostras, qui faciet; Et, Si ob peccata commissa Nos ægrotare, atque in Medici manus incidere sinat, juxta Syracidem cap. 38. v. 15. honoremus Medicum, propter necessitatem, ibidem v. 1. *Deus* enim Medicum & medicamenta produxit è Terra, & Vir sapiens ea non spernit, ibidem v. 4.

§. Stante igitur hoc, ut ad Propositum redeam, quòd medicamentis omnibus uti jubeamur à sacrô Codice, & quòd non tam absolutè simus prædestinati huic vel illi vitæ Termino, quis, quæso, *Tincturæ* Nostræ *Universali* debitum honorem, & præ aliis præcellentem energiam infringere audebit? aut si auderet, valebit?

CAPUT III.

Quod detur in Rerum Natura.

DE Existentia *Tincturæ Universalis* non tam multis Annis & Lustris, quàm Sæculis acerrimè fuit dimicatum & controversum; Verbis quidem sæpiùs tam mordacibus, & dicteriis tam acerbis, ut tantum non crediderim, in Præliis, ubi plurimi tamen occiduntur, animos aliquando non tanto fervore ebullire contra Adversarios, quam inter literarios hosce Hostes contingere solitum fuit. Multi sunt affirmantium, negantium plures. Inter utriusque autem factionis asseclas varios reperire est, non Cucurbitam pro Cerebro habentes; sed subtili pollentes ingenio: ut proinde τὸ ἐπέχειν non immeritò securius, quisquis sit Philochymicorum, eligeret, quam ut tantis viris controvertentibus se immisceat. Nihilominus, cùm Amicus quidem Plato, amicus Aristoteles, magis tamen amica veritas, & cum in nullius verba jurare jubeamur, pro hâc melius elicienda, & divulgandis miraculosi Creatoris Mysteriis, placet pro tenui meô virili nonnulla proponere, & quidem stando à parte affirmante.

Affirmativam autem defensuri, ante omnia laboremus, necesse est, ut negantium objectionibus & contradictionibus satisfaciamus. Pro meliori dilucidatione eos distinguimus in solidè negantes, & stolidè negantes: Per solidè negantes intellectos volo illos, qui solidâ eruditione, speciosisque ratiociniis muniti, suum propositum defendunt; Et hi vel sunt Medici, vel Chymiatri, vel Philosophi specialiter sic dicti, id est, speculativi. Per stolide negantes vero indigito illos, qui sine realium fundamentorum ac argumentorum pondere, ex sola aliorum relatione, vel ex invidia, aut in Artem veram, ex hujus abusu concepto odio veritati sese opponunt; & hi itidem aut sunt Medici aut Sophistæ, aut Chymicastri, & his Analogi.

I. Chymicastros quod attinet, ii non tam operosæ indigent refutationis, illorum conatu firmis non innitente fulcris. Dum enim tales Fumi-& Nugi-venduli Principiis Medico-Chymicæ Artis non legitimè sunt initiati; sed vel è Lectione nonnullorum Scriptorum Chymicorum, vel è discursibus cum Artis Filiis habitis audaciores facti, vel quasi per transennam videntes aliquoties particulam unam vel alteram Particularis cujusdam, uti dicitur, Laboris (sæpius Enchirisibus præcipuis non ingenuè detectis,) vel saltem metallicarum fusionum & purificationum gnari, rei tam pretiosæ tractationem aggrediuntur illotis, quod dicitur, manibus, id est, sine Precibus, sine intentione Christianum decente; sed saltem ob sacram Auri famem & nummos aucupandos. Tale ludicrum Fundamentum & Principium necessariò insequitur effectus falsus & insperatus; hinc dum Oleum atque operam perdiderunt, ac Bona dilapidârunt omnia pro *Lapide*, (uti nervosè loquitur *Ovvenus*,) omnibus volunt persuadere, planè non dari *Tincturam Universalem*.

Deinde inter stolidè negantes sese offerunt nonnulli è Medicis Galenicis, (nonnulli dico, neutiquam loquor de omnibus, nulloque modo in Eorum opprobrium hæc prolata sunto, cùm magnifaciam Eorum Methodum & Medicamenta, eademque tantùm-non quotidie ægrotis præscribam, atque Galenicos inter ipsos dentur plures Viri summè literati, summè curiosi, occulta Naturæ seriò & decenter scrutantes; multò minus loquor de Medicis Dogmaticis, qualem meipsum profiteor, qui Doctrinam Galenicam & Chymicam prudenti dexteritate combinant, & fraternè uniunt) qui quidem fundamentis in studiò medicô legitimè positis, Arti servandorum Hominum aut theoreticè aut practicè suam navant operam; econtrà nimis rigorosè inhærent opinionibus suorum Præceptorum, & quæ in Galeni ac Averrhois (Medicorum quidem honorabili memoriâ dignissimorum,) Scriptis verbotenus non continentur, negligunt.

Pro eô igitur quod dotibus ingenii, sæpius apprimè raris & egregiis, rectè uti, ac præter ordinaria negotia aut theoretica aut practica curiositate indefessa scrutari naturalium rerum qualitates, ac aliorum inventis sua addere deberent, quemadmodum quidem laudabiliter id præstiterunt omnium Nationum Medici veteres, Arabes, Ægyptii, Græci, Latini, &c. (aliàs enim Hygiéa Nostra tantum Honoris fastigium minimè attigisset) isti eadem, quæ in Professionis principio Schedulis conceperunt, successivè iterum proponunt & propinant; vel iis Formulis Receptarum, quas Praxin medicam inchoando, memoriæ mandârunt, continuè utuntur, chordâ semper eâdem oberrantes, crambenque toties coctam apponentes. Residuum temporis Vacunæ pro sacrificiô offerunt, ab Amicô ad Amicum per Urbem repunt, cyatholque sorbillando diem producunt, ut Terentii utar verbis; atque ita maximam Talenti sui partem sepeliunt: Et cùm ab aliis audiverint, non dari *Tincturam Universalem*, nec videant *Eam* publice venum exponi, veluti Pilulas sine quibus, Trochiscos alhandal, rhabarbarum &c. Jovem jurant lapidem, & mordicùs simul hoc defendunt; licèt in rei veritatem nec ratione nec experimentis inquisiverint. Absurdissima enim omninò est conclusio: Hoc medicamentum

medicamentum latet Medicorum plurimos; ergo non datur. Nec valere argumentationem à rei ignorantiâ ad rei negationem, nôrunt peritiores.

Hôc modô, autem, quod non minùs dolendum, tales non solùm suffurantur aureum Tempus Proximi & Successorum utilitati destinatum; sed etiam detestandum hanc pigritiam & ingenii torporem transplantant in Studiosam Juventutem [veluti canis Æsopicus, fœnum non devorans, pecora autem huic inhiantia, abigens;] dum cereis hujus Ingeniis talia dogmata imprimunt, quem noxium odorem Testæ illæ, eô recenter imbutæ, posteà servant continuum, de rerum naturalium scrutatione neutiquam solliciti.

Quemadmodum autem inter Medicos dictô modô tam pigri dantur socii, ita non dissimilis inter Philosophos alitur secta, dum nimirum isti acumen ingenii pro adcuratiore Artium & Rerum naturalium veritate magis magisque indagandâ à *Deo* ipsis concessum torpescere sinunt, illis saltem inhærentes opinionibus, quas in Juventute cerebellorum suorum receptaculis imposuerunt; nec quomodo scientiis augmentum ac decus accedat, invigilant, aliorum curiosas & serias meditationes ventilando, credentes saltem, quòd Philosophi antiqui credunt; (minimè omnium tamen mea mens est, quasi venerandæ Antiquitatis statuta & inventa hîc velim sperni, aut abrogari, vel etiam ludicras novationes approbare; sed saltem reverenter iis habitis excogitata Seculi Nostri lauro digna cum iisdem combinari; multò minùs loquor in genere de veris Philosophis, quòd DEO & Proximo nati sint, decenter observantibus,) atque ita è præsuppositis aliorum hoc negantium, negant dari *Tincturam Universalem*; quamvis ipsi ferè nesciant, quid propriè hæc sit; sed saltem ex invidô fervore & abusu Artis, & à Pseudo-chymicorum fraudibus conceptô; Cùm facilè mihi persuaderi patiar, plures talium Philosophunculorum nullam Fornacem Chymicam vidisse, imò ne Mercurium quidem Vulgi cognovisse. Et hi tam facili succumbunt refutatione, quàm nuper memorati Medici, cùm, juxta ipsum Axioma Philosophicum, contra principia negantem, vel non intelligentem, minimè sit disputandum.

Desides isti Sophistæ aliorum relationibus temerariè statim fidentes, nec manus oculatas habentes, non absurdè sunt æquiparandi illi Sutori in celebri quâdam Civitate Germaniæ: Notum enim est, ibidem certô quotannis die, Libertate Democraticâ permissum esse, & cuilibet è Vulgô licere, de Senatoribus, aliisque Personis publicis pro lubitu liberè loqui, ac Eorum Vitam & actiones impunè taxare. Unde accidit quâdam vice, [referente mihi virô fide dignissimô] ut Sutor quidam, percipiens, Hos laudari ab his, illos culpari ab illis, quò etiam aliquid fecisse videretur, ac de damno Josephi sese sollicitum esse, ostenderet, ultra crepidam sapiens in hæc eruperit verba: Rector nostri Gymnasii debet docere Logicam Philippi, & ille docet Logicam Rami. Dignum sanè tantô Oraculô è tantô Tripode dicterium! Solidè negantes quod concernit, illi sunt aut nonnulli è Chymiatris, aut è Medicis Galenicis, aut è Philosophis speculativis; qui variis contra *Tincturæ* realem existentiam & veritatem insurgunt argumentis. Inter quæ locum sibi vendicet primum:

I. Quòd plures solidioris Eruditionis Viri indefessò in Naturæ penetralia penetrandi studiô ac ardore in hanc quidem inquisiverint, tam legendo, & adcuratè ventilando aliorum Scripta, quàm manum ipsam Operi admovendo, materiam cautâ ac laboriosâ methodô per operationes Chymicas tractando, frustra tamen omninò laboraverint; Ut nihil dicam de hôc, quòd plures Thrasonici indoctique Ciniflones & fraudulenti Nummisugæ locô Auri seriò quæsiti & aucupandi aureum Tempus perdiderint, ac Aurum suum à Parentibus magnô sudore partum & collectum in fumos resolverint, inutiliter decoxerint & colliquefecerint, dum Operi huic insudaverint.

II. Quod nullus sese Orbi literato & curioso manifestè & realiter ostendere valuerit, tanquam Triumphator Capitolium hoc chymicum intrans, ac reverâ desideratô laborum fine potius; cùm tamen id non centum aut mille; sed tantum non innumeri præcipue nostrô hôc Seculô, infeliciter & frustra tentaverint.

III. Cùm morbi diversi à diversis oriantur causis, necessario illis diversa quoque opponenda esse remedia, v. g. Hic morbus requirit purgantia, alius adstringentia, ille humectantia, iste exsiccantia, & sic porrò. Unde sequitur, unum idemque remedium neutiquam posse contrariis operationibus perficiendis sufficere, aut duobus Dominis ritè servire; Ad hæc multos morbos pro sanatione non tam requirere robur Naturæ aut Calidi innati, quàm auxilium manualis operationis, v. g. in Luxationibus, Fracturis.

IV. Si unicô medicamentô possent sanari morbi omnes, frustrà à *Deo* essent creatæ innumeræ rerum medicamentosarum myriades, quòd absurdum; dùm earum contemptum expressis verbis prohibuerit severum mandatum *Divinum*, juxta Syracidis cap. 38.

Ad Primam objectionem respondeo, quod non pauci solidioris literaturæ in Re medico-chymica Viri, factis omnibus faciendis, propositum non attigerent scopum, causa est Eorum plurimos, (si non omnes) aut labores suos non instituisse in genuina & primâ *Tincturæ* materiâ; sed esse seductos per scripta chymica allegoricè & sub nominibus falsis materiam describentia; cùm ferè nullus in Tractatu publicô scapham nominaverit scapham; sed sub mutuato *salis armoniaci*, *nitri*, *chalybis*, *lunariæ*, &c. &c. nomine Eandem saltem proposuerit. Aut si illi materiam quidem veram quodammodo subolfecerint, eam non integram Labori destinarunt, sed opus sunt aggressi in una saltem materiæ parte, nimirum vel aëreâ & volatili, vel terrestri & fixa. Aut rem tentarunt non in materia proxima seu propinqua, ad *Tincturam* commoda, sed in aliqua nimis remota, & in corpore fixiore, tractationi huic non adeò apta & obediente. Aut omiserunt unam vel alteram Enchirisin, cùm arduum hoc Opus poscat cautissimum ingenium, cautissimam manum. Aut si indefessæ illorum curiositati ac labori nihil erroris potuerit imputari, aliquando imperscrutabili Dei voluntate accidit, ut concepta spe excidant, nec obtineant, quod velint laborantes. Talia autem evenisse Viris in re medico-chymica alia supra laudem positis, confitentur partim publica horum scripta, partim querelæ & discursus Amicis concrediti.

Ad 2. repono argumentum; hoc non adeò evictæ esse veritatis; de genuinis enim *Tincturæ Universalis* Possessoribus, licet rarissimis, gloriari posse Orbem, & in specie seculum Nostrum, paulò

paulò inferiùs uno-plura convincent Exempla. Quamvis enim ii, quibus licet esse tam felicibus, non buccinis & tympanis soleant divulgare, qui sint; cùm oleat fastuosam ostentationem, contrafieturque piis veri Adepti moribus; nulla tamen inde est consequentia, Ergò nullus eam obtinet. Injuriam insuper mirum-quantum magnam inferimus Creaturæ Creatori, Argilla Figulo per hanc dubitationem, aut negationem, ac imminuimus Honorem è mirabilibus ipsius Operibus emergentem. A rei enim ignorantiâ ad rei negationem si aliquis argumentatur, crassissimam extorquet conclusionem. Sed hâc de Controversiâ circa finem capitis 4. videantur plura & prolixiora.

Audio hic ogganientem Sophistam quendam: Si *Tinctura Universalis* non tam apertè est tractanda, & communicanda, quomodo, quæsò, poterit cedere in Proximi emolumentum? quomodo sanitatem huic vel illi servabit integram? quomodo læsam restituet? Hôc modô omninò erit comparanda Thesauro abscondito, inutili. Verùm licet possessor non ostentatorio Agyrtarum ritu publice proponat ac propinet suam *Tincturam*, nihilominus humili & taciturnâ dexteritate plus poterit prodesse *Divino* Honori, ac commodo Proximi, quam centum fraudulenti Blaterones verbis sesquipedalibus, exsuccis tamen; vel etiam alii medicamentis ad minora à *Deo* conditis.

Ad hæc si Nostra Ars primiceria, uti aliæ frequenter & apertè exerceri à *Deo* permitteretur, & cuilibet indigne inhianti concrederetur, atque innotesceret, Hominum sane plurimi huic incumberent, jucundo fine, inter alia nimirum nummorum aucupio, capti & allecti; (Cum notum sit, quid non mortalia pectora cogat Auri sacra Fames,) Unde tamen varia in Animarum & Corporum Humanorum, perniciem certò forent metuenda absurda, incommoda, scandala.

Accedit, quod intempestiva hâc manifestatione temere sese exponerent Vitæ periculo; Qualem mihi retulit Venetiis celeberrimus Otto Tackenius, de aliquo non ignoti nominis: Ille enim adhuc Monachus, videt quendam è suis Confratribus plurimum Temporis impendere in labores chymicos secretos; hinc Ejusdem sibi familiaritatem magis magisque concilians, non desinit Eum fatigare querelis, quæstionibus, precibus, usque dum ipsi concrediderit, quod Thesaurum huncce incomparabilem possideat; ac transmutet Mercurium in copiosum verum aurum, sanetque paucissima *Pulveris* portiuncula morbos ab aliis desperate relictos. Per temporis spatiolum fraternam vel ingenuam colunt Amicitiam; postea vero infidus iste Frater Fratrem summè fidum extra Cœnobium occidit, surripiens ipsi secretissimum hocce secretum, detestabilis lucelli gratia. Sceleratus iste, abjecto Monachi Cucullo, Venetias petit, ibidem assumto Comitis Nomine pomposè vivit; minimè occultans, sed gloriose jactans, sese regiam hancce arrham obtinere.

Quid fit? Peregrinus quidam aliquot septimanis huic sese associat, stabilito per Potum Fraterno Amicitiæ Fœdere; post navicula, Gondolas ibi vocant, hic, stipatus aliquot ministris clanculùm armatis spaciatum educit illum solum in domum à Populi frequentiâ remotam, ibi in hæc erumpens verba: Mi Fratercule, scias, me esse Comitem celeberrimæ (quam nominabat) Familiæ, Belli injuriis ad incitas ita redactum. Cùm autem Sanguis generosus apud me hæreditaria quadam benignitate ebulliens, sub sordido & abjecto paupertatis pallio latitare amplius non valeat, per Fraterni Nostri Amoris Leges Te oro & obtestor, velis tantô pecuniæ numerô mihi succurrere, quantus sufficiet pro cogenda & colligenda Legione militari. Sine tuo autem incommodo poteris mihi gratificari, cùm juxta propria verba, *Tincturâ Universali* sis dotatus. Redhostimenti locô Tibi offero denuò officia mea usque ad sanguinis, imò Vitæ profusionem paratissima. Summè hinc perterritus iste Ostentator, & ponderans, quod tantis alterius gratiâ expensis faciendis propediem possit demonstrari Vacuum in suâ Crumenâ, præcipuè, cùm jamdum bona *Tincturæ* pars sit consumta, sine spe novæ parandæ, atque tales Fratres egeni facilè plures sint successuri, aureô ex hoc fonte Aquam vitæ gratis potaturi. Proinde omnes, quas invenire potest rationes profert, imprimis verò, quod modicum *Pulveris* tingentis sibi sit residuum, nec tam subitò recens parari possit. Ille verò, ubi res ipsa desideratur, verbis minimè contentus, monstrat occultata Famulorum arma, mortem minans Homini in Leges Amicitiæ tam perfidè peccanti, nisi citò suæ sit satisfacturus petitioni. Hic Vitâ sese periclitari videns, promittit, quamprimùm sese paraturum, quòd ille petierat, alibi autem id fieri non posse, nisi propriâ in domo. Consentit ille, adjunctis tamen putatitio Chysopœo custodibus semper lateralibus. Tingendi autem planè nescius hic Lucifuga sub tenebris nocturnis aliquando commodam arripiens occasionem, per supremam domûs contignationem irrumpens in domum adjacentem, fugâ Vitæ suæ consulit. Paulò aliis circumstantiis hanc describit Historiam Theobaldus ab *Hohelande*, Tract. de Alchymiæ difficultatibus, pag. 168. Aliudque huic non dissimile addit Exemplum, quod ibi legere, si libet, licet.

Ad 3. Argumentum regero, cùm è medicis Institutionibus infallibiliter constet, morbos à diversis oriri causis; ideò omninò illis diversa etiam opponenda esse remedia; nimirum, quando agitur de medicamentis particularibus, v. g. aut purgandi, aut adstringendi, humectandi aut siccandi qualitate præditis. Tales autem qualitates non quadrant, nec sunt extendendæ ad *Tincturam Universalem*; Hæc enim paratur è rebus primis & universalibus, ideoque singulari gaudet Harmoniâ & analogiâ cum Vitæ nostræ spiritibus ac Calidô innatô; Quod ab hâc Balsamicâ recenter imbutum Virtute, [uti præcedente capite jamdum dictum] modô Archæali & imperatorio corrigit, depurat, atque ejicit è massâ sanguineâ omne id, quod circulatoriam ejusdem quomodo-cunque turbat officinam; quemadmodum aqua paludosa in stagnô purificatur, & ab ulteriore corruptione præservatur, si aqua fluvialis limpida in eam derivatur.

Nec Me ferit objectio, quod pro hôc vel illô morbô tollendô requirantur purgantia, vomitoria, sudorifera, diuretica, calculos vel Menstruum pellentia, &c. qualis virtus, utpote in multis contraria, non potest subsistere in unô subjecto. *Archæus* enim noster non semper obtemperat in operatione medicamentis propinatis, licet talia juxta Methodi medendi Leges cautâ Medici experti Mente manuque offerantur. Notum enim est Practicis, nec Antagonistæ poterunt negare, post remedium saltem sanguinem purificans, & acidum Mensenterii

Mesenterii aut sanguinis præcipitans & edulcorans, (nonnulli Veterum vocitant Hepaticum, stomachicum, &c.) aliquando insequi vomitus, aliquando alvi fluxus, aliquando sudores, aliquando largam Urinæ excretionem. Nec raro post sumtum purgans, v. g. rhabarbarum, folia senæ, jalapium, &c. Cui Vis vomitoria à nullô Autorum est adscripta, insequi vomitûs; & vice versâ, sumtô vomitoriô succedere alvi fluorem; Nonnunquam etiam purgantia magis per vias urinarias, quâm per Guttur inferius expellenda expellunt. Et hoc fit ideò, quòd Natura Nostra noxium & molestum per vias sibi commodiores & proximiores expellere optimè ipsa noverit, quòd sagacitas Medici, qui Naturæ saltem est Minister minimè verò Dominus imperans, non semper penetrare valet.

Nihil heic dicam de illo, quòd hæc sarcinæ impuritatum in massa sanguinea ulterius ferendæ impatiens, sæpius criticas instituat sua sponte evacuationes, sine medicamentorum ope; sed propria in conservandam Microcosmi Rempublicam Providentiâ, sudores, vomitiones, diarrhœas, &c. non sine laudabili & manifesta euphoria, (Quamvis nonnulla Crisis fiat imperfecta, dum Natura cruditatibus nimium pressa conatur quidem expulsionem, sed debilitata oneri dejiciendo non sufficit.)

In specie verò respondeo, Non latere Chymiatros, imò nec invidos, eò deventum esse, & magis magisque eò pertingi adcurara Pyrotechniæ industria ac indefesso labore, ut ex *Antimonio*, *Mercurio*, aliisque rebus medicamentosis tam raræ efficaciæ parentur remedia, quorum virtus & modus operandi ad solum aliquod excretorium sese restringi neutiquam patiatur; sed operetur saltem vel roborando Balsamum vitalem; vel moderatè & lentè per insensilem transpirationem vel per diuresin, vel per sudorem, vel per vomitum, vel per Hæmorrhagias Narium, Uteri, Hæmorrhoidum, &c. materiam peccantem & superfluam exturbent, prout *Archæus* laudabili medicamenti energia adjutus eandem pro faciliore exturbatione reperit dispositam. Si itaque tales effectus producit calor innatus, vel suâ sponte, vel remediorum particularium ope quomodo, sis, eandem Virtutem denegare quis audebit, vel jure valebit *Tincturæ Universali*, utpote cujus penetrabilis excellentia & extraordinarius juvandi modus reliqua omnia multis parasangis superat?

Sanatio adfectuum externorum, v. g. Luxationum, Fracturarum, &c. propriè & immediatè à nullô medicamentorum internorum peti potest; Cum talia ab externis, v. g. fasciis, ligamentis, Emplastris, &c. suam topicam expectent atque accipiant medelam; nihilominus mediatè consolidationem & restitutionem omnino maturat *Tinctura* Nostra, dum Spiritus Terrore, Hæmorrhagiis, dolore, vigiliis, aliisque accidentibus dissipatos renovat, atque ita simul inflammationes, gangrænam, &c. arcet, ac ab his corpus præservat.

IV. Argumenti quarti, quasi *Tinctura Universalis* frustraneam redderet creationem, & operationes aliarum rerum medicamentosarum, nulla plane est consequentia.

Cûm enim imperscrutabile & sapientissimum Consilium *Divinum* per tot ac tot Secula è millenis Hominum millibus oppido paucissimos illius beaverit cognitione, propter plerorumque indignitatem, aut propter abusum præcavendum, aut, ut *Deus* per plures Creaturarum ac remediorum è triplici Regno, animali, minerali, vegetabili ortorum diversissimorum diversitates Nos [itidem mirabile Suarum Manuum opus] in majorem rapiat admirationem, ac Pietatis addat stimulum, aliasque ob causas Nobis incognitas, nihil planè aut parum decedet Honori reliquarum rerum medicamentosarum. Potuisset quidem omnipotens Vitæ & Sanitatis Autor, (qui est miraculosus in operibus suis,) vel morbos plane à Nobis arcere, vel unicô saltem Majestatico FIAT morbosum omne tollere; Potuisset, dico; sed ita Ipsi non placuit; ut cum devoto Ecclesiæ Patre loquar.

Sic sacrarum Literarum manuductione novimus, mirandum *Orbis Conditorem* pro ineffabilis misericordiæ beneplacito Populo suo Israëlitico non uno, sed diversis modis tam in re medica, quam militari, aliisque auxilium præstitisse. Medicorum Primas, *Christus* ipse sanavit diversis modis, aliquando unico verbo, & quidem ægrum invisens, uti Matth. 8. v. 31. Marc. 2. v. 12. Joh. 5. v. 28. vel non invisens, uti Matth. 8. v. 13. & 16. & cap. 15. v. 28. Aliquando tangens, v. g. Matth. 8. v. 3. & 14. vel sine tactu, Matth. 9. v. 6. Luc. 17. v. 17. Visum cœcis restituit nunc sine remediis v. g Matth. 9. v. 30. nunc mediantibus remediis, Marc. 18. v. 25. vel Johann. 19. v. 12. Regis *Hiskiæ* Carbunculo jussit imponi Ficus pro maturatione, per *Esaiam*, cap. 38. v. 21. *Naëmannum*, Imperatorem exercitus Syriaci, leprosum septies jussit lavari in Jordano *Elisæus*, 2. Reg. 5. 14. *Moyses* corrigebat amaritiem Aquarum in Deserto injectione Ligni à *Deô* edoctus, Exodi, 15. v. 25. *Petrus* & *Johannes* uno verbo mandarunt claudo nato, ut ambularet, Pedibus officium suum subitò & perfectè facientibus, Actor. 3. v. 6. Econtra permisit *Deus* Noster imperscrutabilis, ut cuncta scripta auro contra cara de rebus naturalibus & medicamentorum facultatibus [quæ singulari è revelatione consignaverat Regum Sapientissimus *Salomon*,] jamdum perierint, maximo Posterorum cordolio & detrimento, quorum arcanam & amplissimam cognitionem à Cedro Libani usque ad Hyssopum parietis Huic soli (post Ipsum verò nulli,) detexerat. Idem, qui variis modis sanavit, & per ministros sanare suos jussit, diversimodè etiam percussit Populi sui Hostes; sic in Castris Assyriorum unica nocte unicus Angelus necuit centum octoginta quinque millia Militum. Non dissimilis strages facta in Primogenitis Ægypti, Exodi, Cap 13. v. 15. Ut *Josua* cladem inferret magis cruentam, Sol & Luna supernaturaliter subsistere jubebantur, *Josua* cap. 10. v. 12. Per solum *Davidem* mediante *Goliatho* cæso, fugabantur *Philistæi*. 1. Sam. 17. v. 49. Mediante calliditate *Judithæ* & per mortem *Holofernis* Exercitus totus Assyriorum, Libr. Judith. cap. 13. Sæpius obviam ire Hostibus, & pugnare jussit omnem Exercitum Israëliticum; aliquando verò selegit saltem aliquot centum, uti videre est libr. Judic. cap. 7. v. 7. Non minus variis sane modis distribuit sua dona Idem Deus suis Ministris; Tam facile enim potuisset *Moysi* Linguæ balbutientis difficultatem prætendenti; Exodi, cap. 4. v. 10. hoc vitium corrigere, atque Apostolos docuit Linguis incognitis & peregrinis loqui; uti patescit ex Actor. 2. v. 6.

Ex dictis abunde clarescere judico, infinitam Potentiam *Divinam* non debere adeò restringi, quasi unico saltem remedio Nobis opitulari velit, aut

aut possit; sed potius eandem modis innumeris sanitati ac Saluti Humanæ invigilare pro gratioso suo Beneplacito.

Supersunt adhuc variæ rationes, præcipue Galenicorum & Philosophorum, non exsuccæ quidem, nec omninò enerves; Cùm autem illi viri clarissimi in Chymiâ practicâ non sint versati; Sed dicta ratiocinia fundârint super falsâ Hypothesi, nimirum veram & genuinam *Tincturæ* Nostræ materiam ignorantes, datô hôc unô absurdô, successivè sequuntur plura, ut proinde contra Principia negantes, nec intelligentes non sit disputandum; Cùm Labores chymicos ulnâ Philosophicâ speculativâ & theoreticâ emetiri, non simul consideratâ ipsâ Chymicorum Praxi, sit absurdum. Medicina enim, & Ejusdem Filia Chymia duobus incedit cruribus,Ratione & Experientiâ; adeoque dicta ratiocinia Brevitatis studiô heic lubens prætereo.

Progrederer nunc, remotis contradicentium argumentis ad ulteriorem Scopi mei dilucidationem, & *Tincturæ Universalis* existentiæ demonstrationem. Verùm acerrimus sese adhuc offert Alchymico-Mastix Antagonista, speciosarum objectionum armaturâ formidabilis; hactenus omnibus ipsi contrarium sentientibus solô ferè nomine horribilis; *Kircherus* ille est; Athanasius, dico, Kircherus, qui Nomen, quô in sacrô Baptismate fuit insignitus, ab immortalitate, frustrâ sibi esse impositum, neutiquam passus est.

Quantum enim Lucis laboriosa suâ dexteritate, & rarô ingenii acumine accenderit pluribus Scientiis currente hôc Seculô, novit non tam Nostra Europa, quàm integer Orbis. Ille uti plurima alia, ita etiam Rem Physicam concernentia adcuratè ruminavit, & subtili Philosophiâ ventilavit, uti patescit tum è variis ejusdem scriptis, tum præcipuè è Mundô Subterraneô. Ibi, Tomô secundô, in Fodinas metallicas descendens, postea quoque ingreditur Chymicorum Laboratoria; aggrediturque multifariè Chymiam practicam; in specie verò Libri 2. Sectione 1. 2. 3. 4. &c. In Alchymiam vehementer invehitur, ac *Lapidis Philosophici* realem existentiam simplicissimè negat, Metallorumque transmutationem πὺξ καὶ λὰξ impugnat. Quamvis enim primò placidum sese rerum Alchymicarum Ventilatorem promittat, dum Sect. 2. cap. 1. p. m. 250. ita disserit: *Ego quid sentiam, eô quô par est candore, aperiam. Quod dum facio, non cum Pseudochymicastris \rudi & illiteratô Hominum Genere, sed cum Philosophis mihi negotium esse, sibi Lector persuadeat.* Et ibidem, paulo inferiùs: *Nos media incedentes viâ, neque Chrysopœiæ impossibilitatem, neque etiam eô modô, id fieri, quo Alchymistæ illud produci posse existimant, asserimus.* Attamen in sequentibus Capitibus, priorum dictorum quasi oblitus, Bile sibi commotâ, non contra solos Pseudochymicastros insurgit; sed in genere pro plenariè annihilandâ Alchymiæ possibilitate, semper & ubique omnes movet lapides, Ejusdemque Cultores vocitat Impostores,Agyrtas, scelestos, maleferiatos; (& ut paucis omnia,) Impietatis & Improbatis Eos accusat.

Proinde non immeritò irritatus quidam ingenuus Artis Filius, Salomonem *de Blavvenstein* sese nominat in Interpellatione pro *Lapide Philosophorum*; ut & Johannes *Zvvölferus* in Mantissâ Spagyricâ Pharmacop. Regiæ adnexâ part. 1. capit. 1. pag. m. 324. sequ. cum aliis, emissa negationum Spicula in sinum ipsi retorserunt. Et quamvis hactenus neque *Kircherus* ipse, neque alius, quantum mihi quidem constat, horum responsionibus ulteriori contradictione sese opponere fuerit ausus; Nihilominùs placet hisce nonnulla addere; neutiquam quidem litigandi, multò minùs Virum Summum calumniandi animô; Tanta enim illius sunt merita in rem Literariam, & in specie quoque in illam Philosophiæ partem, quæ ad Physicam, & Medicinæ Fundamenta spectat, ut, quam diu Orbis erit, ille jure meritò Athanasius fuerit nominandus; sed saltem pro veritate magis magisque eliciendâ, difficilibus, materiæ hujus intricatæ nodis solvendis, & pro salvandô antiquô Chymiæ Honore. Cùm *Kircherus* inter Antagonistas potior sit, quàm decies mille aliorum, ut Israëlitici Populi verba de *Davide* mutuer; & Ipse è pluribus serio collegerit,clariùs diduxerit, atque amplificaverit argumenta contraria.

Primo itaque dico: Orbi literato est notissimum, Ex hujus Viri incomparabilis Cerebro prodiisse plura scripta Philosophico-theoretica Lucernam olentia, quam ex Equo Trojano Viros callidos armatosque; tanta enim hæc sunt numerô, tanta sunt pondere, ut unius Hominis ingenium fere non sufficiat huic oneri ferendo. (Nihil dicam de pluribus gravioribus, quæ procul dubio severæ Ordinis sui Leges in rebus Theologicis Ipsum præstâre jusserint; & quantum temporis sibi sumserint sacra officia.

Stante hôc, sequitur,huic operationibus Chymicis manum decenter admovere non licuisse, neque in Chymia practica adeò versatum esse potuisse, neque necessariam Autorum talium Lectionem ipsi fuisse familiarem. Veluti quidem Scripta Ejusdem superius adducta de Alchymia abunde illud demonstrant, & ipsa hoc dubium solvunt. v.g. dum ex Arnoldo *Villanovano*, item è Bernhardo *Trevisano* duas facit Personas, Nominibus & Cognominibus Eorum aliquoties interponendo alios Authores; Cùm tamen Chymia unum saltem Arnoldum Villanovanum, & unum Bernhardum Trevisanum noverit. Propterea quamvis ille vir summus in Disciplinis thoreticis & speculativis, Invidia ipsa etiam teste supremum fere ascenderit Scientiæ culmen, neutiquam tamen inde sequitur, Eundem quoque in Practicis, præcipue in hac re extraordinarie ardua decisivam posse ferre sententiam; Cùm hæc toto Cœlo, ac tota Terra differant, & curiosa Laboratoriorum Chymicorum inventa non obediant mensuræ ad ulnam Philosophicam;Ut nihil dicam de immissione falcis in alienam Messem,vel quòd ne Sutor ultra Crepidam.

II. Inter *Kircheriana* argumenta hoc videtur præ reliquis plus roboris præ se ferre: E fundamentis, inquit ille, Philosophicis firmissimo innititur fulcro, nullam speciem posse mutari in aliam; v. g. Homo non potest degenerare in Bovem, Bos in Caprum, Gallus in Turdum, Carpio in Lucium, &c. Ergo nec Cuprum, nec Mercurius, nec aliæ Metallorum species, utpote jamdum perfectæ poterunt mutari in Aurum & Argentum.

Sed respondeo, concedendo quidem, Species Animalium, & similium summè perfectorum neutiquam posse converti in aliam; Hæc tamen ad alia omnia sese minimè extendi patiuntur; Transmutationem enim in animali & vegetabili Regnis esse possibilem, plurima apud varios Autores evincunt Exempla; sufficiat mihi verò solus *Kircherus* ipse, qui Tomo 2. dicti Mundi Subterranei Libr. 12. *de Panspermia rerum*, in Sectionis primæ & secundæ

secundæ capitibus hinc inde amplè differit, quomodo è Semine Universali & mirifica plasticæ Virtutis efficacia, nascantur & mutentur alia in alia, v. g. Bombyx, aliæque Erucæ in Papiliones, &c. imò, quod majus quomodo Regnorum etiam diversitas hanc inversionem admittat, v. g. quod Insecta transeant in Herbas, & hæ in Insecta, & hæc quidem vel per opus Naturæ vel per Opus Artis. In specie vero Sectionis 3. cap. 4. de Emphyteutica vel insititia Arte, (Pfropfen/) p m. 385. in hac erumpit verba: *Sunt res nonnullæ adeò è Naturæ quadam similitudine sibi amicæ, ita consonæ, ut mox una alteri applicita in mutuum consortium ruant, & sese miris amicitiæ Legibus amplexentur.* Huc usque *Kircherus.*

Norunt enim Dendrophili, Arborum fere omnium, imò etiam Sylvestrium naturam obedire Artis expellentis Furcæ, nec uspiam recurrere; (contra dicterii *Horatiani* probatam in aliis veritatem,) sed assumere surculi insiti qualitates; Etiamsi non unius [v. g. Pyri in Pyrum,] sed diversæ sint speciei, v. g. Mali surculus commodè & curiosè inseritur in cydonium, Pyrus in morum, &c. *Idem* in opere allegato, Libr. 8. sect. 2. itidem uti latè, ita adcuratè describit Homines, Bruta, Arbores, Plantas aliaque innumera, mediante succo lapidifico vel facultate petrifica in Lapides esse conversos, vel putrefactos, quorum Exempla ubivis jam sunt obvia. Ibid Libri 10. sect. 4. cap. 6. inquit: *Consentiunt Metalla cum variis Lapidibus.* Et paulò post: *Cuncta Metalla Argentum vivum in Amicitiam receperunt, quia lubentissime omnibus copulatur.* Et ulterius: *Imò inter ipsa Metalla Sympathia & Antipathia observatur.*

Si igitur jam prolata *Kircheriana* veritati sunt consona, uti sanè sunt, quotidianæ Experientiæ & Autopsiæ Testimonio; nimirum, si Insecta jamdum perfecta mutantur in volatilia; Si Insecta degenerant in Herbas & vice versa; Si Surculus insitus Arbori perfectæ suas innatas suffuratur constanter qualitates Si res perfectæ quælibet è triplici Regno ad petrificationem sunt aptæ; Si inter metalla observatur Sympathia, &c. sane non video, quomodo rebus metallicis deneganda sit transmutationis possibilitas. Cum metalla homogeneis constent principiis, ac inter sese differant saltem gradu, vel secundum majus & minus: proinde jure hæreditariæ analogiæ unum alteri, præcipuè ab Arte adjutum, radios suos illustriores poterit communicare, ut ita dicta metallorum imperfectorum transmutatio non tam proprie sit vocanda vera transmutatio, sed potius maturatio & exaltatio.

Quamvis enim Anima & Vita metallis & mineralibus propriè non competat, veluti Regno Animali & vegetabili; tamen uti nec viva, ita quoque nec mortua appellari poterunt, ceu loquitur aquilizans *Sperlingius*, Synops. Physicæ Libr. 6. cap 4. Sed analogum, & inter hæc quasi medium possident; cum crescant, augeantur, &c.

Sed mei non est scopi alibi dicta heic repetere, uti aliquoties monui; Cum igitur jamdum huic Controversiæ à variis sit satisfactum, adeoque ad Eosdem Lectorem remitto. In specie verò Eundem descendere jubeo ad Joh. *Tackii* Chrysogoniam animalem & mineralem, Petr. Johan. *Fabrum*, Panchymici Libr. 3 cap. 5. p. m. 369. & cap. 6. p. m. 370. II. *Becheri* Physicam Subterraneam, Ejusque Supplementum.

Verùm quid molestus sum benevolo Lectori rationibus adducendis, vel has apud alios quærendis, cùm pro me militet pluribus jam nota Autopsia, & rerum omnium Magistra, Experientia? Unicum enim solidum Experimentum practicum plus habet ponderis, quàm centum rationes Philosophicæ speculativæ, licet acutissimæ; propterea etiam Chymiatri non inconcinnè audiunt Philosophi per ignem.

III. Ut impiam, mendacem, & absurdam ostendat Alchymiam *Kircherus*, Lib. 11. Sectio 2. cap. 5. ulteriùs ita contra Tincturæ augmentationem insurgit: [ut ampla Ejus verba contraham,] *Iuxta Alchymistarum assertiones pars una Lapidis primâ vice tingere, vel imperfecti metalli mutare potest centum partes; Si denuò solvas vel imbibas, convertit mille partes; tertia vice transit in decies mille; quartùm verò in centies mille partes; & sic porrò, si adscenderis, in duodecimâ projectione poteris convertere centum milliones millionum; aut si Oceanus consisteret locò Aquæ è Mercuriò, posset exaltari in Aurum & Argentum; vel totus etiam Mundus Aurò posset obduci.* Ex inde concludit, *ipsos Pueros, mulierculas, & infimam Plebem stulta maleferiatorum Alchymistarum machinamenta, promissa & nugamenta videre, & irridere posse.*

Verum enim verò, Fateor quidem, me Testem Autopten non esse hujuscemodi multiplicationis, nec ex ore aliorum de hâc mihi singularia multa constare; Tamen cum possibilitatem & existentiam *Tincturæ* credere cogamur Viris variis probatæ Pietatis; probatæ Eruditionis, veluti mox secutura evincent, in medio relinquo, aliorumque arbitrio trado, an dicta multiplicatio pro verâ sit habenda, nec ne; Tres tamen è Neotericis (de Veteribus pluribus taceo,) adduco Testes, in qualis Trigæ ore veritatem consistere, aliàs ab omnibus conceditur, nimirum Heinric. *Kunrath*, in Amphitheat. p. m. 206. Autorem *Tumbæ Semiramidis*, cap. 9. p. m. 94. & Joh. Frid. *Helvetium*, qui Tract. Vitulus aureus insignitô circa finem Historiæ refert, sese post novam additionem Lunæ ad Aurum nuper mutatum infusione aliquoties expertum esse hancce multiplicationem.

Quibus hoc saltem addo, *Kircherum* hôc in locô concludere magis Philosophicè, quàm Christianè, Bile procul dubiô spiritibus Capitis præter solitum imperante.

Omniscius enim Cardiognostes nulli hoc Magnale concredit, qui avaritiam, arrogantiam, similesque nefarios abusûs pro fine Laborum suorum habet, aut qui Mundum vult inaurare, aureosque Montes in debili suô Cerebellô exstruit; sed saltem iis, qui tacitâ Animi tranquillitate, & piâ devotione hoc Secretum *Divino* Honori, Animæ propriæ saluti, & Proximi emolumento destinant. Aut si eô ipsô quâcunque ratione fuerit potitus improbus quispiam, non tamen diu eum id possidere patitur *Divina Majestas*; veluti paulò inferiùs ampliùs dilucidabitur. Proinde absurdam hujus argumenti vanitatem Antagonistis Nostris in sinum refundimus; cùm illud ideò suâ sponte corruat & evanescat; & ut intentiones ab impietate & improbitate oriundas priùs removeant, antequam Mentem, crenam, aut manum admoveant operibus Chymicis *Tincturæ* Nostræ, amicè & Christianè rogitamus.

IV. Cæterùm, quæ producit multiplicia & varia variè congesta ratiocinia, nimirum, quòd materiam & operationes occultent & describant variis nominibus alienis, & difficilibus allegoriis, hoc

hoc vitiô adeò illis, quibuscunque ita libuerit, non erit vertendum; Si enim Hieroglyphicis, & variis Metaphoricis locutionibus uti licet in aliis Scientiis, quomodo in hâc summi momenti arte poterit esse adeò absurdum, & Sarcasmô dignum? Quòd item dissentiant plurimùm Alchymici, ratione Nominis, ratione materiæ elaborandæ, ratione modi præparandi, hæc possibilitatem tamen non infringunt, sed difficultatem Laborum saltem arguunt, quam ambabus manibus concedo.

Ne una quidem facilè poterit mihi nominari Disciplina, quæ non scateat variè contrariantium & disceptantium dissidiis. Do instantiam: In Religione Christianâ maximus est inter Theologos de variis dissensus, minimè tamen inde concludere licet, ergo non datur Christianismus? vel, ut specialiùs loquar de Theologiâ Romano-Catholicorum; *Kircherus* vix, & ne vix quidem mihi concedet hoc Argumentum: Inter *Franciscanorum* & *Dominicanorum* Ordines irreconciliabile diu vixit dissidium, plures item alii Ordines non adeò consentiunt *Societati Iesu*, neque hæc illis; *Sorbona* item *Parisiensis* sæpiùs contradicit Decretis *Papalibus*; Ergò non datur *Ecclesia* Romano-Catholica!

V. Nec vehementius Nos feriunt Exempla adducta, quòd nonnulli pro genuinis *Tincturæ* Possessoribus olim habiti, fuerint Homines impii, scelerati, impostores. Præter illud enim, quod producta testimonia pleraque quasi invitè & coactè suum deponant Symbolum, aut sint ab invidis proposita, aut insufficientia; Etiam in contrarium plures & firmiores possunt prodire Testes, non solum è Veteribus; sed & præcipue è Nostro Seculo probatæ fidei Viri. Adeoque demirari satis nequeo, quomodo vir hic vere religiosus (uti Ejusdem Conversatio & Scripta testatum eunt,) & Philosophus consummatæ Eruditionis passus fuerit, ut in hac re tantus Bilis fervor ipsi in sanguinem adscenderet, & dum in specie de abusu voluerit-debuerit loqui, in genere summè venenata injuriarum spicula emiserit contra hoc studium, quod excoluerunt, suosque Medicos & Chymicos excolere jusserunt, & adhuc jubent plurimi Imperatores, Reges, Principes, & alii tam verè pii ac probi, quam verè literati.

Dolemus ipsi, & mirum-quantum dolemus infelicem Divinæ Artis sortem, quod tantus numerus muscarum & papilionum vagantium splendorem Solaris hujus Luminis radiantem turbaverit, & adhuc turbet! Sed veluti proprias comburunt ipsi alas, & postea ipsis ridiculum murem enixis de Partu suo dolendum est; ita stolidi horum conatus & abominanda fraudulentia neutiquam poterit converti in Viros bonos omnes, pro Candore suo ac Talenti concrediti pondere Naturalia rimantes-mirantes.

A particulari enim ad universale institutam argumentationem nullo valore gaudere, novit optimè Vir acutissimus. Idem enim vix subscribet huic conclusioni: Jesuitæ Anno 1594. ob malos mores *Galliâ*, & Anno 1606. Dominio *Reipublicæ Venetæ* sunt expulsi omnes. Ergo Jesuitæ quilibet sunt impii, scelesti, fraudulenti. Petrus *Iarrichius*, Jesuitici Ordinis olim miles veteranus peculiari Tractatu, Anno 1665. & 1676. impresso in 12. describit specialibus exemplis, & additis Nominibus majora inter Homines cognita fere omnia Scelera esse perpetrata in Provincia Guienna Galliæ in tribus Societatis Jesu Collegiis ibi nominatis. An igitur Jesuitæ omnes sint impii, scelesti, fraudulenti? Ventilatis nunc dissentientium opinionibus & rationibus, progredior ad demonstrandam *Tincturæ* possibilitatem. Cùm autem antea dixerim, Medicinam & ejus Filiam, Pyrotechniam, duobus inniti fulcris, Ratione nimirum, & Experientia, propterea curioso eadem ostendere Lectori, ante omnia erit commodum & consultum.

Rationem primò quod attinet, cum *Tinctura Universalis* præparetur è rebus primis & universalibus, ac principiis rerum omnium Macrocosmicis generalibus, Cœli atque Astrorum influentia imprægnatis, è quarum dispositione vegetatio & interitus, Vita & mors Macrocosmi, ac omnium Sublimatum dependet, sequitur omnino, Eandem per genuinas Artis Enchirises curiose tractatam, ac secreta Chymiatri dexteritate, diuturna Patientia ac sudore resolutam, circulatam, atque ad perfectionem deductam modò etiam universali, aliisque remediis majore integram Corporum Nostrorum sanitatem conservare, morbis sese opponere, iisque sufficientem suppeditare medelam; nec minus Metallorum imperfectorum exaltationem & maturationem præstare posse, idque ob singularem Harmoniam atque sympathicam anologiam, quam Spiritus vitales Nostri cum *Tincturâ Universali* & Ejusdem Materiâ ex quâ mutuò inter se habent.

Quamdiu enim stabit, (veluti à prima Creatione firma stetit) nec infringi poterit analogia & consensus Cœlestium & Sublunarium; quamdiu *Superius* erit sicut *Inferius*, & *Inferius* sicuti *Superius*; Quamdiu Harmonia Macro- & Microcosmi durabit inconcussa, tamdiu etiam, invita Invidia, utilissimis Veritatis suæ radiis coruscabit *Tinctura* Nostra, ac negantium, dubitantiumque nubeculas dissipabit. Cum multi, Viri quoque summe sagaces, tam difficulter sibi persuaderi patiantur, quod ægritudines omnes unico remedio sint sanabiles, ii fortassis animum eò facilius mutabunt, si certo respectu præsupponam *Tincturæ Universali* morbum universalem, nimirum Spirituum Sanguinis impuritatem. Pro horum enim laudabili vel vitiosa dispositione Massa Sanguinea aut decenter aut illegitime absolvit & perficit suum circulum, Partibusque Corporis singularis necessaria advehit, à quô dependet Nobis Sanitas aut Morbus, Vita aut mors. Quemadmodum enim è *Cornu Cervi* paro remedium sudoriferum, è *Colocynthide* purgans, è *Manna* laxans, ex *Absinthio* stomachicum, è *Castoreo* nervinum, &c. juxta qualitates unicuique rei medicamentosæ à *Protoplasta* miracolose impressas: Ita quoque è *Tincturæ* materia legitime incomparabile affunditur Oleum Lampadi ignis Vitalis, quô Spiritûs Cordis suppressi in actum ducuntur, recenter illustrantur & recreantur; Illustrati verò & recreati Virtute balsamicâ Massam sanguineam imbuunt ac renovant; hinc acceptô necessariô pabulô quodlibet membrum ritè suô fungitur Officio pro conservandâ Microscomi œconomiâ, internæ Partium dissensiones præcaventur, aut præsentes abrogantur.

Quemadmodum *vinum*, unum idemque, uno eôdemque modô, tempore ac dosi excessivè & largiùs haustum pro uniuscujusque Potatoris Complexione, & *Archæi* dispositione Spiritûs magis movet, & exaltat ita, ut *Sempronius* reddatur iracundus, imò furibundus, ut vel ipsi *Turcarum Imperatori* Mortem minetur; *Cajus* verò fiat timidus, & ove placidior; *Mevius* imbibat somnolentiam

nolentiam ac stupiditatem; *Titius* in Venerem ruens fit Taurus; *Sejus* canat ac saltet lætitiâ turgidus; *Sulpitius* verò tristis lacrymetur, &c.

Ac veluti Idem *Vinum* in doliô per legitimam culturam, & decentem additionem modicæ *Vini* particulæ, utpote, sibi analogæ pluribus Annis in statu suô naturali, imò meliorescente, potest sustentari; & si in vappam ex incuriâ, aliisque circumstantiis vult degenerare, per eandem Oenosophi periti manum industriam pristinus illi redditur vigor ut desideratum suum C. O. S. cuilibet ostendere valeat. Plura huc pertinentia videantur circa finem Capitis præcedentis.

Eôdem modô *Tinctura Universalis* in Regnô vegetabili & minerali suas exserit, & communicat vires creatis omnibus, nutrimentum, depurationem & vigorem ipsis subministrans.

Verùm, cur aucupo Lectoris Assensum auxiliô Rationum, cùm pro me militet rerum omnium Magistra, Experientia? Cur Oculorum aciem fatigo in inquirendis Nodi hujus Gordii extremitatibus, cùm pro hoc solvendô & extricandô in promptu sit gladius *Alexandri Magni*; cùm publicè attestetur ipsissima, cui nemo sanorum refragatur, Autopsia? Unicum enim saltem Experimentum è practicâ Laboratoriorum Chymicorum Philosophiâ depromtum vel centum rationibus Philosophiæ speculativæ rubore suffundendis & enervandis, *Helmontii* elogiô, sufficit. Ne autem curioso Lectori tenuem meam opinionem obtrudere arguar, prodeant è pluribus nonnulli probatæ autoritatis Viri pro me locuturi; Quorum Verbis fide Nostrâ dignissimis pro firmiore declaratione subjungam postea variorum quoque Historias. Et cum Antiquorum aliàs semper reverenter habitorum Testimonia quibusdam videantur suspecta, (quasi cariem aut situm contraheret immutabilis & firmissima Veritas) de his jam non controvertam, cùm copia horum larga & varietas mihi suppetat; sed sepositis illis substituam Seculi nostri Autores, quorum gloriosa Fama indelebilis, attestatumque irreprehensibile in recenti Nobis memoria adhuc hæret; Et quidem non modò Chymicos; Sed & Philosophos speculativos, Medicos Galenicos; imò Theologos, & Politicos. Ubi priùs moneo, unius vel alterius quidem verba saltem loqui de *Metallorum Transmutatione*; sensum verò contextûs indigitare *Viam Universalem*; cùm insuper è Viâ aliquâ Particulari, quàm vocant, tam arduus & dives effectus minimè sit sperandus; nec non, quod jucundior sit sermo institutus de confectione Auri, quàm de aliquâ re medicamentosâ; Poterunt autem consuli post varios alios, prolixè de operationibus medicinalibus differentes *Helmontius*, Johan. *Tackius*, &c. Inter Testes

I. Primus esto *Sperlingius*, ipsius Philosophiæ speculativæ Lumen, qui institutionum Physicar. Libri 6. cap. 7. Quæst. 1. p. m. 1096. ita hâc de re effatur: *Reclamare Experientiæ, & imperitorum confidere ratiunculis, nefas est; Nulla autoritas valet scribentibus adversus Experimenta; Experimenta autem talia passim reperire est. Et quamvis sit res plena difficultatum & periculorum, tamen difficilia pulchra. Si quæ Fraudes etiam hic occurrant, non Arti; sed Impostoribus adscribantur.* Idem sequenti Quæst. 2. p. m. 1100. *Sensum dimittere in iis, quæ sensibus manifesta sunt, & rationem quærere, infirmitatem intellectus esse*, meritò statuit cum *Aristotele*, Libr. 8. *Physicor.*

II. Coruscans Climatis Septentrionalis Phosphorus, Caspar *Bartholinus*, Physic. special. part. 4. c. 2. p. m. 356. *Metalla varia* inquit, *in Aurum mutari posse, miror peritiores negare; Cùm oculatus ipse Testis esse possim, & plures Experientiæ apud varios occurrant. Cùm ridiculæ sint objectiones dubitantium contra Sensus & Experientiam.*

III. Martinus *Delrio*, (celeberrimus Societatis *Kircherianæ* Socius,) Disquis. Magicar. Libr. 1. cap. 5. Quæstion. 1. section 4. p. m. 71. sic loquitur: *Quia tot hac de re sunt narrationes diversorum, videtur procacis Animi & perfrictæ frontis, nulli credere.* Et pag. seq. *multos Ego commemoravi, qui non Chymici tantùm; sed & Medici & Iuris Consulti gravissimi, testantur; rem ipsam factam exhibuisse. Et hodiè nominare possem quos novi, Viros graves, in dignitate positos & Deum timentes, qui de se ipsis idem confitentur. Quos mentiri, vel imposturis, aut præstigiis, aut dæmoniacis artibus uti, nunquam in animum meum possim inducere, & sint injuriosi Viris honestissimis, qui queant, id suspicari.* Quid adhæc ConFratris Tui doctissimi & celeberrimi verba reponis clarissime *Kirchere?*

IV. Robertus *Fluddius*, Tract. de Summô Bonô, p. m. 23. ita loqui amat: *Quæ major est deliratio & vecordia, quam eam declinare, & pro nihilo habere scientiam, in qua nil olfecerint, nec Naturam, nec Naturæ Majestatem, nec proprietates agnoverint. An omnes fuere stulti, Viri eruditissimi, non solum plures Ethnici; sed & Thomas Aquinas, Picus Mirandulanus, Rogerius Baco, Raim. Lullius, Arnoldus Villanovanus, Jodocus Greverus, Basilius Valentinus, Georgius Ripleus, Morienus, Bernh. Trevisanus, Richardus Anglicus, Nortanus? &c.*

V. Heinr. *Salmuth*, in Notis ad Guid. *Pancirolli* Nova Reperta, Libri. 2. Titul. 7. de Alchym. p. 147. *Adeo clara Veritatis hujus lux est, ut & ex ipsis Adversariis aliqui eam non diffiteantur.*

Et paulò post: *Cur tot præstantes Viri diversarum Gentium, tot tamque præclara de hac Arte edidissent Volumina? An in nugis suæ Famæ & Gloriæ præsidium quærebant? Sunt Ægyptii, sunt Arabes, sunt Chaldei, Germani, Hispani, Angli, &c. quos quis enumeret? Agricola Eorum, & numerum & Studium admiratur, quamvis transmutationis Adversarius.* Et pag. 148. *Laurentius Ventura, Libr. de Arte Chymica, gloriatur se 250. Volumina Chymica in nobilem Bibliothecam (Heidelbergensem,) Illustrissimi Comitis Palatini intulisse, & præter illa adhuc quinquaginta alia habere. In Judiciis, ubi de Censu, de Capite, de Fama agitur, duobus aut tribus Testibus credendum est: Et ita difficiles sumus erga Viros tot doctissimos, tot integerrimos, quorum Scripta prostant propter paucorum ratiunculas, quibus toties responsum est. Plura & ampliora videantur apud ipsum Autorem.*

VI. Cornelius *Martini* Philosophiæ Profess. in Acad. Julia, In Analysi Logic. cap. 8. inquit: *Ego de hujus Artis veritate aut falsitate nihil apud Vos commentabor, neque eam asserere volo neque tamen tot tamque præstantibus Viris, (inter quos sunt doctissimi Philosophi, Iuris-Consulti, Medici, etiam Theologi, nec-non Viri Principes, qui Libris editis sanctè affirmant, se oculis suis vidisse, & manibus non tantùm palpâsse; sed & confecisse transmutationem unius Metalli in aliud,) Ego fidem derogare debeo; hoc enim mihi videtur esse imprudentis; non Philosophiæ Studiosi.*

VII. Franc. Osvv. *Grems*, Arbor. integr. & ruin. Hominis Libr. 3. cap. 3. p. m. 491. *Nihil interest*, inquit:

inquit: *licet nonnulli sint qui dicant, se nullos vidisse, qui Aurum è Plumbo, & Medicinam universalem confecerint; Nam ii ipsi, dum optant videre sine labore, sine merito, Arcanorum Scientia intuitiva digni non sunt; Unde Deo & Artifici nihil derogant quamvis non credant. Uti enim verissimum est, quod ipse Helmontius fatetur, inter centum vel mille artifices vix unum esse, qui arcanis potiatur, ita nec mirum est, quod rarissima hæc Avis ob oculos Noctuarum haud circumvolitet. Sed permittente Deo condignæ sunt Arcanorum revelationes studentibus, laborantibus, & Deum timentibus; Dii enim laboribus vendunt omnia.*

VIII. Joh. *Schröderus* vel ob solam elaborationem Pharmacopœiæ Medico-Chymicæ æterna Fama, & Vita æterna dignissimus, in diversis dicti operis locis adcuratè de *Tincturæ Universalis* Materia & præparatione disserit; adducam unicum Testimonium è Libri 3. cap. 19. p.m. 361. ubi de vero & genuino *Auro potabili* (cujus præparationem capite sexto proponam,) ita sentit: *Illam Metallorum separationem contra multorum Experientias hinc inde adnotatas impossibilem statuere pertinacium potius est, quam Virorum cordatorum; quinimo non modo cuidam ex amicis meis; sed & mihi Sors favit, ut oleum rubicundissimum aquæ supernatans ex auro elicuerimus.* Et pag. 366. jam prolata verba denuo recitat, addens: *Id quod repeto, ne de certitudine dubites.*

IX. Quamvis Viri hujus ingenui autoritas apud omnes, quibus Ejusdem Vita & Scripta sunt cognita, invidorum & contradicentium negativam facile elidat & eludat, nihilominus ex superfluo addo, Serenissimum quendam *Hassiæ Landgravium è Domo Homburgica* Mihi asseverasse, quod dictum *Auri Oleum Schröderianum* ipse præparari curaverit; & bonô effectu usus eôdem fuerit; Hoc simul addens, præparationem dicti olei requirere manum Pyrotechni adcuratam, & indefessam, & parcissimam saltem portiunculam longo labore obtineri potuisse.

X. Modo dictis consona affert Petrus *Borellus*, Observat. Medico-Physic. Cent. I Observat. 6. *Multis inquiens, exantlatis laboribus & vigiliis in arcanis Naturæ perquirendis secretum pro Auro solvendo tandem nactus sum; id est, Menstruum benignum amicè Aurum intra paucas horas solvens, & sine fumo, imò sine igne quoque dissolutum potest ad naturam Salis & Olei reduci: Hujus effectus miraculosi vires in morbis pertinacibus mirati sumus, &c.* Quamvis quidem *Tinctura Universalis* & Aurum in verum Oleum modo inferiùs dicendo resolutum, non sint plane unum & idem; tamen Veritatis salvandæ gratia horum Testimonia hîc conjungo, quod ambo prodeant è *Via Universali*, ambo item in re medicamentosâ incomparabilis sint Virtutis & ambo æqualiter à non-expertis & invidis existere negentur.

XI. Heinr. *Kunrath*, in Amphitheatrô introduct. in Figur. 3. Thes. 1. p. m. 291. ita testatur: *Lapidem Philosophorum Experientia, rerum omnium etiam sola sufficiens Magistra infallibiliter attestatur; cui refragari nonne esset plusquam stultum? Hunc ab aliis tamen præparatum virtuosè efficacem vidit Pontifex Romanus, Cæsarea Majestas, viderunt & Reges Orbis Terrarum non pauci, viderunt Romani Imperii Electores nonnulli, viderunt Principes, Comites, Barones, Nobiles, Doctores &c. Sciens loquor; Hos omnes cito Testes; Tu Physicochymico-Mastix Eos interroga in subsidium Veritatis, Veritatis amantes; rem ita sese habere testabuntur libentes.*

Quoniam itaque ob modò allegatam tantorum Testium Autoritatem quasi auribus percipio, assensum Virorum ingenuorum, & video Invidorum ruborem, pergo nunc ad ipsas aliquot Neotericorum relationes Historicas.

I. Agmen ducat Philosophus per Ignem, id est, neque solis rationibus speculativis, neque solis operationibus experimentalibus fidens, sed ea prudenter uniens *Helmontius*; hic tractatum in Operibus suis, Arbor vitæ insignitum, ita exorditur: *Cogor credere, Lapidem aurificum & argentificum esse; quin distinctis vicibus manu meâ unius grani pulveris super aliquot mille grana Argenti vivi ferventis projectionem feci, adstante multorum coronâ, nostri omnium cum titillante admiratione. Negotium in Igne successit, prout Libri promittunt.*

Et paulò pôst: *Dabat mihi fortè semigranum illius pulveris & inde unciæ novem & tres quadrantes Argenti vivi sunt transmutatæ. Illud Aurum autem mihi dedit Vir peregrinus, unius Vesperi Amicus. Utcunque ergò Lapis Philosophorum sit reverâ in Rerum Naturâ, &c.* Idem in dissert. Vita Æterna inscriptâ eadem confirmat: *Lapidem Chrysopœiæ vidi aliquoties, meisq; contrectavi manibus. Erat enim coloris, qualis croco in suô pulvere, ponderosus tamen, & micans, instar vitri pulverati. Datus mihi fuit semel quadrans unius grani; Granum autem voco sexagesimam partem unius drachmæ.*

Hunc ergò quadrantem unius grani, chartæ involutum, projeci super uncias octo Argenti vivi fervidi in crucibulô; & confestim totum Hydrargyrum cum aliquantô rumore stetit à fluxu congelatumq; resedit, instar offæ flavæ. Post fusionem autem ejus stante folle repertæ fuere unciæ octo Auri purissimi, granis undecim minùs. Itaq; unicum granum illius pulveris transmutasset in Aurum optimum Argenti vivi partes 19186. Inter Terrena ergò reperitur præfatus pulvis, quodammodo similis, qui ferè infinitum Metallum impurum transmutat in Aurum optimum, Sibiq; uniendo, ab ærugine, rubigine, carie, & morte defendit, ac velut immortale facit, &c. Similia ferè repetit & inculcat Tractatu, quem inscribit, demonstratur Thesis, p.m. 534. thesi 58. Et Tractatu, Potestas Medicaminum, Thesi 65. circa Finem.

II. *Helmontium* insequitur Joh. *Zwölferus*, Vir de Re Medico-Chymico-Pharmaceutica egregiè meritus; Hic in Mantissa Spagyrica Pharmacopœiæ suæ Regiæ adnexa, Part. 1. cap. 1. p. m. 328. sequu. acutissimi aliàs *Kircheri* de *Tinctura Universali* incredulitatem nervose impugnans, vel potius expugnans addit: *Si tanti Viri reverentia apud Rever. P. Kircherum pondus non habeat, incredulus sim, si plures adducam, quos possem & vellem. Tamen priusquam finem faciam, adjiciam è Penu Austriaca, aut potius glorioso Ærario magnum & augustum Chrysopœiæ Tributum, quod olim ter felix Cæsarum, Ferdinandus III. Sanctissimæ memoriæ Princeps, perenni Gloria & Fama, ad aram Appollinis suspendit Trophæum; & est Numisma conflatum Auro purissimo, minime sophistico; cujus adcuratam delineationem æri incisam ibi proponit.* Uni illius Faciei fuit impressa Efficies Hominis, Capite Soli radios spargenti similis, manu dextra cytharam Apollinis, & sinistra Virgam serpentiferam Mercurii tenens; pedibus vero adnexas Mercuriales alas gerens, cum inscriptione:

DIVINA METAMORPHOSIS, EXHIBITA PRAGÆ XV. JANUAR. ANNO MDC. XLVIII. IN PRÆSENTIA SAC. CÆS. MAJESTAT. FERDINANDI III.

Altera varò Facies ostendebat verba sequentia.

RARIS HÆC UT HOMINIBUS NOTA EST ARS,

ARS, ITA RARO IN LUCEM PRODIT. LAUDETUR DEUS IN ÆTERNUM, QUI PARTEM INFINITÆ SUÆ SCIENTIÆ ABJECTISSIMIS SUIS CREATURIS COMMUNICAT. *Dictum Numisma constat ex Auro, quod è Vulgari Mercurio vivo tinctum fuit, cujus Libras tres integras ipse* FERDINANDUS III. *Imperator gloriosæ memoriæ manu propria in libras duas & dimidiam Auri puri, beneficio unius grani Tincturæ Philosophorum transmutavit. Fuißent quidem integræ tres libræ Mercurii transmutatæ, nisi tingenda Mercurii massa semilibra illa proportionem Tincturæ superâsset.*

Neque hic locum habent infidæ multorum retorsiones, fuisse magnum hunc Monarcham, ab Imperatore quopiam illicio quodam inescatum, supposito quopiam Auro ad majora aucupanda.

Exulent procul indignæ ejusmodi naniæ Viro probrosæ, Cadere hoc in Principem tam circumspectum, & Seculi nostri Salomonem non potuit; utpote qui technas, & mille gyros & anfractus ejusmodi Tenebrionum & Pseudo-alchymicorum ex asse perspectos habuit, quibus obviavit, ut veritatem & abdita Naturæ erueret.

Quare huic veritati propugnandæ non immoror; Sed L. B. perpendere volo, ac subducere calculum, facta Hypothesi, quod si unum granum Libras duas cum dimidia tingat, hæ autem duæ libræ cum dimidia contineant grana 16470. *quod tum quoque una pars Tincturæ totidem, hoc est,* 16470. *Mercurii tingendo tranmutet,*

Addo confirmationis loco, quod hæc metamorphosis & Metallorum Transmutatio jam Temporibus Magni Rudolphi sæpius fuit celebrata; quod in Germania notissimum. Unde FERDINANDUS III. *hoc Numisma in tantum redamavit, ut illud consueto Aulæ Thesauro magnifico adjungi passus non fuerit; sed secretissimo & Conclavis sui Scriniolo incluserit, nullo aut paucis arbitris. Unde accidit, quod, cum recentissime Ego apud Sacratissimam Majestatem* LEOPOLDUM I. *per Aulicum Thesaurarium, Nobiliss. Dn. Ioh. Ladner, hujus rarissimi Numismatis, ac verè Thesauri mentionem fecissem, neque Sacratissimus Cæsar, neque Thesaurarius hujus notitiam, ac copiam habere perhibuerint usque dum, me humillime instante, Clementissimus Imperator in secretissima arcula reperit, mihique ad* 14. *dierum spatium ut domi meæ æri incidendum custodirem, clementissime concessit.*

Exhibuit autem hoc granum Tincturæ FERDINANDO III. *Vir quidam Nobilis, cognomentô Richthausen, quem deinde ad Baronis fastigium erexit propriô motu Sacra Majestas, & Domini de Chaos Titulô insignivit. Per hunc utpote Amicum olim singularissimum & mihi unius & alterius unciæ obrizi, & ex Mercurio tincti Auri copia obtigit; uti de facto tanquam pretiosum Thesaurum Mibi servo & recondo.* Dictum Dominum de Chaos Tincturam non ipsum elaborasse; sed aliunde accepisse constat.

III. Joh. *Tackius*, Archiater Hasso-Darmstadinus, & Professor Primarius in Academia Giessena, in Chrysogon. Animali & Minerali. p. 2. inter alia hæc profert: *Multi Chrysogoniæ Scientiam tanquam impossibilem, indigne & præter meritum calumniantur, contra virorum in Naturæ mysteriis enutritorum Autopsiam, & manualem operationem absque omni fraude & impostura.* Et pag. 3. *Nam Divina Metamorphosis Divo Imperat.* FERDINANDO III. *Pragæ* 15. *Ianuar.* 1648. *exhibita, hodieque Eminentissimi Electoris Moguntini Autopsia omnium fictas contra Veritatem rationes plane convincunt & destruunt.* Ibid. & pag. 4. post varia Exempla recentia adducta addit: *Sufficiat memori illa recolere mente, quod Serenissimus Princeps ac Dominus meus ex liberali donatione Eminentiss. Electoris, & Archi-Episcopi Moguntini adhuc in delitiis habeat Frustrum Auri, coram oculis Dn. Electoris factum. Qui enim tantorum Virorum, & tot diversarum Gentium consensui non credit, ille neque rationibus credet, neque vel ipsa Experientia se victum fatebitur, dum ille sibi soli complacens, nil, nisi quod ipse scit & facit, rectum, justumque & Veritati Consonum profitebitur.*

Et Johann-Joachimus *Becherus* in Oedipo Chymico Tit. 7. p. 185. testatur idem: *Tot extant, inquit, de Artis certitudine præclara argumenta, ut prorsus cæcum & insipidum esse oporteat, qui ejus veritatem neget; Taceo reliquorum Seculorum Historias, quorum nullum est, quod non argumentis veritatem hujus Artis concernentibus plenum sit; placuit unam è multis hujus Nostri Seculi demonstrationem Pragæ in præsentia P. D.* FERDINANDI III. *Imperatoris exhibitam, ærique incisam hic apponere; Lustro abhinc eadem Persona, quæ Pragæ, etiam hic Moguntiæ, in præsentia Eminentissimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum, in sat magna quantitate præstitit, cujus Aurum etiamnum reservatum, & hujus loci Monetæ Præfectus, qui è tali Auro ducatos excudit, testis esse potest.* Idem aliis exemplis hoc confirmat Supplem. in Physic. Subterran. c. 5. p. 84. 85.

IV. Johan. Frider. *Helvetius*, Sereniss. Principis Auraici Archiater, & indefessus Naturalium scrutator, (qui in Amphitheatrô Physiognomiæ Medicô suô, ut & in Diribitorio Medicô dedicatione finitâ curiosè Se ipsum subscribit & vocat Philosophiæ & Medicinæ semper Studiosum) Historiam memoriâ dignam describit in Tractatu, Vitulus Aureus, inscriptô; Relata Ejusdem proponam, cùm liber in paucorum sit manibus, contractiùs tamen: *Anno* 1666. *die* 27. *Decembr. in ædibus meis me invisebat Vir plane incognitus, Persona honesta pariter gravitate, atque seria comitatus autoritate, plebejo amictus habitu, ratione sermonis, gestuum & Staturæ Batavo-septentrionalis, (* Nord-Holländer: *) ratione verò Ætatis quadragenario similis. Finita salutationis comitate, referebat, sese amore in Artem Chymiatricam jamdiu Amicitiam meam desiderasse, præcipuè, cum legerit nonnullos meos Tractatus, ibique dubitantem de Arcani Philosophici Veritate meam mentem perceperit. Hâc occasione ex me quærebat, annon credere possim, in rerum Natura adhuc in quodam loco dari tale magnum Mysterium, cujus beneficio Medicus morbos omnes valeat universaliter curare, nisi æger jam laboret defectu vel Pulmonis, vel Hepatis, vel similis nobilis Membri principalis? Mihi respondenti, me nunquam talem Adeptum offendere potuisse, licet plura de Rei & Artis Veritate legerim; & simul quærenti, num ipse sit Medicus? regerebat negando, sed sese Fusorem Orichalci profitebatur, atque jam inde ab ineunte Vita sua Ætate teneriore ex Amico suo multa visu rara cognovisse, & cumprimis rationem eliciendi per ignis torturam Arcana Medica è Metallis; Et hujus causa se etiamnum esse amatorem scientiæ prænobilis medicinalis. Post varios sermones deprompsit è marsupio pyxidem eburneam, in qua cõtinebat tria ponderosa fragmenta grandiuscula, parvam juglandem fere æquantia, quæ coloris erant vitrei, subpallidi, sulphurei, quibus adhærebant interiores squamæ crucibuli, in quo liquefactâ fuerat hæc nobilissima substantia, quippe cujus*

æstimatio fortasse ad vinginti Auri Tonnas foret excretura. Post haustos varios ex hoc Ore Philosophico discursus notabiles, de miraculosa operatione Lapidis tam quoad Corpus humanum, quàm quoad Metalla, quærebam, cur præsens hic Lapis Philosophicus colore sit imbutus sulphureo, cum alias legissem, Lapides Philosophorum esse condecoratos colore rubinuto, purpureo? Ad quod breviter: Mi Domine hoc nihil facit ad rem; hæc enim materia est satis matura. Porro me ipsum deprecante, ut pro præmio, memoriaque sempiterna mihi donare vellet frustulum pyxidi inclusæ Materiæ in forma seminis Coriandri; abnuebat, respondens: O, minimè; hoc enim mihi non est licitum, etiamsi tot ducatorum aureorum velles refundere mihi, quot capere posset tota hæc Tua Camera, idque non propter Materiæ pretium; sed propter aliam quandam consequentiam. Hinc à me statim petebat frustulum optimæ Monetæ aureæ, atque interim pallium suum, & Tunicam pastoritiam deponebat, nec non Thoracem aperiebat, sub cujus indusio in serico linteo viridi gerebat quinque magnas pendentes Taleolas aureas, complentes magnitudinem interioris spatii Orbis stannei; ubi inter conferendum respectu coloris & flexibilitatis inter ipsius Aurum & meum maxima elucebat differentia. Istis autem Laminis ille stylo ferreo, sequentia inscripserat: Priori: Amen! Sanctus, Sanctus, Sanctus est Dominus Deus Noster; omnia plena sunt ipsius gloria! Leo. Libra. Alteri: Iehovæ mirabilis Sapientia mirifica! Facta Ego sum die 26. Augusti. Anno 1666. Tertiæ: ☉. ☿. ☽. Mirabilis Deus, Natura, Arsque Spagyrica nil faciunt frustra. Quartæ: Sacersancte Spiritus! Halleluja! Phy Diabolo! Ne loquere de Deo absque Lumine. Amen. Quintæ: Æterno, Invisibili, Trinuni, solum-sapienti, omnium optimo & omnipotenti Deorum Deo, Sancto, Sancto, Sancto Gubernatori meritò laudando.

Mihi porrò instanti, undenam obtinuisset omnium maximam hanc Mundi Sapientiam, regerebat: Accepi hæc mysteria ab Amicô extraneô, qui aliquot diebus in domô meâ pernoctans, se ideò huc venisse asseverabat, ut mihi Phylochymico varia artificia detegeret, v.g. Quomodo è Saxis & Crystallis pulcherrimi conficiantur Lapides, multò pulchriores Rubinis, Sapphiris, & id genus aliis, quomodo Martis crocus unicô Horæ quadrante parandus, ut subitô sedet Dysenteriam pestilentialem. Item in vitrum aquâ pluviali plenum immiscuit perpusillam pulveris albissimi quantitatem, quod Potionis sapiebat saporem Lactis dulcis; hujus haustuli dimidium mihi propinabat, unde videbar evasisse valde hilaris. Iubebat idem, ut cistam plumbeam pluvialem è pariete depromerem, & in olla nova liquarem, hinc Artifex plumbo fluenti injiciebat modicum pulveris flavi, & aucto aliquantisper igne effudit ex olla in culina super lapides Aurum optimum. Hujus frustri Aurei cape, inquiebat, decimam sextam partem, & tibi reserva pro memoria; reliquas quindecim partes autem cura distribui Pauperibus. Tandem etiam me docuit hanc ipsam Artem Divinam.

Meus his Hospes, pergit Helvetius, *aliquot petitionibus non subscribens, abiit, promittens reditum elapsis tribus septimanis; hac tamen protestationis Lege, si ipsi tunc licitum foret, nec interdictum. Finito dicto tempore gratus hic Hospes promissis stetit, & post longam dissertationem magis Theologicam quam Medicochymicam asseverabat, quod hoc Mysterium spectaret non nisi ad magnificandam solùm Dei gloriosissimi Famam dulcissimam, & quod Hominum paucissimi cogitarent, quomodo sese per sua opera tanto Deo condigne sacrificarent, ac si fuisset Pastor Ecclesiæ.*

Post longas & largas Preces meas dabat mihi frustulum æquans magnitudinem seminis raparum dicens: Accipe de maximo Mundi Thesauro, quem paucissimi Regum magnorumque Principum videre potuerunt. Cum postea petierim majusculam portionem, cum tantillum minimi frustuli non sufficeret forte pro tingendis plumbi aliquot granis. Tunc datam mihi antea particulam Pollicis sui ungue dissectam dimidiam Igni injiciebat, alteram mihi reddebat, eandem sufficere dicens, atque illâ plusquam unciam semis plumbi posse transmutari in Aurum. Simulque crastino die rediturum, ac projectionem præstiturum promittebat, si ipse non prohiberetur. Verùm, postquam ipsum uno & altero die frustra expectaveram, drachmas sex plumbi in crucibulo fluere curavi: simulatque plumbum liquefactum fuerit, injectus globulus cereus pulverem tingentem continens, qui globulus cum sibilo & flatuositate in crucibulo bene obturato ita perficit operationem, ut intra Horæ quadrantem tota plumbi massa fuerit transmutata in Aurum. Hoc Plumbum Lapidi Philosophorum mixtum & in Igne liquefactum pulcherrimum monstravit colorem viridissimum; simulatque in poculum fusorium effuderim, colorem acceperat ad instar sanguinis; sed postquam refrixerit, optimi Auri colore splendescebat. Cum adstantibus summe consternatus, currebam ad Aurifabrum, qui decenter, & rigorosè id examinans pro Aurô obryzô proclamabat, & sese mihi pro quâlibet hujus unciâ quinquaginta Florenos soluturum promittebat.

Fama rarissimum hoc præstigium subitò per Urbem portante, die sequente curiositas plures Viros nobilissimos ad ædes meas compellebat, qui visô illô, quod plures Reges non viderunt, petebant, ut denuò examini apud Aurifabrum subjicerem; quô aliquoties factô, semper eandem reperiebamus Veritatem; & cùm particulam argenti addi curâssem, nunquam-non aliqualis Auri multiplicatio, vel additi argenti in Aurum transmutatio successit. Modò dictum Aurum Ego adhuc possideo; quisnam autem fuerit ille Elias Artista, aut ubi jam degat, nôrit DEUS. Ampliora videsis, apud Authorem ipsum, *Helvetium*, qui similes transmutationes paulò ante à *Küfflerô*, & *Grilliô* factas aliaque varia curiosa ad Arcani hujus dilucidationem facientia proponit.

V. Johannes *Rist*, Theologus Holsatus, ob Hymnos Angelicos, variaque alia Scripta curiosa Literato Orbi non incognitus, in opusculô, quod omnium nobilissimam *Mundi* stultitiam inscribit, duas producit Historias *Tincturæ Universali* realiter demonstrandæ multum Lucis accendentes; Cùm autem satis amplè easdem describat, contraham paulò relationem*: Retulit mihi*, inquit. pag. 243. *Mag. Anthonius Buscherus, concionator Aulicus Oldenburgicus, Vir ob Vitæ Pietatem, Doctrinæ puritatem, Arcanorumque naturalium scrutationem memoriâ dignissimus, Virum-Theologum eximium, adfinitate sibi junctum devotas ad DEUM O. M. & serias ablegâsse Preces, ut ipsi detegeret, è qua materia pretiosissimus ille Thesaurus Philosophorum conficeretur. Satisfecit gratiosus Polarcha devotæ hujus petitioni; hinc erogatis ab uno & altero Principum sumptibus sub Favonio Divino laborem est aggressus, & Mentis vigilantis, manusque indefessæ dexteritate eum eò perduxit; ut ultima manus operi propediem fuerit imponenda, pluresque confluxerint aliunde curiosi, miraculosas operis figuras, colores, &c. admirantes, stupentes. Sed Liberi hujus Viri ingenui expendentes, quantum Honoris fastigium sint ascensuri, quantum-quantum Divitiarum ipsis*

ipsis sit accessurum, per hoc brevi ad colophonem deductum Parentis opus, Triumphum ante Victoriam canebant; aliis enim spretis intempestivè nimis & fastuosè gloriabantur, quomodo pomposam & delicatam velint vivere Vitam, vix aliter ac opulentus iste, quem depingit sanctus Lucas, cap. 16.

Verum enim verò, justissimus rerum omnium Iudex non permisit, ut regale hoc donum ad abusum dejiceretur, hinc Parentem subitaneo & periculoso percussit morbo, qui deplorans pravos Familiæ suæ mores, & quod Cœlesti hoc munere seipsam redderet indignam miserabiliter dolens, ad plures abiit. Hoc sepulto, sepulti simul quasi erant ad tempus hujus arcani labores. Postea verò illi, qui impensas suppeditarunt Laboratori, consultum judicabant, arduum hoc opus concredere Viro in operationibus Chymicis ingenuè exercitato; sed res è voto non ita succedebat; Nemo enim audebat admovere manum tantæ rei, de cujus præcedente laborandi aut tractandi methodo sibi nil constabat specialius. Proinde Pulverem hancce rubicundum aut potius auricolorem, ut & Oleum & liquorem rubiniformem partim commiserunt fidelitati docti & conscientiosi cujusdam Chymiatri, qui in sanandis morbis aliàs desperatis & insanabilibus miraculosa edidit sæpius specimina, hæc tamen ut plurimum tacitè, inscia Famæ divulgantis buccina. Bona autem Thesauri hujus pretiosi pars ab Hæredibus ludicris ludicrè fuit pro vili pretio divendita pluribus, & quidem illis, qui quid possident, non intellexerunt. Magnus tamen quidam Consiliarius Ducalis arrepta Pulveris portiuncula, laborem denuo suscipi curavit, & inde Venere, Iove & Saturno in verum Aurum transmutatis, incredibiles sibi comparavit, suisque moriens reliquit Hæredibus Divitias.

VI. Laudatus *Ristius* lib. cit. pag. 255. modo dictæ aliam subjungit Historiam non minùs memorabilem: *Familiaritate*, inquit, *usus sum Viri cujusdam præcipui, leges, quibus Christiani sumus, accuratissime observantis, Hic mihi sæpius retulit, sese diuturno tempore Deum seriis Precibus fatigasse, Ut ad cognitionem materiæ Lapidis Philosophici pertingere valeret. Subscribit tandem Cœlum Voto Ipsius, hoc detegit Amico suo intimo; & quomodo res sit tractanda, deliberant; Concludunt tandem laborem securius institui extra Urbem pro evitanda sinistra Zoilorum, & Sciolorum Censura; hinc in Sylva exstruunt vile tuguriolum, & operario Chymico perito rem committunt, sub alternante tamen directione dictorum Amicorum.*

Opere sub manibus feliciter succedente, sæpius non sine stupore, & summa miraculosi Creatoris admiratione adspexerunt colores pulcherrimos ab aliis ample depictos, quos in Vitro transcurrit Materia, sub cauto moderati Ignis regimine, & patienti Manus dexteritate. Cognoscentes tandem, Tincturæ absolutionem, aut perfectionem instare; cucurbitam cautè aperiunt & quasi attoniti, nec sine decenti gratiarum actione adcuratius adspiciunt, quod hactenus per transennam viderunt, Opus mirabile, quod tantus-tantus Artistarum numerus conspicere frustra optavit, & adhuc optat; & concludunt, dictam materiam perfectam, post quatuor dies pro usibus desideratissimis medicamentoso-metallicis sese exempturos.

Inter mille hæc gaudia, inter mille hos Triumphos paululum discedunt à Laboratorio, Vitro primùm legitimè munito & clauso, de arcanissimo hoc Arcano deliberaturi, ac Deo gratioso gratias acturi relicto ibidem solo Laboratoris Famulo. Hic lætis Sermonibus Suorum Dominorum de instante tam pingui præda non minùs turgidus factus, suo in Cerebello quoque sibi aureos montes fabricatur, iisque absentibus pro augenda animi recreatione Cucurbitam aperit, denuo Thesaurum captivum diu adspicit, Oculos pascit, atque ob inde Sibi Suisque secuturam felicitatem sui oblitus, obliviscitur plane Vitrum claudere; hinc Aer frigidus violenter & copiose intrans, illud vel in mille particulas divellit, & quidem tanto sonitu & fragore, ut modo abeuntes Directores crederent quasi dimidia Sylva horribili Tonitru ac Fulmine pessundaretur.

Hinc Terrore maximo alas pedibus adnectente advolant, reperiunt Famulum extra portam tugurioli jacentem quasi mortuum, domum vero (illo prius refocillato,) ingressi, tam magnus & intolerabilis splendor occurrit oculis, ut quasi obcœcati per tempus fuerint; apparuitque tota Domus interioris Facies, quasi Auro purissimo crasse fuisset obducta. Relata autem revera ita contigisse, sanctissimè mihi aliquoties adfirmavit; Rarum insuper hoc spectaculum diebus sequentibus à plurimis aliis adductis & adcurrentibus ita fuit visum. Reliquias hujus præter omnem expectationem erepti spolii parcissime corraserunt, è parietibus, tecto, area domicilii, mundârunt usuique caute reservarunt. Testatur laudatus Ristius, hac Tinctura mirabiles, & tantum non incredibiles operationes esse exhibitas, tum in proprio suo Corpore enervato, tum variis aliis ægrotis pedem unum jamdum in Charontis cymba habentibus per dictum Amicum illius possessorem; speciales Historiàs videsis, apud Authorem.

VII. Johan. *Kunkelius*, Chymicus secretus Sereniss. Electoris Saxoniæ, in observationibus de salibus fixis & volatilibus, Aurô potabili, &c. c. 7. inquit: *Cæterùm facilè credo, dari tale Medicamentum, quod Corpus Humanum sanet; an autem idem debeat esse,* [nimirum quòd Metalla transmutet,] *nescio. Neque jam aliquid dicam de Theophrasto qui plures Homines sanasse dicitur; ut & Metalla; hic enim, præter Lapidem suum aliis etiam usus est remediis. Sed jam adducam saltem 1. Exemplum Serenissimi Electoris Saxoniæ, Augusti, beatiss. memoriæ, & Serenissima Ejusdem Uxoris, qui Lapidem quadruplici modô per quinque Annos obtinuerunt, exceptis particularibus, quorum minimum tinxit* 1604. *partes. 2. Exemplum Serenissimi Filii Ejusdem, Christiani I. beatissima memoriæ, qui itidem per quinquennium post obitum Parentis nobile hoc Domum Dei possedit.*

VIII. Inveterata est apud plures opinio, Serenissimam *Rempublicam Venetam* callere & possidere Chrysopœiam. Proinde inter varios discursus quæsivi è Medicô celeberrimô, Ottone *Tackenio*, ibidem vivens ut certiorem me redderet, de hujus rei Veritate; Hic subridens respondebat: Quamvis arcana status Nostri mihi peregrino non omnia possint esse cognita & detecta; nihilominùs de hâc re valdè dubito; potiùs credens, illius Chrysopœiam consistere in prudenti Reipublicæ totiusque Status Gubernatione; cùm nemo sine insigni admiratione considerare & intueri valeat, quàm extraordinariâ Sapientiâ, & sagaci dexteritate ad Clavum Regiminis sedeat Magistratus. Aliàs etiam minimè fuissent sufficientes [si quidem *Divinam* Omnipotentiam & directionem exceperimus:] tolerandæ diuturnæ virulenti Belli Turcici truculentiæ, sumtibusque contra hoc erogandis. Non tamen nego, nonnullos ex ipsis quoque Venetis dictam opinionem de *Tinctura* possessione præteritô tempore fovisse, cui fenestram aperuit fortasse casus quidam Trasonicus; & narrabat mihi sequentem Historiam: unde & *Tinctura* Nostræ Veritas & Exhibitoris summa audacia simul patescit: *Paucis ab hinc annis, inquiebat, comparere*

comparere jubebar in plenò consessu Nostri Ducis, totiusque Senatûs magni. Cum autem optimè norim, simile mandatum nemini fieri sine prægnante causa, ideò de hac mirari & rimari satis non poteram. Ex Me debitò tempore comparente publicè ita quærebatur: An Tu intelligis Aurum conficere? Ad quæ subridens Ego reponebam: Serenissime Dux, Patres Patriæ Serenissimi, de possessione specialissimi hujus Doni Divini minimè gloriari possum; nihilominus non nego, me esse insignem Philochymicum, cum è Chymiæ cultura & cognitione maximus accrescat Arti Medicæ, quam profiteor, splendor.

Porro quærebatur, an possem cognoscere, num pulvis pro aurifico habitus, sit genuinus, an verò falsus? Ad quæ Ego; me non latere signa, quæ à pluribus Autoribus pro Tincturæ notitia prodantur; proinde nullum fore dubium, quin facile sit cognoscibilis. Ad hæc porrigebatur Mihi portio Pulveris cineritium colorem præ se ferentis, adnexis his verbis: Superioribus Annis vixit in Nostra hac Urbe Comes quidam extraneus satis splendide; Ut autem eo honestiorem viveret Vitam, conciliavit sibi nonnullorum è Nostratibus Nobilibus, imo Senatoribus Amicitiam, Quibus non solum fassus est aperte, quod calleat Chrysopœiam; sed & in nonnullorum præsentia ignobiliora Metalla in Aurum verum mutavit. Pro majore sibi fama & gloria comparanda Serenissim. Senatui dono dedit hunc, quem vides, Pulverem, quò eodem maximam auri quantitatem possint conficere pro lubitu. Ut autem, illa consumpta commodo Publico porro consulere valerent, dedit simul modum, præparandi dictum Pulverem adjecta in Scheda scriptum.

Antecessores Nostri tunc Temporis large utentes incomparabili Pacis Auro, ac inde Republica summe florente, de alio Auro conficiendo jure merito non erant solliciti: Iam vero truculento isto Turcico Bello Thesauros publicos exhauriente, ac aurea Pace orbati alium in Terra Aurum quærere cogimur. Ego adcurata Oculorum trutina ponderans Pulverem exhibitum, respondi: Vereor, Serenissima Patrum conscriptorum Corona, ut desideratum præstet effectum Pulvis præsens; Cum facies Ejusdem externa signa ab aliis definita non ostendat; Hinc curo per Ministrum citò afferri aliquot carbones ignitos, quibus super vitri portiuncula imposui dicti Pulveris modicum; sed hoc incalescens, uti debebat, non fluebat; propterea Pulverem hunc esse Opus Mentis & manus fraudulentæ, publice indigitavi. Iubeor posthac inspicere & ventilare descriptionem Processus; Verum primo quasi intuitu video, hunce Processum esse Aristotelis, Chymici, qui describitur in Theatri Chymici volum 3. p. 100. His perceptis, mirari satis non poterant omnes mecum Hominis audacissimam temeritatem.

Aperuit mihi simul laudatus *Tackenius*, malefeiatum istum Ostentatorem fuisse *Bragadinum*, qui alteri quidam Possessori veram *Tincturam* surripuerat. Cùm autem non didicerit postea cautius mercari; sed porro alis Icaricis alibi justo altiora petierit; paulo pòst consumpto Pulvere verè tingente, corniculæ hujus Æsopicæ fraus detecta; hinc non immeritò Bavariæ Elector ipsum jussit exaltari, atque evadere in Literam longam.

IX. Dum olim exteras aliquot regiones visitare constitueram, pro scopo meo primario (nimirum, ut uterer erudita conversatione Medicorum & Chymicorum hinc illinc celebrium,) eò felicius & facilius obtinendo Patronus meus inæstimabilis, celeberrimus ille Professor & Practicus Lipsiensium, D. Jo. *Michaelis* intentionem meam egregie juvabat Literis ad varios commendatitiis. Horum in numero continebatur quidam Chymiater primicerius & incomparabilis, νῦν ἐν ἁγίοις, [Nomen hujus, & cuinam fuerit à Consiliis Medicis, ob diversas rationes prægnantes hic reticeo,] Post varias sermocinationes vere doctas in hæc erumpebat verba: Ego Me nunc non immerito Seniorem Chymiatrorum jactare possum, cum per quinquaginta, & quod excurrit, Annos eandem excoluerim Artem. Postquam enim Annis aliquot sedulam Medicinæ & Chymiæ in Academiis & Praxi Medica navaveram operam, fui constitutus Archiater Magnæ hujus Domus, (quæ est una è præcipuis Europæ; clarius eam nominare non licet,) simulque constitutus Director Laborum Chymicorum secretorum, quorum processus à majoribus hæreditariè acceperat.

Commodissima potitus hac occasione, adcurate & gnaviter in Naturæ penetralia penetravi (Sumtus enim & Amanuenses pro lubitu mihi semper suppeditabantur;) & ita non solùm varia rara inveni medicamenta, ac Mineralium qualitates egregie sum scrutatus; sed etiam,

Post varios casus, post tot discrimina rerum,

ac post plurimum Annorum meditationes atque Labores vix tolerabiles, licuit mihi esse tam *beato*, ut aquisiverim veram *Philosophorum Tincturam*, in puncto qua medico, qua transmutatorio, Veterum requisitis respondente. Dum ultimam imponebam manum Labori huic desideratissimo eumque post unius & alterius saltem diei digestionem absolvere decreveram, me accedit Chymicus quidam, tenui vestitus habitu, ac pauperculo Ciniflone similis: honestæ tamen faciei, [Lingua & mores eum Germanum esse prodebant,] qui sese nominis mei in re Chymica famositate irritatum, pro nonnullis colloquiis Chymicis instituendis, huc accessisse, referebat. Discursus successivè instituti evincebant, hunc in arcanis veræ & purioris Chymiæ plurimum profecisse, ut sic non parum mirarer, sub sordido hoc pallio, vel Veste latitare tam raram Sapientiam; donec ad eam tandem deveniremus familiaritatem, quò mihi fateretur, sese *Lapidem Philosophicum* possidere; extrahebatque è sacculo scattulam hujus 2. ferè drachmas continentem, monstrabatque Ejus qualitates in ægris periculose decumbentibus, & in Metallis impurioribus mirum quantum efficaces. Et hic *Pulvis* meo erat tam similis, quasi in uno Laboratorio, imò in uno vitro simul fuissent præparati.

Cœterum Vitam Vir dictus vivebat summe devotam & humilem, sermonibusque suis ut plurimum immiscebat, actiones nostras omnes, ac præcipue tales labores arduos esse instituendos in promovendam Nominis Divini gloriam, ac pauperum solatium, abususque horum summe vitandos.

Una vice ipsi memorabam, Dominum meum valde mihi indignaturum esse, nisi Hospitis hujus, uti rarissimi, ita gratissimi præsentiam Ipsi patefacerem, cùm sit summe curiosus. Quamvis autem meus hic Hospes me dehortaretur, quippe qui Vitam in silentio & spe piè & quasi solitariè, Deo & Proximo inserviendo deberet consumere; non verò in Aulæ splendore, ac apud Magnates, Mundique Proceres tumultuose vivere; nihilominus ipso invito accessi Dominum meum, &

Quis novus hic nostris successerit adibus Hospes

detexi. Dominus meus, ut sibi ipsum adducam, jubet lætitia turgidus.

Dum redeo, ille interea abiit sine valedictione mihi

mihi meisque facta, ut hucusque Ego nesciam, unde venerit, aut quorsum tenderit, aut quis fuerit. Inopinus hic abitus & Superiori meo, & Mihi non modicum quidem mœroris afferebat; Nihilominus eramus contenti, quod nunc eò certius nossemus, genuinum *Tincturæ* maximæ jamdum absolutæ præparandi modum, & quod *Deus* Opt. Max. Nobis quasi per Angelum indicasset, sumptus & labores nostros non fuisse frustraneos; sed veram metam Nos collimasse & pervenisse. Ex una enim & eadem Materia, uno eodemque modo & Nos & Ille *Eandem* composueramus, uti cap.5. dicetur.

Quid fit autem? Paulò post Dominus meus ablegat me, onustum Thesauro hoc inæstimabili aliorsum ad Virum quendam magnum, partim, ut Nobiscum ille triumpharet de arrepta aurei Velleris præda, partim ut rubore suffunderetur, cum sæpius hunc laborem dissuasisset serio, ac frustra aureo Hamo nos piscaturos, diu fuisset ominatus. Stipatus autem eram militum cohorte, Bellona tunc in Patriâ & viciniâ dominante. Verùm in itinere Nos invadebant copiæ militares hostiles, quæ infelices meos defensores partim occidebant, partim vulnerabant, partim in fugam vertebant; Me autem honestè vestitum cum aliis nonnullis captis privabant vestibus, meisque omnibus, quæ mecum portabam.

Precibus omnibus frustra adhibitis, petii tandem saltem, ut redderent hunc Pulverem chartæ & scatulæ argenteæ inclusum, cum Mihi valetudinario cederet in quotidianum Medicamentum, (Ipsis enim detegere, qualis revera esset Pulvis, consultum non judicabam; mihi enim certè non reddidissent,) Sed placuit imperscrutabili *Divinæ* Voluntati, ut indigna ista Manus Mavortia rabidâ & invidâ furens truculentiâ, Thesaurum huncce regias opes æquantem in auras dispergeret, reservata sibi argentea scatula Pulverem tenente. Qua incredibili Mentis consternatione & confusione domum redierim, judicet quilibet.

Proinde denuo relictis aliis negotiis totus-totus eram in nova præparatione maximæ hujus *Tincturæ*; severissime quidem ad hoc itidem Me stimulante Domino meo. Quamvis autem maxima sedulitate, noctéque diéque quasi incumberem huic Labori, omnes item enchirises mihi fuerint optime cognitæ, ac in recenti memoria; nihilominùs nunquam denuò ad optatum finem perducere processum huncce, vel solo nomine quoslibet ad sui desiderium cogentem valui, licet aliquoties à principio cautè & curiosè fuerit tractatus. Deo enim proculdubiò sic volente, aut rumpebatur aliquando vitrum, aut omittebatur aliqua enchirisis, &c. Donec tandem, accedente torpore senili, torpescere quoque hunc laborem siverim. Propterea de *Tincturæ* hujus *Universalis* Veritate autoptes possum esse Testis, & quidem dupliciter de meâ nimirum & alterius; Lucrum autem inde speratum & emergens aliis dignioribus relinquens. Hucusque Vir ille magnus.

X. Prodiit duobus abhinc lustris in lucem Amstelodami Tractatus sub hoc Titulo: *Introitus apertus ad occlusum Regis Palatium, Autore Anonymo Philaletha.* Incognitus hic Autor veluti varia ad rem hanc facientia per integrum Opusculum partim perspicue, partim obscure proponit, ita in specie de stabiliendâ possibilitatis veritate, Cap.1.p.2. inquit: *Possem omnes hac de re citare Philosophos; at Testibus non egeo, quia ipsemet Adeptus, & lucidiùs scribo, quam antehac ullus.* Et cap. 13. p. m. 25. de Virtute medicamentosâ incomparabili sic loquitur: *Hoc nuper sum expertus in Locis quibusdam peregrinis, ubi Medicinam moribundis quibusdam desertis, atque afflictis corporis miseriis exhibui; & ad miraculum sanitatem recuperârunt. Murmur statim factum est de Elixire Sophorum, ita, quod non semel, summis cum molestiis, mutatis vestibus, raso Capite, crinibusque aliis indutus, alterato nomine, noctu fugam facerem, aliter in Manus Hominum nequissimorum mihi insidiantium (ob solam suspicionem unà cum Auri siti sacerrima conjunctam) incidissem.* Et pag. m. 28. de Transmutatione metallica hæc proponit verba: *Novimus Nos, quod, dum quondam vendere Argenti purissimi tantum, quantum 600. Libræ, tentaremus extra Patriam nostram mercatori similes induti, Metallici, quibus obtulimus, statim Nobis dixerint, arte factum esse argentum. Causam, cur id affirmarent, rogantibus nobis nil aliud respondebant, quam argentum, quod ex Anglia, Hispania, &c. affertur, discernere non jam discituri sumus; at hoc est ex nullorum genere. Quod nos audientes, clam nos subduximus, & reliquimus tam Argentum, quam pretium nunquam repetendum.* Fugâ autem ita sibi consulit Autor ob imminentes â nebulonibus insidias, cùm, uti paulò antea dicitur, à nullo alio loco Argentum adeò finum affertur, ac Arte Nostra productum est.

XI. Clariss. Christ. Adolphus *Balduinus*, Collega honorandus, in Phosphoro Hermetico, Auro Auræ adnexô, pag. ultimâ è Friderico *Gallô* refert, *hunc vidisse imprimis mirificam rem! nimirum illi ostendisse secretò monachum, è nobili Trautmannsdorffiorum Genere oriundum, (quem à reliquo Viventium cœtu Religio sua abduxit,) Tincturam; Magnitudinem si spectes, non multum fabam excedentem, eamque majusculam, Colorem autem eum fuisse, qui & Granati lapidis esse solet, quales è Bohemia adferuntur non pauci. Præcipua ipsi dos splendor; lampadem credidisset in vitro ardentem.* Idem rarum transmutationis Metallicæ & perspicuum adducit Exemplum dicto in Tractatu Aurum Auræ inscripto, cap, 11. p. m. 148.

XII. Dum hæc scribo, nimirum Anno 1677. mense Jun. sanctè Mihi affirmat Amicus fide dignissimus, *Vienna* redux, ibidem Virum quendam peregrinum oculos, aures, & linguas omnium in se vertisse, & quasi fatigâsse, dum Luem Veneream, aliosque morbos durissimam Herculis clavam poscentes paucissimis dosibus medicamenti sui unici & universalis eradicaverat; nec minus Metalla ignobiliora sæpius in Aurum verum converterat. Monetam argenteam dictus amicus se ipsum, ait, vidisse, dimidia parte ita tinctam, & in aurum conversam; altera verò parte nativam adhuc speciem servante. Bonam portionem dictæ *Tincturæ* Augustissimo *Cæsari*, *Leopoldo* exhibuit, ut ingens ignobilioris Metalli copia tingi, & multa Aureorum millia inde cudi possint; atque ut ipse quoque sub potentibus Cæsareis Alis eò securius viveret, cùm variæ ipsi à variis jamdudum sint structæ insidiæ. Possessor autem dictus *Tincturæ* hujus fatetur, se ipsum illius conficiendæ, imo totius Artis Chymicæ prorsus ignarum esse; sed *Eandem* aliunde ad suas pertigisse manus. De quo dies forte plura edocebit.

XIII. Artem nostram *Europæ* Confinia transvolitasse, & ipsam *Sinam* quoque intrasse testatur Johan. *Nihofius*, in descriptione *Sinæ* pag. 295. & Erasmus *Francisci*, in Exterorum Artis & Morum speculo, Libr. 1. Histor. 16. p. m. 98. seq. & quidem

ex *Trigautio*, & Martino *Martinio*. Quamvis autem dicti *Sinenses* hâc insanum-quantum abutantur, ut propterea etiam vix, & ne vix quidem, desiderato potiantur fine, tam in Re medicamentosa, quàm in Re metallica; illá enim Reges nonnulli immortalitatem adipisci posse falsò sibi persuadebant; hâc verò ob insatiabilem & damnabilem Auri & Argenti famem; nihilominùs adducam duo Exempla, stolidam hâc in parte Sinensium vanitatem, simul tamen Artis veritatem demonstrantia:

1. Sinensium vanitatem absurdam haurias è dictô *Francisci*, loco cit. p. 99. Imperator *Hiaonus* à Chymico sibi persuaderi passus est, ut menti suæ fixum immotumque sederet, si certum aliquod medicamentum ab eô paratum assumeret, Eum mortalitati non fore obnoxium. Fidus Ejusdem Amicus (potiùs Consiliarius aut Minister) frustra sæpius tentaverat has impressiones Animo Ejusdem exturbare. Aliquando tandem memorabili dolô ad frugem perduxit, dum potum præsentem, cui mixtum erat medicamentum dictum, Cæsare talia neutiquam cogitante, ebibit subitò. Cæsar valde irâ percitus, stricto gladio illum aggreditur, mortem minans. Sed ille subridens dixit: *Quomodo Tu me poteris occidere, cùm hauserim potum Immortalitatem Nobis, uti credis, conciliantem?* Quibus verbis ponderatis ad saniorem rediit mentem, erroremque risu dignum fassus est Cæsar, Sapientiamque Amici decenter laudavit. *Olearius*, in Itinerariô Persicô paulò aliter describit Historiam allegatam; nimirum Poculum, è quo bibere consueverat dictus Imperator Sinensium, fuisse præparatum ex efficaci tali Auro Chymico.

2. Aliud Exemplum Sinense pro Artis Veritate militans est tale: Idem Cæsar *Hiaonus*, cujus modo mentio facta, è crescente debilitate senili judicat, Mortem esse in propinquo, propterea pro continuandâ eâ, quâ Regimini publico semper laudabiliter præfuit dexteritate, convocat Consiliarios secretioris Consilii, & post varia alia jubet, ut apertè, & juxta Conscientiam proponant, si quædam pro Subditorum & Reipublicæ commodo forent melioranda, abroganda, mutanda, &c. Ad quæ quidam Consiliariorum: Nimis vacivas, gratiosissime Cæsar, dedisti aures illis, qui Artem Vitæ prolongandæ, & Immortalitatis acquirendæ docent; maximosque in eosdem sumptus impendisti; quonam effectu id factum, ipse jam experiris, Viribus Tuis à Senectutis carie consumtis; proinde humillime petimus, velis Animum mutare, ac Artem hanc multa dicentem & pauca probantem deserere. Quibus Cæsar respondet: Vera profers; Hactenus enim Me seduxerunt isti fraudulenti; hoc tamen propria mea culpa factum; cùm nimium fuerim credulus; jam verò certè patet, ipsorum verba non esse Veritatis radiis illustrata. Finis enim meæ Vitæ certò est in propinquo, quàm mihi prolongare, Mortemque plane evitare, speraveram. Multa absurda hac Arte institui, magnas impensas feci, & per hanc hoc unicum obtinui, ut canitiem hance meam obtinuerim fine morborum insultibus, & ab ægritudine præservatus, Artem enim Alchymicam in hoc multum præstare posse, nullus dubito. Immortalitatem autem conciliare cuidam neutiquam valet.

XIII. Coronidis loco produco quendam, qui veluti Sorex se prodit; ille est aliquoties hactenus citatus celeberrimus *Kircherus*; Hic Mundi Subterranei Lib. 11. sect. 2. cap. 9. p. m. 283. pro Alchymia summis opprobriis afficienda contrasis variis apud Superos & Superiores rationibus, tandem planè ad Acherontem descendit; statuens, Dæmonem utplurimum sese Alchymiæ Cultoribus immiscere. Quamvis autem hoc fieri posse in genere concedam, præcipuè apud istos, qui sine legitima vocatione, ac malo è proposito Laborem hunc magnum sunt aggressi, ac proinde operato fine potiri non valuerunt; hinc formidine instantis ignominiæ & Paupertatis, desperati quasi redduntur, ac illusionibus fraudibusque Diabolicis periculosis sese sua sponte exponunt; Cùm insuper tenebricosus iste mille artifex pro capiendis atque decipiendis reproborum & securiorum Animabus, Facultatum aliarum quoque Cultoribus, Chymia neutiquam concurrente, sese aliquando immisceat, testantibus plurimis Exemplis; pro acquirenda Sapientia, Honore, Divitiis, Generositate, Impenetrabilitate, &c. tandem denuo argumentatur à particulari ad vniversale, modo in Philosophia irrito Vir hic magnus.

Ne autem iterum ipse tenuia mea opponam Verba dissentientia, loquatur pro me cum aliis curiosissimus Erasmus *Francisci*, qui in extraneo Artium & Morum Speculo, lib 4. cap. 1. p. 1214. inquit: *Proinde Alchymiæ Hostes nihil evincunt larva Diabolica; restat enim ipsis, ut probent, Diabolum parare Tincturam Universalem, vel Aurum purum immittere Crucibulo, subducto viliore Metallo. Quamvis enim Exempla nonnulla possent dari, quod aliquot avaros seduxerit ac deceperit, vel alios juverit, inde tamen universalem conclusionem subnectere non licet. Corruit potius Antagonistarum suspicio, Diabolum, hostem Hominum infensissimum, citius conficere Venenum, quam Tincturam Universalem, utpote medicamentum incomparabile.* Et paulò post: *Verum, uti dictum, hoc realiter fieri in hoc vel illo casu, & quidem semper, clara indiget probatione, quæ deficit contradicentibus. Nihil ergo adscribendum est Fonti Stygio, quod manifestis ratiociniis è Fonte Naturæ oriundis est demonstrabile.* Hucusque laudatus Erasm. Francisci.

Minimè autem Nos ferit Historia producta *Kircheriana*, quam verbis inde magis contractis addam: *Vir Chymicæ Artis peritissimus mihi retulit sequentia; Cùm Ego plures Annos in Alchymia sine ullo profectu consumsissem, & quodam die intento ab Alchymistis scopo, id est, Lapidi conficiendo totus incumberem, & arcanum me penetrasse, plane mihi persuaderem, convenit me Vir quidam antea ignotus, ac humanissimis verbis salute imprecata rogavit, quid agerem, & cui rei tanta sollicitudine incumberem? Video,* inquit, *ex Chymicis Tuis vasis & materierum congerie, Te magnum quid in Arte Chymica moliri; sed quod intendis, minime Te consecuturum, crede. Ego respondi: Si Tu aliquid melius noris, id me doceas velim; dixit, obsequar Voluntati Tuæ, & mihi in calamum dictabat veram procedendi methodum. Hac juxta præscriptam methodum operando in Praxin redegi. Labore peracto exemi materiam in vase relucentem instar olei, & superfuso liquore mox congelatam massam reperi, quæ in Pulverem redacta, & supra 300. libras hydrargyri projecta, illud in Aurum obrizum naturali nobilius, apud Aurifices omne examen subiens, convertit.*

Ego ad rei inusitatæ eventum attonitus præ gaudio vix me capiebam; jam in redivivum Crœsum me evasisse censebam. Post maximas gratiarum actiones quærebam, undenam esset. Respondit: se Mundum peragrare, nullius ope aut opibus indigere, Amicis in desperatæ

desperato Artis magnæ exercitio inutili Labore se fatigantibus ad prosequendum studium, nonnihil de Arte sua communicare. Hisce dictis hospitio, quod humaniter obtuleram, recusato, ad publicum divertit. Postero die summo mane Benefactori iteratas gratias acturus ad diversorium me confero. Sed Tabernarius dicit, se nullum ea nocte habuisse Hospitem; accedo omnia Urbis diversoria; sed omnes dicunt, se nihil de eo audivisse. Domum reversus statim ad novum Artis specimen me accingo juxta tenorem præscriptorum Præceptorum; sed operatione peracta nullum rei successum reperio, & quia credebam, hunc errorem contigisse ex incuria, aut unius vel alterius intermissione, maxima diligentia repetii operationem; sed rursus spe mea fraudatus, iterum iterumque operationem inchoabam tantis expensis, ut omne Aurum ex prima projectione acquisitum expenderim.

E dictis *Kircherus* cum amico suo concludit hoc opus fuisse illusionem Diaboli sub specie Hominis apparentis. Verùm ut nihil de hoc dicam, quod Amicus non ingenue, sed juxta Animi passiones rem narraverit; quis enim crederet, quendam in Chymia peritum ad *Tincturæ* elaborationem, licet aliquoties inchoatam in præscripti unici processus labore consumere posse 300. libras Auri naturali nobilioris? Nec capere possum, quomodo extemporaneô modô potuerit conficere *Tincturam*, præsente Hospite, cùm tamen postea 300. Libras Auri priùs confecti in illius præparatione frustra impenderit.

Hoc saltem dico, Illum pro scopo Laboris habuisse Auri famem & divitias acquirendas, uti sensus Historiæ manifestè docet, hinc ipse frustra laboravit, postea Adeptus hoc facile subolfaciens, aut veram laboris methodum ipsi perfectè, non communicavit, aut *Deus* Cordium Scrutator, Labori non benedixit, (qua de re capite sequ. plura proponentur,) Unde & factum, ut ille Adeptus clancularie & tacitè abierit. Tales enim Adepti volunt esse occulti, nec Mundo similes, veluti testantur Historiæ Thesi 8. & 9. allegatæ.

Plane similem quoque refert celeberrimus Jesuita *Del Rio*, disquisit. Magicar. Libr. 5. capite 5. quæst. 2. sect. 4. p. m. 72. *Antonius Tarvisinus*, inquit, *Pharmacopola coram Andr. Gritto, Duce & præcipuis Patritiis Venetis Argentum vivum in Aurum commutavit. Narrabat ille à Gallo quodam, domi suæ per aliquot menses hospitaliter excepto eum se Pulverem honorarii loco accepisse; sed ut eô, tanquam arcano uteretur. Se vero non tam privati commodi, quàm publicæ Fidei studio erga Rempublicam Venetam, Hospite insciò, Venetias navigasse, rem Patriæ Patribus indicasse, specimen Artis exhibuisse; privatim quoque in Corneliorum ædibus non semel. Interea verò Gallum illum insalutatis omnibus discessisse, neque se quicquam amplius de ipso rescire potuisse.*

Uu autem ad Historiam Amici *Kircheriani* regrediar, Rationi sanæ non videtur congruum, hic confugere ad illusionem aut communicationem Diabolicam. Quam, quæso, clauda hæc est consequentia: Vir ille peregrinus volebat pernoctare in diversorio quodam publico; sed talem in nullo reperire potui. Ergo, ille fuit Diabolus specie Hominis apparens? An non poterit ille divertisse in domo privata, obscura, vel iter suum in alium locum instituisse? cùm tales velint latere, & apud indignos esse incogniti, ceu modò dictum, & in sequenti dicetur. Æquus Lector conferat dictam Historiam cùm antea allegatis, & nullam intervenire discrepantiam fatebitur.

Superessent varia adhuc perspicua Testimonia, v. g. Gloriosissimi Imperatoris *Rudolphi*, certi hujus Mysterii Possessoris, variorum item aliorum, è quorum ore hausi veritatem rei; Cùm autem satis jam fuerim prolixus, & cavendum mihi sit, ne molestus sim æquo Lectori; à reliquis verò, quorum Cerebella tanta pertinacia obsedit & stupefecit incredulitas, ut modo adductam tamque claram Virorum magnorum Fidem spernant, dubiamque reddant, nullum assensum obtineri posse crediderim, licet vel Sapientissimus *Salomon*, vel ipse Sanctissimus *Moyses* cum ingeniosissimo suo *Bezaleele*, ad artificiosas Metallicas operationes Divinitus electo redirent, ac de rei certitudine testarentur. Propterea hæc dicta sufficiant.

Coronidis loco, & obiter quasi, hic addo, ex allatis Historiis patescere; dari etiam in Rerum Naturâ divites Chymicos, neque de essentia Eorum esse, ut sint pauperes; veluti in Artis Chymicæ opprobrium circumvolitat Invidiæ scomma; Hoc enim saltem ferit infelices & indignos Artis Discipulos, qui vel plane veram Materiam & enchirises ignorant, vel malo proposito rem aggrediuntur, ut proinde à vero scopo aberrent, ac spe sua excidant, temeritatisq; suæ dignas luant pœnas.

CAPUT IV.

Ventilans, an consultum sit Christiano, immediatè in Tincturam Universalem inquirere?

Multis sanè superflua, imò absurda & insipida videbitur hæc Quæstio; Cum tam prolixus fuerim in demonstranda hujus possibilitate; Quia etiam tam incomparabilis utilitatis, & miraculosæ sit efficaciæ hæc *Tinctura*, uti superius de Ejusdem Usu amplissimè deprædicatum & diductum, tantùm abest, ut dubitandum esse videatur de elaborandi studiô, ut potiùs curiosi ac Philochymici omnes ad tam utile, imò Divinum opus exercendum stimulentur, & impellantur; Cùm irrefragabili piarum atque sanarum Mentium Testimoniô neutiquam tempus commodius impendi possit, quàm in Labore aliquô Dei O. M. Gloriam, ac Proximi commodum, modis extraordinariis præcipuè, promovente.

Verumenimverò quamvis negari minimè possit, si Artem hanc ipsam per se consideremus, omninò consultum videri, eidem quembibet incumbere, aut Ejusdem exercitiô animum applicare; Tamen si perpendamus ponderosissimas nonnullas circumstantias, summeque dubios heic intervenientes eventus, & plurimùm variantia accidentia, neminem jure mihi hujus Quæstionis ventilationem vitio vertere posse, certè credo, si sequentia æquâ animi lance perpenderit.

Pro hâc Controversia eò feliciùs & faciliùs dilucidandâ & sopiendâ præmitto hanc Thesin. *Deus O. M.* (cujus opera sunt magnifica, & cogitationes Ejusdem nimis profundæ, quas Vir insipiens non cognoscit, nec stultus intelligit, juxta Psalmum 92. v. 7. 8.) *Regale hoc donum revelat ac concredit saltem paucissimis*, & quidem illis, quos extraordinariâ vitæ simplicis integritate, ac inculpatô puræ Fidei, Pietatisque studio pro *Divinæ* Gloriæ augmentô, Ægrorumque, ac Pauperum solatiô illud adhibituros, nec æternô propriæ salutis dispendiô eôdem esse abusuros cognoverit. Per dictam

revelationem

revelationem tamen minimè intellectam volo fictam aliquam inspirationem Enthusiastico-Quackerianam; sed quòd Labor hic institutus methodo naturali minimè è votô succedat sine speciali directione & permissione *Divinâ.*

Audio hîc statim nonnullos appellare ad Experientiam contradicentem, & contraria producere Exempla, v. g. *Paracelsi*, & aliorum, qui Actionibus Suis impiis, ac Vitæ Christianô indignæ impuritate propositum Axioma facilè ac manifestè destruant. Theophrastum *Paracelsum* quod attinet, controversiam quidem hanc non facio propriè meam, cùm mei non sit propositi, hîc Ejusdem Mores & Vitam examinare, aut ventilare. Nihilominùs breviter dico, Illum laudari ab his, veluti culpatur ab *Oporinô*, aliisque. Omninô tamen multa Theologica in ejusdem Scriptis planè Atheismum olent, ac duriusculè sonant in Auribus verè Christiani; Econtra verò è pluribus ibidem legitimus Ejus erga *Divinam Majestatem* cultus quodammodo poterit demonstrari, ut proinde patescat, Illum fuisse Hominem Ingenii vagabundi & inconstantis. Rei verò Medico-Chymicæ Eundem plurimum utilitatis exhibuisse, nec Invidi negare possunt; Ut enim taceam reliqua omnia, immortale meretur Nomen vel ob solam inventionem *Elixiris Proprietatis*, atque Mixturæ simplicis, (quam arcanum Caduci Ipse adpellitat,) è qua alii postea *Tincturam Bezoardicam* composuere. Sed, qui plura de *Paracelsica* Vita desiderat, præter alios consulat radiantem Phosphorum Septentrionalem, Olaum *Borrichium*, in Tractatu Hermetis, Ægyptiorum & Chymicorum Sapientia vindicata inscriptô.

Ut Ego ad objectum superius dubium redeam, eique satisfaciam, regero: Posito, *Paracelsum* (aut alios Possessores *Tincturæ*) Atheismi posse convinci, ac Ejus Mentem Levitate, imò Impietate execrabili fuisse imbutam; hôc tamen mea Thesis non infringitur; Nam *Deus* cognoscens hunc abusum esse hoc regali dono, illud illi, tanquam indigno iterum abstulit, dum ille, qui varios pedem jamdum in Cymba Charontis habentes ope sua Medica retraxerat, Ipse morte immatura ad plures abire fuit jussus. *Paracelsum* enim Anno Ætatis suæ 43. vel juxta alios 48. mortuum esse, testantur Historiæ. Quod quidem Mortis tempus *Tincturæ* possessori non immeritò præcox & immaturum nominandum. (Ut taceam insuper una hirundine non probari Veris præsentiam.)

Potest enim justus *Polarcha*, & solet pro meritis Nostris & dare, & auferre; Quemadmodum Regem *Saulum*, quem antea è toto Populo elegerat, ob malos mores postea iterum deserebat. Non minus Benedictio Domini divitem faciebat sine labore Regum Sapientissimum *Salomonem*, quamdiu omnipotenti huic Rerum Directori commendabat vias Suas, adeo, ut non sine stupore legi possit, 1. Reg. 10. quantam Auri farraginem cumulaverit; Argenti autem tantam-tantam fecerit copiam, ut nihil vel vili æstimatum, vel lapidibus æquiparatum illud fuerit. Postquam verò Polygamiam & Idololatriam cum Ethnicis insectabatur Ille, severa, eaque justa percitus incandescentia *Deus O. M.* Regnum non modo maximam partem detrahebat Filio; sed etiam cornu copiæ suum largissimo antea alveo Benedictionem effundens ita constipabat, ut Redituum Director Argentum paulo antea lapidibus non carius habitum à Subditis extorsurus lapidibus obrutus ad plures fuerit missus.

Ac veluti idem miraculosus *Deus* è sexcentis millibus, & ultra Judæorum Ægypto ideo miraculosè eductorum, utpote benedictæ suæ Gentis, duos saltem, *Josuam* nimirum, *Calebum*, promissam Terram intrare permisit, reliquis omnibus proper varia crimina perpetrata rejectis, & in deserto mortuis; Nec pepercit ob commissum diffidentiæ erratum maximo *Moysi*, cum quo sæpius facietenus quasi collocutus, ac familiariter, ut sic dicam, eô usus fuerat antea. Sic *Judas Ischariotes* Collegii Apostolici erat Membrum, ut proinde olim potuisset inter primarios Ecclesiæ Doctores lucere veluti Splendor Cœli, ac Stellæ; Quam malè autem avaritia seductus rerum suarum, ac imprimis Animæ curam gesserit, *Divinæ* clementiæ passus jacturam, etiam Pueri Nostri è Sacris norunt.

Quam brevem persenserit fructum à liberatione Sodomæ imbre Sulphureo-igneo subversæ & submersæ *Uxor Lothi*, *Divino* Mandato inobediens, docet Liber Genesios, cap. 19. v. 27.

Sic Omnipotens, Cujus Manuum opera sunt Cœli, & Pedum scabellum est Terra, è tot Mundi Regnis, è tot Provinciis, è tot Urbibus constituerat *Hierosolymorum* Urbem quasi sedem exercitii Pietatis, Ejusque Templum habitaculum cultus sui *Divini*, ibidemque habebat Ignem & Focum suum juxta Populum sanctum è cunctis aliis electum in gloriosissimi Nominis sui sanctissimi memoriam. Quomodo autem ingratum & impium hunc Populum sese deserentem deseruerit, loquitur in omnium ore dictę Urbis Excidium Excidiorum omnium horribilium horribilissimum.

Eidem Fato ac Pœnæ, ceu jam de *Paracelso*, Atheismi incusato dictum obnoxii sunt alii indigni, si qui dantur, Mysterii hujus Possessores. Cuicunque enim Hominum licuerit esse tam beato, ut hoc fuerit adeptus, idque postea ad usus illicitos & impios adhibuerit, illi certe in propinquo est vindicta *Divina* interitum minans. Juxta enim Historias capite præcedente allegatas, ut & aliorum Experientiam, *Deus* tunc vel permittit, ut ante diem suum moriatur dictus Possessor; vel ut ab aliis ipsi eripiatur Thesaurus, & hoc quidem aut clanculum aut manifeste, sæpe non sine Vitæ suæ dispendio; vel ut aliis modis hic improvisô pessumeat. Similiter alii aliis hoc suffurantes, aut per fas & nefas comparantes brevi saltem Temporis spatio, ac sibi infausto eventu de hujus possessione possunt gloriari; cum illegitima & prava intentione (utplurimum Auri fame impulsi,) id obtinuerint, secundum commune dicterium: Væ Tibi, qui spolias; nam mox spoliaberis ipse. Objectionem illam scopticam, quod Paracelsus, aliique *Tincturæ* Possessores non fuerint longævi, nonnulli quoque solvunt per rationes Physicas; Vitæ nimirum abbreviationem fortasse talibus accidere posse ob *Tincturam* frequentiore ac largiore dosi sumptam, dum à summe efficaci & penetrabili hujus Virtute Calor innatus quasi suffocatur. Videmus quidem communiter multos mori ob Spirituum resolutionem & defectum; non paucos tamen etiam ob Spirituum suffocationem, Sanguine plethorice & flatuose nimis ebulliente, & p. n. fermentante, v. g. in febribus ardentibus, in copiose hausto vino generoso, ejusque Spiritu, &c. Aut veluti videmus Ellychnii flammam diu in statu suo sustentari vegetam, si debita olei portio ipsi affundatur; cito autem suffocari & extingui, si largiore olei affusione obruatur.

Sopitâ hâc *Paracelsicâ* controversiâ, regredior ad dilucidandum propositum meum axioma, (nimirum,

(nimirum quod Deus O. M. Arcanum hocce saltem concedat & concredat paucissimis verè piis.) Proinde rebus suis optimè consulit ille, qui antequam mentem manumque maximo huic labori est applicaturus, priùs secum habitet, ac per subtile cerebelli sui cribrum transjiciat & transcolet cogitationes suas, & se ipso adcuratè quærat, quisnam sit, hoc est, ad quæ negotia pertractanda Deus, maximus ille Paterfamilias Talentum suum destinaverit? Illi igitur, qui vocationem legitimam sibi promittere poterunt, eam obtinent vel *mediatè* vel *immediatè*. 1. *Immediatè* quidem hæc præcipuè competit Medicis. Horum enim Studia & meditationes nisi Conscientiis suis stigmata velint inurere, sunt instituendæ, non solùm, ut Medicamentis diuturna Antecessorum Experientia comprobatis Corpora humana à morbis præservent, & per illa iisdem hos exturbent; Sed etiam ut Regnorum animalis, vegetabilis, & mineralis res naturales magis, magisq; ruminent, in harum qualitates tam Philosophia speculativa, quam præ primis pyrotechnica laboriosè & adcuratè inquirant, nec saltem credant, quod Veteres crediderint; sed aliorum Inventis pio & licito fastu & æmulatione sua addant, adeo, ut, quò plus sint potæ, plus sitiantur aquæ. 2. *Mediatè* verò, decenter & legitimè sese vocatos credere poterunt Proceres & Magnates *Mundi*; In specie illi, quorum ditiones *Cœlestis* Diribitor & Gubernator ditavit Metallifodinis, ac similibus ad has pertinentibus, variasque ita naturalia scrutandi occasiones præbuit.

Quemadmodum enim Rex aut Dux aliquis in Territorio suo summus est Episcopus, atque Animæ suæ Saluti consulturus, Rerum Theologicarum, curam debet gerere, & de subditorum Animabus omniscio Rationum Examinatori strictam olim reddere cogetur rationem; Ac veluti Idem supremus est Legislator Justitiæque Administrator, Virtutes stabilire, Vitiaque exturbare tenetur. Ita non minùs, si Talentorum sibi concreditorum debitam vult exercere dispensationem, Metallorum, Mineralium, imò analogorum omnium, rem Physicam concernentium, quibus subjecta Terra dotata est, per Viros Rerum Medico-physico-metallicarum apprimè gnaros rigorosam meritò instituat inquisitionem, num inde aliquid emergere possit, quô Dei Gloria, commodior subditorum sustentatio, ac Proximi utilitas magis magisque promoveri; Sanitas item præsens conservari; ac amissa restitui valeat.

3. Hisce *mediatè* vocatis subjungimus & adnectimus alios Viros magnos & divites, qui Christianâ & laudabili curiositate ad rerum metallicarum, aliarumque Physicarum indagandarum culturam rapiuntur, ac opes suas piô ac devotô fervore, aut hæreditariô sæpe stimulô huic impendunt. Si quando igitur unus & alter modô dictorum dictô modô, id est, piâ devotione ac verè Christianô propositô incitatus, atque Animum curis publicis, meditationibusque aliis utilibus fatigatum recreaturus, dum miraculosas Naturalium operationes scrutatur, aut doctos ministros suos scrutari jubet, simul audeat aggredi elaborationem *Tincturæ Universalis*, rem fortè faciet *Numini Divino* non invisam; caveat modô ne limites curiositatis transcendat, aut per hæc obliviscatur Muneris sui ordinariè obeundi, aut invitô marsupiô suô tam ardua tentet. Si verò fortasse eveniat, ut locô desideratæ Pyxidis aureæ accipiat saltem Argentô aut Plumbo repletam, (præsuppono tamen, in methodo elaborandi non fuisse peccatum; aliàs habet, quod sibi ipsi adscribat errorem, & inde secutum irritum effectum,) ægrè minimè ferat; sed contentus suo Grosso accepto, juxta Matthæum cap. 20. v. 9. certissimè sibi persuadeat, Illum, qui Animarum Nostrarum Saluti invigilat, optimè novisse, talem eventum ipsi fuisse magis conducibilem. Per adeptionem verò pyxidis argenteæ vel plumbeæ indigito; licet spe suâ nimirum *Tincturæ* adeptione, primariò exciderit Operator, nihilominùs raro omnem ille sit perditurus Operam; cùm hoc modô, ut plurimum inveniantur tam in re Medicâ Medicamenta egregia, quàm in re metallicâ, &c. enchirises raræ pro Valetudinis & crumenarum commodo. Ut enim nihil dicam, quàm egregia Menstrua pro solvendo Auro, Argento, Coralliis, &c. & varia utilia alia inveniantur, dum meditationes & labores impenduntur *Tincturæ Universali* à legitimè vocatis; unici Exempli loco adduco saltem Spiritum Mundi, & huic analoga Medicamenta specialia, laudabilibus effectibus sese pluribus in morbis manifestantia; de quo videatur Nietnerus, peculiari de hoc Tractatu, Frid. Hoffmannus, Clavis Pharmaceutic. Schröder. Lib. 3. cap. 3. pag. 140. 141. & lib. 3. cap. 9. p. 211. item alii plures. Optandum esset, ut nonnulli è Mundi Primatibus potius reditus superfluos impenderent in adcuratiorem rerum naturalium perscrutationem, unde *Dei* Gloria, ac Subditorum (quorum quomodo curam gesserint, rigorosum & horribile ipsis olim imminet Examen,) Salus, Sanitas, & Sustentatio commodior emergeret; quam, ut ex Ambitione, Avaritiâ, &c. delicias quærant in Bello sæpe ipsis inutili, imò summe noxio, similibusque rebus Rusticorum Cruore, Lacrymis & Sudore anxio perfusis. Negari enim neutiquam potest, beneficentissimum *Creatorem* ditasse varia Loca Thesauris inæstimabilibus, in Terræ non solum profunditate latitantibus; sed etiam sæpe superficietenus, sub vili quidem & spreta utplurimum facie, Nostro visui expositis, vel ipsam illam Possessoris ditionem, si venderetur, pretio superantibus. Si modò Territoriorum nonnulli Domini, (nonnulli dico, quum alii desideratum laudabiliter præstent; aliis vero præstandi occasio deficiat,) Oculos aperirent; & qui Horum sunt Manus & Oculi, (Consiliarios & Redituum Directores intelligo,) in hos inquirerent, vel Eruditos inquirere juberent; Quod desiderium quidem præprimis florente aurea Pace intellectum velim; Cùm enim inter Bella sileant Leges; tantum abest, ut Bellona similia curiosa tractari sit admissura; ut potius Sanguinem plebis, (metamorphosi Philosophis & Chymicis etiam acutissimis incredibili,) per nimias taxationes, & extorsiones ferè crudeles in Aurum & Argentum sit transmutatura; Qua verò Conscientia id fiat, meum non est, hic inquirere, aut decidere. Proinde Possessoris desidiæ & indignitati est adscribendum, quod similia occultè sepulta lateant arcana.

Quibuscunque verò assignatum est Vitæ Genus aliquod à Medico-chymicâ rerum Physicarum perlustratione, seu *mediatè* seu *immediatè* instituendâ, uti jam dictum, alienum, illi certè credant, sese carere legitimâ ad hoc opus vocatione; hâc verò utpote summè necessariâ deficiente, ii sibi porrò persuadeant, sese suâ spe ac fine infallibiliter excidere; aut si fortè *Tincturam* improvisò obtinerent, possessionem hanc futuram ipsis esse brevem, irritam, imò periculosam. Si enim *Cardiognostæ Cœlesti*, Corda & Cogitationes nostras observanti in

magno

magno illo Rationum die cogemur rationem reddere de quolibet inutili Verbo, teste *Scriptura Sacra*, quam rigorosa, quæso, expectanda erit inquisitio, de Talento concredito, non tam sermones, quàm labores Nostros ipsos concernente, an illud decenter & legitimo modo fuerit expensum. Minimè enim supervacaneè aut ludicrè dictum judices dicterium *Syracidis*, c.3 v.23. 24. 25. *Non Tibi conducit, ut prosequaris illa, quæ non habes in mandatis; Et Tui quod non est muneris, frivole ne aggrediaris, jam dum enim plus Tibi est commissum, quam poteris exequi. Qui verò periculum amat, in illô peribit.*

Tales autem sine debitâ vocatione laborantes optato scopo non esse potituros; Sed Bona sua pro *Lapide* acquirendo dilapidaturos esse, vel inde constat, quòd ob finem vero Christiano indignum, nimirum Avaritiæ, Arrogantiæ, aliisque illicitis & impiis stimulis incitati Laborem tentent & instituant.

Nec habent, cur majorem sibi spem hoc de Trophæo concipiant omnes illi Nasutuli *Philiatri*, utpote levioris armaturæ milites, qui vix vestibulum Theatri medico-chymici ingressi, ac primis saltem labris gustantes Nectar & Ambrosiam Physicam, sine jactis Fundamentis decentibus in hac Arte summè difficili, nec prius successive cognitis scitu necessariis, cum *Icaro* altioribus nimis præcipitanter inhiant, nihil, quam arcana crepant, & messem quasi instituunt, antequam serant.

Similes, imò adhuc inferiores sunt hisce omnes illi indocti Ciniflones ac vagabundi Laboratorculi, qui ausu temerario, illotisque, quod dicitur, manibus in arduum hoc Studium irruunt, ac pro accipiendo hoc Eridos Pomo manum indignam præcocius extendunt; falso credentes, incumbere elaborationi *Tincturæ Universalis* unum esse idemque cum præparatione *Vitri Antimonii*, *Salis Tartari*, *Spiritus Nitri*, &c. aut cum communi Metallorum fusione, ac separatione, &c.

Quamvis autem præcipuum meum sit propositum, hîc tractare de *Tinctura Universali*, & quæ ad hanc *Viam* pertinent, nihilominus obiter quasi, & propter analogiam mentio itidem facienda illarum Transmutationum, quæ *Via Particulari*, quam dicunt, instituuntur, dum nimirum Metalla ignobiliora, item alia varia Mineralia & Metallica mediantibus Salibus, aliisque modis, in Aurum & Argentum exaltantur. Quicunque igitur meditationes, labores & nummos suos talibus Particularibus impendunt; illi non minus de legitimâ Vocatione sibi prospiciant, aliàs, si sua spe frustrentur, & non obtineant, quod volunt, non habent, de quo mirentur; sed expendant antiquum illud: *Quilibet suæ Fortunæ Faber.*

Hi ipsi hactenus recensiti currentes, licet à *Deo* non mittantur, sunt præcipui è Profanatoribus *Tincturæ* nostræ; dum enim cœcutientes, aut cœco cœcum ducente, uti modo dictum, tantum Opus tentant, sine vero scopo, à scopo meritò aberrant; & cùm in florente vegetæ Ætatis Æstate cum Formica rebus suis domesticis non adeò cautè & prudenter prospexerint, accedente famelica Ætatis senilis Hyeme, facta irreparabili & Famæ, & temporis, & nummorum divinitus concreditorum jactura, nimis tardè dolent per intempestivam Auri novi perquisitionem proprio Auro sese spoliatos, sero cum Phrygibus sapientes, nec alienis periculis cauti facti. Propterea non immerito omnium subsannationibus & ludibrio sese exponunt; Inde autem fit, ut alii circumstantiarum similium ignari, ac rem superficiariè expendentes, illud, quod abusui Artis deberent imputare, Arti ipsi adscribunt; atque ita inveterato illi plurimorum in hanc odio perpetuum additur fomentum, maledicusque Linguæ invidæ acuitur semper aculeus.

Hoc fit eodem quasi Fato, quod jam ex suo abusu experitur nobilissima *Poësis*; dum nimirum rudis & illiterata ista versificum mendicantium Secta, ut illa hodie à pluribus vili æstimetur, fenestram aperit. Cùm tamen Viri illius juxta Cor Dei, Davidis, Psalmi, ut & innumerorum aliorum cantilenæ ferrea impiorum Corda emollientes nihil aliud sint, quàm Poëmata Sacra. Ut nihil dicam de vasta illa & immensa Gnomarum au Dicteriorum aureorum farragine, quam Poëtæ quà antiqui, quà Neoterici, quà Ethnici, quà Christiani Oculis & Auribus omnium, incomparabili Proximi emolumento, exposuere, & adhuc exponunt.

Cùm igitur paucissimi, uti dictum, hoc mysterium adipiscantur, securiorem eligunt viam omnes illi, qui Sibi ipsis diffidentes, verentur, ut fragilitate Humana victi, imperscrutabili *Divinæ* Voluntatis mandato omnia dirigente, ac sua Sorte (acquirendo fortè pyxidem plumbeam,) sint contenti, si integram & plenariam *Tincturæ* elaborationem non adoriantur, aut tentent; sed secundum vulgarem illam Christianorum normam, *Ora & labora*, in Vinea Domini fodiant, id est, munere suo fungantur, curiositatibusque naturalibus non adeò sublimibus perscrutantis immediatè & seriò incumbant. Spe freti certissimâ, Deum, providum Nostrum Tutorem & Benefactorem suis fidelibus dormientibus dona distribuentem, & hoc regale non minùs improvisò illis esse exhibiturum, si æternæ Animarum Saluti conduceret. Veluti *Divina Majestas* olim ad majora opera sua obeunda sæpiùs elegerat spretos & abjectos, v. g. *Moysen*, fugitivum, gratiosum Regiæ Filiæ favorem adspernentem, *Davidem* Opilionem, *Saulum* Agasonem, Deiparam *Mariam* humilem, Apostolos piscatores, &c. Siquidem fateri cogentur plures Rerum Physicarum Indagatores, sese sæpius, dum intenso fervore invigilant aut insidiantur enchiriseos cujusdam, aut alterius rei adeptioni, sua spe excidere; alio verò tempore superficiariè quasi hoc vel illud tractantes, reticula sua maximam Piscium copiam constringere, illudque ex insperato, quod antea ad fastidium & lassitudinem usque frustra quæsiverant, cœlitus accipere; quod Ego multorum, propriaq; Experientia stabilire possem.

E contrario, quemadmodum *Deus O. M.* dignis suis, quos ad hoc opus elegit, inter dormiendum quasi exhibet id donum, ita illi omnes, qui *Deô* quasi abnuente huic inhiant, veluti cœcutientes, aut cœcos cœci ducentes, à Scopo aberrant, quamvis insigni polleant ingenii acumine, ac oculatissima circumspectione rem tractent; vel, si etiam talium nonnullis licuerit esse tam felicibus, ut Opus hoc maxima sui parte, vel quoque plenariè absolverint, tamen desideratissimus illius usus aut plane non, aut brevissimo saltem temporis spatio à Deo illis conceditur. Cujus rei plura mihi certissimè constant exempla; ut unius saltem & alterius meminerim, addo sequentia: Primo rogatum volo amicum Lectorem, ut regrediatur in Caput antecedens, ubi nonnulla adductorum Exemplorum *Tincturæ* existentiam firmissima veritate demonstrantium pro hac mea sententia apertè militabunt & testabuntur.

II. Retulit mihi Chymiater Lipsiensium maximè

maximè famigerabilis, D. Johannes *Michaelis*, sese aliquoties non sine maximâ Animi delectatione Oculis usurpâsse Materiam è *Materiâ Universali* præparatam vitro inclusam, in locis tenebricosis, & noctu radios scintillantes, instar candelæ, diffundentem, apud celeberrimum Serenissimi *Saxoniæ Electoris* Campi-Mareschallum, Joh. Georgium ab *Arnheimb*, cujus rerum bellicarum heroice gestarum non obliviscetur *Europa* Nostra, Hic negotiis militaribus fatigatus inter alias utiles curiositates Chymicis operationibus spiritus suos refocillavit, & quod sibi ipsi adeo commode non licebat, per alios fieri curavit. Flamivomi autem hujus arcani Historiam mihi clarius detexit Nobilissimus Aulæ Nostræ Præfectus, & Consiliarus bellicus, Johann-Christophorus *Pflug*, qui tunc apud dictum Arnheimium inter nobiles erat Ephebos; Hic enim præcipue, cum Famulo cubiculario aliisque, alternis vicibus per duos fere annos nocte dieque in itineribus, Castris, &c. Vitrum oblongum, sigillatum, Pulverem obscure viridem continens, in manu gestare, ac perpetuo movere & agitare in mandatis habebat. Ad motum, per tempus magis continuum apparuerunt multa grana pisorum & lentium magnitudine quasi ignis scintillantia. Cessante verò per temporis aliquot spatium motu fortiore, evanuit etiam radians & igneus Pulveris splendor. Unde acceperit Vir generosus dictum vitrum cum pulvere, non adeo certe constitit Nobilissimo *Pflugio*, nisi quod noverit, Ipsum cum Anglo quodam Hamburgi degente ob varia curiosa & arcana secretum sæpius exercuisse colloquium literarium. Ipse vero Dn. Campi-Mareschallus aperuit Dn. D. *Michaëlis*, huncce Pulverem esse *Tincturam Universalem*, maxima parte absolutam & perfectam, sibi à magno Artis Filio, Thesauri loco concreditam & donatam: Sed audi eventum: Cum Fatis urgentibus generosissimus ille Archistrategus in hostiles inciderit manus, simul hoc Vitrum ab iisdem indignis direptum manibus abiit, excessit, erupit; & procul dubio confractum à milite ac Possessore quodam imperito, pulverem pyrium huic pulveri anteponente.

III. Chymiatro consummatæ Eruditionis & Experientiæ concreditur à quodam *Europæo Principe* processus, vel descriptio *Laboris Universalis*, de quô certissime constat, eundem ab Antecessoribus modo præscripto fuisse elaboratum, ut denuo hoc opus tentaret, & felici auspicio absolveret. Hic secundum Conscientiam & Scientiam facit facienda; sed infausto aliquoties effectu; Vel enim Vitra rumpebantur, vel quædam enchirisis, ipso minime talia cogitante, aut suspicante, erat omissa. Hinc expendens, vim unitam esse fortiorem, & quod plus videant Oculi, quàm Oculus; & plura perficiantur manibus, quam manu, concedente suo *Superiore*, pro re denuo caute aggredienda, & dextrè finienda duos sibi adsciscit socios, veteranos in Castris Chymicis Milites. Triga hæc Medicorum in Laboribus pyrotechnicis, rerumque naturalium perlustratione exercitatissima, ut tandem tandemque post tantas meditationes, tantos sudores, tantasque exhibitas impensas reportent hucusque denegatum ipsis dignum Trophæum, nimirùm *Tincturæ Universalis* acquisitionem, concludunt, sese velle *materiam catholicam*, adcuratè priùs ponderatis, & sanctâ Fide invicem communicatis omnibus circumstantiis, unâ eâdemque methodô, tractare; fervente autem inter manus Opere sese invicem frequenti literarum commerciô, ingeniisque consiliis, cum diversis in locis hæc fierint, adjuvare.

Aliquot mensibus è votô succedebat negotium, & eò feliciorem hujus eventum sibi promittebant, cùm id sagaciori ingeniorum dexteritati, ac concordi consultationum in Principiis Physicis solidè fundatarum fundamento esset superstructum, atque indefessâ Labor agilitate & industriâ continuaretur. Verum enim verò hisce omnibus nihil obstantibus, DEO non placuit, ut sibi propositum attingerint scopum; Horum enim unus moriebatur, alter ob inopinatò intervenientes curas domesticas non adeò decenter observabat necessarias enchirises, hinc à rectâ aberrabat sæpiùs semitâ. Tertius indefessô quidem fervore invigilabat Operi; sed irritô itidem effectu; vitrum enim debitè excultum, & quidem jamdum aliquot mensibus exactis, expectationem præter omnem, rumpebatur; Hinc opus ab ovô, quod dicitur, denuò ordiebatur, non minore, ac prius perspicaciâ. Factis ita per tempus omnibus faciendis, res adeò è votô succedebat, ut aurei montis Partum sibi certè polliceretur; sed vitrum tam molliter tractatum, tam modestô Ignis moderamine fotum, non sine stupore omnium, in multa dissiliebat frusta. Unde subolfaciens Director, *Pollicem Domini* hîc latitare, suos digitos Operi ampliùs admovere, & quidem non immeritò, religioni sibi duxit.

Nisi prolixitatem nausearem, suppeterent adhuc varia Exempla, Labores tales arcanos indefessâ quidem sedulitate, & curiosâ dexteritate, infelici tamen & irritô eventu in variis Magnatum Laboratoriis fuisse tractatos, dum nimirùm aut improvisò mortuus Laborum Director, enchirisium præcipuarum solùm gnarus, aut rupta vitra expectationem præter omnem, aut alias ob causas spe suâ firmissimè sibi conceptâ ita excidebat Possessor.

IV. Nec DEUS semper prima statim vice annuit Labori in Viâ hâc catholicâ instituto, uti quidem plerumque fieri & facilius solet in aliorum Processuum tractatione. Sic novi Medicum, qui Tempus amplissimæ suæ Praxeos exercitio subtractum perlustrandæ *Materiæ Universali* destinabat, & hoc quidem per integros viginti annos, [quantum Patientiæ hoc requisiverit, facile quilibet judicare poterit,] Per illud temporis spatium forte suâ contentus invenit successive diversa remedia raræ efficaciæ; Tandem justus *Deus* sic benedicit hujus industriæ, ut inventa sua medicamenta, ita exaltare & depurare didicerit, quo adeptus sit medicamentum, non quidem *Universale*, tamen huic analogum; cum morbos varios ab aliis relictos, medicamentisque aliàs probatissimis infeliciter propinatis, sæpius sanaret.

V. Adnectam his aliud Exemplum, quod quamvis non sit Panacéa, nihilominus, cum præcipuum ferè inter Medicamenta particularia mereatur locum, non adeò inconcinnè hic subjungitur; cum *Deus* O. M. propter nostram indignitatem, abusum, aliasque causas, similia magna Arcana sæpè Nobis subtrahi permittat. Supra laudatus D. *Michaëlis* volebat præparare Mercurium cum Auro verè fixatum & præcipitatum utpote remedium, in defectu *Tincturæ Universalis* ac inter medicamenta particularia nulli alii facile cedens; sed plures Morbos alia Medicamenta eludentes, edomans. Proinde *Mercurium Antimonii* cum *Croco Auri* juxta *Basilium Valentinum* composito sumendo mercurii partes tres, &

calcis Auri partem unam, diuturna trituratione mixtum includebat ovo Philosophico, quod dicunt Chymici; Hoc quotidie debebat inverti pro faciliore mixtura, & feliciore contentorum circulatione, immittebaturque leni arenæ calori.

Laborem autem huncce concredebat manui laboriosæ ingeniosi Dn. Matthiæ *Zittemanni.* Hic per integros octodecim Menses vel sesquiannum laudabili vigilantia uno eodemque in teporis gradu continue regebat dictum Vitrum. Post labores tam longos, tamque molestos, cum jam ultima ipsi foret imponenda manus, atque ad usum Pulvis extrahendus, quadam nocte audit insignem fragorem dictus Dn. *Zittemannus* in laboratorii confinio dormiens; hinc consternatus è Lecto prosilit ac mala ominans, Vitro suo adproperat; sed reperit saltem in arenâ paucissima pretiosissimi hujus pulveris granula, cum minutis Vitri fracti fragmentis, reliquo, & continente & contento omni in mille particulas disrupto, ac per totum Laboratorium disperso.

Pro meliori dictorum dilucidatione, &, quod non liceat cuilibet pro lubitu indignis manibus in Arcanum hoc arcanissimum involare atque è Cœlesti Cornu copiæ illud quasi eripere, in inexpertorum, & avaritia, ambitione, &c. obcæcatorum gratiam, ingenue - Christiana impulsus Charitate ex aliorum Experientia sequentes subjungam persuasiones.

I. Rogo omnes intempestive & nimium ad hoc Opus avidos; ut evolvant Regum Sapientissimi *Salomonis*; Proverbia; ibi cap. 30. v. 7. 8. 9. aurea memoriæ æternæ insculpta est Gnoma, quam merito teneræ Nostrorum Liberorum Ætati inculcamus: *Duo à Te rogo, Domine, quæ mihi ne deneges, antequam moriar; Vanitatem & Mendacia fac à me longe aliena: Paupertatem & Divitias ne mihi des; sed saltem Victui meo necessaria. Ne forte satiatus alliciar ad negandum, & dicam, quis est Dominus; aut egestate compulsus, furer, & perjurem Nomen Domini mei.* Ventila, sis, mi Christiane, ventila, sis, accurate dictum dicterium Corda feriens, ossium medullas penetrans; Petitur enim in hoc, ut amoveantur Divitiæ, (quibus anxie inhiant Christianorum plerique,) addita simul ratione, Herculea cujuscunque etiam Philosophiæ spicula contraria retundente, nimirum, cum ita facile à Mille Artifice Diabolo, mediantibus luxuriosis varie insidiantibus Mundi illecebris seductus, dictis Opibus possem abuti, atque ideo perjurium commitere in *Deum* meum, illumque deserere in æternam Animæ meæ ruinam & interitum.

Stante itaque hoc, veluti perpetuo inconcussum stabit, quod Divitiarum amotio legitime petatur hoc in dicto, quâ conscientia, quæso mi Christiane, qui ad prolatæ Sententiæ Authorem, de genuino Nummorum usu sibi ipsi diffidentem, Tyrunculus es in exercitio Pietatis, poteris quasi importune ac Deo invito aggredi, & tentare laborem talem, qui si absolveretur, & à Te obtineretur, quod desideras, comitem haberet periculosam, & Tibi forte exitiosam opulentiam? Cœterum confidas, velim, si Tibi conducibile foret, facillimum esse *Deo* O. M. permittere, ut in Vinea sua fodiens, id est, designato munere rite fungens & naturalia scrutans, Thesaurum huncce inæstimabilem reperias.

2. Ex Historiis possibilitatem *Tincturæ* demonstrantibus Capite præcedente adductis patescit, quam vastum Auri cumulum Possessores vel præsentem & confectum obtinuerint, vel mediante *Lapide* tingente extemporanea metamorphosi pro lubitu perficere valuerint; & in specie *Helmontius*, in citato Tractatu, Arbor vitæ dicto.p.m. 630 hæc profert verba: *Ille, qui Mihi primum dabat pulverem aurificum, habebat saltèm & ad minimum Ejus tantundem, quantum, ad ducenta millena Librarum Auri commutanda sat forent.* Item quarta ab *Helvetio* adducta Historia docet, Adeptum illum totidem Pulveris tingentis secum habuisse in promptu, ut viginti Auri Tonnas subito parare, si ipsi libuerit, licuerit. Nihilominus hic, & alii vilibus induti Vestibus, Vitam vivebant humilem, devotam ac à pompa & luxuria Mundana omni alienam.

Hic Te denuo rogatum volo, mi Christiane, velis interiora Cordis Tui ruminare, ac Animi sensa penitius trutinare, Si *Divinæ* placeret Voluntati, ut vel centesima, imo millesima talis Portio ad liberas tuas pertingeret manus, num in silentio & spe Vitam piam, probam & tranquillam sis transacturus; an non potius Adamiticum peccandi desiderium tantas sit excitaturum illicitas Cupiditatum mundanarum fermentationes, ut Fidei tuæ scintillula neutiquam impedire possit, quin iisdem Divitiis sis abusurus ad varia æternam damnationem Animæ tuæ parientia?

3. Ne autem infirmâ Verbulorum meorum tenuitate Tibi persuadere velle videar, Amice Lector, Testes producam non saltem Philochymicos, multò minùs Misochymicos, sed, audi, è pluribus aliis loquentes magnos Alchymiæ Patronos, superiùs citatos, *Helmontium, Zwölferum, Helvetium. Helmontius*, in dissert quam Arbor Vitæ inscribit p. m. 634. memoratu digna hæc profert verba: *Quantum attinet meam Personam temeritatis scribendi insuetam. Novit Deus, quòd scribam, quæ scio vera. Ago illi gratias, quòd cùm contulisset in me Talenta quinque, fecissemque me indignum, & hactenus repudium coram eô factus essem, placuit Divinæ Bonitati auferre à me tria & relinquere adhuc bina; Ut me sic ad meliorem frugem expectaret. Maluit, inquam, me depauperare & tolerare, ut non essem utilis plurimis, modò me salvaret ob hujus Mundi periculis. Sit ipsi æterna Sanctificatio.* Idem ibid. pag. sequ. *Nemo vere Philosophus Aulædus est, nec Principes sequitur, iisque adulatur; quippe quia nulla re indigus, spernit quæcunque Princeps dare potest.* Idem in Tractatu Medicaminum Potestas notato, inquit circa finem: *Tandem ac tandem Chymia pro sui apice Universale solvens parat, quo cuncta remeant in primum Ens, præbetque dotes nativas, absterguntur labes originales corporum, &c.* Sermonem ita concludit: *Ah! utinam mihi Lagena semel possessa non ablata! Sed novit Deus, cur Capra caudam tam brevem dederit; Sit Nomen Ejus in Secula exaltatum; fiatque ejus solius sola sanctificans voluntas.* Idem modo citatâ Differt. Arbor. Vitæ. p. 633. *Sed inutilis huic vitæ sepeliar. Quia Spiritus Ianitor Lagenam abstulit mandato ejus, coram quo totus Mundus Fungus est. Sit ipsi laus, qui dedit, quique abstulit, quod suum erat.*

Zwölferus, Mantissæ Spagyricæ part. 1. cap. 1. p. m. 310. sequentia profert: *Hæc de Tincturâ Philosophorum, quam Rever. Pater, Athan. Kircherus categorice negavit, adstruendâ sufficiant. Quamlicet perpauci obtineant; è Rerum tamen naturâ proscribere minime decet. Habet enim & illa,*

quemad-

quemadmodum Arbor Scientiæ Boni & Mali Proto-Parentum Nostrorum, suum de Cœlo genium, qui romphæa bis acuta eam protegat, & curiosos ac indignos arceat; cùm pauci sint, qui Virtutem & divitias affluentes jungere noverunt. Unde accidit justo Dei judicio, ut ii, qui ejus vel jam compotes facti, aut eminus eam prospiciunt, confusionem patiantur, eam ex accidenti deperdant, remoram ac obicem Deo opponente; NB. *Ne Aurum & Argentum nundinantes Animæ propriæ patiantur detrimentum.*

Helvetius, in superius allegato suo Tractatu, *Vitulus Aureus* nominato, quamvis jucunde, ample & diserte de *Tinctura* dilserat, ac ejus realem existentiam autopsia comprobet, nihilominus hujus elaborationem dissuadet, pag. 10. sic loquens: *Nolim, ut quis credat, meum esse scopum primarium, tanquam si Filiis hujus sæculi dignis & indignis persuadere velim, ut in hoc opere laborent. Minime gentium; sed potius dehortabor curiosos Artis hujus indagatores omnes & singulos; ut sanctè abstineant ab istiusmodi periculosissimo Arcano, tanquam ab aliquo Sancto Sanctorum.* (Veluti inter plures Sacerdotes & Levitas unico saltem, nimirum summo Sacerdoti permissum erat intrare hoc Sanctum Sanctorum, reliquis omnibus ad varia alia negotia destinatis.)

Adhæc Capite præcedente demonstratum est, Sinenses multum quoque Temporis largissimosque sumptus impendere pro acquirendo *Philosophico Lapide*. Quam infaustis autem eventibus hoc volvant Saxum, Aurumque suum frustra dilapident Viri illi acutissimis alias Ingeniis & eruditione pollentes, amplissime clarissiméque colligi poterit è Lectione Autorum ibidem citatorum, adeò ut Alchymici ab Incolis communi symbolo pronuntientur Impostores. Cùm Aurum, quod capiendum illis erat, minime capiant; quod verò possideant, amittant, neque eas exhibeant, quas spondent, divitias; Eorumque marsupia, quasi sint confecta è pelle Chamæleontis, quæ non alia re quàm Vento & Aëre impletur; ut elegantibus utar Verbis Thomasi *Garzoni*, nella Piazza universale, Discorso 13. de gli Alchymisti, p. 140. Vel ut nervosè jocatur Clariss. D. Jo. Dan. *Maior*, Collega honorandus, in Navigatione in novum Orbem sine nave & velis, Thesi *36*. qui è Charactere Dei sui putatitii, Auri nimirum, Centrum perfectionis (☉) amittunt, relicto saltem nullitatem indicante circulo vacuo, (O)

Quamvis autem dicti *Sinenses* summè sint ingeniosi, maximóque polleant in Re literaria acumine, nihilominus apud nullum Historiæ Sinicæ Scriptorem invenire mihi licuit aliquem, qui de accepto hoc aureo vellere triumphare potuerit, præter solum Regem *Hiaoum* superius adductum, qui tamen in hoc saltem aliis felicior, quod gloriari potuerit, sese suam canitiem obtinuisse sine Morborum insultibus, & ab Ægritudinibus esse præservatum, mediante Chymico hoc Remedio. Proinde censeo, tam circumspectos plurimorum Labores non forte fortuna ita accidisse infaustos & frustraneos; sed *Deum O. M.* Operatores hosce coram Mundo oculatissimos, & Sapientia turgidos tanti Mysterii revelatione indignos judicasse, dum isti, utpote Ethnici, non *Honorem Divinum*, Proximique commodum Laboribus suis scopum præfixerint, sed Auri fame, aliisque stimulis impiis impulsi fecerint, quod fecerint.

4. Dum ita ingenuæ disuasioni sum intentus, audio nonnullos talia obloquentes: Si verum est, dari in Rerum natura *Tincturam Universalem*, mirandum sanè est, cur summè benignus Bonorum omnium Autor non largiùs, & pro aliàs solita sua in Genus Humanum efflictim amatum Munificentia hancce distribuerit; sed reliquerit lucidissimum hunc Solem obscuris ignorantiæ tenebris & nubibus oppressum, reliquerit eam paratu non difficilem, sed difficillimam, tractatu non periculosam, sed periculosissimam. Cur non ad minimum (Si propter indignorum abusum, vulgo innotescere *Eandem* non consultum duxerit,) pluribus vera Pietate & Probitate Orbi Christiano sese commendantibus concrediderit, cum uberiore hac manifestatione incredibilis tam ad conservandam & recuperandam Valetudinem Ægrotantibus, quam ad sustentandam vitam Pauperibus emergere potuisset utilitas & levamen?

Huic objectioni respondeo, De *Tincturæ* existentia Me hic supervacaneum judicare, cramben toties coctam proponere; sed remitto dubitantes ad Caput antecedens, ubi oculares plurium demonstrationes responsi loco satisfacient. Hisce spem præter omnem non contentus pro responso habeat axioma illud Philosophicum, quod contra Autopsiam disputare, sit insipidi.

Si itaque revera hæc existit, inexcusabilem fere facit injuriam *Divinæ Majestati* omnis de hac dubitans. Nisi enim fœdum ingratitudinis scelus incurrere velit Christianus, obstrictus est, cogitationes suas applicare, ad amplificandam & extollendam nunquam satis laudatam, nec laudandam miraculosorum Operum *Divinorum* Magnificentiam.

Ad Quæstionem verò ipsam dico, eandem esse nimis curiosam, imò quasi ineptam, & frivolam. Quis enim, mi Homo, ingressus est Senaculum cœleste, & quis *Sacro-Sanctæ Mono-Triados* Consiliis interfuit? Quomodo poteris, argilla ex figulo quærere, quid facis? Si liceret, de talibus hæsitare, & controvertere, vellem te etiam interrogare nonnulla, v. g. Da mihi, si potes, ex Tua hac mota Hypothesi, rationem, cur permisit *Deus* ut Regum Sapientissimi, Salomonis Scripta de Rerum naturalium Qualitatibus absolutissima, à Cedro Libani ad Hyssopum parietis transeuntia perierint; cùm tamen ex iisdem amplissima potuissent ægrotantibus emergere emolumenta & levamina? cur idem *Deus O. M.* non citius ex Indiis, &c. transmisit Nobis Europæis sub *Christi* Vexillo militantibus tantum pretiosissimorum Aromatum aliarumque rerum medicamentosarum cumulum, tantam item Auri & Argenti copiam, quæ potuissent cedere jamdudum, uti jam cedunt, in solatium ægrotorum, in auxilium Pauperum? Vel cur idem *Deus* Nos, Populum suum, non à Morbis præservat, ut ita plane supersedere possemus remediorum usu? Vel, cur Angelus non frequentiùs descendebat in piscinam Bethesdam pro sanando primùm ingrediente? Joan. 5. Aut cur idem singulis vicibus non plures simul sanabat, ut misellus ille claudus reconvalescentiam per totos triginta octo annos non debuisset frustra expectare ab Aquæ commotione? Ut taceam mille alia;

Possem item opponere, quæ acutissimi Philosophi Sinenses contra infinitam Misericordiam & Omniscientiam clementissimi Nostri *Protectoris & Nutritoris* objiciebant Jesuitæ *Xaverio*, pro propaganda Christiana Religione, & convertendis argutis hisce Ethnicis lapidem moventi omnem; nec Vitæ propriæ parcenti, veluti videre

est apud Erasmum *Francisci* in Exterorum Artis & Morum Speculo, Histor. 11. p. m. 55.

Ne autem in leges Pietatis peccem, nec falcem in Messem Theologicam immittere videar; crenam revoco; securius ad τὸ ἐπέχειν confugiens, cùm in tam arduis non consultum sit, nimium philosophari. Supra laudatus Schröderus mihi fassus est, quod oleum suum Auri bis saltem præparaverit. Hinc non immeritò mirari & quærere posset aliquis, cur tantum mysterium non sæpius composuerit? verùm respondeo: Deus imperscrutabilis talia Regalia non vult divulgata & tanquam usualia haberi Medicamenta. Propterea potius exclamamus: Quam miraculosa sunt Opera Tua Domine! atque suspirare cogimur cum Heinsio: Quantum est, quod ignoramus! Quantillum est, quod scimus! Et maxima pars eorum, quæ scimus, est minima pars eorum, quæ nescimus. Notatu digna sunt verba Heinrici Kunrath, Amphitr. Isagog. in Figuram tertiam, p. m. 200. *Si quæris, cur unus tantum sit Mundus, & cur unus tantum Philosophorum Catholicus Lapis? respondeo, quia plures Deus noluit, Ratio est, quæcunque voluit, fecit.* Psalm. 115. v. 3. *Cur vero noluerit, Tu quære ab Eo; Ipse solus novit.*

Adcuratè enim minime valet indagare innata Humani Ingenii imbecillitas, cur *Polarchæ* omniscio non libuerit Antecessoribus Nostris ac nobis quælibet Naturæ arcana revelare; sed etiam *Posterorum* sedulitati nonnulla occulta & inexperta servare indaganda & detegenda. Multa siquidem superioribus seculis fuisse cognita, quorum cognitio jam iterum evanuerit; econtrà verò plura latuisse, & adhuc partim latitare nostro tempore in Anatomicis, Botanicis, Chymicis, aliisque rebus tam Medico-Physicis, quam aliis variis Scientiis, fateri coguntur omnes illi, qui manifestissimis Experientiæ testimoniis inconsideratè reluctari non audent. Præter meam opinionem fortè hæsitantes ablegatos volo ad *Pancirolli*, suique Commentatoris, *Salmuthii* deperdita, & nova reperta; Ibi enim invenient, nisi stupor Animos obsederit, quam miraculosè & variè

Ludat in Humanis Divina Potentia rebus!

Hisce unum saltem addo: miratus sum sæpius, (cùm notum sit, quid non mortalia Pectora coëgerit, & cogat Auri sacra Fames,) quòd impiger extremos currens Mercator ad Indos (& qui negotiis mercatoriis præsunt, Proceres *Orbis*) passi fuerint hucusque, ut *Terra Australis incognita*, quam dicunt, illud Nomen suum incognitum non mutaverit; Hoc est cur nullus exortus sit novus *Columbus*, novus *Magellanus*, novus *Dracus*, &c. qui tot Myriadibus ignorantium superstitem huncce *Mundi* angulum indefessa inquisitione detegere & propalare fuerit ausus; cum dubio procul omni *Divina* munificentia, uti ubique, ita & ibidem tam sanitati, quàm œconomicis nostris rationibus plura magno incremento & emolumento futura recondiderit?

Postquam multi hac de re varias mihi communicaverant rationes insufficientes, tandem quidam, qui integro decennio *Novam Bataviam* in *India Orientali* incoluerat, rerum nauticarum & mercatoriarum apprime gnarus solidam & fide dignam mihi aperuit rationem: Tentata quidem est, inquiebat, plus vice simplici Transfretatio versus terram Australem incognitam; sed vano & infelici semper effectu, & hoc ideò, quod *Acus Magnetica* (Nautarum utpote Hodegus,) more alias ubivis solito hic operari desinat, nec suum quærat *Septentrionem*; sed vagabunde circumgyretur; ut proinde nesciat Nauclerus, quo suum dirigat cursum. Exinde omnibus patescere credo, *Divinam* Sapientiam hoc *Orbis* residuum Posteris Nostris, si qui futuri sunt, indagandum & Magnalia sua ibi forte latentia propalanda reservasse.

Stante igitur hoc, quod varia Mundo utilia & proficua, aut adhuc delitescant occulta & sepulta, aut iterum evanuerint, ex imperscrutabili *Dei* consilio, superflua sanè erit controversia, cur *Deus O. M. Tincturam* nostram, aut similia regalia dona non in ora & manus omnium, aut plurium saltem disseminari concesserit.

Cùm verò per ultima hæc octo vel decem Lustra in *Domini* illius *Magni* Vinea, juxta *Matthæum* cap. 20. plus sit fossum & laboratum in rebus Physicis, hoc est, plura Arcana Chymico-Anatomico-Botanico-Physico-Pharmaceutica sint manifestata, ac in antecedentibus totidem Sæculis, videtur instare nona vel undecima Hora diei; Ut ita fortasse gratiosissimus Bonorum omnium Autor ante instantem *Orbis* ruinam extraordinariè non modiô aut trimodiô; sed totô horreô, sit admensurus dona sua hactenus nondum divulgata.

CAPUT V.

Declarans, è quâ Materiâ præparetur Tinctura Universalis.

Tandem, tandemque hic claris Literis, Verbis perspicuis, proponitur Materia illa, quam innumeri tamdiu verè & apertè nominari frustrà desiderârunt atque expectaverunt anxiè; quamplurimi quidem tot Sæculis antea nominârunt, & descripserunt sermonibus summè obscuris, hieroglyphicis, ac Emblematibus tenebricosô obscuritatis velamentô obductis; non pauci item sermocinationibus planè ridiculis, quasi fanaticis, ac stolidis, figurisque Enthusiasticis venum exposuere; ut crediderim, Eosdem ipsos nescivisse, quid dixerint, quid scripserint; optandumque fuisset, ut planè tacuissent; cùm ita incredibilem confusionem & turbationem excitaverint in Animis res Physicas scrutantibus; Et tantùm abest, ut istis suis narrationibus rei huic abstrusæ & intricatæ dilucidandæ facem accenderint aliquam, ut potiùs novâ, eâque densissimâ caligine illam obduxerint.

Propterea arrige nunc Aures Avare; Arrige Aures Ambitiose; Arrige Aures pauper Alchymista, miser Laboratorcule, qui hactenus vestivisti cutem Tuam fumô, sudore, sanguinemque exsugente miseriâ, qui corpus nutrivisti spe exsuccâ, promissis, vanitate; Arrigite Aures singuli & omnes, qui curiositatis stimulô acti, aut alium quemcunque scopum intendentes, hactenùs inhiastis consecutioni *Tincturæ Universalis.* Sic enim sedatâ Fame Auri, extinctâ siti Argenti, Divitiarum saturi poteritis indulgere vestris Geniis, ac Vobis vivere; poteritis imposterùm, neglectis laboriosis servitiis, vel officiis, curarumque domesticarum molestiis, sine sudore facierum Vestrarum in aurea libertate toti esse Vestri. Arrige autem Aures Philiater; Hac enim cognita supersedere poteris (nisi sola curiositate Tibi talia pertractare arrideant) fœtidis sectionibus Anatomicis, laboriosis collectionibus Botanicis, ingrata carbonum in operationibus Chymicis tractatione, tædiosis lucubrationibus, diuturnis

diuturnis tot ac tot Annos exposcentibus Laboribus ac Cerebrum frangentibus meditationibus Philosophico - Physico-Theoretico-Anatomico-Botanico - Chymico - Practico-Pharmaceutico-Chirurgicis ; Sic poteris una fidelia parietes dealbare omnes, remediô unicô morbos sanare omnes, & quidem non tam cito, tuto, jucunde, quod semper desiderarunt Medici quilibet; quam penitus citissimè, tutissimè, jucundissimè.

Verum enim verò fige paulisper cogitationes tuas, jube parum subsistere pedem tuum, quisquis es horum modo adductorum, antequam ulterius progrediaris. Si enim forte compulsus aviditate rei desideratissimæ, oculis tuis properaveris ad lectionem Capitis hujus motu præpostero vel superficietenus saltem inspexeris Caput antecedens, supervacaneam censendo ventilationem, an consultum sit in *Tincturam* inquirere; cogor autem Tibi vellicare, ac seriò denuo commonefacere, ut prius ritè frangas Nucem; antequam è Nuce Nucleum esse velis, ceu Terentiana jamdudum monuit Gnoma; Hoc est, ut præcedentia, & circumstantias prius ponderes, antequam ad ipsum accedas Opus.

Proinde regredere, sis, in dictum Caput antecedens; vel si grave & molestum foret forte, integrum illud ruminare, consule solùm ultimas aliquot illius paginas, & fideliter ibidem doceberis, si modo doceri gestis, quam subtilibus meditationibus ventilari, teneris Manibus tangi, modestis Oculis adspici velit Mysterium hocce; Mysterium quod non absurde æquiparatur Herbæ illi, quam *sensitivam*, aut *Noli me tangere* vocitant Botanici.

Huc non inconcinne infero vetus & argutum cujusdam de delicato Alchymiæ Studio singulos monentis dicterium: Curiosus inscripserat Operibus *Theophrasti Paracelsi: Alchymia est Ars sine Arte; Subjectum ejus est Pars cum Parte; Proprium mentiri, & ultimò mendicatum ire.* Sed alius subscripserat: *Falleris, Amice; ignoras enim, quid sit Alchymia; Alchymia enim est casta Meretrix, quæ multos invitat, paucos admittit amasios.*

Si dixerint fortè sive curiosi quidam ingenui sive Momi: Quam absurdus est hic Autor, quod audeat Scriptô publicô Materiam Universalem non modô perspicuè depingere & manifestare; sed etiam, quomodo tot ac tot Seculis desiderata, ac maximoperè ab omnibus occultata *Tinctura* inde fit elaboranda, detegere. Si enim vera non sint, quæ scribit, omnium omninò explosione foret dignus, quòd toti Orbi literato manifestum obtrudere conetur mendacium. Si verò Veritati fuerint consentanea, ac Propositum Methodô promissâ succedat, respondeatque eventus, mirandum sanè esse maximè, quòd ille non sibi ipsi, suæ Familiæ, ac Amicis, (ad minimum antequam artificium propalaret, ac in Vulgus disseminaret,) bonam hujus Arcani partem conficeret; ut ita à curis, negotiisque Practicis liber, suus prorsus esset, & non alterius; ac cum illo Villico potius ob divitem Messem turgido facto, juxta Lucam, cap. 12. v. 10. Se ipsum bono ac hilari Animo esse, Horreumque amplificare juberet? Illi, ne nesciant, velim, me ingenuè & apertè fateri, quod absolutis Studiis Academicis, & peregrinationibus in Patriam redux, post devotas & repetitas Preces inter Meditationes meæ vocationis Medicas alias, aliosque labores Chymicos quidem constituerim, aggredi arduum hoc Opus; sed postea animum mutaverim, Manumque retraxerim quasi nolens-volens, partim quod certissimè Mihi constaret, imperscrutabili Dei Consilio placuisse, nonnullos summo ingeniorum acumine, plenariaque Artis Medico-Chymicæ Experientia dotatos, nullis simul (aliquando plusquam Regiis,) sumptibus parcentes, remque ipsam cautâ & indefessâ dexteritate & juxta Artis leges omnes methodicè tractantes, (veluti è duobus præcedentibus patet Capitibus,) locô *Philosophici Lapidis* acquirendi lapidem lavisse, ac Aurum quærentes inconfectum, confectum dilapidâsse, (juxta analogiam Fabulæ de cane Æsopico pontem cum frusto Carnis transeunte,) aureumque insimul Tempus perdidisse.

Proinde Ego tam fragilitatis Humanæ ob fermentum Peccati Adamitici hæreditarium, quam Tenuitatis meæ in Re Medico-literaria Mihi conscius, non immeritò obstupui & abstinui. Partim verò, in quo præcipuus hujus Rei cardo est, eo minus Icarium quasi huncce volatum institui, quod persenserim, supremum *Medicinæ Autorem* & Directorem Me ab hoc opere avocasse, Talentumque meum aliis negotiis, nimirum quasi verè & merè practicis destinasse. Sæpiùs enim ob labores Medico-Practicos in Aulis alibique concatenatos, ob frequentia itinera, & similia, tantùm abfuit, ut negotio huic incomparabiliter serio, totum fere hominem, ac integrum operatoris Cerebrum requirenti decenter invigilare potuissem, ut potius per unam atque alteram Septimanam mihi sæpius non licuerit esse tam otioso, quò curiosæ cuidam meditationi, aut Librorum lectioni incumbere, uti debuissem & voluissem, valuissem. Nihilominus cùm *Divinæ* placuerit *Majestati*, nonnulla de summo hoc arcano Mihi indigno concredere; Quædam enim ex Ore & Laboribus Chymicis secretioribus, Evergetæ mei incomparabilis, Chymiatri Lipsiensium per Europam notissimi Dn. Dn. Joannis *Michaëlis* didici; Didici quædam è Literis correspondentialibus, quas vocant, aliunde ad Eum perscriptis, ab Ipso concisis ac Igni destinatis, pio autem furto à Me surreptis, denuo compositis, ac clanculariè descriptis, collectisque; Didici quædam, dum contenta epistolarum talium arcanarum responsoriarum aliorsum ab Eodem mittendarum, (à latere in mensa illi quotidie assidens,) obliquis oculis exhauriebam, unguibusque meis, aliud quasi agendo, cum aliter & manifestè mihi non liceret, pro juvanda memoria interim inscribebam; Cùm plura Discipulis, aliisve ob datam silentii fidem detegere illi non erat concessum.

Didici item quædam, & potiora quidem, dum laudatissimus modo dictus Præceptor in meo per exteras Regiones Itinere Chymiatris magnis me hinc inde fideliter & secrete commendaverat; qui percipientes aliqualem meam hoc in studio cognitionem, cognitionis suæ non minus me ingenuè faciebant participem.

Quia etiam Regum arcana sunt occultanda; *Dei* autem Magnalia divulganda, *Raphaëlis* Angeli Elogio, Libr. *Tobiæ*, capite 10. Atque uti Sanctissimus *Paulus* loquitur I. ad Corinthios 3. v. 6. *Ego plantavi, Apollo humectavit*; Et quemadmodum in re militari Consiliarii Bellici disponunt, quomodo negotia pro Patria sarta tecta servanda, vel amplificanda sint tractanda, Hostisque ad incitas redigendus; Manum autem ipsam operi non omnes admovent; Alii verò, nimirum Milites, Consilia exequuntur & perficiunt. Ita Ego aliis quos *Deus* ad talia regalia & extraordinaria

Dona magis selegit, ea hac de re mihi indigno cognita sincerô Corde, & ingenua Fronte exhibeo.

Ipse verò egomet sorte mea contentus, ingentes repono gratias clementissimo *Pantocratori*, quod largam suam Benedictionem in me talia non merentem effuderit; Dum nimirum pro comparanda Artium bonarum & imprimis Medicæ Supellectile, consumpto plane Patrimonio, in Patriam rediens, cum *Biante* ferè omnia mea mecum portabam, & Patriarchæ *Jacobo*, *Jordanem* transeunti similis eram, è Genes. cap. 32. v. 10. Nunc vero cum *Davide* meritò exclamo, 1. Chronicor. 18. v. 16. Quis sum Ego, & quæ est Domus Parentis mei?

Non minùs gratias eidem ago quòd Philosophiæ meæ Pyrotechnicæ adeò benedixerit, ut præter alia mihi detexerit raras nonnullas enchirises in laboribus Chymicis apprimè utiles; peculiare item pro variarum rerum solutione commodum Menstruum. Qualia autem hæc sint, cùm huc non pertineant, reservo Observationibus meis Medico-curiosis, Deo vitam concedente, propediem edendis. Ubi mirari satis nequeo, quomodo hæc, utpote manifestissimæ & facillimæ operationis, hucusque latere & fallere potuerint, non quidem tam debile meum Cerebellum, quàm tantum numerum Chymicorum oculatissimorum & sapienti Experientiâ exercitatissimorum.

Quia insuper non ita pridem hæc repererim quasi improvisò ac aliis intentus insudansque; in illa autem & similia per aliquod Annos plus vice simplici inquisiverim rigoroso quidem fervore, at frustraneô eventu; Exinde quoque robur accedit Sententiæ meæ in antecedentibus propositæ; nimirum, quòd nemo valeat Deo Opt. Max. quasi invito extorquere pro intempestivi desiderii sui satisfactione & expletione tam (& præcipuè quidem) Mysterium *Tincturæ Universalis*, quam aliorum quoque arcanorum communicationem, & inventionem.

Propterea denuò rogatos & monitos volo importunos tales Operarios, qui acceptô suô grosso non sunt contenti, juxta Matthæum capite XX. ne impetuosè & illotis manibus irrumpant in occultum hocce Gazophylacium, & Sanctum Sanctorum; sed secundùm generalem & adcuratam Christianorum Cynosuram, ORA ET LABORA, legitimæ suæ Vocationis, ac antiqui illius, DIC, CUR HIC, curam gerant, in sudore Faciei vescantur suo Pane, ac in silentio & spe expectent, quantum Majestas Divina pro suâ Clementiâ è gratioso suo Cornu Copiæ ipsis in Corporum & Animarum commodum sit admensura. Mihi locô *Tincturæ Universalis*, locoque magnarum Divitiarum sufficit cum Divo *Paulo* Gratia Divina, juxta 2. ad Corinth. 12. v. 9. & quod *Amor meus* crucifixus sit.

Antequam nunc ipsam aggredior materiæ tractationem, priùs monendum judico, me minime latere, quod *Materiæ* hujus *Universalis*, Ejusdemque Præparationis manifestationem dissuadeant plurimi; Partim quidem hoc faciunt Viri ingenui & prudentes, ideo, ne Perlæ projiciantur Suibus, aut Regalia & occulta Artis nostræ in indignos disseminentur; atque ita isti indigni hac occasione potentes fiant ad Peccata perpetranda per Divitiarum abusum. Partim verò hoc conantur nasutuli, arrogantes, impii, hoc summum læsæ *Majestatis Divinæ* crimen censentes, talique Proditori, quem vocant, Apoplexiam, malaque alia omnia imprecantes: Hi enim malitiosæ invidiæ stimulo, & cùm velint videri coram omnibus, quasi plenaria hujus rei notitia ipsis competeret; quamvis juxta veterem historiam, cum Mercatoris illius luscinia vox saltem sint, prætereaque nihil, atque multa dicant, pauca verò probent, vel potius probare & demonstrare valeant, ac publice erubescere cogerentur, nisi dictæ occultationis clypeô sese à claris probationis radiis defenderent.

Verùm enim verò, quemlibet Ego suo abundare sensu permitto; Ipse verò potiùs assentior hisce dissentienti meo *Sennerto*, communi illi Præceptori, ac Germano Hippocrati, qui Libro de Chymicorum cum Galenicis consensu & dissensu, capite 18. p. 315. inter alia sic loquitur: *Si quidam sunt, qui Medicamenti Universalis notitiam habent, Illud verò planè occultant, næ! illi valde iniqui sunt, & in Genus Humanum injurii, charitatisque Christianæ obliti, qui tantum Thesaurum cum Servo illo nequam occultant, eoque nulli prosunt, &c.* Hucusque *Sennertus*. Proinde Egomet illud, quod de hôc arcanô mihi constat, Mundo ingenuè & apertè sum declaraturus; *Divinæ* relinquens Directioni ac arbitrio, cuinam hocce detegere penitùs ac concredere voluerit; alibi enim jamdudum monui indignos & malè hoc collocantes, licèt ipsô Argô fuerint oculatiores, hîc cœcutire; & licèt Salomone Sapientiores, Spirituum Vertiginem experiri.

Hac occasione non possum non, quin quodammodo repetam, quæ primo Tractatus Capite monui; nimirum, me ad Conscientiam meam appellare, quod nullo alio plane fine crenam Operi huic arduo admoverim, quam ut Majestatico illi præcepto, Homines omnes ferienti, Matth. 22. vers. 37. (quo jubemur, ut diligamus *Deum* toto Corde, & Proximum veluti Nos ipsos,) pro virili obediam; atque Talentum mihi cœlitus concreditum non in Terra defodiam. Quilibet enim Medicus conscientiosus hunc suis actionibus ponat scopum, ne chorda semper oberret eadem, aut saltem stupida simplicitate credat, quod Antecessores crediderunt; sed studeat, Naturalium Rerum causas reddere certiores & evidentiores; ne in eodem statu per ignaviam Nostram quasi torpescat Medicina; sed amplior, ac illustrior tradatur Posteritati; Eique sic simul stimulus addatur, hancce ad majus majusque semper gloriæ ac honoris fastigium evehendi. Cùm enim viderim, partim plures variarum in re literaria Facultatum Asseclas, viros eleganti & solida doctrina conspicuos è falsis Hypothesibus, diversisque rationibus superiùs adductis, partim verò non paucos alios, serò cum Phrygibus sapientes ex Animi levitate, atque indignatione, quod Tempus inutiliter perdiderint in conficiendo Auro, &c. planè negasse existentiam hujus *Tincturæ*, atque ita maximam *Divino* Honori (cujus tamen promovendi studium Christianis omnibus incumbit,) intulisse injuriam, dum abrogare ita volunt unam è Creaturis summè miraculosam, ac quasi primiceriam. Propterea in Capite tertio non solum hancce præparandi possibilitatem sat prolixis circumstantiis, firmisque uti spero rationibus demonstravi; sed etiam nunc Materiam ipsam, quam ex aliis didici, modumque hanc ex ea conficiendi, ad contradicentes eò feliciùs & faciliùs convincendos subjungam. Facile quidem mihi persuadeo, Propositum hocce meum non quorumlibet Genio esse

satis-

satisfacturum; cum ommibus placere sit impossibile, ac veluti Divo *Paulo*, Romam abituro prædicebat Propheta, Act. Apostolor. cap. 21. v. 11. Ipsum ibidem expectare vincula & catenas; ita scripto huic meo obviam ituras prævideo irrisiones, convitia, contradictiones, Nasos aduncos. Infernalis enim Discordiæ promus-condus lapidem movet omnem; ne pessumeat illud Dicterium, quod Homini Homo *Diabolus*, & quod Figulum Figulus odio prosequi non cesset. Confido tamen, apud Viros saniores, ac purioris Literaturæ Me veniam esse impetraturum, Eosque excusatum me vel inde eò facilius habituros, quod insudaverim Materiæ summe abstrusæ, & non tam multis Annis vel Lustris, quam pluribus Seculis præ omnibus aliis controversæ & ventilatæ, ceu fatebuntur Medici atque eruditi omnes. Quod si igitur uni vel alteri penitior & clarior suppetiverit hujus rei scientia, & si noverit hisce à me propositis quiddam rectius, rogo, ut candidus impertiat, ac placide exponat Mundo literato; atque ita faciet rem non modo Academiæ Nostræ Naturæ Curiosorum; sed etiam Christianissimi legibus dignissimam. Illos vero qui cavillandi studio se prosequentur, ac scommatibus adorientur, è fundamentis Ethicæ Christianæ nihili æstimabo, *Davidem Simei* convitianti non obloquentem secutus, nec asininæ illi calcitrationi me opponam, quemadmodum integro hoc Tractatu Egomet sane nunquam vel minimo etiam verbo lædere quempiam, animum induxi. Misereor potius illorum, quod Christianæ Proximo debitæ Charitatis sint obliti; *Deumque* gratiosum oro & obtestator, quò majus imposterum illis erga Proximum innocentem excitet Amoris fermentum, ut ita meliorem propriarum Animarum curam gerere discant.

Materiam ipsam mihi nunc descripturo tam amplus sese offert diversarum opinionum hanc summe confuse aut occulte tractantium ac depingentium campus, ut, utrum eloquar, an sileam, ferè nesciam; integrum sane efficerem Tractatum, si easdem proponere conarer. Librorum enim publice de hoc vagantium tantus est numerus, ut facile sufficeret pro onerandis aliquot curribus, imò navibus. Et quod admiratione dignum majore, inter illos numero, uti dictum, plurimos plures diversam, & singuli fere singulares fovent sententias, ut omnes tantum-non invicem ad minimum in nonnullis principalioribus Hypothesibus, & necessariis circumstantiis dissentiant, vel saltem dissentire videantur, & quamvis me minimè lateat, quòd in horum unô vel alterô ingenui & prudentes nonnulli Artis Filii veram & genuinam Materiam vel quodammodo tangant, vel etiam satis perspicuè proponant publico, Lectores tamen tantorum Naturæ Arcanorum planè aut saltem quarundam enchirisium ignari, nec manûs ipsas operi antea admoventes, per inspecta scripta alia Chymica spuria Materiam aliquam remotam, & erroneam commendantia turbantur, quomodo verum à falso discernant, & quo se vertant, nescientes; adeò quidem, ut lucidorum veræ Materiæ radiorum claritas non sufficiat pro dissipandis obscurorum istorum Tenebrionum & vespertilionum tenebris, pro refellendis lucridis Simiarum talium operibus.

Sane, dum in memoriam mihi revoco notatam diversarum Sententiarum farraginem, vel Mixturas simplices, parum abest, quin simul in indignationem, commiserationem & risum rapiar. In indignationem quidem, expendens, quod multi è fastuosa arrogantia hac de Materia projiciant ampullas, & sesquipedalia Verba, (postquam è malè intellecto scriptô Chymicô nonnulla exsuxerint,) ac tantis ænigmatibus, tantisque obscuritatibus obvelent, tamque occulte Orbi curioso sua obtrudant, ut Nodos hosce Gordios solvere sit omnium difficillimum, si non impossibile, & neque Davus, neque Oedipus aliquis Mentem & Sensus Autorum istorum penetrare valeat; ut crediderim, illos ipsos partim nescire, quid intenderint, quid scripserint; ac proinde optime in eos quadret illud Dicterium, quod quidam obscurissimo Poëtæ Persio opponebat: Si non vis intelligi, cur scripsisti?

In commiserationem verò, dum non pauci misselli, talium blateronum, & vaniloquorum promissis spe Auri olim arripiendi turgidis patiuntur Sibi imponi, suaque capita turbari ac repleri, inauratis vaporibus; atque ita videntes, multos alios occupari circa magnum hoc negotium, ne *Diabolus* ipsos inveniat otiosos, illud idem aggrediuntur, tamen quasi semiebrii, sine methodo, sine decentibus Artis fundamentis, illiterata & stupida in simplicitate; Atque ita frustraneis his *Tantali* Dapibus avide inhiant, *Sisyphi* Saxum hocce volvunt indefesso & laborioso fervore, Manibus tamen suavissimo dulcissimæ Spei melle vel balsamo illitis, atque sub spe exsucca senescunt; non aliter, ac illi, qui cellam cerevisia recenti aut Musto fervente plenam ingrediuntur, quasi ebrii redduntur, sine vera grati ipsius liquoris perceptione ac usu.

In Risum verò, dum horum Nugi-fumi-ventivendulorum aliqui, videntes, quod veris per Ignem Philosophis nonnullis per allegorias, secretas descriptiones, variaque à rebus usualibus & cognitis deprompta, aliter verò penitus intelligenda Nomina (ne hoc magnale dignis & indignis simul communicetur, nec Perlæ projiciantur Suibus; uti loqui amant; aliasve ob causas,) id describere placuerit, itidem, ut etiam aliquid coram *Mundo* esse videantur, publice exponunt falsa & ficta sua Arcana per ridicula Emblemata, & stolida Hieroglyphica, vel ipsi Heraclito cachinnum extorsura, per hyperbolicas item paraphrases & excursiones; adeô, ut nullus unquam Philosophus tam absurdas Chymæras, aliaque Rationis Entia Animo concipere fuerit ausus. Atque ita Geniis suis blandiuntur, crumenasque ob frequentem titillationem & purgationem ad atrophiam vel marasmum proclives solantur, dum quod fieri (& quidem frustra) sperant, gaudio intempestivo, & quasi ecstatico-entusiastico ex se rapti jamdum factum credant, Triumphum ante Victoriam canentes.

Proinde seducti nonnulli, etiam non mediocris Eruditionis Medici & Chymici, locutionibus dictis tam variè dissentientium, tam variè sibi contradicentium metaphoricis & occultis, pro laborum suorum scopô tanquam genuinam Materiam selegerunt summè diversa, ferè innumera. Multi quidem confisi sunt in *Aurô* ipso, utpote Metallorum Rege, Sole & Phosphoro; In hoc enim latitare incomparabilem vim balsamicam, & restaurativum *Archæi* Nostri debilitati, non habemus, cur dubitemus, nec ullus negare audebit. Quàm anxiè hinc per operationes Pyrotechnicas omnes illi *Aurum* notatum, & cum hôc seipsos lacerverint, cruciaverint, torserint, quasi inviti testatum eunt libri plurimi. Et cùm *Aurum* inter remedia particularia principem facilè obtineat locum, judicârunt, inde

inde eò feliciùs adſcendi poſſe præ aliis omnibus ad Univerſale; Cùm etiam inter res metallico-minerales, nec Invidiâ contradicente, ſit perfectiſſimum, eò citiùs & commodiùs inde ſperandum eſſe exaltationem ad *Tincturam Univerſalem*.

Non minùs multi alii toties-totiesque fruſtrà inſudavere reliquis Metallis omnibus hic huic, ille illi, iſte iſti; præcipuè quidem *Mercurio*, *Veneri*, *Saturno*, *&c.* Plures denique Nomen huic vel illi corpori mixto Chymico aliàs dari ſolitum, à veteribus autem Pyrotechnis Arcano cuidam impoſitum atque hic diverſô ſenſu accipiendûm, juxta verbalem tenorem intellexerunt, & ſic cum aliis Seipſos deceperunt, dum nimirum Mentes Manuſque fatigârunt in Chymicè tractandis variis Rebus naturalibus, præprimis quidem è Regno minerali, *Antimoniô*, *Vitriolô*, *Nitrô*, *Sulphure*, *Sale communi*, *Sale armoniacô*, *Sale gemmæ*, *Alumine*, *Arſenicô*, *Magnete*, *Mercuriô ſublimatô*, *Borrace*, *Lapide calaminari*, &c. ut & è Regno Animali *ſanguine*, *mumiâ*, *ſpermate*, *ſecundinâ*, *urinâ*, *Ovis*; nec non è Regnô vegetabili, *Vino*, *Sale Tartari*, *Fuligine*, *Lunaria*, *Sanguine Draconum*, *Rore Sol.* dicta *Herba*, &c. Quo vero eventu & ſucceſſu id factum, loqui jubeo talium infelicium Alchymiſtarum, & Pſeudo-Adeptorum vel querelas publicas, vel Amicis concreditos amicorum ſuorum morſus, vel pudorem tacitum, ob marſupium corrugatum, & loco ſperati Hydropis Hectica correptum & conſumtum.

Minime quidem negamus, dicta Corpora Phyſica, & ſimilia conſtare è genuina *Materia Univerſali*; cum res omnes Mumia hac Balſamica ætherea ſint imprægnatæ, ea creſcant, nutriantur, conſerventur. Verum talia Corpora ob ſuam maturitatem ſunt Materia ſaltem remota, imo partim remotiſſima; minime vero propinqua vel proxima; dum in hiſce dictus Balſamus nimium eſt fixatus & coagulatus, copioſisque cruditatibus heterogeneis conſpurcatus, ut proinde ad primævam ſuam operi huic incomparabili ſumme neceſſariam minime reduci queat puritatem & homogeneitatem; Cùm nihil plane alieni aut extranei *Tincturæ* Noſtræ compoſitionem ingredi poſſit, ac debeat; Materia enim ejus abundanter in ſe habet, quod ad ſuam perfectionem habere debet; veluti in manuſcripto ſecreto loquitur *Petrus Iohannes Faber*, cap 5.

Aliis tandem licuit quidem eſſe tam felicibus ut propinquam & veram *Materiam* arripuerint, & tetigerint; cito tamen à regia hac via iterum aberrarunt, dum non unitam & integram Labori deſtinarunt; ſed huncce ſaltem ſunt aggreſſi in dimidia *Materia* Parte; hoc eſt, vel nimis alta & ſuperiora petiverunt, eligentes partem ſolummodo aëream & volatilem; vel adhæſerunt nimium inferioribus; quærentes, quod deſiderant, in ſola parte fixiore vel terreſtri. Alii denique omiſerunt enchiriſeum neceſſariarum unam aut alteram; cum opus hocce ſuperficiarie ſeſe tractari neutiquam patiatur.

Non defuere etiam multi qui *Materiæ* veræ admiſcuerunt aliena, heterogenea, & jamdum compoſita & fixa corpora. Ut proinde propria ſua Culpa potiri optato fine minime valuerint.

Præmonitis hiſce, Veram *Materiam Univerſalem* declaraturus, breviùs, & adcuratiùs ſimul, illud præſtare nequeo, quàm per duo verba ſequentia, depromta è ſecretô Manuſcriptô, quod Sereniſſimo *Holſatiæ* Duci, ac Norvvegiæ Hæredi, Dn. *Friderico*, beatiſſ. Memoriæ, tam in genere rei literariæ, quàm in ſpecie Medico-chymicæ Mœcenati incomparabili communicavit magnus Naturæ Myſta *Petrus-Iohannes Faber*; *dum cap.* 25. ſtatuit, *Tincturam Univerſalem* præparari è *Purô Naturæ*; vel, uti *Clariſſ. Chriſtian-Adolphus Balduinus*, *Tractatu de Aurô Auræ*, *cap.* 3. *p. m.* 37. unicô verbo Eandem appellitat, *Uranogæam*, hoc eſt, Cœlum Terrificatum.

Ne autem obſcurum per æque obſcurum curioſis obtrudam; ſed ſcapham ſcapham nominem, pro horum verbulorum dilucidatione ſubjungo ſequentia: E ſuperioribus pateſcit capitibus *Tincturam Univerſalem* perficere ſuam operationem non veluti alia Medicamenta particularia, dum innata è qualitate unumquodque agit in ſibi contrarium, v. g. dum remedia alia extirpant Morbos ab acido præternaturali & nimio oriundos; vel, dum hoc medetur Epilepſiæ, illud ſanat Phthiſin, iſtud eradicat Febres, aliud ſe opponit Arthritidi; quoddam Menſtrua tarda pellit, iſthoc nimia ſufflaminat; Unum eſt ſudoriferum, alterum purgans, tertium vomitorium, quartum vero adſtringens; & ſic porro. Sed illa efficaciam ſuam exſerit roborando *Calidum innatum*; veluti in Antecedentibus latius dictum.

Anima enim Noſtra unice hujus & Spirituum utitur miniſterio pro integra conſervanda Oeconomia Microcoſmica. Hac enim *Tinctura* incomparabile affunditur oleum lampidi ignis vitalis, quo Spiritus cordis ſuppreſſi recreantur, recenter illuſtrantur, & in actum denuo ducuntur; recreati hi, & illuſtrati Balſamica ſua virtute maſſam ſanguineam imbuunt, & renovant; hinc accepto neceſſario pabulo ac nutrimento, quodlibet Membrum, rite ſuo, ad quod deſtinatum eſt, fungitur officio; Internæ partium diſſentiones præcaventur, aut præſentes tolluntur; & quæ circulatoriam Sanguinis Officinam turbant, ſedantur, expelluntur; breviter multa: præſens ſanitas conſervatur, & amiſſa reſtituitur.

Non minus *Tinctura* laudata in Metallorum imperfectorum exaltatione aut tranſmutatione energia quaſi imperatoria deſideratum abſolvit Opus.

Stantibus & præſuppoſitis hiſce modò dictis, (nimirum, quod *Tinctura Univerſalis* minime operetur eâ methodo, qua alia Medicamenta, qualia-qualia ſint, ſpecialiter hoc contra hunc, illud contra illum morbum, aut ab alcali, aut ab acido vitioſo vel nimio ortum; Sed hæc ſola contra adfectus omnes à quacunque etiam cauſa morbifica progenitos modo Archæali agat, ac pugnet;) ſequitur, Ejuſdem Materiam ex qua neutiquam poſſe quæri in corporibus mixtis fixis perfectis, unde ſuam haurit originem reliquorum Medicamentorum cohors; ſed altioribus rebus natales debere, atque ex occultioribus Naturæ arcanis ortum ſumere. Proinde ex effectu, vel à poſteriori, (veluti in rebus Phyſico-Medicis non infrequens eſt,) argumentantes, dicimus, effectum Univerſalem præſupponere ſimilem, id eſt Univerſalem cauſam, ut ſic neceſſario ſit quærenda, & expectanda ejuſdem præparatio in Rebus primis & univerſalibus, Principiisque generalibus rerum omnium Macrocoſmicis, Cœli, Aſtrorumque influentia imprægnatis, è quorum diſpoſitione vegetatio & interitus, Vita & Mors Macro- & Microcoſmi dependet. Hæc ſunt illud *Purum Naturæ* ſuperius allegatnm Petri-Johannis *Fabri*; Hoc ille in citati Manuſcripti Capite 26. definit, *quod ſit nihil aliud, quam quinta Eſſentia Cœli & Elementorum omnium, quod in Centro terræ excoquitur, & hinc per poros terræ amandatum*

producibilia

producibila omnia producit, præservat, alit.

Quamvis de hujus Universalis principii definitione, ac essentia dilucidanda è diversis Naturæ Proceribus varia lucernam olentia producere possem, (Siquidem curiosum Lectorem remitto tam ad Theatrum Chymicum, & Musæum Hermeticum, quam inter plurimos, & præcipue Neotericos ad Petr. Joh. *Fabrum*, in Panchymico, &c. ad Johannem *Tackium*, in triplice Phasi Sophico, ad D. *Nuysement*, de sale & spiritu Mundi; ad Joh. Joachimum *Becherum*, in Physica subterr. & ejusdem supplemento; ad Heinr. *Kunradum*, in Amphitheatro; ad positiones de spiritu Mundi *Anonymi*, annexasque huic Notas aureas Andr. *Knöphelii*, Anno 5. Miscellaneor. Curiosor. German. adjunctas.) Placet tamen pro firmiore veritatis eruendæ & propalandæ fundamento ac solatio instar plurium sola allegare verba Athanasii *Kircheri*, utpote Viri ob rarissimas Ingenii dotes in puriore literatura, ac specialiter in Physicis Theorematibus, similibus, exceptâ Chymiâ Practicâ, incomparabilis.

Quamvis enim hic manifestus sit Hostis, ac acerrimus Antagonista *Tincturæ Nostræ*, nihilominùs tamen tam in aliis Scriptis, quam imprimis in Tomo secundò Mundi sui subterranei adcuratè & nervose describit *Materiæ* nostræ Materiam; horum tamen inscius planè, alienôque scopo proposita proponens. Ex quibus denuo clarescit, quam miraculosa suis operibus & creaturis, uti ubique, ita etiam præ aliis in hoc nostro *Divina Majestas*, dum magnus hic vir nescit, quantum sciat in rebus Chymicis, & quam immerito & injuste tantus sit Chymico-Mastix; Cùm econtra tot ac tot Nasutuli, Philauti, Chymicastri crepent in similibus sese multa scire; cum tamen omnia, vel ad minimum plurima & potiora arcanissimi hujus Mysterii nesciant.

Modò dictus immortalis *Kircherus*, Mundi Subterranei Tomô II. Libr. 12. Sect. 1. cap. 1. p. m. 327. inter alia, in hæc erumpit verba, de Rerum Panspermiâ, seu de Virtute seminali catholicâ loquens: *E sacris Mosaicis Oraculis, quæ meritò omni humanæ cognitionis certitudini multis parasangis anteferre debemus, constat, Conditorem omnium, Deum in Principiô Rerum Materiam quandam, quam Nos non incongruè Chaoticam appellamus, è nihilo creâsse. Gloriosus enim Deus creavit omnia simul, intra quam, quicquid in Naturâ rerum mixtarum, substantiarumque materialium postea producendum erat, veluti sub Panspermiâ quadam, confusum latebat.* Et paulò post inquit: *Quæ cum ita sint, meritò hôc locô quæri potest, quænam fuerit illa Panspermia, vis seminalis Rerum omnium productrix? Dico, fuisse Spiritum quendam materialem, seu ex subtiliori Cœlestis Auræ, sive ex Elementorum Portione compositum, fuisseque vaporem quendam Mercurio-Salino-Mercurialem*, (facile hîc quilibet subolfacit vitium typographicum; dum pro Mercurio-Sulphureo-Mercurialem legendum Salino-Sulphureo-Mercurialem, Autorisque Mentem sequens statim pagina explicat,) *Semen Universale Rerum, Elementis à DEO concreatum, originem omnium eorum, quæ in Mundô condita sunt, Entium corporeorum. Hic enim pro naturâ Matricum, quibus inditus? in Matricibus quidem inanimatis Mineralia & Metallica Corpora, in Vegetabilibus Plantas omnis generis, in sensitivâ naturâ Animalia juxta cōgruam unicuique naturam insitione mirifica producit, & in tot corpora mixta, quot species Rerū sunt, combinatione ineffabili, soli Deo nota, individuatur.*

Et in disquisitione, pag. sequ. *Unde non immeritò hoc, tanquam semen Universale Naturæ, Spiritum Salino-sulphureo-Mercurialem, unam Substantiam triplici virtute distinctam nuncupandam censuimus; Proximum rerum omnium principium, elementis, quæ hujus vehiculum quoddam sunt, & Materiam remotam, ab initio rerum inditum, & ad rerum omnium constitutionem compositionemque à Deo destinatum; Cum nihil sit in rerum Natura, quod ex hac triplici virtute, in uno sale Naturæ contentâ non constituantur.* Plura, sis, vide apud Authorem, in hoc, aliisque locis pluribus.

Quemadmodum igitur *Spiritus* hic *Mundi Universalis*, Anima hæc Universi, Sal hoc Naturæ Astrale, Unum hoc à quô omnia, Balsamum hoc catholicum, Mumia hæc generalis, genuinum hoc Aurum Philosophicum, desideratissimus hic Philosophorum Mercurius, purissima hæc Cæli ac Elementorum omnium Quinta essentia, Superiora & Inferiora omnia fovet, nutrit, conservat, sine cujus influxu perpetuo nihil dictorum cunctorum vivere, vel subsistere potest, ita quoque ex hôc Subjectô jure-meritò quærimus *Tincturæ* Nostræ *Universalis*, nomini ejus convenientem Universalem Materiam.

Cùm verò Spiritus hic igneus, Sal hoc cœleste summè sit volatile, invisibile, ac quasi insensile, ideò infallibiliter indiget cujusdam Corporis vel Materiati, per quod, ac in quod agat, vel quô mediante operationes suas in actum deducere valeat. Sed quônam modô ac mediô sit concentrandum ac incrassandum verum hoc Jovis Nectar, Solare Sulphur hoc Philosophorum, quomodo capienda sit hæc Hermetis Avicula, variè sese exercuerunt, suaque cerebella exsiccarunt, atque in hujus captutâ non leviùs sanè, quàm in ipsâ materiâ inveniendâ, & cognoscendâ hallucinati sunt Chymiatrorum plures; partim non infimi quoque subsellii. Proinde etiam, non minùs ac ipsam Materiam, magni Artistæ occultarunt, vel obscurissimè publicô exposuerunt Chymicum hoc suum Rete, suum Magnetem, suum Chalybem, quem vocant; adeò quidem, ut non pauci verorum Chymicorum Philosophicum Mercurium, vel Spiritum illum aëreum satis manifestè detexerint; quomodò autem hic sit figendus, cum sale fixô conjungendus, fermentandus, &c. hîc aut Aqua iis ipsis hæret, aut illi hæsitant, idque occultant, ut Aqua aliis hæreat.

Quoniam igitur ex hactenus dictis clarescit, quòd è Chaoticô illô Ente primô res omnes generentur; quod ex hoc unô fiant omnia, Deô in generali creatione sic volente & ordinante; Dum nimirum illud semen catholicum influit in cuncta corpora materiata, ibique subsistit in horum Matrice; tunc Virtute per Protoplasten inditâ ab irradiante seminis Astralis influxu excitatur aliqualis mixtio, vel unio; (Neoterici magis nervosè vocitant fermentationem;) tunc è dictô subjectô pro hâc vel illâ Creaturâ efficiendâ dispositô oritur hæc Arbor, hæc Planta; hoc Minerale, hoc Metallum; Et ita porro procedit rerum omnium generatio, nutritio, auctio, conservatio. Sic ipse homo certe traducitur & generatur è semine Parentis.

Generatio autem hæc minime perfici alibi potest, quam in Utero Materno; ubi hujus fit Mistio & Fermentatio cum illis, quæ Mater operi confert. (Loquor de modo generationis ordinario; lusus & errores Naturæ, Exemplaque extraordinaria me non feriunt;) Sic quoque Semen

Brutorum

Brutorum non generat, nisi in Matrice apta. Idem esto judicium de Regno minerali & vegetabili. Quamvis enim v. g. Semen brassicæ, raporum, cochleariæ, &c. &c. sæpe-sæpius, vel etiam diu exponas aëri, radiis Solis vel Lunæ, Rori, Pluviæ, extra dubium dicto hoc Spiritu architectonico imprægnatis, neutiquam tamen perfecte, & solito more producet sibi simile, nisi communicetur terræ, mediante sale fixo ad Generationem & Fermentationem dispositæ.

Proinde Materiam *Tincturæ Universalis* perfectam & genuinam nullo plane alio modo existere posse, ac jam dictum, statuo. Hinc eandem lectori propono sub tali descriptione, aut definitione: *Materia Tincturæ Universalis est Substantia, è primis catholicis, & purioribus rerum omnium principiis orta, mediante Aere, sub forma Salis volatilis, invisibilis, ac summe penetrabilis, legitimis & balsamicis Anni temporibus cum sale Terræ centrali fixo, quod ejusdem cum Sale volatili est Originis, unita ac fermentata.*

Dixi, 1. *Substantiam è primis, catholicis & purioribus principiis rerum ortam.* Quid per hæc Principia indigitetur, modo adducta è *Kirchero*, aliaque docent, ut ample eadem hic repetere, supervacaneum judicem; duobus saltem verbis addens, quod hæc sint pars subtilior, purior, & magis perfecta, ac quasi quinta essentia vel extractum Cœli & Elementorum; per quorum influxus Astrales & æthereos non modo generantur, sed etiam conservantur, ac nutriuntur, res omnes, & hoc per peculiarem à *Deô* implantatam superiorum ac inferiorum familiaritatem ac harmoniam.

Dixi 2. *mediante Aëre.* Quamvis enim dictum *Ens Universale* in omnibus contineatur Elementis, illudque de horum Essentiæ puritate participet; nihilominus Aër ob suam tenuitatem ac penetrabilitatem magis commodus est, locô vehiculi occultum hoc Principium tam generativum, quàm conservativum quibuslibet sublunaribus communicandi. Constat enim Physicâ experientiâ, huncce loca omnia, etiam abstrusissimos Mundi angulos permeare, veluti perpetuum quoddam Mobile, aut nunquam otiosum Macro-& Micro-cosmi Oeconomum inibi contentis pro naturali uniuscujusque desideriô advehere novam Generationi, Nutritioni ac Sustentationi aptam materiam.

Adponam adcurata Verba Joh. Joach. *Becheri*, supplem. in Physic. Subterran. Cap. 5. p. 70. 71. prolata: *Hic est ille Spiritus, qui in Aëre habitans, omnia, etiam insecta Terræ, vivificat, Fluminum Aquas fermentat; in venis Sanguinem movet, & tingit; in mineris Metalla producit; in vegetabilibus in flores & fructûs excrescit; omnibus omnia in omnibus; in Nubibus pluit, tonat, ningit; in Terris crescit, floret, germinat, in Animalibus vivificat, alternat, digerit; in Mineris fumat, penetrat, figit; arte applicitus Vitam conservat, Morbos curat, Metalla transmutat; in Volatilibus volatilis, in fixis fixus, in Animalibus animalis, in Vegetabilibus vegetabilis, in Mineralibus mineralis, Philosophicus Chamæleon; in omnibus autem naturæ perfectissimæ, proprietatis penetrantissimæ, substantiæ tenuissimæ &c.* Huc usque *Becherus*.

Propterea inconcussô innititur fundamentô antiquum illud Chymiæ dicterium, quòd occultus in hôc lateat cibus. Tantum enim contribuit conservationi ac Vitæ omnium *Aër*, ut citiùs Cibô ac Potu, quàm hôc ipsô carere possimus; adeò, ut firmâ stet connexione hic Circulus: *Quamdiu vivimus, tamdiu respiramus; Quamdiu respiramus, tamdiu Aërem attrahimus; Quamdiu Aërem attrahimus, tamdiu vivimus.* Siquidem continuâ constat experientiâ Aërem clarum & laudabiliter dispositum communicare creaturis omnibus sanitatem, statumque vegetum; Si vero atomi impuræ à Globo terraqueo elevatæ illum conspurcant & turbant, communi miseria insequuntur Hominum non modo & Brutorum calamitates morbosæ, sed aliarum quoque rerum corruptiones ac interitus. In animalibus enim Sanguinis circulum in statu naturali fovet, sanguinem volatilisat, ejusque cruditates præcipitat, & dissipat. Sic nôrunt Philosophi per ignem plures, *caput mortuum spiritus vitrioli* libero expositum aëri per temporis spatium, (ita tamen ne manifestis radiis solaribus, aut pluvia alteretur,) ab aëreis atomis nova virtute olim sibi indita imprægnari, & quasi reviviscere; ut spiritum priore puriorem ac subtiliorem destillatione emittat. Quam encherisin itidem *Sale Tartari*, ac aliis alcalibus, item in coctione *Nitri*, *Vitrioli*, *Aluminis*, variisque rebus procedere, jam discunt Pyrotechni curiosi, id est, qui non solum credunt, quod Antecessores nostri (summo quidem honore digni) crediderint, & cognoverint; sed qui arcana naturæ scrutantes in sudore faciei vescuntur suo pane.

Sic propria testor Experientia, Me *Venetiis*, *Patavii*, ac alibi in *Italia* observasse apud uno-plures Pharmacopæos rariorum ac novitatum avidis nonnulla publice exponentes, quod viperæ aliquot saltem dies natæ, vitro capaci, ligatura bene munito inclusæ, Vitam non modo sustentaverint; sed & solitum corporis augmentum acceperint; & hoc, necessitate sic urgente, sine solidioris alimenti usu, ex solo illo dicto occulto *Aeris* omnia penetrantis cibô.

Non minus elapsi Anni Mense Septembri Araneam magnam (die Creutz-Spinnen) inclusi vitro capaci, illudque ligatura bene munivi, experturus, quamdiu sine crassiore cibo ipsi solito, vespis, muscis, &c. viva superesse valeat. Hæc ad quinque Septimanas vegeta satis in vitro degebat, transcurrebat, aliquando fila texebat. Tunc vitro subito aperto indebam similem araneam recens-captam, has ambas aliquoties inveni acriter dimicantes & pugnantes, donec post 12. dies posterius immissa à priore morsu fuerit læsa in corporis densa & gibbosa parte materiam subflavam pinguem effundente, hinc mortua; Prius vero inclusa, finita decima septimana, quietiorem sese successive gerebat, atque ob nutrimentum solidum, solitumque tam diu denegatum debilitata, tandem moriebatur. Jam non attingo exempla hominum longa & insolita abstinentia sese sustentantium, ubi sua itidem, omne extra dubium contulit, aër; De quibus consulantur *Fortunius Licetus*, *Sennertus*, alii.

Dixi 3. *Sub forma Salis volatilis, invisibilis ac summe penetrabilis.* Spiritum hunc æthereo-aëreum, verum illum & proximum *Dei* O. M. pro conservandis suis Creaturis omnibus amanuensem, non immerito Salis nomine describunt Chymicorum plures; cum ipsi propriæ qualitates salinæ apprime conveniant. Sal enim generaliter sumpta ejus voce indicat Substantiam summe perfectam & balsamicam; adeò ut centrum cujusvis fere rei in sale lateat. Sic videmus in residuis plantarum, &c. combustarum, aut calcinatarum cineribus sal esse præsens, efficaciam suam cuilibet, excoquenti vel elixivianti manifeste demonstrans.

Dixi autem hoc *Sal volatile, invisibile, ac penetrabile,*

trabile, cum ob supremam essentiæ suæ puritatem ac tenuitatem visum & tactum nostrum effugiat, ac ob incomparabilem suam penetrabilitatem ubique reperiatur. (Artificiosæ illæ, & natura quasi invita factæ vacui demonstrationes Valeriani Magni, Dn. de Guericke, &c. valde curiosæ me non tangunt, cum hic agatur de motu aëris spontaneo & naturali.) Quomodo autem aër cum suis contentis alia loca occultiores etiam abyssos penetret, cum à multis, uti prolixe ita perspicue jamdum sit Publico communicatum, hic repetere, extra meum est propositum; propterea Lectorem ad illos remitto.

Dixi 4. *Cum sale terræ Centrali fixo.* Ex hactenus dictis manifeste patescere nullus dubito, Materiam Materiæ Nostræ Universalis quidem constare è sale hoc catholice principiante, è concentrata hac Cœli, Elementorumque essentia. Cum autem hoc sit summe volatile ac fugitivum, ideò etiam, ceu de rebus aliis omnibus monitum ac probatum, retinaculi, corporeitatis, aut materiati cujusdam indiget, in quo operationes suas perficere, atque in actum deducere valeat. Et quemadmodum Aër huic Materiæ inservit, ut mediante ejusdem vehiculo, volatilitate summe penetrabili loca omnia transeat, ita è contra *Creator* dignatus est Terram, ut sit ejusdem Receptaculum, vel potius Macrocosmi laboratorium.

Verum enim vero, cum non quodlibet fiat è quolibet, juxta commune Physicorum effatum, neque è quolibet ligno fiat Mercurius, juxta vulgare adagium, sic non est, ut quisquam sibi persuadeat, quamlibet terram, quodvis minerale aut Metallum æque apta & disposita esse, tanquam Materiam proximam, pro legitime recipiendo æthereô hoc hospite, pro capienda & debite retinenda hac Hermetis avicula, quam dicunt Artis filii. Sed primus & primarius *Orbis Architectus* omniscia sua providentia pro fœtu hoc miraculoso concipiendo, fovendo, nutriendo, pariendo non elegit aurum, argentum, adamantes, ambram, perlas, aut similia pretiosa subjecta; sed in vilissima & nauci æstimata quadam terra (quam itidem dignatus est olim, ut Materiam præbuerit *Adamo* ad *Sui* Imaginem condito,) per hoc sal centrale fixum fœcundam & fertilem condidit Matricem.

Præ aliis igitur ad opus nostrum eligenda terra pinguis, subnigra, vel è nigredine rubescens, & nitrosa, salinis nitri atomis turgida, qualis pro nitri excoctione adhibetur, item fertilis illa, quæ pro agris fœcundandis in usu est, & Marga (Märgel) audit; limosa item, mixta aliquâ arenosâ parte.

Minime autem conducit terra nimium viscosa aut tenax, cum in tali corpore nimis glutinoso non adeo large & copiose inhærere, ac sese insinuare valeat sal aëris volatile. Multo minus fit nimium sicca & arenosa, cum Spiritus Mundi aut minus sufficienter sese agglutinet, aut transeundo ob laxitatem Corporis magis profunde terram penetret, & interiora petat; sed sit moderatè pinguis, & simul quodammodo arenosa, ut sic ab admixtis arenæ corpusculis, & striis pinguiusculum Terræ corpus porosum, dilatatum, & quasi retiforme reddatur; quo gratissimus hic Hospes eò commodius hic habitare valeat.

Hæc est vera Minera, verum Metallum, verum Nitrum Philosophicum, hæc est vera Terra virginea & pura, qualem desiderant, qualemque innumeris ferè occultis nominibus describunt Artistæ. Debet quidem omnino pro recipiendo lubrico hoc aëris Mercurio corpus esse glutinosum, terrestre, minime tamen nimis fixum, qualia sunt Metalla, Nitrum & Mineralia, aliaque similia corpora perfecta, utpote quæ multis heterogeneis, difficillime separabilibus conspurcata impuritatibus; sed naturæ sit inter hæc mediæ. In tali enim terra uberrime reperitur sal centrale fixum, inibique faciliùs & copiosius potest obtineri, inque Fermentationem commoveri, quàm ex aliis subjectis.

Dicitur autem centrale, quod sal aëris astrale & volatile huic, quasi terræ centro inhiet, utpote legitime dispositæ matrici. Minime autem in proprio centro terræ hæc combinatio est quærenda & expectanda; sed potius in Philosophico hoc centro; cum quælibet minera, & quælibet Terræ particula suum habeat centrum è Physicæ chymicæ fundamentis.

Terram dictam, ceu genuinum *Spiritus Mundi* diversorium, ac materiam proximam aperuit mihi unus & alter chymiatrorum saniorum, ex illis quorum in superioribus capitibus mentionem feceram, quod hac ipsa fuerit usus ad *Tincturæ Universalis* laborem, eidemque optato eventu, ac feliciter ita ultimam imposuerit manum. Alii itidem fatebantur, licet opus hoc non planè licuerit absolvere, cum certo certius illis constiterit, omnipotentem Dei digitum hoc impedivisse, & clausulam ab ipsis desideratam inhibuisse; nihilominus rem juxta puriorum chymicorum methodum, mentem & monita successisse per tempus ex voto, talibusque circumstantiis; quales ab hoc opere feliciter ad finem tendente sunt sperandæ.

Sicco pede hic transgredi non possum nonnullos pro materia propinqua (& quidem non adeo inconcinne & absurde, si secundum methodum Philosophicam & legitime tractetur,) venditare sequentem: Reperitur pluribus *Germaniæ* in locis v. g. prope *Cassellas* Hassiæ, prope *Numburgum* Thuringiæ, &c. in terra pingui, & limosa lapis rotundus vel oblongus, nucum juglandum vel ovorum magnitudine, coloris subnigri vel cineritii, nullius saporis. Hic confractus in frustula, paucisque septimanis aëri, à pluvia & radiis Solis actualibus munito expositus, à Spiritu Mundi attracto redditur ponderosior, dilabitur in pulverem vitriolico, id est, subdulci sapore imbutum, qui aliquando manifesto vitriolo viridi imprægnatur; aliquando vero & sæpius per coctionem vel elixivationem elegans tale vitriolum inde extorquetur. Hoc superficiaria saltem manu tractatum exhibet egregiam *Tincturam* purificantem, aperitivam, antiscorbuticam. Mente verò Chymica sagaciore resolutum, inde paratur *Oleum vitrioli dulce* veterum aliquot Philosophorum. Imò juxta alios majora habet in recessu. De hisce consulatur Joh. Rud. *Glauberus*, Furnor. Philosophicor. Part. 2. cap. 10. 11. 12. p. m. 59. 60. 61. sequent. & alii.

Hisce subnecto, Magnum Patronum Mihi detexisse, Terram, de quâ suprà egimus, pinguem & fœcundam pro Materiâ propinquâ, imò proximâ omninò posse haberi; dari tamen adhuc magis proximam si obtineri poterit, nimirum Terram illam flavam, quæ circa & supra Auri Mineram in *Hungariâ*, *Transilvaniâ*, aut alibi reperitur. Hæc enim præter id, quod Rete præbeat satis commodum capiendæ aëreæ Hermetis Aviculæ, participat de Sulphure Auri latentis volatili, quô mediante eò citiùs & meliùs se commoveri, exaltari ac in actum deduci patiantur Entia Nostra Universalia; & hoc ob analogiam Sympathecicam quam

Aurum,

Aurum Metallorum nobilissimum cum superioribus habeat; quamvis minime statuamus, quasi Auri magis perfectæ & fixiores particulæ hîc requirerentur.

Pro cujus Rei dilucidatione addo, celeberrimum illum, Mihi nunquam sine magnô Honoris titulô nominandum Dn. D. *Michaelis* è dictâ terrâ Solari Hungaricâ jussisse præparari, & extrahi per Amanuenses spiritu aliquô appropriatô Tincturam; Postquam igitur aliquot diebus super notata terrâ in Cucurbitâ vitreâ steterat menstruum pro solitâ digestione absolvendâ; ecce! omnes eæ partes cucurbitæ, menstruô terræ Solaris quæ tangebantur, firmiter Aurô obductæ conspiciebantur, adeò, ut difficillime postea hoc Aurum à vitri lateribus abradere licuerit; Hæc autem extractio vel Tinctura egregium & raræ virtutis præbebat confortans & sanguinem purificans.

Fateor tamen eundem virum magnum sequenti Anno itidem instituisse similem Extractionem; at quamvis laudabilis efficaciæ obtinuerit remedium, cucurbitæ tamen inauratio neutiquam succedebat; eam procul dubiô ob causam, quòd una terra atomis aureis & aëreis sit magis imprægnata ac dotata, ac pro spiritu *mundi* recipiendô aptior, quàm altera; vel quod fortassis eadem non bonis constellationibus & debito tempore fuerit collecta. Hæc de terra solari dicta in medio relinquo; possetque eadem adhiberi eô modô, quo pro maturanda *Tincturæ Universalis* perfectione nonnulli Aurum debito tempore addunt labori; veluti caput sequens docebit. Sufficit, quod superius adducta terra pinguis & nitrosa à sagacissimis chymiatris mihi cognitis pro verè proximo, universali & catholico subjecto labori fuerit destinata, eventu optato, nec auro perfecti auxilio per se indigeat.

Ex hoc ita præsupposito commodiorem & efficaciorem præberet *Materiæ nostræ* Materiam terra circa fluvios auriferos in India occidentali reperta, cùm sulphure Auri volatili vel Auro immaturô largissimè sit imprægnata. Querebatur enim mihi in *Batavia* præcipuum quoddam dictæ Societatis *Indicæ Occidentalis* Membrum, quod arenæ aureæ, uti notum, ibidem collectæ, dum ea fusione vel liquatione in corpus cogitur, ob nimiam, & reliquo Auro insolitam volatilitatem, multum ponderis decedat, vel in auram avolet, ejusdemque fixatio à pluribus rerum chymicarum & metallicarum apprimè gnaris frustra hucusque fuerit tentata.

Cœterum, me neutiquam latet, aliquos peritorum è Neotericis Chymicorum materiam aliquam magis aptam judicare *Operi Universali* medicamentoso, aliam verò ad Metallorum transmutationem catholicam. Quod egomet omnino in suô honore relinquo; saltem addens, quod talia oleant particularitatem, vel sint analoga remediis ac modis particularibus; neutiquam vero sint, nec vocari possint vera *Tinctura Universalis* vel Veterum ille *Lapis Philosophorum*, proprie sic dictus, cum communi testimoniô vel assertione hic utiumque perficere valeat.

Dixi 5. in definitione, quod, sal terræ fixum ejusdem sit originis cum sale volatili Æthereo; id est, licet hoc quodammodo diversæ videatur Essentiæ cum sale volatili astrali influente, cum hoc sit naturæ volatilis, illud vero fixæ; nihilominus postea mediante fermentatione amicè congruunt & uniuntur. Ut ita sal hoc terræ fixum, veluti omnia, natales debeat quidem suos spiritui Elementari, tamen postea amandatum sit à Creatore, ac concentratum in fixam substantiam ad terram fertilitate imbuendam, ut & hujus matricem ad arduum opus nostrum disponendam. Hoc enim sale fixo absente minime fœcunda foret matrix *Terræ*, imo planè inepta pro recipiendo, legitimè fovendo, conservandoque sale volatili aëreo.

Dixi 6. Quod sint unita & fermentata. Ex his duobus enim, quæ antea etiam fuere quasi unum, hoc est, quæ iisdem Principiis sunt orta, ejusdemque sunt naturæ, necessariò denuò debet fieri unum; volatile enim redditur fixum, & fixum volatile; vel volatile figitur à fixo & fixum volatilisatur à volatili, post aliquam eorum contranitentiam & pugnam; ut ita *Superius* fiat sicuti *Inferius*, & *Inferius* sicut *Superius* per universalem illum magnetismum, vel Sympatheticum consensum Superiorum ac Inferiorum ab *Archæo catholicô* in agente & patiente institutum. Unionem autem dictam decenter & perfectè fieri non posse, nisi mediante aliqua fermentatione, testatum eunt adcuratiores Pyrotechni, dum nimirum per humidum terræ pingue & unctuosum retinetur sal volatile, atque ita in illa, tanquam Macrocosmico laboratorio, per virtutem Matrici terrestri innatam principiorum horum principiantium atomi heterogenea hactenus contentæ sub substantia post amicam & lenem effervescentiæ pugnam denuo conjunguntur, ac in desideratissimam hanc transplantantur Materiam.

Verum quia generalis hæc unionis & fermentationis actio ac modus à variis Naturæ Mistis uti ample, ita adcurate fuerit jamdudum tractata; meus autem scopus non sit, alibi ventilata & proposita hic ventilare ac proponere, ideo curiosum Lectorem ad superius citatos Chymiæ Proceres, aliosque ablegatum volo; In specie saltem addens, magnum Kircherum, ut Antagonistam *Tincturæ Nostræ* summe fervidum, magnam lucem itidem accendere huic actioni & operationi, licet plane hujus inscium, aliisque intentum; Dum nimirum generationem Metallorum, Mineralium, Lapidum, vegetabilium, aliarumque rerum omnium more suo, id est, adcurate & solide depingit & enucleat. Cum autem amplissime eam rem tractet, neque omnia ab eo ibi allata huc referre operæ sit pretium, ideò ille ipse consulatur tum in Mundi subterranei Tomo II. Libr. 8. Sect. 1. cap. 3. & 4. p. m. 6. 7. sequ. Libr. 10. Sect. 1. c. 3. & 4. p. m. 167. 168. & Libr. 12. Sect. 1. cap. 1. & 2. p. m. 327. 328. 329. tam variis aliis in locis.

Dixi 7. Quòd fiat legitimis Anni Temporibus; hoc est, Necessarium etiam, inter tam varia alia quoque esse requisitum, necessariamque enchirisin, ad genuinam & proximam Materiam eò perfectiùs obtinendam, uniendam & disponendam consistere in hôc, ut ipsa colligatur, vel præparetur tempore fœcundô & balsamicô. Quamvis enim firmissimâ constet experientia, *Mercurium* huncce *Philosophicum* nunquam feriari, aut esse otiosum; sed semper & continuô circulô influere tempore diurnô, nocturnô, vernali, æstivô; autumnali, hyemali; ac imprægnare quodlibet materiatum sublunare virtutis balsamicæ tantô quantô pro sui generatione, nutritione, conservatione indiget. Nihilominùs Auram unô tempore magis esse maturam, magisque gravidam virtute balsamicâ Æthereâ, ac alterô; ac modò largiùs, modò parciùs Mundi animâ esse imprægnatam, radiosque

solares

solares, motûsque lunares diversimodè & manifestâ alteratione operari, & mulieres, & rustici nostri nôrunt.

Ante omnia enim eligendus est aër purus, præprimis siccus, sine vento violento & inclemente atomos spiritûs Mundi displodente. Cùm autem Archæus Astralis circa Æquinoctia & Solstitia sit magis fœcundus, & occupatus in operationibus & influxibus suis, vel etiam tunc purior, ideô præprimis observetur, ac in honore habeatur tempus circa Æquinoctium vernale, mense item Aprili & Majo, cùm tunc aër turgeat largissimè effluviis generantibus, vegetantibus, nutrientibus; nec minùs circa Solstitium Æstivum, Sole existente in Leone; ut & in Æquinoctio Autumnali; Reverenter tamen insimul semper habeantur aliæ constellationes, prout aëris puritas & claritas prædominetur. Melior item effectus est sperandus Lunâ crescente. Tales enim leves quasi enchirises vel solæ sufficiunt, ut Te ipsum decipias, speratoque operationis eventu excidas. De quibus uberius capite sequente, ubi de quomodo agetur.

Hæc est ingenua & genuina bono animo instituta manifestatio Materiæ *Tincturæ Universalis*, materiæ illius, quæ inauditis & quasi incredibilibus Nominibus metaphoricis, locutionibus parabolicis, ac Ænigmatibus hieroglyphicis descripta, depicta, publico communicata; rectiùs forte dixerim, per hæc magis occultata, magis obscuritatum tenebris involuta, avidas curiosorum intentiones magis confundens, magis turbans; Hæc fuit hucusque innumerorum desideratissimè desiderantium desideratissimum desiderium.

Lectorum cuique liberum esto, utrum dictis fidem adhibere, an derogare placuerit; mihi perinde erit: Denuo tamen affirmo me proposita partim oculis, partim auribus hausisse ex Ore magnorum Chymiatrorum, fide publica summe dignorum, hæc propria experientia sanctè attestantium.

Rogatos quoque volo veros & peritos artis Filios, (cum spuriis illis, & Pseudo-chymicis, nummisugisque ciniflonibus, nulla mihi res est, ceu aliquoties monitum,) ut modò prolata de hac materia conferant tam cum genuinis scriptis chymicis, quam in specie cum Tabula Smaragdina Hermetis Trismegisti, de cujus extraordinaria eruditione præter alios consulatur Nobiliss. Olaus Borrichius, in libris de Hermetis, ac Chymicor-Sapientia vindicata, ac de ortu & progressu Chymiæ) utpote communi fere operum chymicorum cynosura & lapide lydio; & examinent, num verba perspicuè hic adducta bene solvant Tabulæ illius metaphoras, ac invicem congruant; Hæc ipsa autem ita sonant: *Verum sine mendacio, certum & verissimum; Quod est inferius, est sicut id, quod est superius, & quod est superius, est sicut id, quod est inferius, ad perpetrandum miracula unius rei. Et sicut res omnes fuerunt ab uno, meditatione unius; Sic omnes res natæ ab hac readaptatione. Pater ejus est Sol, mater ejus Luna; portavit illum Ventus in ventre suo. Nutrix ejus Terra. Pater omnis Telesmi totius Mundi est hic. Virtus ejus integra est, versa fuerit in terram. Separabis Terram ab Igne, subtile à spisso, suaviter cum magno ingenio. Adscendit à terra in Cœlum, iterumque descendit in terram, & recipit vim Superiorum ac Inferiorum; Sic habebis gloriam totius Mundi; Ideò fugit à te omnis obscuritas. Hæc est totius fortitudinis fortitudo fortis; quia vincet omnem rem subtilem, omniaque solida penetrabit. Sic Mundus creatus est. Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus hic est. Itaque sum Hermes Trismegistus; habens tres partes Philosophiæ totius Mundi. Completum est, quod dixi de opere Solis* Hucusque Tabulæ verba.

Cùm igitur hactenus sit demonstratum, Materiam *Tincturæ Universalis* debere necessariò componi, tanquam Principiis suis essentiis, è Sale volatili æthereô, & sale fixô terræ per amicam fermentationem unitis, clarescit, illos omnes, qui duas hasce partes non conjunxerint legitimè; sed vel in parte volatiliori, vel fixiori solâ miditationes ac labores suos impenderint, propriâ suâ culpâ scopum verum non attigisse. Quisquis etiam fuerit ille spiritum Astralem capiendi modus.

Quamvis enim hæc operatio fuerit instituta per calcinatos silices, marmor, magnetem, calcem vivam, sal tartari, capita mortua, & plura similia attractioni destinata, nemo tamen plenam & perfectam sibi inde promittat spem ad arduum hoc opus obtinendum; & quidem ideô, quod talia materiata ob absentiam humiditatis unctuosæ vel pinguis, & salis fixi non sint disposita ad decenter perficiendam Fermentationem & unionem; vel si sale fixô partim non careant, tamen illud non est purum; sed heterogeneum quiddam. Secundum Artistas enim nostros nihil alieni aut extranei debet accedere maximæ huic præparationi; Cùm purissima Nostra Materia in se contineat uberrimè quibus indiget.

Minimè tamen hæc intellecta velim, quasi debitum Honorem detraham Spiritui Mundi; nam hic non modò continuè adducit ex Pandorâ suâ pro Macrocosmi & Microcosmi vegetatione Sal Astrale, & Ignem Æthereum; sed etiam egregia inde parari poterunt medicamenta, de quibus videantur, præter superiùs allegatos Naturæ Mystas, Nittnerus, Tract. de spiritu Mundi, & Frid. Hofmannus, Clav. Pharmaceut. Schröder. libri 3. cap. 3. p. 141. aliique plures.

Paulò mitius experiuntur fatum Ros, præprimis majalis, Aqua pluvialis, præcipuè martialis aut tonitrualis, & Nix; Non obstante enim hôc, quod imprægnata quidem sint sale Elementari volatili, eique vehiculum præbeant ad Inferiora; aliter tamen considerari minime poterunt, quam Materia remota partim ob jamdum admixtas impuritates heterogeneas nonnullas; partim, quod necessarium sal terrestre fixum ipsis maximam partem deficiat. Ut proinde non pauca, eaque difficilia obstacula occurrant illis, qui per hæc magnum hocce opus sint aggressuri; perfectam & plenariam *Tincturæ* acquisitionem sibi hoc modo promittentes, quemadmodum nonnulli de tali insperato successu, ipsis accidenti, testari possent, si vellent.

Quæ de spiritu Mundi dixeram, hic quoque repeto, nimirum, me ambabus manibus concedere, imo ipsum pro virili deprædicare incomparabiles horum virtutes, quas in sublunarium quorumcunque commodum largissime advehunt; de quibus cùm fusiùs loquatur maximus liber, *Scriptura sacra* ipsa, multis sane in locis, ut & libri plures Medici, ego taceo; hoc saltem adjiciens, quod insigem quoque usum medicamentosum exhibebeant humano generi, adeò, ut Petrus *Borellius*, Histor. Medic. cent. 1. Observ. 6. laboriosa & curiosa operatione è rore majali rarissimam paraverit Auri solutionem; quod quoque testatur *Nollius*, cum aliis. De pluribus aliis medicamentis, partim laudabilis

laudabilis efficaciæ jamdum proposuerunt varia alii Autores, hinc illa repetere supervacaneum censeo; Lectorem potius ad eosdem remittens; In specie tamen allego clariss. Dn. *Morhöfium*, qui Epist. ad Dn. Dn. *Langelottum* de Metallorum transmutatione p. 35. sequ. varia curiosa de rore majali proponit.

Ex antecedentibus innotuit benevolo Lectori, meum scopum esse, tractare de *Tinctura Universali*, id est, Mysterio non modo morbis omnibus sese opponente; sed etiam Metalla imperfecta in perfectiora & puriora exaltante; Non possum tamen non, quin adnectam, quòd unus & alter in Pyrotechnia aliàs quidem bene versatus & excitatus statuat, dictam *Tincturam* quoad usum Catholicum Medicum præparatu plane impossibilem esse; metallicam verò transmutationem perfici posse per salia simpliciter considerata, minime concurrente influxu vel operatione Astrorum Æthereo, veluti hoc in Tractatu partim rationibus Physicis, partim variorum experientia & testimoniis demonstravimus; Spiritum autem Mundi & sal terræ centrale, ut & horum analoga, rorem majalem, aquam pluvialem, Nivem, &c. nihil plane conferre imò supervacanea, frustranea, inepta esse.

Fateor quidem, me neutiquam hic pluribus litigando aut controvertendo extravagari velle; sed patiar unumquemque abundare suo sensu; potius insuper opto, christiana monitus, motusque charitate, ut quilibet mortalis experimenta sua Proximo ac Posteritati utilia profutura communicet, & immortalia relinquat; tamen pro veritate in naturalium scrutatione melius eruenda, sine bile omni dico, me minime latere, quam adcuratè hactenus, non quidem tam prioribus atque nostro seculis, quam aliquot saltem lustris Philosophi per ignem inquisiverint in doctrinam salium alcalium & acidorum; ut proinde gratuler nobis, quod Divina clementia mirabiles horum operationes, incomparabilemque energiam in rebus medicamentosis, & Metallariorum, & quæ his affines, magis magisque patefieri concesserit.

Gratulor quoque potius Chymiæ in specie quod in tantum honoris fastigium fuerit elevata, ut contra tot, tantorumque negantium, virorum partim in re literaria & chymiatrica sanè magnorum autoritatem, mediante efficaci salium, & quæ his affinia sunt, caute mixtorum virtute, possibilitatem transmutationis metallicæ cuilibet incredulo hodie ad oculum demonstrare valeat, veluti & ipse oculos & manus meas ejus rei possum appellare testes. Concedo insuper, opus hocce sic extendi & exaltari posse, ut præter dictam possibilitatem in similibus mixturis metallicis neutiquam frustra semper instituatur labor; sed aliquando non sine lucello ac fœnore operetur operator.

Verum enim vero, quod mediantibus solis salibus, v. g. borrace, sale tartari, cineribus clavellatis, Arsenico, mercuriô sublimato, nitro, alumine, lapide calaminari, & similibus, (solis dico, quatenus propria horum qualitas, juxta hosce Autores, opponitur *Tinctura Universali* transmutanti, vel influxu æthereo opem conferenti,) dicta corpora impuriora metallica, mineralia; & his confinia, ut ut variè & verè Physicè mixtis ita perfici, horum firmissima repagula resolvi, ac divelli possint in tantum auri vel argenti augmentum, quale capite tertio nominatum, & certa diversorum experientia munitum est, ut videlicet unicum *Tinctura* granum aliquot centum, imo millia granorum tingere valeat, hoc sanè nondum credent plures Pyrotechniæ medicæ cultores, usque dum rationes firmiores, clarioraque in lucem producantur experimenta. Effectus enim universalis aliam, quam universalem præsupponere non potest causam.

Nam in omni actione proportio requiritur necessaria inter effectum & causam; Dum igitur salia, per se intellecta, fundunt corpora impuriora metallica aut mineralia, perfectioris & purioris substantiæ pars major extorqueri inde minime poterit, aut expectanda erit, quam vel illud corpus metallicum ratione essentiæ in se continet, vel salia addita, ratione innatæ qualitatis, communicare poterunt.

Hinc talia salia è Philosophiæ Pyrotechnicæ fundamentis nervosè & decenter mixta pro sua virili, hoc est, quantum pro naturæ suæ viribus valent, in subjectum corpus agunt subtili penetrativitate, ibique contentas & reperiendas dispersas valde & fixas atomos auri vel argenti cribrant, vel percolant quasi, & separant à cruditatibus impuris. Ipsa autem salia multo sunt pauperiora, quam, ut ope innatæ qualitatis tali corpori aliquam portionem puriorem auream contribuant, vel ut illud ditent, ac imprægnent virtute aurifera; ultra enim posse suum nemo obligatur; nec ullus plus poterit dare, quam habet in recessu.

Hoc modo per salium penetrabilitatem paratur *Venus alba*, item è Zinko; Cuprô, &c. varia Auro & Argento quoad figuram externam analoga; Examen autem igneum Cupellæ, vel etiam crucibuli evincit, & demonstrat differentiam talium à genuino auro & argento manifestam.

Propterea plenaria & tam larga metallica transmutatio è conjunctione & auxilio salium propriè consideratorum minimè erit speranda; sed opus hoc omnino sub favonio Divino diriget influxus Astrorum; cùm sal æthereum insignem habeat familiaritatem & analogiam cum corporibus salinis communibus; & hæc illius sint quasi spongia, matrix, vel receptaculum attractivum, & ita sese facilè & libenter uniunt invicem, subjectaque hæc terrestria virtutibus cœlestibus irradiantur continuò, & fœcunda redduntur. Astra enim regunt Homines, (& sublunaria) ceu regit astra Deus.

Sic Fridericus *Hofmannus*, in Clave ad Pharmacop. *Schröder*. Libr. 3. cap. 9. p. 195. cum *Morhofio*, ex Epist. de Metallor. transmutat. ad *Langelottum* p. 29. 30. nervosè inquit: *Magna Naturæ architectonicæ sunt instrumenta ignis & salia; sed varia, ut varia sunt corpora, corporumque mistiones, quorum ministerio, pro subjectorum ingenio in compositione & dissolutione eorum utitur. Ea tamen essentiam illorum non ingrediuntur. Miras in corporibus tum aliis, tum metallicis beneficio salium Natura facit vicissitudines*, &c. &c. Non minus adcuratè philosophatur Johannes Joachimus *Becherus* in Supplem. in Physicam subterran. cap. 5. p. 76. qui cum acutissimo Ken. *Digbæo* de plantarum vegetatione, dum granum unum hordei artificialiter nutritum & præparatum 249. caules, & 18000. grana produxerat, sic loquitur: *An existimas, tantummodo esse sal nitrum, quod attractum in semen aut radicem hanc fertilitatem adfert? minime gentium; Illud extemplo exhaurietur, nec tam immensæ progeniei materiam subministrare posset. Sal nitrum est ibi instar Magnetis, quod attrahit similem*

similem salem, quo aër redditur fœcundus. Hinc Cosmopolita ansam arripiebat, ut diceret, quod in aëre occultum sit vitæ alimentum, &c. &c.

Salium (secundum suam naturam intellectorum) ad arduum hoc opus, perpetrandum insufficientiam demonstrant quoque à Protoplasta sic ordinatæ, perpetuo circulo continuantes in Sublunaria omnia influentiæ cœlestes, teste quotidiana experientia in singula tria Regna æquè Imperium suum exercentes. Quamdiu igitur dictus Astrorum influxus in Sublunaria non poterit negari, quamdiu harmonia Superiorum & Inferiorum firmo stabit talo, ceu stetit à primo rerum creationis principio, & quamdiu contra autopsiam non audebit disputare vir prudens, tam diu etiam magna hæc metallorum transmutatio non aliter quàm universali hac ætheris irradiatione erit possibilis. Artem etiam æmulam & ministram, vel ad summum aliquando adjutricem esse Naturæ, non verò magistram, Sole, cùm sudum est, clarius apparet.

Pro regno quolibet vel unicum subnectam exemplum; & ut jam à minerali incipiam, dico, caput mortuum vitrioli post destillationem planè exsuccum aëri per tempus expositum primævam & innatam suam qualitatem recipit; quod adhuc largius & felicius experitur terra mortua è coctione nitri & aluminis residua, ut postea majori fœnore prioribus usibus coctionis possit destinari. Illud idem in pluribus aliis sic etiam procedere, norunt sagaces Chymici. Nobiliss. *Langelottus*, in Præfatione in *Tilemanni* experimenta, ut & in epistola ad Naturæ curiosos, p. 19. inquit, *veram auri solutionem fieri non posse, nisi per sal aëris, unicum solvens catholicum.* Si itaque salia communia, sine auxilio salis aërei, tantum non possunt, ut referent aurum, quomodo vilioribus corporibus plane poterunt communicare nobilissimam hanc & fixissimam auri essentiam?

In Regno animali, Homo per aliquot menses, vel septimanas hypocaustum non deserens, vel carceri inclusus redditur cachecticus, præcipuè ideo, quod sanguinis massa non decenter circulata, nec à sale aëris influente debitè volatilisata, nec spiritus nostri novo robore balsamico aërearum atomorum, more solito, sint recreati & fœcundati.

Sic Auram unius Provinciæ, imò Urbis esse salubriorem altera; Homines item uno in loco esse vivaciores, ac in altero, quis est in œconomia Physica tam rudis, ut negare audeat? sic v. g. in Italia, ob radios Solis magis exaltatos, aërisque tenuitatem conspectui nostro sese offerunt plures ætatem senilem ingressi, quam in Batavia inter maximam etiam Hominum frequentiam, cujus causam non immeritò adscribimus evaporationibus putridis è locis pluribus uliginosis, aquisque stagnantibus, hic copiosè in auram adscendentibus, illamque corrumpentibus. Imò in una atque altera urbe pro puriore vel impuriore aëris dispositione tam Homines, & quidem præcipuè, quam etiam Bruta & vegetabilia vitam suam vivunt modò vel vegetam vel morbosam; dubitans in memoriam sibi revocet adfectus contagiosos, pestilentiales, item catarrhales, quos dicunt.

Regnum vegetabile quod attinet, frutices, Herbæ, & similia Vegetabilia contra Hyemis injurias in cellam repositæ vivunt quidem, aliquando etiam protrudunt folia, flores, quod quoque dictô tempore præstat ramus cerasorum, &c. Hypocausto calefacto immissus. An autem hæc colore & odore ac vigore sint æquiparanda illis in horto crescentibus, roris, vel aquæ pluvialis, similiumque aëriferorum balsamo quotidiè refocillatis; an item cerasi ramus in hypocausto fructus producat, testem appello experientiam, rerum omnium magistram. Sic poterit curiosus, contrarium sentiens vegetabilia tempore æstivo frequenter humectare aqua fontana sale volatili, aëris non adeò volatilisata & fœcundata, & experietur debiliorem vegetationem, vel plenarium interitum herbæ. Quantum fertilitatis sæpius vel unica pluvia regno vegetabili adferat, notum est non modo lippis & tonsoribus; sed & Rusticorum pusionibus, & aniculis.

Sic Aromata, aliaque innumera sub nostro Climate non crescere ob radios Solares magis opacos & steriles, norunt omnes. Crocus autem, Rhabarbarum, Tabacum, aliaque transplantata, analoga saltem, non vero æquali virtute operantur. Notum est nonnullis Botanicis, florem mirabilem nostrum Peruvianum, ceu vocatur, esse galapium Indorum; sed summe debilem edere purgandi effectum, & extero galapio minime comparandum. Hinc non inconcinne statuit Clarissimus *Balduinus* Tractat. de Auro Auræ. cap. 3. p. 40. rorem in Germania minus salis Mundi esse feracem, ac in cæteris calidioribus regionibus, præsertim Ægypto.

CAPUT VI.

Monstrans quomodo præparetur Tinctura Universalis.

Capite præcedenti ingenuè proposui, cuinam materiæ natales debeat *Tinctura Universalis*, quantum quidem de ardui & incomparabilis hujus mysterii notitia detegere tenuitati meæ per veteranos nonnullos in veræ Chymiæ castris milites placuit Divinæ Sapientiæ. Nunc operæ erit pretium, ut subjungam eodem candore, eaque ingenuitate proximo exponam, quanam methodo legitima illius præparatio sit obtinenda & instituenda. Post materiam enim cognitam hujus ignorantia similis omnino est fugitivis illis, famem, sitimque augentibus *Tantali* dapibus; vel *Adamanti* radios lucidos non spargenti, nisi remota corticis exterioris impuritate & crassitie; vel carni crudæ per coctionem esurienti stomacho non accommodatæ; vel panno pro frigore arcendo in vestem non consuto.

Antequam vero ipsam aggredior tractationem, denuo, & quasi ex superabundanti moneo, quod quidem cuilibet liceat legere & mirari miraculosa *Majestatici Dei* opera; illos verò, quos in superioribus indignos nominavimus, benevolè iterum iterumque rogatos volo, ne obliviscantur cautelarum ibidem propositarum. Si verò mentem aut frivolam manum intempestivo ac impio scopo huic operi admoverint, accidatque eventus frustraneus, inspiratus, tristis, jacturam temporis aurei, aureorum nummorum, ac Famæ plusquam aureæ non sine mundanæ & æternæ Salutis periculo perpessam solummodo propriæ pravæ concupiscentiæ adscribant.

Quamvis enim quilibet in suo officio aut professione Talentum concreditum legitimè ut observet, Conscientiæ stimulo adstringitur; tamen, qui manum

manum adplicat operibus medicis, unum de rebus inter mundana magis arduis aggreditur, licet à multis leviter saltem judicetur & tractetur. Nam non hic luditur de corio Brutorum, sed Hominum; non agitur de auro, de gemmis, de Chocolada, sed de Homine ad *Dei* imaginem condito, in quo aliquid Divini habitat, quemque Christus pretiosissima Sanguinis sui purpura redemit; Agitur item de ipsius Medici animæ salute; Dum hic aliquid neglexerit de illius ægroti sanguine in magno illo rationum die rationem sibi reddendam, certè imprimat memoriæ. Si itaque in statu communi medico & medicamentoso tam severas definit leges Conscientia, facile concludendum est, non cuilibet liberum esse frivola mente, ludicraque manu tractare *Tincturam Universalem*, utpote, quæ est τὸ πᾶν rerum medicarum.

Quemadmodum igitur debita veræ materiæ cognitio maximus innumeris operatoribus fuit lapis offensionis, ita non minus ingenua hujus jam cognitæ elaborandi via tot ac tot sibi ipsis imposuere, tot ac tot in acquirendo aureo hoc Vellere variarum opinionum ac diversarum descriptionum procellis agitati naufragium sunt passi; tot ac tot in turris hujus Babylonicæ exstructione diversitates linguarum sensuumque exortæ sunt innumeræ.

Cùm enim cuidam operatori licuerit esse tam felici, ut genuinam arripuerit materiam, & neutiquam erraverit, pro laboris materia fortassis eligendo aurum, plumbum, mercurium, vitriolum nitrum, similiaque corpora nimis fixa; neque etiam saltem in partem materiæ cœlestem & volatilem, aut fixam & terrestrem inquirendo; vel materiæ veræ heterogenea admiscendo, aut materias remotas tractando; tamen quia totum hoc arduum negotium consistit in solis his duobus, vera nimirum materiæ cognitione, ejusque debita præparatione; quilibet credat, velim, si inter centum alia in hac methodo pyrotechnica considerata necessaria, vel unica enchirisis omittatur, sola sufficit ad oleum operamque plenariè perdendam. Vel, si oleum & opera non plenariè perdatur, tunc ad summum acquiritur, in re medica quidem remedium laudabilis efficaciæ, minimè tamen universale; in re metallica vero levidense solum lucellum obtinetur; veluti in antecedentibus capitibus amplissime demonstratum.

In specie multi ideo spiritum vertiginis sunt passi, vel Fortunatas Insulas sua nave non attigere, in Portu Bonæ at frustraneæ Spei infausto sidere hæsitantes; quod nimis superficiarie, & manu festinante hancce operationem, operationibus omnibus operosiorem, & magis seriam instituerint; sibi falso persuadentes, eandem spatio paucorum dierum vel septimanarum, aut ad summum aliquot mensium integrè absolvi posse; atque hoc modo præcipiti diversa & minime omittenda infallibiliter omittentes. Negari quidem non potest in variis Alchymicorum libris hoc ita definiri, ab iisdemque nominari opus mulierum aut puerorum. Quod ita factum judico, vel, ut imperitos indignosque Artis scrutatores seducant & confundant more ipsis solito; vel intellecta volunt sua verba de labore *Tincturæ* posteriore, qui potissimum consistit in hoc, ut materia beneficio longæ digestionis vel circulationis per æqualem lenioris ignis gradum ad desideratam ac perfectam deducatur maturitatem; postquam prior & antecedens laboriosis depurationibus, tædiosis destillationibus, diuturnis fixationibus & volatilisationibus post varios casus, post tot discrimina rerum fuit consummatus.

Unicum hac de re adducam è Neotericis exemplum: Refert clarissimus *Helvetius* in Tractatu *Vitulus Aureus* insignito, *Adeptum* illum, cujus Historiam cap. 4. proposuimus, ipsi aperuisse, quod hicce labor quatridui tempusculo perfici possit; quod sane, tenui quidem meo judicio, pro hujus *Adepti* mendacio officioso reputo. Dum nimirum laudatus *Helvetius* nimium suum fervorem intensumque pro cognoscendo hoc arcano desiderium propalavit, & quidem ita, ut Uxor more plurium Mulierum Batavicarum ultra Sexus sequioris leges curiosa, ut & reliqua ejusdem Familia, linguis, oculis, auribus, manibusque huic operi interfuerint. Proinde hospes hic rarissimus Virum de Re Medica alias optime meritum procul dubio pro genuino *Adepto*, quos vocant, non habuit, sed materiam cum elaborandi methodo occultavit, ipsumque, ne manum admoveat operi, seriò monuit.

Dictis hisce tamen ego nullius experientiæ aliquid derogare, aut præjudicare audebo, quia ille, qui Mundum integrum creavit, modo subitaneo, & extraordinario, methodoque peculiari atque supranaturali facile posset cuidam quoque *Tincturæ* præparationem detegere, & donare. Verùm, cùm Deus O. M. sua Bona vendiderit & adhuc vendat labore, quis, quæso, tam facile credat, ut ille Bonum hoc optimum, Bonum hoc summum otiosis & indignis, tanquam assam columbam advolare concedat?

Propterea ad ipsam progredior elaborationem; de qua magnus Chymiater, (qui paucis abhinc annis debita Naturæ solvit,) mihi devoto animi fervore literas Michaëlitanas ipsi in itinere meo offerenti post varios discursus fideliter sequentia verba detegebat: Quam certè ego credo, Christum esse Dei Filium, tam certè scio, hanc materiam esse veram & proximam, & hanc præparandi methodum genuinam.

Philosophus quidam Pyrotechnicus per catenam vel circulum elementarem hoc opus nervosè sic describit: *Fac ex igne aërem, ex aëre aquam, ex aqua terram, è terra ignem*. Sed cum hocce dicterium plures forte legant, quam intelligant, addo per ignem intelligi debere tenuissimam & purissimam Superiorum partem, quæ in aëre quodammodo incipit incrassari, postea hoc mediante in aquosam humiditatem, ac tandem in terram, vel potius in sal terrestre fixum, amicæ fermentationis adminiculo convertitur. Per idem verò fermentum sal fixum hoc terræ volatilisatur, & quasi igneum redditur, depositis terrestribus suis scoriis, atque quisquiliis; vel ut brevius explicem: *Materiæ partem volatilem fige, & fixam volatilisa*. Ego autem scapham voco scapham ita: Dixi superius, laborem nostrum commodè distingui in partem ejus priorem & posteriorem. Prior consistit in hoc: Mense Septembri, circa Æquinoctium autumnale Sole Libram ingrediente, paretur fovea aliquot ulnas pro tuo lubitu longa & lata, duas autem ulnas, vel ad summum tres, profunda, sub dio, aut in loco aëri libero exposito, versùs Orientem vergens; si versus Occidentem huic collis esset oppositus, eò foret commodius. Dicta fovea eodem tempore impleatur terra limosa, pingui, è nigredine rubescente, fœcunda, nitrosa qualem capite antecedente descripsimus. Æqualiter tamen saltem sit repleta, ne terra super foveam protuberet;

protuberet; aqua enim pluvialis affluens & elabens simul terram sale volatili aëris impraegnatam suâ efficaciâ privaret.

Haec autem non profundius effodiatur, ac ulnae longitudo penetrat; ac prius separatis superius gramine, similibusque scoriis superfluis. Locus autem liber fit à brutorum aditu, muniaturque ab aliis impuritatibus, ut ita eo felicius & facilius influxu Astrorum, ut & successivè modo per rorem, modo per pluviam, & nivem, toto semestri hyemali fertilis reddatur, ac sale volatili aëris largius impraegnetur.

Postea circa insequens aequinoctium vernale, Mense Martio, vel etiam Mense Aprili, aut Maio, prout nimirum temperies aëris est foecunda & serena, aliaeque constellationes coincidunt laudabiles, (tales enim circumstantias plurimum conferre, ac necessarias esse operi, fatetur experientia verorum Chymiatrorum) Terra descripta eruatur è fovea in patinis largis, & vasculis latis, non adeò profundis, tempore nocturno exponatur aëri libero; radiisque lunaribus; muniatur tamen tecto à Pluvia, (quamvis enim haec ipsa aliàs sit aliquale vehiculum *Spiritus Mundi*, hìc tamen tenuitate sua aquosa diluit, & dissolvit illum extraordinariè & largius in subjectum hoc optimè capax influentem) interdiu verò ac Coelo tempestuoso, ac flantibus ventis violentioribus sal illud summè tenerum & sensibile dissipantibus removeatur.

Expositio autem haec continuetur ita ad minimum sex septimanis, vel aliquot Mensibus, praecipuè usque dum praeterierit Solstitium aestivum, atque Sol Leonem fuerit ingressus. Ubi monitum volo; quicunque Pyrotechnorum operationem hancce audet maturare; eandem incipiat Mense Martio, statim è Terra eruta materia, licet per hyemem non digesta, praeparata, ac impraegnata fuerit. Quamvis digestio notata hyemalis longe praeferenda magisque commendanda. Adhaec, si possibile est, dicta terra ante effossionem per tres septimanas pluvia non tangatur, cùm eadem glutinosum terrae corpus liquidius reddat, ne tam copiosè huic inhaerere possit aethereus ille hospes ad opus summè arduum, praecipuè temporibus illis Anni balsamicis & quod cardo rei est, Coelo existente pluvioso *Spiritus mundi* non poterit communicari purus, sed vaporibus crassis terrestribus elevatis est coinquinatus.

Tunc recipe terrae hujus ita sale astrali volatili, & centrali terrae fixo, uberrime foecundae redditae aliquam partem, (poteris laborem in aliquot vasis simul instituere pro majori copia acquirenda,) destilla per retortam vitream optime lutatam (terream enim praeprimis non lutatam pars volatilior potior penetrat, ac avolat,) igne primum leniori, nec ultimò etiam Fortius aucto Spiritum vel partem volatilem materiae nostrae. Destillatum iterum affunde residuo; stet ita in vitro bene munito pro circulatione, fermentatione, resolutione, melioreque unione promovenda, in leni digestione per sex & plures septimanas; tunc denuò destilletur spiritus modo jam dicto, denuo affundatur residuo, stetque ita per tempus; & hoc aliquoties repetatur, ut sal volatile salis fixi partem volatiliset.

Postea Spiritus septem vicibus in balneo maris per alembicum rectificetur, ut per repetitas hasce cohobationes liberetur ab omni heterogenea ac inutili aquositate, insimulque secum super alembicum ducat partem salis fixi volatilisati, per repetitas circulationes cum parte volatili amicè conjuncti. In residuo capite mortuo cùm lateat adhuc bona portio salis fixi, hoc elixivietur phlegmate proprio in spiritûs destillatione & rectificatione separato, (nihil enim heterogenei misceri debet materiae nostrae, cùm jamdum in se contineat omnia sibi necessaria,) sal inde evaporatione praeparetur, quod per saepius repetitam solutionem & coagulationem dicto phlegmate proprio factam ac in summam puritatem, & albedinem crystallisetur. Et hoc plerumque demum post vigesimam operationem solutionis perficietur. Tunc spiritus rectificatus & sal crystallinum denuo uniantur pondere vel proportione philosophica, quae consistit in hoc, quod fixum recipiat de volatili quantum desiderat, vel necesse habet, quod in superfusione lenior strepitus ortus docet; Ut plurimum tamen requiruntur spiritus volatilis partes decem ad salis fixi partem unam. Hac igitur proportione misceantur spiritus & sal; indantur retortae vitreae optime lutatae, (terream enim, ceu dictum antea, praeprimis non lutatam pars potior volatilior penetrat, ac avolat,) destilla observatis bene ignis gradibus; nisi enim antiquum illud *festina lente* observaveris, experieris, quam fragile sit vitrum, quam fallax tua expectatio, quam irritus tuus labor; ultimò tamen semper ignis fortiùs est augendus juxta leges quarti gradus. Destillatum iterum superfundatur residuo; postquam aliquamdiu steterit, denuò in nova retorta vitrea bene lututa destilletur; & hoc toties repetatur, usque dum prodierit liquor lacteus pinguis, in frigido coagulabilis, in calido liquabilis, veluti butyrum, quod plurimum sexta vel septima accidit destillatione. Dictus hic liquor adhuc aliquoties itidem est rectificandus pro meliori volatilis & fixi unione. Atque haec dum absolvisti, absolvisti anteriorem, eamque laboriosiorem operis nostri partem; obtinesque verum *Aurum Philosophicum*, adhuc tamen immaturum.

Priori huic parti tandem succedit Pars posterior; Pars posterior dico, quae eò magis grata, cùm laboris tam taediosi, tam desideratissimi finem afferat; eò magis quoque grata, cum in hoc cessent graves, molestaque operationes, eidemque leni modò digestione, longiori otio, patientia ultima imponatur manus. Postquam igitur dicto modo per crebrius repetitas digestiones, solutiones, rectificationes scoriae ac impuritates è materia remotae, postquam Principia decenter depurata, conjuncta, pars volatilis, fixata, & fixa volatilisata, restat nunc ut blanda circulatione in catholicam illam Tincturam traducantur, & in veram quintam essentiam concentrentur.

Propterea dicti liquoris portio indatur phialae vel cucurbitae parvae, ut tertia saltem ejus pars repleatur, vitrum Hermeticè & cautè sigillatum imponatur cineribus, vel arenae, (alius praeponit Balneum vaporis, vel etiam maris; de quibus plura paulò inferiùs, ubi de ignis agitur regimine:) digeratur ita leniore ignis gradu, & videbis Materiam inclusam miris gyris ascendere, descendere, elevari, deprimi; & ex circumgyratione penitiorem atomorum volatilium & fixarum unionem & combinationem concludes; donec pedetentim & successive materia colore nigro imbuatur, quod *Caput corvi* vocitant Chymici. Mirandum sanè est, quomodo materia tamdiu, tam curiosè & laboriose, tam diversis modis depurata nigrescat, & videtur excrementitiis adhuc scatere impuritatibus, aut tales foeces deponere? Quod ideo

ideo hîc monitum volui, ne quidam per hoc sibi imponi patiantur; sed sciant, colorem huncce esse vere Philosophicum. Cùm ad *nigredinem* ita in labore tuo pertigeris; expectanda erit postea *albedo*, & ultimò *rubedo* pellucida, licet colores alii quasi intercalares interveniant illas, v. g. Post nigredinem apparent figuræ variegatæ, quam *caudam pavonis*, vel *iridem* vocitant; post *albedinem* vero flavedo. Apparente ita per tempus, veluti dictum, reali & perfecta *nigredine*, modicè augeas ignem tuum hucusque valde modestum; & oculos tuos exhilarabit lentè oriens pulcherrima illa *Iris* vel *Pavonis cauda* paulatim degenerans in *Terram albissimam* quasi foliatam, scintillis argenteis per vitrum radiantem.

Conspectus hicce *Cygneus color* ostendit & offert tibi perfectam *Tincturam*, vel *Elixir album*, quod quamvis non sit plenaria *Tinctura Universalis*, tamen unum vel alterum hujus granum virtute quodammodo generali morbis omnibus medetur, ac impuriora metalla in veram Lunam convertit.

Postquam tibi licuerit esse tam felici, hæc ita absolvere, tunc iterum paululum exalta ignis gradum, cautissima tamen, & parca semper manu; & successivè gratissima illa *albedo* per varios colores, præprimis *flavedinem*, in fine *crocatam*, vel è flavo rubescentem, ultimo adipiscetur perfectionis suæ gradum nimirum *rubedinem*, dum pedetentim, & lento modô sese materia transformat in granum, vel corpusculum globosum rubiniforme pellucidum.

Hoc est illud consummatum rerum Physicarum omnium mysterium, verissimum rerum quarumlibet medicamentosarum centrum. Cujus incomparabilis efficacia tam in sanitate præsente conservanda, ac amissa restituenda, quàm in metallis ignobilioribus magis nobilitandis, ac in Aurum constanter transmutandis partim è superiori cap. 3. patet; partim ejusdem cognitio, & operandi modus non latet Chymicos prudentes, cum quibus mihi res est, ut ita eadem prolixius hic deprædicare superfluum plane judicem.

Quantum temporis requiratur, antequam Fortunatarum harum Insularum portum tangere liceat, tam adcuratè definiri non potest, cum antecedens, eaque laboriosior operis pars citius ab unô, quam ab alterô absolvatur. Varietas enim enchirisium in depuratione, digestione, crystallisatione, &c. laborem aut prolongare, aut abbreviare valet. In posterioris verò partis negotio, moderata nimirum digestione, itidem operator alter alterô est peritior, imo felicior mediante ignis regimine, in quo cardo rei consistit. Cautus tamen & expertus, & ita simul patiens Pyrotechnus non adeo facile errare poterit, si modo certam & orthodoxam sibi præfigat regulam, mutationem colorum depictam in materia inclusa conspectui sese offerentium. Quamdiu enim vel plane non, vel nondum perfecta adest *nigredo*, tamdiu requiritur ignis summe lenis. Colore autem dicto apparente, augendus est paululum ignis, donec *albedo* accesserit, & discesserit. Tunc iterum modicè ignis est augendus; (cavebis tamen, ne quid nimis,) usque dum illuxerit desideratissima illa *rubedo*, & tunc continuandns est per temporis spatium calor. Quo diutius enim digeritur vel circulatur materia, eò maturior, eò perfectior certissime Tibi erit exspectanda *Tinctura*. Quandocunque enim admodum lenis adhibetur saltem tepor, necessaria partium volatilium & fixarum mixtura tardiore quoque motu ad suam perfectionem, ad suum finem tendit; Si vero justô celerius ignem augeas, materia contenta molliori ac delicatiori inhians tractationi vitrum rumpit, atque ita laboris præcocem & infaustam facit periodum.

Fassus siquidem mihi est Chymiater celeberrimus sanctâ fide, quod magni Princicis jussu ac sumtibus aliquot annorum spatio Philosophiæ Pyrotechnicæ incubuerit, ac tandem primicerium hoc opus chymicum fuerit aggressus, alacri mente, & manu indefessa. Postquam autem ad duos annos, & quod excurrit, huic methodicè insudaverit, ac jamdum ex *albedine* tantum non perfecta per vitrum radios lunares spargente maximam optati eventus spem conceperit, una vice improvisо, fortasse ob ignem paulo fortius actum, vitrum penitus disruptum in causa fuisse, quòd loco præmii, præter olei operæque perditionem, nihil reportaverit. Quid in Laboratorio *Michaëlitano* acciderit laborioso ac provido Dn. *Zittemanno*, dum Mercurius cum Auro præcipitatus per octodecim menses cautissimo igne tractatus, paulo nimirum saltem tepefactus vitrum ruperit, ac evolverit; capite 4. meminimus.

Proinde illa loquendi formula, dum posteriorem operis hujus partem vocitant opus mulierum & ludum puerorum, cum grano salis debet intelligi; nimirum, hîc non requiri adeò difficiles enchirises ac tædiosas diversitates, veluti in antecedentibus; sed solummodo necesse esse, ut longinqua mora, otio, ac lenta patientia moderati caloris beneficio absolvatur; præcipuè cum modo præmissa doceant, non minus & hic adcuratè tractandum esse ignem. Sic ex ore magni Chymici, *Tincturæ* elaborationi incumbentis, percepi, ipsum carbones fornaci injiciendos partim humectare, ne præcipiti flamma incensi inopinatum & tristem caussentur effectum, domicilio vitreo raræ illius avis impatientis dissiliente.

Petrus Johannes *Faber*, in Manuscripto aliquoties citato præfert digestionem humidam siccæ id est, mavult, ut circulatio perficiatur in balneo humido Mariæ, quàm in arena aut cineribus. In magni cujusdam Principis Laboratorio sic procedebatur: Phiala vel cucurbita parva ad quartæ suæ partis repletionem onerata *Tincturæ* materia continuandæ posteriori laboris parti destinata & mixta indatur pyxidi ligneæ, pro phialæ figura tornatæ; hæc imponantur ita tripodi ferreo, qui reponatur in balneum mariæ cupreum duas ulnas altum; Huic infundatur aqua, duos tamen digitos transversos profundius, quàm ut pyxidem ligneam tangat. Tepefiat hæc aqua, tam leni tamen ignis servato gradu, ut sit analogus ovo cui gallina incubat.

Quidam in hisce Naturæ summis arcanis optime exercitatus mihi aperiebat loco magni secreti, sese solum uti igne ellychnii, vel lampadis, modesta olei affusione nutrito; cum verebatur, ne materiæ in vitro contentæ ab atomis carbonum ignitorum penetrantibus aliquid heterogenei, cujus plane est impatiens, accedat.

Chymici etiam genuini pro similibus arduis processibus ritè tractandis abhorrent utplurimum ignis actualis violentiam; sed sæpius & securius adhibent ignem, quem dicunt frigidum & humidum, dum ita per excitatam curiosam mixtionem & modestam fermentationem res destillandæ, circulandæ, figendæ, &c. in se ipsas quasi agunt, & quod

quod ab igne communi periculosâ vehementia expectandum, sic caute, secure & lente perficiunt, Quæ de arcano igne ad *Tincturæ* operationes adhibendo proponit Joh. Joach. *Becherus* in Physic. subterran. Lib. 1. Sect. 5. cap. 3. p. m. 494. sequ. ibidem poterunt videri.

Dixi aliquoties in hoc & præcedente capite, materiam *Tincturæ* nostræ continere in se omnia pro acquirenda sua perfectione necessaria; neutiquam vero alieni quiddam eidem misceri debere; prout hactenus proposita & declarata erudient Divino Fato electos, dignosque ad hoc judicatos. Non possum tamen hic silentio præterire, haud absurdè, vel contra Artis fundamenta Aurum aut Argentum vulgare & perfectum addi aliquando solere & posse. Cum per hæc nobiliora metalla, ob syncretismum, & Analogiam, quam habent cum Superioribus, labor citius ad finem perducatur desideratum. Cuicunque igitur non libuerit dicta methodo hunc juxta sua principia sola & pura tractare per circulum philosophicum, uti loquuntur ille non adeo aberrabit à vera semita, si justo tempore ac modô addiderit Aurum vel Argentum vulgare, vel perfectum, Cum hac additione autem ita est procedendum: Postquam absoluta priore operis parte aggressurus es posteriorem, longinqua illa, tarda & patienti digestione perficiendam; tunc partibus decem materiæ dictæ universalis admisce partes duas argenti, si saltem *Tincturam albam*; totidem verô auri, si *Tincturam rubram*, vel opus absolutissimum desideras, (debent autem sumi Sol vel Luna purissima, vel in pulverem aut crocum redacta; quô melius enim antea eadem sunt resoluta, eò citius materiæ sese uniunt eventu optato. Commodior Auri crocus habetur, dum hoc cum antimonio purificatum amalgametur cum Mercurio, hinc superfundatur Spiritus vini summè rectificatus, qui evaporetur, vel destilletur aliquoties, & fiet pulvis optimè levis, tenuis, & porosus)

Ego quidem eligerem, vel huic præferrem *arenam* illam *auream Indiæ Occidentalis* nativam superius memoratam, ob suam volatilitatem sulphuris innati citius communicabilem.

Facta hac materiæ & Auri mistione progredere in processu tuo, lentè festinando, laboremque per rotam aut circulum philosophicum, veluti hactenus clare descriptum, continua. Si forte Aurum vel Argentum prima vice non fuerit integre mixtum materiæ universali, tunc adde denuò materiæ, hujus portionem Auro; ac veluti hucusque, ita adhuc aliquot septimanis vel mensibus illa tractes, & unientur successivè, juxta tuum desiderium.

In Capite dissertationis hujus secundo proposui ex nonnullorum Neotericorum (cum Veterum fides hic, non adeò rectè quidem quasi dubia reddatur,) autoritate & experimentis possibilem *Tincturæ* augmentationem. Quamvis autem de hujus veritate ipse ego testari non valeam; sed peritiorum Chymicorum judiciis, ac censuræ hoc relinquam; nihilominus de hujus praxi instituenda heic curiosis subjungam, quæ unus illorum integrum hoc negotium arcanum, ceu superius monui, fideliter mihi detegentium significavit, ita autem procedi debere affirmabat: capias *Tincturæ* tuæ rubiniformis pellucidæ partem unam, huic adde denuò liquoris illius lactei butyrosi in finita prima operis parte confecti partes decem; sigillentur Hermeticè, digeranturque per unam vel alteram septimanam solitis illis lenioribus ignis, gradibus augendo tamen successivè calorem, & quidem ultimò fortissimè; atque ita maximè est fixatum, ac multiplicationi aptum. Hic labor ita aliquoties reperiatur novi liquoris affusione; & pervenies ad illum multis incredibilem perfectionis gradum. Hujus pars una si injicitur decem partibus Auri fluentis, hoc omne simile reddetur *Tincturæ* injectæ pro exhibendis illis miraculosis in medicamentosa & metallica operationibus.

Atque ita, ceu promiseram, possibili perspicuitate, necessariisque circumstantiis ingenuè Orbi literato communicavi, post desciptam *Tincturæ Universalis* Materiam, hujus quoque præparandi modum, utpote quibus duobus tota res innititur. Faxit Majestaticus Superiorum & Inferiorum hoc est, Cœli & Terræ Architectus; ut inde, juxta scopum ac intentionem meam gloriosus Nominis sui Honor augeatur, incomprehensibilis Mysteriorum Divinorum varietas amplificetur, Proximi commodum promoveatur, Animæquæ propriæ salus juvetur!

Absolutis nunc iis, quæ ad propriam *Tincturæ Universalis* tractationem pertinent, lubet curiosis arcanorum naturalium Scrutatoribus annectere nonnullos labores, quos magni non minùs Medicinæ Chymicæ Antistites in eâdem hâc *Via Universali* instituerunt, licèt supremum Chymicæ culmen per *Tincturæ* acquisitionem non attigerint, vel etiam eorum pars illud attingere, animum nunquam induxerint; Cùm Materiæ catholicæ aut saltem partem unam vel volatilem vel fixam, aut materiam aliquam remotam, aut mixtis heterogeneis Operi suo destinaverint.

Proponam tamen hæc quodammodo brevius, ne quasi extra oleam vagari videar, cum propositum meum fuerit agere in specie de *Tinctura Universali*. Ex descripto autem hactenùs labore poterunt facile ad suum scopum applicare necessaria cordati & prudentes Chymici. Si vero una vel altera enchirisis deficeret, vel non succurreret nonnullis illis spondeo meam serviendi promptitudinem, veluti manifesto candore publice in præcedentibus me Orbi literato ostendi.

Propterea prodeat I. labor ex *Spiritu* vel ex *Aquâ Aëris*. Multi, quibus Deus non detexit integram materiam *Tincturæ Universalis*, (partem volatilem & fixam intelligo,) arguté ratiocinantes, quanta - quanta sit Aëris necessitas pro sui vegetatione, nutritione & conservatione Sublunaribus omnibus; & quod Aëre puro simus sani, vegeti; Aëre vero impuro existente, ægrotantes; misere sese macerarunt, quomodo occultum huncce cibum, Nectar hoc Jovis nimium tenue ac volatile capiant, incrassent, & in constantem liquorem potabilem reducant; veri chalybis Sendivogiani, vel Terræ sale centrali fixi imprægnatæ ignari. Modos aquam Aëris capiendi plurimos possem producere; sed ex hiscè sufficiant rariores, & miraberis laboriosam, eamque laudabilem horum naturalia scrutantium curiositatem. Anglus quidam, & alii sic procedebant: Mense Martio, Sole Arietem ingrediente, vel etiam Mense Aprili vel Majo, postquam per unam vel alteram septimanam Pluvia Terram non humectaverat; sed ros saltem largè per 6. 8. 10. dies descenderat, præterita noctis meridie, instante aurora, & dum apparere incipiunt radii Solares, terram pinguem & fœcundam (qualem capite præcedenti descripsimus) defende assere vel ligno, ulnam unam cum dimidia,

dia longô à radiis Solaribus. In asseris hujus medio fit foramen rotundum, cui adcuratè intrudatur cucurbita vitrea satis capax, cujus orificium optime fit munitum, & circumligatum linteo, glutine piscium (Hauß-Blasen /) viscosum & tenax reddito; linteum foraminulis miliiformibus fit pervium, vitrum duorum digitorum latitudine per asserem transeat, ne Terra eôdem tangatur. Tunc speculum causticum in asserem vel lignum similis latitudinis in medio strictè infigatur; ponatur è regione cucurbitæ ad distantiam unius palmæ. Speculum dictum radiis Solaribus ita appone, ut hi per hoc penetrent ad cucurbitam. Hoc ita continuetur tribus horis, & cucurbita incalescet, spiritusque Mundi è terra per lintei foraminula transibit in vitrum, aquositate exterius circa linteum hæsitante, (nàm hujus gluten non permittit, ut pars aquosa simul transeat.)

His peractis, cucurbitæ remotæ orificium optime claude linteo, uti nuperum, glutinosum, tamen non perforatum, ne evolet fugitivus hic hospes. Hôc modô spiritus Mundi singulis matutinis poterit capi donec necessaria tibi suppetierit quantitas; aliô tamen semper in locô; extrahitur enim eô circuitu sal aëris volatile è Terra, quem asseris ambitus à splendore Solis defendit. Spiritus & sal volatile circumspecta dexteritate & cauto ignis regimine rectificentur, misceanturque spiritui è sale fixo terræ seorsim igne aperto, & forti destillato; circulentur per tempus; paratum inde est medicamentum rarissimæ in morbis etiam periculosissimis efficaciæ. Ad *Tincturæ* tamen *Universalis* fastigium penitus adscendere hæc mixtura non valuit, cum principia debitam per mixtionem antea non fuerint unita.

II. Quæ acutissimus Kenelmus *Digbæus* Tract. de immortalitate Animæ refert, amicum sincerissimæ fidei ope vasorum vitreorum collegisse radios Solis in pulverem fusci vel purpurei coloris præcipitatos, illud fere convenit cum præcedentibus; adhuc magis verò frequenti experimento, quod Philosophus Pyrotechnicus pro rarissimo habeat arcano: Speculum rotundum causticum optimè politum, ubi radii in centrum concurrunt, exponatur in libero aëre Soli, maximo æstu fervente; continuetur ita aliquot diebus, illud semper removendo, & circa centrum speculi adhærebit sal niveæ albedinis, quod cultro abradatur in vitrum; per dies aliquot ita salis hujus mirabilis una vel altera uncia poterit colligi.

III. Frid. *Hofmannus*, Clavis Pharmaceut. *Schröderianæ* lib. 3. cap. 3. p. 140. refert, famosum illum *Burrhum*, & Vice-Colonellum *Kranach* magnam aquæ Aëris copiam sibi comparasse beneficio capacissimi cujusdam filtri vitrei, cujus orificium inferius clausum glacie, vel aqua frigidissima, nitro vel sale ammoniaco imbibita repleti, & radiis Solaribus expositi, dum ad hujus exteriorem superficiem in Aëre catervatim natantes vapores delati in vitrum suppositum à Solis fervore immune destillarunt.

IV. Alium pro Aëris captura & incrassatione modum describit Medicus Italus clarissimus, Fabritius *Bartholettus*, in methodo sua ad Dyspnoeam, dum per instrumentum vitreum ibi depictum, tubæ non adeo dissimile, aëreum humorem attrahit, ac colligit, quem postea coagulat in Crystallos adfectibus thoracicis, aliisque apprimè utiles.

V. Alius ita insidiabitur Aviculæ Hermetis: Sub tecto domus, vel in suprema contignatione ponatur fornax chymica communis cum capella cineribus plena, hisce imponatur phiala magna, hujus collo intrudatur alius canalis vitreus, qui in inferiore sui parte habeat appendicem, veluti rostrum decurtatum alembici destillatorii. Canali dicto vitreo agglutina filtrum vitreum, cujus immissum foraminulum vix æquet magnitudine granum sinapi. Post mediam noctem ignis lenior indatur fornaci, canalis cum suo filtro extendatur versus Orientem per fenestram, cœtera optime clausam stet ita, usque dum Sol fuerit ortus, & vasculum appendici illius canalis annexum susceperit bonam liquoris aërei partem, quæ effundatur aliquoties, novusque capiatur servetur in vitro optime munito.

6. Alii cum Mich. *Sendivogio* & Johan. *Staricio* hoc utuntur instrumentô: Fiat vas cupreum, retortæ destillatoriæ simile, poterit hoc conjungi è 2. 3. & 4 partibus, orificium hujus fit summe strictum, ut vix aciculæ oculeo transitus pateat; (juxta mentem Sendivogii,) in parte inferiore adaptetur canalis cum supposito vasculo recipiente; unius palmæ latitudine ab hoc fit canaliculus vel siphô. In medio hujus instrumenti fiat margo vel retinaculum, (ein absaß) cui imponitur spongia magna, & super hanc marmor vel silices in fornace figulina calcinati dispergantur. Descriptæ hujus machinæ orificium emittatur per fenestram; per canaliculum inferius accommodatum attrahe ore tuo aërem, hic enim sese insinuabit marmori calcinato; hoc communicabit illum spongiæ subjacenti, & sic destillabit per canalem liquor aëreus in vas suppositum. Hypocaustum requiritur huic operi calefactum, & quo major in hoc calor; frigus vero quo exteriùs intensius, antiperistasi eò magis desideratus tibi est sperandus effectus. Operatio quoque largior succedit tempore nocturno, quam diurno, cum aër tunc densior magisque coagulatus.

7. Pater *Caballus*, celebris in scientia chymica Italus, inter varia alia memoratu digna & utilia diversos quoque consignavit modos capiendi Spiritum aëris; quod non minus quoque fecerunt alii; cum autem partim congruant quodammodo cum hactenus adductis, aut his sint cognati, partim ne in his sim prolixior, eos jam non tango.

An vero dictis modis omnibus acquisitus liquor aëreus adeò sufficienter & debitè sit imprægnatus genuino & puro *Mundi Spiritu*, judicent alii. Proinde etiam desiderato neutiquam potiuntur sine operatores, *Tincturæ* nimirum *Universalis* acquisitione præcipuè, quoniam ipsis simul deficiat dimidia operis pars, sal Terræ fixum, chalybs Sendivogii vel magnes Philosophicus. His tamen non obstantibus, ex hac aqua præprimis si temporibus balsamicis & juxta alias circumstantias in capite præcedente tractatas, parantur laudabilis efficaciæ remedia, qua de re recte, vel sine modo elaborandi agunt Petrus Joh. *Faber*, *Rietnerus*, Frid. *Hofmannus*, & plures alii. Sic quidam optimam famam sibi comparabat ex hac aqua composito medicamento sequenti: Captam aquam per tempus collocabat in cellam pro putrefactione; hinc destillabat cautè per cucurbitam vitream; destillatum super residuum digerebat; pòst rectificabat; prodeuntem liquorem denuo affundebat capiti mortuo, ponebat in cellam, & succedebat egregia crystallisatio; crystallos exemtos diluebat aqua pluviali, quod variis morbis,

bis, etiam contumacissimis feliciter exhibebat.

II. Labor ex *aqua pluviali*, qui est talis: Mense Martio, circa Æquinoctium, vel etiam Aprili aut Majo, colligatur aquæ pluvialis, vel etiam tonitrualis magna quantitas, evaporet coctione continua, tamen non adeò forti, donec incipiat crassescere; tunc destilla in cucurbita vitrea, usque ad liquidiusculi extracti consistentiam. Tunc terram aliquam pinguem & fœcundam, vel Solarem, cujus superius aliquoties mentio facta, humecta dicto extracto vel sale copiosa aqua pluviali dissolutô, ut fiat massa crassa. Expone ita eam duas septimanas aëri; postea dicto modo iterum humecta; stet iterum per 2. septimas, & hoc tertia, & quarta vice. Postea destilla è cucurbita leni igne; & prodibit spiritus quasi pinguis cum sale volatili. Spiritum aliquoties caute & lente rectifica, cui à phlegmate libero misceatur sal suum volatile. E capite mortuo elixivia sal fixum aqua pluviali, hoc repetita depuratione & coagulatione crystallisetur. Hujus pars una misceatur cum partibus decem spiritus sale volatili imprægnati; adde croci auri partem I. vel II. digere leni igne, & circula, tali cautela ignem regendo, veluti paulo antea de *Via Universali* monitum. Quò diutius steterit, & quo diligentius colitur, eò perfectius & generosius obtinetur arcanum, *Tinctura Universali* analogum tam medicamentum, quam metallico-transmutatorium.

III. Labor è *Nive*: Eâdem methodo, quâ quidam meditationes & labores adplicuit quæ pluviali, alius insudavit, *Nivi*, & inde parato sali Quamvis autem tam copioso sale non turgeat volatili, veluti aqua pluvialis, eandem tamen fere de hoc sibi promittere potuit spem, cum ex eodem, Astralibus influxibus non privato oriatur principio.

IV. Labor è *Rore*: Multum temporis non minùs impenderunt nonnulli ingeniosi Pyrotechni in ventilationem physicam sudoris illius Cœlestis, *Roris*, & imprimis majalis; atque hoc quidem non immerito, aut sine artis fundamento; cum nec vulgus neget hunccce esse quasi quotidianum & ordinarium vehiculum Virtutis illius balsamicæ Æthereæ, omnia vegetantis, nutrientis, & conservantis; qua de re *Sacra Pagina*, & multi multorum autorum libri prolixè solida afferunt testimonia.

Quamvis autem essentia Roris maximam partem consistat in sale volatili aëreo, nihilominus novi industrium Medicinæ Mystam, qui inde extrahebat remedium, mirabilem exhibens varios contra morbos opem, aliis frustra & infeliciter exhibitis, sequenti modo: Mense Majo mane ante Solis ortum in agris triticiferis aut pratis colligi curabat *Rorem*, non more solito per lintea, (cum hæc tenui porositate absorbeant potiorem partem balsami unctuosi salini aërei,) sed per patinas terreas. Imponatur cellæ in vasis vitreis per unam vel alteram septimanam, ut fæces quodammodo deponat; tunc destilla in maris balneo cautissimo ignis regimine, aliàs certe rumpunt vitrum spiritus, sale volatili copiosè gravidi, ad exitum stimulati. Hi cum suô sale volatili repetita eaque lenissima rectificatione separentur, à suo phlegmate, ac in vitro optimè muniantur, aliàs evolant inde, unde venerant primô, id est, in Auras. Fæces à destillatione residuas calcina, & propriô phlegmate inde elice sal fixum. Spiritum dictum sale volatili gravidum sali fixo per solutionem purificato superfunde, & ita in phialâ per aliquod tempus moderato calore circulando, in suam perfectionem exalta.

V. Labor è *Sale Terræ centrali fixô*. Quemadmodum ita multi insudarunt sudori huic aëreo, utpote parti volatili, *Rori*, ita quoque non pauciores inhæserunt saltem sali Terræ, seu parti fixiori; itidem non infelici, aut irrito plane eventu. Et cum institutum fuerit opus per destillationes, extractiones, digestiones, salificationes fere easdem, uti in Antecedentibus dictum, prolixior hic non ero tædiosa repetitione frequentiori; nihil enim ab iis differt, nisi quod huic non univerint necessariam partem volatilem.

VI. Chymiater non infimi subsellii liquorem sequ. è perfectis trium regnorum corporibus concentratum in secretis habebat: sumantur salis Mundi vel aëris unciæ duæ; salis terræ uncia una; salis Microcosmi uncia dimidia; salis tartari drachmæ duæ. Dissolvantur spiritu vini optime rectificato, circulentur in cucurbita munita; postea destillentur & descendet tandem liquor rubeus, easdem cum Auro potabili obtinens vires. Dosis sunt grana decem ad viginti. Sal Mundi vel aëris sic paratur: Terræ Lemniæ quamtum vis, in loco alto expone aëri libero per aliquot septimanas; postea aqua pluviali sal extrahatur. Sal terræ secundum artem paratur è turffis, bituminosa Batavorum terra. Poterit tamen loco hujus & Terra Lemnia alia sumi.

VII. *Oleum Auri Schröderi* aquæ innatans, cujus superius cap. 3. mentionem fecimus, ita elicitur: elixivietur è terra pingui (v. g. marga,) saporem salsum præ se ferente, super quam crescit trifolium, & similes herbæ pingues, non profunde in terra existente (ut sic *Spiritu Mundi* eò meliùs sit imprægnata,) sal aqua pluviali martiali evaporatione inspissetur, & purificetur, aliquoties solvendo: Ex hoc sale formentur globuli cum terra pingui, destilleturque spiritus per retortam. Spiritus egressus rectificetur. Hinc elixivietur sal è capite mortuo, ejusque pars addatur spiritui rectificato. Sic habes menstruum, quod solvit Aurum foliatum. Spiritum dictum superfunde Auro foliato; stet ita aliquandiu, ut solutio penitius peragatur, attrahaturque sal ex aëre; (quo diutius stat, eò melius est,) Tandem abstrahe aliquoties spiritum vini rectificatum acuatum modico salis urinæ volatilis, vel spiritus salis armoniaci; stet ita aliquandiu, & menstruum colorabitur, & supernatabit oleum rubicundum, quod per balneum Maris abstrahatur & separetur à menstruo. Si hæc operatio instituitur Mense Martio, ubi Spiritus Mundi in Macrocosmo maximè viget & vegetat, erit eò efficacior. Dosis sunt pauculæ guttulæ; poteritque quilibet sibi imaginari efficaciam rarissimam, cum oleum & ejus rubor nullô modô à menstruo; sed à radicaliter solutô Auro dependeat. Huc usque Schröderus.

Quibus addo, virum hunccce magnum quidem durissimi Auri repagula modò pluribus incredibili ita resolvisse, ut remedio incomparabili sit potitus, tamen plenariè ad *Tincturam Universalem* non adscendit, cùm non omnes enchirises superius notatæ de Via Universali fuerint observatæ, præprimis plenaria unio & influxus salis volatilis cum sale fixo terræ.

VIII. Dantur adhuc variæ *Auri Tinctura*, solutiones, vel extractiones, quæ quamvis firmissima illa Auri claustra penitus non penetraverint, tamen non plane sunt rejiciendæ, præcipuè si participent de Sale Terræ fixô, vel de sale Aëris volatili, & sic vero *Auro Potabili* sunt affinia, aut analoga, qualem

qualem describit Clariss. Dn. *Langelottus* in Epist. ad Naturæ curiosos, & alibi; aut quali elaboratione meam dignata est tenuitatem Divina Sapientia.

Varia alia menstrua secundum magis & minus in Aurum solvendum agere valentia excogitârunt varii Dædali chymici. Sic non contemnendæ virtutis est *Tinctura* ex *croco Auri* ad mentem *Basilii Valentini* parato oleo cinamomi extracta. Beatissimus D. *Michaëlis* modo notatum crocum Auri extrahebat spiritu è minera Saturni exhibebatque sæpissimè verè refocillante Archæi debilis solatio. Illustris quidam Chymicus magni æstimat Spiritum è pane optimè fermentato, aliquoties cautè rectificatum, postea spiritu vini alcoholisato mixtum & circulatum. Efficacior foret spiritus panis rore majali aut aqua pluviali destillatus, & summe rectificatus, tunc radiis Solaribus ac aëri expositus, in vitro; ubi post paucas horas limpidissimus ille spiritus rubini colorem assumit; de qua re consulendi Anglus celeberrimus *Robertus Flud*, & Joh. *Tackius*, in Chrysogon. animali & minerali pag. 76.

Alius faciebat stratum super stratum è foliis Auri & lapide pumicis; dum in tigillo fluunt igne forti, pumex spongiosus attrahit partim Auri resoluti *Tincturam*, quæ inde facile poterit elevari spiritu vini per spiritum salis armoniaci exaltato, &c. *Hartmannus* magni æstimabat crocum & Tincturam Auri, dum Aurum limatum rasurâ cornu cervi in furno figulino reverberabat, Auro inde colorem incarnatum acquirente. Quidam successive miscebat spiritum aliquem alcalicum & acidum, qui qualitatibus suis contrariis se ipsos ita corrodunt & fatigant, ut penitus dulcescant, & ex liquore hoc dulcificato egregium sperabat Auro solvendo menstruum. Alii utuntur adminiculo crystallorum salis dulcium; spiritus salis tartari volatilis; spiritus salis armoniani; spiritus & salis sanguinis Humani; cornu cervi; urinæ; olei, spiritus & salis fuliginis, succini, &c.

IX. Quidam in singulis tribus Regnis specialiter quærunt *Lapidem* vel *Tincturam Universalem*. Exempli loco hic saltem ponam *Lapidem Animalem*, quem laborem non esse plane de nihilo, facile subolfacient illi, quorum præcordia de meliore luto; modus elaborandi autem est talis: Collige urinam puerorum Venerem non expertorum, 12. ad 15. annorum octoginta vel centum libras, Sole existente in Ariete; putrefac in cella per duos Menses; postea indatur cucurbitæ vitreæ, ad tertiæ partis repletionem; destilla spiritum leni igne, usque dum striæ desinant; remove hunc, & optime muni; apposito alio recipiente continua destillationem phlegmatis, igne per unum gradum aucto; quod itidem seorsim serva. Liquorem sic residuum effunde, inde retortæ terreæ, appone recipiens, destilla per gradus, usque dum rubræ decidant guttæ; auge ignem, & prodibit oleum; magis exalta ignem, ut igniantur ultimo, pro capitis mortui calcinatione.

Hoc modo procede collecta integra urinæ quantitate. Tunc rectifica spiritus tuos per arenam in cucurbita leni igne; spiritus & salia volatilia elicita conjungantur semper, & rectificatio hæc repetatur septies vel tamdiu, donec fæces non remaneant; sed omne in spiritum & sal volatile degeneraverit. Tunc phlegmata reservata etiam septies rectifica; semper removendo fæces residuas. Postea è capite mortuo optimè calcinato extrahe Phlegmate sal fixum; hoc rectifica, ut fiat crystallinum, & in leni calore fluat, ac ita volatile sit redditum; muniatur optime ab aëre.

Tandem remanentiæ, è quibus sal extractum, calcinentur, edulcorenturque adeò, ut fiat terra plane mortua, & siccissima. Huic affunde oleum tuum; (à quo quantum possibile separetur phlegma residuum,) mixta optimè destilla ex retorta per gradus, igne forti. Oleum destillatum superfunde terræ cuidam bolari optime calcinatæ, edulcoratæ, & exsiccatæ; procede destillando, uti jam factum, & quidem septies repetendo; semper adhibendo novam terram; & ita oleum verè depuratur, ac perdit fœtorem. Terras hac conjunge, calcina per semihoram, superfunde aquam puram, & hæc redditur cœrulea, hæc evaporet, & acquires sal viride, quod *Veneri* aufert innatum ruborem, redditque Lunæ analogam figura externa.

Sequitur nunc conjunctio & fixatio: Sumantur salis fixi partes tres, indantur cucurbitæ optimè operculo munitæ, impone arenæ in capella; submitte ignem lentum, & sal reddetur fluidum veluti cera, tunc serva lenem hunc ignis gradum. Postea cape olei tui partem unam, remoto cucurbitæ operculo; infunde guttam unam hujus, subitò clausa cucurbita, donec materia tumultuans pacata, & sal fixum absorpserit Oleum infusum; hoc ita continuetur, ad plenariam olei conjunctionem vel consumtionem.

Dein accipe spiritus superius dicti partes duas, instilla successive, & guttatim quasi sali fixo, uti jam de oleo notatum. Spiritibus omnibus infusis, ac in unam substantiam redactis, sigilletur vitrum Hermeticè; impone balneo æquali ignis in gradu, donec incipiat rubescere; balneo hinc exemtum imponatur cineribus; (cineres cum materia in vitro eandem habeant altitudinem;) digeratur ita eôdem calore, usque dum appareat pulcherrima *rubedo*; hinc impone arenæ, ut hæc cucurbitæ corpus rotundum cooperiat;) singulis tribus horis uno gradu ignis exaltetur; in quarto verò gradu servetur per 24. horas.

Atque ita fixus & perfectus est Lapis, cujus tres guttæ medentur omnibus morbis. Guttula una libram integram vini vel aquæ ruberrimæ tingit. Si huic *Lapidi* additur quarta pars olei Auri, antequam vas sigilletur, ac per 48 horas summo ignis gradu foveatur, evadit in sal vel *Lapidem rubiniformem*, quod metalla omnia impura depurat. *Elixir album* ita poteris obtinere: misceantur spiritus dicti uncia semis, salis fixi uncia una, olei lunæ uncia una cum dimidia; procedatur, ceu jam de *rubeo Elixire* dictum; & sic acquiris non modo egregiam *Tincturam* pro ægrotorum solatio; sed & *Saturnum*, *Venerem*, *Iovem ac Mercurium in Lunam* transmutantem.

Hâc pro vice proposita addimenta sufficiant, ne in peculiare Tractatûs corpus excrescant, amicè rogitans, ut æquus lector eâdem mentis ingenuitate, qua scripta sunt, accipiat.

Denuò confiteor; hæc dicta quidem me ipso maximam partem non esse elaborata; nihilominus sancta fide testor, quod ea cuncta à Chymicorum seculi nostri Primatibus fuerint inventa aut elaborata, è quorum non tam manuscriptis, quam ore & actuali conversatione egomet plurima hausi. Quemadmodum illa rationalium Pyrotechnorum cum quibus mihi præcipuè res est, æquæ subjicio censuræ; sperans fore, ut illi, pro veritate magis magisque eruenda & amplificanda sua quoque amicè, sint collaturi symbola; atque ita laudabilibus

bus Antecessorum nostrorum inventis alia, aliaque similia, aut majora cum *Deo* & die addituri.

Cœterum, quæ Petrus *Borellius*, in Bibliotheca sua chymica, Anno 1654. Parisiis, & Anno 1656. Heidelbergæ edita meminit, Mariam *Rante*, Anglam, statuisse ac prædixisse, ***Lapidem Philosophorum*** Anno millesimo, sexcentesimo, sexagesimo primo in Vulgus fore notissimum, sagaciorum judicio ac deliberationi relinquo.

Coronidis loco adhuc unicô Te volo, mi Lector: Bona tua pars mihi fortasse indignabitur, quòd è lectione hujus Dissertationis optatum scopum non attigerit, dum nimirum crediderit, sese subito reperturum quod pueri in faba; ac ita per *Tincturæ* acquisitionem certè sibi promiserit acquisitionem divitiarum, Famæ gloriosæ, ac honoris, à sanatis morbis desperatis, metallisque ignobilioribus melioratis. Quod gaudium conceptum, quam spem promissam dubiam ego ac difficilem reddiderim, atque turbaverim per varias circumstantias, imò dehortationes plurium, cap. 4. adductas. At, frustra quereris, amice Lector, frustra me accusas; propria tua, minime vero mea illud accidisse culpa, tibi persuadeas. Cur enim falcem audes mittere in alienam messem aggrediendo extra tuæ vocationis terminos mirum-quantum seria? Cur sutor ultra crepidam intempestivo & illicito desiderio tam arduis inhias? Doleo sane vicem tuam, quòd cum pluribus ad talia *Fato Divino* non fueris electus; ac ingenuè rogito, velis imposterum manere in statione, quâ fueris positus, ac diligenter ruminare magnum illud tuum in hoc Mundo DIC, CUR HIC; de quibus caput antecedens quartum ad nauseam tuam usque te erudiet. Præter varias enim rationes ibi adductas, nimirum quod extra vocationis limites vagari non liceat, addo ex superabundanti hic adhuc unicum: Libro 1. *Maccab.* cap. 5. v. 55. sequ. legitur, ***Iudam Maccabeum*** cum Fratre suo *Jonathane*, pro persequendis ac ad incitas redigendis Fidei & Patriæ hostibus exiisse; *Iosephum* autem, & Asariam, præfectos militares domi reliquisse, ut defendant Territorium, & quietè saltem sese gerant. Hi percipientes dictum *Judam Maccabeum* & Fratrem, quocunque sese verterent, victoriis victorias addere, generosa æmulatione incitati pro aucupandâ non minus gloriosa fama, ac pro Lege & grege militaturi irritabant hostiles *Gorgiæ* crabrones contra manifestum Gubernatoris *Iudæ* mandatum. Quibus autem Triumphis redierint, nisi memoriæ tuæ è *Bibliorum* lectione succurreret, loco citato poteris videre.

Ut autem Bilis tibi commota quodammodo reddatur tranquilla, ut spiritus tui mœrore depauperati, terrore turbati refocillentur, constitueram pro redimenda vexa proponere ac propinare tibi nonnulla alia solatia lectu non modò jucunda; sed etiam proficua. Verum, quia Amicis aliquot de edenda hâc Dissertatione aurem vellicitantibus certa promiserim fide, quod hæc instantibus Nundinis Lipsiensium Paschalibus in publicam sit proditura lucem; dictæ Nundinæ autem jamjam instent, cogor hac vice filum abrumpere, eademque reservare alii occasioni, vel usque dum auctior, Deo vitam concedente, edatur hæc Dissertatio; ideoque, ut benevolè mihi ignoscere velis, decenter rogito.

Non possum tamen non, quin *valetudinis* solatium saltem heic adnectam. Hoc in specie vos concernit, dilectissimi Philiatri, pro juvando ægrotante Proximo, qui fortasse partim noxio & præpostero fervore ad tam seria properare, animum applicuistis. ~~Discite~~ imposterum cautius mercari, ne pœnitere magno pretio emere cogamini, ac positis debitè Artis Medicæ fundamentis securius per gradus ad tam alta adscendite; Cum Chymia rationalis & Christiana, ut sic loquar, velit expectari. Scrutamini potius magis demissa, ac prius aliis medicamentis laude dignis obtinendis per solitum *Ora & labora* invigilate. Quale vestro pro stimulo jam subjungo: Per unum & alterum Decennium multorum fruitur applausu remedium titulo *Tincturæ Nephriticæ* vel *Solaris* decoratum ac venditum; & quidem non adeò immerito; cum in morbis scorbuticis, &, qui his affines, à Tartaro sanguinis, mesenterii, & renum acido ortis laudabilem opem, operamque contulerit, & adhuc conferat. Ego quidem non dico, quasi illius ingredientia, modumque præparandi hic describerem, cum me non lateat, Possessores eandem velle occultatam; ego verò proximo nulli nocere audeam. Hinc appono saltem pro Ægrotorum commodo illius apprime similem, quæ est talis: Sumatur Tartari albi, Nitri optime purificati, mineræ Antimonii, silicum sulphure aliquo solari volatili præditorum (quo quidem plures silices sunt imbuti,) partes æquales; pulverisata & optime mista humectentur aqua roris majalis vel pluviali; non tamen nimis largè; aliàs obtines quidem Tincturam copiosiorem; sed ob virtutem magis dilutam non adeo efficacem; veluti eandem parant avari nummisugæ. Serventur ita in loco temperato per aliquot septimanas, aut potius menses; (quo diutius ita subsistunt, eò melior expectanda erit operatio, cum Nitrum magis, magisque resolvat, penetret, ac uniat reliqua,) Hinc destilla per retortam tubulatam, quam vocant. *Lipsiæ* in laboratorio celeberrimo *Michaëlitano*, cujus nunc est Possessor Dn. *Zittemannus*, huic operi commodissima conspicitur fornax, dum huic loco capellæ adaptatum est vas ollæ ferè simile, in lateribus 2. 3. vel 4. canalibus præditum, quibus apponuntur vasa recipientia. Huic dicto modo successive per cochlearia injice materiam mixtam, uti solet in retortam tubulatam, & subito prodibit *Tinctura* egregiè rubens, cujus dosis 30. 40. 50. guttæ.

Exhibetur ad præservationem 2. 3. 4. vicibus in septimana, præmissis tamen universalibus. In sanando verò aliquo morbo scorbutico, hypochondriaco, nephritico, &c. bis vel ter singulis diebus. Præter virtuosam hancce efficaciam oculos Tuos pascere poteris in manifestâ ac perseverante illa *Tincturæ Rubedine* per canalem simul prodeunte, qualem conspectum in hoc vel illo medicamento frustra desiderarunt ac quæsiverunt tot ac tot Chymici magnæ & probatæ in aliis experientiæ.

Eandem veniam, quam pagina præcedente petii, heic denuò exorare cogor. Nimirum, promiseram in superioribus, me meæ huic dissertationi adnexurum esse celeberr. Petri Joh. *Fabri* ad Sereniss. Holsatiæ Ducem, Dn. *FRIDERICUM* transmissum Manuscriptum raritate, curiositate, ac insolita in vocabulis ac terminis chymicis explicandis perspicuitate commendabile. Ob modo dictam enim de jamjam instantibus Nundinis Lipsiensibus rationem, atque ideò datam nonnullis amicis fidem, ejusdem publicationem nolens-volens itidem differre, aliique reservare occasioni, cogor.

Te nondum dimitto, curiose Lector; sed unicum saltem

saltem adhuc addo. Memoriæ tuæ procul dubio adhuc inhærent, quæ capite tertio pro adstruendâ & demonstrandâ *Tincturæ Universalis* possibilitate partim per rationes, partim per variorum experimenta proposui. Cùm autem tunc meam mentem, crenamque fefellerit exemplum aliquod notatu dignissimum, non possum non, quin illud hic, rarissimi Corollarii ac superpondii in vicem adponam: Dum Anno messiano 1656 Mundo nostro ultimum dicebat vale Dux quidam è Germaniæ Primatibus Serenissimus, alterius cujusdam magni Principis, consanguineitate, & ingenuæ amicitiæ ac familiaritatis fœdere illi juncti, (qui Anno 1669. quoque ivit eò, quò Nos tendimus omnes,) Lingua gravitate ac autoritate insigni semper pollens in stupentes diversorum Ministrorum præsentium aures sequentia reponebat verba: certissime mihi constat, beatissimum huncce semper secum portasse particulam *Lapidis Philosophici*, magnitudine sua fabam æquantem, collo appensam in serico rubro, secretissimi ac inæstimabilis thesauri loco diu sibi reservatam, quam meis hisce Egomet oculis vidi, manibus hisce meis tetigi. Cùm autem rei hujus vix aliquis habebit notitiam, vereor, ne Amanuenses, aliique, utpote mysterii hujus planè ignari, illud sint adjecturi, cùm quid videant, quid possideant, penitus ignorent. Equibus verbis *Tincturæ* quidem stabilio possibilitatem; simul tamen denuo patescit, omniscium Dei Providentiam ob causas nobis occultas supremum hocce arcanum neutiquam velle divulgatum.

Cùm enim certissimè mihi constaret, prolata hæc verba ex ore tam religioso, tam reverenter à quibusvis meritò habito & habendo veritati esse maximè consentanea, miratus postea sum sæpiùs, quî factum sit, ut laudatissimus ille Dux thesaurum huncce incomparabilem tamdiu otiosum latitare, ac feriari concesserit; nec illum adhibuerit pro solatio ægrotantium, pro solatio pauperum; præcipuè, cùm in infausto illo Bello intestino Germanico plus vice simplici indiguerit similium aureorum adminiculorum; acerrimum enim sese exhibebat Patriæ pressæ, & sæpius tantum-non oppressæ Propugnatorem. Potuisset sane dicta illa parva fabæ quantitas excrescere & fermentare in vastam molem auream; præprimis si sagax quidam adfuerit Pyrotechnus, qui *Tincturæ* multiplicationem decenter calluerit. Verumenimverò, quod aliquoties dixi; heic repeto, nimirum sub rebus tam arduis latitare Nobis imperscrutabile τὸ Θεῖον.

FINIS.

SUBSECTIO QUARTA.

De METALLORUM TRANSMUTATIONE *ad Virum Nobilissimum & Amplissimum* IOELEM LANGELOTTUM, *Serenissimi Principis Cimbrici Archiatrum Celeberrimum* Epistola DANIELIS GEORG. MORHOFI *Professoris Kiloniensis.*

QUOTIES Slesvvigam excurrens Te inviso, Vir Clarissime, plerumque doctior, quam accesseram, recedo. Præterquam enim quod eruditissimis tuis sermonibus aures animosque sæpe tenes, subinde nova quædam, cùm ex omni politioris literaturæ genere, tùm è naturalis potissimum scientiæ penetralibus, quæ ad Te vel Amici perscribunt, vel ipse ingeniosè inventa moliris, mecum, quæ tua humanitas est, communicare non gravaris. Cujus honestissimæ suavissimæque conversationis fructus cum non exiguos sæpe persentiscam, fructum non solùm, sed & voluptatem cepi maximam è sermonibus, qui inter nos de ingeniosissimæ tuæ Epistolæ, non ita pridem publicatæ, argumento ferebantur, cum ante menses aliquot Tibi adessem. Præclara illâ sunt omnia ac subtiliter excogitata, quæ de digestionis, fermentationis ac tritus usu in Chemicis laboribus monuisti. Mirabilis est illa auri per molam, quam vocas, Philosophicam comminutio, quam illic doces Curiosissima sunt, quæ de fermentatione Tartari, ejusque salis volatilis spiritu, Opii Essentiâ, Mercurii eductione ex Antimonio, Corallorum in rubicundam mucilaginem analysi, jucundè non minus quam utiliter differis: ut profectò isthoc nomine multum tibi literatus orbis debeat ac Chemici præcipuè, quibus non pauca arcana, quorum dubia hactenus fides fuit, Te demonstratore patuerunt. Magnam certè apud illustres Collegii Regii Londinensis socios scripto hoc publicato gratiam inivisti: nam & summis extulerunt laudibus, & hâc quasi promulside illecti, quæ promisisti, Acta Laboratorii Gottorpiensis, uberrimam ex istis præmetiis messem sibi polliciti, impatienti desiderio efflagitarunt. Testantur id humanissimæ literæ, quas non ita pridem nobilissimus Dn. Oldenburgius ad me scripsit: quarum vel ideo mentionem hîc facere volui, ut exstaret hæc quasi publica commonitio, quæ oblivionem, inter continua illa negocia facilè obrepentem tibi excutere ac aurem vellicare nonnunquam possit. Nec minus se Tibi obstrictam agnoscet Celeberrima Naturæ curiosorum in Germaniâ nostrâ Societas, cui epistolam tuam inscribis: non parum enim sibi de novo, quo exteris se ostentet, documento gratulabitur. Atque illi quidem illustres & in rerum naturalium ludo principes hoc seculo Viri, quia in his causis sedere judices possunt, penitiusque omnia rimantur, majorem inventis tuis authoritatem laudibus suis conciliabunt, quam ego meique similes: qui admirari hæc, aut commemorare aliis tantum, sed judicare parum aptè possumus, nec debemus, ne, quod

Græci

Græci proverbio dicunt ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τίθεσθαι videamur. Factum tamen est, nescio quomodo: ut, cum nuper à manu tua gratissimum acciperem munus, doctissimam nempe epistolam tuam, occasione auri per molam Philosophicam soluti, in sermones de metallorum transmutatione abriperemur; Tibique quæ hujus argumenti in medium tum proferebam non displicerent: adeò quidem ut vel publicâ luce non indigna judicares. Erant verò illa pro adstruenda transmutationis veritate, partim è naturalis sapientiæ adytis; partim ex Historiâ cum veteri tum recentiori petita, ut illa memoria dissertanti suggerebat; non præclara illa quidem satisque culta: tibi tamen quod affectui tuo imputo, non ingrata. Ego quidem statim tum monebam, ne me noctuas Athenas ferre, id est, de re tot hominum calamis trita, ac penè protritâ, addo etiam invidiosâ, scribere juberes, præsertim cum præclarissimi Viri, Conringius & Borrichius jam pridem omnem hujus rei fundum occuparint: cæterorum verò scriptorculorum tanta turba sit, ut nostra vel ingloria, vel inutilis hîc opera sapientioribus videri possit. Tu verò diversum quid à me sentiens urgere non destitisti, ut hoc, quicquid est, opellæ, in me susciperem. Quâ in re tandem, quoniam ita voluisti, refragari Tibi diutius nec debui, nec volui, modò tu videris, ne vel te fallas ipse, vel alii, quibus amplior fortè spes ostenditur, per te fallantur. Nos verò ita rem aggrediemur, ut primò de transmutationis possibilitate pauca quædam attingamus: deinde de autoribus, qui artis hujus arcana vel tradiderunt vel propagarunt; denique de ipsis artis hujus experimentis non planè in triviis decantata, aut in vulgus cognita in medium producamus

I.

Primùm, cùm de Metallis quæritur; an commutari illa possint: commutatio verò corruptionem unius & generationem alterius metalli necessariò supponat; dispiciendum in limine hujus Dissertationis esset: quomodo natura in terræ visceribus illa componat. Sed quis ignorantiam hic suam non profiteatur? Nam cum profundis adeò tenebris res ipsa immersa sit, quis doctrinam hanc in aprico ponet? Nullius à tot sæculis, in hunc usque diem comparuit, cùm tamen tam acutum nunc res naturales cernimus ad ipsas usque particularum particulas, qui exerto digito metallorum causas monstrare ac ponere ob oculos possit. Hinc meræ ubique conjecturæ & palpitationes, nihil certi: cum quæ de naturâ eorum cognoscimus, è superficiariâ tantum contemplatione proficiscantur. Altius fortassis Natura eorum principia recondit, quam ut pervenire eò humana molimina possint. Operationes, quibus illa utitur, lentæ, ac integris sæculis nonnunquam ducuntur, & per cuniculos: ut omnem observatoris, quanquam solertissimi, industriam facilè effugiant. Metallurgi indocti sunt, ac causarum naturalium ignari. Qui ingenio profundiori illas rimari possunt Philosophi non facile periculis, quæ rem illam comitantur, se exponunt. Hinc desertam habemus nobilissimam scientiæ naturalis partem, quâ non satis perspectâ etiam in reliquis hallucinabimur. Ab interiore enim globi hujus terreni compositione, partiumque ejus præcipuarum, inter quas succi cujusdam & medullæ instar principem sibi locum salia & metalla vendicant, & horum exhalationibus omnis ille aër, qui globo huic circumponitur, variè afficitur multaque hujus athmosphæræ phænomena dependent. Scriptores Metallicos si excusseris, parum invenies quod saturare pectus possit. Quicquid tamen eâ in re præstitum est, Germanis debetur; quorum vestigia legunt exteri, si qui sunt, qui hoc argumentum tractârunt. Pauca sunt apud vetustos Scriptores, *Platonem*, *Aristotelem*, *Plinium*, historiæ Metallicæ monumenta. E recentioribus, post *Alberti M. Libros de Mineralibus*, *Andreæ de Solea* Liber de Incremento & Decremento Metallorum, qui Basilio Valentino vulgo adscribitur, ac cum ejus XII. clavibus edi solet, quanquam integro seculo hunc ille superet, præclarè scriptus est ac multa habet recondita: sed obscura pleraque sunt, nec apertè satis scripta. Diligentissimus ac eruditissimus Scriptor *Georgius Agricola* est, qui & historiam & operationes metallicas pro virili suâ executus est. Quibus addi possunt, quæ Germanicâ Linguâ scripta sunt *Lazari Erkeri* in arte docimasticâ principis, *Fachsii*, *Mathesii*, *Albini*, *Zachariæ Theobaldi*, quique pleraque sua è cæteris collegit, *Lohneisenii* opera. Sed nec *Andreas Cæsalpinus* contemnendus. *Bernardus Cæsius* in alia omnia dilabitur: nam locos potius communes de rebus metallicis congessit, qui ad naturam metallorum pernoscendam parum faciunt. Nec prætereundi sunt fossilium, quæ in variis terræ partibus inveniuntur, Nomenclatores; *Kentmannus*, *Schvvenckfeldius*, *Cretschmarus*, *Merrettus*, *Aldrovandus* in Musæo Metallico, *VVormius*, *Athanasius Kircherus* quanto hiatu magnifica multa promisit de mundo suo, quem ita vocat, subterraneo! Sed vehementer ille corvos deludit hiantes. Quanquam enim vastus liber sit, adeò tamen rerum inops est, ut & illa, quæ necessariò sunt, nonnunquam omittat; superflua multa conscribat; cramben toties coctam toties recoquat; multa ex aliis describat; in multis impingat; nova parcâ manu ferat. Longè illo ingeniosior est Physicæ subterraneæ scriptor *Beccherus*, qui eo Libro, & ejus supplemento non pauca affert, quæ magnam rei metallicæ lucem inferre possunt. Nec laude suâ privandi *Honoratus Fabri* & *Hamelius*, Philosophi præstantissimi, quorum ille in Libris Physicis; hic tractatu de Meteoris & Fossilibus hanc Philosophiæ naturalis partem non leviter illustrarunt. Superiore anno *VVebsterus* Autor Anglus patria linguâ Metallographiam edidit, sed è Germanis Scriptoribus, & quibusdam ex eis, quos modo enarravimus, præcipuè congestam, cum paucis quibusdam suis observatiunculis. Sed nec autores omnes ipse novit, nec delectum satis accuratum instituit. Quanquam laudari tamen Viri istius debeat diligentia, quâ collecta sub certis capitibus habemus, quæ in autoribus ipsis non sine tædio aliquo conquiruntur. Quæ Vir illustris *Robertus Boilius* de Origine Metallorum & Mineralium commentatus est, procul dubio, ut omnia Viri illius, eximia erunt & elaboratissima, quantum è libello, ipsis, de quibus agit, gemmis pretiosiore, non ita pridem publicato augurari licet. Sed ea hactenus ad manus nostras non venerunt. Interim è tantâ Scriptorum Metallicorum segete parum admodum excusseris, quod intimam Metallorum naturam in conspectum tibi producat.

II.

Qui aquam omnium corporum faciunt elementum, idem quoque metallis substernunt. Quam veterum quorundam Philosophorum sententiam resuscitarunt è recentioribus *Helmontius*,

Bernhardus Palissy, *Henricus de Rochaz* : ac confirmat, quæ viget apud nonnullos de liquore solvente Catholico, quem Alcaheſt ipſi vocant, opinio, cujus beneficio in liquorem inſipidum corpora naturalia, ac ipſa adeò metalla abire creduntur. Quæ hypotheſis multorum animos ſollicitos habuit, multas Chemicorum fornaculas calefecit : ſed labore planè irrito. Nam nunquam fuit, qui vidiſſe ſe talem liquorem aſſeverare potuerit : cum ſint tamen non pauci, ut ex hiſtoriis notum eſt, qui ipſum magnum Philoſophorum Lapidem non ſemel viderint. Quin adverſatur ſibi ipſe Helmontius, qui alio in loco reſolvi in puram & limpidam aquam corpora hoc liquore vult; alio fœces remanere dicit. Ante tempora certè Paracelſi & Helmontii iſta in Chemicorum Scholis inaudita fuerunt: alia enim omnia, *Villanovani*, *Lullii*, *Baconi* ſimiliumque Philoſophorum ſcripta loquuntur. Et ſi rem ipſam conſideres, naturæ rerum repugnare videtur. Diſtinctæ enim ſunt liquidarum & conſiſtentium rerum naturæ : ac licet hæ nonnunquam per illas vinculis, quibus cohærent, exſolvantur, ut diſſipatæ oculorum aciem effugiant, nunquam tamen inter ſe commutantur, nec ab illis principium ac originem trahunt. *Bernhardus Paliſſy* Gallus, homo quidem plebeius, ſed tamen ingenioſus, libris patriâ linguâ de naturâ fontium, metallis, gemmis, conſcriptis, ex aquis omnia, metalla quoque & lapides duriſſimos produci vult: aquas tamen duas ſtatuit; alteram materialem; alteram congelantem. Quæ ſi rectè perpendas, diverſitatem principiorum perſpicies, ut nihil novi hìc præter nomina deprehendas. *Henricus de Rochaz* popularis ejus, qui de aquis metallicis ac ſecretis fodinarum metallicarum quædam edidit, Phyſicam itidem reformatam ſcripſit, aquam quidem materiale rerum principium facit, ſed ſalem illi adjungit, principium corpora conſolidans. Propiora tamen etiam in compoſitione corporum admittit. In eandem ſententiam propendet Vir illuſtris *Robertus Boilius*, libello nuper de Gemmis edito, quarum primam originem ſubſtantiam fuiſſe liquidam ſtatuit, quæ ſi tincturis quibuſdam mineralibus, dum fluidæ vel molles ſunt, imbuantur, colores pro ratione mineralis obvii acquirant. In Opacis quales Hæmatitæ, Jaſpides ſimileſque lapilli ſunt, terram metallicis ſuccis impregnatam, acceſſione liquoris petreſcentis, ſeu ſpiritus petrifici in lapidis formam coagulari putat. Multa ſunt in illo libro præclara, quæ ad hanc doctrinam illuſtrandam faciunt. Meminit hìc cujuſdam liquoris caſu oblati, qui gemmas ſolvere potuerit. Terram plenam eſſe menſtruis aliiſque liquoribus variorum generum exiſtimat, è fodinis, per quas vagantur, variè impregnatis, qui quibuſdam caſibus vice menſtrui fungi, alio vero modo concurrere ad productionem corporum mineralium poſſint. Quin ipſam aquam communem variis mineralium effluviis infectam, ut eſt plerumque (quod *Thurnheuſerus* Libro de Aquis mineralibus docet) id præſtare poſſe credit. Quod argumentum plenius ſe Libro de Subterraneis menſtruis executum eſſe teſtatur. Hæc cùm recito, in memoriam mihi revoco, quæ *Abrahamus è Porta Leonis*, Medicus Hebræus Libro de Auro, in quo de Auri in Re Medica facultate diſputat, de Aquis Fabarienſibus prope Rhenum, commemorat: quod ſuccum aureum à naturâ nondum concretum obtineat, unde mirabiles illæ virtutes in ægris curandis oriantur; nulla enim in illis auri ramenta cerni ait, quæ tamen in propinquis Rheni fluviis appareant, illa medendi facultate deſtitutis. Sed in his ſuccum illum concreſcere in aurum corporeum putat: unde rejicit uſum vini, in quo aurea lamina extincta, quod illud nullas è corporei auri ramentis vires nanciſci poſſit. Quæ omnia, an ex vero dicantur, eſto aliorum judicium. In rebus obſcuris & à ſenſu remotis conjecturis tantum locus eſt. Quod ſi menſtrua illa ſubterranea admittimus, non omnino de nihilo eſſe quis crediderit. Eandem telam nuper quoque texuit *Thomas Sherley* Regis Angliæ Medicus in Diſſertatione, quam de cauſis lapidum publicavit. Quâ occaſione ſimul in originem omnium corporum inquirit, quæ ex Aquâ & Seminibus ſuis produci vult. Eam præmiſit, ut viam ſterneret Tractatui Medico, quem de cauſis calculorum in corpore humano ſcripturus eſt. Non pauca hìc erudita & curioſa, quæ ad hoc argumentum & naturam petrificationis ſpectant, afferuntur, quibus hìc ut immoremur, inſtituti noſtri ratio non permittit. Summâ denique curâ & induſtriâ rem illam demonſtrandam ſuſcipiet ingenioſiſſimus *Steno*, in Diſſertatione de Solido intra ſolidum naturaliter contento, cujus prodromum ſuperiore, ut puto, anno publicavit. E quo totum opus, velut ex ungue Leonem, judicare facilè eſt. Corpus naturale vel ſolidum eſt, vel fluidum: Illud, ſi ſecundum naturæ leges productum eſt, à fluido productum eſſe ait : Creſcere illud, dum particulis ejus novæ apponuntur particulæ, ab externo fluido ſecretæ : fieri autem appoſitionem hanc vel à fluido externo immediate, vel mediante fluido interno uno vel pluribus. Quæ omnia eleganter illuſtrat comparatione corporis humani cum productis terræ inſtitutâ. In omnibus locum productionis accuratè inſpiciendum docet: id eſt corpora vicina, quæ ad incluſorum productorum figuras componenda. Sic in ſaxorum examine multa detegi poſſe judicat, quæ in mineralium ipſorum examine fruſtra tentantur, quandoquidem perquam probabile ſit, omnia illa mineralia, quæ ſaxorum ſpatia vel fiſſa vel dilatata implent, pro materiâ habuiſſe ex ipſis ſaxis expulſum vaporem : Quod an perpetuæ & indubitatæ fidei ſit, ego in medio relinquo, nam aliunde etiam impleri fiſſuræ poſſunt, quàm vaporibus è ſaxis ipſis expulſis. De Cryſtalli productione multa ſubtiliter diſquirit: an inter fluidum & fluidum, vel inter fluidum & ſolidum; an verò in ipſo fluido producatur : nam è fluido productam eſſe dubium illi nullum eſt; frigore tamen concretam, aut è cineribus ignis vi in vitrum exuſtam negat. Neque enim vi ignis tantum vitri fieri productionem, ſed & abſque ignis violentiâ fieri poſſe & humano artificio putat : modò quis inſtituat accuratam analyſin ſaxorum, in quorum cavitatibus optimæ cryſtalli formantur : Certum enim eſſe, ut ex fluido concrevit cryſtallus, ſic in fluidum eandem poſſe reſolvi, modò quis verum Naturæ menſtruum imitari norit : Nec obſtare: quod corpora, à quibus menſtruum totum vi ignis ablatum eſt, non amplius reſolvi poſſint: cùm alia ſit ratio eorum corporum coagulatorum, quæ in medio fluido ſeu menſtruo concreſcunt, cujus partes inter coagulati corporis particulas relinquuntur. Fluidum enim, in quo cryſtallus creſcit, eodem modo ſe habere ad cryſtallum, quomodo aqua communis ſe habet ad ſalia. Cum vitro per ignis violentiam parato aliter res ſe habet; nam humor ejus penè omnis expellitur. Memini tamen ego etiam

in

in vitro vulgari tantum obtinere posse singularem quendam liquorem, ut ad tempus saltem flexibile illud reddat, si non solvit: quò imagines ex eo fingi possint, aut characteres illi imprimi, cujus mentionem feci in Epistola ad Clar. Dn. D. Majorem, *de Scypho vitreo per sonum fracto* scripta. Addo, cùm è diversis corporibus jam tum concretis, quæ nonnisi propriis singula menstruis resolvi possunt, componatur vitri corpus: vero est simile, nullum dari posse menstruum, quod in corpora sic juncta operetur. Ad hujus doctrinæ illustrationem mirificè facit historia artificialium gemmarum per aquam & pulverem coagulantem confectarum, à me in dictâ epistolâ commemorata: quam recensere hic nolo: cùm in tuis non tantùm, sed & in omnium manibus sit Dissertatio typis ante annum divulgata. Lucem etiam addere poterit experimentum, quod vidi, cum Amsterodami commorarer, apud *Birrium* Medicum, editis quibusdam in Chemiâ libris non ignotum. Is mihi lapillos monstravit satis pellucidos ac elegantes, & ad modum gemmarum politos, quos è liquore quodam, quem præmonstrabat, se parasse aiebat. Ponderosus ille erat longe ultra vulgaris aquæ indolem, claritate tamen & perspicuitate eam æquabat. Sapiebat tamen nescio quid leviter stypticum & salsum. Hunc ille non solùm pro insigni medicamento habebat, sed & mira se in solutione corporum eo efficere posse memorabat. Vino Rhenano cum guttulas aliquot infunderet, sensim è flavo in saturum rubrum colorem, sed temporis aliquo intervallo, concedebat: & si rectè memini, etiam crystalli in fundo subsidebant. Ego non dubitavi è Tartari sale confectum esse, nam similem saporem deprehendi: quanquam ille celaret hæc arcana. Ex isto liquore cùm præcipitasset pulverem, eum igni vitrificatorio exposuit, usque dum in substantiam crystallis similem concresceret: è qua gemmas illas formari sibi fecerat. De duritie illarum nihil mihi constat, cùm nec tactu, nec visu ea deprehendi possit. Si non superarunt, saltem exæquarunt vitri duritiem, cum polituram sustinere potuerint. E corporibus, quæ ad metallorum naturam propius accedunt, præcipuè corpora lamellata in fluido & ex fluido concrevisse *Steno* censet. Quo in genere Talcum est, cujus solidum corpus in fluidum resolvi posse ait, cum ex fluido illud concrevisse extra controversiam sit. Illos autem à vero longissimè aberrare, qui ignis torturâ hanc ab illo gratiam extorquere nituntur: *mitius enim* (ait) *à naturâ haberi solitum Talcum, tantam in venustatis amatoribus sævitiam indignatur, & vindictæ loco Vulcano cedit illam sui resolventis partem, quam sibi inclusam conservat.* Denique & ipsa metalla perfectiora è liquore certo originem suam habere videri possent, si vera essent, quæ *Franciscus Lana* in Prodromo all' arte Maëstra *c.* 20. suo edoctus, ut perhibet, experimento nobis prodidit: Cujus ipsa verba, ut plenior rei fides sit, hîc adducam: *Non direi questo*, inquit, *se io medesimo non havessi havuto fortuna di havere aliquanta di una simile miniera, dalla quale con non molto artificio fu cavata una poca quantità di certo liquore aureo, che era la vera semenza di oro, ma per non esser conosciuto, tutto fu consumato congettarlo sopra una quantità di argento vivo bollente, il quale tutto subito congelossi, & accresciuto il fuoco restarono cinque parti di esso perfettamente fisso, cioè, à dire una mezz' oncia di quel liquore fisso, due oncie e mezza di argento vivo; che se fosse stato maggiormente depurato, e poi congionto come anima al suo corpo proportionato, sarebbesi con esso potuta formare la vera pietra, ma fin hora non ho mai potuto ritrovare altra miniera simile a quella*, id est: *Non dicerem illud, nisi mihi ipsi bona fortuna talem mineram* (de minera auri loquitur) *suppeditasset, è qua non magno artificio expressa fuit exigua aliqua quantitas certi liquoris aurei, verum auri semen: sed quia pretium ejus non intelligebam, totus ille liquor consumptus fuit projectione supra argentum vivum, quod statim congelavit, ac igne aucto superfuerunt quinque partes ejus perfectè fixæ: videlicet dimidia uncia istius liquoris fixi, duæ & dimidia argenti vivi. Quæ si magis depuratæ fuissent, ac postea conjunctæ quemadmodum animæ cum corpore sibi adæquato, potuisset eo verus lapis confici: Verum ad hunc usque diem non potui illi similem invenire mineram.* Hæc Autor ille magnâ quâdam fiduciâ scribit; quorum tamen fides penes ipsum esto. Quin extraxerit ille è minerâ talem liquorem, qui figere potuerit argentum vivum; an vincet, inde semen auri se habuisse, aut è commistione corporum illorum lapidem, quem vocant, Philosophorum potuisse produci? Nos, ut tandem nostram quoque de his opinionibus sententiam in medium proferamus, ita arbitramur: nec gemmas, nec metalla è solâ aquâ simplici posse produci. Metalla, quia corpora habeo secundùm mista, quæ decomposita alii vocant, in partibus suis constituentibus primò mistis, agnoscunt fortassis liquorem primogenium, sed qui in ipsa metallorum productione non apparet, ac inutilis est in metallo per artem producendo. Sed de his inferiùs plura. Quod ad gemmarum, & crystallorum ex aquâ concretionem spectat, ea nondum satis expedita mihi quidem videtur. Quanquam enim, quia texturæ simplicioris esse videntur, ob pelluciditatem, ad aquæ naturam propius accedere videantur; dubia tamen non pauca rem illam urgent, quæ alio se modo eam habere posse persuadeant. Esto, pellucidas esse: sed tamen & duræ sunt, & fragiles: quod indicio esse possit, minus inesse iis humoris, quam ipsis metallis, quorum lentor inspissatum liquorem non obscurè ostendit. *Bernhardus Palissy*, qui ex aquâ productas vult, non è simplici sed è gemmis componi putat, quarum altera, quam coagulantem vocat, nihil aliud quam Sal est, ut explicat *Sorellus*, aut alia quædam substantia lapidifica, quæ ab aquæ naturâ diversa est: ut itaque ex ipsis ejus principiis pateat, crystallum non esse corpus ὁμοιομερὲς. Crassam satis communium lapidum misturam arguit observatio illa *Peireskii, à Gassendo* in vitâ ejus relatâ: qui ex aquâ limum viscosum eruit, ad contactum aëris in lapidem abeuntem. Quid vetat, etiam in crystallis & gemmis diversos succos vel terras, sed naturæ purioris misceri? Sed Aquarum in crystallorum incunabulis vestigia invenit solertissimus *Steno*, unde eas concretas judicat. At fortassis illæ vehiculorum vice fungebantur, quæ naturas gemmarum constitutivas ad loca illa deferrent, extra autem corpus ipsum consistebant. Nec crederem ego idoneum hinc argumentum peti: quod cum crystalli, gemmæ hoc vel illo liquore solvantur, è liquoribus quoque illæ sint compositæ. Multos ego dari vel per artem parari liquores posse credo, quorum particulæ ita sint comparatæ, ut spatia mistorum nonnullorum pervadant illaque compage suâ solvant, quæ ad constitutionem tamen eorum nihil conferunt. Inventus casu quodam in Angliâ fuit liquor blandissimus vegetabilis, qui marmor durissimum pervadens coloribus admistis in interioribus substantiæ particulis tingeret.

tingeret. *Berigardus*, ut refert in Circulo suo Pisano *p.* 534. phlegmate illo debili, quod primo stillicidio ex aceto acerrimo defluxit, facile uniones & alia multa dissolvit, postremo verò illo, quod vi summâ ignis extrahitur longè acriùs & coloratius, nihil effecit. Iis tamen liquoribus nec marmor, nec uniones, natales suos debuerunt. Quin habeamus illum liquorem, è quo vel concrevit, vel præcipitata fuit substantia crystallum componens, non tamen crediderim, quod putat subtilissimus *Steno*, eodem resolvi in liquidam naturam posse. Denique & hoc verosimile alicui videri possit: gemmas, si non omnes, saltem aliquas è diversis corporibus, per ignem vehementiorem, eodem modo, quo à nobis vitrum conficitur, compingi posse. Certè qui artem χρυσοποιητικὴν profitentur, etiam gemmas, si rectè memini, per ignem fabricare docent; & earum quasi typum quendam ob oculos ponunt, adulterinæ illæ, quarum *Antonius Nerus* præparationem tradit.

III.

Alii iterum sunt, qui metallorum originem à Sale petunt. Qui verò sic sentiunt, non idem omnes sentiunt. Quidam enim universale aliquod Sal comminiscuntur, quô nescio quæ miracula in universa Natura, atque adeò in regno minerali se effecturos sperant. Quæ opinio à Paracelsi tempore primum invaluit, ac à nonnullis ejus affeclis, & Fratribus Roseæ crucis, ad hæc usque tempora propagata est. Extat quoque speciosus de vero Sale Philosophorum liber à Gallo *Nuisement* scriptus & in Latinam Linguam à *Combachio* conversus, ubi sententia illa & proponitur & propugnatur. Sal illud cœleste, æthereum, aëreum, universi nominant, quod vel ex rore, vel aëre, vel nitro, vel excrementis etiam animalium extrahunt. Tale aliquod an detur, ego quidem definire non ausim: vetustiorum certè Chemicorum schola ignoravit. Ex aëre extrahi posse sal, non negaverim, sed universale illud esse vix crediderim. Vagantur in aëre particulæ salinæ variorum generum, quæ ignibus subterraneis & Solis calore subtiliatæ in athmosphæram provehuntur, prout soli subjacentis indoles illas subministrat, nitrosæ, vitriolicæ, aut alterius cujusdam naturæ, vel sic seorsim, vel inter se mistæ. Quibus ego vires catholicas tamen non adscriberem. Commodè hîc mihi hujus Dissertationis occasione incidit, quod Amsterodami apud Virum solertissimum *Theodorum Kerckringium* vidi. Is veri ac genuini vitrioli sed impuri quantitatem non exiguam monstravit, quam ex aëre Amstelodamensi multis aquarum salsarum & soli paludosi effluviis imprægnato machinæ cujusdam beneficio extraxerat. Magna scilicet Naturæ Architectonicæ instrumenta sunt Ignis & Salia: sed varia, ut varia sunt corpora corporumque mistiones, quorum ministerio, pro subjectorum ingenio, in compositione & dissolutione eorum utitur. Ea tamen essentiam illorum non ingrediuntur. Miras in corporibus tum metallicis, tum aliis, natura facit vicissitudines beneficio Salium, quæ subterranea æstuaria per omnem telluris compagem omnesque venas & fodinas metallorum ordine tumultuario dispergunt. Unde plerumque varia inter se salium & sulphurum corpuscula in mineris deprehenduntur: quæ tamen ad metallorum constitutionem pertinere quis temerè non dixerit. Vidi in Angliâ Brabantum aliquem, qui solo moderamine ignis, sine ullâ alius rei additione, è Saturni minerâ verum vitriolum, verum sulphur, sal commune, nitrum, producere; acetum, tincturam ac plura alia parare poterat. Quod ille artificium ut rem secretissimam tegens nonnisi C C. aureorum pretio vendere cogitabat. Acceperat à Doctore quodam Parisiensi illud, non quidem contemnendum, sed quod ad summam rei metallicæ nil faceret. Neque enim ex illis componebatur corpus metallicum, quæ fortuitò tantùm ad mineræ locum confluxerant. Nam ex aliis alia fortè produxisset: quanquam ille in Minerâ plumbi & Antimonii tantum experimentum fecerat. Auri & Argenti mineras, puto, hoc artificio suo non expugnasset. Quin est in quâlibet terrâ peculiaris quædam substantia salina vel singularis vel aliis mista, quam differentiam cœcum quendam nautam gustu deprehendere potuisse mihi narravit Vir fide dignissimus. Nam cum mari terræ vicino bolis immitteretur, terrâ, quæ bolidi adhæsit, gustatâ, nominare citra errorem potuit locum, in quô versarentur. Hamelius *lib.* 2. *de Fossilibus cap* 9. huic quodammodo sententiæ favere videtur: primum enim metalli rudimentum facit substantiam quandam salsam in aquam resolubilem, quæ paulatim excoquatur, neque aëris amplius vel aquæ injurias reformidet. Sed hæc merâ conjecturâ dicuntur, & citra ullam veri speciem. Nam quæ illa foret substantia salsa? nec nominare illam potest ipse, nec inter cognitas ulla est, quæ id præstare officium possit.

IV.

Sunt porrò, qui sale illo universali relicto, quod ubique venantur & nusquam inveniunt, ad nota ac vulgaria illa descendunt. Cùm enim, nitri, vitrioli, salis communis vires in divellendis corporibus metallicis videant, alia quædam sub illis latere arcana suspicantur. Animos addunt tot passim historiolæ, quas vel fando acceperunt, vel literis consignatas legerunt. Quales sunt de argento spiritus salis beneficio è plumbo extracto apud *Johannem Frid. Helvetium in Vitulo aureo*; de bonâ auri quantitate è vitriolo quodam Hungarico educta apud *Beccherum in Physicâ subterraneâ*. Quæ per separationem potius argenti & auri latentis, quam per singularem aliquam ingenerationem contigerunt: nolo enim hominum, qui illa memoriæ prodiderunt, fidem in dubium revocare. Ac fateor non temerè me credere, quæ *Salomon de Blauenstein*, ut ficto proculdubio se nomine appellat, quique artis χρυσοποιητικῆς se verum alumnum ipse profitetur, in Interpellatione ad Philosophos pro Lapide Philosophorum contra Mundum subterraneum Kircheri cap. 2. scripsit. Ita verò ille: *Quid multis? possem & ego dare aliud Epicharema P. Kirchero, si mihi per tres horas duntaxat adesset, & incredulo palpandum præbere: quomodo ex puro puto argento, toto quanto, fiat purum putum aurum additione simplicis salis præparati, sine aliquo vel minimo addito.* Quid ille sale suo simplici præparato intelligat; equidem ignoro: si commune, fateor, nihil posse mirabilius fingi, quod adeò veterum Chemicorum principiis repugnet. Præ cæteris in vitriolo & nitro ad insaniam usque laborârunt nonnulli: Aliqui integris voluminibus ista executi sunt: cumque ipsi cœci essent; aliis tamen viam commonstrare voluerunt, rapientes in sensum suum Chemicorum dicta, quæ ipsi, nominum varietate decepti non satis intellexerunt, nec è consensu autorum interpretari rectè potuerunt: quibus Vitrioli, & Nitri nomina aliud quid significant, ac illi putant. Quot non processus, ut vocant, ab Imposto-

Impostoribus, è vitriolo circumferuntur ? Extat & è Vitriolo Processus cujusdam *Jodoci v. R.* qui addi solet operibus *Fr. Basilii Valentini*, ad summam hominum & metallorum medicinam, magno apparatu descriptus, ac operosus, quem Amicus, qui ad præscriptum ejus operatus est, nullo, nisi effectu ipso mendacem invenit. Cætera in illo sat bene se habent. Quos non *Glauberus* strepitus cum nitro suo fecit, è quo tot libris scriptis miracula magno hiatu promisit. Non pauca eximia sunt & præclara: plurima ex ingenii potius, quam fornacum calore nata. Cæterùm aureos montes non vidimus. In multis tamen ejus fidem sequitur Libro de Fossilibus Hamelius, quam exploratam prius habere oportebat. Non negaverim equidem stupenda in rerum naturâ horum salium ac nitri imprimis effici beneficio posse, sed metallum ipsum producere posse dubito. Planè enim ad aliam Mineralium familiam pertinet, nec ad lentum illum & viscosum humorem metallicum constituendum aptum natum est. Interim si sub acrioris spiritus forma comparent, tyrannicum in corpora illa exercent imperium; si in subtiliorem & blandiorem naturam clementiori igne redigantur, vel ab auro ipso tincturam elicere, ac secum per alembicum auferre videntur. Quæ for'assis alicujus in medicinâ usus, in metallis verò emendandis, cum corporeæ tantùm naturæ sit, inefficax est. De Salis nitrosi subtilis spiritu è rore Majali extracto mira passim prædicant nonnulli. Nollius hujus salis spiritu & oleo, quod è rore Majali conficitur, in agone constitutos revocari, tincturam ex auro evocari posse scribit. Mirum quam triumphat hoc arcano Borellus *Cent. 1. obs. 6.* qui amplius aliquid indagavit: *Multis*, inquit, *exantlatis laboribus & vigiliis, in arcanis naturæ perquirendis secretum auri solvendi tandem nactus sum, id est menstruum benignum, amicè aurum intra paucas horas solvens, & sine fumo, imò sine igni quoque dissolutum potest ad salis naturam & olei reduci, cujus grana 3. 4. vel 6. juxta ætates varias propinata intra quatuor horas circiter, sudoribus copiosis febres malignas purpuratas, epidemicas & pertinaces curarunt. Sciant verò Lectores, à spiritu roris illud factum fuisse juxta Sendivogii doctrinam. At dicent multi: cur non ejus copiam mihi comparo? Sed sciant expensas lucrum superare. Notandum est* (addit porro) *collectores auri Fluvii Gard juxta Urbem Vigam asserere, roris guttas unicuique auri paleæ adhærere mane in arenâ, eòque nutriri. Rorem illum coctione longâ abhinc nigrum, albissimum & citrinum reddidi, sed sine projectione fuit.* Adjecit deinde quædam de modo præparandi, quæ illic legere poteris. Quin observatum est, auri folia, si rori ipsi, non spiritui injiciantur, ac cum illo per aliquod tempus lento igne digerantur, tandem disparere: cum verò postea per filtrum ros percolatur, in fundo ejus substantiam velleri vel nivi similem, cujus felicissimus in cordis affectibus usus sit, remanere. Quod rori vel spiritui roris tribuitur hîc; alii spiritui vel essentiæ mellis, quod & ipsum rore constat, tribuunt. Aurum enim solvere dicitur, ejusque tincturam per alembicum rapere, quæ auri potabilis instar esse possit, & mira in transmutatione metallorum præstare. Ac vidi ipse auri aliquam tincturam hoc modo paratam ab homine, qui nescio quos thesauros inde sperans magno pretio Principi alicui hoc secretum vendiderat. Quod si quis gratis scire cupiat, adeat Johannem Nardium Florentinum *Disq. Physicâ de Rore cap. 23.* ubi modum præparandi docet. Mathesius *Sarepe. Conc. 3.* aureum nummum rore vel pluviâ Majali aliquoties aspersum atque à Sole siccatum vel terrâ absconditum ponderosiorem fieri notavit. Hæc quanquam speciosè satis omnia dicantur, nondum tamen me movent, ut in auro conficiendo vel radicitus solvendo aliquas vel nitro vel spiritui roris aut mellis partes tribuam. Agunt illi liquores vel potiùs salia liquoribus permista, non aliter, quam modo vulgari, ut quævis aquæ corrodentes: sed quia attenuata & subtiliora, subtiliores etiam particulas avellunt, quas citra molestiam aliquam ignis propellere per alembicum possit, suis tamen naturis nondum disjunctas. Hæc mea de nitri vel salis nitrosi in rore contenti circa metallica operationibus sententia est: cujus tamen magnas vires in Vegetabilium ac animalium generatione non ignoro. Ejus illustre Exemplum proferam, nisi displicet, Vir Amplissime, hic ultra argumenti nostri carceres excursus. Anguillas arte produci posse, nec fando audiveram olim, nec in aliquo rerum naturalium Scriptore legeram, quod in Belgio roris beneficio facere agricolas nupero itinere medio didici. Primùm ego fidem habere narrationi huic nolui: sed incidi postea in *Abrahami Mylii* scriptum de origine animalium & migratione populorum, ac idem apud illum artificium legi pag. libri 10. cujus verba referam: *Mense Maio*, inquit, *cum largiter rorabit, seca & discinde ligone ex campo graminoso ante ortum Solis duos æquales cespites, eosq; impositos, alterum alteri, ubi graminosi sunt, repone in margine alicujus piscinæ à parte aquilonari, ubi Sol radios suos maximè emittit. Videbis inde propullulare quasi examen pullorum anguillarium ante horas paucas elapsas. Sic quidam cum non pœnitendo fructu piscinis suis anguillarum numerosam copiam ingenerant.* Et verosimile hoc experimentum facit, quod nullum reperiatur in anguillis semen, nulla organa generationis, ut multa fuerit de earum origine Scriptoribus Historiæ naturalis disputatio. Si Piscatores interroges, è vermiculis quibusdam, qui certo anni tempore in omnis generis piscium carne nascuntur, produci docent. Quos & ipse non semel deprehendi. Leges etiam inter acta Philosophica Anglica *p. 35.* quæ observavit *Thomas Henschavv* Nobilis Anglus, de vermium è rore putrefacto generatione. Ac memini ego apum ex Hydromelle putrefacto generationem notatam à quopiam fuisse. Rori denique soli in acceptis ferenda est illa Plantarum è cineribus resuscitatio, de quâ *Caramuel*, *Harsdofferus* in libris suis; *Voigtius* singulari Dissertatione egit: quamque integri libri materiem facturum se promisit *Kircherus*. Magna itaque hujus Salis vis est in vegetabilium ac animalium productione: metalla quanquam vexari ac affici variè ab illo possint, emendari tamen, mutari, augeri, fœcundari, ut in vegetabilibus fit, minimè possunt.

V.

A Salium familiâ rectâ ad metalla itur. Inter quæ primum omnium compellari solet argentum vivum, mirabilis profectò substantia, quæ mille se in formas fingit atque refingit, quâcunque etiam arte tractetur. Plinius vomicam liquoris æterni vocat: Liquida enim & fluida est. Cumque miro amore aurum amplectatur, eique per intima se uniat, & præ reliquis metallis humor tantùm aliquis & rudimentum metalli videatur: plurimi sanè primum metallorum ens, ut ita loquar, in illa deprehendere sibi visi sunt: Nec desunt hodie qui idem statuunt, tot in illo mari aliorum naufragiis nondum cautiores facti. Accedit venerabile

illud Mercurii nomen, quod in Chemicorum scriptis adeò frequens est: conspirant tot descriptiones, tot requisita, ut vel cautissimus iis omnibus fallatur. Aliqui Virginem Mercurium volunt, quem natura produxit à flammis voracibus nondum tentatum: aliqui è metallis cæteris per artem extractum. Quod an fieri possit, dubitatum hactenus fuit; sed veritatem ejus artificii, tua, Vir Clarissime, Epistola commonstravit. Sed hunc ego nihil à vulgari illo differre statuo; quicquid etiam aliis videatur. Nam cùm mirabilis sit illa & imperceptibilis penè Mercurii in minima dissipatio, quæ fit in mineris per ignes subterraneos, facilè se metallis insinuat ac commiscet; sed non radicitus. Quædam ejus particulæ primâ metalli fusione evanescunt in auras: quæ tenaciùs hærent, remanent, ac tandem salium ope eruuntur, & à reliquis particulis separantur. Facilius autem id efficitur in mineris, in quas pronior illi ingressus est, ac promtius iterum expellitur. Quando per fusionem particulæ metallicæ propius junctæ sunt, difficilius succedunt omnia. Ex Antimonio & plumbo extrahi non difficulter potest, facilius ex ejus mineris. Tere mineram plumbi in minutum pulverem, ac stylum in illo aureum moveto parumper, & adhærebunt statim auro particulæ quædam Mercuriales. Nec metallis tantùm, sed & ligno se miscet. Habui ego ab amico frustum ligni, quod ex arbore è terrâ metalliferâ prognatâ recisum fuerat, in quo per omnes ejus fibrillas & venulas disseminatæ erant argenti vivi particulæ, ut valido motu etiam excuti possent, quod fieri facilè poterat: quia, laxiores sunt in ligno quam in metallo viæ. Ostendebam, cùm Londini commorarer, Illustri Dn. *Boilio*, qui & arte tale lignum parari posse credebat. Sed esto. Eodem tamen modo, scilicet per sublimationem, tam à natura, quàm ab arte fit. Memorat Autor Libri, cui titulus *l'Europe vivante tom.1.part.2.* è relatione cujusdam Nob. Angli de Operario, qui diu in fodinis Mercurii laboraverat, cui particulæ ejus minimæ totum corpus adeò pervaserant, ut frustum cupri oris ejus halitu ac digiti affrictu ita inalbesceret, ac si ipsius Mercurii corpus quis affricuisset. Falli itaque omninò credo, qui, quod à metallis Mercurium educi posse vident, ex eo illa intrinsecus componi statim existimant. Quanquam, fateor, adeò speciosæ hæ sunt rationes, quas supra adduximus, ut facile in istam sententiam aliquem adducent. Sed tot experimentis hactenus nil actum est, ac uno omnes Chemici cordatiores ore clamant: nihil sibi esse rei cum Mercurio vulgi, nolle se argentum vivum currens, quod ovum subventaneum alicubi vocat *Lullius*, sed aliam quandam substantiam metallicam, immaturam, non tamen in radice suâ impuram, quam illi Mercurium suum vocant; argenti vivi, absque illo, nullum esse in metallorum transmutatione usum. Quod sexcentis illorum effatis firmare possem, nisi scirem, hæc tibi esse cognitissima. Novi tamen aliquos, qui viâ, ut vocant, particulari, nobilius ex argento vivo metallum se confecisse, quanquam sine lucro, glorientur, de quo in sequentibus dicam. Quanti porro in Antimonium insumpti fuere labores, è quo sperarunt non pauci maximum illud naturæ arcanum. Sed non est in illo genuinus Mercurius metallicus, qualis ad corpora perfectissima metallica componenda requiritur: ut patet è fragili hujus textura. Sulphuris fortassis purioris aliquid reconditum est, unde particularis quædam transmutatio concedi possit. Quod & innuere videtur *Basilius Valentinus* in Curru triumphali Antimonii, ac commentator ejus *Theodorus Kerckringius*. Nam ad magnum opus, ipsis fatentibus, nihil rei confert. Utilissima tamen latent in illo remedia, præcipuè in morbis ab infectione sanguinis oriundis, quos ad miraculum edomare valet: Ea ad cœlum usque laudibus extollit *Basilius Valentinus*, ac experimentis suis firmat *Kerckringius*. Non desunt qui vel ex uno metallo immaturo, vel duorum, perfecti & imperfecti, conjugio, solâ diuturnâ coctione, quæ naturæ operationes subterraneas imitetur, perfectius aliquod metallum se facturos putant, cum in naturâ plumbi mineras, successu temporis in argentum commutatas deprehendant metallurgi. Fuit in eâ sententiâ sagacissimus rerum naturalium scrutator *Baco Verulamius*, qui in *Historia Naturali Cent.* 4. methodum præscripsit, quâ possibile sibi videbatur, ignobilius metallum in nobilius commutare. Postquam requisita ejus operis recensuit, tandem *num.* 327. ita rem instituere jubet: *Angusta paretur fornax, temperatusque excitetur calor, & quidem talis, ut metallum perpetuo liquefactum conservet, non vehementior; quod ad rem maximè facit. Materia sit argentum, metallum maxime cum auro symbolizans, cum eo quoque decima Mercurii vivi pars imponatur, duodecima nitri justo pondere, quæ vegetando corpusq; metalli aperiendo serviunt. Operatio per sex menses ad minimum continuetur. Velim & oleosas quandoque injici substantias, quales adhibentur recuperando auro, tormentis separationum exasperato; in eum finem, ut partes arctius læviusque disponantur; magnum instituti momentum. Aurum enim, ut constat, compactissimum, omniumque metallorum ponderosissimum est, maximeq; flexibile & extensibile.* Hæc *Baco Verulamius*; quem verè sic statuisse confirmavit mihi Amicus Londinensis. Nam quanquam passim in scriptis tenuiter de studio Chemiæ metallicæ sentiat, privatis tamen studiis diligentissime rem illam, nec sine magnis sumptibus, eâque, quam hic sibi præscripsit, methodo tractavit. Sed nihil omninò effecit, nec efficere istâ viâ potuit, ut facilè, qui harum rerum intelligens est, animadvertit. Sic & *Fr. Lana* loco, quem supra laudavimus, Aurum cum Mercurio amalgamatum, si longo igne maceretur, tandem in Elixir Philosophicum mutari putat. Illud verò non contemnendum est, quod ignis accuratam haberi rationem voluerit *Baco*: quo solo interdum plus efficitur, quam sexcentis aliis subsidiis. Quare nihil magis ipsi veteres etiam Chemici inculcant, ac scio ipse ejus experimenta bene multa. Quis nescit Talci calcinationem rem haberi difficillimam? Torreas summo igne pro lubitu, ad diuturnum etiam tempus, & vim omnem flammarum pertinaciter eludet. Vidi tamen vel intra dimidiæ horæ spatium, paucissimo igne, rudi ad speciem artificio, totam ejus substantiam ita calcinatam, ut colore flavo ablato, spongiosa facta sub digitis in minutissimum pollinem comminueretur. Quare patet, non adeò indomabile igni esse Talcum, ut quidam crediderunt, qui aliquod auro simile sibi in eo, præcipue flavo, visi sunt deprehendere. Quâ in opinione non omninò falsi fuerunt: nam & hodie metallurgi separare ex eo aurum norunt, ac latet in eo sulphur aliquod purius, quam credas fortassis. Dixitque mihi aliquando Amicus, novisse se Medicum, qui sulphure per singulare artificium ex hoc corpore extracto, curare immedicabiles morbos potuerit, in alterum illi à maximo Elixire locum posuerit. Testatur & Martin. Martini in *Atlante Sinico p.79.*

Talcum

Talcum in calcem redactum vinoque mixtum ac epotum Sinicis Medicis ut singulare Medicamentum ad vitam longam commendari. Videri ergo hoc experimento potest, quam etiam in Vulcani regno sæpe

—— *Peragat tranquilla potestas,*
Quod violenta nequit;

quam cedant mitioribus flammis interdum corpora duriora, fortioribus resistant. Cui Dissertationi, quoniam jam in eâ sum, amplius insistam, & nisi loquacitas Tibi mea molesta est, lectissimis speciminibus confirmatum ibo; quanquam non è proximo omnia; aliqua è longinquo tantum rem nostram illustrent. Cum Amsterodami viverem, confessus mihi est *Theodorus Kerckringius*, se ex argento vivo argentum & aurum verum fecisse: monstrabat enim quatuor frusta metallica annularis digiti crassitiem æquantia; quorum primum stanno simile; alterum argento; tertium subflavum erat; quartum colore respondebat auro. Hæc solo regimine ignis, ex argento vivo, addito exiguo quodam pulvisculo (quem ex Antimonio confectum ego suspicabar, nec ipse visus est diffiteri) se fecisse asseverabat. Ac videtur ipse nonnullis in locis Commentarii super *Basilii Valentini* currum triumphalem id innuere. Vidi & apud eundem insigne artificium, solo ignis ministerio, nec ullâ re aliâ additâ, solvendi succinum. Nam ostendit mihi cadavera infantum succino obducta, ut omnia membra transparerent. Monstravit etiam phialem vitream tali succino soluto, iterumque congelato impletam. Quam splendidè jam magnatum cadavera condi ac à putredine conservari possent: nam citra ullam corporum eviscerationem, contra omnem injuriam aëris & humorum, novâ hâc è succino tunica quasi cataphracti jacerent. Quid non lucri ex hoc invento nasceretur, cum succini fragmenta, quo majora eò pretiosiora sint, ac in Oriente ultra aurum æstimentur: illa verò hîc quantitate, quâ quis velit, exhiberi possint. Ergo quod tot modis à solertissimis Chemicis tentatum est, unico nunc ignis regimini debetur. Diu multumque, fateor, animum in succini naturâ cognoscendâ exercui: & facit profectò inventi istius novitas, ut ne nunc quidem, quamquam loco alieno mihi temperem. De Succini natalibus res dubia. Aliqui maris sobolem habent; aliqui ex terrâ prodire statuunt, quæ mihi sententia verosimilior videtur: testanturque animalcula & insecta terrestria passim in succino reperta: quod fusius aliquando deducet Clarissimus Collega noster *D. Major* in libro de Succini natalibus non maritimis. Nascitur verò frequenter in locis, ubi Pinus & Terebinthi crescunt, quod argumento esse posset, à simili quâdam viscosa substantiâ, qualis in arboribus illis reperitur, per terram dispersâ nasci, & à particulis salinis maris proximi vel aliundè coagulari. Nam pene consimilem naturam arguunt multa, similis inflammabilitas, ac odor, qui à Terebinthinæ Cypriæ incensæ odore vix differt; quodque è succis illarum arborum per artem confieri possit, hodieque conficiant Chinenses, teste Martino in *Atlante Sinico p. 65. Putant quidam*, inquit ille, *ex defæcatis illud oriri pinorum medullis, temporis longinquitate induratis ac pellucentibus. Et vidi ego sanè ex pice pinea seu resina per decoctionem illud arte fieri divendique à Sinis ita egregiè effictum, ut vero invidiam facere possit.* Ego quidem persimilis naturæ oleosum humorem dissolvi posse existimo. Potest & impurum succinum arte corrigi, & subtiliari, docente *Glaubero* lib. de Furnis Philosophicis, per Spiritum Salis rectificatum: sed cum duritiem illam deponit, nec durat, nisi in loco frigido vel temperatè calido. Si calor plus justo intensior, diffluit. Novi qui tentarint experimentum bono eventu; si quis solidare iterum succinum alio artificio nosset, jam naturæ artibus superior esset. Exhibet tamen & illa nonnunquam inelaboratum, quale fuit illud, quod alterâ sui parte molle; alterâ durum, & cui sigillum imprimere potuit Nobilissimus *Dn. Oldenburgius*, de quo memorat ipse in *Actis Philosophicis p. 2061.* Pingere etiam Natura illud solet variis characteribus, quale frustum nuper ad me misit Nobilissimus *Dn. Johannes Tinctorius*, Serenissimo Electori Brandenburgensi à Consiliis, in quo litera D. perspicuo naturæ ductu delineata, etiam cæteras, ut est humanissimus, Alphabeti literas, sic in succino depictas, submissurus. Cum itaque hanc de succini origine sententiam vero simillimam judicem, falli puto autorem libri qui *l'Europe Vivante* inscribitur, *qui tom. 1. part. 2* oriri illud putat à melle, quod in littore Maris Indici in petris ab apibus congestum, post Solis coctionem in mare prolapsum, sale marino induretur, & ad aliarum regionum littora à mari ejiciatur. Allegat nescio cujus Chemici autoritatem, qui in fracto succino substantiam mollem melli sapore similem invenerit, quodque eadem post solutionem ejus per spiritum Vini Tartarisatum remaneat. Quæ omnia absurda esse quivis facilè videt, ut non sit opus iis immorari. Sed nos de Succino, occasione solutionis ejus, quæ per solum ignem fit, satis diximus. Redeamus nunc ex isto diverticulo in viam, ad usum scilicet Ignis in Chemicis laboribus, si rectè administretur. Cujus aliud exemplum è superioribus repeti hic velim de homine Brabanto, qui in uno ignis artificio viginti penè numero diversissimas ex unicâ Saturni minerâ educere potuit. Quomodo verò absque igne, spiritus quicunque, ex animalibus, plantis, lignis, lapidibus aliisque corporibus eorumque partibus eliciendi, quod artificium proponit *Magnus Pegelius* in Thesauro rerum selectarum *p. 109.* id inter cætera ejus arcana sepultum remaneat. Nam (ut hoc in transcursu commemorem) publicavit ille Autor, qui Medicus & Philosophus in Academia Rostochiensi fuit. Anno 1604. lemmata quædam singularium inventionum, tam Physicarum quam Mathematicarum, inter quæ non pauca sunt ab illo vel cogitata vel indicata, quæ hoc nostro tempore ab aliis inventa & in lucem producta sunt.

VI.

Porrò qui metallorum causas in terra non inveniunt, è cœlo eas, vel principem saltem eorum partem constituentem deducere moliuntur. Hinc certos quosdam Planetas ad certa Metalla damnant, quibus illa originem suam debere creduntur, imo iisdem nominibus salutantur, ut hæc nova quasi astra subterranea habeamus. Quæ sententia quanquam ideò exagitatur à nonnullis, quod evidens hujus rei ratio dari nequeat, contemnenda tamen omnino non est, cum non χθὲς καὶ πρώην nata, sed antiquitate suâ se tueatur, ut doctissimus in præclaro opere de ortu & progressu Chemiæ docet *Borrichius*, cujus ego scrinia non compilabo. Globorum magni hujus Orbis, præcipuè Planetarii, tùm quâ totum systema, tùm quâ partes nobiliores, inter quas in terrestri globo

omninò referendi sunt spiritus metallici, per vastissimum hoc corpus dispersi, nullam esse conspirationem, aut mutuam efficacitatem, nemo mihi temerè persuaserit. Sed cum observandi facultas ultra humanum ingenium sit, nihil accurati definire possumus, explodere tamen & exagitare non debemus, si quæ ab aliis, antiquioribus præcipuè, de eo tradita invenimus. Solis & Lunæ vires in hæc inferiora facilè sentimus. Illi cum auro; huic cum argento singulare commercium vulgò tribuitur ne quid de cæteris metallis nunc dicam. Solis & auri similitudinem ostendunt splendor, calor, qui à sulphure optimè digesto, quod à Sole huic metallo ingenerari creditur, provenit. Quod si *Honorati Fabri* sententiam, quam tamen ex Hypothesi pronunciat, audire volumus: Solis ipsius substantia ex auro liquefacto constat. Mirum ergò, si non hæc semina etiam per terram spargeret, ac in eâ substantiam sibi similem produceret. Refert *Digbæus*, sed ex fide amici, radios Solis per vasa vitrea & concava certo quodam modo disposita in purpureum & minutissimum pulverem præcipitari. Quis non è credulis illis, cum hæc legit, de sulphure naturæ exclamet? Sed qui hæc Digbæo narravit, sibi ipsi blandè imposuit. Volitant enim in aëre semper particulæ vel salinæ, vel alterius generis, quæ igne hoc speculari collectæ ac ad ruborem exustæ vel calcinatæ. Scripsit jam antea Paracelsus de Solari pulvere è speculis per radios Solis collecto, quo ritè præparato excitare in nobis igneam naturam possimus, & cum dæmonibus igneis aliquod inire commercium. Sed hæ imposturæ. De Sole vulgaris opinio est, quod plumbo ac cupro, quo templa & ædes tegi solent, aurum ingeneret. Quam licet anilem fabulam vocet *Honoratus Fabri*, novi tamen qui è plumbo ac stanno veteri per repetitas calcinationes & reductiones non contemnendo lucro aliquid auri & argenti expresserint; sive id à causis quibusdam latentibus productum, sive separatum fuerit. Nam, quod plumbum ac cuprum in tectis repositum attinet, continuis pluviis, in quibus subtilissimæ particulæ salinæ reconditæ, & calore solis, in iis metallis, ut nullum metallum solitarium est, maturari aliquid purioris metalli potuit. Albinus *in Chronico suo metallico p.* 29. observat: semper in fodinis Schnebergensibus argentum copiosum, sub Saturni in signum Cancri ingressum, accedente Lunâ, repertum fuisse. De Unionibus Garcias ab Horto prodidit: eos post plenilunium captos cum tempore minui & decrescere: qui verò ante plenilunium capiuntur, huic vitio non esse obnoxios. Annon notum est de Gemmis, cujus maculæ æquales subeunt cum Lunâ mutationes? Deprehendimus in animalium corporibus, in vegetabilibus, Lunæ vires. Quas multis rationibus in libro de Motu marium impugnatum it *Isaacus Vossius*, cum aliud doceat Experientia.

VII.

Intrabimus nunc Chemicorum ludum: & eorum oracula audiemus. Illi nobis Mercurium suum & sulphur inculcant. Si excutias, quid rei sub illis nominibus lateat (nam vulgari illa accipi significatione nolunt) sexcenta tibi vocabula obtrudent, descripriones obscuras & ænigmaticas, in quibus venari aliquos sensus oportet, eosque ut lacera Hypoliti membra hinc illinc colligere. Quos ubi assecutus fueris, consensum tamen in illis reperies: nisi quod novissima Chemicorum secta, post Paracelsi tempora tertium, duobus illis, Mercurio & Sulphuri, principium, Sal scilicet, addidit, Nolo hìc prolixius disquirere de isto principiorum numero, & an illa omni corpori conveniant, ac quantum à communibus discrepent; id enim doctissimè copioséque disputatum est ab illustri Viro *Roberto Boilio* in Chemistâ Sceptico & *Hamelio*, libro de consensu veteris & novæ Philosophiæ *lib.* 2. *c.* 4. Veteres vero illi ante Paracelsum, duo hæc, Mercurium & Sulphur non communia, quæ hodierni nostri volunt, sed metallica tantum statuerunt principia. Quâ in re audiendos illos præ cæteris puto cum metallorum naturam usu ipso rectiùs didicerint, quàm ii, qui rationes tantum & opiniones suas sequuntur. Remota illa corporum principia, elementa scilicet, & atomos ad se pertinere non censebant: è quibus metalla immediatè non componuntur, unde non nisi soli naturæ aliquid producere datum est. Propiora principia etiam manibus hominum tractari ac in opus aliquod deduci possunt. Si cum curâ illorum libros legas, ac inter se sententias illorum conferas, non absurda illos docere videbis, & quæ conciliare quam optimè cum veterum Philosophorum, *Platonis* ac *Aristotelis*, scholis possis, ut conciliavit Hamelius *de Fossilibus lib.* 2. *c.* 9. qui & eo in loco varias diversorum Philosophorum circa generationem metallorum sententias congessit, ac dijudicavit: ut nos isto labore supersedere possimus. Per Mercurium & Sulphur non intelligunt illi, quæ vulgo sic vocamus, nam illa potius recrementa metallica illis sunt, quam vera principia. Mercurius, vel potius argentum vivum quantum è scriptis illorum colligere possumus, illis est substantia metallica, è perfectorum metallorum familiâ, immatura, ad levem calorem fluidissima, ponderosa, volatilis, summè ductilis, non currens, ut vulgaris Mercu-„ rius, unicum & summum naturæ metallicæ agens, „ quod illi sexcentis nominibus describunt, nul-„ lo tamen appellant aut demonstrant. Hoc ita „ crudum in naturâ inveniri ajunt, undè summâ arte eliciunt substantiam purissimam, viscosam, quæ propior materia est metalli constituendi. Hoc quidem etiam reliquis metallis commune est principium, sed prout sulphur vel purius vel impurius illud temperat, aliam vel aliam mistionem sortitur: unde vulgo diversæ illæ metallorum species constituuntur. Quæ an ita vocandæ sint, inutiliter disputatur, nec Alchemistarum rem magnopere vel juvat vel affligit. Hanc materiam in perfectorum metallorum incunabulis inquirere, cumque inter perfecta metalla ab auro compacto sperari nihil possit, ab argento, vel aliquo, quod illi cognatum est, petere jubent. Quod innumera autorum loca innuunt, quibus integrum implere volumen quis posset: E quibus illa quasi per lancem saturam dabo. In capitulis, quæ Hermeti adscribuntur, ita Lapis ipse loqui fingitur: *Luna mihi propria est, & lumen meum omne lumen superat.* Arnoldus in Semitâ semitæ illa Hermetis: *Pater ejus est Sol, Mater Luna*, ita explicat: *Per Solem intelligimus aurum, per Lunam argentum.* & subjicit: *Jam igitur sufficienter tibi demonstravi &c.* Rosarium majus: *Magnesia nostra est Luna plena, Mercurius Philosophorum, id est: materia, in qua continetur Mercurius Philosophorum. Et est ille quem natura paululum operata est, & in metallicam formam formavit: tamen imperfectum reliquit.* Autor Anonymus: *Oportet quod Sol habeat sui spermatis & suæ tincturæ receptaculum & idoneum & sibi consonum, & illud*

illud est Luna, id est argentum. Sendivogius, vel potius Setonius, tractat. XI. vocat *menstruum ex Sphærâ Lunæ, quod possit calcinare Solem.* Scala Philosophorum: *Adjuva ergo solutionem per Lunam & coagulationem per Solem.* Turba aliquoties vocat *sputum Lunæ.* Sed quis omnia enumeret? Videmus hinc, quorsum illi digitum intendant. Hanc illi materiam ignem, aquam, acetum vocant, quod in metalla perfecta ita operetur, quemadmodum ignis in corpora inflammabilia, aqua in salia & glaciem, acetum in corpora, quæ ab illo solvi possunt. Inquirendæ ego fodinæ essent, an tale quid inveniri in illis possit: nam è metallorum scriptoribus sapere hic non licet. Describunt illi non paucas argenti immaturi, aut informis species; sed quis eas vel vidit unquam vel exploravit? Exhibet interdum illud specie lenti humoris, qui postea in optimum argentum coagulatur, cujus memorabilem historiam refert Albinus, Berg-Chronic. *pag.* 110. quam hic apponere ipsis Autoris verbis fortassis non erit injucundum: In des Grafen zu Hohenstein Bergwercken am Hartz/ fürnehmlich auffm Enders-Berg/ auf dem beruffensten Zechen/ der Samson genant/ hat sich dieses gedenckwürdiges und unerhörtes zugetragen/ daß man alda ein weiß flüssend gediegen Silber angetroffen/ einem Quecksilber gleich/ welches aus dem Gang und draussen geflossen/ daß mans mit Händen zusammen geraffet/ und so bald es ins Fever kommen/ von stund an fein worden/ dessen ich von glaubwürdigen Leuten berichtet bin. Wie etliche reden/ ist das Ertz gleich wie eine Buttermilch gewesen/ so bald es aber eine weile in der Lufft gehalten worden/ oder auch in Gefässen verwahret/ darinnen mans weich zubehalten vermeinet/ ist es hart worden/ gleich einem Sand oder Grieß/ und ist die weisse Farbe auch in braun oder rüstig verändert worden. Hæc ille de mirabili hâc materiâ, penè iis respondentia, quæ de suo *Gur* memorat Mathesius, quod tamen ad argenti puri naturam nondum accessit. Idem Albinus *pag.* 127. ejusdem libri, de mineris argenti diversis notabilia adducit, quæ illic legi malim, ne chartas spissioribus testimoniis impleamus. Fortassis & illa contemplatione digna sunt, quæ *Nierenbergius Hist. nat. lib.* 16. *cap.* 19. de singulari quodam metallo ad argenti solutionem adhibito refert: *Argentum vivum*, inquit, *notum tantum fuit barbaris, sed nullius usus: namque loco illius ad argenti beneficium aliud metallum sufficiebatur, inventum in alio colle humiliori, qui juxta Potosi tumulum jacet. Vocant Indi huayna Potochi, id est: Potochi adolescentem. Hic inventum quoddam vilius metallum, & pene plumbum, admixtum argento pro hydrargyro fuit. Illud Zuruchec dixere, quod significat* faciens dilabi, *quoniam ejus inflatione argentum liquefieret, nec adureretur.* Hæc sunt, quæ de primo Metallorum principio Mercurio, in Chemicorum scriptis vestigia deprehendimus, quæ tamen adeò illi tegunt, ne quis altius ad eorum arcana penetret. Nil enim studiosius, quàm rem istam celant, unde omne alchemiæ negotium dependet. Alterum illis principium, Sulphur est, spirituosum, penetrans, coagulans materiam metallicam, cujus illi fontes non dissimulant. Ab auro, sed per materiale illud elici volunt: reliquorum enim metallorum sulphura, ut impura contemnunt. Primos ejus natales aliqui à Sole & sideribus deducunt, sed ea omnia incerta: aliqui ab ignibus subterraneis: quô quidem non adeo absurdi sunt. Cum enim terra compages sit omnium naturarum primarum, quæ ad mistorum generationem sunt necessariæ, concludi illic necesse est magnam ignis vim, sine quo generari nihil aut misceri potest. Eum familiares sibi habere naturas oleas oportet, variorum generum, quibus primo miscetur, unde ad exteriores partes halitus oleaginosi jam puriores propelluntur, vel magis vel minus excocti. Qui vel aquis vel terræ commisti alias aliasque species producere videntur. Non sunt inter illa tantum nobis vulgò cognita, sulphur, bitumen & similia, sed longè plura nobis incognita, quibus ignis maximè familiaris est, & ad mutuam permistionem sponte contendit, adeò ut separari nequeant. Combustio enim rerum oleaginosarum, nihil aliud esse videtur, quam separatio ignis ab istis materiis, in quibus habitat. Quare cum Sulphur illud Chemicorum reverà sit oleaginosa substantia, sed incombustibilis, & tamen ignis, ut illi loquuntur, corporatus, aut naturæ ignis, è tali primâ mistione illud descendere per est verosimile. Sulphur illud nec ab astris, nec ab igne centrali deducendum putat Hamelius *de Fossilibus lib.* 2. *cap.* 9. *pag.* 246. cui ejusdem cum vulgari sulphure naturæ videtur, nisi quod longâ alteratione in fixum, purum & incorruptibile evasit. Cujus sententia non omnino spernenda videtur. Memini enim in Chemicorum scriptis, & nisi fallor, *in Richardi Anglici Correctorio* legisse; quod in interiori vulgaris sulphuris natura reconditum lateat incombustibile sulphur illud, ac posse auro, cui sulphur suum extractum est, ex ejus quasi visceribus restitui. Quod mihi in mentem revocat historiolam, quam legi in libro quodam Manuscripto verbis germanicis consignatam, de auro beneficio sulphuris vulgaris è cupro extracto, vel potius in cupro ad maturitatem redacto: quam integram hîc apponam: D. Gregorius Euseb. von Madrit hat mir erzehlet/ daß ein Chimicus zum Montano kommen und um eine kleine Gelegenheit zu laboriren gebeten/ die ihm denn geworden: da hat der Laborant Kupfer genommen ein Zentner/ und dasselbe immer im flusse gehalten/ und immer Schwefel nachgetragen/ und damit das Kupfer zur reiffe bringen wollen: Endlich haben sich die Nachbaren des Gestancks halber beklaget/ da hat ihn Montanus gehen lassen: Er aber hat sehr beklaget/ daß ers nicht absolviren können. Nach etlicher Zeit reist Montanus die Esse ein/ worinnen er laboriret/ und findet einen Zee von 10. Untzen Goldes im Ofen stecken/ welches hineingelauffen war durch einen Riß. Montanus hat ihm vergebens nachgeschrieben/ es welcher dem Fürsten von Anhalt selbst erzehlet. Hujus ego rei fidem in medio relinquo: neque enim alicui autor sim, ut sumptus in rem incertam faciat; omittere tamen nolui cum rem nostram illustraret. Cæterum de partibus metallorum, quas Chemici ita distinxere, dubium nullum superesse videtur. Nam quod quidam putarunt constare substantiam Auri partibus similibus, falsum est, cum Sulphur seu tinctura ab eo possit separari. In ignobilioribus, Cupro præsertim, fieri illud posse experimentis plurimis constat. De gemmis idem testatur Hamelius de Fossilibus lib. 2. cap. 7. *Sunt qui alias minoris*

notæ

notæ gemmas, ut Amethistum, Saphirum, Chrysolithum, laminulæ ferreæ impositas calce vivâ, vel chalybeâ scobe condant & vivis carbonibus operiant, ut igne sensim aucto nativis coloribus exuantur, atque adamantis speciem præ se ferant: nam si durities lapidi adsit & perspicuitas, vix quidquam ab Adamante differt. Quæ res si succederet, magnum haberemus ex ignobilioribus gemmis nobiliores conficiendi arcanum. Arte factarum colores corrodentes liquores interdum eluunt. In Vegetabilium ordine idem fieri potest. Quid magis tingit quam crocus; Et tamen ab eo ita colorem omnem separari posse, à Nobilissimo quodam Viro edoctus, scio, ut omnem Croci odorem & saporem sub crystallinæ perspicuitatis liquore repræsentare possim, nihilque croco simile quis videat, merum tamen crocum aut subtilissimam ejus essentiam gustet. Quod non leviter mirati sunt, quibus illum liquorem ostendi, qui magno etiam cum fructu in medicina adhibetur. Ex auro, quamvis tenacius illic hæreat, sulphur seu tincturam, quam etiam animam auri vocant, separari posse testantur Chemici tam veteres quam recentiores, quod firmat etiam *Franciscus Luna*, loco ejus libri, quem supra laudavimus. Fitque hoc modo, ut quantum ponderis habuit aurum, è quo tinctura educta est, tantum argenti ipsa tinctura, si illi superjiciatur, colore suo tingat inque aurum ipsum convertat. Quòd cum fit, candida ex auro massa remaneat, æquè ut prius ponderosa cui per cæmenta hinc color reddi suus potest. Simile quid de tali auri tincturâ super argentum vivum, publicè Venetiis projectâ refert doctissimus Vir, *Alexander Tassonus*, Italus, libro gentis suæ linguâ scripto, cui titulum fecit; *Pensieri diversi, libr.* 10. *cap.* 26. Cujus verba ipsa apponam: *Fra le doti curiosissime dell' Alchimia niuna s'agguaglia a quella dell' esaminazione dell' oro, che di masse grandi il reduce in pochissima pulvere di color purpurino, chiamata da alcuni lapis Philosophorum, che poi gittandosi in quantità di Mercurio fatto bollire a lento fuoco, il convertisse in oro, se con la prima quantità si conforma: ma si il Mercurio eccede la quantità del primo oro, l' affisa in argento. E la prova fu publicamente mostrata in Venetia, pocchi anni sono.* Id est: *Inter curiosissimas Alchimiæ dotes, nulla est, quæ comparari possit cum illo auri examine, quo massam ejus grandem reducunt in exiguum pulverem purpureum, qui vocatur quibusdam lapis Philosophorum. Ille argento vivo, super ignem lentum calefacto, injectus, ex eo tantum in aurum convertit, quantum respondet primo ponderi (massæ scilicet aureæ, unde extractus est pulvis.) Quantum Mercurii illud excedit, figit in argentum. Cujus experimentum paucis ab hinc annis publicè Venetiis factum est.* Hæc Autor ille de hâc Auri tincturâ, quam, suo ex judicio, lapidem philosophorum vocat. Quæ duo toto inter se cœlo differunt. Venetiis tamen publicè rem gestam testatur. Ac ipsam Rempublicam Venetam tale habere arcanum multi credunt, quod communicasse cum Senatu ejus *Joh. Augustum Pantheum*, Sacerdotem Venetum dicunt, qui & ipse librum quendam obscurissimum scripsit de arte, quam barbaro nomine vocat *Voarchadumiam*, aliam planè ab Alchymia, eumque Venetorum Principi dedicavit. Reperitur in Theatri Chemici volumine secundo. Conjecerunt & sagaciores ex eo, quod nulla moneta aurea vel argentea peregrina publicum illic valorem habeat; sed in aliam monetam commutetur: Cumque ipsi fodinas auri non habeant, *Secinos* tamen auream monetam cudant, quæ ratione coloris gradu aliquo superet omne nativum aurum, licet optimum. Forsan & huc referat aliquis, quod Mathesius *in Sarepta conc.* 11. de Venetis commemorat: multum illos rubri Sulphuris è Carinthiâ annuatim petere, quo ad tingendum utantur. Sed de eo pronunciari nil certi potest, omnia enim plena sunt conjecturis. Præ cæteris memorabilis historia est de sulphure aureo extracto, quam unà cum judicio *Roberti Boilii* ex ejus *Tentaminibus Physiologicis, tentamine 2. de Experimentis, quæ non succedunt*, adducam: *Rem hic commemorabo*, inquit, *mihi seriò à D. D. K. Viro, si quis alius, à falsiloquii consuetudine alienissimo, narratam; Is mihi affirmavit, quod cum laboratorium suum in Batavia amico cuidam peregrè proficiscens utendum concessisset, ibique aliquot Aquarum Fortium species ad Tincturam suam escarlatinam comparatas reliquisset, amicus iste paulò post ipsius discessum ipsi per literas significavit, se Aurum in quâdam Aquâ forti digerendo, Tincturam sive flavum sulphur ab illo prolicuisse, eandem volatilem reddidisse residuâ metalli substantiâ ad salsedinem vergente, & cum hâc tincturâ aureâ argentum non sine lucro in perfectissimum aurum transmutasse. Hoc audito, D. D. K. ad laboratorium suum subitò reversus, ipse cum eadem aquâ forti aliquoties volatilem auri tincturam impetravit, quæ similiter argentum in verum aurum convertit, & cum percontarer utrum tinctura ista argentum auro, è quo ipsa eliciebatur, pondere æquale transmutare valeret, se ex uni â auri unciâ tantum sulphuris sive tincturæ obtinuisse profitebatur, quod sesquiunciæ argenti in nobilissimum metallum vertendæ sufficeret. Et hoc* (addit Boilius) *pronius credo, tum quoniam substantiam flavam sive tincturam separari ab auro posse, experimentis nonnullis mihi certius constat, quam ut dubitare de eo liceat: tum etiam, quoniam argento sulphur quoddam inesse, quod maturatione aurum evadat, inde mihi fit probabile, quod nonnulli in re metallicâ exercitatissimi & observationum suarum fide testati sunt, aliquando ope liquorum solventium (quod etiam D. Franciscus Baconus alicubi notavit) aliquando verò communis sulphuris (probè excocti & salibus idoneis conjuncti beneficio aliquot purissimi auri grana ex argento fuisse extracta. Cæterum Doctorem nostrum conceptæ ex hoc experimento divitiarum spes prorsus fefellere: nam paulò post tempore iterum susceptam ipsius operam elusit: culpam autem in aquam fortem rejicit, ideoque operationem denuò aggressurus est. Verum quandoquidem omnes illius conatus hactenus in irritum ceciderint, probabile videtur, errorem ab aliquâ latente causâ fuisse profectum: nam istiusmodi casus quibusdam citra omnimodum remedium obtigisse novimus.* Ex iis itaque, quæ prolixè adduximus, facile perspiciemus, sulphur esse, ut in omnibus metallis, ita in auro distinctum ac separabile, unde color ejus dependet. Atque hinc pulchrè ratio explicari potest, unde flavus in auro color oriatur. Nam cum sulphur purpureum plerumque sit, cætera auri massa candida; è purpurearum ac candidarum particularum accurata mistione flavum oriri colorem necesse est, non secus, ac cum è cupro & zinco inter se justa proportione commistis, substantia oritur, quæ flavo colore & externâ facie auro optimo componi possit. Quod si itaque sulphur abest, vel extrahitur, candidum fit aurum, quod lunam fixam appellant vulgò, cum pondus auri habeat, & in aqua forti persistat. Huic aureus ille color si reddi possit, ut reddi posse docent, multum inde lucri posset acquiri. Quanquam & *Boilius*, loco suprà

supra memorato, inter incerta experimenta refe-rat. Praeterea diversam sulphuris seu coloris in auro naturam ostendit, quod intendi ac augeri per caementa sulphureae naturae, quamvis impurae possit. Potest aurum cum certis quibusdam substantiis ita misceri ac igne torreri, ut cum in Regulos, ut vocant, funditur, primus penè rubeat, secundus citrini sit coloris, tertius sit longe colore debilior, ut vix aurum credas. Quo apparet, optimas sulphuris particulas primâ effusione praecipitari, ut primo stillicidio optima quaeque decidere solent, ac jungi arctiùs, & disjungi posse. Non semel mihi narratum est à Viris hujus rei peritis, posse aurum Rhenanum cujus color pallidior est, & vilioris eam ob causam pretii, per caementa ita tractari, ut colore suo ipsum Hungaricum provocet. Idem confirmavit mihi, cum in Angliâ essem, Nobilis quidam Bohemus de Veneto quodam, qui ista arte tantas acquisiverat divitias, ut Senatus in se inquisitionem concitaverit. Unde factum est, ut detectis opum suarum causis, lucrum etiam ex eo tempore cessaret. Illud jam olim factitatum quoque fuisse in Galliâ, suspicio non levis est; quam injecit mihi Thomas Freigius *Physicor. lib.26. p.*708. qui quidem aureos Rhenanos nobiliori auro commistos illic fuisse existimat: Nam Galli Rhenanum aurum exportare prohibuerunt: tot milia aureorum quotannis in Galliam à mercatoribus missa, quae illic tamen rarò comparuerunt. Recusi itaque procul dubio sunt, sive nobiliori auro mistum fuerit Rhenanum, sive aliis subsidiis in splendidiorem colorem excoctum. Mirum certè est, quod cum tanto numero olim cuderentur aurei isti, ut illic computat *Freigius*, adeò tamen rari fuerint.

VIII.

Atque haec hactenus de metallorum productione ex sententiâ Chemicorum dixisse sufficiat. Quibus experimenta nostra jungenda, explorandi metallurgi, inspiciendae, si fieri potest, fodinae, eae praecipuè, quae perfectiora metalla generant, consulendi libri, quibus tamen ego oculatam fidem praefero, sic de metallorum inter se commutatione rectiùs judicabimus. Ut itaque de transmutatione metallorum, utrum illa fieri humana operâ possit, vel minus, quicquam tandem statuamus, & fieri eam posse, & factam fuisse credimus. Quae ab aliis hîc toties apposita crambe est, totiesque recocta, eam iterum non recoquimus. Quot non dissertationes, ac integra de hoc negotio volumina scripta, quibus argumenta in utramque partem & afferuntur & discutiuntur. Sed his ego recensendis, nec otio meo, nec tuâ, Vir Amplissime, patientiâ abutar. Praecido primum omnes illas quaestiunculas: *An Metalla vivant? An animam habeant vegetativam & certum semen? An specie illa sint distincta, an accidentibus? an mutua possit esse specierum commutatio?* quae omnia plurimam partem à solis ingenii contemplationibus dependent. Vivere Metalla Berigardus *Circulo Pisano* 8. speciosâ dissertatione evicit, & Jordanus Brunus *libro* 5. *de Universo & Innumerabilibus c.* 12. totam tellurem ac omnes ejus partes vivere statuit, argumento è lapidibus ducto. Ac ille quidem eodem modo, ut dentes & ossa in corpore humano, nutriri putat. Alii rursus negant, illi praeprimis, qui Peripateticos sequuntur, Scaliger, Caesalpinus, Jacobus Aubertus, *libro de ortu Metallorum*, Fallopius. Semen illi metallis tribuunt; hi negant. Similiter de specificâ vel accidentali metallorum differentiâ multae sunt disputationes quibus chartas hic implere nec instituti ratio admittit, nec nostra valde refert. Caeterum vegetationem metallorum demonstrare alicui ac ob oculos ponere possunt, si quis pertinaciter negaverit, Arbores illae Philosophicae ex argento vivo productae, & mirabilis illa arboris argenteae, in aquis ex eodem metallo germinatio, quae à *San-Simonio* Bruxellis, injecto pulvere, quem homo Leodiensis ignotus illi dederat, peracta est, teste Cl. Borrichio *lib. de Ortu & progr. Chem. p.* 103. Quo colligas, semen argentificum, aut aliquid semini analogum, isto in pulvere delituisse.

De transmutationibus metallorum in universum plenè hîc quidem agere animus non est: sunt enim in imperfectioribus illis variae mutationes, quales ferri in cuprum, plumbi in stannum & similes, quas pauci in dubium vocant; in ipsis denique metallis variae sunt puriorum ab impuris separationes, quae magno interdum cum lucro instituuntur, sed eae cum arte χρυσοποιητικῇ nihil commune habent, ostendere tamen aliquam verosimilitudinem possunt. Ferri in cuprum mutationem multi negant. Sed obstat *Erkeri*, viri in istâ re scientissimi, autoritas, pluraque alia exempla, ut in dubium vocari non possit. Ferri in chalybem, plumbi in stannum mutatio fit per separationem partium puriorum ab impuris. In minerarum purgationibus multa adhuc latent arcana, quae si quis rectè explorare noverit, lucri satis inde reportaturus esset. Novi Virum Nobilissimum, qui è mineris nonnullis argentiferis Hungariae, sulphure multo & arsenico abundantibus, quae, cum igne fusorio tractantur, maximâ sui parte cum sulphureis illis halitibus in fumum abeunt, argenti vim decuplo majorem per liquorem extrahere potest. Liquor enim ita comparatus est, ut omnes sulphureas substantias è minerâ contusâ extrahat: dumque illi liquori supernatant, vel miscentur, argenti purissimi partes subsidunt. Quales minerae cum admodum frequentes sint, ac in Norvvegiâ etiam, ut audivi, reperiantur, quas ob exiguum commodum abjicere solent metallurgi; quanta hinc se & alios ditandi occasio obvenire posset, si quis rem istam seriò & cum cura ageret? E luto per oleum lini ferrum se produxisse, singulari libro, *Supplemento Physicae subterraneae*, scribit *Beccherus*, qui quidem reverâ generatum illic ferrum putat. Quod mihi, ut fatear, persuadere hactenus non potuit. Quid enim oleum lini ad metallicam naturam conferre valeat, quàm separare fortassis partes heterogeneas, novum verò aliquid à naturâ suâ diversum producere non potuit? Latitarunt sine dubio in luto isto particulae ferreae quae per omnes adeò lapides omnemque terram dispersae, lutum praecipuè, quod vel ipso suo colore aliquid, quod ferream naturam sapit, prodit, quae operatione ista evocatae fuerunt. Et sanè *Gilbertus lib.* 1. *de magnete cap* 8. nullam terram dari quae ferreâ non imbuta sit materiâ, testatur: praecipuè verò omnem argillam & terram argillaceam. Belgae è cespitibus sulphureis bituminosis cuprum & ferrum nonnunquam eruunt. Quod mihi minus mirum videtur: cum & ipsum aërem, ipsasque plantas & arbores subtiles quidam halitus metallici pervadant. Quibus non absurdè, meâ quidam sententiâ, vegetabilium quorundam & productorum in fundo maris naturas adscribit *Alexander Achilles*, homo ordinis militaris, libro Germanico *de causis terrae motûs & mineralium*. E quibus illud memorabile est, quod corallorum productionem exhalatio-

exhalationibus auri; unionum verò argenti vaporibus, qui è terris subjectis istarum minerarum feracibus evehuntur, adscribat. In cujus rei fidem affert experimentum de virgulâ venarum argentiferarum indice, quæ ad uniones vel ostrea æquè ut argentum se inclinaverit. Quæ de alternis venarum metalli & carbonum fossilium processibus similibusque habet idem Autor, ea metallurgis judicanda relinquo. Ad hanc Experimentorum classem, scilicet ad modos, quibus puriora metalla ab impuris separantur, referendum etiam puto, quod *Stocmannus* in Oratione Inaugurali Rostochii in Academiæ jubilæo A. 1619. habitâ, de argento in aurum per cæmentum mutato narrat. *Propriam*, inquit, *fidem testor, quod aliquando hisce oculis viderim, laminas & bene magni ponderis argenti frustra per subviride cœmentum ita perfici, ut auri naturam induerint optimæ notæ, idque spatio paucarum horarum, & igne non magno.* Mira hæc, fateor, operatio per cæmenta est; ac vellem accuratiùs narrasset rem omnem: nam magna mihi suspicio est, sophismate aliquo imposuisse viro illi, qui hæc exhibuit. Talibus enim operandi modis plerumque dignoscendi Pseudo-Chemici, qui adeò speciosè fraudes suas tegere possunt, ut vel oculatissimos nonnunquam fallant: per insidias enim auri pulverem vel carbonibus, vel instrumentis quibus operantur, recondunt, ut arte factum quis putet; quod verum est & nativum. Quorum quinquaginta & ampliùs fraudes sanè ingeniosissimas recenset *Michael Mejerus in Examine Fucorum Pseudo-Chemicorum detectorum:* quem vel ideò librum legendum suaserim, ne fallamur ab agyrtis & impostoribus, quorum unicus labor est, spe lucri aliis ostensâ sibi lucrum quærere: quo fit, ut innoxia Alchemiæ studia in invidiam adducantur, honestique homines vel ut res inanes ludibrio habeant, vel ut fraudulentas detestentur. Quot non obtruduntur passim, tàm libris editis, quam schedis, quæ circumferuntur, operationum metallicarum formulæ? sed nequam omnes & dolosæ: à quibus caveat sibi, qui nec opum suarum, nec temporis vult dispendium facere. Et vereor sanè, ne & illæ, quæ apud Franciscum Lanam occurrunt de stanni & argenti vivi in verum argentum mutatione, ad eorum classem sint referendæ. Leguntur & apud *Iohannem Franciscum Mirandulanum, libro de Auro,* transmutationum metallicarum quædam historiæ, qualis est illa *lib. 3. c. 6.* de argento vivo per nescio quos succos & folia herbarum in aurum commutato, & quædam similes, quibus fortasse doctissimo Principi imposuerunt, qui hæc narrarunt: ista enim adeò sunt à ratione aliena, ut fidem apud illum invenisse mirer. Quæ de auro per separationes ac plurimorum metallorum commistiones producto refert, fortassis vera sunt, non tamen cum magno lucro conjuncta. Quid non talium rerum tentavit & publicis etiam scriptis jactavit Glauberus? Quæ si vera essent omnia, jam ab Indis & Americanis aurum & argentum tam sumptuosis petere navigationibus necesse non haberemus. Quod est eorum, qui Ephemerides Eruditorum Gallicas scripsere, judicium.

IX.

Sed nos missis illis omnibus ad veram illam veterum Alchemiam, quâ ignobiliora metalla in aurum converterunt, nos convertimus. Quam cum plurimi impugnarint, nemo tamen acerbius ac immodestius, &, ut verum fatear, indoctius eam ejusque assertores tractavit, quàm *Kircherus in Mundo subterraneo:* totam enim ut impostoriam rejecit. Historias transmutationum sine discrimine pro fabulis habet. Ubi solida argumenta exspectes, perpetuæ leguntur ejus in Impostores Chemicos declamatiunculæ. Quos ut tales demonstret, farraginem præparationum sophisticarum, quales passim ab agyrtis circumferuntur, in medium producit. Cum his larvis penè ubique pugnat. Quæ de Chelidoniâ, succo lunariæ ad metalla commutanda adhibendo & fimibus Chemici ænigmatica memorant, ille suo sensu accipit; cum tamen illi per succum Lunariæ longè aliud quid intelligant, illud scilicet, quod è sphærâ Lunæ principium petunt, cujus supra mentionem fecimus. Quo ostendit, ne quidem legisse se Chemicos, contra quos tamen pugnat. Refutavit eum *Bövicinius* singulari libro, quem *Lancem Peripateticam* inscribit; qui tamen hactenus ad manus meas non pervenit, & quidam *Salomon de Blauenstein.* Sunt & nonnulli, qui, cum artem per se impossibilem dicere vereantur, ab homine tamen, ob causas occultiores, nisi fortè ab Angelo aut Dæmone, in effectum deduci posse negant. Quâ in sententiâ *Honoratus Fabri* est. Sed malignos quidem spiritus ab his sacris ne abutātur, arcebit Deus: boni aliud habebunt, quod agent. Quid verò impedit, homines in metallicis, datis scilicet causis proximis, eadem agere, quæ in vegetabilibus agunt quotidie hortulani? Neque enim è primis elementis illi semina colligunt, sed jam à naturâ parata excolunt, ornant, augent, quod rustici omnes faciunt & agricolæ. Inepti sunt & in societatem humanam injurii, qui arti amplius aliquid, quàm naturæ licere negant: ac miserè profectò nobiscum ageretur, nisi semper ars naturam juvaret. Quam tamen ipsam aliquid auro producere interdum perfectius, ostendit historia apud Beccherum *Phys. subterran. lib. 1. sect. 3. c. 3.* de minerali rubro, pro realgar habito, ac cum argenti quinque partibus commisto, quæ in purum putum aurum conversæ fuerunt. Alii, cum experientiam negare nec velint nec possint, casu illud factum arbitrantur: inter quos est *Jac. Rohault in Physicâ suâ* Gallicâ linguâ non ita pridem editâ *part. 3. c. 6.* cujus ista planè inepta est ratiocinatio: *Cum ignoretur*, inquit, *quæ sit figura & magnitudo particularum metalla componentium, & earum, quæ inservire transmutationi possunt, nec modus repertus sit, quo illæ constringi possint, existimandum est, si verum est, aliquando à Chemicis plumbum conversum fuisse in aurum, pari casu id evenisse, ac si, cum ex altiori loco arenam in tabulam quis projecerit, granula ita disponerentur, ut legere quis integram è Virgilii Æneide paginam posset.* Frustra itaque omnes esse putat, qui de tali arte solliciti sint. Vide quæso quantum hominis acumen sit! Quid ad artificem particularum constitutio, è quibus corpus vel corporis partes primo componuntur? Ergo, qui aliquid rerum naturalium arte producturus est, primum è particulis rerum causas colligit? Naturæ illud opus esto. Artifex ea, quæ jam in promptu sunt conjungit, ac naturæ suæ adjumento perficienda relinquit. Aurum aliqui arte nullâ corrumpi, resolvi aut in meliorem redigi naturam posse objiciunt, cum sit jam perfectissimum. Quod quidem verum est, quam diu naturæ isti non conjungis aliam, quæ destruere aut resolvere illud potest: qualem se scire Chemicorum schola fatetur, extra quam unicam nulla in hoc universo est, quæ præstare illud possit.

Nam

Nam quod *Honoratus Fabri Phys. tract. 7. prop. 34. & 35.* corruptibile esse aurum ex eo judicat: quod salibus solvatur, qui humorem ejus, ut loquitur, exugant, faciantque ut ab igne consumatur: quod vel à vapore in patinarum operculis atteri & attenuari possit, planè non admittendum videtur. Aurum, ut rectè idem statuit duplici particularum plexu constat, interiori scilicet & exteriori. Interior est, quo miscibilia & ipsa corpora primogenia sibi implicātur; Exterior quo partes mistæ ipsius scilicet auri continentur. Exteriorem plexum disturbare multa possunt, tritus, pulsus, sales, ita ut in insensibiles particulas abeat, quarum tamen quævis auri formam retinet: nec corrumpi ideò dici potest aurum, ut vult Honoratus Fabri, quod insensibiles particulæ in palpabile aurum reduci nequeant. Interiorem plexum nihil, nisi quod ex ipsâ auri natura primogeniâ est, à vinculis suis solvit. Quem itaque Canonem Honoratus Fabri sic format: *Si aurum nullo modo corrumpi seu destrui posset, Chemicorum sors adeò mala non esset:* rectiùs ita pronunciabo: *Si aurum corrumpere & destruere possent Chemici, optimè cum illis ageretur.* Species hinc & formas splendida ista nomina, alii crepant; converti illas non posse audacter asserunt: qui tamen non animadvertunt, quotidianum hoc esse naturæ negotium, ut subinde in alias aliasque formas Protei instar se vertat. Inepta igitur est, quæ hoc fundamento innititur *Kircheri* objectio: Quod si μεταμόρφωσις ista in metallis fieri possit, fieri etiam in animalium ac vegetabilium genere posse. e. g. Si pulvis ex absynthio confectus supra aridum mortuumque absynthii caulem projiceretur, pari ratione id in herbam resuscitaturum: idem & de pulvere ex animali combusto facto, & in cadaver ejusdem vel alterius animalis conjecto dicendum esse: item si vini septies & amplius distillati gutta dolio aquæ infunderetur, aquam in vinum abituram. Non enim ratio subjectorum est eadem, nec eodem modo in omnibus natura operatur. Materia metallorum proxima communis est, non item vegetabilium & animalium. Metalla è paucis partibus miscentur, ac simpliciorem texturam habent: Vegetabilia & animalia tot dissimilibus partibus constant, ac alio planè modò producuntur. Quid vero pulvis alicujus herbæ in aridos caules operetur? Quanquam tamen & hoc satis mirabile sit, quod è pulvere ejus certo modò præparato herba quasi resuscitari possit: An in pulvere combusti alicujus animalis tota ejus vis lateat? Memini tamen, è pulvere combusti cancri, si super rivulos spargatur, aliquibus cancros produci. Sic & in spiritu vini subtilissimo volatili non tota essentia vini latet, quæ aquam in sui naturam convertere possit. Neque talis aliqua spirituum subtilitas, quæ vase nullo teneri possit, ut ineptè putat in metallorum conversione requiritur. Nisi enim ad fixam naturam spiritus fugitivi reducantur, nullius sunt usûs. Quod verò de aquæ in vinum conversione attulit, non adeò absurdum est, ut ille forsan existimat. Narravit mihi Clarissimus Collega meus *Caspar Marchius*, Vir in Vulcani palæstrâ exercitatissimus, de *Laurentii Eichstadio*, Mathematico celeberrimo, cujus tum ille domesticâ informatione utebatur, potuisse illum certo quodam pulvere in aquam justâ proportione injecto, perfecti vini sapore eam imbuere, idque in conviviis animi gratiâ non sine admiratione convivatum factitasse. Ac latent fortassis non pauca, etiam in vegetabilium ac animalium genere, talia arcana humano ingenio nondum investigata. Frustra itaque est cum suis objectionibus *Kircherus*. Quandoquidem verò transmutationis nomen adeò Misochemicis odiosum est, ac sensus illorum repugnat: nam, formam in viliori metallo, quod specie ab altero diversum habent, destrui; novam sub exigui grani specie, penè infinitâ vi multiplicativâ præditi, quæ figat & se ipsi ponderosius corpus reddat introduci insolens illi videtur & ἀδύνατον; videamus, quomodo fieri tale quid possit. Velim itaque primum, auferant nobis invidiosum illud transmutationis nomen: solâ enim mistione res tota potest expediri. Communis, ut vidimus, metallorum materia est, Mercurius, substantia ponderosa, ductilis, liquabilis: illis enim notis à reliquo fossilium genere metallicum distinguitur: adeò, ut quò minus ductilitatis corpus aliquod habet, eò minùs metallicæ naturæ habet. Substantia illa, & altera quæ sulphur vocatur, sive rubræ sit naturæ, sive candidæ, quo puriores sunt & impuriores, distinctionem suam metalla recipiunt. Inter perfectius mista, aurum est, & quod secundum ab illo gradum habet argentum; illud è puri sulphuris rubri; hoc è puri sulphuris candidi familia arctiori tamen & propiori, ob æqualem puriorum partium mistionem, cognatione juncta, quam cætera illa plumbum & ferrum, stannum & cuprum, quæ in se mutuò, immediatè saltem, non convertuntur, ut cuprum & ferrum, plumbum & stannum; præ cæteris vero illa, quæ sulphur in se candidum habent, Hydrargyrus, plumbum, stannum, argentum, facilius aurei sulphuris operationibus obsequuntur, quàm illa, quæ à rubro sulphure ortum trahunt: habet enim eorum, ut cupri & ferri, sulphur majorem impuritatem cum quâdam pervicaciâ conjunctam, quàm cæterorum, quorum Mercurius copiosior est, & sulphur immaturum facilius excoqui in rubrum perfectius à perfecto sulphure potest: nam in imperfectum rubrum vulgaribus etiam operationibus convertitur. Hinc Chemici lubentius vel plumbo vel hydrargyro in auri confectione utuntur, quam ferro aut cupro. Quando itaque Elixir suum componunt Chemici, materiam metallicam tot operationibus depuratam cum purissimo sulphure auri conjungunt, & in subtilissimam, fixam tamen naturam, convertunt, omni auro longè perfectiorem, quæ iteratis resolutionibus & coagulationibus majores semper perfectionis suæ gradus acquirit. Incredibile hic Misochemicis videtur, pulvisculo grani quantitatem æquante mille & amplius, grana vulgaris metalli in aurum tingi posse: & vident tamen illi quotidie, exiguam croci partem sufficere, ut mille vel amplius partes aquæ cum illâ misceantur, ac flavo se colore tingant. Jam cogitent mihi illi admirabilem auri etiam vulgaris naturam, quàm illud dilatari & extendi vel per rudem mallei operationem possit. Quis credat, ex nummo aureo tot bracteolas cudi, & tres quatuorve bracteolas, quibus argenteus Cylindrus inauratur, dum ille in filum tenuissimum & longissimum ducitur, illas simul produci, ut semper superficiei adhæreant, ac ipsum filum tot ulnas longum inauratum habeamus. Quid ergo non faciet aurum in naturam centies vel milies subtiliorem redactum? Illud itaque Elixir viliori metallo, plumbo e. g. sed priùs à scoriis & sordibus suis per certos pulveres purgato, dumque funditur, injectum statim cum Mercurio plumbi, tanquam sibi congenere, ejusque partibus

purioribus miscetur unà cum sulphure quàm arctissime secum juncto, dum partes heterogeneæ vel separantur vel fumo avolant. Falluntur enim, qui totam illam plumbi massam in aurum converti putant. Mercurius per mutuum illum partium consensum statim se sociat Mercurio subtiliori, ejusque sulphur adjunctum etiam in interiorem sui naturam recipit, excluso illo, qui sibi adhæret, impuriori. Nec est quod quis celebrem illum particularum motum & complexum miretur, cum & vulgaribus operationibus hoc fieri videamus. Infere liquori perspicuo, in quo argentum solutum est, alterius naturæ metallum, statim ut farina dispersa è latebris suis prodiens argentum fundum petet, cum sales se alteri metallo applicant. Infunde argentum vivum laminis auri ignitis, & uno momento in substantiam butyro similem, quam amalgama vocant, per mutuum complexum commutantur. Est scilicet mutuus quidam naturarum consensus nobis incomprehensibilis, per quem inusitata sæpe in naturâ phænomena se ostendunt: qualia non per generationes, vel transmutationes, ut vulgò loquimur, fiunt: sed per alteratas partium interiorum mistiones, vel fermentationes. Fermentatio enim, cujus Tu, Vir Amplissime, vires mirabiles etiam in epistolâ tuâ deprædicas, est, quæ omnia naturæ mista, ipsa etiam metalla, vinculis suis solvit & in subtiliores naturas mirâ vi ἐνεργητικῇ præditas extollit. Hujus ego exempla aliquot è natura vegetabili proferam, unde lux metallicis etiam mutationibus inferri potest. Novi Virum Nobilem, qui singulare aliquod fermentum excogitavit; quo dolia lignea imbuit: quibus infusa aqua in acerrimum acetum, quale unquam è vino parari potest commutatur. Quæ vis in vasis illis non perdurat tantùm, sed & continuo usu in infinitum augetur. Quod ille arcanum sibi servat, nec facilè cum lucrosum esse possit, in publicum proferet. Memini quidem, Andream Matthiolum, de aquâ, per panis tosti aliquoties aceto vini imbuti & exsiccati injectionem, in acetum commutandâ, quædam alicubi memorare, sed hoc cum artificio comparari nullo modo potest. Memorabile itidem est, quod refert Thaddæus Hagecius *opusc. de cerevis. c.* 12. rosarum odore afflato acescere cerevisiam è tritico paratam. *Illud*, inquit, *mirabile videtur & non nisi fortè ad ἀντιπάθειαν quandam referendum, quod rosarum fragrantium odorem aversetur triticea cerevisia. Hæ enim in Cellarium reposita, aut si saltem pincerna coronato serto rosaceo illud fuerit ingressus, illico pervertetur & acescet.* Quod certè non nisi per momentaneam quandam fermentationem à rosarum fragantium particulis ortam fieri potuit. Sic, si quis poculo, in quo panis fermentatus est, per siphonem è dolio cerevisiam infundat, cerevisa omnis acescet derivatâ in cerevisiam, quæ in dolio existit fermentatione. Ex adverso liquor aliquis dari potest, qui cerevisiam & vinum corruptissimum guttis aliquibus instillatis ex tempore in priorem statum vel meliorem etiam restituit. Illud vidisse se & gustu suo examinasse mihi asseveravit Mercator Anglus *Carolus de Corsellis*, Vir honestus & fide dignissimus. Liquor rubri coloris fuit, sed noluit homo ille artificium prodere, quod ex Oriente reportaverat. Fermentationis beneficio, si *Vreesvvikio*, qui id in nupero suo tractatu Belgicè scripto *de Sale Philosophorum* asseruit, credimus, è quolibet pene vegetabili, avenâ, pisis, brassicæ etiam foliis & similibus spiritus ardens vinosus produci potest. Quod si itaque tam miranda in vegetabilibus, nonnunquam uno momento per fermentationem, quæ quasi tritus quidam naturæ est, fieri possunt: cur in metallis fieri talia posse negamus? In quibus carere possumus generationis & transmutationis nominibus, cum sola mistio auri tincturam alteri metallo inferat, & arctiori partes interiores plexu jungat; unde auctum pondus est, quod in lateribus coctis vel solus ignis præstare potest.

X.

Venio nunc ad alteram dissertationis meæ partem, de Antiquitate hujus Artis & Autoribus, per quos illa tradita est & propagata. Quo in argumento cum dudum summo ingenio ac industriâ versati fuerint viri præclarissimi: *Conringius libro de Medicinâ Hermeticâ: Reinesius in defensione Chymiatriæ: Borrichius libro de ortu & progressu Chemiæ*: quid opus est cramben illam à nobis recoqui? Suspenso ergo pede hanc viam ingredior, ita tamen, ut nonnuulla interdum tollam, quæ illi reliquerunt. Negari vero non potest: ea, quæ vulgo hic afferuntur antiquitatis argumenta, omnia esse conjecturæ plena & incerta: quanquam tamen Borrichius in rerum istarum tenebris ita versatus fuit, ut non exiguam etiam antiquitati Chemiæ lucem intulerit. Natales certè ejus altius spectare, quam crediderunt aliqui, si non omninò evicit, id tamen effecit, ut perquam probabilis res illa videatur. Mitto, quæ è fabulosis Enochi scriptis petuntur documenta, aut quæ Bochartus de Chamo ejus autore conjicit. Hermetem aliquem fuisse, hujusque scientiæ quædam tradidisse non negamus: quanquam non omnia, quæ sub nomine ejus circumferuntur, ab illo fortassis sunt profecta. Tabulæ Smaragdinæ, quæ illi adscribitur, origo est incerta: mentitur tamen Kircherus, qui ante Lullii tempora extitisse negat: cum Johannis de Garlandia, qui Hortulanus aliàs dicitur, ac seculo Decimo, teste *Balæo*, vixit, jam tum in eam commentarium scripserit. *Kriegsmannus* illam linguâ Phœniciâ publicavit, sed unde illam habeat, si rectè memini, non indicavit. Hactenus ergo rei veritas in suspensô est. Apud Ægyptios hanc artem inter arcana habitam multa argumento sunt. Nam, quanquam nil disertè proditum literis sit: hieroglyphica tamen illa quædam hujus condidisse videntur. Neque enim credibile est, homines illos non profectò stupidos ac inertes, fallendi temporis gratiâ has quasi cucurbitas pingere voluisse, aut morales quosdam, aut alios vulgares sensus sub iis occultasse, cum occultandi nulla causa esset. Servare his monumentis sapientioribus majora quædam naturæ arcana voluerunt. Quid in in mensæ Isiacæ figuris sibi volunt *Leones Lunati*? facilè interpretabitur qui in Chemicorum veterum ænigmatibus non planè hospes est. Quid significent *Serpentes cum capite accipitrino* aliud quàm naturam fixam volatilem? Cui respondet istud Chemicorum effatum: *Bufo gradiens super terram, & Aquila volans est mysterium nostrum.* Sed omnia alia comminiscuntur, qui hæc interpretantur, præcipuè Hervvartus, qui mensæ Isiacæ imagines, ridiculis planè argumentis ductus de magnete & pixide nautica explicat. Hinc plurimas Græcorum fabulas natas fuisse verosimile est, quas ingeniosè satis ad Chemicos sensus explicat *Michael Mejerus*, Vir doctus, *in arcanis suis arcanissimis*, sive *Hieroglyphicis Ægyptio-Græcis vulgo nondum cognitis*, qui tamen ob amorem artis fortasis nimium ingenuo suo indulget. Quem sequuntur in hoc

instituto

instituto *Vigenerius*, *Commentario in Philostrati tabulas*, *& Pet. Ioh. Faber*, *in Pan-Chymico suo*. Negare certè ipse Conringius non potest, docendi ac scribendi rationem apud Ægyptios, Chemicorum ordini semper familiarem, & ad hos ab illis derivatam videri posse. Kircherus verò noster quasi è tripode pronunciat (*Oedip. Ægyptiac. tom. 2. classe 10. de Alchymiâ Ægyptiacâ*) Ægyptios praxin Lapidis Philosophorum haud intendisse, sed rem quandam in inferiori mundo Soli analogam & quintam quandam essentiam pro morbis omnibus curandis & vitâ in omni felicitate traducendâ. Hanc ob summam subtilitatem & perfectionem cœlum appelasse: *Hoc Elixir*, inquit, *sive quinta essentia tam eminentis virtutis erat, ut cuicunque distillatæ ex quibusvis herbis aquæ affunderetur, virtutem ejusdem, quæ certum aliquod corporis membrum respiciebat, in decuplum augmentaret. Verbi gratiâ, si aquæ ex hepaticâ extractæ apponeretur, illa aqua decuplo validiorem in hepatis curâ effectum præstaret; eratque hæc aqua ad eam temperiem per continuas circulationes reducta, ut frigidis apposita decuplo eas frigidiora; calidis addita decuplo calidiora, siccis juncta decuplo shicciora, humidis denique admixta decuplo ea humidiora efficeret. Quæ omnia fusè ex mente Ægyptiorum prosequitur Balsan Arabs in libro de Elixiris vitæ compositione. Hanc aquam*, (porro addit) *& lapidem dicebant eò quod ex lapidibus pretiosissimis fuisset extracta, aquam vitæ, vegetabile naturæ Semen, animam solarem similibusque lapidi Hermetici impositis denominationibus nuncupabant.* Gemina illis Lullius in suo de quinta essentia libro scribit, quam & ipse cœlum vocat, in quam falsò Kircherus in mundo subterraneo dicit cogitationes suas convertisse Lullium, postquam lapidis Philosophici spem abjecerat. Non pauca enim in isto libro sunt mendacia. Quod si vera sunt quæ de Ægyptiorum Elixire adducit, suo profectò gladio se jugulat: nam quod ista præstare potuit, facilè etiam in metalla vires suas exseret. Ante Christum natum Chemiam ignotam fuisse, & omne opus χημευτικὸν putat *Cl. Conringius*, cum tamen jam tùm Herodotus vitreorum operum mentionem fecerit, quæ inter χημευτικὰ omnino referenda sunt. Kircherus quoque magnâ ut solet, audaciâ: *Nos*, inquit, *quantum fieri potuit, antiquitati hujus perditæ artis incumbentes nullam ante Christum à quopiam scriptore hujus artis mentionem fieri deprehendimus.* Ibidem Arabes facit primos hujus lapidis autores, sed qui tamen successerint Græcis illis autoribus qui circa tempora Constantini Magni περὶ χρυσοποιίας scripserunt. Quæ an cum sanâ mente consistere possint, dubito: qui enim primi sunt, aliis quomodo succesſêre? Id vero vehementer miror adeò obliviosum aut cœcum fuisse, ut cum aliàs sæpè exscriberet, eum in *Martinii Atlante Sinico* locum vel præterviderit, vel in memoriam sibi non revocarit, quo de antiquitate artis Chemiæ apud Chinenses agit. Ita vero ille p. 71. *Scribunt de Yotan parvo lacu* (forte legendum *loco*) *ad Pukiang, quod in eo Hiangtius arti Chemicæ, vulgo Alchymiam vocant, operam dederit, idque BIS MILLE QVINGENTIS EOQVE AMPLIVS ANNIS ANTE CHRISTI NATIVITATEM.* Addit ulterius Autor ille: *Quare habent etiam hic unde antiquissimos natales suæ scientiæ atque artis accrescerint Chemicorum filii, potius quàm à fabuloso suo Mose, aut Maria ejus Sorore, ac Pythagoreis, uti à suppositittiis illis Græculis decoctoribus factum vidimus.* Hæc Vir ille, nec ipso Kirchero negaturo, fide dignus, quem Chemicæ arti aliàs favisse non constat in monumentis Chinensium legit: quæ eâ fide ac diligentiâ scripta esse scimus, ut parem nulla gens historiis suis adhibuerit: Quam ob causam testimonii hujus autoritatem ipse etiam autor commendat. Hæc si legisset Vir Clarissimus, Conringius, non opinor, scripsisset *Medic. Hermet. lib. 2. c. 14.* quod ab Arabibus ad Chinenses χρυσοποιίας studium pervenerit. Errat & Fallopius, qui artem ante Muhamedanam sectam exortam negans, à quodam Mahometis nepote primùm excogitatam putat. Occurrunt plura apud eundem Martinium loca, ut in Provinc. 8. 1. Urbe Nanchang. p. 86. *Hoc in loco, qui extra mœnia est, fabulantur, olim fuisse virum quendam, qui egenorum complurium necessitatibus succurrerit, multaque populo liberalissimè erogavit; quippe in Chemicâ arte non fictitium, sed verum argentum elaboravit.* Provinc. 9. urb. 2. p. 110. *Prope Xeu civitatem mons est Zukin, in quo ingens auri frustum repertum contra plures morbos fuit adhibitum, unde illud Chemicâ arte factum vulgò autumant.* Provinc. Huguang. p. 75. *Nullus fere memoratu dignus mons occurrit præter eum, quem Kieuchin vocant, hoc est, novem virginum. Namque in eo sorores novem Virginitatem perpetuam servasse & Alchemiæ deditas fuisse scribunt.* Quæ cum extare in historiis suis omni exceptione majoribus documenta viderent Sinenses, factum est, ut insanâ auri & præcipuè argenti ex hydrargyro conficiendi cupidine, & olim flagarent, & nunc quoque ducantur, testibus scriptoribus novissimis.

XI.

E Græcis scriptoribus libros Democriti, Zosimi, Synesii, Pselli, Heliodori, qui præter Æthiopica, quæ & Chemici argumenti videntur, eo præsertim loco, ubi de Phœnice, ad Chemicos sensus confictâ fabulâ, agit, librum περὶ χρυσοποιίας scripsit, abundè examinarunt *Reinesius*, *Conringius Borrichius*, *Salmasius*, ut illis quod addam nihil amplius habeam. Vitri flexilis historia, quæ inter fabulas tamen referenda non videtur, etiam proximè post Christi nati tempora in usu fuisse opera χημευτικὰ plusquam vulgaria ostendit. Lucernas veterum perpetuas in tumulis repertas Hermolaus Barbarus ex auro, Chemico modo paratas putat, & pluribus argumentis vincere laborat, *Claud. Guichard. libro de Funeribus Græcorum & Romanorum*, ante Kirchmannum Gallicâ linguâ scripto *l. 1. c. 8. n p. 83 ad p. 86.* Cujus in rei fidem affertur à Borrichio Inscripto illa lucernæ in tumulo Maximi Olibii inventæ; de quâ judicium meum suspendo, cum Virum in Inscriptionibus dijudicandis peritissimum pro non genuina habere sciam. Cognatum tamen hoc lucernæ enexstinguibilis artificium cum magno Chemicorum opere ostendit historia, quam mihi narravit Vir honestus, & fide dignissimus. Is cum Lovanii literis operam daret in notitiam Burgundi alicujus pervenit, à quo in musæum suum, singularis artificii videndi gratiâ, invitatus fuit. Obductis itaque fenestris, ne externum lumen impediret, vitrum aliquod angustioris oris, liquore purissimo plenum, cui insertum erat filum aureum, produxit Burgundus, & lucernâ filo admotâ, tantum repente lumen exortum fuit, ac si in medio sole versarentur: incredibilis vero suavitatis odor totum musæum complevit. Suppressâ postea flammâ hospitem, sed sub juratâ silentii fide, dimisit. Increbuit hinc post discessum Burgundi quidam de χρυσοποιίᾳ ejus rumor, & Amsterodami magnam ab eôdem pecuniæ vim in homines miseros erogatam comperit, qui hæc

mihi narravit. Non fuit tamen in ullâ gente fortassis frequentius Chemiæ tam Medicæ, quàm metallicæ studium, quàm apud Arabes, sive à Græcis, sive aliunde habuerint. Ab illis primum liquores confectos sub Essentiarum nomine è Vegetabilibus, quibus mirandas virtutes adscribunt, & de quibus Lullius, Rupescissa, Drebelius ac plurimi alii scripsere, satis constat. Nec desunt hodie, qui istis vigorem juvenilem, cujus signa pili & ungues mutati, reduci posse vel credunt, vel experimenta ejus vidisse se asseverent. Videri possunt, quæ è relatione cujusdam Regis Galliæ Chemiatri scribit illustris Boilius *part.2. libri* cui titulus: *of the usefulnesse of natural philosophy p.* 182. *& seqq.* De Guilielmo Postello etiam nonnulli, ac, ni fallor, ipse alicubi scribit, tali remedio canos suos in nigerrimi coloris pilos sibi commutasse: quanquam alii tinxisse illos artificio quodam velint. Videatur *Scævola Samarthanus Elog. lib.* 3. *& Verdierius in Bibliothecâ Gallicâ.* Chinenses quoque, teste Martino in *Atlante Sinico p.*77. simplicem aliquam herbam, jactant, quam *mille annorum* vocant, ac immortalem esse scribunt: quâ in aquâ maceratâ ac epotâ albi crines in nigros commutentur, atque vita producatur. Spiritus Vini, quo in Essentiis conficiendis usi fuerunt Arabes, ab illis certè primum ad Europæos devenit, docente ejus usum primùm Arnoldo Villanovano. Diu is in officinis ad medicinam tantùm servatus fuit, antequam gulæ in delicias cederet, cujus occasionem notat Alexander Tassonus, libro, cui titulus: *Pensieri diversi lib.*10. *c.26.* quam ipsius verbis ex Italico conversis referam: *Aquæ vitæ usus innotuit primum è libris quorundam Medicorum Arabum, qui illam in Medicinæ gratiam confecerunt: qui ejus usus perduravit usque dum Mutinenses magnâ copiâ per provincias Septentrionales eam vulgarunt, idque effecerunt, ut in potus ordinarii genere haberetur, quod ita factum est. Conficiebatur primum aqua vitæ tantum è vinis corruptis exiguâ quantitate, ut ultra guttam bibi vix posset. Erat autem aliquando per totam Italiam copiosissimus vini proventus, ut Mutinensium vinorum quæ Venetiis vendi solebant, cum debiliora cæteris essent, ac emptores non invenirent, bona pars corrumperetur. Mutinenses aquam vitæ ex iis destillabant, quibus vina nondum corrupta, sed quæ vendi non poterant, miscuerant, atque ut majori copiâ conficerent, bis stillatam Venetiis non sine lucro vendiderunt. Veneti cum intelligerent, Metallorum fossores in Germaniâ potu tali indigere, qui vigorem & calorem corporis conservaret, venalem illis potum mittentes magnum inde quæstum confecerunt. Mutinenses postea majori copiâ, cum vino abundarent, aquam vitæ stillarunt: cum bonorum vinorum pretium crescere ex eo viderent. Et vidi ego centum dolia unâ vice Venetias missa.* Hæc occasione Spiritus vini ab Arabibus primùm confecti, loco minimè alieno adducere visum fuit. Iidem etiam metallicis operationibus diligentissimè vacarunt: ac ab iis primum usus aquarum fortium ad Europæos pervenit. Fortasis & Turcæ ipsi ab iis quædam didicere. Nam meminit Paulus Rycotius, qui non ita pridem omnium accuratissimè Imperii Turcici statum Anglicâ linguâ descripsit, *lib.* 2. *c.* 20. cujusdam *Hirek* (qui vixit circa annum Christi 716.) quod χρυσοποιίας gnarus aurum multum inter sectatores suos distribuerit, ac Xenodochia multa erexerit. Sed Arabum Chemicorum historia obscura est & incognita: non pauca tamen extare creduntur in *Leonis Africani libro de vitis Philosophorum Arabum* manuscripto hactenus, quem servat in Bibliothecâ suâ *Isaacus Vossius.* Magnam in eâ copiam Manuscriptorum Chemicorum vidi ab Autoribus tàm cognitis, quàm incognitis. Plurima enim illic sunt nomina, quorum nulla in Chemicornm scriptorum Nomenclatoribus mentio est. Quanquam & multa illic, ut fieri solet, miscentur inepta & futilia. Possem Tibi integrum hîc eorum catalogum sistere (nam habeo ab amico) nisi tædiosum foret, & dissertatio nostra, quæ jam dudum epistolæ limites egressa est, brevem me esse juberet. Scriptorum Chemicorum historiam accuratam, ut in aliis quibusdam disciplinis, hactenus non habemus, nec fortassis habituri sumus: quod ars ipsa unà cum Doctoribus ejus tot tenebris sit involuta, ipsique summo studio se celaverint. Potest tamen longè accuratior haberi, quàm est ista, quæ à *Borello* edita est. Scripsit is *Bibliothecam Chemicam*, in quâ M M M M Autores, ut titulus habet, recenset. Sed adeò is confusus est, ut sibi nunquam visis authoribus, quos è *Joh. Baptist. Nazari* libro Italicè de *transmutatione metallicâ* scripto, qui syllabum illic Chemicorum quorundam congerit, excerpsit: nonnunquam fictis & mentitis è turba Philosophorum depromptis, chartas cumulet, adeoque indiligenter libros consignet, ut somnianti excidisse potius, quàm studio aliquo scriptus liber videatur. Promisit idem Autor in catalogo operum suorum, quem dedit in frontispicio Dictionarii Gallici sui, cui titulus: *Tresor des Recherches & antiquitez Gauloises & Françoises*, multos ejus argumenti libros: *Cribrum Philosophorum Chemicorum: Topographiam Chemicam: Vitas Chemicorum quorundam: Bibliothecam Chemicam chronologicè concinnatam, cum secundâ parte & vitis Autorum compendiosis: Librum de projectionum Chimicarum historiis: Theatrum Chimicum gallicum; Dissertationem de eo, quod lapis Philosophorum debeat propalari, at de materiæ ejus revelatione. Volumina septem in folio de materiâ ac proprietatibus mineralium &c.* Sed hactenus præter titulos nihil vidimus. Ac erit fortassis, ut, quod ille promisit, alius accuratius exsequatur. Novi enim Virum Nobilem, qui ut multorum arcanorum chemicorum supra vulgarem doctrinam peritissimus est, ita incredibili planè labore & inusitatâ multorum annorum diligentiâ, omnes quos indagare ullâ in gente potuit, scriptores Chemicos, veteres, recentiores pervolvit, inter se contulit, omnemque eorum historiam, quoad fieri potuit, è tenebris eruit, ut vivere ego non credam, qui similem laborem susceperit; aut futurum unquam, qui suscepturus sit. Fortassis & *Ioh. Gerhard. Vossius* ratiora quædam nos docuisset, in *opere suo artium, ac constitutione omnium artium & scientiarum*, ubi de Chrysopœia se acturum promiserat *Theol. gentil. lib.* 6. *c.* 5. Sed vel ineditum adhuc vel inelaboratum illud relictum ab Autore fuit cujus fortè Ἐπιταγμάτιον est liber de Scientiis Mathematicis & Philologiâ.

XII.

Cum vero tam ampla sit scriptorum Chemicorum seges, major impostorum, quorum discrimen nosse ingenii est in lectione horum autorum jam tum subacti: è vasto illorum numero nobiliores excerpemus. *Geber* Arabs, quem Regulum aliqui fuisse volunt, inter antiquiores à Christo nato referendus est. Ejus scripta aliqua habemus multis circumductionibus & ambagibus plena. De eo ita sentiunt sagaciores: illum & summum Philosophum, & summum Sophistam fuisse, sub præparationibus enim & vocabulis notissimis omnia alia intelligit. Ejus scripta vehementer variant, ac

nuper

nuper *Georgius Hornius* in Belgio quædam edidit à prius editis diversa. Ex Oriente codicem scriptorum *Gebri* altero tanto locupletiorem exportavit *Christianus Ravius*, ut ex *spolio Orientis*, quod hic Kilonii publicavit, videri potest. Ejus antiquus quidam commentator est *Paganus*, de cujus scriptis nihil hactenus editum est: nam inter scrinia Philo-Chemicorum hactenus delituerunt. Perspicuo utitur scribendi genere, quali nemo pene è cæteris. Gallus ille fuit, quantum perspicere licet: ac errant, qui illum cum *Gebro* ipso confundunt: putant enim id nomen illi inditum à *Lullio*, quia Mahumedanus fuit. At revera alius est, & fuerunt ejus nominis complures, hodieque sunt in Galliâ. Ac fuit fortassis ex ejus familiâ *Iacobus Paganus*, cujus *Guibertus* in libro *de Alchemiæ interitu* meminit, qui ad finem magnum opus perduxerat, quod illi nescio quo casu turbatum fuit, unde *Guibertus* pro Dæmonis illusione habet, irrisus propterea à *Libavio Defens. 2. Alchemiæ transmutator not.* 8 Qui an idem *Jacobus Paganus* sit, de quo memorat. *Joh. Pier. Valerianus lib.* 1. *de Literator. infelicitate*, equidem ignoro. Laudat & ipse Lullius *Pagani summam Hebraicam*, quo mendum esse puto, ac legendum *Gebraicam*. Reperitur & in *Bibliothecâ Borelli p.* 147. liber manuscriptus gallicus, cui hic titulus: *Oeuvre parfaite & pratique selon Lulle, qu'il avoit eue de Paganus*, id est, *Opus perfectum & consummatum secundum Lullium, quod habuit ille à Pagano.* Quod hanc mihi suspicionem primùm injecit intelligi illic fortè per *Paganum, Villanovanum*, ob similem nominis rationem: nam ab illo artem *Lullius* didicisse perhibetur. Sed quoniam *Lullius* aliquoties *Pagani* mentionem facit, & *Pagani* gentis; *Villanovani* Patriæ nomen est, verius illa distinguuntur. Ab hoc ad *Arnoldum Villanovanum & Raimundum Lullium* me confero, quos *Gabriel Naudæus in defensione hominum Magiæ insimulatorum* gallicè scripta, Chemicorum Deos tutelares per contemptum vocat. Ille Magister Lullii in hâc arte, ut constat è testimoniis ab aliis adductis. *Raimundus Lullius*, Vir ex antiquâ & nobili Lulliorum Barcinonensium familiâ oriundus, & pro genio illorum temporum ingeniosissimus fuit: Injuriam enim illi facit Naudæus, qui ut indoctum Monachum longè Arnoldo minorem habet. Magnam vim librorum, tum in omni doctrinâ, tum in Chemiâ conscripsit, quorum quingentos aliqui; aliqui vel mille numerant. Chemicorum, qui quidem editi, per quàm multi sunt: ineditorum longe plures. Eorum, si rectè memini, penè sexaginta sunt in Bibliothecâ Viennensi, quorum catalogum mihi ostendit Nobilissimus Dn. *Oldenburgius*: exstantque etiam in Bibliothecâ Vossianâ non pauci. Invehitur in illum *Bzovius ad A. C.* 1372. tribuens illi hæreses ac errores: aliqui etiam magiæ insimulant. Sed confuderunt duos ejus nominis. Alter enim è Judæo conversus ad fidem Christianam 60. Majoricano illo posterior fuit, qui magicos libros de invocatione Dæmonum scripsit. Videri ea de re potest *Franciscus Penna in notis ad Directorium Eimerici part.* 2. *ad quæst.* 20. & 27. *Raimundus in Erotematibus de malis ac bonis libris part.* 1. *erotem. n.* 246. Plusculа etiam in *Odorici Rainaldi continuatione Annalium Baronii* de iis, quæ ad *Lullium* & *Villanovanum* spectant, legere me memini. Sed jam liber non est ad manus. Id quoque in more positum esse video Scriptoribus Pontificiis, ut hominum suorum scripta Chemica vel dissimulent, vel pro suppositis habeant, cum tamen scripta ab illis fuisse longè sit certissimum. Id & in *Villanovani*, & in *Lullii* operibus recensendis factum ab illis est; ac *Villanovani* opera omnia, quæ uno volumine edita sunt, disertis verbis Chemica, ceu ficta & spuria excludunt. Idem in nonnullis Scriptoribus Anglis fecit *Centuriarum Balei* compilator *Pitsæus*. Ubi enim ille vel è *Lelandi* monumentis, vel antiquâ traditione Operum Chemicorum à Viris illustribus conscriptorum mentionem facit, pertinaci silentio plagiarius *Pitsæus* omnia abscondit, ne ulla ejus rei memoria relinquatur. Quod fortè ob contemptum artis χρυσοποιητικῆς factum est; ne scilicet in re, Pontificum decretis improbatâ, vel se indignâ, operam posuisse viderentur. Constanti fâmâ traditur, & ut *Cambdenus* in Reliquiis suis (*Remaines*) *p.*172. ait veritate non scriptâ, *by an unwritten verity* (nisi quod Lullius passim illud ipse fateatur, ac Cremerus Abbas Westmonasteriensis in Testamento suo testetur) confactum fuisse à Lullio in Angliâ in arce Londinensi aurum pro Rege Edoardo III. ut eo in bello adversus infideles uteretur: unde postea moneta illa cusa, quæ *Rosa nobilis* vel *Nobile Raimundi* vocata fuit; cujus effigiem Seldenus *Maris clausi lib.*2. *c.*25. exhibuit, alterâ parte rosâ insignitæ: alterâ navi, cum inscriptione symboli Chemicorum: *JESUS autem transibat per medium eorum.* Ejus rei veritatem Robertus Constantinus se inquirendo comperisse testatur in *Nomenclat. Script. Medic.* ut calumnia itaque sit *Alexandri à Suchten*, qui Nobile Raimundi à Rege Raimundo, qui nullus in Angliâ fuit, non à Raimundo Lullio originem habuisse persuadere nobis contendit. Et auget ejus fidem, quod ipse etiam Cambdenus loco memorato observat, nullam fuisse in Angliâ auream monetam cusam ante Edoardi III. tempora. Fortassis ista χρυσοποιΐα occasionem Edoardo dedit, ut legem diceret de non exportando auro & argento, nec eo multiplicando. Quod Vir quidam doctus, quidam etiam è gente Anglicâ, ita acceperunt, ac si omnis Alchemia sub multiplicatione auri & argenti interdicta fuerit. Sed is error est. Is enim hujus legis (quæ Anglicâ linguâ scripta in libro statutorum *Poultoni* invenitur) sensus est: non esse miscenda cum auro & argento alia metalla: id enim per multiplicationem hîc intelligitur, quod ipsa legis verba innuunt. Ac stulta omninò fuisset multiplicationis Chemiæ prohibitio. Id quoque referri hîc meretur, istâ historiâ præcipuè motum Henricum IV. Regem Angliæ, quatuor edicta publicasse ad omnes Nobiles, Milites, Doctores, Professores, Sacerdotes, quibus eos adhortatur, ut Lapidis Philosophici præparationem inveniant, aut si quis sciat arcanum illud, revelet sibi: quo æris alieni onere liberari Respublica possit. Speciatim verò ad Sacerdotes lepida hâc ratione usus est: quod, cum sint adeò felices in pane & vino in corpus & sanguinem Christi transsubstantiandis, facilè etiam ignobilius metallum in nobilius convertere possint. Sed frustra res omnis fuit, ac nemo comparuit. Mentionem horum edictorum facit *Joh. Pettus* libro Anglicâ linguâ scripto, cui titulus: *Fodinæ Regales, or the history, Laws and places of the chief mines and mineral works in England &c. part.*1. *c.*27. & ipse Londini apud custodem Regiorum diplomatum inquisivi, qui autographa hodieque superesse in Archivo testabatur. Non defuerunt tamen, qui tot existentibus documentis, historiæ de Lullio ejusque aurificio veritatem in dubium vocare ausi sunt, moti præcipuè temporum incertitudine. Nam, ut notiora transeam,

transeam, *Vincentius Mutius* Hispanus libro, cui titulus: *Historia del reyno de Malorca, non paucis argumentis productis omnem* χρυσοποιίας Lullianæ famam elevare laborat, quorum præcipuum est: fato jam functum fuisse in Africâ Lullium *Anno* 1315. cum puer triennis esset Edoardus III. quem Conringius etiam scrupulum injecit. Quia tantum apud Borrichium pondus habuit, ut historiam hujus rei contra communem ipsorum Anglorum sententiam, in tempora Edoardi I. rejiceret. Verùm cùm Vincentius Mutius, ut Borrichius jam tum probavit, in Anglica historiâ hospes fuerit, vero est simile, in Lullianâ etiam impingere. Natus fuit Lullius, si Mutio credimus, A. C. 1235. Edoardus III. *Anno à nato Christô* 1327. ætatis quarto & decimo regnare cœpit, undecimo scilicet à morte Lullii creditâ: cujus primi anni illustre specimen dedit, in defendendâ ab injuriis oppidanorum Cantabrigiensi Academiâ, teste *Cajo lib. 1. Hist. Acad. Cantabr. p. 67.* Admittamus nativitatis tempus: mortis tempus falsò assignari certus sum. Nam præterquam, quod *VVolff. Justus in Chronol. Med.* vixisse adhuc Lullium Anno 1321. sedente ad clavum imperii Ludovico Bavaro, scribit, ipse de se Lullius, testis inter omnes fide dignissimus, *libro de Mercuriis cap.* 40. narrat, se Mediolani A.C. 1333. cum sociis quibusdam suis Lapidis Philosophici opus absolvisse. Quo in loco, quanquam typographi erratum causatur Borrichius, ex aliis tamen Lullii locis idem probatur, ubi disertis verbis, non ciphris, scripta hæc habentur. Sic enim circa finem Testamenti novissimi sui Lullius: *Factum habemus testamentum per virtutem Dei in insulâ Angliæ terræ, in Ecclesiâ Sanctæ Catharinæ apud Londinenses, versus partem Castelli, ante Cameram, regnante Edoardo per Dei gratiam, in cujus manibus ponimus in custodiâ per voluntatem DEI præsens testamentum, anno post incarnationem millesimo trecentesimo trigesimo secundo, cum omnibus suis voluminibus.* Verùm hîc alius ex alio scrupulus oritur. Vixit Lullius *anno* 1332. Londini, ac ibi libros in arte Chemicâ scripsit, fortassis & aurum tum confecit: & *librô de Mercuriis* tamen anno sequenti in Italia se opus suum absolvisse scribit. Aut itaque bis Angliam adiit, quod placuit quidem *Eliæ Ashmol*, Nobili Anglo, *notis in Theatrum Chemicum Britannicum à se editum p.* 443. sed probabile non videtur, libros Chemicos Lullium scripsisse, antequam plenam artis suæ notitiam adeptus fuerat: aut error aliquis in annorum numeris latet, quod vero esse simile probari è *Lullii Testamento Novissimo cap.* 14. potest: ubi Anno 1330. opus suum se Mediolani absolvisse memorat. Potuit itaque ex eo tempore adiisse Angliam, invitatus à *Cremero Abbate VVestmonasteriensi*, quem & ipsum Edoardi III. tempore vixisse constat. Is enim cum per Italiam peregrinaretur, ad notitiam Raimundi artisque communionem admissus secum illum duxit. Juvat ipsum audire in *Testamento* suo hæc narrantem: *Quanto magis legi, tanto magis erravi usque dum in Italiam divinâ providentiâ me contulerim, ubi Deo optimo maximo visum fuerat, me in sodalitium unius viri non minus dignitate, quàm omni genere eruditionis præditi, Raimundi nomine, destinare, in cujus sodalitate diu remoratus sum, sicque favorem in conspectu boni hujus Viri nactus sim, quod ille aliquam partem hujus tanti mysterii aperuerit, propterea illum multis precibus ita tractavi, quod mecum in hanc Insulam veniret, mecumque duos annos manserit. In cujus temporis tractu sum absolutivè tantum opus consecutus. Posteaque hunc Virum egregium in conspectu inclytissimi Regis Edoardi deduxi, à quo meritâ dignitate recipitur, & omni humanitate tractatur, ibique multis promissis, pactis conditionibusque à Rege inductus, erat contentus, Regem permissione divinâ suâ arte divitem facere. Hâc solummodo conditione, ut Rex in propriâ personâ adversus Turcas, inimicos Dei, bellum gereret, impenderetque super Domum Domini. Sed proh dolor hoc promissum erat irritum à Rege violatumque, tum ille vir pius in spiritibus penetralibusq; cordis sui afflictus hinc trans mare lamentabili miserabilique more aufugit, quod cor meum urit non mediocriter.* Ex iis itaque, quæ hîc jecimus, argumentis, satis, ut puto, patet, non mutandos esse Edoardos, quod vult Vir Clarissimus, sed historiam omnem ad Tertium ejus nominis referendam: cætera enim, quæ illic in contrarium adducit, non tanti mihi videntur, ut aliam sententiam persuadeant. Fuerit itaque Lullius, cum in Angliâ testamentum suum novissimum scriberet, si annum nativitatis, quem nominavit Mutius, supponimus, nonaginta & septem annos natus: quod à vero alienum censeri non debet cum extremâ demum senectâ secreti tanti participem factum fuisse constet, ac in *Petri Pacifici Legatione Persicâ* ad annum centesimum & quadragesimum quintum vitam beneficio auri sui potabilis produxisse legamus: cujus tamen an aliud extet fide dignum testimonium, dubito. Vitam ejus scripserunt *Symphorianus Campegius & Carolus Bovillus*, ac alii nonnulli. Scripsit & popularis ejus Vitæ Lullianæ historiam, sed quam videre nunquam contigit, nisi titulo tantùm in Catalogo selectissimæ bibliothecæ *Raphaelis Tricheti du Fresne*, hoc modo notatam: *Vida del admirable Dottor Romon Lull compuesta por Juan Segti en Malorcq* 1605.8. Quæ si ad manus fuisset, paratiora hinc fortè ad dissertationem nostram illustrandam habuissemus subsidia: in quâ diutius hæsimus, cum nullum extet illustrius ad omnem posteritatem exemplum. Lullio σύγχρονος fuit *Petrus Bonus*, qui *Margaritam*, uti vocat, *pretiosam* scripsit unà cum *introductione ad Alchemiam*, quâ barbaro quidem stilo, sed more tunc temporis Scholasticis usitato, Principiis peripateticis doctrinam Chemicorum stabilivit. Scriptus liber est A. 1330. in civitate *Pola*, provinciâ Istriæ. Primùm edidit *Toxites* Medicus Argentoratensis Basileæ *A. C.* 1572. quæ editio melior est eâ, quæ in *Theatro* habetur. Scripsit idem, ut in fine libri hujus fatetur, alium de eâdem materiâ, quem ipse potius abolere, quam in lucem mittere voluit. In epitomen ejus aliorumque nonnullorum scripta redegit *Ianus Lacinius*, Monachus Calaber in *Collectaneis*, ut vocat, *Chemicis*, Noribergæ apud Petreum impressis, & in *pretiosâ Margaritâ* Venetiis apud Aldum eleganti typo, cum iconibus etiam vasorum ad Alchemiam necessariorum, editâ. *Rogeri Baconis* Angli scripta in summo etiam Philo-Chemicis pretio, & meritò quidem habentur. Ejus pauca habentur in *Theatro Chemico*; aliqua opuscula seorsim edita Francofurti. Plurima ejus manuscripta latent in Bibliothecis Anglicis; ac magno ære redimitur, quicquid ejus viri haberi potest. Fuit ultra seculi sui genium ad stuporem in omni eruditionis genere doctissimus. Qui epistolam ejus *de secretis artis & naturæ* leget, tot in rebus naturalibus & mathematicis, jam tum illi inventa videbit, quibus nostra nunc secula triumphant. Pulveris certè pyrii prima excogitatio huic tribuenda est, non *Bartholdo* illi *Svvartzio* Cimbro. Iniquior enim populari suo est *Cambdenus*, qui in *Reliquiis* suis *Baconi* abjudicatam *Svvartzio* tribuit:

tribuit: cùm ille duobus, ni fallor, sæculis prior jam tum pulveris istius indicium faciat. Habuit certè è Baconum familiâ felicissima semper ingenia Gens Anglica, & nuper *Franciscum*, immortale abstrusioris doctrinæ decus, & magnum sæculi nostri ornamentum. Famosus ille Anglorum Propheta *Merlinus* à *Balæo* inter Possessores magni arcani refertur, totamque ejus Prophetiam, in quam *Alanus ab Insulis* commentatus est, Chemici argumenti esse multi contendunt: ac extat de illo in *Arte Auriferâ* aliquod scripti Alchemici fragmentum. De Fratre *Valentino Basilio* omnia incerta sunt, quæ memorantur, quanquam diligentissime in ejus historiam inquisitum fuerit ab Imperatoribus Germanicis. Ejus scripta in multis apparent mutilata. Nam monstravit mihi *Ericus Mauritius*, Collega quondam meus conjunctissimus, nunc illustris Cameræ Spirensis Assessor, magnum non Jurisprudentiæ tantùm, sed & omnis elegantioris doctrinæ decus, quas è Manuscripto Codice Bibliothecæ Viennensis insignes lacinias enotaverat, quæ in impressis exemplaribus non comparent. Non paucos etiam in Chemicorum ordine Poëtas habemus, qui & ipsi ποιηταὶ à Scriptoribus Græcis Chemicis dicti sunt, inter quos est *Johannes de Meung Clopinell*, Autor Gallus, Doctor etiam Theologiæ, sed lepidi ingenii homo, è quibus falsò duos facit *Naudæus* in notâ illâ, quam citat *Hornius in Præfatione Gebri sui*: dicit enim autores fabulæ de Rosa fuisse Johannem de Meung & Clopinellum: cùm tamen alterum verum nomen sit, alterum à patriâ desumptum. Scripsit is fabulam Comicam de Rosâ (*le Roman de la Rose*) inchoatam à *Guilielmo de Lorris*, cujus vetustum exemplar ad manus meas pervenit. Multa hic admiscet Chemica, quæ indicio sunt, altius quid illum sapuisse. Et mihi quidem dubium non est, permultos tales libros amatorios fabulosos ab omni ævo fuisse scriptos, qui tegerent hæc sub involucris istis arcana. In Heliodori Æthiopicis, quem Chemico studio fuisse addictum constat, ejus rei vestigia clara deprehenduntur: cumque ab Ægyptiis & Arabibus primum id genus librorum frequentatum fuerit, ut docuit nos in pulcherrimâ suâ Dissertatione *de l'Origine des Romans, Daniel Huetus*, per est verosimile, multos è libris istis ad Artem Alchemicam, quam illi profitebantur, tegendam fuisse scriptos. Plura de Clopinello hoc lepida commemorant *Fauchet de antiquis Gallorum Poëtis lib.* 2. 126. & qui ex eo plurima capit in Bibliothecâ Gallicâ *Verdierius*. Scripsit & alios quosdam de erroribus Alchemistarum versus, in quos commentatus est *Nicolaus Flamellus*, Scriba Parisiensis, quem & ipsum possessorem Arcani Chemici habent; maximas enim impensas in templa & magnificas structuras fecit: quanquam *Georgius Hornius* in Præfatione Gebri è Naudæo referat, Flamellum non operationibus Chemicis, sed aliis quibusdam artibus, è Judæorum relegatorum bonis, tantas parasse opes, quas Lapidis Philosophici figmento occultarit. Idem refert *Croix du Maine* in Bibliothecâ suâ *p*. 343. Pluribus verò argumentis non contemnendis imputatas illi fraudes confutat, Chemicæque ejus scientiæ veritatem demonstrat *P. Borellus in Dictionario antiquarum vocum Gallicarum p.* 158. *& seqq.* Nam quod de Judæis è Galliâ pulsis, unde opes suas acquisiverit, objicitur, centum & amplius post Flamelli tempora factum id fuisse dicit, qui opus magnum Anno 1382. confecit: Calumniæ verò occasionem hinc datam, quod cum Judæis conversatus fuerit, quibus opus habuit ad interpretationem Libri Hebraici ab Abrahamo Judæo quodam scripti, unde lapidis confectionem didicit. Qui liber tandem in manus Cardinalis Richelii, paulò ante mortem ejus pervenit, ut narravit Borello *Dominus de Cabrieres*, Nobilis Gallicus, qui ipsum illud αὐτόγραφον vidit. Immensæ fuerunt Flamelli divitiæ, quas liberalissimâ manu in miseros homines, Templa & Xenodochia impendit, ut Parisiis penè nullum sit Xenodochium aut Ædes Sacra, in quâ ejus effigies & figuræ quædam hieroglyphicæ Chemicæ non compareant. Quæ cùm innotescerent Regi, in mandatis Magistro libellorum supplicum tunc temporis *Cramoisio* dedit, ut de iis inquireret. Flamellus verò, ut hanc à se amoveret molestiam, pyxidem pulvere aurifico plenam *Cramoisio* obtulit, quam diu in istâ familiâ asservatam fama est. Ejus testamenti tabulas, Codicillum, cum quadraginta aliis schedis, inspexit Borellus, copiam eorum faciente *Domino de Sauvale*, è quibus id comperit: Uxoris ejus Petronellæ sororem, *Perierio* cuidam nuptam, unum è filiis Nicolaum habuisse, quem Borellus arcani Chemici hæredem à Flamello institutum ex eo conjicit. Fuit *Perierius* aliquis Medicus, hujus pulveris possessor, quem cognatus ejus *Boisius* post mortem ejus inter schedas inventum abstulit, sed suo exitio. Nam cùm imprudenter passim experimenta faceret, seque autorem gereret, artem vero ipsam, quod ab eo poscebatur, docere non posset, suspendio affectus est, dicente sententiam Richelio. De auro per pulverem *Boisii* confecto memorabile est, quod narrat idem *Borellus p*. 488. quod cum plumbo in cupella positum, bonam plumbi partem in sui naturam converterit. Quod ideo factum, quia ipse veram pulveris ad metallum tingendum proportionem ignoravit. Circumferuntur quidem aliqui processus de Lapide Philosophico sub *Boisii* nomine: nam vidi ipse aliquem inter schedas Anglicas manu Digbei scriptas, quas possidet *Caspar Marchius* Collega meus honoratissimus: sed falsi procul dubio sunt, & ab impostoribus conficti. Plura legi apud ipsum Borellum possunt. Inter Latinos Scriptores non ineleganti carmine Libris tribus χρυσοποιΐαν *Johannes Aurelius Augurellus* descripsit, ut alios incultiores prætercam. Anglorum de istâ arte Poëtas & eorum fragmenta collegit *Elias Ashmol* in primâ parte *Theatri Chimici Britannici*, & notas adjecit, quibus non pauca continentur ad historiam Chemicorum Anglorum facientia. Cæteræ ejus partes frustra exspectantur. Magna de *Paracelso* superiore sæculo fama fuit, quo de homine varia sunt doctorum judicia. Laudatur ab his, culpatur ab illis. Præcipua suæ doctrinæ *Isaaci Hollandi* scriptis editis, unde multa descripsisse quidam volunt, & Doctoris cujusdam Chemici informationi debet. Ingeniosum fuisse ac magnorum arcanorum possessorem nemo tamen negaverit. Id magnam homini invidiam conciliavit, quod ubique in Medicos debacchetur & profundam naturæ ignorantiam objiciat, quanquam fervore tum opus erat, si aliquam novæ suæ autoritatem conciliare vellet. Id quoque in eo desiderari potest, quod Philosophorum veterum scholis non satis imbutus miras & monstrosas sibi opiniones, ac nescio quæ Astra ac Entia multorum effectuum principia finxerit, forte Lucretianum illud animo volvens:

Omnia enim stolidi magis admirantur amantque
Inversis quæ sub verbis latitantia cernunt.

Denique & magiæ illum accusant, à quâ tamen, vel

ſaltem praxi ejus, illum defendit Naudæus in *Apologiâ hominum pro Magis habitorum part.* 1. *c.* 14. & æquius fortaſſis judicabunt, qui non ab ipſo ſed ab aliis Scripta ejus edita perpendent. Multos habuit adverſarios, & quidem inter ipſos Chemiæ veteris Profeſſores, qui eum ut Sophiſtam & Impoſtorem paſſim depingunt, inter quos Libavius aliique fuerunt. Conringius quoque accuratè in ejus vitam & ſcripta inquiſivit, libro de Medicinâ Hermeticâ. Sed tamen non paucos defenſores ac in doctrinâ ſuâ ſectatores habuit. De diſſenſu ejus à veterum Chemicorum ſcriptis jam ſuperiùs dixi. Quanquam veroſimile ſit longo ex uſu ſemper doctiorem Paracelſum in multis ſub finem vitæ aliter quàm olim ſenſiſſe. Extant quædam χρυσοποιΐας ejus teſtimonia, quibus tamen alii habent, quæ opponant. Si manus à Theologiâ abſtinuiſſet; minus opinor in ſe invidiæ derivaſſet. Nam & hujus dogmata ad principia Chemica refingere voluit: ac vidi tria, ſi rectè memini, manuſcripta Paracelſi volumina in Bibliothecâ Voſſianâ, quibus in Libros Novi Fœderis commentatur. Hinc orta illa *Fratrum Roſeæ Crucis* ſocietas, ſimilia Theologo-Magico-Chemica dogmata jactans, cujus doctrinam inanem & ſophiſticam detexit *Libavius* & *Naudæus peculiari ad Gaſſendum epiſtolâ*. Non paucis tamen, etiam viris doctis illi homines impoſuere; *Michaëli* quoque *Mejero*, qui aliquot libris eorum cauſam egit. Mirum quanta inde ſequentibus annis ſeges Chemico-Enthuſiaſtarum orta fuerit; quanta librorum ſophiſticorum turba, planè alia à veteribus illis docentium. Nam plurimi illorum maluerunt ἀεροβατεῖν, & vel à ſpiritu mundi, vel ſale univerſali, aut aliâ re incomprehenſibili, Chemica principia deducere; quàm cum veteribus in incunabulis ſuis, terræ ſcilicet viſceribus, illa quærere. Novit ex hujus farinæ ſcriptoribus multos, atque inter illos *VVeigelii Librum de Igne & Azot*, manuſcriptos omnes, magno pretio Amſterodami venditos. Sed non eſt ut illis immoremur. *Theobaldi ab Hogheland*, qui ſe ficto nomine appellat *Evvaldum Vogelium*, tractatus Chemici à peritis ejus artis præ cæteris æſtimari ſolent. Scripſit Librum de *Difficultatibus Alchemiæ*, aliumque de *Lapidis Phyſici conditionibus*. Nec memini unquam ab eo de *vanitate Alchemiæ* quicquam ſcriptum, ut vult Kircherus. Habemus & alium ab eo librum, quo hiſtorias tranſmutationum metallicarum conſignavit. Perſpicuâ dictione uſus eſt, & cæteris luculentius ſcribit. Multis arcani poſſeſſor creditur; initium operis ſe habuiſſe ipſe non diffitetur. Filius ejus *Cornelius ab Hogheland*, qui de *Dei exiſtentiâ* ſcripſit & de *Oeconomia animalis*, nihil quidem ipſe habuit arcani, ſed ſcripta Theobaldi quædam ſecutus, multa cum Carteſio operatus eſt, ut narravit mihi amicus, nullo tamen ſucceſſu. *Petrus Johannes Faber*, qui fortaſſis hodie etiam vivit, *à Comite de Fliſco Decad. de Fato p.* 132. pro vero poſſeſſore habetur. *Noſtris,* inquit, *temporibus Petrus Joh. Faber Lapidem Philoſophicum compoſuit.* Multis certè ſcriptis id ipſe orbi perſuadere voluit. Verùm apud me, niſi idoneis documentis fulciantur, talia non facilè fidem inveniunt. *Arcanum Hermeticæ Philoſophiæ*, opus quod *Enchiridio Phyſicæ reſtitutæ Spagneti* additur, eleganter ſcriptum eſt, & genuinum ſe facilè ipſo habitu oſtendit: nec leve argumentum eſt, quod ab *Anonymo Philalethâ*, quem verum hodie vivere poſſeſſorem, è relatione illuſtris Viri ſcio, aliquoties ejus mentio fiat, qui interdum, ubi non nominat, integras ex eo periodos exſcribit. In utroque verò ita ſibi reſpondet dictio non inculta, ut ab uno autore omnia profecta quis exiſtimare poſſit. Nam *Spagnetum* non eſſe Autorem Arcani Hermetici, ſed editorem tantùm, *Borellus in Bibliothecâ* ſuâ prodidit: Anonymus vero Nobilis Galli, non *Spagneti* nomine eum citat. Eſt verò is, qui ſe *Philalethen* vocat, gente Anglus, de quo hæc mihi Londini narravit Vir Illuſtris & fide digniſſimus, qui & ipſe Virum hunc benè novit. Appulit is aliquando locum aliquem Indiæ Orientalis, cujus nomen mihi excidit, hoſpitio *Georgii Starkey* Pharmacopolæ, popularis ſui, exceptus. Cum hujus filio familiariter converſatus nomen illi ſuum ſub jurisjurandi fide revelavit, ac tincturæ particulam dedit, unà cum libro quodam edendo, cujus pars aliqua ſub titulo: *Introitus apertus ad occluſum Regis palatium*, ante aliquot annos, curante *Johanne Langio*, Amſtelodami edita: altera pars alio titulo à *Birrio* Medico Amſtelodamenſi, ſed cui Philalethæ nomen incognitum, prodiit. Diu ineditus liber per manus Philo-Chemicorum vagatus eſt, & mentionem ejus facit *Georgius Hornius in Præfatione Gebri* à ſe editi: ſed injurius in bonum hunc Autorem eſt, quo nemo, ut apparet, candidius & majori perſpicuitate in hoc argumento verſatus eſt, eum vocando Sophiſtam, quod ad ejus præſcriptum operatus nihil profecerit. Latinâ Linguâ Librum ſcriptum eſſe arguunt omnia: non potuit enim mihi ſententiam ſuam probare, qui Anglicâ linguâ Αὐτόγραφον, à Langianâ editione in quibuſdam diſcrepans, nuper publicavit. Dictio ipſa Latina, verſiculi παροιμιώδεις nonnunquam è Poëtis citati facilè id evincunt. Quæ in Anglicâ editione nonnunquam interſeruntur laciniæ, ab aliena manu eſſe videntur, & loco alieno aſſutæ. Bina ego aliquando habui exemplaria manuſcripta latina, quorum alterum à communicatione ipſius *Starkey*, cujus nomen in frontiſpicio, & India patria poſita erat, profectum: unde hiſtoriæ, quam ſupra narravi, fides firmatur; alterum ab alio amico habui. Quæ tam à Birrio, quàm à Langio edita ſunt, in illis conjunguntur. Sed deeſt in editis *à Birrio tract.* 3. parti, cui titulus: *Fons Chemicæ Philoſophiæ*, integrum caput præliminare de *calcinatione Philoſophicâ*, quod in ſcriptis habetur: ubi alia quoque eſt librorum partitio, ac integri nonnunquam verſus & periodi habentur, quæ in editis non comparent. Ille verò *Starkey*, qui ab Autore hunc Librum habuit, Angliam poſtea redux aliquoties pulveris ſui experimenta Londini fecit: cumque ipſe ad operis confectionem accedere vellet (præcepta enim aliqua à Doctore ſuo acceperat) fruſtra laboravit. Audio tamen in librorum ſuorum aliquo, cui titulus: *Marrovv of Alchimy* i. e. *medulla Alchemiæ*, mentionem quandam de his rebus facere: ſed adipiſci librum in Angliâ non potui, quâcunque etiam diligentiâ quæſitum. Cæteri ejus libri de *pyrotechniâ*, & quos in *defenſionem Helmontii* ſcripſit, non adeò rari ſunt. Intempeſtivum hîc eſſet, & Tibi, Vir Ampliſſime, tædioſum, cæteris quibuſdam minutioribus recenſendis tempus inutiliter terere: nam & ipſe longè eos rectiùs noſti, quàm ego, qui hæc Tibi ſcribo, & præcipui eorum junctim quibuſdam voluminibus: *Arte Auriferâ*: *Theatro Chemico*: *Muſæo Hermetico* (è quo multa ſe arcana didiciſſe fatetur *Petrus Ioh. Faber*, quod penè in cœlum laudibus extollit) *Theatro Chemico Britannico* ab *Elia Aſhmol* edito, in lucem prodierunt. Multa quæ ad artem ipſam & Autorum hiſtoriam pertinent, *Michael Mejerus in Symbolis aurea*

aurea mensa : septimanâ Philosophicâ, & *Libavius* in scriptis suis eruditè nec indiligenter tractarunt. Atque hæc de Autoribus hujus doctrinæ dicta sunto : quos scio multos spernere ob horridam dictionem, rerum obscuritatem, & morem philosophandi hoc sæculo insolitum. Sed iniqui sunt censores, qui talia vitio hominibus illis vertunt. Frustra enim ab illo sæculo quis exspectaverit elegantias : res ipsa, ne planè indignis illa pateret, non nisi ænigmaticâ scribendi formâ proponi volebat. Nec sordere modus philosophandi tum publicus in Philosophiâ naturali debet. Modo rem videat, verba & notiones æquus arbiter facilè condonabit. Latuerunt nonnunquam intra Cœnobiorum parietes præclara ingenia, quæ, cum otio abundarent, sibi relicta, nec rerum domesticarum curis angerentur, in multa arcana meditatione ac experimentis assiduis penetrare potuerunt, à quibus aliis negotiis distenti submoventur. Hinc apud Monachos plura artis Chemicæ documenta, quàm alibi invenimus. Qui fructum aliquem è scriptis illis reportare cupit, singulari arte ἑρμηνευτικῇ opus habet : nam terminos primùm nosse debet, occultiores illos, quorum integrum Lexicon facilè quis conficiat. Vulgarium enim Lexica complura scripta : sensus è locis similibus per collationes mutuas investigandi : cujus aliquod specimen *Lagnæus in Harmoniâ suâ Chemica* dedit. Nec alio consilio, quanquam tumultuariâ operâ, congesta est *Turba Philosophorum* in *Arte auriferâ*, à qua tamen multum discrepat illa, quæ reperitur in *Theatro Chemico*. Aliam Gallicâ linguâ *Bernhardus Comes Trevisanus* concinnavit.

XIII.

Restat nunc, ut de artis hujus experimentis, quæ ad notitiam hominum pervenêre, quædam hactenus ignota in medium producam : neque enim animus est recoquere, quæ à *Theobaldo Hoghelande* aliisque collecta sunt χρυσοποιΐας exempla: & multa ipsi jam in superioribus recensuimus. Primo loco hîc nominabo tot experimentis celebrem nobilem Scotum *Alexandrum Setonium vel Sidonium*, qui magnam libri Hoghelandæi partem conficit. Sed ad Hoghelandi notitiam omnia non pervenerunt. Ostensa mihi fuit Amstelodami lamina quædam aurea, *à Iohannis Antonidæ van der Linden*, Medici Professoris Clarissimi filio Medico, quæ particula erat Auri, quod Scotus ille Enchusæ, ubi medicinam faciebat Pater *Iohannis Antonidæ*, Amstelodamensis Medici Avus, in ædibus nautæ *Iacobi Haussen*, è plumbo confecerat, à quo habuit particulam illam Medicus Enchusanus. Tempus verò ille manu suâ accuratè signaverat : Annum 1602. diem 13. Martii, horam quartam pomeridianam. Occasio notitiæ, quæ Scoto cum nautâ fuit, è naufragio orta est. Nauta enim ad littus Scoticum eô tractu, quo prædia ille habebat, ejectus, humaniter ab illo habitus, hospitio Enchusam venientem exceperat. Is postea in Germaniâ plura artis suæ specimina ostendit, ut pene exitium sibi ipsi struxerit, à quo per Sendivogium, Polonum, vel Moravum, ut alii volunt, liberatus præmii loco pyxidem pulvere aurifico plenam illi obtulit. Diem interea Setonius obiit. Sendivogius viduâ ejus in uxorem ducta, quam artis habere notitiam putabat, magna spe excidit : nec præter donatum pulverem quicquam habuit. Quem cum ille partim multiplicatione inutiliter tentata, partim projectionibus frequentibus coram Magnatibus exhausisset, in magna vitæ pericula & in paupertatem ipsam à tantis divitiis incidit. Quæ omnia summâ diligentiâ descripsit *Dominus des Noyers*, Reginæ Poloniæ à Secretis, cujus epistolam *Dictionario suo Borellus p.* 479. inseruit. Nam altera illa, quam & ibidem habet, relatio *Budowskii* Oeconomi Sendivogiani fidem non meretur. Nihil quicquam quod ad summam rei faceret, Sendivogius scivit. Librum tamen Setoni, qui se Cosmopolitam vocavit, duodecim scilicet Tractatus imprimi curavit. Alter Tractatus de Sulphure spurius *Domino de Noyers* habetur, cujus ibi multa affert argumenta. Illud mirabile de Imperiali, cujus dimidiam partem in aurum tinxerat Sendivogius, alterâ parte manente argenteâ. Pars verò aurea tota porosa fuit, quo patet pulveris aurifici vis in metalli particulas. Hunc nummum sæpe ostendit Parisiis *Dn. de Noyers*, qui ejus possessor fuit. Novi ipse amicum, qui similem ab illo nummum vidit alternis striis aureis & argenteis interstinctum. Quem hoc modo tinxerat Sendivogius. Penicillo aquâ imbuto lineas in nummo duxit : his lineis pulverem inspersit, ac super ignem, usquedum candesceret, posuit. Quâ itaque parte lineæ ductæ mutatio in aurum facta est, cæteris manentibus argenteis. Sed illud non potuit absque notabili pulveris jacturâ fieri, cujus major quantitas in ignitum, quàm fusum metallum impendenda est. Quâ ratione etiam clavi ferrei tingi possunt, copia tincturæ supplente quod deest habilitati materiæ, quæ tingitur : quemadmodum spiritus petrifici ligna similesque materias in lapidem convertunt, quoniam illorum tanta copia est, ut omnes occupare poros & meatus possint. De Setonio quædam χρυσοποιΐας specimina Hamburgi data *Lavaterus* in Libro *de Censu* recenset. De *Eduardo Kellæo* Anglo, res est notissima, eum coram Imperatore Rudolpho ac Pragæ in ædibus *Thaddæi Hagecii* tinxisse, referente id etiam *Gassendo, libro de Metallis cap.* 7. Habitus erat vulgo pro vero possessore ; sed tincturam aliunde habuit. Cùm verò integra ejus historia vulgo non sit cognita, adscribam, ut ex ore illustris viri, qui à famulo Kellæi illam habet, mihi est narrata : Notatu enim digna est, ac multa habet memorabilia. Fuit Kellæus non Nobilis Anglus, ut quidam putarunt, sed homo plebejus, Notarius & Advocatus Londinensis. Is quia Linguæ veteris Anglicanæ peritissimus fuit, in aliquorum gratiam vetera quædam instrumenta ausus est corrumpere : cujus criminis cùm convinceretur, auribus abscissis Londino relegatus est, teste *VVeavero* in *monumentis funeralibus*. Profectus itaque Kellæus versus Walliam, Angliæ Provinciam, ac in oppido aliquo, cujus nomen mihi nunc excidit, apud Cauponem ejus loci divertit. Hîc ante fenestram positum invenit librum antiquissimâ linguâ Wallicâ (cujus ille erat peritissimus) de arcano Lapidis Philosophici scriptum, è cujus lectione occulta quædam tegi suspicatus est. Cùm itaque quæreret è Caupone, unde hunc librum haberet : respondit ille : repertum fuisse in sepulchro cujusdam Episcopi, quod esset in vicino templo. Res autem ita acta erat. Cum fureret plebs in sacras imagines ac cruces eo in loco, fama magnarum opum in sepulchro Episcopi reconditarum commota illud aperuit, atque nihil aliud, quàm librum istum & duos globos eburneos invenit. Cùm ergo ob spem illusam indignarentur, globum alterum eburneum fregerunt, in quo rubicundissimus ac ponderosissimus pulvis inventus : cujus magna pars, cum gustu ac odore destitueretur, rejecta ac pedibus conculcata fuit. Caupo verò iste, ut antiquitatis

tatis aliquod documentum secum tulerat, & librum, & alterum globum integrum (in quo tinctura alba) cum parte pulveris rubicundi superstite. Rogante itaque Kellæo, ut pulverem sibi ostenderet, alterumque globum eburneum, quo ad lusus suos jam usi fuerant pueri, protulit omnia, ac denique libram Sterlingiam offerenti Kellæo vendidit, ut res usui sibi non futuras. Kellæus verò cum multa magnifica ac splendida in isto libro legeret, ac diras in eos, qui essent abusuri hoc thesauro, Londinum reversus est, ac in suburbio subsistens, nuncium ad *Johannem Dee*, *Doctorem Theologiæ*, vicinum quondam suum, insignem mathematicum, & rerum Chemicarum æstimatorem misit, quò is quàm citissimè ad se veniret, magnum aliquod ac memorabile visurus. Advolavit ille à Kellæo statim compellatus: Tu verò dic mihi, quid est projectio? subridens *Iohannes Dee*: Tu verò, ait, rem illam mihi trade, quâ projectio institui debet, & statim te docebo. Tum ille re omni narratâ ac pulvere prolato ad aurifabrum cum *Iohanne Dee* abiit, facturus ejus rei experimentum. Ac revera tunc plumbum in aurum mutatum hâc tincturâ viderunt. In spem itaque addiscendi hujus arcani *Ioh. Dee* arrectus unà cum *Kellæo*, ac totâ familia in Germaniam prius, hinc Pragam in Bohemia commigravit, forte ut fodinis Metallicis propiores, tentare quædam ad libri præscriptum possent, aut securiores illic, quàm in Patriâ viverent. At Kellæus splendidâ istâ fortunâ elatus, ac parum circumspectus in projectionibus publicè coram Imperatoribus & Magnatibus faciendis, magnam primò existimationem sibi acquisivit, magnis ac plus quàm regiis largitionibus, quas recenset *Elias Ashmol in Theatro Chymico Anglico, notis ad Librum Eduardi Kellæi*, quem edidit forte ut à Caupone habuit; aut ut ipse interpolavit. Nam Principibus non solùm & legatis multa donavit, sed & ancillæ suæ quatuor millia librarum (credo Sterlingiarum) in dotem dedit. Qui aliunde illum habuisse tincturam ignorarunt, crediderunt, tantum ignobilioris metalli illum in aurum mutare potuisse, quantum auri pondus fuerat, à quo pulverem vel liquorem forte extraxerat. Quare autores fuerunt Imperatori, ut non uncias, sed libras conficere juberet: quod ille quidem facturum se promisit; at non præstitit. Sed non habuit fortassis tantùm, quantum libris tingendis sufficeret. Cùm itaque jam sera esset in fundo parsimonia, & Imperator, cui artis, quam ipse nesciebat, manifestationem Kellæus promiserat, illum urgeret, carceresque minaretur, ad artes magicas confugit, ac spiritus conjurans rationem tincturæ parandæ ab illis discere voluit. Quotidie ferè instituta cum spiritibus colloquia, quæ quàm diligentissimè notavit omnia *Iohan. Dee singulari Diario*, quod post mortem in manus *Merici Casauboni*, *Isaaci Filii*, incidit, qui illud edidit, ut convinceret homines atheos de Spirituum existentiâ. Liber spissus est in folio, miris nugis, precibus, conjurationibus, somniis refertus; sed è quò perfectè omnem historiam horum hominum ediscas. Pervenit ejus rei fama ad Elisabetham Angliæ Reginam, quæ cum Kellæum frustra hactenus invitasset, *Ioh. Dee* tandem precibus suis in Angliam revocatum lautæ conditioni præfecit; Is verò spes ejus implere non poterat, ac mortuus demum est in Angliâ, cum Kellæus antea è crure fracto, dum funiculis se è carcere demittere voluit, diem suum obierat. Ejusdem mihi historiæ veritas *à Ioachimo Polemanno* confirmabatur, qui eam sæpe ex ore *Digbæi* audiverat. *Elias* verò *Ashmol* hujus planè ignarus pro vero Possessore illum in notis ad Theatrum suum habuit: qui & ipse aliud Diarium manu *Iohannis Dee* scriptum, ut mihi narravit, possidet, è quo plurima ad Kellæi historiam facientia excerpsit. Sed recentius procul dubio est diarium, quod Casaubonus edidit: nam in *Ashmoli* illo passim notatum est: quot uncias auri hoc vel illo die confecerit. Memorabile est hoc, quod fragmentum Vasis cujusdam culinaris in argentum mutaverit, ita ut extrema fragmenti Vasi accuratè adaptari potuerint, quod ad Reginam Elisabetham unà cum ipso vase transmissum est. De *Butlero*, de cujus lapillo mirabiles curationes recenset Helmontius, cum ejus historia nemini, quod sciam, prodita sit, ut ex ore ejusdem Viri illustris habeo, recitabo. Fuit *Butlerus* Nobilis Hibernus, cumque Juvenis in Africam navigaturus esset, à Piratis captus Regulo cuidam Arabi pro mancipio venditus est. Is possessor magni arcani fuit, ut sunt in Arabiâ multi, & hujus servi sui ministerio ad opera quædam vulgaria Chemica usus est. Qui cùm esset sagacissimus, subolfecit secretiores Domini sui labores, ac in pyxidem aliquam incidit, quâ recondebatur magnus ille naturæ thesaurus. Cujus rei cùm jam certus esset, cum mercatore Anglico illic vivente pactus est, ut se ab hero suo redimeret. Redemit ille: *Butlerus* verò pyxidem illam tanti arcani custodem furto subripuit, atque in Angliam navigavit, ubi privatim coram aliquibus projectionem fecit. Ea fama pervenerat ad Medicum quendam Hibernum, popularem ejus, quem permovit, ut relictâ familiâ suâ ac praxi medicâ, ipse Butlero, spe arcani potiundi, famularetur. Multum temporis intercesserat, cùm nihil deprehendere potuit Medicus, & omnia clanculum ageret Butlerus. Transegit itaque cum hospite pretio dato, ut locum aliquem obscurum post Butleri conclave sibi concederet, quo per rimas aut foramina quædam observare illum posset. Accidit itaque, cum aliquando plumbi & hydrargyri quantitatem emere jussisset Butlerus, ac statim in vicinam urbem negotii causa ablegasset, ut ille tempus jam idoneum suspicatus simulato abitu domi remanserit. Quare post conclave in sellis duabus vel tribus sibi superimpositis constitit, ut per foramina priùs à se facta despicere in conclave Butleri posset. Vidit itaque furnum parare Butlerum, plumbum ac hydrargyrum igni apponere. Vidit de pavimento, effracto lapide, producentem pyxidem aliquam rubicundo pulvere plenam. Cumque quantum satis erat, è pyxide ceperat Butlerus, ac jamjam liquefacto plumbo ac hydrargyro calido immissurus erat: Medicus nimio videndi desiderio incensus propius se foramini admovit; cum corporis sui pondere sella suprema inclinata præcipitem illum dedit. Quo strepitu attonitus Butlerus observatorem suum penè transfixisset, nisi intercessisset hospes; Medicus verò ille statim herum suum coram Magistratu Londinensi, ut Monetæ falsarium, accusavit. Quo in carcerem conjecto, ac suppellectile ejus perlustratâ nihil quidem instrumentorum monetariorum, sed quadraginta auri libræ inventæ sunt. Quod cùm falsum primò suspicarentur judices, genuinum omni examine deprehenderunt. Quoniam itaque documenta non essent, quibus convinci posset Butlerus, è carcere iterum dimissus est. Idem Butlerus ducem de Buckingam, cùm iter suum in peregrinas regiones instituturus esset, (*narrabo, quæ ex ipsius Ducis Oeconomi ore accepit qui hæc mihi narravit*) adiit, ac

ac aliquam Cambii schedulam ad Mercatorem Batavum ultro obtulit, si fortè apud peregrinos pecunia illum aliquando deficeret. Risit Dux; sed ne inofficiosus videretur, schedulam accepit, eam ut nullo sibi usui futuram negligens. Accidit itaque, ut Ducem Amstelodami viventem Mercator aliquis Butleri nomine salutaret, ac ducenties millia aureorum ejus nomine offerret, si pecunia egeret. Obstupuit summâ istâ oblatâ Dux; sed accipere detrectavit. Cùm verò postea per Angliam innotesceret de Butleri divitiis, per artem Chemicam paratis, ac saluti suæ diffideret, in Hispaniam navigans unà cum tincturâ aquis submersus est. Medicus verò ille laqueo postea multatus est, quod populares suos rebelles pulveris pyrii conficiendi rationem docuerit. Atque ita Butlerus furti, Medicus proditionis pœnam dedit. Hanc historiam è relatione ipsius Medici Hiberni Vir ille illustris habuit. *Jacobus Cor* Regi Galliæ Carolo VII à Consiliis, Vir illustris & magnorum munerum, à Borello inter Possessores tanti quoque arcani habetur, &, si rectè memini, *Claudius Seisselius in Historiâ Ludovici XI.* tradit, adjutum fuisse Regem Carolum, auro ejus Chemico in bello contra Anglos. Borellus in *Dictionar. à p.* 272. *ad* 279. varia ejus χρυσοποιΐας probandæ argumenta affert. Inter quæ & illud refert: quod vitrum malleabile confecerit, clarissimum quidem & perspicuum, sed quod Solis tantum corpus videndum exhiberet; radios verò non transmitteret. In eo tamen miserè labitur, quod à Lullio artem didicisse putet, qui penè integro à Lullio seculo distat. Non contemnendum & illud aurificii specimen est, quod ipse tentavit *Berigardus circ. Pisan.* 25. *Referam*, inquit, *tibi fideliter, quod olim mihi contigit, cum vehementer ambigerem, an aurum ex hydrargyro fieri posset: accepi à Viro industrio, qui hunc mihi scrupulum auferre voluit, drachmam pulveris, colore non absimilis flori papaveris sylvestris, odore vero sal marinum adustum referentis, atque ut abesset omnis suspicio jocosæ fraudis, vasculum è multis venalibus unum accepi, carbonem & hydrargyrum, quibus nihil auri occultè, ut fit à circulatoribus, subjectum esset. Decem istius drachmis pulverem injeci subjecto igne satis valido, statimque omnia exiguo intertrimento in decem fere drachmas auri optimæ naturæ coaluerunt, quippe quod aurificum judicio nullam non subiit tentationem. Hoc nisi in solo loco & remoto ab arbitris comprobassem, suspicarer aliquid subesse fraudis: nam fidenter testari possum, rem ita esse.* Hæc ille, Vir elegantis doctrinæ & minimè vanus. Quibus subjicio quæ Hamelius refert libro *de Fossilibus lib.* 2. *c.* 10. *p.* 252. *Paucis*, inquit, *abhinc annis* (editus vero est liber anno 1660.) *aurifaber Parisiensis, quem, si necesse foret, nomine designarem, aliquot granula pulveris aurifici à Polono in Patriam remeante accepit, cujus ope plumbum fusum in aurum purissimum commutavit.* Addit porro ad collocutorem (nam Dialogus est) se convertens: *Est homo nasutissimus, ac tibi forte, mi Theophile, à nomine & facie notus. Thuillius* quoque Commentario in Emblema *Alciati* 189. auri factitii talis meminit: *Quid quod ego ipse hisce oculis vidi, hisce manibus contrectavi massam auri à quodam mihi satis noto & familiari confectam, & in Archiducali Academiâ Frieburgi Brisgoiæ publicæ Disputationi, quæ fieri id posse negabat, illatam.* De Libero Barone *de Chaos*, qui antea Richthauser / dictus fuit, satis nota sunt specimina, quæ coram Imperatore Ferdinando III. fecit: quorum testis exhibetur nummus, cujus effigies in *Zwelfferi Mantissâ Spagyricâ* & apud alios visitur. Unde verò is pulverem habuerit, è relatione cujusdam Amici scio. Sed illa privatis aliquando colloquiis reservo. Habuit idem Rubinum uniformem, arte ab alio quodam confectum, quem ad manus Reginæ Christinæ ex occupatione Pragensi pervenisse Amicus mihi narravit. In historiam transmutationis in *Cornelii Martini*, Professoris Helmstadiensis ædibus à Nobili quodam factæ, quam narrat *Zwelfferus Mantiss. Spagyr. p.* 329. inquisivi diligentius: sed non potuerunt eam mihi confirmare Amici Helmstadienses: nisi quod *Cornelium Martini* multam laboribus Chemicis impendisse operam testentur. Ac ipse in *Analysi Logica c.*8. suo testimonio veritatem artis comprobat. Narrationem de pulvere aurifico Imperatori à sene quodam incognito oblato, ac rei experimento, habet *Monconisius Itinerario suo part.* 2. *p.* 371. qui & *p.* 378. & 379. historiam transmutationis per Baronem de Chaos factæ recenset & *pag.* 372. aliam de projectione coram Electore Moguntino factam, & *p.* 381. iterum aliam de auro Chemico Gustavo Adolpho à quodam Mercatore Lubecensi oblato. Similiter & *in Miscellaneis Medico-Physicis Naturæ Curiosorum de Ann.* 1670. de Rudolpho II. hujus artis gnaro, quam cubiculario suo manifestavit: de milite quodam, qui plumbum in argentum convertit, cui pyxis argentifico pulvere plena furto subrepta, historiæ antehac ignotæ referuntur. Sed quis omnium illorum testimoniorum numerum iniret? Non pauca his jam à me allatis addere possem, ab amicis, quorum certa fides est, mihi narrata. Sed ista mihi ac aliis amicis privatim scio, nec in publicum ea proferre licet. Sufficere, ut arbitror, ea, quæ adduximus, possunt ad expugnandam eorum pervicaciam, qui nullis argumentis & vix suis convinci sensibus possunt. Quorum sanè hominum plurimi sunt. Cùm enim maxima eorum pars rerum naturalium vicissitudines & absconditam potestatem ignoret, aut ingenii sui normâ metiatur, fieri plerumque solet, ut quod novum illis aut insolitum videtur, primum in dubium vocent; hinc, cum ingenio consequi non valent, ut rem inanem & fictam contemnant: cæterosque cupidine inquirendi ductos rideant aut insectentur. Illorum quanquam reprehendenda arrogantia & malitia est, horum tamen laudanda quidem est, sed non suadenda inconsulta industria. Cùm enim tot tantisque difficultatibus obsepta sint hæc studia, imprudenter profectò facit, qui in rem omnium incertissimam & sumptus & bonas horas impendit. Nisi enim θεὸς ἀπὸ μηχανῆς intervenerit, aut Doctor aliquis, frustra omnem pro lapide consequendo lapidem movebimus. Accedit fatalis, qui comitatur illa studia, contemptus, homini honesto gravis: detrahit enim de judicii opinione apud Viros prudentes malè instituta utilium provisio, cùm molimur rem inanem, tot imposturis infamem, tot aliorum damnis & periculis nobilitatam. Quam ob causam inter perdita ingenia referebat Cardinalis Perronius (ut ex schedis illis, quæ à F F. Puteanis consignatæ sunt, constat) quæ in studiis illis, vel multiplicatione cubi, vel perpetuo mobili, vel Astrologiâ judiciariâ tempus suum ponunt. Rectiùs itaque agunt, qui præcipitio hoc relicto ad plana se conferunt & in vicina naturæ opera contemplationes minore cum damno & periculo conjunctas defigunt. Unde & sapientiæ naturali & Medicinæ nova semper lux inferri possit. Quod facere Te, Vir Amplissime, cum magno Virorum celeberrimorum applausu videmus, qui nova subinde ex

ex officinâ tuâ Chemicâ arcana exspectant. Ego verò quem aliena planè studia sibi mancipatum habent (neque enim vel legibus Romanis, vel humanioribus studiis, quibus hactenus vaco, quicquam cum Re Chemicâ commercii est) per transennam ista inspiciens vobis intra Cancellos vestros dijudicanda relinquo. De Epistolâ hâc, jam in librum molestâ & tædiosâ tibi Dissertatione abcunte, quod libitum est, statues: quæ si lucem ferre apta nata non est, tuâ sententiâ in ignem eat, victima Vulcani aris immolanda. Vale. Dab. Kiloni a. d. XXVI. Febr. Anno cIↄ Iↄc LXXIII.

F I N I S.

SUBSECTIO QUINTA.

Aurum Chymicum D. PHILIPPI IACOBI SACHS à Lévvenheimb.

Chrysophili certant, an adhuc sub Iudice lis sit.

NUM aliud Aurum præter id, quod Natura in intimis terræ visceribus excoquit, per novercantem artem produci possit Naturali prorsùs analogum, aut quod Philosophi per Ignem & adepti volunt, multò excellentius? Sunt plurimi, qui id *absolutè negant*, & variis rationibus ducti, & exemplis tot Impostorum territi. Sic etenim *Marcus Bragadinus Mamugna* dictus ex Creta oriundus, olim Capucinus, post vitæ ostentatione multiplicandi Auri artem callere creditus, Venetiis in Ædibus Jacobi Contareni Patritii fucum faciens, aliquali transmutatione ficta Anno 1590. Monachii Ducis Bavariæ jussû securi percussus est. *V. Thuan. T. iii. hist. Lib. 99. c. fin.* Sic *Joh. Henricus Mullenfelsius* Barbitonsor, (qui innocenti Sendivogio insidias struxerat) ob detectam fraudem infamis Ligni appendix factus est, & contubernalis furum in crucibus. *V. Blauestein contr. Kircher. de Lap. Philosoph. c.* 4. Eandem Fabulæ Catastrophen sortiti fuerunt alii tres Aurifices Anno 1591. notante *Mart. Zeilero Cent. i. Epist. 9. p.* 42. Nota historia & singulari tractatû confirmata est, de quodam destinato Crucis Candidato, qui Magnum Ducem Hetruriæ pulverisato Auro & Crucibulo injecto, sub nomine pulveris *Usufur*, circumvenit, non minùs quàm alius Sycophanta, qui Ernestum Marchionem Badensem, Auro itidem pulverisato & à Rizotomo sub nomine *pulv. Radicis Resch* emendo circumvenit, quam postremam historiam describit *Kircher. in Mundo Subterr. L.* XI. *sect. 2. f.* 281.

Adducunt varias talium Impostorum strophas & fallacias, dum 1. *alii* baculos Ligneos quibus Metalla circumagitant prius in solutiones auri & ☽. intingunt, & iis impraegnant. 2. *alii* Carbones pulverisatos solut. ☉ & ☽. cum metallis miscent. 3. *alii* atramentum ex ☉ & ☽. temperant, cum quo inscribunt Chartæ materiam reducendam. 4. *alii* in Charta scriptas literas loco arenæ cum Calce ☉ & ☽. aspergunt. 5. *alii* tigillos adhibent cum duplici interstitio quorum inferius ☉ vel ☽. repletum, illudque in operatione disrumpunt. 6. *alii* baculos adhibent internè excavatos & ☉ vel ☽. repletos 7. *alii* Carbones implent ☉ iisque tigilla cooperiunt. 8. *alii* clam summâ celeritate manibus ☉ vel ☽ injiciunt. 9. *alii* loco ☿ comm. sumunt amalgama ☉ & plures alii modi, quos Ingenium nequissimorum excogitat, & recensentur à *Grügnero in Informator. Chymico p.* 53. *Kircher. in Mund. Subter. L.* XI. *sect. 2. f.* 281. *& Michaël. Meiero, qui in Examine Fucorum Pseudochymicor. ultra* 29. alias describit technas *à p.* 32. usque 37.

Adducunt *negantes* quoque tantam Chymicorum discrepantiam, quòd magnâ animi contentione serram trahant invicem reciprocam in conquirenda materia, dum alii Sulphur, alii Vitriolum, alii ☿ in massam aluminis congelatum, alii Arsenicum, alii ☿ non communem, sed qualem Sol radians mense Martio ubique diffundit, & mense Octobri maturus colligendus sit (verba sunt ex *Fonte Chymico, Philosph. p.* 90.) quidam etiam materiam vilissimam quærunt vix aliquot obolis constantem. *Inde Kircher. in Mund. Subt. L.* XI. *f. 2. c. 1. f.* 250. mediâ vult viâ incedere, & neque Chrysopœiæ ἀδυναμίαν: neque etiam eo modo fieri quo Alchymistæ illud produci existimant, ut sit genuinum & naturali multò nobilius puriusque asserere, rejicitque Lapidis operationem, quæ consistit in Calcinatione Rerum, in 4. Elementorum separatione, in Conjunctione, Putrefactione, Coagulatione, Cibatione, Sublimatione, Fermentatione, Circulatione, & tandem projectione, sed contra hanc Kircheri sententiam acerrima arma sumit *Salomon de Blavvenstein in Interpellatione brevi ad Philosophos contra Alchymisticum Mund. Subterran. apud Bernates* 1667. *edita*; nec non *Valerianus Bonvicinus in Lance peripatetica, qua vetus Arcani Physici veritas appenditur, & Authoris Mundi Subterranei nova objecta revocantur ad pondus.* Mitius eundem Kircherum oppugnat *Zvvölffer. in Mantiss. Spagyr. part. 1. c. 1. f.* 324. *Innumeri contra Transmutationem asserunt*, & quis enumerare possit *Turbam* istam *Philosophorum*, quæ pro certitudine Lapidis depugnat, & præparationem docere conatur; Catalogum eorum exhibet ex Arabibus, Græcis, Hispanis, Gallis, Italis, Anglis, Germanis *Joh. Dan. Mylius in Tractat. III. Basil. Chym. præf. L.* 1. eorumque Scripta enumerat *P. Borellus in Biblitheca Chymic. Paris.* 16 4. *in* 12. *edit.*

Nostri instituti non est tantorum Virorum tantas componere lites, nec adducimus elapsorum seculorum testimonia, *& Raimundi Lullii, Arnoldi Villanovani, Paracelsi, Michaëlis Sendivogii, Anton. Bragadini Veneti, Trevisani, Turnheiseri* aliorumque, quos fama refert *Aurum Chymicum* confecisse Exempla; Cum curiosa *nostra ætate* aliquot *Experimenta* facta fuerint certissima, rationum in negantem partem adductarum pondus deprimentia, illa Curioso Lectori exhibere, præsente

observatione

observatione non ingratum fore confido, historias tales à fide dignis acceptas adducendo & enarrando, quamvis paucis concessum sit Colchos navigare & modum investigare, quomodo Aureum vellus surripiendum sit, nam ut Poëta canit:

Quàm paucos tanto dignantur munere Divi!

Nec optandum etiam esset, ut ista Ars nimis fieret familiaris & frequens, si quidem quod ingeniosissimus *Thom. Campanella in de Monarch. Hispanic. c. 16. p. 113.* judicat melius fuisse divitias Mundi novi non fuisse inventas; Mundum enim novum perdidisse veterem, mentibus hominum avaritiam inferendo, & mutuum amorem inter homines extinguendo, propter Auri amorem, quod produxerit magnam inæqualitatem inter homines, reddens alios nimis divites, unde insolentia, vel alios pauperes, unde avaritia & Latrocinia: id de Chrysopœia quoque affirmare possemus, quod Auri Copiâ penitus homines corrumperentur.

Sit ergo Historiarum Transmutationis.

I.

Metalla reliqua in Aurum reduci posse inquit *Dan. Sennertus in L. V. Nat. Scientiæ c. 1.* nostro seculo sæpius probatum est. Quid *Alexander Sedonius Scotus* Coloniæ, Basiliæ, & aliis locis præstiterit, notissimum est, quâ de re videantur Historiæ transmutationis metallicæ ab *Evvaldo de Hogelande* descriptæ, & scripta *Andr. Libavii*, quæ pro *defensione artis illius transmutatoriæ* edidit.

II.

Tot tamque præstantium virorum testimoniis, exclamat *Cornelius Martinus Antvverpiensis in Analysi Logic. c. 8.* inter quos sunt Doctissimi Philosophi Jure-Consulti, Medici, etiam Theologi, necnon Viri Principes, qui libris editis sanctè affirmant, se oculis suis vidisse & manibus non tantùm palpasse, sed & confecisse transmutationem unius metalli in aliud, ego fidem derogare nequeo, hoc enim imprudentis esse videretur, non Philosophiæ studiosi. Hic *Cornelius Martinus* cùm disputaret in Academia Julia contra Lapidem, & negaret Eundem plurimis argumentis, è corona Nobilis quidam adstans Carbones ac ♄ sibi afferri jussit, & in præsentia Cornelii, aliorumque Tincturam quandam liquato metallo injiciens, ejus virtute liquatum ♄ in ☉ transtulit, & exclamavit, ☉ adhuc calidum porrigens Cornelio: *solve mihi hunc syllogismum.* Unde & Cornelius priorem mutavit Sententiam. *Zvvolff. Mantiss. spagyr. fol. 328. col. 2.*

III.

Joh. Baptista Helmontius nobilissimus Philosophus de se ipso *in tractat. Arbor. Vit. Oper. p. 795.* Cogor credere Lapidem Aurificum & argentificum esse, quia distinctis Vicibus manû meâ unius grani puta supra aliquot mille grana ☿ Vivi ferventis projectionem feci, adstanteque multorum cœtu omnium cum titillante admiratione negotium in Igne successit, prout libri promittunt. Ille vir peregrinus unius vesperi amicus, qui mihi ☉ dedit (dabat autem forte semigranum, cum quo Uncias IX. atque $\frac{3}{4}$ ☿ transmutavi) habebat saltem & ad minimum ejus tantundem, quantum ad ducenta millena librarum ☉ commutanda sat forent. Eadem *Idem confirmat in de Vit. ætern. circ. f. p. 743. & fusius in tractat. Demonstr. thesis §. 58. & seq. p. m. 672. Edit. Amstel.*

IV.

Anno 1648. S. Cæs. Majest. FERDINANDO III. Pragam granum unum fuit transmissum L. P. cum quo Lib. iij. ☿ in ☉ fuerunt conversæ *Harsdœrffer in Speculo Historic. hist. 80.* Ab aliis accuratiùs historia ita describitur; Qui in præsentia S. Cæs. Majest. pulveris grano unico ☿ in ☉ reduxit Nobilis fuit cognomine *Richthausen*, quem S. Cæs. Maj. ad Baronis fastigium evexit, & Dn. de Caos titulo insignivit. Ex isto transmutato ☉ S. Cæs. Maj. Numisma aureum excudere jussit in cujus binis faciebus singulares inscriptiones. In una parte facies Juvenis nudi, Loco capitis Solem radiatum habens in dextra manu elevata Lyram Apollinis tenens in sinistra depressa Caduceum ☿, cum ascriptione: *Divina Metamorphosis Exhibita Pragæ XV. Ian. 1648. in Præs. S. Cæs. Maj. Ferdin. III.* In altera nummi facie: *Raris hæc ut Hominibus nota est Ars, ita rarò in Lucem prodit. Laudetur Deus in æternum, qui partem infinitæ suæ scientiæ abjectissimis suis creaturis communicat.* Illud Numisma cum in Secretissima Imperatoris arcula reservatum inventum fuisset, à S. Cæs. Majestate Leopoldo, clementissimè *Zvvölffero* ad excusionem & in æs incisionem concessum fuit, uti ipse *Zvvölff.* attestatur *in Mantiss. Pharm. spagyr. f. 329.* ibique depictum cernere licet, & inseruit ejusdem nummi effigiem in Oëdipum suum Chymicum *Ioh. Ioach. Becherus p. 185.* Quomodo verò ille Dn. de Caos pulverem istum & unde acceperit; describit Historiam *Dn. de Monconys* Gallus (prout Eminentissimus Archiep. Moguntinus, dum cum Duce de Chevreuse in Comitiis 1664. Ratisbonæ degeret prædicto Gallo in familiari & convivali colloquio retulit) *in Itinerar. II. p. 378.* cujus verba ex Gallico translata ita sonant: Vixit quidam nomine *La Busardiere* in ædibus Magnatis cujusdam (quem Generos. Comitem de Schlick fuisse, pronuper Generosus quidam Comes affirmare ausus est) Pragæ. Is morbo oppressus, mortique vicinus ad familiarem suum nomine *Caos* scribit, rogatque, ut quamprimùm Pragam veniat: sed æger exspirat aliquot horis ante Dn. de Caos adventum, qui dum venit, interrogat, num æger aliquid reliquisset! Præfectus ædium ipsi monstrat aliquem pulverem, quem Dominus suæ Curæ commendasset arctiori, quanquam nesciret, quem usum habeat. Hic pulvis à Dn. de Caos clam fuit ablatus summa cum dexteritate. Rediens Dominus Hospitii à suo Præfecto inquirit, quorsum pulvis devenerit, minaturque suspendium nisi procuret ut pulvis restituatur; Præfectus cum duobus sclopetis minoribus armatus, adit Dn. Caos, & nisi pulverem reddat, mortem certissimam proponit, quia nemo præter ipsum hunc abstulisset, quem ille quidem reddidit, servata tamen meliore parte, aut forte supposito alio, quod tandem innotuit. Nam cum Königsmarckius Pragam occupasset, & simul hujus Domini ædes diripuisset, unà surreptus fuit hic pulvis, quem cùm Dominus repeteret à Königsmarckio per literas, significans nihil aliud esse, quàm pulverem contra calculum, respondit Konigsmar. pulverem non fuisse inventum, si tamen contigisset ipsum inveniri, quod voluerit ipsum propriis dicare usibus. Cum hoc pulvere plurimas fecit projectiones Dn. Caos, quarum prima in præsentia defuncti Imperatoris, qui ex isto ☉ nummum curavit fieri, in cujus una facie ☿ 19. in altera inscriptio diei & anni, quando excusus. Hactenus *Dn. Monconys, qui in nummi à se non visi delineatio-*

delineatione differt à Zwölffero oculato, & inde fide dignore Teste.

V.

Præter hoc exemplum retulit Dn. *de Monconys* ibidem Ratisbonæ Generos. *Comes de PAR*, Camerarius defuncti Imper. & rerum Naturalium Curiosissimus, quòd incognitus Homo Imperatori obtulisset parum de pulvere restante in fundo parvæ Pyxidis, qui unà cum pyxide impositus massæ fusæ ex ☿ & ☽ partibus æqualibus, pyxide permanente illæsa à conflagratione, Tincturam exhibuisset tam fortem, ut postquam massa ista extraordinariæ rubedinis fracta & dissecta fuerit, interius plurimas venas rubras instar sanguinis exhibuerit, indicium exhibentes pulverem adhuc fuisse nimis fortem. Postquam refusa ista massa, cum additione novæ materiæ istius ponderis, ut prima vice, omne in ☉ conversum fuit plusquam 24. carattorum, ratione coloris. Ille homo acceperat pulverem ab alio, mysterium itaque parandi ignorabat. *Moncon. Itinerar. T.* II. *p.* 371.

VI.

Item Generos. *Comes de PAR* retulit, alia vice quendam senem adiisse Imperatorem, & aliquid de pulvere quodam attulisse, & rogasse, ut probaretur pulvis, quia crederet, eundem fortè aliquem usum præbiturum: Imperator mandat, ut intra triduum rediret, interim Pharmacopolam accersiri jubet (& eundem quidem, apud quem Ratisbonæ Dn: Comes de Par 1664. mense Martio hospitabatur,) ut probaret pulverem sibi ab incognito datum, & convertit uncias VIII. ☿ in perfectum ☉: quo viso Imperator quærere curavit hominem istum in hospitio, quod nominaverat, sed eundem jam abiisse nunciatum fuit, nec unquam plus comparuit. *Moncon. Itiner. T.* II. *p.* 371.

VII.

Pharmacopæus Ratisbonensis *Strobelberger* narravit *Dn. de Monconys*, quomodo Mercator quidam Lubecensis, (qui aliàs parùm negotia mercaturæ tractasset, sed calluisset artem figere ♄ & convertere in ☉) Regi Sueciæ Gustavo Adolpho dedisset massam ☉ centum Librarum, quando Lubecam transiverit, ex quâ Rex cudere jusserit ducatos & ut innotesceret, quod istorum ducatorum Aurum, agnosceret natales ♄ una parte impressa fuit Effigies regia, ab altera verò insignia Regia adjunctis signis Chymicis Sulphur & Mercurius ab utroque Latere. A dicto Pharmacopæo talem accepit aureum Dn. Monconys, ut veritatem videret comprobatam. Post mortem Mercatoris, licet à plurimis annis Mercaturâ abstinuisset, nec unquam ea negotia ipsi prosperè cessissent, hæreditatem reliquit 1700. Millium Coronatorum Monconys *Itiner. T.* II. *p.* 381. Horum ducatorum mentionem quoque fecit ante aliquot annos, cum Conjugis ipsius Sanitatis curam gererem admodum Strenuus & Nob: *Dn. Ludovicus de Schonleben* Hæreditarius in Gure & Vice-Colonellus, Rerum Chymicarum studiosissimus, nec solùm talem monstravit, sed & ex liberalitate eundem Musæo meo dono concessit, signo Sulphure & ☿ notatum. *Dominus de Morey* Eques Anglus & Nobilissimum Regiæ Societatis membrum in Epist. ad Dn. de Monconys scripta (*in Itinerar. Anglic. Dn. de Monconys T.* II. *p.* 70.) cum dubitet, an talis Ducatus istic locorum in Anglia reperiri possit, rogat *eund. Dn. de Monconys*, ut talem ipsi Londinum transmittere curâret Societati Regiæ in ejus memoriam offerendum.

VIII.

Moderni Electoris Moguntini Antecessor *GEORGIUS Fridericus de Greiffenclau* medius inter *Joh. Sviccardum de Cromberg & Anselmum Casimirum Warnboldum* Archiepiscopos Moguntinos, aureos ex ☿ in ☉ converso cudere jussit, cujus Ingenio & arte, non adeò cognitum est, notati illi ducati Signo ☿ uti ipsemet manibus meis tractavi, talemque in Musæo raritatis ergò servo.

IX.

Ante laudatus *Dn. de Caos* præter factam *Projectionem* in præsentia Imperatoris, aliam fecit coram Vicario summo Moguntino, & coram ipso quoque Eminentissimo Archiepiscopo. Hanc ut ipse Elector *Dn. Monconys* retulit, effecit cum omnibus cautelis, quas alias Philosophi in tali operatione solent adhibere: Sumsit parvam pilulam instar lenticulæ ex pulvere illo cum gummi tragacanth. paratam, ut unita invicem meliùs cohærerent. Hanc Pilulam involuit cera ex candela cerea forte ibi ardente, desumta: hanc Ceram intrusit fundo Crucibuli superimposuit uncias IV. ☿ & igni immisit, supra infraque & circumcirca cum carbonibus nigris crucibulum contingendo. Ubi ignis maximè inflatus fuit, spatio dimidiæ horæ viderunt rejectis carbonibus ☉ fusum, cum radiis tamen maximè rubris, qui alias ordinariè sunt virides. Putavit ergò Aurum adhuc nimis restare generosum, necessarium itaque ut imminuatur adjectione ☽. Elector ipsemet injicit aliquot frusta Argentea, & post perfectam fusionem ubi in fusorium effusum fuit, facta massa aurea pulcherrima, sed paulo acrior inventa, cujus causam retulit *Caos* provenire ex odore orichalci, qui fortè inventus fuisset in fusorio, optimum itaque esse, si adhuc in officinam monetariam mitteretur pro fusione, quod ubi factum, reportatum fuit inde pulcherrimum & dulcissimum. Præfectus monetæ affirmavit, se nunquam pulchrius vidisse, quod superaret 24. carattos, & quod maximè admirandum, quomodo aciditas ista unica fusione mutata fuisset in tantam dulcedinem. De hoc auro particulam promisit Emin. Dn. Elector. *Dn. Monconys. Vid: Monconys Itiner: T.* II. *p.* 378. Hoc ipsum quoque confirmat *Joh. Jacob. Becherus in Oedipo Chym. titul.* 7. §. 6. *p.* 186. Idem, *inquit*, qui Imp. Ferdin. Tincturam dedit ille binis abhinc lustris Moguntiæ in præsentia Eminentiss. Princip. Electoris aliorumque Magnatum in sat magna quantitate præstitit, cujus ☉ etiamnum istius Loci monetæ Præfectus, qui ex tali ☉ ducatos excudit, testis esse potest.

X.

Idem *Elector Moguntinus* affirmavit, se vidisse cum pondere unius grani pulveris, tres marcas ☉ ex ♄ ij. ☿ factas, & cum Crucibulo extractæ viderentur nimis rubræ, quòd adjectione dragm. iij. vel 14. ☽ omnia in ☉ fuerint conversa *Dn. de Moncon. T.* II. *p.* 372. *dicti Itiner.*

XI.

Quomodo ignotus, plebeio amictus habitû, præ se ferens hominem ex Hollandia septentrionali oriundum, 27. Decembr. 1666. Hagæ Comitis in Ædes *D. Joh. Friderici Helvetii* venerit, ipsique frustum pulveris dederit, æquans magnitudinem seminis raparum, cum quo cerâ

cerâ involuto & in dragm. vi. liquati ♄ injecto, eæ transmutatæ fuerint in ☉, narrat *Idem Helvetius in tractat. singul. edito sub nomine Vituli Aurei c. 3. p. 26. seq.* Hoc ☉ ubi Examinatori Generali Monetarum Hollandiæ Borelio oblatum, per probandi formam, ut vocant, quartam examinatum adeò insigne repertum fuit, ut adhuc de ☽ in proba adjecta aliqualem partem in ☉ transmutaverit: Idem ignotus homo in pectore gestavit quinque taleolas magnitudine interioris spatii Orbis stannei cum inscriptionibus singularibus ibi adductis, beneficio hujus Tincturæ ex ♄ paratas. Ibid. *p.* 31.

Hisce rarioribus Exemplis adhuc aliquot subjungere placet, pro majore confirmatione quæ inter alia eruditissima Colloquia mihi enarravit hujus Septuages. Anni vere, dum *Vratislaviæ* decumberet, Generos. Comes *HERMANNUS in Gleichen & Hazveld, Baro in VVildenberg & Trachenberg. &c.*

XII.

Toto Orbe decantatissimum tempore RUDOLPHI II. Chymiam præprimis floruisse ipsumque Imperatorem denique post tot labores & sumtus Artem Transmutandi addidicisse. Hanc dicitur uni è cubiculariis famulis revelasse; eâ tamen lege, ut nulli revelaret, nisi sub articulum mortis filio, aut hujus in defectû filiæ: fuit quoque inter alia simulachra in Palatio Cæsareo Pragæ Fœminæ nudæ, quæ porrecto digito versùs terram monstraret, nemo tamen divinare potuit, quid hoc significaret. Tandem tempore Serenifs. Archiducis *LEOPOLDI VVILHELMI* factum, ut ultima filia ex ista Cubicularii prosapia morti vicina locum Archiduci revelaret, ubi secretum esset absconditum, scilicet eo in loco, quem ista statua digito indicaret. Inquisitio hinc accurata facta est, inventi plurimi lapides sibi super impositi, tandem cùm fossores devenirent ad cameram quandam fornicatam subterraneam, factâ aperturâ tam gravis strepitus prosiliit, ac si aliquot maxima tormenta disploderentur. Omnibus attonitis cessante strepitu nihil invenerunt inibi aut viderunt, quàm omnia intus nigro squallore & pulvere obducta fuisse. Eundem igitur locum *ipse Sereniss. Archidux Pragæ monstravit Generali & Comiti Melchiori Hazveldio.*

XIII.

Fuit aliquot abhinc annis Cranichfeldi in Thuringiæ oppido (cujus unam partem Generos. Comes *Hermannus Hazveldius* possidet) vidua quædam Ducissa Saxoniæ quæ literas scripsit ad *Franciscum Hazveldium, Episcopum Herbipolitanum*, in bello Germanico militem quendam sauciatum, ex commiseratione, ibi locorum sumtibus Ducissæ curatum fuisse. Postquàm ille sanitati restitutus, doluit se nihil habere, quo posset gratam demonstrare mentem, petiit tamen; ut ipsi ♄, cum Crucibulo & Carbonibus daretur, extrahit binos calamos pulvere quodam repletos, quem ♄ aspersit, & in ☽. statim convertit. Quæsitus unde hæc accepisset, testabatur, se tres tales calamos Wurzburgi in cœnobio Franciscanorum, in quadam cellula invenisse tempore direptionis occultatos. Quo audito Episcopus prædictus Herbipolitanus seriò investigavit, quinam Monachi circa ista tempora Cœnobium inhabitassent, nihil tamen expiscari ulterius potuit.

XIV.

Vixit Hanoviæ in Aula Tutoris Comitum Juniorum tum temporis Hanoviensium, Exul quidam Nobilis Bohemus, qui à Patre cum reliquis Fratribus aliquot pyxides accepit Tincturæ ad tingendas aliquot centurias marcarum ☉. Is cùm falsò in suspicionem venisset de surreptis eò, tempore per furtum gemmis accusatusque petiit, ut sibi liceret ad Fratres proficisci, quo sumtus acciperet, quo possit licet innocens istarum gemmarum pretium exsolvere. Interim Pyxidem remotis aliquot tegulis in parietem abscondit, addito cultro & foramen rursus optimè claudit, & calce rursus dealbat, ne ulla aliqua suspicio sit, ibi aliquid esse reconditum. Reversus Hanoviam audit detecto furto innocentiam suam satis declaratam esse, unde pristinæ dignitati restitutus consuetum petit cubiculum, sed dum Tincturam quærit, pyxidem quidem videt adesse, pulverem verò unà cum cultro ablatum. Quare licet maximè perterritus fuerit, tamen ut Comiti Tutori pretium suæ jacturæ demonstraret, petit, ut ipsi Cera & ♄ daretur, hæc pyxidi vacuæ indit, optimè movendo ut pauca granula adhuc in pyxide restanti adhærerent. Tandem hæc invicem mixta unà cum pyxide injicit adstanti matulæ cum urina, & subitò per corpus matulæ summò cum strepitu transit materia aurata, optimum exhibens ☉, quod Aurum factitium unà cum pyxide hinc inde inaurata adhuc Hanoviæ asservari prædictus *Dn. Tutor confirmavit Generos. Dn. Comiti Hermanno Hazveldio &c.*

XV.

Dn. de Morey & nobilitate generis & Eruditionis clarissimus Anglus in Epist. 17. Aug. 1664. ex arce Whitehall Londini ad Dn. de Monconys scripta (Itiner. Anglic. T. II. p. 70.) testatur pariter Principem Palatinum Rupertum ex ore moderni Emin. Electoris Moguntini audivisse factam in ipsius præsentia feliciter projectionem Auri; & quod ille ipse Princeps Rupertus an. 1662. Regi Britanniarum dedit insigne Auri frustum Oeniponte facti ab illo eodemque homine qui pulv. exhibuerit Electori Moguntino, quam Historiam Dn. de Morey narraverit præsenti Dn. Monconys & simul probam quam cum illo fecerit jussû Regio &c.

FINIS.

SUBSECTIO SEXTA.

VITULUS AUREUS, quem Mundus adorat & orat, *in quo tractatur de rarissimo Naturæ Miraculo* Transmutandi Metalla, *nempe quomodo* Tota Plumbi Substantia, *vel intra momentum ex quavis minima Lapidis veri Philosophici particula* in Aurum obryzum *commutata fuerit*, *Hagæ Comitis* Autore IOANNE FRIDERICO HELVETIO.

JOB. XXXVII. ℣. 5. *Deus mirabilia facit, sed nos ipsa intelligere non possumus.*

SENECA Epist. 77. *Æquo animo audienda sunt imperitorum convitia & ad honesta vadenti contemnendus est ipse contemptus.*

VIRO Amplissimo, Præcellentissimoque Dn. THEODORO KETJES, *Archiatro multis peregrinationibus celebratissimo, vel inter ipsos Turcas, Practicoque apud Amstelodamenses felicissimo, Amicorum meorum intimo.*

Nec-non *VIRIS Nobilissimis, Excellentissimis, Experientissimisque, pariter atque accuratissimis in Vulcania Anatomia Perscrutatoribus* Dn. JOH. CASPARI FAUSIO, *Sereniss. Elect. Palatin. Heidelberg. Consiliario & Archiatro aulico,*

Juxta ac Dn. CHRISTIANO MENTZELIO, *Seren. Elect. Brandenb. Consiliario ac Archiatro Aulico*

Dnn. Patronis meis ætatem colendis atque Amicis integerrimis.

Nobilissimi, Excellentissimi Expertissimi, nec-non in Vulcania Anatomia accuratissimi Dnn. Perscrutatores, atque Amici integerrimi.

NEC volui, nec potui Amicis meis deesse honoratissimis, quominus in lucem ederem atque pervulgarem Veritatem Artis Spagyricæ antiquam per unum pretiosissimum Arcanum miraculosum, quod non tantum hisce oculis egomet vidi, sed ipse etiam Plumbi in igne volatilis massam impuram adhibito pulveris transmutatorii pauxillo vel intra momentum in Aurum transformavi fixum atque quodvis Ignis examen perseveranter sustinens: usque adeò ut nullatenus cuiquam amplius dubitandum sit similiter illis, qui hactenus, Arcanum hoc nusquam gentium dari, sibi pariter atque aliis persuaserunt; sed è contrario persuasissimum habeamus, quod in rerum Natura Mercurius ille Philosophorum Primo materialis exstet, qui est instar Fontis exundantis effectibus admirandis, iisque omne rationis humanæ reprehensibilis acumen ac lumen effugientibus, prout elucebit ex hoc meo Opusculo, quod Vobis Patronis meis primariis, tanquam Defensoribus Dominisque sapientissimis nuncupare ac consecrare volui. Interea loci tamen consciatis obsecro, me non in eum conscripsisse finem, ut quenquam docerem Artem mihi ipsimet incognitam, sed ut tantummodo verum Arcani hujus Processum recenserem. Ecquid enim Veritati magis velificatur ac patrocinatur quam ipsa Veritatis Lux vera? Brutorum quippe animantium est, Vitam silentio transire, idque nominatim in iis quæ potissimum spectant ac requiruntur ad propagandam sapientissimi pariter atque potentissimi Dei Creatoris gloriam. Quare quum indignum atque ingratum sit Divinæ Majestati, hominem quem oportet esse Divinæ Naturæ consortem, cum brutis obbrutescere, ego vobis Amicis meis fidelissimis, Scientiæque hujus Patronis, quantum pro tempore vires animi concesserunt, historiam hanc rarissimam offerre, bonaq; fide omnia commemorare, in animum meum induxi. Missis igitur quibusvis verborum phaleratorum lenociniis atque lemniscis, è vestigio ad ea, quæcunque de hoc Elia Artista *& vidi & audivi, enarranda me accingam. Enimverò ego quidem non fui in tam intima Ipsius familiaritate versatus, ut me instrueret in Modo præparandi Medicinam Universalem Chymiæ Physico-artificialis Methodo; tales tamen mihi in Medendi Methodo suppeditavit rationes, ut ipsum suis laudibus condignis nunquam satis evehere valeam. Æquis igitur animis, Curiosissimi Dnn. Fautores atque Artis Chymicæ veræ Amatores, hoc levidense munusculum accipite, aut, si mavultis, animi duntaxat recreandi gratiâ illud perlegite, utpote in quo enarraturus sum omnia, quæ diversis inter nos vicibus & quidem ad formam colloquii peracta sunt; humillimè apprecando, ut eadem, quâ alios Tractatulorum meorum accepistis benevolentiâ, & hunc novellum accipiatis, quippe quem Vobis admirationis movendæ augendæque causâ demissè dedico atque officiosè dono. Bene valete, avete, favete.*

N. E. E. D. V.

Humillimus JOH. FRIDERICUS HELVETIUS.

CAPUT I.

Excellentissimi, Experientissimique DOMINI,

Antequam ego de Philosophico PYGMÆO *vincente ac vinciente* GIGANTES *in hoc Secretorum* THEATRO *scribere aggrediar, annuite quæso, ut pace vestra verbis* Helmontii *excerptis ex Libro de Arbore Vitæ fol.* 630. *utar huc transcripturus.*

„ *Cogor credere Lapidem Aurificum & Argenti-* „ *ficum esse*; sed Amici Artis Spagyricæ, non sum nescius, quod multi inter prudentissimos, etiam ut ipsimet exquisitissimos inter Chymicos inveniantur, qui non solùm sua bona, sed & aliorum insimul hoc magno Secreto Vulcanico consumpserunt, quod Experientia in hodiernum usque diem satis superque probat. Videmus enim proh dolor! quotidie, quomodo isti incauti Chymistæ imò digniores qui dicantur ALGEMISTÆ, & simpliciter *Laborantes*, à Diabolicis ejusmodi Muscis Aurificis Argentificisque astu deludantur. Scio etiam, quod multi hominum stupidorum insurrecturi, & veræ meæ Experientiæ Veritati (de Vero Lapide Philosophico) contradicturi sint. Scilicet, hic vult, Opus esse Diaboli; alter verò, esse OKOSBOKOS; ille vult esse modò Auri Animam, scilicet quod cum unius uncia Auri possit iterum tingi uncia una Plumbi, & non plus, sed hoc repugnat attestationi Kiffleri, prout breviter memorabo: alter quidem ibidem credit Veritatem & possibilitatem, sed tanti esse pretii ait, ut labore neutiquam dignum sit, & ejusmodi complura. Tamen non admiror. Nam secundum hoc tritum;

Quorum rationem non intelligimus, miramur,
Quæ verò pernoscere volupe est, rimamur.

Sed in Naturalibus quid vult homo delapsus à fonte Lucis in Tenebrarum ABYSSUM, præsertim verò, cujus sapientia in hoc studio Philosophico naturali sterilis, & sophistica est, & his plerisque stultis & ineptis hominibus hoc proprium est, rem intellectam statim contemnere; sed hi nesciunt, quod plura forsan quærenda adhuc sunt quàm possessa. Ergo rectè dixit Seneca in Libro de Moribus: *Nondum felix es, si non te Turba deriserit.* Sed mea non refert, sive credant, sive contradicant, quæcunque ego de Transmutatione Metallorum scribo. Interea loci ego vel hoc unò satis contentus acquiquiesco, quod his meis vidi oculis & feci manibus. Enimverò, quod de se prædicant Philosophi, ego quoque hanc Sapientiæ æternæ scintillam, sive Lapidis Philosophorum Magnesiam Saturninam Catholicam, nec-non Ignem saxa perforantem manibus meis contrectavi, imò thesaurum tantæ æstimationis, ut ille vel pretium viginti tonnarum auri æquaret. Quid quæris? Credo, quod vidi cum Thomæ oculis in digitis, videlicet in rerum natura inter Adeptos etiamnum hac nostra decrepiti mundi ætate illum Saturnum Secretissimum Hyperphysico-magicum haberi, atq; non nisi soli cuipiam Christiano-Cabalistico cognitum esse. Atque beatissimum Medicorum censemus illum, cui innotescit hæc alma nostri Mercurii Potio Medica, sive Filii nostri Æsculapii Medicina contra vim Mortis, contra quam alias nulla nascitur Panacea in hortis. Cæterum Deus Opt. Max. non promiscuè omnibus revelat mortalibus sua Salomonis dona. Mira quippe ipsis apparent, si quando creaturam insita sibi potentia magnetica occulta conspiciunt per sui simile deduci in actum, exempli gratiâ, vis magnetica ingenita potentialis in ferro à magnete, vis magnetica in Auro à Mercurio, vis magnetica in Argento à Venere seu cupro, atque ita consequenter in omnibus Metallis, Mineralibus, lapidibus, herbis & plantis, &c.

Præterea non immeritò quæram, quotusquisque Philosophorum sapientissimorum est adeò sagax, ut vel dexterrimi ingenii sui acumine capiat, quali obumbraculo facultas fœminæ cujusdam prægnantis imaginativa tingens venenosa sive monstrosa vel intra momentum perficiat opus suum, dummodo ab externo aliquo Objecto in actum deducatur.

Credo equidem, permultos fore deblateraturos, quod sit opus Diaboli mortomagicum; sed stulti congerrones sibi metuunt ab exsplendescente vera Veritatis luce, qua efflictim feriuntur atque anguntur noctuarum oculi.

Quinetiam Sydera sunt causa tactæ rei non contemnenda, etiam Ego vel Tu cœlestes ipsorum influxus mente complecti nesciamus. Neque etiam Plantæ, quas terra nobis suppeditat, abjiciendæ sunt, etiamsi Ego vel Tu ex signatura ipsarum externa nesciamus rectè dijudicare de effectu virium ipsis ingeneratarum, quas pro sua potentia insigniter exerunt ad sananda ac conservanda corpora humana. Num idcirco cæteri quoque ad unum omnes sunt Lumine interno læsi ac rudes omnium rerum abstrusarum, quod Ego vel Tu caremus scientia, quomodo vires ad eundem finem creatæ in actum deducendæ sint, & id genus millena alia. Tametsi tu ignoras splendorem in Angelis, candorem in cœlis, perspicuitatem in aëre limpitudinem in aquis, colorum varietatem in floribus, duritiem in lapidibus ac Metallis, proportionem in Animalibus, Imaginem Dei in hominibus regeneratis, Fidem in credentibus, Rationem in Anima, attamen in ipsis inest pulchritudo, qualis perpaucis mortalium est penitus perspecta planeque cognita, &c.

Quidni verò possit inesse tam mira Virtus in Lapide Philosophorum, quam quidem ego vidi, veruntamen propterea nolim, ut quis credat, istius ergo hunc meum esse scopum primarium, tanquam si filiis hujus seculi condignis æque atque indignis persuadere velim, ut in hoc elaborent opere; Minimè gentium; sed potius dehortabor curiosos Artis hujus indagatores omnes atque singulos, ut se sanctè abstineant ab istiusmodi periculosissimo Arcano tanquam ab aliquo Sancto Sanctorum, imò & accuratè sibi caveat Arcani studiosus à Pseudo-Philosophorum lectione atque consortio. At enim spero, me curiosis Naturalistis seu Physicorum Arcanorum investigatoribus satisfecisse, si modò impræsentiarum descriptum communico atque publico, quæcunque inter ELIAM ARTISTAM & ME peracta fuerunt de Lapidis Philosophorum Natura: quippe quod est Ens effulgentius Aurorâ, aut Carbunculo, splendidius Sole aut Auro, pulchrius Luna aut Argento, usque adeò ut hoc conspectum à Me Lumen ac Numen recreabile ac amabile nunquam ex Animi mei mente sit ulla oblivione exstinguendum atque delendum, etiamsi vel à nullis litera-

literatorum fatuorum ac illiteratorum asinorum ignorantium & non nisi sola Eloquentiæ fastuosæ coronâ ampullantium credatur. Nam sub hanc exulceratissimam Mundi maligni senectam nihil est à calumniis empæctarum adeò tutum securumque, quin ab Ignorantia debacchantium Cacozelotarum idiotica indignum in modum accipiatur ac traducatur. Tam longè autem istiusmodi tenebriones omnes à recto Veritatis calle aberrant, ut progressu temporis in suis ipsorum illaqueati erroribus miserè contabescant ac evanescant: Veruntamen assertio nostra æterno Veritatis triumphatricis fundamento superstructa perstat atque perstabit ad consummationem seculorum omnium usque, etsi hæc Ars mortalibus nondum est cognita omnibus. Adepti namque Viri pro antiqua Experientiæ suæ fide asseverant, quod hoc naturale Mysterium (quod anxii multi sinistrè quæsiverunt ac requisiverunt) solum inveniendum sit apud JEHOVAM Saturninè collocatum in Centro Mundi. Felices interim prædicamus illos, qui Artis adminiculo curant, qualiter lavare possint Philosophicam hanc Reginam, sive quomodo Terram Virgineam Catholicam in crystallino artificio Physico magico circulare debeant, imò ut KHUNRADUS, illi soli & nulli præter ipsos alii videbunt coronatum Regem Philosophorum, & Internè igneum prodire ex sui sepulchri vitrei Thalamo, in corpore suo glorificato igneo externo plusquam perfecto cum omnibus Mundi coloribus, tanquam carbunculum lucentem, sive crystallum diaphanum compactum & ponderosum, Salamandram aquas exspuentem atque ipsius beneficio in Igne Metalla leprosa (ut ipsemet ego spectavi) abluentem. Quid? quod illi videbunt Artis spagyricæ ABYSSUM, ubi adeò diu in Minerali Regno Regia hujusmodi Ars velut in gremio omnium tutissimo jam inde ab aliquam multis annis jacuit ac latuit. Taceo, quod illi quoque laudati Artis hujus filii genuini collustrabunt non tantum tale Numicii flumen, in quali olim Veneris jussu ÆNEAS à Mortalitate sua ablutus ac absolutus, illico in immortalem Deum transformabatur: Verum etiam fluvium *Pactoli* Lydium totum in Aurum transmutatum, simulatque in eodem se Midas Mygdonius laverat. Quinetiam illi Artis hujus rivales candidi ibidem ordine longo conspicient partium DIANÆ nudæ Balneum & NARCISSI fontem atque Scyllam in mari ambulantem sine vestibus propter radios solis ferventissimos; partim etiam collectum à se Pyrami Thisbesque sanguinem, cujus ope mora candida tinguntur in rubra; partim quoque ADONIDIS sanguinem ab descendente Veneris Dea transformatum in Anemonæ rosam; partim etiam AIACIS sanguinem, ex quo pulcherrimus Hyacinthi flos enascebatur; partim quoque sanguinem *Gigantum* à Jovis fulmine ictorum; partim etiam affusas ALTHEÆ lachrymas, quando suas ipsa sibi vestes aureas exutas deponebat; partim quoque guttulas ab decocta aqua MEDEÆ, ex quibus statim gramina ex terra procrescebant; partim etiam Potionem MEDEÆ coctam ex variis herbis perpetuo triduo in plenilunio collectis ad sanationem patris senis Jasonis; partim quoque Medicinam ÆSCULAPII; partim etiam Folia cujus sapore tota GLAUCI natura mutatur in Neptunum; partim quoque succum JASONIS expressum, cujus beneficio ipse in terra Colchorum accipiebat VELLUS AUREUM, posteaquam propter illud generosè in Campo Martis non sine vitæ periculo armatus depugnaverat; partim etiam *Hesperidum* hortum, ubi ex arboribus *Mala* decerpi *aurea* possunt; partim etiam HIPPOMENEM cum ATALANTA pro palma certatim decurrentem eademque Tribus Malis aureis à *Venere* donatis retardantem pariter atque superantem; partim quoque *Cephali* Auroram; partim etiam *Romulum* à Jove transformatum in Deum; partim quoque Animam *Julii Cæsaris* à Dea Veneris in Cometam transfiguratam atque inter sidera collocatam; partim etiam serpentem Junonis *Pythonem* post Deucalionis diluvium ex terra putri à solis radiis calefacta enatum; partim IGNEM à quo MEDEA septem candelas accendebat; partim quoque LUNAM à Phaëtontis incendio inflammatam; partim etiam arefactum OLIVÆ surculum denuò virescentem Baccis; imò novellam ac tenellam OLIVÆ arborem; partim quoque *Arcadiam*, in qua Jupiter ambulare assolebat; partim etiam PLUTONIS habitaculum, ad cujus vestibulum Cerberus triceps excubabat; partim quoque illum MONTEM, ubi HERCULES membra sua omnia à matre accepta super lignum exurebat, & Patris verò partes permanebant fixæ atque in igne incombustibiles, & nil de ipsius vita disperdebatur, sed ipse tandem in Deum transmutabatur. Adde quod illi germani Philosophorum verorum filii ad extremum introibunt in TEMPLUM Domus rusticæ transformatæ, cujus Tegmen ex Auro fuerat fabrefactum puro. Certè facere non possum quin adhuc semel voce exclamante dicam cum Adeptis: O felix terque felix ille Artifex, qui consequitur à clementissima summi JEHOVÆ benedictione Artem conficiendi præparandique SAL istud quasi divinum cujus efficaci operatione Corpus Metallicum sive Minerale corrumpitur, destruitur, demoritur: Anima tamen ipsius interim revivificatur ad gloriosam Corporis Philosophici Resurrectionem. Quinimo felicissimus hominis illius filius, qui Artem Artium isthanc ad Dei gloriam suis exorat ac impetrat precibus. Enimverò certum est, quod nullo hoc Mysterium modo alio sciatur, nisi è fonte fontium Deo hauriatur ac imbibatur. Quocirca quilibet serius Artis hujus inestimabilis Amator hoc sibi solum negotium præcipui dari credat, ut perennibus fidei vivæ votis precibusque in omni opere suo imploret solicitetque almam Spiritus Sancti gratiam. Dei namque solius est mos solemnis, ut candidè liberaliterque nemini Dona ac Bona sua nisi solis candidis, liberalibusque ingeniis sive Mediate siva Immediate communicet. Hac namque Pietatis Practicæ viâ sanctâ omnes Artium arduarum inquisitores inveniunt, si quando in opere suo se Theosophicè per Colloquia cum JEHOVA solitaria corde & ore puro religiose exercent. Cœlestis namque SOPHIA amicitiam quidem nostram ambit, monstrando & offerendo nobis suos plenissimos gratiosæ bonitatis ac benevolentiæ rivulos eosque nunquam exhauriendos. Atqui felix ille, cui ab uno aliquo hujus Arcani Adepto monstrabitur Via Regia, qua eundum sit. Præscire sanè videor, me hac Præfatiuncula non omnibus ex æquo Lectoribus satisfecisse, perinde tanquam si ego presumam ipsos docere Artem mihi ipsimet incognitam, de quorum tamen parte bona meliora spero. Instituti namque fuit mei, Vobis non nisi quandam enarrare Historiam. Itaque bibite Amici mei, ex sequente Dialogo seu scaturiente Colloquio vobis à me benevole propinato, quoadusque omnem mentium vestrarum siticulosarum sitim restinxeritis atque expleveritis.

Nullus

Nullus enim dubitarim, quin hoc Sapientiæ divinæ studium vobis fuerit quovis Nectare atque Ambrosiâ dulcius. Nihil aliud communicabo, nihil commune habeo, nisi illud Jul. Cæs. Scaligeri, *Sapientum finem* esse *Sapientiæ Communicationem*, juxta illud Gregorii Nysseni: *Qui natura bonus est, idem & omnino cum aliis sua bona libenter communicat. Proprium enim bonorum est, aliis prodesse.*

CAPUT II.

De hujus Arcani Magni Veritate legitur in diversis illustrium Virorum Scriptis, inter quos præter cæteros sunt subsequentes.

PARACELSUS

De Signatura Rerum Naturalium lib. 9. folio 356. sic scribens:

PHysicorum Tincturæ verum est signum, quod per ipsius vim transmutativam, omnia mutentur imperfecta Metalla, scilicet Alba in Argentum & Rubra in Aurum optimum, si minima modò pars hujus Medicinæ bene præparatæ in Crucibulum injiciatur super Metallum liquefactum, &c.

Ibidem.

Nam invincibile Astrum Metallorum vincit omnia: mutat in Naturam sibi similem, &c. Hoc Aurum Argentumque nobilius & melius est isto, quod è fodinis petitur Metallicis, ut præparentur ex ipso Arcana Medicinalia.

Ibidem.

Ergò dico, quod quilibet Alchimista, qui Auri habet Astrum, omnia tingere possit Metalla rubra in Aurum, &c.

Ibidem.

Nostra verò Tinctura Auri, Astra in se habet, est fixissima substantia, & in multiplicatione immutabilis. Est pulvis habens colorem ruberrimum, ferè croceum, tota tamen corporalis substantia, est liquida ut Resina, perspicua ut crystallus, frangibilis ut vitrum, est coloris Rubinati & maximi ponderis, &c.

Item legite in PARACELSI *Cælo Philosophorum.*

Item Paracelsus lib. 7. de naturalium rerum transmutatione.

Transmutatio est Mysterium Magnum naturale, Metallica, & non contra Naturæ cursum, neque Dei ordinem, ut tamen multi hominum de ea falsissimè judicant. Nam Imperfecta Metalla sine hoc Philosophorum Lapide neque in Aurum, neque in Argentum mutantur.

Paracelsus in Manuali de Lapide Philosophorum Medicinali.

Lapis noster est cœlestis Medicina & plus quam perfecta, quia illa omnes abstergit Metallorum sordes, &c.

HEINRICUS KHUNRADUS

in suo Amphitheatro Sapientiæ æternæ fol. 147.

Sum diu peregrinatus, invisi alios, quos Experientia aliquid scire, ac judicio valere confirmato autumabam, nec semper frustra, &c. (inter quæ, Deum testor, ordinatione mirabili, ab Uno habui LEONEM viridem catholicon, & SANGUINEM LEONIS, hoc est, Aurum non vulgi, PHILOSOPHORUM, oculi vidi meis, manibus tetigi, lingua gustavi, naribus olfeci. O quam mirabilis Deus in operibus suis!) præparata, inquam, dono dederunt, quibus apud proximum meum egenum in casibus desperatissimis, fructuosissimè sum usus, & modos præparandi (JEHOVÆ instinctu misericordiæ) sincere revelarunt, &c.

Ibidem.

Hæc Methodus mirabilis, quam dedit mihi Deus mirabilis; hæc via, qua ambulavi, solus, inquam, Deus, immediatè & mediatè, subdelegatè tamen Natura, Ignis, Ars, Magistri tam Vivi, quam muti, Corporales & Spirituales boni, vigilando ac dormiendo dedit mihi, &c.

Item lege fol. 202.

Non scribo fabulas, manibus tractabis, oculisque videbis tuis AZOTH, scilicet Mercurium Philosophorum Catholicon; qui cum Igne Interno & Externo, harmonia tamen sympathetica, cum Igne Olympico ob necessitatem inevitabilem, Physico magicè unito, ad Lapidem nostrum consequendum, solus Tibi sufficit, &c.

Ibidem.

Videbis LAPIDEM PHILOSOPHORUM, Regem nostrum & Dominum Dominantium prodire ex sepulchri vitrei sui THALAMO à THRONO, in scenam mundanam hanc, in corpore suo glorificato, hoc est, regeneratum & plusquam perfectum! Videlicet Carbunculum lucentem, splendorem temperatissimum, & cujus partes subtilissimæ ac depuratissimæ concordi mistionis pace, in Unum inseparabiliter sunt ligatæ, summeque æqualem, diaphanon ut crystallus, compactum & ponderosissimum, facillimæ fusionis in igne, ut Resina, & ante Hydrargyri fugam, sicuti cera, attamen absque fumo fluentem, Corpora solida & clausa ingredientem ac penetrantem, sicuti Oleum papyrum, in liquore quovis dissolubilem, liquescentem eique commiscibilem, friabilem ut VITRUM: in pulvere croceum, in Massa verò integra, instar Rubini rubentem: (quæ rubedo, perfectæ fixionis & fixæ perfectionis est, Signatura) permanenter colorantem, aut tingentem: in tribulationibus examinum quorumvis, etiam Sulphureis adustivi, & aquarum comedentium tentationibus, ignisque persecutione vehementissimâ, fixum, semper durantem & incremabilem, ac Salamandræ instar permanentem, &c.

Ibidem. pag. 203.

Lapis Philosophorum Mundo majore, in partibus illius, fermentatus, ratione fermenti transformat se, in quodcunque voluerit, &c. Hinc filii doctrinæ, aliquantulum nosse poteris, cur Philosophi AZOTH suo nomen imposuere Mercurii, qui corporibus adhæret, &c. *Ibidemque.* Fermentatur cum Metallis, videlicet, Lapis in albedine existens summa cum argento puro ad album: LAPIS verò sanguineus cum auro obryzo ad rubrum; estque Opus hoc trium dierum, &c.

HELMONTIUS. *de Vita æterna f.* 590.

Enimverò vidi illum aliquoties, meisque contrectavi manibus &c. *Vide ibidem.* Hunc ergo quadrantem unius grani Chartæ involutum projeci super uncias octo argenti vivi fervidi in crucibulo, & confestim totus Hydrargyrus, cum aliquanto rumore stetit à fluxu, congelatumque resedit instar

flavæ ceræ, post fusionem cum ejus, stante folle, repertæ fuerunt octo unciæ Auri purissimi, granis undecim minus; itaque unum granum istius pulveris transmutarat in aurum optimum partes argenti vivi sibi æquales 19186. inter terranea ergo reperitur præfatus pulvis, quodammodo similis, qui ferè infinitum Metallum impurum transmutat in aurum optimum sibi uniendo ab Ærugine, rubigine, carie & Morte defendit, ac velut immortale facit, contra omnis Ignis & Artis torturam, transfertque in virgineam puritatem Auri, requirit saltem fervorem, &c.

Idem Helmontius de Arbore Vitæ fol. 630.

Cogor credere, Lapidem Aurificum & Argentificum esse, quia distinctis vicibus, manu mea unius grani pulveris, super aliquot mille grana argenti vivi ferventis projectionem feci, adstanteque multorum coronâ nostri omnium, cum titillante admiratione negotium in igne successit, prout tibi promittunt libri, &c.

Ibidem.

Qui mihi primum dabat pulverem aurificum, habebat saltem ad minimum, ejus tantundem, quantum ad ducenta millena librarum Auri commutanda sat foret, &c.

Ibidem.

Dabat enim mihi fortè semigranum illius pulveris, & inde Unciæ novem, atque $\frac{1}{4}$ Argenti vivi transmutatæ sunt. Istud autem Aurum dedit mihi peregrinus unius vesperi Amicus, &c.

Præterea.

Nobilissimus, Excellentissimus, Virque in Arte Vulcanica Expertissimus Dn. THEODORUS KETJES, Doctor atque Practicus Medicinæ felicissimus AMSTELDAMI hujus dedit mihi MONETÆ Momentaneæ Figuram, uti legitur

Nummi crassities

In altero nummi facie sequentia eo quo posita sunt ordine legebantur:

RARIS
HÆC UT HOMINIBUS
EST ARS ITA RARO IN LU-
CEM PRODIT LAUDETUR DEUS
IN ÆTERNUM QUI PARTEM
SUÆ INFINITÆ POTENTIÆ
NOBIS SUIS ABIECTIS-
SIMIS CREATURIS
COMMUNICAT

Item.

Sic etiam legitur, quod annis LX. Alexander SCOTUS ejusmodi projectionem fecit, in Civitate celeberrima COLONIÆ & Hanoviæ, &c.

Præterire non possum exempla notatu digna de possibilitate Transmutationis.

Lege Extractum ex Epistola scripta Dn. Doct. KUFFLERI verum.

Kufflerus: Pro primis in meo inveniebam Laboratorio Aquam Fortem. Pro secundo iterum aliam in Laboratorio *Caroli de Roy*, istam Aquam Fortem superfundebam super Solis calcem scilicet Auri vulgari modo præparatam, & post tertiam cohobationem, sublimavit secum Auri Tincturam in Retortæ collo, quam cum Argento, vulgari modo, præcipitato miscebam, & vidi, quod unius unciæ Auri sublimatæ Tincturæ, in Crucibulo cum ordinario fluxu, transmutavit, ab duabus unciis argenti præcipitati, unciam unam & semis in aurum optimum, tertia verè pars argenti adhuc restantis, Aurum erat album & fixum, cæteræ verò partes duæ erant argentum optimum in omni ignis examine fixum. Hæc mea est Experientia, posthac verò nunquam talem reperire potuimus Aquam Fortem: & Ego HELVETIUS hoc vidi Aurum absque tinctura, Album.

Item.

Adhuc aliud Exemplum rarum Anno 1664. Hagæ Comitis factum ab Argenti-fabro quodam, cui nomen est GRIL, quemadmodum ille per Spiritum Salis non vulgari modo præparatum maturavit PLUMBUM, ut ex libra una tres acceperit partes Argenti optimi, unciasque duas Auri fixissimi.

Hagæ-Comitis quidam Argentifaber & Alchymiæ discipulus multum exercitatus, secundum naturam Alchymiæ verò homo pauperrimus, abhinc aliquot annis ab amico aliquo mihi optimo, scilicet panni tinctore *Johanne Caspāro Knöttnero* petebat Spiritum Salis non vulgari modo præparatum. Cui Knöttnero danti ac sciscitanti, *Utrum esset isto Spiritu Salis accepto usurus ad Metalla, nec ne*, Grillus, *ad Metalla*, respondebat, & postmodum superfundebat hunc Spiritum Salis super plumbum, quod ponebat in vitream patinam usualem ad condituras seu confectiones. Elapso verò duarum septimanarum tempore apparebat ipsi supernatans curiosissima, splendidissima Stella argentea, quasi ab ingeniosissimo artifice cum Circulo parata: Unde Grillus ille gaudio ingenti perfusus, nobis significavit, se jam vidisse Stellam signatam Philosophorum, de qua fortasse in Basilio legerat. Ego aliique Viri multi honesti adspiciebamus maxima cum admiratione hanc stellam Spiritui Salis supernatantem, in fundo interim remanente plumbo coloris cineritii & ad instar spongiæ tumefacto: atqui interjectis septem vel novem diebus, mense Julio à maximo aëris calore humiditas illa Salis Spiritus absumpta evanescebat, stella verò fundum petebat, atque se iterum super plumbum istud spongiosum terreum ponebat. Id quod admiratione dignum, & à non paucis spectatoribus conspectum fuit. Grillus denique ille sumptam istius cinerei plumbi partem cum adhærente stella, sub Testa cupellavit, & inveniebat ex libra plumbi hujus una uncias duodecim Lunæ cupellatæ, & ex his XII. unciis adhuc uncias Auri optimi duas. Atque ego Helvetius etiamnum commonstrare possum nonnihil hujus plumbi spongiosi cum stella adhuc adhærescente, & præter stellæ folia quoque Argentum Aurumque ex ipso factum. Quod quum subdolus

dolus pariter atque stolidus ille Grillus isti *Knöttnero*, an suo usus Spiritu Salis esset indicare noluerit, sed identidem attentaverit, num addiscere ex ipso artem conficiendi posset; *Knöttnerus* laudatus interjecto aliquammulto tempore, qualem Salis Spiritum (instructus quippe variis ejusdem erat generibus) ei communicasset, oblitus fuit, nesciens eundem tam citò reperire; interim ipse tandem cum tota sua familia est peste correptus & exstinctus, alter verò in aquis submersus vitam cum morte commutavit; sed nemo indagatorum post utriusque obitum artem conficiendi similiter illis ambobus adinvenire potuit. Certè movet admirationem, quod Interna Plumbi Natura à simplici Spiritus Salis maturatione tam nobili forma externa appareat; neque minore etiam admiratione animos mulcet, quod Lapis Philosophorum mirificus ocyssimè Metalla transmutare possit, utpote cujus virtus potentialiter insita perinde ut ferro à magnetis contractu, in actum deducatur. Sed de his satis pro Artis filiis.

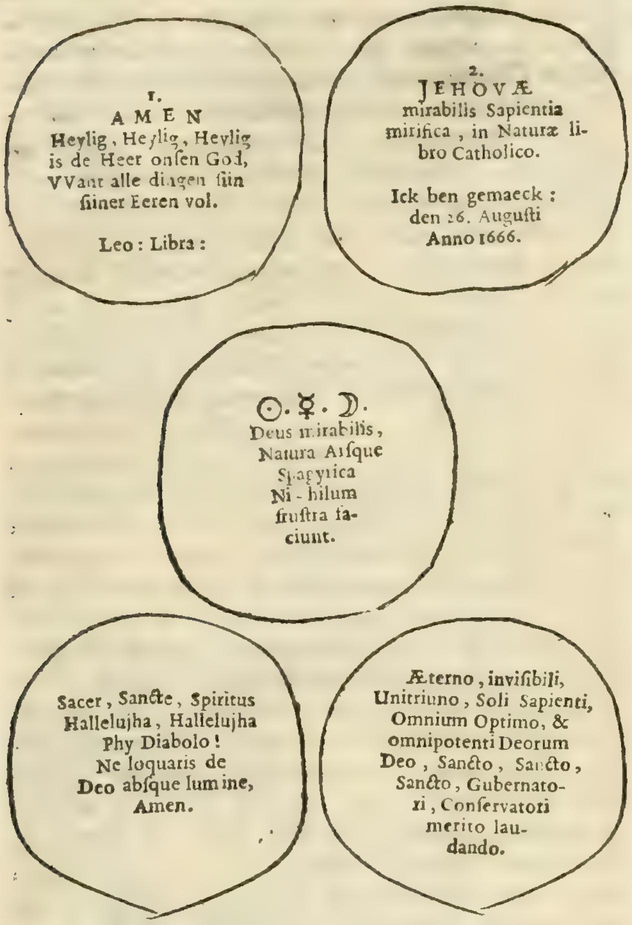
CAPUT III.

Quum promissa, quantò citius implentur, tantò gratiora habeantur, ego procul ulla dilatione è vestigio ad destinatum mihi pollicitanti scopum meæ Historiæ referendæ revertar, de qua sic habetote:

HAgæ Comitis in ædes meas horâ aliquâ pomeridianâ VI. Calend. Januar. seu XXVII. Decembris ann. à salutifera Christi nativitate CIↃ IↃ C LXVI. advenit vir quidam mihi quidem planè ignotus, sed honesta gravitate pariter atque seria autoritate comitatus plebejo amictus habitu similiter Memnonitæ cuipiam, staturâ præditus mediocri, facie longiuscula eaque nonnullis morbillorum puncturis respersâ, crinibus quidem nigerrimus, minime tamen crispis, mento imberbis, ætatisque suæ agens annum præterpropter tertium quartumve supra quadragesimum, oriundus, quantum conjectura assequi possum, ex Batavia Septentrionali, vulgo dicta *Nord-Hollandia*.

Finita salutationis comitate, novus hic hospes maxima cum reverentia à me petebat, ut sibi darem liberum ad me aditum, quippe qui Artis Pyrotechnicæ causâ meum noluisset neu potuisset præterire domicilium, adjicens, se non tantum jamdudum tentâsse ad me forsitan vel per officiosam amici cujusdam operam provisere, verum etiam aliquos Tractatulorum meorum perlegisse, nominatim verò illum, quem contra Dn. DIGBÆI Pulverem Sympatheticum edidissem atque in eo meam de Vero Mysterio Philosophico dubitationem prodidissem. Hac itaque capillata occasione arreptâ, ille ex me quærebat, annon credere possim, in Rerum Natura adhuc loci dari tale Mysterium Magnum, qualis beneficio Medicus morbos valeat universaliter curare omnes, nisi æger jam laboraret defectu vel pulmonis, vel jecoris, vel consimilis nobilis alicujus membri principalis. Ad quod ego respondi: Tale remedium est Medico omni apprime necessarium, sed nemo hominum quisquam scit, qualia & quanta sint Secreta adhuc recondita in Natura, neque per totam vitam meam ego unquam talem vidi Adeptum, tametsi multa legi ac relegi in Philosophorum scriptis de rei vel Artis veritate. Quin etiam perquirebam ex ipso, Annon ipse ceu colloquens de Medicina Universali, Medicus esset: sed ille respondens per inficiationem, profitebatur, se non esse nisi fusorem orichalci, atque jam inde ab ineunte vitæ suæ ætate teneriore ex Amico suo multa visu rara cognovisse & cumprimis rationem eliciendi per Ignis torturam ex Metallis Arcana Medica, atque istius causa se etiamnum esse amatorem prænobilis illius Scientiæ Medicinalis. Cæterum longe post alios Discursus de Experimentis Igneis in Metallis sic ille ELIAS ARTISTA me interpellavit: Nonne Tu (si quando alicubi isthoc Summum conspiceres Secretum, scilicet *Lapidem Philosophorum*) ipsum cognosceres, utpote qui volutatus es in scriptis variorum Chemicorum præcellentissimorum de Ejusdem substantia, colore, effectuque miro? Cui respondi: Neutiquam. Licet enim de eo legerim in Paracelso, Helmontio, Basilio, Sendivogio consimilibusque Adeptorum exstantibus literarum monumentis, nullus tamen putarim, à me Philosophicam Materiam etiamsi eam coram præsens præsentem viderim agnosci posse, utrum ipsa esset vera, necne. Interea loci expromsit ille è suo marsupio pyxidem eburneam artificiosissimè fabrefactam, in qua possidebat tria ponderosa fragmenta grandiuscula fere parvam juglandem æquantia, qualia coloris erant vitrei, subpallidi Sulphuris, quibus interiores adhærebant squamæ crucibuli, in quo liquefacta fuerat hæc nobilissima substantia, quippe quanta æstimatio fortasse ad XX. tonnas Auri excretura. Posteaquam autem fideicommissarium illud Lapidis istius κειμήλιον per horæ fere quadrantem his manibus meis tenueram, atque ex ore proprietarii philosophico multa scitu digna de miro ejusdem effectu ad Corpora humana atque metallica combiberam, animo sane tristissimo afflictimque afflicto hunc Thesaurum Thesaurorum ego illi domino possessori, qui eundum mihi pro temporis tantillo utendum dederat, reddidi, idque tamen more vincentium semetipsos non sine tanta, quantâ per erat, actione gratiarum maxima. Sub hæc roganti hominem, Qui fieret, ut hic Lapis ipsius Philosophicus (quùm alias legissem, Lapides Philosophorum esse condecoratos colore rubinato sive purpureo) esset colore imbutus sulphureo? ipse mihi respondebat: O Domine, hoc nihil facit ad rem. Materia quippe est satis matura. Porrò deprecante me ipsum, ut pro præmio memoriaque sempiterna mihi donare vellet frustulum Medicinæ pyxidi inclusæ in forma seminis coriandri abnuebat respondens: O minime! Hoc namque mihi licitum non est, etiamsi tot Ducatorum aureorum mihi refundere velles quot capere posset tota hæc tua camera plena, idque non propter Materiæ precium, sed ob aliam quandam consequentiam; Imò certè, si possibile esset, ut Ignis ab Igne comburi posset, ego protinus totam hanc substantiam exhibitam coram oculis tuis in edaces Vulcani flammas conjicerem. Paulo post vero eundem interrogantem, an ego non aliam etiamnum insuper haberem Cameram, cujus fenestrarum prospectus ac situs à platea esset publica aversus; illico introducebam hunc Phœnicem seu Avem in his terris spectatu rarissimam in Cameram meam optimè exornatam, qui tamen ante intrandum suos (prout in patriis est Hollandorum moribus) non excutiebat calceos quantumvis multum nive madentes. Cogitabam quidem ego inibi tunc temporis: Forsitan ille jam pro me Thesaurum quendam habebit

habebit paratum; ſed ſpes mea decollavit. Enimverò ille à me ſtatim petebat fruſtulum optimæ monetæ aureæ, atque interim Pallium ſuum atque Tunicam paſtoritiam deponebat, nec-non Thoracem aperiebat, ſub cujus induſio in ſerico linteo viridi gerebat quinque magnas pendentes Taleolas aureas complentes magnitudinem interioris ſpatii orbis ſtannei, ubi inter conferendum reſpectu coloris atque flexilitatis inter ipſius Aurum atque meum maxima elucebat differentia. Iſtis autem ille ſtylo ferreo verba ſequentia, quæ ad preces meas mihi elargiebatur deſcribenda, inſcripſerat:

Præterea quum ego admiratione affectus ex ipſo ſciſcitarer: Mi Domine, dic mihi quæſo, unde hæc eſt tibi maxima totius Mundi ſcientia? Ipſe reſpondit; Se ex Amici cujuſdam communicatione extranei talia magnalia accepiſſe, qui per aliquot dies hoſpitatus in ipſius ædibus fuiſſet, profitendo, ſe eſſe Artis amatorem, atque veniſſe ad condocendum ipſum Artes varias, ſcilicet, quomodo præter alia, ex ſaxis atque cryſtallis pulcherrimi conficiantur lapides multo pulchriores Rubinis, Chryſolitis, Sapphiris & id genus aliis. Item quomodo intra quadrantem horæ crocum Martis præparare poſſit, cujus unica doſis infallibiliter dyſenteriæ peſtilentiali medeatur; præterea quoque Liquorem Metallicum, cujus ope intra quatriduum omnem Hydropis ſpeciem certiſſimè curare polleat: nec non limpidam quandam Aquam melle dulciorem, cujus adminiculo Tincturam Granatorum, Corallorum vitrorumque omnium ab artificibus conflatorum intra duarum horarum ſpatium in arena duntaxat calida extrahere poſſit, & conſimilia plura, quæ ego non obſervavi neu memoriæ mandavi, eò quod Intentio mea ferebatur plus ultra, nimirum ad Artem exprimendi tam nobilem ſuccum ex Metallis ad Metalla, ſed umbra in lymphis præripiebat cani bolum carnis. Inſuper quoque mihi narrabat Artista, ſuum Artis Magiſtrum ab ipſo petiiſſe, ut ipſe adferret Vitrum aqua pluviali plenum, in quam ipſe perpuſillam pulveris albiſſimi quantitatem immiſcuit, jubendo, ut ego (pergit commemorare hic magiſtri illius diſcipulus) ab Argentifabro peterem Unciam unam Argenti cupellati laminatam, quod intra horæ quadrantem fuit ſimiliter glaciei in aqua calida liquefactum. Tum confeſtim ille mihi hujus ſui à ſe accelerati hauſtuli dimidium propinabat, quod potionis genus tantum non ſapiebat ſaporem lactis dulcis; unde mihi videbar evaſiſſe valde hilaris.

Quibus enarratis, continuò ab ipſo requirebam, in quem alter ille hoc egiſſet finem? Numnam Potio fuiſſet Philoſophica? Ad quod mihi ipſe reſpondebat: Te adeo curioſum eſſe non oportet.

Deinceps ab eodem mihi referebatur, quomodo ipſe juſſu laudati Artiſtæ à pariete deſumſiſſet plumbeam ciſtam pluvialem, & quando plumbum in olla liquefactum nova fuerat, Artiſta ille ex ſuo ſacculo depromſiſſet capſulam pulveris ſulphurei plenam, cujus aliquantillum ſaltem ſimul atque idem cum cultri mucrone, in iſtud plumbum liquefactum injecerat, ac ſtatim juſſerat, ut follibus duobus Ignis fortiter à nobis inflaretur ad excitandum flammam ſtrenuam; ipſe paulò poſt ex olla Aurum effudit optimum ſuper lapides rubros, qui in culina erant.

Commodùm ego (addebat narrator hic mihi jucundiſſimus) iſthanc Veritatem Tranſmutationis Metallorum conſpexeram, quum tremore admirationis ita obſtupefactus fui, ut ferè verbum proloqui neſcirem. Sed magiſter ille mihi rurſus animando dixit: Confidens modo eſto contentus; decimamque ſextam hujus Maſſæ partem, quam pro memoria conſervabis, tibi abſcinde, reliquas autem quindecim partes elargire diſtribuendas inter pauperas, & feci audiens dicto.

Quippe ipſe (ni fallor memoria) iſtiuſmodi Eleemoſynam magnam in Sparrendamenſem erogavit Eccleſiam; Utrum autem diſtinctis dederit vicibus, nec ne; vel numeraveritne in Auri ſubſtantia, an Argenti, ex ipſo non perquiſivi.

Ad poſtremum autem ille (ut ipſe de ſuo mecum colloqui pergebat magiſtro) me perdocuit hanc Artem divinam magnam.

Conſummata igitur omnium jam in medium allatorum narratione, humillime ipſum deprecatus ſum, ut Tranſmutationis effectum ſuper impura Metalla mihi monſtraret ad reddendum me certiorem de iſtis ab ipſo mihi narratis & ad confirmandam mihi fidem ſecurè credendi veram Veritatem rei. Sed ipſe tali cum diſcretione me, ut repulſam ferrem, dimiſit, adpromittendo tamen, ſe fore poſt tres rediturum ſeptimanas, ac mihi quaſdam in Igne monſtraturum Artes curioſas pariter atque Modum projiciendi, hac tamen proteſtationis lege, ſi ſibi licitum tunc foret. Elapſis tribus hebdomadibus ille, prout condixerat, reverſus me domi meæ invitavit ad prodeambulandum ſecum per horam unam alteramve, ut & ambo fecimus, habentes inter exſpatiandum quoſdam Diſcurſus de Naturæ Secretis in Igne, ſed interim ille facundus comes in via erat verborum de Secreto Magno cædendorum præparcus, aſſeverando, quod hoc ſingulare Myſterium ſpectaret non niſi ad magnificandam ſolam glorioſiſſimi Dei famam dulciſſimam, & quod hominum pauciſſimi cogitarent, quomodo ſeſe ipſi per ſua Opera tanto Deo condigne ſacrificarent, haud ſecus ac ſi fuiſſet Paſtor Eccleſiæ. Ego

verò

verò interea loci identidem ipsius aures sollicitavi, ut mihi Metallicam monstraret Transmutationem. Quid quod obsecrabam resecrabámque ipsum, ut dignaretur mecum cibum capere, atque in ædibus meis satis amplis pernoctare, usquadeo ut vix ullus rivalis seu amator persuadentioribus uti potuisset verbis ad adducendum quandam Amasiam in voluntatem gratificandi sibi præ aliis; sed ille tantæ constantiæ spiritu agitabatur, ut omnia mea molimina evaderent frustranea. Intermittere tamen non potui quin ipsum denuo alloquerer sic: Mi Domine, tu vidisti Laboratorium meum satis expeditum, ut mihi Transmutationem Metallicam commonstrares. Quicunque enim est stipulanti adstipulatus, eidem se obligavit. Immò vero respondebat ipse, cum hac exceptione sum ego tibi nonnulla post reditum meum participanda pollicitus, si mihi non foret interdictum, sed licitum.

Sub quæ omnia atque singula gratis tentata, ipsi instanter obnixéque supplicabam, ut (si nollet neu ratione cœlestis interdicti posset mihi monstrare expetita) mihi saltem tantillum sui Thesauri donaret, quantillum sufficeret ad transmutandum quatuor grana Plumbi in Aurum. Ad quas preces ipse paulò post effundens flumen Misericordiæ Philosophicæ, mihi frustulum dedit æquans magnitudinem seminis raparum, dicendo: Accipe de maximo Mundi Thesauro, quem paucissimi Regum Principumve magnorum nunquam videre potuerunt. Atqui dicenti mihi: Mi Domine, hoc tantillum frustuli minimi fortasse non foret sufficiens tingendis quatuor Plumbi granis; respondebat ipse: Redde illud mihi. Sed simul atque illud ipsi spe reddideram maxima recipiendi particulam aliquantò majorem, ipse istud sui pollicis ungue dissectum, in ignem conjecit frustillum ejus unum, alterum verò chartæ cæruleæ involutum reddidit mihi dicens: Adhuc sufficit tibi. Ad quod sane tristissimo vultu perplexoque animo respondebam: Ah Domine! quid hoc sibi vult? Antea dubitavi, & jam credere non possum, quod tam minima istius Medicinæ quantitas sit suffectura ad transmutanda quatuor plumbi grana. O si Tu, respondebat ipse, non rectè in tigillo potes tractare plumbum propter nimiam quantitatem, tunc sume drachmas duas, vel unciam semis, vel paulò plus plumbi; Tingi namque plus non debet quam potest. Cui dicebam; Me hoc ægrè posse credere, quod tam parum Tincturæ foret tantam plumbi substantiam transmutaturum in Aurum. At ipse respondebat: Verum est quod dico. Interim ego maxima cum gratiarum actione Thesaurum meum diminutum atque in superlativo gradu concentratum in capsulam meam inclusi, dicendo; Me hoc fore postero die periclitaturum, ejusdemque indicium nemini hominum cuiquam unquam facturum. Non sic, non sic, respondebat ille, sed omnia, quæ ad Dei omnipotentis gloriam tendunt, singulariter Filiis Artis indicare debemus, ut Theosophicè vivant & Sophisticè neutiquam moriantur.

Postmodum sum ego ipsi confessus; Me, quum massam Medicinæ ipsius in manu mea habuissem, eo temporis articulo, an inde nonnihil mihi possem digiti ungue deradere, tentasse, sed fortasse non nisi Atomum quandam invisibilem arripuisse; & verò (quum unguem expurgassem, & collectam in chartæ involucro materiam in plumbum liquefactum injecissem) nullam vidisse Auri transmutationem, sed totam ferè plumbi massam ex crucibulo in auras avolâsse, substantiam autem relictam in terram fuisse vitream transmutatam. Ad quæ inaudita ipse ridens dixit: Tu dexterius potuisti furtum patrare quam Tincturam applicare. Demiror, quod tu adeò expertus in Igne non melius intelligas Plumbi fumi naturam. Quippe si prædam tuam saltem involvisses in ceram flavam, ut conservata à plumbi fumo fuisset, tunc ita potuisset se penetrare in Plumbi fundum, ut hoc transmutasset in Aurum. Sed jam in fumo peracta Operatio Sympathetica fuit, atque Medicina ita cum fumo permixta avolavit. Enimverò omne Aurum, Argentum, Stannum, Mercurius, consimiliaque metalla à vaporibus corrumpuntur plumbeis, & redduntur similiter vitro fragili. Interea loci meum exhibui ipsi crucibulum, qui inter perspiciendum relictam substantiam, deprehendit adhærentem crucibuli parietibus croceam Tincturam pulcherrimam, dicens: In crastinum hora nona ad te rediturus, monstrabo, quod Medicina tua plumbum debeat transmutare in Aurum. In qua ipsius pollicitatione securus acquievi. Interim tamen vehementer etiam atque etiam petebam, ab ipso Informationem, An hoc Opus Philosophicum paretur amplis nummorum expensis ac longa temporis morâ. O amice, respondebat ille, tu perquam accuratè affectas scire omnia; hoc tamen tibi aperiam, nullum posse obesse sumptum, neque ullum tempus longum. Quod verò ad Materiam, ex qua nostrum perficitur Arcanum, attinet, rescias velim, duo duntaxat Metalla ac Mineralia dari, ex quibus præparetur, sed quia multò abundantius in istis Mineralibus Philosophorum Sulphur suppetit; Ergo ex Mineralibus conficitur. Vicissim autem ex ipso quæsivi; Quale esset Menstruum, & utrum in vitris, an vero in crucibulis fieret operatio, respondebat; Menstruum esse Sal quoddam cæleste, sive cælestis virtutis, cujus beneficio Philosophi terrenum Corpus Metallicum duntaxat solvunt, solvendoque mox educitur Nobile Elixirium Philosophorum. In crucibulo autem à principio ad finem usque in Igne aperto perficitur operatio: Opus verò totum non diutius nisi quatriduo & inchoatur & planè consummatur, in quod Opus totum non impenduntur impensæ plures tribus florenis. Addebatque, quod neque Minerale ex Quo, neque Sal per Quod, magni sit pretii. Regerenti autem mihi: Mi Domine, hoc est mirum, quippe quod repugnat variorum Scriptis Philosophorum, conscribentium, ad minimum esse huic Operi elaborando septem aut novem menses, respondebat solummodo ab Adeptis veris subintelliguntur Philosophorum scripta vera. Ergo de Tempore nil certi tamen scribere voluerunt, imò nemo Artis amatorum sine communicatione alicujus Adepti veri in æternum non inveniet Artem præparandi hoc Mysterium; cujus respectu ac ratione etiam ego à Te, Amice, peto, ut (quia Operis veri vidisti Materiam) ne Te obliviscaris & tua in Igne bona ne amittas inhians hujus Artis perscrutationi; nunquam enim eam invenies. Cui dicebam: Mi Domine, quia quanquam ita ille Tibi, ut Tu mihi incognitus es, ignotus fuit, nihilominus tamen Tibi monstravit viam inveniendi Operationem hujus Arcani, forsitan etiam Tu mihi aliquantillum de Secreto isthoc, si velles notificare posses, ut superatis rudimentis omnium difficillimis, inventis (quod dici solet) fortassis possem addere; unius quippe inventi occasione aliud invenire non æque difficile est. Sed respondebat Artista: In hoc verò Opere res sese ita habet. Nisi enim rem à capite

operis

operis ad calcem usque sciveris, nihil ejus scis. Sat quidem tibi dixi, tamen ignoras, quomodo Philosophorum conficiatur atque iterum fragatur Sigillum Hermetis vitreum, in quo Sol, Metallicis suis radiis mirè coloratis splendorem emittat, & in quo speculo sese Narcissi oculis Metalla adspiciant transmutabilia, atque ex qualibus radiis Adepti suum colligant Ignem, cujus ope Metalla volatilia figantur in fixissima, sive Aurum, sive Argentum. Sed hac vice sat est: quia (Deo volente) in crastinum adhuc semel dabitur occasio conveniendi, ut colloquamur de hac Materia Philosophica, & prout dixi hora nonâ tuam adveniam domum, monstraturus tibi projiciendi Modum: sed valedictione pro nocte fausta me ille ELIAS ARTISTA ad lucem usque hodiernam reliquit exspectantem tristissimum; imò Mercurius Philosophorum cum ipso in auras avolavit, quia de ipso denuò ne verbum quidem fando inaudivi: tamen ille (quippe qui promiserat, se sequenti mane seu diluculo ad me reventurum fore) alium quendam hora semidecima ad me misit virum incognitum, mihi significantem, quod ille amicus, qui pridiana vespera mihi pollicitus erat, se me fore revisurum, propter negotia alia avocantia venire non potuisset, hora tamen tertia pomeridiana me fore ab ipso revisendum. Cæterum posteaquam desiderio vehementissimo ad horam semioctavam usque nequicquam exspectaram, incepi dubitare in rei veritate. Insuper quoque uxor mea ad me venit in laudati viri arte valde curiosa indagatrix, vexans me ratione Artis Philosophicæ in memorato viro severo ac probo sitæ, dicendo: Agedum, attentemus, quæso te, Operis veritatem secundum ea quæ dixit vir ille. Certè namque alioquin hanc ego noctem imminentem totam traducerem insomnem. Cui autem respondebam: Præstolemur quæso usque in crastinum, num forsitan adhuc sit tunc reversurus. Interim verò, ut filius meus accenderet ignem, jussi, cogitans: Ille sanè vir alias in discursibus suis tam divinus deprehenditur jam prima vice mendacii reus. Secunda verò vice dum experimentum capere volui ex materia furtiva sub pollicis ungue retrusa, sed frustra, quippe quoniam plumbum in Aurum non fuit transmutatum; tertia denique vice ille tam parvum materiæ frustulum dedit ad tingendam plumbi massam adeò magnam; sane quam ille me in transennam induxit. Interea vero loci jussi ceram afferri flavam, cui possem involvere materiam, quæsivi plumbum, abscissurus inde ℥ß seu drachmas 6. uxor mea involvit Lapidis materiam in ceram, & simul atque plumbum liquefactum fuerat, ipsa globulum injecit, qui globulus cum sibilatione & flatuositate in crucibulo bene obturato ita perfecit operationem, ut intra horæ quadrantem tota plumbi massa in Aurum optimum fuerit transmutata. Certè ego tametsi vel Ovidii vixissem seculo rariorem non credidissem Artis Chymiæ METAMORPHOSIN, quinimò si centum inspectassem oculis Argi, vix admirabilius vidissem ullum Naturæ Opus. Nam hoc plumbum Lapide Sophorum mixtum atque in Igne liquefactum certè pulcherrimum nobis monstravit colorem imo viridissimum; ac simulatque in poculum effuderā fusorium, colorem acceperat ad instar sanguinis, sed posteaquam refrixerat, optimi Auri colore splendescebat. Certe ego cum omnibus mihi adstantibus efflictim consternati, è vestigio cum plumbo aurificato adhuc calente deproperando commeavimus ad Aurifabrum, qui illud post prævium examen dijudicavit esse Aurum omnium præstabilissimum, quo melius in toto reperiri nequeat mundo, adpromittens, se vel pro singulis ejus unciis esse quinquaginta florenos persoluturum.

Postridie ejus diei per Hagam nostram universam fuit rumor de mira hac Transmutatione Metallica dilatus atque dissipatus; unde & multi viri illustres Artisque amatores ad me provisefunt, nominatimque ex illis nominibus magnis ad me accessit Examinator Generalis Monetarum hujus Provinciæ Hollandiæ Dn. Porelius cum aliquot illustrissimis viris aliis, obnixè rogantibus, ut sibi communicarem saltem minutum Auri mei artificiosi frustulum ad explorandum illud per examina legitima, quibus propriæ curiositatis gratia libentius gratificatus sum atque unà nos contulimus in ædes cujusdam Argentifabri admodum curiosi, cui nomen est Brechtelio; in cujus laboratorio illud fuit exploratum per illam probandi formam, quam Artifices periti *Quartam* nuncupant, quando scilicet tres aut quatuor partes Argenti liquefiunt in crucibulo cum una parte Auri, atque deinceps ista mixtura frequentibus mallei ictibus redigitur in lamellas, quibus superfunditur sufficiens Aquæ Fortis quantitas, abs qua Aqua Forti dissolvitur Argentum, Aurum verò instar nigri pulveris petit fundum; & postea depleatur Aqua Fortis, pulvis verò aureus in crucibulo vicissim in Aurum conflatur.

Hoc autem opere peracto, cogitavimus sub initium, dimidiam Auri partem avolasse, sed reapse contrà erat ac putarâmus, quippe qui comperiebamus, quod aurum adhuc aliquantam Argenti partem insuper in Aurum transmutaverat, videlicet drachmæ Auri duæ transmutaverant duos Argenti scrupulos præ Tincturæ abundantiâ in Aurum sibi homogeneum seu similare.

Quod quoniam addubitavimus, num forsitan Argentum fuisset minus probè ab Auro separatum, continuò cum septuplo Antimonii confecimus Mixturam, atque post Examen hoc in Antimonio amisimus octo grana Auri; sed quando iterum evaporare feci Antimonium, novem iterum grana Auri inveniebam, tamen coloris parum pallidi, ita ut in Proba Ignis optima nihilum hujus Auri amiserimus: atque hoc probandi genus infallibile ter perfeci, atque inspectantibus viris Nobilissimis Illustrissimisque comperi, quod quælibet Auri drachma sibi pro augmento acquisierat scrupulum Auri, Argentum verò est optimum & valdè flexibile: atque ita drachmæ quinque Auri adhuc ex Argento sibi attraxerant scrupulos quinque, & (ut simul ac semel omnia residua complectar) totum pondus quantitatis laudati pulveris minimi transmutavit drachmas sex & scrupulos duos Metalli vilioris in Aurum adeo fixum, ut vel intensissimam quamque ignis torturam perseveranter sustinere valeat. Ecce! ita vobis hactenus Historiam commemoravi omnem ab ovis (quod dicitur) ad mala usque. Aurum quidem ego habeo, ELIAM verò ARTISTAM, ubinam terrarum aut gentium ipse impræsentiarum hospitetur, prorsus nescio, utpote qui præter cætera mihi dixit, se fore hac æstate solum natale versurum, in Asiam transmigraturum atque Terram Sanctam invisurum. Rex cœli Optimus Maximusque (sub cujus divinarum alarum umbra ille hactenus delituit) comitantibus Angelis suis administratoriis prædestinatum ipsius iter ita fortunet, ut longævam vitam vivens, toti Christianæ Reip. Talento suo inestimabili summopere succurrat

& post

& post hanc vitam hæreditatem vitæ æternæ hercifcundam, gloriosè cernat, *Amen*.

CAPUT IV.

Vt igitur jam munus promissi conficiam, ex tempore ad Dialogum seu Colloquium inter ELIAM ARTISTAM *&* MEDICUM *me recipiam.*

ELIAS ARTISTA.

SAlve Domine Helveti! Me, nisi umbra tibi fuero molesta, incessit libentia confabulandi aliquantisper tecum, quippe qui inaudivi, te esse curiosum rerum naturalium indagatorem. Enimverò libellos tuos perlegi, & præter cæteros cumprimis totum Tractatulum agentem contra Dn. *Digbæi* Pulveris Sympathetici effectum, ubi gloriatur, se omnia indistanter sanare velle vulnera. Certè ego illis, quæ in hoc Speculo Creaturis naturaliter implantato sive sympathetico, sive antipathetico conspiciuntur, incredibiliter delector. Quippe inexhaustos divini Luminis ac Numinis Thesauros non minus abundanter quàm liberaliter nobis concessos optimè nosse possumus ex Creaturis omnibus quæ vel sub Cœlo æthereo nascuntur, vel in Terræ ventre, vel in Maris utero ad finem eundem producuntur, ut suis ipsorum beneficiis potentialiter insitis salutem corpori hominum mortali restituant.

MEDICUS.

O Domine! Talis invisentis novi hospitis præsentia mihi nunquam molesta erit umbra, sed potius amicorum gratissimus. Nam Philosophica de Naturæ Secretis confabulatio est unica animi mei recreatio, necnon tale conveniens nutrimentum salutiferum, quale nemo hominum prius unquam gustare dignè potest, quàm ad illud convivii ritè dispositus fuerit. Intra quæso, amice, in cameram.

ARTISTA ELIAS.

Itane, Domine! Hîc totam, ut mihi videtur, habes Vulcaniam officinam, & fortassis hæc omnia Spagyricè atque exactè per Ignis torturam ex Minerali Regno prolicita sunt: sed in quem quæso finem tot Medicamenta? Ego credo, quod Deus in Rerum natura naturaliter talia dat medicamina, qualium paucissimis multò citius tutiusque redintegrare labefactatam prostratamq; hominis sanitatem possimus, nisi vel morbus sit lethalis ex Naturę defectu, vel læsæ alicujus internæ partis nobilis detur putrefactio, vel tota humidi radicalis absumptio, utpote in qualibus casibus desperatis nulla Galenica cura, aut Paracelsica tinctura medicari potest. At enim in morbis ordinariis non item, ubi tamen non rarò hominum pleriq; ante fatalem vitæ terminum (absit Nemesis dicto) ex almo prædulcis hujus Lucis Regno in terram mortuorum umbrosam transmigrare necesse habent, dum vel salutem corporis sui negligunt, vel eandem fidei Medicorum remedii præsentissimi imperitorum committunt.

MEDICUS.

Quantum ex Dominationis Vestræ Discursu intelligo, ipse, ni augurando fallor, vel est Medicus, vel Chymiæ peritus. Certè equidem, prout Dominus dixit, credo ego, in Rerum Natura dari alia medicamenta præstabiliora, quemadmodum & aliorum Philosophorum asseverant complures, dari aliquod, quamvis paucis cognitum, *Medicamentum Universale*, cujus beneficio possimus vitam ad metam fatalem usque prolongare, morbos omnes alioquin incurabiles curare atque alia hujuscemodi plura. Sed quotusquisque sapientissimorum hujus Mundi omnium potest nobis monstrare viam perveniendi ad tam nobilem fontem, unde tam mirificus succus hauriatur medicamentosus Medicum nobilitans? Nemo forsitan hominum.

ARTISTA ELIAS.

Medicus quidem ego non sum, sed saltem Orichalci fusor, & à teneris ferè unguiculis meum in Pyrotechnia ingenium excolui atque ita internam Metallorum Naturam pervestigavi. Quod quum jam meum sit supersedere quidem assiduitate elaborandi quicquam accurati per Vulcani artem, animus tamen meus se adhuc istiusmodi oblectat laboribus atque curiosissimæ Artis Spagyricæ amatoribus, utpote qui pro certo credam ac habeam, quod Deus Opt. Max. nostra ætate Filiis suis Spagyricis, ORANDO atque Physico-Chymicè LABORANDO gratis seu pro nihilo Mysteria Naturæ Metallica divendat.

MEDICUS.

Mi Amice, libens hoc concesserim, quod pro nihilo Deus Bonum laudatum perinde ut cætera Dona omnia suis divendat filiis; perrarò tamen inaudias, Ipsum Filiis suis pro nihilo vendidisse vel vendere hoc Nectaris vinum medicamentosum. Quippe certo compertum habemus tantam Chymicorum turbam superioribus vixisse seculis omnibus, qui, prout jactatur adagio, aquam cribro haurire contenderunt, dum hunc Lapidem Philosophorum Universalem præparare præsumpserunt. Taceo quod ex libris illorum, qui Adeptorum gloriâ triumphant, nemo unus possit addiscere Modum præparandi, neque conscire Primam eorundem Materiam, usqueadeò ut inibi perscrutans omnes ad imas montium radices, nunquam in summa eorundem juga conscendat, ubi Ambrosia & Nectare Macrosophorum vescatur.

Interea loci est boni Medici, ut ipse, si quando istiusmodi Elixirio Universali deficitur, non sine perpetuo conservandæ Conscientiæ puræ seu salvæ studio, morbis ægrorum fidei sua commissorum adhibeat istiusmodi curationes seu talia restaurandæ sanitatis remedia, qualibus ratione effectus inesse certò comperit virtutem sanandi.

Quocirca in desperatissimis quibusque morbis ego juxta cum plerisque Practicis semper sum talibus Medicamentis simplicissimis usus, ut inde male habentes citò convalescant, seu in statum sanitatis pristinum pristinove meliorem restitui queant.

Enimverò varia atque diversa Salium genera in glandulis & vasis lymphaticis post putrefactionem hujus vel illius nutrimenti assumpti gignuntur, quæ postmodum in variis etiam efflorescunt humoribus ad diversos morbos sive internos sive externos. Experientia namque condocente, quot constitutiones seu complexiones corporum humanorum habentur, tot quoque morborum diversitatibus eadem sunt obnoxia, etsi sit uniusmodi atque idem morbus, prout nobis conversatio quotidiana comprobat in combibentibus Vinum, unde sane quam diversæ operationes manifestò se produnt.

Quippe PETRUS, simul atque Vinum bibit, laborare incipit animo iracundo, ne dicam, furibundo.

E contrario PAULUS vinum combibens, imbibisse videtur animo timiditatem propemodum agninam.

MATTHIAS verò cantat, & LUCAS illachrymat.

Item

De Contagio Veneno Scorbutico, nempe PETRI succus radicalis in vasis lymphaticis & in glandulis convertitur in Acidum oppilans corporis totius meatus & organa omnia: unde sub cute enascuntur maculæ brachiorum pedumque cæruleæ discoloresque; tempore pestis vero extuberantia quasi piperis grana.

Earundem autem

PAULI partium succus mutatur in Amarum aperitivum: unde sub cute suboriuntur maculæ brachiorum pedumque rubræ, puncturis pulicum æmulæ, in peste verò Anthraces.

Earundem verò

MATTHIÆ partium succus convertitur in Subdulce facileque putrefactu: unde sub cute pullulascunt Tumores brachiorum pedumque aquosi, prout ferè conspicias in Hydropicis; in Pestilentia verò pestilentes Tumores.

Earundem autem

LUCÆ partium succus mutatur in Acre Salinum atque exsiccans; unde sub cute proveniunt brachiorum pedumque præcipitationes fermenti ordinarii carnis, atque exsiccationes, sicuti plerumque usu venit in Atrophia, imò sæpissimè in Atrophia vera: in peste verò Bubones ardentissimi cum insania ad mortem usque proveniunt.

Ecce, Amice, nemo Medicorum quisquam per unicum Universale Medicamentum medicari hujus Scorbutici sive Pestilentialis sive Febrilis Veneni malum potest, sed mediante quidem Particulari quodam à Deo nobis in Natura condonato remedio vegetabili aut minerali. Enimverò unicâ herba Scorbuticâ seu Cochleariâ vel Acetosâ, aut Fumaria aut Beccabungia, imò etiam multò minus remedio quodam ex his speciebus diversis in unum conflato possum succurrens allevare aut tractare Scorbuticos omnes; quippe quoniam inter Cochleariam & Acetosam herbas datur Antipathia, sicut inter Ignem & Aquam: atque ita eadem emicat Antipathia inter herbam Fumariæ & Beccabungiæ. Ergo

PETRI Correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini acidi fit cum herbæ Cochleariæ Sale volatili Amaro.

PAULI verò Correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini amari, fit cum herbæ Acetosæ fixo Sale acido.

MATTHIÆ autem Correctorium Scorbutici veneni salini tingentis subdulcis ac humectantis fit adminiculante herbæ Fumariæ fixo sulphure amaro exsiccante.

LUCÆ verò scorbutici veneni tingentis Salini acris ac exsiccantis fit succenturiante herbæ Beccabungiæ sive rubræ brassicæ Mercurio dulci humectante, prout etiam ex harum herbarum signatura externa dijudicatu facile est de Interno remedio specifico contra hos scorbuticos morbos diversos. Certè, mi Amice, si hoc à prudente Medico observatum fuit, ille dubitat de Medicamine Universali.

ARTISTA ELIAS.

Omnia, quæ sermocinatus es, facilè concesserim; Medicorum tamen paucissimi hac medendi Methodo utuntur: sed interim impossibile non est, quo minus in Regno etiam Minerali summo detur Medicamentum Universale, cujus unius beneficio possimus patrare atque administrare omnia, quæ mihi à te de multijugibus enarrantur remediis ex Regno Vegetabilium infimo. Atqui Deus Opt. Max. ob rationes nonnullas momentosas hoc magnificentissimum scientiæ supereminentis Charisma Philosophis promiscuè omnibus non condonavit, sed perpaucis duntaxat revelavit, usqueadeò ut Adepti ad unum omnes uno ore confiteantur, Scientiam esse veram atque de illius veritate nullatenus dubitandum.

MEDICUS.

Domine, præter commemoratas in medium proferuntur etiamnum aliæ observationes adversus Medicinæ Universalis operationem enixè pugnantes, partim ratione ætatis, ac virium hominis, partim ratione sexus aliarumque circumstantiarum, dum discernitur vel inter tenerum & robustum, sive à natura sive ab educatione, vel inter marem & fœminam, vel inter juvenem & virginem, vel inter principium, medium aut finem morborum; vel internoscitur, utrum morbus sit inveteratus, an verò nuperrimè ægrum invaserit; vel deniq; utrum Fermentum in hoc morbo promoveatur, an verò in alio præcipitetur. Effervescentia fit vel in stomacho vel in intestinis. Profectò de miro Medicinæ Universalis effectu datur Turba Contradictionum Magna. In suis quippe digitis plerique rationalium Medicorum carent perspicillo Dn. Thomæ à Didymis.

ARTISTA ELIAS.

Sanè quam philosophatus, Domine, es rectè ac bene, imò Orthodoxè contra *Universale Medicamentum*, juxta illud notorium ac pervagatum: *Quot capita, tot sensus.* Quippe quemadmodum Musica suavisona non cujusvis Midæ mulcet aures, neque eadem narrata Historia Historicis oblectamento est omnibus, neque linguis omnibus idem ex eodem cibi vinique gustu sapor gratus sapitur ac capitur: Ita etiam mirè variant Imperitorum judicia de miro *Medicinæ* hujus *Universalis* effectu in Corpora humana ac Metallica. Nam hujus Universalis Medicinæ, operandi Modus impensè differt à Particulari Medicina, quæ nihilominus tamen quadantenus dici potest Universalis, velut herba *Cochlearia*, omnem curans scorbutum maculis insignitum cæruleis; vel *Acetosa*, omnem medicans scorbutum maculis notatum rubentibus; vel *Becabungia* sanans ejusmodi Atrophiam, vel *Fumaria* medens istiusmodi Tumoribus, &c. idque cumprimis apud tales Medicos, apud quales ista mihi antea narrata observatio est quantivis pretii. Præterea differentia exstat maxima inter Universale Philosophorum Medicamentum, utpote quo Spiritus recreentur vitales, & inter Particulare proletariæ curationis Medicamentum, quo corrigitur humorum venenum, quale contra naturam ebullit in hoc homine acidum, in illo amarum regnans; in uno prædominatur salsum, in altero verò acre. Atque nisi procul ulla procrastinatione humores isti corrupti statim ex corpore expellantur per ordinaria Naturæ emunctoria sive per alvum, sive per vesicæ lotium, sive per poros sudascentes, sive per oris sputum, sive per nares, certè corruptio unius evadet generatio alterius, puta morbi. Ex quavis namque scintilla, nisi in tempore eam exstinxeris, incendium orietur maximum. Quinetiam si defectus motus Spirituum vitalium datur, impossibile est, hoc fieri posse. Ergo Medico conscientioso id unicè curandum est, quomodo possit promovere Spirituum vitalium motum ad calorem naturalem digestibilem; idque cumprimis optimè securissimeque præstatur per operationem nostri Medicamenti Universalis, à quo notabiliter recreari deprehenduntur. Nam simul atque hæc Medicina plus quam perfecta

modo

modo laudato ex sede occupata malum morbificum exturbaverit, illico sanitatem amissam vicissim infundit, idque solum ex ipsa harmonia sive sympathia, quam Spiritus Vitales & hæc Medicina inter se mutuo habent. Quocirca ab Adeptis nominatur Naturæ Mysterium, & senectutis defensivum adversus morbos omnes. Quid? quod vel tempestate pestilentissima grassantibusque passim morbis contagiosis plenissima ex homine faciat Salamandram citra ullam sui læsionem ignitas istiusmodi plagas cœli irati epidemicas perferentem ad supremum Vitæ exhalandæ Terminum usque.

MEDICUS.

Quantum igitur ego, perdilecte Amice, intelligere valeo, isthæc Medicina non facit ad humorum depravatorum emendationem, sed potissimum conducit ad Spirituum vitalium recreationem. Cæteroquin apud Chymicos Practicos hoc traditur Secretum, quod per Artem Spagyricam possit commonstrari, quomodo purum separetur ab impuro, & quomodo per eandem immatura reddantur matura, & amara corrigantur in subacida, & subacida in dulcia, & acria in mitia, & mitia in acria, & acida in dulcia, & dulcia in acida. Quinetiam ista laudatissima Philosophorũ Medicina juxta captus mei rationem non potest prolongare vitam ultra Metam cœlitus præfixam, sed duntaxat præservare ab omnium venenorum effectu morborum alias mortiferorum, usqueadeò ut verum sit, quod, prout vulgo creditur, vitæ humanæ prolongatio dependeat tantummodo à solo Dei omnipotentis nutu ac manu. Missis autem istis, hæc mea etiamnum manet Quæstio, Num quidnam ex hujus Medicinæ Universalis usu convertatur natura hominis pristina in novam, ita ut homo piger degeneret in hominem alacrem, & homo qui antea à natura melancholicus & tristis fuerat, postea Jovialis, hilaris, gaudioque plenus evadat, consimilesque alterationes, reformationes, permutationes seu vicissitudines in natura hominis contingant.

ARTISTA.

Minime gentium, Domine. Potestas quippe tanta nulli unquam condonata Medicamento est, ut hominis naturam mutare valeat. Enimverò Vinum inebrians à diversis sumptum Individuis in ebrioso naturam hominis non mutavit, sed tantummodo provocavit, quod in ipso naturaliter potentialiterque inest, atque in actum deduxit, quod quasi mortuum in ipso fuerat. Eodem se modo habet operatio Medicinæ Universalis, quippe quæ per Spirituum vitalium recreationem provocat sanitatem ad tempus duntaxat in homine suppressam, utpote in quo antea naturaliter fuerat, perinde atq; Solis calor herbas aut flores non immutat, sed eosdem saltem provocat, atquè ex propria ipsorum natura potentiali in actum saltem revocat. Melancholicæ namque temperaturæ homo in suas densiores melancholicas resuscitatur, & verò homo Jovialis hilarisque in suis actionibus lætis recreatur, atque ita consequenter: Præservativumque in desperatis morbis omnibus est præsentaneum seu optimum. Hinc præsagiens obventurum sibi fore quippiam adversi, mavult prævenire quàm præveniri. Quinimò si ulla daretur Vitæ prolongatio per Medicamentum quoddam Philosophicum contra talem Dei Omnipotentis prædestinationem, certè profectò non Mercurius Trismegistus, neque Paracelsus, neque Raymundus Lullius, neque Comes Bernhardus, neque consimiles illustres hujus Mysterii Magni possessores complures mortem mortalium reliquorum communem oppetiissent, sed forsitan suam in hodiernum diem usque vitam protraxissent. Ergo fanatici ac lymphatici foret hoc perscribere, imo stolidissimi, idem credere ac sentire de uno aliquo Medicamentorum in tota rerum natura.

MEDICUS.

Quæcunque, mi Amice, de Universalis Medicinæ operatione non minus regaliter quàm fundamentaliter dixisti, lætus lubensque concesserim quidem ego, sed quandiu laboro ignorantiâ præparandi rectè illam, nihil ago nisi idem quod cymbam exiguo ludere cupiens lacu in Oceanum vastum, quippe qui certè ad illam inde sine ullo fructu reddendam littori compelletur. Et quàmvis enim de laudata illa Præparatione plerique Virorum illustrium nonnihil conscripserint, illud tamen tali quasi cautionis umbrosæ carbaso involverunt, ut Lectorum assiduorum paucissimis innotuerint vestigia ipsorum latenter demonstrata, quæ sequenda tantisper forent, dum pervenirent, quo pervellent. Quotusquisque etiam tot instructus est sumptibus, quot possit sibi coëmere codices illos omnes, in quibus sparsim de istiusmodi Hypothesi ita tractatur, ut illis perlegendis maximam vitæ brevis partem insumas, antequam inde sufficientem tibi cognitionem manualemque operationem colligas. Maneamus igitur in nostro Laboratorio, à Deo etiam benedicto, juxta illud: *Ora ac Labora; & Deus dat omni hora.*

ARTISTA ELIAS.

Satis rectè argumentaris, Domine; ex Philosophorum namque scriptis rarissimè addiscitur hæc Ars Artium, sed perbenè ac clarè ex manuductione alicujus Adepti intelligitur sensus ipsorum. Transeamus autem hinc ad Metallicum hujus nobilissimæ Tincturæ Effectum Transmutativum, de quo Participes seu Adepti conscripserunt libros multi multos, atque plerique ipsorum discipuli genuini in Igne multum laborantes ad finem Arcani ipsorum præoptatum albis, quod dicitur, avibus pervenerunt.

MEDICUS.

Animadverto, Dominationem Vestram trahi voluptate transeundi à Medicinæ Usu ad Transmutationem Metallorum infinitam. Cæterùm quamvis ego facilè credere possim Possibilitatem Artis, dari nimirum inter Adeptos Experimentum istiusmodi Chymicum, prout etiam in superioribus mentionem feci de illo Experimento, quando Dn. Doctor Kiflerus obstetricante unius unciæ Auri Tincturâ in Aurum optimum transmutavit unciam unam semis Argenti; ut nihil insuper dicam de Experimento Helmontii, neque Scoti in celeberrimis Civitatibus Coloniæ & Hanoviæ, neque de illustri ac pervagato illo Exemplo maximo, quod Pragæ coram Cæsare Ferdinando III. mediante unico Tincturæ grano libræ Mercurii tres sunt in Aurum nobilissimum transmutatæ, usque adeò ut ego non minus in necessitatem quàm in voluntatem credendi adducar, Artem esse Veram posse, etiamsi pleno nondum suffragio sufficienter concipere queam, utpote qui possessorem ejus verum nunquam per vitam meam omnem his meis oculis vidi.

ARTISTA.

Mi Domine, Verum dixisti, Artem tamen fore Artem, etiamsi tu credere abnueres; haud secus atque in Magnete videre est, quemadmodum ille per suam sibi insitam vim sulphuream ex ferro per

per contractum statim magnetem facit, etiamsi credere tu nolis, latenter in ipso tam miras inesse operationes, tamen veræ permanebunt: Ita etiam de Lapide Philosophorum habeto, cui Intus inest, quicquid quærunt Sapientes; & quoniam caliginosa ipsorum scripta à paucissimis investigatorum intelligi & explanari possunt, votis erat omnibus optandum, manibusque conandum, unam aliquam totius Artis Epitomen Laconicam ita confiteri, ut inde exiguo temporis spatio ac labore pauculo omnia combibi necessaria possint, quorum adminiculo transitus ad Autores reales detur facillimus. Quod quum jam in medium exempla protuleris nonnulla, ex quibus connitebaris petere confirmandam rei asseverare possibilitatem, jam ipsemet tibi ego commonstrabo veram Secretorum Philosophorum Materiam. Ellam! Proba.

MEDICUS.

Hæccine, mi Domine, imò hæc ipsa substantia sulphureaque flavaque vitreaque est Materia Philosophica? Numnam tutè es ipsemet scientiæ hujus possessor? Credo sane quod me ludificaris. Quæso Domine, dic mihi veritatem, Utrum res sese ita habeat, necne?

ARTISTA ELIAS.

Imò, Dn. Doctor, Preciosissimum Mundi Thesaurum, jam in tuis habes manibus. Quia hic est Verus Lapis Philosophorum, quo nemo alter habuit unquam meliorem, neque habebit alium: atque egomet elaboravi ipse Compositionem ab initio ad finem usque. Quod si tibi conclave adhuc est aliud, ostendam tibi Metallum ab isthoc Lapidis genere transmutatum in Aurum. Quorsum introductus, *Adspice*, inquit, *has quinque Taleolas utpote beneficio ipsius Tincturæ Philosophicæ ex Saturno seu Plumbo paratas, quas in perpetuam Magistri mei memoriam gesto.* Tibi verò, qui multa perlegisti Adeptorum scripta, ex visa hujus Lapidis substantia & natura sat benè constare poterit notitia de Materia vera.

MEDICUS.

Quantum ex te inaudio, Magistrum habuisti, à quo Artem potius condidicisti quam proprio labore atque inventione acquisivisti. Verum enimverò tametsi ego jam istam substantiam, quam esse Tincturam Philosophicam veram prædicas, conspexerim juxta cum Taleolis his quinque aureis; relinquor tamen etiamnum ignarus ac dubius, utrum verum sit nec ne. Quocirca maximopere à Te etiam atque etiam peto, ut mihi condonare velis tantillum illius Materiæ frustulum, quantillum sufficiat ad transmutandum quatuor saltem grana Plumbi in Aurum, ut hoc pacto mihi scrupulum dubitationis omnem eximas atque me tantò certiorem de rei veritate reddas. Ecce! capessis frustulum complens magnitudinem unius saltem grani seu seminis cannabini, ut inde sive in morbo aliquo desperato, sive in Metallica Transmutatione specimen seu Proba exhiberi possit.

ARTISTA ELIAS.

Fateor quendam bonæ conditionis virum atque mihi prorsus incognitum monstrando me perdocuisse 1. Possibilitatem Transmutationis 2. Præparandi quoque Modum: atque hæc est Ars ista infallibilis, de qua tibi nullatenus est dubitandum. Ut autem tantillum frustuli, quantillum petis, tibi condonem, nullis mihi modis licitum est, etiamsi vel tot ducatos mihi redonare velles, quot tota hæc camera capere posset ab imo ad summum usque, idque non propter æstimationem materiæ, quippe quæ nullius est precii, sed propter aliam quandam rationem momentosam, cujus respectu si fieri posset, ut ignis igne exuri valeret, ego jam cum dicto totam hanc massam præ tuis oculis in flammas ejus edaces conjicerem. Quare interim à te peto, ut adeò avarus scientiæ tantæ captandæ esse nolis. Quia hic plus penes me tu vidisti hodie, quàm multi Regum Principumque alibi spectare voluerunt, sed nunquam conspicere potuernnt. Cæterum meditor mecum de reditu ad te, interjecto trium septimanarum curriculo, ubi tibi in arte Chymica Artes quasdam pulcherrimas juxta atque Manuductiones monstrabo. Quinetiam si tunc temporis concessum mihi fuerit ut tibi Transmutationem ostendam, Curiositati tuæ affatim satisfaciam. Interim valere ac salvere te jubens peto, ut tibi à tali labore magno arduoque caveas, ne famam pariter atque substantiam tuam in cineribus miserè disperdas similiter aliquammultis avaris ejusdem Artis summæ Inquisitoribus.

MEDICUS.

Nunc quid faciam, mi Domine? Si fortasse Tibi ex Philosophico tuo Juramento confirmato ista potiuncula argenti in aqua pluvia dissoluti licitum non sit, ut dones mihi istud frustulum Tincturæ miræ, certè resciscas, quod, prout tu suspicaris, ego sum animo anxius enixéque avidus Scientiæ hujus prænobilis combibendæ, & credo, quod vel ipse primus Mundi Patriarcha Adam olim ob comestum utriusque Sophiæ malum ex Paradiso exterminatus (si adhuc in vivis hac nostra esset ætate) nullus intermissurus foret, quin denuò de hoc malo aureo ex ATLANTIS horto comedere pervellet.

Vestra Dominatio inquit, *Hoc multos Principum non potuisse videre, quod ego vidi.* Vidi equidem ego Materiam, de qua tu tam rara prædicas, interim verò non conspexi Effectum Transmutativum, nisi quod tuis fidem adhibeam verbis. Quod quum Dominatio vestra me soletur, se quidem jam hinc profecturum, sed interlapso trium hebdomadum spatio ad me rediturum, ut mihi Artes Chymicas perpulchras juxta atque projectionem, si licitum fuerit, commonstret; hujus bonæ spei fruitione ego hac vice acquiescens, gratias interim tibi ago amplissimas pro tua mihi exhibita Amicitia maxima, singularique fidei præmonentis cura, ut in Labores Chymicos Famam fortunasque meas omnes ne profundam atque dilapidem amissurus. Certè ego tantorum Arduorum nondum ullum feci unquam periculum, neque attentaturus sum, nisi prius Dominatio Vestra mihi gratis atque ex pura Amicitiæ benevolentia demonstrare voluerit præparandi modum ac viam. Interim verò Veritatem Artis admiror, atque etiam spectatæ tuæ in me Amicitiæ ratione mihi gratulor, utpote qui hoc mihi detexisti, Te ADEPTUM esse.

Quòd si vel Rex vel Princeps vel cæterorum Magnatum quisquam conscirent aut resciscerent, Te Artis hujus possessorem esse, atque proinde te (quod Deus prohibeat) raperent ad quæstionem, & cruciarent te suis Tortoribus, numnam Artem esses aperturus?

ARTISTA.

Nemini unquam aliàs præterquam uni alicui seni probo ac justo viro juxta ac tibi Lapidem Philosophorum monstravi, atque insimul revelavi, me possessorem esse: sed nemo hominum unquam imposterum tale quid videre atque audire debet. Quinimò etiamsi quis Regum vel Principum me (quod sanè

sanè Deum meum non facilè permissurum fore spero) esset in vincula conjecturus, ego tamen nequaquam, more circumforaneorum Medicorum seplasiariorum, vagabundorum impostorum seu paupertinorum Alchimistarum, ipsis Artem prodere vel directe vel obliquè vellem, sed quavis truculentissima fidicularum prunarumque vivarum torturâ excarnifari, excruciari atque enecari mallem.

MEDICUS.

Amice bone, danturne Autores, qui de hujus Artis veritate scribunt explanatius illis multis omnibus, qui tam obscura de illa eructant verba, ut eadem vel ipsemet fortasse non intelligant, nisi commentarios annotationesque evidentiorem adhibeant Paraphrastarum; quemadmodum tu forsitan à posteriore perlegisti, atque proinde omnium optime calles, quales veri sint Adepti.

ARTISTA.

Domine Doctor, libros quidem ego non lego, neque perlegi multos; multos tamen inter alios Autores non offendi curiosiorem SENDIVOGIO, nominatim autem in libro qui inscribitur *Cosmopolita*, Belgicè BORGERDER WERELT. Nec non fratrem BASILIUM in suis XII. Clavibus. Quantum ad SENDIVOGIUM attinet, hunc Autorem utendum habebis, simul atque rediero, prout dixi: utpote in cujus verbis obscuris delitescit veritas, perinde tanquam in Mineralibus Metallicisque Corporibus externis, etiam nostra Philosophorum Tinctura est inclusa atque retrusa.

MEDICUS.

Gratiam tibi, Domine, habeo pro tanta amicitia maximam. Interea loci vel exspectabo, quæcunque pollicitus es; & quod Dominatio vestra de Tincturæ objectis edisseruit, facilè assentior, ac largior, utpote qui credo, quod miræ efficacesque Metallorum Essentiæ occultantur sub externis Corporum corticibus folliculisque, quanquam perpaucos in Igne adeò exercitatos expertosque comperio, ut secundum Artis dictamen enucleare nucem sciant. Enimvero omne Externum robustumque cujuspiam Animalis, Vegetabilis aut Mineralis Corpus est instar talis terrestris Provinciæ, in qualem, prout *Isaacus Hollandus* perscripsit, Essentiæ præclaræ spiritualiter immigrent. Quocirca opus est, ut Artis filii sciant qualiter Fermentum salinum quoddam idoneum Metallicæque naturæ gratum edomare, dissolvere, separare & concentrare possint non magneticam modo Virtutem tingendi Metallicam, sed qualiter etiam more Philosophico in suo homogeneo Aureo vel Argento eandem multiplicare valeant. Et videmus enim, quod Creaturarum Corpora omnium facile non solum destruuntur, sed protinus etiam, simulatque Interea vivere desinunt, in Orcum tenebrasque antiquas rapiuntur, in quibus latitabant: antequam in lucem per Dei Creatoris creationem producebantur. Quotusquisque autem hominum est nobis hanc in Regno Metallico Artem commonstraturus?

ARTISTA

Recte dixisti, & optime judicavisti de naturali rerum destructione; atque si Deo misericordissimo visum placitumque fuerit, ipse ad Te, perinde atque mihi gratiose facere dignatus est, vel tua sperantis opinione citius non neminem ADEPTORUM ablegare poterit, qui Tibi monstret Philosophicum Modum destruendi Metalla atque colligendi Animas ipsorum Internas. Interim vero invoca Deum Opt. Max. cujus pervigilis oculis te commendo, identidem apertis super filios suos sibi per Christum Jesum regeneratos. Iterum vale, atque sic habe, me tibi fore Amicum permansurum. Me namque oportet rursus proficisci hinc, sed spero, me te esse brevi in florente sanitatis statu revisurum.

Ita novus ille mihi valedixit atque abiit Amicus, Amicum suum relinquens me tristissimum per tempus trium septimanarum, quibus exspirantibus ille, prout condixerat, rediit atque Tincturam mihi dedit quemadmodum ex tota Historia jam supra vobis ad perlegendum enarrata ac præscripta cognoscere potuistis. Posteaquam ille Homo Dei Philosophicus vicissim à me abierat, ego eundem nunquam amplius revidi & ne verbum quidem de eo ullum ex aliquo vel pegasariorum vel tabellariorum vel intimorum audire potui.

Verum enimvero ipse apud me pro stimulis reliquit acrem sui memoriam alta mente repositam pariter atque opinionem PARACELSI asseverantis, quod per Metalla ex Metallis atque cum Metallis emundatis, Spiritualibus & ab ipsamet fæce antea depuratis fiant Metalla ac Aurum Argentumque Philosophorum vivum, tam ad Corpora humana quàm Metalla. Quocirca si hospes ille pauca conversationis amicus mihi exactè monstrasset Modum præparandi hoc cœleste Sal Spirituale, per quod & cum quo ex corporeis terrestribusque substantiis possim quasi in eorum Matrice colligere Spirituales Solis aut Lunæ radios, certè ille de suo mihi lumine lumen tantum accendisset, ut videre & callere potuissem, quomodo Magneticè in aliis Metallis corporeis Animam eorum Internam ita per Sympathiam transmutare debuissem, ut ipsiusmet ope corpus ejusdem sibi simile clarificâssent seu transformâssent vel in Aurum vel Argentum, secundum seminis rubri indolem in Corpus rubrum, aut seminis albi naturam in Corpus album. Nam dixit mihi ELIAS ARTISTA, quod SENDIVOGII Chalybs sit illa vera Mercurialis humiditas Metallica, qua adminiculante sine omni corrosivo in Igno aperto crucibuloque Artifex auri possit fixos Solis aut Lunæ radios à suo Corpore separare, atque deinceps volatiles Mercuriales reddere pro Tinctura Philosophica sicca, quemadmodum ipse mihi monstravit, atque nonnihil communicavit ad transmutandum Metalla. Enimverò hoc mecum omnes dictâ Chymiæ experientiâ imbuti asseverare atque confirmare necesse habent, quod PIROTECHNIA est matrix ac nutrix variarum nobilium scientiarum artiumque. Illi quippe ex coloribus de Metallorum Chao in Igne facilè dijudicant, quale ipsi insit Corpus Metallicum. Ita enim in singulos dies adhuc in terræ gremio procreantur Metalla, lapidesque pellucidi ex proprio nobili semine vaporoso, semine Spirituali tingente Sulphureo, in suis diversis matricibus salinis. Nam Sulphur commune sive Metalli alicujus puri vel impuri, adhuc cum suo corpore conjunctum, cum sale petræ duntaxat mixtum inter ardentem ignis fervorem facile in durissimam fixissimamque mutatur terram. Terra verò hæc deinceps vicissim ex aëre facile in aquam limpidissimam mutatur, & hæc Aqua postmodum fortiore igne secũdum admisti Sulphuris Metallici puri aut impuri naturam, convertitur in vitrum, coloribus variis perbellè tinctum. Ad eundum ferè modum ex ovi albumine progignitur pullus per calorem naturalem. Ita etiam ex vinculo vitæ seminali alicujus Metalli consit novum idemque nobilius Metallum, per calorem ignis Salini naturæ convenientem; tametsi pauci Chymicorum rectè ac perfectè sciant, quomodo Internæ

Metallorum vires ſemper moventes magneticæ ſecundum ſuam ipſorum vel harmoniam vel diſcrepantiam dicantur; quare hoc Metallum cum Metallo altero Sympathiam vel Antipathiam habeat adeò ſingularem, veluti videamus in Magnete cum Ferro, in Mercurio cum Auro, in Argento cum Cupro Sympathiam impenſe ſingularem; contra verò notabilis offendatur Antipathia in plumbo contra ſtannum, in ferro contra aurum, in Antimonio contra Argentum, in plumbo contra Mercurium, & conſimiles aliæ occurrunt in Regno Animali ac Vegetabili Annotationes ſexcentæ Sympatheticæ & Antipatheticæ, prout legas ac relegas in variis Autoribus, qui perſcripſerunt de iſtiuſmodi Curioſitatibus, ex quarum accurata abſolutaque cognitione creantur atque æſtimantur veri Philoſophi atque Naturæ Magiſtri.

Hucuſq; quod egomet ipſe vidi & feci, id deſcripſi, excudendum curavi atque vobis, Candidi Lectores, ex mera liberalitate gratis communicavi juxta illud Senecæ: *In hoc ſcire aliquid deſidero, ut alios doceam. Si cum hac Exceptione detur Sapientia, ut illam incluſam teneam, abjiciam.* Quicunque verò de vera Veritate rei dubitat, tantummodo in Jeſum ſuum crucifixum Fide viva credat, nova in Ipſo creatura per viam Regenerationis ſtrictam fiat, in Eodem anchoram Spei ſuæ omnem figat & φιλανθρωπίαν in quoſvis proximos pariter atque potiſſimum opera miſericordiæ philadelphicæ pia in egena Chriſtianæ Religionis membra ritè exerceat, uſquedum poſt curriculum vitæ omne juſte ſanctèque conſummatum hora ſua fatali ac emortuali hinc per undabundum Mundi hujus tempeſtuoſi ac ſcopuloſi Oceanum in tutum tranquillumque æterni Sabbatiſmi beatiſſimi portum ſalvus enaviget atque novum cum Philoſophis cœleſtis Hieroſolymæ triumphantibus Canticum cantet. Participatum ab eo qui

Veſtrum ſum Omnium

Fideliſſimus addictiſſimuſque

JOHANNES FRIDERICUS HELVETIUS
Medicinæ Doctor & Practicus
Hagæ Comitis.

FINIS.

SUBSECTIO SEPTIMA.

De IURE ARTIS ALCHEMIÆ, *hoc eſt, Variorum* AUTHORUM *& præſertim Iuriſconſultorum Iudicia & Reſponſa ad Quæſtionem*, An Alchemia ſit Ars legitima? *colligente* IOH. CHRYSIPPO FANIANO.

Ex Sybilla.

Εννέα γράμματ᾽ ἔχω τετρασύλλαβός εἰμι, νόει με
Αἱ τρεῖς αἱ πρῶται: δύο γράμματ᾽ ἔχουσιν ἑκάστη,
Αἱ λοιπαὶ δὲ τὰ λοιπά. καὶ εἰσιν ἄφωνα τὰ πέντε,
Τοῦ παντὸς δ᾽ ἀριθμοῦ ἑκατοντάδες εἰσὶ δὶς, ὀκτὼ
Καὶ τρὶς τρεῖς δεκάδες σὺν τ᾽ ἑπτὰ γνοὺς δὲ τίς εἰμι;
Ουκ ἀμύητος ἔση τῆς παρ᾽ ἐμοὶ σοφίης.

Interpretatio ex Cardani LIB. *de varietate rerum.* X. CAP. LII.

CUM in hos ſermones incidiſſem probari hanc artem illuſtris Emarus Ranconettus præſes Lutetianus demonſtravit carmine Sibillino: adeoque ad amuſſim, ut cum ambigua ſoleant eſſe talium reſponſa, hac in cauſa clariora ſolis luce ænigmatis verba fuiſſe videantur. Itaque quæ ille doctus vir miro expreſſit artificio, prout ab illo accepi, dum Lutetiæ eſſem, ſubjungam. Ea autem ſunt ἐννέα γραμματ᾽ ἔχω, &c. ut ſupr. Dicit igitur eſſe nomen novem conſtans literis, quod quatuor continet ſyllabas, quarum tres primæ duas tantum continent literas, reliquæ reliquas, ſcil tres. In hoc nomine ἀρσενικόν, videntur omnia pulchre congruere: nam quatuor conſtat ſyllabis ἀρ. σε. νι, κὸν: quarum primæ tres, duas ſingulæ continent literas: quarta & ultima, tres: ita ut ſint in univerſum novem elementa. Atque hæc omnino clariſſima ſunt experientia, quæ manifeſtè Græce produntur. Subjiciit deinde, quod ex his quinque ſunt mutæ, ut intelligamus quatuor tantum eſſe vocales α ε ι ο: reliquas quinque appellavit mutas, id eſt, non vocales, quæ ſunt ρ σ ν κ ν. Inde addit, quod numerus, qui literis his ſignificatur mutis eſt ἑκατοντάδες δὶς ὀκτὼ καὶ τρεῖς δεκάδες, id eſt, bis centum & octies atque ter tribus decadibus continetur: quod eſt novies atque octies decem, hoc eſt centum ſeptuaginta, ut totus numerus ſit CCCLXX. is autem ſignificatur quinque literis mutis, ſi eam quæ replicatur, id eſt, ν ſemel tantum ſumpſeris. Nam aſſumptis ρ σ ν κ, tantundem conficitur; apud Græcos ρ, ſignificat C. σ, CC. ν, L. κ, XX. collecta faciunt CCCLXX. Inde ſubjungit σύν τ᾽ ἑπτά, quod eſt, τ, CCC ſignificans, & ἑπτὰ ſeptem, ſcilicet decades, nam refertur ad ſuperiora. Solum videtur elocutionis congrua ratio tribus modis repugnare δὶς ἑκατοντάδες, & ἑπτὰ δεκάδες & σύν pro cum. Abjicit autem, ν alterum: cum hoc Sibylla haud dicat, & pro χ ſeu γ. legit, τ. Nam codex habet σὺν χ᾽ ἑπτά, quod eſt, cum ſeptem ſcilicet additis: dixit: quod facile verum eſſe poteſt inter χ & τ parum intereſſe, quoad formam. Tandem concludit qui hoc noverit, non erit ſuæ ſapientiæ expers. In quo & illud mirum videri poſſet, quod tam procul vates abſcedat à propoſito. Sed hæc & majora longe ſunt vatum privilegia, & maxime lymphaticarum & fanaticarum. Accedit illud quod res ipſa verbis, & nominis expoſitioni congruit

congruit, ut alias docuimus: nam & arsenico æs in argenti similitudinem transit, & in auripigmento aurum continetur. Si non hoc, aliud quippiam Sibylla indicare poterit valde utile. Utcunque sit omnino vel admirabilis est interpretatio vel inventio: Saltem ut non indigna esset libris de subtilitate si illi jam non perfecti essent. Sic igitur in arsenico fundamentum alicujus præsentis utilitatis atque initium operis, sicut in calchanto initium transmutationis ferri in æs, nam & confestim color immutatur.

Ex Thoma Aquinate in lib. Aristot. meteor 3. ad finem.

Metallorum propinqua materia sunt sulphur & argẽtum vivum sicut Alchemistæ dicunt: ita quod in locis lapidosis terræ, per virtutem mineralem generantur diversa metalla, secundum diversam commixtionem eorum: unde etiam ipsi Alchemistæ per veram artem Alchemiæ, sed tamen difficilem propter occultas operationes virtutis cœlestis, quæ mineralis dicitur, quæ ex eo quod sunt occultæ à nobis imitari possunt per prædicta principia, vel per principiata ab ipsis, faciunt aliquando veram generationem metallorum.

Ex eodem in 2. 2. q. 77. art. 2.

Si autem per Alchemiam fieret aurum, non esset illicitum pro vero vendere, quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus causis, ad producendum veros & naturales effectus: sicut August. dicit in lib. 3. de Trinit. cap. 8. de his quæ arte dæmonum fiunt.

Ex eodem in 2. 2. q. 96. art. 2.

Quod simpliciter adhibeantur res naturales ad aliquos effectus producendos, ad quos putantur naturalem habere virtutem, non est superstitiosum vel illicitum iis rebus vel effectis uti.

Ex Suida, in dictione χημεία.

Chemia est auri & argenti confectio: cujus libros Diocletianus conquisitos cremavit, propterea quod Ægyptii res novas adversus illum moliti fuerant, quos duriter atque hostiliter tractavit: eodemque tempore libros de Chemia auri & argenti ab antiquis scriptos conquisivit, atque incendit: ne deinceps Ægyptii arte illa divitias compararent, neu pecuniarum abundantia confisi deinceps adversus Romanos rebellarent.

Ex eodem in dictione δέρας.

Vellus aureum quod Jason per mare Ponticum cum Argonautis in Colchidem trajiciens accepit, & Medeam Æetæ regis filiam. Hoc autem non ut poetice dicitur, sed liber erat in pellibus conscriptus, continens, quomodo per Chemiam aurum conficeretur. Verisimile est igitur illos per id tempus vellus aureum nominasse propter frustum & emolumentum, quod ex eo libro percipi poterat.

Ex Plinio lib. 34. cap. 4.

Aurum faciendi est etiam una ratio ex auripigmento: invitaveratque spes Cajum Principem avidissimum auri: quamobrem jussit excoqui magnum pondus: & planè fecit aurum excellens: sed ita parvi ponderis, ut detrimentum sentiret, illud propter avaritiam expertus; quamquam auripigmenti libræ X I I I I. permutarentur: nec postea tentatum ab ullo est.

Ex Cardano lib. subtil. 6.

Quod tamen permutari metalla possint, multis visum est, ob experimentum æris jam superius adductum. Videntur etiam permutare colorem, & pondus ad ignem, quare & substantiam verisimile est posse permutare. Creditum est etiam quosdam id fecisse, ut apud illustrissimum Venetorum Principem paucis ante annis assistentibus sapientibus civitatis à quodam Tarvisano pharmacopola, cujus rei adhuc manent vestigia. Cumq; herbarum species quædam invicem vicissim permutentur, haud mirum videri debet metalla permutari posse. Verum non ita se res habet, nam aut nulla aut omnia possunt invicem permutari. Ferrum enim & æs, cum ambo pondere & tenuitate similia existant, nullumque eorum ignibus resistat, si colorem mutent & duritiem ex altero in alterum possunt traduci, aut verè aut saltem absque manifesto discrimine: reliquorum metallorum nullum in aurum & argentum mutari potest, solum illud dubium est, an argentum in aurum possit mutari? quod fieri posse existimo: nam argento ut aurum fiat desunt densitas, ob quam ponderosius fieri oportet, & color: ut hæc metallo addi possunt, si densius reddatur argentum pinguedo abolebitur, & ignibus melius resistet, atque, ut dixi pondus acquiret.

Et paulo post.

Quod videtur assecutus pharmacopola ille Tarvisinus, qui coram Principe & sapientibus Reip. Venetæ, argentum vivum in aurum commutavit.

IURISCONSULTORUM ET SUMMORUM in V. I. D. Responsa & Consilia, ad quæstionem

An Alchemia sit ars legitima?

Ex Oldrado consil. 74. de sortileg. num. 1.

AN Alchemista peccet, vel sit ars prohibita? Et videtur quod sic. Et quod ars Alchemia sit prohibita, quia dicit text. *26. q. 1. c. episc.* & quod quisquis credit posse fieri aliquam creaturam aut in melius mutari aut transferri in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, infidelis est & pagano deterior. Præterea isti Alchemistæ sunt multa discentes, & ad veritatem scientiæ nunquam pervenientes 25 *q.* 5. *nec mirum.* Et sic dant occasionem multis deceptionibus. Nec est scientia quæ ducat ad pietatem, ut consuevit dici in astrologia *ar. 27. dist. si quis.* & no. Inn. *Ex. de Sorti. c. qui.* Non enim posset fieri sine auri decoctione, quæ videtur à jure prohibita *C. de Auri pub. perse. l.* 1. *lib. x.* In contrarium videtur, quod isti qui è stanno vel plumbo vel alio vili metallo producunt aurum vel argentum dum tamen hoc non faciant per artem magicam vel aliam legibus odiosam: ut dicit lex *C. de thesaur. l.* 1. *lib. x.*. non sunt reprehendendi, sed potius laudandi. Isti sunt metallarii, qui labore proprio sibi & Reipub. commoda comparant. *C. de metall. l.* 1. *lib. x1.* & jura propter publicam utilitatem, quæ ex eorum officio videtur resultare, favent eis. Nam possunt invito Domino ingredi fundum alienum ad metallum inquirendum. *C. de metall. l. 2 & l. quosdam.* Et ibi no. quod alias non liceret, *de acquir. rer. dom.* nec ipsi dicunt unam speciem mutari in alteram (ut eis imponitur) quia hoc non est possibile. Sed dicunt quod ex una specie metalli (scilicet stanno) potest alia species metalli (scilicet aurum) produci. Nec hoc est inconveniens. Nam & videmus quod quandoque ex re mortua producitur viva: ut videmus in vermibus ex quibus producitur sericum, & aliis pluribus. Et ex herba producitur vitrum: Multo magis ex metallis; in quibus est major convenientia & similitudo. Nam (ut ipsi tradunt. & habetur in libro de pro-

de proprietatibus rerum in *C. de Alchemia)* omnia metalla procedunt ex eodem principio scil. ex sulphure & argento vivo. Sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, in una minera fit stannum, in alia aurum, & sic de aliis. Cum ergo ars imitetur naturam ut *ff. de adopt. l. si adoptio*, non videntur isti Alchimistæ peccare, si per virtutem istam, quæ est in herbis, vel lapidibus, vel elementis volunt de stanno facere argentum. Nam cum sint quasi ex eodem principio & similia, in habentibus symbolum facilior est transitus. *Inst. quib. mod. toll. oblig.* §. 1. Multæ enim sunt virtutes insitæ herbis & lapidibus 16. *q. fi. c. fi.* Insunt enim (ut dicit B. Augustinus) rebus corporeis per omnia elementa quædam occultæ seminariæ rationes, quibus cum data fuerit oportunitas temporalis & causalis prorumpunt in species debitas, suis modis & finibus 26. *q.* 5. *nec mirum. circa fin.* Si ergo ipsi hoc attribuunt Deo non videntur peccare. Præterea video, quod non est magna pœna in eo qui dat, sive obligat æs pro auro, etiam scienter. *ff. de pig. act. l.* 1. *& de crim. stellion. l.* 3.

Ex Panormit. super c. ex tuarum de sortileg. extr.

Sed juxta prædicta potest quæri de alia quæstione, quam facit & ponit Oldrad. *cons.* 69. numquid Alchemia sit prohibita & numquid eam exercentes peccent? Et videbitur quod sic. Quia una species convertitur seu transmutatur in aliam, cum plumbum efficiatur argentum, vel æs aurum, &c. Sed citra Deum nemo potest unam speciem in aliam transmutare: *ut* 26. *q.* 5. *in* §. *quisquis ergo.* Oldrad. tamen concludit oppositum: quin imò una species non mutatur in aliam diversam, cum omnia metalla procedant ex eodem fonte, videlicet ex sulphure & argento vivo. Sed ubi est melior influentia astrorum, & cum herbis & lapidibus (quibus insunt multæ virtutes) potest naturaliter una species metalli converti in aliam speciem magis pretiosam: quod est notandum.

Ex Johan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de crim. falsi.

De Alchemistis dubitari solet, an incidant in pœnam falsi: quidam eis adaptant verba Pauli 1. *Tim.* 4. *in prin. quæ vide* 26. *q.* 5. nec mirum, ibi, & juxta Pauli sententiam &c. similiter multis deceptionibus dant causam: nec est scientia pietatis 37. *dist. si quis.* dicitur etiam illam artem, ubi ad aurum tenditur, non fieri sine auri decoctione, quod est lege prohibitum: *C. de aur. pub. perfec. l.* 1. *lib.* 11. In contrarium qui ex magisterio artis, sine arte magica, vel alia legibus prohibitis *C. de thesaur. l. unica. lib.* 10. de vili metallo facit pretiosum, commendandus est, quia in hoc auget rempub. *C. de metal. l.* 1. *lib.* 11. & isti metallarii privilegiati sunt, contra præalleg. *l. un. de thes. & ff. de acq. rer. dom. l.* 3. ut ingredi possint alienum fundum eo invito, & *eod. tit. de metal. l.* 3. nec mutant unam speciem in aliam diversam, sed unam metalli speciem faciunt meliorem, ut de stanno vel ære argentum vel aurum: nec mirum cum videamus ex vermibus produci sericum, ex herba vitrum, ut habetur in *lib. de prop. rerum* ubi de Alchemista: quia omnia metalla proceduut ex sulphure & argento vivo. Sed ex virtute elementorum major est influentia in uno loco quam in alio, ex quo evenit, quod uno loco vel minera, fit stannum, alio argentum, alio aurum. Cum igitur ars imitetur naturam *ff. de adopt. l. adopt.* non videntur Alchem peccare, si per virtutem herbarum, lapidum, vel aliorum elementorum meliorant metallum in metallum pretiosius, cum ambo ejusdem speciei & principii fuerint. Facit *Instit. quib. mo. tol. obl. post. princ.* consentaneum est verbis tolli quod verbis inductum est. Aug. dicit *in lib. de civit. Dei*, quod sunt in rebus corporeis per omnia elementa quædam seminariæ rationes occultæ, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & causalis prorumpunt in species debitas suis modis & finibus. Habetur hoc ad litteram 26. *q. nec nec mirum, ante medium cap.* item videmus quod non est grandis pœna illius qui etiam scienter dat æs pro auro, tenetur enim crimine stellionatus, cujus pœna est extraordinaria *ff. de pig. act. l.* 1. *in fin. ff. de crim. stellion. l.* 2. Plus nostris diebus habuimus magistrum Arnaldum de Villanova in curia Rom. summum Medicum & Theologum, de quo scripsi de observ. jeju. consilium. qui & magnus Alchemista virgulas auri quas faciebat, consentiebat omni probationi submitti.

Ex Andr. Isernino, in Tit feud. Quæ sunt regalia.

Quid de Alchemia & Alchemistis? dic quod si faciunt aurum sophisticatum non debere vendere pro puro, quia est falsitas. Nec liberatur sophisticatum solvendo *ff. de pig. act. l. eleganter* §. *qui reprobos. electum non est aurum. ff. de leg.* 1. *l.* 4. Si verò faceret verum aurum, non quod cuderet pecuniam Principis inde sine jussu Principis, hoc aurum esset facientis. Quia non est illicitum verum aurum pro vero vendere. Nil enim prohibet artem uti aliquib. naturalibus causis ad producendum veros & naturales effectus, sicut dicit B. Aug. *de Trinit.* de his quæ arte dæmonum fiunt. h. d. Thomas 2. 2. *q.* 79. de his quæ fiunt circa voluntariam permutationem *q.* 2. *quid de Alchemia adde.* utrum liceat facere Alchemiam? dic sec. Oldra. *in consil. suis*: quod sic, dummodo non fiat per artem magicam, vel per aliam artem legib odiosam. Vide in *summa Angel. in verbo, Alchemia Bart. abhor.*

Ex Baldo Perusino, in eundem Tit. feud. num 5.

Item monetæ: id est, auctoritas faciendi monetas publicas. And. de Iser. quærit hic, de his qui faciunt Alchemiam: & dicit, quod si impenditur tantum pro tanto, & tale pro tali, sine aliqua falsificatione formæ vel materiæ, non punitur Alchemista: quia est ars perspicaci ingenio inventa, & tanquam à philosopho. Super hoc etiam consuluit D. Oldrad. *in consil. suis*, & loquitur Jo. And. *in addit. ad Specul. in rubric. de crimine fals.*

Ex D. Fabiano de Monte S. Sever. in Tract. de empt. & vend. quæst. 5. *num.* 8.

Sed hic quæritur incidenter, an Alchemista, vel faciens Alchemiam, puniatur de falso? Dicas quod non; quia est ars perspicaci ingenio inventa, ubi expenditur tantum pro tanto, & tale pro tali sine aliqua falsificatione formæ vel materiæ, secund. Andr. de Isern. & Oldrad. *in consiliis suis*, ut refert Bald. *in d. c. quæ sint regal.* Idem etiam tenet Jo. Andr. *in addit.* Spec. *in tit. de crimin. fals. in rub.* hoc insuper firmavit Abb. Sicul. *in c.* 2. *de sortileg.* ubi allegat. Oldrad. *in consil.* 69. quod licet non posset una species in aliam commutari, nisi à Deo 26. *q.* 5. *c. episcopi*, tamen hic una non transmutatur in aliam cum omnia metalla procedunt ex eodem fontu & origine, scilicet ex sulphure & argento vivo, sed ubi est melior influentia astrorum, ibi producitur metallum pretiosius, unde per influentiam astrorum, & cum herbis & lapidibus pretiosis quibus insunt multæ virtutes, potest una species metalli in aliam transmutari magis pretiosam, secundum eum. Sed adverte quia S. Thomas *secunda*

secundæ q. 77. dicit. hoc verum quando sciretur ars vera, & fieret verum aurum, quia nihil prohibet uti arte naturali: alias dicit hoc non esse tutum, si daretur aurum alchemicum pro vero, cum multæ proprietates insint in vero quæ non sunt in alchemico, ut lætificandi & multas infirmitates depellendi.

Ex Alberico de Rosate in Diction. in verbo Alchemia.

Alchemia an sit licita? vid. infr. *Alchemia.* & vide infr. *emptio. §.* 5. *vers. ex hoc patet.* An Alchemia sit ars reprobata, & an Alchemista peccet? videtur quod sic: quia si quis credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius transferri in aliam speciem nisi ab ipso Creatore, infidelis est & pagano deterior 26. *q.* 3. *cap episcopi circa fin.* Item Alchemistæ multa discunt,&ad veritatem scientiæ nunquam perveniunt *e c.* 7. quia nec mirum circa medium, ex quo dant causam multis deceptionibus, nec est scientia quæ ducit ad impietatem, ut consuevit dici de Astrologia *ar.* 37. *dist. c. si quis* & no. per *Innoc. ext. de sortileg. c.* 2. Alchemia enim non potest fieri sine auri decoctione, quæ videtur à jure prohibita *C. de auri pub. persecut. l.* 1. *lib.* 10. In contrarium quod qui è stanno vel plumbo, vel alio vili metallo producit aurum vel argent. dum tamen hoc non faciat per artem magicam, vel aliam legibus odiosam: ut dicit *l.* 1. *lib.* 10. *de thesaur.* non est reprehendendus: tales enim sunt metallarii, qui labore proprio sibi & Reip. commoda comparant. *C. de metal. l.* 1. *lib.* 11. & jura propter publicam utilitatem quæ ex eorum officio videtur resultare, eis favent. Nam possunt invito domino ingredi fundum ad acquirendum metallum *l.* 2. *& l. quosdam* & ibi no. quod alias non liceret; ut *ff. de acq. re dom. l.* 2. *& d. l.* 1. *de thesaur. lib.* 10. nec ipsi dicunt unam speciem immutari in aliam, ut eis imputatur: quia hoc non est possibile, sed dicunt quod ex una specie metalli, potest alia species transferri, ut aurum vel argentum. Nec hoc est inconveniens, nam videmus aliquando ex re viva produci mortuam, ut in vermibus producentibus sericum & ex herba producitur vitrum multò magis in metallis in quibus major est convenientia. Nam ipsi dicunt & notant in libro de proprietate rerum de Alchemia, omnia metalla procedunt ex eodem principio sc. ex sulphure & argento vivo, sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, & in una minera fit stannum, in alia argentum, & in alia aurum: & sic de aliis. Cum ergò ars imitetur naturam, ut *ff. de adopt. l. adoptio.* non videntur Alchimistæ peccare, si per virtutem herbarum, lapidum vel elementorum faciunt de stanno argentum: nam, cum sint quasi ex eodem principio & similia in habentibus symbolum facilior est transitus. *Inst. quib. mod. toll. obl.* §. 7. multæ enim sunt virtutes insitæ herbis & lapidibus 16. *q. ult. c. fin.* Insunt enim ut dicit Augustinus rebus corporeis per omnia elementa, quædam occultæ seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis& causalis, prorumpunt in species debitas suis modis & finibus, *& vigesima sexta q.* 3. *nec mirum circa finem, & decima sexta q. vult. circa fin.* si ego ipsi attribuunt Deo non videntur peccare. Et non est magna pœna si oppignorasti æs pro auro etiam scienter, ut *ff. de pig. act. l.* 1. *& de crim. stell. l.* 2.

Idem Alber. in Dictio. in verb. emptio.

An venditio reddatur illicita & invalida propter defectum rei venditæ vel propter ejus bonitatem latentem dicit *Tho. in* 2. 2. *q.* 77. *art.* 2. circa rem quæ venditur triplex defectus considerari potest. unus secundum speciem rei, ut si vendatur aurichalcum pro argento, aut vinum aqua mixtum sicut purum: alius defectus est secundum quantitatem ponderis vel mensuræ, ut si quis scienter utatur pondere defectivo, vel mensura injusta: tertius defectus est ex parte qualitatis, puta si animal infirmum vendatur quasi sanum. In his tribus casibus si venditor scienter offenderit, fraudem committit & venditio est illicita, & tenetur ad restitutionem. Si verò ignoranter, non peccat, tamen cum ad ejus notitiam pervenit, tenetur compensare damnum emptori. Et ex eo patet quod illicitum est vendere aurum vel argentum alchemicum pro vero, quia non est purum, sicut est verum aurum, nec habet omninò easdem proprietates: sicut est lætificandi: nec valet etiam contra certas infirmitates sicut verum aurum. Si verò per Alchemiam fieret verum aurum, non esset illicitum vendere pro vero, quia nihil prohibet artem uti aliquibus naturalibus causis ad producendos veros & naturales effectus, sicut dicit Aug. *in lib. de Trinit.* De his quæ arte Dæmonum fiunt.

Ex Alberto Bruno in tractatu augmenti & diminut. monet. in 1. *præsuppositione num.* 13. *&* 14.

Juxta prædicta habemus advertere, quod in moneta ut sit proba, tria principaliter considerantur, scil. materia, forma & æstimatio seu valor, juxta *l.* 1. *conjuncta l fin. cum ibi notatis C. de ver. num. lib.* 11. Et not. per Baldum *in cap. quanto, de jurejurand.* Debet enim primò materia esse proba *d. l.* 1. *& l.* 1. §. 1. *ff. de contr. empt. & d. c. quanto.* Unde non liceret de Alchemia cudere monetam, quod est intelligendum de Sophistica, non de ea quæ reperitur esse verum aurum vel arg. quod esse potest juxta notat. per Joan. And. *in addit.* Specul. *in Rubr. de crimine falsi,* qui refert tacito auctore verba Oldra. cujus solet esse fur. *in consil.* 74. incipiente, *an Alchemista* Et latius Joan. Aud. *in c.* 2. *de sortil.* Et Bald. & And. de Isen. *in c.* 1. *in tit. quæ sint. regal. in usib. feud.* Et per S. Thomam *secund.* 2. *quæst.* 92. unde concludunt Alchemiam esse veram scientiam & permissam. De quo aliquid per Albertum de Rosate *in Diction. in verbo de Alchemia.* Et dicit Joan. Andr. *ubi supra,* quod suo tempore fuit magister Arnaldus de Villanova, summus Medicus & Theologus, & magnus Alchemista, qui per illam artem faciebat virgulas aureas, quas consentiebat omni probationi submitti. Et fecit in illa scientia librum unum, qui mille homines depauperavit, aut quia non verum, aut quia non intelligitur. Et cum haberem quendam socium in legibus, multum insudantem in illa arte volui videre unum mirabile experimentum ad effectum, ut plura scirem. Nam habuimus nobiscum unum antiquum Alchemistam pauperrimum tamen. Et me presente ille meus collega reduci fecit unam unciam argenti pretiosissimi ad instar auri in pondere, fusione, cum malleatione salvo colore, quia non erat croceus, sed mutatus, ad instar plumbei coloris. Et ille collega meus habebat modum dandi colorem ei croceum. Et illa materia patiebatur & sustinebat aliqua experimenta, sed non extremum experimentum, & admixta tantundem auri pretiosi videbatur aurum viginti characterum, & plus & minus: secundum quod illa materia erat melius disposita. Et quidam magnus Prælatus, ac multi antiqui Alchemiæ mirati fuerunt de illo experimento. Et unus antiquus Alchemista, putans se divitem, putabat reducere illam materiam ad veram

veram speciem auri: & non potuit: putavitque ipsam artem illusoriam, maximè ex quo tot viri in quadraginta aut quinquaginta annis non viderant tam notabile experimentum, quod nihilominus erat sophisticum, ita ut aliud experimentum videre noluerim. Nec liceret inconsulto Principe materiam æream immiscere in auro vel argento cudendo: *per l. quicunque nummos, ff. de fals.* & notatur *in l. 2. C. que fal. monet.*

Ex Guidone Papa in singular. 388. §. *de his.*

De his qui faciunt Alchymiam utrum debeant puniri? Dic quod non. Dum tamen faciunt sine aliqua falsitate materiæ vel formæ: quia est ars pro ingenio adinventa, tanquam à Philosopho. Ita dicunt Andr. Isern. & Bald. *in c.* 1. *qua sunt regal.* & refert Baldus Oldradum sic consuluisse in suis consiliis.

Joh. de Platea in l. 1. *ca. ad R. C. de argent. pret. quod thesaur. infert. lib.* 10.

Quæro incidenter, dictum est supra de persecutoribus & excoctoribus auri naturalis, quid de persecutoribus auri artificialis, an Alchemistæ tale aurum licite persequantur & solvi possit, an verò committant falsum, Jo. Andr. *in add. spec. in tit. de fals.* commendat Alchemistas, qui ex magisterio artis, sine re magica vel alia lege prohibita. *l. unic. C. de Thesaur.* de vili metallo faciunt pretiosum, nec mutant unam speciem in aliam diversam, sed unam metalli speciem faciunt meliorem ut de stanno vel ære argentum vel aurum: procedunt enim omnia metalla ex sulphure & argento vivo, sed ex virtute Elementorum in uno loco fit stannum, in alio aurum, in alio argentum, & sic de singulis. Cum igitur ars imitetur naturam. *l. adoptio ff. de adopt.* non peccant Alchemistæ, si per virtutem herbarum, lapidum, vel aliorum Elementorum, unum vile metallum in pretiosius reducunt, cum ambo fuerint ejusdem speciei & principii. Insunt enim rebus corporeis per omnia elementa quædam seminariæ rationes occultæ, quibus cum data fuerit opportunitas temporis atque causalis prorumpunt in species debitas suis modis & finibus; dicit *lex.* 26. *q.* 5. *nec mirum.* Et de isto Alchemista vide Andr. de Isern. & Bald. *in tit. quæ sint regal. col.* 10. Quia tamen talis operatio multis subjacet deceptionibus, ut *d. c. nec. mirum,* nec est scientia pietatis 37. *dist. si quis Grammaticam*, consulo ab ejus exercitio abstinendum, quamvis magister Arnaldus de Villanova summus Medicus & Theologus, & magnus Alchemista faceret in curia Romana virgas aureas quas consentiebat omni probationi submitti. Hæc quidem operatio si in piam causam convertendam peragatur, Dei omnipotentis permissione perficitur, 8t. nec mirum χ8. nec ideo quisquam. & 37. *dist.* legamus.

Sequitur contraria disputatio Angeli in summa in verbo Alchemia.

Utrum liceat facere Alchemiam? Respondeo: Oldrad. in consiliis suis tenet quod sic, dummodo non faciant per artem magicam, vel per aliam legibus odiosam, ut dicit *l. unica. C. de Thesaur.* quia tales metallarii sunt, qui labore proprio & sibi & Reipublicæ commodo comparant. *C. de metall. l.* 1. & jura propter publicam utilitatem, quæ ex eorum officio videtur resultare, favent eis. Nam possunt invito domino ingredi fundum ad metallum inquirendum *l.* 3. *& l. quosdam* & ibi *not. C. de metall.* quod alias non licet *d. l. un. & ff. de acq. rer. domin. l.* 3. Ratio est, quia (ut dicitur in *lib. de proprietate rerum in v. de Alchem.*) omnia metalla procedunt ex eodem principio: scil. ex sulphure & argento vivo, sed ex virtute elementorum quæ habent majorem influentiam in uno loco, quàm in alio, in una minera fit stannum, in alia argentum. Cum ergò ars imitetur naturam: *ff. de adopt. l. adoptio.* non igitur est peccatum, si per virtutem quæ est in elementis aut herbis, Alchemistæ de stanno volunt facere argentum. Quia cum sit in eodem principio, & in habentibus symbolum facilior sit transitus. *Inst. quib. mod. toll. obl.* §. 1. Cum multæ virtutes sint insitæ herbis & lapidibus 26. *q.* 5. *nec mirum. circa medium.* Sed his non obstantibus, credo quod sit illicita, ex multis respectibus, tum primo, quia nullus invenitur, qui habeat veram hujusmodi artem, licet dicatur de multis: Sed falsum ex experientia, tum quia videmus, quod communiter ipsam facientes multa consumunt, & à communiter accidentibus est standum. Unde de ipsis dicitur 2. *ad Timoth.* 3. semper addiscentes, & nunquam ad veritatis scientiam pervenientes: experientias multas faciunt, & nunquam ad perfectum attingitur, tempus vitamque consumunt: nec id quod operantur habet veritatem cum auro vel argento, sed solum apparentiam. Ideo simpliciter sunt condemnandi Alchemistæ. Et hoc evidenter probatur, quia nemo in publico eam vult facere ut appareat quod malè agant, quia oderunt lucem. Et si aliquando aliquid veri faciunt, aut fit cum damno computatis expensis, vel ex aliqua deceptione imponendo aurum verum, vel aliqua fallacia diabolica, quæ ut eos attendere faciat hujusmodi, facit eis verum aurum ex appositione auri veri occultè aliquando. Cum ergo sit tale exercitium contra utilitatem publicam, ut patet ex consumptione rerum, & quia (ut communiter) faciunt ex his monetam falsam. Ideò simpliciter sunt condemnandi eam facientes.

Conclusio ex Hieronymo de Zanetinis, qua disputationi & argumentis Angeli respondetur in c. 1. *Ex. de accusat.*

An Alchemia sit peccatum, & ars reprobata? Alber *in Dict. juris civ. in ver. Alchemia arguit* & Jo. And. *in addit. spec. in tit. de crim. falsi.* Jo. de Ana. *in cap.* 2. *de sortileg.* & per de Anchar. *in c.* 1. *eod. tit.* Baldus *in c.* 1. *quæ sunt regal.* & Tho. *Secunda secundæ q.* 77. *ar.* 2. & finaliter videntur tenere, quod non videntur peccare, si attribuunt Deo: quia non mutant unam speciem in aliam (ut eis imponitur) quia hoc est impossibile: Sed dicunt quod ex una specie metalli (scilicet stanno) potest alia species metalli scilicet aurum vel argentum produci. Nec hoc est inconveniens. Et videmus quandoque quod ex re mortua producitur viva in vermibus, ex quibus producitur sericum. Nam omnia metalla procedunt ex eodem principio scil. ex sulphure & argento vivo: sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco quam in alio, & in una minera fit in stannum, in alia argentum, in alia aurum, & ideo est licita: dummodo non fiat per artem magicam vel aliam legibus odiosam *l.* 1. *C. de thesaur. lib.* 10. Sunt enim laudandi. Adde tamen summam Angelicam, *in ver. Alchemia.* quæ tenet, quod ars ista sit illicita ex multis respectibus: tum primo quia nullus invenitur qui habeat hujusmodi veram artem, licet dicatur de multis, sed falsum ex experientia: tum quia videmus, quod communiter ipsam facientes multa consumunt, & à communiter accidentibus est standum. Unde de ipsis dicitur illud ad *Tim. cap.* 3. *& d. c. nec mirum* 26. *q.* 5. semper addiscentes & nunquam ad scien-

ad scientiam veritatis pervenientes. Experientias multas faciunt & nunquam ad perfectum attingunt, tempus vitamque consumunt. Nec id quod operantur habet veritatem cum auro vel argento, sed solum apparentiam. Et ideo simpliciter sunt condemnandi Alchemistæ. Et hoc evidenter probatur: quia nemo eam in publico vult facere, ut appareat quod male agant: quia oderunt lucem & si aliquando verum faciant, aut fit cum damno computatis expensis, vel aliqua deceptione, imponendo aurum verum, vel aliqua diabolica fallacia: quæ ut eos attendere faciat hujusmodi, facit eis verum aurum, ex appositione veri auri occulte aliquando. Cum ergo sit tale exercitium contra utilitatem publicam, ut patet ex consumptione rerum, & quia ut communiter faciunt ex his monetam falsam, ideo simpliciter sunt condemnandi eam facientes. Ego vero teneo communem opinionem: Artem istam esse licitam, quia rationes Summæ Angelicæ non concludunt artem ipsam esse illicitam, eo quia nullus habeat artem veram: quia hoc non est ex defectu artis, nec etiam aliæ rationes concludunt: ut de se patet. Et idem tenent Thom. & Alber. An autem lucrum ex Alchemia sit licitum, & venditio reddatur injusta, dicit Tho. *ubi sup.* quod si per Alchemiam fit verum aurum, non est illicitum ipsum pro vero vendere: quia nil prohibet uti arte & aliquibus naturalibus ad producendos naturales effectus: aut non habet veram speciem auri, & est injusta venditio, postquam est aurum sophisticarum.

Thom. Arsoncini I. V. Doctoris de Iure Alchemiæ responsum.

Ad propositam quæstionem breviter respondeo: si communis Doctorum opinio facit jus (ut inter omnes peritos constat) sequitur ut Alchemia sit licita. Verum est autem antecedens: quia Oldr. Bald. Jo. Andr. Pan. And. Isern. Alber. de Rosat. Alb. Brun. Guid. Pap. & alii complures, tam civilistæ quam canonistæ illam comprobarunt. Unus solus contradicit Angelus, *in sua summa angelica.* Sed præterquam quod unius Doctoris contra communem nulla est auctoritas, ut omnes sciunt, certe fuit unus magnus canonista Hieron. de Zavetin. qui in *c.* 1. *de accusat.* omnibus & singulis suis argumentis exactissime respondit. Hoc est fundamentum adamantinum ex auctoritate magnorum & clarorum Doctorum & Jurisconsultorum: ut omittam auctoritatem Thomæ de Aquino, qui duobus aut tribus locis Alchemiam apertissime comprobavit. Plinius *quoque lib.* 34. *c.* 4. scribit Caii Imp. temporibus fuisse Alchemistas. Neque ad rem pertinet quod dicit, illorum artificium non fuisse quæstuosum. Primum quia in quæstione, an Alchemia sit ars licita? non quæritur an sit lucrosa aut fructuosa, sed tantum an jure divino vel humano prohibeatur. Deinde quia fieri potest ut illi artifices, de quibus loquitur, non satis periti fuerint cum alii peritiores esse potuerint, ut vulgo dicimus, inter artifices latam esse differentiam *l. inter artif. ff. de solut.* Mira sunt præterea quæ Suidas de Alchemia & artificiosa auri confectione narrat: quod Ægyptii potuerunt alere bellum diuturnum contra tyrannum Diocletianum, freti arte sua, id est, artificio.

Sed videamus alia quædam argumenta. Scribit enim Arist. *lib. Metaphys.* 2. *&* 4. quod ars naturam in quibusdam imitatur, & quod multa naturalia confici & perfici arte possunt: & colchotar & calchantum exempli causa nominat dicens quod illa duo attramenta, non tantum nascuntur in mineralibus, sed etiam confici arte possunt. Tertium exemplum ponatur de sale. Nam (ut ait Plinius *lib.* 31.) sal aut fit aut gignitur. In Polonia est sal minerale, in Gallia est factitium, & hujus eadem est proprietas natura, & efficacitas, quæ illius. Quartum est electrum, quod Plin *lib.* 33. *c.* 4. *& multi alii* scribunt esse non tantum naturale, sed etiam factitium. De quo factitio & artificiali textus loquuntur *in l.* 4. *ff. de legat. l.* 1. 7. §. *voluntas ff. de acq. rerum dom.* §. *duorum Instit. de rer. divis.* Quintum est argentum vivum, quod prædictus *Plinius lib.* 33. *c.* 1. dicit esse aliud nativum aliud factitium: & hoc ad alterius differentiam nominat hydrargyrum. Guilielmus Philander *in commentariis Vitruvii*, quatuor ejus genera numerat: duo nativa & duo fictitia: atque ibidem ostendit & chalybem & sandaracham & æruginem & calchantum & cinnabrium, alia naturalia gigni, alia hominum arte confici. Quæ cum ita sint, non absurde concludere possumus: Sicut ars in tam multis aliis naturam imitari potest, non esse inconveniens dicere, illam in auri & argenti operatione naturam imitari posse. Certe Cardanus *libro de subtilit.* 16. scribit, & multi dicunt sibi hoc esse cognitum quod ex ferro potest fieri cuprum chalchanto adhibito, & Cardanus *eodem libro* testatur pharmacarium quendam Trevisanum, coram Illustrissimo Principe Venetorum & sapientibus Senatoribus argentum vivum in aurum convertisse. Verum est quod Julius Scaliger negat se id credere, sed nititur argumento infirmo, videlicet quod si Veneti hoc vidissent, quia tanta sunt avaritia (ut ipse scribit) ut etiam cum Turca hoste Christiani nominis fœdus faciant, nunquam illum pharmacarium dimisissent, sed tormentis eum coegissent artem suam revelare, & forte eum in gabalo suspendissent. Sed verisimile est pharmacarium illum fide publica, fortasse etiam obside, aut alia securitate sibi cavisse & providisse. Nec certe de omnibus omnia suspicari honestum est. Illud constat, innumeros, & superioribus seculis fuisse, & nunc esse graves viros qui eam artem factitarunt, & sibi quæstuosam fuisse prædicarunt. In quibus fuerunt Albertus Magnus, Comes Trevisanus, Augurellus, Avicenna, Geber, Lullius, Bonus Ferrariensis, Morienus ac Tolod. & præsertim Arnal. de Villanova, summus medicus. Videmus etiam nostris temporibus Joh. Fernelium in arte medica Principem existimatum, *in suo libro de abdit. rer. caus.* eandem artem ad unguem tenuisse: & in ea exercitatum fuisse, quamvis circa finem jopulariter ex tribus Augurelli versibus incautum lectorem eludat. Unius autem illius Fernelii authoritas aliorum multorum Medicorum contradicentium authoritati (ut quidam dicunt) præponderat.

Sed principaliter & ante omnia in quæstione; An ars aliqua sit licita? considerandum est, An divino aut humano aliquo jure sit prohibita. Nam licita aut illicita ita discernuntur *l.* 1. *ff. de concubin. l cum senatus ff. de rebus dub. l.* 1. *& per tot. tit. ff. de colleg. & corporibus.* Quantum ad divinum, certe nullum textum reperio, ubi Alchemia & auri confectio prohibeatur: cum tamen innumera vitia & crimina legislator divinus Moses in Levitico, & Deuteronomio persequatur. Neque puto illum magis prohibuisse destillationem & alembicationes, & auri argentive confectionem, quam jocalium & annulorum & cæterorum ejusmodi ornamentorum conflaturam: quibus Salomon & alii Reges ornabantur. Quantus etiam laminarum & bractearum auri usus apud populum Dei fuerit præsertim in templo Hierusalem, nemini ignotum est. Quantum autem ad jus civile, certe nulla litera in *Digestis, Codice,*

Inst.

Inst. vel Novell. ostendi posset, quæ ad prohibitionem Alchemiæ pertineat, quin potius Fusorum ars comprobatur & laudatur & præmiis decoratur *l. 1. C. de excusat. artific.* Sic Vascularii fusores frequenter nominantur, quasi artem (sine controversia) legitimam exercentes. *in l. apud Labeonem §. ult. ff. de præscript. ver. l. vult. ff. de oblig. & action. l. penult. ff. de aur. & argen. lega.* Et de Metallariis quod legitimam artem exerceant dubitari non potest ex *tit. Cod. de Metallariis lib. xi.* Quantum ad Jus canonicum, opponi solent duo textus: sed facile est utrique respondere. Primus est in *c. spondent. Extravag. de crimine fals.* Ubi Papa Johannes XXII. Alchemistas reprobat, non tamen eos morte damnat, sed tantum infamia perpetua. Sed textus ille non est infinite & generaliter scriptus de omnibus Alchemistis. Verum specialiter & proprie de iis tantum, qui (ut textus verba proferam) aurum vel argentum sophistica transmutatione confingunt. Quare ad eos qui non reprobum, & adulterinum, sed probum & verum aurum conficiunt, textus ille non pertinet. Sicut Joh. Andr. *in addit. ad Specul.* testatur, Arnaldum de Villa nova suo tempore facere solitum virgas auri quas omni probationi submittebat. Itaque omnes Doctores tam civilistæ quam canonistæ, non curarunt illam extravagantem Papæ. ut superius diximus. Quin etiam Jo. Augurel. Magnus Poeta, opusculum suum de Alchemia libere dedicavit & præsentavit Papæ Leoni X. cui gratissimum illud munus fuisse constat. Hæc igitur ad illum textum responsio sufficiat: ut illud omittam, quod multi hodie non recipiunt auctoritatem illius legislatoris, qui fuit Papa: & dicunt quod si in uno capite auctoritas illius approbatur, etiam in altero capite proximo, ubi de Franciscanis & aliis Monachis quædam pro suo libitu constituit, & approbanda esset *l. qui non cogitur ff. de judic.* Alter *textus* qui opponitur, est *in c. episcopi 26. q. 5.* qui sumtus dicitur ex concilio Auquirensi & sic scriptum est: Quisquis credit posse fieri aliam creaturam, aut in melius aut in deterius transformari in aliam speciem, vel aliam similitudinem nisi ab ipso Creatore, qui omnia fecit, infidelis est. Primum ridiculosa est allegatio ex consilio Auquirensi quod nunquam fuit aut esse potuit. Corrigendum est Aquileiensi. Sed magis deridicula est allegatio illius textus ubi damnantur, qui credunt transformationem fieri in aliam speciem, Certe nihilo magis hoc pertinet ad nostram quæstionem quam quod Imperator scribit, possibile esse res omnes in pecuniam converti *l. 2. C. de constit. pecun.* Nam textus ille non loquitur de speciebus metallorum aut similium rerum, sed de speciebus personarum: hoc est de mulieribus sortilegis, quæ dicebam quod noctu transformabantur in varias species animalium, & per sylvas ac nemora cum Diana vagabantur. Itaque *in* §. siquidem satanas (inquit textus) transformat se in diversarum species personarum. Quare deridiculum est textum, qui de diabolica transformatione personarum loquitur, contorquere ad transformationes metallorum, quæ industria & solertia quorundam artificum fieri possunt, sine ullo diabolico vel magico artificio: ut Thom. de Aquino in prædictis locis ostendit. Quin etiam textus est sub eadem *quæst. in C. nec mirum*, ubi sic scriptum est: Insunt rebus corporeis per omnia elementa, quædam occultæ seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis aut causalis, prorumpunt in species debitas. Addam etiam illud quod legibus nostris comprobatur medicamentum factum ex venenis, aut rebus venenatis, quasi ea quæ natura venerosa sunt, arte & solertia emendari, & commutari ad salubritatem possint, ut de Mithritido innuit *textus in l. quod sæpe*, §. *venena. ff. de contr. empt.*

Restat illud argumentum, quod multi alchemistæ faciunt falsam monetam: multi etiam fuerunt sortilegi, impii, athei, necromantici. Dicitur etiam quod Raimundus Lullus & Paracelsus fuerunt magicis artibus inquinati. Horum disputatorum laudanda est pietas & probitas: sed tamen rogandi sunt ut cogitent, artificum vitia nequaqunm arti imputanda esse. Quoniam aliud est ars, aliud artifex: Aliud est usus artis aliud abusus *l. quicunque & l. seq. ff. ad leg. Corn. de fals.* ubi ars monetaria probatur: sed tamen damnantur qui nummos aureos aut argenteos tinxerint aut finxerint. Sic in *l. 1. ff. de extraord. cognit.* artis medicæ professores laudantur, inter quos tamen dicuntur esse impostores, qui incantationibus & imprecationibus & exorcismis utuntur. Sic Mathematica simpliciter damnatur *l. 2. C. de malefic.* cum tamen non omnes Mathematici damnandi sint, sed impostores soli. Sic venenarii capite puniuntur *in l. capitalium. §. venenarii ff. de pœn.* cum tamen ne venena quidem ipsa damnentur ut modo dictum est *ex l. quod sæpe ff. de cont. empt.* quod si artes propter artificum abusum damnandæ essent, quænam hodie probaretur, An Jurisprudentia? in qua sunt tot rabulæ? an Medicina, in qua tot sunt venefici? an Theologia, in qua tot sunt sophistæ? Judicium igitur & delectus adhibeatur: separentur paleæ à granis in area: mali pisces à bonis in sagina: adulterini nummi à probis in Repub. Sophisticantes aurum vel argentum à peritis artificibus, acerrimæ contra falsarios & monetæ corruptores animadversiones, inquisitiones, informaiones constituantur. Sed (ut ait Jurisconsul.) alieni admissi pœna ab iis quos nulla culpa contingit, removeatur. *l. ult. D. de bon. damnat.*

FINIS.

LIBRI

LIBRI I. SECTIO III.

Termini Artem spectantes explicantur.

SUBSECTIO PRIMA.

LEXICON CHYMICUM, *Authore* GULIELMO IOHNSONIO *Chymico.*

PRÆFATIO AD LECTOREM.

NON *possum non admirari, quòd Adversarii* Paracelsi, *cùm nihil calumniarum justè habeant, quod illi obtrudant, illum obscurè scribere, & verbis excogitatis sua de studio arcana contegere solummodo accusant, uti Adversarii de* Johanne Baptista Vanhelmont, *illum continuè agitando & irritando, sua, multo sudore & sumptu, acquisita arcana depromere, in lucem proferre, & invidis inhiantibus etiam sine gratitudine volens nolens palam patefacere stimulant. Sed ea jacula quæ in hunc eminentem torserunt Virum, in seipsos meritò retorqueantur. Nec possum non incusare* Wierum *Medicum intuentem* Paracelsum, *ægros suos penè usque ad miracula curasse, quos ipse nec potuit, nec voluit, turpiter ab* Oporino Theophrasti Paracelsi *amanuensi emendicasse Epistolam, quam postea in lucem produxit, ut consulto & de industria, verba istius Epistolæ invidiosè torquendo, & sinistrè interpretando incomparabilis illius Viri honorem conspurcaret, quanquam plura sunt in ea Epistola, quæ ad laudem* Theophrasti, *quàm quæ vituperium pertinent, & quæ ibi vituperat, longè aliter intelligenda sunt, quàm vel* Oporinus, *vel alii interpretati sunt; quæ* Oporinus *ipse, ambulans in prato ad* Rhenum *cum* Michaele Toxite *Medico, cùm* Basilea Argentoratum *unà navigarent, cum pœnitentia agnovit, uti ipse* Toxites *testatur; quem etiam prodigiosæ memoriæ* Fullerus *noster sui oblitus, eodem tramite investigavit, & sine indagine traduxit, qui si cum Scriptoribus de* Paracelso, *vel cum ejus libris consuluisset, accessus mutuos inter* Erasmum Roterodamum, *sui (si non fallor) imparem, & multos alios ejusdem temporis non vulgares Medicos, &* Paracelsum, *levi intuitu circumspexisset. Sed Epitaphium* Paracelsi, *in muro prope* S. Sebastianum, *in Nosocomio spectemus, ab Antistite* Salisburgensi *erectum. Habet hæc verba: Conditur hic* Philippus *Aureolus* Paracelsus, *Insignis Medicinæ Doctor, qui dira illa vulnera, Lepram, Podagram, Hydropisin, aliáque insanabilia, corporis contagia, mirifica arte sustulit, & bona sua in pauperes eroganda, collocandáque honoravit.* Anno Domini 1541. *die* Septembris 24. *vitam cum morte mutavit. Sed hæc de* Paracelso *hoc tempore sufficiant. Si obscurior est* Paracelsus, *& ejus Scripta magis intricata sunt, quàm exili valeant assequi ingenio, ut fateri cogamur, illorum inscitiæ tribuendum est, alioqui ea non dicerent obscura, & non intelligibilia. Et reprehensio de rebus non intellectis, cæcitas & stoliditas dici possit. Nec est Doctrina* Paracelsi *repudianda, quia* Græcorum *& infidelium Scholis non arridet. Non enim magis assentiendum est* Græcorum *figmentis, quàm certo Dei Verbo, cui soli Christiani inniti debent: Sed potius lucem naturæ, Verbo Dei suffultam, quàm* Græcorum *tenebras sequamur. Illius gloriam sectantur, sed recta non quæritant via.*

Quicquid præclarum est vendit Deus omne labore.

Si Paracelsum *vincere contendent ejus Adversarii, non hominum præsertim infidelium authoritatibus id faciant, sed Scripturarum Dei, quibus vera Philosophia innititur. Nec* Paracelso *assentimur, uti viro doctissimo: Amicus* Plato, *amicus* Socrates, *sed magis amica* Veritas. Nec *temerè legendus est* Paracelsus, *nam uti nemini aditus patefecit adito templi nisi Sacerdotibus, sic* Paracelsi *abditis, nisi doctis & probis viris nemini datur admissio. Qui hæc paucula abstrusa collecta, seriè & sedulò legat, & animadvertat, aditum ad* Apollinis *Templum ei præbeant.* Hermeticorum *involucra sunt, quibus involuta & implicata est rei veritas signatæ, ut falernum in uva, & aurum in scoria. Mea propria non esse fateor, modò per me in fasciculum reducta, & digesta, ut ad perficiendum inceptum meum, (via aliquantulum à me patefacta) alii magis habiles & idonei stimulentur. Oportet discentem docenti credere; habetis Doctores ipsos instruentes, me solummodo ad limen præbentem viam. Faxit Deus, quod pro vestro commodo suscepi, mihi non vertatur in vitium, sed in gratiam, in cujus spe*

Vestrûm studiosus acquiesco

G. J.

LEXICON CHYMICVM.

A

ALCES, ab ἀλκὴ, fortitudine, magna Bestia: animal est gregarium, bisulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus est, natura timidum, morbo comitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus speciei animal malo Epileptico corripi, & fœminæ ungulam hac facultate nequaquam pollere, sed Maris solum; nec pulli, sed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter Festum assumptionis Mariæ & nativitatis ejusdem.) Plus etiam unguibus posterioribus, quàm anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii sinistro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præscindendas esse. *Andre.* Bacc. lib. de Alce.

Ungula & Nervis utuntur Medici in dosi à scrupul. ss. ad scrupul. i. cum vehiculo specifico.

Ungula specifica virtute celebratur adversus Epilepsiam, tum præcavendo, tum curando, idque usu tam interno, quàm externo.

Internè propinantur scobs, & præparata subjuncta specifica.

Externè includitur particula annulo, & gestatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus est, ita ut palmam respiciat: vel gestato, eidem digito in annulo de industria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulsui, immittitur etiam in aurem, (sinistram) & suspenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignosci, quem gratum suffitu exhibet.

Acle, Ebulus, seu Sambucus humilis. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Trageam*, secundùm præscriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad sistendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immeritò valde decantat.

Abesamum, Lutum rotæ.

Abesum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, est exaltatio crebris infusionibus, res immundas abluens, & ad puritatem reducens. Estq; Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, est abstractio per partem superiorem. Perficitur variis modis in siccis quæ lenius adhærent, detersio fieri potest per Leporinum pedem, & similia: Quædam penna, cultello, spathis, *&c.* auferimus: quædam detergemus astricto panno, vel scopis setaceis, ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, est Sulphur.

Abessi, Idem quod *Rebis*. Nempe ultima ciborum materia.

Achachi, est aqua aluminis.

Acalai, est Sal.

Acartum, est Minium.

Acaid, est acetum, vel acetosum.

Achamech, est superfluitas argenti.

Acacia ferrea, est Cochlear ferreum.

Acazdir, *Alcani*, *Alomba*, est Stannum.

Accatum, est Aurichalcum.

Achates, primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Prosunt contra Araneorum ictus: Et Aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Nemora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expressè à natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset. *Plin.*

Adamas, nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurum duplex Indicus cognatus colore Cristallo transflucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magni magnitudine, quem vocant *Cenchron.*

2. *Macedonicus* in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. Sideritis ferrei splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his natura dissimilis: hic frangitur ictibus, ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantùm habent authoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissultet, incudesque ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemtor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine calido recenti hircino, præcipuè cùm hircus prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum sileleos.

Adamantes, expetuntur à sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpendas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & à plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat, nam juxta ferrum positus, non patiatur abstrahi; aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit; ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixas & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Serapius.*

Adamantes, in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore Orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem* Lunæ dicarunt.

Adarnech, est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipuè in *Cappadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus Indiæ sponte nascitur; vel ut sal Indum in Canna.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis

Asii,

Asii, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut possit videri lacustre quasi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmochium quondam dicebatur: hodie nisi fallor, balla marinum vocant.

Dioscor. & *Plin. Adarcem*, nasci ait circa arundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris, Est flos Aquæ Maris.

Adec, Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, est lac recens sine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adehem, & *Alhohonec*, Est Lamina.

Adarige, est Armoniacum.

Adabisi, vel *Adebezi*, est testudo.

Adibat, est Mercurius.

Ados, est aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, est pondus quatuor librarum.

Adram, est sal gemmæ.

Adraragi, est Crocus hortulanus.

Adsamar, est Lotium.

Aër, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum amineum, est album.

Acetum de fæcibus *aceti* distillatum, est acerrimæ igneæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac similia, quasi aqua fortis consumat. Dicitur *acetum* radicatum nonnullis, qui est liquor ille acerrimus *aceti*, qui abstracto phlegmate in fundo restat. *Par.* lib. 7. de natura rerum pag. 456. Fit à Cristallis fæcum aceti distillando per retortam cum cohobiis: vel acetum vini bonam pone in retortam, distilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo sæpius, & digere in fimo, tandem distilla & primo quod erit seorsim cape, quod posterius igne fortissimo prolicitum prodit, est Acetum radicatum.

Acordina, est Tuthia *Inda*.

Acortinus, est Lupinus.

Acureb, est vitrum.

Acusto, est nitrum.

Alaurat, est sal nitrum.

Acetum, Philosophorum est aqua mercurialis, quam aliàs lac virgineum appellant, quo metalla solvi perhibent, hydor sophorum.

Acetum, radicale est acetum distillatum ex sua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua solvens.

Adamita, est Tartari quædam species.

Adech, est interior & invisibilis homo noster, qui singulorum exemplaria præfigurat in animo nostro, quæ manibus suis postea fingit ac imitatur: exterior iste homo noster visibilis, uterque juxta suam naturam operatur, invisibilis invisibilia, sensibilis ea quæ sub sensum cadunt, sub eadem forma.

Æs, seu *Cuprum*, à Chymistis Veneri tribuitur, est corpus metallicum lucidum, rubedine fusca participans ignibile & fusibile.

Est quasi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymistæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, num fixo, terrestri, adurente, rubro, non claro, & ex tali sulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis cöiens cum generosa matre id est cum argento vivo bonæ substantiæ, generat æs, filium tam lividum fuscæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bracteæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur, ex pyrite, id est, Marchasita, item ex aliis speciebus, ut ex lapide fissili Islebiæ: & ex nonnullis terræ generibus luteis & purpureis: Chrysocolla & cæruleo, ut aurum.

Æs, non semper cuprum denotat, sed quandoque aurum vel argentum à natura sine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per se generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim ut modò ex aliis arte humana separatis. Primò natum in *Galilea*, sed in parva quantitate. Nostris temporibus visum est simile, sed raro, nec nisi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis subterraneus, invisibilis, & sulphureus; qui lapides sub montibus adurit in carbones gagati persimiles, resina & bitumine quodammodo pleni sunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præsertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum se præbet uno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* Regno, eo monte qui nomen hoc ipsum habet, item in Regno *Neapolitano Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres causam ejusmodi flagrationis admirati, nec valentes eam post multam indaginem reddere, tandem eo desperationis devenerunt, ut inter celeberrimos Philosophos, Physicos, atque Medicos, Empedocles unus in medias Æthnæ flammas devorandum sese conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantiâ victum. Item *Caius Plinius* ejusdem ignis fumo sese non aliter suffocandum exhibuit. O vesana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores sustinuisse, ut nihil scirent, præter ea quæ damnosam mortem inferunt, existimantes, satiùs esse non vivere, quàm non scire, quæ tamen non ignorabunt esse transitoria. Mulierculæ quidem absoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam rimulam aëri pateat aditus, ad hunc modum prorsus emoritur & suffocatur ignis, qui nisi per aërem, & in ipso vivit. Si tamen priusquam extinctus sit omnis, ut vel scintilla supersit, facto spiraculo revivit, ac in pristinum statum redit. Non secus de æthneo judicandum, qui suam in mundi centro ducit originem, terraque ut olla continetur. Verùm non caret suis spiraculis circum terræ globum hiantibus, per quæ, modò per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò suis careat spiraminibus, haud aliter quam de ollari mulierum igne fiat necessum est. Videte quæso quàm aniles causæ Philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque, Latiorem ignis hujus naturalis rationem, ubi de mysterio magno increato Paracelsum interpretatus suo libro, qui de luce naturæ inscribitur, invenietis Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit, quantum loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur spiritus ignei, vel spirituales homines igne fragrantes, qui variis modis, & formis apparent; ut igneæ flammæ, titiones, globi, sphericæque prunæ, idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis scil. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species Vitrioli, Colchitis, Misii, Sorii, Diphrigis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus

ejus ſpeciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs uſtum. 4. Extinguitur & fit ſquama æris. 5. Excuditur & fit ſquama æris. 6. Jam inexcocti ſuperficie, fit ærugo raſilis.

Æs uſtum noſtro tempore, fit ex ipſo ære cremato, ſulphure & ſale. Laudatur potiſſimum Memphiticum, & Cyriacum à *Dioſc.* Aſtringit, ſiccat, reprimit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jungitur ulceribus cum aceto, conſumit ea quæ ſunt impedimento in ulceribus.

Æs uſtum, eſt Crocus Veneris. *Par. l.* 5. de natura rerum, pag. 420.

Æs Hermetis, verè & propriè, eſt corpus imperfectum nondum præparatum, ſicut eſt initio: Eſt Mercurius, pulvis ſolis, caput corvi, æs noſtrum, terra citrinata, continens & contentum, plumbum noſtrum, Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Auripigmentum, Arſenicum, Nummus, Anima, Leo viridis, quia germinat, aqua permanens, vinum, ſanguis, &c.

Æris, vel Cupri ſpecies 26. numerantur à *Rul.* pag. 10. & 11. ſi plura ſcire cupis, & diſtinguit ærugine æris in 65. ſpecies à pag 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, eſt
- 1. Raſile eſt.
  - 1. Nativum in Metallis Cypriis, lapidibus nonnihil æris habentibus, quibus ærugo effloreſcit: hæc pauca ſed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
  - 2. Factitium fit in ſuperficie æris, & eſt triplex.
    - 1. Raſile quia raditur
    - 2. Vermiculare à ſcoliderme, quæ in vermicularem creſcit.
    - 3. Aurifabrorum quæ eſt factitia Chryſocolla.
- 2. Sciſſile.
  - 1. Nativum quod eſt vera Chryſocolla, id eſt glutinum auri.
  - 2. Factitium, Aurifabrorum, viride raſile, Chryſocolla factitia.

Ætites, à Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ ſine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus cum vulvæ ſunt lubricæ; eſt gemma variarum ſpecierum.

Ætitis, ſex ſunt ſpecies.

1. *Ætitis* mas, Africanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in ſe continet.

2. Fœmina, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & ineſt terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber & ſolutus jacet, & conquaſſatus ſonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. Motteſchanus, capiti humano, ſimilis rotundus, & duriſſimus, cui flores Criſtallini quadranguli ſpecie adamantum, qui formati ſunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil niſi aër continetur; qui plura ſcire deſiderat, legat *Rulandum*, pag. 21.22.

Affronitrum, eſt ſpuma nitri, quæ eſt ſalſa, vel eſt ſal *Cappadocium*.

Affeos, & *afros*, eſt ſpuma.

Affroton, ſpumeus.

Affrodina, eſt Venus.

Affenicum, èſt anima.

Afformas, eſt vitrum.

Affax & *affaris*, eſt atramentum.

Affrengi, eſt Minium.

Affidra, & *Almat*, eſt Ceruſa.

Afrob, eſt plumbum noſtrum.

Alahabar, alchonor, alaſtroh, alomba, agar, algit, galerit, eſt Calx.

Ahuſal, eſt arſenicum ſulphur. *Akibot, alchibit, alchimit*, Sulphur.

Alafor, eſt ſal alkali.

Alatans, eſt lithargyrium plumbi.

Ahenum, eſt vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejuſdemque ferè latitudinis cuſum: Hujus faſtigio cooperculum ſequentem in modum formatum, illiuſve limites ritè claudens imponendum eſt. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inſervire debet) ad amplitudinem imponendi vaſis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere poſſit. A latere verò alterutro prope aheni finem, aliud parvum foramen, per quod calida ſuffunditur, & defectus expiratæ aquæ ſuppletur, perforatur. Uſus hujus aheni cum operculi in balneis frequentiſſimus eſt.

Akon, Cos, eſt lapis, quo cultri acuuntur aliaque inſtrumenta. Hujus variæ ſunt ſpecies, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis eſt quam vocant lapidem Heracleum, & lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabaſtrites, eſt lapis ex ſpeciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus ſunt tres ſpecies.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepultorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in ruffo interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem repræſentat, & hanc ſpeciem propriè intelligit *Dioſcorides*, cùm inquit, *Alabaſtrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, durities cum pice aut reſina diſcutit.

Alaſalet, eſt Armoniacum.

Alartar, eſt æs uſtum.

Albanum, eſt ſal urinæ.

Albor, eſt urina.

Alborca, eſt Mercurius.

Albaras, eſt Arſenicum.

Alberick, eſt album æris.

Albetud, eſt Galbanum.

Albi, id eſt ſublimati.

Albir, eſt pix de corticibus taxi, ſupponitur eſſe ſubſtantia, de qua fit incauſtum.

Albos, eſt Crucibulus.

Albotar alfidus, eſt Ceruſa.

Albotim, vel *albotai*, *Albotra Helcalibat*, eſt Terebinthina.

Alcady, eſt attramentum album.

Alzegi, Attramentum.

Alcaol, eſt lac acetoſum, vel Mercurius.

Alcanna, vel *Alcona*, ſunt arbores ſubtiles longæ, habentes nodos, ſicut Canna, quibus haſtarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guajaco.

Alcebris vivum, eſt Sulphur.

Alchitram, eſt oleum Juniperi, pix liquida, arſenicum præparatum ad abluendum.

Alchitram, eſt Fæx diſtillationis. Item ol. Juniperi.

Alcoliſmus, eſt comminutio vel corroſio.

Alcol, eſt Acetum.

Alchohol, eſt Antimonium, ſive ſtibium.

Alcone, eſt Aurichalcum.

Allor, eſt æs uſtum quaſi grana *Alkalid*, & *Alcob. Altimar.*

Alcore, eſt quidam lapis, habens folia ſimilia argēto.

Alcubd,

Alcubd, Alumbair, est butyrum crudum.

Alech, est Vitriolum.

Alecharit, est Mercurius.

Alechil, est tripes.

Alectoria, est gemma cristallo similis, vel aquæ limpidæ. Præ se fert crystallinam speciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut *Albertus* vult galli castrati; post quartum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicosos se portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotoniensem in certaminibus fuisse invictum. Conciliat gratiam puellis, & restinguit sitim.

Alefantes, est flos Solis.

Alembic, est Mercurius.

Liquor *Alcahest* Paracelsi, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc aiunt Chimici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont.*

Liquor *Alcahest*, est magnæ virtutis, ad præservandum hepar ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in *lib.* 2 de natura rerum *cap.* 5. *cap.* 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis superfluitas vini à vino separatur, ita ut accensum ardeat, donec totum consumatur, nihilque fœcum aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelsi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcunque nihil aliud est quàm purior & mundior substantia ab impura separata; ut *Alcool* Antimonii Paracelso nihil aliud quàm hoc Autor vult, ut Antimonium non modò atteratur pistillo, & mortario, sed etiam in volatilem suam substantiam, à suo naturali colore non immutatam. Idque solo ignis & caloris beneficio regimineque fieri necesse est ut postquam vulgariter contritum fuerit. Philosophicè tandem alteratur sublimationibus, quæ pistilla sunt Philoso. & mortaria. Docet alio loco hanc sublimationem fieri debere sine omni capite mortuo. Constat itaque nihil fæcum affuisse ante sublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non possunt, qui à vulgari tritione antimonium sublimant in fuliginem albam.

Sed ejusmodi sublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minimè liquescat, ascendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, est capitellum, quod vasis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus* rostratus, est qui humores resolutos per canalem aut rostrum, ad vas recipiens demittit.

2. Alius *Cæcus*, hoc est sine rostro sublimationibus inserviens. Hic in sublimationibus nonnunquam in vertice perforatus est, aliquantulum, humores ascendentes emittens.

Alcahest, vel *altahest*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt esse tartarum, mens tamen autoris facilè deprehenditur præparationis ejus descriptione.

Alchimia, est impuri separatio à puriore substantia.

Alcol, aliquando scriptum *alcool*, vel *alcohol*, est pulvis in minutissimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui restringitur per adjunctum.

Alcol, vini est, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, est idem quod sulphur.

Alkibrie, alcabrick, algibich, est sulphur vivum.

Alcofol, (vel ut nonnulli volunt) *alcosol*, est stibium sive antimonium: Item *alcimad*, est stibium.

Alandahal, est colocinthis.

Alembroth, est sal Mercurii, vel sal Philosophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, est sal tartari & magisterium magistrorum.

Almizadir, est viride æris.

Alteyplumbi, est materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi.*

Alusar, est Manna.

Amalgama, est impastatio auri, argenti, vel alterius cujusque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, est lapis alumini scissili vel plumoso natura conditioneque similis, igne non uritur, quapropter & salamander appellatur.

Amidum vel *amilum*, est albissima farina concreta in panes ad solem.

Amigdalæ; apud Chirurgos, caro dicitur superflua, quæ nascitur ad linguæ radicem.

Amnis alcalisatus, est aqua transiens per calces terræ, ex qua desumptum est *alcali.*

Andena, est calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liquescit igne, haud secus atque aliud quodque metallum, fundique se permittit in formas.

Anathron, vel *anachthron*, species est salis, quod super petras in modū usneæ albæ & lapideæ nascitur, nonnulli sal nitrum appellant. Falsò putarunt antiqui fel esse vitri, cùm sit potius fel lapidum.

Anatrum, est vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo smaltum appellant, vel terra saracenica.

Anthos, extra vegetabilem rorismarini significationem, & ad metalla usurpatum, significat elixir ex auro, vel ejus quintam essentiam.

Anatomia essata, parens est morborum.

Anticar, est Borax.

Anatris, vel *antaris*, est Mercurius.

Aniaday, vernum tempus significat æternum, & novum in futuro mundum, & paradisum.

Aniadum, est Cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacrosancta Sacramenta: vel est homo spiritualis in nobis regeneratus.

Aniadus, est rerum efficacia.

Aniada, sunt fructus & vires Paradisi & Cœli, sunt etiam Sacramenta Christianorum, in Physicis verò significant astrales vires, atque Cœlestes, ut sunt, quæ per influentiam, imaginationem æstimationem, & Phantasiam nos ad vitam longam provehunt; ex dono Dei tamen, & ad æternam solicitant.

Anodina, sunt indormitiva medicamenta.

Anodus, est id quod ex nutrimento separatur à renibus.

Anontagius, lapis Philosophicus.

Anima Saturni, est Altey, atque dulcedo plumbi suavissima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philosophicus, est mensis communis.

Anatosier, Aliocab, Alemzadar, Amizader, est sal Armoniacum.

Alfol, Alcob, Azonec, Alacap, Aracab, Aquila.

Ales, est sal compositum.

Alexir, est Medicina Chymicè præparata. *Elixir, Elci* Medicina.

Alezaram, est lotura plumbi.

Agallium, est Aquilegium spinosum, resta bovis, sive aratri remora dicta.

Agresten, significat potum ex pomis vel berberis, siceram, seu vinum è pomis, factitium.

Alexanthi, Altingat, est flos æris.
Alfacta, est distillatio.
Alfadidam, est scoria ferri.
Alfatida, est Cuprum ustum, vel Limatura Veneris.
Alfusa, est Tutia.
Algali, est Nitrum.
Algamet, Carbones.
Algeria, Algerie, est Calx.
Aligulus, est Confectio.
Alcafiel, est Antimonium.
Alkalia, est Vas.
Alkale, est oleum Gallinæ.
Alkali, est vitriolum fossile seu fusile calcitura in Aludal.
Aludel & *Alutel*, est vitrum sublimatorium.
Alkali, est aliis lapillus salis, modò ex calcibus reverberatis per humorem extractus, dissipatoque humore coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipuè, cum relicto impuro, segregatóque corpore, essentia formæ hujus lapilli elaboratur. (Cum verò integræ res calcinatæ & diffusæ ad solidam consistentiam reducuntur, ut cùm sal communis solvitur humore, & iterum coagulatur: Item cùm margaritæ calcinantur totæ, solvuntur & coagulantur vicissim magisteria per se sunt, at *Alkali* ex similitudine vocatur.
Alkautum, est æs ustum, vel species aromatica secundùm quosdam Arsenicum.
Alkaut, Almarkasita, est Mercurius.
Alkaranum, est Duenec viride. *Duenege* est vitriolum.
Alkara, est cucurbita.
Alkin, & *Alkal*, est Cinis clavellatus.
Alkir, est fumus vel Carbones.
Alkitram, pix liquida.
Alkoel, est plumbum exquisitum de Minera Lapis *Lazuli*, Antimonium.
Alcol, est Tartarus. *Theophrastus* sic ait: *Alcol*, est purior substantia rei segregata ab impuritate sua. Sic *Alcol* vini, est aqua ardens rectificata.
Alkosor, est Camphora.
Alkimia, est pulvis de basilisco.
Alchimilla, est Saniculus.
Allabrot, est quoddam genus salis confectum.
Alma, est aqua.
Almagra, est Bolum, Cuprum, Laton, & lapis ipse, vel terra rubea, lotum, vel lotio.
Almakist, Almacanda, est Lithargyrum *Almarcab, Almarchaz*.
Almarcazida, Argyritis, est Lithargyrium argenti.
Almarcat, est Scoria auri. *Almetai*.
Almartack, est Lithargyrus cinis.
Almechafide, est Cuprum.
Almene, est Sol lucidum. Sal gemmæ.
Almizadar, Almisadar, Amizadir, Asanon, Almisadir, est Sal armoniacus præparatus.
Alnec, Allenec, Alkalap, Aleth, Asabum, Almiba, est Stannum.
Aloe, est Epaticum. *Aloe, Alepatick*.
Alofil, est pannus, quo vas operitur.
Alos, Alo, Alix, Alec, Alkalat, Alkalac, est Sal.
Alosanthi, est flos salis.
Alselat, Altimar. Aycupher, est æs ustum, *Alzofar*.
Altambus, est lapis rubeus. Scilicet sanguis venarum hominum.
Altaris, Antarit, Alozet, est argentum vivum.
Althanaca, *Alernet*, *Albimec*, est Auripigmentum.
Altinurarum, est Vitriolum.
Altingat, est flos æris.
Altimio, est Fæx plumbi.
Aludel, est vitrum sublimatorium.
Aludit, Antaric, Azon, Azomses, est Mercurius.
Alufir, est rubedo.
Aluech, Aluach, est Jovis corpus purum.
Alumboti, est plumbum ustum.
Alias, Alafar, est Vas.
Alsech, est Alumen Jameni.
Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamenum, Roccum, Scissum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuensium nitrum, Fossile, Fusile, Plumosum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Ustum, Liparinum, &c. Ex Agricola & Kentmanno de rebus Metallicis, & fossibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1. Simplex vulgare. 2. Nigrum. 3. Album. Perscriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat *pag*. 33. ad 36. diversa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando pag*. 72. ad 74.
Alumen, Saccari, quomodo fiat, habes *lib*. 7. de Natura rerum, *pag*. 451. Para.
Aluminis diversi præparatio varia, *lib*. 4. de præparationibus, pag. *656*. *657*. ad ulcera putrida, paralysin, alvi profluvium, *&c*.
Ales crudum, sunt guttulæ cadentes sæpe in nocte Mense *Junio*.
Alunibur, est Luna.
Alunsel, est Stilla.
Alusen, est Sulphurata.
Alzemafor, est Cynabrium.
Alzilat, est pondus trium granorum.
Amalgamatio, est calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non semper ad finem calcis contendamus, eo modo, satisque est ita metallum solutum esse, ut duci possit, instar pultis, seu malagmatis aurifabrorum: tamen corrosio fit per eam, in pulverem minutissimum, quem item calcem nominant.
Vel *Amalgamatio*, est Calcinatio Metalli per argentum vivum, & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum sex, novem, duodecim, argenti vivi partibus commiscetur, & coadunatur, ut fiat massa undique sui similis, atque ita metallum discontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem super igne lento abluto, metallum instar tenuis calcis relinquitur.
Amandivus, Lapis est gemma varii coloris. Extinguit & reprimit omnia venena, quare non est gemma contemnenda. Consule *Albertum*.
Ambra, est Sperma Ceti.
Amene, est sal commune.
Amentum, est alumen scissum.
Amethystus, est gemma Indica, coloris violacei *Plin*. quæ inde venit optima. *Rulandus*. pag. 37. numerat sex species viliores orientalibus.
Amianthus lapis, nascitur in *Cypro*. *Dioscor*. similis alumini scisso, verùm *Amianthos* proculdubio, est alumen nostrum plumosum, & hinc æterna candela fieri possit: non est magnæ virtutis, sed exiccat.
Albestos, est coloris ferrei, repetitur in montibus *Arcadiæ*, cùm semel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cùm sit unctuosus & humidus.
Amogabriel, est Cinabrium.
An-pater, Sulphur.
Anfir-filius, Mercurius.

Ansiarto-Spiritus, Sal,
Anaton, idest *Anatron*, est Sal nitri.
Anatron, est fæx vitri.
Anatron, est Baurac. } Synonima.
Anatron, est sagimen vitri.
Anatron, est spuma vitri.
Ancora, est Calx.
Andurac, est Auripigmentum rubeum.
Ansuka, est Coagulum.
Anhelitus, est fumus, alibi, fimus equinus.
Antonii sancti ignis, est inflammatio naturalis.
Annora, est calx ovorum, vel calx viva.
Anthos, propriè est Rosmarinus: sed ad metalla translatum, quintam essentiam, sive Elixir auri significat interdum medicinam extractam ex *Borillis*, à corpore suo, *Par.*
Athonor, est furnus.
Anticar, *anucar*, *ancinar*, est Borax.
Antimonium, *Alhofol*, est lapis de vena plumbi. Marchasita Saturni, Magnesia Saturni, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.
Antimonium, Spagyrice præparatum, est Supremum venenorum omnium antidotum: Venena enim naturalium continent antidotum sui veneni. *Bas. Val.* 14.
Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ est virtutis & energiæ, ut lapidem ferè Philosophorum imitetur in curatione morborum omnium & in transmutatione metallorum. *Bas. Val.* 15.
Bas. Val. Concludit tanta esse secreta, & arcana naturalia latentia, in Antimonio, ut nemo mortalium capax esse possit ea ipsa omnia investigare, quò enim magis investigamus, eò abstrusiora & pretiosiora, inveniuntur *pag.* 16
Aphebriock, est Sulphur.
Aphrodisia, est ætas Venerea.
Aphronitrum, sicut sal, & spuma salis se habent adinvicem, ita se habent nitrum, & spuma nitri, adinvicem. Estque in his salis ad nitrum, & è contra nitri ad salem. Item spumæ salis ad spumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitum, flos petræ, vel parietis, (sicuti spuma salis) res est levissima, glebosa, & friabilis, spumosa mordens, coloris penè purpurei, & hæc optima. Nos spumam nitri, & aphronitrum dicimus, & spumosum aphronitrum, quod nascitur muris & petris. Variat spuma nitri secundum petras, & muros ubi nascitur: hujus virtus est similis sali adusto. Sunt fermè unum aphronitum, id est spuma nitri, flos petræ, & flos *Asiæ* petræ: Sed differunt substantia paulum, nam si resolvitur igne, est flos petræ *Asiæ*: si non resolvitur, est spuma nitri nostri. Jenæ in Thuringis pulcherrima aphronitri reperitur species, quæ respondet plurimum flori *Asiæ* petræ à *Dioscor.* descriptæ.
Aquala, est Arsenicum vel Sulphur.
Aquila, est aurum guttando.
Aqua Cerebri, aqua Tartari.
Aqua Elsabon, est aqua solis communis.
Aqua fœtida, est aqua Mercurii.
Aqua fortis, est quæ ex acribus & corrosivis, certa proportione commistis, violentis ignibus distillatur, igneam vim in corrodendo validam habens, Validissima vocatur stygia, quæ salem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum solvatur. Diversis fient virtutibus aucta mistura, ex consilio, ut sit certis rebus accomoda. Gradatoria dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt instar fortium ex eadem materia, sed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum est, quod nulla tingat nisi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio super fæces, quod aliter non fixentur.
Ambra, Quidam vocant hoc sperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi sub mare crescentis, alii jecur piscis, alii stercus cujusdam piscis, alii nasci in specie fungorum sub mare dicunt. Consule *Serap.* & *Almanso.*
Aqua holsobon, est aqua salis panis.
Aqua Lilii, est auripigmentum.
Aqua Mercurii.
Aqua Marina.
Aqua nitri, est sal alkali vel aqua fortis.
Aqua permanens, est Sol & Luna soluta, in aqua simulque junctis. Dicitur etiam aqua cœlestina, & Mercurius Philosophorum.
Aqua philosophica, nominatur quibusdam acetum sublimatum: aliis vinum circulatum, aliis, aqua perennis, non madefaciens manus.
Aqua Palæstina, est flos æris, vel viride æris,
Aqua pluvialis, est aqua dulcis.
Aqua rubicunda, *aqua Megi aqua segi*, est aqua vitrioli,
Aqua Salmatina, est de sale facta.
Aqua Saturnia, est aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ resoluta in lapillis diaphanis, quales sunt aquæ radicatæ acetosæ *&c.* *Aqua vitri.*
Aqua vitæ est Mercurius: interdum sumitur pro vino distillato, & pro aqua composita ex variis speciebus ex vino distillato.
Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.
Antimonii, Mortificatio, est ejus sublimatio, *lib.* 5. de natura rerum *pag.* 429.
Antimonii oleum in magna Chirurgia *pag.* 62.
Aqua Cæsaris, aut regis compositio, In *lib.* de *persicaria*, *pag.* 742.
Aqua Theriacalis, in *lib.* de *Persicaria*, *pag.* 742.
Aquam salis petræ, & ammoniaci modus faciendi *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 417.
Aqua stillatitia, est extractum specificum consistentiæ, & divisionis aqueæ concretione halituum, è rebus elicitorum, per distillationem productum. Est duplex,
1. *Stillatitia*, Aquæ simpliciter stillatitiæ sunt, quæ mitiores sunt virtute & consistentia dilutiores, distillando simplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius est & minus tenue, ab externa aqua parùm penè differens. Aqua enim stillatitia simpliciter, minus ignis habet & plus aquositatis, quam solvens: sed plus ignis & minus cruditatis quàm phlegma.
2. *Aqua solvens*, distat à stillatitia simpliciter acredine ignea penetrante, seu acumine, & distillatione laboriosiore, ut quàm minimum habeat aquei elementi simplicis, sed igneum potius fluorem, quasi essent ignes aquei, aquæ ardentes, *&c.* à Gebero nominantur aquæ acutæ, ab aliis clavis philosophorum, cujus vim in aliquibus assequitur à tota substantia hydrargyrus, vulgus distinguere solet inter stillicitatitias simpliciter ita dictas, & illas corrosivas.
Aquarius, est Ferreum.
Areton, est Laton. Vide *Laton.*
Aquilegia, *Theophrastus*, vocat Genistam integris floribus, *Aquilegiam.*
Aquilena, est consolida regalis.
Arbores, est cutis defœdatio maculosa, neque ulla est in principio exulceratio; sed in processu temporis: idem quod *Morphea*,

Arcos, est Æs ustum, *aycophes azuphora.*

Aremaros, est Cynabrium.

Area, est Capitis adversi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, est bolus Armenus.

Antera, est medicina tracta de hyacinthis: similitudine sumpta à flavo citrinove colore floribus innascente. Liliorum, & similibus.

Aphorismus, ut pro consueto sumitur, scilicet regula generali in medicina.

Aqua cœlestis, est vinum rectificatum, ut cœli quodammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cœlestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fæcum vini, est ea quæ fit ex calce fæcum vini super marmor dissoluta in modum olëi Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum mucilaginosis, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt.

Aquaolves, est acetum ut supra distillatum, & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod verè non est, at solùm apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium Regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco propter levitatem in sublimationibus. Verùm Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila* Mercurii spiritus.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gorgonion, Dendrites, Lithodendron, Corallion.*

Arcanum in genere, ut ocultissimum quid significat. Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem corpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cœlo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari potest arte Spagyrica supra priorem conditionem. Virtus cujusque rei millesies plus operatur, quàm res ipsa.

Arcaltes, est Paracelso, terræ fundamentum, sive columna, quod à suis consortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei videlicet, hoc ipsum Archaltem vocat. Archates, *Rulandus.*

Archeus, est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte par Arem distribuit. Item Archeus primus in natura, vis est occultissima res omnes producens ex Iliaste, divina virtute nimirum suffulta duntaxat.

Ares, est naturæ dispensator in tribus primis principiis occultus, unde singula constant, qui rebus omnibus formam, speciem, & substantiam cuique suam peculiariter disponit, ut propriam, & non alienam induat naturam specificam. Notanda est igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. *Iliastes* est generis generalissimi substantia consistens in prima rerum omnium universali materia, hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus naturæ dispensator Archeus; indeque res producit omnes in proxima sua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ dispensator, ex generibus formas & species producit in individua. Quarum quæque singularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt ustionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina, gagates & similia.

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense *Iunio* cadentes, roris instar in Majo stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extructum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis fit ex duplici elemento humido, & sicco (aër enim & ignis formalia sunt potius, & efficientem habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillatitia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis, seminum & vitæ directrix & τὸ ἐνορμῶν *Hippocratis*, *Vanhelmont.*

Archeos, Species invisibilis oberrans, & se à corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Arena, Hujus species ponit *Ruland.* 23. *pag.* 54. qui si placet videat.

Arsar, *arsag*, est arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna cui etiam tribuitur: est metallum proximum post aurum, album albedine pura, mundum, durum, sonans. Tinctura ejus albedinis est ex argento vivo puro, ferè fixo, claro, albo, & tali de sulphure mundo, fixo, albo, claro quod cecidit super substantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color & pondus. Est quasi filia naturæ præponentis aurum, coëunte argento vivo, & sulphure albo, non urente.

Reperitur argentum in fodinis. 1. Quod statim est suum, quod sine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale est sine excoctione: quod tale ortu generatum est, quod est sui coloris, cui semper aliquid saxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis, Hoc argentum purum tenuissimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ se fert speciem capillorum, inter virgulatum interdum globi fert speciem, quasi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ se fert speciem arboris, instrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat se vidisse integrum piscem: Christum crucifixum, cum *D. Maria*, serpentem etiam, & scorpionem, *&c.* ex puro argento in visceribus terræ formatum. *pag.* 56.

2. Rude à Germanis, variarum specierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi &c.

Quod excoquitur ex metallis, ut pyride plumbagine à Germanis. Qui plura de argento scire

scire desiderat, legat *Ruland.* à *pag.* 56. ad 66.

Argentum vivum, Chymistæ Mercurium vocant, est aqua viscosa in terræ visceribus, subtilis substantiæ, albæ terræ, per calorem temperatissimum unita totali unione, perque minima, quousque humidum fuerit, temperatum & à sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Estque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philosophorum secundùm Chymistas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & secundùm quod coit cum patre, & masculo suo sulphure, causat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque (ut fœtus) plus à matre, sic loquendo, quàm patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum resolvuntur, Argentum vivum est duplex, 1. Nativum, 2. Artificiale.

1. Nativum, sui coloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos è fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2. Artificiale quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii: & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib.* 5. *cap.* 6. docet hujus conservationem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum: dum verò est mortificatum, in officinis vocant concrematum, seu sublimatum, à nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat *pag.* 68. ad 70. varias species argenti vivi, usque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus pag.* 7. refert. 16. genera: ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent: ollæ ex his optimæ forent; si argillæ rectè elaboratæ à figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum: inde Lithargyros, lapis argenteus; Lithos, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen, est sanguis draconis. *Asegen*, & *Azogen*.

Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Asamar, est viride æris. *Asingar*, vel *Asugar*.

Aseb, asep, est alumen, res est metallica, seu vena terræ quæ habet mediam substantiam inter calchantum & sal, & reperitur in fodinis: Estque Salsugo quasi terræ *Plin, lib.* 35. *cap.* 15. fit ex aqua limoque, hoc est terræ, exundantis natura: corrivatum hyeme æstivis solibus maturatur.

Estque vena quasi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub, azel.*

Ased, est Leo.

Asdenigi, est Æmatites. *Azedegim.*

Asenec, est Sol.

Asmaga, est permixtio vel commixtio quorundam metallorum ad invicem.

Asoper, est Fuligo.

Asseres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam dissectæ arboris extimi.

Asubedegi, est lapis scindens alios lapides.

Atac, est tach, vel nitrum.

Atebras, est vas sublimatorium.

Atingat, est flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, est Capsula terrea.

Atureb, est vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, est testa ovorum.

Auraric, azoch, azog, azet, Besec, est Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in teram propter nutrimenta descendit, unde nutrix omnium est terra.

Auripigmentum, est Arsenicum luteum. A Germanis *Operment* vocatur, pictores uti solent. Est crustosum aureo colore micans; Est affine quoddam sulphuri, ex simili materia & odore. Estque sterquilinium terrestre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod per longam decoctionem transit in substantiam auripigmenti. Vide plura, *Ruland. pag.* 87. ad 90. si placet.

Azarnet.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Auver, est aqua pura, vel lenis.

Azaa, est Marga, Terra rubea.

Azci, est atramentum. *Azec*, est atramentum viride.

Azeg, *azegi, azeci.* est vitriolum. *Azuric*, est vitriolum rubeum.

Akem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Minium vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chymicum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium.

Azimar, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cuprum aureo colore tinctum lapide calaminari *&c.*

Aroph, est mandragora. *Aroph.* Paracelsi curat calculum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal ipsorum & Saturni, quod alias *artanec*, vel *artanech*, reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur, qui membri defectum patitur alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum ex radicibus herbarum unà cum pane simul in fimo digestis, arte tractum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis Est flos æris etiam.

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipuè syderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut inter cutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite prosilientia.

Assala dicitur, nux myristica.

Assaliæ, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter asseres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma pulmonis est morbus, vel peripneumonia unde gravia suspiria.

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus, acquisita, ut sulphuris astrum est ejus accensio, qua vertitur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim

vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furtus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud *Ruland. pag.* 76. ad 78.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperossa, interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographiam: item album, viride cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat *Ruland pag.* 78. ad 80.

Attractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam artem in speculis, crystallis, & in aquis exercet, præcipuè in volucrium cantu volatuque, ut ex eis præsagiat: aliorum etiam ritus ob eandem causam observat.

Aurum potabile, est liquor auri sine corrosivo, quod paucissimi norunt eorum etiam qui parant in dies in hominum perniciem potius quam ad salutem.

Aurum vitæ, est aurum præcipitatum, & in summam rubedinem cinabris tritæ similitudinem reverberatum præstantissimum quod ex proprio suo mercurio fit, ac præcipitatur.

Austromantia, alia est superstitio quædam excogitata, ex ventorum observationibus, ut quum astra ventorum in summam, ultra consuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri præsagium homines otiosi magis quàm curiosi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum munia de medullis etiam scripta reperitur, est medulla ossium.

Azoth, est argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & propriè mercurius corporeus. Paracelso præsertim est, universalis & indifferens medicina rerum speciem omnem exuta, & intensissimam induta vim, atque centralem quandam virtutem generalissimam, reliquas omnes medicinas in se concludit, non aliter quàm prima reliquas omnes substantias, exclusis accidentibus. Hanc in ensis pomo conclusam quocunque locorum jërit gestasse secum perhibetur.

Atramentum sutorium, est vitriolum, id est Calcanthum, *Rul. pag.* 80. ad 86.

Aurum, Alchymistis dicitur Sol, & soli tribuitur. Et corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderosum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua minerali diutissime lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro, rubeo: & ex sulphure mundo, fixo, rubeo non adurente. Aurum est subtilissima substantia argenti vivi. Videmus enim argentum vivum facilè aurum suscipere, quod proximum sua natura est, ut mater filium suscipit. Deinde aurum, ex pauca substantia mundi sulphuris, & puræ rubedinis constat, plus tamen habet argenti vivi quam sulphuris, plus habet à matre quam patre. Sulphur purissimum cum matre argento vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum. Breviter argentum vivum coagulatum, sulphure, puro igne, non tamen adurente fit aurum. Hic est filius delectus, quem proponit facere, ad quem semper contendit natura. Est metallum omnium temperatissimum calidum & siccum secundo gradu, fixum & rubeum tertio gradu dicunt.

Aurum est duplex 1. Nativum purum 2. Coctum. 1. Nativum purum, quod à natura tale est, cujus massas *Hispani* vocant, Palucas, reperitur in fluminibus, ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schwartza*. 2. In montibus *Arabicis*, in fodinis & puteis, partim ejus scintillæ quasi adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidissimum vocatum à *Germanis* Quartz. 3. In capitulis piscium quos Forellas vocamus.

2. Coctum, quod conflatur seu coquitur. 1. Ex pyrite coloris cineracei, & galeneæ, (*which is a vein of Lead and Silver together.*) 2. Ex terra quadam purpurea, vapore & halitu terræ ita temperata & affecta, ut sit fœcunda auri, ex qua in camino excoquitur aurum. 3. Ex Chrysocolla. 4. Ex cæruleo. Plurimum facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hispanicum*, *Hungaricum*, *Germanicum*, certis distant gradibus, plura scias *Ruland. pag.* 92. ad 94.

B

Baculus ferreus, est instrumentum cusum ad sustinenda imposita vasa.

Bayda, est vas quod distillatur.

Bagedia, est libra 12. unciarum. *Berdadia*, etiam est Libra.

Beiac, est Cerusa. *Balziam*, est faba.

Balasius, Purpureo seu roseo colore flammescit, & rutilat, à nonnullis placidus dicitur, aliqui putant esse Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quod admodum virtus fœminea, à virtute maris differat. Pluries compertum est quod exterior pars unius lapidis attestatur balasio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balasium esse domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimit, conciliat amicorum discordias, & in humano corpore sanitatem inducit. Et potatus cum aqua sanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus subvenit.

Balitistera, est Terra rubea.

Barachpanis, est nitrum salis.

Barcata, est Meatus Ignis.

Barna, est vas vitreatum.

Basura, est semen. *Baul*, est Urina.

Batitura rami, est squama veneris. *Batitura æris*, est squama Metallorum.

Baurac, est sal gemmæ saphirium lithargyrum albificatum, est etiam sal vitri, fæx vitri, spuma vitri, fel vitri: testudo argenti vivi,

Baurac, etiam est attinchar, quodlibet genus salsuginis.

Bezar, vel *Besar*, Lapis viridis pretiosus.

Bianchetunsim pythium, est cerusa. *Biladen*, est Chalybs,

Bitumen, est sulphurea terra, succus pinguis bituminum varia sunt genera.

1. Liquidum oleo simile petroleum.
2. Liquidum odoratum Saxonicum.
3. Odorarum camphoræ nativæ.
4. Nigrum crassum quod à picis colore nomen habet, à lacu *Sodomao*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum crassum è Palestina.
5. Fossibile carbonibus simile.

Bodid, est ovum.

Bos, est Calx viva.

Bolus, est Coagulum specificum, quod essentiale chymicum, ut sit essentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis (quam necessario antecedit solutio) nodum segregata, constitutaque quomodo solent boli eluti in specie fieri, ut sit eis consistentia, & forma homogenea, qualis est bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad essentiam parum interest.

Ruland.

Ruland ponit sex species, quarum *Armenius* verus magno habetur in pretio apud *Turcicos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Pestem, & Anginam, *pag.* 105.

Bonati, est vitreati.

Borades, est Limatura.

Borax, est chrysocolla. *Batrachum*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, est affronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur capistrum auri,

Botanum, est plumbum ustum.

Botus barbatus, est vas super vas, in quo funditur aurum.

Botus barbatus { Vas fusorium. Descensorium. Crucibulum. Cuneo factum ad fundendum.

Bractea, est Cuneus ferreus latus. Laminæ Solæ.

Brachium, est Cuprum.

Braricia, est Vitrum.

Brase Carbones.

Blumati terreum, est vas vitreatum. *Buccatum*, est vitreatum.

Buccellare, est Cibare, & Frustillare.

Bulbus, est Cepa Marina. Et Bulbus creditur esse squillam.

Bulga, in quam bacillo agitatæ aquæ infunduntur.

Bulga, per se hauriens aquas.

Burnea, est pix.

Burac, est omne genus salis. Alii verò distinguunt ut *Baurac, borago, borax, uritar augar*.

Butiga, sive gutta ruonio vel rubeo, est inflatio totius faciei.

Buffonitis, est gemma seu lapis qui è Bufonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo descripsi.) Hunc lapidem viri Principes semper gestare secum meritò deberent. Nam si venena vel intus in homine lateant, aut ipsi extrinsecus admota sint, etiam præsens ille colorem mutat, & guttulas quasi sudando emittit. *Ernestus Burgravius.*

Buffali, ex Cornu, annulus conflatus, & digito annulari gestatus, spasmi convulsionibus mederi dicitur.

Burgravius.

Balneum Mariæ, vel maris, ut multi vocari volunt, est furnus distillatorius aquam continens, in qua calente vasa chimica ponuntur ad putrefactionem suæ materiæ quam capiunt, ad separationem, & id genus humidarum ascensionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roritum, est furnus in quo super vaporem aquæ duntaxat, vasa distillatoria suspenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporosum, aut vaporarium vocavimus.

Balsamum, est substantia corporum à putredine conservans. Balsamus alias à nonnullis scribitur. Est internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatissima quædam est substantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, sed sal liquoris, quod à putrefactione validissimè præservat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatissimum. Breviùs sic definitur. Est salis interioris liquor suum à corruptione corpus tutissimè præservans naturaliter. Externus verò terebinthina vocatur à Paracelso, nullam ignis violentiam passa sed digesta. Item est omne quod celeriter sanat, à germanico sermone ad Chirurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus *bald zamen*, id est celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore distillatum & ad summum gradum puritatis adductum, *Beleson*, est Balsamus.

Balsamus de mumiis, est, balsamus de carne tractus.

Balsamus elementorum externus, est liquor mercurii externi, aliàs mumia elementorum externorum, & propriè rerum firmamentalis essentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blachmal, est materia liquefactione plurium una metallorum confusa in sulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, est sal petræ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Basiliscus minor, est stellio.

Berillus, est speculum ex crystallo superstitiose consecratum ab auguristis, *Ruland. pag.* 101. 102. ponit *octo Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna verò muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & vilissimum plumbum.

Bitumen perversum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut *cossi*, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse putatur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artificiose, alias butimo.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti struma.

Boxus, dicitur viscus in arbore nascens, ut viscus quercinus, *&c.*

Brassadella, vel *brassatella*, est ophioglossum, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias Erysipelas vulgò ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœlestis est virtutis influentia quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in chelidonia per hyrundinem, in sale per ciconiam clysteris usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra *altey*, atque dulcedo plumbi.

Blas Cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes, spiritus verò sic animatus, & Cordis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont. pag.* 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale prout Luna mare tumefacit. *Vanhelmont. pag.* 336.

C.

CAbala, *Cabalia*, Ars *Cabalistica*, est Scientia occultissima, quæ divinitus unâ cum lege *Moisi* tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de *Messia* patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus suis contrahit, rerumque naturalium omnium cognitionem tradit, ac divino lumine mentem pulsis tenebris illustrat. Vox est *Hebræa, Latinè*, dicitur Receptio, quod unâ cum lege quam postea scriptam populo tradidit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moyses* in monte divinitùs acceperit, quam scribere nefas erat. Sed ordinariis revelationum successionibus, alter ab altero, quasi hæreditario reciperet jure, ne à prophana multitudine divina mysteria cognita vilescerent aut violarentur. *Persæ* fuerunt hujus diligentissimi cultores

cultores & suos sapientes magos appellarunt, quales fuerunt illi tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum venere & non reges ut vulgus hactenus existimavit. De hac Reuchlinus Germanus, & Picus, Italus Mirandulæ dominus, & Petrus Galatinus copiosissime scripserunt. Et Galatinus affirmat veteres Rabbinos per hanc Cabalæ scientiam, Trinitatem, Christumque Dei Filium agnovisse. Non igitur stulta multorum opinione ars est, sed potius scientia certa & cœlestis per quam *Theophrastus* ut de se ipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec à spiritibus, malis quicquam habuit: quare falso, hac calumnia ab invidis gravatur. Conceditur hanc scientiam apud multos in abusum devenisse veluti alias scientias. Scribit enim *Theophrastus Hebræos* degenerasse ut in doctrina Dei, ita etiam in hac scientia, Quare postea in veram scientiam, falsamque artem divisa Cabala fuit. Accessit etiam litteralis quæ meritò inter artes incertas numeratur, præsertim si *ex Hebræo* fonte non procedat. Vera enim Cabala in S. literis suum habet fundamentum. Multa de hac scientia *Theophrastus* in libris de Philosophia sagaci scripsit; nec dubito, quin lapsu temporis nationes exteræ sincerius de *Theophrasto* judicabunt quam Germani quidam modò. Cum clarius luce ipsa ex ejus monumentis constat eum fuisse summum philosophorum, & medicum incomparabilem: & qui nullum Christianæ fidei articulum negaverit; & si quædam S. Scripturæ loca aliter quàm vulgò solent, recentioribus quibusdam doctissimis hominibus ipsi adstipulantibus interpretatus est: sed de Christo Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipsius libris patebit.

Michael Toxites, M.

Cabulator, est sal nitrum.

Cabebi, est squama ferri. *Cabeth.*

Cabel, est stercus.

Cacabus, est vas continens chores tres.

Cacochyla, est malus succus in corpore. *Cachochymia.*

Cacia ferrea, est Cochlear ferreum.

Cadaria, est Tutia.

Cadmia, est duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum Æris. Plura leges de *Cadmiæ* speciebus apud *Ruland.* à *pag.* 110. ad 121.

Cadmia Acinasa, est Tutia. Item *Cadmia*, est liquor candidus,

Cal, Arsenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, est lapis Calaminaris.

Calcadis, est vitriolum album. Aliàs sal Alkali.

Calchanthos, vel *Calchanthum*, significat.

1. Florem æris.
2. Calcitidem, quæ species vitrioli.
3. Vitriolum.
4. Æs ustum, vel petrinum.
5. Vitriolum viride. *Calchanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale soluto, & ipsa solvuntur, quod est in Venere. Congelant frigore; Venus de quibusdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adsit, aquositas abundat, si viriditas, aër exuperat. *pag.* 113. & 124. *Rulandi* plura de *Calcantho* videas.

Calchantum, *Calcadis*, est species atramenti.

Cacaton, est Trochiscus de Arsenico.

Callcithios, est ærugo æris. Item Marchasita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum* est Atramentum rubeum, Vitriolum,

Caldar, est stannum.

Calcocos, est Æs. *Calcithos*, est æs viride. *Calocamonon*, Æs ustum.

Calcitari, est Sal Alkali. Alkael, *Cali* est cinis clavellatus.

Calcidicum, est Medicamen de Arsenico.

Calmet, *Cosmec*, est Antimonium. *Cosmet. Cusmet.*

Calufaz est oleum Indi.

Calusa, *Cyptas*, est Crystallus.

Calor naturalis, est quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquunt, vel in speculo concavo collecti rei applicantur. Hujus ignis usus est apud artifices dissolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur. Hic medius est inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modò subtiliores & ad naturam aquitatis simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, est quando vase in fimo posito, materiam continente, digestio fit. Hic calor usus est in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas sepelitur, aliquando vas ligneum fœno vel stramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur,

Calor digerens, est quo materia dissolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, est quando igne auctiore & intensiori res separantur.

Calor arenæ, Medius est inter cinerem, & scobis ferri, & est quando vas materiam continens in catino arenario, arena circundatam substantiam fixiorem, & quam cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam subtilem, non adeo violentum calorem præbere, quàm grossam.

Calor scobis, aut scoriæ ferri superiore intensior, & aperto vicinior est quando ex scobe, vel scoria ferri res propelluntur.

Calor carbonum, est quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus.

Calor flammarum, est quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingnnt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, nec non spiritus tandem propelluntur.

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ apposita, applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagulatarum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodentes materiæ siccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaporosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per aërem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis uvarum pressarum suspenduntur; aliquando præsertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum subtilem per vaporosam corrosionem redigere gestiens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex salis petræ & vitrioli ad albe-

ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Post in cucurbitæ superiori parte laminas chalybis suspendo, lutoque vasis artificium obduco, ne spiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vase laminas eximo, quibus crocus, vel pulvis subtilissimum adhæret, quem lagopode detergo. Porrò laminas iterum in dicto vase suspendo, & modo superiore procedo, idque tantisper donec nullus crocus ulterius à spiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur. Sic plumbum super aceto suspensum calcinatur in cerussam, sic cuprum super recrementis uvarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corroduntur.

Calcinatio humida immersiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indeque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut præcipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio, Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem propriè dictum, Alcool, quod est à levigatione cinereum, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinefactio.

*Calcinatio speciali*s, est qua principaliter dicta calx in combustione reverberante efficitur. Itaque à Græcis aptius appellari poterat τιτανώσις quod τίτανον efficiat, cujus species quædam ἄσβεςος, quam in extinctam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionem penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, *&c.* quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitaque rei compages. Alioqui volatilia citius dissiparentur, quàm à flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosis ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum* majus & minus.

Calor, est Liber aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogeneitatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationis fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis à materia vel vase, ne illud proximè tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi, vel *Cabales*, sunt lemures, & astralia hominum corpora, qui ante prædestinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti sunt. Isti post modum oberrare putantur super terram, lemurum instar, donec terminus prædestinatæ vitæ completus sit, ut quod vivere corporaliter debebant, spiritualiter adimpleant, si credere fas est, veræque Religioni Christianæ dissonum esse non comperiatur ex Scripturis sacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum est evangelico.

Cacedonium tartarum, est materia peccans in corpore humano, ob separationem facultate segregativa factam, non succedente mox expulsiva.

Cafa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophrasto est aër, & pro Iliaste supradicto, vel Iliastro sumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, est vitriolum.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, salis & similium, quæ celerrimæ consolidationis existunt.

Calcinatum minus, est omne quod à natura dulce est, & citissimè curat, ut saccarum, manna, tereniabin, nostoch, & similia quæque.

Callena, species est salis petræ.

Calleruth, est indicium desiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit, ex qua prodierat.

Calliette, sunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, est præcipitatus mercurius.

Calx veneris, est viride aëris.

Calx Saturni, est minium.

Calx Jovis, est spiritus Jovis.

Calx martis, est crocus calybis vel ferri.

Calx salis, est aurum calcinatum.

Calx Lunæ, est argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, est incremabilis materia.

Calx peregrinorum, est tartarum.

Calx lignorum, est cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, est ars qua præsagium sumitur ex aëre.

Claretta, est albumen ovorum.

Cambuca, est apostema, vel ulcus in inguine. Panus inguinis.

Carbones cœli, sunt stellæ.

Carbunculus, est apostema, vel pestilens ulcus ab *atro* sanguine.

Cardonium, est vinum herbis medicatum.

Carena, est vicesima pars guttæ.

Cassatum, est sanguis in venis invalidus, & mortuus, sanguinis boni transitum & motum obstruens. *Para.* in archidoxis.

Caseus præparatus, est residentia viscosa, manens in fundo lactis ex caseo defluentis.

Cathimia, est argenti spuma.

Cauda vulpis rubicundi, est minium ex plumbo.

Cautela, in arte spagyrica, est habitu comparata quædam industria, qua facilius obeunt suas operationes, ac perficiunt artis hujus professores.

Cauterium, *Kautir*, est Instrumentum Chirurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exustionibus, est etiam medicamentum in ejus locum surrogatum, quod suo corrosivo citra dolorem aperit.

Celsa, musculus alias dicitur vitæ, pulsus per singulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, est elaboratio, qua uniuntur disgregata. Appellatur nonnunquam excellentioris speciei nomine Coagulatio, unde extitit illud dogma Philosophorum, quod Chimicum artificium, in solutione & coagulatione consistat, quo tamen respicitur ad lapidis mysterium, potius. Ita coadunatio est solutionis reductio in his, in quibus fieri potest. Ejus species sunt duæ. Compositio & coagulatio.

Coagulatio, est rerum ejusdem naturæ è consistentia tenui fluidaque ad solidam coactio. Itaque quæ resolutione aquea, aërea, ignea sunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et sic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, sublimationem, distillationem, *&c.* Et duobus modis. Segregatione, & Comprehensione. Estque vel Frigida, vel Calida.

1. *Coagulatio frigida*, est quando res in calido resolutæ, in frigido coagulantur,

2. *Coagulatio calida*, est quando calore conveniente, res dissolutæ coagulantur.

Coagulatio per segregationem, est cùm quibusdam segregatis reliquum concrescit. Itaque concretio συμπηξις appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, seu exhalat paulatim humor, qui erat causa fluoris.

Coagulatio per comprehensionem, est cum totum simul comprehensum, remistamque ad uniformem substantiam coagulat.

Coagulum, est Mercurius.

Coagulum specificum, est essentia materialis terrea, concreta in consistentiam siccam per coagulationem.

Coagulatio est quadruplex, *lib.* 7. de natura rerum. *pag.* 452. *Paracel. pr: to:*

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philosophorum prima materia unde aurum nostrum. *Fermentum fermenti*, spiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobastoli, est Cinis.

Cobatiorum fumus, est Robolt.

Cocilio, est pondus 12. unciarum.

Cœlum, Formæ rerum essentiales. Quinta essentia.

Cœlum Spagyricum, est suprema pars vasis Philosophici,

Cœlum Philosophorum, vocatur in quod transcendit longè naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philosophorum, medicina catholica, omnis quinta essentia.

Cœnum, est fimus.

Cœmentum, est corrosio sicca, quâ corpus aliquod metallicum, cum salibus corrodentibus, & aliis rebus exsiccantibus, stratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo --Corpus cœmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur: species autem corrodentes pulverisantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiunt ut fiant instar pulticulæ (nonnulli istis siccis utuntur) Deinde hujus particulæ vel pulveris aliqua portio pyxidi cœmentatoriæ inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, quod stratificatio, & stratum super stratum dicitur. Hanc alia lamina subsequitur, idque tantisper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum est, & tandem pluvere superposito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturæ pyxidis munitæ obturantur, & igni, vel, (quod satius est) suo furno imponitur, & secundùm gradus cœmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis imò etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conservatur. *V. G.* cum præparare velim crocum Martis seu chalybis per cœmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus est, cumque urina virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxidis cœmentariæ fundum ad digiti lati crassititudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus rite paratis, pyxidem in furno nostro cœmentatorio pono ignemque tertii gradus ad 4 usque 24. horis continuum. Tandem exempto vase materiam, in illo contentam, in mortario probè contundo & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem à chalybe omnem calida abluo residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fit crocus Veneris qui operationibus multis inservire potest.

Cœruleum, Græcis κύανος, κύανον, Latinis cæruleum propter colorem, Laluli, venenatus color, à Germanis vocatur Lasur. hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant. *Rulandus pag.* 161 ponit. 17. genera, 162.

Coloratio, per haustum liquoris ingredientis, est frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquuntur unà, aut irrigantur, perfunduntùrque sæpius reficcationibus interpositis donec color placeat. Ita vulgò tingunt vellera, linamenta, serica, pannos, *&c.*

Coloratio externa est cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subjecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, isque in eadem specie illustrior, & veluti interpollis, vel obliterata priore ad diversam nobilior.

Coloratio, per calorem solùm modus est colorandi, cùm è potentia in actum, seu ex occulto in manifestum color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque solùm principali extractionis fine hoc fit, sed & inservit tincturis arcanis.

Coloratio, per absolutionem est cum fuscedines spirituales aliæque sordes colorem obscurantes, mutantesque aquis acribus eluuntur, itaque color illustratur, exaltaturve.

Combustio, est ignitio, corpora comburendo, in calcem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comisdi, est Gummi Arabicum.

Compositio, est diversorum, coadunatio. Estque mistio & conglutinatio.

Conder, est Thus, Olibanum.

Calx in chymica significatione, est pulvis quilibet ablationem superfluæ humiditatis, in partes tenuissimas & quasi impalpabiles comminutus.

Calx viva, *non extincta*, abestos, fit variis modis. In quibusdam locis fit lapidibus vel calculis toralibus, coloris cæsii vel cinerei, candidive cuniculis nempè actis in agris ad littora vel simpliciter collectis calculis ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sulam & aliis locis Fit ad mare ex testis ostreæ, vel marmorum buccinorum, & de corticibus ovorum. Est autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cœrulei. Vis omnium est adurens, ignea, mordens, crustas inducens, urit in summa, discutit & extrahit. Odit naturaliter aquam quâ accenditur, amat oleum quo facillimè commiscetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, est Calx alba peregrinorum, vel ex ossibus piscium majorum, albis vel conchis marinis quas in pileis gestant confecta.

Calx assata, est Alumen ex pomis. *Calx major.*

Camet, *Cames*; est argentum.

Canales cuniculi. *Canales* recludere. *Canales* occludere.

Cancinpericon, est calidus equi fimus.

Canna, Syphunculos.

Cantacon, est crocus hortulanus. *Capistrum auri.* est Borax.

Capsa, cujus fundum est filis ferreis contextum.

Canze, *carmit*, *canna*, *cusanum*, Sunt varia vasorum genera.

Capsæ, In quas venæ distribuendæ injiciuntur.

Capitellum, est aqua saponis. *Caput mortuum*, est terra

terra mortua, vel fæx. Vide *Theophrastum pag.* 28. de natura rerum.

Carbunculus, sumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis similitudine, cum ipse ignem non sentiat propterea pyrusta dicitur *Ruland.* ponit 6. genera eorum *pag.* 132. Masculi sunt flammæ lucidioris, ac in sole flagrantis. Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, est obulus.

Carsia, est aqua salis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundum cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, est Terra.

Catillus cinereus, est vas fusorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum partibus duabus, nec non cinerum de ossibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ summum dispendium inferunt, desumpta sint) optimè tritorum parte unâ cum ce evisia bona, ad massam madefactis, & probè invicem commixtis, in suo mortariolo paratum. Cineribus siquidem madefactis, hoc mortariolum impletur, & pistillum (vulgò monachus dictum) pulsibus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inspersis cribro setaceo cineribus de æqualibus vituli, aut cornu cervi, unus atque alter pugillus superadditus, atque ut arefiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, fugda lignum, gagates & succinum paleas attrahunt & retinent: sic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi seu glutino lentissimo.

Cardir, est Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, est gradatio per cementum.

Cementum, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur. Et est vel simplex vel mista, & est in forma pulveris vel pastæ.

Cementare, *Stratificiren*, est alternis res quasdam ponere.

Centrum Ovi, est vitellum Ovi.

Cepa porci, est Squilla.

Cerdacc, est Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) esse mollificationem rei duræ, vel succi non fusibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceratio*, quod medicinam philosophicam instar ceræ igni admotæ facile liquescentem reddat. Quando Philosophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, necesse est ut habeant medicinam fluentem, quæ subitò (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipsique per minima conjungatur, & illud inspisset, atque sua fixatione in igni conservet quousque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatem consumentis, & convertat illud per hoc artificium in momento in solificum, & lunificum, secundùm illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus siccum, & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis describit, in 2. magni rosarii, *cap.* 27.

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissimè, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum, *Cerober*, est aqua.

Cerusa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmacopoliis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod cerusa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hispanica* dicitur & est candidissima. *Dioscorides*, quando fieri debet, docet *lib.* 5. *cap.* 53. Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ, & quomodo cerusa lavetur. Levissima omnium cerusa ad candorem fœminarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem.

Chambar, est Magnesia *Chucef*, est testa figulis.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Cerauniæ* gemmæ Crystallo similes infecto colore cæruleo diversæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repæsentarent caput Zuccharinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Solinus*, *cap.* 23. de *cerauniis*.

Chalchitis, una est lapis chalchitis, id est lapis ærarius, id est Marchasita, seu ipsa pyrites, unde æs coquitur: quem Macer, & Mesue lapidem dellatum dicunt. Altera significatio chalchitis, est alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concrescit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscor.* Chalchitin, id est alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Rul. pag.* 141. 142.

Chalcute, est æs ustum *Chalcos*, est æs,

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars quâ præsagium sumitur ex aëre.

Chelidonia, est

Chelidonius lapis, vel Gemma *Chelidonia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib.* 2. *cap.* 47. Sc. his, qui primo partu exclusi sunt, dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ: unus niger, alter ruffus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus *Ruland.* dicit se vidisse nigros & ruffos lapillos. Ruffi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducunt & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur, *Ceniplam*.

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cervicula, spiritus est ossis de corde cervi,

Chymus est fæx. Chymia fæculentia. *Chymus*, Massa.

Chiromantia penes Paracelsum, non solùm circa lineamenta manuum consideratur, verùm etiam in reliquis indiciis in toto corpore, observatis venis atque ductibus,

Cineritium, est cementum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva est cataputia.

Cheiri, Paracelsicum absolutè positum absque ulla adjectione, si de mineralibus fiat sermo, argentum vivum denotat, si verò de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc

ad hunc modum, flos cheiri, ex argento, significat album elixir, vel ejus quintam essentiam, non secus atque flos anthos, auri rubeum elixir

Cherio, est externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, est id, in quo natura non potest alterari, ut Crystallus à natura induratus liquefieri non potest, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, est virtus & influentia cœlestis, dominatio atque potestas super omnes dominationes & potestates à Deo procedens in terram, & super omnes homines. De hac divina gloria legitur amplissimè apud Paracelsum, in expositionibus Psalmorum *David*.

Clissus, est virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem transit, ac reliqua quæ surgunt ex eis tandem in eas revertitur post autumnum, ibidem per hyemē totam delitescit usque ad primum ver, & æstatem.

Citrinulus, est crystallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum est ex colcothare, id est vitriolum calcinatum, & in suum alcali reductum: comparatione facta ad crystallum, ob transparentiam ejusmodi salis pallidam, diaphano crystallo persimilis.

Citrinula, est flammula, herba Paracelso multùm familiaris, ut passim in suis scriptis reperiatur.

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur. *pag* 488. *para.* de natura rerum.

Chifir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verùm ego ex præcedentibus judico esse quodcunque sulphur generis metallici.

Cist, vel aliàs *kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor,

Cœli planetarum, apud Paracelsum proprii sunt orbes ipsorum, sphæræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cœlo, atque potuerunt, in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum Historiographus, Æthnicas flagrationes investigare. Si quod in terris est ignoraruut, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quam per fallaces conjecturas? siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac imaginationibus æquum esset. Cum veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contingit.

Cohoph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fæces reddito liquore àb eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt ad minoris ordinati cahos vel cohos utilitatem.

Chelonitos, prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in Albim, locus amœnissimus & fœcundissimus chelonitis gemma est inventa, variarum specierum. Primum quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongam referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta & sola illa, nonnunquam vix inchoata nonnunquam perfecta, sic tamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duæ vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ visum fugerent; interdum fulvæ candidæ nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in corde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testitudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, continuandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet, & impedit, docet falsum à legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus lib.* 3. *Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant à χέεσθαι fundere. Cur verò, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *Chrysion*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cininum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixere sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat: perinde atque in Rhetis è larice, & apud *Germanos* à picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cùm vera terebinthina Masticæ Chiæ colore dicitur esse similis. Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbæ succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit verè cinnabaris, id quod *Discorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremò cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minime fieri potest: Imò dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatum & contritum edit ad suum colorem: Est sicuti dicimus minium, nativum, & factitium; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, quod conficitur ex argento vivo & sulphure à Chymistis: à *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est alium minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solùm minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo: Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinefactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alcali nominentur cineres, propriè tamen crematilibus, seu inflammatilibus competit. Horum combustorum reliquiæ sunt propriè cineres.

Cinis hederæ, est cinis clavellatus. *Cinis* Clavellatus, est Alcali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congelatum coagulans,

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantùm utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chirurgis, sed & Chymistis, continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, *&c.*

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quæ attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt in tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiæ. *V.G.* Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur; sigillatoque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continuè aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinato alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vino quod nullum verum spiritum sed tamen vinum adustum (ut vocat *Theophrastus*) continet Spiritus hic vini adhuc in circulatorio positus, tam diu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, sed per distillationem seu humidam elevationem promovendus est. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facilè illam amplectitur, & fugam relinquit.

Circulatorium, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipue sunt majoris momenti & usus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, est instrumentum rotundum vitris abscindendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu stringit, donec fervescat & incalescat, cumque adhuc fervet frigida gutta immissa, aut frigidi halitas affluxu dissilit, atque dirumpitur.

Comminutio, est cùm in minutissimas partes per collisum cum aliquo rem redigimus. Et inservit ei nonnunquam rei exsiccatio, tostio, cribratio. Nam cum non omnia possint simul attenuari subtilissimè, per angustum cibrum excutienda sunt subtilia, & opus cum crassioribus repetendnm.

Colliquatio colliquefactio, est plurimum fusilium in igne ad unum compositum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, est pix Græca gummi pini vel resinæ,

Clareta, est Albumen ovorum, ovi albor, leucon, qui leucoma.

Chymia, Απὸ τȣ̃ χύω fundo. Sub solutione etiam coagulatio à chymicis antiquis subintelligitur: unde pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, est ars physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præservandis, quàm metallicis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsidria, est subductio liquoris per vasis solidi subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantùm subducatur, sed & oleum, & fusiones mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ, canales *&c.* inveniantur, *Clarum*, est quod fit è Cristallo.

Climia, Ereps, est Cathimia auripigmenti.

Clyssus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis seorsim elaboratis,

Clyssus, totam rei essentiam complecti potest, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essentiale ad unum redigitur compositum, vel extractio subtilitatis omnium plantæ partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniri potest, sive, ut omnes è diversis partibus extractæ essentiæ, conjungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertia liquor, atque ita unico alembico subjecto distillentur per communem canalem & sic uniantur. Sed non ita facilè hoc succedit. Non enim pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cœlestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrysites, est gemma pretiosa, apud *Plinium*, *lib.* 37. *cap.* 10.

Chrysites, est squama auri, vel aurum qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chrysite, est terra aurea, in qua parvis terræ partibus immistæ sunt parvæ auri partes.

Chrysocolla, terra viridis. Græcis & Latinis est Chrysocolla, quasi gluten auri. Duplex est, Nativa, & Factitia, *Dioscor. lib.* 5. *cap.* 54. de nativa agens primas tribuit *Armeniacæ*, secundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Dania* & *Germania* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Silesia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem est lapis borax de bufonibus. Posse dici Chrysocolla viride scissile: sicuti ærugo æris viride rasile dicitur. *Plin. lib.*33. *cap.*5. definit Chrysocollam nativum humorem esse in puteis per venam auri defluentem, crassescente limo rigoribus hybernis usque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Diosc.* Factitiam enumerat inter ærugines simpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc *tincar* & borax dicitur. Sic cognata sunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris rasile. Chysocolla nativa habet vim discutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa Chrysocolla & ceruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id est, κύανον, insint. Tertium quiddam candidum scintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, sed argentum non est. *Serap.* dicit nativam Chrysocollam, quæ in ripis maris invenitur esse ex speciebus salis cal. & siccam quarto gradu.

Dicitur azor, Rebis, aqua Sulphuris, vinum

 anineum,

anineum, Flos, *&c.* *Ruland.* *pag.* 148. enumerat sex species Chrysocollæ.

Chrysocolla est venenata plus justa dosi accepta secund. *Dioscor.* sed medici utuntur cautè ad partum facilitandum.

Cloretes, gemma. Secundùm *Plinium*. est gemma pretiosa viridis coloris, instar graminis.

Coaspites gemma. A Coaspi fluvio nomen accepit secundùm *Plin.* 37 *cap.* 10. Gemma pretiosa.

Concha vel Alveolus vitreus, est vas plerumque vitreum in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chrysolithum gemma unà cum hyacintho mittit Æthiopia, *&c.* aureo colore transflucentem: unde & nomen habet. *Plinius* dicit esse pallidi coloris die, & noctu & ignei. *Albertus* chrysolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formosam, & sibi dissimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammetur. Facit autem idem ejus species esse Marchasitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis chrysolithi est bonos excitare spiritus, melancholiæ adversari, lemuribus nocturnis, curare scabiem & ulcera, & mitigare calorem febris.

Clorosis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus. *The green sicknosse.*

Cheras, Item struma, est tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam scrofula.

Cloritium, est gradatio coloris per pastam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus est metallis principaliter destinatus. Nec valet nisi in superficie, non enim alte penetrare potest propter corpulentiam, nisi diluatur liquore copioso pastu,atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelsum proprie intelligitur vitriolum & serpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc est, quod aqua propria fixatum est ad hunc modum, videlicet. Ab ipso tota sua per distillationem abstrahitur aqua, quæ rursum capiti suo mortuo trito redditur, & reaffunditur, abstrahitur, ut prius atque refunditur toties cohobando, usque dum eò deveniret, ut nullam de se præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne severius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, simplici modo citra cohobationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur à nonnullis. Et ironicè vocatur à Paracelso *Henricus rubeus*, in derisionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum,qui hoc solo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera, curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ sacræ innitebantur perdentes potius ægros quàm servantes. Nec desunt adhuc qui hac tempestate vitriolum, sulphur & alumen concremata, vulgo passim per omnes fere nundinas exponunt magno pretio venalia, quæ vili pecunia compararunt, lapidem sanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imò ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apostemata, præsertim loculorum negotiatoris ulcus in apostema rursum intumescit rusticorum nummullis. Sic mundus in ævum decipi concupiscit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo resipiscat.Habeat igitur quod quærit.

Colica, est tartarus resolutus, morbus intestinorum fixus in intestino colo. *Colica* diathesis.

Colcritium, est liquor compositus ex corrosivis metallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metallum præter aurum solum resistere potest, unde cognoscitur è vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte qua coloritium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affricati auri servante. Putum vero ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Cometæ, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Aliàs est qualitas calidi, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humidam illud verò siccam. Duæ sunt igitur complexiones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta semper est siccum, & si quandoque humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit accidentaliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut expulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis excludere coho. Potissima totius medicinæ methodus in qua totus spagyricus labor potissimum insudat, Nam sibimetipsi natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantùm, & servus veri medici. Si quid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imò perditorem hominum, est quod sciatur,nec id celatum oportuit

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sistentia, comprimentia & exsiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefactione in materiam glutinosam vertitur.

Cor, inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor,

Corbatum, est cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, est alembici rostrum. Est etiam in medicinalibus apud Paracelsum herba vulneraria, ob similitudinem foliorum ad ejusmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora super cœlestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solùm, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synthesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque confundantur, ut pix, & cera, vel resina *&c.* principaliter sunt colliquationis, licet ministret illis confusio obiter, cum & sine confusione possent congredi.

Chybur, est sulphur; *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Misceatur *Chybur*, calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majusque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, *pag.* 488.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura conglutinatorum. Est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujusque

cujusque varium est & dicitur hic omne, quod viscidirate tenaci conjungit alteri, aut etiam coërcet.

Conterfehe., Liquot quem exsudant parietes fornacis.

Contus, Agage or long pole, *Contus*, *ferreus Contus fossorum*, *Contus tertius*.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma seu lapis. Alius est insignitus rubedine, alius remissior coloris carnis; alius insignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obscurus in rurubedine, alius multum nitet, sicut minium.— *Corneoli*, vis est stringere sanguinem, sistere menses, emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abstergit in dentifricio dentes. — Et sigilla annullorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum, est fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Bassad*, *Beseth*, *Bassath*, est nihil aliud quàm frater marinus, qui alto extractus induratur atque emergit, & protinus concrescit obfuso aëre. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis congelatur aëre in gemmam corallium. Teste *Plinio*, & Sol. Uniones molles in aquis, exemti protinus aëre durescunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris *c.* 44. de amaris fontibus.

——— *Videas lapidescere Sarni.*
Caeruleo sub fonte alnum, filicisque maniplos,
Et paleae intortos lento cum vimine culmos,

Nam sicut planta coralliorum aëre congelata fit lapis: ita alnus & filix herba in ala fontis Sarni sunt lapides: plura videas apud *Ruland.*. à *pag.* 117. ad 73. *Corallium* nigri coloris rarum est, & magno in pretio, contra morbum praesentissimum est remedium. Proculdubio ex viscositate terrae factum est induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando naturam corallia facit quae optimè mentiuntur nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa componere probè sciunt,

Cortex aeris, est bracitum, flos aeris.

Coticula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacilis ferreis quadratis digitalis crassitudinis, juxta se in acutum ita positis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum focis conficiendis, carbonibus sustentandis inserviens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1. *Creta argentaria*, in quam micae argenteae interniteant.
2. Rara mollis.
3. Dura.
4. Lutea mollis Waldenburgica, quae facillime lineas ducit,
5. Tophacea.
6. In cinereo violacea dura.
7. Cerulea, quae effoditur in Thuringia prope oppidum Mogellam, qua fabri in pingendis parietibus utuntur.
8. Viridis dura.
9. Subviridis.
10. Nigra mollis.
11. Nigra mollis argenteis maculis nitens.
12. Nigra dura.
13. Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam parietes & muros extruunt, unde Argariae potus extructus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igni contumacissima factum, acutiore basi, & feretri in ampliorem capacitatem forma triangulari vel rotunda definentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quae vulgo testa appellatur, fundamentis metallis adaequatum.

Crystallus lapis, est concretus gelu vehementiori ex nive glacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximae hybernae nives vigent. Et glaciem esse certum est, quia impatiens est caloris. Et veluti Electra, ita crystalli arte parantur & abstergunuur. Infestantur Crystalli vitiis quamplurimis, scabro, rubigine, maculosa nube, occulta vomica, praeduro & fragili centro & sale, capillamentis rimarum. Crystallus habet usum medicum in cremandis corporibus. Posita sub lingua dicitur restinguere sitim, trita & cum melle mixta mulieribus auget lac. Veteres Astrologi crystallum Soli dicarunt. Crystallus per congelationem chymicam lapillus est factus.

Congelatio, ejusmodi fit, humore aqueo secedente, & congelabili succo consistenti, in formam lapilli quod sine calore evidenti in cella fieri potest. Si tamen pars aquositatis divaporando dissipatur, opus procedit citius. Itaque lixivia glaciei solent decoqui ad crassitiem sapalem, aut sedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Crystallus, est lapis albus, transparens, glaciei persimilis coloris: constat ex igne & frigiditate. *Para. pag.* 545. *lib.* vexationum.

Cucurbita, est vas plerumque turbinatum, in cucurbitae vel pyri formam utero turgescens. Cucurbita alia fundo globoso praedita est, alia plano.

Cucurbita caeca, est vas in quo dissolutiones salium fiunt, aliarumque rerum.

Cubil, est terra rubea.

Cultotum, est calcinatum.

Crepinum introversum, est Tartarum correctum. *Para.* in Chirur. magna, *pag.* 459. *folio.*

Crepinus, est morbus Gallicus *Parac.* in chyrur. magna. folio. 463. *pag.* 2.

Cupri vitriolum quando fiat. *lib.* 5. de natura rerum, *pag.* 416.

Cupri balsamus quomodo fiat *ibidem pag.* 418.

Cupri sublimatio, in Chirurgia magna, *pag.* 62.

Cooptatione, Multae res in distillatione fixantur, & praesertim si res fixandae aquam in se contineant, ut vitriolum; quod si fixetur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria aqua fixetur, vocatur alumen facchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si putrefiat per mensem, aquam parit dulcedine saccari, quae quidem magnae virtutis est, & praestans arcanum in medicina, ad restinguendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuporosum, est aes ustum.

Cuprum, Æs. Idem Venus. Cancer.

Curtuma, *Cursuma*, est Chelidonia minor.

Cynnia, *Cymia*, *Carora*, est Vas simile urinali.

Cyramia, *Crocomma*, est faex olei, & de Croco.

Corrosio, est Calcinatio res coagulatas per corrodentes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa vel immersiva.

Corrosio, stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam, *&c.*

Corrosio, per pastam fit cum laminae metallorum vel lapidum inducuntur pulticula coloritii, & veluti emplastrantur, illa lamina reponitur alicubi, donec sit corrosa. Oportet pulticulam esse ex

ex separabilibus, ut salibus, calcantho, aceto.

Corpus invisibile est anima, siquidem tenet medium inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur à Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes verò hysopo non absimiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ proprie Physionomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed cum plerisque aliis Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Apollo Paracelsus quantoque intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt Chirurgicalia medicamenta stiptica, sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege supra secundo tractatu de specificis.

Contorsio tormentum est intestinorum, Seu Miserere mei.

Contractio, & *contractura*, membrorum est impotentia, viriumque suarum naturalium destitutio.

Corrosiva, sunt Chirurgorum medicamenta superfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathæretica*, nemomena, septica.

Conservativa, Physicorum præsertim sunt medicamenta, vitam & corpus corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam at temperationem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia quæcunque semper virent hyeme pariter ac æstate, longiorique tempore perseverant: inter animalia quæ diutius ac sanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis essentiæ liquorisve plus habent: & inter metalla, quæ sunt ærugini minus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuantur à saccaro. pudet priscorum inventa recensere.

Coostrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

Coruscus, est Auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lithargyrium.

Cydar est Jupiter.

D

D*Aura*, folium est ellebori, alias aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors.

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est calida aut frigida. Vide seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphanum est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsivum.

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.

Diatessadelton, est Mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daeb, *Deheb*, *Deab*, est aurum.

Danic, est pondus sex granorum.

Damsir, *Densir*, est Arena.

Daram, est Gemma.

Dabessis, est testudo,

Degegi, est Gallina.

Dehene, est sanguis. *Dem*, *Dibin*.

Dehenes, *Duenes*, est attramentum.

Debenez, *Duenec*, *Dubenec*, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata cellæ, aëri, puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce coporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveris calcinati salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio concreti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quamquam n. & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio, & liquor quod, inde existit, appellatur: Deliquium est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Diliquium vaporosum est, cum res in subtilem pulverem redacta aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modò calidior est, modò frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res solvenda nisi per se sit apta, ad salis potissimam, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte diffluat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum res in humorem demersa eousque detinetur, donec delicuerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, ut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenuissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur, quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque) simulacrum balnei est: aut in ipsum humorem sinitur diffundi, seu nudè, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi, succi inspissati, ut saccarum, &c. solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut si eum segregatum cupimus, facilè possit denuo separari, nec peregrinam qualitatem invehat

invehat soluto, nisi studio quærimus simul alterationem ejusmodi.

Denequat, est Borax.

Denodatio, est solutio.

Derquet, est vernix.

Destillatio per inclinationem, est quæ fit vase continente materiam in latus inclinato, rostro deorsum vergente. Illud vas cum plerumque sit retorta, etiam distillatio per retortam opus nominatur. Nonnunquam distillatio per descensum dicitur, quod parva fit elevatio, indeque maximè deorsum reflexio, vel quod spiritus maxime deorsum revocentur, & sine alembico in curvatura coagulante descendat.

Descensio calida, (vulgo distillatio per descensum) est liquoris è corporibus dissoluti inverso vase distillatio. Dissolvuntur inprimis hac descensione omnis generis ligna, & ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidant, nonnullis majoris fragmentis, vel bacillis transversè juxta se positis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inversæ applico: ita ut superior exactè cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar lancis concavam, & perforatam collocatam esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia totum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel sideratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur forma liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolubile in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is connatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia, maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, depurationibus & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aërea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diathesis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dihalegi, dicalegi, ditalem, est Stannum.

Dionysius lapis, seu gemma, à *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Diaphriges, tria sunt genera: ut videas apud *Ruland pag.* 184. & 185. Sic vocatur, quod à sole, & à sarmentis uratur, torreatur, & arescat. Nativum genus ex materia simili calchanti constat, humor n. est instar limi per venas delabens. Eructat ex ipsa terra. Illud colligitur è sarmentis & sole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima species factitia, est fæx æris perfecti subsidens & fit simul cum flore æris, obfusione frigidæ aquæ sublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens astrictionem & gustum æris. Alterum factitium genus est simpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubescat ut rubrica. Hæc species adulteratur ochra exusta, verùm sapore possunt discerni: *Diaphrygis* species usta ex pyrite ipso, aut ejus materia, saporem habet æris æruginisque astringentem & exsiccantem linguam. Ochra autem adusta, nequicquam talem habet saporem nec vim.

Astringit, purgat, extergit, siccat excrescentia consumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digestio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus usque ad summum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea spatula, vel registro, pro nostro arbitrio, ostiolum calorem ad athanos transmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut ajunt) continuum, eundemque, à principio actionis usque ad finem, calorem requiri contendunt: Alii in gradus dispescunt, ut principio nimirum ad albedinem usque primus gradus inde ad flavedinem secundus ad finem autem qui est uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic sententiæ *Ruland.* adstipulatur.

Discessus fit, Cùm penitius unita caloris solventis potissimum efficacia separantur, & discedunt. Hoc perficitur exspiratione & resolutione commistorum.

Discessus per exspirationem est cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur exspiratio, cum in aerem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquam etiam pro exspiratione famulantur. Est autem respiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera & elevatæ, & frigidis alembici cameris adhærescentes in humorem condensantur, & per ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabuntur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non nimis satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvat) & imponitur alembicus magnus qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad calorem adæquatum ponitur, apposito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundùm gradus adhibetur, eo usque quo omnis humiditas in alembicum descenderit. Exemplum à vegetabilibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alembicum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo cucurbitæque impono, & apposito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua receptaculum distillat roseus. Animadvertendum autem est, quod si aculei non decerpentur aquam tincturam pure rubeam extrahere non posse. Tamdiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium, tincturam ex rosis sua ipsius aqua extrahendi. Quando aliquid per vesicam elicimus, tum cùm per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Distillatio, & elevatio humida obliqua est, quando vase obliquè jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Distractio est, qua partes distrahuntur qualibet manente in sua homogenia. Itaque quasi divulsio quædam hic fit diversorum ante cohærentium, aut unitorum, circa respectum extractionis unius in altero existentis vel comprehensi

Distractio autem est duplex, divaporatio aut calcinatio.

Divaporatio, est in siccis humidis seu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum spiritum quam siccum. Instituitur in aliquo vase pro rei conditione olla, sartagine, cucurbita *&c.* Et fit gradibus caloris diversis.

Doal, vel *Elemptis*, est Sol.

Dolec, est vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal coquitur.

Dracatium, est Saturnus.

Draco, est Mercurius.

Draconites, seu *drachates* gemma est, quæ fit è cerebro draconum; sed nisi viventi abscindatur, nunquam gemmascit invidia animalis mori se sentientis. Igitur dormientibus draconibus caput amputatur, & ita aufertur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat, coloris candidi est. Fugat omnino venena, & venenosos morsus curat. Nostri quoque hydri & chelydri in capitibus gemma nonnunquam ferunt, quas draconites à similitudine vocare possis. Habet & Syphar (*the skin vvhich an adder casteth*) *Chelydrorum nostrorum*, suas in medicina virtutes; sanat enim suffitu mire sedem & vulvam prolapsam.

Pavonis, stercus prodest comitialibus

Dragantum, est vitriolum.

Daumir, est species serpentum ingredientium compositionem theriacæ.

Darchem, est Cinamomum selectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltatesson Paracelsi, est argentum vivum vulgi, coagulatum in Alteheft, & tinctum cum aqua ovorum, fitque arcanum corallinum de essentia & conditione aureitatis, quia est etiam horizontale. *Vanhelmont.*

Duumviratus, ex stomacho & splene unicum facit connubium, & thorum unum, in quo spleni vices mariti tribuit primorum motuum, & stomacho primi sensus, est ergo stomachus Lienis, & Lien stomachi complementum, sub unico thoro amborum est principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont.*

Duo fratres { *Saturnus* & *Jupiter.* / *Venus* & *Mars.* / Aurum & Argentum. }

Duo fratres *Edar* & *Micati*. *Edir*, est ferrum sive *Chalys.*

Dyota, est vas circulatorium à duabus auribus vel una utrumque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet, habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis, & in cucurbitam à capitello humorem condensatum devehentibus præditum.

Dyoptra, est asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fissa, ut per eam faciei prætenta, absque oculorum injuria, ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgo prolata.

Divertalium, aut divertallum, est generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, est apostematum concavitas in genere, cum solutione continui.

Dupelcolep, est compositio ex corallo & carabe.

Duelech, est tartari species in humano corpore, lapis spongiosus valde periculosus.

Duenech, est antimonium. *Azet*, *Duenez*, Limatura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum,

Draguntulus, est brassatella ophioglossum.

Dulcedo saturni, est altey, vel cerusa.

E

E*Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliquatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspicione, quam sinistre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maximè perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hispanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quàm in sonitu, vel metallo consistere. Verùm Paracelsus rem non ita se habere ut asserebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solùm ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel in alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi judicii, consumptionisque hujus inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum,

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod illorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non prætereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius à spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximus accedit eorum materia ad elementa simplicia, nec non forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen, generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imò deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius à suo toto recedunt. Hinc fit, quia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter. Verissima est igitur spagyrorum sententia de occulta natura ad manifestam, & è contra diversitate.

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus quos quicunque induissent, nunquam vel spasmo, vel odontalgia corriperetur, nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simul atque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus est, in paroxysmo vehementissimo, subito ille depulsus & quasi digitis abstersus evanuerit, & æger à lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, si quis annulorum istorum in digito annullari gestetur, & abditus quidam morbus foras erepturus est, annulum istum exsudare videas jugiter, & ab insigni quadam sympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Observatu porro dignum est Electrum hoc nostrum, adversus infestos spiritus, & Genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim Electro inest operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam superiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum est, uti *Mathæsius* scripsit, non tam numerosa pollet virtute, ac illud quod Artificium industria ex septem metallis in igne fabrefactum est, uti *Geber*, *Raymundus Lullius*, *Theophrastus Paracelsus* & alii hujusce rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia conflabant in usum domesticum, & vasa ex Electro inter supellectilem asservabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Ægritudo, duplex. Futura & Accidentalis.

De futuris morbis sunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus sunt species hydropisis, icteritia, colica, *Para.* de gradibus.

Electri Theophrasti compositio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri* & *Chalybis*, *ana* quinque partes.
Solis & *Lunæ*, *ana* decem partes.
Stanni, & *Plumbi*, *ana* duas partes.
Mercurii, unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, poliendumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt Chimioperiæ *Theophrasteæ* periti. Nam unice cavendum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi constellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Platonicorum* erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, *pag.* 80. ad perficiendum Electrum.

Ebel, est Salviæ vel Juniperi semen.

Echis, est vipera masculus. *Echidna*, est vipera fœmina.

Linguæ viperinæ erepta furca palpitanti adhuc viperæ contra venenata valet: Item & totum ejus caput abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in theriaca.

Edes, est aurum, *Elempius*, *Edetz*, Aurum, Elementum. Idem *Eyeb.*

Edic, *Edich*, *Ebdanic*, est Mars.

Effides, est Cinis plumbi, vel Cerusa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manuaria, qua res in substantia, eaque potissimum materiali mutata elaboratur. Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus materiæ partibus, quæ seu obiter adhærent, seu quovis modo adminiculum præbent essentiæ, præstantissimam elicimus. Itaque maximè viget hîc impuri à puro segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, est alumen.

Elaquir, vitriolum viride.

Elemptis, est Sol.

Elevatio est subtiliatio, quando partes spirituales à corporeis, subtiles à grossis, non fixæ, à fixis, instar fumi vel ignis elevantur, & à summitate capitelli condensantur. Est duplex.

Elevatio sicca, (vulgo sublimatio) est qua partes siccæ subtiliores elevantur, cum adhærentia sui vasis. Sequenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel solam vel aliis admixtam materiebus, vasi alicui vitreo, aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut duabus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive cucurbitæ alembicum cœcum in vertice parvo foramine perforatum impono, luto obduco & ne spiritus aut partes sublimatæ exhalare possint, obfirmo. Deinde in catinum arenarium tribus digitis à fundo & parietibus intercedente arena, vel in ignem liberum pono caloremque per gradus augeo. Primo gradu omnis humiditas abeat, necesse est quod imposita vitro lamina aliqua ferrea lævigata facilè exploro. Cum enim humiditas aliqua adhuc residua est illa laminæ adhæret, sed quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascendunt & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro adæquato luto bono, ne spiritus exspirent, claudo. Tandem ignem tantisper foveo, donec omnis materia sublimanda elevata est, Nonnulli loco cucurbitæ scutella, vel concha aliqua terrea materiam continente, cum vitreo cono parietibus vasis inferioris ritè accommodato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini optimè purgati, *lib.* 1. salis communis, & vitrioli *Hungarici* parum calcinati *lib.* 5. pulverisata singula, & invicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus, donec humiditas evanuit tum clauso orificio gradatim procedo, quousque omne sulphur subtilius ascendit, hoc sulphur (à Chymicis flores sulphuris dictum) ex alembico exemptum secunda vel tertia vice, semper addendo quartam partem salis & vitrioli per sublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores sulphuris pulcherrimos pluribus affectibus resistentes.

Elevatio humida, (distillatio communiter dicta) est partium humidarum in halitus extenuatarum à siccis & grossis subtiliatio. Est recta vel obliqua.

Elevatio

Elevatio per latus, eſt quando humor ex vaſe in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta propellitur. Uterque modus in rebus graviores & tenaciores ſpiritus referentibus uſum ſuum habent.

Elidrium, eſt gummi Maſtix. *Elidrion*, Mercurius.

Eloanx, eſt auripigmentum. *Elome*, eſt auripigmentum.

Elopitinum, Dragantum, Vitriolum.

Elos maris, eſt plumbum uſtum.

Elpis, eſt ſcoria argenti.

Eliz, *Elzimar*, eſt flos æris.

Ema, Græc, αἷμα, eſt Sanguis.

Ematites, eſt lapis ſanguineus.

Embula, eſt canna vel fiſtula.

Ens primum, eſt extractum minerarum, quæ nondum attigerunt ultimam perfectionem, ſuntque ſeminalis potentiæ fœcundiores. Nominari ſolet materia prima, quæ eſt cujuſque generis & vim ad id proximam habet, ex qua primam motus naturalis ad ſubſtantiam exiſtit. Petitur Ens è mineralibus potiſſimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem. Illic vacuæ ac potentiæ fœcundæ inveniuntur. In vegetabilibus quæritur ex plantis, cùm adhuc ſunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium claſſis non multa præbet, niſi è ſanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum, ſimiliumque ſpermata ad hunc vocantur uſum.

Epar, eſt aër, vel æther. *Epatum* eſt Aloë Epaticum.

Epipolaſis, eſt cum ſublimatum ad ſuperficiem duntaxat aſcendit, eique inſidet. Primum è centro ad ſuperficiem eſſentiæ extrahuntur, ſed nonnunquam eadem operatio inſervit repurgationi. Duplex eſt, humida & ſicca.

Epipolaſis humida, eſt cùm è re in humore excedente collocata, ſublimatum enatat, emergitque uſque ad ſummum, ubi ſubſiſtens apparet. Itaque ſublimatio per enatationem ſeu emerſionem appellari poteſt. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione & diſſidio diverſarum ſubſtantiarum: & procurator per calorem, non modo actualem, ſed & potentialem.

Epipolaſis ſicca, eſt cum immediate ex re ipſa ſublimatum effloreſcit, eique cohæret proximè in ſicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clauſuris apertis viam egreſſu laxantis.

Epoſilinga, eſt ſquama ferri.

Eſebon, *Alſebon*, eſt ſal commune.

Eſſentia, eſt extractum ſimplex è rebus tota ſua natura perfectis productum. Nominatur eſſentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehenſa, totius ſubſtantiæ miſturæ pars ſit perfecta, natura & eſſentiali ratione virtuteque inſtructa. Poteſt fieri ex omni miſtorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Eſſentia eſt duplex, ſuccus & myſterium.

Eſſentia quinta dicitur, quia eſt aliquid præter elementa, nec ex craſi horum ortum, divinum auctore & effectis.

Ethesius, lapis eſt Cryſolithus.

Exaltatio, eſt Sublimatio. Eſt etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem ſubſtantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel eſt ſubtiliatio res ſenſim diſſolvendo, in puriorem & majorem virtutis ſuæ gradum tranſponens, & fit circulatione, aut ablutione.

Exhalatio, eſt cùm ſpiritus ſicci per calorem in aërem elevati diſcedunt; Et fit potiſſimum in ſiccis tritis, poſitiſque ſuper tabulis terreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni ſuccenſo, vel circum ſuprave adhibito torrentur donec halitus ſint abſumpti ut in venis metallicis evenit.

Expreſſio, eſt extractio per prælum, quo res coacta ſubſtantiam forma liquida effundit. Ejus uſus excellit in ſuccis & oleis quibuſdam extrahendis.

Extractio, eſt digeſtio è corporea concretione, partes ſubtiliores & puriores ab affuſo aliquo menſtruo apprehenſas, relictis fœcibus diſſolvens. Vel eſt ſegregatio eſſentiæ qua è corpore ſuo extrahitur; ſed non fit ſine ſolutione continui, & divulſione, & extractiones ſunt nobiliores diſtractionibus.

Elephas, eſt aqua fortis. Aliàs lepra, Elephantiaſis, heracleus morbus.

Elixir propriè, eſt fermentum, cujus minima quantitas ſui generis ingentem molem, in paſtam ſibi ſimilem penetrando conglutinat. Paſta Paracelſo hoc loco ſpiritus eſt vitæ hominum, internuſq; vitæ balſamus. *Elixir* autem externus arte balſamus ab externis conquiſitus, ac præparatus in ſpagyricum fermentum.

Emunctorium, eſt locus expulſionis corruptorum, per quem exitum habet, valida pellente natura ſuffulta viribus externorum.

Entali, eſt alumen ſciſſum, & quandoque ex ſale gemmæ conflatum arte ſpagyrica.

Entale eſt vas.

Enur, eſt occultus vapor aquæ ex quo naſcuntur lapides.

Erodinium, eſt indicium alicujus rei, vel futuræ hiſtoriæ, quæ tantiſper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præſagium.

Eſcara, vel *Eſphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corroſivum, à bona vivaque carne per chirurgos ſeparatur, ac decidit.

Eſſaræ, ſunt puſtulæ parvæ ſcabiei bullarum inſtar, niſi quod carnem habeant exuberantem, ut ſunt puſtulæ ab urtica factæ.

Eſſatum eſſentiale, eſt vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus ineſt.

Eſſatum vinum, eſt diſtillatum & rectificatum herbis ac ſimilibus expletum, ad earum eſſata eſſentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, perſicaria, pulmonaria, meliſſa, & cæteris, pro aſthanate.

Eſſentia quinta, juxta Paracelſi definitionem, eſt materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, ſeparatáque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atque ab omnibus elementis ſubtiliſſime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Eſſodinum, eſt certum rei futuræ præſagium ex indicio, contrarium Erodinio ſupra definito.

Eſthiomenus, eſt corruptiſſimum apoſtema, totum membrum depaſcens inſtar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis ſacri ſpecies.

Eveſtrum, eſt firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Eſt etiam Propheticus ſpiritus, qui per ſignum, vel præcedens aliquod indicium præſagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa

Excrementa, generaliter sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

Exitura, generaliter est omne apostema quod saniem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod à corporea concretione, relicta crassitie elementari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantiæ totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis suæ perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis, unde existit familiaritas congenerationis & sustentationis: Sed principaliter à vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conservantis dependet. Hinc extracta, præsertim nobiliora æthereæ & cœlestis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente multum in re medica valent. Et si his aliqua fides est, in segregatione cœlestis lucis à terra obscura, non omne abscessisse æthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu mistorum aliquid inde repetitum, quod comprobat ratio agentium è cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezezic, est Sal.

Elixir, est medicina fermẽtata de 7. metallis. *Para.*

F.

F*Aba*, est tertia pars scrupuli.

Faba agrestis, est lupinus.

Fabiola, est flos fabarum.

Fatum, imarmeni, perpetuum & insensibile quiddam astrorum cœli, Solis & Lunæ.

Flagæ, sunt spiritus qui norunt occulta & secreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex stanno.

Fel vitri, est spuma vitri. Est etiam sal vitri, *Fæx vitri.*

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suæ naturæ materiam ad suam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quam illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem raram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flagæ, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus à rebus.

Falcanos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, Sasdir, est Jupiter.

Faulex, est Chalybs.

Fecla, est fæx vini, vel aceti.

Faces candidæ, id est rubeæ & croceæ sunt aquæ.

Fedum, est Crocus.

Felilech, Faules, est ferrum.

Fœmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Chalybem præcedit proximè.

Ferrum, est Metallum lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum argento vivo fixo terreo commixtum fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentum vivum fuerit porosum, terreum & immundum & sulphur immundum, fœtidum & terreum, & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstrua coit) generatur ferrum.

Ferrum, à Chymistis Marti tribuitur. *Ferrum* est duplex. Nativum & Conflatum, seu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur habent recrementum, sic dicimus.

Recrementum { Æris, Argenti, Ferri, Plumbi.

De speciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri consule *Dioscor. lib.5. cap.26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, restringendo, ligando, siccando, Calidum & siccum est secundo gradu. Hac sanasse Telephum proditur Achiles Recrementum ferri, vocant scoriam & stercus ferri, & lapidem sideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes, qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat à *pag.* 207. ad 211.

Ferrugo, est scoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, est rei in substantia, per admistionem fermenti, quæ virtute per spiritum distributa totam penetrat massam, & in sui materiam immutat exaltatio. Ideo enim inventa est ut ex symbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobilissima fiat substantia, ad quam naturâ pervenire finit, Potissimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis est locum habet & imitatione massæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio*, est fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut enim parum fermenti pastæ, multam farinam in suam naturam & pastam potest convertere; ita etiam fermentum Chymicum fermentandum, cui adjunctum est, sibi assimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philosophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio suo Mercurio conjuncta, illam in suam naturam convertit. Deinde etiam lapidem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cùm enim lapis adeò fit subtilis, ut super corpus imperfectum projectum, in modum olei supernatet, nec cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente, quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quam primum corpus illud lapide infectam, & fermentatum est, statim in tincturam abit.

Fermentum album, est argentum.

Felda, Fermentum etiam, est Elixir.

Feruzegi, est stannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioscor. libro 5. c.* 72. docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo siccata crematur, ut halcionium, & aliis modis.

Fider, Fidex, est Cerusa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius ostum, est vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, est aurichalcum.

Filtratio, est subductio per filtrum: est colum chymicum, & colatura seu percolatio appellari potest, fit potissimum in humidis, è quibus aquositas tenuis transit; resistentibus spissis & oleosis. Praxis sic habet. Carta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus vilosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti infundibulo, *&c.* Liquor infusus finitur paulatim in excipulum distillari: unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum

Firfir, est color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarum, est confectio Salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, rei ignem fugientis, ut cùm amplius non fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam & diuturnam, sive per crebram sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fyada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosa rei substantia est. Turbith verò magis terrea. Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quanquam ingenio magistrali possit figi & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri. Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore ut glacies sole, liquescunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua in spiritus & aërem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, ἐκσύῤῥοης vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland.* ponit varia fluorum genera, à *pag.* 217. ad *pag.* 222.

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglicè *Smelts house*.

Folia datura, quasi folia aurea.

Fom, est sonus, vel vox.

Fulminatio, est gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente splendore, indicatur. Nomen operi est quod corruscatio, velut in fulmine apparente fulgure fiat. Nam postquam absumptæ, segregatæque sunt alienitates, (veluti fluores adjecti plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem fulgur vel fulmen, aut etiam florem nuncupare solent, qui cùm disparet relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, est per fumum aërem & corrodentem calcinatio. Diverso modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & postea comminuuntur terendo cum sale.

Furogi, est gallus.

Furnus, locus in quo ignis ad materiam chymicè tractandum dextrè & convenienter accommodatus. Estque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis. *Ruland.* à *pag.* 226. ad 233. & in *Glaubero*.

Fusio, est liquatio per calorem.

Ex ferro cuprum, & ex ferro plumbum elici potest. *Par. de natura rerum*, pag. 460.

Fusio, per Antimonium, qua verum aurum non modo à metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento separamus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea juvante (si placet) folle probè liquefactum in pyramidem calefactam, sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulus aurum continens in apice residebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornicis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio evaporato, aurum purum putumque resideat, quod statim coagulatur.

Fulmen, est argentum purificatum.

Fimus equinus, est digestio facta per fimum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arsenicale, est lapis Philosophorum.

Fistula, est morbus.

Ficus cutis, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum & nonnunquam aurum.

Fida, est argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, est Luna.

Filius unius diei, est lapis Philosophicus. Et etiam ovum.

Filum arsenicale, est arsenicum sublimatum.

Flegmon, apostema commune.

Flos cheiri, est auri essentia.

Flos sectarum croe, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui scripta Paracelsi manu non exactè legerunt *e*, pro *ci*. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem moscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phœnix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidoniæ extractum.

Fœdula, est fungi species.

Folia daura, quasi folia aurea.

Fons Philosophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum, influxus dicuntur cœlestium, quos à superioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus unius cujusque rei.

Formicæ, apostemata verrucalia, porralia.

Fugile, est aurium in regionibus apostema, vocatur *parotis*.

Fuligo metallorum, propriè dicitur arsenicum, sed usurpatur pro mercurio.

Fumus albus, est Mercurius.

Flumen hoc loco, sunt flores cupellati argenti, in ipsius cum plumbo repurgatione, unde, fulminare metalla, idem est ac repurgare, quæ perfecta dicuntur.

G.

GAmathei sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissimè contingit è montibus erutos, quandoque secundùm ripas aquarum.

Glacies dura, est Crystallus.

Gladialis, est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum, gladii cuduntur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, unde vocatur alias incusma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur, quum astra terræ sese palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præsagium sumant quod sortitur effectum. Dicitur etiam, Astronomia terræ, quæ dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, est herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.

Genula, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.

Gibar, est medicina metallica.

Gibum, est Caseus.

Gigantes,

Gigantes, sunt elati vel proceri supra vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso, sinonia, vel ut nonnulli volunt sinovia, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus juncturis instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagulatum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinthi resina arboris suæ.

Gluta dicitur vis tenacis picis & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, aliàs pygmei, cubitali vix altitudine.

Græca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, qua efficiebant ut apparerent ea, quæ verè non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cùm nihil aliud esset quàm oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris in arte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Guarini, sunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, est argentum vivum, Mercurius.

Gumicula, est valeriana, phu.

Gutta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio è petroleo, id est, naptha subtili, vel liquido bitumine naturali. Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit è nigra naptha aut bitumine cùm stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naptha liquida, petreolum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum: Et uterque igne accensus flagrat: Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* verò quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuntur. Succinum verò seu electrum non bitumen est, sed tantùm lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates à loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolum* hic lapis reperitur Ut *Dioscorides, lib.* 5. *cap.* 92.

Galactes lapis dicitur, quia lacteum succum resudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipuè in aqua, *Diosc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat Leucogogeam, & synephitem, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fœcunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquescere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangrena, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gatrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Cogulare idem.

Gecharsam, *Disdaha*, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta: Nec mirum est gemmam talem habere vim, cùm telæ araneorum sunt magni momenti ad quam plurima.

Gemma Berillus 1. Berillus. 2. Chrysoberillus. 3. Chrysophrasius.

Gemma Prasius, lapis colori porri similis.

Gemma Opalus.

Gemma Ceauniæ. 1. Ceraunius longus. 2. Rotundus.

Gemma Iris, est lapis sexangulus, candidus, qui quanvo radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacit in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemma Rubetarum, Phrynus bufo seu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus species in *Gallia*, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cœruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger est notulis lucentibus nigris, ut nostri sunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum versicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet sparsis pedibus. Gestantur hi annuli à principibus: nam ubi venena sunt, præsens lapis colorem mutat, & quasi sudans guttas emittit: Mirè expetuntur à nostris bufonibus boraces lapides, ita ut saltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viscositate spumæ nascuntur Boraces, quæstio est. Sed si bufones suspenduntur aëre, ut arefiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum sanguinis.

Geometria finitur, à decempeditura, agri mensura.

Gersa, est Cerusa.

Gesor, est Galbanum.

Gi, est terra.

Gich Gepsim, est Gipsum.

Gilvus helvus, est medium inter album & ruffum melinus. Citrinus.

Gir, Gith, est Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Gimer, est Tartarum.

Gisisrni, est Gummi.

Glassa, est genus Vernicis.

Glisomargo, est Creta Candida.

Gerbulle, est saxi species.

Ginest, est saxi species.

Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argentum non est, felium autem argentum dicitur à similitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, est rotundum.

Gluten, est fel Tauri.

Gluten, Sinonia, vel synovia est pars corporis nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

Gobeira, *Mespila*, *Agabor*, } Pulvis.

Gosel, eſt animal Cornutum.

Gradatio, eſt metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & conſtantia potiſſimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque enim in ſubſtantiam per ſe transfigurandam vim habet; ſed duntaxat qualitates vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifeſtum producit, nihil mutata ſpecie priore: velut ſi natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, ſi volatile, figit, ſi impurum purificat, *&c.*

Granatus, Species eſt proculdubio carbunculi, eſt gemma rubea, perlucida ſimilis balauſtiis, coloris roſacei, obſcurior carbunculo. Altera ejus ſpecies intra ruborem violæ ſparſum colorem habet. Ejus patria eſt *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor & pellit triſtitiam. Hujus fœminam, non pæaniten, ſed pæantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Teſtatur fieri prægnantem & *Para.* medederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, eſt fructus arboris terebinthini.

Granum nil, eſt ſemen Indicum.

Granulatio, eſt in granula comminutio, ei inſervit fuſio. Eſt enim propria metallorum, & perficitur variis modis. Fuſa metalla in aquam effunduntur, cujus vi deverberata diſſiliant. Fundi verò in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquam aquæ imponuntur ſcopæ è viminibus exilibus, ut eo melius diſſiliant. Loco ſcoporum tabella, vel colatorium anguſtiſſime pertuſum, vel crates ad uſum venit.

Graſſa, eſt Attinckar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit; in agro Argentoratenſi proximè urbem copiosè provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, eſt ſtellio.

Guma gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma Paradiſi, Auripigmentum.

Guma Cupri, eſt ſtillicidium Veneris.

Gummi aſinar, eſt gummi amygdali.

Gummi arboris nucum, eſt tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria, vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Guiteo, eſt gumma quæ eſt marinum.

Gutta ruonia, ſeu Butiga, vel gutta rubea, eſt inflammatio totius faciei.

Gemmarum mortificatio quomodo fiat *Pard. lib.* 5. de natura rerum *pag.* 428.

Gemmarum tranſmutatio fit oleo ſulphuris *lib.* 7. de natura rerum *pag.* 461.

Gypſum, Forſitan fit ex lapide ſpeculari quem vocant Sparodesſpergulas, propter vitri ſimilitudinem. Eſt autem *Gypſum*, cognata res calci, ſed non eſt ita calidum. Differunt quod calx reſtincta humore aliquo acquirit calorem; *gypſum* verò non accenditur reſtinctum. Vis illi eſt aſtringere, obſtruere, potu ſtrangulat. Uſus ejus eſt tantùm extrinſecus, propter ejus nimiam exſiccationem, & ſtrangulationem.

Gypſum eſt duplex.

1. Foſſile & nativum, & è terra effoditur, ſumma tamen tellure, eſt res ſimilis ferè nitro, latis nonnunquam venis: notum *Theophraſtus* & *Plin.* reperitur ad Albim.

2. Alterum *Gypſum*, eſt factitium. Et fit ſeu coquitur (utar enim verbo *Plin.*) ex lapide albo ſimili alabaſtriti, cujus lapidis, quaſi venæ repe子iuntur in ſaxis Jenæ, & ad ſylvam Hercynam, Salveldiæ ad fodinas. Lapidem *Ruland.* putat eſſe quaſi medullam induratam ſaxi: aut ſpecies videtur eſſe aphronitri, aut *gypſi* veri, aut lapidis calamina.

Secundo *Gypſum*, factitium fit ex lapide illo ſciſſili ſpeculari, qui à Germanis dicitur *Sperglaſs*, glacies Mariæ, quia repræſentat formam glaciei. Et hoc eſt optimum *Gypſum*, ut teſtatur *Plin. lib. cap.* 24. *Ruland. pag.* 249. enumerat 16. ſpecies *gypſorum*.

H.

HAl, dicitur ſal. *Hal*, aliàs *Hol*, eſt etiam Acetum.

Halcyon, vel *alcion*, eſt glacialis avicula.

Harmel, eſt ſemen rutæ ſyveſtris.

Haro, ſpecies eſt filicis. Similis Polypodio.

Hadid, eſt ferrum.

Hæmatites, vocatur à German. *Blutſtein*, propter colorem ſanguineum, quo tingit, & etiam ſpectatur præcipuè, qui foſſilis eſt in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in ſiſtendo ſanguine in omni fluxu ſanguineo. *Ruland.* ex *Plin.* & *Dioſcor.* enumerat ſex ſpecies, *pag* 250. 251.

Hager, eſt Lapis.

Halimar, eſt Cuprum.

Halcyonium, eſt nihil aliud quàm maris ſpuma concreta, & intus res ſciſſilis, ſtimulans in faucibus & oculis, unde hodie ſpuma maris in officinis dicitur, Sed non ſpuma ſalis illa, ſeu maris, licet ſit cognatio quædam. Spuma enim ſalis illa eſt lanugo, ſeu ramentum ſpumoſi maris coagulatum in petris, *Halcionium* verò ſpuma maris concreta, ſciſſilis & ſpongioſa *Ruland.* à *Dioſcoride* enumerat *pag.* 253. 5. genera halcyonii.

Hel, eſt mel.

Henricus rubeus, eſt colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria, eſt ſpecies veratri nigri, rubeos flores edentis.

Heliotropium, eſt meliſſa Paracelſi.

Hæmorrhoides, eſt ſanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, eſt ars ſumpta ex aſtris aquæ, quum in ea ſeſe palam faciunt hominibus, ab inundationibus, inuſitatis, fluctuationibus, aliiſque apparentiis.

Hydropiper, eſt perſicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut ſupra gumicula, eſt valeriana. Verum puto variationem ex errore ſcribentium.

Homunculi, ſuperſtitioſæ ſunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut aſtralem hominem inviſibilem contineant, cujus cauſa fictæ fuerunt in ſuperſtitioſum uſum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum eſt & pabulum calidi naturalis, aliàs humor radicalis, quæ omnia viventia, ne areſcant, ſuſtentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, eſt Luna.

Hyacinthus, eſt gemma differens ab Amethyſto, dilutus eſt hyacintho, gratus primo aſpectu, evaneſcit antequam ſatiat, marceſcens celerius nominis ſui flore. *Plin. lib.* 37. *cap.* 9. Mittit *Æthiopia*, *Arabia*, & *India Hyacinthos* & Chryſolithos. *Arabes* tres ejus faciunt ſpecies, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat ſomnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Aſtrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi *Ruland.* enumerat *pag.* 256. ſex ſpecies.

Hydrophobia.

Hypogloſſum, *Hippogloſſum*, Epigloſſum. Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

Jaſpis,

I.

Jaſpis, eſt lapis hæmatites.

Jaſſa, herba trinitatis, perſicaria, *pag.* 457. Mag. Chyrurg.

Icteritia rubea, eſt Eryſipelas.

Idiotæ, ſunt contemptores verarum artium, etſi falſarum ſint peritiſſimi profeſſores.

Ignis leonis, eſt elementum ipſum ignis.

Ignis perſicus, eſt ulcus ardoris incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, eſt eſſentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, eſt principium primum. *Ileias*, *Ileadus*.

Ilech ſupernaturale, eſt conjunctio ſupernorum & firmamentalium aſtrorum, cum terrenarum rerum aſtris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, eſt aſcendens vel aſtrum medicinæ, quod unà cum ea ſumitur, in qua etiam occultum eſt, non ſecus atque in firmamento ſuperiora ſydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, eſt compoſitio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, è quibus omnia ſunt compoſita.

Ileidus, eſt aër elementaris: in hominibus verò ſpiritus eſt qui tranſit per omnia membra.

Iliaſter, aut *Iliaſtes*, vel *Iliadum*, eſt prima rerum omnium materia, conſtans ex ſulphure, mercurio, & ſale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, eſt cahos terræ.
Secundus, cahos aquæ.
Tertius, cahos aëris.
Quartus verò cahos ignis.

Item quatuor ſunt hominum *Iliaſtri* concernentes longævam vitam.

Jacens, eſt fundamentum montis.

Jaſpidis ſpecies *Ruland.* enumerat (à *pag.* 257. ad 259.) 22.

Idum, eſt pulmentum.

Idragira, eſt aqua alkali.

Iſſides, eſt Ceruſa vel Cinis plumbi.

Ignis pro Lapide Philoſophico *Ruland.* 9. Ignis ſpecies enumerat, *pag.* 260.

Ignis calor, eſt naturalis, vel artificialis.

Ignis algir, eſt ignis fortiſſimus.

Ignis elementaris, eſt Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis ſapientum, eſt fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, eſt ſulphur.

Ignis extinctus, eſt ſulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, eſt oleum è ſulphure Cupri. *Vanhelm.*

Ignis Gehennæ, eſt ſpecificum corroſivum. *Para.* 7. *Archidox*, deſcript. *pag.* 227.

Ignis quatuor ſunt gradus artificibus attendendi, ſicut eos priſci Philoſophi obſervarunt. Æſtimantur non ſenſibus tantum, ſed & effectu in rebus ipſis, & judicio ſenſibus conjuncto, potiſſimum verò viſui, & tactui.

Primus gradus eſt lentiſſimus, inſtar teporis leviuſculi, vel ignaviuſculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digeſtionis circulatorius, *&c.* Qui ad tactum ita deſcribitur, ut cum digitus hominis teneri ſemper ferre poſſit, & cùm habeat ſuas intentiones, & remiſſiones, nunquam tamen evidentem aut acrem ſenſum gignere debet. Hujus generis eſt ignis vaporoſus Philoſophorum, qui deſcribitur incubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis rectè diſpoſiti natura. Is plerumque talis eſt qualem ſuppeditat fornax vaporarii moderatè incenſa, aut qualis eſt catini arenarii fornaci inſiſtentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modeſta.

Secundus gradus eſt intenſior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quod mediocris ignis ſub catino cinerario incenſus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aërem concipiunt.

Tertius gradus eſt cum læſione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel ſcobi ferreæ, ut dicatur ignis arenæ: vel limaturæ ferri, *&c.*

Quartus eſt ſummus gradus, & plerumque deſtructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congeſtarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cùm referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur, Ita enim fit, ut qui ultimus eſſet in planta, primus ſit in ſtibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus, tamen in operatione per balneum omnes quatuor poſſint habere locum.

1. Ut ſit primus, cum modice aqua incaleſcit.
2. Secundus cum jam acriter ſentitur.
3. Tertius cum urit.
4. Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conſpiciuntur.

Ignis Alchimiſtici gradus. *Para.* de natura rerum *lib.* 7. *pag.* 457.

Ignitio, eſt Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Eſtque combuſtio & reverberatio.

Imbibere, eſt terendo inſpiſſare.

Imbibitio, eſt ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantiſper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius aſcendere nequit, ſed totus fixus manet. Hæc plane philoſophica eſt operatio, nec ad vulgares ſeſe dimittit.

Immerſiva corroſio eſt, quando corpora aliis rebus immerſa in calcem rediguntur. Eſtque humida vel ſicca.

Inceratio, eſt miſtio humoris cum re ſicca, per combibitionem lentam ad conſiſtentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγκήρωσις: aliàs etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re ſicca potante humidam. Nec alia nutritio eſt medicorum, qua ſarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim ſucco quodam potantur, & ad uſum evadunt commoda.

Incineratio, eſt ignitio, corpora vehementiori igne in cineres convertens.

Incinerantur, autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chimico more loquendo) propriè non in cineres, ſed in calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, eſt commiſtio, quæ ſtatim humida cum ſiccis in unum corpus per formam maſſæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, ſed tantum humoris ſtatim additur, quantum ad corporis miſti conſiſtentiam requiritur ut fiat veluti paſta, unde & impaſtatio nominari poteſt, in nonnullis ſubactio. Incorporatæ autem res in calore digeſtorio relinquantur, ut mutua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur.

Incuba, eſt ſponſa ſolis.

Indicum Sal, eſt Sal gemmæ.

Indicum, ſpuma eſt duarum ſpecierum: ſc. Eſt indicum nativum partim, quod ſua ſponte naſcitur in arundinibus quibuſdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus impropriè, non enim eſt lapis; huic ſimile

simile est ferme adarces, qui ita & adhæret arundinibus: sed adarces fit. Indicum nascitur sua sponte in arundinibus; Partim factitium est in officinis tinctorum. Estque spuma purpurea, innatus cortinis. Optimum est factitium illud, cœrulei præbet speciem; habet enim cœruleum in nigro colorem.

Leviter adstringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii succum herbæ simpliciter esse dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vocant Indicum, id est, glastum, quod aliud est domesticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctores. Unde hoc factitium Indicum proprie fit: Alterum est glastum sylvestre. De quibus vide *Diosc. lib.* 2. de glasto.

Infundibulum, est vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne septem Planetæ.

In aqua septem metalla.

In terra septem herbæ.

In aëre septem tereniabin.

In animalibus septem sunt membra principalia. *Para. p. tom. pag.* 871.

Nihil enim est in tota rerum natura quod ex istis tribus Mercurio, Sale, & Sulphure non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam *Johannes Fernelius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita non primus *Theophrastus* invenit, sed tenebris obruta in lucem revocavit.

Instrumentum metallicum significans mundi partes: *à Compass.*

Iris, est gemma crystallo similis, secundùm nonnullos radix crystalli, frequenter exagonus reperitur in *Arabia*, & in insula quadam rubri maris. Est lapis siccissimus, idque maximè sua subtilitate indicat: voluntque eum nasci ex aqueo succo, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur verò *Iris*, quia in medio ejus representat Iridem meteoron distinctis venulis; vel quia sub tecto repercussus lapis is sole species & colores arcus cœlestis in proximos parietes ejaculatur, teste *Plin.* Et addit aliquas esse scabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cùm in sole aperto projiciantur, radios faciunt in se recandentes discurrere, aliquas etiam ante se projecto nitore adjacentia illustrare. Addit & aliam Irim similem ceræ præduram, quæ in Perside nascatur, & huic similem aspectu, sed non ejusmodi effectus gemmam.

Jos, est venenum.

Jota, Jora, est viride rama.

Ipacedes, est barba hircina.

Iva artetica, vel *Muscata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Judea metallicus, Berg Richter.

Jumnisum. Jumnizum, est Fermentum.

Jupiter, est Stannum.

Jussa, est lapis gypsius.

Iliaster primus, vel *insitus*, est terminus vitæ, imò vita ipsa, vel vitæ balsamus in homine.

Iliaster secundus, vel *præparatus*, est terminus balsami, A vita quam habemus ex elementis & elementatis rebus.

Iliaster tertius, est terminus balsami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta essentia.

Iliaster magnus quartus, est mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Eliæ*.

Iliaster tamen in genere, dicitur occulta naturæ virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de meteoricis generationibus legitur apud Paracelsum.

Imagines, sunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœlestes operantur.

Imaginatio, est astrum in homine, cœleste & super cœleste corpus.

Impressiones, sunt fructus invisibiles, & stellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, est ejus spuma quæ aufertur in repurgatione post extractionem. *Impurum tartari*, est ipsius alcali.

Inanimati, sunt pygmei.

Inclinatio, est vis naturæ, quæ manifestatur in homine quorsum magis proclivis est ejus vita, actionum & operationum demonstrationibus.

Incarnativa, chirurgorum sunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Inclusiva, vide supra gladialis quid sit.

Incubus, est nocturnus spiritus illudens, fallensque mulieres in somno, ac si cum eo rem commiscerent.

Influentia dicitur, attractio virtutem & naturæ siderum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas retinemus, ut nobiscum maneant. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera verò sine medio quovis datur à datore luminum. Et hæc proprie supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis,

Influentia verò naturalis, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, & naturali præscriptio in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum, inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillimè) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora* sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis milliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K.

K*Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera vel semi perfectum metallum, & nondum à natura absolutum, quod adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris delitescit. Ejusmodi *Kalkimiarum* species triginta reperiuntur hactenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, est anetum silvestre.

Kibrith, est sulphur.

Kymit elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

Kist vel *Cist*, est sesquimensura vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per fumum abducit, Lapis Cadmia.

Kal, est Sal de torrente.

Kald,

Kald, est acetum.
Kali, Cinis clavellatus.
Kalnos, est fumus.
Kamar, vel *Camar*, est Argentum.
Kamir, est Fermentum.
Kaufor, est Stannum. *Kazdir*, etiam est Stannum.
Kaprili, & *Kibrith*, est Sulphur.
Kar, est gemma lucens sicut ignis.
Kasam, est ferrum.
Katimia, *Kadmia* vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, est lac acetosum.
Kaysir, est spuma maris proprie pumex.
Koma, *Komartos*, est Calx viva.
Koms, est Cinis.
Kost, est fagus, lignum faginum,
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, est Massa.
Kibrius, *Kybrick*, est arsenicus,
Kymum, vel *Kyminum*, est coadunatio.
Kymenna, est ampulla.
Kymolea, est lutum Chrymolea.
Kyram, est nix.
Kiva, est Opoponax.

L

L*Abor Sophiæ*, dicitur Paradysus, alter Mundus.
Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solariæ & Lunariæ.

Lac papaveris, est Opium.

Lacerta, est carnis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Levigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hic reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.

Lacune, est Terra Sigillata.

Lamac, est gummi Arabicum.

Lamina, est Auripigmentum.

Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.

Laos, est Stannum.

Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, est Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis substantia. Avicenna verò & Kodar asserunt, quod lapis non lapis sit Elixir.

Lapis animalis, est sanguis humanus; Item cutenta quæ scutum portat in dorso.

Lapidum mortificatio, est eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, similis est Ebori maculoso, cujus usus in dentifriciis & exsiccandis hæmorrhoidibus est. *Lapis Arabicus*, non est alius, quam specularis, seu lapis Lunæ, seu glacies Mariæ, unde olim fenestræ parabantur, lignis levigatis positis loco plumbi, unde fit gypsum optimum *Ruland.* numerat *pag.* 274. 275. quinque species. Sed lapis specularis ipsam pinguedinem non habet auripigmenti: & auripigmenti nulla similitudo cum lapide speculari præter in crustis. Lapis specularis, est insignis lapis & humor, quasi concretus terræ, qui non resolvitur, & dum est humor terræ crystalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod sit res cœlestis ad Lunæ claritatem positus, in speciem lapidis coagulatus, & constrictus, præcipuè ille qui est candidissimus, & Aproselinon dicitur. Et quanquam Lapis specularis cognationem habet cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput: tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypsi usus sit dubius & venenatus, utpote qui strangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipsis cancris, præsertim in fœmellis cum syphar exuerunt, & deposuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgo oculi cancrorum, quia quasi formam habeant oculi: Sed ineptè vocantur oculi, quia non funguntur oculorum munere; nec extra emineant, nec toto durent anno: nec sunt hi lapides extracta essentia à tota bruti testa, ut per plurimas cancrorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont. pag.* 139.

Vis illorum est frangere calculum vesicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont. pag.* 139. affirmat ratissimum diureticum ex lapide cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius, quam remedium horum lapillorum. Præcipua est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, Ruland. pag 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides, Trochitæ & Entrochi *Ruland. pag.* 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat *pag.* 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asius, optimus est, *Diosc. lib.* 5. *cap.* 88. qui colore punicis, levis fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantùm propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est & fungosus, vocatur *Lapis Asius*, quod in *Asso*, monte *Troadis* nascitur. Vis ejus astrictoria est, & modice corrodendi superfluam carnem. Hinc Sarcophagus dicitur: Dicit *Plin. lib.* 36. *cap* 17. Sed quadam incuria *Asium* lapidem gustu salsum lenire podagras; & in istis lapidicinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita absumi 40. diebus dentibus exceptis. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & salsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæ petræ*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccatur, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petræ* nasci ex rore maris supervenienie imbre.

Lapis Phrygius, optimus, pallidus, modice gravis non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut Cadmia. Phrygium lapidem gentis nomen habere dicit, *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantùm tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in flumine *Scythiæ*, cui Ponto nomen est, vim habet gagatis, accenditur aqua & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis hic nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est naphtha liquida candida, cum stillat vel fluit in mare induratur in lapidem, vero colore, tum propio, tum aquæ. Quod lapis *Thracius* sit ex bitumine, testantur odor & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus crustosus, levis ut à *Dioscor.* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureum, accenditur aqua, restinguitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro.

Lapis Bezaar, significat omne medicamentum conveniens alicui veneno, sit generatur. Cervus verno tempore investigat cavernas serpentum, narium-

nariumque spiritu, extrahit renitentes, easque comedit, ut ita purget annuum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Interea lachrymas emittit oculis vi veneni, quæ coagulatæ sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis, *&c.* contra defectus animæ, sanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi, uti sciunt venatores pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquam quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partum custodiunt, & prægnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest. Cornu ejus acquisitum intra festa, ut vocant Mariæ præcipue extrema ramorum mire comitialibus prosunt, & adversantur hausto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Phthisicis.

Lapis Bezaar, est etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1. Est animal *Persiæ* ac *Indiæ*, Orientalis partim Cervo simile, partim capræ. In hoc animali, lapis repertus est (potissimum in proventriculo, hinc & in ventriculo, & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fissili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel simile continente) superficie levi, & splendente, substantia è laminis, instar cæparum sese invicem incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, est lapis locis iisdem animatis, ut priori, circa rem heterogeneam, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, superficie scabra, calore cinereo, albo nigro, obscureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præstantiores: Dosi dantur, à gra. tribus, ad decem. Occidentales à gr. sex, ad viginti. Utiles sunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis, & Epilepsia.

Lapides Bezaar, cancrorum, & ex perlis minus duris, non sunt de saxali natura, sed potius fiunt ex succo lacteo semicaseato, & semi petrificato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in mespilis, persicis. *&c.* Neutrum genus & medium servant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar, cancrorum *&c.* quoad solidam sui pulveris materiam non digerantur à stomacho humano; illis tamen inest succus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit è limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont*, *pag.* 115.

Lapis Quiris. In nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis variarum.

Lapis famosus, vel pretiosus, vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis: Estque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ, osseæ, magnæ seminis lini, proportione tamen piscis. Hac gemma nihil præsentius in frangendo calculo vesicæ, propterea etiam meritò, caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*à Gudgeon*) repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus, Duplex est, major & minor.

Major est similis glandi, & lineis quasi torno ductis quemadmodum egregie describitur à *Dioscor.*

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo similis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor est in forma cylindro similis, fractus resplendet. Ambo urinæ difficultati, calculosisque mire prosunt. *Lapides Iudaici*, 1. nucleo olivæ similis, striati: Hi lapides in hunc usque diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapideæ, 2. Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, Lapis de montanis, est Testudo, Rebis.

Lapis Calcis, est scoria æris, vel batitura æris,

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, alias dicitur quod sit lapis aureus.

Lapis facile igni liquescens, Flus.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fissilis ærosus, Item æs cinerum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera enumerat *Rul. p.* 284. *ad* 292. (& etiam *pag.* 301.) ab aquatilibus, ex ligno corporati ab animantibus, avibus, & ossibus, & testis similes.

De Lapide Philosophico, *Ruland.* Tractat. à *pag.* 293. ad *pag.* 300.

Later lictro, est argentum vivum.

Latum, est aurichalcum.

Lempinas, est terra sigillata. *Lempinas Calcis*, est babitura æris.

Lempinas, *Lempina*, est auripigmentum.

Leo viridis, est Hermetis, Mercurius auri, Duenech,, Antimonium.

Leo viridis, est opinione quorundam aurum.

Leo viridis, est vitriolum.

Leo Rubeus, Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, est auripigmentum.

Leo, est aurum.

Lepi ferrei, est squama ferri.

Lepos Calcis, est pulvis æris.

Lessas, est aqueum terræ, quod virtute seminum induratur, in ligna, herbas, *&c.* sic aqua vi seminis petrificatur, *Vanhelmont. pag.* 45.

Lessas Paracelsi, est succus terræ, recens in radicem tanquam culinam vegetabilis tractus, *Vanhelmont*, videas plus sub titulo *Lessas.*

Leta, est color rubeus,

Leucasia, est calx viva.

Leux, est Amygdala.

Libra, est libra pensilis.

Ligna in Saxa, 1. Rami folia, cortices, ligna, carbones, ossa, conchæ, quæ in saxa corporata sunt, succo lapidescente, in fonte non procul à *Francofurto*, & etiam in *Anglia*, prope villam vocatam *Gnasborough*, in Eboracensi provincia, *Ruland*, enumerat in *pag.* 304. novem eorum species.

Limpidum, est purum & purgatum.

Lilium, est Mercurius, unde semen flores de pellicano Lilii in tinctura Philosophorum: est quinta essentia sulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, est cum quod in unum coaluerit, solvitur liquando ut possit fluere.

Liquatum est, quod consistentiam diffluentem, instar undosorum accepit.

Liquefactio, est corporis mineralis, vi ignis majoris dissolutio. Duplex est.

1. Liquefactio simplex, quando corpus nullum alium in finem quam ut fundatur, liquescit.

2. Liquefactio probatoria est, quando corpus liquatum probatur, imperfectum à perfecto, separatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, est fusio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam: species est Gagatis. Nihil aliud est, quam induratum, & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland.* putat eos lapides bituminosos, causam esse quare in multis locis montes flagrant.

Litim, est filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, est Mercurius.

Lot, & *Lotium*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus à Libano.

Lumbrici etiam reperiuntur in homine, in omnibus proprie membris, quorum variæ species sunt: Longi, breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi, fasciæ dicti, & teniæ.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum Armenicum, est Bolus.

Laudanum, & non ladanum, est medicina Paracelsi ex auro, corallis, unionibus, *&c.* composita. Est etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philosophorum, est virtus intensissima, & velut in centrum arte coarctata, quæ distensa tincturam exhibet absque numero, de quo satis. Vocatur Elixir, & medicina universalis.

Lapsus demotinus, est correptio repentina morte facta, periculosior apoplectico.

Laterium, est lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum est aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum fit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non assecuta, & cacominerale corpus existit, metallum destruens potius quam emendans, etsi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura sola compositum reperitur ex auro & argento nullo pretio persolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, est angelica.

Laxa chimolea, est sal adnascens lapidibus, vide supra de anathrone, & infra de usnea lapidea.

Laxativa, sunt medicamina sursum atque deorsum expurgantia.

Leffa, dicitur prædestinatio herbarum.

Leffas, est occultus & bulliens terræ vapor, per quem herbæ & plantæ crescunt.

Lephantes, sive lephantes, est prima tartari species, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lemures, sunt spiritus elementi aëris, quanquam Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repugnantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius, est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lithargyri*, *Ruland.* ponit septem species *pag.* 306.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam cœlum & terra superior & inferior sphæra cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui à membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nostohc.

Liquor mumiæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resoluto, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis, cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis, est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locustæ sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Jo. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucribus, ut hactenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, siquis, tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorindit, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus enim longe aliud docuit, non enim summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquot diebus restituti fuerunt, præsertim in peste. Dixit etiam mihi se ipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde nimis incaluerit; properasse se ad fontem, bibisseque liberalius aquam frigidam, inde venenum Mercurii, ita fuisse excitatum, ut toto corpore intumuerit medicique eum morti præsente uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc à *Theophrasto* ipsi datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi vigilaverit, tumorem, morbumque omnem, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore, & cæteris præsentibus, evanuisse. Hæc ab ipsius Oporini ore accepi. Liberius multa *Andreas Iosiscus* in sua oratione recitavit, quin & Oporinum penituisse Epistolæ quam ad *D. VVierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendicatam epistolam, neque eum scripturum fuisse, si scivisset, ita in vulgus prodituram. Licet præstat eum scripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theophrasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt, quam vel Oporinus vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum Paracelsi est medicina laudatiss. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis, non opiatis, sed omnium quas orbis habet præstantiss. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepra, ita à *Theophrasto* appellata, quod omni laude dignissima esset. Duæ saltem res sunt,

sunt, ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Veterus* concionator Eberbachi, in ditione Comitum ab Erpach: qui tum temporis cum *Theophrasto Basileæ* vixit, quando nobilem Canonicum & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatnm cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, *M. D.* & *Johannes Fischartus* M. D. de *Theophrasto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, Magra est Carneolus vel Carniolus.

Lutum stellæ, est Gypsum.

Lesecli morbus: est icteritia. *Leseolus* enim Icteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Lesecolo* diaphaneitas salis est maxima, quæ magis quam fusus topazius tingit & fixat, reperitur. Est etiam Icteritia sal in flavo colore diaphanum, quod suo simili pelli debet. *Theophrast. cap. 7.* de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, usque ad centrum substantiæ.

Ludus, est lapis vesicæ excissus, qui tandem remedium est Calculi.

Lumbrici nitri sunt vermes in fimo, vel in terra reperti à lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est Argentum fixum, vel Aurum album,

Lustum, est pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

M

M*Acha*, est vermiculus volans. *Machal*, est fixum.

Magia metaphysica; est ars Christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, perquam occulta quævis arcana relevantur, ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitiam in hac reperies. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia Christiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementali, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum à quibus quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo, item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia communiter, est marcasita. Sed ex arte dicitur stannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiscetur in fragilem substantiam & massam albam. Est etiam argenti cum mercurio mixtura, & fusile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod magnesia dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus, ut magnes, sed spongiosus.

Mandella, semen est ellebori nigri

Mangoraria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cœlo prolapsus, qui species est balsami & fructus aëris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est meteria metallica immatura, tot specierum, quot solidorum metallorum, est aurea, argentea, stannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ postrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo sulphure scatens, & scintillas ex chalibe multas excutiens præ cœteris pyritum speciebus.

Martath, vel *martach*, est lithargyrium.

Mathematica, plurimis constat. Arithmetica, Geometria, Geomantia, Astronomia, Physionomia, Chiromantia, Perspectiva, *&c.* Proinde quisquis se pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, est argentum vivum.

Materia saphyrea, dicitur liquidum cui nulla inest materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere sunt elementa.

Marmoreus tartarus, est lapis in homine durus, ut marmor, qui supra magnetinus etiam dictus est.

Maturativa sunt, medicamenta chirurgorum apostemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, seu unio nihil aliud est, quam genitura, seu pars conchæ margaritiferæ. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora stimulat sese pandunt quadam oscitatione, sitiunt rorem veluti maritum, ejus desiderio hiant, ac rorido conceptu sese impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aspergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quasi hiante, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet: sin turbidum rorem conceperint, sordescunt fœtus. Pallent margaritæ cœlo minantem tempestates, si fuerint conceptæ, si tempestive hiantes conchæ satiantur, margaritæ grandescunt; si tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitrua, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in Mosella inter arenas. Fit clarior margarita, si conchæ excipiunt matutini aëris semen, id est, rorem, quam vesperini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aëris. Propter mirabilem coitum. Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nullibi duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est ut corallum, exemptus aëre protinus durescit, & fit lapis. Prosunt contra syncopen & cardiacam, spiritus confortant, valent contra fluxũ sanguinis, lienteriã, diarrhœam, conferunt visui retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium.

Magnesia Saturni, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.
Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.
Magnesia, est fœmina.
Mars, est ferrum.
Masculus, est argentum vivum.
Masculinum, & fœmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.
Massalis, *masserium*, *mossel*, *mater*, est Mercurius.
Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.
Materia prima, varie accipitur apud *Rul. pag.* 323. ad *pag.* 326.
1. Materia prima.
2. Lapis Philosophicus.
3. Aqua vitæ.
4. Venenum Cambar.
5. Spiritus.
6. Medicina.
7. Cœlum.
8. Nubes.
9. Nebula.
10. Ros.
11. Umbra.
12. Luna.
13. Stella signata & Lucifer.
14. Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, stellata.
15. Aqua ardens.
16. Sal nitri, & petræ.
17. Lixivium.
18. Sponsa, conjux, Mater, Eva.
19. Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica Solis, & Lunæ Catholica.
20. Lac virginis, lac ficus.
21. Lac bulliens.
22. Mel.
23. Sanguis spiritualis.
24. Balneum.
25. Syrupus granatorum.
26. Acetum.
27. Plumbum.
28. Stannum.
29. Sulphur naturæ, Calx, alumen.
30. Sputum Lunæ, Sputum incombustibile.
31. Æs ustum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
32. Serpens Draco.
33. Marmor, Crystallum, Glacies.
34. Gemma Scotiæ.
35. Urina puerorum, urina vituli albi.
36. Magnesia alba, Magnes.
37. Ethesia alba, humidum album.
38. Fimus.
39. Fumus albus.
40. Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metallorum.
41. Virtus mineralis Mercurii.
42. Anima elementorum cœlumque.
43. Materia omnium formarum.
44. Tartarum Philosophorum.
45. Fæces dissolutæ.
46. Iris.
47. Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.
48. Chaos.
49. Venus.
50. Microcosmus.

Maturatio, est exaltatio, à rudi crudore ad maturum & perfectum.
Maturatio, est Quadruplex Digestio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, concisis culmis, vaporario sicco, fœno humido gigartis sole, *&c.* deinde est Fermentatio, & Projectio.
Macula, est oculi suffusio, cataracta.
Madic, est lac post butyrum.
Magister, Sal conficiens.
Magister, ferrum excoquens.
Magisterium, est species Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata, & exaltata. Servantur, hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas seu moles, quam natura per se dedit, quanquam non semper caveri possit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus nonnihil secedat, & nonnunquam studio propter finem usumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Physici alterationem nuncupant.
Magisterium, Consistentiæ, est cum servata essentia, consistentia ad præstabiliorem est immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipsi rei aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad usum variarum evadat habilior.
Magisterium fixorum, est cum corpora volatilia & spirituosa figuntur ad constantiam. Fixum opponitur inconstanti & volatili; & æstimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod sustinet fixum est, quod non, volatile, siquidem ex eo fugit, & velut spiritus, aut favilla evolat. Illud est quod è molli induratur.
Magisterium odoris, est cum res odore exaltatur. Idque potissimum artifices moliuntur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumatis oleorum, aquarum, & similium, & in his etiam quæ alias per naturam odorem pravum, molestum, vel etiam nullum habent, cum tamen ad gratiam rei usu ejusmodi nota sint exaltanda.
Magisterium principiorum, est cum principatum compositum in principia resolvitur denuò.
Magisterium qualitatis est, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, secundùm qualitates occultas, aut manifestas.
Magisterium, qualitatis occultæ est, cum in his quæ crasim totius substantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, *&c.* Ea qualitas si perniciosa est in usum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura substantiæ: & tunc respicitur perfectio illa, quæ non in re, sed in usu rei est. In salutaribus utrumque observatur. Si aboleri in totum nequit, reprimitur, ita ut citra noxam possit usurpari.
Magisterium qualitatis manifestæ est, cum res in sensilibus formis elaboratur. Hæc triplex est, quotuplicia sensilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprium spectant naturæ corpus, & quędam sunt formaliora.
Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc instrui potest Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumatis gustum attinentibus tollendis.
Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quæ sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ

quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde exiit,

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur à Chymico. Id fit potissimum in mineralibus, in quibus aliqua præstantiæ nota ex sono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter spiritus vehementes cum sonitu erumpentes obviaque displodentes.

Magisterium pulverum, hoc est continuæ consistentiæ in pulverem perductæ, fitque potissimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellantur, vulgo alcholia; Respicitur hoc principaliter ut fracta tenacitate friari res possit.

Magisterium volatilium est, cum è fixo fit volatile. Ei affine est mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Physicos) efficitur è rigido, duro & intractibili. Artificia quibus hoc perficitur, sunt extractiones, macerationes, incerationes, sublimationes, solutiones, & similia. Fere enim hic quæritur restauratio, humoris absumpti, vel deficientis, aut sublatio asperitatis convictæ, *&c.* in volatili vero, ut spirituum naturam induant attenuatione essentiæ *&c.*

Magisterium ponderis est, cum pondere res exaltatur. Id autem potissimum in auro & argento requiritur, estque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum sit gravissimum, ideo etiam externo valori in monetis adjectum pondus est. Quod si deficit compensatur arte. Massa aurea, vel argentea juste levior coquitur in urina, cum præcipitato corallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove consentaneus, & concolor factus: vel coquuntur in lixivio concinnato, ex sulphure & calce viva, vel cœmentantur cum sulphure aut præcipitato fixo vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem lateris triti, colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge, calcem Lunæ, siccatum priore pulvere; Fac stratum super stratum & cementa, vel in pyxide, vel inter tegulas. Aurum inde solet albescere, indue ergo coloritium, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post extingue in urina.

Magisterium coloris est cum rei cujusq; color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color præsens è gradu inferiore ad superiorem exaltatur, sed & qui in potentia est, seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur: nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilius in suo genere: Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industria opus est manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus; & Syderitis, quia ferrum attrahit; Nam Græcis σιδηρος ferrum significat. Semper versus septentrionem se vertit. Est lapis colore vergẽte ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum, quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur à magnete: & ferrum tactum à magnete alterum ferrum trahit: Sed si succo allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Reperitur magnes in ferri venis, magnes combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo. *Plin.* ponit 5. genera Magnetis, & *Rul. p* 315.

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Maltheorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Manheb, est Scoria.

Marched, est lithargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Maruh oleum, metallum idem.

Marmor: Marmorum genera ponit *Ruland.* varia a *pag* 320. ad 321.

Morcellus, est malles magnus,

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Marsellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medea gemma, affertur è regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum, ut ferunt Magi.

Medium Cœli, Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium *Ruland.* 14. enumerat species. 316.

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris. Tingitur autem secundum diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum rasura, aut atramentum sutorium, quale ferme quod jam fit à nostris sutoribus. Præstat fossilis, ea scil. quæ sulphuris trahit colorem & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melisea, *Melisiom*, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Melisodium, est plumbum ustum.

Melusi, est Mercurius, albach messalis.

Melanter, est Opium.

Menfrice, est Mastix.

Merdasengi, est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mesel, *Mosel*, est Stannum.

Mest, *Misal*, *Masal*, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metas, *Mecal*, *Mehal*, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Misros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, *Mixadir*, est sal Armoniacum.

Musasadi, *Musadit*, Lixandrum.

Missérassi, est gypsum.

Mistio, est compositio.

Undiquaque hujus quatuor sunt species: Inceratio. Et incorporatio. Colliquatio. Et Confusio.

Mistura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum calchum, est æs plumbi.

Molipdides, est lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum est glis montanus.

Mechanopeotica, est inventio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulsorum, stringarum, aquarum exaltationum per fistulas & ventilia, folles, ac similia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium

colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipsum invocando, vel cum se ipso, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, sunt scarabei volitantes, colore splendentes aureo, qui attriti suavem edunt odorem, in pratis mense Maio potissimum reperiuntur.

Meliboeum, est cuprum. *Melibocum*.

Melissa, non pro opiastro, sed pro manna sumitur ex nobilioribus herbis tracta magisterio.

Melusinæ, & melioræ filiæ regiæ quondam propter peccata desperabundæ, fuerunt à Satana raptæ, & in spectra transmutatæ, spiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monstra. Vivere putantur absque anima rationali, & in brutali solum corpore phantastico, nutriri elementis, atque unà cum istis in extremo die judicii transituræ, nisi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipse, naturali morte interire posse, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Ejusdem status generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius, à natura coagulatus, est solidum metallum. Arte verò coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis per se, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in crystalli perspicuitatem adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est à sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxus, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen fœmininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Est etiam sal purgativum aurei coloris, quod in salinis cavernis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ de illis fieri potest, ac debet anatomia philosophica vera, non mortua cadaveris, sed viva, essentialis pariter & essata.

Minium, est mercurius saturni præcipitatus, sed potius Crocus.

Missadan, est argentum vivum.

Mitigativa, sunt medicamenta chirurgica, præsertim anodyna, quæ dolorem sopiunt ac mitigant.

Mola matricis, est abortivum quid in matrice generatum.

Mensis philosophicus, est tempus putrefactionis, seu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus est 30. in aliquibus est 40. dierum. Philosophicus dicitur, quod in artificio Lapidis Philosophici usurpetur; sed & pauciores dies mensem conficiunt istum, qui definiri solet secundum naturam rei, & absolutionem operis.

Mercurius, unum è tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta essentia, & aqua permanens, spiritus, semen fœmininum passivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, est principium materiale, vaporosum, naturæ aqueæ, subjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimitur forma, & absolutio adest.

Mercurius, argentum vivum. *CC. S. Z.*

Mercurius, Chambar magnesia.

Mercurius, dividit *Rul.* in 20. species diversas, à *pag.* 331. ad *pag.* 333.

Menstruum, Sanguis menstruosus, menstruum vegetativum universale, vinum animatum, aqua regis, philosophorum: menstruum extrahens solutivum & vegetativum universale, Sol, Luna.

Misy, est res metallica, ex speciebus calchanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, misy & sori, chalcitidi generi cognata sunt, quasi ex una radice producta: tenuis est misy, crassius est Sori, sed hodie mysi non cognoscitur.

Omnis *Morborum* causa, à primo capite, & suo primordio indaganda est, ut analogica iis adhibeatur curatio. Quod de omnibus morborum sive Classibus, sive Entibus, ut *Theophrasto* placet, habendum est. Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Natura, Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium singula peculiarem sibi curam expetunt, sed de morbis Sidereis, sive Astralibus verum est potissimum: quibus non alia sunt medicamenta proficua, nisi quæ à Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrænandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum, avita velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, cæteraque animantia, beneficio Mumiæ, Microcosmi Magneticæ, transplantentur, & deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur. *Ernestus Burgravius.*

Est à magnete, quem vocant Antipathico occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille à quo exit, invisibili modo, formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturæ quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius.*

Molochites, gemma est non transluceus, spissius virens quam smaragdus, à colore malvæ nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynami valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1. Vel plumbago metallica. 2. Nata è plumbo & ære. 3. E mixtura plumbi & argenti. E mixtura plumbi & auri. 5. Plumbeis laminis cocta *&c.*

Morochtus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducantur, candidissimus, facile liquescens, utilis vestibus dealbandis.

Mortariolum, est modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitetur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum tubere rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores, hoc est, majorem materiæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam producimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Paracel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus rerum.

1. Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.
2. Quæ ex aëre secundi gradus.
3. Quæ ex aqua tertii gradus.
4. Quæ ex igne quarti gradus sunt. Porro qua virtute singulo quoque gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Estque duplex.

1. Nativa, unde fit, seu coquitur sal nostrum commune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.
2. Factitia, cùm miscemus cœlesti aquæ salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum, & contra sal durum, cùm non fit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hinc species sunt garum, liquamen illud è piscibus & carnibus sale maceratis, vocatur *Pechel.* Hujus alia est species Oxalme, id est acida muria, quæ fit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menstruum fœtens, aqua fortis.

Muscula, sciurus, campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mydisis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylphæ, Defluvia palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum.

Myopiasis, est morbus in oculis, cùm nihil à longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

Myrmecia, est cutis excrescentia quædam. *Myrmeciæ*, sunt verrucæ in pudendis.

Myron, est unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Mysis, est obstructio pororum.

Mysterium, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materiæ parte vehens. Unde à succo tantum discedit, quantum succus à corpore, & quia in intimis recessibus materiæ corporeæ latet subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, præmissa tamen præparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

Magnum Oportet, est tribulus, & spina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* scripsit singularem tractatum.

Mysterium hellebori nigri, est scilicet de foliis hellebori nigri. *Para.* Per membra principalia vulnus curari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & sic in aliis, *Para.*

Monstra, sunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cœlum excludit ovo suæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de se generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & specie differentium seminum enascantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde sumpserunt olim gigantes originem & alii contra naturæ leges monstrosi homines horrendi visu, & execrabiles. Non honestius hominum malitia factum, qui bruta diversarum specierum una vi cogunt, ut equum & asinam, in generationem bajulatorum sapientiæ hujus mundi: quæ etiam monstra sunt ad generationem inepta ac sterilia, ab istis abhorrente natura prorsum ut ab aliis. Narratur historia quæ non usque adeo multis elapsis temporibus accidit Salisburgi, de monstro in conterminis illis Carinthiæ regionibus à venatoribus in sylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendissent, ab istis solummodo circumseptum ad Episcopum suum adduxerunt, humana planaque facie conspicuum, manibus pedibus ac digitis similibus, reliquis verò membris omnibus pilosum ut brutum. Quatuor gradiebatur satis demissis pedibus uti porcus. Apposito cibo ac potu gustare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus, ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, si quid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, at frustra. Meticulosum valde, lucem atque hominum fugiens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, tertia tandem luce, quam raro comprehensa præterire solent, interiit.

Morbilli pustulæ sunt venereæ, nonnunquam etiam de venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non absimilis.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mula, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quæque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medulla, vel *medullis*, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumiæ elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est mumiæ.

Mucilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificatio, sunt medicamenta Chirurgorum, invalidam & putridam carnem à bona & viva separantia atque repurgantia.

Mustus, est calx alba in urina, veluti pinguedo.

Missador, est Mercurius.

Misterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater conjunctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N

N*Acta*, est apostema pectoris.

Nasda, vel *natta*, est gibbus.

Narcotica, sunt medicamenta soporifera, dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decidens super lapides, calore solis induratum.

Necrocomica

Necrocomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cujuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut erucæ olim ac alia multa.

Necrolium, est quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolica, similia sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur verè necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extorquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia. Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, linteis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & à Christiano quovis detestanda.

Nasda Sinapta, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma.

Napta alba, est petreoleum album.

Naphtha, Nihil aliud est, quàm petroleum, oleum liquidum quod ad nos licet corruptum ferunt Agyrtæ. *Naphtha candidum*, est petroleum nostrum.

Nigra, quæ est forsitan illa Amiavi picea & glutinosa, bitumini persimilis, quæ flagrans nulla alia re extingui possit, quàm pulvere injecto. Hanc nigram naphtham, stercus dæmonum quidam fuisse veteribus voluerunt: nos jam agnoscimus laserpitium, assam fœtidam.

1. Naturalis, quæ est propriè petroleum.
2. Factitia, colamen bituminis.

Sic carbones isti crustosi lapides, qui apud Germanos effodiuntur sunt gagatis species, qui sunt bitumen sub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbones ex bitumine causa sunt, quare montes, ut Ætna & Vesuvius flagrent, & magis noctu quàm die: quia de die calor solis deprimit illud incendium vel obfuscat, è contra in nocte, quæ est humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, est pyr, Ignis.

Narbasathar, est flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron, natron, est nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, est coagulatum: clarum est vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petrosum, nitrum quasi sal petræ cal. & siccum in secundo gradu. Est nitrum res cognata sali, & quæ est species salis. Hinc sal lucidum, sal Alexandrinum, sal Anderenæ, sal nitrum unum & idem sunt, Fit verò nitrum ex coagulato humore. Nostra in medelis sunt præstantiora, quia multò magis aperiunt & evocant humores; sed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diversis modis, in stabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in areis multo ante sæculis tritis, in rupibus, cellariis muris.

Ruland. pagina 346. enumerat sex genera nitrorum.

1. Armenum,
2. Arabath.
3. Aphricanum.
4. Romanum.
5. Ægyptiacum.
6. Babilonicum. Arabes soli primum & sextum celebravere.

Est etiam nitrum artificiale factitium: sicut ipse flos parietis, seu petræ, vel flos salis. Coquitur hoc ex sale, vel aqua salis.

Nitrum, est lapis salsus, id est sulphur album.

Nitrum Alexandrinum, est Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum, Tincar.

Nitrum, est sal albus, scilicet baurac.

Nitron, est fex vitri.

Noas, est Chalcos. Æs.

Nochat, neuchat, neuchor, Venus, Æs.

Nocasit, est cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglicè *Gith*.

Noera, est Coopertorium vasis distillatorii.

Nora, est Calx.

Nora, etiam est Nitrum.

Nota, etiam est quodlibet sal.

Nosdidach, est Artus.

Nuhar, est Venus vel Æs.

Nusiadat, est Armoniacum.

Nuba, est Cuprum.

Nutrimentum, est res transmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ species est, coloris *Rosinfarb*: in Hibernia copiosè invenitur. *Para. pag.* 893.

Nysadir, nestudar, est sal armoniacus.

Nitri, spiritus Tartarisatus

Nitri, spiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, spiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur spiritus aërem inhabitantes.

Neuta, est pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnascens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, est ars nefanda & execrabilis, qua diaboli maligniique spiritus astute se cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantùm & non aliter, ut repente quid è longinquis adferant, aut ad remotissima loca deferant: noctu potissimum est destinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque sunt ministri ac tenebrarum.

Nitrum, est salsugo quædam ex urinarum congregationibus in sal præparata.

Nitriales, sunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut sal petræ vel nitrum, Sulphur, *&c.*

Noboch, instrumentum est necromanticum.

Nodi, sunt articulorum tumores indurati.

Nostoch, est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Junio, Julio & Augusto super latos campos, vel in pratis, instar fungi magni vel spongiæ, foraminosum quid, & leve, tendens in fulvum & ravum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiscit. Sunt qui per nostoch ceram intelligunt metaphoricè.

Nuba, est secunda species tereniabin aut mannæ, roseo colore, qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, sunt spirituales homines ac mulieres, vel corporei spiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Melusina.

Nymphidica, metaphoricè spiritus aquarum solventium in arte dici possunt.

O.

O*Brizum*, est purum aurum in spadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, sunt medicamenta, quæ per suum odorem bonum aut fœtidum morbos expellunt.

Oleum ardens, est oleum tartari ad summum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus sulphur earum est.

Oleum vitrioli aurificatum, est quod auro dulcoratum est artificiosè.

Oleum colcotharinum, est oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus spiritus, est astrum in nomine, quod efficit ut umbram de se præbeat.

Operimethiolim, est minerarum spiritus.

Opitulativa, sunt medicamenta quæ fluxus stipant & obstruunt.

Oppodeltoch, Paracelsi præcipuum est unguentum. *Stichplaster*.

Ordoleum, est apostema parvum ordeo simile.

Orexis, est ardor à tartaro excitatus.

Organopeotica, est ars bellicorum instrumentorum inventrix.

Orizeum, est aurum.

Orizeum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cusum.

Orizeum præcipitatum, est aurum in crocum suum redactum, adminiculo croci mercurii.

Orobo, est vitrum metallinum.

Ossa paralleli, est universale medicamentum in podagra.

Obelchera, obelkara, est Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, *Theophrastus* simpliciter *ochram*, esse terram luteam describit, & situ diversa enumerat genera, cùm inquit: In argenti & auri metallis nascuntur optima pigmenta, scil. cœruleum, quod propriè limus est. Optimum ex eo, quod vocatur Atricum; proximum marmorosum, 3. pressum Cyricum: Si acutè consideramus *Ochram*, quatuor habemus species.

1. Lapidosa ex fodinis, & ad ripas, & littora fluminum.
2. Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut cœruleum, & Chrysocolla.
3. Est terra sicca simplex ad ripas.
4. Est vel limosa & tenax ad marmorosa ex fodinis. Est illi vis medica, astringere, erodere, dissipare. Porro ex *ochra* adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex plumbo. Hac plurimum utuntur pictores pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodithus, aqua viva, viscosa, *&c*.

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subtilium oleosarum secesserunt. Eo fiunt modo, quo magisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res solvantur in liquorem quemvis, hic verò duntaxat partes essentiales internæ in pinguem succum, relictis partibus crassis. Necesse est autem præparationem procedere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere: unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione, *&c*. apparantur, aut etiam tria succorum, extractorum, & similium, nisi quod extractum sit naturale, ejusq; tenuitatis, ut facile sine prolixa opera diffluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod è rebus solatis, & ad purum filtratis, per abstractionem crebram, spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est redactum. Id enim hic figere appellamus, è diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassis partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixionem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus, vel deliquio, seu solo, seu cum aliis *&c*. Solutio si quid fœcum habet, colatur quoad satis: postea affunditur vini spiritus, digeritur unà, & abstrahitur iterum, idque repetitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur, idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione: Insitum verò etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium descensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod coquendo extrahitur. Id fit, vel per elixationem in humore, aut per siccam flammam.

Oleum ex assatione, fit per siccam flammam, cum res per se absque ullo menstruo, igneo calori adhibitæ oleum accendant: quod colligetur quovis modo.

Et fit dupliciter, { Assatione, & / Combustione.

Onix, est gemma repræsentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, obliquis venis. Dicunt *Onychem*, è lachryma arboris lapidescere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impressionibus & formis.

Albertus Onichis species facit { Nigras, / Rubicundas, & / Albas.

Quæ omnes cùm fricentur, solvuntur in substantiam repræsentantem unguis humani similitudinem. *Onix* tristitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & somnia turbulenta, *&c*. *Ruland. pag.* 354. ponit *Onichis* octo genera.

Opali, mater propriè est India. Est gemma pretiosa, utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in Chrystallum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris, & *Ophites* dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squammas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib.* 36. *c.* 7. docet *Ophitem* nomen accepisse à maculis serpentum.

Et duo facit ejus genera, { Molle candidum, & / Nigrum durum.

Opilare, est operire.

Ops Metallum, est argentum vivum.

Olare, est Vas. *Orbis*, Tympanum.

Oriens, est Urina. Sal Urinæ. Vitriolum.

Oriza, est risum.

Ozeman, est album ovorum.

Orms, est Gallina.

Oregamo, est Aurum.

Osoror, est opium.

Ostrutium transplantatum, est Angelica.

Othan, Mercurius Philosophorum.

Ovum

Ovum, est lapis benedictus.

Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi formæ Philosophicis operationibus inservit.

Oxos, *Oleum Palestinum*. } Est Acetum.

Ozy, est Acutum.

Ozo, est Arsenicum.

P.

P*Andalitium, paneritium*, vel *passa*, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & *Persina*, Reginæ fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula à nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Parthenion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrolana sylvana dicitur:

Paradri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis, Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Panum ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater Regis. Vide plura *Rulando pag.* 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegernus, id est Peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circulatorium, à figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis, amplo ventre sensim in augustius collum vergente; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide, Pelude, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes lucuste, *Pes bruste*, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlec, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum sphæræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionibus.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex coostro generatus.

Phrasium viride, est flos æris.

Phtysis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phtysis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

Phtysis, differt ab *Hectica* { Subjecto, Genere, Accidente.

1. Subjecto, *Hectica* est morbus Cordis. *Phtysis* Pulmonis.

2. Genere: *Hectica* est Febris, *Phtysis* non.

3. Accidente, *Hectica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phtysis* specialis Pulmonis.

Pelos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, à Chymicis tribuitur Saturno, & ejus nomine appellatur. Est corpus metallicum, lividum, terreum, ponderosum, parva participans albedine, multum habet de substantia terrea, & in stannum per lavationem vertitur. Quo patet stannum esse perfectius plumbo. Plumbum plus habet de substantia sulphuris fixi ad compositionem suam, quam Jupiter, id est stannum. In summa, argentum vivum, malum grossum mali saporis, fœtidum, debilis virtutis, tanquam menstruosa mater, initur à sulphure marito leproso, aut livido: & Saturninus ille frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis. Estque plumbum, quod excoquitur, triplex.

Scilicet, { Nigrum quod verum est plumbum deinde Cinereum, & Candidum.

De plumbo nigro jam agitur, à Græcis μόλυβδον dicitur. Fit & excoquitur ex galena: aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancrum: sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto: & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa. Videas plura si placet de plumbi generibus apud *Ruland.* à *pag.* 364. ad 370.

Plumbum, dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. Habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt à Molybdena. *Diosc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus è visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contrà cùm plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Duplex est, { Nativa, & Factitia.

De quibus ac eorum variis speciebus videas plura *Rul.* à *pag.* 372. ad *pag.* 376.

Pompholix, *Dioscor.* conjungit pompholigon, spodion, & antispodion.

1. *Pompholix*, est cinis metallicus qui fit in summitate, aut parietibus fornacum, seu domuncularum ubi sunt fornaces extinctis favillis. Cinis differt secundùm diversitatem metallorum, & locum in quo fiat: Efficacior enim est quæ cinerea est, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior est omnibus Misnensium continens in se argentum plumbum & æs. Si in lateribus & summis cameris est pompholix, pars quæ in summitate dependet est pompholix, & differt à spodio candore & levitate è contrà pars nigrior, & ponderosior, in ima loca se recipiens est spodium. Differt pompholix à spodio, specie sola non genere. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris Indiæ.

2. Factitiam, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1. De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2. Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephanti, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Antispodium, fit ex cauticulis stipticis. Secundum *Dioscor.*

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misnia plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1. *Pompholix*, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2. *Pompholix*, colligitur de argento.

3. Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum à plumbo segregatur.

4. *Pompholix*, ex ære Mansfeldio.

5. Quæ colligitur quando argentum à cupro segregatur.

6. Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.

7. Candida purissima.

8. E lapideis panibus torrefactis, cùm æs coquitur concreta.

9. *Pompholix alba*, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, Tutia, & spodius, unum & idem sunt.

Poponac, est gummi.

Porsitigon, est batitura ferri.

Prasis, Prasinum viride, est flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corrodentes, corrosa, & in aqua soluta, vel aquæ corrodentis abstractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem repercutiuntur, sic argentum in aqua forti dissolutum cupro, sale communi aut ammoniaco injecto præcipitatur: sic aurum in aqua regia solutum, adhibito pauculo argento vivo repercutitur, cui si parum per folium sulphuris admixtum, idque clauso vase ad ignem positum fuerit, ut argentum vivum & sulphur evaporare & discedere possint, calx subtilissima relinquetur: simile judicium etiam de aliis esto. Sed quo magis corpora dissolvuntur, tanto etiam magis subtiliusq; calcinantur.

Presmucum, Cerusa.

Principia, Chymica.

Principia sunt, quibus res in quolibet mistorum genere est facta, quæ quia insunt, & jam certam sibi naturam substratam habent, in qua vigeant, & cum qua educi possunt. Hæc principia alia sunt ab Aristotelicis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quovis genere prima, quanquam illis sint analoga. Principiorum autem vires tum in elementaribus partibus, tum cœlesti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad elementa accedunt, quodammodo ad essentias.

Principia autem sunt tria, { Mercurius, Sal, Sulphur.

Prima temperatura.

Projectio, est per medicinam super re mutanda projectam cum repentino ingressu, ex mutatione exaltatio. Convenit cum fermentatione, quod rem in substantia mutet: differt autem quod non fiat cum digestione lenta, quâ paulatim mistilia alterentur, & crasin accipiant, sed violenta penetratione facta, quasi in momento ingressus transfiguret. Vocatur illa medicina, etiam non fermentum, sed tinctura.

Prolectatio, est extractio per attenuationem partium subtilium, ita ut rarefactæ inclinatione suæ naturæ, à crassioribus in diversum ferantur, ibique consistant. Itaque etiam ejusmodi res, è quibus aliquid prolectamus, attenuatoriæ vocantur, seu rarefactiles; & antequam consistat prolectatum, vel igneum, vel aëreum, vel aqueum sufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & absistat à terreis fixis vi levitatis suæ vel fluxus.

Psamos, est arena.

Psincus, Psinkis, est Cerusa.

Psythos, est frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabicè, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus species, { Niger, & Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præstantissimus in *Melo* & Insulis *Æoniis*, aptissimi ad corpora leviganda.

Albus est levis, spongiosus, scissilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapidis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis, & degenerat plane à lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex, ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in Insulis, quæ deinde aquis adfertur usque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche.

Purgator, Argenti.

Putrefactio, est misti resolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatus à commistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsim. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso finitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris sc. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio, est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandum dissolvens, est putrefactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt. & mitescunt, omnes colores in alios immutantur, item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit vero materia in vase collocata, vas in fimum ponitur, fimique calor ad tempus præfixum conservatur. Satius autem est vas in balneum roris collocari.

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio sicca & philosophica: A quibuslibet nomen habet nec sine ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, coctio, solutio, *&c.* Fit autem in aqua Philosophorum sicca, seu aceto acerrimo, nec est alius rei, nisi Solis, & Lunæ.

Penates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, familiares dicti, quasi penes nos nati.

Pentacula, sunt signa, sigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appensa creduntur à malignis spiritibus, & fascino quovis præservare.

Perdettæ, sunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, est vinum ex herbis.

Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per universum corpus discurrens.

Peucedanum, est angelica sylvestris.

Pilizenii,

Pilizenii, sunt pili circa caudam leporum nascentes.

Pilosella, est auricula muris, herba pilosa.

Pinguedinosa, dicuntur quævis pinguia,

Plumbum Philosophorū, est ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri possunt.

Podagra, est tartarus sinoniæ vel glutinis albi.

Phantasmata, sunt spiritus sylvestres non diabolici, in desertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis sæpissimè loquuntur, terrefaciunt aliquando; suam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius aqud *Paracelsum* expositione prima, quam facit in Evangelium *D. Matt. cap.* 14.

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese mutuo persequuntur ad mortem; ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones. *&c.*

Phœnix, dicitur ignis quinta essentia, item lapis ille Philosophorum celebratissimus.

Physiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoscitur, à facie usque ad pectus, ut ex habitu de cujusque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulpezia, vel *pulpelxia*, est stupor, attonitus, plexia, vel syderatio.

Præsagium, est præcedens aliquod notabile signum rei futuræ historiam, ex quo prophetia quandoque sumitur.

Præservativa, sunt medicamenta vitam à suis inimicis, & corruptionibus defendentia.

Pressorium, est torcular, instrumentum quo species contusæ exprimuntur.

Primales, dicuntur corpora fallacia nobis ab astris oculos posita, de quibus *Paracelsus* eodem loco super *Matthæum* fusius disserit: dicuntur alias Prumalia,

Pruinum, est prima tartari species.

Pruina, seu *pruna*, est ignis persicus.

Pulsatiles, arteriæ venæ dicuntur, forte proeumatica.

Pusta, est saniei digestio, à pure dicta.

Putredo, est generationis materia prima, sed melius.

Putrefactio, pro corruptione sumitur in alterationem.

Pygmei, dicuntur homunciones vel subterranei spiritus, quos etiam faculas aut scintillas vocant. Non natos esse perhibent, neque habere parentes, sed non aliter ex corruptione terræ, quam ex equino fimo putrefacto scarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præsaga, quum ignis astra se palam faciunt hominibus, ut inde veri notitia prorumpat ejus, quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspicione. Exemplo fit quod de buxo fertur, & foliis ejus in ignem projectis, singulis eorum de quibus habetur suspicio, nominibus inscriptis, crepitare fontis foliculum & exilire perhibetur. Non aliter de futuris, conjectura multorum simul, fieri posse putant. Aliud est.

Pyrothechnia, hæc solum operatur in præparationem rerum naturalium ignis adminiculo, sed medio, ac potissimo instrumento potius.

Pyrala sylvana, vide parthenion.

Plumbago, Galena, Molybdena, unum & idem sunt, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt à molybdena nativa, ipsius colore, tantum, non materia. *Dioscor.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus è terræ visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: è contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam:

Sed duplex est { Nativa, & Factitia.

De quibus, & de diversis eorum speciebus videas plura *Ruland.* à *pag.* 372. ad *paginam* 376. si placet.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Poponax, est Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocetur, nil album, nihili. Ex Cadmia inspersa de industria, vel ex ipsa Cadmia proflata follibus fit Cinis metallicus levissimus, fit etiam in summitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in horis fornacum est, tum Cadmia est capnitis, si in lateribus, & summis cameris, est pomphylix, pars quæ in summitate dependet pompholyx, è contra pars quæ adhæret parietibus est spodion. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1. Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam in littoribus maris Indiæ.
2. Factitiam in fornacibus: de qua hic.

Spodion fit.

1. E cannæ radice adusta.
2. Ex ebore vero combusto.
3. Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animalium exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus; cum fieri deberet ex ebore usto, Antispodium fit ex cauticulis stipticis secund. *Diosc.*

Pyrites, & Marchasita idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum igis excluditur, & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas: & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe fit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis varie *Pyritis* species.

1. *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continent & æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo argentum & æs simul, modo argentum & plumbum nigrum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti vivi habere reliquis speciebus.

2. *Pyrites*, fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *pyrites* æris species æris, cognati priori.

3. *Pyrites* prorsus aureis coloris, plus videtur habere sulphuris: cui nonnunquam admiscetur quarta sequens species.

4. *Pyrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia differt. Coquitur ex eo autem & argentum, & reperitur magna copia Reichensteinii subtilis admodum, plus auri, minus continet argenti, vel aurum solum: Sed Raurisi plus continet argenti, minus auri.

5. *Pyrites*, cineracei coloris, subtilis admodum reperitur Reichensteinii, & admiscetur præcedenti speciei, ut ex illa possit etiam excoqui aurum. Sed hæc species paulo diverso modo reperitur, *Aldenbergi* in *Silesia*, unde conflatur aurum & argentum.

6. *Pyrites* coloris ferrei, per se fert speciem massæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibusdam, non in omnibus.

Pyrites habet insignem vim discutiendi, abstergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus

lavandus pro medicina docet *Dioscor lib.5.c.89.* plura videas in *Rul pag. 393.* ad *pag. 396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam est parens succorum 6. *pag.* 327. *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag.* 397. *Pyritum* è quibus ignis elicitur 7. gener. *pag.* 397. Argentei coloris. 8. *pag.* 398.

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: interior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accommodari possit.

Q

QVandros, Lapis est seu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanli, est plumbum.

Quari, est petra fellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod misturæ ex auro & argento tantum sit addendum argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

Quinta essentia, est mysterium ad æthereæ naturæ paritatem viresque præstantissimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœlestis substantia, in qua purissima, & sincerissima crassis hæret, & radix substantialis, tanquam esset defluvium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima dispersus, animæque mundanæ ἀπογέννημα.

Quinta essentia vegetabilium, est quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. Fit hæc potissimum ex succo extracto. Primas obtinet hic quinta essentia vini, quam Mercurium vegetabilem nominat Lullius: Alii aqua primi entis, cœlum & clavem Philosophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mistionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt à vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quibricum, est Arsenicum.

Quibrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quimos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. à *Para. Tom.* 2. *pag.* 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingenitam & individuam humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de calido & sicco judicandum. Nam siccitas inest caliditati soli, nec fieri potest ut frigidum sit siccum, aut calidum humidum. Istæ complexiones sunt ex *Ares* sic disponente natura, ut uterque parens elementum ignis masculus calidus, sperma siccum aërem habeat. Terra vero frigida mater, menstruosum semen aquam, possideat, ut ista simul etiam conjuncta videmus aquam suæ terræ, & globulum unum efficere minimum, non secus atque aërem igni suo semper contiguum, sphæram unam, illa majorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem æthereram elementarum. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris, sub complexione vel calida cum sicco per se, vel sicco resoluto, aut sub frigida cum humido per se, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut sæpissime frigida multa judicentur ex oculo vel manifesto, quæ calida sunt in occulo. Exemplo fit nobis crystallus apparentia frigidus & siccus, in occulto centroque suæ naturæ tamen humidus est, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura sua siccum est resolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert physico probe cognoscere naturam & complexionem rerum; cum ex suis parentibus, tum ab externis accidentibus in compositione acquisitis. Hæc etiam in artificialibus solutionibus & congelationibus immutari solent. In summa tam vastus est graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non sine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via transire valeat ad scopum verum recuperandæ sanitatis in medicina. Quod etiam à suis tractationibus deprehenditur, ut quod hoc loco sit affirmatum alio negetur apertissime. Tum demum ad sacram distinctionis anchoram eis tanquam ad asylum confugiendum, quibus suum delirium demonstrabitur. Quapropter fœlicissimum physici ac medici judicandum est ingenium, quod à confusione physica, noverit in spagyricam rerum unionem, infallabilem semitam deflectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam esse de his Paracelsi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

Quartatio, dicitur summum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commisceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua stygia vel forti resolvantur ambo simul. Argentum totum in aquam confluit, auro solo subsidente pulveris instar, spadicei nigricantisque coloris.

Quinta essentia, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuscunque rebus vitam habentibus tracta, & ad summum gradum subtilitatis adducta, separationem ab omnibus elementis & impuritatibus: item vires & virtutes, omnisque medicina incorruptibilis, in quibuscunque rebus delitescens. Dicitur alias rerum forma specifica, quæ si à specie removeatur, ad suum genus accedit, altiusque progreditur donec in centro quiescat. Quod his tribus characteribus elegantissime denotatur à Paracelso. 2. 4. 0. Hoc est per adjectionem confusionis & imparitatis impuritatisque elementorum quatuor, pervenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub unione creata quiescentem.

Quintum esse cujuslibet elementi per se solum, est animal ex eo solo productum.

R.

RAgadiæ, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua,

Rabira, Radira, est stannum.

Rabiel, Roliel, est sanguis draconis.

Rachi, vel Raco est Mercurius.

Racri, Ranac, est Sal armoniacus.

Ramigi, id est *Ramigiri*, Colophonia.

Ramag, est Cinis.

Rasar vel Rastis, est Stannum.

Rastol,

Rastol, *Rasoes*, est æs.

Rastul, est Sal.

Rasaheti, *Rusatagi*. est æs ustum.

Realgar, est auripigmentum rubeum.

Recha, est Marmor.

Receptaculum, est vas amplum & globosum distillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei distillandæ ratione variat. Nam si res vaporosæ, flatulentæ, & spirituales dissolvuntur, amplum esse debet: alioquin à spirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec sine adstantis periculo, rumpitur, atque in frustra dissilit. Si vero res calidæ tenuesque fuerint, collo longo formatum esse debet. Si autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, sinder.

Rel, *rebus*, est acetosum.

Restinctio, est gradatio, qua res candefactæ in liquore exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic est primus & principalis finis inventæ restinctionis.

Retorta, est vas globosum, cujus collum paulatim à ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem refluxum transit.

Resolutio per medicinam, est cum commista violenter separantur, adjecto resolvente, & quantilibet misturæ partem segregante. Eam autem rem è Gebro medicinam nominamus, quanquam etsi liquida sit, dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel similia secessu. Itaque & empyriasis opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi, quæ unà crebro fit.

Raparum radices, sunt flammulæ radices, Nam per se tantum flos & flammula.

Reverberatio, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & repercutiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

Reverberatio clausa, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

REX.

Rinar, est limatura. *Rian*, idem

Robes, est acetum.

Ron, est libra.

Rosa, est Tartarum,

Rota, *Rotingenius*, est Colophonia.

Rob, est succus inspissatus.

Rubeum, Aurum falsum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, *vel Vncus*, est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, docimasticis operationibus inserviens.

Rubrica synopica, quam volunt dici lepinum Græcis magram, vel mogan. Latinis synopidam. *Dios.* eligit eam, quæ gravis, densa jecinoris colore, non calculosa, sibi concolor, & copiose cum diluitur, se diffundens. Interdum à *Byzantio* afferuntur pastilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis signati, quos materialistæ terram sigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ signabatur, quia illi admiscebatur sanguis hircinus.

Lemnus, Insula in qua fodiebatur illa terra, subjicitur Turco, quare facile *Bizantium* portari possit Quod si color talium pastillorum, qui afferuntur è *Byzantio* minus quam debet rubricæ respondet, causa forsitan est, quod cum terra diluitur, ut in pastillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æstimant ad pestem curandam tales pastillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ sigillatæ dissimilis est, nisi quod Armeniacæ terræ sigillum nusquam impressum legatur. Utrum hæc terra sit tandem signata redacta in pastillos cum literis Turcicis, an sit rubrica synopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum easdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda esset an è Lemno, an ex Armenia, an è Synope in Thraciam deportaretur.

Rubrica.
- *Nativa fossilis.*
  - *Synopica & Terra Lemnia.*
  - *Germanica ex ochra,*
    - *Nativa in fodinis calore terræ aut solis adusta & degenerante.*
    - *Nativa ad flumina calore solis, aut terra exusta & degenerante quæ cum nimium aduritur, fit illa indurata.*
    - *Metamorphosis egregia, ars à natura fingere didicit, ex ochra rubricam colore & non ut existimat & scribit ex rubrica ochram.*
- *Factitia fabrilis, quæ fit ex ochra justa arte in novis fictilibus.*

Relolleum est triplex,
- Incorporatum.
- Innatum,
- & Momentaneum.

1. Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2. Innata, sunt tribus, Consolidativa, Mundificativa, Confortativa,

3. Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim improvisu relolleum, cum tinctura velocissima *Para.* 871. *pag.*

Ranarum sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum. *Para.* 879.

Reverberata, secundi sunt gradus. Calcinata tertii. Sublimata quarti gradus *Para.* 890.

Realgar, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed methaphorice sumptum est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ spuma natans super aquas: realgar terræ arsenicum: realgar aëris tereniabin: & realgar ignis conjunctio saturnina.

Rabeboja, radix flammulæ majoris,

Rebis, excrementum alvi. *Rebis*, *lapis rebis*, est Capillus.

Rebus vero, est ultima rerum materia.

Rebisola, est arcanum urinæ ad ictericiam: quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Redus.

Reduc, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, est virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus est, in calido & curativo. Accidentalis verò cherionia & occulta, in eo quod vermibus adverſetur atque corruptioni.

Regale, cimentum eſt, quo repurgatur aurum.

Reſina, dicitur pix flava, & pulchra.

Reſina auri, eſt crocus ex auro tractus.

Reſina pini, id eſt, abietis.

Reſina terræ, eſt ſulphur.

Reſina terræ potabilis, eſt ſulphur ſublimatum in liquorem, balſamum, vel oleum redactum.

Repercuſſiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorſum agentia.

Reverberatorium, furnus eſt, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, eſt inſtrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Roſca, eſt idem quod ereſypelas.

Rubedo de nigro, id eſt, de talco nigro.

S

SAgani, ſunt ſpiritus quatuor elementorum.

Salamandri, ſunt ſpiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influentia ſuſtentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziſer. quæ ſtatim atque infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens reficiebatur & convaleſcebat, in eo ſedens gaudenſque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminoſum, id eſt ex alumine plumoſo tractum.

Sal anathron, eſt ſal ex uſnea lapidea tractum.

Sal cryſtallinum, eſt ſal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, eſt quod ex colcothare vitrioli factum eſt in alcali.

Sal congelatum naſcitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis.

Sal enixum, id eſt reſolutum.

Sallena, ſpecies eſt ſalis petræ.

Sal mercurii, dicitur ſpiritus vini, qui inebriat.

Sal petræ, eſt quod in teſtitudinibus cellarum naſcitur in conos oblongos, ex calce reſoluta, vel ex ſpuma ſalis. aqua arctans.

Sal nitrum ex terra decoquitur, in aquam urina diutiſſime conjecta eſt, ut in caulis ovium, ſtabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura ſalis petræ cum ſale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria ſuſpenſa, reſolutione penetrat ſal extrinſecus, adhærens ollæ, quod ſingulis denis vel duodenis diebus abradendum eſt, inſtar pruinæ.

Sal ſciſſum, ſeu entali, & alumen ſciſſum, idem ſunt.

Sal reſolutum externum, eſt quando quis aliquid comedens ſal eſſe exiſtimat omniaque ſalia ſibi videntur.

Saltz, *ſultz*, vel Selenipum, eſt ſalſugo vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, *vel Sabena*, eſt Sapo, lixivium unde ſapo fieri ſolet.

Sadir, eſt ſcoria:

Saffatum, eſt ſpecies ſalis.

Sagda, *vel ſagdo*, coloris praſſii: ut Gagates attrahit paleas & fila, magnes ferrum; ita ſagda lignum, & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non poſſit niſi abſcindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi poteſt mare eſſe patriam ejus. Gemma eſt magnitudine fabæ. Soſi apud Chaldæos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia ſpeciem ejus gemmæ eſſe nigram ligno ſimilem ſine pondere.

Sagimen vitri, eſt ſal vitri, vel ſal alkali.

Salebrot, } Eſt ſal acutum.
Sal lambrot,

Saleſar, eſt crocus hortulanus.

Salſa, eſt Argilla.

Salſedo mucrum, eſt ſal petræ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; eſt ſalſugo, vel muria ſalis, ex ſale reſoluto frigore, vel humiditate cellæ. Vel eſt principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & ſic etiam conſervante. Itaque & naturæ proximum eſt & facile cum ea conſpirat.

Sal metallorum, eſt lapis philoſophorum.

Sal alabrot, eſt nitrum atrum.

Sal albus, eſt Borax.

Sal alocaph, eſt Sal armoniacus.

Sal alkali, eſt ſal vitri, Cali, Amaritudinis ſal, Oleum Philoſophorum. Spiritus.

Sal amarum, Alcali & nitri.

Sal armoniacus, eſt ſal ſaparicius, vel defoſſum, vel ſal de Arabia.

Sal atrum, *ſeu Thaber*, idem.

Sal armoniacum, Compoſitum eſt ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, eſt ſal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, eſt ſal akali.

Sal gemmæ,
Sal adrom,
Sal metallicus, } Idem.
Sal Hungaricus,
Sal lucidum,

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, eſt alumen de alap.

Sal Indicum, à loco dicitur, Sal indicus eſt Mercurius, ſolvendo & coagulando.

Sal factitium, eſt id quod coquitur vel arte fit, & eſt duplex.

1. Marinum *Dioſc.* prædicat id quod fit candidum, æquale, denſum & è patre Cypriacum, *&c.* Fit hoc ſal marinum ſtagnis completis, marinis aquis exſiccatis ſole ardentiſſimo, quaſi coctione quadam & imbre ſeu aquis dulcibus admiſtis. Nullum enim ſal fit ſine aqua dulci, ut vult *Plin. lib.* 2. *cap.* 106. Admiſcent ſalſis aquis dulces aquas parantes ſal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hiſpaniæ* & *Galliæ* fertur, & ſic fit & exſiccatur in lacu Tarentino, & in *Sicilia*, in lacu Cocanico.

2. Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, ſicuti jam coquitur ſal Hallis in *Saxonia*, in aliis locis, tum Thuringiæ, tum Saxoniæ. Unum vero alterum ſuperat bonitate, ratione muriæ. Ut videmus in Marchiæ quodam loco. In regionibus prope *Lyſbonam*, ad mare magnæ ſunt paludes, multis in locis ſtagnantes aqua marina: in illis fit tale ſal marinum lacuſtre ad littora, relabentibus fluctibus operante ſole qui coquit iſtam aquam marinam in ſal, quod incolæ mox certo artificio, factis quaſi ciſtulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magiſque ſole ſicco excoquitur, & fiunt fruſtra ejus immenſæ magnitudinis, tanquam

forent

forent alumen, aut glacies ipsa fluminum, sed coloris sunt subpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc sal deinde navibus aufertur ad varias nationes marinas,& certo artificio teritur,ut fiant tanquam arena grandis, cum quo saliuntur pisces. Illud sal lacustre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidissimum.

Addit *Diosc.* modum urendi salem, tum fossilem, tum factitium: quod sal ustum saltaculum, & cotulam dicunt. Mentionem etiam facit spumæ salis, quæ illi nihil aliud est, quam spumosi maris lanugo, sive ramentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam est, saporem habens salis, & odorem marinum virosum (aliâs spumam salis & alcyonium vocant.) Aliud genus, ex aquis maris sponte nascitur, spuma in extremis littoribus, & scopulis relicta. Hæc omnis rore densatur, & acrior est qui in scopulis reperitur. *Nicandri* interpres definit hoc esse spumam salis quod cum homines sal conficiunt, salsis aquis dulces admisceant, quibus vehementiam acrimoniæ abluant. Nota etiam quod salis sunt infinitæ species, si loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia considerare velis.

1. *Sal Cappadocium*, *Sal panis*, *Sal massæ*, *Sal usuale*, *Sal commune*, } Unum & idem sunt.

2. *Sal Sodomæ*, est sal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua est amara. Dicitur *Sal Sodomæ*, à montibus mari adjacentibus, hoc sal videtur esse species spumæ maris, vel salis concreti.

3. Alia est species salis, quæ dicitur *Sal alkali*, vel *alkal*, quod factitium est, & fit de herba *Kali*, *vel usuen*, quod volunt fieri combustione herbæ anthillidis in fovea.

Est & sal lucidinum, nomine nitrum, & *sal Alexandrinum*, & *sal Anderonæ bruruch*, aphronitrum, nam nitrum species est salis.

Solis flos Alosanthos, à mare videtur habere, est quædam efflorescentia maris, & emittit hoc mare medicamentum: alio sub nomine habetur in officinis, nempe dicitur sperma, vel semen Ceti, vel balenæ, seu ambar subalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxilium) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forsan ab effectu in nonnullis morbis. Veteres non fecerant mentionem spermatis Ceti, sed floris salis & idem est.

Reperitur in ipso mari, & supra petra in *Nilo*, coloris crocei, aut lateritii, sed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos salis duplex est, { 1. Tenuissima favilla, & candidissima salis. 2. Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians. }

Sal naptæ, Petroleum.

Sal nominis, est sal gemmæ.

Sal panis, est commune non præparatum, { Sal usuale, Sal massæ. }

Sal vitri, Sagimen est vitri.

Sal Sapientum, est armoniacus, sal pensum.

Sal rubeum Indiæ, est nitrum rubeum.

Sal tartari, est album calcinatum tartarum.

Sal tripolinus, *Sal Syrus*, *Sal thabor*, *Sal metallinum*, *Sal grandinosum*, } Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum est, & terra purpurea, & reperitur in eisdem metallis, in quibus auripigmentum nativum, est species auripigmenti. illi per omnia similis, odore & substantia, & viribus; præter colorem quod ruffum est & consentit colore cinnabri, *Plin.* dicit arsenicum ex eadem esse materia qua sandaraca: per arsenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymistæ discernere student, arsenicum hoc auripigmentum, & sandaracam : unum & idem sunt. Et fiunt ex sulphure & argento vivo debili à natura. In summa, Sandaraca est terra metallica rubea, seu purpurea, seu ignea, redolens sulphuris virus.

Sandarachæ, quatuor sunt species, { 1. *Sandaracha* nativa, 2. Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum, 3. Imperfecte cocta. 4. Nativa cum auripigmento mixta. }

Porro quia resina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit; quidam indocti vernicem quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera sandarachâ metallica. Sed in nostris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix, { Olus agreste, Terra rubea, Paulus Philosophicus, Auripigmentum rubeum. }

Sal, est unum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit,

Samen, est hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

Sanguinea, Sal nitri,

Sanguisuca, est filtrum.

Sanguis duorum fratrum, est sanguis draconis; vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur, Mercurius Solis.

Sanguis humani arcanum. lib. 3. de natura rerum, *pag.* 392.

Sanguis humani præparatio, lib. de persicaria, *p.* 749.

Sanguinis magisterium, in Archidoxis *pag.* 155.

Saturni crocus; proprie Minium est.

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cujus aliæ species sunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei sunt mares Sapphyri æstimantur esse Orientalem & Judaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui, cœli serenati, in qua vincat quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet è contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen

Corporis ardorem refrigerat interiorem,
Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit,

Saraffi, est gypsa.

Sarca, *Sayrsa*, *Sarra*, } est Ferrum.

Sarfar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinus lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste *Plin. lib.* 37. *cap.* 7. olim fiebant vasa potoria: nomen cum Sardonyche commutavit: Nomen habet à Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxicorde in *Babylonia. Albertus* sardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. *Rul.* è *Plin. lib.* 37.

lib. 37. *cap.* 6. numerat *pag.* 423. *Sardæ* 22. species.

Sardonix, rubor pellucidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus partibus apparet onys, in altera parte sarda.

Saturnus, est plumbum.

Sarnicum, *Sacen*, est Draconis.

Saura, à Latinis *Lacertus vel Lacerta*, multarum est specierum: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & sepes, quarum in ventre dissecto arundine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experimento ossa viridis lacerti comitialibus prosunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertã viridem adhuc vivam, captam in aliquod vas clausum, plenum optimo sale, & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum prosunt magis ossa illa, quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fodinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

Rul. p. 425. numerat, 5.
- Saxa arenaria, 5.
- Saxa calcaria, 6.
- Saxa fissilia, 13.
- Saxa gravida, 3.
- Saxa tincta ab exhalationibus, 5.
- Et Saxa vilia, quæ natura de diversa materia composuit *pag.* 426. 427.

Saxifragium quivis lapis qui tartarum in homine frangit & dissolvit.

Sheslen, est calx viva.

Schebendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schistos, *seu Schistum*, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento, & alterno cohærentium, venarum discursu pectinum modo, armoniaco sali similis Hæmatites rugentibus venis friabilis est, & sanguineus, vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *Schistus* lapis cum auro lichenas crematur, Vide *Plin. lib.* 33. *cap* 4.

Scobs, est cinis clavellatus, id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scorax, est gumma Olivæ.

Scorith, est Sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum,

Sal tabenzet, est omnium albissimum tartarum.

Sal tabari, est sal alembrot.

Samech, est tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, est auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Saphirea materia, est liquor in quo non est aliqua impuritas vel corruptio, sed est liquidum ab impuro quovis segregatum.

Sanguis calcetus, id est, instar calcis, acer & albus.

Sapo Sapientiæ, est sal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia* dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, est cristallus pallidus, supra citrinolus vocatus est.

Scacurcula, est spiritus ossis de corte cervi.

Scajolæ, sunt spirituales mentis & animi vires, proprietates, virtutes, atque potentiæ, quæ juxta numerum elementorum, sunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus est Elias in cœlum, quæ sumunt originem ex animo & mente hominis, à quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantasia, imaginatio, speculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipuè quatuor illi principes articuli toties nostræ fidei Christianæ, uti Baptismus, vera fides in Christo Jesu, Sumptio Sacramenti Cœnæ Domini, & Charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, sed etiam æternam consequimur. De his latius lege *Paracelsum in Eucharistia*, & expositionibus libro de cœna Domini, & audies quæ satis faciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, est ros autummi.

Scuma, idem quod squama.

Sebel, panniculus est oculorum ex venarum inflatione.

Secta croa, supra, sectarum flos, ad macem interpretati sumus transpositione, quod alii viderentur longius rem à rore marino, & croco petere.

Seda iva, medicamenta sunt ut mitigativa, dolorum, quietem ægris adferentia, simul curativa, & sanativa.

Sephirus, est apostema durum & exsiccatum.

Semen Veneris, dicitur squama æris.

Seraphin, est ineffabilis virtus & immensa potentia cœli, & præsertim angelicus chorus & schola cœlestis.

Serpheta, est medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, est insignis herba vulneraria.

Sibar, est argentum vivum.

Sibedata, est hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, est terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœlestes, quæ rebus assimilantur nos concernentibus.

Simus, est gilla, vide supra.

Sinonia, est gluten album articulorum. Et Sinovia.

Sirones, sunt pustulæ scabierum in manibus præsertim.

Sirza, est eschara.

Sol in homine, est invisibilis ignis influens à sole cœlesti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, est Aurum.

Somnia, sunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab astris & sideribus in homine.

Sophia herba, consolidarum est species nobilissima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibusvis cognita. Illyricis, vero & Liburnis familiarissima. Si folium ejus ore masticetur, labiã contrahit, & si supra caulem existens adhuc laceretur, per se ipsum consolidatur, nobilissima dulcedine pollet ac balsamo.

Sophistæ, sunt magistri nostri, qui se præsumunt omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctorum Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, eloquentia, vel facilitate linguæ potius, astu fastuque palliatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum omnium si neges principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tahesi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen, *Sed*, idem.

Seb, *immaturis coloris*, est scabiosus.

Scatea, dicitur secunda tartareæ urinæ species, à fœtore nomine sumpto: estque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejusque signum.

Scamon, est fœtor urinæ. Vide *lib.* 1. tract. 11. *fol. pag.* 2.

Secur, Aurum.
Sedaff, est concha marina.
Sedhe, est Cynabrium.

Seden, *Sednia*, *Segax*, } Est sanguis Draconis.

Sedma, & *Sedune*, est Hæmatites. *Sendanegum*, *Sendanegi*. Hæmatites.

Segith, *Sagith*, *Sernech* } Est vitriolum.

Segregatio, est solutio integri in membra disloca-ta. Hic enim non confluunt resoluta, ut colliquabi-lia, sed quælibet pars secretim tenetur.
Segregatio, est Distractio & Extractio.
Sel, est Sambucus.

Selatus, *Satir*, *Saic*, *Solat*, } Est argentum vivum.

Selenius, *lapis*, pro lapide speculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie est lapis specularis potissi-mum illa species quæ ebur repræsentat. *Plin.*
Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde fiunt fœnestræ, lignis levigatis, loco plumbi.
Diosc. Selenitem Aphroselinum dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat, nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib.* 37. *cap.* 10.
Selsas, est filix.
Semafor Feman, est lucidum.
Separatorium, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auri-cularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum, cum annexis ansis duobus liquoribus invicem separandis accommo-datum.
Separatio Elementorum.
Separatio per abscessum, est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt à se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, dilutio.
Separatio per abstractionem, est cum aliquo in-strumento partes diversæ, à se mutuo disclusæ al-tera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter, { Ablutione, & Subductione, sive sint res liquidæ, sive siccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lintrem humili margine oblongum, & altera parte in acutum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli.
Separatio per dilutionem, est cum terra copiose di-luta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia emineant, medium occupent media. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam redactis, per pulverationem, calci-nationem, & alia, locum habent potissimum, ve-teribus πεσσπλυσία recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfun-dendo per filtrum setaceum, alioquin confundun-tur denuo.
Septamen, est serapinum.
Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.
Sericon, est Minium.
Sericiacum, est Arsenicum.
Serapinus, est gummi arabicum.
Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.
Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.
Sidia, est Lima.
Sifantis, est terra argentina, simphus.

Sigia vel, *Sigra*, } Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.
Sirza, est Eschara.
Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen con-venit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non species, imo lapis omnis unde excitatur ignis, Si-lex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag.* 43. ad *pag.* 435. refert varias Silicum species.
Siliqua, pondus quatuor granorum.
Simmitium, est Cerusa.
Sinapisis, est bolus armenus.
Sinopis, est Minium, à Synope urbe.

Sypho, & *Syringe*, } A Water Squirt.

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.
Siringa, est Calx.
Smaragdus, est à veteribus Astrologis dedicatus Mercurio.
Smaragdus, inter gemmas habet tertias, quia nul-lius coloris est jucundior aspectus: nam irrigua gra-mina & herbas amicas, frondesque omnes virore superat. Deinde solus gemmarum contuitu implet oculos, nec sciat: primo recreat obscuratos aliarum rerum aspectus colligitque visum. *Plin.* & *Sol.* 12. Po-nit *Smaragdini* species.
Smaragdus, adversatur veneno, & venenatis. Fe-runt si venenati oculus alicujus animalis, recto as-pexerit illum, obcæcari: Præservat ab Epilepsia, sa-nat lepram, confortat visum & memoriam, retinet coitum, & digito gestatus fertur rumpi in coitu.
Smyris lapis, est durissimus & asperrimus. Annu-larii sculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc scindunt certo artificio cum illo ipso alios lapides, *Diosc.* utilem dicit ad erodendum & uren-dum, & convenire gingivis ulceratis & dentifri-cio.
Solatur, est argentum vivum.
Solelasar, est alkali.
Solutum, est liquefactum.
Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua re-rum coagulatarum compages solvitur, & attenua-tur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinæ de una familiarius & frequentius usurpatur, quam de altera & non-nunquam certa quædam generis vocabulo solo de-signatur.

Solutio, est duplex, { Liquatio, & segregatio: vel Calcinatio, & Dissolutio.

Sol sequium, est sulphur.
Sorus, *vel sory*, ex eodem genere est quo Melan-teria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt so-rum, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in calchanthum leucon, quo pingunt fullo-nes. Sed sorus inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in mul-ta dehiscens foramina, subpingue, adstringens, olfa-ctu, & devoratione magnum virus olens.

Spagyria, seu ars spagyrica, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barboel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, seu obex, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum descensum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroselinum.

Sphæra, { Solis, & Lunæ, Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens è re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus igneus: mistus tamen parte vaporosa. Itaque & consistentiam specificam obtinet aquam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum & ad liquorem accedit; Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, *&c.* Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymici sunt 7. principales.

Spiritus fœtens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodium, *Succudus*, } Est Tutia.

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1. Spodos est fuligo cinereis coloris, gravior quam Pomphylix.

2. Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla eparantur.

3. Subterranea cineritia.

4. Subterranea nigra.

5. Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma est Cinis.

Spuma argenti. Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputum boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, seu fungus marinus, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum: quod cui adhæret ab illa non separatur, habetque animas.

Diosc. ponit. 2. genera, sc. { Marem, & Fœminam.

Mas existit densis, & exiguis fistulis, albis cujus speciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis existit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam speciem, habentem intra se lapides duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in spongiis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi perfici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis. *Plin. lib.* 32. *c.* 11. docet omnes *Spongias* nasci in petris, ac assi, conchis, pisciculis, limo: præterea in illis esse intellectum, quia cum sentiunt avulsionem contractæ multo difficilius abstrahantur: & hoc idem faciunt fluctu pulsante, audire enim illas sonum, & contrahi ad illum: Probat etiam vesci, & ali spongias conchis, & avulsione emittere sanguineum succum, & ex radice nasci, *&c.*

Stuc, vel *Stoac*, } Est coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum est pretiosus nostro candido plumbo, sicuti apud nos Bisemuthum quiddam plumbo pretiosius: aliud enim stannum esse, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymistæ stannum semper intelligunt Zinn nostrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes stannum Jovem. Cum *Plin. lib.* 34. *cap.* 16. dicit plumbi nigri duplicem esse originem. Primo, quod proveniat in sua vena, aut quod nascatur cum argento; aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit stannum appellari, cum prius docuerit album plumbum conflari ex lapillis nigris candore variatis. Insuper stannum adulterari docet, plumbo albo, seu candido, item albi plumbi nigrisque libris.

Est *Stannum* { Dives, Mediocre, Pauper.

Stybium, vel Stimmi, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spiesglass*. Et Antimonium volunt esse substantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum est, ita ut non inigne separetur. Hoc si sæpius liquefit, transit in plumbum. Vis ejus principaliter est restringere, & refrigerare.

Stipte, *Stiptera*, } Est alumen scissum,

Stomomutos, est squama æris,

Stomoma, seu acies, est chalybis vena pura ex Nariscis, seu Vodlandia prope *Fichtelburgium*, *Ruland. pag.* 449. numerat varias species. 13.

Stella Occidens, est sal armoniacus.

Stella terræ, est Talck.

Stercorum ezeff, est lythargyrium.

Stratum, super *Stratum*, } Notum est Chymicis.

Squillinum aziza, est fimus equinus.

Stupio, est stannum.

Subductio, est abstractio per inferna.

Est duplex. { Filtratio, & Clepsidria.

Sublimatio est duplex, { Una per Distantiam. Altera per Superficiem.

Sublimatio per distantiam, est cum inter sublimandum, & caput mortuum aëreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat sublimantur, sed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio consistunt.

Subtiliatio, est dissolutio partes subtiliores à grossis separans.

Subtiliatio, est duplex { μικροχρόνικη, μακροχρόνικη.

Subtiliatio μικροχρόνικη, quando corpora brevi spatio temporis dissolvuntur.

Estque { Elevatio, vel Descensio.

Subtiliatio μακροχρόνικη, est quæ tempore longiori res dissolvit.

Estque

Estque { Exaltatio, &
Digestio.

Succus, est essentia proxime è corpore consistentia chiliformi extracta, Vicinior magisteriis succus est & non nihil corpulentiæ secum vehit, quin si cum mysterio conferatur, corpus dici poterat, cum non sit ita elaborata, sed adhuc rudior essentia, & non raro mysteriorum est materia. Habet secum aliquid humidi, plus minus pro rerum natura. Id cum sit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri potest ut succus liquidior paulatim per digestionem inspissetur, ut concrescat, unde succus concretus vel respissatus nominatur. Verum Rob, Sirupi decocta, sapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina seu Succinum, Succina gravidæ, *Rul.* enumerat 7. species, *pag.* 451.

Succinæ liquidæ, seu pellucidæ, species, *pag.* 45.

Succinæ crassæ, species 11. *pag.* 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis succis, species 10. *p.* 453.

Oleum *Succinæ*, efficax remedium est in { Epilepsia,
Paralysi,
Morbis frigidis capitis.
Et multis aliis morbis.

Sulphur, *Chybur*, Pars lapidis Philosophorum, principium, & pater metallorum, calidum & siccum quarto gradu. Nihil aliud est quam pinguedo terræ per temperatam decoctionem inspissata, quousquo indurata fuerit, & sicca facta. Sulphur generatur ex purissima siccitate terræ, vel terrestri, in qua modis omnibus ignis prædominatur: Et est quasi vapor calidus & siccus, causa & pater metallorum

Vel *Sulphur*, est terra calore excocta, & in substantiam sulphuris mutata, aquosis, terrestribus, & igneis transeuntibus. *Rul.* à *pag.* 456. ad 459. Sulphuris species refert.

Sulphur, est principium formativum, partim aëreum, partim igneum, æthereæ naturæ particeps, per quod virtus est, & vita rebus inest. Quare & balsamus naturæ appellatur. Ita sal terminator est, Sulphur informator, vim plasticam habens. Mercurius vapor unctuosus est, qui ab illis patitur: formam essentialem Chymici Physicis considerandam relinquunt. Alii ista principia describunt. Quamvis viva, mobilis & spirituosa species, quæ in halitum attenuari potest, est Mercurius: sicca, conservans, & acuens est Sal. Urens calida & purissima est Sulphur. Notabis hic peculiarem significationem vocis Mercurii, quam non potes convertere cum hydrargyro ut alias. Ita vita hic non est Galenica, aut Aristotelica, sed Chymica, quæ respicit crasin unde sunt facultates & vires. Et aliud est Sulphur hoc, aliud Sulphur vulgi.

Sulphur, unum ex tribus illis primis omnium rerum, est oleosum illud quod ardet.

Sulphur rubeum, est arsenicus.

Sumbi, est { Acetosus, &
Crocus.

Superficies, est album ovorum.

Simar, est { Viride Romanum, vel
Viride æris,

Suprema Medicina, cum purum ab impuro, id est, virtus à substantia separatur.

Sortilegium, est præsagium spirituum.

Spagyrus, *vel Spagyricus*, dicitur quicunque novit optimè discernere verum à falso, à bono sequestrare malum, & impurum à puro segregare, separare, & abjicere binarium, unitate servata.

Spara, est vis mineralis ex Ilech primæ substantiæ, ex primo ente, id est, ex majoribus mineralibus.

Sparallium, clyster uterinus.

Sperma aquæ fortis, est ejus fœculentia.

Sperniolum, *vel Sperniola*, est cruor, liquor est sperma ranarum, viscosa & mucilaginosa materia in aquis concreta.

Spiritus animalis, est vis animæ per quam corpus appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apostema colli.

Stannar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

Stybium, est { Antimonium.
alias
Sulphur nigrum.
vide Antimonium.

Stiptica, sunt medicamenta constipantia & exsiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus est spiritus nocturnus muliebris illudens hominibus inter dormiendum, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succus albus, est argentum vivum.

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella cruta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum est sulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ noctu fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pigmei

Sylvestres, *aut sylvani*, sunt aërei homines, & spiritus aërei, sylvestres homines nemora desertaque loca sylvarum inhabitantes, nobis statura multo proceriores ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis à Germanis mercatoribus captus, quem non usque adeo stricte retinuerunt secum, cibum & potum apponentes: edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculsus & anxietate continua post tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non posse perhibetur, ut monstrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præsertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus est vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita stricta, morbus est phantasticus ambulonum, noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturę convenientia quædam, à conservatione virtutis unius ad alteram; Antipathia vero communis affectio duabus, aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnantia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmica Aëris hujus & illius, cum hoc vel illo sive concors continuatio, sive discors dissentio, de pestilenti & salubri dico. Quod de Aqua item habendum est. Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam ajunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum, in Africa tum frequentes, tum immanes sunt bestiæ reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterum, qualis est participium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium & nationum.

nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone amicitia; vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium vero inter hominem & viperam. Est etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam est pugna quædam acrior, quæ à pastu arcent alia, tametsi ea non vescuntur eodem, talis est canis & lupi, vel aliud animal alterius esca est; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infestissimum homini, Elephantus erga hominem amicè affectus est: idem vero murem adeo odit, ut à pabulo abhorreat etiam, in quo murem conspexerit. Canis cum homine mirabiliter consociatur: Lupis & hominibus inter se perpetua contentio.

Est etiam rerum inanimatarum inter se pugna vel amicitia: ut in testitudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Est etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpium & aconitum.

Est etiam vegetabilium mutua *Sympathia* & *Antiphatia*. Ineffabilis est familiaritas inter oleam & myrtum, adeo ut Myrti brachia & virgulata per oleam jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice socientur, nec alia planta præter Myrtum juxta oleam magis assurgit. Magna est asparagi societas cum arundine, sed vitis laurum non amat. Est & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Persicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralysis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia sua certa tempora producendi.

Est etiam mineralium concordia & discordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non transmittit & sustinet, auro cedit, ut subsidat: Innatant ipsi omnia metalla excepto auro, id solum ad se trahit, & complectitur. Stupendam Sulphuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædam insunt Magneticæ peculiares, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Buffo exsiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum; Talpæ ad Paronychiam; Cranio humano ad Epilepsiam; Serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna; Sanguini hirundinum ad Epilepsiam; Testis ovorum ex quibus pulli exclusi sunt, ad Calculum; Sanguini turturum ad Apoplexiam & Paralysin.

T.

T*Alka*, *& talcum*, est materia pellucida splendens & clara unionum similitudine, tenuissimis foliis compacta, & scissilis, cujus quatuor species existunt, alba, flava, rubea & nigra.

Tassus, est lumbricus.

Tartarum, est vini calculus, aut lapis vasorum lateribus adhærens.

Tartarus, à similitudine dicitur à Paracelso calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ causam ponit.

Tereniabin, est pinguedo mannæ. Est etiam mel sylvestre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus, sed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate mensibus æstivis, *Junio*, *Julio &* *Augusto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, est omne quod propriam naturam domat frœnatque aliam admittendo, ut est vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaisir, *Arabice*, est spodium.

Tabula ferrea, est instrumentum scrobibus hæmisphæricis, seu acetabulis compuncta, ad excipiendum probationum effusiones.

Tabergeta, est albificans.

Talc, est vinum coctum.

Tarith, Ruscias, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis,

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans stellulas micantes. Chymici fossores metallorum. ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, seu squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Harum squamæ aquis sæpe numero dissolvuntur & finduntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tefra, est cinis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris & ostio pervium, oblongum ad regendum catillos ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare possit formatum. Quidam hanc regulam cum fundo connectunt; alii fundum ab illo segregatum faciunt, quod positum est in cujuslibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penicillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebatur, colore similis Eretriæ cinereæ aspera tactu, crepitans derosa pumicis modo, vim habet aluminosam. *Diosc.* Est lapis quo solent vulgo abstergere barbitonsores pelves. Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit specula: & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra eligenda est, recens, mollis non lapidosa, friabilis, quæ facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampellitis, quasi vinaria seu pharmacitis nascitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitumini simillima, assulosa, carbones referens æquabili splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & refrigerandi.

Terræ, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ sunt similes, sed sola siccitate, unde fiunt distingnuntur, Quædam est candida, quædam nigra, quæ est nigritis, quædam lutea, quæ est ochra, quædam pumicea, quædam purpurea seu rubea, quæ est sandaracha, quædam est viridis, quæ est chrysocolla, quædam est cinerea, quædam est cœrulea, Græcis hyanon, Latinis cæruleum.

Terra Lemnia, sic dicta quia, ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram sigillatam, lutum sigillatum dicit, quia à Sacerdotibus *Dianæ* signabatur imagine *Dianæ*, in cujus tutela erat, vel Capræ, quæ Caprino sanguine miscebatur; Unde sphragida argos (id est) sigillum Capræ nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina signata utuntur, ut *Plutearius* monet. Deus homines ex terra russa creavit, è contra homo in terram solvitur, & terra illi contra venena, & morbos gravissimos pro antidoto est, & volunt illam ipsam terram, *Lemniam* maxime conformem esse in temperamento humanæ naturæ quod etiam constat.

Est

Est *Terra sigillata*, Cæsareæ Majestati, & candida, & rubea scorpione insignita, quæ ab ipso Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ, & Turcicæ.*

Terra Eretriades, *Diosc.* ponit duas species terræ. Albam, & Cineritiam, quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima est. Vim astringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & sanguinolenta conglutinandi habere docet. *Plin. lib.* 35. *cap.*16. laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & crustosa, est similis terræ Samiæ, tum forma tum virtute. Præcipue illa commendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra Samia, secundum *Diosc.* est duplex.

1. Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis, cujusmodi est quam alii collyrion appellant.

2. Altera crustacea, cotis modo prædensa, utuntur & lavantur, ut Eretriades, viribus illis sunt vicinæ. Sistunt sanguinis rejectiones, fluxiones vulvæ, prosunt testium & mammarum inflammationibus & venenis, & ictibus serpentum;

Terra Selinusia, eandem habet naturam quam Chia & Samia, præcipue illa candida, quæ resplendet. Vel ut *Plin.* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Diosc.* ponit duo genera. Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida sentitur. Vis est diluta, excutiendi, cohibendi, infrigidandi.

Terra rubea, est bolus armenus, Aliquando Auripigmentum.

Terra fœtida, est Sulphur.

Terra foliata, est Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat, *Rul.* à *pag.* 468. ad *p.* 470.

Terdine, est valeriana. *Terdiola*,

Testudo, est spuma maris. Et Limax, anacium album & rubeum.

Thebayco, est Cuprum.

Themianthus, est aurum.

Thisma, Minerarum Venæ & progressio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul. pag.* 471. ad 473. 25. species Vide *Pumex*.

Thyites, lapis est subviridis coloris, veluti Jaspis repertus in *Æthiopia* de quo parum vel nihil apud scriptores constat.

Tin, tifatum, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Ptisana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia apparet, tanquam esset aër perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurium ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmandam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra; sanguinem, spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, { Aperta, & Producta.

Aperta, est quæ in superficie, sponte naturæ se conspiciendam offert: qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura producta est, Quæ à centro ad superficiem producitur, & extrahitur. In plerisque enim aliis in occulto recessu calor virtusq; est quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion, dicitur ab insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula *Plin. lib.*37.*cap.*8. refert hanc gemmam primùm allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti. Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & reddere eos homines castos, & animatos.

Trapha, est Capsa.

Tricor, est aurum.

Trigas, est Tartarum, trigia, id est fæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est cœlestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posse argentum cœleste, luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkaar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma est minerarũ ductus aut venæ subterraneæ.

Thorusculа dicitur gutta, ut torusculа pini pro resinæ gutta, ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus quæ continet inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbit minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallũ in sua minera adhuc existẽs.

Trarames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Trifertes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unum quodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronus, & Tronossa, dicitur cœlestis ros ex aëre natus omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & separata prorsum ab omni sulphure & sale, vere & æstate decidit, maneque reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Truphat, est occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in suum esse prædestinatum.

Transudatio, est si in distillatione descensoria essentia prolecta transudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore supra admoto. Focus enim supra est circa ergastulum, unde igni circulari agi

agi dicitur. Furno fit descensorio, balneo descensorio, arena descensoria, & simili arte.

Tripes ferreus vas est, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

Tritorium, (vulgo infundibulum) est vas transmittens in superficie latum, & paulatim acuatum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, est terra.

Tumbaba, *Timpab. r*, est sulphur vivum.

Turpethum, est coagulum specificum fixum, quo circa etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate segregatis, in imo valorum consistit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum essentia, & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit, in hanc formam redigitur. Vox Turpethi ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulaceæ, seu radicem signant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit, propter conformem fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegetabile Turbith intelligeret, adjecerunt Minerale.

V

Vegetabilia, sunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut sunt herbæ, & plantæ arbores.

Verto, est quarta pars libræ.

Vilnum Philosophorum, est alembicus, absolute tamen positum, est manica lanea in modum hypocraticæ, velut lingula per quam liquores, clarificantur.

Vinum correctum, est alcool vini.

Vinum essatum, est quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affusum fuit.

Viriditas salis, est liquor aut oleum ejus viride.

Viscalcus est viscus ramosus arboribus innascens, ut viscus quercinus, malorum, *&c.*

Viscus proprie, est { Pix decocta ex cimis, vel Locustis arborum.

Viscus secundæ generationis, est cruor qui descendit à salibus.

Visio, dicitur supernaturalis spirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conspicua.

Vitriolum liquefactum, aut *vitriolatum*, est vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit amplius, vel à minera æris tractum calcanthum.

Vitriolum novum, est vitriolum album.

Vitriolum Romanum est quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans, & *Unquasi*, } Est argentum vivum.

Valrat, *Ulcac*, } Est folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, est vas novum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur. *Robel*, dicitur.

Vas matallicum, ex metallo factum, inservit subtiliationi vel fusioni.

Subtiliationi inserviens, est { Ahenum, vel Vesica.

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena Veneris, est verbena.

Venas corio nudare, est venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel terris, saxis, assere, palo tegere.

Vener, est Mercurius.

Venenum, Gifft, Mercurii lapis.

Venus, *Murpur*, } Est Cuprum.

Venter equi, est fimus equinus.

Ventus albus, est Mercurius.

Ventus rubeus, est auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus, est Sulphur.

Venti, sunt spiritus.

Vermicylum, est { Elixir, seu Tinctura.

Vermilion est, { Cinababrium, vel Minium.

Vernete, est Vernix guttosa.

Ulrach, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ vel ovi duorum aut trium pedum altitudinis, & convenientis latitudinis formatum, circa vestigium apertum, ut intra sinum suum convenientem alembicum recipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare debet, ut tam apte invicem concludi possint, ne minimum inde exspirare queat. Impositum capitellum è suo vertice canalem, duorum aut trium pedum altitudinis emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab aheno aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigefieri, & condensari possint, circundatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus *Vesicæ* usus in vegetabilibus non est negligendus.

Viride æris, *Viride Græcum*, *Vel Hispanicum* } Est ærugo æris.

Vitrum, *vitri* 5. genera sunt.

1. Ex *vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Crystallo.

2. *Vitra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3. Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4. Recrementa *vitri* rubentia.

5. *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, est combustio, calces, & cineres in transparens vitrum convertens.

Vitri fel, *Spuma vitri*, } Germ. Glasgall.

Vitrum nigrum, Smalta.

Umbilicus Veneris. Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert à latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris: quia reperitur in cochleis ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Ungosa, sunt hominum pecudumque excrementa.

Ungula,

Ungula, Morbus oculi, clavus.

Unguentum Croceum, ex Elixir.

Urina puerorum, est mercurius.

Usfida, est Scoria auri.

Ursub, / *Usrub*, / *Uzurup*, } Est Saturnus.

Uva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo, saporis omnino stiptici, colore foras purpureo intus candido, & quasi lactifero, In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra siccari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Ruland.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina.

Uva Hermetis, { Distillatio, / Solutio, / Sublimatio, / Calcinatio, / Fixatio.

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chirurg. magna folio 463. *pag.* 2. *S. Viti morbus* describitur à *Para*. tomo 2. *pag.* 360.

Vitrioli, albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, *pag.* 655.

Volatile, dicitur in genere levissima quævis & facile sursum lata materia, ut cinis, pulvis, & similia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod sursum pellens per vomitiones purgat.

Vulcani, vel *Vulcanici*, dicuntur operarii vel artifices semper ignem versantes cudendo, liquefaciendoque.

Ulcus æstiomenum, est cancrosum apostema depascens.

Ulissipona, est herba serpentaria, præstantissima ad colicam.

Umbragines, dicuntur pygmei.

Umbratiles, aut *Umbratilia*, corpora transmutata sunt in hominum conspectum ab astris, & suis ascendentibus occultis oblata, quæ non secus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Undæ, vel *Undenæ*, dicuntur homines aërei, terrenique spiritus.

Undosa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Unitas Trithemii, est ternarii in unionem reductio per abjectionem binarii, estque supernaturalis & spagyrica: Fundamentum abstrusarum rerum indaginis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Urina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, ut superfluum excrementum salis à natura pulsum.

Urina vini, est acetum, usurpatur pro hominis urina vinum assiduo bibentis.

Uzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Uritur* & *Uzifar*.

W.

WAmas, / *WWarnas*, } Est acetum Philosophorum.

WVismat, / *WVismadt*, } Est leprosum non tractabile, vel mallabile, rude stannum.

X.

XEnechtum, est præservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avellanæ conclusum, & similia.

Xeni nephidei, sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habent, delitescentis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum.

Xisinum, seu / *Xissium*, } Dicitur acetum.

Xenechtum, alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelso, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solùm habent arsenicum, sed etiam rubetas, dictamnum & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexton*.

Xiston, est ærugo rasa.

Y.

YArin, / *Yaria*, / *Iaria*, } Est flos æris.

Ydrargiros, est argentum vivum.

Yelion, / *Yalos*, } Est Vitrum.

Yomo, / *Yos*, / *Yn*, } Est viride æris.

Ygropisos, est { Bitumen, / *vel* / Pix liquida.

Yridis, / vel / *Yride*, } Est auripigmentum.

Yris, Ferrum.

Yxir, est bona medicina.

Ysir, est pulvis.

Yrcus, / *Lagides*, / *Dasypus*, { Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mollescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis, impastetur quod ab imperitis, falso hyrci sanguini ascribitur.

Z.

ZAaibar, est Mercurius.

Zaidir, est { Venus, / *aut* / Viride æris.

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet.

Ziniar, est viride æris.

Zonnetti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zuitter, / vel / *Zytter*, } Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zafran, { Est Ochra, / *vel* / Ocrea.

Zaocel, est Taxus.

Zaibac, / *Zaibuch*, / *Zaibar*, / *Zeida*, } Est argentum vivum.

Zauhiron, eſt crocus orientalis.
Zaras, eſt aurum.
Zarfu, eſt Stannum.
Zandick, eſt aqua foliata.
Zarnich, *Zarnec*, *Zarneck*, } Eſt auripigmentum.
Zatanea, *Zuccar*, *Zuccaria*, } Eſt flos agni caſti.
Zebeb, & *Chara*, } Eſt ſtercus.
Zebd, eſt butyrum. *Zub*, & *Zubd*, } Eſt butyrum crudum.
Zec, eſt dragacanthum.
Zefer, eſt pix.
Zegi, *Zet*, *Zezi*, } Eſt vitriolum.
Zeberech, *Alkas*, } Eſt flos æris.
Zeitabra, eſt fluxile.
Zemech, eſt lapis lazuli.
Zengifur, *Zemaſarum*, } eſt Cinobrium.
Zingar, *Zimar*, *Zynſer*, } Eſt viride æris, vel flos æris.
Zericum, eſt arſenicum.
Zerifari, eſt aqua Caſei.
Ziniat, eſt fermentum.
Zoroba, eſt vitriolum.
Zimar, Philoſophicum.
Zenexton, præſervativum contra peſtem. Inſervit duntaxat, ut necet, & annihilet ſpecificum virus quod tam in aëre externo, quam intus in Archeo eſt conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag.* 152. 153.

Operæ pretium judicavi *Zenechto Paracelſi* annectere judicium Doctoris *Franciſci Herring*, Medici doctiſſimi, circa geſtationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea ſententia eſt, has Arſenici placentas, circa regionem cordis geſtatas, nihilominus efficiunt, quam præſervationem geſtatorum, imò potiùs perniciosæ & nocivæ ſunt gerentibus, & hanc ſententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus Columbus, M. D. affirmat ſe ſæpius obſervaſſe hujuſmodi placentarum geſtatores, ſuper calefactionem corporum incidiſſe in ſubitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidoloſa accidentia, quæ non deſierunt, donec ſacculi vel placentæ fuiſſent remoti; & etiam obſervaſſe alios, licet non in inſtanti, brevi tamen tempuſculo poſt in malignas, & peſtilentiales febres incidiſſe, à quibus mortem obierunt.

Franciſcus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat ſe vidiſſe arſenici in ſacculo geſtatorem, pilæ palmariæ certatione ſe minus calefacientem, morte ſubitanea periiſſe.

Mattheus Heſſus, refert etiam cognoviſſe multos qui licet argentum vivum avellanæ concluſum, collo appenſum portaverunt, nihilominus peſte obierunt, licet agyrtæ amuletorum iſtorum geſtatores ſoſpites & incolumes reddere ſeſe juramento aſtrinxerunt.

Legimus etiam *Theophraſtum*, magnum (non ſine cauſa) Periclem haud ſanæ mentis judicaſſe, quoniam amuleta geſtaſſet.

Et ipſe *Franciſcus Herringius*, affirmat ſe vidiſſe multos *Londini* in thoracibus fœda cava habuiſſe foramina, ex geſtatione illarum placentarum.

Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico ante omiſſa, ad finem hujus Libri adjunxi.

Alchabeſt *Martini Rulandi*, *Michaëlis Toxitis*, & *Theophraſti Paracelſi*, & *Alkaheſt Baptiſtæ Vanhelmont*, eorum ſingulis deſcriptionibus mihi videtur eſſe unum & idem.

A *Martino Rulando*, ſic deſcribitur.

Alchaeſt, Mercurius dicitur præparatus: nonnulli volunt eſſe tartarum, (perſuaſi uti judico ex verbis *Baptiſtæ Vanhelmont*, qui ſic ſcribit in *pag.* 118. de Febribus. Diſcite Medentes diſſolvens aliquod quod ſit homogeneum immutabile, diſſolvens ſua objecta in materiam primam liquidam, & nacti eritis intimas rerum eſſentias. Quod ſi ad iſtud ignis arcanum non pertingatis, diſcite ſalem tartari reddere volatilem, ut hujus medio veſtras diſſolutiones perficiatis.) Mens tamen authoris facile deprehenditur à præparationis ejus deſcriptione.

A Michaele Toxite ſic deſcribitur, *Alchabeſt*.

Eſt Mercurius præparatus in medicinam hepatis: & refert nos ad *Paracelſi* librum de viribus membrorum principalium, ubi *à Theophraſto Paracelſo* ſic deſcribitur.

Eſt liquor *Alchabeſt* magnæ virtutis in hepate, ad cuſtodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus ſpeciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem ſic: *Alchabeſt* poſt ſuam coagulationem reſolvatur, & poſtea coaguletur in formam tranſmutatam, ut proceſſus ipſius eſt per congelationem & reſolutionem; quod ſi ſui ſimile uniat, tum eſt medicina hepatis ſuper omnes alias medicinas: & etiamſi hepar jam eſſet fractum, ipſe eſt loco hepatis, ac ſi nunquam fractum fuiſſet. Quare vobis Medicis ſummopere opus eſt, ut hanc medicinam experientia diſcatis, & ut ſciatis præparationem *Alchabeſt*, propter multos morbos, qui ex hepate deſcendunt, ut illos avertatis. *Paracelſ.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchabeſt* Mercurii ad tabulam *lib.* quart. de gradibus, ad *cap.* ſeptimum, ubi ſub titulo Hepatis vocat hunc liquorem myſterium Mercurii, hactenus *Paracelſus.* A *Baptiſta Vanhelmont* ſic deſcribitur, *Alchabeſt* ſub nomine *Alcaheſt.*

Liquor *Alcaheſt Paracelſi* omne corpus viſibile reſolvit in ſui primam materiam, ſervata ſeminum poteſtate; De hoc aiunt *Chymici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont.* Et in *lib.* 2. de natura rerum *cap.* 3. *pag.* 482. vocatur *Mercurius pro hepate.*

Idem *Alcaheſt Paracelſi* cuncta naturæ corpora penetrat & ſubtiliando tranſmutat, *Vanhelmont.*

Ex

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt, quod,

Alchahest, seu *Alcahest*, } Est Mercurius præparatus pro medicina contra morbos hepatis.

Et expressis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista Vanhelmont* vocatur liquor, sed hæc pro præsenti sufficiant; Et secundùm hunc primum gustum, me silentem, aut ulterius loquentem Lector audiat.

Ænigma, est involucrum allegoricum verbum, seu oratio obscura rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua, sub ænigmatibus, hierogliphycis, & involucris tegere; ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam his aliquando utuntur, *e.g.* Recipe adipem infantis deformis, & lachrymam vitis *Dionisiacæ* pulverisatæ. Misce. Per infantem deformem ursum intelligunt, & per lachrymam vitis *Dionisiacæ* gummi hederæ. Alterum solum modo adjiciam. Recipe sphæræ Microcosmi pulverisatæ, & pœoniæ planetariæ masc. pulverisatæ. Misce, per sphæram Microcosmi intelligunt cranium humanum præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet) & per pœoniam masc. planetariam intelligunt pœoniam collectam Sole, & Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo præparatum, *pag.* 488. in *lib.* de natura rerum. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc *Chybur* de ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, eumque integrum, & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem, quàm in solo *Chybur*.

Caliditatem, tollunt hæc quæ sequuntur, { Opiata, Anodina, Stiptica, Laxativa, Acetosa,

Frigiditatem tollunt, { Pontica, Amara, Cicatrisantia, Corrosiva, Absterfiva, Laxativa.

In quolibet Confortativo, non est curandum, calida ne res sit, an frigida, sed vis arcani consideranda est.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, cor membrorum, hepar sanguinis, proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia conservasti. Membra enim principalia non per se, sed per accidens quiddam patiuntur, aufer ergo accidens, & sanabis ægrotum.

Si vitam conservare velis, non solùm cor in esse suo conserves, sed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in esse suo. Nam quamvis cor sit centrum ipsius corporis atque radix, quodlibet attamen membrum principale destructum affert mortem.

Gelutta, seu *Geluta*, } Est herba Carlina.

Gelutta & *Melissa*, dicuntur à *Paracelso* in libro ejus de vita longa, renovare & transferre morbum, sine omni virtute gradum in reparationem videlicet & renovationem pristinæ juventutis.

Guajacum lignum, vere lignum hebenum est. *Paracels.*

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi sunt gradus.

Quæ ex aëre, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus sunt.

Porro qua virtute singulo gradu seorsim aliud alio vincitur, punctorum est, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, est Medicina fermentata de septem metallis.

Humores, non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus absolutè: nam sanguineus est omnis homo, cùm sanguis sit corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salsus à prædominatione. Proinde Notabis, ut quod *Galenistæ Choleram*, tu sulphur rubeum dicito, quod illi *Phlegma*, tu sulphur album cum salibus resolutis, & quod *Melancholicum* dicunt, tu Mercurialem humorem dicito; porro quod ipsi *Sanguinem* purgare dicunt falsum est, sed per pharmaca purgant naturam salis de Alumine, & magalia genera, *Parac.*

Laxativum, *Quodlibet*, *Laxativum*, } in se duo habet mala.

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, quam par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyryophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi & similibus.

Ut autem mitiges laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathera, id est, particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet considerari: quod in omnium minutissima quaque gutta, anatomia microcosmi consistat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis suæ tinctura est: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmo, & in elementatis.

Magale, est Megalium genus, quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando, sed mundando curatur.

Omne Metallum, est Mercurius coagulatus.

Nectar, est Confectio albuminis ovorum.

Laruscus, id est auricula Muris.

Halereon, juxta Hermetem, vera Aquila est. *Para*

Nullo utaris superfluo in *receptis*: nam quo plura conveniunt in receptis simplicia, vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur: nam nullum receptum ultra sex simplicia in se habere universaliter debet, *Paracelf.* de gradibus.

Pœonia rectè collecta & præparata, est arcanum Epilepsiæ. *Para.*

Qualitas

Qualitas apud Spagyros, eſt omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro inter piam matrem, & ipſum cerebrum.

Lunaria, vel *Cerebella*, } Sunt conſervantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari poteſt, *Para.*

Lilium Paracelſi, pro tinctura antimonii reponatur vera compoſitio Lilii Paracelſi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operæ conferre poteſt: Et eſt diaphoreticum & hydroticum inſigne, & magnarum virium: & exhibetur ad quoſlibet morbos, à granis duobus ad quinque vel ſex, in vino vel in aqua cordiali: Quod ſi hæc tinctura antimonii deinceps per multa cohobia menſtruo aliquo idoneo, in nobiliſſimam eſſentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis cauſatam, feliciter curat, ſi obſervatis obſervandis, ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & ſudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & ſic contractura nulla arthritica reſiſtit. Hujus tincturæ Antimonii compoſitionem *Beguinus fol* 425 docet.

Spiritus vitæ, eſt ſpiritus qui verſatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque verſentur; Et omnia membra ſive ſint nobilia, ſive non, unicum habent ſpiritum vitæ, cujus eſt eadem in omnibus virtus, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ ſpiritus vivit in forma fumi, ratione ſecundæ generationis, quæ fit poſt primam naturam *Paracelſ.*

Septem, in igne ſunt ſeptem planetæ, in aqua ſeptem metalla, in terra ſeptem herbæ, in aëre ſeptem ſunt tereniabin, & in animalibus ſeptem ſunt principalia membra. *Para.*

Terra ſancta, Martinus Rulandus Pater vocat crocum metallorum terram ſanctam. *Beguinus pagina* 292.

Terra vitrioli dulcis, eſt ſalis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus ſalſedinem, *Beguinus, pag.* 374.

Tinctura, *aut Sulphur Narcoticum vitrioli*, eſt Inſigne anodynum reliquis omnibus meritò anteferendum; quod *Paracelſus* ſummopere commendat, & magni æſtimat. Deſcribitur apud *Beguinum pag.* 431.

Vitrioli Liquor, eſt arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum eſt in felle, & eſt oleum de Colcothar.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* ſcribit Cyprium & Romanum meritò ſuſpecta eſſe debent, quod ſint fere adultera, ſophiſticata, varia, diverſorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

CONCLUSIO OPERIS.

HOC faſciculo quicquid de Paracelſi *ſcriptis, vel ex aliis authoribus, ejus tramitem ſectantibus, pro mei exigui temporis ſpatio, & exili ingenio, minuo collegi, ut non ſemper opus ſit ad quoſlibet Authoris libros recurrere, ſed ubique locorum ad manum habens, & quocunque iveris, ſecum hanc partem congeriem deferre queas. Lege & evolve in otioſis horis, in otio negotium & obiectamentum tibi invenies, nec tibi conquerendi anſa in poſterum dabitur de obſcuritate rerum & verborum, nam quæ variis locis diſperſa, & inſerta fuerunt, in unum ex multis, ita redegi, ut ſingula ſingulis comparata, unum alterum exponat. Sed hic admonitum Lectorem velim, ne voces peregrinas, paſſim occurrentes, aliter quam definitæ & deſcriptæ ſunt, interpretentur. Nam ſi ad Græcam phraſim (qui conſonare quodammodo videantur) exponat, toto cœlo ab Autoris ſententia aberrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his univerſim diſperſos reprehendit, eorum Sectatores* Paracelſum *Sophiſticis ſuis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quaſi impium, ſacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accuſant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo,* Gerardi Dornei, *quem de luce naturæ inſcripſit, hiſce calumniis facile reſponſum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priſcorum Græcorum diſcipulos, illorum coryphæos pheudo-medicos, & erroneos vocando, hæccine ſunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed tam pertinaciter in verba magiſtrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum eſt, ſapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus deprŏmptum: adeo ſtudioſè, & de induſtria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifeſtum confiteri; & uti equi conductitii è communi via, licet tutior, & magis expedita vobis monſtrabitur, deflectere recuſatis. Veremini ſane ea retractare, quæ per totam vitam profeſſi fuiſtis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes.*

Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur Paracelſum *excellentiſſimum fuiſſe medicamentorum purgatorem, uti qui probè novit, metallicas, & vegetabiles virtutes relictis fæcibus, (ſeparando pura ab impuris) elicere; non ſuos, cum Græcis, edocens diſcipulos, ut res una cum corruptis corporibus, non aliter quàm alimenta, in ſua medicina devorare; uti nullum eſſet diſcrimen inter Medicum & coquum. Et hac ratione multis paraſangis antecellit* Paracelſus Galenum, *quod ille tenero cibo & potu ſolidum corpus ægri nutriat; ille verò contra durorum metallorum virtutibus extractis, ſpiritus vitæ raros inſtauret & refocillet. In ſumma, Græci ſibi ipſis totum munus, & officium adſcripſerunt, naturæ nihil.* Paracelſus *verò hoc omne tribuit naturæ, & Medicum, hujus Miniſtrum facit, quo fundamento innitens, adverſariorum innocuos, licet violentos impetus, non ſolum non reformidat, ſed vilipendit.*

FINIS.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM,

Continens Vocabula Chymica *in priore Libro omissa*, *è* Basilio Valentino, Theophrasto Paracelso, Osvvaldo Crollio, *alisque Authoribus Chymicis collecta*; *operâ & industriâ* GULIELMI IOHNSONI *Chymici.*

LIBER SECUNDUS.

Lectori Candido Salutem.

SCIAT Lector ingenuus me hæc collegisse, non pro ignavis & invidis, sed Studiosis; non pro Miso-chimicis; sed verè Spagiricis, qui magis igni quàm excrementis consulunt, (licet eorum usus non sit prorsus despicabilis) quos si paulatim à propria, & communi via avertis, statim aversos & captiosos invenies. Confiteor me in hac adjectione multum debere Viro doctissimo, & in Re Medica peritissimo, cujus adminiculo, auctiùs & accuratiùs Librum perfeci. Expecto Theoninos potiùs, quàm æmulos, sed non refert, quid de me sentiant garruli & jactabundi; multum jactantibus, & parum scientibus, hæc arcana non parantur: Hæc solùm Viris doctis & dignis dico, consecróque, quorum acutis judiciis submitto. Non vocantur asini ad lyram, quam solummodo Apollo *& filii artis tractare solent. Et mihi magno erit solamini, si hæc mea Spicilegia Virum aliquem acutiorem exstimulabunt ad hoc Opus accuratiùs perficiendum & eliminandum.*

GULIEL. JOHNSONUS Chymicus.

Encomium Prosapiæ, & Vitæ, Viri Doctissimi, & Rei Medicæ peritissimi, THEOPHRASTI PARACELSI.

CUM varia admirandi illius Viri *Theophrasti Paracelsi* scripta sedulò, & intentè perlegissem, & in illo multa arcana Spagyrica, summa observatione digna, non cursim prætereunda, observassem, & varias contra illum calumnias immeritò asperfas audivissem, non potui sine indignatione aliqua, quin virum tam celebrem, jam inde ab incunabulis ita delinearem, ut non solum illum a malevolis ejus adversariis vindicarem, sed toto mundo illius doctrinam, nunquam nimis laudandam, & admirandam publicarem.

Natus fuit *Paracelsus* in *Einzidlen*, regionis *Helvetiorum*, à Patre *Gulielmo* ab *Hohenheim* fundamenta habuit adeptæ Philosophiæ. Dicitur generosus, in omnique scientiarum genere, expertissimus; sed natalium illius splendorem propter locorum intervallum, & regionum discrimen, non æquè agnoscitur ac si nostras esset, sed nos potius ad virum quàm ad progeniem & proavos spectamus. In Libro Labyrinthi latino ejus effigies expressa est, Anno ætatis 45. staturam ostendit proceram, faciem gravem, cum fronte ampla, syncipite calvo, mediocri capillo, circa quam erat inscriptio ei familiaris, quam frequenter solebat usurpare.

Alterius non sit, qui suus esse potest.

Sed ne nimis diu, exteriori insistere videamur; interiorem speculemus virum.

Primò audiamus *Leonem Suavium*, in Epistola sua ad *Ludovicum Sangelisium Lansaci* Dominum, Equitem *Torquatum*, Senatorem sacri Consilii, *Augusti* cubiculi præfectum. Duci C. Virorum Aulicorum de *Theophrasto* sic scribentem.

Theophrastum itaque nostrum laudare par est, atque admirari, qui eam partem Medicinæ tractarit maximè, quæ à superioribus Medicis, vel neglecta perperam, vel minimè intellecta videbatur; nempe de entelechiis & quintis rerum essentiis, è quibus mira remedia, ab *Ægypto* & *Arabia* profecta, Græcis, Latinisque nova atque inusitata eliciuntur, quorum mihi nonnulla usu & experientia comperta sunt. Audiamus etiam eundem *Leonem Suavium*, in Epistola alia, ad *Renatum Perotum*, virum nobilem *Cenomanensem*, de *Theophrasto*. De hoc autem scriptore, ut dicam quod sentio, nostro sæculo graviorem Medicum, subtiliorem Philosophum vidi neminem. Nam diligentes homines rerumque reconditarum studiosi (quibus solis hoc opus cuditur) ex uno discent omnia, & quod lumen in unum locum inferetur, ad alia quoque eadem caligine circumsepta transmittetur.

Quod

Quod ad Librorum *Paracelsi* copiam attinet, audio à *Germanis* propè trecentos recenseri. O fœcunditas ingenii, quod ad operam ejus Medicam & Chyrurgicam, præter quotidianarum ægritudinem curationes *Nurembergæ* specimen præstantissimæ artis, edere voluisse: Oblatos è publico leprosos duodecim, in pristinam valetudinem restituisse: rem quidem multorum fide majorem, iis tamen non incredibilem factu, qui considerant rara, & inaudita illius remedia, ex flore Cheiri, & Anthos, Arcano Corallino, de essentia auri, mysterio Antimonii, & quamplurimis hujus generis, Medicis vulgaribus, ne nomine quidem adhuc notis.

Leo Suavius etiam, sic de Autoris vita, & operibus scribit. *Theophr. Paracelsus* ab *Hohenheim*, in compluribus librorum inscriptionibus Eremita nuncupatur, nec non ab *Erasmo Roterodamo* in Epistola ad eum conscripta, quam quidem testem singularis illius doctrinæ, hic inserendam judicavi. A quibusdam, ut *Adamo* à *Bodenstein*, dicitur Philosophiæ, & utriusque Medicinæ Doctorem fuisse, ut Chyrurgiam hoc nomine comprehendant, quæ magno publico malo hodie separantur, & distinguuntur. Legit *Basileæ* Librum suum de Tartaro, quod exponit fœces omnes humorum interiorum, à quibus varii morbi emanant: Ibi *Frobenium* typographum insignem morbo periculosissimo liberavit, de quo gratias agit *Erasmus* ille, virtute & eruditione inclytus, opemque in adversa valetudine implorat, cum testificatione luculenta, raræ illius novæque in medendi arte peritiæ. Nova enim posuit artis fundamenta, veteraque diruit & evertit, *Hippocratis* & *Galeni Græcorum*, *Avicennæ*, *Rasis*, *Mesuésque Arabum*, in maximamque partem remediorum ex officina metallica deprompsit.

Rei Medicæ peritissimo Doctori *Theophrasto* Eremitæ ERASMUS ROTERODAMUS.

NON est absurdum Medico, per quem Deus nobis suppeditat salutem corporis, animæ perpetuam optare salutem. Demiror unde me tam penitus noris semel duntaxat visum. Ænigmata tua non ex arte Medica, quam nunquam didici, sed ex misero sensu verissima esse agnosco. In regione hepatis jam olim sensi dolores, nec divinare potui quis esset mali fons. Renum pinguedines ante complures annos in lotio conspexi. Tertium quid sit, non satis intelligo, tamen videtur esse probabile mihi, id molestum esse quod dixisti. Hisce diebus aliquot nec medicari vacat, nec ægrotare, nec mori: tot studiorum laboribus obruor. Si quod tamen est quod circa solutionem corporis mihi possit lenire malum, rogo ut communices. Quod si distraheris, paucissimis verbis ea, quæ plus quam Laconicè notasti fusius explices, aliaq́; præscribas remedia, quæ dum vacabit queam sumere. Non possum præmium arti tuæ, studióque par, certe gratum animum polliceor. Frobenium ab inferis revocasti, hoc est dimidium mei, si me quoque restitueris in singulis utrumque restitues. Utinam sit ea fortuna, quæ te Basileæ *remoretur. Hæc ex tempore scripta vereor, ut possis legere.* Bene vale.

ERASMUS ROTERODAMUS. *Suapte manu.*

PEtrus Hassardus in Præfatione Chirurgiæ majoris attribuit *Paracelso*, libros in Philosophia 136. in Medicina 70. in Theologia, Justitia, Politicis, & Magia complures.

Quorum plerosque jam *Adamo* à *Bodenstein* debemus, alios à *Joanne Sculteto* Montano propediem speramus. In libro de Tartaro, Aureolus Prænomine dicitur, & *Petrus Hassardus* nomen etiam *Philippi* illi addit. Verum est *Paracelsus* invento principiorum novorum, conatus est vetera funditus evertere; unde magnas sibi à Medicis suæ regionis ætatisque contentiones excitavit, quos passim in omnibus libris suis vehementi stylo perstringit. Sed præcipuè testimonio est libellus 7. defensionum, à quo responsum adversus *VVierum* petere licebit.

In Tractatu Philosophiæ illius ad *Athenienses* (qui quidem plenus est mysteriorum magnorum, primorum, ultimorum) Melosiniæ, (verbo tenus) pyromantiæ, necromantiæ, chyromantiæ, *&c.* Titulus est *Philosoph.Theop.Bomb.* ab *Hohenheim* Suevi Arpinæ Germani, ad *Athenienses*. Nec silentio præterire judicium *Valentii* Antra-Passii Silerani de *Theophrasto*. Quam magni Philosophi & Medici *Theophrasti* libros de Medicina atque Philosophia latinè scriptos, nec non *Arabum*, *Chaldæorum*, atque *Græcorum*, scripta legendo percurrissem, deprehendi *Theophrasti* scripta, *Avicennæ*, *Hippocratis* atque *Galeni* scriptis longè firmiora, certiora & solidiora; ipsius præterea recepta, firmioribus atque certioribus rationibus; & experientiis niti, quàm Rasis, Mesuæ, aliorumque veterum medicorum.

Quinimo *Theophrasti* scripta instar argenti igne probati, probatissima sunt, & exploratissima: & tota ejus practica atque theorica, multa singularia intellectu digna complectitur. Novus quidem est Medicus, & verus medicinæ inventor, qui non ex veterum scriptis, sed ex singulari quodam Philosophico fundamento deprompta atque desumpta literis mandavit. Et nisi ipsius libros reipsa, & sapientia cæteris multo utiliores, & fructuosiores invenissent: *Athenienses* eum minimè destructorem omnium errorum, verumq; ad ipsum medicinæ fundamentum Ducem appellassent. Quam ob causam Hebræi ipsum alterum *Rabbi Moysen* vocant, & *Rabino* suo *Moyse* multo acutius & subtilius scripsisse confitentur.

A *Pessulanis* denique *Germanus Hippocrates*, novusque *Æsculapius* appellatur.

Alexander Persius etiam in quadam epistola testatur, quod nostra memoria nullus præstantior extiterit, & talis nullus unquam natus sit: Græci eum Monarcham appellaverunt propter acutissima ipsius atque subtilissima scripta, in quibus vix minimum aliquod ejus verbum reperitur, quod sit nota aut reprehensione dignum: Quia autem veterum viam sectatus non est, nonnulli prout intelligunt ea æstimant.

Petrus Bonzevolus ipsius doctrinam Evangelia naturalia, veritatisque promptuaria haberi vult.

Nec verò de medicina solùm 53. libros, verum etiam 236. volumina de Philosophia conscripsit, cujusmodi *Sabeas Dacus*, nulla unquam audita fuisse, eaque *Aristotelis* scriptis æquiparanda esse affirmat.

Carbuclus Theophrastum præ *Aristotele*, haud secus æstimat, atque literas aureas præ cæcis, aut lumen præ Carbonibus, in cujus Philosophia omnis *Aristotelica* & *Platonica* doctrina repudiata est, quorum Philosophorum duas sectas, *Cyperinus Flanus* claudicantes, *Randus* opinabiles appellat. Libri ejus in varias linguas, communis utilitatis gratia quam in omni sua vita spectavit, non immerito transferuntur. Jam, jam invidi, Misochimici, ecce hominem vestrum despicabilem, virum suspicite, & in terram cum pudore, & pœnitentia despicite, & doctrinam & arcana ejus cum stupore agnoscite.

LEXICON CHYMICUM,

ADROP, est Plumbum.
Amatura, est Petra matura.
Aludel, est vas fictile.
Alcharit, est argentum vivum.
Alchazanon, est lutum rotæ fabrorum.
Acanor, est Olla perforata in lateribus, & fundo.
Altus, est Ustus.
Averich, est Sulphur.
Alchitura, est pix liquida.
Almisarub, est Terra.
Arsiota, est Cerussa.
Ayborzat, est Galbanum.
Arubus, est Butyrum crudum.
Azom, est Butyrum coctum,
Asinum, est Pondus.
Argentum populi, est Sal amarum.
Altafor, est Camphora.
Algatia, est Cibetta. *Lullius.*
Almisa, est Muscus.
Angelus, est Confectio.
Anatum, est testa Ovorum.
Adebesi, est Testudo.
Agrabi, est Frigida.
Azoch, *Abluit Sordes à Latone*, *Laton*, & *Azoch*, } Semper sunt simul.

BHacta, est terra rubea.
Boleson, est Balsamus.
Bacar, est Pondus.
Bdellerum, est Sanguisugæ. *Kyranides.*
Bitrinati, est Vitreatum.
Bolesis, est Corallus.
Bolus Judaicus, est Althea.

CAlusal, est Oleum Indicum.
Cosmet, est Antimonium.
Corbai, est humor Croci.
Calidus, est Trochiscus de arsenico.
Catillia, est pondus novem unciarum.
Cambil, est Terra.
Comidi, est gummi Arabica.
Cassibor, est Coriandrum.
Carsia, est aqua salis panis.
Cardis, est Mars.
Carvinum, est lac quoddam.
Calcitea, est Dragantum.
Casibo, est Cyprus.
Cicorea, est mira solis.
Cicrebrum, est Aqua.
Cor, est Ignis.
Corona Cœlica, quod est extractio à vino albo vel rubro. *Lullius.*

DAnati, est pondus sex granorum hordei.
Dabestis, est Testudo.
Darau, & *Damatau*, } Est Gumma.
Daveridon, est Oleum Nardinum.
Dabar, est Vis.
Denoquor, est Borax.

ELkalei, est Stagnum.
Elei, est Medicina.
Ezeph, est Sol.
Es, est Corpus.
Epar, est Aër.
Elidrium, est Mastix.
Eposilingi, est squama ferri.

FIdeum, est Crocus.
Firsir, est Calor.
Facinum, est Æs.
Phebus, est puer Virgo.

GAzar, est Laurus.
Gluten, est fel taurinum.
Gazar, est Galbanum.
Gersa, est Cerussa.
Gisentera, Terræ intestinę, seu Lumbricia. *Kyranides.*

HEltabatoni, est Terebinthina, & Hetalibat.
Habras, est Staphisagria.
Huuo, vel *Huut*, } est Jupiter.
Hermes odorifera, est Alkermei. *Lullius.*

IPoacidos, est barba Hircina.
Incuda, est sponsa.

KAb, est lac acetosum.
Kist, est Opoponax.

LApis Hephestionis, i. e. Vulcani, qui & Pyrites dicitur. *Kyranides.*
Laum, est Amigdala amara.
Luben, est Thus.
Lot, est Urina.
Lamaty, est Gumma Arabi.
Lamere, est Sulphur.

MAsal, est Lac Acetosum Melc.
Madic, est Lac postquam extrahitur Butyrum.
Masardegi, est Plumbum.
Machinar, est ex quo vitreantur vasa.
Malaribio, est Opium.
Maladoram, est Sal gemmæ.
Macra, est Terra rubea.
Moz, est Myrrha.
Magra, est Corneolus.
Maruch, est Oleum.
Metal, est Dragma.
Milcondat, est Sanguis Draconis.
Metalla, solum componuntur ex Sulphure & argento vivo.
Momordica, est morsus Diaboli. *Lullius.*

NEpos, est stagnum æneum.

OTap, est sal armoniacus rubificatus, per aquam vitrioli rubei.
Osatur, est Organum.
Oscieum, est Apium.
Oubelcora, est Cucurbita.

Peludo, est Mel coctum.
Patris, est Satyrion.
Presmuchim, est Cerusa, & *Presmuchis*.
Ponderis causa, est Densitas.

Reilli, est sal acetosum.
Raari, est sal Armoniacum.
Ramigi, est Colophonia.
Recham, est Marmor.
Ristel, est Sal.
Rayb, est Lapis.

Sale, est Pulchrum.
Sactin, est Vitriolum.
Sezur, est Aurum.
Sedem, est Vas.

Tisacoum, est Argentum Vivum.
Tirsiat, est armoniacus.
Tusiasi, est sulphur vivum, & Tifarum.
Tricalililbar, est Spuma Maris.

Yercia, est Piscis.
Ycar, est Medicina.
Ysir, est pulvis Lapis, Aquæ Mercurii.

Zarfrahor, est Argentum vivum.
Zaucre, est Auripigmentum.
Zerci, est vitriolum.
Zerobilem, est Zodiacus.
Zeco, est Dragacanthum.
Zafaram, est limatura ferri, in vase æreo assata.
Zarca, est Stagnum.
Zimen, est Vitriolum.

LEXICON CHYMICVM.

A.

ADEPS, in animalibus coagulatur, propter copiam salis quam habet, ratione cujus condensatur, si distilletur adeps, distillatione ascendit pars Sulphuris, & Mercurii, & remanet in fundo salis pars, unde adeps, post distillationem non coagulatur, cùm privetur distillatione sale quo turget ad coagulationem suam, & tunc est oleum adipis, & nunquam amplius adeps dicitur. Et idem dicere possumus de resinis, gummis & terebinthinis omnibus quæ ex vegetantibus effunduntur, congelantur, & coagulantur frigido, ope salis quo turgent. At si distillentur, non amplius coagulantur frigido, quod sale priventur per distillationem, & tunc amittunt suum proprium nomen, & olei nomen suscipiunt. *Fab.*

Ablutio Chymica, Hanc ablutionem occultârunt Antiqui sub Ænigmate Salamandræ, quam igne vivere & se purificare narrârunt, & etiam sub lino albestino quod igne albescere, & maculas suas deponere contendunt, & sic verissimum est materiam nostram igne, & aqua indigere, ut se à maculis, & sordibus naturalibus suis, quibus scatet, vindicare possit.

Ablutio ergo Chymica nostra non differt à calcinatione & solutione nostra, & putrefactione, & inhumatione, dum calcinamus, distillamus, solvimus, putrefacimus, & inhumamus nostram materiam; tunc ipsam abluimus à sordibus suis, & in quantum hæ operationes abstergunt materiam nostram à fœcibus & sordibus suis, in tantum hæ operationes dicuntur *Ablutio Chymica*, de qua Antiqui separatim tractarunt.

Alberus, id est Staphisagria.

Aleanna, est Ichthiocolla.

Algeroth, est pulvis Mercurius vitæ.

Acidum Tartari, est Crystallus Tartari.

Flos æris, }
Ærugo æris, } Ferrum rubeum.
Stercus æris, }

Ænigma, est involucrum allegoricum, verbum, seu oratio obscura, rem totam quam significat ambagibus tegens. Antiqui solebant arcana sua sub ænigmatibus, & hieroglyphicis, & involucris tegere, ut nulli nisi filii artis ea intelligerent. Et Medici etiam aliquando his usi fuerunt. E. g. Recipe adipem infantis deformis, & lacrymam vitis Dionysiacæ pulverisatæ. Misce. Per infantem deformem, ursam intelligunt, & per lacrymam vitis Dionysiacæ, gummi hederæ. Alterum solummodo, adjiciam. Recipe sphæræ microcosmicæ pulverisatæ, & Pæoniæ planetariæ mascul. pulverisatæ, Misce: per sphæram microcosmicam intelligunt cranium humanum inhumatum, præparatum, (nam nec cranii humani, nec cornu cervini ustio mihi arridet) per pœoniam mascul. planetariam intelligunt pœoniam collectam Sole & Luna in Leone existente, post plenilunium.

Aizoi, est sempervivum. *Ruland.* de luis Hungariæ curatione, *pag.* 100.

Amethystum, Multi vocant gemmam Veneris.

Liquor Alchahest, Universale illud menstruum est, quod omnia totius universi corpora tangibilia perfectè reducit in aquam diaphanam, absque ulla mutatione (*i.e.* quod formam essentialem sive nativam seminis dotem) viriúmve diminutione. Hujus stupendi Magnalis præparationem, à *Paracelso*, vel *Basilio Valentino Monacho*, olim inventam, & ab *Helmontio* veluti Arcanum, nemini nisi dato prius sacramenti pignore revelandam subdolè defossam, me aliquando, ubi dabitur occasio, coram mundo liberè promulgaturum spondeo. Hucusque Dom. Dr. *Charlton*, in libro de defluxionibus *pag.* 71.

Alchahest, Martini Rulandi, Michaelis Toxitis, & Theophrasti Paracelsi, & *Alkahest*, Baptistæ Vanhelmont, singulis eorum descriptionibus, mihi videtur esse idem.

A *Mart. Rulando*, sic describitur.

Alchahest, Mercurius dicitur præparatus: Nonnulli volunt esse Tartarum, (forsitan ex aliorum opinionibus, quorum scriptis *Joh. Baptista Vanhelmont* in libro de Febribus *pag.* 118. quodammodo videtur assentiri.) Discite Medentes dissolvens aliquod quod sit homogeneum immutabile, dissolvens sua objecta in materiam primam liquidam & nacti eritis intimas rerum essentias. Quod si ad istud ignis arcanum non pertingatis, discite saltem, tartarum reddere volatilem ut hujus medio vestras dissolutiones perficiatis. Mens tamen Autoris deprehenditur è præparationis descriptione.

Michael Toxites sic describit *Alchahest*.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis, & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membrorum Principalium ubi à *Theophrasto Paracelso* sic describitur.

Est

Est liquor *Alchahest* magnæ virtutis in hepate, ad custodiendum illud ab hydrope,& omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic.

Alchahest post suam coagulationem resolvatur,& postea coaguletur in formam transmutatam,ut processus ipsius est per congelationem & resolutionem; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas; & etiamsi hepar,jam fractum esset, ipse loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset, quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationē *Alchahest* propter multos morbos,qui ex hepate descēdunt,ut illos avertatis, *Par.*

Et inde mittit Lectorem, pro præparatione *Alchahest* Mercurii ad tabulam libri quarti de gradibus,ad caput septimum,ubi sub titulo hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii, *Paracelsus.*

Et in libro secundo de natura rerum *Cap. 3. pag.* 482. vocatur *Alchahest*, Mercurius præparatus pro hepate.

A *Baptist. Vanhelmont*, sic describitur: *Alchahest*, sub nomine *Alchahest.*

Liquor *Alchahest Paracelsi*, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate. De hoc aiunt Chymici, Vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont.*

Alio loco, *Altahest Paracelsi* cuncta naturæ corpora penetrat,& subtiliando transmutat. *Vanhelmont.*

Ex quibus omnibus apparet, quod in hoc hi omnes conveniunt & concludunt, *Alchahest Rulandi*, *Toxitis*, & *Paracelsi*, seu *Altahest Joannis Baptistæ Vanhelmont.* Est Mercurius præparatus,pro medicina contra morbos hepatis; Et expressis verbis à *Theophrasto Paracelso*, & à *Baptista Vanhelmont*, vocatur liquor. Sed hæc sufficiant pro præsenti de *Altahest*, seu *Alchahest.*

Acediæ furnus, sive *Incuriæ furnus*, ubi uno igne, & parvo labore, diversi furni foventur. Vocatur à Germanis *Piger Henricus.*

Antimonium vocatur:
- Fæx Plumbi,
- Mercurius noster,
- Narcasita,
- Plumbum de Minera,
- Plumbum minerale,
- Plumbum Mortuum,
- Terra nigra.

Aqua ovorum gallinaceorum, vocatur aqua de testudine. Oleum animalis.

Aqua Philosophica, sive *Regia* vocatur, aqua pugilum, quia nitrum & sal Armoniacum, licet sint hostes infestissimi, primo contactu statim congrediuntur.

Regia dicitur,quia aurum solvit, quod est Rex inter metalla.Et ab his Sal armoniacus vocatur *Aquila*, quia *Ganimedem*, seu aurum secum elevat, qui deinceps facile separatur per aquam.*Beguinus p.*124.

Aqua amoris,fit ex sanguine humano,ad conciliandum amorem inter uxores & maritos,*Beguin.p.*447.

Aqua sudorifera Microcosmi, sic paratur.

Recipe sanguinis humani, sine phlegmate ℔.j. salis tartari depurati tantundem, vini circulati ad eminentiam duorum digitorum, fiat digestio per mensem, deinde distilletur; Illa tria distillata, liquor flavus,cum pauco oleo, & sale sunt ab invicem separanda: nunc recipe liquorem, solummodo addendo foliorum hellebori nigri, & melissæ, *ana, q.s.* rectifica vicissim distillando, odoremque gratum distillat, compara cum ambræ griseæ, *gr i.* Mosci, *gr. ii.* fiat liquor pretiosissimus, & vehiculum cum quo aurum potabile, aurum vitæ,& essentiæ appropriantur. Milius.

Aurum fulminans, seu *Corauno Chryson*, est auri pulvis aqua regis dissoluti, & præcipitati, qui facile concipit ignem: dicitur à Germanis aurum fulminans, quod instar fulminis dissiliendo acutissimum fragorem edit, *à Crollio p.* 212. vocatur aurum volatile.

Arcanum Cardui benedicti, habeas apud D. *Hartmannum* in sua Spagyria,usus ejus est à guttis 6.ad 3.

Arcanum, solis cum Mercurio Antimonii,habeas apud D.Milium, *Lib.*1. *fol.* 78. in *Basilica Chym.*

Auri præcipitatus diaphoreticus, ex Regulo Antimonii, & Mercurii habeas in Milii *Basilica Chym. Lib.* 1. *fol.* 12.

Aurum cum oleo vitrioli, & spiritu Saturni, habeas descriptum in *Basilica Chim. lib.*1. *fol.*69.70.

Arcanum Theophrasti, contra philtra describitur à *Crollio.*

Oleum Cinamomi, & oleum Succini, magni sunt usus in illo morbo.

Arcanum & Tinctura, reipsa non differunt, siquidem arcanum *Paracelsi* propriè vocatur id remedium, quod aliis multis præcellit. Nomen itaque arcani quælibet medicina magnetica & virtuosa cujuscunque speciei meretur.

Arcanum Corallinum Paracelsi,est Mercurius sublimatus rubeus,non corrosivus; licet *Libavius* negat *Paracelsum* hujus *Arcani* fuisse authorem: apparet tamen per Huserum,qui scripta *Paracelsi* edidit,*Paracelsum* ejus fuisse inventorem,& *Rhenano* in libello solis de Puteo emergētis aliquota parte emulgatur.

Argentum, vocatur:
- Corpus album,
- Diana,
- Fermentum album,
- Lumen minus,
- Luna,
- Mater sicut Aurum Pater,
- Uxor odorifera, *Toxites*,
- Scoria Argenti,
- Argenti recrementum,
- Spurcities metalli,
- Fœces argenti,
- Lythargyrus,
- Servus nequam.

Argentum vivum vocatur,
- Servus Citrinus,
- Servus fugitivus,
- Servus ambulans,
- Spiritus ambulans,
- Spiritus fatuus,
- Spiritus Volans,
- Sperma Lunæ,
- Sperma acerrimum,
- Argentum Martis,
- Aqua nostra,
- Aqua Philosophorum,
- Aqua congregationis,
- Aqua mortis,
- Vomica liquoris æterni,
- Fel draconis,
- Anima mineralis,
- Aquila volans,
- Dominus elementorum,
- Coagulum,
- Draco,
- Filius fugitivus,
- Lapis noster,
- Lac virgineum,
- Ministerium,
- Mors,

Oculus auri,
Oculus argenti,
Occultum scientiæ,
Pater mirabilis,
Scorpio caudatus,
Serpens venenosus,
Totum secretum,
Sputum acerrimum.

Aureus syrupus, sic paratur.

℞. Syrupi de Cortice Citrii mali ℔ß. quintæ essentiæ Cinamomi, ℥ß. Tincturæ auri, ʒij. Misce, & fiat syrupus aureus, secundum hunc modum paratur, vel alias.

℞. Mivæ Cotoneorum, ℥iv. olei Cinamomi ʒij. Tincturæ auri vitæ tantundem, Misce, fiat Syrupus aureus.

Aurum vitæ, Dr. *Eglini*, describitur in *Basilica Chymica, lib.* I. *cap.* 8.

Anticar, vocatur: Auri gluten, Borrax, Auri fames, Capistrum auri, Ignotum Lunæ, Lumen amabile, Oleum aurificum, Sal tincar, Sal sapientum.

Aurum vitæ, Hujus varia describuntur genera.

1. Aurum vitæ super Alembicum, descriptum est in *Basilica Chymica, lib.* I. *cap.* 2.

2. Aurum vitæ, seu pulvis vitrioli solis, describitur in *Basilica Chymica, lib.* I. *cap.* 2.

Aureus vitæ spiritus Rulandi, Nihil aliud est, quàm essentia trochiscorum Alhandali cum spiritu vini à vino Malvatico distillata, cujus extractionis dosis ab ℥ß. ad ℥j.

Aurichalcum, Orichalcum, Corpus majus, Cuprum, Venus, Coronarium æs.

Aurichalcum ustum, Est Calx Veneris, Cuprum ustum.

Æs ustum est, Calx Cupri, Calcinatum æs, Venus adusta, Venus calcinata, Cyprium æs.

Axungia vitri, Cremor seu flos Cristalli.

Arsenicum, vocatur lapis Falconis. *Realgar*

Arsenicum rubeum, vocatur, Auripigmentum rubeum, Terra rubea, Tinctura rubea, Ventus rubeus.

Athanor, est furnus philosophicus, & arcanus dicitur, est furnus compositus Philosophorum lapidi arcano elaborando calorem, ubi ignis ad vas non pertingit, convenientem tribuens.

In *Rhenano, pag.* 17. formam hujus exactam videre possis.

Asphaltum vocatur, Bitumen Judaicum, Linimentum Judaicum, Napta, Stercus dæmonis, Stercus tenax, Stercus maris mortui, Terra lenta, Taurus,

Aurum, Apollo, Corpus rubeum, Filius solis, Filius unicus diei, Homo senex, Lumen majus, Lapis aureus, Lapis animæ, Leo, ut plerique, Ophir, Pater ignis, Rubeus filius, Sol. *Toxites.*

Aurum coctum, vocatur, Aurum limatum, Aurum malleatum, Aurum laboratum, Aurum bracteatum, Aurum signatum, Aurum cœlatum, Lamina solis, Auri folia. *Toxites.*

Aqua sanitatis, Componitur ex sanguine humano sano, florib. Chelidoniæ, melle virgineo cum aromaticis variis: Hoc arcanum vocatur à Paracelso balsamum super omnia balsama; & in Medicina vehementer commendat.

Album Græcum, Flores Melampi, stercus canis, safiri albi.

Aër Chymicus, Differt ab elementari, quæ compositionem mixtorum communium ingrediuntur: Aërem enim Chymicum dicimus aquam igne coagulatam, & in flores tenuissimæ terræ sublimatam, quam Hermetis Avem & Aquilam dicunt, & aërem vocant, quia omnia secum elementa in se coercent: volatilia tamen & aërea quæque in terram igneam fixam & permanentem continuatione coctionis convertenda sunt, ut hinc arcanum vitæ absolvatur, & mysterium sacrum elementorum omnium perfectum & absolutum habeamus: Et sic *Aër Chymicus* cætera elementa in se coercens in ignem convertimus Chymicorum, fixum & permanentem, & reliqua elementa in se continentem, qui totum absolvit, & claudit vitæ arcanum, quo vita cujuscunque rei perfectissimè fovetur, nutritur & conservatur, cum vitales & seminales virtutes, quæ in elementis coercentur, perfectissimè digestæ & concoctæ, & maturæ sint in ipso vitæ arcano.

Alexander clamat, quando habuerim aquam ex aëre, aërem ex igne, & ignem ex terra, totam & perfectam possidebis artem.

Aristoteles inquit, habenda est aqua ex aëre, & ibi docet ex quo fonte nostra aqua sit exhaurienda Habita hæc aqua convertēda est in ignē, ex quo deinde eliciendus est aër, ex igne siquidē Chymico fixo, cū aqua nostra fit aër, qui deinde aër convertendus est in ignem, ex quo continuata opera fit terra, ex qua deinde ignem habemus: Et sic vere omnia convertimus elementa, in quorum conversione consistit opus; converte elementa, & quod quæris invenies.

In conversione enim elementorum aërem Chymicum invenies, qui nihil aliud esse comperies quàm aquam igne coagulatam, & in flores tenuissimos & subtilissimos terræ conversam.

Ranarum aqua, *Rodostoma*, *Rodostagma*, *Hydrorhodina*, Est aqua rosarum.

Aqua vitæ, est Vini latex, Vinum sublimatum, Vinum igni eliquatum.

Acetum,

Acetum { Alcalhal, Halcal, Hel, Amar, Acrum Vinum.

Apium risus, { Botrachium, Herba scelerata, Unguis leprosus.

Apium aquaticum, { Ambrosia aquatica, Batra, Caper sylvaticus.

Acetum Rhizoticum, Describitur apud *Minsec*, *pag.* 327.

Anima Vitrioli componitur ad hunc modum.

Recipe aliquot magna capacia fictilia, quo majora & capaciora, eo meliora; imple illa aqua pluviali, & in unumquodque fictile duos, tres vel plures manipulos communis vitrioli immitte: vitriolum autem metire, adauge vel imminue pro fictilium quantitate: vitriolum in aqua colliquescat, & aliquoties circumfusum, in sole vel aëre immotum consistat, ita tamen, ne pluvia, vel res immunda in fictilia incidat: Tunc videbis animam vitrioli instar Iridis, vel caudæ pavonis in aquæ superficie natare, vario colore, quem colorem quam subtilissime cochleari, ab aqua, aliquoties in die exime, aquam circumfunde, & mox in illa quiescente, vicissim apparebit anima, quam recipe, & tantum illius pedetentim collige quantum putabis sufficere: Et nota quando colores non magis apparent in aqua, quod exempta sit anima, quæ immisso recenti vitriolo est restauranda. Abstracta anima sub initio, est limo terræ simillima, quam sigillo immitte, & in fortissimo igne sine excandescere, tunc illa sanguinis colore tincta, erit fixa & perdurabit in flamma, nec illi minimum decrescet granum, licet plures dies ignis sentiat comburium. M.

Aqua Castitatis, invenies descriptam apud *Adrianum Mynsicht*, *pag.* 286.

Aqua dominarum, invenies descriptam apud *Mynsicht*, *pag.* 289.

Aqua narcotica, Recipe succi florum papaveris erraticor. depurati aqua solani dissolut. ℥. ij. Corticis radicis Mandragoræ, croci orientalis, vel nostri, *ana*, ℥ß. Styracis Calamitæ, ʒij. Ligni Aloës ʒj. Misce & in *B. M.* distillentur ad tertium cohobium.

Aqua Cinamomi Buglossata, componitur ad hunc modum.

℞. Aquæ Buglossæ, ℔vj.
Florum Violarum, Rosarum, *ana*, ℔ij.
Cinamomi optimi acuti, ℔. j.
Corticum radicum Buglossæ, ℥iij.
Florum Boraginis, Melissæ, *ana*, ℥j.
Species, Diarrhod. abbatis, ℥ß.

Misce, & post debitam digestionem in *B. M.* distillentur, & pro usu reserventur.

Aqua febrifuga, ℞. specier. febrifugar. de *Mynsicht*, ℥ iv.
Herbæ Centaureæ minoris, Cardui benedicti, Quinque folii, absinthii, } *ana*, ℥iij.

Macerentur in sero caprino, & in arena distillentur ad tertium cohobium.

Aqua Opthalmica, ex *Crollio* in sua *Basilica Chymica decantata*, sed non ibidem revelata præparatur in hunc modum.

℞. Cancrorum fluviat. vivorum mense *Junio*, Sole & Luna in Cancro existentibus, numer. circa 31. & pro pondere horum adde tantum herb. Chelidon. cum toto contunde hæc una, & iisdem semin. fœniculi contusi, ℥j. Fabarum marinar. præparat. Camphoræ, *ana* ℥ß.
Caryophillorum, Aloës hepaticæ, Tutiæ præpar. } *ana* ʒ. ij.

Misce & divide in tres æquales partes.

Primamque partem in *B. M.* distilla, deinde partem alteram immitte cucurbitæ, & distillatam illam à parte prima aquam affunde, rursumque abstrahe ut prima vice: tum tertiam quoque partem infer & aquas antea distillatas, omnes iterum superinfunde & tertia vice illas distilla.

Et sic verè præparabitur aqua illa de Cancris, & de Chelidonia famosissima.

Cui placet ex fœcibus calcinatis saltem potest extrahere, & majoris efficaciæ ergo admiscere.

Aqua acetosa stomachalis, componitur in hunc modum.

℞. Sacchari purissimi, ℔. j.
Conser. Rosar. Rubrar. optim. Aquæ Rosar. rubrar. *ana*. ℥. iv.
Spiritus Vitrioli bene rectificat. ℥ß.

Fiat mixtura, postea fac colaturā, & tunc servetur in usum: exhibetur cum vino granatorum, syrup. limonum vel acetositat. Citri, aut vino Malvatico.

Dosis est saporis in acidum mutatio.

Aër, trium elementorum seorsim non capitur, sed vel Mercurio, vel Sulphure, vel Aqua permixtus manet, vel evanescit prorsus.

B.

B*Alsamum*, quod antiquitus magno in pretio fuit apud Ægyptios, colligitur ex arboribus incisis terebinthinæ propemodum instar: Sunt enim hæ arbores, ex quibus colligitur, magnæ magnitudinis, & ad radicem usque ramosæ, duplici septæ cortice, primo duro, & crasso, secundo tenui & delicato, & quod educitur ex harum arborum incisuris, alba & limpidissima est lachryma, suavissimi odoris, & mirabilis virtutis in cicatrisandis vulneribus recentibus, & in aliis multis morbis curandis, tam internis quàm externis.

Et sunt quamplurimæ arbores, diversæ speciei in hoc novo orbe quæ balsamum fundunt, variaq; balsama efficiunt plurimarū virtutum: Et hæc omnia balsama nihil aliud sunt quàm pinguedo aquæ & aëris, seu elementorum sulphur decoctum & digestum in visceribus, & in poris harum arborum, quæ, dum tempore vernante, & æstivo, copioso fruuntur alimento, copiosum effundunt balsamum, nam illud ex alimento dependet, ex pinguiori ejus parte.

Beja, & *Garbilii* conjugium quid producunt, invenies *pag.* 703. apud *Fab.*

Baleria, Sunt maximi & prægrandes pisces, qui in Mediterraneo Mari brumali tempore reperiuntur: vivunt præda & rapina aliorum piscium, quos persequuntur, ut ex eorum carne sumant alimentum, sed habent aliud spirituale, & subtile, quod exspiratione, & transpiratione suscipiunt magnetica sua trahendi facultate, tum pulmonum vi quibus decoratur, tum calore suo naturali, & primogenio, qui spirituale illud alimentum, ad se trahit ad eorum sustentationem.

Est autem illud alimentum humidum pingue aquæ & aëris, quod invisibiliter, aquis & aëri immixtum est, ad omnia sustentanda, siquidem omnia egent illo invisibili alimento. *Fab.*

{ Bezoarticum Solare, Lunare, Joviale, Martiale,

Bezoartica, varia sunt. { Venereum, Mercuriale, Ex Auro, Argento, Stanno, Ferro, Cupro, & Mercurio confecta.

Omnes horum descriptiones, in *Basilica Chymica Crollii*, per *Hartmannum* recensentur.

Bechium, est Tussilago.

Belleregi, sunt Mirabolani.

Benerau, est Verbena.

Bolus, vocatur, { Arenat. Armenum, Bolus Armenicus, Bolus Romanus, Lutum Armenum, Terra Armenica, Terra astra, Terra rapta.

Butyrum Antimonii, *Mercuriale*, Liquor est ex Mercurio & Antimonio simul distillatis per retortam, in quo Mercurius vitæ continetur, donec præcipitatione.—Aqua distillata adjecta separatur.

Bitumen, Limus tenax.

Bitumen avium, & *Viscus avium*, } Gluten viscatum.

Berinbruch, est lapis, quem prope Spiram, Darmstadii ad Rhenum incolæ, ab effectu *Berinbruch*, Medici vero Osteocollam nominarunt, cujus stupendam virtutem qui non audierit, legat *Quercetanum*, & *Anselmum* de *Bood*, *Archiatr. Imperatorium*, & *Crollium*.

C.

Cobaltum, est Cadmia nativa.

Cabalatur, est Sal nitrum.

Calazia, est lapis pretiosus habens in se maculas grandini similes.

Calatiæ, Homines lascivi & impudentes. A *Caleo* nuncupantur.

Cranii humani extractum, optimum apud Chymicos paratur, inhumati.

Calx Chymica, est pulvis tenuissimus, ablutione superfluæ humiditatis (præsertim ex mineralibus) factus.

Quando vero pulvis vel calx redditur plane impalpabilis, ad sensum instar tenerrimæ farinæ, tum *Alcohol* appellant Chymici.

Hoc vocabulum, ad subtilissimum vini spiritum reiteratis distillationibus sæpissimè rectificatum, & omni humiditate privatum commodè exprimendum transferunt, eum *Alcohol* vini vocant.

Carbo humana, est stercus humanum.

Cardel, est Sinapi.

Carab, est Siliqua.

Cysteolythos, est lapis spongiæ.

Cinnabaris Antimonii, substantia est rubea instar Cinnabaris mineralis in collum retortæ sublimata inter distillandum Mercurium vitæ.

Catillus Cinereus, est vas fusorium ex cinerum, de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum, partibus duabus, *&c.* Vide *Rhenanum*, *pag.* 28.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundi, cum margine trium aut quatuor digitorum ex terra tenaci factum In *Confortativo* quolibet, non est curandum calidane res sit an frigida, sed vis arcani consideranda est.

Si conservare vitam velis, non solum *Cor* in esse suo conserves, sed etiam *Cerebrum*, *Hepar*, & *Pulmonem*, reliquumque quidvis in esse suo.

Nam quamvis Cor sit centrum ipsius corporis, atque radix, quodlibet tamen membrum principale destructum affert mortem.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, Cor membrorum, Hepar sanguinis.

Proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia, conservasti.

Membra enim principalia, non per se, sed per accidens quoddam patiuntur; aufer ergo accidens, & sanabis ægrotum. *Paracels.* in prim. tomo.

Ceranno Cryson, est aurum fulminans.

Chelonia, est lapis similis oculo viperæ Indicæ.

Clyssus, Inter Medicos coætaneos mentio facta est de spiritu ex Antimonio, Sulphure, & Sale nitri, *ana*, præpar. quem vocant *Clyssum*, & magni æstimant, non sine merito, quia rectè dispensatus multum ægris fert commodi, *Glauberus*, *pag.* 99.

Cuculatum majus, Aqua vitæ.

Circulatorium vas, est vas vitreum ubi liquor infusus, ascendendo & descendendo, quasi in circulo vocatur, usus ejus est in subtiliationibus, & circulationibus est potius.

Varia hujus generis vasa à variis ingeniis sunt excogitata: Ex quorum numero duo duntaxat magis momenti & usus, nobis placent, Pelicanus nimirum & Dyota, De quibus videas sub suis titulis.

Caliditatem tollunt hæc quæ sequuntur, { 1. Opiata, 2. Anodyna, 3. Styptica, 4. Laxativa. 5. Acetosa.

Frigiditatem tollunt, { 1. Pontica, 2. Amara, 3. Cicatrisantia, 4. Absterfiva, 5. Laxativa.

Paracelf. tom. prim.

Calcinatio, corporis nostri mineralis, seu fortis ejus desiccatio, non fit solo igne, ut calcinatio vulgaris, sed etiam cum aqua nostra, quæ ignis dicitur, cum eo potissimum igne calcinatur corpus nostrum, & in pulverem albissimum redigitur, quod tunc temporis censetur calcinatum, & non antea, de hoc corpore ita scribit Morienus Romanus. Si corpus immundum perfectè non mundaveris & defœcaveris, & ipsum bene dealbaveris, & in illud animam non miseris, & ejus fœtorem non abstuleris, donec post suam mundificationem tinctura in illud incidat, nihil penitus hujus Magisterii direxisti.

Calor cœlestis, cùm sit multo subtilior & tenuior calore centrali terræ, sic habet aquam subtiliorem qua moderatur, quam habeat calor centralis terræ, qui cum sit crassior & multo pinguior cœlesti illo calore, habet crassiorem etiam aquam & pinguiorem qua refrigeratur & moderatur.

Calor enim crassus & ponderosus crassum & ponderosum expostulat refrigerium.

Calor autem tenuis & subtilis tenuem & subtilem expostulat aquam, qua refrigeretur in corde Microcosmi, ubi ambo reperiuntur Calores. Cœlestis ex astrorum influxu & radio, & terrenus ex alimentis; ambo etiam reperiuntur refrigerati. Aër intrat per bronchia pulmonum ut refrigeret & temperet calorem innatum seminalem & cœlestem; aqua verò in pericardio stagnatur, ut calor fixus in eodem corde terreno respondens ab eadem aqua moderetur, ne cor tabescat, & siccescat continuo, & perpetuo illo fixo & fluenti calore.

Carbo

Carbo lapideus, producitur ex eadem materia, ex qua Bitumen & Naptha: nam non aliud est quam Bitumen congelatum, & induratum à copioso sale quo turget carbo lapideus, & quo differt ab ipso bitumine.

Cerebrum & cor cervi, Converte terram in ignem, & habebis magisterium; terra autem non potest converti in ignem, nisi prius terra convertatur in aquam, & aqua in aërem, qui Cerebrum cervi nostri dicitur, qui deinde facili non negotio convertitur in ignem, & sic cerebrum, & caput cor cervi nostri canibus præbetur devorandum. Dum substantia interior, & purior materiæ nostræ, traditur igni nostro digerenda, & coquenda ut tandem perficiatur & convertatur in igneam substantiam, quæ est ultima perfectio venationis nostræ; corpus, anima & spiritus differunt accidentaliter ratione tenuitatis subtilitatis & crassitiei quibus pollent, non ratione essentiæ, cujus ministerio, unum & idem sunt.

Caloris species *Rhenano* enumerantur cum eorum descriptionibus.

1. Calor Naturalis.
2. Artificialis.
3. Simplex.
4. Calor digerens.
5. Digestio in Athanoro.
6. Calor Fimi.
7. Calor separans.
8. Lenis calor.
9. Calor vesicæ.
10. Cinerum Calor.
11. Fortis Calor.
12. Calor impeditus.
13. Calor Arenæ,
14. Calor Scobis aut scoriæ ferri.
15. Calor Hyeræ.
16. Calor Carbonum.
17. Calor Flammarum.
18. Calor mixtus.

Qui balneum appellatur, quod duplex est Balneum Maris, & Balneum Roris.

Compositorum, & rerum in receptacula jam dicta positarum tria sunt genera. Alia sunt Mineralia, alia Animalia, alia Vegetabilia; & his Analoga. Et quodlibet horum trium in tres quasi species subdividitur: Mineralium enim tria sunt Metalla Succi, & Lapides: Animalium tria, Terrestria, Aquatilia, Volatilia, Vegetabilia vero.

Tria compositorum genera Aquæ competunt; ut Aquatilia animalia, & duo mineralia, Metalla & Succi.

Tria terræ competunt, ut Plantæ seu vegetabilia, Lapides, Terrestria, Animalia.

Inter quæ etiam unum sit perfectius, & difficilis resolutionis.

Ut in Cœlestibus stellæ:
In Terrestribus lapides pretiosi:
In Aquatilibus Metalla.

Aliud imperfectius facillimæ resolutionis & brevioris vitæ:
In Cœlestibus Meteora.
In Terrestribus, Plantæ.
In Aquatilibus, Succi.

Media ratione se habent, Animalia, Cœlestia, Terrestria, & Aquatilia.

D.

Dactylideus, est Lapis Lincis.
Dudaim, est Mandragora.

Dem, / *Dehim*, } Et sanguis hominis.

Draco mitigatus, est Mercurius sublimatus, dulcis factus purgans.

Driff, Est { Arena, seu / Terra Virginea. *Vanhelmont*.

N. B. de *Dysenteria*.

Si digestio est bona, & non est separatio, tum adest dysenteria.

Si est separatio, & est nulla digestio, tunc est Lienteria.

Si neque separatio, neque digestio, tunc est Diarrhæa.

Si adest putrefactio materiæ stomachi, tunc est fluxus ventris cum variis coloribus.

Draco Chymicus, est materia lapidis Philosophorum.

Dicitur *Draco* multis de causis quod venenosa, & malignitatis plena sit hæc materia, quod multis tingatur coloribus, viridi, nigro, lucido & leucophæo, & multis aliis coloribus varietur *Draconum* modo, & quod in vase suo: dum ignis ipsam materiam agitat, & alterat, horrida appareat, & fœtet quasi *Draco* mortuus & fœtidus, & quod igneas & calidissimas emittat exhalationes, venenatas prorsus & malignas, veluti *Dracones* & *Serpentes*, dum putrefiunt in aliquo loco.

Diana & *Apollo*, dicti uno partu progeniti à *Latona*, nihil aliud sunt quam terra ipsa & spiritus Mercurii, & anima Sulphuris, una cum spirituali sale, quod animam Sulphuris, & spiritum Mercurii simul convertit, & dum spiritus Mercurii prævalet cum spirituali sale, id *Diana dicitur*, & *Sulphur album & natura*, & *Luna Chymica*.

Dum vero anima Sulphuris prævalet in eodem subjecto, & colorat illud in rubeum colorem, tunc dicitur *Apollo noster*, *Aurum nostrum*, *Rex noster*, *Rubicundus Maritus*, & *Sulphur natura rubeum*: de quo clamant Philosophi. Rubicundus maritus candidam duxit uxorem, quod sulphur illud debet conjungi cum albo Sulphure, & simul incarcerari cum aqua sua, ut in eo carcere putrefiant, moriantur, & tandem resurgant in vitam incorruptibilem, ut reliquis imperfectis corporibus, perfectionem integram, & absolutam queant communicare.

E

Elmantes, sunt Lumbrici terrestres.

Elixir, est Liquor spirituosus infusione impræ-gnatus.

Eleagnon, est agnus castus.

Ens morborum quintuplex statuitur à Paracelsistis.

1. Deale quod immediate à Deo profluxit.
2. Astrale, quod ab astris in cœlo, vel iis, in homine subjectis astris exoritur.
3. Naturale, quod ex naturæ vitio pullulat.
4. Pagoycum, sive mentale, quod morbos ex imaginatione intus, vel ad extra suscitat.
5. Ens veneni, quod continet omnia venena.

Elersna, est Molybdena, plumbago.

Epilathera est particularis.

Epilathera, ad hunc modum debet considerari; quod in omnium minutissima gutta quaque anatomia microcosmi constat.

Quilibet enim Spagyricus gradus virtutis suæ tinctura est.

Et cuilibet medico intelligendum venit, in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt, tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmis, & in Elementatis.

Evectrum, est corpus hominis sydereum, quod nobis aut mortem futuram, aut aliud malum indicat.

Paracelsistæ, quicquid imaginationem nostram commovendo curationes miras promovet, Singulariter Ens pagoyum vocare solent.

Esse, primus actus vitæ.

Secundus vegetare.

Tertius gradus, sentire.

Quartus & ultimus, est ratione uti & intelligere.

Quod si Peripathetici non attribuant vitæ nomē nisi secundo, tertio, & quarto vitæ gradui, ridendi sunt ipsi, quod obliti sint vitæ primi gradus; nam si esse simpliciter sumat originem à substantia vitali calidi innati, & à vita ipsa, quæ est rerum omnium fundamentum & basis, & centrum, è quo omnia educta sunt esse erit primus vitæ gradus, & esse vivere erit.

Elementum, Omne quod sensibus nostris objicitur non est terreum elementum, sed excrementum terræ, seu potius est mors & destructio rerum quam earundem principium. Ex excremento enim illo inferiora hæc omnia morti & destructioni sunt obnoxia. *Fab.*

Et quod in terræ visceribus reperitur extra salis hujus naturam & essentiam est quid excrementium, quasi menstruum terræ, quod natura suscipit ad generationem rerum terrenarum, ut cito pereuntes fiunt hæ res omnes, reperitur in terræ globo: duplex terra, pura & impura.

Pura est sal illud, quod est anima & forma terræ, & est terreum verum Elementum, ex quo cum reliquis elementis fiunt res omnes.

Impura vero terra, est excrementitium quid ex omnibus abyssi principiis separatum, & terræ globo permixtum, ut hinc una cum terræ puræ, seu salis puri partibus res omnes corruptibiles componantur.

Elementa sunt, ex quibus non solum res sunt, sed in quæ etiam alia omnia, ut in receptacula, reposita sunt,

Et hæc sunt duplicia: Materialia, quæ se in composito passive potius habent, & non tam esse, quàm de bene esse sunt; & horum tria sunt.

Terra, Aqua, Aër, inferiora sc. Elementa: Et unum formale seu essentiale, Cœlum seu Æther superius Elementum.

Tot enim rerum sunt receptacula: & in resolutione Chymica, tria inferiora elementa se exhibent in aëre exhalantes; aqueo humore distillante, terreo fæculento residente: Ignem vero quartum Elementum in Microcosmo alium non cognoscimus, quam Cœlum seu Ætherem, ab *aithein*, ardendo, fulgendo, vel lucendo sic dictum.

Et hæc tria, ut à Chymicis propter analogiam quandam sic dicuntur: eadem ratione ab Hermete Trismegisto illo Philosophorum antiquissimo, corpus Anima & Spiritus dicta fuerunt. Sal sc. per corpus designatum; Sulphur per animum, Mercurius autem Spiritus est & spirituosa substantia: Nam ut duo extrema & remotissima Corpus & spiritus per unum medium Animam sc. in unam rem subsistentem conjunguntur, ita Sal & Mercurius per medium Sulphur.

F.

F*Æcula*, est sedimentum succi cujusque radicis, post residentiam, effusis tenuoribus partibus exiccatum.

Filius unius diei, est Lapis Philosophicus.

Filius unicus diei, est ovum recens.

Furnus apertus, est { Cujus pars superior, est aperta. / Et est probatorius, vel / Ventosus. }

Furnus tectus, est { vel Simplex, / vel Compositus. }

Furnus Simplex, est qui absolute sine adminiculo alterius constat. Et est vel Calcinatorius, vel Dissolutorius.

Furnus Calcinatorius, est qui rebus Calcinandis inservit. Est est vel Cæmentatorius, vel Reverberatorius.

Furnus Cæmentatorius est, in quo ignis ad res cæmentandas dextrè commodatur.

Furnus Reverberatorius est, in quo imposita materia à flamma reverberante calcinatur.

Furnus ascensorius, est quando ascendendo dissolvimus.

Furnus vesica, est qui rei in vesica dissolvendæ inserviat.

Furnus balnei, est ubi in aheno calidam continenti dissolvimus.

Furus descensorius, est cujus adminiculo, propellendo humorem deorsum, rem dissolvimus. *Rhenanus.*

Fumus rubeus, est materia illa tenuis & subtilis, calida & sicca, quæ, fumi modo & instar exhalationis ascendit ex materia nostra, & salem nostrum rubeum seu solem nostrum rubicundum constituit.

Fumus albus, est materia illa tenuis & subtilis quæ ex materia nostra fumi instar ascendit, & vaporis, & aquam nostram Mercurialem constituit; quæ cum ficciori, & crudiori materiæ nostræ parte conjuncta lunam nostram nobis commonstrat.

Flos cœli, est species Mannæ, sed à Manna differt, quòd non dulcescat, sed insipidi, sit saporis, & quod Manna granulatim condensetur, & super arbores colligatur; hic vero flos acervatim cumulatur super herbam, veluti magna quantitas musci narium; frigidissimæ est qualitatis & penetrantis substantiæ. *Cœli florem*, superius vidimus: *Aëris florem*, rorem nuncupamus: *Aquæ florem*, salis florem asserimus: *Terræ florem*, Ambarum dicimus, Sic omnia florent elementa.

Et hi omnes flores mirandas habent virtutes, & naturæ dona, cùm sint partes tenuissimæ & æthereæ corporum, è quibus Calore innato, foras propellente prodeunt *Fab.*

Spagyrici, quæ parietibus locis concavis, & montium cavernis adnascitur, nitri florem, & Saturnum venerabilem canatie senem vocant *Fab.*

Pater, Mater, & filius proprie apud Chymicos,

Ignea, & aërea, aquosa & terrestris substantia, quæ in tali mixto vigent & florent, patris & matris nomen à Philosophis sortitæ sunt. Cùm autem ex his substantiis, per putrefactionem, mortem & corruptionem harum substantiarum, exurgat nova quædam substantia purissima, à prioribus substantiis distincta, hæc substantia de novo exorta, dicitur filius exortus ex præcedentibus substantiis, quæ cum alterentur & corrumpantur, in exortu, & partu hujus novæ substantiæ; ideo dicuntur emori in partu hujus filii Pater & mater à Philosophis, quem sanguine & carne ipsorum enutriri coguntur parentes, ne intereat, sed ad perfectionem deveniat, sic enutritus & educatus hic filius; nisi enim tota præcedens substantia in novam & recentem convertatur, perfectio hæc Chymica exoriri non potest, *Faber.*

Galena,

G.

Alena, *Plumbago*, & *Molybdena.* } Unum & idem sunt, & Sic probatur.

Primum ex plumbagine nostra fossili, apud Friburg. in *Misnia*, & *Galaria*, & multis aliis locis coquitur plumbum nigrum, & argentum etiam id quod in molybdena, & Galena fieri nequit. *Plin, lib.* 34. *cap.* 18.

Ergo *Plumbago nostra*, est { Galena. & Molybdena,

Secundo allusio vocabuli, testatur idem esse.

Nam quod *Plin. lib* 33. *cap.* 60. aut *Hispani Galenam*, vocant, *Germani* glantz dicimus nitorem; aut splendorem. Non *Galena* vocatur à *Galecia*, nam nigrum plumbum non fit ex *Galecia*, *Plin. lib.* 34. *cap.* 16. quod tamen fit ex *Galena*.

Tertia *Plumbago* nostra, est coloris potissimum plumbi, atque ob id Græcis molybdena, & merito Latinis plumbago dicitur, vel lapis unde fuit plumbum.

Galbanetum, est liquor ex Galbano, de terebinth. dilutus.

Gelseminum, est Jaseminum.

Gelutta, seu *Geluta* } Est herba Carlina.

Gelutta, & *Melissa*, dicuntur à *Paracelso*, in libro ejus de vita longa renovare, & transferre morbum, sine omni virtute graduum, in reparationem videlicet & renovationem pristinæ juventutis.

Guajacum lignum, vere lignum hebenum est. *Theophrast. Paracels.*

Ganimedes, est Sulphur album. Et verus *Ganimedes*, *pag.* 203. *Fabri Panchymici*, quia in Cœlum rapitur, & extollitur seu sublimatur.

In primo gradu rerum, neque nocent, neque juvant res quælibet. *Paracels.*

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra proveniunt, primi sunt gradus.

Quæ ex aëre, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii sunt gradus.

Quæ ex igne, quarti sunt gradus,

Porro qua virtute singulo gradu seorsum aliud ab alio vincitur punctorum est, non graduum *Paracels.*

Gamahe, Vim obtinet astralem commovendis spiritibus & principiis Microcosmi.

Garumna, est fluvius in Pyreneis montibus ortum habens.

Est aureo & argenteo spiritu plena, unde aurum & argentum magna in copia circa ripas & arenas suas expiscatur, non quod ex mineris auri, & argenti, seu fodinis terrestribus aquarum fluxu erodatur, sed quod spiritus ille vitalis natura, qui è centro terræ vaporum ope, sursum effertur, percoquatur in ipsius aquis, & inter arenas, tum calore solis, tum calore sui ipsius nativi, unde in omnibus aquis arenosis, reperitur illud aurum & argentum, in tenuia folia deductum.

Quod spiritus ille aureus in aquis ipsis foliarum instar coalescat, dum coquitur.

Potus hujus fluminis est saluberrimus, modo limum, & saburram terræ lutosæ deposuerit, quam in alluvionibus suis sæpissime excitatis extrahere solet, *Faber.*

H.

Sorani, & nostra si velimus observatione confirmetur, cum 14. horis quatuor quos vocant humores seorsim commoveri: sanguinem ab hora noctis 9. ad horam diei 3. Bilem flavam ab hora diei 3. ad horam diei 9. Bilem atram, ab hora diei 9. ad horam noctis 3. Pituitam denique ab hora noctis 3. ad horam noctis 9. nam tanto consensu ignis naturæ, qui in nobis est, cum igne Centrali Terræ; & ignis ille Centralis cum solari consentit. *Meysonnerius.*

Ita Oeconomia naturalis comparata est, ut bonæ plantæ adversaria nascatur proxima, & sic in aliis multis accidat, dum tamen utraque eodem tempore crescat, floreat, semina effundat & tandem marcescat: sic de spirituum natura, falsi spiritus non opprimunt, ut opprimendo, vel solvendo turbare Mercuriales possint, sed omnia moderata sunt, & sanguinis circulatio fit pacatè defluens à venis in arterias æquis intervallis per cor, non aliter ac fluvius.

Tacitis qui leniter undis
Cæruleus placidis per vada serpit aquis.

Halereon, juxta Hermetem vera aquila est. *Paracel.*
Hara, est Juniperus.
Harmat, est fructus Juniperi.
Hartwerck, est species panum æreorum,
Husacium, est sal armoniacum.
Hele, est Viscus.
Helnesed, est Corallus.
Helunhai, est annulus Salomonis in arte Nigromantiæ.
Hesnic, est quarta pars libræ,
Hidus, est flos æris,
Hismat, est spuma argenti.
Hispanicum viride, est Viride æris,
Holsebon, *Helsobon*, *Helsaton*, } Est sal commune præparatum.
Hunc, vel *Hucci*, } Est Jupiter, Stannum.
Handel, & *Handal*, } Est Colocynthis.

Henricus piger, est species fornacis.

Heliotropium, Gemma nascitur in *Æthiopia*, *Africa*, & *Cypro*, porracei coloris, *Smaragdo* similis, sanguineis tamen distincta guttis.

Heliotropium, vere dicunt quia dejecta in vas aquæ, gemma solis fulgorem accedentem percussu sanguineo mutat, sed maximè *Æthiopica*.

Eadem gemma juxta aquam, speculi modo accipit solem, deprehenditque defectus, subeuntem Lunam ostendens.

Humores, Non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Cholericus, Sanguineus absolutè: Nam sanguineus est homo omnis, cum sanguis sit pars corporis.

Quapropter dici debet, aut Mercurieus, aut Sulphureus, aut Salinus à prædominatione.

Perinde notabis, ut quod *Galenistæ* Choleram, Tu Sulphur rubeum dicito: Quod illi Phlegma, tu Sulphur album, cum salibus resolutis: & quod Melancholiam dicunt, tu Mercurialem humorem dicito.

Porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt, falsum est: sed per ea Pharmaca purgant naturam salis de alumine, & Magalia genera.

Hydrophobia, est aquæ timor, ex mordicatione animantis rabidi prognatus. *Paracelsus.*

Oleum ligni *Heracli Rulandi* patris à *Zacharia Brandelio*, adductis rationibus, censetur esse oleum extractum ex ligno *Guiacino*, ut apparet in *pag.* 117. & 118. ejus libri de Chymia edit.

Quercetanus,

Quercetanus, *Pag.* 775. affirmat oleum ligni *Heraclei Martini Rulandi*, quo in suis Centuriis Epilepticos sanitati restituisse, & dentium dolores sedasse, oleum fuisse extractum distillatione ex ligno Buxi, non *Gujaci*, ut antea opinabatur.

Joannes Beguinus in *Tyrocinio* suo Chymico, sic scribit.

Paratur oleum Heraclinum, ex Corylo, dum floret: non aliter, ac oleum ex ligno *Gujaco*, & creditur esse utilissimum ad præcavendam Epilepsiam, dentium dolores sopiendos, & vermes à corporibus profligandos, *pag.* 173.

Et huic opinioni, major pars Medicorum assentire videtur.

Sed Medici uti possunt eo, quod magis illis arridet, oleo secundum placitum.

I.

Jabora, est Mandragora.

Ignis rota, est Circulatio, per Circulatorium, quod est vitreum vas, ubi infusus liquor, ascendendo, descendendo, quasi in circulo rotatur,

Varia sunt hujus generis vasa, sed duo præcipuè sunt majoribus usus, Pellicanus nimirum & Dyota.

Ex *Jove* conficitur Sal, vel liquor Medicabilis.

Jupiter Diaphoreticus, conficitur. { Ex Jove Anglico limato, & Ex Mercurio sublimato.

Beguinus. Pag. 334. & 334.

Intestina terræ, sunt Vermes terrestres. *Paracelf. pag.* 38. suæ Chirurgiæ magnæ in folio.

Agnis elementaris, à peripateticis in concavo Lunæ existere fingitur, nos autem cum Moyse, quarto die, Creationis in solem conclusum esse asserimus. *Rhenanus. Casman.*

Ignis, sunt octo gradus.

1. Ignis ventris equi, qui est calidus in primo gradu, & humidus in secundo.

2. Ignis solis, Calidus est in primo gradu, sed siccus est in secundo.

3. Ut ignis furni post panis extractionem, est calidus & siccus in secundo gradu.

4. Ignis furni fixionis. Hic fundit & figit, non comburit, quia flamma non est, differt à præcedenti, nisi quia in hoc est calor continuus, in illo non.

5. Dicitur flammalis, & est calidus & siccus in tertio gradu: Et hic in ignis furno calcinationis.

6. Est calidus & siccus in quarto gradu, & hic est ignis furni fusionis.

7 Ignis follium est in eodem gradu, qui corpora dissipat, dispergit, & fundit.

8. Ignis est qui fundit & calcinat, & est flammalis, quia in ea sola flamma operatur, & non dissipat, sicut est ignis vitrearius, & hic ignis sicut carbones & flamma, sed in isto sola flamma lignorum.

L.

Liquor, sæpe apud Chymicos vocatur ignis. Sic oleum è Sulphure Cupri, vocatur ignis Veneris, & ens Veneris.

Ignis Gehennæ, est specificum corrosivum.

Et ita scribit *Baptista Vanhelmont*: Ajunt Chimici vulgus cremat per ignem, nos verò per aquam, vide largius sub titulo *Ignis*, in priore nostro *Lexico Chymico*.

Latomus, A hevveror quarrier offtones.

Latomia, Aquarry offtones.

Larusus, est auricula Muris.

Lunaria, vel *Cerebella* } Sunt conservantia Cerebrum.

Vnde omnis herba confortans Cerebrum, hoc nomine vocari potest, *Paracelf.*

Liquor Mummiæ, est pinguedo humana.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquidum resolutum, est { Quod ex primo ente, vel Ex sua natura liquidum est.

Lilium Paracelsi, pro tinctura Antimonii reponatur.

Lilii Paracelf. vera compositio, ex libro ejus de vita longa peti potest, quæ tandem ad tincturam, inde extrahendam multum operæ conferre potest.

Est diaphoreticum & hydropicum insigne magnarum virium. Quod si hæc tinctura Antimonii de inceps per multa cohobia, menstruo aliquo idoneo in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam imprimis ex podagra in articulis externis causatam curat feliciter. Si observatis observandis ad diætam legitimam pertinentibus, & corpus mundificantibus, quotidie aut alternis diebus, gutta una, è tinctura exaltata, cum vehiculo appropriato in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in laconico procuretur (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & sic nulla contractura arthritica resistit.

Hujus tincturæ Antimonii compositionem *Beguin.* docet. *fol.* 425.

Lupus, Antimonium est.

Laudanum, quasi *Laudatum* medicamentum, quod vim opiatam sive somniferam habet. 1. Quod compositum est, aliquando Laudanum vocatur. 2. Simplex Laudanum Minerale denominatur, cujus plures species, primas tenet Sulphur vitrioli narcoticum.

Ludus, est Tartarum humanum, & in fundis matularum, post longam urinæ residentiam plerumque conspicitur.

Laxativum, Quodlibet Laxativum, duo in se habet mala. Alterum quod debilitat, alterum quod plerumque plus secum evacuat, quam par est: Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel omnino præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitatem laxativi.

In secundo gradu, conforta cum Cinamomo, cariophillis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus. In tertio gradu, per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corallum album & rubeum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi, & similibus.

Ut mitiges laxativum utere anodynis, & narcoticis, *Paracelsus*.

Lixivium, vocatur { Aqua Saponaria, Aqua prima, Capitellum, Caustica spuma, Gutta prima, Saponaria gutta, Spuma Batava.

Lac Lunæ, est Agaricum saxatile. *Refcenberg. p.* 30.

Latona, Terra est nostra quam sumimus ad Alchymiam peragendam, & hæc terra chymica, præ rebus omnibus aliis creatis virtute, & energia excellit, aurum enim, & argentum, reliqua metalla, & lapides pretiosos omnes in se coërcet, imo perfectionem omnium animalium & vegetantium in seipsa recludit: Sed cum impura sit & fæculenta, ut arti nostræ prosit ejus impuritates, & fæculenta excrementa

excrementa separanda veniunt, & hoc est apud Chymicos, faciem Latonæ dealbare. Quocirca humiditatem ipsius terræ radicalem, seu sanguinem ipsius Latonæ, ex venis ipsis exhaurire oportet ut ex essentia & puritate illius, faciem ipsius Latonæ dealbare valeamus, alioquin nihil utilitatis habemus ex Lotione Latonæ nostræ, nisi ex puritate ipsius sanguinis aquam faciamus, qua sola & non alia uti debemus ad dealbandam faciem ipsius Latonæ.

M.

M*Asticot*, est impropria cujusmodi calx præter Minium & Cerussa *Billich. pag.* 41.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus.

Magale, vel *Magalium*, genus est: Quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis non purgando, sed mundando curatur.

Mercurii Manna, Componitur ex Mercurio in aqua forti soluto, & postea in aqua Marina præcipitato, *Beguinus*.

Mercurius Emeticus, sursum præsertim, nonnunquam deorsum movet, hic doceatur modus unus, vel alter si placet,

Fit ignitione per duas horas, per inferiora tantum purgat longiori spatio diaphoreticus evadit. *Beguinus*.

Mellosi, sunt lumbrici terræ.

Melga, est Salamandra.

Matorium, est { Ammoniacum, vel Galbanum.

Medicina, Nullo utaris in medicina superfluo, in componendis receptis.

Nam quo plura conveniunt in receptis simplicia vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur. Nullum enim receptum ultra sex simplicia, in se habere universaliter debet *Paracelsus* de gradibus.

Mistura, ex tribus spiritibus, est artificialis & Philosophica commixtio spiritus Tartari correcti, aquæ Thericalis Camphoratæ, & spiritus vitrioli rectificati.

Myagros, est herba Camelina valens contra morbos oris.

Mumia secundum Paracelsum, est caro hominis violenta morte perempti, & aliquandiu in aëre servati, cujus extractionem, sed mysticam docet *Paracelsus, lib.* 3. *cap.* 10.

Alias vocatur ab illo Mumia patibuli, non liquamen illud in sepulchris Ægyptiorum inventum, in quibus cadavera humana, aromatis condita multos per annos servata fuerunt.

Mundi elementares partes, aliæ sunt Continentes Terra & Aqua, scilicet, quæ Aëre involvuntur: aliæ Contentæ & hæ sunt duplices; simplices defluentes à continentibus, Mercurius ab Aëre, Sal ab Aqua, Sulphur à Terra.

Aliæ compositæ inhærentes continentibus, à quibus separatæ moriuntur.

Harum nonnullæ aëri, & sunt vel imperfecte mixtæ, ut Meteora, vel perfecte, ut Homo, Quadrupedes, volatilia, & reptilia quædam.

Nonnullæ Aquæ vel imperfecte mixtæ, ut Zoophyta aquatilia: vel perfecte, ut Pisces.

Nonnullæ Terræ perfecte mixtæ ut Plantæ, quæ à terra avulsæ marcescunt, & moriuntur, ut etiam Metalla Lapides.

Mors, Mors & Mortificatio, nonnisi Animæ à corpore existit separatio, & Corporis in elementa & principia resolutio; nam axioma Chymicum est. Quando aliquid redit in id quod antea fuit (ut in resolutione Metallorum, quæ omnium difficillima est) sæpius accidet, signum illud esse ultimam resolutionem nondum factam, nec animam à corpore separatam.

Quando autem non redigi potest aliquid in id, quod antea fuit, jam ultima resolutio, & mortificatio facta.

Et forma separata ab Elementis & principiis, & ultimum scopum assecutus est Chymista.

Animam tamen puram & omnino separatam non habebit, sed in tinctura aliqua, quam vocant, consistet.

N.

N*Ectar*, est Confectio albuminis ovorum.

Nepentes, est Laudanum quoddam, videas compositionem in *Beguino pag.* 23?.

Nitri calcinationem & spiritum videas in *Beguino, p.* 151.

O.

O*Leum Metropium*, *Oleum Thasium*, *Oleum ex nucibus Græcis*, *Oleum amygdalarum*.

Oleum aliquando accipitur pro igne, uti *à Vanhelmont*.

Elementum ignis Veneris, seu ens Veneris, sumitur pro *Oleo* Sulphuris ex cupro.

Ovum, filius unicus diei, sumitur pro Vitello ovi *Toxites*.

Ovorumolea, } Compositiones habeas in
Ovorum aquæ, } *Beguino*, *pag.* 163. 164.

Opium, separato Sulphure, *phlogisto*, fœtido, & immaturo, est anodynum.

Opium Thebaicum, censetur esse optimum & præstantissimum, quod ex Cairo advehitur, albicatque, ut etiam vult *Galenus*.

Nec minoris virtutis est illud quod ex Cambaia hodie affertur.

Ex *Syria* vero & *Alexandrina*, & aliis regionibus allatum, nigrum & minus bonum est *Beguinus pag.* 238.

P.

P*Roteus*, est Mercurius, qui se in omnes formas vertit, & denuo propriam recuperat.

Aliquando hujus nomine, vel charactere ☿ insignitur.

Ploma, est herba verbascum.

Pæonia, recte collecta & præparata, est arcanum Epilepsiæ, *Paracels*.

Pavonis stercus, rite præparatum, valet Comitialibus.

Plumbum, vocatur {
Aqua omnium metallorum.
Capricornus.
Corpus minus,
Corpus immundum.
Malipodium,
Dominus terræ,
Dominus Metallorum.

1. *Plumbum cinereum*, est quasi sui generis metallum.

Nobilius quiddam est plumbo, deterius argento, & est quasi medium inter species plumbi & argenti,

Metallum unde conflatur, est simile galenæ, unde coquitur plumbum nigrum, sed à galena differt in illo, quod inficit manus tractantis nigrore, nisi plane sit solidum.

Porro solidum cum est, friabile non est, ut galena ipsa, sed secatur,

Est nigrius aliquanto genere argenti rudis

secundæ

secundæ speciei, quæ est plumbei coloris, licet in se metallum illud cinerei plumbi, non raro aliquid argenti continet, & quo loco effoditur argentum, plerumque subesse significat.

Hoc metallum nescivere Arabes Chymistæ, alias plura fecissent corpora metallica.

2. *Plumbum candidum*, impropriè stannum dicitur, & non sunt idem.

Plumbum candidum nostrum, nigro plumbo est purius & perfectius quiddam.

Conflatur apud nos, ut plumbum nigrum, tum ex pyrite, tum ex galena.

Plinius & *Cæsar*, candidum plumbum in *Britannia* provenire testantur.

3. *Plumbum nigrum*, *molybdon*, excoquitur vel ex galena, vel ex pyrite fit.

Putrefactio, est resolutio commistorum, cum partes inter se commistæ reseratis claustris internis, operante calore per humorem & resolvente discedunt.

Et hæc est via ad præstantissimas illius alchymiæ operationes, facitque non tam Elementa, quam essentias Cœlestes ab elementari compositione separatas.

In his attendere oportet, ne fiat resolutio universalis, sed duntaxat eo usque, quo capsulis reclusis exire essentia possit, in qua crasis substantialis radicata est. Hinc patet in mistis recedentibus magis ab elementari simplicitate, aliquid interius esse præter elementa, quod putant incombustibile & à naturali putrefactione novam substantiam producit, dum consistit.

Resolutio istiusmodi duplex est. Putrefactio & resolutio per medicinam.

Pyrites, est parens sex succorum. {
1. In quo Chalcitis ignitur.
2. In quo Sory,
3. In quo Melanteri.
4. Cinereus, è quo atramentum continenter efflorescit.
5. Argentei Coloris in vena argenti vivi.
6. Cromenavius in *Moravia*, ex qua succus in dies exstillat, qui Sulphuri rubeo pellucido similis est.
}

Pyronomia, ars ex igne præsaga, cum ignis astrā se palam faciunt hominibus, ut inde veri notitia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspicione.

Exemplo sit, quod de buxo fertur, à foliis ejus in ignem projectis singulis eorum, de quibus habetur suspicio nominibus inscriptis, folium sentis crepitare, & exilire fertur.

Non aliter de conjecturis futurorum multorum simul fieri posse putat.

Q.

Qualitas, apud Spagyros, est omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in Cerebro, inter piam matrem & Cerebrum.

Quinta essentia, Dicitur à quibusdam Medicina κατ᾽ ἐξοχήν.

Ab aliis vocatur Elixir, ob insignes virtutes quas in præservatione corporis humani à variis morbis exercet.

Ab aliis cœlum, duplicem ob rationem.

1. Quod sicut cœlum non ex quatuor elementis, sed materia quadam ætherea, & quinto quasi elemento factum nec corruptioni ulli obnoxium est.

Ita & quinta essentia vera, ab omnibus fæcibus elementorum secreta, & quamvis non incorruptibilis, ad eam tamen subtilitatem, tenuitatem, & simplicitatem spiritualem, redacta, ut nihil heterogenei à quo corrumpi possit in se continere videatur.

2. Deinde sicut cœlum in hæc sublunaria potenter agit, rebus omnibus vitam largiendo & conservando.

Ita hæc quinta essentia corporis humani valetudinem conservet, juventam extendat, senectam removeat, & omne morbi genus abigat.

Quinta essentia, {
Corallorum,
Metallorum,
Mineralium,
Marcasitarum,
Perlarum.
Sanguinis humani.
Tartarisat.
Vini.
}

Compositionem horum habeas apud *Beguinum*, *Pag.* 472. ad 459.

R.

R*Axach*, est Ammoniacum.

Ramed, est Rhabarbarum.

Radix Metallorum, est Antimonium ♁.

Rosa vitæ, Fit ex {
Aquila vitæ, &
Auro purissimo,
Beneficio spiritus
Salis extracta, &
Instillatione in sale Margaritarum.
}

Regulus Martis stellati, compositio describitur apud *Beguinum*, *pag.* 297.

Rubinus arsenici diaphoreticus, describitur apud *Beguinum*, *pag.* 390.

Resolutio, quinque se offerunt in Resolutione.

1. Æthereum illud Corpus, spirituosa substantia, Mercurius.

2. Sulphureum quoddam corpus, seu oleaginea substantia sulphur dictum: quæ duo tantæ subtilitatis sunt, ut si non bene referventur, sæpius evanescunt in auram.

3. Sal quantumvis crassius virtutem tamen non obscuram habet.

4. Phlegma est aqueum Elementum.

5. Terreum est elementum caput mortuum dictū: quæ duo mortua sunt & nullarum virium

S.

S*Atyrionis radicem*, *Paracelsus* appellat Buteonem, in libro tertio de vita longa, *Cap.* 11.

Sanguis Satyrionis, est liquor sanguineo colore ex radicibus Satyrionis cum pane pistis, & longa digestione, quasi in oleum sanguineum, liquescentibus.

Sal Petræ, Vocatur {
Flos parietis,
Fæx nitri,
Nitrum Græcum,
Sal stolidum,
}

Sal alkali, Vocatur {
Sapa sapientum.
Dominus lapidum, & fixorum.
Sal herbarum.
Sal panum cinere factus.
}

Sal gemmæ, vocatur {
Cristallus mineralis.
Sal Cristallinum,
Sal Cappadocium;
Sal Lucidum,
Sal Metalli,
Sal Taberzet, id est, Album.
Sal Adram.
Sal Hungaricus.
}

Anima

Sal armoniacus, vocatur { Anima sensibilis, Aqua duorum fratrũ ex sorore, Aquila, Lapis Aquilinus, Cancer, Lapis Angeli conjungentis, Sal Lapidum, Sal Alocoph.

Sardon, est herba similis apio, quæ mordicata, maximum causat risum, unde mors sequitur.

Sacranus color, est Color purpureus.

Sarcion, est lapis coloris rufi. *Carnation colour.*

Sarcoma, est superfluum carnis incrementum, quo ultra modum corpora saginantur.

Sarcophagus, est lapis quidam vocatus Carnivorus, quoniam cùm cadavera in illo inhumantur, consumit corpora infra spatium quadraginta dierum, dentibus solummodo exceptis.

Non est absimilis Terræ figulinæ, vocatur Acheldama in Scriptura, *Sandes* in ejus relationibus, & *Baptista Vanhelmont.*

Septem, In igne sunt septem Planetæ.

In aqua septem Metalla.

In terra septem Herbæ.

In aëre sunt septem Tereniabin.

Et in animalibus sunt septem principalia Membra, *Paracels.*

Separatio Elementorum, vide *Ruland pag.* 430.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus corporis, quomodocunque versentur.

Et omnia membra, sive sint mobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus, virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt.

Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma fumi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam, *Paracels.*

Spuma duorum draconum, est Butyrum Antimonii, vide supra.

Stannum, vocatur { Dominus æris, Plumbus argentarius.

Stibium in medicina, est virtutis recognitæ, & nunquam laudatæ satis, rectè & Spagyricè tractatum, ut apud *Basil. Valentinum*, & alios optimos authores, amplius investiges, quicquid blaterant ignari Mysochymici.

Stillus, est Antimonium.

Sulphur, vocatur { Fumus acerrimus, Ignis terræ, Insidiator pervigil. Lapis Cherubinicus, Pyr Solis, Scorpio, Spiritus Vegetans, Terra fœtida.

Aqua Sulphuris vocatur { Aqua rubea, Aqua crocea, Aqua fœtida, Aqua mortua, Sanguis animalis, Compositum album.

Sulphur Solis, describitur ab *Hartmanno, p.* 119. 120.

Sulphur vivum, vocatur { Sulphur fossile, Lapis pyroneus, Lapis sulphuris, Sulphur Judaicum, Sulphur sine igne.

Sulphur vitriolicum, est Sulphur à vitriolo decoctione tractum per aquam communem cui innatat.

Sulphur, est { Nativum, & Factitium.

Nativum est fossile ex fodinis, vocatur apyron, quasi sine igne, vel quod ignem non experiatur.

Estque Sulphur simplex naturalis à vulgo vivum quod causat, & est Elementum Metallorum.

Ruland. enumerat tres species; Natura calefacit, concoquit, & concutit.

Sulphur, concrescit in terram glebosam & solidam, & propriè Sulphur vivum dicitur, & eo solo utuntur Medici.

Translucet, resplendet & viret, & est pingue, & id excellit.

Spiritus, Omnis spiritus fixatur cum calce sui generis.

Sal peregrinorum, compositio fit ad hunc modum.

℞. Salis nitri, salis fusi, salis gemmæ, *ana.* ℥. j. Calangæ, Maceris, Cubebarum, *ana* scrup j. fiat pulvis.

Istius salis ℥. iv. Alcool vini exsiccati ℔. ʒ. Extrahatur sal Alkali, hujus accipe ℥. ij. Liquoris granorum Juniperi, cist. j. reduc in compositum.

Hæc est ejus præparatio in additione, quam *Hermes* in maximo pretio habuit, ad vitæ longæ conservationem. *Penotus.*

Sol cum Igne naturæ, Luna cum Sale, Venus cum Sulphure, & Mercurius cum Mercuriali spiritu anticipis naturæ harmonicè consonat. *Meyson.*

Spiritus Mercuriales, Esurini dicuntur, quod esurire faciant, quod est de omnium Dogmaticorum consensu.

Sal prædominatur in pituita; Mercurius in Aëre matrice sua Liene continetur; Sulphuris sedes est in Hepate sub dominio Veneris, nam Hepar est vera terra ejus, & matrix in qua purificatur à suis excrementis, quæ Mars accipit in felle, ut Saturnus in sentina Lienis.

Sulphur, conservat ignem naturæ.

Sapores. Hippocrates advertens insignes differentias saporum admixtas esse rebus, nec ex crasi elementorum eas esse, ipse dulci-acido-acerbo-amaras eas vocat.

His ortus morborum adscripsit, & absolvi curationes etiam dixit, qua sane in re ad veritatem propius accessit.

Theophrastus verò *Paracelsus*, artis chymicæ insigniter peritus, hujus ope invenit sapores hos insignes, & quicquid qualitatum, facultatum, & actionum rebus inest, ratione principiorum Salis, Sulphuris, & Mercurii inesse.

Et ab his, Morborum ortus, & Medicamentorum, & curationis indicationes sumpsit.

T

T*Erra sancta*, *Martinus Rulandus* pater vocat Crocum metallorum terram sanctam, *Beguin, pag.* 292.

Terra vitrioli dulcis describitur apud *Beguinum, pag.* 375.

Usus illius est in emplastris & hæmorrhagiis narium, habet enim vim emplasticam & Stypticam, *pag.* 375.

Est salis Colcotharis per calcinationem ad dulcedinem reductio, eluendo ejus salsedinem, *Beguinus, pag.* 374.

Tinctura, aut Sulphur Narcoticum vitrioli, est insigne anodynum, reliquis omnibus merito anteferendum, quod *Paracelsus* summopere commendat, & magni æstimat.

Describitur apud *Beguinum, pag.* 431.

Terra Lemnia, vocatur etiam { Terra Saracenica, Terra ſignata, Rubrica Lemnia, Minii gleba, Minium Lemnicum.

Terra Eretria, eſt ſpecies quædam ceruſſæ.

Terra foliata Tartari, fit hoc modo.

Affunde acetum Tartaro bene calcinato, q. v. veluti extracturus eſſes ejus tincturam; Evapora inde phlegma, & rurſus affunde aliud acetum; idque tam diu continua evaporando, & affundendo, donec ſentias acetum in evaporatione.

Tunc tuus Tartarus erit animatus & niger, affunde ei aquam vitæ, tunc ſolve, filtra & coagula.

Hoc toties reiterato, uſque dum terra reddita ſit foliata, ac candidiſſima.

Theriaca, invenies theriacarum varia genera Chymica, & Galenica in Pharmacopœa Spagyrica Milli, *Pag.* 349. & 350.

Tinctura vocabulô Chymici non intelligunt (ut vulgus opinatur,) colores ſimplices à miſto ſeparatos, vel exaltatos.

Sed colores eſſentiæ rerum & qualitatibus formalibus à concreto corpore extractis inhærentes.

Tinctura, nihil aliud eſt quàm arcanum ſpecificum cum eſſentia, & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in ſui ſimilem naturam tingere poſſit, adſtipulante *Libavio*, Libro ſecundo, de Alchymia, tractat. 2.

Tincturarum variæ ſunt differentiæ.

Aliæ paſſivæ dicuntur, quæ extrahuntur, ut tinctura roſarum, &c.

Aliæ activæ, quæ ſcilicet paſſivas extrahunt, & ipſas tincturas communicant, ut magiſterium ſapientum *Crocus*, &c.

Item tinctura alia eſt naturalis:

Alia artificialis:

Quædam animalis:

Quædam Metallica:

Alia ſimplex:

Alia compoſita:

Quæ interdum olea dicuntur, interdum ſpiritus, interdum quintæ eſſentiæ, prout magis ab his participant, vel cum aliis.

Tegula fornicata, eſt vas terreum ventilabris, & oſtio pervium, oblongum, ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius elaborare poſſit formatum.

Quidam hanc tegulam cum fundo connectunt, alii fundum ſegregatum ab illo faciunt, ſecundum diverſum cujuſlibet arbitrium.

Teragolmien, eſt manu confecta.

Tereniabin, eſt Manna.

Terdina, eſt Valeriana.

Theriaca Germanorum, eſt compoſitio facta ex granis maturis & recentibus Juniperi, in mortario marmoreo contuſis, cum aqua pluviali diſtillata, ut videas largius apud *Beguin. pag.* 231.

Hoc medicamentum putant quidam à *Paracelſo* eo nomine tributum eſſe, verum in ejus ſcriptis, id non invenitur.

Sed electuarium Juniperinum proponit Conſil. Tomo 5. *pag.* 105. longe meliùs hac theriaca.

Talci, ſpiritus compoſitio recenſetur à *Beguino, pag.* 134.

Tincturarum, varia genera apud *Beguinum* recenſentur.

Tinctura Antimonii, eſt ejus eſſentia fixata.

N.B. Inter veteres, { *Hermes*, & *Pythagoras.*

Inter recentiores noſtro ævo. { *Arnoldus* de Villa nova, *Raymundus Lullius*, *Comes Treviſanus*, & *Theophraſtus Paracelſus*, Palmam obtinuere. *B. V. pag.* 71.

Theriaca Mulierum, componitur ad hunc modum.

℞. Theriacæ Andromach. ℥ iij.

Bezoartici Jovial. ℥ß.

Cornu Alcis, & Cervi Spagyricè calcinat. *ana.* ʒ. j. ß.

Extract. radicum Angelicæ, Enulæ Campanæ; *ana.* ʒ. j.

Eſſentiæ Caſtorei, ʒ.ß.

Magiſt. Matr. perlarum & Corallor. rubror. *ana*, ſcrup. j.

Olei ſuccini ℈. ß. Miſce, & cum Rob. Baccar. Sambuc. fiat ſ. a. Electuarium.

Terra matrix, Sulphuris eſt.

Turreis, eſt lapis, quem Bood, & experientia mille teſtimoniis in caſu à fractura, oſſa deſilientia conſervare docent.

Terra pura, nihil aliud eſt quàm Sal Coagulatum.

Sed Sal illud habet reliqua duo principia, { Sulphur, & Mercurium.

Ratione quorum producendi habet virtutem, & nutriendi efficaciam, unde Anima terræ vere dicitur, cujus ope & virtute ſuas exercet facultates. Hinc ſi privetur ſuo ſale, privatur etiam virtutibus omnibus, præcipuè pullulandi, germinandi, & enutriendi.

Ut apparet in Vitro, quod vera terra eſt igne lota, ſed emortua, & privata ſuo ſale.

Unde ſterilis, & infœcunda, nullaſque virtutes & proprietates habet.

Hinc colligere licet virtutes omnes, quæ innumerabiles, hujuſce terreni globi dependere,

A ſale, quod includitur intra terræ corpus & virtutes ipſius ſalis, quod eſt terreum verum Elementum, dependere tanquam ab agente præcipuo.

A ſpiritibus vitæ, qui in eo ſunt innati, & à ſpiritibus cœleſtibus nutriuntur, & ſuo innato calore, ſalis corpus in terra indicant, & in centro ipſius virginem illam unicam Rheam dictam, cœli & terræ filiam producunt, quæ eſt rerum omnium productrix, & conſervatrix. *Fab.* 42.

Tria principia, *Moſes* in ſecundo Capite non ſaltem mineralia intelligit.

Per { *Sahab*, *Bdola*, & *Schoham*,

Sed principia rerum etiam notat, { *Mercurium*, *Sulphur*, & *Sal*.

Aurum enim ſeu *Sahab*, abſolutiſſimus & perfectiſſimus *Mercurius* eſt.

Bdola, Margarita eſt ſeu Unio, optimus & præſtantiſſimus ſuccus, ſeu oleagineus, *Sulphur* denotans.

Schoham, Lapis concretus craſſioris inter principia Salis concreti ſignaculum exiſtit.

V

V*Ellus aureum*, fit ex rore collecto Menſe *Maii* ex tritico ante ortum ſolis, cœlo ſereno, loco aperto, expanſo linteo, & in diſcum expreſſo, & in vas fictile effuſo.

Paratur citra vim ignis arte nova. *Beguinus.*

Venter equi, ſeu ignis ventris equi, ſolutionis corporum vel ſpirituum, inſtrumenta multa ſunt, quorum unum dicitur *Venter equi*, & fit in duobus vaſis, in

in quorum uno est aqua, in alio fimus equi, ubi est phiala cum medicina, statque in furnello, & desuper comburitur levis ignis, ut aqua tantum evaporet & non bulliat: ibique est Canalis per quem additur aqua quando minuitur.

Proprietas hujus ignis est, quod non destruit oleum, sed augmentat propter suam humiditatem. Nam alii destruunt propter siccitatem.

Et uti puer ex calido & humido augmentatur, sic equi ignis augmentat oleum sua humiditate.

Ignis equi non fundit, neque comburit, sed domat, & humidum augmentat.

Vitreum vas, quod tantum ex vitro conflatur, est { Phiala, & Circulatorium.

Vide amplius de illis, in suis locis.

Vitrum, vocatur { Lapis omnium colorum, Leo viridis, Minor mundus, Ovum Philosophorum Sager, Vas circulare, Vas secretum.

Unicornu solare, est medicamentum ex auro, ad perfectionem egregiam elaboratum.

Vomica liquoris aeterni, est argentum vivum.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* scribit Cyprium & Romanum merito suspecta esse debent, quod sint fere adultera, sophisticata, varia, & diversorum colorum, formarum, & virtutum, & quod Romæ nullum vitriolum foditur.

Vitrioli liquor, est { Arcanum optimum in morbo caduco, Et est oleum de Colcothar.

Vitriolorum, sunt diversa genera. { Jovis, Lunæ, Martis, Solis, Veneris, Veneris & Martis. } *Hermophroditicum*.

Hæc omnia describuntur apud *Beguinum*, & alios Authores.

Unicornu Solare, Quemadmodum Unicornu in regno animali ab omnibus hominibus, præsertim à Magnatibus, magno habetur in pretio,

Ita *Unicornu Solare*, in regno minerali, magni est æstimandum propter maximam fixitatem, & solidam perfectionem, modum componendi proposuit *Hadrianus à Mynsicht, pag. 5.*

Unicornu Minerale, etiam invenies apud eum, *pag. 1.*

Ventus Chymicus, Venti sunt thesauri naturæ, nec est aliquid in tota natura, ventis ipsis pretiosius & nobilius, vita siquidem & anima rerum omnium, ventis deportatur ad res omnes.

Est enim Ventus spiraculum vitæ temporalis, quod alio vehiculo deferri non potest rebus omnibus nisi ventis.

Et ventus nihil aliud est, quàm tenuissima & subtilissima hujusce materiæ pars, quam ignis naturæ, seu lumen cœleste, quod huic materiæ inest sursum elevat, & fit vapor & ventus, qui summopere custodiendus est, alioquin tota Alchymia esset inutilis.

Custoditur autem ventus ille & vapor, si in vasis vitreis, per quam optimè obturatis, dum erit à materia sua, & corpore contineatur, nam frigiditate vasis, & aëris in vase conclusi, ventus ille, & vapor fit tandem aqua, & Pluvia Chymica, quæ terram suam irrigando fœcundat,

Non secus ac in magno mundo, vapores & venti, qui calore naturali terra sursum in aëre pelluntur frigiditate aëris, & ipsius humiditate, convertuntur in pluviam & aquam, quæ super terram decidit, & suo irroratu ipsam fœcundat, quia tenuissima & subtilissima inferioris elementi pars, quæ reliquorum elementorum vires & energias in se coërcet,

SUBSECTIO SECUNDA.

PETRI IOH. FABRI *Medici Regii Gallici Celeberrimi* Manuscriptum *ad Sereniss. Holsatiæ Ducem* D. FRIDERICUM *olim transmissum, Res Alchymicorum obscuras extraordinariâ perspicuitate explanans. E Musæo* GABRIELIS CLAUDERI.

Salutem, & quæ Christianus.

QVÆ offero curiositati, Honorande Lector, promissum in Tractatu meo de Tincturâ Universali Manuscriptum Medici post sua fata adhuc viventis, P. J. FABRI.

Si Rerum Physico-Chymicarum es gnarus, facillimè subolfacies, Opusculum hoc alterius laude, aut, veluti vinum vendibile, hederâ neutiquam indigere, siquidem tam adcuratâ perspicuitate desiderata proponit, ut, salvô tamen doctiorum judicio, pauca habeat paria, superiora pauciora.

Offero quidem Tibi, cùm Magnalia Dei sint divulganda, Resque Physicæ à dignis & eruditis magis magisque perscrutandæ. Candidè tamen Te priùs monitum velim, ut antequam dubiam hancce ingrediaris palæstram, cautè priùs Tecum habites, an humeri sufficiant, oneri huic vehementi ferendo, an legitimam vocationem ad Opus hocce tam serium apud Te reperias, ac verè piô propositô Dei honorem & proximi commodum sis propagaturus, si dignus cœlitus judiceris, ut εὕρηκα, εὕρηκα, *illud proclamare, Tibi concederetur.*

Cùm notum sit genuinis Artis Filiis, Deum omniscium paucis-paucissimis Regale hoc donum concredere solere. Hôc enim scopô, nisi innitatur labor & conatus Tuus, idem sanè erit, ac cum furiente gladium ipse Tuæ manui intruderes; atque imposterum experieris oleo & operâ perditâ, quòd lapidem laveris, quòd bona tua pro lapide dilapidaveris, ac quod contra Philosophi, lupanar ingredientis, monitum, pœnitere tanti-tanti emeris. Vale & fave,

Tuo ad officia utilia paratissimo GABRIELI CLAUDERO D.

Altenburgi, Calendis Julii 1690.

FRIDERICO D. G. Regni Norvvegiæ Hæredi, ac Duci Glesvvici, Holsatiæ, Stormariæ, & Olthmarsorum &c.

PETRUS JOHANNES FABER,

LUDOVICI XIV. Galliarum Regis Consiliarius Regius & Medicus ordinarius *S. P. dicit & precatur.*

TANTA fuit, & jam est tam eximia benevolentia & amicitia Tui erga me, Serenissime Princeps, ut nec potuerim, nec debuerim eam silentio præterire, quin ipsam publicò scriptò patefacerem: Scripto quidem non vili & inu ili Tibi Tuisque, sed summè necessario & pretioso, tanquam pretium inæstimabile continens: ut benevolentia & amicitia Serenissimi Principis erga me, si fieri potest, in dies magis ac magis accresceret & augeretur. Si quid enim est in rerum serie, quod benevolentiam & amicitiam augere possit, est donum inæstimabile, & Thesaurus inexhaustus, fons divitiarum perennis & perpetuus. Nullas ad me scripsit Serenissimus Princeps epistolas, ut de tali Fonte ac Thesauro perenni certiorem & doctiorem facerem Principem. Non ergo egebat Serenissimus Princeps majori doctrina, quam præsenti, cum genio quo donatus est, quo occulta, si quæ sint, reserabit ac patefaciet. Legat ac relegat Serenissimus Princeps Tractatum hunc, Lectura enim usus reliquos, quotquot sunt, antiquorum Chymicorum libros claros & patentes faciet, & eorum obscuritatem delebit. Lumen enim summum accendit in tenebris, ac fugat ipsas: obscurissima siquidem Chimicorum Scripta & axiomata clarissimè interpretatur, & explicat in gratiam Serenissimi Principis. Accipe ergo Serenissime Princeps munus hoc cum benevolentiâ & amicitia qua Te mecum devinxisti & obstrinxisti: etenim ad optatum & desiderium deveniet, modo patientia & otio summo utatur. Patientia siquidem & otio summo eget Opus nostrum: festinatio procul eliminanda tanquam diabolica. Semen enim metallicum cum longo labore perenni, & continuo percoquendum est, ut ad maturitatem deveniat, & deponat fæces suas inutiles ac superfluas. Non enim nisi purissimo semine metallico egemus, reliquum tanquam inutile & superfluum rejicimus, & de purissimâ metallicâ substantiâ mercuriali nostra opus nostrum peragimus, ut omnes testantur Chimiæ autores, ei ipsa natura fidem facit. Nam de purissima illa substantia, non vulgari, aurum & argentum operatur. Sic ars imitando naturam hanc solam substantiam purissimam accipit, & de ipsa sola opus suum perficit & complet, ut videatur clarissime per totum in toto hoc sequenti Tractatu. Vale Serenissime Princeps, & me ama indies magis ac magis, & ero Tuus, verè Tuus ero servus. Datum in Ædibus nostris die 15. Maii 1653.

CAPUT I.

An Lapis Philosophorum sit in rerum Natura.

ANtequam demonstremus, quid sit Lapis Philosophorum, perquirendum est, an sit in rerum serie & persistat in rerum Natura; multi quidem sunt nasutuli, & genium summum ac acutum se putantes habere, qui existimant non existere, nec esse in rerum serie aliquid, quod metalla imperfecta omnia in verum aurum transmutet & reliqua omnia defectum patientia omnino perficiat; at si mentem haberent ratione præditam, talia absurda non excogitarent. Aurum siquidem & argentum sunt in rerum natura, & præ manibus omnium feruntur, & omnium oculis objiciuntur, Cùm ergo aurum & argentum sit in rerum natura, necesse est aliquid esse, ex quo fit aurum & argentum; non enim creantur de novo à summo rerum creatore, sed fiunt à natura ex materia certa & reali: illa autem materia, ex qua fit ☉ & ☽ persistens in natura, haberi potest, & in tantum perfici, ut cum auro conjuncta, reliqua imperfecta metalla perficere queat sua perfectione. Nam si sola simplici coctione naturali in venis montium conclusa aurum efficiat: quid faciet si Coctione artificiali multoties iteratâ in vase puro vitreo, cum auro conjuncta perfectè iterum coquatur, & summam perfectionem acquirat, ut penetret, & poros metallorum imperfectorum adeat? nonne imperfectionem illam penitus fugabit & longissimè propellet? Datur autem illa substantia ex qua fit ☉ & ☽, & sic in tantum perfici potest arte Chimica, ut substantia metallorum imperfectam perficiat & absolvat. Ergò cæcus est, & verè cæcus, nec animam habet rationabilem, qui lapidem Philosophorum in rerum serie negat persistere. Si argumento huic & rationi fidem adhibere nequit, legat Hermetem Trismegistum, Gebrum Arabem, Raimundum Lullium Hispanum, & multos alios ferè infinitos autores, qui omnes aliis argumentis & rationibus probant, Lapidem Philosophorum esse, & ipsum se ipsos fecisse & præ manibus habuisse: Autoritati tantorum Philosophorum est adhibenda fides; aut asinorum numero adscribendi, qui tanta absurda ex mente sua deponere nequeunt, fortasse, vellent penitus doceri ut haberent hanc artem, qua Aurum & argentum facerent ad libitum; Spectent hoc quæso: Cœlum potius aurum pluet & margaritas, antequam id fiat: Dii sudoribus & laboribus omnia vendunt & potissimum hanc artem, in quâ acquirendâ summopere laborandum & desudandum est. Ergo existimandum est, & firmiter credendum, Lapidem Philosophorum esse ac persistere in rerum natura, cùm materia & substantia, ex qua fit ☉ & ☽, existat, quæ omnino perfici potest ut perfectione

sua

suâ arte acquisita perficiat omnia defectum patientia, sic concludere possumus Lapidem Philosophorum esse & persistere in rerum naturâ.

CAPUT II.

Lapis Philosophorum quid sit in rerum Natura.

EX Capitulo praecedenti colligere possumus quid sit lapis Philosophor. Cùm asseruimus ipsum esse materiam seu semen ex qua fit ☉, ☽, & reliqua metalla, sed hoc nimis obscurum est iis, qui Artem Chimicam summis tantum labris degustârunt. Videndum jam, est, quid sit haec materia & hoc semen metallicum: non enim videtur illud semen in metallis, & proinde multi negant ipsum, qui non vident: oculatum enim habent cerebrum; credunt tantum quod vident. At Hermes Trismegistus asserit, metalla habere semen, ex quo crescant, dum asserit, in sua Tabulâ Smaragdinâ, superiora esse ejusdem naturae ac inferiora. Animalia siquidem & vegetabilia, quae sunt in superficie Terrae, & verè superiora sunt habent semen, ex quo crescant: ergo & inferiora, quae sunt mineralia & metalla, quae in inferioribus terrae crescunt, habent etiam semen, ut & superiora animalia puta & vegetabilia: non ergo negandum est metalla ac mineralia habere semen, ex quo fiant & crescant. Sed quale sit istud semen, & quâ ratione fiat in rerum natura, jam perquirendum: semen enim animale & vegetabile fit ex elementis & coelo, sequenti via: coelum suis radiis & influxibus, quod illis inest purissimum projicit in elementa & potissimum in centrum Terrae, hinc digeritur & percoquitur naturali centrali ipsius terrae, tum à se ipso, donec purissimum illud Coeli & elementorum omnium fiat Corpus, & hoc corpus fiat spiritus; itaut haec substantia transeat primo in corpus ex spiritu, & hoc corpus iterum in spiritum, qui unione & conjunctione frequenti cum suo corpore tandem fit spiritualis substantia, habens corporale quod fixum quod dicitur à Philosophis sulphur naturae, quod tandem in venis montium conclusum centro suo fixo figitur in metallum: quod si purum fit, transit in aurum purum; si impurum, abit in imperfectum metallum, & secundum variam ac distinctam suam impuritatem varia & distincta impura metalla sunt. Et hoc est semen verè metallicum, ex influxu Coelesti, & purissimis elementorum substantiis Conflatum, quod dum sublimatur, & circulatur per poros Terrae, variâ inquinatione perfunditur; Cùm impuritatem reperiat in poris Terrae impuris & inquinatis, ex quâ impuritate, ut dixi, varia nascuntur metalla imperfecta; utpote plumbum, stannum, argentum vivum, ferrum & cuprum. Si vero purum istud semen in rupibus puris concludatur, coquitur à suo ipso naturali Calore, & naturali Calore ipsius Terrae, in ☉ & ☽. hoc ergo semen metallicum est centrum in matricibus metallorum, ceu locis, ubi generantur Metalla, id est verè lapis philosophor. quia ex ipso puro & purissimo facto coctione artificiali fit lapis, ex quo perficiuntur omnia defectum patientia, unde metalla imperfecta perficiuntur in aurum vel argentum; Cùm talem defectum patiantur in arte Chimica: non mutatur hic lapis & substantia idem omnino est qualis est in natura; sed nesciunt eô uti homines: abutuntur eô, ubi nihil omnino prodest, sed potiùs malum, quàm bonum operatur.

CAPUT III.

Quale habet Corpus Lapis Philosophorum, & qua veste induatur.

HOc Caput totam Artem complectitur, & detegit Sapientibus qui Leonem chimicum cognoscunt, notô enim corpore Leonis nostri, seu Lapidis Philosophorum, reliquum, quod superest, nihil aliud est, quam opus mulierum: & ludus puerorum: Coquere tantùm debemus tunc temporis, & patientiam & otium habere, ut perficiamus opus tam desideratum. Si lapis sit quinta essentia caeli & elementorum omnium, Corpus aliud habere nequit, nec alia indui veste, quàm salis Corpore & veste: dum enim coquitur hic spiritus in Centro Terrae, Coctione illâ non potest indui aliâ veste, quam salis; in sale enim istô videmus omnia elementa: videmus ignem propter calorem & insignem flagrantiam; videmus aërem propter raritatem & candorem; videmus aquam propter diaphaneitatem & humiditatem; videmus Terram propter corporeitatem & massam compactam; videmus Caelum propter insignes Solis, Lunae & stellarum omnium Virtutes & proprietates, ita, ut causae omnes, quae ipsum fecerunt Salem, in ipsô coërceantur & conspiciantur. Quid ergo desiderabimus ampliùs in tantô & unicô subjectô, quod dicitur Lapis Philosophorum, & tamen non est lapis, nec naturam lapidis habet: dicitur tamen Lapis, quia funditur & liquescit in Aquâ; quod non faciunt lapides. Nec enim liquescunt in aquâ & dissolvuntur imo magis ac magis indurantur & crescunt. Aqua enim omnium Lapidum mater & origo, spiritu venereo Lapidis nostri in Aqua persistente, qui materiam Lapideam indurat, & coquit in mediis ipsis aquis. Lapis ergo noster, seu semen Metallicum nostrum & quinta essentia Coeli & elementorum, aliô non potest indui corpore & veste, quam salis. Calor enim ingens in tali materia reperitur, corpusque salis efficit, & naturâ ipsâ postulante. Quia, cùm natura ipsa ex ipso Corpore & Spiritu omnia formare, & procreare debeat, non potest ex alio corpore, quam salis id efficere, quia, sal ad omnia generanda & procreanda proclivis & aptus est. Alia siquidem corpora id efficere nequeunt absque reductione in materiam illam, quae prima omnium est. Illa autem prima materia non potest reduci in aliam substantiam, aut daretur in infinitum progressus: sed postquam omnia reducta sunt in illam primam materiam, tunc fiunt variae generationes & infinitae ex illa materia secundum dispositionem illam materiae ab agentibus variis, quae illam materiam variè disponunt, & ex illa producunt omnia mixta producibilia. Concludendum ergo est lapidem philosophorum non aliô corpore ac veste indui posse, quam salis; qui in omnibus Locis, ubi nihil generari potest, reperitur & sedem habet ubi enim generatur aliquid, in eo impenditur illa materia.

CAPUT IV.

Quibus Nominibus insigniatur lapis Philosophorum.

NOn possunt recenseri omnia nomina, quibus insignitur Lapis Philosophorũ, aut maximum exinde exurgeret volumen. Nominibus siquidem rerum

rerum omnium, quæ in rerum natura exiſtunt, inſignitur & nominatur: ſed præcipua & quæ arti noſtræ proſunt, declarabo, & rationes, quibus moti ſunt Philoſophi Chimici, ut his nominibus inſigniſſent lapidem hunc, patefaciam & explicabo; Dicitur ergo imprimis: Materia rerum prima, quia verè materia hæc rerum omnium prima eſt, & res omnes ex eâ oriuntur, & in illam reducuntur per putrefactionem Naturalem. Dicitur etiam Microcoſmus, quia in ipſa continentur omnia elementa, & Cœlum & proprietates omnes Cœli & elementorum omnium in ipſâ coercentur; cœlum enim, ſol & luna, & ſtellæ omnes in eo comprehenduntur, unde dicunt Philoſophi: in noſtro ſubjecto unicò & verè ſunt Sol & Luna & ſtellæ omnes conjunctæ, & perinde in ipſo ſubjecto ſunt tot & tantæ virtutes, ut ſatis admirari nequeamus. Dicitur etiam lapis Aquilæ, quia in ipſò continetur alius lapis in ventre ſuo occultus. Lapis ſiquidem philoſophorum verus & abſolutus ex ipſo conficitur & perinde in ventre ejus occultatur. Dicitur & Aqua vitæ: reſuſcitat enim Regem noſtrum mortuum, h. e. Aurum, quod verè mortuum fuſione vulgari, dum ex fodinâ ſuâ excoquitur. Spiritus enim ille aureus fuſione evaneſcit & proinde concidit vita ipſius. Vitâ ademptâ & evaporatâ mortuum dicitur aurum; Cùm verò redit, & ipſo conſociatur, dicitur vitam recuperare, & à mortuis reſuſcitari. Dicitur Aqua vitæ, cùm omnes homines ab omnibus morbis vindicet, & vitam illis proroget. Dicitur Venenum, quia metalla enecat, & res omnes, ad putrefactionem conducit, ut inde regenerentur, & ad meliorem ſtatum perducantur. Dicitur & Spiritus, Cùm ſit volatilis, & in Cœlum evolet & clarificet metalla, omnia, iiſque vitam largiatur, tanquam verus vitalis ſpiritus. Dicitur Medicina ſumma & unica, cùm curet omnes, tum hominum, tum metallorum infirmitates. Dicitur Cælum, cùm hæc materia ſit incorruptibilis, ut cælum, & quaſi cælum operetur inviſibiliter & ſpiritualiter in res omnes naturales. Dicitur Nubes: dat enim aquam cæleſtem, pluviam & rorem, quibus irroratur aqua ſua propria, ut fructum ferat, i. e. Mercurium ſuum. Dicitur Ros. Decidit enim ex aëre aquamque cum ſuis germinibus refocillat & imprægnat, ut inde lac virginis prodeat & ſcaturiat. Dicitur Umbra; obſcurat enim aquas & elementa, & cauſatur eclipſes Solares & Lunares Dicitur Luna, cùm ſit ejus proprietatis & naturæ, frigida & humida, & ſimili modo in inferiora operetur, & ſortiatur lumen à ſole ſuô. Dicitur & Stella ſignata & Lucifer, cùm in opere præluceat manè & veſperi, quod viſu admodum mirum eſt. Dicitur Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata incorruptibilis; perſiſtit enim in igne, aëre & terra & à nullo elemento corrumpitur. Dicitur etiam Aqua ardens & ignea. Liquefacit enim omnia metalla, plùs quàm omnes carbones & flammæ, quod & ignis præſtare nequit. Dicitur etiam Sal nitri & petræ; habet enim ejus proprietates & qualitates & extrahitur eodem & ſimili modo. Dicitur etiam Lixivium, quia lavat & abſtergit ſordes metallicas, & proprias ſuas, itaut puriſſima deveniat. Dicitur & Sponſa, mater, conjux, Eva & eſt verè Talis. Ex eâ enim naſcûtur regi noſtro Filii regii. Dicitur etiam Virgo pura & immaculata. Manet enim pura & caſta, etſi pariat filios: eoſque & maritum proprium ſtrangulat & enecat, eoſque iterum reſuſcitat in vitam incorruptibilem & immortalē. Dicitur Lac virginis, cùm ejus liquor ad modum lactis egrediatur è terrâ ſuâ, & in vas recipiens coaguletur in butyrum, quod calido diffluit & frigidò coagulatur. Dicitur Sanguis, quòd rubeſcat ut ſanguis & rubedinem efficiat, contineatque ſpiritum vitæ, uti Sanguis. Dicitur Balneum quòd lavet & purificet regem noſtrum, & metalla omnia ſudare faciat. Dicitur Acetum fortiſſimum, quod rodat metalla & ea ſolvat. Dicitur plumbum, quòd ſit materia gravis & ponderoſa, & quod nigreſcat, ut plumbum. Dicitur Venus naturæ, quod ardeat & conficiat omnia, & maturet & coquat. Dicitur Sputum lunæ, quòd à luna cæleſti in aquas projiciatur, veluti ſputum. Dicitur Serpens & Draco, cum devoret & abſumat metalla cuncta, & venena in ſe contineat. Dicitur Magneſia, quòd attrahat & alliciat metalla & præcipuè ſolem & lunam propter eorum perfectionem. Dicitur Fimus, quod ſtercoret aquam ſuam, & fæcundam faciat & fertilet. Dicitur Ens Metallicum, & verè eſt, cùm Corpora Metallica ex eo fiant, & originem habeant. Dicitur Materia omnium formarum; dat enim ipſas, perficit & conſervat. Dicitur Iris propter colores varios, qui in ipſa apparent, tanquam in iride. Dicitur Cahos, quod omnia elementa & virtutes cæleſtes, in ipſa confuſa ſint & indiſtincta. Dicitur aliis infinitis nominibus & nuncupatur, quæ explicatu non ſunt neceſſaria; quia hæc Superiora ſufficiunt, ut reliqua cuncta explicari poſſint ad Autores Chimicos intelligendos. Intelligunt enim omnes hanc ſolam & unicam materiam Univerſalem & Catholicam, quibuscunque nominibus, ceu veſtibus eam veſtiant & induant.

CAPUT V,

An lapis Philoſophorum cum Terrâ ſuâ & Spiritu ſufficiat in ſe ipſô ad ultimam perfectionem obtinendam.

Clamant omnes Philoſophi Chimici, qui perfecerunt Lapidem Philoſophorum, ſubjectum unicum eſſe in rerum natura, quod in ſe ipſo habet quicquid illi neceſſarium eſt ad perfectionem ſuam ultimam & abſolutam obtinendam. Nihil enim intrat in compoſitionem ipſius alienum & extraneum. Abundanter enim habet, quod habere debet ad ſuam perfectionem: ſuperflua tantùm demenda ſunt, quæ ſunt fæces ſuæ, quæ non ſunt ejus naturæ, & dum fæces hæ ſeparatæ ſunt, coctio tantùm illi neceſſaria eſt, perennis & continua, ut ultimam perfectionem acquirat. Nec Sol aut Luna vulgaris illi addenda ſunt ad perfectionem, quia lapis ipſe habet in ſe ſolem & lunam, quæ ſunt illi conjuncta in centrô ſuô. Unde aiunt Philoſophi. Lapis noſter perfici nequit, niſi Sol & Luna ſimul conjungantur in uno ſubjectô, quod in hoc ſolò reperitur. Naturaliter enim in eo conjuncta ſunt ☉, ☽ & ☿, imò in ipſo ſunt inſeparabilia: Unde illi ſubjecto inſunt omnia neceſſaria ad perfectionem. Unde aſſerunt & clamant Chimici. Eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes. Quia in ſubjectô noſtrô, qui verus eſt Mercurius, ſunt omnia neceſſaria ad perfectionem; eſt etiam in eo Sal & Sulphur & Mercurius, corpus, anima & ſpiritus, unde trinus & unus eſt, quia illa trina conſtituunt unum ſubjectum homogeneum. Quod enim in eo eſt frigidum & ſiccum, dicitur Sal vel corpus; quod verò in eo eſt calidum & igneum, dicitur Sulphur ſeu anima, quod verò in eo eſt frigidum & humidum dicitur Mercurius.

Mercurius. Sed coctione continua & perenni illa tria convertuntur in unum hac ratione, frigidum & humidum convertitur in calidum & humidum, & tandem in calidum & ficcum; & fic convertuntur elementa quæ in materia noſtra reperiuntur, confuſa & diſtincta, & fiunt unum elementum igneum & ficcum. Et fic ſal, quia in materia eſt noſtrâ, convertitur in mercurium, & mercurius convertitur in ſulphur fixum & permanens, quod omnia perficit, & verum eſt vitæ balſamum; Unde vitam reſtaurat ac renovat, in omnibus naturæ mixtis non ſolùm in metallis; ſed etiam in animalibus & vegetabilibus cunctis. Sic lapis noſter habet in ſe omnia illi neceſſaria ad perfectionem abſolutam obtinendam. Nec aliud quærendum eſt, & illi addendum, ſive ſit metallum perfectum, ſive imperfectum; uti clarius videbitur capitulo ſequenti.

CAPUT VI.

An aurum vel argentum, vel quodvis aliud metallum requiratur ad perfectionem lapidis noſtri conſequendam.

VEriſſimum eſt ac certiſſimum, metalla quæ materiæ noſtræ intima ſunt, ac illi materialiter juncta ac implantata ſunt ſufficere ad perfectionem ſuam; ut capitulo præcedenti declaratum eſt. Nihilominus tamen, ſola metalla etſi perfecta admodum ſint, cùm ſint volatilia & tardè coctione noſtrâ figantur, Philoſophi conſulunt, aurum vulgare vel argentum illi addendum eſſe, ut citius figantur hæc metalla lapidis noſtri volatilia, & ita citius perficiantur. Perfectionem enim ultimam obtinere non poſſunt, quin perfectè figantur & rigorem ignis pati poſſint. Nec aurum, nec argentum vulgare extranea ſunt lapidi noſtro. Cùm ſint ejuſdem naturæ cum his ipſis, quæ lapidi noſtro inſunt intima, quæ quidem cùm ſint perfectè cocta, & natura fixa, fixatione perfectâ figunt, coquunt, & maturant ea, quæ non ſunt omnino cocta, neque fixa, & omnino matura: & ideo illa addimus, ut citiùs matureſcant & figantur, & ſic citius terminentur in bonum; nam Mercurius fixus & perfectè à natura coctus & maturus, additus mercurio non fixo, crudo & immaturo, citiùs perficitur & terminatur in bonum perfectum; & ſic alia principia, quæ in auro & argento perfectè cocta & matura, ſua perfectione ultimatâ reliqua principia ejuſdem naturæ, quæ incocta ſunt lapidi noſtro & immatura, perficiuntur & terminantur, ultimâ perfectione eorum additione: ita ergo concludimus & aſſerimus, noſtro, Lapidi nihil addendum, ut ſuam ultimam & abſolutam perfectionem acquirat, niſi ut citius terminetur, & perveniat ad ipſam perfectionem, aurum vulgare addendum eſſe, vel argentum: quia ſua perfectione & maturitate citius perficiunt aurum & argentum, quæ ſunt lapidi noſtro in intimis ſuis Thalamis, & receſſibus.

CAPUT VII.

Quare Lapis noſter ſit Trinus & Unus.

SUmmus rerum omnium Creator voluit Imaginem ſui ipſius mundo huic creato relinquere & ſuæ Trinitatis & Unitatis ſymbolum aliquod impingere alicui Creaturæ. Artifex enim quilibet ſuis operibus imaginem ſui relinquit. Sic ſummus Artifex mundum tunc creando voluit creaturis imaginem ſui relinquere, ut unuſquiſque Philoſophorum naturam rimando & perſcrutando, Deum ipſum videret & cognoſceret. Lapis noſter ubique reperitur in omnibus naturæ mixtis, & ubique Trinus eſt & Unus; Trinus, cùm in eo ſit Sal, Mercurius & Sulphur, & hæc tria unum conſtituant ſubjectum homogeneum & ſimilare. Et perinde unus eſt Lapis, & ſic, in eo reperitur Trinitas & Unitas, ac in Deo. Ut enim Pater in divinis producit ab æterno Filium, & à Patre & Filio procedit Spiritus: ſic & in noſtro Lapide ſimilitudine quâdam & ſymbolo Sulphuri quod ſe habet ut Pater, procedit Sal, qui ſe habet ut Filius, & ab his duobus procedit Mercurius verus, tanquam Spiritus Sanctus, qui omnia agit, fovet & ſervat. Unde Sendivogius, novi Luminis Autor, ſic ait: Unus dedit duos, & duo unum dederunt Spiritum Sanctum, & ſic creatus eſt mundus, & ſic erit ejus finis: Omnia enim in unum tranſibunt, ut ex uno creata ſunt, & ſic erit finis rerum omnium. Quia omnia naturæ mixta in principia reſolventur, & hæc principia, quæ ſunt tria, tranſibunt in unum principium: & ſic erit finis hujus mundi. Sic ergo concludimus, Lapidem Philoſophorum eſſe Trinum & Unum, & ſymbolum habere Divinitatis, quod eſt Trinum & Unum.

CAPUT VIII.

Qualis ſit Philoſophorum Mercurius, qui in ſe omnia neceſſaria habeat ad Lapidem Philoſophorum conſequendum?

HIc Mercurius non eſt vulgaris & communis, qui vulgariter venditur apud Mercatores, & currit ut aqua, nec madefacit manus, cùm propter ſiccitatem ſuam non adhæreat tangenti; quæ ſiccitas cohibet humiditatem, & impedit, ne humectet. Noſter Mercurius & omnium Philoſophorum eſt alius, & diſtinctus, ac diverſus ab ipſo. Non madefacit manus, cùm ſit ſal, & ex ſalinâ ſcatebrâ ducat originem ex ſubtili aqua, ſubtilique Terra conflatus. Differunt tamen hic Mercurius & vulgi qualitate, cùm noſter calidus ſit & humidus. Alter vulgaris frigidus ſit & humidus, & ſic non humectet. Et Mercurius vulgaris quanto magis coquitur, tanto magis manet fluidus & aquoſus. Noſter verò quantò magis coquitur, tanto magis inſpiſſatur. Vulgaris quantò magis coquitur, tantò magis terrificatur, & in terram non fuſibilem & impuram convertitur; Noſter verò quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, in ſalem tamen fuſibilem, & igne permanentem convertitur. Hinc facilè colligitur, Mercurium Philoſophorum non eſſe ullô modô vulgarem, nec ullô modô educi poſſe ex eo, ſed tantùm eſſe humidum radicale metallicum, quod in Lapide Philoſophorum reperitur. Unde Sendivogius aſſerit, Mercurium Philoſophorum nihil aliud eſſe, quàm humidum aëris caliditate mixtum; quod idem eſt, ac humidum radicale metallicum, caliditate mixtum; oportet enim neceſſariò illud humidum eſſe calidum, propter Sulphur innatum, quod in ſe habet, beneficio cujus coagulatur & figitur in metallum perfectum; ſi purum & à fœcibus terreis vindicatum ſit. Hinc

colligere possumus, Mercurium Philosophorum nullò pactò esse Mercurium vulgarem, & ipsum habere omnia necessaria ad Lapidem Philosophorum conficiendum, cùm in se habeat sulphur, & ignem naturæ summopere depuratæ, quæ sufficiunt ad perficiendum opus Philosophorum, ex testimonio omnium Autorum. Sic concludemus, Mercurium Philosophorum esse humidum radicale metallicum seu humidum aëris caliditate mixtum, habens in se in centrô suô omnia illi necessaria ad perficiendum opus nôstrum: ut testantur omnes Autores, quorum authoritati fides est adhibenda, cùm ipsi viderint & palparint ea omnia quæ ipsi asserunt. Quocirca nullo pacto ipsa falsa putanda & existimanda sunt.

CAPUT IX.

Quale sit Sulphur Philosophorum, quod Opus nostrum cum Mercurio perficiat.

MErcurius Philosophorum explicari non potest, quin & sulphur eorum explicetur. Sunt enim unum & idem in eodem subjecto, nec possunt separari; quod enim calidum est & igneum in Mercurio, est, Sulphur; quod verò humidum est Mercurius. Mercurius siquidem semper caliditatem illam naturalem & innatam secum habet, & caliditas illa nunquam in Mercurio etiam separatur ab humidô istô, unde dicitur ab omnibus Philosophis, Mercurium habere in se Sulphur innatum bonum, quô humidum suum coagulatur in aurum. Est ergo sulphur Philosophorum calidum illud radicale quod inest Mercurio, rebusque omnibus, cujus ope & beneficio res omnes ad maturitatem conducuntur & ad perfectionem ultimam & absolutam. Unde Mercurius Philosophorum solo & unicô suo Sulphure maturitatem acquirit & perfectionem, unde in aurum perfectum absolvitur. Unde si aurum liquidum esset & penetrabile, verum esset elixir ad vitam & ad absolutam perfectionem rerum omnium & metallorum. Sed non potest naturaliter coctione in liquidam & penetrantem substantiam transformari, quia natura vasis in naturalibus, ubi Mercurius in aurum excoquitur, non potest iterum atque iterum Mercurium purum & liquidum illi addere: quia liquiditas & penetratio dependet ex solô Mercuriô, qui cùm sit liquidius, & summopere penetrans, liquidam facit substantiam, quia superabundat. Unde Ars Chimica in Lapide Philosophorum conficiendo addit ter aut quater, aut pluries coagulato Lapidi Mercurium suum, ut copia mercurii liquiditatem & penetrationem efficiat in lapide: adeò ut lapis noster aliquando liquescat in oleum fixum liquabile, & nunquam coagulabile in substantiam firmam & duram. Superest ergo, Sulphur Philosophorum esse calidum innatum Mercurii ab eo nunquam separabile, quo solo Mercurius maturitatem ac perfectionem acquirit, & in aurum transmutatur.

CAPUT X.

Quale sit Sal Philosophorum cujus ope Mercurius & Sulphur perficiantur in Lapidem Philosophorum.

CHimici antiqui omnes de Sale Philosophorum, cujus ope & auxilio Mercurius & Sulphur Philosophorum perficiuntur in elixir, nullam mentionem fecerunt. Ratiò autem, qua ad tale silentium sunt moti, fortasse est, quia ipsi noluerunt clavem Artis patefacere. Sal enim nostrum est vera clavis Artis, & absque illo nec sulphur nec Mercurius in lucem patefieri possunt. Sal enim ipsa occultat & obscurat, & captiva tenet, tanquam in carcere, ne egrediantur. Unde Sendivogius Tractatu suo de sulphure asserit, sal & sulphur in fonte, vel circa fontem clarissimum & limpidissimum altercari inter se ipsa, & præliari inter se adeò, ut sulphur à sale in fonte vulneretur, è cujus vulneribus non exivit Sanguis, ut deberet, sed lac purum, quod in recipiente coagulatur in butyrum, totius operis nostri fundamentum, ut in eo Tractatu de Sulphure, Sendivogius clarissimè demonstrat, asserendo, Lac illud, seu butyrum in magnum accrevisse fluvium, in quo Diana ipsa submersa est, & Sol volendo Dianam ipsam salvare à naufragio, traxit Diana Solem & ambo submersi sunt in tali fluvio, ibique manserunt, donec à mortuis surrexerunt. Quod omne Lapidem inde confectum indicat lynceos oculos habentibus. Sal ergo Philosophorum, quod in hoc capitulo perquiritur est Clavis artis absoluta, & est sal illud, quod Cælum omne, Solem & Lunam, ac stellas omnes & elementa continet & secum concludit, & unà cum Mercurio & Sulphure coercetur in uno & eodem Corpore; quod enim in Mercurio & Sulphure, seu in humido & calido radicati metallico corpus efficit, sal est: illa enim duo corporificantur à Sale ipsô. Unde sine Sale nil in arte nostrâ efficere possumus, nec Mercurium nostrum & sulphur videre & palpare valemus. Et qui sine sale illô operatur in arte nostrâ, is cum arcu sine chorda sagittat. Qui ergò scit salis illius effectionem, ut inde Mercurius & sulphur nostrum egrediantur & appareant, scit fundamentum artis. Studendum ergo est, & libros antiquorum omnes perlegendos habemus, ut sal istud primò cognoscamus, & ejus effectionem: sine enim effectione ipsius salis non possumus habere nec mercurium, nec sulphur ad opus nostrum perficiendum, at cum effectione ipsa volatilia facimus, quæ in illo fixa sunt. Absque autem illa volatilitate Sulphur & Mercurium in sale conclusa & captiva tanquam in carcere, habere non possumus; & nisi ipsa volatilia habeamus, ipsa depurare non valemus, nec perinde elixir nostrum perfici posset. Cùm ex purissimis metallicis principiis solùm perficiatur, quæ solummodo & effectione & sublimatione haberi possunt, ut frequenti capitulo clarissimum fiet.

CAPUT XI.

De Solutione salis nostri, ut per sublimationem & destillationem Mercurium & Sulphur nostrum habere valeamus.

SAl nostrum difficile solvitur, & siquid est in totâ arte difficile & laboriosum, hoc est solutio salis nostri. Cum magna enim difficultate, & longo labore putrescit & sine putrefactione confici non potest. Putrefacere ergò priùs ipsum debemus, antequam ipsum solvamus, antequam ergò putrescere ipsum faciamus, ipsum summopere purificare debemus, purificatur autem ipsum solvendo in aquis stillatitiis pluviæ vel roris septies rectificatis, & ipsum congelare debemus, & desiccare ipsum solutum destillando, & demum efficere, & desiccare,

donec

donec ad summam & ultimam aurificationem deveniat. Tunc temporis dum purissimum est, & ab omnibus heterogeneis rebus vindicatum, ipsum solvere debemus in maximâ quantitate spiritus sui ipsius, qui etiam septies debet destillari, ut vindicetur pariter ab omnibus heterogeneis suis; ipsumque solutum suo ipsomet spiritu putrefacere debemus in balneo aquæ tepentis per quadraginta dies, aut per duos aut tres menses, donec putrescat & nigrescat in ipso balneo. Tunc destillanda est materia per retortam in cineribus, & super id, quod in fundo remanet, cohobandus est Spiritus, donec egrediatur ut Lac, & coaguletur in recipiente in frigido coagulabile, & calido solubile, & liquabile velut butyrum, quod septies est destillandum in novis & recentibus retortis. Et habes sic verum & perfectum Mercurium Philosophorum, qui per se coctione perenni & perpetua figi potest in sal fixum & permanens quod est verum Elixir. Quod quidem si ad metalla transformanda eò uti velis, projiciendum est super aurum in tigillô liquatum, & sic sal istud aurum ingreditur, & in sal frangibile & friabile permutatur;solubile tamen & liquabile levissimo calore; quod quidem dum est auro impraegnatum, projectum super imperfecta, ipsa transmutat in aurum: quod quidem qualiter & quô tempore faciendum, sequenti Capitulo clarum fiet & manifestum.

CAPUT XII.

Quo Tempore Coctionis Mercurii nostri metalla perfecta illi sint addenda?

SUnt Chimicorum quamplurimi, qui in principio Coctionis nostri Mercurii aurum & argentum addere solent, ut citius terminentur Mercurius,in Sulphur fixum album & rubrum. Quod ego non improbo, sed mentis meæ omnibus laxatis habenis in eorum sententiam & opinionem abeo. Metalla enim perfecta, aurum vel argentum, Mercurio nostro addita & conjuncta, citius ipsum Mercurium percoquunt, & terminant in fixum Sulphur, album vel rubrum quod est perfectionis finis Ultimus & scopus Chimicorum absolutus. Quod si metalla perfecta non addantur vel conjungantur Mercurio nostro, nec in principio, nec in medio, nec in fine, Mercurius noster coctione perenni & continuâ non desistit se terminare in Sulphur album primô & ultimò rubeum, quod est Sanitatis nostræ & prorogandæ vitæ humanæ summum Medicamentum. Fugat enim per se omnes defectus, & curat omnes infirmitates, cùm animalium, tùm vegetabilium quamvis auro & argento non impraegnetur.Habet enim in se ipso Mercurius noster vitam cœlestem & lumen, ut purissimum omnium elementorum semen, cujus beneficio in naturalibus admiranda & miraculosa omnino peragit & perpetrat. Et sic est vitæ humanæ verum & unicum & absolutum Solatium, quò majus in hac terrarum valle possideri non potest. Et certè in hoc perquirendo magis desudare deberent homines mentis & rationis capaces, quàm faciunt,imò hoc inutile & vanum existimant studium: imò captos mente & stultos existimant, qui huic studio & operi navant operam. Sed non est mirum; labor enim virtutis mania semper judicatur. Concludemus ergo in coctione Mercurii nostri in principio Coctionis ipsius addenda & conjungenda esse perfecta metalla, solem tantùm, quia his in metallis perfectis sunt radii, tingentes, & sulphur album en rubeum perfectè maturum, & perfectè coctum, quò citius terminantur in perfectum finem, sulphur album & rubeum, quæ sunt in Mercurio nostrô. Unde non perperam faciunt, qui sic operantur,nec ullum errorem committunt, sed omnino secundum leges artis faciunt, & se gerunt.

CAPUT XIII.

An in Mercuriô nostrô peragendô, sint variæ & distinctæ operationes.

VAriæ & distinctæ enarrantur à Chimicis antiquis operationes in conficiendo & peragendo nostrô mercuriô;imò ex tribus naturæ regnis eliciunt Purum Naturæ, ut hæc pura simul juncta Mercurium nostrum conficiant: & operationes, quibus hæc peragunt, sunt sublimationes, destillationes, calcinationes, cohobationes, putrefactiones, digestiones & aliæ plures, quæ omnes sub una operatione, nempe sub coctione solâ comprehenduntur. Nihil enim est aliud peragendum, quàm coquendum; Coctione enim sola impura separamus; unde purificamus, sublimamus, destillamus, & alia similia peragimus, donec ignis & aqua,quæ in Mercurio præliantur, & bellum inter se gerunt, se conjungant, & amica fiant; unde illud: Fac pacem inter inimicos & totum Magisterium possidebis. Nec istud faciendum est igne fortissimo; sed levissimo ac molli: minor enim ignis omnia terit, Quia in Principio ignis & aqua in Mercurio conjuncta, non adhuc perfectè & absolutè unita sunt, ideo forti igne separantur, & si separentur, nunquam uniuntur. Ideo connexa sunt linquenda, nec à se invicem separentur; sed conjuncta coqui ac digeri inter se, ut tandem uniantur, & invicem transeant in vas recipiens in forma pinguedinis candidissimæ, sive butyri albissimi: unde Flamellus asserit, vas suum, in quo erat Lapis Philosophorum, semiplenum esse pinguedinis venti Mercurialis, & spumæ maris rubei, hoc butyrum indicans & auro soluto impraegnatum. Non ergo variæ sunt & diversæ operationes in peragendo Mercuriô nostrô; sed unica tantum est operatio, quæ dicitur coctio nostra, in quá perficitur Mercurius & pinguedo sua separatur & sublimatione perficitur, & destillatione absolvitur: quod omne est sola coctio.

CAPUT XIV.

An in Butyrô & pinguedine nostrâ sint Mercurius, Sal & Sulphur inseparabiliter conjuncta.

QUia Butyrum & pinguedo nostra separantur, per destillationem à terra superflua & inutili, aliquis dubitare posset, an in illa destillatione Mercurius, Sal & Sulphur transeant & pinguedinem illam & butyrum constituant? Certissimum est, nec ullò eget dubio cùm Mercurius, Sal & Sulphur sint simul conjuncta in Terrâ nostrâ si separentur, & per destillationem deveniant in vas recipiens, butyrum seu pinguedinem constituant, quin simul omnia sint conjuncta in butyrô & pinguedine constituenda, nec unquam separari possint. Itaque recipiendo butyrum nostrum, recipimus Sal, Sulphur, & Mercurium. Ideo tria hæc in uno conjuncta sunt, & coagulantur, in unum, & fixa sunt solâ

solâ Coctione perenni & continuâ, & citiùs coagulantur, si cum gummi nostrô connectantur. Unde dicitur: gummi nostrum coagulat nostrum Lac, & Lac nostrum dissolvit gummi nostrum, & sic simul conjuncta citius terminabuntur in Sulphur sive Mercurium, sive Sal fixum, fusibile admodum itaut penetret, & intret imperfecta metalla, & transmutet in aurum. Unde concludendum est in butyro nostrô & pinguedine Mercurium, Sal & Sulphur simul esse conjuncta in unum, itaut nunquam separari possint, quin simul omnia reperiantur.

CAPUT XV.

Aurum & Argentum vulgi quare mortua dicantur & quâ viâ à mortuis resuscitari dicantur.

VEriſſimum eſt, aurum & argentum vulgi esse mortua, quod in fusione & liquatione per ignem violentum spolientur spiritibus vitalibus, quibus crescunt & vere vivunt, dum in fodinis suis sunt & persistunt. Spiritus enim illi volatiles sunt, & facile fugiunt dum in igne & per ignem liquantur metalla, manetque tantùm Corpus vitali illo Spiritu spoliatum: unde vere est mortuum; & proinde dicuntur aurum & argentum vulgi mortua esse, & proinde inutilia operi nostro perficiendo, nisi priùs vitâ denuò donentur & seminali Spiritu iterum imprægnentur, & sic resuscitanda sunt prius, antequam operi nostro adhibeantur; hoc autem facili viâ peragitur, si ipsa metalla in butyro seu pinguedine nostrâ septies rectificata dissolvantur; tunc enim copioso spiritu & vitali semine iterum donantur, & copiosius quàm in sua fodina. Unde verè resuscitantur à mortuis, & verè vitalia fiunt, & tunc temporis utilia & pernecessaria operi nostro perficiendo. Unde clamant Philosophi Chimici Metalla vulgi non esse recipienda, cum mortua sint, & accipienda tantum esse nostra, quæ vitalia sunt, & verè vivant: quod duplici via explicari potest: nam metalla quæ intima sunt in butyro atque pinguedine nostrâ verè vitalia sunt & illa esse communiter accipienda, intelligunt autores. Nam ex solo butyrô nostrô seu pinguedine potest perfici opus nostrum sola perenni coctione, donec butyrum nostrum fiat Sulphur album & rubeum, fixum & permanens, quod est opus perfectum nostrum & numeris omnibus & absolutum: & sic metalla butyro nostro intima, quia verè sunt vitalia, explicari possunt, esse accipienda ad opus nostrum perficiendum. Secundò possunt explicari, accipienda esse vulgaria Metalla modò sint per solutionem butyri nostri & pinguedinis à mortuis, ut dicitur, resuscitata. Et sic clarum est, cur vulgaria dicantur mortua, & inutilia sint operi nostro perficiendo, & qua ratione à mortuis sint resuscitanda ut operi nostro perficiendo utilia esse possint.

CAPUT XVI.

An in Cineribus vel in balneo Mercurii nostri putrefactio fieri posſit, ut inde Butyrum & pinguedo nostra extrahatur.

IN calido & sicco humida difficillime putrescunt, in humido autem facilius putredinem contrahunt, ut videndum est quotidie experientiâ ipsâ. Semina enim in terram projecta difficillime putrescerent; nisi sæpius ab humidô ex cœlo descendente humectarentur & irrorarentur; unde sæpe est necessarium, ut pluat, ut semina in terram projecta irrorentur, & sic facilè putrescant, alioqui germinare nequeunt, quia per putredinem redeunt in materiam suam primam; & sic spoliatur semen internum granis & seminibus conclusum à sua Compagine materiali, & fit spirituale & volatile; & sic germinat, & ad multiplicationem sui ipsius disponitnr: & sic fit in Mercurio nostro, & Terra nostra, qui nisi putrescat, semen suum internum, quod in intimis suis Thalamis concluditur, spirituale fieri non potest, & sic ab excrementis suis naturalibus spoliari nequit, & sic ad perfectionem suam ultimam devenire non potest. Putrefaciendus ergo est noster Mercurius in balneo, per dies quadraginta: nam eo tempore facilè dissolvitur terra nostra, & cum suo humidô proprio connectitur inseparabiliter ita, ut deinde, dum per destillationem pelluntur, conjuncta simul reperiantur in unum butyrum, frigido coagulalabile, & calido liquabile, quod est totius artis fundamentum, sine quo corruit tota Alchemia: in ea siquidem nil fieri potest utile & necessarium ad metalla transmutanda, nec ad vitam conservandam & prorogandam, sine butyro & pinguedine mercuriali nostra, Cùm in ipsa lumen cœli & virtutes omnes planetarum, & proprietates elementorum omnium verè contineantur. Unde tantum est virtutis & energiæ, in solo & unico hoc subjectô, quantum in toto & universali hoc mundo continetur. Putrefieri tantum debet hoc subjectum, ut germen inde prodeat & exeat, quod & miranda & mirabilia producere possit. Hoc autem fieri debet in balneo potius quàm in cineribus; cum in humido calido putrescant potius & citius omnia, quam in calido & sicco, quod putredinem arcet, aut saltem retardat.

CAPUT XVII.

De Fermento Philosophorum, quid & quale sit.

FErmentum Philosophorum, & Sulphur album & rubeum, fixum & permanens, quod lapidem nostrum volatilem in suam naturam convertit & fermentat, ideo dicitur fermentum, quia ut fermentum commune & vulgare totam massam panis convertit in suam naturam, materiam & substantiam volatilem Lapidis nostri in naturam fixam & permanentem. Quod quidem fermentum duplici modô intelligi potest: vel enim est internum vel intimum Lapidis nostri, volatile primò quod quidem Coctione continua perenni figitur, & dum fixum est, tunc temporis dicitur fermentum: quia reliquum Lapidis, etsi volatile est, beneficio ipsius fermenti fixi figitur, & convertitur in substantiam fixam & permanentem. Et sic verum est fermentum. Aliud autem fermentum Lapidis nostri est ex auro communi, vel argentô, quæ quidem dum dissolvuntur à Lapide nostro, fermenta dicuntur Lapidis nostri, quòd ipsum figant & fermentent in suam substantiam, quæ cùm fixa sit, transmutat Lapidem nostrum volatilem in substantiam fixam coctione perenni & continua. Et sic aurum & argentum dicuntur fermenta Lapidis nostri, etsi aurum & argentum, quæ intima sunt, & interna Lapidi nostro non excluduntur

dantur à nomine veri fermenti, quia veri fermenti naturam imitantur & sequuntur, cum auri & argenti vulgi sequantur naturam & indolem. Non ergo dubitandum quid sit & quale sit fermentum lapidis nostri, cum sit id omne, quod figere potest Mercurium nostrum, Sal & Sulphur in substantiam fixam & permanentem, fluentem & fusibilem tanquam butyrum. Quod quidem & aurum & argentum vulgi Mercurio dissoluta esse possunt, vel internum & intimum aurum & argentum, quæ in Mercurio nostro reperiuntur, quæ coctione sola perenni & continua possunt figi in substantiam fixam & permanentem: cùm hæc sint ejusdem naturæ & indolis, ac aurum & argentum vulgi, & proinde eandem operationem habeant, in Mercurio nostro perficiendo & absolvendo, ut clarissimum est per omnes autores, qui Lapidem nostrum noverunt, ejusque confectionem perfecerunt, ratione & arte Chimica conducti.

CAPUT XVIII.

Quis sit, & qualis Draco noster, caudam suam devorans.

DRaco noster materia nostra est cruda, & ut è Terra eruitur, quæ draco dicitur, propter venenum, quod in se habet sive continet, & quod horridis vestiatur Coloribus, frigidæ & humidæ sit naturæ, ut Draco serpens, qui Sylvas incolit; & quod purissimum ignem in visceribus suis coërceat, adeò ut vomat ignem & flammam horrendam. Alatus est propter Spiritum & animam illi inseparabiliter conjungendam: alioqui non prodest in arte nostrâ, imò inutile est prorsus, & vanum; ideo oportet & est necessarium, ut caudam suam devoret: est enim cauda sua Spiritus suus, qui, si inseparabiliter suo corpori conjungatur, volabile reddit Corpus suum & proinde arti nostræ pernecessarium. Dicitur autem Spiritus hic cauda Draconis, quòd, ut Draco trahit caudam post se suam, sic & corpus hoc volatilitatem humidam post se trahat, ut poros terræ universæ penetret, & adeat, & sic deferatur alimentum cujuscunque rei ad singula elementorum mixta. Nam Spiritus hic est universale alimentum rerum omnium, unde oportet, ut ubique deferatur per humiditatem suam volatilem quæ dicitur cauda sua, quod ubique deferatur, ubi Draco defertur & transportatur. Dicitur autem caudam suam devorare, quòd humiditatem suam propriam devoret, & in sui substantiam convertat, ut corpus suum volatile fiat, & sic facilius transportetur per poros terræ, ad generationes rerum omnium faciendas, quod alioqui facere non posset, si fixum esset & permanens, & semper in centro Terræ permaneret fixum & constans. Oportet ergo, ut caudam suam devoret, & sic volatilis fiat Draco noster: & perinde pernecessarius arti nostræ perficiendæ, & ad opera Chimica omnia absolvenda.

CAPUT XIX

Quale & quid sit Mare nostrum, in quô sunt duo pisces mira pinguedine præditi.

NObilis Lambsprinck in suis de Lapide Philosophorum emblematibus narrat, in mari Chimico adesse duos pisces mirâ pinguedine præditos. Quale autem & quid sit mare illud, & pisces isti, jam perquirendum est artis nostræ indagatoribus; alioqui, quid sit peragendum in arte nostrâ, ut opus perficiatur, penitus ignorabunt. Mare ergo nostrum est corpus materiæ nostræ, quòd, cum sit amaro salsum, dum dissolvitur, verum est mare, quod quidem est amaro-salsum; pisces autem duo in ipso natantes sunt & spiritus & anima ipsius corporis nostri, qui quidem capiendi sunt & captandi, & cum suo corpore conjungendi, adeò ut unum fiant corpus volatile & fixum, & à fecibus per liberationem & destillationes septies repetitam omninò purificatum & vindicatum; & sic corpus unum fiat volatile, quod in centrô suô habet occultum fixi & permanentis naturam & indolem, quæ tandem manifesta fit Coctione perenni & continua: & tunc temporis est absolutum & perfectum opus Chimicum, ad naturam nostram refocillandam & conservandam in multos annos, & à morbis omnibus vindicandam; si granum unum istius fixæ Materiæ in vino vel jusculo sumatur singulis hebdomadibus, nec plus, nec magis est eâ medicina utendum, cum sit ignis violentissimus & ardens, qui nostrum ignem vitalem consumeret & destrueret, si plus, quam oportet sumeretur. Major enim ignem minorem consumit: ergo modicè & parcè utendum est. Itaque quam multi Antiquorum reperti sunt, qui vitam suam summa hac medicina abbreviarunt, propter immodicum ejus medicinæ usum. Concludimus ergo, Mare nostrum materiam nostam seu salem esse, & duos pisces in ipsô natantes mari, esse Spiritum & ejus animam, qui extrahendi sunt & purificandi ut denuò cum mari seu corpore conjungantur & unum fiant immensum mare volatile & infixum, at per destillationem & liberationem ab omnibus suis excrementis vindicentur, & sic pura facta coquantur tamdiu, donec fixa fiant, & permanentia in prælio ignis, etsi fortissimo. Quod si iterum priori Spiritu dissolvatur, & volatile fiat, & iterum coquatur & figatur, immensam & ferè infinitam virtutem habet & acquirit ad omnia naturæ mixta conservanda, refocillanda, & defectus eorum perfugandos omnes.

CAPUT XX.

Qualis & quæ sit Hydra Chimica, septem habens Capita.

EXcogitarunt antiqui Chimici cum ratione multâ serpentem hydram in Sylvis & aquosis Locis degentem, septem habentem Capita, cui si Caput unum amputetur, multa alia renascantur. Hæc hydra nihil est, quam materia nostra, quæ cum septem producat Metalla, ideò asseritur habere septem Capita, cui, si unum amputetur, multa alia renascantur: quod evenire solet in materia nostrâ; nam si metallum unum pereat & putrescat in ipsâ materiâ, multa inde renascuntur mixta; ut putrefactione illa in aquosis & tenebrosis locis crescere solet, ibique permanere: sic ex materiâ nostra verè crescit in aquosis & tenebrosis locis; unde eruitur cum septem Capitibus; quæ quidem omnia illi sunt amputanda, & ne redeant ac repullulent, igne & flamma sunt comburenda. Tamdiu enim materia nostra in igne coquenda est, donec in unam verè similarem & homogeneam transeat substantiam fixam & permanentem, unum tantùm Caput habentem, aurum scilicet, quod est fixum

& verè

& verè permanens; quod nunquam in aliam mutatur ſubſtantiam, niſi iterum novo Spiritu diſſolvatur & ſic redeant varia Capita igne deſtruenda, & iterũ in Caput unum aureum redigenda. Sic multiplicatur lapis, & virtus illius in dies magis accreſcit, cum capita illius varia amputamus illi, & illi caput unicum aureum conſtituimus: quot enim colores in coctione materiæ noſtræ apparent, tot etiam ſunt capita hydræ, quæ omnia tandem ſunt amputanda, & igne ſeu coctione deſtruenda, ut tandem tranſeant in unum ſolum caput aureum, & in unicam ſimilarem & homogeneam ſubſtantiam auri vulgaris naturam referentem; quod & igne perſiſtat eô gaudens, & quod tingat metalla reliqua imperfecta in aurum verum auro vulgari multo excellentius & præſtantius. Sic concludendum eſt, hydram Chimicam ſeptem capita habentem nihil aliud eſſe, quam materiam & ſubſtantiam Lapidis noſtri, quæ, cum metalla ſeptem producere ſoleat, capita ſeptem habere dicitur; quæ quidem & horum ſigna & colores deſtrui nequeunt & deleri, nec in unum caput abire poſſunt, quam igne ſolò: ſic & hydræ capita demi nequeunt, niſi igne & flammâ. Et ſic perfectiſſima eſt hæc figura & ſimilitudo, nec perfectius explicari poteſt, quàm prædicta noſtra explicatione. Quæ ſi non omnibus placeat, explicent hi, quibus hæc diſplicet, aliâ viâ & alio ſenſu, ut ſibi ipſis placere poſſint: non enim eſt hydra in rerum natura, nec unquam viſa eſt in aquis, nec in Terris; ſed eſt myſterium Chimicorum, & figmentum occultum, quo ſecreta ſua & arcana occultant incipientibus, & Philoſophis veris ſolùm manifeſtant his figmentis, & occultis ænigmatibus & logogryphis.

CAPUT XXI.

Qualis ſit illa Conjux & Mulier maritos ſuos omnes enecans & interficiens.

HOc portentum nullus hominum vidit unquam, ſed purum eſt figmentum Chymicorum, ut mercurium ſuum occultent hominibus vulgi, & ſapientibus faciant manifeſtum. Quicquid enim Mercurio conjungitur, morti datur, & neci. Sic Mercurius eſt Conjux & Mulier Chimicorum, quæ omnia interficit & enecat: dum enim vegetabilia ſeu animalia ſive mineralia & metalla, Mercurio Chimicorum conjuncta ſunt, ſtatim redeunt in materiam primam, & ſic à Mercuriô verè recipiuntur & interficiuntur. Non enim poſſunt redire in materiam primam, niſi deſtruantur & proinde morti tradantur. Sic Mercurius Chimicorum ſibi omnia aſſociat & conjungit, & ſic eſt vera Conjux quæ maritos ſuos omnes interficit, cùm omnia, quæ illi conjunguntur tanquam veri mariti illi ſint, & cùm moriantur & redeant in primam ſuam Materiam, eatenus enecantur & interficiuntur. Concludendum ergò eſt nobis, Conjugem & mulierem Chimicorum omnes maritos ſuos enecantem & interficientem eſſe Mercurium eorum, qui cùm ſit diſſolvens verum & omnia reducens in materiam primam, eatenus interficit id omne, quod diſſolvit, & illi connectitur. Non poteſt enim diſſolvere, quin in materiam primam reducuntur, eatenus interficiuntur, cum verè deſtruantur, & primâ ſuâ formâ ſpolientur; quod & verè mori & enecari eſt. Mors enim eſt deſtructio formæ, & introductio novæ. Beati terque, quaterque beati ſunt, qui hanc mortem per diſſolutionem veram rebus omnibus, & præcipuè metallis introducere poſſunt: reſurgunt enim poſt mortem hanc in vitam priori præſtantiorem & nobiliorem.

CAPUT XXII.

De Salamandrâ Chimicorum, quæ & qualis ſit.

FAlſum & ridiculum eſt, Salamandram vivere igne, & in igne conſervari. Vidi enim ego in Britannia, ubi multæ adſunt in ſimis veteribus Salamandræ, quas ego igne deſtruxi & in cineres redegi. Nullo pacto ſiquidem igne vivunt & conſervantur, ſed moriuntur ac deſtruuntur totaliter, ut ſæpiſſime in Britannia expertus ſum. At ſi Salamandra vivat in igne, augeatur & creſcat, hoc myſterium eſt, & excogitatum figmentum ad occultandum aliquod arcanum quod in natura eſt occultum. Chimici omnes aſſerunt, Salamandram ſuam in igne vivere, augeri & creſcere: illud ipſum arcanum eorum eſt, quod ſub Salamandra occultare ſolent. Eſt enim eorum Salamandra eorum Mercurius, ſeu Lapis eorum qui feliciſſimè in igne vivit, creſcit, & augetur & melioratur indies, donec ad ultimam ſui perfectionem veniat. Quæ quidem tunc temporis non timet ignem, & curat morbos omnes, tum hominum, tum metallotum, & quoſcunque defectus naturæ, quos mixta elementaria, & naturalia quæque patiuntur. Sic Salamandra Chimicorum eſt mirum eorum arcanum, & verè aſſerere poſſunt, eam igne vivere, creſcere & augeri, cùm in igne ſolo perficiatur. Nam Mercurius Chimicorum non poteſt perfici & augeri, niſi ſolo igne, ignis ſolus eſt debitus & temperatus, qui Mercurium Philoſophorum perficit & maturat ſolâ temperatâ coctione. Eſt ergo hæc Salamandra vera in igne vivens, creſcens, & ſe multiplicans, cujus ſanguis eſt vera & univerſalis Medicina, cujus ope & auxilio curantur defectus omnes naturales, imò vita in omnibus extenditur in longiſſimos annos & prorogatur: ut factum eſt in multis hominibus, & potiſſimum in Artefio Philoſopho, qui ope & auxilio hujus medicinæ & ſolò ſanguine Salamandræ uſus, vixit annos mille; & in Johanne Levi, qui vixit tempore Caroli Magni annos quingentos & ultra; & in Cuſtode nemorum Regis Galliæ Ludovici duodecimi, qui invento liquore in terrâ ſepulto, corpore eô liquore perunctô vixit annos trecentos ab omni morbo liber: & in aliô, qui adhuc in vivis eſt nomine Eduardô Anglo, qui per mundum & terram univerſalem divagatur, & ſe habere aſſerit quingentos ann. & de quinquaginta, inquam, in quinquaginta annos ſe ſe renovat, & deponit veterem pellem, pilos, dentes, & ungues, & adoleſcentiam miram recuperat, cùm novô vigore, & juventutis robore maximo. Et hoc ſit dictum propter Naſutulos, qui exiſtimãt ridiculum quid purum eſſe, de recuperanda Juvẽtute arcanum. Non enim vanum eſt illud Scripturæ; renovabitur ut Aquila, Juventus tua.

CAPUT XXIII.

Quid ſit, nigram Feram in Sylvis eſſe, quæ dum nigredinem deponit, mira albedine induitur.

MUlti ſunt qui hoc de Fuligine communi interpretantur, Fuligo enim in lignis latet, quæ

quæ ex ſylvis exportantur ad ignem nutriendum, unde fuligo in caminis exoritur; Unde dicitur:

Eſt avis in ſylvis, nigro perfuſa colore,
Cui ſi quicquam adimas, tunc erit alba nimis.

At falluntur omnino, & errant toto cœlo; quia ſylva Chymicorum eſt corpus eorum, ex quo Mercurius & Sulphur eorum eruitur; & nigra fera eſt hæc eadem materia, dum corrumpitur, & putredinem ſubit in corpore ſuô; acquirit enim nigredinem in putrefactione; deinde continuatâ coctione albedinem acquirit ſummam. Et hæc eſt vera fera nigra, quæ in ſylvâ noſtrâ degit & commoratur, cui ſi excrementa, quæ illi ſunt ſuperflua, adimas, mirâ albedine induitur. Nam coctione ſolâ Mercurius noſter & Sulphur ſimul juncta dum coquuntur, maturantur; & dum fiunt matura, colores perfectos acquirunt, inter quos eſt albedo & rubedo, dum ergo materia noſtra coquitur, perficitur & maturitatem acquirit; &, dum maturatur coloribus perfectis & abſolutis induitur, albedine puta & rubedine; qui colores perfecti & abſoluti in natura reperiuntur, cùm ſemper perdurent, & perſiſtant in materiâ noſtrâ, ſic ab igne noſtrô perfectè cocta. Nihil ergo eſt aliud fera hæc nigra in ſylvâ noſtrâ, quam materia noſtra, quæ dum coquitur, nigreſcit, Primò deinde albeſcit, Tandem rubeſcit, ibique eô colore rubicundô induta quieſcit.

CAPUT XXIV.

Quid ſit apud Chimicos alatus Leo, & ſine alis alter, & ex duobus Leonibus unum fieri debere.

FRequens eſt apud Chimicos omnes hæc allegoriâ de ipsô eorum Leone, qui ſic vocatur, quòd devoret tanquam Leo, omnia, quæ illi objiciuntur, & in ſuam ſubſtantiam commutet. Et hic Leo duplex eſt, alatus unus & fœmina, inalatus alter & mas; ex his duobus Leonibus, mare & fœmina fieri debet tantùm Leo unus. Hoc enim ſummum eſt portentum, & nemo vidit unquam tale portentum. Myſterium eſt hoc & ſummum naturæ arcanum in intimis ejus Thalamis occultum. Materia ſiquidem hæc Chimica eſt, quæ duplex eſt, fixa una; volatilis altera: fixa eſt Leo ſine alis, & eſt mas; Volatilis verò eſt Leo Chimicus alatus & fœmina, quæ ſimul conjungenda ſunt & coctione perenni, & continua, in unam fixam materiam connectenda. Et ſic ex duobus Leonibus fit unus Leo; ex duplici illa materia, fixa & volatili fit unica materia. At totum ſecretum artis eſt, cum materia volatili fixam materiam facere volatilem. Nihil alioqui proſunt hæ materiæ, niſi ignis beneficio inter ſe invicem convertantur: volatilis fixam faciat, & iterum fixa hæc materia volatilis fiat & iterum fixa. Sic Leo Leonem devorat, & aquila aquilam, & avis avem noſtram deglutit, & inter ſe convertuntur. Sic variis animalium nominibus arcanum Chimicum occultatur, & per varias & poſſibiles inter ſe actiones demonſtratur, ſapientibus tantùm, & occultatur ignorantibus & vulgi hominibus qui has allegorias inauditas & ridiculas exiſtimant.

Nihilominus tamen ſub eorum cortice & putamine nucleus naturæ mirus continetur, cujus oleum miræ eſt naturæ, & ſi ex tribus naturæ regnis extractum hoc oleum in unum conjungatur, nihil in terris potentius & efficacius ad ſananda & perficienda illa omnia, quæ in tribus regnis defectum patiuntur. Beati ter, quaterque beati qui me capient, & hoc, qualiter factu poſſibile ſit, intelligent, & verè ſcient in actum reducere. Non enim factu ſunt facilia; ſed expertum expoſtulant artificem, & inſignem Philoſophum, non vulgarem, & ex ſcholis factum; ſed ex ipsâ naturâ, & anatomiâ ipſius, per varias & multiplices operationes adeptum Phyſicum enatum; qui Artifex admodum rarus eſt, nec paſſim reperitur.

CAPUT XXV.

De Lapide conficiendo.

CUm per varia Capitula jam deſcripta Lapidem deſcripſimus, & quæ ſint illi neceſſaria, per varias Chimicorum allegorias jam depinximus adeò clarè, ut exiſtimo, ut nemo ſit, qui Lapidem Philoſophorum exiſtere in rerum natura jam non exiſtimet; Supereſt jam, ut omnibus ſatisfaciamus, & præcipuè Principi noſtro FRIDERICO Holſatiæ Duci, in cujus ſolius gratiam Tractatum Typis mandari juſſimus & permiſimus. Lapis ergo noſter conficiendus eſt, ut ex opinione omnium Chimicorum conſtat, ex puro naturæ; Purum enim naturæ eſt illud ſolum, cujus gratiâ natura ipſa agit in omnibus, & omnia conſervat. Eſt enim purum incorruptibile quid, & ſummum agens: proinde Lapis Philoſophorum ex eo confici debet, cùm Lapis in rerum natura omnia conſervare debeat, & defectus naturales quoſcunque longè propellere & arcere poſſit. Alioqui Lapis non eſſet, nec ex puro illo naturæ fieri deberet, & nec purum illud ſummopere agens, ſecum poſſideret. Quare autem purum iſtud naturæ Lapidem Philoſophorum conficere habeat, ratio enim in promptu. Quod debeat confici ex materia naturæ, & ſubſtantiâ incorruptibili, omnia ſecum tranſmutandi propter ejus ſummam actionem. Nulla autem ſubſtantia talis eſt, in rerum natura, quam Purum iſtud naturæ: ergo ex ſolô iſtô purô conficiendus eſt Lapis Philoſophorum. Quale autem iſtud purum naturæ ſit, & quâ ratione, & viâ habendum, jam nobis eſt perquirendum, ut eô notô, ipſum perveſtigare, & invenire valeamus in ipsâ naturâ. Extra enim naturam non eſt quærendum; aut fruſtranei eſſent noſtri labores qui tanto operi impenderentur.

CAPUT XXVI.

De Puro Naturæ, quid & quale ſit, & quotuplex?

EX Puro Naturæ omnia fiunt, &, ut dixi ſæpius alibi in Operibus meis Typis mandatis, ex puro naturæ cognitio rerum omnium, & totius naturæ dependet. Unde perneceſſarium eſt Chimico, ſcire & cognoſcere, quid

fit, & quale fit, & quotuplex purum istud, Purum ergo istud Naturæ in centro cujuscunque rei consistit; & factum est ex quinta essentia cœli, & elementorum omnium; ut dixi Capitulis primis hujus Tractatûs Cœlum influit per radios suos in elementa inferiora, & Purum sui in elementa inferiora immittit, & præcipuè in Centrum Terræ, ibique decoquitur, & corporificatur in salem, qui fit volatilis, & per poros terræ sublimatur, & nutrit omnia naturalia vegetabilia & mineralia cuncta, unde passim reperitur. Itaque triplex est istud purum, animale, vegetabile, & minerale; & unum tamen ex tribus istis regnis, neque differt, nisi qualitate aliqua; in substantia enim unum & idem est. In animalibus quidem est subtilissimum, & proinde volatile omninò, & ideò combustibile & destructibile; in vegetabilibus itidem; & ideò etiam destructibile, & corruptibile; In metallis verò, præsertim perfectis est omnino fixum & incorruptibile: in imperfectis verò metallis partim est volatile, partim verò fixum, ideoque partim corruptibile & partim fixum & incorruptibile. Et hoc consideratu est dignissimum, ut inde colligamus, ex quibus naturæ regnis hocce naturæ Purum nobis necessarium sit eligendum. Nam Lapis Philosophorum incorruptibilis est omninò, & proinde ex metallico regno omnino est desumendus. In illô enim solô Regno Purum nostrum incorruptibile reperitur, & in hoc solô Regno Purum aliud reliquorum duorum Regnorum etiam conjunctum est, unde dicitur animale, vegetabile & minerale. Concludimus ergo; Purum Naturæ in omnibus Naturæ Regnis, & potissimùm in Minerali Regnô, & Metallicô reperiri, nihil aliud esse, quàm quintam essentiam cœli, & elementorum omnium; quod in centro terræ excoquitur, & hinc per poros terræ amandatur, & sic producibilia omninò conservat, alit & producit.

CAPUT XXVII.

Purum Minerale & Metallicum quomodo præparandum sit & habendum?

SAl istud Naturæ, in quô Spiritus Cœlestis & elementorum omnium congelatur, & in Sal convertitur, accipiendum est, & purificandum multis iteratis dissolutionibus in aquâ stillatitiâ roris vel pluviæ. Postquam habes purum & candidum corpus istud Salis, permiscendum est cum terrâ aliquâ purâ, ut cum bolô, aut Lapide Lazuli optimè calcinato ad triplicem quantitatem Terræ ad unam simplicem partem corporis nostri, & in retortâ vitreâ optimè lutatâ reponendum, & inde in igne fortissimo destillandum, ut exeant spiritus omnes in recipiens in forma aquæ fortissimæ acredinis & acetositatis, & hinc septies rectificanda est aqua hæc, & ab impurô aqueô elementari vindicanda est in balneo, & sic habes purum & candidum Metallorum spiritum, qui in phialis vitreis optimè clausis est conservandus, donec corpus iterum novum & purum habeas; cui conjungendus est spiritus in duodecima quantitate, hoc est, duodecim partes spiritus sunt accipiendæ, & una tantùm corporis puri, & ambo simul conjuncta putrefacienda sunt per quadraginta dies. Deinde extrahendus est spiritus per destillationem, donec corpus siccum sit, & iterum reponendus est spiritus super corpus; & multoties hoc est iterandum, donec spiritus per varias iteratas cohobationes super corpus suum maneat cum corpore, & tandem corpus volatile fiat beneficio sui spiritus; & corpus sic volatile factum novô spiritu est imbibendum, donec tandem variis, & sæpe iteratis cohobationibus transeat per retortam in vas recipiens in aquam lacteam frigido coagulabilem in butyrum, quod facili & molli igne liquescit tanquam butyrum. Hæc aqua lactea septies est rectificanda per cineres, quæ conservanda in vasis vitreis optimè clausis; quæ quidem, si per se coquatur in vase clausô, tandem figitur in salem fixum, & permanentem album primò, ultimò rubeum, continuatâ coctione. Hoc autem ut citiùs fiat, & terminetur, aurum est addendum, ad decimam partem, vel septimam, & sic citius terminantur in bonum, & ejus fixio peragitur; & sic habes Mercurium Philosophorum verum & legitimum, ex solô Regnô metallicô & minerali extractum, omnia penetrantem & dissolventem suâ subtili admodum substantiâ; sunt & alii, qui hunc Mercurium ex tribus Regnis elicere tentant, sequenti viâ.

CAPUT XXVIII.

Quâ viâ ex tribus Regnis eliciatur Mercurius Philosophorum.

EX Regno animali eliciatur primò Sal volatile ex sanguine humanô, vel aliô, vel urinâ humanâ communi viâ per destillationem. Ex vegetabili habetur Sal Tartari communiter, ex calcinatione & solutione in Aquam Limpidam, donec per varias solutiones, & desiccationes habeas candidissimum Salem Tartari qui dissolvendus est in acetô stillatitio, donec nihil aceti amplius bibere possit. Tunc Sal ille spiritu aceti impraegnatus, vel spiritu vini, sublimatur, fitque volatilis. Hic sal volatilis factus purus, & Putus connectendus est cum Sale volatili animali, & cum Spiritu acidô minerali communiter extractô; & sic tria illa pura simul conjuncta in Mercurium convertuntur per circulationem, & in Aquam seu Liquorem Alkaest convertuntur; quòd hic Liquor totus spiritualis fit, & purus & nitidus trium Regnorum Mercurius quô solô in Alchimiâ peragendâ utuntur. Et sic arcana perficiuntur, & metalla cuncta in primam reducuntur materiam, ut, quid in centrô suo possideant, perfectè videant & perspiciant. De liquore illo Alkahest multa dicta sunt ab Autoribus Chimicis Neotericis, à Paracelsô autem paucissima. Dicit enim Liquorem Alkahest esse Mercurium præparatum, dum Centrum suum fit superficies, & Superficies Mercurii fit centrum; sic occultum quod est in Mercurio fit manifestum, & quod manifestum est in eôdem Mercurio, fit occultum; sic transmutantur elementa Mercurii occulta in manifesta, quod solùm expetit Alchimia.

CAPUT XXIX.

De Liquore Alkahest, quid sit, & Qualis sit?

TOt & tanta enarrantur de Liquore isto à Chimicis recentibus ut pernecessarium sit Principi nostro Serenissimo scire, quid sit Liquor iste, & qualis sit, & unde habendus, & eliciendus, ut, quicquid prodest Alchimiæ faciendæ, non ipsum lateat Principem. Est ergo Liquor iste mercurialis purus Spiritus metallicus corpore suô propriô & naturali conjunctus, & ita connexus, ut duo unum fiant inseparabile, & indestructibile, omnia destruens, & reducens in primam materiam; Quæstio est summa in Alchimiâ, nec solutu facilis, cum duæ aliæ substantiæ ex vegetabili & animali regno elicitæ, & Mercuriali substantiæ minerali conjunctæ penetrationem suam & in agendo summam promptitudinem illi addant; ita, ut perfectionem suam absolvere videantur. Sed qui sciunt, & verè cognoscunt purum nostrum Mercuriale ex regno elicitum & extractum minerali tribus nominibus insigniri, & verè dici animale, vegetabile & minerale, ex hoc labyrinthô facilè se explicabunt, & videbunt in regno minerali, reliqua duo regna, animale puta & vegetabile esse connexa adeò simul, ut separari nequeant, videbunt clarè admodùm purum nostrum Mercuriale metallicum habere secum duo metallica conjuncta, ita, ut non sit necessarium illa iterum conjungere ad perfectionem suam. Si quis non hac ratione contentus sit, habeat alia mercurialia ex regno animali & vegetabili conjuncta, & pura faciat, & conjungat, & per experientiam certus fiet, an necessaria sint tria illa pura mercurialia simul conjuncta ut liquorem Alkahest constituant & perficiant. Unde jam concludere possumus, liquorem Alkahest, nihil esse aliud quam verum Philosophorum Mercurium ex regnô minerali elicitum, purô suô corpore conjunctum, adeò, ut separari ab invicem nequeant unquam; sed simul permaneant in liquorum lacteum & butyrosum omnia penetrantem & dissolventem.

CAPUT XXX.

An ex Liquore Alkahest simplici vel compositô Lapis Philosophorum confici possit?

NUllo pacto dubitandum est, quin ex Liquore Alkahest possit & debeat confici Lapis Philosophorum, cum nihil sit aliud Liquor hic Alkahest, quam Mercurius Philosophorum, qui est præcipua pars Lapidis nostri. Est autem Liquor hic Alkahest duplex: simplex unus, Compositus alter, & tamen unum & idem constituunt, & in verâ essentiâ conveniunt. Simplex componitur ex acidô metallorum purô, & Sale metallicô etiam purô, & volatili reddito cum suo Spiritu. Et qui in præparatione hujus Salis & ejus Spiritus non multum laboraverit, non facile perveniet ad hoc arcanum, quod totius naturæ metallicæ summum est secretum, valdè tædiosum labore & sudore. Multum enim in eô perficiendo est desudandum aut laborandum. Compositus verò Liquor Alkahest est adhuc factu laboriosior, & paratu multò magis difficilior; ex acido enim mineralium, & puro salso animalium & vegetabilium componitur: quod si quis Alchimistarum non multum laboraverit in eorum salibus volatilibus habendis, purisque faciendis, nunquam perveniet ad hoc nostrum arcanum; quamvis enim hic facillimè, ut videtur, describatur, nihilominus tamen multa occultantur, quæ si non omnino cognoscantur, ut fieri debeant, frustra tentabitur opus. Hinc falsum putabant nonnulli, quod tamen non, imò est verissimum; sed Artificem doctum expertumque omnibus Alchymiæ operibus faciendis expostulat. Studeant ergo in Salibus fixis & Alkalibus faciendis & purificandis; deinde hæc fixa salia volatilia reddant, & Deo dante, perficient opus, non tamen cum facilitate; sed summo cum labore & industriâ pertinaci & continuâ. Non hæc cito fiunt, & ad perfectum finem conducuntur brevi tempore, sed longo & tædioso sudore: multa tuli, fecique, sudavi, & alsi, antequam hoc arcanum perfecerim. Reliqua deinde, quæ supersunt facillima, & coctione solâ perenni & continua absolvenda sunt & perficienda: unde opus mulierum & ludus puerorum dicuntur, quod coctione sola, & otiô, & patientia ad finem perducantur.

CAPUT XXXI.

Cur Liquor Alkahest reducat omnia in primam materiam sinè ullâ diminutâ sui actione?

CUm Liquor Alkahest seu Mercurius Philosophorum sit purus putus Naturæ ignis incorruptibilis & inalterabilis, facillimè hinc colligere possumus, omnia reduci posse in primam sui materiam. Penetrat enim summopere & dissolvit partes mistorum omnium, donec in ignem primum reducantur ab illô igne naturali. Ut enim aër in aërem habet ingressum & aqua in aquam; sic etiam potiori jure ignis in ignem habet ingressum, & ipsum penetrat. Non ergo admirandum est Liquor Alkahest, cum sit purus ignis, penetret omnia & dissolvat sinè diminutione suæ actionis, cum non repatiatur ab agentibus, quæ ipse Liquor dissolvit & reducit in primam materiam. Unde non diminuitur ejus actio, quia tunc semper ignis igni redditur. Unde, cum ignis non pereat nec diminuatur, ejus actio etiam diminui non potest: quod mirantur, nec comprehendere ignari queunt, putantes omnia agentia debilitari agendô, & tandem perire omnino eorum agentium actionem: quod tamen in Liquore Alkaest non sit; sed magis ac magis, dum agit, crescit ejus actio, & fortior & potentior evadit. Et ratio in promptu est, quod Liquor ille sit igne naturæ plenus, & totus verus ignis naturæ Liquore isto tectus & circunvolutus. Unde ejus actio nunquam imminuitur, cum ejus ignis crescat igne dissolvendorum. Unde concludere possumus, Liquorem Alkaest igneum verè esse, non igne elementari; sed cœlesti penitus & centrali incorruptibili

incorruptibili & inalterabili, omnia penetante & dissolvente in primam sui materiam, quæ est ignis naturalis, & centralis, in omnibus rebus repertus, & in liquore isto Alkaest copiosè concentratus, cujus ope & auxiliô ejus actio nunquam diminuitur, sed semper in eo statu permanet.

CAPUT XXXII.

An Liquor Alkaest, postquam metalla perfecta in materiam primam reduxerit, sit ex metallis dissolutus separandus, vel cum ipsis relinquendus ut coquantur simul ad perfectionem ultimam.

IN Metallis perfectis resolutis, & in materiam primam reductis, per liquorem Alkaest, quicquid illis est necessarium, inest illis ad perficiendum Lapidem Philosophorum. Quòd si Liquorem Alkaest separare, quis cupiat, id facere potest, & citius terminabitur hæc metallorum perfectorum dissolutio in Lapidem perfectum, seu in Sulphur fixum Philosophorum. Tum enim Metalla imperfecta incrudantur & sumunt ex Liquore Alkaest ignem naturæ, purum quidem, sed crudum, & incoctum, Unde coctione est maturandus & ad perfectionem conducendus, donec perfectè figatur. Liquor autem Alkaest est totus ignis, sed Liquore Mercuriali dissolutus; Unde crudus est ignis & immaturus, & quantum est Liquoris istius, tantùm est Mercurii crudi; Unde diuturniori coctione eget, ut maturetur; propterea non imprudenter faciunt illi, qui Liquorem suum separant, postquam perfecta Metalla ab isto liquore dissoluta sunt, quia tunc temporis citiùs coquuntur metalla perfecta dissoluta, & figuntur quàm si relinquantur conjuncta cum Liquore Alkaest, quia plus est Mercurii crudi, cùm Liquor Alkaest relinquitur conjunctus cum ipsis. Concludendum ergo est Liquorem Alkaest esse separandum ex metallis à Liquore isto dissolutis ut citiùs figantur; Si verò non separetur liquor iste, nihil mali est; sed longiorem expostulat coctionem, ut ultimam fixionem & perfectionem acquirant metalla perfecta sic dissoluta. Sed etiam facilius liquantur in igne; quod quidem est summa perfectio Lapidis, dum est liquatu facillimus. Sic enim in intimis Metallorum imperfectorum recessibus penetrat, & se insinuat facilius, cùm habeat copiam Mercurii, qui liquiditatem & facillimam fusionem præstat in omnibus, & nobilitatem & præstantiam ita, ut Lapis, qui multoties solutus fuerit per Liquorem Alkaest, seu Mercurium Philosophorum, fit præstantior, & nobilior illô, qui non fuerit tantopere solutus, & de novo coagulatus, cùm non habeat tantùm Mercurii, ut ipse Lapis, quidem multoties solutus, & iterum coagulatus fuerit. Solutiones enim & coagulationes sæpius iteratæ non solùm augent Lapidem, & multiplicant quantitate: sed & virtute & proprietate, ut testantur Autores, qui de hac re scripserunt; ita, ut si solutio prima cadat super centum in projectione, secunda cadat super mille; ita, ut Augurellus, Poëta Chimicus, asserat in tantum multiplicari posse Lapidem ut granum unum projectum super quantitatem infinitam Mercurii Aquæ Oceani ipsius æqualem, in aurum illicò transmutaret, modò calefieri posset.

CAPUT XXXIII.

An liquor Alkaest habeat in se Sal, Sulphur & Mercurium Philosophorum.

IMpossibile est liquorem Alkaest facere posse veram & legitimam metallorum dissolutionem, & omnium rerum reductionem in primam materiam, quin in se habeat vera & legitima metallica Principia seu Sal, Sulphus, & Mercurium, perfectè in se dissoluta & alcolisata; alioquin enim non posset facere hanc perfectam dissolutionem. Sola enim naturæ principia perfectè dissoluta & inter se unita, & simul conjuncta facere possunt hanc perfectam dissolutionem & rerum omnium reductionem in primam Materiam. Sola enim prima Materia hanc dissolutionem, seu in Materiam primam reductionem facere potest, cùm simile in simile agat: & ideo sola materia prima reductionem in primam facere solet. Liquor autem Alkaest est materia rerum omnium prima in Liquorem redacta, & ideò etiam habet Sal, Sulphur, & Mercurium rerum omnium in Liquorem redacta; & proinde etiam omnia in Sal, Sulphur, & Mercurium reducit, nullis ferè relictis fœcibus. Quia omne mixtum nihil est aliud, quàm Sal, Sulphur, & Mercurius naturæ inter se unita in compositione mixtorum: ideò nullæ ferè sunt fœces in reductione tali per Liquorem Alkaest, Cum omnia in compositione Mixtorum sint, Sal, Sulphur & Mercurius, principia naturæ; quæ sola cùm in principio compositionis reperiantur, & sola etiam tantummodo in reductione compositionis reperiri necesse est, aut darentur principia quatuor, vel plura: ideò non reperiuntur excrementa in verâ reductione. In aliis verò dissolutionibus & reductionibus, quæ spiritibus Salium fiunt, plura & copiosa reperiuntur excrementa, quæ quidem non sunt excrementa vera, sed sunt partes principiorum, quæ dissolvi nequeunt; & cùm dissolvi nequeunt, excrementa censentur ab iis, qui naturam non norunt; sed si illa excrementa recipiantur, & in Liquorem Alkaest projiciantur, tunc temporis verè dissolvuntur, & nihil superest fœcis & excrementi. Quòd si ego ipse multis in locis asseruerim esse excrementa in naturâ, & in compositione mixtorum, non ego tunc temporis adhuc videram actionem Liquoris Alkaest. Maneat ergo firmum & certum, Liquorem Alkaest habere secum Sal, Sulphur & Mercurium Philosophorum, quorum ope, & auxiliò omnia reducit in materiam rerum primam, & verè dissolvit, absque ullis fœcibus relictis. *Tantùm!*

Huc referri merebantur Literæ solertissimi Dn. Fabri, quas post suum ab eo discessum ex Galliâ Narbonensi accepit Norbergæ, Helianthus.

VIR Clarissime, accepi pergratam tuam Epistolam die 23. Mensis Octobris hujusce Anni 1642.

1642. Cujus responsum hic habe. Summâ lætitiâ afficior, quod Librorum meorum & Palladii præcipuè lectione sis delectatus; majori tamen sciendi cupiditate & delectamento te irretiri credam Lectione Hydrographi mei, quia clarius & dilucidius Medullam Naturæ detexi in ipso, quam in Palladio, sublimiora quædam & altiora in Palladio naturæ energiam & δύναμιν perquisivi & patefeci; At in Hydrographo facilius & dilucidius sub nomine spiritus, Aquæ Calchanteæ puta, totum Naturæ mysterium filiis Artis Hermeticæ detexi. Sal enim omne, sive sit animale, sive vegetabile & minerale, spiritus est aquæ congelatus, actione & energia sulphurei luminis, apud Philosophos vulgo calidum dicitur: Spiritus ergo hic naturæ δύναμις & energia calido innato suo Salis corpus suscipit, ex quo deinde filii Artis eundem spiritum arte suâ eliciunt, ipsumque attenuant, & tenuissimo ac subtilissimo corpore circumvestiunt, ut eo ipso corpora metallica perfecta attenuare possint, & in eundem spiritum convertere queant; ut virtus illa ingens & præpollens, quæ metallis inest, & sepulta est, haberi possit, energia incredibili illustrata. Si ex Sale minerali & viridi & cœruleo hunc naturæ aureum spiritum educere valeas, eumque attenuare sublimatione queas, & tenuissimo ejusdem Salis corpore ipsum circumvestire possis, habebis florem naturæ universæ spiritualem & præpotentem, cujus virtute florem aureum possidebis, & vitæ humanæ thesaurum, parentis tui unicum solatium. Si esset præ manibus, libenter offerrem, sed, nescio qua occulti fati lege, mihi adhuc denegata sunt hæc naturæ mysteria. Sal vitrioli purum putum spiritu suo acido impraegnatum nulla alia acutiori præparatione sublimatum est arcanum morbi parentis tui; Dosis est ℈ß. in aqua communi laudati fontis summo mane sumptum, & duabus horis transactis assumi debet jusculum optimum. Communica, si placet Domino Capuccio, ea quæ sunt ex Arte, in hac Epistola exarata, & delineata, & Epistolam, quam illi dedico, sartam tectam illi transmitte quæso, & me devinctum, summo amoris vinculo detinebis. Vale, & me existima,

Castelnovidarri 24. *Mensis Octobris* 1642.

Perpetuum tuum & obsequentissimum Servum & fidelem Amicum

P. J. FABRE.

MIRATUS sum tuam Epistolam, quam Die prima Mensis Januarii accepi in fœlicitatem hujus Anni, & potissimum miratus sum laborem amici tui super acetum Physicum Vitrioli purum & putum; & cum eodem sale fixo puro & puto conjunctum, nullus ibi error commissus est, nisi fortasse in longanimitate & patientia quæ satis longa non fuit, hæc enim ambo multoties & diu, & percoquenda sunt, ut vult illud tritum Axioma Philosophornm, *Coque, Coque, Coque, & iterum Coque, nec te tædeat prolixitatis, quia in coquendi prolixitate consistit arcanum.* Unde Morienus? Nihil aliud est Opus nostrum, quàm aquæ nostræ super terram nostram remissio, donec ipsa Terra putrescat, unà cum aqua, & mundificentur ambo, quæ quidem putrefactio & mundificatio in brevi tempore fieri non potest, postquam autem putrefacta sunt & mundificata, facili negotio invicem connectuntur, & nunquam amplius separantur, sed fiunt unum quid, tingere, penetrare & permanere, & facilè fluere, Ubi est arcanum. Itaque si patientiam habeat Amicus ille tuus in putrefactione & mundificatione materiæ nostræ, & ejus matrimonio, certissimè possidebit arcanum. Nihil enim est aliud Opus Philosophorum quàm perfecta dealbatio & perfecta rubificatio, quæ in putrefactione & mundificatione consistit. Lege verorum Codicem Philosophorum omnium, qui hac de re scripserunt, nihil aliud invenies præter illud, quod in hâc paginâ tibi exaravi, cùm scire naturam nihil aliud est opus, quàm separare ejus materiæ elementa, & eadem purificare, & ab excrementis mundare, & mundata conjungere, & unum facere, hinc ex hâc præparatione exurgit terra foliata, seu Sulphur naturæ albissimum, & rubei Leonis sanguis, ex quibus fit verum & legitimum Philosophorum matrimonium, & his conjunctis nihil aliud superest, quàm sola & simplex coctio, donec illa duo fiant unum fixum & permanens, & igni perquam facile fiuens, penetrans & tingens. Ex Sale ergo tuo cum spiritu tuo extrahe Sulphur naturæ, & rubeum ejus sanguinem, per repetitas cohobationes & conjunctiones, donec Sulphur illud & sanguinem habeat; Hæc divide, conjunge & coque, time & lauda Deum & ama. Fratri & Amico charissimo hæc dicta sint, Vale, & me ama.

Datum in Ædibus die 9. *Mensis Januarii, Anno* 1643.

Tuus ad omnia fidelis Servus & Amicus

P. J. FABRE.

CHARISSIME atque Doctissime Amice. Tuam ultimam Epistolam Norimbergæ exaratam Mense Martii accepi, in eâ de difficultate Operis Chimici ex Vitriolo communi doles, neque sine magna causa. Ex cruditate enim ipsius & frigiditate hoc dependet: & scias ejus cruditatem & frigiditatem calore naturali & balsamo vitæ ipsius spiritus vini rectificati corrigere, & ambo simul juncta calore tepido putrefacere: extrahe, sic verum mineralem Mercurium, & Sulphur metallicum, quod septies destillatum, & sic purificatum vera est clavis solutionis nostræ, & quâ solâ viscerantur corpora metallorum, tam perfectorum, quàm imperfectorum, ut sic ex reseratis occultum naturæ fiat manifestum, & manifestum occultum: & hoc occultum metallicum purum putum factum cujus & sola coctione, ut ad fixationem perfectam conducatur.

Hoc est etiam verum Acetum Philosophorum cujus beneficio non solùm plumbi, verùm etiam reliquorum Metallorum habetur natura occulta, quæ Sulphur naturæ & Mercurius sunt, quæque sejuncta & conjuncta post eorum depurationem nostrum perficiunt elixir solâ coctione. Laudo ego, quod in Anatomiâ metallorum labores, hâc enim multa videbis, & si scis acetum vitrioli & ejus

ejus Sal cum Spiritu vini rectificato conjungere, & simul putrefacere, ex hâc putrefactione orietur tibi Mercurius & Sulphur verum, quod solutum erit acetum verum Philosophorum, quo poteris interiora metallorum perscrutari, vale bene. Ad omnia fidelis Amicus P. I. FABRE.

Datum Castrinoviduni die 24. Maii Anni 1643.

VIr Clarissime, Accepi Tuam gratissimam Epistolam die, 1. Sept. Anni 1644. Ex qua percepi te bene non capere præparationem vitrioli secundum legem naturæ & Philosophorum, qui hoc Secretum habuerunt, quocirca tibi est legendus Isaacus Hollandus de mineralibus, quem invenies in Tomo tertio Theatri Chimici, ubi clarissimis verbis invenies præparationem tanti secreti & Thesauri. Ex omnibus Metallis potest educi vitriolum seu Sal fusibile & purum, quod est verus Lapis Philosophorum, in quo solo est Sol, Luna & Mercurius Philosophorum simul conjuncta & viva, de quibus loquuntur Philosophi omnes, & neque de vulgaribus, quæ mortua sunt. Tinctura rubea dicitur aurum, Tinctura alba dicitur Luna, & Humidum radicale, quod conjungit has tincturas dicitur Mercurius. Habes hæc omnia verissima & percipies dicta omnia Philosophorum; vale & me ama, & participem hujusce Literæ fac Dominum Cappuccium, nihil enim amplius & scribere possem & clarius.

FINIS.

SUBSECTIO TERTIA.

OEDIPUS CHIMICUS *Obscuriorum Terminorum & Principiorum Chimicorum Mysteria Aperiens & resolvens.* Authore IOANNE IOACHIMO BECHERO *Spirensi Mathematico, & Medicinæ Doctore.*

LECTORI CHIMICO *S.*

CUM percontandi gratiâ, num scripta mea Chemica Lectoribus placitura sint, atque in eum finem Tractatum de Metallorum generatione, reductione & perfectione sub Metallurgiæ nomine ederem, insuper in catalogo librorum Francofurtensi plures Tractatus Chimicos promitterem præter expectationem, multorum expectationi, adeo illo scripto satisfeci, ut reliquos promissos Tractatus plurimi à me desiderarent, ac Bibliopolæ urgerent, ut instantibus nundinis, quædam ex Chimicis scriptis prælo committerem, dubius deliberavi, utrum scriptorum meorum alteri præferrem, Tractatum de laudibus vitrioli, an Oedipum Chimicum? illum quidem ob multifariam praxin, hunc verò, ob principiorum explicationem utilem & necessarium; verùm cum plurimi scriptores Chimici, malè apud Tyrones audiant quod sua confusè & obscure tractârint, ne eandem ego incurram censuram, Methodicè & juxta ordinem mihi procedendum duxi; Quare jacto principio de rerum, præsertim metallorum generatione, in Metallurgia ad obscuriorum rerum & Terminorum explicationem me convertam, quo posito fundamento, Tractatum de Laudibus vitrioli superstruam, ædificium hoc Philosophicum, coronide, Tractatu de Corporum Magnetismo exornabo.

Interim Oedipo huic meo, hederam non adeò necessariam fore spero, commendabit seipsum, obscuros Terminos, res & phrases Chimicas; quantum hactenus trita Lexica explicando Chimica, aliosque Autores, qui in hoc pulvere sudarunt, & huic negotio operam dederunt post terga relinquat, judicabis ipse, si sanam tibi invidia mentem relinquat. Deum igitur tibi propitium rogo, ut tractatum hunc, corporis quidem mole exiguum, pedibus autem, nempe fundamentis, sat firmum & grandem, uno verbo Oedipum, *sanâ mente, in corpore sono, perlegas, evolvas, intelligas, Stylum hujus Opusculi quod attinet, oratorium non esse, plus enim ad materiam quam verba respexi, tum quicquid hic leges, raptissimè perscriptum scias, terminorum ergo vocabulis magnâ ex parte barbaris uti debui, sic præcipiente arte, si quis proinde Latinitatis causâ me vellicet, is hîc me Philosophum, alibi experietur Philologum. Vale.*

TITVLVS PRIMVS.

De Primâ Materiâ Chimicorum.

Proœmium.

PRIMA Materia à Chimicis pro clavi Artis semper est habita, unde, antequam ipsam Regiam ingrediamur, tali clavi opus est, alioquin in Naturæ Secretorum Scriniorum aperturâ, in cassum laborabimus, neque ut genuini, sed ut fures, multis Sophismatibus & dolis intrabimus, Abhorreo recensere quantis nugis, variisque phantasmatibus plurimi hanc primam materiam quæsiverint & quàm in inexplicabilia tesqua aberrârint; principales tamen opiniones circa hanc materiam, paucis exponam. Aliqui eam illud Nihilum esse putabant, ex quo Deus mundum condidit, alii materiam cœlorum, alii Spiritum Mundi, alii primam materiam Aristotelicorum; alii substantiam seminalem specificam, pro eâ agnoverunt, singulas has & diversas opiniones, in sequentibus quinque paragraphis, eâ quâ potero brevitate & veritate examinabo.

§. 1. *De Nihilo & vacuo.*

Deum mundum ex nihilo creâsse, Sacræ testantur Literæ, quid autem id nihilum fuerit hinc & inde controvertitur; probabilis & communis sententia, ex vocabuli etymologia desumpta est; Nihilum enim

enim est id, quod non est, i. e. nihil, seu non ens: verùm sunt qui probant hoc nihilum seu non ens, respectu sui aliquid, respectu autem nostri & rerum creatarum, nihil esse, cum non sit de hâc substantiâ, sicut vulgus spatium aëreum nominat vacuum, cum tamen sit aëre plenum: Hanc sententiam probant ex Paulo, qui affirmat Deum produxisse Entia inexistentia, tale hoc esse, quod nihilum vocatur, ex quo Deus Mundum condidisse perhibetur, ferunt, id ergo Nihilum vocant primam materiam, cum in ordine Creationis nullam ante se habeat; ex hâc omnia corpora producta, & in hanc quoque ea reduci posse, tam ex Sacris Literis, quam ex variis Philosophis probant, præsertim ex Paracelso, qui scribit, corpus in nihilum hoc verò in aliquid reducatur, Auctoris verba sunt, ichts muß zu nichts werden / auff das aus nichts widerumb ichts werde. Verùm Paracelsum non de hâc omnimodâ reductione, quæ soli Deo competit verba facere, quilibet animadvertet qui antecedentia & consequentia evolvet, ubi de putrefactione & solutione tractat, ad quas operationes hæc ejus dicta referenda sunt. Finis hujus Philosophiæ est, quod corpora in hoc nihilum velint reducere, ex hoc autem nihilo perfectiora educere, sed ejusmodi operationes nugæ sunt, Primò enim implicat esse aliquid, & esse nihil, 2. Reductio corporum in nihilum, soli Deo est possibilis, quemadmodum eductio. 3. Posito, quod talis reductio esset possibilis, nullam video vel causam, vel medium perfectioris eductionis, cum nulla sit ratio, cur non tam citò ex ea asinum quàm aurum educant, 4. Licet id nihilum esset Pauli non ens, non tamen video quomodo artifex id tractare ac manibus aut igne, aut in vitris elaborare possit, cum non Entis nulla sint accidentia, accidentia autem ad tractationem talem requirantur, si enim non habeat colorem non cadet sub visum, &c.

Sunt quoque qui statuunt, ante Creationem Mundi nihil fuisse præterquam Deum, nullum locum, nullum ubi, eum omnia implevisse, neque fuisse vacuum, si enim præter Deum, vel vacuum, vel aliquod aliud illo non creatore fuisset, coæternum ei extitisset, quod absurdum esset; quare statuunt Deum creâsse vacuum quod putant esse illud nihilum impropriè sumptum, ex hoc vacuo mundum conditum, illudque vacuum in eo adhuc disseminatum esse, vel ex hoc unico probant, quod locus vacui à quibusdam Mathematicis neotericis demonstratus sit, verùm hæc ultima ratio maximè fallit, cum falsissimum sit dari in natura locum vacui, & P. Valeriani Magni Capuzzini, suorumque vacuistarum Demonstratio nullum habeat locum, pòst subtilissima enim Examina & demonstrationes aliorum, ipse ego prædicto P. Valeriano ad oculum suæ demonstrationis fallaciam demonstravi, id enim spatium in phiala (vitrum Chimicis sic dictum, ampullam cum collo oblongo habens) quod ille omni elemento vacuum esse clamat, sanè etiam aëre vacuum esse debet. quod si est, nulla rarefactionis & condensationis mutabilitas in eo animadverti debet, cum subjectum rarefactionis & condensationis aër sit, sed calor, vitro admotarum manuum, rarefactionem in vitro causat, quod ex descensu mercurii in phiala rursusque ascensu, amotis manibus apparet, ergô vel cæco liquet, nullum ibi dari vacuum; denique num imaginarium hoc vacuum prædictum Pauli non ens sit, Theologis discutiendum relinquo: certe in Physicis qui vacuum suum cerebrum, hoc imaginario vacuo replent, næ isti in praxi Chimica & vacuas manus & vacuum experientur Marsupium.

Terminus apud Philophos Chimicos in nihilum reducere, est corpus destruere & alterare, modo naturæ non convenienti, sic in nihilum reducere, non rarò apud illos sumitur, pro corpus comburere.

§. 2. *De Materia Cœlorum.*

Gerhardus Dorn cum suis asseclis, statuit materiam cœlorum, esse quintam Essentiam hujus materiæ sublunaris, incorruptibilem, hujus inferioris mundi conservatricem, omnium corporum verum vegetativum, paucis Elementorum animam, quæ corpora sublunaria à corruptione præservat, eaque in maximam suæ speciei perfectionem exaltat, hanc ideo cœlorum materiam omnibus corporibus sublunaribus pro conservatioue à Deo inditam esse atque per artem inde separari ac concentrari, hominibus, plantis & metallis, in maximam utilitatem communicari posse; Denique hanc materiam aviculam Hermetis esse quæ à terra cœlum ascendat, cœloque in terram descendat, eam fœcundet, prout hanc sententiam latiùs pertractat, in præfatione supra Lapidem suum Metaphysicum;

Ex hisce tria nobis consideranda occurrunt, 1. An materia cœlorum differat à materiâ nostrâ sublunari. 2. An requiratur ad vegetationem & conservationem ac alterationem corporum sublunarium. 3. An sit parabilis ac arte tractabilis.

Primum punctum quod attinet, memini de eo inter Aristotelicos quoque Controversiam esse, præsertim an in Cœlo sit materia? & si est, an sit eadem cum hâc nostrati; etsi verò quantùm ad priorem quæstionem, in omnem Partem sat dubitationum occurrat, probabilior tamen nobis videtur ea opinio, quæ cœlo materiam tribuit, rectè enim Scaliger scribit. exerc. 359. S. 11. facere corpus sine materiâ, esse facere insomnium sine somno, seu ut idem habet in 1. de plantis, panem sine farina Ubicunque enim Quantitas, figura, & motus localis est, ibi materiam subesse necesse est, nam quantitas materiæ naturam proximè insequitur, & sine eâ nulli rei inesse potest, omnesque formæ & accidentia per se non sunt quanta, sed dicuntur esse quanta ob quantitatem materiæ, cui insunt, quapropter cum cœlum esse quantum, certæ figuræ, finitæque magnitudinis, & moveri localiter, videamus, materiam ipsi inesse omninò fatendum est; qualis verò sit materia, an hæc nostras, an verò aliqua particularis, adeo obscurum est, ut quicquid etiam statuas, facilè, quo te defendas invenias. Plurimorum ex antiquis Philosophis opinio fuit, Cœlum ex uno vel pluribus nostrorum elementorum constare, quæ opinio modò non probatur, etsi aliam ipsi materiam quam nostratem hanc primam assignandam esse non censeamus, novum enim aliquod Ens in censum naturæ inducere, nulla cogit necessitas, cum omnia quæ cœlo, ob materiam competunt, ei nostra hæc rectè tribuere possit. Unde Scaliger exerc. 61. hanc rem sic concludit: materia una ab alia diversa non est nisi per advenientem formam, qua sit hoc aliquid. Materia enim quatenus materia nullum in se actum includit, nihilque determinatum obtinet, sed omnem determinationem à formâ accipit; cœlo insuper inest quantitas, aliæque nonnullæ qualitates, quæ ipsi cum inferioribus hisce sunt communes & à materiâ primâ proficiscuntur; Objiciunt aliqui cœlum esse incorruptibile, nostratem primam materiam corruptibilem & alterabilem

alterabilem esse. Respondemus etsi cœlo materiam hanc nostratem tribuamus, tamen timendum non esse, ne ruat & corrumpatur, cum teste Zabarella. libr. de ortu & interitu. c. 11. materia prima, cum sit ens mera potestate nihilque agat, non est adæquata causa generationis, & corruptionis rerum, sed saltim causa sine quâ non, agens autem est causa generationis adæquata omnisque actio agenti adscribenda est, materiæ autem tantùm passio. Causa ergo cur non fiat generatio & corruptio in cœlo est, quia cœlo nihil datur contrarium, à quo possit corrumpi, & quia ei nulla ad alias formas recipiendas potentia particularis est, quæ sola opponitur actui & cum privatione, re eâdem est. In cœlo enim non est privatio formarum corruptibilium, quia cœlum non habet potentiam proximam recipiendi formas sublunares, sed cœli forma ita sibi suam materiam devincit & disponit, ut ad alias formas recipiendas, potentiam particularem non habeat, sed tantùm illam universalem quæ est aptitudo ad omnes formas indistinctè recipiendas; Ex hisce liquet cœlum quidem habere materiam, illam autem neque à nostrâ diversam neque ejusdem quintam essentiam, sed eam ipsam formâ tamen perfectiore, quæ quidem non est anima, formis vero elementorum nobilior, esse præditam & informatum, à quâ saltim sit hoc aliquid.

2. Secundum punctum quod attinet An nempe cœlum peculiari & occulta vi, quam influentiam vocant, inferiora hæc efficiat? Plerique quidem ex iis, quibus cum Astrologis lis est, solum lumen quod variè, pro motuum cœlestium varietate, variis locis communicatur, ad omnes effectus qui à cœlo proficisci dicuntur, edendos sufficere dicunt. Contra tamen statuendum est, cœlum non solum per motum & lumen, hincque dependentem calorem, sed etiam per peculiares quasdam vires, quas influentias vocant, inferiora hæc efficere, multa enim à cœlo proficiscuntur, quæ lumini ejusdem adscribi non possunt, lumen enim à corpore opaco, vel denso impediri potest, cum tamen in profundissimis terræ cavernis, sub aquis quo nec calor, nec lumen à cœlo producta penetrat, multa tamen cælo concurrente generentur, & certè cum magneti, aliisque rebus sublunaribus, insignes, sine lumine, in res distitas agendi vires insunt, eædem cœlo, corpori tàm magnifico denegandæ non sunt, Quousque tamen se extendat hic cœli influxus & in quas res agat, num vegetationis & rerum conservationis causa primaria sit, inquirendum: Hoc sanè negandum non est, cœlum res materiales & merè naturales omnes agere, an tamen influxus ille cœlestis principalis causa omnis vegetationis & conservationis rerum sublunarium sit, si calorem solis excipiamus, meritò dubitamus; posse quidem alterare & agere in corpora sublunaria non negamus, sicut & concedimus quod accidentaliter vegetationem promoveat, quod verò principaliter requiratur, meritò hæsitamus, cum multa corpora sublunaria sint, quæ nullam ab astris patiantur vicissitudinem; accedit levis quorundam corporum per inferiora elementa destructio, quæ eis non usu veniret si tota vis conservativa & vegetativa ex astris, quorum potentia major est nostrâ, promanaret atque dependeret.

3. An materia cœlorum sit parabilis ac arte tractabilis corporibusque inferioribus ad sui conservationem communicabilis? Statuit hoc præfatus Gerhardus Dorn, verùm ut nugas suas tegat, affirmat necesse non esse ut materia hæc ex cœlo petatur, cum subolescat impossibilitatem, verùm inquit, inditam eam esse à Deo omnibus corporibus, pro conservatione & vegetatione, quare ex corporibus sublunaribus & quidem unoquoque facillimè arte Spagyrica separari possit; sed sicut hæc Philosophia à principio non parum splendoris Auditoribus objicit, ita profectò heic omni rationis lumine caret; quàm absurdum enim sit duas materias & formas uni inesse corpori, item separare materiam à forma & accidentibus, illam tamen manu, vitro & igne velle tractare, quilibet videt, ipse Dorn fatetur præcitato loco, omnes operationes spagyricas tantùm mistorum sublunarium, accidentium alterationes esse, paucis verò lineis pòst, docet separationem materiæ, quam sibi præsupponit absque omni forma & accidentibus, sanè qui sic fabulantur, perpetuum in suo vitro & cerebro tractabunt non ens.

§. 3. *De Materiâ primâ Aristotelicorum.*

Non pauci Chimici sunt, qui ajunt Chimicorum materiam, unam eandemq; esse cum Aristotelicis, quare omnibus corporibus sublunaribus inesse atque exinde elici posse, autumant: verùm quamdiu talis materia sui corporis accidentia & formam continet, tamdiu pro prima, universali & informi statui nequit, talem verò materiam à corporibus arte non elici aut tractari posse quilibet animadvertet, qui sciet materiam absque forma & accidentibus tractabilem non esse, cùm veriùs Ens rationis quam materia sit.

§. 4. *De Spiritu universi.*

Sunt qui statuunt, singularem terræ inesse Spiritum, qui omnia corpora vegetat & conservat, huic habitaculum aliqui rori, alii pluviæ, alii luto, terræ, silicibus, non pauci nitro adscribunt, unde variis laboribus educere conantur, verùm tales videntur Naturam subintelligere eamque corporaliter ob oculos sistere velle, rerum enim vegetatio naturæ facultas est non materiale aliquod corpus vel spiritus, qui in manus artificum veniat, pari enim impossibilitate occultas qualitates naturæ suis quis oculis videbit, suis quæret tractare manibus; Non inficias eo reperiri materias subtiles, quibus vegetatio promovetur atque corpora conservantur; verùm accidentaliter, non essentialiter, tum diversimodè, fimo enim vegetabilia, bonis succis animalia, sulphuribus metalla promoventur, suaque in vegetatione adjuvantur, unicum ergo spiritum pro omni rerum vegetatione velle quærere, est idem ac statuere unam materiam pro tribus regnis, quod absurdissimum est.

§. 5. *De verâ Chimicorum primâ Materiâ.*

Cùm Chimica scientia practica sit, subjectum, etiam habet materiale & practicum, quare id pro primâ materia statuit, quod primùm ei sub sensum & manus cadit, tale autem Aristotelicorum prima materia esse nequit, cum illa tantum ratione comprehendi, oculis verò manibusque apprehendi non possit, alia meritò nobis quærenda erit, nempe Aristotelicorum secunda, quæ Chimicorum prima est, puta primæ materiæ Aristotelicæ accidentia, hæc enim tractationi Chimicæ inserviunt; Sciendum autem est, qua ratione Chimici accidentia pro primâ rerum materiâ sumant, eo scilicet ordine quo primùm ob oculos cadunt, nempe in semine; semen enim prima est rerum materia, in ordine quo eam tractare licet, sic semen bovis, rapi, plumbi, est

est prima materia bovis, rapi, plumbi quæ nobis sub oculos & manus cadit, quare quotiescunque apud Chimicos primæ corporum materiæ mentio fit, semper ejus corporis semen subintelligi debet; varia autem consideranda obveniunt circa Chimicorum primam materiam, 1. An corpus ipsum sit. 2. An semen corpus sit. 3. An una eademque sit in omnibus corporibus 4. An alia materia in ordine semen præcedens sit. 5. Cui usui inserviat & quare à Chimicis tantopere expetatur.

1. An prima materia Chimicorum ipsum corpus sit, seu an ipsum corpus bovis, rapi, plumbi, pro eorum primâ materiâ sit habendum? Respondeo distinguendum esse inter actum & potentiam, inter continens & contentum, bos enim & rapum semen suum actualiter & potentialiter in se continent, quare dici potest bovem seu rapum potentialiter primam materiam Chimicam esse, actualiter verò per metonymiam continentis pro contento, quod de illis corporibus intelligi debet, quæ semen solum in vasis separatis gerunt, non autem de metallis, illa enim non nisi potentialiter pro prima Chimica materia statui possunt: actualiter verò, cum reductione metallum in suam primam materiam retrocessit; semen enim in metallis non in particulari loco, sicut in animalibus & vegetabilibus conditur, sed in totam substantiam est disseminatum, seu totum metallum est semen corporale per matricem suam dispersum, actu tamen metallum pro prima eorum materia, non nisi potentialiter, seu si reducatur in eam, est habendum.

2. An semen alicujus corporis prima materia Chimica sit, præcedentibus probatum & affirmativè conclusum est, distinguendum tamen inter masculinum & fœmininum semen, illud enim apud Chimicos formæ, hoc materiæ vices obtinet, quare ubi de primâ materiâ Chimica mentio fit, plerumque semen fœmininum subintelligitur, quamvis non raro etiam pro duplicato semine accipiatur, tum verò aliis quoque nominibus insigniri solet, vocatur enim chaos artis, eo quod duplicatum hoc semen omnia vegetationi suæ necessaria in se contineat nihilque ars præterquam ignem adhibeat, prout Empedocles ait, naturam igne adjuvare possumus, præterea enim nullum aliud habemus auxilium. Vocatur etiam Hyle Radix Duplicata, Vitriolum naturæ, quæ nomina in sequentibus debito loco citantur & explicantur.

3. An alia materia, semen in ordine præcedens, Chimicorum prima materia sit, aut esse possit? Respondemus, omnem materiam, ex quâ semen quoddam fieri potest, si latè sumatur, potentialiter pro primâ Chimicorum materiâ declarari posse, sic in S. Scripturâ sanguis non raro sumitur pro semine ipso, sic & dici potest, hominem ex herbis, reliquisque animalibus, quibus vescitur, nasci, cum inde in ventriculo, chylus, ex eo sanguis, ex hoc semen, tandem ex illo homo generetur, nec raro hæc Philosophica Phrasis in Chimicorum libris reperitur, ubi materiam remotissimam nonnunquam sumunt pro propinqua, potentiam pro actu, causam efficientem pro effectu, quod scribendi genus nisi quis benè attendat, mirè Lectorem confundit. Pro conclusione autem abstrahimus in definitione actualis primæ materiæ, ab omnibus materiis, ex quibus potentialiter ac tandem actualiter aliquod semen fieri ac nasci potest, solus enim iste gradus, in quo semina collocata sunt, aptus est ad generationem, quod si vel unico gradu semen tale sive naturâ, sive arte alteretur, extra primæ materiæ gradum collocatur, si propagabis, fiet corpus, suamque inditam exprimet formam, si studebis in gradus remotos reducere, semen amplius non erit, verùm suam generandi & vegetandi amittet potentiam, quod videre licet in seminibus vegetabilibus, illa enim debitis requisitis, terræ imposita producentur in corpus, arte verò tractata reducentur in materiam liquidam, oleosam, viscosam, quam aliqui primordialem aquam, veram nempe primam materiam vocant, verùm falsò, cum experientia monstret, tali liquori omnem generationem & vegetationem, si terræ imponatur, esse ademptam, quare concludo, tùm semen esse veram primam Chimicorum materiam cùm generandi & vegetandi integram potentiam habet, quæ sola igne in actum reduci possit.

4. Quartò an prima Chimicorum materia una eademque sit in omnibus corporibus? Respondemus. Si vocabulum, prima materia Chimica, generaliter sumamus, tum omnibus corporibus inesse; nullum enim corpus est, quod non substantiam seminalem habeat, unde oritur, sin verò specificè capiamus, sciendum est num cum, vel sine formâ, puta Chimicâ (de qua in sequentibus) sumamus, si cum formâ, dicimus quodlibet corpus suam materiam speciali forma devinctam habere, & sic tot materias, quot corpora seu formæ sunt esse, sin verò solam intelligas materiam absque causæ formantis vinculo, dicimus tantùm esse triplicem, Animalem nempe, Vegetabilem, & Mineralem, Animalem vocari menstruum, vegetabilem Aquam pluvialem, Mineralem, Aquam Mercurialem: adhæc notandum est semina masculina tanquam causas formantes, aut juxta Chimicos formas, in similes tres classes, sc. juxta tria regna dividi, verùm in unaquaque infinitis quasi modis, tot puta, quot in illo regno corpora sunt, differre, cum è contrà in isto una tantùm sit materia, apta ad recipiendas omnes, omnium graduum istius regni formas, quod apertè in regno vegetabili conspicimus, ubi una eademque aqua pluvialis, omnibus seminibus vegetabilibus adæquata est, ita ut efformationem ab istis subeat, hoc de sanguine Menstruali ad animalia, & aqua Mercuriali ad metalla quoque intelligendum est. Possent ex hac proportione tria in dubium revocari. 1. An certum sit, menstruum, aquam vegetabilem & Mercurialem tres istas meterias trium regnorum existere? Respondemus certissimum esse, nam quæ materia à forma specificam formationem subit, illa certa & adæquata materia est, menstruum autem, aqua vegetabilis & Mercurialis, à sui regni formis specificam subeunt formationem, ergo concludendum est, tales esse prædictarum formarum, certas, primas & adæquatas materias. Deinde mirabitur quis triplicitatem harum materiarum. Respondemus, experientia & ipsâ creâtarum rerum serie constare triplicitatem regnorum corporumque istis contentorum quædam enim animalia quædam vegetabilia, alia mineralia sunt. Ad animalia quicquid vivit; ad vegetabilia quicquid semine in terram seminato crescit; ad mineralia referuntur lapides, gemmæ, mineralia, metalla, salia & similia fossilia, omnia itaque corpora ad has tres classes à Chimicis reducuntur, cur autem juxta eas, tres quoque statuantur materiæ, non fortuito factum est; nam cum Creatori libuerit, seminibus & corporibus animalibus dare aliam mixturam & compaginê, quæ tantùm unione, aliam

verò

verò vegetabilibus quæ coagulatione, aliam denique metallis quæ fixatione constat, necesse etiam erat, ut juxta hanc triplicem differentiam, tres quoque darentur materiæ, quarum prima cum seminibus unionem, altera coagulationem, tertia fixationem subiret; neque enim aqua pluvialis metallicis formis, aut aqua metallica animalibus convenit. Ultimò scitu dignum est, quâ affinitate materiæ hæ sibi cohæreant, num una in alteram transmutari queat? Dico ratione principii remotissimi, ex quo Deus eas separavit, & condidit, illas ex unâ radice nempe aquâ tenui, cognationem maximam sumere; verùm factâ separatione illas totaliter inter se diversas, sibique certo respectu contrarias esse. Legimus quidem in historiis formam vegetabilem hordei in utero, in quem casu devenerat grani instar cum sanguine menstruali tanquam materiâ coïvisse, eamque in multa grana, massæ tamen sanguineæ, efformasse, unde tumore ventris afflicta mulier mortua atque aperta, & hinc is casus detectus fuit; quâ ratione formæ quædam vegetabiles cum currente Mercurio, cui multùm materiæ metallicæ inest, quemque ideo, in varias præsertim arboris figuras efformant, ludant, multis notum est, unde liquet Sympathiam quandam ac affinitatem, hasce inter tres materias esse, quamvis ipsâ suâ substantia in totum differant, nullaque arte ad invicem commutari queant, imò ejusmodi commutationes abhorreant. Quis enim unquam aquam pluvialem aquæ menstrualis vices supplesse, aut sanguinem cum sulphuribus & formis metallicis se commiscuisse, ignemque sustinuisse vidit?

Quinto, Quare Cognitio primæ materiæ Chimicis adeò necessaria atque utilis sit, & hinc anxiè quæratur? Ex prædictis facilè liquet, cum enim finis Chimici sit generare, regenerare, perficere, destruere, talesque actus promovere, hi autem absque corporum materiæ alteratione absolvi, aut debitè pertractari nequeant, necessariò sciendum est, quid hæc materia sit, qualiter à reliquis differat, & quomodo à Chimicis definiatur. Hoc ergo cognito fundamento ad reliqua nos accingemus, de formâ hic agendum esset, verùm cum in sequenti titulo illa explicetur, paucula quædam pro conclusione hujus Tituli in elucidationem dictorum de primâ materiâ Exemplorum instar apponam.

Corallaria ad Titulum primum de primâ materiâ.

1. Quæ sit Materia Metallorum.

℞. Remota est aqua gravissima ex Mercuriali vapore orta, propinqua est Aqua Mercurialis non madefaciens manus, quod & testatur *Divus Thomas, in Commentario supra Tertium librum Aristotelis de meteoris, sequentibus; Considerandum autem est circa principia materialia metallorum, quæ sunt in duplici differentiâ, quædam enim sunt materia remota sicut est vapor inclusus in locis lapidosis terræ, alia autem sunt materia propinqua, & hæc sunt Sulphur & Mercurius, itaque in prædictis locis lapidosis terræ per virtutem mineralem generatur Sulphur & Mercurius, deinde ex ipsis generantur diversa metalla, secundùm diversam eorum commixtionem. Unde etiam ipsi Alchymistæ, per veram artem Alchymiæ per prædicta principia, vel potiùs per principiata aliquando veram generationem metallorum faciunt.* Hactenus verba Divi Thomæ, quibus materiam metallorum Mercurium, formam verò Sulphur: hæc duo autem principia propinqua nominat, atque asserit possibile esse, ut his combinatis metallicolæ etiam arte metalla producere possint plures demonstrationes exponet sequens titulus.

2. Quæ sit materia Lapis Philosophorum.

Respondeo, juxta Chimicos finis Lapidis Philosophorum est metalla in aurum exaltare mediante sua forma & materia, quæ metallicæ & minerales esse debent, quare concludo formam Lapidis Philosophorum eandem, cum auro, sed exaltatam, materiam verò communem esse cum omnibus metallis, omniaque metalla exinde constare, licet materia hæc in illis non adeò perfecta & cocta sit, sicut in Lapide Philosophorum à cujus forma plusquam perfecta, plus etiam perficitur quam à formis vilioribus vulgarium metallorum; videmus enim Mercurium à formâ auri adeò figi ut cum eâ ignem omnibus in probis sustineat, contrarium in reliquis metallis accidit, propter formas imperfectiores, nam differentia & præstantia rerum non à materiâ, sed à forma petenda est, eademque materia prima quæ subjacet formæ antimonii, Mercurii, plumbi, stanni, cupri, ferri, est quoque subjectum argenti & auri.

3. Qua ratione forma & materia Lapidis Philosophorum reliquis metallis communicari, & an duæ formæ & materiæ uno in corpore esse possint?

Dico formam Lapidis Philosophorum non aliam præterquam formam auri esse, sed exaltatam, magisque perfectam; dum autem metallis communicatur (quæ in fluxu illam facillimè propter homogeneitatem metallicam recipiunt:) non facit perire eorum formam, nec tamen sequitur esse duas formas in uno corpore, perfecta enim forma perficit minus perfectam, quæ perfecta ejusdem est naturæ cùm perfecta, tunc non duæ, sed una est forma, perficiens autem forma, ob communicationem suæ perfectionis, nonnihil imminuitur in suâ qualitate, quare tot gradibus retrocedit, quot minus perfectam perficit, unde forma informans & informata ad temperamentum, auri nempe æquilibrium deveniunt, idem sentiendum est de materiâ, quæ cum omnibus metallis homogenea est.

4. An materia à forma separari possit?

℞. Distinguendum esse inter formam accidentalem & essentialem, accidentalis enim inservit ad ipsius materiæ formam, quâ vel sal, vel aquâ, vel metallum solutum aut coagulatum est, hanc formam dico esse alterabilem, verùm inseparabilem, materiam enim formam accidentalem, accidentia nempe habere necesse est, alioquin eadem esset cum Aristotelicâ, neque artificum manibus tractari posset.

Essentialem quod attinet, quæ ei inservit ad vegetationem & specificam informationem, illam certis gradibus separari à materia posse sciendum est, sic tamen ut potentialiter, atque in minimis atomis, minimâ etiam proportione intus comprehendatur & lateat, unde etiam denominatio sumitur, nam si materia peripherice prædominatur, materia; si forma, vocatur forma, à potiori enim solet sumi denominatio. Concludo ergò materiam nunquam à suâ formâ sic separari posse, ut materia in totum abstracta à formâ vocari possit & è contra; hæc igitur est ratio, quare vel materia, vel forma à Philosophis, Hermaphroditi nomine fuerit insignita,

insignita, hæc quoque est ratio quare ad operis sui constructionem, ex prædictis duobus principiis, non raro unum tantùm requirant, cum alterum ei individuè inesse præsupponant, sicut etiam videmus ex sola aqua pluviali interdum vegetabilia provenire, licet nullum aliud semen fuerit adhibitum, eadem enim inter formam & materiam est harmonia, quàm quæ inter elementa, quæ eodem indissolubili vinculo constant, neque totaliter se ab invicem separari patiuntur.

5. An & in quantum possibile atque arti necessarium sit, ut prima materia auri à forma auri separetur?

Sciendum est hanc separationem in omni generatione esse necessarium, ad causandam contrarietatem, prima enim contraria, cujusvis generationis causæ sunt, materia enim devincta suæ formæ, acquiescit, cum id habeat, quod appetit, dum verò forma à materia separatur, eaque libera redditur (puta ab essentiali in quantùm possibile, ab accidentali enim separare nec possibile, nec conducibile est, ipsius tamen formæ essentialis corruptione & separatione, accidentalis hæc quoque alteratur, sed non separatur, alioquin materia fieret invisibilis, cum accidentibus careret) novam appetit formam, quam dum accipit, permittit se denuo ab eâ figi, novumque generationis actum incipit, quo in actu ars non parum naturam & calore, & contrariorum accidentium amotione promovere atque adjuvare potest, quod in floribus arte productis videmus, dum itaque metallicolæ Philosophi, regenerationem auri instituunt, necessarium est, ut forma auri ducatur ad centrum, materia ad peripheriam, i. e. ut forma separetur à materia in quantum possibile, hâc enim separatâ, materia auri actum generationis incipiet, appetendo novam formam, atque patiendo se ab eâ figi ac formari, cum è contra eâ sc. formâ præsente quiescat, vulgare enim aurum à Philosophis mortuum, à metallicolis metallum quiescens vulgo ein ruhend Metall / ideò quod quiescat ac pro nunc sterile sit, sicut semen aut corpus vegetabile, antequam terræ committitur, mortuum apparet, vocatur. Hanc autem formæ corruptionem & separationem, reductionem in primam materiam, i. e. reductionem corporis in substantiam seminalem vocant, quare Aristoteles Chimicus ait: Exultent Alchymistæ quomodocunque velint, nisi reducant corpora in primam materiam, in vanum laborabunt. Operæ ergò pretium erit ut disquiramus num & quâ ratione aurum tanquam corpus fixissimum formâ suâ privari & corrumpi queat? Negativam falsissimè tuetur Angelus Sala in sua Chrysologiâ, verùm quando affectibus frænum damus, etiam Icari instar ea ipso sapientiæ cælo in ignorantiæ pelagus protrudimur, quod huic bono Italo Salæ accidit, nobis, ne idem datâ affirmatione eveniat, rationes addamus; concedendum ergò est, aurum in principio non statim fuisse aurum corporale & actuale prout jam est, seu liquefactione purgatum, seu naturâ sic repertum, quod vulgo fein / oder Wasch Gold vocant, verùm in ordine materiam aliam unde factum est antè se habuisse, quæ materia licet potentiâ, actu tamen aurum nondum fuit, licet longo tempore accedentibus debitis requisitis de illa materia potentia reducatur in actum, sic Esdra in sacris literis ait, parvum esse pulverem unde aurum fit, & Divus Thomas loco superiùs citato, expressissimè materiam auri sulphur & argentum vivum nominat, unde concludo, aurum in ordine suæ productionis aliam materiam viliorem, & imperfectiorem ante se habuisse, unde postea factum est; In hanc posse aurum corporale reduci sequens dictat ratio, nam si causæ fuerunt naturales quæ prædictam materiam remotam & rudem in corpus tam fixum & nobile fixârunt, sane hisce causis naturalibus naturales etiam reperientur contrariæ quæ corpus jam elaboratum rursus resolvant, in eamque materiam remotam reducant; Quæ autem fuerit causa naturalis fixationis auri, neminem Chimiæ tyronem latet, purissimum auri sulphur esse, quod optimis Philosophorum antiquissimorum dictis, Raymundi, Bernhardi, Basilii, Richardi, Riplei, aliorumque insuper, multâ etiam praxi, tam in primâ quam tertiâ meæ metallurgiæ Francofurti editæ parte abundantissime probatum & demonstratum est, hoc ergò posito fundamento, quis negabit materiam auri esse fixabilem, sulphur autem fixans, unde liquet sulphur tanquam formam esse agens, Mercurium verò tanquam materiam, patiens, agens autem & patiens prima contraria esse nemo Philosophus, nemò Physicus inficias ibit; cum itaque forma fuerit agens ejus autem pars contraria patiens, forma autem figat, necesse est ut ejus contrarium, nempe materia contrariam habeat operationem, resolvat nempe & volatiliset, si ergo naturaliter forma auri figit coagulat, & indurat, naturaliter materia ejusdem, potentiam contrariam, nempe volatilisandi, resolvendi & emolliendi habere debet, quare concludo materiam metallorum, clavem, formas metallicas corrumpendi easque concentrandi ac separandi, hanc verò operationem putrefactionis speciem esse, forma enim glutinis instar est, quæ insita suâ qualitate humidam materiam inviscidat, incrassat, agglutinat, in certam denique astringit formam, materiam tamen juxta à Deo sibi assignatam proportionem, certâ quantitate prædictâ sibi ratione devincit, sin autem materia hanc proportionem quantitate nimiâ excedat, tùm ex patiente fit agens, superat enim causam formantem & agglutinantem, dum eam dissipat, dissolvit, atque colliquescere & sic putrescere facit, quod ad oculum in regno vegetabili nobis ponitur, ubi, quamdiu semina vegetabilia certam aquæ tanquam suæ materiæ proportionem non habent, semper vegetant & crescunt, quamprimùm verò, ubi illam proportionem humiditatis, quam semina agglutinare atque in certam formam astringere possunt, habent, paulò plus justo pluit, aut terra alio modo humectatur, unâ etiam nocte putrescere incipiunt, cum eorum forma balsamica tantam materiæ copiam conservare nequeat, verùm cum ea ipsa colliquationem ac putredinem subeat, quæ novæ generationi primum ponunt gradum: Primam ergo materiam cujuslibet regni seminum causam putrefactionis, hanc verò medium solutionis & separationis ac corruptionis formæ esse, nemò dubitabit, præsertim si, quæ in sequentibus titulis principaliter verò sub sexto Paragrapho de solutione pertractantur, attentè & accuratè perlegerit, hoc tamen prædicto Angelo Salæ concedimus, aurum in humidum vegetabilem Liquorem per se neque essentialiter resolvi posse, cum tale humidum manus madefaciens extra ejus compositum aurique constructionem sit.

6. An

6. An prima materia metallorum ſit arte parabilis?

℞. Ariſtotelicè ſumpta negando, chimicè verò affirmando, non enim in mineris omnem materiam mineralem à metallicis formis actu eſſe fixatam & coagulatam, ratio dictitat, alias enim de facto nulla fieret in mineris augmentatio & generatio, cum tota vegetatio mineralis eſſet abſoluta, quod abſurdum eſt, ſi ergo detur in mineris etiam exinde peti poſſit, tùm patet omnia metalla conſtare ex hâc materia, quæ in aliquibus plus, in aliis minus eſt formæ devincta: in illis ergò corporibus ubi minus eſt fixata, minori etiam labore peti poteſt; objicies, ſi abſque putrefactione forma à materia ſeparari, atque aliter materia haberi nequit, putrefactio autem abſque materia cauſari non poteſt, impoſſibile eſt & materiam acquirere & putrefactionem cauſare verùm implicat, idem quærere per idem. ℞. Diſtinguendum eſſe inter materiam quæ omnimodè eſt à formâ fixata prout in auro argento, &c. & inter materiam quæ tantùm aliqualiter & primis gradibus à forma eſt informata, ac quaſi primâ graphide delineata, primò modo dico abſque putrefactione impoſſibile eſſe ut materia à formâ reſolvatur, atque in priſtinum habitum reducatur, altero vero modò, putrefactione opus non eſt, cum perito artifici & abſoluto ſpagyrico difficile non ſit frequenti ablutione, ſublimatione, &c. id reddere volatile quod parùm habet fixi.

7. Quare materia vocetur informis?

℞. Dictum eſt ſuperiùs duas materiæ formas competere, unam eſſentialem alteram accidentalem, eſſentialem eſſe hanc, quæ materiam ad ſpecificam quandam corporis formam determinat, accidentalem verò quæ ipſi materiæ competit, conſiſtens in materiæ accidentiis.

Formamque eſſentialem poſſe à materia ſeparari, ita ut plurimis gradibus retrocedat, non tamen totaliter abſcedat, tunc informem nominant, cum præter formam accidentalem ſibi propriam, nullam certam, alicui corpori ſimilem figuram habeat, veriùs ergò actualiter quam potentialiter, tùm etiam relativè, reſpectu nempe reliquorum corporum certâ formâ ſpecificatorum informis; uniformis quod propriam ſuam formam accidentalem, de quâ ſuperius; omniformis, quod ſucceſſivè omnes formas recipiendi potentiam habeat, vocatur; hæc de primo titulo & primâ materiâ ſufficiant, ejus ſynonyma explicabit ſequens titulus.

TITVLVS SECVNDVS.

De Principiis Subſtantiæ, nempe Sulphur & Sale.

Procemium.

POſtquam Chimicorum primam materiam & formam in ipſo operis limine intuiti ſumus, decet ut propius accedamus, eamque intrinſecè conſideremus cui negotio facilitando præſens titulus, qui de principiis ſubſtantiæ agit, viam parabit, atque quinque paragraphis omnes amovebit ſcrupulos primo quid ſit ſubſtantia, altero, num dentur principia ſubſtantiæ, tertio quot & quotuplicia dentur, quarto quæ & quid ſint, quinto, quid ſit Sulphur & Sal, materia & forma ſpecialiter explicabitur.

§. 1. *De Rerum Subſtantiâ.*

Per Res intelligimus hoc loco omnia ſublunaria corpora prout illa ex quatuor elementis miſta conſtant, abſtrahimus autem materiam & formam Ariſtotelicam, earum verò accidentia, in quibus hanc conſideramus ſubſtantiam, hoc loco pro corpore, de cujus ſubſtantia hîc agimus, ſumimus; paucis materiam Ariſtotelicorum ſecundam, ſeu corpus Phyſicum quod per ſe ex ſuis principiis ſubſiſtit. Notandum tamen nos abſtrahere à commixtione corporum, cum per ſubſtantiam quodvis corpus in ſpecie & ſingulatiter conſideremus, hinc mixtura ex cupro & argento non raro vocatur ſubſtantia duplicata cum tamen ratione ſubſiſtentiæ una eademque ſit ſubſtan[illegible], facimus autem ad diverſam corporum mixturam & naturam cognoſcendam ac diſcernendam, quare ſi de ſubſtantia loquimur intelligimus unum corpus ſublunare, per ſe ſubſiſtens, purum, non alterius corporis ſubſtantiâ mixtum: Quæres quid ergo Chimici cum eſſentiâ aut quintâ eſſentiâ ſibi velint? Reſpondemus, ſubſtantiam eſſe duplicem, eſſentialem & accidentalem prout in tertio paragrapho latiùs explicatur, per ſubſtantiam ergò eſſentialem, eſſentiam intelligunt, quinta verò apud illos eſſentia eſt, quinque gradibus circulata & temperata, ut in ſexto titulo ſub paragrapho de plus-quam-perfectione, plurimis tractatur.

§. 2. *Num dentur Principia ſubſtantiæ?*

Subſtantia eſt Ens per ſe exiſtens omne, autem exiſtens ſublunare conſtat ex materiâ & formâ, quare formam & materiam ſubſtantiæ principia eſſe nemo non negabit, cum autem tota Philoſophia Chimica ad praxin ſe referat, ſæpius dictum eſt Philoſophos Chimicos ab omnibus iſtis abſtrahere quæ non ſub oculum & manum cadunt, unde, dum de materia & formâ ſubſtantiæ loquimur, non Ariſtotelicè eam pertractamus, verùm Ariſtotelicorum materiam ſecundam, ſubjectum nen pe prout eſt corpus Phyſicum, cum ſuis accidentiis in realem corpoream materialem ſubdividimus; ſicuti itaque Ariſtotelici omnia corpora ex materia & formâ conſtare aiunt, ita Chimici eorum materiam ſecundam quoque in formam & materiam dividunt, omnia enim corporis accidentiá in duas partes redigi in ſequentibus paragraphis explicabitur, ac demonſtrabitur.

§. 3. *Quot & quotuplicia ſint principia ſubſtantiæ?*

Principia ſubſtantiæ duplicia eſſe ſciendum eſt, alia enim eſſentialiter, alia accidentaliter, pro ſubſtantia conſtituenda; eſſentialia ea ſunt, ſine quibus corpus conſiſtere, aut verum mixtum ſeu corpus perfectum dici nequit, accidentalia autem ſunt, quæ corporis mixturam vel pro nutrimento, vel pro augmento ingrediuntur, ita tamen ut vel abeſſe vel adeſſe ſine corporis reali deſtructione poſſint.

Eſſentialia duo ſunt, oleum nempe & aqua, experientiâ enim clarum eſt, omne corpus ſublunare ex hiſce duobus ſubſtantialiter conſtare, nam ſi corpora igne tractes, quacunque operatione, aquam & oleum invenies; ad oleum referri debent, axungiæ, pinguedines, olea, ſpiritus ardentes, ſulphura liquida vel ſpiſſa, omne denique

quod

quod igne flammam concipit ex suâ natura, quod potentialiter causticum, quod denique calidum intrinsecè est; Ex prædictis, in omnibus corporibus unam vel alteram invenies speciem.

Ad Aquam pertinent, omnes liquores insipidi, Galenistarum phlegma, salia volatilia, fixa, separata tamen à suo Sulphure aut pinguedine, omnes denique humiditates tenues non oleosæ, sive liquidæ sive congelatæ, sive madidæ, sive manus non madefacientes, quod denique intrinsecè frigidum est, nec suâ naturâ flammam concipit; ex his rursus unam vel alteram speciem in quolibet corpore reperies, hæc duo autem sola principia essentialia substantiæ esse, probatur, quod in omnibus corporibus reperiantur, quod uno vel altero exinde separato, corpus suam amittat substantiam, quod corporum generationem & conservationem juxta suam alterationem, unicè aut promoveant, aut impediant; negant quidem aliqui dari in omnibus corporibus Sulphur & Sal, verùm si Sulphur & Sal commune intelligant facile eis veniam damus, sin verò corporibus oleositatem & aquositatem, juxta suorum regnorum qualitatem, detrahant, contra naturam & experientiam faciunt, nullum enim reperietur corpus, in quo ex præscriptâ classe duorum principiorum, unam vel alteram cujuslibet principii non invenient speciem. Praxis enim Chimica docet, animalia & vegetabilia dare Oleum & Aquam destillatione, Spiritum qui ad oleum, Sal quod ad aquam referendum est; Ex metallis, cum fixioris sint dispositionis, alia aqua, aliud oleum, Sulphur nempe, desiderandum est, non enim satis mirari possum, qui metallis Sulphura inesse negant, & Salia, cùm, si vitrioli naturam intelligerent, in quod omnia metalla reduci possunt, multò aliter judicarent, præsertim si vitriolum ex Sulphure & Sale constare oculis viderent, manibus tangerent, verùm de his latiùs in praxi sub titulo quinto, sexto & septimo.

Feci mentionem Principiorum substantiæ accidentalium, ea quoque numero duo sunt, terra nempe & aqua, hanc sanè in omnibus, seu saltem in plurimis corporibus invenies, cujus in triplici regno exemplum habeas.

In regno animali impone pro lubitu aliquod animal in retortam adornato vase recipienti, destilla per gradus, ut decet in compositione aquæ fortis, & in vase recipiente aquam, quod galenici phlegma vocant, refertur ad principium substantiæ accidentale; tum eodem loco, Sal volatile quod ad principium substantiæ, denique spiritum & oleum eidem principio substantiæ asscribendum accipies; effractâ retortâ ex residuo salem elicies, qui essentiali principio substantiæ residuam, autem terram mortuam accidentali substantiæ principio competit, hæc ut accuratiùs assequaris sequentem apposui tabulam ex quâ harum rerum per tria regna elucidationem non parvam capies.

Spiritus
Oleum
Sal volatile
Sal fixum
} sunt principia essentialia substantiæ.

Phlegma
Terra in capite mortuo
} sunt principia accidentalia substantiæ.

Systema hoc pro regno animali inservit cujus nullum corpus invenies, unde hæc non præparare possis. Sequitur pro regno vegetabili, quod idem cum priori est; nisi quod non omnia vegetabilia sal suum volatile in formâ coagulata dent, pro regno minerali sequens erit systema.

Sulphur
Sal
} Principia essentialia substantiæ.
in aliquibus fixa tantum
in aliis etiam volatilia.

Acetum minerale in minerarum destillatione accipitur.
Terra mineralis, glarea vulgo Der Flußstein
} Principia accidentalia substantiæ

quam omnia metalla habent, unde dum vitrificantur, eam vitri instar relinquunt, prout in titulo quintò uberiùs demonstrabitur. Hæc ergò sunt quæ ex omnibus corporibus elici & quæ ad duplicia principia, essentialia nempe & accidentalia eo jure quo supra dictum est, reduci, essentialia autem in duo; oleum nempe & aquam horumque species superiùs recensitas dividi, possunt; Quatuor ergò sunt columnæ quibus tanquam fundamentis, substantia corporum, duabus autem nempe principiis essentialibus tanquam pedestallo & basi innititur; si quis objiciet, se dubitare, utrum recensitæ species, vel eorum similes ex corporibus omnibus elici possint, is unum vel alterum corpus quod his principiis duobus essentialibus, reliquisque duobus accidentalibus substantiæ carere putat ob oculos nostros ponat, & resolutionem spagyricam ei dare non gravabimur, licet in titulo sexto & septimo lectori ubique obviam ibit; Porrò si quis objiciet plures species ex corporibus quàm hic recensetur, elici posse, respondemus distinguendum esse inter simplicitatem & mixtionem principiorum; si simplicitatem spectes, sanè nihil invenies quod non vel ad oleositatem, vel ad aquositatem referre possis, sin verò principiorum mixturam attendas, fatemur plurimas species ex principiis componi posse, ut cineres, capita mortua, butyra, croci, flores, vitriola, Mercurii &c. quæ omnia non simplicia sed mixta sunt, atque artifici demonstrabunt, se ulterius resolvi ac dividi posse, donec in prædicta ultima substantæ principia redacta sint, ultra que ulteratiorem separationem, atque ex eâ aliàs species aut principia inveniet nemo.

§. 4. *Quæ & quid sint Principia Substantiæ.*

Ex prædictis satis quidem liquet, quæ & quid sint Principia substantiæ, verùm hoc restat ut explicemus quo nomine principia hæc insigniri soleant. Dictum est principia substantiæ duplicia, essentialia nempe & accidentalia esse, de essentialibus in sequenti paragrapho, de accidentalibus autem hoc loco mentio fiet.

Accidentalia ut dixi substantiæ principia duo sunt, Terra nempe, & Aqua.

Terra pro fæce, basi, fundamento, matrice, Aqua autem pro nutrimento, & phlegmate sumitur. Hæc duo omnibus compositis se immiscent, atque rursus arte inde separantur, hinc omnia corpora terrestreitates & superfluitates habent, à quibus si separentur, sola remanent principia essentialia substantiæ quæ Chimici essentias appellant; Sciendum autem est in actu ad generationem, principia accidentalia requiri necessariò, ut nempe semini matricem & nutrimentum præbeant, atque medium unionis sint, quo Principia essentialia uberiùs copulentur & incorporentur accidentalibus à quibus incrementum ac corporeitatem

corporeitatem accipiunt majorem, ea fere ratione, quâ prima materia Aristotelicorum involvitur secundæ.

§. 5. Quid sit Sulphur & Sal in specie.

Hactenus actum est de Principiis substantiæ in genere, modò in specie ea considerabimus; de duobus autem Principiis essentialibus substantiæ heic agemus cum de accidentalibus in præcedenti paragrapho actum sit.

Primum autem essentiale substantiæ principium est Sulphur, quo comprehenduntur omnes oleositates & pinguedines, omnesque species in tertio paragrapho huius tituli oleo adjunctæ, quare autem hæ species à Sulphure apud Chimicos denominationem sumant, facilè concipi potest propter pinguedinem & oleositatem, ex quâ Sulphur constat id factum esse, unde à Sulphure tanquam potiori denominationem sumpserunt. Velim ergò ut illi qui Sulphura corporibus inesse negant, Chimicorum scripta priùs perlegant, atque quid per Sulphur intelligant addiscant, antequam quid statuant, cujus contrarium experientia monstrat. Sulphur quoque Chimici variis aliis nominibus denominant, non raro enim Regem, Marem, Leonem, Bufonem, Ignem naturæ, Axungiam Solis, Solem corporum, lutum sapientiæ, sigillum Hermetis, fimum & terram Philosophorum, oleum incombustibile, Mercurium rubeum, plurimisque aliis vocant nominibus, quibus fixitas aut agglutinatio aliqua denotari potest, Sulphuri enim formam, calidum innatum, sperma, animam, odorem, calorem, saporem, fixitatem vel volatilitatem, totamque compagiei causam asscribunt, neque absque ratione, prout in sequentibus titulis experientia demonstrabitur, hoc hîc notandum erit; quotiescunque in sequentibus Sulphuris mentio fiet totiescunque etiam eas subintelligendas esse species, quas in præcedentibus sub Sulphure recensuimus.

Alterum essentiale substantiæ principium Sal est, quo comprehenduntur omnes istæ species in tertio paragrapho hujus tituli sub aqua recensitæ; Sciendum autem est per vocabulum Sal, nos non intelligere Salem communem aut Salem corporum, salsum acidum aut acerbum, linguamque urentem, ille enim sapor ex admisto Sulphure venit à quo abstrahendum est tanquam à forma cum hîc Sal ut materiam consideremus; communia enim salia, quoque ex materiâ & formâ constant, quare prout sunt talia non pro principiis, sed mistis sunt habenda. Materiam autem Philosophi Salem vocarunt, quod à formâ separatâ, non raro in sua accidentali formâ glaciei aut salis instar congelata appareat, vel quod Sal in aquam cito sit resolubile, aut quod aqua coagulata censeatur.

Materiæ huic tribuunt aptitudinem ad recipiendam formam Sulphuris, unde materiam humidum radicale, menstruum, corpus potentiale, rem omnium formarum capacem, eam vocant, insuper ei varia tribuunt hieroglyphica nomina, Reginam enim, fœminam, Aquilam, serpentem, Aquam cœlestem, sputum Lunæ, Clavem, Mercurium Philosophorum, Aquam vitæ & mortis, ceram cui sigillum Hermetis imprimitur, Aquam glacialem, pluviam Philosophicam, fontinam, balneum corporum, acetum acerrimum, saponem, vocant, quæ nomina cum pluribus aliis in titulo septimo, §. 1. sub terminorum resolutione explicabuntur Intellexit ex prædictis procul dubio, Lector quid jam per Sulphur, quid per Sal intelligamus, unde, si horum terminorum in sequentibus mentio fiet non confundetur, præcognitis epithetis & synonymis. Ut autem uberiorem rationem prædictorum Lector habeat, sequentem annectam Discursum:

Maxima Philosophorum pars statuit, omnia ex Aqua esse producta, eam autem principio fuisse confusam, cum chaos, atque ut sic loquar Alcohol quoddam fuerit, seu ut veriùs loquar Alkaest, materia nempe Saponata, qualiter ex olei & salis commixtione oritur. Hæc aqua Chaos omnium rerum vocata fuit, cum potentialiter omnes formas in se continuerit, postmodum in duas à Deo divisa fuit partes, nempe in Aquam grossam & tenuem, grossa fuit oleosa viscida, & Sulphurata, tenuis autem salsa & Mercurialis extitit; grossam in tres partes generales dividit, subtiliorem animalibus, mediocrem vegetabilibus, crassam autem & fixam metallis substituit, quæ divisio, de aqua tenui quoque intelligenda est, ea enim etiam triplex existit; triplicem aquam grossam in quolibet regno specialiter in tot dividit gradus quot ejus regnum continet corpora, horum graduum arte & natura alteratio & commutatio datur, verùm aquæ grossæ & tenuis unius regni in aliud, nulla datur transmutatio, cum separationem & divisionem hanc Deus confundi non velit ne artifici in ejus potentiam multum nimis liceat, habent ergo Sulphura regni animalis unam aquam tenuem quam menstruum vocant, vegetabilia quoque Sulphura, unam habent materiam, aquam pluviam. Metallica Sulphura unam quoque habent materiam aquam nempe Mercurialem, & sic omnia corpora ex duplicata Mercuriali aquâ constant, Mercurialem vocamus, à parte formæ quod sit viscida, agglutinans, à parte verò materiæ quod, Mercurii instar ignis impatiens, rudis omniumque formarum capax sit, ne verò hæc dicta nugas esse putes, scias nobilissimam Artem Spagyricam ipsa praxi tibi in omnibus corporibus & regnis juxta eorum constitutionem hanc duplicatam aquam exhibituram, ut in sequentibus, præsertim titulo sexto & septimo pluribus docebitur, concludimus interea Sulphur & Sal prima esse substantiæ essentialia Principia.

Corollaria de Sulphure & Sale.

1. Quæritur an oleum possit reperiri absque ulla aqua? dico quod non, cum oleum pro materia certam quantitatem aquæ requirat, quæ si igne privatur, corrumpitur etiam oleum ut forma, neque enim forma potest esse absque materia, idem sentiendum est de aqua, quam nunquam absque oleo invenies, sicut materiam nunquam absque forma, à prædominante autem sumitur denominatio, & hæc est ratio, cur Philosophi non raro materiam pro forma, formam pro materia sumant, cum quodlibet alterum contineat.

2. An omne oleum & Sulphur aut pinguedo ad formam pertineat? Respondeo, quædam ad formam essentialiter, quædam accidentaliter necessaria esse, ad essentiam formæ purissima Sulphuris pars requiritur, reliquæ crassiores & minus puræ, accidentaliter ejus incremento & nutrimento inserviunt, sic ex sanguine semen fit, ex Sulphure communi Sulphur metallorum, ex pinguedine fimi, roboratur semen terræ.

3. Quomodo Sulphur agat in salem & è contra? Respondeo

Respondeo Sulphur agit in Salem agglutinando, adstringendo & formando, Sal verò agit in Sulpur, dissolvendo, reducendo, & putrefaciendo, Sal autem cum Sulphure in primo gradu constituit aquam viscosam, vitriolatam, quæ prima materia Naturæ & artis est, oleum enim mediante sale potest uniri aquæ.

TITVLVS TERTIVS.

De Principiis Qualitatis nempe Mercurio, Sulphure & Sale.

Proœmium.

MAgna Chimicis Controversia est cum Aristotelicis & Galenistis, à quibus incertorum principiorum & per consequentiam falsæ Artis arguuntur, eò quod plerisque videantur sibi circa definitionem & numerum Principiorum contradicere. Aliqui enim Sulphur & Sal, alii Mercurium, Sulphur & Sal, alii Spiritum, Animam & Corpus, alii Phlegma, Oleum, Sal & Caput mortuum, pro principiis statuere videntur, ita enim ait Basilius sunt tria, duo, unum quæ nisi attendas in vanum laborabis, vulgò.

Seynd zwey und drey/ und doch nur eins
Verstehstu es nicht/ so triffstu keins

Verùm qua ratione Sulphur, Sal, Phlegma, Spiritus, Oleum, & Caput mortuum sint concilianda, præcedens docet titulus, heic restat, ut doceamus quâ ratione tria Principia qualitatis à substantiæ principiis differant, tum quomodo probentur, atque inter se conveniant.

§. 1. *De Differentia Principiorum Qualitatis, cum principiis substantiæ.*

Diximus antehâc quid sit sustantia, & quæ ejus principia sint, sulphur nempe & sal, ex quibus materialiter omnia corpora constant, non autem implicat principia hæc certas habere qualitates, easque esse vel primas vel secundas, primæ sunt, dum Sulphur cum sale certis gradibus miscetur, quotquot enim gradibus forma materiam informat, tot ea perficitur, siccior atque calidior redditur, quot verò punctis materia prædominatur, tot etiam corpus humidius & frigidius existit, unde gradus quatuor, atque ex his varia exoriuntur temperamenta, quæ suas habent mansiones, prima etiam sexus differentia exinde ortum & causam sumit, quo enim forma validior, hoc etiam perfectior est, materiamque perfectius efformat, juxta cujus informationem aut mas aut fœmina nascitur.

Hæc quoque est ratio cur Galenici corpora ex quatuor temperamentis & humoribus constare affirment, enimverò si multum terræ, vel aquæ, tanquam principiorum accidentalium mixtum ingrediatur, corpus aut fiet melancholicum, frigidum, siccum aut pituitosum humidum, sin verò multùm Sulphuris vel salis tanquam principiorum essentialium substantiam ingrediatur, corpus biliosum, calidum, aut sanguineum, succulentum evadet, prout si singula paritatem observent, corpus producetur temperatum.

Secundæ principiorum qualitates tres sunt, Mercurius nempe, Sulphur & Sal. Duo principia substantiæ enim, in gradu subtiliori posita Mercurii nomine insigniuntur, non quod naturâ aut substantiâ Mercurius, sed quod ob volatilitatem, qualitatis Mercurialis sint, Mercurius enim qualitatis volatilis est planeta.

Eadem duo principia (Sulphur & Sal) substantiæ, si temperata sunt, Sulphurata seu media inter volatilitatem & fixitatem vocantur, Sulphuris autem nomen habent, non quod hic ab eis natura sulphurata requiratur, sed quod in medio constituta qualitatem Sulphuris imitentur, Sulphuris autem qualitas, inter volatilitatem & fixitatem locum medium obtinet.

Eadem duo principia (Sulphur & Sal) substantiæ, si fixa sint Salinosa, seu salis nomine insigniuntur, non quod heic salis specie desiderentur, sed quod qualitatem salis habeant, sali enim plerumque fixitas adscribitur.

Ex his liquet non implicare tria principia qualitatis, & duo substantiæ (quæ etiam quantitatis principia vocari possunt, cum certâ quantitate ex corporibus separari possint) principia verò qualitatis, non substantiâ, sed qualitate quâ substantia prædita est, corporibus inesse, unde principia quatuor sunt, si principia primæ qualitatis; tria, si secundæ; duo si substantiæ principia; unum si hæc unita consideres, sunt; nullum alteri implicans, modò certâ ratione Philosophorum scripta intelligamus.

§. 2. *Quomodo probatur, esse qualitatis Principia, seu Principia essentialia substantiæ, nempe Sulphur & Sal, triplici qualitate, Mercuriali Sulphureâ & salsâ, in corporibus reperiri?*

Dixi ante hâc corporibus essentialiter unum Sulphur, unum Sal inesse, quodlibet autem horum triplicis prædictæ qualitatis esse sequentibus probabo, verùm demonstratione practica opus est, quâ regnum animale primùm aggrediemur; in destillatione alicujus corporis animalis, factâ elixatione, atque omnium principiorum separatione, caput mortuum suo sale liberatum & phlegma ante omnia reponendum, tanquam principium accidentale, postmodum quod reliquum erit, spiritus, olei, salis volatilis & fixi nomine insigniri solet. Spiritum Sulphur esse superiùs demonstratum est, hunc ergo cum sale volatili in classem Mercurialem ponito, spiritus enim Sulphur, Sal volatile, Sal Mercuriale est, ob subtilitatem & volatilitatem, prout antehâc in definitione principii Mercurialis dictum est.

Oleum Spiritui innatans non absque aqua pro sui conservatione est, quam experieris si id rectifices, hoc ergo oleum cum âqua in principium qualitatis medium pone, ultimò salem fixum elixatum ex capite mortuo habebis, qui sal gustu indicabit magnum Sulphuris calorem, & Sulphuream substantiam in se continere, quare Sulphur fixum separabis à Sale fixo, atque ita tertium qualitatis principium, sal nempe & Sulphur fixum habebis, totius negotii compendium juxta tria regna in sequenti spectabis Schemate, ubi tria reperies Sulphura unius tamen substantiæ, licet triplices sint qualitates, unde apertè differentia inter qualitatis & substantiæ principia colligi potest, quod & de Sale intelligi debet.

A { 1. Spiritus Sanguinis. 2. Spiritus Acetosellæ. 3. Flores Sulphurei. } Sulph. Mercur. }
D { 1. Sal sanguinis volatile. 2. Sal absinthii volatile. 3. Sal volatile mineral. } Sal Mercur. } Merc.

B { 1. Oleum sanguinis. 2. Oleum vini. 3. Sulphur metallicum. } Sulphur Mediũ }
E { 1. Aqua mixta cũ oleo sanguin. 2. Crystalli salis acetosellæ. 3. Sal nitrosum metallorum. } Sal medium. } Sulphur.

C { 1. Sulphur in sale fixo animalium. 2. Sulphur in sale fixo vegetabilium. 3. Sulphur fixum metallorum. } Sulphur fixum }
F { 1. Sal fixum animalium. 2. Sal fixum vegetabilium. 3. Sal fixum mineralium. } Sal fixum. } Sal.

Ex hoc Systemate sequens promanat Tabula.

Volatile - Sulphur & Sal - Mercuriale
Medium - Sulphur & Sal - Sulphureum.
Fixum - Sulphur & Sal - Salsum.

Principia substantiæ Duo — Qualitatis tria.

Licet enim recenseantur tria salia & sulphura, in substantia tamen non nisi Duo sunt.

Ex prædicto schemate Lector Chimicus, præsertim Practicus facilè colliget, quò Philosophi, hâc visione colliment, ne verò quis imperitus putet, species in schemate recensitas obscuras aut dubias, nec pro generali demonstratione sufficientes esse, singulas paucis examinabo, imprimis Sal & Sulphur Mercuriale litera A. & D. in tribus regnis, numeris. 1. 2. 3. insignitum considerabimus: per Spiritum sanguinis intelligo optimè rectificatum spiritum, ita ut totus quantus Igneus ac Sulphureus sit, hunc autem dari in omnibus corporibus animalibus, factâ destillatione & rectificatione, nemo peritus Chimicus inficias ibit; accedit in regno vegetabili Spiritus vini, qui putum purum Sulphur est, prout concepta flamma id ad oculum ponit, huc in circulo vegetabili referri possunt, omnes spiritus vegetabiles ad summum rectificati, qui ardentes vocantur ob suam sulphureitatem, ut verò Lector sciat unde talium spirituum vehementia & fragantia, celare eum nolo, Spiritus hos, nil nisi oleum medium rarefactum esse, in quod quoque reduci possunt, sicut in sequenti paragrapho de principiorum qualitatis convenientia demonstrabitur; Sulphur metallorum quod attinet, id omnibus metallis inesse vel ex hoc liquet, quod Sulphureum vaporem omnia in igne spirent, sicut & in mineris, præsertim si sublimatione & elixatione tractentur, optimè verò Sulphur volatile acquiratnr ex mineris, nondum igne tractatis, hinc exinde flores sublimati, leviter in cinnabrium abeunt, unde verò cinnabrium constet, vel primo Chemiæ abecedario notum est, quare eorum ignorantiam & temeritatem rideo qui metallis Sulphura negant inesse, cum optimis philosophorum dictis, rationi & experientiæ contrarietur, optandum esset, ut quilibet suam coleret Spartam, neque ea quæ ignorat, negaret aut contemneret; novi qui ante annum unum vel alterum ne Gry quidem in Chimicis rebus noverunt, modò temerariè omnia negant, quæ in buccam veniunt, prout nasutus autor non Entium, item vere Scepticus ille Scriptor ac compilator antiquarum & diu refutatum objectionum in Chimicos quos Scepticus Scepticos vocat, exempla sunt; taceo alios, qui utcunque literati nimis maturè manum cum falce alienæ messi immittunt, cum in propriâ quam demetant, sufficienter haberent. Redeamus ad Sal volatile, quod nemo peritus spagyricus animalibus inesse, negabit, est verò aqua subtilis congelata, unde etiam levissimè fluit ad ignem, ac humiditate resolvitur. Dices cur in regno vegetabili tam rarò sal volatile congelatum reperiatur, sed in forma aquæ (nonnullis impropriè, phlegmatis, cum grave residuum phlegma ab aqua volatili seu sale volatili resoluto differat,) compareat. Dico Sal volatile materiam associabilem & adæquatam esse Sulphuri volatili, à quo non nisi multa destillatione, nec tamen penitùs separari potest, quare ob vicinitatem, non paucas subit alterationes à Sulphure, ab eo enim si in destillatione comburatur, empyreuma accidit, cum itaque Sulphura Mercurialia in regno vegetabili multò sint calidiora (sunt enim omnia ardentia, unde ex omni vegetabili Spiritus ardens præparari potest,) Salia autem volatilia secum conjuncta habeant, mirum non est, quin intrinseco sulphurum calore ea liquefiant ac resolvantur, quod & praxis in regno animali confirmat, in quo, si sal quoddam volatile, congelatum aliquoties destilletur, ita resolvitur & attenuatur, ut nunquam postea in forma coagulata haberi possit ratio est, quod per ignem externum, internus & naturalis ignis Sulphuris latentis in centro salis volatilis, (nullum enim absque altero reperitur quin non characterem alteriùs retineat) adjuvetur excitetur & augeatur, unde sal volatile calefit, resolvitur, neque unquam congelatur, ob calorem intrinsecum; nisi potentius frigus extrinsecus accedat, ut hyeme cum omnia congelascunt, tum enim in spiritu vini, rei hujus experientiam videmus, enimverò is spiritus, licet non adeò rectificatus sit admixtam tamen aquam à frigore & congelatioue præservat, cum aqua alia sine eo statim congelasceret, & hæc est differentia, cur in regno animali sal volatile coagulatum, in vegetabile verò resolutum detur, quod, quamvis aliqui phlegma esse objicient, non moror, cum ea sit differentia inter sal volatile à suo Sulphure Mercuriali separatum, puta in quantum possibile & naturæ conducibile, quæ inter aquam communem & destillatam est; hæc ratio quoque in regno minerali locum habet, ubi Sal volatile liquidum est, cum calido Sulphuri conjungitur, sin minùs, accidit contrarium. Spiritum salis, nitri, vitrioli &c. Sulphur volatile esse, nemo negabit, cui lingua in ore est, quæ ignem hujus sulphuris experiri queat, taceo quod peritâ manu levi negotio inde separari in quantùm possibile, queat, reliquum quod spiritui conjunctum est, phlegma vulgares vocant, verùm falsò, cum separato sulphure, coaguletur, atque verum sit sal valatile, quæ coagulatio accidit ob calidi Sulphurei Spiritus absentiam, ut præcepentibus demonstratum est, non semel taliter brevi compendio ex spiritu vitrioli sal volatile, ex spiritu salis communis insipidum feci sal volatile, cum corrosio & vis spirituum, Sulphuri Mercuriali insit, quo separato ex quolibet corrosivo levissimi saporis sal fieri potest, prout in sequenti titulo latiùs docebitur. Metallis autem quoque sal volatile

volatile inesse probari potest quod in tale resolvantur, nempe in flores resolubiles, volatiles, non corrosivos, quâ ratione autem tale sal volatile ab eis eliciatur ex prædictis liquet, nempe sulphuris Mercurialis, tanquam formæ figentis separatione. Accedit Basilii Valentini autoritas, aliorumque mineralogistarum, tùm metallicolarum experientia, quæ in mineris probat, salem volatilem ad metallorum compositionem necessarium esse, posset autem is modus accipiendi paucis hic doceri, nisi in alium locum hæc praxis reservata, atque majoris esset momenti, ob alium finem, quam ut temerè publici juris fieret; hæc de principio Mercurii, quo aliqui imperitè deferendo, ex omnibus corporibus currentem Mercurium elicere satagunt ac promittunt, sed nugantur, cum ipsum sulphur minerale, ac Mercurius currens mineralis non pro simplici & puro principio substantiæ haberi queat, magna enim differentia inter Mercurium vulgi & materiam metallorum est, cum hæc sit principium simplex, id verò ex Sulphure & Sale, reliquorum corporum instar, mixtim constet, prout ejus anatomia docet. Sequitur Sulphur cum Sale literâ B. E. notatum, cujus exempla posita sunt, in tribus classibus. 1. 2. 3. animali, vegetabili, & minerali, per oleum sanguinis intelligo, oleum aquæ innatans, ad quod omnes pinguedines aquæ innatantes referri possunt, nullum autem corpus animale invenies quod ejusmodi oleum non det, quamvis fœteat, ob adustibilitatem, in vegetabilibus non item, cum fortioris sint compositionis, unde olea non tàm citò aduruntur, aut rancent, mirandum profectò quod nullum vegetabile reperiatur, quod non in destillatione oleum tale medium det, medium autem vocatur cum neque volatile, neque fixum sit; fixum non est, alioquin aquæ non supernataret, volatile quoque existit, alioquin spirituum instar alembicum transcenderet, differt ergò ab oleo volatili & fixo. Qualiter ex lapidibus oleum tale præparetur, docebit septimus titulus, scias enim omnia corpora, quæ in calcem redigi possunt, oleum pingue & ardens dare, si calx ista debitè separetur cùm vulgari etiam calci Sulphur insit quod lardi instar in tigillo conflagrat, ab aliquibus non sine bono successu in mammarum cancro adhibitum. An metalla verò sulphur medium habeant inquisitione dignum est, ex præcedentibus patet ea Sulphur volatile habere, quod nullum sit, unde id, vel in floribus, vel in præparatione cinnabrii, vel sublimatione cum sale armoniaco aut lixiviis, non elici queat Metallum, ergo tali Sulphure privatum ulterius tractetur, præsertim extractione sympathicâ, puta per aliquod menstruum pingue, ut est spiritus terebinthinæ &c. & videbis illud diverso colore juxta diversitatem metallorum tingi, quæ sanè tinctura à Sulphure venit, cum inspissata nihil salsedinis nobis relinquat sed siccum Sulphur existat, ut enim olea media in regno animali subtilia ac valde penetrantia, hinc liquida sunt, ita in vegetabilibus paululum spissiora in metallis verò tanquam corporibus terrestribus planè sicca sunt, nec aquæ, ob gravitatem & compagem suam innatant, sed ad fundum subsidunt, prout in Sulphure antimonii, vitrioli, reliquisque mineralibus, etiam vulgatis metallis, videre est, quæ triplex diversitas in reliquis qualitatis principiis juxta tria regna quoque locum habet, ubi species animales subtiliores vegetabilibus, hæ verò metallis penetrantiores sunt.

Restat ut de Sale medio agamus; Sæpiùs dictum est, per salem nos neque communem acris saporis neque materiam semper coagulatam intelligere, quod & hoc loco præsumendum est præsertim in regno animali, in quo salem medium coagulatum nunquam videbis ob olei admixti calorem, subtilitatem & penetrantiam, ut latiùs in sale volatili explicatur, aquæ tamen formâ ipsi oleo tenacissimè adhæret, prout in rectificatione ejus praxis demonstrabit; in regno vegetabili verò in quibusdam, puta pauciori & minùs calido oleo præditis, crystallorum instar sola expressione herbæ, colatione & ad justam consistentiam evaporatione hunc salem invenies, ut in acetosella &c. videre contingit, salem hunc meritò tartareum & nitrosum vocamus, cum vegetabilia juxta ejus quantitatem in acetum abeant, neque ullum sit acetum quod hoc sale non abundet, unde, ut dixi, non rarò hoc Sal aceti formâ ex corporibus in ipsâ etiam destillatione præparatur; hunc autem salem medium in metallis dari, nemò equidem capiet, nisi qui Sulphuris aut Mercurii usum intelligat, quibus tanquam instrumentis, non modo salia & Sulphura media in metallis elici possunt, sed & vitriola inde fieri, ex quibus levissimo negotio vera possunt præparari salia acida, nitrosa, corpori humano in inflammationibus multùm proficua, prout acetum antimonii reliquarumque minerarum, quod subacidum & solubile sal etiam in forma crystallorum nobis ob oculos præstantissimum exemplum ponit.

Converto me ad ultimum qualitatis principium, Sulphur nempe & Sal fixum in schemate lit. C. & F. signatum in triplici regno 1. 2. 3. Salem fixum dari nemo Chimicus negabit, qui caput mortuum alicujus corporis elixabit; per salem fixum autem non intelligimus talem fixitatem quæ suis corporibus sit inconveniens, ut enim antehâc dictum, esse certos respectus regnorum in crassitie & grossitate, ita certi etiam gradus in prædictis regnis sunt, neque enim animale Sal fixum in sua fixitate, vegetabile, idque metallicum æquat, quare heic id fixum nominamus quod in suo regno & circulo præ reliquis fixum est. Esse autem hoc Sal quod in corporum cineribus reperitur, reliquis fixius, vel hoc unicum probat, quod non nisi magnâ vi, & quidem ægrè alembicum transcendat, cum reliqua salia, puta volatile & medium levissimo negotio id præstent; fixum enim in Chimicis id vocamus, quod ignem non aufugit, quoque diutius eum sustinet, hoc fixius esse censetur, prout in septimo titulo sub terminis latiùs explicabitur. In metallis autem talem fixum salem dari, vitra, & calces eorum ac vitriola luculentissime remonstrant. Sulphur fixum quod attinet nemo qui naturam Sulphurum ex gustu ac sapore igneo in salibus cognoscet iis præsertim fixis inesse negabit; Igneus enim ille acor salium non ex naturâ salis, sed admixto Sulphure promanat, unde Sulphura talia quoq; fixa nominanda sunt, cum salibus fixis tenacissimè adhæreant, eandemque in igne fixitatem sustineant, imò in igne eâ augeantur, in metallis verò sulphura fixa esse, vel sola metallorum vitra aut philisteæ, ad oculum ponunt, præsertim si id fixum Sulphur cum Sale inde extrahatur; in reliquis verò corporibus, cujuslibet corporis calx ignea sua qualitate satis indicat quale in se Sulphur contineat, nec est quod quidam nugentur, qualitates has igne vel aqua corporibus imprimi, de Sulphuribus enim & salibus

hic mentio solum fit, quæ si præparatione tantùm fierent, iis mediis deberent procreari, quibus præparatio utitur, quæ ignis & aqua sunt, igne enim corpora destillantur aut calcinantur, aqua verò elixantur, extrahuntur & resolvuntur, impossibile autem esse, ut ex igne aqua generetur, ejus contrarietas docet, oleum verò ex igne corporibus communicari impossibilius est, oleum enim comburitur, ignis etiam oleo, non oleum igne fovetur, quod si in corporum calcinatione, ubi in igne tractantur, quis putet, corpora per ignem illam oleositatem & sulphureitatem accepisse, is nobis rationem dicat, cur præsupposita communicata hæc oleositas aut sulphureitas, in ipso igne antequam communicetur, non consumatur; cum ignis alia etiam oleo perdat, corrumpat & consumat, imò scire gestimus; qua ratione ignis oleositatem absque corruptione gestare possit, non quidem inficias imus sulphur atque oleum naturâ corporibus insitum, ab igne extrinseco, communi elementari foveri, & excitari, non per juxta positionem, sed alterationem, coctionem, majoremque attemperationem.

Aquam quod attinet, non pauci sunt, qui statuunt dum corpora per aquam tractantur, exinde aliquam pinguedinem ac salsedinem acquirere, cum constet quamlibet aquam nonnihil olei & salis in se gestare, verùm totum aquæ plaustrum vix paucas uncias olei, nec multò plus salis dabit, cum lixivii cinerum plaustrum, aliquos salis dabit centenarios, quare hæc objectio satis calva est, tùm etiam non obstat, quod coagulationem salium aliqui nasutuli tingendo mirentur, cum ambienti frigori potius quam aquæ ascribenda sit; frigus enim rarefactum aërem condensat, quare corpus, ne detur locus vacui, necessariò arctiùs se comprimit ac inde congelatur, quod de veris salibus intelligendum est, de illis nempe, quæ suo sunt privata sulphure, communia salia ex natura sui sulphuris coagulata sunt, tantùm de hoc paragrapho.

§. 3. *Prædicta tria Qualitatum Principia, quas habeant proprietates, & quomodo inter se conveniant & alterentur?*

Explicatâ trium prædictorum Principiorum natura, Proprietates considerabimus, quas Chimici eis assignant; Liquet ex præcedentibus, Chimicos omnia corpora ex sulphure & sale constare, tanquam ex substantia, asserere: hæc autem substantiæ principia, triplici qualitate distincta esse præcedens paragraphus docuit, modo restat ut explicemus quæ proprietas, & quis effectus cuilibet parti assignetur, & qua id ratione fiat tum quomodo prædicta tria principia inter se conveniant, alterentur, ac arte tractentur?

Mercurii principio, nempe sulphuri & sali Mercuriali, subtiliorem colorem, odorem & saporem ascribunt, Mercurium spiritum, atque rerum vitam vocant. Subtiliorem colorem Mercuriali principio tribui non immeritò puto, cùm apertè in vegetabilibus eo transpirante, optimum colorem evanescere præsertim in floribus conspiciamus. Sanè color in sulphure Mercuriali consistit, cum eo cessante, aut calore alterato ac educto, prædictus color statim cesset, non nisi crudiorem post se relinquens, cùm enim sulphur Mercuriale ignis impatiens maximè etiam levissimo calore alterabile sit, necesse est ut color ejus quam maximè etiam alterabilis atque juxta alterationem sui sulphuris mutabilis sit, quæ omnia subtiliori rerum colori optimè quadrant, accedit & hoc, quod nullus color reperiatur, cujus subjectum non pingue, oleosum, ac adustibile sit. Notandum per sulphur in omnibus attributis semper formam, per sal autem materiam intelligi, unde hoc loco subtilioris coloris, materia sal volatile, forma verò sulphur volatile est. Subtiliorem colorem in animalibus, etiam in metallis, (quæ singula, ut superiùs demonstratum est, sulphura continent Mercurialia) dari, experientia monstrat præsertim in auro, vitriolo & antimonio, auri enim Mercuriale sulphur, cum subtiliori colore ejusdem, qui flavus est, levi negotio extrahi, quod tamen sulphur cum colore, ex antimonio aut vitriolo rursus acquirere potest, notandum etiam est, corporis destructionem ob abstractum sulphur Mercuriale non sequi, licet proprietatibus & attributis sulphuris Mercurialis careat.

Subtiliorem odorem Mercuriali principio tribui dictum est antehac, neque absque ratione, cum corpus privatum sulphure Mercuriali, omni prorsus odore sit destitutum, id compertum habemus in floribus, inquibus si sulphur Mercuriale destruatur, cum subtiliori colore etiam odor cessat; nam cum sulphur Mercuriale, sulphur rarefactum sit, penetrantioris cæteris naturæ est, quare facile spirat, odoremque qui sulphuri aut oleo tribuitur, secum rapit, sanè omnes odores pro subjecto pinguedinem habent, qua calido tempore transpirante, intensius etiam olent; tertiò cur saporem subtiliorem huic principio tribuant, ex ipsius natura patet, nam cum omnis sapor secundùm gradus igneitatis suæ specificetur, facile colligi potest subtiliorem saporem sulphuri Mercuriali tanquam igni penetranti inesse, quod in vino præ cæteris compertum habemus, cujus penetrantia in linguam in sale sulphure Mercuriali consistit, istis enim separatis, quod reliquum est, non vini, sed vappæ saporem præ se fert. Hoc loco sciendum est, quid corrosio sit & cui principio tribuatur; dico corrosionem esse sulphur & sal nimium rarefactum, volatile, Mercuriale, quod penetrantiâ sua atque igneâ sulphureitate, linguam ac corpora adurit & corrodit, hanc autem corrosionis causam sulphur Mercuriale esse, ipsa aqua fortis monstrat, cujus sulphur Mercuriale, si præcipitetur, continuò amittit omnem igneitatem & corrosionem, præcipitatur autem per sulphuris Mercurialis fixationem, fixatio verò peragitur, per ejusdem condensationem, condensatio fit intrinsecâ refrigeratione, hæc salibus, unde lixivium præparatur, atque aquæ forti infunditur, absolvitur; hoc enim lixivio sulphur Mercuriale, in puncto figitur, atque aqua fortis amittit omnem corrosionem, unde liquidò constat corrosionem per sulphur rarefactum fieri, & hæc est ratio, cur ex quolibet spiritu aut sulphure Mercuriali, frequenti destillatione nimium rarefacto, magnum possit fieri corrosivum, pro quo etiam spiritus vini tanquam sulphur Mercuriale vini rarefactum est habendum, ex his liquet saporem constare ex igneitate, hanc verò in Sulphure & Sale volatili existere.

Tandem quod Chimici huic principio spiritualitatem & vegetationem aut vitalitatem tribuant, non ineptè faciunt, hoc enim principio absente, nullam vegetationem dextrè absolvi, nullam quoque formam perfectè naturæ imprimi, experientia docet, eadem quoque testatur, vis formantis non parvam partem huic principio inesse, cum sal volatile,

volatile, non raro in destillatione corporis unde producitur, subtilem materialem repræsentet ideam ac formam, prout inferiùs sub sale fixo latiùs docebimus. Pro conclusione sciendum est Chimicos omnes spirituum materialium qualitates, puta odorem, colorem, & saporem, in supremo suæ subtilitatis gradu huic adscribere sulphuri & sali volatili, cùm reverâ omnis spiritus destillatus inde constet, unde ejus & penetrantia & fragrantia.

Ad principium sulphuris me converto, nempe ad secundum qualitatis principium, cui reliquum colorem, saporem obtusiorem, ita & odorem tribuunt, principium hoc animam & balsamum ac gluten corporum vocant.

Quod color oleo seu sulphuri medio optimè adscribatur, non dubitandum est, cùm eo separato genuinus & naturalis corporis color simul recedat, probant hoc hujus coloris cum sulphure extractiones, ubi extracto sulphuri color inhæret, corpus verò unde sulphur extractum est, talis colore privatur, item omnes colores, medii à sulphure separari nequeunt, verùm ei tenacissimè adhærent, imò ipsius olei instar comburuntur.

Saporem obtusiorem sulphuri medio tribuunt, cùm aliqualiter condensatum, nec tam spirituale, rarefactum ac penetrans sit, prout sulphur Mercuriale est. Unde tantam etiam penetrantiam habere nequit, basin tamen ac differentiam sapori præstat, enim verò juxta commixtionem hujus sulphuris cum suo sale, varii oriuntur sapores, acidi, amari, salsi, dulces, mixti, saporem enim ex sulphure venire, ut antehac, ita in Metallurgiæ meæ tertia parte sufficientissimè demonstratum est, cùm juxta sulphuris hujus alterationem & colores, odores & sapores mutentur, sicut quotidianâ id experientiâ compertum habemus, ubi tractatione Sulphuris diversos arte floribus colores, ejusdem verò alteratione, diversos sapores causamus, eosque alteramus ac immutamus.

De odore non est quod multa faciam verba, cùm clarum sit omne oleum olere, olet autem quod pars olei rarefacta & volatilis sit, unde levi compendio omne stillatitium oleum rarefieri, ac volatilisari potest, ut spiritus instar fragrantissimè oleat, vicissim quodlibet Sulphur Mercuriale, digestione sic condensari potest, ut oleum fiat medium, atque aquæ innatet, odor ergo aquæ rosarum non nisi ejus parti olei rarefacti tribuendum est, quo condensato & separato, omnem amittit odorem; hæc quoque ratio est, cur rosæ in destillatione, tam parùm dent olei medii, nempe stillatitii, aquæ innatantis. Verùm de his in sequentibus, de horum principiorum alteratione.

Cur principium hoc qualitatis nempe Sulphur medium, animam & balsamum vitæ vocent Chimici, sufficientem habent rationem, sicut enim anima, corpus in compage sua per debitum calidum & humidum præ & conservat, ita Sulphur hoc medium tanquam balsamus & mumia, glutine suo, totam corporum compagem & substantiam conservat. Hoc enim sulphure resoluto & dissipato, tota corporis materia & forma, concidit, & corrumpitur: Veritatem hujus experientia monstrat. hoc enim oleo medio à corporibus separato, tota corporis corruit substantia & forma, hoc enim est sulphur agglutinans & informans materiam, cujus basis Sal & Sulphur fixum, cujus erudimentum, Sal & Sulphur Mercuriale est.

Ad ultimum qualitatum principium ad Salem me convertam, huic Philosophi, ultimum coloris, odoris, & saporis gradum tribuunt, insuper corpus vocant.

Ratione coloris, etsi salia fixa plerumque diversum, album nempe colorem habere soleant, aut si Sulphur eductum sit, rubeum, atque ita à colore corporis differant, tamen colori Mercuriali & Sulphureo basin coloris præbent, non secus ac color albus, aut cineritius, pictoribus pro fundamento inserviunt, quibus tanquam principalibus varios colores superpingunt, tandem exornant coloribus superficialibus, quæ omnia in triplici trium principiorum Sulphurum colore, æquè eveniunt, color enim Sulphuris fixi pro basi, color Sulphuris medii, pro ipsa pictura corporis, color denique Sulphuris Mercurialis, pro superficiali exornatione inservit, quæ sanè magna & admiranda plastice ac pictura naturæ est.

Odorem quod attinet, sciendum est, eum in infimo gradu heic subsistere, cùm enim odor, sulphur rarefactum, in hoc autem fixo qualitatum principio, sulphur substantiale condensatum sit, facile liquet non multum id olere posse; Sapore tamen compensat, quicquid odore negligit, Sulphur enim cum hoc loco, cæteris duobus fixiùs sit, non quidem penetrantiùs, sed reliquis sulphuribus intensius & obtusius ignet, linguamque astringit, prout in omnibus salibus fixis id experiri gustu licet.

Corpus denique hoc principium vocant, idque ideò quod animæ, nempe prædicti Sulphuris medii habitaculum & vinculum sit. Tum quod corpori ultimam imprimat formam, & consistentiam, unde juxta diversitatem huj[us] principii, diversi corporum habitus, longi, parvi, crassi, tenues, duri, molles, lævi, asperi, multifarii denique oriuntur, quare in puncto formæ principium hoc, non parùm cum sale volatili convenit, cujus est primum materiæ imprimere characterem, hujus verò principii est eum indurare, perficere & elaborare, ne verò quis putet nos hic absque autoritate aliorum, huic principio ultimam formam tribuere, addam quæ Cl. Vir D.D. Schröderus (in Pharmacopœiæ Spagyricæ Præfatione supra ejusdem quintam Partem, nempe Zoologiam) sibi de hâc re Excellentissimum Virum, Joannem Danielem Horstium, in Academiâ Marpurgensi Medicinæ Professorem Publicum, in Epistolâ quâdam scripsisse, asserit. Tenorem autem Epistolæ Horstianæ, quem prædicto loco citat, huc apponam.

Quod attinet suscitabilem vim formatricem, certè sæpe que D. Georgius Molterus Med. Wezlar. retulit, non semel se urticam vidisse in aquâ congelatâ.

Mihi est sal Absinthii, cujus ope, vera loquor. totum Absinthium tibi ponam ob oculos, quibus, & hoc subjicit Autor, quod certâ quâdam operatione, sal absinthii volatile elevatum, alembici lateribus adhærendo plantam suam dilucidè repræsentet, hæc D. Schröderus loco citato confirmat, hæc Sennertus, ex Quercetano & Polono, ut & ex Libavio, attestatur itidem Vigenarius Gallus in Tractatu Gallico de Igne & Sale pag. 262. prædictus D. Schröder loco supra citato scribit, sibi cum Parisiis degeret, relatum esse à gravi Viro Medicinæ Doctore, nomine Certain, videlicet sibi, in maceratione cineris cancrorum, tam perfectorum, quàm imperfectorum in liquore eo natantium, simili ratione in aquâ stillatitiâ spermatis ranarum, sibi illarum imagines, quondam fuisse repræsentatas,

ſentatas, præcitatus D. Horſtius aſſerit, quod & Robertus Flud de Fluctibus in ſuis Scriptis, Illuſtriſſimus Philoſophus D. Dygbi Anglus in Diſſertatione ſuâ de Rerum Vegetatione confirmat; Ego cùm Breslæ degerem, atque in notitiam Expertiſſimi D. Schefferi venirem, relatum mihi eſt ab eo, quod ſalem fixum habeat, quem ſi in vitro calori exponit, monticulos varios, aliaſque figuras repræſentet; cùm aliquando CC. deſtillarem, in vaſe recipienti, ad latera Sal volatile ſe cumulavit, cornuumque cervi naturaliſſimam repræſentavit ideam, quod autem vis formans & volatili & fixo inſit Sali ac ſulphuri, & in metallurgiæ meæ tertiâ parte, & in aqua forti clariſſimè demonſtratur, cùm in præparatione ſic dictæ arboris Philoſophorum, Mercurium in arboream deducat formam, quævis formatrix magna ex parte Sulphuri nitri & vitrioli adſcribenda eſt. Hæc & experientiâ, prædictorumque authorum authoritate confirmata, Henricus Meibomius Medicus in Præfatione ad Corpus glorioſum Spizelii, non tam glorioſè in dubium revocat, ac tandem negat, verùm cùm nullus dubitem, quin affirmantium authoritas, hujus negantis ratione major ſit, non video cur is multis rationibus ad veritatem compelli debeat, qui ab eâ, alienus atque aſymbolus ſtudioſè eſſe deſiderat, dicta interim de hoc Paragrapho ſufficiant.

§. 4. *Quâ Ratione Qualitatis recenſita principia tria inter ſe conveniant, & quomodo alterentur?*

Primò ſciendum eſt an Sulphura poſſint uniri cum Sale, id eſt, olea cum aquâ. Reſpondeo affirmando, cùm videamus ſaponem id præſtare, unit enim olea aquoſis, prout omnia alcoliſata hæc faciunt, præſertim ſi olea in liquore alicujus ſalis fixi, aliquamdiu digerantur, ſeu ſi oleum ſtillatitium cum oleo per deliquium digeſtioni committatur: naturam enim ambo acquirunt mediam, ſaponatam ſcilicet, quæ ſe omnibus miſcet aquis, unde varia curioſa arte produci poſſunt. His ergo extra controverſiam poſitis, conſiderabimus an ipſa Sulphura inter ſe commutari poſſint? Abſtrahendum heic eſt, à regnorum diverſis Sulphuribus, neque enim ex ſulphuribus animalibus vegetabilia, aut ex his mineralia, prout Glauber fabulatur, fieri aut arte præparari poſſunt, intelligimus ergo hîc commutationem Sulphurum inter ſe, in ſuo regno, unde hîc quæro an Sulphur Mercuriale poſſit fieri Sulphur medium, idque medium tandem poſſit exiſtere fixum? Dico quod poſſit, & naturaliter & artificialiter hoc contingere, differentia enim volatilitatis, fixitatis & medietatis in rarefactione, condenſatione, coctione, & temperatura conſiſtit, quæ ars omnia & igne & humiditate præſtare, atque alterare poteſt, unde mirum non eſt, quod ex fixiſſimis quoque Salibus & Sulphuribus ſpiritus, magnâ tamen ignis vehementiâ, eliciantur, viciſſim quod omnes ſpiritus ſubtiles rurſus figi poſſint. Digere ſpiritum vini, vel abſtrahe eum ſuper aliquo ſale & videbis Sulphur ejus Mercuriale tandem in naturam mediam nempe oleoſam abire, quod & de reliquis ſpiritibus intelligendum eſt, verùm magna eſt prudentia & ſcientia, poſſe debito modo cum modeſtia & abſque rerum deſtructione, earum principia alterare, cui uſui corporum natura perſcrutanda eſt, quis nempe corporum magnes, quod eorum vinculum, quæ perfectionis & deſtructionis cauſa ſit, his enim bene conſideratis, in rerum ſeparatione mira conſpicies, neque in earum metamorphoſi cauſandâ, quicquam tibi difficile erit, ſed de his in titulo ſexto & ſeptimo latiùs agemus, hoc loco pro concluſione ſciendum eſt, cum quodlibet prædictorum trium ſulphurum alterabile ſit in aliud, ſuo tamen in regno, dubitandum non eſſe, ea in corporibus reperiri, eandem rationem cum ſalibus eſſe, ego quidem heic mordicùs non defendam, dari actualiter hæc tria principia in omnibus corporibus, hoc tamen firmiter concludo, quod principium ſulphuris ſubſtantiæ reperiatur in omnibus corporibus, quodque his tribus gradibus alterabile ſit, plura in Corollariis. Quâ ratione ſapores, odores, colores, reliquaque corporum accidentia, volatilitas puta & fixitas, gravitas item & levitas, forma denique corporum per hæc qualitatum tria principia, Mercurium nempe Sulphur & Sal alterari ac immutari, deſtrui & perfici poſſint, partim explicat metallurgiæ meæ pars tertia, non paucis autem titulus quartus, ſextus & ſeptimus exponunt.

§. 5. *Cui uſui Cognitio Trium Principiorum Qualitatis inſerviat?*

Reſpondeo Duplici, Phyſico & Medico. Phyſico trium horum principiorum notitia inſervit, ut corporum compagem intelligat, eamque debitè reſolvere ac coagulare, imò ſi lubet immutare ſciat, is enim finis nobiliſſimæ iſtius ſcientiæ Spagyricæ eſt, unde etiam nomen à Græco Σπαέρω, ſeparo, ſortita eſt. Objicies facilè eſſe negotium corpora ſolvere, deſtruere & alterare, cum ea ipſa proprio motu id faciant, dico contrarium, imò difficillimum eſſe, cum corporis incremento & perfectione, id reſolvere, purgare, ac denuò dextrè conjungere, atque hunc totum laborem cum utilitate abſolvere, ſunt multi cinifiones, multi agyrtæ, ſophiſtæ, carbonarii, multi denique naturalium corporum perditores, carnifices non anatomici, aut veri ſpagyrici, qui corpora juxta ſua principia disjungere eaque rurſus juxta naturæ leges conjungere ſciunt, multi inquam tales reperiuntur, verùm quam ab hâc ſcientiâ, ejuſdemque principiorum cognitione alieni ſint, eorum exhibent opera, ex quibus eos cognoſcetis, ex iſtis nempe fructibus, quos corpora illorum Machærione tractata, reportant, atque ob oculos ponunt, multos reperies doctos Phyſicos juxta Ariſtotelicos, qui infinitas rerum ſciunt aut fingunt cauſas, quâ tamen ratione corpus debitè reſolvere, putreſcere, fermentare, coagulare, purgare, fixare, volatiliſare, exaltare, perficere, denique juxta naturæ leges tractare debeant, prorſus ignorant, atque ad talia obmuteſcunt, cùm in Ariſtotelis Phyſicâ tale nec quicquam reperiatur, ſolum enim Ariſtotelem ſapuiſſe ejuſmodi Philoſophraſti putant; unde quæ ibi non repeiuntur, contemnunt, pudet enim illos ſcire id, quod eorum Magiſter neſcivit, ego ſanè cenſerem ut Ariſtotelis Phyſicæ adjungeretur doctrina de rerum ſeparatione & conjunctione, neque flocci penderetur illa Phyſices Pars, quæ omnium rerum artificialium, ac curioſarum operationum Phyſicarum baſis ac fundamentum eſt.

Medicinæ quidem omnium maximè ſpagyrices fundamenta inſerviunt, qui enim in corpore noſtro reperiuntur morbi, ex ſanguinis reliquorumq; humorum corruptione maximè oriuntur, verùm, unde quis corruptionem debitè intelliget, niſi ejus ſubjecti ſubſtantiam cognoſcat? Omnes humores, ipſam carnem, oſſiumque ſubſtantiam ex prædictis ſubſtantiæ & qualitatum principiis, Sulphure nempe

nempe & sale constare Vulcanus Anatomus docet, ex horum principiorum alteratione variæ ac periculosæ in corpore humano mutationes ac corruptiones oriuntur, quas corrigere profectò nemo dextrè potest, nisi qui prima corporum materialia noverit principia, eorúmque sciat permutare accidentia. Solis enim nominibus æger non curatur, nec sola nomina morborum, ægro causæ morborum existunt. Loquuntur multi de inflammationibus, multi de putredine sanguinis, de intemperie cerebri &c. Sed unde tales causæ oriantur, quamvis varia obtrudant ac accusent, non tamen acu tangunt; taceo, quod ea quæ ignorant tandem imaginariæ cuidam occultæ qualitati tribuant; verùm ut Principiorum Chimicorum ante hæc recensitorum usum in Re Medica explicem, & morbos & medicamenta juxta principia Chimica resolvam, sciendum est Chimicos curare per similia & contraria.

Per similia, dum morbus Mercurialis curari debet per principium Mercuriale, neque enim fixa conducunt volatilibus, aut volatilia fixis prout ex rerum solutione patet, unde tota medendi methodus juxta Chimicos desumpta est.

Per contraria curamus, dum principio substantiæ opponitur contrarium, ut si morbus sit Mercurialis sulphureus, curari debet per medicamentum Mercuriale salsum, hæc enim ratio & experientia dictitant, faciendum esse temperamentum medicamenti, cum morbi causâ: nam cùm Methodus Medendi duplex sit, apheretica & prosthethica, i.e. auferens & addens, auferens autem evacuatione causam morbi tollat, addens verò causæ morbi contrarium addendo, morbum temperet, atque ex causâ morbi nutrimentum faciat: humores enim juxta Galenicos tum peccant, cùm extra temperamentum sunt constituti, atque alterati: facilè colligi potest quæ methodus naturæ convenientior sit; nam si id quod evacuare studemus illâ parte temperaremus, quâ excedit & peccat, morbi sanè causam in alimentum verteremus, corpusque aleremus, quod evacuationibus debilitamus. Plethoram quam quis hìc objicere posset, & jejunium, & moderatum attenuat exercitium; novi ego præstantissimos Medicos, qui periculosos quosque morbos sola attemperatione curant, neque corpus evacuationibus emaciant, prout communibus Galenistis nihil tritius est; neque enim se Medicos esse putant, nisi purgantia præscribant, quæso, quid curatis? Quid evacuatis, quod corpori humano non conveniens esse putatis, sanguinem, bilem atram flavam, pituitam? Nam cur hi humores peccant, ut eliminationem mereantur? Dices vel qualitate vel quantitate, verùm si quantitate, mirum mihi videtur, naturam tam cupidam esse, ut plura appetat, quam quibus indigeat, aut quæ possit secernere, cùm herclè malè nobiscum actum sit, qui tot purgationibus id evacuare cogimur, quod natura nostra pro nutrimento appetit; taceo, si evacuatione opus sit, multas dari alias leviores evacuandi vias, quàm ut necesse sit naturam irritare. Tum si qualitate humores peccant, quæso quali? Corruptione, alteratione, inflammatione, aut alio excessu? Sed quid est corruptio, inflammatio? nonne excessus temperamenti? Ita quidem, quare humorem taliter peccantem temperare potiùs quam evacuare deberetis, cum non suâ substantiâ, sed qualitate peccet, temperatus enim non peccat sed corpus nutrire coadjuvat. Sin autem corruptum evacuatione curare intenditis, necesse sanè est, ut ad ultimam usque eum evacuetis guttam, quæ ejusdem corruptionis cum toto suo est, nec obstat per abstractionem aut diminutionem corrupti humoris reliquum corrigi, corpus quidem ægrum in quantitate corrupti humoris habebit minùs, quod tamen reliquum humoris in corpore est, corruptione non privatum aut intrinsecè correctum est. Multùm conduceret, ut rarefactionem & condensationem humorum bene intelligeremus, multis certè corruptionibus obviam ire possemus, illa enim talium corruptionum non postrema causa est, cùm humores inde ebulliant, aut nimium constringantur. Verùm redeamus ad nostra principia, in quæ morbos dividemus.

Mercuriales morbi sunt duplices, juxta duplex substantiæ Mercurialis principium, sulphurei nempe & salsi. Morbi Mercuriales sulphurei sunt omnes inflammationes subtiles acutæ, corporis, cerebri præsertim & sanguinis non absque malignitate, corrumpitur autem in his morbis, Sulphur Mercuriale sanguinis, reliquorumque humorum sanguini commixtorum, quæ corruptio ex nimiâ rarefactione inde ejusdem inflammatione exoritur, causas tamen habet varias procatharcticas; hoc Sulphur Mercuriale extra suum temperamentum constitutum, agit in suum Sal homogeneum, nempe volatile, tanquam forma in materiam, donec eam, ac tandem reliqua corrumpat principia, totum enim penetrat corpus, furit in massam sanguinis, cerebrum, spiritusque animales interturbans, tandemq; calorem naturalem suffocans, hæc ergo morbi causa citiùs & jucundiùs curari nequit, quam per contrarium, nempe per Sal volatile, eo enim tanquam materia frigida, tamen etiam penetrante, Sulphur hoc rarefactum condensatur, astringitur, & in temperamentum reducitur. Quare usus salium volatilium hoc loco ad miraculum usque conducit, imò apud ipsos Galenistas in usu est, simili in casu; quamvis enim sudorem pellat, non tamen ideo corpori impedimento est, verùm id liberat ac temperat, causam sudoris hujus vide in meis Scriptis loco alio, curamus ergo hunc morbum per simile principium qualitatis nempe Mercuriale, sed per diversum substantiæ, nempe Sulphur temperamus per Salem, Oleum per Aquam, similitudo enim principiorum ratione operationis, diversitas verò ob temperamentum requiritur, nam si quis ægro tali Sulphure Mercuriali excedente affecto simile vellet propinare principium substantiæ Sulphureum nempe, puta spiritum vini, aut similem, næ ille oleum igni affunderet, quare naturam temperamentum quærere vel hoc solum exemplum, tum & ipsa ratio dictitat, cujus principii medicamentum sit quærendum. Eadem ratio est, cum excessu salis volatilis, seu Mercurialis: Peccat autem quantitate & qualitate, hâc quidem, dum incrassatur aut nimium subtilisatur ac inquinatur, illâ verò, dum Sulphur Mercuriale deficit, sic enim Sal volatile augetur: utroque modo multum damni ægro affert, cùm enim principium hoc Mercuriale sedes quasi spirituum vitalium ac animalium sit, facile tales inde afficiuntur, unde vertigines, cerebri frigidæ intemperies, epilepsiæ, ac lipothymiæ cordisque defectiones oriuntur, has autem affectiones Sulphure Mercuriali in qualitatibus tertiis convenienti felicissimè curari & experientia & ratio dictitat, fragrantes enim spiritus cerebrum & cor corroborare, spiritusque vitales confortare, præsertim cerebrum, nemo peritus Medicus negabit; ratio autem accedit, cùm enim peccet

Sal

Sal Mercuriale, per contrarium, Sulphur nempe, temperari debet, magna quoque Sulphurum Mercurialium est penetrantia, quod in dentibus humanis conspicimus, qui à Sulphure Mercuriali non levem subeunt vicissitudinem cum ab eo inquinentur ac tingantur, ex ipsis etiam Medicamentis Mercurialibus liquet, quæ subtilitate suâ totum penetrant corpus, sunt autem Medicamenta Mercurialia à parte salis volatilis omnes subtiles aquositates, à parte Sulphuris omnes rectificati spiritus, mixta autem sunt communia Salia volatilia, ea enim ob saporem, admixtum quoque Sulphur habent.

Jam morbos accedamus qui ex Sulphure ac Sale medio proficiscuntur, sunt autem vel ex Sulphuris resolutione, aut ex ejus coagulatione nimiâ, ut enim morbi Mercuriales partes nobiliores & subtiliores, ita hi juxta suum principium mediam plerumque afficiunt partem, tum quoque ex præcedentibus notum est, totam corporis substantiam ac compagem ex Sulphure medio tanquam glutine constare, unde eo resoluto periculosi oriuntur morbi, corruptiones, ulcera, denique solutiones continui; putredines, colliquationes, defluxiones, ex nimiâ verò ejus incrassatione obstructiones oriuntur, omne enim sulphureum mucosum ac viscidum est, prout excretiones & sputa in corpore humano id satis docent, hi ergo morbi qui ex sulphuris resolutione proficiscuntur, curantur ejusdem agglutinatione, quo loco oleosa balsama reliquaque Sulphura media agglutinantia, nempe olea stillatitia primum locum obtinent, qui verò morbi ex Sulphurum nimiâ incrassatione oriuntur, per Salem medium resolvuntur, quod in corporibus abundantissimè reperitur, Sal enim tale tartareum ac nitrosum est, hinc incidit, atque abstergit, unde ejusmodi salibus mediis omnis generis sputa viscida, mucores ac obstructiones referuntur, reperiri autem Sulphur tale medium in homine ejusmodi obstructionibus obnoxium, vel sola sanguinis anatomia monstrat, sanguis enim exiccatus, limi instar indurescit, atque igni inspersus lardo quam simillimè urit atque conflagrat, quod sanè non faceret, nisi substantiæ esset oleosæ. Bilem si exicces reperies plus sale abundare, quam oleo, id tamen quod ei inest, non tam glutinans existit, prout id quod in sanguine est; de quo antehac diximus, unde liquet quis bilis usus sit, nempe resolvere, abstergere, ut inferius latius dicetur.

Morbos salsos quod attinet, qui ex principio Salis & Sulphuris fixi oriuntur, molestiores sunt reliquis, nam cùm subjectum habeant, quo vel solo existente in corpore, homo se ægrè habeat, facillimè colligi potest, quantùm causent dolorem, si excessu etiam suæ qualitatis peccent. Ut enim juxta tria regna triplicia sunt corpora, ita triplices habent compositiones, fixioris compagis metalla, mediocris vegetabilia, minimæ & levissimæ structuræ animalia sunt; unde sequitur, prout etiam ipsa docet anatomia spagyrica, metalla fixi Salis & Sulphuris quàm plurimum, vegetabilia non adeò multùm, animalia autem omnium minimam quantitatem habere: quare animalia à fixis Salibus & Sulphuribus etiam abhorrent, unde compertum habemus, eorum naturam hoc principium respuere, atque per hypercatharsin rejicere, & hæc est ratio cur Galenici salia fixa diuretica vocent, aut urinam pellere putent, cùm natura talia salia fixa respuat atque per ipsam urinam secernat, idem facit cum Sulphure & Sale fixo antimonii, nempe quod vitro ejus inest atque vino elixatur, hoc enim per vomitum tanquam corpori humano heterogeneum, ac humanis constitutivis inconveniens excernit, idem sentiendum est de Sale fixo vitrioli, ex quibus omnibus liquet naturam animalem à Sulphure & Sale fixo abhorrere, cùm & illa per excrementa tam urinæ quàm alvi excernat, unde ab ipsis Galenistis, quo similia excrementa graviora, hocque Sulphure & Sale fixo magis repleta sunt, homo excernens sanior judicatur, cùm enim, ut in præcedentibus demonstratum est, in omni corpore tria prædicta qualitatis sint principia, in ipso etiam homine reperiantur, necesse est ut cibo & potu conserventur, cibi itaque cum potu, non nisi in corpore humano & quidem primum in ventriculo, mediante elixatione hæc principia suppeditant, separari autem ex cibis debent, quæ corpori humano conducunt, reliqua excernenda: conducunt autem principium Mercuriale & medium, quare causa elixans sic disposita esse debet, ut Sal & Sulphur fixum intactum relinquat, quod faciet, si similis cum solvendo erit naturæ, unde potus, qui in ventriculo, bile, tanquam sapone inficitur, lixivium Mercuriale & Sulphureum præstat, quo ex cibis elixatur, quicquid ad conservationem & nutritionem principiorum in corpore humano requiritur, elixatum ergo seu Chylus Mercurialis & Sulphureus est, prout de hâc re alibi à me clarè adducuntur demonstrationes & experientiæ. His præpositis, sciendum est, magnam partem boni alimenti, hoc in lixivio sitam esse, id enim si virtute sua deficiat, parum nimis elixat, omnemque oleositatem seu sulphureitatem relinquit insolutam, aqua enim sapone infecta, oleosas tollit maculas, quod sine sapone non præstat, & hæc est ratio cur sale & oleo aut butyro ad omnes cibos indigeamus, nempe ut lixivium in ventriculo corroboretur, accidit ergo, ut dixi, non raro, ut lixivium hoc stomachale (ideò sic voco, à simili lixivii communis operatione, ut enim lixivium salsa, acida, dulcia, oleosa, aquosa omniaque resolvit, ita lixivium hoc stomachale, omnes, quibuscunque vescimur, cibos, caseum nempe, carnes, butyrum, salsa, acida dulcia, *&c.* omnia denique quæ etiam fermentationem impediunt, resolvit) aut impediatur, aut nimium promoveatur. Impeditur verò, omnibus aquosis, unde aquæ nimium usus bonam elixationem & per consequentiam, bonam digestionem impedit, sequitur inde totius corporis cacochymia, ventris dolor, tormina, cruditates, sudores, scabies, variæque putredines, solutiones, colliquationes. Vicissim promovetur nimium bilis, atque per eam lixivium stomachale perque id elixatio, rebus omnibus nimiùm salsis, nimium oleosis, unde vina calidiora bonam digestionem causant, modicè sumpta, immodicè verò nimium elixant, quod & de aromatibus & nimiùm salsis aut conditis intelligendum est, à quorum usu abstinendum, cum periculosi ex nimiâ elixatione morbi oriantur. Dum enim elixatio talis nimia est, præter Sulphur & Sal Mercuriale ac Sulphureum, nempe medium, etiam salsum scil. fixum elixat, unde Sulphur & Sal fixum ex cibis extrahitur atque chylo communicatur, cum excerni deberet, quare chylus taliter sulphureus & salsus ab excrementis in intestinis separatus, hepar tanquam transcolatorium petit, excrementa autem alvi tosta ac sicca fiunt, urina verò tenuis evadit, si nempe Sulphur & Sal fixum ex cibis ob nimiam elixationem chylo communicatum, ab hepate non separetur, sed libero transitu cordi communicetur, ubi sanguinis induit naturam cui salsum hunc & sulphureum

sulphureum imprimit characterem, unde multæ corporis dolent partes, cum enim ejus partes nervi, & articuli, reliquaque interiora viscera, sanguine foveantur & nutriantur, magnâ cum molestiâ ejus salsedine & sulphureitate fixâ afficiuntur, è contra, si tale Sulphur & Sal in chylo ab hepate separetur, sanguis quidem eo non coinquinabitur, verùm renes & vesica non parum inde adicientur, præsertim si Sulphur quantitate Salem excedat, tum enim hoc Sulphur fixum coagulat suum Salem, unde arena, sabulus, lapilli, ac calculi, sicuti in sanguine & articulis tophos generat, quare dico ortum podagræ primarium, ventriculum ob immodicam elixationem, secundarium autem in malè affecto hepate esse, quo separandum Sulphur & Sal non secernitur, atq; ita unam eandemq; originem podagræ & calculi esse, sola tantùm hepatis officinâ distinctam, quâ materia vel in sanguinē vel in vesicam trans-aut remittitur. Vitandi ergo his sunt omnes cibi, multo Sale & Sulphure fixo tanquam suis calcibus præditi, vitanda etiam vina sulphurata & fixo Sale plena, quæ calcata vocari solent, prout in Gallia reperiuntur: unde illic locorum non pauci aut calculo aut podagrâ laborant. Vitandi quoque sunt omnes affectus, quibus bilis irritatur ut in ventriculum se effundat, potumque ibi contentum inficiat, accedunt alia quæ ventriculum ab ejusmodi immodicâ elixatione præservant, imò quæ aut coagulatos tophos, etiam lapillos & sabulum resolvunt, verùm de causâ hujus solutionis, in sexto titulo agetur latiùs. Hoc loco non est mei intenti Medicinam Chimicam scribere, cùm id alibi in Tractatu de corporum Magnetismo abundanter faciam, potuissem alioquin hoc loco plurima addere experimenta multasque rationes quibus hæc dicta probantur & stabiliuntur, sed illa in suum sunt reservanda locum, sufficiat hîc tanquam in prodromo aut speculo multarum abstrusarum rerum, multorum morborum & dextrè appropriatorum medicamentorum, indicationes, causas, ac vias, ad multa alia investiganda, detectas ac expositas esse, alio loco Deo volente plura.

Sed hîc mihi concludenti hunc paragraphum obgannire quendam, ut puto Galeni asseclam scævolam non ambidextrum, qui in unius Magistri verba saltem juravit audio, in hunc ferè modum. Vera quidem quæ hactenus dicta & probabilia, verùm ejus ergo non opus esse ut novis nominibus atque inconsuetis res denominentur, cum ridiculum sit absque necessitate antiqua nomina immutare, atque rebus Mercurium, Sulphur & Sal in cognomentum sumere. Respondeo denominationem debere rei esse convenientem, utrum autem Sulphur & Sal, tum Mercurius, Sulphur & Sal, juxta substantiam & qualitates rerum eis magis aut minus quam hactenus usitati Galenici termini conveniant, quilibet judex esto, sanè ex definitione aut denominatione Chimica alicujus morbi aut medicamenti, uno intuitu, rei natura, substantia, morbus, accidens, ac cura & Medicamentum detegitur: cujus sequens Tabula testis sit. De cætero sciendum est, hos terminos non novos sed ipso Galeno antiquiores esse, prout id in septimo titulo sub Paragrapho primo de terminis ad oculum demonstrabitur, quod autem non æquè ac Aristotelici vigeant, atque in omnium ore sint, ut cholera, sanguis, melancholia, pituita, *&c.* ratio est, quod Chimiæ studium non tam vulgare aut prophanum sit, cujus & termini & materiæ omnibus Philosophastris noti sint.

Tabula pro Morbis & Medicamentis cognoscendis, combinandis ac Chimicè definiendis.

Morbi	Medicamenta
Mercuriales	Mercurialia
Sulphurei	Salsa
Salsi	Sulphurea
Sulphurei scil. medii	Sulphurea scilic. media
Sulphurei	Salsa
Salsi	Sulphurea
Salsi scil. fixi	Salsa.
Sulphurei	Salsa
Salsi	Sulphurea.

Hi Morbi curantur per hæc Medicamenta.

Hæc paucula sufficiant de usu cognitionis trium Qualitatis Principiorum in Re Medicâ, alio loco recensebimus specialiter morbos cum suis appropriatis medicamentis, juxta tabulam præfixam, cujus ratio est, ut morbi curentur per similia qualitatum, per contraria verò substantiæ principia, sic Morbus Mercurialis curatur per principium Mercuriale, Sulphureus verò Mercurialis, per Medicamentum Mercuriale salsum, & sic in reliquis.

§ 6. *De Principiorum Qualitatibus Tertiis.*

In præcedentibus, dictum est Principia Substantiæ juxta suam conjunctionem quatuor temperamenta & quatuor complexiones causare, deinde juxta triplicitatem principiorum, Mercurii nempe, Sulphuris & Salis, tres præcipuas, varias verò alias in accidentibus qualitates causari, puta, ratione coloris, odoris, saporis, compagis, corporalitatis, volatilitatis, fixitatis *&c.* Modò restat ut consideremus qualitates tertias, præcedentes enim secundas vocamus, tertiæ autem reperiuntur in prædictis primis & secundis, in quibus certas sibi mansiones & gradus vel manifestarum vel occultarum qualitatum, juxta à Deo sibi implantatam naturam constituunt; cognosci autem ut plurimum ex qualitatibus primis ac secundis, unde originem trahunt, possunt. Nam juxta Principia Substantiæ sulphurea plerumque sunt sarcotica conglutinantia, vulneraria, cicatricem inducentia, *&c.*

Salsa verò Emollientia, Ora vasorum dilatantia, laxantia &c.

Deinde juxta principia qualitatis vel huic vel alii tribuuntur membro & corporis parti, ut in præcedentibus explicui, Mercurialia enim in genere capiti tribuuntur, tum eadem, juxta suæ substantiæ principia, si sulphurea existunt sunt Anodyna, attenuantia, rarefacientia, discutientia, corrodentia *&c.* Si Mercurialia salsa sunt, astringentia, repellentia, incrassantia, Hypnotica *&c.* existunt.

Eodem modo & reliqua principia suas habent facultates; in iisque certos gradus, prout suo loco hæc omnia fusius explicabuntur, nunc restat, ut pro conclusione hujus Tituli aliqua explicemus dubia.

Corollaria ad Titulum Tertium.

I.

An Tria Principia Qualitatum, Sal, Sulphur & Mercurius in omnibus corporibus reperiantur, & an inde educi possint?

℞. Distinguendum esse inter ipsa corpora & inter ejus partes, Sulphura enim, axungiæ & pinguedines

guedines in hæc principia reduci nequeunt, cum non sint integrum corpus, sed tantum ejus pars, sic multæ reperiuntur Species Metallicæ, quæ tota metallica corpora non sunt, sed tantum aut metallorum excrementa, aut eorum nutrimenta, simili ratione lapides reperiuntur, qui neque totaliter minerales, neque alia perfecta corpora, sed tantum eorum partes induratæ existunt, ex quibus prædicta tria principia urgeri non debent, quamvis habito uno, arte id facile in reliqua duo commutari possit.

Corpora ipsa quod attinet, alia sunt perfecta, alia minus perfecta, ex his levi negotio principia eliciuntur, ex illis verò difficilius, præsertim Sulphur medium tanquam compagis anima educitur.

II.

An ex Capite mortuo & Phlegmate eadem tria Principia præparari possint?

Dico Caput Mortuum vel Phlegma prout in communi sumitur, multâ ex parte in hæc reduci posse principia, uberiori calcinatione & destillatione. Sin verò prædictum Caput Mortuum & Phlegma strictè supponamus, qualicunque etiam tractatione, aliquâ particulâ ob oculos cadet.

III.

Cur tria sint Qualitatis Principia? Sal, Sulphur & Mercurius.

℟. Sic Deo & Naturæ placuit, ut subtilius involveretur mediocri, hoc verò corpore tegeretur, taliter enim, unum quodlibet vinculum est alterius, neque uno vacillante tota corruit massa, fovetur ergo unum ab altero, unumque alterius matrix est.

IV.

Ad quodnam principium referenda sunt, Sulphur, Mercurius, Sal, communia?

℟. Mercurius communis purum principium non est, sed corpus mixtum existit, constans ex Sulphure & Sale tanquam substantiæ principiis, quæ in principia qualitatis resolvi possunt, quamvis Sulphure & Sale fixo careat, substantiæ enim principia, nondum bene permixta aut concocta in eo sunt, unde varia & Sulphura & Salia appetit, prout in præparatione cinnabrii videre est, ubi Sulphuri unitur atque alembicum cum eo petit, unde cinnabrium nominatur, eâdem ratione in sublimatione cum Vitriolo & Sale, Salem attrahit, ejusque se vestit figurâ, atque sublimatum vocatur. Hinc clarè liquet, Mercurium, Sulphur & Sal desiderare, pro sua coagulatione. Multa etiam Salia sunt & Sulphura per quæ accidentaliter coagulatur, cùm tamen talia coagulantia ejus naturæ non sint, cùm ergo Argentum vivum ex Sulphure & Sale volatili ac medio, quod satis probari potest, constet, concludendum illud esse corpus imperfectum, & hinc non purum ac separatum principium.

Sulphur commune, ad puritatem principii Sulphuris, propiùs accedit, acidum tamen liquorem, terrestreitatem insuper, etiam aliquid Salis fixi continet, unde purum Sulphuris Principium nominari nequit.

Sal commune omnium, minimè pro puro & abstracto substantiæ principio habendum est, cum triplices in se Oleitates tot etiam aquositates contineant, prout ejus anatomia demonstrat.

Cur autem Philosophi à prædictis tribus corporibus denominationem suorum principiorum sumpserint, ab eorum natura, quam principia aliqualiter imitantur, causam nacti sunt, sicut in præcedentibus plurimis expositum est.

TITVLVS QUARTUS.

De Quatuor Elementis Chimicè sumptis, nempe Igne, Aëre, Aqua & Terra.

Procemium.

Egimus hactenus de Principiis, eorumque cognitione juxta Chimicos, nunc ordo vocat, ut Elementa consideremus. Missas hic facio theorias Aristotelicorum de Elementis, ut sunt vel corpora simplicia, vel ut sunt principia mistorum, denique quomodo ad invicem agant, patiantur, misceanturque. Hoc loco Chimicis scribo, & quidem Chimicè, neque enim si aliter scriberem, aut aliis terminis uterer, me intelligerent. Quare omissis Aristotelicorum controversiis de Elementis, hoc loco generaliter & specialiter, quæ praxi Chimicæ inserviunt, pro compendio & chartæ angustia differam.

§. 1. Quomodo vocabulum Elementum à Chimicis sumatur?

Elementum à Chimicis quadrupliciter sumitur, 1. Pro vulgari Aristotelico, & prout est corpus simplex cum Cœlo Mundi hujus molem constituens. 2. Prout est principium mistorum, corporibusque sublunaribus actu, vel potentiâ inest. 3. Prout vel Physicum vel Mathematicum existit, dum enim Physicè operatur, corpora vel producendo, nutriendo, aut corrumpendo, Physicum vocatur, tale scilicet ut à Physico consideratur, cùm verò Mechanico usui inservit, ut ad ligna cremanda, ad impulsum & navigium, ad pondera movenda, Mathematicum vocant, nempe prout mathematicè consideratur. 4. Elementum non rarò sumitur pro formâ corporis pro ejus essentia aut substantiâ, sic Elementum Veneris est essentia cupri, sicut enim principia alicujus scientiæ Elementa, ita etiam principia substantiæ, Rerum Elementa vocantur, id nempe unde corpus tanquam ex fundamento componitur.

§. 2. De Alteratione & Connexione Elementorum.

Nullum Elementum, adeò simplex reperitur, ut nullum admixtum habeat; neque enim absque altero consistere potest. Ita Terræ admixta est Aqua, Aër, & Ignis, quod & de reliquis sentiendum, ab eo autem quod prædominatur, sumitur denominatio. Elementa excessu alterationem, temperamento requiem causant, firmiter nunquam sic connectuntur, ut alterationem non subeant, nisi quodlibet Elementum per reliquos gradus sit alteratum ac dispositum, prout in Metallurgiæ meæ Parte primâ sub titulo de Variatione Elementorum uberiùs tractatur. Ignis per Aërem agit in Aquam, & per eam nutrit terram, secus comburit ac corrumpit eam, taliter & reliqua Elementa agunt in se mutuò per media, sicut de hâc mutuâ actione Chimicâ, Cornelius Drebbel singularem edidit Tractatum, ex quo plura peti possunt; sciendum autem est, Terram Ignis, Aquam verò Aëris esse nutrimentum, Aquæ cum Terrâ esse conjugium; quod ergo Elementum cum sua rota à corpore resolvi

resolvi debet, id vinculo suo solvatur, nutrimento suo autem relinquatur necesse est, terra agit in aquam formatione & generatione, hæc verò in terram resolutione & corruptione, ita igni cum aëre negotium est, quare si utraq; copula fuerit firma, ac quodlibet elementum alterius induerit naturam, facilè immota quiescent, terra enim in aquam, aërem & ignem; sic quoque reliqua elementa reduci ac alterari possunt. Verùm aqua in aërem mutata, communis aër non est, sed aqueus, quod & de reliquis elementis taliter tractatis intelligendum est, ex quibus denuò conjunctis, vinculum oritur incorruptibile, verùm de his plus in sexto Titulo.

§. 3. *De Igne in Specie.*

Ignem Chimici dupliciter sumunt pro vulgari & Philosophico.

Per Vulgarem, Elementarem, & Solarem intelligunt, quem etiam Naturalem vocant, cùm natura eum nobis suppeditet; Artificialem verò nominant, qui arte rebus applicatur, ut per specula caustica, per attritiones & commotiones, quadrupliciter autem applicatur, primò cùm datur ignis putrefactionis per fimum aut terram. 2. Ignis conjunctionis & separationis per aquam tepidam vulgò Balneum M. vocant. 3. Ignis generationis per aërem tepidum vulgò Balneum roris. 4. Ignis perfectionis, vulgò ignis arenæ, & ignis apertus, qui etiam inflammans, torrens, candens, incubans, calidus nominatur, mirandum sanè, quod, quamvis ignis externus agens, vulgaris lignorum vel carbonum sit, attamen, juxta prædictos quatuor modos applicatus, diversos causet effectus, neque enim comperies corpora in arenâ putrescere, vicissim in Balneo M. siccari, & hæc est ratio cur corpora quæ digestioni committuntur, juxta ignis differentiam, mox sicca, mox humida, calida aut frigida fiant, quare non tam ignis, quam modi ignem applicandi ratio est habenda, habet enim & ignis in prædictis quatuor modis, quatuor suos gradus, in quolibet, qui gradus juxta ignis potentiam numerantur; Ignis usus vulgaris est, ut ignem corporum, de quo post agemus, excitet, eumque alteret, solo enim hoc igne naturam adjuvare possumus, cùm præterea nullum aliud habeamus auxilium, prout Philosophus Empedocles ait.

Philosophorum ignem quod attinet, sciendum est, eum esse ignem corporum, vocant autem hunc ignem calorem naturalem, nempe Sulphur naturæ, de quo in præcedentibus egimus, unde Sulphur corporum eorum calidum innatum & Philosophorum ignis vocatur, hæc ergo est causa, cur Philosophi non raro suum ignem à vulgari distinguant, eique diversas attribuant qualitates, nempe quod ignis vulgaris comburat, & siccus sit, Philosophorum verò ignis nutriat, humectet, imò ignis humidus & frigidus sit, hunc ignem quoque incombustibilem, lumen perpetuum, scintillulam corporum vocant, distinguitur autem ab igne corrodente, seu aquis causticis, quæ quidem ex Sulphure, sed rarefacto nimiùm, constant, ut superiùs demonstratum est. Denique sicut ignis vulgaris corpora combureret, nisi aqua munirentur, quamdiu enim caro in aqua coquitur, tamdiu non aduritur, ita Philosophorum ignis suam corrumperet substantiam, nisi aquâ suâ foveretur, sed de his plura loco alio. Hoc hîc addo, elementarem ignem rarefactum, Philosophorum ignem autem condensatum esse, vulgaris ignis sedem & pabulum in aëre, Philosophorum verò in aquâ esse, unde quodcunque superius est, simile est ei quod est inferius.

§. 4. *De Aëre.*

Post ignem in ordinem venit Aër, qui duplex juxta Chimicos, communis & Philosophicus.

Communis rursus duplex existit, nempe Naturalis aut Artificialis; Naturalis aër est qui indies à nobis aspiratur, quique poris omnium corporum inest, hujus causa corpora & dissolvuntur, & congelantur, prout in mea Metallurgiâ latius docetur.

Artificialis Aër est, qui arte applicato calore, frigore, aut aliis mediis, rarefit aut condensatur, extra modum ei convenientem, hâc enim ratione evenit non raro, ut in destillationibus vitra rumpantur.

Philosophorum Aër, Aqua Corporum rarefacta, Sal nempe Mercuriale est, unde non rarò Aër congelatus vocatur, item Aër corporum, qui in generatione præsertim metallorum inhalat, exhalat & coruscat, hîc Aër corporum, eorum Mercurius aut Mercuriale principium est, de quo superius pluribus actum est. Aër communis subjectum est Aëris Philosophici, eo enim transfertur Aër Philosophicus in varia loca, cum vulgarem perpetuâ suâ transpiratione inficit, communicat se ipsum aliis corporibus, proditur autem odore sympathia & antipathiâ, hoc duplici Aëre perficitur, prout hæc latius demonstrat Excellentissimus Vir Dominus Digby in Tractatu suo de Sympathiâ. Sicut Ignis communis proprium est consumere & corrumpere, Philosophorum verò ignis, præservare, ita communis Aër penetrat & siccat, Philosophorum verò Aër humectat & vegetat.

§. 5. *De Aquâ.*

Elementum Aquæ duplex est, datur enim Aqua Communis & Philosophorum.

Communis est vel liquida vel congelata; liquida vel fluida vel vaporosa, destillata *&c.* congelata verò vel frigore ut glacies, vel natura ut crystallus.

Philosophorum Aqua vocatur humidum radicale seu Aqua primordialis corporum, quæ triplex existit, animalis, vegetabilis, mineralis, adæquata, ad recipiendas formas Sulphurum in regno suo, vita & mors rerum, in regno minerali, aqua incombustibilis, aqua cœlestis, spiritualis vocatur. Huic hoc tribuunt Philosophi Encomium, quod in eâ corpora sui regni debitè solvantur, reviviscant, ac regenerentur, unde distinguendum est, quando Philosophi de suâ aquâ loquuntur, quæ non est Aqua communis, sed Balneum & materia corporum, triplicis substantiæ juxta triplicitatem regnorum & corporum hâc aquâ abluendorum, nam dum de corporibus metallorum loquuntur, aquam eis convenientem, nempe Mercurialem manus non madefacientem, extrinsecè quidem volatilis, intrinsecè verò fixæ dispositionis subintelligunt, cùm de aliis regnis & corporibus loquuntur, aliam etiam intelligunt aquam. Est autem Aqua Philosophorum medium, quo eorum terrâ, quæ in hâc aquâ coquitur, ab Igne præservatur, ne amburatur, verùm perpetuâ fixitate dominetur aquæ.

§. 6. *De Terrâ.*

Ultimam Elementorum Classem Terra omnium Mater claudit, hæc sorores suas nempe reliqua Elementa

Elementa imitatur & quoque duplex existit, Vulgaris nempe & Philosophica.

Vulgaris triplex est, Animalis, Vegetabilis, Mineralis, sic & Philosophica subdividitur, differentia autem inter Vulgarem & Philosophicam est, quod illa sterilis, mortua, hæc viva & vegetans sit, vocatur etiam matrix, terra foliata, creta, terra virginea, fimus Philosophorum, terra quam aër in utero portat, sepulchrum & revivificatio rerum: Sed de his loco alio plura dicam.

Corollaria.

I.

Vulgarium Elementorum, tales sunt operationes, ad quas illis Chimici utuntur.

Terra inspissat, transcolat, attrahit.
Aqua, elixat, resolvit, purgat.
Aër, volatilisat, penetrat, siccat.
Ignis, separat, alterat, perficit.

II.

Philosophicorum Elementorum operationes sunt.

Terra, vegetat, nutrit, corpus suppeditat.
Aqua abluit, humectat, agglutinat.
Aër, penetrat, efformat, circundat.
Ignis, exaltat, copulat, fixat.

III.

Differentia Philosophicorum Elementorum cum communibus talis est.

In terrâ Philosophorum tanquam vero balsamo corpora conservantur, in communi terrâ corrumpuntur.

Aqua Philosophorum igne fixatur, aqua communis igne rarefit.

Aër Philosophorum ignem sustinet, vulgaris eum fugit.

Ignis Philosophorum vegetat, vulgaris destruit.

IV.

Ignis & Terra: Aër & Aqua sunt Synonyma apud Philosophos. Terra continet Ignem, Aqua Aërem, Ignis communis mediante Aqua agit in terram Philosophorum.

V.

Nota. Quæ sua vocant Philosophi, respiciunt regnum Minerale, in Metallico enim regno potissimum versantur Philosophi, cùm nobilissimus ibi lateat Naturæ Thesaurus, omnis corruptionis expers.

TITVLVS QUINTUS.

De Generatione, Spermate, Menstruo, Matrice, Pondere, Calore.

Procemium.

Finis Scientiæ Spagyricæ est, Corpora purificare, perficere & alterare: Commodè dupliciter consideratur, ad Medicinam & ad rerum generationem, ad utrumque corporum solutio conducit, hanc autem perfectè scire non possumus, nisi eorum constructionem sciamus, constructio verò perfectè intelligi nequit, nisi rerum generatio & hujus principia nota sint; quare non parvam acquiret Rerum Chimicarum notitiam, qui fundamentis generationis operam dabit, quæ fundamenta quinque sunt, prout in sequentibus quinque Titulis explicantur. Ante omnia autem sciendum est, Chimicos in eo regno magis versari quod nobilius & compage suâ fixius, alterationibusque elementaribus minùs obnoxium est, tale regnum minerale censetur, unde dicta nostra ad id applicanda esse, Lector facilè capiet, non autem putet, quemlibet ad cognitionem hanc pervenire posse, nisi qui præcedentium duorum regnorum exactam Cognitionem habeat, unde istorum cum regno minerali, in sequentibus semper faciemus combinationem, quamvis quodlibet regnum, diversum quid ab altero habeat, ita animalia præter reliqua animam habent irrationalem, homo verò rationalem; vegetabilia vegetationem; mineralia ut quidam volunt accretionem habent; tum ars in uno regno, præ altero operari potest, combinatis naturalibus requisitis, ita arte in Ægypto excluduntur ova, arte colorantur pulli, arte varia producuntur vegetabilia, formâ, colore, odore, sapore, differentia, arte denique metalla produci posse, nec implicat, nec repugnat, cum & experientia id factum esse, & ratio id fieri posse, ipse quoque omnis Naturalis Philosophiæ parens D. Thomas in authentico suo, supracitato scripto, Commentario suprà tertium Librum Aristotelis de meteoris, sequentibus verbis approbat, *Unde etiam ipsi Alchymistæ, per (NB.) veram Artem Alchymiæ, per prædicta principia, seu potius per principiatorum conjunctionem & combinationem, aliquando veram generationem Metallorum faciunt.* Hactenus pro veritate Alchymiæ, aurea verba D. Thomæ.

§. 1. *De Spermate.*

Sperma ex optima sanguinis substantiâ constare, imò unctuosum humidum esse, nemo negat, quod & quale in regno animali sit, quomodo acquiratur, quæ sit ejus differentia & sympathia, alteratio, corruptio, & unio, ac tandem generatio cum menstruo, hoc loco non necesse est quærere, cum harum rerum notitiam, ipsa nobis exhibeat natura.

Sperma vegetabile, illorum semen est, substantiæ oleosæ & unctuosæ, quod eorum expressio demonstrat, nullum enim vegetabile semen reperitur, quod seu in destillatione, seu expressione oleum non det satis copiosum, & hæc est ratio, cur semina seu spermata, sulphura vocemus, nempe ob oleositatem, agglutinationem, & formam, hæc enim substantia oleosa, viscida, aquam tenuem inficit, incrassat, agglutinat, ac tandem informat, quare non immeritò Balsamus Sulphuris Philosophorum vocatur.

Sperma seu Sulphur Metallorum quid sit, qualiter naturaliter ac artificialiter operetur, paucis quoque explicabo. Metalla ex duplici fumo & lapide fusibili generari, accedente nutrimento, ipsa ratio, experientia, natura docet, Aristoteles ea ex vaporibus nasci tradit, quod de vaporibus unctuosis, Sulphureis, ac Mercurialibus intelligendum esse, Commentatores in eum defendunt. Maria Moysis Soror ait fumus complectitur fumum, & herba alba in monticulis, nempe Lapis seu Matrix mineralis capit utrumque, his anatomia Metallorum accedit ubi ea in fumum abire praxis & experientia monstrat, non parùm hæc confirmat αὐτοψία, in mineris, vapores enim istos, non raro cum suo damno animadvertunt metallicolæ, quos vapores, die Witterungen vocant, Sulphureum quidem vaporem, Philosophi liquorem æthereum nominarunt,

nominarunt, salubris est, cum unctuositate sua phtisicos in mineris curet, atque ab illis liberet morbis, quibus à vapore Mercuriali periculosè laborant.

Paucis vapor hic, Sulphur minerale est Lapides minerales penetrans, inque illis cum socio vapore minerali se figens, hujus vaporis principium remotissimum Sulphur commune esse, cui major coctio atque purificatio à naturâ accedit, non negamus, cum & metallis magnam cum Sulphure communi affinitatem, neque ullam metallifodinam divitem esse, quæ non commune Sulphur aut Vitriolum gerat, videamus. Statuimus tamen, solam naturam hoc Sulphur seu spermaticum metallorum elementum in tantam puritatem posse perducere, atque naturali suo calore perficere, coquere, & variis in terra circulationibus occultarumque seu cœlestium qualitatum impressionibus specificare, ut juxta suæ puritatis, & fixitatis gradus diversa operetur metalla, de hoc Sulphure in tertiâ meæ Metallurgiæ Parte pluribus tractatum est, hoc loco verum esse dicimus quod Geber de hoc spermate minerali ait. Nos omnia experti, & magnâ ratione speculati sumus, sed nihil invenimus in prælio perstans, præterquàm humiditatem unctuosam in igne permanentem. Hoc enim Sulphur non urit, sed est oleum incombustibile, potentiæ fixæ, quæ perfecta est, sicut Hermes ait, in terram mutetur, i. e. si in sua matrice figatur, Sol est Philosophorum, qui Sole seu Igne communi excitatur arte, in mineris verò fovetur calore minerali.

§. 2. *De Menstruo.*

Egimus hactenus de Semine Masculino, sequitur Fœmininum, quod Menstruum vocant, eo quod in regno animali sanguis sit, qui singulis mensibus effluxione, ex utero apud Fœminas, egeritur, unde à menstruali fluxu Sanguis Menstruus aut Menstruum vocatur, quod tamen propriè regno animali competit, impropriè verò vegetabilium & mineralium humiditas sic appellari solet, unde aqua metallorum Menstruum, paucis per abusum quodlibet solvens taliter nominatur.

Menstruum ergo metallorum, ut eodem trito, quamvis improprio utar termino, aqua Metallorum, hæc verò Mercurialis, Mercurialis autem non à Mercurii currentis, sed ejus volatilitatis proprietate desumpta ac nomen sortita est, denique hæc Aqua Menstrualis, & Mercurialis, Mercurius Philosophorum vocatur, cum regnum minerale, & perconsequens ejus Menstruum id sit, in quo Philosophi operantur plurimum, unde hujus regni Aqua, Menstruum seu Mercurius Philosophorum vocatur. Est autem Mercurius Philosophorum non aqua madefaciens manus, sed fumus subtilis frigidus, crudus, Mercurialis, venenosus, paucis Sal volatile minerale vaporis instar cum Sulphureo ac unctuoso prædicto fumo aut spermate se miscens, ab eoque formam recipiens, & hoc est quod Maria Mosis soror ait, fumus complectitur fumum, nempe fumus sulphureus complectitur fumum Mercurialem quod confirmat Arnoldus de Villâ Novâ dicens, ex Sulphure & Mercurio ut Natura, sic Ars producit metalla. Denique ut una eademque aqua vegetabilis omnes formas variorum vegetabilium seminum, ita materia, seu aqua metallorum una & eadem variorum diversorum Sulphurum mineralium formam recipit, & secundum ejus dignitatem coagulatur, & formatur, quâ ratione materia per formam coagulari, hæc verò per illam resolvi possit, in titulo septimo de Solutione docebitur. Clarum autem est sperma absque menstruo in perfectam generationem venire non posse, quod & in regno minerali intelligendum, in quo menstruum tanquam aqua vegetabilis (à vegetando, dicta, non à regno vegetabili ut Basilius doctè distinguit) requiritur, ut substantiva metallica, Sulphura nempe Solis & Lunæ in eo plantari possint, sicut doctissimè Philosophatur Raymundus Lullius.

§. 3. *De Matrice.*

Matrix Metallorum à Philosophis tripliciter sumitur, primo pro Mercurio Philosophorum, ille enim Matrix, Vas & Ovum est, in quô eorum Sulphur coquitur & perficitur, secundò pro matrice ipsâ, nempe Lapide Minerali, quo duo prædicti fumi aut vapores capiuntur, & in quo tota fit generatio, non enim in omnibus Lapidibus crescit Metallum, sed tantùm in Igne fluxilibus, esse autem tales Lapides, Matrices Metallorum & αὐτοψία, & Anatomia monstrat; nam Metalla igne tractata vehementiori resolvuntur & corrumpuntur, fumi duo aufugiunt alterati, & lapidem fluxilem vitri instar relinquunt, unde metalla in vitra aut philistæas reduci possunt; in operatione Philosophica talis quoque matrix requiritur, quare principio metallum perfectum addunt ut ejus vitrum operationi inserviat, vel postea massam metalli in tigillo fermentant. Tertio sumitur Matrix pro ipsa minera & metallifodinâ, in quâ hæc omnia operantur, ita loco hujus Philosophi vitrum capax sumunt, non enim est quod objiciamus, fodinas & mineras singulari & arte inimitabili spiritu vegetante esse præditas, sanè vitrum Philosophorum, quod eorum etiam ovum vocatur, si aëre Philosophico supra citato repleatur, adhibitis reliquis elementis, æquè fit vegetativum, ac spatium aut minera, verùm de his alio loco plura, præsertim in Commentario super hæc.

§. 4. *De Pondere.*

Certa proportio spermatis cum menstruo requiritur; hujus enim defectu, mixtum vel corrumpitur vel siccatur, ut videre licet in vegetabilium generatione, ubi defectus aut abundantia pluviæ, vegetabilia notabiliter alterat, est autem pondus duplex, unum ad quantitatem, alterum ad qualitatem mixtorum, quorum postremum pondus secretissimum Philosophorum vocatur, noscitur ex operatione, quando ignis extrinsecus ignem intrinsecum naturæ excitat, isque materiam alterat, unde qualitatum certa oritur proportio, hinc temperamentum ad pondus & ad justitiam exsurgit.

§. 5. *De Calore.*

Calor quoque, tanquam instrumentum ad generationem requiritur, in regno animali unum, in vegetabili duos, in minerali tres, in operatione Philosophicâ quatuor gradus requirit. Primus est putrefactionis, alter digestionis, tertius coagulationis, quartus plusquamperfectionis gradus, verùm de Igne, Calore & ejus subjecto in Titulo de Elementis sub Paragrapho de Igne superiùs egi, proinde uberiore ejus pertractatione supersedeo.

Corollaria.

I.

An ex solo Mercurio Philosophorum possit fieri Metallum? Dico nunquam dari Aquam Metallorum sine Sulphure, quod semper in minimis particulis, tanquam in centro secum gerit, sicut nullum datur Sulphur absque materia, & taliter longo tempore potest scintillula hæc Sulphuris latentis in Mercuriali Aquâ excitari, ut partes Mercuriales coquat, temperet, atque in metallum, imò planè in Lapidem Philosophorum efformet.

II.

An Arte possit produci metallum? Respondeo affirmando, sicut enim Semen vegetabile impositum terræ (quæ in ollis ante fenestras servari solet) atque debito tempore aqua humectatur solique exponitur, non aliter quàm naturaliter crescit, ita habitis & applicatis quinque requisitis generationis mineralis, etiam metalla produci possunt, perfectiora quidem & fortiora. Ars enim naturam adjuvare potest, quod in artificiali florum generatione videre liquet, adjuvatur autem natura arte, quinque nimirum prædictorum requisitorum debitâ applicatione,

TITVLVS SEXTUS.

De Chimicorum sex Operationibus realibus, Accretione, Decretione, Solutione, Coagulatione, Destructione, & Plusquam-Perfectione.

Procemium.

HActenus Principiorum rationem habuimus, sequuntur Operationes, quarum causas & fines probè intelligere decet, inserviunt enim ad cognitionem multarum elaborationum naturalium, referuntur in genere vel ad medicinam, vel ad rerum generationem, ac perfectionem, in specie verò ad sex Classes. Quas sub tituli initium recensuimus, in sequentibus autem Paragraphis explicabimus.

§. I. *De Accretione.*

Antequam Accretionem elucidemus, præstat ut sciamus quæ partes à Chimicis Heterogeneæ, quæ Homogeneæ vocentur? Heterogeneum autem vocatur quodlibet regnum, respectu alterius, ita animalia respectu vegetabilium, hæc verò intuitu mineralium in commixtione heterogenea vocantur, nam heterogeneum est, quod cum alio corpore se non radicaliter miscet, ut in ejus vel naturam vel mixtionem abeat perfectam, cùm igitur notum sit, vegetabilia non cum Metallis, & hæc è contra non illis misceri, colligimus hæc regna cum suis corporibus ad invicem heterogenea esse, deinde heterogenea vocantur, quæ in alterius naturam non transeunt, aut accrescunt, ut ossa carni, lapides crudi metallis.

Homogenea vocantur, quæ in uno regno & quæ talis naturæ sunt, ut ad invicem commutari possint, perfectè verò homogenea existunt, quæ prorsus unius sunt naturæ, atque conjunctæ, continuum quoddam constituunt.

Juxta primum modum homogenea sunt, argentum & aurum, hordeum, frumentum, caro bubula, caro humana &c. Juxta secundùm verò homogenea sunt, aqua cum aqua, oleum cum oleo, homo cum homine, aurum cum auro; sicut partes duplices sunt heterogeneæ & homogeneæ, ita accretiones quoque duplices existunt partium nempe heterogenearum & homogenearum. Quarum prior impropria, altera verò propria vocatur accretio.

Prima nempe impropria accretio fit, quando in mixto quædam res heterogeneæ accrescunt aut agglutinantur, à Galenicis res præternaturales vocantur, ut in regno animali, vermès, lapilli &c. in vegetabilibus ossa, araneæ, crines; in mineralibus, terræ lapides, &c. Accidit etiam accretio impropria heterogeneorum, quando res heterogeneæ juxta ponuntur & extrinsecè agglutinantur, ut quando duæ res diversæ limo agglutinantur aut alio modo, sicut hedera muro, aut lapidibus ut saxifragia, denique quando res diversæ in generationem miscentur, ut quando metalla mixto vegetabili se sic adjungunt, ut cum eis crescant, ac in foliis eorum rursus in substantia immutata per reductionem reperiuntur.

Secunda nempe propria Accretio fit dupliciter, juxta duplicem homogeneorum gradum. Primò per juxtapositionem, quando res aliqua per sui simile augetur, ut quando vinum vino, aurum auro additur. Secundo per veram accretionem intrinsecam, quæ alteratione & generatione fit, cùm partes aliquæ dispositæ ad recipiendam aliam substantiam aliasque qualitates, formâ sibi conveniente alterantur & accrescunt, quæ accretionis veræ causa efficiens soli spermati convenit, tanquam reali glutini, id enim cùm substantiæ unctuosæ sit atque viscidæ, aquam tenuem (quæ accrescere debet) casei instar primum inficit, incrassat, tandem formam à Deo sibi insitam, factâ inspissatione & accretione ei imprimit, aliquam autem admixti partem pro seminis augmentatione, in seminalem substantiam alterat, immutatque, quare in vegetabilibus ipsum quoque semen, singulâ generatione augmentari videmus, & hæc est vera distinctio, inter accretionem & immutationem, quam in vegetabilibus apertè conspicimus, ubi aliqua pars admixti in semen mutatur, reliqua verò accrescit. Hæc accretio in generatione metallorum locum habet, verùm non illa, quam aliqui per solam juxta positionem extrinsecùs tantùm fieri statuunt, prout in Metallurgiâ latiùs demonstravi, notandum autem est, accretionem promoveri per sulphuris aut pinguedinis augmentum, unde fimo pingui solum saturatur, taliter enim semina & eorum vis agglutinans ac causa accretionis promovetur; deinde caloris exhibitione, is enim dum tenuia coquit, nonnihil inspissat, atque sic materiam magis accrescibilem reddit.

§. 2. *De Decretione.*

Decretio opponitur Accretioni, cujus contrarium est; peragitur mediis contrariis, quibus accretio fit, hinc quoque duplex existit, vel enim est Decretio partium heterogenearum, vel homogenearum.

Decretio partium heterogenearum fit solutione limi vel vinculi, quo partibus præternaturaliter adhæret; ut in metallis, ignis probatione, heterogenea ab homogeneis, ita in regno vegetabili, partes heterogeneæ, quæ impuræ vocantur, destillatione aut ablutione, in animalibus, ablatione,

vel

vel purgativè vel chirurgicè separantur, aut imminuuntur.

Partium verò homogenearum decretio, fit vel in quantitate vel in qualitate; in quantitate, quando una pars ab altera dividitur ut si à marca auri sumantur quatuor unciæ, tum marca hæc tot decresceret, quot ei ablatæ sunt unciæ.

In qualitate fit decretio dupliciter, partialiter & totaliter; partialiter cùm mixtum aliquâ parte unctuosâ vel humidâ sic decrescit, ut harum vel aliqua particula totaliter auferatur, vel una in alteram mutetur, unde minor fit, tum hæc pars unde immutatur, decrescit. Totaliter verò mixtum decrescere dicitur, non quidem quod in quantitate, sed quod in qualitate decrescat, cùm suâ in qualitate retrocedit, atque quod antehâc coctum fuit, nunc crudum redditur.

Hæc verò Decretio veræ accretioni planè contraria est, atque per contraria peragitur media; Diximus antehâc veram accretionem per agglutinationem fieri.

Unde claret, veram Decretionem per accretionis contraria contingere, contraria autem agglutinationi est colliquatio, quæ ex putrefactione oritur.

Unde putredinem causam efficientem decretionis statuimus, quâ verò ratione putredo & per eam colliquatio corporibus contingat, maximopere scire præstat.

Ex præcedentibus Titulis, præsertim secundo liquet omnia corpora constare ex aquâ crassâ, & tenui, crassa, pingui, oleosâ, tenuem informante, eique folium, nempe formam præbente, paucis aquam hanc unctuosam sulphuream, balsamum corporum esse, cui à Deo inditum est, quantum aquæ tenuis, tanquam materiæ formare, inspissare, coagulare, figere, astringere in corpus, idque con- & præservare possit, sic Sulphur rorismarini certam proportionem habet, quam in conservandâ suâ admixtâ aquâ observat, ad quam integram nondum habet, omnem sui regni affluentem aquam tenuem assumit, eamque informat, quam primum verò ultra hanc proportionem ei aqua admiscetur, illicò aquæ multitudo superat Sulphur nempe causam coagulantem, & sic ex agente Sulphure fit patiens, vicissim ex aquâ patiente fit agens, dum pinguedo Sulphuris in nimiâ aquâ dissolvitur, atque sic colliquescit, Sulphur enim cessans à suâ actione retrocedit, & sui conservationem quærit, unde se concentrat, & hinc in putrefactione varii conspiciuntur colores, ob Sulphuris mutationem; impeditur putrefactio nimio calore, qui ab humiditate præservat, & nimio frigore quod humiditatem congelascere facit, promovetur calido humido aëre. Sicut ergo Sulphur causa fuit accretionis & coagulationis, ob agglutinationem, ita aqua est causa decretionis & solutionis, ob Sulphuris colliquationem & dissipationem. Et hæc est ratio, cur Philosophi humiditatem, vitam & mortem rerum vocârint, vitam, quòd rebus corpora suppeditet, mortem, quod corpora rursus resolvat. Verùm de Accretione & decretione plura in sequenti Paragrapho de Solutione & Coagulatione.

§. 3. *De Solutione.*

Solutio apud Chymicos triplex est, nempe Solutio continui, partis, & totius.

Solutio continui est, quando corpus in continuo solvitur, continuum autem vocant, quicquid ad unitatem pertinet tam ad partes similares, quàm dissimilares, sic corpus humanum vocatur continuum cum omnibus membris, ita herba cum radice, caule, foliis, *&c.* nullum corpus reperitur quod tam continuum sit ac corpus metallicum, cùm ergo corpora hæc in unitate solvuntur, dicuntur in continuo solvi, hæc solutio continui duplex est, prima peragitur conquassatione, pulverisatione sive pistillo, sive lima, sive alio modo fiat. Ut quando herba in mortario conquassatur, quando metallum aut in folia redigitur, aut pulverisatur, quando animalia secantur, contunduntur. Inservit solutio hæc ad reliquas solutiones, quarum ministra est: dum enim corpus in continuo solvitur, punctula ejus magis superficialia fiunt, unde postea in aliis solutionibus citius resolvuntur, meritò ergo solutio hæc præparatoria vocari posset. Altera solutionis continuæ species per aquas causticas peragitur, quas corrosivas vocant, potiorem usum in metallis habent, quorum corpora de puncto ad punctum corrodunt, atque ita in pulverem redigunt impalpabilem. Circa hanc solutionem notabis. 1. Aquæ corrosivæ proprietatem, auro enim aqua Regis, reliquis metallis aqua fortis competit, quo pinguiùs est metallum, hoc libentiùs ab aqua Regis solvitur, pinguia enim in aqua forti resistunt, causam vide in meæ Metallurgiæ tertia parte. 2. Ipsam solutionem continui, ratione solventis & solvendi, hujus ergo ut primo modo in continuo solvatur, prius in folia aut lamellas redigatur, hæc candescant, sic enim citiùs solventur, illius verò causâ, ut solvens certam habeat proportionem, denique initium, medium, & finis solutionis consideretur, sicut & calor, vasa, tripus ac instrumenta reliqua quæ ad talem solutionem requiruntur. 3. Præcipitationem, quâ nempe ratione solutum sit præcipitandum, ac ab aquâ causticâ separandum. 4. Edulcorationem à spiritibus corrosivis, atque exsiccationem, tum notabis qualitatem, quam à spiritibus corrosivis solutum metallum, quod præcipitatum & edulcoratum, calx vocatur, accepit, ita calx auri qualitatem fulminantem, calces metallorum plerumq; volatilitatem acquirunt, aut difficulter reducuntur, ut Luna, cornua *&c.* 5. Usum & reductionem. Usus solutionis continui metallorum, duplex est, vel ad separationem metalli à metallo, ut auri ab argento, vel ad medicinæ præparationem, cui si reservas usui, ut à spiritibus corrosivis quam optimè liberetur, necesse est; tum reductio calcis Metallicæ salibus fusilibus & concentrantibus fit, quæ reductio Calcis, rursus in continuum indicat solutionem corrosivam metallorum tantùm solutionem continui esse.

Solutio partis est, quando aliquod seu substantiæ, seu qualitatis principium à corpore separatur, ut quando Spiritus, Oleum vel Sal ex corpore præparatur, aut extrahitur, dupliciter peragitur, primò destillatione, fermentatione, calcinatione, vitrificatione, reverberatione *&c.* secundò sympathicè per extractionem, sic pinguia & sulphurea ex corporibus sui simile extrahunt, unde extracta, tincturæ; & hæc est ratio cur spiritus vini, Therebenthinæ, oleum commune, ex omnibus corporibus sui simile extrahant, ac tingantur.

Solutio partis Medicinæ inservit, nam cùm non omnes corporis alicujus partes interdum requirimus, sed ad diversos affectus, diversis principiis utimur, unde olea, spiritus, salia, separata prostare in officinis necesse est, ars spagyrica docuit quâ ratione principia è corporibus elici possint, sic fermentatio vinculum trium qualitatis principiorum resolvit, destillatio principium Mercuriale

& Medium, calcinatio verò ultimum nempe Salem nobis ob oculos ponit, quare solutio partis ad Medicinam propriè inservit, non tam pro præparandis medicamentis, quàm pro cognitione morborum solutionis partis, ficut enim arte corpus ex parte solvitur, ita in corpore humano continui, partium, imò totius nonnunquam resolutio datur, cujus solutionis causas hic exponere quidem utile & necessum esset, verùm in commentario super hæc latiùs explicabuntur, compendii leges hoc loco transgredi nec lubet, nec licet, Philochimicus ex prædictis, nisi prorsus stupidæ mentis sit, facilè solutionum & coagulationum causas tam activè quàm passivè, tam in morborum causis, quàm in medicamentorum præparationibus addiscet & enucleabit.

Solutio totius est, quando corpus sic resolvitur, ut ejus forma, ejusque qualitates prorsus immutentur, duplex est, præternaturalis & naturalis; præternaturalis accidit quando corpus igne præter ordinem & naturam suam comburitur, unde forma substantialis nempe sulphureitas concentratur, atque in carbone corrumpitur, humidum verò separatur atque diffunditur, ignis vi evaporat & in fumo aut fuligine alteratur; Naturalis verò solutio totius est, quando corpus putrescit atque naturaliter in sua principia reducitur, hæc reductio vocatur solutio radicalis & Philosophica, cùm enim Philosophorum finis sit regenerare, ad regenerationem autem, corporis reductio in primam materiam seu substantiam seminalem pertineat, hæc verò nonnisi putrefactione contingat, merito putrefactio seu solutio radicalis, Philosophica operatio vocari potest, cùm autem in præcedentibus, præsertim in Titulo de Reductione in primam Materiam, item Titulo de Decretione, sufficienter de Putrefactione scripserim, eadem repetere molestum & supervacaneum esset.

Conclusionis loco Artificem moneo, ut discrimen inter primam & secundam solutionis totius speciem attendat, sunt enim istæ è diametro sibimet contrariæ, in calcinatione corporum Sulphur corrumpitur, & humiditas destruitur; in putrefactione verò seu calcinatione Philosophica, humidum apud calidum conservatur, hâc enim ratione novo possunt uniri vinculo, cùm Sulphur concentratum, tandem rursus peripheriam ambiat, suamq; humiditatem figat, unde nova sequitur generatio, juxta sententiam Philosophicam, corruptio unius est generatio alterius, hinc liquet ratio, cur Philosophi dixerint, se corpora aquâ seu igne humido calcinare, cùm vulgus ea igne communi calcinet, comburat, destruat, atque corrumpat.

Tum Lector finem solutionum prædictarum attendat, ne erret, nam solutio partis optimam, nostrisque constitutivis convenientem partem nobis exhibet, sed longè distat à generatione, quæ solutione totius secundi modi peragitur, quod enim fermentatum, quod destillatum, quod elixatum quod calcinatum, aut denique solutione partis tractatum est, generationi ulteriori, inidoneum redditur, aliquod enim principium hâc solutione & separatione amisit, sive qualitatis, sive substantiæ, quod ad generationem & totius continui constitutionem requiritur.

Errant ergo qui putrefaciendo medicamenta præparare, aut qui solvendo partes novam generationem causarum conantur, cùm putrefacta ob alterationem qualitatum ultimam, venena & cathartica potiùs sint, quam medicamenta, vicissim, olea, spiritus, salia, medicinæ sunt, non principia apta ad novam generationem suique augmentationem; solutionem continui quod attinet, sciat Lector hanc esse solutionis partis & totius, utriusque nempe ministram, & per se aliud præstare non posse, quàm ut corpora secundæ & tertiæ solutioni apta atque magis reddat idonea.

§. 4. *De Coagulatione.*

Ut tres sunt Solutiones, sic tres quoque existunt coagulationes, quæ respectu regnorum inter se quoque triplices sunt, in animali enim regno, utriusque seminalis substantiæ unio tantùm, in vegetabili coagulatio, in minerali autem regno fixatio existit, quas tres species in sequentibus sub uno nomine coagulationis complectemur; hæc coagulatio ergo triplex est, vel continui; vel partis, vel totius, in his tribus gradibus opponitur triplici solutioni.

Coagulatio continui duplex est, & fit vel impastatione, vel condensatione; impastatione, quando pulveres aqua miscentur, aut limo, unde evaporata humiditate mixtum coagulatur additâ autem rursus resolvitur, sic ignis omnia coagulat, aqua omnia resolvit. Condensatione peragitur, quando aqua frigore suo rem congelat & tum calore resolvitur ut glacies *&c.* paucis, in hâc duplici coagulatione continui sequens axioma observandum est. Quicquid igne coagulatur, aquâ resolvitur, è contrà quicquid aquâ coagulatur igne resolvitur.

Coagulatio partis est, quando Oleositas Salsedini, Sulphur Sali, Oleum Aquæ, Mas Fœminæ, Siccum Humido, Volatile Fixo adhæret, prout in Paragrapho de Accretione antehàc dictum est, solvitur sympathicè & antipathicè cum suo contrario, circa hanc coagulationem partium sequentia nota axiomata. Debile cedit fortiori, simile simili gaudet, natura intendit perfectius, unius vita alterius mors est. Omnis separatio fiat cum modestiâ & sapientiâ, his bene consideratis, aditus tibi ad magna naturæ penetralia dabitur.

Coagulatio totius est duplex, præternaturalis & naturalis; præternaturalis quando heterogenea, naturalis verò quando homogenea coagulantur, per modum generationis, explicata est cum solutione suâ radicali in Paragrapho de Putrefactione, & §. de Accretione ac Decretione verâ & Philosophicâ, unde hìc de Coagulatione concludo, artificem admonens, ne species coagulationis confundat; Aqua enim communis nunquam coagulabit se eâ, quâ decet, fixitate cum auro, hinc omne solvens quod in coagulatione & fixatione soluto radicaliter per modum tertiæ solutionis & coagulationis adhæret; pro vero solvente, & talis operatio, pro verâ Philosophicâ est habenda, contrarium subintelligitur. Quare Naturæ leges observando, non facilè quis errabit, cùm è contrario inexplicabilem incurret Labyrinthum.

§. 5. *De Destructione.*

Destructio duplex est vulgaris & Philosophica.

Vulgaris accidit, quando corpora aut contra aut præter naturam tractantur, quod fit variis modis. 1. Quando heterogenea confunduntur. 2. Quando in corporum solutione & coagulatione contra ordinem naturæ & petitum finem proceditur. 3. Quando tractantur rebus non convenientibus, aut

aut quando id ab eis petitur quod ipsa non habent, nec habere à natura eis concessum est. 4. propriè autem destrui dicuntur per tertiæ solutionis primum modum, nempe quando corrumpuntur, & præter naturam separantur, 5. Destruuntur quando defectuosa aut contraria principia combinantur, ac dùm multâ præparatione proprias qualitates & vires amittunt, ac naturæ inacceptas induunt.

Philosophica autem destructio fit cum lucro, est corporis reductio, ac retrogradatio, facta per secundum modum tertiæ solutionis nempe per radicalem solutionem, tali enim corpora quasi vilificantur & præ oculis nostris annihilantur atque in terram suam, unde orta sunt, reducuntur, verùm ex tali destructione nova sequitur regeneratio, & in hâc plusquam perfecta & gloriosa, augmentatio, sane quod sic destruitur construitur, quare Philosophi dicunt, facilius est aurum construere quam destruere, cùm destructum Philosophicè, naturali motu proprioque glutine se construat, artificis autem non expertâ manu destrui debeat.

§. 6. *De Perfectione.*

Perfectio est duplex, Naturalis & Artificialis.

Naturalis perfectio est, quando corpus in eum suæ perfectionis gradum devenit, in quem à natura positum est, sic monstrum respectu hominis est imperfectum, vinum aliis succis, aurum reliquis metallis perfectius est.

Artificialis perfectio est, quando Natura in suâ perfectione adjuvatur, ut eò citiùs & perfectius operetur, adjuvatur autem separatione heterogenearum, & concentratione ac perfectione homogenearum partium.

Partes heterogeneæ duplices sunt, aqueæ vel terrestres, hæ dupliciter separantur, primò ab invicem, deinde inter se; ab invicem nempe partes aqueæ à terrestribus separantur, destillatione filtratione, congelatione, præcipitatione, aut evaporatione; partes heterogeneæ aqueæ ab aqueis separantur, destillatione, vel præcipitatione; Terreæ à terreis calcinatione, vel sublimatione, sic per destillationem aqua separatur à terra, per calcinationem sal à capite mortuo, per elixationem Sal è cineribus, per evaporationem sal ab aqua; finis harum operationum est, ut partes impuræ separentur à puris, quæ separatio commode per ignem, aërem & aquam fit, per ignem, qui corpora purgat ab adustibilibus; per aërem, qui ea exsiccatione liberat ab humiditate; per aquam, quæ ea abluit & mundat; corpora igne purificanda sicca sint, aëre mundanda porosa fiant & rara, aquâ purificanda fluxilia reddantur.

Partes homogeneæ concentrantur heterogenearum separatione, alterantur accidentaliter & essentialiter. Accidentaliter, mutantur & præservantur, mutantur in colore, odore, sapore, compage, formâ, asperitate, levitate, duritie, mollitie, volatilitate, fixitate, gravitate, levitate, quarum omnium mutationum causas in meæ Metallurgiæ tertiâ parte reperies. Præservantur causarum nocivarum amotione, & sui dispositione, ne quid nocere possit. Verùm hæc omnia ut in accidentiis fiunt, ita à substantia originaliter dependent, quæ Essentialiter alterari & perfici potest; alterari quidem, dum Sulphur plus coquitur & humiditas ita disponitur, ut coctione perfectionem acquirat, heic enim ars naturam sublevare potest, cum habitis naturalibus principiis & calidum & humidum suppeditare potest, humido res augmentantur, calido foventur.

Corollaria.

I.

Quid sit plusquamperfectio, ℞. Juxta Chimicos, est corpus naturalibus principiis progressum, sed arte sic elaboratum, ut perfectius sit quàm absque illa Natura sola producere potuisset.

II.

Quid sit aurum plusquam perfectum?

Respondeo. Juxta Chimicos est aurum regeneratum, seu in novum generationis actum productum, in eoque, arte ac ignis administratione sic exaltatum, ut aurum naturale multis gradibus superet, aliisque metallis communicatum, tot perficiat gradibus, quot auri perfectionem superat. Paucis Chimicorum aurum mortuum est aurum vulgi, cùm extra actum generationis mortuum quasi sit, sicut omnis res quæ se non vegetat. Aurum verò vivum, est aurum in actum generationis productum, denique aurum plusquam perfectum, est Tinctura, Elixir & Lapis Philosophorum.

TITVLVS SEPTIMVS.

De Septem Requisitis Artificis. Nempe de Terminis, Instrumentis, Materiis, Operationibus, Scriptis Chimicis, Methodo Chimiæ studendi, Methodo Chemicè Philosophandi.

Proœmium.

Restat ut hoc ultimo titulo septem requisita exponamus, quibus Artifex instructus esse debet, his enim ut vehiculo uti necesse est, quare eorum cognitio utilis & necessaria judicatur; Exponemus autem hîc eâ quâ poterimus brevitate, cùm praxi illa scire, satiùs sit, quam theoricè multis verbis explicare

§. 1. *De Terminis.*

Termini juxta Chimicos trifariam accipiuntur, nempe Hieroglyphicè, per Characteres, tandem per Verba.

Studium Chimicum ut antiquissimum, ita ante omnes Ægyptiis notum fuit, qui pro more in cippis hieroglyphicis id posteritati commendarunt, prout Pierius & de studio Chimico optimè emeritus Mejerus, denique ex his doctissimè explicuit R. P. Athanasius Kircher. Distinguendum autem est, inter literas Sinensium & Hieroglyphica Ægyptiorum, quâ aut historias aut secreta Chimica tractârunt. Secreta Chimica tractantur plerumque per animalium figuras, ita Leo rubeus, Sol, aurum; Bufo, corvus, putrefactionem; Columba, Aquila, Serpens, Leo viridis, Lunâ Philosophorum, eorum Mercurium denotant; Sole aurum, Luna argentum, Venere cuprum, Marte ferrum, Jove stannum, Saturno plumbum, Mercurio argentum vivum, Lupo antimonium, Dracone nitrum, serpente arsenicum, &c indigitatur; hanc autem inscriptionem non fortuito esse factam sciendum est, cùm indicantia quandam proprietatem habeat, qua indicatis cōpetunt, quare circa resolutionē

Hieroglyphicorum proprietates animalium considerandæ sunt; Venenata & volatilia Materiam; fixa terrestria formam denotant, hinc sequens ænigma taliter enucleabis; Rubeus Leo pugnet cum Lupo cano, quem si vincet, gloriosus Victor evadet, tum in pellucidum carcerem cum decem aut duodecim Aquilis Virgineis eum occlude, clavemque carceris Vulcano tribue, & incipient aquilæ pugnare ac vincere Leonem, ejusque corpus dilacerare & discerpere, quod dum putrescet, quærent aquilæ aufugere, fœtoremque vitare, ac Vulcanum rogare ut aperiat, omnesque carceris rimas percontari; at Vulcano inexorabili, omnibus carceris partibus optime occlusis fœtore ex Leonis cadavere, ipsæ quoque Aquilæ corrumpuntur, inficiuntur ac putrescunt, unde horrenda putrefactio. Verùm cum corruptio unius, fit generatio alterius, ex duplicato hoc cadavere varia oriuntur; primò prodit corvus, qui rursus putrescendo evanescet; unde pavo caudâ multicolore prodit, hoc pereunte, columba venit, quæ, cum corvus siccum non potuerit invenire locum, eundem invenit, sed novum, cum pristina terra diluvio sit corrupta, hæc autem virginea ac Philosophorum creta existat, columba hæc omnis corruptionis nondum totaliter expers, sensim in Phœnicem immutatur, quam Vulcanus comburit in ipso carcere, unde ex ejus cineribus novus incorruptibilis ac immortalis oritur fructus, quo omnia reficiuntur sublunaria.

Hieroglyphicum hoc ænigma taliter explicabis; Aurum purgetur per antimonium, ponatur in vitrum cum decem aut duodecim partibus Mercurii Philosophorum, seu aquæ Mercurialis metallorum, vitrum occludatur, exponatur convenienti calori, forma auri superabitur à materia Mercuriali & putrescet, unde nigredo & colores varii comparebunt. Tandem, finitâ putrefactione, materia per gryseum colorem ad albedinem tendet adhibito fortiori igne, citrino, tandem rubeo tingetur colore, & sic ex volatilitate in suam transibit fixitatem. Ex resolutione hujus ænigmatis comparatio poterit fieri ad alia.

Altera classis terminorum Chymicorum characteres complectitur, qui duplices sunt, vel indicant materiam, vel operationem; Characteres Materias indicantes respiciunt ortum & differentiam. Ortum hic explicare, cur nempe hoc vel illud signum, huic vel alii materiæ apponatur, nec chartæ angustia, nec propositum patitur, cùm in alium locum hæc reservaverimus, consulatur interim Johannes de Dee in suâ Monade Hieroglyphica. Differentiam Characterum quod attinet, quomodo nempe quælibet materia suo singulari charactere insigniatur, docebimus, si Deo libeat, in commentario ad hæc. Characteres qui operationibus tribuuntur, coincidunt cum præcedentibus, quoad ortum & differentiam; operationes verò quæ characteribus tribuuntur, præsertim analysis Characterum Paracelsicorum, alio loco explicabimus, quid nempe de illis censendum sit?

Sequitur tertia classis terminorum quæ verbis tàm propriis quam impropriis materias & operationes Chimicas explicat, verùm necesse sit, in tractatione talium, res verbis denominare, ne hoc loco molesti simus inutili repetitione, heîc concludimus.

§. 2. *De Instrumentis.*

Instrumenta Chimicorum duplicia sunt, nempe necessaria ad tractationem ignis & ad materias.

Ad ignis tractationem requiruntur carbones exsiccati & duri, tigilla aut crucibula ignem sustinentia, patellæ figulinæ, cineritia, vasa cementatoria, receptacula, figulina vulgò Handtcapellen dicta, infundibulum, conus concavus metallicus, vulgò Giesbuckel, quo ad fundendum regulum antimonii utuntur; forcipes ad imponendos carbones, aliæ ad tigilla, ferreus baculus, pro materiarum in igne commistione; Chirothecæ linteæ & madefactæ; Orbis ligneus in centro foramen habens per quod illæsis oculis materia in igne conspicitur, linteum, quo vestimenta, ne comburantur, teguntur, igniarium, ignitabulum, ferreum cochlear, furcilla ferrea, malleus, securis, carbones, arena, aqua, ligna sicca, ramenta lignorum &c. Hæc circiter instrumenta sunt, regimini & tractationi ignis necessaria. Instrumenta autem requisita ad tractationem materiarum sunt, vel vitrea, aut figulina, lapidea, metallica cuprea, ferrea, & lignea. Vitrea sunt alembici, cucurbitæ, retortæ, recipientia vasa, sublimatoria, phialæ, patellæ vitreæ, separatoria oleorum, circulatoria, &c. Figulina ac lapidea instrumenta sunt ollæ, retortæ, cucurbitæ, alembici, sublimatoria, patellæ, patinæ; lapidea sunt, Lapis marmoreus, porphyreus, lydius, mortarium lapideum. Metallica sunt, mortaria, ollæ, patinæ; Cuprea sunt, vas cupreum pro nitro siccando, coquendo, item pro Lunæ præcipitatione, & calcis Lunæ edulcoratione, item vesica cuprea, ollæ, patinæ; Ferrea sunt, patinæ, candelabra, olla, libra cum ponderibus, duplex, major, minor, quam Docimasticam vocant. Lignea sunt mortarium, cribrum, patinæ, scatulæ, pyxides, cochlearia, orbes, spatulæ, huc accedit, charta emporetica, item alia, manica Hippocratis. Horologium, fila communia & sulphurata. Calendarium &c. Hæc circiter sunt instrumenta, ad materiarum & ignis tractationem necessaria, quibus accedunt varii furni, juxta varias ignis operationes, Lectorem tamen admoneo, ne in his omnibus comparandis curiosior sit, quam in ipsis fundamentis addiscendis, ad ἔργον enim magis respicere debet, quàm ad parergon. Vidi ego Laboratoria instructissima patergis, furnis, instrumentis & materiis, ut ipsum Hermetem cum omnibus suis discipulis, illic habitare dixisses, verùm idem ipse ego minoris momenti effectus exinde vidi, quàm aliàs ex abjectissimo furnulo, cui non ignis sumptuosus lampadum ex spiritu vini, superstratus, quo non vasa vitrea veneta aut crystallina, sed figulina condebantur. Quare mirandum non est, cur Magnates rarò ad artis veritatem perveniant, cùm instrumentis comparandis plus indulgeant, quàm rerum fundamentis, nec mirum est, quod pauperrimi quidam intima artis penetralia perlustrarint, simplici instrumentorum, sed doctrinæ multiplici apparatu instructi, cùm ut tota Natura paucis contenta, ita & hoc loco non luxurietur, unde à peritis Naturæ scrutatoribus ejusmodi supellex sumptuosa non rarò improbatur. Velim tamen ut Philochimicus necessaria instrumenta sibi comparet, propriis manibus tractet loco & tempore convenienti, neque enim huic studio adeò anxiè incumbere decet, ut fama & vita periclitetur aut optimus vitæ flos eo absumatur, & hoc hîc monendum est, Philosophos instrumenta distinguere, alia enim vulgaria, alia sua seu propria vocant. Vulgaria sunt partim hactenus recensita, Philosophica verò alibi explicantur; superius enim dictum est, quid

quid eorum ignis & aqua ac terra fit, hoc notandum eos nonnunquam vasis & furni Philosophi mentionem facere, atque formam aut matricem metallorum subintelligere, ad hæc similes phrases referri possunt.

§. 3. *De Materiis.*

Materiæ à Chimicis bifariam accipiuntur, Communiter & Philosophicè?

Vulgares materiæ circa quas Spagyrici in solutione & coagulatione, præparatione Medicamentorum, & generatione aut perfectione corporum artificiali & naturali occupantur, desumptæ sunt ex triplici regno. Animalibus utuntur vel integris, vel ex parte, hinc prostant cornu, medullæ, caro, vel quæ in iis generantur, ut lac, ova, vel eorum opera sunt, ut mel, cera, vel excrementa, ut fel, urina. Plantæ sumuntur vel integræ, vel earum partes, ut Radices, ligna, medulla, cortex, folia & surculi, flores, semina, fructus, succi, gummi, resinæ, olea, liquores, vina.

Metallis præcipuè utuntur, eorumque recrementis, quo pertinent varia terrarum genera, lapides, gemmæ, salia, succi in terrâ concreti, ut naphtha, aquæ thermales, manna &c.

Materiæ Philosophicæ sunt quæ præcipuè ad perfectionem & generationem metallorum spectant; vocatur autem Materia Philosophica, Duplicata Mercurialis aqua; quæ unica & sola clavis est totius artis, quare distinguendum est inter materiam ipsam præparatam & puram, & inter materiam remotiorem, quâ Philosophorum continetur, hanc enim non rarò pro ipsâ materia sumunt, ut cum continens sumitur pro contento, materiam hanc non rarò quoque matricem suæ aquæ vocant, quare cùm de præpararione longâ loquuntur, materiam hanc tanquam testiculum prioris, unde præparari debet, sin verò materiam suam nullâ præparatione indigere, sed opus muliebre esse cùm sola coctione indigeat, ajunt, priorem materiam intelligere eos, Lector animadvertat.

§. 4. *De Operationibus.*

Operationes Chimicorum duplices sunt, vulgares & Philosophicæ, Vulgares igne vel aquâ absolvuntur, operationes ignis quatuor sunt, digestio, sublimatio, calcinatio, & fusio, ad has referri possunt omnes reliquæ, nam digestione peragitur solutio, putrefactio, & evaporatio; sublimatio comprehendit destillationem, rectificationem, separationem, ac cohobationem; Calcinatio complectitur, cæmentationem, reverberationem, vitrificationem; Fusione liquefactio & probæ metallorum peraguntur. Restat ut singulas operationes paucis explicemus.

Digestio est, cum materia lento igni, primo nempe caloris gradui, exponitur, inservit materiæ ut quatuor qualitates in eâ alterentur & temperentur. Per hunc gradum, si continuetur, caussatur Putrefactio & materiæ solutio, quia per lentum & continuum calorem, calefacta humiditas, in terrestrem partem agere eamque destruere incipit, unde solutio oritur, quæ vera est si putrefactionem sequatur, sin verò præcedat, corporis destructio est, fortiorem etiam requirit ignem. Ad hunc laborem requiruntur phiolæ, aut cucurbitæ sigillo occlusæ, labor hic in fimo equino, aut balneo ut plurimum peragitur.

Sublimatio est, cum putrefacto & soluto corpore partes volatiles Mercuriales, per secundum gradum caloris excitantur, unde calore elevantur, atque vel in Crystallinum sal volatile cogelatum, vel in subtilissimos resolubiles flores, aut limpidissimam aquam resolvuntur, sublimatio corporis solutionem præcedens id destruit, majorem etiam ignem requirit, per gradum debitæ sublimationis destillatio, rectificatio, separatio & cohobatio quoque peragi potest.

Destillatio est species sublimationis, nam partes volatiles Mercuriales, per putræfactionem aut fermentationem solutæ, à fixis mediante & urgente calore, se sublimant, dum rarefiunt alembicum petunt, in quo aut condensatione congelantur in formam salis, aut destillant per alembicum instar aquæ.

Rectificatio est, cùm superflua humiditas, quæ phlegma vocatur, lento calore, à spiritu (si is gravior existat) vel spiritus à phlegmate (si id spiritu gravius sit) separatur, præcedente destillationis modo.

Cohobatio eadem est cum imbibitione, nam si fixæ parti, destillata & sublimata Mercurialis volatilis pars, conjungatur, & denuò inde destillatione separetur, isque labor sæpius repetatur, tunc fixæ partes tali labore, cum volatilibus quoque fiunt volatiles, tandem volatiles induunt naturam fixarum, huic labori inserviunt cucurbitæ, alembici, sublimatoria, & circulatoria vasa, operatio verò ut plurimum peragitur in cineribus;

Calcinatio tertium gradum ignis requirit, utimur eâ ad separationem partium volatilium vi ignis, differt à præcedentibus, quod corpus in cineres comburatur, ex quibus sal corporum præparari potest, calcinatio ideo vocatur, quod corpora in calcem redigat;

Cæmentatio est cùm corpus quoddam, aut in pulverem aut in laminas redigitur, & cum aliis speciebus ita miscetur, ut in pyxide laminæ cum speciebus alternatim locentur, quod stratum super stratum vocant, tandem pyxis igni aperto circulari carbonum imponatur, atque gradatim, de horâ ad horam, ignis augeatur, qua in operatione, laminæ spiritibus admixtarum specierum penetrantur ac alterantur;

Ignis reverberii fit, si materia flammæ sic exponatur, ut ab eâ penetretur ac ubique circumdetur, sic tamen ne fluat, taliter enim materia impediretur, ne ignis ejus poros penetrare possit, utimur hoc igne ad purificationem & fixationem corporum, quæ plerumque purificantur & in rubeum reducuntur pulverem, ex quo tincturam sulphuris fixi præparant, ac sal elixant.

Fusio est, cum corpus metallicum fluit, ignis vehementiâ liquefactum, absolvitur quarto gradu ignis, quo & metalla purificantur, probantur & vitrificantur.

His in operationibus recensitis, ut ordo servetur necesse est, nam oleum & operam quis perdet, qui solvenda coagulat, vel coagulanda solveret, proinde Methodum Naturæ & artis sequi & utile & necessarium est, ut nempe discamus, quomodo operationes prædictæ rebus applicandæ sint, seu quâ ratione corporum artificiali tractationi inserviant, ita ex animalibus & vegetabilibus præparantur essentiæ, tincturæ, Magisteria, pulveres, calces, salia, spiritus, olea, phlegmata; ex metallis & mineralibus præparantur, tincturæ, essentiæ, salia, Sulphura, mercurii, flores, calces, croci, vitriola, pulveres, amausa.

Ex animalibus & vegetabibus, essentiæ, tincturæ,

& Magisteria

& Magisteria fiunt, quando aquis extrahentibus ut spir. vini, juniperi, therebinthinæ, extrahenda superfunduntur, quæ per digestionem, solutionem, & extractionem, saporem, colorem & odorem ex corpore extrahunt, quod extractum deinde per lentam abstractionem solventis inspissatur.

In pulveres rediguntur, exiccata teruntur, pulverisantur & cribrantur.

Calces fiunt & salia, si corpora combustione in cineres rediguntur, unde aqua affusâ lixivium paratur, quod colatum ad tertias evaporatur, frigori expositum in salis consistentiam concrescet.

Spiritus, olea, & phlegmata præparantur, quando corpora præviâ fermentatione destillantur, quod in vase recipiente reperitur, spiritus oleum & phlegma est, separantur ab invicem rectificatione & inclinatione per separatorium. Phlegma est pars aquosa corporis; spiritus verò & oleum est ejus pars optima & ignea. Sal censetur fixæ dispositionis.

Ex metallis & mineralibus Tincturæ & essentiæ sic dictæ, fiunt per extractionem & solutionem sympathicam de quâ superiùs.

Olea ex metallis fiunt, si cum spiritibus salinosis eorum calces digerantur;

In Spiritus rediguntur, partim per se, partim verò si in vitriola rediguntur, vel si calcinantur, aut cum Mercurio mortificantur.

Salia ex metallis fiunt vel per Mercurium vel per calcinationem;

Sulphura metallorum acquiruntur per solutionem & extractionem variorum solventium, ac Lixiviorum.

Mercurii ex metallis, fiunt per additionem salium resuscitavorum, per putrefactionem, sublimationem & revivificationem.

In flores rediguntur, si sublimantur, ut Antimonium, Sulphur & similia.

Metalla in calces & crocos præparantur, per aquas corrosivas, aut per calcinationem;

Vitriola ex Metallis fiunt, si rasuræ eorum cum Sulphuris floribus miscentur, calcinantur, elixantur, ac tandem in salem inspissantur.

Pulveres impalpabiles fiunt, si foliata metalla manibus terantur, & cribrentur. Vitra, amausa & Philistææ fiunt calcinatione, vitrificatione, additis silicibus sale Tartari, aut nitro.

Hæ & plures aliæ sunt species vulgarium operationum & præparationum corporum, unde ea taliter tractata, varia sortiuntur nomina, nempe juxta qualitatem præparationis.

Notandum autem est, omnes has operationes vulgares, etiam Philosophicè in actu sc. ad generationem & plusquam perfectionem metallorum, diverso tamen sensu, accipi, sic communis sublimatio Philosophicè sumpta, est spiritus è corpore liberatio, mediante solutione Philosophicâ; Destillatio & imbibitio ac cohobatio, est ejusdem spiritus descensus in corpus, id abluens, atque animans, unde hæc Phrasis in Rosario reperitur sequentibus.

Nuhn fällt der Thau von Himmel herab /
Und wäscht den todten Leib im Grab ab.

Hic labor quoque rectificatio vocatur.

Inceratio est, quando Mercurius Philosophorum cum Sulphure eorum tanquam cum cera ac vero glutine Philosophorum conjungitur, Reverberatio Philosophorum est actio ignis interni in humidum suum.

Calcinatio Philosophorum est, quando corpus putrefactione ac solutione radicali, absque igne in calcem redigitur, unde Philosophorum calcinatio per humidum ignem, nempe Mercurium eorum, Vulgaris verò per ignem siccum & corrumpentem fit: ad similes phrases reliquæ operationes referri possunt, de quibus alio loco plura.

§. 5. *De Scriptis Chimicis.*

Scripta Chimicorum duplicia sunt, Sophistica & Philosophica.

Sophistica falsa sunt, cognoscuntur quod modum metalla transmutandi empiricè absque ulla ratione publicè ponant, quod contra methodum Philosophorum est, cum illi potiùs de rerum causis quam earum effectu scribant; Autores ergo talium scriptorum, quibus varii processus continentur, pro falsariis sunt habendi, utpote qui ejusmodi scriptis omnium oculos in se convertant, atque amantes alliciant, ut magno pretio explicationem talium processuum à se emant, unde si processus clari sunt, illos ementitos esse sciendum est, quis enim sanæ mentis homo artem aurum conficiendi publicè & gratis doceret. Sin verò ejusmodi processus, aliquâ obscuritate sint impliciti, eorum autorum pro explicatione aurum venenari, Lector suboleat. Distinguendum tamen est inter veros Philosophos & prædictos Sophistas, Maximi enim Philosophi nonnunquam processus posuerunt, vel pro manipulatione addiscenda vel pro plebe confundendâ, prout ipsi protestati sunt, se nullibi minùs veritatem scripsisse, quam ubi apertissime scripserint. Varios tamen processus, licet ratione finis falsi sint, attamen, si bonas manipulationes contineant, non reprobo, cùm singula collecta juvant, taceo quod ex talibus multa praxis, non tamen sine sumptibus, addisci possit.

Ex Philosophicis scriptis ea optima sunt, quæ rerum generationis, corruptionis, solutionis & coagulationis præcepta & fundamenta tradunt, hoc nomine mihi præ cæteris placuerunt, Raymundus Lullius, Alanus, Comes Bernhardus, Artephius, Basilius Valentin, præsertim ejus Theoria supra duodecim claves, Richardus, Ripleus, Sendivogius, & alii; Copiam Chimicorum authorum suppeditat Theatrum Chimicum & Bibliothecâ Chimica Albinei, utroque opere selectiores continentur Chimici, quamvis non omnes pro veris Philosophis habendi sint, quorum scripta illic continentur, attamen ex oppositis contradictoriis veritas eò magis elucescit,

Invenies spinas, desine, tolle rosas.

Scripta Chimicorum dividuntur vel in Hieroglyphica, vel in characteres, vel in ligatam, vel in prosam scriptionem, Authores Chimicos variarum nationum citat Michaël Meyer in suâ mensâ aureâ, quod Scriptum multa antiquitate plenum omnibus Chimiæ studiosis commendo.

§. 6. *De Methodo Chimiæ studendi.*

Methodus Chimiæ studendi tria requirit, Præliminaria, Lectionem & Praxin.

Præliminaria sunt, ut studiosus Chimiæ animum Deo devotum habeat, atque naturales scientias, per naturalia quærat media.

Omnem Cabalam, Magiam præternaturalem exulare procul jubeat. Physicæ præsertim spagyricæ, quam

quam in prodromo hoc opusculo tracto, apprimè gnarus sit. Terminos artis intelligat. Naturalia sequatur principia, manipulationes addiscat, ut tam ad Theoriam, quam ad Praxin sibi aditus pateat.

Lectionem quod attinet, eos evolvat autores, qui de rerum principiis scripserunt, quare ex ipsis fontibus scientiam bibat, Authorum certum habeat delectum, neque vagus in lectione sit, Concordantias Philosophorum notet, ubi enim concordant, ibi unanimiter consentiunt, contradictoria diverso respectu conciliet, Philosophi enim nunquam sibi contradixerunt, ut quando ajunt aurum vulgi non est nostrum, ibi distingue, aurum prout extra actum generationis est, sterile & mortuum, ergò non Philosophicum est, verùm per aquam vitæ, nempe humidum metallorum radicale, regeneratum & vivum fit &c. de Characteribus, Terminis, & figuris hieroglyphicis sub initium hujus tituli mentio facta est.

Ratione praxis necesse est, ut scias cui Philosophiæ Hermeticæ parti te primum accingas. Philosophia enim Hermetica tres continet partes, Spagyricam, Chimiam & Alchymiam. Spagyrica docet corpora separare atque dividere, ut apta fiant, ad tractionem reliquorum duorum modorum, unde Spagyrica ancilla Chimiæ & Alchymiæ est, hanc ergò ut ante omnia juxta fundamenta aggrediaris necessum est. Chimia docet succum atque optimam rerum substantiam elicere, purgare, perficere, tam ad usum Medicinæ, quam ad generationem rerum, unde Chimica non tantùm tractat metalla, sed etiam vegetabilia & Animalia. Alchymia circa solum aurum atque præparandum magnum Elixir versatur, ad eam in genere tractatio metallorum refertur.

Medicinæ studiosis omnibusque Naturæ cultoribus, Naturaliumque secretorum scrutatoribus, Spagyricam & Chimiam maximopere commendo, cum sine istis quasi muti sint, & tantum in solis nugentur terminis.

Alchymiam autem non item, nam cum scientia profunda sit, singularemque Dei requirat gratiam, cujus interdum nos indignos reddimus taceo quod per abusum ars hæc multis noceret, nollem ut quis anxiè aut sumptuose nimis in eâ sudaret, nisi optimis fundamentis imbutus, aut singulari fato ad artis notitiam pervenerit. Hoc non eò dico, ut quis putet, me artis certitudinem dubiam facere, tot enim ejus exstant præclara argumenta, ut prorsus cæcum aut insipidum esse oporteat, qui ejus veritatem negat, taceo reliquorum seculorum historias, quorum nullum non est, quod non argumentis veritatem hujus artis concernentibus plenum sit, placuit unam ex multis hujus nostri sæculi demonstrationem Pragæ in præsentia P. D. Imperatoris Ferdinandi Tertii, exhibitam ærique incisam huc apponere; lustro ab hinc, eadem persona quæ Pragæ etiam heic Moguntiæ in præsentiâ Eminentissimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum, in sat magna quantitate præstitit, cujus aurum etiamnum reservatum, & hujus loci monetæ præfectus, qui ex tali auro ducatos excudit, testis esse potest. Veritatis ergo studium hoc nulli dissuadeo, sed sumptuum & non ratione artis, sed artificis ergò non singulis id consulo, cùm heic verum sit, non cuivis contingit adire Corinthum. Si quis tamen hoc in studio aleam fortunæ experiri velit, is ordinem studii servet, non nisi optimè perlustratâ Spagyricâ & Chimicâ, id aggrediatur, Alchymia enim absque cognitione spagyricæ frugaliter tractari nequit, quare implicat bonum Alchymistam esse malum Spagyricum & Chimicum, non autem implicat bonum Spagyricum & Chimicum non esse bonum Alchymistam, in quem tamen si vult, paucis specialioribus additis brevi evadere potest.

§. 7. *De Methodo Chimicè Philosophandi.*

Sub studio Chimico vulgares ut plurimum complectuntur Spagyricam & Alchymiam quamvis impropriè, cùm licet studia sint affinia, tamen nonnihil differant, ut in præcedentibus dictum est.

Methodus autem Philosophandi etsi has tres scientias plerumque commisceat, tamen ad suas partes resolvi debet, juxta quas triplex est.

Prima Methodus est scientias hasce tractandi per principia, unde corpora constant, nempe per Materiam & formam, per Mercurium, Sulphur & Sal, per Spiritum, Animam & Corpus.

Altera per Elementorum combinationem & alterationem res explicat.

Tertia per ænigmata, fabulas, & figuras Hieroglyphicas doctrinam exponit.

Unde attendendum est, quando propriè vel impropriè philosophati sunt; Hoc hic notandum venit, ne quis circa Operationes Chimicorum proprios & quidem tales fingat conceptus, qui nec scriptis philosophicis nec praxi consentiunt, nam quod D. Hieronymus de Sacrâ Scriptura ajebat, eam nimirum Margaritæ persimilem esse, quæ ex omni parte perforari possit, id de Scriptis philosophicis Hermeticis optimo jure dici potest, cùm ad quamvis opinionem & conceptum trahi possunt. Verùm qui Harmoniam Philosophicorum dictorum, præsertim consentientem praxin, tanquam eorum cynosuram dextrè combinabit, is & eruditè & experientificè philosophabitur, veramque philosophandi Methodum tùm addiscet, quando alios Philosophos veros intelliget, tùm inquam, quam dulcedinem Hermetica Philosophandi Methodus pariat, non sine gaudio & verâ contemplatione sentiet, neque explicanda differentia inter Aristotelicam & Hermeticam Philosophiam, præsertim Physicam, opus habebit.

Corollaria.

I.

An Spagyrica sit necessaria scitu?

℞. Affirmando. Nam cum nullum medicamentum dextrè præparari possit, absque partium impurarum separatione, quæ separatio destillationibus, multisque aliis modis peragitur, necessaria valde est Spagyrica, sine quâ interiora rerum prorsus ignorantur, sine quâ verbis non re philosopharemur, denique sine quâ cognitio boni & mali, puri nempe & impuri, nos fugeret, magno nostri, ægrorum, omniumque naturalium secretorum scrutatorum damno.

II.

An Spagyrica singulari instructione & tractatione, reliquarum disciplinarum & artium instar, opus habeat?

Respondeo Affirmando. Aristoteles enim in Physicis hujus separationis, alterationis & perfectionis rerum ne verbulo mentionem facit. Galenici ut Galenici, quo nomine Pharmacopœos quoque comprehendo

comprehendo, multis seculis communem etiam destillationem ignorarunt, taceo Magisteriorum, oleorumque stillatitiorum & salium præparationem, solis enim simplicibus, & paucis compositis mixturis curaverunt ægros, quicquid verò præparationum habent, à Chimicis præcipuè mutuati sunt, quare concludo, utile & necessarium esse, ut scientia separandi purum ab impuro, idque perficiendi, ac tractandi, singulari doceatur Methodo ac libro, & hoc est, quod hactenus hoc opusculo incipere conati sumus, si Deus vitam largiatur, ea quæ heic in genere dicta sunt in specie aliquando, prolixo supra hæc commentario nempe Institutionum Spagyricarum volumine explicabimus, sicut & de facto, in Alma hàc Universitate Moguntinâ, prædicta in Collegio nostro spagyrico (ad quod Lectorem Philo-chimicum humaniter invitamus) secundùm rationem & experientiam tàm in Auditorio quam in Laboratorio, elucidare & explicare non cessamus.

FINIS.

LIBRI I. SECTIO IV.

De Artis Alchymicæ Difficultatibus, deque ratione imposturarum devitandarum.

SUBSECTIO PRIMA.

De ALCHIMIÆ DIFFICULTATIBUS Liber, *In quo docetur, quid scire, quidque vitare debeat veræ Chemiæ studiosus ad perfectionem aspirans.* Authore THEOB. DE HOGHELANDE *Mittelburgensi.*

PROOEMIUM.

NATURALIS Philosophiæ partem nobilissimam esse, qua metallorum tractantur principia, caussæ, proprietates, passiones, & transmutationes, nemo nisi injuria, in dubium revocabit. Addidi transmutationes, ut non videar de illa parte Physices pervulgata loqui tantum, quæ de metallorum materia & forma, generationis loco, ductibilitate, colore, sapore, odore & similibus determinat, sed de ea potissimum, quæ metallum unum in aliud convertere docet. Hoc autem possibile esse demonstratione non indiget, cum experientia fidem faciat, oculati testes ubique ferè terrarum confirment, & gravissimi auctores asseverent. Ferrum enim aquis sponte è terra sca urientibus, & facili etiam artificio in æs transit, & hydrargyrum cum Sulphure excoctum in argentum mutatur, quanquam absque lucro, nisi major artificis solertia accedat. Supersunt in Gallia, Anglia, Germania, Bohemia, & Belgio, qui suis manibus pulvere quodam minimæ quantitatis, quem tamen ab aliis præparatum accepissent, in argentum vivum igne excalefactum conjecto, argentum inde vel aurum omni examini subjiciendum retulere. Narrat Cardanus coram Principe & ampliss. Senatu Urbis Venetæ argentum vivum in aurum conversum fuisse à Pharmacopola Tarvisino. Corn. Agrippa dicit spiritu auri, aut potius ejusdem forma aut parte puriore imperfecta metalla & argentum vivum in aurum verti posse, seque id vidisse & novisse. Testatur Andreas I. C. suo tempore fuisse in Curia Romana Arnaldum de Villa-nova, & fecisse virgas quasdam aureas, quas permisit submitti omni probationi. Sed quid mirum, si metalla inter se permutari posse, quisquam credat, quæ materia & essentia eadem, solummodo ex accidenti, generationis videlicet loco, & decoctione majori vel minori distinguuntur, cum idem in arboribus, frugibus & plantis evenire videamus? & certum sit terras, ligna, virgulta, conchylia, animalium pelles & ossa in saxa & lapides converti aquarum naturalium & sponte perfluentium vi, & lapidificandi virtute. At quid lapide & lignis aut animalium coriis ossibusque diversius, cum toto genere & substantia discrepent. De terra notius est quam ut probare necesse sit: Adferam solum quædam relatu dignissima ex Alberto Magno, qui narrat suo tempore in mari Danico juxta civitatem Lubecensem inventum fuisse ramum magnum arboris, & in eo nidum cum pullis avium, qui una cum arboris ramo & nido in lapidem versi fuerant. Et Fredericum Imperatorem cum audisset fontem esse cui omnia immersa in lapidem verterentur, misisse illuc explorandæ veritatis gratia chyrothecam sigillatam, cujus medietas quum aliquot diebus in fonte mersa fuisset cum parte sigilli, reliqua in parte nihil mutata, medietatem aquis immersam in lapidem versam fuisse. Sed transmutationem metallorum quidem fortassè admittent, testimonio & consensu clarissimorum virorum convicti; sed eandem cum lucro fieri, & augmentatione in infinitum negabunt. Iis ego hoc modo occurrendum puto: Si in judiciis ubi de censu & capite, aut fama sive existimatione reorum agitur, duobus aut tribus testibus tam lege divina quàm jure civili credendum sit, id multò magis in arte Chemica usu venire æquum erit, quæ rationibus, similitudinibus, exemplis ac testibus non tribus aut quatuor, sed propemodum innumeris vera esse convincitur. Habemus enim doctissimorum & integerrimorum

integerrimorum Virorum scripta. D. Thomæ Aquin. Hermetis Trismegisti, Raymundi Lullii, Jo. de Rupescissa, Marsilii Ficini, Arnaldi de Villanova, quem I. C. Jo. Andreas vocat Theologum, summum Medicum & Alchemistam, Rhasis præterea, & Avicennæ, & aliorum multorum, qui omni exceptione majores artem verissimam testantur, & naturæ genetricis suæ æmulam. Cur viris tam præclaris fidem detrahendam, & sciolis quibusdam potius credendum judicabimus, qui perverso judicio artem cavillantur vanam esse & adulteram, nec alia de causa ænigmaticè & obscurè traditam, nisi ut exercerentur ociosorum hominum ingenia. Absit ut existimemus antiquos illos venerandæ auctoritatis philosophos consulto aliquid falsitatis memoriæ commendare voluisse, qui summam operam veritati inquirendæ semper navarunt, famamque in posteros non ex nugis & inanibus, sed arduis & sublimibus, & vero stabilique fundamento innixis quæsiverunt. Huc accedit etiam diversarum gentium consensus: nec enim Latinorum solum, sed & Græcorum, Ægyptiorum, Arabum, Chaldæorum, Gallorum, Germanorum, Hispanorum & Anglorum, de metallorum metamorphosi monumenta, quotidiè curiosorum hominum manibus teruntur: qui omnes uno quasi ore (quanquam linguis dissonis) clamant, Artem esse verissimam, nihilque, post Legem divinam, in qua est salus animæ, à summo Deo in hoc mundo, homini collatum fuisse magnificentius aut sublimius: & propterea summo studio investigandam, vigilique labore quærendam prædicant. Fortè in hoc falluntur qui artem negant, quod cum infiniti Chemicis vacent, neminem videant qui se scientiam adeptum esse glorietur: sed sapientibus & causas eventuum perscrutantibus nihil admiratione dignum contingit. Quotusquisque enim in debita materia operatur? unus vix è millibus. Quid igitur mirum si debito frustrentur fine? Quare non inepsè Avicennas: (Libr. de anima.) Qui accipit quod debet, & miscet, & operatur sicut debet, procedit inde quod debet procedere. Et plerique indocti planè sunt & ἄμεσοι, qui ne communem quidem latinum sermonem intelligunt, quantò minus metaphoras & sapientum analogias? Alii quamvis docti sint & ingenio perspicaci, tamen libros non habent, aut quia expendere & illorum pretia solvere non velint ob avaritiam, aut non possint ob paupertatem, aut quod exemplaria invenire nequeant iis in locis quibus commorantur, & à peregrinatione abhorreant. Illi verò qui libros & artem per Dei gratiam consecuti sunt, meminerunt dicti Salomonis: (Prover. 10.) Sapiens abscondit scientiam, os autem stulti confusioni proximum est: neque enim desunt causæ quare scientes sese non manifestent. Sed si neganda sunt, quæ rarissimè aut nunquam videre contigit, Historiæ omnis tam sacræ quàm profanæ fides imminuetur. Quis enim pluviam de cœlo sulphuream & igneam cum Sodomæ & Gomorrhæ excidio, quis robur Sampsonis & alia quamplurima credat, quorum exempla similia nusquam nisi inter fabulas narrantur? Quis P. Corn. Taciti annales (Lib. 13. in fine.) percurrens non in risum prorumpat, cum legit incendium Coloniæ Jubonum non aqua, sed fustibus & detractis corpore tegminibus fuisse restinctum? Nonne fabulam narrare videtur? & tamen nos id tum accidere potuisse credimus, & etiamnum hodie sæpius evenire in Leodiensi agro certo scimus, dum fossores sub terra carbones bituminosos, saxis similes colore nigro ad focum & ferrariorum fabrorum usum exscindunt. Quis non mera mendacia proferri credat à Georg. Agricola, (De ortu & causis subterraneorum lib. 2. & lib. 4. de nat. eorum quæ sponte effluunt à terra.) cum dicit in Hecla Islandiæ monte, ignem esse qui aquam consumat, stupam verò non comburat? At causarum naturalium inquisitores sciunt bitumen unde ignis ille excitatur, siccis extingui, aquis ali. Frustra sanè Philosophi quam plurima de naturæ miraculis, frustra Medici de morbis rarissimè aut nisi certis locis contingentibus, & eorundem curationibus scripsere, si cuiuscunque qui nihil eorum vidit nec novit calumnia locum habeat. Quin tales non absurdè à M. Petro Bono Ferrariensi, pueris conferuntur à principio nativitatis in domo quadam inclusis, qui non putant mundi latitudinem extendi ultra domum in qua conclusi sunt, vel ultra quam oculis suis possint conspicere. Quare non potius cum D. Augustino (super Genesin, & in Lib. de Civitat. Dei cap. 31.) fatentur, rebus corporeis inesse quasdam occultas seminarias rationes, quæ cum data iis fuerit opportunitas, prorumpant in causas debitas & species, suis modis & finibus. Cur non credunt D. Thomæ dicenti, (In 2. 2. q. 77. art. 2.) nihil prohibere artem uti naturalibus causis ad producendum naturales & veros effectus. Quamobrem pedibus in sententiam Marsilii Ficini (Cap. 4. lib. de Alchemia, & lib. de vita cælitus comp. c. 3.) non eunt, qui viventia omnia tam plantas quàm animalia spiritu quodam suo se multiplicare affirmat: spiritum autem in metallis crassiori cohiberi materia, qui si aliquando ritè secernatur, secretusque in sua sede connaturali conservetur præter omne falsum possit sibi simile generare. Qui tantorum virorum & tot gentium consensui non cedit, rationibus imò ne ipsa quidem experientia victum se fatebitur, sed potius Diabolo & futilium Magorum nugamentis, quàm Deo, & Naturæ potestati transmutationis effectum adscribet. Interrogavi aliquando virum nobilem & non illiteratum cum familiari sermone ille artem Chemicam ut vanam rideret, num possibilem crediturus esset, si coram ipso quispiam artis experimentum daret? Negabat. At quid agas cum hujuscemodi hominibus præposteris, qui tantum vulgaria admirantur, nec admittunt nisi a quæ suo palato maximè sapiunt; quibus Naturæ majestas ludibrio est, rerum proprietates explorare, aut metallorum occultas operationes deprehendere tanquam deliramenta quædam risu excipiuntur. Sed à quibus arti potissimum contradicitur? Ab iis nempè qui nihil unquam in ea olfecerint, aut nunquam libros chemicos nisi raptim perlegerint, eo planè modo quo canes è Nilo aquam lambunt & fugiunt, qui cum non intelligunt intima naturæ penetralia, scrutantes Philosophos, ingenii tarditate, aut eorum quæ legunt neglectu culpam Philosophis & arti imponunt. At quid iniquius quam ut oderint homines quod ignorant? quid magis temerarium, quàm ut judicium ferat rei imperitus? Ut dudum non frustra exclamaverit Comicus.

> Homine imperito nunquam quicquam injustius,
> Qui nisi quod ipse fecit nil rectum putat.

His accedit aliud hominum genus, eorum videlicet, qui aureo uno aut altero summas divitias subitò consequi vellent, qui cum semel ab aliquo elusi fuerunt, artem potius quam impostorem damnant, canum in eo naturam imitati, qui cum judicio careant, in lapidem quo percussi sunt, sæviunt, eo qui illum jecit omisso. Calumniandi verò causam si quis penitus introspiciat in cæteris, non satis demirari poterit multorum arrogantiam & tyrannidem, qui eo solum nomine artem vanam esse, & non nisi mera figmenta à Chemicis auctoribus tradi arbitratur, quod ipsi tantorum mysteriorem, quæ non nisi paucissimis, & statutis à Deo temporibus revelantur, capaces non sint, cum alioqui obscurissima quæque ingenii sui accumine penetrare se posse confidant: quasi eisdem omnia dedisset Deus, & nihil insuper sit in rerum natura, quod eos lateat, aut nihil sciri possit, præter ea quæ ipsi norint. Sunt & qui vana ejusdem gloriolæ cupiditate inducti artem vituperant, & apertis contumeliis lacerant, ut aliis paulò plus sapere,

ſapere, & non cum multis inſanire videantur; eo enim morbi genere Naturæ arcana perquirentes laborare ſtultè & ſtolidè nimium affirmant, ſperantes placita ſua experientia redargui non poſſe. Sed falluntur plurimum ſua opinione, cum multi è plebe paſſim ſciant illos delirare, qui naturæ & artis teſtes fuere, rejectis, & poſthabitis iis qui ſcientiam hanc vili pendunt, tanquam indignis: cum enim Naturæ & artis vires aſpernentur, & ipſi merito ab artis Naturæque operibus excluduntur, & contrarium planè quam ſperabant illis evenit, dum pro ſapientibus & doctis, ſtulti & inſipientes, qui artem rident, ab hujus ſcientiæ doctoribus appellentur; affirmante etiam ipſo Avicenna, (Lib. de Anima. c. 2.) *neminem magiſterium lapidis unquam negaſſe, qui eſſet ſapiens. Saltem ſileant, & quæ ipſi ignorant, non condemnent, & cum eodem Avicenna meditentur, hæc ars ſi ſit, quomodo ſit; & ſi non ſit, quomodo non ſit; aut tempus expectent, quo Deus ad Turcarum tyrannidem coercendam, aut aliam ob cauſam aliquem fortaſſe excitet aliquando, qui artem veriſſimam eſſe palam comprobabit, quamvis etiam abſque ea potens ſit Deus nominis ſui hoſtes profligare, & evertere. Aut ſi tacere nolint, Philoſophico diſputandi more & ſine maledictis agant, & primum rationes Petri Boni Ferrarienſis* (In pretioſa Margarita novella.) *& aliorum convellant. Quanquam ars iſta neque rationibus ſatis probari, neque etiam diſputationibus labefactari poſſit. Ideò Raymundus Lullius* (In teſtamento,) *qui exquiſitiſſimè alioquin omnium, quæ in arte fiunt, rationem reddidit, non curavit ipſius veritatem verbis aut argumentis aſſerere, ſed tantum ait, Id quod experimento oculari videtur, probatione non indigere. Et Beatus Thomas de Aq. ad fratrem Rainaldum: Non cures, inquit, de verbis Philoſophorum modernorum & antiquorum de hac ſcientia differentium, cum in capacitate intellectus & in demonſtratione experimentali Alchemia ſedem ſibi conſtituerit. Imò neque expedit ſcire artem hanc eſſe veram & omnino certam, ut illud Plotini* (Lib. 1. c. 1.) *de dubiis Animæ differentis, hic maximè locum habeat, qui dicit: operæ pretium eſſe conſiderare, utrum omnes de anima dubitationes ſolvendæ ſint, an potius in dubitationibus ipſis lucrum ſit collocandum. Nemini itaque mirum eſſe debet, ſi D. Thomas, Lullius, & alii doctrina & ingenio præſtantes, neglexerunt artem verbis tueri, cum hominum dubitatio lucro potius quam damno illis & poſteris omnibus ceſſerit. Ea enim ratione legitime operantium ſecuritati Deus proſpicit: & eos ex inimicis ſuis utilitatem non mediocrem capere docet. Nec putandum eſt, quod verba ipſis aut rationes defuerint, ſed fortè non potuerunt niſi publicatis Naturæ arcanis, quæ ſi vulgarentur non tam certum eſſet ullum mathematicum axioma, quam hujus ſcientiæ demonſtratio. Neque enim argumenta ferè omnia quæ contra artem adducuntur aliunde procedunt, quam ex ignorantia eorum, quæ in arte fiunt. Sic de formis ſubſtantialibus, de miſcibilium proportione, de vaſe Naturæ & artis, multi loquuntur, & de ignotis diſputantes, ignota concludunt. Quare omiſſis illis ad propoſitionis meæ ſcopum progredior.*

Philoſophorum hujus artis intentio eſt, virtutem quandam mineralem è puriſſimo auri argentique ſemine artificialiter, naturæ tamen beneficio & juvamine, in forma ſubtiliſſimi pulveris albi vel rubei producere, qui propagari poſſit in infinitum, & poteſtatem habeat argentum vivum, & reliqua metalla vilia & impura in momento penetrandi, & ab omnibus impuritatibus mundandi, nec non ad perfectiorem ſtatum auri videlicet & argenti perducendi: & corpus humanum infirmum reſtituendi, & ad verum temperamentum revocandi, aut ſanum ad terminum à Deo præfixum in ſanitate conſervandi. Hunc pulverem tali tantaque virtute præditum Elixir Arabes, Medicinam, & Lapidem ſuum Latini nominant Philoſophi. Juniores tamen monitos velim Lapidis nomen late patere, & diverſimode uſurpari. Quandoque enim materia artis rudis, quam Natura nobis ſubminiſtravit, Lapis dicitur. Unde Arnaldus ad Lilium. (Cap. 10. roſarii part. 1) *Quamvis Lapis noſter tincturam in ſe naturaliter contineat, quoniam in corpore terræ perfectè creatus eſt, per ſe tamen motum non habet, ut fiat Elixir perfectum, niſi moveatur arte & operatione. Item Alphidius,* (In clavi Philoſophorum.) *Ex lapide procedit argentum vivum, nam aqua ex eo extrahitur, quæ argentum vivum nominatur. Principia item Elixir conſtituentia lapides vocantur, quæ ſunt tria numero, videlicet Argentum vivum, Sulphur & Tinctura, ſive, Corpus, Spiritus & Anima, vel, Terra, Aqua & Ignis, & ex prioribus duobus reſultans quartum, quod eſt Aër. His enim nominibus illa donarunt hujus artis Sapientes. De argento vivo intelligendum eſt illud Avicennæ:* (In tract. impreſſo.) *Tertius gradus operis eſt reductio lapidis in terram naturalem. Quod exponens Arnaldus.* (Cap. 14. roſ. part. 2.) *Tertium regimen eſt, inquit, reducere aquam humidam ſupra terram ſiccam. De ſulphure, hoc Arnaldi:* (Cap. 6. roſ. part. 2.) *Ignis comminuit groſſitudinem lapidis per calcinationem De Tinctura, id Marſilii Ficini:* (Cap. 10. Alch.) *Quem Philoſophi lapidem quærunt, eſt ſpiritus inviſibilis & impalpabilis, eſt tinctura, & ſpiritus tingens, quem alter ſpiritus viſibilis atque palpabilis penitiſſimis viſceribus abdidit. Lapis etiam dicitur materia Philoſophorum perfectè ab omnibus ſuperfluitatibus mundata, & à fæcibus terreſtribus in ſublime elata, tincturæ recipiendæ jam idonea. Avicenna* (In tractatulo Baſileæ impreſſo.) *Lapidem exaltatum oportet terere ſuper marmor. Lapis quoque dicitur prima operis totius pars, quæ circa elementorum diviſionem & eorundem depurationem verſatur. Unde Lullius:* (In Codicillo ſuo.) *Generatio tam Lapidis, quam Medicinæ fit & completur ratione ſimilitudinis & ſubtilitatis partium ad invicem. Denique ut unico verbo abſolvam, quocunque gradu Operis materia, & materiæ partes junctæ ſive disjunctæ, Lapis, & lapides dicuntur; imò ad alia, operi Philoſophico omnino extranea, lapidis appellatio etiam transfertur. Quæ in hunc locum conferre placuit, quia erunt dicendorum fundamenta, ſine quorum cognitione vix ſequentia intelligi poſſint, cum & mihi indiſtinctè Lapidis voce ſæpius utendum ſit.*

Quare autem pulvis perfectus ſive Elixir, aut ejuſdem materia Lapis vocetur, has invenio potiſſimum rationes apud Philoſophos, quorum monumenta ad manus meas pervenerunt. Auctor viæ Univerſalis (Cap. 15.)

Philoſophi vocant Lapidem omne illud, à quo per artificium elementa poſſunt ſeparari; quia ſeparatione facta ex ipſis, per eorundem conjunctionem in hoc magiſterio ſuſcitatur quædam ſubſtantia ad modum lapidum, qui per admiſtionem humidi cum ſicco generantur. Idem Cap. 12. Compoſitum Philoſophorum vocatur lapis, ex eo, quod res ex quibus componitur, habent ſimilitudinem ad lapides, & ex eis creatur lapis benedictus. Et Arnald: (In Epiſt ad Reg. Neapolit. cap. 4.) *Eſt lapis in ſimilitudine & tactu, non autem in natura, & vocatur lapis ſive compoſitum quoddam. Auctor Novi luminis: Materiam hanc voco lapidem, quia quandiu durat albedo, & etiam aſſumpta rubedine per longum tempus ſtat durus, & in maſſæ fortis ſpeciem reſiſtet, quouſque decoctionis continuatione per ſeipſam incipit dirui. Et in Turba Philoſ. Æs noſtrum cum primo coquitur fit aqua, deinde quanto magis coquitur, tanto magis ſpiſſatur, quouſque fiat lapis. Haly.* (Lib. ſecre. Alch. c. 10) *Sunt lapides, & non ſunt lapides, ſed nominamus eos per ſimilitudinem quam habent ad eos. Michael Scotus*(In libr. de natura Solis & Lunæ.) *aliam tradit rationem, quia videlicet hominum vias labiles reddit.*

Et

Et Auctor Operis aurei. Eo quod vias ignarorum lubricas facit, ad offenſam animæ, corporis, & rerum ſimilitudine ducta ab eo, quod ſicut impengens in lapidem læditur, ita qui inconſultè ſeſe Chemicis immiſcet, jacturam facit bonorum ſuorum, & corpus & animum affligit. Artem verò negantibus & impoſſibilem credentibus eſt lapis offenſionis. Tertiam aſſignat Vincentius (in ſpec. nat.) *dicens: Alchemiſtæ docent facere rem, quæ corpora ſuper quibus projicitur tranſmutat. Hæc vocatur Elixir, & dicitur lapis & non lapis. Lapis quia teritur, non lapis quia funditur & currit abſque evaporatione. Quartam reddit Lacinius ex Rhaſi ſi bene memini, quod Philoſophis lapis vocetur omne id quod ab igne non evaporat. Quinta fortaſſe etiam dari poſſet propter calcem quam Philoſophi in opere ſuo requirunt, eo quod calx plerumque ex lapide fiat. Unde in Allegoriis Sap.* (diſtinct. 8.) *Calx eſt lapis igni incommiſcibilis, ideoque calx eorum eſt corpus ſpiritu mixtum. Aut quia metalla omnia in lapidibus ferè generantur, & Elixir neceſſario ex metallis fieri debeat, ſi metalla convertenda ſint. Aut propter Salem mineralem: unde quidam, ſal metallorum eſt lapis philoſophorum. Salem autem lapidem vocat Lullius* (cap.17. prax. Teſtamenti) *quia nimirum aſſimilatur lapidi in ſede ſua exiſtenti. Sed poteſt alia occultior ſubeſſe ratio, cur medicina hæc lapis vocetur, quam Philoſophi celarint: quamvis prima plurimorum conſenſu veriſimilior ſit. Hunc itaque Philoſophorum lapidem ſive Elixir, aut pulverem ſpiritualem (non quod natura ſua inviſibilis ſit & impalpabilis, ſed quod tanquam ſpiritus corpora cum metallica tum humana vi ſua ſpirituali celerrimè pervadat ac penetret) quoniam omnis generis & cujuſcunque conditionis homines, nobiles, ignobiles; docti, indocti; divites & pauperes tanquam metam aliquam ſibi proponunt, & ad illam anhelantes feſtinant, nec laboribus aut impenſis quantumvis magnis deterrentur, quominus id quod ardentibus votis concupiverunt, totis viribus proſequantur, putantes ſe tum demum ſummam in hac vita beatitudinem conſequuturos, ſi expectatione ſua fruſtrati non fuerint: operæpretium facturum me exiſtimavi, ſi propoſita rei quæſitæ difficultate, majorem laborantium partem conatus ſuero a propoſito revocare. Veſana quidem opinio multorum animos invaſit, lapidem Philoſophorum factu eſſe omnino facilem, levique opera parari, & fortuna, & caſu quopiam contingere, modo inquirendi voluntas non deſit, eſt enim, inquiunt, Donum Dei, is largitur cui vult, itaque & mihi, & mihi ſimili aque artis beneficium conferre poteſt atque aliis doctioribus. Unde quod pudet referre, ruſtici etiamnum & imperitæ mulierculæ, de arcano Philoſophorum garriunt, & experimenta captant audentque ſibi polliceri eam fortunam, quam ne doctiſſimi quidem viri & vigilantiſſimi poſſint ſperare niſi ex ſola Dei miſericordia. Error hic maximè deteſtandus partim ex Philoſophorum quorundam ſcriptis originem duxit, partim etiam ex meris male feriatorum hominum fabulis. Nam in turba Philoſophorum dicitur opus mulierum, & ludus puerorum. Et Roſinus* (Libr. ad Eutychiam) *citans Democritum, opus noſtrum leve eſt, inquit, modicoque eget ſubſidio. Auctor Tract. qui incipit: Omnis ſapientia à Deo, Alberto Magno adſcripti. Intendo ſcribere artem veram, levem & infallibilem. Et verſus vulgaris.*

Hæc ars eſt cara, brevis, atque levis, quoque rara.

Et Comes Bernard. Treverenſis, qui paſſim omnium manibus hodie teritur, & qui videri poſſet zelo quodam charitatis libellum ſuum de metallorum metamorphoſi ſcripſiſſe, niſi conſtaret peritioribus ipſum diminute nimium ſcientiam tradidiſſe, artem ita facilem affirmat, ut ſi actu vel ipſa praxi oſtenderetur, vix fidem inveniat. Cum Pariſiis agerem adhuc juvenis memini me audiviſſe hortulanum quendam in unum acervum congeſtis herbis inutilibus, & ſponte provenientibus ignem injeciſſe, ut illis in cinerem redactis lixivium pararet: ſed cum forte tubus plumbeus ad aquas corrivandas eo in loco fuiſſet vetuſtate oblitus aut non animadverſus, vi ignis plumbum defluxiſſe, & in aurum converſum fuiſſe, virtute non dubia herbæ cujuſdam inter alias confuſæ, quod poſtea ablatis cineribus invenerit, & eo divendito pretium retulerit. Profectò iſti qui tam otiosè fabulantur ſi naturæ arcana aliqua ex parte deguſtaſſent, aut judicio uſi fuiſſent, non ita facilè mendaciis & impoſturis falſiſſimorum hominum credidiſſent. Cogitaſſent utique ex homine hominem, ex leone leonem, ex planta plantam generari, nec quærendum eſſe in natura quod in ea non eſt: quomodo enim planta tinget aut figet & ab aduſtione defendet, cum ipſamet neque tincturam neque fixionem in ſe contineat, & igne abſumatur? Non defuerunt tamen neque hodie deſunt, qui ſummum Philoſophorum arcanum tam in animalibus quam in vegetalibus inquirant, & experiantur qualibet obvia, quæ vel in ſchedis, aut in libris male intellectis, aut impoſtorum fraude & avaritia compoſitis reperiunt, ſperantes ſe fortuito inventuros quod Philoſophi labore ſummo & ſtudio continuo quærendum, & precibus à Deo impetrandum cenſent. Sic non ſine immenſo periculo Salamandras vivas in ollam diligentiſſime obſtructam conjiciendas & urendas aſſerunt nonnulli, ſperantque ſe aurum inde relaturos, unde potius mortem timere deberent, cum id feliciter aliis ceſſiſſe ex ſolo auditu credant, aut forte quia Philoſophi lapidem ſuum qui igne perficitur Salamandræ nomine quandoque vocarint, ſimilitudine ducta à Salamandra quam veteres in igne vivere & eo nutriri credebant: aut, quod variis colorum maculis corpus inſignitum habeat, inſtar Lapidis qui de colore in colorem mutatur, & quandoque etiam plures uno tempore colores demonſtat. Sed ut reſpondeam aliqua ex parte ad ſupra allegata, dico in Turba philoſophorum non ſimpliciter dici artem eſſe opus mulierum & ludum puerorum, ſed poſt abſolutam lapidis mundationem, & ipſius dealbationem, quia deinde ſola coctione ad finem deducitur. Sic enim Socrates ibidem: Jam albi plumbi diſpoſitionem vobis demonſtravi, quo noto, nihil aliud ſequitur quam opus mulierum, & ludus puerorum. Sed quantum difficultatis ſit in lapidis elementis ſecernendis, depurandis & conjungendis, philoſophorum libri & experientium fruſtrati labores teſtantur. Unde Lilii auctor qui multa dicta Turbæ fideliſſime interpretatur, hoc modo ſcribit. Lapide noto & ejus operatione, nihil aliud eſt quam irriſio mulierum, & ludus puerorum. Et certe ſcientibus & expertis lapidem paratu levem concedimus, inexpertis non item. Quod Comes Bernardus artem adeo facilem aſſerat, poſſumus præſumere illum de poſteriore operis parte ſentire, prout ſuperius Socrates in Turba, præſertim cum toto ſuo tractatu de priore parte omnium difficillima ne mentionem quidam ullam faciat, aut admodum parce, ſed parabola ſua finem tantum decoctionis complectatur. An poſſumus dicere ipſi viſam facilem, cum poſt tot expenſis male collocatas & quadraginta annorum labores, duorum poſtea annorum ſpacio ex lectione librorum divina adjuvante gratia ſcientiam conſequutus ſit; quam tot annorum curriculo fruſtra antea tentaverat. Experientiam autem ipſi non adeo facilem fuiſſe vel ex eo conjicere poſſumus; quod ſcribat ſe biennio ante artem ſciviſſe, quam manum operi ſerio admoverit. Ab aliis levis dici potuit reſpectu aliarum artium operativarum, quæ multis & variis egent inſtrumentis, & corporali exercitio & labore plurimo; cum hæc unam materiam ſolam, unum vas, unamque fornacem cum igne convenienti requirat: deinde aliæ per totam vitam fere exercen-

tur, hæc autem semel perfecte inventa & exercita repetitione non indiget, cum operans ditatus sit, & voti sui compos factus. Quis etiam negare audeat Philosophos talia protulisse, ut alia multa, ad fallendum imprudentes? Sed optarem, ut ii qui hanc artem ita levem existimant, tritum illud adagium mente recolerent, difficilia esse quæ pulchra. Item illud Rogerii Bachonis: In quibus Deus magnam virtutem posuit, in iisdem etiam magnam difficultatem collocavit. Utinam meminissent, Lapidem Philosophorum dici, non rusticorum aut imperitorum, quo vel solo nomine quilibet non planè imprudens merito posset absterreri. Qui in consulant Bonum Ferrariensem (in Marg. Novell.) *& respondebit, hujus artis inquisitionem, veritatem & experientiam aliarum rerum omnium inquisitione fortiorem, difficiliorem & occultiorem & longioris temporis videri. Quod cum verissimum sit, seipsum quisque examinet, acremque se & vitiorum & bonorum suorum judicem præbeat, priusquam hujus scientiæ adyta intrare conetur, & diligenter perpendat, num ea quæ in Discipulis suis requirunt Philosophi, in semet ipso deprehendat, quæ multa sane sunt, & opinione vulgi majora: quæ tanquam in tabula oculis omnium exponere pro viribus conabor. Sed ut dicendorum ordinem aliquem preponam, libellum istum in quatuor partes distinguam. In prima impedimenta circa artificis personam occurrentia narrabo, & nonnullos eventus. In secunda quam difficulter veritas ex Philosophorum scriptis eruatur ostendam. In tertia, quæ circa praxin difficultates oboriantur patefaciam interjectis ubique quantum memoria patietur Sapientum in hac arte auctoritatibus, ne me quisquam difficultatis in majus quam par est augendæ studio quippiam dicere arbitretur, vel ut proposito meo inserviam, & non magis legentium utilitati. In quarta rationibus quibusdam & exemplis artem hanc cuique vitandam, quibus si minus profecero, ut saltem quam minimo dispendio exerceatur, commonstrabo.*

PARS PRIMA.

De Impedimentis Artificem remorantibus quominus ad pretiosæ hujus scientiæ notitiam & finem pervenire possit.

IN omnibus sive maximis sive minimis divinum implorari debere auxilium præcipit Plato (*In Timeo.*) Cùm itaque hæc scientia teste Gebro, Seniore, & aliis Philosophis non sit nisi perfecta inspiratio divina, & arcanum Dei gloriosi, qui eam largitur & subtrahit cui vult, decet inprimis eum, qui huic initiari cupit, Deum trinum & unum supplici mente rogare, ut intellectum ipsius illuminare, & sapientiam ipsi conferre dignetur; neque enim est sapientia nisi à Deo, qui eam sincero corde & bona intentione quærenti & non petenti non negat. Sed quoniam peccatores non exaudit Dominus, necesse est si exaudiri cupiat, ut Deum, à quo omne bonum expectat, amet, revereatur, & timeat. Timor enim Domini principium est sapientiæ, ut ait Regius Propheta. Quare rectissime Alphidius (*in cla. Philosophorum,*) Fili prædico tibi timorem Domini pariter & amorem cum obedientia non ficta. Et Senior. Tu qui in timore Dei studiosus fueris, lapidis hujus secretum & apparentem virtutem videbis, & invenies spiritu altissimi instructus, ut cognoscas quoniam omnis sapientia à Deo est. Et Hermes: (*Tract. 2.*) Fili moneo ante omnia te Deum timere, in quo dispositionis tuæ nisus est. Animum præterea contritum habeat & à peccatis abhorrentem; quoniam, ut inquit Sapiens, (*Lib. Sap. c. 1.*) in malevolam animam non introibit Sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Unde Alphid. (*In cl. Phil.*) Hanc scientiam habere non potes, quousque mentem tuam Deo purifices, & sciat te Deus mentem habere contritam. Et D. Thomas (*Ad fratrem Rainald.*) Cum Deo tuo pacem habendo finem ordinatum in opere tuo semper præfige. Et Geber (*Sum. perfect. cap. 86.*) Filii nequitiæ & malevolæ pravitatis ab hac scientia fugite, quoniam est vobis inimica & adversa, & vos in miseriam paupertatis constituet. Humilis sit, nec hanc scientiam quærat, ut alios excedat, aut de possessionibus & divitiis se jactet. Sic enim Hermes (*Tract. 2.*) Oportet tyronem scientiæ arrogantiæ vitium à se repellere, pium ac probum esse. Et Alphidius (*in clav. Phil.*) Si humilis fueris ejus Sophia & Sapientia perficietur; sin autem, ejus dispositio penitus te latebit. Et Auctor dialogi Naturæ & filii Philosophiæ Arrogantes & ambitiosi non solùm à Deo, sed ab ipsa scientia & omni Dei dono reprobati & indigni inventi sunt.

Sed posset quispiam supradicta in dubium revocare, & hoc modo inferre: Tu Christianum requiris hujus artis studiosum, & pium, neque enim aliter tres in Deitate personas, & unum in Trinitate Deum cognoscet & adorabit, neque illum poterit amare & timere. Desideras præterea animum contritum & conscientiam à peccatis puram, & humilitatem, quæ virtutes propriè in Christianis requiruntur. Constat autem Gebrum, Rhasim, Avicennam & alios Arabes, qui de hac arte scripserunt, Sarracenos & Mahometistas fuisse, nec veri Dei notitiam habuisse, & tamen libri eorum attestantur eos hujus scientiæ peritissimos fuisse, quam etiam ab iis potissimum ad Latinos dimanasse fatemur. Itaque neque pietas, aut Dei timor quicquam ad rem facere videntur, modo ingenium, libri & divitiæ non desint. Respondeo, illis pietatem quamvis præposteram non defuisse, virtutibus maximis eos floruisse, & à sceleribus abhorruisse, prout ex Gebri libris, & loco supra allegato satis conspicuum est; cùm sciamus etiam Turcas hodie plus devotionis habere, & majori cum reverentia templa & ipsa sacra loca adire, plus etiam fraternæ charitatis egenis & miseris exhibere, quam multo maximam Christianorum partem. Itaque mirandum non est, si Deus, qui intentiones hominum non secus atque opera ipsa inspicit, illos victoriis speciosissimis, & hac scientia omnium pretiosissima & aliis denique beneficiis & donis temporalibus remuneratus sit, quanquam verum Dei cultum ignoraverint; quæ omnia parva tamen sunt respectu æternæ felicitatis, quam Christianæ fidei Professores expectant, illis repudiatis. Deinde præstat falsum Deum habere quem vereatur quis, & colat, & cujus timore pravæ hominum voluntates & maleficia coerceantur, quam nullum, prout plurimum Sophistæ; neque enim Alchemistarum nomine digni sunt, qui hanc scientiam eo solum animo quærunt, ut cupiditates suas expleant, & non ad Dei gloriam, aut ad proximi solatium, aut inopiam sublevandam. Sed ad propositum revertor. Artifex præter jam dicta prudens sit & ingenium habeat naturaliter subtile & profundum, & judicio egregio polleat, ut vera à falsis, naturæ potentiam ab operibus contra naturam distinguere

re sciat, cùm sæpius ut incautos fallant Philosophi rationes quasdam dictorum suorum adducant, quæ specie & apparentia veræ videntur, & tamen sunt falsæ. Unde Geber: (*Cap.* 13. *de Investig. perf.*) Solum prudentes ad artem allicimus. Idem. (*c.*12. *sum. perf.*) Trademus artem tali sermone, quem prudentes latere non accidet, hic autem mediocribus profundissimus erit, fatuos autem irreferabiliter excludet. Et Haly (*Lib. Secret. cap.* 2.) Non feci hunc librum ignoranti & nescienti, sed composui ipsum prudentibus & Sapientiam habentibus. Morienes: Providentia & ratio & firma expectatio ab artifice adhibeantur.

Doctus sit, ut quod per ingenium naturale non adipiscitur, huic defectui per doctrinam subveniatur. Hinc via universalis: Abscondimus hanc rem absconditione forti, ut apprehendi non valeat ab indoctis. Latinæ Linguæ inprimis peritus sit, quo enim pacto aliter intelligat, quæ maxima ex parte latino sermone conscripta, & vulgata sunt: nec enim putet quis Libros Chemicos ea facilitate aut veritate in aliam linguam transferri atque aliarum scientiarum libros. In Philosophia naturali & aliis scientiis versatus sit. Unde Arnaldus. Quicunque vult ad hanc scientiam pervenire, & non est Philosophus, fatuus est, quia hæc scientia non est nisi de occultis Philosophorum. Et Morienes. Quicunque hanc scientiam sectatur, cæteras & præcipuè Dialecticam scire convenit, quoniam Philosophi hujus nonnisi sub involucro & figura loquuti sunt. Et Alphidius (*in cl. Phil.*) Nulli hunc Librum composui nisi Philosopho.

Artifex præterea Naturæ & Artis principia non ignoret, quia qui principium ignorat, finem non inveniet. Unde Geber (*Sum. perf. in princ.*) Qui principia naturalia in seipso ignoraverit, hic multum remotus est ab arte nostra, quoniam non habet radicem veram, supra quam intentionem suam fundet. Et D. Thomas, hortor ne aliquis præsumat incipere opus, nisi sit multum peritus & expertus in principiis naturalibus. Avicennas: Cognosce radices mineralium, ut ex ipsis facias opus tuum. Insuper industrius sit & laboriosus, ut quod per ingenium naturale & doctrinam assequutus fuerit, industria sua & labore juvare sciat, & si errare contingat corrigere. Haly (*in Secret. Alch.*) Non est tibi datum hoc magisterium solum pro tua audacia, & fortitudine, & calliditate, sine omni labore; nam & laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Geber (*Sum. perf. c.*26.) Et tu quidem exerciteris cum laboris instantia maxima, & cum diuturnitate meditationis immensæ, cum illa enim invenies, & sine illa non. Requirunt etiam Philosophi artificem constantis voluntatis, qui non modo hoc, modo illud attentare præsumat, quia in rerum multitudine ars non consistit, sed ut incepto semel operi ad consummationem insistat, nec opus imperfectum relinquat. Unde Rosinus ex Rhasi: In hoc negotio si agendi difficultas & tædiosa fatigatio opificem negligentem efficiat, ipsum expectato gaudio privat, spem suffocat, efficaciam interimit. Et Auctor Scalæ Philos. Cùm in opere fueris, adsit assiduitas cùm patientia & expectatione congrua, cujus finis damnum & tristitia.

Ne præceps sit in iram, ne si libros primo intuitu non intelligat, illos abjiciat, aut si incepta minus feliciter successerint, vasa, fornaces, & reliqua operi necessaria impetu furoris dissipet & disturbet. Sed è contra, patiens sit & longanimis, naturæque actionem, quæ levissima est, æquo animo expectans. Unde Arnaldus (*Ros. part.* 3. *cap.* ..) Esto longanimis, nec festinanter aut velociter quæras perficere, quia primus error in hac parte est festinatio. Et Geber (*Cap.* 12. *de invest. perfect.*) Festinatio à parte Diaboli est, ideo qui patientiam non habet, manum ab opere suspendat. Ibidem. Hujus operis fundamentum est patientia & mora. Artifex sit sui arbitrii & liber. Arnaldus (*Ros. part.* 2. *c.* 1) In magisterio tria sunt inquirenda: Ingenium subtile artificis, operatio manuum, & arbitrium liberæ potestatis. Otiosus sit nec ullis aliis curis aut negotiis occupatus, sed operi tantùm & Philosophorum libris insistens, hæc enim ars totum requirit hominem. Unde Geber (*Sum. perfect. c.* 6.) Sunt multi curiosi, variis hujus mundi curis & sollicitudinibus detenti, se omni negotio immiscentes, à quibus hæc scientia refugit. Secreti item tenax sit, ne sibi periculum accersat, & aliis maleficiis ansam præbeat. Unde in Alleg. Sap. (*Distinct.* 1.) Cela hoc opus ab omnibus, velut verbum in lingua, sive ignis in oculo tuo, noli loqui tibi ipsi, ne ventus verba tua ad alium deferat, & ad tuum fiant detrimentum. Ecce te cavere feci. Et Via univers. (*Cap.* 1.) Oportet artificem hanc scientiam subtili ingenio indagare, & caute & prudenter loco ac tempore in suis necessitatibus ea uti: quia qui Thesaurum publice portat cupit deprædari. Et Aristot. (*in Secret. ad Alexand.*) Divina providentia juvet te ad celandum propositum. Abstineat ab operibus Sophisticis & in vera artis indagatione tantum persistat. Geber (*Sum. perfect. c.* 7.) Nemo adinvenire nitatur Sophisticam operis metam, sed soli complemento Elixiris sit intentus. Forte enim Deus ex Sophistici operis vindicta tibi artem denegaret, & in devium erroris te crudeliter detruderet, & ex errore in infelicitatem & miseriam perpetuam. Non prodigus sit, nec pecuniam suam præsumpta spe futurorum vane distribuat; ne si forte artem non invenerit, relinquatur in miseria, vel ne fortè cùm jam ad finem hujus magisterii per suam indagationem approximaverit, consumpta sint ipsius impendia, & verum finem ob paupertatem relinquere cogatur. Nec sit avarus, nihil enim studiis suis & laboribus proficiet, si dispendia interponere timeat, & pecuniæ serviat. Cautus sit in diaboli illusionibus dignoscendis & præcavendis, qui se chemisticis operationibus sæpius immiscet, ut operantes circa vana & inutilia detineat prætermissis naturæ operibus, prout mihi & cuidam amico meo accidisse infra narrabo. Sufficienter locuples sit, nec enim sufficit ingeniosum esse, doctum, industrium & opera naturæ non ignorare, si paupertate premente hanc scientiam cogatur postponere aliis minus nobilibus sectandis, ut inopem vitam sustentet, & de victu & amictu securus sit, Unde Lullius: (*Test. c.* 31.) Hæc ars divitias requirit, sapientiam & libros. Et Philosophus: (*Politic.* 2.) Impossibile est indigentem philosophari. Quamvis enim vili pretio testantibus Philosophis artis complementum possit perveniri (dicit enim Arnald. (*Ros. part.* 2. *c.* 7.) pretium ipsarum medicinarum hujus artis non excedere quinquaginta argenteos. Et alius: Expensæ nostræ artis non excedunt pretium duorum aureorum in prima sui emptione) tamen cum necessariò contingat operantem sæpiùs errare (rectum enim nonnisi errore discernitur, ut ait Baccen. in Turba. Et Alphid. Qui non errat non pervenit, & qui non corrumpit non emendat, & qui non tristatur non lætatur) pauper iterato incipere

& opus sæpe repetere non potest, prout necesse est. Sic enim Auctor libro de perfecto magist. Cùm de hujus rei experientia nemo possit esse securus, tibi suadeo, ut actione incœpta ab ipsa non cesses. Si prima vice non rectè fueris operatus, secundo, tertio, & etiam amplius si opus fuerit reitera, quousque quod appetis perfectissime deprehendas. Neque te ab hac re labor manuum, rerumve impensa amoveat, quia cum instantia vinces, & de manuum labore mercedem, & lucrum de rerum sumptibus rehabebis. Et Auctor Viæ univers. oportet artificem cum multis laboribus & erroribus ad perfectionem pervenire, vix enim hoc opus excellentissimum ad finem sine impedimento perducitur. Librorum magnam habeat copiam: neque enim persuadeat sibi quisquam librum aliquem unùm inveniri, qui continuata orationis serie totam artem veraciter describat, ut multi stolide opinantur. Id enim esset derogare naturæ majestati, meritoque ut proditor sigilli cœlestis talia ausus ab omnibus condemnaretur, illique aqua & igni interdicendum, scriptaque ejus tanquam orbi pestifera & publicæ quieti adversa igne abolenda forent. Ideo non frustra ab uno eodemque auctore plures una de re libri sunt compositi, ut videlicet quod in uno diminutum tradiderit, in alio compleat. Sic enim Geber. Non proposuimus cuncta in uno monstrare volumine, cùm liber librum aperiat & exponat. Idem alio loco, Sapiens artifex in nostris studeat voluminibus, colligendo nostram dispersam opinionem, quam in diversis locis proposuimus, ne malignis seu ignaris publicetur. Ea ratione permotus Lullius supra sexaginta in hac arte volumina conscripsit, alii sex, octo, aut pauciora. Aut si auctor quispiam unum aliquem librum solum composuit, is unam quoque operis partem tantummodo complexus est, quod Philosophi nonnulli in tres, plures, in quatuor, quidam etiam in quinque & sex regimina distinxerunt, multi etiam in duo, eaque inter se confuderunt, ut quod primum, quodve medium aut ultimum sit ignoretur. Vel si plures partes operis simul comprehenderit, breviter, & plurima falsa paucissimis veris interponendo id exsecutus est. Sicut Arnal. de Villa Nova, cùm Volumen satis magnum de hac Arte composuisset sub Rosarii nomine, tamen in fine (*Cap. ult.*) ita concludit: Modos elixiris completo sermone vobis superius dedi, non sub ænigmate, sed sub plana sermonis serie discretionem vestram dilucidè alloquendo, quoniam teste Deo nihil in hac arte continetur melius nec perfectius quàm ista antedicta, brevitate tamen truncata, quamvis intelligentibus sint satis prolixa. Idem alibi. (*In lib. qui flos florum.*) Sapientes denunciaverunt opus sub brevibus verbis, licet plura alia verba adjunxerint, ut non intelligeretur nisi per sapientes. Quocirca pluribus libris & diversis auctoribus artifex opus habet, ad aperiendum, ut ait Lullius, (*Cap.* 31 *Test.*) intellectum diversum qui est in multis gentibus, quoniam comprehenditur per doctrinam unius quod nunquam potuit comprehendi per doctrinam alterius fortassis datam per figuram, &c. Et Arnal. (*Ros. c.* 1.) Liber librum aperit & sermo sermonem. Et profecto hoc vel solo impedimento multi viri docti maximè retardantur, ne votórum suorum compotes fiant. Libri enim de hac arte conscripti inventu sunt difficiles, sed majori aliquanto difficultate à dominis impetrantur: qui enim eos possident, tanquam Sibyllina oracula custodiunt, quo nihil fieri potest absurdius aut intempestivius, nec facile prece vel precio nisi admodum magno aliis communicant. Impressi verò quos Doctori medicinæ Guilielmo Gratarolo, & Petro Pernæ Typographo Basileensi maxima ex parte ferimus acceptos (quorum hæredibus mea quidem sententia gratiam referri æquum esset, si quis artem adipisceretur) paucissimi sint respectu eorum qui adhuc latent. Quinimo sæpenumero contingit ut hujus Artis tyrones libros falsos & adulteros omni ratione & doctrina vacuos pro veris & bonis coëmant, cùm ii plerumque qui praxim præ se ferant inchoantibus magis placeant. Novi ego duos præclaros alioqui viros & prudentes in cæteris, quorum alter cum magno pretio emisset practicam Philippi de Rovillasto Pedemontani manuscriptam, ipso tamen ignorante typis excusam, alter verò cujusdam Joannis Salinarii sive de Saulmur libellum Gallicum de Salis præparatione, existimabat uterque veram artis doctrinam & praxin suo libello contineri: nec aliud optabant quam artistam aliquem sibi dari, cujus opera uti possent ad tantum thesaurum è libris eruendum, cùm ipsi aliis negotiis occupati manus operi applicare non possent aut nescirent. Qui quantumvis amice moniti à me essent nihil veritatis iis libris contineri, proinde pecuniæ suæ parcerent, nec sumptus ullos facerent, audivi nihilominus postea falsa spe lucri irretitos meo consilio non paruisse, sed aliis se deludendos & fallendos exposuisse. Non autem satis est libros habere plurimos & magno comparatos, nisi illis Lector diligens, assiduus, & diuturnus evenerit, neque enim mensium aliquot sed annorum spatiis opus est intelligendis auctorum parabolis, ænigmatibus, æquivocationibus, tropis, figuris, & transpositionibus. Idcirco rectissime Agadimon in Turba: Qui citò putat se ex libris nostris fructum capere posse fallitur, satius enim fuerat non inspicere quidem, quam temerè contigisse: Libri enim nostri magnam injuriam inferunt his, qui solummodo semel, bis, vel ter scripta nostra perlegunt, cum intellectu omnique studio privati, etiam quod pessimum est, opes, labores, & tempus amittunt. Verumtamen qui curvat dorsum suum, ad libros nostros legendos, iisque studiosè vacat, memoriam animumque adhibet, nec est vanis implicitus cogitationibus, Deum precatur ut Salomon pro sapientia, non pro opibus, is in regno regnabit indeficienter, quousque moriatur. Et auctor Perfecti Magistri. Rogo te fili, ut incessabili lectione Philosophorum libros scruteris, qui enim in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit, quia non potest de levi ejus in practica manus assuescere, cujus mens in Theorica renuit desudare. Ille namque ad operationem securius accedet, in cujus mente plures operationum imagines variæque resultant.

Et Richardus Angl. (*Correct. c.* 2.) Studium amovet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram scientiam, & cognitionem cujuslibet rei. Ideo omnes hujus artis beneficium diligentes, studiis insistere tenentur, & ex libris veritatē haurire, non ex fabulis fictis & operibus mendosis; cùm hæc ars veraciter non inveniatur, nisi post terminum studii, & Philosophorum dictorum cognitionem. Idem prorsus affirmant omnes passim hujus artis sapientes, quorum auctoritatibus adducendis supersedeo. Post aliquot annorum studia quantumvis felicia, desideratur etiamnum longa experientia, fundamentum enim artis experimentum est. Unde Geber (*De investig. cap.* 2.) oportet operando, perscrutando & experiendo

experiendo ad intentum pervenire. Idem: *(Ibid. cap. ult.)* exerceat se artifex, donec studendo & experimentando cum laboris instantia ad cognitionem pervenerit. Et Lilium. Heu vobis doctrinæ filii, quilibet vestrum arbores inserens, non sperat fructus habere nisi post tempus, & semina seminans non sperat metere nisi post messes, qualiter ergo vultis vos hanc oblationem habere lecto semel libro, vel primo regimine experto. Non ergo vos tædeat procedere, ad secundam & tertiam partem regiminis, donec Rex diademate rubeo sit coronatus. Non autem falli velim quenquam Comitis Bernardi auctoritate, qui mensibus novem cum dimidio opus absolvit, cum is tantummodò ut suprà dixi posteriorem operis partem intelligat: Minus adhuc aliis credendum moneo, qui breviori temporis spatio opus perfici asseverant. Audiant potius Lullium dicentem: *(Cap. 42. Test.)* Cursum naturæ completæ durare per spatium duorum annorum, unde lapis est unius anni, & elixir alterius omni novo artistæ, qui nunquam fecerit: sed omni bono artistæ, & experto qui est subtilis, sufficit unus annus & tres menses. Ut autem hic Lullii locus melius intelligatur, non pigebit in gratiam juniorum explicare quid vocet lapidem, quid elixir. Lapidis, Elixiris, & Medicinæ, nominibus Lullium & alios auctores promiscuè uti pro opere omni modo perfecto exempla passim occurrunt. Sic enim de lapide & elixire Lullius: *(in pract. test. cap. 42.)* Iste Lapis convertit omne corpus diminutum & imperfectum in infinitum Solificum & Lunificum, secundum quod elixir erit subtiliatum & præparatum. De Elixire solo Rog. Bacho *(in speculo Alch. c. 2.)* Elixir rubeum citrinat in infinitum. De Medicina Arnald. *(Ros. par. 1. cap. 23.)* Si metallum quod convertere debes per medicinam non fuerit sufficientis coloris, addatur plus de medicina. Possem infinitas Philosophorum allegare hac de re auctoritates, si opus esset. Quibus tamen non obstantibus, Lapidis, Elixiris & Medicinæ nominibus opus imperfectum significari nonnunquam, adductis exemplis demonstrabo. Sed quoniam de Lapidis appellatione supra *(in Proœmio)* abundè dixi, cùm ostendi magisterium in omni gradu operis lapidem vocari, de elixire tantùm & medicina mentionem faciam, & primò quidem de Elixire. Arn. in Ros. *(Cap. 24. part. 2.)* Cave tibi in commistione Elixiris, & operare ibi sapienter. Idem. *(Cap. 21.)* Calx quæ mittitur in elixir erit sublimanda, ut sit omnino simplex & una. De Medicina idem Arn. *(Rosc. c. 3.)* Medicinam calcinamus ut citius solvatur, & eam solvimus, ut melius mundetur & fundatur. Sed loco præallegato cùm Lullius dicit, lapidem esse unius anni, & elixir alterius, nomine lapidis intelligit priorem operis partem, in qua materia lapidis solvitur, dividitur, mundatur, & denuò in unum conjungitur, ac tandem à fœcibus corporalibus sursum in quintam essentiam evehitur. Elixiris verò voce posteriorem, quæ mundati fixionem & tincturam complectitur, non in hoc solum loco, sed aliis passim. Sic enim in Codicillo, opus infirmare nihil aliud est quam debitam & naturalem formam sulphuri vel lapidi, & postea elixiri & medicinæ tribuere. Idem in Testamento: *(in pract. cap. 22.)* Magisterium nostrum in duas partes est divisum, scilicet in creando lapidem, & componendo medicinam. Aliis nonnullis auctoribus è contrario elixir prior, lapis posterior operis pars nuncupatur, prout Auctori Viæ universalis *(cap. 5.)* Elixir est primum & principale fundamentum, & radicale lapidis pretiosi, quod postea per operationem secundam convertitur in ipsum lapidem, vel medicinam. Bernardus etiam & Rich. Angl. & quidam alii opus distinguunt in tres partes. In Rebis videlicet, elixir, & tincturam, sive medicinam. Ut Rebis sit prima pars dicta à re bina seu duplici, dissolvente videlicet & dissolvendo, elixir verò secunda, in qua à corpore dissoluto anima extrahitur diuturna coctione (putabant enim elixir ab elixando nomen habere, aut propter vocis affinitatem videri ita volebant. Unde D. Thomas *(in comment. super tab. Herm.)* Oportet in principio nostræ operationis, ut res in elixir convertendæ primum elixentur antequam ad compositionem lapidis sit procedendum, tinctura verò tertia pars, quam Lullius etiam medicinam vocat, priores verò duas in unam contractas lapidem maluit nominare. Quibusdam etiam opus in quatuor partes dividitur, qui inter tincturam & medicinam distinguunt, ut tinctura medicinam præcedat quemadmodum etiam Auctor Consilii conjugii massæ Solis & Lunæ, in Ir, Xir, Ixir, & Elixir. Quare attentè & consideratè admodum legendi sunt auctores Chemici, cùm sæpenumero voces has & alias multas confundant. Quod non ignoravit Auctor Viæ universalis dicens *(cap. 5.)*: Philosophi in libris suis elixir lapidem, & lapidem elixir vocaverunt, non facientes differentiam inter utrumque, ut fatuos excœcarent. Sed ut sermonem unde digressus sum repetam. Experimenta tentantem artificem sanum esse oportet & firmis viribus, ut labori possit sufficere, qui non est exiguus, teste D. Thoma, qui tantum se laborem & fœtorem & corporis detrimentum perpessum adfirmat, ut opus nullo modo nisi cogente necessitate iterum vellet attentare. Non cœcum, aut manibus mutilatum. Si enim oculis captus fuerit, materiam ut oportet disponere & commiscere non poterit, neque colores considerare in opere apparentes, proinde neque ignem regere, cùm ex colorum apparitione ignis regimen dependeat, dicente Rosario, colores te docebunt, quomodo ignem administrare debeas. Si manibus caruerit, jam non juvabitur à membris, quibus mediantibus hæc ars perficitur tanquam naturæ ministrantibus. Dixi suprà sufficienter locupletem esse debere artificem, ut videlicet libros necessarios hujus artis emere, & relictis aliis negotiis illos evolvere, deinde ut experimentum doctrinæ suæ capere possit, experiri autem nihil poterit, nisi domum aptam, aut saltem tria quatuorve cubicula habeat; opus est etiam ut sumptum faciat in vasis, fornacibus, & igne noctu dieque continuando, qui nunc carbonibus, nunc oleo, aliave materia, prout feret necessitas, nutriendus erit. Servus insuper quærendus aut socius, qui artifice dormiente, occupato, aut ægrotante, ignem continuum & jugiter perseverantem subministret, nec semen jam diu enutritum emori aut refrigerari patiatur. Hæc omnia si in unum conferantur, videbit artifex non modica sibi pecuniæ summa opus esse. Propterea non sine ratione à Philosophis *(Geb. Sum. perf. c. 7. & Alberto Magno)* hæc ars pauperibus inimica dicitur, quia vult expensas multorum annorum; deinde omninò præcavendum est artifici, ne redigatur ad egestatem, & aliis ridiculo sit, si fortè contingat in opere errare, vel tempus prolongari, ut in pluribus evenit. Cùm itaque ex prænarratis jam pateat, qualem oporteat esse artificem, & difficillimum sit reperire aliquem, in quem tanta animi, corporis, & fortunæ bona Deus congesserit

gesserit, meritò tota ars difficilis & periculosa judicabitur, & quilibet non imprudens tanquam maximè damnosam vitabit.

Sed insurget fortasse quispiam, & dicet: Tu cùm in aliis timorem Domini, integritatem, ingenium subtile & profundum, eruditionem, industriam, patientiam, constantiam, otium, libros, divitias, & alia non pauca desideres, & te hoc ipso tractatu fatearis Alchemiæ studiosum, num tibi ea arrogas, quæ in aliis tantoperè requiris? Respondeo multa mihi deesse, profiteorque ingenuè, si æquè impedimenta omnia & difficultates, quæ nunc oculis obversantur quondam adolescens animo concipere & ruminare potuissem, aut si tam fortunatus fuissem cui fidus consiliator evenisset, qui propositis omnibus hujus artis remoris me ab incepto revocasset, prout me facturum spero hoc libello, nunquam me palæstram hanc ingressurum fuisse, doluique sæpius dum temporis deperditi memoria subit, me libros Chemicos unquam vel per transennam aspexisse. Sed idem mihi evenit, quod aliis non paucis: cum juveni mihi ad naturæ secreta investiganda natura prono & mediocriter fortunæ bonis dotato Comitis Bernardi libellus Gallicus fortuitò Parisiis oblatus fuisset, miratus sum primò magnificum operis titulum, deinde curiositate motus inspexi, legi, relegi, in quo cum pauca ambigua, obscuritatis parum animadverterem, quinimò auctor ultrò exhortaretur ad studium ejus scientiæ cui nulla alia esset comparanda, descriptis ejus virtutibus, cùm præter divitias immensas, memoriam etiam & sanitatem polliceretur serio illam inquirentibus, & adderet esse adeò facilem, ut vix credi possit, victus fui fateor, manus dedi. Maximo itaque studio confestim libros hujus artis impressos aut manuscriptos quotquot invenire potui comparavi, & per aliquot menses diligenter evolvi. Sed cùm inter reliquos auctores Turbam Philosoph. maximè citaret, quam sæpiùs benedictam appellat, egoque duos libellos Turbæ Philosoph. nomine inscriptos haberem, unum quidem Gallico idiomate, alterum Latino, qui postea opera Petri Pernæ Basileæ impressus fuit, postpositis tandem cæteris uni præcipuè Turbæ Gallicæ operam dedi, quàm ab eodem Bernard. collectam ignorabam. Primum consensum utriusque libri cœpi admirari, deinde cum Pythagoram de materia lapidis loquentem introduceret hoc modo: Opus nostrum non indiget in principio nisi duabus naturis unius essentiæ, quarum una vilis est, altera cara; una dura, altera aquatica; una rubea, altera alba; una fixa, altera volatilis; una corporalis, altera spiritualis; una frigida & humida; altera calida & sicca. Cùm amplius legerem Bern. libellum suum de metallorum transmutatione concludentem in hanc sententiam, opus nostrum fit ex duabus substantiis Mineralibus unius radicis, sive essentiæ, acceptis omnibus crudis è minera tractis, mundis & depuratis, junctis per ignem convenientem, prout requirit materia, coctis continuè donec duo unum fiant: Et in hoc uno post illorum mistionem corpus fit spirituale, & spiritus corporeus, &c. Insuper cùm legerem in eodem libello, aurum merum esse sulphur in Mercurio. Item in epistola ejusdem apud Thom. de Bononia Caroli VIII. Medicum, Philosophi aurum in quo activiora sunt elementa tanquam semen mascul. cum Mercurio, in quo passiva existunt elementa ut debitè dissolvatur conjungi præceperunt, omni re extranea semota, præter calorem extrinsecum adhibitum, qui adjuvando excitant intrinsecum naturalem auri, ad digerendum & activè maturandum Mercurium. Cùm item affirmaret Lullius, (*Test. c. 61.*) non operandum esse ad aurum, nisi cum auro & Mercurio, & ad Lunam nisi cum Luna & Mercurio, & adderet rationem: aurum non esse resolubile nisi cum natura sua. Et Arn. (*Rof. Part. 1. c. 10.*) diceret Mercurium de natura sua conversivum fieri unumquodque cum singulis quos amplectitur ex planetis, si ergo cum duobus jungatur radiis fieri elixir perfectum. Et cùm idem in rosario suo (*Part. 2. c. 2.*) juberet lapidem grossum dissolvi in argento vivo, eo quod ipsum solum haberet Solem & Lunam ad suam naturam vel materiam primam reducere: non potui aliter ratiocinari quàm aurum & argentum vivum vulgaria constituere lapidis materiam. Quamvis autem legerem apud eosdem auctores, aut similes; Mercurium Philosophorum non esse Mercurium vulgi, tamen eodem Bernardo duce hæc sic interpretabar: verum esse, argentum vivum per se non posse præbere materiam Lapidis Philosophorum, nec etiam aurum solum, quamdiu singula seorsim remanent, sed si aurum per argentum vivum solutum sit, & in primam materiam redactum, hoc est, in Mercurium, tunc meritò posse & debere vocari Mercurium Philosophorum, qui in se contineret vim sulphuris sui intrinseci, quo in argentum & aurum & postea in elixir converteretur. Exemplo ducto à maris & fœminæ spermatibus, quæ quamdiu seorsim locis suis asservantur, non possint dici aut esse materia animalis, sed tum demum, si in matrice conjuncta fuerint, de potentia videlicet in actum jam deducta.

Cùm præterea legerem in Turba: Misce, coque, tere igne, non manibus. Et affirmarent Philosophi (*Rosarius & alii*) uno vase, una fornace, unica dispositione seu decoctione opus totum perfici, & tantum materiam semel in vas poni debere, ad instar fœtus qui in utero foveretur usque ad suam perfectionem, & postea in lucem editus nutriretur primum lacte & pauco cibo, deinde auctis viribus majore & solidiore. Dicente insuper Morieno opus hoc Creationi hominis assimilari, non potui non credere opus esse facillimum. Securus itaque lapidis, non quærebam nisi tempus & commoditatem ut operi possem vacare, jamque secretum petebam & solitudinem, fugiens amicorum & sodalium consortia: quod cum diu ferre non possem, tandem juvenili fervore abreptus, & curiosus videndi & audiendi extera, peregrinationem institui, & in Italiam profectus sum. Ub[i] cum licuisset multorum familiaritate & conversatione uti, qui Chemica tractarent, omnes tame[n] sedulò vitandos putabam, cùm censerem me nihi[l] à quoquam, alios è contrà à me plurima discer[e] posse. Cùm Italiam ferè totam quam longè latequ[e] extenditur peragrassem, post biennium in patria[m] redii, ubi nova impedimenta aliquamdiu me retardarunt, quo minus praxi incumbere posse[m]. Tandem tamen incepi, & primò quidem, quonia[m] materialium purgationem desiderari cogitabam auri unciam per antimonium probè repurgati, i[n] folia jussi deduci. Argentum verò vivum initio sale communi, mox cum nihil proficere me viderem, à sale & vitriolo sublimare, sublimatum revivificare conatus sum; sed cùm ne sic quiden[m] Mercurius mundior efficeretur, cogitavi tander[m] non posse eum melius purgari aut sublimari quà[m] ab auro cum quo maximam habere affinitatem d[i]gnoscitur, dicente Gebro: (*Sum. perfect. c. 41.*

Eliger

Eligendam esse materiam cum qua maximè conveniunt spiritus sublimandi, & cui permisceantur profundius, quoniam illa materia cui magis uniuntur, potentior est in retentione fœcum, quam cui non. Huc accedebat testimonium ipsius Bernardi, (*in Epist. ad Th. de Bononia*) cui plurimum deferebam. Is enim dicit quasdam esse sublimationes Mercurii ab ejus propriis corporibus, quæ sibi per intima amalgamando conjunguntur, & commiscentur, à quibus pluries elevatus & conjunctus superfluitates amittit, & non confunditur in natura, postea autem operi philosophico convenit, & potens est in speciebus metallicis solvendis. Propria ipsius corpora interpretabar aurum & argentum, quia maximè inter metalla argento vivo abundant. Putabam etiam Lullium (*in test. & codicil.*) id velle, cùm dicit nullam humiditatem converti magis propriè & promptè in substantiam sulphuris quam illam, in qua qualitates fuimet sulphuris sufficienter sunt introductæ per ingenium naturale, quod fit per artificium. Cùm itaque ab auri pulvere lima quæsito aliquoties argentum vivum sublimassem, nec tamen id splendidius aut pulchrius, quinimò magis immundum invenirem, tum primum cœpi nonnihil diffidere, & securitatem in solicitudinem convertere. Tandem resumpto animo cum Turba Philosophica præciperet, non accipiendam materiam nisi crudam, amœnam, sinceram; Item dicente Bernardo: opus fieri ex duabus substantiis mercurialibus crudis & tractis è minera, cœpi meditari: Si cruda materia accipienda sit, nihil opus esse tempus terere, & animum fatigare in sublimationibus nihil omninò profuturis. Aurum itaque in tenuissimas bracteolas diductum argento vivo per corium linteumque expresso paulatim imposui, proportionem præscribente Treverensi, (*in Parabola*) recordatus versus vulgati.

Mercurius Solem foliatum destruit omnem,
Hunc solvit, mollit, animam de corpore tollit.

Putabam autem maximè ad rem facere, si non excalefacta sed frigida omnia miscerentur, nam cogitabam nihil stultius posse fieri, quam vehementi igne in principio operis materiam adurere, quam lentissimo igne regendam, & ad instar nutritionis ovorum fovendam docent Sapientes: iisdem dicentibus, cavendum esse ne flores ejus comburantur in initio; credebamque in eo maximè cespitare hujus ævi artistas, qui sumtibus parcentes aut aliis non fidentes aurum vulgato aurifabrorum more amalgamant. Conjunctis omnibus in vitro oblongo hermetice sigillato, & athanori imposito incepi lentum subministrare ignem multis modis antea à me tentatum. Quid referam; omnia pro votis succedunt. Primum admiratus sum vim Mercurii attractivam non vulgarem, recolebamque dictum illud Pythagoræ in Turba. Res quam multifariam narrant Philosophi suum absque igne socium consequitur quemadmodum magnes ferrum: deinde in decoctione colores paulatim emergentes in superficie Mercurii apparere cœperunt, ita ut duas materias agere pati inter se manifestè conspicere videres. Tertiò die majorem superficiei partem occupari vidi tribus coloribus, viridi imprimis, rubeo & cinereo, non confusis quidem, sed terminis suis distinctis & iridis alioqui coloribus non absimilibus. Quoties ejus diei recordor Virgilii versus in mentem venit.

Ut vidi, ut perii, ut me malus abstulit error.

Idque non sine causa, cum error ille sive ludibrium oculis oblatum multorum postea laborum & sumtuum mihi causa fuerit. Si gaudio tunc temporis exultarem, cujusmodi aspectu nemo dubitet, cum paulatim per medios istos colores ac nigredinem me perventurum sperarem, & ulterius decoquendo albedinem & postremò rubedinem consequuturum. Sed gaudium illud non fuit mihi diuturnum, paucis enim post diebus igne fortuito casu nocte extincto, & vase refrigerato, nullam amplius alterationem videre contigit. Atque tum occurrebat illud Augurelli (*Lib.3. Chrysopœ.*)

——— cum primum desinet ignis,
Cuncta ruent, quæ non ulla reparaveris arte.

Nihil tamen hoc damno commotus, quod id facilè resarciri posse sperarem, cum multis premerer difficultatibus, præcipuè verò rei nummariæ, propter bellum non expectatum in Belgio exortum, & præter opinionem diuturnum, & quod auri folia deessent, quæ præclusis itineribus Antuerpia adferri non poterant, tum quidem cessandum mihi, & meliora tempora expectanda existimabam. Sed variis districto mihi curis & negotiis septennium elapsum est, quo nihil tentare licuit. Tum verò valetudine prospera, in adversam commutata, cum nullum ex vulgari medicina auxilium sentirem, me multa experto & pejora timente, celebrem illam & tantoperè decantatam, & omnium morborum profligatricem & universalem desiderare cœpi, quam si modo adniti vellem mihi non incognitam & facilem credebam. Itaque procuratione negotiorum meorum aliis demandata, secedens ab amicis, dum via superius descripta procedo, primum attractivam illam vim, quam ante septennium in argento vivo admiratus fueram deesse conspicor, nullamque decoctione alterationem invenio, repeto ter, quater, imò sæpius, nunc aurum culpando, nunc aliud, sed frustra. Tandem arbitratus sum argentum vivum quo prius usus fuissem, diversæ fuisse mineræ ab eo quod tunc haberem, dicente Morieno, hujus operis radicem esse in inquisitione specierum, quæ sint meliores ad hoc magisterium, nam unamquamque mineram multorum esse generum. Putabam itaque hydrargyrum ab Hispaniæ mineris petitum cæteris præferendum, quod sciebam aliquando in Belgium deportatum fuisse: præcipiente etiam D. Thoma (*ad Fratr. Rainald. c. 9.*) recipere Mercurium mineralem sive terram Hispanicam quæ nullo prius in opere posita fuerit. Sed cum me imparem sumptibus futurum timerem, fortunis meis in hac publica calamitate afflictis, rem ad amicum quendam meum quem sciebam clam Chemicis operationibus vacantem defero, acceptaque fide narro quæ mihi evenerint, dicoque rem nullius esse difficultatis, modo argentum vivum minerale Hispanicum haberi possit. Ille negotium suscipit se suis impensis id procuraturum; & post aliquot menses quatuor libræ illi transmittuntur, pro duobus aureis cum dimidio singulæ, ita ut quatuor illæ libræ decem aureis Hispanicis illi constarent, sed nihilo meliore eventu. Non tamen animo frangimur, nautis pluribus in diversas orbis partes tendentibus negotium damus, ut undecunque nobis libram unam aut alteram adferant, dato pretio. Sed frustra tentatis omnibus per biennium, cum nihil proficeremus, eadem semper reperta argenti vivi natura, ego ipse Germaniæ mineras adire, earumque differentias præsens agnoscere, & si quid peculiare una ab altera haberet investigare decrevi. Sed cum Idriæ mineram in confinibus Carniæ unius diei itinere à Goritia distantem à fertilitate & abundantia maximè commendaret Matthiolus, (*in Comment.*

super

super Dioscoridem) illam mihi ante alias adeundam judicavi. Facto itaque per Lotharingiam, Elsatiam, Helvetiam & Lombardiam itinere Venetias usque, inde Aquilegiam & Goritiam profectus in Idriæ montana perveni, ubi fortuitò tunc temporis argentum vivum, quod sponte è minera prolluxerat, ex præterlabentis rivuli aquis colligebatur. Cujus quindecim libras serenissimi Archiducis Caroli, Piæ M. liberalitate gratis consequutus, lætus per Carniam, Carinthiam & Bavariam domum repetebam, existimabam enim in eo si alio ullo inventurum me quod desiderabam, ob cruditatem quæ nullo igne labefactata fuisset. Sed cum ex itinere Schonbach Misniæ seu Voitlandiæ oppidum adire proposuissem, ob cinnabaris naturalis & rubicundissimi mineram illic celebrem, ac Norimbergam divertissem, reperto ibidem ejusdem mineræ frusto cinnabarino duarum ferè librarum, non processi ulterius, sed ad aliam mineram non procul à Crutznach Palatinatus oppido distante iter meum converti, unde superioribus annis maxima argenti vivi quantitas in Belgium delata fuerat. Atque cum ex singulis locis, quæ adire contigerat, argentum vivum aut cinnabarim mineralem retulissem, Coloniæ Agrippinæ de omnibus experimentum capere constitui, transmissa ad amicum omnium mineralium parte. Ibi igitur fixa pro temporis ratione sede multa tentavi, sed ut brevibus absolvam, nihil profeci. Amicus tamen meus simili arte dæmonum, ut credi par est, ludificatus, prout ex literis ad me datis, & in perpetuam rei memoriam reservatis cuilibet non incurioso patere poterit, cùm compositum suum multis diebus alterari, & de colore in colorem verti vidisset, non tamen eodem modo, neque tam celeriter, aut tam manifestè atque ego quondam, & sperasset aurum jam ex parte magna solutum, post vigesimum primum diem nulla amplius colorum varietate animadversa, frigore urgente opus dimisit, aurumque suum liquefecit, sed nihil pondere diminutum invenit. Ne autem quis existimet colores imaginatorios fuisse, & ex repercussu luminis aut vitri in Athanore conclusi repræsentatos, sciat vitrum tum amici quàm meum fornaci exemptum & luci expositum eosdem colores retinuisse, nec disparuisse, nisi post vehementem materialium motum. Id mirum, quod postea opus iterato repetere volenti nihil simile contigerit, aut alteratio ulla conspecta sit. Tamen cùm adhuc toties facto periculo non saperemus, atque ille identidem Hungariam & Transilvaniam prædicaret, ego ut semel animum meum tam gravi cura exolverem, & certi aliquid statuerem, num artem ulterius prosequi vellem, an in totum abdicare, illuc proficisci constitui. Sed vix animi propositum amico perscripseram, cùm is vita concedit. Nihilominus pergo, & per Austriam, Hungariam peto, inde Transilvaniam, ubi benigne atque perhumane acceptus à Clarissimo Viro D. Simone Genga Urbinate, quondam invictiss. Poloniæ Regis Stephani Bathorii, tunc vero Illustrissimi Transilvaniæ Principis Sigismundi ejusdem ex fratre nepotis architecto, ejusque opera adjutus in Transilvaniæ mineris perlustrandis aliquamdiu hæsi; demum per Poloniam & Bohemiam Coloniam redii, consumpto in posteriori peregrinatione triennio, & ex eo tempore quo Belgio discessi fere sexennio. Tandem cùm viderem argentum vivum ubique fere idem, incepi ea quæ mihi evenerant attentius perpendere, & diaboli illusiones timere, qui circa frivola & mendacia homines bonæ alioqui voluntatis detineri cupit, ut relicta semita rectiori tempus inutiliter terant, nec aliter veritatem pervestigare curent, & tandem in desperationis barathrum præcipitari opus Sophisticum meditentur. Itaque cùm ad libros meos recurrissem quos à multis retro annis non videram, aucto nonnihil tot experimentorum eventibus judicio, & praxim qualemcunque lectioni conjungerem, tandem divina favente gratia, sulphur Philosophorum agnoscere incepi, & eorundem scripta de die in diem melius intelligere, vidique frustra me per tam longinqua & difficilia itinera quæsivisse, quod jamdudum domi haberem, cùm auri appellatione non aurum crudum & vulgare, sed suum intelligant Philosophi; est enim vulgare, corpus mortuum, & nihil operatur nisi quod industria hominis illi administratur: nihil etiam opus intrat, quod digestum non sit & cœlum aëris petierit. Quare Lullius (*de intent. Alc.*1.) Quidam cum Mercurio volunt solvere aurum & argentum, quæ res est inutilis, nisi eorum corpora sint ex subtiliatione facta spiritualia sicut est Mercurius, & post conjungere & tenere super ignem graduatum. Item Arnald. (*Ros.p.*1.*c.*6.) Nullum corpus in natura sua manens Mercurium coagulat, nec etiam ipse Mercurius medetur corporibus, quoniam in examinatione ab illis recedit, nam grossa simplicibus, & simplicia grossis minus conveniunt. Hæc etsi fortasse diffusius quam instituti operis labor brevitatis me admonens postulare videatur, non absurdè tamen, neque absque multorum commodo factum judicavi, qui alieno edocti exemplo posthac cautiores erunt, cùm non me solum & amicum, sed etiam alios ejusmodi technis diabolicis illusos fuisse compertum habeam Qui quamvis circa inutilia operam impenderent, & experimenta tractarent etiam naturæ contraria, tamen principia aliquando felicia habuere, quæ fortuitò intermissa nunquam restaurari, aut ad eundem statum reduci potuerunt. Proinde consulo ut artem quisque dæmonis illusionibus adeò obnoxiam vitet, vel saltem ne primis progressibus quos sibi animo proposuit nimium fidat, nisi ratio evidens appareat, & opus reiteratum feliciter succedat; imò hunc casum inter difficultates artis primarias enumeret.

PARS SECUNDA.

In qua de difficili Librorum Intellectu agitur.

Absoluta priori Operis parte, quam de impedimentis artificem retardantibus inscripsi, ad secundam devenio, quam difficultatis paulò plus habere cuilibet notum est. Si enim artificem quippiam remoretur, id fortè perpetuum non est, aut aliqua ratione & modo compensari potest. At hic nihil simile; una quæpiam porta aut janua pateat necesse est, si quis in domum undique muratam & clausam intrare cupiat, quæ nisi patuerit, frustra sibi ad interiora conclavia aditum aut progressum pollicetur. Ita omnis luditur opera Chemistis, qui per Philosophorum scripta bene examinata & intellecta, ex hac arte fructum aliquem percipere sperant, nisi tam felici sydere nati sint, ut per vocem viventis, aut per revelationem divinam ejus scientiam adipiscantur. Qui aliter lapidem tentat, & casu se inventurum confidit, eum insanire, & in Anticyram deportandum censeo. Quam autem arduum sit & operosum libros Philosophorum de hac conscri-

conscriptos intelligere, quis aptius declaret, quam ipsimet sapiētes? qui illius difficultatem experti ad posteros more antiquorum recepto eandem transmiserunt. Audiamus quid dicant. Rosinus (*Ad Eutychiam.*) Philosophi nil posteris suis de hac arte palam facere voluerunt, ita quod ea quæ in libris suis figurativè posuerunt sciri nequeunt, nisi à Deo vel à docente ostendantur, Geber. [*Sum. perfect. c. ult.*] Artem inventam non nisi solis nobis scripsimus, & non aliis, verissimam tamen & omninò certam. Lilium: Nostros libros non composuimus nisi nobis & filiis nostris. & qui ad intelligendum eos venerit, è nostris est; qui autem non intellexerint, nobis contrarius est. In eandem sententiam loquitur Morienes. Sunt libri sub figura de hac arte compositi, quorum pars major multum obscura videtur nec nisi à suis compositoribus potest intelligi. Hortulanus dicit solum illum qui scit operationem lapidis, intelligere verba philosophorum. Sic enim ille: (*In exposit. tab. Hermetis*) O lector charissime, si scis operationem lapidis, tibi dixi veritatem, si verò tu nescis eam, nihil tibi dixi. Sed si interroget, quare igitur scripserint, audiat Auctorem Viæ universalis & Gebrum: (*Cap. ultim. Sum. Perf.*) Per hæc quæ dicemus, alliciemus te fili doctrinæ ad ipsam indagandam, & veraciter inveniendam. Sed inquiramus occultandi modos, & causam difficilis intellectus librorum chemicorum investigemus. Ea magis innotescet, si rationem ob quam cæteræ scientiæ faciliores sint perpendamus; contraria enim juxta se posita magis exlucescunt. Omnis igitur alia ars & scientia rhetoricè & ordine quodam in scriptis suis procedit per capitula, principia, & terminos, cum definitione & expositione nominum & instrumentorum, quibus pervenitur in cognitionem & notitiam conclusionum ipsius & sui operis; docet & explanat quibuscunque potest modis: At hæc contrario planè modo absque ulla notitia principiorum artis, terminorum & instrumentorum, tradit opus suum, immiscendo falsa veris, & vera falsis, nunc diminutè nimium, nunc superabundanter, & sine ordine, & sæpius præpostero ordine, & nititur omnia obscurè tradere, & occultare quantum potest. Nec id ipsum diffitentur Philosophi. Sic enim Auctor Viæ univers. (*Ad Eutychiam.*) Libri istius scientiæ non sunt scripti ad doctrinam ipsius, sicut libri aliarum scientiarum, sed sunt tantum quantum figuræ ipsius scientiæ. Rosinus. Scitote quod Philosophi nunquam verum verbum posuerunt, quin plurima cum eo falsa commiscerent, totumque hoc secretum fictis nominibus appellaverunt. Geber. (*Sum. perf. cap. ult.*) Non tradimus scientiam nostram sermonis commutatione, sed eam sparsimus in diversis capitulis & eam similiter occultavimus, ubi magis apertè loquuti sumus non tamen sub ænigmate, sed sub plana sermonis serie. Et Bion in Turba. Mirum est, cur invidi finem ante principium posuere. Et Auctor Conjug. Solis & Lunæ: Philosophi finem ante principium in suis tractatibus sæpius posuerunt, principium in fine interserentes. Unde quandoque suppresserunt primum opus & locuti sunt de secundo, quandoque primum opus pertractaverunt dimittentes secundum: Quandoque cum radicibus scientiæ, quandoque sine numeris. Propter quod Hermes in lib. radicum qui est secundus de septem dicit, quod sapientia auctoris est major suo libro; potest enim auferre principium vel finem cum radice, vel sine radice sicut primus inventor; hæc ille. Non est itaque mirandum si in hac scientia studentes & operantes errent valde, quia nemo asserere audet certam & determinatam fuisse intentionem philosophorum hanc vel illam, nisi cum actu jam illam habet, aut juxta est.

Quid autem moveri philosophos, ut hanc artem per similitudines & allegorias obscuras describerent, una traditur passim ratio universalis, ne insipientibus, indoctis, & impiis patefieret, & ne indigni in contemtu naturæ tanto thesauro potirentur; particulatim vero invenio causas duodecim: Primam adducit Auctor viæ univers. Ne cognoscatur & sciatur quod hæc scientia sit vera & omnino certa. Et profectò nisi ea incertitudine & dubitatione hominum animi coercerentur, multò plures sese nexibus indissolubilibus hujus artis intricarent, avari præsertim & arrogantes, quique dominandi libidine æstuant. Secundam allegat Hamuel in Seniore: Ut attribuerent illam Deo glorioso, ut revelaret illam cui vellet, & prohiberet à quo vellet. Hinc Geber. (*Sum. perf. cap. 7.*) Ars nostra in potentia divina servatur & cui vult elargitur, & subtrahit. Et Morienes. Scire te convenit, quod magisterium nihil aliud est, nisi secretum & arcanum Dei Gloriosi. Tertia describitur ab Hermete, (*Tract. 1.*) ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda. Et à Rosino, ne quis malefactor hoc lapide habito illicita ageret, & ad suum esset detrimentum. Quarta invenitur apud eundem Hermetem, ne videlicet Philosophi cogerentur reddere rationem illorum, quæ mali inique agerent hujus artis fiducia. Quintam tradit Pythagoras in Turba. Hoc Deus à populo celavit, ne mundus devastaretur. Et Alphidius. Quidam Philosophorum Deum timentes, non tam sublime & pretiosum hoc arcanum habuerunt, imò opus suum manifestè scribere voluerunt, sed expavescebant hoc agere, eo quod mundum deleret, & plantandi, serendi & arandi opus periret. Petierunt ergo à Deo, ut ex hoc mundo se extraheret impunitos, quos Deus docuit librum velatum componere, sapientum tractatus in eo scribere. Sextam reddit Rhasis (*In lum. luminum.*) Si omnia, inquit, prout se habent vellem enodare, nullus ultra prudentiæ locus esset, cum insipiens sapienti æquaretur, & pauper diviti, nec sub circulo lunari quispiam mortalium inediarum defleret angustias. Septima dari potest, ut unusquisque sapiens cum summa diligentia & maximo studio scientiam invenerit, magis eam diligat, & caram habeat, & abscondat, & immortales gratias agat Deo creatori. Sic enim auctor Dialogi naturæ & fil. phil. Multum obligamur Philosophis, qui hanc scientiam taliter nobis tradiderunt, ut eam acquirendo cautos atque subtiles, imò & Deo magis devotos redderent. Octava, quod timerent maledictiones & anathemata veterum. Sic enim Mireris: Philosophi hoc celaverunt, & nullo modo narrare præsumserunt, qui præceptis, maledictionibus, & anathematizationibus id prohibuere, hoc itaque patentissima demonstratione exponere prout creatura timeo. Et Jo. Rupescissa (*Lib. Lucu.*) Philosophi quibus magisterium fuit revelatum conjurati sunt horribili maledictione Dei, ne ulli hominum hoc divinum opus apertis verbis declararent, ne ad manus parvorum deveniret. Et Lullius. (*In Apertorio.*) Illud secretum nulli hominum carnali revelare expedit, quia maledictus eris per tanti secreti manifestationem, quia nemini revelare licet nisi soli Deo. Ipse enim cui vult, & quibus interest revelari, illis revelabit. Nona invenitur in fine Turbæ. Ubi sic ait. Nisi nomina multiplicarentur in hac arte, sapientiam nostram pueri deriderent. Decima traditur ibidem. Si Re-

ges

ges & Principes eam scirent, non permitterent ad pauperes devenire. Undecimam docet Mundus in eadem Turba. Si venditores hanc mineram agnoscerent, non venderent eam tam vili pretio. Duodecima est invidia. Unde Rosinus. (*Ad Euthychiam.*) Dei judicium est hoc secretum invenientes invidiam invenire. Idem. Nemo inveniens hoc arcanum caret invidia, nam factum vellet quod nemo alius sciret. Non quod invideant bonis & sapientibus, verum ignaris & vitiosis, ut inquit Hermes. Et Geber. (*Tract.* 1. *Sum. perf.* 86.) Si hanc scientiam palliavimus non miretur doctrinæ filius, non enim illi palliavimus, sed malis & improbis; eam tali sermone tradidimus, quem latere insipientem necessario accidet, & eodem ad illius inventionis perquisitionem prudentes allicio. Alioquin nisi rationibus & justis de causis philosophi deterrerentur, licenter & apertè opus lapidis describerent, cum sapientis proprium sit docere, posse & velle, prout ex Alphidio supra allegato patet, teste etiam Hebnebes Hamech in fine quarti 2. Platonis. Non est aliquid, inquit, ex voluptatibus hujus mundi mihi dulcius, quàm juvare inquisitorem in qualibet specie hujus scientiæ, in hoc quod quærit. Et Hamuel in Seniore. Si sim magnæ rationis in scientia & aperti mihi fuerint tropi eorum occulti, & manifestum est mihi quod occultaverunt, & hoc apprehendi per scientiam, debeo hoc rectè appropinquare intellectui successorum meorum sermonibus in aperto velatis, significantibus intellectum occultum, &c. Et alio loco. Deus sit testis super nos, & non prohibeatis eos qui sunt digni ex fratribus nostris, & non expandatis eos indignis. Non est itaque mirandum, si libros suos de hac arte obscurè scripserint, aut multis ambagibus velatos, cum non nisi magna ratione id factum ab illis fuisse constet, & non eventu, aut ut multi opinantur, ut ipsi nimium creduli & decepti alios vicissim deciperent, quod non cadit in virum probum & philosophum, qui sui memoriam nulla labe contaminatam ad posteros transmittere conatur. Neque verò hic scribendi modus novus videri, aut improbari debet, nisi eadem ratione veterum omnium in philosophando consuetudinem damnemus. Aristoteles enim in quadam epistola ad Alexandum ita à se quædam edita esse ait, ut quasi non edita esse videantur. Et Plato in epistola ad Dionysium: Cave, inquit, ne excidant hæc unquam in aures hominum disciplinæ eruditionisque expertium. Extat enim Lysidis ad Hipparchum epistola, ex qua paucula in hunc locum transferam: Meminisse, inquit, divinorum præceptorum illius (Pythagoram intelligit) pium est, nec bona Philosophiæ cum illis communia facere, qui ne somniare quidem animi purificationem potuere: nec fas est ea omnibus porrigere, quæ nos cum tot laboribus adepti sumus, quemadmodum nec profanis hominibus Eleusinarum dearum licet arcana patefacere, æque enim utrique ista facientes injusti atque impii habebuntur. Et infrà. Multi te publicè philosophari nobis retulerunt, quod Pythagoras vetuit. Porphyrius [*Initio lib. de responsis Philos.*] quoque cum omnibus scripta sua communicari vetat. Tu cave, inquit, ne aut lucri aut inanis gloriæ gratia sceleſtis & indignis hominibus hæc tradas, non enim parvum tam tibi qui edes, quam mihi qui tibi credidi periculum imminet. His autem solummodò hæc communicanda sunt, qui vitam ad animæ salutem duxerunt; nam & ipsi Dii non apertè sed ænigmaticè hominibus ista tradiderunt. Meminisse etiam verborum Salvatoris nostri [*Matth.* 7.] æquum est, margaritas ante porcos non projiciendas, & sanctum non esse dandū canibus. Sed ut unde digressus sum revertar. Cum Philosophi consulto nunc ordinem invertendo, nunc falsa veris commiscendo, nunc addendo, nunc minuendo obscuritatem affectarint, illam per ænigmata, tropos seu figuras, allegorias, & similitudines sic auxerunt, ut Thesei filo opus habeat, qui se ex inextricabilibus hujus labyrinti ambagibus educi desideret. De ænigmatibus quidem hoc Aristotelis chemici exemplum esto: Fac de masculo & fœmina circulum rotundum, & de eo extrahe quadrangulum, & de quadrangulo triangulum, & de triangulo fac circulum rotundum, & habebis magisterium. Item illud Lulli: (*Test. cap.* 5.) Res cujus caput est rubeum, oculi nigri, & pedes albi, est magisterium: & mille & alia ubique occurrentia. Tropum licet animadvertere in hoc Senioris. Accipite res à mineris suis, & exaltate eas ad cacumina montium suorum, & reducite ad radices suas. Allegoriæ passim apud auctores sunt obviæ, qualis est Aristæi visio, Comitis Bernardi de rege & fonte, Senioris de venatione leonis, Merlini de Rege expediente se ad bellum contra hostes suos, & Antonii de Viva petra de virgine dominandi cupida, & aliorum multorum figmenta, quæ in hunc locum conferre longum esset, & cum legentium tædio potius quam aliqua utilitate. In similitudinibus & comparationibus ut diutius paulò immorer ratio suadet, cum ex earum infelici intellectu tot errores, & tot imposturæ originem ducant, tantorumque sumtuum & quod maximum est tam pretiosi temporis jactura fiat. Philosophi itaque ut ab arte excluderent indignos, eandemque manifestè traderent doctis & prudentibus, lapidem suum comparaverunt omnibus rebus elementatis sive eæ sint corporales sive incorporales, visibiles aut invisibiles, cœlestes & terrestres. Unde Mireris: Si spirituale nuncupes probabile quid agis, si corporale verum dicis, si cœleste non mentiris, si terrenum verum refers: in ipso etiam sunt cæli, terræ, æstatis, autumni, hyemis & veris figuræ, & masculinitas & fœminitas. Item Alph. Scito fili quod in Sapientum libris sunt quatuor elementa, & cujuslibet vegetabilis figura, & cujuslibet animalis, & cujuslibet lapidis; in quo etiam maris, montium, fluminum, cœlorum, terrarumque, & omnium segetum, corporum & spirituum, substantiarum & colorum similitudo. Si quis autem à me expectet omnium, quæ dixerunt Philosophi rationes, is fallitur; neque enim hujus id est instituti neque laboris, cum singularis volumine indigeat, & difficilè admodum sit mentem cujusque sapientis semper assequi, cum non solum formas manifestas & proprietates rerum extrinsecas, quæ sensibus subjectæ sunt, sed etiam intrinsecas & occultas, donec arte manifestentur, sæpenumero intelligant. Dicunt enim omne extrinsecum suo intrinseco contrarium esse; unde quod in manifesto frigidum & humidum est, in occulto calidum esse & siccum. Eodem modo de rerum coloribus judicandum, sicut videre est in plumbo quod extrinsecus lividum & nigrum, intrinsecus est rubeum, quod patet ex calcinatione ejusdem, dum in minium transit. Idem quoque conspicitur in vitriolo, quod in manifesto cæruleum, vel viride aut ad viriditatem declinans, per assationem in colchotar rubeum transmutatur, atque ita ejus profundum & intrinsecum visui patefit antea occultum, & è contra, quod antea manifestum erat, occultatur. Quare cum à formis & rerum proprietatibus

tam

tam manifestis, quam occultis, & similiter à coloribus, sæpius à statu & conditione operis aut à loco ubi generatur lapis, imò ab omnibus rebus elementatis, nomina mutuarint Philosophi, mirum non est si varient valdè, & diversis nominibus eandem rem vocent: nec enim curant de verbis, ait Rosarius, sed de natura & proprietatibus rerum descriptarum, & nomine unius sæpè intelligunt aliud, nam res non sunt verbis subjectæ, sed è contra verba rebus. Et si semper de virtute intentionis verum dixerunt, sed de virtute sermonis non item. Unde Senior: Sapientes usi sunt diversis tropis in assimilatione, & sunt diversi in nominibus, sed intellectus, in quem innuunt est idem. & Alphid. Corda brutorum animalium, & fel, & succos herbarum, & omne quod est in terra & super terram multiplicaverunt sapientes in hoc opere, parabolas, nomina & actiones, ut ab insipientibus tollerent, & intelligentibus demonstrarent. Scito quod non eges illis nominibus, sed uno tantum nomine quod est aqua, & una actione quod est coquere. Et Mireris. Quilibet sapiens eam proprio nomine nuncupavit, quodlibet tamen nomen verum est & directum. Hanc enim Artem dicunt esse ad instar cœli & stellarum, & verum dixerunt; in eo namque sunt septem planetæ. Hujus autem rei quod sursum elevatur cœlis asserunt esse simile; quod verò deorsum descendit, terram dicunt; quod verò calidum, igni referunt; quod aëreum, vento; quod humidum, marium nuncupant & aquarum nominibus, ac maris animalium; quod de colore suæ viriditatis, vegetabilibus referunt & arboribus; quod conjunctum & siccum, lapidibus; quod verò sequestratum, arenæ referunt, & cinerem esse dicunt; quod mobile volatilibus; quod fluxibile & liquabile oleo comparant, quare ejus nomina multiplicata sunt. Et Anastratus in Turba. Hoc secretum invidi assimilaverunt arboribus, metallis, volatilibus, & reptilibus, & quanto plus potuerunt, nomina variarunt. Hæc sapientum dicta quanquam sufficere deberent, tamen ad majorem legentium utilitatem exempla quædam in medium adducere non pigebit, & ab homine quidem incipientes, ad animalia, vegetabilia, metalla, media mineralia, colores, distinctionem humidi & sicci, & si quæ sunt similia progrediemur. Primum itaque Lapis homini comparatur, quia non nisi ratione & scientia humana ad eum pervenitur, & quia non nisi ab homine perficitur aut propter animam lapidis quam hominis animæ compararunt. Unde Auctor Conjugii Solis & Lunæ ex Turba majori ni fallor: Accipe hominem & tunde eum super lapidem, trahendo donec moriatur, & corpus spirituale fiat, postea redde ei animam suam. Mirum est profecto idiotas & indoctos, qui verborum sonum & intellectum occultum attendunt, cum istiusmodi legant, non eadem trahere ad similia. Quis enim ita insaniat, ut juxta literam hominem capiendum putaret, tundendum & occidendum, ut Philosophorum lapis ex eo producatur, & tandem anima semel exemta in eum denuo refundatur? Sic non majore pollent judicio, qui Philosophorum verbis insistentes, ex animalibus, vegetabilibus, mediis mineralibus, & lapidibus Elixir constitui posse credunt. Quos merito subsannat Havel in Seniore. Hi inquit, dixerunt quod pater auri & argenti sit animal terræ & maris, vel homo, vel pars hominis, ut capilli, sanguis, menstruum, secundina; & quidam dixerunt in arboribus, plantis & herbis; & quidam in lapidibus, arsenicis & aliis mineralibus, & alienati sunt à veritate scientiæ. Sed pergamus ulterius. Interdum lapis homo galeatus & altus dicitur, cum nimirum humiditas ejus per cucurbitam & alembicum destillatione excipitur. Sic etiam lapidis compositum Rex & Regina dicuntur. Unde in Turba legimus. Veneramini regem & ejus uxorem, quoniam nescitis quando indigetis his, quæ regem & suam uxorem emendant. Sic vir & mulier dicuntur, masculus & fœmina propter copulam videlicet, & actionem & passionem. Rosinus Artis auri arcanum ex mare & fœmina consistit. Pater item & mater, & filius, respectu generantium & generati. Hermes. Pater ejus est Sol, mater Luna. Et Rosarius. Ipsa ut pia mater fovet filium suum. Quandoque solum de muliere loquuntur subtracto nomine masculi, sicut Theophilus in Turba: Mulier suos fugiens generos illis per se quamvis coacta domestica fit; ubi mulier pro lapidis humiditate, quia instabilis & inconstans fugiens ab igne. Quandoque solum de viro. Non opus est de singulis exempla adducere, cum ubique apud auctores occurrant. Sufficiat monuisse hæc omnia diverso dici respectu, & nunc eos de lapidis principiis, terra videlicet, aqua, & igne, seu corpore, spiritu & anima singulis & separatis, nunc de omnibus & conjunctis loqui. Senem etiam & juvenem lapidem dixere. Unde Rhasis, Lapis noster primo senex, ultimo juvenis, quia albedo est initio, rubedo in fine. Et in Turba: Accipe arborem, & impone ei magnæ ætatis hominem, &c. Cum vero terra paulatim aquam suam ebibit, dicitur puer lactans. Unde Eminganus in Turba: Inspicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo enim manet arcanum. Vocantur eadem frater & soror, patruus, avunculus, socer, gener, fratres uterini, socii, servus rubicundus, virgo, puella, vir indutus pulcherrimis vestimentis, Rex diademate rubeo coronatus, &c. Eodem modo animalibus lapidem assimilaverunt propter sanguinem quo vivunt, nam anima cujusque animalis in sanguine. Tincturam enim suam sanguini comparaverunt propter rubedinem, & quia calorem & vitam dat corpori sicut sanguis animali, quo privatum privatur & vita. Lilium: Si animalia lento igne regantur, compositum suave fit. Et Acsubufon in Turba: Accipite animal quod dicitur kenkel, & ejus humiditatem quam ejecit. Sed non solum nomine animalis generali usi sunt, sed etiam ad species descenderunt, sic Leonem vocarunt, gryphum, camelum, equum, canem, vitulum, propter rationem supradictam, aut proprietatem aliquam quam habent prædicta animalia & similia communem cum lapide. *(Alb. secr. Ald.)* Unde in Alleg. Sap. Herme s: Si camelorum tuorum tertiam partem consumas, duabus tertiis residuis jam ad propositum pervenisti. Quæ similitudo desumta videtur à longitudine colli camelorum quod est instar cucurbitæ per quam ascendit spiritus, de quo loquitur Haly in secretis. Accipe Canem corascenem masculum, & caniculum Armeniæ, & junge simul, & parient canem coloris cæli. Avium etiam & insectorum omniumque volatilium nomina lapidi donarunt, eo quod sursum elevetur & quasi volet, quamvis etiam propter alias rationes. Sic gallum, gallinam, corvum, aquilam dixere. Alphid. Nulla aqua fit quelles, nisi illa quæ fit de scarabeis aquæ nostræ. Piscibus item assimilarunt, unde Mundus in Turba: Recipe partem de felle piscis, & de urina vituli partem, &c.

Et in ænigmatibus Sapientum. Est in mari nostro pisciculus rotundus, ossibus & cruribus carens, &c. Animalium etiam partibus, Cordi, hepati, stomacho, capiti, cerebro, oculis, ventri, mammis, nervis & venis: Humoribus quoque eorundem, bili, sanguini, pituitæ, melancholiæ. Unde Morienes. Accipite phlegmaticum, & cholericum, & terite sanguinem cum eis. Omnibus etiam ex animalibus ortum habentibus, velut sunt capilli, secundinæ, ungues, menstruo item, semini & lacti; quia sicut animalia ex seminibus maris & fœminæ generantur, & menstrui accessione crescunt & augentur, & lacte quod nihil aliud est quam menstruum aut sanguis bis coctus nutriuntur, ita & lapis. Hinc, Arnald. (*In libro qui flos florum inscribitur.*) Nutritur autem lacte suo, id est, spermate ex quo fuit ab initio. Excrementis item animalium, stercori, urinæ, & sudori, propter fæces lapidis, & puri ab impuro separationem, aut malum odorem, & evaporationem humiditatis suæ superfluæ, quæ urina infantis Lullio vocatur. Possem hic & in plurib. aliis rationes assignare ab his diversas ex stellicis Platonis & commentatore ejusdem Hebnabes Hamech, sed nolo esse longior. Ovo etiam lapidem compararunt, quia sicut in ovo est album & rubeum, videlicet albumen & vitellus, & cortex qui est loco terræ, ita & in lapide. Unde Mireris: Nonne vides quod nutritionis gallinæ calore fit ex ovo gallus volatilis? similiter hujus putrefactionis calore, fit ex ovo nostro gallus volans. Et Hermes: Inquisita à Philosophis dispositio una est, in uno nostro ovo. Vocarunt etiam lapidem venenum, & compararunt basilisco, draconi, viperæ, salamandræ, serpenti, lacertis, & aliis reptilibus, & bufoni. Unde in ænig. Sap. legimus: Accipe viperam & priva eam capite & cauda, in iis enim locis latet ejus venenum. Et Hermes: (*Tract. 2.*) Tunc fit draco alas suas comedens, seque mortificans. Et Rosarius: Aquila volans in cælum, & bufo gradiens super terram est magisterium. Ratio hæc potest reddi, quia sicut basiliscus, & vipera & similia venenata interimunt animantia suo afflatu & contractu aut morsu, & venena naturam humanam pervertunt, ita & sulphur Philosophorum Mercurium vivum vapore suo & tactu mortificat, & naturam ejus immutat. E diverso dicitur quoque lapis theriaca, antidotum, medicina, medicamentum, quia sicut theriaca & medicamentis arcetur à corde venenum, aut retunditur vis ejusdem, & corpora ægrota ad sanitatem reducuntur, ita per Elixir, Mercurio venenum suum aufertur, & dum in aurum transit, salubre temperamentum ei conciliatur, & alia metallorum corpora leprosa & impura mundantur, & in aurum vel argentum transmutantur. Idcirco Auctor perfecti magisterii, sive Rhasis is fuerit, sive alius: Elixir est compositum ex speciebus limpidis antidotum, medicina & purgamentum omnium corporum purgandorum & curandorum & convertendorum in Lunificum & Solificum verum. Arboribus etiam, fruticibus, plantis, herbis, radicibus, floribus, omnibus vegetabilibus lapidem assimilarunt. Unde Balgus in Turba. Quidam fructus exeunt à perfectissima arbore primo vere & in exitus initio florent, Et Hermes Viris sapientum: (*Tract. 1.*) Succus in 150. diebus extrahitur. In ænig. quoque Sap. Radix est quæ cum suo stipite & succo teratur, &c. Sic passim legimus de rosis albis & rubeis, de Lunaria, mercuriali, portulaca marina, chelidonia & geldo aliisque compluribus. Et hoc quidem propter viridem colorem qui est proprie vegetabilium. Quare Mireris: Nullum vegetabile nec fructus ullus apparet germinando, quin sit ibi viridis color, similiter hujus rei germinatio viridis est, quamvis in quibusdam aut nomenclaturam aut sicci calorem sequuti videantur Philosophi. Sed quoniam de reptilibus & vegetabilibus egi, potuerunt etiam præter rationes jam dictas lapidi nomina quædam imposita fuisse, propter mirabilem varietatem figurarum quæ in ipso opere apparent, coloribus aliquot simul emergentibus, sicut in nubibus aut in igne formas miras animalium, reptilium, aut arborum quandoque imaginamur, prout in fragmento quodam libri Moysi adscripti inveni in hunc modum: Cum corpus fuerit solutum, apparebant aliquando rami duo, aliquando rami tres, aliquando plures, aliquando formæ reptilium, aliquando ac si sederet homo super cathedram cum capite & omnibus aliis membris, &c. Gummis etiam, resinis & aliis liquoribus ex arboribus, fruticibus, aut plantis defluentibus lapidem compararunt. Unde Mundus in Turba. Gumma nostra fortior est auro. Et Maria: Matrimonifica gummi cum gummi vero matrimonio. Partibus item arborum & plantarum, utpote foliis radicibus, corticibus & lignis siccis. Metallis quoque tam imperfectis quam perfectis, partim quia omnia metalla sunt in lapide virtute & potentia, partim etiam ob alias diversas rationes. In principio enim decoctionis dum lapis niger est & crudus admodum, plumbum nominatur, cum vero aliquantulum nigredinem dimittit, & dealbari incipit, stannum dicitur: item cum corpus calcinatum privatum est humiditate sua ut fluere non possit quemadmodum solebat, ferrum vocaverunt, quod nisi difficulter admodum fluit. Unde Anastratus in Turba. Sumite ferrum & facite inde laminas tenues, & aspergite illas veneno. Similiter æs & latonem lapidem appellarunt. Unde in Turba. Non fit tinctura vera nisi ex ære nostro, propter eandem cum ferro rationem, vel colorem æri similem. Mireris. Æs Philosophorum non est æs, sed propter colorem æs dixerunt. Argento quoque comparaverunt lapidem cum jam perfecte dealbatus est, & non eget nisi fermento Lunari. Auro vero cum perfecte rubet. Argento vivo cum lapis jam solutus est, & in argentum vivum conversus. Lapidem suum etiam dixerunt nummos, pecuniam, domum thesaurariam. Astratus in Turba. Accipite ex ære Philosophorum partem & nummis miscete. Ad prædictorum intellectum confert illud Rosini: Philosophi quando dicunt æs nostrum, pecuniam nostram, aurum nostrum, magnesiam nostram, æs sibi ipsis relatum dicere voluerunt, similiter de auro, plumbo, magnesia, pecunia ipsis relata. Mediis item mineralibus auripigmento, arsenico, sulphuri, marchasitis, magnesiæ, thutiæ lapidem assimilaverunt: vel ob adstrictionem; vel pondus; vel scintillas auri & argenti quibus micant, cum idem contingat in opere Philosophico, juxta illud Morieni: Terra fætida cito recipit scintillas aureas, vel ratione unctuositatis, aut sulphuris quod in se continent; sive alias ob causas quæ multæ sunt: Exempli loco paucula erunt. Parmenides in Turba. Accipite argentum vivum & in magnesiæ corpore coagulate, vel in sulphure quod non comburitur, Senior. (*In clavi Sap. ma.*) Nisi in auripigmento virtus esset congelandi Mercurium, nunquam perficeretur magisterium. Et D. Thomas: (*Ad fratr. Rainald. ca 2.*) Recipe Antimonium nostrum, vel terram nigram oculosam &c. Salibus item

item omnibus, aluminibus, atramentis. Et salibus quidem, quia aperiunt, incidunt, extenuant, corrodunt, humectant, solvunt, & metalla calcinant, & eadem fluere faciunt. Et quoniam eorum quædam volatilia sunt, ea spiritui, fixa vero corpori compararunt. Alumina & atramenta adstringunt, & cruda humore abundant, calcinata vero sicca magis sunt, & ignea, coloremque rubeum assumunt, instar lapidis, qui primum solutus humiditate superflua laborat, quæ diuturna coctione perit, & tandem in rubedinem convertitur. Aquis etiam corrosivis spiritum suum comparant Philosophi, quia sicut aquæ compositæ ex salibus, atramentis, & alumine, corrodunt & solvunt, metalla, & eadem dividunt, & separant ab invicem, ita etiam spiritus seu aqua Philosophorum corpus suum solvit, & tincturam ab eo separat. Unde Auctor Rof. minoris aquæ fortis laudes & opera describit. Resolvit inquit solidum, & reddit liquidum, mundat immundum, corrodit superfluum, omnia penetrat, durum mollificat, & est clavis totius artis, &c. Lullius etiam frequenter aquis fortibus utitur. Sed quoniam de mediis mineralibus, salibus item & atramentis, nec non aluminibus in tertia hujus libri parte aliquid etiam dicendum est, ad colores transibo, à quibus nomina infinita mutuarunt Philosophi. A viridi enim omnium vegetabilium appellatione lapidem dictum fuisse superius demonstravi; sed cum præter illum & alios intermedios tres præcipuos enumerent Philosophi, nigrum videlicet, album & rubeum, ab illis potissimum lapidem denominarunt. Propter nigredinem enim, ab omnium nigrarum rerum appellationibus nomina desumpserunt. Sic antimonium, pix, carbo, corvus, caput corvi, plumbum, æs ustum, ebur ustum dicitur. Hermes: Caput corvi artis est origo, id est, nigredo. Et Socrates in Turba. Absque plumbo nulla fit tinctura vera quæ vim habeat, id est, absque nigredine. Propter albedinem omnium alborum denominationes acceperunt, quare lapis dealbatus talcum dicitur, marmor, argentum, ebur, flos salis, ossa, crystallus, lumina crystallina, margaritæ, calx, cortices ovorum, luna calcinata, nix, grando, cineres clavellati, terra alba, lapis candidus, pulvis albus stellatus, splendidus. Item ab omnibus rubeis, rubificantibus, & per artem rubificatis. Propterea lapis rubeus, crocus, cinnabrium, minium, lapis, hæmathites rubeus, sanguis humanus combustus, vitellus ovorum, alumen calcinatum, coralli, aurum vocatur. Exempla non adduxi, quia infinita ubique occurrunt. Similiter quia in opere duabus egemus naturis seu qualitatibus, humidi videlicet & sicci, Aquam suam omnis humidi nomine vocarunt, aceti, urinæ, sudoris, lactis, syrupi, brodii & aliorum innumerorum. Baccon in Turba. Reddite ei sudorem suum. Et Borates ibidem. Regite lapidem granatorum syrupo. Maris etiam & marium fluminumque; hinc Mireris tria maria nominavit tria argenta viva, sive tres aquas quibus in opere suo egent Philosophi, mare nempe Ægypti, meridiei, & Indorum. Et Aristhenes in Turba, Accipite corpus, & maris nostri aquæ imponite. Senior: (*In libr. de fig. & ima.*) Sapientes nominaverunt lapidem suum mare, quia ex eo ascendunt nubes eorum & pluviæ. Unde Lucas in Turba: Sumite nubem & cum suo coquite corpore donec stannum fiat. Fellis etiam & fellium nomine usi sunt. Hinc Rosin: Fella de quibus loquuti sunt Philosophi, nihil aliud sunt quam aqua sulphuris. Forte propter colorem bilis flavum, aut quia amara, quæ calida sunt & acuta & pungentia. Olei etiam, butyri, pinguedinis & unguenti appellationibus, tincturam suam intelligi volunt, quia sicuti pinguia omnia tenacius adhærent, nec facile eluuntur è panno & vestibus, aut aliis rebus quibus inciderunt, ita nec tinctura Philosophorum, cum semel corpus suum introiverit. Hinc illud Arnaldi: (*Ros. part. 2. c. 11.*) A qua abluit & mundificat, oleum vero tingit & colorat. Hermes: Terræ nostræ unguentum est sulphur. Senior: Pinguedo & pinguedines sunt nomina aquæ divinæ. Eodem modo terram suam omnis sicci appellatione intelligunt, lapidis, arenæ, calcis, cineris, &c. Unde Attamanus in Turba: Accipite lapides marinos veteres. Et Dardaris ibidem: Accipite album humidum, eoque arenam imbuite.

Nominibus item omnium siccantium, constringentium, coagulantium, aggregantium, attrahentium. Unde etiam assimilatur magneti & ferro, spermati & matrici. Hinc Pythagoras in Turba: Scitote quod res quam multipliciter narraverunt Philosophi, suum absque igne socium consequitur, sicut magnes ferrum, nec sine causa confertur spermati & vulvæ. Sic è diverso aqua vocatur nominibus omnium rerum quæ solvunt, humectant, emolliunt, laxant, rarefaciunt, purgant, lavant, mundificant. Hinc illud: Aqua nostra est sapo sapientum omnia immunda abluens. Sic eadem dicitur culter, inciforium, spata, gladius, quia dividit purum ab impuro, & separat animam à corpore. A terrestribus ascenderunt ad cælestia Philosophi, & res suas comparant Cælo. Unde Hermes: Cælum mas est feminæ, terra vero fœmina masculi. Et Planetis, sicut in Alleg. Sap. Opus nostrum fit ex septem Planetis. Primo ex Saturno, secundo ex Jove, tertio ex Marte, quarto ex Sole, quinto ex Venere, sexto ex Mercurio, septimo ex Luna. Loquuntur etiam de conjunctionibus Planetarum suorum, & oppositionibus, & eclipsibus luminarium, de cauda & capite draconis, quemadmodum Lullius in testamento. (*Cap. 24.*) Et Anastratus in Turba: Luna solis lumini jungitur. Et Alius. Mercurius radiis solis occurrit. Similiter res suas resolutas, fumo, vento, acri, vapori comparaverunt. Hermes: Portavit eum ventus in ventre suo. Et Morienes: Si fumus albus non esset, aurum ethees non perageretur. Et Pythag. in Turba: Hujus artis scientia nihil est quam vapor & aqua. Imò & ad ea quæ non sunt transferunt, & lactis virginis, & lactis volatilium meminerunt. Hermes: Occulta apparebunt, & lac virginis dealbabitur. Apud eundem etiam & in Turba legimus de lacte volatilium. Et hactenus quidem de nominibus ipsius Lapidis sive lapidem componentium, sed ex diversitate operis & regiminis ejusdem non minor oritur varietas. Testis mihi erit Rosinus, (*Lib. de divinis interpretationibus.*) cujus unicum exemplum adducam: Scias inquit quod contritio & dealbatio est necessaria, unde quibuscunque modis res dealbantur & conteruntur, vel subtiliantur, vel dividuntur, vel separantur, vel quibus operationibus hæc fiunt, vel per quas res, ab illis modis, operationibus & rebus receperunt similitudines Et quia quædam res purificantur per distillationem, ut per alembicũ aquæ; quædam per sublimationem, ut spiritus; quædam per solutionem, ut sales; quædam per ablutionem, ut panni; quædam per combustionẽ ut calx; quædam per divisionem, ut metalla ab invicem per cineritium; quædam per colationem, ut per pannum

num & filtrum: cum dicitur sublima vel aliquid istorum, intellige quod debes tunc dealbare, &c. Opus etiam comparant quatuor anni temporibus. Solutionem namque lapidis hyemi conferunt, quia hyemes frigida, humida & pluviosa. Coagulationem veri, quod Calidum humidum flores producit & germinare facit cuncta vegetabilia. Rubefactionem æstati, quæ calida est & sicca, fixionem Autumno quo fructus colliguntur. Sed ut his similitudinibus finem imponam, breviter concludo, omnia quæ dici aut tractari possunt de elementis, & eorum qualitatibus, de eorum confusione in materia prima, & eorum distinctione, & eorum proprietatibus & passionibus, de mundi creatione & ejus principio & fine, de corruptione & generatione, de materia & forma, de actu & potentia, de virtutibus & vitiis, pace & bello, victore & victo, persequente & fugiente, amore & odio, de forti & debili, de sano & ægro, de comburentibus & adustionem impedientibus, de unitate & multitudine, de conceptione & partu, de vita, morte, & resurrectione, de paradiso, ejus celsitudine & gloria, de inferno & abysso, & alia multo plura, de hoc lapide venerando dici. Hinc senior: Lapis iste est diversus ab omnibus lapidibus in naturis suis & perfectione sua, & susceptione nutrimenti, & augmenti in præparationibus suis, quibus nihil nostrarum operationum assimilatur, quia est de semine mundi (al. mundo) multam habens benedictionem. Et si esset ut opinantur de lapidibus sive terris, aut vegetabilibus, non nominaretur sapientia, cum nec mors, nec vita in ipsis sit, nec desponsatio, nec conceptio nec generatio prolis, nec nutritio, cum nostræ præparationes quas novimus ex animalibus nostris & lapidibus nostris quos vidimus & fecimus super eis, non ex vanitatibus & præparationibus illorum sint. Hic itaque est lapis ille mirabilis, cui nulla alia res totius mundi comparari potest, & in quem impingunt imprudentes. Hæc sunt vincula plus quam vulcania, quibus involuti tenentur qui sonum verborum sequuntur, & non intellectum occultum sub illis velatum. Unde idem Senior. (*In libr. de fig. & imaginibus*) Excœcata sunt corda & oculi, & surdæ factæ sunt aures ab his similitudinibus & judiciis in omnibus hominibus: Legunt & non intelligunt student & non percipiunt, ignorant veritatem & projiciunt illam: Qui autem erraverit à veritate, præcipitabitur in vanitate. Et alio loco. Homines non intelligunt verba sapientum, nec percipiunt quod intenditur, unde falsificant veridicos, & rectificant falsidicos opinionibus suis, & sibi debent imponere culpam, non sapientibus. Error enim eorum est ex ignorantia intentionis eorum, quando audiunt diversa verba, sed ignota intellectui eorum, cum sint intellectu occulto: ipsi vero saltem prout & litera & assignatio intelligunt, & sic falluntur, cum sit sepultum in occulto.

Declaratis similitudinibus lapidis, & obscuritate inde orta, transeamus ad æquivoca, quæ sola, si nulla alia obscuritatis causa subesset, non satis constantem animum à proposito avertere possent. Est autem hæc occultandi ratio superiori contraria; ibi siquidem una res pluribus & infinitis nominibus appellatur, at hic plures res & diversæ sub uno nomine comprehenduntur. Qui sane tradendi modus altero multo obscurior est, & difficultatis plus habet, cum tanta & tam inusitata nominum varietas non omnino imprudenti scrupulum aliquem & suspicionem laquei facile injiciat; at in æquivocis discernendis nemo nisi admodum in scriptis Philosophorum versatus satis ingenii aut prudentiæ adferre possit. Exempla duo in medium adducam, nec longius progredior quam ad lapidis materiam, quam argento vivo & sulphure constare omnes indifferenter asserunt, eaque potissimum assumam, ut tyrones assuescant libris Philosophorum intelligendis, cum sint principia artis, & totius operis, & fundamenta. Quotupliciter igitur Philosophis dicantur expendamus. Sed primum de Sulphure, quod pro butyrino & vulgari illo adustibili usurpari notius est quam ut exemplo indigeat. Accipitur enim pro terra Philosophica. Unde Lullius: (*In Codicillo.*) Proprium argenti vivi nostri est, quod ex vapore Sulphuris sui congeletur. Idem: (*In practica Test c. 22.*) Sulphur nostrum est terra subtilis vel aqua sicca, in ventre cujus ignis naturæ fortiter multiplicatus est. Pro arg. vivo etiam altera lapidis parte. Morienes. Quando Laton cum Sulphure comburitur, & mollities super eum frequenter funditur, tunc omnis ejus obscuritas atque nigredo ab eo aufertur. Hoc est, quando terra Philosophica aqua sua seu argento vivo irrigatur. Et Rosinus. Nihil agit in Solem quàm nostrum Sulphur, quod Solem denigrat & consumit. Hinc etiam aqua sulphuris nominatur argentum vivum. Unde Belus in Turba. Omnibus in argentum vivum versis, sulphuris aquam nominant. Et alius. Aqua sulphuris est aqua viva ab ære extracta, quæ postquam extrahitur, potens est in decoctione solvere & congelare omnia. Capitur item pro anima & tinctura. Lullius. (*In codicillo.*) Anima ipsa est sulphur ac virtus formans & sigillans species rerum. Et Hermes. (*Tract. 2.*) Anima est unguentum & sulphur occultum. Idem (*Tract. 6.*) tria supradicta, sulphur videlicet, argentum vivum, & tincturam, unius sulphuris appellatione complexus est. Qui non discernit, inquit, duo sulphura à sulphure, nihil novit. Et pro elixiris materia immediata, lapide à fordibus & fæcibus repurgato. Arnald. (*Ros. part. 2. c. 16.*) Pulvis ascendens superius est terra alba foliata, & sulphur album. Pro lapide etiam perfecto, sed nondum fixo. Arnald. Quartum operis regimen est figere sulphur album & rubeum super corpus fixum. Item pro lapide perfecto & fixo. Rosarius. Sulphur album & rubeum congelat argentum vivum in aurum & argentum. Pro auro etiam quandoque & argento. Unde Plato, omne aurum sulphur. Et Arist. Spiritus cum solverit corpus sulphureum non figitur, nisi occupaveris ipsum cum sulphure novo de quo præparatum erat in principio, scil. auro vel argento. Lullius etiam (*In pract. test. c. 23.*) voce sulphuris pulverem intelligit dum ait. Per hanc intentionem potes habere verum pondus virtutum nostri lapidis, nam quando dimittit argentum vivum in forma sulphuris, tunc ostendit quod magnæ ignitionis est. Quotupliciter sulphur Philosophis dicatur ostendi, restat demonstrandum totidem fere modis argenti vivi appellationem usurpari. Primo quidem pro vulgari & ubique venali omnibus cognitio, deinde pro altera parte materiam lapidis constituente, videlicet humiditate lapidis, vel aqua Philosophorum. Arnaldus. (*Ros. part. 2. c. 8.*) Aquam distillatam serva ad partem, quoniam ipsa est Mercurius. Idem. (*Ibid. c. 18.*) Contere calcem & imbibe cum Mercurio, & decoque donec corpus unum fiat. Pro sulphure item & terra Philosophica, Constans in Turba: Nihil aliud curate quam hæc duo argẽta viva videlicet fixum in ære, & volatile fugiens in Mercurio, unum

namque

namque retinet aliud & à fuga cohibet. Hermes. Hoc est argentum vivum quod dicitur terra residua, quæ aquam ad se trahit & ebibit. Pro anima sive tinctura lapidis. Hermes. (*Tract.* 3.) Oportet nos duo argenta viva simul mortificare : nempe argentum vivum auripigmenti, & argentum vivum orientale, id est, oportet humiditatem lapidis & tincturam in spiritu deportatam simul figere in corpore. Pro proxima lapidis materia omni node purificata. Lullius. (*In codicil.*) Collige quod in medio sublimatum invenies, quoniam illud est quæsitum bonum, Lapis noster, & Mercurius. Pro fermento etiam auri & argenti. Iximedrus in Turba. Sulphura tingunt, & fugiunt, nisi argento vivo sui generis juncta sint. Possem hoc loco multo plura adducere similium exempla, nisi brevitatis causa omittenda judicarem. Progrediamur itaque ulterius, & alias quoq; occultandi rationes enumeremus, inter quas est Diversitas; sed quoniam de illa in tertia hujus Tractatus parte diffusius agetur, ubi de materiæ, & regiminum artis diversitate sermo erit, hic tantum de contradictione ei cognata & vicina aliquid effari visum fuit, quæ in aliis scientiis probrosa foret, & vituperio digna, & earum veritatem in dubium vocare posset: in hac autem Philosophi id sibi vitio non vertunt, imò consulto non aliis tantum sed sibi ipsis contradicunt, ut videlicet legentem exerceant, & judicium ipsius explorent, num in delectu naturalium erret, & ea quæ contra naturam sunt potius quã naturæ amica accipiat, an è cõverso: adfirmãte id ipsum Rhasi. (*In lumine luminum.*) In Alchemicorum, inquit, libro profectum insinuavi fermentum annotatione planum, in inquirendo facile, quod non esse fermentum in eodem asserui: sed qui discretione viget, & sapientia floret, si nostri sermonis interiora perscrutari voluerit, tam ipsius locum, quam exordium se invenisse gaudebit. Auctores alios citemus, & quid de sulphure dicant recenseamus; quòd marem fœminæ scilicet argenti vivi quidam, alii è contra fœminam maris appellant. Et marem quidem Lullius in practic. testamen. (*cap.* 22.) in hunc modum: Sulphur nostrum habet virtutem sigillandi & formandi simile sibi, & ideo dicimus quod est pater & semen mascul. Item Beatus Thomas Aquin. (*In comment. super Tab. Hermetis.*) Purissima & subtilissima substantia sulphuris in ipsis corporibus contenti est quasi semen paternum, activum & formativum Et Rosarius: Quamdiu durat nigredo, obscura dominatur fœmina, quæ quidem prior vis est lapidis, quæ etiam acetum acerrimum nominatur. Per Acetum autem significari aquam lapidis, & argentum vivum supra demonstratum, quod cum dicatur fœmina, necessario terra sive sulphur lapidis mas erit. Atque hi quidem consensu quodam sulphur loco maris habent, alii econtra loco fœminæ; inter quos est Arnaldus. (*In lib. qui flos flor.*) Sic enim ait: Dum terra incipit aliquantulum retinere Mercurium secum, tunc agit masculus in fœminam, id est, Mercurius in terram. Et Lilium: Per lenem decoctionem masculus, id est argentum vivum, è fœmina, id est, à sulphure tingentem accipit spiritum. Cerus quoque in Turba: Accipite argentum vivum in quo est masculina virtus. Quantum autem referat supradictorum notitia, scit diligens librorum lector, cui ubique maris & fœminæ, viri & uxoris, agentis & patientis nomina occurrunt, quæ si distinguere nesciat frustra laborat. Sed posset quis dicere sulphur & argentum vivum vicissim agere & pati, proinde mirum non esse, si nunc maris nunc fœminæ nomen sortiantur juxta illud Lilii. Quod prius egit scilicet fœmina, tunc incipit pati à mare, & quod primò trahebat scilicet fœmina, sive sulphur, nunc trahitur à mare sive ab argento vivo. Adducam in medium alia exempla, in quæ non cadit istius modi suspicio, nempe de lapidis materia, quam unicam esse complures affirmant, prout Arnal. ad Reg. Neapoli. Omnia inquit quæ sunt in lapide sunt ei necessaria, & nullo alio indiget, est enim lapis unius naturæ & una res. Et Lilium: Pluribus rebus non indigetis, sed tantum una re, quæ in unoquoque gradu operum nostrorum in aliam vertitur naturam. Et Rosinus: (*Ad Euthychiam.*) Certum habe quod una res sit ex qua omne quod petis sit. Atque hi quidem unitatem, alii è contra pluralitatem commendant. Et inprimis Geb. (*De investig. perf. c.* 3.) Quærimus ait substantiam unam facere, tamen ex pluribus aggregatam. Idem: (*Ibid. c.* 12.) Unus lapis Philosophorum nuncupatur, quamvis à multis extrahatur corporibus sive rebus. Et in Alleg. Sap. Labem aufer à corporibus, id autem non fit nisi in duabus aut tribus speciebus, & in pluribus rebus, in una enim & simplici re minime fit. Et Philotis in Turba: Prima compositio ex pluribus fit rebus. Ostendi contradictionem diversorum auctorum, nunc quomodo idem auctor in eodem libro, & quandoque in eodem capitulo sibi contradicat restat indicandum. Et primum quidem occurrit illud Pythagoræ in Turba: Aqua munda ex solo est sulphure: & statim in sequenti sermone ejusdem libri Belus contrarium asserit dicens: Aqua munda non est ex solo sulphure, verum ex pluribus composita rebus, quæ unum sulphur facta sunt, ex pluribus sulphuribus. Similiter Bacsem in Turba: Philosophi, inquit, opus variis nominibus diviserunt, dixerunt enim commiscere, coquere, sublimare, dealbare, terere, assare, coagulare, rubiginem facere & tingere, hæc plura sunt nomina, regimen tamen unum est. Et statim cum videatur unam actionem continuam prætendere, scilicet decoctionem, subdit oppositum in hanc sententiam. Et si scirent Philosophi unam decoctionem & contritionem sufficere, non tantum eorum dicta reiterarent, quod ideo fecerunt, ut teratur compositum & coquatur jugiter, neque laboris vos tædeat. Arnaldus quoque cum dicat in rosario suo: Quod facis in albo, facis in rubeo, quoniã hæc medicina in essentia est una, & in modo agẽdi similiter una. Item alio loco: Unus est lapis ad album & ad rubeum simul & semel faciendum. Item: Unum est opus ad album & rubeum, & repetat cap. decimo in principio opus auri & argenti per omnia convenire: tamen eodem cap. quasi omnium ante dictorum oblitus, Opus inquit albi est ad albificandum, & opus rubei ad rubificandum: non ergo misceas opus unius lapidis cum opere alterius, quia vehementer errares si secus faceres. Aliud exemplum ex eodem: Indiges quod in subtiliatione & solutione corporum labores, sunt enim fortia, & indigent præparatione longinqua & operatione continua, ut primo calcinentur, & postea solvantur, quoniam cum calcinata fuerint facilius solvuntur, eo quod calor ignis penetrans partes corporis, facit aquam ingredi post ipsum, & sic est magis solutionis susceptivum. Eodem capite quasi oscitans & à somno expergefactus dicit expedire corpora solvi per aquam solam sine calcinatione. Num cogitandum est tantum doctorẽ, & in aliis scientiis præclare versatũ memoria lapsum fuisse? nihil minus, imo studio & quidẽ data opera id fecit, non hoc in loco solum,

sed multis præterea aliis, prout etiam Lullius & cæteri, quorum exempla non dissimilia passim occurrunt, quæ huc conferre non est necesse, cum ad aliam velandæ doctrinæ artem mihi sit transeundum. Ea est ut utantur nominibus inusitatis & incognitis, aut si nota sint ad aliam prorsus significationem detortis, ita ut peculiari idiomate quo se mutuo intelligant loqui videantur. Sic præter metalla quæ planetarum nominibus insignivere, ut videlicet Aurum Sol, Argentum Luna, æs Venus, ferrum Mars, stannum Jupiter, plumbum Saturnus, argentum vivum Mercurius dicatur, infinita alia introduxere, veluti sunt Laton, Azor, anima, Leo, Draco, terra foliata, Cambar, marteck, kahul, adkibrick, boritis, zandarich, muchal, Corsuphle, fermentum, menstruum, coagulum, venenum, & similia innumera. Præcipuè vero auri & argenti appellationibus ita omnia intricarunt, ut vix multorum annorum studio hujusmodi vocabulorum significatio erui possit. Sic Morienes: Auri fermentum aurum est. Hermes: Seminate aurum vestrum in terram foliatam. Rosinus: Nisi aurum in aurum ponas nihil habes, quoniam magnum non est in parvo. Item in Turba: Non tingit Sol nisi tingatur. Et Lullius, Scientia hæc eligit aurum pro patre, & argentum pro matre, quia de istis duobus corporibus in eodem sulphure & arsenico præparatis nostra medicina elicita est, Difficultatem ex vocibus incognitis aut non vulgaribus ortam non mediocriter augent incogniti characteres, cum præter planetarum omnibus fere notos, sulphuri, salibus, atramentis, aluminibus & mediis mineralibus, imò elementis ipsis & calcinationi & sublimationi aliisque artis operationibus peculiares donarint; aut literarum transpositione, aut numeris & notis occultis usi sint plurimi in libris suis scribendis. Sed nihil æque studentibus obest atque imperitia eorum qui libros transscribunt, dum voces non intellectas, & ut ipsi existimant absurdas omittunt, aut quod pejus est emendare volentes sensum omnem & auctoris sententiam pervertunt, glossas etiam sæpe imperitorum hominum in textum transferunt. Nec dissimili vitio carent qui libros aliena lingua editos in aliam transferunt, ut in posteriore editione latina Comitis Bernardi nonnullis locis videre licet, & in Morieno, qui ex Arabico in latinum sermonem conversus à Roberto Castrensi tantum ab alia translatione differt, ut multis locis alius plane auctor videatur. Stylus etiam auctorum hujus scientiæ multiplex & varius non leve impedimentum legentibus adfert. Quidam enim physicè seu naturaliter & secundum naturæ progressum sermones suos instituunt, alii medicorum tradendi morem sequuntur, nonnulli arithmetice edisserunt, quidam etiam Astronomiæ & Geometriæ normas sectantur. Naturaliter & philosophice de corruptione & generatione, de actione & passione, de elementis & eorum qualitatibus, de materia & forma, de facultatibus, & potentiis animæ, de quatuor anni temporibus, de vaporibus & pluviis, de Iride & ejus causa, de viro & muliere, de conceptione & partu, de fœtu & aliis multis loquuntur. Medicorum vero stylum sequuti de sano & ægro differunt, de mutatione complexionum, videlicet à frigida & humida in calidam & siccam, & è contra, de cruditate & digestione, de urinæ inspectione, de Crisi nativitatis & ortus lapidis, quam crisibus acutorum morborum putridarumque febrium comparant ut videlicet viso motu primo super finem attestari quis possit. Arithemetici quoque hanc scientiam suis numerorum distinctionibus in parte & in toto obscurarunt, nam terminos & finem totius operis in numerorum divisionibus occultarunt, quemadmodum & pondera, cum addant & diminuant summam radicis pro libito, integrantes interdum ipsum totum per partes, ne indocti capere possint. Exempli loco erit illud Senioris: Intellige principium numeri, primum & secundum, & dicis duo, & illa sunt tria in numero, deinde dicis tria quæ sunt numero sex, deinde dicis quatuor & fiunt in numero decem numeri manifesti, occulti autem quatuor. Et illud Eximeni in Turba: Jubeo vos argentum vivum coagulare ut duo tria fiant, & quatuor unum, & duo unum. Auctor etiam trium verborum (*Cap.* 4.) dicit, quod à tribus oportet extrahere duo, cum à duobus non extrahuntur tria, sed à tribus intelliguntur duo & septem. Et Hermes in septem tractatibus: Aqua est quæ dividit ipsam in alias quatuor, una scilicet duabus & trina uni, quarum colori tertia pars est, humori vero duæ tertiæ, quæ aquæ sunt pondera sapientum. Astronomice vero loquuntur Philosophi de zodiaco & signis zodiaci, de polis, de eorundem exaltatione & casu, de conjunctionibus & oppositionibus, & eclipsibus luminarium, de infusione luminis Solaris in Lunam & stellas, de Mercurii natura versipelli, qui cum bonis planetis bonus est, & fortunatus, cum malis malus, & infortunatus, & de planetarum operationibus in hæc inferiora, & similibus, Geometrice vero de terminis & angulis, de quadrato, triangulo & circulo, quomodo item quadratum & triangulum fieri debeat, rotundum, & è contra. Hinc illud Rosarii: converte quadrangulum in rotundum, & habebis magisterium. Ad furni item fabricam Geometriæ regulas necessarias ait Haly. (*Lib. Secret. Alch. in præf.*) Qui hunc librum inquit habuerit, legat aliquid Geometriæ, & ejus mensuras addiscat, & clibanorum fabricam rectè componat, nec modum excedat.

His ad postremum adde quod Philosophi impossibilia videantur præcipere. Unde non solum difficilis, sed omninò fallax & impostorius videri posset de arte tractatus omnis, jubent enim distillari elementa, ablui, & mundari, & demum, quod ridiculum videatur, certo pondere conjungi. Haly: (*Lib. Secret. c.* 9.) oportet accipias lapidem, & separes ejus naturas, id est, quatuor elementa, terram, aquam, aërem & ignem. Arnald. (*Rof. par.* 2. *c* 8.) Cum habueris elementa divisa, ablue ea, scilicet aquam, & aërem destillando, ignem vero & terram fortiter calcinando. Si vero quis similitudinarie hic putet vocari elementa, veluti, exempli gratia, in ceræ aut mellis destillatione, ut quod primo egreditur phlegma, aqua vocetur, quod secundo loco oleum flavum, aëris nomen obtineat, tertio vero loco oleum rubrum ignis, fæces vero in fundo remanentes terræ nomen sortiantur, is haud dubie errat, cum dicat præallegato loco Arnal. ignem calcinari debere, quod in oleo rubeo, & facilè inflammabili locum habere non potest. Deinde Philosophi non curant de elementis tangenti adhærentibus, ut dicitur in Turba. De pondere autem elementorum, idem Arnaldus: (*Rof. par.* 2. *c.* 24. Cave tibi in commistione Elixiris, & operare ibi sapienter, ut scias quantum debeas opponere de aqua, de aëre, de terra & de igne, alioqui si secus feceris, opus non valebit. At quis mathematicus ita subtilis unquam inventus fuit, qui elementa invisibilia, aërem dico & ignem, & impalpabilia mensura

sura aut pondere complexus sit? dicente præsertim Eximeno in Turba, elementorum duo videntur, & eorum virtus & opus scitur, alia autem duo nec tanguntur nec videntur. Nec minus absurdum videtur, quod dicant convertenda esse elementa, cum id videatur solius Dei & naturæ opus. Unde Arist. Chemicus: Converte elementa, & quod quæris invenies. Et sane hac elementorum traditione philosophi artem ita obscurarunt, ut plurimi hac difficultate inspecta cum ipsorum mentem non capiant, à studio librorum resiliant, aut credant hæc omnia mera esse figmenta ad artis occultationem inventa, dicentibus præsertim philosophis, una re, unica dispositione totum opus terminari. E quorum numero me fuisse quondam non inficiabor, quanquam immerito, quando nunc cum Raymundo Lullio fatear ex elementorum divisione & mundatione totam artem dependere. Sic enim ille: Totum magisterium est dividere elementa à metallis, & ea purificare, & à metallis sulphur naturæ dividere. Nam totus labor est in hoc, & tota magisterii fatigatio in elementorum & sulphuris divisione. Et Arnal. Si non dividis elementa lapidis non potest conjungi anima cum corpore. Et Astanus in Turba: Spiritus non conjungitur cum corporibus, donec à suis immunditiis perfectè fuerint denudata. Sunt & aliæ sapientum technæ quibus artem obvelant, quæ in progressu operis manifestabuntur, eas hic volens prætereo: Detexi etiam quasdam in præcedenti hujus tractatus parte, quas repetere & in hunc locum congerere opus non est, sufficiat hic præcipuas & difficilimas enumerasse, quum aliquid relinquendum quoque sit studiosorum investigationi & labori.

PARS TERTIA.

In qua de Difficultate Praxeos agitur.

Hactenus de impedimentis quæ ex parte artificis aut ex difficili librorum intellectu oriuntur dixi, consequens est, ut de tertia hujus tractatus parte, quæ circa praxim versabitur, sermonem instituam. Quæ quamvis tota ex intellectu librorum dependere videatur, cum intellectis libris, materia, operis regimen & reliqua quæ sequuntur cognosci posse videantur; tamen cum aliud sit artis rationem investigare, quam attentare & manum operi adhibere, & multa ipsa experientia deprehendantur, quæ per solam theoriam comprehendi non poterant, plurima etiam quæ prima fronte facilia apparent, cum quis praxim aggreditur, difficilima reperiantur, & è contra, singulatim de ea potius agere potius visum. Ego sanè cuilibet certo affirmare possum me nunquam philosophos de elementorum divisione ratiocinantes intellecturum fuisse, nisi operando & experiendo sulphur naturæ & artis deprehendissem. Neque tamen propterea me scientiæ hujus notitiam profiteri quisquam existimet, cum tentantem sæpius luserit experientia, & multorum cognitionem adhuc desiderium, quam ne sperare quidem audeo cum ob librorum defectum, quorum tamen exemplaria supra centum habeo, tum ob impedimenta plurima, quibus non nego me detineri.

Sed tertium hunc Tractatum aggressuro imprimis occurit materia, quæ totius operis philosophici basis est & fundamentum, quo temerè jacto nihil quod solidum sit superstrui potest: Hanc cum unam dicant Philosophi, plusquam mille legionum nominibus, ut ait Rosinus (*Lib. ad Euthychiam.*) nuncupaverunt, nomine videlicet omnis rei, quæ vel in terra, vel in mari, vel aëre reperitur. Hanc omnibus rebus assimilaverunt, hanc monstrum Hermaphroditum, masculum & fœminam, cœlum & terram, & corpoream & spiritualem, chaos, microcosmum, massam confusam, continentem in se omnes colores, & omnia metalla in potentia, & qua nihil sit in mundo mirabilius, cum imprægnet seipsam, concipiat seipsam, & parturiat seipsam. Hanc maximè occultant, nec nomine proprio nuncupant. Unde Rosar. Lapidem per descriptionem suarum radicum nominavimus, nec enim aliter nominare eum possumus. Et Alph. (*In cla. Phil.*) Hic lapis à loco gloriosissimo sublimi maximi terroris procedit, qui multos sapientes neci dedit, qui cuilibet est similis, cujus nomen dici non potest. Et alius: qui lapidem nominat, ejus virtutem ignorat, nam qui virtutem novit, eum non nominat. Imò nec nomen proprium habere affirmant quidam. Sic enim Alph. Si lapis proprium nomen habet, vulgare non audent propter rationes ab ipsis traditas. Hin Rosin. Non parum timui ne Deus amoveret à me gratiam suam, pro eo quod t[illegible] de hac summa sapientia exposui, cum cuncti p[illegible]losophi citius mori vellent, quam propriis nominibus eam nuncupare. Et innominatus. (*In tract. de lap. philos.*) Nomen lapidis patefacere nemo potest sub animæ suæ condemnatione, quia coram Deo rationem reddere non posset.

Alius. Totius mundi periret status, si noster in libris nominaretur Lapis, vel si quandoque proprio nomine vocant, occultè id faciunt, & sæpè ejus nomini aliquid ficti addunt. Unde Agmon in Turba. Ubi non prodest, ibi magnificè & significanter nominatur, ubi prodest, ibi maximè celatur. Hanc inveniri in omni re, in omni loco, & tempore, quidam Philosophorum asseruere. Unde plurimi elusi illam in vegetabilibus & animalibus, aut ortum & originem ex illis trahentibus, undè elementa separari posse dijudicarent quæsiverunt, sed frustra, cum singula non proferant nisi sibi similia. Hos deridens Senior, Si talibus inquit, diceretur, Ovis peperit hominem, aut volatilia parturiunt pisces, aut palma portavit mala granata, responderent utique: Fabulam narrasti, non generant res nisi sibi similia, & non fert unaquæque arbor nisi fructus suos. Et tamen isti stultis stultiores præparant quod non habet tincturam in se ex omni re quæ tendit ad nihilum, & credunt benè facere, sed nihil acquirunt præter laborem, qui impossibilitate excœcati sunt à veritate. Naturalissimum verò & perfectissimum opus est, unumquodque generare tale, quale ipsum est, ut planta plantam, capra capram, ut ait Philosophus. (*2. de anim.*) Cum autem materialia ista sint à natura metallorum aliena impossibile est ex eis fieri generationem in metallis, quia metalla non generantur nisi ex suis propriis spermatibus. Ideò non sine ratione perquirendum monet Arnald. (*in fl flor.*) quid sit sperma metallorum qui non invenitur in re quod in ea non est, non sunt autem metalla in animalibus & vegetabilibus, sanguine, capillis, menstruis & similibus, quanquam philosophi hujusmodi nominibus aliquando similitudinariè usi sint, prout suprà est declaratum. Ad generationem certè hominis vel animalis, non fit alicujus rei permistio nisi spermatis masculi & fœminæ in vase naturali nempe matrice, ubi convertitur de re in rem præparatione naturali, donec formetur inde homo

homo & animal, sine ingressione alterius rei nisi sanguinis menstruorum et consimilis. Et in vegetabilibus semen proprium cujusque arboris vel plantæ terræ committitur absque additione rei alterius, ubi suæ naturæ alimento enutritum & solis calore evocatum germinat & augmentatur. Ita & Magisterium Philosophorum commistione alicujus non eget extranei, sed ex proprio semine metallico terræ Philosophicæ per artem præparatæ immisso, producit multiplicabilem in infinitum, si suo proprio menstruo & humore connaturali alatur, & calor Solis Philosophorum de potentia ad actum excitetur. Alii in salibus, aluminibus, atramentis, & bauracibus Lapidem Philosophorum inveniri crediderunt, aut per ea perfectiora metalla deduci posse ad eum statum ut tingant in infinitum, eo quod per illorum cœmentationes ab aliis metallis impuris illa expurgari, & colorem vegetiorem & magis splendidum iis conciliari viderent, & scirent inde aquas vi ignis prolectari, quas fortes, graduales, & regias vocant, quibus aurum & argentum solvi putant, aut ad altiorem coloris gradum promoveri. Sed de solutione istiusmodi non curant Philosophi, cùm potius sit corrosio & dissipatio quædam totius in partes minutissimas, quæ denuo in argentum & aurum liquefactione redire possunt. Et si quis metallis perfectis color accedit, is reiterationibus fusionum & attractione diuturna evanescit, quia non alterant intrinsecè, sed tantùm superficialiter, nec ingrediuntur, cùm incommiscibilia sint cum metallis, nec fusionem metallicam præstent, nec in se habeant alias proprietatum differentias, quas in Lapide suo requirunt Philosophi. Meritò itaque à non omninò insulsis & fatuis rejiciuntur. Decipiuntur autem fortè ex eo quidam, quod Sapientes aquam siccam quandoque nominent, quod nullis rebus melius convenire arbitrantur quam salibus, aluminibus, & atramentis, quæ resoluta facilè in aquam transeunt, & modico calore denuò ad pristinam formam redeunt. Sed Philosophi per aquam siccam nihil aliud intelligunt, quàm argentum vivum, ea nempe de causa quod tangentem non madefaciat, cum tamen liquidum sit & fluidum instar aquæ. Credant Gebro, qui lib. Fornacum (*Cap.* 19.) sic ait. Studeas Solem & Lunam resolvere in aquam suam siccam, quam vulgus Mercurium vocat. Falluntur etiam in eo quod Philosophi passim de Sale loquantur. Veluti Auctor Soliloquii. Qui sine Sale operatur, est veluti is, qui cum arcu sine chorda sagittat. Et in Libro Salis & Aluminis. Si Deus non creasset Salem, non perficeretur Elixir, & vanum esset studium Alchemicum. Et in Allegoriis Sap. Qui sine Sale operatur vel agit, corpora mortuorum non resuscitat. Item Alius. Sales sunt radices tui operis. Illi sciant Philosophos non de Sale communi loqui, sed de eo quem in opere suo requirunt minerali, similitudine ducta à rebus calcinatis, à quibus omnibus cùm possit extrahi sal, meritò etiam ex calce metalli sui salem extrahi dicunt, quo tamen aliud non significant quam terram suam. Juxta illud Auctoris innominati: (*Clang. buc.*) Quod inferius in cucurbita manet est sal noster, id est, terra nostra. Et in Alleg. Sap. Nota quod hæc corpora alumina & salia sunt, quæ à corporibus nostris fluunt. Et Auctor Scalæ Phil. Secundæ aquæ opus est exaltare terram in salem mirabilem sola sua virtute attractiva. Nonnulli in mediis mineralibus, tutia, magnesia, marchasitis lapidis materiam quæsiverunt, & præsertim in antimonio. Cùm enim Philosophi dicant metalla & suum lapidem constare sulphure & argento vivo, & hæc facili artificio ex antimonio educi possint, nihil obstare quo minus materia lapidis inde petenda sit. Sed cùm non sufficiant Philosophis simpliciter sulphur & argentum vivum, sed eadem velint esse pura & munda, & omni coinquinatione carentia, homogenea, & non adustibilia, sed perseverantia super ignem & fundentia, argentum verò vivum & sulphur illius sint in radicibus suis impura, & immunda, & quæ nullo artificio depurari possint, ad hæc heterogenea, & facilè ab igne recedentia, aut non fluentia, omnibus sanis suspecta erit antimonii, & reliquarum marchasitarum natura.

Quidam in lapidibus, gemmis, & crystallo artis principia inquirunt. Sed si ea quæ propius ad metallorum naturam accedunt, materiam Elixiris præstare non possunt, profectò neque gemmæ aut crystallus neque lapides cæteri. Si enim id quod magis videtur esse tale non est tale, profectò neque id quod minus. Hæc itaque cùm alterationes in corporibus metallorum facere non possint, quia non ingrediuntur, nec enim quicquam alterat quod non ingreditur, nec fusionem metallicam præstent, sed tantùm vitrificatoriam, aut omninò nullam, ab arte ut omninò aliena repudiabuntur, idipsum præcipiente Alphidio: Cave, inquit, fili, & à corporibus lapidibusque mortuis te separa, quoniam in eis nullum est iter, quia vita eorum non augetur, imò tendit ad nihilum, sicut sunt salia, auripigmenta, arsenicum, marchasita, tutia, & his similia. Alii in sulphure communi materiam lapidis præsupponunt. Cùm enim Philosophi in materia Elixiris requirant homogeneitatem, fixionem, & tincturam, & hæc omnia in se contineat sulphur, meritò lapidis materia aut pars illius censebitur, dicente Gebro (*Sum. perf.*) Sulphur habet homogeneam & fortissimam compositionem, & est uniformis substantiæ. Ibidem: Ipsum dat pondus completum unicuique metallorum, & ipsum fœditate depurat & illustrat. Et paulò post: Per Deum altissimum ipsum illuminat omne corpus, quoniam est lumen & tinctura. Item Pythagoras in Turba: Aqua sulphuris munda ex solo est sulphure. Et Acsubofon ibidem: Sulphura sulphuribus continentur. Respondeo. Gebrum doctissimè & acutissimè, ut solet veritatem describere, & miris verborum involucris eandem occultare, non secus ac is, qui sub magno palearum acervo granum frumenti reconderet. Igitur non de communi & adustibili, sed de Philosophorum sulphure loquitur; Ideò addit ibidem, non utendum eo sine magisterio, quia sine eo nihil horum præstat, sed corrumpit & denigrat. Et alibi (*Sum. perf. cap.* 85.) ubi de natura sulphuris & arsenici loquitur, sulphur habet in se duas causas corruptionis, inflammabilem substantiam & terream fœculentiam: per primam ipsius natura stare in igne non potest, quoniam comburit semper & comburitur, & nigredinem in omni opere præstat. Per alteram verò neque fusionem habet, neque ingressionem, quoniam si fixum fuerit, prohibet fusionem, & ipsum nunquam figitur, nisi prius calcinetur, cùm verò calcinatur nullo modo funditur in artificio, quoniam in terrenam substantiam redigitur. Hæc Geber de Sulphure communi, sicut etiam Arnald. (*Ros. part.* 1. *cap.* 3.) & alii omnes, quod quantum à Philosophorum sulphure distet, quilibet vel mediocriter in Chemicis Libris versatus facilè considerat, cùm illud argento vivo sit planè extraneum; at illud ex intimis argenti vivi perfectorum

perfectorum corporum visceribus petitum, nec est aliud quàm ignis simplex nec urens, vivus, vivificans alia corpora mortua, & ea maturans, & naturæ defectum supplens, cùm ipsum sit superfluæ maturitatis, secundum quod in natura sua est perfectum, ac per artificium magis depuratum. Senior: Satisfecerunt Sapientes hominibus cùm dixerunt, sulphur nostrum non est sulphur vulgi, quia sulphur vulgi comburitur, sed sulphur sapientum album comburit combustione albedinis & meliorationis.

Cùm igitur ex supra dictis omnibus lapidis materia elici non possit, consequens videtur, ut argentum vivum, nobis eandem subministret, quando sola Mercurialis natura omnibus notis Philosophici Lapidis materiæ respondeat. Argentum enim vivum solum cùm sit incombustibile & homogeneum, quia aut cum tota sua substantia in igne manet, aut cum tota sua substantia ab igne recedit, adustionis est salvativum, fusionis effectivum, & corporum perfectivum; cùm corpora illa minùs comburantur, & majoris sint perfectionis, quæ plus de sua natura participant, & possident, quæ verò minus, minoris; affirmante etiam Avicenna: Ipsum solum recipere in se quod suæ naturæ est, & alienum respuere, & cum sit metallicum, continere totum in se quo indigemus ad nostrum magisterium. Sed ne de argento vivo vulgari hæc intelligantur, obstat illius fuga quæ sisti non potest, nisi sulphuris sibi adjuncti virtute aut metallico vapore, dicentibus etiam Philosophis. Mercurium suum non esse Mercurium vulgi. Adhuc cùm imprimis corpus solvendum aut calcinandum præcipiant Philosophi, neutrum in vulgare argentum vivum cadere potest, cùm sit totum aëreum & spirituale. Igitur in corporibus Elixiris substantia quærenda: sed ea sunt aut perfecta aut imperfecta. Hæc autem cum perfectionem quam non habent, aliis dare non possint, cùm ex sulphure & argento vivo impuris, & parum aut nimium decoctis constent, & celeriter ab igne & aliis adurentibus comburantur, Elixir nobis subministrare non possunt, subtilioris enim substantiæ & liquidioris fusionis necesse est illud esse, quàm ipsa corpora vulgi, & majoris fixionis, quam sint in natura sua. Impossibile etiam est, ut ait Arnald. (*Ros. part.* 1. *cap.* 10.) non fixum figere, & immundum mundare, quia non invenitur in re, quod in ea non fuit antea, nec aliquis dare potest quod non habet. Deinde ut ipsa Elixir fierent, oportet ea primum convertere in similitudinem duorum corporum perfectorum, quod frustra fieret, cùm habeamus duo corpora perfecta à natura facta. Nec obstat quod Philosophi sæpius corporis imperfecti aut immundi mentionem faciant. Veluti Morienes: Nisi corpus immundum mundaveris, & ipsum dealbatum reddideris, & animam in ipsum miseris, nihil hujus magisterii direxisti. Item Astanus in Turba: Corpus imperfectum coloratur coloratione firma mediante fermento. Et Geber (*Lib. fornacum cap.* 9.) Pastam fermentandam extrahimus more solito ex imperfectis corporibus. Et ex hoc tradimus tibi regulam generalem, quod pasta alba extrahitur de Jove & Saturno, pasta verò rubea ex Venere, Saturno & Marte. Qui locus Gebri doctissimos Viros multum torsit ut existimarent corpus sive materiam lapidis ex imperfectis metallis petendam, formam verò ex auro & argento vulgaribus: cùm tamen & materia & ejusdem forma ab una re sola desumenda sint, materiam enim lapidis unicam & specie & numero esse constat, quamvis postea in plures veluti rivulos spargatur, prout auctor est Moriencs. Hoc magisterium, inquit, ex una primum radice procedit, quæ postmodum in plures res expanditur, & iterum ad unum revertitur. Et Lilium: Anima, corpus, & spiritus simul sunt, & una res est, in se habens omnia cui nihil extraneum introducitur Haly (*Lib. Sec. c.* 9.) Unus est lapis super quem non misceas aliam rem; cum eo operantur sapientes, & de eo exit cum quo medicatur, non commiscetur cum eo aliud, nec in ejus parte, nec in toto. Quando igitur corporis imperfecti aut immundi meminerunt Philosophi, aliud nihil quam terram suam intelligunt, cujus locuples testis mihi erit Arnaldus (*In flos flor.*) Mercurius, inquit, cum terra conjungitur, id est, cum corpore imperfecto, quæ terra mater dicitur, ideo, qui terra est mater elementorum. Non quod ex corporibus vulgaribus, plumbo, stanno, ære aut ferro materiam fermentandam desumi velim, sed ex composito suo in terram verso, quæ imperfecta adhuc est respectu perfectionis ultimæ ad quam illam perducere conantur Philosophi, & ratione tincturæ quæ illi ablata fuit, & postea redditur per artificium. Nec arguit è contra quod Geber expressè dicat pastam albam extrahi debere ex Jove & Saturno, pastam verò rubeam ex Venere, Saturno & Marte. Superius enim à me ostensum est, omnia metalla tam perfecta quàm imperfecta in Philosophorum composito contineri, virtute & potentia & similitudine quadam, prout etiam ex allegoria Comitis Bernardi patet. Cùm itaque Elixir album non egrediatur terminos albedinis & fixionis lunaris pasta ipsius sive corpus dicitur extrahi ex metallis albis, & parum decoctis, Saturno videlicet & Jove, quæ fermentanda erit cum Luna, nam albedinem in opere cruditatis signum esse affirmant Philosophi. Unde Ros. usque ad albedinem non utimur igne forti, quia album crudum est, & semicoctum. Metallum autem crudum perfectum esse non potest. Arnald. Opus album est opus hyemis, rubeum verò æstatis. Pasta verò rubea dicitur extrahi ex Venere, Saturno & Marte, quia rubedinem aut manifestam aut occultam in se habent hæc metalla, ad quam majore decoctionis calore compositum perducitur, quamvis adhuc imperfectum, quia nondum pervenit ad finem in quo completur, nec adeptum est formam qua perficitur, quæ est fermentum solare. Neque mirum cuiquam videri debet, si etiam de Saturno pastam suam rubeam extrahi præcipiat Geber, quem rubedinem in se occultam habere demonstrat minium quod ex ejus fit calce. Et Zenon in Turba: Hoc plumbum rubeum nostri est operis. Sed hæc quidem dicta sint iis, qui Gebri auctoritatem salvam volunt, quem ego magis occultandæ veritatis studio quam alia de causa talia scripsisse suspicor, solitum pauculis veris plurima falsa immiscere. Si verò extrahendi verbum hujusmodi interpretationem non admittere quispiam existimet, is sciat eadem significatione id apud hujus artis doctores usitatissimum esse. Regor. Signum bonitatis primæ decoctionis est sui ruboris extractio, & in nigredinem conversio: non quod velit rubedinem extrahi, sed tantùm putrefieri & decoqui donec nigrum fiat. Et in Turba: In ventre nigredinis apparentis est albedo occulta, unde oportet albedinem illam ab ejus nigredine extrahere. Rosinus. Sapientes cum dicunt, accipite sputum Lunæ gummamque simul liquefacite, cumque liquefiant ista, non jusserunt rubea fieri, sed flores tantummodo

tummodo ex eorum ventribus extrahi. Cum igitur ex imperfectis metallis lapidis materia frustra petatur, superest ut ex perfectis ea proliciatur, hæc autem si de sua perfectione aliis communicent, ipsa imperfecta manebunt, eo quod non possunt tingere nisi in quantum se extendunt. Si verò ea perficere velimus plus quàm sunt in natura sua, necesse est ea in radice magis mundari, cum oporteat elixir esse magis mūdum & purum,nec non subtilius,quam sit ipsum aurum vel argentum. Sed ad eorum necessariam mundationem perveniri non potest propter fortissimam ipsorum compositionem naturalem, quæ nisi per corruptionem labefactari non potest. At quæ corruptio auro evenire potest, quod nec terra nec aqua alteratur, nec rebus comburentibus comburitur, cum in igne etiam melioretur, dicente Plinio: (*Natural. hist. lib.* 33. *cap.* 3.) Auro omnium corporum nobilissimo nihil igne deperit, in incendiis rogisque; durante materia: Sed dicet aliquis: Cum nihil sit sub Lunari globo corruptionis expers, fieri non potest, quin etiam modus inveniatur aurum ipsum corrumpendi. Fateor, qui enim alioqui sulphur & arg. vivum, & olea inde fieri possent, & ipsius denique color sive tinctura, quam incomparabilis & summus arcanorū naturæ scrutator Clariss. Vir. D. Jo. Baptista Porta Neapolitanus nostri ævi decus, in suo quem, de Magia naturali inscripsit libro, quasi digito demonstravit? Sed aurum corrumpere ad generationem sub conservatione suæ formæ, hoc opus, hic labor est. Docent itaq; quidam ipsum cum argento vivo magno artis studio elaborato commiscere;eo namque modo nec alio quopiam exaltari potest ultra perfectionem suam naturalem, sed hoc non pervenit nisi ad artificem solertissimi ingenii.Quod tamen si fiat, jam plures res erunt, cum unitatem in suo opere commendent Philosophi. Deinde materiam suam vilem & parvi pretii esse affirmant, cum auro post gemmas pretium sit maximum. Qui religiosiores paulò fuere in hac arte, docent aurum cum argento & Mercurio commiscere, ut aurum sit loco patris, argentum loco matris. Mercurius sperma utriusque. Unde Hermes: (*In tab. smaragd.*) Pater ejus est Sol, mater Luna, portavit eum ventus in ventre suo. Idem, Draco non moritur nisi cum fratre & sorore sua interficiatur, non per unum solum, sed per ambo simul, scilicet per Solem & Lunam. Et Avicenna: Consulo ut non opereris nisi çum Mercurio,Sole,& Luna, istorum enim duorum corporum conjunctio est necessaria in hac arte ad album & ad rubeum. Et Morienes: Sine stultos quærere & quærendo errare circa quamlibet rem, quoniam ad propositum non pervenient donec Sol & Luna in unum corpus redigantur. Addunt etiam rationem: Quia si in lapide esset tantum alterum eorum, nunquam facilè flueret medicina, neque tincturam daret, & si daret, in fumum evolaret, quia non esset in eo receptaculum tincturæ. Sed qui manum operi adhibere volet, diligenter prius excutiat, quæ sint illæ species & res quæ Sol & Luna à Philosophis nominantur, ne operam & oleum, ut est in proverbio, perdat.

Hinc locus me admonet, ut quoniam miranda quædam & non credenda de lapide suo prædicant Philosophi, quæ sinistrè intellecta experientiæ deditum in varios & devios errores perducere possent, antequam ulterius progrediar, de iis paucula interseram, quæ non modo scitu jucunda, sed & maximè utilia erunt omnibus veritatis studiosis. Imprimis autem occurrit, Philosophos Lapidem suum omnem rem dixisse, quod ideo fecerunt, ut ait Rosarius, (*In lib. de fig. & imaginib.*) quia omnia in se habet quibus indiget, & quæ ad sui perfectionem necessaria sunt. Quod verum esse testantur passim philosophi, & imprimis Senior. Lapis Sapientium inquit in ipso & ex ipso perficitur, radix, & rami, & folia, & flores & fructus. Est enim sicut arbor,cujus rami & folia & fructus sunt ex ea,& per eam, & ad eam, & ipse est totum, & ex ipso est totum. Idem: Lapis sapientum quem nominaverunt omnem rem, habet in se totum quo indiget ex corpore, ex sole,ex aquis, ex spiritibus,ex animabus & tincturis. Omnibus etiam nominibus nominatur ut ait Rosarius ad ipsius occultationem,& propter naturæ suæ dignitatem, & propter diversa ejus regimina, & mirabilem colorum varietatem in opere apparentium, & participationem omnium elementorum in eo existentium. Pythagoras in Turba: Multis nominibus ipsum nuncupaverunt propter naturæ suæ excellentiam. Et Lilium: Quandoque in lapidis operatione colores omnes quæ hodie in mundo sunt & excogitari possunt apparent, & sic secundum diversos colores in opere apparentes diversificantur ejus nomina per diversos Philosophos. Est & alia ratio, quia ex omnibus quatuor elementis hic lapis perfectus est, quare cujuslibet rei elementatæ nomine appellatur. Est & tertia ratio ut insipientes illum non cognoscant, hæc ille. Præterea dicunt Philosophi lapidem suum animalem, vegetabilem, & mineralem, non quod ex animalibus, vegetabilibus aut mineralibus indifferenter fieri possit, ut multi opinantur, & frustra in illis pecuniam & labores suos insumunt. Sed animalem quidem propter animam quæ propriè homini animalium dignissimo competit, si tamen fas est hominem inter animalia connumerari; quamvis anima à Philosophis his quoque sicut & vegetabilibus tribuatur, sed non eadem ratione. Bonellus in Turba: Æs nostrum sicut homo corpus habet & animam. Et propter sanguinem, qui propriè in animalibus, quo subtracto moriuntur. Unde Lilium: Spiritus convertit corpus in spiritum tinctum,prout sanguis est, quia quod spiritum habet, habet & sanguinem. Et Dardaris in Turba: Non utendum in toto regimine nisi aqua permanente, vis enim ejus est spiritualis sanguis. Morienes:Quod corpora maximè coaptat, sanguis est, nam illa vivificat atque conjungit,& ex omnibus unum corpus efficit. Arist. Sanguis est anima, & anima est vita, & vita lapis noster est. Non quod revera in eo sit spiritus, anima, aut sanguis, qualis in homine, sed similitudine quadam non ineleganti. Sicut enim homo per separationem animæ à corpore mortuus dicitur, & remanet ipsius cadaver, statuæ potius simile quam homini: ita & in lapide separata ipsius meliore & radicali essentia, quæ formam dat lapidi & tincturam, quæ est Philosophorum anima, remanebit materia quædam informis, quantum ad formam metallicam, quæ cum non sit in cura naturæ nomen propriū non habet, dicente Moriene, omne corpus cum anima caruerit, tenebrosum & obscurum erit. Et sicut credimus in resurrectione animam corpori restitutam iri, & corpora deinde perpetua fore & incorruptibilia: ita in hac arte, corpore per ignem & aquam regimine debito exanimato & purgato, anima sua, id est, tinctura non aliunde sed ex proprio corpore extracta illi redditur, ac tum primum induit colorem & formam metallicam, sed illustriorem quam prius habuit. Quæ dixi communi sapientum consensu vera esse productis eorundem sententiis probabo. Hermes in Alleg. Sap. Spiritus è lapide

è lapide extractus est albus, anima autem rubea, quibus ei redditis vivit & lætatur, quoniam decore, & lumine pristino ornatur, hilaris est tunc maxime cum resurrexit, quia non amplius moritur. Zion in Turba: Lapidis tinctura vita est quibus introit detrimentum & mors à quibus extrahitur. Bonellus ibidem: Illa natura cui humiditas adempta est, cum per noctes dimittitur mortuo similis videtur, & tunc illa natura igne indiget, quousque corpus & illius spiritus in terram vertatur & tunc fit pulvis mortuo similis in suo tumulo. His peractis reddet ei Deus spiritum & animam, & omni infirmitate ablata confortatur illa res, & post corruptionem emendatur, quemadmodum homo post resurrectionem fortior fit, & junior quam fuerat in hoc mundo. Rosinus: (*Ad Saratanam episcop.*) Spiritus & anima cum extrahuntur à corpore, corpus remanet mortuum, redde sibi animam suam, & tunc vivit, & scias quod mortui resuscitati perpetui erunt. Et D. Thomas Aquinas. (*In comment. super tab. Her.*) Superior pars lapidis est spiritus & anima quæ mortificatum lapidem vivificat & facit resurgere. Senior Anima est præparator sive rector corporis, & extractor, & ipsa est reductor ad corpus suum, quod vivificabit post mortem suam: Per hanc vitam postea nulla erit mors, propterea quod vita infunditur sicut spiritus corpori. Quod autem anima sive tinctura extrahatur non aliunde, sed ex seipso, & ex proprio corpore quamvis ex antedictis satis liqueat, tamen audiamus adhuc Menabadum in Turba: Corpus ait non potest tingere seipsum, nisi spiritus occultus extrahatur è ventre ejus, & fiat spiritualis tinctura. Lilium: Hoc ovum vitam quam habet ex se in generatione extrahit non autem ab alio, vel ab aliis: sed ex ejus ventre flores extrahuntur, & se ipsum germinare facit & quod est intus mittit foras, & quod est foris mittit intus. Idem: Natura naturam vincit mortificando corpus & vivificando, quoniam ex ipso fuit, & in ipsum convertitur, & augmentatur. Comparatum etiam animalibus, propter aëris respirationem. Hinc Bonellus in Turba: Hominum inspiratio ex aëre est, quæ sibi post Deum vita est, similiter æs humore inspiratur, quo vitam suscipiens multiplicatur & augmentatur ut cæteræ res. Atque hæc quidem de lapide animali. Vegetabilem vero dixerunt à similitudine animæ vegetativæ, quæ tamen cum animalibus communis est, & dicitur vis quædam in viventibus convertens alimentum in substantiam aliti, ut ipsum in esse conservet, ad quantitatem debitam provehat, & similem in sua specie generare tribuat. Cum igitur hæ tres potentiæ: Nutritiva videlicet, augmentativa, & generativa, reperiantur in lapide, quamvis non plane eodem modo sicut in vegetabilibus, non absurda ratione vegetabilem nominarunt. Amplius, sicut alendi vis ut suum munus obeat quatuor aliis subservientibus facultatibus indiget, Attractiva videlicet, retentiva, digestiva & expulsiva, eadem in opere desiderantur. Per attractivam enim, substantia Lapidis de Mercurio attrahit id quo in artificio indiget, & quod sibi familiare est, & hoc per virtutem elementativam implere cupiens vacuum. Per retentivam, ut coctionem retineat ratione vacui appetentis. Per digestivam retentum in similitudinem substantiæ immutat, ut argentum vivum in substantiam sulphuris coagulantis. Per expulsivam natura expellit quod ei convenit, non enim aqua, ut quidam ait in Turba, plus ponderis adjicit corpori, quam de humiditate metallina in se habet, quia humiditas aquæ transit, & metallina manet. Ne quis autem hæc mea putet esse figmenta, videat Raymundi Lullii codicillum, & testamentum ejusdem cap. 32. Quod autem lapis crescat & sibi simile possit generare, quamvis probare non sit necesse, cum is sit finis & scopus totius studii chemici, tamen aliquot Philosophorum dicta ea de re proponam, & imprimis Marsilii Ficini, qui in lib. suo de arte chemica (*Cap. 16.*) ita loquitur: Lapidem partes innumeras posse tingere apud Philosophiæ consultissimos ita decernitur: Quemcunque spiritum esse multiplicabilem, sed nullum corpus; & cum lapis noster factus sit maxime volatilis, atque ut ita dicam spiritualis, totusque igneus, & per multijugas solutiones & coagulationes sæpius repetitus, quidni crederes lapidem innumeras partes posse tingere? si emunctis naribus naturæ rationem ejusque dotes mirificas introrsum olfeceris; Quo plus enim solem solveris, & iterato coagulaveris, eo plus tinges. Quanto item plures fœminas vir acceperit, eo plures habebit proles. Auctor quoque thesauri philos. sic ait. Aqua sapientum est ut granum tritici, nutritur enim & putrefit, & corrumpitur, deinde germinat, resurgit & seipsum multiplicat. Et alius: (*Aurora consurgens.*) Philosophi volunt nutrire granum eorum metallicum donec vegetetur, & fructum adferat, tale quale ipsum est. Auctor etiam Dialogi Nat. & fil. phil. Lapis vel medicina quam quæris pullulat & multiplicatur, quemadmodum granum frumenti cadens in terram bonam, quum mortuum fuerit, multum fructum adfert: cum igitur corrumpitur multa alia grana inde producere poteris.

Lapis mineralis dicitur eo quod materia ipsius aut res ex quibus componitur, & constituitur, sint minerales & metallicæ, nec aliunde esse possunt, si metalla transmutata sint. Si quis allegat, eadem ratione lapidem vegetabilem aut animalem dici posse, quod ex vegetabilibus aut animalibus ejus sit origo; respondeo nullam subesse rationem, quinimò planè naturæ repugnare, ut metalla animalibus aut vegetalibus inveniantur, cum illorum principio planè diversa sint & nullo modo simul misceri queant, ut in igne perseverent; & philosophis sufficiat similitudo aliqua quamvis non in omnibus, conveniens ut quidvis lapidi suo attribuat. Nec est quod sibi blanditur quispiam, eo quod argenti vivi fluxibilitas sistatur succis quarundam herbarum & color quandoque illi coagulato & metallis imperfectis alius à naturali inducatur per res, quæ aut ab animalibus aut vegetabilibus ortum habent, cum extrinsece tantum agant, & non alte penetrent, nec inducant formam metallicam nisi corruptam, formam verò auri & argenti nunquam dare possunt. Veras autem esse rationes quas attuli cur lapis animalis, vegetabilis & mineralis dicatur, ipsimet Sapientes mihi testes erunt. Sic enim Rosinus: Recipe hunc lapidem animalem, id est, animam in se habentem, scilicet mercurialem, sentientem præsentiam ac influentiam magnesiæ suæ, magnetis, & calaminarem, ac apicem per motum localem, prosequendo & fugando. Auctor quoque novi luminis: Ostendit quasdam animæ virtutes, movet & movetur, agit & patitur. Pergit Rosin: Vegetabilem, id est, vim suam in natura inditam communicantem suo generi, multiplicantem virtutem influentiæ sicut radix stipiti sive herbis. Mineralem quia de minera extrahitur. Auctor. viæ universalis. (*Cap. 11.*) Philosophi nominaverunt lapidem vegetabilem, quia vegetatur & crescit. Animalem quia corpus habet, animam & spiritum, ut animalia. Mineralem, quia

quia res ex quibus componitur sunt minerales in natura sua, Michael Scotus (*Libr. de Nat. Solis & Luna.*) Lapis dicitur mineralis, quia ex solis mineralibus fit, vegetabilis quia nutritur & augetur, quæ sunt potentiæ vegetativæ, animalis quia odore reficitur, & fœtore corrumpitur, quod postremum tamen juxta verborum sonum intelligendum non est. Auctor novi luminis (*Cap.* 1.) Hic est lapis qui in vertice montium invenitur, & dicitur merito mineralis. Animalis etiam fertur esse, quoniam animam habet, vegetabilis etiam dicitur quia vegetatur. Non est itaque quod alias rationes inquirant viri docti & alchemiæ sectatores, credant Sapientibus & Magistris suis, si modo eorum discipuli esse desiderant. Nec timeant Elixir ex mineralibus compositum minus conducere sanitati, quam illud quod in vegetabilibus & mineralibus inquirunt, cum omnes tum Philosophi tum Medici eximias auri dotes & virtutes semper condemnarint.

Elixir autem sive Lapis Philosophorum de quo nobis sermo, nihil nisi aurum est, sed millies auro vulgari perfectius: & si aurum non esset, alchemiæ studium vanum esset, cum aurificandi principium ab auro procedere necesse sit, sicut ignificandi principium ab igne, neque enim perfecta metalla in aurum transmutaret, nisi esset aurum; simile enim à suo simili generatur. Non nego quin ex melle, vino, & similibus tam ex animalibus quam vegetabilibus desumtis, Elixiria quædam fieri possint ad corpora humana præservanda, & nonnunquam etiam sananda, sed ea nihil ad nostrum Elixir de quo agimus, cui nullo modo comparanda sunt, imò in metallica metamorphosi etiam abdicanda, & pro inutilibus rejicienda. Si Philosophi dicant aliquando lapidem suum recipere adiutorium ab aliis rebus & nominent res extraneas, & à metalli natura alienas, tamen plerunque cum additione aliqua id faciunt, videlicet quædam esse magis propinqua quam alia. Et hoc est unum ex usitatissimis sophismatibus sapientum in hac arte. Propterea tyronem Philosophiæ profundæ rationis esse voluit Hermes. (*Tract.*) Existimant præterea quidam Lapidem ideò dici à Philosophis mineralem, animalem & vegetabilem, quod non solum humana corpora & metallica ad sanitatem & verum temperamentum deducat, & in ea vim ac potestatem suam exerceat, sed etiam in vegetabilia, quia ut ait Lullius, (*Pract. test. c. penult.*) rectificat omnes plantas in tempore veris per suum magnum calorem. Nam si de ipso grani milii quantitas in aqua dissoluta fuerit, & posita in circuitu stirpis vel vitis, vel in corde arboris artificialiter nascentur flores & folia, & fructicabunt mense Majo. Quæ ratio quamvis non sit inconveniens, tamen Philosophorum auctoritas majoris semper apud me ponderis erit, cum præsertim in ea aliquid plus energiæ & latentis doctrinæ deprehendatur, quam ut à quocunque percipi possit. Cur vero lapidem suum in omni re & quocunque loco inveniri dixerint, modo excutiamus. Ostendi superius ex variis sapientum dictis, Lapidem Philosophorum constare Mercurio & sulphure, sive aqua & terra, quæ elementa in lapide maximè sunt conspicua, utrumque vero demonstravi lapidem vocari. Cum itaque nulla res corporea sit quæ non constet aqua & terra, & nullus locus humido aut sicco vacuus, meritò lapidem suum ubique reperibilem affirmant. Hermes: Ars nostra duabus indiget naturis: Humido scilicet & sicco. Et in Allegatoriis Sap. Duo lapides Sapientum in ripis sunt, & cacumine montium ventreque fluminum, atque in parietibus domorum regalium, inveniuntur & in stercore ejecti; quibus verbis aliud nihil intelligi quam aquam & terram, sive humidum & siccum, certum est. Sed quia spiritus sive aqua prædominatur in opere, quoniam cum ea, & ex ea, & per eam totum magisterium fit, hanc præcipuè hujus scientiæ Doctores ubique inveniri dixerunt. Hinc Hermes: Secretum cujuslibet rei & vita in una est aqua, & hæc aqua est susceptibilis nutrimenti, in hominibus & in aliis, & in aqua est maximum secretum: aqua enim est quæ fit in tritico frumentum, & in oliva oleum, & in quibusdam arboribus gummi & fructus diversi, & principium generationis hominum est aqua. Hamuel in Seniore: Non est rés in mundo quæ magis cognoscitur quam lapis, unusquisque & omnis homo indiget eo, & est apud illum, non potest etiam esse sine eo, intendit philosophus, per omnia, quæ dicit, aquam; invenitur enim aqua omni loco, in vallibus, in montibus, & apud divitem & pauperem, robustum & debilem. Et Alphid: (*In cla phil.*) Cum dicit, Lapis noster ex vili re est, in oculis hominum pretio carente, fastidita, quam homines pedibus conculcant in viis, & à qua se prolongant: quid aliud quàm aquam intelligat? Auctor Cons. Conjugii massæ Solis & Lunæ, Lapis dicitur vilis quia nullius pretii in oculis ignorantis, & est carissimus, quia sine eo non operatur natura, scilicet sine humido, Lapis enim philosophorum aqueus & humidus est humor autem vilissimus Et Rupescissa: (*Lib. Lucis.*) Natura seu materia lapidis est res vilis pretii ubique reperibilis, quia est aqua viscosa. Alii non aquam solam, sed omnia elementa respexerunt, quæ in omnibus sunt rebus. Hinc Comes Bernard: (*Ad Thomam de Bononia.*) Cum Philosophi dicunt quod lapis ex omni fit re, intelligunt ipsum fieri ex quatuor elementis, ex quibus fit omnis res generabilis, & corruptibilis. Et Rosarius: Ubiq; invenitur propter elementorum participationem. Rosinus. Ut homo ex quatuor elementis est compositus, ita & lapis, itaque lapis est in homine. Quidam humorem radicalem per hujusmodi dicta intelligi volunt, vel calorem omnibus rebus innatum: quælibet enim res mundi, id est, omne corpus elementatum habet in se calidum radicale seu formale cujus caussa persistit, & non est res adeo frigida, quin foveatur sub calido in ipso incluso tanquam radice. Nonnulli figurativè hæc interpretari malunt, inter quos est Mars. Ficinus, (*Lib. de arte chem. c.* 27.) sed magis ut credo ingenii ostentandi, aut velandæ veritatis studio, quam quod ita sentiant; ut cum dicatur lapis esse ubique, intelligatur esse in toto vitro, in omnibus rebus, id est in omnibus metallis, quæ res eorum sunt, juxta illud Hermetis: (*In tab. smarag.*) Omnes res natæ sunt ab una re; ubi D. Thomas & Hortulanus interpretantur res pro metallis; In omni tempore, scilicet sui operis; in omni homine suæ complexionis. Lullius quodam loco voluit naturam considerari, ut videlicet lapis reperiatur in omni re in qua sit per naturam, stultum enim est quærere aliquid quod in re non sit. Et alius: Lapis philosophorum est in omnibus rebus in quibus nutritur. Et Senior: (*De intent. Alch. c.* 3.) Hunc lapidem dixerunt esse in omni re, & hoc est ex sophismatibus sapientum. Certum est autem quod sit in omni re præparationem habente. Lullius (*Test. c.* 37.) quoque alibi dicit lapidem in omni loco inveniri ratione suarum proprietarum. Quæ quamvis vera sint, tamen Philosophorum

sophorum intentio non est alia quam in elementis, & præsertim aqua, prout dixi.

Enumeratis difficultatibus, circa veræ materiæ cognitionem emergentibus, quæ totius artis clavis est, procedamus ad ejus præparationem, & expendamus num in ea Sapientes sint dilucidiores. Nihil enim prodest scire unde constet Lapis, nisi similiter ejus præparatio innotuerit, quam difficillimam omnium rerum appellavit Senior: (*Lib. de fig. & imag.*) Et Baccen. in Turba dicit regimen ejus majus esse quam ratione comprehendi queat. Mandinus ibid: Regendi ignorantia plurimos errare fecit. Senior: (*In cla. Sap. ma.*) Multi cognoscunt lapidem nostrum, & nesciunt virtutem ejus, sed si virtutem scirent, quid valeret nisi scirent operationem? Operationem autem scire non possunt, nisi per donum Dei, vel per doctrinam Magistri qui eam doceat. Et Lullius: (*Test. c. 29.*) Nihil in hac scientia secretum, nisi modus operis & operandi. Verum dixisse Lullium inveniemus, si singulos præparationum modos & varietatem auctorum diligentius excutiamus. Quidam enim ita succincte lapidis regimen descripsere, ut mera tradidisse ænigmata videantur. Sic enim Geber & Auctor perfecti magisterii. Perfecta corporum & spirituum præparatio est per superflui remotionem & absentis additionem. Morienes: Opus nihil aliud est, quam exactio aquæ à terra, & ejusdem super eam remissio. Lullius diversos passim operationum modos describit, nam uno loco (*Test. c. 33.*) sic ait: Duæ operationes sunt tibi necessariæ, corruptio quæ facta sit sub suæ formæ conservatione, & generatio. Alibi (*Test. c. 26.*) sic: Rarefactio & condensatio est via originalis in elementorum transmutatione, in gradibus eorum. Idem: (*Ibid. c. 24.*) De grosso fac simplum, de ponderoso leve, asperum mollifica, durum fac molle, amarum dulce. & habebis magisterium. Rosarius vivum occidite, & resuscitate mortuum. Alius: Solve, coagula, & tinge. Et Emiganus in Turba: Definitio artis est corporis liquefactio & animæ à corpore separatio, & animæ corpori mundo conjunctio. Haly: (*Libr. secret. Alch. c. 1.*) Artificium majus fit per quatuor magisteria. Solvere, coagulare, albificare & rubificare. Philotis in Turba: Totum magisterium est, ut superius fiat inferius, & inferius superius. Aliusquidam (*Efferarius Monachus*) præcipit dividere, mundare, & congregare. Nonnulli diffusius lapidis regimina descripsere, sed non clarius. Arnaldus enim & Lullius & alii quidam quatuor operationis modos assignant: Dissolvere, abluere, congelare, fixare. Auctor Consil. conjug. Solis & Lunæ, vult calcinari, dissolvi, coagulari, item calcinari, & incerari. Auctor. perfecti magist. calcinari, solvi, destillari, & igne levi coagulari. Marf. Ficinus primo componit, compositum putrefacit, putrefactum solvit, solutum dividit, divisum mundat, mundatum unit, & sic complet opus. Auct. Scalæ. P. & Riplæus Anglus, tradunt operationum modos duodecim: Calcinationem, solutionem, separationem, conjunctionem, putrefactionem, congelationem, cibationem, sublimationem, fermentationem, exaltationem, multiplicationem, projectionem. Geber. (*Sum. perf. cap. 38.*) & Arnald. *in flore fl.* octo, sublimationem, descensionem, destillationem, calcinationem, solutionem, coagulationem, fixationem, ceratiomem. Haly: (*Libr. Secr. Alch. c. 13.*) Omnes operationes hujus artis sub sex continentur rebus, quæ sunt fugare, fundere, incerare, dealbare, solvere, coagulare. Senior (*In clavi Sap. ma*) septem docet dispositiones, sublimationem scilicet, calcinationem, solutionem, ablutionem, cerationem, coagulationem, fixionem. Avicenna totidem, sed noneodem ordine, sublimationem, solutionem, putrefactionem, ablutionem, coagulationem, calcinationem, fixionem. Alii alias, quas omnes non est opus in hunc locum conferre. Cum igitur auctores tantopere varient, & necesse sit legentium animos distrahi tanta operum multitudine; quis confidat se lucem in tam densis tenebris conspecturum unquam? An non tanta diversitas necessariò difficultatem parit, dum unus solutionem primum operis gradum appellat, alter calcinationem, tertius sublimationem dicit, & sic in reliquis, si enim primus ordo variat, reliquos etiam variari necesse est. At si saltem in eisdem regiminibus concordes essent, sed ne id quidem, cum singuli ea definiant pro libito. Calcinatio enim cum dicatur rei per ignem pulverisatio ex privatione suæ humiditatis partes consolidantis: docent tamen nonnulli non igne, sed aqua corpora sua calcinare, inter quos Lullius (*In apertorio.*) Sic enim ait: Calcinatio terræ non fit igne, sicut Sophistæ credunt, sed per proprium spiritum suum. Spiritus autem in hac arte appellatione nihil aliud quam aquam indicari supra dictum est. At quid potest esse diversius, dum unus præcipit humiditate privari corpus, alius aquam jubeat addi? Idem de solutione judicandum, quæ cum definiatur rei siccæ in aquam reductio, quod non potest fieri nisi per unionem solventis & solvendi, ut videlicet corpus spiritus fiat, & spiritus corpus, tamen Arnaldus (*Ros. par. 1. cap. 1.*) contrarium asserens, solvere inquit, est dividere corpora, quod nihil aliud est quam compositi partes separare, & ex uno duo aut plura facere. Eadem ratione sublimationem, quæ à Gebro & aliis definitur esse rei siccæ elevatio cum adhærentia sui vasis, & ab Avicenna, elevatio partium subtilissimarum à partibus fixis, alii affirmant nihil esse, nisi rei grossæ subtiliationem totumque opus Philosophorum unica sublimatione absolvi. Sic enim Arnald. (*Lib. flos flor.*) Aqua nostra corpora sublimatione vulgari, quam intelligunt phantastici, credentes quod sublimare sit superius ascendere, vel elevare per ignem, sed sublimare Philosophis est subtiliare, mundare, defæcare. Sic in reliquis operationum modis maximè dissentiunt, quos si diligentius examinare vellem prolixior fierem. Illud solum adjiciam, cum ex superioribus pateat plura regimina operis describi, nonnulli tamen repudiata in totum varietate unicam tantum decoctionem volunt, ad instar naturæ in locis minerarum, aut instar fœtus in utero; dicente Rosario: Quamvis sæpe dicant Philosophi, impone vasi suo & claude firmiter, tamen sufficit semel imponere & claudere, donec totum magisterium adimpleatur: quod amplius est à malo est. Lullius vero (*Test. cap. 14.*) requirit tres graduales transmutationes, sive potius digestiones, ad instar earum, quæ in humano corpore fiunt, quarum prima est in stomacho, secunda in hepate, tertia in venis, & partibus. Tanta igitur auctorum diversitas non potest non nisi maximam caliginem operantium & studentium oculis offundere. Sed transeamus ad pondera, & primo quantopere referat ea novisse audiamus ab ipsis magistris, quantumvis enim materia bene præparata fuerit & bene mista, nisi quantitates rerum sint justæ, & secundum rationem, frustra laborat artifex. Auctor perfecti magist. Cave ne ad componendum accedas, antequam invenias componendorum pondera

pondera completa. Auctor dialogi Natu & fil. phil. Debita proportio est clavis omnium secretorum Arnald. (*Ros. part* 2. *cap.* 24.) Omnia sub termino definito & dispositione certa subsistunt. Idcirco unicuique ponderi pondus, & omni mensuræ mensura opus est. Haly: Si quantitas ponderum disconvenit in composito, partibus ejusdem naturæ transcendentibus per augmentum & diminutionem, destruitur cum ea proprietas compositi, & fit effectus ejus cassus & vacuus. Chambar in Turba. Si conficias absque pondere mora evenit, & malum putabitur. Rhasis. Qui ignoravit pondera non laboret in nostris libris, Philosophi enim nihil suarum rerum posuerunt, nec aliud occultaverunt nisi hoc. Vera dixisse Rhasim deprehendent, qui in libris Philosophorum versati sunt; tantum enim in diversa abeunt ut referre pudeat, & si non pudeat, tamen non possim. Atqui si unicum tantum pondus solventis & solvendi dicerent, possemus utique conjectura aliqua id assequi, si non prima, saltem pluribus vicibus, ponendo tam varias partes in vitris, donec divina favente gratia id assequeremur, præsertim cum nihil referre videatur, si paulò plus aquæ addatur nec ne, existimandum est enim si paulò plures aquæ partes addantur, corpus citius solvi, sed tardius coagulari, at si pauciores, tardius quidem solvi, citius vero coagulari, ita ut omnia in unum recidant; nec videntur Philosophi hac in parte duodecimam partem prætergredi. Geber enim (*Lib. fornacum c.* 19.) & Mars. Ficinus (*De arte che. cap.* 19.) duodecim aquæ partes sumunt, Comes Bernard decem, Senior novem juxta numerum novem aquilarum. Hinc quidam: A novem usque ad duodecim errare non potes. At turba tres aquæ partes, unam corporis assumi affirmat. Alii plus minusve: Quidam superfundi aquam jubent, ut tribus digitis superemineat. Sed esto, consequutus sit quispiam primum illud pondus, quod in corporis dissolutione expetitur, quid de reliquis expectandum sit, quæ in compositione depuratorum elementorum & tincturæ additione requiruntur non video; in iis enim multo major varietas conspicitur, nec enim ad duodecim aquæ aut terræ partes ascendunt auctores, sed ad quinquaginta & amplius. Dicit enim Arn. (*Ros. part.* 2. *cap.* 15.) infunde aquam per vices conterendo, quousque ipsa terra biberit de sua aqua quinquagesimam sui partem. Alii minus aquæ plus terræ assumunt, alii contra plus aquæ minus terræ capiendum affirmant, ita ut quis è tot & tantis ambagibus se extricare non valeat, præsertim si ad naturæ operationem respiciat, cujus arcana in combinatione sulphuris & argenti vivi nulla investigatione perquiri aut sciri à nobis possunt. Huc accedit & alia difficultas, quod Philosophi non distinguant cum pondera præscribunt, num ea in primo opere, secundo, tertio, & quarto assumi velint, sed omnia confundentes, nunc de solutione corporis, nunc de elementorum conjunctione loquentes, aliquando vero de utroque simul, partium proportiones debitas confundunt. Sed si saltem aquam & terram ponderandam dicerent quæ palpantur & videntur, jam cum velint etiam aërem & ignem librari, non possum non ponderum proportionem difficilimam judicare, & artificum multorum irritos labores errores deflere. Proximum est ut de vase agamus in quo fit magisterium, cujus notitia maxime necessaria est, cum sit veluti matrix in animalibus, quæ in ea generantur & capiunt incrementum pariter & nutritionem; nihil enim materia aut ejusdem præparatio aut ponderum cognitio artificem juverint, nisi vas aptum habeat in quo artis & naturæ operationes perficiat. Locus enim principium generationis, & locus generat locatum, nec refert, ut ait Albertus, utrum quid fiat in vasis artificialibus, an in naturalibus; in utrisque enim, elementales & cælestes virtutes operantur, modo artificialia forment ur ad modum naturalium. Unde Haly: (*In præf. secret. Alch.*) Nisi res magisterii inveniat vas sibi idoneum, totum opus destruitur, & ejus operarii quæsitum non inveniunt, nec ipsa res prodit in effectum generationis, quia cum non invenerit causam suæ generationis sive radicem, & ipsam caliditatem, contingit in operationibus casus destructionis. Et Morienes: Si sapientes antiqui & qui post eos fuere, suas expositiones de qualitate vasi in quo conficitur magisterium non invenissent, nunquam quisquam ad ejus perfectionem pervenisset. Illud autem cum unicum dicant, ejus inventio non parum impedimenti inquirentibus adfert, neque verisimile videtur in unico vase posse tam diversa artis regimina exerceri, sublimationem videlicet calcinationem, destillationem, solutionem, incerationem & similia. Aut igitur unicum esse non potest, aut tot rei præparationes nil nisi mera figmenta & verborum involucra merito censebuntur, nisi fortè aquam Philosophorum quid intelligat, quæ nonnunquam pro vase capitur. Unde Hermes: Vas Philosophorum est aqua eorum. Et Arnald. (*Lib. fl. flor.*) Lapis ut dicunt Philosophi fit in uno vase, & verum dicunt, nam totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & ex ea: nam ipsa corpora solvit, & calcinat, & in terram reducit, dealbat, & mundificat. Item alius: In aqua nostra fiunt omnes modi operationum, scilicet sublimatio, destillatio, solutio, calcinatio, fixio, in dicta aqua fiunt tanquam in vase artificiali. Sulphur item vas naturæ à Lullio quodam loco nominatur. Quamvis autem cum aqua fieri posse dicantur omnes operationes, tamen aquam ipsam vase quopiam contineri necesse est, in quo sapientes pluries discordant. A diversis enim diversa præscribuntur, unus vitrum cum longo & stricto collo, ventre rotundo, alter cucurbitam cum alembico, tertius vas cum duabus cannis, quidam vas supra, vas nonnulli aludel sive sublimatorium præscribunt & alia infinita. Plures non unum aliquod vas pro toto opere, sed diversa requirunt in singulis ejus regiminibus, ita ut tanta diversitas maximæ difficultatis sit index. Huc annumerandæ sunt variæ etiam vasorum formæ à similitudine quadam tam rei quam ipsius operis desumtæ. Sic enim vas ovum appellat Haly: Accipe inquit ovum, & igneo percute gladio, est enim ejus clausura. Quidam etiam cribratorium & cribrum, quia in eo dividuntur partes, & mundantur, & in eo perficitur magisterium. Senior: Cribra illud cribro & filo, id est, cucurbica & alembico. Et Mireris: Suo cribro ipsum septies cribrari oportet. Nonnulli marmor, quia in eo teritur Philosophorum materia; vas suum nominarunt. Dicitur etiam sepulchrum. Unde in Turba: Effodiatur illi draconi sepulchrum & sepeliatur illic mulier cum eo. Et id totum ad ejus occultationem, neque verisimile est Philosophos id usquam apertis verbis descripsisse, teste Maria, quæ in hunc modum loquitur. Omnia docent Philosophi præter vas Hermetis quia illud est divum, & de sapientia Domini gentibus occultatum: & illi qui illud ignorant, nesciunt regimen veritatis, propter vasis Hermetis ignorantiam. Lilii auctor Senior dicit

visionem

visionem ejus magis quærendam quam scripturam. Non autem tantummodo à vasis formâ oritur difficultas, sed etiam ab ejus quantitate, ne videlicet majus aut minus sit quam æquum est. Si enim majus fuerit dispergentur nimium lapidis vapores sive spiritus subtiles, neque ad corpus suum revertentur. Sin minus fuerit, revolutio elementorum lapidis adimpleri non poterit, & germen ejus suffocabitur. Sicut enim per motum firmamenti fit revolutio elementorum, per quam corpora subtilia nituntur superius ascendere, & quod ponderosum est manet inferius, sic quoque in opere peritorum chemicorum fieri asserunt Philosophi. In vasis item clausura non minima difficultas consistit: sunt enim in eo spiritus subtilissimi, qui si detenti non fuerint peribit magisterium. Unde Rosarius. Conserva vas & ligaturam ejus ut potens sit in conservatione spirituum. Certe si tantum unica esset in opere decoctio linearis & continua, sufficere videretur vas oblongum, cujus collum stringi & candente ferro solidari posset, sed cum sublimari, destillari, & calcinari præcipiant, rationem non reperio, quomodo vapores aeri in vase contineri possint, quocumque etiam modo lutum aut colla præparetur, nisi vas post singulas operationes frangendum sit, quod necesse non esse satis innuunt sapientes, cum dicunt unico vase totum perfici magisterium. Progrediamur ulterius ad ignem, sine cujus cognitione omnis operatio artificum invalida est, cum commodum, & incommodum hujus rei proveniat à commodo ignis, ut ait Haly (*Secr. Alch. cap.* 8.) Et Plat. Ignis addit perfecto commodum & corrupto incommodum, seu corruptionem: unde cum fuerit ejus quantitas bona & idonea, perficiet, sed cum multiplicaverit in rebus ultra modum, corrumpet ambo, sc. perfectum & corruptum. Et Alphidius. Agens in hoc toto mundo est unum, scilicet calor, calore autem privato nullus est motus aut actus, ipsius enim dispositionis radix calor est. Morienes: Maxima hujus operis efficacia in suo igne perpenditur, nam cum eo mineræ aptantur, & animæ in corporibus suis retinentur, ignis quoque est tota ejus natura, & perfecta probatio. Et si scíveris dare ignem, aqua & ignis tibi sufficiunt. Maria. Totum regimen est in temperie ignis. Necessitatem cognitionis ignis recensui; audiamus modo quam difficile sit ignis regimen naturæ conveniens reperire, & perpendamus quid dicat Senior. Homines inquit qui operantur in ista scientia, sunt decepti magis in regimine ignis, quam in alia re, quia nesciverunt temperantiam ignis: multi enim sciunt rem, sed regimen ignis ignorant, in quo jacet tota perfectio. Hermes. (*Tract.* 2.) Ignium scientia mirabile munus est. Sed interrogabit fortasse aliquis, quare ignoretur ignis regimen, cum ars naturam imitetur quantum potest; in mineralibus autem videmus viam quasi linearem, calorem videlicet lentum & æqualem, quia metalla in penetralibus terræ excoquit, & ad perfectionem ducit, igitur cognita materia & ejus dispositione & vase, si lento igne omnia regantur, Philosophorum inde lapidem procreari necesse erit. Rectè sane quis ita ratiocinari posset, si semen lapidis purum & numeris omnibus absolutum natura tradidisset, prout frumenti granum aut alterius vegetabilis semen, quod terræ commissum & solis calore fotum, cælique rore madefactum absque hominis adjutorio consurgit in speciem similem ei unde habuit originem. Sed naturæ non est concessum à Deo, ut inquit Lullius, (*Test. c.* 88.) quod lapidem Philosophorum possit generare sine ingenio & operatione manuum humanarum. Ideo præcipiunt Philosophi lapidem corporea mole liberari, deinde mundari à suis superfluitatibus, quod ut assequantur, varia describunt regimina, quæ omnia igne tam lento fieri non possunt. Propterea nonnulli quatuor ignis gradus præcipuos tradunt, prætéritis inter hos mediis. Et quamvis unico igne per omnia æquali Elixir perfici posset, difficile admodum judicare esset, unde ignis ille componi, & calor istiusmodi excitari possit, cum in eo maxime varient auctores: Quidam enim balnei calore, cinerum, aut arenæ, materiam suam continendam asserunt. Auctor Lilii ignem flammæ dicit adhibendum qui supra vas reverberet: Dracone, inquit, in vase posito & sepulto, ignis quinque fustium siccatorum in fovea fornacis accendatur, qui sit continuus neque minuatur neque augeatur. Alphid. calorem fimi requirit. Sic enim ait: Igne coquere, est abscondere in equorum stercore humido, quod est sapientum ignis. Alii in vinaceis, serratura lignorum, stipulis, & carbonibus juniperinis calorem illum quærunt. Moriencs stercus columbinum & folia olivarum laudat. Multi oleo, sebo, butyro, aut aqua ardente ignem Philosophicum nutriendum putant. Hunc comparant calori hominis sani, aut gallinæ ovis incubantis, aut calori Solis dum est in Ariete. Proinde Comes Bernardus æthereum quendam calorem describit, vaporosum, digerentem, continuum non violentum, subtilem, circundatum, aereum, clausum, incomburentem, alterantem, penetrantem & vivum. Joan. Pontanus, cujus epistola practicæ Philippi de Rovillasco præfixa est, mirabilem admodum ignem describit, & qui vix à quopiam intelligatur, in hanc sententiam. Mineralis est, æqualis est, continuus est, non vaporat, nisi nimium excitetur, de sulphure participat, aliunde sumitur quam à materia, omnia diruit, solvit & congelat, similiter & calcinat & est artificialis ad inveniendum, est compendium sine sumtu aliquo, saltem parvo: & ignis ille est cum mediocri ignitione, qui omnes debitas sublimationes facit, qui non comprehenditur nisi per solam & profundam cogitationem. Putarem ipsum aquam Philosophorum intelligere, quæ sæpenumero ignis à sapientibus nominatur. Sic enim Menardus & Dardaris in Turba, Argentum vivum est ignis corpora comburens & corpora mortificans magis quam ignis. Et alius: Ignis quem tibi ostendam est aqua. Sed obstare videtur quod dicat aliunde sumi quam à materia. Sic & terra Philosophorum nonnunquam ignis dicitur. Unde auctor Scalæ Philos. Scias quod aqua nostra est oleum, & terra nostra est ignis siccus. Quare cum ignoremus quem potissimum ex tot ignium generibus eligere debeamus, meritò tota ejus inquisitio difficultatum plenissima erit: quas non mediocriter augent Philosophi dum de quatuor ignium generibus sæpè loquuntur: Elementali videlicet, naturali, innaturali, & contra naturam, quorum cognitionem omnimodam artificem habere decet, antequam opus tenet. De igne invenio hoc ænigma: Littus maris, non plenè combustus sanguis hominis, & succus uvæ rubeus est ignis noster. Sub igne autem & furni secretum contineri manifestum est, cum ignis non nisi in furno idoneo fieri possit. Quot autem furnorum genera à Philosophis passim recenseantur ex Gebro (*Lib. fornacum.*) facilè colligi potest, qui solus ut alios auctores prætermittam, septem enumerat, Calcinatorium videlicet, sublimatorium, destillatorium, descensorium, solu-

solutorium, & fixatorium; cum tamen unicam solam fornacem quærant, quam cum indicare volunt, proprio ipsius nomine celato, furnum secretum appellant. Ex cujus augmento vel diminutione contingit similiter artificem errare. Magna enim fornax magnum dat ignem, parvum vero parva, quemadmodum etiam ex ejus spissitudine vel tenuitate, spissa enim fornax condensatum & fortem dat ignem, tenuis vero debilem. Spatiosa item respiracula clarum & magnum dant ignem, stricta debilem. Quapropter ut proportionem æqualem igni quem quærit inveniat, laborandum imprimis est artifici.

Superest, ut de ortu & nativitate lapidis aliquid dicam, & de ejus terminis, omnis enim actio naturalis cum suum habeat motum & tempus determinatum in quo perficiatur & terminetur majore vel minore temporis spatio, ut ait Philosophus, necessario & Lapis Philosophorum suum habebit tempus certum & determinatum intra quod oriatur & compleatur. Volunt autem Philosophi ipsum nasci post accuratissimam elementorum ipsius mundationem, & ab omnibus inquinamentis depurationem in albedine quadam, quæ fulget candore admirabili vincens omnes mundi albedines, & ab igne fugiens & evanescens, nisi artifex decoctioni finem imponere sciat, & in ipsa hora animam ei adjungere: exemplo fœtus in matrice, qui à principio conceptionis perficitur continuè usque ad tempus partus, & tempore nativitatis perfectus est de se, & si tunc non egrediatur suffocatur, & moritur, quia tunc eget auxilio expulsivæ virtutis: & cum ortus est, tunc eget ultimo perfici, quia motus ambulationis deficit ei, cognitio & loquela. Eodem modo lapis hic oritur perfectus per se, sed deficit ei tinctura, & fixio stans, & conjunctio matrimonialis, ideo eget auxilio artificis extrahentis tunc ipsum statim, & complentis eum, antequam evolet ab igne, aut antequam senescat & morbidus fiat. Hinc Morienes: Radix hujus scientiæ est in hora compositionis suæ. Et Alphidius (*In cl. phil.*) Omnis creatura potest augeri quousque perficiatur, cùm autem ad finem perfectionis devenerit, in detrimentum diminutionis tendit, vel descendit: per ejusmodi viam iter suum dirigunt universa quæ in mundo sunt. Simile etiam quippiam evenire videmus in iis, quæ nostræ subjacent voluntati, in coctione panis videlicet & confectionibus mellis & facchari, quæ cum fuerint in complemento suæ decoctionis, perfecta sunt ab igne removenda, & si ulterius coquantur, comburuntur, & destruuntur.

Oportet itaque artificem attentum esse & vigilem, ut terminum in opere non transcendat, & sequi consilium auctoris Lilii, qui inquit, hoc opus teneas cum Hermete ut toties continuè iteretur, donec visui patefiat mutatio, ita quod operis visio te doceat.

Hunc autem terminum nunquam nisi mystice & obscure admodum indicarunt Philosophi & consulto variarunt, ne comprehendi aut cognosci à quoquam verè possit: nisi per Dei gratiam & benignitatem cum eo ignoto omnium prædictorum notitia nihil juvet. Quidam enim hunc terminum definiunt anno uno, juxta illud Platonis: Pauciores dies præparationis est circuitus luminaris majoris. Alii novem mensibus, quidam centum quinquaginta diebus aut centum viginti, & etiam centum, nonnulli octuaginta aut septuaginta, quin etiam quadraginta. Sunt & qui novem aut septem diebus aut etiam tribus terminum hunc definiant, & aliis modis infinitis, cum tamen non sit nisi unus terminus & dies, imò hora & momentum ut quidam volunt, in qua fiat totius operis perfectio aut annihilatio. Moyses: Istud opus fit ita subito, sicut veniunt nubes de cælo, ut inquit Hermes, & etiam in ictu oculi. Et Rosinus (*Ad Euthychiam.*) similiter: Hoc opus fit in momento uno, & est ejus efficacia in purificatione lapidis ab unguentosis suis, & aliis quæ impediunt virtutem ejus. Hujus termini cognoscendi difficultatem & periculum innuens Mireris Mimensidum sic alloquitur: Si philosophicè operaris, & terminum in ipso opere non transcendis, benedictus bis eris, hoc si subito videris, admiratio, & terror & tremor tibi evenient, caute ergo operare. Et Plato: Cave ne in putrefactione pervenias ad terminum nocivum, si enim contraxerit opus in solutione moram fortasse augmentabitur in corruptione, unde cave ab hoc. Et quidam in Turba. Omnibus à te ratione peractis, si dealbationem tamen ignoras speratam amittis lætitiam. Et Alius ibidem: Si compositum plusquam oportet regatur, lumen ejus à pelago sumptum extinguitur. Item Haly. (*Lib. secret. Alch. c.* 7.) Lapis noster est vita ei, qui ipsum scit & ejus factum: & qui nesciverit & non fecit, & non certificabitur quando nascetur, aut putabit alium lapidem, jam paravit se morti, & pecuniam suam perditioni; quia nisi hunc lapidem honoratum cum germinaverit invenerit, non consurget alius loco suo. Et Alphid. (*Clavi phi.*) cum iste lapis dirigitur & ei forma perficitur, tunc est aptus operationi, antequam melancholia super ipsum abundet, & antequam aër in eo gignatur, & senescat. Hermes. (*Tract.* 2.) Si ab angustia ipsum extraxeris, & in diebus tibi notis ratione rexeris, comes & conveniens tibi erit, tu vero decoraberis. At Arnaldus. Additamentum dispositionis & præparamentum debent esse in magisterio Philosophorum, & operantium quia natura motum suum præterire non poterit. Certum namque tempus est quod ipsa habet ad imprægnandum, pariendum nutriendum & operandum. Unde cum terram imprægnatum habueris, expecta partum, cum vero peperit nutrias eam quo usque possit tolerare omnem ignem: Hanc difficultatem ortus lapidis non parum intendunt Philosophi, cum terminum hunc cum fine primæ & ultimæ decoctionis scienter confundunt, loquentes nunc de termino unius, nunc de fine alterius, ut legentium animos distrahant, & veram intentionem ipsorum non capiant. Unde bene nobis consulit Parmenides in Turba ut ad opus non accedamus nisi cognitis omnibus conditionibus lapidis & naturis, in hunc modum: Intendito noscere imprimis, quid est quod naturam putrefaciat & renovet, & cujus sit saporis, & quæ naturaliter habeat propinqua & longinqua, & quomodo se invicem diligant & qualiter post amorem corruptio & inimicitia illis accidat, & qualiter illæ naturæ se complectantur invicem, & quomodo in igne lento concordes fiant: quibus notis & perceptis, manus vestras operi applicate. Quod si dictas qualitates ignoratis, nolite huic operi appropinquare, quoniam totum est noxium, infortunium & tristitia. Quare cum ea quæ supra diximus de lapidis materia, regimine, ponderibus, vase, & igne, sint inventu & cognitu admodum difficilia, tempus autem præcisum nativitatis & ortus lapidis nosse difficillimum, imo ut quidam volunt supernaturale & divinum, & merito tota ipsius

ipsius praxis difficilima judicabitur. Habent autem & aliud secretum Philosophi, quod miris modis ab ipsis celatum hic pertranseo, cum nihil certi adhuc de eo compertum habeam, eo quod Lullius parcissime de eo loquatur, aliis omnibus quos quidem ego legi tacentibus, excepto uno Seniore, aut interprete ejus Hamuele, qui idem arcanum unico verbo attingit. Videant igitur nunc & oculos tandem aperiant, & resipiscant, qui absque librorum intellectu tam grave & difficile attentant opus. Valeant etiam qui Lapidis opus ita leve & facile fingunt, ut quivis vel rusticus & indoctus, modo fortunatus ejus notitiam habere, aut fructum ex eo aliquem sperare possit cum intellectu præditis satis jam pateat illum neque casu aut eventu, sed nocturno diurnoque studio & labore Dei gratia adjuto parari debere. Quocirca Lullius reddens rationem quare ita raro inveniatur, sic ait. Homines ignorant naturam & naturalem illius commistionem & operationem, nec succurrere possunt naturæ, ratione suæ ignorantiæ quousque per Philosophiam transierint universalem, quæ revelat eis res, quæ illis erant absconditæ atque ignotæ. Ideo lapis noster est & non rusticorum, & penitus nostræ Philosophiæ, sicut filius est patris qui illum genuit. Hactenus Lullius.

QUARTA HUJUS LIBRI PARS & ULTIMA,

Quæ Artem Chemicam cuique vitandam docet & concludit.

Satis superque de tribus impedimentorum generibus Scientiam hanc perdifficilem reddentibus superius dixisse mihi videor, quibus tametsi maximis, si quispiam non moveatur, aut à proposito revocetur, sed suo confidens ingenio & judicio porro ire pergat, & speret per industriam suam obstacula omnia removeri aut superari posse, & ad intentionem suam pervenire, is aliorum exemplo cautior evadat, & tanquam è specula adspiciat irrita studia doctissimorum hominum, qui libros hac de arte ediderunt. Petractet Jo. Braceschi opuscula, & in eundem animadversiones Tauladani, videat Laurentii Venturæ de arte Chemica librum, qui gloriatur se ducenta quinquaginta volumina hujus scientiæ in Bibliothecam illustriss. Comitis Palatini intulisse, & præter illa quinquaginta adhuc alia habere; & videbit puniendos & prodigiosos istorum errores, ut interim taceam de illis qui nostra ætate Rosarium Arnoldi de Villa nova, & Chemicos Paracelsi libellos declarandos & elucidandos suscepere, qui se paraphrastas, & interpretes fateri non erubescunt eorum quos non intelligunt. Sed sicut istorum dementia risum, ita aliorum frustati labores misericordiam demerentur, qui cum doctrina & eruditione claruerint, nec laboribus aut sumtibus pepercerint in perscrutandis metallorum arcanis, tamen ab iis veritas abscondita fuit voluntate proculdubio omnipotentis Dei, qui hominum scrutatur corda & renes, magno sane omnibus qui hanc artem inconsulte sectantur exemplo. Si enim tam doctos & præclaros viros, quibus diversorum auctorum libri non defuere, hujus Artis practica, imo ipsa materia latuit, quid mihi aut mei similibus sperandum est, qui ingenio & eruditione minus valemus, quibus etiam ne libri quidem quod in hac maximum est, nisi paucissimi respectu eorum quos se dicit habuisse Ventura ad manum sunt? Quid postremò exspectandum illis, qui musas ne à limine quidem salutarunt, qui neque radices mineralium neq; generationis modum callent? neque unquam naturæ abscondita investigare curarunt, sed tantummodo avaritia vel ambitione, aut similibus pravis affectibus inducti, ad has epulas illotis properant manibus tanquam pecudes ad pabulum? Profecto tam facilem illis artem judico, quam si manibus suis stellas cælo detrahere conarentur. Proinde mirum non est, si malis principiis innitentes, pejorem sortiantur finem, cum decoctis bonis senectutem in mœrore & inopia agere cogantur, & metamorphosim quam in metallis expectabant in se ipsis experiantur, in quos non insulse illud detorqueri posset: Quod habuerunt, scilicet divitias, amiserunt, quod non amiserunt habent, paupertatem scilicet & miseriam. Deinde cùm paucissimis hujus Artis notitia contingat, idque solius Dei beneficio & misericordia, cujus voluntas nobis inexplorata est, & cujus potius judicia timere debemus, nec quicquam de nobis præsumere, cumque tempus quo in hoc seculo versamur adeò breve sit & pretiosum ut nullis opibus resarciri queat, malè admodum sibi consulit, qui incertos & ancipites eventus certis & securis anteponit. Quin potius Theologiam, Jurisprudentiam, Medicinam Architecturam, aut similia sectetur, in quibus vel mediocria ingenia ita proficere possunt, ut alios consilio, & opera vel re juvare, sibi nomen & famam divitias & honores parare, aut saltem familiæ providere possint. Neque enim quispiam à Repub. aut muniis quibuscunque obeundis arcetur, etiamsi summum suæ facultatis aut scientiæ apicem non attigerit, quod rarissime evenenit: neque enim omnes Theologi D. Augustino & Thomæ Aquinati, Jurisperiti Papiniano aut Bartholo, Medici Hippocrati aut Galeno, Architecti Proclo vel Archimedi doctrina scientiave aut experimentis pares sunt, nihilominus tamen & hodiè in pretio sunt quamplurimi diversis inter se eruditionis gradibus distincti in eisdem facultatibus, nec est quod eos temporis amissi ut male collocati pœniteat. At in Chemica arte planè contrarium venit, quam monti cuidam altissimo comparare soleo à parte septentrionali præcipiti & prærupto, ab australi leviter declivi, qui duas regiones discriminet, quarum altera borealis rarissime illustrata, sed nube plerunque opaca & densa caligine operta, ventis validissimis perflata, sylvis horrida, sentibus & dumetis aspera, semitam nullam, sed solum omne luto aut nive glacieque impeditum habet, nihilque producat quod vel ad solatium sit hominis aut necessitatem. Altera contra meridionalis totos dies sole illustretur, aura suavissima ventiletur, collibus vitiferis, arboribusque omnium pomorum feracibus distinguatur, fontibus & rivulis suaviter decurrentibus irrigetur, pratis longe viridantibus & mille florum generibus distinctis, ædibusque pulcherrimis, & umbraculis adornata sit, demum quicquid ad bene beateque in hoc modo vivendum desiderari possit, ibi cumulatissime reperiatur, sed ad quam aditus non detur nisi per montem. Qui Chemica sectari instituit, is imprudenter & sine consilio regionem septentrioni expositam ingreditur, & in maximas difficultates seipsum præcipitat: cuperet oblectamentis alterius regionis australis perfrui, sed viam tritam non invenit, lutum vestigia absorbet, nix & glacies lubricitate fallunt, spinæ & vepres pungunt, tandem præruptus & saxosus mons impedit, quo minus ad cul-

ad culmen ascendat, Quid faciat? frustra cælum votis & suspiriis fatiget, ni arrepta securi vi & maximo labore arbores & dumeta exscindat, saxa ferro & igni disrumpat, viamque sibi inter ea aperiat. Aut si Deus & Astra illi faveant, è summo montis fastigio scalam quispiam aut funem dimittat, quo sursum attractus, desuper voluptatis hortum aspiciat, & tandem plenis manibus fructus carpat, famem satiet, sitimque restinguat, & post exantlatos durissi nos labores, exoptatissima quiete potiatur. Sed quotus quisque est qui astra ita benigna habeat, vel aliena opera montem ascendat? quis enim audeat manum alteri porrigere, nisi fide, constantia, munificentia in pauperes, & vitæ sanctimonia conspicuo, quem non arrogantem, non ambitiosum, sed humilem & mansuetum, non suæ sed Dei gloriæ studiosum jamdudum multis factis periculis sit expertus. Opus est igitur ut quisquis illam regionem inconsulte ingressus est, retrorsum pedem moveat, aut si ulterius pergere volet, solitudinem ne timeat, adversus ventum vestigia firmet, frigora veste duplici & pellibus suffulta, aliisque fomentis arceat, ocreas tibiis propter lutum adaptet, baculo ferrata cuspide gressum in glacie fulciat, & tandem in monte gradus sibi paret, suoque Marte ad ipsius cacumen ascendat. Quod ni fecerit, omni fructu laborum suorum privabitur, timendumque est, ne vel per abrupta montis tandem cadat, & debilitatis artubus vel membris mutiletur, aut cœnosa voragine hauriatur, vel profunda nive glacieque detineatur, aut sentibus laceretur, aut fame, frigore & siti vitam misere finiat. In aliis facultatibus & scientiis nemo frustra laborat aut ingenium exercet, & si non summum saltem aliquem inter suos gradum meretur. Chemica vero qui tractat, nisi imperfectorum metallorum in aurum & argentum metamorphosin vere calleat, qui artis est finis & totius studii periodus, frustra ætatem suam trivit, temporisque inconsulte amissi pœnitentiam aget. Quis igitur nisi imprudens, loquor autem non principibus & magnatibus, quibus parum decedit, si centenos aliquot aureos quotannis in re honestissima & pulcherrima jucundissimaque, si ratione & consilio omnia fiant, impendant; sed meæ conditionis hominibus: Quis inquam dubia sectetur, unde nil nisi temporis & operæ dispendium, egestatem & inopiam speret & non potius ea unde certa præmia, honor, divitiæ, favor inter suos & admiratio expectantur? Quid stultius quam ea inquirere, quæ postquam maximo labore & impensis non vulgaribus adeptus sis, ne audes quidem evulgare? quam miseram vitam tuam fore existimas cum in summa fortuna fortunam desideres, & ne id possis quod velis, compedes tibi injectas senties, ut merito cum Horatio dicere possis.

Quo mihi fortunam, si non conceditur uti?

At poteris aliis bene facere; splendidum id quidem & magnificum, sed ne hoc quidem, nisi occulte. Deinde ut aliis sis amicus, tibi inimicus eris, ut alios promoveas, teipsum deprimes, & ancipiti fortunæ committes, animo inter spem & metum semper suspensus, ut aliis dones, tua prius insumes, floridam juventutem perdes, & in imum desperationis barathrum te conjicies; cum ne gratia quidem ulla ab ingratis affinibus, consanguineis & amicis expectanda sit, existimantibus te non ex amore sed abundantia, & parca admodum manu largiri cum possis largissima, si tamen voto potitus sis; sin autem, nemo tibi vel teruntium reddet, etiamsi omnia tua insumpseris, quinimo ridebe-ris & ludibriis omnium expositus contabesces. Et cum ne unus quidem è decem millibus, qui Chemica tractant propositum sibi finem consequatur, an non potius timendum est, ne cum decem millibus operam ludas, quam cum unico illo rem quaesitam obtineas? Quare omnes & singulos an ece rogatos & monitos velim, ut Alchemiam tanquam pestem & carcinoma aliquod evitent, serpit enim ubi semel admiseris, & interiora hominis depascitur, rodit animum, nec quietem admittit spe ingentium bonorum, quæ non secus atque metus mali vitam humanam non solum difficilem & laboriosam reddit, sed senectutem accelerat & mortem. Spes quæ differtur, inquit Sapiens, (*Proverb.* 13. affligit animam; id si in aliis verum in hac certè arte verissimum. Quis jam enumeret morbos, quos fumi, fœtores, argenti vivi crudi & sublimati exhalationes reliquorumque venenatorum attractiones, diutinæ vigiliæ, labores quotidiani Chemistarum corporibus adferunt? Quis ustiones ex aquis fortibus aut candentibus metallis, quis animi tædia referat, dum aliter atque præsumunt spes suas in irritum cadere prospiciunt? Quis innumeros sumptus breviter perstringat, dum hinc vitra, illinc ollæ ferreæ, inde catini aut argilla igni valido resistens, argentum vivum, marchasitæ auri & argenti aliorumque metallorum, & similia ex ipsis venis maximo terrarum spacio distantibus petuntur, nebulones, frugiperdæ & sycophantæ ut fallant, ultro etiam ex aliis provinciis & transalpinis accersuntur? Omitto infamiam quæ hos auripetas plerumque comitatur, & dubia de illis hominum judicia, dum quisque ut sentit de illis loquitur, hic impostorem, ille falsarium, & monetæ adulteratorem suspicatur: qui minus male, suarum rerum prodigum & male sibi consulentem, & ad egestatem sponte properantem affirmant; multi etiam miserentur, tanquam de ipsius salute conclamatum esset. Sed ante dicta quanquam ab Alchimiæ veræ sectatoribus tantum absint, quantum cælum à terra, nec in philosophantem & naturæ arcana callide perquirentem cadere possint, cum is nec multis nec etiam pretiosis indigeat, nec opus sit ut aliunde petat quæ ubiq; venalia inveniuntur, neque illi periculum sit à vaporibus aut fumis, tamen antequam eo perveniat ut Philosophorum scripta intelligat, materiam artis & ejus regimen & cætera necessaria sciat; multa dum tentare, plurima expendere contingit, neque omnino forte ab exhalationibus tutus esse poterit, neque vulgi judicia subterfugere, ut sileam interim nonnullos probos & doctos alioqui viros, qui audito Alchemistæ nomine non secus atque visa crudeli aliqua fera inhorrescunt, & quodammodo contremiscunt, & antequam norint impostorem judicant. Adeo hæc ars omnium dignissima non sine omnipotentis Dei judicio vilis & improba judicatur. Quod quamvis primum incipientibus difficile & injurium videatur, tamen procedente tempore cum Philosophorum dicta obscura intelligere & degustare incipiunt, & nonnulli eorum quamvis paucissimi ad propositum perveniunt, tum demum in sinu gaudent, non tam ob auri argentique spem aut copiam, quàm quod ars impossibilis & vana ab aliis judicetur, ridentque occulte pridem irrisi aliorum vecordiã & improbitatẽ, cum secure etiam si quæ suspicio oborta sit divinæ in eos collatæ gratiæ hominũ loquacitatem contemnere possint, provocando ad majorẽ illorum partẽ. Quid? dicerent, putasnè hunc si tantis divitiis afflueret, non hæc aut illa acturum? familiam nume-

numerosam aleret, emeret, ædificaret, pompose vestitus servorum cohorte comitatus incederet, & magnum quippiam moliretur. Rectè sanè, si omnes eodem essent animo, nisi & olim & nostra etiamnum hodie ferret ætas tales, qui moderate divitias ferre, nec propter illas sese extollere, arrogantiam, pompas, & cætera mundi vana fastidire, & securam semper & ubique continentiam, humilitatemque nullis undarum fluctibus agitatam amplecti didicissent. Sciant hi qui tam diversa meditantur, hanc artem à Deo non nisi pauperibus spiritu dari. Sic enim Alphidius. Hanc artem rationabilibus filiis Adæ, deinde pauperibus propriam tribuit Deus. Audiant Beatum Thomam dicentem, hæc ars invenit hominem sanctum, aut reddit hominem sanctũ non quidem per se, sed quod fieri non possit, quin se ante faciem Dei prosternat & humiliter, & ei immortales gratias agat, qui tantum thesaurum & sapientiam paucissimis datam sola Dei misericordia consequutus sit. Itaque nihil mirum si sese intra rationis limites contineat, & tantum meditetur sui negligens quæ ad Dei gloriam, & proximorum charitatem spectant. Et quare tandem in vulgus efferat, quæ sibi mox sint obfutura.

Vulgo nota sunt quæ paucissimis ab hinc annis Bragadino evenerunt, qui cum Venetiis metalla vilia in aurum transmutandi artem professus esset, & à populo per excellentiam magnus Alchemista vocaretur, adiit eum Toparcha Picolomineus proscriptus à quibusdam Italiæ principibus, petit mutuum triginta aureorum millia: & cupit imprudenter edoceri præterea artem, unde tantum sibi pararet posthac quantum velit. Bragadinus pavore exanimis cum nec haberet quantum ille peteret, & multo minus artem calleret, nihil tamen ob ejus crudelitatem & temeritatem negare ausus, promittit utrunque: sed cum differt & tergiversatur, nunc hæc, nunc illa excusando, alter acrius instare & mortem minari ni promissum exolvat, nec enim se rideri à quoquam velle aut parvipendi. Cogitur itaque stipatorum caterva se munire adversus insidiantis ferociam quod tamen ipsi parum profuisset, nisi sui immemor dum alteri laqueum tradit Picolomineus ipsemet in casses incidisset, & captus fuisset. Evasit tum Bragadinus, pejori sorti suæ reservatus. Posset tamen contingere fortasse ut eadem ars ad indignos aliquando deveniret, quos ad aliorum exemplum Deus non serus vindex atrociter puniat, qui æquè bonis & malis utitur ad nominis sui gloriam. Accepi à nobili quodam viro nostra hac ætate monachum quendam Italum hac arte confisum religioni & ordini suo renunciasse, & in Germaniam venisse ut liberius viveret, cucullam & aspera monasteriorum detestatum: sed dum incautius se gerit, duos in intimam ipsius familiaritatem sese insinuasse, à quibus postea in sylva quadam ex itinere maximo scelere trucidatus sit, quorum alter pulverem apud monachum repertum pro suo diversis principibus & magnatibus ostenderit, & mille imposturis sub falso scientiæ nomine homines illuserit. Quis itaque horum duorum exemplo non sibi caveat, secretumque suum occultet, quod propalatum aut mortem aut ad minimum perpetuum metum, & spontaneum exilium procul à patria & suis adferat. Multis jam dudum controversiis inter Philosophos antiquos agitatum fuit, quid esset summum bonum dum alius virtutem, alius gloriam, voluptatem, dolorum absentiam, sanitatem, fortitudinem, animi securitatem, & similia in cælum laudibus vehit. Non dubitandum sane est, quin maxima eorum pars si lapidis philosophici notitiam aliquam habuissent hunc omnibus antedictis, cæterisque in mundo rebus prætulissent, cum eo divitiæ immensæ, & omnia quæ auro & pecunia parantur haberi, morbi propelli, & sanitas conservari possit. Si enim expertis & sua cumque in arte credendum est, cum unanimiter auctores tradant Elixir istud corpus humanum ad verum temperamentum reducere (intelligo in dispositis) sublimem memoriam, hilaritatem perpetuam, si violentiam externam excipias, prudentiam & audaciam conciliare, quid ni credendum sit organum ita dispositum virtutibus variis, omnibusque fere ut ita dicam corporis & animi bonis efflorere posse? Sed quis summum bonum judicet id, cujus adeptio tam anceps, & postquam adeptus sis, ne audeas quidem evulgare, nisi insidiis undique peti, & mille periculis exponi velis, aut in perpetuo metu & terrore versari? Qui antiquitus eximium quid consecuti sunt gaudebant videri & cognosci, & fama sui frui dum viverent; Hæc sola scientia gaudet in tenebris, & latibula quærit, nec caput nisi post mortem audet exerere: nec id quidem nisi libello aliquo conscripto, & apud amicos deposito, quo fortunam suam posteris, & præsertim Chemiæ studiosis testatam volunt, quos eo munere dignatur summus Deus. Cum gloria in cæteris hominum actionibus & scientiis summum calcar sit ad ardua aspirantibus, in hac arte impedimentum potius adferre, animi vigorem retundere, & feliciter cœpto itinere quemcunque posset avocare. Ac ne divitias quidem summas probus quisque qui felicitatem suam cælo & Dei amore metitur, expetere deberet, cum difficillimum sit animo temperare in summa fortuna, & ab injuriis aliorum abstinere, aut ea non facere quæ reprehensionem & culpam in hoc mundo, & in venturo seculo pœnam æternam mereantur. Cum igitur hæc scientia quamvis præcellens tantopere sit incerta propter impedimenta & difficultates superius enarratas, ut vix quispiam vel sperare illam audeat nisi inconsulte admodum & temere, cum infiniti rem & tempus misere perdant, & hominum ludibriis sese opponant, morbos & egestatem sibi ultro accersant, & senium accelerent: denique cum ars adepta tantum periculorum secum vehat, iterum consulo omnibus, juvenibus præsertim & mediocris fortunæ hominibus, ut quisque famæ suæ & salutis curam habeat, nec hanc semitam terat aut ingrediatur, aut ut ingressus mox pedem retrahat, ne sero nimium cum multis sapiat, & stultitiæ suæ tarde & nihil profutura pœnitentia pœnas luat.

Sed ut is qui consilio meo nullo modo acquiescere, sed magis fortunam tentare maluerit, aliquam etiam utilitatem ex hoc libello referat, præcepta non insalubria dabo. Primo semetipsum examinet, & consideret num conditiones in artifice requisitas habeat, & ante omnia rei familiari prospiciat, ne si proposito vacuus maneat, egestate postea laboret, aut opus inceptum dimittere cogatur. Diversorum auctorum libros sibi accumulet, quia alioqui impossibilis est illorum intellectus, nec lectum semel, bis, terve librum rejiciat, quamvis non intelligat, sed relegat decies, vicies, & quinquagies etiam & amplius: deinde videat in quo maxime concordent auctores, ibi enim latet veritas, sed naturæ possibilitatem imprimis spectet. Unde Philosophus (*Senior in clavi Sap. ma.*) secundum naturam sit tua intentio. Radices

præterea mineralium cognoſcat, ut ex ipſis faciat opus ſuum, alioqui in vanum laborabit. Ne aliena opera utatur, non enim eo animo aliis atque ſibi quiſque operam navat. Deinde hæc ars non ſecus atque regnum aliquod eſt ſocietatis impatiens, niſi fide, innocentia & Dei præcipuè amore animi juncti fuerint. Proinde Geber non temerè inter artis impedimenta ponit membrorum truncationem. At quibus membra magis trunca videntur, quam iis qui aliena opera artem quærunt, & ſeipſos naturalium rerum ſcrutatione indignos profitentur? Qui itaque otium non habet aliis negotiis diſtractus, ut librorum lectioni vel exercitationi artis vacare poſſit, potius ab ea abſtineat, quia nihil eſt quod votis ſuis ſecundum expectet. Aut ſi divitiis abundet, & expenſas non timeat, quærat ſibi virum aliquem probum & eruditum & linguarum aliquot maximè uſitatarum peritum, mediocriter in deſtillationibus, ſublimationibus & calcinationibus communibus verſatum, non quod eæ in hac arte admodum neceſſariæ ſint, ſed ut opera Philoſophica à vulgaribus ſciat diſtinguere. Et ſalarium annuum conſtituat, libros & inſtrumenta arti neceſſaria ſuppeditet, ſed eo animo ut jacturam pecuniæ ſuæ non ægrè ferat, etiamſi per aliquot annos nec unde potiſſimum incipiat ſciat artifex. Neque enim lecto aliquo libro fortaſſe falſo & ab impoſtore quopiam compoſito, manum operi adhibendam quis putet, ſed poſt aliquot annorum ſpatia cùm ſe auctores etiam probe intelligere exiſtimaverit. Sic enim legimus in Allegoriis Sapientum. Noli opus incipere antequam ipſum ſcias, quia ſi opus non noveris errabis, & opus tuum in vanum peribit. Semel inceptum niſi magna de cauſa non mutet, etiamſi tardiuſculus videatur properanti. Circumforaneos & indoctos qui ſeſe Alchemiſtas profitentur procul à limine arceat, neque enim quenquam docebunt quæ ipſi ignorent. Si quid ab ipſis diſci poſſit, id totum in variis fornacibus & ignibus, eorumque gradibus conſiſtit, quod dato munuſculo ab iis ſciri poterit, aut ſi ea de cauſa retinendi videntur, vas ſemper ſigillatum & exterius coopertum detineatur: Si materia aſpicienda, aut eximenda, aut miſcendum aliquid, domo amandentur. Caveat ſibi quiſque à libris & chartis quæ varias receptas (ut vocant) continent, & albificationes aut rubificationes, auri argentique multiplicationes, aut auri ex ære & argento extractiones promittunt. Nec credat facile iis qui operis abbreviationes pollicentur, aut Elixiris perfecti augmentationem, natura enim tempus ſuum completum habeat neceſſe eſt quo actionem ſuam perficiat, ſi quis motum illius turbet, non lucrum ſed damnum & incommodum ſibi accumulabit. Nemo etiam Elixiri augmentum dare, aut ejus virtutem intendere poteſt, qui artem integre non calleat, & opus per experientiæ viam antea ad complementum perduxerit. Fugiat ſublimationes, calcinationes, & ſolutiones omnes vulgares, nihil enim utilitatis inde expectandum, cum Philoſophorum regimen à vulgaribus ſit longè diverſum. Evitet omnia quæ magno conſtant. Si in auro & argento artem ſitam exiſtimet parvam eorum quantitatem ſumat, utpote drachmam unam aut ad ſummum duas, ſi principia felicia fuerint, poſtea poterit majori pondere opus repetere. Vilipendat cœmentationes omnes, & olea, aquaſque graduales quibus miranda quædam ſe poſſe efficere jactant nonnulli, cùm parum ſit in illis lucri, plus damni & periculi. Nam demus ut aliquid auri argentique ex metallis imperfectis exprimatur ea ratione, certè id exiguum erit, & ſumptibus & laboribus vix reſpondebit, nec augmentationem ullam admittet. Damnet vegetabilia omnia & animalia, aut quæ ortum ex eis habent, media præterea mineralia, & non capiat niſi naturam metallicam, circa illam hæreat & operam ſuam impendat, alioqui laborem, impenſas & tempus ſuum deplorabit. Nec tamen propterea etiam ſibi proſperum eventum polliceatur ſi in debita materia operatus fuerit, cum teſte Gebro (*Sum. perf. cap. 7.*) & aliis Philoſophis hæc Ars tota à Deo pendeat, qui cui vult etiam largitur & ſubtrahit, qui eſt ſublimis & glorioſus & omni juſtitia & bonitate repletus: ſi enim Deus ſciret in eo mentem fidelem, ut ait Lilium, utique ei veritatem intimaret. Proinde ſi quis votis ſuis fruſtratus fuerit, non Deo maledicat, nec ignorantiæ ſuæ culpam Philoſophis imponat, aut eos reprehendat, ſed ſeipſum, qui plus de ſe præſumpſerit quam æquum erat, & ſuadenti ut ab arte abſtineret, non obtemperaverit.

SUBSECTIO SECUNDA.

CATO CHEMICUS, *Tractatus quo Veræ ac Genuinæ Philoſophiæ Hermeticæ, & Fucatæ ac Sophiſticæ Pſeudo-Chemiæ, & utriuſque Magiſtrorum Characteriſmi accuratè delineantur.*

CAPUT PRIMUM.

De Chemiæ Ortu.

QUOD humanum ingenium ſe habeat ut primum aliquod mobile, ſatis ex hominum actionibus & meditationibus compertum eſt, ſicut enim hoc eſt in continuo, & perenni motu; ſic nec minus ingenium humanumque quieſcit. Proinde anima noſtra in ſe conſiderata non malè dicitur res cogitans; nam quemadmodum nullum corpus ſine Extenſione concipi poteſt; ſic & ne quidem temporis elabitur punctum, quo non anima cogitet, ejuſque influxu irradietur. Duplex autem cauſa iſtius perpetuæ actionis in anima ſurgentis videtur eſſe, altera Metaphyſica, altera Phyſica. Sit hæc interna, illa externa. De utriuſque ortu, efficacia & liturgia multa forent dicenda, ſi ratio propoſiti id ſuaderet. Solum ſermonem noſtrum hoc loco reſtringemus ad externam cauſam, quæ videtur, exprimi hoc canone à Scholis recepto.

recepto. Objecta movent sensus. Sicque sensus (externos puta) videntur fungi officio nunciorum, qui sensibus intrinsecis, videlicet memoriæ & phantasiæ sistunt occurrentia. Illa autem occurrentia pariunt meditationes, hæ meditationes ut plurimum non quiescunt in nuda speculatione vel contemplatione, sed prout naturæ instinctus vel inclinatio est, operari incipiunt, sicque illa cogitata duntaxat in sermonem vel vocalem vel scriptum erumpunt, vel etiam in opera artificiali desinunt. Tanto autem illa opera perfectiora sunt, quanto subtilius ingenium. Hac occasione omnes scientiæ & artes natæ sunt, & quotidie incrementum sumunt. Huic occasioni etiam suum ortum debet Chemia artium Regina, & Theologiæ dignitate & nobilitate proxima. Hæc autem vel versatur in analysi quorumlibet corporum; (ejus enim objectum est omne corpus naturale sublunare) vel duntaxat respicit Chrysopœiam, Metallorum Metamorphosin. Hanc vel jactant veri Philosophi, & illa est arcana arcanissima, ad quam nemo illotis irruet manibus, vel impura mente; ne etiam promiscuè omnibus pateret ad hanc Divinam Artem aditus, hieroglyphici Characteres primo ab Ægyptiis (apud quos hæc ars supremum tenuit locum teste Suida) fuere inventi, quibus eam includerent, ne Margaritæ projicerentur porcis. Vel circa eam versantur Sophistæ, hi autem non aliter considerandi veniunt quam fuci circa apiarium volantes. Hoc modo non est ars, sed mera impostura, & hi ciniflones, ut qui veram Metallorum ignorant analysin & synthesin, tam exosam reddiderunt artem, ut jam dudum pro impostura fuerit habita; nec injuriâ, hi enim sophistæ tot deceperunt homines, milleque fucos & fraudes, quibus & Magnatum æraria auro & argento evacuarent, commenti sunt. De utriusque artis scilicet veræ & falsæ operatoribus quædam artis filiis in cautionem, & Chemiæ veræ assertionem proferre placet.

CAPUT II.

De vera Chemia.

Philosophi habent Canonem. Contraria juxta se posita magis elucescunt: Et hic Canon & in hac Chemiæ consideratione meretur locum; quippe quantum Chemiæ tribuendum esset, non satis foret evidens, nisi & ejus oppositum simul consideraremus. Quam elegantissima pulcherrimáque creatura esset lux, haud innotesceret, nisi ejus oppositum, scilicet tenebræ essent cognitæ. De oppositorum genesi multa quidem essent dicenda, si crimen Manichæismi effugere liceret, obiter enim notetur. Dogma veteris Manichæismi, non satis nobis compertum esse; Nam quemadmodum fides historiæ dependet ab incorrupto judicio & fide Historici; ita etiam omnes ejusmodi relationes historiæque de veterum hæresibus non possunt sine formidine oppositi sic accipi, quin dubium hoc remaneat, an etiam fideliter acta recenseantur. Certum etenim quod hi hæresium relatores non ubiq; boni historici fidem impleant, vel notas boni historici characteristicas habeant quas merent istæ relationes. (Sed non movebimus hanc Camarinam.) Sic neque Chemia vera bene cognita ejusque pretium, Dignitas & Nobilitas, dicam an Majestas, constaret, si non etiam suis coloribus depingeretur Sophistarum impostura. Ut autem filii artis sciant, quantum distent æra lupinis, utriusque aliquam ideam hic adumbraturi sumus. Incipimus autem merito de vera, cujus hæ sunt notæ characteristicæ, quibus à falsa distinguitur. 1. Est simplicissima, & naturæ operationibus adæquata. Dicitur simplicissima, quia omnis compositi expers, neque etiam terminos suæ simplicitatis ullo excedit modo. 2. Naturæ operationibus adæquata; & hoc verissimum, posset hoc ipsum prolixo sermone probari, verum brevitati Sacramentum, magis autem taciturnitati diximus. Nolumus enim esse rei fracti sigilli Hermetici: Hoc solum nota. Dicunt Philosophi. *Natura Naturâ lætatur.* Natura duos habet spiritus architectonicos, Calorem & Frigus. Et hi duo sunt præsides in arte. Natura suas operationes 4. anni partibus conformes instituit, ut sunt *Hyems, Ver, Æstas, Autumnus.* Et hæ anni partes sunt in opere Magno Philosophico, Hyems ad caput Corvi, Ver ad columbam vel Cygnum, æstas ad pomum citri, Autumnus ad Cynosbatum. 3. Naturæ operationibus adæquata est ratione organorum vel vasorum. Nota. Una via, una res, una dispositio, unus actus, unum vas ad complementum Magisterii. 4. Adæquata est operationibus Naturæ. Natura non patitur violentum. Magisterium Philosophorum omne violentum destruit. Nota. Testudinem gradiendo non superabit Philosophus. 5. Adæquata est operationibus ratione Materiæ. Natura præter elementa, præter vegetabile animale, & minerale nihil sinu suo includit. Artificium Philosophiæ Adeptæ est etiam præter sua elementa nihil aliud quam vegetabile, animale, minerale. Nota. *Trinitas in Unitate*, & *Unitas in Trinitate*. Et articulum de Trinitate contra Anti-Trinitarios non Logicis, sed argumentis realibus astruit. Adæquata est operationibus ratione formæ resuscitationis. Natura in Semina quæ videntur mortua iufundit vitam, in Philosophia adepta & mortuum vivificatur. Nota. Est *Adrop* & Phœnix Ægyptius. Sicque stabilit articulum resurrectionis. 7. Est adæquata operationibus naturæ ratione mixtionis; Natura in genesi rerum miscet humidum cum sicco & fovet Phœbum in vase terræ. Ars miscet humidum cum sicco, fovet Phœbum Philosophicum in vase suo Philosophico occulto. Nota. Osiris, Isis, & Typhon & Vulcanus. 8. Est adæquata naturæ operationibus. Natura, ex quo quid vult generare, vertit in limum; Philosophia adepta putrefacit, & in limum suam materiam vertit. Nota. Limus est principium corruptionis; & rudimentum generationis. 9. Est adæquata naturæ operationibus. Natura subjecta generationis operi exposita, modo exsiccat, modo humectat, Alchemia modo materiam suam siccat, & humectat. Nota. Pluviam reduc in Terram sitientem siccam. 10. Est adæquata naturæ operationibus. Natura colorat per gradus. Et in Cynosbato colorando rubedo colorum complementum est: Alchemia & per colores diversos ducit suum Magisterium. Nota. In Magno opere sunt 4. Colores principales. Niger, albus, flavus, ruber. Intentionales sunt cauda pavonis, colla columbarum, anatum, & IRIS. 11. Est adæquata naturæ operationibus. Natura habet suum generationis tempus. Observa genesin Microcosmi, Ars Chemica & suum tempus putrefactionis, coagulationis, ablutionis, &c. Nota. Ægyptus & Persia, vel Asia, Africa, America, Europa, Utopia Mori. 12. Adæquata operationibus naturæ. Natura in genesin vegetabilis non recipit materiam animalis propinquam. Ars Chemica nihil peregrini suo operi admiscet,

miscet. Nota Mixtionem specierum prohibet Deus in Scriptura. Omnia sunt sibi invicem homogenea in arte spagyrica. 13. Adæquata Naturæ operationibus, illa ad genesin Micro-Cosmi Maris & Fœminæ copulam requirit. Ars spagyrica habet in suo opere utriusque sexus simulachrum & iconem. Nota. Gabritius & Beja. 14. Adæquata Naturæ operationibus. Natura non facit saltum. Ars Chemica non facit saltum. Nota 1. Niger. 2. Albus. 3. Flavus. 4. Ruber. Hi colores se invicem subsequantur neque alter alterum præcedat. Cæterum opus tristem habet exitum. 15. Adæquata Naturæ operationibus. Natura habet in operibus suis perficiendis & absolvendis ut plurimum determinatum tempus, quo finiuntur. Ars Chemiæ & opus suum magnum certa tempus mensura metitur. 16. Adæquata Naturæ operationibus. Natura habet suum fatum physicum. Illud videtur situm in numero, pondere & mensura, juxta dictum Salomonis. Ars Hermetica etiam habet suam legem Adrastæam, contra quam operator non peccabit, & illa etiam numerum, pondus & mensuram respicit. 1. Numerũ ratione vasorum, ratione dierum, ratione graduum. 2. Pondus ratione materiæ &c. 3. Mensuram ratione Chrysidis, Isidis, Typhonis, Vulcani &c. *plura annecterem, sed præstat claudere fontem.*

CAPUT III.

De Veræ Chemiæ Scriptoribus.

VEra Chemia, quam secundum sua signa Diagnostica. Cap. 2. ut & notas Characteristicas delineavimus, & quidem coloribus vivis, & suos habet scriptores. Quos in Duas dispescimus classes. Classis prima complectitur illos autores, quibus hæc symbola tribuuntur & his solum fidendum est. Sol est ejus Conjugii pater, & alba luna mater, tertius succedit ut Gubernator 2. Fumus complectitur fumum, & herba alba *crescens* super monticuli caput utrumque. 3. pharmaco ignito spolianda est densi corporis umbra. 4. Hoc accipe quòd in sterquiliniis suis calcatur: absque scala ascensurus, cades in Caput. 5. Aquila volans per aerem & Bufo gradiens per terram. 6. Omnes *concordant* in uno, qui est bifidus. 7. Lapis habetur ex Matrimonio Chabritii & Bejæ. 8. Ex △ & ☿, ut natura, sic ars producit Metalla. 9. Corpus infantis ex Masculo & fœmina prodit in actum. 10. Elementorum fac æquationem, & habebis. 11. Lapis ut infans, lacte nutriendus est virginali. 12. Saturnus humectat terram portantem Solis florem & Lunæ 13. Fixum fac volatile, & volatile fixum, & habebis totum Magisterium. &c. Quidam Eruditi viri aliquot autorum scripta in certa collegerunt Volumina ut sunt 1. Turba Philosophorum. 2. Theatrum Chimicum, cujus sex sunt volumina. 3. Musæum Chimicum. 4. Syntagma harmoniæ Chimicæ philosophicæ. C. Jani Lacinii collectanea Chimica edita Basileæ. Ne autem Paracelsum præteream, hujus opera in quarto anno 1589. excusa Basileæ magni sunt æstimanda, sumtuum eorum, quos in iis emendis expendis, nunquam pœnitebit: (*reperiuntur de novo excusa Genevæ in fol. 1659.*) Forsan *viatorium* in scripta Paracelsi dabo. Præter recensita volumina sunt alia quæ nunc non tangimus scripta. Altera classis complectitur modernos, inter quos Espagnet & Trevisanus sunt duces. Flamellus, Riplæus &c. merentur etiam suam laudem. Pantaleon est quoque egregius scriptor, sed cuncta involvit nodo Gordio, recte defendit Sendivogium. Duo novissimi sunt Aquilæ Thuringicæ autor, & Helbigius (aliorum hic non fiet mentio, ut ut his duobus merito sint præferendi) In autore Aquilæ duo notanda errata. Primo errat in hoc, quod duplicem statuat viam, siccam & humidam. Vera Chemia solum unicam novit viam. 2. In descriptione materiæ aliquid humani patitur. Supplementum in fine additum est alterius autoris, non quidem Adepti, sed tamen ejusmodi viri, cui sal sapientiæ cognitum. Quod ad Helbigium attinet, illum quidem ut eximium Philosophum veneramur, sed pro Adepto non agnoscimus, quod satis patet ex contextu ejus libri. Mirum in modum sibi plaudit suâ Tessâ, verum autem ejus sensum eruit Anonymus scriptor. Sed dolemus quod tam jejunum defensorem nactus sit, cui non patent fores ad hæc mysteria, quod claret ex judicio, quod hic scriptor dat de *Isaaco Hollando*, quem non intelligit. Nolo Cassium de auro eleganter eruditeque disserentem præterire, etiam nobis placuit hoc opusculum, ut ut quædam in eo non ad normam philosophiæ Adeptæ conscripta occurrant. Nihilominus inveniet in eo studiosus philosophiæ Adeptæ, quæ ipsi possunt esse usui & commodo; Sal artis Hermeticæ vivis coloribus in eo descriptum est, sapientiæ sal dictum, verum adhuc quadam veste involutum est iis, quorum oculis annata est tunica præconceptarum opinionum, vide nostrum Chemiæ Microcosmium. Alipuli scriptum fere prætermissem, videtur esse suppotitium, habetur nomen fictum, quoniam nihil in eo occurrit, quod sapit Arabum indolem vel genium. Quod de libris Hermetis in oriente commemorat commento haud dissimile & quod fertur de superstitibus libris Esdræ. Credo autem utrumque sed sub formidine oppositi. Ænigma de decimo foramine in homine æquipollet vocabulo Tessa. Sed quorsum resuscito Mercurium præcipitatum.

CAPUT IV.

De Veræ Chemiæ Subsidiis.

QUandoquidem cum omni opere & expeditione sic comparatum est, ut sine mediis subsidiisque necessariis non facile subsequatur, imo stultus videretur, qui opus aliquod aggressurus, non prius sibi de mediis & subsidiis apprime necessariis prospiceret & optima quæque eligeret. Quis Nautam non furiosum æstimaret, si sine velis, clavo & pixide nautica necessarioque commeatu iter in Indiam susciperet. Nec minus dementiæ crimen effugiet Adeptæ Philosophiæ studiosus, qui sine adminiculis oppido commodis necessariisque tale quid in Chemia moliri animum induceret suum. Ille & divitiarum & salutis jacturam faciet. Subsidia autem illa, quæ requiruntur, & sine quibus opus perfici nequit summatim complectitur historia expeditionis Jasonis ad aureum vellus, qua expeditione nec aurum auro, lac lacti, Chemicæ operationi magis convenit; Nos autem subsidia illa dispescimus in tres classes. Prima, quæ opus præcedere debent, enarrabit. Secunda, quæ in ipso opere necessaria, tradet. Tertia, quæ absoluto opere requiruntur, exponet. Antequam quis Opus aggrediatur, 1° secum bene expendat naturam suam moraliter, an istæ virtutes in ipso inveniantur, quas adepti philosophi ad opus prædicant utiles necessariasque. Ne autem hic prolixus sim, tribus expediam.

ctiam. Timor Domini initium sapientiæ, Dilige proximum, sicut te ipsum, Eleemosinæ delent peccata. Omnia ad majorem DEI gloriam. Soli DEO Gloria. Beati humiles. Indesinenter orandum. Pietas enim illa, quæ in adeptis elucescit, verbis satis prædicari non potest. Est etiam hoc proverbium notum. Chemia vel pium hominem invenit, vel pium facit. Quod non mirum: opus enim hoc sacrum est, in quo Creationis mundi; plasmationis Microcosmi, Mysterii Triados sanctissimæ, Mysterii incarnationis, Mysterii regenerationis novi hominis; Mysterii mortis hominis; & denique resurrectionis vivas quasi imagines vides. Imò solius universæ naturæ operum ideam delineatam spectabilis. Quem non horum admirandorum phænomenorum contemplatio pium probumque faceret. II° est lectio scripturæ, ut quæ omnis sapientiæ oceanus intelligentiæque promus condus; scrutamini scripturam; Hæc nocturna diurnaque manu volvenda. Cujus lectioni junge Arndii scripta, in quibus pietatis nucleus; Philosophi Teutonici Bohmii opera etiam cum scriptis Sperberi ad manum sint. III° Physicæ studeat, non illi contemplativæ sub Tyrannide Peripateticorum plangenti, verum quam correxit hodierna ætas, quam experimentalem nuncupamus. Nobile opus physicum est, quod scripsit Espagnet &c. IV° Familiaria sint scripta Paracelsi, quæ prodiere. Basileæ 1559. in 4. Absque intermissione Adeptorum libros, inter quos Lacinius è præcipuis, volve revolve; liber librum explicat. Sophistarum lectioni noli tempus impendere. V° Operationes Chemicas, ad unguem habebis cognitas perspectasque, ut scias quid sint: Digestio, Eductio, reductio, solutio, putrefactio, coagulatio, Fixatio & maturatio &c. quæ opera omnia philosophicè non sophisticè intelliguntur. Sophistæ sunt ejusmodi simiæ artis qualis Diabolus est simia Dei; Vita hos! In opere dum desudas & maximam partem, quæ modo commemoravi, sunt necessaria. Præterea etiam sis longanimis, patiens, tardus, continuo assiduus, vigil. Festina lente. Omnis præcipitantia à Diabolo. Et in omnibus ritum quatuor anni partium sequaris; principium operis sit hyems & sic consequenter, tuncque est opus mulierum & ludus puerorum. Opere absoluto memineris Soli DEO Gloria! Egeno subsidium, superbiæ studium fugiendum. Humilitati in dictis & factis studendum, caveasque ne sigillum taciturnitatis frangas. Nemini hoc arcanum revelandum, & ne quidem ex nobis natis. Hæc sunt licita Media & Veræ Chemiæ subsidia Ab his divortium faciunt ut plurimum Sophistæ. Illi naturam in natura non quærunt, eique potius vim & injuriam inferunt atrocem. Quidam neglecto DEO, *flectere si nequeo superos Acheronta movebo*, blasphemo clamant ore. Et in eum finem cum Diabolo pactum ineunt. Verum in hujus potestate non est. Omne donum bonum à DEO patre luminum. Cui DEUS dat, habet; Diabolus aliquando à quodam consultus, fertur respondisse, solve & coagula, plus dicere prohibeor. Præter recensitos modos Buccinatores alium modum hoc artificium ex Adeptorum Manibus extorquendi non sine pietatis naufragio debitæque reverentiæ erga artem Divinam jactura commenti sunt. Hi bellum indicunt adeptis & nisi prodant naturæ Mysterium quævis mala minantur. Verum bruta hæc sunt è pelvi fulgura. Herculem illi furentem vel Ajacem repræsentare videntur, qui vel invitis Diis sibi spondent victoriam. Quis vero æstimet illorum truculentos vultus, sermones minaces, quos par exitus manet, qui olim Gigantes, Jovi bellum inferentes. Sciant autem hi boni viri, quod Philosophia Adepta sit Oceanus, in quo graditur columba & natat Elephas. Sed ut patet confugiunt ad Helbigium, & Johannem de Monte Hermetis. Quod ad priorem attinet. Solatium, quod hic dare potest, ipsis minime invidemus. Alter naturæ mysta, memor erat sui juramenti, quod DEO & Naturæ præstitit, ne tantum arcanum temere prodat. Hermeticæ artis interest ne hoc arcanum ulli, nisi cui Deus velit revelare reveletur. Satis etiam mirari non possum, quod hi 600, tot enim in hoc fœdus coivisse fatentur, viri, se Hermeticos nuncupant. Revera in illorum scriptis, nec vola nec vestigium artis imo neque artis rudimentorum apparet.

CAPUT V.

De Falsa Chemia.

Vertimus vela, & hucusque consideravimus Virginem veris Philosophis desponsatam, à nullo tamen defloratam & tamen multorum liberorum matrem, quos omnes peperit enixaque est salvo virginitatis sacro. Virginem dicimus Chemiam veram & merito; quoniam eam sanctè tractant Adepti. Virgo est & tamen mater, sed admirandæ prolis, Virgo est hermophrodita, in qua uterque sexus, & in utroque sexu æque potens & valida. Statura sua & Gigantem & pygmæum refert, sapienti sat. Huic Lucretiæ, sed tamen à nullo Tarquinio defloratæ, opponitur impudica Thais, quæ pudicitiam suam habet venalem. Estque Chemia phrenetica (ignoscite Viri Buccinatores nomenclaturam hanc à vobis mutuanti.) Hæc à vera innumeris parasangis differt: Vera paucis & solum piis naturæ scrutatoribus cognita: phrenetica illaque insana bellua in omnium amplexus, ut lasciva meretrix, ruit omnibusque se substernit, & horrenda edit monstra. 2. Vera humilis & simplex. Illa phrenetica superba, fastu tumida & turgida, multiplex, Variegata, milleque coloribus tincto paludamento cincta. 3. Vera duntaxat vel purpura vel stola alba armata, Solis & Lunæ insignibus decorata; phrenetica inconstanti colorum lusu sese delectat, & ipso vertumno versabilior, & ad instar chamæleontis ad libitum sui proci (porci) variat colores. 4. Vera caput habet redimitum corona aurea, capillis suæ prolis intertexta: phrenetica caput habet decoratum corona, in qua plures quam in collis annatum, columbarum, caudaque pavonis, colores, inter quos emicat colorum fæx. 5. Vera in manu dextra fert signum Antimonii; phrenetica Aquæ fortis. Vera in manu sinistra attendit ignem, aquam, hæc signa unita; phrenetica Auripigmentum. Vera pectori habet insculptum characterem ☿ sophorum; phrenetica Urinæ, Vitrioli, Salis, Mercurii. Vera ambulat pavimento cui hi characteres inscripti. ☉☽♀♃♄♂, Salis Nitri, aceti destillati, Urinæ, aquæ, ignis, terræ. Phrenetica hæc signa non habet sub pedibus, sed circa eam in aere volant & duntaxat hic ostendunt umbram per refractionem radiorum. ☿ Vulgi modo ei inequitat, modo ab eâ avolat, & videtur agere personam Mimi. ☿ sophicus è longinquo ipsam insequitur petitque restitutionem in integrum: phrenetica torvo aspectu respicit dicens: Te ignoro! 9. Vera testudineo graditur gressu ad majestatem composito, & anni spatio cursum feliciter finit pe-

suas sphæras, per quas in arcem suam ascendit; phrenetica vaga, circuu foranea, erratica, inque Labyrintho, cujus nullus patet exitus, currit, discurritque secum ubique rapiens ☿ diversis coloribus instar Morionis in scena variegatum, hicque coram ea hystrionicos gestus edit. 10. Veram subsequuntur Philosophi paludamento purpureo amicti, ramos olivæ & palmas vibrantes. Phreneticam comitantur, contingunt, & circumvallant Milites, Thrasones, aurifabri, Vulcani, satyri, lemures, genii nigri. 11. Vera secura omnis metus expers graditur. Dextrum ejus latus claudit pietas, sinistrum charitas, subsequitur natura grandæva matrona, naturam amanti cedit gratia Divina. Phrenetica timida, anxia, terrore tremoreque plena comites, satellites omnes armati: inter quos Buccinatores omnium armorum apparatum secum trahunt, igne, ense, rota, resti, obviis minitantes. 12. Circa veram coruscat Alma Lux omnium Creaturarum naturalium formosissima & hæc ipsi perpetua comes, neque unquam ab ejus latere recedens. Circa phreneticam tenebræ, nebulæ, horror, umbræ, spectra, quibus omnibus desperatio, furiæ diræ, admixtæ. 13. Vera taciturna pauci & simplicis sermonis; phrenetica garrula jactabunda, gloriosa, phalerati & multiplicis sermonis, ex quo undique elucescit inconstantia. 14. Vera humiliter & submisse clareque loquitur, ex cujus sermone nectar eloquentiæ mellifluæ destillat. Phrenetica rauca, horrisona, barbara. 15. Vera duobus libris intenta scripturæ, & naturæ Codici: phrenetica mille libris circum se jactis stratisque invigilat & cuncta volumina cursorie evolvit, raro librum revolvit. Bajulus librorum est ☿ vulgi, hicque interpretem nunciumque agit, ☿ sophorum interdum miserens, phreneticæ digitum in locum observatione dignum intendit; Verum semper ejus digitum ferit ☿ vulgi, & Buccinatores diras imprecantur & anathematis fulmen minantur. 16. Vera suis cultoribus sanitatem, longævitatem, divitiarumque affluentiam, larga impartitur manu; phrenetica sanitatem, divitias suis amasiis servatoribusque aufert, irridet, egenos pauperesque reddit, 17. Vera suos autores honore & gloria illustrat, phrenetica infamia & ignominia mactat inque malam rem vel crucem adigit. 18. Vera suos autores docet candorem, sinceritatem, serpentinam astutiam, columbinam simplicitatem; phrenetica suos procos docet vafritiem, dolum, fraudem, calliditatem vulpinam, rapacitatem lupinam, immanitatem barbaram, feritatem Trigridum & Leonum. 19. Vera nunquam invisit ad palatia regum principum, Comitum, Baronum; Phrenetica crebro frequentat regum Mundique Magnatum aulas & sese etiam intrudit & ingerit in loca prædicta, & parasiti personam ludit. 20. Summa summarum. Vera ut Domina & Regina, phrenetica servit & famulatur, imo abjectissimæ sortis verna est, & serva est, quæ nunquam manu mittitur.

CAPUT VI.

De Phreneticæ Diagnosi.

PRopius cominus eminusque spectabimus hoc septiceps Monstrum 1. Phrenetica in operationibus suis prorsus naturæ contraria est; phrenetica solvit antequam unit. Vera primo unit antequam solvat. 2. Phrenetica primo vult educere antequam reduxerit. Vera primo reducit suum subjectum, antequam ex eo adæquatum suum subjectum educit. 3. Phrenetica multa habet menstrua, & nullum adæquatum homogeneumque, quibus materiam suam præparat ad opus. Vera habet unum & homogeneum, quo suam materiam præparat, menstruum. 4. Phrenetica menstrua, quibus utitur heterogeneis, cogitur à materia sua rursum separare & abluere. Vera menstruum suum magis & magis cum materia sua unit & nullum heterogeneum recipit. 5. Phrenetica in ☿ vulgi ludit, & alios illudit. Vera in ☿ sophorum laborat & constanter perseverat. ☿ vulgi ne quidem aspicere dignatur, solum veneratur sophorum & non olympicum. Quantum distant æra lupinis! 6. Phrenetica veram & adæquatam materiam non agnoscit, neque secundum externam suppositionem, ut & colorem, multo minus virtutes & qualitates. Vera novit Materiam extus intusque juxta omnium Philosophorum descriptiones ænigmaticas, parabolicas, hyeroglyphicas, quas summatim tradunt superius à nobis recensita Philosophorum Symbola. Nota in gratiam filiorum artis: Nisi ex aere reducatur in terram non perficitur opus. Limus noster in aere primum suæ genesis rudimentum accepit. Et ventus portavit eum in ventre suo. Ventus autem ille est Etesiarum flatus, Aeris habitaculum deserit, Iride præsente sub tempus auroræ præcipitatur, 7. Phrenetica mortificat materiam Philosophorum, & revivificare non potest. Vera materiam suam etiam mortificat, sed & vivificare potest. Animam in corpus, in cadaver, in sterquilinium refundit, in cadaver cui insidet corvus. In cadaver, quod foras ejiceret vulgus. 8. Phrenetica limi philosophici nullam habet rationem, vel nihilo æstimat. Vera limum agnoscit primum generationis & corruptionis principium. Et sine limo nihil potest ars Chemica. Fac ex aqua Limum & ex limo aquam, & complevesti magisterium. Sed antequam hoc fieri potest, utrique habitaculum in aere dabis. Fiat limus Chimicus & vitrum erit olympicum. 9. Phrenetica nimis diu manibus contrectat materiam sophorum. Vera modo semel præparatam attingit & quidem digitorum extremitate. 10. Phrenetica juxta morem Persarum tractat materiam. Vera mavult incolas terræ temperatæ sequi. 1. Phrenetica sole Zonæ torridæ materiam sophorum in nihilum redigit. Vera Sole temperatæ Zonæ corpus convertit in rude & informe Chaos. 12. Phrenetica adhibet ad opus suum ignem siccum. Vera coquit & reducendo, solvit, educitque igne humido. Nota Philosophorum ignis est aqua. 13. Phrenetica integræ suæ materiæ libra tantum efficere non potest, quantum efficit vera atomo suæ materiæ. 14. Phrenetica materiam suam æstimat, juxta quantitatem; Vera juxta qualitatem. 15. Phrenetica ad suum Magisterium indiget integra materiæ libra. Vera totum absolvit opus aliquot granis. 16. Phrenetica utitur materia, in qua nulla sexus distinctio; Vera habet materiam sexu distinctam. 17. Phrenetica duntaxat adhibet materiam, cujus proprium est pati. Vera versatur circa materiam, quæ patiendo agit, & agendo patitur. 18. Materia, quam elegit phrenetica, trituram manuum requirit. Vera habet materiam quæ semetipsam terit, & atterit, seque in cinerem redigit, exque cinere reviviscit. Et hic est Phœnix in Ægypto, Bufo in Europa, Aquila in America. 19. Phrenetica habet materiam quæ duntaxat mineralis. Vera habet materiam, cujus natura est vegetabilis, mineralis & animalis. Nota materia Lapidis omnibus ferè subjectis metallicis & mineralibus inesse & elici potest; Verum

duntaxat

duntaxat ex unico sine mixtione heterogenei adæquata & homogenea elici debet, alia non valet ad opus. 20. Phrenetica materiam, quam dubia mente ad corpus eligit ut est ☿ vulgi & ☉ vulgi; utut longissime ab operis complemento absunt, corrumpit, torquet, maceratque & omnem vim generativam vel plasticam adimit. Hunc nullis catenis, & vinculis coercere valet, quin nexum rumpat & avolet in auras; miro modo tractat, quod aquis stygiis urit atteritque, verum à solutione radicali tam longe abest quam longe Cœlum à terra. Quocunque modo aurum à sophistis solutum potest reduci in substantiam suam. Et sic hæc duo mortua corpora (multum enim abest quod non sint corpus, anima & spiritus, vel ☿ & ☉ sophorum) ne quidem radicaliter solvere, multo minus in limum Philosophicum redigere possunt. Quid igitur spei superest in sophisticis laboribus, ut quorum objectum sunt mera artis corpora heterogenea, Retoliacea entia, & non habent in se Antimonium olympicum, multo minus Sulphur olympicum. Adepta vel vera Spagyria constante mente assumit materiam philosophicam adæquatam, videlicet aquam philosophicam limpidissimam, originis vere Olympicæ in quam si injiciat ☉ olympicum, illud illico solvit in limum nulla humana industria in pristinam substantiam reducibilem, & per omnes colores sic ambulat, donec in amictu purpureo superbiat, & chlamyde ignobilia metalla involvat purpurea. Vidit tale Menstruum Cassius libro suo de auro; ☿ & ☉ vulgi non nisi ad projectionem utitur Divina Hermetica. Idcirco quotquot estis studiosi AdeptæPhilosophiæ & Chrysopeæ manum admovetis, nolite credere sophistis qui materiam operis dicunt ☿ & ☉ vulgi. Est mera impostura & sophistica ☿ & ☉ vulgi solutio. Neque etiam hæc mortua corpora sua radice radicali privata solutionem philosophicam admittunt. 21. Phrenetica materiam suam vulgi è vase in vas crebro transfundit, & varios processus falsos sophisticosque cum ea instituit. Spagyria vera postquam suam materiam philosophicè præparaverit, indit in vas unum, & in illo perficit, nisi forsan casu aliquo rumpatur, sicque vas requirit unum, & quidem numero unum. Quod probè notandum; sed observa quod hæc intelligi debeant post præviam præmissamque præparationem philosophicam. 22. Phrenetica nec ignem merè naturalem novit multoque minus gradus ignis, & adhibet ignem siccum extrinsecum. Vera spagyria utitur igne humido, qui quo ad extrinsecum tactum frigidus, quoad intrinsecam naturam calidissimus ferventissimusque, qui materiam philosophicam blande & lente radicaliter solvit, dummodo in actum propellatur igne olympico. Qui est verus ille Typhon, hic Isidem & Osiridem in unum indissolubile corpus vel systema adigit, quod verum æternitatis simulacrum. 23. Phrenetica assumit materiam, quæ actu est, quod est; vera spagyria assumit materiam Olympiam, quæ duntaxat potentia est, quod est, vel actu primo, non secundo dicitur materia, hinc & Chaos vel Hyle audit. Estque materia prima Aristotelica, vel materia simplex Sperlingiana. Contra quam ad ravim usque disputant scholæ, hancque à scholis rejectam, à Cathedris proscriptam, ratiociniis impugnatam, spretam assumit ad opus suum vera Chemia. Sed tamen quam alienæ sortis etiam æstimetur, nihilominus est originis olympicæ & prosapiæ Regiæ. Qua nullus homo carere potest, nec unquam aliquis ea caruit, vel cariturus erit; plura diagnostica signa non recensemus.

CAPUT VII.

De Phreneticæ Prognosi.

Ex bene cognita Diagnosi tanto felicius prognosticum formare queunt Medici Diagnosin Phreneticæ Chemiæ præcedenti delineavimus capite. Prognosis phreneticæ Chemiæ felix esse non potest. Qualis enim causa, talis effectus. Chemia phrenetica tota à via Regia devia in vitium errorumque labyrinthum deflectit, probavimus hoc ipsum latè duobus capitibus, Et qualem exitum ut plurimum habeat iste inanis labor innumera testantur exempla passim & ubique obvia. Qualis Tragædia fuerit acta cum Kelleo Anglo, probat historia de ipso conscripta quæ in multis libris potest legi, istius furfuris homines plures sunt, & istorum hominum praxis in causa est, quod tam malè audiat Chemia vel Spagyria vera. Erasmus Roterodamus colloquium aliquod de Alchimistica conscripsit, in quo hos fucos impostoresque vivis depingit coloribus atroque carbone notat. Et revera meliori elogio digni non sunt; sunt etenim artis carcinomata. Hique fuci magis digni catena ex Marte quam arte. Injurii sunt in Deum, ex cujus manu extorquere volunt hoc Magisterium. Quod duntaxat largitur ipsum timentibus, & Mundi vanitatem inanemque gloriam detestantibus, imo solum iis, quorum professio est, Deum sincera puraque mente colere, inque proximum charitate minime fucata flagrant. Injurii sunt in naturam, quam secundum suas præconceptas opiniones interpretantur, eique sæpius vim faciunt, & erga ipsam immorigeri non sequuntur ejus ductum & lumen, sed suæ falsæ phantasiæ dictamen. Et quomodo hi à natura deflectant, aliunde colligi potest ex Capite 6. hujus opusculi; injurii sunt in artem Divinam, hanc hominibus tam reddunt exosam, ut cane & angue pejus detestentur. Injurii sunt in proximum, quem multis modis fallunt, eique imponunt, auro argentoque emungunt, furibus, prædonibus, juratis, omnique scelerum colluvie pejores sunt, parique pœna suppliciique genere digni. Imponunt autem proximo vel falsos processus vendendo, & pro iis magnam pecuniæ summam exigendo, quam postea in ganeis popinisque decoquunt. Vel scribendo libros, in quibus artem Chrysopæam docere volunt, verum ipsis libris nihil omnino sanæ vel solidæ cognitionis inest, & à veræ orthodoxæ Chemiæ principiis aberrant. Horum sophistarum quendam catalogum lubens annecterem, verum si probè accuratiusque expendat quis Diagnosin, facile differentiam inter verum Philosophum & phreneticum sophistam cognoscet. Denique in semetipsos injurii sunt omni illa fraudis impostura. Honeste vivere, suum cuique tribuere, neminem lædere præcipit jus civile. Verum huic regulæ in totum adversantur. Quisnam ergo rerum eventus illos maneat, satis notum; sed antequam huic Opusculo finem imponamus, quædam fraudis horum Ciniflonum specimina dabimus. Ut ex ungue leonem, ex pelle lupum cognoscamus.

CAPUT VIII.

De Phreneticæ fraudulentis Magisteriis.

Facetiſſimus Eraſmus Roterodamus in ſuo Colloquio de Alchemiſta in compendium iſtos fucos contraxit, & quadam ſerie iſtos commemorat dolos. Alchemiſtam vel ejuſmodi impoſtorem vivis depingit coloribus, quos ſi bene notemus, facile hoc hominum genus atro Carbone notatum vitabimus, & ab horum impoſtura cavebimus nobis. Buccinatores fucis impoſtoribusque annumerant fratres Roſeæ Crucis, verum enim vero magnam injuriam faciunt huic priorum hominum ſocietati, cujus ergon eſt Timor Domini & charitas proximi: Parergon hoc Magiſterium phyſicum, Quod à plurimis hæc ſocietas in dubium vocetur & pro commento capiatur, ſatis eſt compertum, cumprimis, quia nihil in publicum proferunt, vel ſcripto aliquo ſeſe erudito orbi recommendant. Famam ſuæ ſocietatis, jam multis ante annis, qua homines ad ſuam ſocietatem invitant, publicarunt; quod autem ad illud ſcriptum attinet, in eo nihil cacodoxi continetur, quod orthodoxæ religioni adverſum. Agnoſcunt intèr alia Magiſtratum pro ordine à Deo Inſtituto, eique reverentiam & ſubjectionem deberi fatentur: claret ergo ex hoc, quod hæc ſocietas politiam cum fanaticis non neget, pietatem etiam recommendant, & hoc eſt quod ſcriptura ſacra ſerio inculcat. Prodiit poſtea opuſculum Germanicum Echo fraternitatis inſcriptum, quod etiam videtur eſſe pii autoris ſcriptum. Quidam illud Michaeli Majero tribuunt. Et hic autor defenſionem ſocietatis, quam quilibet fere adoritur edidit tractatum, Silentium poſt Clamores dictum. De hac ſocietate etiam exſtat eximium judicium cujuſdam paſtoris, in quo illa deciditur quæſtio, an Chriſtianus bona cum conſcientia nomen ſuum poſſit dare huic ſocietati? Et Reſpondetur affirmative; ſiniſtre verò de collegio piorum hominum judicant Theologi Leidenſes, judicium hoc in calce ſui libri, Summa Controverſiarum dicti, adjunxit Hornbekius. Sed quid multis? ſic hodie cum mundo comparatum eſt, ut homines impii, vanitati mundi renunciantes, pietatique ſtudentes vatiniano perſequantur odio & calumniis laceſſant multaque iniqua affingant. Experitur & hanc maledicentiam Philoſophus Teutonicus Jacob Böhm, contra quem calamos acuerunt non ita pridem homines contentioſi. Revertimur ad Fratres Roſeæ Crucis, his duodecim quæſtiones Otto Helbigius propoſuit, quas Buccinatores in ſua ſecunda epiſtola ſolverunt, de quarum reſponſione multa eſſent dicenda, ſi inſtituti ratio permitteret, verum tranſeat hæc nubecula; à nobis verò hæc illis ſint propoſita problemata 1. An Chemia Ægyptiis vere *fuerit cognita*, & ab eis tractata? 2. An aurum corpus hoc compactum radicaliter poſſit ſolvi ullo menſtruo 3. an ex auro poſſint elici Sal, Sulphur & Mercurius, ita ut quodlibet principium ſeorſim in ſua ſubſtantia poſſit oſtendi? 4. An detur verum aurum potabile? 5. An detur Luna potabilis? 6. An Lapis Philoſophorum omnes eas virtutes, quas ipſi tribuunt Adepti, poſſideat? 7. An Weigelius fuerit Adeptus? Quod ſi hoc, an tota ejus Theologia ex hoc fundamento Philoſophiæ fluat. 8. An poſſit reſurrectio mortuorum ex Chimicis laboribus ſic aſſeri, ut Atheus convincatur? 9. An hiſtoria illa ſit vera, quam circumferunt de Tabula Smaragdina? 10. Quid ſentiendam de Theſauris à Paracelſo defoſſis? 11. An expeditio Argonautica ſit vera hiſtoria, an verò fabula quædam hieroglyphica Lapidis Philoſophici confectionem adumbrans? 12. Quid de Elia Artiſta tenendum? 13. Quare veteres Metalla iſtis pinxerint ſignis? 14. An Mercurius ex Sole elicitus, ſit Azoth Philoſophorum 15. An vera Chemia poſſit carere aquis fortibus, Stygiis, Regiis & id genus liquoribus corroſivis 16. An poſſit parari Tinctura corallorum, tantæque ſit efficaciæ, ut communiter dicitur. 17. Anne ad ſpirituum claſſem pertineant cœlum, ignis, aer, frigus? 18. Anne fundamentum aliquod in rerum natura habeat Alphabetus Olympicus? 19. Anne plauſibile videatur, & veritati congruum, quod Pythagoras per ſuam Metempſychoſin intellexerit arcanum arcaniſſimum Lapidis Philoſophici? 20. An in Oriente Gymnoſophiſtæ Dogma de Metempſychoſi pythagorica aſſerant? Et an hoc dogma quoque extendant ad animam hominis? 21. Datur ne vacuum in rerum natura? 22. An ex Antimonio, Biſmuto, Vitriolo, Sale communi, hæmatite, omnibuſque mineralibus poſſit elici vel extrahi Mercurius currens? Hæc problemata amico animo proponuntur, horum ſolutionem ea humanitate benevolentiaque qua proponuntur, petimus, non tamen contentionis ſerram reciprocaturi. Redimus ergo unde digreſſi, prodeunt itaque nunc in ſcenam ſophiſtæ. Fuci cum ſuis Magiſteriis: Illas ſophiſtarum technas, fraudes doloſque, quibus utuntur veluti queant, in unum quaſi faſciculum congeſſit Cunradus in quodam Germanicô Tractatu, cujus verba in latinum ſermonem tranſtulit Michael Majerus. Magnus Chemiæ Adeptæ aſſertor in ſuo fucorum examine. Care amice, inquit, monitis meis fidelibus morem geras; ſi ad te advolaverit Heliocantharus aliquis, qui dicat ſe poſſe & velle te docere artem faciendi argentum & aurum, ne cuilibet fidem adhibeas: Nam non eſt ars tam facilis, veluti quis ſomniare poſſet: Quod ſi promiſerit, ſe aurificii ſui probam tibi præſtiturum, qua veritatem videas, potes eum admittere, verum id faciat propriis ſuis ſumtibus: at ne illi fidas amplius, quam ipſe videas: Reſpice in ejus ſociorumque manus, furnos, Inſtrumenta, organa, materialia & ſpecies, quibus uſurus eſt. Ne multum ejus jactantiam & magnifica verba (quæ optime noverunt) aut quorundam faſtum & ſuperbum veſtitum (qui apud multos cautione non eget) cures aut æſtimes: ſi quoque jurarit, Deumque teſtem vocarit erectis digitis, ne propterea ſolum ei confidas. Nam qui omnem honeſtatem flocci pendit, audet quoque aliud quid facere. Examina & proba per bilancem, aquam, ignem, plumbum, quartationem, & Antimonium diligentiſſime omne id etiam exiguum, quicquid ſit, quo utitur, ſive ſit pulvis, aqua, oleum, liquores, metalla, utpote argentum, cuprum, plumbum &c. aurum & argentum & quantum contineant; imo etiam ligneas virgulas, quibus opus in igne faciendo, aut per cupellam ſeparando, miſcebit circummovendo: Nam illæ ipſæ aliquando aqua acri ſolutionis argenti vel auri imbutæ fuerunt, ut ex earum combuſtione & Cineris reductione non ſemel cognitum ſit, ejuſmodi virgas argentum & aurum in ſe abſcondiſſe; diligenter inſpice, inquit ille, an etiam Chartæ, quibus materialia involuta ſunt, quę adhibentur probationibus miminæ per Cupellam inſtituendæ perſcriptæ aut etiam

etiam aliis maculis notatæ sint: Nam experientia compertum est quod literarum elementa cum argento per sulphur calcinato & denigrato, aut calce auri & aqua forti relicta inspersa & quasi exsiccata fuerint; imo quod & atramentum ipsum, ejusmodi solutionibus argenti & auri præparatum extiterit, interdum etiam papyrus iisdem imbuta & imbibita inventa sit. Addit idem autor pulveres carbonum aqua solutionis imbibitorum & materialibus in tigillo sic persusos, ut descensus quasi fiat multum ad hanc rem facere. Tigillos quoque liquet actioni Metallorum inservientes, cum duplici fundo superiori tenui; inferiori crasso, intra quos aurum recordatur, cum instrumento ferreo superiori, ut aurum profluat; ejusmodi deceptores sciunt præparare & usibus suis accommodare; imprimis tigilli aliquoties aqua solutionis argenti macerati & exsiccati, cupro quod in illis liquefit multum argenti ingerunt. Hæc fuit Judæi cujusdam subtilissima impostura. Alius quidam furno liquefactionis cannulam ferream aut cupream, cui pulverem auri indiderat, tecte ita applicavit, ut à nullo posset conspici: Deinde Materialia quædam in tigillo sub illa cannula posuit, circumpositis carbonibus, quibus incensis aurum in tigillum ex cannula profluxisse debuit; nisi dolus præventus fuisset. Carbones illos majores quibus ille in liquefaciendo tigillum superne tegit, optime circumspice, ne habeant foramina & excavati aurum recondant quod ex ignitis in tigillum defluat. Lustra quoque ne virgula illa ferrea, qua vertit materialia in tigillo excavata; auro sit repleta. Hactenus technæ quibus impostores illudunt & fucum faciunt; circa vasa & organa aliaque instrumenta fuerunt detectæ: Quomodo materialia exploranda examinandaque sint, ne suæ imposturæ retibus aurum & argentum è loculis extrahant; juxta ejusdem Cunradi mentem consideraturi sumus. Plumbum, inquit, cui aliquid argenti vel auri liquefactione immixtum fuerat, ipsis quoque usui fuit, vel granulatum; vel in globulis constitutum; quod penes se habens adhibuit pro alio liquefactionis & examinationis per cupellam. Alius adhuc dolus innotuit de labore argenteo in hunc modum: Impostor Latonem vulgarem adferri curat, quam in frustula exigua scindit, interim habet apud se argentum tinctum colore Latonis (quod optime facere novit) itidem in frustula concisum; quod mutat pro altero & latonem veram in sacculum suum abdit; aliam argenteam miscet cum sophisticis suis materiis & ad cementationis & liquefactionis ignem ponit, ac post separans per cineritium invenit argentum ex Latone factum. Pulvis quoque vulpinus uti vocabatur; in quo calx subnigra solutioni auri admixta fuerat; quem deceptor ille in pharmacopolium tradiderat, atque hinc singulis vicibus aliquantulum emerat, optimas probas præstitit; qui cum non debito modo probaretur, eo quoque magni viri nimis creduli decipiebantur. Sæpenumero amalgamata Saturni aut Jovis, quæ in ignem poni debuerunt dum exsiccarentur (post lotionem cum sale & auro) permutata fuerunt in linteo & eorum vice amalgamata Solis vel Lunæ posita, quæ in parte lintei extrema parata habuit. Similia quoque vitra cum amalgamationibus Saturni, aut Jovis permutare novit pseudochymicus cum aliis vitris amalgamationum Solis & Lunæ, quæ postea extracta sunt. In elevatione tigillorum ex igne, cum eos apprehendit, potest ex cavo manus quid argenti vel auri insensibiliter injicere, veluti gesticulatores nuce Moscata perpetrare solent. Item Cannula sub manicâ latens limatura auri repleta hisce nebulonibus sæpe ex usu fuit. Solent quoque hi Scarabæi non saltem arti Chymicæ injuriam & contemptum inferre, sed quoque ipsi naturæ metallicæ & Chymiæ naturali, dum à furnis ad fodinas Metallicas suas imposturas propagant in hunc modum; argentum & aurum in acribus aquis solutum in cuniculos & venas mineralium infundunt. Sic granulatum argentum vel aurum ex bombardâ in meatus venarum mineralium emissum; ut illis locis adhæreat, venas uberes & mineras dites ostendit. Quin aurum in pulverem vel festucas redactum; arenæ rivorum decurrentium immixtum limum eum aurifetum reddit. Verum ex hac impostura exiguum lucellum in eos redundare potest; nisi forsan persuadeant, hanc esse verum limum auri; itaque consequenter materiam Lapidis philosophici propinquam. Garriunt & quædam de limo auri Buccinatores, sed nemo eorum hoc limo manus suas inquinavit, aut oculis conspexit, si enim primo limum auri noscerent per sua diagnostica signa, tunc velum ignorantiæ ab eorum oculis esset remotum. Vivite interim diu contenti vos Buccinatores cum vestro limo Catholico. Noster limus est Olympicus. (Nota ex aere in terram dilapsus) Sæpissime quoque accidit, quod pulveribus sophisticis suis argenti vel auri calcem impudentissime immiscuerint; item antimonium cum auro fusum, pulverisatum (cum extrinsecus nulla sit differentia) loco antimonii vulgariis pulverisati permutatione facta pessime usurparint. (Felix, qui novit nostrum antimonium olympicum, ex quo paratur noster limus auriferus.) Intentus quoque sis ad lagopodem seu peniculum; quo (post probam sui pulveris, qui nec argentum nec aurum continet, factam) reliquum pulverem convertrunt; ne calx argenti nigrior, vel auri purpurea intra pilos illos abscondatur, & in pulverem tale nihil continentem incidat. Ad hanc impudentiam hi nebulones profecti sunt, ut quidam ejus societatis clavos dimidia parte aureos altera ferreos ferruminari curaverit, auream partem artificiose nigrefecerit; ut ferro par videretur: ac deinde tandem in aquam rubeam ad hoc intentum præparatam (affirmans hunc colorem esse perfectæ tincturæ in ea solutæ) quæ nigredinem absterfit & monstravit auri colorem: post asseruit clavum ferreum vi operativa suæ tincturæ in aurum fuisse eo usque transmutatum. Si habent prout dicunt præcipitatum Mercurii, bene respicias, ne sit præcipitatus solis; & quid pro quo substituatur. (Talem sophisticum præcipitatum facere docet autor novissimus, qui experimenta Dygbæi edidit. Hic liber præter sophisticos processus & falsa menstrua perpauca continet) Nota processus quò magis ex inscriptione Mundi Magnatum superbiunt, tanto magis suspecti sunt. Sophistæ processibus suis duobus modis fidem conciliare laborant: Primo quod ex laboratoriis Principum proveniat, vel quod ante secula fuerint conscripti, & in antiquis palatiorum, Cœnobiorum, murorũ ruderibus inventi (hi semper sunt falsi.) Quod si pseudo Chimicus sua tinctura præsupposita in argentum vivum projectionem facere conetur, sis intentus ne agilitate manus quid auri ingerat; Antehac non semel saltem contigit quod loco puri argenti vivi, amalgama Solis vel Lunæ in tigillo fuerit; & argento vivo evaporante, argentum vel aurum in fundo remanserit:

atque hoc transmutatum vocitatum fuit. (Nota) Aurum quod hoc modo post evaporationem remanet an sit artificiale vel naturale etiam dignosci potest: hoc enim illo melius teste Helvetio in suo vitulo aureo. Aliqui etiam arbitrantur hoc aurum artificiale cum argento commissum illud ingredi & in aurum convertere, rubeum liquorem antimonii & auri diligentissime proba, quantum auri teneat, nisi velis hac ratione decipi: si per communem probationem id certo experimentari nequeas, ita ut aurum volatile redditum ei admixtum esset, tum animam Saturni adde & procede, sic bene incorporabilis, Argentum quod fuit inauratum denuo fusum at aliàs in fluxione cum auro mixtum vice argenti fini usurpare noverunt: quia ad probas auri maxime facit. Optimas quoque argenti probas, ex Venere soluta in aqua forti, quâ argenti aliquid prius solutum fuit, conficiunt. Aurum finum (quod nonnulli albefacere norunt.) dealbatum, dat in pondere coticula, grophio, coloritio & quartatione bonam Lunam fixam, cui per plumbum commune, gradativum aut cementum dealbatione fugata, optima graduatio accedit. Non nunquam adveniunt cum artificiali, malleabili metallico, & pellucido argento, quod scindi potest. Vix centesimus agnoscit (nec pseudochimicus id fatetur) quod sit artificiosum instar cornu pellucidum argentum. Hoc veluti quidam affirmant, venerem facile fluxibilem, & dealbationes duras, si cum illis in fluxione aliquamdiu stet, malleabiles & argentiferas facere poterit: Imbibe hoc metallicum vitrum in Saturnum, per cineritium, separa, & videbis, quomodo se res ea habebit. Quibusdam quoque hoc corneum argentum pro tinctura alba habitum est, intellige, ad Saturnum supra cupellam in lunam transmutandum, hoc modo tincturam hanc permiscebant Saturno, qui evanescebat, argento remanente fino. Nihilominus transmutatio dicebatur Saturni in Lunam. Aurum quoque Ungaricum admixtum particulis plumbi, pallidioris coloris redditur: deinde per Cementum plumbo separato, redit in Ungaricum aurum: atque hoc illis vocatur, aurum Rhenanum in Ungaricum transmutare: Simpliciores quidam hoc decepti sunt: pergit Cunradius, calcinatum aurum mixtum cum bolo seu terra rubea, ipsis est terra Adamica, ex qua faciunt deinde aurum. Pyrites in acri aqua, in qua argentum vel aurum fit solutum, imbibitus & exsiccatus, donec virescat, venam auream in fodinis ipsis præstat. Argentum vivum (imo cum argento vel auro amalgamatum) facillime in optimum argentum vel aurum coagulare sciunt. Lunam in solem quoque tingunt suis sophisticis imposturis in fluxu: cum vero fit separatio per cineritium, tum Saturnus ipsi vestem flavam exuit & in quartatione videtur, quod illud corpus saltem luna sit: Et aurum saltem est tinctura coloris non fixitatis. Aurum insuper per graduationem cum Venere eo usque exaltant, ut Veneri in colore respondeat: Limaturam hujus solvunt in aqua non nimis acri ad dimidiam partem leniter (idque apud ipsos est, animam Veneris extrahere) ac huic argentum imponunt ad solvendum, à quo deinde separant aurum: postea dicunt, quod possint per animam Veneris ex argento aurum facere. Præparatur quoque tam argentum, quam aurum, ut sit in igne omnino volatile: quo probare nititur, suos pulveres nihil argenti & auri continere, cum in fundo nulla corporalis substantia remaneat: Quis jam existimaret, ejus relationem non esse verissimam? audi, quid facias: si tale quid tibi offeratur: imbibe id ipsum anima Saturni & misce cum celeri fluxu (ex tartaro & sale petræ ana ante incensis) deinde in plumbum mittas liquefactum vel argentum & non aufugiet: Tum procede ut consuetum est, & experieris, quomodo hæc auri vel argenti productio se habeat. Ex nummis grossis, thaleris, auro obductis, argentum cementatione educitur, ita ut figuram externam retineant: at ita hoc perficitur, ut vix sit operæ pretium: licet per se sit artificium subtile absque utilitate. Quantum doli & deceptionis contigerit, & adhuc contingat cum eo, per se bono, artificio, quod ex auro substantia purissima & aureitas, Salis, Sulphuris, & Mercurii solis simul extrahatur, & in exiguam portionem reducatur in forma pulveris, atque is pro lapide Philosophorum, aut alia tinctura utili habeatur, inque tantum argenti, quantum fuit auri, ex quo extrahebatur, projiciatur, & illa luna in solem tingatur, ubique ferè satis notum est: cum verò id sit absque utilitate, imo etiam cum damno & expensis fiat, eo magis quilibet ab eo sibi cavebit. (Sulphur sic extrahere ex auro haud ignobile Experimentum) dolemus autem, quod hoc ipsum artificium sua impostura dehonestent. Calluit hoc artificium Kelleus, & Cornelio Agrippæ quoque notum, huic fuit exilio damnoque, isti ne quidem tantum attulit commodi, ut se nexu alieni æris contracti liberare, fidem redimere non potuerit, vixit enim misellus cum hoc artificio egestate obrutus; idem artificium forsan est novelli adepti, quod si quis tale consilium daret, quale Scotus Italicus comes, (qui cum hoc projectiones Gedani fecit) Cæsari de Kelleo dedit, hic adeptus putatitius cum Kelleo pari ambularet passu. Sed transeat, melius fatum ob Eruditionem meretur. Nota hic obiter. Ex auro posse extrahi Sulphur, uti documus hoc loco: ☿ quoque exinde extractum quendam principem possedisse commemorat Majerus in suo viatorio. Quod nunc superest, an sit sal, dicere non ausim. Ex his duobus extractis tantum probatur, quod hæc duo actu sint aurum, & ex eo extrahi valeant à peritis artificibus, utut sine magno lucro sit. Cunradius inter alia quoque hæc tradit: Cupro minus plumbi quam fas sit, apponunt, ac deinde in cupella separant, eo usque dum evanuerit Saturnus, & de Venere aliquantum remaneat: hoc nominant illi in Saturno fixam Venerem. Adhuc impostura pseudochimica super est, si non omnibus major, tamen non minima, quod quidam ex illis (quibus mediis aut viis, id ipsis optime notum, dummodo rationem reddere aliquando de iis possent de perfectissimo & magno universali lapide philosophico, alii autem de alia speciali tinctura Lunæ vel solis (quæ tamen ab aliis præparata fuerint) quid nacti sint, cujus una parte in multas utiliter projectionem & veram transmutationem fecerint. Addunt præterea licet (falsissime) sese hasce præstantissimas Medicinas Metallorum à principio ad finem præparasse, ac posse, ac velle adhuc (si modo aliquot millia talerorum ipsis numerarentur) de novo conficere: Quibus mendaciis magna præmia & præclara bona sibi conciliarunt, quæ ut recipiant, precibus adhuc invitandi sunt: Cum verò lapis sive tinctura (quam alius fecit atque illi mirabili modo, interdum quoque contra conscientiam consecuti sunt) absumta fuerit, imo sæpè (quod dolendum), pessime perdita, tum vero ipsorum Chemica

mica ars transmutationis finem sortita est. Si persuaderi tibi illorum jactationibus passus fueris, quod ex urina pueri & puellæ annorum 7. 8. 9. aut 10. (qui saltem pane albo ex vino toto illo collectionis urinæ tempore, nutriri debent) & ex optimo vino albo Homunculum Philosophorum (quo juxta eorum narrationem ad omnium artium cognitionem pervenire possis,) conficere voluerint & debuerint, qui cum arcano sanguinis humani, aqua rosacea, & optimo vino conditus argenteo cochleari, ut ipsi mentiuntur, artificiose pascendus (suo tempore) vocem edat, ex vitro subtiliter educendus sit, ne iterum in fundum decidat & pereat, inque suæ primæ materiæ aquam redeat, si, inquam, ad hæc credenda adductus fueris, vide ne ex ebore exigua officula, quasi humana facta in vitrum projiciant, tibique persuadeant fortè homunculum adfuisse quidem, sed ex negligentia quadam periisse, ut officula saltem sint reliqua, quæ præsentiam ejus attestentur: Ridiculum est, quod narrent, eum esse virum contractæ brevitatis, altitudinis palmæ, indutum plerumque toga talari ex veluto, dormire in lectica exigua clausa, assidere mensæ in sella rubea sericea, loqui de omnibus rebus sapientissime, esse subtilium discursuum, ac re ipsa comprobare, quod sit Philosophorum filius: & quid mendaciorum ejusmodi est, quæ nugæ ante paucos annos tractatæ sunt. In his rebus Cunradius mentem Paracelsi & aliorum non satis assequitur. Analogice, Symbolice hæc intelligenda sunt; quæ loquuntur Philosophi de suo infante. Vix aliquid humanæ, naturalis, artificialis actionis excogitari potest, qua cum non assimiletur vel secundum totum, aut partem ejus philosophicum Magisterium. Nullam itaque habuit causam Gormannus, quod hoc de homunculis Paracelsicis allegoricum figmentum tam sarcastice exciperet. Satis enim cognitum, quod Philosophi opus suum conjugium maris & fœminæ nuncupent. Scilicet quod Mas & fœmina, hic rufus, ista candida, nexum matrimonialem indissolubilem ineunt, hic dicitur Gabricius, & ista Beja. Ex hoc matrimonio vel conjugio nascitur infans, qui est lapis Philosophorum. Ultimo dicit Cunradius de dolis circa aurum potabile hoc modo: de imposturis, quas pseudochimici cum falso suo auro potabili exercent, veluti & aliis sophisticationibus multa adhuc dicenda forent: verum quid agendum? sunt tot nequitiarum pessimarum genera, ut impossibile sit ea omnia agnoscere, multo minus enarrare: Quid bono illi Chemico cum sophisticato auro potabili, ex oleis caphuræ, cariophyllorum, semin. fœniculi & vitrioli, ante paucos annos Pragæ contigerit, ex libro ejus de Medicamentis Chymicis, videri potest: Hodierno quoque die quidam statum suum honestius considerare deberent, & cum sophistico suo auro potabili tacere, si illud non haberent melius, dum folia auri miscent cum sale Tartari, ac superfuso spiritu vini aliquoties incendunt, ac deinde cum spiritu vini ruborem inde, non (veluti falso opinantur & asserunt) ex auro; sed ex sale tartari extrahunt, idque rubeum extractum suum aurum potabile fucose prædicant; Dolus ejusmodi homines omni ex parte comitatur. (Ignosce L. B. si hic digressionem quandam faciam: Notum quippe ex Chemiæ scriptoribus, quam fucate nonnulli Tincturam antimonii vendant, eam autem conficere docent ex Antimonio & Sale Tartari commixtis. Quis autem quæso tam rudis, ut non sciat hoc rubrum extractum esse duntaxat ex sale tartari, & nihil vel parum omnino ex antimonio possidere. *Spiritus vini* rectificatus Sali Tartari affusus dat rubicundam Tincturam. Alio modo, alioque Menstruo Tinctura Antimonii paranda, sed sufficiat in hunc errorem digitum intendisse.) Huc usque dolos & deceptiones pseudochymicorum ex Cunradio adduximus. Quibus unum & alterum deceptionis pseudo-Chymicorum modum adjiciemus Anshelmus Boethius, in libro suo de gemmis, ubi agit de magnete argenteo p. 475. Argentum vivum, inquit, ad se trahere aurum & argentum spagyris & pyrotechnis jamdiu notum est: imò impostores Chimici hujus rei notitia multos defraudant: Dum enim Cinabrii partes se in argentum transmutare posse asserunt, id cum argenti laminis urunt, vocant id cementare. Tum argentum vivum, quod latitat in Cinabrio, ad se aliquam argenti portionem allicit, qua absoluto opere reddita, putant se aliquam, uti dixi, cinabrii partem transmutasse: sed falluntur, cum id argenteis laminis decesserit & sæpè plus (igne aliquid consumente), quam extraxerint. Simili fuco (inquit Boethius) decipiunt, dum ☿ præcipitatum aureæ patinæ imponunt, illumque S. V. perfundunt. Quo accenso & extincto, præcipitatus Mercurius excalefactus non nihil auri ex patina ad se nulla visibili in patina nota aut macula relicta fugit; qui postea eadem forma, qua antea fuit, exemtus quantum attraxit auri, tantum reddit. Quod tamen ex auro attractum esse negant chemici, asserentes ex Mercurii aliqua portione, à vi auri in illum agentis generatum, sed id falsum est, cum tantum auro decesserit, quantum Mercurius attraxerit, hæc Boethius. Similiter Crollius in Basilica sua post descriptionem auri potabilis. Hoc loco, inquit, sincerum lectorem candide de quibusdam imposturis præcavendis admonitum velim, posse illo pulvere, auri volatilis à malitiosis agyrtis, litera longa dignis, vario modo simplicibus & incautis hominibus imponi: Communicatum ipsum aliquando cuidam Philosopho sub sinceritate & pietate pharisaica hypocriticum ac colubrinum dexterrime decipientem animum tegenti, qui hunc pulverem (postquam ei per sulphuris triti admixtionem, per admonitionem vim percutiendi ademisset) de facie incognitum suis imposturis miscens, cum damno aliorum & suo commodo auri multiplicationem plurimis attentavit. Idem furcifer postquam intellexisset, à me lunam in vulgari aqua separatoria solutam, & aqua vulgari solutam repercussam dejicere pulverem in fundum, qui ter vel quater edulcoratus, postea in tigillo ad ignem liquesceret, & post fusionem cornu formam referret, hanc corneam lunam incognitam ad candelam & ignem facile liquescentem & cultro scissilem, aliis mineralibus, & plumbo miscuit, & hac insigni impostura post cineritii examen apud improvidos multos Saturni in lunam transmutationem mentitus est. Huc usque nobis negotium fuit cum impostoribus. Ejusmodi fucorum malorum genera Michael Majerus 56. recenset, alterius hoc jus detergere non placet, conferimus ergo nos ad alia instituto nostro inservientia.

CAPUT IX.

De Mysterio Lapidis Philosophici.

LApidis Philosophici arcani arcanissimi istius Magisterii naturam jam explicabimus Mysticam cum

cum universæ Theologiæ revelatæ Mysteriis symbolizantem. Hæc autem nostra Meditatio, quemadmodum non dubium est, mira videbitur, scilicet quomodo lapis Philosophorum symbolizare possit cum tantis Mysteriis, quæ non duntaxat humanum captum longissime transcendunt, verum etiam universæ naturæ ambitum excedunt, superantque virtutem ac potentiam. Cumprimis posset hæc Meditatio ut heterodoxa notari, cum hoc ipsum cum Theologiæ arcanis symbolizans statuatur, de quo adhuc sub judice lis est, an talis Lapis in rerum natura existat; imo & ex hoc capite absona possit videri hæc consideratio, quoniam Scriptura jubet duntaxat credere, & solummodo fidem exigit, è contra rationem captivare. Verum enim verò paucis ad has difficultates respondebimus: Quod ad primum attinet, dicimus, quod Lapis Philosophorum ejusque confectio suo modo captum humanum superet, omnes enim Philosophi, uno fatentur ore & consensu unanimi, huic Lapidi ejusque confectioni multa inesse, quæ humani ingenii acumine, nisi cui Deus oculos mentis aperiat, penetrari nequeant. Et hoc verum esse probat, quod tot acutissimi philosophi frustra in illo inveniendo operam impenderint, cumque sui animi subtilitate, qua hoc arcanum scrutati, oleum & operam perdiderint, nihilque invenerint; Quot homines, quorum numerus iniri non potest, ex doctiorum familia scrutinio hujus incumbunt Magisterii? quod adipiscuntur, ne cassa quidem nuce dignum est. Integra collegia & sapientum societates in hoc labore suo frustrantur fine, tristemque fortiuntur exitum. Quomodo autem hoc esse possibile, nisi captu humano sublimius esset Magisterium? sed in eo obtinendo frustra laborent homines. Per tot secula in expeditione ad hoc aureum vellus fuerunt clarissimi & quidem illi qui reliquos sapientia antecedere præcellereque videbantur, ast præter inanem fumum nihil consecuti, nisi quod beneficio analysis corporum multa fuerint experti, quæ physicæ arcano eruendo, humanoque corpori medendo, commodum aliquod afferant occasionemque suppeditent. Ad secundum quod attinet, fateri oportet, quod si tale quid in rerum natura non existeret, quod cum arcanis Theologiæ statuitur symbolizans: crimen falsi & cacodoxiæ committeretur. Sed frustra ille metus, lapidis philosophici in natura existentiam tot fide digni probant historici, totque experimenta afferunt, ut qui hoc amplius negat, illi cæco videretur similis, qui cum privaretur subito solis conspectu, solis flammam fuisse extinctam, lucem omnem in tenebras degenerasse clamabat. Ad tertium respondetur quod & hic fides requiratur: nulla enim ratio tam subtilis & acuta, quæ possit ætiologiam confectionis virtutis lapidis eruere, sed & hic exclamare oportet. Hic est digitus Dei! imo ipse lapis philosophicus divinæ omninò potentiæ concentratum simulacrum est, imo Icon. Et quod totum hoc universum in latissima profundissimaque expansione concionatur & prædicat de omnipotentia clementiaque divina, totidemque linguis exiguum granum hujus lapidis, æque promte de omnipotentia divina immensæque misericordiæ fonte suo sermocinatur modo. Est itaque hic lapis Centrum dotium virtutumque universi, jure ne ergo statuitur symbolizans cum fidei articulis & quidem cum omnibus tam cum illis, quos ex solius Scripturæ Sacræ dictamine probamus, quam & illis, quorum & aliqua probatio haberi potest ex naturæ operibus, rationisque sanæ ratiociniis sobriis? Et cum articulis fidei etiam jure symbolizans statuitur ex hoc, quoniam Philosophi ad eum obtinendum serio hortantur ad pietatem omnesque virtutes Theologicas, & ab ejus possessione amovent in reatu gravissimorum criminum delictorumque viventes, Legique Divinæ adversantes. Tertio & jure dicitur symbolizans, quoniam suos possessores prorsus convertere, ex impiis pios, & malis bonos, ex vitiosis virtuosos conficere videatur, quod mundi hujus vanitates, inanem gloriam abominentur, & erga proximum omnis invidiæ & odii sint expertes: Deum intimius ejusque sacra cognoscere, charitatique proximi sese dedere annitantur, Et hæc sunt, quæ præcipit Theologia, imo hæc sunt quæ videntur esse complementum fidei Christianorum, & perfectio Renati in Christo hominis, & tandem Beati fruitio in cœlo, sicque & statum protoplastarum innocentiæ ante lapsum adumbrare videtur, imo & ideam æternæ salutis referre. Præmisso hoc præfamine Mysticam & cum articulis fidei symbolizantem lapidis naturam contemplaturi sumus, quanta autem brevitate licet, hoc expediemus negotium. Creationis opus, quo Deus totum universum condidit, hujus lapidis confectio accurate exprimit. In opere creationis erat primo confusum chaos, sic ut nulla esset rerum distinctio. Globus terrestris sic aquis immersus, ut nullibi vestigium appareret, aquæ etiam videbantur dominari & quasi cœlum in se continere omniumque rerum sublunarium semina, nulla lux, cuncta umbris & tenebris involuta. Opus philosophorum pari se habet modo, in ejus principio tenebrosũ chaos est & omnia sic in unum confusa, ut nulla res, quæ materiam lapidis constituit, possit discerni, cœlum Philosophorum aquæ mixtum, & terra aquis immersa, adsunt & hic horridæ tenebræ, antequam alma lux solis & lunæ operatorem exhilaret vivificetque. Chaos nostrum consistit in sicco & humido, siccum terram nostram constituit, humidum aquam cœlumque nostrum facit; tenebræ vel caligo Philosophorum est nigrum, nigro nigrius nigerrimum, dicitur etiam nox philosophica, imo hoc nostrum nigrum refert tenebras ægyptiacas palpabiles, nostrum nigrum etiam palpari potest, colore nigro tingit attrectantis manum, his meis manibus tractavi, oculis spectavi. Hoc nigro apparente jubent Philosophi gaudere, quoniam est signum philosophicæ solutionis & bonæ unionis duorum in unam massam. Et hoc nigrum in opere philosophico dominatur tot dies, quot fuerint tenebræ ante creationem exercitus siderum, cujus dux sol, & comes in regimine luna, hic diei, ista nocti præest; lux successit tenebris in opere Creationis, ante quam sol existeret: sic & in opere philosophico primo lux, estque illa optata albedo, quæ postea nigro succedit, postea sol in opere creationis fuit à Deo factus & hic fuit quasi cœli complementum scilicet syderei, sic & Sol qui est nostra desiderata purpura, qua vestitur noster lapis, est ultimum operis philosophici complementum. Accedo ad plasmationem hominis, hic Deus ex terra, quæ videtur mortua, eduxit admirandum illud Microcosmi plasma, & in id inspiravit Deus spiraculum Vitarum; quod Deus hic facit in plasmatione hominis, hoc naturæ archæus facit in formatione vel confectione Magisterii Philosophici, scilicet in terram seu limum philosophicum philosophicè subactum indit spiritum & animam: hinc illa terra philosophica vivere incipit & in dies incrementum sumit, donec plene adoleverit; Ex hoc

principio

principio philosophi comparant suum opus Genesi Microcosmi, & qualis analogia ratione materiæ, vasis, caloris, coctionis, partusque & pariendi temporis hic intercedat, brevi sermone dicere non licet. Accedo hinc ad articulum resurrectionis, & hunc plene processus Magisterii Philosophici probat. Quemadmodum omni animali & plantæ ista incumbat necessitas, ut tandem mortis falcem experiantur & hac falce in pulverem cineremque, per viam corruptionis convertantur. Sic & quoque semen antequam germinet putrescit, post putrefactionem reviviscit, & germinat. Eodem modo in opere Philosophico hic primo materia, quasi moritur, mortua dissolvitur in atram terram volatilem, quovis pulvere leviorem, hæc atra terra à philosophis salutatur cadaver; cui est color obscurus, fœtor instar cadaveris, scilicet fœtor intellectualis, non sensualis, & materia fere corrupta est, omnique vita orbata videtur, non secus ac plantæ semen terræ commissum. Et hanc corruptionem vere esse factam, probat ater ille color apparens, levisque ater pulvis in vitro conspicuus. Hic pulvis successu temporis reviviscit, & quasi in novam revocatur vitam priori vita longe nobiliorem, & quod hæc materia mortua reviviscat, probant diversi apparentes colores, sed potius intentionales quam veri; sicque corpora humana in pulverem suum redacta in vitam, priori nobiliorem resurgent; Metamorphosin in opere philosophico observantes. Ægyptii finxerunt suum phænicem. Sicque proprie nihil moritur, quin & moriendo reviviscat. Quæ de pulvere plantarum, vel cinere in plantas resuscitando scribunt Philosophi, sunt curiosæ contemplationes & resurrectionis possibilitatem probant: Verum omnium evidentissimè hunc articulum probat opus Philosophorum, sed placet ad sublimiora Theologiæ Mysteria, quæ solum ex revelatione dependent, accedere. Sacræ Trinitatis Mysterium adumbrat nostrum opus Philosophicum. In trinitate tres sunt personæ, sed una duntaxat essentia, inter quas personas differentia duntaxat modalis, non realis intercedit, sed constituunt unam essentiam, ast sic identificantem, ut hæ tres personæ unam duntaxat habeant essentiam, una eademque idiomata. Pater est Deus, Filius est Deus, Spiritus Sanctus est Deus. Non tamen tres Dii, sed unus Deus, Deus Triunus. Essentia personarum divina identificans est in opere philosophico corpus, spiritus & anima, tres distinctæ res, sed una inter res modaliter distinctas identificans essentia, identificantes proprietates. E. g. Mas, philosophicus, est quoque fœmina philosophica, & viceversa, spiritus est utriusque unus identificans, operationes in omnibus identificantes. Hicque spiritus, qui in triplici entitate identificante inest, est cuilibet entitati sic identificatus, ut in opere nostro patiens sit eodem jure virtuteque agens, quoniam spiritus identificans, in identificatam, vel etiam identificantem Entitatem influit, activat, & patifacit. A Trinitatis Mysterio progredior ad incarnationis Dei arcanum arcanissimum in virgine illibata peractum. Hæ duæ naturæ unitæ, duæ sunt naturæ, unam tamen duntaxat faciunt personam, utut quælibet natura suam peculiarem habeat hypostasin vel existentiam, hic tamen non duas faciunt personas, sed unam, utut illæ naturæ infinitis modis à se invicem sint distinctæ, in corpore tamen virginali sic unitæ, ut una persona facta, cuique tamen naturæ idiomatibus suis reservatis, nisi quod Divina humanæ suæ idiomata, quæ de Deo prædicari possunt, communicaverit, sic illa idiomata Divina in humana natura sint identificantia humanæ naturæ idiomata, in Divina non sunt identificantia sed identificata. In opere philosophico est & duarum naturarum in unam Entitatem unio, quæ duæ naturæ sic inter se differunt, ut perfectum & imperfectum, ut completum & incompletum, sed unita inter se idiomata utriusque sunt identificantia & identificata, non secus ac in unione Divinæ & humanæ naturæ; nexus diversæ in opere philosophico naturæ dependet etiam à corpore virginali & harum naturarum nexus tam firmus est, ut unquam dissolutio possit fieri, neque separatio naturarum futura est in æternum, sicque & pulchra hic symbolisatio & quidem in quatuor fidei articulis. Symbolizat & lapis cum Cœna Domini, quemadmodum eam credunt & asserunt Orthodoxi, imo nullum Dogma est Theologicum, cum quo non symbolizet noster lapis. Si etiam Mysterium regenerationis examinamus, & quidem juxta literalem sensum verborum Christi ad Nicodemum. Hanc regenerationem; dico, ipsissimam quasi sistit & demonstrat nostri magisterii philosophici præparatio, imo & hominis conversi inque statum Beatitudinis evecti imaginem denique vivam habet nostra præparatio, multiplicatio, & fermentatio. Quid multis? Lapidis nostri laboratio est quædam Metaphysica, non verbalis, sed realis, non cathedralis, sed experimentalis. Sed Finio & ablego lectorem benevolum ad nostram Metaphysicam symbolizantem, quam Deo volente, cum erudito Orbe communicaturi sumus.

Soli DEO Gloria.

FINIS.

BIBLIOTHECÆ CHEMICÆ CURIOSÆ LIBER SECUNDUS,

Quo varii TRACTATUS, iique Selectiores, variorum AUTORUM, qui ab ipso, ut putant, HERMETE TRISMEGISTO ad RAYMUNDI usque LULLII tempora de *Arte Aurifera* nobiliùs scripserunt, exhibentur.

SECTIO PRIMA.

Tractatus Chymicos AUTORUM ÆGYPTIORUM, *ut dicuntur, item eorum qui inter recentiores illis illustrandis insudarunt, in Subsectiones distributos, complectitur.*

SUBSECTIO PRIMA.

Hermetis Trismegisti TABULA SMARAGDINA, *cui Titulus* Verba Secretorum Hermet. Trismeg. W. CHR. KRIEGSMANNI & GERARDI DORNEI Commentariis illustrata.

LECTURO S.

ECCAM *Tibi*, AMICE LECTOR, Tabulam Hermetis Trismegisti Smaragdinam: *quam suo meritò Symbolum universi Chemicorum cœtus dixeris; ac Lydium Lapidem, adulterinæ circa Lapidem Sapientum Philosophiæ proditorem. Miraberis, sat scio, denuò eam in publicum me obstetricante edi, toties clarorum ingeniorum curâ excusam ac recusam. Ego verò quàm suspicerem tritum illud*, Manum de Tabulâ: *dummodò doctiorum manus ad tabulam. Indignum, mecastor, ingenti illâ omnium monumentorum luce, ex quo tot miseris modis & verba & mens Hermetis fuêre contemerata, hominem inter eruditos non repertum esse, qui uni saltem periodo nativum decus assereret; quin, devolvi difficile id negotium ad juvenem, qui parum ingenio, minus judicio possit. Enimverò sexcentis ampliùs formis impressam Tabulam tuâ operâ monstrans, nisi vel semel abs Te recensitam repurgatamve ostenderis, ilicet, nihil egisse judicabere. Noli igitur juvenili meâ operâ offendi: quam præstantium Virorum curas diu frustra præstolatus, Hermeticæ Tabulæ locavi, ut Tu, qui delitiis hujusmodi caperis, haberes Chemicorum opusculorum, & antiquissimum & pretiosissimum pristino nitore.*

nitore. Vnde nitor ſit iſte, quæris? E Phœnicio idiomate; quo ut olim ab Hermete exarata, ſic nunc à nobis redonata Tabula eſt. At illud, inquis, maximam partem interiit. Interiit fateor: veruntamen ita, ut in Ebraiſmo atque Chaldaiſmo hodie adhuc vivat. Scilicet hæ linguæ tam arcto conſanguinitatis vinculo illi quondam junctæ fuêre, ut ſi à pronunciatione, ac propriis rerum aliquot nominibus diſceſſeris, diſcrepantiam omnem ad elementorum figuram referre debeas. Et illa ipſa literarum figura, nonne Ebræis cum Phœniciis communis olim? Ita herclè eruditorum maximi cenſent. Qui igitur orationem ſpecialiorum, ut ita loquar, rerum vocabulis vacuam, ex lege proprietatis Ebraicæ Phœniciâ literaturâ expreſſerit, næ is mihi veteri Phœnicum linguâ ſcripſiſſe dicetur. Talis verò oratio omninò eſt, quâ Tabula Hermetica præſcripta: ac præterea ejuſmodi, ut veſtigiis Phœniciſmi in Latinâ verſione conſpicuis intruſa Ebraica dictio planè exæquetur. Ex his jam de noſtro inſtituto exiſtima LECTOR. Cætera dixi.

VERSIO TABULÆ SMARAGDINÆ HERMETIS,

Qualis ea vulgò Latino Idiomate, è Phœnicio expreſſa circumfertur.

VERBA SECRETORUM HERMETIS TRISMEGISTI.

1. *VERUM ſine mendacio certum & veriſſimum.*
2. *Quod eſt inferius, eſt ſicut quod eſt ſuperius, & quod eſt ſuperius, eſt ſicut quod eſt inferius ad perpetranda miracula rei unius.*
3. *Et ſicut omnes res fuerunt ab uno meditatione unius: ſic omnes res natæ fuerunt ab hac una re adaptatione.*
4. *Pater ejus eſt Sol, mater ejus Luna, portavit illud ventus in ventre ſuo, nutrix ejus terra eſt.*
5. *Pater omnis theleſmi totius mundi eſt hic.*
6. *Vis ejus integra eſt, ſi verſa fuerit in terram.*
7. *Separabis terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo ſuaviter cum magno ingenio.*
8. *Aſcendit à terra in cœlum, iterumque deſcendit in terram, & recipit vim ſuperiorum & inferiorum, ſic habebis gloriam totius mundi. Ideò fugiat à te omnis obſcuritas.*
9. *Hic eſt totius fortitudinis fortitudo fortis: quia vincet omnem rem ſubtilem, omnemque ſolidam penetrabit.*
10. *Sic mundus creatus eſt.*
11. *Hinc adaptationes erunt mirabiles, quarum modus eſt hic.*
12. *Itaque vocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes Philoſophiæ totius mundi.*
13. *Completum eſt quod dixi de operatione Solis.*

VULGATA TABULÆ SMARAGDINÆ PARAPHRASIS.

1. VErum eſt, & ab omni mendaciorum involucro remotum.
2. Quodcunque inferius eſt, ſimile eſt ejus quod eſt ſuperius. Per hoc acquiruntur & perficiuntur mirabilia operis unius rei.
3. Quemad[illegible]dum etiam omnia ex uno fiunt per conſide[illegible]onem unius: Ita omnia ex uno hoc facta ſun[illegible] conjunctionem.
4. Pater ej[illegible] Sol, mater Luna, ventus in utero geſtav[illegible] eſt terra.
5. Mater [illegible]
6. Potentia ejus perfecta eſt, ſi mutatur in terram.
7. Terram ab igne ſeparato, ſubtile & tenue à groſſo & craſſo, & quidem prudenter cum modeſtiâ ac ſapientiâ.
8. In hoc à terra aſcendit, in cœlum hoc à terra, & à cœlo rurſus in terram deſcendit, & potentiam ac efficaciam ſuperiorum & inferiorum recipit, hoc modo acquires gloriam totius mundi propulſabis igitur tenebras omnes & cœcitatem.
9. Hæc enim fortitudo omni alia fortitudine ac potentiæ palmam præripiens: omnia namque ſubtilia & craſſa duraque penetrare ac ſubigere poteſt.
10. Hoc mundus hic conditus eſt.
11. Et hinc conjunctiones ejus mirabiles, & effectus mirandi; cum hæc via ſit, per quam hæc mira efficiantur.
12. Et propter hoc Hermetis Triſmegiſti nomine me appellarunt: cùm habeam partes tres Sapientiæ & Philoſophiæ univerſi mundi.
13. Conſumatum eſt verbum meum, quod dixi de opere ſolari.

VERSIO LATINA TABULÆ HERMETICÆ.

Phœnicii Contextus proprietatem ſervans.

DESCRIPTIO ARCANORUM HERMETIS TRISMEGISTI.

1. *VErè non fictè, certò veriſſiméque aio.*
2. *Inferiora hæc cum ſuperioribus illis, iſtaque cum iis viciſſim vires ſociant, ut producant rem unam omnium mirificiſſimam.*
3. *Ac quemadmodum cuncta educta ex uno fuêre verbo Dei Vnius: Sic omnes quoque res perpetuò ex hâc unâ regenerantur diſpoſitione Naturæ.*
4. *Patrem ea habet Solem, matrem Lunam: ab aëre in utero quaſi geſtatur, nutritur, à terrâ.*
5. *Cauſa omnis perfectionis rerum ea eſt per univerſum hoc.*
6. *Ad ſummam ipſa perfectionem virium pervenit, ſi redierit in humum.*
7. *In partes tribuito humum ignem paſſam, attenuans denſitatem ejus re omnium ſuaviſſimâ.*
8. *Summa aſcende ingenii ſagacitate à terra in cœlum, indeque rurſum in terram deſcende, ac vires ſuperiorum inferiorumque coge in unum: Sic potiere gloriâ*

gloriâ totius mundi; atque ita abjectæ sortis homo amplius non habere.

9. *Isthæc jam res ipsâ fortitudine fortior existet; corpora quippe tam tenuia quàm solida penetrando subige.*

10. *Atque sic quidem quæcunque mundus continet creata fuêre.*

11. *Hinc admiranda evadunt opera, quæ ad eundem modum instituuntur.*

12. *Mihi verò ideò nomen Hermetis Trismegisti impositum fuit, quòd trium mundi Sapientiæ partium Doctor deprehensus sum.*

13. *Hæc sunt, quæ de Chemicæ artis præstantissimo opere consignanda esse duxi.*

Eygendliche Ubersetzung

Der Hermetischen Smaragd-Tafel ins Deutsche auß dem Phönicischen.

Verfassung der geheimen Künste des Hermes Trismegistens.

1. WArhafftig/ausser aller Unwarheit/gewiß und warlich sage ich.
2. Die Geschöpff hie nieden gesellen sich zu denen dort oben/und diese hinwiederumb zu jenen/ auf daß sie mit gesambter Hand ein Ding herfür bringen mögen/so voller Wunder steckt.
3. Und gleich wie alles auß einem durch deß einigen Schöpffers Wort entstanden: Also werden auch alle Ding nunmehr auß diesem einzigen ding/durch anordnung der Natur gebohren.
4. Sein Vatter ist die Sonne/und seine Mutter der Mond: die Lufft träget es gleich als in Ihrer Bärmutter; seine Säugamme aber ist die Erde.
5. Diß Ding ist der Ursprung aller Vollkommenheit der Sachen so in der Welt sind.
6. Seine Krafft ist am vollkommensten/wann es wiederumb in die Erde eingekehret ist.
7. Scheide als dann die Erde fein von einander/so sie im Fewer gewesen/und mache ihre dicke je subtiler und subtiler durch Hülffe des allerlieblichsten Dinges in der Welt.
8. In Summa. Steige durch grossen Verstand von der Erden gen Himmel/und von dannen wiederumb in die Erde/und bringe die Krafft der öbern und untern Geschöpff zusammen/so wirst du aller Welt Herrlichkeit erlangen: Dannenhero auch kein verächtlicher Zustand mehr umb dich sein wird.
9. Diß Ding ist allen starcken Sachen zu starck; dann es so wol die subtilste Ding überwinden/als auch die härteste und dichteste durchdringen kan.
10. Auf diesen Schlag ist alles geschaffen was die Welt begreifft.
11. Dannenhero können wundersame Dinge gewircket werden/wann es auff solche Weise angestellet wird.
12. Und mir hat man deßwegen den Namen Hermes Trismegistus gegeben/weil ich alle drey Theil der Weißheit dieser gantzen Welt besitze.
13. Diß sey gesagt von dem Meisterstück der Chemischen Kunst.

EMINENTISSIMO, POTENTISSIMOQUE

PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO

JOHANNI PHILIPPO

ARCHI-EPISCOPO MOGUNTINO,

Sac. Rom. Imp. per Germaniam Archi-Cancellario Principique Electori; Episcopo Herbipolitano, ac Franciæ Orientalis Duci *&c.* Patrono ejulantium Naturæ Scrutatorum Opt. Max. *Vivere ac gaudere Potentissimæ Eminentiæ* ejus Archi-Episcopali *atque* Electorali & suo, & maximi *Hermetis*, & Divæ denique *Chemiæ* nomine

Humillimè devotus cliens
W. CHRISTOPHORUS KRIEGSMANN.
juvenis post Divina & Humanitatis Studia, arcanis rerum operans.

SORS, *quâ cum iniquissimâ inde, à prisco usque conflictata ævo est* Smaragdina HERMETIS TRISMEGISTI Tabula, EMINENTISSIME ARCHI-EPISCOPE PRINCEPSQUE ELECTOR, *me eò tandem audentiæ adegit, ut ingenti nomine Tuo obarmatus tyro, publicè curam pereuntis suscipere instituerim. Scilicet, ut lymphis haustro è fonte extractis putredo sensim adrepere solet cum fœtore; si præsertim illapsu variorum coinquinatæ ea: Sic, postquam nostrorum incuriâ majorum insigne hoc vetusti orbis monumentum invidiâ illâ nativi idiomatis limpitudine exciderat,*

transfusum

transfusum in peregrinas Linguas, Deum immortalem! quot non graveolentibus sordibus squalere cœpit? Accedentibus, qui pro lubitu fœdarent innumeris propè interpretibus. Quorum ut aliqui Chemicarum rerum peritiâ monstrabiles extiterint, plures herclè ne mediocriter quidem in eâ quæ ab HERMETE *nomen trahit Philosophiâ versatos certum est. Sed & expositiones in Tabulam a cæteris, ipsiusque adeò Philosophorum Lapidis opificibus collatæ ejusmodi sunt, ut unâ atque alterâ exceptis, magis dignitatem* HERMETICI *nominis erodant, quam ii hactenus valent, quibus Chemiam,* TRISMEGISTI *inventum, obtrectatoribus ac calumniæ prodere, quotidianum est. Quotus enim quisque cordatorum est, qui aut splendore inscriptionis, aut præconiorum magnitudine illectus, ad diligentiorem se lectionem Tabulæ Smaragdinæ* HERMETIS *nostri accingit, quin, si ad tot discordes, ac non semel ineptos Commentatores fuerit detrusus, illicò resiliat, deque vanitate, de fuco, de imposturâ denique suspicetur? Certè plerorumque animos, quos sinceros ante nec convitia, nec delator corrumpere poterant, interpretum Hermeticorum temeritas in deterius, ipsâ veritate plangente, nunc corrupit. Atque hinc tam immites in personam operaque* TRISMEGISTI, *virorum aliquot magnorum censuræ sunt: quibus in perniciem Chemicæ Philosophiæ abusi homines nauci, maximo Arcanorum Naturæ antistiti enormi nequitiâ usque adhuc insultant. Sentiens isthæc juvenis ego, cùm unde malo medela pararetur, nusquam invenirem, meo, quod aiunt, Marte rem aggressus, de* HERMETE *primum singulari libro inquirere; mox hâc provincia sic satis defunctus, Tabulam ejusdem cum cura versare occepi. Repetens ergo situ obductam, penitiusque solito proprietatem dictionis (quam equidem, si Phœnicem* HERMETEM *haberet auctorem, Phœniciam fore rebar,) introspiciens, ecce mihi Smaragdus omnis Phœnicismis scintillare visus est: quibus porrò ad Ebraismum exactis, ea continuò lux undique coorta fuit, quæ dispulsis nebulis clarè intuendam mihi obtulerit abstrusam illam* HERMETIS *mentem, in quam vix è mille uni ingenii perspicacia penetrare licuit. Ita demum causa mihi pervestigata, cur plerique contortis tabulæ verbis veluti delusi, & ipsorummet suam, &* TRISMEGISTI *auctoritatem tot modis iverint attritum. Genii nimirum pristini non vola non vestigium in Latina versione amplius superat; repertu quidem facile iis, qui Orientalium Linguarum expertes, hujus ductum insequi coguntur. Cùm enim ea textus Phœnicius antiquus ad verbum exprimatur, non ad sensum; vocibus Latinis incapacibus Phœnicii nexus atque ponderis existentibus, fieri profectò nequit, ut genuina verborum Trismegisti vis appareat liquidò Phœnicum dialectum non callenti. Cæterum incommodis hinc emergentibus mederi tandem cupiens, ut voluntati complurium Hermeticæ Sapientiæ admiratorum responderem, adornavi noviter juvenilem Tabulæ ejus in pristinum idioma* PHŒNICIO-EBRAICUM *translationem. Quâ, cùm è vestigiis Latinæ versionis verbum verbo reddens, à structura Ebræorum ac Phœnicum adeò non aberrarem, ut potius, quo pertinaciùs Latino textui adhæsi, eò propriùs ad sacri sermonis Phœniciique proprietatem, elegantiamque accederem; visus sum mihi omnia, certè pleraque reperisse verba, quæ nativa Tabulæ, peregrinis commutavisset simplicis ingenii vetustas. Quorum deinde ad præscriptum novam & Latinam & Germanicam versionem composui; adjecto extemporali in easdem Commentariolo. Sed hæc, & quæ antea dixi cuncta exasciato judicio Tuo,* EMINENTISSIME POTENTISSIMEQUE PRINCEPS ELECTOR, *humillimo animo committo. Enimverò* TIBI, *Principum Germaniæ nostræ facilè maximo, ter maximè quondam* HERMETIS *pretiosam è Smaragdo tabulam, abs me nunc depositam sisto.* TIBI *inquam. Ita namque ipse* TRISMEGISTUS *velle, imò jubere videbatur, ut quæ potentissimus ipse Princeps, Germanorum parens, primariusque conditor, summus Phœnicum Ægyptiorumque Archi-Episcopus, Archi-Cancellarius atque Elector Regum, Chemiæ denique inventor, Phœniciâ dialecto de Secretorum Naturæ maximo reliquit, si quando superato situ gratæ posteritati transcribenda forent, fulta exirent patrocinio Potentissimi item Principis, Germaniæ Parentis, primariique tutoris, supremi Archi-Episcoporum, Archi-Cancellariorum atque Electorum Imperii, & Arcanorum Naturæ quasi cujusdam Numinis; uno verbo, ederentur* EMINENTISSIMO ELECTORE MOGUNTINO JOANNE PHILIPPO *susceptore. Itaque ad Electoralem illam Sedem* TUAM *Moguntinam ipsius* HERMETIS *voluntate abreptus, ne vel jussum tanti sive* HOMINIS, *sive* DEI *migrasse, vel in* POTENTISSIMAM EMINENTIAM TUAM *peccavisse, vel ad* CHEMICÆ *Artis salute atque incremento parum sollicitus fuisse videar dicarve, en* TIBI *Indulgentissimo bonarum Artium Patri, Opusculum isthoc mole perexiguum (Smaragdum enim offero, quem pretium commendet non pondus;) demissis poplitibus.* DO. DICO. DEDICO. *relegato omni verborum & excusantium & deprecantium purpurisso. Cape illud* EMINENTISSIME ARCHIEPISCOPE PRINCEPSQUE ELECTOR, *idque gratiosissimo* SERENISSIMI *vultus* TUI *Lumine sic perfunde, ut augusto isthoc splendore irradiatum, malignos liventis Invidiæ oculos perstringere, ingenuis verò* HERMETIS *filiis faci esse valeat.* Vale. DEUS TE SERVET.

Perscriptum in illustri Comitis Leiningensis Illustrissimi Arce HARTEMBURG, *dum ipse praeessem indoli Generosissimi Comitis junioris, paternarum virtutum ex asse hæredis,* mense Augusto Anni Christiani 1657.

COMMENTARIOLI INTERPRETIS TABVLÆ HERMETICÆ CAPUT I.

Tabula Hermetis invitis quibusdam asseritur.

EX quo Chemicè scribi cœptum est, homo natus inventus nemo fuit, qui vel paria sub angusto orationis tegmine secreta propalaverit, atque Tabula è Smaragdo lapide *Trismegistus Hermes*. Duo tamen (quod Chemicorum querulæ hac de re voces testantur,) usum ejus minus expeditum reddidêre; interitus verborum Philosophi ore delapsorum, & interpretum, ut lenissimè dicam, licentia: quorum sicut alteri versione nostrâ *Phœnicio-Ebraïcâ* consultum sic satis à nobis est; nativis Latinorum in locum repositis: ita nunc alteri *Commentariolus* hic medebitur pro viribus. Eo enim & rationem translationis nostræ reddituri sumus, & castigaturi, si quæ ab interpretibus commissa, & sensum denique, quem vocant, literalem sic enucleaturi, ut prudentioribus comitis instar simus, ad celsas Divæ Chemiæ arces tendentibus. Quæ lectorem meum ipso opere experiri malo, quam pluribus prædicata heic intueri. Ante omnia verò *de Auctore Tabulæ* dicendum venit commentaturo mihi. Viri enim aliquot eruditissimi, nescio quâ vi compulsi, non dubitant sententiam eorum, qui Tabulam hanc in claritatem Hermetici nominis referre consenserunt, falsi arguere, censuique gerrarum

gerrarum canorarum adscribere, quicquid de auctore, de ævo, de repertrice denique ejus traditum ab antiquis fuit; quorum equidem sive omnia sive verba recensere in præsenti non sustinemus; jubentes tantùm, ut juxta nobiscum ii seriò expendant, quam in negotio auctorum hujus vel illius scripti notum est, doctos fovere mentem. Enimverò *de auctore unius cujusque monumenti non nisi testimonio eorum, quibus id compertum videtur, ad argumentum operis dictionem exacto, constare* fatentur maximi eruditorum: eoque his indiciis pronunciare solent de scriptoribus omnis generis; id operam maximè dantes, ut si fieri possit, fidem potissimùm virorum ejusmodi conveniant, ad quos cura rei libro pertractatæ spectat. Id tunc validissimum probationis genus putant, ac dignissimum, cui uni adsensus habeatur. Ergo jam hos secuti *Hermetem* Tabulæ Smaragdinæ opificem statuimus, quicquid etiam aliis differatur aut dissertum fuerit; cùm, quòd præstò nobis est corona Chemicorum Philosophorum, quibus unanimi voce de *Hermete* Tabulæ hujus auctore perhibentibus, fides demi nec debet nec potest; in re quippe, Παιδείαν Chemicæ Artis concernente: tum, quòd & argumentum ab ingenio *Hermetis* adeò non alienum tabula habet, ut potius alius quàm Hermetici ingenii fœtus haberi nolit; & dictio *Phœnicia* Phœnicem *Trismegistum* arguit; & ipsum nominis *Trismegisti* etymon tabulam supra ævum Græcorum Latinorumque scriptorum in tantum educit, ut cùm iidem ad unum omnes intra tempora corrupti à Græcis vocabuli arctentur, Tabula nostra liquidò in prisca semet integri adhuc nominis sæcula atque adeò annos ipsius *Hermetis* penetret. Ut taceam, traditionem de Tabulâ hâc, seculis post diluvium, in antro propè *Hebron* à muliere *Zara* manibus cadaveris *Hermetis* exemptâ, nulla sui parte malè se habere, si de *Abrahami* uxore *Sarâ* intelligatur: cùm tempora denati *Hermetis*, id est *Chanaani* Noachi nepotis (*vide si lubet Conjectan. nostr. ad Tacit. Germaniam*) atque *Saræ* congruant; ac locus (urbs *Hebron* à *Chanaani* sive *Hermetis* filio *Heth* exstructa, ad quam sedem fixerat *Abrahamus*) convenientissimus rei sit; mos adhæc Phœnicum posterorum *Hermetis*, corpora demortuorum uncta cavernis sepultum abstrudendi, pulchrè concordet; & persona denique *Abrahami* in numerum Chemicorum omnium voto recepta fuerit. Summa hæc argumentorum pro *Hermete* Tabulæ Smaragdinæ auctore capita qui accuratè secum pensitaverit, pervidebit, spero, num tutius non sit, receptæ inter Chemicos *de Hermete* opinioni inhærere, quàm ad lubricas descifcere conjecturas.

CAPUT II.

Phœnicium Idioma non Græcum Tabulæ nativum esse defenditur.

DE *Idiomate* quo perscripta Tabula est opportunum fit nunc cognoscere, postquam de auctore ejus actum à nobis. *Græcum* illud fuisse nonnulli asseverant: quos inter miror, imò indignor reperiri virum Chemicarum rerum peritiâ insignem, *H. Ar. No. R.* deß Löwen von Mitternacht / ut se vocat, G. F. und *Prov.* Ille verò erudito scripto, cui inscriptionem fecit, *FAMA REMISSA ad Fratres Roseæ Crucis*, anno 1616. excuso, scribere in hanc mentem voluit: Es ist heut zu Tag gemein / daß man Philosophiam Hermeticam und Aristotelicam quasi contradictorias anführet: da doch nicht genuini vom Hermete mehr vorhanden als die Tabula Smaragdina, und ein paar dialogi, welche doch gantz mit allen illustribus sententiis in dem Aristotelem gebracht seyn &c. Es muß auch dieser Hermes natione Ægyptius seyn / da er doch Græcus und Rex Athenarum gewesen &c. Und wer wil uns bereden / daß die forma loquendi verbosa, ἀληθὲς, ἀνδ ψεῦδως, πιςὸν ἐ ἀληθέςατον, solle können in Linguis Orientalibus gefunden werden / sonderlich in doctrinâ Magorum, welche nicht anderst als nur brevissimi loqui seyn. Hactenus vir ille doctissimus doctè; at non satis validè: Nam quod *de Hermete Athenarum Rege* ait, probatione eget ut quod maximè, *perque* ea penitùs evertitur, quæ peculiari libro, *in Taciti Germaniam Commentario*, de personâ *Hermetis* disseruimus; quòd videlicet is *Noachi* nepos *Chanaan* &c. ac gentis atque literaturæ *Phœnicum* conditor extiterit. Quo quidem ipso manifestum esse videtur, monumenta ab eodem profecta, non *Græcâ*, sed *Phœniciâ* linguâ signata olim fuisse. Deinde, quis Linguarum Orientalium vel paululùm gnarus tam hebeti mente est, ut continuos *Phœniciæ* dialecti idiotismos *Ebraismi* ductu per integram Tabulam non observet? Aut, cui quæso persuadebitur, structuram verborum horum: Verum, sine mendacio, certum & verissimum, Græciam redolere, & non potius Orienti tribuendam? Certè, quei loquendi ejusmodi formæ verbosæ dicantur, Orientalibusque Linguis adimantur tenere nequeo: præsertim cùm nihil æquè Orientale sit atque dicere: אמן אמן בלי שקר אכן : ואמן. Neque verò quicquam est, quod *Magorum* prætenditur *breviloquentia*. Ut maximè enim Tabulam Hermeticam *Magicis* annumeremus, (quod tamen eorum pace non fecerimus, qui quid *Magia* fuerit veteribus norunt,) num ideo in tantas angustias Magos conjiciemus, ut rei, & falsitatis & utilitatis nomine traductæ magnitudinem, certitudinemque quatuor aut sex voculis ingenuos discipulos edocere nequeant? Sed quid verbis opus? Transferant ii, quibus Græcia heic tantoperè amata, Tabulam è vestigiis Latinæ versionis in Græcum idioma; nobisque dicant, utrum magis ideam nexus atque fluxus orationis Græcanicæ inducere contextui possint, quàm efficere, ut stricta Germanorum vestis Sarmatorum more fluitet, si è panno Polonico eam vel maximè curaverint conficiendam. Tantùm de Idiomate.

CAPUT III.

Inscriptiones Tabulæ, duoque incisa illustrantur.

JAm ad Tabulam ipsam. Dicitur ea *Smaragdina*; quod Smaragdo lapide parata, tenuisse creditur *Hermetis* verba insculpta; usitatâ Hermetis ævo ratione artes ac scientias posteritati committendi. Phœnicibus Ebræisque absque dubio vocata fuit, לוח ברקת *Tabula Smaragdi*; ut divinæ è lapide tabulæ apud *S. Mosen* לחות אבנים *Tabulæ lapidum* i. e. *lapideæ* appellantur. Cæterum inscriptio eidem hæc est: VERBA SECRETORUM HERMETIS TRISMEGISTI. Quæ prætereunda minimè; quum

quùm initio ſtatim Genius tabulæ Phœnicius reje-
ctâ veſte Latinâ prodire nudus in publicum ſatagat.
Loquendi nimirum forma, *verba ſecretorum*, ex
Oriente eſt, non è Græciâ vel Latio: eoque Ebraiſ-
mi beneficio explicanda. Vox דבר quæ notatione
verbi item *rei* plurimum decoris ſermoni ſacro ac
vicinis parit, nonnunquam ſingulari quadam ele-
gantiâ pro *monumentis literariis* v. g. *Epiſtolis publi-
cis, libellis* &c. ſumitur: Cujus rei luculentum in-
dicium capere licet *Eſth. c. IX. v. ult.* ubi *literæ re-
giæ de feſtis Purim præcipientes*: quarum mentio facta
v. 29. vocantur דברי הפרים *verba Parim* i. e. Be-
ſchreibung wie es mit dem Feſte Purim gehalten
werden ſoll &c. Atque huc etiam pertinet nomen
Librorum Chronicorum in S. Codice דברי הימים *verba
dierum* i. e. monumenta ævi hiſtoriam complexa,
Tag-oder Zeit-Bücher. Hinc jam mens inſcrip-
tionis Tabulæ noſtræ fuerit, *Monumentum litera-
rium &c. de Secretis &c.* Quod verò nomen *Herme-
tis* ſic ſcripſimus: הרם הלת מחות *Cherem Thlis me-
güsdos*: ejus rei inferiùs cauſas afferemus. Porrò in
eleganti Ebrææ vicinarumque Linguarum phraſi ini-
tium Hermes ſumit tabulæ. Illæ namque de nego-
tio magni momenti aſſeveraturæ, *particulas affir-
mandi* coacervant, ingeminantes ponderoſum illud
אמן. Morem ſervat *Triſmegiſtus*; & quò majorem in
legente excitet ardorem, magna ſe prolaturum con-
ſtanti iſtô ac ſeverô vocum affirmativarũ συναθροισ-
μῷ (VERUM, SINE MENDACIO, CERTUM, AC VE-
RISSIMUM,) pollicetur. Facto hoc, egregiè ſcribe-
re incipit: QUOD EST INFERIUS, EST SICUT QUOD
EST SUPERIUS; ET QUOD EST SUPERIUS, EST SI-
CUT QUOD EST INFERIUS; AD PERPETRANDA
MIRACULA REI UNIUS. Quæ verba altiſſimæ inda-
ginis, uſque adeò neglectim pleriſque interpretum
habita ſunt hactenus, ut non injuria ambigere poſ-
ſis, num quæ philoſophi aliquot eximii illuſtrandis
iis dixêre, non Naturæ potius quam dictorum Her-
meticorum intellectu profati ſint; abuſui verò
eorundem altum ingemiſcas. Nos ex Ebraiſmo pau-
cis genuinum eorum ſenſum indicabimus. Uſu hîc
interdum venire animadvertimus, ut particulæ *ſi-
militudinis* indices ſive *inſeparabiles*, ſive *ſeparatæ*
non tam *ſimilitudinem* quam *concurſum* aut *ſocietatem*
deſignent. Ita cùm *Achab* rex Iſraëlis, contra Sy-
riæ regem in aciem proceſſurus, è *Joſaphato* Judæ
rege quæreret: *Ibisne mecum ad bellandum contra
Ramoth Gilead? Joſaphat* autem reſponderet: *Sicut
tu, ſic ego, ſicut populus tuus, ſic populus meus, ſicut equi
tui, ſic equi mei erunt*, 1. *Reg. XXII. 4.* idem fuit, ac ſi
dixiſſet: *Ego tibi, populuſque meus populo tuo, equi de-
nique mei equis tuis aderunt ſocii ad dimicandum cum
Syriæ rege.* Ac tales quidem phraſes *Rabbini* dicunt
adhiberi לקצר הלשון *abbreviandi ſermonis cauſa*; cùm
plenè ea ſic efferri debeant: *Ego ero ſicut tu, & tu
eris ſicut ego, populus meus erit ſicut populus tuus, & po-
pulus tuus ſicut populus meus &c.* Qualis ut ſic dicam
reciprocatio in verbis noſtris Hermeticis eſt: Quæ
hoc idiotiſmo Linguæ S. expoſita, non nudam *ſimi-
litudinem* ſuperiorum atque inferiorum, (ut inter-
pretibus viſum,) ſed *concurſum* quoque atque *unio-
nem* inferunt; id quod Hermetis Filio probè notan-
dum. Quod deinde additur: *ad perpetranda mira-
cula rei unius*, obſervari debet, *præfixum* ל *infiniti-
vis* junctum locutiones ejuſmodi *gerundio-partici-
piales* conſtituere, perque *conjunctionem* UT exponi:
Hypallagen quoque Ebræis illam familiarem eſſe,
qua *concurrentibus duobus ſubſtantivis, id quod epi-
theti loco eſt & adjectivè ſumi debet, præcedit.* v. g. Pſ.

XXXVII. 2. כירק דשא *ſicut viror herbæ*, i. e. *ſicut her-
ba viridis.* Sic ergò in tabula verba hæc, לעשות פלאי
דבר אחד hunc gignunt ſenſum, *ut producant rem
unam omnium mirificiſſimam.* Judica nunc *O Fili Her-
metis!* de iis, qui per *miracula rei unius* Lapidem
Philoſophorum aurificum indigitari volunt.

CAPUT IV.

Sequentibus quatuor inciſis lux illata.

PErgit *Hermes*: ET SICUT OMNES RES FUE-
RUNT AB UNO MEDITATIONE UNIUS: SIC
OMNES RES NATÆ FUERUNT AB HAC UNA RE
ADAPTATIONE. Notari hîc meretur *radicem*
Ebraicam, unde vox *meditationem* ſignificans de-
fuſa, præter *meditari* etiam *eloqui* denotare; ut
nomen הגה ſcitè *ſermonem*, *verbum* reddere queas;
ſignificatione in S. Literis aliquoties concurrente.
Quod autem dixit Hermes, *natæ fuerunt*, multo-
rum ingenia torſit: quippe cùm capere illud non
ſatis potuerint, quei omnes res natæ ab una re di-
cantur adaptatione &c. At ſalva res eſt: *præterito*
Triſmegiſtus uſus eſt *præſentis* loco; ex idiotiſmo
Phœnicum Ebræorumque qui ſic loqui conſueve-
runt, cùm ſignificatur *non quod fuit, aut futurum
eſt, ſed quod perpetuò fit, aut fieri debet.* Voce *adap-
tationis* verò non niſi *operatio Naturæ* deſignatur.
Scilicet *Naturâ* ordo eſt ac diſpoſitio i. e. מערכה
adaptatio cauſarum: ceu mihi *Ariſtoteles* ac reliqui
Philoſophi omnes largientur. Phœnicibus verò
atque Ebræis non inuſitatum fuiſſe dictionem מערכה
ad ſignificandas *Naturæ operationes* adhibere vel in-
de quivis colligat, quod *Rabinis* hodiè quoque *na-
turales ſyderum in hæc inferiora influxus dicuntur* מזל
מערכה i. e. *adaptio* ſive *ordo atque diſpoſitio aſtrorũ.* Ex
his mens Hermetis non poteſt non clariſſima evade-
re. Quæ ſequuntur, PATER EIUS EST SOL, MA-
TER EIUS LUNA, PORTAVIT ILLUD VENTUS IN
VENTRE SUO, NUTRIX EIUS TERRA EST, expli-
catione literali non egent. Tantum obſervari ve-
lim, dictione רוח h. l. *aërem* indigitari; præteri-
tum verò *portavit* perinde atque ſuperius *natæ fue-
runt* præſentis ſignificatu accipiendum eſſe. Perpe-
ram autem *Paraphraſtes* hæc, PATER OMNIS THE-
LESMI TOTIUS MUNDI EST HIC, præcedentibus at-
texuit; voce *Pater* in nomen *mater* verſâ. Neque
enim ad terram ea trahi debent, quum ad ens mi-
rabile Philoſophorum pertineant; quod *pater* eſt, אב
i. e. *cauſa, origo* omnis perfectionis univerſi hujus.
Perperam præterea pronomen *hic* pro particulâ lo-
cali habitum. Nam ex Ebræo-Phœniciaco הוא *maſc.*
eſt, ac maſculino דבר ſubſtitutum, interpretiſque
incuriâ pro fœmin: *hæc* quod τὸ *res* exigebat, re-
tentum. VIS EIUS INTEGRA EST SI VERSA FUE-
RIT IN TERRAM inquit Hermes ulterius i. e. *Vir-
tus rei illius eſt* תמימה *ad ſummum perfectionis gradum
à natura evecta, ſi redierit (res) in humum &c.* non,
*ſi ſubſtantia ejus verſa ſive mutata fuerit in ſubſtantiam
terræ*; ut quidam ſatis abſurdè exponunt.

CAPUT V.

In ſeptimi atque octavi inciſorum ſenſum inquiritur.

NUnc cùm *interprete vulgari* res nobis erit vel
invitis. Scribit is: SEPARABIS TERRAM

AB IGNE, SUBTILE A SPISSO, SUAVITER CUM MAGNO INGENIO. ASCENDIT A TERRA IN COELUM, ITERUMQUE DESCENDIT IN TERRAM, ET RECIPIT VIM SUPERIORUM ET INFERIORUM. *Is* inquam sic scribit. Equidem quidvis potius credere velim, quam fidem iis habere, qui *Hermetem* hæc locutum perhibent; usque adeo his nihil Hermetici, nihil Philosophici, nihil denique aut solidi aut veri inest, Ac jure ex interprete quæsivero, à quonam tandem *igne terram*, quave viâ separê? quàm feliciter item *subtili & spisso*, *suaviter* Oedipi acumine *separatis* ad opus Philosophicum utar? Duram, ædepol, maximi *Hermetis* vicem! qui quum vernaculâ linguâ sapientissimè de arcanorum Naturæ summo dixerit coram orbe, interpretis nunc frigore sermoni adsuescere cogitur, cujus in eodem negotio discipulorum ejus infimum quemque & piguisset, & tæduisset, olim. Sed undenam, ais, verba isthæc interpreti arrepta, si *Hermes* ea ipsi *in Phœnicio Tabulæ exemplari* non prævivit? Dicam ingenuè quæ sentio: audite qui ingenui. Et *Hermes* culpa vacant, & *interpres* ejusdem. Scripserat ille: מאור עולה דק מעבה במתק : בגדל השכל תפריד הארדמה מן הארץ על השמים &c. Hic eo quo diximus modo vertit; reputans 1 vocem מאור cũ *verbo* תפריד cõstrui oportere, 2. דק esse *nomen substantivum*, 3. מ in מעבה nomine *præfigi*. 4. *præfixum* ב in במתק *adverbium*, Ebræorum idiotismo circumscribere, 5. verba בגדל השכל ad sequens incisum non pertinere, 6. denique *participiis* ירוד עולה atque אוסף *præsens* ex consuetudine Linguæ S. significari. Sanè sexcenti è consultis Ebrææ Phœniciæque dialectorum aliter vix reddiderint, rebus sic comparatis. Quo nomine interpretem criminis absolvi æquum est. Ac procul omni dubio *Hermes*, rationem eliciendi *Philosophorum Mercurii* traditurus, verba hæc diversos sensus admittentia consultò adhibuit; quò non cuivis statim in proclivi foret, pedem in arcana ejusmodi intrudere. Quicquid tamen ejus rei sit, nos, quæ nostra est tenuitas, primi, nisi prorsum fallimur, verum sermonis Hermetici sensum extricaturi sumus. *Verbum* igitur פרד propriè ejusmodi *separandi modum* notat, qui fit *discriminando* sive *disjungendo* &c. atque ita nudo *accusativo* jungitur; quod notissimum, Deinde מאור scitè voci הארדמה annectitur significatu *adjectivi*; per elegantissimum Ebraismum, quo pro *adjectivo* periphrasticè usurpatur *substantivum præcedente præpositione* מ sive מן & exponitur: *terram ex igne*, i. e. *ignitam*, *ignem passam*, ut *Ps. XVI.* 4. נסכהם מדם *libamina eorum ex sanguine*. i. e. *sanguinea*; vel interprete Vatablo, *sanguinaria* &c. Porrò dictio דק *præsens* est *participii* verbi דקק *comminuit subtile atque tenue reddidit* &c. vox autem מעבה *densitatem terræ pinguem* propriè significat, ut patet è 1. *Reg. VII*, 46. ubi Salomonis vasa ænea fusa dicuntur במעבה הארמה *in densitate terræ* i. e *in humo pingui atque argillosâ* &c. Ac præfixum ב in במתק habendum pro ב העזר i. e. *Beth auxilii*, ut Rabbini vocant, quod hoc loco *causam adjuvantem* designet, cujus virtute aliquid fit. Quid verò voce מתק i. e. *suavitas*, *dulcedo* Hermeti appelletur, disces ferè è verbis *Rabbi Salomonis* ap. CL. Buxtorf: כל מתיקת פרי קרויהרבש *Omnis dulcedo fructuum dicitur Devasch.* expende tamen & illud, insigni Ebrææ Linguæ idiotismo *superlativum* gradum per *nomen abstractum* exprimi: quomodo jam hîc *suavitas* dicitur pro *re suavissima*; quæ qualis sit, tute rimêre. Verba denique בגדל השכל ad præcedens hoc incisum minimè referenda sunt; vel eam ob causam, quod insequentia *participia præsentis indicativi* vim habere nequeunt. Quantumvis enim solenne Ebræis sit, *præsens indicativi* per *participia* significare: quæ tamen ratio hujus nostræ locutionis est, *pronomen* participiorum primo adjiciendum erat, ut *tertiâ personâ* illud cum reliquis sumi oportere constaret. Ejus verò rei nihil in Phœnicio contextu conspicuum fuisse, indicio est defectus *pronominis* in Latinâ versione. Unde fit, ut *participia* consueto valore ad artificem operis Hermetici accommodemus, non ad materiam. Quâ ex causa nunc illud quoque est, quod verba hæc, *in magnitudine ingenii* alteri periodo vindicanda ducamus. Ut sensus tandem is emergat: *Discriminabis humum ignem passam, subtilians, ut sic loquar, pinguem ejus densitatem beneficio rei omnium suavissimæ. Ingenii sagacitate ascendens à terra in cœlum, iterumque descendens in terram, ac virtutes superiorum atque inferiorum coadunans*; SIC HABEBIS GLORIAM TOTIUS MUNDI. Et hæc verba in posterius hoc incisum locari debent; si non vocibus, at sensu. Est namque integra periodus (*Ingenii sagacitate ascendens &c.*) rerum de quibus verba ab Hermete facta quasi summa quædam, semel omnia quæ antecessere complectens, & hoc vult: *Si ingenio ascenderis &c. habiturum te omnia scito quæ expetas.* Cave ergò verba isthæc putes novarum Tibi operationum necessitatem, quarum in præcedentibus mentio facta nulla, imponere. Atque hæc de his Tibi habeto.

CAPUT VI.

De nono, decimo, & undecimo inciso disseritur.

SUbjungit Trismegistus: IDEO FUGIAT A TE OMNIS OBSCURITAS. *Obscuritas* h. l. idem est, quod *ignobilitas*; & *obscuri* חשכים sunt *ignobiles*, & *abjectæ sortis homines*: quibus opponuntur נגברים *viri celebres ac honorati*; sic dicti à כבד *gloria*, quam vocem Hermes scitè *obscuritati* ἀντιθέτῃ. Quod deinde dicitur: HIC EST TOTIUS FORTITUDINIS FORTITUDO FORTIS: QUIA VINCET OMNEM REM SUBTILEM OMNEMQUE SOLIDAM PENETRABIT, sic intelligendum est, *res ea, quæ ad Naturæ præscriptum à Philosopho è materia Philosophicâ elicitur, est fortissima omnium*, (Notus enim est Ebraismus, quando conjugatorum Synonimorumque contignatione *superlativa* locutio effertur;) *quippe cum tam subtilia quam solida* (יציק ut id quod è metallis fusum,) *entia subigere atque penetrare possit.* SIC MUNDUS CREATUS EST. Quomodo? dic sodes *Trismegist.* Dicet pro Te in gratiam discipulorum Tuorum quidam posterorum tuorum *Sanchuniathon* scriptor Phœnix antiquissimus, quique Philone *ap. Euseb. de præp. Evang. lib. 1. c. 9.* teste, quæ de primordiis rerum scripsit cuncta, è monumentis suis hausit. Is ergò ap. *Eusebium lib. 1.* conditi mundi duo quædam principia materialia statuit: quorum alterum quasi activum, πνοὴν sive πνεῦμα vocat, alterũ passivũ χάος ἐρεβῶδες, i. e. ex interpretatione *CL. Bocharti* (sub fin. *Tom. II. Geogr. Sacr. Chanaan* Phœnicio-Ebraicâ dialecto כהות ערב *caliginem vespertinam* &c. appellat; cui nomen etiam ἀέρα ζοφώδης *tenebricosi aëris* dedit. Quo quidem ad *S. Mosen* ferè accedit, qui *Gen. 1.* & Spiritus (רוח אלהים i. e. fi

i.e. si ex idiotismo S. linguæ juxta quorundam mentem verteris, *Spiritus vehemens &c.* meminit, & tenebrarum super faciem abyssi. Addit verò, ἐκ τῆς αὐτῆ συμπλοκῆς τῆ πνεύματος ἐγένετο Μὼτ τῆτο τινὲς φάσιν ἰλὺν. οἱ δὲ ὑδατώδης μίξεως σῆψιν. i. e. *ex conversione ejus* (chaus) *cum Spiritu emersisse Mot.* (quæ dictio *CL. Bocharto* judice è Phœnicio - Ebraico מוך est, significante *Materiam*, ut Arabic. מאדה &c.) *quod nonnulli limum interpretantur, alii, aquosa mixtionis putredinem.* Atque his quoque *Sanchuniathon* S. Mosi adstipulatur ajenti Spiritum agitasse se (מרחפת i. e. ut *Arabs* nisi fallor, *Lexicographus* apud *CL. Hottingerum* Analect. diss. II. thes. 8. (b) interpretatur optimè, מרתעש מולול פוע *tremens, perpetuo motu & tremore agitatus &c.*) in superficie aquarum. Ex hac jam mistura videntur illi facta Παντα σπορᾶ κτίσεως ἡ γένεσις ὅλων *semina creationis omnia & generatio cunctorum* &c. Redeo nunc ad Te, magne Hermes, de tuâ circa creationem mundi opinione inquisitum. Scripsisti in Tabula de Spiritu illo universali mundi, quem Philosophi tui suum *Mercurium* dicunt. Ille verò is ipse est, qui initio rerum seminium creaturarum è Chaûs antiqui massa te auctore, produxit adque generationem aptam reddidit. Benè igitur imò optimè ais, *mundum sic creatum esse*, i. e. omnes per hoc universum res, universalis hujus Spiritus ad specialia cujusque entis semina accessu cœpisse. Sapienter verò progrederis: HINC ADAPTATIONES ERUNT MIRABILES: QUARUM MODUS EST HIC. i. e. juxta tuam Linguam: : על-כן מערכות יהיו פלאות לאשר דרך ההוא *hinc admirandæ evadunt operationes eæ naturales,*(sive per naturam tantùm, sive etiam fiant per artis dispositiones) *quæ ad hunc creati mundi modum instituuntur.* Ea enim mens verborum est: Quandoquidem vox *adaptationes* tam de operationibus Naturæ, ut sic dicam merè naturalibus, quam de aliis, quæ prævià artis dispositione per naturam fiunt, usurpari potest; futurum *erunt* verò loco præsentis ponitur, non infrequenti Ebræis more *præsens* in generalibus sententiis בלשון עתיד ut *R. Aben Esra* inquit, i e. *sermone futuri* efferendi, ac phrasis לאשר דרך ההוא similis ejus est, quæ Gen. XXXI. 35. occurrit: דרך נשים לי *ad modum fœminarum mecum agitur &c.* Huc usque Hermes secreta sua persecutus est.

CAPUT VII.

Reliquorum binorum incisorum mens exposita.

SUccedit nominis subscriptio hujusmodi: ITAQUE VOCATUS SUM HERMES TRISMEGISTUS, HABENS TRES PARTES PHILOSOPHIÆ TOTIUS MUNDI. Ad fluctus ea & saxa complures præstanti ingenio viros allisit: quorum aliqui, quam tres Philosophiæ partes divisione rerum in *Animalia, Vegetabilia, ac Mineralia* metirentur, suspicari cœperunt, materiam Lapidis Philosophici è tribus iis, quæ vocant, regnis petendam filio Hermetis; auctoritate cumprimis illustris *Trevisanæ Comitis* abusi: cæteri quod particulam *Itáque* ad præcedentia referendam existimarent, nec quei confectio Lapidis Philosophici Trismegistum effecerit Hermetem satis caperent in diversas de argumento Tabulæ abierunt sententias; conjunctas non raro cum ingenti veritatis dispendio. Ut autem inposterum Syrtes ejusmodi evitare cultores veritatis discant, notent ante omnia particulam *Itáque* in Latinâ versione accentum in penultima habere; non in antepenultima; atque ita è duobus componi; ex *adverb. similitud.* ac *conjunct:* (que) respicere autem verbum substantivum יש sic enim verba Hermetica è fonte habent ובן נקרא-לי חרם חלת מחזות יש-לי חלת מנות חכמת קל-העולם: *Ellipsis* autem perelegans conjunctionis causalis ש sive אשר *quòd*, incurrit: quâ observatâ, jam sensus erit planus: *Atque ita vocatus sum Hermes Thlismechustos* (Trismegist.) *quòd habeam tres partes Sapientiæ totius mundi.* Cæterùm de tribus illis Sapientiæ partibus è distinctione corporum in חי צומח ודומם ut *Rabbini* vocant, i. e. *animatum, vegetans ac silens* sive Minerale judicandum non est: sed è *cap. 1. lib. III. Metaph. Aristotelis* collato cum *c. 6. lib. XII.* probe tenendum; Philosophiam omnem juxta numerum substantiarum in tres partes tribui. Quarum *Prima* de substantia immobili tractet, ac *Theologia* sive *Metaphysica* dicitur; *Secunda Physica* audit, inque substantia mobili corruptibili occupatur; *Tertia* denique circa substantiam mobilem incorruptibilem versans *Astrologia* vocatur.

Trium harum Philosophiæ partium compos *Hermes* cùm divinitùs iis ornatus judicaretur; revelationum supernaturalium obventu, vocari multitudini Phœnicum cœpit חרם חלת מחזות *Hermes trium revelationum*, i. e. *cui tres revelationes divinitùs contigerunt.* Quod audientes Græci, nominibus è Phœnicio in Græcum solum transplantandis ad ineptias usque dediti, confestim manus appellationi injecerunt eandemque in quandam similitudinem Atticarum vocum corrumpentes, effecerunt, è *Thilismechùsdos* (quo modo absque dubio dictiones, recedente non nihil ab Ebræâ Phœnicum pronunciatione prolatæ) ut esset τρισμέγιστος; ר pro more in ς. *Græc.* verso. Reliqua è dictis quivis suopte studio conjiciet. Tandem Hermes in his definit: COMPLETUM EST QUOD DIXI DE OPERATIONE SOLIS. Sed quid dixit *Hermes?* imò *Interpres* præter ejus fortasse mentem. In antiquo nimirum Tabulæ exemplari Phœnicio extabat מפעלת חמה quod ab interprete statim versum: *de operatione Solis.* Eja verò bellam Solis operationem. Et quidem haud inficior, חמה *Solis* esse vocabulum: At illud heic sic adhiberi, id verò est quod nego: Quid præter *Solem* dictione eâ dignetur, requiris, è nobis? verbo dicam, *Chemica ars.* Hujus siquidem nomen eâdem quâ Solis orta appellatio, radice nascitur; *vide Conjectan. nostr. ad Taciti German.* idque formâ vocis חמה Quid mirum igitur, si interpretes de etymo *Chemiæ* parùm cogitantes, ad *Solem* dilapsi sint? Cùm rectius vertissent: *Absoluta sunt quæ dicenda mihi sumpseram de opere Chemiæ.* Quomodo ut me monente interpretentur filii Hermetis, è re & Doctoris & discipulorum esse videtur. Vocem פעלה autem rectè de *præstantissimo Chemiæ opere* velutí καὶ ἐξοχὴν usurpari: perinde ac Græcâ dictione πόιησις *Chemia*; vocabulo ποιηταὶ vero *Chemici* olim, *Cl. Reinesio Var. Lect. l. II. c. 5. teste*, designati. &c.

CAPUT VIII.

Constituitur Argumentum Tabulæ.

DIxi literam Hermeticæ Tabulæ breviter reliquum esset de iis, quæ ad ipsam rem pertinent aliquid in medium adducere. Verùm enim verò

cùm magni viri ſibi ejus negotii curam depoſcant, temerarius judicer, ſi juvenis de arduis hujuſmodi diſſerere occepero. Fama eſt, de Philoſophorum Lapide aurifico argentificoque tabulam præcipere. Itaque clariſſimi Chemicorum cenſent: Hos tamen vanitatis poſtulat laudatus nobis auctor: *Fama remiſſa ad fratres Roſeæ Crucis*, ſcribens So muß auch dieſelbige Tabula den MethodumLapidis Philoſophici lehren: welchem reclamirt nicht allein Paracelſus in Archidoxis; ſondern es beweiſet es der Text ſelber. Denn er ſaget/ das umb dieſer cognition willen er Triſmegiſtus genannt/ habens tres partes Philoſophiæ wer wil aber glauben/ daß vel opificium vel cognitio lapidis mache Triſmegiſtum, habentem tres partes Philoſophiæ? Es wäre denn/ daß einer von dem Glantz des Goldes ſo gantz verblendet ſey/ daß er weder von Gott noch/ andern Dingen etwas mehr erkennete/ und das Gold pro ſummo bono achtete. Warlich die cognitio des Menſchen iſt viel wichtiger als die cognitio lapidis. &c. Docet autem tabula illa de operatione Solis, & influxu Spiritus ætherei, ut verba claré ſonant. Und damahls Hermetis tempore iſt nicht bräuchlich geweſen/ die Metallen mit den Namen der Planeten zu nennen &c. Summa, docet omnem generationem fieri ex ſpiritu, omnem motum & alterationem naturalem fieri per Spiritum. Eſt enim Spiritus prior quàm corpus. Daß alſo die ſich Philoſophos Hermeticos nennen/ nicht wiſſen was Hermetiſch iſt/ und deſſen daß ſie Hermetiſch nennen nit ein n Buchſtaben wiſſen darzuthun/ oder das gewiß auß Hermete zubeweiſen: Ohne was einer dieſes/ der ander jenes närriſch gnug phantaſiret. Hæc ille. Quorum arbitrium ſit penes Lectorem. Nos, ne aut plus juſto Tabulæ tribuamus aut gloriam argumenti ullo imminuamus modo, largimur utique, Hermeti de lapidum aurificorum argentificorum *Gebri, Lullii, Treviſani, Valentini, Paracelſi &c.* nullo expreſsè ſermonem eſſe; ita quidem, ut *Garlandi* aliorumque ſententia intellexerit per *inferiora* corpus, per *ſuperiora* animam, per *miracula rei unius*, virtutem Lapidis perfecti, per *Solem* aurum, per *Lunam* argentum, per *ventum* Mercurium per *nutricem* fermentum &c. At neutiquam adſenſum iis perhibemus, qui Chemicorum manibus Tabulam prorſus excutiendam judicant; eo quòd de Lapide aurifico &c. non tractet. Abſit, eo temeritatis progrediatur filius Hermetis. Ut autem quid de argumento ejus ipſimet tandem ſentiamus, Lector meus paucis habeat, ſecutus præclari ingenii aliquot Philoſophos, ajo:

Agere Tabulam Smaragdinam de UNIVERSALI PHILOSOPHORUM MERCURIO, qui & tenuia & ſolida corpora penetrando enudat, mercedem laborum id ſi velis ferens, quò ne cùm ubique ſit, ſic nuſquam, alicubi eſſe incipiat; reliquum verò tibi ſic locans, ut Tuo ſtudio gravidus eo redditus. Te Neſtoris atque Crœſi bonis faciat abundantem: De quinta ſcilicet illa quatuor elementorum eſſentiâ Catholicâ; ad quam hodiè in publicum veluti propellendam Naturæ imperio manus jungunt ſocias inferiora ac ſuperiora, conferentibus.

Sole, IGNIS fonte, ſemen;
Luna, AQUÆ dominâ, Sperma;
Vento, AERIS hoſpite, Menſtruum;
Humo, TERRÆ principe, Lac.

Per quam & herbæ florent, & animantia vitam ducunt & mineræ tumeſcunt, & æthera pariunt, & Natura denique natura eſt. Habes, amice, quæ de Tabula judico.

CAPUT IX.

Apologia ſtudiorum noſtrorum Chemicorum adverſum cenſores.

QUod ſupereſt, non equidem dubito, varia de me ſcriptoque meo variorum judicia fore; ut quiſque animo livore aut vacuo aut illaqueato in me atque ſtudia mea erit. Ea verò tantum abeſt, ut reformidem, ut potiùs, quò vehementius Muſas meas potitū iri prævideo, eò incitatiore greſſu ſpatia doctrinæ hujus decurrenda mihi intelligam. Quod ſi nunc eorum, qui propius me norunt ſint, qui ex me quærere geſtiant, cur juvenis ego & frequentator Academiarum, quiſque antea alio in ſtudiorum genere verſatus videar, ſubitò nunc mutato animo ad *Chemica* deſcenderim; quaſque *Ariſtoteli* chartas impendere decebat, *Hermeticis*, ac neſcio quibus non nugis illeverim? Ij grave ſibi non ducant, verba *M. Tullii* (hæc enim commodùm ſuccurrunt,) leviter huc inflexa reſponſi loco ferre. *Ego fateor*, me Chemiæ Philoſophiæ poſt Theologiam, diſciplinas, ac Philologiam eſſe deditum. Cæteros pudeat, ſi qui ita Phyſicis interpretum aliquot Ariſtotelicorum ineptiis ſeſe abdiderunt, ut nihil poſſint ex his neque ad communem afferre fructum, neque in aſpectum lucemque proferre. Me autem quid pudeat? Qui aliquot annos ita vivo, ut ab illis nullo me unquam tempore aut invidia aut calumnia abſtraxerit, aut voluptas avocârit, aut denique ſomnus retardarit. (quare, quis tandem me prehendat, aut quis mihi jure ſuccenſeat, ſi quantum cæteris ad ſuas res obeundas, quantum ad feſtos dies Bacchanaliorum celebrandos, quantum ad alias voluptates, & ad ipſam requiem animi ac corporis conceditur temporis, quantum alii tribuunt intempeſtivis conviviis, quantum denique aleæ, quantum pilæ, tantum mihi egomet ad Chemica ſtudia excolenda ſumpſero? Atque hoc ideo mihi concedendum eſt magis, quod ex iis Ariſtotelia quoque lumen atque incrementa ſumit Philoſophia, ac facultas ea, quæ quantacunque *Divinâ gratiâ* in me erit, nunquam proximi ſaluti defutura eſt. *Hermetem* verò, non ego diligam? non admirer? non omni laude evehendum putem? Atqui ſic à ſummis hominibus ſapientiſſimiſque accepimus cæteris cæterarum rerum ſtudia & doctrinâ & præceptis & arte conſtare; *Hermetem naturâ ipſâ valuiſſe, mentis viribus excitatum, & quaſi divino quodam Spiritu afflatum fuiſſe.* Atque hæc quidem *Cicero* pro me cuique curioſorum in aurem.

MANTISSA.

Salve Lector.

OMnia inter ſcripta ſuperiorum ſeculorum Chemica, nullum eſt, quod ſecundam ab Hermeticâ Tabulâ palmam æquè mereatur, atque *Teſtamentum Arnoldi de Villâ nova*, ſcriptoris, ſi quicquam judico, reliquis longè præferendi: tum, quod omnium, me judice, acerrimè ad Smaragdum Hermetis obtutus eſt, tum quòd luculentiora cæteris de confectione Lapidis Philoſophici tradit, teque, quod caput rei eſt, è ſalebroſa *deſtillationum, ſublimationum*, & id genus aliorum anfractu, in mollem ſimplicis naturæ ſemitam reducit. Itaque

de

de Te benè mereri volens, nequivi usibus tuis tam præclarum, addo & carum monumentum invidere: maximè quum deprehenderem, non cujusvis esse, *Paraphrasin* in illud eam adornare, cujus nec auctorem nec Arnoldum, si reviviscerer, pœniteat; multorum verò interesse scirem planam in Tabulam Smaragdinam expositionem (*qualem profectò Villanovani Testamentum ex se promittit*,) possidere. Quæ ergo in tui gratiam egimus, *Candide Lector*, boni consule, æternúmque ut Valeas cura.

ARNOLDI DE VILLA NOVA

TESTAMENTVM

è versione Gallici in Latinum Idioma

ANDREÆ ORTELII Chemici Clariss.

Lapis generatus ortusque de terrâ, per elevationem perficitur. Aquæ potione satiatus, infra duodecim horas, ut minimum, inflatur & intumescit circumquaque visibiliter.

Postmodum in balneo positus, vel in aëroso hypocausto moderatè calido & sicco ac purificatus ab extraneo vapore, soliditatem suarum partium acquirit, extenuatusque superfluâ humiditate fit idoneus ad contritionem. Quo facto, ex purioribus illis partibus exprimitur lac virgineum. Quod mox inde positum in ovum Philosophicum, proprio & continuato calore foveatur, ut pro pullorum exclusione. Varietate colorum suorum nudatus gaudet cum suo compare, colore tinctus instar nivis. Inde pòst absque periculo resistit ignis violentiæ, tantisper, donec pavonis coloribus ornatus, de monumento egrediatur cum regali summáque potentiâ.

IDEM TESTAMENTUM è Paraphrasi nostrâ.

Lapis noster è terræ vomicis scaturiens, si igne elevetur perfectas acquirit vires. Limpidissimâ aquâ ad satietatem potus, duodecim circiter horarum spatio extumescet notabiliter. Tunc balneo Philosophorum illatus, aut hypocausto aëri pervio, moderateque calenti ac sicco, purificabit sese ab extraneo vapore, soliditatemque paulatim induet; atque adeò inutili humore abacto aptus fiet conteri. Ergo jam è purioribus ejus partibus Lac virgineum premendo elice: idque ovo Philosophico inclusum, calore suo fove jugiter, dum pullos videris exclusos. Ille verò cessante mirâ colorum varietate niveo albore nitens, compari jungi gestit. Facto hoc, citra damnum vim ignis sustinebit: ac tandem depositâ veste versicolore, de tumulo procedet regalis potentiæ ac splendoris sine termino compos. *Sed hic terminus esto.*

HERMETIS TRISMEGISTI

TABULA SMARAGDINA,

cum Expositionibus GERARDI DORNEI.

Verum est sine mendacio, certum & verissimum. Quod est inferius, est sicut id quod est superius. Et quod est superius, est sicut id quod est inferius, ad perpetranda miracula rei unius.

Et sicut res omnes fuerunt ab uno, meditatione unius: sic omnes res natæ fuerunt ab hac una re, adaptatione.

Pater ejus est Sol, mater ejus Luna. Portavit illud ventus in ventre suo. Nutrix ejus terra est. Pater omnis Thelesmi totius mundi est hic Virtus ejus integra est, si versa fuerit in terram.

Separabis terram ab igne, subtile à spisso, suaviter magno cum ingenio. Ascendit à terra in cœlum, iterumque descendit in terram, & recipit vim superiorum, & inferiorum.

Sic habebis gloriam totius mundi. Ideò fugiet à te omnis obscuritas.

Hæc est totius fortitudinis fortitudo fortis. Quia vincet omnem rem subtilem, omnemque solidam penetrabit.

Sic mundus creatus est.

Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus est hic.

Itaque vocatus sum Hermes Trismegistus, habens tres partes Philosophiæ totius mundi.

Completum est quod dixi de operatione solis.

ARGUMENTUM IN TABULAM Smaragdinam Hermetis.

Quid aliud sonare videntur hæc verba, quam idipsum quod Moyses docet ab initio Physicæ Genesis: ac si diceret Hermes ad hunc modum t Spagiricum artificium docetur meditatione creationis mundi. In qua videmus aquas inferiores fuisse aquas, sicut aquæ superiores fuerunt aquæ, & aquas superiores fuisse aquas, sicut aquæ inferiores fuerunt id quod superiores videlicet aquæ, idque factum ad perpetranda mirabilia quædam opera unius rei. Et sicut res omnes procedunt ab uno Creatore Deo conceptione mentali primum unius mundi duntaxat, sic etiam omnes res natæ fuerunt postmodum materialiter ab hoc uno mundo, per adaptionem. Hactenus comparatione quadam ad similitudinem creationis mundi facta, suum artificium spagyricum docet habuisse primum exordium, deinde ad Practicam à Theorica descendens, inquit: Pater ejus rei quam vos docere volo, sive medicinæ universalis, est Sol terrenus, imò potius igneus, & aquea Luna. Portavit hanc medicinam igneam aër in ventre suo, & nutrivit eam terra. Cognoscitur ejus perfectio, quum sub finem operis terræ formam intensam acceperit. Ecce jam habes summarium præparationis omnis, quæ toti mundo adaptari quadantenus potest imitatione, cujus etiam exitum practices habeto. Separabis inferiores aquas à suis tenebris jam liberas, etsi adhuc spissas, ab aquis superioribus atque subtilioribus, idque suavi admodum igne, & industria maxima. Quo tandem fiat ut ejusmodi spagirica fœtura terrestris, cœlicam naturam induat per ascensum, & deinceps suo descensu, centri naturam terreni recipiat in manifesto, retenta nihilominus in occulto cœlestis centri natura, quam per ascensum acquisierat. Si quæ sit ex toto mundo gloria quæpiam temporalis, in isto comperies artificio, quo quidem obscuritatem, cum corporis tum mentis, à te propulsare protinus valeas omnem. In hoc porrò medicamento, vis & fortitudo fortis supra omnem medendi modum latet. Quandoquidem subtilem ac spiritualem in humana mente morbum vincit, & omnia corporis vita tam interna quàm externa, quantumcunque solida, penetrat ac pellit. Siquidem ad eum factum est modum istud medicamen-

tum, quo mundus creatus est. Proinde per id mirabiles curæ morborum fient, quarum hoc loco faciendi modum ac viam habes, à me Hermete Trismegisto, per traditionem istius artificii spagirici sub verborum sermone brevi. Sum itaque hac de causa vocatus Hermes Trismegistus, quia triplicem totius mundi Philosophiam naturalem esse doceo completam, in operatione Solis spagirici. Sed quia brevius hæc fortè videbuntur expleta, minimè gravabor in studiosorum virtutis naturalis veritatisque gratiam fusius elucidare pro viribus, quæ nulla charta satis explicari possunt, ob eorum adeo sublimem excellentiam.

In Hermetis Trismegisti Verba, clarior Expositio.

A Veritate suæ doctrinæ sermonem suum orditur Hermes, ac si loqueretur: En fratres veritatem vobis propono contemplandam. Inde post veritatem definire videtur à contrario, verum esse, quod mendacio caret innuens, his verbis, *sine mendacio verum est*. Ex adverso mendacium dici potest omne id, quod est veritatis expers. Quanquam sanè melior utriusque definitio dari non potest, nihilominus ob universalitatem, non satis ab iis, qui sacris & abditis naturæ mysteriis vix dum initiati sunt intelligi potest. Quamobrem elucidatione plurimum indiget, quam à divisione sumendam esse deduximus. Bifariam itaque sumi verum potest. Modo physico sumptum, non caret mendacio. Unde constat auctorem hoc non intelligere, sed verum nobis proponere spagiricum, id est, à mendacio repurgatum. Siquidem natura verax est, & ex altera parte mendax, & incorruptibilis, & corrupta. Veritatem in sui creatione per Dei verbum obtinuit, falsitatem vero ex accessorio, cui, quod locum dedit etiam habere cogitur. Nec potest natura per se verum suum à falso suo vindicare aut separare, nisi spagirico sit adjuta magisterio. Patet igitur Physicam versari tam in falsitate naturæ, quam in illius veritate: Spagiricam Artem verò, in sola rerum veritate naturalium à suo repurgatam mendacio. Itaque veritas cujusque rei propriè dicitur ejus incorrupta natura. Non est quod cum plurimis quispiam existimet, Hermetem hoc loco vulgariter tantum esse locutum suis filiis, ac si voluisset eis innuere simpliciter se veritatem loqui, sed etiam sub rudi sermone quibusvis usitato, nec non sub quavis distinctiuncula, maximum Naturæ mysterium inclusisse: hac de causa videlicet, ut qui non sunt ejus filii, videntes non percipiant, & audientes non intelligant. Etenim arcana tutius occultari non possunt, quam sub manifesto cortice quum latuerint. Idipsum videmus passim in natura facere voluisse Deum in omnibus, utpote sub vili pretiosum, ne reperiatur ab indignis contegere. Quantum auri vilis arena, lutum, & spreti lapides velant oculis ea cernentibus, quæ manus abjicit ignorantis, & pes conculcat inscius? Quam occultè steriles in superficie regiones opibus ditavit incognitis, quas negavit fertilibus? Quid conqueruntur adhuc mortales anxii? Cum Deus omnia dederit omnibus, dicens. Quærite, at regnum Dei primum, & omnia adjicientur vobis. Est itaque negligentia cujusque suæ paupertatis & inopiæ potissima causa. Quanquam Deus voluit pauperes esse plures divitibus, ut in illos isti suam charitatem exerceant, & inopes ut Christum sequantur tollentes crucem suam: ipsemet enim in terris omnium esse voluit pauperrimus. Hinc fit etiam ut in omni lapide vel arenâ quavis aurum non habeatur, & ea cognoscere quæ continet illud, non sit omnibus datum cœlitus: ne pariter divites omnes fierent. Sed redeamus unde progressi, ad rerum naturalium veritatem, quam docet pater Hermes arte spagirica quærendam, & à vili nec non abjecto margaritam esse separandam. Certum & verissimum (inquit) quodvis elementatum aliud in se continet quam elementa, quod quidem omnibus minimè notum est, sed paucissimis, & longe paucioribus certum. Exempli gratia: Plerisque notum est, aliquos lapides, & nonnullam arenam aurum in se continere, verum nemini certo constat præterquam illi soli, qui ejus rei periculum fecit, & per experientiam artis extraxit: hic solus dicere potest id certum esse. Quod quidem auctor hoc loco vult nobis artem spagiricam auctoritate quadam reliquas omnes excellente, quæ est experientia, probare, ac si loqueretur: Ego ipse sum expertus hanc artem spagiricam veram esse, certam & verissimam. Quippe qui non hominum auctoritatibus vel scriptis, at experimento solo certitudinem istius artis didici. Notandum igitur, quod supra verum & sine mendacio physico pro parte dixerat, hoc ipsum altius repetere spagirico modo, non secus atque diceret: Physicis corporibus inest quædam veritas aut virtus incorruptibilis occulta, de qua per spagiricum artificium certior factus sum, eam fore medicinam certam & verissimam, si modo liberetur à suis compedibus, & à tetro carcere quo detinetur. Ex his luce clarius apparet, naturales Philosophos, opinione veritatis ab indicio quopiam exterioris Physiognomiæ rerum naturalium, aut alicujus effectus apparentia falsa, vel scriptorum auctoritatibus duci tantum: spagiricos verò Physicos esse solius experientiæ discipulos, à qua veritatis etiam certitudinem addiscunt. Binæ sunt enim viæ, quas Philosophos ingredi contingit, opinio & experimentum. Harum alteri duntaxat innixi, sese cum aliis doctrina sua, vel opera falli necessum est. Quicunque tamen utramque rimati judicarint alteram ex altera, hi suo labore non frustrabuntur, nec alii quibus operam ferent aut consilium. Opinio quidem dubia proponit, Philosophicis tamen coloribus apparentia vera, quæ demum experientia verificari debent. *Quod est superius (inquit) est sicut id quod est inferius, & è contra.* Protestatus de veritate prius, ad ejus probationem ex vera physica Genesi deductam, progreditur. Est verum, inquit, elementa hæc inferiora unius & ejusdem esse substantiæ, cujus & cælum ipsum, nec aliter differre quam per accidens, uti corruptibile & incorruptibile, purum & impurum, grave & leve, serenum & opacum, agens & patiens, mas & fœmina, &c. quæ omnia sunt accidentia, non substantiæ. Cœlum porrò est incorruptibile, hinc fit ut eorum quæ corruptibilia sunt (elementa pura) nullum altius attollatur, quam ad firmamenti concavitatem in qua graditur lunæ corpus. Ejus rei causam esse dicimus, quia non habet patiens in suum agens absolutam potestatem, at benè contra, quo fit ut cœlum elementis per influxum, & non hæc illi commisceri queant. Sed quamvis elementa patientia dicamus, intelligendum respectu cœli, siquidem in sese mutuo per corruptionis motum agere possunt. Ut ignis in terram & in aquam agit, & in ignem aqua. Verum actiones & passiones istæ, nihil permanentis per se possunt efficere in elementis, absque adminiculo cœli. Videtur ex aqua per ignem subti-

subtiliatione quadam aërem fieri generarique, qui tamen rursus in aquam, & ignis per hanc & aërem divictus in seipsum, & eo redire cogitur unde surrexerat. Non perinde videmus fieri de cœlicis actionibus in elementa, quoniam ex illis, in istis generantur corpora naturalia, quæ per naturam, in cœlum aut in elementa rursus non revertuntur, nec nisi contra naturam, uti morte vel magisterio. Sunt & aliæ generationes meteoricis non absimiles (tametsi tales hactenus existimatæ non fuerint) non in cœlo, sed in elementis aëre & igne sub terra factæ, quæ haud secus atque æthereæ juvantur à cœlestibus actionibus & impressionibus ad mineralium generationes, lapidum & metallorum. Cæterum cum non possit in cœlo generatio perfecta, non magis quam in masculo fieri, nec etiam in elementis absq; cœlo, non magis quam in fœmina sine masculo, sed utrumque sit generationis pars altera. Fuit igitur ista differentia necessaria divisione duorum ab uno facta, sicuti postea narrabitur amplius. Dicet fortè quispiam, si ergo cœlum & elementa sunt inter se differentia, qui fit ut auctor eadem esse dicat? Loquitur de identitate substantiæ, non accidentium, quemadmodum explicat in sequentibus. Est enim substantiarum generare, & non accidentium, licet ista nihilominus adminiculo sint, generationemque naturalem promoveant nihil tamen operari per se, non magis quam absque substantiis subsistere possunt. Ejusmodi similitudinem sub unitate substantiæ concludit inquiens: *Ad perpetranda miracula rei unius.* Jam spagiricè explicat ea, quæ physicè prius proposuerat, ad hunc ferè modum: Oportet admirandorum spagiricum artificem, habere cœli notitiam & elementorum perfectissimam, identitatis eorum, & convenientiæ, priusquam ad unicum totius Philosophiæ scopum, & medicinæ terminum universalis pervenire queat, quo medicamentum hoc generalissimum fabricet miracula patrans universitatis per unum quod solum possit indifferenter omnibus mederi morbis, tam incurabilibus (quos vocant) quam aliis quibuscunque. Non est sanè mirandum, etsi paucissimi sint viri medici, qui hanc artem credere possint, cum summa sit admiratione digna, his etiam qui sunt eam experti, ut Hermetici, ac aliis, quid autem ignaris erit? Verum si quis consideret magnalia Dei, naturæ per ipsum inclusa, licet admiretur aliquantispet, tamen cum veneratione maxima non impossibilem indicabit, si verè sit Christianus. Impossibile nihilominus, ut aliquis mortalium hanc artem intelligat, nisi divino lumine prius illustretur; tum etiam fabricando (ut ajunt) miracula viderit in ea prodere se, quæ doctissimorum mundi sapientum occulta sunt oculis & menti. Illustratus verò divina permissione, quempiam alium verbis philosophicis nonnunquam etiam illustrare quodammodo potest, quæ qui postmodum nondum intellexerit, aut non electum se putet, aut electionis horam non adesse. Nam evenire quandoque solet, ut post multos annos, labores & studia maximis impensis etiam perpessi cum patientia, nonnulli sint electi, multis pulsationibus, orationibus, & investigatione sedula præmissis. Dicit enim primus Spagirorum Dux: Pulsate & aperietur vobis, petite dabitur, quærite à regno Dei, & invenietis. Paucissimi tamen inveniuntur, qui non pertæsi laborum in finem usque perseverant. Proinde fit ut ab istis nonnunquam ars immeritò malè audiat, ac in hanc, quam sibi culpam adscribere potius debuissent, rejiciant. Ne igitur quibusvis opella mea hac in re defecisse quoquo modo videatur ex instituto, adferam in medium paucula quædam, quæ mihi concredita sunt hactenus ad intelligentiam istius excellentissimæ præ cæteris scientiæ, patrum antiquorum unicam & universalem medicinam docentis. Audite igitur qui aures ad audiendum habetis. Oportet hujusmodi medicinam ut cœlum esse incorruptibilem, penetrativam, & agilem, quæ non secus ac istud in elementa, in omne corpus physicum agat. Videamus igitur quænam sit operatio cœli in elementis. Certum est ea non vivere, nisi vita brevi, longæque vitæ esse mortua per se, quam à maledictione propter hominis peccatum una cum eo amiserunt. Non maledixit Deus cœlo propter hominis transgressionem, quo factum ut vitam longam retineat. Hac ratione mortua sunt elementa, quia longa sanaque vita destituta, tendunt etiam ad mortem vitæ brevis; maledictionem terræ videlicet, quæ tantisper ipsis est reliqua, donec ejus inimicissimæ mortis initia, morbi videlicet, fiundiq; prementia finem cursus attigerint in suis productis omnibus. Sunt igitur sicuti cadaver ab anima separatum, prout parte longæ vitæ, quàm nisi cœlum circumquaque influat in ipsorum centrum, ab eo sursum ascendere nequeunt igne medio, nec semina spiritualia cœli; matricibus suis etiam in media regione spiritualibus factis, concipere, ut in corporeas matrices deveniant. Siquidem extrema contraria sine medio utrinque participe, nullatenus conveniunt. Rerùm itaque naturalium vita longa & sana, cœlum est. Item vita mortis est propulsatio, & mortis initium, deliquium vitæ. Quicunque medicus igitur ægris corporibus, incorruptibile vitæ longæ sanæque cœlum spagiricum, intrinseco languentique vitæ brevis cœlo noverit conjungere, vitam brevem (dante Deo) sanam instaurabit per miraculum unius. Nam languens & conjunctum incorruptibile, utrumque cœlum unum & idem est per substantiam, quo fit ut per substantiæ similitudinem auctum, quod corruptis opprimebatur prius, obtinet victoriam, & inimicos facilè supprimit. Cæterum quanam arte fieri queat, ut cœlum tractemus nostris manibus, & administremus ægris corporibus; audietur infrà manifestius, & spagiricè.

Quod cœlum igitur est inferius, idem est sicut cœlum quod est superius, & è contra, ad perpetranda miracula rei unius, medicina videlicet universalis. Satis clarè docetur cœlum etiam potentia hic apud nos esse, nec solum apud nos, verum etiam in nobis, & in omnibus rebus à natura productis. Quid manifestius dici posset, quam cæli superioris incorruptibilis vires, atque virtutes passim in inferioribus istis rebus naturalibus, ut in arcis, reconditas, & à nobis reseratione per clavem spagiricam haberi posse, item istas virtutes inferiores à superioribus impressas per influxum, vocari cælum inferius? Vultis audire fusius: Unio corporis & animæ per spiritum, vita est, & istorum dissolutio mors. Quanto magis igitur ad unionem vergit medicina, tanto magis ad vitam accedit à morte procul discedens. Rursus unio nullam multitudinem admittit. Si causa vitæ sit unica, unicus etiam effectus ejus, & unica medicina potest esse vitæ instaurativa cum nihil aliud sit vita, quam unio quæ dicta est. Cæteroqui Herm. Trismegistum de unione idealis mundi & suæ medicinæ differentem per similitudinem etiam coaptantem audiamus.

Et sicut res omnes fuerunt ab uno meditatione unius, sic omnes res natæ fuerunt ab hac una re adaptatione,

ne. Haud secus enim ac res omnes ab uno Deo mentaliter creatæ sunt, meditatione vel conceptione unius mundi per ideam, pariter & omnes res productæ sunt ab hoc uno mundo præmeditato, effectu, & materia, servata similitudine prioris exemplaris, ac divisione quadam in ordinem redacta. Item ut unus est Deus tantum & non plures, unum etiam per unum ex nihilo mundum in mente sua prius creare voluit, ac subinde in effectum producere, quo continerentur omnia quæ crearet in ipso: Deus ut esset in omnibus unus. Verum declarare visum est, cur hoc loco sententiam nonnullorum aliorum commentariorum sequi noluerim, nec in plerisque aliis. Percepi ex serie verborum, non esse Hermetis opinionem, ut per unum in hac particula, *ab uno*, globum confusum, quem Chaos appellant, intelligamus, sed potius unum Deum creatorem. Cum postea subdat, *fuerunt ab hac una re (præmeditata & in effectu adductæ puta) natæ per adaptationem*. Non dicit *ab uno*, ut antea dixerat, *fuerunt ab uno meditatione unius* (puta) rei vel mundi. Præterea notanda est hæc differentia, quam fecit amor inter esse & nasci. Quandoquidem à natura nulla res habet esse quod est, sed ab ea solum res omnis producitur vel nascitur ex eo quod esse habet ex nihilo; per verbum solum Dei ejusque virtutem, & non ex verbo substantiam habet: hoc ipsum est prima visibilis creatura, nempe natura. Auctoris vero sententia depravata mihi videtur, mutilataque per omissionem unius dictionis, *creatæ* videlicet, negligentia potius quam typographiæ, traductorum, & ad hunc modum restituendam esse duco: *Sicut res omnes creatæ fuerunt ab uno, meditatione, &c.* Innuit igitur his verbis Hermes medicinam hanc universalem, ad imitationem creationis mundi fiendam, non componendam, ut infra dilucidius, *Sic mundus* (inquit) *creatus est*. Hæc particula meam etiam confirmat opinionem, non perperam neque temere me quod mutilum videbatur, restituisse. Colligendum igitur ex his spagyricum opus ad medicinam universalem, esse ad imitationem creationis mundi cum inchoatum, tum etiam completum, & ideo per similitudinem supernaturale, quamvis ex naturalibus fiat. Porro concludit auctor ex mundi creatione supernaturali, physicam generationem, similitudine quidem unitatis naturalis ad supernaturalem facta & non unitatis spagirici artificii nondum enim ad istius operationem pervenit. At compendiose prius eam firmissimis argumentis contra quosvis detractores, & ignaros corroborare conatur quàm aggredi, ne filii sui reproborum etiam reprobantium nugis remorentur. Subdit enim: *Sic omnes res natæ fuerunt ab hac una re*. Creatarum rerum docet unicum fuisse genus generalissimum, à quo reliqua genera, species, & individua nata sunt, indiesque propagantur in finem usque seculi. Non est quod quispiam putet rem unam hoc loco, ad creatorem referri debere, sed ad creaturam unam scilicet naturam primitivam: quod etiam præpositio, hac, denotare videtur. Nam si genitivus unius ibidem *meditatione unius*, referatur ad ablativum *ab uno*, (quod præter omnem loquendi rationem esset, potius enim dixisset fuerunt ab uno meditatione ejusdem) certum est eum pariter dicere debuisse postea, *sic omnes res natæ sunt ab hoc uno.* Hæc tantum à me dicta sunt, ut lectorem admoneam à dubia Philosophorum phrasi (quam amphibologiam vocant) summe cavendum esse: non quòd Hermetem ad hunc modum scripsisse dicam, sed fortassis ejus interpretes nudam auctoris sententiam aliis invidentes omnibus præterquam sibi, dubiam commentariis ac interpretationibus reddidisse. Quod facile percipient quotquot alia commentaria legentes acute rem ipsam perpenderint: utpote sui lapidis, quem vocant, interpretationem textu longè difficiliorem esse, & obscuriorem intellectu. Cæterum quid unum, & una res apud Hermetem extiterint, est quod interpretemur è re medica, & non metallaria, sed humana. Deus itaque hoc unum est, quod ante omnia secula solum esse, vel ens trinum in unitate fuit ab æterno, quodque creare voluit unum, eatenus sibi simile quatenus unum, hoc est, naturam unam, primam visibilem creaturam, & mundum unum: hic enim spiritu, anima, & corpore constat. Est multorum Philosophorum sententia, spiritum rerum naturalium esse medium inter animam & corpus, alii volunt animam esse medium inter illa, hac inducti ratione, quod spiritus sit anima subtilior, & aptius extremum ad corpus crassissimum comparatum, ut anima sit isto subtilior, & spissior ipso spiritu. Mea sententia judicium litis adhuc sub judice relinquente, suaderem interea, ut non separetur spiritus ab anima non magis, quam lux à suo luminari, aut hoc à suo firmamento. Verum sub firmamento quoniam vita rerum naturalium à solo motu corporum sensibus percipitur magis quam ab ipsa causa motus, quæ est ignis æthereus, hoc argumento spiritum esse dicunt, anima subtiliorem, quæ per motum sub sensum cadit, non ille. Tantisper igitur hoc loco, posteriore hac opinione fruar, donec alia melior occurrat. Nam si juxta Hermetem concedatur spissum & subtile esse extrema, ut verba sonant: *Separabis terram ab igne*, tum quod antea, *portavit illud ventus in ventre suo, id est, aer*, necessario sequetur ignem esse extremum & spiritum Hermeti, quod aeri, in quo gestatur, sit longe subtilior. Magis enim aeri convenit anima quam igni, siquidem in illo sit effectus vitæ motivæ, per causam igni propriam. Pariformiter omnis causa motus, est subtilior suo motu & effectu. Exempli gratia: Si faber domum extruere debeat, tria potissimum illi necessaria sunt, ars aut ingenium pro spiritu: motus aut operatio pro anima: deinceps materia pro corpore. Diceret fortè quispiam motum hoc loco esse accidens, concedimus in artificialibus, at in naturalibus negamus, quia motus iste utrique substantiæ spiritus & corporis commiscetur substantialiter. At in artificiali motu cui nulla suffragatur natura, deducto ad suum effectum opificio, cessat in eo motus omnis. Concludentes igitur dicimus nullum quoquo modo fieri posse motum absque motore & moto. Tria sunt itaque necessaria hæc ad vitam naturalem, ut spiritus movens, anima motus ipse, & corpus motum, quæ simul conjuncta, naturale quid unum efficiunt. Summaria Hermetis similitudinis coaptatio, ad suæ mentis conceptus approbationem hæc est. Non absimili modo quo Deus primo creavit unum mundum sola meditatione, pariformiter creavit unum mundum, ex quo quidem res omnes natæ sunt adaptatione. Sub meditatione simplicitatem unitatis in creatione mentali denotare vult, & postmodum per adaptationem innuere dispositionem vel ordinem sub numero, mensura, & pondere materiæ convenientibus. Cum igitur primum ordinis membrum sit numerus, & primus numerus duo, si mundi materia universalis per ordinem disponenda sit, in duo primum erat (ut æquum est) dividenda, ut in Genesi docetur

scilicet

scilicet in cælum & terram. Maxime quod prius numerus duo, materiæ primæ conveniat. Hoc ipsum docet Hermes inquiens: *Quod est inferius, est sicut id quod est superius.* His itaque verbis constat Hermetem Trismegistum ab Hæbræis Genesim edoctum fuisse, licet Ægyptius fuerit, ut August. testatur lib. de civitate Dei, Suidas, &c. Proinde conditor naturæ massam unam suo numine creatam in duo divisit, in cælum superius, & in terram inferiorem partem, ut quod cælum quidem in se ipso non poterat, in sua consorte terra gigneret, perinde ac Adam in Eva, quo pervenisse correspònderent ultima primis, & his illa. Fuit igitur divisio valde necessaria, ut ea generatio quæ sub uno recens olim creato concludebatur, de potentia deduceretur in actum. Sub isto binario, spirituali & corporeo, tertium quid latuit quod vinculum est sacrati matrimonii. Hoc ipsum est medium usque huc in omnibus perdurans, ac suorum amborum extremorum particeps, sine quibus ipsum minime, nec ipsa sine hoc suo medio esse possunt, quod sunt, ex tribus unum. Verum obtrudet quispiam, sententiam esse philosophorum omnium artem intelligentium, non fieri transitum nisi per medium, sed prioris extremi perfecti, ad imperfectum perficiendum. Docere tamen hic videtur Hermes sumendum esse motus initium, ab imperfecto ad perfectum, ad summam perfectionem acquirendam. Sequetur etiam à contrario, ut qui contra sententiam Hermetis niteretur à perfecto ad imperfectum progredi, talem esse consecuturum opus imperfectum; quia præposuit Hermes inferius superiori. Respondetur fatuum esse putare hoc loco doceri transitum ab auctore, cum nondum ad artis tractationem pervenerit, nihilo minus in arte ab initio talis est observandus ordo. Certum est enim elementa hæc inferiora cœlo esse imperfectiora, ut etiam à simplicibus elementis suis in cælum suum adductis constat per unitatem alienam à compositione. Sed quia jam in inferioribus versamur, & ad superiora scandere nequimus, in hoc negotium est, ut ea manibus contrectemus, necessarium nobis erit ab inferioribus istis, quæ sunt præ foribus, ad sua superiora sibi naturaliter permixta, conscendere. Ut ista semper à sequentibus dilucidiora fiant, non nihil eorum quæ proposuimus erit nobis reassumendum. Haud aliter quam apud nos ars nulla suo carere potest artifice, materia, nec instrumentis; naturale magisterium necessario suis & sibi congruis indiget. Ab artificis ingenio vel artificio primum exordiamur, quod est movens causa. Uti lignum & ipsa dolabra nihil efficiunt, nisi faber illa moverit ad actum: cælum & elementa generare nihil poterunt, nisi faber, aut fabri cælestes in instrumento cœlo, motum ut animam excitent, medium instrumentum inter fabrum & materiam elementorum. At qua ratione medium hoc instrumentale, vinculum fit extremorum videamus. Motus hic est duplex & unus, aut ut melius intelligatur dupliciter unus, elementaris & æthereus. Dicamus igitur cum Hermete: Quod inferiora movet, idem est quod movet superiora, spiritus videlicet, quo miracula unius rei multa patrentur, cum physico, tum spagirico modo. Verum ipse motus excitatur in instrumento, animæ videlicet, ac effectum habet in materia & elementis. Necessarium est igitur animam ut instrumentum, esse medium, quo binæ partes extremitatesque in unum conveniant. Exempli causa, fabrum naturalem fabris apud nos ferrariis non inconcinne comparemus. Ferro primum isti, & malleis diversis majoribus & minoribus indigent, incude pariter & igne. Officina vero focaria fabri naturalis, terræ centrum est, in quo naturalis ignis inferior sui motus actionis habet initium, uti noster à cote & chalybe, &c. Attamen æthereus illi datus est, uti nostris habitus magisterii per ingenium & assiduitatem acquisitus. Qui tamen ambo substantia non, sed accidente solo partim inter se differunt, partim conveniunt ut motu, quo rursum differunt, ut circulari, & recto. Similiter animadvertendum, ut incus fabris in terris instrumentum inferius est, & mallei superiora sunt instrumenta activa, naturali fabro solidior elementorum substantia, uti lapides atque terra incudis & materiæ nutricis vicem gerunt: stellæ vero malleorum officium habent. Item inferiorum substantiam volatilem in regione media, superiorum semina concipientem, matricem in utero suo gestantem esse dicimus. Nec follium hoc loco nos oblivisci oportuit, qui naturales venti sunt. Adaptat ergo natura materiam suam, priusquam informet, vel motum animamve tribuat. Proinde concludentes mundi nexum à duplicibus corpore, anima, & spiritu superioribus pariter ac inferioribus, accidente solum differentibus, substantia tamen similibus, fieri dicimus & perfici. Hæc ut melius adhuc intelligantur, operæ pretium fuerit naturæ magisterium dilucidius explicare. Mundum universum constare pluribus partibus generalissimis, quam tribus, quis Philosophorum, nisi temerarius nugator quispiam, audebit affirmare? Sunt enim forma, lux aut vita naturæ, & materia, prima rerum omnium principia. Quodcirca mundum quicunque voluerit in substantia cognoscere, tria primum hæc sibi notissima fore necessum est. A definitionibus igitur eorum erit inchoandum. Universalis porro naturæ materia dicitur elementaris regio tota, quæ licet in elementa quatuor dividatur, ignem, aerem, aquam atque terram, duo tamen habentur præcipua, ignis & aqua. Quoniam aliud nihil esse videtur aer, quam aqua per virtutem spiritus domini super aquas in creatione mundi gliscentis, resoluta: terra vero per congregationes aquarum inferiorum aqua densata, & exicca. Bifariam aliter dividuntur in duo manifesta, terram, & aquam & in alia duo occulta sub illis, ut aer & ignis. Sub aqua namque delitescit aer donec ignis actionibus manifestetur, & ignis sub terra, usque dum hominis appareat artificio, vel alias naturaliter per spiracula quædam emergat, ut in monte Ætna, Puteolis, cæterisque locis. Conatur ignis ex propria natura, dum potest, aquam in se convertere, quod ut facilius perficiat, duobus utitur mediis, secundum ambas utriusque qualitates contrarias: priore ut calore suo frigiditatem: posteriore, ut siccitate sui caloris, humiditatem absumat. Videmus quippe nubes ignis calore suspensas, inter aquam & ignem tenere medium. Quoniam si calor ignis, qui circa suas extremitates remissior est, quam in suæ sphæræ meditullio (in quo maxime intensus) vincatur aquæ resolutæ frigiditate, hujusmodi medium in alterum extremorum vincens convertitur, & ignis, sic disponente natura, suo conatu frustratus, dum unum absumere nititur, eodem generat alterum, quod rursum in id ex quo generatum est redit. Hæc enim circulatio generationis est potissima causa. Non absimile videmus ignem visibilem in corporibus à natura compositis exercere. Lignum exemplo sit admotum igni, quod priusquam omne humidum aqueum ejus in aerem sit conversum, non flagrat

flagrat ejus sulphur: illo tamen assumto, pariter & ignis in aerem, & deinceps in seipsum redit, ligni partibus solidioribus in cinerem vel terram decidentibus. Propterea dicendum non est ejusmodi ligni elementa fuisse consumpta, sed potius quodlibet elementum à suo separatum composito, ad propriam suam sphæram rediisse. Hac de re facta est apud Philosophos dubiosa quæstio, Utrum plus absumeret ignis quam generaret? Sanum dici videtur æquales igni esse operationes ætherei & elementaris. Nam si plus absumeretur elementari, quam generaretur æthereo, posset assignari vacuum in rerum natura, quod absurdum est. Si verò plus generaret æthereus, quam absumeret elementaris, superfluum non posset jam suo determinato loco contineri. Alterutro modo, vel alvum naturæ solvi aut comprimi foret necesse. Brevibus tamen respondebitur ac tutius, nihil ab igne consumi, sed per transmutationis modum, quod ab uno recedit elemento, hoc ipsum ad aliud accedere. Perinde natura sagax indies ex elementis ad hunc modum transmutatis, & forma, novas excitare formas solicite procurat, ut per generationem informetur, quod per corruptionem est dispositum, sitque operatio naturæ juxta cælestes actionum & impressionum motus. Solent plerique nimium curiosi Physiologi nondum experti rerum naturalium, nobis hoc argumentum obtrudere, quo Chemistarũ quintam essentiam oppugnent, verum non expugnabunt nisi validius adferant. Corpora (inquiunt) quatuor constant elementis vel essentiis, ubi quintum igitur elementum vel esse quintum? Fatemur corpora constare quatuor elementis materialiter, nec tamen admittimus ex istis solum esse composita, sed etiam forma, quæ sane aliquid est, & potissima pars cujusvis compositi, post vinculum naturæ quo formæ suæ conglutinantur elementa. Non possunt enim spissum & subtile propter mutuam inter se repugnantiam, in unum per seipsa convenire. quapropter necessarium fuit per vitæ medium componi: quo facilius conjungerentur. Hoc natura vinculo cuncta componit, quod Philosophi solent nobis ænigmate tradere. Fac pacem (aiunt) inter inimicos, & totum habebis magisterium. Elementa vero concludentes, dicimus illa tripartita, ut simplicia composita. Simplicia sunt quæ nec corrumpuntur, nec patiuntur inter se ullam compositionem: non quidem ex eis, sed per ipsa omnia alia elementa inferiora suas vires exercent, quas etiam ab illis sortiuntur. Composita sunt ea quæ patiuntur corruptionem, & componuntur. Decomposita vero sunt illa, quæ jam in compositione per corruptionem & generationem convenerunt. Quicunque hæc in illa, impura in pura, composita in simplicia noverit convertere, maximus erit admirandorum operum artifex. Cæterum ad formam devenientes, hanc dicimus (non quod dat esse rei, vel nomenclaturam, cum infidelib.) sed quod æthereum regionem superiorem & inferiorem elementarem movet ad actum, & motus potentiam conceptivam. Per elementorum in sese mutuam transmutationem, aptat natura materiam, illi formam tanquam semen in matricem includens: hujus virtute prægnans veluti matris uterus, fœtum è potentia producit in actum specificum. Id sibi Philosophi volunt. Forma (inquiunt) deducitur de potentia materiæ. Potens est enim ipsa materia parere, quia forma generatur in illa. Agit igitur forma in materiam, quod à luce naturæ accepit, videlicet motum atque vitam, seque mediam præbet ut artificem. Cæterum lux & vita naturæ, spiritus est universalis actionis in elementa per formam. Hic enim ex universali forma naturæ, specificas indies formas, à Deo tamen primo creatas, quæ corruptela deficiunt, renovare non cessat. Artificium ejusmodi duplici perficitur instrumento, dispositione, & influxu. Natura movens corrumpendo materiam per actionem in centro excitatam, eam disponit ad formæ potentiam in regione media susceptivam, & cælestium influxuum, quæ deinceps suo determinato tempore prorumpunt inferius in formas specificas, juxta conditionem luminarium in superiori dispositione formarum concurrentium, ex dicto nonnullorum: Secundum materiæ dispositionem agit forma. Verum obliti dispositionis etiam formarum, vel non intellectæ, transcurrunt, eam sub silentio prætereuntes. Reliquum erit ut modo videamus quid Hermes loquatur de genealogia spagiricæ prolis. *Pater* (inquit) *ejus est sol &c.* Quid sol & luna sint in cælo superiori, non est quod explicemus, cum vel plebeis etiam notissimum sit, actiones tamen & virtutes eorum pauci sunt qui intelligunt, quapropter illas narrandi hoc loco datur occasio: harum enim vera cognitione, mens legentis ad altiora provenire potest, nimirum spagirica. Sol itaque cælestis est luminare diei magnum à Deo positum in medio cæli Cur autem cæli medium locum occupet, res per se clara, ut scilicet omnia supra & infra se luminaria illuminet, mundumque universum radiis suis in centrum usque fœcundet, in quod quidem oculi sui centrum, & aliorum luminarium assidue defixum est. Ut fons vitæ corporis humani, centrum est cordis ejus, vel id potius quod in eo delitescit arcanum in quo viget calor naturalis, reliqua membra calefaciens, illuminans, & vivificans: haud secus sol mundi partes omnes superiores & inferiores calore lumineque suo vivificat naturaliter, mediate tamen id efficit. Eapropter mundi cor à calore, & oculus à lumine dicitur. Quippe qui cuncta lustrat etiam abditissima quævis penetralia in centrum usque terræ. In illo cælicæ virtutes omnes naturales reconditæ sunt. In summa corpus est omnium quæ in condito cælo sunt & in terra nobilissimum. Justa ratione igitur primus post Deum pater ac parens omnium vocatus est, cum in eo quorumvis seminaria virtus atque formalis delitescit. Masculinum & universale semen primum & potissimum est ejus naturæ sulphur, generationum prima pars omnium, ac potissima causa. Proinde à Paracelso prolatum est, sol & homo per hominem generant hominem, quod à sole vita naturalis creaturarum omnium mediate ducat originem, & ex ejus vita fit omnis vita caduca. Si sol igitur vivit, necessarium est ut in aliquo vivat, scilicet in humido suo radicali, aëre purissimo ac simplicissimo, qui calorem illius, humore suo contemperat. Fatuum esset cum plurimis credere, solem esse duntaxat ignem cælestem Vita siquidem consistit in unione spiritus cum corpore per medium animæ, quæ ab hac unione movetur ad actum vitæ naturalis. Alioqui Solem non vivere concluderetur contra veritatem, cum unio naturalis inter duo semper fiat, ex quorum concordia tertium quid resultat unum vel unitum. Imo quod magis est, unicum dicimus elementum esse solem, in quo cuncta continentur elementa simplicia, sicuti in cælo & reliquis corporibus cælestibus, at in illo perfectius propter vitam quam aliis infundit, cum superioribus, tum inferioribus. Sol itaque pater est virile semen omnium naturaliter generatorum, & Luna mater,

mater, ut infra. Denique docet Hermes lunam esse matrem & uxorem solis, quæ fœtum spagiricum à Sole conceptum in sua matrice uteroque vento gestat in aere, terramque nutricem, &c. primamque rerum generationem in cælo primum concipi, & deinceps in terris perfici, quod infra. Non enim Sol immediatè suos influxus vitales imprimit in inferiora, sed per lunam quæ ter atque decies quotannis à viro suo per conjunctiones concipit, fœtumque pariens demittit, ut audietur postea. Uti indies tamen parit, etiam virtutes indies à viro suo concipit, non aliter & stellæ quævis, licet in congressu fœcundius, ob majorem contiguitatem. Conceptiones & partus ejusmodi non per contactum, ut in terris, at per solos influxus & spirituales fiunt aspectus. Ut quum nobis plena conspicitur, minus virtutum à sole concipit, quam ubi latens omnino fuerit soli conjuncta, propter majorem distantiam, at plus in oppositione quam inter laterales aspectus. Ideo quia potentiores influxus & radii solis recti sunt obliquis. Existimandum non est igitur ex illo vulgari proverbio defectum pati lunam, cum eo tempore maxime virtutibus imbuatur solaribus. At quia tum nobis conspicua non est, cum ob solare jubar omne lumen naturale vincens & obfuscans, tum quia media pars tantum quæ opaca est nobis, obversatur, privata videtur lumine, cum plurimum tamen ejus contineat, à sole quoque plus accipiat, quam in oppositione dum plena prorsus apparet. Non prætereundum esse duximus, quæ de duobus istis luminaribus magnis ratione divini sui matrimonii per creationem ex Genesi considerata digna sunt, ex sedula sui conjugii, & inviolata nullis unquam temporibus observatione, juxta sibi divinitus præscriptum ordinem. Bina hæc etsi divisa corpora, tamen ex una sunt eadem substantia, non secus atque cælum & terra ex unica duntaxat abysso, uti hic etiam apud nos, vir & mulier unus homo fuit, factus duo, postmodum in carne rursum una conjunctus. Solis autem virtutum à Luna conceptio, perfecta nondum est generatio, sed initium tantum ejus, quæ inferioribus debet perfici. Est igitur luna medium per quod superiora semina induntur inferiorum matricibus, unde postmodum crassiora pariunt elementata, quæ mixta vel decomposita. Ut spagirico modo repetamus ista paulo altius. Si Sol igitur & Luna vitam infundunt in inferiora, sequitur ambo per vitam, & potentialiter illis inesse, quæ quidem potentia per spagiricam artem elicitur ex quibusvis rebus naturalibus. Nam vita Solis & Lunæ est unio per Jovem, & longa sanaque vita merito dici potest. Si verò per Saturnum fiat unio Mercurii & Martis, ægra brevisque vita fiet. Quapropter ubi quodvis compositum in suum Mercurium, Saturnum & Martem reduxeris, ab his quoque Solem & Lunam extraxeris, mediaque Jovis utriusque temperie conjunxeris, unum efficies ex tribus istis excellentius, quam antea per naturam compositum fuerat, sub alia forma tamen. Etenim destructa semel forma Physica, non est alicujus artis eandem restituere, sed longe meliorem oculis carneis tantum alteratam apparentem. Quanam industria id fiat, natura nos docet à suis quotidianis operationibus, nostris etiam oculis cernentibus ut auctor docet: *Portavit* (inquit) *ventus in ventre suo*. Superius utcunque hunc locum tetigimus, quod satis esse posset acutis ingeniis: quo tamen prodesse valeam omnibus, impigre hanc rem tractare volo, cum sit notatu dignissima, plurimumque faciat è re legentium spagirorum obscuriora scripta. Quo quidem tendit omne meum studium, ut conatus studiosorum hominum abstrusioris hujus philosophiæ, quantum in me est promoveam, sciens enim dum alios instruere conor, ac participes facere mei talenti, meipsum exercens erudio laboribus, gratia verò lumenque pendet à superis. Sol & Luna inferiora quidem, è centro sursum attolluntur inferioris naturæ magisterio, donec ad superiora deveniant in mediam regionem, ibidem existentia superioris Solis virtutes in superiorem Lunam infusas (quia similia naturâ similibus gaudent) ut matrices inferiores, superiora semina concipiunt: quod uxoris hoc sit munus & officium. Jam clarissimè vobis apparet quod Hermes antea docuit his verbis ab exordio. *Quod est inferius, est sicut id quod est superius, & quæ sequuntur.* Etenim sol & luna in cælo superiori, & in inferiori, substantia sunt similia, licet accidente differant, per vitam scilicet longam & brevem. Sub Marte igitur vulcanicas artes exercente in officina sua focaria, centro terræ videlicet, inferior sol delitescit universalis, qui sui parentis impetu per ventum extra cavernas subterraneas erumpit. Ejusmodi follibus Vulcanus, at potius Archeus (ut Paracelsicè loquar) elementorum partes puriores & subtiliores in cœlum à se pellit, utpote solem inferiorem ignis & terræ purissimam substantiam continentem, & lunam etiam inferiorem subtilissimam & purissimam aquæ substantiam sub aeris forma delitescentem, in ejus utero gestantem (ut verba sonant. *Portavit illud ventus in ventre suo*) quo semen inferius universale & fœmineum per aera delatum, jungatur superiori semini universali masculino, & singulis specificatis seminibus aliis in utero venti, & in aëris matrice. Certum est ex aqua & igne constare aërem, item ex igne & aëre, cœlum, & sub ignis appellatione purissimam terræ substantiam comprehendi cum igne simul ascendentem, & sub aëris nuncupatione purissimam aquæ substantiam, juxta vicissitudines transmutationum unius in aliud, ex jam dicto naturali artificio. Proinde venter & uterus naturæ est, matrix conflata ex omnium inferorum elementorum substantia purissima, in volatilem aerem conversa, in qua concipitur per medium lunæ, semen universale solis, etiam per alia luminaria specificatum, ad specierum variam distinctionem. Postquam igitur auctor Hermes tria proposuit elementa, duo sub nominibus solis & lunæ, tertium verò sub appellatione venti, jam sub nutricis comparatione & proprio nomine terram subdit, eamque dicit esse nutricem fœtus naturæ prius in aëre concepti, & ab ejus uberibus omnis fœtus ad alimentum & suæ vitæ sustentationem, lac illud mercuriale sugat, scilicet crassiorem aquæ substantiam inferius apud terram manentem. Pars itaque volatilis (ut auditum est) elementorum, ut imprægnata, mox ad suam partem fixam rediens, parturit fœtum ac nutrit ex fixa substantia, donec ad perfectionem veniat. Spagiri naturales ejusmodi generationum vices non somnolentè, non obiter, nec in vanum contemplati, suam artem spagiricam non melius, sed solidius didicisse potuissent. Quapropter ut ipsi spagiricum solem generent, naturam imitati, compositum à natura suas in partes dissolvunt, per suum Vulcanicum Archeum, è centro solem & lunam artificialiter in utero venti pellunt in altum, & postmodum in sua terra nutriunt, &c. Haud secus enim, quam omne quod generatur à terra sumit nutrimentum, fœtus etiam spagiricus

cus

cus nutrimentum habet à spagirica terra: hæc dupliciter intelligitur, aliquando pro inferiore parte vasis accipitur, ut superior pro cœlo. Quandoque Jupiter spagiricus, qui fixus est, & à sudoribus repurgatus, pro terra nobis est foliata, in qua & ex qua, pars volatilis, quæ post ascensum in cœlum, in eam descendere coacta est, nutritur & perficitur. Theoricam artis spagiricæ concludens auctor inquit: *Pater omnis Thelesmi totius mundi est hic.* Ac si diceret arcanum illud quod vobis propono, pater est, origo, & fons arcanorum & mysteriorum omnium præcipui & maximi inter cætera totius mundi arcana: quapropter non omnibus propalandum, & minimè prophanis hominibus, & vix sacris initiatis mysteriis, etiam illis admodum sub brevi colloquio. Quid enim excellentius, aut homini philosopho dignius, quàm per integræ naturæ superioris & inferioris cognitionem & usum, fieri vitæ longæ participem, procul ab hac profligatis ac pulsis omnibus vitæ brevis corruptionibus, atque mentis obstaculis & impedimentis, quibus olim obtenebrata cæcutiebat? Nunquid longè præstantius quibusvis poëmatum figmentis, ad idololatriam potius quàm ad unius Dei cognitionem excogitatis? Tametsi ab aliquibus allegoricè perperam, ac si multa præclara mysteria complecterentur, interpretata sint: nihil minus tamen quam unius Dei solius magnalia, tot somniatis Deiculorum ac meretriculárũ nominibus cecinerunt. Licet Ovidius aliquid subodorasse videtur in sua Metamorphosi, plurima nihilominus frivola ac impia magis immiscuit, ad hanc rem nihil prorsus conferentia. Quid quæso scripta prosunt infidelium ad salutem? certè nihil, imò potius à veritatis studio (dum his attenti nugis) homines revocant. Pluris tamen fiunt hoc ferreo seculo, quàm priorum scripta virorum unum Deum profitentium in omnibus. Num præstaret juventutem (à qua, si mundus reformari debeat, initium potissimum habeat maximè necessarium est) addiscere quæ Dei solius sunt opera, quàm hominum somnia? Physica sanè si ritè ut æquum est doceatur ex sacra Genesi mundi, in cognitionem Dei per conditoris magnalia ducit, indeque ad adeptam Philosophiam, & cœlestem Sapientiam præparat animos & mentes hominum. Proinde si quis profundè meditatus fuerit ac sublimatè, cuncta quæ Deus Opt. Max. in creatione mundi fecerit in hominum gratiam & utilitatem, tum demum intelliget patrem arcanorum omnium, & excellentissimum Thelesmi sacri mysterium, ac artis divinæ potius quàm humanæ secretissimum opus spagiricum, cujus pater, id est, supremum arcanum, est hic in isto brevi veridico. Cæterùm theoricam suam concludens, non docet auctor finem operis spagirici cognoscere, quò sciamus quando cessandum sit opere. *Vis ejus* (inquit) *integra est, si versa fuerit in terram.* Antea audivimus elementum inferiorum subtiliores partes cœlicis virtutibus imprægnari, ac deinceps in terram & aquam reverti, nec prius ejusmodi virtutum conceptiones suum effectum generationis consequi, modò vero docetur à simili, complementum operis spagirici. Ut quum id quod portavit ventus in ventre suo, versum, aut conversum fuerit in terram, completum erit opus. Longa siquidem & indefessa coctione liquida (licet etiam non evaporent, sed retenta) inspissantur, & successu temporis exiccantur in pulverem vel terram: vulgo videretur absurdum, at qui hujus rei fecerunt periculum soli credere possunt. Verùm tempus longum est ac tædiosum, & summa exspectandum patientia. Totum hujus rei negotium prolixitatis, in electione & præparatione magis aptæ materiæ potissimum consistit. Quædam enim sunt remota, alia remotiora, nonnulla remotissima. Alia propinqua, alia propinquiora, maximeque propinqua perfectioni. Quæ singula spagirico artifici cognitu maximè necessaria sunt, priusquam aggrediatur opus, alioqui suum deplorabit errorem. Hactenus de theorica hujus artis instructos discipulos suos ad Practicam deinceps invitat, in infra.

DE PRACTICA OPERIS SPAGIRICI ad Medicinam vitæ longæ parandam.

Separabis terram ab igne, subtile à spisso, &c.

Postquam theoricè demonstravit spagiricam artem, approbans eam à similitudine Creationis mundi, practicè tandem (ut est rationi consonum) à separatione rem aggreditur Hermes, non immemor abyssi per firmamentum divisionis inferiorum aquarum à superioribus. *Separabis* (inquit) *terram ab igne*, ut à viro fœminam, quo generare valeant. Oportet siquidem in omni generatione duo prius convenire, ut agens & patiens, superius & inferius quod antea, cum in sacra Genesi, tum in spagirica vocata: nec tantum duo, sed quæ ab uno separata sint, vel divisa. Et ejusmodi separatio propriè dicitur à spagiricis philosophis elementorum divisio puriorum ab impurioribus. Docet auctor primam operationem esse præparationem & mundificationem partium in hac arte convenientium. Nonnulli putant elementorum quatuor separationem hic intelligendam, quod nemini quidem negatum velim, si de spagirica separatione loquatur, & non de vulgari. Quandoquidem sub ignis appellatione duo alia continentur elementa, scilicet aer & aqua. Nullus enim ignis est aeris expers, nec aer aquæ, cùm aer sit aqua per ignem resoluta, quo sursum ascendere coacta est: terra vero partim ascendit, partim inferius fixa manet. Nonnulli putant particulam hanc, subtile à spisso referri ad priorem, nempè, separabis terram ab igne: verum ego sum ejus opinionis, quæ magis ad mentem auctoris videtur accedere, peculiarem esse purificationem ac magis philosophicam illa priore: poterit qui volet credere, qui non, minimè cogitur. Subtile namque dicitur à philosophis spagiricis omne quod æthereum est, aut per ætherei virtutes in subtilitatem adductum. Nam uti supra dictum, æthereum & elementa unum esse per substantiam, remotis etiam ab eis utrinque accidentibus, quibus solum differunt, in unum facilè redibunt. Est igitur auctoris sententia, per separationem subtilis à spisso, subtiliari spissum elementare, ac in ætherei subtilitatem spagiricè redigi posse. Hæc spagirica separatio, solutio etiam esse dicitur, quæ nisi præcedat, nulla pariter compositio spagirica fieri potest. Quapropter ista posterior separatio peroptimè consideranda est, ne cum priori confundatur. Ex ordine dictionum in orationibus (etsi nulla conjunctio sit intermedia) patet, auctoris menti meam opinionem esse conformem. Cùm prius dixerit, *separabis terram ab igne*, si hanc sententiam per eam quæ subsequitur exposuisset (ut nonnulli volunt) debuisset etiam dixisse spissum à subtili, & non subtile à spisso. Quia terra spissior est igne, quem etiam illa præcessit in priore oratione, aut in posteriore ordo invertitur substantivorum. Quo satis apparet non esse eandem loquutionem, nisi per comparationem diversarum tamen operationum. Nec dici potest adjectivas esse ejusmodi

modi dictiones, quod spissam rem dixisset. Hic unus est Philosophis occultandi modus manifestissimus, à quo reliquos ejus generis addiscas.

Statim atque materiam & operandi modum indicavit, ordine convenientissimo postmodum addit instrumentum spagyricum, & ejus temperamentum occultissimis verbis: *Suaviter* (inquit) *cum ingenio magno.* Qui filii sunt Hermetis, facilè percipiunt quid per hæc verba velit, & non alii. Spagirorum enim, ut etiam naturæ proprium instrumentum est ignis, qui penes istos artifices multifariam consideratur. Est ignis internus, aut externus. Internus est cuilibet substantiæ proprius, & naturaliter insitus, cujus etiam oportet ut artifex habeat optimam rationem. Externus verò, aut violentus est, aut per quatuor gradus temperatus, vel naturali similis ac remississimus, qualem sibi natura poscit in rerum generatione. Utuntur igne violento Chemistæ, vel inter calcinandum, sicciora sublimandum, aut metalla sua liquandum: igne temperato per suos gradus, inter destillandum ascensoriè, vel descensoriè: naturali simili, quum putrefaciunt, digerunt, congelant, aut circulatoriè solvunt, atque fixant. Patris verò Hermetis documentum est, ut filii sui postremo, quo naturam in suis operationibus imitari valeant, utantur, quod per adverbium, suaviter, apparet. Altera pars, cum ingenio magno videlicet, ignem hunc denotat summa diligentia & industria construendum esse juxta calorem naturalem. Varia est ignis ejusmodi struendi ratio, cuilibet pro ingenii sui capacitate relinquenda, modo suavis, continuus, & interruptus sit. Aliqui solent variis fornaculis ingeniosè fabrefactis continuatum istiusmodi calorem ad amussim sibi parare: & nonnulli varia materia suum ignem excitare: quorum omnium auctor hoc loco non meminit, quod brevitati studens ænigmaticæ, recensere, quæ apud alios scriptores nusquam non traduntur, supervacaneum esse ducat. Proinde reliqua prosequitur ex ordine. *Ascendit* (inquit) *à terra in cœlum.* Circulatoria destillatio pulcherrimè declaratur, nec non vas spagiricum ad similitudinem vasis naturalis esse construendum. Videmus enim totum cœlum & elementa similitudinem habere sphærici corporis, in cujus centro viget ignis calor inferioris, materiam subtiliorem elementorum in aera sursum pellentis, & una secum attollentis, ut antea diximus. Haud secus vult Hermes nos habere vas idoneum ad illius imitationem. Cùm tamen impossibile nobis foret artificiale quodpiam vas extruere, quo instar naturæ valeremus ignem in ejus centro accensum artificialiter continere in meditullio suspensum, idque variis de causis, præsertim, quia noster ignis artificialis præter liberum aërem & nudum, in occluso vase statim extingueretur: necessarium igitur fuit nostrum ignem poni extra nostrum vas, & sub ejus rotundi fundi centro, instar solis naturalis. Integrum istius ignis magisterium in eo potissimum consistit, ut sit continuus in eodem statu levis & vaporosus, instar ejus qui in mundi centro, naturale magisterium ascensus in cœlum à terra, sine intermissione indies exercet: ut ex prioribus verbis, *Cum magno ingenio*, nimirum naturali igni (qui dicitur ingenium esse naturæ) persimili. Quorundam Philosophorum occurrit opinio reprobantium, igne subterraneo generari metalla, aliqua etiam ex parte, sed affirmantium etiam cœlesti solum igne generationem fieri: non vident interim quinam Hermeti nedum contradicant; verùm etiam toti naturæ. Sol enim cœlestis non intrat materialiter in compositionem rerum naturalium, at solum potentialiter per influxum & impressionem formæ; sed ignis elementaris est potissima pars substantiæ generatorum & materiæ. Huic igni comparandus est internus, id est, Hermetis materiæ naturaliter insitus. Patris Hermetis opinio hæc est: Igne subtus ad fundi centrum vasis extrinsecus agente in centrum materiæ, ab hoc fœtum spagiricum ad superiora propellit, ut verba habent: *Ascendit à terra in cœlum*, hoc est, ab inferiori parte vasis (quæ terra nonnunquam vocatur) ad superiorem, quæ cœlum etiam aliquando nuncupatur à Philosophis. Potest aliter ad hunc modum hic locus intelligi. Solis & Lunæ fœtus ascendit, id est, convertitur aut resolvitur ejus terrea substantia spissa, in cœlum, id est, in subtilissimam substantiam cœlesti similem. Deinceps auctor, postquam suis filiis spagiricam solutionem demonstravit, eosque docuit, quonam instrumento & artificio perficitur, mox inde fixationem subdit his verbis: *Iterumque descendit in terram*, ac si diceret: Postcaquam aliquandiu sub cœlestium virtutum internarum obedientia, spagirorum soluta substantia per ascensus artificium steterit, suo tempore determinato maturitatis ad suam terram redit, hoc est, spiritus iste rursum fit corporeus, qui prius è corpore factus fuit spiritus: ænigmate hoc olim involutum est à Philosophis: Fac fixum (inquiunt) volatile, & rursus volatile fixum, & totum habebis magisterium. Sunt nihilominus aliæ multæ solutiones & congelationes Chemicæ in isto magisterio necessariæ, quæ præparationes potius appellandæ sunt. Fatuum est sanè credere materiam hanc spagiricam non esse prius chemicè præparandam atque subtiliandam, quam ad opus spagiricum assumatur. Hoc ipsum docent quotquot sunt Philosophi naturales ex spagirica, scilicet præparationes esse necessarias, quas operationes vocaverunt mundificationes, subtiliationes, solutiones, & congelationes. Corpus igitur in spiritum solvi necessarium est, & spiritum in corpus redigi, si tamen imitari naturam debeat artifex. Videmus enim fieri naturaliter, ut in nubem aqua resolvatur, & nubes iterum in aquam congeletur, ut fiat quod sequitur: *Et sic recipit vim superiorum & inferiorum.* Concludit auctor suam practicam his verbis quæ congruè correspondent primis theoricis propositionibus: *Quod est superius, est sicut id quod est inferius, & è contra.* Nam per singularem numerum, vim, eumque non geminatum, indicat eandem esse potentiam naturæ superioris, quæ inferioris est, & è contra, non quidem diversam, alioqui dixisset vires, aut singularem numerum geminasset: quin potius docere voluit (ut etiam superiora confirmaret, nempe, *Ad perpetranda miracula rei unius*) vim & potentiam in unione superiorum cum inferioribus esse maximam, ac ad miraculum usque spagiricæ Philosophiæ. Proinde absoluta practica hujus artis, docet filios suos ac discipulos utilitatem ejus medicinæ, & usum duobus modis: priore, his verbis, *Sic habebis gloriam totius mundi.* Nam istius gloria mundi consistere videtur in opibus. Non enim spernunt veri etiam Philosophi divitias omnino, sed abusum earum: imò felicem & gloriosum existimant in hoc mundo divitem, qui suas opes largitur egenis & pauperibus: licet obolus viduæ mulierculæ de victu suo diminutus magis acceptus Deo fuerit, quam opulentorum ingens pecunia superflua, nihilominus quo subventum sit abundè pauperibus,

pauperibus, & non obolo solo, D.O.M. nonnullis quandoque suis hominibus divitias hac arte donoque suo impertivit, ut non existimarent cum plerisque (ut illis quibus contingunt à parentibus) sibi solis possidendas. Verumenimvero, quod hujus partis hactenus paucam admodum fecerim professionem, aliis fusius copiosiusque hunc locum elucidandum libentissimè cedens relinquo, posterioremque partem, quæ medicinam corporis humani ac intellectus concernit; assumens, hunc libellum in studiosorum utilitatem & omnis Reip. commodum prosecutus, declarabo, & quæ in hanc rem facere videbuntur, pro imbecillitate ingenii. Cùm igitur Deus pauperibus non solùm auro vel argento per charitatem fraternam subventum esse velit, verum etiam remediis ad tollendas eorum infirmitates adhibitis, ut Christus in Evangelio testatur per reprehensionem: Infirmus (inquit) fui, & non visitastis me; posteriorem itaque hanc docet medicinæ suæ spagiricæ maximam utilitatem Hermes, in corporis & mentis clarificatione sitam, inquiens: *Ideo fugiet à te omnis obscuritas.* Haud aliter quam duplicem nimirum corporis & mentis infirmitatem esse scimus, duplicem etiam spagyricam esse medicinam oportet effectu solo, non autem essentia. Dicit enim, à te fugiet omnis obscuritas, non dicit à metallis. Per obscuritatem nihil aliud intelligitur quam tenebræ morborum & ægritudinem corporis atque mentis. Omne siquidem corpus infirmum, tenebrosum, colore nedum, verum etiam sanguine, lotio, sudore, cæterisque omnibus obscuritatem refert; contra sanum splendorem ac serenitatem undique palam facit. Mens auctoris est in summa, docere eos qui medicamentum spagiricum adepti fuerint, minima portiuncula, ut quæ vel granulum sinapis referat, quoquomodo sumpta, curare morbos omnes indifferenter, ob unionis simplicitatem in medicamento efficientem, ut ei nulla multitudinis morborum varietas resistere valeat. Cæterum variæ sunt mentis obscuritates & infirmitates, ut vesania, mania, furia, stoliditas, & reliqua id genus, quibus obtenebratur & inquinatur animus; hoc uno medicamento spagirico perfectissimè curantur. Nec solum animo sanitatem restituit, verum etiam ingenium atque mentem hominum acuit, ut omnia sibi sint ad miraculum intellectu perceptuque facillima, eosque nihil eorum lateat, quæ sunt in superioribus & inferioribus. Summatim, omnia corpora rerum naturalium & hominum, istorumque mens & animus, ad extremam hujus mundi perfectionem hac arte possunt adduci. Deo dante tamen artis inventionem, quæ describitur ab Hermete. Nihil in rerum natura fortius isto medicamento reperiri potest, ideo dicit auctor: *Hæc est totius fortitudinis fortitudo fortis.* Ac si diceret: Hæc est totius naturæ virium atque virtutum omnium vis & efficacia potentissima, ac velut supra naturam. Ideo non immerito metaphysicum opus dici posset ex naturalibus ortum spagirico magisterio. Rationem reddit auctor tantæ fortitudinis (inquiens) *Quia vincit omnem rem subtilem, omnemque solidam penetrabit.* Quotquot ferme fuerunt hactenus Hermetis interpretes, hoc loco sententiam ejus ad metalla detorserunt ad hunc modum: Quia (inquiunt) vincet, id est, coagulabit omnem rem subtilem (puta Mercurium, vel argentum vulgi vivum) omnemque solidam penetrabit, hoc est, omne metallum durum, perfectum & imperfectum, ut sunt Sol, Luna, Saturnus, Jupiter, Mars, & Venus, ad maximam atque minorem perfectionem adducet spagiricam & naturalem. Verum quia hoc negotium è re medica tractandum & illustrandum suscepi cuique suam opinionem relinquens integram, ex instituto munus & officium prosequar, & in hunc modum interpretabor. Quia (inquam) vincet, id est, expellet omnem rem subtilem, hoc est, spiritales tenebras mentem occupantes, omnemque rem solidam penetrabit, omne videlicet crassum durumque corporis vitium, à solidissimis etiam partibus, per penetrationem spiritualem eradicabit. Uti supra gloriam mundi ad opes, & obscuritatem ad morbos retulimus, hoc loco subtile pro spiritu, & solidum pro corpore accipimus. Postquam igitur auctor spagirici magisterii practicam absolvit, enumerata etiam utilitate, usu, & ejus virtutum excellentia, deinceps ignorare suos discipulos noluit, unde hoc tam arduum opus desumptum sit. Proinde admonet eos his verbis: *Sic mundus creatus est*, Quasi diceret, spagiricum artificium à mundi creatione perdiscendum. Non quod velit ex nihilo fieri, ut iste factus est, sed ex jam creatis à Deo docet summam perfectionem in eis creatam & positam cœlitus, de potentia ad actum producere. Quapropter creatio hic pro mundi creationis ordine sumenda est, ut talis sit verborum sensus: Spagiricum artificium eundem servat ordinem, aut similem ei quo mundus creatus est. Etenim opus hoc divinum esse potius quàm humanum, aut naturale, quod nihil homo de suo huc adferat præter ministerium, & natura nil nisi id, in quo jam agere desierat, fatendum est. Reliquum erit ut hoc loco Genesis seriem intueamur. Legitur in ea: *Creavit Deus cœlum & terram.* Hermes ait, oportet vos cœlum & terram à Deo creata, & in composito posita, de sua potentia rursus in actum deducere, ab inferiori superius dividendo, ut unum ex duobus tertium generet per similitudinem. *Separavit aquas sub firmamento ab aquis supra firmamentum*, & quæ sequuntur. Quid multis, totam si Genesin cum invocatione divini luminis contemplatus fueris, spagiricam artem invenies. Nec satis Hermeti visum est, quin ultra progressus ad miracula hujus operis deveniat, inquiens. *Hinc erunt adaptationes mirabiles, quarum modus est hic.* Ac si diceret, ex ordinis hujus observatione, videbis mirabiles mutationum in elementis & cœlo nostris vicissitudines, & compositiones, quarum modus est hic, in imitatione videlicet ejusmodi divinæ creationis ordinis. Rudem & ignarum existimare videtur eum Philosophum Hermes, qui mundi creationem intelligeret, has autem ignoraret adaptationes. Proinde orandus est Deus ut seriem creationis revelare dignetur, qua cognita, spagiricum artificium latere nullo modo potest. Cæterum auctor insatiabili desiderio suos completè docendi filios ac discipulos, materiam eos latere noluit, ex qua divinum opus hoc perficitur. *Itaque vocatus sum* (inquit) *Hermes Trismegistus.* Quasi loqueretur, hac ratione vocatus sum Hermes, quia spagyricæ sapientiæ sum interpres, & Trismegistus, quia quod vobis artificium annuncio, sub ternario latet in unum concluso. Numero namque Deus impare gaudet, quorum fons & origo solus est ternarius. Unarius autem non numeratur, quia unum in duo divisum, per suam simplicitatem ternarium vincit animatque indissolubili nexu. Duo duobus minime conjungi possunt, quia in unum & alterum per se solubilia. Necessarium hoc loco foret maximè ternarium & unarium copiosius declarare, verum quod

quod in sequentibus ad approbationem Artis id reservamus, tantisper supersedendum esse duximus, reliquam autem clausulam de materia tractantem enucleandam suscipiamus interea. *Habens*, (inquit) *tres partes Philosophiæ totius mundi*. Ac si diceret, se compertissimum habere mundum universum tribus potissimum quaquaversum constare partibus. Tametsi mundus totus in duas partes visibiles divisus esse videatur, latet nihilominus sub istis tertia non conspicua, ob suam simplicitatem unitati pariter invisibili dicata. Utraque tamen dictarum partium ætherea & elementaris videlicet, rursum in tres partes subdividitur, corpus, animam & spiritum, ut hæc in cœlo & in terris naturaliter sita sint.

Prioris divisionis in æthercam & elementarem regionem, sub occulto vinculo factæ, membrum postremum, quia materiale magis, binario hac de causa destinatum est. Quo factum ut in quatuor elementa subdivisum fuerit. Duo namque, nil nisi quatuor ex prima fœtura generant. Spiritualiter autem in quatuor qualitates primas, idque sub binario quamlibet divisam cernere licet, quod infra latius. Potest etiam triplex mundi totius Philosophia dici, ratione crassioris & decompositæ materiæ. Tria sunt enim genera generalissima, quibus omnia quæ sub sensum cadunt, comprehenduntur, ut sunt mineralia, veget alia, & animalia, quorum omnium arcana Hermeti fuerunt experimento notissima. Ut ab postrema conclusione suæ spagiricæ Philosophiæ testatur, se complevisse omnia, his verbis: *Completum est quod dixi de operatione solis*. Quasi loqueretur ad hunc modum: Ego sum expertus quod loquor, & complevi quod vobis annuncio, nimirum solis operationem, id est, universalis medicinæ spagyricæ magisterium esse verum, sine mendacio certum & verissimum, ut respondeant ultima primis. Non sine causa igitur Medicinam hanc solem artificialem vocat, nam uti sol naturalis quibusvis rebus vitam naturalem naturaliter influit, haud aliter sol spagiricus deficientem hanc vitam refocillat & revocat, pellendo morbos eam à suo domicilio pellere paratos. Hæc est illa vera medicina patrum antiquorum, & longæ vitæ radix, universale remedium quod medetur indifferenter morbis omnibus, vitales spiritus adauget, item à corruptione vindicat omne corpus, atque præservat. Quotquot sunt hujus artis ignari, licet ex Academiis doctissimi, solent eam artem improbare. Quid mirum, cùm tale nunquam suis in scholis audiverint? Inde non sequitur esse damnandam, quod ignorent eam docti viri. Multa quidem nostro sæculo prodierunt in lucem, quæ priscis ignota fuere plurimis, non secus ac plurima jam delitescunt nobis, quæ patribus antiquis erant familiarissima. Quid non temporis injuria, nec non hominum ignavia transit in oblivionem? Cæteroqui eorum ambitione, qui sibi solis bene cupientes, reliquis invident etiam ea quæ ab aliis suffurati sunt arcana scripta supprimitur veritas. Propterea non deperit prorsum, at postquam aliquando sepulta jacuerit illis eo tempore, hoc aliis emerget nutu Dei, cujus in pectore quiescunt ab æterno cum ejus sapientia cunctæ laudabiles artes ac bonæ. Distribuit enim bonorum largitor omnium Deus dona sua quibus vult, etiam aufert ab ingratis, qui abutuntur illis. Dubium non est, quin Deus antiquis patribus medicinam aliquam revelaverit per Spiritum Sanctum suum, qua suæ carnis corruptionem tuerentur, & potissimum iis, quibus cum locutus est, & fœdus iniit. Sed postquam hominum sapiendi per seipsos vanus appetitus induxit eos ad quærendum à seipsis, ac in aliis quam in eo, in quo solo salus omnis est, cæcutivit mens eorum, & in labyrinthum ducta, jam hanc, modo aliam herbam, cras istam & aliam radicem, postridie mixtum quid expetiverunt, ut indies experientes absque judicio nunquam scopum attigerint, nec suæ doctrinæ ullam habuerint certitudinem. Quod etiam absurdum maximè videtur, homines sua sorte nunquam sunt contenti. Dedit omnipotens Deus unicuique nationi quod voluit eam possidere, tam in alimentum, quàm ad medicamentum. Alioqui si hæc à longinquis petenda, non nisi divitibus contingent, pauperibus verò moriendum esset ob inopiam. Contra Deus istorum longè majorem curam habet, quam illorum unquam habuit: extant sacra passim testimonia. Sed nostra nos contemnere docet inimicus ille calumniator, alienaque semper appetere, ac ea quæ minus præ manibus sunt, quo nostros appetitus insatiabiles reddat. Habemus apud nos, quotquot sumus omnes, & ubicunque degimus, imò in nobis, licèt non à nobis, omne quod extra nos quærimus ab aliis: quoquo modo dictum. Videamus qui pro parte Gentiles & infideles hoc loco nos Christianos arguant. Natura naturam (inquiunt) sibi similem appetit, & congaudet suæ naturæ, siquidem alienæ si jungatur, naturæ destruitur opus. Mirabile dictum iis, qui non profundè considerant quid natura sit, at illis, qui eam norunt, verius esse hac in re nihil potest.

FINIS.

SVBSECTIO SECVNDA.

HERMETIS TRISMEGISTI Tractatus Aureus *de* Lapidis Physici Secreto *in septem Capitula divisus, cum Scholiis Anonymi.*

ILLVSTRI AC GENEROSO VIRO

LADISLAO WELEN,

Baroni à Zierotin, Domino in Triba, Lontenburck, & Honstein.

Domino suo clementissimo S. P. D.

HERMETEM Trismegistum, apud Ægyptios, *Illustris ac Generose Baro*, maximi Sacerdotis, maximi Regis, maximi Philosophi axiomata, multis modis clarissimisque meritis obtinuisse, nemini est ignotum. Inter alia Is Libris suis, quæ extant, eam Philosophiam præsertim de Naturæ Secretis, admiscuit, quam non nisi ex sanctis divinisque Patribus Ægyptios ipsos accepisse, plurima sunt quæ nobis fidem faciunt plus quàm plenam & certam.

Et istius verò Philosophiæ Patrum de Naturæ Secretis quàm sit arguta ratio, admirabilis jucunditas, evidentissima certitudo, & ineffabilis utilitas, illorum confirmabitur punctis, quos non invidus & iniquus vexat affectus, sed æquus amavit Jupiter, ut in proverbio dici solet. Cùm igitur tanti Auctoris, & secretorum naturæ Scriptoris, & abstrusæ Philosophiæ Patris hic Liber, ab omnibus solidæ Physicæ viris amantibus & doctissimis desideratus, nuperrimè in manus meas incideret, & quidem de quo sibi omnes docti magnoperè gratulabuntur, Commentario supra modum egregio & pernecessario exornatus; Utique peccati in publica commoda commissi ne reus perhiberi possem, nolui eundem diutius latere, sed è vestigio typis exscribendum curavi. Et hoc unum est, de quo Lectorem Hermeticis πραγματείαις non assuetum admonere visum fuit.

Alterum est de causa, cur hunc Librum Tibi Viro tam literis quàm bello exercitatissimo inscribendum curavi. Illud utique nemo mirabitur, quòd pro ea quæ publicè recepta est, consuetudine, propter & adversùs imperitos & iniquos judices huic libro patronum & vindicem inquirere sategi. Ergo cùm ex familiari multorum Doctissimorum Virorum conversatione, plusquam perfectum haberem, Te, non tantùm cunctis viris doctis, sed omnibus aliis liberalibus scientiis impensè delectari, & in naturæ secretis investigandis omnes contendere nervos; jure quodam singulari antiquissimorum, & eruditissimorum Philosophorum Princeps ille Hermes Trismegistus, quasi redivivus cum doctissimo suo Commentatore Tuæ Fidei & Curatelæ fuit commendandus. Et apud quemnam potius deponeremus Auctorem & Commentatorem de tantis abstrusis & secretis naturæ differentes, quàm apud eum, qui totus totus, quantus quantus est, nil nisi in abstrusis & secretis investigandis occupatus est.

Accipe igitur utrumque sereno vultu, & utrumque adversus iniquos censores, si opus fuerit, viriliter tuere. Deus omnipotentissimus felicia subinde excitet ingenia, quæ solidam secretorum naturæ investigationem strenuè urgeant, & ad nominis sui gloriam, & ad publicam generis humani utilitatem expoliant. Vale ἐπιμήκιστον.

T. G. *Obsequentissimus*
DOMINICUS GNOSICUS Belga Utr. Med. Doct.

Philosopho ter Maximo,

THEOSOPHO: JURISPERITO: MEDICO:

Hoc est,

COMITI PALATINO

DN. JACOBO ALSTEINIO

Patritio Romano: Equiti Aurei Calcaris, & Regiæ Majestati in Galliis à Consiliis valetudinis. *S. P. D.*

QUEMADMODUM *Chemici Philosophi solent omnes Mundi Lapides in tres præcipuos, tanquam generale reducere, in animalem videlicet, vegetalem & mineralem: Sic Tu quoque,* ALSTEINI, *Vir inclyte Patron*

Patrone & Mecœnas summe observande, qui à cunctis nomen habes Lapidibus, hac principali nominum triplicitate conspicuè adornatus, instar stellæ matutinæ præ multis aliis fulges: & sic es Theosophus, Jurisperitus, & Medicus. Liberæ enim ac supercœlestis Civitatis municeps factus, hanc à Deo nactus es gratiam, ut cum quibusvis, etiam summi judicii Theologis conferre possis. Aurei verò calcaris Eques, imperterrefacto animo accipis armaturam, & armas te ad Pseudojuridicorum, passim hinc in mundo occursantium, ultionem. Induis enim pro thorace justitiam, & accipis pro Galea judicium certum: & sumis tandem scutum inexpugnabile æquitatis, ut illos in auream justitiæ veritatisque viam reducas. Quanta etiam tua sit in Medicinâ præstantia, novit tantum non Gallia: verùm Anglia, Belgia, Helvetia, Italia, Bohemia, Moravia, Hungaria, Polonia: imo tota etiam Germania. Quapropter non solùm Reges & Principes te magnifaciunt; sed summum totius Romani Imperii caput, te aliquoties ad colloquium Sophicum spontè accersi jussit. Ut autem paucis multa complectar, tot tantosque honorum titulos unicus sub se comprehendit Comitatus Palatinatus, hoc est Privilegium & libertas in splendidissimum & sacram Philosophorum palatium ingrediundi: ex quo solo hujusmodi dignitatum ornamenta, tanquam spolia Achillis ex bello Trojano reportasti. Sed quæris fortasse, quisnam ego sim Anonymus, qui tam audacter te compellare audeam? Dicam id, & hoc quidem Disticho:

Ignis me genuit: sic nomen ab igne resumo:
Non secus ac LAPIDIS tu quoque nomen amas,

Jam quidem satis me nosse debebas: sed propter alios imbecillioris judicii, nominis mei rationem luculentiùs exponam. Vulcani naturam habeo, omniaque corpora quibuscunque subjicior, temporis longinquitate demulceo, & in meam verto naturam subtilem & spiritualem: imò Lapidem ipsum, quamvis compactissimum & Adamantis instar durissimum, tandem flecto, solvo, & in tantam adduco mollitiem, ut ceræ instar fluat. Mollior hactenus, an durior mihi factus sis, ô ALSTEINI*, nondum sat constat. Hoc tamen scio, quia &* JACOB *diceris, me jampridem à te supplantatum. Sed diuturniori hac supplantatione quid quæso effectum iri putas? supplantator nimirum Tu, me tandem victorem sine dubio reddes: sicque Tu* JACOBUS*, ego verò, qui igneâ virtute tandem prævalebo,* ISRAEL *vocabimur: & sub duobus his nominibus, uno eodemque animorum consensu & conspiratione, constanter invicem juncti permanebimus. Ulterius nihil addens de nomine, hunc saltem fœtum meum Philosophicum, abortivum quidem & tumultuarium tibi legendum examinandumque offero: in quo præter infinita alia, quæ brevitatis causa nunc omitto, hoc unum haud dubiè improbabis, quod à consueto Philosophorum tramite discedens de tantis mysteriis, paulò liberiùs, quàm par sit, scribam. Sed utut se res habeat, non tamen id, qualecunque tandem sit, rudiori promiscuæque plebeculæ objectandum esse censui, priusquam tuæ subjicerem censuræ. Multo enim rerum usu, me longè antecellis, ita ut tuo judicio, tanquam firmo & solido lubens meritoque acquiescam. Te igitur vehementer etiam atque etiam rogatum volo: ut id placido serenoque accipias vultu: meque tibi unicè commendatum habeas: majora verò magisque expolita aliquando à me, si Deus longiorem mihi vitæ usuram concesserit, expectes. Vale. Aureliis ad Ligirim, 23. Octobr. Anno recuperatæ salutis 1608.*

TUÆ MAGNIF.

Subjectissimus Anonymus.

Sap. 3.

Fulgebunt justi, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent.

Aros in turba.

Excelsum est hoc apud Philosophos magnos, Lapidem non esse Lapidem: apud Idiotas vile & incredibile: quis enim credit lapidem aquam, & aquam lapidem fieri, cùm nihil sit diversius? Attamen revera ita est.

Geber C. 11. summæ perfectionis.

Et hoc est, quod facit eos opinari, impossibile esse ejus constructionem, quia destructionem artificialem (auri videlicet) ex cursu naturæ ignorant. Attentaverunt fortè, quod sit fortis compositionis, sed quàm fortis compositionis sit, non attentaverunt.

HERMETIS TRISMEGISTI TRACTATVS AVREVS DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO.

CAPITULUM I.

HERMES.

HERMES enim inquit: In tam longa ætate non destiti experiri, nec animæ à labore peperci, artem & hanc scientiam solius Dei vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.

SCHOLIUM.

TRia potissimum sunt Artis discipulo seu doctrinæ filio necessaria: Studium, Experientia, & Benedictio divina. Quicquid enim studio & diligenti meditatione in intellectum nostrum primò implantatur ac inseritur, id postea experientia, sive oculari demonstratione, ab operatione manuali producta, confirmatur. In neutra tamen actione felices tibi pollicearis progressus, nisi favorem ac benedictionem divinam, tibi prius quoque conciliaveris. In humanis enim rebus peragendis, primas occupat partes voluntas & decretum Dei: sicut scriptum est, Rom. 9. Non est currentis, neque volentis, sed miserentis Dei. Hunc si propitium & benevolum habueris, nullum extimesces obstaculum, licet vel totus etiam mundus, & diabolus ipse tibi adversetur: nihilominus tamen feliciter tuum perficies propositum. Contrà tamen si iratum eundem senseris, omnis labor erit irritus, vanus & inanis, juxta illud:

Nullus est felix conatus, & utilis unquam:
Consilium si non detque juvetque Deus.

Hippocrates ad perfectam medicinam hæc sufficere contendit: Naturam, præceptionem, locum studiis aptum, institutionem à pueris, studium, industriam, tempus. Sed quod præ cæteris summè necessarium est prætermittit, divinam nempe bene-

benedictionem: idque vel ex DEI ignorantia, vel ex suorum Deorum, quorum infinitum numerum gens olim ethnica colebat, contemptu. Ac quamvis propterea excusandus videatur, quod Ethnicus fuerit: ingens tamen inde discrimen apparet inter Ethnicos Chymiæ peritos & imperitos. Sed dices, Hermetem quoque Ægyptium ex ethnica gente oriundum fuisse. Fateor id quidem, Ethnicus fuit natione: religione tamen proximè accessit ad verum & legitimum DEI cultum. Magi, qui veniebant ab Oriente ad Christum, non addicti Judæorum ceremoniis in colendo DEO, neque ex eorundem populo, sed ex gentilitia familia orti, nihilominus tamen singulari DEI gratia illuminati erant: & dubio procul, in divino cultu fideliter & realiter persequendo non cessissent vel ipsis Judæis, multisve hodie pseudo-Christianis. Sed quinam fit, quod quidam Ethnicorum, ut Hermes, Plato, tres Magi, & similes adhuc plures videntur tàm præclaram, alii verò adeò exiguam aut planè nullam de DEO habuisse cognitionem? Hunc quæstionis nodum solvit D. Paulus in epist. ad Rom. cap I. Ubi geminam proponit Ethnicorum differentiam, quorum alios dicit DEUM cognovisse quidem, sed non ut DEUM glorificasse & gratias egisse: alios autem occasionem, DEUM ex natura cognoscendi, suâ propriâ culpâ neglexisse. Præterea si omnium ætatum tempora percurrimus, conspicuè videre licet, Ethnicos illos Philosophos, qui Chymiam simul excoluerunt, præ cæteris majori pietatis virtutumque splendore emicuisse. Absit enim ut Hermes, Pythagoras, Plato, Anaxagoras, aliique plures Chimici Philosophi, tam scabiosè & impiè loquantur de DEO, ac ipse Galenus Chymiæ ignarus loquitur de Christo & Moyse. Multò enim majori pietate & veneratione excoluerunt almum illud & divinum æternitatis NUMEN: cujus infinitam potestatem & immensam gloriam ac majestatem non obscurè intuebantur in unico omnis mirabilitatis subjecto, in lapide nempe suo Philosophico: in quo tanquam in lucido speculo videbant omnes omnium rerum naturalium, cœlestium, & elementarium vires atque virtutes. Unde palàm professi sunt in suis scriptis: Artem Chymicam aut invenire hominem pium, aut reddere illum pium. Hoc igitur nostro seculo omnes veri Chymici, viri probi ac cordati, DEUMque timentes, meritò imitantur. Galenum autem qui sequuntur, majori periculo expositi sunt. Verendum enim, ne discipuli ex diuturna & crebra Galenicorum scriptorum lectione, præceptoris mores & vitia imbibant, & eandem atheismi labem fortè contrahant. Si liberet medicam historiam à centenis tantum annis repetere, plurimos utique viros doctissimos & celeberrimos adducere possem, qui præceptoris nimio amore effascinati, in hanc temeritatis, ne dicam impietatis, scenam prodire non sunt veriti.

Sed his oblivione sepultis, sequamur potius Hermetem nostrum, qui ingenuè, sineque omni tergiversatione fatetur se in hujus scientiæ artisque possessionem non per tectum, ut fures, lupi rapaces, & Pharisæi solent, sed per legitimum Philosophiæ ostium ex impulsu & inspiratione solius DEI intrasse. Hujus enim sacræ Philosophiæ ostium unicum ac solum verum est spiritus veritatis: qui spirando, ubi vult, aperit & commonstrat Chymiæ studiosis viam rectam, eosque deducit in omnem veritatem. Nam in quorum animis semel oritur ille veritatis lucifer ac stella benedicta, è vestigio inde fugantur & radicitùs expelluntur omnes errorum tenebræ. Divinitus itaque, nec aliunde, inspiratur Hermetica Philosophia: nec eadem plures, quàm unum solum authorem, nempe DEUM agnoscit. Ab hoc uno qui aberat in hac scientia pervestiganda, suam miseriam & errorem haud dubiè tandem deplorabit. Artes reliquas vulgares qui scire volet, eas poterit facilè ab artificibus & præceptoribus, in scolis ad hanc rem destinatis, perdiscere. Conati quidem sunt hactenus multi in Scholis & Academiis, Philosophiæ fundamenta, causas & principia quoque juxta eandem methodum, è proprio cerebro enatam, studiosæ juventuti inculcare: sed quo fructu, experientia satis superque demonstrat. Puris enim Philosophiæ fontibus relictis, qui à solo Patre luminum desuper in fidelium corda influunt, ad inanes & aniles quorundam Ethnicorum nugas & hominum otiosorum figmenta atque deliria delapsi sunt: & non solum hunc sacrum & fertilissimum Philosophiæ agrum, innumeris mendaciorum commentis conspurcarunt & devastarunt: sed alias quoque scientias, puras atque sanctas, suis quisquiliarum sordibus simul inquinarunt, & tam horrendè deformarunt: ut vix ac nec vix quidem scintillam adhuc in illis agnoscas residuam genuinæ ac primævæ integritatis. Tantæ cladis causa non minima existit mendosum illud & rixosum artis disputatricis inventum, de qua paulò post infrà dicetur. Hinc in varias adeò partes distracta Philosophia, modò ab hoc, modò ab alio violentos depravationum insultus passa est. Quid enim operæ pretium hac in re facerent isti, qui lumine Naturæ destituti, ex proprio cerebro, uno atque altero argumento dialectico in medium prolato, fabulosa principia & causas, pro artis fundamento, simplicioribus ac rerum ignaris obtruderent: Ex qua tanta opinionum varietas emersit, quantus philosophantium numerus, ut quem nunc sequaris aut deferas, vix perspicias. Tam obstinato sunt interim quidam animo ut quamvis apud multos authores evidenter satis agnoscant rei falsitatem, tamen mordicus eos, tanquam milites veterani & strenui antiquitatis defensores, propugnent, ac ignominiosum sibi fore existiment, si à sententia tot seculorum serie stabilita, & tam longo artificum usu comprobata, desciscant. Nec satis est, seipsos in tam vilia hominum mancipia degenerasse, sed ejusdem calamitatis participem quoque fieri cupiunt teneram & innocentem studiosam juventutem. Hinc suos discipulos nolentes volentes in suam pertrahunt sententiam, iisque voce & scripto, minis & objurgationibus, omnem interdicunt philosophandi libertatem: sicque claudunt regnum Philosophicum ante homines, & ipsi intrare non contendunt, nec advenientes intrare sinunt. Rectiùs facerent hujusmodi Misosophi, si in tam ancipiti authorum electione constituti, repudiata Aristotelis, Galeni, aliorumque authoritate, ad ipsum fontem suos deducerent discipulos. Fons autem iste ubi? Disce hoc à Sapiente, si sapis, qui lib. Sap. cap. 7. inquit: DEUS est Sapientiæ Dux, & sapientium emendator: in manu ipsius, & nos & sermones nostri, & omnis sapientia, & operum scientia disciplina. Ex hoc eodem fonte Hermes quoque noster suam hausit scientiam, ut ipsemet fatetur his verbis: Hanc scientiam, inquit, solius DEI vivi inspiratione habui.

Pudeat hodierno seculo Christianis nominis Philosophos, quod se patiantur superari ab Ethnicis: quibus olim nihil constabat de veritatis luce, nempe de CHRISTO, in hunc mundum venturo: qui fons

fons omnis scientiæ ac intelligentiæ, ipsaque vera & æterna DEI sapientia, sæpenumerò nos insuper in verbo suo paternè ac fraternè allicit, vocat, & amicè hortatur, viamque ac rationem nobis ostendit amplissimam, qua possimus non tantum in ejusmodi scientiarum abstrusarum penetralia pervenire, sed etiam his majora desuper à patre luminum adipisci: sed ingratus mundus plus diligit tenebras, quàm lucem, potiùs delectatur in impuro ethnicorum impiorum cœno volutari, quàm puro ac salutari DEI verbo obtemperare. Quid igitur expectandum his erit, pro tanta ingratitudine & summa contumacia? Nihil sanè aliud, quàm simile responsum, quale tulisse legimus inobedientes Israëlitas apud Esaiam cap. 30. quod verbis paucis ad nostrum propositum mutatis ita habet: Væ vobis Philosophi & Medici desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per spiritum meum, ut adderetis peccatum super peccatum: qui ambulatis, ut sectemini Græcos mendaces, & os meum non interrogatis, sperantes singularem scientiam ac sapientiam in nugis Aristotelis & Galeni: & habentes fiduciam in deliramentis Græcorum, & erunt vobis nugæ Aristotelis & Galeni in confusionem, & fiduciæ mendacium Græcorum in ignominiam.

Noli mihi hic exprobrare illud tritum in scholis, quodvis suo loco & tempore agendum, neque scientias sacras cum profanis confundendas. Nam si me rectè capis, nihil profanum erit in Philosophia: eundem enim cum Theologia authorem habet. Tibi autem fortasse vana ac profana videtur philosophia, qui eam didicisti à nugaci & vano magistro. Rectè igitur tibi erit in confusionem, mihi verò in semitam rectam ad sacras & profundissimas scientias indagandas. Si ex eodem fonte haurires philosophiam tuam, ex quo eam hausit Hermes, nihil utique profani relinqueretur, de quo conqueri posses. Considera quæso tres illas tuæ Philosophiæ partes, Ethicam, Physicam & Logicam: nonne omnium harum authorem censes DEUM esse? Præ nimio pudore id quidem vix negare audes, sed quomodo facto id neges, mox intelliges.

In prima parte, quam Ethicam appellas, præcipuè agitur de virtutibus moralibus, quæ à moribus vel ab assuefactione ita dicuntur. Quare? quia prout tua fert opinio, Virtus est habitus bonus inclinans ad rectè agendum: Habitus rectè agendi unde comparatur? Longo usu & assuefactione: Usus autem & assuefactio consistit in arbitrio & voluntate hominis: Ergò virtus moralis pendet non à divina benedictione, sed ab homine, qui ex propriis viribus, usu & assuefactione virtutis habitum sibi comparare potest. Sed quàm absurdum hoc sit, palàm fit ex eo quod inter virtutem Theologicam & Ethicam, differentia, quam pro tuæ opinionis fundamento perperam constituisti, planè nulla sit. Omnium enim ejusmodi virtutum essentia mediatè & immediatè procedit ex Deo; Mediatè per thronos, potestates, dominationes, angelos & archangelos; Immediatè per Deum ipsum. Fortitudinis igitur in Alexandro Magno, Julio Cæsare, Lucullo, Sylla, Mario, cæterisque heroibus ethnicis alius author statuendus non est, quam fortitudinis in Samsone, qui unctus erat Domini. Et ne impiè hoc fortè dictum putes, pro certo habeto: Deum Solem suum oriri finere super bonos & malos: neque hoc solummodo intelligas de Sole cœlesti sive firmamentali, sed de supercœlesti etiam, de Sole nempe justitiæ, qui Filius Dei est ab æterno genitus, in quo Deitas plenarie, omnesque virtutes divinæ corporaliter inhabitant. Unde Corn. Agrippa lib. 3. cap. 38. Qui virtutem, inquit, aliquam possidere cupiunt, orandum illis est, & supplicandum crebrò ad eum, qui in se omnem continet virtutem. Quis autem is est, qui omnem continet virtutem? nonne Christus Salvator noster, & Deus, cum Patre & Spiritu sancto, qui teste Malachia cap. 1. æquè versatus & operatus est in gente ethnica, quàm in populo suo electo. Sic enim scriptum legimus apud Prophetam. Ab ortu Solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus dicit Dominus exercituum. Sed reprobati fuerunt multi ethnicorum, quod cùm Dei gloriam & magnificentiam non tantum in externis creaturis, sed in seipsis quoque cognoscerent, aut cognoscere potuissent: Deum non ut Deum glorificarent, nec ipsi pro tam infinitis bonis ac donis gratias agerent: sed fortis fortitudinem sibi, non Deo: justus justitiam sibi, non Deo: dives divitias sibi, non Deo acceptas ferrent. Quod conspicuo Nebuchodonosoris Regis Babylonis exemplo facilè probabimus, si res postulat. Is enim non Deo, sed sibi ipsi adscribit regni sui splendorem & amplitudinem: dum imprudens in hæc erumpit verba: Nonne, inquit, hæc est Babylon magna, quam Ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis Meæ, & in gloria decoris Mei: Sed cum adhuc sermo esset in ore regis, vox de cœlo ruit: Tibi dicitur Nebuchodonosor rex: Regnum transibit à te, & homines ejicient te, & cum bestiis & feris erit habitatio tua: fœnum quasi bos comedes, & SEPTEM tempora mutabuntur super te, donec scias, quod DOMINETUR EXCELSUS IN REGNO HOMINUM, & cuicunque voluerit, det illud. Dan. cap. 4. Quale quæso hoc regnum erat, Israëliticumne sive fidelium electorum Dei? an verò Babylonicum ac infidelium Ethnicorum? Maximè infidelium, in quo tamen nihilominus dominabatur Excelsus. Dominari autem dicitur Dominus in regno hominum, quod idem est ac dominari in hominibus regno præfectis. Ex quo meridiana luce clarius patet, virtutem Theologicam & Ethicam, fidelium & infidelium, ratione essentiæ & originis non invicem differre, sed ab uno eodemque authore, nempe Deo proficisci: fidelibus autem in salutem, infidelibus verò & ingratis cuculis in judicium & æternam condemnationem cedere.

Hinc facilè elucescit discrimen inter Ethicã Hermeticam, quam potius Christianam appellare fas est, & inter Ethicam Peripateticam sive paganam. Hermetica sive Christiana agnoscit Deum, unum omniũ virtutum authorem, ad eundemque colendum, tanquam ad finem ultimum refert omnium quoque virtutum actiones. Peripatetica vero sive pagana in virtutibus excolendis, non Dei benedictione, sed propriis nititur viribus, quod fundamentum est falsissimum, finemque similiter spectat spurium & adulterinum, gloriam videlicet vanam & inanẽ. Et quod miror, hic paganismus nondum exolevit in Christianorum scholis, sed tanquam pars Philosophiæ summopere necessaria excolitur. Ex quo si ulla capitur utilitas, ejus Professores in Academiis hanc capiunt solam, ut conscribant theses ethicas, quas defendendas obtrudunt studiosis, à quibus postea amplum aliquod expectant honorarium: quale non ita pridem quidam de Liberalitate disputans, præsidi suo pro præsidio exhibuit viginti nimirum aliquot thale-

thalerorum imperialium: quam liberalitatem ut summopere in hoc laudavit præses, sic vicissim alios vituperavit, qui minus obtulerant. Hæc scilicet à professione Ethices emanat utilitas, ut Doctores nunc quæstum ex ea faciant: sed dum illi leges & præcepta virtutum aliis præscribunt, sibiipsis non cavent, quin interim in horrenda vitia, in avaritiam nempe, & similia plura imprudenter incurrant. Quod si quis præter enumeratam utilitatem, & hãc intrudere conetur, quod nimirum Ethices præcepta plurimum inserviant studiosæ juventuti in moribus externis informandæ: tunc huic telo oppono unicam pietatem, quæ utilis est ad omnia, habens promissionem tam præsentis, quam secuturæ vitæ. In hac una si bene erudiantur, & proficiant adolescentes: tam externorum quàm internorum morũ elegantia, vitæque integritate præstantissimi evadent. Valeat igitur cadaverosa illa & emortua Paganorum Ethica, cum Christiana nostra è vivis divinitatis fontibus profecta, nos non tantùm secularis felicitatis in hoc mundo, sed æternæ etiam beatitudinis in secutura vita participes efficiat. Hujus namque virtutes fiunt ex fide vera in Christum, sine qua nemo hominum Deo placere, aut salvari unquam poterit. Sin verò quis iterum hîc inferat, quasi Ethicam cum Theologia confundam: sciat is me non authorem esse tantæ affinitatis, vel potius identitatis in utraque scientia, sed ipsam æternam Dei sapientiã, à qua tanquam à centro emanarunt omnium scientiarum, artium & disciplinarum radii, & rursus in eandem quoque tanquam in idem centri punctum collimant simul omnes: ita ut quascunque scientias hominum curiositas & superstitio disjunxit & divisit in Theologiam, Ethicam Jurisprudentiam, Politicam, Physicam, Logicam, Astronomiam, Cabalam, Magiam, Chymiam, & alias plures: has omnes complectitur sub se unica Philosophia Hermetica sive Christiana: quæ una unico æternæ veritatis fundamento, firmo & immoto stabilita, plures quidem in aspectum externum producit, quæ tamen omnes in idem redeunt principium internum. Omnia namque ab uno, & omnia ad unum. Hinc D. Paulus rectè & Christianè philosophatur, inquiens: Divisiones sunt gratiarum, idem autem spiritus: Et divisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus: Et divisiones operantium sunt, idem autem Deus, qui operatur omnia in omnibus, 1. Cor. 12. Redite ergo in viam ô pagani Philosophi, & Deo reddite gloriam, non vestræ inani Philosophiæ, per quam ne seducamini, fideliter vos admonet idem Apostolus, Abdicate falsas de virtutum habitu comparando persuasiones: Deum omnium donorum & bonorum authorem, assiduis exorate precibus, ut vobis mittat intelligentiæ & sapientiæ spiritum, qui vos in veritatis hortum, sanctis & angelicis virtutũ flosculis fragrantissimum deducat: in quem si intromissi fueritis: oculi vestri aperientur, & pulsis errorum tenebris, videbitis philosophicæ lucis claritatem, in qua postea piis votis & meditationibus pascetis oculos vestros: suavissimaque spiritualium melodiarũ consonantia, harmonicoque concordiæ concentu unanimes, Te Deum Laudamus cantabitis, & remotis tandem cunctis inanibus & frivolis disputatiunculis, ætatem invicem in pace transigetis.

Transeamus nunc ad Physicam, alteram Philosophiæ vestræ partem: quæ quàm fœdè ementitis & fictis hominum opinionibus inquinata sit, vel cuivis in hac parte leviter initiato palam est. Hanc non repetitis à primo & vero fonte, qui est Deus, author, conditor, & creator rerum omnium, sed ab Aristotele, quem propterea per excellentiam Philosophum appellatis, quasi is solus sit primus inventor, princeps & monarcha hujus scientiæ. At si Physices principia vera & genuina conferamus cum Aristotelis fictis & commentitiis: tantum discrimen inter utranque animadvertemus, quantum cœlum distat à terra. Hermetici cum Moyse, verè & rectè statuunt, mundum hunc, & quicquid in eo continetur, conditum & creatum esse à Deo, ex nulla alia præexistente materia, quàm per solum verbum Fiat. Ut primum enim Deus dixit: Fiat cœlum: fiat terra, facta sunt: ita ut principium rerum omnium, non investigandum sit aliud, quàm solum hoc verbum, procedens ex ore Dei.

Sed obstant hîc quidam nasutuli, dicentes, quod quamvis abnegari non possit, verbum Domini esse causam & principium rerum omnium, tamen id solummodo intelligendum esse de causa efficienti, non autem, de causa materiali. Asurdum enim esse autumant, si quis asserat, hoc Verbum, quod non est, nisi flatus, spiritus & anhelitus essentialis Dei, corporeum, & visibile factũ abiisse in lignum, lapidem, &c.

Sed quàm ridicula omniq; explosione digna hæc sit objectio, ex eo constat, quòd differentia hæc inter causam formalem & materialem locum tantùm habeat in rebus artificialibus: non autem in naturalibus, multò minus in opere creationis In artificialibus quidem, lignum tanquam subjecta materia, ex qua formatur mensa, separatum quid est ac diversũ à scriniario sive artifice, qui efficientis sive formalis causæ officio perfungitur: In naturalibus autem materia & forma non separatum quid existunt, neq; ullam in iis diversitatem quis inveniet, nisi idem velit quoq; sensuum fideli testimonio relicto, fingere ea, quæ nullus mortalium unquam vel vidit, vel audivit, gustavit, olfecit, palpavit. Sed obstinati illi nimis in sua opinionis perversitate, non sensuum judicio semper standum esse dicunt: illudq; Galeni placitũ, tanquam clypeum æneum huic veritati opponunt, quod 2. de simpl. fac. cap. 2. & 3. author his ferè verbis descriptum habet: Ubi, inquit, sensus hebescit, ibi ad rationem ceu diviniorem hominis partem deveniendum est. Sensus quippe brutis una cum homine communis est: rationis autem lucidior ille oculus ea percipit, quæ sensus aciem nimis hebescentem effugiunt. Sed quàm Sophisticum hoc si hominis versatilis inventum, quo quidvis probare, quidvis etiam diluere, proclive sit homini impudenti: facile percipiet is, qui recto valet judicio, & vel tantillũ in veritatis lumine versatus. Videamus igitur, quomodo Aristotelis principia physica cum Hermeticis conveniant. Diximus, principium omnium rerum creatarum fuisse unicum Dei creantis verbum: quod essentialiter ex ore Dei emanans, adhuc inseparabiliter rebus omnibus inhæret, illas conservat, & vivifico suo vigore ad novam iteratamque generationem continuè à primo creationis puncto usque permovet, & in seculi usque consummationem promovebit. Aristoteles non ex ore Dei, sed ex vertiginoso suo insipido cerebro proponit tria principia, materiam, formam & privationem. Materiam videlicet informem immateriatam. Privationem autem dicit esse tertium principium, quod concludat duo in sese: negationem formæ introducendæ, ne prius sit res, quàm fieri incipiat, & aptitudinem ad illam recipiendam, quæ dynamis seu potentia est. Sed mera somnia mihi videntur narrare peripatetici, quoties ejusmodi fabulosorum & sterilium principiorum mentionem faciunt: imò majorem

rem certitudinem tribuo ſomniis, quibus interdum utcunque eventus reſpondet, quàm illis principiis.

Si enim verum eſt hoc axioma philoſophicum ejuſdem Ariſtotelis, ut ipſemet non dubito veriſſimum eſſe: nihil videlicet cadere in ſenſum, quod non prius fuerit in mente: nihilque verè exiſtens in mente eſſe, quod non cadat in ſenſum: ſi, inquam, hoc verum eſt, falſiſſimum econtrà & mendaciſſimum erit hoc de tribus principiis commentum. Quis enim unquam tàm acuto ſenſu præditus fuit, ut potuerit vel oculis, vel lingua, vel reliquis ſenſuum organis comprehendere materiam ſine forma, aut formam ſine materia. Sed inquies, ubi ſenſus hebeſcit, ibi ad rationem veniendum eſt: ſcilicet idem eſt, ac dicas: ubi veritatis lux non illuceſcit, ibi ad mendaciorum diverticula fugiendum eſt. Hinc emergit manifeſtum diſcrimen inter Phyſicam Hermeticam & peripateticam. Ut enim illa à patre luminum, nempe à Deo deſuper hominibus fidelibus donatur: ita hæc à patre tenebrarum & mendaciorum, cacodæmone nimirum, infidelium turbæ, Ariſtoteli ſcilicet & ejus aſſeclis inſuſurratur. Quamvis autem cogantur Peripatetici nolentes volentes fateri primum ac ſupremum motorem eſſe Deum: tamen gloriam Dei non quærentes, id rurſus negant per traditionem ſuarum fabularum de dictis illis tribus principiis & de æternitate mundi. Dolendum ſanè eſt, tam infirmo ac debili Peripateticorum fundamento ſuperextrui tam elegans ac pulchrum Phyſices ædificium: quod ex falſis & adulterinis principiis corrumpi quoque & depravari neceſſe eſt. Dato enim uno inconvenienti ſequuntur innumerabiles falſæ concluſiones. Quod cum maximo ſuo damno, proh dolor! experiuntur Naturalis Philoſophiæ ſtudioſi: qui de cauſis phyſicis diſputantes perpetuis incertitudinis fluctibus agitantur, adeò ut nuſquam locum inveniant, quò pedem tutò figere poſſint. Nihil dicam de Medicina, his iiſdem ſuffulta principiis, qua nulla artium incertior ac mendoſior ſub ſole exiſtit. Theologi quoque hujus calamitatis conſortes ex eorum principiorum falſitate, in plurimas hactenus inciderunt abſurditates & errores, quos facile evitarent omnes quarumlibet ſcientiarum ac diſciplinarum alumni, ſi ſpretis ethnicorum fabulis, Hermeticæ & ſoli veræ Philoſophiæ operam ſuam addicerent. Credite mihi, inter Hermeticos Philoſophos (loquor de veris, non de Sophiſtis & Pſeudochriſtianis) nullum in ſcientiis & artibus diffidium aut diſſenſionem unquam fuiſſe, nec in æternum fore: in unico enim veritatis centro, quod ſimplex, ſtabile, & immotum ſemper manet, conveniunt omnes.

Tandem adhuc videamus reliquam veſtræ Philoſophiæ partem, Logicam videlicet, ſive Dialecticam: quæ definitur eſſe ars benè diſſerendi, ratiocinandi, argumentandi, verum à falſo diſcernendi, diſputandi, diſceptandi, vel potius rixandi, altercandi, controverſias excitandi, lites ſpargendi, excitatas & motas pertinaciter & petulanter fovendi, rariſſimè eaſdem componendi; dubia propoſita frigide & jejune, vel vix & nunquam ſolvendi, & denique in ſalebroſo incertitudinis labyrintho perpetuò verſandi. Hac enim arte in utramque partem, ut vocant, pro & contra diſputandi in uſum vocata, tot infinitarum opinionum portenta in lucem prodierunt, quæ alias ſuo tenebrarum pulvere obtecta diutius latuiſſent, niſi horum authores tam ſpecioſis probabilium, hoc eſt, incertarum, infirmarum, fucatarum, non verarum, ac falſiſſimarum rationum armis freti in quamvis diſputandi arenam deſcendere ſe animosè quidem, ſed ſatis protervè ac impudenter obtuliſſent. Vis ſcire, unde tot ſchiſmata in Eccleſia ſint orta? Solo dialecticorum ſive diſputatorum, vel potius hominum contentioſorum & litigatorum vitio: qui arte benè diſſerendi inflati, in ambitionem & gloriæ cupiditatem inciderunt. Ambitio verò excitavit novam opinionem. Nova verò opinio peperit dubium. Dubium Syllogiſmos. Syllogiſmi, pro & contra diſputandi libidinem & æmulationem. Æmulatio contentionem. Contentio diſcordiam. Diſcordia verò ſchiſmatum proxima cauſa, eſt à Diabolo. Pax verò & concordia à Deo. Ergò omnes Theologi ſeditioſi, rixoſi & contentioſi ſunt à Diabolo, & ejus miniſtri. Pacifici verò & concordiæ amantes, à Deo, ejuſque fideles ſervi Deus enim noſter, non diſſenſionis Deus eſt, ſed pacis. 1. Corinth. 4. Sed dices, has ultimas enumeratas Logices proprietates, non legitimo artis uſui, ſed ejuſdem abuſui adſcribendas eſſe: quem ſi ſpectare quis vellet, poſſet pari ratione arguere, cæteras artes omnes non ſolum reprehendendas, ſed è medio penitus tollendas eſſe. Rectè ſanè occurris abuſum prætendendo: in quo quidem ambo in eandem imus ſententiam. Nihil enim magis ipſemet improbo ac deteſtor, quàm malum rei uſum. Sed opinionum diverſitatem tantùm in eo habemus: quod ejuſmodi abuſus originem aliunde quàm mea fert ſententia, derives. Exiſtimas enim artem, quam ex Ariſtotelis aliorumque authorum voluminibus hauſiſti, per ſe eſſe bonam & laudabilem: abuſum autem ejuſdem ſuperveniſſe petulantum quorundam & ſcelatorum hominum malitia. Ego verò contrà primariò artem ob culpam ipſorum authorum, jam vitioſæ imperfectionis (omne enim donum imperfectum eſt à Diabolo: perfectum ſolùm à Deo: ut Paracelſi docet Symbolum) veneno infectam & depravatam eſſe affirmo: adeò ut idem venenum in artis cultores derivatum, tantæ abuſionis peſtem introduxerit. Clarius hoc patebit, ſi artem perfectam & ſinceram, cum imperfecta & contaminata conferamus. Contraria enim ſibi invicem oppoſita magis eluceſcunt. Perfecta nihil aliud eſt, quàm impreſſio radiorum divinorum, quorum vi ſola, nulla librorum ſcriptorum, aut axiomatum dialecticorum ope, Philoſophus rectè ratiocinatur, & verum à falſo diſcernit. Liber autem in quo conſcripti iſti radii reperiuntur, eſt multò major, quàm ut tam anguſtis Logices carceribus includatur. Eſt enim abyſſus divinitatis, in quo infinitus rationum apodicticarum, certarum, firmarum, verarum, ac planè irrefutabilium theſaurus viget. Ex his locis ſi Philoſophus argumentum aliquod ſumſerit: certam utique & infallibilem inferet concluſionem, contrà quam omnes paganorum coloniæ non prævalebunt. Imperfecta autem & corrupta Logica, eſt ſolummodo mancum mutilumque curioſorum hominum inventum, qui totum hoc univerſum, cœlum & terram, Deum, angelos & homines, occulta & manifeſta certis & paucis quibuſdam regulis ac locis Dialecticis, ut vocant, comprehendere temerario auſu conantur. Quid enim ineptius vel auditu abſurdius excogitari poteſt unquàm ex tam ſtrictis & fictis Logices cancellis, ratiocinari velle de infinita Dei majeſtate & potentia, tam in verbo ſuo, quam in natura, partim manifeſtata, partim non manifeſtata. Infinitum enim perſcrutari nemo poteſt per finitum, ſed

per

per infinitum. Quod autem ut fiat, non ad organum dialectices finitum, sed ad fontem infinitatis, Deum nempe ipsum, omnium artium authorem recurrendum erit: qui solus ex inexhausto & infinito suæ benignitatis scrinio, petentibus & fidelibus suis liberalissime largitur spiritum discretionis inter verum & falsum, adeo ut de quavis quæstione proposita, rectum & inculpatum ferre queant judicium. Cum econtrà pagani, certis axiomatum limitibus in nimiam coacti angustiam, de rebus judicandis timide admodum pronuncient, & è mille propositionibus, vix unam veram & stabilem, quæ non levissimo quovis rationum momento everti possit, proferant. Hinc nempe fundi istius calamitas, quod disputantes, copia rerum superati & confusi, in tot inextricabiles errorum syrtes præcipitentur. Quomodo enim inde pedem retrahant, cum canonum locorumque penuria pressi quò se vertant, amplius nesciant. Ne autem idcirco videantur indocti & artis rudes, nominis sui & existimationis salutem quærunt rixis & altercationibus: ex quibus postea prolabuntur in convitia & calumnias: sicque continuata serie de vitio in vitium progrediuntur. Vides ergò abusum Logices primario adscribendum esse vitiosæ artis inventoribus: secundariò vero horum asseclis & sectatoribus, qui nimio paganorum suorum præceptorum amore excæcati, veritatis lumen minus inspiciunt, sed ita antiquam illam erroris cantilenam cum ipsis canere pergunt: nec ab instituto desistunt, priusquam Mosaicam vel Hermeticam scholam ingressi discant, omnium artium & disciplinarum studia vana esse & irrita, nisi à Deo illarum unico authore inspirentur, & ejusdem favore & benedictione foveantur, & conserventur. Sed non absurdum Davidicum illud Psal. 13. in modernos Peripateticos & paganos usurpare nunc licet: Ubi scriptum legimus: Omnes declinaverunt simul inutiles facti sunt: Corrupti sunt, & abominabiles facti, non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum. Ac licet ex tanto numero vix unus atque alter veritatis lumine irradiatus resipiscat: vix tamen palàm id profiteri audet, sed ex metu reliquorum Pharisæorum, hominum fanaticorum, cogitur tanquam alter Nicodemus noctu, hoc est, in occulto sua artis negotia tractare, nisi velit audire hæreticus, magnus exorcista, sophista, Ramista, Paracelsista, Alchymista, &c.

At sufficit his generatim tantùm ostendisse differẽtiam inter Philosophiam Hermeticam sive Christianam, & Peripateticam sive paganam: ac breviter simul originem, causam & principium utriusque lectoris judicio subjecisse. Qui ex veritate est, inquit ipsa veritas, Salvator noster Christus, vocem meam audit: qui verò amat mendacium, in via sua, antequam dimidium mundani absolvat itineris, miserè peribit. Resipiscite ô pagani philosophi paganismum illum vestrum in Philosophia & Deo omnibus bonis abominabilem exuite, & Christianismum verum induite: hunc non ore tantum profitemini, sed reipsa & factis ostendite: ac cogitate, quo ratio uniuscujusque verbi otiosi sit reddenda. Quæ autem major vanitas, quàm sectari & defendere paganorum deliria, quæ tot manifestis abundant nugis ac mendaciis, ut in illorum scriptis vix occurrat unica pagella, quæ non totidem errores, quot lineas atque verba contineat, adeò ut iis emendandis una litura sufficiat. Hæc itaque de inspiratione divina, tanquam præcipuo artis capite, paulò fusius ab initio tractare volui, ut lectorum animi hoc Hermetis exemplo pellecti, primo statim limine aptiores redderentur ad ea quæ sequuntur, pervestiganda & cognoscenda.

Quemadmodum autem hortulano, cœli clementia & astrorum influentia non sufficiunt ad plantulas suas fovendas & educandas, nisi diligens quoque accedat soli agrique cultura: ita Philosophus vix aut nunquam dignabitur inspiratione illa divina, nisi animum debito modo præparatum & instructum adferat. Præparatio autem hujusmodi in duabus potissimum officinis perficitur: In oratorio videlicet & laboratorio: quorum quodlibet propriis & peculiaribus utitur instrumentis. Oratorii præcipuè hæc sunt: Preces, orationes, vota, gemitus, & suspiria inenarrabilia ad Deum Opt. Max. Item studium, diligentia, industria, assiduitas, indagatio & frequens meditatio in libris Bibliorum & Naturæ. Laboratorii autem in genere ferè sunt carbones, furnus, forceps, vas, follis, & hujus generis infinita alia, quæ omnia singulatim recensere nimis longum foret. His paucis tantum in laboratorio rectè aptatis, igneque tum in furno Philosophorum, tum in pectore pie accenso, artifex tum demum Dei imploret auxilium, nec cesset ab instituto: donec voti compos, expectatam certamque Dei benedictionem experiatur: non secus ac ipse Hermes, qui post varios labores, divinam sibi gratiam contigisse, liberè ac ingenuè profitetur, dum inquit: Animæ non peperci a labore, & hanc scientiam solius Dei vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.

HERMES.

Verum rationabilibus judicare vim arbitrandi tribuit sed nemini occasionem delinquendi reliquit.

SCHOLION.

DEUS hominem à cæteris animantibus ideo distinxit, ut ratione præditus cæteris creaturis præcellet, & cuncta suo dominio subderet. Hæc autem rationis vis nihil aliud est, quam portiuncula sive scintillula quædam divinitatis, spiritus invisibilis, sive spiraculum vitæ, quam inspiravit Deus in faciem hominis, & fecit hominem in animam viventem. Gen. 2. In hac rationis luce vult Deus, ut piè & sapienter ambulemus: & in lege ejus tum scripta, tum per Naturam & Creaturam nobis revelata meditemur die ac nocte.

Adam quidem Protoplastus in ea luce, qua ante lapsum perfectè ornatus, præ cæteris omnibus creaturis, sicut Sol inter astra fulgebat, tanquam in lucidissimo speculo contemplabatur omnia mirabilia Dei. Sed quia post transgressionem legis, hoc rationis lumen in posteris ejus, à prima sua perfectione & claritate multum defecit: ad hujus instaurationem sese ultò obtulit filius Dei Christus Jesus, qui nobis fidelibus suis factus est in animam vivificantem, spiritualem, cœlestem. Hac anima in nobis, tanquam media natura duce, cooperante simul sacrosancto gratiarum ac donorum flamine rursus à somno ignorantiæ, improbitatis & mortuæ Philosophiæ resurgentes, & in latissimum scientiæ, sinceritatis, & vivæ Philosophiæ campum excurrentes, in eoque strenuè & assiduè nos exercentes, merito gloriari possumus, quod in reparata rationis luce, & in viis Domini, prout decet sapientes, fideliter ambulemus. In hac enim luce si ambulaverimus, voluntati divinæ minimè reluctabimur. Deus autem, ut Hermetis est sententia hanc libertatem sive arbitrium philosophendi homini permisit. Contra verò nequaquam Dei voluntas est ut homo peccatorum vitiis se polluat, aut qualemcunque delinquendi occasionem obiatam arripiat

rripiat. Hostis enim peccati infensissimus est, nec npunè abibit ullus, quicunque peccatorum doiinio obnoxius, fræna nimis laxata non inhibet.

HERMES.

Ego autem nisi judicii diem, aut animæ damnationem, ob absconsionem hujus scientiæ metuerem, nihil de ac sententia patefacerem, nec cuiquam prophetizarem. Volui verò debitum fidelibus reddere, uti author dei mihi largiri dignatus est.

SCHOLION.

Si cui dubium est de Philosophia Hermetica, num Christianismo conformis sit, nec ne, huic relamodo verba dubitationis istius scrupulum mox xcutient. Quæ enim major possit esse affinitas & ognatio, quæ propiùs accedat ad Christiani hominis veram notam, quàm qualis ex his Hermetis erbis percipitur. Mandatum enim habemus, ut eum diligamus ex toto animo, & omnibus viibus, & proximum sicut nos ipsos. Author Deum inta cum reverentia & timore amat, ut nisi in nore & timore ejus constans persistat, vereatur, e reus fiet judicii æternæ damnationis. Proximum item non aliter ac seipsum, fideli etiam amore rosequitur in eo, quod communem scientiæ suæ cium illum reddere percupiat: quod utique nunuam in animum induxisset suum, nisi extremi juicii terror, & Dei ac paucorum fidelium amor nimum ejus inflexisset. Sed quæres forsan, quæam sit hujus tenacitatis in arcano isto revelando ausa? impietas nempe hominum, quorum pluriius numerus indignus est, ut in sacrarium Philoophiæ intromittantur: propter hos nimirum, init, nihil se patefacturum fuisse: sed quia ex tanimpiorum & sceleratorum hominum multitudie, Deus semper in quibusdam quantumvis paucissimis reliquit semen Philosophicæ pietatis: propr hos paucos dicit se talionis legem sanctè servarum: hisque eandem scientiam, quam à Deo reelatam impetravit, literis ita consignatam tradirum: ut nihilominus non nisi digni doctrinæ fii, ad quos, ut mox audiemus, hunc sermonem stituit, verum inde sensum elicere possint.

HERMES.

Intelligite, filii sapientum præteritorum Philosophoum, non corporaliter, nec imprudenter 4. elementoum scientiam, quæ sunt patientia suis rationibus, & m sua abscondita operatione. Est enim eorum occulta eratio. Nam nihil agit, nisi componatur, quia non rficitur, nisi prius sui colores peragantur.

SCHOLIUM.

Compellat author filios sapientum, hoc est, discipulos artis dignos, pios, & electos. Non nim omnes, qui se dicunt filios doctrinæ, in inma artis penetralia introibunt. Sunt etenim pau, quos Jupiter æquus amavit. Frustra igitur coantur, huic sese arti ingerere, quia natura sua ad anc minus apti sunt. Eundem enim eventum tanem experiuntur, qualem plurimi monachorum exeriri solent: qui dum pueri adhuc, de naturali ininatione non satis constantes inconsultò quodam elo in cœnobia ingrediuntur, adulti vero ad ineniùm redeuntes, longè ad diversa feruntur stuia. Hinc vitam monasticam exosi, monasteriis aledicunt, exeunt, discedunt, erumpunt, evadunt, tque sæpenumero ex monacho mæchus, ex raso hraso; ex religioso agaso. In idem turpitudinis arathrum incurrunt quoque ii, qui ultra genii & igenii vires se insinuare conantur huic profundissimæ scientiæ: post varios enim labores, frustra susceptos & insumtos, de summo artis fastigio aliquendo desperantes, mirabili quadam metamorphosi fiunt tandem ex Philosophis sophistæ, ex medicis medicastri: quorum hodie ingens numerus ubique locorum occurrit: qui multifariis constructis fornaculis, dies ac noctes coquendo, distillando, extrahendo, (vel potius expilando nummos putà ex propriis & alienis loculis) subtiliando, incrassando, magnum medicamentorum Chymicorum, ut vocant, acervum sibi comparant, sibique multum in vano isto labore sapere videntur, ac nisi manifesta reclamitaret experientia, multis equidem, nec non doctis ac eruditis sua persuaderent garrulitate, fœtida sua stercora esse meros ficos dulces & suaves. Ex Chymicis autem vulgaribus, neque adeo doctis fiunt Chirurgi, balneatores & circumforanei: Ex deploratis vero & desperatis Alchymistis impostores, fures & furciferi, quorum non pauci nostra quoque ætate, patibulo suspensi & suffocati vitam miserè finierunt. Ergo

Tu nihil invita dices faciesve minerva.

Observavi frequenter in colloquiis, cum hujusmodi farinæ hominibus institutis, ipsos neglecta omni scriptorum philosophicorum lectione ac meditatione, tantùm in ore habere nummos: nummos loqui, nummos somniare, nummos vigilare. Ex quibus nonnulli tanta aviditate auri argentique corradendi tenentur, ut non homines, sed lupos referant famelicos, qui octo pluriumve dierum inedia emaciati, escam ex rapina oblatam, ardentissimo deglutiendam stomacho appetunt. Ejusmodi lupi voraces & Chrysophagi longè ab arte arcendi sunt, utpote, quos voluntaria Philosophorum paupertas non agnoscit pro genuinis discipulis, sed pro spuriis, è regno Philosophiæ procul hinc in exilium relegandis, nec in æternum, nisi fortè resipiscant, revocandis. Ridet enim Natura (inquit doctissimus Severinus) avaras spes: ac multò tolerabilior est in Philosopho imperitia, quàm avaritia: tolerabilior item ignorantia, quàm intemperantia & luxuria. Decet enim Philosophum esse virum pium, probum, constantem in dictis & factis, firma fide in Deum, prudentem, & nullius rei avarum, præterquam sapientiæ.

Præmissis igitur his, quæ præcipuè in vero artifice reperiuntur, Hermes nunc orditur operis magni descriptionem, quod appellat scientiam elementorum. Ne autem quis putet illum loqui de elementis, prout ea vulgò in scholis Peripateticorum accipiantur; qui elementum ajunt esse corpus simplex, ex quo quidque primum constituitur; addit hæc duo verba, non corporaliter, nec imprudenter: Si non corporaliter nec imprudenter: Ergo πνευματικῶς ϗ σοφικῶς, hoc est, spiritualiter & sapienter. Utuntur Philosophi Chymici semper hac licentia in docendo, ut artis vocabula fingant pro suo cujusvis arbitrio. Nam quidam principia artis dixerunt esse 4. elementa, terram, aquam, aerem, & ignem, ut hic Hermes noster: alii verò tria tantum statuerunt principia, animam, spiritum, & corpus, ut idem Hermes alibi, vel salem, sulphur & mercurium, ut Paracelsus: alii duo, agens & patiens: masculum & fœminam: sulphur & mercurium: alii unum tantum, aquam videlicet philosophicam. Sed relicta nominum multitudine, quæ penè infinita existit, artis potius studiosi se convertant ad indagandum noscendumque unicum istud subjectum, de quo Philosophus hoc versu: *Est in Mercurio quicquid quærunt Sapientes.* Quia verò rei cardo in eo potissimum vertitur, ut artis discipulus omnium

omnium primùm exploratum benè habeat hunc Philosophorum Mercurium: in ejus gratiam hic proponam figuras aliquas hieroglyphicas: quibus varii Mercurii proprietates & conditiones, quanta fieri potest luce & brevitate, adumbrabo.

I.
Circulus simplex.

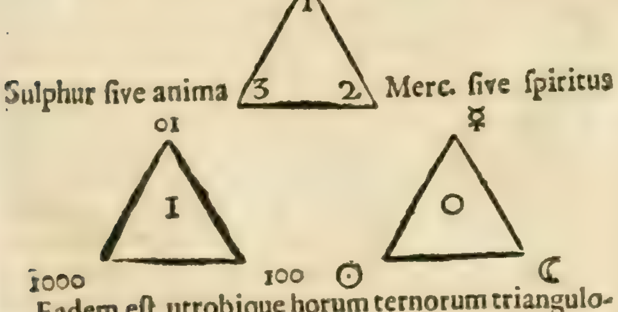
Hic circulus nihil aliud significat, quàm verum & unicum Philosophorum Mercurium, materiam primam, aquam philosophicam primordialem, simplicem & sine divisione unam. Nam rotunda circuli figura carens angulis unitatem simplicem denotat. Si quis enim circulum descripserit, neque principium inveniet, neque finem. Ex quo colligitur, hunc eundem Mercurium esse principium, medium & finem operis: sine quo qui laborare præsumet, oleum & operam perdet, & nunquam ad veritatis lucem perveniet.

2.
Circulus duplex.

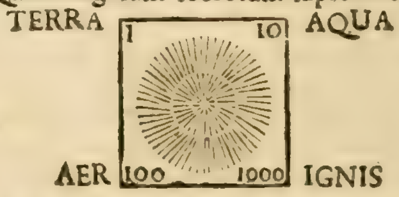
Gemina circuli descriptio indicat duplicatum illum Bernhardi Trevisani Mercurium agens videlicet & patiens: sive sulphur & Mercurium. Ac quamvis binarius numerus confusionis author dicatur, & proinde materiæ diversitatem aliquam arguere videatur: nulla tamen planè est diversitas. Ambo enim Mercurii ejusdem sunt originis, ejusdemque naturæ & essentiæ, quod vel ex utriusque forma circulari facilè innotescit. Nihil autem refert, quod interior minor appareat exteriori. Majoris enim perfectionis ac præstantiæ id tantum signum est. Res enim quò apparentior, eo quoque corpulentior: quò verò abstrusior & abditior, eò spiritualior, perfectior & nobilior existit. Minor autem occultatus in majorem agit, eumque sibi assimilat.

3.
Triangulum Philosophorum triplex Sal sive corpus.

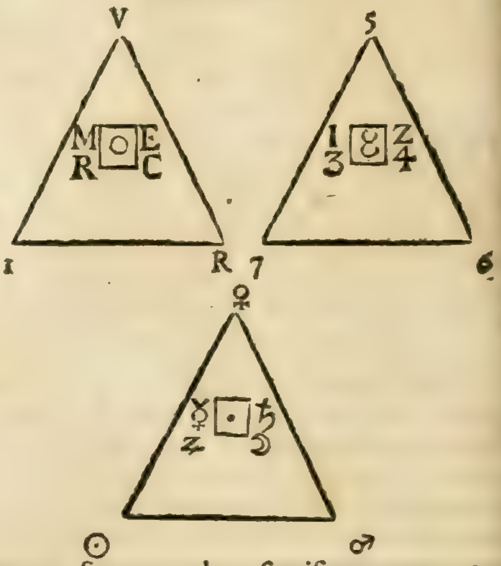
Eadem est utrobique horum ternorum triangulorum significatio. Sicut enim corpus & anima: sal & sulphur non possunt invicem conjungi, & per minima uniri, nisi mediantibus spiritu & Mercurio: sic quoque Luna & Sol procreare non possunt sobolem sibi similem, nisi mediante Mercurio, qui loco feminis elicitur ex amborum corporibus, inque terræ centro tanquam proprio vase digeritur & perficitur. Hoc autem centrum est in quovis triangulo vel punctum illud medium, vel numerus unarius, vel circulus iste medius. In secundo verò circulo observanda quoque est numerorum multiplicatio denaria. Non enim fit progressus ab unario ad centenarium & millenarium, omnium numerorum ultimum & perfectissimum (numerato enim millenario, non datur alius numerus: sed per hunc fit progressus in infinitum) nisi per denarium. Nam, ut ait author libri, qui inscribitur *Aurora consurgens* cap. 2. Decem in Decem respondent.

4.
Quadrangulum secretum sapientum.

Hac in figura manifestè declaratur scientia ele mentorum de qua Hermes agit in hoc capitulo Rectè igitur Aristoteles Chymicus ait: Divide la pidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, conjunge in unum, & totum habebis magisteriun Hoc unum, in quod redigenda sunt elementa, e circulus ille exiguus, centri locum in quadrata ha figura obtinens. Est enim is mediator, pacem fa ciens inter inimicos sive elementa, ut convenien amplexu se invicem diligant: Imò hic solus effic quadraturam circuli, à multis hactenus quæsitan à paucis verò inventam. Radiis enim suis ferit om nes elementorum angulos, & longa circumrotatic ne angularem hanc quadraturæ formam vertit i circularem sibi conformem: de quo satis.

5.
Anatomica magica vocabuli
MERCURIO.

Hæ tres figuræ eodem significato unum taci pandunt arcanum, quod non promiscuè cunct prostituendum.

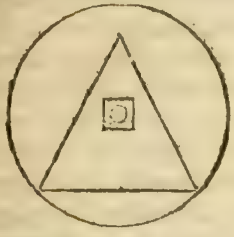
Sufficiat tibi Lector, quod elicere inde poss veritatem istius versiculi:

Est in MERCURIO *quicquid quærunt sapientes.*

Vides enim, quanta secreta comprehendat hæc un ca vocula: adeò ut sagax indagator, modò litera lem hanc anatomiam in essentialem convertere nc verit, ex illa dictione omnia ad artem Chymicar necessaria, h. e. principium, medium & finem ope ris magni, facile eruere queat. Majora autem ma gisque stupenda perficiet, si centralia ista tria inte

riu

rius adhuc occultè latitantia, punctum videlicet, numerum octonarium; & circulum, in apricum Solis sive in lucem externumque aspectum produxerit. Hoc enim miraculosè perpetrato, sequens tandem schema prodibit ultimum, omnique perfectione astrali, spirituali ac regali absolutum: à pluribus hactenus visum: vix autem à millesimo intellectum.

Cognito itaque Philosophorum Mercurio, occultum operandi modum Hermes in sequentibus indicat verbis: nihil agit, inquit, (puta Mercurius) nisi componatur. Rationem hanc addit, quia non perficitur, nisi prius sui colores peragantur. Sed quid aliud innuit autor per colorum significationem, quàm operis totius complementum à principio ad finem usque. Non enim fit transitus de uno extremo ad alterum, nisi per medium. A primo itaque colorum, opus incipiendum, h. e. Mercurius per se perfectus nihil agit, neque prodest quicquam in opere Alchymico, nisi mortificetur. Granum enim tritici, nisi in terram cadens putrefiat, nullum fert fructum, sed solum manet. Eodem modo Mercurius suam in terram projectus, novum generationis vigorem recipit. Rusticis enim notum est, quod quævis semina, quamvis arefacta & semimortua videantur, si rursus mandentur suæ terræ, in fœcundum resuscitentur vigorem, & pro fatali cujusvis seminis conditione & interna naturalique scientia totum regenerationis opus ad finem feliciter perducant. Terra enim matricis sive uteri, vasisque rei generandæ idonei vicem gerit. Estque terra nostra adhuc virgo, quæ nullius viri consuetudine fœdata supercœlesti quodam modo concipit. Pura enim cum sit, omnisque labis ac maculæ expers, simile quoque semen purum & immaculatum concipere gestit. Quicquid enim seminaverit, hoc & metet. At quamvis hoc quod seminatur sit per se simpliciter perfectum: in eo simplici perfectionis statu non permanet, sed per nostram putrefactionem solvitur & corrumpitur. Est autem corruptio hæc non ad speciei interitum, sed ad ejusdem conservationem, & ad majorem perfectionem eidem inducendam. Legimus de tribus Magis, qui ab oriente ad Christum venerunt, quòd tres fuerint reges, procul dubio potentes satis & opulenti. Hi licet regna pro hac vita simpliciter sustentanda satis ampla & splendida possiderent: de alio tamen regno non ad centum annorum numerum, sed in sempiterna usque secula duraturo sunt soliciti. Quod ut impetrent, adeunt regem omnium regum, eumque ante pedes prostrati adorant. Quod nisi fecissent, suis regnis, simplici illo mundano & caduco splendore nitidis, frui quidem potuissent, nunquam verò illa terrena ac momentanea cum cœlesti æterno permutassent. Quemadmodum igitur his Magis, primum instrumentum & quasi clavis ad æternæ salutis portam aperiendam fuit animi submissio erga Regem cœlestem, cujus potestas infinita est: ita primus in arte gradus est Mercurii per se simpliciter perfecti solutio, & in terra sua Philosophica putrefactio, quam posteà sequitur digestio & concoctio continua: donec omnes colores appareant.

HERMES.

Scitote, filii sapientum, quod priscorum Philosophorum aqua est divisio, quæ dividit ipsam in alia 4. Unum duobus, & tria uni: quorum colori tertia pars est, humori scilicet coagulanti: duæ verò tertiæ aquæ sunt pondera sapientum.

SCHOLIUM.

Quod suprà author elementorum scientiam appellavit, nunc Philosophorum aquam nominat. Hanc in quatuor partes dividendam ait: nempe unam partem in duas: tres verò partes uni addendas. Ex quibus omnibus conjunctis septem inde partes, tanquam sparsim in verborum contextu disseminatæ, resultant. Unum enim & duo faciunt tria: Tria & unum, quatuor: Hunc quaternarium, si addideris priori ternario, conficies septenarium. Colorum autem differentias dividit in duas tertias, hoc est, in tres rubeos spiritus & in tres albos. Spiritus autem hos, primum ab unica Philosophorum aqua ortos, & in eandem resolvi posse, certum est: Ita ut similiter inde eruatur numerus ille septenarius per additionem unitatis, quam supplet aqua. In his autem numeris tacitè occultari sapientum pondera, author non obscurè abstruere, videtur, præcipuè in septenario, qui numerus sacer habitus fuit antiquitus, utpote in quo plurimum sapientiæ sit reconditum: sed vim & virtutem ejus mentis oculis contemplari debes, Vulgaris enim hic oculus, teste Joanne Dee Londinensi, caligabit diffidetque plurimum.

HERMES.

Accipe de humore unciam unam & mediam, & de rubore meridionali, id est anima Solis, quartam partem, id est, unciam mediam, & de Seyre citrino, similiter unciam mediam, & de auripigmento dimidium, quæ sunt octo, id est, unciæ tres. Scitote, quod vitis sapientum in tribus extrahitur, ejusque vinum in fine triginta peragitur.

SCHOLIUM.

Pergit Hermes sapientum pondera ulterius explicare, adductis variis nominibus. Humor enim, Rubor meridionalis, Anima Solis, Seyr citrinum, Auripigmentum, vitis sapientum, & vinum nihil aliud significant, quàm aquam Mercurii septies destillatam: quæ post octenam destillationem, vi ignis vertitur in cinerem sive pulverem subtilissimum: qui ob puritatem & perfectionem suam igni resistit. Ne igitur mireris, quod octo partes & tres unciæ æquiparentur: Ternarius enim numerus, qui etiam per trigesimarium repetitur, æquè perfectionis nota est, ac octonarius secundum illud tritum: *Omne trinum perfectum.*

HERMES.

Intelligite igitur operationem; decoctio ipsum diminuit: tinctura ipsum augmentat, quia Luna post 15. dies diminuitur, & in tertio augmentatur. Hoc igitur est initium & finis.

SCHOLIUM.

Sunt qui operationem lapidis dividunt in duas partes: in priorem & posteriorem. Prior, quam Hermes exprimit per decoctionis nomen, ipsum diminuit: hoc est, lapidem in simplici ac naturali perfectionis statu existentem solvit ac destruit: solutum & corruptum per regenerationis medium pristino perfectionis splendori restituit. Quo peracto, incipit posterior operationis pars, cujus beneficio lapidis virtus, maximo cum fœnore, multiplicatur in infinitum. Hoc confirmat author exẽplo Lunæ, quæ post 15. dies, suæ scilicet plenitudinis, diminui-

tur: & in tertio, videlicet quadrato, rursus incrementum sumit. His paucis totum comprehenditur opus, ac tam initium quàm finis τῷ φρονοῦντι apertè satis detegitur. Sed non mirum videri debet, quod tam arduum & magnum secretum tanto sermonis laconismo possit explicari: cum quidam reperiantur, qui propter simplicem decoctionis viam, quæ in opere adhibetur, non verentur asserere, totum opus posse tribus tantùm verbis perfectè & sufficienter edoceri. Sed non statim in censu Philosophorum habendus est, quicunque tam facili & compendiosa via in artem intraverit. Nullum quod memini extat exemplum in historiis Chymicis, quo probari possit, aliquem aliquando fuisse, qui hoc pacto artem edoctus, in Philosophum statim evasisset. Eodem enim modo, & quilibet rusticus Philosophi titulo salutandus esset, qui, licet perspectum habeat modum, agrum benè colendi, in tempore seminandi & metendi: ignorat tamen internum, & præcipuum frugum maturandarum motorem: quo ignorato, nemo se Philosophiæ peritum, nisi fortè quidam audaculus, mentisque inops, profitebitur.

HERMES.

Ecce vobis exposui, quod celatum fuerat, quoniam opus vobiscum, & apud vos est, quod intus arripiens & permanens, in terra vel in mari habere potes.

SCHOLIUM.

Operis secretum commendat suis filiis, & vocabulo, *Ecce*, ostendit, se rem perfecisse maximi momenti in explicatione artis nobilissimæ & abditissimæ. Geber, Morienus, aliique Philosophi jubent artis indagatores, mineralium radices in se ipsis inquirere. Unde inquiunt: si ortus tui noveris principia, semen sive materia prima, ex qua lapis componitur, te amplius latere nequit. Jam verò rudi imperitoque naturalium arcanorum homini absurda videbitur hæc locutio: cum non possit sibi ex suo cerebro somniare ullam similitudinem aut cognationem, quam semen hominis animarum habeat cum inanimatis, ut quidam ignari dicunt, metallorum aut lapidum corporibus. Sed si te cum Abrahamo ex crasso tuo & corporeo domicilio foras eduxero, teque in spiritualium astrorum omnibus in rebus occultè latitantium contemplationem induxero: non ampliùs eris tam refractarius, sed ambobus ultrò pedibus in nostram ibis sententiam. Tolle igitur oculos, & nostrum suspice cœlum Philosophicum infinita astrorum multitudine mirificè exornatum. Sicut enim vides, in superiori firmamento, astralia illa corpora tantum in eo differre, quod alia aliis præstent magnitudine & luminis splendorisque claritate: omnia autem in universum constent ex una eademque materia purissima, diaphana, & pellucida: Ita omnia corpora in hoc inferiori mundo, ad externum quidem aspectum multum inter se differre videntur: quæ tamen omnia intrinsecus considerata, ab uno eodemque principio sive primo ante processerunt. Illud autem internum principium aliud nihil est, quam secundum Salom. Sap. c. 11. materia quædam invisa, ex qua orbis terrarum creatus est: sive juxta Joannem Evangel. c. 1. Verbum, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, quod factum est. Sed dices, si ergo verbum est omnium rerum principium: teste autem scriptura idem verbum sit nunquam interiturum, sed in æternum permansurum: non igitur quærendum aut investigandum illud erit in his sublunaribus & corruptibilibus rerum corporibus, quæ cuncta moriuntur, pereunt & intereunt. Ad quam objectionem, ut succinctè tibi & breviter respondeam: cuncta equidem quæ creata sunt per verbum, erant valdè bona, hoc est, summa beatitudinis perfectione à Deo ornata, sed quia propter prævaricationem Adami terra quoque fuit maledicta, mors intravit in mundum, ita ut nil jam sit in toto mundo, quod non spoliatum & orbatum existat primitiva ista perfectione, & morti per consequens obnoxium factum. Misertus autem omnipotens creaturæ, hanc ut liberaret à morte, & vitæ regno restitueret, idem, verbum, quod est Lux & Vita mundi, in mundum misit, & ita secunda vice mundum per hoc Verbum regeneravit. Unus enim vitæ dator & regenerator semper manet idem Deus, extra quem nulla salutis spes. Per hanc autem regenerationem facta est creatura nova: Vetera enim transierunt, & ecce facta sunt omnia nova. 2. Cor. 5. Verbum igitur hoc non secundum creaturam veterem, sed secundum novam considerandum nobis est. Neminem enim nunc novimus secundum carnem, hoc est, veterem creaturam, sed secundum Spiritum, hoc est, novam creaturam. Sed quemadmodum Christus in renatis suis invisibili modo inhabitat, nec manifestatur in hoc, sed in altero demum mundo: sic omnibus rebus Verbum regenerationis invisibiliter quidem inhæret: quod tamen in elementaribus & crassis corporibus non manifestatur, nisi reducantur in essentiam quintam, sive naturam cœlestem & astralem. Hoc itaque regenerationis verbum, est semen istud promissionis, sive cœlum Philosophorum, infinitis astrorum luminibus nitidissimum, ad quod suspiciendum & contemplandum eductus fuit Abraham. Quamobrem quicunque hoc cœlum nostrum, quod ratione quidem mundi minoris ac majoris, in duplicis salvatoris considerationem cadere potest (quamvis idem Deus operetur omnia in omnibus) intueri volet, is, abjectis oculis Adamicis, hoc est, carnalibus, qui nimis hebetes non nisi de externorum, & corruptibilium intuitu censuram faciunt, spiritualia visus organa ex nova creatura recipiat: his facilè agnoscet totius mundi, tàm creati, quàm regenerati unum solummodo esse authorem, unum rerum omnium opificem & effectorem, unum principium, unum ens primum, quod à natura nunquam separatur, sed ipsam potiùs à corruptione & labe repurgat, revivificat, in pristinam perfectionis libertatem vindicat. Noli autem mirari, quod res morti subjectæ, veteris creaturæ formam exuant, & quasi in nihilum reduci videantur. Est enim mors vitæ principium: vetusque tantùm sive Adamicum corpus moritur: Spiritus autem novæ recreaturæ, novum sibi fabricat corpus multò nobilius & gloriosius veteri. Quod enim seminatur, non vivificatur, priusquam moriatur. Seminatur autem in corruptione, & resurgit in incorruptione: seminatur in ignobilitate, & resurgit in virtute 1. Cor. 15. Et hæc quidem omnia, teste Hermete, in Smaragdina tabula, fiunt ab uno meditatione unius. Idem enim Deus, qui dixit, *morte morieris* dixit quoque *salvus eris*. Mors igitur & vita per idem Dei Verbum efficacem obtinuerunt operandi vim & potestatem. Essentiale enim est quodvis verbum, ex ore Dei procedens. Nec est spiritus sive halitus vanus & evanescens, ut multi ignari ac impii ex incredulitate sua in hac pernitiosissima sunt opinione. Verba mea, inquit ipse Christus Salvator noster, sunt spiritus & vita, hoc est, novæ creaturæ semen substantificũ & essentiale: & qui in hoc credit, salvus

salvus est, & essentialiter cum Christo unitur ac conglutinatur, ita ut caput & membra, hoc est, Christus & Ecclesia sint duo in carne una. Qui autem non credit, manet in peccato: & quia stipendium peccati mors est, per Verbum jam omnis incredulus judicatus condemnatur, & morte moritur æterna. Sicut igitur hominis salus pendet à sola cognitione Christi, & vera in eundem fide, utpote qui unicus est & solus microcosmi Salvator: sic vero Philosopho summè necessaria est cognitio macrocosmici Salvatoris: qui cœlum est Philosophorum sive verbum regenerationis, quod non nisi unum solum per totum mundum diffusum, ubique in omnibus rebus, in corporibus animalium, hominum, brutorum, plantarum, arborum, fruticum, metallorum, mineralium, & lapidum reperitur. Hoc unum ergò, si semel cognoveris, ac intus in arcanum & intimum cordis scrinium abscondideris, secretò illud ac tutò tecum portare quovis gentium poteris, sive per mare, sive per terram sive per saxa, per ignes iter facere libuerit.

HERMES.

Custodi igitur argentum vivum, quod fit in intimis thalamis, in quibus coagulatum est. Ipsum enim est argentum vivum, quod dicitur de terra residua.

SCHOLIUM.

Argentum vivum esse primam materiam sive primum ens omnium metallorum, apud Philosophos Chymicos sat constat. Sed cave existimes id esse argentum vulgare, vel mercurium vulgi, quem lythargyrum quoque nominant. Argentum quidem est, sed non vulgare. Vulgare enim mortuum, & ad opus physicum per se minus aptum: sed vivum est, Philosophicum, hoc est, arte coadjuvante natura ritè præparatum. Mercurius est, non vulgi, sed Philosophorum, igneus, vitalis, currens, qui miscetur omnibus corporibus, & rursus ab iisdem separatur. Locus, in quo generatur argentum vivum, indicatur his verbis: fit, inquit author, *in intimis thalamis, in quibus coagulatum est.* Philosophorum aliàs tritum est, quod iis in locis, ubi crescunt metalla, nulla reperiantur metalla.

Inventu igitur erit locus eò difficilior, quò abstrusior est in mineris terræ absconditus. Sed hîc distinctionem notabis inter mineras metallicas vulgares, & mineras Philosophicas occultas. In illis reperiuntur, sed non crescunt: in his verò crescunt, & non reperiuntur. Lege de his œconomiam mineralem Paracelsi, qui fuse illic tractat hujus differentiæ causam: Hoc ipsum argentum vivum de terra Philosophica residuum, si rectè noveris, accuratè custodiendum erit. Si fortè metus est, ne diuturnitate temporis vitium contrahat: exemplum imitari poteris Romanæ Ecclesiæ: in qua umbilici infantum aduruntur in cineres, ut diu ad diem videlicet usque cinerum, qui Mercurii dies est, Gallicè des *cendres*, conservari queant. Si pari modo argentum tuum vivum vi ignis combusseris, ac in cinerem converteris, edacitati temporis magis resistet, & in infinitos conservabitur annos. Dignum certè, ut diligenter custodiatur. Est enim thesaurus incomparabilis, & res auro ipso preciosior: Unde etiam auro longè antefertur à Philosophis. Aurum enim in Ros. Philosophorum fingitur ita mercurium compellare: An, inquit, præfers te mihi, & ego sum Dominus lapidum expectans ignem. Dicit ei mercurius: Utique, sed ego genui te, & ex me natus es: & ego sum secretum totum, & in me occultatur scientia; quia converto omnia corpora in Solem & Lunam, cum natura mea talis sit, quod durum mollifico, & molle induro.

HERMES.

Qui igitur verba mea nunc audit, ipse ab eo inquirat, qui nullius malefactoris opus justificat, & nullum benefactorem præmiis privat: Quia omne quod celatum fuerat de hac scientia detexi, maximum arcanum & scientiam intellectum habentibus patefeci.

SCHOLIUM.

Philosophorum sermo parabolis, ænigmatibus & mille troporum involucris tectus, non prima statim fronte cuivis patere debet. Neque etiam omnibus conveniunt omnia. Causa autem obscurioris dictionis in Chymicorum scriptis, partim suprà explicata est, partim in sequentibus explicabitur. Sin verò quis diuturnioris meditationis ac inquisitionis impatiens, expeditiorem viam ex hoc Chymico labyrintho evadendi desideret: en fidele authoris consilium, qui jubet à Deo sensum suorum verborum petere. Deus enim in privatis impiorum consiliis haud quaquam conveniet: nec vicissim piis & cordatis viris sua denegat præmia. Fugere autem mala, & bona sectari, decet verum artis discipulum, ab ejusmodi pietatis armis qui instructus & probè munitus fuerit; intrepide ad hoc sacrum accedere potest studium, & sine dubio voti compos fiet.

Nam tantùm sacris hæc sacra nosse datum est.

In malevolam autem animam non intrabit sapientia, nec habitabit in corpore peccatis subdito. Sap. 1. Ac quamvis author multa de nobilissimo arcano dixerit, & nihil intermiserit de his omnibus, quæ scitu in hac scientia sunt necessaria: tamen palàm fatetur, hoc tantum revelatum esse mysterium intelligenti. Ex quo sequitur, eos qui fatuo & tardo sunt ingenio & animo malitioso, ab hoc arcano penitus excludi. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu, Sap. 1. 6.

HERMES.

Scitote ergo, rumoris inquisitores, & sapientiæ filii, quod vultur super montem existens, clamat voce magna: Ego sum albus nigri, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certè veridicus sum. Et scitote, quod caput artis est corvus, qui in nigredine noctis, & claritate diei volat sine alis. Ex amaritudine in gutture existente, coloratio accipitur: à suo verò corpore rubor exiit, & de suo dorso mera aqua accipitur.

SCHOLIUM.

Quare studiosi Chymiæ, ab Hermete appellentur *rumoris inquisitores*, videtur ideò fieri: quod utramque famæ fortunam, bonam & malam, laudem & vituperium experta sit alchymia: utpote de qua varii per totum terrarum orbem sparguntur rumores. Sunt enim qui laudibus eam in cœlum usque extollunt, nullamque artem generi humano utiliorem post SS. Theologiam prædicant: Aliis rursus eandem à Plutone inventam, & ab inferis in humani generis perniciem productam, impiè blasphemare non erubescunt: & propterea non tantùm artem abrogandam, sed simul etiam artifices è medio nefandè & crudeliter tollendos esse contendunt: immemores videlicet hujus, quod quodam in loco Poëta canit:

Inscius, quæ non capit, ea carpit:
Doctus at mysteria tanta ridet.
Ambo sic pergant: fatuus sed unus
Invidus alter.

Et sic ars innocentissima, per ora hominum passim volitans, culpatur ab his, laudatur ab illis; adeò ut famosissima meritò dici, ejusque discipuli rumoris sive famæ, vel famosæ artis indagatores non ineptè appellari mereantur. Mons autem Philosophorum, super quem vultur sedet, summæ est altitudinis & in ima parte muro fortissimo igneo undiquaque cinctus & probè munitus, non habet nisi unicum ostium, per quod intrare & exire licet artifici. In hoc montis limine situs est Draco pervigil, nomine πανταφθαλμος. Nam in utraque corporis parte antica & postica plenus est oculorum, & partim clausis, partim apertis dormit oculis, adeò intentus est assiduis vigiliis in custodiendo montis ostio, ne fortè indignus ingrediatur, & illotis manibus ascendat ad culmen sive summum fastigium, cui impositus est lapis Philosophorum, qui si semel auferatur à quopiam, in unius horæ momento statim succrescit alius: ita ut in duodecim horis, vel die uno duodecies lapidem multiplicatum decerpere liceat. Sed impossibile est quempiam per hoc ostium intrare posse, nisi Draco, clausis oculis omnibus, suavi & placido sopore correptus penitus indormiscat. Hoc opus, hic labor est, invenire scilicet modum sive remediu m aliquod, quod bestia ista circonventa, in tam profundum incidat somnum, ne ante justum tempus è somnis excitata, artifici intranti, & de monte rursus descendenti, & per ostium exire volenti noceat, & præsentissimo suo veneno, quod in postrema caudæ parte absconditum gestat, miserè hominem enecet, omnemque thesaurum acquisitum hactenus montis possessoribus sive inquilinis restituat. Triplicia igitur medicamenta ad hunc assequendum scopum inprimis necessaria videntur. Primùm præparandæ sunt arte Chymica pilulæ mercuriales ex argento vivo crudo & aloëpatica Chymicè præparatis & depuratis, quibus adde in parva quantitate extractum absynthii & extractum centaurii ad amaritudinem in ipsis augendum: f. massa pilularum: ex qua formentur pilulæ: numero 4. ad magnitudinem globuli plumbei bombardici, crucigeri monetarii rotunditatem æquantis: deaurentur, ne illatum interno amarore in lingua aut gutture perceptio, Draco præ nausea modò deglutitum pharmacum rursus evomere cogatur. Si igitur ad montem accedere animus fuerit, unam pilularum gestabis manu aperta adversus Solis lumen, quo irradiata, auri instar Ungarici optimi splendescere incipiet, & radiorum suorum reflexione excitabit bestiam, quæ decepta aureo illo splendore pilulam, quam pomum aureum ex horto Hesperidum ablatum esse opinabitur, mox deglutiendam affectabit. Quod si animadvertes, sine mora in terram projicies pilulam, quam adhuc inter cadendum avidissimè excipiet, & devorabit bestia: sed cave ne fortè propius ad illam accedens in manu, vel alia corporis parte damnum capias. Prima devorata, ei quoque porriges secundam, tertiam & quartam: donec assumtis omnibus, amaror pilularum cum acutissimo Mercurii veneno, sensim à ventriculo sursum ascendendo guttur & fauces occupet, & ingentes ibi dolores cum rubore & tumore, variisque aliis symptomatis excitet, ita ut bestia præ nimio angore & squalore in omnibus membris sentiat summam lassitudinem & debilitatem. In tali imbecillitatis angustia constitutus Draco, summoperè desiderabit corroborari electuario quodam refectivo. In quo casu nullum occurret præstantius remedium, quàm electuarium confectum ex croco Martis, & foliis auri cum extracto rosarum rubrarum & tantillo spiritus vitrioli, ad aciditatis suavitatem conciliandam. Ex hoc electuario tres finges bolos satis grandes, pro bestiæ faucium capacitate, quos ipsi præbebis ingerendos: primo deglutito, dabis & reliquos duos, & statim paulò melius habebit. Quia tamen ex continuis ejusmodi vigiliis adeò exhaustæ sunt vires, ut, nisi per quietem arte comparatam reparentur, vix ad integram redire possit valetudinem; accedendum igitur erit ad tertium & ultimum remedium, quod est aqua in hunc modum destillata: R. florum ros. rubr. borrag. bugl. nenupharis, sem. papaveris & hyoscyami, addendo parùm opii, à suo fœtore & venenata qualitate repurgati. Incidendis incisis, & terendis tritis; fiat maceratio sive digestio in rore Solis per triduum aut quatriduum in loco tepido: posteà inde destillabis aquam, cujus facultas erit confortandi cor, & suadendi somnum. Nam si de ea hauserit uncias duodecim, quæ faciunt libram unam, tam profundissimum subitò incurret somnum ut per diem & noctem integrâ continuo somno oppressus requiescat: nec nisi maximo excitato strepitu expergiscatur. Interea temporis tutus erit & liber introitus per ostium montis, & omnis periculi vacuus. In quem si intraveris, ibi commorari pro tuo arbitrio poteris, quamdiu voles: Et singulis horis novum tibi lapidem majoribus auctum viribus comparabis. Sed post ingressum, ascendendo montem, vultur sive corvus tibi mõstrabit iter, quo sit eundũ.

Ac quamvis hic tantum unius corvi fiat mentio: tamen tres in hoc Philosophorum monte tibi occurrent. Niger qui caput est artis: albus, qui medium, & rubeus, qui finem rerum omnium imponit. Ultimus enim appetitus naturæ est in rubedine nostra. Neque mireris, quod tot colorum differentias sive varietates in corvis statuamus, licet non nisi nigri vulgò sint noti. Fateor equidem, nigros esse vulgatissimos: post hos tamen non raró his meis oculis vidi etiam albos, in aulis principum & Regum, ut Dresdæ in Misnia in Electoris imperialis horto, & alibi. Tandem verò rarissimi sunt rubei corvi, quorum non nisi duos memini me vidisse in magna illa Regis nostri Christianissima cavea, quæ extructa habetur in horto regio apud pagum quendam, quem fontem bellum, vulgò *Fontainebleau* vocant: quanquam & hi non omnino rubei, sed variegati rubris plumis tantùm erant. Toti verò rubei, ut dixi, rarissimè se dant in conspectum hominum, nec, ut ingenuè fatear veritatem, à me hactenus, nisi fortè, me inscio, conspecti fuerunt unquam. Eos tamen verissimè existere, testimonio virorum fide dignissimorũ non solùm probare possum, sed id etiam dictitat ipsa ratio. Hi igitur tres corvi, ut & antea præmonui, tibi præmonstrabunt viam voce sive clamore suo. Sed voces illorum tàm subtiles & delicatæ sunt, ut non sensibus externis, sed internis potius & mentalibus verè percipiantur. De his lege Ps. 19. Ubi scriptum est: Non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces. In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Primus equidem ex amaritudine in gutture suo existente, rauca & inconcinna voce sua aditum tibi parabit ad album. Hic verò suaviori edito vocis sono promovebit te ad summum & ultimum rubeum, qui angelico suo & suavissimo cantu, omnes canoras avicularum, lusciniarum, & cygnorum voces facilè superante, te amicè excipiet, & harmonia dulcissima te ad laudem ac gloriam Dei canendum excitabit, præcantando: *Mirabilis Deus in operibus suis*

suis, & tu respondebis: *Pleni sunt cœli & terra majest atis gloria ejus.* Et postquam gratias egeris summo, maximo, & omnipotenti Deo in pace reverteris ad tuos, ne è somnis resuscitato Dracone, fortè periculum sit in mora.

HERMES.

INtelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus insipientibus celate. De cavernis metallorum occultus est, qui lapis est venerabilis, colore splendidus, mens sublimis, & mare patens. Ecce vobis exposui Deo gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit: Gratos enim diligit.

SCHOLIUM.

FRequenter admonet author suos discipulos, ut hoc singulare Dei donum debita reverentia agnoscant, & omnes fatuos ac insipientes ab eodem abigant, & excludant. Enarrat præterea lapidis quasdam proprietates, eumque occultum nominat, hoc est, paucis cognitum: venerabilem, hoc est, in summo precio habendum: colore splendidum: hoc est, rubicundissimum. Est enim rubedo ultimæ perfectionis certissimum signum. Mentem sublimem, id est spiritum sublimatum & exaltatum. Mare patens, id est, aquam mercurialem perennem, fixam, & in igne permanentem. Has omnes proprietates in se continet lapis, quas ante ipsius confectionem, nemo tam exactè scire potest: sed tum demum erumpunt, cum præparatus existit: non secus ac in arbore pyro ignoratur, quales protrusura sit fructus, donec tandem oculis tuis manifestò videris, ipsam produxisse pyra, non poma, non pruna, non cerasa, nec alterius generis fructus. Quia igitur Hermes proprio experimento omnes istas vires & proprietates in lapide cognovit, illas quoque docendo, liberaliter communicat suis discipulis, ad quos nondum pervenit experientia, ut & hinc aliquid utilitatis & emolumenti percipiant. Non autem pro fideli hac institutione sibi, sed Deo vult gloriam & laudem tribui. Deo, inquit, gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit. *Hermes plantat: Paracelsus rigat: Deus autem dat benedictionem & incrementum.* Huic igitur soli grates immortales persolvendæ sunt pro omnibus rebus. Gratos enim diligit: Estque gratiarum actio ad plus dandum invitatio.

HERMES.

POnite igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombustionis siccitatem necat, donec appareat radix: deinde rubedinem, & partem levem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remaneat.

SCHOLIUM.

COncoctionis tres species sunt: Prima fit à calore externo igneo in humido, & dicitur elixatio. Secunda perficitur à calore externo in sicco, & uno verbo vocatur assatio. Tertia autem fit ab interno calore naturali in humido, & dicitur Græcis πέπανσις. Quæritur nunc, de quanam specie hic loquatur author, num de prima, an de tertia: quia utraque fit à calore in humido. Sed differentia tantum est observanda inter utramque, quod prior fiat à calore externo igneo: tertia verò à calore interno naturali. Si res meo staret suffragio, utramque fanè speciem tàm primam quàm tertiam ad opus hoc admittendam statuerem. Est enim natura internum generationis principium: non tamen operatur, priusquam accedat externum aliquod adminiculum, quod excitet illud internũ. Ergo calor hac in arte adhibẽdus duplex est. Externus, qui excitat: Internus, qui perficit: juxta hos versiculos:

Naturam in primis imitabere in arte magister.
Hanc massam exterior tantum calor excitat ignis:
Æthereo interior, sed perficit omnia fotu.

Quos ita in Gallicam nostram transferre placuit.

Ouvrier sur tout aye cure,
Que l'art imite nature.
L'externe feu de charbon
Rend la matiere alterée.
Mais l'interne & l'atherée
Fera ton ouvrage bon.

Uterque tamen in humido fieri debet. Omnis enim generatio naturaliter fit in calido humido, quod Hermes vocat ignem humidum: quasi diceret duplicem ignis calorem, externum & internum hic adhiberi volo. Videmus enim ex quotidiana experientia, quod Solis calore post fœcundam pluviam superveniente, herbæ, & omnis generis arbores, & fruges magis magisque ad generationem prolectentur, quæ alias tempore arido, & Sirio campos nimis exurente, tanquam exuccæ & exangues sterilescunt. Lapidem itaque hoc duplici coquendum calore, vult Hermes in quo augmentatur, hoc est, in ultimam maturitatis perfectionem exaltatur, & tamdiu hoc ignis genere continuè conservatur, donec appareat radix, h. e. semen metallorum. Compertum enim habemus in omnibus plantis ferè & arboribus, quod post revolutum generationis terminum, tandem proferant semen, tanquam speciei suæ propagandæ & conservandæ præcipuum authorem. Eundem processum obtinet quoque Natura in procreandis metallis, quæ post absolutam omnium generationem, tandem arte adjuvante, etiam producit ipsorum semen, quod solum verus est Philosophorum Mercurius, in quem omnia metalla resolvuntur, priusquam mutua invicem unius in aliud fiat transmutatio: Juxta illud Aristotelis, Metor. cap. 4. ubi inquit, Impossibile est unam speciem metallorum in aliam transmutari posse, nisi prius reducantur in suam primam materiam. Errant igitur omnes, quicunque metalla in Mercurium crudum, & non in radicem, ut Hermes ait, sive in semen suum, quod primum & ultimum vivens in metallis est, ut cor in animalibus, reducere conantur. Natura enim semper progreditur: nunquam autem retrogreditur. Sicut enim Sol cursu suo circulari, ab una cœli plaga orientali ad alteram occiduam progreditur: non autem, nisi miraculosè, retrogreditur: sic quoque de omnium rerum generatione judicandum erit. Quod author insuper his confirmare verbis videtur: *Deinde*, inquit, *rubedinem & partem levem ab ipso extrahito, quousque tertia pars remanet.* De rubedine & ternario numero superius abundè satis dictum est, adeò ut non necessum sit, eadem toties repetere.

HERMES.

FIlii sapientum, Philosophi hac de causa invidi dicti sunt, non quod invideant moratis, nec religiosis, nec legitimis, aut sapientibus: verum ignaris, vitiosis, lege & benignitate carentibus, ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda, & inde Philosophi sint Deo reddituri rationem. Nam omnes mali indigni sunt sapientiâ.

SCHOLIUM.

PRæoccupat hic author quorundam objectionem, qui Philosophos accusant invidiæ: ab hoc igitur crimine ut eos liberet, differentiam ponit inter eos, quibus invideant, & quibus non invideant. Non invident; inquit, moratis & religiosis, nec

nec legitimis, aut ſapientibus. Cur enim his inviderent, cùm horum propria ſit ſcientia. Nulla autem eſt ſcientia vera & bona, niſi quæ à Deo inſpirata ſit, uti ſuprà copiosè demonſtratum eſt. Deo verò quicunque invidentia ſua reſiſtere conabitur, inanem ludet operam. Nam Theodidactus non uſque adeò magnificat humanam inſtitutionem: alium magiſtrum his agnoſcit longè ſuperiorem & doctiorem, quam ſunt pulverulenti iſti hypodidaſcali: utcunque ipſi clamitent contra nos & noſtram doctrinam. Novimus enim illorum cavillationes, dum ſe mirari inquiunt, quod & nos ad honorum & dignitatum gradus ſuſcipiendos admittamur, cum vix unum atque alterum verbum latine proloqui poſſimus. Quaſi verò artium & ſcientiarum dignitas pendeat à latinitate, & nemo doctus haberi debeat, niſi qui latini ſermonis puritatem & elegantiam ad unguem calleat. O miſeri cenſores, veſtram quidem gloriam in eo quæritis, ut quicquid tentatis dicere, id purè, tersè, eleganter, ornatè, præclarè, ritè, ſcitè, politè, juſtè, venuſtè, gnaviter & graviter dicatis. Sed hoc de vobis olim prædixit Eſaias cap. 31. inquiens: Ubi eſt literatus? Ubi legis verba ponderans? Ubi Doctor parvulorum? populum impudentem, non videbis, populum alti ſermonis, ita ut non poſſis intelligere diſertitudinem linguæ ejus: in quo nulla ſapientia. Hactenus ille. Sollicit enim magis eſtis de cortice, quàm de medulla rerum, & ſic umbram præfertis eſſentiæ, fluxile & momentaneum ſtabili & ſempiterno. Nos autem magis delectamur veritatis doctrina, quæ cum Chriſti, qui veritas ipſe eſt, & Naturæ legibus eſſentialiter ſive realiter, non autem tantum verbaliter ſive literaliter, ut ita loquar, conveniat. Hanc ut aſſequamur, ſummis viribus contendimus, nihil morantes, in quacunque id fiat lingua: ſive illa fuerit Hebraica, Chaldaica, Syriaca, ſive Græca, Gallica, Italica, perinde nobis erit. Sufficit enim nobis rem, ut eſt, perfectè & exactè tenere: vobis lubenter relinquimus ſuperficialem illam & externam verborum pompam. Ex qua quid tandem reportetis, exitus palàm docet. Quia enim fumum venditis: fumus quoque ſive peſſimus oris halitus & lingua glorioſa, petulans & ſuperba, veſtrum pleroſque peſſundat. Sed aliis Latinæ linguæ peritoribus me, hanc ventilandi partem relinquam, ne rudior Latiniſmi, ceu vulpecula iſta Æſopica, cui abſciſſa erat cauda aliis quoque hanc linguam deferendam ſuadere videar. Diximus itaque, quibus Philoſophi ſcientiam ſuam ſacratiſſimam non invideant, nempe iis qui ſunt moribus probatis exculti, fide & pietate præſtantes, & genuinæ ſapientiæ filii. Cæteris autem ignaris, vitioſis, lege & benignitate carentibus jure ſummo invident. His enim ſi communicarent artem, quid, quæſo, aliud agerent, quàm ut furioſo committerent gladium, & laſcivam juvenculam aut meretriculam præficerent gynæceo. Annon hoc pacto peccandi occaſio, quam author ſuprà arripiendam ſeriò prohibet, daretur ampliſſima? Ergò ne tale quid accidat, & ne Philoſophi de his omnibus cogantur Deo rationem reddere, nulla arte hoc malum præcaveri poſſe judicàrunt, quàm ut ſecreta ſua intra taciturnitatis cancellos tutò reſervarent, ac nemini quicquam de his, niſi probis & dignis, revelarent. Mali enim indigni ſunt ſapientia.

HERMES.

Scitote, quod hunc lapidem nomine voco: nam ipſum fœminam magneſiæ nuncuparunt, ſive gallinam, ſive ſalivam candidam, lac volatilium, & cinerem incombuſtum, ut ab inſipientibus, intellectu, lege, benignitateque carentibus, celent ipſum, quem tamen ſapientibus uno noto nomine nominavi, qui eſt lapis ſapientum. Conſerva igitur in eo mare, ignem & cæli volatile ad momentum exitus. Deprecor autem vos omnes filios Philoſophorum, per noſtrum benefactorem, donantem vobis ſuæ gratiæ decorem, ut nemini fatuo, ignaro, aut cuiquam inepto hujus nomen pandatis.

SCHOLIUM.

Tria hîc agit potiſſimùm author: Primò recenſet varia & multa lapidis nomina, è quibus unum ſapientibus tantum cognitum, ſufficere non obſcurè innuit. Quale autem iſtud ſit, in ſuperioribus ſatis ſuperque explicatum fuit. Deinde bis hortatur filios ſapientum, ne indignos, avaros illiberales, fatuos, ignaros & ineptos in ſcientiæ ſacrarium introire permittant. Tertiò & ultimò docet, in lapide conſervandum eſſe mare, ignem & cæli volatile ad momentum exitus. Per mare intelligit humiditatem Mercurii: nulla enim generatio fit in ſicco, ſed in humido, ut paulò ſupra notavimus. Ergò in forma liquida Mercurius conſervandus erit, citra tamen ſui corruptionem. Res enim duræ, inquit Raymundus Lullius, virtutem cœleſtem non recipiunt, nec cœlo obediunt: quemadmodum in durum lapidem figuram ſuam non imprimit ſigillum, ſed in mollem ceram: ita materia noſtra per mollitiem vel raritatem fit habilis ad recipiendum influxum corporum ſuperiorum. Et per conſequens hoc ipſo medio obedire cogitur motui Solis. Hactenus ille. Per ignem autem & cæli volatile intelligitur duplex ignis: externus & internus: qui uterque uſque ad finem operis continuò fovendus, & conſervandus erit, juxta illud Augurelli Poëtæ Chymici.

Hic igitur ne qua tepidum ſummoveris ignem:
Et genitalem intus vim vi ſubeunte moveto:
Ales ut aſſiduo tepidis ſuperincubat ovis.
Naſcendiſque adhibet pullis intenta vigorem.
Quem tu continuò morem ſervare memento
Hanc, ut dum Phœbi circum ſe verterit orbis.
At ſi deſiſtas, quo vis intermoriatur
Ignea, continuò quæ fœtum fomite paſcit,
Nil agit & ſubitò cum primis deſinet ignis.
Cuncta ruent, quæ non ulla reparaveris arte
Amplius, ac fruſtrà tentes fulcire ruinam.

HERMES.

Nemo quicquam mihi tribuit, cui non reddiderim, quod ipſe dederit, nec ipſum honorare deſtiti, & in hunc optimam poſui ſignificationem.

SCHOLIUM.

His paucis tractat Hermes de nota quadam veri filii doctrinæ: ipſa autem eſt liberalitas, quam ſi in quopiam advertit, ſtatim bonam de eo concipit ſpem: & per legem talionis, ipſe ex liberali quoque animo benignè reddit omnia, quibus ab ipſo antea affectus erat. Præterea eundem quoque debito ſuo honore non privat, ſed amanter colit, & reverenter habet. Hoc enim maximè decet verum & ſincerum Philoſophum, qui quò fuerit humanior, eò doctior quoque prædicabitur, & majorem etiam laudem apud omnes merebitur.

HERMES.

Fili, hic lapis eſt celatus multorum colorum, natuſque in uno colore: cognoſcite illum & celate, Omnipotente concedente, morbum maximum, triſtitiam, omne nocumentum, & anguſtiam eo evadetis,

detis, de tenebris ad lucem, de deserto ad habitaculum, & de angustia ad dilationem ipsius auxilio venietis.

SCHOLIUM.

De tribus præcipuis lapidis coloribus dictum est supra. Sed author hic plurium adhuc aliorum mentionem facit, è quibus tamen omnibus unum tantùm cognoscendum, eumque cognitum celandum præcipit. Quis iste unicus sit, facile colligitur esse rubicundus. Quò enim res preciosior & præstabilior, eò citius etiam in electionem venit. Rubicundus autem color cæteris omnibus laudis & præstantiæ palmam facilè præripit, adeò ut nihil eò nobilius ac perfectius sub Sole excogitari possit. Quem si adeptus fueris, juxta authoris monitum celabis. Denique enarrat Hermes eximias dotes absque virtutes lapidis, quibus frui poterit omnis, qui illo, concedente Deo omnipotente, potitus fuerit.

Summum enim ait esse præservativum adversus quoscunque corporis gravissimos affectus: tristitiam pellit, non secus ac medicamentum illud apud Homerum, quod Nepenthes dicitur, quo usa fuit Helena ad animi mœrorem excutiendum, & hilaritatem ac lætitiam inducendam. Rerum jacturam & commoda resarcit, & ab omnibus ærumnis & adversitatibus promptè liberat. Evehit præterea possessores de loco obscuro ad dignitates & honores maximos. Desperatos, & hinc inde in orbe circumvagantes solatur, ac patriis restituit laribus, eosque ex rebus adversis, omnique calamitatum genere ereptos, tam felici beat sorte, ut posthac in tranquillitate & pace totius vitæ curriculum, ex animi voto transigant.

CAPITULUM II.

HERMES.

Fili mi, ante omnia moneo te Deum timere, in quo est nisus tuæ dispositionis, & adunatio cujuslibet sequestrati.

SCHOLIUM.

Vulgò notum est, Philosophiam nihil esse aliud, quàm studium sapientiæ. In hoc autem studio, qui laudabiles facere cupit progressus ante omnia in timore Dei se exerceat, necesse est. Sapientiæ enim initium est timor Domini, ut Sapiens inquit: cui astipulatur idem Hermes lib. de pietate & Philosophia, inquiens: Qui pius est, summè philosophatur: & sine Philosophia summè pium esse est impossibile. Sed non loquitur de spuria ista gentilium Philosophia, quæ nugarum tantum anilium & falsitatum horreum est plenissimum.

Miror vos Academicos modernos, quod in ipsa Christianismi luce, tanta oculorum caligine & suffusione capti non videtis miserandam illam cladem, quæ promanat ex illa Ethnica Philosophia, quam nihilominus, tamen publicè profiteri non erubescitis. Cum enim in fidem vestram Deus commiserit tenellas juventutis plantulas, hortumque veritatis vobis aperuerit amplissimum, in quo illas omnis generis salutaribus & utilibus præceptis fovere & educare debebatis, vos, neglecta Dei benignitate, in gentilium idololatrarum & mendacium hominum castra impudentissimè transfugistis, sic & vobiscum hunc immerentem juventutis florem simul seduxistis, & adhuc indies seducitis. Quod si horti hujus fortassis ignorantiam prætendatis, id supinæ ignaviæ vestræ, negligentiæque evidens argumentum est: siquidem is non longe abest, sed tàm in vobis, quàm ante & circa vos plantatus existit. Ut igitur posthac inexcusabiles sitis: ecce hortus iste est Christus Jesus, Deus & homo: vel si mavultis: hortus iste est in Christo unicus, aliàs tripartitus existit, & sic est vel Biblicus, vel Macrocosmicus, vel Microcosmicus: ita tamen ut neque tripartitus absque unico, neque unitus absque tripartito intelligi & perfectè cognosci queat. De hoc igitur horto rectè cognoscendo paucis nunc philosophari constitutum est.

Primum itaque, ut Christi Jesu naturam cognoscatis, scrutari debetis Scripturam: hæc enim est, quæ de ipso testatur. Sed neque vestrum rigare, neque plantare in hoc biblico horto agnoscend》 aliquid erit, nisi ipse Jesus Christus incrementum dederit, hoc est, vana & inanis erit industria vestra propria, qua conamini scripturam scrutari: ac quamvis totam scripturam ad unguem memoriter recitare didiceritis, non tamen hæc scientia de Christo essentialis, sed tantum literalis erit. Cùm enim scriptura essentialiter considerata, aliud nihil sit quàm ipsemet Christus Jesus, & vicissim Christus Jesus sit scriptura ipsa: tunc nemo poterit verum scripturæ sensum elicere, nisi legendo & scrutando, illam in & cum Christo Jesu essentialiter percipiat: ita ut non literam, quæ mortua est, & occidit, sed essentiam Christi, quæ sola vivificat, legat, hoc est, legendo ejus essentialiter particeps fiat. Hæc enim realis cognitio ingentes sapientiæ thesauros suppetit. Est enim in illa, ut Sap. 7. legimus, spiritus intelligentiæ, sanctus, unicus, multiplex, subtilis, disertus, mobilis, incoinquinatus, certus, suavis, amans bonum, acutus, quem nihil vetat, benefaciens, humanus, benignus, stabilis, certus, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus, intelligibilis, mundus, subtilis. Si igitur nostri Academici Theologi pro mortua illa & literali, hanc vivificam & essentialem Christi agnitionem adipiscerentur: Deus bone, quanta inde utilitas miseræ & mox collapsuræ Ecclesiæ redundaret: non tot rixæ, tot discordiæ & variæ sectæ ubique locorum gliscerent: sed pax totius & concordia, quam spiritus sapientiæ incarnatæ, per proprietates illas modò à Sapiente enumeratas operaretur, tàm inter doctores, quàm auditores abundè propagaretur, & constanter conservaretur. Commendo igitur hunc biblicum hortum inprimis Theologis. Sufficiet enim illis hunc diligenter & essentialiter, uti dictum est, excolere: nec opus erit aliunde accersere tot ac tam varia hominum commenta in quibus plerunque propria magis quàm Dei gloria quæritur. Omnis enim scriptura, teste D. Paulo 2. Timoth. 3. divinitus (non humanitus) inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo Dei, ad omne bonum instructus. Et hæc de horto biblico, qui est Christus Jesus, dixisse sufficiat. Nunc de horto microcosmico, qui est Christus Jesus, pauca in medium proferemus. Sicut enim de Christo Jesu testatur scriptura, sic de Christo Deo testatur creatura sive magnus mundus: & de Christo homine, microcosmus sive parvus mundus, qui est homo. Hæc autem ad propositum nostrum, clarioris tantum doctrinæ causa ita distinguo, quamvis non ignorem, quemlibet hortum de qualibet natura in Christo testari. Si igitur Dei cognitionem in Christo habere cupis, ex macrocosmico horto eam tibi comparabis: non autem, priusquam lumen majoris mundi ex solius Dei gratia tibi ortum fuerit. Orto autem

autem hoc lumine, mox cum Hermete Trismegisto exclamando fateberis, Deum esse invisibilem mundum, mundum verò esse visibilem Deum: & cum D. Paulo ad Rom. 11. Ex ipso: & per ipsum & in ipso esse omnia. Idem Hermes lib. 11. ad Tatium: Deus, inquit, est universum: & in universo nihil est, quod non sit Deus. Unde neque magnitudo, neque locus, neque qualitas, neque figura, neque tempus circa Deum est. Universum enim est. Universum autem per omnia & circa omnia. Qui universum essentialiter cognoscere volet, is necessariò id cognoscet ex universo, per universum, & universo. Quamprimum enim quis desertor universi factus fuerit, is non amplius versabitur in lumine, sed ab universo, quod est Deus & lumen Naturæ, in particularitatis tenebras, ex quibus nulla perfectionis salus unquam speranda incidet. In hoc igitur universali macrocosmico horto agnoscendo excolendoque maximè laborare, & omnem suam operam impendere debebant omnes Physici, Medici, Astronomi, Chymici, & aliarum artium naturalium magistri. Invenient enim in eo omnis generis pulcherrimas & utilissimas scientiarum plantas, quibus professionem suam quilibet ornare & amplificare poterit: ita ut in postremum ab omni librorum de rebus Physicis scriptorum lectione facilè sint excusandi. Libri enim scripti similes sunt terræ petrosæ in quam semen projectum, continuò quidem exoritur, sed superveniente solis ardore æstuat, &, quia non habet radicem, arescit. In horto vero macrocosmico nostro, terra est optima, in quam si semen ceciderit, fructũ dabit centuplum & millecuplum. Restat adhuc hortus tertius, nempe microcosmicus, qui est Christus homo: Hanc igitur tàm in Christo quàm in homine, ut cognoscamus, necesse erit nobis prius deponere carnem Adamicam, & induere novum hominem, sicut est ipse Christus, qui primogenitus inter filios Dei factus est. Jam autem in nostra potestate situm minimè est, ut exuamus veterem Academiam creaturam. Sicut enim Hermete teste, terrena non agunt cœlestia, sed cœlestia in terrena, ita homo Adamicus non potest in Christum agere: sed necesse est, ut Christus agat in hominem. Nulla autem fit generatio nova sine rei generandæ putrefactione vel mortificatione. Homo igitur, ut de novo desuper regeneretur, cum Christo moriatur necesse est, idque per agnitionem suorum peccatorum & seriam ac veram pœnitentiam: in qua simul cooperante Spiritu Sancto per fidem veram in Christum, novæ creaturæ semen concipitur, quod temporis progressu germina producit, & tandem fructus pœnitentia dignos abunde profert. Hujus microcosmici horti cultores debent esse omnes liberalium artium & Jurisprudentiæ professores. Sicut enim Adam ante lapsum omnium artium cognitionem absque præceptore perfectè tenebat: eratque justus & perfectus: sic novæ creaturæ homo poterit post regenerationem in Christo, ex Christo, & per Christum omnium rerum artiumque scientiam, omnemque justitiam, æquitatem & judicium rectum, sibi absque ullo magistro & absque ullo corpore & codice juris perfectè comparare. Hic enim solus est ille Dominus, qui dat sapientiam: & ex ore ejus prudentia & scientia. Prov. 2. Imò ille est ipsamet sapientia incarnata clamitans: & prudentia dans vocem suam: In summis excelsisque verticibus supra viam, in mediis semitis stans, juxta portas civitatis, in ipsis foribus loquitur, dicens: Veni, dilecte mi, in hortum meum, & comede fructum pomorum meorum. Veni in hortum meum, soror mea sponsa, messui myrrham meam cum aromatibus meis: comedi favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite, amici, & bibite, & inebriamini, charissimi. Dilecte mi, descende in hortum meum ad areolam aromatum, ut pascaris in hortis, & lilia colligas: descende in hortum nucum, ut videas poma convallium, & inspicias, si floruerit vinea, & germinaverint poma punica. Proverb. 8. & Cant. 5. 6.

Sed quia, proh dolor! omnes omnium artium & facultatum magistri, hodie despicatui habent hunc saluberrimum & unicum omnium scientiarum hortum; qui est Christus Jesus, Deus & Homo: nec insuper eo, quo debebant, modo tripartitum istum hortum Biblicum, nempe macrocosmicum, & microcosmicum, vel minimo saltem digito attingunt: in duplicem sese calamitatem, unà cum omnibus suis discipulis turpiter conjiciunt, in apostasiam videlicet, & imperfectam donorum scientiarumque adeptionem. Dum enim hoc veritatis horto relicto, flores scientiarum in conspurcatis & fœdatis gentilium agris colligere tentant, pro veritatis floribus, rosis & tritico, metunt mendaciorum spinas, tribulos, lolium & zizaniam: & sic transfugæ iniquissimi, debitas justasque persolvunt pœnas: Deus enim, ut D. Paulus loquitur, Ro. 1. trahit illos in desideria cordis eorum, utpote qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium. Et sicut non probant Christum Jesum pro vero omnium scientiarum horto habere: tradit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quæ non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, &c. Hi nimirum sunt fructus apostasiæ. Homo enim apostata, vir inutilis graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, pravo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminat: huic extemplo veniet perditio sua, & subitò conteretur, nec habebit ultrà medicinam, Proverb. 6.

Et, ut D. Paulus addit, qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum, qui ea faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus. Quotusquisque autem est Academicorum, qui postquam conscientiam suam probè examinaverit, non hoc in catalogo inscriptum se quoque inveniat. Optandum itaque esset, ut resipiscerent in tempore, ne deciperentur amplius per Philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Col. 2. Si igitur sapere vultis, nolite amplius confidere in doctis sapientiæ humanæ verbis, sed in doctrina Spiritus & veritatis. Si autem quis vestrum sibi, ut videatur sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat sit sapiens. Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientum, quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in hominibus. 1. Cor. 2. & 3. si verò perrexeritis sectari gentilem istam sive humanam & inanem Philosophiam, non tantum nefarii Dei desertores & apostatæ permanebitis, sed insuper etiam semper discentes, nunquam ad scientiam veritatis pervenietis. 2. Timoth. 3. Quæ enim perfectio speranda est ab ingenio humano, quod post lapsum primi parentis tàm miserè fœdatum & laceratum est, ut nisi desuper à patre luminum rursus illuminetur, per se nunquam ad perfectionem ullam

ullam respirare possit. Longè vos superat Hermes, qui Philosophiæ suæ originem deducit ab ipso Deo rerum omnium authore. In purâ igitur hujusmodi & sincera Philosophia Hermetica, quæ ab omni falsitatis lolio sequestrata est, omne vestrum studium & operam ponatis: cùm hæc sola alumnos suos ad majorem & ferventiorem pietatis cultum provocet: adeò ut nullum alium finem Philosophandi sibi proponant, quàm ut ex pietatis veræ cultura Deum, naturam, & seipsos cognoscant. Sapientia enim absque pietate vera est stultitia.

HERMES.

F*Ili, quicquid audis, ratiocinare: Non enim te puto ratione privatum, nec insipientem. Igitur meas exhortationes suscipe, & meditare, & sic cor tuum coapta, ac si exhortationum author esses. Cui enim natura calida est, si frigidus fiet, non ei nocebit: similiter, qui rationalis est, claudat à se ostium ignorantiæ, ne securus decipiatur.*

SCHOLION.

EX omnibus actionibus: quæ inconsulto quodam & temerario suscipiuntur impetu, rarò aut nunquam sperandus erit bonus & optatus eventus. Consilio verò & prudentia, si qua in re, in Chymia certè opus est præsertim si cum magistris ipsis colloquium fortè instituere volueris. Hi enim non contenti rationibus, rationum insuper rationes postulant: adeò rigoroso probationis hamo, omnem discipuli expiscantur angulum. At librorum solummodò lectioni deditus, si rem propositam ad rectæ rationis amussim & naturæ possibilitatem expenderis, salvus eris. Sin vero nudam tantùm literam spectaveris; tanquam rationis inops & imprudens decipieris. Audi igitur fideliter monentem authorem, cujus consilio nullum approbabis propositum priusquam id firmissimis rationum momentis probè munitum fuerit. Sed unde rationes & argumenta illa promenda sint, suprà in capitulo primo evidenter satis declaratum fuit. Si igitur his armis, tanquam lorica & fortissimo corporis munimento, indutus fueris, duplex tibi pectoris robur conciliabis, omnesque sophistarum ictus à quacunque parte imminentes, sine negotio avertes & declinabis. Quemadmodum enim nix cadens super lapidem ignitum, statim diffluit, & in vaporem resoluta evanescit; sic sumpto rationum clypeo, omnes hostiles sophismatum, in scriptis sapientum ubique occurrentium impetus propulsabis, & sic hostibus ignorantiæ propriis fugatis, victoriam tandem obtinebis gloriosissimam: & eos, quos tibi anteà inimicos putabas, in veram & sinceram, æternamque tibi devinctos amicitiam experieris.

HERMES.

F*Ili, accipe volatile, volans submerge, & divide ipsum à sua rubigine, quæ ipsum interficit, extrahe & repelle ab ipso, ut fiat vivum, ac tibi respondeat non volando in regiminibus, sed volans apertè contineat. Si enim extraxeris ab angustia post angustiam, & in diebus tibi notis ratione rexeris, conveniens comes tibi erit, & eris Dominus separans eo decoratus.*

SCHOLION.

IN Chymia duo sunt principia, ex una radice orta, quæ lapidis subjectum, ab omnibus ferè declamantur Philosophis, videlicet argentum vivum, & sulphur: quorum illud volatile est & superius: hoc verò fixum & inferius: ex quorum conjunctione sæpius repetita, fit vera & Philosophica sublimatio ac fixio. Est enim fixio, cum corpus recidit spiritum tingentem, & aufert ejus volatilitatem, & fit per frequentem reiterationem, donec producatur cinis perpetuæ durationis, & totum in igne maneat. Est autem à principio operis lapidis substantia quę per se fixissima, spiritibus non fixis, vel ut Philosophi loquuntur, aquis ponticitatem habentibus, veluti aceto radicato, ac similibus solvenda, ut fiat volatilis. Hac enim ratione aptior erit ad separandam ejus rubiginem. Rubigo enim putredinis genus est in metallis, & certissimum imperfectionis signum.

Hæc igitur ab illis amovenda est per sublimationem, totiesque illa reiteranda, donec volans à fixo retineri, visui manifestum fiat. Non autem præcipitanter hîc procedendum erit neque una statim vice omnia peraguntur: sed gutta post guttam paulatim extrahenda. Possit enim aliàs fieri, ut ex nimia festinatione vel vas frangatur, vel materia detrimenti quid capiat. Cum igitur, teste Salomone, Sap. 11. omnia Deus in mensura, & numero, & pondere disposuerit; non oscitanter prætereundi sunt dies noti, scilicet Philosophis. Sapienter enim, inquit author, si ita diebus notis rexeris opus conveniens tibi omne erit, & maxima inde honorum ornamenta tibi evenient: juxta illud Poëtæ stellati ita canentis.

Proinde sophi veteres subtili indagine quendam
Commenti lapidem, sibi fida viatica cunctis
Permansura locis, nunquam interitura pararunt.
Quo auxilio, varias terras, diversaque regna
Cernere, & à multis quàm plurima discere possent.

Et paulò post:

Quem qui habet, ille potest, ubi vult habitare decenter:
Nec fortunæ iram metuit, nec brachia furum:
Sed paucos tanto dignantur munere divi.

HERMES.

F*Ili, extrahe à radio umbram suam, & sordidum, eo quod nebulæ ei supereminent, coinquinant, & à luce retinent, quia angustia, & sua rubedine comburitur. Fili, accipe hunc ruborem, aqua corruptum, quemadmodum ignis lator est cinis vivus, quem si ab eo semper aufers, quousque rubor tibi purificetur, fit tibi societas, qua calescit, & in qua quiescit.*

SCHOLIUM.

QUemadmodum in Sole ambulantis corpus continuò sequitur umbra, tanquam comes individua, sic hermaphroditus noster Adamicus, quamvis in forma masculi appareat, semper tamen in corpore occultatam Evam sive fœminam suam secum circumfert. Hæc vicem tenet patientis, ille agentis. Cum verò illa ob sexus imbecillitatem, vel potius insufficientem digestionem, impura adhuc & vitiosa, ac nativi splendoris perfectione orbata, ignis examen sustinere nequit: non secus ac aquila spuria, quæ adversus solem volans, splendorem ejus ferre nequit: Degeneres enim lux arguit idcirco omnes istæ dotes, quibus exuta & spoliata existit mulier, sunt ipsi per ignis vivi, hoc est masculi beneficiũ separandæ: rubedo polluta & maculata in pristinam claritatem, puritatem, & integritatem reducenda: & tantisper depurationis opus continuandum: donec fœmina masculi sui vim recipiens adeò roboretur, ut frigus calorem, & omnes externas injurias sustinere, nullumque non examen subire, & tranquillè tandem in naturali unitatis thoro cum viro gaudere & quiescere possit. Sicuti enim Deus ab opere creationis quievit die septimo: qui dies apud Mosen appellatur Sabbatum, id est, dies quietis: ita Saturnus nostræ magnesiæ, ultimam manum imponit operi,

operi, & ab eo quoque die Philosophorum septimo quiescit. Non tamen quiescendo interim opus à se effectum planè deserit: sicut neque Deus à creaturis, post absolutum creationis opus, unquam recedit: sed quiescere tantùm dicitur uterque tàm Deus, quàm Saturnus noster, quod novam speciem præter illas, quas septem illis diebus alter creando, alter generando produxerat, amplius nullam superaddat. Siquidem, ut Deus omnem divinitatis suæ thesaurum, quem ab infinita seculorum æternitate, in se tanquam archetypo absconditum continuerat, septenario dierum nu. complexus, illum nobis per admirandum hoc creationis artificium in suis creaturis manifestavit, & tàm perfectè ac graphicè repræsentavit: ut ne minima quidem nota sit in creatore, cujus non simulachrum aliquod inveniatur in creaturis: eodem modo Saturnus occultè corporum metallorum simulacra in se circumferens, per eundem septenarium dierum numerum tandem, finito opere, omnia corpora explicata in lucem profert. Quod autem otiosus neque Deus, neque Saturnus sit: manifestè demonstrat rerum omnium continuata hactenus multiplicatio: quæ absque Deo, & eodem Saturno, tanquam secundo à Deo rerum naturalium dispensatore & gubernatore, alias impotens & inefficax fatisceret. Magna autem vis & potestas, summumque secretum in hoc dierum septenario latet: ut qui magicè & ex interna sua anatomia, in partes suas sive membra resectus, repræsentat quodammodo universale quoddam & essentiale, tàm Creatoris, quàm creaturæ nomen: ita ut unus septenarius omnem cæterorum numerorum vim ac virtutem plenariè complectatur. Componitur enim septenarius ex ternario & quaternario, quorum characteres vulgò exprimuntur per 3. & 4. quasi dicas, ter quatuor, quæ faciunt duodecim: ita ut in idem recidant septenarius & duodenarius, qui simul per multiplicatum Naturæ artificium sumpti proferunt octuaginta quatuor: quorum Characteres sunt 8. & 4. qui duo numeri per simplicem additionem redeunt in suum principium, nempe in duodenarium & septenarium. Octo enim & quatuor faciunt duodecim. Duodecim autem resolvuntur in ter quatuor: qui per characteres hosce 3. & 4. revertuntur in septenarium numerum. Ex qua conversione colligitur: eundem Deum in creatione, eundemque Saturnum in rerum regeneratione, esse 7. 12. & 84. hoc est, principium, medium & finem: sive omnia in omnibus. Videmus præterea eundem septenarium, ex geminato ternario & simplici unitate duos illos ternarios invicem copulante constare. Saturni enim dies est ille unus, qui ex cæteris omnibus diebus, in unum quasi fasciculum collectis ac colligatis, diem quietis, sive sabbatum producit: ita ut in generationum progressione nihil amplius præterquam unus ille dies septies numeratus reiteretur, & sic consequenter in infinitum usque per se ipsum multiplicetur. Observandum quoque est duplex horum ternariorum discrimen, quorum alius cœlestis, alius elementarius existit. Cœlestis refert tria principia pura & perfecta: elementaris autem tria impura & imperfecta: quæ per unitatem copulativam in unum septenarium perfectum, & omnibus numeris absolutum reducuntur: veluti videre est ex his circulis & planetarum characteribus: o o o-o-o o o, sive ♄ ♃ ♂-☉ ♀ ☿ ☽ (o o o) Hi tres circuli primi referunt tria principia cœlestia (o) Circulus autem unicus medius, est unitas copulativa. (ooo) Tres ultimi sunt tria elementaria principia, quæ per medium circulum in unum, uti dictum est, coeunt. Johannes Dee Londinas Anglus, suam monadem hieroglyphicam in octonario demùm numero sabbatizare asserit: quæ opinio, si internam rei naturam & proprietatem probè pendamus, nobiscum minimè pugnat. Uterque enim Sabbati dies tam septenarius Saturni, quàm octonarius Solis invicem in essentia conveniunt. Sed hoc tantùm discriminis interest inter utrumque, quod sicut ceremoniæ & sacrificia veteris testamenti præfigurabant Christum, in Maria Virgine, à sancto Spiritu concipiendum, incarnandum, nascendum, occidendum, sepeliendum, resuscitandum, & ad gloriam sive dexteram patris evehendum: nos autem in novo Testamento jam Christum non amplius in figura sive typo, sed reipsa & actu agnoscimus conceptum, incarnatum, natum, occisum, sepultum, resuscitatum, & ad gloriam sive dextram patris sui evectum, & super omnes cælos exaltatum: sic Sabbathum Saturni per septimum diem indicat magnesiam nostram in terra philosophica seminandam, corrumpendam, digerendam, coagulandam, sublimandam, incerandam & figendam: Sabbathum verò solis per octavum diem eandem magnesiam jam seminatam, corruptam, digestam, coagulatam, sublimatam, inceratam, & fixam; & insuper uno gradu altiùs, & suprà septimum Saturni cœlum exaltatam apertè commonstrat. Sic igitur sabbatizat nunc turba philosophica, & unusquisque manet apud semetipsum, nullusque egreditur de loco suo die septimo Saturni, ut olim in Judaismo, sive die octavo Solis, ut nunc in Christianismo.

HERMES.

Fili, carbonem vitæ extinctum, redde aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu es rex coronatus, quiescens super puteum, ab illo auripigmento, humore carente. Iam gavisa feci corda audientium, sperantium in te, & oculos tuos te intuentes, spe ejus, quod contines.

SCHOLIUM.

Carbonis vita ignis est, quo remoto, corpori mortuo similis fit. Nec in carbone solùm, sed in cæteris rebus omnibus ignis vitam excitat, fovet & conservat. Imò vitæ essentia aliud nihil est, quàm purus putus ignis: non quidem ille crassus & corrumpens elementaris, sed subtilis ille, cœlestis, & generans omnia, qui, teste Aristotele, respondet elemento stellarum.

Hinc in metallis ob molis corporeæ crassitiem extinctus, aqua philosophica, oleaginosa, & sulphurea resuscitandus est: quod fit, ut author vult, spacio triginta dierum. Numerus certus dierum suprà silentio involutus, hîc manifestis exprimitur verbis. Sed quamvis aperta dierum hîc fiat assignatio: industria tamen artificis in hoc opere plurimum valet. Hic enim potest variis modis operis regimen instituere: tum ratione materiæ, quam accipit: ubi una præ alia perfectioni propinquior existit: tum ratione ignis, in cujus justo ac æquo moderamine consistit totum arcanum & scientia. Si igitur scitè peregeris omnia, ad hanc rem necessaria, regio diademate ornandus eris: quo olim omnes Philosophi præ cæteris hujus doctrinæ ignaris conspicuè emicabant.

Non autem existimes, reges ejusmodi more regum & principum politicorum, externam potentiæ & divitiarum gloriam affectasse & occupasse: cum potius plerique philosophorum in spontanea paupertate quiete vivere maluerint, quam colla suo molesto & pernicioso divitiarum jugo subdere. Unde Anacreon philosophus pecuniam omnem sibi dono ablatam, Polycrati tyranno restituit: utpote à qua

à qua custodienda plus molestiæ, quàm voluptatis senserat. In quo Hermetici Salvatoris ac Domini nostri exemplum imitari videntur: qui coram Pilato, apertis fatetur verbis, suum regnum non esse de hoc mundo. Ejusmodi enim mundanarum deliciarum maximi contemptores Philosophi; summam voluptatem quærunt ex solo sapientiæ studio, & rebus divinis indagandis: tanquam obedientes Sapientes discipuli, qui Prov. 8. dicit: Doctrinam magis, quàm aurum diligite: melior enim illius fructus est auro, & lapide precioso, & genimina ejus argento electo. O utinam hodiernum seculum id consideraret! non utique sacri auri fame tam plurimi laborarent: qui postquam magnam auri vim per fas & nefas corraserunt, eodem postea ad impios & nefarios usus proh. dolor abutuntur, & sic ex propriis nummis sibiipsis comparant infernum, æternum animæ supplicium.

Postquam igitur Philosophus, absoluto opere, potitus fuerit regio isto honore & gloria: super puteum, inquit author, quiescit ab illo auripigmento, humore carente. Puteus est fons Philosophorum, ex quo ipsi hauriunt suum auripigmentum, carens humore, hoc est, aquam suam currentem quidem, sed manus non madefacientem: quam tamdiu digerunt & coquunt aliquot ignibus: donec omnis inde humor superfluus separetur & prorsus exiccetur. Credibile sanè est, non levi, sed maxima inde & incredibili voluptate affici artificem, qui tandem voti sui compos, omne id quod hactenus tempore longo, spe dubia, & desiderio summo expetivit & expectavit, nunc re ipsa experitur, oculis intuetur, atque inutiliter & fructuosè perfruitur.

HERMES.

Fili, notum habeas, quod aqua prius erat in aere, deinde in terra, redde tu quoque eam ad superiora, per suos meatus non inepte eam muta: deinde spiritus suo rubeo priori collecto, & parcè eam conjungas.

SCHOLIUM.

Turba Philosophorum inquit: convertite elementa, & quod quæritis, invenietis. Sunt enim elementa, ut dicit Philosophus, circulariter conversiva, propterea quod unum elementum cum altero symbolizat. Terra enim, quæ est sicca ac frigida, participiat ex una qualitatis proprietate cum aqua, quæ est frigida & humida. Aer autem humidus & calidus participat cum igne, qui est calidus & siccus: & sic consequenter Terra cum Igne, quoad siccitatem. Sed unum est tantùm verum ac primum elementum lapidis, videlicet terra, quæ calcinatione philosophica exusta, & rarefacta, solvitur postea loco humido in liquorem sive aquam turbidam, crassam, & ponderosam: hæcque sublimatione subtilior reddita transit in aerem sive oleum: quod sublimationis continuatione totum igneum redditur. Sed ut penitus absumatur ejus superflua humiditas, igne fortissimo hoc oleum ultimò reducendum est in cinerem sive terram rubicundam. Et sic Draco devoravit caudam suam: & Pelicanus proprio suo sanguine, è pectore emisso, pullis suis mortuis restituit vitam.

Hic enim Pelicani sanguis est spiritus iste rubeus, de quo author hic loquitur. Nam quoad colorem, rubicundus non solùm est sanguis: sed in corpore etiam humano nullam invenies partem (quamvis is ex partium numero immeritò excludatur à medicorum Galenicorum turba) quæ plus abundet spiritibus, quàm ille ipse, ita ut à medicis quibusdam præcipua vitæ sedes dicatur. Monet præterea author, parcè invicem conjungenda esse elementa. Leges enim naturæ sunt inviolabiles; adeò ut exactè & præcisè sint observandæ:

Quas ultrà citraque nequit consistere rectum.

Sed ne quis scrupulosius, quàm par sit, de elementorum conjunctione sentiat: nihil cum ipsis conjungitur, quàm quod anteà separatum fuit: ita ut separationis & conjunctionis unus sit author & una eademque causa efficiens: quæ nihil aliud est, quàm Archeus terræ, qui in philosophorum mineris, continuo suo labore operi præsto est. Huic inserviunt Gnomi, qui ex innata scientia norunt, quid separandum aut conjungendum, quidve addendum demendumve sit, ita ut non opus habeant sciolis quibusdam consultoribus; qui crassis fatuisque suis operationibus externis, fecem pro terra, phlegma pro aqua, liquorem pinguiorem & subtiliorem pro aere, subtilissimum pro igne venditant: hæcque invicem confundunt, miscent, & tamdiu macerant, donec tandem aut ab acutâ illorum penetrandi vi, aut ab ignis externi violentia: vasis fractis omnia vel in cinerem & favillam abeant, vel in fumum evanescant. Et sic quidem crassis stupidisque ingeniis, crassæ ejusmodi merito conveniunt operationes.

Philosophi verò subtiliùs quid & dignius sua contemplatione indagantes, relicto externo isto cortice, in solum elementorum nucleum externum & invisibilem eruendum incumbunt. Quem dum ignari isti sycophantæ non percipiunt, insurgunt in Philosophos, eosque instar canum rabiosorum invadunt, mordent, calumniantur, criminantur, seque illis longè anteponunt. Quid enim inquiunt, sciat ille doctorculus: qui ætatem fere totam tantùm in scholis & literis discendis consumpsit: qui nondum scit vitrum aut vas aliquod probè sigillare, neque carbonum attrectatione manus unquam læsit: Majore labore & sudore opus est, antequam subtilissimi & ingeniosissimi (scilicet) Alchymistarum labores perdiscantur. Hujusmodi quadratum Polyphemum vidi aliquando in amplissima nostra Parisiensium urbe, qui natione Græcus sine dubio etiam semper mendax, mala bestia, venter piger, non verebatur oblatrare viro cuidam doctissimo, magno philosopho, cabalistæ, mago, & rerum abstrusarum peritissimo: cui sese non solùm æquiparabat dicens: quantus tu es in lingua latina philosophus, tantus ego sum in mea Græca; sed ex contemptu quoque illum in medicis tantùm rebus solerter satis versatum esse blaterabat: in Chymicis autem ne secum quidem comparandum impudentissimè mentiebatur. Idem mihi aliquando contigit in Helvetia, Augustæ Rauracorum: cum in diversorio quodam inter prandendum contulissem cum quodam Germano, viro alias literatissimo, qui postquam meas objectiones de arte Chymica solvere nesciebat, & in præsentia aliorum juvenum medicorum, sibi familiarium, præ pudore erubescebat, hac rixosa importunitate suæ authoritatis salutem vindicaturus: Tu, inquit, ut ex sermone tuo intelligo, prorsus ignarus es rerum Chymicarum, nec vel carbonem tetigisti unquam. Ego verò, quia antea ex propria ipsius confessione, illum diu laborando, ne tantillum quidem inde percepisse utilitatis noveram, simpliciter respondi: neque tot ego inutiles feci sumptus, ut multi solent. Sed si miser ille scivisset, quàm parum veri Chymiæ indagatores, de mortuis illis carbonibus soliciti essent: quamque mihi tum temporis labia carbone vivo, ab altari philosophico per angelicam vel potius

tius divinam inspirationem ad me perlato, tacta ac tincta fuissent: majori fortè verborum humanitate meam quæsivisset amicitiam: neque tam difficilem sese erga me exhibuisset. Sed Antiqua est illa inter homines calamitas: ut semper virtus & veritas, vim patiendo, premantur: vitium autem & mendacium instar spumæ in hac immunda mundi olla ebulliendo, semper summa petant. Quis igitur Philosophorum erudiat aut arguat ejusmodi impios irrisores, nisi fortè sibi ipsi injuriam facere, & maculam contrahere velit? Missis igitur sychophantis istis, me nunc converto ad sapientiæ filios, quibus solis occasionem dabo: & addetur eis sapientia: justosque docebo, & festinabunt accipere. Sciant itaque sapientiæ filii mixtiones nostras elementorum non esse corporeas, sed spirituales: neque manibus, sed Archei Gnomorumque opera perfici. Hunc igitur Archeum cum suis ministris, sive spiritibus disce probè cognoscere, & haud longè aberis à veritate, mihique gratiam habebis maximam.

HERMES.

Scito, fili, quod terra nostra unguentum est sulphur, auripigmentum, sireiz, & colchotar, quod est sulphur, auripigmentum, sulphura, & similia, quorum quodlibet est vilius altero, in quibus diversitas est. Ex quibus etiam est unguentum collæ, quod est pili, ungues, & sulphur, de quibus etiam est oleum petrarum, & cerebrum, quod est auripigmentum, de quibus etiam unguis felium, quod est sireiz, de quibus etiam est unguentum alborum, & unguentum duorum argentivorum orientalium, quæ venantur sulphura, & corpora continent.

SCHOLIUM.

Tot tam multiplicium nominum enumeratio non facit ad aliud, quàm ad cognitionem veræ materiæ lapidis: Non quod unum ex istis nominibus, quæ partim nota, partim ignota & peregrina sunt, materiam verè & sine sophismate detegat: sed quod ingeniosi tantum sapientum filii, ex omnibus simul collectis, infallibilem tandem materiæ veritatem eruere queant.

Inter omnia autem inprimis argentum vivum videtur eligendum. Nam Riplæus Anglus, Philosophus acutissimus inquit: Philosophi vocant argentum vivum, & non vulgare, sine quo nullum existens esse potest. Si igitur nihil sub sole existit, in quo non reperiatur argentum vivum: non absurdè hinc illud omnium rerum nominibus appellare voluit author: circa quod unicum subjectum multi quidem multos labores, vanos & inutiles insumunt, & diu quærentes, nihil inveniunt: sed magis magisque labyrinthæis sese implicant vinculis, adeò ut tandem omnem prorsus inde evadendi amittant commoditatem. Nimia enim, inquit Philosophus, festinatio ex parte à Diabolo est: & hæc quidem non parvam ipsis erroris præbet occasionem. Siquidem præcipiti quodam raptu, ab insatiabili habendi desiderio ac cupiditate concitato irruunt in artem: &, dum illotis manibus, sacra philosophiæ mysteria, quæ temerare aut polluere nefas est tractare, & re incognita, manum operi admovere conantur, ordine quodam inverso, sive, ut in scholis loquuntur, per ὑστερονπρότερον, in tantam confusionem illabuntur ut nunquam hinc aliquid laude dignum consequantur. Cum igitur maximoperè necessaria sit perfecta ac solida argenti vivi cognitio, antequam quid tentetur in hac arte: propinquior autem & facilior via ad ipsius notitiam perveniendi non detur, quàm quæ sumitur à virium & facultatum ejusdem contemplatione: omnibus hujus profundæ Philosophiæ discipulis hoc fidele communico consilium: ut omnium primò animo suo diligentissimè considerent, perpendant, ruminent, volvant ac revolvant quascunque illas argenti vivi sive Mercurii Philosophici virtutes ac dotes, à Philosophis passim hinc inde in scripturis suis ipsi attributas: per has enim tanquam per manuductionem, adjuvante simul divina clementia, absque ullo dubio pervenient in penitissimam ipsius cognitionem.

HERMES.

Amplius dico, quod sulphur tingit & figit, & continetur, & est per tincturarum conjunctiones. Unguenta autem tingunt & fugiunt, quæ corpore continentur, quod est fugientium conjunctio uncia sulphuribus aluminaris, quæque fugientia continent.

SCHOLIUM.

Distinguit hic author inter tincturam veram sive philosophicam, & inter fictitiam sive sophisticam. Vera fit ex sulphure fixo & incombustibili, ob quam causam corpora quoque redduntur fixa & incombustibilia. Omnis enim transmutatio sequitur naturam transmutantis, & non transmutati. Necesse igitur est, ut sulphur eligatur optimum ad hanc rem. Vulgare alienum est, quia inficit, denigrat, & corrumpit: habet præterea duplicem superfluitatem, inflammabilem videlicet substantiam, & terream feculentiam. Ergò indagandum aliud erit, quod ignis fit simplex & vivus, quodque corpora mortua revivificet, eaque in perfectionem summam, ultimamque maturitatem perficiat. Tale, inquit Avicenna, non alibi reperitur super terram, quam in corporibus solis & lunæ: In Sole quidem perfectionis, quia magis & digestum & decoctum. Cum hoc igitur sulphure si tinctura præparetur, deque infimo obscuritatis gradu per medium catenatim provehatur in supremum usque dignitatis splendorem & spiritualitatem, quodlibet corpus, igne liquatum, tingit, & tam firmiter corporibus adhæret, ut in æternum non amplius ab illis separetur: quia sic tingens & tingendum una tinctura facta sunt. Sophistica verò tinctura, quæ ex mediis mineralibus, ex sulphure adurente, arsenicali, aluminari, & similibus conficitur, neque corpora, super quæ projicitur, neque suam propriam substantiam ab ignis violentia defendere potest, sed simul cum corporibus fugit, & ab igne evolat in auras.

HERMES.

Fili, inquisita dispositio à philosophis una est, in ovo nostro: hoc autem in ovo gallinæ minimè invenitur. Ne autem extinguatur in ovo tanta gallinæ sapientia divina, ex 4. elementis compositio coaptata & composita.

SCHOLIUM.

Ovi philosophici descriptio varia hinc inde habetur apud philosophos: quorum alii substantiam ejus in quatuor partes dividunt, juxta numerum quatuor elementorum, ut hîc Hermes noster: & sic putamen est terra: albumen aqua: tenerior pellicula aër: & vitellus ignis. Alii in tres resecant partes, in vitellum, quem sulphuri comparant; in albumen, quod mercurio simile perhibent; & in putamen, quod salem significare volunt. Sunt præterea adhuc alii, qui luteum ovi, tres rubeos planetas repræsentare volunt: Martem videlicet,

Solem

Solem & Venerem: album autem quatuor albos, Saturnum, Jovem, Mercurium, Lunam. Ambiens autem putamen esse tanquam cœlum octavum, terrâ sive cinere imcombustibili, tanquam stellis fixis ornatum. Hoc ultimum, quidam ajunt, gladio igneo percutiendum, & in duas partes dividendum esse: ita ut verissimè author sentiat, ejusmodi ovum minimè esse gallinæ. Rectiùs aliquis galli, quàm gallinæ esse dixerit. Si enim vera est historia qua gallus decrepitus ætatis annum septimum vel nonum attingens, parere perhibetur, ex quo nascitur basiliscus, serpens venenatissimus, qui solo aspectu hominem enecat: non sanè ovum hoc, tanquam materia prima basilisci, adeò multum distabit à veneno sapientum, & mortifero, sive aqua Draconis, fœtente & menstruosa. Utut sit, in effectu certè consensum deprehendimus manifestum, ita ut minus sit dubium de simili quoque eademque utriusque essentia.

Hic est sine dubio gallus ille, quem quidam Æsculapio se oblaturum vovit si per annum à morbis liber maneret. Hanc itaque ovi cum lapide similitudinem & conspirationem cum viderent tàm veteres, quàm recentes quidam Philosophi, haud ineptè ejus exemplum in describendo arcano Physico introduxerunt. Sunt autem præterea aliæ causæ, quibus approbatur ovi exemplum. Quemadmodum enim ovum optimi nutrimenti, bonū & laudabilem sanguinē generat, vires ac spiritus vitales impensè corroborat, & candidū præsertim ovi, faciem à solis adustione tuetur: Sic quoque mercurius sapientum debito modo præparatus & exaltatus, si in parva quantitate sumitur, corpus humanum non tantùm alit & nutricat, sed ab omnibus etiam præservat morbis: & præterea corpora metallica contrà omnem vim ignis tuetur: adeo ut eo tanquam familiari & amico pabulo delectentur, & in eo, liceat mihi cum philosophis loqui, meliorentur. Videmus porrò ovum vita prorsus destitutum, & corpus mortuum esse: à naturali verò gallinæ incubantis calore vitam recipere, & in certo & definito temporis spatio, pullum vivum, plumis, capite, alis, pedibus, & omnibus necessariis organis ornatum excludere: Non secus ac lapis noster, qui in crasso suo corpore nullum vitale documentum præstat, priusquam in propria aqua stygia solvatur, & in eadem tanquam in matrice sua, quæ idoneum ipsi & moderatum præbet calorem, ad justum tempus digeratur. Quo præterlapso, in vivificum & spiritualem vertitur homunculum, sive medicinam præstantissimam: quæ tot virtutum energiis excellit, ut miraculosè omnibus medeatur corporis infirmitatibus; lepram, quartanam, morbum caducum, apoplexiam, & omnes morbos, quos vulgus medicorum perperam judicat insanabiles, tollat atque perfectè curet. An non hoc est mortuos resuscitare, & mox perituros è faucibus mortis eripere? sive enim ovum spectes vita orbatum, sive metalla imperfecta & quasi mortua sivè ægrotos languentes & moribundos ubique, dicti veritatem agnosces. Sed confutandus hîc occurrit eorum error, qui speciem unam in aliam transmutari posse negant: ignorantes distinctionem illam inter species perfectas & imperfectas. Quicquid enim adhuc est in motu ad formam, ad quam ultimo ordinatur, dici debet imperfectum: cum autem fuerit in fine motus, dici debet perfectum. Ovum enim ratione pulli dicitur imperfectum: cum verò in ovum introducta fuerit forma pulli, ad quem tendit natura in ovo tanquam ad ultimum suum terminum: tunc pullus perfectus erit: & species, quæ anteà in ovo erat incompleta sive imperfecta, nunc dicetur in pullo perfecta.

Sic quoque aurum cum jam pervenerit ad finem motus & sic formatum secundùm primam & veram intentionem Naturæ, ipsum solum dicitur perfectum, & cum reliqua metalla sint in motu ad formam auri, dicentur imperfecta: quamvis formas ad invicem habeant diversas, per quas permanent & terminantur, & sint perfecta quodammodo in sua specie: attamen non sunt in ultimo termino motus, in quo est ultima perfectio.

HERMES.

Scito fili, quod in gallinæ ovo maximum subsidium est; & in natura propinquitas: in eo namque est spiritualitas & elementorum collatio, ac terra natura aurum est.

SCHOLIUM.

Utitur hîc author rursus similitudine ab ovo sumta: qua inferre vult, quod, sicuti ovum gallinæ omnia ad pullum generandum necessaria in se continet: sic quoque ovum Philosophorum, sive mercurius noster in se habet quævis sibi necessaria. In ovo inquit, est spiritualitas & elementorum collatio, quæ duo appellat maximum subsidium & in natura propinquitatem. Per spiritualitatem autem intelligit facultatem formatricem, spiritum opificem, & primarium pulli gignendi authorem. Is enim ex coordinatione elementorum quibus utitur tanquam instrumentis, omnia membra tam avis gallinaceæ, quàm Hermeticæ, naturali sua & insita scientia disponit, & fœtum Philosophicum perfectè elaboratum & omnibus numeris absolutum, tandem in hanc lucem edit: quem author respectu elementarii artificii, terram esse dicit: Terram verò esse aurum, hoc est, opus completum. Præterea si literalem vocabuli (Ovum) anatomiam paulò accuratiùs examinabimus, inveniemus in eo omnia ad metallicam Philosophiam necessaria. Fiunt enim metalla ex geminis principiis: ex tribus nimirùm propinquis: qualia sunt Sal, Mercurius & Sulphur: & ex quatuor remotis: quæ sunt quatuor elementa, ut terra, aqua, aer, & ignis. Ut igitur de propinquis primùm philosophemur, litera O, Philosophorum Sal sive Sol est: qui primùm fabricat corpus: quod artifex tractare, & in quamcunque formam ex naturæ præscripto adaptare potest. Sine Sale enim in æternum non coagulabuntur reliqua duo principia, Mercurius nempe & sulphur; propter nimiam ipsorum spiritualitatem, qua prædita sunt. Sal igitur hanc habet proprietatem, ut subtilia reddat grossa, incorporea corporea, occulta manifesta. Unde Philosophus in Turba ait: facite corpora non corporea: & incorporea corpora: Item, sumite occultum & honorabile arcanum, quod est magnesies alba, & quæ est cum vivo mixta, sed non accipiatis eam, nisi puram & mundam, & suo imponite vasi, & orate Deum, ut hunc maximum videre lapidem vobis concedat. Quod verò attinet ad duo ista VV, eandem ambo habent significationem: & per hanc $\stackrel{\vee}{\wedge}$ ut vides positionem, in unam coeunt literam, videlicet in X, quæ litera apud latinos idem, quod denarius numerus, significat, cujus aliàs character exprimitur per has duas notas IO: quasi diceres, *unus circulus*, vel unica circuli revolutio, I. enim unitatis manifestus est character: O, verò circuli: ita ut per hanc crucem X. sive denarium numerum aliud nihil indicetur, quàm ipsemet Philosophorum Mercurius: de quo suprà in nostris hieroglyphicis abundè satis tractatum fuit. M. autem, quia millenarium æquipollet numerum: in quo reliquorum numerorum ultima est per-

est perfectio, meritò sulphuris obtinebit vicem. Est enim sulphur ignis, essentia quinta, & spiritus, qui omnia vivificat & alterat, & omne germen germinat, & omne lumen accendit & omnes fructus florere facit. Quia enim omnia in se possidet ac complectitur, omnes quoque has functiones, in naturali rerum œconomia administrat. Et hæc de tribus propinquis dicta sufficiant. Addemus nunc pauca quædam de remotis, ubi videmus, OVUM ex quatuor literis esse compositum. Prima igitur litera O refert terram. Terra enim Philosophica rotunda esse debet, & circularis, ut cœlum motu suo circa eam operari, & vim suam in illam mittere queat. Nisi enim rotunda esset terra, Sol & alii Planetæ circa ipsam operationes suas exercere non possent: sed cursus illorum aut in circuitu impediretur, aut velociori motu præcipitaretur: ut Paracelsus docet in sua aurora. Duæ verò sequentes literæ VU, aquam repræsentant & aërem. Primùm verò V, quia consonans est, litera obtusior, imperfectiorem quoq; crassiorem & obscuriorem aquæ qualitatem denotat. Alterum verò U vocalis, hoc est, litera sonantior ac clarior, perfectiorem, subtiliorem, & clariorem aeris significat proprietatem. Est enim aër Philosophorum oleum: quod tincturam imprimit constantem, fixam & stabilem. Aqua verò etiamsi madefaciendo quoq; tingat, levi tamen momento ista tinctura rursus abstergitur. Ultima denique litera M, ignem manifeste nobis depingit. Ut enim M, millenarius numerus omnia continet, ita quoque ignis omnia tandem in se transmutat, adeoque cuncta ignea, h. e. spiritualia & cœlestia reddit. Si igitur tria illa principia propinqua, sal, mercurius, sulphur; & quatuor hæc remota, Terra videlicet, Aqua, Aër, & Ignis, arte nostra secreta in unum reducantur corpus: septenarium metallorum numerum sive verum illud Philosophicum sive magicum electrum conspicuè nobis exhibebunt: in quo omnem naturam mineralem quiescere & sabbatizare, suprà luculenter satis ostensum fuit. Ex quibus omnibus palam convincitur: Ovum sibi ipsi ad partum Philosophicum producendum sufficere: nec opus habere aliena Alchymistarum, sufflonum, & insensatorum hominum additione.

HERMES.

Filius ad Hermetem inquit: Sulphura nostra operi convenientia quæ sunt, cœlestia, an terrena? Et ille: quædam sunt cœlestia, quædam verò terrena.

SCHOLIUM.

Sequitur hîc brevis Dialogus, in quo interlocutores sunt filius & pater. Filius quæstione proposita scire cupit à patre: num sulphura in opere nostro sint cœlestia, an vero terrena? Ad quæ pater respondens ait: esse ea non uniusmodi, sive ejusdem generis: sed quædam cœlestia esse, quædam terrena: interim tamen in confesso manet: ambo esse sulphura. Per cœlestia sulphura intelligo Solem: per terrena verò Lunam. Sol enim est corpus calidum, fixum, rubeum, & incremabile, qui Lunam fœminam suam frigidam, volatilem, candidam & combustibilem perficit, & in gloriæ suæ solium evehit & exaltat. Quod autem ut fiat, miscendum est pugnans cum igne eis conveniente: præliantur, & amicitia fit constans: ut mox in sequentibus pluribus dicetur.

HERMES.

Filius: Pater, puto cor in superioribus esse cœlum, in inferioribus terram. Pater. Non est sic: verum masculus est cœlum fœminæ, & fœmina terra masculi.

SCHOLIUM.

Aliam quæstionem proponit filius, rogans num cœlestia à cœlestibus & terrena sive inferiora à terrenis gubernentur, foveantur & vivificentur. Cor enim vitalis functionis principium in homine, hîc locum vitæ, hoc est, virtutum formalium in quælibet mundana distribuendarum obtinet. Sed respondet pater, quò res non opinioni filii consentanea, sit, sed aliter sese habeat. Cœlum enim, inquit, est masculus terræ: terra verò fœmina cœli. Unde optimè cum Hermete convenire arbitror Platonicos, qui cœlum intelligunt genitarum gignendarumque formarum omnium seminibus conspersum: ejus verò animam seminales rationes comprehendere, quas una divina mens omnes suo quasi sinu gerit. Quicquid igitur mundi universitate comprehenditur, id Deus cœlo elementisque conservandum, ortuque assiduo continuandum subjecit, ut jam nihil, vel ex semine gigni genitumque conservari sine cœlo possit, nisi quid Deus, iis quasi ministris omissis, ex se proximè miraculo efficiat. Quæcunque etiam sponte sua nullo semine prodeunt, ut stirpes pleræque & animantes, metalla omnia, omnesque lapides, ex uno cœlo formas proprietatesque sumunt, quod semper præsto est, & in omnem materiam idoneis præparationibus instructam, formam immittit, qualem illa meretur. Hæc itaque cœlestis causa præstantissima & nobilissima omnium est formarum exemplar, cujus per omnia diffusa virtus quocunque penetrat: quam Plato mundi animam, alius quidam datorem formarum, Aristoteles universalem naturam appellavit. Terra verò est subjectum & receptaculum omnium radiorum influxuumque cœlestium: ipsa à cœlo fœcundata, omnium ex se ipsa est gignitiva: omniumque fœcunditatum receptiva, & veluti prima parens, etiam omnium pullulativa, centrum fundamentum, & mater omnium.

HERMES.

Filius, Pater, quid istorum est dignius altero, an esse cœlum, vel terram? Respondit, uterque altero indiget: mediocre enim propositum est præceptis. Ac si diceres Sapiens imperat omnibus hominibus: Mediocris enim est melior eo, quod omnis natura cum sua adunatur socia. Invenimus in virtute sapientiæ, quod mediocre coadunatur; At ille, Pater at quid illorum est mediocre? Respondit: unicuique naturæ tria sunt duorum Primo utilis aqua: deinde unguentum: inferius verò fæx manet.

SCHOLIUM.

Si igitur magico quodam matrimonio copulanda sunt cœlum & terra: quæritur, utrum præstantius in arte sit, cœlumne, an terra? Respondetur: Neutrum seorsim quicquam præstare, nisi simul ambo conjungantur. Cùm verò cœlum sit in substantia sua adeò simplex, purum, & omnis alterationis expers, ut & hanc ob causam ἀσύμβλητον ab Aristotele nuncupetur: dubium hîc multis oritur, quomodo possit ejus aliqua portio sive particula, huc ad nos demissa, commisceri cum terra nostra crassa, impura, & variis alterationibus obnoxia. Sed scrupulum istum ex animo tibi eximit Hermes hic verbis: Mediocre enim, inquit, propositum est præceptis. Quid verò mediocre sit, explicat rursus in sequentibus, ubi dicit, Unicuique naturæ tria sunt duorum: primò utilis aqua, deinde unguentum: inferius verò fæx manet. Idem est ac si diceret: Cœlum & terra non possunt invicem conjungi sine medio: non secus, ac anima & corpus, ut alibi loquitur, non possunt in unum corpus uniri sine spiritu. Spiritus igitur

mediator

mediator legitimus est omnis veri matrimonii tam naturalis, quàm supranaturalis. Cœlum enim ob naturam suam simplicissimam, ac summam perfectionem, est instar animæ. Ut igitur cœlum sive anima cum terra sive corpore naturali unionis thoro copuletur, necessariò spiritus, qui cum utroque participat, & propterea mediocris, hoc est, non simplex & purus nimis, neque nimis crassus & impurus ab Hermete vocatur, suo intercessionis jure & authoritate hanc copulationem firmam ratamque efficiat. De hoc spiritu ita loquitur Marsilius Ficinus libr. 3. de vita cœlitus comparanda, cap. 3. Spiritus iste, inquit, est corpus tenuissimum, quasi non corpus & quasi jam anima: item quasi non anima & quasi jam corpus. In ejus virtute minimum est naturæ terreæ: plus autem aqueæ, plus item aëreæ: rursus igneæ stellarisque quàmplurimum. Hactenus ille.

Hîc quoque Hermes noster trium facit mentionem: Aquæ, unguenti & fæcis. Solem autem aquam utilem pronunciat: fæcem autem ait in fundo tanquam inutilem residere: unguentum verò ad utrumque ambigens in medio relinquit. Est igitur unguentum spiritus ille, qui manet in medio: aqua verò sive anima in cœlo, & corpus sive terra in fundo.

Iterum anima defœcata sola in cœlum ascendit, quia prius de cœlo descenderat, juxta illud Joh. 3. Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est de cœlo mediator videlicet & salvator generis humani, Dominus noster JESUS CHRISTUS, qui spiritu suo salvifico, hominem in tenebroso hujus corporis ergastulo illuminat, & in vitam æternam tingit. Is enim est vera lux mundi cujus unica guttula totius mundi tenebras in meram lucem, ipso Sole septies clariorem, convertit: & ut non minus verè, quàm eleganter pieque canit Poëta:

——— cujus de lumine lumen
Omne micat, sine quo tenebrescunt lucida, de quo
Lucescunt tenebræ, atque inamœnæ noctis imago.

Et Solomon Rex lib. Sap. cap. 7. inquit: Is est candor lucis æternæ, & speculum sine macula Dei majestatis, qui omnia innovat, & per nationes in animas sanctas se transfert, amicos Dei & prophetas constituit, quique speciosior Sole, & super omnem dispositionem stellarum luci comparatus invenitur prior. Quemadmodum igitur Christus, almo suo ac divino lumine hominum corda accendit, illustrat, & salutari sacrosancti Spiritus igne purificat: Sic quoque lumen Naturæ, omnia hæc inferiora, mundana & naturalia non tantum illuminat, fovet & conservat: sed accedente saltem elementorum separatione, miranda quoque præstat, non tantùm in metallis repurgandis, sed vim quoque habet maximá in lapidibus expoliendis & exaltandis, quos per multorum temporum circumvolutionem, in cœlestem ac crystallinam claritatem perfectè convertit.

HERMES.

Draco autem in omnibus his habitat: Ejus autem domus sunt tenebræ & nigredo in eis, & per eam in aerem ascendit, qui est eorum cœlum ex suo oriente: dum autem fumus eis permanet, non sunt perpetua. Sed ex aqua fumum depone, & ex unguento nigredinem, & ex fæce mortem. Et habita dissolutione munere triumphali, quo scilicet possessores vivunt.

SCHOLIUM.

Diximus jam de cœlo & terra, deque eorum matrimonialis conjunctionis medio, aere videlicet sive aqua, quam spiritum appellavimus. Est enim aqua nihil aliud, quàm aër coagulatus: Aër verò est spiritus ille vitalis, cuncta permeans entia omnibus vitam & consistentiam præbens, ligans, movens, & implens omnia. Unde senior Philosophus: Aër, inquit, est ex aqua, nec separatur ab ea, & ex ambobus consistit vita uniuscujusque rei. Videmus enim non rarò ex aquis stagnantibus fœtentibus, & putrescentibus statim infici aerem, qui ex tanta corruptione terram confinem omnem inficit, omnisque generis febres ardentes, pestillentes, aliosque similes horrendos effectus inducit, qui nullo remediorum genere à medicis curari possunt. Quod cum animadverterent nonnulli sagacioris ingenii medici, huic malo sola causæ ablatione succurrendum esse judicârunt. Aerem itaque venenatis & noxiis vaporibus contaminatum, magno lignorum incendio expiarunt, & tam exquisitè repurgarunt, ut sublatis prorsus pestilentibus istis & nocentissimis halitibus, serenam, claram, optimam & saluberrimam efficerent aeris substantiam. Idem usu venit cœlo Philosophico, quod in resolutione sua prima sive putrefactione adeò horrendè inquinatur, ut tanquam venenatissimus Draco suo attactu omnia inficiat: Unde etiam dicitur in tenebrosa domo habitare: nigredinem, fumum, fæcem, & mortem ipsam in se possidere. Quamdiu igitur cœlum ita infectum manet, in pristinam naturam simplicem, puram, fixam, & perennem redire nequit.

Quamobrem autor præcipit, ut Draco per nigredinem ascendat in aerem: quod vix continget, ob ejusdem crassam & ponderosam corporis molem: quæ non sursum tendet priusquam ignis vi & potentia in vitro Philosophico resolvatur in aeream & vaporosam substantiam: & ita soluta, frequenti aeris ventilatione, exactè perpurgabitur, & primævam cœli naturam recuperabit. Quem finem si assecuti fuerint artifices, Deo imprimis hymnum canentes, cum lætitia piè exultabunt.

HERMES.

Scito fili, quod unguentum mediocre, quod est ignis, est medium inter fæcem & aquam; & perscrutator aquæ, quia unguenta & sulphura dicta sunt, quia inter ignem, oleum & sulphur proxima propinquitas est, quia quemadmodum ignis accendit, sic & sulphur.

SCHOLIUM.

Author ipsemet jam explicat dubium quod oriri possit ex vocabulo mediocris: & dicit esse ignem. Quanta autem sit vicinitas vel potius identitas inter ignem, oleum sive aerem, quem suprà spiritum esse diximus, & sulphura: (quæ omnia cum ignis natura participant) quod author probat ex omnium inflammatione, quam in momento, admoto igne, concipiunt tam apertis, hîc ab ipsomet Hermete declaratur verbis, ut si pluribus in iis elucidandis immoraremur, vel ipsissimæ & evidenti veritatis luci, tenebras potius offunderemus.

Sedulo tamen advertendum interim est tàm hîc quàm alibi, quod ex sulphuribus, de quibus Philosophi loquuntur, ea tantum sint eligenda, quæ principiis suis propinquiora. Sicut enim, teste Hippocrate, calore naturali magis abundant infantes recens nati, & vix ab uberibus naturæ ablactari, quàm adultiores: ita inter sulphura rerum, quorum differentia longè lateque se extendit, nobiliora & præstantiora sunt ea tantum, quæ primitivæ sive mercuriali origini sunt viciniora, quàm quæ longiùs hinc recesserunt. Propinqua autem sunt, quæ extrahuntur ex ipso Mercurio, auro & argento: Remotiora, quæ ex reliquis metallis: Remotissima verò, quæ ex cæteris mineralibus, omnibusque animalibus & vegetabilibus educuntur.

HERMES.

Scito fili, quod omnes Sapientiæ, quæ in mundo sunt, huic meæ sapientiæ subditæ sunt. His in mirabilibus occultis elementis, artes casuum, sunt quas finit & consecuta est. Oportet igitur illum, qui introduci vult in hanc nostram occultam sapientiam, arrogantiæ vitium à se expellere, & pium & probum, & profundæ rationis esse, hominibus propinquum, sereni vultus; salutare diligenter, & sibi patentium arcanorum esse observantem.

SCHOLIUM.

Quod hodiè apud nos Philosophiæ, id olim apud vetutissimos Philosophos Sapientiæ studium appellatum fuit. Dicitur autem Phythagoras primus fuisse, qui tam splendidum & magnificum sapientis titulum recusarit: & ex singulari quadam modestia maluerit Sapientiæ amator sive Philosophus, quam Sapiens salutari. Cui astipulatur Theodorus Zvingerus, magnum illud Germaniæ lumen, volumine. 3. Theatr. vit. hum. Sapiens, inquit, solus Deus. Hujus amator est, & imitator Philosophus, in intelligendo simul, & agendo. Amat, ut potiatur; imitatur, ut exprimat. In hanc sententiam quoque canit stellatus sive renatus ille Poëta Marcellus Palingenius in his versibus:

—— O demens, reperiri qui sapientem
Posse putas quenquam in terris: sapere ille videtur,
Qui minus est aliis stultus, licet insipiens sit.
Convenit haud dubiè solis Sapientia divis.

Hic igitur quando Hermes ait, omnes sapientias in mundo, suæ sapientiæ subditas esse, intelligendum id est, de omnis generis scientiis & artibus sive disciplinis, quas ut supra cap. 1. demonstravimus, sub se complectitur unica Philosophia Hermetica. Theophrastus Paracelsus, magnum illud Philosophorum & Medicorum fulmen, ex eodem Hermeticæ Philosophiæ fundamento, doctrinam suam aliquot centum librorum commentariis comprehensam deduxit: & ex Philosophica libertate sæpenumero Chymiæ κατ᾽ἐξοχὴν tribuit Philosophiæ nomen. Hinc ἀταξίας & confusionis, in tradendis artibus iniquè à nonnullis accusatur. Sed si ejusmodi censores rectè assecuti fuissent Paracelsi consilium, proculdubio non tanta reprehensionis præcipitatione in eum surrexissent. Jacobus Zvingerus filius Theodori, vir aliàs doctissimus & in Philosophia tàm Hermetica quàm Peripatetica solerter admodum, & felici ingenio versatus, Paracelsum ait confusè & indistinctè nimis has tradidisse artes, easque ferè omnes sub una. Chymia complexum fuisse: cum tamen diverso considerationis respectu singulæ considerandæ fuissent Chymiæ enim dicit sua esse principia peculiaria; item Physicæ, Astronomiæ, Theologiæ, cæterisque, sua quoque ab aliis diversa esse. Sed posito hoc, ita esse: quomodo verò poterit quæso aliquis Chymiæ ignarus, solidè perscrutari Physices principia, quæ juxta communem philosophantium opinionem, sunt tantum mera hominum somnia, utpote quæ omni certitudinis fundamento carent, nec quænam, aut qualia illa sint, verè aut perfectè sciri potest, nisi accedat Chymicus, qui ad oculum demonstret horum certitudinem. Astronomi quoque in prognosticis & divinationibus sæpenumero adeò à vero scopo aberrant, ut illorum fides nostro seculo valdè periclitari cœperit, ideoque ob nullam aliam causam, quàm quod Chymiæ imperiti ex astrorum superiori tantùm firmamento affixorum, & longissimè hinc dissitorum viribus, situ, & constellatione, futura prædicere conantur: in quo tamen turpiter falluntur. Multò enim certior prognosticandi ratio sumitur ex illis Astronomia, quorum principia Chymica demonstratione adeò sunt stabilita, ut non nisi insensatus & mente captus illa negare ausit. Astra enim Chymicus non longè hinc distantia, sed propè ante pedes jacentia contemplatur, imò non manibus tantum illa tractat, sed ascendentium quoque infortunatorum & malignorum cursum, huc illuc, prout vult, impellit, omneque malum in tempore præcavet, & arte ingeniosa depulsat. In Theologia verò si fortè incredulus quidam ac sacrarum literarum rudis & ignarus, quales olim fuêre gentiles plerique, Deum negaret, divini numinis potestatem, majestatem, & gloriam tam perspicuè, & sine omni hæsitationis scrupulo demonstrabit Chymicus, ut quasi vi aliquis ire cogatur in confessionem Dei alicujus Opt. Max. cujus potestas & magnificentia sit infinita & immensa. Sic consequenter judicium esto de cæteris quoque omnibus propemodum disciplinarum generibus.

Quod cùm ita sit, maximam sane Chymiæ dignitatem & excellentiam esse nemo inficias ibit. Est enim illa fax & lumen, cujus splendore, artium & scientiarum veritas, quæ aliàs pseudodoctorum vitio in profundo & tenebroso mendaciorum pelago demersa jacet, eluctari & clare illucescere incipit: Et sicut nihil reperitur, quod teste Psalmista regio, se abscondat à calore Solis; sic nulla est ars & scientia tam ambiguis & fallacibus fundata principiis, quæ non per Chymiæ scientiam, tanquam ad lapidem Lydium, probetur: & abstrusa ejus & abscondita veritas in lucem tandem revocetur. Meritò igitur reliquæ scientiæ, hanc tanquam suam Dominam ac Reginam agnoscant, eique ut decet, ancillentur, ac ministrent. Mirantur multi, cur Chymici authores, Artem suam tàm multiplici scibendi stylo prodiderint: terminos sive vocabula artis mutuantes modò à Physicis, modò ab Astronomis, Geometris, Arithmeticis, Medicis, Theologis, &c. Causam si nescis, dicam: Chymia per se simplex, perfecta, circularis, universalis, amplissima, magnificentissima, & regia, sola in supremo artium solio constituta cæterarum artium seu scientiarum operâ & ministerio, tanquam regina famulabus & pedissequis suis utitur: unde etiam ipsæ mirabili consensu & conspiratione in hujus unius dominæ suæ ministeria promptissimè undique concurrunt & confluunt. Sed qui crasso sunt & hebeti ingenio, consensum hunc in artibus vix olfacient, nec quantumvis præmoniti, capere satagent: Unde etiam sibi non temperabunt à bonorum vituperiis. Quibus verò

E meliore luto finxit præcordia Titan:

Ita ut ab omni mentis vertigine liberi & immunes, artium & disciplinarum naturam penitus inspiciant, hi æquiori animo in Hermetem & Paracelsum erunt, & Chymiam artem nobilissimam suæ eminentiæ & dignitatis laude non tantum non privabunt, sed tantorum etiam virorum institutum, tanquam laudabile, nec sine gravi receptum ratione, comprobabunt.

Nullum planè dubium est, quin Zvingerus, vir aliàs acuto & perspicaci ingenio, hanc veritatem jam dudum sat perspectam agnitamque teneat: interim tamen, dum in Peripateticorum placitis liberior versatur, in iisque utcunque tutandis sibique partem aliquam vendicat, videtur in hoc D. Pauli exemplum imitari, qui, ut multos lucrefaceret, multis similis factus est. Reliqui verò qui sine, rei cognitione, de tam præclaris mundi luminibus,

tanquam

tanquam cæci de coloribus, perversi judicii sui venenum expuunt, similes videntur canibus ad venationem ineptis, qui licet magnum quidem latrando excitent strepitum, nihil tamen capientes, plus nocent quàm prosunt. Sed omissis his, nunc ea, quæ in textu sequuntur, breviter perstringenda aggrediemur. Enumerat autem quædam artificis requisita: & primùm necesse esse, inquit, ut is, qui occultæ hujus sapientiæ lumen intueri cupit, sit ab omni superbia & arrogantia alienus. Superbis enim resistit Deus, & humilibus solis largitur suã gratiam.

Deinde pius sit & probus. Nil enim homini pietate ac probitate utilius, quibus & Deo & hominibus se commendat. Sit præterea acri & profundo ingenio præditus: sine quo vix se extricare poterit ex perplexis illis & salebrosis Philosophici labyrinthi cassibus. Humanitatem etiam & comitatem erga homines, in alloquiis & salutationibus, frequenter exerceat: & denique sibi concredita à Deo vel à præceptoribus arcana non temerè in vulgus diffundat, nisi Dei in se iram concitare, & in præsentissimum vitæ discrimen, se ipsum petulanter conjicere vult.

HERMES.

ET hoc scias, fili, nisi sciat mortificare, generationem inducere, spiritus vivificare, mundare, & lumen introducere, quousque bellentur, incolorentur, & à maculis mundentur, velut à nigredine & tenebris, nihil scit, nec ei perficitur: si autem hoc sciverit, magnæ dignitatis erit, adeo ut reges ipsam venerentur. Hæc arcana, fili, oportet nos custodire, & ab omnibus improbis & insipientibus celare.

SCHOLIUM.

MOrtificare Philosophus significat in partes suas dissolvere ac putrefacere. Senior enim Philosophus: Scias, inquit, quod non fit generatio absque corruptione: unde studeas in putrefactionem. Et alius Philosophus in Turba: putrefactio, inquit, est maxima, & attrahit maximum arcanum. Magnetica hæc arcanorum attractio, in omni generatione naturali perspicuè relucens, & non nisi Philosophiæ mystis & initiatis doctrinæ filiis cognita, multa ubique operatur admiranda in natura. Per hoc enim medium, tanquam per scalam Jacobi, in magno mundi alembico continuus elementorum ascensus & descensus, & unius in alterum conversio: ita ut inferiora cum superioribus arctissimo matrimonii fœdere invicem copulentur, & tandem illa per hæc perficiantur. Quod matrimonium rectè à Paracelso, magno Philosophorum antistite, Gamathæa dicitur. In principio itaque generationis, in putrefactione videlicet, spiritus vitales languidi adhuc sunt & debiles, adeò ut prorsus mortui videantur: qui ex digestionis continuatione indies magis magisque corroborantur, & quasi reviviscunt, & ad summum repurgati novum recuperant perfectionis lumen: quod sua claritatis efficacia, omnes maculas & nigredinem sive tenebras in corporibus abstergit ac delet, non secus ac Sol discutit & pellit nubes: ipsisque colorem inducit fulgentissimum & splendidissimum: quo inducto opus suum perfectum habebit artifex, & dignus erit, qui regiis afficiatur honoribus. Hunc autem scopum nisi assecutus fuerit, in vanum laboravit omnia.

Benè igitur operanti, benè erit, Regesque illi favebunt, maximisque ornabunt dignitatibus. Tandem conclusionis loco, in hoc paragrapho, addit author communem illam admonitionis formulam, de arcano ab improbis & indignis celando: quam ideo tam frequenter repetit, ne cœleste sophici silentii sigillum fortè frangatur, & sic ars nostra sacratissima in impiorum manus delapsa, nefariè profanetur.

HERMES.

ET scias, fili, quod lapis noster ex pluribus rebus, & variis coloribus, & ex quatuor coadunatus & compositus est elementis, quæ nos oportet dividere, & per membra scindere, & artus sequestrare, partim mortificare in eo naturam, quæ in eo est, aquam & ignẽ in eo habitantem custodire, qui ex quatuor elementis, & eorum aquis, sua aqua continere, scilicet, quæ non est aqua, forma, sed ignis, aquas ascendens, & continens in vase syncero, & ne fugiant spiritus à corporibus: nam sic tingentes fiunt & permanentes.

SCHOLIUM.

ELementorum divisio & compositio, in lapidis & metallorum generatione, nulla potest similitudine melius explicari, quàm per oleorum Chymicorum præparationem. Ut igitur rem penitus à capite ad calcem usque oculis subjiciamus, exempli loco proponemus, olei baccarum juniperi confectionem: quam aliquis vix aggredietur, nisi primò omnium ex semine juniperi è terra nasci instituerit arbusculam sive juniperum, quæ in primo anno sterilis, non nisi caudicem, ramusculos & folia profert, quæ omnia tanquam partes crassiores terræ vicem obtinent. Et hæc est prima lapidis operatio, quæ ejus dicitur putrefactio sive solutio in terram. Anno sequenti secundo pergit Naturà operari in arbusculam, & nulla accedente alia cultura, vel extraneo auxilio, nisi Solis tantummodò calore naturali, juniperus incipit ferre flores cineritios quasi & ad album colorem inclinantes, qui teneritudine & mollitie sua aquam repræsentant Philosophicam: vel lapidem in elementum aquæ resolutum. Si anno tertio Naturæ robur magis magisque crescit & augescit in arbore juniperi, quæ in tertia revolutione annua (annus enim producit non ager) flores illas in bacculas albicantes commutat: juxta illud Philosophorum axioma: Corruptio unius est generatio alterius. Ejusmodi bacculæ jam continent quidem in se oleaginosam quandam pinguedinem, sed crudam adhuc, neque satis decoctam. Unde aeri comparandæ veniunt. Quarto & ultimo anno candentes illæ bacculæ vertuntur in baccas nigras, qui color consummatæ in illis, & perfectæ maturitatis signum est ultra quem natura sine artis auxilio operari amplius nequit. Continuato enim hactenus digestionis tempore tam exquisitè à Naturæ igne sunt excoctæ & maturatæ, ut igneæ naturæ participes redditæ, totæ in ignem evaserint, adeò ut per se altiorem elementorum ordinem ascendere nequeant, nisi arte adjuventur. Quoniam autem admixta adhuc corporea crassities in his baccis, spiritualem & igneam medicinæ essentiam multũ impedit, adeò ut tardius penetrando vires suas in corpore ægri non liberè exerere possit: artis adminiculo adhibito, corporea ista & inutilis substantia inde separanda est: ita ut interior tantum & purior Naturę vis, quæ sola juxta Hippocratem, morborum medicatrix, in oleo subtili, penetrante & juvante relinquatur. Quod oleum Chymico artificio ita præparatum, non amplius in se continet crassitiem ullam, nec igneam aut corrumpentem habet naturam, sed æthream & cœlestem, purissimam & subtilissimam: sic enim tinget corpus humanum in sanitatem summam, & in eo statu diu cum eo permanebit. Quicunque

igitur cupit elementorum divisionem & compositionem in magno Philosophorum opere exacte instituere: is sibi exemplum hoc de oleo juniperino ante oculos ponat: naturam sequatur, & cessante natura, artem sibi operis adjuvantem sociam adsciscat. Ars autem, teste Bernhardo comite Trevisano, Naturam solo igne adjuvat.

HERMES.

O Benedicta aquina forma pontica, quæ elementa dissolvis. Oportet autem nos cum hac aquina anima, ut formam sulphuream possideamus, aceto nostro eam miscere. Cum enim aquæ potentia, compositumque solvatur, clavis restaurationis est. Tunc ab eis mors, & nigredo fugiunt, & sapientia procedit.

SCHOLIUM.

Magna vis ac potestas inest aquæ Philosophicæ, adeò ut merito benedicta dicatur. Satis enim laudari, aut verborum encomiis deprædicari vix potest. Sicut enim aqua fontana sordes rerum abluit externas: ita hæc aqua elementa non tantum dissolvit, sed quoque internas corporum impuritates aufert, & juncta aceto Philosophico, elicit ex ipsis sulphur incombustibile, quod per projectionem imperfecta metalla tingit in aurum & argentum.

Hæc aqua est clavis artis, qua quo sæpius aperiuntur, hoc est, solvuntur corpora, eò magis coagulantur, eoque fiunt nobiliora, præstantiora & perfectiora: adeò ut nullum prorsus vestigium mortis, nigredinis & imperfectionis amplius in ipsis remaneat.

Hujus aquæ præparatio paucis cognita est, propter artificii ingeniosam subtilitatem: quam vulgares illi Alchymistæ in suis destillandis aquis minime adhibent.

Quicquid enim in hac arte absque Naturæ simul adjuvantis adminiculo præsumitur, opus vanum & irritum est. Aquarum enim fortium, regiarum, aliarumque similium ponticitatem, & solvendi vel atterendi potius facultatem habentium, & propterea aurifabris etiam usitatarum præparatio, tam aliena est à vera Chymia, ut major sit similitudo colorum in Æthiope & Dano, quàm in Sophistica illa & in vera præparatione. Rectam itaque veramque præparandi rationem non à magistris, sed ab ipsa natura discendam planè arbitramur. Videmus enim ipsam ex profundis montium abyssis ad nos mittere rivulos aquarum, præstantissimis omnis generis virtutibus ac donis, tam ad Chymiam, quàm medicinam præditarum: quarum præparationem ipsa sola absque ullo consiliario absolvit. Hujus generis fons habetur in Ungaria, cujus aqua facultatem habet omne ferrum in cuprum transmutandi. Sunt præterea alii, in quibus si lignum ad tempus certum detinetur, indurescit & vertitur in lapidem. Similem ferè fluvium quemdam in Thracia quoque inveniri, author est Ovidius his versibus:

Flumen habent cicones, quod potum saxea reddit.
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

Præter thermas autem & acidulas infinitas, quæ passim in Gallia nostra & tota Europa occurrunt, nuper in superiori Germania, in Misnia videlicet, prope Schnebergam urbem, sicut à quodam Germano amico ad me perscriptum est forte fortuna à quadam muliere ægrotante per somnii beneficium inventæ sunt acidulæ: quarum effectus in multis morbis gravissimis percurandis summopere prædicantur. Ad harum & similium aquarum præparationem nullus unquam accessit Pharmacopœus, nullus deploratus Alchymista; & nihilominus tamen natura solers ac sagax simplici sua operatione, opus produxit multò artificiosius ac ingeniosius: quàm pomposis & bullosis suis receptis & processibus, ut vocant, unquam præstaret omnis seplasiariorum & sophistarum cohors. Philosophi dicunt: ignis & azoth tibi sufficiunt. Disce igitur primùm à natura, azoth sive aquæ istius Philosophicæ præparationem. Hanc postea aquam præparatam, sive artificialiter adjuvante natura productam, simplici operatione, ad imitationem ejusdem naturæ in igne solo coques, nec te tædeat: & sic haud dubiè optatum finem consequeris. Hæc quidem operatio sive coctio simplex quidem est & linearis, sed tamen non rustico planè modo sive ingenio perficienda. Igitur antea dixi, simplicem illam quidem esse, sed absconditam & paucis cognitam, hoc est, ingeniosam. Qui igitur ingenio valet, in ea studiosè & fideliter indaganda, spretis interim omnibus sophisticorum processuum ambagibus, haud frustrabitur, sed hac ipsa occasione, in profundissima alia naturæ secreta & penetralia penitus introibit.

CAPITULUM III.

HERMES.

Scito, fili, quod Philosophi nexibus ad pugnandum contra ignem vinculant roboratis, quia spiritus ablutis corporibus desiderant inesse & ipsis gaudent. Habitis autem ipsis, ipsos vivificant, & in eis habitant, & corpora eos continent, nec ab eis unquam separantur.

SCHOLIUM.

Ut spiritus cum corporibus perfectè uniantur, & arctissimo confœderationis vinculo invicem conjungantur, corpora priùs cum azoth & igne mundanda & abluenda sunt. Est enim ablutio nigredinis terminatio, vel mundatio, donec album fiat perfectè album, & rubeum planè rubeum. Mundatis hoc modo corporibus, spiritus ex naturali quadam propensione trahuntur in illorum amorem quo ardente inflammati, subito cum corporibus commiscentur, & sic ambo tam indissolubili societatis vinculo invicem colligantur, ut in æternum amplius non separentur.

Sed noli existimare, hanc copulationem esse fortuitam: sed quia tanta inter corpora & spiritus intercedit affinitatis propinquitas: facilè ineunt hoc perenne invicem & indissolubile amicitiæ fœdus. Ab uno enim fonte & principio prodierunt ambo. Corporibus autem priores & hinc etiam nobiliores, & præstantiores sunt spiritus, qui corpora, sive, ut Marsilius Ficinus loquitur, escas sibi congruas, quibus allicerentur, affecerunt: & semper libenterque habitant in eisdem.

HERMES.

Tunc elementa mortua vivificantur: & corpora composita tingunt & alterantur, & mira opera permanentia operantur, ut inquit Philosophus.

SCHOLIUM.

Domus, ut loquitur Paracelsus, per se semper mortua manet: soli verò inhabitantes vivunt. Sic corpora metallorum sunt domicilia suorum spirituum, qui, dum à corporibus recipiuntur, terrestrem illorum corpulentiam paulatim attenuant, corrigunt, & vi sua vivificandi, vitam in ipsis sopitam excitant. Vita enim in metallis latenter quiescit, nec vim suam ostentare potest, priusquam corpora exaltata, & in spiritum (spiritus enim solus vivificat) versa fuerint. In hunc dignitatis ordinem adducta, tùm demum perfectionem quoque

reliquis imperfectis corporibus, ex ea, qua pollent superabundanti tingenti virtute & facultate, communicabunt: & attactu suo omnia in fixam & permanentem transsubstantiabunt naturam. Hæc autem est proprietas medicinæ nostræ, in quam corpora redacta sunt, ut ejus una pars primùm tingat corporis imperfecti partes decem: deinde centum: tertiò mille: quartò decies mille, & sic fiat progressus in infinitum. Ex quo manifestè elucet summa verbi istius efficacia, quo Creator creaturam universam affatus, dixit: *Crescite & multiplicamini.* Quantò enim magis solvitur medicina: tantò magis crescit in virtute & potentia: quæ aliàs sine solutione in simplici suo perfectionis statu permaneret. Fontes igitur cœli & divinæ misericordiæ sunt aperti, qui nullo ingenio humano exhauriri possunt: nihilque à nobis desideratur aliud, quàm ut vasa debita adhibeamus ad excipiendam tam salutarem ac divinam aquam, quæ ex istis promanat fontibus. Non enim deficient, quousque hoc mundi seculum durabit: hoc verò transeunte & cessante, Deus omnium fontium rivulos rursus in se contrahet: nec amplius ipsos emanare aut effluere permittet. Sic gratiæ fons inexhaustus erga genus humanum est Christus, ex quo quantò sæpius potamus in hoc seculo, tantò magis crescimus in spem, fidem & charitatem erga illum.

Debemus igitur sedulo operam dare, ut assiduo ferventique pietatis exercitio, sacroque pœnitentiæ igne corda nostra soluta quasi aperta, indies hauriant, tam saluberrimam vivificamque hujus fontis aquam. Quicunque enim in hoc seculo gratiæ, cum virginibus prudentibus non sibi comparaverit hujus aquæ thesaurum & copiam sufficientem ad vitam æternam consequendam: is frustrà emptionem illius, cum fatuis istis virginibus in altero sperabit mundo.

HERMES.

O Aquina forma permanens, regalium creatrix elementorum: quæ tuis fratribus regimine mediocri tinctura habita & juncta quiescis.

SCHOLIUM.

Quod author hìc lapidis materiam non simpliciter aquam nominet, sed aquinam formam: in illorum gratiam factum est, qui aquæ nomen audientes, de aqua communi aut artificiosis, nescio quibus, gradualibus, tingentibus, solventibus, & similibus ipsum locutum, falsò sibi persuadere potuissent. Multi enim adhuc hodiè reperiuntur, qui aquas elicere conantur non tantùm ex metallis & mediis mineralibus, sed & ex lapidibus, silicibus, & sexcentis similibus rebus: quibus perperam utuntur ad sua magisteria sophistica. Author igitur dedita opera non simpliciter aquæ, sed aquinæ formæ mentionem facere voluit. Sed plurimus numerus est eorum, quin inter eos etiam, qui Philosophiæ titulum sibi solis hodiè in Academiis arrogant, qui hanc aquæ essentialem formam, de qua author loquitur, ne per transennam quidem adhuc aspexerunt: utpote quam imperscrutabilem ferè omnes falsò opinantur: sibique prorsus incognitam esse ultrò profitentur: Et nihilominus videri volunt Philosophi summi & excellentissimi. Ego vero contra, de illis sic statuendum æstimo: quòd quicunque substantialem formam ignorat, principia ut etiam scientiæ naturalis ignoret, necesse fit. Quanta igitur illorum in hac Philosophiæ parte scientia sit, aliis nunc judicandum relinquo.

In uno ambo peccant tam alchymisti, quàm Academici sophistæ. Cum enim inquirenda rei veritas erat ex essentiali Naturæ libro, tanquam quodam lumine certam ac veram ad naturalis scientiæ fontem viam monstrante: ipsi hac luce neglecta defecerunt ad inanes & frivolas gentilium & sophistarum opiniones, ex quibus nullam hactenus certitudinem haurire potuerunt, nec in posterum haurient unquam. Et sic dereliquerunt fontem sive venam aquarum viventium, & foderunt sibi cisternas, dissipatas, quæ continere non valent aquas. Jerem. cap. 2. Si nescis fontem, ex quo vivificum illud deorum nectar & Ambrosia, sive aquæ vitæ profluant: Ecce, quæso, quid Esther cap. 10. in suo libro dicat: Parvus, inquit, fons est, qui crevit in fluvium & in lucem Solemque conversus est, & in aquas plurimas redundavit. Hìc arrige aures, Chymiophyte. Sin verò minus capax es tantorum mysteriorum, quæ in enumeratis his verbis compendiosè comprehenduntur, audi Bernhardum Trevisanum, de hoc fonte fusiùs ita loquentem: Fons, inquit, est valdè mirabilis & terribilis virtutis, præ cæteris omnibus totius mundi fontibus Pertinet autem ad regem solum hujus patriæ, quem fons optimè novit, & ipse fontem: Relucet insuper fons iste clarus velut argentum, & cœlestis est coloris. Hactenus ille. Est itaque aqua ex hoc fonte scaturiens, permanens & creatrix regalium elementorum, hoc est, ut Bernhardus id explicat: Fons attrahit ad se regem, & post centum & triginta dies tandem emergit Rex splendidus, nitens, & diademate regio coronatur: quo postea fratres sive aulicos suos quoque ornabit: modò priùs benè in eodem mundati fuerint fonte, ita ut omnem deponant leprositatem, & internam corporis immunditiem. Hoc enim modo inter ipsos facta concordia & pace, regnum suum felici ac jugi possidebunt administratione.

HERMES.

Lapis noster pretiosissimus in stercore ejectus, est carissimus, vilis vilissimus, quia oportet nos duo simul argenta viva mortificare, & venerari, scilicet argentum vivum auripigmenti, & orientale argentum vivum magnesiæ.

SCHOLION.

Lapis dicitur pretiosus simul, & vilis, propter duplex argentum vivum, ex quo componitur. Est enim primum argentum vivum, res vilis & abjecta, quæ omnibus in locis reperitur, in fimo, in viis publicis, in planitie, in montibus & vallibus: & homo ne horulæ unius momentū vivere potest sine eo: imò omnia viventia, tam animantia, quàm vegetabilia, ut herbæ, plantæ, arbores eo indigent: omnia enim protegit à corruptione, & ipsa etiam mineralia cuncta sine omnia exceptione. Visnè scire quid sit? Non est aurum, non argentum, non gemma, nec lapis ullus pretiosus: hæc enim omnia magno constant pretio, nec numeranda veniunt inter ea, quæ sunt vilia & exilia. Ecce dicam: Sal est, non autem vulgaris ille, quo cibi culinarii condiuntur, quamvis ex una quoque qualitate, dissolvendi nimirum, cum eodem participet: sed est sal petræ: Petræ, inquam, quo Mercurius currens in optimum & perfectissimum metallum, & silex in durissimum adamantem transmutatur. Pauci (scio) verbis meis fidem adhibebunt: sed si æquè ac Philosophi experientia edocti scirent, quomodo ejusmodi sal petræ in omnibus rebus reperiretur, & quomodo ex iisdem omnibus artificiosè posset extrahi: sibi ipsis tum, tanquam oculatis testibus, fidem sine dubio non derogarent, & tam pretiosum salem qui ab ignorantibus tantùm vilipenditur, & propterea vilis à Philosophis dicitur, non tam leviter cum sordibus, quis-

quisquiliis, & fimo abjicerent: sed majori reverentia & industria, illum ab omnibus potius mundi angulis colligerent. Neque hic specto authoris consilium, qui ex justa quadam & honesta invidia, ne vulgò promiscuè innotesceret, auripigmentum vocavit. Non enim hic authori, sed cupidis discendi studiosis gratificandum esse duxi: quos in æquis & bonis conatibus suis pro virili juvare consilium hactenus fuit, & posthac semper erit. Cur enim persuaderem discipulo rem quærere Romæ, Pragæ: hic, illic, cum maximo sumptuum dispendio, quæ tamen ubique & in omnibus locis reperiri posset. Exemplo rem declarabo. Si ægrotus aliquis solo radiorum solarium aut lunarium aspectu possit curari: ego verò medicus in consilium vocatus, suaderem ægrotanti, ut proficisceretur in Italiam, Solem vel Lunam aspecturus & eorundem ibi radios excepturus: annon stultum hoc esset consilium, cum idem mihi Sol, eademque luna hic in Gallia æquè ac in Italia singulis diebus per totum oriantur annum. Sic multi pœnitentiam acturi, frustrà in Italiam & Hispaniam iter instituunt.

Minori enim pretio & labore illam domi emerent à sole justitiæ, unico Salvatore ac Domino nostro Jesu Christo, qui gratis per fidem solam nobis promisit peccatorum veniam. Sed tantum dixisse sufficiat de argento vivo vili & vilissimo: nunc pauca quædam annectemus de pretioso & carissimo: quod orientale argentum vivum magnesiæ author nuncupat, Sed non loquitur de argento vivo, quod videtur, neque de magnesia vulgò nota. Sed per argentum vivum intelligit humiditatem illius mixtionis, quæ est humiditas radicalis lapidis nostri. Et per magnesiam intelligit totam mixtionem, de qua extrahitur ista humiditas, quæ argentum vivum nostrum vocatur: quæ quidem humiditas currit in igne & in eodem totum compositum dissolvit, congelat, denigrat, dealbat, rubificat, & perficit, hoc est omnia facit in omnibus. Unde pretiosissimus est thesaurus ei, qui eam novit, & possidet. Meritò autem dicitur magnesia. Magnesia enim est ejus vis & facultas, quæ instar magnetis universalis, omnia ad suum attrahit centrum, quæcunque in se universus tàm superioris quàm inferioris mundi ambitus complectitur: adeò ut per ejus beneficium in minimæ quantitatis corpusculo, vix aciculæ mucronem referente, liceat totum comprehendere mundum. Sed majus secretum latet, in hac pretiosa magnesia, quàm in argento vivo vili. Philosophi igitur miris illam modis occultarunt, nec nobis de illa plura dicere aut manifestare fas est.

HERMES.

O Natura maxima naturarum creatrix, quæ continet & separat mediocria naturarum, cum lumine venit, & cum lumine genita est, & quam tenebrosa nebula peperit, quæ omnium mater est.

SCHOLIUM.

VNa est natura universalis, quæ ab Aristotele definitur esse principium motus & quietis. Vel est, ut hic Hermes loquitur, creatrix omnium naturarum, hoc est, productrix rerum omnium. Et ob hanc causam, quia omnia procreat, ac gignit, omnium quoque nominibus à Philosophis appellatur. Deus enim supremus rerum opifex, & totius mundi architectus, Naturam hanc unam ac solam rebus naturalibus gubernandis præfecit, quas igneo suo ac perenni vigore, quem ipsi rerum conditor in prima creatione indidit, fovet ac conservat. Estque eadem Natura linea quædam viridis, quæ gyrat universum: Unde causa sola est, quòd singulis annorum revolutionibus, ineunte scilicet Vere, species rerum omnium revirescant, & novam recipiant germinandi & prolificandi vim, per quam crescunt & multiplicantur: ne forte ipsæ species intereant, & sic vacuum in Natura, quòd maximum esset flagitium, daretur: Unde rectè canit Virgilius.

Vere tument terræ, & genitalia semina poscunt:
Avia tunc resonant avibus virgulata canoris,
Et Venerem repetunt certis armenta diebus.

Item Ovidius:

Tunc blandi soles, ignotaque prodit hirundo,
Et nitidum celsa sub trabe fingit opus,
Herbaque quæ latuit cerealibus obruta sulcis,
Exerit e tepida molle cacumen humo.

Operatur autem natura in hæc inferiora, per Solis, Lunæ, & reliquarum stellarum radios, quos Hermes sub vocabulo luminis intelligit. Horum enim irradiatione sive illuminatione infunduntur rebus elementaribus varia virtutum dona, pro variis ac diversis rerum speciebus. Quæritur hinc, num Chymicus naturæ quoque opera & auxilio indigeat in elaborandis suis arcanis & magisteriis? Sed facilis est responsio iis, qui norunt Chymiam, artem similem esse agriculturæ, in qua partem sibi vendicat Natura, partem agricola, tanquam operator & artifex externus. Ut enim solummodò hic principaliter occupatur in agro præparando & seminando: reliquum autem generationis perficiendæ & absolvendæ opus, unicæ committit naturæ: sic quoque Duce inprimis Natura, comite verò arte, opus suum Chymicum auspicatur omnis verus artista sive Chymista. Hermes præterea hic mentionem facit Naturæ, quam tenebrosa peperit nebula, per quam nihil aliud intelligit, quàm magnesiam Saturni. Saturnus enim Græcè χρόνος appellatus: hoc est, tempus non aliter universa generationi obnoxia, in hoc mundo generat ac producit, ac magnesia ipsa, quæ mater & genitrix dicitur omnium.

HERMES.

VBi autem regem coronatum filiæ nostræ rubeæ conjungemus, & in levi igne nondum nocentibus, concipiet & filium conjunctum & supereminentem, quo igniculo permanentem cibat illa, & vivit igne nostro.

SCHOLION.

REgina sive filia Philosophorum rubea, est Luna. Non autem mireris, quòd, quæ aliàs caput & splendor est albedinis nunc rubea dicitur. Est enim Luna metallica sive Philosophica etiam masculinæ naturæ: quæ soli, regi coronato, desponsata, concipit gignitque filium, quem Philosophi suum vocant Mercurium. Hic ubique est mirabilis, cujus parentes, quos modò habuit altrices & nutrices, nunc ab ipso aluntur & nutricantur. Ut enim ingenio est versuto, & miris imbutus artibus, inter alia novit etiam epulas atque dapes omnis generis gratissimas præparare: nec vulgari coquendi modo: sed potius ad moderatissimum vivifici ac cœlestis ignis calorem ipsas coquit paratque. Quibus paratis & in mensa Philosophorum rotunda, quæ ultrà decem aut ad summum duodecim personas non capit, appositis: pater, mater, & reliqui ejus agnati accumbunt, & convivium celebrant verè philosophicum per integram septimanam. Alium autem cibum, præter Mercurialem, hoc est, quem filius ipsis offert, non admittunt: neque patiuntur quempiam ex peregrina familia, qui non proxima sanguinis necessitudine ipsis junctus sit, cum ipsis accumbere.

accumbere. Sin verò, ut non rarò fieri solet, cibi in mensa appositi fortè refrigescant, Rex ex solo intuitu oculorum suorum instar ignis rutilantissimi resplendentium, in momento efficit, ut recalescant, & ita calefacti gustu fiant suaves & delicati, quibus se reficiunt mirum in modum, & ad satietatem usque comedunt, ita ut ad multum tempus neque sitiant amplius, neque esuriant. De ejusmodi coquo, qualis est hic noster Mercurius, sibi prospicere debebant omnes Reges ac Principes, propter summam ejusdem necessitatem. Non enim cibos parat tantummodò alimentarios, sed etiam medicamentosos; qui corpus ab omnibus morbis liberant, idque sanum ad ultimum usque vitæ terminum præservant ac custodiunt. Ubicunque igitur talis reperietur coquus, Pharmacopœo amplius non opus erit: una enim eademque operâ utriusque ille perfungetur officio.

HERMES.

CUm autem dimittis ignem super folium sulphuris, intret super illum terminus cordium, abluatur eo, & ejus coinquinatio extrahatur, tunc alteratur, & ejus tinctura ex igne remaneat rubea, ut carnes. Filius autem noster rex genitus sumit tincturam ex igne: illum verò mors & mare fugiunt & tenebræ.

SCHOLIUM.

OMne quod vivit, propter inclusum ignem vivit, sulphur ergò in se absconditum quoque continet ignem, qui si per ignem externum excitetur, vita vivere manifesta incipit: & ita, quod antea occultum in sulphure erat, manifestatum nunc existit. Ignis autem officium est, non solummodò vivificare, sed etiam depurare, & heterogenea segregare tantisper, donec separatis fecibus tandem appareat tinctura purissima & rubicundissima, quæ colore repræsentat carnes, scilicet recens mactatas, & sanguine adhuc conspersas sive cruentas. Hic est sanguis iste Leonis viridis, de quo passim mentio fit apud Philosophos. Viridis autem dicitur, non propter colorem viridem externum, sed propter vitæ viriditatem juxta hunc versum:

Læta viror vita est, mœrori convenit ater
Color, &c.

Unde etiam ista solummodò tinctura, quæ carnibus recentibus, rubeis, & sanguine adhuc madentibus similis est, perfectionis gradum attigisse dicitur. Ejusmodi enim carnes, quæ nihil aliud sunt, quàm sanguis modò coagulatus, perfecto adhuc & pleno spirituum vigore abundant: non secus ac sanguis Leonis viridis, qui propter viriditatem suam totus circumfluit spirituum vitalium copia.

Multi hactenus versati sunt in eo errore, quod putarint, viriditatem indagandam esse in spiritu vini, vel vino, aliquot vicibus, ut vulgò solent destillato. Viderunt enim, vinum, antequam ex uvis exprimeretur, & in dolia reconderetur, in vitibus, quæ foliis, floribus, & uvis immaturis virides apparebant, crevisse: unde ab hac externa viriditate Leonem Philosophorum viridem appellari opinati sunt: sed turpiter in eo decepti, à vero Leone viridi & rubeo cognoscendo, longissimè aberrarunt.

Ut enim leo animal fortissimum, omnium cæterorum animalium robur in se solo complectitur, ita tinctura philosophorum præstantissima, omnium rerum tincturas in sese continet, quæ in tam fragili vitis ligno, aut in eo, quod exinde provenit, minimè quærenda est. Quomodo enim potest ex re corruptibili & combustibili elici tinctura incorruptibilis, fixa & incombustibilis? Possuntne de spinis uvæ, aut de tribulis ficus colligi? Simile sibi simile generat procreatque. Unde, teste Horatio, fortes solùm creantur fortibus. Et cum secundùm Hermetem in lapide sive tinctura nostra sit omnis fortitudinis fortitudo fortis; ex re nobiliori & perfectiori utique, quam ex ligno aut fructibus vitis, illam extrahendam esse, conjectare quilibet potest.

Quæ autem sit illa res, videtur author apertè indicare his verbis, ubi dicit: & ejus tinctura ex igne remaneat rubea: item, Filius noster rex genitus sumit tincturam ex igne. Unde palàm constat: ignem esse illam fortitudinem fortem, sive veram Leonis viriditatem. Quæcunque enim tinctura ab igne fugit: imperfecta & immatura censeri debet, & per consequens diutius in igne nutrienda, donec perficiatur. Sin verò in igne nutrita, antiquam pristinamque suam formam retineat, aut potius corrupta, in deterius vergat, ea, tanquam res ab opere philosophorum magno aliena, prorsus excludenda, & procul hinc ad Anticyras ableganda erit. Quemadmodum enim inter homines, nonnulli reperiuntur, qui ex longo usu, & assuefactione, venenum corpori humano aliàs contrarium & inimicum, sine noxa assumere, & instar alimenti alicujus familiaris in ventriculo concoquere ac digerere possunt: Sic etiam lapis noster, in quo ab initio mors & tenebræ, hoc est, imperfectio & impuritas dominabantur, paulatim in igne coctus; indies magis magisque ignis naturæ assimilatur, & tandem in ignem totus vertitur: ac veluti salamandra in igne, tanquam proprio suo elemento sive matrice habitat, eoque unicè gaudet & delectatur: qui etiam temporis diuturnitate transit in essentiam quintam & tincturam Physicam, tàm ad metallica, quàm humana corpora.

HERMES.

SOlis radios draco fugit, qui foramina observat, filiusque noster mortuus vivet, rex ab igne veniet, ac conjugio gaudebit, & occulta patebunt, & lac virginis dealbabitur. Filius jam vivificatus fit bellator ignis, & supereminens tincturis. Filius enim est beneficium & philosophiam habens.

SCHOLIUM.

DRaco significat terram & est nigrum nigrius nigro. Serpentes autem & Dracones gaudent potius locis subterraneis, petrosis & obscurisspeluncis, quàm luce solis sive diei propatulo. Lucente igitur sole fugiunt, & latibula sua repetunt, ne à tam claro luminis splendore, quem ferre nequeunt, nimis torqueantur. In vas igitur probè munitum ac clausum, nec nisi unicum foramen, parvum ac rotundum; per quod solis radii intrare possunt, habens, Draco inclusus soli exponatur per mensem philosophicum quo temporis spatio, membris ejus penitus dissolutis, morietur: & fœtore suo lethali, accedentem quoque regis filium inficiet, & neci tradet. Ambo igitur mortificati, & in vitrum aliud mundum inditi ponantur ad solem per alium mensem philosophicum: vel si hyemis tempore, solis calor sit remissior: similem in hypocausto, vel alio loco convenienti & idoneo excitabis. Et tum temporis filius calore solis percepto, paulatim à vitæ spiritu recreabitur & revivificabitur: draco verò ab eodem calore urgentiùs pressus, penitus consumetur, & redigetur in nihilum. Rex autem videns, imbecillum nimis esse calorem solis, pro filio suo à draconis veneno prorsus liberando balneum parare jubet pro se & filio: & extincto dracone, ipse cum filio suo bal-

neum

neum calefactum ingreditur, quem ex amore paterno continuis amplexibus fovet, & interim lac virginis ei ad membrorum refectionem in magna copia quotidiè præbendo, tamdiu hoc fomenti balneum continuat: donec filius, omnibus veneni pravitatibus absumptis, pristinum corporis robur & venustatem recuperet: & dignitate, virtute & splendore prorsus similis evadat patri, adeò ut vix inter illos agnoscas differentiam. Pater in æternum non deserit filium, nec vicissim filius partem. Sicut enim umbra corpus, sic filius partem continuò sequitur: tàm perfecto enim & constanti amore invicem juncti manent, ut nulla vis elementorum externa, sive sit ignea, sive aerea, sive aquea, aut terrea, tàm firmum amicitiæ pactum dissolvere amplius queat.

Præsertim filius, ut nihil nunc dicam de patre, qui in omnibus similis est filio, in nova hac generatione dux est tam potens & fortis, ut per media incendia vicorum sive domorum, absque ulla læsione transeat. Et sicut ignis, nihil juris habet in aurum: sic nullam quoque habet potestatem in aureum hunc heroem: qui meretur idcirco, summo jure vocari aurei calcaris sive auratus eques, magnificus, & inclytus: quique prætereà tanta sapientia præditus est, ut è longinquis regionibus ad eum, veluti Regina de Saba ad Salomonem, multi quotidiè confluant Philosophi, & solidam sibi Philosophiæ cognitionem, ac scientiam (ex quo enim rerum intelligentia potius requirenda esset, quàm ex eo, qui eam ex lumine & flumine ipsius Naturæ, tanquam ex eo ipso fonte ubertim haurit) ab eo comparent. Quam assecuti sive adepti (hinc Philosophi Adepti nominantur à Paracelso: indeque nomen suum habet Philosophia adepta) gratiarum actionem, prout decet pro tantis beneficiis modestè referunt, & cum pace revertuntur in regionem suam.

HERMES.

Venite filii sapientum, & nunc gaudeamus, & simul lætemur, quia mors consummata est, & filius noster regnat, & jam rubea toga, & Chermes indutus est.

SCHOLIUM.

Sicut victor magnanimus è bello reversus, publicè & solenniter agit triumphum: & undique in publicis plateis acclamatio populi in lætitiæ & congratulationis signum exauditur: sic quoque Hermes existimat, sibi acclamantibus congratulantibusque simul sapientum filiis post partam in hoc Chymico bello victoriam, nunc triumphandum, & manibus pedibusque in lætitiæ signum plaudendum esse: ut qui tot monstra horrenda devicerit: tot terribiles dracones, tot venenatos serpentes, & malignos spiritus profligarit, & mortem denique ipsam confectam superârit. Sed cui potius prima gloriæ palma debetur pro tanta victoria impetrata, quàm filio regis: qui tanquam alter Hercules, immensum & insuperabilem laborem in tam atrocibus debellandis hostibus, sustinuit: Unde etiam regni philosophici hæres legitimus, & toga rubea ac purpurea indutus, summum dignitatis gradum obtinuit, & tanquam invictissimus mundi monarcha, ab omni hostium insultu & impressione, regnum suum tuetur ac defendit. O terque quaterque beatus, qui divina ope cœlitùs adjutus, hujus reguli favorem & gratiam sibi conciliabit, ipsique tanquam fidelis amicus, consiliarius, & cubicularius vigilanter assistet; salarium enim, quod suis expendit fidelibus & familiaribus amicis, superat omnes omnium Cræsorum Crassorumque, quotquot hoc seculo vivunt, thesauros.

CAPITULUM IV.

HERMES.

Intelligite filii sapientum, quòd hic lapis clamat, protege me, & protegam te, largire vis mihi meum, ut adjuvem te.

SCHOLIUM.

Expandi manus meas, inquit Dominus exercituum apud Esajam 65. tota die, ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas. Quis quæso similior est huic populo, quàm Chymista erroneus & ignarus: qui neque lapidem clamantem neque rectè philosophantem audit: sed in seductionum deviis continuò versatur. Quomodo verò audiat lapidem, quem non agnoscit: aut quomodo benignam præbeat aurem Philosopho, quem neque intelligit, neque intelligere cupit. Vana enim scientiæ persuasio, cum tamen nihil sciat, adeò illum excæcat, ut sæpenumerò de magno quodam mysterio apertè loquentem non capiat: sua tantùm sibi placent: experientiam rerum multam habet in Chymicis operationibus: non doceri, sed docere vult alios: unde etiam non abs re doctoris vel alterius dignitatis titulum gerit: quem turpitudinis forte infamia contaminaret, si doctiorem præ se agnosceret ullum. Hæc vana inquam, persuasio multis hactenus nocuit, & adhuc indies nocet, quò ad finem artis non perveniant. Temeritate enim quadam in altum plus justo volantes, & velut Icarus propiùs ad solem accedentes, cum eodem in profundum erroris pelagus præcipitantur, ex quo in posterum sine maximo labore vix evadunt. Lapidem & Philosophum uno quasi ore loquentes audit veritatis studiosus. Lapis quidem rem ipsam nudè sine verbis exhibet: Philosophus verò rei veritatem essentialem verbis exprimit: & ipso opere, si res postulat, demonstrat: ita ut, etiamsi unam eandemque ambo doceant veritatem, Philosophus tamen sit tanquam præceptor intermedius inter lapidem & discipulum. Præceptor igitur clamat, audi me discipule, & docebo te: Largire mihi tempus auscultandi, & institutis te juvabo optimis, tibique & tuis salutaribus: Me enim si auscultando rectè perceperis: magnum naturæ lumen, de quo paulò post, videbis & ipsius quoque lapidis profundum agnosces secretum. Discipulus itaque disciplinæ subditus & obediens hujusmodi monita non spernit, sed fideliter sequitur, votique tandem sui compos redditur. Ignorantiam enim suam, quam habet, commutat cum magna scientia, saltem auscultando & meditando, adeò ut non tantùm præceptorem, sed ipsum etiam lapidem quem anteà surdus præ inscitia non audiebat, nunc clamantem assequatur. Sed quam ampliùs utilitatem inde capiet discipulus? Voluntati magistri obtemperavit: naturale quoque lapidis desiderium explebit. Obsequio disciplinæ satisfecit magistro: artificio pyrotechniæ satisfaciet etiam naturæ & lapidi. A magistro impetravit scientiam & sapientiam: per lapidem inveniet sanitatem & opulentiam, & alia multa commoda, de quibus mox audiemus.

HERMES.

Sol meus & radii mei sunt in me intimi. Luna verò propria meum lumen est, omne lumen superans, & bona mea omnibus bonis meliora sunt: gaudium, lætitiam,

tiam, gloriam, divitias, & delitias intelligentibus largior, & quod inquirunt, agnoscere & intelligere facio, ac divina possidere.

SCHOLIUM.

QUando Philosophi loquuntur de radiis Solis, de Lumine Lunæ, deque aliorum Astrorum luminibus, non id accipiendum est de nudo splendore externo, qualis est lucernæ sive candelæ accensæ: qui vicinum tantùm aeris complexum illuminando, reddit perspicuum & lucidum, sine alia quacunque vi & impressione vitali & animata. Umbram enim & superficiem ejusmodi mortuam, sive relollaccam, ut Paracelsus loquitur, haud curant Philosophi; sed veram tantummodò & intus latitantem quærunt rerum medullam, hancque solam singulari artificio venantur per radios suos essentiales & lumen Philosophicum internum. Ut autem duplex horum radiorum differentia magis innotescat, clarioris doctrinæ causa exemplum fulminei radii hîc producemus: cujus scientia sive proprietas naturalis talis est, ut non promiscuè cum lumine feratur in quamvis aeris partem, nec aerem luce tantum externa illustret, sed vi quadam magnetica & innata pellatur ac rapiatur in locum certum, suæ naturæ magis consentaneum & familiarem, quem solùm cæteris omnibus illæsis tangit & ferit, vimque suam actuosam evidenti nota impressa, clarè demonstrat.

Hinc videmus sæpenumerò ensem sive ferrum in vagina à fulmine dissolvi, corio vaginæ integro adhuc & illæso: item hominis interdum cutem à fulmine aduri, vestibus externis intactis, aut vice versa: ut ejusmodi plura videre licet exempla in historiis naturalibus. Ex quibus palàm liquet, quòd Philosophi de radiis, qui absque vitalium energia, lumen tantùm præbent otiosum & sterile, minimè sunt solliciti, sed de illis tantum, qui cum lumine, efficacem simul & vivam formarum sive virium essentialium œconomiam administrant: quorum effectum eximium explicat author in sequentibus verbis: Ubi ex ejusmodi luminum radiis, multa solerti indagatori bona evenire asserit, veluti gaudium, lætitiam, gloriam, divitias, & delitias: & tàm magnificè extollit hanc scientiam, ut malit illam divinam, à tam nobili & præstanti subjecto, quàm humanam appellare.

HERMES.

E*Cce quod Philosophi de scientiis celaverant literis septem scribitur: duas enim sequitur alpha, yda, & librum similiter sequitur Sol, volens tamen dominare, artem custodire, jungere bubæ aquæ filium, qui est Jupiter, quod est occultum arcanum.*

SCHOLIUM.

NOn certo constat de vocabulo isto septem literarum, in quo author totam scientiam occultari dicit. Impossibile enim est, omnia Philosophorum ænigmata ad unguem eruere: in quibus sæpenumerò rimandis, citius sensum, quàm verba invenire licet. Quale enim istud vocabulum sit, ingenuè ut veritatem fatear, ignoro prorsus, ac quamvis aliquis divinando propiùs ad authoris mentem accedere videretur, semper tamen de eo dubio relinqueretur: cum nemo, absente authore, possit hunc hæsitantiæ scrupulum planè tollere. Ergò suspensa de verbis lite, operam tantùm dabimus, ut verum sensum & ipsam rei essentiam eliciamus. Opinio mea sic fert, (alteri interim liberum relinquo opinari quicquid volet) quòd non procul à veritate aberrare videatur, qui dicat, vocabulum istud septem literarum esse septem corpora metallorum, quæ sub unico verbo, nempè Planeta, haud absurdè comprehenduntur.

Saturnus enim est Planeta: Jupiter est Planeta Mars est Planeta: Sol est Planeta: Luna est Planeta: Venus est Planeta: Mercurius est Planeta: ita ut omnibus septem corporibus conveniat nomen Planetæ. Accedit & hoc, quod si Græcè scribatur, post primas duas literas sequatur alpha, & paulò post yda. Confirmat prætereà hanc nostram opinionem Philosophus lib. de conjugio solis & lunæ, his verbis: per Deum, inquit, si consideraveris stellas, id est Planetas erraticos, id est metallorum corpora, non est inter nos, scilicet philosophos, differentia, id est, diversitas, in hoc, quod opinantur, id est, de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant sapientes lapidem suum, in quibus est Mercurius & sulphur fixum & incombustibile per naturam rectificatum: & propter hoc præparatio nostra surgit per feras, & claves aperientes feraturas, id est, problemata obscurata. Hactenus ille. Ut ut sit, alium sensum ex authoris verbis vix extorquebis: quod vel ex consequentibus verbis palam evincitur: Ubi dicit: Solem cum aquæ filio sive Jove esse conjungendum, & hoc esse occultum arcanum. Per aquæ enim filium innuit Mercurium, & per Solem sulphur fixum & incombustibile: in quorum duorum conjunctione totum latet arcanum. Sed quia Philosophus suprà inquit, lapidem suum præparare sapientes ex his metallis, & per hoc: nihil aliud intelligit per hoc, quàm aurum sive solem. Ut enim Sol in firmamento tantam claritatem solus obtinet, ut solus cùm est exortus, obscuratis omnibus aliis appareat: ita Sol Philosophorum sive metallicus ortus, sive in vase philosophico natus, occultè in se continet reliqua metallorum corpora, & cæteris occultatis ipse solus apparet. Dictus enim est Sol, quasi solus, quod unus sit, & non plures: quique tanta sit magnitudine, ut tanquam dux, & princeps & moderator luminum, cuncta sua luce lustret & compleat.

HERMES.

A*Uditores intelligite, & deinceps nostris utamur opinionibus, & quæ scripsi subtilissima investigatione, & contemplatione vobis demonstravi, quoddam unum novi. Nam quis intelligit, quod sincera investigatione & ratione inquiritur? Ex homine non fit, nisi quod ei simile est, & ex tauro idem: & si quod animal cum aliena specie cubat, nascitur, quod neutro simile est.*

SCHOLIUM.

QUi facilè credit, facilè decipitur. Ut igitur suprà, ita & hic denuò monet author, ut dicta ejus recta rationis bilance expendantur: non autem crasso modo, prout nuda sonat litera, accipiantur. Et sicut res, quas proponit, non levi, quod ajunt, brachio tractat, nec quidquid illi in buccam venit, statim suo inserit libro: sed in illarum descriptione & demonstratione utitur subtilissima investigatione & profunda contemplatione: ita lectorem quoque decet esse sedulum, & diligentem in legendis & meditandis ejusdem scriptis. Qui enim oscitanter, & sine intellectu aliquid in hoc opere præsumit: is similis videtur claudicanti, qui fracto aut læso altero crure, cursus certamini se temerè immiscet. De sincera autem investigatione, per quam nihil aliud intelligit, quàm rationem rectam, veram & naturæ legibus consentaneam, suprà dictum est.

Deinde speciem per sui similem speciem propagandam docet. Frustra enim laborat, qui de spinis, ut suprà

ut suprà diximus, uvas colligere tentat. Ex homine enim non nascitur nisi homo, nec ex brutis nisi suum simile. Ordo enim specierum propagandarum, quem Deus in creatione instituit, manet inviolabilis. Deus igitur rebus omnibus, huic ordini subjectis, suam quoque addidit crescendi & multiplicandi benedictionem. Omnis autem generatio extra hunc ordinem instituta, maledictionis divinæ haud dubiè obnoxia est. Cujus rei exemplum habemus luculentissimum in mulis, qui ex commixtione equorum & asinarum, vel asinorum & equarum procreati, fœcundum semen pro suæ speciei multiplicatione & propagatione non obtinuerunt. Cum enim specierum ejusmodi confusio sub hoc divino creationis ordine non comprehendatur, meritò etiam istis non indita fuit per benedictionem divinam vis illa crescendi & multiplicandi. Loquor autem hic de speciebus completis ac perfectis, sive illas ideas Platonicas, sive certas & specificas seminum rationes, sive scintillulas igneas speciales, sive formas specificas, illisve pluribus appellare velis nominibus: quas omnes in universum mundum diffusas, & pulcherrimo ordine invicem distinctas, Deus in creatione per solum verbum Fiat produxit. Contra sacrum autem & incontaminandum hunc ordinem maximè impingunt falsarii & spurii alchymistæ, qui ex temerario quodam ausu, & confusione plusquam Babylonica, specierum invicem mixtionem moliuntur. Conjungunt enim ea, quæ Deus disjunxit: quæ verò conjunxit, disjungere & separare ordine inverso impiè conantur. Non igitur mirum est, si proximo illos pede comitetur maledictio divina: idque ob causam modo relatam. Quicquid tandem agis, hoc tibi firma mente persuasum habeto: Deum omnibus actionibus, quas homo proponit, tam in verbo suo scripto, quam in natura, sive creaturis, sua virtute infallibiliter quoque adesse: Quomodo enim possit vis ac potestas omnipræsentis Dei infinita, quæ essentialiter rebus universis inest, rursus ab illis tam levi momento separari. Sed actionibus justis, cum lege & ordinatione divina congruentibus, præsto est ut æquus, benignus, bonus & misericos pater: Perversis autem & ordini divino repugnantibus, tanquam severus omnis iniquitatis, perversitatis & confusionis ultor, & justus vindex. Cum sancto enim, inquit regius Propheta Ps. 18. sanctus erit, & cum viro innocente innocens erit: Et cum electo, electus erit, & cum perverso pervertetur. Discant igitur hinc alchymistæ in posterum sapere, ne falsis & sinistris suis opinionibus & deliramentis, quæ tam divinis quàm naturalibus adversantur legibus, plus justo tribuendo, & frustra contra stimulum calcitrando, in gravissimas pœnas Deo & Naturæ persolvendas, incurrant.

HERMES.

Iam Venus ait: Ego genero lumen, nec tenebræ meæ naturæ sunt, & nisi meum esset metallum siccum, omnia corpora mei indigerent, quia ea liquefacio, & eorum rubiginem deleo, & substantiam extraho: me igitur & fratre meo junctis, nihil melius ac venerabilius.

SCHOLIUM.

Venus inter septem mundi dominos sive Planetas relata, dicitur mater amoris & pulchritudinis, cujus stella Solem antecedens dicitur Lucifer, quasi lucem ferens, vel, ut author loquitur, lumen generans: Ubi verò lumen, ibi quoque vita: vehiculum enim vitæ est lumen, quod nullam partem corporis Physici, à suorum radiorum contagione immunem relinquit. Ergò taceant impostorum, quicunque vitam derogant metallis. Nihil enim existit in rerum natura, quod non mediante hoc Veneris lumine, hoc est, per generationem naturalem productum sit. Metalla verò naturaliter in mineris suis procreata quis negabit? Non igitur vita sua carebunt: licet hæc in iis manifestè, ut in animantibus & vegetabilibus non sese prodat, priusquam à corporea sua mole, quæ vitæ actiones in ipsis obtundit & reprimit, liberentur; idque per ejusdem luminis beneficium: cujus officium est, tenebras mortis fugare, & illarum loco inducere vitam.

Non autem hoc lumen indagandum erit in corporibus metallicis, propter nimiam ipsorum siccitatem, hoc est, terrestrem crassitiem. Nisi enim siccum esset meum metallum, inquit author, omnia corpora mei indigerent. Neque cuprum aut æs, sed Venus, Planeta & sydus cœleste ait: Ego genero lumen. Per Venerem igitur essentiam intelligo astralem, lucidam & splendentem: quæ ignea sua vi non secus ac carbonum ignis corpora liquefaciat: non autem liquefaciat simpliciter, sed liquefaciendo etiam simul rubiginem deleat, & substantiam, hoc est, occultam tincturam extrahat. Quod tum fiet, si Venus & ejus frater invicem copulati, & Vulcani fallaciis, catena invisibili tamdiu ligati teneantur: donec Venus in proprio thoro impregnata, post 9. mensium revolutionem, sobolem pariat ipsis parentibus præstantiorem & nobiliorem.

HERMES.

Rex autem dominator, suis fratribus testantibus ait: Ego coronor & diademate ornor, & regia veste induor, & cordibus lætitiam ingero, & ego vinctus ulnis, & pectori meæ matris & substantiæ ejus, continere & quiescere meam substantiam facio, & invisibile ex visibili compono, tunc occultum apparebit, & omne, quod Philosophi occultaverunt, ex nobis generabitur.

SCHOLIUM.

Rex est aurum: ejus autem fratres sunt cætera inferiora metalla. Regnum omnes possident commune, in quo tamen supremum imperandi fastigium assequitur solus Rex sive Sol: qui propriis virtutum insigniis, cæteris longè antecellit. Ignem enim solus sustinet sine noxa, in quo diutissimè detentus nihil deperdit: nec vinci aut destrui potest, nisi à matre, quæ est fons sive mercurius metallorum. Accidit autem aliquando, ut rex animi gratia fontem ingressus lavaret: sed reversus à fonte incidit in summam corporis imbecillitatem, quam sibi inter lavandum contraxerat. Convocatis itaque fratribus in unum, de rege restituendo deliberatum fuit. Jubetur Mercurius Deorum nuncius colligere suffragia, à quovis fratrum vel consiliariorum: qui promptus in exequendo munere alloquitur primò Saturnum: Tu, inquit, pater Deorum, & arcanæ contemplationis author, nobis quæso expone tuam scientiam, & liberè eloquere, quid tibi videatur de nostro Rege, quem vides hic ad summas imbecillitatis angustias redactum, nigrum, tenebrosum, & omni lumine privatum: dic, inquam, qua ratione in pristinum fortitudinis & claritatis locum rursus evehi possit. Tunc exorsus Falciger ita respondit: Me, inquit, vocant dominum temporis, omnia destruentem & conservantem; authorem mortis & vitæ. Ne igitur mentiri videar, ultrò nunc veritatem fatear, vobisque palàm dico, me authorem esse primarium tantæ ruinæ, in quam rex noster incidit.

Cùm

Cum enim in fonte ipsum lavare viderem, statim sumptis meis armis hæreditariis, ad eum clam in balneum intravi, & dormientem spirituali falcis meæ veneno, subitò citra hominum opinionem sauciavi: ex quo vulnere expergefactus rex, multum profudit sanguinis. Hinc tantæ imbecillitatis causa. Hæc tamen infirmitas non ipsi est ad mortem æternam: sed proderit nobis in salutem nostram, qui fratres ejus sumus, & proximi consanguinei. Ut igitur cum ipso regni quoque participes fiamus, profuso sanguine proprio, nos emundabit ab originali impuritatum illuvie. Quamvis ergò naturam adeò in ipso labefactatam cernatis, ut morti non absimilis videatur: vitæ tamen spiraculum prorsus extinctum non est: sed occulto temporis fomento, interim à me conservatur, donec tandem, assistentibus mihi cæteris meis fratribus, coronâ quoque regiâ potitus cùm eodem fuero. His dictis tacuit. Conversus igitur Cyllenius Heros ad Jovem, signum dedit, ut diceret sententiam: qui mox in hanc se effundit orationem: Juvans, inquit, ego pater dicor, omnes excellens in bonitate, & dominus sum divitiarum & sapientiæ. Ne igitur inani & vano nomine stultè superbire videar, in Rege nostro juvando nullum non movebo lapidem: imprimis autem ipsum exornabo sapientia & divitiis, omnesque mundi thesauros ipsius potestati subjiciam. Præterea singulari bonitate & clementia erga omnes, præsertim autem erga nos fratres ipsius præditus, pauperibus erit refugium, miseris afflictis solatium, & mœrore confectis gaudium & refrigerium.

His finitis Luna compellata à Mercurio, in hoc argumentum fari incipit: Ego, inquit, soror Regis uterina, meritò habeo, quod de tristi hoc fratris casu lugeam: sed unum est, quod me solatur, ne prorsus abjecto animo desperem: nempe hoc quod communi dicitur proverbio: *Post nubila Phœbus*: Experientia enim me subinde edocuit hujus dicti veritatem. Quoties enim vidi fratrem, densissimis obscuratum nubibus, qui nihilominus tamen igneo suo ac radioso splendore illas penitus discussit, & tandem eluctatus, rursus auream nobis & fulgentem capitis comam benignus ostendit? Sed sicut in ipsius ministerium se ultrò offerunt fratres & cognati mei omnes, ita etiam meis officiis ipsi nequaquam dero: & quia me appellant vulgò aquarum dominatricem, ipsum quoque aqua mea perenni & clara è fonte vivo scaturiente potabo: omniaque corporis membra in eo ita reficiam, ut nihil remaneat prorsus infirmi, languidi aut vitiosi: sed fortis evadat, robustus, pulcher, formosus, & regali decore præ cæteris omnibus maximè conspicuus.

Absoluto candidæ Dianæ sermone, confestim surgit Venus, quæ blando placidoque vultu subridens, fratrum turbam ita alloquitur. Quid quæso fratres amici, rei est, inquit, quod in rege ac domino nostro refocillando, tam longam nectatis moram? An nescitis neminem nostrum à se ipso vivere? Nisi enim vita nobis ab hoc unico vitæ lucisque creatore gratis impertiretur, jamdudum actum esset de salute nostra. Cum igitur omnia, quæ possidemus, bona ipsi soli accepta ferenda sint: utpote qui ex lumine & splẽdore suo nobis lumen & splendorem tribuat: merito quoque hunc cœli regem, & mundi principem veneremur, ipsique subditi & devincti maneamus in æternum. Exigua sanè hæc est opella vestra, qua ipsum fovere & restituere conanimi. Nisi enim hæc antea vobis cœlitus concessa essent munera, minima certè aut prorsus nulla foret in vobis ministrandi ac juvandi vis & potentia. Festinate igitur, & unusquisque vestrûm, quod acceptum tenet, ei quoque lubens meritoque rursus offerat. En, quod accepi, nunc reddo, illique tribuo multipotentiam, fœcunditatem, candorem, amorem, misericordiam, & comitatem. His cunctis & multis adhuc aliis præstantioribus virtutibus hunc Regem nostrum ditandum & exornandum volo. Hactenus continuatum orationis filum, abrupit Venus, & silentio facto, statim Deorum nuncius invitat Martem: qui voce gravi & impetuosa in hæc subitò prorumpit verba: Magnificum, inquit, & geminatum mihi olim inditum est nomen: nec sine causa. Mars enim vocor, quòd armipotente & magnanima virtute mea, maribus in bello præsum. Mavors autem nuncupor, quod magna verto, videlicet imperia & regna. Sed quicquid armata & bellicosa manu edomare nequeo: id ego & filius Vulcanus junctis viribus per maxima ignium incendia, & per fumum in cœlicas mittimus regiones. Igneæ namque calefactionis dominus sum, nullique ego cederem unquam, nisi lux Apollinea, claritate & ardore suo nimio me vinceret, urgeret, pelleret, inque fugam verteret. Utut sit, tantum tamen virium contribuo magno regi nostro, ut se & regnum nostrum à quacunque vi illata defendere possit. Habet enim ex me gladium flammeum & versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ: ut nihil jam dicam de fortitudine, magnanimitate, generositate & potestate summa ad quamvis injuriam aliam propulsandam: adeò ut jam sit perfectissimus, nihilque amplius ipsi desit ad regni sui splendorem amplificandum. His finitis, arbiter Deorum Mercurius annuit, & vota omnium collecta, tanquam æqua & pia comprobat, laudat, prædicat. Rex igitur hactenus occultatus in umbra mortis, gloria & honore pristino recuperatis, sine mora prodit in lucem, & viribus longè majoribus auctus distribuit varia in fratres dona, & beneficiorum memor, quibus ab ipsis multipliciter fuit affectus, æquè ipsos regiis honoribus ornandos seriò mandat, vult, jubet, imperat. Quibus peractis omnibus, visibile factum fuit visibile, & occultum manifestum.

HERMES.

Hæc verba auditores intelligite, custodite, meditamini, & nihil aliud inquirite. Homo autem principio Natura generatur, cujus viscera carnea sunt, & non ex alio. In hac litera meditamini: superflua verò respuite.

SCHOLIUM.

Fideliter hîc author præmonitos cupit suos discipulos, & bis repetit hanc tanquàm omninò necessariam, maximique momenti admonitionem: nihilque aliud inquirendum esse vult, quàm principium Naturæ, à quo generetur homo. Idem enim principium, quod causa est hominis procreandi, lapidis quoque generationem promovet. Hoc autem principium est Natura, quam Philosophi ubique suis discipulis indagandam, probeq; cognoscendam suadet. Tàm enim necessaria est ipsius cognitio, ut absq; eadem quilibet artifex oleum & operam, quod ajunt, perdat. Natura enim sola natura lætatur: & natura naturam vincit, & superat: & naturam continet: & tamen non sunt diversæ naturæ, nec plures: verùm una tantum. De hac natura loquitur Rosarius in hæc verba: ô Natura benedicta, & benedicta est tua operatio, qui ab imperfecto facis perfectum cum vera putrefactione quæ est nigra & obscura. Postea facis germinare novas res & diversas

ſas, cum tua viriditate facis diverſos colores apparere. Multi agnoſcunt quidem Naturam, ſed virtutem ejus ignorant: quam ſi ſcirent, non utique vilipenderent. Peripatetici noſtri hanc quidem optimè ſcire ſibi videntur, & interrogati, quid ſit Natura, promptè admodum, vel ſine libro memoriterque recitant Ariſtotelis definitionem: Natura eſt principium motus & quietis. Si verò quæras, num Natura per ſeipſam exiſtat ab æterno: an verò ab aliquo priori principio ſit progreſſa? Deus bone, quantam hìc videas illorum in reſpondendo oſcitantiam, quantam timiditatem & inconſtantiam. Quocunq; enim ſe vertunt, nullam prorſus elabendi viam occaſionemque inveniunt. Si enim nihil ipſa prius fuiſſe dicerent, impietatis maximam incurrerent notam.

Propria enim conſcientia victi, rem aliter ſe habere nôrunt. Sin verò Deum authorem Naturæ, ut & cæterarum rerum omnium faterentur: totum ſubitò corrueret ipſorum Philoſophiæ ædificium: Super hoc enim Naturæ & æternitatis mundi fundamentum, illud ſuperſtructum eſt, quo diruto, omnia ſimul collabi neceſſum eſt.

Si enim Natura eſt ab æterno, & principium motus & quietis; nihil illa differet ab ipſo Deo. Solus enim Deus eſt ab æterno, & rerum omnium principium. Sed ut huic ſtrumæ dibaphum prætenderent, mundana ſua ſtultitia (ſapientia volebam dicere) hanc diſtinctionem excogitârunt: ubi principii conſiderationem duplicem adducentes, aliud creationis, aliud vero generationis eſſe aſſerunt: & ſic duplicia rerum principia contra omnem rationis ſenſum, & ipſam veritatem Theologicam, haud ſine impietatis maculâ perperam ſtatuunt. Nunquam enim vel ſubtiliſſimis acutiſſimiſque rationum momentis, ullam demonſtrare potuerunt horum principiorum differentiam. Sive enim utriuſque originem, ſive naturam, aut eſſentiam, cæteraſque ſingulas proprietates quis ſpectârit, ne latum quidem unguem, unum ab altero differet. Idem enim verbum, quod principium erat creationis, principium quoque fuit generationis. Ab uno enim Deo tàm verbum *Creſcite & multiplicamini*, quod verum principium eſt generationis: quàm verbum *Fiat*, quod eſt principium creationis, promanavit.

Valdè demiror imprudentiam, vel extremam potius dementiam veſtram, ô Academici, quod aliàs eruditione & literarum cognitione conſpicui, & claves regni Philoſophi tenentes, non tandem hunc puerilem veſtrum errorem recognoſcatis, & veritati ſubſcribentes, ab hoc erroris labyrintho, & vos, & veſtros reducatis diſcipulos. Sed, cum proh dolor! minus anxii aut ſoliciti ſitis de vera & eſſentiali rerum cognitione, ſola litera mortua ſive rerum umbra vobis ad pompam mundanam, & divitias conquirendas ſufficit. Ego verò particeps minimè ero præmii, quod inde reportaturi ſitis aliquando. Quoniam enim in agricultura Philoſophica, non coadjutores eſtis Dei & veritatis, ſed Ariſtotelis & mendaciorum: vereor quidem, & nimis vereor, ne opus veſtrum, quod tam debili & ruinoſo fundamento ſuperædificatum eſt, in die olim judicii, ſicut fœnum & ſtipula exarſurum ſit.

HERMES.

VNde dicit Philoſophus: Botri fit ex citrino, quod extrahitur ex modo rubeo, & non ex alio, quod ſi ſit citrinum, tua erit ſapientia, non ſit tibi curæ, ſi de rubeo extrahere non ſtudeas. Ecce non circumſcripſi, ſi intelligitis, paulò minus pateſeci.

SCHOLIUM.

DUo ſunt lapides: albus & citrinus ſive ruber: hunc vocat botri, quem ex nodo rubeo, hoc est, ex ſulphure Naturæ extrahere jubet. Sed paulò poſt inquit, quod ſi citrinum fuerit, non curandum ſit, licet de rubeo amplius non extrahas. Cauſa eſt, quod uterque tam albus, quàm rubeus ab una eademque radice prognatus ſit: juxta axiomata Philoſophica illa: Quod me albificat, id ipſum me rubificat: & quod me mortificat, id ipſum me vivificat: Qui mecum moritur, mecum oritur. Errare igitur hinc conſpiciuntur illi, quicunque dicunt, ſe ſcientiam habere tincturæ Phyſicæ, ſive lapis Philoſophici ad albedinis uſque gradum perducendi: ulterius autem ad rubedinem progrediendi viam ſe ignorare. Crede enim mihi, ſi rectam ad albedinem perveniendi viam ſemel cognoviſſent, non tam ἀσόφως & ineptè loquerentur. Si enim ruſticus uvarum in vitibus immaturarum adhuc & albarum generandarum modum ſe ſcire: rubicundę verò quomodo provenirent, ſe ignorare, diceret: nonne ſe ridendum explodendumque exponeret omnibus. Eadem enim vitis per eundem Solis calorem externum, benignamque aëris tempeſtatiſque clementiam tam in principio quàm in fine, hoc eſt, tam immaturitatis, quàm maturitatis tempore uvas producit. Alii rurſus dicunt, ſe præparationem quidem tincturæ albæ, quam vocant corpus, & rubeæ, quam animam nominant, optimè cognitam habere: ſed conjungendi modum ipſos latere: ubi & hi evidenter ſatis produnt craſſam ſuam in rerum naturalium generatione ignorantiam, quam ſi in iiſdem diligentius obſervarent, facilè animadverterent, quænam ſit conjunctio artifici neceſſaria. Natura enim unica & ſola conjungit & ſeparat: neque patitur, ut Sophiſta ſuis conjunctionibus & ſeparationibus, ipſius operationes ſubtiles & ſpirituales interturbet. Si verò coacta fortè vim patiatur: mox ab opere deſiſtit: & omnia, culpâ erronei artificis, corrumpi permittit: Eſt enim proverbium antiquum: Coqui diverſi raro præparant bonos & utiles cibos. Quod namque unus ædificat alter rurſus deſtruit. Quamobrem ſi quis in hac arte ſapere volet ſupra Naturam, is certius certo, maximum & irreparabile in fine damnum experietur.

HERMES.

FIlii ſapientum comburite corpus æris nimio igne, & imbuet vos gratia, quam quæritis. Et facite, quod fugiens non volet à non fugiente. Et quod ſuper ignem quieſcat, licet, ſit ignis æſtuans, & quod calore ignis æſtuantis corrumpitur, eſt cambar.

SCHOLIUM.

PEr corpus æris, per fugiens, per cambar quod corrumpitur, aliud nihil intelligitur quàm Mercurius volatilis, qui per ſulphur fixum & incombuſtibile in igne figendus eſt: ita ut in igne quieſcat, & licet ignis ſit vehementiſſimus, & quarti gradus, ſive fuſorius & reverberatorius: nihil tamen corruptionis aut detrimenti ab ipſo prorſus ſentiat: ſed conſtans & fixus in ipſo permaneat. Cùm verò nihil ſit in mundo, quod non obnoxium ſit corruptioni, præter cœlum ſive corpora cœleſtia omnia: Philoſophus autem ſuum Mercurium in tantam perfectionem adducat, ut corporum cœleſtium perfectioni, vel, ut Ariſtoteles loquitur, elemento ſtellarum reſpondeat: facilè hinc colligi poteſt: hujus Mercurii fixi & incorruptibilis naturam totam cœleſtem ac aſtralem eſſe. Si verò quis cauſam tantæ perfectionis, in ipſis corporibus cœleſtibus penitùs ſcrutari cupiat: is per dicti Mercurii Philoſophici artificium, quo ipſi ſumma iſta & perfecta in igne conſtantia

stantia conciliatur, hanc quoque absque magno labore, inveniet. Ut enim ignis omnia impura & heterogenea in Mercurio separat, ipsumque tandem in tam fixam & permanentem vertit naturam, ut nulli amplius cedat igni, sed liberè potius in illo jubilet, ita per eundem quoque ignem in principio mundi, separata sunt elementa corruptibilia ab incorruptibilibus: Corruptilia autem tanquam fæces crassæ & graves deorsum vergentes, constituerunt triplicem elementorum globum; terrestrem, aqueum & aëreum. Incorruptibilia totidem in cœlo produxerunt ita ut omnia corpora cœlestia vel sint terrestria, vel aquea, vel aërea. Sed ut illa inferiora elementaria sunt crassa, fœculenta, & impura: sic econtra hæc cœlestia sunt ab omni crassitie & fæculentia segregata: sunt pura, pellucida, clara & perfecta. Ignis autem locum suum occupans in medio horum sex globorum: partim participat cum cœlestibus, partim cum elementaribus. Si igitur quæris, cur inferiora elementaria corpora non etiam perficiantur per eundem ignem, cùm non minori propinquitati ipsi juncta sint quàm ipsamet corpora cœlestia? Respondendum est: causam hanc totam pendere ab ignis vi & actione qui natura sua semper sursum agit, nunquam autem deorsum: hinc fit, quod nihil in cœlum ingrediatur, nisi id prius per ignem purificatum fuerit: adeoque in cœlo omnia pura & perfecta permaneant per hunc eundem ignem.

Si enim ignis tanta vi ageret in hæc inferiora, ac in superiora, omnis statim auferretur impuritas & imperfectio ab inferioribus, hæcque prorsus cœlelestibus fierent similia. Sed Deus hanc magnam & universalem separationem sibi soli usque ad extremum judicii diem reservavit. Interim verò suis quoque fidelibus & electis in Christo membris, largitus est particularia ignis magisteria, per quæ corporum horum inferiorum impuritatem separant, eaque adeò perficiunt, ut eandem cum cœlestibus corporibus naturam & perfectionem nanciscantur. Hinc rectè à Paracelso pronunciatum intelligimus: totum transmutationis arcanum consistere in igne. In hac igitur ignis arte, sive pyrotechnia, nisi quis probè exercitatus fuerit, vix aliquid effatu laudeque dignum in Chymia præstabit unquam.

HERMES.

Et scitote, quod hujus aquæ permanentis ars est æs: ejusque tincturæ & nigredinis coloratio: tunc in verum vertitur rubeum.

SCHOLIUM.

Hic differentiam ponit author, inter æs quod aquam permanentem appellat, & inter corpus æris, quod supra comburendum præcipit. Hæc est autem aqua illa permanens, quæ omnium colorum tincturas in se continet: sublata autem nigredine, quæ imperfectionis signum est, permanens sola aqua retinenda est: hac enim sola Mercurius vertitur in verum rubeum, hoc est, in tincturam Solis. Nihil enim perenne sub Sole, ut Sapiens testatur Ecclesiast. 2. Et omnia vanitati sunt subjecta, hoc est, corpora quævis metallorum, excepto solo auro, sive Sole, sunt adhuc imperfecta & immunditie plena, ita ut corruptioni adhuc sint obnoxia. Ut igitur ab illis tollatur omnis corruptio, in auri naturam fixam & perennem sunt reducenda, idque per solum aurum, non per rem corruptibilem aut peregrinam, veluti solent facere erronei Alchymiæ suis sophisticationibus, qui ex rebus imperfectis & adhuc vanitati subjectis suis nempe aquis gradualibus, cæmentis, stratificationibus, albificationibus, rubificationibus, & similibus ineptiis, perfecta educere volunt corpora. Sed vanum est, quærere rem perfectam in imperfectis, & vivos inter mortuos. Sicut enim duplex est homo, vetus & novus: sic enim dupliciter consideranda sunt metallorum corpora, ita ut alia sint vetera, alia verò nova. Vetera autem sunt corporea, & mortua: nova autem spiritualia & viva. Mortua verò in impuritatum sepulchro sepulta, resuscitanda sunt virtute vivorum. Christus enim Salvator noster, qui teste Paulo factus est à Deo maledictum pro nobis, corpus suum ex sepulchro resuscitavit: non virtute veteris Adami, sed novi hominis, qui erat Deus & homo in una persona.

Frustra igitur sollicitis se fatigant curis curiosæ illæ mulierculæ, quæ una Sabbathorum valde mane veniunt ad monumentum, orto jam Sole, ut ungerent Jesum. Unguento enim alio longè præstantissimo, Spiritu nimirum sancto, à Patre ac æterno invisibiliter, & rursus in baptismo suo, visibiliter unctus erat Christus: cujus unctionis vi, tanquam propria potestate, seipsum & omnes secum mortuos resuscitare, & ab omni æternæ mortis corruptione præservare poterat: ita ejusmodi unguentis, ex aromatibus, myrrha & aloë, tanquam rebus corruptibilibus, concinnatis, neutiquam indigeret. Præterea supervacaneum est earundem muliercularum, quamvis ex pio zelo institutum, consilium de lapide revolvendo ab ostio monumenti. Hic enim lapis nihil aliud est, quam cor hominis, peccatorum mole, instar lapidis induratum. Hæc igitur lapidea peccatorum moles, ut à sordibus nostris auferatur, & blanda mitisque novi hominis mollities inferatur, necesse est, ut angelus de cœlo, hoc est, spiritus regenerationis in corda nostra descendat, & Adamicum peccatorum lapidem à cordium nostrorum monumentis revolvat: & tunc orietur in nobis Christus, quo victore solo mundum cum concupiscentiis suis mortuis & caducis superabimus, & in cœlestis & immarcessibilis gloriæ suæ regno, cum ipso in æternum vivemus ac triumphabimus. Eodem planè modò regeneratio quoque metallorum intelligenda est, quæ non fit per tincturas corruptibiles, sed per fixas & perennes: neque per peregrinas aut alienas, sed per virtutem propriam ipsorum eorundem metallorum, non mortuorum imperfectorum, sed spiritualium perfectorum. Ex spiritualibus enim solis fit verum oleum Philosophorum, ad metallorum corpora imperfecta in perfecta ungenda & tingenda: non secus ac ipse Christus est verum salutis vitæque recuperandæ oleum: quo non tantum in agone mortis, sed singulis etiam vitæ diebus, imò horis atque momentis, corpora nostra per pias preces, meditationes & actiones perungenda & revivificanda sunt: ita ut Papistarum olea, chrysmata, aqua, panis, sal, cinis, ignis S. Johannis, candelæ, faces, cruces, & similia plura, ab ipsis quidem benedicta vocata, sed citra expressum Dei mandatum per superstitionem introducta, prorsus sint vana & inania hominum inventa: & inter Alchymistarum sophisticationes, tanquam opera frivola & corruptibilia annumeranda. Sola enim opera, quæ fecit Deus, perseverant in perpetuum. Eccles. 3.

HERMES.

Per Deum confiteor, me non dixisse nisi veritatem; quod devastantia sunt emendantia, & inde corruptio videtur in emendato, & inde emendatio apparebit; & utrumque est signum artis.

SCHOLIUM.

JUramento confirmat author, se veritatem dixisse de Mercurio: in quo reperitur utraque natura, destruens & emendans, hoc est solvens & coagulans: unus enim idemque Mercurius corrumpit & destruit corpora, rursusque ea exaltat, perficit & fixat: & ita damnum, quod induxit, recompensat duplo. Emendat enim & restituit maximo cum emolumento, quod in putrefactione tanquam operis principio exinanierat. Argumentum veræ artis certius haberi non potest, quàm quod ex materia una eademque, ubique tàm in principio quàm in fine sumitur. Nihilque ab arte magis alienum est, quàm quod ex rebus pluribus & diversis ortum est. Natura enim non emendatur, nisi in suâ naturâ. Unde liquidò constat, artis principium non esse nisi unum, & in idem quoque eandem finiri. Quale illud sit principium, ostendit Alanus his verbis, inquiens: Ars nostra incipitur cum Mercurio, & finitur cum eodem Mercurio. Mirabilis enim est natura Mercurii, utpote

Cui datur in varias se transformare figuras.

Et est tanquam alter Protheus, qui super terram repens, mox assumit serpentis figuram: mox aquis immersus piscem repræsentat: mox verò alitis instar plumatus pennatúsque supremum pervolitat ætheris orbem: & interim tamen non sunt plures Mercurii, sed unus tantum idemque semper & ubique manet Mercurius. Ab aurea enim, ac simplici unitate, quam Pythagorici Apollinem nuncuparunt, primum ortus, omnem rerum multitudinem prorsus adversatur. Hinc vel totus manet in igne, vel totus ab eo avolat. Necesse igitur erit, ut quælibet materia, ex qua noster componi debet Mercurius, ante omnia exuat multitudinem, & se recolligat ad primum unitatis numerum, qui, cùm rerum omnium sit principium & finis, etiam res omnes in se continet. Circa hunc unicum Mercurium hæreat artifex, & cum illo instituat quosvis labores in hoc opere necessarios. Aptus enim est & idoneus ad omnia, ad putrefaciendum, destillandum, coagulandum, mortificandum, vivificandum sublimandum & tingendum. Absque hoc frustrà laborant Sophistæ in omnibus operationibus suis. Non enim vident hunc simplicem unitatis Mercurium: sed cæci versantur in infelici dyadis sive dualitatis numero, qui litis & confusionis author dicitur. Quemadmodum autem omnes, qui æternæ salutis, in secutura vita participes esse volunt, à variis & diversis curis mundanis animum abstrahunt, & cum Lazari sorore Maria potius, (quàm cum Martha altera sorore, cui Dominus dicit, Martha, Martha, ut multum sollicita est,) meliorem partem eligentes, unico & soli Salvatori ac Domino nostro Jesu Christo continuè assident, à quo assiduis suspiriis & votis petũt aquam istam vivam, quæ in eis fiat fons aquæ salientis in vitam æternam. Sic veri Philosophi non quærunt nisi hunc unicum & verum unitatis Mercurium, qui agnitus, fit illis in fontem vivum, ex quo hauriunt aquam istam philosophicam perennem, ad corpora sua abluenda, & ab omnibus sordibus mundanda: ita ut in tali simplici unitatis perfectione, pura & immaculata in æternum permaneant.

CAPITULUM VII.

HERMES.

FIli, quod ex corvo nascitur, hujus artis est principium. Ecce circumscribendo dictum vobis obscuravi, & lumine privavi, & hoc dissolutum, hoc junctum, hoc proximum longissimum nuncupavi.

SCHOLIUM.

LEgimus in 1. cap. Genes. quod in principio, quando Deus creavit cœlum & terram, terra fuerit inanis & vacua, & quod tenebræ fuerint super faciem abyssi: quodque Deus dixerit, Fiat Lux. Unde colligendum, tenebras priores fuisse luce. Eundem planè ordinem, quem Deus in creatione tenuit, videntur hodie omnes omnium rerum generationes adhuc æmulari, sanctèque observare. Nihil enim generatur, aut in lucem editur, quod non principium suum sumat ex tenebris, sive ex nocte Orphei, h. e. ex principiis invisibilibus. Et quamvis vulgi hactenus opinione semina illa visibilia, pro veris rerum seminibus sive principiis fuerint habita: vera tamen principia aut semina non sunt: sed verorum seminum tantummodò rudimenta quædam & domicilia corporea: quamvis nec ipse spiritus in seminibus corporeis latitans, verum per se semen nuncupari possit: quia corpore suo, quod mortuum est, retentus, simul in mortis œconomiam conspirat, nec per se sine tertio spirituali, vivo, & vero semine, quod porsus invisibile, & ab omni corporeo vinculo liberum est quicquam agere aut producere potest. Ex quo palam fit, seminis considerationem esse triplicem: aut enim semen est corpus: aut spiritus mixtus & corporeus: aut spiritus immixtus & incorporeus. Ex hoc tertio immixto, sive incorporeo & invisibili, tanquam ex corvo, in noctis nigredine & obscuritate delitescente, quod propriè semen dicitur, inquit Hermes, sumitur hujus artis principium. Sunt autem præcipuè tres ejusmodi aves, quarum Hermes ac reliqui Philosophi hinc inde in scriptis suis mentionem faciunt. Vocantur autem à nomine Hermetis, aves Hermeticæ, quæ noctu volant sine alis. Prima est corvus, quæ à nigredine sua dicitur principium artis: & elementi terræ refert naturam. Propè terram enim in campis, pratis, agris, & locis humilibus, aut super arbores in sylvis plerumque habitare solet corvus. Altera est cygnus, & hæc dicitur ab albedine medium, eò quod aqueum elementum, circa quod cygni plerunque versantur, repræsentat. Tertia est aquila, qua notatur aer sive oleum Philosophorum. Nulla enim reperitur avis, quæ altius volet in aerem, & propius Solem accedat, quàm aquila. De his autem avibus alibi copiosius dictum est: ita ut hoc loco superfluum sit de iis plura addere. Obiter tantum coronidis loco addo: ne quis nominibus his deceptus fortè ducatur in errorem: aves has spirituum potius, quàm avium habere naturã. Tanta enim pernicitate ac celeritate moventur de loco in locum, ut omnium volatum, quantumvis velocissimum, longissimo post se intervallo relinquant. Tandem author tacitè hortatur discipulos artis ad mentis sagacitatem & prudentiam: ubi dicit, se non perspicuâ docendi methodo, sed obscurâ circumlocutione, & confuso ac distorto sermonis genere usum fuisse.

HERMES.

ASsate ergo ea, deinde coquite in eo, quod procedit à ventre equorum per septem dies, vel 14. vel 21. Tunc fit Draco suas alas comedens, & seipsum mortificans: hoc peracto ponite in petia panni, & in igne furni, & ne exeat à vase, diligentius custodite. Et scitote, quod tempora terræ sunt in aqua, & sit quousque ipsum ei superponas.

SCHOLIUM.

IN præcedentibus tractavit author plurima ex parte, quæ ad theoricam spectant: nunc autem transit ad opus practicum, & jubet materiam, quam suprà variis modis demonstravit, assare & coquere in eo,

in eo, quod procedit ex ventre equorum, hoc est, in fimo equino, vel calore simili, qui videlicet respondeat calori ventris equini: idque per dies 7. vel 14. vel 21. Non dubium est, quin hæc septenarii multiplicatio clam aliquid includat: arcani: sed quia particula illa dubitativa sive disjunctiva VEL, toties repetitur: non satis perspicio: quid de temporis certitudine inde augurandum sit. Interim tamen paulò post temporis mensura manifestius ac clarius detegitur: Ubi author dicit, tempora terræ esse in aqua, & fieri quousque ipsum ei superponas. Quod hunc in sensum accipi potest: Materiæ cognitio universa ad opus necessaria simul complectitur. Hanc si noveris: de modo agendi quoque certus eris: ita ut materia vera & tempus conjunctionis sint inter se reciproca & conversiva. Nisi enim perfectum ac completum conjunctionis tempus exploratum habeas, de materia perfecta non potes certi quid asseverare: & vicissim materiæ perfectæ cognitionem vix habebis: nisi totum cum toto conjungere rectè sciveris His duobus igitur, materiâ videlicet, & debito digestionis tempore, probè cognitis, prima decoctio sive assatio fiat igni debili, qualis est calor ventris equini, hoc est, qui sufficiens sit ad primum digestionis gradum. Quo peracto, draco comedit suas alas, & seipsum mortificat, hoc est, materia incipit in terra Philosophica dissolvi & corrumpi. Postea verò solutionis tempore completo & absoluto, calor ignis paulatim augendus, & materia in furno sine athanore Philosophorum continuis coquenda est ignibus. Vas autem, quod materiam continet, accuratissimè sigillandum est, ne spiritus minerales, qui insignem penetrandi vim obtinent, transpirent, & relicta cavea, hoc est, corpore mortuo, evolent. Opus igitur erit luto sapientiæ, cujus præparatio est, ut sequitur:

℞. *Collæ ustæ unc.* 1.
Farinæ hordei unc. 2.
Cineris de ligno viridi
Salis
Calcis vivæ
Arenæ
Scoriæ ana unc. 1.

Omnibus in pulverem subtilissimum contritis incorporentur cum succo plantaginis & albumine ovorum, ad justam luti consistentiam. Si hoc luto vasis orificium illinatur, & probè claudatur: nulla timenda erit amplius spirituum evaporatio.

HERMES.

EO igitur liquefacto & combusto, accipite cerebrum ejus, & acerrimo terite aceto, vel urina puerorum, donec obscuretur. Hoc peracto vivit in putrefactione, fuscæ nubes, quæ in ipso erant antequam moreretur in suo corpore, convertentur. Reiteratus autem, prout descripsi, iterum moritur, &, ut dixi, inde vivit.

SCHOLIUM.

LApis in se latenter continet omnes mundi colores, qui tamen non manifestantur, priusquam is liquefiat. Quoties enim liquefit in igne, toties ex eo oritur novus color, donec tandem consummata omnium colorum serie totus in cinerem comburatur. Hic enim cinis est Phœnix ille occultatus à Philosophis, qui senio confectus seipsum in igne comburit & consumit, ex cujus cinere resurgit vermiculus, qui successu temporis per se reformatur in avem ita ut Phœnix, mediante Pyrotechnia, cum juventute suam commutet senectam, & denuò quasi rejuvenescat.

Post mortem quoque hominis similis remanet vermiculus, qui non cum reliqua corporis substantia corrumpitur, aut in nihilum redigitur: sed reservatur in spirituali mortuorum mundo, usque ad resurrectionem generalem: in qua omnes homines indutis novis incorruptibilibus corporibus rejuvenescent. Hic autem est ille vermis conscientiæ, sive bonæ sive malæ, qui non moritur: de quo legitur apud prophetam. Certius ex natura argumentum pro stabilienda mortuorum resurrectione, non datur quàm hoc ipsum: quod si mundicolæ nostri, quorum cor totum adhæret caducis tantum, vanis, & corruptibilibus mundi thesauris, id penitiùs ac diligentiùs scrutarentur, majorem forte curam susciperent de æternis, stabilibus, & in perpetuum duraturis bonis conciliandis, quàm proh! dolor solent. Sed pergit author & vocat hunc cinerem cerebrum, propter spiritum subtilissimum, qui in eo latet. Sicut enim cerebrum sedes est & domicilium spiritus animalis, purissimi & subtilissimi in toto corpore humano, sive microcosmico: ita his cinis quoque est habitaculum nobilissimi & pretiosissimi spiritus totius mundi majoris, sive macrocosmi. Aceto igitur acerrimo seu urina puerorum, hoc est, Planetarum metallicorum, teritur, hic cinis, id est, solvitur tamdiu, donec putrescat, & appareat primus operis color, sive nigredo. De tribus autem primariis operis coloribus sæpè hactenus dictum est. Sed sciendum nunc est, quemlibet ex istis bis apparere in lapide. Fit enim lapis bis niger: bis albus, & bis rubeus. Hæc igitur causa una est, cur author hîc repetat putrefactionem, de qua etiam paulò antè egerat. Sed & ipse manifestè declarat rei causam, ubi dicit Reiteratus iterum moritur, hoc est, semel corruptus & putrefactus, secunda quoque vice putrefiet. Per cerebrum autem, ut dixi intelligitur spiritus sive substantia mineralis subtilissima in aceto Philosophorum radicato solvenda.

Si aceti hujus radicati rectificatio sive præparatio innotuisset Philosophiæ studiosis, aliud Philosophorum solvens non esset investigandum: neque alia aqua vitæ metallica & mercurialis neque alia lapidis aqua, quia aceti radicati præparatio hæc omnia in se continet.

HERMES.

IN ejus autem vita & in morte spiritibus utimur: Sicut enim moritur, spiritibus ablatis, sic restitutis vivificatur, & ipsis lætatur. Ad hoc autem pervenientes, id quod quæritis affirmatione videbitis. Narro etiam vobis lætificationis signa & quod suum corpus figit.

SCHOLIUM.

QUando Philosophi locutu sunt de spiritibus; aut lapidem suum opera spirituum confici dixerunt, multi sinistrè spiritus vocabulum interpretati, sibi opinionem, nescio quam, finxerunt de spiritibus malignis sive cacodæmoniis conjurandis, & in operis sui ministerium accersendis, aut convocandis. Sed qualem inde vitæ exitum experti sint plerique, qui à magia hac naturali, scientia omnium nobilissima & divina, ad nigromanticam illam & diabolicam temerè desciverunt, sat abundè testantur historiæ, ita ut nemo sit vir pius, quin ex illarum relatione, horrore maximo concutiatur. Hinc multi quoque reperiuntur, qui rudes veræ magiæ sive Philosophiæ, traducunt magnum illum & insignem Philosophum Theophrastum Paracelsum: quem, licet summo jure Theophrastus, h. e. ex Deo, non ex proprio cerebro aut cacodæmone loquens, appellatus fuerit præter suum meritum, tamen cacodæmonum opera quoque usum fuisse impudentissimè mentiuntur. Magnus fuit, fateor, h. e. Philosophus. Igitur & magicam

gicam secutus est loquendi formulam sive rationem. Spretis enim mortuorum corporum cadaveribus, de sola spirituum naturalium investigatione, prout verum decet magum, sollicitus fuit. Ex his spiritibus nonnulli sunt boni & benigni, utpote qui arte exaltati, & in arcanum sunt redacti: Aliqui verò pravi & maligni, quorum videlicet substantia adhuc circumfluit fæce corporea, malignaque, ac venenata qualitate. Sed quam diversis utrique præditi sint facultatibus, notum ac manifestum sit in iis, qui vel bona vel adversa utuntur valetudine. Sani qui vivunt, hoc beneficium & donum maximum solis spiritibus bonis, tanquam veris sanitatis authoribus, acceptum ferunt. Quod sanè beneficium non exiguum est, sed tanti æstimandum, ut cætera omnia felicitatis genera facilè huic uni cedant. Unde rectè dicimus proverbio Gallico: *La santé surpassè tout*: id est, Nihil bona valetudine optabilius aut præstantius. Homines enim in perpetua sanitate degentes in hoc mundano Paradiso, hac in parte similes fiunt angelis in cœlesti Paradiso, qui soli à morborum contagio immunes & securi vivunt, Econtrà verò qui crebra, vel etiam continua morborum tyrannide divexantur, hujus rei causam, non nisi malignis spiritibus ascribere possunt: à quibus sæpenumero tam magnis & intolerabilibus afficiuntur cruciatibus, ut vix majus supplicii genus excogitari possit: & sic omnes, qui in tanta miseria ac calamitate vitam transigunt, similem ferè sortem cum damnatis & maledictis, cacodæmonibus in hoc seculo experiantur. Hi verò spiritus tàm boni, quàm mali, hoc est, salubres & insalubres, in omnibus corporibus naturalibus mixti reperiuntur: præsertim autem in chao nostro Physico, ex quo elicimus medicinam nostram catholicam sive universalem.

Unde Hermes vitam & mortem ab iisdem quoque spiritibus induci affirmat: ablatis scilicet bonis mortem: reparatis verò iisdem vitam. In quo omninò consentire videtur cum ipso Paracelso, ita ut planè stupido sint cerebro, quicunque non advertant Paracelsum de naturalibus tantum loqui spiritibus, quos interdum à tam horrendis morborum ac symptomatum effectis, malignos sive demoniacos per similitudinem vocat. Qui verò alium sensum Paracelso affigunt, hi illum vel non intelligunt, vel ex singulari malitia depravant. Sed redeamus ad authoris textum, in quo clarè ostenditur, vitæ & mortis causam in spiritibus esse indagandam: in spiritibus nimirum naturalibus: qui in tria genera dividuntur, in animales, vegetales, & minerales. Qui noverit minerales tanquam mortuos revivificare, & sic præparando depurare, ut vegeti & animati in corpus humanum vires suas exerant: ad maximum pervenit arcanum.

Et hoc est illud, quod quærunt omnes: quod si adepti fuerint, gaudio maximo perfusi, Deo maximo optimo meritò gratias agent infinitas. Medicinam enim non modò summam ad corpus humanum habebunt, sed poterunt quoque quælibet corpora perfecta & impura figere, & in summam argenti aurique perfectionem tingere.

HERMES.

HAc autem figuratione priores vestri, quemadmodum ad propositum pervenerunt, ecce mortui sunt. Jam vobis notam demonstravi, & peritis librum aperui, occultas res celavi, sequestrata continere feci, diversas figuras conjunxi, & spiritus sociavi. A Deo hoc m[illegible]s accipite.

SCHOLIUM.

INdicat author, artis scientiam antiquos Philosophos adumbrasse figuratis locutionibus & similitudinibus. Sed quia non ampliùs in vivis supersint, illorum loco jam authorem artis scopum, ad quem omnes sapientes collimare debent, demonstrasse: ita tamen, ut non nisi periti, hoc est, genuini & legitimi artis discipuli, inde veritatis saporem sint gustaturi.

Celavit enim res occultas, juxta illud: quod occultum vis, nemini dixeris: Rerum separationem absolvit. Res diversas, hoc est, superius & inferius conjunxit: & inter spiritus mortiferos & vivificos pacem fecit, ita ut nunc ambo in perpetuam concordiæ societatem conspirent.

Qui igitur non poterunt ex his, quæ dicta sunt hactenus secretum artis capere, hi divinam majestatem precibus incessanter sollicitent, ut spiritum intelligentiæ ac veritatis ipsis largiatur.

CAPITULUM VI.

HERMES.

OPortet vos Deo gratias agere, qui omni sapienti ipsam largitur, quæ de misera & paupertate liberat nos, omnibus ejus substantiis probabilibus miraculis sum tentaturus, & Deum suppliciter deprecaturus, ut, dum vivimus, ad eum perveniamus.

SCHOLIUM.

INchoat author hoc capitulum ab exhortatione seriâ ad gratiarum actionem & pietatem erga Deum. Cùm enim verissimum sit omne donum perfectum desuper descendere à patre luminum, qui largitur bona sua, & imprimis hanc scientiam, cui vult: meritò nos gratos præbeamus erga tàm benignum & misericordem patrem ac dominum nostrũ. Misertus enim miseriæ & inopiæ nostræ, manum suam aperit, & ingentem sanitatis & divitiarum ad nos è cœlo mittit thesaurum: quo nostrum hujus vitæ defectum sublevat. O pium! O propitium! O clementem dominum, qui tàm cœlesti, tàm angelico & divino planè munere nos indignos dignatur vermiculos.

Ecquis est inter mortales, cujus animus omni adamante magis induratus sit, qui ex recordatione tantorum beneficiorum non emollescat? aut quis est, qui non pro tantis donis, noctes diesque coram Deo flectat genua, ipsum adoret, & laudibus hymnisque infinitis celebret. Modo unica saltem guttula vel scintillula supersit pietatis in homine, dubium non est, quin, dum in memoriam sibi revocat infinita illa & innumera divinæ misericordiæ ac benignitatis erga genus humanum argumenta, guttula ista pietatis residua in amplissimum mare, & scintillula in maximum incendium excrescat. Si igitur Deus tantis nos cumulat donariis in hoc mundo immundo, dum adhuc in corpore mortis, peccatis obnoxio, habitamus: quantis putas maximis & inenarrabilibus æternæ vitæ bonis nos ornabit in secutura vita: Ubi ab omni peccatorum immunditie liberati, erimus illi, qui venimus de tribulatione magnâ, & lavimus stolas nostras, & dealbavimus eas in sanguine agni: ideò erimus ante thronum Dei, & serviemus ei die & nocte in templo ejus: & qui sedet in throno, habitabit supra nos: non esuriemus, non sitiemus ampliùs, non cadet super nos sol, neque ullus æstus: quoniam Agnus, qui in medio throni est, reget nos, & deducet nos, ad vitæ fontes aquarum: & absterget Deus omnem lachrymam ab oculis nostris. Apocalyps. 7.

HERMES

HERMES.

Exinde filii Philosophorum unguenta, quæ retrahimus ex unguibus, pilis, viridi æris, tragacantho, & ossibus in antiquorum libris sunt scripta.

SCHOLIUM.

Per unguenta intellige omnis generis sulphura arte Vulcanica è rebus naturalibus educta: ex quibus omnibus unum tantum reperitur fixum & incombustibile. Hoc verò investigandum erit in subjecto omnis mirabilitatis, ut Corn. Agrippa loquitur, & est res, quæ in terris & in cœlis est: ipsa est actu animalis, vegetabilis & mineralis, ubique reperta, à paucissimis cognita, à nullis suo proprio nomine expressa: sed innumeris figuris & ænigmatibus velata, sine qua neque Alchemia, neque naturalis magia suum completum possunt attingere finem. Per sulphur autem illud fixum cujus sæpenumero apud Philosophos fit mentio, nihil aliud intelligitur, quàm verum Naturæ balsamum, quo corpora metallorum mortua peruncta, à corruptione perpetua conservantur. Vitæ enim diuturnioris longiorisque causa est solum hoc balsamum, quo res naturales si magis abundant, diutius etiam ab interitu præservantur. Ex rebus igitur, ejusmodi balsamo abundantibus, nostra medicina universalis elicienda, ut eò fiat efficacior ad corpora humana in sanitatis statu conservanda, & ad morbos sive ex mala victus ratione, sive hæreditaria propagatione, aut quavis alia occasione subortos abigendos & radicitùs extirpandos.

Noli igitur existimare, tale sulphur reperiri in unguibus, pilis, viridi æris, tragacantho, ossibus & similibus rebus momentaneis & citò perituris: sed hæc sunt tantum nomina externa, quibus author ex libertate philosophica utitur ad internam rerum essentiam ab indignis & impiis occultandam.

HERMES.

Amplius unguenti, quod tincturas continet, fugientia coagulat, & sulphura decorat, dispositionem oportet nos exponere, & omnibus aliis unguentis figura, quod est unguentum occultum & sepultum, cujus nulla videtur dispositio, & habitat in corpore suo, sicut ignis in arboribus & lapidibus, quod subtilissima arte & ingenio oportet nos extrahere absque combustione.

SCHOLIUM.

Unguenti sive sulphuris veri philosophici conditionem, nunc author pluribus explicat verbis: & primum id tincturas continere ait: Tincturarum enim magna est latitudo. Quicquid enim tingendo colorem aut proprietatem corporibus naturalibus imprimit, id tincturæ nomen meretur: ita ut omnis medicina, quæ corpora in bona & naturali conservat constitutione, & aufert morbos, rectè appelletur tinctura sanitatis: & sic econtrà res destruentes, ac ægritudines corruptionesque corporibus inducentes, nuncupentur tincturæ morborum & mortis. Quot igitur in mundo res inveniuntur, sanitatis & morborum causæ, tot etiam tincturæ statuendæ: quas in universum omnes in se complectitur unicum istud philosophorum unguentum. Habet deinde idem unguentum facultatem fugientia coagulandi, & sulphura decorandi, hoc est, volatilia figendi, & obscura illustrandi. Ejusmodi autem volatilia nihil aliud sunt, quàm omnia inferiora & imperfecta metalla, quæ per hoc unguentum transmutantur in optimum aurum & argentum. Tandem unguentum hoc absconditum latere dicit in corporibus, non secus ac ignis sive calor naturalis (non autem hic sermo est de igne vulgari, aliàs mechanicus dictus, omnia comburens & destruens) tempore veris in arboribus succum sive viriditatem generat, & temporis progressu producit gemmas, folia, & flores, tandemque completam fructuum seminumque maturitatem absolvit. Vel sicut idem calor in montibus & intimis terræ visceribus (linea namque viridis gyrat universum) simplicissima rerum corpora sive elementa primùm miscet, & lapides, inde diversis proprietatum differentiis insignitos fabricat: sic sulphur naturæ sive philosophorum tincturas veras, quas in se continet, per varias temporum revolutiones explicat: immatura perficit: inconstantia figit: immunda abluit: ignobilia & vilia nobilitat. Propter varias ejusmodi & eximias dotes, quibus præditum est, longe lateque antefertur cæteris sulphuribus, adeo ut propterea non immeritò divinum ab authore appelletur. Vas est hoc in loco materia ipsa, quæ continet essentiam pretiosam, cœlestem, astralem, & vitalium spirituum copia imprægnatam. Hi spiritus, qui instar Mercurii volatilis, fugitivam habent naturam, ingeniosa & mira arte extrahuntur, & per sublimationem magis magisque exaltantur, tandemque figuntur. Sed industria summa præcavendum, ne in gradibus ignis peccetur. Calor enim nimius materiam nostram, quæ, ut diximus, cælestis sive astralis istius essentiæ vas est sive domicilium, comburet, & sic fracto carcere, captivus aufugiet.

HERMES.

Et scitote, quòd mediocriter cœlum cum terra jungitur. Mediocre autem est figura cum cœlo & cum terra, quod est aqua. Omnium autem primò est aqua, quæ exit de hoc lapide: secundum verò aurum: tertium autem ferè & mediocre aurum, quod aqua & fæce nobilius.

SCHOLIUM.

Hic agitur de tribus lapidis partibus. 1. de aqua 2. de cœlo, sive mediocri auro. 3. de auro sive fæce terrestri. Noli verò mirari, quod aurum hîc fæcis vicem gerat, & aqua cœloque vilius æstimetur. Loquitur enim hîc author de auro non vulgari, sed de philosophico, quod in uno tanquam sacco continet omnia corpora, tam perfecta, quàm imperfecta, pretiosa & vilia: pura & impura: gemmas & silices, aurum & plumbum: ita ut plumbum philosophicum nil aliud sit, quàm aurum leprosum & imperfectum: aurum autem vicissim sit plumbum fixum & perfectum. Præstantius autem plumbo & auro, dicitur cœlum mediocre, vel ferè aurum. Mediocre autem ideo dicitur, quod auri quidem pondus, colorem, & cæteras proprietates habeat, sed multò sit spiritualis, excellentius & potentius: utpote cujus virtutes exuperant vulgare aurum.

Unde etiam vulgare, per projectionem tingitur à mediocri, & plusquam perficitur: estque hoc aurum mediocre, verè lapis ille pretiosus, in cujus comparatione omne aurum, arena est exigua, & tanquam lutum æstimabitur argentum respectu illius. Sap. 7.

HERMES.

In his autem tribus sunt fumus, nigredo & mors. Oportet ergo nos ab aqua fumum superexistentem, ab unguento nigredinem, & à fæce mortem depellere, & hac dissolutione. Quo pacto, maximam habemus philosophiam, & omnium secretorum secretum.

SCHOLIUM.

In his tribus, hoc est, in unico subjecto, ex trib. cōposito, quod notū est in capitulis, latēt hæc tria, fumus,

mus, nigredo, mors; quæ non nisi unum sunt: caput nimirum mortuum: quod depuratur & revivificatur per solam dissolutionem. Nisi enim corpus solvatur, nulla fit spirituum coagulatio. Solutione enim corporis impuri & famosi, spiritus puriores & nobiliores, tanquam succenturiati, novas indies & præstantiores vires atque proprietates inducunt: & nigredine ablata, albos & rubicundos philosophorum flores proferunt: morteque expulsa vitalibus & astralibus tincturis omnia perfundunt atque replent. Et hæc est Philosophia consummata & omnium secretorum secretum. Sed quid sit Philosophia consummata, in superioribus fusè explicatum est. At quamvis Hermes hìc tantummodò loqui videatur de transmutatoria philosophia: alibi tamen disertè fatetur, omnes sapientias suæ sapientiæ subditas esse. Cum autem Christus Salvator noster, unica & sola vera sit sapientia ab æterno, non existimo, aliquem veræ sapientiæ participem fieri posse, nisi is & spiritum Christi simul habeat. Per hunc enim spiritum solum, accessum habemus liberum ad abscondita tam divinarum, quàm naturalium rerum mysteria pervenienda. Is enim est, qui teste Paulo, scrutatur omnia etiam profunda Dei. Nemo enim cognoscit, quæ Dei sunt, nisi idem, quem accepimus, spiritus Dei. Hujus sola virtute similes efficimur in hac vita Enocho & Eliæ. Sicuti enim hi, teste scriptura, vivi fuerunt assumpti in cœlum: ita & nos per Christi spiritum, in his terris adhuc ambulantes, tanquam vivi in cœlum extollimur. Cum enim per cœlum nihil aliud intelligatur quàm vita æterna: Christus autem sit ipsamet vita: de se ipso enim loquens, inquit: Ego sum via, veritas & vita: necessariò inde sequitur, quod qui in Christo manent, & Christus in illis, non amplius in mundo, sed in cœlis, ubi Christus est, versentur, hoc est, non amplius terreni ac mundani idolatræ, rebus caducis, sed spirituales & immortales Christo soli adhærent. Non igitur expectandus est alius Enoch aut alius Elias, qui ante adventum Christi in mundum veniat. Sicut enim Antichristus non habitat in uno solummodo individuo, sed in toto Antichristiano corpore, quod ex pluribus constat membris, diffusus regnat: ita Enochi & Eliæ spiritum non accepit sola quædam singularis persona, sed omnes veri Christiani & pii præsertim philosophi, qui in eodem ambulantes spiritu in vasis suis fictilibus, ut cum Paulo loquamur, habent thesaurum immortalem & incorruptibilem, nempe Jesum Christum: à quo Elias olim, tanquam de spirituali petra bibens, spiritum quoque eundem acceperat, ita ut spiritus Eliæ, non alterius sed ipsius quoque Christi fuerit, qui solus est verus Elias artista, nos deducens in omnium artium veritatem: quin imò solus is est consummata Philosophia, & omnium secretorum secretum.

CAPITULUM VII.

HERMES.

O Filii philosophorum, corpora sunt septem, quorum primum est aurum eorum perfectissimum, rex & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes devastant, neque aqua alterat, quia ejus complexio est temperata, & natura directa, in caliditate, frigiditate, & humiditate, nec superfluum quicquam in eo est. Ideò philosophi ipsum prætulerunt, & magnificaverunt, dicentes, aurum sic haberi in corporibus, sicut Sol in stellis lumine suo est splendidior: eo enim Dei nutu, omne vegetabile, omnis terræ fructus perficitur: sic aurum omne corpus continet, vivificat, quod Elyxir fermentum est: sine quo nequequam perficitur.

SCHOLIUM.

Septem corpora, sunt septem metalla, aurum, argentum, stannum, æs sive cuprum, ferrum, plumbum, & argentum vivum, inter hæc præstantissimum est aurum. Unde etiam reliquorum rex & caput ab authore vocatur. Sed erras, si hoc dictum putas de auro vulgari, cujus usus est in officinis monetariorum & aurifabrorum. Aurum enim nostrum, inquiunt Philosophi, non est aurum vulgi, sed est æs, sive electrum minerale, cujus compositio in se, complectitur omnia metalla: juxta illud: Omne aurum est æs, sed non omnes æs est aurum. Hoc verò æs sive aurum rectè comparatur Soli, qui, teste Hermete, post Deum gubernat mundum, & illuminat omnia mundana, sive animata sive inanimata: & est gubernator vitalium, vel totius vivacitatis frequentator & dispensator: de quo Palingenius ita canit:

——————— O Sol, qui tempora mutas,
Et cum temporibus quicquid generatur in Orbe.

Hujusmodi virtus generativa & seminaria, cujus vi crescunt & propagantur omnia, inest quoque in viriditate æris nostri: de qua Philosophus loquitur: Totum illud, inquit, quod est perfectum in ære, est illa sola viriditas: quæ in ipso est: quia illa sola viriditas per nostrum magisterium vertitur citò in verissimum aurum nostrum. O benedicta viriditas, quæ cunctas res generas! quod vel inde constat, quòd nullum vegetabile atque fructus nullus apparet germinando, quin sit ibi viridis color. Ex quo manifestè colligitur, aurum hoc Philosophorum sive æs habere longè alias proprietates atque vires, quam vulgare illud: quod teste Mirandula, parvo pulvere insperso in igni fugit: ac potest resolvi in calcem & aquam limpidam: imo hydrargyrus id penitus destruit: ita ut longè differat hoc vulgare à vero philosophorum auro: quod præter commemoratas virtutes etiam perfectissimum est, & incorruptibile: quodque naturam habet Elyxiris sive fermenti. Est autem Elixir, ut Rosarius, inquit, medicina completa, magisque depurata & digesta, quàm aurum & argentum, eo quod ipsum Elixir habet vim convertendi omnia imperfecta corpora in aurum & argentum, quod ipsa per se minimè perficere possunt: quia si de perfectione sua alteri darent: ipsa imperfecta existerent: eò quod non possunt tingere, nisi quantum se extendunt. Hinc constat, aurum Philosophicum esse quid præstantius, nobilius ac pretiosius ipso auro & argento, cæterisque omnibus metallis vulgaribus. Quæsiverunt multi hanc auri sive æris viriditatem in vitriolo, & cupro sive ære vulgari: sed errore decepti à vero scopo longè aberrarunt. Causa erroris fuit ipsorum crassa ignorantia, qua secuti sunt literalem in scriptis Philosophorum sensum, cùm tamen Philosophia Chymica non contempletur metalla, quatenus sint corpora, sed quatenus redacta sint in substantiam subtilissimam, spiritualem ac cœlestem. Est ergo aurum nostrum non corporeum: sed summè depuratum, & ad astralem naturam adductum. De quo hæc dixisse sufficiat.

HERMES.

Sicut enim pasta sine fermento fermentari non potest, sic cùm corpus sublimaveris, mundaveris, & turpitudinem fæce separaveris, eum conjungere & simul miscere volueris, pone in eis fermentum, & aqua terram confice: donec Elixir fermentū & ut pasta fiat fermentum. Meditamini & videte utrum ei fermentum fiat

fiat de alio, quàm de sua natura. Inspicite ergò, quomodo fermentum non est, nisi de pasta ipsa.

SCHOLIUM.

PAulò superius mentionem fecit author fermenti, idque aurum esse apertis & manifestis verbis indicavit. Pergit igitur nunc pluribus demonstrare necessitatem fermentationis: & aliquas ordine operationes ponit: quales sunt sublimatio, mundatio, fecum separatio, conjunctio & mixtio, quæ singulæ necessariò requirunt fermentationem. Est enim fermentum quasi anima, quæ pastam eadem proprietate, qua ipsa est insignita, fermentat. Ne verò dubites, id verum artis esse fermentum, ab authore suprà propositum; considera solummodò finem intentionis tuæ, & mox fatebris aliud non esse, quàm hoc ipsum: Aurum vis producere: Ergò aurum tuum quoque erit fermentum. Quemadmodum fermentum pastæ ex eadem materia constat, ex qua ipsa pasta: utriusque enim materia est farina: sic fermentum lapidis aurifici est aurum: argentifici argentum. Vide saltem, ut fermentum, quo uti voles, semper sit re fermentanda efficacius, purius, & astralius, magisque digestum, & non errabis. Expurgate vetus fermentum, inquit D. Paulus, ut sitis nova conspersio. Ad regenerationem enim novi hominis, requiritur novum fermentum; quod veteri isto longè sit efficacius, purius, nobilius, cœlestius, spiritualis. Tale autem novitatis, puritatis, sinceritatis & veritatis fermentum est ipse Christus, quo in baptismo per ipsius mortem omnes verè credentes fermentantur. Unde Matth. 13. simile dicitur esse regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum.

Quale igitur hoc novum est fermentum, talis quoque debet fieri pasta inde fermentata. Nisi enim pasta eandem cum fermento virtutem & proprietatem acceperit, verè & debito modo fermentata dici non poterit. Hinc elucet evidens discrimen inter Christianos veros & falsos. Veri virtute novi fermenti operantur juxta novum hominem veritatem & vitam: falsi autem secundum veterem hominem mendacium & mortem. Hæc autem postrema tenebrarum opera, regenerato homini omninò devitanda & fugienda sunt. Modicum enim fermentum, scilicet veteris hominis ut Paulus docet, Gal. 5. corrumpit totam massam. Quicunque igitur massam suam, tam theologicè quàm Chymicè, rectè fermentare volet, vetera impuritatis & corruptionis corpora relinquat, nihil enim stabile aut laudabile in illis unquam inveniet. Est autē in utraque sciētia fermentatio necessaria. Qui enim in Theologia ignorat Christum ab eodem quoque ignorabitur. Nosse autem Christum realiter, est credere ipsius verbo, & servare ipsius mandata. Sic enim cum ipso erimus una massa, & à proprio ipsius verbo in essentialem & perpetuam amicitiam ejus fermentati. Jamque non amplius non dicet servos, sed amicos. Amici enim, inquit ad discipulos, mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis. In Chymia quoque necessariam fermentationem esse palàm fit ex eo, quod si non misces fermentum cum Elixire, non coloretur corpus, sicut debet, quoniam sine fermento non exibit neque Sol, neque Luna. Est enim fermentum anima, quæ corpori imperfecto, mediante aqua, vitam tribuit, quàm prius non habebat, & in meliorem formam reducit.

HERMES.

E*T nota, quod fermentum confectionem dealbat, combustionem vetat, tincturam, ne fugiat, continet, & corpora lætificat, & invicem conjungi & ingredi facit. Et hæc est clavis Philosophorum, & finis operum, & hac scientia corpora emendantur, & eorum opus, Deo annuente, peragitur.*

SCHOLIUM.

DUbium maximum hic de fermento oriri videtur, quod antea aurum esse diximus: nūnc autem fermentum confectionem quoque dealbare author confirmet: sed facilè id solvitur per philosophum, qui dicit: non est aurum, nisi prius fuerit argentum: Item aurum nostrum, est tinctura sive anima sive fomentum operis, sine quo nequaquàm peragitur, sed quando dealbatum fuerit aurum, hoc est, corpus album: neque fit argentum, nisi priùs fuerit Mercurius. Unde Sol fingitur à Philosophis tres habere facies in cœlo, nigram, candidam, & rubicundam: ita ut facilè credendum sit, fermentum hoc non tantùm dealbare confectionē, sed etiam ut author paulò post docet, à combustione & fuga custodire tincturam, eique in projectione conciliare ingressionem. Sed quia fermentum non potest ingredi corpus mortuum, nisi mediante aqua, quæ facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam: id in omni fermentatione notari debet pondus uniuscujusque. Si igitur terram foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, ut stabit in complemento tincturæ super corpora à perfectione diminuta, tunc recipe terræ dealbatæ seu foliatæ corporis mortui partes tres, & de aqua vitæ reservata partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam. Fermentum autem sit præparatum, ut fiat calx alba fixa & subtilis, si ad album tua procedit intentio: si verò ad rubeum, tunc sit calx citrinissima auri præparata, & non erit aliud fermentum. Tanta igitur est fermentationis præstantia, ut author eam non dubitet appellare clavē Philosophorum, hoc est, principium & finem operum, videlicet albi & rubei: utpote cujus beneficio corpora emendātur, hoc est, in superiorem perfectionis statum exaltantur: sicque tandem opus rubeum ultimumque divina aspirante gratiâ, perficitur, & ad finem perducitur.

HERMES.

N*Egligentia verò & mala de eo opinione, opera corrumpuntur, ut fermentum massæ, & coagulum lactis ad caseum & moscus in aromatibus.*

SCHOLIUM.

NE fortè quis erret in secreto fermentationis, & falsâ quadam opinione de eadem conceptâ opus potiùs per ipsam corrumpi, quàm corrigi & emendari existimet: author tria proponit exempla, quæ tacitè spectanda esse præcipit. Ut enim fermentū massam, coagulum lac, & moscus aromata non corrumpit in deterius, sed ut ex massa fiat panis: ex lacte caseus: & aromata grato mosci odore à corruptione & carie conserventur: Ita etiam fermentum Philosophorum materiam nostram primò corrumpit quidem, & in nigredinem ipsam convertit: non tamen, ut eo redactum opus ita in nigredinis morte relinquatur: sed potius tota confectionis massa, per omnes colorum mutationes fermentetur ac tingatur. Calor namque agens in humido primo efficit nigredinem: & calor in sicco causat albedinem: nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinem. Quæ varietas colorum soli fermento adscribenda est: & sic corruptio unius, est generatio alterius: estque fermentum, fermenti fermentum: veluti Philosophus inquit: Qui non gustaverit saporem salium, nunquā perveniet ad optatum fermentum fermenti: fermentat enim finitum

per

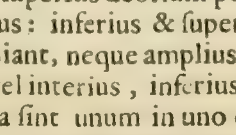
per excellentiam. Appropria ergò fermentum, quod est anima ante fermentationem, ut sit pulvis calcinatus, solutus, & induratus: quoniam si benè non præparas fermentum, nil valet tuum magisterium. Et scias, quod non est fermentum, nisi Sol & Luna, hoc est, aurum & argentum, istis Planetis appropriata. Ideo quia Sol & Luna aliis Planetis dominantur, & ipsa ad suam naturam convertunt: ideo à plurimis fermentum dicuntur. Oportet ergo fermentum in corporibus introduci: quia est eorum anima. Hæcque anima vitam inducit corporibus mortuis, & imperfectis: ut simul cum vivis & perfectis vivificentur & perficiantur. Sic enim verbum Christi verum est fermentum, sive anima vivificans in Lazaro mortuo, & quatriduum jam sepulto ac fœtente. Quamprimùm enim Christus dicit: Exi Foras Lazare, ecce statim mortuus resurgit, & prodit de sepulcro. Tam efficax enim est verbum Christi, ut illicò in effectum producatur id, quodcunque per illud pronuncietur. Quod infinitis propemodum exemplis, tàm ab ipso Christo, quàm à suis discipulis, aliisque sanctis viris atque Prophetis præstitis, passim in sacris comprobatur literis. Et hoc est integrum ac verum verbum Dei ex perfecta & vera fide profectum. Ideo etiam essentialiter statim per id efficiunt omnes sancti, quicquid volunt. Multi equidem hodiè gloriantur in hoc verbo, sed dum putant se integrum ac verum habere, vix ac ne vix quidem dimidium sunt adepti. Nam ab ipsorum effectis sive fructibus manifestè cognoscimus, ipsos non habere nisi nudam literam, & mortuam umbram verbi, nequaquam verò ipsum verbum verum, essentiale & efficax: adeò ut meram paleam vacuam, granisque carentem triturare videantur. Si enim verum haberent, etiam per illud demonstrarent effectus similes effectis verbi, ab ipso Christo, ab Apostolis & aliis viris sanctis prolati. Lumen enim, quod non lucet, nec aerem finitimum collustrat, non est lumen, sed luminis tantùm inane & sterile nomen. Lumen autem lucem simul ac splendorem rebus afferens, hoc verò luminis verum & essentiale nomen meretur. Quamobrem sicut hodiè infinitus est numerus eorum, qui hoc inani & sterili verbo utuntur ad lucrandum tantummodò panem pro corpore suo alendo: paucissimi autem sunt, imò vix unus atque alter, qui hoc verbum efficaciter & essentialiter adhibeat tam pro suo quàm aliorum animarum salute: ita etiam ingens est alchymistarum deploratorum multitudo, qui artem Chymicam exercentes solummodò inhærent rebus sive fermentis mortuis, & particularibus quibusdam sophisticationibus: pauci verò reperiuntur, qui vivam & efficacem Naturæ essentiam, & universalem omnium corporum medicinam, legitimo modo inquirunt atque scrutiantur.

HERMES.

Certus aurei color ad rubedinem, & natura non est dulcedo, ideo de eo sericum constituimus, quod est Ixsir: & de eo constituimus encaustum, quod scripsimus, & sigillo regis lutum tinguimus, & in eo colorem cæli posuimus, qui se videntibus visum augmentat.

SCHOLIUM.

Quamvis non satis constet, quid author velit per dulcedinem & sericum, inferius tamen sese explicat, adeò ut facilè conjectari liceat, id esse fermentum aureum ad rubedinem: cujus descriptionem vel adumbrationem potius per encaustum, hoc est, figuras, similitudines, & tropicos loquendi modos, hactenus in his capitulis tradidit. Notandum autem hic est, sigillum regis, hoc est, auri sive Solis, quod lutum, hoc est massam mercurialem tingit, esse unum ex secretis sapientum. Unde etiam à quibusdam dicitur sigillum sapientum, vel sigillum Hermetis sive Mercurii. In quo inquirendo multi hactenus, sed plerique in vanum laborarunt. Non enim id est cera Hispanica, neque suber, neque collo sive gluten, neque luti quoddam genus, quo vasa vitrea, terrea, aut alia hujus generis perlutantur, vel obturantur: sed est quædam naturæ dispositio certa, ad cujus legem infallibilem res in vase philosophico inclusæ, suis obsignantur proprietatibus ac coloribus, usque dum omnium facta fuit apparitio, & tandem etiam prodeat exoptatissimus ille color Cyaneus sive cœlestis, qui salutari splendoris sui efficacia, visum intuentis non obscurat aut obtundit, veluti fieri videmus ab externo Solis splendore: sed acuit potius eum, ac roborat: neque hominem suo visu enecat, ut Basiliscus: sed potius morti jam proximos, perfuso proprio sanguine revocat, & pristinam vitæ incolumitatem ipsis restituit, ut Pelecanus. Dicitur enim Pelecanus rostro suo in gyrum flexo, proprium rodere pectus, & sanguine inde effluente, pullos suos mortuos irrigare, & sic vitæ restituere. Unde Chymici instrumentum quoddam habent destillatorium, quod hujuscemodi Pelecanici gyri circulivè formam refert. Sed admonendi hîc sunt veri artis indagatores de hoc Pelecano, magnum arduumque secretum in illo à Philosophis occultatum esse. Sicut enim Pelecanus avis est viva, non mortua, ita etiam Philosophi ad magisterium suum postulant corpora non mortua, sed viventia, hoc est, spiritualia, & summa vitalium facultatum fœcunditate prædita. Sicut etiam sanguis effluens è pectore mortuis pullis reddit vitam: ita viriditas nostri Leonis rubei, vitam in mortuis & obscuris metallorum corporibus consopitam resuscitat, eaque pristino splendori & claritati restituit. Et sicut tandem sanguis ille non elicitur, nisi facto prius ab ipso Pelecano gyro sive circulo: dum enim rostrum applicat pectori, totum collum cum rostro flectitur in circularem formam: sic artifex verum & tingentem Leonis sanguinem evocare non poterit, nisi prius spirituum circulatio sive destillatio circularis fiat: hoc est, exterius intrò, interius foras: item inferius sursum, & superius deorsum pellatur: ita ut exterius & interius: inferius & superius simul in uno circulo conveniant, neque amplius cognoscas, quid vel exterius, vel interius, inferius vel superius fuerit: sed omnia sint unum in uno circulo sive vase. Hoc enim vas est Pelecanus verus philosophicus, nec alius est in toto mundo quærendus: ac sine hoc frustrà laborat omnis falsarius alchymista. Sed ut melius intelligantur ea, quæ modò dicta sunt, hanc placuit sequentem subscribere figuram.

A, est interius, & tanquam principium & fons, à quo reliquæ literæ defluunt: & simul etiam finis ultimus, in quem cæteræ omnes, tanquam fluvii in Oceanum sive mare magnum refluunt. B. C. D. E. Hæ quatuor significant exterius. C. F. Superius. E. G. Inferius. Quæ literæ in universum omnes.

A. B.

A. B. C. D. E. F. G. septenarium Magicum occultum, manifestè exhibent: de quo alias copiosè satis à nobis tractatum fuit, ita ut supervacaneum sit, nunc plura de eo addere.

HERMES.

Aurum ergo pretiosissimus est lapis, carens maculis, temperatus quoque, nec ignis, nec aer, nec aqua, nec terra corrumpere potest fermentum universale, cuncta rectificans temperata compositione, quod flavi sive veri citrini coloris est,

SCHOLIUM.

IAm apertè fatetur author, aurum philosophorum esse lapidem pretiosissimum, longeque plures dotes, & munera ipsi tribuit, quàm vulgare possidet aurum. Et ut de cæteris nihil dicamus, manifestum hîc apparet discrimen inter aurum philosophorum & vulgare: quod vulgare lapidis pretiosissimi nomine, nullo jure appellari possit: siquidem simplici perfectione tantum ornatum à corporea illa coagulatione nondum sit liberatum: Et quamvis sit purum, temperatum, vel ab ignis, aeris, aquæ & terræ injuriis tutum & immune: non tamen ut fermentum universale, cuncta ad temperatam naturam reducere potest: sicut flavus, verusque ille citrinus color, hoc est, auri essentia quinta syderea & cœlestis, à corpore suo crasso, impuro, ac terrestri segregata:

Si sapis, umbrarum fuge mortua corpora; namque
Constans est solus Spiritus*: umbra fugit.*

Universalitas enim sive Catholicismus non consistit in corpore, sed in spiritu. Spiritus enim solus penetrat omnia, quantumvis solidissima corpora. Sic Catholicismus religionis, seu veræ Ecclesiæ, non consistit in visibili quodam & corporeo hominum cœtu: sed in invisibili & spirituali, piorum ac verè credentium in unicum Jesum Christum, consensu ac conspiratione. Qui enim extra hunc Regem omnium regum, verè catholicum, in quo & per quem sunt omnia, quique solus est & unicus spiritualis veræ Ecclesiæ pastor, præsul, & episcopus summus, subscribit particulari cuidam Ecclesiæ, is jam est sectarius, schismaticus & hæreticus. Regnum enim Dei non venit cum observatione, sed est intra nos, inquit Salvator noster ipse Luc. 17. Item ibidem quoque hortatur suos discipulos, ut ab ejusmodi sectariorum seductionibus sibi caveant: ubi inquit: Venient dies, quando desideretis videre unum diem filii hominis, & non videbitis: & dicent vobis: Ecce hîc, ecce illic: Nolite ire, Neque Sectemini. Ex quibus palàm convincitur, quod certæ externæ sectæ non sit subscribendum: quemadmodum hodiè fieri videmus: uti plurimi hominum, ex nimia simplicitate seducti, huic vel illi sectæ nomen suum dant, falsò sibi persuadentes, se sub numero certorum sectariorum, horum vel illorum, comprehensos, errare amplius non posse, sed certiùs certo inde animæ beatitudinem & vitam æternam reportaturos, cùm neque Ecclesia, quam unusquisque suam solummodò veram esse perperam opinatur, erret. Unde tot dissentiones & controversiæ in religione repullulant, in quibus singula pars suam opinionem mordicùs propugnat: magis autem plerique illorum occupari videntur in particularibus sive propriis verborum phrasiumque deliriis, quàm in universali Scriptura sacra & verbo Dei seriò piequè excutiendo. Si enim hujus virtutem cognoscerent, infinitas quæstiones stultas, inutiles, & vanas, quæ non nisi contentiones & lites generant, intermitterent: & hominem hæreticum post unam & secundam correptionem devitarent; scientes, quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus. Tit. 3. Sed quæres, ubinam sint illi veri Christiani ab omni sectariorum contagione liberi? Ut tibi respondeam ad hanc quæstionem, velim scias, illos non esse quærendos in monte Samariæ, non Jerosolymis, non Romæ in Italia, non Genevæ in Gallia, non Lipsiæ in Germania, non Cracovii in Polonia, non Pragæ in Bohemia, non Olsmutzii in Moravia: sed ubique per totum dispersos mundum, in Turcia, in Persia, Italia, Gallia, Germania, Polonia, Bohemia, Moravia, Anglia, in America, etiam ad extremos Indos.

Ex omni enim natione, Deus sibi colliget Ecclesiam. Vera autem verorum Christianorum nota hæc erit propria, quod, teste ipsa veritate Christo, Joan. 4. neque in monte hoc, videlicet Samariæ, neque Jerosolymis, neque alibi adorabunt patrem: sed venit hora & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in Spiritu & Veritate: Nam & pater tales quærit, qui adorent illum. Spiritus est Deus: & eos, qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Ex his igitur cognitis perspectisque unicuique nunc judicandum relinquo, quinam sint illi, qui sunt sub vera Ecclesia nec ne? & ubinam locorum in hoc mundo, verus Christianismus, veraque colatur & exerceatur religio. Facta itaque comparatione, idem esto judicium de Chymia vera & falsa: sive de universali & particulari, deque veris & spuriis ejusdem indagatoribus.

HERMES.

Aurum sapientum coctum & benè digestum ignea aqua Ixsir conficit. Aurum enim sapientum est pendentius plumbo: quod est temperata compositione fermentum Ixsir: & è contrario distemperatum distemperata compositione.

SCHOLIUM.

AUrum & aqua ignea, quantumvis exquisitissimè per artem cocta & digesta, nullibi tamen perfectiora, meliora & præstantiora reperiuntur, quàm in mineris & radicibus suis: ubi nullum adhuc ignem sunt experta. Sicut in auro videre est, modò è terra sua extracto, quod planè crudum adhuc existit, & à superfluitate sua nondum sejunctum aut separatum. Unde quoq; ejusmodi aurum magis aptum est, & idoneum ad generationis opus. Siquidem spiritus ejus adhuc sunt liberrimi, nullaque forti corporum coagulatione detenti.

Hinc promptius agunt, velociusque tincturæ præparationem accelerant, quàm si auri corpus prout vulgò habetur, accipiatur. Omnia namque corpora, sicut & suprà mentionem fecimus, principiis suis viciniora, præstant iis, quæ per diuturnam coagulationem à primitiva sua spiritualitate & fœcunditate longiùs recesserunt. Non mirandum ergo est, quod patres primi in seculo aureo, quod creationi proximum & à benedictis & fœcundis Creatoris uberibus quasi nondum ablactatum, tanto virium virtutumque vigore hoc ferreum nostrum longè superabat, in tam multos longævitatis annos suam produxerint vitam. Hominum enim corpora, tum temporis nondum tam fœde corrupta erant à teterrima illa luxuriæ bestia: quæ sensim per propagationem adeò increvit, ut in hoc ferè ultimo seculo nihil ab ea sanum appareat. Huic corruptelæ mox successit vitæ brevitas. Unde jam.

Nascendo morimur, pendetque ab origine finis.

Eidem calamitatis jugo quoque sunt metallorum corpora obnoxia, quæ vix è mineris suis eruta, statim corporeo rigidoque mortis carcere includuntur,

tur, ex quo nulla ſperanda liberatio, niſi relicta nobis eſſet aurea illa vitæ clavis, qua ſola omnes portas clauſas in mortis iſto carcere reſeramus, & captivos inde ſpiritus in priſtinum vitæ theatrum producimus. Per hanc autem vitæ clavem intelligo vitales mineralium radices, in quas ſi corpora reducantur, fiunt novæ regenerationi apta, ita ut veram ex illis tincturam tùm habere poſſis. Accedit inſuper aqua ignea, quæ nihil aliud eſt, quàm Mercurius Philoſophorum ex iiſdem minerarum radicibus eductus. Hæc aqua eſt mater, quæ aurum in ventre ſuo conceptum ſolvit, eique inter digerendum, debitum præbet nutrimentum, donec 40. ſeptimanis elapſis, terminoque geſtationis philoſophici fœtus abſoluto, pariendi tandem ſive nativitatis hora adveniat. In fine igitur digeſtionis, quando nimirum inſtat dicta hora nativitatis, demum oritur anima: non autem priùs neque citius. In hoc igitur puncto: totum eſt periculum. Tranſacto autem hoc puncto nullum amplius eſt periculum. Aurea igitur proles noſtra in lucem producta, quamvis reſpectu Saturni ſenionis, ſive plumbi, ob ætatis imbecillitatem inferior videatur, longè tamen lateque illum ſuperat pondere, colore, viribus, conſtantia, cæteriſque virtutum donis. Frigidis enim qualitatibus nimis corruptus Saturnus propter intemperiem ſuam neque ignis, neque aeris, neque cæterorum elementorum injuriis reſiſtere poteſt, Infans autem noſter fortiſſimæ & temperatiſſimæ eſt compoſitionis: ita ut non ſolum repellat à ſe omnem vim externam, ſed propter fœcundam virtutum affluentiam & copiam, qua abundat, propriorum parentum infirmitates ſanat, & quemvis corporum Mercurium in ſummam auri perfectionem tingit.

HERMES.

PRimum enim opus ex vegetabili fit, ſecundum ex animali gallinæ ovo, maximum eſt ſubſidium, & elementorum conſtantia, ac terra noſtra aurum eſt, de quo omne ſericum conſtituimus, quod eſt fermentum Iſir.

SCHOLIUM.

DIſtinguit hìc author opus magnum ſive generale in duo ſpecialia, nempe in vegetabile, & in animale, quod ultimum in gallinæ ovo perfici ait. Sed quamvis plura & infinita hujuſcemodi opera fingantur à Philoſophis: tamen non eſt niſi unum verum quod ab elementorum æquali & temperata permiſtione ſolum conſtans, firmum & fixum eſt: ob quam cauſam maximum quoque ſanitatis eſt ſubſidium, nec minus inopiæ. Fundatur autem in terra auri, quæ meritò Iſir, ſive Elixir, ſive fermentum Philoſophorum appellatur. Hoc autem fermentum duplex eſſe. Paulò ſuprà monuimus: Solis videlicet & Lunæ. Per fermentum Solis intelligitur ſperma viri: & per fermentum Lunæ ſperma fœminæ: ex illis fit primò conjunctio, poſtea generatio vera & caſta: fermentum auri, aurum eſt: ſicut fermentum panis, panis eſt. Et ſicut in operatione panis modicum fermenti levat & fermentat magnam copiam paſtæ, ita etiam illud modicum terræ, quod continet iſte lapis, ſufficit ad nutrimentum totius lapidis. Unde Avicenna inquit: Fermentum reducit ſibi appoſitum ad ſui naturam, colorem, & ſaporem ad omnem modum, videlicet de potentia in actum. Nam confectionem dealbat, ſeu multiplicat, ſpiritualitatem corroborat, combuſtionem annihilat, tincturam continet, ne fugiat, corpora leviat, & ſe invicem facit ingredi, & conjungi, quod finis eſt operis, ſine quo Elixir non peragitur, quemadmodum paſta ſine fermento non fermentatur: quod dicitur fermentum fermenti, & coagulum coaguli. Non enim fermentat tantum corpora inferiora & imperfecta, ſed ipſum quoque aurum reddit de perfecto corpore pluſquam perfectum: eſtque fœcundiſſima mater, quæ quò ſæpius imprægnatur, tantò pluries concipit ac parit: & in infinitum ſuæ ſpeciei prolem propagat. Ipſa ſola eſt clavicula, quæ claudit & aperit: & iterum claudit, & nemo aperit, ſine qua clavicula nemo in hoc ſeculo poteſt pervenire ad perfectionem hujus ſcientiæ.

CONCLVSIO TOTIVS TRACTATVS.

HÆc ſunt, Vir Nobiliſſime ac Magnifice, Fautor & Mecœnas obſervande, quæ de ſeptem hujus Tractatus Capitulis, in tui gratiam commentari viſum fuit. Utinam quid in me eſſet, quo grati erga te animi ſignificationem quantulamcunque ponere poſſem: me haberes utique ad omnia paratiſſimum. In Galliam enim quoties te adveniſſe audiebam, toties ſummo perfuſus gaudio ac lætitia, mihi unicè gratulabar. Ut enim de cæteris tuis meritis jam nihil dicam, quibus me multis tibi modis obſtrinxiſti: ex ſola tua converſatione & colloquio quotidiano, à quo me diſcendi avidum non tantum non repellebas, ſed amicè potius invitabas, & humaniſſimè inſuper rogabas, in Curſu meo Philoſophico tantum hauſi utilitatis, ut cum Alexandro Magno verè mihi nunc liceat dicere: vivendi me principium à patre, bene vivendi autem à te accepiſſe: ita ut generatus quidem à parentibus, nunc vero per te ab Eliano quodam vel divino potius ſpiritu, regeneratus planè videar. Hanc autem laudem quamvis tibi imprimis tribuam, nolo tamen inficiari, me quoque aliorum plurium adhuc virorum doctiſſimorum colloquiis interfuiſſe, tam in Galliis, quàm in Germania, quæ ubertate quidem & fertilitate maximorum & præſtantiſſimorum ingeniorum, alias regiones in abſtruſis ejuſmodi artibus indagandis quodammodò languidam, ne dicam pigram, & omnino torpeſcentem, longo poſt ſe intervallo relinquit. Optandum ſanè eſſet, ut alii, honeſta quadam æmulatione perciti, hac in parte Germanorum induſtriam & ſolertiam ſummam imitarentur. Non enim honori & laudi tantùm, ſed maximo quoque emolumento id futurum eſſet communi patriæ. Cùm igitur, ut dixi, tibi imprimis acceptum feram omnem ſtudiorum meorum fructum; æquum eſſe duxi, tibi eorundem quoque primitias, pro debita gratiarum actione conſecratas atque dicatas offerre. Quicquid autem hoc tandem ſit, rogo ne patiaris in alienas incidere manus: antequam pro tuo, quo polles, ingenii acumine, & ſolida rerum experientia probè examinaveris, & limis tuis politiſſimis & exquiſitiſſimis ſplendidius & magis exornatum reddideris. Sin vero accidat, ut ad aliorum quoque manus perveniat, & aliquis exiſtimet, non omnino ſibi ſatisfactum in quibusdam vocabulis obſcurioribus, barbaris, & exoticis explicandis: velim ne tàm ſevero id judicio malè vertat: ſed culpam potius transferat in eum, qui ſcriptum hoc ex nativo ſermone non latinius puriuſve traduxerit. Interim tamen operam pro ingenii noſtra tenuitate ſedulam navimus, ut Philoſophiæ ſtudioſis, veritatis fontem, ſi non in minutiſſimis ſyllabarum & dictionum apicibus, tamen in generali totius operis explicatione ſatis apertè commonſtraremus: Sin verò quis dilucidiorem rei demonſtrationem poſtulat, iniquum hoc Philoſophis videbitur poſtulatum. Secretiſſima enim

eſt

eſt noſtra ſcientia, nec niſi ſecretorum initiatis & Philoſophiæ myſtis propriè convenit. Ex his ſi unus fuerit per electionem divinæ providentiæ vocatus, nihil amplius morabitur qualeſcunque locutiones, quantumvis maximè ambiguas & obſcuras: ſed in mediis his fallaciarum tenebris, illuceſcens ſolum veritatis lumen obſervabit, quo duce omnia ipſi ſuccedent in bonum & exoptatum eventum. Viam ad hoc lumen unica parat pietas. Finge te tanquam ferrum cupidum eſſe, per attrectationem magnetis alicujus divini, in profundam hujus ſecretiſſimi myſterii ſcientiam deſcendendi: ſed viam præ vitiorum multitudine, quæ tanquam corpus denſum, inter Deum, verum piorum magnetem, & te, interponuntur occultam eſſe; quid hinc aliud agendum cenſes, niſi ut vitioſum peccatorum corpus tollas, quo ſublato radii hujus divini magnetis ſtatim te ſplendidiſſimo colluſtrabunt fulgore, mentemque tuam nebuloſam ab omnibus obſuritatibus, & errorum tenebris penitùs vindicabunt. Ego enim, inquit Chriſtus, Salvator noſter, lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Ambula igitur in luce, dum lucem habes, ut filius lucis ſis, nec te tenebræ comprehendant Joan. 12. Credere autem in Chriſtum, non eſt tantum ore fateri, *Credo*, quod potius temeraria quædam confidentia, quàm vera fides appellari meretur. Niſi enim cor ſimul cum ore, & opera cum confeſſione conſpirent, fides hæc mortua & inſtar lucernæ, cujus lumen extinctum, inutilis & vana habetur. Quemadmodum enim è diametro inter ſe pugnant, lucere, & non lucere, ſive lux & tenebræ: ita fides vera diſtat ab orali ſine operibus. Ex quibus differentia ſpectatur maxima inter Chymiæ ſtudioſos veros & ſpurios. Qui enim ambulant in veritate, veritatem conſequuntur: qui verò luce hac relicta, externam tantum ſplendoris umbram ſectantur, ad veritatis lumen nunquam perveniunt. Quoniam igitur maximam hominum partem videmus, umbra potiùs, quàm rei eſſentia delectari, hoc eſt, deliciis hujus mundi caducis plures eſſe deditos, quàm proprietatis ſtudio: non mirum eſt, quin maxima ſit raritas eorum, qui voti ſui compotes fiant. Multi enim ſunt vocati: pauci verò electi. Et ſicut terra magnam copiam luti ſuppeditat, unde fit fictile: parvum autem pulverem, unde aurum fit: ſic etiam eſt conditio præſentis ſæculi: Multi enim creati ſunt, pauci verò ſalvabuntur Eſdra 4. c. 8. Quamobrem ſicuti ab initio hujus tractatus exemplum Hermetis hujus diſciplinæ ſtudioſis imitandum propoſuimus: ita nunc in fine idem propoſitum alterius Philoſophi, nempe Alani teſtimonio confirmatum volumus: qui in libelli ſui, de Lapide Philoſophico, principio, ita artis alloquitur diſcipulos: Ad Deum, inquit, mi fili, & cor, & mentem convertito, quàm ad artem magis: ipſa enim donum Dei ſummum eſt, cuique beneplacitum fuerit, eam largitur. Deum igitur ex toto corde totaque anima tua diligito, atque in eo ſolo & ſpem & fiduciam omnem locato, ſic procul omni dubio hac Arte nobiliſſima cum gaudio perfruere.

LIBRI II. SECTIO II.

Quâ Autores Græci & Arabes *qui ab* ARISLEO, *Tractatûs* TURBA PHILOSOPHORUM *dicti* Scriptore, *ad Regem uſque* GEBRUM *exſtitere, cùm ſuis Commentatoribus afferuntur.*

SUBSECTIO PRIMA.

TURBA PHILOSOPHORUM, EX ANTIQUO MANUSCRIPTO Codice excerpta, qualis nulla hactenus viſa eſt Editio.

Ariſlei Epiſtola, quam de intentione Libri, futuris, ad eorum inſtructionem, Sapientum dictis præmiſit, quæ hic eſt.

ARISLEUS genitus Pythagoræ, diſcipulus ex diſcipulis Hermetis gratia triplicis ex poſitione ſcientiæ diſcens, omnibus poſteris reſiduis ſalutem, & miſericordiam. Narro quod Magiſter & vatum caput, tantum donum Dei, & ſapientiæ habuit, quod nemini poſt Hermetem datum eſt. Diſcipulos igitur ejus jam multiplicatos, & per omnes regiones principes conſtitutos, ad hanc pretioſiſſimam artem tractandam voluit congregare, ut eorum locutio ſit radix poſt ſe venturis. Juſſit autem ut Iximidrus prius loqueretur, qui optimi erat conſilii, qui incipiens ait.

Sermo Primus.

IXIMIDRUS *ait*: Dico omnium initium eſſe Naturam quandam, & eam eſſe perpetuam, ac omnia coæquantem, & quæ videntur naturas, earumque nativitates, & corruptiones eſſe tempora quibus termini, ad quos pervenitur, videntur, & vocantur. Doceo autem vos, ſtellas eſſe igneas, & aëra ipſas continere, & ſi aëris humiditas & ſpiſſitudo non eſſet, quæ ſolis flammas ſepararet à creaturis, omnia ſubſiſtentia ſol combureret. Deus autem aërem ſeparantem conſtituit, ne combureret quod in terra creavit. Nonne videtis ſolem aſcendentem in cœlum, aërem vincere ſuo calore, quo calefacto ad aëris ſuppoſita calor pervenit. Et ſi ſpiritibus, quibus creaturæ generantur, tunc aër non inſpiraret omnia ſubſiſtentia Sol ſuo calore deſtrueret, cui & aër continetur, & ideo ſuperat aër, quod ejus calor ſuo calori, ejuſque humiditas aquæ jungitur humiditati. Nonne videtis, tenuem aquam in aërem aſcendere,

ascendere, calore solis eveniente, qui aquam contra seipsum adjuvat. Et si tenui humore aëra aqua non nutriret, sol utique aëra superaret, ignis ergo ex aqua extrahit humorem, quo aër ipsum ignem superat. Ignis igitur & aqua, sunt inimici inter quos nulla est consanguinitas, eò quod ignis est calidus & siccus, Aqua verò frigida, & humida. Aer quoque cùm sit calidus, & humidus, inter eos conjunxit concordiam suam, cum aquæ humiditate, & cum ignis caliditate, & factus est aër inter eos concordiam generans. Et omnes inspicite, quoniam spiritus ex tenui aëris vapore fuerit, eò quod calore humori juncto tenuem quid exire, quod ventus fiet, necesse est, solis enim calor ex aëre tenue quid extrahit, quod & spiritus & vita fit omnibus creaturis. Omne autem hoc à Dei est dispositione, sic & coruscatio calore solis nubi eveniente, & nubem confringente coruscatio apparet. *Ait Turba*, bene descripsisti ignem prout scis, & sermoni fratris tui credidisti.

Sermo Secundus.

EXUNDRUS ait: magnifico aëra, & honorifico, ut Iximidri roborem sermonem; eò quod ipso opus emendatur, & spissatur, & rarescit, & concalescit, & frigescit. Ejus autem spissitudo fit quando in cœlo disjungitur, propter solis elongationem. Ejus autem raritas fit, quando in cœlo exaltato sole calescit aër, & rarescit. Similiter verò fit veris complexione, in temporis nec calidi nec frigidi distinctione. Nam secundum alterationem dispositionis constituti, ad distinctiones animi alterandas, Hyems alteratur. Aër igitur spissatur, cum ab eo sol prolongatur, & tunc hominibus frigus pervenit. Aëre verò rarescente calor pervenit hominibus. *Inquit Turba* optimè aera descripsisti, & quod in eo scis esse narravisti.

Sermo Tertius.

ANAXAGORAS ait, dico quod principium omnium quæ Deus creavit est pietas, & ratio, eò quod pietas regit omnia, & in ratione apparuit pietas & spissum terræ, pietas autem non videtur nisi in corpore. Et scitote omnis Turba, quod spissitudo quatuor elementorum in terra quiescit, eò quod ignis spissum in aera cadit: aëris verò spissum, & quod ex ignis spisso congregatur in aquam incidit. Aquæ verò quoque spissum, & quod ex ignis & aeris spisso coadunatur, in terra quiescit. Nonne videtis quod elementorum quatuor spissitudo, in terra conjuncta est. Ipsa igitur est omnibus spissior. *Inquit Turba* verum dixisti. Terra certè cæteris est spissior. Quod ergo quatuor elementorum est rarius, & quod dignius est habere rarum istorum quatuor? *Ait*, ignis est rarior his quatuor, & ad eum pervenit rarum istorum quatuor. Aer verò est minus rarus igne, nam calidus est & humidus, ignis verò est calidus & siccus, calidum namque siccum est rarius calido & humido. *Dicunt* ei, quid minoris raritatis est aëre? *ait*, aqua, eo quod in ea est frigiditas & humiditas, & omne frigidum humidum est minoris raritatis calido, humido. Inquiunt verum dixisti: Quid ergo minoris raritatis est aqua, ait terra eò quod frigida & sicca. Et frigidum & siccum est minoris raritatis frigido & humido. Et quemadmodum siccum & calidum est rarius calido & humido, ita calidum & siccum est minoris raritatis frigido & humido: Bene aptastis ô fili doctrinæ, harum naturarum quatuor descriptionem, ex quibus Deus omnia creavit. Beatus ergo qui intelligit quæ descripsistis, quoniam ex mundi capite majus inveniet quam suum propositum. Perficiatis ergo sermonem nostrum. *Aiunt*, imò jube quemlibet sermonem nostrum continere Dic tu Pandolfe.

Sermo Quartus.

PANDOLFUS autem dixit, significo posteris quod aër est tenue aquæ, & quod non separatur ab ea, quod si non esset terra super aquam humidam non maneret, *Aiunt* bene dixisti. Tuam ergo perfice orationem: *At ille dixit* quod aër absconditus in aqua quæ sub terra est, est qui fert terram ne mergatur in aquam quæ est sub terra, & prohibet ne terra humectetur aqua. Aër igitur factus est complens, & inter diversa separans aquam scilicet & terram, ac inter adversaria aquam & ignem factus est igitur concordans, & separans ne se invicem destruant, *Inquit Turba*. Si hujus exemplum posuisses, non intelligentibus esses lucidus. *Resp.* libenter faciam: exemplum est ovum, in quo quatuor conjuncta sunt, ejus cortex apparens, est terra, & albedo aqua, cortex verò tenuissimus cortici junctus est separans inter terram & aquam, sicut significavi vobis, quod aër est separans terram ab aqua. Rubeum quoque ovi, est ignis, cortex qui rubeum continet, est aër, aquam separans ab igne, & utrumque est unum & idem, aër frigida separans, terram videlicet & aquam ab invicem, spissior est aëre altiore. Aër verò altior est rarior, & subtilior, nam est igni propinquior aëre inferiore. In ovo igitur facta sunt quatuor, terra, aqua, aër, & ignis: solis autem punctus, his exceptis quatuor, in medio rubei, qui est pullus. Ideoque omnes Philosophi in hac excellentissima arte ovum descripserunt exemplum, quod ipsum suo operi posuerunt.

Sermo Quintus.

ARISLEUS *ait:* scitote quod terra est collis, & non est plana, unde Sol non ascendit super climata terræ una hora. Nam si plana esset, uno ascenderet momento super totam terram. *Inquit Parmenides*: Breviter locutus es Arislee, *Resp.* Nunquid magister dimisit nobis aliud dicendum. Dico tamen, quod Deus unus est, nunquam genuit, nec genitus est, & quod omnium caput post se est terra, & ignis: eo quod ignis tenuis & levis, regit omnia terræ, terra autem cùm sit ponderosa & spissa, fert omnia quæ regit ignis.

Sermo Sextus.

LUCAS *ait:* vos non nisi de his quatuor naturis loquimini, & unumquemque vestrum aliud video dixisse. Ego autem notifico vobis, omnia quæ Deus creavit ex his esse quatuor naturis, & quæ ex ipsis creata sunt ad eas revertuntur. In quibus creaturæ generantur & moriuntur, & omnia prout Deus prædestinavit. *Inquit Democritus*, qui Lucæ est discipulus, benè dixisti magister, cùm de naturis quatuor tractavisti. *Ait Arisleus.* Quoniam Democrite à Luca scientiam habuisti; non deberes præsumere cum magistri tui peritis loqui. *Resp. Lucas.* Quamvis naturarum scientiam à me Democritus habuisset, hujusmodi tamen ab Indorum Philosophis, & Babiloniensibus: puto contemperaneos suos ipsum hac scientia superare. *Resp. Turba.* Perveniens hic in illam ætatem, non parum placebit: nunc autem in juvenili constitutus, fari non debet.

Sermo Septimus.

LOCUSTOR *ait*, omnes creaturæ, quas Lucas descripsit, duæ sunt tantùm, quarum altera nescitur nec describitur nisi pietate, non enim

enim videtur nec sentitur. *Inquit Pythagoras*: rem cœpisti, quam subtiliter descripsisti, si perficias. Notifica igitur quid est, quod non sentitur, & videtur, & scitur. *Resp.* Quod nescitur quod in hoc mundo est ratione, absque suis clientibus qui sunt visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus. Nonne videtis Philosophorum Turba, quod non nisi visus albedinem à nigredine potest discernere, & quod non nisi auditus verbum bonum à malo idem potest discernere: Similiter bonum odorem à fœtido nisi odoratu, ac dulce ab amaro, nisi gustu, & leve ab aspero nisi tactu ratio discernere non potest. *Respond.* tractans benè dixisti, dimisisti tamen narrare, de ipso quod nescitur, nec describitur, nisi ratione & pietate. *Inquit*, festinatis? Scitote, quod creatura, quæ nullo modo istorum 5. cognoscitur, est creatura sublimis, quæ nec videtur, nec sentitur, sed tantum ratione percipitur, quæ ratione natura participans Deum esse fatetur. *Responderunt*: verum & optime dixisti. *Et ille*: adhuc magis exponam vobis: Scitote quod hæc creatura, mundus scilicet lucem habet quæ est sol, quæ omnibus subtilior creaturis, quam posuit lucem, qua creaturæ ad visum perveniunt. Ablâta autem hac luce subtili, tenebrosæ fuerint nihil videntes, nisi lunæ lucem, vel stellarum, vel ignis quæ omnia à solis lumine derivata sunt & creaturas lucere fecerunt. Huic igitur mundo Deus solem lumen esse constituit, propter tenuem solis naturam. Et scitote quod hujus solis luce creatura sublimis non indiget, eo quod sol sit sub illa creatura, quæ eo subtilior est & lucidior. Hanc autem lucem, quæ est solis luce subtilior, à Dei ceperunt luce, quæ est eorum luce subtilior. Et scitote quod creatus mundus, scilicet ex duobus densis, & duobus raris creatus est, & nihil densorum sublimi inest creaturæ. Ideoque sol omnibus inferioribus est rarior creaturis. *Respondit Turba*: optimè descripsisti quod narrasti. Et si quid bone Magister dicas, quo corda nostra, quæ insipientia mortificavit, vivificas, magnum beneficium nobis largiris.

Sermo Octavus.

PYTHAGORAS *inquit*, dico Deum ante omnia fuisse, cum quo nihil fuit: & scitote omnes Philosophi quod ideò hoc dico, ut opinionem vestram in his quatuor roborem elementis & arcanis, & scientiis quæ insunt, ad quæ nisi Deo annuente, rationes pervenire non possunt. Et intellige quod cum Deus solus fuisset, quatuor res creavit: ignem, aërem, aquam & terram. Ex quibus jam creatis omnia creavit, tam sublimium quam rerum inferiorum, eò quod prædestinavit, quod omnes creaturæ ex radice extractæ aquâ multiplicantur, & augmentantur ut inhabitent mundo, & sua in eis judicia perficerent. Ideoque ante omnia quatuor creavit elementa, ex quibus postea quæ voluit creavit, diversas scil. creaturas, quarum quædam rex uno creavit *Ait Turba*, quæ sunt illæ magister *Et ille*. Sunt angeli quos ex igne creavit. *Et Turba.* Ex quo ergò creata sunt duo; ex igne & aëre, & sunt, sol & luna, & stellæ. Ideo sunt angeli, sole, & luna, & stellis lucidiores, eo quod ex uno singulari quod est quatuor rarius, creati sunt. Sol verò & stellæ, ex ignis & aeris composito creati sunt. *Inquit Turba*, Magister, & cæli creatio? *Et ille*: creavit Deus cœlum ex aqua & aere, cœlum quoque ex duobus est compositum. Ex altero rariorum, scilicet aere: Et altero densorum scilicet aqua. *Et illi*: Magister perage dicta tua in tribus; & lætifica nostra pectora tuis dictis quæ vita sunt mortuis. *Et ille*: Notifico vobis creaturas ex tribus Deum creasse elementis, & etiam ex quatuor, ex tribus enim creata sunt volatilia, & bruta animalia, ac vegetabilia scil. ex aëre, aqua, & terra, ex quibus quædam creata sunt ex aqua, aere, & terra; quædam vero ex igne, aere, & terra: *Turba autem ait*: Discerne hæc diversa ab invicem. *Et ille*. Bruta animalia, ex igne, aere & terra; volatilia verò ex igne, aere, & aqua, eo quod volatilia & omnia spiritum habentia in vegetalibus ex aqua creata sunt, omnia vero bruta animalia, ex terra & aere, & igne; vegetabilibus tamen nihil ignis inest, ex terra namque, & aqua, & aere, creata sunt. *Turba autem ait*: Salva vestra Reverentia diceremus vegetabilibus ignem inesse. *Et ille*: verum dixistis, dico utique ignem inesse. *Et illi*: unde est ille ignis? *Resp.* Ex aeris calore in eo abscondito, quemadmodum signavi tenuem ignem inesse aeri, ignis autem de quo dubitastis, non fit nisi in spiritum & animam habentibus, ex quatuor autem elementis pater noster Adam, & filii ejus scil. ex igne, & aere, & aqua, similiter & terra creati sunt; intelligite omnes sapientes, quod omne quod ex una Deus creavit essentia, non moritur nisi usque in diem judicii. Mortis enim definitio est, compositi disjunctio, incompositi autem nulla est disjunctio, unum namque est. Mors enim est animæ à corpore separatio, ex duobus autem vel tribus, vel quatuor unum quidquam compositum separari necesse, quod est mors. Et scitote quod nullum compositum igne carens, comedit, nec bibit, nec dormit, eo quod in omnibus spiritum habentibus ignis est qui comedit. *Et Turba*: Qualiter magister, cum angeli ex igne sunt creati, cur ergo non comedunt, eo quod asseris ignem esse qui comedit? *Et ille*: Hinc dubitastis, omnes opiniones habentes & adversarii facti estis, & si elementa veraciter sciretis, hæc non negaretis. Judico omnes opiniones habentes quod ignis simplex non comedit, verum spissum ignis. Non igitur sunt angeli ex spisso igni, verum ex tenuissimo tenuissimi ignis: ex simplici igitur, & tenuissimo creati igne non comedunt, nec bibunt, nec dormiunt. *Et Turba*: Numquid magister, rationes autem nostræ possunt, percipere Dei enim adjutorio dicta sua exhausimus, rationes autem auditus & visus nostri, tanta ferre nequeunt. Remuneret tibi Deus pro discipulis tuis, quoniam futurorum docendorum causâ à Regionibus nostris nos congregasti, cujus præmium apud futurum judicem non perdes. *Inquit Arisleus*: Quoniam ad futurorum utilitatem nos coadunâstis, Magister, nihil futurum utilius explicari posse existimo, definitionibus elementorum quas nos docuisti ad nos posse pervenire. *Et ille*: Neminem vestrûm equidem ignorare puto, omnes Sapientes in Deo definitiones narrasse, *Et Turba*: Si quid discipuli vestri prætermiserunt nos oportet te Magister venturis ignotum nolis prætermittere. *Et ille*: Si vultis hic incipiam, quoniam invidi per libros suos disgregaverunt illud, sin autem ad hunc librum finiendum, dispositionem. *Et Turba*: Ubi tibi videtur posteris esse lucidius ibi dispone. *Et ille*: Ubi nec ab insipientibus cognoscatur, nec à doctrinæ filiis ignoretur ibi ponam, eo quod est clavis perfectio & finis.

Sermo Nonus.

EXIMENUS *ait*, Deus suo verbo omnia creavit; quibus dixit: Estote, & facta sunt cum aliis quatuor

quatuor elementis, terra, aqua, aëre, & igne, quæ invicem coagulavit & commixto sunt inimica: videmus enim ignem aquæ inimicum. Aquam verò igni inimicam esse, & utrumque terræ & aëri. Deus autem ea pace copulavit, quousque ab invicem dilecta sunt. Ex his igitur quatuor elementis omnia creata sunt, cœlum, thronus, angeli, sol, luna, stellæ, & terra, & mare ac omnia quæ in mari sunt, quæ varia sunt, & non similia & quorum naturas Deus diversas fecit, sicut & creationes, & non est diversitas hæc in eo tantum quod vobis significavi: quçlibet illarum naturarum est diversæ naturæ, ejusq; natura est diversitatum legionis diversa. Diversitas autem hæc in omnibus est creaturis, eo quod ex diversis creatæ sunt elementis. Nam si ex uno creatæ essent elemento, convenientes haberent naturas. Sed hic diversa elementa cum commiscentur, suas amittunt naturas, eo quod siccum humido miscetur, & calidum frigido commixtum, nec calidum fit nec frigidum: Humidum verò sicco mixtum, nec humidum fit nec siccum. Cum autem quatuor elementa commiscentur, conveniunt, & creaturæ inde exeunt, quæ nunquam perficiuntur, nisi per noctes dimittantur & putrefiant, & corrumpantur apud visum. Deinde peragit Deus suam creationem, per incrementum, cibum, vitam, & gubernationem. Filii doctrinæ non frustra horum quatuor vobis dispositionem narravi elementorum, in eis namque est arcanum absconditum, quorum duo tactum & aspectum apud visum largientia, quorum opus & virtus sciuntur quæ sunt terra & aqua. Alia autem duo elementa, nec videntur, nec tanguntur, nec quicquam largiuntur, nec locus eorum videtur, nec opus, nec vis, nisi in prioribus elementis terra scil. & aqua, cum autem quatuor elementa non conjunguntur, nihil hominibus artificii quod cupiunt perficitur. Mixta autem & è suis naturis exeuntia aliud fiunt. Super his igitur optimè meditamini. *Et Turba*, Magister si diceres tua verba sequeremur. *Et ille*: Jam dixi & bene utique conservantia tantùm dicam verba quæ dicendo sequimini. Scitote omnes permanentes, quod nulla sit tinctura verax nisi ex nostro ære. Nolite ergo & animas & pecunias vestras destruere, ne tristitiam cordibus vestris inferatis. Adjiciam & firmamentum vobis, quod nisi prædictum æs in album vertatis, ac nummos apud visum faciatis: deinde rubeum faciatis, donec tinctura fiat, nihil faciatis. Illud igitur æs comburite, confringite, ac nigredine private, coquendo, imbuendo & abluendo, quousque album fiat, deinde dirigite ipsum.

Sermo Decimus.

ARISLEUS *ait:* Scitote quod hujus operis clavis est nummorum ars. Accipite igitur corpus quod vobis demonstravi, ac inde tabulas tenues coaptate. Deinde maris nostri aquæ imponite, quæ est aqua permanens, postquam tegitur deinde leni imponite igni, donec tabulæ confringantur, & fiant aquæ vel Etheliæ, quod idem est, miscete, & coquite ac similate, in leni igne, donec brodium fiat saginato simile, ac in sua aqua Etheliæ verte quousque coaguletur, & nummi fiant variati, quod salis florem nuncupamus. Coquite igitur quousque nigredine privetur ac albedo appareat. Regite demum ipsum, & auri collæ commiscete, & coquite: donec fiat Ethelia rubea, ac terite cum patientia ne vos tædeat, ac Etheliam aqua sua imbuite quæ ex eo exivit, quæ est aqua permanens donec rubeum fiat. Hoc igitur est æs cumbustum, quod est auri fermentum ac auri flos, quod cum aqua dirigite, donec aqua descendat. Hoc igitur continuè faciatis, quousque tota privetur aqua & pulvis fiat.

Sermo Undecimus.

PARMENIDES *inquit:* Sciatis, quod invidi multipliciter de pluribus aquis tractaverunt, & de brodiis, corporibus, lapidibus, & metallis, ut vos decipiant omnes, scientiam inquirentes. Dimittite igitur hæc, & aurum, nummos: nummosque aurum fieri facite pro hoc nostro ære & æs pro nigredine. Ac plumbum stannumque plerique faciendo, nigredinem vocant. Et scitote, quod nisi veritatis naturam dirigatis, ejusque complexiones & compositiones benè coaptetis, & consanguinea consanguineis, & primum primo, inconvenienter facitis, nec quicquam operamini. Eò quod naturæ cum suis obviabunt naturis consequentur eas & lętabuntur: In eis namque putrescunt & gignuntur, eò quod natura naturâ regatur, quæ ipsam diruit ac in pulverem vertit, & in nihilum deducit, demum ipsa eam renovat, reiterat & gignit frequenter. Ergò in libris investigate; ut veritatis naturam sciatis, & quid eam putrefacit, quidque renovat ac cujus sit saporis, & quæ naturaliter habeat propinqua, & qualiter se ad invicem diligant, & qualiter post amorem inimicitia ac corruptio eis accidat, & qualiter complexentur se ad invicem illæ naturæ, & concordes fiant, donec in igne lenes fiant similiter. His igitur notis in hac arte, manus vestras imponite. Si vero veritatis naturas ignoretis, nolite huic operi appropinquare, quoniam totum est noxium, infortunium & tristitia. Sapientum igitur verba inspicite, qualiter his verbis totum peregerunt, cum dixerunt, quod natura naturâ lætatur, & natura naturam continet. In his igitur verbis vobis peractum est opus multiplex superfluum. Ideò dimittite, & argentum vivum accipite, & in corpore magnesiæ coagulate, vel in Kuhul, vel in sulphure, quod non comburitur, & facite ipsum naturam album, ac æri nostro imponite, & album fit. Si rubeum faciatis, rubeum fit, & si deinceps coquatis aurum fit. Dico quoniam ipsum mare in rubeum vertit & auricollam. Et scitote quod non vertitur aurum in rubiginem, nisi per aquam permanentem, eò quod natura naturâ lætatur. Regite ergò ipsum coquendo in humorem donec natura abscondita appareat. Sic igitur exterius apparente, septies ipsum aqua imbuite, coquendo, imbuendo & assando, donec rubeum fiat. O illæ naturæ cœlestes, veritatis naturas nutu Dei multiplicantes! O Natura illa fortis quæ naturas vicit ac superavit, suasque gaudere, & lætari facit naturas! Hæc igitur est specialiter cui Deus ejus posse tribuit quod ignis non potest. Ideoque magnificavimus, & honorificavimus eam, qua nihil est preciosius in vera tinctura, cui simile vel par minimè invenitur. Ipsa est veritas, quam sapientiam investigantes amant. Liquefacta enim cum suis corporibus altissimum operum operatur. Nonne si veritatem sciretis, mihi multipliciter gratias ageretis. Scitote ergò tingentes cinerem: quæ mixta sunt oportet vos diruere: Namque ea quæ ei miscentur superat, & in suum vertit colorem. Et quemadmodum apud visum superficiem vincit, sic intima superavit. Et si unum sit fugiens, alterum verò ignem patiens, utrumque utrique justum, ignem patitur.

patitur. Et scitote, quod si superficies nubes dealbaverunt, procul dubio intima dealbabunt. Et scitote omnes Sapientiæ investigatores, quod res una superat quatuor, & quod sulphur nostrum solum omnia comburit corpora. *Respondit Turba*: Optime dixisti Parmenides, non tamen fumi dispositionem posteris demonstrasti, nec qualiter ipse dealbatur.

Sermo Duodecimus.

LUCAS *inquit*: Ego dicam, in eo vestigia sequens priorum. Et scitote omnes Sapientiæ investigatores, quod Tractatus hic non est ab initio regendi. Accipite argentum vivum, quod ex masculo est, & secundum consuetudinem coagulate. Nonne me videtis vobis dicere secundum consuetudinem, eò quod prius jam coagulatum est. Non est igitur hoc regendi initium, hoc tamen jubeo, ut argentum vivum ex masculo capiatis, & ponatis super ferrum vel stannum vel æs gubernatum, & dealbabitur. Similiter fit alba magnesia, & masculus cum ea convertitur. Quoniam magnetis est cum ferro propinquitas quædam, ideò nostra gaudet natura. Accipite ergo nubem quam priores vos capere jusserunt, & cum suo coquite corpore, donec stannum fiat. Et secundum consuetudinem à sua mundate nigredine, abluite, ac æquo assate igne donec dealbetur. Argento autem vivo gubernato omne corpus dealbatur, natura namque naturam convertit. Magnesiæ igitur accipite, & aquam aluminis, & aquam nitri, & aquam maris, & aquam ferri, fumo dealbate. Eò quod fumus ille albus est, & omnia dealbat, quo fumo quicquid cupitis dealbari, dealbatur. Illum igitur fumum suæ feci misceto, donec coaguletur, & nimium album fiat. Hoc album æs assate, donec seipsum germinare faciat, quoniam magnesies cum dealbatur, spiritus fugere non dimittit, nec æris umbram apparere eò quod natura naturam continet. Accipite ergò omnes doctrinæ filii, album sulphureum, & sale & rore dealbate, vel albi salis flore, donec nimium album fiat. Et scitote quod salis albi flos est Ethel de Ethelia. Assate ergo ipsum per dies septem donec fiat ut marmor coruscans, eo quod cum ita fit, maximum est arcanum, quoniam sulphur sulphuri mixtum est, & factum est inde maximum opus propter propinquitatem inter se, eò quod naturæ suæ obviantes naturæ lætantur. Accipite ergò Mardeck, & dealbate ipsum per gadenbe, id est, urinam, & acetum, & aquam permanentem, assate, & coagulate donec non liquefiat in igne fortiore suo, igne priore, & vasis os fortiter cooperite, ne flos fugiat, & suum propinquum secum teneat, & ejus albedinem incendi faciat, & cavete ignis incensionem, quoniam si incendatis ignem, ante terminum rubeum fit, quod nihil vobis prodest, eo quod in initio regendi vultis album. Deinde coaguletis ipsum, deinde rubeum facitis. Et fit ignis vester lenis in dealbando donec coaguletur. Et scitote quod cum coagulatur, nos vocamus ipsum animam, & quod tunc citius à natura in naturam convertitur. Hoc igitur de numerorum arte est sufficiens rationem habentibus, eo quod res una facit, quod & plures operantur. Pluribus autem rebus non indigetis nisi una re, & illa res in unoquoque gradu operum vestrorum in aliam vertitur naturam. *Inquit Turba*, Magister si prout Sapientes dixerunt, diceres, & breviter, ipsi quos video nolle ad totum tenebris separari, vos sequerentur.

Sermo Tredecimus.

PYTHAGORAS *ait*: Aliam gubernationem ponimus quæ non est alia radice, verum nomine. Et scitote hujus investigatores scientiæ & sapientiæ, quicquid invidi in libris suis jusserunt de naturarum compositione, sibi invicem convenientium, in sapore unum tantum est, in oculorum autem visu quàm diversa sunt. Et scitote quod res quam multipliciter narraverunt, suum absque igne socium consequitur, prout lapis Magnetis consequitur ferrum, quibus illa res non frustra refertur, vel spermati vel vulvæ quibus similis est illa res. Et quod illa res quæ suum absque igne socium sequitur nulla compositione passim multos apparere colores facit, eò quod illa Una res in unoquoque introit regimine, quam ubique inveniunt: quæ lapis est, ac non lapis, vilis & pretiosa, obscurata, & celata, & à quolibet nota: unius nominis & multorum nominum quæ est sputum lunæ. Hic igitur lapis non est lapis eò quod pretiosus est, sine quo natura nihil operatur unquam. Cujus nomen est unum; multis tamen ipsum nuncupavimus nominibus propter suæ excellentiam naturæ. *R. Turba* si quibusdam, Magister, suis nominibus investigantibus nuncuparis. *Et ille.* Ethelia dicitur alba, & æs album, & ab igne fugiens qui solus æs dealbat. Lapidem igitur album confringite, postquam cum lacte coaguletis. Deinde calcem ad marmor confringite, & cavete ne à vase exeat humiditas, verum ipsam in vase coagulate, quousque cinis fiat, & lunæ sputo coquite, ac dirigite. Invenietis enim lapidem fractum & sua aqua jam imbutum. Hic igitur est lapis quem omnibus nuncupavimus nominibus, qui opus recipit & bibit, & ex quo omnis color apparet. Accipite igitur ipsam gummam quæ ab excoria est, & cum calcis cinere miscete, quam rexistis & fœce quam scitis, ac aqua humectate permanente. Deinde inspicite, utrum pulvis factus est, sin autem in igne suo fortiore assate, donec confringatur. Deinde aqua permanente imbuite, ac quantò magis colores variantur tantò ipsa calefieri dimittite. Et scitote, si argentum vivum album capiatis, vel sputum lunæ & prout jussi faciatis, leni que igne confringatis, coagulatur & fit lapis. Ex hoc igitur lapide cum confringitur, varii vobis colores apparebunt. Hic autem in sermone si quid ambiguitatis vobis eveniat, prout jussi vos facite donec albus lapis fiat atque coruscans, & propositum vestrum inveniatis.

Sermo Decimus quartus.

ACSUBOFEN *inquit*: magister dixisti non invidens, quod te decet, remuneret tibi Deus, *ait Pythagoras*. Et te Acsubofen liberet Deus ab invidia. *Et ille.* Sciatis Turba Sapientum quod sulphura sulphuribus continentur, & humiditas humiditate. *Respondit Turba*: Acsubofes jam invidi simile quid dixerunt: significa igitur, quid hæc humiditas est. *Et ille.* Cum venenum corpus penetrat invariabili colore ipsum colorat, & nunquam dimittit corpus, animam quæ compar sibi est, à se separari. De quo invidi dixerunt; persequente fugienti obviante ab eis fuga aufertur, & veritas sequitur. Et quod natura suum cepit comparem, ut inimicum, & se invicem continuerunt, eò quod ex sulphureo, sulphure mixto, pretiosissimus fit color qui non variatur, nec ab igne fugit,

quando anima in corporis intima infertur, ac corpus continet ac colorat. Dicta autem mea reiterabo in tyria coloratione. Accipe animal quod dicitur Kenckel quoniam tota ejus aqua tyrius color est, & regite ipsum levi igne, ut consuetum est, donec terra fiat, in qua parum erit coloris. Volentes autem ad tyriam pervenire tincturam, accipite humiditatem quam ejecit illud, & cum eo paulatim imponite in vase,& in eo imponite illam tincturam cujus color non vobis placuit.Deinde aquam coquite ipsum marina, donec arescat. Deinde illo humore imbuite, & paulatim desiccate & non desistatis imbuere ipsum,& coquere, & desiccare,donec toto suo humore imbuatur. Deinde per dies quosdam in suo vase dimittite, quousque preciosissimus color tyrius ei desuper exeat. Inspicite qualiter vobis describam regimen. Conficite ipsum Urina puerorum & aqua maris ac aqua munda permanente, antequam tingatur, & levi decoquite igne, donec nigredo pereat ac quiescat, & illud de facili confringatur. Decoquite ergò ipsum suo humore, donec vestiat ipsum rubeo colore. Volentes autem ipsum in tyrium colorem ducere, imbuite ipsum aqua continua & miscete, prout scitis ei sufficere, apud visum, & miscete ipsum aquæ permanenti, ita quod sufficiat, & decoquite donec rubigo aquam bibat. Deinde aqua maris,quam parasti,abluite quæ est aqua calcis desiccatæ, & coquite donec suum bibat humorem, & facite hoc per dies post dies. Dico quod color indè vobis apparebit, cui nunquam similem tyrii fecerunt. Et si vultis ut sit altis altior quam fuerat, & audacior, ponite gummam in aqua permanente, qua per vices ipsum tingite, deinde in sole desiccate. Demum prædictæ reddite aquæ, & niger tyrius color intenditur. Et scitote quod vos non tingitis purpureum colorem nisi frigido. Accipite ergò aquam quæ est de frigoris natura, & in ea lanam decoquite, donec tincturæ vim capiat ab aqua. Et scitote quod illam vim, quæ ab illa exit aqua, florem philosophi nuncupaverunt. Propositum vestrum ergò sit illa aqua, in ea ponite quod in vase est per dies & noctes, donec pretiosissimo tyrio vestiatur colore.

Sermo Decimus quintus.

FRICTES, *inquit*: omnes sapientiæ investigatores, scitote quod hujus artis fundamentum propter quam multi perierunt, Unum quid est, quod omnibus naturis fortius, & sublimius apud Philosophos, apud insipientes verò est omnium rerum vilius, quod nos veneramur. Heu vobis omnibus insipientibus, quàm ignari estis hujus artis, pro qua moreremini si sciretis. Et juro vobis, quod si reges eam scirent, nemo vestrum unquam ad eam perveniret, ô natura hæc qualiter vertit corpus in spiritum. O quam admirabilis natura, qualiter omnibus imminet ac omnia superat. *Ait Pythagoras.* Frictes nomina eam. *Erille.* Est acetum acerrimum, quod facit aurum esse merum Spiritum, sine quo aceto, nec albedo nec nigredo, nec rubor nec rubigo fieri potest. Et scitote quod cum corpori misceetur, & continetur, & Unum fit cum eo, vertit ipsum in spiritum, & spirituali tingit tinctura invariabili, quæ deleri non potest. Et scitote, quod si ponitis corpus super ignem absque aceto, comburitur, & corrumpitur. Et scitote quod humor primus est frigidus. Cavete igitur ignem qui inimicus est frigori. Ideoque dixerunt sapientes suaviter regere, donec Sulphur fiat incremabile. Hujus autem artis dispositionem, rationem habentibus jam sapiens demonstravit, eorum autem artis, quæ dixit, optimum est, quod parum hujus sulphuris, forte corpus comburit. Ideoque ipsum venerantur, & describunt in initio libri eorum quod filius Ade sic descripsit. Quoniam hoc acetum corpus comburit, & in Cinerem vertit, quod & corpus dealbat quod si benè coquitis ac nigredine privetis in lapidem vertetur & fiet nummus intensissimæ albedinis. Coquite ergò lapidem donec diruatur, demum solvite ac maris aqua temperate. Et scitote quod totius operis initium est dealbatio cui rubor succedit, demum operis perfectio, posthæc autem per acetum nutu Dei tota fit perfectio. Jam vobis discipulorum Turbæ hujus rei unius dispositionem demonstravi, quæ naturis est perfectior, pretiosior, ac honorabilior. Et juro vobis per Deum, quod multo tempore in libris investigavi, ut ad hujus unius scientiam pervenirem, ac Deum oravi ut quid est me doceret. Exaudita autem oratione, mundam aquam mihi demonstravit, qua novi merum acetum, & quantò magis libros legebam, tantò magis mihi illuminabatur.

Sermo Decimus sextus.

SOCRATES *inquit*: Scitote manentium Turba filii Doctrinæ, quod absq; plumbo nulla fit tinctura eò quod vim habeat. Nonne videtis qualiter Hermes, gratia triplex, punicum cum in corpore subjungitur, in colorem vertitur invariabilem. Et scitote quod prima vis est acetum. Secunda verò plumbum de quo sapientes dixerunt, quod cum punicum in corpore subjungitur, fit ex eo color invariabilis. Accipite ergò plumbum quod fit ex lapide qui dicitur Kuhul, & sit optimus, & coquite ipsum donec ipsum nigrum fit. Deinde nitri aqua ipsum terite, donec spissum fiat ut pinguedo. Item deinde coquite nitentissimo igne, donec spissitudo corporis diruatur, aqua contempta. Accendite ergò super ipsum, quousque fiat lapis mundus & nummosus & albissimus, terite ergò ipsum rore & sole, & aqua maris ac pluviæ XXI. diebus, X. diebus salso, X. verò diebus dulci aqua, & invenietis ipsum nummoso lapidi simile. Coquite igitur ipsum nitri aqua donec fiat stannum. Coquite igitur ipsum donec humore privetur ac siccum fiat. Et scitote quod cum siccus fit, sui humoris residuum velociter bibit, & quod est plumbum combustum. Agite igitur ipsum ne comburatur. Hoc autem sulphur quod non comburitur nuncupamus. Terite ergò ipsum acerrimo aceto, & coquite donec spissetur, & cavete ne acetum in fumum vertatur, & pereat, & coquite ipsum centum quinquaginta diebus. Jam ipsam igitur albi plumbi dispositionem demonstravi, eo autem noto nihil aliud est quam mulierum opus & ludus puerorum. Et scitote quod arcanum operis auri fit ex masculo, & fœmina, masculum autem jam in plumbo vobis ostendi, fœminam verò in auripigmento vobis nuncupavi, auripigmentum igitur plumbum scite, hic enim masculus recepta gaudet fœmina, eo quod masculo adjuvatur. Masculus verò fœmina tingentem accipit spiritum. Ipsos igitur mixtos vitreo imponite vasi, & Etheliæ & aceto terite acerrimo, ac septem coquite diebus & cavete ne arcanum fumiget, & per noctes dimittite. Et si vultis ipsum lutum induere, videntes ipsum jam siccum, aceto imbuite. Jam igitur auripigmenti vim vobis notificavi quod est fœmina quâ maximum perficitur arcanum Nolite ergò ipsas malis ostendere. Rauderit autem, est Ethelia aceti quod in confectione imponitur

quibus

quibus Deus perficit opus, quo & spiritus corpora capiunt, & spiritualia erunt.

Sermo Decimus Septimus.

ZIMON *inquit:* jam dixisti Philosophorum & discipulorum Turba, in album faciendo: dicendum est igitur, in rubeum faciendo, scitote omnes hujus artis investigatores quod nisi dealbetis non potestis rubeum facere, eò quod duæ naturæ nihil aliud sunt quam rubeum & album, dealbate igitur rubeum & album. Et scitote quod annus in quatuor dividitur tempora. Primum autem tempus est frigidæ complexionis, quod est hyems. Secundum verò est complexionis veris. Deinde tertium quod est æstas: deinde quartum quo fructus maturantur est autumnus. Hoc igitur modo oportet vos naturas regere, hyemis humiditate, deinde Veris tempore, & exitu florum æstatisque calore & aëre, & qualiter fructus maturantur & lenificantur, ut ab arboribus colligantur. Hoc igitur descripto exemplo, tingentes regite naturas:sin autem erratis, neminem nisi vosmet ipsos reprehendite. *Respondit Turba:* optimè tractâsti, adde igitur posteris hujuscemodi aliud. *Et ille:* Dicam in plumbum rubeum faciendo. Accipite plumbum, quod magister accipere vos jussit, in principio sui libri, & cum eo ponite æs ut plumbum, & coquite donec spissetur, congelate & desiccate, donec rubeum fiat. Hîc utique est plumbum rubeum de quo sapientes dixerunt, æs & plumbum lapis fiant preciosus, miscete ea æqualiter, & assate cum eis aurum, quod si benè regatis spiritus fit tingens in spiritibus. Cum enim masculus & fœmina conjunguntur; fit mulier non fugiens, compositum verò spirituale. Ex composito autem in spiritum rubeum verso fit mundi principium: Ecce hoc plumbum quod plumbum rubeum nuncupavimus nostri est operis; sine quo nihil fit.

Sermo Decimus Octavus.

MUNDUS *ait Turba:* investigatores hujus artis sciendum est, quod Philosophi in libris suis gummam multipliciter narraverunt, quæ nihil aliud est quam aqua permanens ex qua preciosissimus lapis generatur. ô, quam plures sunt hujus gummæ investigatores, & quam minimi eam cognoscunt. Et scitote quod hæc gumma non emendatur nisi solo auro, quamplures namque sunt qui has investigant applicationes & inveniunt quasdam, non tamen possunt labores sustinere, eò quod diminuuntur. Quæ autem ex gumma fiunt applicationes, & ex honorabili lapide, qui tincturam jam continuit, ipsæ *penas sustinent ac nunquam diminuuntur. Mea igitur verba intelligite, vobis namque gummæ lucifico dispositionem invidens, & arcanum in ea existens. Et scitote quod gumma nostra est auro fortior, & oportet Scientes eam tenere auro honorabiliorem, aurum tamen honoramus, sine ipso namque gumma non emendatur. Gumma igitur nostra pretiosior & sublimior est margaritis. eo quod ex gumma pauco auro multum emimus. Ideoque philosophi scribentes ne pereant, caventes in libris suis manifestam dispositionem non posuerunt, ne quilibet eam cognosceret,quam si insipientes scirent non vili venderent pretio. Accipite ergò ex gumma alba intensissimi candoris partem unam, & ex albi Vituli urina part. 1. & ex felle piscis. 1. & ex gummæ corpore, sine quo emendari non potest 1. has miscete portiones, & per 40. dies coquite. Hisque transactis calido sole congelate, donec desiccentur. Deinde coqui e ipsum mixtum cum lacte fermenti quousque lac deiciat, deinde ipsum extrahite; & quousque siccum fiat in calore dimittite. Deinde cum lacte ficus ipsum miscete & coquite donec humor ille desiccetur in composito, quem postea cum radicis herbæ lacte miscete,& coquite donec desiccetur. Deinde ipsum pluviali aqua humectate, deinde aspergite aquam roris & coquite donec desiccetur. Item aqua ipsum imbuite permanente, & desiccate, quousque intensissimæ fiat siccitatis. His præmissis ipsum gummæ miscete, quæ omnibus paratur coloribus & coquite fortiter, donec totius vis aquæ pereat corpusque totum desiccet humiditatem, inducentes ipsum coquendo, quousque illius siccitas intendatur. Deinde dimittite per 40. dies,ut in illa tritione maneat vel decoctione donec spiritus corpus penetret. Hoc enim regimine spiritus incorporatur,& in spiritum corpus vertitur, observate ergò vas ne compositum fugiat, & fumiget. His autem peractis vas aperite, & vestrum propositum invenietis. Hoc utique est gummæ arcanum, quod in libris suis Philosophi celaverunt.

* *Penas i. e. labores, ratione gallicismi.*

Sermo Decimus Nonus.

DARDARIS *inquit,* notum est quod jam aquam magistri permanentem narraverunt. Oportet igitur introductum in hac arte nihil incipere antequam hujus aquæ vim sciat permanentis. Nos enim oportet semper uti in commixtione, contritione, & toto regimine, illa nota aqua permanente. Qui igitur aquam nescit permanentem, ejusque regimen prout oportet, non ingrediatur in hac arte, eo quod absque aqua permanente nihil fit. Vis ejus est spiritualis sanguis, quare Philosophi aquam nuncupaverunt eam, permanentem, contrita enim cum corpore, quod vobis ante me magistri exposuerunt, nutu Dei corpus illud in spiritum vertit. Sibi enim invicem mixta ac in unum redacta se invicem convertunt, corpus scilicet incorporat spiritum, spiritus verò corpus in spiritum tinctum prout sanguis, vertit. Et scitote quod omne quod spiritum habet, habet etiam & sanguinem: hujus igitur mementote arcani.

Sermo Vigesimus.

BELUS *inquit:* optimè dixistis discipuli *Respondit Pythagoras,* Bele cur (Philosophi cum sint) discipulos nuncupâsti? *Respondit ille,* ad honorem sui magistri, ne ipsum eis parem faciam. *Pythagoras autem respondit,* Qui nobiscum in hac arte hunc librum composuerunt qui Turba dicitur non debent vocari discipuli. *Et ille.* Ipsi, magister, aquam, frequenter permanentem narraverunt. Albumque facere, & rubeum multis modis descripserunt, nominibus tantum diversis. Occulta autem veritate concordes sunt, quibus modis, pondera, compositiones ac regimina conjunxerunt. Ecce dicta in hoc despecto, fama divulgata quod apud Philosophos excelsum est quod est lapis & non lapis quod multis nuncupatur nominibus, ne quis ipsum agnoscat insipiens, Quidam enim sapientes alio modo, ubi generatur ei nomen assumpserunt, quidam verò à calore quorum quidam viridem dixerunt lapidem, quidam lapidem intentissimi spiritus ex ære, corporibus immixtibilem, quidam ejus descriptionem alteraverunt, quod apud vendentes lapides qui dicuntur sauen nummis venundatur, quidam sputum lunæ, quidam astrono-

astronomicè, quidam quoque arithmeticè, ipsum nuncupaverunt, jam nominum legionibus vocatum est, cujus melius est, quod fit ex metallis; quidam cor solis, quidam etiam quod fit ex argento vivo, cum lacte volatilium dixit esse.

Sermo Vigesimus Primus.

PANDOLFUS *inquit:* Bene tantum de lapide despecto dixisti quod nemini fratrum tuorum aliquid dimisisti dicendum. Insuper doceo posteros, hunc lapidem despectum esse aquam permanentem. Et scitote omnes sapientiæ investigatores, quod aqua permanens est aqua mundanæ vitæ, quod scilicet Philosophi dixerunt, natura naturâ lætatur, natura naturam continet, ac natura naturam vincit. Hoc autem breve dictum operis principium rationem habentibus Philosophi constituerunt. Et scitote, quod nullum corpus est pretiosius, vel purius sole, & quod nullum venenum tingens generatur absque sole, & sua umbra. Qui igitur Philosophorum venenum absque his facere conatur jam errans cecidit in id quo ejus tristitia permanet. Qui autem sapientum venenũ ex sole & ejus umbra tinxit, ad maximum pervenit arcanum. Et scitote quod nummus noster cum rubeus fit, aurum nuncupatur, qui ergò scit Cambar philosophorum occultum, jam ei notum est arcanum: *Respondit Turba,* benè descripsisti hunc lapidem notificè, non tamen ejus narrâsti regimen, ne compositionem, revertere ergò describendo. *Inquit,* jubeo capere occultum & honorabile arcanum quod est magnesia alba, quæ mixta & trita cum vero & cavete ne hoc accipiatis, nisi purum & mundum: demum suo imponite vasi, & orate Deum hunc maximum videre lapidem vobis concedat. Deindè coquite paulatim, & extrahentes inspicite si factus sit niger lapis optimè igitur rexistis. Sic autem regite ipsum albo quod est magnum arcanum, donec fiat Kuhul nigredine coopertum, quæ scilicet nigredo percitote quod non permanet nisi 40. diebus. Tertio igitur ipsum cum suis confectionibus, quæ sunt hic flos æris, aurum Indicum quorum radix est una & ex ungento id est & ex croco, id est & exaltato alumine fixo i.e. ♄ * ergo quatuor prudenter coquite 40. diebus vel 42. His enim diebus præmissis Deus vobis ostendet hujus lapidis principiũ qui est lapis atitos quem visum gratia Dei multipliciter relata, fortiter coquite & gummæ residuo imbuite. Et scitote quod quotiens cinerem imbuitis, totiens per vices & desiccatur & humectatur, donec ejus color in id quod quæritis vertatur. Item clementer inspiciens nobis quod cœpi perficiam. Scitote quod hujus lapidis pretiosi operis perfectio est, ipsum regere medicinæ residuo ejus quod reservâsti, quare duarum tertiarum partium residuarum, ad ipsum imbuendum altera imbuite, ac in calore ad coquendum ponite, & fit ignis ejus priore intensior, ceratur & cum desiccatur se invicem continet. Coquite igitur ceram donec bibat collam auri, quam desiccatam cera etiã imbuite residua septies donec illæ duæ finiantur tertiæ partes easque omnes bibat recta terra. Demum ipsam calido imponite igni, donec terra suum extrahat florem, ac satis placeat. Si intelligatis beati estis. Sin autem, vobis operis perfectionem reiterabo: accipite album mundum quod maximum est arcanum, in quo est veritas tincturæ, eoque arenam imbuite, quæ facta ex lapide est septies imbuto, quousque totum bibat ac vasis os fortiter claudite, ut vos multoties jussi. Quoniam quod ex eo agitis Deo annuente vobis apparebit, quod est lapis tyrii coloris. Jam igitur perfeci veritatem, ideò conjuro vos per Deum, & vestrum verum magistrum, ut hoc maximum ostendatis arcanum, & cavete malignos.

Sermo Vigesimus secundus.

THEOPHILUS *inquit:* Benè dixisti notificè & pulchrè, ab invidia liber factus es. *Ait Turba.* Exponat igitur nobis vestra discretio, quod notificus Pandolfus posuit: & noli esse invidus. *Et ille.* Omnes hujus scientiæ investigatores, operis nummi & auri arcanum est tenebrosa vestis, & nemo novit quæ Philosophi in libris suis narraverunt absque lectionum & tentationum frequentatione, ac sapientum inquisitione. Quod enim posuerunt, sublimius & obscurius est, quam quod sciri possit, & quamvis notius tractaverunt, & benè: quidam toti obscurè tractaverunt, alii aliis sunt lucidiores. *Respondit Turba,* verum dixisti. *Et ille:* Notifico posteris, quod inter Boritin & æs propinquitas est, eò quod Boritis sapientum æs liquefacit, & velut aqua fluxibilis vertit, Dividite ergò venenum in duo æqualia quorum altero æs liquefacite, alterum verò ad terendum & imbuendum servate. Eò quod oportet vos æs in laminas perducere, demum cum priori veneni parte coquere duo ad septem in duobus, ad septem in sua coquite aqua 42. diebus, demum aperite vas & invenietis æs in argentum vivum versum, abluite ipsum coquendo, quousque sua privetur nigredine, & fiat æs umbra carens. Demum ipsum continuè coquite, donec congeletur. Ipso enim congelato fit maximum arcanum. Hunc igitur lapidem Boritin Philosophi nuncupaverunt, coquite illum lapidem congelatum, quousque mucræ similis fit materia. Tunc autem aqua ipsum imbuite permanente quam vos jussi reservare, altera scil. portione, ac multipliciter coquite quousque ejus appareant colores. Hæc igitur est putrefactio maxima, quæ maximum extrahit arcanum. *Inquit Turba,* revertere exponendo Theophile. *Et ille:* intimandum est quæ propinquitas inter magnetem & ferrum, ea inter æs & aquam permanentem est utique propinquitas. Si igitur æs & aquam regatis permanentem ut vos jussi, fiet inde maximum arcanum hoc modo. Accipite magnesiam albam & argentum vivum, masculo miscete, ac fortiter terite coquendo, non manibus, quousque tenuis fiat aqua. Dividentes autem hanc aquam in duas partes, altera ipsum aqua parce coquite XI. diebus donec fiat flos candidus, ut flos salis in suo splendore, & coruscatione: vasis autem os fortiter claudite, & 40. diebus coquite, & invenietis ipsum, aquam lacte candidiorem, ejus etiam nigredinem coquendo private, continuè coquentes quousque tota ejus natura diruatur, & coinquinatio pereat, & mundum esse videatis, & totum frangatur. Sin verò vultis ut totum arcanum quod vobis dedi peragatur, abluite ipsum aqua, quam vos jussi servare altera videlicet parte, donec fiat crocus, ac in suo dimittite vase, quoniam iksir seipsum conterit, & residua imbuite aqua, donec decoctione & aqua conteratur, & fiat simile syrupo granatorum, imbuite igitur ipsum & coquite, donec ponderis humiditatis residuum quod habetis deficiat, & color quem Philosophi in libris suis explanavere appareat.

Sermo

* ♄. *Id est Saturno videtur legendum. Hac erga quatuor. Vel potest etiam sic legi quæ sunt hic flos æris, aurum Indicum quorum radix est una, ex unguento id est ex croco & exaltato alumine fixo i. e. Saturno.*

Sermo Vigesimus tertius.

CERUS *ait* : Intelligite omnes doctrinæ filii quod Theophilus vobis significavit, inter magnetem & ferrum esse propinquitatem, commixtiorem propinquitate, inter magnetem & ferrum existente, cum æs convenienter per centum dies regitur : quid autem vobis est utilius significatione, quod inter stannum & argentum vivum nulla est propinquitas, nec alteri cum altero est natura? *Respondit*, malè dixisti, & vituperasti rectam dispositionem. *Et ille.* Notum facio quod non dico nisi veritatem, quid vobis est individiæ? Timete Dominum omnis Turba, ut magister vester vobis credat: *Et Turba.* Dic quod vis. *Et ille.* Jubeo vos capere argentum vivum quod est vis masculinæ, ipsumque coquite cum suo corpore donec fiat ut aqua fluxibilis, coquite masculinum simul & vaporem quoque ita utrumque coaguletur, & fiat lapis. Jam autem divisseratis aquam in duas partes, quarum prima ad corpus liquefaciendum, & coquendum, Secunda vero ad mundandum jam combustum, & suum socium quæ unum facta sunt. Imbuite ipsum septies & mundate, quousque diruatur, ac corpus suum mundetur ab omni coinquinatione & fiat terra. Et scitote quod 42. diebus ipsum totum in terram vertetur, coquendo igitur ipsum liquefacite donec fiat ut aqua vera & argentum vivum. Deinde aqua nitri abluite donec fiat ut nummus liquefactus. Demum coquite donec congeletur & fiat stanno simile, tunc maximum est arcanum, scilicet lapis qui ex duobus est. Regite ipsum coquendo, & terendo, donec crocus fiat excellentissimus. Et scitote quod aquam cum suo comite desiccatam, crocum nuncupavimus. Coquite igitur ipsum, & residua imbuite aqua quam observâstis, donec propositum inveniatis.

Sermo Vigesimus quartus.

BAcoscus dicit : optimè dixisti Bele, dicta igitur vestra sequor vestigia. *Et ille.* ut placet, cave tamen ne sis invidus. Non est enim sapientum invidia, & Bacoscus verum dicis. Filios igitur jubeo doctrinæ. Accipite plumbum & ut philosophi jusserunt imbuite, deinde liquefacite, deinde congelate, donec lapis fiat, deinde regite ipsum lapidem auricolla, & granatorum syrupo donec confringatur. Jam enim in duas partes aquam divisistis, quarum altera plumbum liquefecistis, & factum est ut aqua, coquite igitur ipsum donec desiccetur & fiat terra, deinde terite ipsum aqua observata donec rubeum induat colorem, ac prout vos jussi frequentissimè. *Turba autem ait.* Nihil egisti, nam ambigua verba contuli, stirevertere ergò. *Et ille.* Argentum vivum volentes coagulare, suo miscete compari. Deinde diligenter coquite, donec aqua fiat utrumque permanens. Deinde coquite illam aquam donec coaguletur. Hæc autem cum vapore suo compari desiccatur, eò quod invenietis totum argentum vivum jam coagulatum à se ipso. Si intelligatis, ac suo vasi quod oportet, imponatis, coquite ipsum donec coaguletur, deinde terite donec fiat crocus colori auri similis.

Sermo Vigesimus quintus.

MEnabdus *ait* : remuneret tibi Deus pro regimine, sicut veridicis, quoniam dicta tua illuminasti. *Et illi.* Ajunt ex quo eum laudas, prædictis suis, noli eo esse inferior. *Et ille* : scio quod nihil aliud possum dicere quam quæ dixit. Jubc [illegible] posteros facere corpora non corpora, hæc incor-porea vero corpora. Hoc enim regimine paratur compositum, ejusque naturæ occultum extrahitur. His itaque corporibus argentum vivum corpori junge magnesiæ ac fœminam viro, & per hoc Ethelia nostra extrahitur occulta, per quam corpora colorantur, hoc utique regimen si intelligatis, corpora fiunt non corporea, & incorporea corpora. Si diligenter res igne teratis, ac Etheliæ peragatis fiunt res mundæ non fugientes. Et scitote, quod argentum vivum, est ignis corpora comburens, mortificans, & confringens, uno regimine, ac quanto magis corpori miscetur & teritur, tanto magis corpus diruitur. Argentumque vivum igneum, cum autem diligenter teritis, eisque ut oportet percipitis possidebitis Ethel naturam & colorem non fugientem, ac omni tincturæ aptitudinem patienti, ignem quem superat, confringit ac continet. Eo quod res non colorat nisi coloretur, eoque colorato colorat. Et scitote, quod corpus non potest tingere se ipsum nisi spiritus ejus extrahitur in ventre ejus occultus, & fuerit corpus & anima absque spiritu, quæ est spiritualis natura, ex qua colores apparuerunt, eo quod spissum terreum non tingit, verum tenuis naturæ, quod in corpore transfigitur, colorat. Cum autem æris regitis corpus, & ex eo tenuissimum extrahitis, tunc vertitur in tincturam qua coloratur. Ideoque dixit sapiens. Quod æs non tingit nisi prius tingatur, Et scitote quod hoc æs quod vos jussi regere sunt ista quatuor corpora: & quod tincturæ quas vobis significavi, sunt condensum & humidum, condensum autem est vapor conjunctus, humidum vero est aqua sulphuris, eo quod sulphura sulphuribus continentur, & de jure per hæc, natura naturâ gaudet & superat, & continet.

Sermo Vigesimus sextus.

ZENON *inquit* : video vos, Turba sapientum, duo corpora conjunxisse, quod minime vos jussit magister fieri. *Respondit Turba.* Dic ergò secundum opinionem tuam Zenon in hoc, & cave invidiam. *Et ille* : Scitote quod colores qui vobis ex eo apparebunt sunt hi. Scitote filii doctrinæ quod oportet vos compositum 40. diebus putrefacere, demum quinquies vase sublimare. Demum igni stercoris jungite & coquite. Primo die nigra, citrina; Secundo vero nigra rubea; Tertiò quoque croco sicco similis, demum perfectus color nobis apparebit: fermentum & nummus vulgi imponetur, tunc est icsir compositum ex humido & sicco & tunc invariabili tingit tinctura. Et scitote, quod corpus est in quo aurum est. Icsir autem ponentes cavete ne festinanter ipsum extrahatis fortè, namque moratur. Extrahite igitur ipsum secundum unum ixir nostri. Hoc autem venenum est quasi nativitas & vita, eò quod est anima ex multis extracta rebus, & nummis imposita : ejus igitur tinctura est vita, his quibus adimit detrimentum, & mors corporibus ex quibus extrahitur. Ideoque magistri dixerunt inter ea esse libidinem tanquam maris & fœminæ, & si quilibet in hac arte introductus ejus sciret naturas, prolixitatem sustineret coquendi donec propositum nutu Dei extraheret.

Sermo Vigesimus septimus.

GREGORIUS *inquit* : omnis Turba, notandum est, quod invidi venerabilem lapidem effluci-dinus nuncupaverunt, & ipsum regi jusserunt donec

coruscans

coruscans fiat ut marmor splendore. *Et illi*: Demonstra igitur posteris quid est. *Et ille*: libenter, sciendum est quod æs commiscetur aceto & regitur, donec aqua fiat. Demum congeletur, & stat lapis coruscans, splendorem habens ut marmor quem videntes jubeo regere, quousque rubeus fiet eò quod cum coquitur, donec diruatur & terra fiat, in rubeum vertitur. Sic eum videntes iterantes coquite, & imbuite quousque colorem induat prædictum, & fiet aurum occultum: deinde iterate ipsum & fiet aurum tyrii coloris. Oportet vos igitur omnes hujus artis investigatores, cum videritis hunc lapidem coruscantem, ruendo incidere & in terram verti, & habere aliquantulum ruboris, ut aquæ residuum accipiatis, quam invidi jusserunt vos in duas dividere partes, & ea multoties imbuatis quousque occulti nullo corpore colores vobis appareant. Et scitote si nescienter ipsum regatis, istorum colorum nihil videbitis. Vidi namque quendam qui hoc cæpit opus, & veritatis naturas operatus, rubore autem aliquantulum morante, putavit se errasse, & dimisit opus. Inspicite ergo qualiter faciatis amplexari, punica enim suam amplexata conjugem, velociter in suum corpus transit, liquefacit, congelat, diruit, ac confringit, Demum rubor non moratur. Et si conficiatis absque pondere mora eveniet, qua eveniente malum putabitur. Jubeo autem ignem nostrum in liquefaciendo lenem, ipso autem in terram verso, intensiorem facere, & imbuere ipsum, quousque extrahat Deus nobis colores & appareant.

Sermo Vigesimus octavus.

CUSTOS *ait*: miror universa Turba de tanta vi hujus aquæ ac natura: nam cum introierit in hoc corpore venit ipsum in terram demum pulverem, quem si vultis apud perfectionem experiri manu accipite, & si impalpabilem ut aquam inveniatis est optimus. Sin autem iterate ipsum coquendo donec peragatur. Et scitote quod si aliud quam æs nostrum accipiatis, & aqua regatis nostra nihil vobis prodest. Si autem aqua nostra nostrum æs regatis, omnia à nobis prædicta invenietis. *Turba autem respondit*: Pater non parum invidi obscurarunt cum dixerunt. Accipite plumbum & argentum vivum candidum & regite ipsum rore & sole, donec lapis fiat nummosus. *Et ille*: æs nostrum significaverunt, & aquam nostram permanentem quam tibi, coquite dixerunt leni igne, quæ illo igne cocta fit lapis nummosus, de quo sapientes dixerunt, quod natura naturâ lætatur, propter propinquitatem quam sciunt existere inter hæc duo corpora scilicet æs & aquam permanentem. Horum igitur duorum una est natura, inter quæ est propinquitas mixta, quæ si non esset, non tam velociter miscerentur, & continerentur ad invicem ut unum forent. *Inquit Turba*: cur dicunt invidi, Accipite æs quod nunc fecimus, & quousque factum est aurum assavimus.

Sermo Vigesimus nonus.

DIAMEDES *ait*: jam dixisti Moysi non invidens quod oportet. Dicam ergo verba tua certifians, elementorum autem duritatem prætermittens, quam sapientes auferre voluerunt, cum dispositio hæc apud se preciosissima fit. Scitote omnes doctrinæ hujus investigatores, quod non exit ex homine nisi homo, nec ex brutis animalibus nisi similia sibi, nec ex volatilibus nisi sibi similia: compendioso hæc tractavi modo, intendite, quoniam prolixitatem prætermittentes in verum vos erexi, quoniam natura naturâ scilicet non emendatur nisi sua natura, quemadmodum & tu non emendaris, nisi in tuo filio, homo scilicet homine. Cavete igitur ne prætermittatis in ea præcepta, & venerabili utimini natura, ex ea namque fit ars non ex alia. Et scitote quod nisi eam capiatis & regatis nihil habebitis. Conjungite igitur masculum, servi rubei filium, suæ odoriferæ uxori, quo peracto communiter artem gignunt, quibus nolite introducere alienum nec pulverem, nec ullam rem, sufficiat ergo vobis conceptio, namque prope est, filius vero ea proprior. Quàm pretiosissima est rubei servi illius natura, sine quo regimen constare non potest. *Inquit Bacsen.*: Hanc dispositionem Diomedes palam aperuisti *Resp.* Etiam magis illuminabo. Heu vobis, non timetis Deum, ne hanc artem à vobis auferat, cur fratribus vestris invidi estis. *Responderunt*. Non fugimus nisi ab insipientibus. Dic ergo quid vis. *Et ille*. Introducite citrinum cum sua uxore post conjugium in balneum, & non accendatis plurimum, ne sensu & motu priventur, subire facite balneum quousque & corpus & color eorum unum quid fiant, & reddite ei sudorem suum & iterum neci date, requiemque eis constituite, & cavere, ne fugetis eos comburendo in uno igne. Veneramini regem & uxorem suam, & nolite eos comburere, quoniam nescitis, quando indigetis his, quæ regem & suam uxorem emendant. Coquite igitur eos benè donec nigri fiant, demum albi, demum rubri, demum tingens fiat venenum. Si intelligitis hujus scientiæ investigatores, beati estis, sin autem quod debeo persolvi, & breviter, & si ignorantes estis Deus celavit autem à vobis veritatem. Nolite ergo sapientes reprehendere, sed vosmetipsos. Si enim in vobis Deus sciret mentem fidelem, veritatem vobis intimaret. Ecce vos in illa erexi ac à falso extraxi.

Sermo Trigesimus.

BACSEN *ait*: bene dixisti Diomedes, & non video demonstrasse posteris corsufle dispositionem. Invidi namque de corsufle multipliciter dixerunt, & quolibet nomine obscuraverunt. *Et ille*. Dic ergo Bacsen, secundum opinionem tuam in his. Et juro per tuum patrem quod id est caput operis, hujus enim initium verum post completionem, ait Bacsen. Notifico igitur posteris hujus artis investigatoribus, quod corsufle est composita, & quod oportet septies assari, quod in perfectionem perveniens omne corpus tingit. *Turba autem Resp.* verum dixisti Bacsen.

Sermo Trigesimus primus.

PYTHAGORAS *inquit*: qualiter videtur vobis tractatus Bacsen, qui prætermisit eam suis fictis nominibus nominare. *Et illi*. Nomina eam Pythagora. *Et ille*. Cum sit corsufle sua compositio, omnium corporum nominibus mundi eam nominaverunt, nummi, vel æris, vel stanni, vel auri, vel ferri, vel plumbi nomine quousque ab illo moveatur colore, & fiat ixir *Resp. Turba*: benè dixisti Pythagora: *Et ille*, bene dixi, dicant quidam alii ex vobis de residuis.

Sermo Trigesimus secundus.

BONELLUS *ait*: jam omnia, à te Pythagora, moriuntur, & vivunt nutu Dei: propterea illa natura, cui humiditas adimitur, & per noctes dimittitur,

dimittitur, mortuo similis tunc videtur, tunc vertatur & per noctes dimittatur ut homo in suo tumulo & pulvis fiet. His peractis reddet ei Deus animam suam, & spiritum, ac infirmitate ablata, confortatur illa res, & post corruptionem emendatur, quemadmodum homo post resurrectionem fortior fit, & junior quam fuerat in hoc mundo. Ideo oportet vos doctrinæ filios, illam rem absque timore comburere, quousque cinis fiat. Et tunc scitote, quod optimè miscuistis. Eo quod cinis ille recipit spiritum, & illo imbuitur humore, donec vertatur in pulchriorem colorem quam prius fuerat. Inspicite ergo doctrinæ filii qualiter pictores suis pingere nequeunt tincturis, quousque in pulverem eas vertant, similiter & Philosophi, servis ægrotis medicinas componere nequeunt, quousque in pulverem eas vertant, quarum quædam coquuntur, quousque cinis fiant, quædam vero teruntur manibus. Similiter & illi qui majorum imagines componunt. Vos autem si prædicta intelligatis, scietis utique me verum dixisse. Ideo jussi vos corpus comburere, ac in cinerem vertere. Nam si subtiliter ipsum regatis, multa ab eo procedunt quemadmodum ab uniuscujusque minimo multum procedit. Et quod æs, ut homo, & corpus habet, & spiritum. Hominum enim inspiratio ex aëre est, qui ipsis post Deum vita. Similiter æs humore inspiratur, quo vim suspiciens multiplicatur illud æs, & augmentatur, ut cæteræ res. Ideo Philosophi aiunt quod æs comburitur, & iteratur multoties, fit melius quàm fuerat. *Resp. Turba* demonstra igitur Bonelle posteris qualiter fit melius quàm fuerat. *Et ille*: libenter eo quod augmentatur, & multiplicatur, & extrahit Deus ex uno plura, qui nihil creavit carens regimine, & ingeniis, quibus medendum est. Similiter æs nostrum, cùm prius coquitur aqua fit, demum quanto magis coquitur tanto magis spissatur, quousque lapis fiat quem tunc invidi nuncupant lapidem, ovum metallo imminentem. Postea frangitur, imbuitur, ac igne intensiore priore assatur quousque coloretur, & combustio fiat sanguini similis, tunc nummis imponitur, & tingit eos in aurum Deo annuente. Nonne videtis quod ex sanguine sperma non fit, nisi coquatur diligenter in epate, quousque intensum habeat ruborem, & si fiat nihil fit novum in illo spermate. Similiter opus nostrum nisi coquatur diligenter, quousque pulvis fiat, ac putrefactione sperma fiat spirituale, non exiet ex eo color quem investigastis. Si verò ad hunc regiminis terminum perveniatis, proposito habito, contemporaneorum vestrorum principes eritis.

Sermo Trigesimus tertius.

Nicarus *inquit*: Jam hoc arcanum publicum esse fecistis. *Respondit Turba*: Ita jussit magister. *Et ille*: Non tota tantum. *Et illi*: Jussit nos ipsum sua privare caligine, dic ergo & tu, *Et ille*: Jubeo posteros aurum accipere, quod volunt multiplicare & renovare, deinde aquam in duas partes dividere. *Et illi*: Distingue igitur cùm dividunt aquam. *Et ille*: Oportet illos altera parte æs nostrum comburere. Illud enim incidens illam aquam, fermentum dicitur auri si benè regatis. Ipsa namque similiter coquuntur & liquefiunt ut aqua, demum coquendo congelantur, ruunt, & rubor apparet. Tunc autem oportet vos residua aqua septies imbuere, quousque bibant totam aquam, ac toto humore desiccato, in terram vertuntur aridam, deinde accenso ponuntur igne 40. diebus quousque putrefiat, ejusque colores appareant.

Sermo Trigesimus quartus.

Bacsen *ait*: propter dicta tua, vitare Philosophi dixerunt. Accipite regalem corsufle, quæ æris rubigini similis est, & vituli urina terite, quousque corsufle natura convertatur, natura namque in ventre corsufle occulta est. *Turba ait*: Demonstra posteris qualis natura sit. *Et ille*: Spiritus tingens quem habuit ab aqua permanente, nummosa ac coruscante. *Et illi*: Demonstra igitur qualiter extrahatur. *Et ille*: Teritur & aqua septies ei imponitur, donec totum bibat humorem, & recipiat vim imminentem igni, apud pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur, ac diligenter putrefit quousque pulvis fiat spiritualis, colorem habens ut combusti sanguinis, quem ignis superans in naturæ ventrem volentem introduxit, ac invariabili colore coloravit. Hunc igitur reges quærentes non invenerunt, exceptis quibus Deus annuit. *Turba autem ait*: Perfice tua dicta Bacsen. *Et ille*: Præcipio illis, æs aqua dealbare candida, qua & rubeum faciunt. Et cavete ne alienum quid ei introducatis. *Et Turba*: bene dixisti Bacsen, & benè dixit Nictimerus: *Et ille*: Si bene dixi, dicat & quilibet vestrum.

Sermo Trigesimus quintus.

Zimon *autem ait*: Numquid cuiquam dimisistis aliquid ad dicendum. *Et Turba*: Quoniam parum prosunt dicta Nicarii & Bacsen hujus artis investigatoribus, dic ergo quid scis, prout diximus. *Et ille*: Verum dicitis omnes hujus artis investigatores, nihil aliud vos in errorem introduxit quàm invidorum dicta, quia quod quæritis minimo venditur pretio, quod si ipsum novissent, & quantum manibus tenerent, nullo modo venderent. Ideo illud venenum Philosophi honoraverunt, ac variè & multipliciter de illo tractaverunt, omnibusque sumptis nuncupaverunt nominibus, quare quidam invidi dixerunt, est lapis & non lapis, verum gumma ascotiæ. Ideoque hujus vim Philosophi celaverunt. Hic enim spiritus quem quæritis, ut eo quodlibet tingatis, in corpore occultus est, & absconditus invisibilis, quemadmodum anima in humano corpore. Vos autem hujus artis investigatores, nisi corpus hoc diruatis, imbuatis, teratis ac parcè & diligenter, & regatis quousque à spissitudine sua extrahatis, & in tenuem spiritum & impalpabilem vertatis, in vanum laboratis, quare Philosophi dixerunt, nisi corpora vertatis in non corpora, & incorporea in corpora, nondum regulam operandi invenistis, *Turba autem ait*: Demonstra ergo posteris, quomodo corpora in non corpora vertuntur. *Et ille*: Igne & Ethelia terantur, quousque pulvis fiant. Et scitote quod non fit nisi fortissima decoctione, & contritione, & continuo igne non manibus, cum imbibitione, putrefactione, soli expositione & Etheliæ. In hac arte vulgus errare fecerunt cum dixerunt: quòd naturâ vilis est quæ parva re venundatur. Amplius dixerunt, naturam omnibus naturis esse pretiosiorem, quare in libris suis inspicientes fefellerunt, verum tamen dixerunt, nolite ergo dubitare in his. *Turba autem respondit*: Ex quo invidorum dictis credis demonstra igitur posteris duarum naturarum dispositionem. *Et ille*: Significo vobis, quod ars duabus eget naturis, non enim fit pretiosum absque vili, nec vile absque pretioso. Oportet vos ergo omnes hujus artis investigatores Nictimeri dicta sequi, cùm dixit suis discipulis: Nihil aliud expedit

expedit vobis quam aquam & vaporem sublimare. *Et Turba:* Totum opus in vapore est & aquæ sublimatione. Demonstra igitur illis vaporis dispositionem. *Et ille:* Cùm videritis naturas aquam fieri ab ignis calore, & purificatas, totumque magnesiæ corpus, ut aquam liquefactum, tunc omnia vapor facta sunt. De jure autem vapor tunc suum continet par, quare invidi utrumque vaporem nominaverunt, eo quod similiter utrumque in decoctione junctum est, & unum alterum continuit: tunc cerva nostra ad fugiendum iter non invenit, quamvis sit ei fuga essentialis, continuit eam, quod fugere non dimisit, & locum fugiendi non invenit, & permanentia facta sunt, cùm enim incidit occulta in corpore: congelatur cum eo, & color ejus variatur, suamque naturam extrahit ingeniis, quæ Deus suis electis insinuavit, & mancipat ipsam ne fugiat. Nigredo vero & rubor apparet, ac in ægritudinem incidit, & in rubigine, & putrefactione moritur, de jure autem non habet tunc fugam, eo quod dimisit fugere servitutem, tunc cum libera sit, suum consequens conjugem & sinceras offert orationes, ut ejus color sibi suoque conjugi eveniat, & decor non quemadmodum fuerat, verum cum nummis imponitur, aurum eos facit. Hoc autem & spiritum & animam Philosophi vaporem appellaverunt. Item dixerunt ipsum nigrum humidum coinquinatione carentem, & quemadmodum in homine est humiditas & siccitas: Sic opus nostrum quod invidi celaverunt, nihil aliud est quàm vapor & aqua. *Resp. Turba:* Demonstrabo vaporem & aquam. *Et ille:* Dico opus ex duobus esse, invidi hoc duo composita nominaverunt, eo quod istæ duæ fiunt quatuor, in quibus siccitas & humiditas, spiritus & vapor. *Resp. Turba:* Optime dixisti ab invidia, deinde sequimini Zimonem.

Sermo Trigesimus sextus.

AFFLONTUS Philosophus *ait:* Notifico vobis omnibus hujus artis investigatoribus, quod nisi sublimetis res in initio, coquendo absque manuum contritione, donec omnia aqua fiant, nondum opus invenistis. Et scitote, quod vocant res, quandoque arenam, quandoque lapidem, quæ tota in regimine inveniunt. Sciatis tamen quod natura & humiditas fient aqua, deinde lapis, si bene complexionari faciatis, & naturas agnoscatis, eo quod est leve & spirituale, sursum sublimatur, quod verò ponderosum & spissum deorsum, in vase remanet. Hæc autem contritio Philosophorum est, eo quod id quod non sublimatur deorsum cadit, quod verò pulvis fit spiritualis, in vase sursum ascendit, hæc autem est contritio decoctionis, non manuum. Et scitote quod nisi omnia in pulverem vertatis, nondum ea contrivistis. Coquite igitur deinceps quousque convertantur, & pulvis fiant. Quare Agadimon ait, coquite æs, donec lene corpus fiat, & impalpabile, ac suo vasi imponite, deinde idem sexies vel septies sublimate donec aqua descendat. Et sciatis, quod cùm aqua fit diligenter contritum est. Si autem dicitis qualiter aqua pulvis fiat: Notandum est, quod intentio Philosophi est ut corpus, quod non erat aqua, antequam in aquam incidit, fiat aqua, & aqua aquæ alteri mixta est, ac una similiter sunt aqua. Intimandum est igitur, quod nisi quodlibet in aquam vertatis, ad opus non pervenietis. Oportet enim corpus flamma ignis occupatum ut diruatur & debile fiat cum aqua, in qua illud est donec totum aqua fiat. Insipientes autem aquam audientes putant eam nubis aquam esse. Si autem hos libros legissent, scirent utique esse aquam permanentem, quæ absque suo corpore, quod cum aqua dissolvunt, & facta sunt unum, permanens esse non potest. Hæc autem est aqua, quam Philosophi aquam auri nuncupaverunt, & igneum venenum, & bonum multorum nominum, quam arenam Hermes ablui jussit multoties, ut solis nigredo deleatur quam in eo suo corpore introduxit. Et scitote omnes hujus artis investigatores, quod nisi hoc corpus merum, id est æs nostrum capiatis, carens spiritu, quod vultis minimè videbitis, eo quod alienum quid ibi non ingreditur nisi sincerum. Tenebrosorum igitur nominum omnes hujus artis investigatores pluralitatem dimittite, natura enim una est aqua, si quis errat perditum tendit, ac vitam amittit. Hanc igitur unam habeatis naturam, alienam verò dimittite.

Sermo Trigesimus septimus.

BONELLUS *inquit:* Dicam aliquantulum de magnesia. *Resp. Turba:* Dic: *Et ille:* Omnes doctrinæ filii, magnesiam commiscentes suo vasi imponite, cujus os diligenter claudite, ac levi coquite igne, quousque liquefiant & omnia in suo vase aqua fiant. Aquæ namque calore ei eveniente, nutu Dei aqua fit. Videntes autem nigredinem illi aquæ imminere, scitote corpus jam liquefactum esse. Item suo vasi imponentes, 40. coquite diebus, quousque aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt ipsum, in quibuslibet septem transactis noctibus, semel vel 10. noctibus, in quibus mera videtur aqua, vel 40. dierum perfectione: tunc enim bibit humorem decoctionis. Igitur abluite ipsum & private nigredine, quousque ablata nigredine lapis fiat tactu siccus. Dixerunt invidi, abluite magnesiam aqua dulci, & diligenter coquite, quousque terra fiat ac humor pereat. Tunc æs ipsum nuncupate, eique acerrimum acetum imponite, ipsoque imbui dimittite. Hoc autem est nostrum æs, quod aqua ablui permanente Philosophi jussêre, quare dixerunt: Dividatur venenum in duas partes, quarum altera corpus comburite, altera verò putrefacite. Et scitote omnes scientiæ hujus investigatores, quod totum opus & regimen non fit nisi aqua: cùm dicunt rem quam quæritis unam esse, & nisi sit in illa re quod ipsum emendet, quod quæritis non fiet. Oportet igitur vos ei imponere necessaria, ut ex ea attingatis propositum. *Respondit Turba:* Optime dixisti Bonelle, si placet igitur, tua perfice dicta, sin autem secundò reitera deinceps *Et ille:* Et ista reiterabo & similia? Omnes hujus artis investigatores accipite æs nostrum, & cum prima parte suo imponite vasi, & coquite 40. diebus, ac ab omni immunditia mundate, & coquite, donec peragatur dies ejus, & lapis fiat humore carens. Deinde coquite quousque non restet nisi fex. Hoc peracto, mundate septies, abluite aqua, finita verò aqua dimittite ipsum putrefieri in suo vase, quousque desiderabile vobis appareat propositum. Vocaverunt autem invidi hanc compositionem, cùm in nigredinem versa est, *satis nigrum*, & dixerunt, regite ipsam aceto, & nitro. Quod verò remansit cùm dealbatum est, *satis album* dixerunt, & jusserunt ut aqua regatur permanente, vocantes verò ipsum *satis rubrum*, jusserunt, ut aqua & igne regatur, donec rubeum fiat. *Respondit Turba:* Demonstra posteris quid his significaverunt. *Et ille:* Vocaverunt ixir satis propter suorum colorum

colorum variationem. In opere autem non multa introibunt, illud vero est quod signavi, nigrum facere album, & rubeum: veridici autem philosophi nullam aliam intentionem habuerunt, nisi ixir liquefacere, conterere, & coquere, quousque lapis fiat marmori similis suo splendore. Ideo iterum invidi dixerunt, coquite ipsum vapore, donec lapis fiat coruscans splendorem habens. Vobis autem hoc modo ipsum videntibus, maximum fit arcanum. Oportet tamen vos deinde ipsum conterere, & aqua abluere septies permanente, demum terere & in sua aqua congelare, quousque suam extrahatis naturam in eo occultam. Quare *inquit Maria*, sulphuribus continentur, humor vero simili humore, & ex sulphure sulphuri mixto nimium fert opus. Iubeo autem vos ipsum rore & sole regere, quousque propositum vobis appareat. Significo etiam vobis, quod dealbare duplex est & rubeum facere, quorum alterum in rubigine, alterum in contritione, & decoctione. Manuum autem contritione non indigetis. Cavete tamen, ne ab aquis separari faciatis, ne ad vos venena perveniant, ac corpus & alia, quæ in vase sunt, pereant.

Sermo Trigesimus octavus.

EFFISTUS *ait*: Optime dixisti, Bonelle, dico tota dicta tua certificans. *Ait Turba*, dic: Si est subsidium dictis Bonelli, & ut introducti in hac dispositione, fint audaciores, & certiores. *Inquit Effistus*: Inspicite omnes hujus artis investigatores, qualiter dixit Hermes caput philosophorum, & demonstravit, cum naturas miscere voluit. Accipite lapidem auri, & humori commiscete, qui est aqua permanens, suoque vasi imponite, supra levem calorem, quousque liquefiat. Deinde dimittite quousque arescat aqua, & se invicem contineant, ipso autem aqua imbuto, fit ignis intensior, quàm prius fuerat, quousque arescat & terra fiat. Hoc autem peracto scitote hoc esse arcani initium, hoc vero multoties facite, quousque pereant aquæ partes, ejusque colores vobis appareant *Respondit Turba*: Optime dixisti, Efiste, breviter tamen dic ergo. *Et ille*: Significo posteris, quod dealbatio non fit nisi decoctione. Ideoque Agadimon de coquendo Etheliæ & terendo, & imbuendo frequentissimè tractavit. Iubeo tamen non simul aquam fundere, ne ixir submergatur, verum paulatim infundite, terite & desiccate, & sic multoties facite, donec finiatur aqua. Hoc autem invidi dixerunt, aqua finita dimittite ipsum, & fiet deorsum. Eorum autem intentio hæc est, arescente humore, & in pulverem verso in suo vitreo vase 40. diebus ipsum dimittite, donec varios colores trāsmutat, quos philosophi descripserunt. Hoc igitur coquendi modo, corpora suos vestiunt spiritus, & spiritualia tingentia, ac calida fiunt. *Respondit Turba*: Illuminasti, Efiste, & optime quidem fecisti, & liber factus es ab invidia, dicat ergo quilibet vestrum, quod sibi placet.

Sermo Trigesimus nonus.

BACSEN *inquit*: Omnes hujus artis investigatores, non potestis ad utilitatem pervenire, absque prolixo animo & regimine continuo. Qui ergò libens patientia fruitur in hac dispositione, ingrediatur in eam, qui verò citius cupit percipere in libris nostris non inspiciat, quoniam magnam inferunt injuriam, antequam altioribus intelligatur, semel bis, vel ter. Ideoque magister ait: Qui curvat dorsum suum in libris nostris legendis, eique vacat, & non est vanis implicitus cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit indeficienter quousque morietur. Quod enim quæritis non est parvi pretii. Heu vobis, vos qui quæritis thesaurum Dei maximum & remuneratum. Nonne scitis, quod pro minimo mundi proposito mundani se invicem necidant, quid ergo agerent pro hac excellentissima oblatione impossibili ferè. Regimen enim majus quam quod ratione percipitur, nisi divina inspiratione. Vidi enim tempore qui elementa sciebant, quemadmodum & ego: deinde incedens hanc rexit dispositionem, ad cujus lætitiam non pervenit propter suam tristitiam, & inscientiam in regendo, ac impatientiam, nimiamque cupiditatem, & festinationem ad propositum. Heu vobis doctrinæ filii. Quilibet namque arbores inferens non sperat fructus habere, nisi post tempus, ac semina seminans non sperat metere, nisi post messes. Qualiter ergò vultis hanc habere oblationem lecto semel libro vel primo regimine experto. Philosophi autem jam intimantes dixerunt, quod rectum non discernitur nisi errore, & nihil magis dolorem generat cordi quàm error in hac arte, dum quis putat se ferè mundum habere, & nihil in manibus suis invenit. Heu vobis, intelligite dictum philosophi, & qualiter opus divisit, cum dixit, tere, coque, reitera, & ne tædeat te. In hoc autem divisit opus, commiscere scilicet, coquere, similare, assare, calefacere, dealbare, terere, coquere Etheliam & rubiginem facere ac tingere. Hic igitur plura nomina sunt, quorum regimen unum est. Et si scirent, quod una decoctio & contritio sibi sufficeret, non tantum eorum dicta reiterarent, quod id fecerunt, ut teratur compositum & coquatur jugiter, & monuerunt, ne vos illius tædeat, cum quibus dictis vobis obscuraverunt, mihi autem sufficeret dicere simile. Si verò veritatem veneni prout oportet complexionem aptate, deinde multipliciter coquite, ne tædeat vos decoctionis. Imbuite quousque fiat, quod à vobis regi jussi, spiritus impalpabiles, & videatis ixir vestimento regni vestitum. Videntibus namque vobis ixir in tyrium versum colorem, invenistis quod philosophi ante vos invenerunt. Si verba mea intelligatis, & quamvis sermo meus sit mortuus, inest tamen ei vita intelligentibus se, & statim aperit de ambiguitate eis in eo accidente. Iteratò igitur frequenter legite, legere namque sermo mortuus est, labiis verò proferre, sermo vivus. Ideo jussimus vos frequenter legere, & super his quæ narravimus plurimum meditari.

Sermo Quadragesimus.

IARGUS *inquit*: Tractatus tui, Bacsen, portionem obscuram disposuisti. *Et ille*: Dic ergo, Iargos, tua benignitate. *Iargos autem ait*: Æs quod prædixisti non est æs, nec stannum vulgi; verum opus est nostrum, quod oportet corpori Magnesiæ commisceri, ut coquatur, & teratur absque tædio quousque lapis fiat. Deinde lapis ille in suo vase teratur aqua nitri. Deinde in liquefaciendo ponite, donec diruatur. Habere autem oportet vos omnes hujus artis investigatores, aquam, qua quantò magis coquitis, tantò magis spargitis, quousque rubiginem habeat æs illud, quod operis est nostri, coquite igitur ac Ægyptiaco terite aceto.

Sermo Quadragesimus primus.

ZIMON *inquit*: Quicquid dixisti, Iargos, verum est, non video tamen omnem Turbam dixisse rotundum & narrâsse. *Et ille*. Dic igitur de illo, prout opinaris, Zimon. Significo posteris quod rotundum in quatuor elementa veri-

vertitur, & ex una re eſt. *Reſp. Turba:* Ex quo dicis, hoc pone igitur poſteris: modum regendi. *Et ille*: Libenter, oportet ex ære noſtro partem accipi, ex aqua verò permanentes tres partes, demum commiſceantur & coquantur, quouſque ſpiſſentur, & unus fiant lapis, de quo invidi dixerunt: Accipite de ſincero corpore partem, ex ære verò magneſiæ tres partes, deinde commiſcete aceto, recto maſculo terræ miſceto, & cooperi vas, & oqſervaquod in eo eſt, & continuò coquite quouſque terra fiat.

Sermo Quadrageſimus ſecundus.

ASTANIUS *ait*: Nimius ſermo, omnes doctrinæ filii, intellectum hunc in errore augmentat. Cum autem legitis in libris philoſophorum, quod natura una tantū eſt quæ & omnia ſuperat: Scitote quod unum & una compoſita ſunt. Nonne videtis hominis complexionem ex anima & corpore fieri, ſic & oportet vos conjungere, eo quod philoſophi cum res paraverunt, ac conjuges ex ſe coadamantes conjunxerunt, aſcendit ex eis aqua aurea. *Reſpondit Turba*: Dum de priore tractabas opere, ecce verſus es in alterum opus, quàm ambiguum conſtituiſti librum tuum, & tua verba tenebroſa. *Et illi*: Ego perficiam alterius operis diſpoſitionem. *Et illi*: age, *Et ille*: Irritate bellum inter æs & argentum vivum, quoniam peritum tendunt & corrumpuntur prius, eo quod æs argentum concipiens vivum coagulat, ipſum argentum vero vivum concipiens æs congelatur, interea igitur pugnam irritate, ejuſque corpus diruite, donec pulvis fiat. Maſculum vero fœminæ, quæ vapore & argento vivo conjungite quouſque maſculus & fæmina fiant Ethel, qui enim eos per Ethel in ſpiritum vertit, deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eo quod cum corpus diligenter coquendo teritis, mundam ex eo animam ſpiritualem ac ſublimem extrahitis, quod omne corpus tingit. *Reſpondit Turba*: Demonſtra igitur poſteris, quod eſt illud corpus. *Et ille*: Eſt ſulphureum naturale, quod omnibus corporum nuncupatur nominibus.

Sermo Quadrageſimus tertius.

DARDARIS *ait*: De regimine frequentiſſimè tractaſtis, & conjunctionem introduxiſtis, poſteris tamen ſignifico, quod non poſſunt jam occultam extrahere animam, niſi per Etheliæ qua corpora non corpora fiunt coquendo continuatione, ac Etheliæ ſublimatione. Et ſcitote quod argentum vivum eſt igneum omne corpus comburens, magis quam ignis, & corpora mortificans, & quod omne corpus quod ei miſcetur, teritur & neci datur. Corporibus igitur diligenter contritis, & ex eo prout oportet exaltatis, fit illud Ethel natura: & color non fugiens & tingens, & tingit æs quod Turba dixit non tingere quouſque tingatur, quod tinctum exiſtens tingit. Et ſcitote, quod æris corpus magneſiæ regitur, & quod argentum vivum eſt quatuor corpora, & quod res non habet eſſe niſi humiditate, eo quod eſt ſulphuris aqua, ſulphura namque ſulphuribus continentur. *Inquit, Turba* Dardaris, demonſtra poſteris quid ſunt ſulphura. *Et ille*: Sulphura ſunt animæ quæ in quatuor fuerunt occultæ corporibus, quæ parcè extractæ, ſe invicem continuerunt naturaliter & tinxerunt. Si enim occultum in ventre ſulphuris aqua regatis, & benè mundetis occultum, ſuæ obvians naturæ lætatur, & aqua ſimiliter tunc ſuo pari. Et ſcitote quod quatuor corpora non tinguntur, verùm tingunt. *Et Turba*: Qualiter non dicis more antiquorum, quod cum tinguntur, tingunt. *Et ille*: Dico quod quatuor vulgi nummi, non tinguntur, verum tingunt æs, tincto autem illo ære tingit nummos vulgi.

Sermo Quadrageſimus quartus.

MOYSES *inquit*: Hoc unum quod narraſti Dardaris multis Philoſophi nuncupaverunt nominibus, quandoque duobus quandoque vero dicunt tribus. *Reſpond. Dardaris*: Nomina igitur Moiſes poſteris ipſum ablata invidia. *Et ille*: Vnum quid eſt igneum, duo vero corpus in eo compoſitum, tria quoq; aqua ſulphuris, qua & abluitur & regitur quouſque peragatur. Nonne videtis quod philoſophus ait, quod argentum vivum, quod tingit aurum, eſt argentum vivum cambar. *Reſp. Dardaris*: Qualiter hoc dicis. Quoniam Philoſophus ait, quandoque eſt cambar quandoque ex auripigmento. *Et ille*: Arg. auripigmenti viv. Cambar eſt magneſiæ, argentum vero vivum, eſt ſulphur aſcendens de compoſito mixto. Oportet igitur vos illud ſpiſſum veneno igneo commiſcere, & putrefacere ac diligenter terere, quouſque ſpiritus fiat in altero ſpiritu occultus, tunc fit tinctura omnibus quæ vultis.

Sermo Quadrageſimus quintus.

PLATO *autem ait*: Oportet vos omnes, Magiſtri, cum iſta diſſolvuntur corpora, cavere ne comburantur, ac oportet abluere aqua marina, quouſque totum eorum ſal in dulcorem vertatur, clareſcat, & tingat, fiatque tinctura æris, ac fugam dimittat. Eo quod oportet alterū tingens fieri, alterum vero tingendū, ſpiritus namq; à corpore ſeparatus, in altero ſpiritu occultus factus eſt uterque fugiens quoniam ſapientes dixere fugæ januam reſeraſſe non fugienti, cujus fuga mors excitatur, convertens namque ſulphureum in ſpiritum ſibi ſimilē factus eſt uterque fugiens, eo quod facti ſunt aërei ſpir. in aëra ſcādere diligētes, videntes philoſophi quod id quod nō fugiebat, cum fugientibus fugiens factū eſt, reiteraverunt ea ad ſimile corpus non fugientibus, & intulerunt in ipſum à fugere minimè potuerunt. Ad corpus enim ſimile corporibus, à quibus extracta, ipſa reiteraverunt, & peracta ſunt. Quod autem philoſophus ait: quod tingens & tingendum una tinctura facta ſunt, ſpiritus ille eſt humidus, in altero ſpiritus occultus. Et ſcitote, quod humidorum alter eſt frigidus, alter verò calidus, qui omnia eſt, qui quamvis ſit frigidus humidus, inconveniens tamen eſt calido atq; conveniens. Ideo autem prætulimus incorporea corporibus, quod his corpora regimus: Ideoque corpora non fugientia incorporeis prætulimus, quia fugientibus conjunguntur, quia in nullo corpore poſſunt fieri his exceptis. Spiritus namque omnimodè corpora fugiunt, fugientia autem ab incorporeis continentur. Incorporea igitur ſimiliter corpora fugiunt, quæ igitur non fugiunt, meliora ſunt & pretioſiora omnibus corporibus. His igitur peractis, accipite ea quæ non fugiunt, & jungite, & abluite corpus incorporeo, & corporeum corpore carenti, quouſque vertatis ipſum in corpus corporibus non fugientibus, & vertite terram in aquam, aquam in ignem, ignem verò in aërem, & celate ingnem in intimis aquæ, terram vero in aëris ventre, ac calidum miſcete humido, ſiccum vero frigido. Et ſcitote, quod natura naturam ſuperat, natura naturâ gaudet natura naturam continet.

Sermo Quadrageſimus ſextus.

ATTAMUS *inquit*: Notandum quod omnis Turba Philoſophorum de rubigine frequentiſſimè tractave-

tractaverunt. Rubigo autem sumptum nomen est verum. *Resp. Turba:* Nomina igitur rubiginem vero nomine, non enim hoc vituperandum est. *Et ille:* Rubigo est secundum opus quod ex auro solo fit. *Respondit Turba:* Cur ergo vocaverunt eam Philoso phi hirundineam? *Respondit ille*: Eo quod aqua in sulphureo auro celatur, quemadmodum hirundo in aquam, rubigo igitur est rubeum facere, rubiginem autem facere, est dealbare in priori opere, quo philosophi iusserunt poni & auri florem & auri aequaliter.

Sermo Quadragesimus septimus.

MUNDUS *ait:* de rubigine, Atame, jam tractasti. Dicam igitur de veneno posteros docens quod venenum non est corpus, eo quod subtiles spiritus, tenuem spiritum ipsum esse fecerunt. Tinxit corpus ac vertit in venenum, quod scilicet venenum philosophus asserit omne corpus tingere. Prisci autem opinantur philosophi, quod qui aurum in venenum vertit, ipse ad propositum jam pervenit; qui verò hoc non potest, in nihilo se habet. Dico autem vobis omnibus doctrinae filiis quod nisi res igne attenuaveritis, quousq; illae res ut spiritus ascendant, in nihilo vos habebitis. Hic igitur est spiritus ignem fugiens & fumus ponderosus, quo corpus ingrediente corpus laetatur. Omnes philosophi dixerunt. Accipite spiritum nigrum & unientem, & eo corpora diruite, & cruciate, quousque alterantur.

Sermo Quadragesimus octavus.

PYTHAGORAS *ait*: Intimandum est hujus artis omnes investigatores, quod philosophi de * contignatione multipliciter tractaverunt. Iubeo autem vos ut argentum vivum corpus magnesiae constringere faciatis, vel corpus Kuhul, vel sputum lunae, vel sulphur incombustibile, vel calcem assatam, vel alumen quod est ex pomis velut scitis. Si autem cuilibet istorum esset regimen singulare, non diceret philosophus, velut scitis. Intelligite igitur quod sulphur & calx, & alumen quod est ex pomis, & Kuhul omnia haec nihil aliud sunt, quam aqua sulphuris. Et scitote quod magnesia cum argento vivo miscetur, & sulphuri se invicem consequuntur. Non igitur oportet vos illam * dimittere magnesiam, absque argento vivo, cum enim componitur, fortissima compositio nominatur, quae est una de x. quae philosophi regimina constituerunt. Et scitote quod magnesia cum argento vivo dealbatur. Oportet vos in ea albam congelare aquamque rubeam congelare, namque, quod philosophi in suis narraverunt libris, non est unum. Prima igitur congelatio stanni fit & aeris plumbo. Secunda verò aqua sulphuris componitur. Nonnulli autem hunc librum legentes putant quod haec compositio emitur. Sciendum est utique quod nihil operis emitur, & quod nihil aliud est hujus artis scientia, quam vapor & aquae sublimatio, argenti vivi quoque magnesiae corpore conjunctio, ante hoc autem philosophi in libris suis demonstravere, quod sulphuris immunda aqua ex solo est sulphure, & nullum sulphur fit absque suae calcis, arg. vivi & sulphuris aqua.

Sermo quadragesimus Nonus,

BELVS *inquit*, de compositione omnes philosophi, & contactu, non parum tractâstis, compositio autem contactus & congelatio unum quid sunt. Accipite igitur ex altera compositione partē & partem ex auri fermento, ejusque mundam sulphuris aquam imponite. Hoc igitur est patens arcanum, quod omne corpus tingit. *Respondit Pythagoras*; cur, Bele, patens arcanum ipsum nuncupasti, nec ejus opus demonstrâsti? *Et ille*: Sic in libris nostris Magister ipsum invenimus quod ab antiquis habuisti. *Et Pythagoras*. Ideo vos congregavi ut eorum, quae in ullis sunt libris, tenebras auferatis, *Et ille*, libenter magister. Notandum est quod aqua munda quae ex sulphure est, non est ex solo sulphure, verum ex pluribus composita, quae unum sulphur facta est ex pluribus sulphuribus. Qualiter tum magister me oportet ea componere quousque unum fiant? *Et ille* misce, Bele, pugnans in igne non pugnanti, conjuncta namque in igne eis convenienti praeliantur, eo quod calida medicorum venena leni igne coquuntur incomburente. Nonne videtis qualiter ajebant philosophi in decoctione, quod parum sulphuris multa comburit fortia. Humores autem qui dicti sunt humida pix & balsamus & gummae & similia. Ideò philosophi medicis similes facti sunt, & quamvis medicorum proba intentior philosophio. *Respondit Turba*, utinam demonstrares &, Bele, hujus patentis arcani dispositionem. *Et ille*. Notifico posteris, quod hoc arcanum ex duabus processit compositionibus, sulphure scilicet & magnesia, philosophi autem, postquam mixtum est, & in unum rejunctum est, aquam nominaverunt & sputum poletorum, ac spissum aurum. Omnibus autem in arg. viv. versis, sulphuris aquam nominant, sulphur quoque cum sulphur continet, dicunt igneum esse venenum, quod est patens arcanum quod ascendit ab his quae nostis.

Sermo Quinquagesimus.

PANDOLFUS *inquit*, si aquae sulphuris sublimationem, Bele, narraveris posteris optimum quid ages: *Et Turba*, Demonstra igitur hanc, Pandolfe. *Et ille* philosophi jusserunt ut argentum vivum ex cambar capiatur, & verum dixerunt, in hoc tamen sermone, est aliquantulum ambiguitatis, cujus tenebras à nobis auferam, quod argent. vivum in tabernaculis sublimetis, & ex cambar argentum vivum accipiatis. Cambar autem est alter in sulphure, quae Belus vobis demonstravit, quoniam à sulphure, sulphuri mixto, multa opera procedunt. Eo autem à vobis sublimato procedit argentum vivum à Cambar quod Etheliae auripigmenti, arg. vivum senderich, arg. vivum absemech magnesiae Kuhul ac omnium à natura sua trāsformatorum arg. vivum philosophi dixerunt. Eo quod natura in suo ventre erat occulta. Recto autem dico illo quod est omnia quod omnium decem vel 4. est perfectio suo regimine ei conveniente, ejus alba apparuit natura, & inhibuit, ne in eo umbra appareret, invidi autem plumbum ex Ebmich, magnesia, marteck, & aes album ipsum nuncupaverunt. Dealbatum est enim aes & factum est umbra carens, eò quod illud aes sua nigredine privatum est, suaque spissa corpora & ponderosa, nullum corpus penetrantia dimisit, & cum eo mundus spiritus humidus, qui spiritus tinctura. Ideoque sapientes dixerunt aes & animam corpus habere, anima autem ejus est spiritus, corpus verò ejus spissum. Ideò igitur oportet vos spissum diruere corpus, quousque ejus spiritum extrahatis ex eo tingentem, extractum quoque ex eo spiritum levi sulphure miscete unde vobis investigatoribus peragitur propositum.

Sermo quinquagesimus primus.

HORFOLCOS *ait*, nihil aliud, Pandolfe, narrasti quàm ultimum hujus corporis regimen ambi-

* *Videtur legendum De contactu se u conjunctione. Nam sequitur infra mentio de contactu.*
* *M. S, contingere. Mendum manuscripti.*

ambiguam igitur composuisti descriptionem lectoribus: Si autem ejus regimen inciperetur, ejus tenebras destrueres *Inquit Turba*: Dic ergò de hoc posteris quantumque placet. *Et ille.* Oportet vos hujus artis investigatores prius leni igne æs comburere, sicuti ovorum nutritione. Oportet enim ipsum comburere humiditate, ne ejus spiritus comburatur, & sit vas clausum undique, ut ejus color augeatur, ærisque corpus diruatur, eiusque tingens spiritus extrahatur de quo invidi dixerunt: Accipite argentum vivum ex æris flore, quod & æris nostri aquam nuncupaverunt, & igneum venenum ac ab omnibus extractum, quod & Etheliæ ex pluribus extractum rebus dixerunt. Amplius quidam dixerunt, quod omnia cum unum quid fiant, corpora incorporea facta sunt, incorporea verò corpora. Et scitote omnes huius artis investigatores, quod omne corpus dissolvitur cum spiritu cui mixtum est, cui procul dubio, simile fit spirituali, & quod omnis spiritus à corporibus alteratur & coloratur cui spirituum color tingens, ac contra ignem constans fit. Benedictum igitur fit nomen ejus qui sapientibus inspiravit, corpus in spiritum vertere vim & colorem inalterabilem habentem, & incorruptibilem, & quod prius erat sulphur fugiens, nunc autem factum est sulphur non fugiens nec combustibile. Et scitote, omnes doctrinæ filii, quod qui vestrum potest spiritum fugientem rubeum facere, corpore ei mixto, demum ex illo corpore & illo spiritu, suam tenuem naturam in suo ventre occultam, subtilissimo regimine extrahere, si patiens est in patiendi prolixitate omne corpus tingit. Quare invidi dixerunt: Scitote quod ex ære, postquam sua humectatur humiditate, & sua teritur aqua, ac sulphure coquitur, si corpus extrahatis Etheliæ habens invenietis, quod omnium conveniens tincturæ: propter quod invidi dixerunt, quod rebus igne diligenter contritis, & Etheliæ sublimatis fiunt tincturæ fixæ. Quicquid autem in libris hujus verborum invenietis, argentum vivum significat, quod sulphuris aquam nuncupamus, quandoque nummum autem dicunt esse plumbum, & æs, & nummum copulatum.

Sermo quinquagesimus secundus.

IXUMDRUS *ait*: jam tractâsti, Horfolce, de æris & spiritus humidi regimine optimè, continuò si perficias. *Et ille.* Perfice igitur quod dimisi, Ixundre. *Et Ixundrus*: sciendum est quod Etheliæ hæc quam prædixisti & notificâsti, quam invidi multis nuncupaverunt nominibus, cum dealbatur albificat, & tingit, tunc verè eam dixerunt philosophi auri florem, eò quod naturale quid: Nonne videtis quod philosophi dixerunt antequam ad hunc terminum pervenitur, quod æs non tingit; cum tantùm tingitur, tingit, eò quod argentum vivum, cum suæ miscetur tincturæ, tingit. Cum verò his decem miscetur rebus, quas philosophi urinas fermentatas nuncupaverunt, tunc autem hæc omnia multiplicationem nuncupaverunt. Nonnulli autem eorum mixta corpora corsufle, & collam auri dixerunt. Hæc igitur nomina quæ in philosophorum libris inveniuntur, quæ superflua & vana esse putantur, vera sunt, ficta tamen sunt, eo quod unum sunt una opinio, & unum iter. Hoc est argentum vivum quod ex omnibus quidem extractum est, ex quo omnia fiunt, quod est aqua munda, quæ æris Vmbram delet. Et scitote quod hoc argentum vivum, cum dealbatur, fit sulphur quod sulphur continetur, & est venenum, quod marmorum splendori simile est, quod invidi Etheliæ vocant, & auripigmentum, & Sanderich. tinctura, ex quo mundus spiritus leni igne ascendit, & omnis mundus flos sublimatur, quod totum fit argentum vivum. Hoc igitur est maximum arcanum, quod philosophi narraverunt, quod solum sulphur æs dealbat. Intimandum est autem vobis hujus artis investigatoribus, quod illud sulphur non potuit æs dealbare, quousque in opere fuerat dealbatum. Et scitote quod hujus sulphuris mos est fugere, cum igitur sua spissa fugit corpora, & ut vapor sublimatur, tunc oportet vos alio argento vivo sui generis ipsum continere, ne fugiat. Quare philosophi dixerunt sulphura sulphuribus continentur. Amplius scitote, quod sulphura tingunt, deinde fugiunt procul dubio, nisi argento vivo sui generis juncta sint, non putetis igitur quod tingit, demum fugit, nummum esse vulgi, verum philosophorum intentio est nummus philosophorum qui nisi albo vel rubeo misceatur, quod est argentum vivum sui generis, procul dubio fugeret. Jubeo autem vos argentum vivum, argento vivo miscere, quousque una aqua munda fiant ex duobus composita. Hoc igitur est magnum arcanum: cujus confectio est sua gumma, & floribus cum leni coctum est igne, & terris, & mucra rubeum factum est, & aceto sale Nitro, & mutal in rubiginem versum est vel quolibet electorum tingentium, in nummo nostro existentium.

Sermo Quinquagesimus tertius.

EXUMENUS *inquit*: invidi totam artem hanc nominum multiplicitate vastaverunt: totum autem opus nummi artem esse oportet. Philosophi namque jusserunt hujus artis Doctores, aurum nummosum facere, quod omnibus Philosophi nuncupaverunt nominibus. *Respond. Turba* Narra igitur posteris, Exumene, aliquantulum nominum illorum, ut sibi caveant. *Et ille.* Nominaverunt ipsum salire, sublimare, abluere, terere Etheliæ, dealbare igne, vaporem crebrò coquere & coagulare, in rubiginem vertere: Ethel conficere, ars aquæ sulphuris, & coagula, his omnibus nuncupatum est opus quod æs contrivit & dealbavit. Et scitote quod argent. vivum apud visum album est, cum autem sulphuris fumo occupatur, rubescit & fit cambar. Ideò cum argent. vivum coquitur cum suis confectionibus in rubeum vertitur, quare Philosophus ait, quod plumbi natura velociter convertitur. Nonne videtis quod philosophi invidia carentes dixerunt. Ideo de contritione & reiteratione multipliciter tractamus, ut spiritus in vase existentes extrahatis, quos ignis comburere continue non desistebat. Aqua vero cum illis posita rebus prohibuit, ne ignis combureretur, & factæ sunt illæ res, quanto magis ignis flamma occupantur, tanto magis in aquæ intimis abscōduntur, ne ignis calore læderentur, aqua autem in suo ventre eas recipit, & ignis flammam ab eis repulit. *Respondit Turba*, nisi corpora incorporea faciatis in nihilo estis. De aquæ autem sublimatione non parum philosophi tractaverunt. Et scitote quòd nisi res igne diligentius conteratis. Ethelia non scandit. Ea enim non scandente in nihilo estis, nam cū ascendit, propositæ, qua tingitis, tincturæ instrumentum fit, pro qua Ethelia Hermes ait. Cribrate res, quidam vero aliud ait, liquefacite res. Item Arras ait, nisi res igne diligentius conteratis Ethelia non ascendit. Magister autem verbum protulit quod ratiocinantibus nunc exponam. Scitote quod plurimus meridiei ventus cum concitatur nubes sublimat, & maris vapores elevat. *Resp. Turba*, obscure tractasti. *Et ille*: Ego exponam testam, & vas, in quo est

sulphur

sulphur incombustibile. Jubeo autem vos argent. vivum congelare fluxibile,ex pluribus rebus, ut duo tria fiant, & quatuor unum, & duo unum.

Sermo Quinquagesimus quartus.

ANAXAGORAS *inquit*. Accipite combustum fugiens, corpore carens & ipsum incorporate, deinde accipite ponderosum fumum habens, adhibendum sitiens. *Resp. Turba*, quæ obscuritas est hæc Anaxagora, expone quod dicis,& cave ne sis invidus. *Et ille*. Notifico vobis,quod hoc sitiens Etheliæ est, quæ pendente sulphure cocta est. Vitreo igitur ea vasi imponite, & coquite, quousque cambar fiat. Tunc vobis Deus peragit hoc, quod quæritis arcanum. Iubeo autem vos continue coquere, & iterare, ne vos tædeat. Et scitote quod operis hujus perfectio est aquæ sulphuris cum tabula confectio, denium coquitur quousque rubigo fiat. Nam omnes Philosophi dixerunt: Qui potest aurum in rubiginem vertere venenum propositum jam invenit. Qui vero minime in nihilo se habet.

Sermo quinquagesimus quintus.

ZENON *inquit*, Pythagoras de aqua jam tractavit, quam invidi omnibus nuncupaverunt nominibus. Demum in fine sui libri de auri fermento tractavit, jubens ut eis sulphuris aqua munda imponatur, & aliquantulum suæ gummæ. Miror universa Turba, qualiter invidi in hoc tractatu operis perfectionem prius, quam initium, narraverunt. *Resp. Turba*: cur ergo putrefacere dimisisti? *Et ille*. Verum dixistis, putrefactio non fit absque sicco & humido, vulgus autem humido putrefecit, humidum utique sicco tantum coagulatur. Et ex utroque tamen initium est operis. Quamvis invidi hoc opus in tres diviserunt partes, asserentes, quod unum citius fugit, alterum vero fixum & immobile.

Sermo quinquagesimus septimus.

CONSTANS *ait*, quid vobis de invidorum tractatibus: Dico enim quod necesse est hoc opus 4. habere: *Responderunt*. Demonstra igitur quæ sunt ista quatuor. *Et ille*: Terra, aqua, aër & ignis. Hæc igitur quatuor habetis elementa, sine quibus nil unquam generatur. Siccum igitur humido miscete quæ sunt terra & aqua, ac igne & aëre coquite unde spiritus & anima desiccantur. Et scitote, quod tenue tingens sumit vim ex tenui terræ parte: ex tenui ignis & aëris parte, aquæ parte, spiritus tenuis desiccatus est. Infer igitur has partes in ipsum, eo quod operis nostri vi in terram vertitur, cum istarum rerum subtilia fiunt, eo quod corpus fit tunc tenue quid aereum, & tunc nummorum corpus impositum tingit. Cavete igitur omnes hujus artis investigatores, ne res multiplicetis. Invidi namque multiplicaverunt, & vobis devastaverunt, varia quoque regimina describere ut fallerent, humidum etiam omni humido, siccumque omni sicco, omnique lapide, & metallo, ac felle animalium, maris,& volatilium cœli, ac terræ reptilium nuncupaverunt. Vobis autem tincturam volentibus, notandum, quod corpora corporibus tinguntur. Dico tamen vobis quod Philosophus breviter dixit, & verum quidem cum dixit, in initio sui libri. In arte auri est argentum vivum de cumbar & in nummis est argentum vivum de masculo. In nihilo autem præter hoc inspicite, quoniam duo sunt argenta viva verum etiam unum.

Sermo quinquagesimus septimus.

ACRATUS *ait*, significo posteris, quod soli & lunæ propinquam facio Philosophiam, qui igitur vult veritatem pertingere, capiat solis humorem & lunæ sputum. *Resp. Turba*, cur fratribus tuis adversarius factus es? *Et ille*. Non dixi nisi verum. *Et illi*: Sume quod Turba sumpsit, *Et ille* jam volebam, vobis tamen volentibus jubeo posteros, de nummis accipere quos Philosophi jusserunt, & Hermes ad tingendum verum aptavit partem, & ex ære Philosophorum partem, ac nummis miscere, & sic hoc totum quatuor corpora, & vasi imponere, cujus os diligentius claudatur, ne aqua exeat, septéque coquatur diebus, tunc æs cum nummis jam contritum in aquam versum invenitur utrumque lentè iteratò coquant, & non metuant. Deinde aperiant, & invenient nigredinem de uper apparentem. Idem iterantes ipsum semper coquunt, quousque nigredo Kuhul quæ de nigredine est nummorum consumatur. Ea namque consumpta pretiosa illis albedo apparebit, demum in locum suum iterantes coquuntur, quousque desiccetur; & in lapidem vertatur. Item illum lapidem ab ære & nummis genitum, iterantes coquunt continue, igne priore fortiore, quousque lapis diruatur ac confringatur, ac in cinerem vertatur, qui pretiosus est cinis: Heu doctrinæ filii! quam pretiosum est quod ex eo fit. Miscentes igitur cinerem aquæ. Iterum coquite quousque cinis illo liquefiat, deinde coquite & aqua imbuite permanente, quousque compositio dulcis fiat, & suavis, ac rubea imbuite quousque humida fiat, amplius igne fortiore coquite priore; ac vasis os diligentius claudite. Hoc enim regimine corpora fugientia nō fugientia fiunt,& spiritus in corpora & corpora in spiritus vertũtur & à se invicẽ nectuntur. Deinde fiunt corpora spiritus animas habentes tingentes, eo quod invicem germinant. *Resp. Turba*: jam notificasti posteris, quod æri rubigo accidit postquam nigredo dealbatur aqua permanente. Deinde congeletur & fit corpus magnesiæ, demum coquitur, quousque totum corpus confringatur; deinde fugiens in cinerem vertitur, & fit æs umbra carens, imo etiam fit tritio, de opere Philosophorum, quid ergo dimittis posteris cum verè propriis nominibus res minime nuncupasti? *Et ille*. Vestra sequens vestigia, quemadmodum & vos tractavi. *Respondit Bonellus*, verum dicis. Si enim aliter ageres, dicta tua in libris nostris scribi non juberemus.

Sermo quinquagesimus octavus.

BALGVS *inquit*; Acratus, Turba universa: jam dixit, quod vidistis, benefactor tamen quandoque fallit, quamvis benefaciendi habeat affectum. *Et illi*: verum dicis. Dic ergo secundum tuam sententiam, & cave ne sis invidus. *Et ille*. Sciendum est quod invidi hoc arcanum in umbra separaverunt in physica astronomica imaginum arte secundum constellationes arborum, metallis, vaporibus, & reptilibus, & ambigue multiplicaverunt, quanto potuerunt. Quod in omni eorum opere ferme percipitur, jubeo tamen huius scientiæ investigatores, ut ferrum capiant ac in laminas ducant, demum veneno misceant, & suo vasi imponant, cuius os diligentissime claudant, & cavete ne humorem multiplicetis, vel siccum ipsum ponatis, sed miscete fortiter ut massam. Et scitote quod si à massa aquam multiplicatis in camino non continetur. Si enim massam desiccetis, camino non jungitur nec coquitur: jubeo tamen vos, ut

ut ipsum diligentius conficiatis. Demum suo vasi imponatis, cujus os interius & exterius luto claudatis, ac carbonibus super ipsum accensis, post dies aperiatis, tunc invenietis laminas ferreas jam liquefactas. In vasis autem coopertorio invenietis nodos. Igne enim accenso acetum sursum ascendit, ejus namque natura spiritualis est in aëra scandens, quare jubeo vos, ut partem eam teneatis. Item sciendum est quod decoctionibus, ablutionibusque multiplicatis, congelatur, & absque igne coloratur, eiusque natura convertitur. Hac enim decoctione & liquefactione cambar non disjungitur. Notifico etiam vobis quod hac nimia decoctione, tertiæ partis aquæ pondus consumitur, residuum vero fit ventus in spiritus secundi cambar. Et scitote quod nihil est preciosius nec excellentius maris arena rubea, Lunæ autem sputum coadunatur cum radiorum solis luce, luna perficitur nocte præventionis, solis namque calore ros congelatur. Tunc illo vulnerato, necidatoris ros jungitur, & quanto magis dies transeunt, tanto intensius congelatur. Nam sole qui coquit ipsum congelatur. Ac bello petens terrenum superare ignem facit, ablata infirmitate. *Resp. Bonites.* Nonne scitis Balge, quod lunæ sputum non tingit nisi æs nostrum. *Et Balgus*: verum dicis. Et ille, cur igitur arborem dimisisti narrare, cuius fructum qui comedit, non esuriet unquam. Et Balgus, notificavit mihi quidam qui scientiam consecutus est, quousque illam inveniens arborem, convenienter operatus est ac fructu extracto comedit. Mihi autem quærenti, eam meram descripsit albedinem, ratus quod ipsa absque labore invenitur dispositionis, tum ejus perfectio ejus cibus est, mihi autem quærenti qualiter cibo nutritur quousque fructicet? ait: Accipe illam arborem, & ædifica ei domum, circundantem, rotundam, tenebrosam, rore circundatam, & impone ei hominem magnæ ætatis, centum annorum, & claude super eos, & necte fortiter, ne ad eos pulvis, seu ventus perveniat. Deinde 180. diebus, in sua domo eos dimittite. Dico quod ille senex de fructu illius arboris comedere non cessat ad numeri perfectionem, quousque senex ille juvenis fiat. O quam miræ naturæ, quæ illius senis animam in juvenile corpus transformaverunt, ac pater filius factus est. Benedictus sit Deus creator optimus.

Sermo quinquagesimus nonus.

THEOPHILUS, *inquit*: dicturus sum in his quæ Bonitis narravit. *Et Turba*: Dic, frater namque tuus pulchre dixit. *Et ille*: Consequens Bonitis vestigia, ejus dicta perficiam. Sciendum est quod omnes Philosophi, quamvis hanc celassent dispositionem, in suis tamen tractatibus verum dixerunt, cum aquam vitam nominaverunt, eo quod, quicquid illi miscetur aquæ, moritur, deinde vivit & juvenis fit. Et scitote omnes discipuli, quod ferrum non fit rubiginosum, nisi hac aqua, eo quod laminas tingit, deinde ponitur in sole quousque liquefiat & imbuatur, deinde congeletur. Hisque diebus fit rubiginosum, illuminatione autem hac silentium melius est. *Resp. Turba*, Theophile, cave ne sis invidus perfice tractatum tuum. *Et ille*: imo simile quid reiterem. *Et illi.* Quodvis. *Et ille.* Quidam fructus exeunt prius à perfecta arbore & in æstatis initio florent, & quanto multiplicantur, tanto decorantur, quousque peragantur & maturando dulces fiant. Similiter illa mulier suos fugiens generatos, quibus parte quamuis irata domestica sit, nec dignatur se superari, nec ut suus conjunx suum habeat decorem qui furibundus eam diligit & cum ea pugnans vigilat, quousque concubitus cum ea peragat, & ejus fœtus Deus perficiat, filiosque sibi multiplicat prout placet: ejus decor igne consumptus est qui ad suum non tendit conjugem nisi libidinis causa, termino enim finito ad eam vertitur. Item notifico vobis quod Draco nunquam moritur, Philosophi tamen mulierem suos conjuges interficientem neci dederunt. Illius enim mulieris venter armis plenus & veneno. Effodiatur illi sepulcrum Draconi, & sepeliatur illa mulier cum eo, qui cum illa fortiter junctus muliere, quanto magis eam nectit & volvitur circa eam, tanto magis corpus ejus muliebribus armis in mulieris corpore creatis in partes secatur. Videns autem mulieris artubus mixtum, certus fit morte, & totus vertitur in sanguinem. Videntes autem Philosophi ipsum in sanguinem versum, in sole dimittunt per dies quousque lenitudo consumatur & sanguis arescat, & venenum inveniunt illud jam apparens, tunc ventus est occultus.

Sermo sexagesimus.

BONELLUS *inquit*: Sciendum est omnes discipuli, quod ex electis nihil fit utile absque conjunctione & regimine, eo quod sperma ex sanguine generatur & libidine. Viro namque mulieri imminente, uteri humore sperma nutritur & sanguine humectante, & caliditate, peractis vero 40. noctibus sperma formatur. Si enim humiditas sanguinis & uteri calor non esset, sperma non maneret nec fœtus perageretur. Deus autem illum sanguinem & calorem ad nutriendum sperma constituit, quousque extrahas ipsum ad libitum. Fœtus autem extractus non nisi lacte nutritur & igne, parcè & paulatim, dum pulvis est, & quantò magis exurit, tantò ossibus confortatis in juventutem ducitur in quam perveniens sibi sufficit. Sic ergo oportet te in hac arte facere. Et scitote quod absque calore nihil unquam generatur, & quod balneum calore intenso perire facit. Si vero sit frigidum fugat, sin autem temperatum sit, corpori conveniens & suave fit, quare venæ leves fiunt & caro augmentatur. Ecce vobis demonstratum est omnibus discipulis, intelligite igitur, & in omnibus quæ regere conamini timete Deum.

Sermo sexagesimus primus.

MOYSES *ait*: Notandum est quod invidi plumbum æris, formandi instrumenta nominaverunt simulando, posteros seducentes, quibus notifico quod illa eorum formandi instrumenta, ex nostro pulvere albo, stellatico & splendido, & lapide nostro concavo ac marmore, quorum toti operi nostro nullus pulvis aptior, & compositioni nostræ conjunctior est, pulvere alociæ, ex quo apta fiunt instrumenta formandi. Amplius Philosophi jam dixerunt, ponite instrumenta ex ovo, non tamen narraverunt quod sit ovum nec cujus avis. Et scitote quod harum regimen rerum, est toto opere difficilius, eo quod si compositum plusquam oportet regatur, eius lumen à pelago sumptum extinguatur. Quare Philosophi jusserunt, ut observetur. Lunâ igitur perfectâ hoc accipite, & arenæ imponite quousque dealbetur. Et scitote quod arenæ ipsum imponentes, & reiterantes, nisi patientiam habeatis, in regendo erratis & opus corrumpitis, coquite igitur ipsum leni igne, quousque dealbatum ipsum videatis. Deinde aceto extinguite, & unum ex tribus jam à sociis separatum invenietis. Et scitote quod primum ixir commiscet, secundum comburit, tertium vero liquefacit: Primò igitur 9. uncias imponite aceti bis, primò cum vas calefit, secundò verò cum jam calefactum sit.

Sermo

Sermo ſexageſimus ſecundus.

MUNDUS *inquit:* Oportet vos omnes hujus artis inveſtigatores, ſcire, quod quicquid Philoſophi narraverunt & juſſerunt, Kenkel ſcil. herbas geldum & carmen, unum quid ſunt: ne cures igitur rerum pluralitatem. Nam tyria eſt Philoſophorum tinctura, cui ad placitum nomina ſumpſerunt, & ablato proprio nomine, ipſum nigrum nuncupaverunt, eo quod noſtro extractum eſt à pelago. Et ſcitote quod priſci ſacerdotes nihil veſtium in aris ſuis dignati ſunt ponere artificialium, quare ad aras mundificandas, ne ſordidum quid eis introducant, & immundum, Kenkel tyrio colore tinxerunt, tyrius autem color noſter quem in aris & theſauris ſuis poſuerunt, redolentior eſt & mundior quam quod à me deſcribi poteſt, qui à mari noſtro rubeo & puriſſimo extractus eſt, qui ſuavis eſt ac odoris pulchri, & in putrefaciendo non ſordidus, nec immũdus. Et ſcitote quod plura nomina poſuimus, quæ omnia ſunt vera, cujus exemplum apud intellectum habentes eſt triticum quod molitur. Et tunc alio nomine nuncupaverunt, ex quo in diviſas ſubſtantias, cribro diviſas, varia panis genera, fiunt nomina ſingulariter habentia, quod totum frumentum uno nomine nuncupatum, à quo plura nomina diſtincta, ſunt, ſic tyrium in unoquoque regiminis gradu sui coloris nomine nuncupamus.

Sermo ſexageſimus tertius

PHILOSOPHUS *ait:* notifico poſteris quod natura maſculus eſt, & fœmina, quare invidi eam corpus magneſiæ nuncupaverunt, eo quod in ea eſt maximum arcanum. Ponite igitur omnes hujus artis inveſtigatores magneſiam in ſuo vaſe, & diligenter coquite. Deinde poſt dies aperientes, in aquam totum inveneritis verſum. Item coquite quouſque coaguletur, & ſe ipſum contineat. In invidorum autem libris pelagus audientes, ſcitote quod humorem ſignificant, panno vero ſignificant vas medicinis, quoniam naturam ſignant, eo quod germinat, & floreſcit. Invidis autem dicentibus ablue, quouſque æris nigredo exeat, quidã hanc nigredinẽ nummos nominant. Agadimon autem clare demonſtravit, cum hæc verba non dubie protulit. Notandum eſt omnes hujus artis inveſtigatores, quod rebus primum mixtis, & ſemel decoctis invenietis nigredinem præſcriptam, ſcil. omnia nigra fiunt, hoc igitur eſt plumbum ſapientum, de quo in libris ſuis frequentiſſime tractaverunt. Nonnulli quoque dicunt nummi noſtri nigri.

Sermo ſexageſimus quartus.

PYTHAGORAS *inquit:* quam mira eſt Philoſophorum diverſitas, in hisquę prius poſuerunt, & eorum conventus, in hac paula re viliſſima, qua tegitur pretioſum. Et ſi vulgus omnes hujus artis inveſtigatores iſtud paulum & viliſſimum ſcirent, mendacium putarent. Cujus vim ſi ſcirent non vilipenderent, hoc autem à pelago DEUS celavit, ne mundus devaſtaretur.

Sermo ſexageſimus quintus.

HORFOLCUS *ait:* ſciendum omnes ſapientiam diligentes: cum mundus in hac arte tractaret, & lucidiores vobis ſyllogiſmos poneret, quod qui neſcit quod dixit, brutum animal eſt. Ergo autem hujus paululi regimen vobis exponam, ut in hac arte introductus audacior fiat & certius expendat, & quamvis ſit parum comparet tamen vili caro, & carum vili. Et ſcitote quod initio miſcendi, oportet vos elementa cruda, amœna, ſincera, & non cocta, vel recta, ſuper lenem ignem commiſcere, & cavere ignis intenſionem, quouſque elementa conjungantur, & ſe invicem conſequantur, ac complectantur complexione qua paulatim cõburuntur, quouſque in illo leni igne deſiccentur. Et ſcitote quod ſpiritus unus comburit unum & diruit, & unum corpus confortat, unum ſpiritum, & docet ipſum contra ignem præliari. Poſt primam autem combuſtionem, oportet ſe ablui, mundificari, & igne dealbari, quouſque omnes res unus fiant color. Cui poſtea oportet vos totius humoris reſiduum miſcere, & tunc ejus color exaltabitur. Elementa enim igne diligenter cocta lætantur, & in alienas vertuntur naturas, eo quod liquefactum quod eſt caput fit non liquefactum, humidum vero ſiccum, & ſpiſſum corpus ſpiritus, & ſpiritus fugiens fortis contra ignem pugnans. Quare Philoſophus ait, converte elementa, & quod quæris invenies. Convertere autem elementa, eſt facere humidum ſiccum, & fugiens fixum. His peractis diſpoſitione, dimittat in igne quouſque ſpiſſum attenuetur, & rarum tingens remaneat. Et ſcitote quod elementorum mors & vita, ab igne fiunt, & quod compoſitum germinat ſe ipſum, & gignit id quod quæritis DEO favente. Coloribus autem incipientibus, miracula videbitis, ſapientiæ DEI, quouſque tyrius color peragatur. O mirabilis natura, cæteras naturas tingens! O naturæ cæleſtes elementa regimine ſeparantes, & convertentes! nihil igitur eſt pretioſius his naturis in natura, quæ compoſitum multiplicat & facit eſſe punicum & fixum.

Sermo ſexageſimus ſextus.

EXEMIGANUS *inquit*, jam tractaſti, Luca de argento vivo & intro quod eſt magneſia, quod te decet, & juſſiſti poſteros experiri & libros legere, ſciens quod Philoſophi dixerunt: Inſpicite latentem ſpiritum, & nolite ipſum vilipendere, eo quod cum permanet magnum eſt arcanum, & multa bona operatur.

Sermo ſexageſimus ſeptimus.

LUCAS *ait*, dico poſteris quod lucidius eſt his, quæ narraſti, quod ſcilicet Philoſophus ait, comburite æs, comburite argentum, comburite aurum. *Reſpondit Hermiganus*, ecce tenebroſius prædictis. *Reſp. Turba*: Illum narra igitur quod tenebroſum eſt. *Et ille*. Hoc quod dixit, combure, combure, combure, in nominibus tantum diverſitas eſt, re autem unum & idem ſunt. *Et illi*. Heu tibi, tam breviter tractaſti, cur livore inficeris? *Et ille*: placet ut pulchrius dicam? *Et ille*: age. *Et ille*: Significo quod dealbare eſt comburere, rubeum vero facere eſt vita. Invidi autem nomina multiplicaverunt, ut poſteros ſeducerent, quibus ſignifico, quod hujus artis diffinitio eſt, corporis liquefactio, & animæ à corpore ſeparatio, eo quod æs, ut homo, & animam habet & corpus: oportet igitur vos omnes, doctrinæ filios, corpus diruere, & ab eo animam extrahere. Quare Philoſophi dixerunt, quod corpus non penetrat corpus, verum ſubtile naturæ, quod eſt anima, quæ corpus penetrat & tingit. In natura igitur eſt corpus & anima. *Reſp. Turba*: volens explanare, tenebroſa verba protuliſti. *Et ille*. Significo vobis quòd invidi narrantes dixerunt, quod ſaturni ſplendor non apparet, niſi tenebroſus, quando in aëra ſcandit, & quod mercurius radiis ſolis occultur, & quod argentum vivum ſua ignea vi vivificat, & opus perficitur: Venus autem, cum ſit orientalis, ſolem præcedit.

Sermo sexagesimus octavus

ATTAMUS *ait*, scitote omnes hujus artis investigatores, quod opus nostrum cujus inquisitionem habuistis, ex maris fit generatione, quo post DEUM, & cum quo opus perficitur. Accipite igitur halsut, & veteres lapides marinos, & carbonibus assate quousque albi fiant. Deinde in albo aceto extinguite, si assatæ fuerint 24. unciæ eorum, color tertia parte sui extinguatur, scilicet 8. unciis, & aceto terite albo, & coquite in sole & terra nigra per 42. dies. Secundum autem opus fit à decimo die mensis Septemb. ad 10. libræ. Hujus autem secundò acetum nolite imponere, & dimittite ipsum coqui quousq; suum desiccetur acetum, & terra fixa fiat, ut terra ægyptiaca. Et quod opus aliud citius congelatur, aliud vero tardius, hoc autem accidit ex coquendi diversitate. Si enim locus ubi coquitur humidus & roridus fuerit, citius congelatur, si vero siccus tardius congelatur.

Sermo sexagesimus nonus.

FLORUS *inquit*. Tractatum tuum, Munde, reor perficere. Non enim peregisti coquendi dispositionem. *Et ille*: age, Philosophe. *& Florus*: doceo doctrinæ filios, quod bonitatis primæ decoctionis signum est, sui ruboris extractio. *Et ille*. Describe quid est rubor; *Et Florus*: cum videritis ipsum totum jam nigrum, scitote quod albedo tunc in illius ventre nigredinis occultata est, tunc oportet vos illam nigredinem extrahere, ab illa nigredine subtilissime, ejus quod scitis eas discernere. Secunda autem decoctione, ponatur illa albedo in vase cum suis instrumentis, & coquatur lene quousque omnino alba fiat. Videntes autem omnes hujus artis investigatores, illam albedinem apparentem, & omnibus supereminentem, estote tuti quod rubor in illa albedine occultus est. Tunc autem non oportet vos illam extrahere, verum coquere, quousque totum rubeum fiat altissimum & simili carens. Et scitote quod illa nigredo prior ex natura marteck fit, & quod rubor ex illa extrahitur nigredine, eo quod illud nigrum emendavit, quod inter fugiens & non fugiens, componens pacem eam, unum reduxit. *Resp. Turba*. Et cur fuit hoc? *Et ille*: eo quod cruciata res, cum in corpore submergitur, vertit ipsum in naturam inalterabilem, ac indelebilem: oportet vos igitur hoc sulphur scire, quod corpus denigrat. Et scitote, quod illud sulphur non potest contrectari, non tangi, sed illud cruciat & tingit. Et quod sulphur, quod denigrat, est quod non fugienti januam aperit, & in fugiens cum fugientibus vertit. Nonne videtis, quod crucians non cruciat nocumento, nec corruptione, sed rerum coadunatione & utilitate? Si enim esset ejus cruciatus noxius, & inconveniens, non ab illo complecteretur, quousque ab eo colores extraherentur, inalterabiles ac indelebiles, quam sulphuris aquam vocavimus, & ad ruborum tincturam aptavimus, quæ de cætero non denigrat, quod autem denigrat, quod non fit absque nigredine, clavem operis esse notificavi.

Sermo septuagesimus.

MUNDUS *inquit*: Scitote omnes hujus artis investigatores, quod caput est omnia, quod si non habet, omne quod ipsum emendat, non prodest quicquam. Ideoque magistri illud quo perficitur verum dixerunt. Non enim diversæ illam rem emendant naturæ, verum una & conveniens, quam vos oportet parcè regere, regendi namque ignorantiâ nonnulli erraverunt. Nolite ergo harum compositionum pluralitatem curare, nec ea quæ philosophi in libris suis posuerunt, veritatis namque natura una est, quæ naturale mutavit, eo quod arcanum naturale in suo ventre occultum est. Nec videtur, nec scitur, nisi à sapiente, qui ergo parcè regit, ejusque scit complexionem, extra hoc ex eo naturam omnes naturas superantem. Tunc igitur magistri verba complebuntur, natura scilicet naturâ lætatur, natura naturam superat, & natura naturam continet, tamen non sunt diversæ naturæ nec plures, verum una suas habens res in se quibus cæteris rebus eminuit. Nonne videtis quod magister uno orditus & uno finitus: deinde alias unitates aquam nuncupaverunt, totam naturam vincentem.

Sermo septuagesimus primus.

BRACUS *ait*: Quàm pulchrè hanc aquam sulphuream Mundus descripsit, nisi enim spissa corpora naturâ corpore carente diruantur, quousque fiunt corpora incorporea spiritus tenuissimus, non potestis illam animam tenuissimam ac tingentem, quæ in naturali ventre occulta est. Et scias, quod nisi corpus diruatis quousque moriatur, & ex eo suam extrahatis animam, quæ est spiritus tingens, nequaquam ex eo corpus tingere potestis.

Sermo septuagesimus secundus.

PHILOSOPHUS *inquit*: Prima compositio scilicet corpus magnesiæ ex pluribus fit rebus, quamvis unum quid factæ sint uno dictum nomine, quod priores albar æris nuncupaverunt. Cum autem regitur decem nominibus nuncupatur, sumptis à coloribus qui in regimine in hujus magnesiæ corpus apparent. Oportet igitur ut plumbum in nigredinem convertatur, tunc decem prædicta in auri fermento apparebunt, cum Sericon quod est compositio, quod & X. nominibus nuncupatur. Omnibus autem præfatis nil aliud significamus nominibus, quàm albar æris, eo quod tingit omne corpus quod in compositionem introivit. Compositio autem duplex est, una enim est humida, altera verò sicca, cum proinde coquuntur, fiunt unum, & dicitur bonum plurimorum nominum. Cum vero rubeum fit auri flos dicitur, auri fermentum, & aurum coralli, ac aurum rostri. Dicitur etiam redundans rubeum sulphur, & rubeum auripigmentum. Dum autem crudum permanet plumbum æris, dicitur virga metalli ac lamina. Ecce ejus patefeci nomina cruda, quam cocta ab ea invicem distinguemus. Esto ergo ratus. Oportet igitur me tunc ubi ignis quantitatem demonstrare ejusque numeri dierum, ac ignis in unoquoque gradu diversitatem intensionis, ut qui hunc librum habuerit, sibique proprius fuerit ab egestate, media aliter, quàm hac pretiosissima arte carentes, securus permaneat. Vidi igitur ignem multis modis, quidam enim fit stipulis, & cinere, & carbonibus & flammis, quidam vero absque flamma. Ordines autem inter has qualitates mediocres experimentum demonstrat. Plumbum autem est plumbum æris. In quo totum est arcanum, in die vel in parte diei. De diebus autem noctis, in quibus maximi arcani erit perfectio, in loco proprio, in sequentibus tractabo. Et sciatis firmissimè, quod si parum aurum in compositione ponatur, exiet tinctura patens & candida. Quare & sublime aurum & aurum patens in priorum thesauris philosophorum invenitur. Ideoque disparia sunt ea quæ in suam introducunt compositionem.

Quamvis

Quamvis elementa commiſceantur, & in plumbum æris vertantur, à ſuis prioribus exeuntia naturis, & in unam naturam vertantur novam. Tunc igitur una dicuntur natura, & unum genus. His peractis ponitur in vaſe vitreo, niſi qualiter compoſitum potat aquam & coloribus alteratur. In unoquoque gradu inſpiciatur cum venerabili rubore coloratur. Hoc igitur in elixir dicentibus philoſophis aurum pone, quamvis multoties, ſemel tamen fieri oportet. Adverſarii igitur certitudinem ſcire volens, inſpice, qualiter Democritus ait: Quoniam à deorſum ad ſurſum cœpit dicere, demum reverſus cœpit à ſurſum ad deorſum, dixit enim, pone ferrum, plumbum, & albar propter æs, demum reverſus ait, & æs noſtrum propter nummos, plumbum propter aurum, ac aurum propter aurum coralli, corallique aurum, propter aurum croci. Amplius etiam ſecundò, cum à ſurſum ad deorſum cœpit ait: Pone aurum, nummos, æs, plumbum & ferrum, ſuis igitur patefecit dictis, quod non ponitur niſi ſemiaurum. Et procul dubio aurum in rubiginem non vertitur, abſque plumbo, & ære: Et niſi aceto apud Sapientes noto imbuatur, quouſque coctum in rubiginem vertatur. Hæc igitur rubigo eſt, quam omnes philoſophi ſignificaverunt, quia quamvis dicerent: Pone aurum & fit aurum coralli: & pone aurum coralli, & fit aurum purpureum: omnia tamen hæc ex eorundem colorum ſunt nominibus. Oportet itaq; ut in eo acetum ponatur, eò quod ex eo hi colores veniunt. His autem quæ philoſophi narraverunt nomina habentibus, fortiora corpora, & vires ſignificaverunt. Ponitur ergo ſemel ut rubigo fiat, demum ei acetum imponitur. Prædictis autem coloribus apparentibus oportet, ut unumquodque 40. diebus decoquatur, ut aqua conſumpta deſiccetur. Demum imbutum vaſique impoſitum coquatur, quouſque ejus appareat utilitas. Cujus primus gradus fit ut mucra citrina: ſecundus verò ut rubea, tertius ut ſiccus crocus tritus vulgi igitur nummus imponatur.

Explicit Liber Turbæ.

IN TVRBAM PHILOSOPHORVM SERMO VNVS ANONYMI.

QUONIAM grave eſt circa Philoſophicas intentiones diverſorum librorum deſudare, ex quo opus Alchymicum per Philoſophos tam diverſimodè & ſingulariter promulgatur, itaque vix homini humanæ vitæ tempus ſufficere valet, eorum lectiones explanare & reſerare. Igitur ex mandato Generoſi Domini mei unicum capitulum ad ſui utilitatem ex omnium Philoſophorum intentione ſub uno ſermone eligere, & aggregare curabo.

Legitur in Turba Philoſophorum, quod quicquid veritatis conſtat in arte Alchymiæ eſt conjungere humidum ſicco, & hoc ab omnibus Philoſophis conceditur. Per humidum intelligatis ſpiritum liquidum, ab omni ſorditione purgatum: & per ſiccum intelligatis corpus perfectum, purum & calcinatum, & revera conjunctio iſtarum duarum partium, conſtat penitus in diſſolvere & coagulare. Diſſolvere ſecundum Philoſophos eſt corpus in naturam ſpiritus reducere: Coagulare eſt ſpiritum in naturam corporis convertere, & ſic corpus efficitur ſpirituale, & ſpiritus vice verſa efficitur corporalis, & tunc complentur dicta Philoſophorum, ubi dicunt: Fiat fixum volatile, & volatile fixum, & ſic Dei gratia obtinebitis totum magiſterium: & ſcit Deus, quod iſta diſſolutio nunquam poteſt fieri ſine transmutatione Elementorum: Vnde legitis in Turba Philoſophorum: Converte elementa, & invenies quod quæris. Et quia certò Elementorum converſio nihil aliud eſt, niſi unius elementi naturam in alteram alterius elementi tranſmutare.

Philoſophi dicunt, quod in omni re creata ſub cœlo, ſint quatuor elementa in eſſe, ſed non in apparentia, & dicunt, quod ſine quatuor elementis nulla res oriri poſſit, tamen in diverſis rebus diverſa elementa dominantur, ſic utique eſt & in lapide noſtro.

Lapis autem noſter, ut dicunt Philoſophi componitur ex corpore & ſpiritu: Corpora quæ pertinent ad compoſitionem lapidis, ſunt aurum & argentum: & certum eſt, quod in illis corporibus plus abundat ignis & terra quam aër & aqua, in auro vero dominantur præ cæteris elementis, id continet in ſe rubedinem, ſeu citrinitatem, & eſt in ſe corpus calidum & ſiccum, & tamen non nimis calidum, quoniam certum elementum in auro abundans eſt terra, quæ eſt frigida & ſicca, & ideo attemperat aurum, aliàs citrinitas auri penitus converteretur in rubedinem, & ſic eſſet corpus frigidum, in ſe aliquantulum humidum & ſiccum, quoniam ignis & aqua in argento ſunt quaſi aquæ portiones, & ſaltem aqua aliquantulum ſuperabundat ignem: Igitur argentum à Philoſophis judicatur corpus frigidum & humidum eſſe, & ſi aqua in corpore argenti converteretur in citrinitatem, tunc illud corpus eſſet propinquius naturæ auri, quàm argenti. Inſuper viſum eſt, quod in ſpiritu noſtri lapidis dominatur aqua & aër præ cæteris elementis, tamen aqua ſuperabundat aërem, ideo ſpiritus non poteſt ex ſua propria virtute in ignis aſperitate quieſcere, quoniam aqua, ut ſatis notum eſt, ſemper contrariatur igni.

Ratio, quoniam diſconveniunt omnino qualitatibus elementatibus, quia ignis eſt calidus & ſiccus, aqua eſt frigida & humida, & ſic patet evidenter, quod duo elementa dominantur in ſpiritu noſtri lapidis, aqua ſcilicet & aër. Igitur ſciant artifices Alchymiæ, quod impoſſibile eſt, ex ſolo corpore medicinam veram procreare ſine ſpiritu: & è contrario impoſſibile eſt ex ſolo ſpiritu medicinam veram procreare ſine corporibus: Ratio eſt, quia qualitercumque corpus præparatum fuerit, per ſe non poteſt propria virtute ſibi fluxibilitatem acquirere, nec ſpiritus per ſe qualitercunque præparetur, non poteſt à ſua natura alterari, nec perfectè figi, ſine intermediatione corporis, & neceſſe eſt medicinam fore fluxibilem, viventem, tingibilem, manentem: quod nequit omnino eſſe, vel contingere ſine temperantia elementorum.

Et ſine dubio illa temperantia elementorum nunquam contingere videtur abſque conjunctione corporis & ſpiritus, quoniam per eorum conjunctionem ſuppletur defectus elementorum, tam ex parte corporis, quam ex parte ſpiritus, & ſic corpus efficitur ſpirituale, & ſpiritus corporalis.

Hactenus dictum eſt de definitionibus elementorum tam ex parte corporis, quam ex parte ſpiritus, ut debitus inde ſequatur effectus ad veram medicinam conſequendam. Jam videamus de tranſmutatione elementorum, quando fieri debeat ut corporale ſpirituale, & ſpirituale corporale efficiatur, & revera circa illã intentionem laborat tota Alchimia, & ideo

& ideo multum necesse est unicuiq; volenti operari omnia ista scire, quoniam nostra expetitio totius artis procul dubio constat in cognitione transmutationis elementorum.

Elementorum transmutatio.

QUATUOR sunt elementa, aqua scilicet, terra, aër & ignis: aqua est frigida & humida, terra frigida & sicca, aër calidus & humidus, ignis calidus & siccus, & unumquodque genus istorum elementorum habet locum in alio, & dispositionem ad aliud, licet quodlibet illorum contrarietur alteri, in parte vel in toto: terra non habet locum nisi in aqua, nec aqua nisi in terra, & tamen non conveniunt in uno genere, disconveniunt in qualitatibus scil. in humiditate, & siccitate, quoniam terra est humida & sicca, aqua vero frigida & humida: Ignis etiam non habet locum proprium nisi in aere, & è contra & illa elementa conveniunt in qualitate disconveniunt in humiditate & siccitate, quoniam aër est calidus & humidus, ignis calidus & siccus. Igitur videtur, sicut dixit Morienes, quod terra vivit de aqua, & ignis vivit de aëre, & utique videtur aqua participare cum terra in una qualitate, scilicet in frigiditate, & cum alio latere scilicet in humiditate: Ergo patet, quod aqua mediat inter terram & aërem: videtur etiam aërem participare cum aqua, in humiditate, & cum igne in caliditate.: Ergo aër intermediat aquam & ignem: Videtur etiam ignem participare cum aëre in caliditate & cum terra in siccitate, ergo ignis intermediat aërem & terram. Videtur etiam terram participare cum igne in siccitate, & cum aqua in frigiditate, ergo terra intermediat ignem & aquam: & si patet quod quodlibet elementum aliud intermediat, & nullum elementum possit in naturam alterius elementi converti, quia est suum contrarium, nisi prius convertatur in elementum intermedians ipsum & suum contrarium. Vt si quis voluerit de aqua facere ignem, ascendendo, quod elementum est sibi omnino contrarium, quoniam aqua est elementum frigidum & humidum, ignis calidum & siccum, oportet prius aquam effici aërem, qui est elementum intermedians: oportet ergo ut frigiditas Aquæ convertatur in calorem seu caliditatem, & tunc immediate aqua convertitur in aërem, qui est elementum intermedians aquam & ignem, quoniam quàm citò frigiditas aquæ convertitur in caliditatem, tunc immediatè aqua convertetur in aërem, deinde oportet humiditatem aquæ in siccitatem converti, & tunc aqua convertetur in elementum sibi contrarium, qui est ignis. Et è contra fieri oportet, si homo voluerit de igne facere aquam descendendo, sic quoque caliditas ignis convertatur in frigiditatem, & tunc ignis efficitur terra, quæ est elementum intermedians ignem & aquam ex alio latere descendendo: deinde oportet siccitatem ignis converti in humiditatem, & sic transit elementum ignis in elementum aquæ, quod est sibi contrarium: quod si quis artifex cupit terram in aërem convertere ascendendo, vel aërem in terram descendendo, oportet prius, ut terra efficiatur aqua, & aër efficiatur ignis, & sic per elementi potestatem intermediantis unumquodque genus elementorum mutari poterit in aliud.

Et certe nullus invenitur autorum tractatus, ut hic habetur: quoniam illi authores, qui magis aperte loquuntur de elementorum transmutatione, sicut Phæbus, Geber, Morienes, Senior, Calid, Albertus M. Rex Marco, & Arnoldus de nova ulla: & illi dicunt: si quis Artifex cupit de terra facere aërem, quod elementum sibi contrarium, faciat primo agere humidum in siccum, & tunc terra convertitur in naturam aquæ, quæ est elementum intermedians terram & aërem, per gradus descendendo: deinde faciat calidum agere in frigidum, ita quod frigidum efficiatur calidum & siccum humidum, ut prædicatur, & sic terra quæ est frigida & sicca, convertetur in aërem, qui est calidus & humidus: Et si quis cupit de aëre facere terram per gradus descendendo, oportet primo, ut siccum agat in humidum, & tunc aër in ignem, quod est elementum intermedians aërem & terram ex alio latere circulariter transeundo: deinde oportet, ut frigidum agat in calidum & sic transit aër in terram, quod est elementum sibi contrarium. Et sic intelligendum est de aliis duobus: cum enim aqua transire debet in naturam ignis, oportet ut calidum primò agat in frigidum, & sic aqua transit in aërem, quod est elementum intermedians aquam & ignem per gradus ascendendo: deinde oportet, ut siccum agat in humidum, & sic aqua transit in naturam ignis. Et si ignis debet converti in aquam, oportet ut frigidum agat in calidum, & sic ignis convertetur in terram, quod est elementum intermedians ignem & aquam, per gradus descendendo: deinde oportet, ut humidum agat in siccum, ita ut siccum efficiatur humidum, & sic transit ignis in naturam aquæ, quod est elementum sibi contrarium.

Et sic patet, quomodo debeat mutari elementum in elementum sibi contrarium, oportet omnino ut transeat per unum elementum, quod intermediat ipsum & suum contrarium: ergo videtur, quod unumquodque elementorum habeat in se quatuor qualitates, duas activas, quæ agunt in suum contrarium elementum, si elementum fuerit frigidum & siccum, sicut terra: tum debet agere in calidum & humidum, sicut in aërem, & ejusmodi per siccas qualitates passivas debet pati suum contrarium in ipsum agens, secundum illud quod est frigidum & siccum, & sic circulariter debet intelligi de aliis elementis: & ista est vera intentio Philosophorum, & videbatur eis satis esse dictum, quoniam ipsi non scripserunt libros, nisi eorum filiis, & specialibus amicis, nec curam habuerunt num eorum dicta fuerint patefacta, vel non.

Tamen augebo intellectum Generosissimi Domini mei de elementorum transmutatione, secundum quam expertus sum, & volo vobis indicare verissimas elementorum transmutationes, sine aliqua obscuritate: quæ sic fiunt.

Recipe sic de spiritu mundato per modum sublimationis partes duas vel tres, de corporis perfecti limatura partem unam: amalgament sæpe triturando, & super lapidem scratulando, igne in balneo decoquendo; hocque de tempore in tempus frequentando, donec tota limatura, quæ est substantia corporis, fit in fluxibilem Mercurium, quæ est substantia Spiritus, conversa. Ecce velitis diligenter considerare: patebit enim hinc vobis palàm, quod hic est transmutatio duorum elementorum. Memini enim me dixisse in exordio istius capituli, quod duo elementa dominantur in corporibus perfectis, scilicet ignis & terra: & dixi quod in spiritu dominentur duo elementa, scilicet aër & aqua: modò videtur, quod per artis ingenium corpus efficitur spiritus, & sic patet, quod naturæ ignis & terræ, qua dominabantur in corpore, subjugatur dominationi aëris & aquæ, quæ quidem elementa

menta dominantur in spiritu: & sic perficitur transmutatio prima duorum elementorum, quæ dominabantur in corpore, in naturam aliorum elementorum, quæ abundant in spiritu, & hæc est prima operatio.

Deinde per frequentem triturationem, & sub fimo equino putrefactionem illud amalgama de octava in 8. diem, semper interim sub fimo equino ad putrefactionem ponendo, illud regimen continuando, donec tota materia conversa fuerit in nigredinem, seu in puluerem nigrum, quod plane est dictum ad intellectum. Et oportet ut ista materia nigra sit tanquam pulvis in tactu subtilis, & in colore nigro, & in odore fætido, & sic obtinebitis transmutationem duorum elementorum, quæ abundant in corpore, & sic fit corporale spirituale, & è contra, & procul dubio illa elementa sic digesta alterantur, & permittunt se ab invicem separari artis ingenio, & è contra, uniri: sed oportet unionem fieri mediante ferméto novi corporis præparati, & ista vera Physica elementorum transmutatio, ac humidi & sicci vera conjunctio, sed absit, quod hoc caput divulgetur, seu quod sciatur communiter, & vera ars in se esset ita levis, sicut est, quoniam tunc cessaret studium, superbia & invidia regeret: & alia quamplurima mala. Habetis ergo qualiter jungendum sit humidum sicco more transmutationis Elementorum, secundum duo regimina, seu dissolvere & coagulare, per quæ ars terminatur: ut scilicet corpus efficiatur spiritus, per dissolutionem, & ex potestate spiritus acquirat sibi fluxibilitatem: & spiritus ex corpore fixitatem. Et sine dubio in ista conclusione constat perfectio totius operis.

Finis Sermonis Secretissimi.

ALLEGORIÆ SAPIENTVM SVPRA LIBRVM Turbæ XXIX. Distinctiones.

ALLEGORIARVM SAPIENTVM.

Distinctio prima.

INQUIT sapiens HERMES Si camelorum tuorum tertiam partem conservans, consumas duabus tertiis residuis, jam ad propositum pervenisti & opus perfecisti. Amplius eodem modo, ne argentum vivum negligentiæ tradas, nigram enim carnem dealbat, & sapientum igne fit opus, & aqua spirituali qua nigredo abluitur, ac instrumento quo operis fit fundamentum, & tempore & momento in quo nubes veniunt, in quo opus fieri oportet. Aqua autem qua nigredo abluitur, sudor solis est, & urina puerorum, hoc igitur quod audis tibi sit sufficiens. Item similiter accipe aquam aquæ ut tibi ventus & nigredo mundificetur. Hoc igitur significatum intellige, & eo delectaberis. Item solummodò accipe nigredinem, & coapta eam, deindè albedini redde, & ruborem coapta, & tunc ad propositum & operis finem pervenies. Idem eodem modo notandum est, quod lapis igneus est, qui res regit nutu DEI, coque igitur ipsum leni igne, ne aqua ab eo separetur, noctéque dieque, quousque aureus fiat, intellige ergo. Item similiter, qui congelat dissolvit, & qui dealbat rubeum facit. Ecce proximo modo tibi exponam ut requiescas, intellige ergo & super his meditare, & opus tuum tibi certificabitur. Item similiter notandum est, quod quemadmodum sol in stellis: ita aurum in corporibus: solis namque lumen luminibus jungitur, & omnem continet fructum: Similiter & aurum. Super his meditare verbis & nutu DEI invenies. Item eodem modo ait Hermes, qui bibit medicinam extrinsecus, moritur, qui verò intrinsecus, vivit & lætatur, intellige hoc significatum. Item hac utique causa dicta est aqua hæc divina, licet sit maximum Venenum, ac omnibus prælata est materiebus, eò quod sine ea nihil operis fit, divinam autem ipsam nuncupaverunt, eo quod nulli miscetur coinquinationi, & ipsa lapidum naturas mundificat, & coinquinationibus abluit. Et quemadmodum sol in corporibus, sic ipsa in lapidibus agit, & ipsa penetrat, & perforat, & constans est & recta. Hæc etiam in sole videntur. Item notandum, quod opus fit ex 7. planetis. Primum namque ex Saturno, deinde ex Jove, deinde ex Marte, deinde ex Sole, deinde ex Venere, deinde ex Mercurio, deinde ex Luna. Primum regimen est Saturni, scilicet putrefacere, & soli imponere, compositum vero fit per noctes 40. Secundum vero est Jovis, scilicet terere & per noctes 12. imbuere, quod dicitur regimen stanni. Tertium est Martis scilicet spiritum à corpore sequestrare, quod dicitur convertere. Quartum est Solis, scilicet nigredinem & venenum abluere, quod dicitur candidare. Quintum est veneris, scilicet conjungere humidum sicco, coadunare, ac calidum frigido, hoc autem dicitur regimen æris. Sextum Mercurii, scilicet comburere, quod dicitur regimen argenti vivi. Septimum est Lunæ, scilicet assare, & calefacere, & componere per 25. dies, & hoc regimen dicitur argenti. Ecce tibi opus peregi, cave igitur ne erres. Et scias, quod album fit albedine, & ejus fermentum est illud quod scis, dealba igitur & intellige. Item simili modo notandum est, quod lapis inquisitus caret simili in terra, est autem citrinus aureus extrinsecus & intrinsecus, cum autem alteratur, fit ejus corpus nigrum & tenebrosum ut carbones. Spiritus autem ab eo ablati color est albus & liquidus ut aqua: animæ vero color est rubeus. Anima autem ejus & spiritus redditur, vivit & lætatur, ac ejus lumen & decor ei redeunt, & vides eum ridentem & hilarem, ac morte carentem, eo quod jam mortuus est, deinde vivit, mortui namque cum resurgunt, perpetui: benedictus ergo sit ille cujus dispositio est hæc, qui mortificat, vivificat, & omnipotens est. Item similiter noli quicquam facere quousque scias, nam si quid insipiens feceris errabis, & opus tuum in vanum peribit. Deinde philosophos reprehendes, & eos errare putabis. Item notandum, quod dies est nativitas lucis, nox vero nativitas tenebrarum. Sol quoque est lucerna diei, & Luna lucerna noctis, quos ad mundum regendum Deus creavit. Luna autem à sole lumen percipit, per combustionem, & est dilatata, eo quod solis lumen in ea est, ideoque solis natura lunæ naturam superat, si utique contempleris, & super verbis meis mediteris, invenies me veridicum, & hujus significationem intelliges, & demonstrationem. Item scitote, quod spiritus est in domo marmore circundata, aperite igitur foramina, ut spiritus mortuus exeat, & è corporibus nostris eiiciatur. Quam pulchrum est iter sapientiæ. Item sapientiam tuam semina in cordibus nostris, & ab eis phlegma, choleram corruptam, & sanguinem bullientem expelle, ac per vias beatorum perducas,

ducas, quibus ſpiritus eſt purificatus, omnipotens es, & quicquid vis peragis. Item miror qualiter carmen, id eſt grana noſtra, tingit bombicem, quod eſt contra naturam alterius, quæ non tingit rem mortuam, & qualiter uſitur, id eſt vermilio noſter tingit veſtem, quod eſt contra naturam alterius, qui non tingit rem vivam. Nihil enim tingit quicquam, niſi conſimile. Si igitur in compoſitione rubeum aurum imponitur, venies in tincturam rubeam ſinceram, & ſi poſueris album aurum, exibit rubeum patentiſſimum. Nulla enim res tingit, niſi ſuum conſimile. Item per Deum cœli & terræ jurans teſtor, quod lapis à me deſcriptus, vobiſcum eſt permanens, terraque marique & nullo modo à vobis ſeparatur. Item cuſtodi argentum vivum congelatum, cujus ſubtilitatis cauſa quamplurimæ partes perierunt. Item mons in quo eſt tabernaculum clamat: Ego ſum niger albi, & albus nigri, veridicus quidem ſum & non mentior. Item notandum eſt, quod artis origo eſt caput corvi ſine alis volantis, in nigredine noctis, & apparitione diei, ex gutture, cujus felle coloratio accipitur, & ex cauda deſiccatio, ac ex alis liquida aqua, & ex corpore rubor. Intellige ergo etymologica, nam eſt cujus lapis venerabilis eſſe non deſiſtit, & ejus fumus eſt exalatus, & mare irradiatum ac lumen patens. Item ſimiliter notandum, quod alumina & ſalia ſunt, quæ ex corporibus fluunt. Item ſi medicinas æqualiter ponas non ſentis errorem, ſi verò addas vel minuas, ad emendationem tendis, ne diluvium ſuperaverit, & regiones ſubmerſerit, & arborum radices eradicaverit. Item quàm ignota res eſt hæc, ſpeculare qualiter hi duo colores ſuo vapore diverſantur, inſpice zuccaram dulcem unam ſapidam, ac mel dulcedine intenſius. Item niſi corpora ſpiritualia feceritis & impalpabilia, nolite vituperare ixir, ſcilicet opus. Item miror qualiter tria volatilia adverſus ſe ipſa pugnam egerunt, & ſe invicem comedere non deſtiterint, quouſque duobus derelictis unum remanſit. Item eſto parcus accendere, & noli eſſe levis cum aquam mittes, & cave ne comburatur, maximum enim impetum habet. Item niſi lapis tuus fuerit inimicus ad optatum non pervenies. Item cum calcem auripigmento miſces, nullo exeunte medio nil radit. Si quid verò medium interponas protinus radit. Et ſcito, quod aqua eſt, quæ occultum extrahit. Ecce exemplum exempli, intellige ergò. Item cum videris corpus jam in cinerem verſum optimè rexiſti. Item notandum, quod ſanguis qui aquinus eſt de corpore animato, eſt terra noſtra, qui ſapientiæ noſtræ ſcilicet perfectio permanentis. Item mortuum eſt quod vult vivificari, & ægrotum quod vult curari, album rubificari, nigrum purificari ac frigidum calefieri. Item DEUS creat, & inſpirat, & ſuas vires dat naturæ, ut ejus ſequatur ſapientiam & ſubagat ſubſidio: Item ferrum eſt aurum noſtrum, æs tinctura noſtra, argentum vivum ornamenta noſtra, ſtannum argentum noſtrum, nigredo dealbatio noſtra & albedo rubor noſter. Item neceſſarium eſt nobis corpus corpora mundificans, & aqua aquam ſublimans. Item lapis noſter, hoc eſt ignis ampulla, ex igne creatus eſt, & in eum vertitur. Item viſa nigredine ſcitote veram ſemitam ſecutum fuiſſe. Item dicit occultum, qui me candidat ipſe me rubeum facit. Item cela hoc opus ab hominibus, veluti verbum in lingua tua, ſive ignis in oculo tuo, noli loqui tibi ipſi, ne ventus verba tua ad alium ferat, & tuum fiat detrimentum. Ecce te cavere feci. Item notandum, quod opus noſtrum ex duabus fit figuris, quarum altera eſt alba umbra carens, altera rubea rubigine carens, & cribra noſtra de corticibus ſunt mundis, & ligno Benedicto. Item notandum, quod lapis igneus quæſitus caret foliis, quantitatem verò habet. Oportet te ergo ipſum ſupponere, & undique totum eo continere ut in medio. Item oportet te corpus & animam conjungere, contritione in ſole & imbuitione ſuper lapidem, deinde introduc in ignem, quouſque coinquinatio ab eis omnino auferatur, & fiat hoc per ſeptem horas leni igne, tunc te vivificat. Item dico quod ædificium poſitum eſt in ventre terræ, quod abſque terra non perficitur, amplius & ædificium eſt poſitum in ventre, quod non perficitur niſi igne, quod eſt ſapientiæ noſtræ perfectio. Item niſi ruborem albedini miſceas, deinde in eo aquam jam rectam introducas nihil tingit. Amplius nihil tingit rubeum, ſemper niſi album. Junge igitur lucem ſolis, cum opus jam peractum eſt, quæ jam ſolis regimine perfecta eſt marino quam narraturi ſumus, quo tantum coadunatio decoratur. Item ignis ſiccus tingens eſt, aer vero confirmans, mancipans ac dealbans, nigredinem à corporibus expellens, terra quoque ſtans, tincturam recipiens. Item ablue mercurium aqua maris, quouſque privetur nigredine, & tuum opus ad te redeat & gaudium. Item ſi intelligis qualiter vivus exit ex mortuo, patens ex occulto, & forte ex infirmo, res ipſa tibi perficitur. Quam patens eſt lucidus ſermo Sapientum, qualiter non patet vita eorum, à ſuis verbis, cũ inquiunt; Duo corpora æqualiter accipiens de terra, tere oleo coctarum radicum, & lacte albi volatilis, horum namque corporum maximæ ſunt vires omnem ſcientiam largientes, quibus & vitam poſſidebis æternam. Item accipe ſapientiam vi intenſiſſimam, & ex ea vitam hauries æternam, donec tuus congeletur, ac tua pigredo exeat, tunc inde vita fit. Qui ergo potat de te palam moritur, qui vero potat iterum vivit. Item planta hanc arborem ſuper lapidem, ne ventorum curſus timeat, ut volatilia cœli veniant, & ſupra ramos ejus gignant, inde enim ſapientia ſurgit. Item accipe volatile, & priva capite igneo gladio, deinde pennis denuda, & artus ſepara, & ſupra carbones coque, quouſque unus color fiat. Deinde venenum ipſi impone, quantum ipſum cooperire poſſit. Deinde rege ipſum leni igne quouſque moriatur, & ipſum jam mortuum tere aqua candida & rege. Item emimus duos nigros, & ponimus in paropſidem quam habemus, & exeunt ova ut ſal, tunc ea tingimus croceo, & in plateam ducentes vendimus, his quidem ditati ſumus, & pecunia noſtra multiplicata eſt. Item cujus imbuis preſſura, & veneno mordes viperarum æris, propter hoc mortuos vivificans, & vivos mortificans deſtructum exiſtere, facinus exiſtens, deſtruens elevatum, amittens & abjectum elevans, & per cœlos terræ dominaris. Item notandum, quod duo lapides Sapientum in ripis ſunt fluviorum, ramis montium, ventre fluminum, & in dorſis domorum regum inveniuntur inſtructione ejecti, qui ſunt maſculus & fœmina, his quidem conjunctis & complexatis ſapientia procedit. Benedictus igitur Deus, quàm magnum quid eſt hoc & mirabile! Item quidam philoſophus vidit in ſomniis, quod cuidam podagrico nuncius Regis venerat. Podagra autem ait illi, duc me tecum. Reſpondit nuncius, cum ſis podagra, qualiter poſſes mecum venire, ambulare namque non potes. Reſpondit ei podagra: Noſcas quod in hujus montis radice eſt quoddam

dam tabernaculum, deferens me igitur ibi, depone illuc nigredines, statim liberabor à podagra: tunc ad me crescentem pertingere non poteris: recedens ergo detulit ipsum, & posuit in tabernaculo, ad quem crescentem nuncius pertingere non potuit, expergiscens autem à somno nil vidit. Ecce similitudo. Item quidam vidit in somnis, ac si quis verè sederet secus viam & diceret, quid tibi videtur hunc velle facere? Respond. Nescio. Et ille: Iste vult concumbere cum matre sua in medio terræ, tunc expergiscens nihil vidit. Ecce similitudo. Item, vobis autem ad philosophiæ scientiam ducentibus, & ejus demonstrationem exponentibus fit philosophica irrisio mulierum, & ludus puerorum. Item accipe corticem recentem in ipso momento, quo ipsum alio modo extrahis, ubi generatur, & pone in cucurbita, deinde sublima in nomine Domini. Et quod sublimatum fuerit separa, acetum enim philosophorum est, & sapientia. Deinde accipe hoc acetum, & super corticem maris alteram funde, & pone in ampulla, & fit acetum quantum cooperire possit, quatuor digitis, & sepeli in fimo calido per dies triginta unum. Peracto vero termino extrahe, & invenies jam dissolutum, & in nigram aquam & fœtidam versum, qua nihil fœtidius, & nigrius. Accipe igitur ipsam ac in tabernaculum eleva parcè, quousque consumatur, & nihil scandat, & aquam sublimatam custodi in tempus opportunum. Deinde fecem accipe, quæ inferius in cucurbita remanet, & custodi, corona namque cordis est, desicca igitur ipsam & tere, & ei corticem maris recentem adiice, mercurium scilicet, & tere cum ea & in calido sole desicca. Deinde aquæ merge ab ea prius sublimatæ, & diligenter tere & assa, & pone in testa ETHEL, & sublima, tunc candida sublimabitur ut sal, eam igitur custodi, philosophorum enim auripigmentum, & sulphur est, & magnesia. Intellige ergo & tege ipsam, & noli festinare. Deinde accipe cucurbitam in dimidium luto inductam, & pone in ea nigram aquam dissolutam, quàm sublimâsti, novem scilicet partes de hoc auripigmento dealbato, quod ab Ethel sublimasti, duas partes. Dico quod hoc auripigmentum passum aqua protinus dissolvitur, & ut aqua fit, & nihil intensioris albedinis ab hominibus inspicitur, nec eò pulchrius, quod philosophi virginis sal dicunt, & pone super cucurbitam, vasculum, & juncturam coapta, & pone cucurbitam super accensibilem, & subtus accende leni igne, & sit ignis duobus tãtum carbonibus. Deinde duobus aliis, tum inspicite, qualiter aqua ascendit, & descendit: videns autem vaporem jam cõsumptum esse, & nihil ascendere ejus quod elevabatur, nec descendere, scito ipsum jam coagulatum esse. Appone igitur ei ignem intensiori accensione, per tres horas diei. Deinde auffer accensionem, & dimitte in crastinum & aperi os cucurbitæ, & supinam eam ejice, tunc excidit ab ea massa alba, sincera, liquefacta cum gutture: propositum enim tuum est, & ad finem jam pervenisti, rege igitur eam, prout scis, & fiet sicut vis, Deo annuente.

DISTINCTIO SECUNDA: IN ARTIFICIO Sorin, de quo dictum est Sorie Sorin, à radice, ex cujus liquida tinctura peractum est aurum.

FILI scias, quod DEUS Moysen legem docuit qui dixit, Deus meus, vultus meus vultum tuum simpliciter adorat propter magnitudinem tuam. Deus meus, quàm magnæ es majestatis, quod Deus docuit tantam sapientiam, quantam nemini ferè prædecessorum tribuit, qui ait, Deus meus, constitue mihi hoc in misericordia, & filiis Israël in victum, & fac me ipsum certius scire, quoniam omne bonum à te est. Deus autem ait: Scito, Moyses, quod non ignorantia, verum sapientia creaturas creavi. Doceo igitur te artem auri, quod est caput mundi ex vilissimis. Scias quod unicuique creaturæ & compar & contrarium creavi. Non enim est compar ut contrarium creavi, nãque argentum vivum & Sehireh, & cõparia experientia statui, creavi plumbum, & vitrũ & similiter statui. Creavi æs combustum & aurum, & ea hujus artis fundamentum statui. Hæc igitur Moyses composita ut hominis rege naturas experientia comparia, aspectu vero diversa, quorum patentes colores, occultas non significant tincturas, nisi aqua regantur, & igne, & vento, & aëre, quorum regere jam vobis inspiravi. Incipe igitur pondera referre. Accipe de argento vivo unum, & de Sehireh duo, & alterum in alterum infer, ut aquam in terram. Deinde accipe de Sorin unum, & de dulci aqua duo, quibus Sorin liquefac. Deinde accipe de sale duo, & de dulci aqua tantundem, qua sal dissolve. Eo igitur purificato accipe de Sorin unum, & de salsa aqua duo, & utrumque commisce, quô argentum vivum imbue, quod suo comiti conjunxisti. Demum ejus aquam accipe purificatam, & fecem dimitte, quoniam in se invicem egrediuntur, & ex se invicem capiunt. Deinde accipe, Moyses, de vitro unum & de plumbo quinque, ac igne, & contritione utere, quousque & experientia unum fiant, & aspectu colore citrino, ut sol rubore superatus. His igitur peractis ea aqua ablue, eorumque tincturam aqua, & contritione extrahe, ac mortalia & combusta corpora omnino dimitte. Deinde totum æs ac aquam extrahe combustam. Deinde has tincturas igne & aqua ablutas compone & coaduna. Et accipe Moysis aquam salis aqua & igne dissoluti, & cave ne hæc postea absque igne regas. Hoc de occulta mea scientia nonnullos doceo servos vel ad misericordiam vel ad detrimentum.

Distinctio Tertia. Præcepta Monteni quæ dedit filio suo.

FILI, manus tuas in opere ponens. In nomine Domini dic. In nomine DEI, DEUS adjuva me & protege, & fac gratias redditurum. Deinde pone vasculum lene & expansum coram manibus tuis. Deinde accipe de arg. vivo panno extracto unum, & de arbore citrina, qua artifices operantur duo, tere & cibra ac dulci imbue aqua non multa. Deinde manu confice tua, quousque ejus sapor appareat, & citrinus color fiat intensior. Deinde conjunge eam arg. vivo, in vasculo tere, quousque arg. vivum moriatur ac denigretur, & fiant unum quid nigrum ut Kuhul dissolutus. Hoc igitur est quod Philosophus magnesiam vocat Kuhul, & plumbum magnetis, vocatur etiam saturnus, & duo corpora. Si vero arg. vivum & arborem multiplicare volueris, hoc modo te oportet facere & colorare. Deinde in medio vasculi ea conjunge & pone in sole, quousque ejus humiditas consumatur, deinde in vitreo vase, deinde vasculum coram te ponens, accipe ab eo paulatim concha. Deinde tere seriacum, quousque morte occupetur, & nigredinis intensione ut pulvis. Hoc igitur est magnesiæ vicinus, investigatione nonnulli perierunt. Deinde quodlibet discernens separatum tere & seriatim, deinde trutina & observa ad tempus opportunum. Deinde pone manus tuas in fugientium tingentium regimine. Accipe sorni orientale quod intensioris est ruboris & tincturæ quam alia, quod si non inve-

neris accipe aliud. Et scito, fili, quod sorni est mars qui rubeus est experientia, aspectu vero citrinus, siccitate superatus, quemamodum mars est, & suæ tincturæ color, qui suum arcanum in sua aluo occultum est, dulci aqua axtrahendum pondus de sorni 10. ponderibus Argent. vivi, de arbore verò mixta & contrita pondus dragmæ pone in vase vitreo, & unicuique dragmæ duas dulcis aquæ 5. impone & per 7. dies dimittite, quousque sorni dissolvatur. Tota enim ejus tinctura exiet in aqua. Hæc igitur aqua est quam Philosophi omnibus rubei nuncupant nominibus. In libris enim ubi invenies rubeam animam fugientem, vel igneæ naturæ, vel sanguinem vel auri fermentum, scias Philosophos, sorni tincturam significasse, quam ad fermenti massæ comparationem fermentum auri dixerunt. Scientes quod absque fermento massa non emendatur. Fermentum enim ex massa est, & junctissima inest propinquitas, ex se enim invicem sunt similiter sorni ex arbore, & arbor ex sorni. Similiter universaliter omne genus suo genere & roboratur, & lætatur. Et scito, fili, certissimè, quod nullius lapidis est natura rubea & humida in eo occulta, aqua dissolubilis, & ignem fugiens, præter sorni. Sorni igitur trutinata aqua cõpositũ 7. diebus à fece purifica, Deinde vasi vitreo impone. Hoc igitur est regimen sorni, & trutinatio suæ aquæ qua mixtum est. Fili, quamplurimi hujus tincturæ investigatores ipsam ignorant, & unde fit, ac qualiter regatur. Demum accipe, fili, de sale cibario, albo, lapideo, & raro pondus ponderi Sorni æquale, & vasi vitreo impone; eique illius sorni trutinatam & commixtam aquam infunde, post tum dies 7. Peractis enim aliis 7. diebus, scito quod quanto magis fit liquidior, tanto fit pulcrior & tingentior. Hoc autem est regimen compositæ aquæ quam Philosophi descripserunt, quæ fit ex aqua sorni, & sale & uno opere. Audiens igitur in libris lac, lunam, solem, nũmos, album, rubeum duo argent. viva scilicet orientale & occidentale, duas tincturas, & duo ignem fugientia, scito ea esse salis spiritum, & animam sorni, qua Philosophi aqua dissolventes in corpore magnesiam congelaverunt, quibus & magnesia congelata est. Congelatis igitur ipsis, quatuor peracta sunt elementa, tria scilicet corpora, spiritus, & anima. Scito, fili, quod Philosophi in libris sal nummum vulgi nuncupaverunt, suæ albedinis causâ, quo & omnis indiget creatura. Et scito, fili, quod DEUS nullam tam jactavit in veteri lege creaturarum quam sal. Scito, fili, quæ tritura sal lenificat, ignis vero dissolvit, & quo ejus & argent. vivi humiditates cõmiscentur cum conteruntur, quas & ignis ad caput imbick sublimat. In inferiori vero parte imbick eas commiscet. Nihil autem argenti vivi humiditati est convenientius, humiditate salis. Ideoque complexione mixtæ sunt. Et scito quod tinctura sorni, humiditati salis convenit, quare complexione mixtæ in fine simul operis exierunt, in trium argent. vivorum figurationem, in quorum investigatione nonnulli perierunt, quæ se invicem tingunt, & abluunt, in quibus nil agit alienum. Hæc igitur sciens esto ratus. Et scito, fili, quod arbor, & tinctura sorni, & salis spiritus, argentum continent vi, quousque purificetur & abluatur, qui spiritus utrumque similiter abluit. Quando autem colorum nihil dimittit suorum sulphurum, quando ab eis extrahat exibit & ipse & arg. vivum ab omnibus periculis liberum, & ab omni coinquinatione mundum dimittit. Quod sapientiæ filii investigatores, tincturam sorni & sal mixta & aqua imbick dissoluta, ac in aquam versa rubeam videre cupiunt, & non possunt, & doloribus moriuntur erroris, & scito quod maximus labor & tædium est in arg. vivo regendo, & arbore quæ mixta est, contrita, coaptata, & conservata. Pone igitur argent. vivum in arborem cum pila, & eis aquam sorni & salis infunde, tere paulatim semper, & imbue, quousque in ea coagulentur, & sorni & sal trutina. Argentum igitur in totum in eo coagulatum, & citrinum factum spissa albedine indutum, ut figuli lutum, in panem convertetur ut fermenti, pone usque in medio pilæ, cooperi per diem & noctem. Hoc igitur, fili, est quod Philosophi dixerunt, congelate argent. vivum in corpore magnesiæ absque igne. Mane autem accipe illum panem, & pone in vitreo vase, indito lutum bene coaptatum, cui de luto labia constitue, & testæ figuli impone, & pone luti labia, quæ vitreo fecisti vasi, super labia testæ, & cave ne vitrei vasis fundamentum tangat fundamentum testæ. Inter quæ fundamenta ut duorum digitorum spacium intersit. Deinde caminum ei ædifica rotundum ut testam capere possit, unius palmi & dimidii longitudine in æqualem latitudinem, & fac januam, quatuor digitorum longitudine & latitudine. Camino igitur desiccato pone testam in eo, in qua pones vas vitreum, quod figuli coorpertorium in medio perforatum cæles quantum vasi oportunum fit, ut per foramen stylus possit introire. Coopertorii vero circumferentiam, vasis labiis conjunge panno chitim viscoso, ac accende sub testa figuli lucernam inextinguibilem noctuque dieque 20. diebus, quousque elementa coagulentur ac in lapidem vertantur. Hic igitur est lapis pretiosissimus in quo quinque elementa coadunata sunt, & duæ aquæ. 20. igitur peractis diebus dimitte ipsum algere per diem & noctem. Deinde inspice quod si congelatum invenias, & toto humore privatum ac in lapidem versum, extrahe & diligẽter tere, deinde imbick vitreo impone. Et scias quod imbick Ethel interpretatur, quod est scandens, quod Hermes nuncupavit imbick, quo sal, spiritus & sorni anima, in argent. vivo coagulandi & arbore contra ignem bellantes extrahuntur. Hoc uti, quem li, quamvis nihil esse videas, Philosophiæ tamen maximum est arcanum. Deinde ædifica filii, caminum imbick rotundum longitudine unius cubiti, in tantam latitudinem ejusque testam figuli novam impone, in qua pones cribrati cineris, quod palma junctis digitis continetur, ac imbick lutum indue usque in medium, ejusque labia faciens de luto super testæ labia incidentia, & cave ne imbick incidat supra testæ fundamentum, sed duorum digitorum distantia ea separa, & fit sub testa in camini medio canistrum de luto perforatum, quo possit pollex introire, ut inde cinis incidat, & carbones accendendi causa ventus introeat, & cave ne ponas carbones supra foramen illud. Nam ignis devastaretur circa foramen ut ignis tuus aptetur & temperetur, & flamma privetur, ventus enim per foramen introit, & carbones accendit. Hic est igitur ignis Philosophorum, & quem Moysis Mariam accendere jussit, quem & Philosophiæ investigatores inquirũt, qui tres habet carbones, vel quatuor non plures. Hic inique ignis, arg. vivi & salis extrahit humiditates. Jussit autem Moyses Mariam ut hunc ignem accenderet, cum hanc regeret artem. Inchoans igitur argent. vivi & salis humiditatem extrahere leni igne, argenti enim vivi humiditas extracta fit corpus, cujus signum, fili, est videre arborem, & argent. viv. jam dealbata, & in cinerem versa candidum, argentum igitur vivum, jam corpus factum est, eo quod

eo quod humiditate privaſti tunc ex ſe invicem capiunt,& invicem tingunt. Eſto, fili,de igne ſollicitus. quem ſi intenſum facias, argent. vivum ſcandit, & arbor & ſal rubea fiunt. Hoc autem, fili, non intimarem tibi, niſi expertus eſſem. Et ſcito, fili, quod nihil aliud fuit intentio Philoſophorum, quam corporum humiditates extrahere, & ut arg. vivum in corpus vertant, quare igni ſuo pepercerunt. Scientes enim & experti nullum inveniunt ignem humiditates extrahentem alium quam lenem, oportet te, fili, ſub imbik uſque in occaſum ſoli, accendere per diem, ſole vero occidente, dimitte ipſum frigeſcere per noctem. Mane autem ſummo, pone vaſculum coram te, & aufferens imbick pone in ſiniſtra parte. Demum medicinæ ut dimidium paulatim extrahe, tere, & in vaſculo vitreo pone. Demum reſiduum extrahens tere, ac ſeparatim in vaſculo vitreo pone. Primum igitur tertium imbick impone, & deſuper ſecundum tertium adde. ſimiliter fac quotidie ſummo mane extrahendo, terẽdo, ac ſuperius inferius, inferiuſque ſuperius vertendo, quouſque omnes exeant rores. Et ſcito quod primus ros exiens, argẽt. vivi eſt humiditas, deinde ſal; deinde tinctura ſorni. Oportet te igitur, fili, parce & nihil amplius accẽdendo, quàm 3. vel 4. carbones ſubjicere, quouſque omnes exeant humiditates. Scito quod omnes aquæ dealbant, excepta ſorni humiditate, prius enim ſalis ſpiritũ citrino tingit colore. Deinde paulatim quotidie ejus tincturam augmentat, quouſque rubea & ſanguis fiat. Deinde paulatim quotidie diminuitur, quouſque omnino conſumatur. Et ſcito, fili, & firmiſſime tene, quod tritura ſalis & ignis ſufficient, te expediunt ablutione, ſi parce aut temperate ignem accendas, ſin autem comburis, & corrumpis, & deſperas. Suſtine igitur, fili, cõtine, ac parce, vique & audacia opus tuum ſuſcipe, quoniam ad laudabilem pervenies finem. Cinere igitur, fili, dealbato, ac roribus omnibus extractis, argent. ſcilicet viv. ſalis & ſorni, & nihilo remanente, eleva cinerem per Ethel figuli, & ſubtus accende à ſummo mane uſque ad veſperas duobus lignis vel tribus, quouſque arg. vivum extrahas liquidum, ab omni macula mundatum, quod totum extractum conjunge, ponenſque in cucurbita, vel ampulla cuſtodi, quouſque eo indigeas. Et ſcito quod totius hujus diſpoſitionis fundamentum eſt ignis, & trutinationes. Eſto igitur ſolers in trutinando, & accendendo, in cujus initio & fine ab omnipotente DEO ſubſidium impetra, ac caute argent. vivum & arborem, prout juſſi, operare, quouſque unum quid magiſterium eſſe videas: Deinde rege ſal ſeparatim, ſorin ſeparatim. Deinde ea conjunge, quouſque una aqua rubea apud viſum fiat. Experientia autem alba eſt, quam purificatam congela in argent. vivum, & arbore trutinata, trita & denigrata, ut utraque aqua in ea ingrediatur. Et ſcito, fili, quod illo rubeo argento vivo, & arbore coagulato, & ablata eorum nigredine, dealbabuntur apud viſum. Tunc autem omnia conjuncta, cæco indigent vaſculo, ſcilicet lutum induto; quod tibi narravi per parvam imbick. Diſſoluta enim corpora & ſimiliter conjuncta, & à ſe invicem pendentia complexantur, & ab eis cum deponuntur, non ſeparantur, eo quod perforat illud quod eo coagulati, quidquid autem ducis cum liquefit perforatus fit. Nonne vides auripigmentum unguento humectatum, & ſublimatum prout plumbum exiens fieri perforatius, & ſubtilius, eo quod fit terrenum. Similiter omnis ixir liquefactus, habens ſpiritum ſuper ſe apparentem, pulvere perforatior eſt.

Ebelibe Diſtinctio quarta.

INQUIT *Eelibe*: Aſtanti, quæro à te ut mihi ſapientiam nuncies. *Reſpondit*: Quare quod placet, nihil enim corrumpens prout emendans dimiſi, quando patefacerem, ejusque nocumenta & Utilitates exponerem. *Et illa.* Deſcribe igitur mihi aurum. *Reſpondit*: Aurum à plumbo corrumpitur, & ejus color alteratur, & à ſua natura egreditur. Stannum verò æs dealbat, & ejus tubel, id eſt, ſcoriam diminuit, ac ipſum argentum rubiginoſum facit, & ejus naturam alterat. At plumbum & auripigmentum ferrum corrumpunt, & à ſua natura extrahunt. Lapidem autem pretioſum, quem philoſophi deſcripſerunt, nihil corrumpit, vel alterat unquam. Si igni imponatur permanentior fit, unde nec vires ejus nec actiones diminuuntur, quem ſi liquefacias liquefit, & ſi coagulas, coagulatur, & ſi diſſolvis, diſſolvitur, nemo ipſo carere poteſt, omnes eo egent, qui & ſecum ei eſt: cujus plura ſunt nomina, ejus tantum nomen, in quo nec arcanum eſt, nec diuerſitas, unum tantum eſt, ubi non prodeſt, ibi nominatur, & ubi prodeſt ibi celatur. *Et illa*: Narra igitur mihi quid de auro dicis? *Reſp.* Aurum pretioſiſſimum corpus eſt ſpiritum ac animam habens, ac umbra & rubigine carens. *Et illa*: Quid ergò dicis de argento? *Reſpond.* Eſt corpus ſpiritum, rubiginem & conquinationem habens. *Et illa*: Quid ergo de ære dicis? *Reſpondit.* Eſt corpus habens umbram & tubel, & viride æris, ac coinquinationem, & ſulphur, & eſt tardæ liquefactionis. *Et illa.* Quid ergò de plumbo dicis? *Reſpondit.* Eſt corpus velocis liquefactionis, nimiæ coinquinationis, rarum & vile. *Et illa.* Quid ergò de ferro dicis? *Reſpondit*: Eſt corpus nimium tubel habens & eſt ſiccum, tardiſſimæ liquefactionis, nimiam habens rubiginem. *Et illa.* Expone igitur mihi ſpiritus. *Reſpondit*: Auripigmentum eſt calidum comburens niſi candidetur; ſulphur autem igneam habet naturam, & ipſum liquefit ut gumma, quod & totum fumus eſt. Miſadar verò volatile eſt, quod volat ſuis alis, & non percipitur. Ideoque dictum eſt aquila, propter nimiam velocitatem. Dragantum quoque nimiæ nigredinis eſt, velocis liquefactionis, & tardæ fugæ. Calcantum autem eſt gumma quæ liquefit, ſudat, & conjungit. Nitrum verò eſt ſal quod liquefit in aqua, & eſt ignis, quem ſi dimittis non liquefit. Si verò liquefacere conaris liquefit, & ipſe coinquinationem mundificat. Sal quoque eſt aqua coagulata, quam ſi dimittis manet, & ſi moves movetur, & ipſa coinquinationem mundificat, & omne corpus abluit, & continet. Argentum autem vivum, eſt fumus coadunatus, quem ne volet frigus prohibet, qui calorem ignis paſſus nihil prodeſt, niſi in corporibus invicem conjungendis. Argentum enim vivum ſi igni appropinquetur in fumum vertitur. Et *illa.* Expone igitur mihi lapidem pretioſum *Reſpondit*: Libenter: Eſt lapis & non lapis, verum ſpiritus, anima & corpus; quem ſi diſſolvas diſſolvitur, & ſi coagules coagulatur, & ſi volare facias volat. Eſt autem albus volatilis, concavus, ſalſus, pilis carens, quem nemo ſua lingua tangere poteſt. Ecce ipſum jam ſua demonſtravi deſcriptione. Non tamen nominavi, quo omnis eget locuples ac pauper, & omnes habere poſſunt, & in manibus ſuis eſt, ac pro eo cauſatur. Si autem dixeris eſſe eum aquam, verum dicis. Si verò dixeris aquam non eſſe, mentiris. Cæterum ſi es vates, & ſuper ipſo mediteris, ſperare potes ipſum te percepturum eſſe, Ne igitur deci-

piaris pluribus descriptionibus & comparationibus, unum quid enim est, cui nihil alienum infertur. Hoc igitur habeas propositum alia dimittens. Necesse est enim alios homines nomina multiplicare, quod si non multiplicarentur, pueri sapientiæ nostræ illuderent. Certissimè quidem ipsum tibi descripsi, ejus igitur locum investiga, & nihil alienum ei inferas.

Quæstio Herculis Regis à Stephano Alexandro. Distinctio quinta sequitur.

INQUIT *Hercules Rex Stephano*: cum tempore nostro hoc philosophorum caput sis. Quid igitur dicis de auro? *Respondit.* Domine Rex, Aurum pretiosissimum corpus est ignem patiens, tempore invariabile, neque enim tempore alteratur, nec aqua, nec terra, nec igne; parum tamen plumbi diruit ipsum. *Et ille.* Quid ergo de ære dicis? *Respondit.* Est corpus tardæ liquefactionis, velocis dissolutionis, quod in viride æris vertitur. *Et ille:* Quid ergò dicis de argento vivo? *Respondit.* Est spiritus laudabilis, & corpus dissolubile, & totum fumus est: apud ignem enim caret mansione. *Et ille:* Quid ergò dicis de plumbo? *Respondit*: Est corpus minimæ mansionis apud ignem, quod & argentum vivum est coagulatum. *Et ille*: Quid ergò dicis de ferro? *Respondit.* Est corpus durissimum solidum in lapidibus illatum, igni conjungibile à quo neque liquefit, neque dissolvitur nec humores ipsum perforant. *Et ille*: Quid ergò dicis de auripigmento? *Respondit.* Est corpus corpora comburens, & apud ignem ab eis separabile similiter ut omnia sulphura. *Et ille* Quid ergò dicis de Draganto? *Respondit*: Dragantum ex lapidibus extractum est, ideò est corpus intensissimæ siccitatis, & fractionis. *Et ille*: Quid ergò de aluminibus dicis? *Respondit.* Plures insunt colores, permanentia autem non sunt, nisi constantia, & facillimè dissolvuntur regimine.

Dicta Salomonis, filii David. Distinctio Sexta.

INquit *Salomon Filius David*, cum sulphur jactando narraret, & qualiter cum argento vivo ad invicem diliguntur, volo ait, argentum vivum significare uxorem ejus albam à preciosissimo lapide instillantem. In libris autem 70. meis, quos narraturus sum, docui sulphur rubeum esse, ut ipsum dealbes. Deindè rubeum facies, & quodlibet agas, quod est peractum iksir. In libris autem meis quos expositurus sum, in nonnullis capitulis sulphur, & ejus descriptiones & vias narravi quod hoc non imperfectè exponam separatum, quoniam in epistolis 70. meis exposui, perficitur. Et juro per DEUM meum, quod nisi hoc exponerem ad libitū, nemo posset regimen hoc intelligere illa consideratione: Deus autē ad hoc accedere me fecit, eò quod famulorum suorum misertus est. Philosophi igitur narraverunt, sulphuris multas esse virtutes, quod vel omnes vel plures rexerunt. Prætulit enim Deus omnibus lapidibus sulphur, id apud nos prætulit, apud ignaros vile esse fecit, quoniam dicunt ipsum omnia comburere, frangere, pulverisare, & omnino consumere, quodammodo mentiti sunt, quodammodo veridici. Philosophi autem in eorum regimine omnibus his indigent modis, volunt enim ipsum denigrari, comburi, frangi, pulverizari, & ut ignem fugiat, & ut pulvis consumatur, hæc omnia in suo eveniunt regimine. His autem omnibus peractis, fit corpus album, quod pulverizatur & liquefit, ut cholera, nec fugit ignem, nunquam nec denigratur, nec comburitur, si per centum annos ignis in eo egisset, quod cinis est philosophorum. Hoc corpus igitur postquam dealbatur, & fit corpus ignem patiens, & seipsum continet, & tincturam, ruborem scilicet fugientem. Hæ autem res rubeum facientes nihil aliud sunt quam sulphur, continent enim se invicem, dissolvuntur, & dealbant. Hæc autem hinc rectificari potest, quod in sulphure nemo habet, nisi unum tantum iter. Quidam autem regere tantum periti sunt, ipsum verò regere solum vel dealbare minimum. Sciendum est autem, quod oportet eum qui sulphur operatur, & dealbare, & attenuare, quousque dissolvatur, & attenuetur, coaguletur, quod duas habet compositiones, albas, rubeas, & humidas & siccas, quarum utraque & trutinatio & regimen est.

Fiunt autē res quædam, & minoris & majoris quantitatis aliarum quarū duæ partes fiunt uni, & tres uni quando cōponuntur. In albedine autem prius una & septē, similiter & in rubore unum & novem, demū & album & rubeum componentem, fit corpus albi plusquam corpus rubei, & fit aqua quæ argentum vivum est, plusquam duo corpora: similiter & fit rubor aquæ minor, & duobus corporibus. Hæc autem in priori compositione, quousque album & rubeum conjunguntur. Deinde aquam operare rubeam, unum & novem. Deinde sextam partem dragmæ & Uncia. Deinde istas tres compositiones, & fiant unum & unum. Hæc autem omnia descripta ex una re sunt, ex qua & corpora & anima, & diversi colores exierunt. Hoc autem totum actum est, & hæc dealbatio aliquantulum habet prolixitatis compositionis.

Distinctio Septima. Tractatus Pythagoræ.

INQVIT PYTHAGORAS: Qui argentum vivum nō coagulat, album ignem patiens, & argento conjungit, nullam viam ad albedinem operandam exigat. Ad nihilum enim perveniet. Qui verò argentum vivum rubeum non constituit, ignem patiens, & auro conjungit, nullam exigat viam ad ruborem operandum: & ne fatiget suum corpus in his, ad quæ pervenire non potest, nec ei prosunt. *Idem ait:* scito quòd qui ista duo conjungit corpora, deinde ea separare potest utique, ea namque conjuncta lenissimæ sunt dissolutionis, ac eorum intentio in argentum vivum dissolutione est, quod est dissolutum & volatile, & quicquid ei infers fit levioris fugæ ab ipso, quam ipsum antequam dissolvatur, spirituale enim est, excepta uxore sua, quæ est de suo genere, sulphure scilicet philosophorum, cum eam albam constituis, cætera autem levissimè fugit. Intelligite igitur hæc, nisi quis ea coagulet existentia, deinde dissolvat, & tunc inquisitores requiescant. Et scito, quod ea quæ mortificas sunt, quorum spiritus sublimatione sumis, & ea quæ vivificas sunt, quibus spiritus dissolutione reddis. Et scito quod dissolutio est putrefactio, caliditate, & humiditate. *Explicit.*

Dicta Socratis ad Platonem. Distinctio octava.

INQVIT SAPIENS SOCRATES: Scito quod vitrum lapis mortuus est, igne tamen viscosus factus est, & ejus spiritus apparuit, suo igitur spiritu in viscositatem agit, cum tamen perforare non possit. Et inspice sulphur & auripigmentum & argentum vivum qualiter sunt perforantia & commixtibilia, in eis namque sunt substantiæ quæ liquefiunt & commiscentur. *Ait Geber:* Inspice quàm egregiè hic philosophus Socrates & quam acutis est in-

est intellectus, qualiter hos lapides singulariter discernens, ambiguitate homines ac cæcitate privavit. Deinde videns hoc in demonstratione non sufficere in unoquoque eorum singulariter tractavit. Dixit enim : sulphur autem totum substantia est, quod cum coagulas, penitus rem perforat totam : videns autem hoc non sufficere, qualiter fit demonstravit, dicens : Quod argentum vivum cum argenti bene dissoluti aqua imbuitur, surgit & non potest fugere, eò quòd argentum vivum ab eo non superatur : eò quòd se invicem consequuntur. Complexa namque non separantur. *Inquit Socrates*: Scitò, Plato : Quod si cum corpore quod non liquefit spiritum coagules, ne penetret & perforet prohibetur, ut vermilio. Draganto quoque coagulatur, quod liquefieri prohibet. Verum tamen sulphur coagulatur. Eorum enim quæ rei non commiscentur, nihil rem coagulat, & omne quod coagulas, cum eis quæ liquefiunt & commiscentur liquefiet, & commiscebitur. In quo est de iksir, elementis non parum probationis sciens & faciens, fœlix æris : In aliis verò infortunium patiens. *Ait Socrates :* Omnis lapis qui fit aquinus super ignem, deinde complexibilis fluxibilis, deinde spiritualis spiritualitatis, simul & humidus & frigidus, coadunabilis fit niger albedini : si vero calidus fuerit, & siccus, fit magis rubori, quamvis duo iksir universaliter sint frigidi & sicci, eò quòd iksir essentialiter oportet esse frigidum & siccum, & ut habeat similiter existentiam & constantiam, ac continentiæ intensionem. Deindè *inquit* : Si in iksir spiritum multipliciter multiplicaverit, nunquam malleo extendetur, quod non fit nisi amarissimis intellectibus ac viscosis, nec fit nisi in verissimo iksir cujus siccitas in eo patens est. Liquefactorum autem siccitas in eis occulta est auri, sicut omnium corporum liquefactorum, quod significat qualiter iksir generatur & qualiter se habeat, quod perpetua nota est. *Inquit Socrates* : vegetabilium quidem, & animalium omnium tenuis pars est magis quam spissa, quare apud ignem fugienti fit similis, non obest nec commiscetur. Excipiuntur ossa quoniam calci similia sunt in liquefactionis raritate: Deindè *ait*, animalium ut & vegetabilium spiritus à suis facilius corporibus separantur, poris enim expansis, habitus non continetur, nec quicquam viscositatis, sed est ut terra aquæ juncta, quæ accenso igne separabitur, & suum corpus igni tradet, nihilque recipiet. Item *Plato ait*: fundamentum artis experimentum est. Qui enim res non examinat nihil unquam habebit. His igitur verbis esto solicitus operari. Item *ait*. Non contineas lapides qui suum pondus non sequuntur : Quod igitur suum sequitur pondus contine, quod verò non, dimitte.

Distinctio Nona quorundam sapientum.

INQUIT Quidam Sapiens: quod corpus cum candidatur album sulphur nuncupatur. Item *ait* : flos est aqua nummosa. Item ventus de calamo est anima, quemadmodum de fistula ventus exit. Item plumbum & corpora quæ combusta sunt omnia, & posita in vase, de calamo, deinde extracta ab illo vase & distillata. Item : jam philosophi ratiocinationibus hæc demonstraverunt, cum dixerunt : Accipite omnia quibus egetis de hac gumma, de terra, & operamini exinde omne bonum multorum nominum, eo quod bonum est aqua nummosa. Item cinis & corpus dirutum humore, quod primò fit quando omnia corpora fiunt aqua nigra. Item quod res submersit Unum quod est, sine quo nihil fit scilicet ut feras, quod omnes philosophi testantur.

Item cum perficitur, punitur, frangitur, & mari abluitur quousque ut pulvis fiat, nuncupatur æs combustum ab ipsis & nummus. Item æs combustum est alba compositio. Item aurum effebilius est iksir, assatur scilicet ixir, in quo est aurum & aqua nummosa. Item hic nummus philosophorum est, & qui tingit. Item prima dealbatio est confectio, secunda verò est aquæ in ea infusio, vocaverunt itaque istam dealbationem vaporem, & ignem proprio nomine. Postea opus lucet, eò quod aqua jam peracta est, quæ omnibus facilior est ad tincturam recipiendam: Item illa aqua apud visum argentum vivum est, quam sulphuri jam mixtam voluerunt philosophi argentum vivum nuncupare. Argentum vivum factum est rubeum Cambar, hoc autem in secunda compositione, de qua philosophus ait : Scitote quod plumbi natura facilior est omnibus ad convertendum in plurimos colores. Item ideò triturâ, decoctione ac reiteratione usi sumus, ut animas extraheremus, quæ in vase sunt, quas ignis superans non destitit comburere, aqua tantum sulphuris imposita prohibuit, ne ignis eas combureret, & ne quid flammæ eis eveniret; naturâ autem usi sumus, ut res sibi invicem commisceremus. Similiter dixerunt, nisi corpora incorporea convertatis, in nihilo estis. Item tritura, & aquæ elevatio est res terrena. Item *inquit* sapiens, notandum quod sulphur est æs, æs verò est tota confectio, alterum quoque sulphur est arcanum suo regimine perfectum. Item argentum vivum est, quod putrefactum est & decoctum, & est ixir & aqua nummosa. Item crocus est aqua sulphuris, & est Ethel sulphuris, quod totum opus est. Item omnis res ideo est, ut omne corpus tingat, & nisi res omnes unum quid fierent, dealbantes & rubeum facientes, non diceret philosophus pone super æs & fiet aurum, supra aurum, aurum, supra aurum inquam effebilius & fiet aurum purpureum. Item aurum inquam & aurum purpureum nihil aliud esse quam colores. Item aqua munda est tinctura rubea, & est aqua munda alba, quæ licet alba videatur, experimento tamen rubea est. Est autem venenum quod res dealbat, quod & æs dealbat, ferrum lenificat, stanni strepitum aufert ac plumbi humiditatem. Item æs candidare est à sua natura ipsum extrahere, quousque ejus privetur nigredine. Ideoque ait, ante omnia res lenifica. Item aurum & nummus nil aliud sunt quam duo colores. Item & aqua rubea & Etheliæ, est rubeum facere, quod ex argento vivo fit. Item venenum igneum est aqua nummosa, notandum peracta ponite post hæc in leni igne qui ipsum superat & maturat. Item cave ne ponas res plures quam nummum, & comburantur corpora, deinde coque, leniter, & cum arescit imbue ipsum. Deindè coque & cum arescit iterum imbue, cum aliquantulum arescit aqua. Et scito, quod si ipsum ad plenitudinem imbuas, deindè ignem auges per dies quosdam, estoriam videbis rubeam, ea igitur visa rubea in locum ipsum sublima, quousque omne fugiens ascendat : hic quidem est ars aquæ nummi. Item licet philosophi de hoc veneno multipliciter tractaverunt, nihil tamen aliud est quam corpus animabus mixtum, quoque fiat anima subtilis & tingat corpus. Ideò ait : Qui potest aurum in venenum vertere jam opus invenit,

Distinctio Decima.

ARs Astronomiæ & Physicæ omnibus publicæ sunt: Ars autem nostra procul dubio ignota est

Qui enim non liquefacit nec coagulat, nihil habet, artis nostræ, aliud quam vanitates. Qui igitur denigrat terram ut Kuhul, à proprio colore, mutatam aquam & animam separat,& deindè dealbat,ad propositum perveniet, & bona habebit. Denigra igitur ac dissolve albo igne quousque videas ipsum ut gladium denudatum,& fac dealbando corpus candidum, & duc eo animam, cum sit liquefactum, & fige totum in rabido igne, id est naturali. Quoniam ignis interfectus vivificat, qui hoc peragit sapiens dicitur, probus enim Deus & ab omnibus desiderabilis erit.

Distinctio undecima.

COmplexio necessaria est,quæ perfecta est dissolutio, utrumque enim in aquam versum,neque ignis ab invicem separat: verum si quid eorum constiterit, constat similiter & alterum, & si quid volaverit, simul volant. Secundum autem dissolutionis aptitudinem, constantia fit. Porro rerum dissolutio sapientiæ est perfectio, ac regiminis initium est perfecta commixtio; veritatis vero signum est humiditatum siccitatumque conjunctio, eorumque invicem commixtio ac nigredinis super eas apparitio. Secundus autem gradus est putrefacere, & terere quousque dealbentur. Tertius verò gradus est species abluere, deindè à siccitatibus, quæ cinis sunt, humiditates separare, deinde rubeum facere,& quod ab illis exit,ad ipsum vertere,quousque dealbetur totum, & in candidam vertatur aquam lacteam, quod vel 40. vel quinquaginta fit diebus. Lapidem vero omnem nuncupaverunt propter colores in eo existentes. In eo namque quoddam volatile est. Philosophorum ova fugientia insunt, quæ omnia mixta & putrida in spiritus vertuntur, quare gallinæ ovum nuncupaverunt, vivum namque est, non mortuum. Quod autem tingit unum quid est,unum quod superat, & unum quod continet, vivificat, mortificat,fugit & constat. Hæc igitur omnia elementa sunt: cótinete ergò conveniens & linquite diversum,quod minimè commiscetur: Similiter etiam pulveres. *Inquit* Hermes: corpora corporibus tinguntur: ut igitur corpora in non corpora,incorporea verò in corpora vertatis,ponite maximum corpus super ignem, & parcè coquite. Si enim in lapidem vertatur nigrum optimè rexistis: sin autem, regite ipsum albo, quousque Kuhul fiat nigredine coopertus. Et scias quod nigredo hæc 40. tantum manet diebus,vel 50. in qua ponis ferrum, æs, stannum, plumbum, & argentum vivum, & scias quod in omnibus corporibus scintillæ occultæ sunt. Et quod argento vivo nigredo inest occulta, & quod nihil aliud extrahit ea quæ in corporum aluo occulta sunt, quàm argentum vivum & ignis. Accipe sulphur album & auripigmento commisce & alteram specierum, deinde redde; quibus verbis ejus mundificationem & ablutionem conatur significare. Possibile namque est duas simul species ablui & mundificari. Sulphur enim & auripigmentum capientes, possumus usque ad finem ultimum mundificare,quæ octo sunt species,eò quòd elementa coadunaverunt,quod nec sulphure solo nec auripigmento potuit fieri, res verùm in qua universaliter elementa sunt. Cum autem duæ sint lapidum species,in regendi momento,caliditas & siccitas,utrumque habere necesse est,hæc species inquirit hujus speciei colorem,& declinat ad eam, & siccitatem similiter, exceptis illis omnibus aliis elementis. Hoc autem facit naturam naturâ perforari,naturam naturæ opponi,naturam naturam vivificare,& naturam naturam neci dare, & fit quodlibet sui comitis gratia fortius ad suas coinquinationes expellendas, scilicet accidentia de suis corporibus prædicata, nō in priore sulphuris essentia, in sua complexione invenis superius existente cum iniquitatis corporibus. Coinquinationes igitur auffer, & à suis expelle corporibus,fit utique ut res expulsa,cui pars ablata est quam inquiris. Quod non fit nisi duabus vel tribus speciebus, vel in pluribus rebus, in una enim & simplici re minimè fit. Elementorum primus ordo est. 35. mense uno. Secundus ordo est XV. mensibus tribus. Tertius ordo est. XX. mensibus. V. mense. Quartus ordo est XL. mensibus octo, quantò magis manet, tantò similius fit & pari proprius. Elementorum primus ordo est tribus diebus. XVIII. Secundus ordo est novem diebus LIIII. Tertius ordo est quindecim diebus XC. Quartus ordo est XXIIII. diebus CXLIIII.

Distinctio duodecima.

VT autem corpus rarescat,& sicut spiritus tenuissimum fiat, oportet sapientes dissolvere, ex spiritus namque materia corpus nihil recipit,nisi tenuissimum fiat ut spiritus. Tenuissimum namque tenuissimo jungitur,& spissum fugit. Tunc enim anima corpori miscetur & conjungitur, tamen unius sunt subtilitatis, at nisi terra in aquam vertatur, aqua vero in ignem, spiritus & corpus nequaquam conjunguntur. Sapientum autem pondus sic se habet, ut corpus æqualis sit ponderis animæ subtilitati. Similiter & dealbatio quæ est finis dissolutionis. Tunc enim terra vivificatur,& vegetatione sumpta in quamlibet convertitur naturam, & tibi ad tuū obediet libitum. Similiter dicunt in calcificatione,& combustione quibus subtilizationem signant & dealbationem, Calcificationis autem expositio, est quod calx est lapis igni conjungibilis. Ideoque calx eorum, est corpus spiritu compositum, composito namque lapidi corpus comparaverunt, spiritum verò igni: Altero autem igne attenuationem,& dissolutionem signant: ignis enim comburit, attenuat, ac liquidum à turbido sequestrat. Tunc & spiritum & aquam mundam siquidem illud nuncupant, fecem verò deorsum residuam cinerem & stercus ejus, & liquidum jam captum est,& turba & turbidum extractum ut cibus. In argenti vivi autem coagulatione in corpore magnesiæ sic inquiunt,quod argentum eorum vivum est spiritus, quod corpori contineri volunt: magnesiæ verò corpus, est corpus quod dissolvunt, ut in ipso spiritum componant, magnesiæ nomen est compositum, quod est spiritus simul & corpus. Narravit & quod omne corpus dissolvitur: Inquientes enim non omne corpus dissolvi nihil sentiunt. Regimine autem, ad voluntatis finem perveniente, & compositum dealbatur, & natura naturâ continetur.

De metallis regendis Distinctio decima tertia.

COrporum autem regimen, ut prædiximus, est calcificatio, scilicet dissolutio animarum, regimen, ventilatio, persistentia & patientia super ignem, cum fluxu & dilatatione, demum omnium, invicem complexio, ut non sequestrentur & separentur. Si æris elimatio argento vivo teratur, & inter duo vascula sublimetur calcificabitur. Similiter plumbum & stannum calcificantur, auripigmenti autem & sulphuris tingentium, scilicet quæ propositum sunt. Ideoque corpus eis junctum est, ut ea contineat, roboret, & fir-

firmiora & ponderosiora faciat. Spiritus verò junctus est, ut ea fluere faciat, & eorum dilationem augmentet & actus conservet. Regimen enim unum scilicet combustionis extractio, quæ nigredo est suis accidens corporibus, quæ combustio alio modo fit generandi. Qui enim absque corruptione retrahit ad regna jam pervenit.

De compositi divisione. Distinctio decima quarta.

UNUM & est duo, & duo & sunt tria, & tria & sunt quatuor, & quatuor & sunt tria, & tria & sunt duo, & duo & sunt unum. Inquiunt quidam, venerare humiditates, reges namque sunt magnanimi injuriam non patientes, parce ergò eis & eorum capta benevolentiam, & suis oculis tibi dabunt, ut quodvis ab eis habebis: si enim injuriam eis infers, & intolerabilia eos ferre cogas, & non decipias quousque tibi obedientes fiant ad libitum, te fugiunt & dimittunt proposito privatum, & laborem perdis. Ajunt quidem: Si quis jurasset, eos igni non appropinquare, atque igne perfici, verum diceret: dixit etiam, eos à fluxibilitate non separari, & quod terram ignis liquefacere non posset. Nec aliud præter ex sulphure & argento vivo compositum *Inquit Plato*: Qui suam transmeant sapientiam, ut plusquam triginta denarios expendant, arcanum percipere non possunt. *Ait Socrates*: Inquirite frigus lunæ, & invenietis calorem solis, & ait: Utantur manus vestræ operibus, ut onera vobis allevientur: quia septem erraticorum planetarum percipit colores, ut unus eorum Saturni scilicet color operetur. Et notandum est, quod in compositione ignium est eorum arcanum. Cæterum si congelata corpora aqua dissolvas, apud eos in terra eris philosophus. Similiter corpora cum calcinantur, moriuntur & non complexantur, Si autem cum eis spiritus coagulentur, ad ea quæ non complexantur perveniunt, super his meditare. Similiter calcinando salia & calces, nunquam argento vivo conjunguntur. Si enim eis dissolutis misceatur, deinde igni desuper separantur, cæterum cum ponderosiora dissolvuntur, se invicem complectuntur & continentur, nec cum ponuntur in igne separantur, eo quod perforans est, & illud congelasti perforans, quare simul perforant.

Distinctio decima quinta.

NOTUM habeas, quod viscosa humiditas duplex est, pugna videlicet ignis, & prohibens suo corpore separari & sequestrari. Quibus frater vobis signatur, quod oportet complexionem esse humiditate tantum, & ne corpora sicca combustione, nec spiritus calido & sicco consumantur. *Inquit Socrates*: Aurum est sulphur, aqua est argentum vivum & corpus est tale. Amplius, rerum dissolutio, complexio, & consequentia, sunt philosophiæ perfectio. Audiens igitur consecuti sunt se & se invicem receperunt, nec se invicem consequuntur, nisi dissolutione & congelatione. Cerefactio namque non fit, nisi dissolutione & congelatione. Cerefactis namque his & complexatis, ad inquisitum pervenies arcanum. Deinde ait; Sulphur argenti vivi humorem est desiccans, corpus vero minimè, suus enim spiritus ei satisfacit: Aqua quoque in hoc opere dissolutio est frigiditatem & humiditatem possidens fixam, quæ non potest in lapidem verti putrefactione, aqua enim ingrediens fluit in semick tinctura scilicet & unguento, tinctura autem suæ naturæ caliditate & siccitate, unguento verò suæ naturæ caliditate & humiditate. Fac ergo quatuor complexari quatuor, & continuè imbue, tere & cerefac quinquagies parcè. Deinde aqua eo perungitur, dissolvitur, compositum coagula, & ex eo pone. Proinde ad hunc perveniens, fac duo elementa se invicem complexari hoc modo, & tere quodlibet per se in pila vitrea; ea vero ut medulla lenificato, pone inferius in quo terra & aurum sunt, rejice ei desuper illud, in quo argentum vivum & unguentum sunt, in opere enim melius fit. Deinde fortiter tere, quousque scias ea jam esse completa. Deinde compone eis ex aqua priore, quod rarescere ea facit, & fortiter tere, cerefac & extrahe, tere, misce, rarescere fac, ac continue tere, quousque res desiccetur, & terendo similiter assa quinquagesies, quousque teratur & fluat. Deinde pone unum super millia de argento.

Ignis est sulphur, unguentum vero argentum vivum, & terra est corpus in quo tincturæ permanent, de ipso prædicate, cum ixir regitur, & ejus pars minima apud te remanet, & tunc elementa compone. Deinde ea 3. & 4. fac complexione complecti: volens autem ea cerari, ut in ea acetum ingrediatur, pone super quaslibet 100. dragmam unam de ixir, dissolve & coagula, & fiet pulcherrimum.

Distinctio decima sexta.

DIXIT *medicus Democritus*: qui non albificaverit animam, id est, argentum vivum, & exaltaverit eam, & rubificaverit corpus rubeum, quod est æs, & expulerit ex eo caliginem, & extraxerit ab eo flatum fœtidum, & dijudicaverit educere animam ex corpore, tunc apparuerunt mirabilia apud utriusque æquationem erit medicus. Et dominatio sive perfectio hujus operis, est putrefacere, terere, & dissolvere & albificare, deinde operatio cum eo.

Distinctio decima septima.

ET *dixit*: Si aptaveris vasa tua, & ponderaveris ignem tuum, scito quod argentum vivum, & auripigmentum sufficient tibi, ad vitam tuam, in ætate tua. *Et dixit*: Præparate bellum inter rubeum & candidum, quoniam anima est velocis ambulationis in corpore suo, & si reduxeris eam ad aliud corpus, non suum, non intrabit in eo. Et venenum hujus operis est anima ex anima & anima est fugitivi, & hæc anima cum candescit, faciet candidum corpus rubeum. Et quia ignis lentus est maxima corporum operatio, ideo vocatus est ignis candidus, & hæc operatio duplex est, quarum prima est, corpora cocta comprehendere, & accipere animas eorum tinctorias. Et secunda operatio est decoctio animarum cum corporibus, de mineris sumptis.

Distinctio decima octava.

ET *dixit*: Non fit anima tinctoria, nisi ex corporibus conjunctis, quæ denominata est anima & vapor, & oportet ut extrahatur anima cum lento igne, quod est ignis candidus, quoniam cum decoctione lenta accipitur anima fugitiva & tinctoria, instrumento corporis humidi. Sed intellige, & nota, quia omnia opera non fiunt cum festinatione, in omnibus negotiis, & attende igitur in opere tuo & proficies, si Deus voluerit.

Distinctio decima nona.

ET *iterum dixit*: Considera quomodo est unum pugnans contra ignem, & secundum non pugnans,

gnans, sed quando commiscentur, simul dealbant contra ignem, id est, resistunt igni, & belligerum est corpus citrinum, & minus belligerum est fugitivum.

Distinctio vigesima.

ET *dixit*: Dirige fumum candidum, donec non fugiat ab igne, & dirige leonem viridem, id est, auripigmentum citrinum, donec excidas eum, & dirige terram, id est æs, donec tingas eam: sed cum perfecisti illud, scito quod jam dijudicâsti causam tuam, & appetiisti opus tuum, & adeptus es gaudium tuum, sed intellige, & nota, quoniam si non cæcideris fratres istos, quia non habes in manu tua aliud ex scientia, nec habes aliud ex directione, quod sunt fratres, & sunt ipsi negotium cum obstaculo suo, id est visibiles, & negotium intelligenti eum, & expositio petenti ipsum, & intellectus operanti ipsum, & gaudium consequenti eum. Sed quando cæcideris leonem, & fumum candidum, conjunge suos germanos, & præbe eis eorum jus ex directione, & invenies quod affectas, cum laude Dei.

Distinctio vigesima prima.

ET *dixit*: Et non sis piger nec velox multum in putrefaciendo calculos, & corpora collocata & conjuncta: & attende in opere tuo, & perficies sicut dixit medicus Democritus; putrefac medicinam conjunctam, id est commixtionem quantum poteris, postea quod ex ea exierit, erit venenum, & non inatur cerebrum, tere illud, quantum plus poteris, & putrefac illud, & abstrahes ab eo profectum multum, scilicet venenum mortiferum, penetrativum in corporibus. *Et dixit*: Coque illud in primo, id est in initio negotii tui, sine ventosa. Deinde coque illud post cum ventosa, donec educas venenum ex eo, & venenum illud interpretatur anima, quoniam est in eo illud, quod quæris: sed intellige.

Distinctio vigesima secunda.

ET *dixit*: In ablutione lapidis marcasitæ, ad opus accipiatur ex ea argentea, & teratur, & ponatur in bono aceto, & coquatur, donec egrediatur ejus obscuritas, & ejus nigredo, & mutabis ei acetum tribus vel quatuor vicibus, donec exeat ab ea acetum mundum, & expendes eam in negotio tuo, quoniam ipsa facit candidum æs, & constringit stannum, illi qui aptaverit eam, sed intellige.

Distinctio vigesima tertia.

ET *dixit*: Accipe præceptum tibi ex propinquis, & declina à longinquis, quia in proximis est res inventa, secundum providentiam. Accipe lapidem natum in itineribus humi, & effice illum aquam, & quiesces à sollicitudinibus. Sunt autem duo lapides, benedixit Deus eis, quoniam conjunguntur & efficiuntur ad similitudinem butyri. Sed necesse est ex dissolutione & cōglutinatione uniuscujusque. Sed totum quod confidis est ex indissolutione, & conglutinatione vel coagulatione. Hoc est per creatorem secreti simplex sapientia nostra, thesaurizamus eam ad fratrem perseverantem secundum pacem.

Distinctio vigesima quarta.

ET *dixit*: Argentum vivum sublimatum & coctum albificat æs, post ablutionem æris, & extractionem obscuritatis ejus, & arsenicum perficit illud, quia affectus argenti vivi non fit, nisi cum decoctione & tritura, usque septem vicibus, donec efficiatur compositio candida, ad instar cristalli limpida, munda, penetrans eam visus. Et nota quoniam dixit, quod indicium totius operis est putrefactio, & interpretatur tritura & decoctio. Et dixit, quod argentum vivum est illud, quod vincit omnes complexiones, & punit eas & interimit eas, & extrahit animas eorum, & cum eo permiscentur, & conficiuntur humores, & cum eo æquantur complexiones, & cum eo commiscentur, & cum eo coarctantur, & cum eo albificantur. Sed judica super eum, & accipe animam ejus in tinctoriam penetrativam in corporibus & non effugiat tibi. Et oportet in primo negotio ut dissolvas corpora per cinerem candidum, & non fiet tritura nisi cum aqua, id est argento vivo. Sicut dicit Hypocras, tere & coque, tere & coque usq; septem vicibus, quia fiet venenum tinctorum ultimum. *Et dixit ei*: In præparatione commixtionis & compositio, vel confectio, & calefac idem, præpara commixtionem tuam adustione, id est non adustum, & extrahe ab eo nigredinem & obscuritatem ejus & appareat candor ejus: deinde congelabis eum, & tinget cum eo omne corpus, tere, commisce, & coque, & contere, & exsicca, & tere, donec efficiatur subtile, & præpara illud ad instar speculi, videbis in eo faciem tuam. Deinde utere ex eo in opere tuo, & corpus humidum est fugitivum, & præpara eis donec extrahas ab igne nigredinem, & sorditiem ejus. Nota, quoniam qui non exaltaverit aquam, id est argentum vivum, & acceperit vaporem, quod non habet in manu sua aliquid ex physica, & aqua est humidum, id est fugitivum, & vapor est anima humidi: Et venenum est tinctura mundificata fixa, penetrativa in corporibus: anima est humidi, & humidum est argentum vivum.

Distinctio vigesima quinta.

ET *dixit*: Accipe mineras cum suis ponderibus, & commisce cum argento vivo, id est aqua, & præpara eas donec efficiantur venenum igneum. Et sicut extraxisti umbram æris, & nigredinem ejus, ita extrahe umbram trium corporum, & eorum nigredinem, & præpara venenum, donec efficiatur anima, tum est hoc secretum maximum, quia illud albificat æs, & constringit stannum, & mollificat ferrum, & prohibet sonitum oroisir stanni, & humiditatem plumbi, & hæc omnia nomen unum & compositio una, ille qui intelligit, intellexit. Et NOTA: quoniam argento vivo inest nigredo & umbra, sicut in aliis corporibus inest nigredo ac umbra, & oportet ut extrahas nigredinem ejus & umbram, & omnium quinque corporum similiter. Et NOTA: quod res quando commiscentur, universæ efficiuntur res una: Et quando coquuntur efficiuntur fugitivæ, ut argentum vivum, alteræ cum alteris, & congelantur & sublimantur alteræ cum alteris, & congelantur ad invicem, & egreditur ex omnibus eis anima tinctoria, scilicet venenum penetrativum in corporibus, & est quod petivimus & laboravimus super eum, & scrutati sumus, sed invenimus cum præcepto DEI. Et nota, quod commixtiones fugiunt ex calore ignis, quia sublimantur usque ad coopertorium vasis. Sed quando aperies super eum rades universa, & sublimabis usque vicibus, donec accipias animas eorum: sed efficitur jus fortissimum durabile ad ignem.

Distinctio Vigesima sexta.

ET *dixit*: accipe argentum vivum & congela illud in corpore magnesiæ tantummodo: Et conjunxit verbum primum & postremum æqualiter, quoniam dixit: accipe argentum vivum, congela illud in stanno. *Et dixit*: munda stannum cum præcipua ablutione corporum, & mundificatione eorum, & scies quod ex vicibus convertatur argentum vivum ad congelandum, ut non erres in opere tuo, nec dissipes causam tuam, sicut dixit Democritus, mundifica stannum cum aqua præcipua, & hæc est præparatio prima, convertere eum cũ argento vivo: *Et dixit*: converte illud in laminas injuriæ ad mundandum stercus ejus, & illud est tertium: *Et dixit*: Tere compositionem cum uncto, hoc est quartum. *Et dixit*: ablue illud cum aceto, & hoc est quintum, *Et dixit*: Tere Litargirum cum ablutione, & hoc est sextum, *Et dixit*: accipe alborra tale, id est, confectionem sexies ablutam, & contere eam cum urina vituli, & est septimus gradus: Et ego præcipio tibi, ut discernas, & diffundas corpora injuriæ, quoniam si compleverunt suis gradibus, & superadditur eis bonitas, & exaltatio in utilitate eorum: Et quanto plus addideris, addes utilitatem eorum, sed hoc est apertum secretum. Et quidquid fuerit ex nominibus, quæ nominaverunt medici, ex ære, vel bucella, vel argẽto vivo, vel stãno vel levamine auri, vel argẽti levamine, sed intellige, quod concordati sunt ea, id est nomina, ad sublimationem, vel confectionem, & contegerunt eorum nomina propria. Sed non te terreat aliquid ex illis, quæ præceperunt cum eis medici ex tritura, vel fundere, vel coquere, quia hæc est compositio una, & nomen unum, quoniam pervertit ignis colores eorum, sed unicuiq; colori nomen. Tritura prima, denominaverunt eam plumbum: Sed quando egreditur nigredo ejus cum decoctione, denominaverunt eam argentum: sed quando putrefit, denominavere eam æs: Et quando funditur super eam humiditas, id est argentum vivum sublimatur, putrefactio: Et post egressionem nigredinis, & apparitionem citrinitatis, denominaverunt eam aurum. Sed quando fuerit tritio, ex tritura nominatum est flos auri. Et quarta fermentum auri. Et quinta vice, Etheliæ nomen est ei proprium. Et sexta vice, aurum purpureum: Et septima vice, venenum igneum tinctorium ad corpora. Sed intellige, & NOTA, quando venenum efficitur candidum marmorum, jam appropinquat tincturis, & coloribus, & non permittit eas ut fugiant ab igne. Et albare est æs, & dicitur primum opus & dicitur magnesia, & secundum scilicet opus alabar candidum, quoniam mineræ, id est lapides ex mineris, non possunt ingredi in corporibus nec tingere ea, sed tantum illud, quod tingit ea, est venenum igneum aerum dissolutum, vel submersivum in corporibus. Et accipe, id est attende in aptatione præparationis, & diuturnitate trituræ, & decoctionis, & multiplica cum ablutione. Et oportet ut sit vasi cui operaris amplum os, ut sublimetur fumus & fumositas, deinde descendat ab eo usq: ad deorsum vasis, deinde sublimetur, donec ingrediatur ab eo quod postulas. Et ideo præcepimus putrefactionem ejus multoties, donec sublimetur totum in coopertorio, & elevetur aqua, quæ est tinctura. Et quando volueris ut coquas confectionem, sed dirigere terreum vas, cum suo coopertorio perforato, deinde pone in ipso medicamen, & delutabis coopertorium ollæ, & coque eam donec ingrediatur humiditas lenta, humida & sicca, *& dixit*: misce humidum cum sicco, donec accipias lentitudinem siccam egredientem ex aqua humida, accipies aquam humidam lentam siccam, scilicet animas eorum, sed non quiescas, ut convertas humidam super siccam, & coquas illud donec efficiatur totum animatum igneum tinctorium ad corpora, & hoc est secretum medicorum, & venenum quod scripserunt in libris suis, quoniam sunt venenum unum, id est tinctura una vel nomen & unum mandatum, vel negocium vel præparatio una. Sed dimitte à te multitudinem nominum eorum, & intellige, quoniam elevatio aquæ, & elevatio vaporis causa una est: sed intellige, & invenies, si Deus voluerit.

Distinctio Vigesima septima.

CONVENIT *Aron* cum Maria prophetissa sorore Moysis, & fuit Aron accedens, ad ipsam honorandam, *dixit ei*: O prophetissa, audivi siquidem multoties de te quod cibificas, civeras vel gummas de die tuo. *Et dixit Maria*: utique ô Aron, si ergo esses de parte DEI mei *Dixit Aron eidem*: quomodo erit illud quod tu asseris? ô Prophetissa quando albificamus lapidem intra mensem per magisterium magnum. *Dixit Maria*: ô Aron, nunquam de parte ista mortuæ sunt gentes: ô Aron, nosti quod est aqua hæc res albificans intra mensem. *Dixit Aron eidem*: hoc ita ut dicis, ô Domina in tempore longo. *Inquit Maria*: quod Hermes dicit in omnibus libris suis quod philosophi albificant lapidem suum in hora diei: *Inquit Aron*: Quam istud est excellens! *Inquit Maria*: excellentissimum apud eum qui ignorat illud. *Inquit Aron eidem*: ô Prophetissa si sunt apud hominem omnia quatuor elementa exari, id est completa, quæ possunt complexionari, & conjungi & coagulari eorum fumi ac teneri die uno. *Dixit Maria*: ô Aron, si non essent lepos tuus & sensus tuus firmus, non audires à me verba hæc, donec impleret cor meum probationem voluntatis de me: veruntamen accipe Alumen de yphonia gummi albi, & gummi rubeum quod est Kibrick philosophorum, & eorum aurum, & tinctura major & matrimonifica gummi, scilicet album, cum gumma scilicet, rubeo, vero matrimonio. Intellexisti, ô Aron? utique *dixit Maria* Et fac illam sicut aquam currentem, & purifica hanc aquam veram divinam, laboratam, ex duobus renibus super corpus fixum, & liquefac per secretum naturarum, in vase philosophiæ. Intellexisti, ô Aron? utique. *Dixit Maria*: custodi fumum, & cave ne fugiat aliquid ex illo, & esto mensura ignis tui, sicut mensura caliditatis solis, in diebus Iunii & Iulii, & morare prope vas, & intuere mira, quomodo nigrescet, in minus quàm tribus horis diei, penetrabit fumus in corpus, & spiritus stringetur, & erit sicut lac incerans, liquefaciens, & penetrans, & illud est secretum occultum, ô Aron *dixit Aron*: Ego non credo quod erit hoc semper. *Dixit Maria*: ô Aron, mirabilius isto de eo est, quod non fuit apud antiquos, nec accessit ad eos per meditationem, & illud est: Accipe herbam albam & claram, inhonoratam errantem super monticulos, & tere ipsam recentem, sicut est in sua hora, & in illa est corpus verum non fugiens ab igne. *Dixit Aron* Nunquid illud est lapis veritatis, ô Domina? *utiq; dixit Maria*, nesciunt homines regnum ejus, vel regna cum velocitate sua. *Inquit Aron eidem*: & postea quid? *dixit Maria*, rectifica super illud Kibrick, & Zernecc, & ipsa sunt duo fumi complectentes duo luminaria, & projice super mollificans

mollificans vel complificans tincturarum & spirituum per pondera veritatis, tere totum, & pone ad ignem, & videbis ibi miracula. O Aron, regimen totum est in tempore ignis! o quàm mirum, quomodo movebitur de colore in colorem, in minus quàm hora, quousque deveniat ad metam rubedinis, & alius valoris, & tunc decide ignem, & dimitte in frigidum, quia tunc invenies ipsum corpus margaritale clarum, in colore papaveris silvestris, mixtum & celere & illud est incerans liquefaciens & penetrans, & cadit ejus aureus super. 12. 13. recepto 12. Intellige ô Aron: tunc procidit Aron inclinatus manibus ejus. *Dixit, Maria:* leva caput tuum, ô Aron, per Deum brevifico super te rem, si Deo placuerit. Accipe illud corpus projectum super monticulos clarum, quod non capitur, putrefactione vel metu, & tere ipsum cum gummi, alezaremos & cum duobus fumis, quia comprehendificans spiritum, est gummi, id est arg. vivum vel dragantum, & tere totum, & appropinqua igni, & liquefiet totum, projecisti super ipsum uxorem, & erit sicut aqua distillans, & quando percutiet ipsum aër, congelabitur, & erit corpus unũ, & fac projectionem de ipso, & videbis mirum. *Et dixit Maria,* ô Aron, & illud est secretum stoliæ. Et scias, ô Aron, quod prædicti duo fumi sunt radices artis & sunt Kibricc album, & calx humida, & philosophi nominaverunt ea multis modis & omnibus etiam nominibus. Sed corpus fixum est de corde saturni, comprehendificans & comprehendens sapientiæ stoliæ. Et acceptum de monticulis est corpus album, clarum, & istæ sunt medicinæ artis, pars comparatur, & pars invenitur super monticulis. Et scias quod sapientes nõ nominaverunt illud compluries stoliæ, nisi quia in hac stolia sunt mirabilia: intrant namque in illa 4. lapides, & suum regimen verum est, sicut & illa est propriorum stoliorum. Abel & Seth filii ejus, & per illud allegorizavit Hermes stolias in libris suis, sed gentes nunc ceciderunt super maneriæ sui, & legificaverunt Philosophi regimen, & simulaverunt opus quodlibet, quod non oportet facere opus illud, & faciunt regimen, uno anno per occultam ignorantiam, & Philosophorum, donec firmetur in cordibus eorum, & in sensibus, quod ars non complebitur præter in anno, quod est secretum magnum, & quando audiunt illi de secretis nostris, non verificant propter eorum ignorantiam in arte. Intellexisti ô Aron? utiq; Domina mea: sed narra de isto vase, sine quo non complebitur opus. *Dixit Maria:* Illud est vas Hermetis, quod occultaverunt stolidi, & non est vas ignorantium & mensuræ ignis, cui tu es sapiens: ulterius audi conditionem meam, ô Aron, & avide plectere, donec sum in mundo, quia impossibile est evasio motus, quia quatior ab ipso. *Dixit Aron eidem:* ô Domina, an audisti in secretis stoliarum, quæ posuerunt in libris, quod ars possit facere artem de corpore uno? *Inquit Maria:* Utique, quod Hermes dixit quod radix stoliæ est corpus indolabile, insanabile, & est toxicum mortificans omnia corpora, & plumbificat omnia, & coagulat mercurium odore suo. *Inquit Maria:* Ego juro per DEUM æternum, quod illud toxicum, donec fit aqua subtilis, non curo qua solutione fiat, coagulat reibec, id est mercurium in lunam, cum rubore veritatis, & incidit in sonum rasas, & lætificat ipsam, & in omnibus est corporibus scientia. Sed stolici propter longinquitaté probationis, & eorum vitæ brevitatem, invenerunt hæc elementa congenera vel contingentiora, & ipsi decreverũt ea præter vas Hermetis, quia illud est divinũ sapientia DEI occultatũ gentibus, & ipsi ignorant veritatis regna propter eorũ ignorantiam vasis.

Maria mira sonat breviter quod talia donat.
Gummis cum binis, fugitivum fugit in imis,
Horum in trinis, tria vincula fortia finis.
Maria lux roris legem ligat in tribus horis.
Filia Platonis, consortia jungit amoris.
Gaudet massata, assata, per tria sunt sociata.

Distinctio Vigesima octava. Dicta Belini.

CUM essemus supra quodam fluvio, quidam homo ascendens dixit: scitote quod pater meus sol dedit mihi potestatem super omnem potentiam, & induit me vestimento gloriæ, & totus mundus me quærit & currit post me. Ego enim sum maximus, & sanus ab omni ægritudine & omni masculа, & sapientes jam sciverunt virtutem meam & altitudinem. Ego enim unicus sum, & assimilor patri meo, qui unicus est, qui dedit mihi virtutem illam, & gratiam ex gratia sua. Et homines quærunt à servis meis fusibilibus, id quod quæritur à me, non tamen pervenerunt ad id, nisi per me: & terra cum omnibus viribus suis me humiliare non potest. Imò, ego sum super eam, & super omnes servos meos, donec humilio eos, & extraho de potentia, & natura eorum, & induo eos splendore & lumine meo pulchro, quem dedit mihi pater meus in omnibus operibus eorum. Ego enim sum excellens qui exalto & deprimo cuncta, & nullus servorum meorum potest super me, nisi unus, quod datum est ei, quia contrarius est mihi, ipse destruit me, non tamen destruit naturam meam; & ipse est saturnus, qui separat omnia mea membra: postea ego vado ad matrem meam, quæ congregat omnia mea membra divisa & separata. Ego sum illuminans omnia mea, & facio lunam apparere patenter de interiore, de patre meo saturno, & etiam de matre dominante, quæ mihi inimicatur. Verum tamen nisi hoc fieret, non possem bibere de animabus animalium, & plantarum. Sed ego venio cum calore, ad expellendum virtutem & iniquitatem eorum, scilicet patris & matris meæ à me. Ego sum habitans super faciem mineræ, & tribuo servis meis de extremitatibus meis, & nomen meum vocatur nominibus magnis, & qui studet in me, non curat de aliquo malo, sed non saturantur ex me. Ego defero naves per mare, & fabrico civitates desertas, non quæratis in eis magnitudinem meam. Nuncio ergo vobis omnibus sapientibus, quod nisi me interficiatis, non potestis sapientes nuncupari. Si vero me interfeceritis, intellectus vester erit perfectus, & in sorore mea crescit luna secundum gradum sapientiæ nostræ, & non cum alio ex servis meis, etsi sciretis secretum meum. Ego sum sicut frumentum seminatum in terram puram, quod nascens crescit & multiplicatur, & affert fructum seminanti, quia omne quod generatur, generatur genere suo, & quodlibet individuum multiplicat formam suæ speciei, & non alterius, quemadmodum ex frumento frumentum nascitur, & sic de aliis, & in hoc exposui vobis omnes figuras. Cum itaque egero cum uxore mea alba, pura, humida & munda tactu, addo pulchritudini faciei suæ, bonitati, & virtuti suæ. Ipsa enim est obediens mihi. Unde cum fuero unicus cum ea nihil melius in mundo, nec æquipollens mihi. Ipsa enim impraegnabitur & germinabit, sicut ego in substantia & colore, quoniam hoc modo multiplicatur semen meum. Ex me enim simile nascitur, sicut quando seminatur granum frumenti unum, nascitur, multiplicatur, teritur, cribellatur, & fit panis, ex quo venit totus mundus, & fabricatur orbis terræ ex misericordia mea, nec deficit,

quia

quia donũ DEI est. Ego illumino aërem lumine meo, & calefacio terram calore meo, genero & nutrio animalia, plantas, & lapides, & demo tenebras noctis cum potentia mea, & facio permanere dies & noctes, & illumino omnia luminaria lumine meo, & omnia etiam in quibus est splendor, & magnitudo, quæ quidem omnia ex opere meo sunt, ex quo indumentum ex vestimentis meis, & qui quærunt me faciunt pacem inter me & uxorem meam. Ita quod non separatur à me, & misceatur mixtione inseparabili, & hoc fiat quando extraxeritis me, partum patiatur à natura mea, & partum uxorem meam à natura sua. Et postea occidatis nos, & suscitamur resurrectione nova, & incorporali, & quod postea mori non possumus. Nam post resurrectionem habebimus gloriam, & fortitudinem sempiternam, tunc gaudent omnes, in prosperitate magna, qui sciunt secretum. Et scias quod sol vigoratur in tribus domibus igneis, scilicet in ariete, leone, & sagittario, & virtus solis est in tribus istis, quoniam domus Arietis est domus solis, & principatus; & domus leonis est sua secunda, & domus sagittarii est ejus tertia. Et in primâ istarum incipiunt dies crescere: & calor augeri, & ipsa est caput arietis: In secunda domo istarum completur tempus in calore, scilicet domus leonis: & in tertia earum diminuuntur dies, & calor, & omnia dissipantur, & sol quoniam emendatur crescit, & germinat in igne, quia sunt tres ignes, primus, medius, & extremus, & primus & postremus non sunt necessarii, sed medius qui est circa domum leonis, intellige ipsum & custodi, & inquire ipsum & pone in mente tua, & si addideris in tinctura sua, & minueris grossitudinem, juvabit te, quia una ex eis 1000. de luna mutabit, & hoc erit in fine sui caloris, & fiet in diebus 90. donec medietas ejus consumatur, & altera remaneat ejus & ita cum eo illuminabitur luna, parum super multam magnitudinem, Benedictus DEUS Amen.

Distinctio Vigesima nona. Dicta Stephani.

INITIUM sapientiæ est timor Domini, & amor sapientiæ, quia qui diligit sapientiam, & ipsa diligit eum, & ipsa efficiuntur similia. Omne enim simile diligit suum simile. Item initium sapientiæ est timor Domini, & ejus obedientia. : Sapientes enim dixerunt, aperi oculos tuos, & cor tuum, audi & intellige, ostendam & dicam tibi verba intelligibilia, quæ scire poteris, si fueris de intelligentibus. Scias quod ex homine non erit nisi homo, sic ex quolibet animali sibi nascitur simile: videmus enim aliquas res natas à radicibus suis dissimiles, quod videmus res alas habentes generatas ex non habentibus alas; videmus etiam & scimus res aliquas, quas homines nesciunt, de quibus egreditur natura, quam scimus quod sufficit nobis, & ignoratur, qui sunt res profundæ, & si quæritis de eis forsitan invenietis. Sicut aër superior, ita inferior subtus terram. Et scias quod de ista natura minerali fit ars, non de alio, quando invenietis citrinum de servo rubeo, cujus aquam tam pauperibus quam divitibus largiuntur, & de uxore sua tenera munda & molli, & provida, quæ siquidem est natura bona, quia diximus tunc sufficit nobis. Mundaverunt igitur locum sapientes, ne pulvis tangeret eum, in quo loco est illa natura bona quam diximus. Meus enim propinquus est flumen largitus donatione, & ipse est notarius rubei quod egreditur ab insula maris, & quod ex eis apparet de colore citrino, est melius omnibus, & à sua natura est natura bona & melior eo, quando est præparatum, & demonstratio sua erit propinqua, & summa ejus erit magna, respectu ejus, quod apparet modo. Pone igitur citrinum illud super ipsam; quod præcepit uxori suæ, ut antequam imprægnaretur, intraret balneum sine aqua, & habitaret in obscuro loco noctis, donec ejus corpus indueretur. Ponatis ergo in domo unà eos continue, donec duo fiant unum, ut sint spiritus unus & color unus, & tunc cum sciverint hoc filii eorum, quod ex eis nati sunt, revertentur ad eos, & stabunt in medio eorum, quia de eis facti sunt in loco ubi habitaverunt similiter, sicut placuit eis, & DEUS fecit eos sapientes postquam quieverunt à labore suo. Veneramini regem & suam uxorem, quod nescitis furorem eorum. Nam si ostenderet iram suam, super nos, aufferret à nobis regnum suum. Qui sapiens est, me intelliget, & qui non sicut Bestia, & non imponat mihi ignorantiam suam. Accipe igitur viam brevem, & abbrevia longam, & ipsa est ex citrino bono, & uxore sua, si quid præcipiunt & docent scientiam & sapientiam omnibus aliis, sicut ex uno genere multa fiunt genera, & ex uno dactilo fit magna arbor. Ego enim cooperui rem istam, sed non tantum ut non possis intelligere, & hæc via publica & larga, qui tamen eam tenere voluerit, teneat semitam directam, & data aliis ex eo quod vobis obtulit, quia ipse gratis vobis dedit, vobis ego feci hunc tractatum dum vixero, & postmodum relinquatur aliis quibus voluerit. Scias, frater, quod sulphur est pater omnium liquabilium corporum, & mercurius est locus ejus in quo ipse Kibricc operatur, id est, sulphur in eo, est enim humiditas cibus ignis; & siccitas, cibus frigiditatis. Et sicut opus mercurii est in medio Kibricc, ita opus Kibricc est in medio mercurii, & omnia corpora fiunt Mercurius, & fiunt congelata per calorem, & siccitatem Kibricc, & ipse coxit eum sicut pasta, & omnia corpora fiunt substantia una, & quando fuerit completa eorum decoctio fiunt sol. Et quando fuerit sicut pasta, sunt diminuta ab eorum decoctione & perfectione, & congelatio eorum est à frigido, & propter hoc quando ponuntur ad ignem, unit eos ignis, & facit fugere illud in quo nigra abundat siccitas, tanto magis & citius congelatur, & illud quod apparet de auro, est Mercurius congelatus ex subtiliori & puriori parte sulphuris. Color ergo citrinus est ex albo & rubeo; & quando ambo sunt in igne, scilicet Mercurius & Kibricc, primo fiunt nigri, deinde, rubei, postea citrini, & aurum est citrinum, & rubeum, & si Kibricc non tingeret eum, non tingeretur. Et scias quod hæc est veritas propter quam homines laborant, ut inveniant colorem citrinum, qui egreditur à servo rubeo, & uxore sua alba, ergo postquam scitis sororem suam & intelligitis citrinum quomodo exit à servo rubeo, tunc scietis me verum dicere, & veritatem agnoscere, & ego ostendo vobis veritatem paulatim, & si ulterius explanarem etiam pueri scirent.

Expliciunt Distinctiones.

TURBÆ

TVRBÆ PHILOSOPHORVM aliud Exemplar.

Placuit, Candide Lector, *ut utilitati tuæ consuleremus, aliud quoque Turbæ exemplar, quod apud nos fuit, adscribere, non tàm propter ordinem diversum, quàm propter sententiarum & Philosophorum nominum varietatem. Contingit enim, ut in altero volumine, idem diverso efferatur sensu, & verbis, & authore alio, ut tu in re tanti momenti, non aberres, sed quod tibi magis arriserit, sequaris in tuis operationibus.* Vale.

SENTENTIÆ sunt Sapientum, collectæ in tertia Synodo Pythagorica: In qua dicitur Arisleum Philosophum discipulos Hermetis ac Sapientum majores congregasse, & unumquemque in medium aliquid adferre de lapide vegetabili jussit, ut posteritati ars sacra innotesceret: & qui ad hanc capescendam animum appulissent, ad veritatis semitam ducerentur. Eximindus autem vir senex, & optimi consilii jussus est primus ut loqueretur.

SENTENTIA I.

EXIMINDUS. Vobis doctrinæ filiis notum facio, initium omnium rerum creatarum naturam quandam esse, primam, perpetuam & infinitam, omnia coquentem & regentem, cuius actiones & passiones ab iis tantùm sciuntur & noscuntur, quibus notitia artis sacræ data ex. Insuper dico, stellas esse igneas, & aërem ipsas temperare. Nam si aëris spissitudo & humiditas non esset, quæ Solis flammam temperaret, subsistentia omnia Sol combureret. Deus autem aëra separatim constituit, ne combureretur quod in terris creavit. Nonne videtis, ô scientiæ filii, Solem ascendentem in cœlo in aërem vincere & calefacere igne suo, quo calefacto, ad subsistentiam calor pervenit, inspissans & condensans spiritus, è quibus creaturæ generantur? Aër enim coarctatur, & ab aqua continetur, atq; ideo aër superatur, quia eius calor Solis calori, ejusq; humiditas aquæ jungitur humiditati. Nonne videtis tenuem aquam in aërem ascendere calore Solis eminente, & Solem ea delectari ac adiuuari? Quòd si aëre tenui suo humore non iuvaret aqua, proculdubiò ignis ipsum superaret. Ignis verò ex aqua abstrahit humorem, quo aër contemperatur, & tunc ipsum ignem superat. Ignis ergo & aqua sunt inimici, inter quos nulla est consanguinitas: eò quòd ignis est calidus & siccus: & aqua est frigida & humida. Aër quoque cùm sit calidus & humidus, concordiam habet cum aquæ humiditate & ignis caliditate, atque ob id fit amicitia generans. Inspicite omnes fructus, qui ex tenui vapore aëreo fiunt, eò quod Solis calore ex aëre & vita monstratur: & hoc ex Dei ordinatione.

SENTENTIA II.

YSINDRUS. Magnifico aërea, eò quòd ipsum opus aëre emendatur. Cùm inspissatur, rarescit, cùm calescit, frigescit. Ejus autem spissitudo fit, quando in cœlo disiungitur propter Solis elongationem. Eius verò raritas fit, quando exaltato Sole tabescit aër & & clarescit. Similiter fit in Veris complexione, in temporis nec calidi nec frigidi distinctionem. Nam secundùm alterationem dispositionis constitutæ, ad disiunctiones anni alterandas, hyems alteratur: aër igitur inspissatur, tùm cùm Sol ab eo prolongatur. Aëre verò rarescente, propè fit Sol, quo propinquo, calor pervenit hominibus.

SENTENTIA III.

ANAXAGORAS. Dico quòd principium omnium quæ Deus creavit, est pietas & ratio: eò quòd in creatione apparuit pietas, & spissum terræ ratione sperata: pietas autem non videtur nisi in corpore. Proinde scitote Sapientum turba, quod spissitudo omnium quatuor in terra quiescit: eò quod ignis spissum in aëra cadit; aëris vero spissum & quod ex igne spisso congregatur, in aqua incidit. Aquæ verò spissum, & quod ex ignis & aëris spisso coadunatur in terra quiescit. Nonne videtis quòd istorum quatuor spissitudo in terra conjuncta est? Ipsa igitur terra omnibus est spissior ad hæc Turba: Verum dixisti, terra certè est omnibus spissior. Quod verò istorum est rarius & dignius? respondit, Ignis est rarior in his quatuor, rum& ad eum pervenit rarum istorum quatuor. Aër verò est minus rarus igne. Nam calidus est & humidus, ignis verò calidus & siccus. Calidum namque & siccum est rarius calido & humido. Dicunt enim sapientes, quod minoris raritatis sit ignis aëre, & terra minoris raritatis aqua, eò quod frigida & sicca. Et quemadmodum siccum calidum est rarius humido calido, ita siccum frigidum est minoris raritatis frigido humido.

SENTENTIA IV.

PYTHAGORAS. Benè aptastis, ô filii doctrinæ, harum quatuor naturarum descriptiones, ex quibus Deus cuncta creavit. Beatus ergo qui intelligit quæ descripta sunt, quoniam majora non proponentur; perficite tamen sermonem vestrum. Ad hæc dixit:

SENTENTIA V.

PANDOPHIS. Significo posteris, Quod est tenue aquæ, & quod non separatur ab ea, manet supra terram siccam, hoc est, aër absconditus in aqua quæ sub terra est, qui fert terram ne mergatur in aquam, quæ est sub terra, & prohibet ne terra humectetur aqua. Aër is factus est complexus, inter diversa separans aquam & terram, & inter adversa aquam & ignem, ne se inuicem destruant. Huius rei proponam exemplum: Ouum, in quo quatuor coniuncta sunt: eius cortex apparens est terra, & albumen aqua, pellicula verò tenuissima cortici iuncta, est separans terram ab aqua, ut dixi, quòd sit aër separans terram ab aqua, rubeum verò oui est ignis, & pellicula rubeum continens est aër, aquam separans ab igne, & tamen utraque pellicula unum sunt & idem: aër tamen frigidam separans terram & aquam ab inuicem spissior est aëre altiore. Et aër altior est & subtilior & rarior natura aëre inferiore, quia igni propinquior In ovo itaque sunt quatuor, terra, aqua, aër, & ignis, & punctus Solis in medio, rubeum scil. quod est pullus: Ideoque omnes Philosophi, in hac excellentissima arte, ouum descripserunt, ipsumque exemplum suo operi posuerunt.

SENTENTIA VI.

ARISLEVS. Scitote, quòd terra est collis, & non est plana, unde Sol non ascendit super climata terræ una hora. Nam si plana esset, uno utique momento ascenderet supra totam terram. Insuper dico quòd Deus sit unus, unumque genuit, neque tamen genitus, & quòd omnium caput post se est terra & ignis. Et quia ignis est tenuis & levis, regit omnia: terra autem cùm sit spissa & ponderosa, fert omnia quæ regit ignis,

SEN-

SENTENTIA VII.

LUCAS. Vos non nisi de quatuor loquimini naturis, unusquisque vestrum de his aliquid dixit. Ego autem vobis notifico, omnia quæ Deus creavit, ex his quatuor esse naturis, & quæ ex ipsis creata sunt, in eas revertuntur. Inde generationes fiunt, prout Deus destinavit. Et hæc fuit hactenus Indorum & Babyloniensium Philosophorum sententia absolutissima.

SENTENTIA VIII.

LOCUSTOR. Naturæ duæ sunt tantùm quas Lucas describit, quarum altera nescitur nec describitur, nisi pietate & ratione; alia non videtur nec sentitur, & est cœlum. Tertia quidem natura adjungitur, quæ sentitur; videtur & scitur, & hæc est quæ continet quicquid sub cælo inest usque in terram. Et tamen percipit ratio his quinque sensibus adjuta, visu, auditu, gustu, odoratu & tactu. Album à nigro ratio discernit, visu: verbum bonum à malo, auditu: dulce ab amaro, gustu: gratum ab ingrato, odoratu: & leve ab aspero, tactu. Quod ad illam naturam, quæ nullo horum sensuum percipitur, natura est sublimis, quæ tantum ratione & pietate percipitur, & est Deus sublimis, qui lucem fecit, quæ est Sol, scilicet qui omnibus subtilior est creaturis, ut lumen præbeat Mundo: qui constat duobus densis, & duobus raris. Et nihil densorum est in creatione sublimi, eò quod Sole & omnibus inferioribus creaturis sit ipse subtilior & rarior.

SENTENTIA IX.

PYTHAGORAS. Dico Deum ante omnia fuisse, cum quo nihil fuit antè cùm fuit, & ideò hoc dico, ut opinionem vestram roborem de elementis, de arcanis & scientia sacra, ad quam ratio non pervenit, nisi annuente Deo. Et intelligite, quòd Deus cùm solus fuisset, quatuor creavit res, ignem, aërem, aquam & terram: de quorum stirpe tàm superiora quàm inferiora esse dedit: & secundùm prædestinationē suam ex his tanquam à radice omnes creaturas fecit, ut omnibus huiusmodi creaturis laudaretur sublimis & homo rationem & judicium exerceret. Quapropter ante omnia quatuor elementa ordinavit, ex quib. cuncta formavit, scil. diversas creaturas. Ex uno elemento videl. igne fecit Angelos: ex igne & aëre Solem, Lunam ac stellas, atq; ob id Angeli Sole, Luna & stellis lucidiores, eò quòd ex uno singulari, quod est quartum, rarius creati sunt. Cœlum ex duobus est compositum ex uno rarorum, scil. aëre, & altero densorum, scil. aqua. Animantia autem partim creata sunt ex igne, aëre & terra, ut bruta animalia: partim ex igne, aëre & aqua, ut volatilia. In vegetabilibus non est ignis. Ex terra namque, aqua & aëre sunt. Quòd si quis vestrûm velit in vegetabilibus inesse ignem, non absurdum erit; ex aeris calore enim abscondito ignem habebit, ut antea in hoc congressu dictum est, ignem tenuem esse aeri. Ignis verò de quo dubium haberi potest, non inest, nisi spiritum & animam habentibus.

Ex quatuor autem elementis, igne, aere, aqua & terra, homo creatus est, unde morti subiectus, quia compositum sequitur divisio, id est, mors. Ex uno verò quod est creatum non moritur, quia nulla inest divisio. Ex duobus autem, vel tribus, vel etiam quatuor, unumquodq; compositum separari necesse est, quod fit morte. Et scitote, quod omne compositum igne carens non comedit, nec bibit, nec dormit: eò quòd in omnibus spiritum habentibus ignis est, qui comedit: Angeli autem non comedunt eò quòd ignis simplex, qui & rarum dicitur, non comedit, sed spissus ignis: Angeli verò ex simplici & raro igne creati sunt, ob id non comedunt, nec dormiunt. Et sic solvitur dubium, de quo quis vestrûm dubitare posset.

Ad hæc Arisleus inquit: Quoniam ad posteritatis utilitatem vos congregavi, nihil utilius futuris explicari posse existimo, quàm si quis vestrûm descriptiones elementorum enarrârit, ea methodo, ne ab incipientibus agnoscatur: doctrinæ verò filios non prætereat.

SENTENTIA X.

EXIMENUS. Ex quatuor elementis creata sunt omnia: scil. cœlum, throni, Angeli, Sol, Luna, stellæ, ignis, aër, mare, & omnes aquæ, terra, & diversa, ac similia. Nec est diversitas in his, quæ dixi, nisi quia quælibet illarum creaturarum diversæ est naturæ, & ejus natura ex diversis legibus est diversa. Et hæc diversitas inest omnibus creaturis, eò quòd ex diversis elementis sint creatæ; & si essent ex uno elemento, convenientiam haberent inter se. Verùm elementa quando commiscentur, ipsum commixtum nec est siccum per se, nec humidum, nec calidum, nec frigidum. Cùm autem conveniunt, exeunt inde creaturæ, quæ nunquam perficiuntur, nisi priùs putrefiant & corrumpantur apud visum. Deinde verò dat Deus incrementum: videlicet vitam, cibum, alimentum & gubernationem.

Audite, charissimi, non frustrà vobis has elementorum descriptiones enarravi. In iis enim latet arcanum absconditum: quorum scilicet elementorum duo videntur, & eorum virtus & opus scitur: alia verò duo non videntur, nec tanguntur, nec videtur virtus vel opus eorum, nisi in prioribus duobus elementis. Et nisi jungantur illa quatuor elementa, nihil operantur. Cùm autem conjunguntur, deponunt naturas, & aliud fiunt, ac fiat gignitur: quare super his meditamini. Insuper scitote, omnes filii doctrinæ, quòd nulla fit tinctura vera, nisi ex ære nostro. Nolite ergo animas vestras & pecuniam in vanum consumere, nec tristitiam cordibus vestris inferre. Non enim quicquam facietis, nisi prædictum æs in album vertatis, ac numos experientia faciatis: deinde album illud rubeum faciatis, donec tinctura efficiatur. Illud igitur æs confringite, comburite, & nigredine private, coquendo, imbuendo, & abluendo, quousque albū fiat: deinde cōstringite eum arte.

SENTENTIA XI.

ARISTENES. Hujus operis clavis est numorū ars. Accipite igitur corpus, quod vobis demonstratum est, ac in tabulas tenues coaptate: deinde maris nostri aquæ imponite, quæ dum regitur, Aqua permanens dicitur. Post imponite leni igne, donec tabulæ confringantur, & fiant aquæ, & Etheliæ jungite, & lento igne simul assate, donec fiat brodium saginatum, & in suam Etheliam vertite, quousque coaguletur, fiat numus varius, quem Solis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps, donec nigredine privetur, & albedo appareat. Postea regite ipsum, & animam auri commiscete, & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patientia, nec vos tædeat eam cum aqua imbuere quæ ex ea exivit, quæ est permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim est æs combustum, & auri flos, & fermentum: quod cum aqua permanente dirigite, postea desiccate, donec pulvis fiat, & omni humiditate privetur.

SENTENTIA XII.

PARMENIDES: Scitote quod invidi multipliciter tractaverunt de aquis, brodiis, corporibus & metallis, ut scientiam inquirentes fallerent. Hæc ergo dimittite, & aurum numosque fieri facite ex hoc nostro ære, & æs aut plumbum pro pinguedine, vel nigredine, & stannum pro liquefactione sumite, scientes, quod nisi vertatis naturas & dirigatis complexiones, & sanguinea sanguineis iungatis, nihil operamini. Naturæ quidem suis obviant naturis, & sequuntur eas, & lætantur in eis, & cum putrescunt, gignuntur. Natura enim regitur, & modo, quo cecidit, relevatur, & dum diruitur, vertitur in pulverem, & in nihilum reducitur: deinde regeneratur, & renovatur. Intendite ergo noscere, quid est quod eam putrefacit & renovat, & cuius sit saporis, & quæ longinquitas & propinquitas, & qualiter post inimicitiam fiat amicitia, & qualiter accidat corruptio & generatio, & qualiter illæ naturæ complectantur invicem, & quomodo in igne lento concordes fiant. Quibus notis & perceptis, manus vestras operi applicate. Quod si dictas qualitates ignoratis, nolite operi appropinquare: quoniam totum est noxium, & infortunium, ac tristitia, modò Sapientum verba intelligite, & hoc breve dictū retinete: videlicet quòd Natura naturā lætatur, & natura naturā cōtinet, & Natura naturā vincit, & superat: Hoc solo verbo cōprehēditur totū opus. Dimitt. ergo sermones superfluos, & accipite argentum vivum, & cōgelate eum in corpore Magnesiæ, vel sulphuris, quod non comburitur, & vertite ipsum in naturam albam, & si æri nostro imposueritis, album fiet: & si ipsum rubeum facere volueritis, rubeum fiet: & si ampliùs coxeritis ipsum, aurum fiet. Dico etiam, quòd vertit mare in rubeum, & auri colorem. Et scitote, quòd non vertitur aurum in rubiginem, id est, rubeum colorem, nisi per aquam permanentem, eò quòd Natura naturâ lætatur. Coquite ergo ipsum in humore, donec appareat natura abscondita: & cùm videritis hoc, imbbuite eum septies aqua permanente, coquēdo, assādo donec rubeum fiat. O Natura fortis, naturas vincens & superans, suasq; naturas gaudere faciens. Hæc est illa natura specialis & spiritualis, cui Deus posse dedit, quod ignis dare non potest. Quare veram hanc tincturam magnificamus: quia nihil est preciosius ipsa, & est veritas omnem scientiam continens: & cùm liquefit cum corporibus, altissimum operum operatur opus. O si modò veritatem nosceretis, quantas mihi gratias ageretis! Scitote etiam, quòd tingens ea, quæ mixta sunt, non debet diruere. Ipsum namque ea, quæ ei miscentur, superat, & in suum vertit colorem: & sicut apud visum superficiem vincit, sic & intima superat: & si unum sit fixum, & aliud fugiens, figuntur ambo, postquam mixta sunt: & si superficies dealbatur, intima eius dealbabuntur. Insuper scietis, quòd res una superat decem, eò quòd sulphur nostrum solùm omnia corpora ligat, & colorat.

Ad hæc respondit Turba: Benè dixisti, Parmenides: tamen qualiter fumus dealbat, prætermisisti.

SENTENTIA XIII.

LUCAS inquit: Ego dicam, in eo vestigia sequens priorum. Propterea scitote omnes scientiæ investigatores, quòd tractatus hic non est ab initio regendi. Accipite argentum vivum, quod ex masculo est, & coagulate eum secundùm consuetudinem. Dico secundùm consuetudinem, eò quod iam prius coagulatum est: non est igitur initium regendi. Hoc tamen iubeo, ut argentum vivum, quod est de masculo, capiatis, & ponatis super æs, id est, ferrum gubernatum, & dealbabitur. Simili namque modo fit Magnesia alba, & masculus similiter convertitur, quandoquidem propinquitas est magnetis cum ferro: Natura quoque natura gaudet. Sumite etiam ... quam priores sumi jusserunt, & coquite cum suo corpore, donec stannum fiat, secundùm consuetudinem à sua nigredine privare abluite, æquo assate igne, donec dealbetur. Argento vivo dealbato, omnia alba fiunt: Natura naturam convertit. Item sumite Magnesiam, & aquam aluminis, & aquam maris, & aquam ferri, & dealbate fumo, qui cùm sit albus, omnia dealbat. Jungite eum feci suæ, donec coaguletur, & numus fiat albus. Hoc album æs assate, donec seipsum germinare faciat: quoniam Magnesia cùm dealbatur, spiritus fugere non permittit, nec æris umbram apparere, eò quòd natura naturam continet. Accipite ergo album sulphureum, & Solem album, & rore fumi dealbate, vel albi Solis florem assate, donec candidissimus fiat. Et scitote, quòd Solis flos albus Ethelia est, assate ipsum per dies septem, donec fiat ut marmor coruscans: quo completo, habetis magnum arcanum, eò quòd sulphur sulphuri mixtum est, & propinquitatem matrimonii inter se: quia naturæ suis naturis obuiantes lætantur. Accipite igitur Martec, & dealbate ipsum fumo, aceto, & aqua permanente: deinde assate, & coagulate: tamen non liquefiat in igne fortiori, & claudite os vasis diligenter, ne exeat flos, sed suo propinquo societur, & ejus albedinem intendi faciat. Cavete aunt ignis intensionem, quoniam si intendatis ignem ante terminum, rubeum fiet, quod non proderit, cùm in initio regendi quærenda sit albedo, coquite postea ipsum, & rubeum facite; ignis verò sit levis in dealbando, donec coaguletur, & cùm coagulatum est, tum vocamus animam, eò quòd citiùs à natura in naturam convertitur. Hoc igitur solum acetum in numorum arte est sufficiens, eò quòd una res facit, quod plures operantur. Pluribus autem rebus non indigetis, sed una tantùm re, quæ una res in unoquoque gradu operum nostrum in aliam vertitur naturam.

SENTENTIA XIV.

PYTHAGORAS: Aliam ponamus gubernationem, non rei, sed naturæ. Dico quòd quicquid invidi in libris suis de Elementorum tractationem dixerunt, in sapore unum tantum sunt, in apparentia verò diversa. Et res illa, quam multipliciter narraverunt, suum absque igne consequitur socium, prout lapis Magnetis consequitur ferrum. Nec sine causa confertur spermati, vel vulvæ, quibus rectè assimilatur: quia in complexione sua multos facit apparere colores, prout in unoquoq; regimine gubernatur res, quæ quidem res ubique invenitur: & est lapis & non lapis, vilis & preciosus, obscurus & clarus, & à quolibet notus. Est quoque unius nominis, & nominum multorum, & vocatur Sputum Lunæ. Sic ergo hic lapis non est lapis, & tamen preciosissimus: quia sine ipso non operatur natura, cui nomen est unum, cum tamen multis nominibus nominaverimus eum, propter naturæ suæ diligentiam, præcipuum tamen nomen illi inest, Ethelia alba, & Æs album, solus ab igne fugiens, & æs dealbans. Hunc igitur lapidem album accipe, & figite, ac lacte coagulate, hoc est, more lactis: deinde calcem, qui est sicuti marmor, constringite, ne humor à vase exeat: custodite ipsum quoq; in suo vase, & congelate, donec fiat pulvis, & coquite cum sputo Lunæ, & dirigite, & invenietis lapidem fatuum, quem

quem aquâ suâ imbuite. Iste est lapis, quem cunctis nominibus nominaverunt, qui opus recipit, & bibit seipsum & est lapis, à quo procedit omnis color. Sumite ergo gumam Scotiæ, & cum calcis cinere miscete, & humectate aqua permanente, & inspicite an pulvis fiat. Sin autem, ponatis eum in ignem fortiorem priore, donec confringatur dimittite; postea imbuite ipsum aqua permanente: & quantò plus variabuntur colores, tantò plus calefieri finite. Et scitote, quòd si argentum viuum acceperitis album, vel sputum Lunæ, ut dixi, & jussi facere, lenique igne fregeritis, coagulabitur, lapisq; fiet. Ex hoc ergo lapide cùm frangitur, varij colores apparent: quòd si eum rexeritis, ut dixi, donec albus fiat, & ut marmor albescat, invenietis propositum.

SENTENTIA XV.

ASSUBERES: Dico quòd sulphura sulphuribus continentur, & humiditas humiditate. Respondit Turba: Jam primi hoc dixerunt: explana ergo quid est humiditas. Ad hæc ille: Cùm venenum corpus penetrat, ipsum calore perpetuo penetrat, & non permittit animam à corpore separari: quia compar est eidem: Et hoc est quod dixerunt invidi: Persequimini fugientem, obviate, & peribit fuga, & veritas apparebit, quæ suum comparem concepit, & sese invicem complectuntur, eo quòd ex sulphure sulphuri mixto, preciosissimus fit color, qui nunquam fugit ab igne: quoniam anima in corporis intima infertur, ac corpus continet & colorat. Hæc dicta mea ita intelligite: Accipite animal, quod dicitur Kenkel, cujus aqua Tyrius color est, & regite ipsum leni igne, ut consuetum est, donec terra fiat, in qua parum est coloris. Volentes igitur ad Tyriam tincturam pervenire, sumite ejus humiditatem, quam ejecit, & ponite totum in vase cum eodem. Deinde coquite ipsum aquâ marinâ, donec humescat: deinde humectatum dimittite, postea denuò ipsum imbuite, & paulatim desiccate, & taliter coquendo, humectando, imbuendo, & desiccando, ejus regimen observate, donec suum totum ebibat humorem, & dimittite eum in suo vase per dies septem, donec color Tyrius appareat. Audite, adhuc breviùs totum describam regimen: conterite ipsum urinâ puerorum, & aquâ maris, & aquâ mundâ permanente, & coquite ipsum levi igne, antequam tingat, donec nigredo tota ab eo recedat, & postea de facili confringetur. Decoquite ergo ipsum suo humore, donec imbuat suum rubeum colorem. Si verò Tyrium vultis colorem habere, imbuite ipsum aquâ nivis continuè, & miscete prout scitis, & sufficere videbitur, & miscete eum aqua permanente, donec sufficiat, & decoquite, donec rubigo aquam bibat. Deinde aqua maris, quam præparastis, quæ est aqua talci, abluite, donec suum combibat humorem, quod cùm per dies septem feceritis, apparebit color Tyrius. Et si vultis ut sit alterius coloris, quàm fuerat, ponite gumam in aquam permanentem, & ipsam per vices tingite, deinde in Sole desiccate: deinde prædictæ aquæ reddite, & magis Tyrius color intendetur. Et scitote, quòd non tingetis colorem purpureum nisi in frigido. Accipite ergo aquam, quæ est de frigoris natura, & in ea Lunam decoquite, donec tincturæ vim accipiat ab aqua, quam aquæ florem Philosophi nuncupavêre. Propositum ergo verum fit in illa aqua: in ea ponite quod in vase est dies & noctes, donec preciosissimum Tyrium vestiat colorẽ.

SENTENTIA XVI.

FRICTES inquit: Scitote, sapientiæ investigatores, quòd hujus artis fundamentum, propter quod multi perierunt, unum quidem esse omnibus naturis fortius & sublimius apud philosophos: apud incipientes verò est omnium rerum vilius. Sed nos hunc veneramur: & si Reges hoc agnoscerent, nullus nostrûm unquam ad hanc rem perveniret. O quàm mirabiliter natura hæc corpora vertit in spiritum, & quàm mirabili modo eminet, cunctaq; superat! Hic Turba: Nomina eam nomine, non verbis. Et ille: Est acetum acerrimum, quod aurum facit esse merum spiritum, sine quo aceto nec albedo, nec nigredo, nec rubedo consistit: & cùm miscetur corpori, continetur, & unum fit cum eo, & vertit eum in spiritum, ipsumq; tingit tincturâ spirituali, quæ nunquam deleri potest. Hoc autem scitote, quòd si corpus posueritis super ignem sine aceto, comburetur & corrumpetur. Scituri etiam quòd humor primus est frigidus: cavete ergo ab igne, quoniam inimicus est humori. Quare Philosophi & Sapientes jusserunt nos suaviter regere, donec fiat sulphur incremabile: & hoc quousq; innuerunt, dicentes: Optimum est, quòd pauca vis sulphuris forte corpus comburit. Ideoq; eum venerantur, & describunt in libris suis, dicentes: Hoc acetum corpora comburit, in cinerem vertit, & dealbat: & si coquatur benè, & à nigredine privetur, fiet lapis & nummus albissimus. Coquite ergo ipsum, donec diruatur: deinde soluite, & aquæ maris imponite: & scitote, quòd principium hujus operis est dealbatio, cui rubor succedit. Postea per acetum fit corporis perfectio. Hoc acetum longo labore investigavi, tandem nutu Dei altissimi naturam unam vidi, quæ est omnibus naturis potẽtior, nobilior & fortior; & hæc natura nihil aliud est, quàm aqua munda, acetum acerrimum, & aqua permanens, quæ illuminat omnia corpora, & lumen præbet omnibus, qui legunt nostros libros.

SENTENTIA XVII.

SOCRATES: Scitote, doctrinæ filij, quòd absq; plumbo nulla fit tinctura, & quòd in eo est virtus operis. Nonne videtis, inquit Hermes gratia triplicis, quoties corpori immergitur, quòd ipsum corpus in colorem vertit invariabilem: ergo prima vis est acetum, secunda plumbum, de quo Sapientes dixerunt, quòd omnibus corporib. immergatur, & omnia immutat & tingit colore immutabili. Accipite ergo plumbum, quod ex lapide fit, & coquite ipsum, donec nigrescat: postea terite ipsum cum aqua nitri, donec fiat sicut pinguedo spissa: postea coquite eum iterum cum igne fortiori, donec fiat lapis mundus & numosus. Postea terite eum rore, sale & aqua pluviæ, viginti & novem dies: deinde aqua salsa viginti dies, & aqua dulci decem dies, & invenietis eum numoso lapidi similem. Tunc coquite eum iterum aqua, donec stannum fiat per liquefactionem: deinde coquite, donec humore privetur, & fiat pulvis siccus, qui cùm exsiccus est, velociter reliquum sui humoris ebibit: eò quòd est plumbum combustum: cavete autem ne comburatur; hoc itaq; est sulphur, quod non comburitur. Postea terite eum aceto acerrimo, donec inspissetur: coquite eum, & cavete ne acetum vertatur in fumũ, & pereat. Nunc autem plumbi albi dispositionem monstravi, quo noto, nihil aliud sequitur, quàm Opus mulierum & Ludus puerorum. Propterea scitote, quòd secretum operis ex mare & fœmina constat: in plumbo masculum, in auripigmento fœminam vobis monstravi. Auripigmentum igitur plumbo miscete, quoniam masculina vi suscepta, gaudet fœmina, & juvatur ab ea & masculus suscipiet à femina sperma tingens. Proinde mi-

ſtos imponite vaſi vitreo, & terito eos cum Ethelia aceto acerrimo, ac ſeptem coquite diebus, cauentes ne ar-canum fugiat, & ſic per noctes dimittite, & cùm ſiccum fuerit, iterum aceto imbuite, & habebitis magnum arcanum. Iam ergo auripigmenti vim vobis notificavi, quæ vis eſt fœmina, quę corpora vertit in ſpiritum, & perficit univerſum opus.

SENTENTIA XVIII.

ZENON: Superque iam doctrinam albam facere docuiſtis, quid de rubeo? Dico quòd non poteſtis rubeum facere, niſi priùs intendatis dealbare: quoniam duæ naturæ nihil aliud ſunt, quàm album & rubeum. Dealbate ergo rubeum: & album in rubeum vertite, ſcientes quòd annus dividitur in quatuor tempora. Primum tempus frigidæ eſt complexionis: & eſt Hyems. Secundum eſt aereæ complexionis: & eſt Ver. Tertium tempus eſt igneæ complexionis: & eſt Æſtas. Quartum eſt Autumni, in quo fructus maturantur. Iuxta hunc modum oportet vos naturas regere, videlicet Hyeme ſolvere, Vere coquere, Æſtate coagulare, Autumno autem fructus colligere, & tingere. Sin hoc poteſtis, vos ipſos reprehendatis oportet. Inſuper dicam de plumbo rubificando: Accipite æs, quod Magiſter in principio libri accipere iuſſit, & ponite plumbum cum eo, donec ſpiſſum fiat: congelate, deſiccate, donec rubeum fiat: hoc utique eſt plumbum rubeum, de quo dixerunt Sapientes, æs & plumbum lapis precioſus: miſcete ea æqualiter, & aſſate cum eis aurum: & ſi benè rexeritis, fit ſpiritus ingens in medio ſpirituum. Cùm enim maſculus fœminæ coniungitur, fit ipſa fœmina, non fugiens, & totum ſpirituale compoſitum, & ex ipſo ſpirituali compoſito rubeum, quod eſt mundi principium. Et ſic habetis plumbum rubeum, ſine quo nihil poteſtis facere.

SENTENTIA XIX.

MVNDVS: Inveſtigatores artis ſcire vos oportet, quòd Philoſophi in libris ſuis Gumi multis nominibus nominaverint: & tamen nihil aliud eſt, quàm aqua permanens: ex qua quidem aqua lapis noſter precioſiſſimus generatur. O quam multi ſunt gumæ huius inveſtigatores: & quàm pauci ſunt, qui noſcunt eam. Dico vobis, quod guma hæc non emendatur niſi cum auro tantummodò. Et ſunt quidam inveſtigatores, qui licet inveniant applicationes, nolunt tamen labores ſuſtinere, quia ſimul & ſumptus fiunt. Audite tamen vos me, & huius gumæ applicationes enarrabo. Dico quòd guma noſtra fortior eſt auro. & qui noſcunt eam, auro præcioſiorem tenent. Aurum tamen honoramus, quia ſine ipſo guma non emendatur. Guma ergo noſtra apud Philoſophos precioſior eſt & nobilior margaritis, quia paulo auro eminentior & ſublimior eſt. Et inde eſt quòd ſcribentes de ea nihil manifeſtè narraverunt. Si enim venditores cognoſcerent eam, non venderent eam tam vili precio. Accipite igitur gumæ candidiſſimæ partem unam, & urinæ vituli albi partem aliam, & de felle piſcis partem, & de corpore gumi, ſine q o emendari non poteſt partem unam, & decoquite par 40. dies: poſtea in calido Sole deſiccate, donec congeletur. Deinde cum lacte ferventi, quouſque lac deficiat, coquite, donec ſiccus fiat. Denuò cum lacte ficus ipſum miſcete & coquite, donec humor ille deſiccetur. Poſtmodum aqua pluviali humectate, aſſate poſtea, donec deſiccetur: ultimò aqua permanente imbibite & aſſate, donec intentiſſimæ ſit ſiccitatis. Iis peractis, ipſum gumi miſcete, quæ ex omnibus parata eſt coloribus, & coquite, donec tota vis, aquæ pereat, corpuſque totum deſiccetur humiditate, imbuite ipſum coquendo, quouſque illius ſiccitas intendatur, poſtea dimittite per quadraginta dies, ut in illa maneat decoctione, donec ſpiritus penetret corpus: & hoc eſt regimen quo ſpiritus incorporantur: & corpora in ſpiritus vertuntur. Moneo tamen caveatis, ne compoſitum fumiget & fugiat, propterea vas benè operite: & invenietis arcanum, quod Philoſophi in ſuis libris celaverunt.

SENTENTIA XX.

DARDARIS. Verum eſt quod de aqua permanente ſuperiores narraverunt: nihil in hoc opere fit toto ſine hac aqua permanente: & qui eam non novit & ejus regimen prout oportet, fruſtra laborat: vis enim ipſius eſt ſpiritualis ſanguis. Et ideo vocaverunt eam Philoſophi permanentem: quia ſanguis illius coctus in corpore quod ſuperiores antea nominaverunt, nutu Altiſſimi vertit ſpiritum in corpus, & corpus in ſpiritum. Simul enim mixta & in unum redacta incorporantur, & complectuntur ſe ipſa coniunctione inſeparabili. Et notate quòd quicquid habet ſpiritum, habet & ſanguinem.

SENTENTIA XXI.

BELLVS. Scimus omnes quòd Philoſophi multipliciter tractauerunt de aqua iſta permanente, & variè docuerunt album rufum facere: occulta autem varietate concordes fuerunt; quare huius compoſitiones & regimen deſcripſerunt. Ego autem de hoc lapide benedicto dico, quòd ſit lapis & non lapis, & multis nuncupatur nominibus, ne quis inſipiens noſcat ipſum. Quidam Sapientes à loco ubi generatur, ei nomen dedere; quidam verò à colore, & dixere eſſe intenſiſſimi ſpiritus: & eo fieri corpus inuſtibile: & quidam vocaverunt leonem viridem: alii ſputum Lunæ: nonnulli arithmeticè poſuerunt: aliqui melius quod fluat è metallis, ac ea de cauſa cor Solis nonominarunt, & quidam dixerunt, quòd fiat ex argento vivo, & alii volunt quòd ex lacte volatilium, & ſic ipſum lapidem nominum legionibus vocarunt.

SENTENTIA XXII.

PANDVLPHVS: Ego lapidem hunc deſcriptum, aquam permanentem dico eſſe: & quòd aqua permanens eſt aqua munda & aqua vitæ, de qua Philoſophi dixerunt: quòd natura naturâ lætatur. Natura naturam continet, & natura naturam vincit. Et hoc eſt colloquium, in quo Philoſophi poſuerunt breviter totius operis fundamentum. Dico etiam, quòd non eſt corpus dignius & purius Sole, & quòd nullum venenum tingens generetur ſine Sole & eius umbra, & qui abſque iis venenum facere conatur, errat omni cœlo. Qui autem venenum Sole & eius umbra tinxit, ad maximum pervenit arcanum, quod dicitur numus, qui cùm rubeus efficitur, aurum vocatur: & qui novit arcana Philoſophorum, novit totum opus.

SENTENTIA XXIII.

ARDARIVS: Regimen lapidis & compoſitionem vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanum, quod eſt Magneſies alba, & quæ eſt cum vino mixta, ſed non accipiatis eam, niſi puram & mundam: & ſuo imponite vaſi, & orate Deum, ut hoc maximum videre lapidem vobis concedat. Deinde coquite ipſũ lentè, cũ extraxeritis, videte ſi factus eſt niger: & ſi eſt ita, optimè rexiſtis: ſin

sin autem regite ipsum albo, quod est maximum arcanum, donec appareat nigredo: equidem pura nigredo, quæ quadraginta tantummodò diebus durat. Postea terite ipsam cum suis confectionibus, quæ sunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix est una ex unguento croceo & alumine fixo. Hoc itaque per quadraginta dies diligenter coquite, quo completo initium lapidis Deus vobis ostendet. Coquite eum iterum & gumi residuo ipsum imbuite, scientes, quòd quoties cinerem imbuitis, oportet ipsum toties siccari, & rursus humectari, donec ejus color in id quod quæritis, vertatur. Præter hæc scietis quòd hujus lapidis preciosi perfectio est ipsum regere residuò tertiæ partis medicinæ, & duas servare ad eum per vices imbuendum, & ad justum usq; colorem eum coquendum: sit autem ignis priore intensior, donec fluat ut cera, quæ quidem cùm desiccatur, seipsam continet. Coquite ergo eam, donec bibat collam auri, & cum siccata fuerit, imbuite eam septies, quousque duas partes sui bibat: & postea ponite eam in igne, donec suum florem extrahat: remittite eam calori & beati estis, si benè intelligitis quæ dico. Sin autem reiterate opus, sumentes album humidum quod est maximum secretum, in quo vera consistit tinctura, & imbuite ex eo septies arenam [quæ facta est ex lapide priùs septies imbuto] quousq; totam bibat aquam, & os vasis fortiter claudite, ut sæpè dictum est, & ecce apparebit vobis lapis tyrius.

SENTENTIA XXIV.

THEOPHILUS. Artis investigatores, scitote, quòd ars numi & auri arcanum, & tenebrosa vestis, quam nemo novit, nisi qui libros philosophiæ diligenti & assidua lectione, perlegerit. Nam quod occultatur, est majus quàm id quod perdisci potest. Propterea notifico posteris, quòd inter Boritis & æs est propinquitas, eò quòd Boritis sapientum æs liquefacit & fluxibile ut aqua reddit. Dividite ergo venenum in duo æqualia, in uno æs liquefacite, in altero æs terite, triturate, & humectate, donec in laminas producatur: & iterum cum priore veneni parte coquite, donec duas ebibat, & hoc facite septies, deinde 42. diebus coquite deinde aperite vas, & invenietis æs in argentum vivum versum. Abluite ipsum coquendo, quousque sua privetur nigredine, & fiet æs umbra carens. Iterum ipsum continuè coquite, donec congeletur: ipso autem congelato, fit maximum arcanum, quòd Boritim Philosophi nuncupavêre. Coquite illum lapidem coagulatum quousque salmuræ similis fit marinæ, tuncaqua imbuite permanente, quam vos jussi observare, ac multipliciter coquite, quousque ejus appareant colores. Hæc est putrefactio maxima, quæ maximum in se continet arcanum. Scire autem vos oportet, quòd propinquitas est inter Magnetem & ferrum: inter æs & aquam permanentem. Si igitur æs & aquam regatis permanentem, ut jussi, fiet inde maximum arcanum. Hoc modo igitur facite: accipite argentum vivum masculo mixtum, ac fortiter terite, non manibus, quousque tenuis fiat aqua. Hanc dividite in duas partes: in unam ipsum coquite 40. diebus, donec fiat flos candidus, ut flos salis in suo splendore & coruscatione. Vasis autem os fortiter obturate, & coquite 40. diebus, & invenietis aquam lacte candidiorem: sin minus coquite denuò, & nigredine omni private, donec tota natura diruatur, & coinquinatio pereat & munda fiat. Si autem vultis ut totum arcanum peragatur, abluite ipsum aquâ, quam jussi vos servare [altera scil. parte] donec crocus fiat, & suo dimitte vasi, quoniam elixir seipsum continet, & residuâ imbuite aquâ, donec decoctione & aquâ conteratur, & fiat simile syrupo granatorum. Imbuite igitur ipsum & coquite, donec pondus humiditatis ebiberit, & color, quem Philosophi in suis libris exaltaverunt, appareat.

SENTENTIA XXV.

BELLUS: Intelligite, doctrinæ filij, quod Theophilus vobis significavit, inter Magnetem & ferrum esse propinquitatem, ac inter Philosophorum æs & aquam eorum. Hæc propinquitas & commixtio eis accidit communiter spatio centum dierum. Intelligetis præterea, quòd inter stannum & argentum viuum nulla est propinquitas, nec natura unius convenit cum natura alterius, & hoc est dictum sine invidia. Insuper accipite argentum viuum, in quo est masculina vis, ipsumque coquite cum suo corpore, donec liquefiat ut aqua limpida: & coquite masculum simul & vaporem, quousque uterque coaguletur, & fiat lapis: tùm aquam quam divideratis in duas partes accipite: & unam partem ad corpus liquefaciendum & concoquendum ponite: alteram verò ad combustum mundandum & suum socium servate. Imbuite igitur lapidem septies, & mundate donec diruatur, & corpus universum ab omni mundetur coinquinatione, & fiat terra, quæ efficietur quadraginta diebus: ipsam liquefacite, donec fiat ut aqua, quæ est argentum viuum. Deinde aquam nitri abluite, donec fiat ut numus liquefactus. Deinde coquite, donec congeletur, & fiat stanno simile: tunc maximum est arcanum, scil. lapis, qui ex duobus est: regite ipsum coquendo & terendo, donec crocus fiat excellentissimus: Et scitote, quòd aquam cum suo comite desiccatam crocum nuncupamus. Coquite igitur ipsum, & residuâ imbuite aquâ, quam reservastis, donec propositum vestrum inveniatis.

SENTENTIA XXVI.

BORATES: Non est Sapientis invidere: propterea dicam liberè quæ sentio. Accipite plumbum, & ut Philosophi jussere, liquefacite: deinde congelate, donec lapis fiat: deinde regite illum lapidem cum auri colla, & granatorum syrupo, donec confringatur. Iam enim aquam in duas partes dividistis, & in altera plumbum liquefecistis, & factum est ut aqua: coquite igitur ipsam, donec fiat terra: deinde ipsam aquâ reservatâ imbuite, donec rubeum induat colorem, ac prout dixi, frequentissimè regite: vel ut clariùs loquar: Si vultis argentum viuum coagulare, suo miscete corpori: deinde diligenter coquite, donec uterque fiat aqua permanens: deinde coquite illam aquam, donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore suo compari, desiccatur, & convertitur tota in argentum viuum coagulatum. Suo igitur vasi iterum imponite & terite, donec crocus fiat in colore auro similis.

SENTENTIA XXVII.

MENEBDVS. Multa dicta sunt: suadeo tamen posteris, ut corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc enim regimine acquiritur compositum, & ejus naturæ occultum extrahitur, & argentum viuum corpori jungitur, & magnesia ac fœmina viro & adueniente Ethelia, natura extrahitur occulta, per quam corpora colorantur. Hoc ergo regimen, si intelligitis, corpora fiunt nō corpora, & incorporea corpora: & si res diligenter igne rexeritis,

ac Etheliæ junxeritis, fiunt res mundæ & non fugientes. Scientes quòd argentum viuum est ignis corpora comburens, mortificans & confringens uno regimine, & quantò magis corpori miscetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, & argentum viuum attenuatur ac viuum fit. Cùm autem corpora diligenter teritis, eaque, ut oportet, coquitis, resultat inde Ethelia, ignem non fugiens, omni tinctura apta, quæ omnia corpora confringit, superat, & spiritus omnes retinet ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et scitote, quòd corpus non potest tingere seipsum, nisi spiritus occultus extrahatur è ventre ejus, & fiat corpus & anima absq; spiritu [qui est spiritualis tinctura, ex quo etiam colores apparent] non tingit, eò quòd spissum tenue non tingit, verùm tenue naturæ, quod in corpus immutatur. Cùm autem corpus æris regitis: & ex eo tenuissimum extrahitis, vertitur id tenuissimum in tincturam & colorat. Ideòque dixit Sapiens: quòd æs, nisi priùs tingatur, non tingit: & hæ duæ tincturæ sunt, condensum & humidum: condensum jungitur humido: eò quòd sulphura sulphuribus continentur, gaudet natura, sua natura aduentante, et naturam continet et superat.

SENTENTIA XXVIII.

ZENON: Video vos duo corpora junxisse, quod minimè fieri debet, propterea vobis dico filijs sapientiæ, quod oportet vos compositum putrefacere per quadraginta dies: deinde quinquies vase sublimare: deinde stercori ignis jungere et coquere, et colores qui subinde apparent, sunt hujusmodi. Prima die apparet color niger citrinus: secunda, niger rubeus: tertia, croceus serico similis: quarta, perfectus color apparet, numo vulgi similis, et est Yxir. compositum ex humido et sicco, invariabili tingens tinctura. Et scitote quòd corpus dicitur in quo aurum est. Elixir autem componentes, cavete ne festinanter spiritum extrahatis, fortasse enim moreretur: extrahite autem ipsum, ut elixir nostrum, hoc est, ut venenum: et remanebit anima, id est, tinctura ex multis extracta rebus, et numis imposita. Hæc igitur tinctura est vita ijs quibus jungitur: detrimentum autem et mors corporibus à quibus extrahitur. Atque ob id dixêre Sapientes, inter ipsos esse libidinem tanquam inter marem et fœminam: et qui naturas horum novit, prolixitatem decoctionis et compositionis patienter fert, et lucrum accipit.

SENTENTIA XXIX.

CHAMBAR: Notandum est, venerabilis Turba, quòd invidi lapidem antimonium nuncupârunt, ipsumque jusserunt regi, donec coruscans fiat, & ut marmor splendens, & commiscetur aceto, & regitur donec aqua fiat: deinde congelatur, fitque lapis coruscans, splendorem habens ut marmor, quem ubi videritis, jubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd dum coquitur donec diruatur, & terra fiat, in rubeum vertitur colorem, & hoc ubi videritis, reiterate, coquite & imbuite, quousque colorem inducat prædictum, & aurum fiat: deinde iterate eum, & fiet aurum Tyrij coloris. Oportet igitur vos, cum videritis sic lapidem coruscantem, eum confringere, & in terram vertere, donec concipiat aliquid ruboris, & tunc aliquantulum aquæ accipietis, [quam antea vos jusserunt dividere in duas partes] & arenam multoties imbuetis, quousque colores occulti in ea vobis appareant: & si eam benè rexeritis, videbitis colores: sin minus, frustrabimini. Respicite ergo qualiter faciatis amplexari paria. Masculus enim suam amplexatus conjugem, velociter in ejus corpus transit, & liquefacit ipsum, congelat, diruit & confringit: & deinceps rubor non moritur, & si hoc efficiatis absque pondere, mors eveniet. Facite ergo in liquefaciendo ignem levem, congelando intensiorem, & imbuite ipsum, donec colores appareant.

SENTENTIA XXX.

CUSTOS ait: Miror Turba sapientum, de tanta vi hujus aquæ, quæ cùm introit corpus, vertit ipsum in terram, deinde in puluerem: quem si vultis experiri an sit perfectus, manu accipite, & si est quasi impalpabilis, optimus est: sin autem, iterate ipsum coquendo donec perficiatur. Et sciatis quòd si aliud quàm æs nostrum acceperitis, & aqua nostra eum rexeritis, nihil efficietis. Contrà autem si æs nostrum aqua nostra rexeritis, omnia prædicta invenietis. Coquite ipsum ergo leni igne, & fiet lapis numosus, de quo Sapientes dixêre, quòd Natura naturâ lætatur propter propinquitatem, quam habent inter se hæc duo corpora cum aqua permanente. Horum igitur duorum una est natura, inter quæ propinquitas est mixta, quæ si non esset, non ita citò commiscerentur, nec continerent se invicem, nec unum fierent.

SENTENTIA XXXI.

DIAMEDES ait: Scitote viri Sapientes, quòd ex homine non nascitur nisi homo, nec ex brutis nisi suum simile. Atque ob id dico, quòd Natura non emendatur nisi in sua natura, ac proinde venerabili utimini natura: ex ea namque erumpit ars, & non ex alia: & nisi eam capiatis & regatis, nihil habebitis. Conjungite ergo masculum servi rubei, suæ odoriferæ uxori, & juncti artem gignent, quibus nolite introducere alienum, nec puluerem, nec aliam rem, sufficiat vobis conceptio, & verus filius nascetur. O quàm preciosissima est servi illius rubei natura, sine qua regimen constare non potest.

SENTENTIA XXXII.

BASSEN inquit: Introducite Citrinum cum sua uxore post conjugium in balneum, & ne incendatis balneum plurimum, ne sensu & motu priventur. Subire facite balneum, quousque corpus & color eorum unum quid fiant. Deinde reddite ei sudorem suum, ac iterum neci date, requiemque ei constituite, caventes ne fugiant: & tunc veneramini regem, & suam uxorem, & nolite eos comburere nimio igne: sed eos regite, donec nigri fiant: deinde albi, pòst rubei, ultimò fiant venenum tingens.

SENTENTIA XXXIII.

NEPHITUS ait: Breviter dico vobis, artis investigatores, quod Corsufle sit caput hujus operis, non initium: verùm post complexum ritè ita vocatur. Quapropter Corsufle est totum compositum, quod oportet septies assari, & tunc omne corpus tingit, & vocatur numus, æris flos vel auri, aut ferri flos, etiam plumbum, stannum, & mille nominib. à Philosophis nominatur.

SENTENTIA XXXIV.

BONELLUS ait: Cuncta quæ viuunt, Deo sic volente, etiam moriuntur: propterea illa natura, cui humiditas adempta est, cùm per noctes dimittitur,

tur, mortuo similis est, & tum illa natura igne indiget, quousque spiritus corporis illius revertatur: & tunc fit pulvis mortuo similis in suo tumulo. Hoc peracto, reddit Deus spiritum & animam sibi, & omni liberat infirmitate, confortat eam & emendat. Oportet igitur naturam illam comburere absque timore, donec cinis fiat: qui cinis aptus sit recipere spiritum & humorem suum, donec vertatur in pulcherrimum colorem, qui omnia vincit & superat: & si ipsum regeritis subtiliter, multa ab eo procedent, eò quòd æs ut homo corpus habet, & spiritum hominis. Spiratio ex aëre est, similiter æs humore inspirato vitam suscipit & multiplicatur & augmentatur, ut cæteræ res. Atque ob id dixere Philosophi, quòd æs cùm comburitur, fit melius quàm fuerat. Præterea æs hoc nostrum cùm comburitur, fit aqua: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inspissatur, & lapis fit omni metallo supereminens: postea frangitur, imbuitur, ac igne intentiori assatur, quousque coleretur, & fiat sanguini similis, & tunc nummus imponitur, & tingit æs in aurum. Nonne videtis quòd ex sanguine sperma non fit, nisi coquatur diligenter? idipsum fit in opere sperma fiat nostro, nisi spirituale, non exit ex eo tinctura.

SENTENTIA XXXV.

NICARUS: Iubeo posteros aurum accipere, & quod volunt, multiplicare & renovare: deinde in duas partes aquam dividere: ex una oportet æs nostrum comburere. Hoc enim æs in hac aqua solutum dicetur Fermentum auri: & si benè eum texeritis, fiet aqua, quæ coquendo congelabitur, & tunc apparebit rubor. Hunc ergo ruborem septies imbuetis aqua, aut donec totam suam bibat aquam: coquite demum donec desiccetur, & in terram vertatur aridam: deinde accenso ponatis igne ad quadraginta dies, & putrescet, eiusque colores apparebunt.

SENTENTIA XXXVI.

BARSENITES: Quæ dicta sunt superiùs, reiterare oportet. Accipite ergo Corsufle, quæ rubigini æris similis est, & vituli urina coquite, quousque Corsufle natura vertatur. In ventre namque Corsufle natura vera occulta est & hæc vera natura est spiritus ille tingens, quem habuit ab aqua permanente nummosa & coruscante. Extrahitur autem ita: terite, & aquæ septies imponite, donec totum bibat humorem, & vim recipiat imminentem adversus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. Diligenter ergo putrefacite, quousque pulvis fiat spiritualis in colore sicci sanguinis, quem colorem potentia ignis introducat, donec invariabili colore induatur,

SENTENTIA XXXVII.

ZEUNON: Dicta Aegyptiorum nos in errorem introducunt. Quod quærimus publicè, minimo precio venditur, & si nosceretur ne tantillum venderent mercatores. Hoc autem utile & abiectum Philosophi honoraverũt, omnibusq; nominibus nominaverunt: & dixêre quòd sit lapis & non lapis, sit gumma Scotiæ: atque ob id huius veneni vim celaverunt Philosophi, quia in eo est spiritus quem quæritis, qui tingit, vivificat, salutem & animam dat corporibus. Et vos, nisi hoc corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuem spiritum impalpabilem, in vanum laboratis. Atq;ob id dixêre Sapientes, nisi corpora vertatis in non corpora, & incorporea faciatis corporea, nondum operis hujus inveniſtis principium. Fiunt autem corpora incorporea, cùm Ethelia teritur quousque fit pulvis: & hic pulvis non fit nisi fortissima decoctione, & contritione continua, & fit igne, non manibus, cum imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cùm in hac arte dixerunt, quòd natura est utilis, & paruo venditur, fecêre vulgus errare. Dixerunt etiam, Naturam suam naturis omnibus esse preciosiorem, & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus aget naturis, quia non fit preciosum absq; vili, neque vile absque precioso. Quapropter oportet vos dicta majorum sequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quàm aquam & vaporem sublimare, quod fiet cùm videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totumque corpus Magnesiæ in aquam liquefactum. Tunc certè omnia vapor facta sunt, & rectè: tum enim vapor continet suum compar. Quare Philosophi utrumq; vaporem nominaverunt, eò quòd uterq; in decoctione jungitur, & unum alterum continet, & fugere non permittit: ergo permanentia fiunt. Nam natura occulta in corpore congelatur, & color eius variatur, suamq; naturam exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò si apparet, est ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo: & tunc jure naturæ non fugit, eò quòd dimisit fugæ servitutem, & libera facta est natura, suum comequens conjugem, eum ornans suo colore & decore: non quemadmodum antea fecerat, sed sumpto nummo aureo eam vivificat & hanc naturam, Spiritum & animam Philosophi appellauerunt. Insuper dixerunt, spiritum humidum esse nigrum coinquinatione carentem: & sicuti in homine est humiditas & siccitas, sic in opere nostro nihil aliud est quàm vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui, opus ex duobus esse, & hæc duo juncta, nonnulli vocârunt compositum, eò quòd illa duo quatuor sunt: inest enim siccitas & humiditas, spiritus & vapor.

SENTENTIA XXXVIII.

ASSOTES ait: Dico vobis, quòd nisi sublimetis res in initio coquendi, absq; manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inveniſtis. Et scitote, quòd aliquando vocant Aes Arenam, aliàs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamen natura & humiditas fiunt aqua, & deinde lapis, si benè commisceantur: quia quòd leue & spirituale est, sursum, sublimatur: quod verò ponderosum & spissum, deorsum in vase remanet. Hæc autem est contritio Philosophorum, quæ fit decoctione, non manu. Et scitote, quòd nisi omnia in puluerem vertatis, nondum contriviſtis. Coquite ergo quousque conteratur, & puluis fiat.

SENTENTIA XXXIX.

AGADMON: Coquite æs, donec lene corpus fiat, & impalpabile, ac suo vasi imponite: deinde quinquies vel septies sublimate, donec aqua descendat, scientes, quòd cùm aqua puluis fit, diligenter contritum est. Quòd si dubitatis, quomodo aqua pulvis fiat, scitote quòd intentio Philosophorum est, ut corpus, quod non erat aqua, antequam in aquam caderet, simul cum aqua fiat aqua, & aqua aquæ misceatur, & fiant unum. Sciendum prætereà, quòd nisi utrumque in aquam vertatis, ad opus preciosum non pervenietis: oportet enim corpus flamma ignis occupatum, ut diruatur & debile fiat, cùm aqua in aqua est, donec fiat totum aqua. Ignari

autem cùm audiunt nomen aquæ, putant aquam nubis esse: quòd si libros nostros legerent, scirent utique quam esse permanentem, quæ absque suo compari, cum quo facta est unum, permanens esse non posset. Hæc autem est aqua quam Philosophi Aquam auri nuncupavêre, ignem, venenum bonum, multorum nominum arenam, quam Hermes ablui jussit multoties, ut Solis nigredo abluatur, quam in solutione corporis acceperat. Et scitote, nisi hoc meum corpus carens spiritu capiatis, quod vultis minimè consequemini, eò quòd alienum quicquam opus non ingreditur, nec quippiam, nisi quod est syncerum. Quare omnem pluralitatem dimittite: Natura enim una re est contenta, & qui eam ignorat, peribit.

SENTENTIA XL.

BONELLUS: Doctrinæ filii commiscentes Magnesiam, vasi suo imponite, & os diligenter claudite, & leni coquite igne, quousq; liquefiat, & in aquam vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, sciatis quòd corpus iam liquefactum est. Iterum suo imponite vasi, & 40. coquite diebus, quousq; & aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt vas singulis septem diebus, vel decem: sed ultima perfectio in quadragesimo die, tunc perfectè ebibet humorem decoctionis: abluite igitur ipsam, & nigredine private, quousque lapis fiat tactu siccus. Propterea dixerunt Philosophi: Abluite Magnesiam aqua dulci, & diligenter coquite, donec terra fiat, & humor pereat, & tunc Aes nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipsoque aceto aceto imbui dimittite, & erit nostrum æs quod aqua ablui permanente Philosophi jussêre. Præterea dixerunt: Dividatis venenum in duas partes quarum una corpus imbuite, altera verò putrefacite, scientes quòd totum opus & regimen non fit nisi cum aqua: quia quod quærimus unum est; & nisi sit res hæc una, quæ eam emendat, quod quærimus non fiet. Oportet ergo nos necessaria illi exhibere, ut tandem fiat tinctura, quæ si non consequitur, reiterate.

SENTENTIA XLI.

CRANSES: Sapientes, accipite æs nostrum, & cum prima parte aquæ suo imponite vasi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, ac coquite, donec peragantur dies, & lapis fiat sine humore. Deinde coquite, donec remaneat fex, postea abluite aqua: absumpta aqua dimittite, ut putrescat in suo vase donec videatis quod quæritis. Vocauerunt autem Philosophi hoc compositum in nigredinem conversum, SATIS NIGRUM, & dixerunt: Regite ipsum aceto & nigro: quod verò remanet, si dealbatur, SATIS ALBUM dixerunt, & jusserunt, ut aqua regatur permanente: quod vocârunt, SATIS RVBEVM, jusserunt ut aqua & igne regatur, donec rubeum fiat. Vocârunt autem eam ob causam hoc nomine, propter colorum varietatem. In opere autem non est varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas: sed tantum oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri Philosophi nullam aliam intentionem habuêre, nec aliud docuêre, quàm ut Yxir liquefiat, conteratur & coquatur, eousque dum lapis fiat marmori similis; atq; ob id dixêre Philosophi: Coquite ipsum vapore, donec lapis fiat coruscans, splendorem habens: hoc ubi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipsum terere, & aqua abluere septies permanente: deinde contritum in sua aqua congelare, donec sua abstrahatur natura occulta. Et hoc voluit Maria, cùm dixit: Sulphura sulphuribus continentur, & humor similiter à suo humore, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto resultat, maximum fit opus. Iubeo autem vos ipsum sulphur rore & Sole regere, donec optatum eveniat. Scietis autem quòd dealbare duplex est, sicuti & rubeum facere unum in contritione, aliud in decoctione. Cavete insuper, ne ab aquis ea separetis, quò minùs pereat anima & corpus, quæ in vase sunt.

SENTENTIA XLII.

EFISTES: Animaduertite, filii doctrinæ, quid Hermes Philosophorum caput dixerit, cùm docuit naturas commiscere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & cum humore commiscete, (qui est aqua permanens) suoque vasi imponite supra levem calorē, donec liquefiat: deinde dimittite, donec arescat, &, aqua cum arena se invicem contineant: tunc fiat ignis intensior, donec prorsus arescat, & terra fiat, & erit arcani initium. Hoc autem multoties facite, donec pereant aquæ partes duæ, & colores vobis appareant. Et scitote, quòd dealbatio non fit nisi decoctione, atque ob eam causam repetitur conterendo & imbuendo frequentissimè. Jubeo autem ne simul aquam fundatis, ne Yxir submergatur: sed paulatim infundite, terite, desiccate, & hoc sæpiùs facite, donec fiant aqua. Et dixerunt Philosophi: Fimitata aqua dimittite, donec figatur deorsum, hoc est, arescente humore, & in puluerem verso in suo vase vitreo 40. dies dimittite, donec varios adferat colores, hoc regimine corpora fiunt spiritus, & spiritus calidi fiunt, tingunt.

SENTENTIA XLIII.

ADMION inquit: Non potestis, Viri prudentes, ad utilitatem artis pervenire, sine prolixo regimine & continuo. Qui ergo patiens est in regimine, ingredietur artem: qui verò non, nostras non legat sententias, quia illi inferent damnum lectæ. Ideoque Magister dixit: Qui laborat in libris nostris legendis, eisque vacat, nec variis est implicitus cogitationibus. Deumque precatur, in regno regnabit, donec morietur. Quod enim quæritur, non est parui precii, sed est donum Dei, ob id patientia & labore opus est. Videmus enim, qui arbores inserit, tempore fructus sperat, qui seminat, post menses metit. Spectate ergo, & discite commiscere, coquere, simulare, assare, calefacere, dealbare, terere, æquare Etheliam, & rubiginem facere ac demum tingere. Hæc plura sunt nomina, regimen tamen unum est: sed decoctio est continua ob quam reiterârunt sæpè, ut teratur compositum, & coquatur jugiter, neque laboris vos tædeat. Finis autem est, ut complexiones aptetis: deinde multipliciter coquatis, decoctiones imbuatis, & eousque coquatis, donec spiritus fiant impalpabiles. Et videatis Yxir vestitum veste regia, & in colorem Tyrium versum, tunc dicta Philosophorum intelligetis.

SENTENTIA XLIV.

LARGUS ait: Æs, de quo primi dixêre, non est æs, nec stannum vulgi: verùm corpus nostrum, quod oportet corpori Magnesiæ admisceri, ut coquatur & teratur absque tædio, donec lapis fiat: deinde lapis ille in vase teritur aqua nitri, & liquefit, donec diruatur. Oportet autem vos habere aquam, quæ quantò magis coquitur, tantò magis inspissatur, donec acquirat rubiginem, quæ est operis fundamentum. Hanc coquite, & Ægyptiaco terite acero.

SEN-

SENTENTIA XLV.

CADMON: Significo posteris, quod rotundum, quod æs in quatuor conuertit, ex unaquaque re est. Modus autem abstrahendi est, ut ex aëre accipiatur pars una, ex aqua permanente accipiantur partes tres: deinde commisceantur & coquantur quousq; inspissentur, & unus fiat lapis, de quo Philosophi dixêre: Accipite de syncero corpore partem, de aëre Magnesiæ tres: deinde commiscete aceto recto masculino terræ mixto, ac cooperi vas, & observa quod in eo est, & continuè coquite, donec terra fiat.

SENTENTIA XLVI.

ASCANIUS: Cùm legimus in libris Philosophorũ quòd natura tantùm una est, quæ omnia superat, scire oportet, quòd una & unum composita sunt. Nonne videtis hominis compositionem esse ex anima & corpore? sic oportet nos duo conjungere; quam commixtionem Philosophi compararunt conjugibus: ex quorum amplexu resultat aqua aurea. Sed hoc de secundo Opere: de primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum vivum, donec ad interitum veniant & corrumpantur: tunc æs concipiens argentum vivum coagulat ipsum. Argentum verò vivum concipiens æs, congelatur in terram. Igitur pugnam irritate, ærisque corpus diruite, donec puluis fiat. Masculum verò fœminæ (quæ ex vapore fit) & argentum vivum conjungite, donec masculus & fœmina fiant Etheel. Qui enim per Etheel eos in spiritum vertit: deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cùm corpus diligenter teritur, munda ex eo anima, spiritualis ac sublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & est sulphur naturæ, quod variis nominibus nuncupatur.

SENTENTIA XLVII.

DARDARIS: De regimine superque à vobis dictum est: de conjunctione igitur pauca dicam, significans posteritati, quòd non possit abstrahi illa occulta anima, nisi per Etheliam, quæ corpora facit non corpora coquendi, continuitate, & Etheliæ sublimatione. Insuper scitote, quòd argentum vivum est igneum, omne corpus comburens, magis quàm ignis, & corpora mortificans, & quodcunq; corpus ei commiscetur, teritur, & morti datur: corporibus ergo diligenter contritis, & prout oportet, exaltatis, fit Etheliæ natura, calorem non fugiens, sed tingens æs: & est quod Sapientes antea dixerunt: quòd figit argentum vivum, donec tingatur, quod tinctum existens tingit. Præterea scitote, quòd æris corpus magnesia regitur, & argentum vivum habet quatuor in se: tamen non habet esse, nisi in humiditate, quæ aqua sulphuris dicitur, & quæ sulphura continet. Sunt autem sulphura animæ occultæ in quatuor corporibus, quæ per se extracta, seipsas invicem continent, & naturaliter junguntur. Si enim occultum, quod est in ventre sulphuris aquâ regatis, & bene mundetis, occultum obuiam naturæ suæ lætatur: similiter aqua suo pari: sed hæc quatuor non tinguntur, verùm Quintum tingunt. Propterea dixerunt Philosophi, quòd quatuor numi vulgi non tingunt, nisi æs, quod æs tinctum, postea tingit numos vulgi.

SENTENTIA XLVIII.

MOSIUS: Hoc unum, quod sæpe nominatum est, Philosophi multis nominibus nuncupaverunt: aliquando duobus nominibus, quandoque etiam tribus nominârunt: dicam autem ego vobis iam quid sit: unum est illud igneum: duo est compositum in eo, & tertium est aqua sulphuris, quâ abluitur & teritur, ac regitur unum, donec peragatur; & hoc est, quod innuit Philosophus, cùm dixit: Argentum vivum, quod tingit aurum, est argentum vivum Cambar: nihilominus tamen Philosophi distinguunt, & dicunt: Aliquando est Cambar, aliquando auripigmentum, sed ita oportet intelligatis: Argentum vivum Cambar, est Magnesia: Argentum verò vivum seri, auripigmentum est sulphur, quod ascendit de composito misto. Oportet igitur vos illud spissum commiscere veneno igneo, & putrefacere, ac diligenter terere, quousque spiritus fiat: in altero occulto spiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia, quæ vultis.

SENTENTIA XLIX.

PLATO inquit: Oportet, cùm hæc dissoluuntur corpora, cavere ne comburantur, & ea abluere aqua marina, quousq; totum sal in dulcorem vertatur, & clarescat, ac tingat. Et oportet unum tingens spiritum fieri, & alterum tinctum remanere non fugiens. Spiritus namque à corpore separatus, & in altero spiritu occultatus, fecit utrumq; fugiens: de quo Sapientes dixerunt: Fugienti ianuam referate, ne fugam accipiat. Convertens namq; in se spiritum sulphureum, sibi similem faciet, & uterq; fiet fugiens, eò quòd facti sunt aërei spiritus: de quibus quoque Philosophi dixerunt: Non fugiebant cum fugientibus: & tamen fugientes facti sunt: propterea reiteravêre ea, & facti sunt non fugientes, sed simul unum corpus, simile corpori à quo abstracti fuerunt, de quo uno Sapientes dixerunt: Quòd tingens & tinctum vnum facti sunt, & hic spiritus in altero spiritu occultatus est humidus. Propterea oportet vos non ignorare, quòd humidorum unus est calidus, alter verò frigidus: & quamvis humidum frigidum inconueniens sit humido calido, unum tamen efficiunt. Et propterea illa duo corpora prætulimus: quia iis totum opus peragimus, & corporea incorporeis regimus, donec incorporea corpora fiant, ignem non fugientia: & tunc illa corpora meliora sunt & preciosiora omnibus aliis corporibus. Accipite ea ergo, quæ non fugiunt, & coniungite ea, & abluite corpora eorum cum incorporeo, donec incorporeum corpus recipiat, non fugiens: & vertite terram, in aquam, in ignem, & ignem in aërem, & celate ignem in intimis aquæ: terram verò in ventre aëris, ac calidum miscete humido, siccum verò frigido, & habebitis magisterium: scientes quòd Natura naturam superat, & Natura naturam vincit, ac Natura naturam continet.

SENTENTIA L.

ACTOMANUS inquit: Philosophi de rubigine frequentissimè tractaverunt. Rubigo autem fictum nomen est non verum: dico tamen vobis, quòd rubigo fit secundum opus, quod ex solo auro fit, atque ob id Irudinem vocaverunt, quia in sulphureo auro celatur, quemadmodum Irudo in aqua. Est igitur rubigo rubefactio in secundo opere: in primo enim rubiginem facere, est dealbare opus, in quo Philosophi iusserunt poni auri florem, & aurum qualiter.

SENTENTIA LI.

MUNDUS ait: De rubigine satis tractatum est, dicam igitur, de veneno. Venenum non est corpus, eò quòd subtiles spiritus tenuem ipsum spiritum fecerunt, & corpus tinxerunt, & in venenum verterunt quod

quod venenum Philosophi asserunt omne corpus tingere, atque ob id opinati sunt, quòd qui aurum in venenum vertit, is ad propositum iam pervenit: qui verò non, nihil efficit. Dico autem, quòd nisi igne res attenuetis, quosq; illæ res ut spiritus ascendant, nihil dum perfecistis. Hic igitur est spiritus ignem fugiens, & fumus ponderosus, qui dum corpus ingreditur, universum penetrat, & natura eo lætatur: Atq; ob id dictum est; Accipite spiritum nigrum, & eo corpora diruite & cruciate, donec alteretur.

SENTENTIA LII.

PYTHAGORAS ait: Artis huius investigatores, scire oportet, quod Philosophi de continuatione multipliciter tractavére. Iubeo ego autem vos, ut argentum vivum corpore Magnesiæ constringere faciatis: vel corpus chuhul, vel sputum Lunæ, vel sulphur incombustibile, vel calcem assatam, vel alumen, quod est ex pomis, ut scitis. Quòd si cuilibet istorum esset singulare regimen, non dixissem ut scitis. Intelligite ergo, quòd ex sulphure & calce, & alumine, quod est ex pomis, & chuhul fit. Omne illud nihil aliud est, quam aqua sulphuris. Et scitote, quòd Magnesia cùm argento vivo miscetur, & sulphura invicem sequuntur. Non igitur oportet vos illam dimittere Magnesiam absque argento vivo. Cùm etenim componitur, fortissima compositio nominatur, quæ est una ex decem, de quibus Philosophi tractauére. Insuper sciatis, quòd cum magnesia cum argento vivo dealbatur, oportet vos in eam aquam albam congelare, & cùm rubificatur, rubeam quoq; aquam congelare. Nam quòd Philosophi dixerunt in suis libris: non est unum regimen. Prima enim congelatio stagni est, æris & plumbi: secunda est sulphuris & aquæ eius, & totum compositum hoc non emitur, nec aliud quicquam est, quàm vapor & aqua: & regimen eius nihil aliud, quàm sublimatio argenti vivi, & unio cum corpore Magnesiæ. Ac proinde dixerunt, quòd sulphuris aqua munda, ex solo est sulphure, & nullum sulphur fit absque suæ calcis, argentique vivi & sulphuris aqua.

SENTENTIA LIII.

BELLUS: De compositione multa tractata sunt: cõpositio autem & contactus unum quid sunt. Accipite ergo ex altera compositione partem, & partem ex auri fermento, eisque mundam sulphuris imponite aquam, & habebitis patens arcanum, quod omne corpus tingit. Sed interim est notandum, quod aqua munda quæ ex sulphure est, nõ est ex solo sulphure, verùm ex pluribus composita rebus, quæ unum sulphur efficiunt. Fit autem talis compositio in hunc modum: Miscete pugnans in igne non pugnanti, conjuncta namque in igne conuenienter præliantur, & amicitia fit constans. Et hoc innuerunt Philosophi, cùm dixerunt: In decoctione parum sulphuris multa comburit dura corpora, & humor, qui relinquitur, humida pix, balsamum gummi, &c. nominatur. Verùm hoc arcanum est, quod aperiam vobis. Hoc arcanum ex duabus procedit compositionibus: sulphuris scilicet & Magnesiæ. Et Philosophi hoc compositum in unum redactum, Aquam nominaverunt, & sputum boletorum, spissum auri. In argentum verò vivum reductum, vocaverunt Sulphuris aquam. Sulphur autem cùm sulphur continet, dicunt ignem esse venenum, quod est patens arcanum, proveniens ab iis, quos nostis.

SENTENTIA LIV.

PANDULPHUS: Iubeo ut argentum vivum ex Cambar capiatis, & eum in tabernaculis sublimetis: est enim alterum sulphur, de quo antea dictum est: & sic sulphur sulphuri miscebitur, & multa ex eo procedent opera: Eo autem sublimato, procedet illud argentum vivum à Cambar, quod Ethelia, auripigmentum, Zendrio, Ebsemech, Magnesia, Chuhul, & multis aliis nominibus nuncupatur: de quo Philosophi dixerunt, quòd natura in suo ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem st perfectio) suo regimine, mox cõveniens apparet eius alba natura, nec in eo umbra ulla apparet: tunc Sapientes vocârunt plumbũ ex Ebmich, Magnesia Martech, & æs album. Quod ubi verè dealbatum est, umbra caret, & omni nigredine: & sua dimisit corpora spissa & ponderosa, nullum corpus penetrantia, & simul cum eo mundus spiritus humidus ascendit, qui spiritus tinctura est. Ideòque Sapientes dixêre: æs animam & corpus habere, anima autem ejus est spiritus: corpus verò spissum: Id igitur spissum oportet vos diruere, quousq; ejus spissum spiritum extrahatis, ex eo tingentem, extractum levi sulphure miscete, & peragetis propositum.

SENTENTIA LV.

MORFOLEUS: Oportet, Sapientes viri, lento igne primùm humiditatem comburi, ut exemplo nobis monstratur in generatione pulli: & ubi augmentatur ignis, vas undique obturetur, ne corpus æris, & spiritus eius fugiens extrahatur; & hoc innuerunt Sapientes, cùm dixerunt: Accipite argentum vivum ex æris flore, quem scilicet æris florem, nostri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum. Et iterum dixerunt: Cùm omnia unum fiunt, facta sunt corporea incorporea, & è converso. Præterea dixerunt, quòd omne corpus dissoluitur cum eodẽ spiritu, cui est mixtum: & quòd omnis spiritus à corpore alteratur & coloratur, in quo consistit color tingens. Benedictum ergo sit nomen eius, qui electos suos docuit corpus in spiritum vertere: qui spiritus calorem habet incorruptibilem, & quòd sulphur fugiens extiterat, factum est sulphur incombustibile. Scitote insuper, doctrinæ filii, quòd qui potest spiritum fugientem rubeum facere corpore sibi conjuncto: deinde ex illo corpore & spiritum tenuem naturam in ejus ventre occultam extrahere ingenio subtili, invenit opus. Et notate quod prolixitate coquendi tingit corpus, & hoc dixerunt Philosophi dicentes: Quòd rebus fortiter contritis, & igne diligenter coctis, fiunt tincturæ fixæ, & quicquid in libris suis occultè narraverunt, argentum vivum significare voluerunt: quod aliquando dicitur aqua sulphuris, aliquando plumbum, aliquando etiam nummus.

SENTENTIA LVI.

YSIMIDRUS: De æris regimine & humidi spiritus satis superque tractatum est, absolutum quod est omissum. Sciendum itaq; est, quod Philosophi multa nomina posuerunt, & quod aliquando dicitur aqua Etheliæ, de qua superius dictum est, quæ aqua cùm dealbatur, albificat & tingit. Ac vocatur ab eis flos auri, & antequam tingat & ad hunc finem perveniat, vocatur æs. Cum verò quatuor rebus, quas Sapientes vrinas fermentatas vocaverunt, conjungitur, vocant eam Cor, & collæ auri, & nomina ista ficta sunt: tamen vera & unum solum significant, scilicet argentum vivum ab hominibus extractum, ex quo & cum quo omnia [illegible], & dicitur esse aqua mundana, quæ o[illegible] m [illegible] ram de-

lez. Et

let. Et sciendum quòd cùm dealbatur hoc argentum vivum ab hominibus extractum, efficitur sulphur, quod à sulphure continetur, & est venenum quod marmori splendenti assimilatur, & hoc vocaverunt Philosophi Etheliam, & Auripigmentum, & Sandarich, ex quo tinctura & spiritus mundus lento igne ascendit, & ex quo flos sublimatur. Et hoc totum secretum nihil aliud est, quàm argentum vivum ab hominibus extractum, id est, per homines. Porrò sciendum est, quòd arcanum æs dealbare non poterit, donec fuerit in priore opere dealbatum. Notandum est etiam, quòd hoc sulphur consuevit fugere: & cum sua spissa figit corpora, & sublimatur sicut vapor, oportet eum alio modo, argento vivo sui generis retineri, & fugam cohiberi: & hoc est quod dixerunt Philosophi, scil. quòd sulphura sulphurib. continentur. Et non dubitetis, quia sulphura fugiunt, nisi argento vivo sui generis retineantur: & non credatis, quòd figat corpora, & postea fugiat. Philosophorum intentio innuit: ut argentum vivum album vel rubeum sulphuri sui generis misceatur, & proculdubio non fugiet. Argentum ergo vivum, argento vivo sui generis jungite: quo peracto maximum habetis arcanum. Eius confectio ex eius gumma & floribus lento igne coctis constat; & hoc est acetum, sal, & nitrum, & Muchal, cùm est factum rubeum, & quodlibet elementum in numo nostro consistens, versum est in rubiginem.

SENTENTIA LVII.

OBSEMEGANVS: Dico quòd invidi totam artem hanc nominum multitudine vastaverunt: ars tamen est, secundùm quam iussêre Philosophi aurum numosum facere, & eum calcinare, sublimare, figere, terere, dealbare, cōgulare, coquere, & in rubeū vertere: & vocaverunt Etheliam ignem, & vas cribrum, aquam sulphuris, copulam: & hoc totum nihil aliud est, quàm contritio & dealbatio. Præterea dico, quòd argentum vivum apud visum album est. Cùm autem fumus ei advenit, vertitur in rubeum, & fit Cambar, hoc est, venenum, & hoc innuerunt Philosophi, dicentes: quòd natura plumbi facilè convertitur: propterea sæpenumerò reiteraverunt hoc verbum conterere, ut multis modis monstrarent spiritus in vase occultos abstrahere, & qua imposita, phibere ne comburantur, alias ignis ipsos facilè comburit. Sed aqua apposita, quantò plus flamma eos invadit, tantò plus in visceribus aqua penetrat, & prohibet, ne flamma comburantur. Atque ob id etiam antiqui multa tractaverunt de sublimatione, quia nisi res igne fortiter conteratur, Ethelia non ascendet, quod voluit Hermes innuere, cùm dixit: Cribrate res quas nostis, & altiùs liquefacite.

SENTENTIA LVIII.

ARZOCH ait: Nisi res igne conterantur, Ethelia non ascendet, & ea non ascendente nihil facitis. Videtis enim quod ventus meridiei plurimus cùm exhalatur, nubes sublimari facit, marisque vapores elevat, hoc est vas, & testa, in qua est sulphur incombustibile. Moneo autem vos, ut argentum vivum, quod ex pluribus est confectum, congelatis, ut duo tria fiant, & quatuor unum, ac duo unum.

SENTENTIA LIX.

ANAXAGORAS: Accipite combustum fugiens, corpore carens, & incorporate eum. Deinde sumite ponderosum, fumum habens, habile ad bibendum, hoc est, ut rem clarius exponam: hoc combustum fugiens, & ad bibendum sciens, est Ethelia, quæ cùm sulphuri coniuncta est, vitreo vasi igni imponite, & coquite, donec Cambar fiat, & peragat arcanum quod quæritis. Coquite ergo, & non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio sulphuris in decoctione tabulæ consistit. Coquatur igitur, quousque fiat rubigo. Omnes quidem Philosophi dixerunt: quòd qui rubiginem in venenum aureum potest convertere, opus peragit: sin autem in vanum laborat.

SENTENTIA LX.

PITHEM: Dico quod cùm Magister de aqua ista primò tractasset: postea in fine sui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum est, cur invidi finem ante principium in suis tractatibus posuerunt, præcipiendo in auri fermento, aquam sulphuris mundam cum aliquantulo gummæ commisceri. Præterea putrefactionem omiserunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit absque humido & sicco, & ex utroque nascitur operis principium, licet in tres partes invidi hoc opus diviserunt.

SENTENTIA LXI.

CONSTANS: Quid nobis cum invidis & eorum tractatibus? Certum quippe est, hoc opus quatuor habere naturas, quæ sunt ignis, aqua, aër & terra: quæ nisi habeantur, nihil unquam generatur, nec quicquam absoluitur in arte. Iungite ergo siccum humido, hoc est, terram & aquam & coquite igne & aëre, quousq; spiritus in anima desiccetur, scientes quòd tenue tingens sumit virtutem ex tenuissima terræ, aëris & aquæ parte, & exsiccatur. Hic enim est modus operis nostri, ut omnia in terram vertantur. Nolite ergo res multiplicare: inuidi quidem eas multiplicaverunt, & varia descripserunt regimina, ut inquisitores fallerent, & assimulaverunt hoc opus sicco, omni lapidi & metallo, pellibus animalium, omni reptili & volatili. Vos autem scitote, quòd corpora corporibus tinguntur, & corpora corporibus figuntur, & quod Philosophus dixit: in arte est argentum vivum de Cambar, & in numis est argentum vivum de masculo, & nihil aliud curate, quoniam non sunt nisi hæc duo argenta viva

SENTENTIA LXII.

ASTRATVS: Qui veritatem vult assequi, capiat Solis humorem & spiritum Lunæ, veritatem dico, nec adversa adfero: Numos enim quos Philosophi capere iusserunt, numi Hermetis sunt, de quibus partem sumi iussit, & ex ære Philosophorum partem, & numis miscere ac vasi imponere, obstructo diligenter ore, & coquere septem diebus, & tunc vertitur æs in humos. Coquatur ergo iterum, & non tædeat vos decoctionis: postea aperiatur vas, & invenietur nigredo, quæ absumpta apparebit albedo nobilissima. Postea ponatur in locum suum, & iterum coquatur, donec lapilli in siccum vertantur, postea coquatur igne fortiori, quousque lapis durior fiat & confringatur, ac in cinerem vertatur. O quàm preciosus est cinis ille! Viri Sapientes, intelligite illud: Aquæ suæ iterum coquite, donec liquefiat: postea coquite ipsum, & imbuite ipsum cum aqua permanente, donec compositio dulcis & suavis ac rubea appareat, postea imbuite donec humida fiat demum coquite igne fortiori, & ut dictum est, os vasis claudite. Hoc est regimen quo corpora fugientia non fugientia fient, & spiritus in corpora, & corpora in spiritus vertentur, ac se invicem nectentur,

ctentur, ac ultimò fient corpora spiritus, animam habentes & tingentes ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, & congeletur, fiatq; corpus Magnesiæ: deinde coquite donec totum corpus contringatur, & ita fugiens vertetur in cinerem, & efficietur æs umbra carens, & tinctura Philosophorum.

SENTENTIA LXIII.

ANASTRATUS: Dico vobis quòd hoc secretum invidi variè depinxerunt, aliquando in membra, in physicam ratiocinationem, Astronomiam: & interdum assimilaverunt arboribus, metallis, & vaporibus ac reptilibus: & quantò plus poterunt, ipsa nomina multiplicaverunt. Ego verò vobis dico, sumite ferrum, facite inde laminas, postea aspergite eas veneno, & ponite in vas, cuius os bene occludatur, & cavete humorem multiplicare. Vel ponatis ipsum siccum, & facite siccum massam fortem, scientes, quòd si aquam massæ multiplicaveritis, non conti[illegible], neq; bene [illegible]ebit in camino: & si nimis [illegible]s, non con[illegible], nec coquetur. Exsiccate [illegible] eam, & in [illegible] cuius os firmiter [illegible]atur, & postea [illegible] ignis carbonum desuper per [illegible]quot: deinde aperiatur vas, & invenieris in [illegible] etiam in coopertorio vasis nodos parvulos, & hoc est quod igne sibi ministrato, acetum surgit in [illegible] namque [illegible] spiritualis est, quia sursum a[illegible] & ideo moneo vos, ut per se reneatis eam: tribus enim decoctionibus multiplicatis con[illegible]atur, & ab igne congelatur eiusq; natura convertitur in naturam. Sic Cambar similiter decoctione & liquefactione tali disjungitur. Notum etiam facio vobis, quòd [illegible] decoctione consumit[illegible] tertia pars [illegible] verò ejus efficitur ventus, [illegible] in ejus portat in ventre suo. Praete[illegible] quòd nihil est preciosius arena maris rubea, & est sputum Lunæ, quod So[illegible] lumini jungitur [illegible]latur. Et quanto plures transierint dies, [illegible] congelatur, & non comburitur. Solis enim beneficio coctum congelatum est [illegible] & albe[illegible] [illegible] præstantissima facit eum te[illegible] ignem [illegible].

SENTENTIA LXIV.

RALCUS: Quidem fructum istius artis Tulleas de[illegible] & mirabili [illegible] me cœpit docere, dicens: Quòd absq; labore invenitur eius operatio. Cumque autem de ejus incremento & ædificatione cœpit docere, talia dixit: Accipe arborem illam, & ædifica sibi domum rotundam & tenebrosam, & rore circundatam, & pone in eam veterem hominem centum annorum, claude domum, ne ventus aut pulvis intret ad eos, & dimitte eos in domo illa centum & nonaginta diebus. Dico ergo vobis in veritate, quòd senex ille non cessat comedere de fructu arboris illius, donec juvenescat. O quàm mirifica est arbor illa, quæ suis fructibus animam in corpus juvenile transfundit, & patrem in filium convertit.

SENTENTIA LXV.

THEOPHILUS: Scitote, charissimi, quòd quamvis invidi dispositionem hanc multis celaverint nominibus, uno tamen nominaverunt eam, scilicet Aquam vitæ. Nam cùm dictus senex sibi jungitur, perfectè moritur: postmodum verò ponitur in Sole, donec liquescat: postea imbibitur, congelatur, & ita per dies septem fit ferrum rubiginosum. Quòd si hoc est nimis obscurum, narrabo aliud. Quidam fructus exeunt à perfectissima arbore primo Vere, & postmodum æstate florent, & tunc multiplicatur & decoratur arbor, donec fructus perficiantur, & maturando dulces fiant. Simili modo illa mulier fugiens generos, quibus per se, quamvis irata, domestica fit, ut non dedignetur se superari, ut ejus conjunx suum habeat decorem qui furibundus eam diligit, ac jugiter pugnat cum ea, donec suos concubitus cum ea peragat, & Deus pro voluntate filios multiplicat, cujus porrò decor igne consumitur: termino enim finito revertitur ad eam. Dico etiam vobis, quòd draco ille non moritur: tamen illam mulierem suos interficiens conjuges, Philosophi neci dare eam voluerunt: illius enim venter plenus est veneno. Fodiatur igitur sepulchrum Draconi, & sepeliatur mulier cum illo: cumque Draco secum ea mixtum videt, emasciatur & vertitur in sanguinem. Quod cùm vident Philosophi in sanguinem versum, ponunt eum ad Solem, quousq; lentitudo cesset, & sanguis arescat: & tunc apparet venenum, & occultum manifestatur.

SENTENTIA LXVI.

BODILLUS: Scitote quòd absque complexione non generatur aliquid. Sperma denique ex sanguine & libidine generatur, & nutritur caliditate & humiditate sanguinis: post quadraginta verò dies formatur fœtus. Et nisi esset humiditas, non solveretur sperma, nec procrearetur fœtus. Illum verò sanguinem constituit Deus ad nutrimentum spermati, donec fœtum producat, qui productus non nisi lacte nutritur, quando parvus est: & quantò plus calore naturali exuit[illegible], tantò plus ossibus confortatis in juventutem ducitur, ad quam perveniens sibi sufficit. Simili modo oportet vos in hac arte laborare, scientes nihil absq; calore generari: sed calor intensus exhalare facit, frigus verò perire: Temperatus verò calor est suavis corpori, & per eum lenificantur venæ, & calor innatus alitur & augmentatur.

SENTENTIA LXVII.

MOSCUS: Scitote quòd invidi modum plumbi formandi multis modis narraverunt, causa decipiendi posteros, varia fingendo instrumenta. Ego autem dico, quòd nulla instrumenta fiunt, nisi ex nostro pulvere albo, stellato, splendido, & ex lapide candido, à quo pulvere apta fiunt instrumenta pro ovo: non tamen nominaverunt ovum, vel cujus avis ovum fit. Porrò eorum regimen quod diximus, difficillimum inquit est. Nam si compositum plus quàm oportet regatis, ejus lumen à pelago sumptum extinguitur, & ideo jusserunt Philosophi hoc opus subtili meditatione regi.

Accipite ergo & regite ipsum Luna, & arenæ imponite quousq; dealbetur, scientes, quòd nisi patientiam habeatis, errabitis in ejus regimine, & corpus corrumpetis. Coquite leni igne, donec appareat album: deinde aceto extinguite, & tum videbitis unum à tribus socijs dimissum. Et scitote quòd primum commiscet, secundum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò novem partes de aceto cùm calefcit vas, & iterum novem partes cùm calefactum est vas apponite.

SENTENTIA LXVIII.

MUNDUS: Quidam Philosophi nominaverunt aurum Chelidoniam, Karnech, Geldum, &c. & unum tamen & idem sunt: & nomine proprio subtracto,

subtracto, vocaverunt hoc secretum, Nigrum quoniam à pelago nostro extractum est. Et dico vobis, quòd antiqui doctores Tyrio colore fixerunt Keukel. Color autem noster Tyrius, pulvis à me describetur, qui quidem à mari rubeo nostro & purissimo extractus est. Et sunt illi plurima nomina imposita, quæ vera tamen sunt. Exemplum habetis etiam in tritico quod molitur, & tunc aliud nomen consequitur: deinde cribratur, & diversis nominibus nominatur. in rei tamen veritate unum est frumentum: sic hoc secretum nostrum secundùm unum quodque regimen nominatur variè.

SENTENTIA LXIX.

Rarson: Scitote quòd illa natura, de qua sæpe dictum est, masculus est & fœmina, & quod Philosophi vocaverunt eam Magnesiam, eò quòd in ea est maximum arcanum. Ponite ergo Magnesiam in suo vase, coquendo eam diligenter, & vase post septem dies aperto, invenietis ibi aquam, quam coquite amplius, donec coagulando seipsam contineat. Scientes quòd invidi in libris suis pelagus per humorem significare voluerunt; & pro vase posuerunt pannum, & pro natura medicinas: ipsa tamen una est quæ germinat & floret.

SENTENTIA LXX.

Agadimon ait: Coquite æs donec exeat nigredo, quam numum vocant, & res artis nostræ bene miscete, & invenietis nigredinem statim, quæ est plumbum sapientum, de quo Sapientes in libris suis multa tractaverunt.

SENTENTIA LXXI.

Orfulus: Scitote quòd in principio miscere oportet elementa syncera & amœna super ignem lentum: & oportet etiam caveri, ne ignis sit nimis fortis, donec seipsa contingat elementa, & plenè commisceantur, ac post modum desiccentur, scientes quod unum comburit aliud & diruit: & unum confortat aliud, ac docet eum contra ignem præliari, cui residuum humoris totius iterum commisceri oportet, & tunc exaltatur ejus rubor, & hoc est quare elementa igne cocta lætantur, & alias vertant naturas, eò quòd non liquidum fit liquidum, quod est caput hujus artis, & hoc humidum siccum facere, & fugiens fixum est arcanum. Conversione autem facta dimittuntur in ignem, donec spissum attenuetur, & rarum tingens fiat, & hoc quidem taliter composita gignunt, & germinant quod quæritur, coloribus quoque incipientibus apparere, prodibunt miracula, & tandem incipit Tyrius color apparere. O natura cœlestis, naturas tingens: ô illius cœleste naturæ regimen elementa convertens & multiplicans compositum, movens unicum. Dico vobis quod nihil preciosius est naturis illis.

SENTENTIA LXXII.

Emiganus: Legendi sunt libri Philosophorum: non frustra enim dixerunt: Inspicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes, de quo etiam dixerunt: Comburite æs, comburite argentum vivum, & comburite aurum. Hoc si tenebrosiùs dictum est, dicam clariùs: Comburere, comburere, comburere, non est nisi unum, scilicet dealbare, & rubeum facere est vivificare. Et vobis dico, quòd definitio hujus artis est corporis liquefactio, & animæ à corpore separatio. Insuper dico quòd æs nostrum habet animam & corpus sicut homo: oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo separari. Proinde dixerunt Philosophi, quòd Saturni splendor, dum scandit in aëra, non apparet nisi tenebrosus; & Mercurius radiis Solis occurrit: deinde argentum vivum virtute ignea corpus vivificat & perficit.

SENTENTIA LXXIII.

Attamanus: Scitote, fratres, quòd opus nostrum quod quæritis, ex maris sit generatione, quæ post Deum omnia perficit. Accipite ergo lapides marinos veteres, & assate carbonibus, donec albi fiant, & extinguite aceto albo: si fuerint unciæ viginti quatuor, extinguite calorem illorum tertia parte aceti. postea coquite in solem & terram nigram per viginti quatuor dies: opus verò secundum à die mensis Septembris decimo, ad decimum gradum Libræ perficitur. Sed huic operi secundo acetum nolite apponere, sed permittite ipsum decoqui, donec acetum suum totum biberit, & terra fixa fiat, ut terra Aegyptiaca. Et scitote quòd opus unum alio citiùs exsiccatur, aliud tardius, & hoc fit ob coquendi diversitatem.

SENTENTIA LXXIV.

Florus: Coquendi dispositionem complebo, dicoque quòd signum primæ decoctionis est sui ruboris extractio. Rubedinem autem ita accipite. Cùm videritis ipsum jam nigrum totum, scitote quòd in illius nigredinis ventre albedo occulta est, tunc oportet albedinem illam extrahi à sua nigredine. In secunda verò decoctione ponatur illa albedo in vase cum suis instrumentis, & coquite leniter donec omnia alba fiant. cumque albedinem illam supervenientem in vase videritis, certo estote, quòd rubor in illa albedine est absconditus: & tunc oportet vos ipsum abstrahere, & tandiu coquere donec totum fiat rubeum. Et scitote, quòd prima nigredo ex natura Marthech fuit, & ex illa nigredine exortus est rubor, qui rubor nigrum emendavit, & pacem inter fugiens & non fugiens composuit. Fit autem hoc ita: Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipsam in naturam alterabilem. Et scitote quòd illud sulphur corpus denigrans non potest tangi, nec contrectari: sed hic cruciat & tingit. Item scitote, quòd illud sulphur denigrans, est id quod non fugienti aperit januam & etiam non fugiens in fugiens convertit. Nonne videtis quòd crucians cum nocumento vel corruptione non cruciat utilitate & coadunatione? Sciatis etiam pro certo, si ejus cruciatus esset noxius vel inconveniens, non compleretur ab eo quousque colores invariabiles extraheret: & hoc utique Aquam sulphuris nominavimus, quam aquam ad rubeas tincturas aptamus, quæ quidem deinceps non denigratur, & licet postea non denigret, non fit tamen de nigredine illa tinctura, sed clavem esse vobis intimavi.

SENTENTIA LXXV.

Mandinus dixit: Nisi hoc arcanum habeat, quod ipsum emendet, non prodest vobis quicquam. ob id dixerunt antiqui: Illud quod perficitur, unum est, & diversæ naturæ non emendant ipsum: quod verum est: imò sola una res sibi convenit, quam quidem parcè regere vos oportet, ignorantia enim regiminis sæpè errare facit. Nolite ergo pluralitatem dispositionum curare, nec ea quæ fallentes in suis narraverunt figuris. Una enim veritatis natura, quam Naturales unũ nominaverunt in cujus ventre occultum inest: quod quidem occultum non videtur nisi à Sapiente. Qui ergo ejus scit complexionem extrahere, parieq; regit, ex eo eminet natura, omnes naturas superans, & tũc complebitur sermo, qui scriptus est: videlicet

videlicet quòd Natura Naturam continet: & tamen non ſunt diverſæ, ſed una, habens naturas in ſe & & res ſuas, quibus cæteris rebus eminet. Proinde benè fecit Magiſter, quòd uno orditus eſt, & uno finivit: deinde illas unitates, Aquam ſulphuream nuncupavit, omnem naturam vincentem.

SENTENTIA LXXVI.

ARCHELAUS: Perbellè deſcripta eſt Aqua ſulphuris munda Niſi enim ſpiſſa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut ſpiritus tenuis, non poteſtis animam illam tenuiſſimam ac tingentem extrahere, quæ in intimo ventris occulta eſt. Et ſcitote, quòd niſi corpus diruatur, quouſque moriatur, & ex eo ſuam abſtrahatis animam, quæ eſt ſpiritus tingens, nequaquam corpus eo tingere poteſtis.

SENTENTIA LXXVII.

PHILOTIS: Prima compoſitio, ſcilicet corpus Magneſiæ, ex pluribus fit rebus: quamvis unum quid factæ ſunt, & unum ab antiquis ſcilicet, Albar æris nuncupatur. Cùm autem regitur, decem nominibus nominatur à coloribus naturæ deſumptis, qui in regimine corporis Magneſiæ apparent. Oportet igitur ut plumbum in nigredinem convertatur, & tunc decem prædicta in auri fermento apparebunt cum Sericon, quod eſt compoſitio, quæ decem nominibus nuncupatur. Sed iis relictis, nihil aliud ſignificamus varietate nominum, quàm Albar æris, eò quòd iis tingit omne corpus, quod in compoſitione introivit. Compoſitio autem duplex eſt, una in humido, altera in ſicco: & cùm prudenter coquuntur, fiunt unum, & nominatur Bonum plurimorum nominum. Cùm verò rubeum fit, auri flos, auri fermentum, colla auri, rubeum ſulphur, & auripigmentum. Dum autem crudum permanet, plumbum æris dicitur, virga metalli, & lamina.

SENTENTIA LXXVIII.

AGMON: Pro corollario dicam, quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & ſeparate ejus animam & aquam, & poſtea dealbate, & invenietis quod quæritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne diſſolvit, donec fiat ſicut gladius denudatus, & qui priùs dealbationem ejus completam ei animam inducit, totumque tabido igne figit, poſtquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & ſuper mundi circulos exaltari.

Hoc de Lapidis noſtri revelatione, doctrinæ filiis ſatis eſſe non dubitamus, cujus vires corrumpi nequeunt, ſi ponatur in igne, vis ejus augetur, quem ſi ſolvere vis, ſolvetur: ſi coagulare, coagulabitur. Nemo ipſo carere poteſt, & omnes ipſo egent. Cumque ei plura nomina ſint, uno tamen nomine nominatur, & ubi placet, ibi cælatur. Eſt quoque Lapis & non lapis, ſpiritus & anima & corpus: eſt albus, volatilis, concavus, pilis carens, quem nemo infrigidatum poteſt ſine offenſa tangere lingua: quem ſi volare facis, volat: & ſi dixeris ipſum aquam, verum dicis: & ſi dixeris ipſum non eſſe aquam, falſum dicis. Non tamen pluralitate nominum decipiaris, ſed certum habe, quod unum quid eſt, cui nihil alienum infertur. Ejus igitur locum inveſtiga, & nihil alienum inferas: ſed ſine multiplicare homines nomina, quæ niſi multiplicarentur, ſapientiam noſtram plurimi deriderent.

Allegoriæ ſuper Librum Turbæ.

INcipiunt ſuper Librum Turbæ Allegoriæ, & primò de homine. Accipe hominem, tonde eum & trahe ſuper lapidem, vel laminam, donec corpus ejus moriatur, & pereat ſpiſſitudo: ſecurus ſciens, quòd cùm ſuam amiſerit ſpiſſitudinem, fiet ſpirituale, redde ſibi poſtea animam ſuam: deinde pone in balneo per 40. dies, ſic ut in vulva ſperma moriatur, quod utique regenerationis naturæ eſt principium, & ſurgat creatio, propoſitumque peragatur. Sume taurum cum carne & ſanguine, cornibus pedumque calceametis, & verte eum in aquam, & cum ſanguine miſce, totumque trahe, poſtea aſſa, donec rubeſcat: poſtea verte æs in tincturis deviis. Recipe Gallum, criſta rubea coronatum, & vivum plumis priva, pòſt pone caput ejus in vitreo vaſe, & ad horam ſerva. Pòſt conde iterum gallum, & trahe, donec lenificetur, & quouſque purificetur, & ſuper marmor extende: deinde cum pennis ab eo remotis, fortiſſimè trahe & tonde: deinde in equorum fimo, donec plumas inducat dimittite. Cumque eum gallum, velut gallum vociferantem audieritis, ſcitote rectam ſemitam vos ambulaſſe.

Viperam ſume, quæ dicitur de rexa, & priva eam capite & cauda, in his duobus locis liqueſcit ejus venenum, ex quo ſpiritus procedit. Divide ergo caput & caudam unumquodque per ſe in vitreo vaſe repone. Sume reſiduum corpus, & coque lento igne, quouſque caro ab oſſibus ſecernatur. Et poſtea pone eam ſuper lamina, & tamdiu conde, donec vertatur corpus in ſpiritum, & auferatur ab eo flexibilitas. Non enim poteſt attenuari lentum: deinde capiti ſuo jungite, & cum eo terite, donec corpus, quamdiu flexibilitas in eo conſiſtit, ſicca corpus hujuſmodi ad Solem, vel ad ignem, ut videas quod inquiris. Hoc itaque completo, ſcito quòd habes corpus corpora perforans, & naturam naturam continentem, & naturam naturâ lætantem, quæ perfectio Tyriaca Philoſophorum dicitur. Eſt in mari piſcis rotundus, oſſibus & corticibus carens, & habet in ſe pinguedinem, mirificam virtutem, quæ ſi lento igne coquatur, donec ejus pinguedo & humor prorſus recedit, & poſtmodum teratur fortiſſimè, & quouſque luceſcat, aqua maris imbuatur: deinde per hebdomadam ſepeliatur, & poſtea aſſando candidetur. Cumque fuerit benè dealbatum, & ejus aqua ſibi reddita: poſtea proprio humore imbutus: deinde poſt humoris imbuitionem, quouſque citrinus appareat, aſſatus, fit collyrium Philoſophorum: cujus oculi liniti arcana Philoſophorum de facili potuerunt intueri. In maris Luna eſt ſpongia plantata, habens ſanguinem & ſenſum, ad modum arboris in mari plantata, & non movetur à loco ſuo: quam ſi regere volueris, habeas tecum falcem, qua ſeces eam, à longè caveas tibi, ne ſanguis inde fluat, quoniam venenum eſt Philoſophorũ. Cùm ergò ſpongiam illam ceperis, priva eam ſanguine: deinde in vaſe vitreo eam repone & cuſtodi. Poſtmodũ ſume corpus ejus, & ablue aqua marina, donec purificetur, & fiat corpus album carens turbatione. Poſtea redde ſibi ſanguinem ſuum: deinde ipſum fortiter tere, donec ſua fortitudine privetur odore & ſiccum penitùs fiat. Homines olivas habent ex quibus oleum extrahunt, & illud eſt combuſtibile. Oleum autem Philoſophorum non ſic extrahitur. Veruntamen ejus natura eſt combuſtibilis, & immobilis ſemper perſiſtit, & eſt modus faciendi ipſum ſic: Olivas quas habemus mundas & integras accipi-

accipimus, & terimus eas cum aqua sua: postea decoquimus eas. Deinde ponentes eas in loco humido, dimittemus ibi, donec penè dissolvantur, & donec oleum à suo spisso corpore separetur. Facimus etiã fecem inferius descendere, aquam in medio consisti: oleum verò superiùs emanari. Postea separamus aquam, ponentes super laminam candentem aquã suâ imbibimus, donec flexibilitatem, quæ in eo est, rectissimè videamus, & tunc ipsum in humido, equorum fimo sepelimus. Deinde siccamus & assamus ad Solem, & septies iteramus, vel quousq; ab omni inquinamẽto mundum & albissimum videatur. Deinde sibi reddimus aquam suam, pòst assamus, donec ventilando sine quiete perficiatur: hoc est unguentum Philosophorum, quod absq; pabulo ardet, & non comburitur. Lignorum cinerem sumite meum, imbuite ipsum aquâ marinâ, ponentes ipsum in balneo, donec dissolvatur ejus nigredo, quæ vocatur Ethel, sublimate, ponentes ipsum in cucurbita cum alembico vitreo & separate humorem ab eo, postea cinerem dissolvite, & dissolutum capite, & urina puerorum abluite, vel aqua pluviali, donec candidus fiat sicut lac. Pòst Ethel à corpore divisum sumite, & cum corpore diligenter terite, pòst in vase vitreo ponite, dimittentes eum in loco tenebroso, donec videatis vas candescere, & veluti Iacinthum lucere. Philosophorum crocus taliter præparatus: Sumatur radix ejus cum stipite, postquam fuerit humidus, teratur cum humiditate sua in sole: & post hoc dimittatur in balneo, donec spiritus ejus tingens purus & liquidus emineat, qui totus est colligendus, & corpus residens abluendum est: quoniam quædam flexibilitas & inquinatio consistit intra eam, quæ non nisi laborioso & subtili ingenio evelli potest. Capiatur ergo corpus, & abluatur, & ad lentum & tepidum ignis calorem teratur ad modum eorum, qui linum cum cinere & aqua calcis albæ candidum faciunt, dealbetur. Deinde per noctem unam dimitte in loco humido: pòst aqua maris ablutum roretur paulatim donec plenissimè candidetur, quo candidato reddatur ei spiritus tingens ejus, & fit elixir, omni tempore firmum & perfectum. Corallus est quoddam vegetabile, nascens in mari, radices & ramos habens, & generatur humidus. Vento autem Septentrionali flante, indurescit, & fit corpus rubeum, quod cùm videt, qui per mare navigat, secat ipsum sub aquis: cùm verò exit, vertitur in lapidem, cujus color est rubeus, & aptantur in lapides: Indorum quoque vulgus valdè utitur eo. Simili quoque modo utuntur, scilicet corallo nostro Philosophi in arte nostra: sumũt enim ipsum, & terunt fortiter, & in aqua maris eum per 21. dies imbuunt, & in balneo cum multa humiditate, donec spiritus ejus tingens emineat, dimittunt: & hunc spiritum sumentes in vitreo vase reponunt, & dimittunt fecem quasi mortuam: & tamen nec albam, nec rubeam. Postea ponunt in sphæram eam, quam cribrum vocamus. Deinde cum aqua maris tepida imbuunt, & hoc septies iteratum, abluendo & sublimando, donec formam salis candidissimi recipiat: quo facto, reddunt ei spiritum tingentem. Et deinde ponunt ipsum in loco humido, donec rubescat, & fiat ejus spermale. Et de hoc ponunt Philosophi super vitrum & facit ipsum infrangibile. Et cùm ponitur super argentum, vertit ipsum in aurum obrizon. Lapidem, qui dicitur Borites, sumunt Philosophi, qui coloris Indici & varii similiter esse dicitur, terunt ipsum, & aqua maris imbuunt: postea ponunt ipsum in vase vitreo & permittunt eum per dies plurimos in humido loco, donec sulphur, quod in eo latet, exeat, & hîc ipsum colligunt, & in vitreo vase reponunt: corpus verò, quod quasi fuscum remanet in aqua salis distillati abluunt, pòst in calido Sole tempore æstivo dimittunt, & hoc toties iteratum, donec ad instar marmoris albi coruscet. Postea ponunt in Athanor, & ibi desiccant. Postea reddunt ei sulphur, quod ab ipso fuerat extractum, & teritur in eo, quousque vertitur in lapidem, & ita completur Elixir in perpetuum hujus vitæ valiturum. Tinctores habent herbam, qua utuntur in lana tingenda, sumentes tantummodo tincturam & lignum relinquentes: Similiter habemus nos in arte nostra, ponimus terentes & cribrantes ipsum, & urina puerorum frequenter imbuentes, donec lentescat: & ita erit tinctura ejus, ab eo postea ponimus eum in fimo equino, quousque purificetur ejus tinctura, & supra corpus appareat. Quam recipientes in vase vitreo ponimus: corpus verò ipsius cum proprio humore terentes, & in loco humido ponentes abluere non cessamus, donec candore niveo induatur. Postea jungimus ipsum tincturæ suæ purificatæ, quam ab eo abstraximus, & in calido Sole ex ea ipsum imbuimus, & ita recipit virtutem mirificam. Et hæc est descriptio, quam figurativè narrarunt antiqui in prosis suis.

ÆNIGMA

Ex Visione Arislei Philosophi, & Allegoriis Sapientum.

ÆNIGMA I.

Congregatis denuò Philosophorum discipulis quibusdam studiosioribus, Pythagoras, quorum superior Arisleus Abladi filius, deinde Paris Belchioti filius, Armenius Archiæ filius, Meditantalus, Phalisæus, Echamisius & Parmenides, & Eximesias Admiri filius, Averca quæsivit ex Arisleo, possetne dicendo efficere, ut exemplo aut parabola liceret investigatoribus artis, ex arbore illa immortali, fructus, quam Philosophorum discipuli prædicti, cæterique in Turba descripserant, colligere? Et ille lubenter quidem dicam ut potero, sed non fortè satisfacturus voluntati tuæ. Rursusque Pythagoras: Dic igitur quàm aptè poteris. Et ille: vidi me & quosdam ex Turba equitantes ad maris littora, & ecce habitatores maris secum invicem concubãtes, & nihil eis gignebatur: & arbores plantantes, non tamen fructificantes: & seminantes nec quicquã nasci. Et dixi: Quid vobis? Nunquid quamvis multi sitis, nemo Philosophus est, qui vos doceat? & dixerunt illi: Quid est Philosophus? ait ille: Qui res novit. & illi: Quid prodest ejus scientia? & ego: Si in vobis Philosophus esset, filii vestri multiplicarentur, & nascerentur vobis arbores, & non morerentur, & fructus non extinguerentur, & essetis reges, omnes inimicos vestros superantes. Euntes illi, significaverunt hæc domino suo Regi marino. Cumque ab illo vocati essemus, muneraque postularet, respondebamus: Munera nos occulta portare generandi scilicet artem, & arbores plantandi, & seminãdi, ex quibus arboribus & fructibus qui comedet, non esuriet unquam. Et ille: Maximum munus, si hoc revera misit magister vester. Dicite ergo, quid habetis, & ego: Domine quamvis rex sis, malè tamen imperas & regis: masculos namque masculis conjunxisti,

xilli, sciens quò masculi non gignant. Generatio enim ex mare & fœmina est conjunctio, veraque fit generatio, si natura naturæ, masculus femellæ, conveniens convenienti, aptumque apto commisceatur. Et ille: Filium quidem & filiam habeo, propterea que rex sum meorum subditorum, quoniam illi horum nihil habent: ego tamen filium & filiam meo in cerebro gestavi. Et ego: Duc ad nos filium tuum Thabritium. Quo audito, postulavi & sororem ejus Beyam nobis adducendam. Rex ait: Cur Beyam vultis? Et ego: Quia generatio non fit absque ea, & quamvis soror sit fratris, & fœmina: tamen emendat ipsum, eò quòd ex ipso est. Producta autem coràm Beya, ecce puella candida, tenera & suavis. Conjungentibus autem nobis Thabritim & Beyam, En ait rex: nunquid vir duxit sororem suam? Et ego: sic pater noster Adam jussit filios suos, & tu si in hoc acquiesces, ô Rex, beatus eris & generabunt tibi reges ac reginas, nepotes & neptes plurimos: & filius tuus Thabritis, & soror ejus Beya lucrabuntur tibi, & mortui si fuerint, reviviscent. Acquiescente autem Rege, & Fratre cum sorore concubante ecce confestim mortuus est Thabritis. Quare rex me & vos vituperans, in domo vitrea incarceravit, supra quam domum aliam ædificavit, supra quam etiam aliam, & in tribus domib. capti fuimus. Tunc dixi Regi: Ex qua causa festinans, pœnam nobis intulisti? Trade nobis saltem denuò filiam tuam, forte redditura est vitam filio tuo Thabriti. Et ille: Nunquid vultis meam ampliùs interficere filiam? Et ego: Noli festinare Rex, & cruciatus nobis inferre: sustine aliquantulum, & tuam nobis trade filiam, & paulò pòst habebis & filium & filiam denuò viventes. Tradita autem illa, mansit nobiscum in carcere 80. diebus, & mansimus in tenebris undarum, & intenso æstatis calore, ac maris perturbatione, cujusmodi nunquam accidit nobis. Nos igitur fessi, vidimus te magistrum in somnis, & petivimus, ut nobis subsidium ferres, & mittens discipulum tuum Harsoretum, qui nutrimenti author est. Eo autem concesso, gavisi sumus, ad Regem dicentes: Quod filius tuus vivit, qui morti fuerat deputatus.

ÆNIGMA II.

De Lapide.

Est in mari nostro pisciculus rotundus, ossibus & corticibus carens & habet in se pinguedinem, mirificamque virtutem: qui silenti igne coctus, donec ejus humor pinguedoque prorsus rodatur & absumatur postea: fortissimè teri debet, & aqua maris imbui, quousque lentescat: deinde per hebdomadam sepeliri: deinde assari, donec candescat. Cumque candeat, & satis albescat, & ejus aqua sibi reddita, & postea humore suo proprio imbutus: & demum post humoris imbibitionem quousque citrinus appareat, assatus fit collyrium Philosophorum: cujus liquore oculi liniti, arcana Philosophorum facile possunt videri intelligique.

ÆNIGMA III.

Radix est, quæ cum stipite suo viridi seu succoso teratur, & sua humiditate propria ad Solem: postea mittantur ad balneum, laventurque donec spiritus ejus, sive radicis sal, & lotio purus, liquidus, & veluti tingens appareat, qui colligendus est totus, & corpus sive feces atræ, squamæve residentes in balneo penitus abluendæ. Quoniam fluxibile quid & inquinatum consistit in eis, quod nisi laborioso ingenio & subtili evelli non possunt. Capiatur ergo corpus, & abluatur, & ad tepidum ignis calorem teratur, & aqua maris roretur paulatim, donec plenissimè candidetur; quo candidato, reddetur ei spiritus ejus sive lotio, & fit Elixir successu temporis firmum & perfectum. Sublimatur etiam hæc radix per retortam infrigidam, & mercuriascit.

ÆNIGMA IV.

Viperam sume, & priva eam capite & cauda: in his enim duobus locis quiescit ejus venenum, ex quo procedit. Divide ergo caput, & caudam, unumquodque per se in vitreo vase repone. Sume residuum corporis, & coque lento igne, quousque caro ab ossibus secernatur. Et postea pone super laminam, & tamdiu coque, donec vertatur corpus in spiritum; & auferatur ab eo fluxibilitas. Non enim potest attenuari quod lentum est. Deinde capiti suo jungito, & cum eo tere tamdiu, quamdiu fluxibilitas in eo consistit. Sicca corpus hujusmodi ad Solem vel ad ignem, ut videas quod inquiris. Hoc itaque completo, scito quòd habes corpus corpora perforans, & naturam, naturam continentem, quæ compositio Theriaca Philosophorum dicitur.

ÆNIGMA V.

Mercurius de se loquitur.

Mater me genuit, & per me gignitur ipsa: dominabatur denuò mihi: de cætero autem dominabor illi: quia persecutor matris meæ factus sum: Ipsa tamen me ut pia nunc fovet, & nutrit filium suum quem genuit, donec ad statum veniet perfectum. Ponas ergo me in humido igne conterere donec finis operis inducatur. Deinde cum opus perfectum est, me ad rubedinem forti igne agito. Quia me caliditatis humor augmentat, & siccitatis consumptio necat.

ÆNIGMA VI.

Super matrem prægnantem servum rubicundum æqualiter conde: Matrem mortifica, manus ejus & pedes abscindens: servum ipsum balnea, & desponsa hos ambo in linteo vitreo, quod Sera dicitur, & desuper pone Thonar: & obstrue benè cum luto Sapientiæ. Et tunc accipe vitrum cum sponso & sponsa, projice eos in fornacem, & fac assare per tres dies, & tunc erunt duo in carne una. Demum accipe illum album hominem de vase, & mole eum per molendinum, & adde sibi clavem artis cum aquila, & iterum tere cum oleo olivæ tandiu, donec siccetur. Hoc fac ter, & habet perfectionis extremum.

ÆNIGMA VII.

Colligatur vaporis terrei primordialis quantitas duodenaria, omni abstracta terreitate inordinata, lotione decibili, menstruosaque infectione præcisa. Addatur germinis fructificandi granum solitarium, in die desponsationis feriæ alteratione exponendum alvo Philosophico inducatur, solubili amplexu maturandum impregnantia hac decibili, nec sortiatur, quin minimis unione fructiculis deducatur primæva, ut vaporis dispositio utriusque connexionis liquorosa elucescat probabili. Tractatur experientia circumspectabili, quod filiolis congruit disciplinæ. Talis inquam vapor unctuosus, primùm Philosophorum Hyle indivisibile, à quo deducuntur trinæ facierem qualitates proportionabiles quas scindere nequaquam jubetur. Alvo quoque effuso, alchymico phœbo collocetur maturosè Hyle, ut nobile vitalitate destituatur, infima dimensionalis existentia eliciatur, per mortalitatis transmutabilis fore apparentiam. Nihil splendeat nisi unum, viro lethali fervida passione prostratum in favillarum

favillarum hypostasin confricabilem. Sciatur itaque gradus plantatæ arboris primulus, ordine sub eodem frigido, aquoso, terreo, quo tractatu rursus fortem in alveolum adoptatur elemento combusto mancipetur, sagaci regatur ingenio, usq; plena luceat digestionis puritas, candidatus in fulmine. Hoc siquidem prodigium pariterque signum, prodit lapilli digestibilis fore complementum. Jubetur fieri motu medietate manualis confusionis porphyrio sedule, quousq; totaliter præcurrat, ut est prætaxatum. Notate eruditi hoc sedulo alveolo, soloque phœbi regimine, tincturam candentem & rubentem, quæ sunt perpendenda in corpore prætaxato, digestione accepta, in candoris nitore seu igneo prosternatur denuò, saxo compaginetur, paucissimas in particulas, motu tremebundo, ut uniantur rigatione, partim univori, Irroratio triplicanda, vel quòd videatur fore necessarium, lacte naturali 200. ponderis sub quantitate. Hoc per regimen unius, phœbo prostratus mortifero cernitur & morte acerrima suscitari. Gratularis igitur Regi vitam tui ministrati incorruptibilem. Quoniam quotiens interitu concernitur, totiens vita essentiali pòst relucescat, quousque medicinalis perfectus, omnem indebitè sanus, sine corruptione subjacens, incolumitatem restaurat. Hoc enim exigitur secundùm unctuositatem nostri sulphuris oleaginam, fluxibilissimam, in suæ sedulæ rei substantię mundatione, sic fructus colligitur innumerabilis juxta discretionis gradum. Cautela verò concernatur, cùm serpens noster conspicitur prægnans, ne ictum tum pereat maturitas, in nidum dum reponitur, calidum nutritivum cum virtute exsiccationis porrigatur, immensa susceptibili custodiatur, ne alimento superfluo eandem propriam deglutiat, corrumpendo. Quoniam sub consideratione expedit intentio finalis indagati cum mundationis modo. Intentio Philosophorum invariabilis uno ex ore resonet, vim consistere totalem humectatione inalternata, cum terreitate subsequenda: & sic finis.

IN TURBAM PHILOSOPHORUM EXERCITATIONES,

In quibus occulta quædam, & ad Artem facientia explicantur.

Definitio Lapidis, & quibus initiis constet.

EXERCITATIO I.

TRactaturi de Lapide Philosophorum videndum in primis, quibus initiis, quibúsve elementis constet Lapis Philosophorum. Consideratione itaque Philosophorum omnium, Mercurius pater est omnium metallorum. Lapis autem Philosophicus est materia metallica, convertens substantias & formas metallorum imperfectiorum. Hanc autem conversionem non fieri nisi per suum simile, jam dudum ab omnibus Philosophis est conclamatum. Necesse igitur est, Lapidem Philosophorum ex metallica materia gigni. Ex qua autem metallica specie generetur, id sonant omnes Philosophi, præsertim in hoc libello dicentes: In Mercurio esse omni id quod à Sapientibus quæritur. Qua ratione enim ejus substantia aut forma illa corporibus adjungitur, talem suscipit substantiam & formam: & sicuti à corporibus tingitur, & sic tingit: & sicut caro generatur ex sanguine coagulato, ita & Sol generatur ex Mercurio coagulato: & sicut sanguis est origo carnis, ita & Mercurius origo Solis: & sicut sanguis est in carne, ita etiam Mercurius est in lapide Solis: quia ipse Mercurius congelatus est in lapidem Solis, & sic Mercurius est Sol, & ejus Sol est Mercurius. Et omnia corpora metallica sunt Mercurius tàm pura quàm impura, quia ex eo generata sunt. Et ut Mercurius est principium omnium metallorum, ita & Sol est finis ac ultimum metallorum, & omnia metalla munda & immunda sunt intus Sol, Luna & Mercurius: sed unus verus Sol, qui abstrahitur ab illis: de quo in hoc libro copiosè.

De Calido naturali.

EXERCITATIO II.

EXIMIDIUS.

CAlidum naturale describitur, quod in omnibus rebus creatis, præsertim mineralibus inest: eo enim indigent Philosophi: quia hoc calidum naturæ motum virtute caloris ignis, digerit materiam eorum ad formam & speciem debitam. Quam ob causam quidam dixerunt, Lapidem Philosophorum esse materiam puram, quæ est natura auri, continentem in se calorem, qui dat incrementum, & sua vi & potentia habeat crescere & multiplicari in sua specie, sicut res aliæ omnes.

De prima Materia Metallorum, & quomodo ex seminali procreatione generentur metalla.

EXERCITATIO III.

ANAXAGORAS, PYTHAGORAS, LOCUSTOS.

PRimò omnium Deus sublimis creavit quatuor numero simplicia, quæ sunt quatuor elementa ejusdem essentiæ, id est, materiæ, diversarum tamen formarum, hoc est, qualitatum simplicium, quæ ad invicem convertuntur. Primum horum fuit aër ut medium temperamentum, in quo fuit siccus ignis insensibilis, & hujus ignis spissum in aëre resedit. Aëris verò spissum, & quod ex ignis & aëris spisso coadunatum fuit, in terra, quievit. In conversione verò aqua conversa est in terram, & facta est terra, aqua, quæ vocatur Sulphur, & hoc mediante aëre. Terra conversa est in aquam, & facta est aqua terra, quæ vocatur Mercurius, & hoc mediante igne. Itaque ex Mercurio & Sulphure sex efficiuntur naturæ minerales, distinctæ à Natura, scilicet,

Saturnina, Jovialis. Martialis. Venerea.	Hæ sunt immundæ sive leprosæ: quia principia eorum scilicet Sulphur & Mercurius sunt immunda.
Solaris, Lunaris,	Hæ duæ mundæ sunt: quia ex Sulphure & ☿ mundo natæ sunt.

Et hæ quidem naturæ conveniunt in sua radice, quæ est minera metallorum, sed ex accidente distincta sunt.

Septima natura accedit, scilicet, Mercurialis, quæ est aliarum naturarum, id est, materia communis. Hæc natura Mercurialis composita est ex duabus naturis primis simplicibus, scilicet elementaribus, immediatè scilicet natura aquæ, & natura terræ. In ista enim commistione terra convertitur in aquam mediante igne. Non quod terra fiat aqua, sed ita quòd

quòd terra mediante sua siccitate per operationem caloris ignis, facit constare humiditatem aquæ cum sua frigiditate, ita quod adhuc observatur natura aquæ, quæ est fluxibilitas secundùm unam partem, & amittit aliam partem, quæ est humectatio, & ideo redditur aqua sicca, quæ fluit & non madefacit. Quod autem componatur ex terra per operationem ignis, patet: nam per excessum calidum convertitur tota substantia Mercurii in terram rubeam. Unumquodque enim resolvitur in id ex quo est, & in se terminatur propriè: quia cum hoc quod fluit conglebatur. Quòd autem fit ex aqua, patet: quia fluit, & non terminatur termino proprio, sed alieno resistente: fluxibilitas enim ex natura aquæ est. Natura autem mercurialis ὕλη est materia communis ad omnia metalla: habet enim se sicut semen in vegetabilibus, & sperma in animalibus. Nam ex semine in plantis & vegetabilibus, & ex spermate in animalibus multiplicantur individua; conservantia speciem uniuscujusque generis. Et sicut in vegetabilibus & in plantis est vis quædam germinativa, producens ex succositate terræ salivam quandam nutrimentalem, per virtutes quatuor naturales, quæ succositas secundùm varietatem digestionis, secundùm suas partes transit, quædam in substantiam plantæ, quædam in substantiam foliorum, quædam in substantiam fructuum: in quibus consistit vis quædam seminalis specifica, transmutans reliquum nutrimenti fructuum in semen, quæ est natura procreatrix individuorum, & in vegetabilibus stat loco spermatis, sicut in animalibus est sperma. Sed in his tribus Mercurialibus naturis magna est diversitas. Nam in animalium genere non fit generatio, nisi ex Mercurio spermatico duarum naturarum, masculini & fœminini, cùm ambo concurrunt in coitum, & per coitum commiscentur, & in vas naturæ projiciuntur, scilicet, in matricem. Ista autem duo spermata non sufficerent, nisi vegetarentur ex proximiori materia convenienti cum eorum natura, & talis materia est sanguis menstruus. Nam ex sanguine ista duo spermata generata sunt, & in processu temporis secundùm diversitatem temporum producit ex his spermatibus corpus humanum, quod primò vegetatur, sed cum vegetabili depascitur, postquam bene organisatum est corpus, introducitur anima sensibilis, & ex unaquaque specie producitur cum suo compari individuum ejusdem speciei, sicut ex homine generatur homo, ex asino cum asino asinus generatur: similiter ex plantis & metallis, quamvis aliter & aliter. Nam ex plantis duæ sunt viæ generationis, una per seminationem, alia est per plantationem, id est, insertionem surculorum plantæ in plantam ejusdem vel alterius speciei. Cùm ergo talis surculus inradicatur in stirpem, producit fructum secundùm naturam stirpis. Non sic autem in animalibus, quæ solùm fiunt per seminis propagationem: neque etiam in mineralibus, quæ etiam sumunt procreationem individuorum ex duobus spermatibus mineralibus, secundùm utrasque naturas masculi & fœminæ. Modus autem, qualiter ex seminali procreatione generentur metalla, occultatus est à Philosophis. Sed secundùm similitudinem generationis animalium, manifestum est, & præcipuè secundùm naturæ humanæ generationis, metallorum generationem fieri ex Mercuriis. Nam sicut homo generat hominem & Sol: sic metallum generat metallum, & calor temperatus loco Solis in artificiali generatione. Nam homo ex se solo non generat hominem, sed cum suo compari. Compar autem hominis est homo: sic compar metalli est metallum. Sed quia generatio est motus, & in omni motu est agens & patiens: ideò in generatione hominis concurrunt duo, scilicet, agens quod est masculus, & patiens quod est fœmina. In generatione hominis ista duo principia, scil. activum masculinum, & passivum fœmininum non concurrunt secundùm integram suam substantiam: sed ex eorum substantiis elicitur materia seminalis, quæ est sperma. Nam ut maritus procreat ex uxore sua prolem, non oportet ut corpus mariti totum convertatur in sperma, & postea commisceantur, sed ex corpore mariti elicitur sperma masculinum, & ex corpore uxoris elicitur sperma fœmininum, & ista duo spermata inter coitus copulam commiscentur, & projiciuntur in agrum naturæ, hoc est, in matricem mulieris: & sic ex virtute intrinseca duorum spermatum, quæ dicitur vis formativa, & calore continentis, scil. matricis, formatur corpus humanum, quod nutritur sanguine menstruo: sic similiter in generatione artificiali metallorum fit, quod ex Mercurio masculino, & Mercurio fœminino simul mixtis, & in agrum naturæ profectis, & per Mercurium menstrualem vegetatis, generatur proles similis parentibus. Non autem quòd totum corpus metallicum aliquo artificio convertatur in Mercurium masculinum & fœmininum & postea conjungatur & fermentetur, & procreeatur corpus solare vel lunare. Sed aliter est. Nam ex corpore metallico masculino elicitur ☿ masculinus, & ex corpore metallico fœmineo elicitur Mercurius fœmineus, & duo mercurii simul secundùm debitam proportionem conjuncti, & cum Mercurio menstruali etiam, secundùm proportionem debitam copulatis, & in agrum naturæ positis: tunc ex virtute illorum duorum spermatum, cum vegetatione Mercurii menstrualis, debito & temperato calore rectis, generatur infans secundùm naturam parentum masculinus aut fœmininus.

De Primo Elemento Lapidis, quod est Terra.

EXERCITATIO IV.

PYTHAGORAS.

IN hoc conveniunt omnes Philosophi uno ore, ut eligatur purissima & subtilissima terrea substantia, rubea vel alba, cum qua conjungatur Mercurius rubeus vel albus per minima, & figatur donec unum fiant & inseparabilia, Hæc autem terrea, vel est Lunæ, vel Solis, vel alicujus imperfecti corporis, vel solius Mercurii. De Luna & Sole ego: de Venere Arnoldus Villanovanus: de Mercurio Geber Arabs, sentiunt: Et rursus si de Luna vel Sole sit sentiendum, in dubio fortè erit, an terra eorum sit cruda, an sint feces ex sulphure relictæ: sed arbitrandum est, terram esse ex crudis vel Lunæ, vel Solis, imò ex solo Sole. Sed non est vituperanda mens Arnoldi, nititur enim ea ex ratione: quia omnis tinctura debet habere ingredientem lapidem, ex eoque constare quem vult tingere. Si igitur volueris tingere lapide tuo Venerem, necesse erit, & terram ex Venere recepisse. Hæc terra fit per calcinationem, & convertitur in cinerem, & cinis per sublimationem convertitur in quintam essentiam, & quinta essentia per solutionem convertitur in lapidem, in quo initium est magisterii: ab eo enim rursus extrahitur aqua, & terra mineralis: quæ cùm calcinata & dealbata est admittit denuò vaporem suum, & eum figit ac unit unione inseparabili, quod in uni-

in universum facit depuratio vel sublimatio, quam subsequitur fermentum & nutritio.

De Dimissione aquæ vel Roratione super terram.

EXERCITATIO V.

ARISTENES.

HOc omnium maximè hîc animadvertendum est, quòd neque aqua maris simplex, sola, neque æs ipsum solum aliquid pro lapide Philosophorum facere possunt, vel ipsum Lapidem Philosophicum constituere: neque lapis ipse, sive Elixir, vel sola simplici aqua, vel solo ære constare possunt, sed utrumque, id est, aquam simplicem, & ipsum æs conjungi oportere. Priusquam verò conjungas sive commisceas hæc ambo, ipsum æs scilicet, & aquam, vide ut utrumque nec crudum, neque in rectificatum: sed ut aqua ipsa aliquoties destillata, & tandem in statum suum & descensum restituta, ipsumque æs combustum, candidum & syncerum omnino factum sit. His enim ita præparatis, ad Elixir procedi potest. Cùm enim æs ipsum syncerum non esset, terram, quæ inde elicitur, crudam & insynceram, imò fortè nullam gigni certum foret. Ita & aqua, si ipsa munda & destillata non foret, terram ipsam lavare & abluere nequiret. Sordidum enim & atrum, non sordido vel atro: sed puro, claro & mundo dealbatur. Mundificatis igitur utrisque, tum æs ipsum in laminas tenuissimas productum discerptumque, cum aqua cõmisceatur.

De Conversione Naturarum & commixtione.

EXERCITATIO VI.

PARMENIDES.

MOdus artis ad invicem convertentis sic habet. Primò solve Lapidem in suum Mercurium. Lapidem dicunt authores metallicum, ablue, reduc, fige & incera. Solve scilicet grossum in simplum, ablue obscurum in lucidum, reduc humidum in siccum, fige volativum in corpus suum. Solvere est dividere, & corrumpere, ac materiam primam facere. Abluere est inhumare, distillare & calcinare. Reducere est impinguare, incerare, & subtiliare. Figere est desponsare, resolvere & coagulare. Per primum natura operatur interius: per secundum exterius: per tertium superius: per quartum inferius. Sed moderni finem perturbant operis: quia cùm laborare desistunt, tum incipere potius jam primùm deberent. Sed unus solvendo solvens & coagulans, alter solvens & figens, alter turbat medium, alter finem: ita hæsitant in arte, ut stulti. In summa dico, eos non facere tincturam unius numi, nisi omnia debitè digesta fuerint in naturam conversione, ita ut principiò convertatur grossum in gracile, id est, corpus in aquam: deinde aqua in corpus sive terram: deinde addas, imò indas animam: quod fiet si animam cum aqua, id est, spiritum corpori addideris: demum nutrias tale animatum corpus lacte suo, id est, aqua sua, ex qua concreatum est opus, sive inceptum à principio. De commistione autem docetur, ut proportio ita sese ad invicem habeat, ut sint aquæ tres partes ad unam plumbi, vel melius duæ æris ad septem veneni, ut Zenon postea dicit. Quidam ut ij qui in aqua septies distillata & revivificata, solvunt duas aquæ ad unam partem plumbi proportione sesquialtera ducti, solvendo commiscent: artificiosè autem optimeque commixtis his duobus, & benè coaptatis, curato ut aqua fiat metallica, & tunc illam ipsam aquam in suo vase vitreo componito inditoque & ad dies quadraginta putrefactionis, hoc est, primi gradus ignis coquito, donec ipsum plumbum liquefiat & putrescat.

De Conjugio Solis & Lunæ.

EXERCITATIO VII.

ZIMON.

HIc Philosophus videtur annuere, ut utrumque corpus perfectum ad compositionem Elixiris sumatur, sive ille sit futurus albus, sive citrinus. Ratio, quia nullum absque altero facilè fluit. Finis autem omnis totius secreti Alchimistici est, ut Elixir statim fluat ante fugam scilicet Mercurii. Sed nullos lego authores, vel perpaucos, qui hoc suadeant, vel dicant quando applicanda sint hæc utraque corpora, Solis scilicet & Lunæ: non in initio scilicet operis, ut puta in solutione, an in fine, nempe in fermentatione. Videat igitur qui volet, quid faciendum eligendumque sit. Modus hic mihi non admodum placet. Quia si ita fieret, oporteret Elixir, neque album, neque citrinum, sed promiscui coloris futurum. Id tamen fieri potest, ut sit hæc sententia ita interpretanda, nempe: Cùm Elixirium sit ad rubeum futurum, ut primo sumatur Lunæ limatura, & solvatur cum Mercurio, & ex illis conjunctis colligatur terra sive substantia Elixirii. Deinde per omnes partes procedatur, per hæc duo, scil. per Mercurium & Lunam, donec ad fermentationem veniatur, ubi Solis solum fermentum accipiatur, non addito etiam de Luna aliquo. Quamvis Senior Philosophus putet oportere tria lumina desponsari in commixtione operis, sive aquarum, Solem scil. Lunam & serpentem, & horum alterum esse fratrem, alterum sororem serpentis, per quos indurari posse serpentem, & retineri ait. At errat meo judicio. Satis enim est serpentem ferere in sororem suam. Causa erroris est: quia Sol non terrificatur propter perfectionem suam, ut ego arbitror. Quòd si simili modo purificaretur, tunc nihil obstaret: quia & Lunæ & Serpenti conjungeretur.

Quod Artis Fundamentum unum quid sit, & Lapis unus.

EXERCITATIO VIII.

SCITES.

MUlti longis disputationibus Lapidem vel diversis, vel duabus, vel una tantùm re constare, diversis nominibus contendunt. Sed hic Philosophus & Bonellus infrà, totùm opus & substantiam totius operis, nihil aliud esse dicunt, quàm aquam: & regimen ejus in nullo est alio quàm in aqua. Et verè una res est, in qua omnia insunt, & est sulphur Philosophornm, est aqua, est anima, oleum, Mercurius, & Sol, ignis naturæ, aquila, lachryma, primum Hyle Sapientum, materia prima corporis perfecti. & qualicunque nomine Philosophi lapidem suum nominaverunt, hanc unam rem, hoc est, aquam illam, semper putant & significant, ex qua omnia, & in qua omnia: quæ omnia regit, in qua erratur,

& in qua error ipse corrigitur. Aquam autem dico Philosophicam, non vulgi aquam, sed aquam Mercurialem, sive simplicem, sive compositam: utraque enim est aqua Philosophica, quamvis alius sit Mercurius vulgi, & Mercurius Philosophorum. Illa enim simplex est mera, hæc ex duabus rebus composita est, ex ære scilicet nostro, & aqua simplici. Compositæ autem hæ duæ aquæ Mercurium Philosophorum faciunt. Quapropter credendum est, substantiam vel materiam ipsam primam ex composita esse aqua. Componunt autem quidam tribus, quidam duabus speciebus tantùm: mihi satis sunt species duæ, id est, masculus & fœmina, aut frater & soror. Aquam autem simplicem aliàs vocant Venenum, Argentum vivum, Cambar, Aquam permanentem, Gumma, Acetum, Urinam, Aquam maris, Draconem, Serpentem. Secundùm autem sensum hujus Philosophi ad perfectionem sic procedas: Contere lapidem in pulverem subtilem valde (hoc est, contere sc. igne, non manibus) & in aceto clariss. cœlestino pone, statim solvitur in aquam Philosophicam, & quasi fontaneam. & si ita totaliter fuerit solutus, tunc distilla materiam, distillationem coagula temperato calore, & ultimò calcina, sc. post coagulationem ejus per modum suum, & in quarta solutione tingit. Et hæc nostra solutio est secundùm naturam: sed illud perpetuò habeatur in memoria: Nullam extraneam rem recipi à Lapide Philosophico, neque extraneum quippiam in Lapide Philosophico ingredi. Quapropter videat qui volet, ne decipiatur hic in nomine aceti. Una enim res, unius generis & naturæ, nihil alienum admittit: & verissimum est, unam rem esse, & ex uno fieri. Quia quando Mercurius præparatur in aquam Benedictam, tunc ipse habet potestatem dissolvendi corpus perfectum in Mercurium per artificium, & ita totum compositum est Mercurius, una scil. res ex qua lapis fit, & in illa unica re scil. Mercurio, seu lapide, sunt quatuor: corpus scil. & anima, spiritus & tinctura, etiam terra, aqua, aër, ignis, fermentum, oleum.

De Solutione & Divisione Elementorum.

EXERCITATIO IX.

ZENON.

IN Alchymico opere oportet primò omnium Lapidem, id est, corpus, animam & spiritum, planè mortificare & exhaurire, cùm nihil fructum in hac arte faciat, nisi prius mortificatum sit. Sed mortificati separatio elementorum, fit & monstratur cujuslibet elementi effectus: Ergo si vis Elixir facere opus erit primo lapidem ipsum omnino solvas in sua elementa, quod per anni partes nobis significatur: Deinde ipsa Elementa per ignem, mediante Mercurio conjungas, quod est maximum arcanum, & sic magisterium est completum, omneque artificium in solvendo & conjungendo situm est. Hæ autem solutiones vel separationes fiunt mediante Mercurio: ipse enim primò solvit corpus & facit separationes, quæ rursus conjunguntur per fermentum & Mercurium. Verùm hic sedulo est animadvertendum, Mercurium vocari in initio operis, aquam: deinde apparente nigredine, Terram: deinde eo sublimato, Aërem: deinde rubificato eo (debet autem aër per se coqui donec rubeat) ignis: deinde sublimatus cum corpore luminari aliquo, fermentum: deinde solus additus toti & compositæ materiæ, spiritus: & sic terra cum aqua, aere & igne corpus est, fermentum, anima, ultimò irrigatis, solius Mercurii spiritus. Sic patet ergo quòd Lapis constat quatuor elementis, scilicet, aqua, aëre, igne, & terra. Nam in Lapide sunt anima, corpus & spiritus, & tamen unus Lapis, ut supra dictum est, quem solvere oportet, & rursus coagulare. Sub solutione omnes operationes comprehenduntur usque ad albificationem lapidis: post albificationem coquitur iterum, & fit lapis rursus dum coagulatur: deinde iterum solvitur, habito fermento: & solutio illa iteratur, donec fluat lapis ut cera.

De Solutione corporum in aquam, de Gumma & divisione aquæ.

EXERCITATIO.

MUNDUS.

EX aqua lapis noster preciosissimus generatur: oportet ergo in principio omnem rem in aquā solvere. Non enim credibile est aliquam rem posse converti de sua natura in aliam, quin priùs reducatur ad eam materiam, de qua facta est à principio: quod si factum est, credo eam traduci posse ad quamcunque naturam volueris. Quoniam omnes res creatæ sunt ex aqua: ergo necessarium est eam rem converti in aquam. Ac proinde concluditur, quòd omnes spiritus converti debent in aquam antequam sublimentur. Mercurius enim quando solvitur in aquam, tunc deponit feces suas, & frigiditas ipsius vertitur in calorem, & humidum ejus in siccum, & calor ejus in sublimatione augetur, & subtilitas ac tinctura: quia à vitriolo accipit calorem & tincturam. Juxta hanc verò doctrinam videri potest, Lapidem Philosophorum componi posse ex Mercurio purgato, soluto, sublimato, & in limpham resoluto. Item ex alio Mercurio, non quidem vulgari, sed ex eo, qui ex vulgari illo extrahitur, qui abstractus, Quinta essentia vocatur: quæ duo, scilicet Quinta essentia & Limpha antè dicta, conjungi oportere credendum est. Imò ipsa Quinta essentia cum Limphato Mercurio ita miscendæ successivè, donec per vices quinta essentia duas partes ejus limphæ ebiberit: deinde etiam ultimò adjungendum corpus attenuatum. Hoc est sulphur ipsum de quo inferiùs dicetur: vel fixatur sulphur ☿ & additur sulphur alicujus luminaris, & conjunguntur hæc duo in limpha Mercurii, & sic coquuntur per vices rotando. Vel si hæc doctrina non placet, fiat secundùm doctrinam Philosophorum, primò sulphur Philosophicum, & aqua Philosophica, quæ & permanens dicitur. Et hæc duo simul concurrant, hoc est, adunentur ad similitudinem naturæ, quæ ex argento vivo, quod aqua vocatur, & sulphure terrestri procreat omnia metalla: ita concurrente aqua Philosophica, hoc est, Mercurio Philosophorum procreari credetur lapis Philosophorum tingens. Ex doctrina autem horum Philosophorum, aquam Philosophicam argentum vivum dicimus ex corporibus extractum: sulphur verò attenuatum corpus, sive terream illam attenuati corporis substantiam. Quæ mediantibus quibusdam præparatoriis speciebus cogitur elevari & sublimari, illamque elevatam & sublimatam corporis substantiam, sulphur Philosophicum appellant. Sed de his superque satis. De Gumma dicendum est. Gumma mas est, & ob id honorabilior. Aurum est soror gūmæ. Proinde dicit aurū: Nemo me enecat, nisi soror mea. Quòd autem dicit Philosophus: Accipite gummæ candidissimæ

dissimæ partem unam,& urinæ vituli. Concordat cũ Theophilo infrà,qui dicit,oportere addi tria ad unũ: vel septem ad duo. Quod autem hic facit compositionem quatuor eorum, non nisi duo sunt, datque ipsi gummæ tria nomina, sed re vera æs ipsum vocat gummam corporis & bene quidem: deinde subdit, quod septies debeat nutriri rex, quos modos recenset & docet ordine.

Rursus de aqua, & divisione aquæ in partes.

EXERCITATIO XI.

PANDULPHUS.

SI superior doctrina non placet, aliam adfert hîc Philosophus, quam in hanc formam aptè explicabimus. Recipiatur de aqua abstracta à lapide pondus suum,id est, æquale cum lapide,& lapis ipse, & aqua bene permisceantur insimul, & locentur regimine ignis sui, & caveatur ne effluat. Vel locetur tota materia in balneo Mariæ, & solvetur, materia in aquam lacteam, quæ aqua Lac virginis dicetur, & Acetum Philosophorum. Tunc permittatur elevari in cœlum: & deinde jubeatur descendere in terram, id est, omnes operationes reitera, ut decet. Nam inter solvendum ascendet in cœlum, & inter coagulandum descendet, & unitur spiritus cum terra & deinde iterum calcinetur, & erit lapis fixus ac fluens. At animadvertatur, quòd quater erit lapis solvendus, & per omnia cum eo procedendum, ut innuit Philosophus. Et quoties solutus est lapis toties, eam solutionem sigillo Hermetis custodiri oportet, donec Elixir ipsum coagulatum videatur: deinde calcinatum, & rursus in pulverem redactum fuerit. Et in quarta solutione (aiunt Philosophi) cavendum est maximè ne fluat Elixir,& vitrum fiat, quod cùm fieret, in nullo esset usu.Calcinatum enim esse oportet Elixir,hoc est,in pulverem redactum, non vitreatum. Caveatur autem fluxus Elixiris, si ignis bona ratione, hoc est, admodum clementer regatur.Et etiamsi Philosophus hîc dicat, ut sit ignis intensior, perpetuò tamen in memoria habeatur, ut ignis à principio operis unum sit usque in finem,similitudine infantis in utero matris.Deinde animadvertatur quòd album mundum Philosophus hic fermentatum jam lapidem vocet: deinde cùm dicit corpus septies debere imbui, significat illas duas tertias in septem partes dividendas, & septem vicibus imbuendas. Item significat omnem aquam qua usurus sit per totum opus, in tres partes æquales dividi, cum ære tertiam unam ad putrefaciendum poni oportere: deinde cæteras duas tertias ad nutritionem satis esse, si septies dividantur, & super rorentur, quod est contra Theophilum, qui asserit, aquam dividi oportere in duo æqualia, ut infrà patebit.

De Divisione Aquæ & vasis apertione.

EXERCITATIO XII.

THEOPHILUS.

THEOPHILUS hîc docet venenum in duo æqualia esse dividendum, quorum altero æs liquefiat, altero verò teratur,& imbuatur.Sint autem Elixiris partes duæ ad septem, vel tres ad unam, & sit ignis justæ putrefactionis. Putandum verò est Philosophos ideò jubere aquam in duas partes dividi, ut significent tanta aqua Elixirium post fermentationem, quanta in fermentatione requirebat (quamvis aliqui contrà sentiant, & tertiam numero partem doceant) imbuere, & per septem vices madefieri sive nutriri, quanta portatione ipsum æs solutum est. Et cum jam dicta portio per septem vices post nutritionem ita adhibita est Elixirio: tunc Elixir maturum est ad tingendum. Docent tamen nonnulli oportere priùs dictam septenam imbibitionem sive nutritionem ipsum Elixirium per aquam, quam illi vocant Acetum, penitus solvi quod difficile est & creditu & factu, & timendum ne vivificatum jam Elixirium solutione ea stranguletur. Utcunque verò se res habeat, hoc perpetuò est observandum, ut tantum aquæ in una imbibitione superfundas Elixirio, quantum esse putaris, paucillum, post paucillum, & eo sæpiùs:sic enim septies licebit, & quatuordecies superfundere.Quod si feceris,paulatim crescit Elixir, augmentumque ferè octenis diebus,veluti hians & sitiens appetet, roburque justum acquiret: contrà verò,si in modica utaris aquâ plus satis, & voraciter bibet roburque omne debilitabit. Et putarem ego vicesimam portionem aquæ in augmentatione seu nutritione satis esse singulis octenis dieb. Quanta aqua uti debeas in fermentatione, hoc ex superioribus deprehendisti.Quantò autem sit vas aperiendum,ex naturali ratione collige. Aëre autem non indiget conceptus scil. natus puer. Item nato rege non licebit eum aëre privare, & clausum detinere, vitamque receptam suffocari. Nascitur autem, & vitam fermento recipit: nec citiùs aperiendum vas, quàm cùm fermentare volueris. Postea verò non puto vas rectè claudi: suffocatio enim pararetur nati regis. Et quamvis pro nutritione sedulò lac dandum, tamen ita moderato igne regi cùm oportet, ut nequaquam evolare valeat lac ipsum, vel effumigari, & sic paulatim lacte nutriendus septies vel octies, donec robustus fiat ad tolerandum robustissimum ignem universalem solutionem, ut quidam aiunt. Solvi enim debet post nutritionem plenariam, & iterum siccari in pulverem seu lapidem, deinde iterum nutriri, donec tingat: & solvitur quidem aceto suo, quod est acetum accerrimum

De Siccatione Aquæ, Coagulatione & Calcinatione ac Ignis regimine.

EXERCITATIO XIII.

CERUS, BORATES.

DImidia aqua solvi debet æs: Sed cum sola tertia parte aut ad summum ita, ut sint duo ad septem, coqui, ut hîc docetur cogitet igitur quisque,quomodo id efficiat.Animadvertatur præterea, ut post imbibitionem terræ, & siccationem ejus, terra ponderetur. Si pondus omnis commisti seu conjuncti,id est,terræ & aquæ salvum est,benè operatus es. Si plus inveneris ponderis quàm impendisti, coque diutius, sed admodum lentè. Si pondus deficit, tunc exiccisti siccationem, & tunc emendatur error per aquam, quæ tandem superfunditur, & leniter digeritur. Animadvertendum præterea, quod quando materia dicitur hîc vel alicubi in sententiis Philosophorum, coagulari vel calcinari, tunc non expedit fieri fortiore igne, quàm vel in solvendo, vel putrefaciendo, vel abluendo, vel fermentando, vel nutriendo. Propterea infiniti artistæ sunt decepti, qui statim post solutionem & ablutionem

ablutionem coagulant & calcinant auctiore Solis calore: quo errore materiam ita inurunt. Quia quando eam expedit solvi, non nisi longè majori difficultate solvi potest. Oportet autem materiam veluti interfici, non in vitrum converti. Quapropter Philosophi aiunt, Leni igne facietis omnem decoctionem, & invenietis omnem scientiam, si aliter feceritis, non gaudebitis in opere vestro. Itaque magna vis in regimine ignis sita est. Nam fortis ignis vitrificat & perurit, lenis solvit & coquit materiam, ac maturam reddit. Videmus enim in conceptione, usque ad editionem, ejus calorem (nisi accidentaliter contingat, scilicet non naturaliter) non mutari in utero matris, sed eundem semper esse. Eodem igitur, id est, leni calore in opere subinde, usque ad nutrimentum utendum est. Scribunt multi, ignem fortificandum esse post coagulationem, ut ipsum scilicet coagulatum igne teratur. Si hæc via proderit, non moror quin quisque volet eam experiatur. de me perpetuò observandum existimo, ut cùm imbiberis aridum, parcus sis ignis carbonum, donec aridum imbiberit hoc, quod propinatum est, suaviter. Quod videre licebit si aquam propinatam voracem cognoveris. Ubi id factum est, tum fortè opus est liberaliore fornace, ex exsiccatione grandi corporis cocti, subsequente statim alia imbibitione, cui similiter inhærendo famulandoque procedendum.

De Anima, Spiritu & Corpore.

EXERCITATIO XIV.

MENABADUS.

Omnis disputatio magisterii Alchimici in hoc pendet, ut fiat Elixir ex corpore, anima & spiritu conglutinatis, ut Philosophus hîc notat. Corpus quidem quale sit nominatur, nesciri tamen potest quod veniat Elixir utendum. Spiritus significatio nemini est incognita. Anima verò ea est, quæ vivificat & dat esse corpori & spiritui, & fit anima ex corpore ipso vivificato. Hoc enim loco animam nihil aliud esse credimus, quàm corpus vivificatum: vivificatur autem ita, ut in argentum vivum revertatur, quale fuit priùs quàm coagularetur. Et hæc anima, si additur corpori & spiritui mortificatis, ita ut demum totum Elixir vivum fiat tunc demum credendum est, scopum Alchimicum attactum esse. Corpus autem vocatur terra, æs, plumbum, cinis, magnesia, calx, mater, clavis, virgo sancta, corona regis, Talek, Trames, vitrum, lignum aureum, spiritus fulgoris, mare, sal, urina, alumen, gumma Scotiæ, aqua sulphuris, sputum Lunæ, gumma alba, &c. Spiritus verò vocatur aqua, sanguis, colla auri, gumma rubea, oliva, gallus, taurus, aqua crocea, æs combustum & compositio, &c. Anima vocatur Rebis, aqua fœtida, mortui munditia, sanguis, aqua sanguinis, lapis animalis, lapis benedictus, &c. Mutua autem officia inter hæc tria sunt, quia spiritus custodit corpus, ne ab igne comburatur. Et clarum corpus custodit spiritum, ne evolet ab igne: quia corpus est fixum, unde conservat spiritum ne fugiat, & spiritus est incombustibilis: quare non finit corpus comburi, quia spiritus & corpus unum sunt mediante anima, quæ est apud spiritum, & corpus. Quòd si anima non esset, tunc spiritus & corpus separarentur ab invicem per ignem, sed anima adjuncta spiritui & corpori, hoc totum non curat ignem, nec ullam rem mundi.

De Conjunctione Corporum, & Copula eorum.

EXERCITATIO XV.

ZENON.

Inter supradicta tria inest libido seu conformitas talis: quia quemadmodum sperma viri & mulieris sunt dimissa in matrice mulieris in specie lactis septem dies, & in specie sanguinis per novem dies, & in specie carnis per viginti dies, & feruntur membra per triginta dies, & in fine illorum dierum Deus infundit benedictionem germinis humani, animam scilicet seu vitam: eodem modo est in spermate agentis corporis, id est, lunæ: & patientis, id est, Mercurii, cum nutrimento menstrui, id est salis Alembrot. Nam opus cùm crescit, primò tribus diebus in lacte dicitur incorporatus, aut de complexione lapidis degenerat: postea in sanguinem dum additur sal nostrum: postea in modum carnis imperfectæ, dum coagulatur in aquam, & dissolvitur: post in fine formantur membra, & tandem Deus dat materiei animam, id est, potentiam, qua augmentatur & nutritur medicina nostra. Et postquam Rex ortus est, id est, anima per fermentum mediante aqua lapidi mortuo infusa est, tunc oportet vitalem lapidem nutriri: & puto eandem ego esse conditionem nutrimenti & augmenti, à significatione nominum causam ducens. Nutrire enim est tenellè & frugaliter cibum administrare, veluti puero seu infanti, tenellus & frugi cibus adhibetur. Cùm autem maturus, solidus, & robustus aliquantulum fieri incipit, tunc & cibus augmentatur. Itaque cùm nutrimentum in nutricis primariè seu voluntariè fit, justumque est, si tenellum & frugi modò fit augmentum, non ita semel pondus duarum partium Elixiri dari potest, ita Elixirium jam adultum non superet cibum augmentati nisi in una parte. Quia tertia pars Elixiri excedere debet cibum, ut cibus per eam concoqui possit. Ponderosius enim est corpus quàm cibus. Sed illud quoque in augmentatione observare necesse est, ut quando lapidi augmentum adhibetur, ipsum augmentum subinde per omnes decoctionis species in igne temperato continuetur.

FINIS.

SUBSE-

SVBSECTIO SECVNDA.

ARTEFII *Liber, qui* CLAVIS MAIORIS SAPIENTIÆ *dicitur.*

DIVIDITUR autem iste Liber in tria Capitula, nec unum completur sine aliis. Primum enim indiget secundo, & tertio; & tertium primo, & secundo. Primum enim tractat de compositione elementorum, superiorum, ac inferiorum, & naturarum æqualium, & inæqualium, & conversione eorum adinvicem, & generatione. Secundum tractat de generatione corporum mineralium, tam naturalium, quàm artificialium Tertium, de generatione plantarum & animalium, & adligamento corporis cum spiritu, & etiam animæ, ipsius animalis, cum animali.

Laudemus igitur Deum, qui est inspector omnium, nec est quod lateat ipsum, ipse enim est adligatus suis creaturis per verbum suum; & separatus ab eis, inquantum ipsas transcendit; nec enim puto quod aliquid creaverit, sibi simile vel æquale, & de magnis beneficiis, & maximum est illud, quod ipse adligavit corpus nostrum cum subtilissimo omnium elementorum, scilicet anima; quæ videt occulta manifesta, dum tamen virtutes ipsius corporis, ipsi non prædominentur, quanto enim magis fortificantur ipsius corporis vires, tanto animæ virtutes necesse debilitari, & quanto magis ipsum corpus alteratur tanto magis ipsius animæ subtiliatur intuitus: & propterea dixit magister noster Belenius Philosophus, ponas lumen tuum in vase vitreo claro, & nota quod omnis sapientia mundi hujus circa ista tria versatur. Scilicet, circa adligamentum animæ corporalis cum anima corporali, & animæ spiritualis cum anima corporali, & spiritualis cum spirituali: Sed adligamentum animæ corporalis cum corporali propinquius est, & facilius quàm spiritualis cum spirituali. De isto enim tertio pauca scribere voluerunt sapientes antiqui; dixerunt enim, nullum ad ipsius scientiam posse pertingere, nisi fuerit natura sua divina & spiritualis, & sua nativitas, etenim postea dixerunt communiter sapientes omnes Antiqui sine diversitate, quod illud quod est superius, est sicut illud quod est inferius, & è converso, & omne subtile est ex grossis, & grossum ex subtili, omnis compositio mundi sive majoris, sive medii, sive minoris est una compositio, & scias quod omne adligamentum rerum mundanarum est sicut adligamentum numeri, videlicet ex unitatibus, denariis, & centenariis, & millenariis. Ex digitis enim numeratur primus articulus, dicendo sic 1. 2. 3. 4. quæ simul adgregata denarium constituunt, similiter si dicas 10. 20. 30. 40. ex his numeris simul adgregatis centenarius exoritur: hoc idem etiam in centenariis, & millenariis apparet: cum enim numerus nihil aliud sit, quàm adligamentum unius rei, ad alia, manifestum est, quod unitas numeri non sortitur naturam: cum ergo binarium acceperimus, quoniam numerus primus est, & ipsum in duo æqualia diviserimus, manifestum est ipsius partem alteram, unitatem existere, quam si binario addere voluerimus, ternarius inde provenit, si verò binarium duplaris, quaternarius inde nascetur, & quaternario si unitatem addideris, quinarium tibi producet, si verò ternarium eidem addideris, septenarium inde recipies, qui unitate superaddita octonarium tibi procreabit, si iterum unitatem addideris, novenarium recipies, si verò binarium, denarium numerum tibi procreabit, eodem modo centenarii ex denariis: millenarii verò ex centenariis procreantur.

Una verò die vocavit me magister meus Bolemus Philosophus, & dixit mihi, eja fili, spero te esse hominem spiritualis intellectus, & quod poteris pertingere ad gradum supremum sapientiæ: Interrogo te ergo & tu responde mihi? & dixi ei. Eja pater misericors, ac magister honorande, interroga discipulum, & ego sicut potero, respondebo tibi, & dixit:

In quot genera dividitur Natura? & dixi in quatuor, & ille, & quæ sunt illa quatuor? & dixi, simplex, ac simplex de simplici, compositum de simplici, & compositum de composito. Et dixit: Quid ipsorum est primum? & dixi, simplex. Et ait, & quid est illud simplex? & dixi: Duæ naturæ, quarum una est agens, altera patiens: & ait; & quæ sunt illæ duæ naturæ? & dixi Prima earum est natura caloris, & secunda frigiditatis. Quid natura caloris? est activa: frigiditas verò passiva. Et dixit: Quid est pr st simplex? & dixi, simplex de simplici, & dixit: Quid est illud? & dixi, natura caloris, & natura humiditatis, & natura frigiditatis, & natura siccitatis: & ait: Quomodo generantur duæ illæ naturæ? & dixi: Creator omnium in principio absque sermonis prolatione dixit, fit creatura talis, postea creata est à Deo natura, sive materia prima de qua Aristoteles in primo Physicorum, & Plato in Timæo consimiliter scripserunt, quod est primum passivum, sive receptivum: quæ nec magna, nec parva, nec subtilis, nec grossa, nec movens, nec quiescens esse potuit, nec alia debet nominatione determinari, nec rei cuilibet adsimilari, in qua quidem omnia principaliter exstiterunt, scilicet in potentia, quæ est, esse medium inter esse actu & perficere, & nullo modo esse. Et ut ad actum reduceretur, creavit creaturam secundam scilicet causam agentem similem scilicet orbi cœlesti quam lucem appellare decrevit. Hæc autem lux Sphæram quandam creaturam primam intra sui concavitatem obtinebat. Hujus verò naturæ, & primæ creaturæ alia creatura erat caloris & motus, unde patet aliam primam esse frigiditatis ac siccitatis: & quia naturæ illæ erant ad invicem approximatæ, repercussit calor frigiditatem, & constrinxit se frigiditas condensando se ipsam, & quia de natura caloris, & cujuslibet rei subtilis est penetrare, penetravit calor usque ad centrum frigiditatis: & quia cujuslibet rei finis est contrarium: ejus motui autem opponitur tam motus quam quies; ideoque motui isti qui fuit ad centrum, sive ad medium, successit alius motus: in medio temperavit enim se una pars caloris cum parte frigiditatis sibi æquali; & evenit ex ea temperatura natura humiditatis, & quia natura ejus fuit media inter naturam caloris & frigiditatis, ideoque locum medium sortita est inter utrumque, & fuit motus ille à centro usque ad medium, & à medio ad medium inter minimum & supremum, ac iterum ab infimo ad medium, hoc est à medio ad medium, inter medium & infimum temperavit enim se una pars caloris cum parte humiditatis sibi æquali, & venit ex isto temperamento natura caloris ac humiditatis, cujus locus, ut prædiximus, medius erat inter locum caloris & humiditatis: & quia ut prædi-

prædiximus natura humiditatis est composita ex una parte coloris & una humiditatis vel frigiditatis sibi æquali, sequitur, quod natura caloris & humiditatis est una pars frigiditatis & tres caloris; eodem modo natura frigiditatis & humiditatis est adgregata ex natura frigiditatis, ac natura humiditatis æqualiter. Et quia natura humiditatis medietas est caloris, & medietas frigiditatis, sequitur quod natura frigiditatis & humiditatis tres quartæ sunt frigiditatis & una caloris. Jam igitur habemus secundam sphæram. Prima naturæ, quatuor sphærarum de quibus supra, quarum prima frigiditatis & humiditatis quam sphæram spiritus appellaverunt sapientes Antiqui, supra istam æqualitatis naturam, quam sphæram animæ nuncupaverunt, postmodum verò naturam caloris & humiditatis, quam sphæram tertiam appellaverunt, & supremo natura caloris & siccitatis, quam sphæram appellaverunt quartam, & hic fixatur, & quia ut prædixi, cùm fuerint commixtæ illæ duæ naturæ primæ ad invicem, non fuit ex tunc motus ad sursum, & deorsum, & è converso, sed movebantur omnes sphæræ motu circulari. Jam ante diximus, quod cuilibet rei omnium extremum sibi contrariatur & quod motus à sursum, ad deorsum, non solum opponitur motui à deorsum, ad sursum, sed etiam quieti: ideoque diximus, quod una pars caloris quæ non se commiscuerat cum natura frigiditatis ad generationem humiditatis remansit inferius admixta frigiditati, & quia non est dare vacuum in natura, ideoque loco istius caloris qui descenderat subvenit quædam pars frigiditatis sibi æqualis. Jam igitur patet, quod istæ sphæræ erant ad invicem connexæ: Infima enim sphæra frigiditatis & siccitatis, in qua nihil est caloris: post ipsam verò sequitur sphæra frigiditatis & humiditatis cum tres 4. sunt frigiditatis & una caloris: postmodum verò sphæra æqualitatis quæ est sphæra animæ ejus medietas est de natura caloris, & medietas altera de natura humiditatis. Jam autem diximus, quod sphæra humiditatis medietas est de natura caloris, & una 4. de natura frigiditatis: Sphæra vero suprema quæ est post istam, est de natura caloris & siccitatis, nec est in ea aliquid frigiditatis. Sic igitur vides quomodo sphæræ istæ ad invicem ordinantur, & ille: jam mihi naturas caloris & frigiditatis sufficienter demonstrasti: sed quid est siccitas nondum exposuisti, & ego, siccitas: Sola est privatio humiditatis, in quo enim nulla est humiditas siccum appellamus, & ille, Jam mihi sufficienter explanasti: Quid est simplex, & quid est simplex de simplici; nunc ergo mihi dic, quid post illud? & dixi compositum de simplici, & ille quid est illud, & ego quatuor elementa quæ sunt ignis, aër, aqua, terra. At ille quomodo generantur ista quatuor elementa? & ego:

Temperavit se natura ignis alias caloris & siccitatis cum natura caloris & humiditatis, venit ex ipso temperamento æquali elementum ignis, & se temperavit elementum ignis cum natura humiditatis, & venit ex isto temperamento elementum aëris, & temperavit se elementum aeris cum natura frigiditatis & humiditatis, & venit ex ipso temperamento elementum aquæ, & temperavit se elementum aquæ cum natura frigiditatis & siccitatis, & venit ex ipso temperamento elementum terræ. Ignis ergo est aer subtilis & calidus, & siccus; aer est ignis grossus, calidus, & humidus; aqua est aer grossus, frigidus, & humidus, & aer est aqua subtilis, calida & humida: & aqua est terra subtilis, frigida & humida, & terra est aqua grossa, frigida & sicca. Et ille, quid est illud quod est post compositum de simplici? & ego compositum de composito, & ille, quid est illud, & ego, est corpus animæ corporalis quod est de corpore animali, & corpus spiritus corporalis. Et ille, quid est spiritus corporis animalis, & quomodo generantur ista corpora ex elementis? & ego temperavit se elementum ignis cum elemento aeris, & venit ex ipso temperamento æquali corpus animæ corporalis, & temperavit se elementum aquæ cum anima corporali, & venit ex isto temperamento corpus spiritus corporalis, & temperavit se corpus spiritus corporalis cum elemento terræ, & venit ex isto temperamento terræ corpus corporalis corporis: Postmodum vero cum isto corpore corporali commiscuit se aqua, & temperavit se cum subtiliori ipsius, & venit ex isto temperamento corpus corporis spiritualis, & temperavit se aër cum subtili ipsius corporis spiritualis, & venit ex isto temperamento corpus animale, & temperavit se ignis cum isto corpore animali, & commiscuit se subtiliori ipsius, & venit ex isto temperamento corpus animæ corporalis, & hoc quod quærebant sapientes antiqui, & ipsum est, ex cujus temperamento cum æquali sibi temperamento aquæ generatur, ut prædiximus, corpus spiritus corporis æqualis, ex cujus temperamento cum æquali parte terræ generatur corpus æquale, quod Sol est, & nisi essent diversæ actiones & influentiæ corporum cœlestium in ipsa inferiora, omnia corpora mineralia essent aurum. Omnia etenim sunt ex eodem, & animæ & spiritus eorum sunt de una re, nec differunt, nisi secundum magis, & minus, & secundum diversitatem decoctionis majoris, vel minoris. Diversitas igitur eorum cum ex diversitate influentiarum corporum cœlestium in ista inferiora, sicut etiam numerus eorum est secundum numerum septem planetarum, à natura colores, & odores, & sapores, & accidentia cætera. Plumbum enim de parte Saturni, sua natura est ut sua natura.

Stannum vero est de parte Jovis, sua natura ut sua natura. Ferrum verò Martis, sua natura ut sua natura: Aurum vero de parte Solis, sua natura ut sua natura: Argentum vivum de parte Mercurii, sua natura ut sua natura: Agentum ex parte Lunæ, sua natura est ut sua natura: Cuprum vero de parte Veneris, sua natura ut sua natura. Postea vero ista metalla mineralia mutantur adinvicem, & alterantur sicut elementa, ex quibus consistunt. Ignis enim fit aër, & aër fit ignis, similiter aër fit aqua, & aqua fit aër & aqua fit terra, & terra fit aqua, & sic de aliis. Et scias quod omne compositum ex elementis, habet in se quatuor naturas videlicet caliditatem, frigiditatem, humiditatem & siccitatem. Quod si dicat aliquis aliquid esse compositum ex duabus tantummodo naturis istarum naturarum quatuor: dicamus ergo quod ex frigiditate, & siccitate tantum: quia igitur illud compositum est frigidum, & siccum ut terra, ergo erit sua natura de natura terræ tactus & odor ut terra. Quod si dicat, quod terra est frigida, & sicca in quarto gradu, & illud compositum non est in quarto, dicemus enim, quod quoniam sunt duo ejusdem complexionis & non differunt, nisi secundum gradus, videlicet quod unum est in quarto gradu, & reliquum in 1. 2. vel 3. Impossibile est illum qui est in 1. 2. vel 3. gradu prohiberi quin pertingat ad gradum quartum ni propter admixtionem qualitatis contrariæ, ergo non fuit mixtum ex duobus tantum, sed ex tribus, quibus contrarium est positum. Et debes scire quod omne minerale est subtile terreum, & planta est subtilis minera, & corpus animale subtile ipsius plantæ. Ex elementis autem generantur corpora mineralia;

mineralia: & ex mineralibus generantur plantæ; & ex plantis animalia: Et quia unumquodque resolvitur in ea, ex quibus componitur, ideo animalia quoniam resolvuntur, generantur ex iis plantæ, via resolutionis, eodem modo ex plantis mineræ: mineræ autem ex elementis, elementa in naturas resolvi necesse est.

Et ille, dic mihi quid est spissum, & quid est subtile, sive delicatum? & ego; spissum est corpus, subtile autem est spiritus, & spiritus animalis est natura: & ille? Quid est corpus? & ego; corpus est illud quod habet aliquid adparens & aliquid latens. Illud vero quod apparens est, est ejus grossicies & spissitudo: quod vero latet, est ejus subtile, scilicet spiritus & anima. Corpus autem est ex compositione animæ & spiritus & corporis, corpore autem corrupto ex tunc illud quod dicebatur spiritus postea corpus nuncupatur, & illud quod anima dicebatur postea spiritus appellatur. Maximum est igitur quoniam spiritus est subtile ipsius corporis: anima vero ipsius spiritus est subtile: omnia autem ista ad invicem, ut prædiximus, per viam compositionis sive resolutionis generantur, & ad invicem separantur, & alterantur, sicut etiam de ipsis elementis prædiximus, Hoc autem non fit, nisi per ingressum unius naturæ in aliam: verbi gratia, cum aliquid volumus esse frigidum & siccum in quarto gradu, & intendimus de quarto gradu frigiditatis & siccitatis ad eandem frigiditatem & humiditatem, mutabimus ipsum in primis de quarto gradu frigiditatis & humiditatis ad gradum ejusdem tertium, deinde ad secundum, deinde ad primum, postremo vero ad æqualem inter prædicta, deinde ad gradum primum variamenti versus humiditatem, deinde ad 2. deinde ad 3. deinde vero ad gradum frigiditatis, & humiditatis quartum: & si iterum mutare voluerimus ad gradum quartum frigiditatis vel caliditatis & humiditatis, mutabimus ipsum in primis ad gradum frigiditatis, deinde ad secundum, deinde ad tertium, deinde verò ad gradum æqualitatis in frigiditate & humiditate; & deinde ad gradum primum variamenti, ex parte caloris, deinde ad secundum, deinde ad tertium, deinde ad quartum, donec fiat calidum & humidum in quarto gradu. Quod si iterum ad eundem gradum caloris, & siccitatis ipsum reducemus, dehinc ad secundum, deinde ad primum, postremò vero ad gradum æqualitatis in calore, & humiditate: postea ad gradum primum siccitatis, deinde vero ad secundum, deinde ad tertium, deinde ad quartum, sic ergo ipsum mutabimus de gradu quarto frigiditatis, ac diversitas eorum est, secundum diversitatem corporum supracœlestium ipsi correspondentium à natura, & odorem, & saporem semper secundum similitudinem. Dicamus ergo, in principio creationis fuit quilibet planetarum in directo sui signo, in orbe signorum, & operabantur ergo operationes, & descenderunt in terram, donec generarentur corpora mineralia, ipsis proportionabilia, & postea movebantur ista corpora supercœlestia: hinc ista habitudo & respectus inferiorum, & corrumpebantur mineralia prius generata, & postea rediit ille adspectus corporum supracœlestium respectu inferiorum, & generabantur plantæ ex eadem materia, quæ prius erat sub forma corporum mineralium, & postremo abscessit secundò motus iste, & corrumpebantur plantæ, rediit tertio motus iste, & generabantur ex istis plantis animalia. Diximus igitur quod natura corporum mineralium, est sicut natura terræ frigida, & sicca: natura plantarum est de natura aquæ frigida & humida natura animalium, sicut natura aëris calida, & humida. Quod si objiciat quis, & dicat quomodo dixisti, quod natura mineralium est frigida, & sicca, & natura plantarum frigida & humida quod nos videbimus multa ex mineralibus occidere animalia per calorem suum? ad hæc itaque respondemus, quod si inveniatur minerale occidens animale per caliditatem suam, quod planeta qui est de illa minera, multò magis operationes operabatur, & similiter, omne quod fuit de illo planeta, plusquam planetæ: si ergo temperetur ex planeta, qui ex ea est: dicimus quod in operatione est frigida, & si iterum temperetur planta & animal in comparatione ejus, reperietur frigida, & humida.

CAP. II.

De Generatione mineralium.

Dicamus ergo de Generatione mineralium: dixerunt autem quidam quod natura mineralium omnium est argentum vivum cum sulphure, & dixerunt quod ex quo sive radix ipsorum mineralium est argentum vivum cum sulphure. Præparemus ergo radicem, donec perveniamus ad ramos, & causa istius operationis est, quod ipsorum consideraverunt naturas corporum mineralium superficietenus, nam in profundo si respexissent secreta naturæ, nunquam incidissent in tales opiniones: dicimus igitur, quod dato quod argentum vivum, & sulphur sint prima naturalia corporum mineralium ante congelationem suam, tamen post congelationem, & argentum vivum, & sulphur, impossibile est ex ipsis corporibus mineralibus generari, nam congelans suum congelandum jam ipsum alteravit in suam naturam, cujus exemplum est de compositione saponis, si enim accipiatur aqua extracta à cineribus, & oleum cum quibusdam aliis, & decoquatur decoctione certa, generatur ex iis sapo, & si acciperetur unumquodque per se, & decoqueretur donec congelaretur, & postea laboraret quis ex ipsis saponem componere non posset: sulphur autem in primo erat aqua, natura ejus frigida, ac humida, & postea conversa est in aerem, cujus natura est calida, & humida: postmodum vero in ignem cujus natura est calida, & sicca: postmodum vero cum ipso igne temperavit se aqua, & fuit compositio masculi & fœminæ: & dicimus ergo quod dato quod natura, sive radix mineralium sit argentum vivum cum sulphure, non tamen debemus accipere ipsum, ex quo sunt corpora mineralia, sed magis debemus ipsum accipere quod est ex ipsis corporibus mineralibus, cujus exemplum est manifestum in plantis. Scimus enim quod generatio plantæ est ex aqua cum subtili terreo, ut prædiximus, & tamen si acciperemus aquam & terram, nunquã generaremus plantam, non ergo accipimus illud ex quo est planta, sed illud ex quo animal, quod est ex planta, scilicet ovum ipsius postquam scimus quod illud ovum generatur ex terra subtili cum mixtione ipsius aquæ, commendamus ipsum terræ, donec illud quod fuit diminutum compleatur. Et dicimus etiam quod generatio metallorum in ventre terræ, fit hoc modo, cum sol agat in ista inferiora, per caliditatem suam calefacit terram, & remanet pars ipsius caloris in interioribus terræ, & cum ascenderit sol super terram, & invenit, quod calor sit in terra absconditus, calorem sibi similem naturaliter oportet ascendere unà cum

parte caloris noviter generati, cum occurrerit ſibi aliqua pars aquæ ſolvit ipſam, & convertit in vaporem, qui quidem vapor movetur aſcendendo donec currat ſuper ipſum calor proportionabilis: cum vero deſcenderit ſol verſus occidentem, diminuitur calor proportionabilis, donec condenſetur vapor, & deſcendat diſtillando: Sole autem iterum oriente, caloreque ipſius iterum, ut prius, deficiente deſcendet ſecundo diſtillando, ſic quod non ceſſat continuo ſubtiliare, & diſtillare, donec totum oleum ſolvatur, quod in iſta aqua conſiſtit, & commiſceatur ipſi aquæ, totumque convertatur in oleum. Quod ſi invenerit aliquam partem ſulphuris, & admiſceatur: & ſi ergo fuerit quantitas aquæ æqualis quantitati ipſius ſulphuris, ac paulo magis, ſcilicet quantum ſufficiat ipſum incorporare, generatur ex eo aurum vel argentum, & ſic de aliis ſecundum quantitatem ipſius decoctionis: Si vero fuerit quantitas ſulphuris major quantitate ipſius aquæ, generabitur ex iis corpus minerale, quod non erit de minera ipſorum ſeptem: jam diximus quod in generatione artificiali ipſorum corporum mineralium, non quærimus illud ex quo ſunt ipſa corpora: ſed illud quod eſt ex ipſis, ſicut etiam in ipſis plantis exemplificamus: diximus enim, quod accipimus ovum ipſius plantæ, & conſideramus de quo eſt illud ovum, & poſtquam ſcimus illud eſſe ex terreo ſubtili cum mixtione aquæ commendamus ipſum terræ, ſic etiam in mineralibus accipimus ovum ipſum, & deinde conſideramus unde generatur ipſum, & poſtquam ſcimus unde generatur, ſcimus enim quod ex iiſdem oportet nutriri, ſcimus autem quod ipſum ex quo generatur ovum illud eſt admixtio ignis cum aqua, & etiam diximus, quod ſine complexione maris & fœminæ, nihil omnino generatur. Cum autem præparemus ipſum præparatione ſibi debita, generatur ex ipſo aurum, vel argentum: & ſcire debes quod hoc non fit ſine putrefactione, & ſolutione, ſicut nec in plantis contingit, non enim ingredietur ſuper ipſum ignis ſine humiditate. Illud igitur quod eſt cauſa ingrediendi, eſt calidum, & humidum, non enim adligatur natura niſi naturæ ſibi propinquiori, cum ergo occurrerit humiditas ſolventis humiditati ipſius ſoluti, alligatur humiditas humiditati, ſed nos non ſolvimus totum compoſitum, quia ſi ſolveremus ipſum ſimul, tunc ovum corrumperemus ipſum, ſed ſolvimus partem poſt partem, donec illud, quod eſt contrarium naturæ ſolventis recedat à ſoluto. Et ſcias quod in hoc differt ovum plantæ ab ovo mineræ, nam ovum minerale non putrefit abſque contritione ſive molitione, non enim ingreditur ſolventis humiditas in ipſum abſque molitione, propter adhærentiam partium ipſius ſoluti adinvicem. In ovo autem plantæ ſi moleremus ipſum corrumperemus figuram ipſius plantæ, quæ eſt in ipſo in potentia: ignis vero, ut prædiximus, quamvis ſit agens in corporibus, tamen aër, ſive caliditas & humiditas eſt cauſa ingrediendi, ſed quia humiditas ipſius aëris eſt contraria ſiccitati ipſius, ideo requiritur neceſſario aquæ ipſius frigiditas, quæ temperet ipſum, & quia aqua non fixatur in igne ſive terra, ideo requiritur etiam neceſſario terra, quæ figat ipſam aquam. Jam autem ſæpè diximus ſuperius, quod generatio non fit, ſine maris, & fœminæ conjunctione. Ignis autem & aër ſunt maſculina, aqua autem & terra ſunt fœminina, & ignis eſt maſculus aquæ, & aër eſt maſculus terræ, ſed ignis non admiſcetur terræ abſque mediatore aëre, eſt enim aër propinquus ignis ratione ſuæ caliditatis, & eſt vicinus aquæ ratione ſuæ humiditatis. Jam autem diximus frequenter, quod naturam natura amplectitur ſibi ſimilem: aër ergo ratione ſive concordia, cum utroque factus eſt concordans inter utroſque generationis, ſimiliter vero aër contrariatur terræ, ſecundum utramque qualitatem: eſt enim aër calidus & humidus, ut prædiximus, terra autem frigida & ſicca, aqua vero ratione ſuæ frigiditatis convenit cum terra, ratione vero ſuæ humiditatis convenit cum aëre, aqua igitur inter aërem & terram eſt medians, & concordiam generans. Manifeſtum igitur eſt, quod aqua & ignis non copulantur adinvicem, ſine aëre mediante in una extremitate, & etiam ſine mediante terra in alia ſua extremitate: & hoc eſt quod volumus.

Quia igitur jam declaravimus, ovum minerale generari ex igne, & aqua, & etiam per conſequens, ex iiſdem nutriri, ignis verò, ut prædiximus, eſt maſculus, aqua vero eſt fæmina; tunc eſt noſtrum nobis inveſtigare iſtum maſculum, donec inveniamus ipſum. Jam autem diximus ſuperius quod corpora mineralia ſunt de natura terræ, cujus natura eſt frigiditas, & ſiccitas, quod quantitas ignis in ipſo eſt modica, niſi in potentia minor quam ad gradum ſecundum, quoniam de vegetabili actu veniunt ad ejus naturam frigidam, & humidam, & quia naturæ frigidæ & humidæ tres quartæ ſunt frigiditatis, & una caloris, & illa etiam quarta caloris eſt profunda, in illis tribus partibus ſiccitatis, ideoque aſcendendum eſt ad tertium gradum, quod eſt animal, & quia natura animalis, ut prædiximus eſt calida, & humida, manifeſtum eſt igitur, quod ſint tres quartæ caloris, & una quarta humiditatis: ſed quia animal quando completur eſt commixtum, & temperatum ſuum groſſum, cum ipſius ſubtili, ideo non eſt illi motus à deorſum, ad ſurſum: ideoque accipimus de animali illud, quod non completur, & commendamus cucurbitæ, & alembicis, ad diſtillandum, & diſtillamus primum aquam, cujus manifeſtum eſt albedo, ignis vero occultum eſt rubedo, deinde deſtillamus aërem, cujus manifeſtum eſt citrinitas, ejus vero occultum eſt viriditas, & remanet ignis in ipſa terra. Accendimus ergo ſuper ipſum fortiorem ignem ſine pietate, donec extrahamus totum ignem à terra mortua nigra, in qua non eſt vita: poſtea ſervamus ipſam aquam ſcilicet aërem, & ignem, & unumquodque in ſuo vaſe ad horam conjunctionis: & poſtea accipimus terram iſtam & jungimus ſuper ipſam ignem, donec facta ſit alba & poſtquam ita fecimus, accipimus de unaquaque adinvicem iſtorum partes æquales, & commiſcemus adinvicem ea:, & quia iſta aqua eſt æqualiter compoſita ex quatuor naturis. Non habemus timere in noſtra operatione, inde adſicuramus à corruptione. Tingitur enim cum ſuo igne, & ingreditur in ſuum oleum, & præſervatur etiam à combuſtione in ſua aqua, figitur in ſuam terram, aqua enim eſt adligata terræ per ſuam frigiditatem, & aër aquæ per humiditatem, ignis aeri per eandem, verbi gratia, ex compoſitione martis qui eſt calidus, & ſiccus cum Jove frigido, & humido generatur ſol. Sed ſcias quod commixtio eſt duplex, eſt enim commixtio totalis & particularis: Particularis eſt, cum commiſcetur corpus corpori, ſed ſpiritus non commiſcentur adinvicem, ſicut accidit in iſtis corporalibus fuſibilibus, in ſua commixtione, cum ſola ignis fuſione: commixtio vero totalis, cum commiſcentur cum temperamento corpora corporibus, & ſpiritus cum ſpiritibus.

ritibus. Hoc autem non fit sine putrefactione, modo autem ostendamus, quare dixerunt sapientes Antiqui quarum una pars istius elixiris cadit super mille, unde secretum est, quod quodlibet subtile occupat loci sui septuplum respectu loci à grosso occupati. Una autem pars caloris convertit lunam in Solem, & hoc autem si fuerit accepta de minera, ergo si fuerit de re vegetabili una pars convertit 6. partes Lunæ in solem, si vero fuerit de animata, una pars convertit 36. partes, & hoc in primo gradu subtilitatis, sed si fuerit in secundo gradu, una pars convertit 138. si in tertio 228. & si in 4. & ultimo gradu iterum convertit centuplum ejus: & hoc est quod volebamus. Jam enim determinavimus de generatione corporum metallorum sufficienter, & hoc tam de naturali quam de artificiali, & cum hoc complevimus istud capitulum.

CAPUT III.

Incipit Caput tertium, in quo agitur de Generatione plantarum ex mineralibus, & similiter de Generatione animalium ex plantis, & de adligameno spiritus ipsius plantæ cum planta, & etiam alligatione animæ cum ipso animali.

POstquam diximus de naturis æqualibus, & inæqualibus, & de elementis scilicet superioribus, & inferioribus in primo capitulo, ac etiam de generatione mineralium in secundo, dicemus ut promissum est, in hoc tertio capitulo de plantis & animalibus, & eorum generatione. Dicamus igitur sicut in primo, quod temperavit se aqua cum terra, & generatur ex isto temperamento petra, deinde temperavit se aer cum petra, & generabatur ex ea terra: & manifestum est ejus frigidum, & siccum: ejus vero occultum, calidum, & humidum: postea vero cum ista terra temperavit se aqua: jam autem superius diximus frequenter quod natura naturam amplectitur sibi viciniorem. Humiditas ergo aquæ fuit adligata humiditati aeris, & frigiditas aquæ terræ frigiditati, humiditas vero aeris fuit adligata calori ipsius. Cum ergo ascendit Sol orientalis, calor ipsius aeris adligatus calori ipsius solis, necesse ergo habuit se extendere illa planta, & crescere: & quia jam diximus, quod frigiditas aquæ fuit frigiditati terræ adligata, ascenderunt cum ipsius aquæ partibus partes subtiliores ipsius terræ & temperaverunt se, & commiscuerunt se cum ipsis partibus aquæ, & generabatur ex iis ovum ipsius plantæ, in quo quidem ovo, erat planta potentialiter: postquàm vero pervenit ipsum ovum ad terminum sui variamenti, abscondita est ab ovo sua humiditas, quâ nutriebatur, & induratum & exsiccatum est. Postquam ergo scimus quod materia ipsius ovi est admixtio partium terræ subtilium, cum ipsius aquæ partibus, scimus ergo quod ex iis oportuit illud nutriri donec illud quod fuit in potentia reduceretur in actû, & generaretur ex eo planta, cujus flores, fructus & folia essent ex ipso. Sed differt illud ovum ab ovo mineræ in hoc, quod non indiget trituratione, ad hoc quod humiditas putrefactionis ingredi possit partes ipsius, ejusque partibus commisceri: quod si tereremus ipsum, corrumperemus formam plantæ, in ipso potentialiter existentem, & converterentur folia in non folia. Nec etiam in partibus ovi ipsius plantæ erat tanta compactio, quæ prohiberet humiditatem ipsius subtilis admisceri humiditati ipsius corporis solvendi: Sic ergo constat substantiam ipsius plantæ consistere ex partibus aquæ admixtis ipsius terræ partibus subtilibus. Nos autem diximus in præcedentibus, quod planta est subtile sive delicatum ipsius mineræ, & quod generatur ex temperamento aquæ cum eodem. Hæc igitur est generatio.

AD LECTOREM.

PRaxim Theoria priscis genuit, & aliquando opus admiratio, Iris admirationem, Irin contemplatio est sequuta: In didascalicis autem prior pars obtinere videtur: Sanè & hunc ordinem Artefius imitatus est. Descriptis enim iis quæ necessaria erant, ad naturæ cognitionem, ad artem nunc accedit. Sed quoniam οὐ μόνον ἀρεῖης ἀλλὰ ϗ πολύτων καλῶν ὑδρῶτα θεοὶ προπαροίθεν ἔθηκαν. *Ideo ænigmaticωs hoc tertium caput descripsit, & quia Judæus Magicωs. Nec te moveat, Lector, comparatio de dæmone facta: Sic enim pridem Stephanus ad Heraclum:* περὶ ποιήσεως χρυσοῦ *de subtiliatione, cujus rationem reddit his verbis:* ἵνα ἐξορφανισθῇ τῆς ὕλης. ϗ γρυήσεται μόνη ψυχὴ ϗ πνεῦμα, ϗ πῦρ ἀνεφερὲς, ϗ χρῶμα λάβῃ, ϗ πνευματικώτερον γένηται, ϗ καθεκτικώτερον: ἅτε δὴ ὡς ἐπιπέδοντο σῶμα, ὡς τὸ τῶν δαιμόνων ϗ τῶν ἐπεισερχομένων. *Characteres autem Auctori huic familiares fuisse in velandis scientiis, testatur etiam Rogerius Baccho, de admirabili potestate artis & naturæ. Horum ergo formam ne despicias, forte enim aliquid significant, non enim omnia quæ in figuris ponuntur significare aliquid putanda sunt: multa enim propter illa quæ significant, ordinis, & connexionis gratia sunt adjuncta, Solo vomere terra proscinditur. His te monitum velim, quæ hoc in capite scripta sunt, analogicè omnia sumenda esse, & de nulla re minus quam de magia scripsisse Artefium, quod & forte aliquando adnotationibus demonstravimus.*

De Generatione Animalis.

GEneratio autem animalis ex planta est, secundum quod narravimus, si Deus voluerit, quod quando putrefit planta in ventre ipsius animalis, separatur ejus subtile à grosso post ejus putrefactionem: & quia jam diximus, quod natura ipsius plantæ est frigida & humida, & quod ipsa generatur ex temperamento aquæ, cum partibus terræ subtilibus. Facta igitur putrefactione, separantur partes terræ grossiores à partibus aquæ: & quia, natura aquæ est frigida & humida, ut prædiximus, temperavit se una pars istius frigiditatis, & humiditatis, cum parte una sibi æquali caloris & humiditatis in ipso animali existente, & generatur ex ipso temperamento natura ipsius animæ, quæ est natura æqualitatis, reliqua vero pars ascendit ad cerebrû, ex qua generatur natura ipsius sensus: & quia ut diximus tres suæ quartæ fuerunt lux & una obscuritas,

tas, manifestum est ergo quod in natura ipsius sensus, natura lucis tenebris dominatur: repercutitur lux illa, à parte tenebræ ad cor, & illuminat ipsum, & hoc si fuerit animal, erectæ staturæ, non habet sensum in ipso corpore latum, in quo adunetur, sed spargitur per ipsum corpus, & hæc est causa cur cætera animalia non discurrunt ut homo. Comparatio vero corporis humani consistit in quadã commixtione æqualium naturarum, cum inæqualibus. Naturæ vero æqualitas, consistit in compositione hominis, in duobus: quorum unum est æqualitas adparens sive extrinseca, aliud est æqualitas intrinseca,& est natura ipsius animæ, de qua prædiximus. Æqualitas autem adparens consistit in æquali compositione ipsius corporis, ex quatuor humiditatibus, quæ sunt sanguis, & est calidus & humidus de natura scilicet ipsius aeris, & cholera calida & sicca de natura ignis, & Phlegma, cujus natura est frigida, & humida de natura ipsius aquæ, & melancholia frigida & sicca de natura terræ: Æqualitas ergo istorum humorum, est causa conjunctionis animæ cum corpore,si autem corrupta fuerit æqualitas adparens corrumpetur per consequens ligamentum animæ cum corpore, & accidit animam tum à corpore separari, & hæc quidem separatio mors appellatur. Hoc autem non contingit ex quolibet recessu ab æqualitate nisi forte fuerit notabilis in quantitate: si autem fuerit ista quantitas parva, accidit ex hoc fortassis ægritudo & perturbatio, donec per medicinas convenientes ad æqualitatem iterum reducantur: & fortasse sunt quædam infirmitates ex quibus adjunget se diabolus humore egrediente à temperamento ac perturbante ipsam sanitatem, & hoc maximè accidit in infirmitatibus ex cholera provenientibus, cujus causa est ista: quia enim, ut jam diximus, natura ipsius choleræ est calida, & sicca, ut ignis, corpus autem diaboli ex duobus est compositum, scilicet igne & aere: & nos diximus in præcedentibus, quod omne subtile ingreditur in omne grossum, manifestum est igitur cum ignis sit subtilior aere quod adparens corporis ipsius diaboli est aer, ejus vero occultum est ignis: & hæc est causa occultationis ejus ab humanis aspectibus, cum medium, per quod videmus omnia, sit aer, qui est conjunctus oculo nostro. Cum ergo interius diaboli sit de natura ignis, manifestum est, ipsum contrariari & inimicari ipsius animæ naturæ, quæ est natura æqualitatis: cum ergo accidit corpori ægritudo de natura ipsius choleræ in corpore, & quia diabolus ad ipsum occultum est de natura ipsius choleræ adjungit se cum cholera, & augmentatur ejus dominium super aliis humoribus, & tantum potest prædominari, quod recedit anima à corpore, & separatur ab eo. Sed qui sciret facere descendere ipsum lumen, cujus natura est contraria naturæ occultæ ipsius diaboli, tunc corrumperetur perfectio ipsius diaboli, & destrueretur, & recederet ab homine infirmitas, & rediret sanitas, & staret homo quietus, & pacatus. Sed modus per quem homo facit descendere spiritum ipsum, est ut sciat naturam Planetæ cujus spiritum quærit descendere, & colorem, odorem, & saporem ipsius: postea præparet adparens ipsius corporis, cum colore, sapore & odore supradictis: ut qualis color est accipiat vestimenta illius coloris, & aperiat occultum sui corporis cum natura & sapore, & quod accipiat cibum confortantem corpus suum à variamento, & accedat ad gradum æqualitatis, & illud non debet latere ipsum, qui quærit facere descendere spiritum: & non dimittat, nec cesset ab isto, donec faciat stomachũ suum recipere cibum illum, ac non adhorreat, & non adpetat alium, qui prohibeat ipsum ab adpetitu ipsius, & sit in qualibet hora ipsius Planetæ levatus directè & humiliando se & rogans Creatorem, ut compleat voluntatem suam, & cum complebitur voluntas sua, & desiderium, reddat gratias suo creatori. Postea adspiciat cum ingreditur stella illa, in directo sui signi, ut non ingrediatur per Planetam contrarium: Postea faciat de corpore quod est de Planeta illius crucem, & sit perforata à summo usque ad deorsum, & erigatur super duos pedes, & equitet super figuram quæ est conveniens rei quæsitæ, ut supra leonem vel serpentem pro bello, sive victoria, vel ad faciendum timorem inimico: vel super avem pro salvatione de magnis laboribus, vel super cathedram quærendo exaltari. Causa autem quare nos accipimus formam crucis est, quia nescimus rem cui adsimilatur spiritus cujus descensum quærimus; nos autem scimus quod spiritus est res creata, & omne perfectum est corpus, & corpus habet longitudinem & latitudinem, ad modũ crucis, non autem diximus in præcedentibus, quod natura quælibet naturam amplectitur sibi similem: hæc est ergo causa, quare figuram crucis cæteris figuris prætulimus in hac parte, & si quæris aliquos subjicere ut tibi obediant tanquam servi suo domino hæc est figura. OIIXOOIL ver. I. Postea si fuerit homo, & noveris stellam dominantem in sua nativitate, facies figuram illius hominis de minera quæ est de parte illius planetæ, in hora sua, & sic adspiciens ad signum stellæ sibi contrariæ in natura, & sit cum ipsa in ipso signo, & si sit illa stella infortunata, postea ponat istam figuram quæ sit ad primam OVI 2 LI ver. II.

Et si non fuerit ista stella prædominans, faciemus septem figuras, de septem petris, quæ sunt de natura septem planetarum,& si sint istæ de natura Saturni arsenicum, de natura Jovis magnes, de natura Martis rubinus, de natura Solis alumen, de natura Veneris, Mercurii Lunæ cristallus.

Post de quolibet fiat una figura,in hora sui Planetæ, & cum isti lapides respiciunt crucem in oriente, videmus quod figura in natura animatur, & cum adligat se spiritus ad crucem habet potestatem figura humana, supra figuram illam, sive fuerit homo, sive non homo. Postea accipimus thuribulum de minera illa de qua fecimus crucem, & sit perforatum in summitate ne possit fumus egredi aliunde, postmodum accipimus lectum nitidum & mundum non opertum: sed sub divo, & adsternatur herbis, quæ sunt de natura ipsius Planetæ, cujus spiritum quærimus, & non sit in illo loco aliud, neque longe, neque prope, & accipimus etiã suffumigia quæ sunt de natura illius planetæ & ponemus in thuribulo supradicto & situetur, ut salire possit fumus directus per foramen crucis, & fiant omnia supradicta in hora planetæ, cujus quærimus spiritum descendere: postea adligatur spiritus superior suo simili, cujus exemplum est, quasi cum accipimus duas candelas accésas,quarum una extincta, de directo supponatur alteri non extinctæ,illa quod fumus ab inferiori ascendat ad superiorem, descendit flamma à superiori ad inferiorem, & accendit eam, & est modus faciendi descendere spiritus. Cum ergo descenderit ipse spiritus qui est anima, animalis sive spiritualis, & invenerit corpus præparatũ, ut prædiximus, penetrat in ipsum, & adligat se animæ corporali, quia scilic. anima corporalis est occulta in quolibet corpore, propter similitudinem unius

unius istarum animarum, cum alia in natura. Si vero corpus non fuerit debitè præparatum corrumpit ipsum & destruit, postea revertitur ad locum suum, & etiam oportet ut solvamus de corpore de quo facta est crux, cum aqua æquali in naturis ipsius putrefactionis, quousque se temperet sua anima corporalis cum suo corpore: deinde illud suffumigamus cum suffimigio, ut adligetur illius corpus cum suo elemento, & erit causa eadem adligamenti in corpore inferiori quousque adplicet se ad sui simile, & debes scire quod quilibet planeta habet dimidium finem, & dispositionem suam propriam: postmodum si ille cujus dispositionem quæris, habuerit etiam dispositionem generalem, erit effectus major & fortior: & scias quod non adligatur anima spiritualis cum anima corporali, nisi per modum similem: iste & illud est unum de maximis secretis, sed adligamentum animæ spiritualis cum spirituali, quæ est anima hominis, per istum modum fieri debet; quia cum Planeta prædominans cujuslibet nativitatis, disponit ipsum in hora adligamenti animæ cum suo corpore, cum vero mutatur corpus, de corporeitate ad spiritualem, ut si fiat corpus spirituale, deinde ad animalitatem, ut de spirituali fiat animale, adligatur anima cum suo elemento, & videt, & cognoscit quæ prius videre non poterat, nec cognoscere. Si autem planeta prædominans alicui nativitati, fuerit infortunatus, infirmabitur ille homo quandiu prædominabitur vis ipsius corporis viribus ipsius animæ, vel etiam fuerint æqualia, sed postquam aquisivit anima prædominium supra suum corpus ex tunc & nocere non poterunt illa infortunia, nec accidet sibi ex hoc impedimentum: Posteaquam vero sciverit illud, accipiet indumenta quæ sunt in colore convenientia, & cibaria, & adsuescet se illis cibariis, donec stomachum suum faciat illa recipere, nec alia adpetat, adsuescatque paulatim, scilicet primo comedere semel in die: postea in duobus diebus semel, postmodum in tribus, donec pervenerit ad illud quod possit semel tantū in octo diebus comedere absque tædio & fatigatione desiderii, & perveniet ad quæsitum: postmodum vero scias quod descensio spiritus est duplex: Prima est descensio suæ descensionis, & secunda obedientiæ. De prima dictum est sufficienter: descensio vero obedientiæ est promptitudo servitutis spiritus descendentis respectu ejus, ad quem descendit ad peragendum ejus voluntatem, sive explendum: & ex maximis secretis etiam quod homo sciat, quod omne grossum fit subtile, & omne subtile fit spiritus, & omnis spiritus fit anima, & subtiliatio sua dividet se in duo, videlicet in illud quod cōmutatur in aliam naturam, cum cōbustione ignis ac elementi, & in illud quod non commutatur per combustionem ignis, operatur tantùm, & hoc secundum est quod quæsierunt Philosophi. Omnia enim quæ indigent subtiliatione de rebus confectis sunt tria, videlicet corpus corporale, primum minera cujus subtiliatio est de suo exteriore ad interius, secundum est corpus spirituale, id est planta cujus subtiliatio est de utroque simul, tertium est animal cujus subtiliatio est à suo interiore ad exterius, si Deus voluerit.

Explicit Clavis Sapientiæ Majoris.

SUBSECTIO TERTIA.

Liber DE COMPOSITIONE ALCHEMIÆ, *quem edidit* MORIENUS ROMANUS, *Calid Regi Ægyptiorum: quem Robertus Castrensis de Arabico in Latinum transtulit.*

PRÆFATIO CASTRENSIS.

LEGIMUS in Historiis veterum divinorum, tres fuisse Philosophos, quorum unusquisque Hermes vocabatur. Primus autem illorum fuit Enoch, qui alio nomine Hermes & alio nomine Mercurius. Secundus verò fuit Noe, qui similiter alio nomine Hermes, & alio nomine Mercurius est nuncupatus. Eorum autem tertius, fuit Hermes, qui post diluvium in Ægypto regnavit, & ejus regnum diu obtinuit. Iste autem à nostris antecessoribus dictus est Triplex, propter trinam virtutum collectionem, sibi videlicet à Domino Deo attributam. Erat autem iste Rex, & Philosophus, & Propheta. Iste verò fuit Hermes, qui post diluvium omnium artium, & disciplinarum, tam liberalium, quàm etiam mechanicarum, primus fuit inventor & editor. Omnes namque qui post ipsum fuere, suo itinere incedere, & suis vestigiis inhærere nitebantur. Quid plura: longum esset nobis & etiam difficile, tanti ac magni viri virtutum ornamenta & acta, ad memoriam in præsens reducere. Cùm & hoc genus docendi in hujus libri divini translatione non suscepimus: nec etiam nostri ingenii tenuitas aut studium vel scribendi negotium, vobis ad hoc explicandum possint sufficere. Sed idcirco ejus nomen in hujus Libri Prologo introduximus: quoniam jam ille hunc librum primus invenit & edidit. Hic est namque liber divinus, & divinitate plenissimus. In eo enim duorum testamentorum (veteris scilicet & novi) continetur vera & perfecta probatio. Si quis namque in hoc libro multum studuerit, & eum plenariè intellexerit, veritas virtusque testamenti, nec non & utriusque vitæ modus, & sufficienter illum latere non poterunt. Hic est autem liber, qui nominatus est liber de Compositione Alchymiæ. Et quoniam quid sit Alchymia, & quæ sit sua compositio, nondum vestra cognovit latinitas, in præsenti sermone elucidabo. Posui istud verbum, licet ignotum & admirabile, ut sub diffinitione claresceret: Hermes verò Philosophus, & alii qui post ipsum fuère, hoc vocabulum ita diffiniunt, ut in libro de Substantiarum mutatione: Alchymia, est substantia corporea ex uno, & per unum composita, preciosiora ad invicem per cognationem & effectum conjungens, & eadem naturali commixtione, ingeniis melioribus naturaliter convertens. In sequentibus verò hoc quod diximus explanabitur: ubi & de ejus compositione ad plenum tractabitur. Sed nos, licet in nobis juvene sit ingenium, & latinitas permedica: hoc tamen tantum ac tam magnum opus ad transferendum de Arabico in Latinum suscepimus. Unde & de singulari gratia nobis à Deo inter modernos collata, summo illi Deo vivo, qui trinus extat & unus grates referimus. Nomen autem meum in principio Prologi taceri non placuit, ne aliquis hunc nostrum laborem sibi assumeret, & etiam ejus laudem & meritum sibi quasi proprium vendicaret. Quid amplius? humiliter omnes rogo & obsecro, ne quis nostrorum erga meum nomen mentis livore (quod sæpè à multis fieri consuevit) tabescat. Scit namque Deus omnium, cui suam conferat gratiam: & spiritus ex gratia procedit, qui quos vult inspirat. Meritò igitur gaudere debemus quum omnium Creator & conditor omnibus quasi particularem suam monstret divinitatem.

MORIENI *Romani*, *Eremitæ Hierosolymitani*, *Sermo*.

OMnes Philosophiæ partes, mens Hermetis divina plenariè attigit. Quum autem ille per annos multos in magisterii superioris inventione & editione studuisset, tandem magisterium invenit primus, & edidit: ac de eo Librum composuit, quem sibimet proprium deputavit, & post suum obitum suis discipulis in hæreditatem dereliquit. Post obitum verò illius, discipuli ejus in hoc libro & ejus præceptis, per multa tempora studuêre, ut scil. ejus effectum adipisci possent. Postquam ergo suum consecuti sunt effectum, de eo varia, & etiam innumerabilia dedêre præcepta. Quod idcirco fecerunt, ne ipsi qui post ipsos hanc adepti fuissent scientiam, eam quasi vulgarem insipientibus detegissent. Post multum verò temporis à passione Domini nostri Jesu Christi, surrexit quidam homo divinus, donis spiritualibus præditus, qui quum in divinitate permultum temporis studuisset, inter libros divinos hunc librum invenit. Fuit autem vir iste ab Alexandria oriundus: unde suo nomine Adfar Alexandrinus vocabatur. Hic verò postquam librum præfatum invenit, mente pervigili atque industria in eo studere non desinebat. Postquam verò in eo studuisset diu, ejus effectum atque scientiam ad plenum est adeptus. Ex hac igitur scientia vir iste divinus multa varia & innumerabilia dedit præcepta: quæ quum sub suo nomine per universas nostræ regionis partes divulgata fuissent, mihi tunc temporis in urbe Roma moranti, hujus viri nominis, & illius scientiæ fama quasi volando pervenit. Nam in eo tempore fui ego Romæ (unde & ortus fueram) constitutus. Eram autem tunc juvenis, cujus videlicet mentum prima lanugo nondum obduxerat, studens scilicet, & doctrina Christianus à primæ ætatis gradu ab utroque parente effectus: cui etiam se tota jam latinitas detexerat. Audito ergo hujus viri nomine & fama, parentes & patriam simul festinus deserui, nec quieti nimiæ meos artus exhibui, quousque Alexandriam devenissem. Ingressus verò sum civitatem, ac tamdiu per vicos & calles novus hospes incessi, donec hujus viri domum invenissem. Tandem verò illius domum inveni, & eam ingressus sum: quam cùm ingressus fuissem, hunc virum in suo oratorio sedentem, & in suis libris studentem inveni. At ille postquam oculos suos in me defixit, intuens me ait: Amice, huc accedere. Accessi autem ad illum,& juxta eum super stramentum, quod ibi fuerat appositum, consedi. Erat vir jam multum ætate decrepitus, sed adhuc vultu strenuus, & facie & statura corporis decorus. Nam & ejus vultus omnia quæ in illius mente latebant, se diligenter intuentibus indicabat. Postquam autem confabulati sumus, quæsivit ille, quo nomine nuncuparer, & unde essem oriundus, & quæ meæ viæ causa extitisset. At ego respondi & illi dixi: Ego Morienus vocor, natione Romanus, quem videlicet tui nominis & scientiæ fama, de parentibus & patria discedere coëgit. At ille subjunxit: Quænam est fides tua, aut cujus deorum cultor existis? At ego respondi: Fidem meam Christianam profiteor, nam Christi sum cultor, & illum Deum trinum & unum adoro. Postea dixit Adfar: Bonum est autem te me quæsivisse, & adhuc me homine mundano septum invenisse. Propalabo namque tibi totius divinitatis secreta, quæ ferè omnibus hactenus detegere recusavi. Tu verò mihi totis mentis tuæ viribus intentus adesto: nam & ego te faciam totius meæ disciplinæ filium. His igitur altrinsecus dictis, nimio gaudio sum gavisus. Quid plura? Longum esset nobis in hujus operis institutis singula de quibus ad invicem tractavimus, enumerare & dicere. Remansi tandem cum illo, & me illi in tantum amabilem exhibui, quòd ille mihi totius divinitatis secreta dixerit. Postea mortuus est Adfar: & ego post ejus obitum, post dies paucos ab Alexandria recessi, & Hierosolymam deveni, in cujus etiam finibus mihi eremum elegi, in quo vitam meæ fidei & professioni habilem ducere potuissem. Inde verò non post multos annos surrexit quidam Rex in Ægypto nomine Macoya. Hic autem genuit filium, nomine Gezid, qui post mortem sui patris in Ægypto regnavit, & illius regnum obtinuit. Gezid autem genuit filium nomine Calid, qui post mortem sui patris diu in Ægypto regnavit. Fuit autem Rex iste sapiens & prudens vir, & in omni scientia perspicuus: diligebat enim multùm Sapientes & Philosophos, propter hujus libri scientiam. Iste verò non sinebat incessanter per provincias notos & ignotos inquirere, si aliquem invenisset, qui sibi hujus libri documenta revelare potuisset. Hoc igitur amore compulsus, multos sapientum & Philosophorum secum retinebat, qui hujus libri magisterium se scire professi essent, cùm penitus ignorarent. Hos multis & maximis ditabat donis, in eorum verbis diu confisus. Me itaque die quadam in eremo existente, fama hujus regis mihi à quodam peregrino delata est: quam quum audissem, eremum dimisi, & quàm citius potui, ad suæ regionis fines transmeavi: non scil. ut ab eo divitias, seu dona inquirerem, sed ut diligenter donis spiritualibus instruerem. Postquam verò suos fines sum ingressus, loca quam plurima eundo lustravi, & tandem Regem inveni. Quem cùm invenissem, & de quibusdam secum contulissem, inveni illum magnæ sapientiæ virum, & omni virtute ornatum ac prudentissimum. Dixi ergo ad illum: O bone Rex, Deus te ad melius convertat. Volo autem ut jubeas mihi domum, & meo magisterio commodam præparari. Jussit ergo Rex mihi domum præparari, & ad meum votum ornari. Introivi autem hanc domum, neque ab illa exivi, donec totum compleverim magisterium, & completum domi reliqui: sed circa vas in quo fuerat positum, hæc verba depinxi: OMNES QUI SECUM OMNIA HABENT, ALIENO AUXILIO NULLATENUS INDIGENT. Postquam hæc scripsi verba, ab urbe, & omni ipsa regione clàm discessi, & ad meum eremum sum regressus. Postea verò Rex domum, quam dimiseram, est ingressus, & magisterium perfectum quod dimiseram invenit. Quod cùm magis ac magis diligentiùs intueretur, vidit verba, quæ circum vas scripta dimiseram: quibus perfectis ac bene intellectis, illicò me absentem deflevit, & omnibus quos hujus magisterii causa per multos annos secum retinuerat, jussit capita amputari. Dixit postea Rex: Advocate Galip meum servum fidelem. Erat autem Galip suus captivus, quem sibi ejus pater Gezid ante ejus obitum, ob sui fidelitatem dederat. Confidebat enim in eo Rex multum, qui dixit ei: O Galip serve mi, nescio quid mihi posthac sit agendum. Dixit autem Galip ad regem: Dux mi, Deus providebit quid deinceps simus acturi. Tristatus est autem Rex multum, & ultrà quàm credatur die ac nocte condoluit. Factum est autem deinde post annos aliquot, dum Rex quadam die ad locum, qui dicitur Dirmaroni, venandi studio exiret, quòd Galip captivus, hominem quendam in solitudinibus orantem

orantem invenisset: Interrogavit eum & dixit ei: Amice, quisnam es tu, aut unde venis, vel quò vadis? At ille homo respondit: Ego Hierosolymitanus sum: nam ego in Hierusalem natus sum, & per multos annos in montibus Hierosolymitanis cum quodam eremita conversatus sum: me autem ibi morante, audivi quomodo Rex Calid incessanter perquireret, qui sibi magisterium Hermetis demonstraret. Postquam autem hoc de rege audivi, mox à mea patria discessi, ut & hoc Regi Calid nunciassem. Scio enim hominem in hoc magisterio doctissimum quem Regi demonstrare valde desidero. Tunc ait Galip: Tace frater, tace, hucusque tibi dixisse sufficiat. Malo autem te vivere quàm mori: nam multi ad Regem venerunt, qui hoc magisterium se scire profitebantur, qui cum ad suæ professionis exitum pervenire non potuissent, a Rege interfecti sunt: Timeo ergo, & tu si cum hujusmodi sermone in conspectu Regis astiteris, ne interficiaris. Tunc homo ille ait: Noli timere hoc, sed in conspectu Regis me venire ne differas. Galip igitur dicit: Hoc mihi jam placet, sed cave ne moriaris. Adduxit ergo Galip hunc hominem, & statuit eum coram Rege & ait: O bone Rex, ecce homo qui mori non metuit. Ut ergo rex suos oculos in eum defixit, intuens illum ait: Quisnam es tu? At ille respondens ait: Hierosolymitanus sum, qui quum in montibus cum quodam Eremita conversatus fuissem, audivi à multis tui nominis & bonitatis famam: & quomodo tu indesinenter quæras sapientes & doctores, qui videlicet magisterium Hermetis seriò tibi ostendissent. Veni ergo ad te, ô bone rex, & tu meis acquiescas consiliis, & tui desiderii compos efficiaris. Scio namque virum in montibus Hierosolymitanis habitantem, cui omnis sapientia à domino Deo revelata est. Nam in sua fide firmissimus à Deo & hominibus judicatur. Die namque quadam, quum in suo eremo de rebus quàmplurimis tractaremus, contigit casu quòd mihi diceret, se hoc magisterium posse perficere. Quo audito, cùm in sua veritate sæpiùs mihi cognita confisus, tum ex hoc, quòd in omni anno multa auri & argenti pondera, uti ego sæpiùs videram, ad Hierusalem civitatem transmittebat, suo sermone certissimus mecum conferebam: quòd si ego in conspectu tuo assisterem, multis me ac magnis ditares donis, & nunquam à tua gratia me separares. Tunc rex ait: Quis est hujusmodi sermo, quem tu dicis? aut quæ mens ignara hucusque te venire persuasit? Nescis stultissime, nescis quot & quales propter hujusmodi sermonem à me interfecti sunt? sed & si ea quæ tu dicis (quod non opinor) vera essent, & multis tu ditareris donis, & nunquam à mea gratia à modo separareris. Nam si vera non fuerint, maximum scias te subire tormentum. Tunc homo ille ait: O bone Rex, utroque tui promisso sum placatus: tu tamen meis acquiescas consiliis. Item Rex ait: O homo, de qualitate hujusmodi viri & ejus habitu mecum pauca conferas: venit namque ad me annis præteritis vir quidam, qui, ut verum tibi confitear, mihi hoc magisterium perfecit: qui cùm perfecisset, rem effectam, sed non ejus scientiam mihi dimisit, & clàm secessit & abiit. Tunc homo ille ait: Vir iste nimis est ætate decrepitus, statura magnus, vultu & facie præclarus, moribus ornatus: cujus etiam vita & habitus Deo non displicent: est enim in montibus Hierosolymitanis eremita. Sed & si nomen ejus multum scire desideras, Morienus Romanus, senex eremita, nominatur. Tunc conversus Rex ad suum servum Galip, dicit: Hic verè est homo ille, de quo hactenus tecum condolui. Dixit autem Galip: O bone Rex, ita est, ut ego existimo. Gavisus est Rex multùm, & ultrà quàm credi potest, hunc hominem benigniùs accepit. Jussit ergo Rex huic homini dari quàmplurima, & insuper majora ei promisit. Hæc est igitur historia Morieni Romani, quomodo scilicet ipse Magisterium Hermetis est adeptus.

Incipit Sermo Galip, servi & captivi Regis Calid, filii Gezid, filii Macoya

Dixit Galip captivus: Post paucos quidem dies, postquam hæc ab eo homine regi nunciata fuissent, venit hic homo & stetit coram rege & ait: O Rex bone, Deus ab bonum te convertat. Nolo autem ut ea quæ tibi promisimus, diutiùs differamus. Advoca ergo omnes tuos subditos servos natu meliores, & ex eis mihi aliquos accommoda, qui mecum veniant, & mecum simul revertantur: grandis enim nobis restat via. At Rex vultu placido illum intuens ait: Bene dicis, fiat. Tunc jussit me Rex festinanter coram se advocari: qui quum coram se stetissem, dixit: O Galip serve bone, congrega omnes meos natu meliores tecum, & ex illis quot & quales huic homini placuerint elige, qui videlicet vobiscum simul vadant & revertantur: nam ille dixit, grandis nobis restat via. Feci igitur juxta quod Rex mihi præceperat: & post paucos dies iter nostrum incepimus. Hierusalem quidem iter incepimus, & per multa loca invia & deserta eundo, multos dies consumpsimus, & tandem Hierosolymam devenimus. Qui quum in solitudinibus montium errando fatigaremur, invenimus eremum, in quo Morienus Romanus, senex eremita, vitam suam ducebat. Quem quum ingrederemur, invenimus ibi quendam virum senem, statura longum, in corpore macrum, vultu & facie præclarum, de cujus etiam situ & habitu multum sumus admirati. Ejus namque tota cutis ab asperitate cilicii, quo erat indutus, rugosa existebat. Tunc dixit nobis homo ille, qui nos secum huc adduxerat: O socii, hic est Morienus Romanus, senex Eremita. At ego dum magis ac magis illum diligentiùs intuerer, eum illicò agnovi: quo agnito, illum ex parte regis Calid salutavi. Cujus audito nomine, vir bonus subrisit, & nos propiùs jussit accedere. Gavisi sumus ergo, & læti cum eo consedimus. Interrogavit autem nos vir Dei, & de statu nostri Regis, & de statu Regni, quæ quum illi nuntiarem, viæ nostræ causam sibi propalavi. At ille ad se conversus ait: Multum gaudeo filii, quoniam me invenistis. Ibo enim vobiscum, ut & Rex Calid me diu exoptatum videat, & quæ sit mira Creatoris potentia à me recognoscat. Postquam igitur per dies aliquot artus nostros labore itineris fatigatos recreavimus, redeuntes iter incepimus, & in nostram patriam regressi sumus. Qui quum coram Rege venissemus, vidit rex virum Dei: quem cùm vidisset, ilicò eum cognovit, & me recipiens ait: O Galip serve bone, hic est verè vir propter quem tecum diu condolui. Volo autem ut ea quæ vobis in itinere obviaverunt, mihi protinus edisseras. At ego totam rem à suo principio sibi ordine digessi. Advocavit ergo rex virum Dei, quem adduximus, & eum juxta se sedere fecit, & dixit ei: O senex, ego volo ut tu nomen tuum mihi dicas, & tuæ professionis modum pandas: non enim in altera vice licuit hæc omnia à te inquirere, De tuis namque verbis adhuc diffidebam. Tunc vir Dei respondit:

respondit: Ego Morienus Romanus vocor. Mea autem professio, fidei Christianæ est. Mea quoque religio & habitus, sunt eremitæ. Tunc Rex ait: O Moriene quot transierunt anni postquam vitam & habitum Eremitæ elegisti? At ille respondit: Post quatuor quidem annos à morte Herculis Regis eremita incedo. Placatus est igitur multùm Rex super hujus viri prudentiam, & ejus humilitatem, & ejus patientiam & verecundiam ac venustatē. Non enim erat ille lingua verbosus, aut mente elatus: erat autem humilis, prudens & benevolus, uti talem esse decebat. Postea dixit rex: O Moriene nonne esset tibi melius cum conventibus qui Deum orant, in Ecclesiis consistere, quàm solus in montibus & eorum solitudinibus habitare? At Morienus dixit: Bene habeas, mi Rex: Bonum quod nunc habeo, & in futuro expecto, ex Deo est, & in ejus manu collocatum. Ipse autem quod velit faciat: Nec ego dubito, quin mihi inter conventus & cœtus major inveniatur requies, & in solitudinibus & montibus labor, sed nemo metit nisi qui seminat: Et quod seminaverit, hoc etiam metet. Spero itaque quòd Divinitatis bonitas, in vita hujus Mundi me non derelinquat: nam requiei aditus nimis est coarctatus, neque ad illam quisquam potest ingredi, nisi per animæ afflictionem. Dixit ergo Rex: Omnia quidem quæ dicis, indubitanter vera sunt: sed quia ex infideli procedunt animo, falsa videntur. Hoc autem dicebat Rex, quoniam adhuc cultor idolorum erat. Respondit autem Morienus: Si ea quæ profero, tu vera esse concedis, animum, à quo illa procedunt, te verum esse & veridicum concedere necesse est. Nam ex veris & vera procedunt: & ex falsis, falsa: ex æternis, æterna: ex transitoriis, transitoria: ex bonis, bona: & ex malis, mala. Dixit itaque Rex: O Moriene, multa quidem mihi de te, & tua constantia, & tua fide sunt relata: unde vehementer admiror, cùm & illa videam & audiam jam esse vera. Hæc itaque fuit causa, quare multum & te videre, simulque audire diu exoptaram. Volo namque ut inter quædam (de quibus erimus tractaturi) me quibusdam aliis quasi documentis instruas, simulque edoceas, Tunc dixit illi Morienus: O Rex, omnipotens Deus te ad melius convertat: nam ego non sum de quo multùm debeas admirari. Ex filiis Adæ unus existo. Omnes quidem ex uno processimus, & iterum ad unum, licet diverso tramite, revertemur. Temporum quidem longa mutatio, hominem sub tempore constitutum confundit, & mutat. Nec ego adhuc in tantum sum mutatus, quòd alii multi, qui ante me fuerunt, magis non mutentur. Ultimam autem mutationem mors dira subsequitur, qua videlicet nulla pœna deterior judicatur. Nam ante corporis & animæ conjunctionem & post eorum dissolutionem, pœna omni morte crudelior animam expectat. Sed & omnipotens Creator, qui omnia ex seipso creat & format, semper sit in nostro auxilio. Tunc dixit illi Rex: O Moriene, ex his quæ modò dicebas, video quod tu existimes me te velle deridere. Juxta ergo hanc opinionem, licet senex & prudens videaris, potiùs es deridendus quàm laudandus. Posthæc advocavit me Rex & dixit mihi: O Calip serve bone, vade & quære huic homini domum, intus scilicet & extra pulchram, & multo ornamento ornatam, sitque vicina palatio: simul quæras & hominem suæ fidei professorem, doctum scilicet & senem ac moribus ornatum, cujus dictis & monitis consoletur, & ejus animus in pace resideat. Video enim illum quasi deterritum, & in me minimè confidentem. Feci igitur juxta quod Rex mihi præcepit. Rex verò ad eum quotidie veniebat, & cum illo per horas aliquot residebat. Alloquebatur enim illum, & confortabat, nihil tamen de suo magisterio eum interrogabat. Postquam autem inter illos magna notitia crevit, & amor, Morienus se Regi multum credidit, & in eo confidit. Interrogabat autem Rex de Romanorum legibus, & utrum secundum temporis circuitum eorum leges mutarentur: de Regum, & Consulum consuetudine, nec non & de Græcorum historiis simul interrogabat. Et Morienus in his omnibus illi decenter respondebat. Dilexit igitur Rex Morienum intantum, inquantum antea neminem dilexerat. Factum est igitur, dum quadam die in unum fabularentur, quòd Rex Morieno diceret: O senex sapientissimè omnium, scito quòd diu ego à multis quæsivi Magisterium Hermetis, sed neminem hactenus invenire potui, qui rem ejus veram mihi panderet. Ob hoc igitur in altera vice, quando tu à nostris finibus clam discessisti, postquam literas, quas circa vas, in quo positum fuerat magisterium, scripseras, legissem, & earum intellectum accepissem, omnibus, quos propter hanc scientiam mecum per annos multos retinueram, ilicò jussi capita amputari. Rogo igitur te, ò senex bone, & omnium sapientissime, quatenus ejus rationem veram, atque ejus speciem & substantiam mihi edisseras, ut mea diuturna expectatio gaudenter per te compleatur. Quod quidem si feceris, & me ipsum, & omnia quæ mecum possideo, acquires: & si libuerit, in tuam patriam unà revertemur. Nolo enim à modo te in me quoquomodo dubitare, neque tuo animo ullum timorem ex ulla opinione conferas. Tunc Morienus respondit: O bone Rex & sapiens, Deus te convertat ad melius: Nunc autem bene intelligo, quapropter ad me misisti: indigebas enim me multum & idcircò misisti. Ego autem ad te gaudenter adveni, ut & te hoc magisterium edoceam, & quæ sit mira Dei virtus, manifestè demonstrem. Timorem autem, de quo paulo antè dicebas, non timeo, nec de te hactenus despero. Omnis enim qui timuerit, in veritate non est perfectus. Et maximè sapientem timere aliquid non decet. Nam si timuerit, citò desperabit. Quòd si desperaverit, ejus animus vacillabit: nec ullatenus suæ intentionis consequetur effectum. Et quoniam jam nunc intelligo te me minimo amore amplecti, videóque te multum in tua inquisitione severum moribus esse, & actu pium, & patientem, non decet me diutius hoc magisterium tibi recondere, vel celare. Jam nunc ad tuum propositum, & tuam longam inquisitionem faciliùs omnium pervenisti. Sit nomen Domini per secula seculorum benedictum. Ad hæc ergo subrisit Rex, & ait: Nunc verò scio quòd nisi homini præstat Deus patientiam, crudeliter confunditur: Festinatio enim ex parte diaboli est Ego autem sum nepos Machoya, & filius Regis Gezid. Et non est aliqua fortitudo, nisi cum summo Deo qui unus est altissimus. Dixit autem Morienus: O bone Rex, Deus ad melius te convertat. Esto modò ad judicium hujus magisterii, & scies illud bene, & intelliges. In illius verò introitu, & exitu, multum studere memento: quoniam omnia quæ illi pertinent, annuente Domino, facilius consequeris.

Hæc enim res, quam jamdiu quæsivisti, per vim aut iram non accipitur, nec perpetratur. Accipitur enim per patientiam, & humilitatem, & amorem certum, ac perfectissimum. Confert enim Deus

Deus hanc divinam, & puram scientiam suis fidelibus & servis: illis scilicet quibus eam à primæva rerum natura conferre disposuit, sua mirabili fortitudine. Quæ quum alicui ex suis fidelibus collata fuerit, decet ipsum priùs prævidere, cui postea eam committat & detegat. Nam hæc res nihil nisi donum Dei altissimi esse potest: qui prout vult, & etiam cui vult, ex suis servis & fidelibus illud committit, & monstrat. Decet igitur, omnipotenti Deo esse in omnibus humiles, & omnino subjectos. Tunc Rex ait: nos quidem verè scimus & cognoscimus, quoniam nulla est rerum perfectio, absque divinitatis auxilio, & ejus demonstratione. Ipse enim est altissimus & impermutabilis. Postea adjuravit me Rex, & mihi dixit: O Galip serve bone, sede citò, & tuo stylo omnia, de quibus nunc inter nos conferemus memoriæ commenda. Tunc dixit Morienus: Omnipotens Dominus, & omnium Creator, ex omnipotentia homines impotentes creavit: quoniam ipsi nequeunt ejus ordinem transmutare: id est, nequeunt postponere ea, quæ ipse præponit, aut præponere ea quæ ipse postponit. Nec est aliquid scire possibile illis: nisi per illius demonstrationem: nec etiam aliquid consequi poterunt, nisi ille eos consequi illud præjudicaverit: Nec quicquam retinere valebunt, nisi per fortitudinem à summo Deo sibi divinitus collatam. Sed & (unde magis est admirandum) animos suos etiam ipsi regere non possunt diutius, nisi usque ad terminum, qui à Deo super eos constitutus est. Præponit enim dominus ex suis servis quos vult, & eligit, ut hanc scientiam divinam homini celatam quærant, & quæsitam secum retineant.

Hæc enim scientia est, quæ dominũ suum abstrahit ab hujus Mundi miseria, & ad scientiam bonorum futurorum reducit. Temporibus verò præteritis semper vicissim hanc sapientiam sibi hæreditabant: postea verò ista scientia ferè fuit contempta. Sed libri multi veterum dominorum remanserunt, in quibus illa continetur tota vera, & sine mendacio: nec tamen quisquam inveniebatur, qui videlicet ipsam tunc ad effectum perduceret: propter nomina multa & diversa, quæ rebus ei attinentibus à sapientibus antiquioribus jamdudum fuerant imposita. Sed ego hujus rei veritatem, ut olim tu cognovisti, perfectè retinui. Nostri quidem antecessores, hujus magisterii nomina multiplicata & variata tradebant, gravissimis sophisticis circumtecta: sed omnia tamen veridica, & sæpiùs comprobata. Quod totum egisse arbitrabantur, propter stultorum insipientiam: ut dicta sua non intelligerent, nisi qui tali & tanto magisterio digni judicarentur. Si quis ergo eorum dicta invenerit, in illis diligenter studeat, donec ea recto modo intelligat. Non enim decet quenquam se ab hoc magisterio retrahere: sed debet suam fidem, & suam spem in Deo altissimo firmiter configere, & illum assiduè hoc efflagitare, quatenus istud divinum & admirabile opus possit perficere. Similiter Deum omnipotentem, & ejus auxilium implorare, ut eum Deus ad res meliores pulchriori modo convertat, & faciat illum hujus magisterii scientiam super lineam rectam absque omni deviatione fœliciter adipisci. Tunc Rex ait: Jam si libet, ô Moriene, hæc dicta, atq; mandata dici sufficiant. Ego enim intellecta consequor, & intellecta pro virili observabo: & maximè quum tu senex & sapiens, hoc magisterium mihi edocere non negligas. explana igitur mihi hoc quod diu exopto, explanatione facillima: ne ejus studii gravitas in hac re me diu confundat. In primis igitur ab ejus exordio mihi jam edisseras, & dicas, ut omnis ordo præpostérus procul à nostra disputatione abjiciatur. Ad hæc Morienus respondit: Rem quidem ex ordine digestam tibi declarabo. Tu verò ea quæ velis nunc inquirere non differas.

Incipiunt Interrogationes Regis Calid, & Responsiones Morieni, de quibus artificium Magisterii Hermetis constare comprobatur.

CALID Rex, ô Moriene, primùm quærere libet, quæ & qualis sit hujusmodi rei principalis substantia & materia, & utrum multæ aut plures sint: aut ex una tantummodò conficiatur. Morienus: Omnis autem res, usque dum per suum effectum dignoscatur, multorum testimonio verior comprobatur. Sed antequam antiquiora testimonia tibi ad præsens adducam, hoc quidem quod nos de ejus principali substantia & materia sæpe comprobavimus, explicabo. Si autem ea quæ tibi dixero, & testimonia aliquorum rectè inspexeris, apertè cognosces nos omnes in uno convenire, & omnia quæ dicimus vera proferre. Quod igitur interrogasti, sic accipe. Hujus rei prima & principalis substantia & materia est una, & de ea est unum, & cùm ea sit, neque aliquid sibi additur vel minuitur. Ecce jam habes quod interrogasti. Nunc verò testimonia antiquorum tibi adducam, ut omnes in unum concordare indicemur. Hercules verò quidam Rex sapiens & Philosophus, cùm à quibusdam suorum interrogaretur, dixit: Hoc autem magisteriũ ex una primùm radice procedit, quæ postmodum in plures res expanditur, & iterum ad unum revertitur: & scito fore necesse recipere aërem. Arsicanus quoque Philosophus ait: quatuor autem elementa: id est, calor, frigus, humiditas & siccas, ex uno fonte procedunt, & eorum quædam alia ex aliis iisdem conficiuntur. Ex his verò quatuor quædam sunt quasi radices: & quædam quasi ex his radicibus composita. Quæ verò sunt radices, sunt aqua & ignis: quæ verò ex his composita, terra & aër. Item Arsicanus ad Mariam: Nostra inquit, aqua nostram terram habet superantem, quæ est magna, lucida & pura. Nam & de grossitie aquæ terra concreatur. Hermes quoque ait Terra est mater elementorum: de terra procedunt, & ad terram revertuntur. Hermes iterum ait: Quomodo omnia ex uno procedunt, sic meum magisterium ex una fit substantia, & materia. Et ut elementa quatuor in corpore humano continentur, sic Deus creavit illa sita & distincta, & conjuncta, collecta quoque ac per totum corpus diffusa: quoniã unum corpus illa commergit, & in unum retinet, & tamen unumquodque illorum efficit opus ab opere alterius dissimile. Et licet in uno sint corpore: tamen diversum habent colorem & diversum dominium. Eodem igitur modo de hoc magisterio intelligendum est. Multa quoque hujusmodi testimonia, Philosophi de hoc magisterio dixêre: quorum quædam in sequentibus dicemus. Rex Calid: Quod modo, & qua ratione fieri potest, quod hujus magisterii una sit radix & una substantia & una materia, quum apud Philosophos ejus radicis nomina multa, & multiplicia inveniantur? Morienus: Multiplicia quidem sunt ejus radicis nomina, sed si ea quæ supradicta sunt, recto ordine inspexeris, unam ejus radicem & substantiam & materiam invenies. Quod ut faciliùs accipias, adhuc quędam antiquorum testimonia tibi reserabo. Rex Calid: Perfice, mihi narrando hujus operis magisterium. Morienus: Hercules quidam ad quosdam discipulorum dixit: Lapillus autem

tem dactili, ex palma nutritur, & palma ex suo lapillo, ex cujus etiam radice plurimi Ramuli concrescunt, qui suum numerum multiplicent & augeant propter eam. Hermes autem ait: Respice Rubeum completum, & Rubeum à sua rubedine diminutum, omnemque rubedinem: Considera quoque citrinum completum, & citrinum à sua citrinitate diminutum, omnemque citrinitatem: & nigrum quoque completum, & nigrum à sua nigredine diminutum omnemque nigredinem. Similiter spica ex grano procedit, & multi ramuli ex una arbore exeunt, licet arbor à suo germine ortum assumat. Quidam quoque homo sapiens, qui propter Deum, totum Mundum dimiserat, exemplum, consimile nobis adducit. Ait enim: Prima hominis creatio est sperma, & de uno grana centum grana procreantur, & de germine, magna concrescit arbor, & de uno homine sibi similis mulier extrahitur, ex quibus sæpe multi filii & filiæ in colore & aspectu, vel apparentia nascuntur dissimiles. Iterum idem sapiens dicit: Considera sartorem, qui scilicet vestes suere consuevit, quoniam de panno interulam, sive vestem quamlibet aliam componit, cujus scilicet partes, diversa nomina sortiuntur: quæ etiamsi naturaliter considerentur, ex ipso panno formatæ invenientur: est tamen unus pannus & materia principalis ex qua vestis conficitur. Nam thorale, & manicæ, & girones, licet, quantum ad vestis partes, diversa habeant nomina, tamen principalis eorum materia est pannus. Nam & de ipso panno fila quibus partes ipsius vestis in unum jungantur, extrahuntur, non quòd ipse pannus alio à se diverso ad hoc indigeat. Simili igitur modo hoc magisterium est unum per se existens, nec alio indiget. Quoniam apud Philosophos hoc magisterium est rectum & absconsum, & ubicunque fuerit, mille nominibus nominatur. Est etiam sigillatum, neque nisi sapientibus apertum: quoniam sapientes hoc magisterium multum quærunt, & quæsitum inveniunt, & inventum simul amant & ornant: stulti verò illud derident, & apud illos pro minimo, aut quod verius, pro nihilo reputatur. Ignorant enim quid hoc sit: & hæc nomina sunt illa, quæ Sapientes nominaverunt in lib. suis, quorum unum est sperma, quod quando vertitur, in sanguinem mutatur: ac demum coagulatur, & fit quasi frustum carnis commixtum: & tali modo fit, donec una creatura alteram habeat formam, scil. hominis succedentem, & tunc hominem fieri necesse est. Ex his quoque nominibus, est aliud nomen ut palma, quemadmodum ex colore pomorum ejus, atque ex colore naturarum ejus, antequam ad suam perfectionem perveniant. Aliud quoque nomen est ut arbor malorum granatorum, & veluti triticum & lac, atque alia nomina quamplurima, quorum omnium est una radix: sed secundùm diversos effectus, diversos colores, diversas naturas, & nomina multa atque diversa ipsi rei imponunt, ut Herizartem ait Philosophus: Ego veritatem dico, quòd nihil aliud hujus magisterii artifices in errores detrusit, nisi varietas & ejus nominum multitudo. Sed si quis rectè cognoverit, quòd hæc nomina non sunt nisi colores in conjunctione apparentes, in hujus magisterii via non deviabit. Rex Calid: Multum autem intelligere desidero, utrum isti colores, de quibus paulò antè dicebas, eos scil. de uno in aliud mutari, una dispositione vel confectione, vel duabus seu pluribus sic mutentur. Morienus: Una sola confectione vel specie sic materia mutatur: sed quantò magis ei ignis colorem innovat, tantò magis ea plurima nomina imponuntur: unde Datin Philosophus ait ad Eutichem: Ego tibi ostendam, quod sapientes hujus magisterii dispositiones vel confectiones alia de causa non multiplicaverunt, nisi ut sapientes in hoc magisterio instruerent, & insipientes penitùs excæcarent. Quoniam hoc magisterium unum nomen habet, & hoc proprium sibi deputatur: sic etiam unam habet dispositionem atque etiam unam viam lineat ē: & hoc modo, licet Sapientes ejus nomina & sua dicta mutarunt, tamen noluerunt nisi rem unam intelligere, & unam dispositionem. Sufficiat igitur tibi, ô bone Rex, de hujusmodi hactenus inquirere ac perscrutari. Nam sapientes qui ante nos fuerunt, multas nominaverunt confectiones, & multa pondera & multos colores: & sic super vulgus dicta sua allegorizaverunt: neque tamen sunt mentiti: sed locuti sunt ut eis bonum videbatur, & ut ipsi ad invicem intelligebant, ut etiam hoc alios lateret. Rex Calid: De ejus natura atq; substantia tibi jam dixisse sufficiat. Nunc verò de ejus colore mihi manifestare digneris: quia nolo ut sub allegoria aut similitudine aliquid mecū inde conferas. Morienus: Mos autem erat sapientum, quod suum assos de eo & cum eo semper faciebant. Assos Arabicè, alumen interpretatur Latinè. Sed & hoc faciebant, antequam aliquid cum eo tingerent. O bone Rex, sufficiunt tibi hæc quæ ego profero: an ad antiquiora revertemur testimonia? Quòd si exemplum desideras, dicta Datin Philosophi sic accipe. Ait enim: Noster quidem Lato, quamvis primùm sit rubeus, tamen est inutilis, sed si post rubedinem in album vertatur multum, valebit. Ob hoc itaque idem Datin dicit ad Eutichen: ô Eutiche, ista restent sic firma & omnia bene credita: nam sapientes de hoc sic dixerunt: Jam abstulimus nigredinē, & cum sale anatron: id est, sale nitri, & almizadir, cujus complexio est frigida & sicca, fiximus albedinem: quare ei hoc nomen imponimus Borteza, quod Arabicè Tincar dicitur. Dictum autem Datin Philosophi, per dictum Hermetis comprobatur. Dicit autem Hermes: In primis est nigredo: postea cum sale anatron sequitur albedo: & in primis fuit Rubeum, & in ultimis album, & sic ejus nigredo omnino aufertur, ac demùm vertitur in ruborem lucidum & nimis clarum. Maria quoque dicit: Quando autem Laton cum allzebric: id est, sulphure comburitur, & mollicies super eum funditur, ita ut fervor illius tollatur, tunc omnis ejus obscuritas atque nigredo, ab illo aufertur, & sic in aurum purissimum convertitur. Item Datin Philosophus ait: Si autem Laton cum sulphure comburatur, & mollicies super eum frequenter fundatur, ejus natura de bono in melius auxilio Dei convertetur. Alius quoque dicit: Quando autem purus laton tamdiu decoquitur, donec veluti oculi piscium elucescat, ejus utilitas expectanda erit. Et tunc scito, quòd ille ad suam naturam atque colorem revertetur. Et alius similiter dicit: quòd quantò magis aliquid abluitur, tantò magis limpidius hoc melius apparebit: quòd si ablutus non fuerit, limpidus non apparebit, neque ad suum colorem revertetur. Et item Maria dicit: Nihil est, quod à latone suam obscuritatem, vel suum possit auferre colorem. Sed Azoc est quasi ejus tegumentum. Primùm videlicet quando decoquitur: nam & eum colorat & album reddit: ac iterum dominatur laton Azoc: id est, vinū, vel Rubeum reddit.

Alius quoque Philosophus ait: Quòd Azoc nequit substantialiter Latoni suum auferre colorem, vel eum mutare, nisi quantum ad visum, sed latonem ab Azoc, suam auferre substantialem albedinem: quoniam

quoniam inest mirabilis fortitudo, quæ super omnes colores apparet. Nam quum colores abluuntur, & nigredo atq; immunditia aufertur, ita quòd album appareat, laton quidem Azoc postea nominatur, & eum reddit rubicundum. Datin quoque Philosophus ait: quòd omnis res, non est nisi de eo & cum eo: & quòd omnis tinctura, à suo consimili procedit. Adarmath similiter sapiens & Philosophus ait: Quòd omnia harum rerum nomina, & earum similitudines, nulla alia de causa antiquis vocantur, neque variantur, nisi ut vos intelligatis, quòd hujus rei principium super suum finem testificatur, & suus finis, super suum principium. Et ut sciatis, quòd hoc totum non est nisi una res, quæ scilicet habet patrem & matrem: & ejus pater & mater eam nutriunt, atque pascunt, non quòd ipsa à suo patre aut matre aliquo modo differre possit. Eutyches quoq; dicit: Quî fieri potest, quòd species è suo genere tingatur? Datin quoque Philosophus similiter dicit: Unde est quidem quod ex eo processit, & in illum revertetur? Rex Calid: Hactenus & de hujusmodi lapidis natura & ejus colore satis disputavimus: nunc verò de illius naturali compositione, ejus tactu, nec non & illius pondere & gustu differamus. Morienus: Tactus autem hujus lapidis, mollis est: & major mollities est in eo, quàm in suo corpore. Pondus verò illius multum est grave: & ejus gustus dulcissimus: & ejus natura aërea. Rex Calid: Qualis est ergo ejus odor ante & post suam confectionē? Morienus: Ante confectionem nimis est gravis & fœtidus: & post confectionem est ejus odor bonus juxta hoc quod sapiens dicit: Ista quidem aqua à corpore mortuo, & jam inanimato tollit odorem. Nam & ejus odor est malus, & odori sepulchrorum assimilatur. Unde etiam ait sapiens: Quicunque animam dealbaverit, & eam rursum ascendere fecerit, & corpus bene custodierit, & ab eo omnem obscuritatem abstulerit, & odorem malum ab illo extraxerit, ipsam in corpus infundere poterit. Et in hora conjunctionis maxima miracula apparebunt. Unde quidam Philosophorum, dum coram Maria simul convenissent, ad illam dixerunt: Beata es Maria, quoniam divinum secretum occultum & semper ornatum tibi revelatum est. Rex Calid: Expone mihi naturas mutantes: id est, quomodo id quod est inferius, superius ascendit, & qua ratione, quod est superius inferius descendit: & qualiter unum eorum alteri conjungitur, ita quòd ad invicem misceantur.

Quid etiam sit hoc, quod ea faciat misceri: quomodo etiam veniat aqua benedicta, illa adaquare & rigare, & à suo odore fœtido mundare. Hic enim est odor, & qui assimilatur odori sepulchrorum, in quibus videlicet mortui sepeliuntur. Morienus: Ista quidem res est, de qua meritò scribit Philosophus Azinabam. Ait enim Oziambe, quibus nominibus potest hæc res naturaliter appellari? At ille dicit: naturaliter hæc res vulphi: id est, animal appellatur. Et postea fit ejus odor suavis & bonus, nec remanet in ea quicquam obscuritatis neque fœtoris. Rex Calid: Hæc à modo de hujus rei communi inquisitione nobis sufficiant. Nunc autem quærere libet, utrum hæc res multum vilis, an cara inveniatur? Tu ergo inde mihi verum respondeas.

Morienus: Vide quid dixerit sapiens: quod videlicet hoc magisterium ex una sola re fieri consuevit. Hoc igitur tuo animo adhibeas, & tecum inde conferas: neque sit aliquid quod tibi in hoc contradicet. Scito igitur quòd sulphur zarnet: id est auripigmentum citò comburitur, & à combustione citò consumitur: sed Azoc diutiùs sustinet combustionem: Omnes enim species igni appositæ citò consumuntur. Quomodo ergo expectabis bonum ab eo, quod citò ab ignis combustione consumitur, & ab igne comburitur, & in carbonem redigitur? Hoc etiam te scire convenit, quòd nullus Lapis neque germen huic magisterio convenit. Sed considera si poteris rem puram atque mundissimam rectè dirigere: sin autem tua operatio inefficax esset. Sapientes autē disposuerunt, & dixerunt, quòd si hoc quod quæris in sterquilinio inveneris, illud accipe: si verò in sterquilinio non inveneris, tolle manum à marsupio. Omnis enim res quæ magno emitur precio, in hujusmodi artificio mendax, & inutilis reperitur. Hæc igitur expositio, in hoc loco tibi sufficiat. Sed cave ne in hoc magisterio quicquam expendas: quoniam postquam completum fuerit, expensis non indigebis. Unde Datin Philosophus ait: Ego autem tibi commendo, ne in specierum ponderibus quicquā expendas, & maximè in auri magisterio. Item ait? Quicunq; ad hoc magisterium aliud ab hoc lapide quæsiverit, assimilabitur viro per scalam absque gradibus nitenti ascendere, quòd quum nequiverit, super suam faciem pronus in terram decidit. Rex Calid: Hoc quod tu dicis estne rarum, an multum de eo invenitur? Morien. Non est hoc nisi, sicut sapiens dicit, ad divitem scilicet & pauperem, & ad largum & ad avarum, euntem quoque & sedentem. Nam hoc in viis projicitur, & in sterquiliniis suis calcatur, & multi jam in sterquiliniis foderunt, ut hoc ab eis extraherent, & in hoc decepti sunt: Sed sapientes ipsam rem cognoverunt, & eam rem unam sæpiùs probaverunt: quæ scilicet in se continet quatuor elementa, & illis dominatur. Rex Calid: Quo in loco, vel in qua minera quæritur hæc res, donec inveniatur? Ad hoc Morienus obticuit & fronte demissa, diu cogitavit quid Regi, posset respondere: tandem erexit se & dixit: O Rex verum tibi confiteor, quòd hæc res divino nutu in sua creatione magis configitur. Omnis enim qui à Deo creatur, sine ea persistere non potest. Rex Calid: Explicandum est hoc quod dixisti. Morienus ait: Discipuli autem Herculis ipsum interrogaverunt & dixerunt: O bone magister, sapientes qui ante nos fuerunt, libros de hoc magisterio expositos, suis filiis & discipulis demiserunt: Precamur te magister, quatenus hujus magisterii expositionem nobis non taceas, sed hoc quod ab antiquis quasi obscurum relinquitur, nobis declarare non differas. At ille dixit: O filii sapientiæ, scitote quòd Deus creator altissimus benedictus, Mundum ex quatuor elementis dissimilibus creavit, posuitque hominem inter ipsa elementa majus ornamentum. Rex Calid: Adjunge mihi adhuc super hoc (quomodo dixisti) explanationem. Morienus: Quid tibi multa referam? Hæc enim res à te extrahitur: cujus etiam minera tu existis, apud te namque illam inveniunt, & ut verius confitear, à te accipiunt: quod quum probaveris amor ejus & dilectio in te augebitur. Et scias hoc verum & indubitabile permanere. Rex Calid: Novisti ne unquam alium lapidem, qui huic lapidi assimiletur, & cujus effectu & potentia, hoc idem possit perpetrari? Morienus: Non novi ego alium lapidem, qui huic lapidi assimiletur, neque qui illius habet effectum. In hoc enim lapide quatuor continentur elementa, assimilaturque Mundo, & Mundi compositioni, neque in Mundo alius lapis invenitur, qui huic assimiletur, in creatione scilicet vel natura. Quicunque igitur alium lapidem in hoc magisterio quæsierit, ejus operatio omnino frustrabitur. Adhuc etiam est tibi aliquid addiscendum, scilicet hujus

magi-

magisterii principium. Nam & ego ab omni errore te auferam. Vide ergo ne hanc radicem prætereas, neque aliquando quæras ejus mutationes: quoniam fructum neque bonum tibi quæsitum poteris invenire. Item te moneo, ut ea quæ dicta sunt superiùs, penitùs observes. Rex Calid: O Moriene, mihi modo edissere qualitatem hujus dispositionis. Deus enim in nostro jam erit auxilio. Morienus.

Ego eam tibi dicam, ut ab antiquis est mihi tradita: Bene enim interrogas. In directione igitur hujus confectionis, has dispositionis partes suo ordine rationabiliter constitutas observes, & nullatenus prætermittas. Prima earum est coitus: secunda est conceptio: tertia, prægnatio: quarta, ortus: quinta, nutrimentum. Si non fuerit igitur coitus, non erit conceptio: & si non fuerit conceptio, non erit prægnatio: & si non fuerit prægnatio, ortus ullo modo non sequetur. Hæc est enim hujus dispositionis directio, quæ scil. homini creationi assimilatur. Omnipotens enim Creator altissimus, magnus, cujus nomen semper sit benedictum, creavit hominem, non ex partibus constitutivis, ut est domus, quæ ex suis partibus constat constitutivis: Non est enim res quæ homini esse constituat. Domus autem constat ex suis partib. constitutivis: ut est paries, tectum, & fundamentum. Hæc enim sunt partes domus, & res inventæ dicuntur. Homo verò non sic constat: quoniam creatura est. Nam homo quum mutatur ejus essentia, de re ad rem meliorem transire videtur: & sic semper persistit homo in creatione, qui à rebus inventis multum distare videtur: & sic procedit de die in diem, & de mense in mensem, usque dum Creator altissimus magnus suam compleat creaturam, in tempore scilicet certo, diebus diffinitis. Quia licet quatuor elementa prius in spermate fuissent, Creator tamen Deus posuit illius tempus diffinitum, in quo scilicet compleatur: quod quum finitum fuerit, firmatur & ipsa creatura. Talis enim est fortitudo & sapientia Dei altissimi. Scire etiam tibi convenit, ò bone Rex, quòd hoc magisterium nihil aliud est nisi arcanum & secretum secretorum Dei altissimi & magni. Ipse enim hoc secretum suis Prophetis commendavit: quorum scilicet animas in suo Paradiso collocavit. Si autem sapientes qui post illos fuerunt, suas expositiones de qualitate vasis in quo conficitur, non invenissent, nunquam ad hujus magisterii perfectionem pervenissent. Ergo hæc tuæ commenda memoriæ. Ostendi namque superius, quòd hoc magisterium non multum distat ab hominis creatione: nunc quoque tibi dico quod nunquam fuit animatum aliquid, aut nativitate creatum, neque crescens, nisi post putredinem, & ejus mutationem. Unde ait sapiens, quòd tota fortitudo hujus magisterii non est nisi post putredinem. Ait enim, si putridum non fuerit, fundi aut solvi non poterit: & si solutum hoc non fuerit ad nihilum revertetur. Rex Calid: Quidnam erit hoc post putredinem? Morienus: Post putredinem verò ad hoc deveniet, cum quo omnipotens Deus & omnium creator altissimus perficiet quæsitam compositionem. Scito itaque quòd istud magisterium duabus indiget creationibus, atque duabus confectionibus, quæ ita ad invicem sunt connexæ, quòd quando una earum perficitur, altera earum tunc incipit: & quando altera perficitur, totum magisterium terminatur. Rex Calid: Quonā modo indiget hoc magisteriū duabus creationibus atque duabus confectionibus, quum antea dixisses ejus rem, ac ejus viam unam & linearem persistere? Morienus: Verum est hoc quod dixi: nam totum hoc magisterium ex re una, & via una constat. Ejus namque una dispositio talis est, qualis & altera. Rex Calid: Quænam est igitur illa dispositio, qua paulò antè dixisti totum posse perfici magisterium? Morienus: O Rex bone, Deus ad melius te convertat. Hæc est illa dispositio, quæ scilicet manibus perfici non potest. De illius namque difficultate, quamplures sapientes conquesti sunt. Dixerunt namque: Si quis sua eruditione & labore dispositionem hanc invenerit, facilè totum magisterium ejus scientia perficiet. Qui verò illam ejus labore & eruditione nōn invenerit, totum magisterium latebit. Rex Calid: Quænam est igitur hæc admirabilis dispositio? Morienus: Si sapientum dicta diligenter inspexeris, facilè illam scire poteris: de ipsa namque dixerunt: Hæc namque dispositio est naturarum mutatio: & earum naturarum calidi & humidi, cum frigido & sicco subtili dispositione admirabilis commixtio, Rex Calid: Quum hæc dispositio hominum non fiat manibus, igitur quænam est res ipsa, qua perfici possit? Morienus: Hæc autem dispositio fit, ut ait sapiens, qui dicit, quòd Azoc & ignis Latonem abluunt atque mundificant, & ejus obscuritatem ab eo penitus eripiunt. Nam & sapiens ait: Si rectè ignis modum disposueris, Azoch & ignis in hac dispositione, dante Deo, tibi sufficient. Unde Elbo interfector ait: Dealbate latonem, & libros rumpite, ne corda vestra corrumpantur. Rex Calid: Hæc autem dispositio est ne ante vel post putredinem? Morienus: Dispositio putredinem præcedit: sed ante talem dispositionem nulla penitus est. Rex Calid: Quinam est ergo? Morienus: tota operatio nostra non est aliud nisi extractio aquæ à terra, & hujus aquæ super terram remissio, donec ipsa terra putrescat. Hæc enim terra cum aqua putrescit, & mundificatur: quæ cùm mundata fuerit, auxilio divinitatis totum magisterium dirigetur. Hæc est enim sapientum dispositio: quæ est tertia pars totius magisterii. Hoc etiam te scire convenit, quòd si corpus immundum perfectè non mundaveris, & illud non desiccaveris, neque ipsum bene dealbatum reddideris, & in illud animam non miseris, & ejus omnem fœtorem non abstuleris, donec post suam mundificationem tinctura in illud decidat, nihil penitus hujus magisterii direxisti. Hoc quoque te scire decet, quòd anima citò corpus suum ingreditur, quæ cum corpore alieno nullatenus conjungitur. Rex Calid: Creator in nostro semper sit auxilio. Tu verò secundam dispositionem mihi edissere: utrum scilicet illa sit finis prioris dispositionis. Morienus: Ita est ut dicis: Nam quando corpus immundum, ut jam dictum est; direxeris, mitte cum eo postea de fermento quartam sui partem. Fermentum enim auri, aurum est: sicut panis fermentum panis est: quod quum in eum miseris, pone illud in sole ad decoquendum, donec hæc duo in unum corpus redigantur. Inde verò sub Dei benedictione illud abluere incipias. Ad illius ergo ablutionem partem unam de re mortifera accipias, quam videlicet per tres dies decoquas: & cave ne de suis diebus aliquem aut obliviscaris, aut minuas. Ejus quoque ignis indesinenter æqualiter ardeat: ita scilicet, quòd neque invalescat, neque debilior existat. Sit ergo ejus ignis blandus & mitis, qui per suos dies ardendo æqualis perduret aliter maximum sequetur damnum.

Post 17. noctes, vas in quo hæc omnia coquuntur visites, & aquam quam in eo invenies extrahas, & alteram ei imponas: quod scilicet tribus vicibus agendum est. Vas autem prædictum fornaci suæ semper

semper

semper immobiliter adhæreat, donec totum tempus fermentationis auri compleatur, & donec ad octavam partem suæ tincturæ dirigatur, quod quum post 20. noctes extractum sit, deinde bene desiccatum fuerit. Arabicè hoc Vexir nuncupatur. Inde verò corpus ablutum & præparatum accipias, & super fornacem artificiosè adaptes: ut ibi in suo vase quotidie cum quarta parte rei mortiferæ, quam scilicet tunc tecum habeas, irrigetur; cavendo etiam ne flamma ignis præfatum vas attingat: nam in damnum omnia vertuntur. His igitur omnibus perfectis, prædictum vas in fornace magna artificiosè locetur, & ignis super os ejus accendatur: qui scilicet duobus diebus ac totidem noctibus, ibidem æqualis sine augmento aut sui diminutione ardeat, quibus omnibus expletis, à fornace, cum omnibus quæ in eo sunt, tollitur: quoniam in auxilio Dei expleta est artis iteratio. Rex Calid: Hoc modo quod tu dicis, & nos similiter agemus sitque nomen Domini benedictum. Morienus: O Rex bone, scire etiam te oportet, quòd omnis hujus magisterii perfectio in captura corporum conjunctorum, & concordantium constat. Nam & hæc corpora naturali artificio substantialiter ad invicem conjunguntur, & concordant, & funduntur, & etiam ad invicem recipiuntur. Nam semetipsa ad invicem emendant & dirigunt, ut super fortitudine ignis pulchriora appareant. Quum enim inquisitor sapientiæ horum corporum capturam, & eorum decantationem, eorumque solutionem atque dispositionem necessariam, & eorum mixtionem atque decoctionem perfectè cognoverit, sciat postea eorum ignis quantitatem, & suæ fornacis constitutionem, & sui ignis accensionem, in quo scilicet loco fornacis accendi debeat ignis: numerum quoq; dierum suorum, & eorum ponderum mensuram. Nam si hæc omnia providentia & ratione tractaverit, auxilio divinitatis impleta erit ejus intentio. Omnis igitur festinatio procul ab ipso artifice pellatur, & providentia, & ratio, & firma exspectatio adhibeatur. Quod autem hæc corpora maximè coaptat, sanguis est: nam illa vivificat atque conjungit, & ex istis omnibus unum corpus efficit. Quapropter ignis blandus diutiùs apponi debet, qui in suis diebus semper duret æqualis. Nam calore ignis in corpore citò serpente, festina combustione ipsum corpus consumit. Nam si Eudica eis apponitur, ipsa corpora in terram mutata, ab omni combustione curabit. Nam corpora postquam suas jam non retinent animas citò comburuntur. Eudica (fæx vitri) quidem bene omnibus corporibus convenit: nam ea vivificat & aptat, & ab omni combustione defendit: immittit namq; quædam eorum in aliis, & ista simul post immissa à nimio calore postea defedit. Et quando eudicam quærere volueris, in vitreis vasis eam quære: quam quum inveneris, eam reconde, neque quicquam cum ea facias, donec acidum fiat: azima non existat: quoniam tua intentio penitùs destitueretur. Terra quoque fœtida citò recipit albas scintillas, & vetat sanguinē, ne ille in decoctione damnetur: vis namque sanguinis & ejus fortitudo nimis est magna: quamobrem sanguis est frangendus ne impediat, aut proficiat: quæ quidem fractio fiat postquam fuerit dealbatum, hoc quod de coloribus remansit, nigredinem occupat: coloribus, inquam, venarum priùs effusarum, ex novo esse, quod quidem huic magisterio pertinet: in cujus initio veritatem non videris, est omnino fallax & inutile. Illud quoque hujus magisterii secretum est, quod hic in unum breviter collegi, & collectum tibi exposui: quod videlicet hujus rei pars una, mille partes argenti in aurum purissimum convertit. Hæc ergo quæ jam dicta sunt, ad hoc magisterium tibi sufficiunt. Sed adhuc restāt quædam, sine quibus magisterium compleri non potest. Sed & te scire convenit, quod intentio hominis hanc scientiam divinā & puram quærentis aliud arbitrari non decet, nisi donum Dei altissimi & magni, qui eam suis commendat, cujus nomen semper sit benedictum. Sed & tu bone Rex, nunc totus sis mihi mente, ut audias & intelligas ea, quæ tibi nunc dicam. Rex Calid: Dic ut libet: nam & erectis auribus tibi assisto præsens.

Morienus dicit de Nominibus Specierum.

O bone Rex etiam perfectiss. in primis te scire decet, quod fumus rubeus, & fumus citrinus & fumus albus, & leo viridis, & Almagra, & mortis immunditia, & limpidum, & sanguis & eudica, & terra fœtida, sunt ea in quibus tota hujus magisterii constat efficacia: quæ sine his nullatenus rectè tractari potest. Rex Calid: Explana mihi hæc nomina. Morienus: In fine libri exponam ea: quoniam ad præsens de illis, quorum hæc nomina, coram te magisterium conficiam, ut ea quæ jam diximus, per ipsius rei effectum comprobentur. Est enim hæc hujus scientiæ radix, ut scilicet ille, qui eam discere voluerit, ejus doctrinam priùs à Magistro suscipiat, & postea magister coram discipulo suo eam frequenter pertractet. Sunt autem quidam, qui hanc scientiam in venis diu quærunt, neque tamen illam inveniunt. Tu autem semper in his, ut me operari videbis; operare: nec aliud in hoc magisterio quæras, quod si feceris, proculdubio errabis. Sunt autem multa hujus scientiæ obstacula. Nam ut ait Sapiens: Multa distantia est inter sapientem & insipientem; & inter cæcum & videntem: neque enim ille; qui dispositionem hujus magisterii, etiam comprobationem perfectè cognovit, est ut ille qui adhuc in ejus inquisitione per libros persistit. Sunt namque libri sub figura de hac arte compositi, quorum pars major multùm obscura videtur, ac scientia connexa, nec nisi à suis compositoribus potest intelligi. Sed hæc est scientia quæ inter alias maximè inquiri debet, quum per illam, ad aliam magis admirabilem pervenire possimus: Rex Calid: Omnia autem quæ profers vera loqueris; & eorum veritas in sua expositione florescit, & admirabiliter illucescit.

Incipit Dispositio Sapientum, ad aptationem corporis immundi, antequam Elixir super illud mundum durum effectum ponatur, & antequam album efficiatur, & antequam anima in eo mittatur.

Dicit Morienus: Quoniam Elixir nisi à corpore bene mundificato, neque fœtido, ut ejus tinctura quando super eum introivit; formosior appareat, non recipitur: & hæc prima dispositio est. Incipe ergo sub Dei auxilio, & primum fac ut fumus rubeus fumum album capiat, ac deorsum ambos effunde ac conjunge, ita scilicet, ut in eorum commixtione ex utroque par pondus apponatur. Quibus commixtis in vase spisso, juxta mensuram

ferè unius libræ perfectè ponantur: cujus scilicet os cum bitum ne convenienter obturetur. Sunt enim in eis venti, qui si in vase detenti non fuerint, evadent, & sic magisterium annihilabitur: Bitumen verò sit illud, quod in libris Philosophorū Lutum appellatur. In quo videlicet ante conclusionem modicum salis apponas, unde magis confirmetur, & ignis combustioni diutiùs possit resistere. Inde verò fornacem calefacias, & ea jam calefacta vas prædictum cum omnibus quæ in se continet in eo sublimetur: quæ scilicet sublimatio post Solis occasum fiat, & ibi donec dies frigescat dimittatur. Postea vas ipsum extrahas, & eum confringas. Quòd si ea quæ intus posueras in unum corpus ad modum lapidis commixta inveneris: accipe illud, & tere bene atque tantarisa: quod quum feceris, aliud vas, cujus fundus sit rotundus, accipe, & hoc jam bene tritum atque bene tantarisatum intus ponè, & os vasis cum bitumine Philosophorum undiq; claudas: inde verò fornacem Philosophorum construas, in qua ignem Philosophicum, more Philosophorum accendas, qui etiam spatio 21. dierum æqualis perduret ardendo: Ignis verò Philosophicus talis est, quòd ejus materia bina partitione partitur. Aut enim ejus materia ex stercore ovino erit composita, aut ex foliis olivarum: nihil enim est quod ignem in combustione æqualem faciat perdurare melius his. Igitur diebus prædictis transactis, præfatum vas à fornace extrahas, & quod intus inveneris exsicca: postea verò ex ea unam partem accipias, & eam cum decem partibus mundati commisceas, & iterum unam partem mundati assumas & eam cum decima parte mundi similiter misceas, & sic deinceps juxta hunc ordinem & numerū eorum alteri apponatur, ut in unum misceantur, quibus in unum commixtis, fac ex eo Elixir: hoc est, illud dissipa, & si in eo album remanserit, & bene firmatum, neque propter ignis adustionem recessum inveneris, jam duas partes hujus magisterii explevisti. Hic est igitur modus, quo album cum immundo recentissimè conjungitur, neque præter istū modum alius invenitur. Anima enim citò corpus suum ingreditur, quā si alieno corpori conjungere studueris, in cassum laborabis. Nam ipsa veritas magis est lucida. Rex Calid: Omnia quæ dicis vera sunt, ut jam nos vidimus: & Deus animas suorum Prophetarum in manu sua recipit.

Incipit Dispositio Secunda ex dictis Morieni Romani, quam cum Calid Rege, filio Egezid, filii Madoya habuit.

Dixit Morienus: Sume fumum album & leonem viridem, & Almagra rubeum, & immunditiam mortui: hæc omnia dissolve: quibus dissolutis, fac ea ascendere, & post ascentionem in unū conjungere: ita scilicet quòd in unaquaque parte viridis leonis tres partes de immunditia mortui apponantur. Similiter de fumo albo unam facias partem, & de Almagra duas, quæ in vase viridi omnia ponantur, & in eo coquantur. Os autem ejus vasis firmiter, secundùm quod prædictum est, claudatur. Postea verò hoc in Sole ponatur, & desiccetur ibi: & quando desiccatum fuerit, Elixir sibi appone, ac demum pone super eum aquam sanguinis, quanta super eum natet. Post tres dies similiter & noctes riga cum aqua fœtida, cavendo ne de suis diebus aliquem minuas, neque ejus ignis extinguatur, aut ardendo invalescat, aut minuendo ejus adustio minuatur. Transactis igitur septendecim noctibus, prædictum vas aperies, & aquam quam intus inveneris extrahas, & iterum alteram fœtidam aquam in eo reponas: quod scilicet tribus noctibus agendum est, cavendo etiam ne vas ullatenus à sua fornace removeatur: apposito verò aquæ fœtidæ, semel in unaquaque noctium trium, fiat. Inde verò transactis viginti una noctibus, vas à fornace extrahas, & Elixir quod in ea fuerit, desicces, postea corpus album sumas, in quo videlicet album jam fixisti, & ponas cum in vase parvissimo, quod est juxta quantitatem fornacis magisterii, quam postquam construxeris fiat. Inde verò vas illud firmiter fornaci conjunge, ne eum flamma ignis comburat, vel contingat. Elixir quoque quod superius in eo diximus, debet projici taliter, ut si de albo corpore partem ei projeceris, de elixir partes undecim projicias: quibus commixtis super unamquanque hujus corporis commixti unciam, quartam partem unius dragmatis de Eudica solum projicias. Hoc ita facto, in magna fornace hoc vas ponas, & per duos dies, & totidem noctes cum ibi dimittas: super cujus caput ignis per tot dies & noctes non extinguatur. His igitur diebus & noctibus completis, hoc quod in vase inveneris extrahas, & lauda Creatorem altissimum magnum, super ea quæ tibi tribuit.

Incipit Positio Specierum.

Dixit Morienus: ô Rex bone & sapientissime, hæc est expositio specierum, quæ huic magisterio pertinent, quas scilicet antecessores nostri multis atque diversis nominibus nominabant, ut hi qui hoc magisterium indignè quærerent, contra ipsius veritatem penitus errarent. Scito igitur, quòd immundum corpus est plumbum, quod alio nomine Adrop interpretatur. Corpus verò mundum est stannum, quod alio etiam nomine Arena nuncupatur. Leo viridis est vitrum, Almagra quoque est laton, licet superius eam esse terram rubeam diceremus. Sanguis quoque est auripigmentum, & terra fœtida est sulphur fœtidum. Sed Eudica omnium horum est secretum, quod scil. alio nomine Mosshacumia dicitur, quod quidem Latinè fex vitri, vel vitri immunditia dici potest. Fumus verò rubeus est auripigmentum rubeum. Fumus quoque albus est argentum vivum; & fumus citrinus, est sulphur citrinum. Ecce jam nomina specierum tibi exprimo, quarum tamen tres ad totum magisterium tibi sufficient: id est, fumus albus, & leo viridis, & aqua fœtida. Habes igitur tres species, nec suam confectionem nemini dicas vel detegas: sed sine stultos circa hoc magisterium quælibet alia quærere, & quærendo errare: quoniam ad ejus effectum non pervenient: usque dum Sol & Luna in unum corpus redigantur, quod ante Dei præceptum evenire non potest. Existimant enim quidā, quòd secretum hujus magisterii sit terra, aut lapis, aut vinū, aut sanguis, aut etiam acetum: & per se hæc omnia terunt, & coquunt, & à sua decoctione extrahunt, & extractū sepeliunt: quia juxta opinionem suam facere credunt, ut suus error magis confortetur, & ne desperent de hoc, quod quærunt invenire. Sed scito quòd terra & lapis, & hæc omnia ad magisterium sunt inutilia, & malum exitum habentia. Hoc etiam te scire convenit, quòd maxima hujus operis efficacia in suo igne perpenditur: nam cum eo mineræ aptantur, & malæ animæ in suis corporibus retinentur: ejus quoq; ignis

ignis est tota ejus natura, hujus rei natura atque perfecta probatio. Quicquid etiam ad hoc magisterium effeceris, in cujus principio unum non inveneris, inutile est. Quod namque bonum sperari potest; quum ipsa res non faciat, neque secum in Mundo conficiat? Ita scilicet ut in unum corpus redigatur. Si autem secundum quod diximus, ista tractaveris, auxilio Dei tua complebitur intentio. Quid ergo diximus, tu bene intellige, & intellecta tuæ commenda memoriæ, & juxta suum ordinem illam dispositionem, & in eorum dispositione frequenter stude. Nam ejus frequens studium, viam ejus rectiorem tibi ostendet. Similiter scias, major radix hujus operis est in inquisitione specierum, quæ sunt meliores ad hoc magisterium. Nam unaquæque minera, multorum est generum. De hoc quoque, quod de fumo albo interrogasti, scire te convenit, quòd fumus albus est tinctura, & etiam anima horum corporum solutorum, & etiam mortuorum, quorum videlicet animas jam extraximus, & iterum eas, sui corporibus conjunximus. Nam omne corpus, quando anima caruerit, tenebrosum & obscurum erit: & fumus albus est qui in corpus, veluti anima defluit, ut ejus nigredinem, atque ejus immundiciem ab eo penitùs auferat; & corpora in unum consolidet, & eorum aquam multiplicet. Nam immundum, nigrum est, & multum leve: & ideo quando sua aufertur nigredo, sua albedo confortatur, & sua aqua multiplicatur, ac sua pulchritudo magis erit apparens, & tinctura tunc magis in eo operabitur. Quid plura? Si hæc omnia bene tractata fuerint, tinctura in eo bene operabitur, & exibit ejus aurum purissimum & rubicundum, quô scilicet nullum melius, atque magis purum invenire poteris. Ob hanc igitur causam, hoc aurum à quibusdam aurum, vel Ethees Romanum solet appellari. Hoc etiam te scire volo, quoniam si fumus albus non esset, nullatenus aurum Ethees Alchymiæ purum, sive utile perpetrari posset. Hoc est etiam hujus magisterii capitulum, & quasi tota sua directio. Quod si quando Alchymia confecta fuerit, ejus una pars inter novem partes argenti ponatur, quoniam totum in aurum purissimum convertetur, Sit ergo Deus benedictus Amen, per cũcta seculorum secula.

Explicit Liber Alchymiæ de Arabico in Latinum translatus, annô millesimô centesimô octuagesimô secundô, in mense Februarii & in ejus die undecimô.

SUBSECTIO IV.

GEBRI, *Regis Arabum Philosophi Perspicacissimi* SUMMA PERFECTIONIS MAGISTERII in sua natura; *Ex Bibliotheca Vaticana Exemplari undecunque emendatissimo edita, Cum vera genuinaque delineatione Vasorum & Fornacum. Denique Libri Investigationis Magisterii & Testamenti ejusdem* GEBRI *Additione castigatissimâ.*

Libri primi Summæ de Perfectione Magisterii in sua Natura

PROOEMIUM.

TOtam nostram Scientiam, quam ex dictis antiquorum abbreviamus compilatione diversa in nostris voluminibus, hic in summa una redigemus. Et quod in libris à nobis scriptis est diminutum, sufficienter in hâc traditione hujus nostri Libri recompensavimus, & ipsorum defectum supplevimus sermone brevi. Et quod occultum fuit à nobis in parte unâ, manifestum fecimus illud in parte eadem in hoc nostro volumine, ut Sapientibus patefiat complementum tam excellentissimæ nobilisque partis Philosophiæ. Scias ergo charissime fili, in hoc opere, totam artis operationem, in capitulis generalibus, universali disputatione, sine diminutione aliqua sufficienter contineri. Per Deum, qui secundum hunc librum operatus fuerit, verum finem hujus artis adinvenisse lætabitur. Sed scias charissime, quoniam, qui principia naturalia in se ipso ignoraverit; jam multum remotus est ab arte nostrâ: quoniam non habet radicem veram, supra quam intentionem suam fundet. Et qui principia sua sciverit naturalia, & causas omnes: non tamen ADEPTUS est verum finem & proficuum hujus artis occultissimæ, habet tamen faciliorem aditum ad artis principia, licet ignorantia cadat super intentionem ejus de modo hujus nostri operis, & hic parum remotus est ab artis introitu. Qui verò sciverit naturæ principia, & causas mineralium, & generationis modum, qui ex intentione naturæ consistit: parum quidem aufertur ab eo de operis complemento: sine quo non potest scientia nostra perfici: quoniam ars in omnibus imitari non potest naturam operis, sed imitatur eam sicut debitè potest. Charissime igitur fili secretum tibi pandimus: quoniam in hoc artifices errant, quia naturam in omnibus proprietatum differentiis actiones imitari desiderant. Labora itaque studere in nostris voluminibus: & ea sæpissimè mente tua revolve ut intentionem ex nostræ loquelæ modo veram acquiras, quia in eis invenies, super quo mentem tuam fundare debeas, & scias ex eis errores à te repellere, in quibus imitari naturam possis, in tuis operis artificio.

Ponamus ergo breviter primò impedimenta omnia, quibus in opere impeditur artifex, ne verum finem adipiscatur. Dicemus in eâ quæ artificem hujus artis oportet in se habere: & prius disputabimus contra ignorantes & Sophistas, qui propter eorum ignorantiam & impotentiam hujus artis magisterii proficuum inquirendo, artem interimunt, & ponunt non esse.

Ponamus igitur omnes rationes illorum, & posteà eas evidentissimè destruemus: ita quod prudentibus satis patefiat apertè, nullam illorum Sophismata veritatem continere. Secundo disputabimus super principia naturalia, quæ sunt de intentione naturæ & ibidem super modo generationis & mixtionis eorum ad invicem ad opere naturæ. Insuper disputabimus consequenter super effectus secundum antiquorum Philosophorum sententiam. Quartò verò narrabimus Principia quæ sunt ad intentionem hujus nostri operis: in quibus imitari naturam possumus, & modum permiscendi & alterandi, secundum cursum naturæ cum causis ad intentionem nostri operis reducendis.

CAP. I.

De Impedimentis quibus impeditur hujus operis Artifex.

SUnt ergo impedimenta huic operi supervenientia duo Naturalis impotentia, & impensæ necessariæ defectus vel occupationis laboris.

Naturalem tamen impotentiam multiplicem esse dicimus. Ex parte scilicet organi ipsius artificis, & ex parte ipsius animæ. Ex parte autem organi artificis multipliciter: quia scilicet organum sit debile aut ex toto corruptum. Ex animæ verò impotentia multipliciter: vel quia sit anima perversa in organis, propter organa nil rectitudinis vel rationis in se habens: sicut anima insani, vel fatui. Vel quia sit fantastica, contrariarum formarum facilè susceptiva indebitè: & de uno scibili ad ejus oppositum extensiva subitò, & de uno universali ad ejus oppositum verisimiliter.

CAP. II.

De Impedimentis ex parte Corporis.

JAm tibi generaliter determinavimus hujus operis impedimenta. Nunc verò specialiori sermone te alloquimur in hoc capitulo, & magis apertè, & narrabimus tibi omnia illa impedimenta plenissimè & seriatim. Dicimus igitur, quòd si non habuerit sua completa organa, non poterit ad hujus operis complementum pervenire, velut si cœcus fuerit, vel in extremis detruncatus, quoniam non juvatur à membris, quibus ars ista perficitur, tanquam naturæ ministrantibus. Si verò fuerit artificis corpus debile & ægrotum: sicut febricantium vel leprosorum corpora, quibus membra cadunt, & in extremis vitæ laborantium, etiam ætatis decrepitæ senium, ad artis complementum non perveniunt. His igitur naturalibus corporis impotentiis impeditur artifex in intentione sua.

CAP. III.

De Impedimentis ex parte Animæ.

PRæmisimus tibi capitulum unum, in quo narravimus sermone absoluto manifesta impedimenta ex parte corporis artificis dependentia. Restat nunc narrare impedimenta ex parte animæ, quæ maximè sunt impedimenta contra hujus complementum operis.

Dicimus igitur, quòd, qui non habuerit ingenium naturale, & animam perscrutantem subtiliter principia naturalia, & naturæ fundamenta: & artificia, quæ consequi naturam possint in suæ actionis proprietatibus, non inveniet hujus scientiæ preciosissimæ veram radicem: sicut sunt multi qui duram habent cervicem, & omni perspicatione ingeniosâ vacuam: qui & vix communem intelligere queunt rationem, & opera similiter vulgò communia cum difficultate discunt negociari. Ab his etiam multos invenimus, animam habere facilem opinantem fantasiam quamlibet. Sed quòd credunt verum invenisse, fantasticum est totum, rationi devium, & errore plenum, & semotum à principiis naturalibus, quoniam eorum cerebrum, multis repletum fumositatibus, non potest recipere veram rerum naturalium intentionem. Sunt etiam præter istos alii, qui mobilem habent animam de opinione in opinionem, & de voluntate in voluntatem, sicut qui modò credunt hoc, & idem volunt, sine rationis ullius fundamento post illud verò parum: & illud aliud credunt similiter, & aliud volunt, & hi tàm mobiles sunt, ut vix minimum ejus ad quod intendunt possint consumere, sed diminutum potius illud relinquunt. Sunt similiter & alii, qui aliquam non possunt videre veritatem ex rebus naturalibus plusquam bestia, velut mente capti & insani & pueri. Sunt & alii; qui contemnunt scientiam, & ipsam non putant esse: quos similiter scientia contemnit, ipsosque ab hujus prætiosissimi fine operis repellit. Et sunt alii servi pecuniæ, qui desiderantes hanc scientiam, mirabilem ipsam affirmant veram, sed ipsa dispendia interponere timent. Ideoque licet ipsam affirment, & secundum rationem ipsam investigent, tamen ad operis experientiam non perveniunt propter pecuniæ avaritiam. Ad hos igitur non pervenit scientia nostra. Qualiter autem qui ignoraverit vel sciẽtia investigare neglexerit, ad ipsam perveniet.

CAP. IV.

De Impedimentis fortuito casu supervenientibus.

REduximus ad duo capitula impedimenta hujus artis, omnia finem retardantia, quæ sunt ex principiis radicalibus, secundum naturam artificis hujus pretiosi negotii. Expedit ergo tantum narrare impedimenta exteriùs supervenientia, ex contingentibus fortuitis & casibus, quibus impeditur hoc opus gloriosum. Vidimus ergo quosdam astutos, & ingeniosos, minimè ignorantes opera naturæ, & ipsam in quibus est possibile, sequentes principiis, & operibus, quibus est investigatio non fantastica in omnibus rebus, quæ naturæ regulantur actionibus infra lunarem circulum. Hi tamen ultima paupertate depressi, ex dispensationis indigentia, hoc tam excellentissimum magisterium coguntur postponere. Sunt & multi alii (præter nunc dictos) curiosi, variis hujus mundi curis & solicitudinibus detenti, se omni negotio seculari totos occupantes, à quibus hæc nostra scientia pretiosa refugit. Jam ergo tibi satis ex præmissis capitulis patet, quæ sint ab hac arte retrahẽtia impedimenta.

CAP. V.

De his quæ oportet Artificem considerare.

COncludimus igitur ex prædictis, quòd oportet artificem hujus operis in scientiis Philosophiæ naturalis eruditum esse & provectum, quia quantumcunque ingenium naturaliter profundum habuerit, & desiderium in hoc artificio & Philosophiam adeptus fuerit naturalem, non tamen ipsius finem acquiret nisi ex doctrina, quia quod per ingenium naturale non adipiscitur, hujus defectui per doctrinam subvenitur. Oportet etiam altissima perscrutatione, & industriâ naturali artificem juvari. Per doctrinam enim, quantamcunque scientiam acquisiverit, nisi ab industriâ juvetur naturali, ad epulas tàm pretiosissimas non invitabitur. In puncto enim errorem suum emendaret per suam industriam, cui remedium ignoraret adhibere, si sola doctrina fundatus foret. Et errori suo similiter subveniret in puncto ex acquisita scientia per doctrinam, quæ per solam naturalem industriam evitare non posset: quoniam ars ab ingenio juvatur, & ingenium ab arte similiter. *Et ipsum similiter necessarium est constantis voluntatis in opere fore, ut non modo hoc, modò illud attentare præsumat,* quia

quia in rerum multitudine ars nostra non perficitur. Est enim lapis unus, medicina una; in quo magisterium consistit. Cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, *nisi quia in præparatione ejus superflua removemus.* Oportet igitur ipsum sedulum operi usque ad ipsius consumationem insistere, ut non opus detruncatum dimittat: quia nec scientiam nec proficuum ex opere diminuto acquiret, sed potius desperationem & damnum. Expedit etiam ipsum hujus artis principia, & radices principales, quæ sunt de esse operis non ignorare: quia, qui principia ignorat, finem non inveniet. Et nos dicemus tibi principia illa omnia sermone completo, nec non & prudentibus sufficienter aperto & manifesto, secundum hujus nostræ artis exigentiam. Expedit ergò similiter temperatum & parcum in ira esse, ne subitò propter iræ impetum, jam incepta dissipet & destruat. Similiter & pecuniam suam custodiat, ne præsumptivè eam vanè distribuat: ut si fortè artem non invenerit, relinquatur in miseria & desperatione paupertatis. Vel ne fortè, cum jam ad finem per suam indagationem approximaverit, consumpta sint ipsius dispendia, & verum finem miser violenter ex paupertate relinquat, sicut, cum in principio, qui ignorant, suum thesaurum totum exterminant. Cum autem hi ad fines fuerint, non habent ulterius ex quo laborent. Undè dicitur hi tales in mœrore sepeliuntur: & quia pecuniam suam dissipaverunt in rebus inutilibus & quia scientiam (quam protinus indagassent) nobilissimam amittunt. Non enim oportet tua bona consumere, quoniam vili pretio, si artis principia non ignoraveris, quæ tibi tradidimus, & rectè intellexeris, ad complementum magisterii pervenies. Si igitur æstuum perdideris: non attendendo nostra monita quæ tibi in hoc libello scripsimus aperta & manifesta: non nos iniquè corrodas, nec nobis blasphemias inferas, sed tuæ imputa ignorantiæ & præsumptioni. Non igitur hæc scientia benè convenit pauperi, vel indigenti: sed potius est ei inimica & adversa. Nec etiam adinvenire nitaris sophisticam operis metam: sed soli sis complemento intentus: quoniam ars nostra in potentia Dei servatur, & cui vult eam largitur & subtrahit, qui est gloriosus, & sublimis, & omni justitia & bonitate repletus.

Fortè enim ex sophistici vindicta operis tibi artem denegaret, & in devio erroris te detruderet, & ex errore in infelicitatem & miseriam perpetuam. Miserrimus enim & infelicissimus est, quem Deus post operis sui atque laboris finem, veritatem denegat conspicere: quoniam vitæ suæ spatium semper in mœrore concludit & terminat. Hic enim in labore constitutus perpetuo, omnique infortunio & infelicitate obsessus, totam hujus seculi consolationem, gaudium, & delectationem amittit, & vitam suam in mœrore sine proficuo consumit. *Studeas similiter, cum in opere fueris omnia signa, quæ in qualibet decoctione apparent, in mentem sigillare, & illorum causas inquirere.* Hæc igitur sunt, quæ necessaria sunt artifici ad artem nostram idoneo. Si verò alterum eorum, quæ narravimus defuerit, huic arti non adhæreat.

CAPUT VI.

De persuasionibus Sophistarum.

Quoniam in summa hujus nostri libri jam præmisimus omnia hujus operis impedimenta, & doctrinam tibi dedimus ad artis adhærentiam sufficienter, expedit nos secundum nostri propositi intentionem contra Sophistas & ignorantes disputare. Primò ipsorum rationes ponendo; secundum quod promisimus in principio nos determinaturos esse. Ultimò verò, eas omnes imitando manifestâ ostensione demonstrare sapientibus nil veritatis continere. Sunt autem diversi qui eam negant & destruunt. Alii quidem simpliciter: alii verò ex datis à supponente causa reprobare nituntur. Sunt enim aliqui asserentes Artem non esse, ut prædiximus, simpliciter suam opinionem sophisticè taliter roborantes. Distinctæ sunt rerum species & diversitates, quia diversæ sunt & distinctæ elementorum ad invicem in commixtione proportiones. Est enim asinus diversus ab homine in specie, quia multo diversam habuit elementorum in sui compositione proportionem: sic & in cæteris rerum diversitatibus est inducere, ergo & in mineralibus. Ignota igitur miscibilium proportione, qua acquiritur forma & rei perfectio, quomodo mixtum vel miscendum formare sciemus: sed ignoramus Solis, Lunæ, nec non elementorum prop[illegible] ergo formare ipsa ignorare debemus. Ex his igitur concludunt, inutilis est ars ista & impossibilis. Similiter etiam aliter arguunt magisterium nostrum interimentes: dicunt enim: & si proportionem elementorum scires, modum tamen mixtionis ad invicem eorum ignoras: quoniam in cavernis & mineris, & absconsis locis, hæc natura procreat: ergo cum modum mixtionis eorum ignoras, & hoc facere singulariter ignoras. Iterum similiter arguunt: Etsi hoc debitè scires, in mixtionis tamen actione ignorares calorem æquare agentem, quo mediante res ista perficitur. Certam enim habet natura caloris quantitatem, qua metalla in esse producit cujus mensuram ignoras. Similiter & alias naturæ causarum differentias agentium ignoras sine quibus non posset natura intentum perficere: his ergo ignoratis, & totus similiter agendi modus artis ignorabitur. Præterea rationem in experientia tibi adduco. Tàm diu est enim à viris sapientibus hæc perquisita scientia, quoniam si possibile esset ad eam per aliquam viam perveniri, jam millies complevissent. Similiter etiam, cum Philosophi non sint in suis voluminibus ausi eam tradere, nec in eis veritatem reperiamus manifestam: satis per hoc est probabile, hanc scientiam non esse. Similiter etiam multi hujus mundi Principes & Reges, thesaurum infinitum & Philosophorum copiam habentes, hanc artem adinvenire desideraverunt: non tamen ad hunc pretiosissimæ artis fructum pertingere potuerunt, hoc utique satis sufficiens est argumentum, quòd ars sit frivola. Similiter etiam in debilibus mixtionibus specierum qui naturam non possumus, quoniam in formando asinum secundum naturam organizatum, sequi naturam non valemus. Asinum enim fingere ignoramus, & consimilia, quorum mixtiones sunt debiles & manifestæ quasi sensibus: quare & multò magis metallorum mixtionem, quæ est fortissima, ignorabimus; quæ est etiam nostris sensibus & experientiis occultata penitus: cujus signum est difficultas resolutionis metallorum ex ipsis. Similiter etiam non videmus bovem in capram transmutari, nec aliquam aliam speciem in aliam per artificium reduci. Quomodò igitur, cum metalla differant specie, niteris ad invicem secundum speciem transformare, ut de tali specie talem speciem facias. Absurdum satis hoc nobis videtur, & à veritate datâ & à principiis naturalibus remotum. Similiter etiam in millibus annorum natura metalla perficit, quo-

quomodo & tu in artificio transmutationis per annorum millia durare poteris? cùm vix annorum centum ætatem pertingere valeas. Si tamen ad hoc utique taliter fuerit responsum, quia quod non potest natura perficere in maximo temporis spatio, in brevi per artificium nostrum implemus: quoniam artificium in multis naturæ defectum complet. Dicimus, quia hoc impossibile est in metallis, maximè cùm sint fumi subtilissimi, qui temperata decoctione indigent, ut in se ipsis secundum gradum æqualitatis inspissetur humiditas, & non fugiat ab eis, & relinquat ipsa omni humiditate privata. Similiter, concussionem & extensionem suscipiunt. Si igitur per artificium tuum volueris tempus decoctionis naturæ in mineralibus & metallicis corporibus abbreviare, oportebit per excessum caloris hoc facere, qui non æquabitur, sed potius humiditatem dissolvendo, ex eorum corporibus dissipabit & destruet. Solus enim temperatus calor humiditatis est inspissativus, & mixtionis perfectivus non excedens. Similiter etiam esse, & perfectio datur à stellis, tanquam à primis moventibus & perficientibus naturam generationis & corruptionis ad esse, & non esse specierum. Hoc autem fit subitò & in instanti cùm pervenerit una stella, aut plures ex motibus ad situm determinatum in firmamento, à quo datur perfectionis esse: quia unaquæque res ex certo situ stellarum, acquirit sibi esse in momento & non est solus unus situs, immò plures & sibi invicem diversi, quemadmodum ipsorum effectus sunt diversi. Et horum diversitatem & distinctionem adinvicem pernotare non possumus, cùm nobis sint ignoti & infiniti. Quomodo ergo supplebis defectum in opere tuo, cùm tu ignores diversitatem situs stellarum & motus earum, & tamen si situm unius, aut plurium stellarum certum, quo datur metallis perfectio scires, non tamen opus ad inceptum tuum perficeres. Non enim est alicujus operis præparatio ad suscipiendum formam per artificium in instanti, sed successiva: ergo operi forma non dabitur, cùm non sit in instanti. Similiter etiam in rebus naturalibus iste est ordo: quoniam facilius est destruere quàm construere: sed vix aurum possumus destruere: quomodo ergo id tam cito construere possumus? Propter has igitur rationes prædictas sophisticas & alias ab his minus apparentes, credunt hanc artem divinam interimere. Hæ omnes persuasiones prædictæ sunt Sophistarum, artem nostram simpliciter fore negantium. Rationes verò eorum, qui ex suppositione negant artem, ponam cum destructionibus illarum in sequenti capitulo. Dehinc verò ad harum interemptionem nunc positarum transeundum à nobis est: prius ponentibus nobis super his veram intentionem ad operis complementum.

CAP. VII.

De Principiis naturalibus super quæ actiones suas fundat Natura.

Dicimus utique, quòd principia super quæ actionem suam Natura fundat, sunt durissimæ compositionis atque fortissimæ: & sunt Sulphur & Argentum vivum (ut dicunt quidam Philosophi) igitur quia sunt durissimæ compositionis & difficillimæ resolutionis, sed inspissatio eorum adinvicem, & induratio taliter, quod fiat in eis contusio & extensio per malleationem, & non confractio, non est nisi per hoc, quod humidum viscosum in eorum adinvicem commixtionem salvatur per successivam & diuturnam inspissationem, & per temperatissimam in minera decoctionem. Sed regulam tibi tradimus fili generalem. quoniam non fit inspissatio alicujus humidi, nisi prius fiat ex humido partium subtilissimarum exhalatio, & conservatio ex humido partium magis grossarum, ut sit humidū in permixtione superans siccum. Et sic admixtio sicci & humidi, ut humidum temperetur à sicco & siccum ab humido, & fiat hæc substantia una in suis partibus omniomera, id est, in suis partibus homogenea & temperata inter durum & molle, & extensiva in concussione. Sed hoc non fit nisi per diuturnam mixtionem humidi viscosi & subtilis terrei per minima quousque humidum idem cum sicco, & siccum idem cum humido fiat. *Et hujus subtilis vaporis non fit resolutio subita, immo paulativa, & in millibus annorum, & illud ideo, quoniam uniformis est principiorum substantia naturæ.* Si igitur subitò fieret ab eis superflui humidi resolutio, cum non distet humidum à sicco propter fortem mixtionem, resolveretur utique humidum cum sicco, quare totum in fumum evanesceret: neque separari posset humidum à sicco in resolutione, propter fortem unionem, quam habent utique ad invicem. Hujus utique vidimus manifestam experientiam in spirituum sublimatione: quoniam cum in eis per sublimationem fiat subita resolutio, non separatur humidum à sicco, nec siccum ab humido, ita quòd dividantur in partes taliter mixtiones eorum: sed tota ascendit eorum substantia, aut parum ex eorum componentibus dissolvitur. Resolutio ergo humidi subtilis fumosi successiva, & diuturna, & æqualis, est causa inspissationis metallorum. Hanc quoque facere non possumus inspissationem per hunc modum. Ergo in hoc sequi naturam non valemus. Non enim possumus naturam in omnibus proprietatum differentiis imitari.

CAP. VIII.

De solutionibus ad persuasiones Sophistarum.

Nostra igitur intentio non est in principiis naturam sequi, nec in proportione miscibilium elementorum: nec in modo mixtionis ad invicem ipsorum: neque in æquatione caloris inspissantis, cum omnia nobis sint impossibilia, & penitus ignota. Restat ergò rationes Sophistarum interimere, hanc excelsam artium negantium posse esse. Si dixerint ergo nos proportionem elementorum, & modum mixtionis illorum ad invicem & æquationem caloris metalla inspissantis: causasque alias multas & accidentia naturæ actionem continentia ignorare: concedimus eis utiquè: sed non propter hoc nostram scientiam divinam interimunt: quoniam nec scire volumus illa, nec possumus, nec ad opus nostrum possunt pervenire. Sed ad hoc nobis principium assumimus, aliumquè generationis metallorum modum, in quibus sequi naturam possumus. Si dixerint etiam Philosophos, & Principes hujus mundi hanc desiderasse scientiam, & eam non invenisse. Respondemus eos mentiri: quoniam quosdam Principes, licet paucos, & maximè antiquos & sapientes & nostro tempore repertos: jam ex sui industria hanc legimus indagasse scientiam. Sed talibus nec ore, nec scriptis eam tradere voluerunt, cum indigni sint. Ergò quia non viderunt aliquos hanc scientiam possidere, cecidit super eorum mentes error, ut æstiment nullos

los hanc inveniſſe ſcientiam. Ad hoc etiam arguunt fantaſticè; aſſerentes impotentiam noſtram non poſſe ſolùm in debilibus mixtionibus naturam imitari, ſicut in mixtione aſini vel bovis, ergo nec in fortibus; Dicimus eſſe errorem ſuum multiplicem, quia in arguendi modo non cadit neceſſitas, quâ coërceamur artem noſtram non eſſe concedere: quia per locum à ſimili, vel à majori ſuam corroborant fantaſiam & errorem, in quibus non continetur neceſſitas, ſed contingentia ut in pluribus. Oſtendimus quoquè per aliam viam, demonſtrando illos nullam aſſignare apparentem ſimilitudinem, inter debilem mixtionis compoſitionem animalium,& mineralium formarum firmam & fortem, & hæc ideò, quoniam in animalibus & aliis viventibus, in quibus compoſitio eſt debilis, non eſt perficiens ſolùm proportio: nec miſcibilia proportionis, neque qualitates miſcibilium, nequè mixtio quæ ſequatur ex illarum actione ad invicem, & paſſione, quæ eſt ex aggregatione illarum qualitatum: ſed eſt anima, ſecundùm opinionem plurium, quæ eſt ab occultis naturæ, ſicut ab eſſentia quinta, vel à primo motore: & hoc etiam ſecundùm ſententiam plurium dicimus, & hujus occultum ignoramus. Ideò & hæc talia, licet in eis ſit debilis mixtio: perficere tamen neſcimus, quia perfectivum, quod eſt anima, infundere ignoramus. Per hoc utiquè patet: quoniam eſt defectus non ex parte mixtionis, quòd non perficiamus bovem vel capram: ſed ex defectu infuſionis animæ, quoniam ſic debilem & magis debilem, ſic fortem & magis fortem compoſitionem facere, ſecundùm viam & curſum naturalem imitantes artificium noſtrum ſciremus. In metallis igitur perfectio minor eſt quàm in eis: & verſatur illorum perfectio magis circa proportionem, & compoſitionem, quàm circa alia. Ideò cum in eis minor ſit perfectio, quàm in aliis quæ narravimus, liberiùs ipſa perficere poſſumus: illa verò non. Diverſificavit enim Deus altiſſimus, & glorioſus perfectiones ad invicem multiformiter. In quibus enim compoſitio, quæ eſt ſecundùm naturam, fuit debilis: in illis majorem & nobiliorem perfectionem poſuit, quæ eſt ſecundum animam. Sed quædam fortioris addidit compoſitionis, & firmioris, ſicut lapides & mineralia, ſed in eis poſuit minorem perfectionem, & ignobiliorem, & quæ eſt ex mixtionis modo. Patet igitur quòd non eſt eorum ſimilitudo bona: quia non ignoramus bovem vel capram fore non ratione compoſitionis, ſed formæ perfectæ, quoniam perfectio in bove vel in capra nobilior eſt & magis occulta eâ, quæ in metallis conſiſtit. Similiter autem & aliter arguunt, quoniam non mutatur ſpecies in ſpeciem. Dicimus ergò eos mentiri iterum, ſicut conſueverunt ſæpiùs aliud quàm verum dicere ſuper his, quoniam ſpecies mutatur in ſpeciem ſecundum hanc viam, cum individuum ſpeciei unius in alterius ſpeciem mutatur. Vide-
„ mus namquè vermem, & naturaliter, & per arti-
„ ficium naturæ in muſcam mutari, quæ ab eo dif-
„ fert ſpecie. & vitulum ſtrangulatum in apes
„ tranſmutari: & frumentum in lolium, & carnem
„ tranſmutari in vermem per ebullitionis putrefa-
„ ctionem. Sed hoc non facimus nos, facit autem
„ natura cui miniſtramus: ſimiliter & metalla non
„ mutamus, ſed natura cui per artificium aliquam
„ materiam præparamus, quoniam ipſa per ſe agit,
„ nos autem adminiſtratores ejus ſumus. Et ſi per
„ aliam rationem taliter arguunt, & ſuam corroborent ſophiſticè opinionem: ſcilicet quòd in millibus annorum natura metalla perficit, tu verò in millibus annorum durare non potes. Dicimus, quoniam natura ſuper principia ſua (ſecundùm opinionem antiquorum Philoſophorum) agens perficit in millibus annorum: ſed quia principia illa ſequi non poſſumus, ideò ſive in millibus, ſive in pluribus, ſeu in paucioribus, vel in momento hoc natura perficiat, non tenet eorum perſuaſio: quia in ſuis principiis imitari naturam non poſſumus nec volumus. Videmus enim quòd in millibus annorum natura non decoquit lapides in calcem, quod tamen facit homo in brevi tempore ſuo ingenio naturali per accidentalem calorem. Ideò namque in metallis depurandis ingenio & artificio hominis reducuntur ipſa ad puram & nobiliorem ſubſtantiam in brevi tempore quòd natura eorum defectus tàm citò ſupplere non poteſt: Jam ex præcedenti negante ſermone abbreviato determinavimus, & completiori ſermone in ſubſequentibus demonſtrabimus. Secundùm tamen opinionem aliquorum evidentium & perſpicacium natura intentum ſuum ſubitò perficit ſcilicet uno die, vel breviori tempore. Et ſi hoc verum ſit, non tamen valemus in ſuis principiis naturam imitari, quod manifeſtius oſtenſione demonſtrabimus. Reſiduum tamen quæſtionis confitemur, quòd totum verum credimus eſſe. Et ſi dicant, quod ſi à ſitu unius vel plurium ſtellarùm datur metallis perfectio, quam ignoramus. Dicimus hunc ſitum nos ſcire non expedire: quoniam non eſt ſpecies generalium & corruptibilium: quin ex individuis ejus alicujus fiat generatio & corruptio omni die: per quod patet ſitum ſtellarum eſſe omni die perfectivum cujuslibet ſpeciei individuorum & corruptivum. Non ergo neceſſarium eſt ſtellarum ſitum expectare, eſſet tamen utile: ſed ſufficit ſolùm naturæ diſponere, ut ipſa quæ ſagax eſt, diſponat ſitibus convenientibus mobilium corporum. Non enim poteſt natura perficere ſine motu & ſitu mobilium. Undè ſi naturæ artificium diſpoſueris, & conſideraveris quæcunque, ex contingentibus hujus magiſterii fiunt, debitè perficientur ſub debito ſitu, per naturam ſibi convenientem, abſque conſideratione illius. Videmus enim cum vermem ex carne, vel aliquo animali putreſcibili deductum in eſſe deſideramus, quod non conſideramus immediatè ſitum ſtellarum, ſed diſpoſitiones aëris circumſcribentis & alias cauſas putrefactionis perfectivas præter illum. Et ex tali conſideratione ſufficienter ſcimus vermes ſecundum naturam in eſſe producere. Natura enim ſibi invenit convenientem ſitum, licet à nobis ignoretur. Et ſi dicant perfectiones in inſtanti dari, perfectionem autem noſtram non in continenti perficimus, concludunt ex hoc, non ergo perficitur per artificium hujus artis. Dicimus capita illorum vacua fortè ratione humana & magis beſtiis quàm viris aſſimilari. Concludunt enim ex præmiſſis, nullam in ſe habentibus habitudinem ad id, quod illatum eſt. Tantùm enim tenet hæc argumentatio. Aſinus currit, ergo tu es capra, quantùm & ſua. Et hoc ideò, quoniam ſi non fiat præparatio in inſtanti, non prohibet tamen hoc forma vel perfectio, quòd non poſſit præparatio dari in inſtanti. Non enim præparatio eſt perfectio, ſed habilitatio ad ſuſcipiendam formam. Si dicunt etiam, quòd faciliùs ſit res naturales deſtruere, quàm conſtruere illas per artificium, & vix aurum poſſumus deſtruere: concludunt

dunt ergo impossibile esse construere illud. Respondemus eis taliter; quoniam non concludunt de necessitate: quâ coerceamur aurum non posse construi credere. Nam quod difficulter construitur, difficulter destruitur: non autem impossibile ipsum non posse construi Hujus autem assignavimus causam, quia fortem habuit compositionem: ideo difficiliorem habuit resolutionem: ideoque difficulter destruitur. Et hoc est, quod facit eos opinari impossibilem esse illius constructionem, sed quia ignorant ipsius compositionem naturalem, ideò illius destructionem & constructionem artificialem ex cursu naturæ ignorant. Attentaverunt tamen fortè, quod sit fortis compositionis: sed quantæ fortitudinis compositionis sit non attentaverunt.

CAPUT IX.

De rationibus negantium Artem à datis.

SUfficienter itaquè, charissime fili, Sophistarum phantasias retulimus. Restat ergo ex quo te attentum promissione fecimus secundùm viam promissionis ad ea, quæ determinanda sunt ex ratiocinationibus artem negantium à datis transire. Quæcunque tamen determinata sunt principia, sunt de intentione naturæ: quorum essentia in nos oportet disputare sufficientiùs in sequentibus. Post illam verò determinationem & de ipsis sermonem faciemus, prout sunt principia hujus nostri magisterii. In prima tamen traditione, singularem de unoquoquè principiorum faciemus sermonem, in sequenti verò universalem. Ex nunc verò ad præsens rationes negantium à datis & ipsarum intentiones imprimis afferamus. Hanc utiquè artem supponentes multipliciter ex intentione diversâ fore comperimus. Alii quidem in Spiritibus. Alii in corporibus. Alii in Salibus & Aluminibus, nitris & Bauraciis. Alii verò in omnibus rebus vegetabilibus hanc inveniri artem & magisterium affirmant. Ex his autem omnibus, hi quidem secundùm partem benè & secundùm partem malè. Hi verò secundùm totum malè hoc divinum magisterium æstimantes, illud posteris tradiderunt. Ex ipsorum autem errorum multiplicationibus veritatem nos collegisse difficiliùs & laboriosæ cautelæ conjecturâ, longáque ac tædiosâ experientiâ, multorum sumptuum interpositione contigit, & illorum error, per nostræ mentis rationem sæpissimè militavit, & desperationem adduxit. Blasphemati sint igitur, quia in æternum blasphemias posteris reliquerunt ex errore suo, & maledictionem super philosophantes profuderunt & non veritatem, sed diabolicam instigationem post mortem ipsorum dimiserunt. Et ego etiam blasphemandus sim, nisi errores ipsorum corrigam, & veritatem tradam in hac scientia, prout melius exigit hæc ars nostra. Hoc enim magisterium occulto sermone non eget, sed penitùs manifesto. Tranemus igitur ipsum sermone tali, quem latere prudentes non accidet. Hic autem mediocribus profundissimus erit: fatuis autem utrosque terminos miserabiliter concludet in hac unâ & eâdem nostrâ traditione. Redeuntes igitur ad propositum dicimus, quod qui in spiritibus eam esse ponunt, sunt diversi multipliciter. Alii quidem ex Argento vivo. Alii verò ex Sulphure, & huic affini Arsenico scilicet, lapidem Philosophicum perquiri asserunt necesse esse. Et ab his quidam ex Marchasita, quidam ex Tutia & Magnesia. Alii ex Sale Armoniaco. Qui verò in corporibus: Alii in Saturno. Alii in quolibet aliorum corporum esse dicunt. Alii quidem in Vitro. Alii in Gemmis. Alii in diversitatibus Salium & Aluminum & Nitrorum & Bauracium. Et alii in omni genere rerum vegetabilium, & horum unicuique supponenti est adversarius secundum suam suppositionem. Et his adversans credit se arti simpliciter adversari. Et secundùm plurimum utraque secta rationibus est vacua.

CAPUT X.

De supponentibus in Spiritibus Artem fore.

QUidam igitur supponentes eam inveniri in Sulphure, laborem impenderunt, & ignorantes ejus præparationis perfectionem, ipsam perfectionem diminutam reliquerunt. Crediderunt enim solam mundationem & purificationem perfectionem præparationis esse, hoc autem per sublimationem fit: ideoquè adductum est intentioni eorum, ut æstiment, quòd sola sublimatio in Sulphure sit perfectio præparationis in ipso, & similiter in suo compari scilicet Arsenico æstimantes induxerunt. Venientes igitur ad projectionem, quæ est intentio alterationis, viderunt illud aduri & evanescere, & in corporibus longam moram non contrahere, & corpora relinqui ab eis magis immunda, quàm prius fuerint sine projectione illius. Quia ergo viderunt hanc delusionem in sui operis complemento, & longissimis fuerit temporibus revolutum in illorum pectoribus ex solo Sulphure hanc scientiam reperiri, & in illo non invenissent: arguunt etiam non posse in alio hanc inveniri. Quare cum nec in hoc, nec in ullo alio inveniant, arguunt eam nusquam inveniri. Respondentes utiquè eis breviter dicimus, eos in hoc parùm sentire & minimè sapere, quia supponunt solum Sulphur esse medicinam nostram: & si hæc tamen esset vera suppositio: in modo tamen præparationis sunt decepti, quia solam sublimationem credunt sufficientem esse. Sunt enim tanquam puer ex principio nativitatis suæ usque ad senectutem in domo conclusus, non putans mundi latitudinem extendi ultra domum vel ultra quàm oculis suis possit conspicere. Non enim hi in multis lapidibus laborem suum adhibuerunt: non igitur potuerunt sentire ex quo medicina nostra eliciatur, & ex quo non, & ideò manus suas etiam à laborum copiâ excusaverunt, quid enim laborum perfectivum sit non meritò ignorare debuerunt. Sed quare fuerit opus illorum diminutum dicimus, quia adurentiæ naturam in Sulphure dimiserunt & fugam, quare ipsi dissipant & destruunt. Alii verò in ipso & suo compari lapidem inveniri æstimantes necesse esse, & profundiùs ad operis consummationem accedentes: non solùm per sublimationem mundaverunt adurentiam Sulphuris, verùm etiam movere conati sunt relictam in eo fugam: ad quorum perfectionem similiter delusio pervenit, quia non adhæsit stabiliter in ipsis corporibus, sed successivè & paulativè evanuit, relicto corpore in sua prima dispositione. Qui & etiam similiter interimentes arguerunt ut primi, & eisdem ut primis respondentes artem affirmamus, & eam scimus esse, quia veritatem vidimus & tetigimus. Alii quia profundius in ipso viderunt, mundaverunt eum, & ejus fugam & adustiones abstulerunt & factum est eis fixum & terreum, nullam dans ignis calore fusionem bonam, sed solùm vitrificatoriam,

& ideò

& ideò non potuerunt in projectione corporibus permiscere, ideò arguunt ut primi, & nos eisdem respondemus ut primis, quia opus diminutum dimiserunt, nec illud complere sciverunt. Ingressionem enim quæ est perfectivum, ultimum inquirere ignoraverunt. In omnibus similiter spiritibus est idem præparationis modus, nisi quod in Argento vivo, & Tutiis excusamur à majori labore, qui est ex remotione adustionis, hæc enim sulphureitatem adustibilem & inflammabilem non habent, sed solam fugam. Magnesia verò & Marchasita omne genus sulphureitatis habent: plus Marchasita, minùs verò Magnesia, fugam tamen omnes habent, plus tamen Argentum vivum, & Armoniacum Sal, minùs verò Sulphur, adhuc verò minùs & compar illius, quarto verò adhuc minùs Marchasita, quinto verò & Magnesia minùs, sexto verò & ultimò minimè omnium Tutia. Utraquè tamen fuga participans est, alia tamen plus, & alia minùs, & ideò propter eorum fugam quibusdam supervenit experimentatoribus delusio vehemens, in eorum operationibus præparationum, & in ipsorum projectionibus similiter. Ideoque & ipsi arguunt, & interimunt, ut in Sulphure supponentes, & eisdem ut in Sulphure supponentibus, respondemus. Sunt & alii nitentes sese in experientiis, spiritus in corporibus figere, nullâ aliâ præparatione huic præveniente, sed eisdem delusio similiter angarias attulit & desperationem, & coacti sunt ex ea hanc scientiam non esse credere, & contra ipsam arguere. Est enim turbationis illorum causa, atque sedulitas, quoniam in infusione corporum spiritus ita dimittunt, nec eis adhærent, imò asperitate ignis aufugiunt, permanentibus in ea solis corporibus, quoniam pressuram impietatis ignis illius pati propter fugam non possunt, quæ ab eis non est ablata. Accidit similiter & quandoquè delusio, quia & secum corpora ignem effugiunt, & hoc est cum non fixi spiritus corporum profundo inseparabiliter adhæserunt, quoniam volatilis summa, superat summam fixi. Undè similiter ut primi arguunt, & similiter nos eisdem ut primis respondemus. Tota igitur illorum probatio hæc est. Si corpora filii doctrinæ vultis convertere, tunc si per aliquam medicinam fieri hoc sit possibile, per spiritus ipsos fieri necesse est, sed ipsos non fixos corporibus, utiliter adhærere non est possibile immò fugiunt & immunda relinquunt illa. Ipsos autem fixos non est possibile ingredi, cùm terra facti sunt, quæ non infunditur, & tamen inclusi corporibus fixi apparent, non tamen sunt. Aut ab eis recedunt ipsis manentibus, aut ambo simul confugiunt. Igitur cum in materia magis affini nullis modis hanc artem inveniri sit possibile, etiam in magis remota non invenietur ergo, nusquam. Responsio igitur nostra hæc est, quoniam quod scibile circa hoc est, totum non sciunt, ideoquè nec operationem ex eo totam inveniunt, consequentis igitur vitium per sufficientiam ponunt eorum robur.

CAP. XI.

De Supponentibus in Corporibus, Lapidibus, Salibus, Aluminibus, Bauraciis vel crescentibus Artem fore.

Quidam autem posuerunt in corporibus artem illam, cùm tamen ad opus pervenerunt, illusi sunt, æstimantes Stannum utrumque lividum, scilicet plumbeum & album, albedine verò pura multùm naturæ Solis & Lunæ assimilari & approximare, lividum quidem multum Soli, Lunæ parùm, album verò Lunæ multum, Soli verò parum. Ideoque horum aliqui æstimantes, stannum Jovem videlicet multùm Lunæ assimilari, & stridore, mollitie, & liquefactionis velocitate solummodò differentem credentes, ex superfluitate suæ humiditatis liquefactivum esse facile, & molle similiter ex substantia verò fugitiva Argenti vivi in illo intercidente partes, stridorem possidere exposuerunt illud igni, & calcinantes ipsum tenuerunt in igne quantum potuit tollerare, quousquè album factum est in calce sua, quam postea involventes reducere non potuerunt, sed æstimaverunt impossibile fore. Etiam horum aliqui reduxerunt ex illo aliquid, & stridorem ut prius & mollitiem invenerunt, & liquefactionis velocitatem, Ideò crediderunt hoc impossibile per viam hanc, & adducti sunt in incredulitatem, ut putent artem indurationis illius inveniri non posse. Horum verò aliqui calcinaverunt & reduxerunt, & iterum scoriam illius subtrahendo cum majoris ignis expressione calcinaverunt & reduxerunt, & sic sæpè reiterantes opus ad illum viderunt illud induratum & sine stridore, quia ergo velocitatem liquefactionis non omninò removerint, illorum mens erravit, & æstimaverunt ad illud non posse perveniri. Horum itaque alii volentes eidem duritiem & retardationem liquefactionis, cum administratione duorum corporum præstare in delusionem ceciderunt, ut frangerent illi quæcunque duorum corporum admixta ei fuerint, nec juvit in hoc eos illa præparatio. Ideoque cum nec duris, nec igne illud præparare potuerint, excusaverunt se de longa mora inventionis artis, qui eam impossibilem dixerunt, & crediderunt per hoc & contra artem arguentes instanter posuerunt illam non esse. Ex hoc & ab his addentes multa medicamina, viderunt illa nullam immutationem facientia, nec eis convenientia, sed potius corrumpentia, & contra illorum propositum agentia. Et ideo libros abjecerunt, & capita retorserunt, & artem frivolam demum dixerunt, quibus obviantes respondemus responsione primâ. Eundem est etiam in Saturno reperiri illusionis modum, solo abjecto hoc, quòd corpora non frangit, & quòd citius redit à calce sua quàm Jupiter, lividitatem attamen suam removere non possunt, quia ignorant, ideò per illum dealbare non possunt dealbatione bonâ, nec per suam phantasiam potuerunt illum stabilibus corporibus stabiliter associare, quin contingat id per fortem ignem, vel ignis expressionem recedere à commixto. Et illud quidem, quod maximè decipit illos in hujus præparatione, supponentes in nullo posse scientiam inveniri, nisi in ipso, & quia post duas reductiones à calce sua nullam duritiem recipit, sed majorem potius mollitiem, quàm priùs habuerit, & in aliis similiter differentiis non viderunt illud emendari: Et ideò cum ipso putantes propinquiùs & melius inveniri, & non invenerunt: coguntur per hoc credere & argumentari, scientiam hanc non esse, sed delusionem, & ideo peccant ut priores. Alii verò componentes durum cum duris, molle cum mollibus, propter convenientiam, voluerunt corpora ad se invicem transmutare, & illud non potuerunt propter suam ignorantiam, ut permiscentes Solem vel Lunam cum Venere vel alioquè unoquoquè metallorum, non transmutant illa in Solem, vel Lunam transmutatione firmâ, quin accidat ignis expressione forti unumquodque,

illorum

illorum à commixtione separari, vel comburi, vel ad priorem sui naturam redire. Quædam verò ex eis plus durant in commixtione, quædam verò minùs, ut alibi à nobis sufficienter determinatum est. Hæ itaque delusiones supervenientes propter ignorantiam, faciunt hos tales de hac diffidere arte, & illam arguere non esse. Alii autem intimiùs & profundiùs super hoc inquirentes, cogitaverunt, & ingeniati sunt, & viam voluerunt invenire, ut dura mollibus unita, ea stabiliter indurarent: unita scilicet, & perfecta cum imperfectis ad perfectionem reducerent, & generaliter ad se invicem transmutarent, & transmutarentur transmutatione firmâ. Et ideò voluerunt similitudinem & affinitatem illorum invenire, tum per medicinas, tum verò per ignis administrationem scilicet attenuando grossa, ut Venerem & Martem & inspissando subtilia, ut Jovem & similem sibi. Et aliqui eorum credentes hanc administrationem perficere, delusi sunt in commixtione horum duorum corporum, vel quia frangibile fecerunt omninò, vel omninò nimis molle, non alteratum à duro, vel nimis durum non alteratum à molli. Et sic convenientiam non invenerunt: & ideò artem esse negaverunt. Alii verò adhuc profundiùs prospicientes, alterare voluerunt corpora cum animarum suarum extractione, & cum extractâ animâ aliam animam alterare. Similiter & ad id non potuit eorum experientia pervenire, sed difisi sunt de intentione sua, per hoc æstimantes artem non posse inveniri. Alii verò solo igne ipsa perficere conantes, delusi in opinione sua fuerunt, quia ad id pervenire non potuerunt, nec sciverunt. Et hi eam ex hoc non esse putaverunt, quibus omnibus obviamus ut priùs. Qui verò in Vitro & Gemmis illam posuerunt, experti sunt per Vitrum & Gemmas in corporibus alterationes facere, & non potuerunt, quia non alterat, quod non ingreditur. Et ipsum quidem Vitrum & Gemmæ non ingrediuntur, ideò non alterant, sed etsi conati sunt Vitrum sic unire cum vix hoc non possit, non tamen propositum habent, quoniam Vitrum ex corporibus faciunt, & propter hunc errorem æstimant errorem super totam artem cadere, & sic eam arguunt non esse. Quibus respondemus eos operari indebito modo ideoque indebitè terminantes, non possunt hanc ex eorum erroribus artem interimere. Sunt & alii supponentes eam artem inveniri in Salibus & Aluminibus Vitris, & Bauraciis: possunt quidem & in his experiri, sed eam inveniri minimè putamus in eis. Ideoquè si post suam experientiam paucam utilitatem transmutationis invenerunt, scilicet solvendo, coagulando & assando, non interimunt itaque artem, cùm necessaria sit inscientia. Possibile est tamen in his omnibus aliquam alterationem inveniri, sed remota est valdè, & maximè laboriosa. Adhuc verò & in aliis crescentibus omnibus magis laboriosa fore probatur, ideoque quidam in omnibus vegetabilibus ponunt, possibile quidem ponunt, sed non eis: quoniam potiùs deficerent in labore quàm laboratum perfici sit possibile, ideò & si hi tales artem non inveniunt suis laboribus, artem nullis laboribus inveniri posse argumentantur. Omnes autem priùs dicti errantes unam medicinam suam posuerunt, & nullam aliam supposuerunt præter illam. Et hi quidem jam redarguti sunt omnes. Alii verò multi & quasi infiniti harum rerum omnium, aut quorundam compositionem sub diversâ procreatione facient, ignoranter & inscienter incedunt, & error illorum in infinitum extenditur, quoniam infinita est diversitas procreationis miscibilium, & infinita est diversitas & numerus rerum miscibilium: & in his ambabus infinitatibus infinitè contingit errare; aliquando ex superabundantiâ, aliquando ex diminutione, ex his impossibilis est correctio. Sed nos quoque longitudini & prolixitati sermonum parcentes, super infinitis insistere nolumus, quoniam scientiam universalem trademus brevibus locutionibus, quâ evidenter infinitatem suorum errorum emendare poterunt, & illos corrigere. Nunc verò naturalia principia dicemus secundùm eorum causas, ut ex principio te attentum fecimus in memoratione illorum.

CAP. XII.

De Naturalibus Principiis Mercurii, Sulphuris & Arsenici.

INnuimus ergo tibi secundùm aliquorum opinionem qui fuerunt, de secta artem nostram imitantium, quòd Principia naturalia in opere naturæ sunt spiritus fœtens, & aqua viva, quam & siccam aquam nominari concedimus. Spiritum autem fœtentem divisimus: est enim albus in occulto & rubeus & niger. Uterquè in magisterio hujus operis, in manifesto autem uterque tendens ad rubedinem. Dicimus igitur sermone brevi, nec non & similiter completo, sufficientem generationem uniuscujusque istorum & modum similiter generationis. Expedit igitur non ampliare sermonem nostrum & dilatare, & singulum capitulum de singulo naturali principio tradere. In genere tamen dicimus, quòd unumquodquè ipsorum est fortissimæ compositionis, & uniformis substantiæ, & illud ideò quoniam in eis per minima partes terræ taliter partibus aëreis, aqueis, & igneis, sunt unitæ, ut nulla ipsarum alteram in resolutione possit dimittere: imò quælibet cùm qualibet resolvitur propter fortem unionem, quam habent ad invicem per minima: calore in mineralibus æquali terræ visceribus occultato, multiplicato, & æquato, secundùm debitum cursum naturæ, ad exigentiam illorum essentiæ secundùm opinionem quorundam antiquorum. Alii autem aliter dixerunt, quoniàm principium non fuit Argentum vivum in naturâ suâ, sed alteratum & conversum in terram suam, & Sulphur similiter alteratum & in terram mutatum. Undè dixerunt, quòd principium fuit aliud quàm spiritus fœtens, & spiritus fugiens in intentione naturæ. Et ratio, qua moti sunt, fuit, quoniam non inveniunt in mineris Argenteis vel aliorum metallorum aliquid, quòd sit Argentum vivum in sui natura vel aliquid, quòd sit Sulphur similiter in sui naturâ: imò per se inveniunt unumquodquè illorum separatum in propria suâ minerâ & naturâ. Similiter etiam & per aliam rationem hoc affirmant, scilicet non est transitus à contrario in contrarium nisi per dispositionem mediam. Ergò cùm sic sit, coguntur confiteri & credere, quòd non sit transitus à mollitie Argenti vivi ad duritiem alicujus metalli, nisi per dispositionem, quæ est inter diuritiem & mollitiem illorum, sed in mineris non inveniunt aliquod, in quo salvetur hæc media dispositio, ideò hac ratione

tione compelluntur credere Argentum vivum, & Sulphur in sui natura non esse principium de intentione naturæ, imò aliud: quod sequitur ex illorum essentiarum alteratione in radice naturæ ad terream substantiam: Et est iste modus, quoniàm priùs unumquodquè eorum convertitur ad terream substantiam, & ex his ambabus terreis naturis resolvitur fumus tenuissimus, à calore multiplicato in viscere terræ, & hic duplex fumus est materia metallorum immediata. Hic tamen fumus à calore temperato mineræ decoctus convertitur in naturam cujusdam terræ. Ideòque fictionem quandam suscipit, quam defluens aqua per viscera mineræ & terræ spongiositatem dissolvit, & ei uniformiter unitur unione naturali, & formâ: ideoquè sic dixerunt opinantes, quod aqua fluens per meatus terræ invenit substantiam dissolubilem, ex substantia terræ in visceribus illius, & eam solvit, & uniformiter secum unitur, quousquè & substantia terræ in visceribus dissoluta, & aqua fluens dissolvens, unum fuerint unione naturali, & ad talem unionem veniunt omnia elementa, secundùm debitam & naturalem proportionem, & miscentur per minima quousquè faciant uniformem mixtionem. Et hæc mixtio per successivam decoctionem, in minera inspissatur & induratur, & fit metallum. Et hi quoquè sunt affines veritati, non tamen veritatem conjiciant puram. Jam sermone universali determinavimus de metallorum principiis naturalibus, restat nunc ut ponamus uniuscujusquè principii caput. Cùm igitur tria sunt, Sulphur, Arsenicum, & Argentum vivum. Primò scribemus caput de Sulphure, secundò de Arsenico, tertiò de Argento vivo. Deinde uniuscujusque metallorum, qui sunt effectus eorum, ponemus caput determinatum, secundùm quod est ex opere naturæ. Deinde ad ea, quæ hujus magisterii sunt fundamenta, & illorum operationes transeundum, horum causas omnium assignantes.

CAP. XIII.

De Sulphure.

Dicimus igitur, quod Sulphur est pinguedo in minera terræ, per temperatam decoctionem inspissata, quoúsquè induretur, & sicca fiat; & cum indurata fuerit, Sulphur vocatur. Habet siquidem Sulphur fortissimam compositionem, & est uniformis substantiæ in suis partibus omnibus: quia homogeneum est: ideòquè non aufertur ejus oleum ab ipso per destillationem, sicut ab aliis rebus oleum habentibus. Qui ergo quærunt ipsum calcinare, non perdendo de illius substantia aliquid, de quo sit curandum, in vanum laborant, quoniàm non calcinatur, nisi per magnam industriam, & multum de illius substantia dissipatur, ex centum enim partibus, vix tibi tres sufficienter reservas, post ipsius calcinationem. Figi similiter non potest, nisi prius calcinetur, commisceri attamen, & aliquantulum illius fuga retardari, & illius potest adustio reprimi, & cum commixto faciliùs calcinatur. Qui ergò quærit ex eo opus elicere illud, per se præparando non eliciat, quoniam cum commixto perficitur, & sine illo protelatur magisterium usque ad desperationem, & cum suo compari fit tinctura, & dat pondus completum unicuique metallorum, & ipsum fœditate depurat & illustrat, & perficit cum magisterio, sine quo nullum horum præstat, sed potiùs corrumpit & denigrat; non igitur sine magisterio ipso utaris. Qui etiam in præparatione ipsum commiscere, & amicari corporibus noverit, sciet unùm de secretis naturæ maximum, & viam perfectionis unam, cùm multæ sunt viæ ad unum effectum, & ad unum intentum. Et quodcunque corpus ex ipso calcinatur, acquirit pondus sine dubio: Æs quoque assumit ex eo Solis effigiem. Mercurio quoque allociatum & allatum per sublimationem fit usifur. Calcinantur denique omnia corpora ex eo facilè, præter Solem & Jovem. Sol verò difficilimè, & non coagulatur Argentum vivum ex eo in Solem vel Lunam, in quibus sit utilitas per artificium debile, sicut Philosophorum quidam fatui putaverunt. Et ita dicimus, quòd quæcunque corpora minùs habent de humiditate, faciliùs per Sulphur calcinantur, quàm quæ multam. Per Deum altissimú id illuminat omne corpus: quoniam est lumen & tinctura. Difficillimè quoque solvitur: quia non habet partes salsugineas, sed oleaginas, quæ non facilè in aquam solvuntur: quæ autem facilè vel difficilè solvuntur in aquam in capitulo solutionis monstrabimus satis apertè. Sublimatur verò, quia spiritus est, & si commisceatur Veneri & aduratur secum, fit mirabile violaceum, cum Mercurio quoque miscetur similiter, & fit ex eis, per decoctionem, cœlestinus color & delectabilis. Non putet quis, quòd Sulphur per se opus compleat aliquod: non enim esset hoc, nisi vanum credere, hoc autem satis lucidè probabimus in sequenti. Eligitur autem crassum & lucidum: Et de Sulphure hæc dicta sufficiant.

CAP. XIV.

De Arsenico.

Restat nos de Arsenico disputare, ad præsens igitur dicimus, quod est de subtili materia & simili cum Sulphure: idcircò non oportet id aliter diffiniri, quàm Sulphur. In hoc autem diversificatur à Sulphure, quia est albedinis tinctura, & rubedinis similiter de facili: Sulphur verò rubedinis de facili, albedinis autem difficilimè. Est autem Sulphuris & Arsenici duplex genus: citrinum quoque & rubeum, quæ sunt huic arti utilia: reliqua verò multa genera non. Figitur autem Arsenicum sicut & Sulphur. Utriusque verò sublimatio à metallorum calcibus melior est. Non autem sunt Sulphur & Arsenicum medicina perfectiva hujus operis nec completio: sunt autem adminiculum perfectionis in casu, eligitur autem lucidum & squamosum, & scissile.

CAP. XV.

De Mercurio.

Argentum quippè vivum, quod & Mercurius appellatur, antiquorum usu, est aqua viscosa in Visceribus terræ substantiæ subtilis, albæ terreæ per calorem temperatissimum, unita totali unione per minima, quousque humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter. Ideòque fugit superficiem planam de facili propter suæ aquæ humiditatem, non autem adhæret, quamvis viscosam habeat humiditatem propter siccitatem illius, quæ illam contemperat, & non adhærere permittit. Est etiam (ut quidam dicunt) materia metallorum cum Sulphure: adhæret quoque tribus mineralibus de

de facili. Saturno scilicet, Jovi & Soli. Lunæ autem magis difficulter. Veneri difficiliùs quàm Lunæ. Marti autem nullo modo, nisi per artificium. Ex hoc utique maximum elicias secretum. Est enim amicabilis, & metallis placabilis & medium conjungendi tincturas: & non submergitur aliquod metallorum in Mercurio nisi Sol. Solvuntur tamen Jupiter & Saturnus, Luna & Venus ab eo & miscentur: & sine ipso aliquod metallorum deaurari non potest. Figitur & est tinctura rubedinis, exuberantissimæ refectionis in fulgida splendens, & non recedit à commixto donec est. Non est tamen medicina nostra in natura sua, sed juvare quandoque potest similiter in casu.

CAP. XVI.

De Corporibus Metallicis, quæ sunt effectus Principiorum naturæ.

Dicimus igitur de Metallicis Corporibus, quæ sunt effectus horum naturæ principiorum: sunt autem sex numero: Aurum, Argentum, Plumbum, Stannum, Æs, Ferrum. Dicimus igitur, quoniam metallum est corpus miscibile, minerale fusibile, & sub malleo ex omni dimensione extendibile. Est àutem metallum, ut diximus, densæ substantiæ & fortissimæ compositionis & firmæ: habent etiam affinitatem magnam metalla ad invicem: non tamen perfectum, diminutum perficit per ejus commixtionem, Si enim Aurum cum Plumbo admisceatur fusione, non fit ex hoc Plumbum durum, sed evanescit à commixtione & aduritur Plumbum. Aurum autem in examinatione remanet, & similiter in reliquis inducendo cadit secundùm omnem cursum: secundùm verò nostrum magisterium, perfectum imperfectum perficit, & adjuvat, & imperfectum in nostro magisterio per se perficimus, sine admixtione alicujus rei extraneæ, & perfectum hoc eodem magisterio perficimus. Et per Deum se ad invicem alterant, & alterantur, & se invicem perficiunt & perficiuntur: per se tamen unumquodquè eorum nequaquam perficimus sine alicujus alterius adminiculo.

CAP. XVII.

De Sole.

Attulimus tibi in generali capitulo summam de intentionibus metallorum, specialem tibi tamen faciemus de unoquoquè sermonem, & primo de Auro Dicimus igitur, quòd Aurum est corpus metallicum citrinum, ponderosum, mutum, fulgidum, æqualiter in ventre terræ digestum, aquâ minerali diutissimè lavatum: sub malleo extendibile, fusibile, examinationem cineritii & cementi tolerans. Ex hac utiquè definitione elicias, quod aliquid non est Aurum, nisi causas & differentias omnes habeat Auri. Quis tamèn metallum radicitiùs citrinat, & ad æqualitatem perducit, & mundat, ex omni genere metallorum Aurum facit.

Ideóque per opus naturæ perpendimus Æs artificio ejus in Aurum mutari posse. Vidimus namque in mineris Æris, à quibus emanabat aqua, secum adducens Æris squamas tenuissimas quod ipsas diuturno & continuo lapsu lavat & mundat. Deindè verò aqua cessante fluere, vidimus cum sicca arena has squamas per triennium à Solis calore excoqui: inter quas est inventum Aurum verissimum. Æstimavimus itaque per aquæ beneficium illas mundatas fuisse, per Solis autem calorem & arenæ siccitatem æqualiter digestum, ad æqualitatem pervenisse. Imitantes igitur naturam, cum possumus similitèr alteramus, non tamèn in hoc sequi naturam valemus. Aurum quoque est pretiosiùs metallorum, & tinctura est rubedinis: quia tingit & transformat omne corpus. Calcinatur autèm & solvitur sine utilitate: & est medicina lætificans in juventute corpus. Frangitur facilè cum Mercurio & odore Plumbi & teritur. Non est autèm in actu, quòd magis sibi communicet, quàm Jupiter & Luna. In pondere autem & surditate, & in putrescibilitate Saturnus: in colore autèm Venus: in potentia magis Venus, deinde Luna, deindè Jupiter, & deindè Saturnus; ultimò vero Mars. Et hoc est unum de secretis naturæ. Cum ipso similiter cómiscentur spiritus, & figuntur per ipsum, maximo ingenio, quod non pervenit ad artificem duræ cervicis.

CAP. XVIII.

De Luna.

Solis itaque capitulo præmisso, dicamus sermonem nostrum de Luna convenienti vocabulo Argento. Dicimus quòd Argentum, est corpus metallicum album, albedine purâ, mundum, durum, sonans, perdurans in cineritio, sub malleo extendibile, ignibile, fusibile: Est itaque albedinis tinctura, & indurat Jovem per artificium & convertit ad se, & commiscetur Soli, & non frangitur, sed in examinatione sine artificio secum non perseverat. Qui novit ipsum magis subtiliare & post subtiliationem inpissare, & figere secum associatum, cum eo manet in pugna, & ipsum non dimittit penitùs. Super fumum autèm acutum, sicut Aceti, Salis Armoniaci & Agrestæ fit cælestinus color mirabilis; & est nobile corpus, sed diminutum à nobilitate Auri. Et invenitur ejus minera determinata: aliquoties habetis confusam mineram cum aliis corporibus, & illud non est sic nobile. Calcinatur autem similiter & solvitur labore maximo cum nullâ utilitate.

CAP. XIX.

De Saturno.

De Plumbo tradamus capitulum, & dicamus quòd ipsum est corpus metallicum, lividum, terreum, ponderosum, mutum: parvâ participans albedine, cùm lividitate multa: cineritium & cementum refugiens: molle, facile, in omni sua dimensione, parvâ compressione extendibile, & facilè fusibile, sine ignitione dissolubili. Ut quidàm fatui putant. Dicunt ipsum in natura sua multum Auro proximare: Sed quoniam sunt duræ cervicis, omni ratione vacui, nullam rationem cognoscere valentes ex subtilissimis rebus, quantùm in se est: de eis secundùm sensum judicant, quoniam vident illud ponderosum, & mutum, & non putrescere, credunt ipsum illi multum approximare: sed hoc totum & erroneum & latiùs à nobis in sequenti negotio reprobatum apertè. Plumbum ergo multum habet de substantia terrea, ideoque lavatur. Et in Stannum per lavacrum vertitur. Per hoc igitùr patet Stannum magis perfecto assimilari, Plumbum similitèr aduritur & fit Minium & ponendo super vaporem aceti fit Cerusa. Et licet ipsùm non multùm approximet Argento: ex eo tamèn per nostrum artificium de facili Argentum formamus: & non conservat proprium pondus in transmutatione, sed mutatur in novum pondus.

Et

Et hoc totum in magisterio acquirit. Est etiam Plumbum Argenti examen in cineritio, cujus causas dicemus.

CAPUT. XX.

De Iove.

IOvis ergò traditione non omissa, significamus filiis doctrinæ, quod est corpus metallicum album, non purè lividum, & sonans parùm: terreitate paucâ participans: stridorem, mollitiem, liquefactionis fine ignitione velocitatem ex radici possidens: cineritium & cementum non expectans, sub malleo extendibile. Est ergo Iupiter inter diminuta à perfectione corpora magis perfectus ex radice suæ naturæ affinis, Soli videlicet & Lunæ, magis tamèn Lunæ, minùs verò Soli. Hoc itaquè in sequenti lucidè narrabitur. Iupiter, quia albedinem multam ex radice suæ creationis suscepit, ideò non alba corpora dealbat. Vitium tamen est ei, quia omne corpus frangit, præter Saturnum & purisſimum Solem. Et Iupiter multùm Soli & Lunæ adhæret, ideò ex eis per examen non de facili recedit. Suscipit tincturam rubedinis, & splendet in eo fulgore inæstimabili, & pondus acquirit in magisterio hujus artis: & mundatur faciliùs quàm Saturnus. Et qui sciverit ejus vitium fractionis corporum auferre, subitò ejus proficuo perfrui lætabitur. Convenit enim Soli & Lunæ, nec separabitur ab eis semper.

CAPUT XXI.

De Venere.

DE Venere verò sermo noster sit ad præsens: & est corpus metallicum lividum viridi rubedine fuscâ participans ignibile, fusibile, sub malleo extendibile, cineritium & cementum refugiens: Venus utiquè [ut narratum est] in profundo suæ substantiæ, colorem & essentiam auri protendit: malleatur & ignitur ut Argentum & Aurum. Ideoquè secretum ex eo assumas, quia est medium Solis & Lunæ, & facilè ad utrumque converti tincturam accipit, & est bonæ conversionis & pauci laboris. Et cum eo convenit Tutia vehementer, & illam citrinat citrinitate bonâ, ut ex hoc proficuum elicias. Excusamur utiquè per eam à laboribus indurationis, & ignitionis illius: Assumas igitur eum præ cæteris imperfectis corporibus, in opere minori & medio, in majori verò minimè. In hoc tamen à Iove vitium habet, quoniam livescit de facili & infectionem ex aëre, acribus & acutis suscipit, & eradicare illud non est facilè artificium imò profundum.

CAPUT XXII.

De Marte.

MArtis verò narratio & secretum ejus totum est ex opere naturæ: quoniam est corpus metallicum, lividum multùm, parùm verò rubeum, albedine non purâ participans, durum ignibile, non fusibile fusione rectâ, sub malleo extendibile, & multùm sonans, est autem Mars duræ tractationis propter impotentiam suæ fusionis; qui si sine medicina illius naturam immutante fundatur, conjungitur Soli & Lunæ, & non separabitur per examen separationis sine magnâ industria: Sed si præparetur, conjungitur, & non separatur per aliquod artificium, si ejus natura fixionis non immutetur ab eo solâ remotâ immunditia illius. Est ergo tinctura rubedinis de facili: albedinis verò bonæ difficillimè, & cum conjungitur non alteratum, non mutans est coloris conjuncti, sed augens illud in quantitate. Inter omnia igitur corpora Iupiter in splendidius & lucidius & perfectius Solare transformatur corpus. Sed in eo est opus facilis tractationis & longi laboris. Post illud verò Venus minus perfectæ mutationis eligitur difficilioris fractionis, brevioris verò à Iove laboris. Saturnus verò post Veneris perfectionem, in transmutatione ab illâ diminutam habet, facilis tantùm tractationis, longissimi verò laboris. Mars verò inter cætera minimæ perfectionis, in transformatione consistit tractationis utiquè difficillimæ & laboris longissimi. Quæcunquè igitur à velocitate liquefactionis corpora remota sunt, difficilia inveniuntur in transsmutationis opere & tractationis. Et sunt hujusmodi Venus & Mars: quæ verò sunt magis, magis, & quæ maximè, maximè. Quæcunquè verò majoris lividatis infectionem sunt participantia: & hæc longioris laboris inveniuntur & minoris perfectionis. Quæcunquè attamen perfectionum diversitates, paulò priùs à nobis determinatæ, in minori & medio operis artificio repertæ sunt. In majori verò unius perfectionis sunt omnia, non autem unius tractationis aut laboris sunt. Remanet enim ea, quæ est tractationis facilitas & difficultas, & quæ brevitas laboris, & longitudo in radice vitiata corpora inventa sunt. Iam igitur principia naturalia traditione verâ, quæ est ex intentione naturæ ipsorum corporum ascripsimus: & ipsorum corporum similiter determinantes sermones in singulis capitulis veraciter exposuimus, & secundùm sententiam eorum, qui intima naturæ videre potuerunt & secundùm nostram, qui ad ea pervenimus cum instantia laboris. Nunc verò secundùm quod invenimus, expedit hujus artis defectum supplere, & principia omnia hujus magisterii tradere, in nostri ultima sermonis parte, & perfectionem quasi vidimus, secundùm ejus exigentiam cum causis suis monstrare.

LIBRI SECUNDI.

SUMMÆ GEBRI PHILOSOPHI, PERSPICACISSIMI, *De* PRINCIPIIS MAGISTERII, ET PERFECTIONE EIUSDEM PROOEMIUM.

Sunt duo, quæ determinanda sunt principia, scilicet hujus magisterii & perfectio ejusdem. Sunt itaquè hujus artis principia modi operationum ipsius, quibus applicatur artifex ad hoc magisterium, qui quidem ad se invicem sunt diversi. Est enim unus modus Sublimatio, & Descensio alter, & unus est Distillatio, & unus ex modis est Calcinatio, & alius Solutio, sextus Coagulatio, septimus verò Fixio, octavus est Ceratio, de quibus singulis enarrationem faciemus. Perfectio verò consistit ex consideratione rerum, quibus pervenitur ad eam & ex consideratione rerum juvantium, & ex consideratione ipsius rei, quæ ultimò perficit, & ex consideratione rei ex qua cognoscitur, si in perfectione fuerit magisterium vel non, consideratio verò eorum, quibus pervenitur ad operis complementum est consideratio substantiæ manifestæ, & colorum manifestorum & ponderis in unoquoque; corporum mundatorum, & eorum scilicet corporum, quæ non mutanda sunt ex radice suæ naturæ absque ullo artificio, & consideratio eorum similiter in radice sua, quæ mutanda sunt cum artificio, & consideratio principiorum corporum secundum suum profundum occultum, & manifestum, secundum naturam suam, sine artificio, & eorum similiter cùm artificio, quoniam si non cognoscerentur corpora & illorum principia in profundo suæ naturæ, & manifesto cum artificio & sine, nesciretur quid superfluum in eis, & quid diminutum esset: quare nec esse foret, nos nunquam ad perfectionem transmutationis illorum pervenire. Consideratio rerum juvantium perfectionem, est consideratio naturarum illarum rerum, quas corporibus sine artificio videmus adhærere, & mutationem facere, & sunt Marchasita, Magnesia, Tutia, Antimonium, Lapis Lazuli, & consideratio eorum, quæ sine adhærentia corpora mundificant, & sunt scilicet Sales & Alumina, Nitra & Banracia & quæ sunt naturæ hujus, & consideratio vitrificationis mundantis, per consimilem naturam. Consideratio verò rei, quæ ultimo perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ Argenti vivi, & est medicina, quæ ex materia illius assumpsit originem, & ex illa creata est.

Non est autem ista medicina Argentum vivum in sui natura, nec in tota substantia, sed fuit pars illius, non est autem naturæ suæ, cum Lapis noster factus est pars ejus, ipse enim illustrat, & ab adustione conservat, quod perfectionis est significatio. Consideratio verò rei, ex qua cognoscitur utrum magisterium in perfectione sit vel non est, consideratio cineritii, cementi, ignitionis, fusionis, expositionis super vapores acutos, extinctionis, commixtionis, Sulphuris & rei adurentis corpora, reductionis post calcinationem & susceptionis Argenti vivi facilis vel difficilis, hæc autem omnia narrabimus cum causis suis, & cum experientiis facilibus quibus poteris manifestè cognoscere sermones nostros non errasse. Et hæc experimenta erunt penitus nota.

CAPUT. I.

De Sublimatione ad quid inventa sit.

Consequentes igitur nostrum propositum dicimus de Sublimatione, & fuit causa inventionis ejus, quia non invenerunt antiqui nostri neque nos, neque qui post nos erunt, aliquid, quod uniretur corporibus, nisi spiritus solos, vel aliquid quòd naturam corporis vel spiritûs in se contineat, & hos projectos super corpora sine illorum mundatione viderunt, vel non perfectos colores dare, vel ex toto corrumpere, adurere, denigrare, & defædare, & hoc secundùm diversitatem ipsorum spirituum. Quidam enim sunt adurentes, ut Sulphur & Arsenicum & Marchasita, & hi quidem corrumpunt ex toto. Alii verò non adurunt, ut omne genus Tutiæ & hi quidem imperfectos colores dant, & illud ideò, quoniàm qui adurunt, denigrant & defædant, duplici de causa hoc faciunt, unâ, quoniàm unctuositas Sulphuris, de cujus proprietate est de facili inflammare, & per inflammationem denigrari, & per consequens denigrata corrumpi ab eis non est ablata. Altera verò causa est terreitas, quæ ab eis similiter separata non fuit. In his autem in quibus non datur perfectus color, causa est sola terreitas, lividum faciens. Potest etiam & adustio lividum creare colorem, ideòque ingeniati sumus hos mundare ab unctuositate videlicet adurente, eam habentes, scilicet & à terreâ superfluitate omnes. Et ad hoc per nullum magisterium possumus pervenire, nisi per solam Sublimationem. Ignis enim cum elevatur, subtiliores semper partes elevat, ergo dimittit grossiores: ex hoc patet per Sublimationem spiritûs à terreitate mundari, quæ ingressionem impediebat, & colorem immundum dabat. Experientia verò satis tibi notum facit per visum tuum, illos ab ea absolutos esse, vides enim eos splendidiores, & magis pervios, & eos facilius, corporum densitates subintrare, & penetrare, & non fædum ut priùs facere. Quod verò per Sublimationem adustio removeatur, patet experimento, quoniàm Arsenicum, quod priùs ante sui Sublimationem impurum erat, ab adustione, post ejus Sublimationem inflammari se non permittit: sed solummodò sine inflammatione recedit; & hoc idem in Sulphure experimentum invenies. Quia igitur in nullis aliis, quàm in spiritibus, vidimus adhærentiam ad corpora cum alteratione, per nulla alia fuimus ab eis excusati, quin necessarium fuerit illo: præparasse cum mundificatione illorum, quæ est per Sublimationem, ideoquè hæc fuit causa necessaria inventionis Sublimationis, igitur narremus ejus ordinem totum: sine diminutione & ipsius essentiam.

CAP. II.

De diversitate Sublimationis, & qualiter debeat fieri & ordinari.

Dicimus igitur, quòd Sublimatio est rei siccæ per ignem elevatio cum adhærentia sui vasis. Sublimatio

matio verò diversificatur propter diversitatem spirituum sublimandorum, quædam enim fit cum ignitione, quædam verò cum igne mediocri, quædam autem cum igne remisso. Si igitur sublimetur Arsenicum vel Sulphur, necesse est illa per remissum ignem sublimari, quoniam cum habeant partes subtilissimas conjunctas, uniformiter grossis: ascenderet utiquè tota illorum substantia sine purificatione aliqua, immò denigrata & etiam combusta. Ut igitur separet quis immundam terream substantiam, necesse fuit invenire ingenia duarum generationum: proportionem scilicet ignis, & mundificationem cum commixtione fæcum, quoniam commixtio cum fæcibus partes comprehendit grossas & tenet illas in Aludelis fundo depressas, nec eas scandere permittit. Unde & necesse est per artificem triplicem ignis gradum Sublimationi applicare. Unum proportionare taliter, quòd per eum ascendant, alterata tantùm & mundiora & lucidiora, & per hoc manifestè videat, ea mundari à terrâ fæculenta. Alter verò gradus est, ut quod in fæcibus remansit de purâ illorum essentia, sublimetur cum majori expressione ignis, videlicet cum ignitione Aludelis, & ipsarum fæcum, quam videre poterit artifex cum oculis suis manifestè. Tertius gradus est, ut administretur ignis debilissimus & sine fæcibus ei quod sublimatum à fæcibus est, & quod ascendit de illo, fit res subtilissima, quæ huic operi nihil valet, quoniam illa est res, quâ mediante adustio perficitur in Sulphure. Est igitur tota Sublimationis intentio hæc, ut remota terreitate illius per ignis administrationem debitam, & abjectâ similiter ex eo subtilissimâ & fumosâ illius parte, quæ adustionem cum corruptione efficit, relinquatur nobis pars illa, quæ ità in æqualitate consistit, quæ simplicem fusionem super ignem facit sine adustione aliqua, eâdem de igne fugiente sine inflammatione illius. Quod verò subtilissimum sit adustivum manifestissimis argumentationibus probatur: quia ignis ad suam convertit naturam unumquodque eorum, quòd magis affine illi est. Sed unaquaquè re adustibili magis affine est, quod ex illa est subtile, & adhuc magis affine est, quod subtilius est. Ergò & maximè affine, quod subtilissimum est. Ab experientia similiter, quoniam Sulphur vel Arsenicum non sublimata, velocissimè inflammantur. Sulphur vero faciliùs. Sublimatum verò directè non inflammatur, sed evolat & extenuatur sine inflammatione, præcedente tamen fusione. His itaque patet sermonem nostrum veridicum esse. Probatio verò, administrationis fæcum cum proportione sua est, ut eligatur materia illa, cum qua plus conveniant spiritus sublimandi: & cui permisceantur profundiùs, quoniam illa natura, cui magis uniuntur, potentior est in retentione fæcum sublimandarum, quàm cui non: hujus rationabilis satis est manifesta probatio. Probatio verò, quod necessaria sit fœcum administratio est, quòd si non conjungitur Sulphur vel Arsenicum sublimandum cum fæce de aliquare fixa: tunc necesse esset, cum tota sui substantia ascendere non mundata. Experientiâ vero sciunt nos vera dicere, qui in sublimationibus exercitati sunt. Probatio vero quod necessaria sit talium fæcum administratio, quibus sublimanda conveniant & uniantur, in profundo suo est: quoniam si fæces non permiscerentur, per minima, tunc idem contingeret, sicut, si fæcem non haberent, scilicet ut ascenderet tota illorum substantia sine mundatione aliqua: si enim ascendunt sine fæcibus cum tota substantia: ergo similiter à fæcibus sublimata eum quibus non uniuntur, ascendere, necesse est. Experientia autem scit hoc esse necessarium, qui hoc vidit & novit, quoniam cùm sublimavit à re extraneâ ab eorum natura, sublimavit in vanum, ut nullo modo depurata post ascensionem illorum ipsa inveniret. Si verò cum calce alicujus corporis sublimavit, tunc bene sublimavit, & perfectè mundare potuit cum facilitate. Est ergò intentio fæcum, ut administrentur de calcibus metallorum. Est ènim in illis facilis operationis Sublimatio: cum rebus autem aliis difficillima. Non est igitur aliquid, quod locum illorum possit obtinere. Non autem dicimus Sublimationem impossibilem sine calcibus corporum; sed eam difficillimam & longissimi laboris & protelationis usque ad desperationem. Sed in hoc tantùm bonitatis habet, quoniam quod sublimatur absque fæcibus, vel sine corporum calcibus est multæ quantitatis. Si verò cum fæcibus, minoris: adhuc verò & quod cum corporum calcibus est minimæ: sed facillimi laboris & brevissimi. Illud verò quod plus non excusat à fæcibus de corporibus, est omne genus Salis præparati & hujus consimilium in naturâ, & est nobis cum Salibus sublimatio multæ quantitatis & possibilis ab eisdem Salibus sublimandarum fæcum separatio, per Salium solutionem, quod nullis aliis rebus esse contingit. Proportio verò fæcum est, ut quantitas fæcum quantitati sublimandorum proportionetur in quantitate. In hac etiam rudis artifex errare non poterit: mediocrem verò artificem ponere medietatem ponderis sublimandorum ex fæcibus, sufficiens esse contingit, & in hoc errare non debet. Exercitatio verò & maximè experto, minima illarum pars sufficit.

Quantò enim minoris fæces sunt quantitatis, tantò & majoris exuberantiæ sublimationem necesse est esse: dummodo & secundùm diversitatem subtractionis fæcum fiat proportionalis illi subtractio ignis. In parva enim quantitate fæcum parvus ad perfectionem sublimationis ignis efficiatur; in magna magnus, in majori major: Sed quoniam non est res ignis, quæ mensurari possit: ideo contingit in illo errare sæpissimè eum, qui in hoc exercitatus non est, tum ex diversitate proportionis fæcum, tum etiam ex diversitate Fornacis & lignorum adurentium & similiter vasorum, & coaptationis eorum; de quibus omnibus expedit artificem attentum sollicitare. Sed communem adducimus regulam, quoniam imprimis expedit, cum parvitate ignis solam aqueitatem ex sublimandis exprimere: quâ remotâ, si quid ascendit per illum, tunc in principio hic non augeatur ignis, ut per debilissimum ignem subtilissima pars tollatur, & seorsum deponatur, quæ est causa adustionis. Cum autem jam nihil vel modicum ascendit, quod experiri poterit, cum intromissione bombacis vel licinii, in inferiori foramine Aludelis, vigoretur ignis sub eo, & quanti vigoris debeat esse ignis experientia licinii ostendet. Si enim parum de sublimando & mundum exierit, adhuc parvus erit ignis, augeatur, ignis. Si vero multum & immundum, tunc superfluus est, subtrahatur ignis. Si vero multum & mundum proportio, tunc jam inventa est. Immundum vel mundum, multum vel parum, inveniri potest per extractionem licinii, quod in foramen Aludelis positum fuit; secundùm enim quam quantitatem munditiam vel immunditiam ex sublimando respexerit artifex, adhæsisse licinio, similiter syllogizare poterit, & in tota sublimatione necess-

necessario ignem proportionalem, & ex hoc ignis rectificationem inveniet sine fallacia. Melior verò modus fæcum est, ut sumantur ferri squamæ vel æris combusti: Hæ enim propter privationem multæ humiditatis, de facili Sulphur aut Arsenicum sibi imbibunt, & secum uniunt: hujus autem veritatem sciet exercitatus solus.

CAPUT III.

De Fæcibus & Fornace.

EXpedit ergò nos rectificare artificem, in quibus continget omnibus errare ignoranter in horum duorum spirituum sublimatione. Narramus igitur ei, quòd si multas fæces posuerit, tunc si non augmentaverit ignem proportionalem nihil ex sublimando ascendet, quomodo autem illum inveniat, jam tibi sufficienter narratum est; Et si paucam fæcum quantitatem vel non ex corporum calce posuerit, tunc & si illius proportionem non invenerit, ascendet sublimandum cum tota substantia, & hujus tradimus similiter inventionem sufficientem. Ex Fornace verò similiter contingit errare. Nam magna Fornax magnum dat ignem, parvum verò parva. Si ligna & foramina auricularum eis proportionentur. Si igitur posuerit multam rei sublimandæ quantitatem in parvam Fornacem, ignem elevationis sufficientem non poterit exhibere. Si verò paucam in magnam, sublimationem exterminabit propter ignis excessum. Similiter verò spissa Fornax, conculcatum & fortem dat ignem, tenuis verò rarum & debilem: in quibus similiter errare contingit, si verò spissus & cum spatiosis auriculis sit Furnus, clarum & magnum dat ignem; & cum strictis debilem. Item etiam si major fuerit in coaptatione vasis ad furnum distantia à spondilibus ejus, magnum dabit ignem. Si verò minor, minorem: in quibus omnibus contingit errare maximè. Rectificatio ergo horum est, ut Furnus* scilicet construatur secundum intentionem ignis, quàm quærit, spissus scilicet cum liberis auriculis cum distantia vasis Aludelis multa à spondilibus Furni, si magnum quærit ignem. Si verò mediocrem, mediocritatem in his omnibus inveniat proportionalem: si verò debilem, proportionem in his eidem inveniat, & has proportiones omnes, docebimus te invenire cum proportione vera, & experientia determinata. Si igitur vis multam sublimationis quantitatem elevare, tunc vas Aludel tantæ capacitatis invenias, quod illam suscipiat super fundum ad elevationem unius palmæ, & ad illud coaptes furnum; aut suscipiat Aludel in medio sui cum distantia parietum suorum per duos digitos: & Furno facto, facias illi auriculas quatuor æquè distantes proportione verâ, ut vera æqualitas fit ignis ad omnes partes illius. Tunc verò stipite ferreo in medio fornacis in spondilibus ejus firmato, qui à fundo fornacis distet, ad extensionem unius palmæ cùm pollice suo: & ad spissitudinem unius digiti super eò firmetur vas Aludel, & circumliniatur ad furnum, cujus præsens demonstrat descriptio. Auriculæ vero si liberè & benè se expediunt de fumositatibus & flamma: & liberè per totum furnum transiverit ignis in circuitu Aludelis, tunc bene proportionatum est: si verò non, non: & tunc dilata ejus auriculas, & si emendatur bene quidem: si verò non, tunc necessariò relinquitur, quod distantia Aludelis à parietibus parva est: radantur ergo parietes, & amplietur distantia, & postea tentetur. Reiteretur ergo ampliatio auricularum & mensura spondilium quousque liberè se absolvat à fumo: & flamma in circuitu Aludelis sit lucida, & liberè per auriculas exeat. Ista est sufficiens experientia ad omnem sublimationis quantitatem, de inventione magnitudinis furni & dilatationis auricularum ejus & distantiæ Aludelis à parietibus suis.

* *Vid. Tab. 1. fig. 1.*

CAPUT IV.

De spissitudine Furni.

INventio spissitudinis Furni est, quòd si quæras magnum ignem major spissitudo illius, sit, ad mensuram extensionis palmæ cum pollice suo: si verò mediocrem, ad mensuram solius palmæ, si verò minorem ad spissitudinem duorum digitorum formetur.

CAPUT V.

De Lignorum proportione.

SImiliter verò ex lignis observetur proportio, quia ligna solida fortem ignem, spongiosa debilem, sicca magnum & citò terminabilem, viridia parvum & multum durantem. Similiter solida multum & de facili terminabilem dant ignem. Consideratione igitur distantiæ Aludelis & magnitudinis & parvitatis auricularum, & spissitudinis & tenuitatis furni, & diversitatis lignorum accidit omnium ignium diversitates perquiri cum experientia sua vera. Ex latitudine verò majore vel minore, auricularum vel fenestræ furni, per quam ligna intromittuntur & administratione diversitatis lignorum, & additione & subtractione illorum, accidit inveniri determinatum spatium temporis durationis ignis scilicet, ut scientia determinata sciatur, quantum unusquisque ignis in suo gradu perdurare poterit & æqualitate. Et hæc investigatio est maximè tibi utilis & necessaria, quoniam per eam excusaberis à multitudine laboris immensi. Exerciteris igitur in eâ & in omnibus à nobis nunc novissimè determinatis: quoniam qui se exercuerit, inveniet, qui verò non, non.

CAPUT VI.

De forma Aludelis.

INventio verò vasis Aludelis est ut fingatur vas de vitro spissum: de alia enim materia non valeret, nisi fortè similis esset substantiæ cum vitro, solùm enim vitrum & sibi simile, cum poris careat, potens est spiritus tenere ne fugiant & exterminentur ab igne. Alia autem non, quia per poros eorum successivè diminuuntur & evanescunt. Nec etiam metalla in hoc valent, quoniam spiritus per amicitiam & eorum convenientiam in illa penetrant, & secum uniuntur: quare per illa transeuntes evanescunt, quod per ea, quæ à nobis determinata sunt, apertè probatur necessariò & experientia repertum est hic nos verùm dixisse, ergò per aliquod aliud non excusamur à susceptione vitri in compositione Aludelis. Fingatur ergò concha vitrea rotunda, cujus fundus sit parvæ curvitatis, & in medio spondilium ejus formetur zona vitrea circũdans eam extra, & super illam zonam fundetur paries rotundus, æque distans à pariete cõchæ, ad grossitudinẽ cooperculi ipsius conchæ, ita quòd in distantiam hanc cadat paries coopertorii largè

largè sine pressura. Altitudo verò hujus parietis sit ad mensuram altitudinis parietis conchæ, aut parum plùs, * vel minùs. Formentur verò duo coopertoria ad mensuram hujus concavitatis duorum parietum æqualia, quorum longitudo sit æqualis, & sit unius spannæ: & figura eorum, figura scilicet piramidalis, in quorum capitibus duo æqualia sint foramina, unum in uno, aliud in alio; in quibus ambobus possit cadere major gallinæ penna, ut hic præsenti conscriptione monstratur.

Est ergo tota vasis intentio, ut possit moveri, secundùm artificis voluntatem, coopertorium illius, & quòd junctura sit ingeniosa, per quam sine lutatione aliqua non pateat spiritibus egressio. Qui ergò in hoc pôterit magis ingeniari, non excuset se ab hoc per nostram traditionem. Et est specialis intentio super hoc scilicet ut concha inferior cum spondilibus suis usquè ad medium subintret coopertorium suum. Cùm enim fumorum sit ascendere, & non descendere; per hoc invenimus inventione istâ spiritus non habere ad consumptionem exitum, & habet præcellere modos alios, quos inventione nostrâ quæsivimus. Et hoc experiendo, vidimus nos verum æstimasse de illa. Intentio verò una est, ut sæpissimè evacuetur Aludelis caput, ne præ nimia sublimandorum multiplicatione, in illud cadant, ad illius fundum, & te detineat multitudo reiterationis sublimationis occupatum longo tempore. Est similiter intentio alia, ut semper seorsum separetur, quod sursum ad propinquitatem foraminis capitis Aludelis ascendit in pulverem, ab eo quod fusum & densum in frustis, & apud fundum illius pervium & clarum, cum adhærentia ad vasis spondilia conscendisse invenitur, quoniam hoc minus habet de adustione quàm quod propè foramen reperiatur scandisse: hoc autem in superioribus apertè probatur, ratione videlicet & experimento. Probatio verò bonitatis & perfectionis sublimationis est jam dicta. Et est, quæ invenitur clara & lucida, & non aduritur cum inflammatione, hæc est ergò perfectio intentionum sublimationis, Sulphuris videlicet & Arsenici. Et si non inventa est sic, reiteretur opus super illam cum consideratione omnium suarum intentionum quousquè sic inveniatur.

CAP. VII.

De Sublimatione Mercurii.

Nunc verò totam intentionem sublimationis Argenti vivi determinemus. Est ergò completa summa illius depuratio terreitatis, & remotio aqueitatis illius. Excusamur enim à labore remotionis adustionis ejus: quoniam eam non habet, sed solùm fugam, & terreitatem superfluam. Dicimus igitur, quoniam ingenium separationis superfluæ terræ ipsius, est commixtio cum rebus, cum quibus affinitatem non habet: & sublimationem ejus reiterare ab eis multoties. Et horum genus est talcum & calx corticum ovorum, & marmoris albi, similiter & vitrum minutissimè tritum, & salis omne genus præparatum. Ab istis enim mundatur, ab aliis verò, cum quibus convenit, nisi sint in perfectione corpora, ut sunt Sol, & Luna, non mundatur, sed potiùs corrumpitur; quia sulphureitatem habent omnia talia, quæ ascendens cum eo in sublimatione ipsum corrumpit. Et in hoc experientiam vides, quia si sublimas illud à Stanno vel Plumbo: ipsum post sublimationem infectum conspicies nigredine. Ergò melior est ejus sublimatio cùm his quibus non convenit. Cum quibus autem convenit melior esset, si sulphureitatem non haberent. Ideóque à calce melior est sublimatio, quàm à rebus omnibus, quia illa parùm convenit, & sulphureitatem non habet. Modus verò remotionis aqueitatis suæ superfluæ est, ut quando commiscetur calcibus, à quibus sublimari debet, teratur & commisceatur illis cum imbibitionibus, quousq; de illo nihil appareat, & post super ignem lentissimum aqueitas imbibitionis removeatur: quâ recedente & secum Argenti vivi aqueitas recedet, sit tamen ignis tam levis, ut per eum Argenti vivi tota substantia non ascendat. Ex multiplici igitur reiteratione imbibitionis cum contritione & levi assatione aqueitatis illius major deletur pars; cujus residuum per sublimationis reiterationem removetur; & cùm videris illud albissimum præexcellens nivem albedine suâ, & quasi mortuum Aludelis spondilibus adhærere: tunc super ipsum reitera sublimationem suam sine fæcibus, quoniam adhæret pars sua fixa cum fæcibus, & nunquam per ingeniorum genus, aliquod ab illis separari posset, aut post illud figas partem illius: & modum fixionis ejus, in sequentibus tibi expressè trademus, & cùm fixeris illam, tunc reitera sublimationis residuam partem super eam, ut illa similiter figatur, & serva, quod tentabis super ignem, si fusionem bonam dederit, tunc sufficientem sublimationem ad illud reiterasti. Si verò non, adde illi de Argento vivo sublimato partem aliquam: & reitera sublimationem, donec fiat fusibile; quod si lucidum & albissimum habuerit colorem, & purum, tunc benè mundasti, si verò non, non: Igitur ne sis in præparatione illius, quæ per sublimationem fit, negligens: quoniam qualis erit mundatio, talis & perfectio per illum consequetur in projectione illius, super unumquodquè imperfectorum corporum, & super ipsum vivum non præparatum. Undè & quosdam contingit Ferrum, & quosdam Plumbum, & quosdam per illud Venerem, & quosdam Stannum formare: quod contingit propter purificationis negligentiam, quandoque ipsius solius, quandoque & Sulphuris sibi admixti vel ejus comparis: Si ergò directè sublimando mundaveris & illum perfeceris, erit albedinis tinctura firma & perfecta cui non est par.

CAPUT VIII.

De Sublimatione Marchasitæ.

Sufficienter igitur sublimationis Argenti vivi summa intentionis tradita: nunc ad Marchasitæ sublimationem accedamus. Duæ tamen sunt illius sublimationes. Prima quidem sine ignitione perficitur. Alia verò cum ignitione, & illud ideò, quia habet duplicem substantiam. Unam scilicet Sulphur purum in materia sua. Aliam verò substantiam Argentum vivum mortificatum; prima utilis est sicut Sulphur: secunda verò utilis sicut Argentum vivum mortificatum, scilicet mediocriter præparatum. Assumamus igitur hanc ultimam, quoniàm per illam excusamur à susceptione Argenti vivi, & à laboribus mortificationis ejus. Est igitur totus modus sublimationis illius ut teratur & in Aludele ponatur, & sublimetur sine ignitione Sulphur ejus: semper removendo, quod ex ea sublimatur sæpissimè, propter causam dictam: & augendo ignis vigorem, usquè ad ignitionem Aludelis & ejus prima sublimatio Marchasitæ debet fieri in vase sublimationis Sulphuris, quousquè Sulphur recesserit, &

* Vid. Tab. 1. fig. 2.

postea in isto successivè & ordinatè, quousque totum, quod in eadem Sulphure constat, exierit; quod probare poteris his manifestis experientiis. Nam cùm totum illius Sulphur fuerit elevatum, videbis colorem ejus, quod post illud sublimabitur, mutari in albissimum mixtum cœlestino eidem colore clarissimo & amœno. Aliter quod erit de Sulphuris natura, comburetur & flammam dabit ut Sulphur, quod verò secundò post illud sublimatum fuerit, nec inflammabitur, nec proprietates Sulphuris ostendet aliquas, sed Viviargenti mortificati in sublimationis iteratione. Illud ergò colligamus per suum sublimationis modum, qui est, ut fiat vas terreum solidissimum & benè coctum ad longitudinem mediæ staturæ virilis: ad latitudinem verò, per quam manus subintrare possit: & fiat fundus: qui separari & conjungi possit, ad similitudinem unius parapsidis profundæ multum: & mensuretur ab orificio illius vasis usque propè fundum, ad mensuram longitudinis unius manus cum digitis suis: & de illo loco usque ad caput ejus vitrificetur interiùs vas, vitrificatione spissâ multum, & super caput ejus ponatur alembicus cum lato naso: in tali enim vase sublimatur illud. Conjungatur ergo fundus cum vase suo per lutum firmæ tenacitatis, & super ipsum fundum spargatur Marchasita, & super caput vasis alembicus * lati nasi, & ponatur in furnum: de cujus proprietate sit fortem ignitionem dare fusionis scilicet Argenti vel Veneris, si artifex indiguerit, quem in summa nostri operis, ubi diversitates instrumentorum narrabimus tibi & trademus sufficientèr: & caput illius furni claudas, cum rota habente foramen in medio sui ad magnitudinem vasis, per quod illud vas intrare possit, & luta juncturas in circuitu vasis & furni, ne ignis exiens impediat te & sublimationis adhærentiam, relictis solis quatuor fenestris parvis in rota, quæ claudi & aperiri possint, per quas mittantur carbones in furnum & in lateribus fornacis similiter quatuor, quasi intermediis, per quas & similiter carbones mittantur, cum sex vel octo foraminibus ad magnitudinem digiti minoris, quæ nũquam claudantur, ut per illa furnus à fumositatibus se liberè possit expedire. Et sint foramina illa in junctura furni cum rota sua.

Furnus verò magnæ ignitionis est, cujus spondilia sint ad altitudinem cubitorum duorum, & in medio sit rota minutissimis & sæpissimis perforata foraminibus, cum luto fortiter annexo, capita verò foraminum superiùs sint stricta: inferiùs lata, ut cinis & carbones possint liberius ex illis cadere, & relinquat ipsa cõtinuè ad susceptionem aëris liberi aperta. Nam aëris libera & multa susceptio per inferiora foramina est causa una magnæ ignitionis per furnũ, exerciteris ergò in eo & ipsum invenies. Causa verò longitudinis vasis est, ut extra ignem multa quantitas ejus extendatur, & infrigidetur: ut fumi sublimationis, locum refrigerii inveniant, & adhæreant, & non inveniant viam fugæ & suæ exterminationis. Hoc novit ille, qui, dum sublimasset in brevibus Aludelibus, nihil ex sublimato invenit, quoniam propter brevitatem Aludelis æqualis fuit per totum ignis. Ideòque semper in fumi substantia conversum sublimandum stetit, & non alicubi adhæsit, sed successivè per poros vasis evannit. Vas ergo in omnibus sublimandis ad majorem sui partem in locum sui refrigerii extendatur. Causa verò vitrificationis vasis est, ne fumi ascendentes in loco suæ ascensionis, porosum inveniant Aludelis parietem, & per illum penetrantes fugiant. Vitrificatur verò locus ascensionis illorum, ut reservetur illis via fugæ, fundus verò Aludelis non, quia ipsius fundus in magno igne consistit: qui vitrificationem ipsius funderet: quâ fusâ, & fundus ejus & similiter sublimandum funderetur & vitrum fieret. Est enim vitri proprietas omnia fundere & ad se convertere. His igitur omnibus consideratis cum causis eorum fiat ignis sub Aludele quousquè certificatus fueris experientiâ veridicâ totũ illud ascendisse. * Est autem experientia intromissio baculi terrei benè cocti, habentis foramen parvum in capite suo usquè ad medium ejus veniens, ad quantitatem digiti minoris propè ipsam rem à qua fit sublimatio. Et si foramini aliquid adhæserit ex sublimando, non est totum sublimatum: si verò non, tunc sublimatum est, & hac eadem exercitatione in sublimandis certificari poteris omnibus.

CAPUT IX.

De Sublimatione Magnesiæ & Tutiæ.

Sublimationis Magnesiæ & Tutiæ, est eadem intentio cum intentione ultimæ Marchasitæ sublimationis. Non enim possunt hæc omnia sine ignitione sublimari; ideoque omnia unam intentionem habent, cum causis & experientiis eisdem & habent unum ordinem generalem, quoniam sine fæcibus sublimari debet, quodcunquè sublimari cum ignitione necesse est: quoniam in seipsis fæces habent sufficientes, imò superfluas: & hujus signum est difficultas suæ sublimationis.

CAPUT X.

De Sublimatione diminutorum corporum.

Sublimantur & similiter omnia corpora à perfectione diminuta: & hoc eodem ordine & non cadit diversitas aliqua, nisi quia ignis sublimationis vehementior est in corporibus, quàm in Magnesia, Marchasita, & Tutia. Et non diversificantur corpora in sublimationibus suis, nisi quòd quædam indigent admixtione rei sublevantis ea: quædam verò non, ut facilior fiat eorum elevatio. Sed una tamen specialis in corporum sublimatione consideratio & experientia reperta est bona, videlicet, ut in fundo Aludelis non sit multa corporis sublimandi quantitas; quia multitudo sublimationem impedit: & planities sit in fundo Aludelis sublimationis, & non concavitas, ut possit æqualiter & tenuiter super fundum sparsum corpus: æqualiter & multum in suis omnibus partibus æqualiter elevari: Corpora verò indigentia admixtione rei elevantis, sunt Venus & Mars: propter suæ fusionis tarditatem. Venus utique indiget Tutiâ: Mars verò Arsenico: & cum eis elevantur de facili, quoniàm cum eis maximè conveniunt. Fiat igitùr post ipsorum considerationem sublimatio ut in Tutia, & sibi similibus in sublimatione, & disponitur eorum sublimatio hoc eodem ordine cum causis & experientiis suis.

CAPUT XI.

De Descensione.

Narratis itaquè sublimationis intentionibus cum causis suis omnibus, restat nos nùnc Descensionis modum monstrare, cum causis suis, similiter cum suo ordine determinato & completo. Fuit autèm causa inventionis illius triplex. Vna scilicet, ut cùm medicina aliqua inclusa & in illo vase, quod vocatur Descensorium Chymiæ, post fusionem descendat per foramen ejus: & tunc sumus certi, fusionem

* *Vide Tab. 1. fig. 3.*

* *Vide Tab. 1. fig. 4.*

sionem suscepisse. Alia causa, ut corpora præserventur à combustione debili, per eam descensionem post reductionem à calcibus eorum. Nam cum à calcibus corpora debilia attentamus reducere, non omnem illorum partem tempore uno reducere possumus. Si igitur pars illa, quæ primò in corpus reducta est, reductionem potiùs expectaret per ignem, evanesceret tunc major illorum quantitas. Necesse igitùr fuit ingeniari, ut cùm statim reducta est pars, ab igne deponatur. Hoc autem per descensorium fit. Est & tertia causa inventionis corporum, depurans ab omni re extraneâ. Descendit enim corpus fusum, mundum, & omnem rem extraneam in concavitate illius dimittit. His itaque necessitatibus, inventâ descensione, determinetur modus illius cum instrumento suo prius notificato, cum causis suis. Dicimus igitur, quòd forma ejus talis sit ut fundus illius sit acutus & parietes illius æqualiter, sine scrupulo sint terminantes in fundi acuitatem, ut possit unumquodque liberè sine adhærentia, ad illius fundi foramen descendere. Et coopertorium ejus, si necesse fuerit, sit ad similitudinem planæ parapsidis, & benè conveniat illi, & sit de bona & firma terra, non de facili per ignis pressuram fundente. Mittatur ergò res, cujus intentio sit descendere in illud, super baculos rotundos, ex terra factos, ut magis fundo superiori approximetur, & cooperiatur cum eo, & junctura firmetur, & in igne de carbonibus ponatur & super ipsum suffletur, quousque tota res prædicta descendat in vas sibi suppositum. Potest tamen, si res fuerit difficilis fusionis, poni super tabulam planam, vel parvæ concavitatis, à qua possit de facili descendere, cum inclinatione capitis descensorii parva: quoniam in illa firmiùs stabit, & diutiùs ignem suscipiet, & meliorem fusionem dabit, & sæpissimè tentari potest inclinatione capitis descensorii, si fusa fuerit. Purificantur enim per hoc corpora, sed per pastillum meliùs purificantur, & ejus modus purificationis est idem, cùm modo purificationis descensorii. Et ideò per illum excusamur ab eo, tenet enim fæces corporum ut descensorium & melius: ideò narramus modum illius cum eo. Dicimus igitùr, quoniam accipimus corpus, de cujus intentione est mundari, & illud in grana minutissima, vel limaturam, vel in calcem, quod perfectius est redigimus, & miscemus calcem cum aliquo, de cujus intentione non sit fundi, sicut albumen ovi, & sapo, & postea illud fundimus, Invenimus enim per illud corpora mundari multa reiteratione, sed non mundificatione perfectâ, quam perfectionem scimus esse, sed mundificatione utili, ut medicina suscepta perfectionis, meliùs & perfectius per eam transformentur corpora, est enim administratio præcedens causam. Omnem tamen administrationem sufficienter in sequentibus tibi narrabimus. Descensorii verò modum & descriptionem ecce.

CAP. XII.

De distillatione triplici, scilicet per Alembicum, per Descensorium, & Filtrum.

Conveniens est igitur, ut sequentes propositum nostrum, sermonem de distillatione tradamus cum causis suis. Est ergò distillatio vaporum aquerorum in suo vase elevatio. Diversificetur utique distillatio. Nam quædam est per ignem. Quædam verò sine igne. Quæ verò per ignem fit, duorum generum invenitur. Quædam est per elevationem in Alembicum. Quædam per descensum Chymiæ, quâ mediante oleum, ex vegetabilibus elicitur. Causa generalis inventionis cujuslibet distillationis, est purificatio liquorosi à fæce & sua turbulentia, & conservatio illius à putrefactione. Videmus enim rem distillatam, quocunque distillationis genere, puriorem effici, & melius à putrefactione custodiri. Causa verò specialis inventionis illius, quæ per ascensum fit in Alembicum, est scilicet inquisitio aquæ puræ sine terrâ: cujus experientia est, quòd vides aquam distillatam nullam fæcem habere. Causa inventionis aquæ puræ fuit imbibitio plurium medicinarum mundarum, ut si quando indigemus imbibitione: aquam puram habeamus, quæ fæcem post illius resolutionem non dimittat. Quâ fæce medicinæ nostræ & Spiritus mundari non possint, sed infici & corrumpi. Causa verò inventionis ejus, quæ per descensum fit, fuit olei puri in naturâ suâ extractio, quoniam per ascensum oleum in naturâ sua combustibili haberi non poterat: & hujus inquisitio fuit, scilicet ut color ejus, qui cum substantia ejus permixtus est, habeatur: hoc enim juvare potest in casu. Distillationis verò, quæ per Filtrum sine igne perficitur, causa inventionis fuit, aquæ sola serenitas. Dicamus ergò omnem distillationis modum cum causis suis. Ejus itaque quæ per ascensum fit est duplex modus. Alia enim fictili olla cineribus plena perficitur: alia verò cum aquâ in vase suo cum graminibus vel lanositate ordine suo disposita: ne cucurbita, vel distillationis Alembicus rumpantur, antequam ad perfectionem deducatur. Ea verò quæ cum cineribus majori, & fortiori, & acutiori perficitur igne, quæ autem cum aqua, mansueto igne, & æquali. Aqua enim acuitatem ignis non suscipit, quemadmodum & cineres. Ideoque per eam, quæ cum cineribus fit, colores & grossiores partes terreas elevari contingit. Cum ea verò, quæ cum aquâ fit, subtiliores & sine colore, & ad naturam aqueitatis simplicis approximantes, Magis subtilior ergò fit separatio per eam, quæ cum aqua perficitur, quàm per eam, quæ cineribus elicitur. Experientia benè novit hoc verum esse, qui cùm distillasset oleum per cineres, oleum, vix alteratum suscepit in recipienti. Volens ergò partes ejus separare, ad illud necessitate pervenit, ut contingeret per aquam distillare, & tunc per ejus reiterationem separavit oleum in partes suas elementares purissimas, ut albissimam & serenissimam aquam, ex rubicundissimo extraxisset oleo, remanente in fundo Alembici totaliter illius rubore. Per hoc igitur magisterium ad omnis rei vegetabilis & ejus, quæ ex vegetabili processit in esse, & omnis rei consimilis omnium determinatam elementorum separationem pervenire necesse est. Per eam verò, quæ per descensum ad cujuslibet rei oleum perveniri determinatè potest. Scilicet vegetabilium omnium & eorum consimilium. Per eam verò, quæ per Filtrum est, ad cujuslibet liquorosi serenitatem similiter perveniri potest. Hæc autem omnia, parum scientibus fiunt necessaria & manifesta, qui verò hoc ignorat, nihil ex hoc novit magisterio. Exercitetur igitur & de facili ea investigabit. Dispositio ergo ejus, quæ per cineres fit, est, ut sumatur olla fortis ex terra, & coaptetur in furno, simili sublimationis furno, cum eadem distantia furni à spondilibus, per eandem investigationem, & similibus auriculis, super cujus fundum ponantur cineres cribellati ad digiti spissitudinem, super quos ponatur vas distillationis, & cooperiatur in circuitu ejus cum eisdem cineribus usque

uſque propè collum Alembici: poſt infundaturres in illud de cujus intentione ſit, ſic diſtillari. Ult mò cooperiatur illud cum Alembico, cujus collum ſigillatim ſuſcipiat intus alterius collum, ne viam ſugæ inveniat diſtillandum: poſt lutetur Alembicus cucurbitæ inferioris intra ſe, uſque ad cavitatem canalis ipſius Alembici cum cucurbita ſua, ut firmetur eorum junctura, & ſupponatur ignis, quouſque diſtillet. Alembicus autem & ejus cucurbita de vitro ſint, & ignis augeatur illi ſecundùm exigentiam diſtillationis, quouſque videatur totum diſtillatum eſſe, cum magna ignis expreſſione. Secundæ verò intentionis diſtillationis diſpoſitio, quæ per aquam fit, eſt ſimilis huic in vaſe & Alembico. Differt autem ab ea in hoc, quod ſumitur una olla ferrea vel ænea, & coaptatur ad furnum ut dictum eſt: & poſt ſuper fundum illius ollæ, ſtratum de graminibus vel lana, vel re alia conſimili, conſtruatur ad ſpiſſitudinem duorum vel trium digitorum, ne cucurbita frangatur: & eiſdem graminibus vel rebus conſimilibus cooperiatur in circuitu cucurbita, uſque propè collum Alembici, & ſuper ipſa ſarmenta virgæ ſubtilis ſpargantur, & ſuper virgas ponantur lapides ponderoſi, qui ſuo pondere cucurbitam & Alembicum & ipſa ſarmenta deprimant: & depreſſa firmiter & ſtabiliter teneant ſuper ollæ fundum, ne natent levata per ipſam aquam, quia levigatio hæc eſſet cauſa fracturæ vaſis, & diſtillandæ rei perditio. Poſt inter ſarmenta fundatur aqua uſquè ad ollæ plenitudinem, & ſupponatur ignis, quouſque diſtilletur totum. Diſpoſitio verò ejus, quæ per deſcenſum fit, eſt, ut fiat deſcenſorium vitreum, cum coopertorio ejus, & lutetur utrumque, & intromittatur quod ſic diſtillari intenditur, & fiat ignis ſuper caput illius, deſcendet enim diſtillatio ejus. Diſpoſitio verò ejus, quæ per Filtrum fit, eſt, ut ponatur diſtillandum in concham lapideam, & filtri benè abluti & madidi, ponatur pars latior in dictum liquorem uſquè ad fundum conchæ. Pendeat verò exilior pars ejus ab orificio conchæ extra, & ſub capite illius filtri ponatur vas recipiens diſtillationem. Cùm ergò incipiet diſtillare ipſum filtrum: primò aqua diſtillabit, qua madidum fuit: quâ ceſſante, ſuccedet illi liquor diſtillandus: qui, ſi non ſerenus fuerit, toties ad concham revertatur, quouſque ſereniſſimus diſtilletur, & quia facilia ſunt omnia, magnâ probatione non indigent: ideò eorum probationem ſolvimus. Deſcriptio verò & modus omnium vaſorum diſtillationis cujuslibet à nobis nunc tradetur. *

CAPUT XIII.

De Calcinatione.

Poſt igitur diſtillationis narrationem, de Calcinatione ſermonem tradamus. Eſt ergo Calcinatio rei ſiccæ per ignem pulveriſatio ex privatione humiditatis partes conſolidantis. Cauſa verò ejus inventionis eſt, ut ſulpureitas aduſtiva & corrumpens & defædans, per ignem deleatur. Diverſificatur verò ſecundùm diverſitatem rerum calcinandarum. Calcinantur enim corpora, & calcinantur Spiritus, & res aliæ extraneæ à naturâ horum, diverſâ tamen intentione. Quia igitùr ſunt corpora imperfecta duorum ſcilicet generum: dura, videlicet, ut Venus & Mars. Mollia verò, ut Jupiter & Saturnus, quæ omnia calcinantur, neceſſe fuit illa diverſâ intentione calcinari ſpeciali & generaliter, attamen una intentio, quare calcinantur, eſt, ut ſulphureitas aduſtiva illa corrumpens, & defædans deleatur: per ignem enim comburitur omnis res, in qua eſt ſulphureitas aduſtiva, quæ ſine calcinatione deleri non poteſt, quoniam ipſum corpus ſolidum eſt, & propter ſoliditatem & latitationem ſulphureitatis, in continuitate ſubſtantiæ Argenti vivi, defenditur per illud ab aduſtione. Ideò neceſſe fuit continuitatem ejus ſeparare, ut ignis liberius ad quamcunquè minimam ejus partem perveniens, ſulphureitatem ex eo comburere poſſit: & non defendat ipſum continuitas Argenti vivi in illo. Et eſt communis intentio ſimiliter in illa depuratio terreitatis. Inventum enim eſt, quòd per reiterationem calcinationis & reductionis eorum, mundantur corpora, ut modò ſcribemus in ſequentibus. Specialis verò calcinatio corporum mollium eſt, ut cum his duabus intentionibus ſit intentio, per eam calcinationem illa indurare & ignire: ad quod pervenitur, cum ingenioſa reiteratione calcinationis ſuper illa, de qua in ſequenti traditione determinare nos expedit. Invenimus enim per id ingenium, manifeſte ipſa indurari. Sed manifeſtiùs Jupiter & citius induratur. Cauſa verò inventionis ſpirituum calcinationis eſt, ut ipſi meliùs figantur & faciliùs ſolvantur in aquâ: quoniam omne calcinati genus fixius eſt, quam non calcinati, & facilioris ſolutionis, quia partes calcinatæ magis ſubtiliatæ per ignem, faciliùs cum aquis commiſcentur, in aquam convertuntur, hoc ſcit qui expertus eſt. Calcinatio vero aliarum rerum fuit exigentia præparationis ſpirituum & corporum; de quâ latius determinabimus in ſequenti. Non autem eſt de perfectione horum aliquid talium. Modus ergò calcinationis eſt diverſus, propter diverſitatem calcinandorum. Calcinantur enim corpora aliter quàm ſpiritus, vel aliæ res, & corpora etiam à ſe invicem differunt, ſimiliter diverſimodè calcinantur. Corpora enim mollia, unum modum habent generalem ad calcinationis intentionem, ſcilicet, quòd ambo per ſolum ignem calcinari poſſunt, & per ſalis acuitatem præparati vel non præparati ambo ſimiliter. Priùs igitur per ignem ſolummodò ſic perficitur, ut ſumatur vas ferreum vel terreum, ad ſimilitudinem paraſpidis formatum, cujus ſtructura ſit firma, & coaptetur ad furnũ calcinationis taliter, quòd ſub illo poſſint carbones proiici & ſufflari. Proiiciatur verò in fundum vaſis illius Plumbum vel Stannum, quod ſuper tripodem ferreum vel trium lapidum columnas ſedeat firmiter, & ad furni ſui parietes ſimiliter firmetur, quatuor vel tribus lapidibus coarctantibus illud ad eos, ne vas moveri poſſit: furni verò figura eadem ſit cum forma furni magnæ ignitionis, de quo narratum eſt jam, & narrabitur ſimiliter ſermone completiori. Accendatur ergò ſub illo furnò ignis ſub vaſe calcinationis, ad ipſius calcinandi corporis fuſionem potens, & cùm ipſum corpus fuſum cutem nigram ſuper ſe creaverit ignis calore, ſubtrahatur ab eo, cum pala ferrea vel lapidea, quæ ſe non permittat aduri ad infectionem calcis. Hæc excoriatio tam diu continuetur, quouſquè ipſum corpus in pulverem convertatur, quòd ſi Saturnus fuerit, ad majorem ponatur ignem, quouſq; ad citriniſſimum mutetur colorem calx ejus. Si verò Jupiter ſit exponatur & dimittatur, quouſquè in albedinem calx ejus mutetur completam. In hoc tamen ſollicitum reddimus artificem, quoniam Saturnus

* *Super hiſce omnibus diſtillationibus per aſcenſum, per deſcenſum & per filtrum; ſeu potius ſuper earum inſtrumentis, vide Tab. I. Fig. 5. 6. 7. 8. & 9.*

Saturnus de facili à calce ſuâ redit ad corpus. Jupiter verò difficillimè. Ideoquè ne contingat illum errare in expoſitione Saturni, poſt primam ejus pulveriſationem, ſcilicet ad temperatum ignem, ne priùs redeat quàm perficiatur illius calx, quoniam temperantiâ ignis indiget, & ſucceſſione augmenti illius paulatim cum cautelà, quouſquè in calce firmetur ſua, ne de facili redeat in corpus, ut poſſit illi major ignis adminiſtrari ad ſuæ calcis perfectionem. Ne contingat ſimiliter errare propter difficilem Jovis reductionem, ut ſiquando poſuerit in reductionem calcem ejus, eveniat ei quòd non reducat: ſed inveniat eam prioris diſpoſitionis aut in vitrum redactam, & æſtimet tunc reductionem ejus impoſſibilem. Dicimus enim, quoniam ſi in Jovis reductione magnum non adhibuerit ignem, non reducet: ſi verò magnum, non neceſſe eſt illum reducere, ſed poſſibile eſt illum in vitrificationem adducere. Et illud ideò, quoniam Jupiter in profundo ſuæ naturæ Argenti vivi, fugitivam incluſam habet ſubſtantiam, quod ſi longam in igne contraxerit moram, fugiet, & corpus privatum humiditate relinquet: quod potiùs ad vitrificationis, quàm ad corporis metallici fuſionem converti reperiatur. Omne enim propriâ privatum humiditate, nullam niſi vitrificatoriam dat fuſionem, ideòque neceſſariò relinquitur, quòd cum ignis impetu maximo velociter reducat & celeriter feſtinet: aliter enim non reducitur. Exercitetur ergò ad illud, qui hoc vult ſcire.

CAPVT XIV.

De Calcinatione cum Salibus.

Modus verò Calcinationis horum duorum corporum, quæ à Salis acuitate perficitur, eſt ut projiciatur ſuper faciem illorum quantitas Salis, poſt quantitatem ſæpiſſime infuſione ſuâ, & permiſceantur agitatione multâ per baculum ferreum ſuper ignem, quouſquè per Salis mixtionem in cinerem vertatur, & poſteà per eundem modum perfectionis, perficiatur illorum calx cum ſuis conſiderationibus. Sed in hoc eſt etiam differentia, in horum duorum corporum calcinatione, quoniam Plumbum ex primis calcinationis laboribus ad pulverem convertitur, faciliùs quàm Jupiter: non autem perficitur illius calx faciliùs quàm Jovis, dependet autem hujus cauſa ex eo, quod Saturnus humiditatem magis habet, quàm Iupiter fixam & majorem terreitatem quam Iupiter. Veneris verò & Martis eſt idem modus, diverſus tamen à primis, & illud propter liquefactionis eorum difficultatem, & eſt, ut laminati ponantur ad fortem ignitionem; de cujus intentione non ſit fundere, propter multam terreitatis eorum quantitatem, & multam ſulphureitatis aduſtivæ & fugientis menſuram, de facili in hoc modo adducuntur in calcem, & illud ideò, quoniam ex multâ terreitate Argenti vivi ſubſtantiæ inte mixta, turbatur Argenti vivi continuatio, & ideò poroſitas in eis creatur: per quam & ſulphureitas tranſiens evolare poteſt, & ignis ex cauſâ illa ad eam accedens comburere, & eam elevare poteſt: Per hoc enim relinquitur & partes rariores fieri, & in cinerem per diſcontinuationem raritatis converti. Manifeſta eſt ergò experientia hujus, quoniam expoſita ad ignitionem Veneris lamina, flammam dabit ſulphuream, & ſequammam in ſuperficie ſua cauſabit pulveriſabilem, & illud ideò, quoniam ex propinquioribus ejus partibus, faciliorem Sulphuris neceſſe eſt combuſtionem fieri. Modus verò furni calcinationis hujus eſt idem cum modo furni diſtillationis, niſi quòd foramen ſolummodò unum debet ſuper caput ſuum habere, undè à fumoſitatibus ſe liberè abſolvat, & ſituatio calcinandorum in medio furni ſit, ut in circuitu liberè ignem recipiat. Vas verò ejus ſit terreum, ad figuram parapſidis factum, modus itaquè calcinationis ſpirituum eſt, ut eis ad fixionem approximantibus, adminiſtretur ignis ſucceſſivè, & paulatim illum augendo ne fugiant, quouſque maximum eos tollerare ignem contingat, & vas eorum ſit rotundum, & undique clauſum, & furnus idem cum noviſſimè dicto. Cum ſimili autem furno & ſimili vaſe, omnis ſimiliter alia res calcinatur. Excuſamur tamen à majori labore, quàm qui adhibetur in cuſtodiâ fugæ ſpirituum, quoniam alia res non fugit, niſi ſpiritus & quæ ſpirituum naturæ approximat. Deſcriptio verò omnium quæ narrata ſunt noviſſimè eſt hæc, quæ ſuperiùs deſcripta eſt.

CAPVT XV.

De Solutionibus

De Diſſolutione ſermo noſter ampliatus, innuit Solutionem rei ſiccæ in aquam eſſe reductionem, quoniam omnis ſolutionis perfectio adducitur cum aquis ſubtilibus, & maximè acutis & acribus, & ponticibus, fæcem nullam habentibus, ſicut eſt acetum diſtillatum, & uva acerba & pyra multæ acritudinis & mala Granata ſimiliter diſtillata, & his ſimilia. Fuit autem cauſa inventionis ejus ſubtiliatio eorum, quæ neque fuſionem nec ingreſſionem habent, de quibus magna utilitas amittebatur ſpirituum fixorum, videlicet & eorum, quæ ſuæ naturæ ſunt. Nam omne quòd ſolvitur, neceſſe eſt Salis aut Aluminis, vel eorum conſimilium naturam habere. Eſt autem natura eorum, quoniam fuſionem dant ante illorum vitrificationem, ergo & ſpiritus ſoluti, fuſionem præſtabunt ſimiliter ſimilem. Cùm ergo multum ex natura ſua corporibus & ſibi invicem conveniat. Habitâ fuſione neceſſe eſt per illam corpora penetrare, & penetrando tranſmutare. Ad hoc verò quod penetrent & tranſmutent, ſine magiſterio non pervenitur, quod eſt ſcilicet ut poſt ſublimationem & coagulationem illius adminiſtretur illi aliquis ex ſpiritibus purificatus & mundatus, non fixus, & toties ab illo ſublimetur, quouſquè ſecum maneat, & illi velociorem præſtet fuſionem, & ipſum in fuſione ſua à vitrificatione præſervet. De natura enim ſic præparatorum ſpirituum, & corporum eſt, non vitrificari, & à vitrificatione commixtum ſalvare, donec in commixto fuerint. Spiritus ergo, qui magis naturam ſervabit ſpiritûs, magis à vitrificatione defendet. Magis autem ſervabit ſpiritus ſolummodò purificatus quàm purificatus, fixus, calcinatus, atque ſolutus, ideòque neceſſe eſt talem illi admiſceri. Reſultat enim bona fuſio ex eis, & ingreſſio & fixio ſtans. Ex operibus autem naturæ probare poſſumus, ſola Salium & Aluminum, & ſimilium naturam ſervantia, ſolubilia eſſe. Non enim in operibus illius omnibus conſiderantes, invenimus alia ſolvi, præter illa. Igitur quæcunque ſolvuntur, neceſſe eſt per illorum naturam ſolvi, ſed quia videmus omnia verè calcinata ſolvi, per reiterationem calcinationis & & ſolutionis, ideò probamus per illud omnia calcinata, ad Salium & Aluminum naturam approximare. Ideòque ſeſe in proprietatibus neceſſe eſt concomitari. Modus ergo ſolutionis duplex eſt, ſcilicet per fimum calidum, & per ferventem aquam: quorum

quorum eſt una intentio, & unus effectus. Modus verò per fimum eſt, ut ponatur calcinatum in ampulla vitrea, & ſuper illud fundatur quantitas aceti diſtillati, vel conſimilium duplum ejus, & obturetur caput ſuum benè ne reſpiret,& ſub fimo tepido triduò dimittatur, & poſtea per deſtillationem filtri, ſolutum removeatur: non ſolutum verò iterato calcinetur, & poſt calcinationem iteratò ſimiliter ſolvatur, donec per reiterationem operis illud totum ſolvatur. Modus verò, qui per ebullientem aquam fit, velocior eſt, & eſt ut calcinatum ſimiliter ordinetur cum aceto, obturato foramine, ne res reſpiret, quæ in caldario pleno aqua & ſtramine ſepeliatur, ut in diſtillationis modo per aquam præceptum attulimus per ordinem, & poſtea accendatur ſub ea ignis, donec aqua per horam ferveat. Poſt verò ſolutum per Filtrum deſtilletur & ſeorſum ſervetur, non ſolutum verò iterato calcinetur, & iteratò eodem ordine ſolvatur, & per Filtrum,ut ſupra diſtilletur, vel reſerventur inſimul mixtæ iſtæ ſolutiones,ut potiùs una ſola diſtillatio fiat, donec per reiterationem calcinationum ſolvatur, deſcriptio verò ejus quod nunc dictum eſt ſuperiùs habita eſt.

CAPUT XVI.

De Coagulatione Mercurii & rerum ſolutarum.

COagulatio itaque eſt rei liquoroſæ ad ſolidam ſubſtantiam, per humidi privationem,reductio. Eſt autem duplex inventionis cauſa illius, Argenti vivi ſcilicet induratio: altera verò medicinarum ſolutarum ab aqueitate illi admixta abſolutio. Diverſificatur verò ſecundum ipſorum coagulandorum multiplicatum. Alia enim Argentum vivum coagulatione indiget, alia verò ſolutâ medicinâ. Eſt autem & ipſius Argenti vivi duplex coagulatio. Una quidem per ablationem totius humidi innati ab illo. Alia verò per inſpiſſationem ipſius humidi, quouſque induretur. Coagulare autem illud difficillimè, atque laborioſè accedet, ad quod laborioſè accedunt, cum profunditatem perſpicacis induſtriæ, & nos narrabimus omne ingenium coagulationis illius. Ingenium verò coagulationis, cogitaverunt quidam fore per conſervationem illius in igne temperato, qui cùm illud putaſſent coagulaſſe, poſt remotionem ejus ab igne, invenerunt illud fluere ſicut priùs: per hoc ergo in ſtuporem adducti ſunt, & in admirationem vehementem,arguentes ad hoc perveniri, non poſſe. Alii verò neceſſariò ex principiis naturalibus ſupponentes humidum quodlibet ab ignis calore in ſiccitatem converti, conati ſunt perſeverantiæ inſtantia continuare illius conſervationem in igne,& per hanc continuationem ad hoc pervenerunt, ut ex eis aliqui in album, aliqui verò in rubeum converterint lapidem: aliqui verò in citrinum, cujus non fuit fuſio nec ingreſſio, & hujus diverſitatis cauſam non potuerunt æſtimare, illud ideò abjecerunt. Alii verò cum medicinis illud coagulare conati, ad hoc non pervenerunt, ſed accidit eis illuſio, aut quia illud non coagulaverunt, aut quia inſenſibiliter illud ab eis extenuatum eſt:aut quia coagulatio eorum non fuit in forma alicujus corporis, ſed in forma Argenti vivi cum Plumbo mixto & horum cauſam ſimiliter ignoraverunt. Alii verò medicinas artificioſas cõponentes illum in projectione coagulaverunt: ſed eorum non fuit coagulatio utilis,quoniam ad imperfectum corpus illud converterunt, & cauſam hujus ſimiliter videre non potuerunt. Horum igitur nos narrare cauſas expedit, ut coagulationis illius magiſterium artifex inveniat. Ut jam à nobis ſufficienter narratum eſt,uniformis eſt ſubſtantia Argenti vivi, quare non eſt poſſibile in brevi ſpatio temporis, per conſervationem illius in igne aqueitatem removere ſuam. Nimia ergò feſtinatio, cauſa fuit primi erroris, cum verò ſubtilis ſit ſubſtantiæ ab igne recedit. Ignis igitur exceſſus fuit cauſa erroris illorum,à quibus fugit. Commiſcetur cum Sulphure, Arſenico & Marchaſita de facili, propter communitatem in natura ſua. Ideòque per illa apparet coagulatum, non in forma corporis, ſed Argenti vivi cum Plumbo mixti. Non enim hæc, cùm fugitiva ſint, poſſunt illud in ignis pugna tenere, quouſque ad corporis naturam perveniat, ſed fugiunt ſecum per ignis incenſionem: & illud eſt cauſa erroris illorum, qui ſic coagulant. Habet utique ſimiliter Argentum vivum humiditatem ſibi multùm unitam, quam ab illo ſeparari non eſt poſſibile, niſi per ignis cautam violentiam,vel per cõſervationem ejus in ſuo igne: & eſt ſuus ignis ille, quem augmentando, ſecundùm exigentiam ſuæ tollerantiæ, illius humiditatem tollit, non relictâ ſibi parte ad fuſionem metallicam ſufficiente: quâ remotâ non funditur, & hæc eſt cauſa erroris illorum, qui in lapidem illum coagulant non fuſibilem: habet ſimiliter Sulphuris partes naturaliter ſibi mixtas, quaſdam tamen plùs, quasdam verò minus, quæ removere per artificium non eſt poſſibile. Cùm igitur ſit Sulphuris proprietas cùm Argento vivo, rubeum vel citrinum, ſecundùm menſuram ſuæ quantitatis creare colorem: ejus ablationis proprietas Argento vivo erit albedinem dare per ignem. Hæc igitur eſt cauſa varietatis colorum illius, poſt coagulationem ejus in lapidem, habet & ſimiliter terreitatem Sulphuris admixtam, quâ infici omnes ſuas coagulationes neceſſe eſt, & hæc eſt cauſa erroris illorum, qui illud in corpus imperfectum coagulant. Ex diverſitate igitur medicinarum coagulationis illius, accidit diverſa in coagulatione creari corpora,& ex diverſitate illius ſimiliter quod coagulandum eſt. Nam ſi medicina, vel illud habuerint mixtum non fixum,neceſſe eſt corpus molle ex illo creari: ſi verò fixum, neceſſe eſt durum, & ſi album, album: ſi verò rubeum, rubeum: & ſi remiſſum ab albo vel rubeo, remiſſum ſimiliter neceſſe eſt fieri, & ſi terreum, infectum: ſi verò non, non, & omne ſimiliter non fixum lividum creat: fixum verò non, quantum in illo eſt. Pura ergo illius ſubſtantia purum creat corpus: non pura verò è contrario. Accidit autem & ſimiliter in ſolo Argento vivo, abſque Sulphuris commixtione diverſitas eadem, propter diverſitatem mundationis & præparationis illius cum medicinis. Ideoque contingit ex medicinæ diverſitate illuſio in coagulatione illius per eam, quandoque Plumbum, quandoque Jupiter, quandoque Venus, quandoque Mars: quod propter impuritatem accedit fieri, quandoque verò Sol, quandoque Luna, quod ex puritate venire neceſſe eſt, & conſideratione colorum.

CAPUT XVII.

De Coagulatione Mercurii per præcipitationem.

COagulatur igitur ex frequenti illius præcipitatione cum violentia ad ignis aſperitatem. Aſperitas enim ignis aqueitatem illius de facili removet,

& hoc fit per vas, cujus figura sit multæ longitudinis, in quo inveniens refrigerium, locum adhærentiæ inveniat, & quietis in ejus spondilibus, per suam longitudinem & non fugæ viam, quousquè iteratâ vice ad illius fundum præcipitetur, multâ caliditate ignitionis, cum reiteratione multâ, quousquè fiat fixum. Coagulatur similiter ex diuturnâ retentione in suo igne, cum vase vitreo, cujus collum sit multæ longitudinis & in ventre figuram ampullæ habeat, cum continuâ colli ejus apertione, ut postea possit humiditas ejus evanescere. Coagulatur verò per medicinam illi convenientem, & nos narrabimus in sequenti illam apertiùs. Hic verò similiter, ut intentionem nostram super illam narremus completam, secundùm quod per nostrum invenimus experimentum. Et est medicina illa, quæ maximè illi in profundo adhæret, & per minima commiscetur ante illius fugam. Ex rebus ergò sibi convenientibus necesse est illam colligere. Sun autem hujusmodi corpora omnia, Sulphur vel Arsenicum, sed quia non videmus corpus aliquod in natura sua illud coagulare, sed ab eis ipsum fugere, quantumcumquè fuerit suæ convenientiæ. Ideò consideramus nullum corpus illi in profundo adhærere, subtilioris ergo substantiæ & liquidioris fusionis necesse est medicinam illam esse, quàm ipsa corpora. Ex spiritibus etiam non videmus illis in natura sua manentibus firmam & stabilem coagulationem fieri illius, sed fugitivam, & multæ infectionis, quorum quidem contingit, alterum propter spirituum fugam, alterum verò ex terreæ & adustibilis substantiæ illorum commixtione. Ideoquè ex hoc manifestè relinquitur ex quacunque medicina illius eliciatur, ipsam debere esse substantiæ subtilissimæ & purissimè illi adhærentis, ex natura sua facillimæ & tenuissimæ liquefactionis ad modum aquæ fixæ super ignis pugnam: hoc enim ipsum coagulabit, & in naturam Solarem vel Lunarem convertet. Modos ingeniorum medicinæ tibi dedimus, ad quam per illos pervenire potes: & ipsam sermone sibi proprio determinavimus. Sollicitè igitur ad illam exerciteris, & eam invenies, sed ut nos non increpare possis ex ejus insufficientiâ: Dicimus, quoniam ex ipsis corporibus metallicis, cum suo Sulphure vel Arsenico præparatis, & ex Solis similiter corporibus hæc medicina elici potest. Ex solo verò Argento vivo faciliùs & propinquiùs & perfectiùs invenitur: quoniam natura propriam naturam amplectitur amicabiliùs, & eâ gaudet magis quàm extraneâ: & est in ipso facilitas extractionis illius substantiæ subtilis. Cùm jam in actu subtilissimam habeat substantiam. Modi verò inventionis hujus medicinæ Mercurii, sunt per sublimationem, ut à nobis narratum est sufficienter. Modus verò fixionis illius, in capitulo suæ fixionis similiter narratus est. Coagulatorum verò solutorum modus est per ampullam in cineribus usquè ad collum in temperato igne, quousquè aqueitas evanescat. Descriptio longorum vasorum & eorum in quibus fit omnis coagulatio, hæc est.

CAPUT XVIII.

De Fixione & modis ejus.

Fixio est rei fugientis ad ignem conveniens adaptatio. Causa verò intentionis ipsius fixionis est, ut omnis tinctura omnisquè alteratio perpetuetur in alterando, & non mutetur. Diversificatur verò & ipsa similiter, secundum rerum figendarum multiplicitatem: quæ sunt videlicet, corpora quædam à perfectione diminuta, ut Saturnus, Jupiter, & Venus: & secundùm diversitatem ipsorum Spirituum, qui sunt Sulphur & Arsenicum in gradu uno, & Argentum vivum in alio: in tertio verò Marchasita, Magnesia & Tutia: quæ omnia prædicta solvuntur, coagulantur, & fixantur, & horum similia. Figuntur ergo corpora hæc à suâ perfectione, diminuta per suam calcinationem: quoniam absolvuntur per eam à sulphureitate volativa & corrumpente. Et hanc calcinationem sufficienter in suâ monstravimus oratione. Figuntur vero Sulphur & Arsenicum duobus modis, scilicet per reiterationem sublimationis super illa in vase Aludele, quousquè stent. Et ex hoc acquiritur intentio festinationis fixionis illorum, ut ingenieris ad inventionem multiplicis similationis, reiterationis, in brevi tempore: quod per duo fit Aludella* cum duplicibus suis cooperculis, hoc ordine, scilicet ut nunquam ab actu sublimationis desistant, donec fixa fuerint. Projiciantur ergò cum in uno ascenderit, in aliud Aludel, & sic alternatâ vice fiat: etiam nunquàm otiosa permittantur Aludelis spondilibus adhærere, quin in continuâ sint ignis elevatione, quousque cesset illorum elevatio: & quantocunquè breviori tempore poteris multiplices sublimationis reiterationes multiplicare, tantò celeriùs continget ipsius fixionis tempus abbreviare. Ideoquè fuit secundus fixionis modus inventus, qui est per ipsius sublimandi præparationem ad calorem, ut continuò in illo fit, donec figatur, & hoc fit per longum vas vitreum, cujus fundus fit terreus & non vitreus, quoniam scinderetur in partes, & sit illi artificialiter cum clausura bona connexus, & per spatulam ferream vel lapideam, cum ad spondilia ejus adhæserit, dejiciatur ad ima caloris continuè per alternas vices, quousquè; figatur, Fixionis verò modus Argenti vivi, est idem cum modo fixionis Sulphuris & Arsenici, & non diversificantur inter se: nisi in hoc, quod non possunt Sulphur & Arsenicum figi, nisi prius eorum partes inflammabiles tenuissimæ, subtili divisionis artificio, ab eis separentur. Per hunc ultimum fixionis modum, Argentum vivum hanc considerationem non habet. Non enim habet partes inflammabiles: & ad hoc similiter temperatiori calore, quàm Argentum vivum indigent. In hoc verò modo diversificantur, quia in longiori figuntur tempore quàm Argentum vivum, quoniam altius elevantur, propter suam raritatem, quàm Argentum vivum. Ideòque longiori vase indigent, quàm Argentum vivum ad suam fixionem. Fixio verò Marchasitæ, Magnesiæ & Tutiæ est, ut cùm post primam sui sublimationem acquisiverimus aliquid, quod ex eis volumus, abjectis illorum fæcibus, reiteremus super eas sublimationem toties convertendo quod superius ascendit, ad id quod inferiùs remansit, ex unoquoquè illorum, quousquè figantur. Descriptio vasorum jam tradita est. *

CAPUT XIX.

De Ceratione.

Ceratio igitur est, duræ rei non fusibilis mollificatio ad liquefactionem; ex hoc ergò manifestum est, quod causa inventionis illius fuit, ut quòd ingressionem ex privatione suæ liquefactionis, non habebat, in corpus ad alterationem, mollificaretur, ut flueret, & ingressionem haberet. Putaverunt ideò aliqui

*Vide Tab. I. fig. 10. 11. 12. *Vid. Tab. I. fig. 13. 14. 15.

alioqui Cerationem fieri debere ex oleis liquidis & aquis. Sed erroneum est illud, & à principiis hujus magisteri naturalibus semotum penitùs, & ex manifestis naturæ operibus reprobatum. Naturam enim non videmus in ipsis corporibus metallicis, humiditatem citò terminabilem, in mò diu durabilem ad illorum mollificationis & liquefactionis necessitatem posuisse. Si enim talem illis posuisset, relinqueretur necessario, ut citissimè scilicet ignitione unâ corpora, totaliter humiditate privari contingeret: quare ex illo sequeretur, post unam ignitionem, corpus quodlibet, nec malleari, nec fundi posse. Quamobrem igitur, imitantes naturæ opera, in quibus possumus, necesse est, nos modum naturæ in cerando sequi. Cerat autem ipsa in radice cerationis fusibilium humiditate, quæ super omnes est humiditates exspectans ignis calorem. Igitur & nos consimili ceratione, humiditate necessariò expediti. In nullis autem rebus melius & possibilius hæc humiditas incerativa invenitur, quàm in his videlicet Sulphure & Arsenico propinquè, propinquius autem & melius in Argento vivo. Horū autem humiditatem non videmus, terram illorum relinquere, propter fortem unionem, quam in opere mixtionis naturæ habuerunt. In omnibus autem rebus aliis, humiditatem habentibus experimento invenies, eā in resolutione à terrea sua substantia separari: & post illius separationem, omni humiditate privari. In spiritibus autem prædictis hoc minimè contingit. Ideoque non est aliud, per quod ab illorum incerationis acceptione excusari possimus. Modus ergò cerationis est per illos, ut toties super rem cerandam multiplicetur eorum sublimatio, quousque in illa, cum humiditate suâ manentes, fusionem bonam præstent. Hoc autem non fiet ante illorum perfectam mundationem ab omni re corrumpente.

LIBRI TERTII

SVMMÆ GEBRI PHILOSOPHI PERSPICACISSIMI,

De

CONSIDERATIONE RERVM EX QVIBVS EST PERFECTIO MAGISTERII, PROOEMIUM.

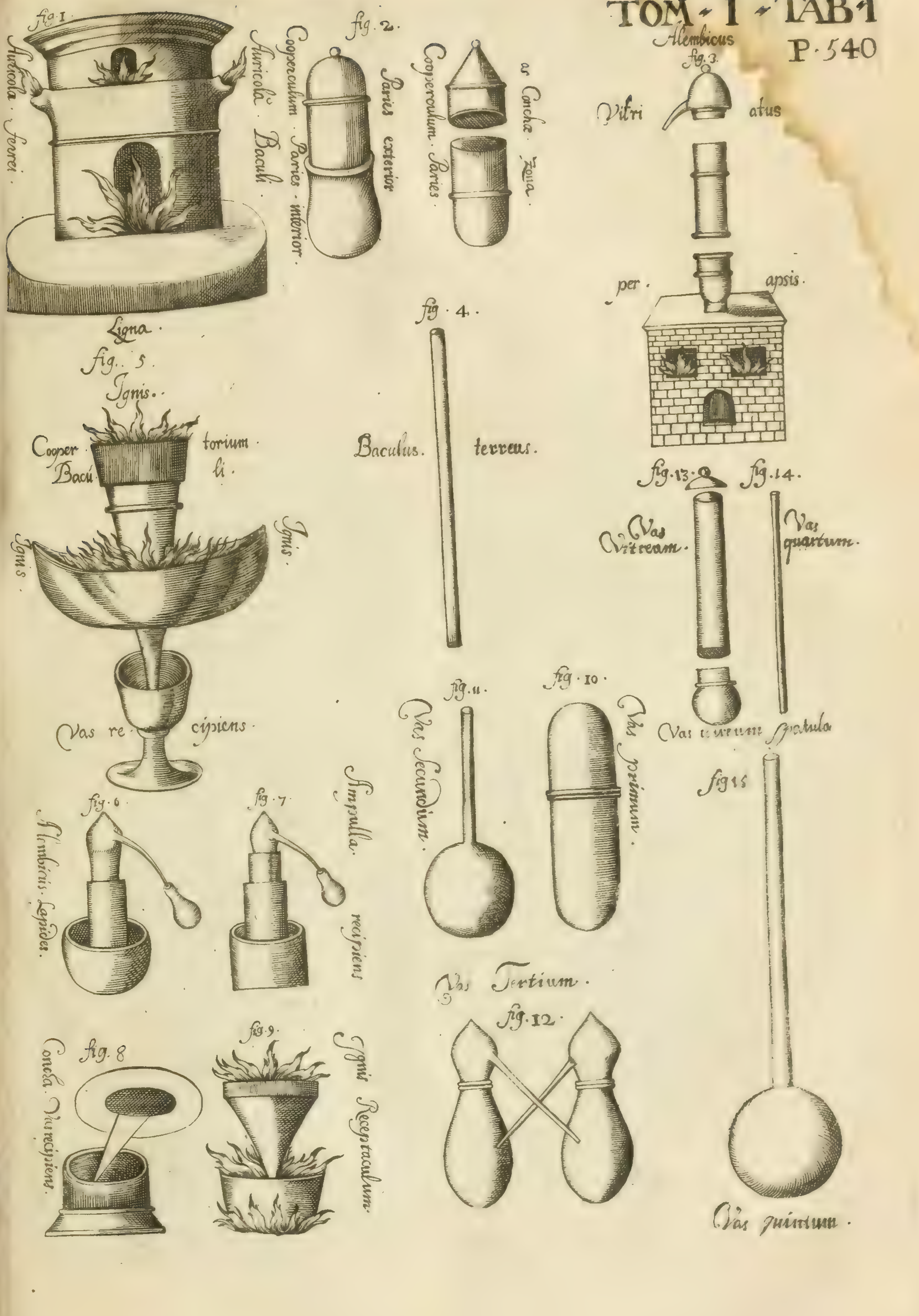
PRincipiorum itaquè hujus magisterii discussione traditâ, necesse est ex promissione nostra intentum, hujus nostræ artis completè prosequi, sermone illi conveniente. Et est scilicet consideratio omnis rei, per quam perfectio hujus operis aptiùs o[...]e[...]datur. Et consideratio necessitatis perfectionis medicinæ, scilicet ut discutiatur, ex qua re meliùs & propinquius eliciatur illa ad omnem imperfecti perfectionem. Et consideratio similiter artificiorum, per quæ cognoscamus an perfectio sit completa. His itaquè traditis, & tota erit perfectionis tradita cognitio, secundum nostræ artis exigentiam.

CAPVT I.

De Sulphuris & Arsenici Essentia.

COgnoscere verò non est possibile transmutationes corporum, vel ipsius Argenti vivi, nisi super mentem artificis deveniat vera cognitio illorum naturæ, secundùm suas radices. Priùs ergo corporum principia notificabimus; quid scilicet sint secundùm causas suas, & quid boni vel mali in se contineant. Posteà verò ipsorum omnium corporum naturas cum suis omnibus monstrabimus proprietatibus: quæ videlicet sint causæ corruptionis illorum, cum suis experientiis. Comprobantes igitur imprimis spirituum naturam: quæ ipsorum sunt corporum principia afferamus: quæ sunt scilicet Argentum vivum, Sulphur & suum compar. Dicimus igitur, quoniam Sulphur & suum compar pinguedo sunt terræ, ut jam supra narravimus in capitulo de Sulphure: cujus experientiâ manifestam probationem elicias, per illius inflammationem, & facilem ejus liquefactionem per calidum. Non enim inflammatur, nisi quod oleaginosum est, id est pingue, nec liquescit per calidum facilè, nisi quod illius naturam habet. Sulphur itaque & suum compar causam corruptionis habent, scilicet, inflammabilem substantiam, & terream fæculentiam. Causam verò perficientem habent mediocrem, inter hanc scilicet & illam Est igitur causa corruptionis in illo per hoc, quod nec fusionem, nec ingressionem habet. Causa verò corruptionis, similiter est inflammabilis substantia, quæ nec stat, nec stare facit, & quod nigredinem ex omni genere ejus præstat. Causa igitur perfectionis in illis est mediocris illorum substantia: quia per illius terreitatem, non turbatur ab ingressione, quæ per fusionem bonam perficitur, & per illius subtilitatem non removetur eius impressio de facili propter fugam. Non est autem mediocris illorum substantia, perfectionis corporum vel Argenti vivi causa, nisi figatur: quæ cùm non fixa sit, licet illius impressio non moveatur, tamen de facili stabiliter perpetuatur. Ex his itaque elicitur, mediocrem illius substantiam dividere, artificem necesse est. Dividere autem putaverunt quidam impossibile, propter fortem illius commixtionem: & illi quidem in suis operibus manifestis adversi sunt. Nam & ipsi Sulphur calcinaverunt, & licet non multum, quod nullam fusionem nec inflammationem dedit, sed illud per divisionem necesse est evenisse, quoniam Sulphur in sui naturali commixtione permanens, necesse est inflammari & comburi: ergo per divisionem diversarum substantiarum in illo relinquitur, partem, illius magis inflammabilem, à partibus non inflammabilibus, seorsum in artificio separari. Nam si possibile est per calcinationem ad reductionem illarum partium inflammabilium in illo pervenire, necesse est ex illorum naturalibus operibus eos confiteri, ad omnem partium divisionem pervenire. Sed quia hoc dependet ex subtilissimo artificio, cogitaverunt fore impossibile. Patet itaque ex præmissis in capitulo, non esse Sulphur de veritate nostræ artis, sed pars ejus. Et nos jam deduximus te in cognitionem artificii, per quod ad illius divisionem

TOM. I. TAB. 1
P. 540

onem possibile est pervenire. In Arsenico verò, quia in radice suæ mineræ, per actionem naturæ resolutæ sunt multæ illius partes inflammabiles, ideò artificium ejus separationis est facile: sed ipsum est albedinis tinctura; Sulphur verò rubedinis. In Sulphuris igitur divisione, magnam adhibere cautelam necesse est.

CAPUT II.

De Mercurii Essentia.

IN Argento vivo similiter necesse est superflua demere. Habet enim corruptionis causam, scilicet terream & adustibilem, absque inflammatione, aqueitatis substantiam, quibus in sublimando purgatur. Putaverunt tamen aliqui non superfluam habere terram vel immunditiam. Sed vanum est quod cogitaverunt. Videmus enim ipsum multæ lividitatis & non albedinis, & præterea similiter per leve artificium, videmus ex illo terram nigram & fæculentam emanare per lavationem: cujus modum narrabimus in capitulo, de Mercurii lavacro: & diximus similiter in capitulo de sublimatione Mercurii: & similiter de solutione Mercurii. Sed quia duplicem est illius perfectionem elicere, & illud perficere: ideò necesse est ipsum duplici mundationis gradu præparare. Sunt enim duæ mundationes Mercurii necessariæ. Una per sublimationem ad medicinam, nam & hæc hic innuitur: Alia per lavacrum ad coagulationem, & illa innuitur in capitulo de medicina Argenti vivi, ex quibus elicitur. Si enim volumus medicinam ex illo creare: tunc necesse est à fæculenta suæ terreitatis substantia, mundare per sublimationem, ne in projectione creet colorem lividum: & ipsius aqueitatem fugitivam delere necesse est, ne totam medicinam in projectione fugitivam faciat, & mediocrem illius substantiam salvare per medicinam, de cujus proprietate est non aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit, & fixum facit. Probamus itaque perfectivum esse illud manifestis experientiis. Nam videmus Argentum vivum, magis Argento vivo adhærere: & eidem magis amicari: post illud verò Aurum, & post Argentum. Ideò ex hoc relinquitur Solem & Lunam esse suæ naturæ magis. Alia verò corpora non videmus ad illa tantam conformitatem habere: ideò enim ipsa veridice innuimus, minùs suâ naturâ participare. Et quæcunque videmus plus ab adustione salvari, illa consideramus plus suam naturam habere & possidere. Ideoque relinquitur ipsum Argentum vivum esse perfectivum & adustionis salvativum, quod est perfectionis ultimum. Secundus verò gradus mundationis illius, ad ipsius coagulationem est, ut sufficiat illi solummodò suæ terreitatis per mundationem, cujus modus hic est, ut sumatur patella vitrea vel terrea, & in ea mittatur Argentum vivum, super quod fundatur aceti fortissimi parva quantitas, vel alterius rei consimilis, quæ sufficiat ad cooperiendum illud, post mittatur ad ignem lentum ne ferveat, & agitetur continuè cum digitis super fundum patellæ, ut dividatur Argentum vivum in similitudinem subtilissimi pulveris albi, donec totum acetum evaporet, & ipsum Argentum vivum redeat, post verò, quod fæculentum & nigrum videris ex illo emanasse: lava & abiice, & hoc iteratâ vice multiplica, quousque videris colorem suæ terreitatis in clarum mixtum albo cælestino colore perfectè mutari: quod perfectæ lavationis est signum. Cùm igitur pervenerit ad illud proiiciatur super ipsum medicina suæ coagulationis, & coagulabitur in Solificum vel Lunificum, secundùm quod præparata extiterit & ipsius narrationem in sequenti ponemus. Ex jam ergo dictis patet, & similiter Argentum vivum non esse perfectivum in natura sua, ad quam reducit minera sua, sed ad quod perducit ipsum artificium nostrum, & similiter in Sulphure & suo compari esse inducere. Non igitur in his possibile est, naturaliter naturam sequi, sed per nostrum artificium naturale.

CAPUT III.

De Essentia Marchasitæ, Magnesiæ, & Tutiæ.

DE aliis spiritibus, naturalem necesse est nos facere traditionem: qui sunt scilicet, Marchasitæ, Magnesia, & Tutia, impressionem magnam in corporibus facientes. Et ideo dicemus, quid sint, cum probationibus suis in hoc capitulo? Dicimus ergo, quod Marchasita duplicem habet in sui creatione substantiam, Argenti vivi, scilicet mortificati, & ad fixionem approximantis, & Sulphuris adurentis. Ipsam ergo habere sulphureitatem, comperimus experientiâ manifestâ. Nam cum sublimatur, ex illa emanat substantia sulphurea manifesta comburens, & sine sublimatione similiter perpenditur ejus sulphureitas. Nam si ponatur ad ignitionem, non suscipit illam, prius quàm inflammatione Sulphuris inflammetur, & ardeat. Ipsam verò Argenti vivi substantiam habere, sensibiliter manifestatur. Nam albedinem præstat Veneri meri Argenti, quemadmodum & ipsum Argentum vivum & colorem in ipsius sublimatione cælestinum præstare, & luciditatem manifestam metallicam habere videmus: quæ certum reddunt artificem, illam has substantias continere in radice sua. Magnesia verò, Sulphur plus turbidum, & Argentum vivum magis terreum & fæculentum, & ipsum Sulphur similiter magis fixum, & alias minùs inflammabile habere, per easdem probare experientias manifestè poteris, & ipsam similiter magis naturæ Martis assimilare, & approximare. Tutia verò, est fumus ipsorum corporum alborum, & hoc manifestâ probatione perpenditur. Nam projecto fumo mixtionis Jovis & Veneris, adhærente in spondilibus fabricæ fabrorũ, eandem impressionem facit cum ea: & quod fumus metallicus non redit: nec ipsa similiter sine alicujus corporis commixtione. Ideoque cum fumus sit ipse alborum corporum, alba non citrinat corpora, sed rubea. Nam citrinitas non est aliud, quàm rubei & albi determinata proportio. Ideoque ipsa propter sui subtilitatem, magis ad profundum corporis penetrat, & ideò magis alterat, quam suum corpus, & magis adhæret in examine pauco artificio, quod jam tibi narratum est. Quæcunque enim alterantur per Argenti vivi vel Sulphuris virtutem, aut horum similium, necesse est alterari, quoniam hæc sola communicant, in natura ad ipsa corpora.

CAPUT IV.

De Solis Essentia.

DE corporibus igitur ampliato sermone eorum intimè narramus essentiam & procreationem. Et primò de Sole, postea de Luna, ultimò verò de aliis secundùm quod videbitur expedire, cum suis probationibus, quæ per experimentum habentur. Est igitur Sol creatus ex subtilissima substantia Argenti vivi

vivi & clarissima fixura: & ex substantia pauca Sulphuris mundi, & puræ rubedinis, fixi clari, & à natura sua mutati, tingentis illam. Et ideo, quia contingit diversitas in coloribus ipsius Sulphuris, necesse est, & Auri citrinitatem intensam habere similiter. Est enim quoddam magis, & quoddam minùs in citrinitate intensum. Quod enim ipsum sit, ex subtilissima Argenti vivi substantia perpenditur, quia & ipsum Argentum vivum de facili illud suscipit. Non enim Argentum vivum aliud, quam suæ naturæ suscipit. Quod verò claram & mundam illam habuerit, per splendentem ejus fulgorem & radiantem manifestatur, non solùm in die, verùm etiam in tenebris se manifestantem dicimus & vidimus. Quòd verò fixam, & sine Sulphureitate comburentem substantiam habeat, patet per omnem operationem illius ad ignem. Nam neque minuitur, neque inflammatur. Quod verò ipsum sit Sulphur tingens, patet per hoc, quòd admixtum Argento vivo ipsum in colorem transformat rubeum: & quòd sublimatur forti ignitione de corporibus: ita quod eorum ascendat subtilitas cum eo, citrinissimum creat colorem: patet igitur, quòd cùm pura illius substantia, purum colorem generat, cùm non pura verò impurum. Qui verò probationis suæ citrinitatis ostensione indiget, sensum non habet, quod per visum percipitur; subtilissima igitur Argenti vivi substantia ad fixionem deducta, & puritas ejusdem & subtilissima Sulphuris materia fixa non adurens, tota ipsius Auri materia est essentialis. Major igitur Argenti vivi quã Sulphuris in illo probatur quantitas, propter facilem Argenti vivi in illud ingressionem. Igitur quæcunque volueris alterare, ad hujus exemplum altera, ut ipsa ad hujus æqualitatem perducas: & modum ad illud nos jam dedimus. Et quia subtiles & fixas habet partes ejus, ideò potuerunt partes ejus multum densari. Et hæc fuit causa sui magni ponderis. Per multam verò & temperatam decoctionem, facta est illo paulatina resolutio, & inspissatio bona, & ultima mixtio, ut cum ignitione liquescat. Ex præcedentibus igitur patet, quoniam multa quantitas Argenti vivi est causa perfectionis: & multa Sulphuris corruptionis causa. Et uniformitas in substantia est causa perfectionis, quæ per mixtionem fit in decoctione naturali: & diversitas in substantia, est causa corruptionis, & induratio & inspissatio, quæ per longam perficitur & temperatam decoctionem, est causa perfectionis: oppositum verò corruptionis. Igitur, si ceciderit super ipsum Argentum vivum Sulphur, non debitè necesse est, secundùm diversitatem illius, diversas corruptiones adduci. Potest enim Sulphur, quod super illud cadit, fixum non adustibile esse totum, aut totum adustibile & fugiens in natura Sulphuris: aut partem fugientis: partem verò fixi tenere: sed in parte naturam Sulphuris tenere, in parte verò non: aut totum mundum, aut immundum, aut modicum, aut multæ quantitatis, superans in commixto, aut paucæ quantitatis, superatum in illo: aut nec superans, nec superatum, aut album, aut rubeum, aut mediocre. Ex his itaque diversitatibus, necesse fuit in natura diversa creari corpora, & his similia: quas omnes oportet nos narrare, cum probationibus manifestis.

CAPUT V.

De Essentia Lunæ.

Iam ergò patet ex prædictis, quòd si ceciderit Sulphur mundum, fixum, rubeum, clarum, super substantiam Argenti vivi puram, mundam, fixam, claram, non superans, immò paucæ quantitatis & superatum, creatur ex hoc Aurum purum. Si verò fuerit, quod ceciderit Sulphur mundum, fixum, album, clarum, super substantiam Argenti vivi mundam, Luna pura, [si in quantitate non superet] diminutam habet puritatem ab Auri puritate, & spissitudinem grossiorem quàm Aurum. Cujus signum est, quod non densantur partes ejus in tantum, quòd Auro componderet: nec ita fixam substantiam habet ut illud. Cujus signum est diminutio ejus per ignem: & Sulphur ejus, quòd non est fixum, nec incombustibile, causa est illius. Et quod Sulphur in illo hujus sit dispositionis, per illius præambulam inflammationem probatur. Illud autem fixum, & non fixum, ad aliud quidem, & ad aliud relatum esse, impossibile non est æstimandum. Lunæ enim sulphureitas ad Auri sulphureitatem relata, non fixa comburens est. Ad aliorum verò corporum relata, fixa, & non comburens est.

CAPUT VI.

De Martis Essentia.

Si verò fuerit Sulphur fixum terreum, Argento vivo terreo mixtum, & hæc ambo non puræ albedinis, sed lividæ fuerint: cujus superantiæ quantitas sit Sulphuris fixi summa, fit ex his Ferrum, quoniam superantia Sulphuris fixi, fusionem prohibet. Ideoquè ex hoc relinquitur Sulphur velociùs liquefactionis festinantiam, per opus fusionis perdere, quàm Argentum vivum. Non fixum verò videmus citiùs, quàm Argentum vivum liquescere. Ex his ergo manifestatur causa velocitatis fusionis, & tarditatis in unoquoque corporum. Nam quòd plus de fixo habet Sulphure, tardiùs, quod verò plus de adurente, faciliùs & citiùs fusionem suscipit, quod satis aperte relinquitur à nobis fore probandum. Quod autem Sulphur fixum tardiorem faciat fusionem, manifestatur per hoc, quod ipsum nunquam figitur, nisi calcinetur, calcinatum autem nullam dat fusionem, manifestatur per hoc, quod ipsum nunquam figitur, nisi calcinetur, calcinatum autem nullam dat fusionem. Ergo in omnibus corporibus illam impedire debet. Quod verò nisi calcinetur, non figatur: patet experimento illius, qui illud figit non calcinatum: quoniam ipsum invenit semper fugere, donec in terram vertatur: cujus similitudo est calcis veræ. Hoc autem minimè in Argento vivo contingit, quoniam figi potest absque hoc, quòd in terram vertatur, & figi similiter cum conversione ipsius in terram potest. Nam per festinationem ad eius fixionem, quæ per præcipitationem perficitur, figitur, & in terram mutatur. Per successivam verò illius iteratâ vice sublimationem, similiter figitur, & non in terram vertitur, immò fusionem dat metallicam. Hoc autem manifestum est, & illi probatum, qui utrasquè fixiones illius expertus est, usque in illius consumationem festinam per præcipitationem & tardam per successivas sublimationes. Vidit enim & invenit sic, ut, ut à nobis scriptum suscepit. Et illud ideò quoniam viscosam & densam habet substantiam: cujus signum est contritio illius cum imbibitione & mixtione cum rebus aliis. Sentitur enim in illo manifestè viscositas illius per multam adhærentiam, densam autem substantiam illud habere manifestè monstratur per illius aspectum, & ponderationem sui immensi ponderis. Auro enim præponderat cum est in natura sua. Et est similiter fortitudinæ

com

compositionis, ut narratum est. Ex his igitur relinquitur ipsum posse figi, sine ipsius humiditatis consumptione & in terram conversione: propter enim bonam partium adhærentiam & fortitudinem suæ mixtionis, si quomodo partes illius inspissentur per ignem: ulterius non permittit se corrumpi: neque per ingressionem fumosæ flammæ in illud, se in fumum ulterius elevari permittit, quoniam rarefactionem sui non patitur, propter sui densitatem & carentiam adustionis: quæ per sulphureitatem combustibilem, quam non habet, perficitur. Per hoc ergo inventum est, inventione veridicâ, duorum secretorum genus mirabile triplex, unum scilicet causæ corruptionis uniuscujusque metallorum per ignem, quarum una est inclusio adurentis sulphureitatis, & illorum substantia per inflammationem illa diminuentis, & exterminantis in fumum ultimâ consumptione, quantumcunque in illis Argenti vivi veræ fixionis extiterit. Altera est multiplicatio flammæ exterioris super illa penetrantis, & secum in fumum resolventis, cujusque fixionis in eis ipsum sit. Tertia verò est rarificatio eorum per calcinationem. Tunc enim flamma vel ignis sine illa in eis penetrare potest, & ipsa exterminare. Si igitur omnes corruptiones esse contingant, maxime corpus corrumpi necesse est. Si verò non omnes, remittitur corruptionis velocitas uniuscujusque corporis, secundùm remissionem illarum. Secundum genus est bonitas, quæ per ipsum consideratur in corporibus. Quia igitur Argentum vivum, propter nullas causas exterminationis, se in partes compositionis illius dividi permittit, quia, aut cum tota sui substantia ex igne recedit, aut cum tota in illo permanet stans. Notatur in eo necessario perfectionis causa. Laudetur igitur benedictus & gloriosus Deus altissimus, qui creavit illud, & dedit illi substantiam, & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere: ut in illa possit inveniri hæc perfectio per artificium aliquod, quod in illo invenimus potentiâ propinquâ. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab eo non superatur: sed admirabiliter in eo quiescit, gaudens eo.

CAPUT VII.

De Veneris Essentia.

REdeuntes igitur ad propositum, dicimus, quod si fuerit Sulphur immundum, fixum, grossum, secundùm sui majorem partem: secundùm verò sui minorem, non fixum, lividum, rubeum; secundùm verò totum non superans neque superatum, & ceciderit super Argentum vivum grossum: ex eo Æs creari necesse, est. Horum itaque omnium probationem adducere necesse est, per data ex natura sua. Nam cùm illud ad inflammationem ponitur, flammam ex eo Sulphuream discernere poteris: quæ Sulphuris non fixi est signum, & deperditio suæ quantitatis per exhalationem. Sulphur verò fixum in illa, significatur per frequentem ejus combustionem. Nam ex ea fit suæ fusionis retardatio, & induratio suæ substantiæ, quæ signa sunt multitudinis sui fixi Sulphuris. Quòd autem illud sit rubeum, immundum, adjunctum Argento vivo immundo, significatur per sensum: Unde aliâ probatione non indiget. Experimento itaq; elicias secretum: vides enim omnem rem caloris actione, in terram mutatam, cum facilitate solvi, & ad aquæ naturam redigi. Hoc autem contingit propter partium subtiliationem ab igne. Res igitur magis subtilis in natura propria, ad hanc terream naturam reducta, magis subtiliatur, igitur magis solvitur, ita & quæ maximè, maximè. Ex his igitur patet causa corruptionis, & infectionis horum duorum corporum, Martis scilicet & Veneris, quoniam est per Sulphuris multam quantitatem fixi & non fixi, paucæ in Venere: minimè vero in Marte. Cum igitur Sulphur fixum in fusionem devenerit, per calorem ignis, ejusque partium subtiliationem per illum: quære aptitudinem substantiæ solutionis: cujus signum est expositio horum duorum corporum ad vaporem aceti. Nam per illud floret in superficie sua Sulphuris eorum aluminositas, per calorem in illum creata subtiliativum. Et si posueris hæc duo corpora in liquorum ponticum, solventur de facili per ebullitionem in illum multæ illorum partes. Et si respexeris in mineris horum duorum, manifestam invenies ex eis solutam Aluminositatis substantiam stillare, & in illis adhærere: quæ aluminositas per ponticitatem & facilem solutionem in aquam mutatur. Non enim ponticum & facilè solubile reperitur aliud quod Alumen & quod suæ naturæ est. Nigredo verò in uno quoq; horum duorum corporum ad ignem creatur, per Sulphur non fixum, quòd in illis concluditur multum, quemadmodum in Venere: parum verò in Marte ad naturam fixi approximans: ideoque non de facili talem impressionem de Marte removere est possibile. Jam ergò patuit ex Sulphure non fixo, fusionem fieri, & fusionem adjuvari, ex fixo verò fusionem non fieri, & fusionem impediri, illud scit necessarium verum esse qui nullo ingeniorum fusionis Sulphur potuit conservare in fusione post illius fixionem. Argentum verò vivum fixit per frequentem sublimationis reiterationem ad illud, eò bonam fusionem suscipiente Ex hoc itaque manifestum est corpora esse majoris perfectionis, quæ plus Argenti vivi sunt continentia, & quæ minùs sunt continentia sunt minoris perfectionis. Studeas igitur in omnibus tuis operibus, Argentum vivum in commixtione superare, & si per solum Argentum vivum perficere poteris, preciosissimæ perfectionis indagator eris: & ejus perfectionis, supra quam naturæ vincit opus, mundare enim poteris intimè, ad quod natura non pervenit. Probatio verò hujus, quod ea, quæ magis Argenti vivi quantitatis sunt continentia, majoris sunt perfectionis, est scilicet facillima susceptio Argenti vivi. Videmus enim corpus perfectius, amicabiliter Argentum vivum suscipere. Ex præcedentibus itaque sermonibus relinquitur, duplicem fore in corporibus sulphureitatem: unam quidem in profunditate Argenti vivi, conclusam in principio suæ commixtionis, alteram verò supervenientem, quarum altera cum labore tollitur, alteram verò nullo artificiorum ingenio est possibile tolli, quod per ignem perficitur, ad quod possit nostra operatio congruè ac utiliter pervenire: cùm jam secum ad eandem creationem unitum factum est; & hoc experimento probatur. quoniam sulphureitatem adustibilem videmus per ignem deleri: sulphureitatem verò fixam minimè. Si ergo dixerimus corpora calcinatione mundari, intelligas utique à terrea substantia; quæ non in radice suæ naturæ unita est, quoniam unitâ mundare per ignis ingenium non est possibile, nisi adveniat Argenti vivi medicina, occultans & contemperans illam: aut illam de cõmixto separans. Separatio autem terreæ substantiæ in radice naturæ metallo unitæ, de commixto

mixto fit: aut per elevationem cum rebus substantiam Argenti vivi elevantibus, & Sulphur terreum dimittentibus propter convenientiam cum eis: ut est Tutia & Marchasita, quia fumi sunt: quorum major pars Argenti vivi est quantitas, quàm Sulphuris: & hujus experientiam vides, quoniam si forti & subitâ fusione hæc conjunxeris cum corporibus, spiritus secum adducent corpora in fuga sua levatione. Ideoque cum eis elevare poteris, aut per Argenti vivi commixtionem, quam narravimus. Argentum enim vivum tenet, quod suæ naturæ est, alterum verò respicit.

CAPUT VIII.

De Iovis Essentia.

HAc igitur investigatione propositâ, nostrum propositum sequentes innuimus, quòd si Sulphur fuerit in radice commixtionis fixione paucâ, participans album, albedine non purâ, non superans, sed superatum cum Argento vivo secundùm partem fixo albo non purè commixto, sequetur ex eo Stannum. Et horum probationem per præparationem invenies: quoniam, si Stannum calcinaveris, senties ex illo Sulphuris fætorem: quod signum est Sulphuris non fixi, & quia flammam non dat, non putes illud fixum, quoniam non propter fixionẽ, sed propter superantiam Argenti vivi in commixtione salvantis à combustione, flammam non dat. Probatur itaque duplex in Stanno sulphureitas, & duplex Argenti vivi substantia, una quidem sulphureitas, quæ est minùs fixa, quia cum calcinatur fætet ut Sulphur. Per primam probatur mixtionis experientia, altera per continuationem ipsius in calce sua ad ignem quam habet, quia magis fixa non fætet. Probatur verò duplex Argenti vivi substantia in illo. Una, quarum est fixa, quoniam ante illius calcinationem non stridet: post verò triplicem ipsius calcinationem non stridet, quod est, quia ejus Argenti vivi fugitivi substantia stridorem faciens evolavit. Quod verò Argenti vivi substantia sit in illo, probatur per lavationem Plumbi cum Argento vivo, quoniam si cum Argento vivo Plumbum lavetur, & post lavacrum ejus per illud fuderis, igne non superante suæ fusionis ignem, remanebit cum eo Argenti vivi pars, quæ Plumbo stridorem adducit, & illud in Stannum convertet. E converso permutationem Stanni in Plumbum illud considerate potes. Nam per multiplicem calcinationis reiterationem ad illud, & magis illi ignis convenientis ad reductionis administrationem, in Plumbum convertitur. Maximè verò cùm per subtractionem sui scorii cum magno calcinatur igne. Et harum substantiarum diversitatibus certificari poteris per ingenia conservationis illarum, cum instrumentis propriis, & ignis modo eas dividentis, ad quam nos pervenimus cum instantiâ, & vidimus cum certificatione nostrâ nos verum per illud æstimasse. Quid igitur sit, quod post remotionem duorum non fixorum, ex Jove scilicet Sulphuris & Argenti vivi remansit, te certum reddere nos expedit, ut completè cognoscas ipsius Iovis compositionem. Est ergò illud lividum, ponderosum, ut Plumbum, majori tamen albedine Plumbo participans est, quàm Plumbum purissimum, & est in ipso æqualitas spissitudinis duorum componentium, Argenti vivi scilicet & Sulphuris, non autem æqualitas quantitatis, quoniam in commixtione vincit Argentum vivum, cujus signum est facilitas ingressionis in illud Argenti vivi in naturâ sua. Igitur si non majoris Argenti vivi in illo esset quantitas, non adhæreret illi in naturâ sua sumptum de facili. Ideòque non adhæret Marti, nisi subtilissimo ingenio, neque Veneri propter paucitatem Argenti vivi in illis, in commixtione sua. Ex hoc ergò patet, quòd difficillimè Marti adhæret, Veneri verò faciliùs, propter majorem copiam Argenti vivi in eâ cujus signum est fusio illius facilis, Martis verò difficillima. Fixio verò harum duarum substantiarum, ad firmam approximat fixionem, non autem firma est perpetua, & hujus est probatio ipsius corporis calcinatio: & post calcinationem ad fortem ignem expositio, nam per eum non fiet divisio: sed tota ascendet substantia, purificata tamen magis. Videmus igitur substantiam Sulphuris, in Stanno adhærentem faciliùs separari, quàm in Plumbo, & hujus experimentum vides per facilem Iovis indurationem, calcinationem, & meliorationem sui fulgoris. Ideòque consideramus hæc corrumpentia in radice sua non fuisse, sed ei post advenerunt. Et quia in primâ mixtione non fuerunt illi multum conjuncta, ideò, facilè possunt separari. Ideò alterationes in eo sunt velocis operis, mundificatio videlicet, & ipsius induratio, & illius fixio, & harum causas per ea, quæ jam à nobis tradita, manifestè considerare potes. Et quia post has operationes calcinationem scilicet & reductionem consideravimus in fumo suo elevato per magnam ignis expressionem, & vidimus illum ad citrinitatem pertinere, cum hoc sit de proprietate Sulphuris calcinati, æstimavimus æstimatione verâ, in quâ sumus certificati, ipsum Sulphuris fixi naturam multum secum continere. Qui ergò voluerit in hac nostra scientiâ videre veritatem, investigationem horum omnium studeat cum sedulitate operis, donec principia ipsorum corporum, & proprietates spirituum inveniat, inventione certâ, non conjecturali, quam tradidimus in hoc libro sufficienter ad artis exigentiam.

CAPUT IX.

De Saturni Essentia.

REstat nos igitur de Saturno descriptionem ponere, & dicimus quòd non diversificatur à Iove per calcinationis reiterationem ad illius naturam reductio, nisi quia immundiorem habet substantiam, à duabus substantiis commixtam grossioribus, Sulphure scilicet & Argento vivo, & quia Sulphur in illo comburens, est suæ quàm Argenti vivi substantiæ magis adhæsivum, & quod plus habet de substantia Sulphuris fixi ad compositionem suam quàm Iupiter, & horum probationes per experientias manifestas adducemus, quod igitur ipsum sit majoris partis terreæ fætulentæ quàm Iupiter, manifestatur per visum, & per lavacrum ejus ab Argento vivo in natura, quia plus per lavacrum emanat fætulentiæ ab eo, quàm à Iove: & quia primum gradum calcinationis suscipit faciliùs quàm Iupiter, quod est signum multæ terreitatis. Nam corpora plus terreitatis, facilioris invenimus calcinationis, & terreitatis paucæ difficilioris calcinationis, quia est paucæ terreitatis, ideò paucæ pulverisationis, & hujus est probatio difficillima, Solis calcinatio completa. Et quia non rectificatur ejus fæditas per calcinationis reiterationem sicut in Iove, quod est signum majoris fæditatis, in principiis ejus ex natura sua quàm Iovis. Quod verò Sulphuris quantitas combustibilis magis sit Argenti vivi

vivi substantiæ adhæsivæ in eo quàm in Iove, significatur verò per hoc quod non separatur de eo in fumum quantitas notanda, quia sit citrini coloris multæ citrinitatis, cujus signum similiter est, quòd in fundo instrumenti ex eo remansit, quod necessario unius trium horum esse signum relinquitur, aut nullius quantitatis Sulphuris combustibilis in eo, aut paucissimæ, aut multum conjunctæ in principiorum propinquitate ad radicem mixtionis. Sed certificati sumus per illius odorem, ipsum alicujus esse quantitatis, & non paucæ, immò multæ, quia non movetur ab eo sulphureitas in brevi tempore. Ideò consideramus consideratione quâ certi sumus, Sulphur comburens illius cum Sulphure non comburente, ad naturam Sulphuris fixi approximare, in Argenti vivi substantia uniformiter esse commixtum. Ideoque cum scandit fumus ejus, necessario cum Sulphure non comburente scandit, de cujus proprietate est citrinitatem creare. Quod verò major quantitas Sulphuris non adurentis sit in ipso, quàm in Jove, à nobis adductum est cum veritate, per hoc videmus totum colorem ipsius in citrinum mutari. Jovis verò in album, in calcinationibus suis. Et ideò in hoc nobis aperta est via causæ investigationis hujus operis, per quod in calcinatione mutatur Jupiter facilius in durum, quàm Saturnus. Non autem in tarditatem liquefactionis velociùs quàm Saturnus, & illud ideo, quoniam causa duritiei veræ est Sulphur fixum & Argentum vivum fixum. Causa verò liquefactionis est duplex, Argentum vivum scilicet & Sulphur combustibile, quorum alterum, quoad fusionis perfectionem sufficit, in unoquoque gradu ejus cum ignitione scilicet Argenti vivi. Quia igitur in Jove est multa Argenti vivi quantitas, non vere fixi, remanet in illo multa liquefactionis velocitas, & non removetur ab illo faciliter. Causa verò mollificationis est duplex. Argentum scilicet vivum & Sulphur combustibile. Quia igitur removetur Sulphureitas comburens ex Jove faciliùs, quàm ex Saturno, ideò ex eo altera causarum mollitiei remota, necesse est illud indurari velociter. Saturnus verò quia utriusque mollitiei causas fortiter habet conjunctas, non facilè induratur. Est tamen diversitas in mollitie per Argentum vivum & per Sulphur, quoniam mollities per Sulphur est cessiva: mollities verò per Argentum vivum extensiva. Et hoc necessario probatur per hoc, quod videmus corpora multi Argenti vivi, multæ extensionis esse, corpora verò pauci, paucæ. Et ideò Iupiter faciliùs & subtiliùs extenditur quàm Saturnus: Saturnus faciliùs quàm Venus: Venus quàm Mars: Luna subtilius quam Iupiter: Sol verò quàm Luna subtiliùs. Patet igitur, quòd cùm causa indurationis sit Argentum vivum fixum, aut Sulphur fixum, causa mollitiei erit opposita. Causa verò fusionis est duplex, scilicet Sulphur non fixum & Argentum vivum cujuscunque generis. Sed Sulphur non fixum, necessariò est causa fusionis sine ignitione, & manifestè vides huius rei experientiam per projectionem Arsenici super corpora difficilis fusionis, facit enim ea facilis fusionis & sine ignitione. Causa verò fusionis facilis est, & similiter Argentum vivum. Causa verò fusionis cum ignitione, est Argentum vivum fixum. Causa igitur impedimenti fusionis cujuscunque est Sulphur fixum, per hoc itaque maximum potes elicere secretum, quoniam cùm plurimæ Argenti vivi quantitatis, corpora maximæ perfectionis sint inventa, & plurimæ igitur quantitatis Argenti vivi, corpora à perfectione diminuta: magis ad perfectionem approximare necesse est, itaque & multæ sulphureitatis, corpora plurimæ corruptionis esse contingit. Quamobrem igitur ex jam dictis patet, Iovem maximè perfecto approximare, cum perfectionis plus participet, Saturnum verò minus, minùs verò & adhuc Venerem, minimè verò Martem, quòd ex perfectivo dependet. Aliter autem ex medicina compiente, & defectum supplente, imperfectum attenuante, & ad profundum corporum spissitudinem, & sub splendentis fulgoris substantia eorundem palliante, fuscedinem se habere contingit. Ex hoc enim maximè perfectibilis Venus existit: minùs verò Mars: & adhuc minùs Iupiter: minimè verò Saturnus: Ex his igitur repertum laboris investigatione veridicâ, quod ex corporum diversitate, diversas inveniri cum præparatione medicinas necesse existit. Aliâ enim eget medicinâ durum ignibile: aliâ verò molle, & non ignibile corpus. Hoc quidem mollificante, & ad profundum attenuante, & in suæ æqualitate substantiæ. Illud verò indurante & inspissante occultum ejus. Ex his igitur nos expedit ad medicinas transire, cum manifestis experientiis diversarum ponentibus nobis medicinarum causas inventionis, & quod diminutum relinquant, & quod ad complementum deducant.

CAPUT X.

De duplici medicina cujuslibet corporis imperfecti & Argenti vivi, scilicet alba & rubea.

PRobamus igitur spiritus corporibus magis assimilari per hoc, quod magis corporibus uniuntur, & amicabilius quàm alia in natura, & natura naturam attrahit, & simile suo applaudit simili. Per hoc ergo adductum est nobis, inventione primâ hos esse corporum alterationis medicinam veram. Ideoque omni quo potuimus ingeniorum genere, nos ipsos exercuimus, ut, per illos imperfectorum unumquodque corporum mutatione firmâ, in perfectum Lunare & Solare, transformaremus corpus. Quapropter ex eisdem medicinam diversam, ex diversa alterandorum intentione, creari necesse accidit. Cùm sit igitur duplicis generis alterabile, Argentum vivum scilicet perfectè coagulabile, & à perfectione diminuta corpora, & hæc siquidem multiplicia. Alia quidem dura ignibilia, alia vero mollia, non ignibilia tamen. Dura quidem & ignibilia, ut Mars & Venus. Mollia vero ut Iupiter & Saturnus, necesse est & medicinam perfectivam similiter multiplicem esse. Aliâ enim eget Argentum vivum medicinâ perficiente, alia vero corpora transformanda. Ac etiam aliâ egent dura ignibilia, ut Venus & Mars, alia verò mollia non ignibilia ut Saturnus & Iupiter; & hæc utraque utriusque generis, cum à se invicem differant in natura similiter & diversa egere medicinâ, necessario accidit. Vnius etenim generis Mars & Venus, duritiei scilicet, in speciali verò quâdam proprietate differunt. Est enim hæc fusibilis, ille verò non fusibilis. Ideòque aliâ quidem Mars, aliâ verò Venus medicinâ perficitur, & hic quidem ex toto immundus, illa verò non, & hic quidem quâdam albedine fuscâ, illa verò rubedine & viriditate participat, quæ in medicina diversitatis necessitatem ponunt similiter. Alterius enim generis mollitiei corpora, scilicet Iupiter & Saturnus. Cum hæc similiter differant, diversâ medicinâ, & similiter egere necesse est. Est enim hic Iupiter quidem mundus, ille verò Saturnus non, at verò & hæc quidem muta-

mutabilia omnia quatuor, nunc Lunaria, nunc verò Solaria efficiuntur perfectionis corpora. Ideoque necesse est, unicuique duplicem medicinam fore, unam quidem citrinam, & in citrinum mutantem Solare corpus. Alteram verò albam, in album Lunare corpus mutantem similiter. Cùm igitur quatuor imperfectorum corporum, unicuique duplex medicina adveniat. Solaris videlicet & Lunaris. Erunt igitur in summa octo medicinæ corpora perficientes in forma bonorum. Perficitur & similiter Argentum vivum in Solare & Lunare, ideòque & medicinæ alterantis illud, duplicem differentiam esse contingit. Decem igitur erunt omnes medicinæ, quas invenimus, cum totalitate sua, ad cujuslibet imperfecti alterationem completam: verum utique cum temporis diuturnitate, laboris instantia, & magnæ indagationis industria, sed excusari volumus ab inventionis labore, harum decem medicinarum, per unius beneficium medicinæ. Invenimus enim, inquisitione longâ, nec non & laboriosâ maximè, & cum experientia certa, medicinam unam, quâ quidem durum mollescit, & molle induratur corpus, & fugitivum figitur, & illustratur fædum splendore inenarrabili, in eo qui supra naturam consistit. Ideoque omnium harum medicinarum expedit singulum sermonem adducere, cum causis suis, & manifestis probationum experientiis. Primùm quidem medicinarum decem seriem, & deinde hinc principium corporum omnium, deinde Argenti vivi, dehinc verò ultimo ad perfectionis Magisterii medicinam transeundum. Cùm tamen præparatione indigeant imperfectâ. Ideò, ne propter artis insufficientiam traditionis, mordeamur ab invidis, inprimis afferamus narrationem de imperfectorum præparationibus: eorum inventionum causæ necessitatem ponentes, quibus siquidem nostro artificio efficiantur congrua, perfectionis albedinis & rubedinis, in unoquoque gradu medicinam, suscipere, & ab eadem perfici, dehinc verò addendum medicinarum omnium sufficientem narrationem & cõgruam.

CAPUT XI.

De administratione & mundificatione corporum, diversificando secundum diversitatem essentiarum suarum.

EX jam igitur à nobis narratis sermonibus apparet, quid superfluum, quidvè diminutum ex operibus natura relinquat, in unoquoquè eorum, quæ imperfecta sunt corpora, secundùm sufficientem partem; secundùm verò complementum, quæ in superioribus omisimus, hic complebimus sufficienti sermone totaliter. Primùm igitur, cùm duplicis fore generis imperfectionis corpora contingat, mutabilia, mollia scilicet nec non, & non ignibilia ut Saturnus & Jupiter, & dura non fusibilia, aut cũ ignitione fusibilia, ut Mars & Venus: hæc quidẽ non fusibilis, ille verò cum ignitione: necessariò nobis natura informando edocuit, ex illorũ diversitate essentiarum, in radice naturæ diversas præparationes, secundùm exigentiam illius administrare. Sunt itaque unius generis transformanda imperfectionis corpora duo necessaria, Plumbum scilicet quod Melan dicitur, id est nigrum, & per artem Saturnus, & Plumbum stridens, quod album dicitur, & in hac scientia Jupiter, quæ à se invicem sunt diversa in sui occulti profunda, ex radice suæ naturæ innata & manifesta, quoniam Saturnus lividus, lividus, ponderosus & niger, sine stridore totaliter mutus, Jupiter albus, livens parum, multùm verò stridens, & modico sono tinnitum adducens. Differentia n verò in profundo illorum, cum manifestis experientiis tibi monstravimus, ex illarum experientiarum causis necessariis. Ex quibus, secundùm magis præparationis ordinem, colligere bonæ mentis artificem contingit. Primum igitur, secundùm ordinem corporum, præparationem narremus. Postea verò & ipsius Argenti vivi coagulabilis. Sed & primò unius generis mollitiei scilicet, post hoc verò & alterius. Primi quoq; generis corporum ponatur, Saturni scilicet præparatio, & Jovis. Post verò aliorum, secundùm suum ordinem determinatum, quia, in præparatione Corporum, nihil superfluum, ex profundo ipsius, removendum, sed ex manifesto potiùs.

CAPUT XII.

De præparatione Saturni & Jovis in communi.

SAturni essentiæ præparatio multiplex adhibetur, & Jovis similiter, per ipsorum multiplicis perfectionis approximationis, aut elongationis ab eo gradum. Cùm sit igitur aliud ex corrumpentibus suo profundo, adveniens ex suæ naturæ radice innatâ sulphureitate, scilicet terreitas atq; Argenti vivi impuritas, terræ illorum creationis principiis, essentiali natura commixta. Aliud verò superveniens, post primam illorum mixtionem, corruptionem adducit: & sunt tres primi generis sulphureitas scilicet comburens, & illius impuritas, & Argenti vivi substantia fœda, quæ omnia sunt Saturni & Jovis perfectionis substantiam corrumpentia. Sed horum quidem alterum impossibile est removeri per medicinam primi ordinis, alicujus industriæ. Alterum verò, parvo adminiculo removeri contingit. Hoc quidem removendum esse impossibile advenit, propter hoc quòd in principiis naturæ propriæ hujus generis corporum, in veram essentiam commixta fuerunt, & vera essentia facta sunt. Ideoquè cùm non sit possibile, veram rei cujuscunque in naturâ removere essentiam, re permanente, non fuit ab eis possibile, hæc corrumpentia delere. Quamobrem igitur putaverunt quidam Philosophorum, per hoc ad artem non posse perveniri. Sed & nos quidem, nostro tempore hanc inquirentes scientiam, pervenimus ad hoc, idem quod & similiter nullo ingeniorum præparationis modo, potuimus corpora illustrare, cum cõplemento sui fulgoris lucidi, quin contingeret illa ex toto infici & denigrari penitùs. Propter hoc igitur, & nos similiter in stuporem adducti, multi temporis spatio, sub desperationis umbraculo, delituimus. Redeuntes igitur in nos ipsos, nosmet torquentes immensæ cogitationum meditationis afflictionibus, respeximus à perfectione corpora diminuta in profundo suæ naturæ fæda existere, & nihil in eis fulgidum inveniri, cum in eis, secundùm naturam non sit. Non enim invenitur in re, quod in illa non est. Cùm igitur nihil perfecti in illis inveniatur, necessariò & in eisdem nihil superfluum inveniri relinquitur, in diversarum substantiarum separatione in illis, in profundo suæ naturæ. Ideoquè per hoc invenimus aliquid diminutum in illis fuisse, quod compleri necessario accidit, per medicinam sibi convenientem, & diminutum complentem. Est igitur diminutum in illis, scilicet paucitas Argenti vivi, & non recta inspissatio ejusdem. Igitur complementum est in illis Argenti vivi multiplicatio & inspissa-

inspissatio bona, & fixio permanens. Hoc autem per medicinam ex illo creatam perficitur. Hæc enim, cum ex Argento vivo sit in esse deducta, per illius beneficium luciditatis, splendoris illorum fuscedinem palliando celat & tegit, & in splendorem adducit, & in fulgorem convertit. Cùm enim Argentum vivum in medicina præparatum, per nostrum artificium sit mundatum,& in substantiam purissimam & fulgidissimam redactum, projectum super diminuta corpora à perfectione illustrabit,& suâ fixione perficiet. Hanc verò medicinam in suâ narrabimus oratione. Relinquitur itaque ex præjacentibus, necessariò duplicem fore perfectionis inventionem necessariam. Aut unam quidem per medicinam, quæ de commixto substantiam fœdam separat. Aut alteram per medicinam, quæ illam sui fulgoris splendore palliando tegat, & illustrando decoret. Cùm nihil ergò superfluum, sed potiùs diminutum, in profundo corporum reperiri contingat. Igitur, si quod superfluum removeri expedit, necesse est illud ex manifesto suæ naturæ superveniens, & tolli & moveri, cum diversis præparationibus, quas in hac oratione nos expedit enarrare. Primum quidem in eâdem oratione Jovis & Saturni. Ultimò verò & aliorum secundùm ordinem.

CAPUT XIII.

De Præparatione Saturni in specie.

PRæparantur igitur Saturnus & Iupiter, præparationibus multiplicibus, secundùm majoris perfectionis approximationis necessitatem, communi scilicet & specialis præparationis modo. Communis quidem est per gradus approximationis ad perfectionem multiplices. Est enim unus gradus approximationis, scilicet Sulphur & substantia munda, alter verò durities, cum suæ fusionis ignitione. Tertius verò fixio per remotionem fugitivæ substantiæ. Mundificantur igitur, & fulgida fiunt tripliciter: aut per res mundificantes, aut per calcinationis modum & reductionis, aut per solutionē. Per res igitur deputantes mundantur dupliciter, aut in calcem redacta, aut in natura corporum. In calcem vero redacta, purificantur in hunc modum, aut per Sales & Alumina, aut per vitrum. Et est, ut cum corpus, scilicet Iupiter & Saturnus calcinatum extiterit, tunc infundatur super eorum calcem, Aluminum aut Salium aqua, aut commisceatur in ea vitrum tritum, & reducatur in corpus. Hoc igitur toties super hæc corpora alternatâ vice reiteretur, quousque munda completè se ostendant. Nam cùm Sales & Alumina & Vitrum fundantur fusione aliâ quàm corpora, ideò ab illis separantur, & secum terream substantiam ducunt, relicto solo corpore purificato. In naturâ vero corporum, similiter per eundem depurantur modum, & est ut limentur subtilissimè hæc duo corpora. Post hoc verò cum eisdem administrentur aluminibus, salibus, & vitro videlicet, & posteà in corpus reducantur. Et sic alternatâ vice reiteretur, quousq; mundiora appareant. Mundificantur, & per Argenti vivi lavacrum, modum cujus attulimus: Mundificantur verò similiter, & hæc utriusquè generis corpora, per reiterationis vicem calcinationis ad illa, & reductionis similiter cum sufficientia sui ignis, quousque mundiora appareant. Per hanc enim mundantur, à perfectione hæc diminuta corpora, duplici corrumpente substantiâ. Hac quidem inflammabili & fugitivâ, illa vero fætulenta terrea. Et illud ideò, quoniam ignis omnem fugitivam substantiam elevat, & consumit. Et idem ignis, similiter in reductionis modo, omnem substantiam terræ dividit cū proportione suâ. Et hanc proportionem in alio nostro volumine, quod de perfectionis investigatione intitulatur, conscripsimus, quod secundùm ordinem hunc præcedit librum. In illo enim, quæcunq; investigavimus secundùm nostræ mentis rationē scripsimus. Hic verò quæ vidimus, & tetigimus completè, secundùm scientiæ ordinem, terminavimus. Mundificantur & hæc utique per solutionem suæ substantiæ, cujus modum jam diximus. Et per reductionem similiter ejus, quod ex eis dissolutum extiterit. Invenitur enim illud mundius, & perfectius quàm alio quoquam præparationis genere, hoc eodem præparationis modo. Et huic modo non comparatur modus, nisi qui per sublimationem perficitur, & ideò huic æquipollet. Est & similiter præparatio in illis, induratio suæ mollis substantiæ, cum ignitione suæ fusionis, & est, ut ingeniemur, in illi permiscere Argenti vivi substantiam fixam in profundo illorum, aut Sulphuris fixi, aut sui comparis, aut ex rebus duris, & non fusilibus, sicut Talcum, Marchasita & Tutia. Hæc etenim cum illis uniuntur & admiscentur, & illa indurant quousque non fundantur, antequam igniantur. Et per medicinam perficientem hoc idem completur similiter, cujus narrationem ponemus. Et est similiter præparationis modus, scilicet per remotionem suæ fugitivæ substantiæ: & hic quidem perficitur per conservationem, post primum calcinationis gradum illorum, in igne illi proportionali. Et quia ordo in modum præparationis contingit necessariò: ideò ponamus ordinem completum ex illis: Primò igitur mundetur ex eis omnis substantia fugitiva, & adustiva corrumpens. Dehinc verò superfluitas deleatur: post solvatur & reducatur, aut per lavacrum Argenti vivi lavetur completè, & hic ordo utilis & necessarius est.

CAPUT XIV.

De Præparatione Iovis in specie.

SPecialis tamen horum corporum præparatio; primum quidem Jovis, est multiplex. Una quidem per cerationem, & per hanc induratur ejus substantia magis, quod Saturno non evenit, & per Alumina similiter, hæc enim propriè Iovem indurant. Altera verò per conservationem ejus in igne suæ calcinationis. Per hanc enim stridorem amittit, & corporum similiter fractionem, quod Saturno similiter non contingit, quia stridorem non habet, nec corpora frangit, & per calcinationis reiterationes similiter, ab acuitate salis stridorem amittit. Saturni verò secundario est preparatio, specialis scilicet per calcinationem à salis acuitate: per hanc enim induratur, & per Talcum specialiter dealbatur & induratur; & per Marchasitam & Tutiam. Modos verò omnis præparationis determinavimus completiùs in libro, qui de perfectionis inventione intitulatur, quoniam in hoc abbreviavimus summas illorum.

CAPUT XV.

De Præparatione Veneris.

IMitantes igitur præmissorum ordinem, durorum corporum præparationem narremus. Primò quidem Veneris: deinde verò Martis. Est igitur Veneris mul-

ris multiplex præparationis modus, Alius per elevationem : alius sine elevatione perficitur. Per elevationem verò est modus, ut accipiatur Tutia cum qua Venus regi convenit, & secum per ingenia uniatur, deinde verò in suo sublimationis vase ponatur ad sublimandum, & per excellentissimum gradum ignis, ejus elevetur pars subtilior, quæ fulgidissimi splendoris inventa est. Vel cum Sulphure misceatur permixtim, & postea elevetur per modum suæ elevationis jam dictum: sine sublimatione verò præparatur, aut per res mundificationem facientes, aut in calce sua, aut in corpus, velut Tutiam, Sales, & Alumina, aut per Argenti vivi lavacrum, cujus modum attulimus. Aut per calcinationes & reductiones, ut in aliis narratum est. Aut per solutiones & reductiones ejus, quod solutum est, ad naturam corporis. Aut per Argentum vivum mundificatur, sicut corpora reliqua à perfectione diminuta.

CAPUT XVI.

De Præparatione Martis.

Martis verò præparatio est similiter multiplex: quædam enim per sublimationem, quædam verò sine sublimatione completur. Quæ verò per sublimationem fit, cum Arsenico fit, cujus modus hic est. Ingeniemur, quàm profundiùs possumus, eidem Arsenicum non fixum unire, ut cum fusione secum liquescat. Post verò sublimetur in vase propriæ sublimationis, & hæc præparatio melior & perfectior inter cæteras reperitur. Est & alia præparatio ipsius Martis, per Arsenicum sublimatum ab eo multoties, quousque secum maneat quantitas aliqua ipsius Arsenici. Hoc enim, si reductum fuerit, emanabit album, fusibile, mundum, præparatum. Est & similiter tertius modus præparationis ejusdem, per fusionem illius, cum Plumbo & Tutia, ab his enim fluit mundum & album.

CAPUT XVII.

De mollificatione durorum corporum & de induratione mollium.

Sed ne insufficientes videamur, cum nos determinaturos promiserimus de duorum corporum ingeniosa mollificatione, atque mollium induratione per calcinationis modum, ideò illum non omittamus: sed mollium quidem priùs, durorum verò post. Et est scilicet, ut solvatur Argentum vivum præcipitatum, & solvatur corpus calcinatum, de cujus intentione sit indurari, & hæ ambæ solutiones misceantur, & ex his alternata vice calcinatum corpus misceatur, terendo, imbibendo, calcinando, & reducendo, quousque durum fiat, cum ignitione fusibile, non solùm cum Mercurio, sed hoc idem & cum Talco & Tutia, & Marchasit, calcinatis, solutis, & imbibitis, perfici conpletè contingit, & quanto quidem hæc mundiora, tanto & perfectiùs mutant. Mollificantur & similiter dura corpora ingenio consimili. Et est, ut cum Arsenico toties conjungantur & sublimentur, & post Arsenici sublimationem assentur, cum proportione sui ignis, cujus modum narravimus in libro fornacum, & ultimo reducantur cum expressione sui ignis, in ordine suo dicti, quousque in fusione mollescant, secundùm exigentiam duritiei corporis. Et hæ quidem alterationes omnes sunt primi ordinis, sine quibus non perficitur Magisterium.

CAPUT XVIII.

De Mercurii Lavacro.

Igitur ex præmissis necesse est Argenti vivi mundationem completè narrare. Dicimus igitur, quoniam Argentum vivum mundatur dupliciter, aut per sublimationem, cujus attulimus modum, aut per lavacrum, cujus modus hic est. Fundatur Argentum vivum in patella vitrea vel lapidea, & super ipsum aceti quantitas aspergatur, quæ sufficiat ad illud cooperiendum. Deinde super lentum ignem ponatur, & calefieri permittatur, in tantum, ut digitis se tractari permittat. Deinde digitis agitetur, quousque in partes minutissimas, in pulveris similitudinem, dividatur, & tam diu agitetur, quousquè acetum totum, quod in illo infusum est, sit consumptum. Deinde verò, quod in eo terreitatis inventum est, lavetur cum aceto, & abjiciatur, & toties super illud opus reiteretur, quousque terreitas illius in cælestinum mutetur colorem perfectissimum, quod perfectæ lavationis est signum. Ab his igitur ad medicinas est transeundum.

LIBRI QUARTI.

SUMMÆ GEBRI PHILOSOPHI, PERSPICACISSIMI, *De* MEDICINIS SERMONE UNIVERSALI ET DE QUINQUE DIFFERENTIIS PERFECTIONIS EARUM, PROOEMIUM.

Afferamus igitur imprimis, sermonem universalem in medicinis, cum causis suis & experientiis manifestis. Innuimus igitur, quod, nisi quidem omne superfluum, sive per medicinam, sive per præparationis modum, auferatur ab imperfectis, non perficietur, scilicet ut ab illis tollatur omnis superflua sulphureitas, omnisq; terreitas immunda, ita scilicet, quod de commixto separetur in fusione, post projectionem medicinæ, alterantis illa. Et cùm hoc quidem inveneris, jam ex perfectionis differentiis unam habes. Similiter itaq; & nisi medicina illustret, & alteret in colorem album, aut in citrinum, secundum intentionem quam quæris, quæ fulgoris splendorem amœnitatis luciditatem adducat, non perficiuntur corpora à perfectione diminuta in complemento totaliter. Amplius autem, & nisi fusionem Lunarem aut Solarem determinatam adducat, non est in complemento alterabile, quoniam in judiciis non quiescit, sed de commixto separatur omnino, & recedit. Hoc autem latius determinatum à nobis demonstratur, in capitulo de Cineritio. Amplius autem, & nisi perpetuetur medicina cum impressionis alterationis firmâ, non valeat

let ipsius immutatio: quia non permanet, sed evanescit impressio. Amplius etiam, & nisi pondera perfectionis adducantur, non mutat suo complemento naturæ homo & vero, cui non sit fraus per credulitatis errorem. Est enim pondus naturæ unum ex perfectionis signis. Patet igitur, quod cum perfectionis differentiæ quinq; sint, necesse est & medicinam nostri Magisterii has quinq; adducere in perfectione differentias. Per hoc igitur patet, ex quibus medicina nostra eligitur. Nam per ea elicitur quæ maximè corporibus adjunguntur, & amicabiliter eisdem in profundo adhærent alterantia. Ideoq; cùm in rebus cæteris exquirentes, non invenerimus in inventione nostra rem aliam, magis quàm Argentum vivum corporum naturis amicari in natura sua, unde eis miscetur, & postea figitur cum igne lento, per hoc, opus nostrum in illo impendentes, reperimus ipsum esse veram alterationum medicinam in complemento, cum alteratione vera, & non modicè pecuniosa.

CAPUT. I.

De *Præparatione substantiæ Argenti vivi in projectione medicinæ.*

RESTAT igitur nos, substantiam ipsius tantum, proprietates substantiæ, & differentias determinatè, describere. Et cùm non invenerimus ipsum, sine alterationis naturæ illius administratione mutare, invenimus & similiter ipsum præparari debere necessario, cum non permisceatur in profundo, absque illius præparationis modo. Et est scilicet, ut talis fiat illius substantia, quod permisceatur in profundo, usque ad occultum corporis alterabilis, sine separatione in æternum. Hoc autem non fit, nisi subtilietur valde, cum præparatione determinata & certa, in capitulo sublimationis. Et non remanet ejus impressio similiter, nisi figatur, nec illustrat, nisi fulgidissima ex illo eliciatur substantia, cum sui modi ingenio, & modo suæ operationis per ignem congruum. Et non præstat fusionem perfectam, nisi in illius fusione adhibeatur cautela, cùm habeat dura remollire, & mollia indurare. Est tamen talis, ut, cum sufficientia servet suæ humiditatis proportionatæ modum, secundùm exigentiam ejus, quæ quæritur fusionis. Per hoc ergò patet, quòd ipsius talis administretur præparatio, quâ fulgidissima & mundissima substantia ex illo creetur, deinde figatur, & cautela eidem exhibeatur, ut scilicet exercitetur artifex in administratione ignis, in modo suæ fusionis, quòd possit ex illo delere humiditatis substantiam in tantum, quod sufficiat ad fusionem perfectam complendam. Et est scilicet, ut, si quæris per hanc corpora fusionis mollificare, in principio suæ creationis lentus adhibeatur ignis. Ignis enim lentus, humiditatis est conservativus, & fusionis perfectivus. Si vero mollia indurare quæris, ipsius componatur ignis, scilicet vehemens, talis enim est humiditatis consumptivus, & fusionis turbativus. Et has quidem regulas omnes in omni medicina, bonæ mentis artificem, necessariò considerare expedit, & multas alias. Similiter, in ponderis mutatione considerationes adducere necessarium est, cum causis suis & ordine congruo. Est igitur causa ponderis magni, subtilitas substantiæ corporum, & uniformitas in essentia. Per hoc enim illorum possunt densari partes, cum nihil intercidat, & partium densatio, ponderis est adductio, & illius perfectio. Patet igitur, quòd tam corporum administrationis præparatione, quàm ipsius perficientis medicinæ modo, per operis artificia, subtilitatem perquirere necesse contingit. Quoniam, quanto majoris ponderis sunt corpora transmutata, tanto & majoris sunt perfectionis, inventâ investigatione per artem. Completur igitur sermo utilis de medicinis. Sed omnium medicinarum differentias nunc narremus.

CAPUT II.

De triplice ordine Medicinarum.

INnuimus quidem Medicinarum triplicem differentiam necessariò accidere. Alia enim est primi ordinis, alia secundi, alia tertii. Dico autem primi ordinis medicinam, omnem præparationem mineralium quæ super diminuta à perfectione corpora projecta alterationem imprimit, quæ non adducit complementum sufficiens, quin contingat alteratum mutari & corrumpi, cum evaporatione impressionis medicinæ illius totali: sicut est omnis sublimatio dealbativa Veneris aut Martis, quæ fixionem non suscipit. Et ejusmodi est omne additamentum coloris Solis & Lunæ, aut Veneris commixtorum, super furnum cementi positum, ut Zinar & similium. Hic enim mutat in mutatione non stante, sed potiùs diminuente se per exhalationem. Secundi verò ordinis medicinam dicimus omnem præparationem, quæ quando super diminuta à perfectione corpora projecta est, alterat indifferentiam aliquam complementi, relictis modis differentiarum aliquibus corruptionis omninò, velut est calcinatio corporum, quâ omne fugitivum deletur. Et est hujus generis medicina perpetuè Lunam citrinans, aut etiam perpetuè Venerem dealbans, relictis aliis in eis corruptionis differentiis. Tertii autem ordinis medicinam appello omnem præparationem, quæ, quando corporibus advenit, omnem corruptionem, cum projectione suâ tollit, & cum omni complementi differentia perficit. Hæc autem est unica sola, & ideò per illam excusamur à laboribus inventionis decem medicinarum. Primi igitur ordinis opus minus appellatur. Secundi medium. Tertii verò majus. Et hæc est omnium medicinarum differentia sufficiens.

CAPUT III.

De Differentia omnium Medicinarum.

EX ordinis igitur determinati promissione secuta. Cùm quidem alia sit medicina corporum, alia verò Argenti vivi, & corporum quidem, alia primi ordinis, alia secundi, alia verò tertii, & Argenti vivi similiter. Narremus igitur omnium medicinarum differentias primi ordinis, deinde secundi, deinde verò tertii. Corporum quidem primò. Posteà in Argenti vivi medicina, cum sermone completo, & ordine congruo, narrationem tradamus. Dicimus igitur, quoniam primi ordinis medicina corporum, alia est durorum, alia verò mollium. Durorum quoque alia Veneris, alia Martis, alia verò Lunæ. Veneris quidem & Martis, pura est illorum substantiæ dealbatio. Lunæ verò, rubificatio, cum citrinitate fulgoris amœni. Quoniam Veneri & Marti rubificatio non advenit, cùm primi ordinis medicina, cum fulgoris apparitione,

quoniam

quoniam ex toto immunda sunt, non apta rubedinis fulgorem recipere, priusquàm eis adveniat præparatio fulgorem adducens. Narremus igitur inprimis Veneris medicinas omnes, posteà verò Martis, quæ cadunt in ordine primo.

CAPUT IV.

De Medicinis Veneris in primo ordine.

Est igitur medicina Venerem dealbans, alia per Argentum vivum, alia per Arsenicum. Per Argentum vivum quippè sic completur, medicina dealbans illam. Solvitur enim primò Argentum vivum præcipitatum, & solvitur similiter Veneris calcinatio, & hæ ambæ solutiones commiscentur in unum: deinde verò coagulantur, & super ipsius Veneris corpus projiciatur eorum medicina. Hæc enim dealbat & mundat, non adducit tamen complementum, quin contingat alteratum mutari & corrumpi. Ampliùs autem & aliter solvitur præcipitatum Argentum vivum, & solvitur Lithargirium, & hæ ambæ solutiones conjunguntur in unum, & solvitur Veneris corporis calcinatio, de cujus intentione sit dealbari, & conjungitur cum prædictis solutionibus, & coagulantur, deinde verò super illius corpus projiciuntur: dealbatur enim per hoc, aliter autem sublimatur alternatâ vice ex illius corpore Argenti vivi quantitas, quousque cum illo permaneat Argenti vivi pars, cum ignitione completa, dehinc verò, cum aceto distillato, sæpius imbibendo teratur, ut in profundo illius meliùs commisceatur. Ab hinc verò asseтur, & ultimò consimiliter, ab eo Argentum vivum sublimetur, & iterato imbibatur & assetur. Et sic toties reiteretur opus super illa, quousque multa Argenti vivi quantitas in ea, cum ignitione completa quiescat. Hæc enim primi ordinis bona est dealbatio. Aliter autem, super Argentum vivum præcipitatum, toties sublimetur Argentum vivum in natura propria, quousque in illo figatur, & fusionem præstet. Dehinc verò super Veneris substantiam projiciatur, dealbat enim peculiosè. Aliter verò solvitur Luna & solvitur Lithargirium, & conjunguntur solutiones; Et ex his Veneris substantia dealbatur. Sed & meliùs quidem dealbatur, si in omnibus medicinis perpetuetur Argentum vivum. Dealbatur verò & per Arsenicum sublimatum, ut si accipiatur calcinatio Veneris, & super illam iteretur ejusdem sublimatio, quousque secum maneat, & illam dealbet. Sed nisi ingeniaveris te ipsum, cum modis sublimationum, non perseverabit in ea Arsenicum cum alteratione aliqua. Et est, ut, pòst primum sublimationis gradum, secundariò reiteres, quem narravimus in Marchasitæ sublimatione. Dealbatur verò & aliter, ut sublimatum Arsenicum in Lunam projicias, dehinc verò hoc totum super Venerem, dealbat enim peculiosè. Aut commisce prius Litargirium, aut Plumbum ustum, solutum cum Luna, deinde verò super hoc Arsenicum superjectum, & hoc totum super Venerem projectum dealbat, & est primi ordinis bona dealbatio. Aut solum super Lithargirium solutum & reductum, projiciatur Arsenicum sublimatum, & hoc totum super Veneris fusionem, quoniam dealbat eam cum claritatis aspectu. Aut commisceantur Luna & Venus, & super has projiciatur omnis medicina dealbativa. Luna enim magis amica est Arsenici, quàm corpus aliquod, & ideò fractionem ab eo tollit, secundariò verò Saturnus, & ideò cum illis commiscetur. Aliter autem Arsenicum fundimus sublimatum, quousq; fiant frusta. Deinde verò frustum post frustum super Venerem projicimus. Jubemus etenim in frustis potiùs quàm in pulvere projici, quoniam facilius inflammatur pulvis quàm frustum, & ideo faciliùs evanescit quàm frustum, & consumitur priusquam super corpus cadat ignitum, tollitur autem & eadem rubedo aliter, cum Tutia videlicet, & dealbatur. Sed quia Tutiæ dealbatio non sufficit, ideò solum citrinat. Citrinatio autem quælibet albedini est affinis. Et est modus hujus scilicet, ut solvatur & calcinetur omne genus Tutiæ, deinde Venus, & hæ ambæ conjungantur solutiones, & cum his citrinatur Veneris substantia, & cum Tutia, si exercueris, proficuum invenies. Dealbatur verò, & per sublimatam Marchasitam, quemadmodum cum sublimato Argento vivo, & est modus unus & idem.

CAPUT V.

De medicinis Martis in primo ordine.

Restat ergò dealbationes Martis, ex medicinis sibi propriis creatas, narrare, quæ sunt secundùm essentiam primi ordinis. Sed quoniam fusionem non habet rectam, ideò expedit nos, cum medicina fundente, illum dealbare. Est igitur omnis medicina Veneris dealbativa, & Martis similiter, cum ejusdem ordinis præparatione, sed fusiva illius specialis est Arsenicum cujuscunque generis, & fusiva illius similiter est Plumbum & Lithargirium solutum. Cum quocunque igitur istorum dealbatur & funditur. Expedit ut cum Argento vivo conjungatur & lavetur, quousque omnis impuritas tollatur ab illo, & fiat album & fusibile. Aut calefiat cum ignitionis vehementia, & super ipsum projiciatur Arsenicum, & cum fusum videris illud, projice super ipsum Lunæ quantitatem, quoniam, quando secum unitur, non separatur ab eo per leve artificium. Aut calcinetur, & lavetur omnis ex ipso solubilis aluminositas, corruptionis infectionem adducens, per modum solutionis jam dictum. Dehinc verò ab illo sublimetur Arsenicum mundatum, per sublimationem aliquam, & reiteretur multoties, quousque secum aliquid ex illo figatur. Deinde verò cum solutione Lithargirii alternatâ vice imbibatur, commiscendo & agitando, & assando mutuâ vice, & ultimo reducendo cum igne, quem docuimus in Jovis reductione à calce sua. Ex hac enim exibit albus & mundus fusibilis, aut solum, cum Arsenico ab illo sublimato, in calce sua reducatur, & exibit albus & mundus fusibilis. Sed eundem artificem expedit adhibere cautelam, quemadmodum & in Veneris reiteratione sublimationis ab ea, Arsenici figentis se in illius profundo docuimus. Dealbatur vero similiter per Marchasitam & Tutiam, cum ingenio & industria quæ tibi narravimus, sed horum dealbatio, & illorum non est sufficiens

CAPUT VI.

De medicinis Lunæ in primo ordine.

Prosequentes igitur præmissorum ordinem, Lunæ medicinam substantiam citrinantem in ordine primi generis, narremus cum veritate certa. Et est scilicet medicina citrina, quæ eidem in profundo adhæret, & adhærendo colorat, sive per naturam propriam, sive per artificium hujus Magisterii: narremus

remus igitur medicinam, quæ, ex suâ radice illi innata, sibi adhæret, deinde verò artificia, per quæ facimus rem cujusque generis adhærere, cum ingressione firma. Elicimus autem illam, aut ex Sulphure, aut ex Argento vivo, aut ex amborum commixtione, sed per Sulphur diminutè quidem magis, per Argentum vivum verò perfectiùs. Elicitur autem similiter per quasdam res minerales, quæ non sunt hujus generis: quemadmodùm est Vitriolum & Cuperosa, quod ex gumma cupri aut ejusdem stillicidium nuncupatur. Afferamus igitur imprimis modos omnes medicinarum, quæ ex Argento vivo consurgunt. Inde verò cõvenienter, quæ ex Sulphure aut ex amborum commixtione. Vltimo quæ ex gumma cupri & similium. Est igitur modus ejus, quæ per Argentum vivum perficitur talis; sumatur præcipitatum, & per præcipitationem ejus mortificatum & fixum: deinde verò ponatur in furnum magnæ ignitionis, ad modum conservationis calcium, quem docuimus, donec rubescat in similitudinem ultur. Si verò non rubuerit, tolle Argenti vivi non mortificati partem, & cum Sulphure reitera sublimationem illius. Sit tamen Sulphur omni impuritate mundatum, & Argentum vivum similiter. Et postquam vigenies illius sublimationem reiteraveris, super ipsum præcipitatum: illud dissolve cum aquarum acumine dissolvente, & iterato illud calcina, & iterato dissolve, donec exuberanter sufficiat; post hoc Lunæ partem dissolve, & cum soluta fuerit, solutione commisce, & coagula eas, & super Lunæ fusionem projice, citrinabit enim citrinitate peculiosâ valdè. Si verò Argentum vivum in præcipitatione rubuerit ad perfectionem suæ projectionis, sufficit administratio dicta, sine commixtione rei tingentis illud. Per Sulphur verò rubificatur, sed illius est rubificatio difficilis, & laboriosa immensè. Ad hoc autem nos inducit operis necessitas, ut priùs calcinemus illud, & post figamus, quod laboris est copia. Deinde verò hac eadem præparatione administremus, & eandem projectionem super Lunæ substantiam infundamus, & tamen non resultat ejus citrinatio fulgens, imò fusca, & livens terreitate mortiferâ. Citrinatur vero & Luna similiter cum Martis solutione. Ejus vero quæ per Vitriolum aut Cuperosam perficitur, citrinationis modus est talis. Tollatur illorum uniuscujusque quantitas certa, & illius sublimetur pars, quæ sublimari patitur, donec cum expressione sublimetur totali, post hoc vero iterato quod sublimatum est, sublimetur cum modo ignis illi appropriati, ut ex eo figatur quiddam post quiddam, donec major illius figatur pars: post administretur cum ignis cautelæ intentione, ut possit illi major ignis ad perfectionem administrari. Post hoc solvatur in aquam rubicundissimam, cui non est par. Dehinc verò ingenieris ut illud ingressum in Lunare corpus exhibeas, & hæc ingenia tibi sufficienter monstrata sunt, si perfecti fueris operis exquisitor, quod scripsimus. Et quia res hujus videmus Lunæ profundè & amicabiliter adhærere, ideò consideravimus, & est certum, has esse de illorum radice, & ideò per illas alterari contingit. Hæ utique sunt medicinæ omnes primi ordinis, quas attulimus, possunt tamen illarum plures multiplicari modi, salva pigmentalium rerum in modorum varietatis essentia. Quidam verò plures adinvenerunt medicinas, sed unum ex duobus necessariò evenire contingit, quia aut ex eisdem, aut eandem naturam habentibus; illos medicinam creare necessarium est. Aut medicinam componunt, quæ ei, quod non est, æquipollet, cum alteratione suâ, & quæ, nec mundo confert, nec mundi partibus, donec major in sublimi naturæ mobili quieverit incorruptum.

CAPUT VII.

De medicinis secundi ordinis.

Restat igitur ad secundi ordinis medicinas transire, cum sermonis sui exigentiæ sufficientia vera, & non manifestis probationibus, cum experientia vera. Cùm sit igitur medicina alia corporum mundatorum, alia verò Argenti vivi, scilicet perfectio coagulationis: priùs tamen omnium medicinas corporum narremus completè. Dehinc verò ad ipsius Argenti vivi medicinas coagulabiles in Solificum vel Lunificum verum. Est igitur secundi ordinis medicina quæ imperfecta sola perfectionis unita differentia complet. Verùm, cùm multæ sint corruptionis causæ, in unoquoque imperfectorum corporum, ut in Saturno quidem sulphureitas volativa, & Argenti vivi fuga, per quæ corruptionem adduci necessario accidit, & illius terreitas. Fiat ergo medicina, quæ alterum eorum, aut ex toto tollat, aut palliando decoret, relictis solis aliis imperfectionis causis. Quia igitur corporum aliquid est impermutabile, quod in corporum radice innatum est, per secundi ordinis medicinam tolli non potest: ideò omnis medicina illa, quæ illud de commixto tollit, non secundi ordinis, sed tertii, & majoris ordinis appellatur medicina. Et quia superfluitas fugientium invenitur per calcinationis & reductionis modum tolli terreitas nominata, ideo necesse fuit, medicinam secundi ordinis invenire, quæ quidem innatum palliet, & durum remolliat, & molle induret, & in duris scilicet & mollibus secundùm complementum non Sophisticum, sed perfectè constituat Solificum corpus, aut Lunificum verum.

CAPUT VIII.

De administratione Medicinarum secundi ordinis.

Cùm pateat igitur in corporibus solis quidem mollibus, per ingenia huius artificiorum operis non posse liquefactionis festinantiam tolli, nec impuritatem in radice principiorum innatam, necessario evenit, medicinam percunctari, quæ quidem in projectione illorum tenuitatem inspisset, & inspissando ad suæ liquefactionis ignitionis sufficientiam induret. In duris spissitudinem attenuet, & attenuando ad fusionis velocitatem sufficientem, cum proprietate ignitionis, adducat, & utriusque generis corporum fuscedinem palliando decoret, hæc in album, illa verò in citrinum transformet perfectissimum. Non autem diversificatur hæc medicina à tertii ordinis medicina, nisi per minoris præparationis imperfectionem, & non diversificatur à se, quod in diversorum corporum projectione & pigmentorum acceptatione constat: sed in modo præparationis. Alia etenim eget præparationis industriâ corporum mollium medicina, tenuitatem inspissans: alia verò durorum attenuans spissitudinem; hæc quidem ignis consumptivi modo: illa verò humiditatis conservationis administratione eget.

CAPUT IX.

De Supplemento defectuum post administrationem Medicinarum secundi ordinis.

Afferamus igitur sermonem universalem in medicinis hujus secundi ordinis, completum cum deter-

determinatione certa & verâ. Et dicemus prius omnes Lunares omnium à perfectione diminutorum corporum, cum differentiis præparationis eorum. Dehinc verò Solares, cum propriis similiter differentiis. Probavimus jam nostris sermonibus, Sulphur cujus cunque generis perfectionis, esse corruptivum. Argentum quippè vivum, perfectum in opere naturæ, completis regiminibus. Igitur & naturam imitantes in quibus non est possibile sequi operibus. Et Argentum vivum similiter in hujus operis Magisterio assumimus, in cujusque perfectionis medicina, Lunari scilicet & Solari, tam quidem imperfectorum, quàm ipsius Argenti vivi coagulabilis. Cum jam, ex novissimè dictis sermonibus, duplicem medicinarum differentiam dixerimus. Aliam quidem corporum. Aliam Argenti vivi coagulabilis, Et abhinc quidem prius corporum, abinde verò medicinæ Argenti vivi narrationem tradamus certam. Est igitur per se hujus medicinæ materia cujuscunque generis una, & est quod jam sufficienter notum est. Assume igitur illud, & si vis ad Lunares, secundùm ordinem tibi præmissum, exercitatum te redde, præpara ergò illud, cum modis hujus Magisterii notis, quorum intentio est, ut puram ex illo substantiam dividas, & partem quidem figas, partem verò ad cerandum dimitte, & sic totum Magisterium prosequendo, donec compleas, tenta illius fusionem, quod si se subitò fundit, in duris perfecta est, in mollibus verò è contra Hæc enim medicina, super imperfectorum corporum unumquodque projecta, in Lunare perfectè mutat corpus, si quidem prævenient huic medicinæ præparationes notæ. Si verò non diminutum relinquit, sed perficit in altera perfectionis differẽtia tantum quantum, ex hujus generis medicinæ ordinis administratione dependet, tantum enim exercitii, non præveniente administratione aliquâ, perficit in projectione solâ. Solaris verò hujus secundi ordinis medicina, imperfectorum quorumcunque corporum est eadem medicina, & administrationis eodem regimine communicans. In hoc tamen differentiam habet, scilicet in majori partium, per modos proprios subtiliatione egestos, atque subtili præparationis Sulphuris regimine administrati & commixtione, cum materia medicinæ nota. Et est regimen scilicet ipsius purissimi Sulphuris, fixio & solutio ejus per modum ejus. Cum hoc enim tingitur medicina, & cum hoc, projecta super unumquodque corporum à perfectione diminutorum, complet in complemento Solari, quantum ex ejus secundi ordinis medicinæ præparatione dependet, administratione præveniente notâ, & certâ ipsius à perfectione diminuti corporis. Et super Lunam projecta, perficit eam in complemento Solari peculiosо multum.

CAPUT X.

De Medicinis Argenti vivi & ingressu earum.

Secundùm igitur præmissorum ordinem, restat ex operis complemento, quòd ex primis nos determinaturos exhibuimus, in medicinæ Argenti vivi coagulantis ipsum, narrationem transire. Dicimus igitur, quoniam ex ejusdem illius elicitur Lapidis medicina, scilicet ex noto in capitulis hujus operis multiplicibus, & illud ideò, quoniam cùm fugitivum sit Argentum vivum, de facili absq; inflammatione aliquâ medicinâ eget, quæ subitò, ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, & illi per minima conjungatur, & illud inspisset, & suâ fixione illud in igne conservet, quousque adveniat illi majoris ignis tolerantia, ejus humiditatem consumentis, & convertat illud per hoc beneficium in momento in Solificum & Lunificum verum, secundùm illud, ad quod medicina fuerit præparata. Cùm igitur non inveniatur aliquid ei magis communicare quàm ipsum, quod suæ naturæ est: ideò per hoc æstimavimus, cum eo medicinam illius complere, & ingeniati sumus formam medicinæ illi per ingenia præstare. Et est scilicet, ut præparetur cum modis suis jam dictis, cum diuturni laboris instantia, quâ omnis illius subtilis substantia & purissima, alba quidem in Luna, citrina verò intensa in Sole perhibeatur perfectè & hoc quidem non completur, scilicet ut citrinum creet, sine mixtione rei tingentis illud, quæ suæ est naturæ, Dehinc verò, cum hac purissima Argenti vivi substantia perficiatur, cum hujus Magisterii operis ingeniis medicina, quæ maximè Argento vivo adhæreat, & fundatur facillimè, & illud coagulet, & convertat hoc in Solificum, vel Lunificum verum, cum præparatione illius præhabitâ. Sed ex quibus maximè hæc Argenti vivi substantia elici possit, solet quæri. Et nos respondentes narramus, quod in quibus est, ex illis elicitur. Est autem tam quidem in ipsis corporibus, quàm & in ipso Argento vivo secundùm naturam, cum unius sint reperta naturæ. Sed in corporibus difficiliùs In Argento vivo autem propinquius, non autem perfectiùs. Igitur cujuscunque generis sit medicina, tam quidem in corporibus, quàm in ipsius Argenti vivi substantia, lapidis pretiosi indagatur medicina. Sed quoniam contingit quandoque medicinam quidem commisceri, quandoque verò non: ideo modum permiscendi narrabimus, scilicet qualiter unaquæque res, in corpus profundissimè ingressum, acquirat, aut unaquæque medicina non intrans, & est modus per dissolutionem ejus, quod ingreditur, & per dissolutionem ejus, quod non ingreditur, & per mixtionem ambarum solutionum. Facit enim ingressivum esse omne, quod illi per minima conjungitur. Hoc autem, quod ingreditur, per solutionem completur, & completur per solutionem fusio in rebus non fusibilibus, & ideò magis apta sunt ingredi & penetrare, & alterare. Et hæc ideò est causa, quare quasdam res calcinamus, quæ non fiunt de natura harum, scilicet ut melius solvantur, & propter hoc solvuntur, ut melius ab eis corpora impressionem suscipiant, & ab eis similiter per hoc præparentur & mundentur, aut ingressum damus his quæ suâ spissitudine ingredi non permittunt, cum multiplici sublevationis reiteratiône, spirituum non inflammabilium super illa, Arsenici videlicet & Argenti vivi non fixorum, aut cum multiplici reiteratione sublimationis ejus, quæ ingressum non habet. Est tamen bona cautela ad ingressum rebus permiscibilibus danda, ut solvatur corpus, de cujus sit intentione per has mutari & alterari, & solvantur res, quarum intentionis sit ingredi cum alteratione. Non fiat tamen omnium partium solutio, sed quarundam, dehinc idem, & non aliud imbibatur corpus vice post vicem, per hoc enim beneficium in illud solum ingressum habet necessario, non autem in quocunque alio corpore necessario hoc contingit. Ex his igitur modorum ingeniis necesse est rem quamlibet & ingressum, quo ex illius naturæ pendet beneficio, habere & alterare cum permixtione inventa. Per hunc igitur sermonem decem medicinarum completur numerus, cum suæ traditionis sufficientiâ. Restat igitur nos ad tertii ordinis medicinas transire.

De Medici-

CAPUT XI.

De Medicinis tertii Ordinis.

Est autem hujus tertii ordinis medicina duplex scilicet Solaris & Lunaris, est tamen in essentia una, & agendi modo similiter, & ideò unica medicina nuncupatur à nostris Veteribus, quorum scripta perlegimus. Est tamen additamentum citrinitatis coloris, quia à Sulphuris fixi mundissima perficitur substantia. Differentia tamen inter hanc & illam, Lunarem scilicet & Solarem, quoniam hæc illud in se continet: illa verò non: Est autem hic ordo tertius, majoris operis ordo appellatus, & illud ideò, quia majoris sagacitatis industria in illius administratione & perfectionis præparatione, & labore longiori, ad veritatis complementum indiget, & ideò non diversificatur hujus ordinis medicina in essentia ullatenus, nisi per subtilissimos præparationis gradus in creatione illius, & per diuturniorem laboris instantiam, & hos præparationis gradus, quos omnes narrabimus cum complemento sermonis, & per actionis modum compleré cum causis suis, & experientiis manifestis, & exinde eorum narrabimus gradus similiter administrationis plures hujus tertii ordinis. Alio enim gradu eget Solaris medicina in pigmentorum præparatione completa. Alio verò Lunaris, hæc quidem Sulphuris administratione tingentis eam, illa verò non. Primum igitur administrationis modum Lunaris medicinæ narremus. Et est ut accipias, lapidem illius notum, per separationis modum illius purissimam partem dividas, & seorsum ponas. Deinde verò ejus, quæ purissima est partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas, & cùm fixa fuerit, solve quod ex illa solubile fuerit, quod verò non est solubile, ad calcinationem mittas, & ab hinc super illud solutioné reitera, donec iterum, quod ex ea solubile est, solvatur omnimodè. Sic ergo ordo iste calcinationis & solutionis, vel totum, si possibile est, coagulando, reiterando servetur, quousque illius major solvatur quantitas. Post hoc verò solutiones omnes, simul commisce & coagula. Dehinc verò leviter assando, in ignis temperamento conserva, quousque illi major, ad illius exigentiam, ignis administrari possit. Post hoc verò prædictum solutionis & coagulationis modum & ordinem serva, quousque iterato totum solvatur quod ex eo est solubile, & iteratò coagula, & iteratò in ignis temperamento conserva, leviter assando ut priùs, quousque iterato, illi possit ignis major, & ad ejus perfectionem, administrari. Omnes igitur hos ordinis præparationis, calcinationis, solutionis, coagulationis, & in temperamento ignis conservationis, leviter assando super illam quater reitera, & ultimò calcina per modum suum, & sic pretiosissimam lapidis terram sufficienter administrando rexisti. Deinde verò servatæ partis non fixæ, cum hac terræ parte administratæ quantitatem, per ingeniorum subtilem conjunge modum per minima: Et sit ingenium hujus intentionis scilicet levationis ejus per modum sublimationis dictum, quousque fixum cum nõ fixo levetur totaliter, quod si non eveniat, addatur illi iteratò vicissim non fixæ partis quantitas, quousque ad elevationem illius sufficiat. Cùm igitur elevata fuerit, reiteretur illius sublimatio, quousque per hanc administrationis reiterationem figatur totum. Cùm igitur fixum fuerit, iterato cum non fixæ partis quantitate, post quantitatem combibe, per ingenium tibi notum, quousque totum iterato levetur. Igitur iterato figatur, quousque fusionem præstet, & facilem cum ignitione sua. Hæc enim medicina est, quæ omne, à perfectione diminutum corpus, & omne cujuscunque generis Argentum vivum, in Lunare perfectissimum transformat corpus.

CAPUT XII.

De administratione Solaris & Lunaris Medicinæ.

Solaris igitur hujus medicinæ præparatio non adhærentis, fit per additamentum Sulphuris, per modum figentem & calcinantem, cum astutiæ industria administrationis perfectæ, atque solutionis modum multiplicem, cum reiteratione multa, quousque mundum fiat: his quidem administratione perfecta præveniente, quæ per sublimationé perficitur. Et est hujus additamenti modus, per reiterationem, partis non fixi lapidis sublimationis cum ingenio conjungendi per minima, quousque elevetur cum ea, & iterato cum illa figatur, ut stet. Et quanto hujus complementi exuberantiæ ordo reiteratur pluries, tantò hujus exuberantia medicinæ multiplicatur magis, & illius magis augetur bonitas, & multiplicatur illius augmentum perfectionis maximè. Et nos quidem, ne mordeamur ab impiis, complementum narramus totũ hujus Magisterii, sub brevitate sermonis completa & nota. Et est illius intentio, ut per sublimationis modum mundetur perfectissimè lapis, & illius additamentum, & abhinc quidem, cum ingeniorum modo volativum, ex eis figatur, dehinc verò fixum volatile fiat, & iterato volatile fixum. Et toties fac fixum volatile, & volatile fixum quousq; præstet facilem fixionem cum ignitione. Et in hoc ordine completur arcanum pretiosissimum; quod est super omne hujus mundi scientiarum arcanum & thesaurus incomparabilis, & tu quidem exerciteris ad illum, cum laboris instantia maxima, & cùm diuturnitatem meditationis immensæ, cum illa enim invenies, & sine illa non. Et huic quidem medicinæ reiteratio bonitatis administrationis, cum talis cautelæ industria potest in præparationem lapidis evenire, quousque Argentum vivum mutet in infinitum Solificum verum & Lunificum, & hoc non dependet, nisi in multiplicatione illius, vel reiteratione multa illius præparationis. Jam igitur laudetur sublimis naturarũ DEus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarum revelavit seriem cum experientia, illius instigationis bonitate, & nostri laboris instantiâ, perquisivimus, & oculo vidimus, & manu tetigimus, complementum illius nostro Magisterio indagatum. Sed & si quidem illam palliavimus, non miretur doctrinæ filius, non enim illi palliavimus: Sed malis & improbis, & eam tali sermone tradidimus, quam latere insipientem necessario accidit, & eodem, ad illius inventionis perquisitionem, prudentes alliceo. Filii igitur doctrinæ perquirite, & hoc excellentissimum Dei donum Vobis solis servatum invenietis. Filii insipientes nequitiæ, & malevolæ pravitatis immensæ ab hac scientia fugite, quia nobis est inimica & adversa, & vos in miseriam paupertatis constituet, quoniam vobis penitus hoc Dei donum, à divinę prudentiæ est occultum judicio, & denegatum omninò. Perquisitis ergo omnium medicinarum modis, nostri propositi prosequentes initium, ad eas quæ hujus Magisterii industrias perfectionem notificant, cum probationum causis abhinc transeundum est.

CAPUT XIII.

De examinationibus quibus cognoscitur, utrum Magisterium sit in perfectione.

Prætermissis manifestis experientiis, de quibus narrationem non facimus, cum omnibus sint not-

notæ & certæ, absque ullius sagacitatis ingenio ponderis, scilicet & coloris, & extensionis per malleum. Per artificiorum experientias tentemus cum cautela, an sit hujus artis administrationis projectio, complementum cum veritate adducens, quæ sunt, scilicet cineritium, cementum, ignitio, fusio, super vapores acutorum expositio, extinctio adurentis Sulphuris in mixtione probatio, calcinationis & reductionis reiteratio, & Argenti vivi facilis aut difficilis susceptio. Primum igitur à primis, secundùm ordinem inchoandum, dehinc verò secundùm eundem ad alia, secundùm promissionem perficere, perquiramus cum causis eorum notis.

CAP. XIV

De Cineritii examine.

DIcimus igitur sermonem in Cineritio, cum suis omnibus causis manifestis, & suæ factionis modo. Est igitur sola Lunaris atque Solaris substantia in cineritii perdurans examine. Perquirentes igitur horum corporum perfectorum veras substantiæ differentias, cum causis similiter cineritii, scilicet quare quædam magis, quædam verò minùs, in hujusmodi Magisterii examine, à perfectione diminutorum, perdurent, perscrutabimur. Est autem à nobis sufficienter narratum, horum duorum secretum corporum, in suæ profundo substantiæ. Et est, scilicet quoniam illorum prima radix multa fuit Argenti vivi quantitas, & purissima illius essentia, & subtilissima prius, postea verò inspissata, donec cum ignitione fusionem suscipiant. Quæcunque igitur, à perfectione diminuta, plus terreitatis habent, minùs in hoc perdurant examine; quæcunquè verò minus, plus. Quoniam hæc quidem magis adhærent, propter eorum partium subtilitatem, maximè se permiscentem & unientem. Et quæ similiter majoris tenuitatis sunt, ut duorum Plumborum corpora, aut e contra quidem, quæ majoris spissitudinis sunt corpora, ut Mars & Venus, quàm quæ in perfectione consistunt, necesse est de commixto separari omnino: quoniam non sunt ejusdem fusionis, & ideò separantur. Et quæ quidem minorem sunt Argenti vivi quantitatem participantia, faciliùs de commixto separantur. Patet igitur, quod cùm multæ terreitatis sit Saturnus, paucæque Argentum vivum quantitatis, facilisque liquefactionis, tenuitatis quoque maximæ, quæ perfectionis examini Cineritii sunt opposita. Ideò Saturnus, inter cætera corpora minimè in Cineritii artificio in commixto perdurat; immò citissimè separatur & cedit. Ideòque cùm inter cætera à perfectione diminuta corpora magis cedat. Ideò per hoc magis proprium est ad hujus Magisterii examen, & illud ideò, quoniam citius cedit, & citius imperfectorum unumquodque secum de commixto trahit. Et propter hoc salvatur major perfecti quantitas, ab ignis examinis combustione forti, quoniam non quiescit spatio temporis longo perfectum consumptioni examinis, & ideo ex illo, per Plumbi examen, minus comburitur, & faciliùs depuratur. Quia verò Iovis substantia, pluris Argenti vivi quantitatis existit, & minoris terreitatis, majorique puritate illius, atque subtiliori substantiâ participans, ideò magis in commixto salvatur, quàm Saturnus & Venus: quoniam magis commixto in profundo adhæret. Et ideò est causa hæc, quare multa perfecti deletur quantitas, priusquam ab illo separetur conjunctum. Venus verò fusionem, cum ignitione præstat, sed quia tardior est illius, quàm perfecti fusio, ideò separatur de commixto, tardiùs tamen quàm Saturnus, propter ignitionem substantiæ suæ fusibilis. Quia verò minoris est Argenti vivi quantitatis quàm Iupiter; & majoris terreitatis & substantiæ spissioris: Ideò facilius quàm Iupiter de commixto tollitur, quoniam in profundo magis Iupiter, quàm Venus adhæret. Mars verò fusionem non habet, & ideò non permiscetur: quod propter suæ humiditatis privationem contingit. Sed & si propter ignis vehementiam illum permisceri contingat, quia humiditatem Lunæ aut Solis non habet, combibendo ei per minima unitur. Et ideò licet terreitatem multam, & Argenti vivi paucitatem, & fusionis carentiam habeat, non separatur ab eis per artificium leve. Per hoc enim artificis dilatatur industria, ad cujusque corporis rectificationem veram, si rectè ejus, quod scripsimus, efficaciam noverit. Si vero fantasticè super illud intellectum contraxerit, nihil ex eo veritatis cognoscet. Sunt autem duo in hoc examine durantia perfectionis corpora, Sol scilicet & Luna, propter bonam compositionem, quæ per bonam commixtionem resultat, & illorum puram substantiam. Narremus igitur modum illius, cùm maximè sit nobis necessarius in perfectionis hujus Magisterii cognitione certa. Est igitur modus illius, ut tollatur cinis cribellatus, aut calx, aut pulvis ossium animalium combustorum, aut horum omnium commixtio, aut quorundam. Dehinc itaque cum aqua madefiat, & super illud præmatur manus, & fiat stratum firmum & solidum, & in medio strati fiat rotunda fovea solida & polita, & super illius foveæ fundum, spargatur vitri triti quantitas aliqua. Deinde vero exsiccari permittatur, & cum siccatum fuerit, ponatur illud, de cujus intentione sit tolerare examen, in foveam dictam, & super illam ignis fortis carbonum succendatur, & super faciem examinabilis sufflletur corporis, donec fundatur, quo fuso, Saturni partem post partem projiciamus in illud, & super illud sufffletur cum flamma fortis ignitionis, & dum videris illud agitari & moveri motu concussionis forti, non est purum; expecta igitur, donec totum evanescat Plumbum, quod si evanuerit, & non cessat illius motus, non est depuratum. Iterato igitur, super illud Plumbum proiice, & super illius faciem iterato suffla, donec Plumbum separetur, quod si non quieverit, iterato Plumbi projectionem, & sufflationem, & illius faciem perquire, quousque quiescat, & tu videas illud mundum & clarum in superficie sua. Post hoc vero, carbones aperi, & ignem dissipa, & in faciem ejus aquam perfunde, hoc enim perfectè examinatum invenies: Et si quandoque, in sufflatione hujus examinis, vitrum projeceris, melius & perfectius depurabitur, quoniam sordes tollit, & illas infiscat, potest tamen loco vitri Sal projici, aut Borax, aut Alumen aliquod. Similiter & perfici potest hoc examen Cineritii in crucibulo terreo, & in circuitu eius sufflari, & super faciem eius similiter, ut supra, conflletur quod examinari debet. His igitur sufficienter narratis, ad Cementi examen transeamus cum causis suis, & suis experientiis manifestis & notis.

CAPUT XV.

De Cementi examine.

DIcimus igitur, quoniam corpora quædam magis, quædam vero minus, per ignis comburuntur

runtur calcinationis modum, ut quæ pluris sunt sulphureitatis quantitatem combustibilis continentia, magis; quæ verò minùs, minùs. Quia Sol igitur, inter cætera corpora, minoris est Sulphuris quantitatis, ideò, inter cætera corporum omnium mineralium, minimè per ignis inflammationem comburitur. Luna verò post Solem, inter omnia corpora reliqua, minoris est Sulphuris quantitatis participans, pluris autem quàm Sol, igitur minùs potest, secundùm hoc inflammationis ignitionem, temporis spatio longo tolerare quàm Sol, & res per consimile comburentes, secundùm naturam minus. Venus autem, quia Sole & Luna pluris est Sulphuris, & terreitatis majoris, ideò minus inflammationem illis tolerat. Iupiter verò minùs Venere, plus verò Sole & Lunâ sulphureitatis & terreitatis participat, & ideò minus Venere per inflammationem comburitur, plus verò Sole & Luna. Saturnus verò plus terreitatis & sulphureitatis per naturam in commixtione servavit, quàm nunc dicta corpora, & ideò citiùs & faciliùs omnibus nunc dictis inflammatur corporibus, & per inflammationem comburitur velociùs, propter hoc, quod sulphureitatem maximè habet conjunctam, & Iove magis fixam. Mars verò non per se, sed per accidens non comburitur; Cùm enim corporibus multæ humiditatis commiscetur, combibit illam propter suæ humiditatis carentiam, & ideò conjunctus non inflammatur nec comburitur, si non inflammabilia nec combustibilia sint corpora sibi unita, si verò combustibilia sint illi commixta corpora, secundùm naturam suæ combustionis, necessarium est evenire Martem, & comburi & inflammari. Cùm igitur ex rebus constituatur inflammabilibus Cementum, patet causa illius inventionis necessaria, & fuit, scilicet ut omnia combustibilia adurerentur. Cùm igitur unum solum sit corpus incombustibile, solum illud, ad illius naturam præparatum, in Cemento salvatur. Durant tamen quædam magis in Cemento, quædam verò minùs, quæ verò magis, & quæ minùs, nota sunt cum causis dictis. Durat igitur plus Luna, minus verò Mars, adhuc verò minùs Iupiter, minùs verò & adhuc Venus, minimè verò Saturnus. Narremus igitur Cementi modum, cùm in cognitione nobis sit maximè necessarius in perfectionis examine. Dicimus igitur, quoniam illius compositio est ab inflammabilibus rebus, & sunt hujus generis res omnes denigrantes, & fugientes, & penetrantes, & comburentes, sicut est Vitriolum, Sal armoniacus, & æris flos, & lapis figuli antiquus, contritus, & Sulphuris minima quantitas, aut nihil, & Virilis urina, cum similibus acutis & penetrantibus. Cementantur igitur hæc omnia cum urina virili, & super illius tabellas tenues, de cujus sit intentione probationis, hujus examen judicio percunctari. Dehinc verò, in fictili concluso vase, super cratem ferream extendantur tabulæ, ita tamen quod una ex eis, alteram non tangat, ut liberè ignis virtus ad illas percurrat æqualiter, & sic triduo igne forti conservetur in fictili; cautela tamen adhibeatur, ut igniantur tabellæ, sed non fundantur. Post tertiam autem diem, tabellas omni impuritate mundas invenies, si in perfectione illarum extiterit corpus. Si verò non, corruptas omnino & calcinatione combustas. Quidam tamen ponunt ad inflammationem tabellas, absque compositionum Cemento, & depurantur similiter, si perfectionis sint corpora, si verò non, comburuntur omnino, longiori tamen combustionis spatio, in hoc ultimo egent examine, quod sola ignis inflammatione perficitur, quàm quæ Cementi examinantur, judicio. Sed cùm Luna quidem à Solis natura non multa distet differentia, pauco administrationis modo, in judicio cum illo quiescit, & neque separatio corporum fit ab invicem, in his duobus examinis generibus, nisi propter diversitatem compositionis substantiarum eorum, quoniam ex ea resultat fusionis diversitas, & spissitudo & raritas, quæ quidem separationis sunt causæ, quoniam, propter fortem illorum compositionem, non corrumpitur illorum substantia à substantia corporis extranei, cum non fiat illorum per minima mixtio. Et ideò necesse est illa de commixto se invicem separari, sine corruptione totali illorum essentiæ. Quamobrem igitur administratio corporum imperfectorum completa dignoscitur, cum ejusdem fusionis, & ignitionis, & soliditatis administrationis reperta sunt ingenio.

CAPVT XVI.

De Ignitionis Examine.

Restat igitur, ut capitulum de ignitione tradamus. Dicimus igitur, quoniam corpora maximæ perfectionis, cum ignitione determinata, reperta sunt ignem suscipere ante fusionem illorum. Et ideò dicimus, si alterationem eorum completam adinvenire conamur, quod necesse est ad fusionem illorum corpora administrata redigere. Et est scilicet ut, priusquam fundantur perfectionis corpora, ignitionem suscipiant, cum inflammatione cælestini coloris & amœnitatis, priusquàm perveniat illorum ignitio ad albedinem ignis, in qua oculus non possit conspicere quicquam. Patet igitur ignitionem illorum perfectam compleri ante fusionem, cum rubore intenso, & non cum albedine, quam non possit oculus conspicere. Si enim priusquam igniantur, administrata fundantur corpora, in complemento non sunt. Si verò igniantur, cum labore, ignisque expressione forti, non est illorum administratio vera. Et hoc quidem in mollibus, illud verò in solo Marte contingit colligi. Non enim non ignibilia, de facili ignitionem præparationis modo suscipiunt; nec non fusibilia fusionem rectam, quàm in perfectis secundùm naturam invenimus. Et si cum ignitione, flammam amœnitatis cælestini non prætendant coloris administrata, non est illorum completa administratio. Et si minuitur aliquid ponderis, coloris, pulchritudinis, ignitionis & similium, ex præparantis differentiarum bonitatis inventum astutia, non fuit sufficiens artificis indagatio. Reiterando igitur inquirat, donec inveniat cum modis Divinâ bonitate collatis.

CAPVT XVII.

De Fusionis Examine.

In fusionis igitur narratione sufficientiam tradamus, secundùm quod examen est ipsorum corporum omnium, ad cognitionem illorum certam. Dicimus igitur, quoniam unica est perfectionis fusio, cum ignitione scilicet, sed non cum cujusque ignitionis genere, sed cum ignitione, in qua non albescit omnino corpus, & cum ignitione, in qua non sit fuscedo igni adveniens, in qua non subitò, post ignitionem, fundatur, & liquescat corpus, ut fluat. Igitur, cum se fuderit corpus ex nimia ignis pressione debiliter, aut sine ignitione, aut cum ignitione fusca, hujus præparationis necesse est corpus imperfectionis esse unumquodque imperfectorum corporum in artificio diminuto. Et si post fusionem infrigidari permittatur, & omnino subitò in nigredinem illius vertatur ignitio, & ob hoc quidem priusquam durescat,

durescat, ignitionem perdat, non est in complemento corpus, cujuscunquè generis illud extiterit. Sed judicari quidem expedit mollitie, hoc corpus existere ex imperfectionis corporum generibus. Et si quidem, cum ignis laboriosa expressione, fortis & violenta fiat, illius ante fusionem ignitio, & radio fulgoris inæstimabilis albescentis omninò, jam non perfectionis, sed duritiei alteratum est corpus. Et ob hoc quidem, si post illius fusionem ab igne tollatur, & subitò induretur, ut non fluat, manente illius ignitione fulgidâ, jam non Lunaris aut Solaris perfectionis corpus existit, cujuscunquè generis, & præparationis corpus fuerit administratum, sed sub Martis differentiarum natura ponatur. Patet igitur, ex jam dictis, triplicem in fusilibus ignitionis, ante liquefactionem substantiarum illarum, experimento recolligi gradum. Unum scilicet ignitionem fuscam. Alterum verò rubeam claram. Tertium albissimam radio fulgentem. Prima quidem est mollium. Secunda perfectorum corporum. Tertia durorum, rationis experimento probatur. Sed qui harum omnium ignitionem desiderat gradum perquirere, omnia fusibilia conflet corpora, & ignis consideret sufficientiam ad fusionis perfectionem completam, & considerando recolligat omnium signorum fusionis gradus differentiam, & sic quidem inveniet, aliter verò non. Et hoc quidem tibi adducatur exemplar in omnibus à nobis determinatis atque determinandis examinationis materiebus; Et hæc itaque de fusione dicta sufficiant.

CAPUT XVIII.

De examine expositionis corporum super vapores acutos.

PRosequentes igitur sermonis complementum, de corporum expositione super acutorum vapores narremus. Dicimus igitur, quoniam videmus, perfectionis corpora super acutorum vapores exposita, acrium videlicet, ponticorum & acetosorum similiter omnino, aut nihil florere, aut amœnissimum cœlestinum florem emittere. Sed Solem quidem purissimum non florere. Lunam vero aut Solem non purum, super acutorum vapores, exposita, florere comperimus, & cœlestinum amœnissimum, amœnius tamen Solem quàm Lunam emittere. Et ob hoc igitur naturam imitantes, & nos similiter in præparatis colorem cœlestinum creemus corporibus, qui per Argenti vivi bonitatem perficitur, ut sufficienter à nobis narratum est, in præcedentibus nostri sermonis. Quæcunque igitur perfecta corpora super vapores acutorum extiterint, & cœlestinum non creaverint amœnitatis colorem, non sunt in perfectionis complemento totali. Et est ex corporibus quoddam, quod rubeum fuscum viridicat, aut citrinum fuscum viriditati admixtum, colorem ex acumine ponticorum floret in superficie suâ, & hujus generis est Mars. Quoddam verò viride fuscum in superficie floret, cœlestino admixtum turbido, & hujus est Venus. Quoddam verò album fuscum, & hujus generis Saturnus comperitur. Quoddam verò album clarum, & hujus est Iupiter. Quia igitur maximè perfectum corpus minimè floret, aut nihil. Et si quid floret tardissimo temporis floret spatio, & Iupiter quidem minimè, & tardissimè inter diminuta à perfectionis complemento, corpora gummositatem illius floret; Ideò per hoc consideramus hujus examine Magisterii, Iovem maximè perfectioni approximare in opere majoris ordinis. Per hoc igitur examen perquiri poterit, in quo per tractatum perfectionis temperatum genere persistet corporum, si rectè eorum consideraveris ordinem; quem narravimus in hoc capitulo: si autem non, tuæ imputa temeritatis insipientiæ.

CAPUT XIX.

De Extinctionis Examine.

IN extinctionis igitur examine narrationem adducamus totalem. Est tamen multiplex illius experientia, in qua cognoscitur, utrum in perfectione Magisterium consistat. Primum igitur, si ignitum corpus in liquore extinguatur, & Lunare quidem album non fiat, & Solare citrinum fulgidum, sed in alienum mutetur colorem, non est in complemento alteratio Magisterii. Aut siquidem in reiteratione suæ ignitionis & extinctionis, in aquis ex Salium aut Aluminum cujuscunque generis administratione creatis, scoriam nigredini affinem in sui superficie protenderit, aut extinctione illius in Sulphuribus, & ab extinctione & ignitionis reiteratione multa evanuerit quantitas, aut nigredine fœdâ se infecerit, aut omninò per mallei compressionem se confregerit, fallax est operis artificium. Aut si ex Salis armoniaci, & viridis æris, & puerilis urinæ mixtionis cementatione, aut in naturâ consimilium, & ad ignitionem positum, & post ignitionem ad extinctionem, similiter & Lunare quidem vel Solare, ex toto colorem amiserit proprium, aut scoriam creaverit, in corruptione constat corpus adhuc Sophistica permanere. Unam tamen generalem tibi tradimus regulam certam, quoniam tam quidem in dictis, quam à nobis dicendis examinibus, si quid ei ex perfectionis differentiis alteratum permutaverit corpus, ponderis videlicet aut coloris, non rectè, sed fantasticè indagavit artifex opus, quod non peculiosum, sed perditionis est potiùs.

CAPUT XX.

De Examine in mixtione Sulphuris.

EX Sulphuris verò mixtione, utrum in perfectione consistat Magisterium, comprobatur similiter, quoniam experientiâ nostrâ invenimus, Sulphur, corporibus commixtum, quædam magis, quædam verò minùs comburere, & quædam à combustione illius redire, quædam verò non, nostro comperimus artificio. Et ex hoc itaque differentia notari potest inter ipsa à perfectione diminuta corpora præparata, in complemento Sophistico. Igitur, cùm inter cætera corpora cujuscunque generis, invenimus Solem minimè per Sulphur comburi. Abhinc verò & postea Iupiter, deinde verò Luna, post hoc Saturnus, & faciliùs quidem his omnibus Venus, facillimè Mars, & per Sulphuris oleaginitatem comburitur. Ideò per hoc notatur, quid magis, quidve minus perfectioni approximant. Et ex diversitate colorum, post corporum combustionem, perquiri potest, in quo alteratum genere, ex suæ naturæ radice corpus consistat, quoniam Sol quidem citrinum intensum, aut rubeum clarum, protendit ex Sulphuris combustione colorem. Luna verò nigrum, cœlestino admixtum, Iupiter verò nigrum, modicâ rubedinis tincturâ admixtum, Saturnus verò nigrum fuscum, multo rubori & lividitati admixtum, Venus verò nigrum viriditati admixtum, multâ præexistente combustione Sulphuris, paucâ verò præexistente combustione viridissimum, & amœnum violaceum protendit ex Sulphuris combustione colorem, Mars verò in omni combustionis genere, nigerrimum fuscum colorem creat.

Ex

Ex reductione autem à Sulphuris combustione notatur & similiter diversitas in corporibus. Quædam verò sicut Sol & Luna redeunt, quædam verò ignis expressione, à reductione cum Sulphure recedunt, aut totaliter, aut eorum quantitas major, & quædam verò in suæ naturæ corpus, quædam verò in aliud quàm suæ naturæ redeunt, à Sulphuris combustione corpora Sol & Luna, recedunt autem Jupiter & Saturnus: Jupiter autem aut totaliter, aut secundùm sui majorem partem. Saturnus verò non ex toto recedit, sed quandoque major, quandoque verò minor illius deletur pars. Horum autem, scilicet Jovis & Saturni, contingit diversitatem existere, propter naturam & corporum administrationis eorum, in operis præparatione dictam, quoniam, ex subita ignis expressione, de reductione Jovem deleri contingit. Ex successiva verò & paulatina, & Saturnum & Iovem salvari. Eorum tamen reductio in alieni corporis potiùs, quàm proprii naturam contingit. In clarum quidem videlicet augmentum Iovis: in fuscum verò Saturni converti reductionem repertum, experientiâ nostrâ extitit. Venerem verò minui in ignis reductionis impressione. Martem verò magis contingit; sed Veneris quidem est reductio ponderosa, & citrina, fusca. Martis verò alba, lucida, fusca, mollis, nigredine participans, cum sui augmento ponderis. Ex his igitur perquiri poterit, omnium alternatorum natura corporum.

CAPVT XXI.

De Examine Calcinationis & Reductionis corporum.

De calcinationis, & reductionis reiterationis examine dehinc est perquirendum. Invenimus igitur, quoniam perfectionis reperta sunt corpora, in calcinationis & reductionis reiteratione, ex bonitatis differentiis, nihil coloris, ponderis aut quantitatis, de qua curandum sit nimium, aut fulgoris perdere, quantumcunque reiteretur ad illa operis illorum multiplicitas. Et ideò, si per reiterationem modorum calcinationis, & reductionis à calce, ex omni metallorum alteratorum genere, bonitatis differentiarum perdatur aliquid æstimandum putes sophisticè perquisitionem artificem indagasse. Quamobrem igitur ad illas exerciteris, ut eas cognoscas.

CAPVT XXII.

De examine in facili & difficili mixtione Argenti vivi.

Iam igitur Vobis patuit veridicè, maximam Argenti vivi quantitatem continentia, perfectionis existere corpora, & ideò maximè Argento vivo amicari & uniri. Quamobrem igitur æstimandum corpora magis perfectioni approximare, quæ magis amicabiliter Argentum vivum combibunt, & hujus est signum Argenti vivi facilis susceptio, à Solari aut Lunari perfectionis corpore. Ob hujus igitur rationis causam, si alteratum quidem corpus, de facili in sui substantiam, Argentum vivum non suscipiat, à perfectionis maximè complemento distare necesse est

Operis totius in unâ summa recapitulatio.

Quia pertractavimus igitur hujus Magisterii causarum sufficientiæ experientias notas, secundùm nostri propositi sermonis exigentiam, restat nos ad complementum totius operis divini pervenire, in capitulo uno, & in summam contrahere sermonis abbreviati in capitulis dispersum Magisterium. Dicimus igitur, quoniam totius operis intentionis summa non est, nisi ut sumatur Lapis, in capitulis notus, deinde verò, cum operis instantia assiduetur super illum opus sublimationis primi gradus, ut per hoc mundetur à corrumpente impuritate, & est scilicet sublimationis perfectio, & cum eâ sublimetur Lapis, donec in ultimam sublimationis puritatem deveniat, & ultimò volatilis fiat. Abhinc verò, cum fixionis modis figatur, donec in ignis asperitate quiescat. Et hic secundus præparationis gradus appellatur, & in hoc quidem una perfectionis præparationis meta consistit. Sed & tertio similiter Lapis administratur gradu, qui in ultimo consistit præparationis complemento, & est scilicet, ut jam fixum Lapidem, cum modis sublimationis volatilem, facias, & volatilem fixum, & fixum solutum, & solutum iterato volatilem, & iteratò volatilem fixum, quousque fluat, & alteret in complemento Solifico vel Lunifico certo. Ex reiteratione igitur, præparationis hujus gradus tertii in medicina, resultat bonitatis, alterationis multiplicatio. Ex diversitate igitur reiterationis operis super Lapidem in gradibus suis, resultat multiplicationis bonitatis alterationis diversitas, ut ex medicinis quędam sui duplum, quædam verò decuplum, quædam verò centuplum, quædam millesimum, & quædam in infinitum Solificum, & verum perfectionis Lunificum transmutet corpus. Abhinc igitur, & ultimò tentetur, utrum in perfectione consistat Magisterium. Sed ne nos quidem mordeamur ab invidis, narramus, quoniam non tradidimus scientiam nostram sermonis continuatione, sed eam sparsimus in diversis capitulis. Et hoc ideò quoniam, tam quidem probus, quàm improbus, si continua fuisset tradita, ipsam usurparet indignè. Et eam similiter occultavimus, ubi magis apertè locuti sumus, non tamen sub ænigmate, sed sub plana sermonis serie, artificem allocuti sumus & sermonis modo eam ascripsimus, quam solius Dei altissimi, benedicti, sublimis, & gloriosi, & nostræ, qui illam scripsimus, menti recolligi accidit, aut Divinæ gratia bonitatis infusi, qui cui vult, largitur, & subtrahit, & ubi vult spirat. Non desperet igitur doctrinæ Filius, quoniam, si illam quæret, eam inveniet, non doctrinæ, sed propriâ motûs indagatione naturæ. Quoniam, qui per se, & suæ industriæ bonitatis quæret, scientiam inveniet, qui verò per librorum insecutionem quæsiverit, tardissimè ad hanc perveniet artem pretiosissimam. Quia nobis solis artem per nos solos investigatam tradimus, & non aliis, verissimam tamen, & omninò certam. Solum igitur prudentes ad artem allicuimus, & per ingenia à nobis tradita, viam investigationis eisdem exposuimus. Non autem eam inventam, nisi solis nobis scripsimus, & inventionis modum & modorum ingenia. Per ea igitur, quæ tradidimus, exerceat se bonæ mentis artifex, & donum Dei altissimi se adinvenisse lætabitur, ad artis igitur excelsæ perquisitionem hæc dicta sufficiant.

Summæ perfectionis Magisterii in sua natura GEBRI *Philosophi perspicacissimi*

FINIS.

LIBRI

INVESTIGATIONIS MAGISTERII GEBRI PHILOSOPHI PERSPICACISSIMI PROOEMIUM.

INvestigationem hujus nobilis scientiæ, ex continua & frequenti operis sedulitate, & huic operi studio nimio, nec non cogitationibus nostris profundissimis & variis annexis emissam, vobis tradam, ut melius & apertius à vobis volumina subsequentia intelligantur, & ut intellecta, & circa eadem ingeniata & perscrutata, facilius & promptius ad effectum perducantur. Et quia est aliud artis investigare per rationem quàm attentare, & probare subtilitates & ingenia horum, donec operando, & perscrutando, & experiendo, ad intentum perveniatur completum. Ideò in hoc meo libro, quæcunq; per narrata investigavimus, secundum meæ mentis rationem scripsimus, artem dico perficientia. Non putet tamen quis, quòd hanc investigationem composuerimus ante librum nostrum, qui summa perfectionis Magisterii est intitulatus, in quo, quæcunq vidimus & tetigimus, complete, secundùm scientiæ ordinem, determinavimus, secundùm experientiam & cognitionem certam, quam scrutatione nostrâ, de naturalium & mineralium effectibus transformantibus diversis, in opere apparentibus notavimus, & ingeniati sumus, scientiam nostram prius compositam, cum hoc investigationis commento, quod super ipsam declarando proposuimus denudare, ergo de jure hæc illam præcedit, cum per hunc librum investigare quæram de cognitione rei perficientis. Cùm igitur hæc scientia de imperfectis tractet corporibus mineralium, in quantum ea perficedeceat. Inprimo igitur, circa hæc duo, consideravimus, imperfectionem scilicet & perfectionem. Circa hæc duo nostram fundamus intentionem, de rebus autem perficientibus & corrumpentibus, secundùm quod per nostram investigavimus experientiam, hunc librum componimus, quia opposita juxta seposita, magis elucescunt, res autem quæ perficit in mineralibus, & substantia Argenti vivi, & Sulphuris proportionabiliter commixta per longam, & temperatam decoctionem in visceribus terræ mundæ, inspissata & fixa, cum conservatione suæ humiditatis radicalis non corrumpentis, sed ad substantiam solidam, cum ignitione debita fusibilem, & sub malleo extendibilem producta. Per diffinitionem naturæ huius perficientis, levius pervenire possumus ad cognitionem rei corrumpentis. Et est illa quæ è contrario sensu habet intelligi, videlicet substantia impura Argenti vivi & Sulphuris, sine proportione debita commixta, vel minus vel nimis decocta, in visceribus terræ immundæ, nec recte inspissata, nec fixa humiditatem habens combustibilem & corrumpentem, & raræ substantiæ & porosæ: vel habens fusionem sine ignitione debita, vel nullam, nec patiens malleum sufficienter. Primam autem diffinitionem inveni intrusam in his duobus corporibus, videlicet in Sole & Luna, secundùm cujuslibet perfectionem. Secundam verò in his quatuor, scilicet in Stanno, Plumbo, Cupro, & Ferro, secundùm cujuslibet imperfectionem. Et quia hæc corpora, imperfecta ad sanitatem & perfectionem non sunt reducibilia, nisi contrarium in eis operetur, id est, quod manifestum occultetur, & occultum manifestetur, quæ operatio vel contrariatio fit per præparationem, igitur præparatio est eis adhibenda. Est ergo præparare, superflua demere, & absentia supplere, & sic notam eis immittere perfectionem. De hac enim præparatione non indigent corpora perfecta. Indigent ergò præparatione tali, quâ eorum partes magis subtilientur, & à corporalitate sua ad spiritualitatem reducantur fixam. Cujus intentio est ex eis facere corpus spirituale fixum: hoc est multò magis attenuare & subtiliare quàm erat prius. De horum omnium præparationibus, secundùm nostram investigationem, in loco suo tractabimus sufficienter in hoc libro, quæ, postquam præparata fuerint sufficienter, erunt apta ut de eis Elixir album vel rubeum fiat magnum; invenimus enim modernos nobis unicum tantum scribere Lapidem ad album vel rubeum completum, quod & verum esse concedimus. Nam ex quacunq; re Elixir conficiatur album vel rubeum, nihil tamen ibi aliud est, quàm Argentum vivum & Sulphur, quorum unum sine altero nihil agit, nec esse potest. Et ideò unus Lapis à Philosophis nuncupatur, quamvis à multis extrahatur corporibus sive rebus. Extrahere enim à re in qua non est, hoc stultum cogitare esset & vanum, ut quidam fatui putaverunt; quod nunquam erat intentio Philosophorum. Dicunt tamen multa per similitudinem. Et quia omnia corpora metallica ex Argento vivo composita sunt & Sulphure, puris vel impuris per accidens, non in prima sui natura innatum. Ergo etiam præparationem convenientem tolli est possibile: Nam expoliatio accidentium non est impossibilis. Est ergò præparatio superfluum demere, & defectui supplere in corporibus imperfectis, quæ fieri non potest sine adjuvatione operis, & rerum purificantium. Diversificatur enim præparatio secundùm diversitatem rerum indigentium. Experientia enim nobis dedit modos agendi, scilicet calcinationem, sublimationem, descensionem, solutionem, distillationem, coagulationem, fixionem, & cerationem, de quibus singulis narrationem fecimus, in summa perfectionis Magisterii sufficienter. Ista enim sunt opera ad præparationem juvantia. Res autem præparationes juvantes, sunt istæ scilicet, omnia genera salium, aluminum, atramentorum, & etiam vitrum, borax & quæ hujus naturæ sunt, & acetum acerrimum, & ignis, & cum istis præponimus corpora imperfecta præparare, id est mundare, si aliqua immunditia in his extiterit, secundum nostram experientiam, in qua certi fuimus per prædicta.

De Salis communis Præparatione.

SAl commune comburatur, combustum in aqua communi vel aqua clara fontis calida solvatur, solutum per filtrum distilletur, distillatum per ignem lentum in parapside vitreata, vel vase terreo plumbato, & non in metallo, congeletur, congelatum calcinetur per diem & noctem in igne mediocri, & serva ipsum sic sufficienter mundatum.

De Salis vitri Præparatione.

SAl Petræ dissolvitur in aqua fontis, per filtrum distillatum, congelatur in vase vitreo usque ad ipsius fusionem cristallinam.

De

De Salis Nitri Præparatione.

SAl Nitri sic præparatur, dissolve sagimen vitri in qua forti, distilla per filtrum & congela in vase vitreo, & sic optimè clarificatur.

De Salis Gemmæ Præparatione.

SAl Gemmæ teritur, dissolvitur & congelatur in vase terreo vitreato, sicut sal commune.

De Salis Alcali Præparatione.

SAl Alcali fit ex soda dissoluta, & per filtrum distillata & coqua ad tertiam, & descendet Sal in tempore ad fundum vasis in modum cristalli, & est præparatum: Similiter Sal Alcali apud aliquos sic præparatur. Accipiunt cineris clavellati pondera quinque vel duo, calcis vivæ pondus unum, & trahunt totum lixivium, & distillant & congelant, & hoc reiterant semel, & est præparatum. Vel sicut sal commune, primo teratur totum, solvatur in aqua communi calida, postea distilletur per filtrum, & congeletur, & calcinetur cum igne lento.

De Salis Armoniaci Præparatione.

SAl Armoniacus fit ex quinque partibus vel duabus urinæ humanæ, & parte una sudoris ejusdem, & parte una salis communis, & parte una cum dimidia fuliginis lignorum vel baculorum, his simul coctis usque ad consumptionem humiditatis, sublima salem Armoniacum verum & utilem, hunc iterum in sudorem dissolve & congela, & sublima à sale communi semel, & est præparatum. Vel teratur, primo cum præparatione Salis communis mundati, postea sublimetur in alto Aludele, donec totaliter fuerit extractum purum, postea solvatur super Porphydum, sub dio si de ejus aqua habetur facere, vel servetur ipsum sublimatum & purum sufficienter.

De Salis Tartari Præparatione.

SAl Tartari fit ex fæcibus vini calcinatis & distillatis, vel ex tartaro calcinato dissoluto & congelato, & est præparatum.

De Salis Vrinæ Præparatione.

SAl Urinæ fit ex fæcibus urinæ distillatæ calcinatis, & iterum in aqua ejus dissolvitur & congelatur, & est magni juvamenti: multi diversimodè tractant de Salium præparatione. Nos autem investigatione nostrâ invenimus, has præparationes Salium breviores & utiliores, ad nostrum propositum consequendum, cùm, ex omnibus rebus verè calcinatis, sales per dissolutionem extrahantur, per viam prælibatam præparari tenentur, sufficit nos transire cum his ingeniis consuetis.

De Aluminis Glacialis vel Rochæ præparatione.

ALumen Glaciale vel Rochæ duplicem habet præparationis modum, unum pro corporibus calcinatis abluendis, alium pro spiritibus sublimandis. Primus modus, dissolve ipsum in aqua fontis clara, distilla per filtrum, coque ad ejus tertiam partem, pone in Parapsidibus vitreatis, & descendet circa latera vasis, & in fundo Alumen præparatum cristallinum. Secundus modus est, ut Alumen in vase terreo coquatur quousque humiditas evanuerit, & invenies Alumen album spongiosum, leve & præparatum pro sublimationibus, & aliis diversis operibus. Fæces in fundo vasis remanentes, vel dissolvantur supra lapidem, vel in aliqua parte humida, vel in aqua inde extracta, vel reserventur.

De Aluminis Iameni Præparatione.

ALumen Iameni quemadmodum Alumen Glaciale vel rochæ præparatur, excepto quod in hac arte majoris est virtutis.

De Aluminis Plumosi Præparatione.

ALumen Plumosum dissolvitur & præparatur sicut Alumen glaciale vel rochæ. Nunc restat præparationes Atramentorum investigare, cùm multum sit nobis id, quod per ea colligimus in tinctura & ligamentis spirituum & aliorum, quæ ad Elixir spectant.

De Atramenti Nigri Præparatione.

ATramentum nigrum solvatur in aceto mundo, vel in aqua bullienti, post per filtrum distilletur, & coaguletur, & est præparatum. Vel ponatur primò in Alembico, & humiditas totalis extrahatur. Fæces in hac distillatione calcinatæ super Porphydum, vel in sua aqua solvantur; vel coagulentur, vel ipsa aqua, secundum velle artificis, reservetur.

De Cuperosæ Præparatione

CVperosa dissolvenda est in aceto distillato, clarificanda per filtrum, & congelanda, & sic est munda.

De Vitrioli Romani Præparatione.

VItriolum Romanum aliâ præparatione non indiget, nisi quòd in aliquibus cineribus teneatur. Et est certum, quòd à corporibus [ut amplius consideravimus] imperfectis extrahuntur diversa nobis necessaria, & sunt adminicula perfectionis in casu quæ indigent præparatione.

De Cerusæ Præparatione.

CErusa dissolvenda est, in aceto purificanda, deinceps à grossioribus, & id quod ut lac emanaverit, congelandum est in Sole, vel lento igne, & est præparata.

De Albi Hispanici præparatione.

EOdem modo, ut supra fit, de Albo Hispanico, Stannum candidum, in urina distillata, solvendum est, ad modum Cerusæ, & sic præparandum.

De Viridis Æris Præparatione.

VIride Æris in aceto distillato, solutum & clarificatum, limpidè congelandum est lentissimo calore, & est optimum.

De Croci Ferri Præparatione.

CRocus Ferri dissolvendus est in aceto distillato, & est clarificandus: & hæc aqua rubicunda, Crocea congelata, dat tibi Crocum aptum, & est factum.

De Lithargirii Præparatione.

LIthargirium, in aceto distillato, resolve, clarifica & congela, quia benè præparatum est, quod iterum, quemadmodum & alia prænominata, dissolvere potes, & his uti dissolutis & congelatis, in hoc est investigatio profunda, & hæc præparatio fit brevissimè.

De Antimonii Præparatione.

ANtimonium calcinatur, diſſolvitur, clarificatur & congelatur, & eſt præparatum.

De Lapidis Lazuli Præparatione.

LApis Lazuli calcinatur, abluitur tritus, & eſt purificatus à terreitate.

De Lapidis Hæmatitis Præparatione.

LApis Hæmatitis ignitur, extinguiturque ſæpius in felle taurino, & ſplene.

De Boli Præparatione.

BOlus teritur, diſſolvitur ut ceruſſa, & congelatur.

De Cinabrii Præparatione.

CInabrium ſemel eſt præparandum, cum ſale communi, & optimum eſt.

De Tutiæ Præparatione.

TUtia calcinatur, & reſolvitur in aceto diſtillato, & ſic eſt præparata.

Diverſa adhuc Salium, Aluminum, & Atramentorum genera reperiuntur, quæ omnia, ut jam dicta, in ſua ſpecie præparantur, & mundantur.

De Vitri & Boracis Præparatione.

VItrum & Borax, ſi debito modo fuerint facta, non indigent præparatione.

De Aceti acerrimi Præparatione.

ACeti autem acerrimi, cujuscunque genera, ſubtiliantur & depurantur, & illorum virtus ſive effectus per diſtillationem melioratur, & de quorum mundatione & depuratione ſufficienter tractavimus, cum quibus corpora imperfecta præparari poſſunt, & depurari, & meliorari, & ſubtiliari, igneque ſemper debito mediante. Præparantur enim & depurantur per iſta ad intentionem ignis per hunc modum. Habent enim hæc corpora imperfecta humiditates ſuperfluas, & ſulphureitatem aduſtibilem, nigredinem in ipſis admiſcendis generantem, ipſa prædicta corpora corrumpentem: habent etiam terreitatem immundam, fætulentam & combuſtibilem, nimis groſſam, ingreſſionem impedientem & fuſionem: iſta & talia ſunt ſuperflua in his corporibus prædictis, quæ in ipſis noſtra experientia, inveſtigatione certâ & ingenioſâ, ſunt inventa. Et quia hæc ſuperflua accidentaliter his ſuperveniunt corporibus, & non radicaliter, & ſpoliatio accidentalium poſſibilis eſt: oportet nos, cum igne artificiali, his prædictis mundatis & ſuperflua demere accidentia cuncta, ſolâ ſubſtantiâ Argenti vivi, & Sulphuris radicalis permanente. Et hæc eſt integra præparatio imperfectorum, & depuratio perfecta, melioratio & ſubtiliatio, horum, vel hujus ſubſtantiæ puræ remanentis fit multis modis, ſecundùm quod Elixir indiget. Præparationis ergo, & depurationis in generali modus eſt hic. Primo enim elevanda eſt, cum igne proportionali, tota humiditas ſuperflua, & corrupta in illorum eſſentia: etiamque ſuperfluitas ſubtilis & comburens: & hoc calcinando: deinde totalis ſubſtantia remanens corrupta, in illorum calce ſuperfluæ humiditatis comburentis, & nigredinis corrodenda eſt, cum his mundatis prædictis corroſivis acutis ſeu acerrimis, donec calx fuerit alba ſive rubea, aut ſecundum corporis naturam & proprietatem colorata, & munda & pura, ab omni ſuperfluitate ſeu corruptione prænarratis: & hæc cum his corroſivis & mundatis tenendo, imbibendo, & lavando: Poſtea verò delenda, ſeu deponenda eſt totalis terreitas immunda, & fætulentia combuſtibilis, & groſſa cum rebus prædictis mundatis, vel puris fuſionem metallicam non habentibus, cum calce prædicta, modo predicto depurata commixtis, & benè tritis, quæ infuſione ſeu calcis reductione, retinebunt ſecum terreitatem groſſam, & immundam prædictam remanente corpore puro, ex omni ſuperfluitate corrumpente mundato, ex hoc totum deſcendendo meliorationis & ſubtiliationis horum ſubſtantiæ puræ in generali modus hic eſt. Primo hoc corpus purgatum & reductum, eſt iterùm calcinandum cum igne, & adjutoriis mundativis prædictis: Deinde cum his, quæ ſunt reſolutiva, ſolvendum, hæc enim aqua Lapis noſter eſt, & Argentum vivum de Argento vivo, & Sulphur de Sulphure, & corpori ſpirituali extractum, & ſubtiliatum ſive attenuatum, quæ meliorari poteſt, confortando in ipſum virtutes elementales, cum aliis præparatis, quæ fiunt ex genere ſui generis, & augmentando colorem, fixionem, pondus, puritatem, fuſionem & alia omnia, quæ pertinent ad Elixir perfectum. Et iſte eſt modus per ſolos nos inveſtigatus, præparationis, depurationis, ſubtiliationis & meliorationis corporum mineralium in generali. Nunc tranſeamus ad ſpecialem, ſeu particularem cujuslibet corporis imperfecti præparationem, cum omnibus modis ſuis, etiamque perfecti corporis mineralis, & primo de Jove.

De Præparatione Iovis.

PRæparatio Jovis in ſpeciali præparatur multipliciter melius per hunc modum. Et eſt ut ponatur in furno calcinationis, in vaſe ad hoc apto, & proiiciatur ſubtus ignem, uſque ad corporis ipſius fuſionem bonam, movendo tunc ipſius corpus liquefactum, cum ſpatula ferrea perforata: ſpolia, quæ ſuper ipſum creantur, extrahendo, movendo in ignis calore æquè, perdurante, donec in ſuperficie bona quantitas ipſius pulveris fuerit congregata: deponatur tunc illa, & iterum moveatur, quouſque alternatâ vice totum corpus in pulverem ſubtiliſſimum fuerit reductum. Cribretur ergo pulvis ille, & reponatur in furno, addendo ſibi ignem bonum, ſuam fuſionem non ſuperantem, & movendo multoties. Stet ergo in igne ſuæ calcinationis ſic per diem naturalem vel circa: finaliter, cùm tota humiditas accidentalis & ſuperfluitas fuerit deleta, cum Sulphure combuſtibili & corrumpente: poſteà extrahatur calx alba mundata. Nam ignis omnem fugitivam ſubſtantiam & inflammabilem elevat, & conſumit de prædictis, ſcilicet cum ſale communi mundato & alumine, & cum aceto purificato & acerrimo, multum lavando, & ponatur ad ſolem vel ad aërem & iterum teratur, & lavetur & deſiccetur, & hoc alternatim per vicem reiteretur, donec per acuitatem ſalium, aluminum, atque aceti, tota ejus humiditas, nigredo, & immunditia fuerint conſumptæ, corroſæ & deletæ: tunc apponatur de vitro trito cum his prædictis. Cumque totum impaſtatum fuerit, deſcendatur per Botrum barbatum, cum ſufficienti igne. Deſcendet enim corpus purum & mundum, remanente cum vitro, & ſalibus ſive aluminibus tota ſubſtantia terrea, & fætulentia. In illo enim corpore mundo, deſcenſo & reducto, æqualis & perfecta propor-

proportio Argenti vivi mundi, & Sulphuris albi non urentis. Nam ignis & corrosiva totam humiditatem diviserunt, & substantiam fugitivam inflammabilem & corrumpentem atque nigredinem: & per descensorium suum, sive per pastillum Salium & Aluminum & vitri, divisa est tota substantia terrea, & fætulentia cum sua proportione, substantia pura & temperata remanente. Postea verò calcinetur iterum hoc corpus reductum purum cum solo sale armoniaco puro mundato, cùm autem benè & minutissimè fuerit calcinatum, sublimato & mundato, donec fuerit in pondere æquali, vel triteтur tunc illud totum peroptimè, & benè diu teratur super Porphydum, & ponatur sub dio loco frigido, & humido, vel in vesicis vitreis in furno solutionis, vel in ventre equino, donec totum fuerit dissolutum, augendo sal, si fuerit necesse, quam aquam honorare debemus, ipsa enim est quam quærimus ad album. Et hæc in hoc ultimo volumine dicta sufficiant de præparatione Jovis.

De Præparatione Saturni.

PRæparatur Saturnus sic: ponatur similiter in furno calcinationis, movendo ut Iovem, donec convertatur in pulverem tenuissimum, cribretur, & reponatur ad furnum: stet in igne suæ calcinationis per modum prædictum, donec fugitiva substantia & inflammabilis fuerit deleta; postea trahatur calx rubea, quæ imbibatur & teratur frequentissimè & minutissimè, cum sale communi mundato, & atramento & aceto purificato & acerrimo. De istis verò ad rubeum utaris, sicuti ad album fecisti cum sale communi, & alumine Iameni & aceto: tunc multoties, ut de Iove desiccetur, & imbibatur & teratur, donec per beneficium dictorum, dicta immunditia fuerit deleta, tunc apponatur de vitro cum his prædictis, & descendatur per Botrum barbatum corpus purum descendendo reductum. Iterum calcinetur cum Sale Armoniaco puro, ut de Jove, teratur sæpissimè, & dissolvatur per modum prædictum. Ipsa enim est aqua Argenti vivi & Sulphuris proportionaliter facta, quia utimur in rubei Elixiris compositione. Et hæc de Saturni præparatione dicta sufficiant.

De Præparatione Veneris.

PRæparatur ergò Venus optimè per hunc modum. Ponatur stratum de sale communi, optimè mundato, in crucibulo, & desuper ipsius lamina, & desuper salis stratum & desuper lamina, & sic vicissim, donec vas fuerit plenum, & cooperiatur & lutetur, & collocetur in furno calcinationis per diem naturalem, deponatur, & abradatur quod calcinatum fuerit, & reponatur lamina cum sale novo: & sic alternatâ vice calcinentur, donec omnes laminæ fuerint consumptæ, seu corrosæ per beneficium salis & ignis: quia sal corrodit superfluam humiditatem & sulphureitatem combustibilem. Ignis elevat substantiam fugitivam & inflammabilem, cum proportione debita: teratur omninò pulvis ille minutissimè, & lavetur cum aceto, donec nigredine careat, aqua exinde emanans: hanc alternâ vice de sale novo & aceto imbibe, & tere; & post contritionem, ad furnum calcinationis in vase aperto reponatur: Stetque ibi per tres dies naturales: deinde extrahatur & teratur benè & subtiliter, & abluatur cum aceto benè & diu, donec ab omni immunditia fuerit mundatum & purgatum: desiccetur ad Solem benè, tunc apponatur medietas ejus de Sale Armoniaco benè & diutissimè terendo, donec substantia impallabilis fuerit, ponatur sub dio, vel in resolutionis fimo, donec quicquid ibi est, subtile fuerit solutum, renovando Sal Armoniacum mundatum, si fuerit necesse, donec aqua totum fiat: hanc aquam honora, aquam Sulphuris fixi nominamus, cum qua tingitur Elixir usque ad infinitum. Et hæc sufficiant de Veneris præparatione.

De Præparatione Martis.

MArtis præparatio per hunc modum melius præparatur & calcinatur, quemadmodùm Venus cum sale communi mundato, & cum aceto puro lavetur: lotus ad Solem siccetur: desiccatus, iterum cum novo sale & aceto teratur, & imbibatur, & ad eundem furnum ponatur per tres dies, ut de Venere factum est: solutum honora, aquam Sulphuris fixi, mirabiliter colorem Elixir augmentantem. Et hæc de imperfectorum corporum præparatione dicta sufficiant.

De Perfectorum corporum majori perfectione.

PErfecta verò corpora non indigent præparatione, quantum ad perfectionem, cum perfecta sint, sed ut magis perficiantur, subtilientur, & attenuentur, talis enim præparatio est adhibenda. Accipiatur Sol in laminas tenues productus, & ponatur cum sale communi optimè præparato, solariatim in vase calcinationis, & collocetur in furno, calcinando benè per tres dies, vel donec totum fuerit consumptum, & subtiliter calcinatum, deinde extrahatur, multum benè teratur, cum aceto lavetur, & desiccetur ad Solem: postea teratur benè cum medietate sui salis Armoniaci mundati, & ponatur ad dissolvendum, donec totum fuerit, per beneficium salis communis & Armoniaci, in aquam clarissimam dissolutum. Hoc fermentum est Elixir perfectum, pretiosum, & verum corpus spirituale factum.

De Argenti Subtiliatione & Perfectione.

SUbtiliatur autem Argentum, & attenuatur, & ad spiritualitatem reducitur per modum jam dictum. Ergo per omnia & singula fac in ipsa subtiliatione, sicut de Sole fecisti. Et aqua Lunæ dissolutæ, est fermentum ad Elixir album spirituale factum.

Recapitulatio totius Operis.

IAm imperfectorum præparationem, & perfectorum subtiliationem, sufficienter determinavimus, ut de eis quilibet discretus possit adimplere intentionem. Attendat ergo quis proprietatis actionis modus, seu compositionis Elixir majoris. Nos enim quærimus substantiam unam facere: tamen ex pluribus aggregatam, coadunatam, fixam, quæ super ignem posita, eam ignis non exprimat, & liquatis permisceatur, & liquescat cum ipsis, cum eo quod est in ea de substantia ingressibili, & permisceatur cum ea quod est de substantia permiscibili, & consolidetur cum eo quod est in ea de substantia consolidativa, & figatur cum eo quod est in ea de substantia fixativa & non comburatur ab his quæ non comburunt Aurum & Argentum, & afferat consolidationes cum ignitione debita & perfecta. Non tamen eatenus brevi tempore intelligas, quod paucis diebus vel horis possit prima vice constitui.

Sed

Sed quia respectu aliorum Medicorum modernorum, respectu etiam operationis naturæ, hæc veritas citiùs terminatur. Unde dixit Philosophus, medicina est, cujus tempus longum spatium anticipavit, quare vobis dico, quod sustineatis patienter, quia forte moratur, & festinantia quidem ex parte Diaboli est. Ergò qui patientiam non habet, ab opere manum suspendat, quia impediet eum festinantem credulitas. Omnis actio naturalis suum habet modum & tempus terminatum, in quo majori & minori spatio terminatur. Ad hanc tria necessaria sunt, patientia, mora, & instrumentorum aptatio, de quibus in summa nostri perfecti Magisterii, artificem allocuti sumus in capitulis diversis, in quibus experiri potest, si in nostris dictis fuerit sufficienter investigatus, in quibus manifestâ probatione & aperta, concludimus Lapidem nostrum nihil aliud esse, quàm spiritum fætentem & aquam vivam, quam & siccam aquam nominavimus, & per naturalem proportionem mundatam & unitam unione tali, quod sibi nec abesse potest, quibus addi debet, & tertium ad opus abbreviandum, hoc est corpus perfectum attenuatum. Ex præmissis igitur patent res, in quibus veritas est propinqua & perficientes ipsum opus: investigatione verò nostrâ, qua certi sumus, & per experientiam manifestam consideravimus omnia verba vera esse, quæ jam per nos solos in nostris voluminibus scripta sunt, secundùm quod videmus per experimentum & rationem in voluminibus istis redacta. Ea vero, quæ per nostram experientiam digitis extraximus, & vidimus oculis, & manibus tetigimus, scripsimus in summa nostra perfectionis Magisterii. Sapiens ergò artifex in nostris studeat voluminibus, colligendo nostram dispersam intentionem, quam in diversis locis proposuimus, ne malignis seu ignaris publicetur, & collectam probet, donec ad cognitionem studendo, & experimentando, cum laboris ingeniosi instantia pervenerit totalem: exerceat ergò se artifex & inveniet. Cujus jam modum investigationis commotus amore, à visceribus propter vos, per nostram considerationem, veritatis cognitionem etiam dare plenariam perficientis & corrumpentis materiæ & formæ consideramus, investigationem nostram perfectorum, & materiam cum forma à radice suæ commixtionis, usque ad complemētum puram esse sine corruptione supernæ mentis aliqua. Consideravimus à contrario sensu imperfectorum substantiam unam esse ubique, scilicet Argenti vivi & Sulphuris, quæ ante commixtionem eorum, pura sunt & munda. Et per hanc consideratione, per nostrum exercitium invenimus, corruptionem imperfectorum accidentaliter supervenisse, quæ materia novam & corruptam dedit formam.

Libri Investigationis Magisterii GEBRI, *Philosophi perspicacissimi ac Indiæ Regis*,

FINIS.

TESTAMENTVM

GEBRI PHILOSOPHI PERSPICACISSIMI AC INDIÆ REGIS.

De

SALIBVS ANIMALIVM, PISCIVM, VOLATILIVM, VEGETABILIUM, ET ALIORUM.

Ex omnibus rebus, etiam ex animalibus, piscibus, & volatilibus potest fieri sal, ipsis combustis & in cinerem redactis, fixum: eo modo quo fit sal de cineribus lignorum vel de calce lapidis. Et si res fuerit naturaliter rubea, sicut est sanguis: ejus sal naturaliter erit rubeum, sed harum rerum combustio debet fieri in vase clauso, si fuerit sanguis, primo desiccetur, & non est malum, si in octo partibus, solvas partes duas salis communis calcinati in fornace quacunque, deinde desicca, & postea combures in furno vitriariorum, vel figulorum, sive reverberationis per diem & noctem, vel interpellatim per dies duos absque noctibus. Quod si fuerint carnes alicujus animalis, quæ siccari non possent, tunc in vase bene lutato ne respiret, per duos dies naturales, sine aliquo sale combure. Et post combustionem in quadruplo sui aquæ pluvialis decoque, usque ad consumptionem duarum partium cum dimidia. Dein fac pausare, & distilla per filtrum, donec fiat aqua clara, sine aliqua turbulentia, deinde congela lento igne, vel quod melius est, ad Solem, & habebis sal animalis, quod superat alios in virtute fusiva. Deinde resolve in duplo sui aquæ pluvialis, & pone hujusmodi sal sub fimo per septimanam, & erit acutum. Demum congela ut dictum est, vel fac sine fimo, & posito super metallum si ingreditur illud. Sal animalis est bonum, si autem non, reitera ejus solutionem & congelationem, & ejus efficacia declarabitur tibi per experientiam. Scias quod Sal totius talpæ combustæ congelat Mercurium, & Venerem cōvertit in Solem, & Martem in Lunam. Quidam tamen operantur cum ejus pulvere, tantum apponendo ejus duplum inter sal animalis & sal nitri.

De Salibus Metallorum.

Ex metallis etiam fiunt sales post ipsorum calcinationes, & si sales habent vim penetrativam & fixativam, ratione subtiliationis & acuitatis suæ, ex eo quod sunt de rebus fixis, & diu calcinatis in igne. Verùm quia metalla diversimodè calcinantur in igne videndum est, primò de calcinatione illorum quæ sunt ad rubeum, sicut Sol, Venus, Saturnus, & Mars: Demùm de illis quæ valēt ad albū, ut Luna & Jupiter.

De Solis Calcinatione.

Calcinatio Solis fit in vase aperto in furno vitriariorum in decem diebus continuis, vel in XX. diebus, in fornace reverberationis in tribus diebus. Demū extrahe salem ejus cum aqua pluviali distillata per Alembicum semel vel bis, decoquendo in vase cupreo, & sit aqua in quadruplum ad calcem,

cem, demum congela: & si iterum calcinaveris, calces dealbabuntur in tribus diebus in furno reverberationis. Nec mireris de hoc, quoniam omnis res rubea amota sua tinctura remanet alba: quia sub rubedine albedo manet occulta, sed non convertitur. Et propterea, quia albedo est sub rubedine, dico, quod si per decem dies solùm eas fæces calcinaveris, sine aliqua admixtione, & demum, ut de sale dictum, est, sales extrahas, postea fæces suas, in terram à sale remanentes, iterum calcinaveris, convertentur in albedinem. Et si eas reduxeris, erit Argentum vivum verum. Dico ergo, quod si salem Solis fæcibus suis in albedinem conversis reddideris, fit Elixir, tam ad tingendu quam ad convertendum Argentum verum in Aurum, & ad tingendum Æs præparatum & Plumbum.

De Veneris Calcinatione.

VEnus calcinatur in vase aperto per dies 35. immò per duos menses, in vase vitriariorum: & remanet tunc sola ejus tinctura rubea, in specie sanguinis. De qua extrahe salem ut de Sole dictum est, & fiet Elixir. Et scias quod sal, cujuscunque metalli, debito modo factus, figit & tingit Mercurium & mutat de colore in colorem, & de statu in statum, ratione suæ acuitatis,

De Saturni Calcinatione.

SAturnus calcinatur in citrinum colorem, in furno reverberationis, & est melius in vase clauso vel furno vitriariorum. Qui quidem in 15. vel in 35. purgant à sua nigredine. Dimitte ergo ipsum in fornace per duodecim dies alios. Quod si per duos menses perficiet se ipsum crudum purgatum vel non purgatum, & habebit citrinitatem accedentem ad rubedinem, & fac de eo salem ut de Sole dictum est: & cum hoc sale tinges Lunam in optimum Solem, & ascendet pars una super quinque partes Mercurii, & pars una Mercurii cadet super X partes Lunæ, & istius pars una super L. partes Lunæ. De fæcibus fac, ut de aliis dictum est; Et iste sal est acutissimus, & restrictivus cujuslibet rei volatilis.

De Martis Calcinatione.

MArs calcinatur, si fuerit limatus, cum aceto rubeo imbibitus, & desiccatus ad bonum ignem, vel interpellatim, & post in furno reverberationis, vel vitriariorum comburatur diebus XXX, & de eo fac salem, ut de aliis dictum est: Sal extractus de calce Martis, & ad Solem congelatus, & iterum per se sub fimo solutus, & post ad Solem congelatus, si pars una ipsius componatur super duas partes Mercurii, benè loti in ampullam bene clausam, per dimidium diem in cineribus calidis, congelat Mercurium in pulverem, qui pulvis fiet rubicundior fortiori igne adhibito: & Mortificat alium Mercurium vivum simili modo. Quem Mercurium poteris imbibere cum aqua, in qua solvisti calcem Martis & demum calcem Auri.

De Lunæ Calcinatione.

LUna calcinatur per quinque dies in prædictis fornacibus, & demum cum sale Alkali, sed debet prius per fusionem esse purgata, & postquam rem feceris, tingit Mercurium in album fixum, cum quo Mercurio operare, ut prædictum est, super quocunque metallo, & dealbabit albedine fixâ & permanente. Potes autem multiplicare, super Mercurio ad album melius quam ad rubeum, quoniam pars una istius salis tingit XL. partes Mercurii, per multiplicationem projiciendo Mercurium tinctum super non tinctum. Sed non sic ad rubeum, quia majori indiget medicinâ ut transmutetur à natura, quàm superaddatur naturæ. Et huius Mercurii pars una super X. partes Æris, dealbati & mollificati, convertit in Lunam.

De Iovis Calcinatione.

IUpiter inter alios planetas benevolus est, calcinatur in vase clauso in prædictis fornacibus, scilicet vitriariorum, vel reverberationis, & eodem modo quo supra. Sal autem fit ex eo cum aqua pluviali vel alia, distillata per Alembicum, sed istum salem invenies præ cæteris acutissimum ad congelandum Mercurium, & majoris efficaciæ quam sit sal de Luna, propter majorem decoctionem, & quia vivum Mercurium continet. Unde & major pars ejus sublimatur: & cum sale communi & sale nitri sublima, & citiùs perficietur quàm Mercurius, nec erit minoris efficaciæ, quia Jupiter fuit Mercurius in sui minera, in principio suæ creationis. Fæces verò, quæ remanserunt, calcina in vase sublimationum, & fac inde salem ut dictum est. Et similiter operare de Saturno, quia etiam aliqua pars ejus sublimatur. Et de fæcibus fac ut supra dictum est de toto ipso. Nota tamen, quod si Saturnus & Iupiter calcinentur, per diem unum in furno reverberationis, sicut faciunt figuli, postea ille pulvis in calcinatione citiùs perficietur, tam ad faciendum salem, quam ad faciendum ea, quæ infra dicentur. Quapropter sciendum est, quod unumquodque metallum non solum in salem, ut dictum est, sed etiam in verum Solem & veram Lunam potest per calcinationem converti. Saturno quidem calcinato per XX. dies in fornacibus prædictis. Circa quod sciendum est, quod furnus vitriariorum melior est ad hoc opus, sed furnus reverberationis est utilior ad faciendum salem. Nec credas quod, si aliquod metallum factum, calx steterit in tali igne per XX vel XXX dies ad plus, quod aliquid ejus fugitivæ substantiæ possit remanere. Et ut convertat in verum Cambar metallum ulterius ipsum in igne tibi tenere non expedit Et tunc apparet, quod revera in suo profundo est durum, sed à latere Argentum.

De Marte.

MArtis verò limaturam, X diebus imbibitam, calcina per XII. dies, sed tutiùs est ipsum calcinare per 18. vel 20. dies. Et habes opus perfectum ad Aurum, & contingit virtute calcinationis, & fusionum cum rebus mollificantibus.

De Luna.

LUna in suo profundo est Aurum, sed in se, ut videtur, continet tincturam albedinis, quantum cunque in igne permaneat, nisi forte multis diebus calcinetur, & demum, extracto suo sale, fæces ejus, si calcinarentur forte non esset impossibile quin in rubeum converterentur. Cum tinctura aliena tamen mutatur, non per se, sed propter adjutorium.

De Iove.

IVpiter verò septem diebus calcinatus, & demum cum sale nitri, vel alcali & albumine ovi, & sale armoniaco, & sapone molli, & borace de petra reductus, erit Argentum verum: quoniam ipse est Argentum, sed modico tempore decoctum; Vnde sine alia medicina tantum poterit stare in igne, quod reperietur versus in verum Argentum. Circa hoc etiam

nota,

nota, quod calcem convertendam in Aurum, reducas cum vitellis ovorum, vel eorum oleo, & tartaro rubeo, quia tartarum multum valet in reductionibus & fusionibus corporum. Alumen verò, & tartarum album, debent poni in reductionibus ad album: item nota, quod omnis medicina perfecta continet has quinque virtutes, quia, quod minima penetrat, mollificat, tingit, veraciter fixat, & purgat, & has virtutes continet Mercurius cum sale Auliar fixatus. Item omnes sales, tam animalium quàm metallorum, eandem habent efficaciam, maximè conjuncti cum Mercurio. Dictum est, quòd unumquodque metallum, cum benè calcinatum fuerit, facit salem, sicut faciunt cineres, & lapides, & calces. Et quod cum illo sale, Mercurius perfectè tingitur, & quod ille Mercurius est, qui transmutat omnia corpora, quemadmodum ipse transmutatur, quod est maximum secretum. Et apparet, quòd calcinatio corporum est brevior via ad perfectionem. Circa Jovem tamen notandum est, quòd in se deficit, non quidem vitio sulphureitatis, sed quia participat humiditatem non fixam, quam contraxit à Mercurio patre suo. Unde in calcinatione ad suam perfectionem indiget temperato igne, quia aliter nimis consumeretur. Temperata autem decoctio inspissat humiditatem, & inspissatio consumit. Et ideò hæc decoctio fiat cum secatura lignorum, & sub terrâ debet poni, & desuper ignis. Et posteà fiat ignis desuper. Et hoc tene secretum.

De Saturno.

IDem dico de Saturno, si velis ipsum Lunificare. Sed secus est, si velis ipsum Solificare, quia hoc non fit, nisi per maximum ignem, & rubificatur & transmutatur.

De Marte.

MArs verò, quia habet substantiam fixam, est inter cætera corpora melior: est tamen longi laboris, propter nimiam sui siccitatem. Sed si posses ipsum deducere ad albedinem & mollitiem Argenti, fieret firmus & fixus in omni judicio, quia nec timet cineritium: Stude ergo in eo, & limaturam ejus funde cum Arsenico, Euforbio, & Tartaro calcinato, & Sale Alkali, facto de Alumine de Tabia, quod in multis locis appellatur Alumen gattinum, eo quod gattæ in eo juxta ignem libenter dormiunt, & citò fundatur, & omni vice extinguatur in oleo tartari. Et cum Mars leviter funditur per se, sine adjutorio alterius rei, habebis optatum. Et scias quod multum valet fundere cum calce facta, quia calx fundere facit lapides.

De Calce Saturni, Veneris & Martis.

NOtandum circa calcem factam Saturni, Veneris & Martis, quòd tantum volunt calcinari, quod nullo modo possunt in corpus reduci, nec plus diminui, nec plus mutari de colore in colorem, & quod sit calx acutissima. Et tunc sales ipsorum stant, quos sæpius solve sub fimo, & coagula ad Solem, donec fiat quasi oleum. Tunc fixabit omnem Mercurium, & illo Mercurio alium Mercurium, usque ad infinitum.

De Salibus Metallorum.

NOta quod si sales Metallorum commixtos Mercurio per sublimationem, & salem armoniacum, & demum sub fimo solvas, & ad Solem congeles, & solutionem & congelationem iteraveris ter, vel pluries, congelabis Mercurium crudum, lotum, & hoc multiplicare poteris in infinitum.

Item de Salibus Metallorum.

SAl igitur Metallorum extrahas cum aqua dulci distillata, vel cum aqua vitæ per bullitionem, congela ad Solem, & iterum persolve sub fimo in aquam, & per lanam distilla & congela. Hujus pars una centum partes Lunæ vel Saturni tingit perfectè.

Item ejus pars una fixat Mercurii crudi partes quinque, & quælibet pars ejus tingit centum.

Item de Salibus Metallorum.

QUidam dicunt quod Sal, extractum à metallis, est calcinandum. Item nota, quòd meliùs est sal extrahi à corporibus calcinatis, cum urina distillata, prius decocta, & despumata, vel cum aqua vitæ de vino albo in calcibus albis, in rubeis cum aceto distillato. Deinde conjunge sal cum Mercurio sublimato à sale armoniaco.

Item nota, quòd circa sal metallorum, & circa calces eorum, non habes aliud laborare, nisi quod des eis ingressum.

Item nota, quod sive cum aqua distillata, sive cum aceto distillato, sal à calcibus rubeis extrahas, quòd ad Solem vel ad ignem suaviter congeles, & per se solvas aquam: cum aqua illa decoque igne lento, in urinali desuper clauso, Mercurium vivum lotum, & sub fimo solutum, vel cum aqua prædicti salis & Mercurii, modo prædicto solvas cum calce auri.

Item nota, quod Saturnus purgatur cum aqua facta de Mercurii parte una, & Arsenici parte una. Sit tamen quodlibet per se prius sublimatum: Et postea simul cum sale armoniaco, quod sit duplum ad ista, & demum solvantur, & in aqua aluminis sæpius extinguatur. Et similiter Iupiter & alia metalla, purgantur cum eadem aqua, non apposito Arsenico.

De Mercurio Iovis.

NOta de Mercurio Jovis & ejus sublimatione, quæ forte sublimatur cum sale nitri. Tenta Jovem sic sublimare. Recipe de eo uncias 3. quas amalgama cum tribus unciis Mercurii, & salis armoniaci unciam unam, & calcis corticum ovorum, vel gypsi uncias 3. sublima simul aliquantulum. Deinde, quod in fundo urinalis residet post sublimationem, reducatur in corpus, cui associa Argentum si vis.

Item nota, quod sal metallorum resolutum, distillatum, & ad Solem congelatum, dat congelare Mercurium in crucibulo.

Item sal metallorum dat solvere Mercurium in aquam sub fimo. Et illud mixtum congelatum erit perfecta medicina.

Testamenti GEBRI *Philosophi, de Metallorum transmutationibus,*

FINIS.

JOANNIS

IOANNIS BRACESCHI *Brixiani de* ALCHEMIA Dialogus *veram & genuinam Librorum* GEBRI *Sententiam explicans.*

Præmittuntur Propoſitiones centum viginti novem idem Argumentum compendioſâ brevitate complectentes

Centum viginti novem Propoſitiones Gebri ac Lullii, Libris recte intelligendis conducibiles, incerto Authore.

1.

GEBER ingenioſe ſuos Libros conſcripſit, ſermone tali, qui prudentes minime lateret, mediocribus profundiſſimus eſſet. Ignorantibus autem & imperitis utroſque terminos irreferabiliter concluderet, una & eadem traditione.

2. ¶ Vili precio ad finem perducitur operatio hæc.

3. ¶ Principia naturæ etiam hujus magiſterii principia ſunt.

4. ¶ Qui non habuerit ingenium naturale, & animam perſcrutantem ſubtiliter principia naturalia, & naturæ fundamenta, & artificia, quæ conſequi naturam poſſint, in ſuæ actionis proprietatibus, non inveniet hujus pretioſiſſimæ ſcientiæ veram radicem.

5. ¶ Principiorum naturalium Metallorum triplex eſt differentia. Sunt enim quædam remotiſſima, quædam remota, ſive media mineralia, alia vero immediata.

6. ¶ Omnia metalla ex Sulphure, & Vitriolo generantur.

7. ¶ Argentum vivum, & Sulphur commune, non ſunt principia metallorum.

8. ¶ Materia prima, in hac arte, ea dicitur, quæ proxime accedit ad naturam metallicam.

9. ¶ Vitriolum proxime accedit ad naturam metallicam, quia ſulphureum eſt, & in ſe habet virtutem mineralem, ut convertatur in metallum.

10. ¶ Virtus mineralis generandi metalla eſt in ſulphure ſoluto, ſine quo metalla nunquam generari poſſunt.

11. ¶ Hæ res, quæ naturam ſalis & aluminis habent, tantummodo ſolubiles ſunt.

12. ¶ Ex vitriolo ſoluto duplex fumus reſolvitur, & hi duo fumi à Philoſophis, Sulphur & Mercurius dicuntur.

13. ¶ Sulphuris ſpecies, in metallis virtutem proximam acquirunt metallationi.

14. ¶ A metallis imperfectis diverſa vitriola accipimus, nobis & utilia & neceſſaria.

15. ¶ Species ſulphuris præparatæ, aptiſſimæ res ſunt, ut ipſorum argentum vivum, in Mercurium, aurum, ſive argentum convertant.

16. ¶ Quando vapores exhalantes cadunt in certam terram rubram; convertuntur in argentum vivum commune.

17. ¶ Quum duplex fumus, penetrando per ſaxa, ſulphur invenit, ipſum ſolvit, & ipſi commiſcetur firmiter, & per ſucceſſivam decoctionem in minera, convertitur in metallum.

18. ¶ Omnia metalla, ex eadem & ſimili materiâ generantur. Diverſitas autem inter ipſa procedit ex diverſitate loci mineralis, & ex diverſis accidentibus, & contrarietate ſulphuris loti, & diverſa digeſtione.

19. ¶ Omnia accidentia, materiæ radicali ſupervenientia, poſſunt removeri, facturi verum Elixir, quod metallum eſt plus quam perfectum, neceſſe eſt, illud fieri ex proprio ſemine naturæ.

20. ¶ Elementa Lapidis Philoſophorum, naturam propinquam, convertendi ſe in metallum, adepta ſunt; quod elementis aliarum rerum minime convenit.

21. ¶ Vitriolum commune, principium remotum eſt ab arte.

22. ¶ Principia artis, non ſunt in rebus vegetabilibus, ſive animatis, neque in his rebus, quæ ab his ſumuntur quia aliena ſunt à natura metallorũ.

23. ¶ Sulphur, & argentum vivum commune, non ſunt principia naturæ, ergo neque artis principia erunt.

24. ¶ Sulphur ſolum non poteſt generare neque Metallum, neque Elixir.

25. ¶ Qui ita noverit præparare Sulphur, ut Metallis commiſceri & uniri poſſit, maximum naturæ ſecretum tenebit, & viam brevem perfectionis ingreſſus eſt.

26. ¶ Elixir fit duobus modis, ut per calcinationem & ſolutionem, & ſine calce & diſtillatione.

27. ¶ Argentum vivum, ſuis Sulphuribus conjunctum, & coagulari & fixum reddi poteſt.

28. ¶ Argentum vivum cum ſolis herbis non redditur fixum.

29. ¶ Noſtrum argentum vivum, ſive Mercurius noſter, ſal eſt, virtutem habens veræ calcis.

30. ¶ Mercurius, ſive argentum vivum metallorum, per calcinationem convertitur in ſal.

31. ¶ In corporibus metallicis ſunt duæ ſulphureitates.

32. ¶ Noſtrum Arſenicum, ſulphure & argento vivo participat, quare Hermaphroditon appellant, attamen per ſe non poteſt metallum aut Elixir generare.

33. ¶ Tutia fumus albus eſt, noſtri Jovis, propterea cupro calorem citrinum inducit.

34. ¶ Sulphur & argentum vivum redduntur fixa, per cõverſionem in terram, & ſine hac converſione.

35. ¶ Sulphur cum ſuo ſale & aceto calcinatur & lavatur.

36. ¶ Noſter Jupiter & Saturnus ſales ſunt ſimul juncta, ante diſtillationem.

37. ¶ Sulphur in præparatione plures supra sese pelliculas creat.
38. ¶ Sub Marchasitæ nomine Geber de Lapide Philosophorum loquitur.
39. ¶ Vasa putrefactionis, & præparationis sulphuris, similia sunt & eadem, hoc est, in fundo plana.
40. ¶ Artis principia inveniuntur in metallis.
41. ¶ Elixir, & Lapis Philosophorum, vegetabiles & animales, & minerales sunt.
42. ¶ Necessarium est, ut inveniatur medicina metallica, quæ imperfecta metalla transmutare possit in verum aurum & argentum.
43. ¶ Metalla perfectissime transmutari possunt, unum in alterum.
44. ¶ Ars plerumque vincit naturæ operationem.
45. ¶ In uno solo lapide, consistit totum magisterium hujus artis.
46. ¶ In generatione metallorum & Elixir, sulphur semini paterno simile est, Argentum vivum vero fœmineo menstruo.
47. ¶ Lapis Philosophorum, habet in se omnem naturalem præparationem, & totum hoc, quod ad perfectionem requiritur.
48. ¶ Elixir, aurum potabile, quinta essentia, & semen, ex eadem materia fiunt.
49. ¶ Opinio quorundam? qui elixir fieri volebant ex auro communi.
50. ¶ Elixir ex auro communi fieri non potest quia ipsius sulphur jam ad ultimum, permanentemque tincturam pervenit, & ipsius tinctura hoc non excedit, quod sibi necessarium erat. Propterea aurum & completum & determinatum dicitur, neque (ut maxime necessarium erat) debitè ad primam materiam reduci potest.
51. ¶ Humidum radicale, in cæteris metallis æque virtuosum, incorruptum & incombustibile est, ut auri.
52. ¶ In lapide Philosophorum, aurum & argentum sunt in potentia & virtute.
53. ¶ Per corpora perfecta Geber sulphuris præparati species intelligit,
54. ¶ Aurum Philosophorum, & aurum potabile, sulphur subtilissimum radicale sunt, quod anima dicitur.
55. ¶ Fumus albus, in suo ventre fumum rubrum portans, est vera quinta essentia.
56. ¶ Quinta essentia, actu nullam qualitatem habet elementalem.
57. ¶ Aqua vitæ Philosophorum, è lapide Philosophorum descendit.
58. ¶ Sulphur, mediante igne, dulcorat aquam amaram.
59. Cœlum nostrum ornari debet Sole nostro & stellis.
60. ¶ Nostra quinta essentia, variis nominibus appellatur perniciosorum & ferocium animalium, ut ursi, leonis, & similium.
61. ¶ Aquæ coagulantes & figentes, duæ sulphuris sunt species, Veneris & Martis nomine designatæ.
62. ¶ Vitri nomine in ista arte sæpe sulphur intelligitur.
63. ¶ Differentia est inter coagulationem quintæ essentiæ, & fixum Elixir. Operantur enim diversos effectus.
64. ¶ In medicina potabili pars animalis habetur.
65. ¶ In omni metallo singula Philosophorum metalla continentur.
66. ¶ In ista arte necesse est, occultum manifestari & manifestum occultari.
67. ¶ Cum præcipitur, corpora in aquam esse resolvenda: intelliguntur species sulphuris.
68. ¶ Præter sulphur & argentum vivum, non sunt alia Philosophorum metalla.
69. ¶ Ars imitatur naturam in multis rebus.
70. ¶ Sulphur rubrum, ut vinum, quando calcinatione nigrescit, nigrum nigro nigrius dicitur.
71. ¶ A colore nigro ad albedinem, multi & varii colores apparent in sulphure.
72. ¶ Elixir primo fit nigrum, secundo dealbatur, postea colorem citrinum assumit, ultimo vero rubrum.
73. ¶ Elixir coagulatur in forma ovi.
74. ¶ Nigredo durat quadraginta dies.
75. ¶ Veteres, sub velo fabularum poëticarum, occultaverunt hanc artem.
76. ¶ Sub fabula Herculis & Anthei, occultaverunt præparationem sulphuris.
77. ¶ Dixerunt veteres, Jovem sese convertisse in pluviam auream, hac fabula occultantes distillationem auri philosophici.
78. ¶ Per Argi oculos, in Pavonis caudam conversos, significarunt nostrum sulphur, quod de colore in colorem mutatur.
79. ¶ Sub Orphei fabula, occultaverunt dulcedinem quintæ essentiæ, & auri potabilis.
80. ¶ Si Empedocli credimus, occultaverunt veteres totam hujus artis praxin, sub fabula Pirrhę & Deucalionis.
81. ¶ Sub fabula de Gorgone, qui omnes se conspicientes in lapides convertebat, occultaverunt fixionem Elixir.
82. ¶ Distillationem occultantes dixerunt, Jovem conversum in Aquilam, subvolasse cum Ganimede in cœlum.
83. ¶ Sub fabula Dædali & Icari, putrefactionem & distillationem occultaverunt.
84. ¶ Distillationem, auri Philosophorum, occultaverunt, dicentes, ramo aureo exciso, alium statim subnasci similiter aureum.
85. ¶ Hanc distillationem occultaverunt etiam, dicendo: Jovem patris sui Saturni genitalia excidisse.
86. ¶ Aqua Mercurialis currus est Phaëtontis.
87. ¶ Per Minervam armatam intellexerunt eam aquam distillatam, quæ partem habeat subtilissimi Sulphuris, quod sulphur ferrum dicitur.
88. ¶ Per Vulcanum, qui Minervam sequitur, significatur sulphur, quod hanc aquam sequitur, & suum sal in putrefactione.
89. ¶ Per nubem spissam, cum qua Jupiter circumdedit Jo. significatur pellicula in coagulatione Elixir apparens.
90. ¶ Pelliculæ nigræ, apparentes in calcinatione sulphuris, sunt vela nigra, cum quibus Theseus rediit Athenas.
91. ¶ Sub nomine diluvii & generationis animalium, descripserunt distillationem, & generationem sulphuris.
92. ¶ Per Martem significarunt nostrum sulphur, & per Junonem elementum aëris, & interdum elementum terræ.
93. ¶ Per Latonam, in Delo insula compressam à Jove, significaverunt nostrum cuprum, quod in bocciam positum Solem & Lunam generat, præparationem sulphuris occultaverunt, dicentes

tes : Vulcanum propter deformitatem dejectum in insulam Lemnon.

94. ¶ Atalantos, hoc est, aqua nostra velocissima, & levissima, cum sulphuribus & coagulatur & firmatur.

95 ¶ Boli, quibus Theseus ora Minotauri inviscavit, sunt sulphuris species. In Labyrintho, hoc est, in nostro vase sive boccia, aquam mercurialem inviscantes.

96. ¶ Per Phœnicem, qui semper reviviscit, intellexerunt multiplicationem Elixir.

97. ¶ Sub nomine & fabula Demogorgonis, occultaverunt materiam & praxin hujus artis.

98. ¶ Chaos veterum, est noster Saturnus.

99. ¶ Elixir ex argento fieri non potest.

100. ¶ Elixir fit ex metallis imperfectis.

101. ¶ Metalla imperfecta, media mineralia sunt.

102 ¶ Opinio illorum, qui Elixir ex plumbo communi faciebant.

103. ¶ Opinio quorundam, Elixir ex stagno faciendum affirmantes.

104. ¶ Elixir neque ex stagno neque ex plumbo communi fieri potest, cum sint immunda in radice.

105. ¶ Primus ordo præparationis est, secundus est fixionis, tertius vero multiplicationis Elixir.

106. ¶ Ex fæcibus adustis extrahitur Mercurius noster, cum quo multiplicatio fit.

107. ¶ Cuprum, & ferrum commune, in eorum radice pura & munda sunt.

108. ¶ Elixir fieri non debet ex cupro communi.

109. ¶ Nostri cupri minera sal est, dictum Saturnus.

110. ¶ Opinio Elixir fieri non posse ex ferro communi.

111. ¶ Ex traditione Geberi, & omnium Philosophorum probatur amplius: Elixir fieri ex ferro communi.

112. ¶ Vas distillationis Mercurii, simile esse debet tabulæ planæ, aut parvæ concavitatis.

113. ¶ Elixir fit ex ferro communi, quod hoc plus sulphuris fixi habeat præ cæteris metallis Et quòd sui spiritus virtuosiores sunt, & quòd sua terrestreitas ab eo facile separetur, & facile ad materiam primam reducatur, & quòd ipsius ferri Mercurius præparatus, suum sulphur melius à combustione defendat, & quòd hoc incompletum sit, & medium minerale, in quo extrema in virtute continentur, & quòd minera sit auri philosophici.

114. ¶ Antiqui Philosophi per varia ænigmata & similitudines significarunt, Elixir ex ferro componi.

115. ¶ Ferrum hominem dixere veteres, quòd habeat animam, corpus & spiritum.

116. ¶ Ferrum generatur in terra specialiter per virtutem stellæ polaris.

117. ¶ Lapis ille, qui vili precio venditur, ferrum est, si cæteris metallis comparaveris.

118. ¶ Ferrum vegetabile dicitur.

119. ¶ Fit Elixir ex lapide vilissimo.

120. ¶ Lapis vilissimus Philosophorum vegetabilis, animalis & mineralis est.

121. ¶ Elementorum separatio.

122. ¶ Ferri spuma, quæ à fabris ferrariis abjicitur, vilissimus lapis Philosophorum est.

123. ¶ Humidum radicale, metallorum igne non aduritur.

124. ¶ Ex scriptis Gebri probatur, spiritus ex calce ferri sublimandos esse.

125. ¶ Calx ferri, ignis vehementia conversa in naturam Vitri coloris quasi viridis, aut cælestin obscuri, sive Saphirini obscuri, virtuosissimus Philosophorum lapis est.

126. ¶ Vitrum hoc, humidum radicale ferri est, variis Philosophorum sententiis probatur, lapidem Philosophorum igne non aduri.

127. ¶ Ferrum à multa terrestreitate mundificatur, cum in naturam vitri reducitur.

128. ¶ Veteres Philosophi convertebant vitrum in naturam metallicam.

129. ¶ Vitrum est major lapis vilis, repertus & famosus &c.

DIALOGUS *veram & genuinam Librorum* GEBRI *Sententiam explicans.*

Demogorgon, Geber.

DEMO: Salve magni Mahumetis sapientissime nepos.

GEBER. Salvum te advenisse gaudeo, Sed quæ causa est tam longinqui itineris?

DEMO: Naturalis & innata cupiditas indagandi, & cognoscendi profundissima naturæ secreta, quæ divina mente ex abditissimis naturæ arcanis eruta, per te doctè quidem & ingeniosè literis tradita sunt; Tanta vero sermonis obscuritate conscripta, ut etiam post gravissimos labores, & singularem studiorum assiduitatem, ad verum sensum penetrare, & animi tui intentionem colligere haud possim. Quamvis multum temporis, ad virilem usq; ætatem, bona ex parte, in his rebus consumpserim, & in evolvendis tuis scriptis ferè 35. annos transegerim. Quare jam olim apud me constitutum erat, orbem terrarum mihi peragrandum, ut tandem obveniret vir sapiens, qui hanc divinam, secretissimamque naturalis Philosophiæ partem ita teneret, ut me facile tam profundæ cogitationis posset facere participem. Verum in hac mea peregrinatione infinitos artifices audiebam, temerario ausu affirmantes, se intentionem tuam & verissimum sensum tuorum scriptorum ad unguem cognovisse, præter laborem tamen & grave dispendium nihil penitus consecutos, omnem culpam in te rejicientes. Ego vero ex singulari amore erga te, quem semper colui reverenter, & magnifeci, & famam & honorem tuum defendere non dubitavi, contra impudentissimorum detrectatorum futiles ac inanes oblocutiones & morsus. Sciebam enim, te cæteris omnibus, qui hanc subtilissimam secretioris Philosophiæ partem aggressi sunt, cum apud veteres tum recentiores, ab omnibus veræ Philosophiæ studiosis præferri. Inde captus summo desiderio, visendi te, & coram de hisce rebus differendi, meum iter ex Italia, huc in Persiam deflexi, maxime, ut apud te impetrarem, ut me in consortium & numerum tuorum discipulorum recipere non recusares. Tantum enim apud me discendi amor & studium prævaluit, ut neque itineris longinquitas, neque tot pericula subeunda, absterrere me posse viderentur, sed fortiter hæc contemnenda ut parem.

GEBER. Petis sanè honesta, desideriumque tuum generosi animi certissimum indicium est. Quare non gravabor, te & in discipulorum & amicorum meorum numerum recipere. Feceris autem rem haud ingratam mihi, si eorum rationes, qui vanis oblocutionibus meæ æstimationi detrahere student, indicaveris.

DEMO: Exorta est sæpe gravis verborum concertatio inter nos, sceleratosq; tuæ famæ & nominis detractores, qui te acerbe accusabant & vituperabant; ex scriptis tuis se delusos & deceptos, supplátatosq; prædicantes, quod in hanc sententiã in proœmio libri summæ perfectionis, scripseris: Per Deum; qui secundum hunc librum operatus fuerit, verum finem hujus artis se adinvenisse lætabitur: His verbis fidentes; maxime adducti sunt, ut neque labori, sumptui, aut tempori parcerent, omnia ut ajunt, ex libri tui instituto operantes, tamen nihil unquam consecutos præter gravissimam rerum suarum jacturam, & temporis & laboris dispendium. Et quod gravius ferunt, nominis & famæ jacturam fecisse, omnibus ludibrio esse, cum digito, ut in proverbio est, subnotari, ut minime tuto aut tranquille inter cæteros homines conversari possint aut audeant. Hac ratione execrantur, maledicunt, vituperant, & contumeliosis convitiis spargendis nullum finem faciũt, falsarium, impostorem, ac hominem versutum, fallacemque te clamitantes, Cui id unum semper cordi fuerit, ut quàm plurimos faceret cum ratione insanos.

GEBER. Quis, obsecro, adeo divinus & sapiens inter homines vixit unquam, qui sceleratos, & malignos non aliqua ex parte offenderit?

DEMO: Quid autem dicis, de multis sapientissimis, & vitæ quasi inculpatæ, qui in eodem errore versantur?

GEBER. Scripsimus lib primo, cap. 5. summæ nostræ, Hanc artem in divina potentia Dei, qui eam subtrahit aut largitur, cui vult, servari, qui est gloriosus & sublimis & omni justitia & bonitate repletus. Adhæc adjecimus quoque in calce, hujus libri, hanc artem nos eo artificio tradidisse, ut à nullo intelligi possit, nisi cui divinitus datum sit, aut à nobis, qui eam tradidimus, in hac edoctus.

DEMO: Quid opus erat, ea scribere aut publicare, quæ à nemine intelligerentur?

GEBER. In fine, quarti libri, aperte ostendi, me hanc artem tradidisse sermone claro & aperto prudentibus, & hujus doctrinæ filiis, ut diligentes artifices eam facile comprehendere & intelligere queant. Ignorantes vero admonui, ut eam fugerent, tanquam ipsis noxiam, inimicam & maxime adversariam, quæ facile ad extremam paupertatem summamque miseriam perducat. Si tam fideli ac paternæ admonitioni non credunt, vel eam nihili faciũt, inique nos accusant, cum omnis error illorum ignorantiæ, & præsumptioni potius imputandus sit. Ergo si ad inopiam & miseriam isti redacti sunt, nostra culpa factum, minime putato. Nam lib. primo, cap. 5. disertis verbis ostendimus, vili precio (si artis principia cognoverint, & ea, quæ tradidimus, recte intellexerint) ad perfectionem magisterii pervenire posse. Quid hoc aliud est, quàm fideliter commonefacere, ut pecuniam suam custodirent, & non præsumptuosi vane dilapidarent? Ut vero ea, quæ tradidimus, recte intelligant, necesse est, sermonem hujus doctrinæ, non ex nuda litera, sed altiori indagatione considerare, & ad medullam sensus allegorici penetrare, mentemque & intentionem nostram, hinc inde dispersam, & data opera improbis obscuratam, & velatam magna industria colligere, ut tandem ad veram cognitionem principiorum naturæ & artis perveniant.

DEMO: Si tua scripta rectè intelligo, naturæ principia, hujus artis quoque principia sunt. Scribis enim cap. 9. quarti lib. te post determinationem principiorum naturalium, etiam de principiis hujus artis verba facturum, & particulatim loquendo, de naturalibus metallorum principiis, Cap. 12. lib. primi, dicis, principia naturalia, in opere naturæ spiritus esse fœtentes, & vivam aquam, quam etiam siccam aquam nominari concedis. Hæc eadem verba repetuntur ultimo cap. lib. investigationis magisterii, quo loco concludis, lapidem nostrum esse spiritus fœtentes, & aquam vivam, quam etiam aquam siccam recte dixeremus. Ergo quum principia naturalia metallorum, etiam artis principia sint, neminem puto ambigere, ex recta cognitione principiorum naturalium, etiam artis principia posse inveniri. Quare rogo, ut certo ordine mihi naturalia principia demonstrare velis, ut hujus magisterii principia, mihi quoque fiant manifesta.

GEBER. Et hoc requirit maxime doctrinæ ordo, Propterea scripsimus in proœmio primi libri, eos, qui principia naturalia in seipsis ignoraverint, multum remotos esse ab arte nostra, cum veram radicem non habeant, supra quam intentionem suam fundare possint. Et eodem libro, cap. 3. scripsimus, eum, qui non habuerit ingenium naturale, & animum, ingeniose & subtiliter perscrutantem principia naturalia, & naturæ fundamenta, & artificia, quæ naturam assequi possint, in suæ actionis proprietatibus, non inventurum hujus preciosissimæ artis & magisterii veram radicẽ. Diligenter igitur considerandum, principiorum naturalium metallorum, tres esse differentias. Sunt enim, quædam remotissima, alia remota, & media mineralia, & tertia differentia immediatorum.

DEMO: Distincte hanc triplicem principiorum differentiam explica, ut omnem naturæ ordinem, procreandis sive generãdis metallis exquisite comprehendam, & naturam artificio aliqua in parte imitari possim.

GEBER. Tametsi remotissima metallorũ principia & radices (secundum operationem Hermetis) quatuor elementa credantur, attamen cum denominatio ex prædominante fiat, minime dubitandum est, terram, aquæ commixtam, verum principium & fundamentum esse omnium mineralium, idem affirmante Aristotele 4. Meteororum, qui tradidit, Metalla, quæ liquescunt aut funduntur igne, originem habere ex terra & aqua, quod 3. Meteor. libro quoque confirmat: In hac sententia sequuntur Aristotelem, Avicenna, Albertus & S. Thomas, in libris mineralium & Meteororum.

DEMO. Admodum desidero intelligere jam & cognoscere, quo pacto terra aquæ commixta, in metallum transmutari aut converti possit.

GEBER. Sol & omnes stellæ cum fixæ tum erraticæ, lumine à Sole mutuato, terram assidue percalefiunt, supra, infra, interius & exterius, circulari ipsorum motu, radiorum reverberatione & subtilitate, præpotenteq; vi penetrandi. Quum vero omnis res combusta sive excocta facile corrumpatur & transmutetur, & corruptio unius, alterius generatio sit, necesse est, terram, aquæ commixtam, & longo tempore sic exustam & inde transmutatam, tandem converti in aliam naturam terream. Ita videmus, ligna & lapides, fortiter exusta, in cinerem & calcem converti.

DEMO: Terra, sic exusta, in quam naturam terream transmutatur?

GEBER. Convertitur in terræ speciem, aliquid substantiæ salis aut aluminis in se habens. Id enim experientia docemur, Percipimus enim cineres, calcem, sudorem, urinam, & maris aquam, Sole excoctam, salsedinem in se continere. Propterea diximus in principio testamenti, ex omni re adusta posse fieri sal.

DEMO:

DEMO: Quo nomine appellatur vulgo istud tuum sal, in hac terra, sic exusta, occultatum?

GEBER. Vitriolum vulgo dicitur.

DEMO: Oho, generantur igitur metalla ex vitriolo?

GEBER. Ita sane, ex vitriolo & sulphure omnium metallorum fit generatio.

DEMO: Quomodo approbas hoc, ut tibi fidem habeam?

GEBER. Certum est, omnem rem in id resolvi, ex quo composita. Quare si metalla in ipsorū priorem materiam resolvere nolti, haud dubie reducentur in vitriolum, quod etiam aquam siccam vocari diximus. Propterea in lib. inventionis, c. 4. de med. min. præpar. certo affirmavimus, à diversis metallis, diversas vitrioli species separari posse, nobis maxime usui futuras, & in operatione hujus artis summe necessarias. Illud idem confirmavimus lib. 3. cap. 7.

DEMO. Mihi videtur (ut ingenue fatear, quod sentio) in tuis verbis haud parvam esse contradictionem.

GEBER. Quam mihi contradictionem narras?

DEMO: Multis locis tradidisti, & scriptis tuis affirmasti, sulphur & argentum vivum omnium metallorum vera esse naturalia principia, quod nunc vitriolo tribuis, hoc facit me non parum suspiciosum.

GEBER. Argentum vivum & sulphur, non esse metallorum prima principia, sufficienter probavimus, cap. 12. lib 1. Eum locum si recte intelligis, cognosces, me manifeste tradidisse, hæc in sua natura minime vera principia metallorum, sed aliud quiddam, quod sequitur ex alteratione substantiæ eorum in radice naturali ad substantiam terream.

DEMO: Obscurus est hic sermo: non intelligo.

GEBER. Meministi haud dubie, me dixisse jam, terram, aquæ commixtam, radicem esse, & fundamentum omnium metallorum?

DEMO: Memini.

GEBER. Hæc autem eorum alteratio, in substantiam terream, minime fit in ipsa essentia aut substantia sulphuris, aut argenti vivi communis; Sed in ipsorum radice, scilicet, in terra, aquæ commixta, per calorem mineralem & cœlestem decocta & transmutata, ut satis aperte ostendimus.

DEMO: Nunc, si libet, etiam de mediis mineralibus, & principiis remotis pauca refer.

GEBER. Medium minerale, ex quo omnia metalla & argentum vivum, & Marchasita & Antimonium generantur, est illud ipsum vitriolum, quod in terra, aquæ commixta, sive decocta & exusta, occultatum esse diximus. Et cum metalla reduci debent in ipsorum materiam primam, hoc est: Quando propius ad naturam metallicam accedere possunt, ad naturam vitrioli & sulphuris reducenda sunt.

DEMO: Quare ex isto vitriolo metalla magis generantur, quàm ex alio sulphure aut alumine?

GEBER. Quia magis sulphureum est, & ad metalli naturam propius accedit. Ex cœlesti influxu, ipsius virtus quoque habilior & promptior est, ut convertatur in metallum, consentiente & promovente loco minerali, sulphure & calore sufficiente.

DEMO: Quem mihi locum mineralem narras?

GEBER. Saxum, in quo virtus mineralis indurandi & fixandi continetur.

DEMO: Quæ est hæc virtus mineralis?

GEBER. Virtus hæc cœlestis est, potestatem habens procreandi metalla, occultata in certo sulphure loco, & sicut argentum lucido.

DEMO: Nullum sulphur, quod lotum & lucidum sit, ego novi.

GEBER. Animadvertisti ne aliquando, arenæ & saxis, quæ ex terra eruuntur, quasdam lucentes squamulas intermixtas esse, argento similes?

DEMO. Animadverti sæpius, sed credebam, substantiam esse argenti.

GEBER. Erras: Sulphur est naturæ lotum, decoctumque, & pro parte fixum, habens in se naturam, splendorem & fusionem metallicam, sine hoc metalla generari nullo modo queunt. Ubicunque vero in copia abundaverit, ibi generantur metalla, idem testante Alberto de Meteor.

DEMO: Nascitur igitur vitriolum inter saxa?

GEBER: Minime, sed in terra.

DEMO: Quomodo intrabit igitur saxa, ut ibidem inveniat dictum sulphur lotum?

GEBER. Montes metalliferi, in profundo non sunt petrosi, quemadmodum in superficie. Quare metallici cum fodiendo terram alumen inveniunt, scilicet vitriolum, non descendunt altius, sed eas mineras, sive metalli venas relinquunt. Sciunt enim, ibi metalla deficere. Idem asserit Plinius lib. 33. Accidit tamen, ut aliquando haud longe ab ejusmodi venis, sive mineris deficientibus, aliæ, quæ metallum habeant. reperiantur.

Cum vero ex naturæ operationibus (quemadmodum lib. 2. cap. 15. aperte monstravimus) sufficienter probare possimus, solummodo eas res, quæ naturam salis & aluminis habent, & similium, solubiles esse; Manifestum erit, etiam nostrum hoc vitriolum, per caloris subterranei virtutem solvi posse, quod solum duplicem fumum exhalat ut lib. 1. cap. 12. dixi. Quia calor commixtibilis est, & fortissime unit, ligat & compingit insimul subtile terreum, & humidum aqueum invicem digesta. Calor vero cœlestis, pro sua natura humidum aqueum subtile attrahendo, subtilis terrei etiam aliquid abducit. Quod Aristoteles lib. 5. Meteororum his verbis affirmavit, cum dicit: quòd vapor humidus includens, & vapor siccus inclusus, simul sursum elevantur. Id enim accidit, ut Galenus & Avicenna affirmant, per calorem elevantem unum atque alterū vaporem, Quia semper commixtibilis est, & motum causat unius essentiæ in essentiam alterius. Isti duo fumi sive vapores à Philosophis sulphur & argentum vivum nuncupantur. Cum vapor terreus, subtilis, unctuosus, & aliquantulum digestus, fit materia essentialis sulphuris, quamvis nos eum Arsenici nomine appellaverimus. Humidum vero aqueum viscosum, & terreo subtili commixtum, materia proxima fit argenti vivi, hoc affirmante Alberto lib. 3. de mineralibus, cap. 4.

DEMO. Confluunt igitur in metallorum generatione duæ sulphuris species, scilicet sulphur ex vitriolo resolutum, & illud, quod sulphur lotum dicis, inventum in saxis & loco minerali?

GEBER. Cap. 12. lib. 1. ad calcem diximus: naturalia metallorum principia tria esse, sulphur, arsenicum & argentū vivum. De his duabus sulphuris speciebus locutus est Avicenna, in lib. de mineralibus atramēti nomine, dicens, Atramenta composita esse ex sale, sulphure & petra, &c. Quemadmodum vero vitriolo communi pannum tingitur, ita similitudine quadam hæ duæ sulphuris species, lumen & tinctura sunt metallorū. Quare nihil erraveris, modo vitriola, sive atramenta nuncupaveris. Hæc causa est, quod supra diximus, ex metallis imperfectis, diversas vitrioli species extrahi posse, nobis quidem cum utiles tum necessarias. Sulphur, quod in petra generatur, ex sulphure & petra compositum est, sed illud,

istud, quod ex vitriolo resolvitur, compositum est ex sale & sulphure, & in isto latet virtus mineralis, quorundam corporum liquabilium, quæ ex ejusmodi sulphure generantur. Sulphur autem in petra generatum non solvitur, quia naturam salis non habet. Sed salledo cum ipso sulphure solvitur simul, quæ inclusa est in profundo ipsius salis, & postea per decoctionem coagulatur. Hæ vero sulphuris metallici species, jam receperunt virtutem mineralem, generandi metalla, in quibusdam corporibus metallicis, specialiter vero in uno in quo comprehenderunt virtutem ferream, & virtutem æream, quamvis interdum etiam auri & argenti naturam acquirant, & aliquando aurum aut argentum dicuntur. Quod vero in petra natum est, in suo metallo reperit virtutem ferream, & ante lotionem rubrum est, sive croceum, ferri proprietatem habens, & ferreum dicitur. Illud vero in vitriolo aut sale potius inclusum, ante præparationem viride est, ut vitriolum commune, Et in metallo acquisivit virtutem æream, & æris proprietatem, quare æs appellatur, & Venus & viride æris. Hæ duæ sulphuris species, artificio ex metallis extrahi possunt. Cum vero istud sulphur, ferrum dictum, in præparatione, ut argentum, dealbetur, & omni unctuositate adustiva privetur, propterea Avicenna hoc aptissimum putavit, quod convertatur in suum argentum vivum. Cum vero viride sulphur per præparationem purum & clarum reddatur cum rubedine, & in ipso sit virtus ignea, non adurens, hoc putavit aptissimum Chymistis faciendo auro, & aurum appellatur.

DEMO. Audire gestio, quonam pacto duplex hic vapor & lapides & petras penetrare possit?

GEBER. Hæ duæ vaporosæ exhalationes, calore cœlesti attractæ, cum locum terrestrem, sive apertum invenerint, unde exhalát fuscum attrahuntur in aerē, & ibi convertuntur in cometas aut stellas cadentes, & circulos apparentes circa Solem & Lunam; aut in arcum cœlestem, aut in ventos, tonitrua, fulgura, nubes, nebulas, grandinē, nives, pruinam, rubiginem & hujusmodi in aere apparentia; ut Aristoteles in Meteor. tradidit, & omnes cæteri Philosophi contestati sunt. Si autem locus fuerit angustus, & constrictus adeo, ut neque calori naturali aut duplici fumo ullus pateat exitus, tunc hæ duæ vaporosæ exhalationes, sive duplex fumus incrassescere & multiplicari incipiunt, inque loco minerali disperguntur, per rimulas ubiq; exitum quærentes, ut Albertus tradidit in lib. Miner: Isti vapores, sic inclusi, in locis petrosis media mineralia dicuntur, sive materia remota metallorum, ut S. Thomas tradidit in fine 3. lib. Meteororum.

DEMO: Restat nunc, ut etiam de immediatis principiis, tuam sententiam mihi aperias, quomodo hi duo vapores in petram penetrantes, in metallum convertantur?

GEBER. Cum isti vapores, saxum penetrando, sulphur lotum non invenerint, maculatur saxum diversis coloribus, & nullum ibi generatur metallum. Si autem hic fumus, sive vapor, in aliquam partem saxi ceciderit; altiusque non poterit descendere in locum alium, firmatur ibi, & facit puteum aquæ, qui nunquam exsiccabitur. Si vero hic vapor, sive fumus cadat in terram rubram, convertitur ibi in argentū vivum commune. Sic autem saxa penetrando, si sulphur lotum inveniat, quasi fixum ipsum dissolvit, & hoc illi permiscet. Propterea dixi lib. 1. cap. 12. aquā, quæ per terræ meatus fluit, invenire substantiā n dissolubilem substantiæ terreæ, scilicet sulphur lotum, quod terræ pinguedo est, ipsumq; dissolvit, & se uniformiter illi conjungit, ut ex ambobus fiat una substantia naturalis, hæc commixta per successivam decoctionem in minera inspissatur & induratur, & fit metallum. Si autem contingat interdum, me aliorum opiniones reprehendere, reprehendo eas simplici litera. Sæpe enim id propoluimus, quod postponi debebat.

DEMO: Si omnia metalla ex sulphure & vitriolo generantur, per longam decoctionem transmutata in aliam substantiam sulphuris & argenti vivi, Unde ergo tam diversa eorum varietas?

GEBER. Ex diversitate loci mineralis, & accidentium, quæ primæ materiæ minerali superveniunt, & adhuc ex diversitate sulphuris loti & calore diverso, qui variis modis digerit materiam metallicam.

DEMO: Possunt ne accidentia hæc supervenientia removeri?

GEBER. Omnia accidentia primæ materiæ metallicæ supervenientia, artificio separari possunt, ut manifeste ostendi in proœmio libri investigationis, cap. de præparatione aceti acerrimi, & in fine prædicti libri. Dico præterea, etiam partes indigestas posse digeri.

DEMO: Hæc quantum ad declarationem principiorum naturalium, mihi sufficiunt. Nunc de Principiis Artis agendum, quomodo naturæ principia, etiam artis principia sunt, & quo pacto ars naturam imitari possit?

GEBER. Lib. 1. cap. 5. dixi, oportere artificem cognoscere principia hujus artis, & radices principales, quæ ex substantia operis pars sunt. Qui enim principia non novit, finem non assequetur. Ergo scias, eas transmutationes & generationes, quas natura facit mediante semine aliquo, hanc eandem & artificio interveniente aliquo semine fieri posse. Quod S. Thomas quoq; affirmat in 3. lib. meteor: dicendo Alchimistas per jam dicta naturalia principia, hoc est, per sulphur & argentum vivum, veram metallorum generationem posse facere: Cum igitur natura habeat suum proprium naturale semen prædictum, in metallorum generatione naturæ apte & propè accedentis, ut in metalli naturam convertatur, necesse erit ad præparationem Elixir, quod metallum est, cætera omnia in perfectione superans, hoc fieri mediante aliquo semine naturali proprio, sine quo solus Deus, naturæ creator, aliquid generare potest, ut ex lapide panē, ex costa viri mulierem.

DEMO: Omnium Philosophorum opinio est, quatuor elementa omnium rerum mixtarum esse principia. Ad hanc opinionem tu quoque accedis lib. 1. cap. 6. dicendo diversam præparationem metallorum, causam esse diversitatis specierum. Ergo in omni re elementata & artis & naturæ principia sunt, & ex omni re accipi possunt?

GEBER. Si me recte capis, dico elementa, lapidis Philosophorum, non esse remotissima elementa, nec eadem cum elementis cæterarum rerum. Sunt enim hæc elementa, lapidis Philosophorum, alterata & transmutata à sua prima natura, & naturam & proprietatem acceperunt propinquam, ut jam in metallum transmutari possint, quod cæterarum rerum elementis minime convenit.

DEMO: Accipiam igitur vitriolum commune, quod naturale semen est metallorum, & per distillationem extraham duplicem illum fumum, quem temperato igne convertam in substantiam sulphuris & argenti vivi, & hoc pacto imitabor naturam.

GEBER. Vitriolum hoc, principium est, ab arte remotum. Scripsi autem lib. 1. cap. 8. nos non posse

posse naturam imitari in suis principiis, & lib. 3. cap. 2. in fine ostendi, naturam in sulphure, arsenico & mercurio minime imitabilem, hoc est, nos ea minime fugere, aut etiam dissimulare, quæ per naturam generantur, neque eo modo ad perfectionem perducere posse. Cum enim hi fumi subtilissimi sint à natura, calore temperato inducuntur ad perfectionem in mille annis. Nos autem vehementi calore cupientes tempus adeò longum abbreviare, omnia resolvuntur in fumum.

DEMO: Dubium me reddis, & plane incertũ.

GEBER. Quamobrem?

DEMO: Prius admovisti, ut ad compositionem Elixir acciperemus semen naturæ. Nunc vero negas, vitriolum accipiendum esse, cum tamen naturæ semen sit. Quare si fortè aliud semen aut vitriolum fuerit propinquius arti, per quod artificio naturam imitari possimus in compositione, id nobis Elixir ostende.

GEBER. Sine dubio aliud est.

DEMO: Ubi inveniam hoc?

GEBER. Ubi à natura positum est.

DEMO: Hoc sciebam. Sed quo collocavit ipsum natura; inveniam forte in re vegetabili?

GEBER. Cap. 11. lib. primi, dixi: inter diversas opiniones eorum, qui artem esse supponunt, quosdam affirmasse, in omnibus rebus vegetabilibus hanc artem inveniri & possibilem esse, ipsis vero nequaquam. Quare citius labore deficient, quam ut possibile sit, opus perficere.

DEMO: Ergo inveniuntur in re animata?

GEBER. Arnoldus in lib. perfecti magisterii, de rebus vegetabilibus & animatis disserens, inquit: Istæ res cum sint totaliter & omnino remotæ à natura metallorum, impossibile est, ex his posse generari metalla. Philosophi autem hanc artem in re aliqua vegetabili & animata, aut eorum, quæ ab his sumuntur, proponentes locuti sunt per rerum similitudines. Cum enim hæc naturæ principia non sunt, nequaquam artis erunt principia. Hic error plures decepit. Elixir enim cum sit naturæ metallicæ, sine dubio ex metalli semine procreatur. Præterea cum maxime requiratur, ut metallis adunetur, necesse est, ut metallis in substantia simile sit, cum tantummodo res sibi similes, firmiter adunentur, & fortiter conjungantur.

DEMO: Accipiam igitur sulphur & argentum vivum, à natura generata?

GEBER. Supra monui, hæc non esse principia naturæ, Quare nec artis principia erunt, Et quod majus est, artificium hæc non poterit ullo modo fixa reddere, ut in unam substantiam auri vel argẽti adunentur, cum ab hoc requiratur maxime certa & infallibilis mensura, & debita inspissantis proportio, calorisque exquisita æquatio, quæ omnia nobis ignota sunt, ut primo lib. cap. 8. manifeste ostendimus.

DEMO: Accipiam igitur sulphur solum, cum lib. 1. cap. 13. aperte dicas, eum qui noverit in præparatione commiscere & amicare hoc corporibus, hunc maximum naturæ secretum tenere, ipsumq; jam viam ingressum aliquam perfectionis, cum multæ sint viæ, quæ tamen omnes ad eandem intentionem deducant. Eodem loco Deum testaris, hoc illuminari omnia: corpus, & lumen, & tincturam esse. Præterea eodem lib. de radicibus, de ista aqua rubea verba faciens exclamas, hanc lucernas accendere & illuminare domos (hoc est corpora metallica) & maximas opes dare.

GEBER. Quamvis nostrum sulphur, principale semen sit, & principium metallorum, & Elixir, nihilominus quemadmodum pater mediante suo semine, non generat liberos in seipso, sed in altero, scilicet in sanguine mẽstruo. Sic etiam nostrum sulphur non generat neq; metallũ neque Elixir in seipso, sed in suo argento vivo seu in alio metallo. Notabis igitur, Elixir duobus modis fieri posse, scilicet, distillatione & coagulatione materiæ, Et absque distillatione, solutione & coagulatione, idem affirmante S. Thoma in fine 3. lib. meteor: Quantum vero ad secundum modum pertinere videtur, dico eum artificem, qui sulphur ita præparare noverit, ut possit penetrare corpora, & illis conjungi, tenere jam maximum naturæ secretum, & viam perfectionis ingressum præterea in quodam cap. accurtatorio dixi, hoc opus abbreviatum perfici 20. diebus, & in hoc opere duos lapides fore necessarios (hoc est duo metalla, unum ex quo extrahatur sulphur quasi fixum & alterarum, cui per fusionem commisceatur dictum sulphur præparatũ. Dicendo autem hoc opus persolvi, viginti dierum spacio, intelligendum post præparationem sulphuris, quæ ad tres menses protrahitur, opus incipiendum esse. Propterea in jam dicto capite accurtatorio, omnem efficaciam hujus operis in purgatione lapidis à sua unctuositate & spurcitate collocavimus. Signum vero quomodo deprehendas sulphur, jam ferè præparatum, loco jam citato admonuimus, dicendo: Cum videris oleum ferri supra aquam, tanto candore splendescens, ut oculos perstringat, tunc ipsum cõgregabis. Hoc enim quod ita collectum fuerit, omne opus facit & per se coagulabitur. Memini hujus sulphuris in libro testamẽti sub Martis nomine, dicendo: si hunc noveris perducere ad albedinem & mollitiem argenti, firmabitur & figetur in omni judicio sive examine, & cum leviter & sine adjutorio alicujus rei Mars funditur, habes, desideratum. De isto Marte verba faciens lib. primo, cap. ultimo, dixi: Cum funditur sine medicina, quæ ejus naturã maturare possit (hoc est, cum perse funditur sine argento vivo) Soli & Lunæ conjunguntur, neq; facile aut citra industriam ab his separatur. Si tamen per vehementiam ignis separetur forte, fit hoc, quòd ultima fixione non sit adhuc fixus. Si vero ipsi conjungatur viginti dierum spacio, redditur fixus cum ipsis, & inde nullo artificio separari poterit, nisi natura fixionis mutata, imperfectã autem fixionem per calcinationem & præparationẽ acquisivit. Natura vero ipsius fixionis mutatur per solutionem, in aqua mercuriali, quum Elixir novem mensibus compleatur. Cum vero non alteratus ipsis conjungitur (hoc est, cum in principio Soli aut Lunæ conjungitur) neq; decoctum, transmutatumve in natura sua, neq; colorem mutat, neq; tingit metallũ sibi conjunctum, sed in quantitate auget. Præterea lib. 3. cap. 1. dixi causam perfectionis corporum sive argenti vivi, substantiam esse sulphuris & arsenici, quia propter terrestreitatem & bonam substantiam non impediuntur ab ingressu in corpora, quæ perfecta sit fusione bona, & per ipsorum subtilitatem non removetur impressio, facile per fugam. Igitur ipsorũ substantia mediocris, causa non est perfectionis corporum, sive argenti vivi, nisi reddantur magis fixa. Nam quantumvis impressio in ipsa corpora, non facile removeatur, tamen nisi ultima fixione figatur, perpetuo non permanebunt firmiter stabilita. De isto sulphure & arsenico locutus sum sub nomine Martis & Veneris, cap. 8. tertii lib. dicens: fixionem ipsorum substantiam proximam esse firmæ fixionis tamen non firmam neque perpetuam esse. De hujus sulphuris præparatione, alio loco agemus copiosius.

DEMO: Si rectè memini, reprobasti eorum opera-

operationem, lib.1.cap.10. qui spiritus in corporibus figebant.

GEBER. Dixi, hoc tentatum à quibusdam, sine præparatione spirituum, & tandem desperasse in opere. Idem monui in principio cap. supradicti.

DEMO: Intelligo, me non satis capacem, ut hæc comprehendam. Quare dimittam sulphur, & accipiam argentum vivum, tanquam substantiam omnium metallorum, ex quo omnia metalla, mediante virtute sulphuris procreantur. Cum enim in seipso suum sulphur habeat, cum quo coaguletur, sufficit ad compositionem Elixir, dicente Hermete, omnia in mercurio inveniri, quæ à sapientibus requirantur, videlicet, corpus anima, spiritus & tinctura.

GEBER. Idem affirmavimus in lib. 4. cap. 10. dicendo: medicinam, argentum vivum coagulans, in ipso mercurio esse.

DEMO: Sufficit ergo solus Mercurius ad cōpositionem Elixir, ut diximus: Cum nulla res in natura adeo mercurio cōveniat, ut illa, quæ in ipso mercurio continetur. Scribis etiam lib.2 c.16. argentū vivum suas partes sulphuris habere in se, natura sibi cōjunctas & unitas. Præterea appellas eum optimū & perfectū artificem, qui ex solo argento vivo noverit facere Elixir, cum in hoc natura ab arte superetur.

GEBER. Lib 2.c.16. scripsimus: mercurium à quibusdam igne temperato conjunctum. Cum vero putarent, ipsum jam coagulatum, invenerunt eum crudum & currentem, ut prius, hac ratione stupefacti, dixerunt artem esse vanam, & minime veram.

DEMO: Cupio audire causam erroris.

GEBER. Cum argentum vivum, duplex ille fumus sit, sive vapor exhalans, quem natura neq; coagulare neq; fixum reddere potuit, cum non haberet sulphur illud lotū non adurens, quod ipsius mercurii propria medicina coagulatum est & fixum, multo minus artificio reddetur fixus per se, absq; illo, vel simili sulphure & medicina. Eadem est sententia Alberti lib. 4. meteor: tractatu 3. cap.3. cap.:. qui argentum vivum in operibus Alchemiæ desiccari dicit per multam adustionem & commixtionem cum sulphure, non penitus colorem, quod in operatione Elixir intelligendum.

DEMO: Quid de illis sentiendum, qui mercurium rectis herbis noverunt reddere fixum?

GEBER. Istis responsum volo, quod lib.2. c.17. dixi: scilicet medicinam, quæ mercurium coagulare possit, & in profundo ipsi commisceri, sumendum esse rebus ipsi convenientibus. Hæc sunt omnia corpora, scilicet, sulphur & arsenicum. Hæc enim corpora & spiritus Philosophorum dicuntur. Et paulo inferius dixi, ex quacunq; re ipsius medicina sumatur, eam debere subtilissimæ substāciæ esse, & purissimæ, quæ mercurio facile adhærescat, facilis liquefactionis, ut aqua fixa in pugna ignis. Hoc enim coagulabit ipsum, ut convertat in naturam solarem vel lunaré. Comprehēdis igitur ex supradictis rationibus, nostrum argentum vivum, non esse argentum vivum, sed sal in similitudine veræ calcis cōmunis, quia argentum vivum, sive mercurius metallorum per calcinationem & reductionem convertitur in sal, ut manifeste apparet per totum librum testamenti. Hoc vero sal commune, proprietates nostri mercurii habet, quas multis in locis tribuimus communi mercurio, sive argento vivo communi, scilicet, ut habeat multum viscositatis, siccitatis plurimum, & terrestreitatem fœtentem, ut sit aqua sicca, & alia plura quæ suo loco longius prosequemur. De isto nostro mercurio locutus sum lib.2.c.16. dicens: ipsum habere suas partes sulphuris, sibi naturaliter commixtas plus vel minus, quæ artificio ab ipso removeri possint. Præterea dixi lib.3. cap.7. in corporibus metallicis duas esse sulphureitates, quarum una in profunditate mercurio est inclusa, à principio suæ commixtionis, altera vero accidentalis est, sive superveniens. Habet autē bonam quantitatem supervenientis sive accidentalis sulphureitatis, & hæc quasi fixa est, & diligenti labore, haud facile tamen, ab ipso removeri potest. Ejus vero, quæ in ipsius profunditate inclusa est, parvam habet quantitatem, & hoc removeri non potest, nisi prius per distillationem corrupta prima substantia argenti vivi. Illis duobus sulphureitatibus, coagulatur & fixus redditur mercurius, jam præparatus. Propterea dicimus: Elixir ex solo mercurio fieri posse, hoc est, suis sulphuribus commixtum. Hæc autem intelliguntur quoque de multiplicatione Elixir, quæ solo mercurio fit.

DEMO: Si Elixir ex solo mercurio fieri potest, propterea quòd suum sulphur in se habeat, ego eadem ratione ex solo arsenico, quod ex sulphure & mercurio compositum est, ipsum parabo; Alberto dicente lib. 4. mineralium c. 1. Nos observare debere, certum calidum siccum, frigido humido in eadē complexione conjunctum esse, quæ Hermophrodita dicitur, ut videre licet in plantis, quæ in omni parte impragnatæ sunt. Loquitur autem de nostro sulphure, quod naturam Hermophroditæ habet, & ex duobus nominibus compositum est, mercurii filium significans cum Venere. Est enim hoc sulphur arsenicum dictum, ex mercurio & sulphure Veneris & æris nomine appellato compositum. Poterit ergo ex seipso generare Elixir.

GEBER. Generatim loquendo de Hermophroditis, dico: nec ipsos per se generare posse absque femine aut materia extrinseca. Sunt etiam, qui dicūt: Deum, in principio Adam & masculum & fœminam creasse. Cum vero in seipso non posset generare, ab eo fœminam separatam, postea vero per conjunctionem generasse. Plato simile quidpiam fabulatur de Androgone, qui dependebat a Luna, partem habens Solis & terræ, hoc est, dependebat à nostro sale, Saturnus dicto: & à Luna, quæ ante distillationē participabat cum Sole & terra. Simile evenit nostro arsenico: Hoc enim quatumcunque participet de natura sulphuris & mercurii, nihilominus cum subtilia & tenera sint & valde debilia, non sufficiunt generationi metallorum aut Elixir sine adjutorio alterius sulphuris & mercurii, ab hoc diversi & separati. Propterea scripsi lib.1. c.14. Arsenicum, materiam esse subtilem, cum oleum sit, de quo locutus sum lib. 2. c.12. & corpus debile sit, cujus mentionem feci c. 11. prædicti libri. In secunda causa, sive ratione descensionis, sulphuri simile est, cum sit subtilissima & maxime fixa pars sulphuris. In hoc tamē à sulphure differt, maximeq; diversum est, quod arsenicum sit facilis tinctura cum albedini tum rubedini. Et volebam in eo loco ostendere, ipsum ex sulphure & mercurio compositum esse. Quamvis enim hæc tingendi facultas facilis sit, inutilis tamen est, & parum firma. Itidem locuti sumus de arsenico, sub nomine Veneris c.21. libri primi, hoc appellando, mediū inter Solem & Lunam: intelligo inter sulphur & mercuriū, quia de uno & altero participat. Raymūdus in libro: cujus titulus est Apertorii, de arsenico verba faciens, dixit: animam participare cum natura, corpore & spiritu, hoc est, sulphure & argento vivo, per quam participationem, potestatem acquisivit, hæc colligandi invicem. Sulphur autem in rubedinem facile tingit, in albedinē vero difficulter. De hoc Sulphure Sub Martis nomine itidem locuti sumus lib 1. c. 21. ipsum appellantes, tincturam facilem rubedinis, albedinis vero bonæ difficilē, ut aperte ostenderemus,

tincturam

tincturam rubeam: quæ in sulphure facile apparet, in putrefactione utilem non esse, sed noxiam potius. Quod vero sub rubedine albedo lateat, ut in lib. testamenti monuimus, ad quam albedinem per longam sublimationem & lotionem perveniatur, propterea tincturam difficilem appellavimus. Morienes dicit, nostram Latonam, quantumcunque rubra sit, inutilem esse, nisi rubedo in albedinem convertatur. Scripsimus & nos supradicto cap. de arsenico: duo arsenici genera esse & sulphuris, scilicet, citrinum & rubrum. Cum igitur arsenicum ignis expressione distillatur cum aqua mercuriali, rubeum est, Aqua vero alba, huic ambo simul juncta colorem efficiunt citrinum. Hæc omnia confirmat Senior Philosophus, cum dicit: Philosophos veteres animam & spiritum, qui ex hac commixtione exurgit, arsenicum rubrum, & citrinū appellasse, per rubrum intelligentes, animam tingentem. Similiter vocabant hanc aquam, hoc est, sulphur rubeum: & spiritum, arsenicum citrinum. Quia spiritus animam dealbat, & eam suo colore inficit. Et vocabant hanc animam, æs, & hoc est fumus gravis. Et nos diximus lib. 1. cap. 21. Venerem tingi colore citrino à tutia, hoc est, fumo illo albo. Similiter & sulphur rubrum & citrinum est, Rubrum autem post putrefactionem materiæ. Cum autem sub mercurio albo conjungitur, citrinum efficitur. Est enim citrinus color, determinata proportio rubei & albi. Propterea Tutia, quæ fumus albus est, nostri mercurii albi, colore citrino ipsum corpus rubeum inficit, videlicet, nostrum æs, ut lib. 3. cap. 3. satis aperte ostendimus, & cap. 4. ejusdem libri dixi, illud, quòd à corporibus metallicis sublimatur ignitione forti, ut quòd ex ipsis subtilissimum fuerit, ascendat, hoc est, fumus albus cum sulphure, aurum vocato, & arsenicum ipsum, esse coloris citrinissimi, & cum arsenicum fixum redditur simul cum sulphure (hoc est, lento igne in ultima decoctione) Sublimatio vera amborum melior est, ex calce istius metalli, quod indicabimus. Quamvis vero & sulphur & arsenicum, medicina sit perfectiva nostri mercurii, nihilominus sine ipso Elixir fieri non potest, hoc est, sine commixtione cum corporibus. Cum vero sulphur post lotionem, squamosum, & in corpus reductum, tandem & fragile fuerit, præparatum est.

DEMO: Sulphur, arsenicum & mercurius cum fixa redduntur, non funduntur, neque corpora penetrare possunt, quia jam terrea facta sunt. Si vero non reddantur fixa, spiritus ipsum ab igne distinguunt, ergo ex his Elixir fieri non potest.

GEBER. Hæc est una ex rationibus quorundam, qui in hujus artis praxi parum exercitati sunt. Horum memini, lib. 1. cap. 10. increpando eos, cum hujus rei parvam habeant notitiam, etiam operationem hanc minime absolvere posse, sed tuis rationibus fortiter insistentes, in vitium cadere, malæ consequentiæ, propter insufficientiam.

DEMO: Logicum illum sermonem non assequor.

GEBER. Vitium consequentiæ committitur, cum à superiori ad inferius arguimus affirmative, non enim recte concluseris, fixum esse, ergo terreum, nam hic arguendi modus vitiosus est propter insufficientiam. Possumus enim spiritus reddere fixos, ut nequaquam in naturam terream convertantur, & fundantur, & in corpora penetrare possint. Et quantum ad sulphur pertinet, manifestum est, ex libri primi capite 10. & 13 itidem ex lib. 2. cap. 12. & 18. lib. 3. cap. 1. & 6. de mercurio differendo, lib. 3. cap. 6. dixi etiam, hunc posse fixum fieri, ut tamen in terrestreitatem minime convertatur, cum etiam per ejusmodi transmutationem, in terrestreitatem figi possit, cum per festinam & brevem fixionem, quæ per præcipitationem fit, sive distillationem, figatur, & in terram transmutetur, in fecibus adustis, remanentibus in fundo vasis sive bociæ. Et hæc est transmutatio festina, primæ formæ mercurialis, quæ in sex horarum spacio perficitur. Terrestreitate vero remota, per lotionem conjungit se, & unitur cæteris spiritibus præparatis. Positus verò in suo vase, ad ignem lentum, vapores ab eo sæpius successive, sive sensim ascendunt. Hac vero longa & tarda confirmatione & fixione, fusionem metallicam non perdit, neq; in terram convertitur. Lib. 2. cap. 6. diximus huuc mercurium duas possidere humiditates, unam, quæ ab eo removeri possit ignis violentia, hoc est, per distillationem, per ignis expressionem, & hoc, quod in fundo vasis remanebit, non funditur, fixum enim jam & terreum est. Terrestreitate vero per lotionem remota, altera humiditas, in ipso remanens, suo igne removetur, scilicet igne lento, qualis convenit ultimæ fixioni spirituum. Quantum vero ad præparationem & fixionem aliarum rerum naturæ terreæ pertinet, figuntur corpora metallica, per calcinationem, ut manifeste ostendimus libro 2. cap. 18. dicendo: per calcinationem corpora imperfecta figi, citra commixtionem alicujus rei qualiscunq; fit in calcem redacta, solo suo sulphure proprio adustivo, sive exurente. Igne enim aduritur & calcinatur omne, quod in se sulphureitatem adustivam habuerit, ut lib. 1. cap. 13. & lib. 3. cap. 6. satis aperte ostendimus. Cum igitur tuum metallum, tantum temporis in igne perduravit, ut in suum corpus, quemadmodum prius fuerat reduci non possit, neque diminuitur aut colorem mutat in colorem, scias jam fixum esse, hoc est conversum in certam naturam terream, quæ facile ignem perferet, non fusionis metallicæ, sed vitrificatoriæ solum; Et tunc omnes spiritus, in ea calce existentes, fixi sunt, & nisi separati & volubiles facti & postea fixi, præparari non possunt. Propterea considerabis, quomodo figantur per conversionem in naturam terream, & inde manifestum erit, quomodo præparari possint. Cum vero hac fixione, non omnes insimul reddantur fixi, nec eodem modo, propterea nobis distincte de his disserendum erit. De mercurio autem hactenus satis: Jam de arsenico & sulphure verba faciemus. Prius diximus, per calcinationem, mercurium metallorum, converti in sal. Cum vero hoc sal multum terrestreitatis habeat, inde certam fixionem acquisivit. Idem de arsenico dicimus, quod sulphur subtilissimum est, naturaliter in ea terra profundissime inclusum, propterea in certa fixione adeò firmiter compinguntur, ut ab ea terra separari non possit, nisi per distillationem, cum forti expressione ignis. Dixi igitur lib. 2. cap. 7 cum fieret mentio hujus mercurii, in sal conversi: Cum videris eum albissimum, & à sulphureitate, & rubedine quasi extrinseca separatum, reiterabis sublimationem, sine fecibus, hoc est, distillabis ipsum citra adjectionem fecis, cum in seipso sufficientes feces, & potius superfluas habeat. Id enim facile intelligitur, ex difficultate distillationis, quemadmodum lib. 2. cap. 9. monui. Nam ipsius pars fixa, nisi corrupta & distillata fuerit, videlicet supradictum arsenicum, firmiter adhærebit fecibus, hoc est terrestreitati, adeo, ut aliter separari non possit. Fecimus autem sæpius hujus terrestreitatis mentionem, in pluribus locis ipsam appellantes sal, ut facile ex nostris scriptis colliges.

DEMO: Ostende mihi jam, quo modo sulphur reddatur fixum.

GEBER. Sulphur, fixum non redditur, nisi in calcem

cem redigatur prius, commixto autem sale facilius calcinatur & fit perfectum ut cap.23. lib.1. ostendi. Et Albertus lib 3.de mineralibus.cap.2.cōfirmat. Inquit enim, nos videre in operibus Alchimiæ, in quibus naturam maxime imitatur artificio, inter cæteras artes omnes, cum alio modo Elixir citrinum fieri non possit, nisi ex sulphure. Ipsum vero sulphur, adeò unctuositatis & virtutis adurentis particeps sit, ut omnia metalla denigret & adurat, quibus superinjiciatur: tandem inventum modum lotionis cum aquis acutis, & ut decoquatur tamdiu donec omnis unctuositas adustibilis ipsum relinquat & tantummodo subtile unctuosum permaneat, quod ignem perferre possit. Fiunt autem acutæ lotiones cum suo sale, & aceto distillato. Hæc enim lavant & mundificant nostrum sulphur, & removentur, deinde ab eo. Propterea dixi in proœmio libri 2.eas res, quæ corpora absque cohærentia mundificant, naturam habere salis, aluminis, nitri, & boracis quibus designare volebam, ipsum sal, quemadmodum etiam per corpora ipsum sulphur, sive plures sulphuris species intelligendas volui: Diximus adhæc lib.2. c.13. cum omnia salia, alumina, & vitrum (hoc est, supradictum arsenicum) funduntur sive solvuntur longe aliter, quàm ipsa corpora (scilicet sulphuris species) ab ipsis separantur, cum tantummodo corpus, hoc est, sulphur purificatum, separatum fuerit.

DEMO: Ut mihi videtur, loco supradicto præparationem Jovis & Saturni decoquisti?

GEBER: Tuam simplicitatem agnosco, cui quis facile imponeret, nam parum animadvertisti, me dixisse jam: Jovem & Saturnum, unum corpus esse, hoc est, unum sal calcinatum, in similitudinem calcis veræ, supra quod non opus est, projicere aquam salis, aut aluminis, neque vitrum nostrum, hoc est, arsenicum, cum omnes ibi res naturaliter sint unitæ. Præterea dixi, in proœmio, libri investigationis, eas res, quæ præparationem adjuvant & promovent, esse ipsum, sal & alumen, atramentum & vitrum, acetum acerrimum & ignem. Propterea ut eodem libro, cap. de præparatione Jovis, & cæteris sequentibus tradidi, quòd ignis movet & consumit substantiam fugitivam, & inflammabilem, hoc est, lavando multum cum sale communi (Commune autem dico, quòd omnibus metallis sit commune) & cum aceto acerrimo purificato. Itidem lib.2.cap.13. scripsimus, in hanc sententiam, de istius sulphuris præparatione & calcinatione, videlicet, accendi ignem, in fornace sub vase calcinationis, tantæ potentiæ, ut ipsum corpus, hoc est, sulphur fundatur, ut calcinari possit. Quamprimum vero ipsum corpus, fusum in aceto, & sale, cum calore ignis, pelliculam nigram supra se creaverit, quod sulphur est, jam in calcem redactum, removendam esse à superficie, & ad fundum vasis protundendam, cum spatula ferrea, sive lapidea. Notabis autem, pelliculam hanc nigram sulphuris calcinati palam ferream dici, cum istud sulphur dicatur ferrum, quod jam in substantiam terream conversum est, neque funditur aut aceto magis aspergitur, sed in fundo vasis permanet fixum. Ipsius præparatio tamen nondum finita est, cum nondum penitus ab eo remota omnis unctuositas & terrestreitas. Pellicula hæc quoque pala lapidea nuncupatur, cum ex Philosophorum lapide generatur. Continuatur autem hæc pelliculårum detractio & submersio, donec totum sulphuris corpus in pulverem redigatur. Hoc autem propterea dico, quòd omni die pellicula una creatur. Sunt autem istæ pelliculæ ipsum oleum sulphuris. Si vero Saturnus (hoc est, sal album, à sulphure separatum) fuerit præparatus, majorem ignis vehementiam requirit, hoc est, ut distilletur per cineres, cum ignis expressione, sulphur autem balneo præparatur. De hac vero pala, sive spatula ferrea, sive lapidea, quam supra pelliculam nigram appellavimus, itidem de jam dicta fixione copiose disserui, cap.18.lib.2.& in libro investigationis, cap. de præparatione Jovis, Libro autem 2.cap.14 hanc palam ferream, baculum ferreum nuncupavimus. Totam vero hanc operationem, brevem praxin tradidi lib.2. cap. 8. sublimationem nostræ calcis describens sub nomine Marcasitæ, cujus duos sublimationis modos posui; Primum, qui sine ignitione fit, hoc est, primo in fimo, deinde, in balneo; alterum qui cum ignitione fit, hoc est, ipsum sal distillando. Causa vero hujus duplicis sublimationis est, ipsius substantia duplex. Prima enim substantia, est substantia pura sulphuris, in sua radice; altera substantia, est utilis ut mercurius mortificatus, scilicet, supradictum sal. Prima substantia utilis est, ut arsenicum vivum mortificatum, hoc est, mediocriter præparatum. Mercurius enim communis, utilis non est, quia, ut Albertus in lib. de mineralibus testatur: cum non mortificetur aliis rebus non bene commiscebitur. Accipiamus igitur, hanc ultimam, nostri mercurii substantiam. Per hanc enim excusamur, ne nobis mercurius communis assumendus sit, qui multum laboris & industriæ requirit, ad sui mortificationem. Totus autem sublimationis modus Marchasitæ, in hoc consistit, ut subtiliter tritum ponatur in Aludel, cum aceto distillato, & sublimetur sulphur ab eo, citra ignitionem, in solo fimo, & post putrefactionem, in balneo semper removendum sulphur, quod sæpius elevatur, in forma pelliculæ nigræ. Cum vero sulphur & acetum remota fuerint à sale, & ipsum impositum fuerit floriæ luto oblinitæ, augeatur ignis ad ignitionem vasis aludel. Debet autem prima Marchasitæ sublimatio, fieri in vase sublimationis sulphuris, donec sulphur, à sale separatum sit in balneo. Erit autem vas putrefactionis calcis & calcinationis, & lotionis sulphuris idem. Descripsi autem hujus vasis formam lib 2.cap.10.his verbis: In fundo vasis, aludel, non sit magna quantitas corporis sublimandi. Multitudo enim calcis reducta in pulverem, aggravat & impedit sublimationem sulphuris. Hoc vas itidem in fundo planum sit, & parvæ concavitatis, ut corpus Marchasitæ æqualiter & subtiliter spargatur, supra fundum vasis, ut æqualiter & copiose ab omni parte sulphuris & salis materia ab aceto sublimari possit, & liberè in altū ascendat; Post remotionē sulphuris, quod Mars appellatur, sal distillandum est, in vase ignitionis, donec inde extrahatur omne suum sulphur, quod arsenicum dicitur. Præterea notabis cum totum sulphur quod Martis nomine appellari diximus, sublimatum fuerit per multas pelliculas, deinde apparere ipsius colorem verum, hoc est, albissimum. Post separationem vero aceti, unctuositas à sulphure separata aduritur, ut sulphur. Illud vero, quod post lotionem sublimatur, non inflammatur (ut lib.2.cap.2.diximus) neque præ se fert aliquam sulphuris proprietatem, sed potius argenti vivi, sive mercurii mortificati. Quare lib. 2. cap. 2. propè finem, & cap 18. de lotione mercurii verba faciens, volui subintelligi lotionem hujus sulphuris. Hanc sulphuris præparationem, antiqui sub fabula de Hercule & Antheo occultaverunt. Nam ut Macrobius tradit, veteres per Herculē Solem significent, hoc est, nostrum arsenicum. Per Antheum vero terræ filium, sulphur nostrum intelligitur, quod terræ pinguedo est. Hi duo finguntur luctari, cum in vase commixta in aceto bulliunt; sunt enim post putrefactionem simul juncta. Cum vero ipsum sulphur,

phur, Martis nomine appellatum, cum sale præpararetur, ut supra dixi, propterea etiam arsenicum præparari poterit, quod in profundo cum sale commixtum est. Hoc enim demonstrare volebam lib.3.c.16. Martem, hoc est, sulphur præparari, per sublimationem arsenici. Cum vero arsenicum, sale commixtum, fortius fit, & sic sulphur Anthei nomine significatum, in calcem redigat, & in naturam terream convertat, fictum est Antheum in terram prostratum. Cum vero hoc modo sulphur perfectius fiat, magisque figatur & lucidius reddatur, finxerunt, Antheum prostratum recuperatis & augmentatis viribus, semper fortiorem resurgere. Hercules vero, hoc est, nostrum sal, cum aqua mercuriali distillatum, quæ per Junonem & elementum aeris significatur, solvit, attrahit, & suspensum tenet dictum sulphur præparatum in ipsa aqua, & decoctione nigro colore inficit, quod etiam in putrefactione potest intelligi, ut ex sequentibus, cum de elevatione corporum differemus, patebit. De ista sulphuris præparatione, etiam locutus est Albertus in 3. lib. de mineralibus cap.1. & 2.& in secundo tractatu, cap.5. Præterea scriptum est in lib.de vaporibus, arsenicum, sive auripigmentum duas habere unctuositates, quemadmodum & sulphur. Removetur autem ab ipso, una istarum duarum unctuositatum, lotione in urina, lixivio, aceto & lacte caprino. Sunt enim istæ lotiones acutæ, & unctuositatem ab eo auferunt. Per istas lotiones acutas, intellige acetum cum sale. Avicenna in epistola ad Hars. Philosophum scribit: magna diligentia contendisse se, ut à sulphure & arsenico totum hoc auferret, quod argentum denigrat. Cum vero sulphur præ cæteris mineralibus omnibus melius sit, tandem viam ad hoc invenisse se, scilicet, ut decoquerentur lento igne, nec tamen virtus ignea ipso aduratur, sed potius extrahatur, & virtuti igneæ & sulphuris substantiæ per ignem nihil detrahatur, sed sola unctuositas consumatur. Præstat autem sulphur cæteris spiritibus metallicis, quòd magis fixum sit, & tinctura rubedinis. Per argentum vero, quod unctuositate sulphuris decoquatur, intelligitur albedo sub rubedine sulphuris occultata. Rasis in lib. de divinitate, hujus præparationis mentionem faciens, jubet oleum auferre spongia, quod supernataverit, tam diu, donec nulla nigredo appareat magis, & rotunda nubecula ascendat, quæ relinquenda est, donec ipsius sublimatio sit firmata, deinde unam nubeculam post aliam accipiendam, & in aquam ebullientem submergendam esse, donec omnes nubeculæ fuerint consumptæ, has enim sulphuris oleum esse scito. Est autem hujus sermonis verus sensus, ut intelligamus quàmprimum pelliculæ supra acetum elevatæ fuerint & firmatæ, tum leviter vas movendum esse, aut quovis alio modo pelliculæ, ad fundum propellendæ, & hoc in singulis pelliculis, quæ elevantur, fieri debere, donec appareat, ipsas mundatas & purgatas esse.

DEMO: Missa faciemus hæc paulisper, nondum enim mihi aperte demonstrasti, unde & ex qua materia istos spiritus accipiam, & perveniam ad principia naturalia, arti nostræ propinqua.

GEBER. Tuæ cogitationes non erunt vanæ, si existimaveris, principia hæc naturalia, digesta, coagulata, & quasi fixa, nostræ arti proprinqua & ut in substantiam sulphuris & argenti vivi sive etiam mercurii convertantur aptissima, in ulla re inveniri posse, quàm in ipsis metallis.

DEMO. Certe idem dicere volebam, unum tamen est quod me suspensum tenet.

GEBER. Si mihi animum tuum aperires, facile omnem suspicionem tibi eximerem.

DEMO: Audivi: Elixir vegetabile, animale, & minerale esse, quomodo fit igitur ex metallis, quorum substantia mortua est, neque simile sibi generare potest?

GEBER: Elixir vegetabile dicitur, crescit enim per multiplicationem in virtute & quantitate. Animale vero dicitur, quod projectum super metalla, ea sibi similia faciat. Minerale autem dictum est, quod est, quod ex mineralibus sine metallis fiat, & adhuc, quòd aurum & argentum generare sit metallorum singularis proprietas. Possunt tamen & Elixir & lapis noster metallicus vegetabilia dici, propterea quòd generata sunt è sale quod vegetabile dicitur. Hoc enim generatum est virtute caloris, & vegetare dicitur omnes res, aut quòd istud sal primo viride faciat, ut herba sive planta: Et vitriolum hanc ob causam, & aquam vivam appellavimus. Animata vero propterea dicuntur, quòd in eorum compositione anima interveniat, hoc est, tinctura, quæ arsenicum dicitur & æs, de quo in lib. cui titulus est: Turba Philosophorum: scriptum invenies, nostrum æs simile esse homini, qui animam, corpus & spiritum habeat, tinctura rubea dicitur anima. Substantia verò sulphurea & quasi fixa, corpus est. Spiritus vero dicitur natura volatilis, antequam figatur & firmetur. Dicuntur autem mineralia, quòd metallica sint, aut quòd in se sulphur illud habeant, in quo virtus metallica consistit. Aristoteles in epistola ad regem Alexandrum, jubet ut lapidem vegetabilem animalem & mineralem accipiamus. Videmus autem Alchimiæ artifices, ex metallis medicinas plus aut minus facere perfectas, quibus transmutare & tingere noverunt metalla quædam in auri & argenti colorem. Cum verò isti gradus perfectionis inveniuntur, necesse est perveniri ad unum singularem, qui supremum & perfectissimum gradum teneat perfectionis, in eo genere, ut Aristoteles affirmat lib. 10. Metap. Erit quoque in hac arte necessarium, ut inveniamus unam medicinam metallicam perfectissimam, quæ transmutare possit metalla imperfecta, in verum aurum & argentum, propterea quòd hæ res, quæ in substantia affinitatem habent per mutuam corruptionem, una in alteram transmutari possit, ut videmus in commixtione elementorum. Cum vero omnia metalla (ut supra ostendimus) ex una & eadem substantia generata sint & nulla differentia inter ipsa sit, præter accidentia, & majorem minoremve digestionem. Ergo accidentia removendo, & partes indigestas sufficienter digerendo, unum in aliud, quod super cætera perfectissimum fuerit, transmutari poterit. Et in hoc artificium, naturæ operationem vincit. Artificium enim potest metalla intime purgare, quòd natura non potest assequi. Eadem est sententia S. Thomæ. Is enim in principio quarti libri Meteor: dicit metalla transmutari posse unum in aliud, cum naturalia sint, & ipsorum materia eadem. Propter hanc causam posuit Hermes circulationem inter metalla. Ego quoque multis in locis monui hanc medicinam ex metallis fieri debere, & hoc omnes Philosophi affirmant.

DEMO: Tam evidentissimis rationibus & argumentis adducor, ut tandem credam Elixir ex metallis faciendum esse. Debet autem ex omnibus simul, vel ex uno solo fieri.

GEBER. Cap.5. libri primi dixi, artem nostram ad finem perfectionis non perduci, rerum copia sive multitudine, cum ea sit unicus & solus lapis & materia unica, in qua totum magisterium consistit, cui

nihil

nihil omnino adjungitur aut ab ea aufertur in aliqua parte, exceptis ſuperfluitatibus, quæ in præparatione ſeparantur. In hanc ſententiam loquitur Hali Philoſophus dicendo, totum artificium in uno lapide contineri, cui nihil addatur aut commiſceatur in toto aut in parte, hunc à Philoſophis & ſapientibus in opus aſſumi, & ignem ab eo exhalare, donec opus perficiatur. Morienus idem teſtatur dicit enim omne hoc, quod à Philoſophis requiratur, unam ſolã eſſe rẽ, patrem & matrẽ habens, & ab ipſis creatam & nutritam, & ſuiipſius eſſe patrem & matrem.

DEMO: Hoc quid ſit nunquam divinabo.

GEBER. Dixi prius in metallorum generatione, ſulphur tanquam paterni ſeminis vicem gerere, Mercurium autem menſtrui fœminei. Præterea Senior Philoſophus ſcriptum reliquit, eam rem, quam Philoſophi quærunt, unam rem eſſe, quam omnium rerum rubearum nomine & appellaverunt, & omnium corporum & ſpecierum quæ manibus hominum tractantur. Alio loco idem dicit, lapidem Philoſophorum unum eſſe, qui in ſe habeat omnem naturalem præparationem, & omne id, quod ipſi neceſſarium ſit, de corpore, de ſole, aqua, ſpiritu, anima & tinctura. Dicit præterea Arnoldus in Epiſtola ad Regem Neopolitanum, Lapidem Philoſophorum eſſe rem unam & unius naturæ, & in ipſo contineri omne id, quod ſibi neceſſarium eſt, & in ſe quoque habere illud, à quo melioratur. His graviſſimis Philoſophorum ſententiis, victus, ſine dubio credis, Elixir fieri debere ex una ſola re radicali, ex uno metallo ſolo, quod lapis dicitur, eam ob cauſam, quòd in formam lapidis reductum ſit, fiunt præterea ex iſto lapide gemmæ & medicinæ, quibus primi patres vitam adeo longævam produxerunt, hoc eſt, quinta eſſentia & aurum potabile. Fiunt enim hæc omnia ex eadem materia, quemadmodum à Raymundo traditum eſt, in libro ſecretorum naturæ & in cœlo Philoſophico.

DEMO: In prœmio libri inveſtigationis dicebas, Elixir ex multis corporibus, ſive ex multis reb. fieri.

GEBER. Eodem loco huic objectioni reſponſum eſt his verbis: Ex quacunque re fiat Elixir album aut rubrum, tamen in ipſo non eſt aliud, præter ſulphur & mercurium, ex quibus rebus niſi ambo fiant conjuncta, nulla alia re fieri poteſt neque per ſe eſſe. Cum igitur unum alteri ita firmiter inſit, manifeſtum erit, Elixir non ex pluribus, ſed ex uno ſolo metallo fieri, cum omnia ex ſulphure & mercurio compoſita ſint. Dicitur autem Elixir ex multis rebus fieri, propterea quòd ex ſulphure, arſenico & mercurio componatur, cum quibus quemadmodum etiam cum diverſis coloribus, in ipſorum præparatione apparentibus multæ res quandam ſimilitudinem habeant, tamen negare non poſſumus, in opere breviori, ubi plures viæ ſunt, ibi diverſa metalla poſſe concurrere. Verum in opere majori unum ſolum, virtutem & potentiam propinquam habet, ut in Elixir convertatur. Propterea dixi lib 2. cap. 3. ſi ſpiritus ſublimaveris ex calce alicujus metalli, ſublimationem facilem, aliàs vero difficillimam eſſe, & plurimi laboris & longi temporis, adeò ut ad deſperationem ferè perducat incautos.

DEMO: Præfertur igitur in hoc opere cæteris metallis aurum?

GEBER. Ob quam cauſam?

DEMO: Quod cæteris metallis virtuoſius & perfectius, minus corruptibile & cõbuſtibile ſit, fuerunt enim ſuæ partes ſubtiliſſimæ homogeneæ & puræ, ſic unitæ & compactæ, ut pars terreſtris, à combuſtione per humiditatem defendatur. Humidum verò adeò firmiter à terreſtreitate comprehenſum eſt, ut in fumum per vaporationem minime exhalare poſſit. Cum igitur per ſe adeò firmiter omni corruptioni reſiſtat per diſtillationem ad ultimam puritatem, & ad extremam ſubtilitatem & ſimplicitatem reductum, multo incorruptibilius erit, & in potabilem ſubſtantiam converſum longiſſimo tẽpore corpora humana à corruptione conſervabit, & hic eſt ſcopus & fundamentum ejus libri quem de Ligno vitæ ſcripſi. Hac ratione medici auro utuntur in multis morbis, præcipue vero in atrabilariis & in tremore cordis, nec tu mihi videris ab hac ſententia diſſidere, cum 17. cap. primi libri, auro vim lætificandi cor tribuas, & quòd corpus in longa juventute conſervare poſſit. Hac ex cauſa veteres Poetæ finxerunt Phœbum ſive Apollinem inventorem medicinæ fuiſſe, & herbarum vires homines primum docuiſſe. Nec putabis citra rationem factum, quòd aurum cæteris metallis præferendum diximus. Veriſimilius enim eſt, Elixir ex auro, quàm alio metallo fieri, cum hoc cætera metalla in aurum tranſmutare debeat, facilius enim tranſmutantur inter ſe, quæ aliquam cognatioem ſive affinitatem habent, quod Ariſtoteles quoque affirmare videtur. Dicit enim in 7. Metaph. omne generatum ex ſuo ſimili generatum eſſe. Tu quoq; affirmas lib. 1. c. 17. aurum tincturam eſſe rubedinis, & aurum corpus transformare & tingere poſſe, propterea plures Philoſophi aurum fermentum rubedinis vocant. Perfecta autem corpora, perfectiora fieri & ad ſubtilitatem & ſpiritualitatẽ reduci poſſe tu ipſe affirmaſti in lib. inveſtigationis circa finẽ.

GEBER. Satis acutè & ingenioſe philoſopharis, ſed auri naturam non ſatis probè conſideraſti, Nam (ut lib. 3. cap. 4. tradidi) cum aurum ex ſubtiliſſima & clariſſima mercurii ſive argenti vivi ſubſtantia generatum ſit, parum ſulphuris habens, & rubedinem puram, tum fixum & clarum à ſua natura ſit, ipſum tingẽte; Quare ſulphur hanc qualitatem minime ſervare poterit, niſi ad ultimam formam & permanentem tincturam pervenerit, ut Elixir; Ergo neque natura neque arte mutabitur, aut aliquo modo per ſe debitè meliorabitur abſque commixtione alterius tincturæ; Et ſi fortè aurum præparatione aliqua colore augeatur, hoc fit ipſa tinctura, intra aurum occultata, foras pertracta, & ſi hanc à ſuo mercurio ſeparaveris, tantundem mercurii cum eo tinges & non plus, hoc idem affirmante Agrippa, propterea quòd aurum non habeat plus tincturæ quàm ad tincturam ſui mercurii opus ſit, ut Arnoldus in Roſario tradit, quare vanum eſſet hanc tincturam in auro quærere, cum in eo tam pauca ſit quantitas & ipſius utilitas nulla. Propterea dixit Albertus libro tertio de mineralibus c. 7. Alchimica operatione aurum non permutari. Et hæc eſt ratio veterum Philoſophorum, & antiquorum quorundam Alchimiſtarum, auri ſpeciem tantummodo formam eſſe metallorum, cætera vero metalla omnia incompleta, ea vero in via eſſe ut ad ſpeciem auri accedere poſſint, ut res incompleta, quæ in via eſt ut ad perfectionem perveniat. Propterea dixerunt imperfecta juvari poſſe artificio, ut tandem ad perfectionem pervenirent, quemadmodum ſemina adjuvantur terræ cultura, aurum vero cum determinatum, & completum ſit magis, convertibile non eſt in aliud metallum. Nam Ariſtotele & ipſius commentatore affirmantibus lib. 7. primæ Philoſophiæ, nulla res movetur ad formam aut perfectionem niſi prius aliquam partem imperfectam illius formæ in ſe habuerit ad quam moveatur. Novimus enim ſperma ſe non moturum ut formam hominis acquireret, niſi prius in ſe hominem in virtute contineret, ſi enim hoc, jam homo eſſet completus,

pletus, non esset principium motus, sed potius quietis. Propterea dicit Aristoteles, existente specie in materia, cessat motus. Fit enim motus per privationem speciei quæ est in ipsa materia. Cum enim à natura ita comparatum sit, ut imperfectum in quantum imperfectum est, naturaliter desideret perfectum fieri. Igitur privatio in ipso relinquit naturale desiderium ut fiat perfectum. Hoc autem desiderium principium est transmutationis, ut Rogerius Bacho tradidit. Ergo quum aurum in specie metallica perfectum sit, in se hanc privationem & desiderium hoc non habebit ad formam & speciem metallicam.

DEMO: Concedo, aurum commune perfectum esse in sua specie, comparatum vero ad Elixir, imperfectum erit, vincit enim naturæ operam artificium.

GEBER. Dico aurum perfectius esse metallum quam Elixir, hoc enim quantumcunq; firmiter in se retineat substantiam metallicam, propterea tamen metallum non est, cum sit fragile, & ex solis spiritibus compositum, & ejus tinctura communem tincturam metallicam excedat.

DEMO: Cùm ad compositionem Elixir unicum metallum requiratur, solum & maxime necessarium fit, quòd accipiam spiritus auri, qui mundi, puri & fixi sunt, cæterorum vero metallorum immundi & volatiles.

GEBER. Et hoc certissimum indicium est, istos spiritus auri, eos non esse de quibus scripsi in omnibus libris meis de Alchimia. Diximus enim mercurium, sulphur & arsenicum ante præparationem spiritus esse immundos, combustibiles & volatiles, præterea tradimus quomodo à terrestreitate, aquositate, sulphureitate unctuosa & adurente repurgari possint; hæc autem in auro non invenies. Scribit præterea Albertus lib. 3. de mineralibus cap. 6. metallum à metallo generari non posse, hoc est, species permanebit in prima substantia metallica. Quare ergo capite prædicti libri non citatur author isto modo procedere, inquit, scilicet, ut corrumpendo & removendo aliquid in sua specie, cum adjutorio eorum quæ sunt in natura metallica, inducant speciem alterius metalli. Propterea inter omnes Alchimisticas operationes eam tum meliorem tum principalem esse, quæ per eadem principia procedat, per quæ ipsa natura procedit, quemadmodum per præparationem sulphuris, per decoctionem & sublimationem & purgationem argenti vivi sive mercurii. Isti vero qui metallis albis dealbant, & citrinis citrino colore inficiunt, remanēte prima specie metalli, sine dubio impostores & deceptores sunt, neq; verum aurum sive argentum facere possunt. Præterea dicit Aristoteles veram transmutationem metallorum fieri non posse, nisi reducantur prius in materiam primam, hoc est, ad naturam salis sive vitrioli, quod citra calcinationem minime fieri potest, ut in libro Testamenti satis aperte docuimus. Cum autem aurum debite calcinari non possit, ut lib. 3. cap. 9. diximus; Cum vera calcinatio fiat absq; commixtione alicujus rei; nisi cum proprio & innato sulphure combustibili, ut lib. 2. cap. 13. lib. 3. cap. 6. diximus; Istud vero sulphur combustibile in auro non sit, ut lib. 4. cap. 15. sufficienter ostendimus; igitur aurum debite calcinari non poterit. Rationem hanc descripsimus lib. 3. cap. 6. dicendo eam rem cui convenerint tres causæ corruptionis, loco supra citato enarratæ, maxime corruptibilem esse, in quo vero omnes minime conveniant velocitatem corruptionis remitti, quantum ipsæ dictæ causæ remittunt. In auro vero harum causarum nulla est, quare ita ut decet non corrumpitur. Propterea diximus lib. 3. cap. 4. aurum habere substantiam fixam & absq; sulphureitate comburente, ut per omnem operationem ipsum in igne facile cognoscimus, nam neq; minuitur neq; inflammatur. Propterea frustra quis tentaret aurum citra aliquam rem extrinsecam calcinare, diximus igitur lib. 1. cap. 17. aurum calcinari & solvi absq; utilitate.

DEMO: Arnoldus in libro perfecti magisterii dicit reductionem metallorum in materiam primam facilem esse, igitur transmutatio quoq; facilis erit.

GEBER. Arnoldus de auro communi non loquitur, hoc enim nisi cum magna difficultate destruitur propter suam fortem compositionem, ut lib. 1. cap. 8. & lib. 2. cap. 7. ostendimus, quo modo ex quibus metallis noster Mercurius extrahi debet, & quantumvis in eo loco aurum minime aperte à nobis excludatur, concedendo tamen sublimationem mercurii commodiorem esse, ex metallis cum quibus minime conveniat. Certissimum vero est mercurium cum omnibus metallis minus convenire quàm cum auro, ut lib. 3. cap. 2. & 4. ostendimus. Quare Mercurius ex cæteris metallis præter aurum multo commodius extrahitur. Quo pacto enim Elixir ex auro fieri poterit, cum omnium Philosophorum consensu hoc ex materia vilissima fiat? ut Morienus Philosophus aperte his verbis ostendit, cum dicit hujus operæ necessaria minime comparanda esse precio, ea præcipue vero in operatione auri.

DEMO: Quid respondes ad meam scrutationem?

GEBER. Dico humidum radicale reliquorum metallorum æque virtuosum & incorruptibile & incombustibile esse ut auri. Quod Albertus nobiscum affirmat, lib. 4. cap. 2. de mineralibus cum dicit, Vidimus omnia metalla etiam in vehementissimo igne retinere humidum radicale. Idem confirmavimus nos in lib. 2. prope finem. Nostri medici aurum suis medicamentis commiscentes absq; ratione hoc faciunt, cum enim ignis quàmvis vehementissimus hoc minime corrumpere possit, multo minus in stomacho digeretur. Veteres autem Philosophi & Poetæ aurum extollentes & magnifacientes non locuti sunt de nostro communi auro, sed de auro philosophorum. Nam commune aurum ita ut decet nullo modo distillari aut solvi potest. Igitur neq; in sal debito modo transmutari poterit, ut supra ostendimus. Præterea quum dicis certis rationibus demonstrari posse, Elixir ex communi auro fieri debere, huic sententiæ tuæ hoc respondeo: In opere quidem brevi, in quo neq; solutio aut coagulatio auri requiritur, aurum cæteris metallis anteferendum, verum in opere majori cum metalla in eorum materiam primam reducenda sint, in qua nulla differentia est, ut supra ostendimus, aurum cæteris metallis non debet præferri, neq; id concedimus omnia metalla æqualiter in hoc convenire, ut apta sint ad compositionem Elixir, cum unicum tantum metallum in ipsa minera singularem qualitatem acquisivit, ut cæteris aptius fieret in sua substantia, ut propinquius ad artem nostram accederet præ cæteris metallis omnibus. Alteri tuæ rationi respondendum puto: Aristotelem locutum de generatione propria & univoca animalium; in generatione quæ per corruptionem generantis fit, sufficit generans generali simile esse virtute & potentia, ut supra diximus de semine humano. Hinc concludimus nostrum lapidem ex quo Elixir fieri debet, aurum potabile, quintam essentiam,

tiam, aurum & argentum esse virtute & potentia propinqua. Hoc affirmat quoque Arnoldus in Epistola quadam ad regem Neapolitanum, dicit enim in dicta compositione sive lapide nostro, Solem & Lunam in potentia esse & virtute, nisi enim hæc in se contineret, neque aurum aut argentum ex eo fieri posse; Hinc autem Solem & Lunam vulgari auro & argento minime comparandam esse, cum hæc magno intervallo superent virtute. Sunt enim Sol & Luna in hac compositione contenta viva hoc est vegetabilia; Vulgaria autem mortua & suis viribus extincta. Illa vero finita sunt, propter quem finem Philosophi antiqui lapidem nostrum Solem & Lunam nominaverunt, cum hæc in ipso lapide potentialiter non visibiliter contineantur, & Philosophi dicentes, aurum tincturam esse rubedinis, & fermentum rubedinis de auro philosophorum hæc debent intelligi, quòd sulphur est sua caliditate & fervens & coquens, digerens & tingens suum mercurium, quemadmodum etiam nostrum Elixir tingit, & transformat nostrum mercurium in multiplicatione, & verius fermentum est. Quod præterea dictum est à me, corpora perfecta meliorari posse & fieri perfectiora, hoc neque de auro aut argẽto communi intelligendum, sed de ipso Elixir quod meliorari & subtiliari potest per multiplicationem, solum mercurium ipsi conjungendo. Per corpora perfecta etiam indicare voluimus sulphuris species præparatas, quæ auri nomen sortitæ sunt à rubedine & ab albedine argenti, hæ autem præparari debent suo sale & aceto, deinde subtiliantur & solventur cum sale Armoniaco, hoc est, cum aqua de suo sale. Diximus enim lib. 2. cap. 15. causam inventionis aquæ subtilis & acutæ necessitatem fuisse subtiliandi istos spiritus, qui ante præparationem neque fusionem neque ingressum habebant, & nos utilitate magna privabant, hoc est spirituum fixorum, & quæ ipsorum naturæ sunt. Arsenicum est naturæ sulphuris, ut lib. 1. cap. 14. & lib. 2. c. 12. diximus. Causa vero inventionis aquæ puræ fuit imbibitio spirituum & medicinarum mundarum, hoc est sulphuris præparati.

DEMO: Facies mihi rem sanè gratissimam, si mihi declaraveris, quid rei sit aurum philosophorum & aurum potabile.

GEBER. Sulphur est subtilissimum, purum & radicale, quod arsenicum supra nominavimus, nam in Alchimiæ speculo ita scriptum invenies. Sulphur nostrum aurum bonum & purum esse. Præterea dicit Rasis in libro luminis luminum, oleum rubrum colorem assumens sulphur est & æs, & soli & auro comparatur. Senior Philosophus in eadem est sententia, dicit enim aurum hujus lapidis aurum esse philosophorum, & tincturam animam in se habentem, cum qua spiritus ascendant. Alio loco idem dicit, aquam divinam spiritualem esse, in qua anima contineatur quæ aurum dicitur. Idem dicit alio loco, Hermetem aquam albam aurum nominasse, quòd animam habeat tingentem, natam ex illa aqua alba, & alio loco dicit, aquam veteres animam nuncupasse, quam Hermes aurum appellaverat, cum diceret, se seminare aurum in terram foliatam.

DEMO: Quid voluit significare per hanc terram foliatam Hermes?

GEBER. Argentum vivum Philosophorum præparatum, cui hoc aurum conjungi debet, aut hanc terram foliatam intelligemus potius, sulphur esse quod sublimatum auri & argenti foliis diversis coloribus; propterea diximus sulphur cum suo simili tincturam facere. De ista anima, quæ aurum dicitur, loquitur Hermes, cum dicit, hanc ventum in ventre suo portare.

DEMO. Non intelligeo quid sit hic venter & ventus.

GEBER. Albertus lib. 1. de mineralibus cap. 3. hoc declarat & ostendit, Hermetem dixisse ventum portare in ventre suo animam, quando materia nostra vase imponitur & distillando elicitur ex alembico liquor aqueus aut oleum potius cum omnibus elementorum viribus. Vento enim significatur fumus albus, qui intra se portat fumum rubrum qui anima dicitur & aurum, æs, Venus, arsenicum, vitrum, vitriolum, ignis, oleum, sulphur, aqua viridis, Leo viridis, viride æris, vinum, sanguis humanus, sanguis draconis, auripigmentum, aqua permanens & aliis diversis nominibus. Propterea dixit Senior Philosophus, hanc divinam aquam nomine omnium rerum humidarum appellari, ut aceti, vini, lactis, pinguedinis & sanguinis & spermatis, sic etiam nomine omnium tincturarum & florum similiter nominari, & per hanc animam lapidis intelligunt quam exaltaverunt, hoc est, sublimaverunt in ista aqua. Propterea alibi dicitur à jam citato Philosopho, sermones omnium Philosophorum in hanc tincturam solam convenire, quam extraxerunt ex ipsius anima, quam appellaverunt animam & genitum & regem, & hoc genitum pinguedo est, quare animam & aurum appellabant, quum habeat animam rubram in albedine occultatam, hoc est, in aqua alba spirituali, quam extraxerunt ex suo lapide. In libro philosophorum Turbæ scriptum est, initium nostrum rubrum aurum appellari. Dicit autem Philosopus Mirois, tam diu coquendum donec ipsius humiditas elevata sit in alembicum, quum sit sudor similis auro, & in cœlo Philosophorum hæc verba leguntur. Ignem quidem augendum esse ad 4. gradum usq; unius horæ spacio, & egredietur aqua coloris aurei. Hæc aqua aurea pluvia est, in quam Iupiter se convertebat, & seorsim servari debet, nam in ipsa aurum potabile continetur. Quum lib. 1. cap. 17. dixissem, omne illud quod radicaliter mundificare, & colore citrino metallum tingere poterit, ipsum posse aurum facere, significare volui radicem metalli distillatum aurum esse philosophorum. Avicenna in libro de mineralibus dicit, sal armoniacum totum sublimari, & aquam esse cui commisceatur fumus calidus & multum subtilis & plurimæ humiditatis. Et lib. 3. cap. 9. Saturni nostri mentionem facientes diximus, nihil ab eo in fumum resolvi, quod animadverti possit, quòd non sit coloris citrinissimi, & loco prædicto diximus, adhuc quum fumus ascendit necessario ipsum ascendere unà cum sulphure non adurente, ejus proprietas est retinere citrinitatem. Præterea cap. 8. de nostro Jove verba facientes diximus, hos diligenter aspexisse fumum ab ipso elevatum magna ignis expressione, & observasse hunc ad citrinitatem accedere, cum hoc sit proprium sulphuris calcinatij, arbitrantes certissima & infallibili conjectura hunc fumum multum de natura sulphuris fixi retinere.

DEMO: Dubium me facis & incertum, quod enim supra de Saturno dixisti, hoc nunc Iovi tribuis, sunt igitur Saturnus & Iupiter unum & idem?

GEBER. Isti duo unum sunt sal ex nostro metallo extractum, quod Rasis affirmat his verbis, cum dicit: Cum acceperis corpora plumbi & stanni, his commixtis extrahere poteris oleum, (hoc est sulphur) & mercurium quæ natura conjunxit. Philosophi autem per similitudines rerum loquentes jubent nos hanc aut illam rem accipere & commiscere,

cere, cum tales res minimè accipiendæ sint, sed hoc faciunt ut ostendant in nostro lapide aliquid esse, quod ejus rei similitudinem habeat. De supra dicto oleo mentionem feci libro 2. cap. 12. causam investigationis ipsius fecisse, ut haberemus suum colorem, dicens, Albertus l. 4. Meteororum, tractatu 3. cap. 18. in mentione supradicti fumi aut vaporum dicit, per naturam mixti, siccum continere humidum, ut sine ipso in vaporem exhalare non possit, humidum vero sicco addit quandam subtilitatem, ut cum ipso avolare possit. Et nos diximus adhuc lib. 1. cap. 10. ipsa corpora, hoc est, sulphuris species, simul cum spiritibus, scilicet mercurialibus fugere ab igne, hoc est imi spiritus fixi non sunt, inseparabiliter vero commixti sunt in profundo corporum, superat enim pars volatilis partem fixam. Præterea dicit Arnoldus in Rosario, illum qui non noverit aurum convertere in argentum, nunquam posse argentum in aurum convertere è contrario.

DEMO: Quomodo argentum in aurum possit converti scire permaxime cupio, ut verò aurum in argentum convertatur parum aveo.

GEBER. Philosophus Senior scribit, veteres philosophos cum dicerent, dealbate aurum, commune aurum non intellexisse. Quum verò philosophorum aurum quod rubrum est dealbatur, dicitur in argentum conversum esse, & argentum nominatur. Idem de sulphure intelligendum, conversum vero in albedinem, postea vero longa decoctione ruffescens dicitur argentum in aurum conversum esse. Præterea in libro Turbæ philosophorum scriptum est, nullam tincturam fieri posse nisi ex prædicto nostro ære, hoc autem nisi convertatur in albedinem, donec tinctura fiat, nihil efficies.

DEMO: Fateor me tibi haud parum debere, obligatumque esse quamplurimum atque devinctū tanto beneficio, quòd tanti secreti me feceris participem, fui enim hactenus cum multis in eo errore, ut crederem Elixir, & aurum potabile ex auro communi fieri debere.

GEBER. Quemadmodum pueri, ita tu rebus quoque aspectu pulchris delectaris. Nostra autem quinta essentia ex lapide turpi & deformi fit primo intuitu, interius vero in occulto pulcherrimo.

DEMO: Cum pro tua singulari humanitate haud gravate mihi declaraveris, quid aurum potabile & philosophorum, ut mihi etiam paucis ostendas, quid sit quinta essentia, rogo. Si enim recte judico præstat sanum longo tempore vivere, quam opibus abundare.

GEBER. Verum dicis. Est autem quinta essentia secundum Marsilium Ficinum in lib. de triplici vita, spiritus animæ mundi, diffusus per partes corporeas & elementales.

DEMO: Explicatio hæc nimis obscura est.

GEBER. Dixi tibi jam sæpius in una distillatione duos fumos distillari à materia nostra, rubrum & album, hi ambo dicuntur quintæ essentiæ, dicitur autem fumus rubeus ultra supra dicta nomina quoque anima vini, ut Iohannes de Rupecissa tradidit his verbis. Appellamus autem quintam essentiam, vini animam, vinum autem nostrum aurum est philosophorum. At fumus albus qui in suo ventre portat vinum rubeū in distillatione, proprie & vere quinta essentia dicitur, de qua philosophi locuti sunt. Dicit enim Arnoldus, separatis elementis restare certā quintam essentiam quandam quæ spiritus lapidis dicitur. Hæc autem neque elementum est, neque in se elementalem qualitatem habet actu, sed virtute, actu enim neque calida aut sicca est, ut ignis, nam infrigidat & sanat morbos frigidos, neque calida aut humida est ut aer, qui facile corrumpitur, ut tempore pestis, & in generatione ranarum & similium videmus, quæ ex corruptione aeris generantur. Potest enim quinta essentia ex metallis præparata, ad decem millia annorum conservari absque corruptione, modo in vase vitreo diligentissime, ne respiret, obturato, reservetur. Propterea Hermes, Plato, Socrates, & multi Philosophi hanc noverunt, ipsi perpetuitatem attribuerunt, & qui ea uterentur non morituros, cum tamen & ipsi Deo ita volente, ut reliqui mortales quoque mortui sint.

DEMO: Ergo vanum est hac uti medicina.

GEBER: Vanum esset nec possibile hominem ut transcenderet vitæ naturalem terminum laborare, hic terminus posset tamen ad quingentesimum annum extendi, ut primis antiquis patribus constitutum erat, quemadmodum vero homo multis modis constitutum vitæ terminum morbis circumventus minime attingere potest & vitæ spacium abbreviare potest, eodem modo poterit impedimenta hæc removendo vitam prorogare, ut tandem naturæ suæ vitæ constitutum terminum attingat. Inter cætera vero remedia omnia, quibus vitam producimus, hæc quinta essentia præparata præstat, ut aperte satis demonstratum est in Dialogo nostro, cui titulus est, Lignum vitæ, dat enim homini vitam. Rasis in lib. luminis luminum dicit, aquam descendentem è majori petra à Philosophis aquam vitæ nominari & cœlum, nam quinta essentia simplex est & incorruptibilis & separata à materia elementari, neque frigida aut humida est ut aqua elementalis, ardet enim ante coagulationem, igitur à philosophis aqua ardens nominatur, præterea neque frigida neque sicca est ut terra, ut manifestè deprehendimus, calefacit enim plurimum & curat infirmitates Melancholicas, quæ frigidæ sunt & siccæ, & formam habet aquæ limpidissimæ & subtilissimæ, variis nominibus à Philosophis appellatur, ex proprietate aut similitudine aliqua assumpta. Sunt enim qui Mercurialem aquam quoque appellant, quòd à Mercurio fit distillata, aliqui mercurium solutivum vocant, solvit enim corpora, hoc est, sui sulphuris species. Propterea dixi lib. 1. c. 17. Aurum hoc est sulphur supra nominatum, facile frangi, hoc est, solvi cum ipso mercurio & odore, hoc est vapore plumbi, hoc est, nostri salis, & Aquila, quod volare possit supra omnes spiritus. Dicitur etiam aer propter subtilitatem, & sal Armoniacum, quod sal distillatum sit, & propter consonantiam & homogeneitatem significarunt quoque hanc antiqui Philosophi nominibus perniciosorum & ferocium animalium, ut serpentis, Draconis, Leonis, Vrsi, Basilisci & similium, propter ipsius naturam horribilem & venenosam ante convenientem digestionem. Propterea quoque aqua fœtida nuncupatur, est enim amara & fœtens ante coagulationem.

DEMO: Suspicor te tacite subindicare velle horribilitatem & fœtorem ab ea removeri per ignem cum amaritudine, verum quomodo hoc fieri posset, non video, cum sit aqua salis. Videmus enim, & ipsa experientia docemur per calorem omnia converti in sal cum ea corrumpere possit, ut supra diximus. Si ergo dulcia calore corrupta in sal amarum convertuntur, multo majorem amaritudinem recipiet hæc nostra quinta essentia distillata ex metallorum sale, sic decocta & exusta.

GEBER. Si præter sal distillatum & præparatum, hæc compositio nihil reciperet aliud, tuam sen-

tentiam probarem, recipit autem & sulphur quod hanc naturam aufert & dulcem reddit.

DEMO: Quonam modo hæc amaritudo sulphure auferetur ut dulcis fiat, cum ipsum sulphur quoq; amarum sit, ut testatur Rasis qui dicit, sulphur quod Martis nomine appellatur manifestè amarum & acutum esse exterius?

GEBER. Concedo ante præparationem & decoctionem sulphur, cholericum, amarum & acutum esse, quemadmodum Rasis dicit. In decoctione vero occultatum manifestatur, sulphur autem in profundo & occulto dulce, per decoctionem ad suam dulcedinem trahit & transmutat sal conversum in aquam. Alterum verò sulphur quod aurum appellatur, quod etiam in hanc compositionem recipitur hujus medicinæ, sanguineum est, dulce & odoriferum, ut Rasis dicit. Hæc autem transmutant hujus aquæ amaritudinem in dulcedinem, quemadmodum aqua fluvii Marach amara virtute ligni facta est dulcis. Alphidius scribit hæc verba: Antequam hoc opus aggrediaris, præscribam tibi bonam Elixir compositionem. Primo necesse erit ut humidum sit, & cum decoquitur, ut coaguletur & inspissetur, ut nix vel grando & sal sapore dulci, ventre nigro, & colore albo.

DEMO: Ventre nigro quid significatur?

GEBER. Alphidii sententia est, quantumcunq; nostra medicina in principio decoctionis alba sit, nihilominus nigredinem habere occultam, procedentem ex certa humiditate unctuosa & adustiva, maxime vero manifestatur hæc nigredo in coagulatione materiæ, tantum verò decoqui debet, ut hæc humiditas consumatur & fiat alba, tunc enim hæc operatio completa est; & quemadmodum cœlum supra nos non solùm per se influentiam habet in hæc inferiora corpora, ut conserventur rerum species, sed virtute Solis & stellarum fortificatur: ita etiam cœlum hoc nostrum ornari debet nostro sole splendido & incorruptibili, hoc est, auro nostro supradicto, in terra enim generatum est virtute Solis à quo recipit naturam, colorem, virtutem, proprietatem & substantiam incorruptibilem. Quare nostra quinta essentia ornata isto Sole mirabili, infundet nobis virtutem cœli & Solis cœlestis, hoc est vitæ conservationem, humidi naturalis restaurationem, & juventutis renovationem. De Sole isto locutus est Isidorus lib. 16. dicendo Chalcantum, hoc est flos æris in medicina salis fieri sole calidissimo, & tantam habere vim astringendi, ut in os Leonis aut Ursi inspersum tanta fortitudine eorum ora constringat ut mordere non possint.

DEMO: Videtur mihi hoc impossibile.

GEBER. Per Chalcantum & florem æris, Isidorus nostrum æs, quod attramentum appellamus, subintelligit, & vitriolum in sale occultum ante distillationem, & fit per calcinationem simul cum sale; Hoc vero æs unitum cum nostra quinta essentia, quæ Ursi & Leonis nomine intelligitur, tantum inviscat & coagulat eam, ut ab ea acumen auferat, ut mordere non possit, hoc est solvere sulphur; quemadmodum verò influxus cœlestis stellarum influxu augetur, eo modo & cœlum nostrum non Sole tantum sed cæteris quoq; stellis atq; planetis conjungi debet, ut ipsius influxus & virtus augmentetur, & ut facilius quoq; coaguletur & ad perfectionem citius conducatur.

DEMO: Quæ sunt istæ stellæ & Planetæ, qui nostræ quintæ essentiæ conjungi debent, sive nostro cœlo applicanda sunt.

GEBER. Omnia metalla philosophorum præparata nomine planetarum significata, & hæc recipiuntur etiam in compositionem Elixir; propterea dicitur huic compositioni unam solam communem esse & sufficere. Tamen verum est aquas coagulativas in hac arte principaliter duas esse sulphuris species, Venus & Mars. Et hæc erat sententia Alberti in primo de mineralibus, cap. 9. primi tractatus, cum scriberet Alchimistas singulari studio atq; diligentia aquas facere, quæ qualitatem haberent diversorum elementorum virtute & actu, hoc est ut desinent & coagulent hoc quod transmutare cupiunt. In libro de Vaporibus scriptum est, carnes velocissime coqui adjecto vitro ex cineribus fœni & filicis, cum enim vitrum siccum sit, plurimum humiditatis è carne elicere per ebullitionem poterit, ut multo citius caro decoquatur. Cum vero vitrum hoc ex cineribus fœni & filicis alio communi vitro multo siccius sit, ergo hoc vitro adjecto multo citius decoctio perficietur, habet enim commune vitrum adhuc aliquid humiditatis quàm à plumbo accepit, quod primum fuit in compositione.

GEBER. Quamvis hujus rei nullum adhuc fecerim periculum, tamen haud credo adjecto vitro carnes citius coqui.

GEBER. Hæc est causa multos ignorantes, & rerum naturalium imperitos Plinium & Albertum mendacii accusasse, cum ipsi hoc quod Philosophi per similitudines & allegoriam locuti sunt ex nuda litera interpretarentur, & se deceptos & elusos putarent.

DEMO: Quid voluerunt hac re significare?

GEBER. Vitri nomine in ista arte sæpenumero sulphur significatur, nam sicut vitrum commune omnes colores recipit, eodem quoq; modo sulphur nostrum in præparatione omnes colores demonstrat. Propterea Argi nomine appellatur, cujus multi oculi in Pavonis caudam conversi sunt. Per carnes vero coquendas intelligitur noster Mercurius, qui coagulari & firmari sive figi debet in aqua mercuriali mediante sulphure. Cum vero duæ species sulphuris sint, una nomine Martis appellata calida & sicca altera vero Veneris calida quoque & sicca, minus tamen ut Rasis dicit, participat enim cum humiditate mercurii quam ab eo sale accepit quod Saturnus dicitur, à quo jam dictum sulphur Veneris nomine nuncupatum, distillatum est. Propterea velocius coagulatur & dulcoratur ipso mercurio & aqua mercuriali, si adjicimus sulphur ex cineribus fœni & filicis, quod Martem nominamus propter nominis cognationem. Præterea notabis differentiam esse inter coagulationem quintæ essentiæ & fixionem Elixir, cum debeant diversos operare effectus. Elixir enim transmutare debet metalla imperfecta in verum aurum & verum argentum, necesse igitur est ut fixum sit & in auri & argenti substantiam plusquam perfectam conversum sit, hic autem non remanebit aqua mercurialis cum fixionem impediat, quamvis tamen ibi maneat quinta essentia rubra aqua forma sua permanens dicta. Cum vero quinta essentia mercurialis per os sumenda sit in modum medicinæ penetrantis per omnia membra & conservantis à corruptione, non debet adeo fixa esse, ut in auream sive argenteam substantiam convertatur. Sufficiet enim tantum esse decoctam & digestam, ut coaguletur & consumetur illa humiditas tam vaporosa, fœtida & acuta & dulcis fiat, sic assumpta per os subito penetrabit per totum corpus, ut res omnium subtilissima & humano corpori conformis, & sua potente & divina virtute tantam incorruptibilitatem inducet omni loco quem penetra-

netraverit, ut illi qui tantummodo tres guttulas per se aut alia re conveniente commixtas sumpserint, per longum temporis spacium sanè victuri sint, ut primi antiqui patres qui lignum vitæ sumebant. Hæc omnia fabulis poetarum ab antiquis sapientibus occultata sunt, maxime vero Orphei.

DEMO: Feceris mihi sanè rem gratissimam, si intentionem antiquorum in hac re mihi declaraveris.

GEBER. In ista medicina pars est vegetabilis, hoc est, sal significatum arboribus & plantis, præterea adest etiam quædam animalis pars ut anima & aurum, significata per animalia, homines phœbum & vellus aureum. Pars vero mineralis istud sulphur fixum est, quod Martis nomine appellamus, hoc significatur per lapides & saxa, montes, ossa, & reliquis rebus duris. Aqua mercurialis & vapores significantur per aviculas, ventum, fluvios, serpentes, tauros & Dracones, qui custodiebant vellus aureum Marti dicatum. Propterea diximus lib. 1. cap. 15. in distillatione nullum metallum philosophorum submergi in Mercurio, hoc est in aqua mercuriali, Sole nostro excepto, & hic dicatus est Marti, quoniam conjungi debet cum sulphure Martis nomine appellato, per Orpheum vero nostra medicina significatur, hæc enim cum sit dulcis omnia supradicta firmare & coagulare potest.

DEMO: Agnosco me non satis capacem, ut hanc sententiam comprehendam tuæ expositionis, nisi mihi prius declaraveris quænam sint philosophorum metalla.

GEBER. Philosophi hanc scientiam occultaverunt sub nominibus omnium rerum in mundo, maxime vero metallorum.

DEMO: Quomodo occultabitur hæc ars sub metallorum nominibus, cum ipsa fiat per metalla.

GEBER. Certum & rem haud facilem esse posse discernere, quando veteres Philosophi de metallis communibus, sive philosophorum metallis loquuntur: nam primo aspectu nobis videntur de metallis communibus verba facere, & interdum sermonem suum incipiunt de metallis communibus, mox reliquum sermonis ad metalla philosophorum deflectunt. Qui vero hujus artis notitiam sive cognitionem aliquam habuerit, & experientiam, statim nomine aliquo audito intelliget, quid in hac arte significare possit. Sit in exemplum nomen Ferri aut Martis. Si igitur Philosophus dixerit hunc in manifesto calidum esse & siccum, facilemq; tincturam rubei, hujus artis peritus artifex statim cognoscet eum de sulphure hæc dixisse, quum qualitas hæc ferro communi minime conveniat in manifesto. Rasis dicit in libro de divinitate, animadvertendum esse res subtili artificio à natura taliter invicem colligatas esse, ut in omni re omnes res sint in potentia, etiam si visu minime compræhendantur, quod melius depræhendetur in rebus æquabilibus quàm in aliis. Hoc modo interiora auri argentea esse, & interiora argentei aurea, inveniri enim in Sole quidpiam Lunæ, & in Luna aliquid Solis, in cupro vero aurum & argentum esse in potentia, sed non visibiliter, & in his ferrum, plumbum, stannum, in quibus etiam vicissim aurum & argentum reperias. Idem scribit Albertus lib. 3. de mineralibus cap. 8. dicendo Hermetem, Gilgil & Empedoclem Philosophos & Alchimistas præclaros, cum omnium cæterorum Alchimistarum numero affirmare in omni metallo plures esse species & naturas metallorum; alia vero occultata, alia manifesta, alia interius, alia exterius, alia vero in fundo, alia in superficie apparere metalla, quemadmodum illi qui de latentia formarum disputarunt, & omnem rem in omni re esse, ut Anaxagoræ placuit, dixerunt itaque plumbum interius aurum esse, foris autem plumbum, aurum vero exterius in superficie aurum esse, interius vero & in profundo plumbum, hoc eodem modo se habere intra se cuprum & argentum & omne metallum ad singula metalla. Præterea dicunt non nominari exteriora sive interiora metalla, & cæteræ denominationes secundum suarum partium in toto, sed secundum proprietatem & naturam prædominantis, cum prædominans id sibi inclusum teneat supra quod dominatur. Hoc modo isti omnino Anaxagoræ sententiam affirmare videntur, qui singula metalla singulis metallis inesse prodidit, & denominationem fieri à prædominante.

DEMO: Hæc videntur mihi impossibilia, & si recte judico, horum opinio ab Alberto reprobatur.

GEBER. Tu versaris in simili errore cum quibusdam Philosophis, qui dicebant in mundo aliam substantiam non esse præter eam quæ videretur. Si autem diligenter examinasses, corrupisses & transmutasses aliquando metalla, & intrinsecas qualitates considerasses, & diversitatem substantiæ & coloris apparentis, hæc tibi non viderentur impossibilia. Præterea si tibi videbitur Albertum hanc opinionem reprobasse, dico ab eo nudam literam reprobatam, inventionem autem antiquorum & sensum allegoricum nequaquam.

DEMO: Declara mihi igitur distincte & aperte intentionem antiquorum & sensum hunc allegoricum.

GEBER. Per calcinationem, putrefactionem & lotionem reducimus nostrum metallum in sal album ut calx communis, & multis locis appellavimus hoc calcem. Cum autem habeat proprietatem plumbi communis, nomen plumbi invenit. Propterea dixit Rasis loco jam citato, plumbum in suo manifesto, hoc est in superficie frigidum & siccum esse, hoc est plumbum & argentum, nigrum, molle, terreum, melancholicum, acerbum, fœtidum, fœmineum in actu, plumbum in potentia argentum esse. In ipsius autem profunditate calidum & humidum, hoc est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum, in uno latere frigidum & humidum est, hoc est, stannum & argentum vivum sive Mercurius, aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum, in altero latere calidum & siccum, hoc est, ferrum & cuprum, igneum, cholericum, rubrum, amarum, acutum, masculinum. Intelligis nunc nimirum in uno metallo communi & uno metallo philosophorum, singula philosophorum metalla comprehendi, sic & de cæteris intelligendum.

DEMO: Hæc mihi videntur difficilia & obscura valde.

GEBER. In prœmio lib. 2. dixi: considerationem earum rerum, quibus ad complementum hujus operationis perveniatur, auspicandum esse à diligendi investigatione principiorum corporum secundum ipsorum profundum, occultum & manifestum. Animadvertas igitur secundum sententiā Rasis in libro de divinitate in omni corpore tres esse dimēsiones, altitudinem, profunditatē, & latitudinem, altitudo est quæ manifesta est, profunditas vero est occulta, latitudo medium tenet inter manifestum & occultum, hoc est partim manifesta & partim occulta est, istud vero sal quod plumbū appellamus, & argentum vivum sive mercurium nondum præparatum, & aquam siccam & pastillum de quo latius dixi in capitulo de descēsione, hoc est distillatione, cum in suo

in suo manifesto album sit, propterea dicitur frigidum esse, albedo enim signum frigiditatis est, aut potius frigidum dicitur quod participiat in humiditate aquæ, de qua locutus sum lib. 2. cap. 2. & 7. Cum vero multum terrestreitatis intrinsecæ habeat, ut supra diximus multis in locis de mercurio loquentes & plumbo. Propterea siccæ naturæ dicitur quæ causa sit nos dixisse lib. 1. cap. 15. eum scilicet mercurium, non facile adhærere intrinsecus suo sulphuri quod Martem nominamus, quamvis habeat viscositatem humidam propter siccitatem, hoc est terrestreitatem ipsius per quam viscositas temperatur, & adhærere minime permittitur. Propter hanc terrestreitatem dicitur naturæ esse melancholicæ lividæ & nigræ. Notabis autem quemadmodum supradictus Saturnus albus est, eodem modo suas intrinsecas terrestreitates ante distillationem albas esse, quemadmodum loco jam citato ostendimus. Propterea diximus lib. 3. cap. 2. de isto mercurio loquentes, levi artificio videre nos ab ipso exire terram nigram & fœtidam per lotionem. De terrestreitate ista supra quoque locuti sumus, lib. 2. in tertia causa descensionis, hoc est distillationis. Cum vero iste Saturnus naturam salis habeat frigidus & indigestus, igitur acerbus est. Propter albedinem vero & frigiditatem fœmineus dicitur, & propter suam fumosam & adustivam substantiam dicitur fœtidus. Quum autem manifestum occulto semper contrarium sit propterea plumbum hoc in profundo, quemadmodum per distillationem cum forti ignis expressione manifestatur in oleo, calidum & humidum est, hoc est aurum, calidum vero propterea quod sulphur rubrum est & sanguineum. Quod autem ad compositionem hujus auri Mercurius recipiatur, erat enim ante distillationem una materia sive substantia cum mercurio, inde dicitur humidum esse. Citrinum vero dicitur quod compositum sit ex russo & albo, aereum autem nominatur, quod spiritus sit subtilis & sublimetur. Sanguineum dicitur quum russum sit. Dicitur præterea & odoriferum propter suam rubedinem, caliditatem & bonam substantiam bene digestam. Masculinum vero quod calidum sit, & in generatione metallorum & Elixir paterno semini simile. De his Saturni occultis secretis in libro trium verborum scriptum est, necessarium esse ut manifestum occultetur, & occultum manifestetur, hoc verò occultum naturæ solis esse & ignis, & preciosissimum oleum omnium occultorum, & tincturam vivam & aquam permanentem. Hic vero Saturnus adhuc in uno latere scilicet latitudinis in parte manifestus, & in parte occultus naturæ frigidæ & humidæ est, hoc est, Jupiter & Mercurius præparatus, & accidit hoc post lotionem fecis adustæ. Propterea dixi lib. 1. cap. 19. plumbum substantiæ terreæ plurimum habere, ob id lavari, & in stannum converti. Morienus autem dicit, corpus immundum apud philosophos plumbum dici, mundum vero stannum; dicitur autem naturæ phlegmaticæ propter suam humiditatem viscosam; Insipidum vero & remissum dicitur propter separationem multæ aquæ acutæ in distillatione. Fœmineum dicitur quod frigidum sit & humidum, & in metallorum generatione, & Elixir muliebri menstruo simile sit, in alio latere quod de manifesto & occulto simul participat. Saturnus calidus est & siccus, hoc est ferrum & cuprum, quamvis (ut Rasis tradit) siccitas Veneris siccitatem Martis superet & major sit, propterea quòd participat de argento vivo sive Mercurio qui ipsius siccitatem temperat. Animadvertendum tamen est, quemadmodum lib. 1. cap. 12. monui, & lib. 3. cap. 7. in corporibus metallicis duas esse sulphuris species necessarias nostræ arti, quæ in manifesto dependent à rubedine, in occulto vero albi, nigri & rubri sunt, unum intrinsecum est ipso Saturno. Propterea solvitur ut cætera supradicta & Veneris nomine appellatur, omnia autem supradicta habui e ante distillationem, & omnia habere naturam salis, diximus lib. 1. cap. 15. solui Jovem, Saturnum, Lunam & Venerem, isto mercurio quem Saturni nomine designamus, hoc est per ipsius virtutem, cum omnes simul naturam salis habeant, solvuntur autem tantummodo hæ res quæ salis naturam habeat, aut aluminis & fellis prout sæpe monuimus.

DEMO: Solutionis jam sæpe meministi, quare rogo ut mihi declarare velis sensum hujus versiculi. Solvite corpora in aquam, omnibus dico qui aurum & argentum facere quæritis.

GEBER. Lib. 2. cap. 17. dixi omnia corpora nostra sulphurea, sulphur & arsenicum esse, Arsenicum verò Veneris nomine appellatum distillatione solvitur [ut supra diximus.] Sulphur autem Martis nomine appellatum distillatione non solvitur, cum in se non habeat partes salsugineas [ut lib. 1. cap. 3. diximus] subtiliatur autem & solvitur cum sua aqua mercuriali, quam capite de solutionibus cæteris aquis acutis adjunximus. Ex his duabus aquis sulphureis unam accipe quam volueris, scilicet hanc quæ Venus & aurum dicitur, hanc da bibendam inimico tuo, hoc est conjunge illam sulphuri quod ferrum dicitur. Diximus enim loco jam citato sulphur cum suo simili sive compari, hoc est arsenico tincturam fieri. Intelligitur aut per Leonem antiquum sive Draconem mercurius conversus in sal, antiquum verò vocant quòd incorruptibilis sit. Ex hac sententia reliquos versus quoque intelliges, scilicet qui solvere non poterit, subintelligendum, nostrum arsenicum & mercurium nostrum, neq; subtiliare sulphur, corpus sulphureum non tangat, neque argentum vivum nostrum, non poterit enim fixum sulphur quod Martis nomine appellatur, tenere volatile arsenicum, nisi peroptime commixta fuerint, & ex duobus unica substantia facta fuerit, quod cum aqua mercuriali, quam aquam vivam appellamus, fieri potest, quæ medium tenet in commixtione tincturarũ, hoc est inter sulphur & prædictum sal præparatum, sal dissolutivum appellatum. Rasis mentionem facit in suis scriptis horum sulphurum; & dicit aquam æris solutam ad rubrum & meliorem & fortiorem esse quàm ferri aquam, hoc est cum ferrum sublimatum fuerit in rubedinem convertitur, & aceto adjecto rubicundum colorem acquirit ut sanguis. Quum igitur sulphur Martis nomine appellatum quasi extrinsecum sit in supra dicto Saturno, Propterea in præparatione facilius ab eo separatur à commistione, hanc ob causam diximus lib. 4. cap. 14. ea metalla quæ parvam quantitatem mercurii habent, facilius separari à commistione salis, & eodem loco de isto sulphure Martis nomine appellato, dixi Martem fusionem non habere, hoc est non solvi. Propterea cum isto sale non commiscetur, quod fit per privationem multæ humiditatis mercurialis. Propterea cap. 15. ejusdem libri diximus, corpora ab invicem per ista duo examina non separari (hoc est in calcinatione sulphuris cum aceto & sale, & in distillatione à sale & separatione) nisi per diversitatem compositionis ipsorum substantiæ, nam ex ea diversitate nascitur diversitas fusionis, hoc est solutionis, similitudinis & ponderis, quæ principales causæ sunt separationis nostrorum metallorum.

metallorum. De solo Marte autem loquendo, dico ipsum esse igneum, hoc est sulphur rubrum, calidum & siccum, & facilis combustionis ante præparationem, propter multam unctuositatem; cholericum propter vehementem calorem, amarum & acutum, quum cholericus sit, est namque cholera propter indigestionem cibus amarus & acutus. Dicitur autem masculinus quòd calidus sit, & principale semen metallorum & Elixir. Ita nimirum comprehendes in uno metallo communi omnia metalla philosophorum comprehendi, & ibi aurum & argentum esse in potentia propinqua, quum in ipso sit ipsorum semen à natura pro parte digestum & fixum, nec aliud tamen esse præter sulphur & argentum vivum. Si vero hujus rei certificari voles, considerabis ea diligenter quæ lib. 2. cap. 7. & 16. & lib. 3. cap. 4. circa finem scripsimus.

DEMO: Nisi praxin videro hujus operationis non satis capacem me sentio ut hæc intelligere queam, tametsi animadvertam artem naturam in multis imitari.

GEBER. Natura per decoctionem adurit terram & aquam simul commixta, & vitriolum generat, ars vero adurit sua metalla, & redigit ea in calcem in qua vitriolum occultatum est, naturæ & artis semen, per putrefactionem autem & separationem extrahitur vitriolum & sulphur. Natura resolvit suum vitriolum & exhalat duplicem fumum, ars simile facit in suo vitriolo. Natura per sublimationem ducit duplicem illum fumum in loca mineralia, & ipsum conjungit cum sulphure fixo, ars similiter suum duplicem fumum conjungit cum sulphure fixo. Cum vero fumus ille albus nobis magnum impedimentum esset futurum in fixione, propterea removemus illum & in ipsius locum accipimus mercurium viscosum coagulatum, quem à fecibus adustis extraximus. Propterea diximus lib. 2. cap. 6. semper illud separari quod corpori in capello Aludelis propinquius sicut in pulvere sursum elevatum, hoc est in aquam solutum ab eo quod remanet in fundo vasis præparatum natura quoque illud sulphur fixum lavat, simile facit ars. In lotione autem hujus sulphuris ruffi in colore vivi ruffi, primo calcinatur & fit nigrum propter ipsius oleaginitatem, & à Raymundo nigrum nigro nigrius appellatur sui vitrioli. Propterea diximus lib. 4. cap. 20. Martem in omni genere combustiónis nigredinem & fuscum colorem creare plus tamen aut minus, quo metallum magis aut minus calcinatum fuerit, nam per fortem calcinationem sulphureitas adustibilis consumitur, ut lib. 3. cap. 7. ostendimus. Hac de causa omnes Philosophi maximè in hoc conveniunt putantes illas debere esse nigras, fortasse ut propter abundantiam sulphuris calx non vitrificetur, ab hac nigredine usq; ad albedinem omnes sui cæteri colores apparent, sunt enim albedo & nigredo externi & planè contrarii colores, & omnes cæteri colores plane intermedii. Propterea semper in hac præparatione quotiescunq; de gradu ad gradum aliquid de nigredine deperditur, semper color apparet minus niger, quousque tandem ad ultimum & perfectum colorem albedinis perveniatur.

DEMO: Credebam hanc colorum diversitatem apparere post coagulationem Elixir, dixisti enim lib. 2. cap. 16. proprietatem esse sulphuris cum argento vivo, colorem rubrum creare aut citrinum secundum quantitatem commixtionis, proprietatem vero remotionis sulphuris esse, dare mercurio albedinem per ignem. Hæc igitur causa est diversitatis colorum in toto post ipsius coagulationem in petram sive lapidem. Hunc vero modum loquendi non intelligo, nam cum sulphur & mercurium simul poneres, ut coagularentur, putabam amplius non removendos neq; separandos esse, quomodo erit igitur sulphur causa varietatis colorum post coagulationem Elixir?

GEBER. In sulphure, ut Albertus de mineralibus tradidit, sunt duæ unctuositates adustivæ, una major & quasi extrinseca, altera minor & intrinseca. Prima rubra est & removetur per lotionem, intrinseca vero consumitur post coagulationem Elixir, quod primo nigrescit & deinde successive paulatim minuitur, & consumitur ea humiditas unctuosa quæ nigredinis causa fuerit. Hoc modo dicimus sulphur removeri, quoniam convertitur in albedinem perfectam, & postea in colorem citrinum, ultimo vero in colorem rubrum, fit igitur sulphur duabus vicibus nigrum & bis album & bis rubrum.

DEMO: Quanto temporis spatio coagulatur post præparationem sulphuris & mercurii?

GEBER. Simul postea in vas longi colli & rotundæ capacitatis impignatam cinerum cum igne lucernæ, quæ quintuplex sive sextuplex elichnium habuerit, coagulabitur viginti dierum spatio aut citra. In speculo Alchimiæ scriptum est, materiam lento igne regendam, donec major pars in terram nigram conversa sit, quod fit in 20. dierum spatio.

DEMO. Eo tempore quæ apparebunt signa?

GEBER. Loco supradicto scriptum est, materiam cum ignem senserit, subito in aquam solvi, & tunc spiritus sursum elevari & ascendere per collum longum vasis, & supra aquam subito congregari oleum in modum nebulæ nigræ. Ideo dicit Joannes de Rupecissa, scilicet post calcem elevari pelliculam quandam nigram ut oleum, deinde vero post paucos dies materiam coagulari sub aqua in medio vasis eo loco, quo ignis flamma ipsum vas tangit, & paulatim restare & augmentari eam materiam coagulatam, donec quasi terræ globus in medio aquæ in prima creatione mundi materia hæc arida emineat, ut insula in medio Maris ab aqua circundata, comprimuntur autem aqua & sulphur, & simul in colore nigro coagulata, in forma ovi quod suo acumini insistat.

DEMO: Quamdiu durat hæc nigredo, donec incipiat dealbari?

GEBER. Scriptum est in libro Rosarij, quadraginta diebus continuis, nam & alteram aquam permanere nigredine coopertam, eam vero nigredinem ultra quadraginta dies non durare, si recte & modo debito gubernata fuerit, hæc à veteribus sub velo fabularum poeticarum occultata sunt.

DEMO: Mirum sanè Philosophos veteres hanc artem tam obscuris & chimericis figmentis occultasse, quæ à nostris grammaticis declarantur & detorquentur ad sensum moralem.

GEBER. Qui hujus scientiæ nullam habuerit cognitionem, non capiet rationem aut intentionem veterum Philosophorũ, fingendo tantum numerum deorum & dearum, aut quid isti per istorum generationem stupra & amores variasq; mutationes designare voluerunt non intelliget. Stultum enim esset, credere, hæc ficta, ut morum disciplinam occultarent, quam tanta cum laude, & publice, & privatim, verbis & factis, in omni virtutum genere, adeo strenue proposuerunt.

DEMO: Si me tanti secreti faceres participem, præter cætera tua in me collata beneficia, hoc unico me quàm arctissime devincires tibi.

GEBER. Ne forte credas me solum hujus opinionis esse, legas Albertum lib. 1. de mineralibus, cap. 1. qui dicit, Empedoclem, qui longo tempore præcess-

præcesserat Hermetem confirmasse lapides creatos ex calore ardente, hujus affirmationis originem ceperi, ex antiqua fabula Pyrrhæ & Deucalionis, in qua fabula lapides magnæ matris ossa dicuntur, Ossa vero secundum Empedoclem pro parte ex Vulcano composita sunt.

DEMO: Mihi videntur verba hæc ab Alberto in hanc sententiam minime dicta esse.

GEBER. Lapides à calore ardente generati colores sunt nostrorum metallorum ex ignis vehementia generati, & propter duritiem ossa vocantur, & partim ex Vulcano composita sunt, hoc est ex sulphure quod ignis nomine appellatur, quod in ipsis prædominetur ignis, hoc est sulphur. Sunt autem lapides magnæ matris dicti, hoc est, terræ, quod eorum generatio fit ex metallo, quòd magnam quantitatem terræ in se continet; nam tota substantia fixa & terrea sunt. De Pyrrha & Deucalione fabulantur Poetæ, hos tempore diluvii in navicula, quam conscenderant, salvatos evasisse solos, per diluvium significare volentes nostras aquas albas. Verum per Pyrrham & Deucalionem insimul significabant sulphur istud subtile, quod supra Hermaphrodita nuncupari diximus, hi duo salvantur conscensa navicula, hoc est in illa nigra pellicula quę supra aquam elevatur & innatat ut oleum. Per illos lapides quos proijciebat Pyrrha, & convertebantur in fœminas, significarunt argentum vivum, hoc quod finita distillatione remanet in Boccia fixum & terreum, per lapides vero à Deucalione projectos qui in masculos convertebantur, significatum est istud sulphur, quod Martis nomine supra appellari diximus. Adhæc legimus apud Albertum lib. 1. cap. 8. 2. tractatus, fabulam de Gorgone, quam finxerunt Poetæ, omnia quæ conspiceret in lapides convertisse ita explicandam esse, ut per Gorgonem intelligamus virtutem & potentiam mineralem, & per conspectum Gorgonis, dispositionem humorum corporis ad virtutem lapidificativam.

DEMO: Explicatio hæc multo obscurior, est, quam ipse textus sit.

GEBER. Mineralia hæc sulphures sunt, virtus vero earum fortis, virtus est metallica indurativa & figens, aspectus autem vaporum, corporum metallicorum ad virtutem hanc mineralem, fit cum jam fumi ascenderunt in collo longo vasis sive Boziæ, & respiciunt & reducunt retro se ad hanc virtutem mineralem, quæ indurat & convertit istos vapores in lapidem nobilissimũ philosophorum. Uxor Loth ignem fugiens contra Dei jussum retrospectans conversa est in statuam salis. Poetæ finxerunt Jovem amore captum Ganimedis eum rapuisse in aquilam conversus & in cœlum portasse, quæ autem sæpius à nobis dicta sunt de duplici illo fumo in hac fabula comprænhenduntur. Nam per Iovem significatur supradictum sal quod per distillationem convertitur in aquilam, hoc est in aquam mercurialem quam in ista arte aquilã nuncupare consuevimus, propterea quod supervolat omnes alios spiritus In libro de aluminibus & salibus, legimus atramentum, hoc est, sulphur regi per aquilam affirmante Geber philosopho, quo loco sal armoniacum intelligi debet, per Ganimedem tantæ pulchritudinis intelligendum sulphur, quod aurum appellari diximus alibi. Iupiter vero hujus amore capitur, propterea quod naturaliter invicem conjuncti & uniti sint in substantia una, propterea in distillatione portat eum secum subvolando in cœlum, hoc est in capitulum sive capitellum bociæ, hoc est vasi in cœli figura concameratum. Præterea scribit Virgilius in 6. Aeneid. de Dædalo cum suo filio incluso in labyrintho ipsis aptasse alas ex pennis cum cæra quibus evolarent ex labyrintho. Icarus vero nimis alte volans in mare præcipitatus est, liquefecerat enim Solis calor cæram cum qua alæ compactæ & sibi adaptatæ erant.

DEMO: Hujus fabulæ expositionem avide expecto.

GEBER. Dædali nomen græca dictio est, latinè varium significans, & designat nobis sulphur, quod Martis nomine nuncupari diximus, quod admodum varium est transmutando se de colore in colorem, & ab una natura in aliam, sulphur istud parens est alterius sulphuris admodum subtilis & fusilis, quod sub Icari nomine Dædali filio intelligitur, est enim arsenicum subtilior & fusibilior pars Martis. Per Labyrinthum poetæ intelligere volunt vas sive Bocciam, aut potius vilem lapidem philosophorum, in quo dicti sulphures inclusi sunt. Alæ autem quibus avolare conantur, & in altum feruntur, sunt hæ res de quibus mentionem feci lib. 2. cap. 10. dicendo, Corpora quæ indigent administratione rerum sublevantium aut exaltantium, sunt Venus & Mars, propter earum tardam fusionem, hoc est solutionem. Venus enim Tutia indiget, Mars vero arsenico, nam his rebus facile elevantur & sursum feruntur, nam inter ipsos magna quædam convenientia est.

DEMO: Mihi persuadeo & hunc locum ex illis esse, quos tu solus intelligis.

GEBER. Per tutiam significatur aqua mercurialis, quæ per distillationem exprimit ex dicto sale extracto è lapide Venerem, quem Icari nomine significamus. Iste Icarus simul aqua ista alte volat, hoc est in capitellum vasis usq; elevatur, calore enim sal dissolvitur. Icarus vero per rostrum capitelli in vas recipientis cadit in aquam amaram & ibi su[ff]ocatur, nam per decoctionem nigrescit. Alæ verò cum quibus Mars avolat ex dicto lapide arsenicum designant, ut apertè satis diximus lib. 3. cap. 16. Propterea quod humiditas & acuitas aceti, mediante calore fumi agens in corpus calcinatum & subtiliatum, dissolvit illud & attrahit substantiam salis occultam in isto calore, cum eodem attrahendo subtile quod sulphur Venerem nuncupamus, in profundo hujus salis inclusum. Nam propter colligantiam sulphurum in hac putrefactione arsenicum attrahit & sursum ferri, & sublimari facit Martem. Cæra autem cum qua alæ adaptatæ & affixæ erant, est supradictum sal viscosum dealbatum, ut cæra alba Tyrrhenia superius nomine Iovis appellatum. Tradidit autem hæc fusius, lib. 3. cap. 7. propè finem loquendo de corporum elevationibus cum spiritibus. Meminit insuper Virgilius rami aurei quo detruncato statim alius subnascitur similis, per arborem significare volens sal vegetabile, ex quo per ignis expressionem distillatur illud sulphur quod aurum appellamus. Cum enim totum istud sulphur una vice simul omnem rem non exprimatur, sed paulatim guttulam guttula insequendo, finxerunt ramo uno detruncato statim alium subnasci, hoc est expressione forti ignis. Sed hoc Senior Philosophus apertius demonstrat dicendo, animam hanc è petra non exprimi posse una vice, sed multis vicibus & paulatim. Propter hanc causam veteres eam animam & animas, florem & flores, tincturam & tincturas, sanguinem & sanguines, pinguedinem & pinguedines appellasse, propter tardum egressum de gradu ad gradum. Finxerũt etiam Iovem iratum patri suo Saturno genitalia excidisse cum acutissima falce, & hæc

ceciditque

cecidisse in mare, & ex commistione ipsorum sanguinis cum spuma maris Venerem procreatam. Per Saturnum intelligentes prædictum sal quod pater Iovis dicitur, hoc est ipsius salis præparati quod ab illo generatur, istud sal positum in ignem in vase sive Boccia, Iupiter iratus & igne alteratus dicitur, & solvitur in aquam subtilem & acutam, significatam per falcem acutam cum qua Iupiter iratus patri genitalia excidit, hoc est separat & attrahit secum partes masculinas sive virilia, hoc est sulphur intrinsecũ in ipso sale, & simul cadant in vas recipientis, quod significatur per casum in mare, scilicet in aquam salis, ex isto sale & sulphure generatur Venus, ut supra diximus. Hæc aqua currus Phaetontis, quem Poetæ Eridanum vocant, propterea quod ipso vehatur noster Sol & spiritus fœtentes quos appellamæs, finxerunt etiam quidam Minervam filiam esse Iovis, Iupiter enim suum caput feriens, armatam ex ipsius cerebro prosiliisse Minervam. Figmentum hoc ita intelligendum esse censeo, Iupiter in ignem alteratus caput suum convertit, hoc est sal illud quod Saturni nomine nuncupamus, in quo sal istud subtile, album, molle, humidum ut cerebrum continetur, ex quo per distillationem nascitur Minerva armata, hoc est aqua illa vestita sive amicta subtilissima parte sulphuris, quod Martis nomine vocamus. Dicunt præterea Vulcanum amore captum Minervæ eam pertinacius consecutam tandem veste arripuisse, & semen in terra perfudisse, ex quo puerulus statim natus sit, sic Minervã Vulcani vim evasisse. Per Vulcanum intelligimus sulphur quod ignem vocamus, & ferrum magno amore afficitur, ergo aquam Mercurialem quam Minervæ nomine significamus. Sunt enim insimul in uno eodemque metallo. Propterea hanc in calcinatione sequitur & in putrefactione. Cum vero naturæ sint diversæ & facillime ab invicem separentur, finxerunt minervam Vulcani congressum fugere, cum hoc sulphur non retinet semen, quemadmodum aliud subtile sulphur. Propterea dictum est hanc arripuisse veste cum ipso unitum sit, & cum suo sale conjunctum quasi extrinsece & sic in separatione dimittit suum semen, hoc est eam partem subtilem sulphuris spargendo in terram ipsius salis, per distillationem vero nascitur illud sulphur quod Ganimedis nomine significari supra diximus, quemadmodum etiam Appollinis & Phœbi, & si evasit vires Vulcani per remotionem sive separationem hanc, quæ fixioni impedimento fuerat. Finxerunt etiam veteres à Jove amatam Io, ipsa vero Iovem fugiens à crassa & obscura nubecula circumdatam, ut in cursu subsisteret, per Io significantes supradictam aquam Mercurialem à Iove amatam cum ejusdem substantiæ sint, simul vero juncta & Bociæ inclusa ad ignem aqua per distillationem aufugit per longum collum vasis, deinde recidens ad fundum ubi à Iove circumdatur pellicula nigra supradicta per quam coagulatur & firmatur Io, hoc est in cursu sistitur. Istæ nigræ pelliculæ vela sunt quibus Theseus rediit navigio Athenas, quæ videns Thesei pater sibi persuadens filium obiisse, ex desperatione se præcipitem dedit in mare & ibi aquis suffocatur. Per Theseum significare volentes sulphur istud subtile quod in pellicula aut potius oleo isto continetur per Thesei nomen significatum. Pater vero Thesei Egeus [hoc est sulphur crassum magis] se præcipitem dat in mare, hoc est in aquam salis, & ibi solvitur & moritur, hoc est suffocatur, nam secundo denigratur. Inter reliqua plura ejusmodi poetica figmenta tradiderunt veteres post diluvium & terram exiccatam ab inundatione aquarum varias animalium species à terra productas, inter cætera vero animalia serpentem quandam productam, hanc sagitta interemptam ab Apolline sive Phœbo. Hanc fabulam hoc modo interpretati sunt, per distillationem quam etiam sublimationem appellamus, primum lento igne diluvium venit, hoc est intro humiditas aquea apparet, hac remota & fortificato igne terra, hoc est, materia nostra, quæ multum in se terrestreitatis habet, producit animalia, hoc est sulphur istud subtile quod animale dicimus. Verum inter animalia cætera etiam serpentem illum gignit, quem Pythonem appellant, hoc est, aquam fœtidam, quam Phœbus occidit, hoc est à nostro sale coagulatam & denigratam in medicinam humani corporis. Fingunt præterea Martem filium Iovis & Iunonis, sunt tamen qui Martem sine patre à sola Iunone procreatum velint. Per Junonem vero etiam si sæpius elementum aeris intelligant, tamen cum dicant Martem filium esse Iunonis sine patre natum, per Iunonem terræ elementum intelligunt. Iupiter aut post putrefactionem cum Marte & Iunone reperitur. Quod autem per lotionem Mars ab ipsius ventre separatur, propterea dicitur ipsius filius. Cum vero filius saltem in aliqua parte patri similis esse debeat & matri, hoc vero sulphur quod Martis nomine intelligimus, Iovis nullam similitudinem penitus referat, calidus enim est & siccus, rufus, durus, absque viscositate & solutione, & quasi argento vivo privatus, Iupiter vero frigidus & humidus est, albus, mollis, viscosus, facilis fusionis & solutionis, quasi argentum vivum mortificatum, hanc ob causam finxerunt Martem Iunonis filium, hoc est terræ, pinguedo enim terræ est.

DEMO: Ostende igitur jam quo loco Iunonis nomine terræ elementum intelligunt?

GEBER. Finxerunt Iunonem filiam esse Saturni, & Opis, sororem & uxorem Iovis, & in eodem partu ante Iovem in lucem editam; reginam esse deorum & dearum, divitiarum, præesse partui & matrimonio. Aqua vero Mercurialis per Iunonem significata dicitur filia Saturni, distillatur enim ab ipso & sua terra significata per Opim. Hæc autem largitur divitias, hoc est aurum nostrum; & in ea distillatione generatur Iuno, hoc est aqua illa Mercurialis significata per elementum aeris & Iovis, hoc est sal quod in fundo vasis sive Boziæ remanet inter feces. Quum vero aqua Mercurialis distillata prior & prima exeat extra Bocciam sive vas distillationis, dixerunt veteres Iunonem in eodem partu ante Iovem natam. Idem significare volebam lib. 1. c. 11. disserendo de præparatione Iovis, dicendo, Saturnum eodem modo præparari [deridens eos qui non sunt filii hujus artis] aliquando solummodo hoc quod corpora non potest frangere, hoc est terrestreitas quæ non frangit, hoc est non solvit corpora sulphurea, adjiciendam vero aquam mercurialem quæ prius antequam Iupiter redeat in corpus sua calce, hoc est sale albo, ut vera calx. Præterea dicunt Iunonem præesse partu, quod distillando producat in lucem Phœbum, ob hoc etiam Lucina dicta, matrimonio quoque præesse dicitur, propterea, quod intermedium quoddam sit in conjunctione tincturarum sulphurearum, hoc est Veneris & Martis. Significatur autem per subtilissimum rete fabrefactum è calibe. Dicebat Morienus, animam, hoc est, Venerem non conjungi cum corpore, hoc est cum sulphure Martis nomine significato, nisi mediante spiritu, hoc est, aqua hac spirituali. Dicitur etiam Jovis uxor propterea quod hæc duo simul nostrum aurum progenerent,

nerent, aut quod simul juncti sunt & uniti ante distillationem, & adscribunt ipsi regnum super omnes Deos & deas gentilium, quos significamus nostris metallis. Hæc enim regit, nam per hanc nascuntur ac solvuntur, subtiliantur ac separantur, conjunguntur, mortificantur, vivificantur & fructificant, propterea finxerunt eam etiam deam divitiarum.

DEMO: Ne mireris hactenus tam prolixum sermonem non interrupisse me, nam ut verum fatear, plurimum delectatus sum hac interpretatione, adeo obscurarum atque plane Chymericarum, aut potius monstrosarum fabularum figmentorum, & (ut dicam quod sentio) plane persuasum habeo te ejusmodi fabulas omnino detorquere in tui animi sententiam, etiamsi veteres ejus intentionis in quam tu eas detorquere studes, nequaquam fuissent unquam.

GEBER. Si tu aliquando interfuisses praxi hujus artis, & ejus rei periculum fecisses, & filius esses voti, hanc veritatem etenim cognosceres & perciperes. Nam nisi negaveris hanc opinionem veterum quam tibi dixi, scilicet omne metallum in omni contineri, & hujus dicti explicationem per me tibi traditam, penitus intellexeris, nunquam negabis hanc veram esse intentionem antiquorum poetarum, in suis fabulis & figmentis: nam omnibus modis elaboraverunt, ut hanc scientiam penitus obscurarent & absconderent suis figmentis & fabulis poeticis, ut naturæ secreta ignorantibus & indignis occultarent, quod etiam plures sapientes harum rerum periti, mecum affirmare non dubitaverunt. Scribendo etenim finxerunt Latonam stupratam à Iove, propter quam rem Iunonem de cœlo descendisse, hanc in Insula Delo invenisse, ubi Phœbum & Dianam peperit. Per Latonam intelligentes illud sulphur, quod supra Veneris nomine significari diximus, quod cum impurum sit & alteratum, compositum de Iove & Iunone, hoc est de aqua illa aerea, descendit de cœlo, hoc est de alembici capitello, & invenit Latonam in vase sive Boccia, quæ ibi parit Elixir album & ruffum. Finxerunt etiam Vulcanum filium esse Iovis & Iunonis, quemadmodum etiam supra de Marte diximus, quum vero deformis esset & facie turpis, subito fuit dejectus in Insulam Lemnios, & ibi nutritus & educatus à simiis. Per Vulcanum intelligebant sulphur quod Martis & ignis nomine significari jam sæpius monuimus, quod post putrefactionem conjunctum est & unitum Iovi & Iunoni, sed in diversa natura fusione & spissitudine & raritate & ab ipsis separatur, propterea quod, ut lib. 3. cap. 4. diximus, argentum vivum aliud sulphur non recipiat, eo excepto quod suæ naturæ est, hoc est arsenicum quod de natura salis participat. Propterea dicunt Vulcanum esse Filium ipsorum quod ab eorum ventre separetur, quum vero turpis sit & deformis propter suam unctuositatem adustivam, abiicitur in Insulam Lemnios, hoc est in vas sive Bocciam in quam cadunt sagittæ, hoc est hæc sulphura, quæ generata sunt ex vaporibus calidis & siccis: ibi nutritus & educatus à simiis, hoc est, à veris artistis sive hujus artis perfectis artificibus, qui naturam imitantur. Adhæc finxerunt Athalantam omnium hominum velocissimum cursorem, superatum tamen & victum tribus pomis aureis, per Athalantam significantes nostram aquam velocissimam & levissimam super conjuncta sulphura, ipsis vero conjuncta, hoc est Marti, Soli & Veneri insimul, aut cum Iove qui semper plenus est Apollinis & confectus, formatur & coagulatur, hæc tria poma tres boli sunt, quibus Theseus inviscabat ora Minotauri in Labyrintho, per Minotaurum positum in Labyrinthum significatur nostra quinta essentia, quæ in vase sive Boccia inviscatur & coagulatur, cum supradictis sulphuribus.

DEMO: Magnas tibi gratias ago, quod me tanti secreti voluisti fieri participem, ut circa omnem invidiam ea quæ ab antiquis summo studio occultata sunt pro singulari tua humanitate mihi aperires & explicares, nam inde spero tandem me verum sensum fabularum & figmentorum poeticorum inventurum, cum mihi igitur hac parte satisfactum sit, ejusmodi inquisitiones relinquemus, ut sermo noster inchoatus eò redeat unde discessimus de metallis verba facientes, scilicet ex quonam metallo supradictæ res fieri debeant: nam cum ex uno solo nec tamen ex auro communi fieri debeant, persuasum habeo ex argento fieri debere, & hoc non citra rationem, quum tu jubeas illud aurum accipiendum, quod in profundo metallorum occultatum sit. Cum vero Luna in profundo aurum sit, ut in Testamento aperte demonstrasti, omnino argentum accipiendum erit nobis absque dubio. Scripsisti etiam lib. 1. cap. 18. Lunam esse tincturam albedinis. Et plures Philosophi Lunam fermentum albedinis nuncupant, & Medici argentum in suas mixtiones medicamentorum recipiunt. Albertus ad hæc in fine tertii libri de mineralibus dicit, nos certo scire, quod habentia symbolum in materia & viribus, & potentiis naturalibus, facilis est transmutatio adinvicem, & paulo inferius, Non lateat nos, inquit, quòd in omnibus quæ circulares ex se invicem habeant generationes, facilior est transitus eorum quæ in pluribus habeant convenientiam, propter hoc etiam ex argento facilius fit aurum quam ex metallo alio, non enim mutari oportet in ipso nisi colorem & pondus, & hæc de facili fiunt, compacta enim substantia magis adhæret pro certo pondus diminuto aqueo, & aucto bono citrino sulphure consequenter variabitur color, hic autem modus est & in aliis.

GEBER. Pro certo tibi dico, si tota substantia aurea sive argentea nobis præparanda esset, non autem reducendo eam ad materiam suam primam, hæc longe cæteris præstare, sed hoc modo parum esse utilia. Verum est secundum viam brevem supradictam ex argento, facilius aurum fieri posse quam ex alio quovis metallo. Propterea quia consumata humiditate aquea per calcinationem substantia reducta, fit magis fixa. Propterea dixi l. 2. c. 18. pondus accrescere, & per minimam admixtionẽ nostri sulphuris boni & præparati in manifesto albi, in occulto vero citrini & ruffi, pluribus diebus simul decocta tandẽ mutari in colorem tincturæ, quia colore in sulphure occultatus per virtutem caloris manifestabitur, & hic modus est communis in omni metallo. Loquendo autem de præparatione Elixir secundum viam prolixiorem novem mensium, hoc est reducendo metalla ad eorum materiam primam, fieri non potest ut aurum sive argentum sint meliora cæteris metallis, nam in his non restat prima substantia nec primæ qualitates, exceptis intrinsecis pro omnibus sunt communes. Verum est (ut jam diximus) unum ex cæteris metallis in sua minera aliquam acquisisse substantiam & proprietatẽ, quibus præparatum aptius & propinquius fiet nostræ arti auro & argento, quemadmodum brevi intelliges. Respondendo vero tuis rationibus adductis, dico, etiamsi sæpius philosophi per Lunam intelligant, & Jovem & Venerem & Mercurium, nihilominus per Lunæ vocabulum

bulum etiam intelligi debere sal Saturni nomine significatum, quod in suo profundo ipsum aurum philosophorum est, ut supra diximus. Possumus autem per Lunam intelligere sulphur præparatū album ut Luna, & hoc in profundo aurum & argentum est, & tinctura & fermentum albedinis & rubedinis super suo mercurio, argentum hoc indurat & figit nostrum Iovem, & convertit ipsum in naturam metallicam, & commiscetur nostro Soli, ut aperte ostendimus lib. 1. cap. 18. Etiam possumus per Lunam intelligere Elixir album, hoc enim est tinctura albedinis, & fermentum albedinis in multiplicatione, & in secreto aurum est, & facillime in aurum convertitur, quia continuando vel fortificando ignem, materia magis figitur & pondus accrescit, & tinctura russa sulphurea, quæ in profundo latet manifestatur. Si autem de Luna medicinam aliquam facere volueris pro humano corpore eodem modo fit quo superius de auro à nobis dictum est.

DEMO: Si supradictæ res omnino è metallis fieri debeant, tamen ex perfectis metallis fieri non possunt, necesse est ex imperfectis metallis ea facere, sed prius præparatis.

GEBER. Secundum opinionem & rationes Rogerii Bacconis, quas supra allegavimus de auro communi verba facientis nullum dubium est, nam hæc scientia tractat de corporibus imperfectis in quantum convenit ea facere perfecta, ut in præfatione libri investigationis ostendi, & Calisthenes summus in isthac scientia vir, dicit Alchimiam scientiam esse, quæ inferioribus metallis excellentiam & nobilitatem superiorum tribuat, & beatus Thomas in principio 4. lib. Metheo: dicit. Præcipuus Alchimistarum scopus est transmutare metalla (scilicet imperfecta (secundum veritatem & non sophistice.

DEMO: Puto per percoctionem Elixir imperfecta metalla perfecta fieri.

GEBER. Hæc dico, si absq; corruptione rerum extranearum præparatum perfectum fieri Elixir, & hoc satis clare aperte demonstravi in procemio libri Investigationis, & in cap. de præparatione aceti acerrimi, & adhuc lib. 1. cap. 8. dicendo quod in depuratione metalla imperfecta ingenio & industria per artificium reducantur in puram & nobiliorem substantiam brevi tempore, quod à natura non potest fieri; & in lib. Testamenti dixi, quòd omne metallum, intellige imperfectum, per calcinationem possit converti, non solum in sal, sed etiam in verum Solem & veram Lunam, neque tu poteris mihi hoc loco objicere, intellexisse me de metallis perfectis, quum hæc sint verus Sol & vera Luna, neque per projectionem, sed per calcinationem hoc fit, præterea diximus in lib. Investigationis, cap. de Vitriolo, quod ex corporibus imperfectis extrahantur diversa vitriola, quæ nobis necessaria sunt & utilia, diximus etiam diversa vitriola, quod in ista arte non solum alumina, sed etiam sulphuris varia genera dicantur vitriola, lib. 4. cap. 9. verba faciens de medicina, tingente Lunam in aurum, diximus fieri hanc, antecedente administratione nota & certa corporis imperfecti. Et si mea opera à me conscripta diligenter evolvisti, animadvertisti nimirum me in lib. de radicibus hanc sententiam protulisse, videlicet cum videremus corpora imperfecta nostra experientia & industria præparata & mundificata ab omni superflua corruptione, majorem claritatem & splendorem acquirere, quam corpora naturaliter perfecta, nos tandem ex ea cōsideratione pervenisse ad finem hujus operæ & scientiæ. In lib. speculi Alchimiæ scriptum est, si invenimus materiam in qua sit argentum vivum mundum, clarum, album aut russum congelatum in massam nondum perductum ad complementum tali modo, ut nostra industria & naturali ingenio ad intimam ipsius perfectamq; mundificationem, & completam puritatem pervenire possimus, taliter ut post complementum operæ mille vicibus fortius & perfectius sit aliis corporibus coctis simplici calore naturali, jam degustaturos nos delectabile hoc, supra quod omnis intentio philosophorum fundata est. Præterea dicit Albertus lib. 5. de mineralibus cap. 1. omnium metallorum proprium esse, ut appareant incompleta esse in specie, & ideo in quolibet convertibilia, medium vero proprie dictum habet informem naturam quam formatam distinctam extrema retinent, propter quod extrema per ingenium & naturam de mediis reducuntur, quando unitur unius extremi supra alterum, debemus autem mediorum naturam summe notare ad transmutationem metallorum, quia in eis consistit plurima scientia eorum, quæ unum in aliud convertere nituntur.

DEMO: Percipere nequeo quid hoc loco sibi velit Albertus, per media hæc extrema & virtute extremorum,

GEBER. Per media mineralia hoc loco intelligit Albertus metalla imperfecta, quoniam sunt jam invia ad perfectionem, non quòd ab ipsis per naturam reduci possit metallum aliquod perfectum, sed quod ab ipsis per artificium extrahi possint perfectissima extrema, hoc est Elixir album & ruffum, & quia virtus hæc extremorum in sulphuribus, & ipso argento vivo contineatur metallorum, tunc fiunt extrema, hoc est Elixir album & ruffum. Ob hanccausam diximus, l. 1. c. 16. quod metalla imperfecta absque commistione alicujus rei extremæ fieri perfecta.

DEMO: Si bene memini dixisti eodem loco prædicto: perfectum, hoc ipso magisterio perfectum fieri, & perfectum etiam imperfectum ad perfectionem perducere, & Deum testaris hæc simul alterari & perfecta fieri.

GEBER. Eo loco, per perfectum non intelligo neq; aurum neq; argentum commune, sed supradictos sulphures præparatos pro parte fixos, per imperfecta vero intelligo supradictum sal præparatum argenti vivi, nomine significatum & Jovem, & ex his unum ab alio ad perfectionem perducitur, quoniam sulphur inspissat, figit & tingit mercurium, Mercurius autem subtiliat & fusibile reddit, inserat & servat sulphur à combustione. Hoc autem modo unum ab altero alteratur, & hanc responsionem poteris habere ex lib. cap. 11. in medio capitis.

DEMO: Mea sententia, improbasti eo loco modum hunc.

GEBER. Improbavi quidem eo loco modum hunc, quantum ad literam puram & nudam, non intelligebam enim de communibus corporibus, sed de Philosophorum metallis, sed ut tandem totam summam brevi sermone comprahendam, concludo ipsum Elixir, quintam essentiam & aurum potabile fieri debere ex metallis imperfectis communibus, quoniam hæc artificio adjuvari, & ad perfectionem perduci possunt, & faciliter reducuntur ad ipsorum materiam primam, quum in se habeant causam corruptionis, quas causas enumeravimus nos lib. 3. cap. 6. & accidentia quoque materiæ primæ supervenientia, facile ab iis removentur & indigestæ partes possunt digeri.

DEMO: Dixisti supradictas res fieri debere ex uno metallo solo, quomodo igitur continentur in omni metallo perfecto?

GEBER

GEBER. Fatendum est supradictas res in omnibus metallis perfectis & imperfectis contineri, debemus autem inquirere & exquisite cognitam habere naturam omnium metallorum communium, & ipsorum proprietatem diligenter examinare, quænam ipsorum sint facilioris aut difficilioris præparationis, & quænam nostræ arti aut propinquiora aut remotiora sunt, & tandem quænam pura aut viciata sunt in ipsorū radice, ut satis aperte monui in fine l.1.

DEMO: Erit igitur omnino plumbum accipiendum, ob hanc causam quod alibi dixisti in ipso contineri omnia philosophorum metalla, & lib. 1. cap. 19. dixisti, plumbum etiam si ad argentum minime accedere possit, tamen nihilominus per nostrum artificium ex ipso facile argentum fieri posse. Et adhuc in lib. Investigationis verba faciens de plumbi aqua, dixisti, hanc esse aquam argenti vivi & sulphuris proportionaliter factam, qua utimur in compositione Elixir ruffi. Hermes vero dicit, quòd in Saturno naturæ conjunctæ sint cum complemento, hoc est terram, aquam, aerem & ignem in ipso contineri, & quòd hic clavis sit & apertio hujus scientiæ. Rasis prætetea dicit in plumbo Solem & Lunam contineri in potentia non visibiliter, & quòd ipsorum tinctura ab eo non separetur, & quòd ipse Saturnus sit Elixir album & rufum, & aqua quæ mercurium retinere & cohibere possit. Pythagoras dicit, omne secretum in plumbo esse. Hermes insuper de Saturno loquens, dicit se præstantiorem & rem magis possibilem non scire in operatione albi & ruffi. His causis plures moti sunt ut quærerent ex plumbo argentum vivum extrahere.

GEBER. Jam sæpius te monui, atq; prædixi Philosophos sic aperte loquentes, semper per æquivocationem & similitudinem & allegorias loqui. Propterea dixi lib. 1. cap. 19. quosdam certo affirmare, plumbum in sua natura quàmproxime accedere auro, ita philosophi plumbum laudantes, de plumbo philosophorum locuti sunt, in quo omnes res, de quibus supra facta est mentio, simul continentur.

DEMO: Dicam igitur nunc cum in plumbo non sit Elixir, ex stanno tandem extrahendum esse, ea de causa quod dixeris lib. 4. cap. 18. te consideras se per examen hujus magisterii, Jovem maxime accedere ad summam perfectionem in opere ordinis majoris. Et lib. 1. cap. 22. dixisti Iovem inter cætera corpora transformari, in magis splendidum lucidiusq; atq; perfectius corpus Solare & Lunare, & adhuc lib. 3. cap. 9. dixisti satis manifestum esse Iovem propius accedere ad perfectionem, propterea quod magis de perfectione participet. Item l.1.c.20. dixisti Iovem perfectiorem esse multis reliquis corporibus imperfectis, propter ipsius affinitatem cum Sole & Luna, hoc affirmat etiam Rasis, qui dicit, stannum tincturam esse albam æris sive cupri, & quòd ex ipso fiat aqua acuta quæ Mercurium retinere & cohibere possit, & tu ipse jubes in lib. Investigationis, honorare aquam Iovis ea de causa, quòd hæc sit illud ipsum quod quæratur ab omnibus ad albedinem.

GEBER. Satis argutè novisti ex meis scriptis, ea quæ tuæ sententiæ suffragari videntur excerpere, & in medium producere, sed mea scripta longe aliam diligentiam in evolvendo, & intelligendo studium requirunt.

DEMO: Res ipsa facile judicabit, quanto studio, diligentia atq; sedulitate, tuis scriptis hactenus insudaverim, nam si cogites quàm proprie non solum ipsas sententias, sed etiam singula verba memoria teneam, cognosces me haud oscitanter in tuis scriptis versatum. Dic igitur quidnam causæ sit, cur minus quod tanto studio allequuturum me speraveram, assecutus sim.

GEBER. Quia parum animadvertisti lib. 3. cap. 12. dixisse me, plumbum & stannum commune in sua propria radice immunda esse, & in ipsorum prima creatione, habent enim substantiam immundam, tum sulphuris tum argenti vivi. Cùm vero purum cum impuro una substantia facta sint, & essentia una, propterea possibile non est, ut aliqua industria per medicinam primi ordinis, hoc est per præparationem aliquam, removeatur terrestreitas hæc ab ipsis argenti vivi adeo immundi atq; impuri. Quare jam olim plane desperaveram, cum intelligerem hoc corpus non posse præparari, ut tandem perveniret ad complementum sui splendoris lucidi. Verum ad me ipsum rediens cognovi corpora hæc munda esse in profundo suæ naturæ, propterea dixi lib.2.cap.7. si sublimaveris, hoc est extraxeris argentum vivum ex plumbo sive ex stanno communi, ea post sublimationem apparere nigra, & adhuc lib. 4. cap. 8. dixi, in corporibus mollioribus nullo ingenio vel industria hoc artificio non removeri posse velocem illam fusionem, neq; impuritatem, in radice principii ipsorum. Possumus etiam his subjungere ea, quæ lib. 2. cap. 2. monuimus. Videlicet quum sulphur & arsenicum nostrum non parum etiam naturaliter conjuncta sint cum fecibus, necesse esse, ut in sublimatione ascendant sursumq; vehantur cum substantia non mundata. Cum igitur neq; plumbum neq; stannum habeant substantiam fixam, hoc est duram, terream & permanentem in igne vehementi, sed aufugientem, neq; spiritus ab ipsis per sublimationem extracti ascendant absq; ejusmodi immundiciis, quum non habeant terram fixam & permanentem in igne vehementi, quæ retinere possit secum partes illas immundas, ne inter sublimandum ascenderent cum ipsis spiritibus. Propterea dixi cap. ultimo, lib. 1. ea metalla quæ in ipsa radice participaverint de majore infectione lividitatis, plus laboris requirere & minoris esse perfectionis, hæc vero sunt plumbum & stannum commune.

DEMO: Dixisti tamen, ni fallor lib. 3. cap. 8. considerasse te corruptiones in stanno, in ipsa radice sibi non esse conjunctas sed accidentales esse. Cum igitur in prima commistione ipsi non conjunctæ sint, nimirum poterunt ab ipso facile removeri & separari. Dixisti etiam cap. 10. Jovem quidem mundum esse, Saturnum vero immundum. Et lib. Investigationis scribis, quòd omnia accidentia supervenientia facile removeri possunt, & ipsa corpora integre & sufficienter præparari.

GEBER. Sanè si ea quæ supra longo sermone prosequuti sumus recte intellexisses, nequaquam hæc nostræ responsioni objecisses. Cum enim dicerem, stannum quidem purum esse & tincturam albedinis æris sive cupri, & ipsum proximum esse auro & argento, & satis propinque accedere ad perfectionem in ordine majori, hoc est in multiplicatione, mea intentio erat de metallis supradictis, dicens autem Saturnum immundum esse, vere dictum est de nostro Saturno, sed hæc ipsius immundicia sibi non est in radice conjuncta, propterea ab eo facile removetur, quum vero dixi metalla perfecta in ipsorum radice munda esse, & quòd omnia accidentia ab ipsis facile removeantur, ne dictum putes de plumbo & stanno communi, sed de aliis.

DEMO: Rogo, antequam longius hunc sermonem

nem protrahas, prius apertius dicere velis, quid de ordinum numero sentire debeam, putavi enim hactenus, primum & secundum ordinem sophisticos & medicinas imperfectas esse.

GEBER. Suspicaris forte me tradidisse sophisticationes & medicinas imperfectas? Debebas certe jam dudum cognovisse nostrum arsenicum & cætera materialia, quibus utimur non esse illa vulgaria omnibus nota. Præterea exhortati sumus lib. 1. cap. 5. hujus artis artifices, ut fugerent opera sophistica. Dico autem medicinas primi ordinis imperfectas esse, ea de causa, quòd sulphur sit medicina argenti vivi, quod Iovem, Saturnum & Lunam vocavimus. Argentum vivum autem medicinam esse sulphuris, quod Solem, Venerem & Martem appellavimus, & hæc in primo ordine, hoc est in prima præparatione per quam mundificantur ab accidentibus supervenientibus, & in secundo ordine, hoc est in secunda præparatione, hoc est decoctione & fixione, per quam mundificantur ab unctuositate adustiva intrinseca, imperfecta sunt, donec perfecte mundificentur & figantur. Quemadmodũ vero solus homo cum perpetuo vivere non possit, necesse fuit ut sociaretur mulieri, ut per conjunctionem hanc cresceret & multiplicaretur genus humanum, pari modo etiam nostrum Elixir, quum per plures & sæpius iteratas projectiones brevi absumeretur & finiretur, multumq; laboris & magnum temporis dispendium requirat, ipsius præparationem toties à primo principio repetere necessarium fuit, ut abbreviaretur & præparatio & fixio, commiscere partem aliquam Elixir fixi cum muliere, hoc est cum nostro argento vivo quod Iovem vocamus, neq; fixum neq; è terra factum, quemadmodum sulphur. Cum vero hæc convenientiam quandam habent in sua natura, eò facilius uniuntur, & brevi tempore multiplicantur in virtute & quantitate. Propterea dicebam, supra Iovem magnam habere affinitatem cum Sole & Luna, & quamproxime accedere ipsum ad perfectionem & quasi perfectum esse, & quod transformatur in magis fulgidum atque plus perfectum corpus Lunare & Solare. Dixi etiam in prooemio lib. 2. considerationem rei quæ ultime causat perfectionem Elixir in multiplicatione, considerationem esse coctionis substantiæ puræ argenti vivi. Est etiam Elixir medicina, originem habens ex substantia pura argenti vivi Philosophorum, id vero quod jam medicina factum est, argentum vivum esse desiit, & naturam ipsius reliquit, quia transmutatum est & fixum, tamen non totum ex argento vivo natum est, sed etiam partim ex sulphure, quamvis & hoc fuerit ex parte argenti vivi, quod transmutatum suam naturam reliquit, hoc est cum pars quædam ipsius jam facta sit lapis philosophorum. In lib. de Vaporibus scriptum legimus, Alchimiæ artifices uti Borrace in multiplicatione sui metalli, per Borracem intelligendum sal præparatum, quod mercurii nomine designari diximus & Iovis. Si autem adhuc dubitaveris num hæc de primo, secundo & tertio vera mens & opinio mea sit, age lege recapitulationem summæ, & considera diligenter ea quæ ibi diximus de sublimatione primi gradus per quam lapis noster mundatur & purificatur ab impuritate corrumpente, & redditur purus & volatilis. Postea figitur & hoc appellamus gradum secundum præparationis. Tertius vero gradus administrationis lapidis est, ut fixum faciamus volatilem, & hæc est multiplicatio. Ecce igitur primum gradum esse præparationis, secundum fixionis, tertium autem multiplicationis. Et quemadmodum Elixir nostrum quod sit aureum & argenteum, paucis diebus figit & transmutat mercurium nostrum, sic quoque sulphur nostrum lotum cum in parte fixum sit, & naturam & splendorem habeat metallicam, propterea etiam brevi tempore figit nostrum mercurium sive argentum vivum, volatile vero absquè fixo nunquam poterit figi in metallo. Extrahuntur vero supradictum argentum vivum, & Jupiter ex fecibus combustis salis per lotionem. Rasis in lib. Luminis luminum dicit, feces cum dealbantur magnesiam appellamus, & stagnum & spumam Jovis. Præterea dicit Philosophus Mireris, capiendas esse cineres, de quibus philosophi locuti sunt dicentes, ne vilipendas cineres existentes in loco inferiori vasis, quia in ipsis situm est diadema cordis. Idem dicit in fecibus esse hoc quod quæris. Hermes itaq; loquendo de distillatione Saturni dicit. Cape ipsum & exalta eum in tabernaculo, eousq; donec totus in vaporem consumatur, & plus nihil ascendat, & aquam sublimatam conserva ad tempus opportunum. Postea accipe feces remanentes in fundo Bocciæ sive vasis, & serva diligenter: nam ipsæ sunt corona cordis. Scriptum est in libro Turbæ philosophorum. Jubeo ut aduratis corpus & in cineres convertatis, hoc enim corpus adustum Phœnix est, qui ardet in igne & comburendo renovatur, nam corpus hoc adurendo ex cinere extrahitur, Iupiter qui cõjunctus cum una parte Elixir semper multiplicatur & augmentatur. Dicit autem Hermes, cum videbis corpus conversum in cineres, perfecte gubernasti illud. Rasis itidem in libro Luminis Luminũ, dicit aduri non posse, nam post extractionem olei remanere terram. Idem affirmavimus & nos lib. Investigationis verba facientes de præparatione atramenti nigri. Et lib. 2. cap. 3. dicendo, possibile est à salibus separari feces per solutionem salium, quæ res alii nulli convenit. Idem confirmavi adhuc in enarratione trium causarum descensionis libro jam citato cap. 11. Pro declaratione vero causæ secundæ scire debes per corpora debilia intellexisse me aquam & oleum quæ in distillatione conservantur à combustione, per descensionem in vas recipientis post reductionem in corpus ex calce, hoc est ex salibus eorum, quoniam distillando non possumus uno sive eodem tempore partes omnes simul distillare, quia ea pars quæ prior reducta fuerit in capitellum vasis, non expectat jam sequentem, si vero capitellum fortiorem ignem recipiat major pars perditur, propterea necesse fuit ingenio & industria, id quod jam ascendit in capitellum per rostrum capitelli educere & auferri, & in vas recipientis paulatim colligere, ubi refrigerium caloris inveniet. Diximus adhuc capit. 6. prædicti libri sæpius caput Aludelis adintratur, ne ex nimia multiplicatione in fundum recidant, & in libro Investigationis capite de præparatione Jovis dixi, descendit corpus purum & mundum, remanens cum vitro & salibus sive aluminibus, tota substantia terrea, hæc sententia potest capi duplici sensu, quemadmodum nostra corpora duplicia sunt, hoc est sulphur & arsenicum. Nam si per corpus ipsum sulphur intelligere velimus, dico in lotione & præparatione ipsius primo ascenturam pelliculam illam, post hanc vero purum & mundum ab ipsa unctuositate adustiva, hæc aut fundi debet donec liquefiant, sicut diximus in libro de praxi. Iam vero cum sale aut

potius alumine, Saturni nomine designato & cum vitro, hoc est cum sulphure quod in eo sale occultatum est, remanet omnis substantia terrea ipsius salis. Sin autem per corpus arsenicum intelligamus, hoc est istud sulphur subtile quod in ipso sale occultum est, dico quod per distillationem descendat in recipientem, & post istud cum vitro, hoc est in Boccia, & cum salibus aut aluminibus remanebit omnis substantia terrea in fundo vasis, & istud sal præparatum vocatur Jupiter. Revertendo vero ad sermonem nostrum de metallis imperfectis, dico ex supra scriptis rationibus tandem concludi Venerem & Martem communem, quamvis magnam habeant terrestreitatem & sulphuritatem accidentalem, quæ facile removeatur, nihilominus in radicibus suis munda esse, & sulphur & argentum vivum ipsorum purum & mundum distillari posse sive sublimari, quum habeant partes fixas & connaturales sibi conjunctas, ut diximus lib. 2. cap. 2. Propterea diximus adhuc lib. 3. cap 3. dealbationem substantiæ Veneris & Martis puram esse, & similiter rubificationem Lunæ.

DEMO: Hæc non videntur mihi in hanc sententiam prolata.

GEBER. Possunt duplici modo intelligi, uno modo si intelligamus hæc de metallis communibus, dico dealbationem, hoc est argentum vivum quod medicina alba est sui sulphuris, per rubificationem vero sulphur est intelligendum Veneris & Martis quod tinctura est rubedinis ipsius argenti vivi, quod Lunam vocamus & hæc pura sunt in sua radice. Si autem per Venerem & Martem intelligamus supradicta sulphura extracta ab uno ex ipsis, dico post putrefactionem fieri munda, propter unctuositatem adustivam, & quamvis rusta sint, non acquirunt tamen eam rubedinem cum medicina primi ordinis, hoc est, per primam præparationem cum apparitione splendoris cum immunda sint & minime apta, ut recipiant fulgorem rubedinis. Et quia vero per lotionem removeatur prima hæc rubedo adustiva, & sub hac rubedine immunda lateat albedo pura, ipsorum dealbatio pura est, mutata vero ab hac prima natura, & per longam decoctionem fixa fiunt, rubificatio pura Lunæ, hoc est Elixir albi sive argenti vivi sui.

DEMO: Concedo hæc duo metalla munda esse in radice, quum vero hoc opus fieri debeat ex unico metallo solo, ut sæpius jam dictum est, nimirum fieri debebit ex ære sive cupro, habet enim hoc plus substantiæ argenti vivi & minus terrestreitatis, & sulphureitatis adustibilis, idem affirmante te ipso lib. 1. cap. 21. in quo loco dicis Venerem in profundo suæ substantiæ colorem & essentiam auri ostendere, malleabile enim est & ignitur ut argentum & aurum quare ab eo accipiendum secretum hoc, cum medium quoddam sit inter Solem & Lunam, & facile convertatur ab una tinctura in alteram, & sit bonæ conversionis & laboris pauci, accipiendum igitur hoc præ cæteris corporibus imperfectis omnibus in opere minori & medio, minus vero in majori, & cap. 17. dicis adhuc lib. eodem, te ex naturæ operatione cognovisse æs sive cuprum in aurum transmutari posse, cum in mineris cupri sive ærifodinis videamus fluentem aquam squamulas subtilissimi æris secum ducere, quæ ex continuo aquæ decursu lavantur & mundantur, cessante vero fluxu aquæ vidisse te squamulas illas cum arena sicca post triennium Solis calore ita decoctas esse, ut inter ipsas inveniatur aurum verissimum, imitantes vero naturam cum possumus, idem & nos alterabimus.

GEBER. Hic sane scrupus est, in quem etiam illi qui se in his artibus multum sapere putabant graviter impegerunt, nec parum offensi sunt, neque meministi tu dixisse me sulphur illud subtile nostrum esse æs sive cuprum, quod in manifesto colorem ruffum præ se fert, in occulto ajunt nigrum & album, postea vero ruffum, malleabile & igniferum, hoc est funditur & solvitur ignitione ut aurum & argentum, quemadmodum ea quæ ex sulphure & argento vivo composita sunt, hoc accipe igitur quia unum est ex tribus secretis, aut potius accipe secretum, hoc est colorem aureum & argenteum occultum, quia tinctura facilis & extrinseca, neque utilis est neque permanens, & quum inter medium sit inter Solem & Lunam, hoc est sulphur & argentum vivum, facile convertitur ex una in alteram tincturam, hoc est, facile recipiet colorem citrinum, hæc autem tinctura facilis utilis non est. Accipe autem hoc supra omnia imperfecta corpora, hoc est præferas hoc sulphuri Martis nomine designato, quia aurum dicitur, in opere minori & mediano, hoc est in præparatione, quia facile præparatur, & in mediano opere intellige fixionem, cum sit magis subtile & purum propterea facilius & magis perfecte transmutatur & melius figitur. In opere vero majori, hoc est in multiplicatione non accipias ipsum, quia solus Jupiter hic accipiendus erit. In alteram vero sententiam quod æs sive cuprum convertitur in aurum, purum recte judicas, si tibi persuades hoc à natura sic fieri posse, nam impurum cum puro aliquantum permixtum, quamvis tamen impurum accidentale sit, non poterit tamen ablui ea lotione superfluitas, nisi & purum quoq; ea ablutione simul cum impuro abstergatur. Quare dico mineram nostri æris esse istud sal supradictum, Saturni nomine significatum, ex quo per distillationem extrahatur aqua secum ducens nostrum æs subtilissimum, quod Bocciæ inditum cum cæteris spiritibus, per continuum cursum vaporum & humiditatem ipsius argenti vivi quæ ascendit 40. diebus (ut aqua diluvij) & descendit per collum vasis sive bocciæ, & lavatur sic & mundatur à nigredine, cessante vero humiditate & jam facto albo Elixir bocciæ impositum cineribus sive arena in capello obrutum igne temperato, spacio trium mensium, fit Elixir rubeum sive aureum. Concludendo itaq; dico, si tota substantia nobis esset præparanda aurum primas tenere partes, proxime argentum & tertio æs sive cuprum. Cum vero nos tantummodo quæramus spiritus radicales & sulphur, totum hæc uno in ferro virtuosiora sint & propinquiora nostræ arti, & multo facilius mundificari possint præ cæteris omnibus, sine dubio illud nobis erit accipiendum, & reliquis omnibus præferendum.

DEMO: Nec hoc quidem mihi in mentem venisset unquam, ita plane persuasum habebam contrarium, quum Philosophi dicant, hoc quàm longissime distare à veritate & arte nostra, cum sit immundius & vilius cæteris omnibus metallis, quum plus sulphuritatis habeat & terrestreitatis, argenti vivi vero minus quam reliqua metalla. Præterea tu ipse dixisti lib. 3. cap. 9. corpora imperfecta, quæ majorem quantitatem argenti vivi habuerint, magis esse propinqua perfectioni, & ad illam propius accedere, illud idem confirmasti cap. 7. & specialiter loquendo de Marte lib. 1. cap. ultimo dixisti, in transformatione sive transmutatione difficilioris esse tractatio-

tractationis sive præparationis & laboris longioris, propter impotentiam sui fusionis. Subinde dixi in lib. Testamenti, Martem require e longissimum laborem propter ipsius siccitatem.

GEBER. Clare & aperte loquens de Marte, subintellexi supradictum sulphur, quod Martis nomine hactenus appellare soliti sumus, hoc quum habeat paucam quantitatem argenti vivi & magis terrestre sit & sine fusione, hoc est solutione, cum naturam salis non habeat; propterea ante præparationem imperfectius est cæteris metallis, & ipsius præparatio longissima est, propter multam unctuositatem & terrestreitatem & duram solutionem.

DEMO: In tuis scriptis admonuisti nos pluri-mis in locis, ne acciperemus lapidem illum quem tu manifestasti in multis capitibus. Ergo si jam dicis hanc petram esse Martem communem, aut potius calcem ipsius, & per Martem intelligas ipsius sulphur, & jubes illum accipiendum. Si itaque Martem communem accipero, errabo, quòd si sulphur accipiam itidem errabo, si secretum hoc lateat in Marte communi. Dic mihi tum rogo, describesne praxin hujus artis?

GEBER. Maximè.

DEMO. Erit itaq; necesse de præparatione loqui ferri communis, si in ipso latet secretum.

GEBER. De ipsa quidem loquor, sed occulte, scilicet in cap. generalibus, disserens de præparatione omnium metallorum Marchasitæ, salis, sulphuris, arsenici, argenti vivi & similium.

DEMO: Quonam modo manifestasti secretum hoc in diversis capitulis?

GEBER. Dixi multis in locis majus secretum in Marte inquirendum esse, hoc data opera faciebam, ne malignus aliquis me repræhendere posset, & insufficientiæ accusare, & id quidem verum est certo quodam loquendi modo me tradidisse. Hæc ut aliud ignorantes intelligerent quàm ego sentiebam, & sermonem meum in alium sensum prolatum, crederent nostris verbis nimium inhærentes. Sapientes autem & prudentes qui morem nostrum loquendi cognoscunt, hæc facile percipiunt, isto more loquendo, Virgilius poeta etiam usus est, cum diceret, ferro ramum aureum non detruncari posse, nisi indicantibus.

DEMO. Age igitur quam mihi hoc secretum manifestaveris, ostende mihi, cum hæc conclusio sit eorum omnium, quæ longo isto sermone à te mihi tradita sunt.

GEBER. Dixi lib. 1. cap. 15. argentum vivum singulis metallis facile adhærere. Marti vero nullo modo, nisi per artificium, ex his verbis excute summum secretum, scilicet à Marte. Præterea dixi lib. 3. cap. 9. Iovem propius accedere ad perfectionem, Saturnum minus, & Venerem adhuc minus, Mars vero omnium minime, in quo omnis perfectio sita est, & ab eo dependet ipsius Elixir [quamvis in quibusdam exemplaribus nostris hic textus corruptus legatur] eodem lib. 1. cap. 17. dixi Martem ultimum esse, & hoc secretum est naturæ maximum. Adhæc dixi l. 3. c. 9. causam impedimenti cujuslibet fusionis esse sulphur fixum, ex his verbis certissime indagare poteris maximum secretum, per istud sulphur fixum hoc loco ferrum commune intelligo, propterea quod major pars ipsius sulphur fixum sit & terreum, ut lib. 3. cap. 6. diximus, fit enim denominatio ex prædominante, lib. 4. cap. 14. de Marte differens dixi, per hunc certissime extendi artificis industriam ad veram rectificationem cujuslibet corporis, per hunc, hoc est per ferrum commune, aut si libet, per Martem intelligere sulphur idem est, utraq; parte veritas percipietur per viam brevem, extrahitur tamen à ferro communi quoq; ; Propterea concludendo, lib. 3. cap. 6. de essentia Martis loquens exclamavi, Deo Opt. Max. gratias ingentes referens, quæ hunc creaverit & ipsi substantiam & substantiæ proprietatem dederit, quæ non conveniret possideri ab ulla re naturali, ut in ipsa reperiri possit talis perfectio per artificium, quia in hoc invenisse nos potentiam propinquam, quia in sua calce ignem superat nec superatur ab illo, sed mirabiliter requiescit in eo, ex ipso se reficiens.

DEMO: Quænam perfectio & potentia propinquior & major in illo est quam in cæteris metallis?

GEBER. In eo continetur supradictum sulphur fixum, dicitur autem quod ferrum in igne reficitur viribus, quod in igne semper pulchrius, nitidius & melius efficitur. Dicit itaq; Arnoldus in Rosario manifestum esse, ea corpora esse perfectiora quæ plus in se mercurij contineant, quæ verò minus, minoris quoq; perfectionis esse. Sit igitur laudatus & benedictus omnium rerum opifex DEUS gloriosus & benedictus optimus & maximus rerum omnium causa qui in re vili rem preciosissimam creavit.

DEMO: Non assequor quonammodo ex tam vili metallo preciosissimum Elixir creari possit, ex precioso enim aliquid magis preciosum procreari verisimilius est.

GEBER. Quantumcunq; ferrum commune in seipso vilius sit cæteris metallis omnibus, nihilominus ab ipso separata immunditia cæteris multo preciosius evadit, quia potentiam habet propinquam convertendi se in Elixir. Quare Rudigenus philosophus dicit, sciendum est omne metallum in occulto continere Solem & mercurium, & nos extraximus argentum vivum ex ferro, & ab ipso postea facta est Alchimia, & ex ipsius colore operati sumus opus bonum in termino ignis. Idem philosophus dicit ad hæc. Dicimus petram majorem esse mercurium, & hic est illud ipsum quod extractum est ex illo lapide quem ostendemus. Exponamus igitur quidnam sit ille lapis, & modum extrahendi ipsum ex argento vivo ab eo. Reperitur in omni loco omnibus obvius, & omnis homo eo utitur, & est ipsi nomen Martis. Accipito igitur hunc, & tere eum subtilissime, & lava ipsum. Raymundus dicit absq; ferro homines suam vitam sustentare non posse. Senior autem Philosophus de ferro verba faciens dicit. Ego ferrum, durum, forte compactum, contusum, omne bonum per me est, & ipsa lux & secretum per me generatum. Dicunt præterea Avicebon. & Rasis corpus ferri cæteris corporibus fortius esse, & lapis ex ipso, & hunc elegerunt sapientes.

DEMO: Hanc sententiam parumper finito, & si quas certas rationes habueris illas adducito, facilius enim in tuam sententiam pertrahar certis rationibus quàm longis verborum ambagibus.

GEBER. Scias me absq; certis rationibus minimè locutum, in lib. enim Testamenti dixi. Martem quum habeat substantiam fixam inter cætera meliorem esse, & quamvis Martis nomine etiam sulphur possit intelligi, respectu aliorum metallorum intrinsecorum, nihilominus potest etiam his verbis intelligi ferrum commune melius esse cæteris metallis propter suam substantiam fixam, hoc est quum plus habeat sulphuris fixi quàm cætera metalla.

DEMO: Credebam ego auri sulphur magis esse fixum.

GEBER. Verum dicis, sed constat majori precio, nec tamen utilis est labor super ipso, neq; meliorari potest,

poteſt, quoniam ad ſummam perfectionem jam pervenit, ſulphur autem ferri jam in via eſt ad ultimam perfectionem & tincturam, & cum magiſterio noſtro adjuvari poteſt, ut tandem ad perfectam rubedinem perveniat, & ipſius copia nobis facile ſuppeditat, & citra precii magnum diſpendium. Per ſubſtantiam fixam intelligo adhuc terream, quia lib. 3. cap. 6. à nobis dictum eſt. Si ſulphur fixum terreum commixtum fuerit cum argento vivo terreo, ex illa commixtione fieri optimum ferrum commune.

DEMO: Ingenii mei captum excedit, nec facile adducar ut credam aut perſuaderi poſſim, propterea quòd magis terreum fit ipſum, cæteris longe præſtare, jam olim apud me conſtitueram, & adhuc in ea ſum ſententia, medicinam noſtram fieri debere ex materia puriori, & ab omni terreſtreitate ſeparata.

GEBER. Non dico terreſtreitatem ferri in iſto opere bonum eſſe, ſed potius ſpiritus ipſi innatos & inferri terreſtreitate enutritos meliores & virtuoſiores eſſe, quàm ſpiritus nutriri in pauca terra & aliis elementis cæterorum metallorum, & probatum eſt hoc à Raymundo lib. de ſecretis naturæ, differendo de ferro ſub nomine elementi terreſtris, dicit enim terram per virtutem radiorum tres partes principaliores, hoc eſt animalem vegetabilem & mineralem, & quòd producat res adeo terribiles, quæ enarrari non poſſint, quod cæteris elementis minimè accidat, quantum verò res aliqua plus deſcendat ad elementum terreſtre, tantò plus in eo creſcere virtutem cœleſtem. Propterea aquam & ſpiritum elemento terreſtri immerſa, per ſimilitudinem in materia naturali imitari & protrahere proprietatem & virtutem ex materia loci. Quia verò ferrum plurimum participat de terra præ cæteris metallis, ideo aquæ & ſpiritus ipſius virtuoſiores erunt, quàm ſpiritus aliorum metallorum, quemadmodum verò granum frumenti in terram cadens fructum non fert, niſi moriatur, pari modo ſpiritus & vivum ſemen auri in terram cadens ferri, niſi moriatur per putrefactionem & decoctionem fructum non producit. Poteſt & alia ratio adduci, quare ferrum melius & præſtantius ſit in iſto opere, etiam ſi habeat multum terreſtreitatis, quoniam hæc melius & facilius ſeparatur à ferro, quàm in cæteris metallis, cum non ſint adeo fortiter commixtæ, & nullam habeant affinitatem cum parte radicali, & hoc confirmat Albertus lib. 4. Meteo: cap. tractatus 4. dicendo, ferrum plurimum habet terræ, & mirabile eſt in ſua terreſtreitate, & quamvis nulla res adeo facile ab igne lædatur ut aqua, tamen in ferro contrarium evenit, nam multo citius terra igne aduritur, quàm ipſa ſubſtantia aquea, eſt verò hujus rei cauſa talis, quia terreum in compoſitione ferri immixtum lutulentum eſt, non bene depuratum nec bene commixtum, ejus rei certiſſimum nobis indicium eſt, quòd facile ferrugine obducatur, & cum in igne aduritur ab eo cadunt multæ ſquamulæ terreſtreitatis aduſtæ. Eſt enim ipſius terreſtreitas poroſa, & poteſt ipſum igni ex omni parte adurere, quemadmodum & nos fuſius confirmavimus lib. 3. c. 6. Hanc rationem quoq; indicavimus l. 4. c. 14. de calcinatione differentes ſub nomine cineritii his verbis. Ea corpora imperfecta quæ plus terreſtreitatis, minus perferre, & durare poſſunt in iſto examine calcinationis & ſeparationis terræ, quia citius calcinantur, & ipſorum terreſtreitas facilè ſeparatur. Ea verò metalla quæ minus terreſtreitatis habent, cum ſint multò melius commixta & depurata durant, propterea melius in igne & examine ſeparationis terræ eorum. Ratio confirmatur adhuc per ea quæ diximus lib. 2. cap. 7. loquendo de ſublimatione mercurii, nam tibi diximus: ingenium ſive induſtriam ſeparationis terreæ ſuperfluitatis ab ipſo mercurio, commixtionem eſſe cum iis rebus, cum quibus nullam habeat affinitatem, & ſæpius reiterando ſublimationem ipſius ſupra feces. His verbis volebam indicare Mercurium ferri, qui ſal albus eſt naturaliter conjunctus, cum aliqua terreſtreitate alba ſimilitudinem habens quandam cum candore Gypſi, aut ovorum calce & marmore albo, & ſimilibus, cum verò terreſtreitas hæc non bene commixta ſit, neq; affinitatem habeat aut convenientiam ullam cum illo mercurio, ideo facilè ſeparantur etiam in calcinatione & lotione ſulphuris, quamvis dixerim ſublimationem ſæpius eſſe repetendam. Concludendo igitur dixi ſublimationem mercurii meliorem eſſe, ab iſtis metallis, cum quibus nullo modo convenit, quàm cum iſtis, cum quibus conveniat. Certo autem ſcimus quòd omnium minimè conveniat cum Marte, & cum ſua terreſtreitate, quàm cum alio metallo quocunq; ergo melius eſt ab eo extrahere ipſum, quàm à cæteris. Hac ratione ſequitur ſpiritus ſublimatos à ferro mundiores eſſe à ſua terreſtreitate, quàm ſi à quocunq; alio metallo fuiſſent ſublimati, & hoc confirmatur per ea quæ 2. lib. cap. 2. diximus, ſcilicet feces ferri ſunt fixæ, hoc eſt terreæ, quæ in ſublimatione nequeunt aſcendere, & retinent penes ſe immundicies & ſordes ſpirituum in fundo vaſis ſive Bocciæ, ne cum ſpiritibus ſurſum ferantur, ibidem ſupra de hac terra mercurii amplius locuti ſumus,

DEMO: Niſi me fallat animus, eſt contradictio quædam in lib. jam citato, cap. de ſublimatione mercurii in his verbis, nam ſcribis in hanc ſententiam. Cum videris argentum vivum albiſſimum, ut nivem & quaſi mortuum adhærere lateribus Aludelis, tunc reiterabis ſuper ipſum ſublimationem ejus abſq; fecibus. Dixiſti præterea lib. 2. cap. 32. de fecibus loquendo, à quibus ſublimare debemus ſpiritus iſtos, quòd debemus eligere materiam talem, cum qua conveniant ſpiritus, qui ſublimari debent, & cum quibus magis profunde uniantur, & quàm maximè eodem loco certas rationes adducis. Hæc mihi videntur longe diverſa & multum contraria, quum ſupra dixeris Mercurium ſublimari debere à fecibus, cum quibus nullo modo conveniat, neq; ullam cum ipſo illi habeant affinitatem, aut rurſum eum ſublimari jubes abſque; fecibus, & iterum dicis, ſpiritus debere ſublimari à materia & fecibus, cum quibus non bene conveniat illi, & magis profunde quàm maximè invicem uniantur.

GEBER. Dicerent fortaſſe aliqui primam & ſecundam ſublimationem non eandem eſſe, & quod prima vice debeant ſublimari cum fecibus, poſtea abſq; fecibus, eſt tamen una & eadem diſtillatio, propterea volui indicare quod debeamus diſtillare noſtrum mercurium abſq; fecibus extraneis, cum in ſe ipſo feces habeat ſufficientes & ſuperfluas quidem, ſcilicet ſupra dictam terreſtreitatem. Quum igitur dico nos debere eligere feces cum quibus ſpiritus bene conveniant, volui admonere quod nullas feces extraneas debeamus accipere, ſed ſpiritus ſublimandos eſſe cum fecibus ſibi naturaliter unitis, in profundo quidem & quàm maximè quales ſunt feces Mercurij, Martis Vas hujus diſtillationis debet eſſe tabula plana, aut potius parvæ concavitatis, ut dixi l. 2. c. 11. hoc eſt Boccia contra bocciam, ſive ſtorta quam noſtrates retortum in retorto vocant, ex quibus poſſit facile deſcendere, nam argentum vivum noſtrum cito & quàm facillime ab igne aufugit à ſuperficie plana, ut dixi l. 1. c. 15. Habet & ferrum aliam proprietatem ſuper reliqua metalla, qua ipſius ſpiritus

tus mercurialis, hoc est sal præparatum rectius servabit spiritus sulphureos præparatos à combustione, quàm Mercurius reliquorum metallorum. lib. 1. cap. 15. dixi hanc salis esse proprietatem in igne non aduri ante fusionem, & servare spiritus sulphureos commistos ab adustione ignis. Quare spiritus mercurialis qui post æqualem præparationem plus servabit naturam salis sui corpoream, melius defendet spiritus sulphureos à combustione quàm facturi sunt spiritus mercuriales in aqua soluti, nam quanto fuerint subtiliores & magis soluti, tanto magis appropinquabunt naturæ ignis, & eo citius comburentur, ut diximus lib. 32. cap. 2. Certum est tamen si omnes spiritus mercuriales metallorum possent æqualiter præparari, spiritum Martis plus servaturum naturam bonam corpoream, quamobrem etiam multò minus aduretur & melius servabit sulphur à vitrificatione, hoc est à combustione. Nam ut lib. 3. cap. 7. dixi; Res subtilis in natura propria reducta in substantiam terream, scilicet per calcinationem magis subtiliatur, & in sal reducta citius solvitur. Cum verò omnia metalla in sua natura subtiliora sint quàm ferrum, igitur æqualiter præparata magis subtiliantur, & in ipsorum distillatione quasi tota ipsorum substantia solvitur, quare citius quoq; aduritur. Hoc autem diligenter considerandum est, ne hic committatur error, melius est etiam in multis Vasculis distillare ipsum, ut tanto minus sentiat ignem, cum una & magna distillatio magnum & fortem ignem requirit, ut totum oleum exprimat. Lib. 4. cap. 15. de sulphure loquendo sub Martis nomine dixi, quando Mars unitur corporibus multæ humiditatis ipsum imbibere ea propter suam nimiam siccitatem & humoris privationem, & sic ipsis conjunctus non inflammatur cum illis, nec aduritur, nisi & ipsa corpora sibi commixta inflammabilia & combustibilia sint. Isidorus dicit, Stannum reliqua metalla ab igne defendere, & quamvis cuprum & ferrum fortissimæ naturæ sint, tamen si absq; stanno fuerint tandem aduri, per stannum æs & ferrum nostra intrinseca significat. Diximus & nos lib. 3. cap. 2. ex mercurio duas perfectiones inquirendas esse, unam quæ non possit aduri, quæ defendat à violentia ignis, alteram vero quæ non aufugiat & fixa reddat, & hoc est sulphur quod arsenicum vocamus. Vincentius Monachus lib. 7. cap. 90. dicit, quòd sal istud quod limaturæ corporis commiscetur, in igne ipsum defendat ne aduratur. Per limaturam corporis intelligimus sulphur præparatum, simile tenuissimæ limaturæ argenti. Albertus quoq; aliam adducit rationem quæ ferro communi convenit, & suo sulphuri Martis nomine appellato lib. 4. de mineralibus, cap. 1. Hoc modo observandum est hoc, (inquit) quod fumus ejus indicat terrestrem substantiam quæ est in ipso, valde ignibilem & cremabilem, & fœtor ejus indicat ipsam esse valde indigestam & non terminatam, sed potius calore corrumpente esse corporis indigesti quàm per digestionem completam, & hæc in complexione sua facit, quod possit esse corpus sive materia universalis omnium metallorum. Si esset completum ad complexionem unam determinatam, tunc proculdubio non esset convertibile ad alia, nisi prius illa tolleretur, sed nunc propter suam complexionem convertibile est in omnia, sicut semina & alia ex quibus generantur res naturæ, & ideo sagax natura abundat in sulphure, ubicunq; est locus generationis metallorum. Quum igitur ferrum quoq; sulphure abundet, propterea & ipsum locus proprius est metallorum philosophorum. His rationibus nimirum depræhendes ferrum magis esse propinquum nostræ arti, quàm aurum, nam ipsum magis est digestum & indeterminatum, aurum vero cum digestum sit & determinatum, non sine multo & gravi labore ab eo removebitur complexio ea determinata, ut reddatur incompletum & indeterminatum, nam aliter non poterit converti in aliud quippiam, & hæc est præcipua ratio, quare non fiat transmutatio in metallis, nisi reducantur in eorum materiam primam. Idem probat Albertus alio modo aliisve rationibus lib. 5. de mineralibus c. 1. aperte demonstrans, ipsum ferrum proprium esse minerale, cum omnia hæc lapidis propria sit proprietatis igni non liquefieri, metallorum vero proprietas est à calido & sicco dissolvi & liquefieri, nam ob hanc causam lapides dicuntur ex genere siccorum & terreorum, metalla vero ex genere humidorum. Cum vero hæ proprietates ambæ conveniant ferro, ipsum verum esse medium minerale non dubitabimus affirmare, nam ipsum participat terrestreitate multa & substantia lapidosa quæ ipsum impediunt, ne fundatur ut cætera metalla. Fuit etiam à philosophis lapidis nomine nuncupatum propter ipsius excellentiam. Sed cum in forti igne quoq; liquefiat, ut Albertus affirmat lib. 4. Meteo: tract. 4. cap. 5. & pondus habeat & splendorem metalli, propterea participat in natura metallica.

DEMO: Albertus cap. sequenti hanc proprietatem Marchasitæ attribuit.

GEBER. Philosophi propter convenientiam in materia & nomine de Marte & ipsius calce locuti sunt sub nomine Marchasitæ. Dicit vero Isidorus lib. 15. Argentum vivum specialiter inveniri in metallis & tantæ virtutis esse, uti si ipsi imposueris lapidem centum librarum pondo, subito tanto ponderi ipsum resistere, si vero unicum auri scrupulum inicias, subito ipsum recipere aurum in sinum suum.

DEMO: Non capio quomodo sit possibile argentum vivum tanto ponderi posse resistere, impositi lapidis.

GEBER. Advertis ne Isidorum hac parte locutum de argento vivo quod in ipso ferro est, hoc enim magnam substantiam terrestreitatis sive lapidis sustinet, si autem hunc Mercurium distillaveris, in ipso distillato submergitur suum sulphur aurum dictum, ut dixi lib. 1. cap. 15. Multis laudibus extulerunt veteres ferrum, sed inter reliqua quæ huic laudi tribuunt, præcipuum est ferrum, propriam mineram esse argenti vivi, cujus rei ratio hæc est, cum secundum mentem Rasis in lib. de divinitate, manifestum occulto semper contrarium est: manifestum autem ferri calidum est & siccum, durumq; igitur ratione Rasis jam dicta suum occultum frigidum & humidum & molle, hoc est argentum vivum, propterea dicit idem Rasis loco jam citato, occultum ferri argentum vivum esse, & subinde dicit in libro Luminis Luminum, Martem exterius caliditatem & siccitatem habere, interius vero frigiditatem & humorem, intra se vero argentum vivum quoq; habere per propriam naturam, & hoc purum quidem & per administrationem extractum tandem converti in speciem puri auri.

DEMO: Si bene memini, dixisti Prius quòd hæc duo sulphura Veneris & Martis nomine designata in suo manifesto dependeant à rubedine, hoc pro certo indicio ponebas ipsa & sicca esse manifesto: Ergo Rasis intelligit hoc loco sulphur quod Martem appellamus, quod post sublimationem dealbatur ut argentum, nimirum itidem etiam

etiam tu de hoc sulphure loquens & ipsius lotionem ostendens de lotione argenti vivi loqueris.

GEBER. Satis argutè hoc: volebam tamen his verbis quoq; significare in Marte communi quoq; contineri argentum vivum; Philosophorum, ea de causa quòd post putrefactionem tota substantia Martis communis rufa est ut sanguis, & sub hac rubedine est ipsum argentum vivum in forma salis albi ut calx. Hermes vero dicit omne secretum consistere in vitro & sale. Aros philosophus dicit, accipito sal commune [dico autem commune omnibus metallis] ne intelligas marinum, scias tamen aliud sal me non novisse neq; aliud atramentum, illo excepto qui habetur in Capillis Virginis paschalis.

DEMO: Intelligere nequeo quænam sit virgo hæc paschalis.

GEBER. Veteres occultaverunt secreta naturæ, non solum in scripturis, sed etiam sub variis Picturis, Characteribus, Zifris, monstris & animalibus, diversis modis depictis & transmutatis, hæc pro templorum foribus & palatiis insculpta visebantur, à nemine vero intelligebantur, exceptis illis qui hujus secreti aliquam habebant cognitionem. Virgo autem pascalis herba est naturalis, proprietatem & similitudinem habens Martis, Veteres autem similitudinibus & allegoriis delectati ferrum nominaverunt virginem pascalem, hanc depingebant in forma mulieris capillis expansis & sparsis, in vertice ejus erat positus Character Mercurii, in medio vero Character semilunæ, & in parte extrema Character Solis, hac figura significare volebant, quemadmodum capilli indigestibiles sunt etiamsi molles sunt & subtiles, ita quoq; partes subtilissimas radicales ferri incorruptibiles & incombustibiles esse, & in ipsis aurum & argentum contineri & Mercurium philosophorum. Mercurius autem levior est argento, & argentum levius auro: Dicit itaq; Rudienus philosophus, principium hujus operæ consistere in introitu Solis in Arietem, Rasis item in lib. de divinitate dicit. Accipe lapidem post introitum Solis in Arietem.

DEMO: Persuasum habebam ipsos locutos de primo gradu ignis, qui levis esse debet, hoc est calidus & humidus, ut aer tempore veris, dicente Aristotele in lib. secretorum ad Alexandrum. Ver autem incipit Sole intrante signum Arietis.

GEBER. Non displicet mihi hæc tua sententia, fuit autem sententia philosophorum, ut his verbis ostenderent principia naturalia hujus operæ ferrum esse sive Martem, nam Aries domus est Martis. Sole vero intrante in Arietem incipit jam ascendere per plures gradus. Leonem vero subiens non ascendit magis, sed descendit jam, significat autem hoc quòd Sol qui in Marte imperfectus est artificio ad perfectionem perduci posset, aurum vero altius ascendere non potest, sic per calcinationem aut solutionem descendit & fit imperfectum. Dicit etiam Rasis in lib. de divinitate, hanc rem ex animalibus calidioribus & melioribus cæteris omnibus desumi oportere, hoc est ab homine complexionis Cholericæ.

DEMO: Dicebas supra hanc medicinam non posse fieri ex animalibus.

GEBER. Homo ille calidus & Cholericæ complexionis ferrum est. Dicente Rasi, Martem extrinsece calidum esse & siccum, igneum & Cholericum, propterea etiam homines qui sub Marte planeta nascuntur bellicosi sunt & Cholerici. Dicitur autem ferrum homo, quia habet animam, corpus & spiritum [ut supra diximus] sanum, est enim purus in radice sua, juvenis & fortis, quia durus est & magnæ fortitudinis. Dicitur etiam minor mundus ea ratione quod & homo dicatur, aut potius quod possit dividi in elementa quatuor. Virtuosissimum hoc metallum quantumvis generatum sit virtute & influxu omnium stellarum & planetarum, ut affirmat Rogerius Baco, specialiter tamen in terra generatum est virtute potentissima & virtuosissima stellæ polaris, quam Itali Tramontanum, Græci Arcton vocant, hujus certum est indicium (ut tradit Raymundus & Joannes de Rupecissa) acus buxulæ nauticæ qui semper polum respicit, & quasi ad suum simile convertit se. Et nos diximus supra de rete Vulcani, ex chalibe factum fuisse, & vellus aureum & tauros & Dracones Marti fuisse dicatos

DEMO: Probè memini.

GEBER. Volebam iis verbis significare aquam Mercurialem, Mercurium & aurum philosophorum omnia fieri ex ferro, & ferrum esse lapidem illum qui vili precio venditur respectu cæterorum metallorum: Nam variis nominibus à veteribus philosophis appellatum lapidem hunc, ne insipientes illum cognoscerent, nam si ipsum cognoscerent non venderent tam vili precio, & in libro philosophorum Turbæ, dicitur, Lapis ille quem quæritis, publicè & vili precio venditur ubique. Arnoldus dicit lapidem vegetabilem nutritum in montibus multi errantes non cognoverunt, venditur autem ubiq; & vili precio.

DEMO: Dixisti supra, medicinam nostram ex re vegetabili fieri non posse.

GEBER. Ferrum vegetabile dicitur non tantummodo quòd ex viridi vitriolo compositum sit, & inde nigrum faciat encaustum, sed quod mediante igne transmutatur, & habet potentiam propinquam ut convertatur in Elixir.

DEMO: Dixisti prius nihil impendendum esse, ut comparemus nobis necessaria hujus artis, cum sit res vilissima & nullius precii, idem affirmant omnes philosophi: Nam Alphidius dicit hoc secretum precio non comparari, sed inveniri projectum in media via, ut etiam à pauperibus haberi possit. Scriptum est præterea in lib. Lilium Alchimiæ, fundamentum hujus artis rem unam esse magis tinctam, fortiorem & sublimiorem cæteris rebus omnibus. Itidem in libro turbæ philosophorum legimus: Aliud non est quam ut philosophi nobis indicaverunt, hoc est omnibus obvia, divitibus & pauperibus, liberalibus & avaris, eunti & sedenti cum projicitur in via, & in sterquiliniis sepelitur.

GEBER. Concedo ferrum reduci in formam lapidis vilissimi ex quo fit Elixir, de isto lapide loquitur Aristoteles ad Alexandrum & dicit. Accipe lapidem vegetabilem animalem & mineralem, qui lapis non est neque habet virtutem lapidis, & si habuerit aquam aeris, & aerem ignis, & ignem terræ, totam artem habebis.

DEMO: Mihi videntur hæc impossibilia.

GEBER. Philosophi metaphoricè loquentes aut per similitudines non mentiti sunt, nam Aristoteles verbis recitatis docet te distillationem & separationem elementorum, cum igitur in distillatione igne parvo separaveris aquam, hoc est aquositatem aeris, ab hac aqua Mercuriali, & postea per balneum separaveris aerem ab igne, hoc est à sulphure subtili supra nominato Arsenico, & ignem à terra de Mercurio cum forti expressione ignis, tunc assequutus es veram artem distillandi & separandi elementa, de qua separatione locuti sumus lib. 2. cap. 12. Arnoldus de isto lapide loquens, dicit, lapis est in similitudine & tactu non in natura. Dicit autem Hali philosophus, lapides sunt & non lapides, lapides

lapides autem dicuntur propter similitudinem, quam habent cum lapidibus.

DEMO: Concedo medicinam nostram cum fuerit finita formam habere lapidis vilissimi, imprudentibus tamen lapidem non esse, propterea non recte diximus, materiam ex qua fit Elixir esse lapidem, nisi eadem lege diximus, omnia quæ non aduruntur igne aut dividi possunt in quatuor elementa, lapides esse.

GEBER. Certè tibi dico materiam ex qua fiat hæc medicina similitudinem habere lapidis vilissimi in principio operæ, & nos apertè diximus lib. 1. cap. 5. Lapidem esse & materiam unam solam in qua consistat totum magisterium & quòd in præparatione ipsius removeamus superfluitates. Ergo non possumus hæc intelligere de Elixir finito, cum nullas habeat superfluitates, neq; verum est omnia quæ dividi possunt in quatuor elementa, aut igne non aduruntur, lapides esse aut similitudinem habere lapidis. Sed philosophi voluerunt significare materiam suam similitudinem habere lapidis vilis, & quod in igne non consumatur & dividi possit in 4. elementa, & hunc esse fundamentum totius artis. Hali philosophus dicit, lapidem hunc omni tempore inveniri & omni loco & circa omnem hominem. Propterea nemini molestam esse aut gravem ipsius inventionem. Lapis vilis, nigra, dura, fœtens, quæ nullo præcio comparetur. Præterea legimus in libro turbæ philosophorum, hanc rem esse lapidem & non lapidem, inveniri omni loco, rem esse vilem & præciosam, obscuram, occultam, & omnibus cognitam. Senior philosophus dicit, interroga Regem Mohors de cognitione lapidis, & respondebit omnis homo novit ipsum, & qui hunc non novit nullam rem agnoscit.

DEMO: Nunquam divinabo, dic igitur apertè quod illi nomen vulgo.

GEBER. Amor meus singularis erga te, & quia jamdudum à me receptus sis in numerum discipulorum meorum, cogunt me tibi tantum revelare secretum, propterea dico, retrimenta, hoc est calx ferri qui generatur in igne & à fabris in media via projicitur & in sterquiliniis invenitur, vilissimum esse lapidem philosophorum, similitudinem habet lapidis, verum lapis non est, hic solus habet omnes proprietates quas philosophi suo lapidi attribuunt.

DEMO: Quomodo hoc fiet, ut ille virtuosissimus lapis philosophorum sit terra adusta, in qua nulla penitus virtus inesse possit reliqua? nam cum tam longo tempore in igne fuit, minime credēdum est ibi remansisse aliquid argenti vivi aut sulphuris aut aliorum spirituum.

GEBER. Haud meministi prius me dixisse, omnia in igne aduri præter calidum & humidum radicale metallorum & quòd ex illis fiat nostra medicina. Dicit autem Philadelphus philosophus, humidum radicale metallorum per homogeneitatem & fortem unionem elementorum non separari nec consumi in igne cum fixum sit & in igne permanens, & quantumvis calx illa appareat arida, sicca, & humore privata, nihilominus si experientiam feceris, invenies res supra dictas. De ista calce locuti sumus & nos lib. 2. cap. 7. dicendo. Erit igitur sublimatio Mercurii melior de calce quam de cateris rebus omnibus in toto mundo, cum parum cum ipso conveniat neque sulphuritatem habeat. Nam supra dixi sublimationem argenti vivi meliorem esse ab istis metallis quæ cum eo minus conveniant, hoc est ex ferro, quòd vero dixi in Testamento calcinationem breviorem esse viam ad perfectionem, propterea dixi argentum vivum ex calce accipiendum esse, hoc est ex ferro, quia ipsius terrestritas cum illo minime convenit, neque habet sulphuritatem adustibilem, nam hæc in calcinatione consumitur. Sed sulphuritas fixa igne minime consumitur, ut diximus l. 3. c. 7. Si autem per calcem intelligas sal, dico quòd ab ista calce solummodo sublimamus corpora debilia, ut diximus in secunda causa descensionis, ut est aqua & oleum & postea argentum vivum, quòd Jovem dicimus, & habet hæc calx nullam sulphuritatem adustibilem aut unctuosam, quia illam separavimus, à prima autem calce non solum distillamus corpora debilia tantum, sed etiam sulphur fixum Martis nomine appellatum. Diximus præterea lib. 1. cap. 14. Arsenicum & sulphur figitur, & sublimatio unius & alterius melior est ex calcibus metallorum, & lib. 2. cap. 3. dixi, Experientiam docere hoc necessarium esse, nam illi qui hujus rei periculum fecerunt, cognoverunt se in vanum laborasse sublimando res alienas & extraneas à natura Arsenici & sulphuris, quia nullo modo potuit inveniri depuratio post ascensionem ipsorum, sublimatis vero cum calce alicujus corporis, tum demum bene sublimasse & perfecte mundare potuisse cum facilitate. Est autem intentio nostra, quantum ad feces qui ibi administrantur de metallorum calcibus, & fit sublimatio propter ipsas facilior & expeditior, propterea nulla alia res in locum ipsorum substitui potest. Nec dicimus tamen sublimationem impossibilem esse sine calcibus corporum, & longe difficillimam & tardissimi laboris & prolongationis ad desperationem usq;. De calcibus istis loquebatur Ioannes de Rupecissa dicendo, se traditurum modum incantationis & reductionis auri & argenti in terram & calcem, ut possint publice portari in manu tempore belli absq; timore latronum.

DEMO: Quamprimum aliquid ocii nactus fuero, operationem hanc experiar, cum adeo parvo precio constet.

GEBER. Adverte diligenter ne erres.

DEMO: Si alicubi erratum fuerit, opus à principio reiterabo.

GEBER. De praxi non dico sed nota materiam.

DEMO: Calcem illam ferri accipiam quam mihi indicasti.

GEBER. In eo inquam potest error committi, forte cum accipias calcem, quæ huic negotio parum commoda erit.

DEMO: Ergo ostende mihi meliorem.

GEBER. Invenies hujus calcis quoddam genus & frangibile & hoc ferreum est adhuc parum apta huic operationi. Invenies & aliud genus frangibile quidem, sed album in fractura neque hoc bonum est, quia retinet adhuc aliquid naturæ ferreæ, & habet mutū sulphuritatis unctuosæ & adustibilis. Sed quam videris maxima ignis vehementia in naturam vitri conversam, coloris quasi viridis aut Zaphirini obscuri aut cælestini obscuri, hæc ipsa est verus & virtuosissimus lapis philosophorum qui generatur in igne, & quanto diutius in igne fuit, tanto meliorabitur.

DEMO: Summas tibi gratias ago pro tanta liberalitate, dicam tamen cum venia, quid ego sentiam. Dixisti lib. 2. cap. 13. Omne quod humiditate privatum est non fundi, excepta vitrificatoria, ferrum igitur vehementissimo calore ignis in substantiam vitri conversum humiditate privatum est, & per consequens erit quoq; argento vivo & cæteris spiritibus privatum.

GEBER. Secundum opinionem Alberti lib. 3. de mineral. cap. 2. & 5. Sunt in omni metallo duæ unctuositates, quarum una quasi extrinseca est subtilis & flammabilis, altera vero intrinseca retenta in radice metalli, adeo ne ab igne exhauriretur aut dissiparetur, & hæc cremabilis non est neq; combustibilis. Certum vero est vitrum hoc humidum esse radicale ferri, propterea & incombustibilis, neq; ex toto privatum humiditate, nam si quodammodo exteriori humiditate privatum fit quæ inflammabilis est, Idem Albertus lib. jam citato cap. 4. de vitro hoc dicit. Se negare materiam illam quæ in vitri substantiam intrat cineres esse, sed potius humidum radicale purissimum quod intrinsece retinebatur in ipsa materia incinerata, quæ humiditas per potentiam unius ignis non potuit extrahi, sed igne fortissimo fluit, & hæc est illa humiditas quæ maximam siccitatem experta est. Hæc igitur materia est liquabilis & materia prima & remota, una & communis, hoc est humidum ipsum hujus generis. Idem Albertus lib. 4. Meteo: tract: 2. cap. 9. dixit, Calorem vehementer congregare partes homogeneas & separare heterogeneas, quia humidum solvit & separat illud à terra, humidum autem à terra receptum non potest penitus separari, propterea incipit distillari cum terreo subtili, & fortissimo igne funditur in vitrum, terreum vero grossum quod fortius tenebit comburitur in favillam. Et nos diximus lib. 2. cap. 13. ignem vi maxima reducere materiam in vitrum, igitur manifestum est vitrum partem esse humidi radicalis ferri cum grossis terrestritatibus, quæ fusionem impediebant in ferro combustis in favillam, vitrum fit fusibile quia rediit jam in naturam suam liquabilem, & quia pori sunt occlusi, ignis penetrare non potest & ipsum exterminare. Vincentius Monachus scribit lib. 7. de naturalibus. Lapidem dici & non lapidem. Lapis enim dicitur quod possit conteri, & non lapis quia fundatur & fluat in igne absq; evaporatione, ut aurum neque alii rei convenire proprietatem hanc.

DEMO: Philosophi dicentes, non consumi lapidem ipsorum in igne, haud dubie dictum volunt de medicina finita.

GEBER. Pessima glossa est quæ textum corrumpit & pervertit, nam tibi dico ipsos intellexisse ijs verbis principium & fundamentum hujus operæ, quod etiam confirmat nobiscum Georgius Baco Anglicus, his verbis. Dico de qualitate omni quod supra ignem figi debeant, scilicet ne aufugiant ab ipso, neq; consumantur aut corrumpantur ab igne, & postremo ne colorem mutent in igne, nam hæ sunt res quæ principium dant hujus operæ. Dicit præterea Alphidius, ignem subire & intrare omnia corpora, spiritus, substantias, & lapides, sed lapidem hunc non intrare neq; ipsi dominari posse, ne sulphures in ipso corrumpere. Arnoldus ad Regem Neapolis dicit, quanto longius lapis hic in igne duraverit, tanto plus augmentari & crescere ipsum in bonitate, & virtute, quod nullæ alii rei convenire potest, quia omnes aliæ res igne absumuntur, dictus autem lapis solus in igne melioratur & crescit in bonitate, nam ignis nutrimentum est ipsius lapidis, & hoc certissimum est indicium ad cognoscendum lapidem. Avicenna in lib. de anima, ait, quosdam inveniri qui non concedant magisterium Alchimiæ dicentes, quod ex rebus illis quæ ignem perferre non possunt, nihil procreari possit, quod ipsum sustineat, quibus respondemus, ratione nitri, terra enim omnino ab igne removetur, contractum vero ab igne fortius evadit, quia ignis potestatem non habet supra vitrum.

DEMO: Attamen sal nitrum multum combustibile est.

GEBER. Avicenna supradictum vitrum intelligit per figuram quam appellamus Antithesin, mutando primam literam ut dicatur illi pro olli. Propterea dicit Avicenna in Epistola ad Arsem philosophum. Locus orientis ubi reperiuntur præciosi lapides Soli proximus est, sic quoq; nitrum quantò propius à Sole tangitur tantò fortius evadit. Propterea etiam lapis hic quanto magis perfert calorem ignis, & cæteros labores hujus operationis, tanto erit melior. Albertus lib. 4. tract. 3. cap. 16. dicit, quamvis res quædam corruptibiles sint in igne, tamen non combustibiles esse, quia eorum humor nutrimentum non est ignis, ut lapides & ferrum, earum rerum quædam ignem non recipiunt propter constrictionem pororum, ideo non ardent, sed hæc intelligenda sunt de supradicto vitro. Diximus & nos in fine proœmij lib. investigationis & in proœmio lib. 2. Vitrum esse ex rebus illis quæ præparationem juvant: nam reducendo ferrum ad naturam vitri præparati, propter remotionem multæ terrestritatis & lib. 3. cap. 7. diximus. Si dicamus corpora per calcinationem mundari, pro certo intelligere nos mundationem ferri à terrea substantia quæ in ipsa radice unita est. De hoc vitro intelligebam cum dicerem lib. 1. differendo de sulphure. Aliquos cum viderent hanc magis profundam in ipso mundificasse ipsum & sustulisse fugam & adustionem, & redditum est fixum & terreum, & per ignem non dat fusionem bonam nisi vitrificatoriam.

DEMO: Philosophi de vitro loquentes fortè intellexerunt vitrum commune.

GEBER. Vitrum commune non habet humorem neq; sulphur aut argentum vivum quæ conveniant cum metallis. Propterea dicit Rasis, veteres vitrum metallicum confecisse. Et nos diximus lib. 1. cap. 11. philosophos vitrum facere ex corporibus metallicis. Dicit etiam Rasis lib. de divinitate, aliquos tradidisse tincturam à ferro esse & à nulla alia re, & hoc lapidem esse majorem, vilem inventu & famosum. Illud idem repetit lib. de aluminibus, cum dicit vitrum liquefacit ferrum & omnia corpora, & facit ipsa in fusione currere. Diximus & nos lib. 2. cap. 9. proprietatem esse vitri, ut omnia fundat & convertat ad se, & in lib. Testamenti cap. de Marte dixi, calcem fundere lapides, hac de causa quidam adjutorio vitri gemmas faciunt.

DEMO: Cum diceres supra, vitro adjecto carnes velocius coqui, addebas per vitrum philosophorum ipsos intellexisse sulphur. Quomodo intelligunt jam calcem istam per illud idem?

GEBER. Verum est philosophos sæpius æquivocatione usos esse, cum vero distinguere & cognoscere cupis de qua re ipsi loquantur, rerum proprietatem diligenter examinare debes, & sic facile animadvertes, quando ipsi aut sulphur aut calcem supra dictum intelligant. Alphidius de hoc vitro loquens dicit, frange vitrum, & extrahe lapidem, & pone ipsum in vas vitreum sive Bocciam, & extrahe ab ipso oleum, & invenies hoc quod philosophi nobis tradiderunt, in hoc vitro argentum vivum est quod ignem superat, tamen ab ipso non superatur, ut diximus aperte lib. 3. cap. 6. prope finem. Isidorus in eandem ferè sententiam loquitur, argentum vivum [inquit] melius servatur in vasculis vitreis, nam reliqua ipsum perforat. Diximus & nos lib. 2. cap. 6. vitrum tantummodo, & huic similia, quum poros non habeant, sola continere

tinere

tinere posse spiritus, quin aufugiant & extermînentur ab igne, his verbis volui indicare spiritus ferri fugere vehementem ignem, donec convertantur in vitrum coloris Zaphirini aut Cælestini obscuri. Propterea lib. 4. cap. 18. dixi quod in corporibus præparatis cernere debeamus colorem cælestinum qui sit perfectus propter bonitatem argenti vivi. Itidem Albertus parum ante finem lib. Meteo: occulte hæc confirmat his verbis, dicit enim non facile posse cognoscere nos quando metalla suam formam specificam jam acquisiverunt aut non, non enim facile cognosci quando jam sit lapis verus aut metallum, nisi per corruptionem ad magnam debilitatem perducantur, in tantum ut nihil ibi restet præter solam figuram, & nihil de virtute quam sequitur essentia. Comparantur verò hæc corporibus mortuis, nam hæc si parvo tempore mortua fuêre, videntur parvam habere differentiam cum corporibus vivis, longo tempore verò in sepulchro conditis, tunc in ipsis sola figura remanet, & si attingantur subito in cineres corruunt, & apparet tum magna differentia inter viva & mortua corpora. Idem intelligendum de vegetabilibus & mineralibus. Nam mineralia etiam suo modo moriuntur, quemadmodum reliqua animalia, tamen non cognoscitur, facile, quando amiserint ipsorum esse & naturam, nisi ex maxima mutatione. Etenim Zaphirus quamdiu habuerit colorem & transparentiam & figuram Zaphiri, similis est vivo & qui habeat operationem Zaphiri. Si vero post longam mutationem obscuretur & discontinuetur, scimus ipsum jam non esse Zaphirum sed similitudinem Zaphiri, idem intelligendum de auro vivo & mortuo, idem de argento & cæteris metallis.

DEMO: Ne graveris rogo tribus verbis mihi explicare, ea quæ tam longo sermone tractasti.

GEBER. Hæc est summa totius sententiæ ut intelligas, nos voluisse indicare eo sermone, quum ferrum tanto temporis spacio in igne perduraverit, ut jam factum sit valde debile & frangibile, & ibi plane nihil remanserit naturæ vitri, & colorem adeptum sit Zaphirinum ob curum, quasi tum demum conversum esse in lapidem philosophorum. Hæc occultaverunt veteres poëtæ eo figmento, cum fingerent Demogorgonem Bisavum omnium Deorum gentilium & ab omni parte circumdatum esse tenebris, nebulis, caligine habitans in medijs terræ visceribus, ubi natus fuerit, vestitus quodam viridi pallio humiditate quadam aspersus, terrestrem odorem, horribilem & fœtentem, non prognatum ab aliquo, sed æternum & parentem omnium rerum.

DEMO: Quamvis hæc mihi videantur valde obscura, cupio tamen expositionem hujus figmenti audire.

GEBER. Demogorgonis vocabulum Græcum, interpretatur latine, Deus terræ & deus populi, sive Deus terribilis, & significat ferrum. Dictus autem abavus seu bis avus omnium deorum gentilium, nam omnes ab ipso originem traxerunt & derivati sunt (ut jam diximus) undiq; circumdatus nebulis & caligine, hoc est substantia terrestri, habitat in mediis visceribus terræ, quia sub terra natus & nutritus est, dicunt ipsum æternum & à nullo generatum, nam ex illo generatum, nam ex illo omnia quæ similitudinem quandam habent alicujus rei generata sunt, propterea cum parentem vocaverunt omnium rerum; Aut dicitur æternus esse quod fuerit ante terram & omnia elementa & elementata prior, aut potius quod in se contineat quadam essentiam incorruptibilem, vestitus est certa quadam humiditate vili & abominabili, hoc est ferrugine & pallio quodam viridi, hoc est cum vitriolo terrestri & sulphureo odorem spirat terrestrem, horribilem & fœtentem, hoc est sulphureum, positus in ignem, & cum ipso aqua fœtida, huic (ut scribit Boccatius lib. de genealogia deorum gentilium) attribuerunt veteres æternitatem & Chaos, æternitas est quinta essentia, hoc est humidum radicale aut argentum vivum, quod & Plinius tradit lib. 33. liquor est æternus, hoc argentum vivum præparatum Claudianus vocat Serpentem, quia in coagulatione devorat caudam suam hoc est aquam mercurialem ipsius argenti vivi distillati in fo. ma caudæ Leonis & serpentis. Chaos vero sal illud terreum est quod supra Saturnum nominavimus, est enim materia confusa, & in ipsa continentur omnia sine forma, hoc est Sol, Luna & Stellæ, hoc est planetæ supra dicti qui suam lucem non habent, idem & elementa 4. & omnes res vegetabiles & animales & minerales, & ut dicit Claudianus, habitant cum Demogorgone figuræ diversorum elementorum, & nos supra diximus in ferro omnia metalla philosophorum contineri. Primus ipsius filius Litigium dicitur, hoc est ipsum sulphur Martis nomine appellatum, quod in putrefactione primum est & tumultum facit in ventre Chaos in ipso sale, quia ipsum est materia prima metallorum, quam Hylen, hoc est silvam vocant, nam hæc est pars vegetabilis, & ab ea nascuntur omnia elementa, illud sulphur autem petit separari cum sit naturæ diversæ, cum non habeat salsedinem, propterea aperit ventrem Chaos, hoc est solvitur in aceto, Demogorgon autem extendens manum suam comprehendit Litigium ipsum sulphur quod ferrum appellavimus, nam per manus Demogorgonis intelligitur aliud sulphur arsenicum dictum, nam ut supra diximus, Mars elevatur cum Arsenico, significatur autem per Vulcanum & Martem res eadem, quemadmodum Vulcanus subito natus cum turpis esset & deformis, præcipitatus fuit in Insulam Lemnos, sic dicendum est quoq; de Litigio nato subito qui cum deformis esset propter sulphuritatem & unctuositatem adustivam, projiciebatur in aerem, hoc est in aquam distillatam, ibi lavabat & solvebat se, & in altum subvolabat, hoc est, in ipsam aquam, quia profundius descendere non poterat, nam ipsum arsenicum ab eo extractum, hoc est separatum à ventre salis in profundiori loco est cæteris rebus omnibus, nam in ipso centro terræ ipsius salis Chaos nomine appellato continetur.

DEMO: Satis longa fuit disputatio hæc, quare non facile quis Judicium feret, sed pro explicatione sufficiant mihi hæc, donec praxin ipse videro aliquando.

Finis expositionis Alchimiæ GEBRI.

JOHAN.

IOHAN. GERHARDI D. Exercitationes perbreves In GEBRI Arabis Summi Philosophi Chemici Libros Duos Summæ Perfectionis.

Lib. I. c. 1.

§. *Qui Principia naturalia in seipso ignoraverit, hic jam multum remotus est ab Arte nostra, quoniam non habet radicem veram, super quam intentionem suam fundet*

Scholion.

IN Seipso:) Decepti sunt hîc aliqui, ut putarent, Gebri eam esse mentem, quasi ex principiis humanis, seu materiâ ex homine depromptâ, Lapis Philosophorum conficiendus esset; Unde factum, ut aliqui in spermate humano, in sanguine, in menstruis, in urinâ, crinibus &c. suos labores impenderent. Sed hanc esse vanam opinionem plus satis notum est hodie. Videtur autem Geber notare Philosophos illos, qui etsi in cæteris rebus communia Philosophica aut physica non ignorent principia, quia tamen illis solis (ignoratis aut repudiatis principiis Chemicæ Philosophiæ propriis) insistunt, **so kommen sie zu kurtz.** Quales hodie propè omnes nostri videntur esse Philosophi Aristotelici Scholasti. Et hanc esse loci hujus commodiorem explicationem, verba deinde c. 7. sequentia hæc docent; *Oportet Artificem hujus Operis in Scientiis Philosophiæ naturalis eruditum & perfectum esse: quia, quantamcunque pecuniam, & ingenium naturaliter profundum habuerit, & desiderium in hoc Artificio, non tamen ipsius finem acquiret, nisi ex doctrina Philosophiam naturalem adeptus fuerit. Quia, quod per ingenium naturale non adipiscitur, hujus defectui, per doctrinam subvenitur. Oportet igitur altissimâ perscrutatione, & industriâ naturali, Artificem juvari.* Quibus verbis videtur Geber, ultra Philosophiam naturalem, requirere Doctrinam seu traditionem aliquam ex Institutione, vel vivi Præceptoris, aut bonorum Scriptorum, sine quâ ad propositum perveniri nequeat: cum Artifex Naturam non in omnibus imitari vel possit, vel debeat, ut sit sententia; Eum, qui solummodò naturalia in se ipso noverit; sine singularibus Artis Secretis, à communi Naturæ ordine recedentibus (quandoquidem Naturam Ars in omnibus imitari nequit) ad Artis hujus cognitionem pervenire posse nunquam: **Es muß einer ein Chymischer Schueler darbey werden. Ein** purus Philosophus **würd zu dem Werck** in seipso, (**ohne andere** Præceptores) **nicht gelangen mögen.** Notanda etiam quæ sequuntur Libro hoc primo cap. 1. *Et qui Principia sua sciverit naturalia* (Physica) *& causas* (quas prior, tanquam purus communis Philosophus ignorat) *mineralium omnes* (scil. naturali cognitione tantùm) *nondum tamen adeptus est verum finem & proficuum hujus Artis occultissimæ: habet verò faciliorem aditum ad Artis hujus principia* (Nota: Hic sciendo causas Mineralium omnes Gebro adhuc versatur ante vestibulum Principiorum Artis hujus: Oportet igitur vera Principia Gebrica Artis profundiora esse, quam Principia mineralia, **und hat der/ so** omnes causas mineralium **weißt/ noch in des** Gebri **Schuel keinen Anfang gemacht:** aliâ nullam Tincturam, sed metalla duntaxat communia produceret. Unde patet, quantâ in caligine versentur adhuc illi, qui causas mineralium solummodo sciunt, cum tamen multæ profundiores causæ Artis, quam illæ requirantur) *quam cui Ignorantia cadit super Intentionem ejus, de modo hujus nostri Operis, & hic parum remotus est ab Artis introitu.* (Iterum animadvertendum, quod vel aptior hic tamen nondum versetur in Artis hujus introitu, citius tamen Artem adipisci potest.) Jam ulterius hic Geber observanda proponit; *Qui verò sciverit* (1) *omnium principia.* (Hunc oportet esse exactissimum Philosophum) (2.) *& causas mineralium, &* [3.] *generationis modum, qui ex Intentione Naturæ consistit, parum quidem aufertur ab eo, de Operis complemento, sine quo tamen non potest Scientia nostra perfici, quoniam Ars imitari non potest naturam in omnibus operibus, sed imitatur eam sicut ritè potest.* (Ergò etiam non sufficit scire naturalem Generationis mineralium modum: quia Ars habet quædam singularia, secundum quæ Naturam neque imitatur, neque imitari studet.) Et hæc sunt præcipua, sine quibus Scientia perfici non potest. **Dieses muß von den** Artificibus, **und nicht von den gemeinen** physicis & Historicis mineralium, quantumvis acutissimis **gelernet seyn.** *Summa:* Vera Philosophia Chemica habet quædam puncta illius profunditatis, ut communis etiam subtilissima Philosophia eò aspirare non possit. Ergo oportet Philosophum Chemicum Naturam profundiùs, quam communes Philosophos, intro spicere & contemplari: sicut eâ de re R. Lullius in Theorica sui Testament. sæpissimè monet.

ibidem.

§. *Charissime igitur Fili, Secretum tibi pandimus, quod in hoc Artifices errant, quod naturam in omnibus differentiis proprietatum actionis imitari desiderant.*

Scholion.

Ergò diligenter dispiciendum est, in quibus differentiis Proprietatum à Naturæ operatione recedendum, & à quibus non recedendum sit.

Lib. 1. c. 7.

§. *In rerum multitudine Ars nostra non consistit, nec perficitur. Etenim Lapis Unus, Medicina Una, in quo Magisterium consistit, cui non addimus Rem Extraneam aliquam, nec minuimus, nisi quod in præparatione superflua removemus.*

Scholion.

Notandum: In Præparatione quidem locum habere *Remotionem*, postea verò locum non habere *Additionem Rei Extraneæ.* Ergò sequitur Hunc Lapidem omnia in se habere sibi necessaria.

In quo Magisterium.) *In quo*, inquit, non *in qua*, ut sic respiciat ad Lapidem, qui est materia illa, ex quâ Medicina perficitur. Hâc de re, & de hoc discrimine Lullius in Apertorio egregiè docet. Notandum

dum est simul etiam, Lapidem dici, vocabulo generali, etiam materiam, quæ ex præparatione absolutè oritur, in Secundo demum Opere, perficienda.

Non addimus) Nihil illi vel in Præparatione, vel in Secundâ Operatione additur, nisi quod in Præparatione fuit separatum, & de ipso est.

Nec minuimus.) Loquitur de Lapide, in Primâ Operatione, perfecto: prius autem in Præparatione ejus superflua removentur, quibus remotis, purissimæ partes ita uniuntur, ut abjectis superfluis, omnia fiant unum homogeneum, in se habens omne sibi necessarium.

In Præparatione.) Claret hinc, duas esse principales Operationes, quarum *Prior* præparat materiam: *Altera*, præparatam in Medicinam excoquit: Quamvis hic Geber principaliter loqui videatur de illâ Præparatione, quæ fit post vasis occlusionem: Vbi natura (ut loquitur P. *Bonus Ferrariensis*) toto decoctionis tempore superflua separat, donec tandem omnibus superfluis separatis, Lapis est in Ortu, in Candore mirabili, ante plenariam Fixationem. Et tunc verè sortitur Lapidis, & quidem Vnius Nomen: Natus enim est Lapis & Materia verè prima & proxima Lapidis Philosophorum, qui abinde nullo indiget alio, quam Coctione sola, quâ ad plenum fermentatur & figitur. Et hic tum est Verus ille Mercurius, quem hinc inde tantoperè commendat Geber: Hoc illud Philosophorum Arg. vivum, nequaquam vulgariter intellectum, in quo insunt radii tingentes & Sol Philosophorum occultus. Nisi autem dictus intelligatur Mercurius, nemo ad Gebri, aliorumque Philosophorum veram & genuinam mentem nunquam pertingere poterit.

Ibidem.

§. *Expedit Artificem hujus Artis Principia & radices principales, quæ sunt de ESSE Operis, non ignorare, quoniam qui principium ignorat, finem non inveniet.*

Scholion.

Intelliguntur hic Radices minerarum & metallorum, sine quarum dextrâ & debitâ Cognitione, nihil inchoari, nedum perfici potest. Non sunt autem hæ res crudæ & crassæ intelligendæ, sed ad illarum RADICES usque in Indagatione excurrendum est. Itaque non est, ut crudum hic intelligas Arg. vivum, sed illius MATREM & RADICEM seu Matrem radicalem. Nolunt enim Philosophi superficiarie in ejusmodi verbis suis intelligi.

Ibidem.

§. *Non oportet tua bona consumere, quoniam vili pretio ad complementum Magisterii pervenies.*

Scholion.

Vili pretio.) Ergò primò neque materia magno constabit: deinde, neque etiam coctio magnorum erit sumptuum. Quod de Auro & Argento dici nequit.

Ibidem.

§. *Studeat Artifex, cum in Operatione fuerit, omnia Signa, quæ in qualibet Decoctione apparent, in mentem sigillare, & illorum causas inquirere.*

Scholia.

Signa) Apud alios autores sunt Colores, & aliæ subjecti Dispositiones, ut esse terreum, aquaticum, pulverulentum, fluidum, Liquabile, &c. Vide Codicill. Lullii.

In qualibet Decoctione. In Præparatione Vnicus, & quidem simplicissimus tantum Color observatur: In reliquâ verò Operatione, Colorum varietas: Et, sola Decoctio facit illas Variationes. Igitur non est, ut in Secundo Opere, Artifex, manuarias Gebri literales Operationes [puta, Sublimationem, Distillationem, Calcinationem, &c.] intelligat, sed sciat, illas omnes in Vero Opere Philosophico, solis Decoctionibus perfici, quod probè notandum est: In reliquis enim Operationibus ferè nulla est Variationis colorum observatio.

Lib. 1. cap. 9.

§. *Solus temperatus calor humiditatis est spissativus, & mistionis perfectivus, non calor excedens.*

Scholion.

Requiritur in Operatione Secundâ talis materia, quæ pro sui facienda Inspissatione, exhalatione superfluæ alicujus humiditatis opus non habeat, sed Tota sit Homogenea, & in seipsa, per suæ humiditatis conversionem, & non separationem spissationis, calore miti, sit susceptiva. Hac de re vide amplius Lib. 2. c. 63. ubi hæc: *Inspissationis non Vnus est modus: Fit enim Vnus per exhalationem humidi superflui: Alius per residui inspissationem.*

Ibidem paulò ante;

§. In Metallorum generatione naturali; *Sunt fumi subtilissimi, qui temperata Decoctione indigent, ut in seipsis secundum æqualitatem inspissetur humiditas propria, & non fugiat ab eis, & relinquat ipsa omni humiditate privata, qua contusionem & extensionem suscipiunt.*

Scholion.

Notandum hoc in loco, primò, Mistionis alicujus fieri in hoc capite mentionem: Vbi autem Mistio, ibi notum est fieri mistionem inter plura. In Uno, enim, in quantum Vnum, mistio locum habere nequit. Igitur intellige, Lapidem ita esse Vnum, ut sit ex pluribus compositum aliquod, & Vnum factum, de quo alibi. Deinde animadvertendum, quod ubi compositio facta est artificialis ab Operatore, Opere manuario, ibi nullam porrò & amplius requiri exhalationem aut evaporationem, sed Inspissationem Humidi. Idque Naturæ Exemplo, quæ in Metallorum Generatione, postquam debitarum materiarum concursus factus fuit, superfluam humiditatem, maximè heterogeneam, tollit, & evaporando sequestrat: quando verò illud, quod est verum & genuinum humidum metallicum viscosum superest: tum decoquendo nullam amplius humiditatem separat, sed illam ipsam coquendo inspissat & adunat intimè: Ita & in Opere Artis huc respiciendum: & Sapienti hic sat est dictum: Tertiò; Datur inspissationis modus, seu Medium aut Instrumentum, Ignis sc. sive calor. Certus autem assignatur illius gradus, dum excessivus rejicitur, è contra Temperatus laudatur Calor ab Effectibus: quorum Vnus est spissatio Humidi: Alter, perfectio mixtionis, hoc est, dum hoc Calore materiæ in Compositione alterantur, alteratæ per intima indivisibiliter uniuntur ad invicem, ut prodeat Vnicum illud ortum & compositum, quod dicitur *Lapis Vnus & Vna Medicina.* Solum autem hunc Calorem dictorum esse Effectivum,

vum, non frustrà dicit; innuens nimirum, facta Compositione Artificiali, in qua humidum superfluum est amotum, nullo alio opus esse labore, quam debiti, lenti illius inspissantis & miscentis Caloris administratione. Solus enim calor movet Naturam, eamque motam adjuvat, ut non Artifex, sed Natura ipsa omnes alterationes & mixtiones, una cum Inspissatione perficiat, donec tandem oriatur *Lapis ille Unus* Loquitur eâ de re etiam *Trevisanus*, ubi, Parte Tertiâ, de Igne Alterante dicit, & gradus, quibus Vera & Unica illa materia paratur, hosce ponit. Primò requiritur *Compositio*: deinde *Alteratio*: post *Mixtio*: & tandem *Unio*, hæcque omnia *solo Igne* omnia perfici disertè asserit.

Lib. 1. cap. 10.

§. *Sed ut fiat Inspissatio eorum* (principiorum metallorum) *ad invidem, & Induratio taliter, quod fiat in eis Contusio & extensio per mallei compulsionem & non Confractio, non est nisi per hoc, quod humidum viscosum in eorum ad invicem commistione solvatur, per successivam in minera decoctionem.*

Scholion.

Metallorum Principia Inspissatione coadunantur, ita tamen, ut evaporando quædam ab iisdem resolvantur, ad metalli constitutionem non pertinentia, alioquin nunquam fierent metallica corpora, sed in mercuriosa aut sulfurea nimium fusibili forma perstarent. Servandum autem hic docet Geber, Naturæ Exemplo, Humidum viscosum, in hâc sua humidâ & viscosa Natura conservatum. Id autem, Conservatio videlicet, fit per calorem mediatum, quo viscosa non evaporatur, sed in seipsa condensatur humiditas.

Ibidem.

§. *Regulam tibi tradimus generalem, quod non fit Inspissatio alicujus humidi, nisi PRIUS* (ergo non ipso Inspissationis, sed præparationis actu, fit hæc separatio) *fiat ex humido partium subtilissimarum exhalatio & conservatio ex humido* (nota hic in humido duas humiditates non homoæmeras & homogeneas, & proinde in præparatione separabiles,) *partium magis grossarum, si sit humidum in commistione superans siccum* (quando sc. humidum superfluum adest) *& vera mistio humidi & sicci, ut humidum contemperetur à sicco, & siccum ab humido, & fiat hæc substantia Una, in suis partibus homoæmera & temperata inter durum & molle &c.*

Scholion.

Regula hæc Gebrica docet; In hâc Arte nullum adhiberi debere arg. vivum, nisi prius ab illo humidum illud aquosum, vel per artem, vel per naturam fuerit exhalatum & separatum; & tum demum in Arte procedi posse: vide hâc de re infra c. 45. & 46. Possunt itaque omnia in hoc §. posita ad Creationem Sulfuris Naturæ transferri, ubi sine exhalatione humidi heterogenei, nulla sequitur Coagulatio, ad mediam substantiam.

Ibidem.

§. *Nostra intentio non est, in Principiis Naturam sequi, nec in proportione miscibilium Elementorum, nec in modo mistionis ipsorum adinvicem, nec in æquatione caloris inspissantis.*

Scholion.

Quatuor excluduntur Arti ad Naturæ normam inimitabilia. *Primò*: Quod non possimus principia naturalia componere, neque etiam id facere opus sit. *Secundò*: Neque cogamur, ad naturalem faciendam Elementorum proportionem recurrere. *Tertiò*: Ut & de Mistionis modo tenendum. Natura enim nobis talia Subjecta suppeditat, in quibus hæc Tria ipsamet jam perfecit & præparavit Arti. *Quartò*: Neque etiam in Calore Naturam per omnia esse imitandum. Quæ omnia etiam doctissimè tractantur à *Ioan. de Meung: lib.* 1 De hisce Geber postea l. 1. c. 11. inquit: *Nec scire volumus illa nec possumus, nec ad opus nostrum possunt pervenire.*

Lib. 1. cap. 11.

§. *Nos metalla non mutamus, sed Natura, cui secundum Artificium illam Materiam præparamus: quia ipsa per se agit, non nos. Nos verò Administratores illius sumus.*

Scholion.

Rectè hic Geber docet, post Præparationem, & Ignis administrationem Solam agere Naturam, in Operationibus illis, quas postea l. 2. c. 85. & 86. recenset, easque majoris sagacitatis, (ubi Natura, non Artifex hoc præstare potest) industria, quàm quæ in secundo est ordine, perfici asserit, cap. 84.

Ibidem.

§. *Non est necessarium, stellarum situm expectare,* (*esset tamen utile*) *sed sufficit solum* (ergò nihil ultra requiritur) *Naturæ disponere, ut & ipsa, quæ sagax est, disponat sitibus convenientibus mobilium corporum: Non enim suum motum poterit Natura perficere sine motu & situ mobilium corporum* (Ergo post Præparationem, sola Natura omnia perficit.)

Lib. 1. cap. 12.

§. *Alii in Spiritibus; alii in corporibus alii in salibus & aluminibus, nitris & boracibus: alii verò in omnibus rebus vegetabilibus, hanc inveniri Artē & Magisterium affirmant. Ex his autem omnibus, hi quidem secundum partem, bene: hic* (fortè illi) *vero, secundum totum malè divinum Magisterium æstimantes, illud tradiderunt posteris: Alii in omni genere Vegetabilium rerum supponunt.* [sc. materiam.

Scholion.

Ex his omnibus,) Loquitur de Scriptoribus illis, qui in Libris suis diversas opinationes (ratione materiæ) discipulis hujus Artis obtruserunt, ut ex seq. Periodo (*Ex ipsorum autem*) clarum redditur.

Hi) sc. in Spiritibus & corporibus. *Illi*) In Salibus &c.

Lib. 1. cap. 24.

§. *Adhuc vero & in aliis* (sc. artificibus) *Crescentibus omnibus supponentibus, magis laboriosa* (Ars) *fore probatur: Ideoque, qui eam in Omnibus Vegetabilibus ponunt. possibile quidem ponunt, sed NON, eis* (sibi) *quoniam prius deficerent in labore, quam laboratum perfici sit possibile.*

Scholion.

Nota: 1. Quod non ponat Geber hoc loco Impossibile,

sibile, ut de Boracibus &c. dixerat. 2. Impossibilitatem non esse ratione materiæ, sed HUJUS Artificis. 3. Videtur fucus latere in Vocabulo, *omnibus*: cum non sine discrimine ex omnibus (etsi quidem omnibus insit) æquè possit hæc materia educi. Videatur hâc de re. *Lull. Testam. Theorica c.* 40. 4. Si non ex omnibus, sequi tamen potest, ex aliquibus. Non enim dicit Geber, *ex nullis*: neque etiam dicit, in quocunque Vegetabili. *Summa.* Videtur Geber dicere; Non omnia Vegetabilia esse idonea: Ex omnibus quidem, sine discrimine, posse perfici non negat: interim dicit, ejusmodi artifices in prima Operatione deficere potiùs, (aliqua talia nimis remota tractantes) antequam per præparationem eam producant Philosophicam materiam, quæ dein solâ perfectione opus habet.

Ibidem.

§. *Ideoque si tales Artem non inveniunt SUIS laboribus, artem NULLIS laboribus inveniri posse arguunt.* (Hic Error ponitur non in materia, sed in operis & laboris modis.)

Lib. 1. cap. 25.

§. *Innuimus tibi, secundum Antiquorum opinionem: qui fuerunt de secta nostrâ, artem imitantium, quod principia naturalia in Opere naturæ sunt Spiritus fœtens & Aqua viva, quam & Siccam Aquam nominari concedimus.*

Scholia.

Hæc enim etiam Artis prima sunt Principia: Ubi notanda Mercurialis partis duo nomina. 1. Aqua viva. 2. Aqua sicca, quæ & propterea sublimabilis, nec destillabilis esse debet, secundum Definitionem Sublimationis, quæ ita babet; *Sublimatio est rei Siccæ per ignem elevatio, cum adhærentia sui vasis.* Lib. de Sum. Perfect. 1. c. 10. Item: Spiritus fœtens hic in suo latet arg. vivo. *De Secta nostra:*) Ergo eadem est & Geberi Sententia. *Artem imitantium:*) Cur non dicit Geber; Naturam imitantium? Resp. Quia hi Philosophi ex iis, quæ in Artis progressu viderant, retrò ad Naturæ opus consimile fuerunt argumentati, à posteriori sc:

Ibidem.

§. *Spiritus fœtentem divisimus: Est enim Albus in occulto & Rubeus; &* (vocula hîc & videtur superflua:) *niger uterque in Magisterio hujus Operis: In manifesto autem uterque tendens ad rubedinem.*

Scholion.

Ita interpretandus est hic locus: Quod videlicet fœtens hic Spiritus ab initio delitescat in Nigredine in quâ tamen idem Spiritus Albus & Rubeus occultatus est. Quando autem in manifestum prodit Spiritus ille, tum finalem terminum sibi habet in rubedine propositum, ad quam uterque (sc. ater & albus:) tandem determinatur finaliter.

Ibidem.

§. *In genere* (de hisce Principiis, Spiritu sc. Fœtente & Aqua viva:) *dicimus quod unumquodque ipsorum est fortissimæ Compositionis & Uniformis Substantiæ: & illud ideò, quod in eis partes terreæ, taliter partibus aëreis, aqueis, igneis, per minima sunt unitæ, ut nulla ipsarum, alteram in resolutione possit dimittere: Imò qualibet cum qualibet resolvitur, propter fortem Unionem, quam habuerunt adinvicem per minima, & paulatim à calore naturali & æquali, in mineralibus, in terræ visceribus condensato, &c.*

Scholia.

Hæc Generalia possunt etiam pro descriptione veræ Materiæ intelligi; Cum eadem debeat esse materia Artis, quæ Naturæ. Videtur autem nunc ad Opus Naturæ, & non Magisterii deflectere. Interim tamen, quia definit hæc Principia, secundum Opus Magisterii, tenendum. 1. Quod Elementarem primam naturalem eorum compositionem describat, quam dein Ars imitatur. 2. Eam Compositionem dicit esse indissolubilem. 3. Utrumque Principiorum, unâ & eâdem definitione describit, quia unum sunt, & unum indissolubiliter in altero; ratione substantiæ, unâ etiam definitione possunt definiri: videatur *Lull. Theoric. Test.* c. 48. & 41.

Unum quodque ipsorum) Sc. tam Spiritus fœtens, quam aqua viva. *Fortissimæ Compositionis & Uniformis Substantiæ:*) Hæc videntur etiam hunc sensum admittere, quod sulphur sit de Natura Mercurii, & hic de Natura illius, ut aliàs in Philosophorum Libris legitur: & Geber hæc simul juncta à Natura pro vero arg. vivo intelligit.

Per minima sunt unitæ, ut nulla ipsarum:) Hoc ipsum fit in Operatione secunda.

A calore naturali & æquali:) En! tibi Instrumentum Naturæ & Artis.

In mineralibus:) Id est, qui inest mineralibus: Intelligit ergò Instrumentum intrinsecum, ut & in Secundâ Operatione fieri solet.

Ad Exigentiam illorum:) scil. metallorum: Aliam enim habet Lapis Exigentiam.

Essentiæ, secundum opinionem, &c.) Hæc omnia etiam possunt adaptari ad Lapidis Confectionem, pro ratione Exigentiæ Essentiæ illius.

Lib. 1. cap. 26.

§. *Alii dixerunt, quod principium non fuerit arg. vivum in naturâ sua, sed alteratum, & conversum in terram suam, & sulfur similiter alteratum, & in terram mutatum &c:* (: Etiam hæc opinio, pari ratione, pertrahi potest ad Opus Philosophicum.

Ibidem.

§. *Et iste modus, quod prius* (nota hîc *prius*, quando scilicet omnia post solutionem, seu potiùs Liquationem, in atrum pulverem seu terram convertuntur:) *unumquodque eorum* (unitivè sc. sumpta:) *convertitur ad terream naturam,* (utcunque enim simul maneat in Nigredine, sine aliqua separatione:) & *ex his ambabus terreis naturis, resolvitur fumus tenuissimus* (Hoc de fumo plurima hinc inde Lullius, ut & Morienus:) *à calore multiplicato in Visceribus Terræ.* (In Opere Philosophico intelligendus hic venit calor Intrinsecus, qui paulatim augetur, & rectè in ipsis visceribus esse dicitur:) *Et hic duplex fumus:* (nota hic duplicem fumum:) *est materia metallorum immediata* (& ita etiam hæc combinatio in Opere Philosophico, est immediata Lapidis materia:) *Hic fumus* (sc. duplex:) *cum à calore mineræ temperato* [hîc sermo est de igne externo:] *decoctus fuerit, convertitur in materiam cujusdam terræ* (vide hîc paulativam Inspissationem,) *ideoque fixionem quandam suscipit, quam deinde* (ad Ablutionem accedit.)

accedit:) *fluens aqua per viscera mineræ*, & (hoc, &, superfluum esse videri potest,) *terra spongiositatem*, (hæc omnia, sed à propria suâ aquâ, in Opere Philosophico eveniunt:) *dissolvit, & ei uniformiter unitur unione naturali & firma.* (En! tibi aquam homogeneam, & propterea unibilem:) *Ideoque sic dixerunt, sic opinantes quod aqua fluens per meatu terræ, invenit substantiam dissolubilem, ex substantia terræ in visceribus illius, & illam solvit* (hæc omnia exquisitè quadrant ad opus Philosophicum:) *& uniformiter cum ILLA UNITUR* (En! aquam unibilem) *quousque* (videtur iterationem in Solutione innuere) *& substantia terræ in Visceribus dissoluta, & aqua fluens dissolvens* (explica hinc Solutiones illas Lib. 2. cap. 85. positas:) *Unum fuerint Unione Naturali* [ergò est aqua cum terra sua Homogenea:] *& ad talem mistionem veniunt omnia Elementa* [vide hic Reconjunctionem Elementorum, in Artificio] vel quasi [separatorum:] *secundum debitam naturalem proportionem & miscentur per minima, quousque facit Uniformem mistionem. Et hæc mistio per successivam decoctionem* (ut & in Arte Lapis:) *in mineris inspissatur* (nascitur in arte, ubi omnia terrestria excluduntur, inspissatus ille Mercurius, de quo Lib. 2. c. 63.) *& induratur, & fit metallum. Et hi quidem, quamvis sint affines Veritati, non tamen Veritatem conjiciunt puram.* (Intelligo, in Processu Naturæ, sed non Artis: cum non omnia & singula ita fiant in Natura, sicut in Arte: Ideò utitur vocabulo *conjiciendi*, quasi dicat; uno nobiscum quidem utuntur medio in Arte, sed ex arte ad Naturam, non satis dextrè argumentantur, cum Ars & Natura, non in omnibus (quod illi non satis considerant) sibi sint similes: sicuti neque Naturam in omnibus imitatur (lib. 1. c. 10.) sic nec ex Arte omnia ad Naturæ Processum subterraneum applicare possumus.

Lib. 1. cap. 28.

§. *Sulfur est pinguedo Terræ* (Definitionem hanc sulfuris diligenter notabis, ut quæ describat etiam sulfur Philosophorum.) *in minera terræ* (intellige etiam Philosophicæ, in Sulfuris Creatione, *Lullius in Apertorio:*) *per temperatam Decoctionem inspissata, quousque induretur.* [quod antea erat aquosum & humidum] & sicca [exploso phlegmate: *fiat, & cum indurata fuerit, Sulfur vocatur* (nota: quòd nuncupetur *sulfur* Philosophicum, post suam Confectionem, aut Creationem: hoc est, quando Coagulatio fit, vel quando in terram ultimò convertitur: Vis enim ejus integra est, si versa fuerit in terram. Qui in verbis hisce sulfur Lullianum non assequitur: cæcus est:) *Habet siquidem sulfur homogeneam & fortissimam compositionem, & est Uniformis substantiæ, in suis partibus homoœmera*, [quasi homousiæ:] *quia homogeneum est* (Idem dicit Lullius de suo Sulfure Naturæ: Relatè autem homogeneum cum arg. vivo in Opere Philosophico, rectè etiam dicitur:) *Ideoque non aufertur oleum ab ipsa per destillationem* (sc. factâ Coagulatione (destillato Phlegmate extraneo, hæc aërea permanens substantia, cum terra manet, quia est oleosa, recedente phlegmate in destillatione:) *sicut ab aliis rebus oleum habentibus.*

Ibidem.

§. *Qui quærit ex eo opus elicere, illud per se præparando, non eliciat, quoniam cum misto* (quod illi in sui Creationem mixtum arg. vivum: Licet ad literam videatur de additione calcium ad sulfur loqui. Hîc enim veritatem occultat, uti alibi protestatur:) *perficitur & sine illo* (nisi illi jam admixtum esset suum argentum vivum nihil posset effici:) *protelatur Magisterium usque ad desperationem. Et cum suo compari* (jam sibi mixto arg. vivo, quod & ob albedinem, arsenicum dici solet:) *fit tinctura, & dat pondus completum unicuique metallorum* (cum omne commune sulphur per se sit rarum & leve, necesse est hunc locum de alio sulfure intelligatur, cum causa non sit suo effectu deterior:) *& ipsum à fœditate depurat & illustrat* (sulfur autem commune semper inficit:) *& perficitur* (hoc ipsum Naturæ Sulphur:) *cum Magisterio, sine quo nihil horum præstat, sed potius corrumpit & denigrat.*

Ibidem.

§. *Qui etiam in Præparatione* (intellige ejus Creatione:) *ipsum commiscere & amicare corporibus noverit* (intellige corpora, de quibus in Apertorio Lullii:) *sciet Unum de Secretis Naturæ maximum, & Viam perfectionis UNAM* (pro, illam vere Unam:) *cum multæ sint viæ ad unum effectum & unum intentum, &c.*

Ibidem.

§. *Per Deum Altissimum, IPSUM* (observa nunc de quo sulfure sit sermo:) *illuminat omne corpus* (ergò est sulfur, quod inest etiam corporibus: potest tamen etiam de tinctura jam parata, aut de sulfure interno philosophici arg. vivi, Solem & Lunam philosophicam in operatione illuminante, intelligi:) *quoniam est Lumen, alumen* (propterea, quià etiam albificat:) *& tinctura: Eligitur autem crassum* (was sich flüssig zusammen setzt) *lucidum* (En tibi sulfur lucidum, h. e. transparens.)

Lib. 1. cap. 29.

§. *Eligitur arsenicum* (Artis puta:) *lucidum & squamosum & scissile* (Philosophi hoc sulphur album alibi comparant cum foliis Talci scissibilibus & squamosis.

Lib. 1. cap. 30.

§. *Argentum vivum*, (*quod etiam Mercurius appellatur, antiquorum usu;*) *Est Aqua viscosa, in visceribus terræ substantiæ subtilis, albæ terræ, per calorem temperatissimum, unita totali unione per minima, quousque humidum contemperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter.*

Scholion.

Hæc ad Præparationem arg. vivi Philosophici accommodari omnia possunt: Videtur enim definire Geber simul etiam arg. vivum Philosophorum reductum. Vide *Lull.* Theoric. Testam. c. 48.

Ibidem.

§. *Est etiam*, (*ut dicunt:*) *materia metallorum cum sulphure, &c.*

Scholion.

En tibi notam, quâ innuere Gebrum aliud arg. vivum, apparet quod propriè metallorum materia, non est, ideoque ex eo non fit metallum, sed Tinctura.

Ibidem.

§. *Mercurius est amicabilis, & metallis placabilis* (etsi ratione Originis non videatur: quinimò maxime videtur:) *& medium conjungendi tincturas* (vide Lull. Test.

Test. Theoric. cap. 42.) *& non submergitur aliquid in arg. vivo, nisi Sol* (scil. Philosophorum:) *Figitur & est tinctura rubedinis exuberantissima refectionis & fulgidi splendoris, & non recedit à commisto, donec est in naturâ suâ* (sc. commisti:) *Non est tamen Medicina in Naturâ suâ, &c.* (sc. ante secundam Operationem absolutam.)

Lib. 1. cap. 31.

§. *Secundum* (Est oppositio ad eum modum, quo corpora corporibus) ut in antecedentibus est: (miscentur, sed frustra:) *nostrum Magisterium, perfectum imperfectum adjuvat, & imperfectum in nostro Magisterio PER SE perficitur, sine administratione rei alicujus extraneæ, & imperfectum* (legendum suspicor, *in perfectum*, id est in statum perfectum, materia sc. hæc imperfecta, ab initio, tandem fit perfecta:) *hoc eodem Magisterio perficitur. Et per Deum se invicem alterant & alterantur, & se invicem perficiunt & perficiuntur, sine alicujus adminiculo* (Es ist ein ander thun in Magisterio, quam in præcedentibus secundum cursum communem ut in admixtione Solis & Saturni dixerat Geber vide ibi: Opponitur enim cursus communis & Magisterium nostrum.)

Lib. 1. cap. 32.

§. *Quicquid metallum radicitus citrinat, & ad æqualitatem perducit & mundat, ex omni genere metallorum, Aurum facit, &c. Aurum quoque est pretiosissimum metallorum, & est tinctura rubedinis* (Nota: Hic duplex aurum describit Geber: quorum hoc metallum: Illud, Tinctura est: Vult sc. Geber: Aurum principaliter in Fermentatione intellectum: & quia Sol, ut priore cap. dictum, Saturnum non tingit, evincitur inde, alium hîc Solem intelligi:) *quia tingit & transformat omne corpus, &c. Et est Medicina* (En tibi aliud Aurum, quod Medicina dicitur:) *lætificans & in juventute corpus conservans* (quasi diceret Geber, se hîc non de auro naturali, sed de subtiliore Artis auro loqui &c.) *Cum ipso* (dicto Sole:) *similiter commiscentur Spiritus* (in Lapide existentes) *& figuntur per ipsum* (Fixio autem illa fit Fermentationis tempore) *maximo* (Secretissimo:) *Ingenio, quod non pervenit ad Artificem duræ cervicis* (Ergò hæc non sunt literaliter in arte intelligenda, Es gehöre ein subtiles ingenium und Verstand hierzu)

Lib. 1. cap. 38.

Consideratio rei quæ perficit, est Consideratio electionis puræ Substantiæ arg. vivi: & est materia quæ ex MATERIA ILLIUS, assumpsit originem & EX ILLA creata est (En tibi argentum vivum non commune, sed ex eâ materiâ productum, quæ etiam arg. vivi *Origo & Mater* est, sie muß auß deren materi hergehen / quæ est materia materiæ arg. vivi:) *Non est autem materia illa* (prima seu generalis aut generalissima) *arg. vivi in suâ* (communis sc. arg. vivi.) *natura nec in tota substantia* (nobilissima enim ejus pars est extrahenda:) *sed est pars illius: non est autem nunc* (id est, ut propriâ Specie) *sed cum Lapis noster factus est* (id est, wann post præparationem & separationem, sie zu dem Lapide gemacht werden: *Ipse enim*) Lapis ex suâ origine eductus & factus:) *illustrat & ab adustione conservat, quod Perfectionis significatio est.* (quando sc. effectus Laudat opus & artificem: hie werden wir gar auff ein ander / & quidem Lullianum arg. vivum gewiesen.)

Lib. 1. cap. 39.

§. *Non invenerunt Antiqui nostri, nec nos, nec qui post nos erunt, aliquid, quod uniretur Corporibus, nisi SPIRITUS SOLOS, vel aliquid, quod naturam CORPORIS & SPIRITUS in SE contineret &c.* (En tibi Subjectum Sublimabile, quod & corporis & spiritus in se continet naturam: Vide Lullium in apertorio suo.)

Ibidem.

§. *Ingeniati fuimus, spiritus mundare ab unctuositate videlicet adurente, eam habentes sc. à terreâ superfluitate omnes* (spiritus emundandi ab unctuositate adurente & à Terrea superfluitate:) *Et ad hoc* (Mundationem spirituum scil.) *per nullum Magisterium potuimus pervenire, nisi per solam SUBLIMATIONEM* (Sublimationis necessitas:) *Ignis enim cum elevat, subtiliores partes semper elevat:* (Ratio validissima:) *ergo dimittit grossiores. Ex hoc patet, per Sublimationem, spiritus à terreitate mundari,* (Terreitatis per Sublimationem remotio:) *quæ & ingressionem impediebat,* (inde patet, rem sublimatam, subtiliorem & fusioni aptionem reddi:) *& colorem immundum dabat* (Duo Terreitatis superfluæ vitia. 1. Ingressus impeditio. 2. Coloris immunditia) *Experientia verò notum tibi facit satis per visum tuum, illos ab ea* (sc. terreitate:) *absolutos esse. Vides enim eos splendiores & magis Pervios, & eos facilius corporum Densitatem subintrare & penetrare, & non fœdum, ut prius, colorem facere.*

Scholion.

Notandum hoc loco. 1. Requiri spiritus. 2. Sublimatione purgatos. 3. Visui pervios, quæ omnia cum sulfure & arg. vivo supradictis conveniunt.

Ibidem.

§. *Quod verò per Sublimationem adustio removeatur patet Experimento, quoniam Arsenicum, quod prius ante sublimationem impurum & pronum erat ad adustionem, post ejus sublimationem inflammari se non permittit, sed solummodò sine inflammatione recedit: & hoc idem IN SULFURE (si experieris:) invenies.*)

Scholion.

Hæc omnia ad Creationem Sulphuris Philosophici accommodari possunt: in quâ ante Coagulationem & Sublimationem materia est spiritus adustibilis, post sublimationem verò purum est sulphur & incombustile.

Ibidem.

§. *Quia verò in nullis aliis* (rebus sc.) *quàm spiritibus vidimus adhærentiam ad corpora, cum alteratione, per nullam aliam causam fuimus ab eis excusati, quin necessarium fuerit illos PRÆPARASSE cum MUNDATIONE illorum, quæ est per SUBLIMATIONEM.*) Nessitas Mundationis spirituum:)

Lib. 1. cap. 40.

§. *Sublimatio est rei siccæ per ignem elevatio cum adhærentia sui vasis, &c. &c.* (Etsi quidem hoc Caput principaliter de sulfuris & arsenici sublimationibus agere videatur : habentur tamen generalia quædam notanda in illo.) *In sublimatione* (sulfuris & arsenici:) *necesse est Artificem Triplicem Ignis gradum sublimationi applicare : Unum proportionatum taliter, quod per eum ascendant alterata tantum & mundiora, & LUCIDIORA* (Hæc Luciditas de sulfure communi accipi non potest : Loquitur igitur de Sulfure Naturæ noto.)

Scholion.

Bernhardus Trevisanus de sua Materia dicit, quod calore incompetenti sublimata fuerit, neque dissoluta. Unde sequitur, eam esse siccam & sublimabilem, sed debito caloris modo esse *Aquam siccam resolutam.*

Ibidem.

§. *Tota sublimationis intentio hæc est, ut remotâ terrestreitate* (seu terreitate :) *illius per Ignis administrationem debitam, & abjecta similiter ex ea subtilissima & fumosa illius parte, quæ adustionem cum corruptione adducit relinquatur nobis pars illa, quæ in æqualitate consistit, quæ SIMPLICEM FUSionem super ignem facit* (*sine adustione aliquâ de igne fugiente*) *sine inflammatione illius.*

Scholion.

Hæc ad sulphur naturæ omnia quadrant quam optimè in eo enim separatur sublimatione Terreitas : miro modo aboletur pars adustiva subtilissima, relictâ parte, quæ in æqualitate consistens, & adustione carens, facilimè suo Igniculo debito funditur. Sequuntur & alia quædam, qualitates sulfuris singulares demonstrantia quæ de sulfure communi verificari posse videntur minimè.

Ibidem.

§. *Quod verò subtilissimum sit adustivum, manifestis argumentationibus probatur. Quia ignis ad suam convertit naturam unumquodque eorum, quod magis affine est illi* (Hujus rei exemplum patet in communi Spiritu vini, cujus subtiles partes, neque crassiores aqueæ, ab igne inflammantur & consumuntur) *quia ex unaquaque re adustibili magis affine est quod ex illa est subtile, & adhuc magis affine est, quod subtilius: ergò & maximè affine, quod subtilissimum est. Ab Experientia similiter, quoniam sulphur vel arsenicum non sublimatum velocissimè inflammatur, sulfur verò facilius.*

Scholion.

Nota : quod hoc loco inflammationis causam Geber in pinguedinem non reponat, licet supra cap. 28. Sulfur per pinguedinem definierit, ut & postea 58. sed in *Subtilitatem*, & cum igne *affinitatem* inde resultantem : Unde quale sulphur intelligat, satis patere potest.

Ibidem.

§. *Sublimatum verò directè non inflammatur : sed evolat & extenuatur sine inflammatione, præcedente tamen fusione.*

Scholion.

Hæc de sulphure verificari nequeunt, ut quod (commune scil.) sublimatum aliquoties, de suâ adustione nihil remittit : Sulphur autem Philosophicum primò funditur, deinde verò evaporat.

Lib. 1. cap. 41.

§. *Probatio administrationis fecum est, ut eligatur materia ILLA, cum quâ plus conveniunt spiritus sublimandi, & cui permiscentur profundius: quoniam ILLA, cui magis uniuntur, potentior est in retentione fecum sublimandorum, quam cui non* (Hoc idem vult Lullius, Sulphur Naturæ esse sublimandum ex suâ terrâ propria) *Conjungantur cum fece de aliqua re fixa* (Idem notandum de Terra fixa quæ Vas Naturæ dicitur) *Probatio verò, quod necessaria sit talium secum administratio quibus sublimanda conveniant & uniantur in profundo suo* (Nota : quare feces dicantur, & interim cum sublimandis rebus convenire debeant, quæri potest ? Notentur ergò 1. feces quid importent. 2. cur conveniant, &c.) *quia si feces non permiscerentur per minima, tunc idem contingeret, sicut si fecem non haberent, scil. ut ascenderet tota illorum Essentia, sine mundatione aliqua sicut ascendunt sine fecibus cum tota substantia* (ita nulla daretur Coagulatio, nullaque per sublimationem Separatio, quæ tamen super propriâ suâ terrâ faciliter eveniunt) *Ergo & similiter à fecibus sublimata, quibus Non uniuntur accidere necesse est &c. Illud quod plus nos excusat à fecibus de corporibus, est omne genus salis præparati* (Ergò à debito Sale convenienti cum sublimando, securissima sublimationis faciendæ via est) *& hujus Consilium in Naturâ.*

Ibidem.

§. *Proportio fecum est, ut quantitas fecum quantitati sublimandorum æquetur* (Hæc de Ponderibus tractatio, agit de Imprægnatione paucæ vel multæ materiæ factâ. Nam potest plus, minus, magis, imbibi & dein sublimari) *In hoc enim etiam rudis artifex errare non poterit : Mediocrem verò artificem ponere medietatem ponderis sublimandorum ex fecibus, sufficiens esse contingit, & in hoc errare non debet. Exercitato verò, & maximè experto, minima illorum pars sufficit* (Dieser imbibiert und impregniert immerfort biß die *proportio fecum* von dem *imbibito* wol überfetet wird / & hoc etiam erit facilimæ & purissimæ Sublimationis) *Quantò enim minores sunt fecum quantitates, tantò & majoris exuberantiæ sublimationem necesse est esse : dummodo & secundum diversitatem subtractionis fecum, fiat proportionalis subtractio ignis* (ubi pauciores sunt feces, mitior etiam ignis requiritur) *In parva enim quantitate, parvus ad perfectionem Ignis eliciatur, in magna magnus, in majore major.*

Scholion.

Si Summa Volatilis, Summam Fixi superaverit, tum fieri poterit, ut adhibito Ignis gradu intensiore, Res sublimanda de fecibus (licet puris) secum vehat quædam, quæ & puritati, & subtilitati & liquabilitati officiunt, Et hoc est, quod Geber alibi dicit; quosdam tum vertisse in Saturnum, Jovem, Martem, &c. Multum igitur in gradu Ignis debito situm est.

Lib. 1.

Lib. 1. cap. 42.

§. *Regula sit communis: quod imprimis expedit cum parvitate Ignis, Solam Aqueitatem ex sublimandis exprimere: quâ remotâ, si quid ascendat per illum, tunc in principio hic non augeatur ignis, ut per debilissimum ignem subtilissima pars tollatur & seorsim ponatur, quæ est causa adustionis.*

Scholion.

Hæc de sulfure & arsenico communi dicta videntur: possunt tamen etiam pro cautelâ, ad opus sulfuris Naturæ accommodari, als ein Handgriff in Sublimatione. *Hujus autem viam scit exercitatus solus*, inquit Cap. citato Geber. Ergò ists ein arcanum.

Lib. 1. cap. 44.

§. *Melius est id Sublimatum, quod Fusum* (Ergò materia sublimata facilis est liquationis) *& Densum* (seu compactum) *in frustis, & apud fundum illius* (Vasis scil. steigt nicht hoch) *PERVIUM & CLARUM, cum adhærentia, ad vasis spondilia conscendisse invenitur: quoniam hoc minus habet adustionis, quam quod prope foramen reperitur scandisse &c. Probatio* (die Prob) *bonitatis & perfectionis Sublimationis est, ut inveniatur CLARA & LUCIDA, & non aduratur cum inflammatione.*

Scholion.

Hæc omnia etiam rectè de Sulfure Philosophorum intelligi possunt, cujus in Sublimationis præparatione adustio tollitur, sicuti Lullius in Codicillo docet. Et vide hîc quale Geber sulfur innuat. 1. Pervium & clarum. 2. fusile post sublimationem. 3. & non adustibile. Cogita nunc, cui rei has proprietates attribuere possis.

Lib. 1. cap. 45.

§. *De Sublimatione Mercurii sive Argenti vivi.*

Scholion.

Hic titulus est, quo promittit, Modum sublimandi Mercurium, atque videri vult primâ fronte, quasi de vivo currente arg: vivo ageret, sed quale arg. vivum intelligat Textus cum notabilibus expedient.

Ibidem.

§. *Est igitur completa summa illius* (Mercurii) *depuratio terreitatis & remotio aqueitatis illius. Excusamur enim à labore remotionis adustionis ejus quoniam eam non habet.*

Scholion.

Loquitur autem hîc Geber, de arg. vivi ex Partu Terræ orti, *naturâ mediâ*, quæ adustibilis non est; cum jam congelatio in terrâ est facta, tum etiam adustibilitas segregata est: interim illius ei insitum sulfur habet ab initio adustionem, quæ tamen in præparatione mirabiliter tollitur, quo facto, sulfur cum suo arg. vivo, & hoc cum illo mixtum intelligitur. Ita autem tractat Geber hanc arg. vivi sublimationem, ut in multis etiam ad arg. vivum vulgare ad literam accomodari posse videantur.

Ibidem.

§. *Dicimus igitur, quod ingenium Separationis SUPERFLUÆ TERRÆ ipsius est, ipsum commiscere rebus cum quibus affinitatem non habet, & sublimationem reiterare ab eis multoties.*

Scholion.

Superflua terra) Habet enim in se quandam Volatilem terram, quam separare non contingit, nec opus est, ut in *Apertorio Lullii* videre est, quia superflua illa haudquaquam est, sed necessaria.

Cum quibus Affinitatem non habet) Quæritur, quomodo conveniant ea, quæ supra de sulfuris fecibus, in quibus Affinitas requirebatur, dicta sunt? Respondetur: Quantum ad eam partem, quâ occultè Geber, Veri arg: vivi sublimationem tractat, sciendum, hoc arg. vivum nunquam sine suo sulphure, & hoc sine illo esse posse. Congelatur autem isthoc arg. vivum beneficio sui sulfuris quod ut congelatur, requirit sibi Terram, Matrem suam, in cujus gremio coagulatur, & ex inconspicuo, conspicuum redditur beneficio Matris suæ: simul autem & congelat suum arg. vivum, quod congelatur non ex fecum, sed sulphuris sui, fecibus congelati, beneficio. Sic ergò hæ feces sulfuri sunt affines: arg. vivo autem non: Neque enim arg. vivum hoc ex fecibus quicquam sibi assumit (vide *Lullium in Apertorio*) sed tantum est Vas Naturæ. Ideoque hîc nulla est contradictio.

Ibidem.

§. *Et harum* (fecum) *genus est TALK, & calx corticum ovorum & marmoris albi.*

Scholion.

Hæc ad arg. vivum vulgare spectant: Geber enim utriusque arg. vivi tractationem mirabiliter inter se commiscet: ita tamen, ut haud incertis notis, quando de hoc aut illo, aliquid dictum velit, discretio fieri possit.

Ibidem.

§. *Ab istis enim mundatur: ab aliis verò habentibus affinitatem cum eo, nisi sint perfectionis corpora* (Philosophica: Perfectionis corpora, quæ & insunt Mercurio Philosophorum sublimato) *corrumpitur potius, quia sulphureitatem habent omnia talia* (talis peregrina sulfureitas non pertinet ad opus Philosophicum) *quæ ascendens cum eo in sublimatione, ipsum corrumpit &c. Ergò melior est ejus sublimatio per ea cum quibus non convenit* (Hæc de utroque arg. vivo possunt rectè intelligi) *Cum quibus autem convenit, melior esset, si sulphureitatem non haberent*: (Ergò, omne inflammabile & adustibile prius est à fecibus amovendum) *Ideò à calce* [considera, qualem calcem hîc intelligat Geber: Calx enim viva habet in se sulfureitatem aliquam: Ergò alia calx intelligenda] *melior est sublimatio, quæ à rebus omnibus* [calcinandæ ergò diligenter feces] *quoniam illa parùm convenit, & sulphureitatem non habet* [Danck habeat tuum corpus] Et sic Terreitas superflua removetur.

Ibidem.

§. *Modus verò Remotionis Aqueitatis ipsius SUPERFLUÆ* [Nota superfluæ: Relinquenda ergò est quædam aquositas: de duplici hac aqueitate vide Lullium Theoric. Testam. c. 48.] *est, ut quan-*

ut quando commiscetur calcibus à quibus sublimari debet, (Nota : Numerum pluralem in calce) *teratur & commisceatur illis cum IMBIBITIONE, quousque de illo nihil appareat* (Er schleufft in seinen calcem hinein) *& postea* (quando sc. debita Coagulatio fuerit facta) *super ignem lentissimum, aqueitas imbibitionis removeatur* (hoc fit quando factâ digestione, superposito Alembico, phlegma extrahitur, residente interim *media arg : vivi substantia*, in calce sua seu fecibus) *qua recedente, etiam arg. vivi aqueitas* (superflua) *cum ea recedit* (vide locum proximè allegatum) *sit tamen Ignis tam lenis, ut per eum arg. vivi TOTA SUBSTANTIA non ascendat* (Nihil igitur de tota substantia arg. vivi est abigendum.)

Ibidem.

§. *Ex multiplici igitur reiteratione imbibitionis* (dictæ) *cum contritione & levi assatione, aqueitas illius major deletur, cujus residuum, per sublimationis reiterationem removetur.* (præsertim quando ante sublimationem partes aquosæ evaporantur supra cap. 42. in Regulâ adducta.)

Ibidem.

§. *Et cum videris illud* (jam producit sublimati huius Mercurii Notas Veras) *albissimum, excellentem nivem albedine suâ, & QVASI MORTVUM* (ut quasi folia Talki appareant) *aludelis spondilibus adhærere, tunc super ipsum reitera sublimationem* (de qua Lullius in Codicillo cap. 14.) *ejus sine fecibus, quoniam adhæret* (si iterum fecibus misceretur) *pars ejus fixa cum fecibus, & nunquam per ingeniorum genus aliquod ab illis separari posset.*

Scholion.

Observa hîc. 1. Daß in diesem Mercurio ein pars fixa schon verborgen / hat sein corpus in sich. 2. pronus est ad fixionem. 3. Er schleufft in sein terram hinein / darauß er nicht wider zubringen. 4. Ist also nunmehr mit ihme die Secunda Operatio anzugreiffen.

Ibidem.

§. *Aut post illud* (sc. factam purissimam sublimationem) *figas partem illius* (nisi multiplicatio sub hisce verbis lateat, tunc Medicina est, hoc quidem in loco Ordinis Secundi) &c. *Et cum fixeris illam &c* (reliqua omnia sunt de Ordine Secundo, sine Opere medio, da man der Tinctur muß zum Fluß helffen.)

Ibidem.

§. *Quod si LVCIDVM & albissimum habuerit colorem & PERVIVM, tum benè mundasti, si non, non.*

Scholion.

Materiam sc. Medicinæ. Ex diaphaneitate ergò constat. 1. quod hic argentum vivum vulgi non intelligatur. 2. quare oporteat esse illud verum arg. vivum.

Ibidem.

§. *Igitur, ne sis in præparatione illius* (sulfuris & arg. vivi) *quæ per sublimationem fit, negligens: quia qualis erit Mundatio, talis & perfectio per illud sequitur in projectione illius super unumquodque imperfectorum corporum, & super ipsum vivum non præparatum* (Generaliter hic loquitur etiam de tertio Ordine, in quo sola projectio facit omnia) *Unde & quosdam contingit ferrum, quosdam verò plumbum, & quosdam per illud Venerem, & quosdam stannum formare: Quod contingit* (videtur hîc iterum relabi ad Ordinem Secundum) *propter purificationis negligentiam* (Operationis scil. Primæ) *quandoque illius solius* (scil. arg. vivi) *quandoque Sulfuris sibi* (non ab artifice sed natura) *admisti, vel ejus Comparis. Si igitur directè sublimando mundaveris, & illud perfeceris* (Ecce tibi Duas Operationes. 1. Præparationis seu Sublimationis. 2. Perfectionis seu Nutritionis) *erit albedinis Tinctura firma & perfecta, cui non est par.* (Hâc igitur postremâ Periodo redit ad Tertium Ordinem, cui nulla alia Tinctura par est.)

Lib. 1. cap. 46.

§. *De Sublimatione Marcasitæ; Marcasita habet duplicem Substantiam: Unam, scil. sulfur purum in naturâ suâ: Aliam verò arg. vivum mortificatum. Prima utilis est sicut sulfur: Secunda verò utilis, ut argentum vivum mortificatum & mediocriter præparatum. Assumamus hanc ultimam, quia per illam excusamur à superiore* (cap. 45.) *arg. vivo, & à labore mortificationis ejus &c. Illud elevatur albissimum, misto cœlestino colore clarissimo & amœno &c. quod nec inflammabitur, nec proprietates sulphuris ostendet aliquas, sed vivi arg. mortificati, in sublimationis reiteratione.*

Lib. 1. cap. 47.

§. *Causa Longitudinis Vasis est, ut extra ignem multa quantitas vasis extendatur, & infrigidetur, ut fumi sublimationis locum refrigerii inveniant, & adhæreant, & non inveniant viam fugæ & suæ exterminationis*, (Cautela in sublimatione adhibenda) *Hoc autem novit ille, qui dum sublimasset in brevibus aludelibus, nihil ex sublimato invenit, quoniam propter brevitatem aludelis, æqualis fuit per totum ignis. Igitur semper in fumi substantiam conversum sublimandum stetit, & non alicubi adhæsit, sed successivè per poros evanuit. Vas ergò, in omnibus sublimandis, ad majorem sui partem, in loco sui refrigerii extendatur.* (Regula Generalis in sublimatione.)

Lib. 1. cap. 50.

§. *De Destillatione: Aqua acuitatem ignitionis non suscipit, quemadmodum cineres.*

Lib. 1. cap. 51.

§. *Omne calcinati genus fixius est, quam non calcinati, & facilioris solutionis*, (Hæc ad multiplicationem possunt accommodari: dum Spiritus (qui est Lapis) fixione calcinatus, facilè sua debita aqua resolvitur.)

Ibidem.

§. *Modus Calcinationis Spirituum est, ut eis ad fixionem approximantibus, administretur ignis successivè & paulatim illum augendo, ne fugiant, quousque maximum eos tolerare ignem contingat.* (Hæc de postremo laboris, quando in rubrum pulverem materia dilabitur) *Et vas eorum sit rotundum, undique clausum &c. Excusamur tamen à majori labore, quam qui adhibetur in custodia fugæ* (ne fugiat) *Quoniam alta res non fugit, nisi Spiritus, & quod Spirituum naturæ approximat.*

Lib. 1. cap. 52.

§. *Omnis Solutionis perfectio adducitur cum aquis subtilibus, & maximè acutis & acribus & ponticis fecem nullam habentibus* (Hæc de Menstruali Lulliano) *Omne quod solvitur, necesse est salis, aut aluminis vel consimilium naturam habere. Est autem natura eorum,*

eorum, quod fusionem dant ante illorum vitrificationem &c. Ergò & spiritus soluti fusionem præstabunt similiter similem (Huc referri possunt ea, quæ Fanianus de Sale suo fusili refert) Spiritus ergò, qui magis naturam servavit spiritus (Subsume de Spiritu illo noto: atqui hîc reliquis omnibus spiritibus spiritualior, magis etiam servat naturam spiritus) magis à vitrificatione defendet: Magis autem servavit Spiritus solummodo purificatus, quam purificatus, fixus, calcinatus atque solutus: ideò necesse est talem (creandis scil.) admisceri. Resultat enim ex his bona FUSIO, & Ingressio & fixio stans. (Ergò in Spiritu illo volatili Philosophico hæc omnia sunt inquirenda, & sic cognitum erit, sal illud fusile) Sola salium & aluminum, & similium naturam servantia, solubilia sunt. (Dignum est hoc caput, quod diligenter, præsertim de Alumine & Sale, legatur.)

Lib. 1. cap. 53.

§. Medicina arg: vivi Coagulans est, quæ maximè illi in profundo adhæret (Hæc profunditas est in genere generalissimo, uti Lullius prolixè satis testatur, ex quo, quis sit hic Mercurius, conjiciendum) & ei (sc. arg. vivo vulgi coagulabili) per minima commiscetur ante illius fugam (so muß es ja flüssiger seyn / als die substantia communis Mercurii, quæ talia non præstat) Ex rebus ergò ei convenientibus necesse est illam colligere (Quæ autem res sit illi maximè conveniens, Lulliana docent scripta: Notandum etiam vocabulum colligendi, ex aliis rebus &c. ubi Collectio, ibi præsupponitur Sparsio.) Sunt autem hujusmodi CORPORA (dic, quæ & qualia?) omnia & sulfur & arsenicum (hæc qualia, in superioribus visum) Sed quia non videmus corporum aliquod in naturâ suâ illud coagulare, sed ab eis ipsum fugere, quantumcunque fuerint suæ convenientiæ (aures hîc arrigant, qui Solem & Lunam arg: vivo adjungunt, Lapidem inde excocturi) ideoque consideravimus nullum corpus illi (quantumvis summæ convenientiæ: Ergò alia & profundior convenientia indaganda) in profundo adhærere. Subtilioris ergò substantiæ, & LIQVIDIORIS FVSIONIS necesse est Medicinam illam esse, quàm ipsa corpora (inter corpora Geber recenset etiam arg. vivum) Ex spiritibus etiam non videmus, illis in naturâ suâ manentibus (sie müssen ein andere Form anziehen) firmam & stabilem coagulationem fieri illius (scil. arg. vivi) sed fugitivam, & multæ infectionis. Quod quidem contingit, alterum, propter spirituum fugam: alterum verò ex terreæ, & adustibilis substantiæ illorum commistione. (vitia spirituum nondum mundatorum) Ideoque ex hoc manifestè relinquitur, ex quacunque re Medicina illius eliciatur, ipsam necessariò debere esse (Requisita Veræ Tincturæ necessaria) subtilissimæ & purissimæ substantiæ (quid autem Q. E. subtilius & purius) illi adhærentes, ex NATVRA SVA, & FACILIMÆ liquefactionis & tenuissimæ, ad modum AQVÆ (wo nemmen solches in arg. vivo communi) & FIXÆ super ignis pugnam. (Talia dari non possunt, nisi ex subtilissimo Spiritu, qui præ cunctis aliis Spiritûs naturam habet) Hæc enim ipsum coagulabit, & in naturam Solarem vel Lunarem convertet.

Ibidem.

§. Ex ipsis (autem) corporibus metallicis cum SVO sulfure vel arsenico præparatis (metalla intellige Philosophica (hæc Medicina elicitur: Similiter ex solo sulfure vel arsenico præparatis, & ex solis similiter corporibus elici potest (pro secundo Ordine) Ex solo verò Arg: vivo facilius & propinquius & perfectius invenitur (sed non ex communi arg. vivo utcunque præparato. Illud enim ad tantam subtilitatem devenire nunquam potest) quoniam natura propriam naturam (præsertim Matrem suam) amplectitur amicabilius, & EA gaudet magis, quam EXTRANEA. Et est in ipso facilitas extractionis illius Substantiæ subtilis, cum jam in actu subtilem habeat substantiam (Loquitur de noto illo argento vivo, has proprietates, extra fixionem, omnes in se habente: vulgare, densum alibi appellat, neque subtile Geber, cap. sc. 63.) Modi vero inventionis hujus Medicinæ sunt per sublimationem. (Ergò non invenitur, nisi artificio fiat:)

Lib. 1. cap. 55.

§. Imitantes Naturæ opera in quantum possumus, necesse est, nos modum Naturæ in cerando sequi. Cerat autem ipsa in radice cerationis fusibilium humiditate, quæ super omnes est humiditates, exspectans Ignis calorem. Igitur & nos consimili cerare humiditate (radicali) necessario expedit. In nullis autem rebus melius & possibilius, & propinquius hæc humiditas Cerativa invenitur, quam in HIS, vel in Sulfure & Arsenico propinquè; propinquius autem & melius in arg. vivo Horum igitur humiditatem, non videmus terram illorum relinquere (id est, suam: Habent enim in se Terram propriam, non superfluam) propter fortem Unionem, quam in Opere mistionis naturæ habuerunt. (vides hîc compositionem à Naturâ factam, in quâ Terra & Humiditas radicalis mutuò se non deserunt, sed sese complent) Modus Cerationis est, ut toties super rem cerandam, multiplicetur eorum sublimatio, quousque in illa cum humiditate suâ manentes, fusionem bonam præstent. (Ergò, humor Mercurii Philosophici viscosus, omnia hæc perficit) Hoc autem non fiet ante illorum perfectam mundationem. (Ergò & mundatio terram fusionis impeditivam removendo, fusionem promovet.

Lib. 2. cap. 58.

§. Non inflammatur, nisi quod Oleagineum est, nec liquescit per calidum facile, nisi quod illius (scil. oleaginositatis) naturam habet. Sulfur itaque & ejus Compar, causam corruptionis habent, inflammabilem Substantiam, & terream Fœculentiam. Causam (Rem) verò Perficientem habent Mediam, inter hanc causam & illam. (Hæc magna ex parte, ad Sulphur Naturæ Lullianum transferri possunt) Est igitur causa corruptionis in illo terreitas per hoc, quod neque fusionem, neque ingressionem habet (Pro facili igitur fusione comparanda, quo plus terræ separatur eò facilius funditur) & similiter inflammabilis Substantia, quia neque stat, neque stare facit, & quod nigredinem ex omni genere ejus præstat.

Ibidem.

§. Causa (Res) igitur Perfectionis in illis (scil. sulfure & arsenico, ceu compari suo) est MEDIOCRIS illorum substantia quia per illius terreitatem non turbatur (scil. media illa substantia relicta, terreitate carens) ab ingressione, quæ per fusionem bonam perficitur (de sulfure communi alibi dicit, quod careat, ubi figatur, fusione: Ergò, ut Codicillus Lullii habet, verba hæc de alio sulphure & arsenico loquuntur) Et per illius subtilitatem, (ex sublimatione consequutam) non removetur ejus impressio de facili propter fugam (id est, etsi volatilis sit adhuc manetque materia hæc Media, utpote

nondum ad fixionem deducta: subtilitas tamen ejus in causa est, ut profundius misceatur, neque tam facilè à commisto recedat: & sic etiam in Sulfure Naturæ decepti fuerunt aliqui, ante Nutritionem susceptam, projectionem facientes) *Non est autem mediocris illorum* (sulfuris & comparis illius) *substantia, perfectionis causa corporum, vel arg. vivi, nisi figatur.* (Ergo Nutritionis labor, etiam subsequi sublimationem debet) *Patet ex præmissis in Capitulo, quod non est sulfur de veritate nostræ Artis, sed Pars ejus Arsenicum est Albedinis tinctura: Sulfur verò Rubedinis: In Sulfuris divisione magnam cautelam adhibere necesse est.*

Lib. 2. cap. 59.

§. *In arg. vivo similiter necesse est superflua demere. Habet enim corruptionis causas, videlicet, terream* (Habet ergò duplicem Terram: Unam, superfluã: & Alteram substantialem) *& adustibilis* (vide hîc causam, per quam arg. vivi aqueitas, perfectionem in Tincturis impedit & inficit) *absque inflammatione* (Non est sententia, quasi flammam non conciperet, sed quod levissimo igne (qui flammali oppositus est) aduratur, sicuti de cavendâ spiritus adustione, Lullio crebrò monet) *aqueitatis substantiam* (Est ei ab initio, maximè adustibilis Substantia humida, quæ in imbibitionibus deinde tollitur.)

Ibidem.

§. *Si volumus Medicinam ex illo creare, tunc necesse est, eam à fæculentia:* (nota: fæculentiâ: id est, impura terra solùm removetur) *suæ terreitatis mundare per Sublimationem, ne in projectione creet lividum colorem: & ipsius* (necesse est) *aqueitatem fugitivam* (quæ sc. homogenea non est: Ergò ubi hæc humiditas, ibi neque fixio est] *delere* [Hæc si de Mercurio Philosophorum intelliguntur, non possunt de locali separatione accipi: Igitur non dicit auferre vel separare, sed delere:] *ne totam Medicinam fugitivam in Projectione faciat* [Hæc igitur heterogenea aqueitas multum demi refert Medicinæ] *&* [necesse est] *mediocrem illius Substantiam* [à terreitate & aquositate liberandam] *salvare pro Medicina. De cujus* [substantiæ mediæ] *est proprietate non aduri, & ab adustione defendere, & quæ non fugit & fixum facit* [id est, figit subjecta in projectione] *Probamus itaque perfectivum esse illud* [mediocre sc. sive arg. vivum] *manifestis Experientiis, Nam videmus arg. vivum, arg. vivo magis adhærere, & eidem magis amicari* [Hic vide duo arg. viva, quæ mutuò sibi adhærere, non autem, tanquam aquam aquæ, misceri dicuntur: quod si hîc de communi arg. vivo sermo esset, adhæsionis vocabulum, locum non inveniret. Est ergò tale arg. vivum, quod communi seu vulgari arg. vivo potest adhærere, & non identicè confundi, & propterea ab eodem iterum separari. Sapienti sat dictum!] *post illud verò aurum, & post hoc argentum: Ideò ex hoc relinquitur, ipsum esse suæ naturæ magis.* [Ponuntur duo Subjecta, argentum vivum vulgi, & arg. vivum philosophicum, hæc inter se, ratione Naturæ, patiuntur comparationem secundum magis & minus: Ergò hæc duo non sunt unum Subjectum, sed sunt duo subjecta, secundum naturam inter se [secundum magis & minus] differentia: Distinguenda igitur isthoc in loco, duo arg: viva] *Alia verò corpora videmus, non ad illa* [Solem, Lunam, Mercurium] *tantam conformitatem habere, & ideò ipsa Veridicè invenimus minus de illius* [arg. vivi, anteà cum alio arg. vivo & Sole & Luna collati] *natura participare. Et quæcunque videmus plus ab adustione salvare, illa consideramus plus illius* [philosophici arg. vivi] *naturam possidere* [stat igitur per te jam, unde hoc arg. viv. adustionis salvativum educere velis] *ideoque relinquitur, ipsum* [jam toties dictum] *arg. vivum esse perfectivum, & adustionis salvativum, quod est perfectionis ultimum.*

Ibidem.

§ *Patet; arg. vivum non esse perfectivum in naturâ suâ, sed illud, quod ex ipso producitur, per Artificium nostrum: Et similiter in sulfure, & compari ejus, est inducendum. Non ergò in his possibile est naturaliter naturam sequi, sed per nostrum artificium naturale* [Natura enim solâ Coctione totam substantiam arg. vivi perficit.]

Lib. 2. cap. 60.

§. *Marcasita duplicem habet in sui creatione substantiam, arg. vivi sc. mortificati, & ad fixionem approximantis, & sulfuris adurentis &c. Ipsam arg. vivi substantiam habere manifestatur sensibiliter. Nam albedinem præstat Veneri, meri argenti, quemadmodum & ipsum arg. vivum, & colorem in ipsius sublimatione cœlestinum præstare, & luciditatem manifestam metallicam habere videmus, quæ certum reddunt artificem, illam hanc substantiam continere in radice sua.*

Ibidem.

§. *Quæcunque alterantur, per arg. vivi virtutem vel sulfuris, aut horum similium necesse est alterari, quoniam hæc sola communicant in natura ad ipsa corpora.*

Lib. 2. cap. 61.

§. *Sol creatus est ex subtilissima substantia arg. vivi, & clarissimâ fixurâ: & ex substantiâ paucâ Sulfuris* [vide τὸ formale Auri. Ergò non tota substantia Auri sulfur est] *mundi, & puræ rubedinis* [also muß auch die Tinctur seyn/] *fixi, clari, & à natura mutati* [Es muß ein anders sulfur werden/ als das sulfur in suâ naturâ ist/ *tingentis illam* [alteram sc. arg. vivi substantiam. Hæc per imaginem quandam ad Solem Philosophorum possunt applicari: Sic enim Geber argumentari solet.]

Ibidem.

§. *Subtilissima igitur arg. vivi substantia ad fixionem deducta, & puritas ejusdem, & purissima sulfuris materia fixa & non adurens, tota ipsius Auri materia est Essentialis* [Igitur & Lapidis talem esse materiam convenit] &c. *Ex præcedentibus patet, quod multa quantitas arg. vivi est causa perfectionis, multa verò sulfuris* [qualis sulfuris?] *causa corruptionis, & Uniformitas in substantia, quæ per mistionem fit, in decoctione naturali* [sc. est causa perfectionis.]

Lib. 2. cap. 63.

§. *Sulfur non fixum videmus citius, quam arg. vivum liquescere.*

Scholion.

Quæritur hîc 1. quale hoc arg. vivum sit? 2. quomodo arg. vivum dicatur liquescere? Dubia sunt hæc. Certè Liquefactio de arg. vivo communi intelligi minimè potest: Ergò de alio, quod tamen paulò tardius liquefit, quam sulfur commune volatile.

Ibidem.

§. *Argentum vivum figi potest absque eo, quod in terram vertatur, & figi similiter, cum conversione illius*

illius in terram potest. Nam per festinationem ad ejus fixationem, quæ per præcipitationem perficitur, figitur & in terram mutatur. Per successivam verò illius iteratâ vice sublimationem figitur similiter, & non in terram vertitur, imò fusionem dat metallicam.

Scholion.

Notanda hoc loco 1. In vero Naturæ sulfure, aut Mercurio philosophico, diversimodè quosdam, in secundâ Operatione, processisse, quorum aliqui in terram eum verterunt: alii eundem debitè excoxerunt. Priores, in præcipitatione, materiam quidem fixam, sed carentem fusione & ingressu reddiderunt; Unde Paracelsus dicit, quosdam Lapidem perfecisse, cum autem ingressu careret, seye seiner nicht geachtet worden / biß ihne die Hennen gefressen / denen die Federn außgefallen / und bald wider andere gewachsen. Item ortus hic videtur Ordo Secundus Medicinæ, de cujus rectificatione vide postea cap. 83. Ist gleichwol aber mit vieler Mühe eine Tinctur darauß worden. Quâ de re scribunt etiam Philosophi, quod in Secunda Operatione festinantes, ante nigredinem, pulverem fecerunt rubeum, quem inutilem putarunt: Geber aber hat diesem errori widerum müssen zurecht helffen. 2. Alium modum figendi cum conservatione Ingressûs, hic ponit Geber, per repetitionem sublimationis: ubi intelligenda ingenia subtiliora cæteris, uti posteà cap. 84. patet 3. Fusio metallica hoc loco Vitrificatoriæ fusioni opponitur, & docetur, talem dari fusionem, quæ cum metallorum substantia conjungatur & uniatur arg. vivum hoc fixum. &c.

Ibidem.

§. *Hoc autem manifestum est & illi probatum, quod utrasque fixiones illius expertus est, usque ad illius consummationem* [hat nicht vor der Zeit auffgehört] *per festinam præcipitationem, & tardam per successivas sublimationes. Vidit enim & invenit sic, ut à nobis scriptum suscepit* [id est, der mir gefolgt hat:] *Et illud ideò, quoniam viscosam & densam habet substantiam* [Hæc essentialis arg: vivi descriptio probè in singulis suis partibus est notanda;] *cujus signum est contritio illius, cum imbibitione & mistione cum rebus aliis* [Hæc non satis assequor, nisi fortè loquatur de illâ imbibitione, de quâ supra cap. 45. fuit dictum. Nisi enim inesset viscositas, tum neque misceretur in contritione, neque calci adhæreret, & cum eodem coagularetur, dimissâ & evaporatâ altera humiditate non viscosa. [*Sentitur enim in illo manifestè viscositas illius per MULTAM adherentiam:* Hæc cum arg: vivo vulgi prorsus nihil conveniunt, ut qui viscositate caret: conteribile non est, neque tangenti adhæret, sed statim contritum iterum coit in unum: alterius igitur generis arg: viv. requiri oportet:] *Densam autem substantiam illud habere, manifestè videt monoculus, per ipsius aspectum* [Hic densum non sumitur pro opaco, sed pro compacto:) *& per ponderationem sui immensi ponderis: Auro enim præponderat.* (Audivi ab Illustri fide dignissimâ Personâ, se omnibus modis pondus Auri & Mercurii tentasse, sed ponderis æqualitatem semper deprehendisse. Sequitur inde, non, quod Geber falsus hic fuerit, sed aliud, quàm commune arg. vivum hic esse intelligendum, quod in Naturâ suâ præponderat auro, ob magnam partium suarum subtilissimarum condensationem) *cum in Natura sua est*: (Hic animadvertitur, Geberum non loqui de hâc materia, qualis ea post primam sui creationem, sive præparationem est, sed qualis est, quando post Putrefactionem oritur, & germinat, tum enim verè est in sVA Natura, quando alieno termino clauditur: deinde vero suo fermento coagulatur & figitur: In fixione enim iterum ex Mercuriali suâ substantia & natura in discontinuatum pulverem dilabitur, molesque increscere videtur, sicuti in contritione rerum compactarum videre est:) *Et est similiter fortissimæ Compositionis, ut narratum est* (Quia tum Elementa depurata adinvicem arctissimè sunt unita) Patet insuper, hoc ipsum cum arg: vivo vulgi quadrare minimè, ut cujus compositio non difficulter dissipabilis sit. *His igitur relinquitur ipsum posse figi, sine illius humiditatis consumptione, & absque in terram conversione.* (sc: per præcipitationis modum, quo multæ ejus humidæ partes exterminantur; sicque viscositas aduritur & evolat:) *Propter enim bonam partium adhærentiam & fortitudinem suæ mistionis, si quo modo* (quod probè est observandum) *partes illius inspissentur:* (Ergò substantiæ moles in opere minor apparet, ob compactionem & pondus) per ignem: (Ergò solo calore, eoque miti & præcipitationis calori opposito, fit inspissatio:) *ulterius non permittit se corrumpi* (so lang gemach gefahren sein /) *neque per ingressionem furiosæ flammæ in illud, se in fumum ulterius elevari permittit, quoniam rarefactionem sui non patitur, propter* (observa rationes) *suam densitatem* (quæ est ex subtilitate partium) *& carentiam adustionis, quæ per sulfureitatem combustibilem, quam non* (tum sc: amplius) *habet, perficitur* (Quare careat adustione illâ, manifestum est, quia illa in imbibitione & præparatione recessit:) *quia igitur arg: vivum propter nullas* (modò dictas) *causas exterminationis, se in partes compositionis suæ dividi permittit* (*quia aut cum tota sua substantia ex igne recedit, aut cum tota in illo permanens stat*) *notatur in eo necessariò perfectionis causa.*

Ibidem;

Laudetur igitur Benedictus & gloriosus Altissimus, qui creavit illud, deditque illi Substantiam & Substantiæ proprietates quas non contingit ex rebus ullam in Natura possidere, ut in illa (substantia) *possit inveniri hæc perfectio per artificium aliquod* (Artificio quodam certa perfectio huic arg: vivo conciliatur) *quod in illo invenimus potentia propinqua* (Hæc potentia in arg: vivo vulgi haudquaquam reperitur, quasi propinqua.) *Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in illo amicabiliter requiescit, eò gaudens.*

Scholion.

Verum igitur Artis arg: vivum Arte non componitur, aut, ut tale fit, præparatione disponitur, sed ab ipso Deo optimo, Max: tale, (quale esse debet) creatur; ita tamen, ut separando inde, ubi inclusum est, educatur. Cum ergò fiat hoc per pauciora, quid opus quærere per plura? Et hæ Laudes ad illud pertinent arg. vivum, quod sæpe Liquabile dicit Geber.

Lib. 2. cap. 64.

§. *Argentum vivum figi potuit per frequentem sublimationis reiterationem ad illud* [observa hic alium sublimationis modum, præter communem: hic enim ad seipsum dicitur sublimari, quod in communi modo ita non est: Intelligenda igitur est, *frequens sublimationis reiteratio*, dupliciter. 1. ad Literam. 2. ad Philosophicam, continuæ & indefi-

pentis

nentis [quantumvis mitissimæ, Sublimationis modum.] *eo bonam fusionem suscipiente* &c. *Studeas igitur in omnibus tuis operibus, ut arg: vivum in commistione superet: Et si per solum arg: vivum perficere poteris* (Hoc fit in Opere Hermetico) *pretiosissimæ perfectionis indagator eris, & ejus perfectionis, quæ Naturæ vincit opus* (Natura enim tam subtilem non habet materiam, neque tam bene depuratam) *Mundare enim poteris intime, ad quod natura non pervenit* (Ars enim naturam non per omnia imitatur, sed eam supergreditur:) Sensus ergò hic est; 1. Solo argento vivo, sine alterius alicujus rei additione procedendum. 2. quia vincit Naturæ opus, so muß Ja materia purissima & subtilissima erfordert werden.

Lib. 2. cap. 67.

§. *Probamus Spiritus corporibus magis assimilari per hoc, quod magis corporibus uniuntur & amicabilius, quam alia in Natura. Per hoc ergo adductum est nobis inventione primâ, hos esse corporum alterationes, Medicinam Veram. Ideoque omni, quo potuimus, ingeniorum genere, nos ipsos exercuimus, ut per illos, imperfectorum Unumquodque CORPORUM* (inter quæ etiam arg: vivum refertur) *mutatione firma, in perfectum Lunare & Solare transformaremus corpus. Quamobrem ex eisdem* (Spiritibus) *medicinam diversam ex diversâ alterandorum intentione creari, non esse accidit* (Jam arrige aures Pamphile:) *Cum sint igitur duplicis generis Metallis alterationis, ARGENTI vivi sc: perfectione coagulabile* (Hoc loco manifestè ex Spirituum numero Geber arg: vivum vulgi excludit, dum illud per expressum corporibus & metallis connumerat, quod à paucis animadversum fuit hactenus. Ergò aliud requiritur arg: vivum, quod verè inter Spiritus referri potest:) *& a perfectione diminuta corpora, & hæc iterùm multiplicia.*

Ibidem;

§. *Cum diuturni laboris instantia, magnæ indagationis induſtria excusari volumus ad inventionis labore Decem Medicinarum* (Decem hasce Medicinas de Secundo Ordine intelligendas patet cap. 76 propè finem) *per Unius beneficium MEDICINÆ* (Unicâ Medicinâ possunt omnium corporum imperfectorum defectus tolli.) *Et invenimus inquisitione longa, nec non & laboriosa maximè, & cum Experientia certâ Medicinam UNAM, quâ quidem durum mollescit, & molle induratur corpus, & fugitivum figitur, & illustratur fœdum, splendore inenarrabili, & eo, qui supra naturam consistit.*

Lib. 2. cap. 69.

§. *Est diminutum in illis* (corporibus sc: imperfectis) *paucitas argenti vivi, & non recta Spissatio ejusdem. Igitur complementum erit in illis* (perfectionis in imperfectis, *arg: vivi multiplicatio, & spissatio bona & fixio permanens. Hoc autem per Medicinam ex illo* (arg: vivo) *creatam perficitur: Hæc enim cum ex arg: vivo in esse sit deducta, per beneficium illius Luciditatis & splendoris, illorum fuscedinem palliando,* Loquitur hoc loco de Secundo ordine) *celat & tegit, & splendorum educit* (Eben als wie der Tartarus im Sud/ das Silber/ so im Kupffer/ herfür zeucht) *& in fulgorem convertit.*

Ibidem;

§. *Cum enim arg: vivum in Medicina præparatum* (Ars tota) *per nostrum artificium sit mundatum, & in substantiam purissimam & fulgidissimam redactum, projectum super diminuta à perfectione, illustrabit,* (sc. ea) *& sua fixione perficiet. Hanc verò Medicinam in sua monebimus oratione* (Ergò, hæc diversa est ab eâ, quæ modò fuit posita, & est hæc illa, quæ Tertii dicitur Ordinis.)

Lib. 2. cap. 74.

§. *Elicitur Medicina nostra per ea, quæ maximè corporibus adjunguntur, & amicabiliter eidem in profundo adhærent alterantia: Ideoque cum in rebus cæteris exquirentes, non invenimus inventione nostra rem aliam magis, quam arg: vivum corporum naturis amicari, per hoc opus nostrum in illo impendentes, reperimus ipsum esse Veram Alterabilium Medicinam in Complemento, cum alteratione verâ & non modice peculiosa.*

Lib. 2. cap. 75.

§. *Restat igitur nos substantiam ipsius* (sc: in Cap. præcedenti, dicti arg: vivi) *& proprietatis substantiæ differentias determinatè adscribere. Et cum non invenerimus ipsum sine alterationis natura illius administratione mutare* (necesse est primam suam substantiam exuat, ne sc: maneat in suâ Natura, Er muß ein anderer Gesell werden:) *invenimus & similiter ipsum præparari debere necessariò, cum non permisceatur in PROFUNDO, absque illius præparationis modo. Et est sc:* (modus præparationis illius) *ut talis fiat* (Ergò jam antea non est) *illius substantia* (diese Substantz muß ein anderer Dinge seyn) *(quod permisceatur usque ad profundum corporis alterabilis* (es muß also auch diese Substantz in das profundissimum verwandelt werden) *sine separatione in æternum* (hic videatur, quale profundum, aut, ut Lullii verbis utar, quale genus generale, in quo omnia conveniunt, requiratur.) *Hoc autem non fit* (ut eo usque fiat Reductio, aut Retrogressio) *nisi SUBTILIETUR VALDE* (Est superlativus Arabicus: Ergò ists mit der prima violenta Sublimatione nicht ausgerichtet. Nam intelligit hic admodum subtilem, neque communem Sublimationis modum) *cum præparatione certa & determinata in Capitulo Sublimationis* (intelligo cap. 45.) *Et non permanet ejus impressio* (per magnam enim subtilitatem in profundo quidem statim conjungitur corporibus metallinis, sed non in eo perseverare potest) *similiter, nisi figatur: nec illustrat, nisi fulgidissima ex illo* (arg: vivo pro Medicina præparato & subtiliato) *eliciatur substantia* (jam alium, post sublimationem, tractat gradum, qui est, post nigredinem, ad fulgidissimam albedinem deducere) *cum SUI MODI INGENIO* (ecce, hic nullum allegat caput, sed modum peculiarem innuit (*& modo SUAE OPERATIONIS per IGNEM congruum* (Innuit Decoctionem seu Digestionem Philosophicam, usque ad germinationem. Versatur enim hic autor in Operatione Secundâ, quæ Sublimationis operam consequitur, quæ fit primò, suo modo, non communi; secundò, in solâ Ignis administratione consistit) *Et non præstat fusionem perfectam, nisi in illius fixione adhibeatur cautela, &c.* (non enim intendendus est ignis, nisi cum omnis humor factus est fixus) *Per hoc ergò patet, quod ipsius* (arg. vivi debiti) *talis præparetur & administretur præparatio, quâ fulgidissima & mundissima Substantia ex illo creetur.* [Hic duo sunt gradus. 1 Sublimationis communis præparatio. 2. Digestio usque post omnium Elementorum rectificationem.] *Deinde verò figatur & cautela* [ignis sc] *eidem exhibeatur, ut sc. exercitetur artifex in administratione Ignis, quo possit ex illo deleri*

deleri humiditas (Hæc ad secundum Medicinarum ordinem referenda sunt) *intantum, quod sufficiat ad fusionem perfectam* (corporis perficiendi) *complendam. Et est sc. ut si quis per hanc corpora fusionis dura mollificari in principio suæ creationis* [distingue inter Sublimationem & Creationem : nisi fortè & cautela in Sublimatione adhibenda, sicuti Lullius & Geber lentum requirunt ignem) *lentus adhibeatur ignis. Ignis enim lentus* (observa hoc axioma) *humiditatis est conversativus & fusionis perfectivus.* Ergo si semper lentè procedatur, tum humor ille non deperditur, sed conservatur, quod in Tertio Ordine requiritur.)

Lib. 2. *cap.* 76.

§. *Tertii Ordinis Medicinam appello, omnem præparationem, quæ quando corporibus advenit, omnem corruptionem cum projectione sua tollit, & cum omnis complementi differentia perficit. Hæc autem est UNICA SOLA. Et ideò per illam excusamur à Laboribus inventionis Decem Medicinarum Secundi Ordinis.* (Ergo, Chymico non multum desudandum est in Medicinis Secundi Ordinis præparandis, cum Unica Medicina Tertii Ordinis haberi possit.)

Lib. 2. *cap.* 80.

§. *Quia corporum* (imperfectorum) *est aliquid impermutabile, quod in corporum radice innatum est, quod per Secundi Ordinis Medicinam tolli non potest: ideò omnis illa Medicina, quæ illud de commisto tollit, non Secundi Ordinis, sed Tertii & majoris Ordinis appellatur Medicina* (Character unde Utriusque Ordinis Medicina dignoscenda.)

Ibidem.

§. *Non autem diversificatur hæc* (Secundi Ordinis) *Medicina, à Tertii Ordinis Medicina, nisi per minoris præparationis imperfectionem:* (Differentia Secundi & Tertii Medicinarum Ordinis, in præparationis perfectione & imperfectione consistit. Secundus Ordo festinat perficere, & eo ipso perfectionem Veram negligit) *Et non diversificatum à se* (in eo) *quod in diversorum corporum projectione, & pigmentorum acceptatione constat, sed in MODO præparationis* (Nota hîc vocabulum modi: Ergò alius intelligitur modus, quàm qui supra in artificiis manuariis positus est.)

Lib. 2. cap. 81.

§. *Argentum vivum perfectivum est in Operibus Naturæ, completis Regiminibus. Igitur & naturam mutantes minimè, sed imitantes, in quibus nos sequi est possibile operibus,* (collatio inter opus Naturæ & Artis) & *argentum similiter* [Ergò & tale assumendum arg. vivum, quali utitur Natura, quod arg. vivum vulgare esse nequit] *in hujus Operis Magisterio vivum assumimus, in cujusque perfectionis Medicina, Lunari sc. & Solari, tam quidem imperfectorum* (corporum) *quam & ipsius arg. vivi coagulabilis* [ad differentiam alterius arg. vivi, ex quo Medicina conficitur] *Estque per se hujus Medicinæ materia cujusque generis Unica, & est, quod jam sufficienter notum est* (Es wissen wol etliche die materiam debitam, können aber mit derselben nicht recht umbgehen/ darumb etliche allein ein Medicinam Secundi Ordinis darauß machen/ & fortasse etiam primi Ordinis] *Assume igitur illud, & si vis ad Lunarem &c.* [jam expressè præparatio Tertii Ordinis excipitur] *Quantum verò ex Tertii* [Ordinis administratione] *non præveniente administratione aliqua* [sc. vel Medicinæ creandæ, vel corporis perficiendi præcedente aliqua præparatione] *perficit in projectione suâ.*

Lib. 2. cap. 82.

§. *Ex Ejusdem illius elicitur materia, sc. ex NOTO in capitulis hujus Operis multiplicibus* [Hîc ne vulgare intelligatur arg: vivum, videtur addere hanc restrictionem : ex noto &c: Ergò non ex eo, quod quilibet pro argento vivo habet.] *Et illud ideo quia cum fugitivum sit arg: vivum de facili* [id est, Es mag ihm leicht ein wenig ein wärme angehen] *absque inflammatione aliqua* [id est, Es bedarf einer sunderen Hitz oder glüen seyn / biß der Mercurius anfahet riechen und flüssen] *Medicina egeat, quæ subitò ante fugam ejus* [Es muß die Medicin viel hurtiger schmeltzen : Notanda vox : Subitò & ante fugam, muß die Tinctur ... gleich ...] *in profundo illa adhæreat, & illi per MINIMA conjungatur* [das ist er trifft ich penetratio] *& illud inspisset* [quia ergò arg: vivum commune inspissatione eget, ut fiat Aurum, sequitur illud nondum transmutatum, Auro non præponderare] *& sua fixione illud in igne conservet, quousque illi adveniat majoris ignis tolerantia* [Ergò paulatim, & non in momento in Tertio Ordine figendum] *ejus humiditatem consumentis* [Ecce! in hoc arg: vivo humiditatem, quæ exterminanda est, & transmutationem non suscipit] *& convertat illud per hoc beneficium in momento in Solificum & Lunificum Verum secundum illud* sc. pro albo aut rubeo] *ad quod Medicina fuit præparata.*

Ibidem.

§. *Quum igitur inveniamus aliquid magis illi convenire, quam ipsum, quod SUAE naturæ est* (non autem ipsummet,) *ideò propter hoc æstimavimus, cum Eo Medicinam illius compleri posse, & ingeniati sumus formam Medicinæ illi* (sc. materiæ) *per ingenia præstare. Et est sc. ut præparatur cum modis suis jam dictis cum diuturnitatis laboris instantia, quâ omnis illius subtilis substantia & purissima, alba quidem in Luna, citrina verò intensa* (Ergò non prorsus rubra, & ita etiam hæc Secundi Ordinis Medicina in gradu coloris deficit) *perhibeatur perfectè* (Quæri potest, unde citrinitas detur) ℞: *Et hoc quidem non completur ut citrinum creet, sine mistione rei tingentis illud* [sc. arg: vivum] *quæ suæ est naturæ:* [Ergò non de sulfure vulgari præparato, sed intra illam materiam continetur & fermentum suum.] *Dehinc verò* [sequitur gradus perficiens, ad gradum preparantem] *cum hac purissima argenti vivi substantia perficiatur, cum hujus Magisterii Operis ingeniis, Medicina, quæ maximè Arg: vivo adhæreat, & fundatur facillimè* [fusio facilis fugam vulgaris arg: vivi antevertens,] *& illud coagulet, &c.*

Ibidem.

§. *Sed ex quibus MAXIME* [Ergò etiam ex aliis rebus produci posse videtur, nisi quod hic Maximè dicatur eligi] *hac arg: vivi substantia elici possit, solet quæri. Et nos quidem respondentes narramus, quod in QUIBUS* [seu worinnen sie wollen] *ex illis elicitur. Est autem tàm quidem in corporibus, quàm in ipso argento vivo secundum naturam, cum Unius sint reperta Naturæ: sed in corporibus* [Loqui videtur de corporum sublimatione, per quam mercurialis aliqua elevatur substantia] *difficilius, in vivo argento propinquius* [Ergò est arg: vivum ex arg: vivo, & ex eo compendiosiore via educitur] *non autem perfectius* (si solitarium sc. intelligatur, aut nondum fixum. Nam perficiendum demum est) *Igitur cujuscunque generis* (Ordinis aut rubei, aut albi) *sit Medicina, tam quidem, in corporibus* (philosophicè sumptis) *quam in ipsius arg: vivi substantia* (cur non dicit in Substantia corporum?) *Lapidis pretiosi indagatur Medicina.*

Lib. 2.

Lib. 2. cap. 84.

§. *Tertii Ordinis Medicina duplex est, sc: Solaris & Lunaris. Et est tamen in Essentiâ Vna & agendi Modo similiter: & ideò Unica Medicina nuncupatur à nostris Veteribus, quorum scripta perlegimus* [vide hic unà & eadem & operâ utramque Medicinam perfici:] *Est tamen additamentum citrinantis coloris* [nota non novæ substantiæ sed coloris, ut qualitatis,] *qui à sulfuris mundissima* [quale illud vulgare minimè esse potest] *pe fiatur substantia. Est tamen hic Ordo Tertius, Majoris operis Ordo appellatus, & illud ideò, quia majoris sagacitatis industria, in illius administratione & perfectionis præparatione* [Hic locus probè notandus est Nota: non loquitur de prima præparatione, quæ non est perfectionis, sed purificationis: Loquitur autem de Secundo Opere, ubi omnia Hermeticè sunt intelligenda] *& Labore longiori* [ut qui sola Digestione perficitur] *ad veritatis complementum indiget. Et ideò non diversificatur hujus Ordinis Medicina, à Secundi Ordinis* [Medicina] *in Essentia ullatenus, nisi per SUBTILISSIMOS præparationis gradus* (hie wollen subtile Handgrif erfordert seyn / da die Natura subtilis selbst ist der Laborant ist) *in Creatione illius: & per diuturniorem laboris instantiam. Et hos gradus omnes narrabimus, &c.*

Scholion.

Mihi videtur in primis hoc discriminis inter Tertium & secundum Ordinem Medicinarum observandum: quod Secundus Ordo ad literam sequitur modos Operationum à Gebro sæpè traditarum: Tertius autem Ordo, illis neglectis, Unâ & eâ quidem subtilissima Operatione contentus, Unâ Decoctione & Digestione totum perficit ingenium. Utitur autem materiis à Natura Arti præparatis, tantum res debitè purificans & disponens &c: ac Decoctione justâ Naturæ totum Opus permittens.

Lib. 2. cap. 85.

Hoc Caput totum fabulosum esse puto. Describit enim multos & magnos labores huc spectantes minimè: Labores sc. qui manibus non perficiuntur, sed Solà Naturâ. Mens enim autoris nequaquam fuit hæc stylo persequi Lineari & cohærente.

Lib. 2. cap. 86.

§. *Nos, ne mordeamur ab impiis, complementum* [illegible] *hujus Magisterii, sub brevi sermone completo & noto. Et est illius Intentio, ut per SUBLIMATIONIS MODUM, mundetur perfectè Lapis, & illius additamentum* [hoc fit in uno Subjecto] *& ab hinc quidem, cum ingeniorum modo volativum ex eis figatur: De hinc verò fixum fiat volatile, & iteratò volatile fixum*] Breviter: 1. Munditio per Sublimationem. 2. Fixio, seu ut Lullius vult, Lapidis per sublimationem Creatio: & Retentio: 3. Sequitur multiplicatio.) *Et in hoc Ordine completur ARCANUM pretiosissimum, quod est super omne ARCANUM hujus Mundi Scientiarum arcanum, & thesaurus incomparabilis &c. Et huic quidem* (jam per Duos primos gradus completæ) *Medicinæ Reiteratio bonitatis administrationis cum talis cautelæ industria potest in præparatione Lapidis evenire, quodque argentum vivum mutet* (sc. Medicina) *in infinitum Solificum verum & Lunificum, & non dependet, nisi in multiplicatione illius* (id est, si Opus per additionem non fixi sæpius repetatur.)

Lib. 2 cap. 99

§. *Restat nos ad complementum Totius Operis divini pervenire in Capitulo Uno, & in Summam contrahere Sermonis abbreviati, in Capitulis dispersum Magisterium. Dicimus igitur, quod Totius Operis Intentionis Summa non est, nisi ut sumatur LAPIS IN CAPITULIS NOTUS* (Singularem hic intelligit Lapidem in Capitulis (certis videlicet & singularibus nec de vulgari arg. vivo loquentibus) descriptum, ut sunt cap. 46. cap. 60. & alia quædam. In isthac enim Recapitulatione, de mortificatione terræ, (sine quâ tamen nihil fieri potest cap. 45.) præsupponere eum Lapidem videtur, qui Naturæ, nec Artis beneficio mortificatus innuitur: Cujus (præter Subtiliationem & Depurationem) nulla alia, Sublimatione perficienda restat præparatio) *Deinde verò cum Operis instantia assiduetur super illum opus Sublimationis PRIMI GRADUS* (De hisce gradibus vide supra lib. 1. c. 40. de Gradibus ignis) *& per hoc mundatur à CORRUMPENTE impuritate: & est sc. Sublimationis Perfectio, ut cum eâ subtilietur LAPIS, donec in ULTIMAM SUBTILITATIS PURITATEM deveniat, & ultimò* (in Creatione sc. Lapidis) *VOLATILIS fiat* (observanda: 1. quid Lapis vocetur. 2. Cujus operis, primi aut secundi intelligatur Sublimatio) *Abhinc verò cum Fixionis modo* (per Inspissativam sc. Digestionem) *figatur, donec in ignis asperitate quiescat. Et hic* (fixatione completâ, cum versus fuerit in terram) *Secundi Præparationis gradus meta consistit* (pro prima Lapidis perfectione) *Sed & tertiò simili Lapis* (in Multiplicatione) *administratur gradu, qui in ultimo consistit præparationis complemento, sc. ut jam FIXUM LAPIDEM cum modis sublimationis VOLATILEM facias* (Hi modi sublimationis sunt subtiliores, quàm illi, qui sæpè fuerunt annotati) *& volatilem fixum, & fixum SOLUTUM, & solutum iteratò volatilem* (beneficio enim philosophicæ solutionis, isthæc Philosophica contingit volatilisatio) *& iteratò volatilem fixum, quousque fluat & alteret in complemento Solifico & Lunifico certo* [id est, assignata proportione. Videtur hic mihi Geber, unâ, quod ajunt, fidelia, duos dealbare parietes, Multiplicationem nimirum docere in Ordine Secundo & Tertio: ubi eadem ratio multiplicandi, quod ad Substantiam, nisi quod Secundus Ordo, ingeniis utatur ex parte manuariis, quod in Tertio Ordine ita non est. In Secundo autem per reiteratam appositionem non fixi Lapidis, videtur tandem illa Medicina in Tertium Ordinem transire posse] *Ex reiteratione igitur præparationis hujus gradus Tertii in Medicina resultat bonitatis alterationis Multiplicatio. Ex diversitate igitur reiterationis Operis, super Lapidem in gradibus suis, resultat multiplicationis bonitatis alterationis diversitas, ut ex Medicinis* [nota: quod innuit, etiam Secundi Ordinis Medicinas posse multiplicari] *quædam quidem sui centuplum, quædam verò ducentuplum, quædam trecentuplum, quædam verò millecuplum; quædam verò infinitum Solificum & verum Perfectionis Lunificum transmutet corpus.*

Investigat. Lib. c. 12.

Lapis noster nihil aliud est, quam SPIRITUS FOETENS & AQUA VIVA [quam & Siccam Aquam nominavimus] per naturalem proportionem, mundatam & unitam UNIONE TALI, quod sibi neutiquam abesse possunt [was darf man dann einer ausser dis ander [illegible]] Quibus addi debet Tertium, ad opus abbreviandum: hoc est Corpus perfectum attenuatum, id est, Volatile vel spirituale factum, ut hoc lib. c. 10. habet.

F I N I S.

LIBRI II. SECTIO III.

Quâ Authores *qui à* ROGERIO BACONE Anglo, *ad* RAYMUNDUM *usque* LULLIUM Majoricanum, *scripserunt cum suis traduntur Commentatoribus.*

SUBSECTIO PRIMA.

Quæ à ROGERIO BACONE *scripta sunt habet.*

ROGERII BACHONIS *De* ALCHEMIA Libellus, *cui Titulum fecit,* SPECULUM ALCHEMIÆ.

PRÆFATIO.

MULTIFARIAM multisque modis loquebantur olim Philosophi per sua scripta, cum veluti in ænigmate, & quasi nebulosa voce scientiam quandam præ cæteris nobilem, nobis penitus obumbratam reliquerunt, & sub desperationis velo negatam omnino, & hoc non sine causa. Quare ego præcipio, ut præ omnibus aliorum scriptis, super ista septem capitula, transformationem metallorum in se continentia, mentem tuam firmiter fundes, & eorum principium, medium & finem sæpius in corde revolvas, & subtilitatem talem in eis invenies, qua adimplebitur animus tuus.

CAP. I.

De Diffinitionibus Alchemiæ.

IN pluribus antiquorum codicibus plures inveniuntur istius Artis diffinitiones, quarum intentiones nos in hoc capitulo considerare oportet: nam Hermes de hac scientia dicit, Alchemia scientia corporea ex uno, & per unum simpliciter composita, preciosiora ad invicem per cognitionem & effectum conjungens, & eadem naturali commixtione in genus melioris convertens. Alius quidam dicit: Alchemia, est scientia docens transformare omne genus metalli in alterum: Et hoc per medicinam propriam, sicut patet in multis Philosophorum libris. Quare Alchemia, est scientia docens facere, & generare quandam medicinam, quæ Elixir nuncupatur, quæ quando projicitur super metalla, seu corpora imperfecta, perficit ipsa completè in momento projectionis.

CAP. II.

De Principiis naturalibus, & Procreationibus mineralium.

SEcundo principia naturalia, & procreationes mineralium perfecte declarabo. Unde primo notandum est, quod principia mineralia in mineris sunt Argentum vivum & Sulphur. Ex istis procreantur cuncta metalla, & omnia mineralia, quorum multæ sunt species, & diversæ. Sed dico quod natura semper proposuit, & contendit ad perfectionem auri. Sed accidentia diversa supervenientia transformant metalla, sicut in multis invenitur Philosophorum libris aperte. Nam secundum puritatem & impuritatem prædictorum duorum, scilicet Argenti vivi & Sulphuris, pura & impura metalla generantur, videlicet: Aurum, argentum, stannum, plumbum, cuprum, ferrum. De quorum natura, videlicet puritate & impuritate vel immunda superfluitate & defectu, talia accipe vera. De natura Auri: Aurum quidem est corpus perfectum, ex argento puro, fixo, claro, rubeo, & ex sulphure mundo, fixo rubeo, non adurente generatum, & nullum habet defectum. De natura Argenti: Argentum est corpus mundum, purum, fere perfectum, ex argento vivo puro, fere fixo, claro, & albo, & de tali sulphure procreatum, & deficit ei pauca fixatio, & color cum pondere. De natura Stanni: Stannum est corpus mundum imperfectum, ex argento vivo, puro, fixo & non fixo, claro, albo in suo manifesto, & rubeo in suo occulto, & de tali sulphure procreatum, & deficit ei sola decoctio sive digestio. De natura Plumbi: Plumbum est corpus immundum & imperfectum, ex argento vivo impuro, non fixo, terreo, fæculento, aliquantulum albo in manifesto, & rubeo in occulto, & ex tali sulphure adustibili ex aliqua parte procreatum, & deficit ei puritas, fixatio, cum colore & ignitione. De natura Cupri: Cuprum est corpus immundum & imperfectum, ex argento vivo, impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubeo non claro, & ex tali sulphure generatum: & deficit ei fixatio, & puritas cum pondere, habetque nimis de colore impuro, & terrestreitate non adurente. De natura Ferri: Ferrum est corpus immundum & imperfectum, ex argento vivo impuro, nimis fixo, terrestri adurente, albo & rubeo non claro, & ex tali sulphure generatum, & deficit ei fusio, puritas & pondus, & nimis habet de sulphure fixo immundo, & terrestreitate adurente. Hæc ergo jam dicta Alchemista quilibet notare debet.

CAP. III.

Ex quibus propinquius Materia Elixiris sit elicienda.

IN jam dictis, sufficienter determinata est procreatio tam perfectorum quam imperfectorum metallorum. Nunc ad materiam imperfectam perficiendam eligendamque redeamus. Cum ex capitulis præcedentibus satis notum sit, quod ex argento vivo & sulphure cuncta procreentur metalla, & quomodo ipsorum impuritas immundiciaque corrumpit, & cum nulla res metallis adhiberi debeat, quæ non ex ipsis sit composita seu orta, satis nobis aperte relinquitur, quod nulla res extranea, quæ ex his duobus non sumpsit originem, potens est & sufficiens ipsa perficere, vel eorum transmutationem facere novam. Quare admirandum est quod aliquis prudens suam fundat intentionem super animalia, sive vegetabilia quæ valde sunt remota, cum inveniantur mineralia satis propinqua. Nec credendum est omnino, quod aliquis Philosophorum, posuerit artem in prædictis remotis, nisi similitudinarie. Sed ex prædictis duobus fiunt metalla cuncta, & nihil eis adhæret, nec eis conjungitur, nec ea transmutat, nisi quod ex illis est. Et sic de jure oportet nos accipere Argentum vivum & sulphur, pro lapidis nostri materia. Nec argentum vivum per se solum, nec sulphur per se solum aliquod generat metallum, sed ex amborum commistione diversa metalla diversimode procreantur, & mineralia multa. Ergo ex amborum commistione materia nostra constat eligenda. Sed finale nostrum secretum, est excellentissimum & maxime occultum: Ex qua re minerali debeat fieri propinquius & vicinius: & hoc ipsum eligere sollicite tenemur. Pono igitur, quod eligatur materia nostra primo ex vegetabilibus, ut sunt herbæ, arbores, sive omne progrediens è terra. Tunc oportet inde prius fieri Argentum vivum & sulphur per longum decoctionem, à quibus, & à quorum operatione excusamur, cum nobis natura proponat Argentum vivum & Sulphur. Et si eligeremus ex animalibus, ut sunt sanguis humanus, capilli, urina, egestio, ova gallinarum, & omnia quæ ex animalibus procedunt, oporteret etiam ex ipsis fieri argentum vivum & sulphur decoquendo, à quibus excusamur, ut prius. Sin eligeremus ex mediis mineralibus ut sunt omnia genera Magnesiarum, Marchasitarum, Tutiarum, Attramentorum, seu vitriolorum, aluminum, Baurach, salium, & aliorum multorum, oportet similiter, ut ex prædictis, argentum vivum inde fieri, & sulphur decoquendo, à quibus, ut ab aliis præcedentibus, excusamur. Et si eligeremus aliquem ex septem spiritibus per se, ut solum argentum vivum, aut sulphur solummodo, aut argentum vivum & unum è duobus sulphuribus, aut sulphur vivum, aut auripigmentum, aut arsenicum citrinum, aut rubeum solum vel compar, nequaquam perficeremus: quia cum nunquam natura perficit aliquid sine amborum commistione æquali, nec nos, à quibus tunc, ut à prædictis argento vivo & sulphure, in sua natura excusamur. Finaliter, si eligeremus ipsa, quodlibet sicut est oportet nos commiscere secundum debitam proportionem, quam humanum ignorat ingenium, & postmodum decoquere ad coagulationem in solidam massam. Et ideo excusamur à receptione amborum in sua propria natura, videlicet argenti vivi & sulphuris, cum ignoremus dictam proportionem, & inveniamus corpora in quibus invenimus prædicta proportionata, coagulata & coadunata debito modo. Hoc secretum tene secretius. Aurum est corpus perfectum & masculinum, sine superfluitate aliqua aut diminutione. Et si imperfecta sola liquefactione sibi commista perficeret, esset elixir ad rubeum. Argentum est etiam corpus fere perfectum & fœmineum, quod si etiam imperfecta fere perficeret sola fusione vulgari, esset elixir ad album, quod non est, nec esse potest, quia solummodo perfecta sunt. Quod si illa perfectio esset commiscibilis imperfectis, non imperfectum cum perfectis perficeretur, sed porius illorum perfectio cum imperfectis diminueretur, & imperficeretur. Sed si essent plusquam perfecta, vel in duplo, vel in quadruplo, centuplo, vel ultra, interim perficerent imperfecta. Et quia natura semper operatur simpliciter, perfectio in eis simplex est, & inseparabilis & incommiscibilis, nec arte ad opus abbreviandum ponerentur in lapide pro fermento, & reducerentur tunc in pristinum, cum summa volatilis superat summam fixi. Et quia aurum est corpus perfectum ex argento vivo rubeo claroque, & ex tali sulphure, ideo non eligimus ipsum pro materia lapidis ad Elixir rubeum, eo quod ita simpliciter est perfectum, sine mundificatione ingeniosa, & tam fortiter digestum, & coctum naturali caliditate, quod cum igne nostro artificiali vix in aurum & argentum operari valemus. Et quamvis natura aliquid perficiat, tamen intime mundificare, seu perficere, ac purificare ignorat, quia simpliciter operatur super illud, quod habet. Quare si eligeremus aurum vel argentum pro materia lapidis, vix aut difficulter inveniremus ignem in eis argentum. Et licet non ignoremus ignem, tamen ad intimam sui mundificationem & perfectionem pervenire non possemus, propter sui fortissimam compactionem, & compositionem naturalem: quare excusamur à receptione primi ad rubeum, seu secundi ad album, cum inveniamus rem, vel corpus aliquod, ex tam mundo, vel mundiore sulphure & argento vivo, super quod natura parum, vel minimum est operata, quod cum igne nostro artificiali, & experientia artis nostræ, ad congruam sui decoctionem, mundificationem, & colorationem & fixationem cum ingenioso nostro opere, super hoc continuato, valeamus pervenire. Eligenda est ergo materia, in qua est argentum vivum mundum, purum, clarum, album, & rubeum, non ad complementum perductum, sed commistum æqualiter & proportionaliter, per modum debitum cum sulphure tali, & in massam solidam congelata, ut cum ingenio & prudentia nostra, igneque nostro artificiali ad munditiam sui intimam & ad ipsorum puritatem pervenire possimus, & talem efficere, quod ipsa post operis complementum sit millies millesies fortior & perfectior, quam ipsa corpora simplicia caliditate naturali decocta. Esto igitur prudens. Nam si in capitulis meis subtilis & ingeniosus fueris, in quibus manifesta probatione, & aperte materiam lapidis cognoscendam demonstravi, gustabis illud delectabile, super quod Philosophorum intentio cadit tota.

CAP. IV.

De Modo agendi, & Igne moderando, & continuando.

CRedo te invenisse, si non es durissimæ cervicis, & velo ignorātiæ totaliter perfusus vel insipiētiæ,

tiæ, per verba jam dicta, certam Philosophorum materiam, lapidis benedicti peritorum; super quam operatio Alchemiæ est adhibenda, cum imperfecta conamur perficere, & hoc cum plusquam perfectis. Et cum nobis natura tradidit imperfecta solummodo cum perfectis, oportet nos plusquam perficere materiam in capitulis notam cum nostro opere & labore artificiali. Et si ignoramus agendi modum, quid est in causa, quod non videmus qualiter natura quæ olim metalla perfecit, frequenter operatur? Nonne videmus quod in mineris per continuatam caliditatem, quæ in montibus mineralium est, aquæ grossities in tantum decoquitur & inspissatur, ut fiat per tempus argentum vivum? Et ex pinguedine terræ per eandem decoctionem & caliditatem generatur sulphur? Et quod per illam caliditatem perseveranter super ipsa continuatam, ex prædictis secundum ipsorum puritatem & impuritatem, cuncta generantur metalla? Et quod natura tam perfecta, quam imperfecta cuncta, sola decoctione perficit, sive facit metalla? O nimia dementia, quid vos rogo, cogit per aliena regimina melācholica & fantastica velle perficere prædicta? Quemadmodum quidam dicit: Væ vobis qui vultis superare naturam, & metalla plusquam perficere novo regimine seu opere orto ex capitositate vestra insensata. Et Deus naturæ dedit viam linearem, scil. decoctionem continuam, & vos insipientes ipsam imitari spernitis, vel ignoratis. Item: Ignis & azot tibi sufficiunt. Alibique. Calor omnia perficit. Et alibi. Coque, coque, & non te tædeat. Et alibi. Fiat ignis vester blandus & mitis, qui per singulos dies semper æqualis ardendo perduret, nec invalescat, sin aliter, sequetur maximum damnum. Et alibi. Patienter & continue. Et alibi. Tere ipsum septem vicibus. Et alibi. Scias quod una re, videlicet lapide, una via, scilicet coquendo; & uno vase totum magisterium terminatur. Et alibi. Igne teritur. Et alibi. Hoc opus multum creationi hominis assimilatur. Sicut enim infans in principio levioribus nutritur cibis, ossibus autem confortatis, semper fortioribus: sic & magisterium istud, primo indiget igne lento, quo semper in decoctionis essentia qualibet est agendum. Et quamvis semper loquamur de igne lento, revera tamen sentimus, quod in operis regimine paulatim & vicissim usque ad finem augmentandus & majorandus est ignis.

CAP. V.

De qualitate vasis atque fornacis.

Terminum, modumque agendi jam determinavimus, nunc de vase ac fornace, qualiter & ex quibus fieri debeant, audire licet. Cum natura naturali igne in mineris metalla decoquat, decoctionem illam sine vase ad hoc apto denegat. Et si naturam sectari proponimus in coquendo, quare vas ejus esset rejiciendum? Videamus ergo primò, qualis locus sit generationis metallorum. Manifeste percipitur in mineralium locis, quod in fundo montis est calor, æqualiter perdurans, cujus natura est semper ascendere, qui in ascendendo semper desiccat ubique & coagulat aquam spissiorem seu grossiorem in ventre, seu venis terræ sive montis absconditam in argentum vivum: Et si illius loci pinguedo mineralis ex terra hujusmodi calefacta fuit congregata in venis terræ, currit per montem, & est sulphur. Et ut videre licet in venis prædictis illius loci, illud sulphur ex pinguedine terræ, ut prætactum est, generatum, obviat etiam argento vivo (ut etiam scriptum est) in venis terræ, & aquæ spissitudinem mineralis procreat. Ibi per calorem in monte æqualiter perdurantem, longo generantur tempore diversa metalla, secundum loci diversitatem. In mineralium vero locis invenitur caliditas semper durans. Ob hæc de jure nobis notandum constat, quod mons mineralis externus est ubique clausus in seipso & lapideus, quia si calor exire valeret, nequaquam metalla procrearentur. Si ergo naturam imitari intendimus, habemus necesse tali modo furnum, ad instar montium, non magnitudine, sed caliditate continua providere, ita quod ignis impositus, cum ascendit, exitum non inveniat, & reverberet calor vas, materiam lapidis continens in se, firmiter clausum. Quod vas rotundum debet esse cum parvo collo, de vitro, vel de terra aliqua, naturam sive compactionem vitri præsentantem, cujus os cum tali coopertorio, & bitumine debet esse signatum vel sigillatum. Et sicut in mineris calor immediate non tangit materiam sulphuris, & argenti vivi, quia terra montis interest ubique: sic immediate ignis tangere non debet vas in se materiam continens prædictorum, sed in alio vase similiter clauso illud est ponendum, ut ita materiam superius & inferius, & ubicunque sit melius & aptius, calor temperatus attingat: unde Aristoteles dicit in Lumine luminum, quod Mercurius in triplici vase est coquendus, & quod vas de vitro sit durissimo, vel, quod melius est, de terra naturam vitri possidente.

CAP. VI.

De Coloribus accidentalibus & essentialibus in opere apparentibus.

Exquisita lapidis materia, modum agendi certum cognosces, per quem modum, per quod regimen lapis decoquendo in coloribus diversis sæpius transmutatur. Unde quidam ait: Quot colores, tot nomina. Secundum diversos colores in opere apparentes, per Philosophos ejus nomina variata sunt. Unde in prima lapidis nostri operatione, est putrefactio appellata, & fit lapis noster niger. Unde quidam dixit: Cum inveneris ipsum nigrum, scias quod in nigredine illa albedo occultata est, & nunc oportet illam extrahere à subtilissima illa nigredine ejus. Post vero putrefactionem rubescit, non rubedine vera, de quo quidam ait: Sæpius rubescit & sæpius citrinescit, & sæpius liquescit, & sæpius coagulatur ante veram albedinem. Et seipsum etiam dissolvit, seipsum coagulat, seipsum putrefacit, seipsum colorat, seipsum mortificat, seipsum vivificat, seipsum denigrat, seipsum dealbat, seipsum rubore decorat cum albedine. Et etiam viridis, unde alius ait: Coque eum donec natus viridis tibi apparet, & est ejus anima. Et alius. Scias quod in viriditate anima illa dominatur. Apparet etiam ante albedinem color pavonis, unde quidam sic ait: Scias quod omnes colores qui in mundo sunt, aut excogitari possunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo sequitur vera, unde quidam ait, Cum autem purus decoquatur donec veluti oculi piscium elucescat, ejus utilitas expectanda erit, & tunc lapis in rotunditatem est congelatus. Alius autem ait: Cum inveneris albedinem supereminentem in vase, esto certus quod in albedine illa rubedo occultata est, & tunc oportet te illam extrahere: veruntamē coque, donec

donec totum rubeum fiat. Est enim inter veram albedinem & veram rubedinem, quidam cineritius color, de quo dicitur: Post albedinem errare non potes, nam augmentando ignem ad cineritium pervenies, de quo alius dicit: Ne cinerem vilipendas, nam Deus reddet tibi liquefactum. Et tunc ultimo Rex diademate rubeo coronatur, NUTU DEI.

CAP. VII.

De Modo projiciendi Medicinam super quodlibet imperfectorum.

REi promissæ finem perfecte complevi, videlicet Magisterii magni, ad elixir excellentissimum rubeum & album faciendum. Finaliter de modo projectionis, quæ operis est complementum, & lætitia desiderata & expectata, tractare nos oportet. Et rubeum quidem elixir, citrinat in infinitum, ac omnia metalla transmutat in aurum purissimum. Album vero Elixir dealbat usque in infinitum, & quodcunque metallum ducit ad albedinem perfectam. Sed sciendum est, quod unum metallum magis est remotū a perfectione quam aliud: Et aliud propinquius alio, & vicinius. Et quamvis quodlibet metallum per Elixir ad perfectionem reducatur, tamen levius, citius, & melius, & perfectius propinqua reducuntur, quam multum remota. Et cum inveniamus metallum propinquum & vicinum perfectioni, excusamur per ipsum à multis remotis. Quæ vero metalla remota & propinqua, & quod propinquius & vicinius perfectioni sit, in capitulis meis, si sapiens & ingeniosus fueris, satis aperte invenies, & veraciter determinatum. Et proculdubio qui in hoc meo Speculo in tantum est ingeniatus, quod sua industria invenire scit materiam veram bene sapit super quod corpus ad perfectionem sit projicienda medicina. Nam Præcursores illius Artis qui eam per suam Philosophiam invenerunt, demonstrant digitis satis manifeste viam linearem, & denudatam cum dicunt: Natura naturam continet: Natura naturam superat. Et natura obvians suæ naturæ lætatur, & in alienas transmutatur naturas. Et alibi. Omne simile applaudit suo simili, quia similitudo dicitur causa amicitiæ, de quo multi Philosophi notabile secretum reliquerunt. Scias quòd anima corpus suum citò ingreditur, quæ cum corpore alieno nullatenus conjungitur. Et alibi. Anima enim citò corpus ingreditur suum, quam si cum alieno corpore conjungere statueris, in cassum laborabis: Nam & ipsa vicinitas magis est lucida. Quia enim corpora in regimine fiunt incorporea, & è converso, incorporea corporea, & in complemento totum corpus fit spirituale fixum: Et quia elixyr illud spirituale evidenter, sive album, sive rubeum, ultra naturam suam tam multum est præparatum & deductum, non est mirum, quod incommiscibile est corpori, super quo projicitur solummodò liquefacto. Grave est etiam projicere super millies millia & ultra, & illa in continenti penetrare & transmutare. Quare vobis secretum magnum & occultum jam tradam. Commiscenda est pars una cum mille corporis vicinioris, & hoc totum includatur firmiter in vase apto, & pone in furno fixionis, primo cum igne lento, & semper augmentando ignem per tres dies, donec inseparabiliter sint conjuncta. Et hoc est opus trium dierum. Tunc iterum & finaliter projicienda est pars quælibet istius una super alias mille partes cujuslibet corporis vicinioris. Et istud est opus unius diei, seu unius horæ vel momenti. De quo semper mirabilis est laudandus Deus noster in æternum.

Epistola Fratris ROGERII BACONIS *de* SECRETIS OPERIBUS ARTIS & NATURÆ, & *de* NULLITATE MAGIÆ.

Operâ IOHANNIS DEE LONDINENSIS *è pluribus Exemplaribus castigata olim & ad sensum integrum restitut. Nunc verò à quodam veritatis amatore, in gratiam veræ scientiæ candidatorum foras emissa; cum notis quibusdam partim ipsius* IOHANNIS DEE, *partim edentis.*

Clarissimis Restitutionis Universi Phosphoris, Illuminatis ROSEÆ CRUCIS FRATRIBUS Unanimis: *Gratia & pax multiplicetur, cum firma & perpetua protectione Divina.*

CUm in Silesiam venissem anno communis æra Christianorum 1597. nihil mihi potius fuit, quàm ut 16. Iohannem Montanum Strigoniensem convenirem, & celebri hominis permotus fama, & maximè quod illa Theophrasti Hohenheimensis scripta, quæ medicinam tractantibus maximo usui esse judicabam, ex illius Bibliothecâ in publicum prodiisse perspicerem. Ab illo autem humaniter acceptus adventus causam exposui. Quumque multi hinc inde jactarentur sermones, ad Heliæ Artistæ mentionem tandem delati, interrogavi existimaretné in vivis esse Heliam illum Theophrasteum, à quo omnium scientiarum & artium, maximè verò Chemiæ & Medicinæ restitutio speraretur? Liberius hic suam sententiam professus, asseveranter dixit, & in vivis esse Heliam illum, de quo Theophrastus talia vaticinatur, nec adeo diu illam Restitutionem expectandam; sed utrum ab uno aliquo viro, an unanimi plurium consensu facienda esset illa restitutio clam me habuit. Multa autem insuper addidit divinus ille vir, quæ ne in aurem quidem susurrare licet, nisi illius, qui ad ultimam sui abnegationem admittitur. Et quamvis injuriâ quorundam inceptum meum frustra esset, quod medicinæ relictis studiis aliam vitæ viam inire coactus sum: tamen quantum victus, & professionis meæ ratio pateretur, omni animi impetu in rerum cognitionem ferebar: & si quid subsidii aut ex scriptis aliorum, aut propriis conatibus nanciscebatur, eò omnia referebam. Opera namque Domini magna sunt, quæsita omnibus volentibus ea Psal.111. 2. Et hanc negotiationem malam dedit Deus filiis Adami, ad affligendum se in ea Eccl.1.13. Post aliquot annos, apparuit sub nomine Heliophili à Percis disquisitio quadam de Heliâ Artistâ in qua etsi auctor disertè quidem & nervosè, duorum Jesuitarum inanes metallicæ metamorphoseos oppugnationes rejecerit:

ſe erit: argumentum tamen ita prorſus deſeruit, ut totius rei fides penes ipſum Theophraſtum relinqueretur. Anno tandem 1615. libellus quidam cui titulus Myſterium Arithmeticum emanavit in vulgus quem etſi parum intelligerem, mirabar tamen quinam eſſent illuminatiſſimi illi, ſapientiſſimique fratres R. C. quibus eſt inſcriptus; certò enim certius perſuaſi mihi, non poſſe eſſe de fæce illa ignavorum fraterculorum animalium Papæ qui tantis præconiis dignarentur, qui ſuæ vocationis quæ ſunt, non negligerent; qui inventi novi, ardui, admirandi, judices darentur; qui promiſſa charitate viverent; qui virtutibus exactiſſimis, moribus nil niſi gratiam ſpirantibus eſſent excultiſſimi; qui divina ingenti claritate, perenni ſapientiæ fonte, immo & æternæ lucis candore gauderent; quibus nihil dignius, nihil gratius, nihil optatius, poſſit occurrere. Exardebat animus cognoſcendi ſtudio, quæ tandem eſſet iſta jucundiſſima bonorum conſenſio, ad quos precioſiſſimum illud charitatis unguentum in Chriſti ſummi ſacerdotis caput effuſum, tanquam ad oram veſtimentorum, id eſt membrorum ejus deſcenderat: qui illum fidei articulum de Communione ſanctorum antea tantum creditum, vere & realiter profiterentur. Anno 1616. amici cujusdam ope aſpexi Famam fraternitatis cum adnexa Confeſſione. Tum demum rediit mihi in mentem dictorum Montani, tum demum ſperabam fore, ut quam reſtitutionem Chriſtus olim incepit in religione per prædicationem Lutheri, eam humanæ conditionis miſertus, etiam in ſcientiis, & in univerſa denique vita acie ceteret, tandemque perficeret; ut abolita omnium inimicorum poteſtate, ignorantiæ, peccati, etiam mortis, quæ peccati ſtipendium eſt, ſolus Chriſtus regnet in ſuis (1. Corinth. 15. 25.) ut quod precari jubemur, tandem etiam aſſequamur, ut veniat regnum ejus, ut fiat voluntas ejus ſicut in cœlo, ſic & in terra. Hæc enim illa ſunt quæ loquutus eſt Deus per os omnium qui fuerunt à ſeculo prophetarum: ut nos de manu inimicorum (peccati, tyrannorum, mortis, diaboli) liberati: ſine timore ſerviamus ei, omnibus diebus vitæ noſtræ (Luc. 1. 70 &c.) Atque iſta unuſquisque pius tam ſcire debet eſſe futura, quàm certò ſcit verum eſſe illum qui promiſerit Habetis (illuminati fratres) quibus gradibus ad vos deductus ſum. Et ſi illi eſtis quos ego animum induxi meum, nihil opus habetis ut ego quicquam de me teſter. habetis enim & ipſi Unctionem à ſancto illo quæ vos omnia docet. Et quemadmodum illa ipſa vos docet de omnibus (& de me) in eo manete quia vera eſt & minimè fallax (1. Joh. 2.) Nolite mirari (exoptati fratres) quòd quum vos omnia ſciatis, hanc Rogerianæ Epiſtolæ editionem vobis inſcripſerim: neque enim aliorſum feci, niſi ut (quemadmodum Fama veſtra jubet) deſiderium meum & obſervantiam vobis teſtatam eſſe percupiam: tum etiam quia plurima hic ſunt apud vulgus incognita, quamvis nullo modo ſimilia veſtris ſed longo poſt intervallo; tamen excitare volui ſtudioſorum ingenia, ut crederent plurimas adhuc latere veritates, & rerum abditarum cognitionem ſectarentur: ut quam præbetis illuceſcentis ſapientiæ ſpem, alacrioribus animis amplecterentur.

Valete fratres dilectiſſimi, meque ſumma animi obſervantia vobis commendatum habete.

In conſeſsV sVbſannatorVM non ſeDI Pſalm. i.

Epiſtolæ Fratris ROGERII BACONIS *De* SECRETIS OPERIBUS ARTIS *&* NATURÆ, *& De* NULLITATE MAGIÆ

CAPUT I.

De & contra Apparentias fictas, & de & contra Invocationem ſpirituum.

VEſtræ petitioni reſpondeo diligenter. Nam licet natura potens ſit & mirabilis, tamen ars utens natura pro inſtrumento potentior eſt virtute naturali, ſicut videmus in multis. Quicquid autem eſt præter operationem naturæ vel artis, aut non eſt humanum, aut non eſt fictum & fraudibus occupatum. Nam ſunt qui motu veloce membrorum apparentia fingunt, aut vocum diverſitate, aut inſtrumentorum ſubtilitate, aut tenebris, aut conſenſu multa mortalibus proponunt miranda, quæ non habent exiſtentiæ veritatem, his mundus plenus eſt, ſicut manifeſtum eſt inquirenti. Nam joculatores multa manuum velocitate mentiuntur, & Pythoniſſæ vocum varietatem in ventre, & gutture fingentes, & ore, formant voces humanas à longè vel propè prout volunt, ac ſi ſpiritus cum homine loqueretur, etiam ſonos brutorum confingunt. Cannæ verò gramini ſubditæ, aut latebris terræ conditæ, oſtendunt quod vox humana eſt, & non ſpiritus, quæ magno fingunt mendacio. Quam verò in tenebris crepuſculi matutinis vel nocturnis res inanimatæ moventur violenter, non eſt veritas, ſed fraus & dolus. Conſenſus verò omnia fingit quæ volunt homines, prout ad invicem diſponunt. In his verò omnibus, nec philoſophica ratio conſiderat, nec ars, nec poteſtas naturæ tenet. Sed præter hæc, nequior eſt occupatio, quandò homo contemnit leges Philoſophiæ, & contra omnem rationem ſpiritus invocat nefarios, ut per eos ſuam compleat voluntatem. Et in hoc eſt error, quod credit ſibi ſubjici ſpiritus, & quod ſpiritus cogantur humanâ virtute; hoc enim impoſſibile eſt, quia vis humana longè inferior eſt quàm ſpirituum. Atque in hoc magis aberrant hujuſmodi homines qui per aliquas res naturales quibus utuntur, credunt vel advocari, vel fugari ſpiritus malignos. Et adhuc errant, quando per invocationes, deprecationes, & ſacrificia nituntur homines eos placare, & adducere, pro utilitate vocantium, facilius enim ſine comparatione à Deo impetrandum foret, vel à bonis ſpiritibus, quicquid homo debet utile reputare. Sed nec in rebus utilibus favorabiles aſſiſtunt ſpiritus maligni, niſi in quantum propter hominum peccata à Deo permittuntur, qui humanum genus regit & gubernat. Et ideo iſtæ viæ ſunt præter ſapientiæ documenta, imò potius in contrarium operantur, nec unquam verè philoſophantes de his ſex modis curaverunt.

CAP. II.

De Characteribus, Carminibus & eorum uſu.

QUid vero de Carminibus, & Characteribus, & hujuſmodi aliis ſit tenendum, conſidero per hunc modum. Nam proculdubio omnia hujuſmodi nunc temporis ſunt falſa, aut dubia: & quædam ſunt irrationabilia: quæ Philoſophi adinvenerunt in operibus naturæ & artis, ut ſecreta occultarent ab indignis. Sicut ſi omnino eſſet ignotum quod magnes traheret ferrum, & aliquis volens hoc opus perficere coram populo, faceret characteres, & carmina proferret, ne perciperetur quod totum opus attractionis eſſet naturale. Sic igitur quamplurima in libris Philoſophorum occultantur

tur multis modis: in quibus sapiens debet hanc habere prudentiam, ut carmina & characteres negligat, & opus naturæ & artis probet: & sic tam res animatas, quàm inanimatas videbit ad invicem concurrere, propter naturæ conformitatem, non propter virtutem carminis, vel characteris. Et sic multa secreta naturæ & artis existimantur ab indoctis magica. Et magi confidunt stultè carminibus & characteribus, quod iis, præbeant virtutem; & pro assecuratione eorum relinquunt opus naturæ vel artis, propter errorem carminum & characterum. Et sic utrumque genus hominum istorum privatur utilitate sapientiæ suâ stultitiâ cogente. Sunt autem quædam deprecationes antiquitus institutæ ab hominibus virtutis, aut veritatis, aut magis à Deo & angelis ordinatæ; & hujusmodi virtutem suam primam possunt retinere. Sicut in multis regionibus adhuc quædam orationes fiunt super ferrum candens, & super aquam fluminis, & similiter alia, in quibus innocentes probantur, & rei damnantur: & auctoritate Ecclesiæ fiunt & prælatorum. Nam & ipsi sacerdotes exorcismos faciunt in aqua Benedictâ, sicut in lege veteri de aquâ purgationis legitur qua probatur adultera, vel fides suo viro, & multa sunt hujusmodi. Sed quæ in libris Magicorum continentur, omnia sunt jure arcenda, quamvis aliquid veri contineant: quia tot falsis involvuntur, ut non possit discerni inter verum & falsum, ut quicunque dicunt quod Solomon composuit hoc vel illud, aut alii sapientes, negandum est, quia non recipiuntur hujusmodi auctoritate Ecclesiæ, nec à sapientibus, sed à seductoribus qui mundum decipiunt: etiam & ipsi novos libros componunt, & novas adinventiones multiplicant, sicut scimus per experientiam: & ut vehementius homines alliciant titulos præponunt famosos suis operibus, & eos magnis auctoritatibus ascribunt impudenter: ac ut nihil omittant de contingentibus, stylum grandisonum faciunt, & sub forma textus mendacia sua confingunt. Characteres verò aut sunt verba figuris literarum involutis compositi, continentes sensum orationis adinventæ; vel sunt facti ad vultus stellarum in temporibus electis. De characteribus igitur primo modo sic judicandum sicut de orationibus dictum est: de sigillis autem & characteribus, secundo modo nisi fiant temporibus electis, nullam efficaciam penitus habere noscuntur. Et ideo qui facit ea sicut in libris formantur non respiciens nisi solam figuram quam repræsentat exemplar, nihil facere ab omni sapiente judicatur. Qui autem sciunt in constellationibus debitis opera facere ad vultus cœlorum; illi non solum characteres, sed omnia opera sua possunt disponere, tam artis, quam naturæ secundum cœli virtutem. Sed quia difficile est in his certitudinem cœlestium percipere: ideo in his multus est error apud multos: & pauci sunt qui sciunt aliquid utiliter & veraciter ordinare. Et propter hoc, vulgus mathematicorum judicantium & operantium per stellas, non multum perficiunt, aut aliquid utile faciunt: quamvis peritissimi, & artem sufficienter habentes possunt multas utilitates facere tam per opera, quam per judicia in temporibus electis. Considerandum tamen quia peritus medicus, & alter quicunque habet animam excitare; carmina & characteres licet fictos utiliter (secundum Constantinum medicum) potest adhibere, non quia ipsi characteres aut carmina aliquod operentur, sed ut devotius, & avidius recipiatur medicina, & animus patientis excitetur, & confidat liberius, & speret, & congaudeat, quoniam anima excitata potest in corpore proprio multa renovare, ita ut de infirmitate in sanitatem convalescat, ex gaudio & confidentia. Si ergo medicus ad magnificandum opus suum, ut patiens excitetur ad spem & confidentiam, aliquid hujusmodi faciat, non propter fraudem, sed propter hoc ut confidat quod revaleat [si credimus Medico Constantino] non est abominandum. Nam ipse de his quæ suspenduntur ad collum carmina & characteres, & eos in hoc casu defendit. Nam anima multum potest super corpus suum, per suas affectiones fortes, ut docet Avicenna in libr. de Anima. & 8. de animalibus, & omnes sapientes concordant. Et ideo fiunt coram infirmis ludi, & res delectabiles afferuntur: immo aliquando appetitui multa conceduntur contraria: qui vincit affectus, & desiderium, & animæ spes supra morbum.

CAP. III.

De Virtute Sermonis, & Redargutione Magiæ.

QUoniam verò in nullo lædenda est veritas, oportet diligentius considerare, quod omne agens facit virtutem & speciem à se in materiam extrinsecam; non solum substantiæ, sed accidentia activa de tertia specie qualitatis, & fiunt virtutes à rebus, aliquæ sensibiles, aliquæ insensibiles. Et ideo homo potest facere virtutem & speciem extra se, maximè quum sit nobilior aliis rebus corporalibus, & præcipuè propter dignitatem animæ rationalis, & nihilominus exeunt spiritus & calores ab eo, sicut ab aliis animalibus. Et nos videmus quod aliqua animalia immutant & alterant res sibi objectas, sicut *a* basiliscus interficit solo visu, & *b* lupus reddit raucum, si prius videat hominem, & *c* hyæna intra umbram suam canem non permittit latrare, sicut Solinus de mirabilibus mundi narravit, & alii auctores, & Aristoteles in libro secundo de Vegetabilibus dicit, palmarum fœminarum fructus maturescere per odorem masculorum, & equæ impregnantur in aliquibus regnis per odorem equorum, ut *d* Solinus narrat, & multa alia contingunt, per species & virtutes animalium, & plantarum, multaque mirabiliora sicut Aristoteles dicit in libro Secretorum. Quum ergo plantæ & animalia non possint attingere ad dignitatem humanæ naturæ; homo multò magis poterit facere virtutes & species, & colores emittere ad alterationem corporum extra se: propter quod dicit Aristoteles in libro de somno & vigilia, quod mulier menstruosa si aspexerit speculum, inficit ipsum & apparet in eo nubes sanguinis. Et *e* Solinus narrat: In Scythia sunt mulieres habentes geminas pupillas in uno oculo (unde Ovidius: nocet pupilla duplex) quum irascuntur interficiant homines solo visu. Et nos scimus quod homo malæ complexionis, & habens infirmitatem contagiosam, ut lepram vel morbum caducum, vel febrem acutam, vel oculos multum infirmos vel hujusmodi, inficit alios præsentes & contaminat, è contrario homines bene complexionati & sani, & maximè juvenes, confortant alios, & homines gaudent ex eorum præsentiâ, & hoc est propter spiritus suaves, & vapores salubres & delecta-

a) *Plin. hist. nat. lib. 29. cap. 4.* b) *Plin. lib. 8. c. 22. Solini Poly. cap. 8.* c) *Plin. lib. 8. cap. 30. Solin. cap. 30.* d) *cap. 26 ex C. Plinii lib. 4. cap. 32. & lib. 8. cap. 42.* e) *Cap. 6. Vide & C. Plin. hist. nat. lib. 7. c. 2.*

lectabiles; & naturalem colorem bonum: & propter species & virtutes quæ fiunt ab iis; sicut Galenus docet in Techne. Et augetur malum si anima sit peccatis magnis & multis corrupta, habens corpus infirmum, & malæ complexionis, & sit cogitatio fortis & desiderium vehemens ad nocendum & malignandum. Nam natura complexionis & infirmitatis obedit cogitationibus animæ, & desideriis, & fortius agit. Unde leprosus qui ex desiderio forti, & cogitatione, & sollicitudine vehementi; intenderet alium præsentem inficere & citius & fortius ipsum inficeret, quam si ad hoc non cogitaret, nec desideraret, nec intenderet. Natura enim corporis (ut Avicenna docet locis prædictis) obedit cogitationibus, & vehementibus desideriis animæ. Nam (sicut Avicenna docet tertio Metaph.) primum movens est cogitatio, deinde desiderium conformatum cogitationi, postea virtus naturalis in membris quæ obedit desiderio & cogitationi: & hoc in malo, (ut dictum) & in bono similiter. Unde quum in homine inveniuntur hæc (scilicet bona complexio, & sanitas corporis, & juventus, & pulchritudo & elegantia membrorum, & anima munda à peccatis; & cogitatio fortis, & desiderium vehemens ad aliquod opus magnum, tum quicquid fieri potest per speciem & virtutem hominis, & spiritus, & calorem naturalem, necesse est quod fortius & vehementius fiat per hujusmodi spiritus, [al. species] & vapores, & influentias; quam si aliquod istorum deficeret: & præcipuè si desiderium forte & intentio valida non desit. Et ideo per verba, & opera hominis, possunt aliqua magna fieri: quando omnes dictæ causæ concurrunt: verba enim sunt ab interius per cogitationes animæ & desiderium, per motum spirituum, & calorem, & vocalem arteriam: & eorum generatio habet vias apertas, per quas est magnus exitus spirituum & caloris & evaporationis, & virtutis, & specierum quæ possunt fieri ab anima & corde. Et ideo alterationes fiunt a partibus per verba, secundum quod iis debetur ex potestate naturæ. Videmus enim quod per hujusmodi vias apertas à corde & interioribus, anhelitus, & oscitatio, & multæ resolutiones spirituum, & caloris fiant; quæ aliquando nocent, quum ab infirmo & malæ complexionis corpore proveniunt & prosunt, & confortant quum è corpore mundo, sano, & bonæ complexionis producuntur. Et ideo similiter aliquæ operationes magnæ naturales possunt fieri in verborum generatione & prolatione cum intentione & desiderio operandi. Unde non immeritò dicitur quod vox viva magnam habet virtutem: non quia illam habet virtutem quam magici fingunt, nec non similiter ad faciendum & alterandum [ut existimant] sed secundum quod natura ordinavit. Et ideo valdè cautè in his intendendum est. Nam de facili homo potest errare, & multi errant in utramque partem, quoniam aliqui omnem operationem negant, & alii superfluunt, & ad magicam declinant, Multi igitur libri cavendi sunt propter carmina & characteres, & orationes, & conjurationes, & sacrificia, & hujusmodi quia purè magici sunt. Ut liber de officiis spirituum, liber de morte animæ, liber de arte notoria, & hujusmodi infiniti: qui nec artis, nec naturæ continent potestatem, sed figmenta magicorum. Considerandum est etiam quia multi libri reputantur inter magicos qui non sunt tales, sed continent sapientiæ dignitatem. Qui igitur sunt suspecti, & qui non, experientia cujuslibet sapientis docebit. Nam si quis in aliquo illorum opus naturæ, vel artis inveniat, illum accipiat: si non, relinquat velut suspectum, & sicut indignum & illicitum sapienti, quia magici est pertractare sic superfluum; necessarium. Nam [ut sensit Isaac in libro de febribus] anima rationalis non impeditur in suis operationibus nisi detineatur ignorantia. Et Aristoteles vult in libro secretorum; quod intellectus sanus & bonus potest in omnia quæ homini necessaria sunt, cum influentia tamen divinæ virtutis. Et tertio Meteororum dicit, non est virtus nisi per Deum. Et in fine Ethicorum dicit, quod nulla est virtus nec moralis nec naturalis sine influentia divina. Unde quum loquimur de potestate agentium particularium, non excludimus regimen agentis universalis, & primæ causæ. Nam omnis causa prima plus influit in causatum quam secunda, ut prima propositio de causis proponit.

CAP. IV.

De Instrumentis artificiosis mirabilibus

NArrabo igitur nũc primò Opera Artis & Naturæ miranda, ut postea causas & modos eorum assignem: in quibus nihil magicum est ut videatur quod omnis potestas magica sit inferior his operibus & indigna. Et primo per figurationem solius artis. Nam instrumenta navigandi possunt fieri hominibus remigantibus, ut naves maximæ fluviales & marinæ ferantur unico homine regente majori velocitate quàm si essent plenæ hominibus navigantibus. Currus etiam possent fieri ut sine animali moveantur cum impetu inæstimabili, ut existimantur currus falcati fuisse quibus antiquitus pugnabatur. Possunt etiam fieri instrumenta volandi, ut homo sedens in medio instrumenti revolvens aliquod ingenium, per quod alæ artificialiter compositæ aerem verberent ad modum avis volantis. Fieri etiam potest instrumentum parvum in quantitate ad elevandum & deprimendum pondera quasi infinita, quo nihil utilius est in casu. Nam per instrumentum altitudinis trium digitorum, latitudinis eorum, & minoris quantitatis posset homo seipsum & socios ab omni periculo carceris eripere, & elevare, & descendere. Potest etiam de facili fieri instrumentum quo unus homo traheret ad se mille homines per violentiam ipsis invitis; & sic de rebus aliis attrahendis. Possunt etiam fieri instrumenta ambulandi in mari, & in fluviis ad fundum sine periculo corporali. Nam Alexander magnus his usus est, ut secreta maris videret, secundum quod Ethicus narrat astronomus. Hæc autem facta sunt antiquitus, & nostris temporibus, & certum est, præter instrumentum volandi quod non vidi, nec hominem qui vidisset cognovi, sed sapientem qui hoc artificium excogitavit explicitè cognosco. Et infinita alia possunt fieri, ut pontes ultra flumina sine columnâ, vel aliquo sustentaculo, & machinæ, & ingenia inaudita.

CAP. V.

De Experientiis perspectivis artificialibus.

SEd profecto mirandæ satis inveniuntur figurationes physicæ radiorum. Nam si possunt figurari perspicua & specula, ut unum appareat multa, & unus homo exercitus; & ut plures & quot volumus Soles & Lunæ appareant. Nam natura sic aliquando figurat vapores, ut duo Soles, & duæ Lunæ, & aliquando

aliquando tres Soles apparuerint simul in aere, ut Plinius recitat in 2. naturalis historiæ *cap.*30. Et qua ratione plures & infinitæ potest una res apparere: quia postquam excedit suam virtutem, nullus est ei numerus determinatus sicut arguit Aristotel. in capit. de vacuo. Et sic omni civitati, & exercitui contrario, possunt fieri terrores maximi: ut vel propter multitudinem apparitionum stellarum vel hominum super ipsos congregatorum dispereant, præcipuè si sequens documentum cum illo primo habeatur, possunt enim sic figurari perspicua ut longissimè posita appareat propinquissima, & è contrariò: ita quod ex incredibili distantia legeremus literas minutissimas, & numeraremus res quantumcunque parvas, & stellas faceremus apparere quò vellemus. Sic enim existimatur quod Julius Cæsar per littus maris in Galliis, deprehendisset per ingentia specula dispositionem & situm castrorum & civitatum Britanniæ majoris. Possunt etiam sic figurari corpora ut maxima, & è contrario: alta appareant ima & infima, & è contrario: & occulta videantur manifesta. Nam ut Socrates draconem corrumpentem civitatem & regionem suo anhelitu & influentia pestilenti, deprehendit intra montium latibula residere: Sic etiam omnia quæ essent in civitatibus & exercitibus contrariis possunt ab inimicis deprehendi. Possunt etiam sic figurari corpora, ut species & influentiæ venenosæ & infectivæ ducerentur quo vellet homo: nam sic Aristoteles fertur docuisse Alexandrum, quo documento venenum Basilisci erecti super murum civitatis contra exercitum, deduxit in ipsam civitatem. Possunt etiam sic figurari perspicua, ut omnis homo ingrediens domum, videret veraciter aurum, & argentum, & lapides pretiosos, & quicquid homo vellet, quicunque festinaret ad visionis locum nihil inveniret. Non igitur oportet nos uti magicis illusionibus quum potestas Philosophiæ doceat operari quòd sufficit. Sed de sublimioribus potestatibus figurandi est, quod ducantur & congregentur radii per varias fractiones, & reflexiones, in omni distantia qua volumus, quatenus comburatur quicquid sit objectum. Nam hoc testantur perspicua comburentia antè & retro, sicut auctores certi docent in suis libris. Et majus omnium figurationum & rerum figuratarum est, ut cœlestia describerentur, secundum suas longitudines & latitudines in figura corporali, qua moventur naturaliter motu diurno: & hæc valeret regnum unum homini sapienti. Hæc igitur sufficiant pro exemplo figurationum quamvis infinita alia miranda proponi possent in medium.

CAP. VI.

De Experimentis mirabilibus.

His verò sunt quædam annexa sine figurationibus: nam in omnem distantiam quam volumus possumus artificialiter componere ignem comburentem ex sale petræ & aliis. Item ex oleo petroleo & aliis. Item ex maltha & naphtha & similibus secundum quod Plinius dicit in libro secundo capit 104. civitatem quandam se defendisse contra exercitum Romanum: Nam maltha projecta combussit militem armatum. His vicinus est ignis Græcus, & multa comburentia. Præterea possunt fieri lumina perpetua & balnea ardentia sine fine. Nam multa cognovimus quæ non consumuntur in flamma, ut pelles Salamandræ, talc, & hujusmodi quæ adjuncto aliquo inflammantur & lucent, sed non comburuntur imo purificantur. Præter vero hæc sunt alia stupenda naturæ. Nam soni velut tonitrus, & corruscationes possunt fieri in aere; immò majore horrore quam illa quæ fiunt per naturam. Nam modica materia adaptata, scilicet ad quantitatem unius pollicis, sonum facit horribilem & coruscationem ostendit vehementem, & hoc fit multis modis, quibus civitas, aut exercitus destruatur ad modum artificii Gedeonis, qui lagunculis, fractis, & lampadibus, igne exsiliente cum fragore inæstimabili, infinitum Midianitarum destruxit exercitum cum trecentis hominibus. Mira sunt hæc, si quis sciret uti ad plenum in debitâ quantitate & materia. De alio verò genere sunt multa miranda; quæ licet in mundo sensibilem utilitatem non habeant, habent tamen spectaculum ineffabile sapientiæ; & possunt applicari ad probationem omnium occultorum, quibus vulgus inexpertum contradicit: & sunt similia attractioni ferri per magnetem. Nam quis crederet hujusmodi attractioni nisi videret? Et multa miracula naturæ sunt in hac ferri attractione quæ non sciuntur à vulgo, sicut experientia docet solicitum. † Sed plura sunt hæc & majora. Nam similiter per lapidem fit auri attractio, & argenti, & omnium metallorum. Item lapis currit ad * acetum: & plantæ adinvicem, & partes animalium divisæ localiter, naturaliter concurrunt. Et posteaquam hujusmodi perspexi, nihil mihi difficile est ad credendum, quando bene considero, nec in divinis, sicut nec in humanis. Sed majora his sunt: nam tota potestas mathematicæ non potest nisi instrumentum Sphæricum juxta artificium Ptolemæi in 8. Almagesti, in quo omnia quæ sunt in cœlo suis longitudinibus, & latitudinibus essent descripta veraciter: quod autem moverentur naturaliter motu diurno non est in mathematicâ potestate. Experimentator tamen fidelis & magnificus ad hoc anhelat, ut ex tali materia fieret, & tali artificio, quòd naturaliter cœli motu diurno volveretur: quod fieri videtur possibile, quoniam multa motu cœlestium deferuntur, ut cometæ, & mare in fluxu, & alia in toto, vel in partibus suis, quod esset majus miraculum quam omnia prædicta, & majoris utilitatis, quasi infinitæ. Nam tunc omnia instrumenta Astronomiæ cessarent tam specialia quàm vulgata: nec thesaurus unius regis vix posset huic comparari. Et licet non quantum ad miraculum, tantum quantum ad utilitatem publicam & privatam, majora possunt fieri: scilicet ut auri copia & argenti deducatur in medium, quantum placet homini, non tamen secundam naturæ possibilitatem, sed secundum artis complementum: quum sint decem & septem modi auri, octo scilicet ex admixtione argenti cum auro. Et primus modus fit ex 16. partibus auri cum aliquibus partibus argenti, usque ad vigesimum quartum gradum auri pertingatur; cum uno argenti semper unum gradum auri augmentando. Et totidem sunt ex admixtione æris cum auro; ita ultimus modus fit ex viginti quatuor gradibus auri puri, sine admixtione alterius metalli, & non potest natura ulterius procedere sicut experientia docet. Sed ars potest augmentare aurum in gradibus puritatis usque ad infinitum, similiter argentum complere potest sine fraude. Sed præcedentibus majus est, quod licet anima rationalis cogi nó potest

† *Plin. hist. lib. 36. cap. 20.* * *Aliter: acervum.*

eò quod libertate gaudet arbitrii: tamen efficaciter disponi, & induci, & excitari potest, ut gratis velit suos mores mutare, & affectiones, & voluntates, secundum arbitrium alterius; & non solum singularis persona, sed totus exercitus, & civitas, & totus populus regionis, & hujusmodi experientiam docet Aristoteles in libr. secret. tam de regione, quàm de exercitu & persona singulari. Et in his ferè est finis naturæ & artis.

CAP. VII.

De Retardatione accidentium Senectutis, & de Prolongatione Vitæ humanæ.

SEd ultimus gradus in quem potest artis complementum, cum omni naturæ potestate, est prolongatio vitæ humanæ in magnum tempus. Quod autem hoc sit possibile, multa experimenta docuerunt. Nam Plinius recitat, *Lib.* 225. *cap.* 24. Pollionem strenuum corpore & animo ultra ætatem hominis consuetam durasse suâ probitate; quem quum Octavius Augustus interrogaret quid faceret ut diu sic viveret: respondit in ænigmate quod oleum posuit exterius, & mulsum interius. (Mulsum autem habet octo partes aquæ & novem mellis secundum auctores) Et postea similia multa contigerunt. Nam rusticus effodiens in campis cum aratro, invenit vas aureum cum liquore & existimans rorem cœli, lavit faciem & bibit: & spiritu, & corpore & bonitate sapientiæ renovatus, de bubulco factus est bajulus regis Siciliæ; quod accidit tempore regis Wilhelmi. Et probatum est testimonio literarum papalium, quod Almannus quidem captivus inter Saracenos recepit medicinam qua usque ad quingentos annos vitam suam prolongavit. Nam rex qui ipsum habuerat captivum, recepit regis magni nuncios cum hac medicinâ, sed quia eos habuit suspectos, voluit probare in captivo quod fuerat ei delatum. Ac Domina de Nemore in Britannia majori, quærens cervam albam, invenit unguentum quo custos nemoris se perunxerat in toto corpore, præterquam in plantis: vixit trecentis annis sine corruptione, exceptis pedum passionibus. Et pluries experti sumus in nostris temporibus, quod homines rurales sine consilio medicorum, vixerunt centum annis vel circiter satis sanè. Hæc etiam confirmantur per opera animalium, ut cervi, & aquilæ, & serpentis, & multorum, quæ per virtutem herbarum & lapidum, suam renovant juventutem. Et ideo sapientes dederunt se ad hujusmodi secretum, excitati exemplis brutorum, existimantes quod possibile fuit homini, quod brutis animantibus est concessum. Propter quod Artefius, suâ sapientiâ secretas vires animalium, & lapidum, & herbarum, & cæterarum rerum scrutatus, ob secretæ naturæ scienda, & maximè propter vitæ prolongationem, gloriatur se vixisse mille & viginti quinque annos. Et possibilitas prolongationis vitæ confirmatur per hoc, quod homo est naturaliter immortalis, id est, potens non mori. atque etiam post peccatum potuit vivere circiter mille annos; & deinceps paulatim abbreviata est vitæ longitudo. Ergo oportet quod hujusmodi abbreviatio sit accidentalis: quare poterit in toto, vel in parte reparari. Sed nos, si velimus causam accidentalem hujusmodi corruptionis investigare, inveniemus quod non est à cœlo, neque ab aliquo quam defectu regiminis sanitatis. Nam in hoc quod patres corrupti sunt, generant filios corruptæ complexionis & compositionis, & filii eorum eadem de causa se corrumpunt: & sic derivatur corruptio à patribus in filios, donec invalescat continuo abbreviatio vitæ. Non tamen propter hoc sequitur quod abbreviabitur semper in minus, quia terminus in specie humana positus est, ut in plurib. vivant homines 80. annis, sed amplior est eorum labor & dolor. Remedium verò esset contra corruptionem propriam cujuslibet, si quilibet exerceret regimen completum satis à juventute; quod consistit in his quæ sunt cibus & potus, somnus & vigilia, motus & quies, evacuatio & retentio, aër, passio animi. Nam si quis hoc regimen observaret à nativitate, viveret quantum natura assumpta à parentibus permitteret, & duceretur ad ultimum terminum naturæ (lapsæ ab originali justitia) quem tamen prætetire non posset: quia hoc regimen non confert, aut modicum, contra corruptionem antiquam parentum. Sed quasi impossibile est, quod homo sic regatur in omni mediocritate istorum, sicut exigit regimen sanitatis, & ideo oportet, quod abbreviatio vitæ contingat ex hac causa, non solum ex corruptione parentum. Ars verò medicinæ determinat hoc regimen sufficienter. Sed nec dives, nec pauper, nec sapiens, nec insipiens, nec ipsi medici quantumcunque perfecti, possunt hoc regimen in se, nec in aliis perficere, ut patet cuilibet. Sed natura non deficit in necessariis, nec ars completa: immo valet resurgere & irrumpere contra accidentales passiones, ut in parte vel in toto deleantur. Et in principio quando inceperat ætas hominum declinare, facilè fuisset remedium, sed nunc a quinque millibus annis & plus difficile est remedium apponere. Sapientes tamen moti considerationibus prædictis, nisi sunt vias excogitare, non solum contra defectum proprii regiminis cujuslibet, sed contra corruptionem parentum: non quod reducatur homo ad vitam Adæ, vel Artefii propter corruptionem invalescentem: sed ut per centenarium annorum, vel plures vita prolongetur ultra communem ætatem hominum nunc viventium; quatenus passiones senectutis retardarentur, & si omnino prohiberi non possunt, mitigarentur: ut ultra communem æstimationem hominum vita prolongetur utiliter: semper tamen citra ultimum terminum naturæ. Nam terminus naturæ est ultimus, qui in primis hominibus positus est post peccatum: & alius est terminus cujuslibet ex propriâ parentum corruptione. Ultra istos ambos non contingit transire, sed benè terminum propriæ corruptionis. Nec tamen usque ad terminum primum credo quod aliquis quantumcumque sapiens est his temporibus posset attingere, licet possibilitas sit, & aptitudo naturæ humanæ ad illum terminum qui fuit in primis hominibus. Nec mirum est quum aptitudo ista se extendat ad immortalitatem, sicut ante peccatum fuit, & erit post resurrectionem. Sed si tu dicas quod nec Aristoteles, nec Plato, nec Hippocrates, nec Galenus, ad hujusmodi prolongationem pervenerunt: respondeo tibi, quod nec ad multas veritates mediocres, quæ postea scitæ sunt per alios studiosos: & ideo hæc maxima po uerunt ignorare, quanquam adlaboraverunt. Sed nimis in aliis se occupaverunt, & citius perducti sunt ad senectutem, consumentes vitam in pejoribus & vulgatis, quam vias ad hæc secreta magna perciperent: Scimus enim quod Aristoteles dicit in prædicamentis. Quod quadratura circuli possibilis est, nondum tamen scita. Et si fatetur se & omnes usque ad tempus suum ignorasse. Sed nos scimus his diebus quod scitur hæc veritas, & ideo longè magis poterat

Aristoteles

„ Aristoteles ulteriora naturæ secreta ignorare.
„ Multa etiam modò ignorant sapientes quæ vul-
„ gus studentium sciet in temporibus futuris. Un-
„ de hæc objectio vana est per omnem modum.

CAP. VIII.

De occultando Secreta Naturæ & Artis.

ENumeratis quibusdam exemplis circa naturæ & artis potestatem, ut ex paucis multa colligamus, ex partibus tota, ex particularibus universalia, quatenus videamus quod non est necesse nobis aspirare ad magicam, cum natura & ars sufficiant: volo modo per ordinem singula prosequi & causas, & modum dare in particulari. Sed considero quod in pellibus caprarum & ovium non traduntur secreta (naturæ) ita ut à quolibet intelligantur, sicut vult Socrates & Aristoteles. Ipsemet enim dicit in secretis secretorum, quod esset fractor sigilli cœlestis qui communicaret secreta naturæ & artis, adjungens quod multa mala sequuntur eum, qui occulta detegit & arcana revelat. Cæterum in hoc casu dicit A. Gellius lib. noctium Atticarum de collatione sapientum, quod stultum est asino præbere lactucas, quum ei sufficiant cardui. Atque in libro lapidum scribitur quod rerum minuit majestatem, qui divulgat mystica: nec manent secreta quorum turba est conscia. Ex divisione enim probabilis patet vulgus dividi in oppositum contra sapientes. Nam quod videtur omnibus est verum, & quod sapientibus similiter, & maximè notis. Ergo quod pluribus, hoc est vulgo in quantum hujusmodi videtur, oportet quod sit falsum, de vulgo loquor, quod contra sapientes in hac divisione distinguitur. Nam in communibus conceptionibus animi concordat cum sapientibus, sed in propriis principiis & conclusionibus artium & scientiarum à sapientibus discordat, laborans circa apparentias in Sophismatibus (subtilitatibus) & de quibus sapientes non curant. In propriis igitur vel secretis vulgus errat; & sic dividitur contra sapientes; sed in communibus animi conceptionibus, sub lege omnium continetur, & cum sapientibus concordat. Communia verò pauci sunt valoris, nec sunt propter se quærenda, sed propter particularia & propria, Sed causa hujus latentiæ vulgi fuit apud omnes sapientes, quia vulgus deridet sapientes, (negligit) secreta sapientiæ, & nescit uti rebus dignissimis: atque si aliquod magnificum cadat in ejus notitiam à fortuna illud, pervertit, & eo abutitur in damnum multiplex personarum atque communitatis. Et ideò insanus est qui aliquod secretum scribit nisi ut à vulgo celetur, & vix à sapientibus & studiosissimis possit intelligi. Sic cucurrit tota sapientum multitudo à principio, & multis modis occultaverunt à vulgo sapientiæ secreta. Nam aliqui per characteres, & carmina occultaverunt multa, alii per verba ænigmatica, & figurativa, ut Aristoteles dicit in libro Secretorum: O Alexander, volo tibi ostendere secretorum maximum, & divina potentia juvet te ad celandum arcanum, & perficiendum propositum. Accipe igitur lapidem qui non est lapis, & est in quolibet loco, & in quolibet tempore: & vocatur ovum philosophorum, & terminus ovi. Et inveniuntur in multis libris & scientiis innumerabilia, talibus sermonibus obscurata, ut nemo intelligat sine doctore aliquo. Tertio occultaverunt per modos scribendi, scilicet per consonantes tantum, ut nemo sciat legere, nisi sciat significata dictionum, sicut Hebræi, & Chaldæi, & Syri, & Arabes secreta, imo quasi omnia pro majori parte sic scribuntur: & ideo magna est sapientiæ occultatio apud eos, & maximè apud Hebræos: quoniam Aristoteles dicit in libr. memorato, quod Deus dederit iis omnem sapientiam antequam fuerunt Philosophi, & ab Hebræis omnes nationes habuerunt Philosophiæ principium. Et Albumasar in libro introductorii majoris, & alii Philosophi, & Josephus primo & octavo libro Antiquitatum hoc manifeste docent. Quarto accidit occultatio per mixtionem literarum diversi generis. Nam sic Ethicus Astronomus suam sapientiam occultavit, eo quod literis Hebræis, Græcis, & Latinis eam conscripsit in eadem serie scripturæ. Quinto occultaverunt quidam per alias litteras quam sunt apud gentem suam, aut quam sunt apud alias nationes, sed fingunt eas pro sua voluntate; & hoc est maximum impedientum, quo usus est Artefius in libro suo de secretis naturæ. Sexto fiunt non figuræ literarum sed aliæ figuræ geometricæ, quæ secundum diversitatem punctorum & notarum habent literarum potestatem, & istis similiter usus est Artefius in sua scientia. Septimo est majus artificium occultandi quod dicitur ars Notoria, quæ est ars notandi & scribendi eâ brevitate qua volumus, & eâ velocitate qua desideramus. Et sic multa secreta scripta sunt in libris Latinorum. Necessarium verò existimavi has occultationes tangere: quia forsan propter secretorum magnitudinem his utar modis, ut sic saltem te juvem ut possum.

CAP. IX.

De Modo faciendi Ovum Philosophorum.

DIco igitur tibi quod volo ordinatè quæ superius narravi exponere; & ideo volo Ovum Philosophorum dissolvere, & partes philosophici ovi investigare: nam hoc est initium ad alia. Calcem igitur diligenter aquis alkali, & aliis aquis acutis purifica, & variis contritionibus cum salibus confrica, & pluribus assationibus [concrema] ut fiat terra pura liberata ab aliis elementis, quam tibi pro (meæ longitudinis statuta) dignam dico intellige si potes, quia proculdubio erit compositum ex elementis; ideo erit pars lapidis qui non est lapis & est in quolibet homine & in quolibet loco hominis, & in quolibet tempore anni reperies hoc in suo loco. Deinde oleum ad modum crocei casei & viscosi accipias, primo (ictu insecabile) cui tota virtus ignea dividatur, & separetur per dissolutionem, dissolvatur autem in aqua acuta temperatæ acuitatis cum igne levi, & decoquatur quatenus separetur sua (pinguedo) sicut pinguedo in carnibus, per distillationem, ut non egrediatur aliquid de unctuositate, & hæc virtus ignea in aqua urinæ distillatur. Postea in aceto decoquatur, donec minimum quod inest de causa adustionis deficcetur, & virtus ignea habeatur. Sed si non curetur de illa (iterum) fiat: evigila & excute: nam sermo difficilis est. Oleum verò dissolvitur in aquis acutis, vel in oleo communi quod expressius operatur, (vel) in oleo acuto amygdalorum super ignem: ita ut oleum separetur & remaneat spiritus occultatus, in partibus animalium, & sulphure, & arsenico. Nam lapides in quibus oleum humiditatis superfluit, terminum habent in unione suarum partium: quoniam non est vehemens unio, quin possit unum ab alio dissolvi per naturam aquæ, quæ est subjectum

ſubjectum liquefactionis in ſpiritu; qui medium inter partes ſiccas & oleum eſt. Facta igitur diſſolutione, remanebit nobis in ſpiritu humiditas pura, vehementer permixta partibus ſiccis, quæ moventur in ea, cum reſolveret eam ignis, qui vocatur à Philoſophis aliquando ſulphur fuſibile, aliquando oleum, aliquando humor aëreus, aliquando ſubſtantia conjunctiva, quam ignis non ſeparat, aliquando Camphora: & ſi vis, illud eſt ovum Philoſophorum, vel magis terminus & finis ovi, & pervenit ad nos de oleis iſtis, & inter ſubtilia reputatur, quando ab aqua vel oleo in quo eſt purgetur vel ſeparetur. Præterea corrumpitur oleum terendo ipſum cum rebus deſiccantibus, ſicut ſale aut atramento: & aſſando: quoniam paſſio fit a contrario, & poſtea ſublimetur donec ab (oleagineitate ſua] privetur. Et quia eſt ſicut & ipſa. Melius eſt tamen ut decoquatur in aquis temperatis in acuitate, donec purgetur & dealbetur. Quæ verò ſalutaris exalbatio, fit in igne ſicco & humido: & iteretur diſtillatio, ut effectum bonitatis recipiat ſufficienter, donec rectificetur: rectificationis cujus noviſſimæ ſigna, ſunt candor & cryſtallina ſerenitas, & cum cætera nigreſcunt ab igne, hoc albeſcit, mundatur, ſerenitate nigreſcit, & ſplendore mirabili. Ex hac aqua & terra ſua, argentum vivum generatur, quod eſt ſicut argentum vivum in mineralibus. Et [quando incandut hoc modo materia] congelatur. Lapis vero Ariſtotelis qui non eſt lapis, ponitur in pyramide loco calido, vel (ſi vis) in ventrem equi vel bovis: & febrem acutam imitatur. Nam de ſeptem in 14. & de hoc in 21. aliquando procedit: ut fæces elementorum diſſolvantur in aqua ſua, antequam ſeparentur: & multoties iteretur diſſolutio, & diſtillatio, donec rectificetur. Et hic eſt finis hujus intentionis. Scias tamen, quod cum conſummaveris, tunc oportet incipere.

Aliud verò ſecretum volo tibi dicere. Nam argentum vivum præparabis mortificando ipſum cum vapore ſtanni pro margaritis, & cum vapore plumbi pro Ibero lapide, deinde teratur cum rebus deſiccantibus, & atramentis, & hujuſmodi (ut dictum eſt) & aſſetur: deinde ſublimetur: ſi ad unionem, duodecies; ſi ad rubedinem [21.] donec in eo humiditas omnino corrumpatur. Nec eſt poſſibile, quod humiditas ejus ſeparetur per vaporem, ſicut oleum antedictum: quia vehementer eſt permixta partibus ſuis ſiccis; nec terminum conſtituit, ſicut dictum eſt in metallis prius dictis. In hoc capitulo decipieris, niſi ſignificata verborum diſtinguas. Tempus eſt tertium involvi capitulum: ut calcem [calcem corporis] quod intendis acquiras. Corpus verò calcinatur quando appodiatur, hoc eſt, ut humor in eo corrumpatur per ſalem, & ſale armoniaco, & aceto, quandoque rebus adurentibus, & cum Sulphure & arſenico: quandoque cibantur corpora argento vivo, & ſublimatur ab iis donec remaneant putris. Sunt igitur claves artis, Congelatio, reſolutio, inceratio, proportio. Sed alio modo purificatio, diſtillatio, ſeparatio, calcinatio, & fixio: & tum potes quieſcere.

CAPUT X.

De eodem, ſed alio modo.

TRanſactis annis Arabum ſexcentis & duobus, (*Forte* 688.) rogaſti me de quibuſdam ſecretis. Accipe igitur lapidem, & calcina ipſum aſſatione levi, & contritione forti, ſive cum rebus acutis. Sed in fine parum commiſce cum aqua dulci: & medicinam laxativam compone de ſeptem rebus (ſi vis) vel de ſex, vel de quinque, vel de quot vis, ſed quieſcit animus meus in duabus rebus: quarum proportio melior eſt in ſeſquialterâ proportione, vel circiter, ſicut te docere poteſt experientia, reſolve tamen aurum ad ignem & [melius cola] ſed ſi mihi credas, accipias rem unam, hoc eſt ſecretum ſecretorum naturæ potens mirabilia. Mixto igitur ex plurib. aut Phœnice, quod eſt animal ſingulare (ad ignem) & incorpora per fortem motum: cui ſi liquor calidus quater, vel quinquies adhibeatur, habebis ultimum compoſitum. Sed poſtea cœleſtis natura debilitatur, ſi aquam in fundis calidam ter vel quater. Divide igitur debile à forti, in vaſis diverſis, ſi mihi credis: evacuatio igitur quod bonum eſt. Iterum adhibe pulverem & aquam quæ remanſit diligenter exprime: nam pro certo partes pulveris deducet, non incorporatas: & ideo illam aquam per ſe collige: quia pulvis exſiccatus ab ea habet incorporari medicinæ laxativæ. fac igitur ut prius, donec forte à debili diſtinguas: & ter, vel quater, vel quinquies, vel plus, (pulverem) adhibeas: & ſemper uno modo facias: Et ſi cum aqua calida operari non poteris, fac aquam alkali, & per hujuſmodi acuta, medicinæ facies violentiam. Si autem propter [acuitatem &] mollitiem medicinæ, frangatur, pulvere appoſito, appone cautè plus de duro & molli. Si vero propter abundantiam pulveris, appone plus de medicina. Si verò propter fortitudinem aquæ, rigua cum piſtillo: & congrega materiam, ut potes: & aquam ſepara paulatim, & redibit ad ſtatum; quam aquam exſiccabis: nam continet pulverem & aquam medicinæ, quæ ſunt incorporanda ſicut pulvis principalis. Non dormias hic, quia valde utile & magnum continetur ſecretum. Si verò partes virgulti coryli aut ſalicis, juſta rerum ſerie aptè ordinaveris, unionem naturalem ſervabunt: & hoc non tradas oblivioni, quia valet ad multa. Citrinitatem verò cum unione facta miſcebis: & exurget ut credo ſimile lapide Ibero, & proculdubio mortificat quod mortificatum eſt per vaporem plumbi, Invenies plumbum, ſi exprimas vivum à mortuo: & mortuum ſepelies in olibano & ſarcocolla. Tene hoc ſecretum. Nam non nullius eſt utilitatis. Et idem facias cum vapore margaritæ vel lapidis Tagi, & ſepelias mortuum ut dixi.

CAPUT XI.

De eodem tamen alio modo.

ANnis Arabum 630. (*Forte* 605.) tranſactis, petitioni tuæ reſpondeo in hunc modum. Oportet te habere medicinam quæ diſſolvatur in liquefacto, & immergatur in eo, & penetret interiora ejus, & permiſceatur cum eo: & non ſit ſervus fugitivus, & tranſmutet ipſum. Ratione vero ſpiritus permiſcetur, & per calcem metalli figitur. Æſtimatur autem quod fixio præparatur, quando corpus & ſpiritus in ſuo loco ponuntur, & ſublimantur: & totiens fiat ut corpus fiat ſpiritus, & ſpiritus fiat corpus. Accipiatis igitur de oſſibus Adæ, & de calce ſub eodem pondere: & ſint ſex ad lapidem Tagi, & quinque ad lapidem unionis: & terantur ſimul cum aqua vitæ, cujus proprium eſt diſſolvere omnes res alias, ita quod in ea diſſolvantur & aſſentur. Et iteretur multotiens contritio & aſſatio,

& assatio, donec incerentur; hoc est uniantur partes sicut in cera. Et signum incerationis est, quod medicina liquescat super ferrum valde ignitum. Deinde ponatur in eadem aqua in loco calido & humido, aut suspendatur in vapore aquarum valde calidarum; deinde dissolvantur, & congelentur ad Solem. Deinde accipias salem petræ, & argentum vivum convertes in plumbum, & iterum plumbum, eo lavabis & mundificabis ut sit proxima argento, & tunc operare ut prius. Item pondus totum sit 30. Sed tamen salis petræ LVRV.VOPO Vir Can Vtriet Sulphuris; & sic facies tonitrum & coruscationem, si scias artificium. Videas tamen utrum loquar in ænigmate vel secundum veritatem. Et aliqui existimaverunt aliter. Nam dictum est mihi quod debes omnia resolvere in materiam primam, de qua habetis ab Aristotele in locis vulgatis & famosis: propter quod taceo. Et cum istam habueris, tunc habetis para elementa simplicia & æqualia: & hoc facies per res contrarias, & varias operationes, quas prius vocavi claves artis. Et Aristoteles dicit, quod æqualitas potentiarum excludit actionem, & passionem, & corruptionem. Et hæc dicit Averrhoes, reprobando Galenum. Et hæc existimatur simplicior medicina quæ reperiri potest, & purior: & quæ valet contra febres, & passiones animi, & corporum. Vale. Et quicunque hæc reseraverit, habebit clavem qui aperit, & nemo claudit: & quum clauserit, nemo aperit.

Explicuit Epistola Baconis de Secretis Naturæ & Artis, & de Nullitate Magiæ.

[Ad Guilielmum Parisiensem conscripta.]

Ad Baconis Epistolam Adnotata.

CAP. I.

AUt consensu multa mortalibus proponunt miranda.] *Consensus plurima potest: neque in illis tantum quæ præstigiatores nequam mentiuntur, sed in rebus etiam utilibus & magni momenti, quas non stupidum tantummodo vulgus admiratur, sed quibus & scioli magicas subesse fraudes arbitrantur, Hinc Tritemii Steganographia tota dependet, quam hinc illum hausisse suspicor. Et licet eam multum excoluerit & amplificarit Tritemius, hic tamen jacta esse Steganographiæ fundamenta certissimum est, quod ex capp. seqq. & maximè 8. latius patet. Priorum duorum librorum (ut hoc obiter moneam) clavis vera est Poligraphia, qui intelligit mecum sentit: tertium ista Baconis epistola reserat. Atque utinam Sigismundus qui pro Tritemio Apologiam scripsit, hoc mihi credat, neque enim dubito quin pro ejus ingenio facilè intelligat, & de tertio illo libro hæsitare desinat. Sed ut pro Tritemio semel respondeam, in quo Libavius sæpenumero desipit, ajo Tritemii magiam, quæ in universa Steganographia continetur, non esse aliam, quam modum quendam artificiosum celebrandi arcanum quodcunque, ut solis artem una scientibus innotescat. P. S.*

Facilius enim à Deo impetrandum foret vel à bonis spiritibus] *Si per spontaneam carnis afflictionem immundus spiritus infunditur: quando uberius quis per vitæ mundiciem, mundi spiritus particeps fieri possit? Ingemuit Rabbi Echina ista proferens, ut habetur apud Paulum Ricium super 56. præceptum negativum. I. D.*

CAP. II.

Super ferrum candens.] *Caput reo obnubitur, & nudis pedibus per novem candentes vomeres lustralibus precibus incantatos, & in incerta distantia positos ducitur; quos si indemnis transierit absolvitur. Hoc probationis genus Ardelium dicitur, quo matris suæ castitatem expiare voluit, & oculos interim spectaculo pascere sustinuit imprudens rex & in matrem impius Eduardus, Papistis sanctus & Confessor actus: ut habent scriptores historiæ Britannicæ. P. S.*

Et quicunque dicunt quod Solomon.] *Præter hujusmodi libros & illos qui infrà cap.3. recensentur: multi à Tritemio enumerantur in Antipalo maleficiorum. si libet ibi quære. P. S.*

Vel sunt facti ad vultus stellarum.] *De his optimè scripsit sapiens Picatris. & si inutilia quædam amputarentur, dignissimus esset ille liber qui lucem aspiceret. P. S.*

Vulgus mathematicorum] *Non hic scientiam ipsam, sed hominum imperitiam damnat. Ipse enim cap. 16. tertii operis quod scripsit in opus majus & minus ad Clementiam Pont. Rom. ait sine mathematica nihil dignum sciri potest in philosophia: ut ostendi in quartâ parte operis majoris multum diffusè. I. D*

CAP. III.

Qui nec artis, nec naturæ continent potestatem.] *Quamvis & magnâ Dei misericordia factum sit ut plurimi hujus fermenti libri à spurcis confecti nebulonibus jam tenebris sepulti jaceant: intimè tamen dolendum est ejusmodi quotidie prodire libros, qui specioso argumento maximarum rerum agnitionem promittunt; in quibus tamen capti lectores, nihil præter scripturientium ambitionem & fraudes deprehendunt. Et si per communem utilitatem facere liceret, tacita hic præteriissem quæ scripsit Andreas Libavius de azotho, de mercurio, & lap. philosophorum, & variis ejus processibus. Siluissem etiam de ejus Heptade quamdiu illa commenta modesto Divinationum titulo sese defenderent. Sed quia jam non amplius Divinationes habendæ sunt illa annotata, sed quæ juniores scire debent philosophemata ex fundamentis ipsis (De podagra Scheunemani in calce def. Syntag.) quia in Novi luminis auctore; si is est quem vult Libavius: Michael Sendivogius, de quo tamen si vir bonus & honestus esse desiderasset tacuisse debuit [No. lu. Chy præf. in ænig.] quia inquam in illo impegit, à quo ad veram philosophiam prima mihi janua aperta est, ô bene illi sit & vivo & mortuo, & ita impegit, ut divinum ejus scriptum, si Libavii Divinationes attendas, prorsus inutile effectum sit: quia etiam id ipsum à fraternitate R. C. postulat ut catalogum suum chymicorum scriptorum quamprimum edant: ego tibi Libavi salvo eorum judicio pro fratribus respondeo, & omnes qui tecum desipere nollent sedulo admoneo, ut à prænominatis tuis scriptis diligenter caveant, in quibus ne obscura quidem veritatis umbella apparet, quæ sensum philosophorum, & secretum quod ipsi adinvenerunt attingat, quatenus inquam à suo cerebro profecta sunt, & non aliunde mutuata. Possent quidem Alchymia & Syntagma si nimia loquacitas, si superbia, & maledicentiæ virtus abessent, à junioribus utiliter legi: sed cavete vos qui errare non vultis, à lapide philosophorum quem Libavius describit, & ignorat tamen. Sed ut istiusmodi hominibus æquior sim, faciunt nostra, faciunt etiam magnorum auctorum errata communia. Et ut non abeam longius, quid huic ipsi Baconi in naturâ aut arte persuadere potuit ut equas sine equo gravidas*

fieri

fieri adeo crediderit, ut etiam in argumentum emissionis specierum & virtutem adduxerit? Solinum excusabit infantia, Plinium etiam scriptorem optimum & solertissimum nimia credulitas, quæ hanc fabulam ad illa hominum monstra [lib. 7. cap. 2.] ablegabit. De prodigiosa hominum quorundam Merlini & aliorum conceptione, ex humano tamen semine spirituum fraude surrepto, alia ratio est, sed non est hujus loci. De Philippo Theophrasto quid dicam adhuc non habeo. Sed quum apud D. Johannem Montanum quærerer quod tam præclaræ medicinæ theoricæ, tam firmis nixæ radicibus praxis & recepta aliquando parum feliciter responderent, infit illum ipsum sibi contigisse nonnunquam quumprimò recepta illa attentaret, quæ tamen postea verissima esse deprehendit. Et qui bene perpenderit quibuscum hominibus Theophrastus conflictaretur, facile existimet illum scientiam suam dissimulasse sæpius, ne quam illi gloriam præriperent adversarii, sibi ipsis immerito vendicarent. P. S.

CAP. IV.

Nam instrumenta navigandi, &c.] *Multa hujusmodi instrumenta apud Anglos olim inventa dicuntur. Etenim & Thomas Nortonus; cujus etiam liber de motu perpetuo extare dicitur, & pro ingenti thesauro clam possideri, in hujusmodi Scapha solus sedens legisse aut scripsisse perhibetur, & quanta visum est velocitate moveri. Apud Sudsexios etiam Hersingtonus quidam molendinum seipsum movens struxisse fertur. Vidimus etiam & ipsi dum Londini ageremus inventum quoddam bellicum, machinis intus inclusis agendum, sive in terrestri itinere sive aquatico. Dederunt anni sequentes cymbam quæ aquis fere tota immersa decurreret, & cum celonibus Londinensibus expeditissimis velocitate certaret, quam nec aquarum moles submergeret, nec ventorum impetus retardaret. P. S.*

Ad elevandum pondera.] *Id autem cochlea quam vocant continuam sive perpetuam facile præstat. P. S.*

Instrumenta ambulandi in mari] *Hujusmodi usi sunt, Virginiæ nuperi coloni ad conchas margaritiferas expiscandas.*

Pontes ultra flumina] *Subere forte aut lignis levioribus intertextis P. T.*

CAP. V.

Longissimè posita appareant propinquissima.] *Permagna animorum voluptate tubos illos speculares usurpant docti & indocti. Hinc tamen videre licet instrumenta perspicua hic longè præstantiora Baconi fuisse, qui talia de illis prædicare posset. Quæ autem scientia perspectivæ præstantia sit, audi ipsum Baconem in opere tertio ad Clem. Pont. cap. 17. Necesse est omnia sciri per hanc scientiam, quia omnes actiones rerum fiunt secundum specierum & virtutum multiplicationem ab agentibus in materias parentes. Et leges hujusmodi multiplicationum non sciuntur nisi à perspectiva, nec alibi sunt traditæ ad nos: cum tamen non solum sint communes actioni in visum, sed in omnem sensum, & in totam mundi machinam, & in cœlestibus, & inferioribus. Magnam idcirco gratiam jure merito habemus Ioanni Combachio, literatissimo viro, cujus opera effectum est, ut Perspectiva Baconis & specula publice veneant. P. S.*

Nam Socrates draconem.] *Hoc habetur in quarto capite libri secundi Aristotelis de proprietatibus elementorum. I. D.*

CAP. VI.

Soni velut tonitrus & coruscationes.) *Miranda est sciolorum audacia, qui id sibi assumunt, ut de rebus omnibus quantumvis incognitis sententiam ferant. Argumento potest esse Libavius, qui ab hoc loco Rogerii auctoritatem ita elevat. [De Philosophia magica fratrum R. C. cap. 271.] ut cum insanis bibaculi cujusdam insomniis, qui ad Turcam debellandum vix una ætate opus esse arbitrabatur, præclara ejus inventa, aut minimum dicam experimenta compararet. Si hæc cum reliquis contulisses Andrea, invenisses pulverem tormentarium hic indicari, cujus quidem & compositio Baconi innotuerat, & usus, idque ultra centum annos prius quam ignotus Polydoro auctor illum in vulgus extulerat. Et quamvis experientia humanæ vitæ salutare inventum fuisse comprobarit, manifestum tamen est, ideo homines pulverem hunc celasse Baconem, quod illis multa exinde mala ominaretur. Et certè te demiror Libavi qui in scriptis aliorum videri vis elephante nasutior hic pulverem illum sulphureum non olfecisse. Adscribitur hisce insanis Burgravius. Ipse si vivit, si libet respondeat, ausim interim affirmare, pluris esse curationem Burgavii magneticam, quàm omnes Andreæ Libavii Divinationes. Hoc submoneo ut animal confectum sepeliatur, alias pòst aliquot dies, mortui nonnulli redirent P. S.*

Lapis currit ad acetum] *Vide Albertum de Lapide aceti lib. 2. de mineralibus cap. 6. I. D. Non videtur tamen Albertus id velle quod hoc loco Rogerius, qui illum potius lapidem innuit, qui in speculo aut lævigata aliqua superficie positus, inspersο aceto movetur, ut palea quæ cerumine lita, & in aquam placidam injecta discurrit; atque idcirco ab Italis pietra caminante nuncupatur. P. S.*

Decem & septem modi auri.] *Tabula I. D. 17. modorum ligaturæ ☉ cum ☽ & ♀*

☽	⊕	gradus auri		♀	☉
8/—	16/—	1/—	9/—	8/—	16/—
7/—	17/—	2/—	10/—	7/—	17/—
6/—	18/—	3/—	11/—	6/—	18/—
5/—	19/—	4/—	12/—	5/—	19/—
4/—	20/—	5/—	13/—	4/—	20/—
3/—	21/—	6/—	14/—	3/—	21/—
2/—	22/—	7/—	15/—	2/—	22/—
1	23	8	16	1	23

aurum | 17 / — / 24 | *purum.*

CAP. VII.

De retardatione accidentium senectutis.] *Extat Baconis libellus de accidentibus senectutis excusus Oxonii, ubi & illa quæ hoc capite & plura etiam ad hoc argumentum spectantia plenius recensetur. P. S.*

Sed natura non deficit in necessariis, &c.] *Nimium ridiculi Libavio videntur R. C. fratres, qui vitam longam & sanam pollicentur, & pleniorem rerum cognitionem.*

cognitionem. Magica hac vult esse deliramenta quibus ipsi placidè indormiscant. Licuit tamen illi non hinc tantum sed ex omnibus fere Philosophorum chymicorum scriptis animadvertisse, nec solos, nec primos fratres illos, talia scripsisse. P. S.

CAP. VIII.

Fingunt eas pro suâ voluntate] *Vide super his Baptistam Portam De furtivis literarum notis, vide etiam Tritem: Polygr. lib.6. & usum earum in eo libro, cui titulus Synousiastes, eiusdem Tritemii. P. S.*

CAP. IX.

Pro melancholiâ staturæ.] *Vide librum meum supra Portam Avicennæ, ubi melancholia, pro calce sive terra intelligitur I.D.*

In igne sicco vel humido.] *Utuntur philosophi omni ignium genere; quos omnes suo tempore, ut decet adhibere, totum lapidis artificium continet. Hic est autem ille ignis Pontani, humidus interius, & extra siccus, & intellectu difficilis. P. S.*

Si ad unionem duodecies, si ad rubedinem 21.] *Unum (inquiunt philosophi) opus est, unus operandi modus tam ad album, quam ad rubeum: addo etiam una materia; eaque non simplex, sed ex duobus composita cum suo intermedio, quod desuper in binario erit ab infra senario. P. S.*

Sunt igitur claves artis congelatio &c.] *Alchymia est speculativa, & practica, speculativa est scientia de rerum generatione ex elementis, & de omnibus rebus inanimatis: ut de elementis, de humoribus simplicibus, & compositis, de lapidibus communibus, de gemmis & marmoribus, de auro & cæteris metallis, de Sulphuribus, salibus, atramentis, de azurio, minio, & cæteris coloribus: de oleis & bituminibus ardentibus, & aliis infinitis. Est autem alchymia operativa & practica, quæ docet facere metalla nobilia, & colores; & alia multa, meliùs & copiosiùs per artem, quam per naturam. Et hujus scientiæ est major præcedentibus, quia majores utilitates producit. Nam non solum expensas, & alia infinita reip. potest dare, sed dat invenire alia quæ vitam hominum possunt prolongare in multa tempora, ad quæ per naturam produci non potest. Radices alchymiæ speculativæ ego posui secundum desiderationem Avicennæ, præcipue in expositione sexti præcepti in studio Theologiæ, nam ibi texui totam rerum generationem ex elementis, & conatus sum certificare cum magna diligentia quicquid oportet ibi sciri, secundum vias alchymiæ & naturalis philosophiæ, & medicinæ, quæ radices applicari debent ad omnium rerum generationem. Et hanc applicationem exposui in auro, & metallis cæteris, cum magno studio. Et meo judicio hæc quæ ibi tango de istis radicibus cum applicatione ad metalla, valent longè plus quam quicquid æstimatur sciri ab omnibus naturalibus qui modo sunt: qui extra radices has in vanum quærunt ramos, flores, & fructus. (Baco in opere 3. ad Clem. Pontif. cap. 18.) Claves ergo hic positæ congelatio, &c. sunt alchymiæ practicæ potius quam speculativæ. I. D.*

CAP. X.

Annis Arabum sexcentis & duobus.] *Itaque circa annum Domini 120;. A. Christo enim ad Machometi furores, intercesserunt anni 621. menses 6. dies 14. (Sic tradit Iohannes Saxonicus in commentario ad Alchitii Isagogen, à Colinæo impresso anno 1521. fol.81. Alii autem rejiciunt in annum Christo 630.) Annus autem Arabicus constat diebus 354. & singulis 30. annis accedunt 11. dies, collecti ex minutis 44. quæ restant ex mensibus synodicis supra 29. dies 12. horas, Ergo anni Arabici 30. continent dies 10631. sive annos Julianos 29. & superant dies 38. horæ 12. Anni igitur Arabici 602. efficiunt annos Iulianos 584. quibus additis ad annos Domini 621. eveniunt anni Christi 1205. Veri ergò similius est Clementum illum Papam cui opera sua inscripsit Rogerius, Clementem tertium fuisse qui anno 1188. ad papatum evectus est; quam quartum qui anno 1265. sedebat in cathedra pestilentiæ; nisi Rogerius tum valde senuerit, idque amplius hinc licebit conjicere quod illius discipulus Robertus ob eximiam tum rerum, tum literarum Græcarum, & Hebraicarum cognitionem, Grosseteste sive magnum caput appellatus, Episc. Lincolniensis anno 1240. designaretur, annis centum serius quam vult Tritemius nisi mendum est impressoris. I. D.*

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ.

SVBSECTIO SECVNDA

Quæ sub nomine AVICENNÆ *in Alchimicis sunt præcipua adfert.*

Tractatulus AVICENNÆ.

Istum Librum dividam in octo Capitula vel Partes.

In primo capitulo dicam de Mercurio & ejus natura, necnon de sulphure quod in se continet.

In secundo dicam de natura corporum perfectorum, & eorum sulphure.

In tertio dicam de conjunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutionem in primam materiam.

In quarto dicam de extractione aquæ ex terra.

In quinto dicam de fundatione seu etiam fusione super terram suam.

In sexto dicam de modo sublimationis terræ.

In septimo dicam de lapidis multiplicatione & fixione.

In octavo & ultimo capitulo dicam de modo projiciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in Solem & Lunam.

CAPUT I.

ARGENTUM vivum est frigidum & humidum, & Deus ex eo vel cum eo creavit omnia minera: & ipsum est aëreum & ignis fugitivuum sed dum in igne aliquantulum stetterit facit mira opera aliena.

Et

Et ipsum est solummodo spiritus vivus, & in Mundo non est tale, quale ipsum est, quòd possit talia operari, qualia per ipsum operantur. Et ipsum intrat quodlibet corpus, penetrat, levat, & excedit, Ipsum est fermentum corporum quibus admiscetur, & tunc erit totum Elixir ad albedinem & rubedinem. Ipsum est aqua perennis, aqua vitæ & lac virginis, fons & lumen de quo bibens non moritur. Cùm vivum fuerit, habet quædam opera; cùm mortuum fuerit, habet alia opera; & cùm solutum fuerit, habet opera maxima.

Ipsum est serpens luxurians, se ipsum imprægnans, in die uno parturiens, suo veneno cuncta interficit, ab igne fugit. Sapientes autem faciunt ipsum spectare ignem, & tunc facit opera & mutationes: quia sicut mutatur mutat, & sicut tingitur tingit, & sicut coagulatur coagulat: igitur inter omnia mineralia argenti vivi præferenda est generatio. In omnibus enim mineris invenitur, & cum omnibus symbolum habet. Est autem ex terrestri & mediocri, & aqueo vel oleo vivo subtilibus mediocriter, & spiritu multo subtili, ex aqua terrestri ponderositatem habens & motum deorsum, luciditatem, & fluiditatem, & colorem argenteum. Exit enim de terra, & in terram resilit, & nutatim se defendit, & iterum se continuat humido ex caliditate, & spiritu extincto figitur & omnibus mineralibus commiscetur, & cui insidet firmiter adhærebit, unde & mineralium mater dicitur. Argentum verò vivum densam manifestè videtur habere substantiam, ut monoceros, propter gravedinem sui ponderis immensi quoniam aurum præponderat, dum in sui natura fuerit, & est fortissimæ compositionis, & naturæ uniformis: quoniam non separatur ab invicem: in partes autem nullatenus se dividi permittit. Quia aut cum tota sua substantia ex igne recedit, aut cum ea in igne permanet.

In eo necessario est causa perfectionis, quoniam ipsum solutum ad perfectionis modum sufficit in uno quoque gradu, videlicet cum ignitione, propter bonam sui adhærentiam, & fortitudinem suæ mixtionis. Sed cum partes ipsius inspissantur per ignem, ulterius non permittit se corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ ulterius se patitur elevari: quoniam rarefactionem sui non suffert propter indensitatem & adustionis carentiam, quæ fit per sulphureitatem quam non habet.

Argentum verò vivum in suis operibus manifestè ac perfectissimè ab adustione est salvativum, & fusionis effectivum cùm figitur. Etenim est tinctura rubedinis uberrimæ refectionis, fulgidi splendoris, & non recedit à commixto donec est Est enim amicabile, & metallum placabile, ac medium conjungendi tincturas, quoniam commiscetur cum ipsis per minima, & in fundo naturaliter adhæret eis: quia est de natura ipsorum. Verumtamen Luna commiscetur cum illo faciliùs: quoniam per suam naturam habet ipsum in sua natura participare. Attamen non submergitur in eo aliquod metallorum nisi Sol. Et sic maximum habes secretum, quoniam Mercurius in se recipit quæ sunt suæ naturæ. Aliena verò respuit, eò quòd natura sua plus gaudet cum natura propria quàm extranea. Ex hoc enim manifestum est, majoris esse perfectionis in illis, quæ plus sunt Mercurium continentia, & quæ minoris: minus, quoniam symbolum tenet in natura cum mineralibus. Et dedit Deus ipsi substantiam, & substantiæ proprietatem, quam nullo modo in aliis rebus naturarum contingit possidere: quoniam ipsum solum est quod ignem superat & ab eo non superatur, sed in eo amicabiliter gaudens quiescit. Ipsum solum cùm sit metallicum, continet totum in se, quo indigemus ad nostrum magisterium. Igitur manifestum est, quòd argentum vivum continet in se sulphur suum bonum, quo coagulatur aurum & argentum, secundùm diversum digestionis modum.

CAP. II.

De Natura Corporum perfectorum: id est, Solis & Lunæ, & eorum Sulphure.

Aurum est Corpus perfectissimum, Dominus lapidum, Rex & caput omnium aliorum, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes comburunt, nec in igne minuitur, sed in eo melioratur: quia in eo humiditate quadam humectatur, nec etiam aqua alteratur. Complexio ejus est temperata, & natura directa in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate: nec in eo aliquid superfluum nec diminutum invenitur. Est enim creatum ex subtilissima & clarissima argenti vivi substantia & ex substantia pauca sulphuris puri & mundi, rubedinis fixæ, & clarè tingens ipsam substantiam argenti vivi.

Aurum tenetur esse corpus & fermentum Elixir albi & rubei. Neque melioratur, neque perficitur seu completur nisi cum eo, & non alio: quemadmodum pasta non alio quàm suo potest fermentari fermento. Aurum est corpus durans per secula seculorum manens. Et ideo Philosophi prætulerunt ipsum, & magnifecerunt: dixerunt enim quod aurum sic se habet in corporibus, quemadmodum Sol in stellis. Sol enim in suo lumine & splendore omnia vegetabilia germinat, & omnes fructus perficit. Ideo dicit Hermes: Nunquam fit tinctura vera absque rubeo lapide.

Aurum primum gradum nobilitatis tenet inter omnia corpora: quia ipsum est temperatissimum propter mixtionem, depurationem sulphuris & Mercurii. Et multum habet de virtute sulphuris, & parum de ejus substantia, & econversò multum habet de substantia Mercurii, & de virtute ejus parum. Propter quod ratione Mercurii est ponderosum, & ratione virtutis sulphureæ multum est rubeū. & propter fortissimam compactionem sulphuris & Mercurii in sua calce, non est ita humidum in tactu & unctuosum sicut cætera corpora ideo non facit lineaturas nigras sicut alia metalla, quando protrahitur super pergamentum. Sed si admiscetur sibi argentum aut aliud metallum, tunc faciet lineaturas nigras: quia unctuositas corporis sibi admixti tendit ad superficiem, & facit ipsum albescere & humescere: & quia partes multum profundantur ad centrum, ideo est ponderosum magis quam propter argentum vivum suum.

Plumbum verò ponderosum est magis propter suum argentnm vivum, quàm propter consolidationem partium sibi debiter adhærentium, & ideo minus inter omnia corpora est sonorosum.

Aurum verò propter fortem & tenacem cohærentiam partium suarum inter omnia acutioris soni est. Aurum quoque non aduritur ab igne sibi

ſibi proportionato. Vehementiſſimus enim ignis conſumit omnia ſub lunari globo exiſtentia. Non aduritur etiam ab his rebus quæ cætera corpora adurunt, ſicut à ſulphure, & arſenico Et purgare ſolent ipſum artifices ad ſummum ſplendorem, per lateres & ſalem.

Argentum habet de ſubſtantia Sulphuris multum, & de virtute ejus parum, & de ſubſtantia Mercurii parum, & de virtute ejus multum, ideo eſt album: quia color ſequitur multitudinem virtutis; virtus verò in vapore locata eſt.

Materia ejus vicinior eſt materiæ auri quàm aliquod aliud metallum, ideo faciliter vertitur in aurum, non indiget alio labore, niſi tranſmutando colorem, & dando pondus. Lithargyrium argenti præ omnibus rebus valet ad tincturam albam: quia materia ejus propinqua eſt.

Argentum eſt corpus perfectum, minus tamen quàm aurum, & eſt minoris ponderis auro, & eſt de partib. Lunæ: in humido loco corrumpitur, & ejus ſapor eſt acidus: in igne minuitur & ſulphuribus comburitur. Auri interiora ſunt exteriora argenti, & ejus natura eſt frigida & ſicca, & recipit tincturam. Amplius autem aurum eſt corpus perfectum & maſculinum, ſine ſuperfluitate aut diminutione, quod ſi in terra ſolummodo liquefactione perficeretur, commixta eſſet Elixir ad rubeum.

Argentum verò corpus perfectum eſt fœmineum. Quod ſi perfecta fuſione perficeretur, eſſet tinctura ad album vel Elixir, quod non eſt, quia ſunt ſolummodo redacta in natura ad corpora perfecta. Et ſi iſta perfecta cum imperfectis corporibus commiſcerentur, non ideo imperfecta perfecta exiſterent: ſed potius eorum perfectio cum imperfectis diminueretur. Sed ſi facta fuerit pluſquam perfecta in duplo, vel quadruplo, vel centuplo vel millecuplo, in tantùm perficiuntur imperfecta cum ipſis, quia natura ſimpliciter ſemper operatur, & perfectio in eis ſimplex eſt inſeparabilis, niſi fortè duceretur in fugam cum volatili: quia ſumma volatilis ſuperat ſummam fixi corporis. Et cùm corpus perfectum ex argento vivo mundiſſimo, & ex tali ſulphure rubeo habere poſſumus ad Elixir rubeum, & argentum ſimiliter ad Elixir album: ideo eligeremus ea ad Elixir noſtrum, pro materia noſtra, quia hæc duo corpora ſimiliter ſunt perfecta, digeſta, & decocta qualitate naturali, fortiter, ſine aliqua mundatione ingenioſa. Quare utique cum igne noſtro artificiali in ipſis operari valemus. Et quamvis natura aliquid perficit, tamen non niſi ſimpliciter operatur ſuper illud quod habet. Eſt enim corporibus duplex ſulphureitas, quædam eſt ex argenti vivi ſubſtantia, in eis incluſa in principio ſuæ mixtionis, quam dicimus ſupereminentem. Alterum verò ſulphur extraneum ſuæ naturæ quam dicimus correſpondentem.

Et eſt notandum diligentiſſimè, quod iſtorum duorum corporum conjunctio eſt neceſſaria in hac arte ad album & ad rubeum. Et ſunt duæ rationes, quarum una eſt: Cùm aurum ſit nobilius inter metalla, & magis compactum, perfectum & fixum, tamen ſi diſſolvatur, & in partes minimas ſeparetur, fit ſpirituale & evolans, ſicut Mercurius, & hoc ratione ſuæ caliditatis: & tunc habet tincturam ſine numero, & iſta tinctura vocatur ſperma maſculinum calidum. Si verò argentum ſolvatur in aquam tepidam, nihilominus manet fixum ſicut prius, & nullam aut paucam habet tincturam: eſt tamen promptum ad ipſam tincturam recipiendam in temperamento calidi & frigidi: & vocatur ſperma fœmineum, frigidum & ſiccum: eſt ergo conveniens eorum conjunctio. Eſt & alia ratio quia, cùm aurum & argentum quodlibet iſtorum per ſe eſt difficilis fuſionis & liquefactionis, tamen ſi conjungantur, faciliter fluunt & liquefiunt, ut ſciunt aurifabri, facientes conſolidaturas ad aurum. Unde ſi in lapide noſtro eſſet ſolummodo alterum iſtorum duorum, nunquam per aliquod magiſterium de facili flueret medicina, neque tincturam daret. Et ſi daret tincturam, non tingeret niſi in quantùm eſſet, eò quòd non eſſet receptaculum tincturæ. Hoc totum non intelligas de Luna vulgari, ſed de Luna Philoſophica, unde & Lunaria dicitur. Ergo conſulo ut non opereris niſi cum Mercurio, Sole & Luna. Quoniam totum beneficium artis hujus in illis tribus conſiſtit.

CAP. III.

De Conjunctione Corporis & Spiritus, & Lapidis Diſſolutione in primam materiam.

CErtum eſt omnem rem eſſe ex eo in quod reſolvitur. Nam gelu convertitur in aquam calore mediante. Clarum eſt ergò illud priùs fuiſſe aquam quam glaciem. Omnia verò metalla ex Mercurio ſunt generata, ideo ipſa in ipſum reſolvuntur.

Primum ergo regimen lapidis eſt ipſum diſſolvere ſicut groſſum argentum vivum, ut in ſuam primam reducatur materiam: hoc autem totum fit per argentum vivum; eò quod ipſum habet poſſe Solem & Lunam in eorum naturam & materiam primam redigere. Sed cùm argentum vivum habet in ſe fœculentiam & aduſtionem abſque inflammatione, & aqueitatis ſubſtantiam: neceſſe eſt ergo ejus ſuperflua demere, & abſentia adimplere, ſi completam medicinam ex illo volueris facere. Terram autem fœculentam omnino oportet ſublimatione demere, & abſentia adimplere, ne lividum in projectione creet colorem, & aqueitatem ipſius ſimili modo delere, ne & totam materiam in projectione faciat fugitivam.

De cujus proprietate eſt, ſubſtantiam medicinæ ſalvare, non aduri, ſed figere, & ab aduſtione defendere. Ideo contingit ex illo creari Saturnum, Jovem, Venerem, ferrum, &c. quod ex impuritate neceſſe eſt accidere.

Eſt notandum, quod duplex eſt materia prima Quædam eſt propinqua, quædam verò remota: Materia propinqua eſt argentum vivum; remota, eſt aqua: quia argentum vivum priùs fuit aqua, & poſtea argentum vivum. Verum ergo principium noſtri operis eſt diſſolutio lapidis, quia corpora ſoluta ad naturam ſpiritus ſunt redacta, quia magis fixa. Nam ſolutio Corporis eſt cum coagulatione ſpiritus. Patiens ergo ſis, coque, tere, & incera, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quia quæ imbibuntur, per aquam mollificantur. Quantò magis teris, tantò magis mollificas, & partes groſſas ſubtilias, donec ſatis exiſtat. Et hæ partes dividuntur, cùm ſpiritus impaſtantur & omnia quæ impaſtantur ex toto diſſolvntur: & impaſtatio fit cum nimia contritione, inceratione, & aſſatione. Nam per contritionem, aſſationem & ignem,

& ignem dividuntur partes ligatæ & viscosæ, quæ sunt in corporibus. Corpora verò soluta & ad naturam spiritus redacta, nunquam separantur, sicut nec aqua permixta aquæ. Quippe natura lætatur cùm sponsus & sponsa copulantur. Quia intentio operis nostri non est nisi quòd eligatur purissimo Mercurii substantia ex ipsis corporibus, quoniam Elixir constat solummodo ex ipsis.

Primus autem modus Solutionis & naturæ est putrefacere. Sed tamen multæ sunt species putrefactionis & corruptionis. Primum ergo principium naturale est materia sensitiva materialis prout superiùs dixi.

Secundum calor movens ipsam materiam & putrefactionem. Signa verò putrefactionis est color niger, odor fœtidus, & materia in tactu subtilis & discontinua, ac si esset primus Mercurius. Quia calor agens in humido primo generat nigredinem, quæ nigredo est caput corvi, hoc est principium operis.

Item nota, quòd ingressio, submersio, connexio, conjunctio, complexio, compositio & mixtio idem significant in hac arte. Nihil enim submergitur, conjungitur, connectitur, quin & misceatur. Quia cōmixtio est commiscibilium per minima: id est, per indivisibilia sibi juncta unio. Scias etiam firmiter, quòd tota fortitudo hujus magisterii non est nisi in putrefactione. Si enim putridum non fuerit, solvi nec fundi poterit: & si solutum non fuerit, ad nihilum deveniet.

Item scias, quod in unoquoque opere sunt tres dimensiones scilicet latitudo, altitudo & profunditas: & hoc manifestè apparet de corpore, quod visui nostro subjacet. Verbi gratia: Lapis noster in prima sui creatione est albus, & ita apparet in facie: quare dicimus ipsum frigidum & humidum, quia ita est. Unde studeamus, quare lapis noster aquaticus, quia frigidus & humidus est, naturalis dispositio dicitur corpus manifestum seu altum. Latitudo autem est ista dispositio media, per quam itur ad profundam dispositionem. Quæ verò media est inter profunditatem & altitudinem, tanquam inter contenta, seu contraria, est impossibilis transitus per ea, nisi altera qualitas destruatur, quoniam frigida & humida est ejus dispositio alta: destruatur ergo altera qualitas videlicet humiditas per putrefactionem, tunc inspissatur, & ejus humiditas convertitur in siccitatem, & sic fit transitus ab alta ad mediam dispositionem, quæ est frigiditas & siccitas: & dicitur latitudo, quia tenet à frigido & humido frigiditatem: à sicco & calido siccitatem: ergo media. Postquam verò per calorem existentem, frigiditas quæ remansit in corpore trāsmutatur in caliditatem, quæ sunt extranea: contraria est dispositio profunda quia caliditas est occultum corporis, quòd optimè apparet per Aristotelem &c.

CAP. IV.

De Extractione Aquæ ex Terra.

POstquam materia fuerit putrefacta, ad faciendum corpus & spiritum, quod tamen impossibile est fieri nisi in aëre, hoc est, per sublimationem.

Scias ergo quòd lapis noster dividitur in duas partes principales, videlicet in partem superiorem quę ascendit, & in partem inferiorem quæ remanet in fundo fixa. Et tamen istæ duæ partes concordant in virtute.

Et ideo Philosophus dicit: quòd illud quod est inferius, est sicut illud quod est superius. Et ista divisio est necessaria, ad perpetranda miracula rei unius, scilicet lapidis, quæ pars inferior est terra, quæ dicitur nutrix & fermentum: & pars superior est anima, quæ totum lapidem vivificat, & reviviscere facit.

Unde facta separatione celebrata, conjunctione lapidis multa miracula perpetrantur. Est notandum, quamvis apud aliquos lapis noster non dividatur in quatuor partes, videlicet in quatuor elementa in prima operatione, sicut superiùs dictum est: quatuor partes principales, videlicet una quæ ascendit superiùs non fixa: alia quæ remanet inferiùs, quæ dicitur fixa: & terra vel fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, ut dictum est. De illa verò parte non fixa, oportet habere in bona quantitate; & dare lapidi, qui est mundissimus, absque sorde totus, donec totum lapidem virtute spiritus non fixi superiùs differat sublimando. Et hoc est quod dicit Philosophus: Ascendit de terra in cœlum. Postea ipsum lapidem sic exaltatum oportet reiterare super marmor, cum elemento ab ipso lapide in prima operatione extracto. Elementum illud dicitur aqua lapidis. Et debet toties assari, donec subtilitate lapis iterato descendat in terram, & sic recipit superiorem vim sublimando & inferiorem descendendo, ut corporeum fiat spirituale sublimando, & cùm est spirituale, fiat iterato corporeum descendendo. Et sic habes gloriam claritatis hujus Mundi, & fugit à te omnis obscuritas & omnis inopia & ægritudo: quia sic compositus, curat omnem ægritudinem. Et hic lapis totius fortitudinis, quia nulla est comparatio hujus lapidis ad alias fortitudines. Nam vincit visibiliter, omnem rem solidam perforabit, penetrabit & devincendo convertit.

Philosophi dixerunt, quod sola aqua per seipsam omnia facit, omnia solvit, omnia congelat, omnia diruit sine alicujus adminiculo. In ipsa solent apparere colores amœni. Permutatio corporis in aquam est tinctura cujuslibet corporis. Insuper est differentia inter tincturam aquæ & tincturam olei. Nam tinctura aquæ abluit & mundat, & tinctura olei tingit & colorat.

CAP. V.

De Fundatione seu etiam Fusione Aquæ super terram suam.

FUnde igitur Aquam super terram suam, & permisce conterendo, statim paulatim imbibendo, hebdomadatim deçoquendo, & postea leniter calcinando, quousque terra bibat de sua aqua quintam sui partem. Scias quòd terram oportet nutriri, primò modicè aqua sua, & postea majori, sicut est videre de infantis educatione. Idcirco multoties contere terram, & paulatim imbibe eam de octo in octo diebus: decoque, & postea mediocriter calcina in igne, ne tædeat te opus multoties reiterare: quia terra fructum non gerit absque frequenti irrigatione. Unde cùm aridum fit, ut multum sitiens bibit suum humidum & aqueum: & trituratio non est bona, donec terra & aqua fiat unum & idem corpus. Ergo non suspendas manum tuam à trituratione, & assatione, donec terra fit sicca & alba, quæ albedo generatur ex tali frequenti & sicca trituratione & assatione. Caveas tamen

tamen ne imbibas terram nisi paulatim, & cum longa contritione post ſiccationem terræ. Unde in hoc eſt pondus ubique notandum, ne ſcilicet nimia ſiccitas vel ſuperflua humiditas opus corrumpant. Et in tantum decoque aſſando, quantum diſſolutio expoſcit imbibendo.

Nota: omni vice poſt calcinationem terræ ſuperfunde aquam terræ temperatæ videlicet non multum nec parum. Quia ſi multum, fit pelagus conturbationis: Si parum, comburetur in favillam, quia ſuaviter & non feſtinanter, de octo in octo diebus, terram irrigando, decoquendo & calcinando, donec biberit aquam ſuam. Continua igitur opus multis vicibus, quia niſi per longum non videbis tincturam, neque perfecte perficies, donec opus ſit perfectum.

Studeas ergo cùm in opere fueris omnia ſigna quæ in qualibet decoctione apparent, in mente recordare, & eorum cauſas inveſtigare. Tres quippe ſunt colores principales, niger, albus & citrinus. Cùm ergo egreditur nigra, perfecta eſt, ſed nondum completa.

Qualibet ergo vice vigora ignem in calcinatione; quouſque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam ſicut calor agens in humido generat nigredinem, ita augens in ſicco generat albedinem. Idcirco cùm terra non fuerit alba, tere eam cum aqua ſua, & iterato eam calcina, quia azoth & ignis terram abluunt, & obſcuritatem ejus penitus ab eo eripiunt. Nam præparatio eſt cum aqua ſemper, & qualis ſit aptitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et quantò magis fuerit ablutio, tantò magis erit & alba terra.

Unde quidam Philoſophus ait: Cùm inveneris ipſum nigrum, ſcias hoc initium operis eſſe. Poſt verò putrefactionem rubeſcit non rubedine vera: etiam citrineſcit: De quo quidam Philoſophorum ait:

Sæpius rubeſcit, & ſæpius citrineſcit, ſæpius liqueſcit, & ſæpius etiam coagulatur ante veram albedinem. Unde alius dicit:

Seipſum diſſolvit, ſeipſum coagulat, ſeipſum rubore decorat. Ante albedinem etiam fit viridis. Apparet etiam ante albedinem color pavonis. Unde quidam ſic ait:

Scias quòd omnes colores Mundi qui excogitari poſſunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo ſequitur vera. Quidam ait:

Utilitas ejus expectanda eſt. Igitur tam diu decoquatur, donec purus appareat veluti oculi piſcium eluceſcunt, & tunc ſcias quòd noſter lapis in rectitudine eſt coagulatus. Alius Philoſophus ait:

Cùm albedinem inveneris ſupereminentem in omnibus, ratus eſto, quòd in illa albedine rubedo eſt occulta, & tunc non oportet illa extrahere, verumtamen decoquere donec totaliter rubedo fiat. Sed tamen inter veram rubedinem & veram albedinem citrinum criſei coloris. De quo ſic dicitur:

Calore ignis augmentato pervenitur ad citrinum. Et alius: Cinerem ne vilipendas, quia Deus reddet ei liquefactionem, & tunc ultimo Rex diademate rubeo divino nutu coronatur. Oportet te ergo hoc magiſterium tentare. Nam compoſitio non erit ſine matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium eſt commiſcere ſubtile cùm ſpiſſo, & putrefacere, terere, aſſare, rigare quouſque commiſceatur inſimul, ut fiat unum, & non ſit diverſitas ſicut aqua mixta aquæ. Tunc conabitur ſpiſſum ſubtile retinere, & conabitur anima pugnare cum igne & pati ipſum, & conabitur ſpiritus ſubmergi, & cum corporibus fundi.

Scias autem, cùm corpus miſcueris cum humiditate, & ipſi advenerit ignis caliditas, vertitur humiditas ſuper corpus, & ſolvit ipſum, & tunc non poteſt ſpiritus ab eo exire, quia imbibit ſe in igne, & ſpiritus aliàs ſunt fugabiles, quouſque commiſceantur cum corpore, tunc conatur pugnare cum igne & ejus flamma, attamen non conveniunt iſtæ partes niſi cum bona temperatione, continuatione & longo labore. Antiqui verò Philoſophi lapidi noſtro impoſuerunt multa nomina, ut amalgama, vitriolum, ſanguinem propter colorem rubeum, aliiſque nominibus infinitis, vocaverunt ipſum ferreum, propter impoſſibilem fuſionem. Nam iſtud copus cùm privatur humiditate, neceſſe eſt corpus ſiccum non fluere, quod priùs per humiditatem fluebat, & erat volatile. Nam neceſſariò corpora figuntur per privationem humiditatis, quæ à Philoſophis dicitur calcinatio, & rei putrefactio ſeu pulveriſatio ab humiditate partes conſolidatas, & per calcinationem ſpiritus jam figuntur, & fit molle durum, & volatile fixum, & ſic mutatur de natura in naturam.

Turba dicit: Fiat mutatio complexionum, videlicet à frigida & humida in calidam & ſiccam, ſeu à flegmatica in colericam ſecundùm medicos. Calore Solis & levi decoctione coagulantur ſpiritus. Intenſo verò & nimio calore deſtruitur opus, ut ait Bonellus. Quoniam ſi incenderis ignem fortem ante incrementum rubei, fit quod nihil nobis prodeſt. Nam omnes Philoſophi & veri, ignem levem aſſerunt fieri, & teſtantur propter rationes ante dictas. Inquiunt enim, quòd nos oportet ſuaviter regere ignem, donec ſulphur noſtrum fiat incremabile. Undè de ſemine: Semina non oportet metere, donec tempus meſſis advenerit Philoſophi hunc lapidem noſtrum vocaverunt Salamandram, quia ſicut Salamandra ſolo igne nutritur & vivit; id eſt, perficitur, ita & noſter lapis.

CAP. VI.

De Modo Sublimationis Terræ.

QUidam magnus Philoſophus, inquit: In fecibus eſt quod quæris. Recipiantur ergo feces, cùm de alembico extrahuntur, & terantur fortiter, & imbibantur cum aqua ſua, & in lento igne vel Sole exſiccentur, & hoc multoties fiat. Nam ex tali præparatione habilitatur fumus ille ad ſublimandum. Unde dicit Geber: Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis & aſſationis, major pars ejus aqueitatis deletur. Reſiduum vero per ſublimationem.

Accipiantur ergo feces prædictæ, & aptentur ad ſublimandum, adminiſtrando eis primò ignem lentum proportionabiliter majorem quouſque fumus ille mundus & albus aſcendat, & ſi primò non fiat, reiteretur toties ſuper eaſdem feces imbibitio, donec ita fiant, & ultimò ſine fecibus quæ adhærent, tunc una pars fixa contingit ex illis. Secundum verò ejus diverſam operationem, diverſitas medicinæ creatur aliquando Saturnus, aut Iupiter, &c.

Nullus autem debet ſublimare terram opera ſophiſtica, ſed ſolummodo ad Elixir noſtrum. Et non

non misceas illud quod remanet deorsum, cum illo; quod ascendit sursum, sed pone unumquodque ad partem: quoniam illud quod in fundo remanet, reiterabis ad sublimandum per Mercurium incorruptum, donec totum ascendat. Et considera bene quod nunquam debes procedere ad fusionem modo prædicto, videlicet ad lapidem Philosophicum, nisi ipsum priùs sublimes, cùm non fiat unio corporis & spiritus, nisi per sublimationem.

Primò est materia sublimanda, est & figenda: cùm præcesserit unio conveniens, fixio sequatur. Fixam autem materiam non facias volatilem, & materiæ fixæ partem unam, & Mercurii præparati partes duas simul bene incorpora, postea sublima, sublimatum collige, & semper illud quod in fundo remanet iterato, cum novo Mercurio contere, per modum prædictum, quousque totum fuerit sublimatum. Nam secundum Philosophum, vis sulphuris albi non urentis congelat Mercurium. Et illud est res optima nostri magisterii, per quam fit elixir ad argentum. Et si fuerit sulphur optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis argenteitatis sulphuris non urentis, erit res ex qua fit elixir ad aurum. Et ut tradunt Philosophi, fiat primò sulphur ad album ad argentum, & postea ad rubeum ad aurum: quia non fit aurum, nisi priùs fuerit argentum. Quippe nulla res potest venire à primo ad tertium, nisi per secundum, quia non est transitus ab extremo ad extremum, nisi per medium. Ergo non potest fieri ex nigro perfectè citrinum, nisi priùs fuerit album, eò quòd citrinum ex minimo rubeo & albo purissimo est compositum. Nec potest fieri de citrino album, nisi priùs fuerit nigrum.

Sic aurum non potest fieri argentum, nisi priùs fuerit corruptum & nigrum. Quia melius non potest fieri deterius, nisi per corruptionem sui: quoniam corruptio unius est generatio alterius. Idcirco qui vult aurum convertere in argentum, sic agat per corruptionem, ac argentum in aurum: quia sulphur eorum non urens, per majorem ignis digestionem potest fieri sulphur rubeum, quia citrinatio nihil aliud est quàm completa digestio. Nigredo nil quàm ablutio. Calor namque agens in humido; primò efficit nigredinem. Et calor in sicco causat albedinem, nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinem. Fit enim sulphur album & rubeum ex una metallorum materia, ad plenum depurata, modò tamen diversitate decocta & digesta. Idcirco in argento vivo est sulphur album, sicut in auro sulphur rubeum. Et omnino non est sulphur tale super terram, nec album, nec rubeum, nisi quod in istis corporibus existit. Et ideo præparanda sunt corpora subtiliter, ut sulphur eorum, & argentum vivum ex ipsis habere possimus, ex quo aurum & argentum efficiebatur subtus terram. Quia nisi aurum & argentum viderem, dicerem proculdubiò Alchimiam non esse veram. Ipsa enim sunt corpora luculentia, quibus insunt radii tingentes, qui tingunt cætera corpora in albedinem & rubedinem, secundùm quod fuerint præparata. Alembicus verò & cucurbita debent conjungi, ita quod Mercurius non possit exire, quia non sublimatur nisi virtute aëris: & ideo si locum apertum invenerit, evolat in fumo, & perit magisterium. Quoniam totius operis intentio non est aliud, nisi ut sumatur lapis in capitulo notus. Scias quòd hic est lapis quem sciunt Philosophi, qui habet virtutes super omnes virtutes lapidum, quem pone in vase Philosophico, ad sublimandum, & cum eo sublimetur lapis, donec in ultima sublimatione purificetur.

Et iste est primus ordo, quæ prima operatio appellatur, quæ fit ut purissima & subtilissima substantia eliciatur.

Secunda est solutio, ut materia solvatur in aquam.

Tertia putrefactio, quoniam Morienes dicit: Nunquam fuit aliquid animatum, ad nativitatem adductum, nec aliquid crescens, nisi per putrefactionem & mutationem: ita oportet fieri putrefactionem, quia corruptio unius est alterius generatio.

Quarta est ablutio: oportet enim quòd illa res putrefacta & sordida abluatur, & mundetur à corrumpente impuritate. Et bene dixerunt: quia quàmdiu manet aqua super terram, tantò magis terra abluitur, & ceratur, ita quod ablutio & ceratio idem sunt.

Quinta est coagulatio: oportet enim quòd aqua suaviter coquendo in Sole nostro in terram mutetur & perfectè coaguletur & desiccetur, & in pulverem vertatur.

Sexta est calcinatio: Unde scias, quòd res calcinata est magis apta, quàm non calcinata, & est simpliciter fixio. Unde fuerunt multi Philosophi, qui calcinationem dixerunt fixionem, & bene dixerunt: quia omnes isti modi sunt in sublimatione. Pro certo enim si quis perfectè sublimat, hic totum opus perpetrat.

Et scias quod hoc totum perficitur in uno furno, & in uno vase. Et has septem dispositiones quilibet intelligens potest perficere. Igitur non sis negligens in sublimatione. Qualis enim fuerit mundatio, talis erit & perfectio.

Modò volo tibi narrare quid sit Sublimatio.

Sublimatio est elevatio partium subtilissimarum à partibus fixis. Partes non fixæ elevantur per fumum: id est, per ventum: quia sicut diximus, oportet custodire ne fugiant, imò cum partibus fixis fixantur, & remanent, & velociorem fusionem præstant. Intelligas veram sublimationem esse quando facimus separationem partium, quæ superiùs elevantur ab iis, quæ inferiùs remanent: Imò volumus quòd simul suo proprio conveniant, quia in lapide nostro priùs primam purificationem quæ per solutionem perficitur, non invenimus aliquod diminutum vel superfluum.

Propter hoc dixit Geber: Cum eo sublimetur lapis, donec ultimò deveniat in sublimationis puritatem. Dixit enim cum eo: hoc est, sine alio adjuncto, vel alia extranea re, propter hoc decepti sunt omnes laborantes, qui sublimant cum fecibus & nesciunt quid faciunt: vel quis sit lapis Philosophicus & nihil proficiunt: quia sublimationem Philosophicam ignorant.

Geber dicit: Est enim lapis Philosophorum una medicina, in qua totum magisterium consistit, cui non admiscetur extraneum, neque diminuitur, nisi quod superfluum est in operatione amoveatur & est prima purificatio, quæ per sublimationem perficitur. Jam sufficienter demonstravi, quando velis facere nostram sublimationem, quod in nostro lapide nil addas vel diminuas, imò totam substantiam in vase rato ponas, prout diximus in prima dispositione firmiter claudendo: & pone ipsum in furnum, & coapta cum cineribus subtus & inferius,

ita quòd duæ partes vasis sint disco opertæ tam diu quousque materia dissolvatur, & postea administra ignem lentum, donec major pars in pulverem vertatur, quod fit in 30. diebus: & quando factæ sunt operationes quas diximus, facta est sublimatio, solutio, distillatio, descensio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio, vel fixio. Et scias quòd Philosophi posuerunt multa talia & diversa nomina operationum & laborum, quæ tamen in rei veritate non sunt nisi unum & idem, & unica operatione omnia simul & semel, & eodem tempore & labore perpetrantur: & hoc ideo fecerunt ut esset indignis scientia obscura. Item Philosophus dicit: Ut enim terra cum aqua imbuitur & teritur, & per temperatum nostri Solis calorem desiccatur, & in terram vertitur tota materia, qui saltem perfectè scit facere nostram operationem. Vnde dixit Hermes pater Philosophorum: Vis ejus integra est si versa fuerit in terram, id est, si aqua vertatur in terram.

CAP. VII.

De Multiplicatione & Fixione Lapidis.

SEquitur de copulatione pulveris, ut fructum ferant, & fructus eorum in æternum permaneat, & docebo pulveres sublimatos figere, ut in igne permanere possint, & corporibus adunari & commisceri.

Est autem fixio rei fugientis conveniens ad ignem aptatio. Causa verò ejus inventionis est, ut omnis tinctura omnisque alteratio præparetur, & in alteram mutetur naturam. Figitur autem sic: Recipe illud quod est sublimatum, & divide illud per cucurbitas seu urinalia, prout quantitas materiæ requirit, & signum fixionis ejus est, quando materia non plus ascendit in Alembicum. Vel poteris ignem vigorare excellenter, & tunc statim apparet. Vel pone de corpore super laminam ferream, si manet fixum, non reitera.

Deinde recipe urinalia prædicta æqualiter, & ponendo super furnum reverberationis & administra primò ignem lentum cinericum, per plures dies, donec per talem ignem non videris plus ascendere, tunc modicè fortifica ignem, quem continua per sex aut decem horas, & cùm nihil videris ascendere seu elevari, circumdabis igne fortissimo, quem continua, donec materia sit fixa.

Et est sciendum, quòd spiritus & anima non uniuntur vero modo nisi calore, quia tunc omnes colores qui in Mundo excogitari possunt, apparent, & tunc firmatur & perficitur opus in uno colore, scilicet albedine, & ibi conveniunt omnes colores. Dealbatio enim est operis initium, & totius corporis firmamentum. Nec deinde in diversos colores variatur, præterquam in rubeum, in quo est ulterius finis.

Citrinatio verò est, quæ fit inter album & rubeum, & non dicitur color perfectus. In decoctione verò post albedinem non poteris errare. Nam ignis regimen paulatim augmentatur: post albedinem ad citrinitatem pervenitur, & deinde ad rubedinem ut prædixi. Et scitote quòd argentum vivum est ignis, corpora comburens, mortificans, & constringens uno regimine. Et quantò magis teruntur corpora & miscentur, tantò magis habilitantur & attenuantur. Alius Philosophus dicit: quòd ignis incensus superabundans facit exhalare humidum, sed frigidum ignis facit perire opus.

Nota, regimen ignis sic secundùm naturam & exemplo quatuor temporum regatur. In primo tempore, scilicet Hyeme, terra concipit. In secundo scilicet Vere, producit herbas & flores. In tertio scilicet Æstate, maturantur fructus. In Autumno verò: Id est, quarto tempore colliguntur fructus. Vnde in opere nostro à simili in prima operatione Mercurius mortificatur, & totum opus vertitur in pulverem, & terra concipit ut in aliam vertatur naturam, unde in istà decoctione fit nigra. In secunda ascendit naturam suam dealbando. In tertia jam fructus apparent: quia tunc apparet rubedo, quæ est in fine operis. In quarta maturantur fructus, & ex eis colliguntur. Hæc de fixatione sufficiunt.

CAP. VIII.

De Modo Projiciendi Medicinam, & tingendi quodlibet Metallum in Solem & Lunam.

DE promisso finem complevi huc usque, magisterium magnum, ad Elixir excellentissimum album & rubeum faciendum. Hic finaliter dicam de modo projiciendi, qui est complementum operis, & lætitia desiderata & expectata. Album verò elixir dealbat usque ad infinitum, & quodcunque metallum deducit ad albedinem perfectam. Sed sciendum est, quòd unum metallum levius altero ad Elixir deducitur. Propinqua enim perfectius quàm remota. Et cùm invenimus metallum perfectum & multum propinquum, & vitium imperfectionis excusatur in ipso propinquo per multum remota: quæ verò metalla multum remota seu propinqua sunt, in multis libris satis claret.

Et quia Elixir album vel rubeum multum spirituale sit, ultra naturam tamen operatur, non est mirum quod illud commiscibile est corporis, super quo projicitur, solummodo liquefacit illud.

Grave etiam est super mille millia projicere, & illa in continenti penetrare. Quare vobis unum secretum magnum tradam. Commiscenda est una pars cum mille partibus corporis vicinioris, & hoc totum claude in uno vase firmiter & apto: & ponendum est illud in furnum fusionis per tres dies, donec inseparabiliter fuerit totum conjunctum.

Et illud est opus trium dierum tunc ad infinitum projicienda est una pars illius corporis conjuncti super mille partes cujuscunque corporis. Propinquiora tamen sunt viciniora semper. Et illud est opus unius diei seu horæ vel minutæ.

Est & alius modus projiciendi. Recipe partes centum Mercurii cum sale & aceto abluti, & pone in crucibulo super ignem: cùm autem fumare incipit, projice partem unam super has centum partes Mercurii & fit totum medicina. Deinde pone partem unam istius medicinæ super alias partes centum Mercurii, ad ignem ferventem: & est adhuc medicina, & sic consequenter. In ultima projectione transmutat una pars medicinæ ultimò congelatæ, centum partes Mercurii in verùm aurum vel argentum, secundùm quod Elixir præparatum fuerit. Item alius modus projiciendi: Pone partem unam medicinæ prædictæ super sexaginta partes Mercurii abluti, & pone in vas vitreum, & claude vas optimè ne respiret, & pone ad cineres calidos per tres dies, & si tua medicina retinuerit Mercurium, scias medicinam tuam esse perfectam: tunc omnes istæ sexaginta partes sunt medicina

dicina quemadmodum prima. Et per istum modum poteris probare excellentiam Elixiris, quod semper sic est augmentandum. Aliquando una pars medicinæ convertit 50. vel 100. vel 200. vel etiam 1000. vel usque ad infinitum partes. Et semper illud totum est medicina quod de Mercurio retinetur, & perfectè coagulatur. Modus autem operis est iste, ut projicias partem unam medicinæ prædictæ super partes 100. auri fusi, & facit ipsum frangibile, & totum erit medicina, cujus una pars projecta super 100. cujuslibet metalli fusi convertit ipsum in aurum optimum. Et si projeceris super Lunam, simili modo convertit omnia corpora in Lunam, per eundem modum poteris convertere Solem in Lunam, in Venerem, Saturnum, Jovem & Martem.

Si autem Medicina vel Elixir prædictum non haberet ingressum. Recipe de Lapide in prima operatione extracto, & Mercurii prædicti ana, & simul misce & incorpora, in lapide terendo, & deinde balneo distillando, ut melius conjungatur, postea desicca. Et si vis poteris recipere aquam per alembicum, & hoc toties reiterare imbibendo, incorporando, desiccando, quousque prædicta medicina cum prædicto Mercurio præparato incorporetur: quo facto pone totum in urinale habens fundum rotundum, & supposito cooperatorio reverberationis, dabis ignem candelæ & cineris per gradus suos, ut suprà monstratum est. Et quando tibi videbitur, adde paulatim de Mercurio prædicto, quousque materia prædicta figatur, & efficiatur fusibilis plus quam cera. Et sic habebis Elixir, seu lapidem verum Philosophorum completum, qui convertit Mercurium, & omne corpus imperfectum in Solem & Lunam, quo melior haberi non potest.

Epilogatio totius.

Dico ergo totius Operis summa non est aliud, nisi ut sumatur lapis in capitulis librorum notus, & cùm operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis primi gradus, ut à corrumpente mundetur impuritate. Deinde cum ipso soluto subtilietur ipsius addimentum album vel rubeum, donec in ultimo sublimationis modo volatile fiat.

Adhuc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis asperitate totum quiescat. Deinde verò fixam partem cum non fixa parte reservata per modum solutionis & sublimationis volatilem facias, & volatile fixum, quousque fluat, & alteret in complemento solifico & lunifico certo. Et hoc modo operatur arcanum preciosissimum super omne Mundi precium preciosum, omniumque Philosophorum thesaurus incomparabilis.

Declaratio Lapidis Physici Avicennæ *Filio suo Aboali.*

Fili mi Aboali, intellige quod dico tibi de cognitione Lapidis. Fili mi, ubi Philosophi dicunt in libris suis, Recipe sulphur & auripigmentum, non intrat in magisterium nostrum. Sed nominârunt sulphur & auripigmentum, explicantes Lapidem Philosophorum, in quo lapide sulphur & arsenicum Philosophorum latent sive occultantur. Et quidem Philosophi dicunt, est lapis & non lapis, & est vilis in plateis, & in viis ejectus pedibus hominum calcatur, & ab unoquoque paupere potest acquiri, & est sulphur quod non est sulphur, & est auripigmentum quod non est auripigmentum, & est ovum gallinæ, bufo, sanguis humanus, capilli, & non dixerunt talia nomina nisi quod absconderunt magisterium, & scias pro certo, quod Philosophi non curaverunt de nominibus, nisi uno nomine, una actione, scilicet lapidem coquere, & animam ejus inducere. Quia lapis eorum semper unus est, in quo omnem bonitatem expectant, & non est alius in hoc seculo qui sit de tali potentia & effectu præter hunc lapidem. Hic ergo est lapis & non lapis, sine quo natura nihil operatur, cujus nomen est Mercurius vivus, multis tamen nominibus Philosophi ipsum nominârunt, aut nuncupârunt, quorum nomina non possunt enumerari propter suæ excellentiæ naturam. Hic est vere Lapis Philosophorum, & est non alius præter ipsum, qui opus recipit & bibit, ex quo omne corpus apparet. Et non convenit hoc magisterium nisi Regibus, & altioribus, & repletis divitiis, quia hoc magisterium est sempiternum, & qui non habet divitias quomodo operetur, quia decet operatorem habere 60. ℔. Mercurii puri, id est arg. vivi, non sophisticati ad minus, propter humorem illius extrahendum, ad perficiendum totum opus, quia totum magisterium est in vapore. Fili mi, nunc veniunt stulti quotidie, & operantur, sicut invenerunt in libris, super sulphur & arsenicum, & super Mercurium per sublimationes, calcinationes corporum perfectorum & imperfectorum, & per resolutiones aquarum diversarum, salium & aceti, & per coagulationes & fixationes, & per amalgamationes, & non possunt pertingere ad veram perfectionem, & non est mirum, quia ipsi idiotæ non intelligunt mentem Philosophorum, & semper dicunt quod magisterium non est verum, & quod hi Philosophi erant mendaces. Ideo fili mi composui istud capitulum, & illuminavi cæcos, & aperui thesauros & catenas, & intelligere faciam insipientes id quod non intelligebant, & solvi ligaturas vocabulorum, & dixi tibi fili cum veritate Dei secretum Philosophorum, & eorum intentionem, & ideo mando tibi quod librum istum nemini des nisi filio, & filius tuus filio suo, & sic de generatione in generationem, & hoc sapientioribus illorum. Et scias fili mi, quod malum feci quod revelavi tibi puritatem doni illius. Non revelabis hoc sanctum laudabile opus. Et dico tibi fili in veritate quod Philosophi cum aliis rebus non fuerunt operati, nisi cum sanguine capillorum, & ovis exemplariter, id est, nisi cum quatuor elementis. Et notandum est hodie de præparatione 4. elementorum, quæ steterunt in fimo calido equino sicut oportuit. Et primò distilla, & quod primò exit serva seorsim, quia ist est aqua. Reitera aquam per distillationem, & quod distillabitur serva, & ista est simplex, pone sub fimo & serva, & quod remanebit in fundo cucurbitæ, serva seorsum quia est terra.

Definitio scientiæ secretorum Philosophiæ naturalis: Est aquæ à terra extractio, & ejusdem corporis super terram propriam suam præparatam conversio seu reductio. Hæc quidem terra cum aqua sua putrescit & abluitur, quæ cum munda sit vel fuerit auxilio Dei totum dirigetur magisterium. Primò namque conatur solvere terram, ut ad sui modum subtilem habeat, naturam, quod fit cum vicerint in ea aqueæ qualitates. Deinde cum terra nititur aquam condensare ut secum figatur, & omnem sustineat ignem, & hoc fit cum vicerint in eo terræ qualitates, quoniam hujus artis fundamentum

tum & operis exordium eſt corporis in aquam reſolutio, quod Philoſophi corruptionem ſeu putrefactionem nominant, ſine qua circularis metallorum transmutatio non fit ad invicem. Corruptio, enim unius eſt generatio alterius. Quia generationis & corruptionis eadem ſunt principia.

Lapis philoſophicus ex re vili conſurgit in theſaurum pretioſiſſimum, videlicet ex ſpermate Solis in matricem Mercurii projecto per coitum, id eſt, per commixtionem primam. Et hæc eſt proxima ejus materia de qua elicitur. Propinquiſſima verò eſt humor ſeminalis, deciſus per actum generationis ex ſingulis partibus utriuſque parentis, ſc. Solis & Mercurii. Quia ſolummodo humores radicales corporum ſunt eſſentiales ipſius lapidis partes. Et etiam ex duobus entibus in natura non fit, ut unum per modum agentis, aliud per modum patientis, ſe habeant ad invicem, vel quod alterum fiat in potentia.

Ex ſpeciebus itaque limpidiſſimis, quæ à primis mineralium fontibus ſumpſere originem, duci debet ſapientum elixir & medicina ad omne imperfectum perficiendum transformandumque, & non ex aliis. Jubent enim Philoſophi elementa cruda, munda, ſincera ac recta accipere, & ſuper levem ignem coquere, dicentes, ſi ſecus fiat proderit nihil. Dicunt etiam accipite res de mineris ſuis puras recentes, propinquiores & meliores, & ad montium cacumina ſeu ad aſtra cœli exaltate, & etiam ad radices ſuas reducite, & factum eſt totum clarificationum & fixionum rei magiſterium, & qui ſapientum tincturam utiliter quæris componere radices cognoſce minerales, conficiens ex illis opus tuum. Quia cognitio corporum & naturæ qualitatum, principii, ac regiminis ipſorum, eſt ex hoc quod perficit opus facile.

Ex rebus corporeis in natura maximè convenientibus elicitur ipſa medicina. Summè enim oportet ex illis potiſſimum tincturam accipere, in quibus maximè conſiſtit. Eſt autem tam in corporibus, quàm in ipſis ſpiritibus, ſecundum naturam, cum unius reperta ſint naturæ. Sed ex corporibus quidem difficiliùs, ex ſpiritibus verò ſeu argento vivo faciliùs & propinquius, non autem perfectiùs tinctura ipſa ſeu medicina corporum elicitur. Quare album item & rubeum ex una radice procedunt, & nullo alterius generis corpore interveniente pullulant. Unus enim lapis, & operatio ipſius una, qui igne uno, ſola coctione, in album & rubeum ſulphur non urens, in vaſe uno, digeritur ac perficitur ſucceſſivè.

Oportet autem, ut formam magni elixiris educant de potentia materiæ ſuæ propinquæ, in qua naturaliter conſiſtit. Sed in eadem elementorum inviſcata groſſitie latet abſcondita, ideo lapis vegetabilis, lapis & non lapis, & originalis ac primordialis vapor dicitur, quia eſt in fieri ſeu in via digeſtionis nondum per naturam fixus, neque ad metalli perfecti eſſe terminatus ſpecificum, & habet ſe ad Mercurium vulgi cauſam, ſicut ad lac coagulum, & per hoc quod ipſum coagulat, cognoſcitur. Quoniam ante formas ſpecificas, metallorum contemperantias, ſulphur & argentum vivum præexiſtere oportet, & depurationem eorundem cum alteratione.

Expedit etiam ut elementa lapidis ſint ejuſdem generis, & non diverſi, aliàs actionem & paſſionem mutuam invicem non haberent. Quoniam unum non tingeret aliud, quibus alienum non introducitur, quia non convenit rei niſi propinquius fit ei de ſui natura. Cui ſi quid apponatur extraneum inficitur opus, nec fiet ex ipſo quod quæritur ab opifice, ſed alius ſequetur effectus, qui in naturæ & artis cura non exiſtit. Quandoquidem non fit aliqua generatio vera, niſi ex convenientibus in natura.

Neceſſe eſt denique ut groſſities compoſitionis elementorum corrumpens, deturpans, & adultibilis, & ingenioſa deleatur præparatione, & ſpiſſitudo lapidea terreſtris, & inutilis, à metallina ſubſtantia dividatur antequam, ipſorum elementorum univoca ac perfecta fiat complexio, aſſando, conterendo, & digerendo patienter & ſuaviter, uſque ad ſuum ſimplex, & in veram eſſentiam quintam redigatur, videlicet in ens ſimpliciſſimum, & puriſſimum, igneum non urens, quod quidem non eſt aliud, niſi calor purus, naturalis, infuſus in ſuo humido radicali. Quoniam ignis jugiter decoquens ex ſui officio partes homogeneas adunat, & heterogeneas vero diſgregando tanquam pabulum devorat & aſſumit in favillam.

Volunt iterum Philoſophi, quod manifeſtum occultetur, & occultum rei efficiatur manifeſtum, hoc eſt, ut ſpiſſitudo terreſtris ſulphurea, & inflammabilis, ſuperficietenus apparens in commixto debet artificis tolli ſolertiâ. Illa verò intrinſeca pura ac ſplendida ſubſtantia, in radice rei à primordio plantata naturæ, in manifeſtum deducatur per accidentium corruptionem, ſpoliationem, quæ experientia facilis eſt & poſſibilis, ex quo rei intrinſecum ſuæ extrinſecæ qualitatis eſt oppoſitum, & contrariorum eſt eadem diſciplina, quæ juxta ſe ſita magis videntur luceſcere.

Mortificatio præterea volatilium, ut figantur, & ab igne non fugiant, & vivificatio mortuorum jacentium ſeu fixorum, proculdubio eſt opportuna. Qui enim novit mortificare, & poſt mortem reſuſcitare, magiſter eſt hujus dogmatis, & qui hoc ignorat manum ſubtrahat ab opere, & animum ſuum non fatiget in his ad quæ non poterit pervenire. Ea verò revivificas, quorum ſpecies, quorum ſpiritus ſublevatione reddis. Mortui enim cum reſurgunt perpetui ſunt, & amplius non moriuntur, ſed ad vitam glorificantur immortalem ſine termino duraturam.

Artis Philoſophiæ ſingulare ingenium non quærit, ut rude vulgus objicere ſolet, Aurum vel argentum de novo facere. Quia hæc natura in viſceribus terræ conſuevit generare. Sed ſolummodo artifex organicè & inſtrumentaliter operatur, formam auri & argenti ex materia ad hoc diſpoſita eliciens, & motum dans naturæ, ut per temperatam artis coctionem excitata de potentia in actum deducatur. Quia quamvis lapis ſapientum naturaliter in ſe tincturam continet, quæ in ventre terræ creata eſt perfectè, ac tum per ſe non tingit, nec ex ipſo fit elixir, niſi artificis induſtria & operatione moveatur. Et natura ipſo artifice miniſtrante operatur. Ex quo virtutis affectus omnis in exercitationis uſu conſiſtere non ambigitur. In decoctione corporum imperfectorum aut incompletorum artificiali, neceſſe eſt calorem ignis extrinſecum & moderantem ita eſſe proportionabilem, ne virtus intrinſeca agens, ac perficiens ſuffocaretur vel ſuperetur in aliquo, &c. hæc eſt vis tenuiſſimi ſulphuris pura, & ſimplex, ignea non urens, quæ vocatur lumen luminum, quia eſt forma & ſplendor omnium metallorum, & illuminat omnia corpora, quoniam eſt lumen, & tinctura, illuſtrans & perficiens omne corpus. Et ſi artifex hujus magi-

ſterii

sterii hoc lumen non cognoscit, tanquam in tenebris ambulans multipliciter per devia errat, propter elongationem ejus à veritate, & unitate hujus scientiæ. Quia quod bonum est uno modo fit, malum autem plurimis modis, cum erroribus ferè infinitis. Dato enim inconvenienti uno, plura sæpenumero consequuntur.

Si activa passivis, & passiva activis bene applicentur, ita ut sese optimè complectantur ad invicem, & si ignis calor, ut dictum est, debito proportionaretur modo: Tunc secundum Philosophos intra naturæ & artis digestionem non erit differentia, ex quo digestio est perfectio à naturali & proprio calido ex oppositis passivis, id est, ex qualitatibus seu elementis contrariis. Mercurius enim tingens non habetur actu super terram, nisi ex corporibus liquefactis & mundis assumatur, non vulgari quidem liquefactione, sed ea qua masculus & fœmina vero conjugio super ignis asperitate inseparabiliter uniantur. Quoniam ex masculo & fœmina fit tantum generatio vera.

Elixir perfectè completum, sive sapientum tinctura, respectu metallorum operatione diminutorum, habet se per modum formæ & agentis potissimi, dummodo eisdem præparatis tanquam materiæ suæ propinquæ in fluxu appositum permisceatur. Quoniam tunc ea complet, figit, ac perficit, & colore tingit invariabili, semper in asperitate ignis permanente. Et hæc est vera hominum & metallorum medicina, lætificans, ac transformans, nec post Deum est alia quæ fugat paupertatem, & omnem languorem ab humanis expellit corporibus, ipsa in sanitate conservando, ad cujus notitiam paucissimi tempestate nostra pervenerunt medicorum.

In materia minus bene præparata non convenit aliquid operari, proportio enim Thesaurus hujus rei & auspicium complementi. Iteratio autem proportionis est artis Arcanum. Præparatio siquidem est actus, disponens ad terminum motus seu perfectionis, per quem imperfecta ad metalli esse specificum terminantur, & hoc fit motu, lumine, & calore. Deficiente autem calore, deficit motus, quia omnis actio naturalis, sive artificialis, suum habet motum, & tempus debitum, in quo majoris, aut minoris temporis spatio perficitur, aut terminatur, quia nihil agit ultra suam speciem. Forma ergo adveniens specifica complet, & cessare facit motum, & agens cogitur tunc à materia separari.

Ad hoc quoque ut fiat vera, totalis, & perfecta rerum commixtio, quæ est miscibilium alteratorum unio, requiritur identitas naturarum, in subtilitatis ac puritatis proportione, & æqualitate, aliàs non commiscerentur per minima, neque se complecterentur in vicem, ante ipsorum sufficientem præparationem. Quoniam spiritus & anima lapidis non uniuntur cum corpore, nisi albo colore. Et in conjunctione spiritus & corporis, tota debet esse operantis intentio, quia usque ad albedinem, humiditatis corruptio, & fœminæ viget dominium. Sed in vera albedine terminatur ac consumitur, & tunc deinceps vir suæ uxori incipit dominari, suo ipsam colore stabili decorando.

Hoc duntaxat oportet esse, ut corpora à natura grossa attenuentur, ac subtilientur, donec fiant spiritualia, levia, & munda. Spiritus verò qui rari sunt corporentur & ingrossentur, usque quò cum corporibus in igne permaneant. Sapientes enim asserverunt veteres, nisi corpora feceritis incorporea & spiritus corporeos, nondum viam & operandi regulam invenistis. Et hoc est spissum rarefacere, & alleviare ponderosum, ex quo omne subtile dignius est grosso, sicut omne rarum spisso. Quoniam non possunt gravia nisi levium consortio superius elevari, nec levia nisi gravium virtute inferius detineri ac fixari. Corpus non agit in spiritum, sed tantum spiritus in corpus agit penetrando, ut igitur agant & patiantur vicissim, calcinentur & abluantur corpora per frequentem aquæ suæ irrigationem. Spiritus verò mundentur sublimatione, usque ad ultimum puritatis gradum veniant. Quæ subinde resoluta ut aqua mixta aquæ inseparabiliter uniuntur & permanent, ita quod ignis violentia de cætero non separentur ea. Quia omne genus calcinati fixus est, & facilioris resolutionis, quàm absque calcinatione, absq; qua ustibilitas sulphurea removeri non potest, neque ad intimam corporum mundificationem sine ipsa valemus pervenire.

Spiritus in hac arte duplex est, scilicet præparans & tingens. Spiritus præparans est, qui corpora putrefacit, corrumpit, resolvit, & in primam materiam reducit, & habet in se humidum rectificans, quo corpora imbibuntur, abluuntur, mundantur ac rectificantur, quia corporum est lavacrum, purgamentum, & antidotum, sine quo tinctura verax non perficitur. Spiritus verò tingens, beneficio ac virtute præparantis spiritus, à corporibus mundis extrahatur, oportet enim eligere, quod amborum mundi luminarium homogeneum est, & commune, quod est sulphur de sulphure, & argentum vivum de argento vivo, & unum arg. vivum de duobus arg. viv. & hoc vocatur ab hominibus extractum, quia humano ingenio à viro & muliere artis eliquatur solutione ac putrefactione mediante.

Nulla aqua corporibus in resolutione convenit, quæ cum eis non coagulatur permanente in decoctione, & non est alia nisi aqua mineralis, viscosa, munda, ut lachyma oculi, vel sicut aqua roris madii, non est aliquid in mundo, quod possit stare loco ejus, aut ipsius supplere vicem, & vocatur à Philosophis aqua vitæ, acetum acerrimum, aqua fortior totius mundi, aqua divina, & aqua permanens, postquam regitur maturando, quæ tamen absque suo corpore, cum quo igne miti conjuncta est, & cum eodem facta unione, permanens esse non potest, quia sicut accidentia sine substantiis non valent subsistere, sic spiritus in ignis combustione non permanent, nisi fuerint fixis corporibus sociati. Ubi igitur Philosophi in suis scribentes libris de azoth. arg. vivo, aqua Mercuriali, aqua sulphuris munda, aqua forti, aqua viva, aqua acuta, & aliis humiditatibus corpora solventibus fecerunt mentionem, non sunt loquuti de rebus vulgaribus simpliciter à natura datis, sed humidis vaporibus, à lapide Philosophorum extractis ingenio, voluerunt intelligere, dicentes, quod tota ipsius lapidis præparatio fit cum aqua ejus, à principio operis usque ad finem, sine alterius rei extraneæ admixtione, & hoc est medium conjungendi tincturas, quod corporum fœditatem intimè purgat & illustrat, ipsa ab igne vehementis ustionis defendendo, sed difficile est medium tangere. Ideo diversis processibus, ab opere naturæ penitus alienis, contingit ut plurimum vitiosè per extrema oberrare. Quod non ingreditur & non commiscetur, non alterat, neque transmutat

mutationem efficit in corporibus metallorum. Necessarium ergo, est ut tinctura seu medicina ipsa diminuta transformans corpora, ingrediatur & penetret usque ad profundum rei alterabilis, & sit ut oleum fixum, facile fluat super laminam alicujus metalli candentem sine fumo. Et quod fundatur sive liquefiat ante argenti vivi fugam, ipsum tingendo, & absque omni evaporatione perpetuando, ac fixando super ignem, & quod a corporibus per ipsam transmutatis nulla ignis violentia exprimatur, aut separetur, donec sint stabilitate perfecta Lunaria vel Solaria.

Consulentur hîc ultra sapientes, ne fiat alicujus tincturæ super infecta corpora fusa projectio, nisi eorum debita purgatione præcedente, alioquin post deratas probationes corpora sine præparatione transmutata super ignis examine destruerentur, & tinctura similiter separabitur ab eisdem. Quoniam hujus artis intentio non est aliud, nisi inferioribus metallis nobilitatem superioris attribuere. Et quia omnis tinctura à suo procedit simili, ex metallis tingendorum, non autem ex aliis quibuscunque rebus, quæ suam ab arg. vivo & sulphuris pura substantia non duxerunt originem. Commune etiam est metallis omnibus, quod materia eorum est valde propinqua, & inter habentia symbolum in materia, & in potentiis naturalibus, facilis est ad se invicem transmutatio, solummodo ipsorum differentiæ sumuntur penes magis depuratum & digestum. Mundentur ergo fæculenta, & digerantur melius indigesta, & hoc modo præparationis gradus, accidentia corrumpentia removebuntur ab eisdem. Sola enim ipsorum pura metallina substantia remanens, incorruptaque, tantummodo in metalli perfecti speciem est convertibilis. Quoniam actus activorum in patiente sunt prædisposito.

Tres sunt in mineris species ad lapidis tingentis perfectionem solummodo fructuosæ, in quibus debite præparatis totum hujus consistit beneficium, videlicet lapis Solaris, in quo parum sulphur purum rubeum non urens, lapis Mercurialis, & intermedialis, quæ utramque complectitur naturam. Has igitur species ab idiotis & indignis firmiter occultabis, & permitte fatuos in omni re alia laborando errare, qui ad hujus sublimis magisterii effectum non pervenient, donec Sol & Luna in unum corpus redigantur, quod ante voluntatem divinam venire est impossibile. Quoniam hæc scientia est donum Dei altissimi maximum, & in manu ipsius reservatur, qui cui vult largitur, & à quo vult subtrahit. Nonnunquam tamen per ingenium altum ex librorum assidua & prolixa lectione, cum investigatione immensa, aut revelatione fidelis magistri, ad ipsius pervenitur notitiam.

Sed quia à generalissimis ad specialissima jubet Plato quiescere: ex his itaque principiis, theorica veritate prolatis, studiosus investigator conclusiones cum experimentis practicæ sibi elicere poterit, si in libris sapientum veterum ac recentium optimè fuerit institutus. Qui ergo codices & mentem ipsorum rectè intellexerit, non ambigit me veritatem protulisse, & sanctæ scientiæ principia detexisse arcana; sin autem, penè illi nihil dixi, quia ista non omnibus, sed tantum sapientibus doctrinæ filiis proponantur. Veruntamen hujus artis experientia in oculari sensus demonstratione & capacitate intellectus consistit.

Avicennæ de Congelatione & Conglutinatione Lapidum.

TErra pura Lapis non fit, quia continuationem non facit, sed discontinuationem, vincens enim in ea siccitas non permittit conglutinari eam: fiunt autem lapides duobus modis, conglutinando, & congelando. In quibusdam enim est dominans terra: In aliquibus verò aqua: Aliquando enim desiccatur lutum primum, & fit quoddam quod est medium inter lutum & lapides, deinde fit lapis, lutum verò huic transmutationi aptius est viscosum: Quoniam continuativum est. In ripis quoque Geon visa est terra, quæ videtur in lapides converti in spatio 33. annorum: De aqua autem fiunt lapides duobus modis: Unus est quod congelatur aqua guttatim cadens: Alius, quod descendit de aqua currenti quiddam, quod residet in superficie fundi aquæ illius, fitque lapis: Sunt enim certa loca super quæ aquæ effusæ convertuntur in lapides, qui diversorum colorum sunt, & aquæ quæ sursum acceptæ non congelantur, quæ si prope alveum suum fundantur congelantur, fiuntque lapides. Scimus ergo quod in terra est vis illa mineralis quæ congelat aquas. Principia igitur lapidum vel fiunt in substantia lutea, vel viscola, vel ex substantia in qua aqua vincit, quæ virtute quadam minerali congelatur: vel vincit in ea terra faciens eam coagulari: Eodem modo sal armoniacum congelatur, sed non sufficit ad salem vis terrea permutare: sed adjuvat ipsum calor. Calor autem adveniens coagulat ipsum virtute occulta: & fortasse fit ex terra frigida sicca, & ex aqua fit terra, cum vincunt eam qualitates terræ, & econverso. Est autem res quædam, qua utuntur quidam ingeniosi cum volunt rem siccam coagulare, quæ componitur ex duabus aquis, & dicitur lac virginis, quod est ejus effectus certissimus. Fiunt ergo lapides ex luto per calorem solis, vel ex aqua coagulata virtute terrea sicca, vel ex aqua calida desiccata: Similiter quoque quædam vegetabilia, & quædam animalia convertuntur in lapides virtute quadam minerali lapidificativa, & fit in loco lapidoso: vel disconvenientia subita quadam virtute, quæ exit à terra in hora terræ motus, quæ convertit in lapides quod consequitur in illa hora; hæc transmutatio corporum & animalium & vegetabilium, & quæ propinqua est, ut transmutatio aquarum. Est autem impossibile, quod aliquod complexionatum totum convertatur in unum elementum, quia elementa & elementata transmutata ad invicem transeunt sic in dominans. Unde quod cadit in salinas fit sal: & quod in ignem, fit ignis, sed quædam citius, & quædam tardius, secundum potentiam activarum, & resistentiam passivarum. Estque locus in Arabia, qui colorat omnia corpora inexistentia suo colore. Panis prope Toratem in lapidem conversus est, remanserat tamen illi suus color. Sunt talia mira, quia rarò accidunt, tamen causæ eorum manifestæ sunt. Sæpè tamen etiam lapides fiunt ex igne cum extinguitur, quia sæpè contingit corpora terrea & lapidea cadere cum coruscationibus, quia ignis fit frigidus & siccus ex sua extinctione. Et in Persia cadunt etiam in coruscationibus corpora ærea, & similia sagittis hamatis, & non possunt liquefieri, sed per ignem evaporare in fumum cogente humiditate, donec residuum sit cinis. Cecidit quoque apud

Lurgeam

Lurgeam frustum ferri ponderis centum marcarum. Missa tamen est ejus pars Regi Torati qui præcepit enses inde fieri, erat autem infrangibile & infabricabile. Dicunt autem Arabes quod enses Alemanici qui optimi sunt, de isto ferro fiant. Cum autem ceciderit massa illa resilit aliquotiens à terra, ut pila erat, quia composita erat ex minutis frustis cohærentibus ad invicem ad quantitatem granorum magni milii. Similiter huic rei convenit apud terrestres. Sic ergo fiunt lapides, quorum quidem generatio vel erit subitò per magnum calorem accedentem luto unctuoso, aut paulatim per multum temporis.

CAP. II.

De Causa Montium.

MOntes quoque quandoque fiunt ex causa essentiali, quandoque ex causa accidentali. Ex essentiali causa, ut ex vehementi motu terræ elevatur terra & fit mons: Accidentali, ut ex venis, vel aquæ ductu accidit cavatio profunda, & fit paulatim, donec fit vasta profunditas. Exit igitur juxta eam eminentia magna, & hæc est præcipua causa montium. Sunt etiam quædam terræ molles, quædam duræ. Molles ergo aquæ ductibus ventisque tolluntur, duræ remanent, & fit eminentia. Sicut ergo fit generatio montium, sic generatio lapidum, quia aquæ ductus adduxit illis lutum viscosum continuè, quod per longitudinem temporis desiccatur & fit lapis,& non est longè quin vis mineralis convertens aquas in lapides. Et ideo in multis lapidibus inveniuntur quædam partes animalium aquaticorum & aliorum. Montes quasi per multa tempora facti sunt, ut prædiximus, si non sunt decrescentes. Substantiæ autem luteæ, quæ reperiuntur in eminentiis non sunt de illa materia lapidea,sed est de ea quæ diminuitur de montibus, vel terrestris, vel alia substantia, quam adducunt aquæ cum lutis & herbis, quæ admiscentur cum luto montis, vel forte antiquum lutum maris ut est unius substantiæ, quia pars ejus fit lapis, & pars ejus non: sed mollitur & dissolvitur aliqua qualitate vincente. Maris etiam recessus & accessus quædam loca cavat, quædam extollit, & quandoque totam terram cooperuit, & inde quædam mollia abradit, quædam dimisit dura, & ipsa in quibusdam locis congessit. Mollia quoque ab eo congesta cum abscinderet desiccata sunt, & in montes conversa.

CAP. III.

De quatuor Speciebus Corporum mineralium.

COrpora mineralia in quatuor species dividuntur, scilicet in lapides, & in liquefactiva, sulphurea, & sales: Et horum quædam sunt raræ substantiæ & debilis compositionis, & quædam fortis substantiæ, & quædam ductibilia, & quædam non. Et horum quæ debilis substantiæ sunt, quædam sunt sales, ut quæ liquefiunt ex humido breviter, ut Alumen,Chalcanthum, & Sal Armoniacum, & quædam sunt unctuosa, nec liquescunt solo humore facile, ut sulphur, auripigmentum. Sed argentum vivum est de parte secunda, quamvis sit elementum ductitium, vel simile aliquibus ductilibus. Sunt autem ductilia omnia liquabilia, & ut multum ductilia nec liquabilia, sed non mollificantur nisi cum magna violentia: Et materia ductilium est substantia aquea, mixta cum substantia terrea mixtura forti, & non potest unum ab altero separari, & congelatur substantia illius aquea cum frigore, post actionem caloris in ipsum, quod est eptesis. Et erit exemplum à vino quod nondum gelavit propter suam unctuositatem: & ideo non est ductile. Lapidea verò de substantiis mineralibus materialiter sunt aquea, sed non gelantur sola aqua, sed etiam cum siccitate, quæ alterat aqueitatem & terreitatem, & non est in eis humor nimis unctuosus, & ideo non ducuntur, & quia coagulatio eorum est ex siccitate, non solvitur de facili aut multum, nisi per ingenia naturalia solventia. Alumen autem & Sal armoniacum sunt de genere salis, quia pars ignis in sale armoniaco major est quàm terra, unde & totum sublimatur, & ipsum est aqua cui admiscetur fumus calidus nimium subtilis, & multæ igneitatis, coagulatum ex siccitate. Aqueitas verò sulphureorum mixta est cum terra forti commixtione cum ferventia caloris, donec facta sunt unctuosa, & postea coagulata sunt ex frigore. Atramenta verò composita sunt ex sale, & sulphure, & lapidibus, & est in eis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quæ ex eis fiunt, ut calcamentum & alathar generantur ex majoribus granis atramenti, & non solvitur nisi salsedo ejus cum eo, quod est in illo sulphureo, & postea coagulatur, & illud jam accipit vim mineralem ex corporibus aliquibus. Quod ergo accipit vim ferream, erit rubeum aut croceum ut alathar. Quod verò vim æream acceperit, erit viride. Unde possibile ista duo fieri artificialiter. Argentum vivum est ut una aqua, quæ miscetur cum terra nimium subtili, sulphurea, mixtione forti, donec in plana superficie non quiescat, & hoc est ex magna siccitate quæ inest illi, & ideo non adhæret tangenti. Estque albedo ejus ex claritate illius aquæ, & ex albedine terræ subtilis quæ est in eo. Proprium ejus est, quod ex vapore sulphuris coaguletur, & fortè hoc modo gelatur per plumbum, vel ex vapore sulphuris facile. Videtur autem quod argentum vivum, & quæ sunt similia, si elementum omnium liquabilium, vel quia omnia liquabilia cum liquantur convertuntur ad ipsum, tamen non liquantur priusquam calefiant, & cum liquata fuerint apparent rubea. Sed plumbum proculdubio cum liquatur est argentum vivum, sed non liquatur nisi calefiat, & cum liquefactum fuerit, convertitur ad colorem convenientem omnibus liquabilibus; scilicet igneum ruborem, & ideo miscetur Argentum vivum cum istis corporibus, quia est de substantia eorum. Sed ista corpora differunt in compositione sua ab illo, eo modo quo differt argentum vivum ad sibi similia, & permixtiones quæ permiscentur cum eis donec congelantur. Et si fuerit Argentum vivum purum coagulabit id vis sulphuris albi non urentis, & id est res optima quam possunt reperire illi, qui operantur Alchymiam, vel convertunt illud in argentum. Quod si fuerit scilicet sulphur mundum optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneitatis simplicis non urentis, erit res optima quam possunt reperire Achymistæ, ut ex ea faciant aurum, hæc enim ipsum convertunt. Et si fuerit argentum viv. bonæ substantiæ, & sulphur non purum, quod scilicet sit in eo vis adurens, convertet ipsum in æs: argentum autem vivum si fuerit malum, & non purum terreum, & sit sulphureum non mundum,fit ex eo ferrum.Stannum verò videtur argentum vivum bonum habere,sulphur verò malũ, & hæc

hæc non benè trita, sed tanquam per parva composita, & ideo non fit tale. Plumbi verò grossi argentum vivum malum est, ponderosum, & luteum, & sulphur ejus malum est, mali vaporis, & fœtidi & debilis. Unde non bene gelatur. Et artifices faciunt gelationem ferè similem artificialiter, quamvis artificialia non sunt eodem modo, quo & naturalia, nec tam certa habet similia, & ideo creditur quod compositio naturalis fiat hoc modo, vel vicino huic: Sed ars debilior est quàm natura, nec sequitur eam licet multum laboret. Sciant verò artifices Alchymiæ species rerum transmutari non posse. Sed similia illis facere possunt, & pingere rubeum citrino, ut videatur aurum, & album pingere colore quo volunt, donec sit multum simile auro vel æri: Possunt quoq; plumbi immundias abstergere, ipsum tamen semper erit plumbum, quamvis videatur argentum, sed tunc optimè erunt in eo qualitates aliæ, ut errent homines, ut qui accipiunt salem & salem armoniacum. Cæterum quod differentia specifica tollatur ingenio, non credo possibile, & non est quod complexio una in aliam convertatur, quia ista sensibilia non sunt differentia, qua permutantur species, sed sunt accidentia, & proprietates. Differentiæ autem eorum non sunt cognitæ, quia cum differentia sit ignota, quomodo potest sciri utrum tollatur nec ne, vel quomodo tolli possit. Sed expoliatio accidentium ut vaporis, & coloris, ponderis, vel saltem diminutio, sed proportio illarum substantiarum non erit eadem in omnibus. Hæc igitur in illam permutari non poterit, nisi fortè in primam materiam reducatur, & sic in aliud quàm prius permutantur, hoc autem per solam liquefactionem non fit, sed accidunt ei res extraneæ.

Mineralium Avicennæ Finis.

SUBSECTIO III.

Aristotelis Chymici Opera aliquot exhibet.

ARISTOTELES De Perfecto Magisterio.

Cum solerti indagine universarum rerum artificia Philosophia compererit sedulitate, tum charissime fili, exquisitionis sagacia Alchemiæ artis magisterium adinvenit: quod eatenus reliquarum rerum præpollet argumentis, quatenus ipsum de secretioribus naturæ abditis reperitur. Ratio enim sufficit hujus artis operandarum rerum apparentes & manifestas virtutes vel naturas tantum cognoscere. Nihil enim in arte hac perficeret, nisi earundem interiores vel occultas naturas absque errore quis cognosceret. Ars enim hæc de Philosophia est occulta, & est de illa parte Philosophiæ, quæ Meteora nuncupatur. Loquitur enim ars hæc non solum de elevatione & depressione elementorum, sed etiam elementatorum. Scias hoc, quia magnum secretum est. Scias præterea hanc artem vocari inferiorem Astronomiam, & superiori primæ est comparativa. Loquitur enim superior Astronomia de stellis fixis in firmamēto igneo, & de septem erraticis, quæ planetæ nuncupantur, quia motu contrario firmamenti feruntur: Hæc autem ars loquitur de lapidibus fixis in igne, & de his, quæ ab igne fugiunt: Lapides vero, quæ stellæ dicuntur, sunt Sol, Luna, Mars, Saturnus, Jupiter, Venus, nitrum, calx, carbunculus, smaragdus, & reliqui lapides, qui ab igne non fugiunt. Lapides vero, qui planetæ vocantur, sunt argentum vivum, sulphur, arsenicum, sal armoniacum, tutia, magnesia, & marchasita. Isti enim super ignem non perseverant, sed seorsum paulatim ab eo fugiunt & evolant, nisi ad ipsum sustinendum quibusdam inenodabilibus vinculis & artificiosis nexibus indissolubiliter constringantur: quæ diutina constantia & subtili meditatione instantique simul operatione non festina, post multorum laborum fallacias & operationum diversa sophismata Philosophia perfectissime est consecuta, & eorum arcana suis reliquit filiis. Si enim alius, quam ejus filius hoc attentare præsumpserit, ut indignus penitus repulsam patietur: & se, opus, & expensas amisisse merito deplorabit: scias hoc, quia magnum secretum est. Vocantur autem prætacti lapides fixi super ignem corpora & animalia, & fugientes ab igne, spiritus. Sicut enim corpus sive anima non vivit nec erigitur nisi prius spiretur, sic & prædicta corpora quasi mortua jacent, nisi cum prædictis spiritibus vivificentur & erigantur, seu opere naturæ in mineris suis fiat in millibus annorum, seu opere philosophiæ, cum sint effossa de suis mineris, & hoc fit in die una respectu operis naturæ: imo ut verius fatear in hora una: fit tamen cum medicamine, cujus compositio multi temporis spacium anticipavit. Dicuntur etiam lapides fixi super ignem substantiæ, & fugientes ab igne accidentia: quia sicut substantiæ per se stant, nec alterius naturæ beneficio reguntur, sic lapides fixi super ignem sua potestate perseverant: & sicut accidentia non possunt suas qualitates ostendere, nisi cum fuerint substantiis sociata, sic lapides fugientes ab igne non possunt suas demonstrare virtutes, nisi cum fixis fuerint maritati: Scias hoc, quia magnum secretum est. Scias quoque, quod prædicta non bene ad invicem se recipiunt, nisi prius fuerint utraque munda: non enim recipit corpus spiritum, nec spiritus corpus, ita quod fiat spirituale corporeum, & corporeum spirituale, nisi sint ab omni sorde prius perfectissime defœdata vel defæcata: cum vero sint sic, complectitur corpus spiritum, & spiritus corpus, & provenit ex eis operatio perfecta. Et eriguntur corpora in examinatione, & spiritus tenentur à corporibus super ignem: Scias hoc, quia est magnum secretum. Quicunque igitur hoc ignorat secretum, ab opere manum suspendat, donec ipsum sciat: Dum enim hoc ignoraverit, non gaudebit operis sui perfectione: & cum hoc sciverit, gratulabitur sibi operationem ad vota completi. Rogo itaque te fili, ut incessabili lectione philosophiæ libros scruteris, ut & ejus filius & hujus arcani magisterii habere sagaciam merearis. Qui enim in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit: quia non potest de levi ejus in Practica manus crescere, cujus in Theorica intellectus desudare renuerit. Ille namque ad operationem securius accedit, in cujus mentis ænigmate plures operationum imagines variæque resultant. Ne autem tu fili carissime omnia philosophiæ volumina ad inve-

inveniendum prælibata secreta quasi errabundus percurreres, hunc librum tuo conscripsi nomini: in quo omnia ea cum suis præparationibus per sermonem completum redegi, quæ in prænominatis nominibus propinquiora, faciliora, & notiora reperi ad componendum album & rubeum Elixir, ut tibi ad operandum facilis esset aditus.

Est autem Elixir compositum ex speciebus limpidis antidotum, medicina & purgamentum omnium corporum curandorum & purgandorum, & reducendorum in Lunificum & Solificum verum. Caveas ergo ne ad condendum, vel componendum procedas, antequam inveneris componentium pondera completa. Quia secundum componentium ponderum perfectionem, erit compositionis operatio. Scias hoc, quia est magnum secretum. Scias etiam quod non poteris perfecte mundificare, nisi prius mundificandorum naturas omnes & ægritudines bene cognoveris. Sunt etiam in prælibatis corporibus quædam ægritudines, quas partim à mineris suis, & partim ab elementorum suorum contrahunt qualitatibus. Omnis etiam elementata res quatuor in se retinet qualitates activas & passivas, exterius sive interius, mollitiem sive duritiem, & horum medium, verbi gratia: Res si exterius est calida & humida, & mollis, interius est frigida & sicca & dura: quia omnis rei manifestum suo contrarium occulto: scias, quia est multum secretum. Unde si perfecte cognoveris exteriorum rerum consistentias, & interiores de levi tu cognosces, & è converso. Et si occulta manifestare sciveris, scies & manifesta occultare. Sed scias in quibusdam rebus ut in plumbo, totum manifestatum occultari, & totum occultum manifestari: Et in quibusdam medium occultum manifestari tantum, ut in ære: & medium occultum manifestari, ut aurum, ut ad sanitatem perfectam perveniant, vel saltem ad neutralitatis officium perducantur. Scias hoc, quia est maximum secretum. Scias etiam quod rerum quædam sunt sanæ, quædam sunt ægræ: sanæ dicuntur, in quibus quatuor qualitates cum mollitie & duritie ita æqualiter existunt, quod nulla earum vincitur à sua contraria, sicut in auro perfecto: in ipso namque sunt ita æquatæ, quod neutra superfluit alteri: Ægræ dicuntur illæ, in quibus est hujusmodi contrarium. Neutræ vero dicuntur illæ, in quibus species æqua proportione terminatæ sunt, tamen una parum vincit alteram, ita quod levi artificio & pauco medicamine sanantur, ut est aurum album, & argentum purum, in quibus sola tinctura fixa incolumitas restauratur. Scias hoc, quia, &c. Ut autem hoc facere scias, totis viribus enitaris, & tu labora ut intelligas quæ dicam, & Deus alleviet: Scias quoque quod res ita subtili artificio & mystica conjunctione ad invicem sunt æqualiter commistæ, quod in qualibet re omnis res existit per potentiam, etiamsi per visum in ipsa non comprehendatur, sed in rebus liquefactis clarius quam in aliqua re discernitur. Sunt enim auri interiora argentea, & argenti aurea, & econverso. Et in ære sunt similiter aurum & argentum potentialiter licet non visibiliter: & in eisdem sunt plumbum potentialiter & stannum, & in istis sunt econverso aurum & argentum in potentia: quod totum tibi patebit cum eorum præparationem & substantiarum ipsorum transformationem, & ipsorum commutationem, secundum naturæ actionem scies. Scias etiam, quod non convenit cum lapidibus non præparatis aliquid operari. Est enim operatio thesaurus rei & hospitium complementi. Si ergo completa & perfecta præcesserit operatio, perfectum & completum aderit complementum: & si diminuta, diminutum. Et quantum decrescit perfectionis in præparatione, tantum expectetur diminutionis in operis projectione. Semper tamen oppositiones vis aliqua proculdubio præstolatur. Præcedit autem operationem perfectæ operationis quædam rerum purificatio, quæ à quibusdam mundificatio, & à quibusdam administratio, à quibusdam rectificatio, à quibusdam ablutio, & à quibusdam separatio nuncupatur. Ipsa enim puriores rerum partes disgregat ab impuris, ut gravioribus abjectis partibus, cum levioribus opus compleatur. Et hoc dedit Hermes intelligere in suo secreto, quod de hoc opere composuit, dicens: Separabis terram ab igne, & subtile à spisso. Scias hoc quia magnum, &c. Scias quoque, quod perfectæ præparationis negocium non solum contra superfluorum remotionem, verum etiam contra deficientium adjectionem versatur, secundum quod in quodam opere meo habetur, quod Lumen luminum inscribitur. In eo namque inter cætera, quæ de hujus magisterii subtilitate reservavi, dilucide dixi, quod perfecte præparare, est superflua demere, & deficientia supplere, quia non possunt gravia nisi cum levium superius, nec gravia nisi cum gravium inferius consortio detrudi: nec posset calidum nisi frigidi, nec frigidum nisi calidi: nec humidum nisi sicci, nec siccum nisi humidi: nec durum, nisi mollis, nec molle nisi duri adjunctione aliquo modo temperari vel præparari. Cum vero alternatim congrue desponsantur, generatur ex eis substantia temperata, quam non potest ignis violentia superare, nec terræ fæculentia vitiare, nec aquæ limositas condensare, nec contractus omnes abumbrare. Et Hermes hujus doctrinæ princeps in fine sui prænominati secreti, volens quomodo, & ex quibus lapis, quem prædixerat omnem rem subtilem vincere, & omnem rem solidam penetrare, compositus esset, ostendere, hoc idem insinuat, cum dixit: Sicut hic mundus creatus est, ita lapis, quem dixi, est creatus, id est, factus: hoc est, sicut hic mundus sensilis ex gravibus & levibus, mollibus & duris, calidis & frigidis, humidis & siccis inter se invicem à natura concordiæ pace ligatis perpetuò, est effectus, ita & lapis quem prædixi omnem rem subtilem, & omnem rem solidam penetrare, & eisdem in idipsum, per philosophiam vero ex amicabili fœderatis super ignem perpetuo est creatus. Scias hoc: Perfecta vero corporum & spirituum præparatio per superflui remotionem & absentis additionem, exercitio quatuor regiminum adimpletur: Primum eorum est ad naturam ignis reductio: secundum est in aqua resolutio: tertium est in aere levigatio: quartum est ad terram compressio. Primum fit calcinando, secundum solvendo, tertium per alembicum destillando, quartum vero igne leni coagulando, vel congelando. Et hoc est eorum integra præparatio, & hoc innuit Hermes in suo secreto prænominato, cum dixit: Suaviter cum magno ingenio ascendit à terra in cælum, & iterum descendit in terram: per hæc enim dedit intelligere, corporum calcinationem, & spirituum cum sublimatione fixionem: quia hoc est eorum calcinatio. Et solutionem ostendere volens, ait: Nutrix est ejus terra, id est inhumatio nutrix ejus & revivificatrix est: per ipsam enim res, quæ fuerant prius cum calcinatione mortificatæ, nutriuntur & revivificantur, cum in liquorem in mundatione rediguntur. Item, ut osten

ut ostenderet destillationem per alembicum, ait: Portavit illud ventus in ventre suo: cum enim aqua per alembicum destillatur, tunc prius per ventum, id est, fumum in aere levigatur, & ab inferiori parte vasis ad alembici verticem deportatur, licet propter conclusionem iterum in aquam revertatur. Hanc autem destillationem quidam in rebus liquorosis loco sublimationis habuerunt, & ipsam sublimationum nomine vocaverunt. Item ut ostenderet coagulationem, in qua vis ejus integra est, si versa fuerit in terram, id est ad fixionem, ut ostenderet generaliter quidquid per partes prius expresserat, dixit: Et recipiet vim superiorem & & inferiorem, id est naturam superiorum & inferiorum elementorum: quia licet à levioribus exordium sortiatur, debet tamen in gravia terminari, ad hoc ut super ignem perpetuam habeat perseverantiam. Hic enim loquens de præparatione unius illorum tantum, quæ ad componendum lapidem philosophicum requirit, exemplificando de uno, ut brevis fieret, in unoquoque singulorum præparationem integram denotat, quia tunc est eorum peracta præparatio, cum versa sunt in terram, id est, ad fixionem super ignem, & fusionem faciunt sine fumigatione: & tunc vincent omnem rem subtilem, & omnem rem solidam penetrabunt. Scias hoc, &c. Scias præterea, quod propter difficultatem & longitudinem integræ præparationis quidam in agendo omittunt unum quatuor prædictorum regiminum, quidam duo, quidam tria: & cum uno tantum procedunt ad componendum: quia quidam calcinant & solvunt & componunt, & ita de reliquis. Unde scias, quod prædictorum multiplices manaverunt compositiones secundum varios diversorumque Philosophorum processus, tum cum igne, tum cum solutione, tum cum utroque.

Quidam enim dixerunt, quod prædictorum non potest fieri totalis & perfecta commistio, nisi cum igne: & quidam, quod non nisi cum utroque. Illorum autem qui cum solo igne operabantur, duplex erat processus. Quidam enim accipiebant prædicta tantum separata & conferebant in unum fortiter, & sublimabant subtile à spisso, semper reducendo id quod erat superius super id quod erat inferius, donec totum inferius remaneret, & in spissi naturam per ignis officium transmeabat. Et dicebant, quod hoc modo fiebat elixir firmum super ignem apud Arabes. Quidam vero spiritus prælibatos cum sublimatione figebant, & postea sociabant eos corporibus calcinatis vel ablutis, & ex eis unum corpus cum fusione faciebant: & dicebant quod erat elixir firmum super ignem: Et sunt viæ illorum, qui cum solo igne operabantur. Illorum vero, qui cum solutione tantum operabantur, duplex erat via: Quidam enim unumquodque prædictorum separatorum per se solvebant, & eorum aquas secundum justa pondera permiscebant, & congelabant in lapidem, & dicebant, quod hoc erat perfectum elixir. Alii vero hujus sectæ Philosophi accipiebant prædicta abluta, & componebant omnia simul & solvebant insimul, & postea coagulabant. Verumtamen quidam, solutione facta, aquas solutarum destillabant per alembicum, dicentes, quod hoc erat complementum claritatis ipsorum & splendoris, & tincturæ ex aggregato proveniebant inde. Nam aqua clarissima quam postea in aquam coagulabant, dicebant quod illud erat verissimum elixir. Illorum verò, qui cum utroque procedebant sextuplex erat semita: Quidam enim solvebant corpora calcinata, & inde imbibebant spiritus sublimatos, & inde imbibebant corpora calcinata. Sed tamen hoc debilius est primo. Quidam autem cibabant argentum vivum cum corporibus, & solvebant, & ex hujus aqua imbibebant sulphur & arsenicum sublimatum, & iterum solvebant totum hoc, & congelabant, & dicebant, quod hoc erat elixir perfectum. Quidam vero cum sulphure & arsenico separatis cibabant corpora sublimanda cum pondere sui, & postea solvebant & potabant inde duplum argenti vivi separati, & iterum solvebant & congelabant, & dicebant, quod hoc erat elixir rectum & bonum. Quidam vero cum corporibus cibatis cum sulphure & arsenico, ut dictum est, cibabant argentum vivum, & coagulabant, & dicebant, quod hoc erat rectum & bonum elixir. Quidam autem dicentes vere verissimum elixir ex quatuor rebus debere constare ejusdem generis, non diversi, & non ex pluribus nec paucioribus, quia tunc corrumperetur corpus, componebant elixir ex quatuor spiritibus principalibus, scilicet argento vivo, sulphure, arsenico, & sale armoniaco: tamen quod argentum vivum prius sublimando figebant, & postea solvebant ipsum cum sale armoniaco præparato, dissoluto & destillato per alembicum: & tunc argentum vivum sic dissolutum destillabant per alembicum, & post ipsum coagulabant, & dicebant quod ipsum sic præparatum, est vera hujus artis medicina, & lapis non lapis, & corpus spirituale, & spirituale corporeum, & id quod retinet omne volatile à fuga, & fermentum, & tinctura duorum elixirium, & argentum vivum accidentale, quod prætulit se auro, & vincit ipsum, & illud quoque occidit & vivere facit, & verum argentum vivum coagulatum, & pater omnium mirabilium hujus magisterii. Postquam vero ipsum coagulaverant, ut dictum est, ipsum cum aqua salis armoniaci præparati & fixi iterum solvebant, & inde imbibebant argentum vivum sublimatum, & sulphur & arsenicum præparata, & tunc solvebant omnia simul, & post destillabant, & coagulabant, & hæc coagulatione ultima cerabant, & dicebant, quod hoc erat vere verissimum elixir: ego autem novi verissime: quod quodlibet prædictorum corporum & spirituum, si perfecta præparatione fuerit præparatum, album & rubeum est elixir per se solum. Scias hoc, &c. Licet autem quamplures fuerint adhuc modi ex prædictis corporibus & spiritibus elixir componendi, & obscurissimis verbis Hermetis à diversis Philosophis enucleatis scripti, laudabiliores tamen & eos, qui veraciores existunt, secundum hujus rei proprium eventum semper cum Dei auxilio sum secutus. Itaque tu fili carissime operare secundum quem volueris prædictorum sex modorum, neque ad alios modos tua declinet intentio: quia si secundum ipsos fueris operatus, inceptum opus cum Dei auxilio sine concludes congruo, & exinde laboris mercedem recipies.

Secunda hujus Artis ratio.

OMnia quidem corpora, quæ à Lunari globo inferius à summo condita sunt opifice, quatuor participant elementis, & quatuor naturis, & quatuor naturarum complexionibus, & quatuor principalibus coloribus, & quatuor saporibus, & quatuor odoribus, & duobus sexubus. Elementa quatuor sunt, ignis, aër, aqua & terra: quatuor humores

humores naturales sunt, sanguis, bilis flava, phlegma, melancholia. Naturæ sunt quatuor, caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas. Quatuor naturarum complexiones sunt, caliditas & siccitas, frigiditas & humiditas. Quatuor principales colores sunt, albus, niger, citrinus, rubeus. Quatuor sapores sunt, insipidum, acidum, dulce & amarum. Quatuor odores sunt, suavis, fœtidus, intensus, remissus, id est non multum acutus. Sexus duo sunt, masculus & fœmina. Altitudo corporis est ejus manifestum. Profunditas corporis est ejus occultum. Et latitudo est ejus medium. Participant ergo omnia prædicta corpora secundum has tres dimensiones omnibus prædictis hoc modo: Corpus si in altitudine sua est terreum, in eadem est frigidum & siccum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum, & idem in suo profundo est aereum, calidum & humidum, sanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, masculinum: Idem in latitudine sua in uno latere est aqueum, frigidum, & humidum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum; in alio latere est igneum, calidum & siccum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Et hæc sunt ligamenta, quibus corpora omnia ad invicem colligantur, quod in corporibus congelatis clarissime deprehenditur.

De Plumbo.

INcipiam igitur tibi id ostendere ut perfectius meditari mente, & sermone apertius recitare potero, à plumbo sumpta origine, ut completis & diminutis congelatorum partibus cognitis, & etiam cognitio, in qua eorum parte diminutiones sunt completæ, & in qua diminutæ, expedite & absque confractionibus recte ad operandum procedas. Voco autem hic completas, quas in præcedenti parte vocavi sanas, ægras, & neutras. Sanitas enim perfecta res est: ægritudo & neutralitas diminuta. Perfectius ergo magisterium est, corpora ad sanitatem, quam ad neutralitatem ducere, cum scienti utrunque facile sit, & possibile. Quidam vero Sophistæ naturarum rerum inscii, & secretum Philosophiæ ignorantes, & regimentorum ejus improvidi invenientes scripturas ejus de his rebus, easque non intelligentes, cum post opus nihil in manibus suis inveniant, errorem imperitiæ suæ Philosophiæ adscribentes, hoc opus non solum difficile, verum etiam impossibile prædicant: de quibus Philosophia non curat: non enim omnes ad hoc epulum convocat, sed illos tantum, qui hujus mensæ accubitu digni & istius miri refectione epuli sunt inventi. Satage ergo fili, ut non sis Sophista, sed sis Philosophus: ut rerum virtutes non solum meditatione, verum etiam meditatione & experientia cognoscas. Meditatio enim sine experientia nihil prodest: sed experientia sine meditatione proficit. Unde plus est experientia quam meditatio perquirenda. Quicunque igitur experientiam hujus artis fuerit assecutus, erit in hac arte Philosophus, & inter mensæ prædictæ convivas merito numerandus, & ex ferculis quæ exuperant rei omnis mundanæ precium dulcedine & affectu perpetuo satiandus. Verum cum de hujus rei experientis nemo possit prima fronte esse discretus, tibi suadendum providi ut operatione incepta non cesses, si prima vice non fueris operatus, sed bis, vel ter, & etiam amplius, si necesse fuerit, reitera, quousque quod appetis perfectissime deprehendas: neque ab hac re labor inanis inanium rerum, nec expensæ rerum te amoveant: quia cum instantia vinces, & cum sapientia superabis, & ad id, Deo duce devenies, quod optasti: & de manuum labore mercedem, & lucrum de rerum sumptibus rehabebis, neque indigebis hujus operis reiteratione, ex quo semel ipsum perfecte peregeris. Quod si prima vel secunda vice labore fatigatus, vel expensis perterritus cessaveris, in detrimentum & non augmentum te scias incursurum. Igitur antequam incipias delibera, nec inchoes, nisi consummare disponas. Sed ne propter hoc nimia suspensione animum tuum arguam, quod tibi sum pollicitus, accipe.

De Plumbo rursus.

PLumbum in sua altitudine frigidum & siccum est, argentum nigrum, molle in actu, & argentum in potentia, nigrum, terreum, melancholicum, acidum, fœtidum, fœmineum: in suo profundo est aurum calidum & humidum, aereum, sanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, masculinum. In uno latere est frigidum & humidum, stannum & argentum vivum, aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum; & in alio latere est calidum & siccum, id est ferrum, vel es, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Convertitur igitur plumbum facilius in argentum quam in aliud corpus, quia facilius est altitudinem corporum detegere, quam latera eorum vel profunda: & similiter levius est manifestare latera eorum quam profunda.

De Stanno.

STannum in altitudine sua est frigidum & humidum, id est secundum stannum & argentum vivum aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum. In suo profundo est calidum & siccum, id est ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. In uno latere est frigidum, & siccum, id est plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, acidum, fœtidum, fœmineum. In alio latere est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. Convertitur ergo facilius stannum in argentum vel aurum, quam in aliquod aliud corpus: quia facilius est ad latera corporum, quam ad ipsorum profunda pervenire.

De Ferro.

FErrum in altitudine sua est calidum & siccum, id est ferrum & æs, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. In suo profundo est frigidum & humidum, id est stannum & argentum vivum aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum. In uno latere est calidum & humidum id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. In alio latere est frigidum & siccum, id est plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum.

De Ære.

ÆS in sua altitudine est calidum & siccum, id est æs & ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. In suo profundo est frigidum & humidum, id est stannum, argentum vivum aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum. In uno latere est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. In alio latere est frigidum & siccum, id est plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum.

De Argento vivo.

ARgentum vivum in sua altitudine est frigidum & humidum, id est argentum vivum & stannum, aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum. In suo profundo est calidum & siccum, id est æs & ferrum, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. In uno latere est frigidum & siccum, id est plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum, fœtidum, fœmineum. In alio latere calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum.

De Argento.

ARgentum in sua altitudine frigidum est siccum, id est, argentum & plumbum, terreum, melancholicum, nigrum, acidum fœtidum, fœmineum. In suo profundo est calidum & humidum, id est aurum, aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. In uno latere est frigidum & humidum, id est stannum & argentum vivum, aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum: In alio latere est calidum & siccum, id est æs & ferrum igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum masculinum.

De Auro.

AUrum in sua altitudine est calidum & humidum, id est aurum aereum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. In suo profundo frigidum & siccum, id est plumbum & argentum nigrum, terreum, melancholicum, acidum, fœtidum, fœmineum. In uno latere est frigidum & humidum, id est stannum & argentum vivum, aqueum phlegmaticum, album, insipidum remissum, fœmineum: in alio latere est calidum & siccum, id est ferrum & æs, igneum, cholericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Hæc est enim omnium corporum ad invicem convenientia, quam videntes Philosophi æstimarunt unum posse in aliud transformari, & eorum æstimationem confirmavit actus, Converterunt enim argentum in aurum, vel è converso, & sic de reliquis secundum generationem & corruptionem. Nolo autem ut mireris si Sol in quacunque dimensione fuerit corporeum, & solus obtineat, ne cum eo aliquod aliorum corporum habeat societatem: hoc enim suæ naturæ temperantia, & suæ substantiæ puritas & nobilitas meruerunt: Et propter hoc etiam inter omnia corpora obtinet principatum. Nolo etiam ut mireris, si argentum vivum inter corpora nunc & inter spiritus in præcedentibus numeretur: suæ namque naturæ convertibilitas exigit, ut nunc corporibus nunc spiritibus societur. Spiritibus enim sociatur rationabiliter propter fugacitatem ab igne, quam habet antequam corrigatur, & quia exaltat in examinatione corpora, cum est correctum corporibus quoque de jure sociatur, quod in ipsum omnia corpora verti possunt, & ipsum ab omnibus corporibus potest reduci, vel quia per administrationem sulphuris cum eo, ex ipsa omnia corpora originem sortiuntur, quod patet in generatione omnium metallorum.

Auri generatio.

AUrum generatur ex argento vivo claro, misto cum sulphure rubeo claro, & in corde terræ longo tempore excoquitur calore modico. Et quia per longa tempora calore modico aurum decoctum est & ipsius natura clara fuit, ideo cohæserunt partes suæ ad invicem, quoad solidum, graveque fieret: ideo neque sub terra putrescit, nec ab igne facile comburitur.

Argenti generatio.

ARgentum generatur ex argento vivo claro, misto cum sulphure claro, albo, & aliquantulum rubeo & quia parum rubei sulphuris affluit, ideo non ad modum auri subrufum fuit.

Cupri generatio.

CVprum vel æs construitur ex argento vivo turbido & spisso, & sulphure turbido rubeo mistis ad invicem, & diutius etiam quam aurum excoquitur calore maximo: & quia multum est in decoquendo combustum, ideo multum ruboris obtinet: laxi etiam est corporis propter eandem causam, quod perpenditur, quia vapor aceti subintrat corpus ejus, & ipsum colorem viridem dissolvit, qui flos æris nuncupatur.

Ferri generatio.

FErrum oritur ex argento vivo turbido misto cum sulphure citrino turbido, & cupro vel ære, diutius excoquitur calore modico, unde solidius est ipso, & ad virtutem ignis tardius ære fluit: quia calore modico longo tempore decoquitur, ideo constringunt se bene partes, nec est laxi corporis ut æs.

Stanni generatio.

STannum oritur ex argento vivo claro misto cum sulphure albo claro, sed tamen parvo tempore decoquitur calore modico: unde si diu decoqueretur, in optimum argentum transiret.

Plumbi generatio.

PLumbum construitur ex argento vivo grosso misto cum sulphure albo grosso, & parumper rubeo: quod autem ex sulphure albo factum sit, percipitur, quia aceto adhibito dealbatur. Et quia parum sulphuris vis rubeo affuerit, declaratur in plumbo cum comburitur: tunc enim coloris rubei efficitur, quod à magistris Sericon appellatur.

Tertia Pars hujus Artis.

COnsequentis sermonis eloquio, corporum mineralium hactenus explicitis infirmitatibus & complexionibus mineralibus, quoad subtilius excogitare potui: deinceps ad eorum practicam perspicaciter intimandam cum Dei auxilio proficiscar. Cum igitur sales & alumina præparata & aquæ penetrantes & serenantes ex eis compositæ secundum hujus artis complexionem ultima reperiantur, secundum tamen actionem ejusdem prima existunt, utpote quia sunt radix & fundamentum omnium purgandorum, ideo ab eis tertiam, quam de hujus artis practica instituam, exordior rationem.

Separatio Salis communis & Salis gemmei.

ACcipe de quocunque horum volueris partem unam, & in quatuor partes aquæ pluvialis claræ ipsum dissolve, & destilla per filtrum, & decoque in vase vitreo cum igne levi donec aqua consumatur, & sal in fundo vasis coaguletur: hoc facto, desicca ipsum cum igne levi vel ad Solem, & tunc contere ipsum, & imple ollam vitream vel vitreatam, & claude os ejus cum cooperculo lutato luto sapientiæ, ita ut non respiret, & tunc mitte ipsum in furno panis calefacto per noctem, & in mane extrahe, & aperi ollam, & salem, qui est in illa, dissolve iterum in quadruplo sui aquæ prædictæ & destilla per filtrum, & congela ut dictum est: & hoc reitera donec strepitus vel crepitus sint sopiti, quod fit post tertiam reiterationem: & tunc erit optime separatum.

Additio: Salem sic separa ex alio libro: Funde in aqua calida, cola & congela.

Præparatio

Præparatio Salis communis ex libro Emanuelis.

SAl commune album quantum vis frica inter manus cum aceto acerrimo facto de uvis acerrimis, & ficca ad Solem, hoc faciendo septem vicibus. Et quod erit clarum & limpidum inter duo linteola pone, & cave à pulvere usque in finem hujus regiminis: Deinde exficcatum tere & cribra cum cribro. Accipe subtiliores illius partes, ficca in furno, ut melius solvantur, & solve in duplo sui de aqua dulci, scilicet aqua putei & tepida donec solvatur parum & parum in cacia ferrea, & coletur per duos sacculos lineos, & claude in cucurbita magna cæca, id est clausa: pone in fimo equino per septem dies: post septimum diem extrahe à fimo, cola per sacculos lineos in caldario optime stannato habente decem foramina ampla ad modum trium digitorum in summitate cooperculi: deinde pone in loco congelationis, decoquendo ipsum lento igne de lignis salicis per diem unum, donec congeletur & aqua evanescat: deinde accipe de duobus salibus, scilicet de albo & viridi, & tere separatim, & deficca in furno per unum diem extracto pane, deinde solve in duplo sui de aqua dulci tepida, & cola in cucurbita, & dimitte per sex dies: post extrahe & cola in caldario coagulationis, donec aqua consumetur per foramina in fumum, & sal erit coagulatum: Tunc aperi ista duo caldaria, & in unoquoque invenies saporem sapientum albi coloris, & saporem viridem à viriditate æris. Tunc accipe separatim & deficca in furno, & separatim solve, & separatim in fimo pone, & separatim congela donec perveniant ad hunc ordinem in septem diebus: Et quando erit factum, probetur super carbones, utrum fumet vel non, vel in lingua liquescat, vel in manu. Solutio ejus est, ut ponas in viscere, id est ampulla de vitro albo, & suspende super fumum, qui exit de ventre equi, & per diem unum solvetur & mutabitur in aquam crystallinam, deinde destilla per alembicum cum amplo foramine ad modum unius digiti, & totum cum lento igne in balneo aquæ, quia in cinere sine humore congelaretur: deinde fundetur super carbones in crucibulo donec fundatur & vertatur in naturam corporis, deinde dimitte infrigidari: Et quando erit frigidum, convertetur in naturam salis, quem postea bene tere & solve in aqua.

Salis alkali separatio.

ACcipe de alumine allofor, id est alkali bene trito partem unam, & super ipsam projice aquæ pluvialis partes sex, & dimitte eam incerari in ea aqua tribus diebus, & move quotidie die bis vel ter cum baculo, ut melius fiat dissolutio: tunc destilla per filtrum, prius tamen buliiat in caldario stannato, donec sexta pars aquæ consumatur: tunc hujusmodi aquam congela, ut prædictum est. Deinceps fiat, ut dictum est in sale communi: hoc est dissolve ipsum in quadruplo sui tantum de aqua pluviali, & destilla per filtrum, & congela, & hoc reitera, donec invenias ipsum super ignem sine strepitu, & tunc erit optime separatum.

Aluminis separatio.

ACcipe de ipso albo plumoso partem unam & dissolve ipsum in quadruplo sui urinæ puerilis antiquatæ, & prius decoctæ ad tertiam sui partem, & tunc destilla per filtrum, & mutetur de vase in vas, donec nihil fæcis inveniatur in fundo vasis, vel destilla eam post sui decoctionem per alembicum, quod melius est: facta dissolutione destilla per filtrum, & tunc decoque cum igne levi usque ad compositionem urinæ, & erit optime separatum.

Atramenti separatio.

FAc per omnia de ipso, ut fecisti de alumine jameni, & erit optime separatum.

Nitri separatio.

TEre ipsum fortiter cum aqua salis communis bis vel ter, & tunc ablue ipsum cum aqua dulci donec sapor salis omnino recedat: postea funde ipsum, & erit optime separatum.

Additiones. Regimen salis nitri: Accipe de eo, ablue in aceto acerrimo mali granati duabus vicibus, & ficca ad Solem: deinde solve in duplo sui de aqua putei, & cola & dimitte in fimo per diem unum ad magis subtiliandum, deinde cola & congela in cinere in cucurbita habente tria foramina ad modum unius digiti, deinde solve sub fimo in ampulla, postea destilla semel & reconde aquam perfectam.

Regimen Salis Attincar.

REcipe salem armoniacum, salem nitri, hoc est alkali, salem communem ana de unoquoque lib. semis, & de melle cocto & despumato uncias quinque, & de sero acetoso quinque vicibus destillato per pannum uncias decem, & de urina puerorum duodecim annorum uncias quindecim, omnia misce simul, & solve & pone sub fimo duobus diebus, deinde congela in cinere per diem unum apertis foraminibus cucurbitæ: postea solve in viscere (sive cucurbita) sub fimo, & reconde aquam perfectam. Ista est aqua, cum qua congelatur argentum vivum sine sublimatione & mortificatione: quoniam si posueris ipsum in crucibulo, & calefeceris parum, & projeceris desuper tres guttas de hac aqua, congelatur, & mutat æs in infinitum, & cum eo solvis omnia corpora & spiritus: & valet Solem & Lunam, secundum quod corpus fuerit præparatum ad alterutrum.

Regimen nitri Indici, tere & ablue cum aceto de vino rubeo & mali granati quinque vicibus, deinde funde & extingue ipsum in aqua salis communis & armoniaci de unoquoque ana uncias duodecim. In his quinque vicibus erit calcinatum in subtilem pulverem, cui non est par ad Solem. Regimen nitri violacei, tere & ablue cum aceto sorbarum & mali granati septem vicibus, & ficca ad Solem vel in cinere, deinde funde in fortissimo crucibulo ferreo, & extingue in aqua salis communis & armoniaci. Regimen nitri rubei, tere & ablue in aceto mali sylvestris & citoniorum, & in aceto prunellorum de spinis decem vicibus, deinde funde his decem vicibus, & extingue in aqua omnium salium, id est aqua tincar, & erit calcinatum in calcem Solis, quæ dicitur Calx Soldani Babylonis. Regimen nitri albi: tere nitrum, & ablue cum aceto acerrimo albo viginti vicibus una die, & ficca ad Solem post ablutionem, deinde funde viginti vicibus in cacia ferrea, & viginti vicibus extingue in aqua salis communis & alkali: erit calcinatum in calcem Lunæ, cui non est par, videlicet ad Lunam.

Talci separatio.

ACcipe de eo quantumvis, & contere ipsum in pelle ovina vel vaccina, & lapillis, crystallinis vel similibus sicut scis: & tunc ignias ipsum in cacia ferrea septies, omni vice extinguendo ipsum in aqua salis armoniaci & alkali & nitri salium præparatorum ana commistis, & erit optime præparatum.

Plumborum duorum separatio.

FUnde de quocunque horum volueris quantum vis, & tunc ipsum colatum, & calidum extingue epties in aqua salis armoniaci, & erit optime separatum.

Ferri & æris separatio.

LAminas cujuscunque horum volueris ignitas extingue in aqua hac. R. salis armoniaci, baurac, nitri, atramenti, aluminis jameni omnium una uncias quatuor, salis communis, salis gemmæ ana uncias duas, & projice super ipsa aceti vini albi lib. unam & semis, pone ad Solem diebus septem, donec ita in ea dissolvantur, & quanto plus steterit, melius erit.

Argenti separatio.

ACcipe de eo quantum vis, & funde id in cineritio examinationis cum plumbo, postea fac ex eo laminas ad grossitiem tui unguis, & cementa eas cum limatura chalybis pertenui, quæ prius aceto & sale fuerit fortiter incerata (sale & aqua prius abluta, & per noctem in duplo sui de aceto forti fuerit macerata) & fac eas morari in furno panis optime calefacto, per noctem unam, & mane extrahe & dimittu infrigidari, & separa laminas à limatura, & funde eas: & erit argentum optime separatum.

Sulphuris solutio.

TEre ipsum super tabulam vitream donec fit ut medulla: cum quo teras quantum est ipsius quarta de sale armoniaco, deinde in aere desicca: postea imbibe ipsum ex aqua salis armoniaci sublimati, quæ sit tanta quantum est ejus pondus aut parum plus: deinde pone ipsum in vas super quod sit aliud vas: Postea inhuma ipsum in fimo quatuordecim diebus, & muta fimum seu stercus singulis tribus diebus: Resudabit enim vel solvetur, si stercus fuerit calidum: & si non, tere ipsum bene cum aqua salis armoniaci, quamvis in eo remanserit aliquid ex ea ne cures inde, & inhuma ipsum donec solvatur. Quod si ante quatuordecim dies solvatur, non tamen extrahes donec dies compleantur: Stercus vero singulo triduo muta, & scias pondus sulphuris & aquæ, & cum solvetur, pondera ipsum. Quod si fuerit ejus pondus, cujus erat prius, bene erit: si fuerit minus tanto erit melius Et si fuerit plus, scias quod augmentum salis armoniaci est in ipso: Quod extrahes aut calefaciendo ipsu n in vase aliquo, aut sublimando, donec redeat ad pondus sulphuris: Deinde destilla ipsum: & qualis fuerit claritas, talis erit ejus tinctura: si enim fuerit rubea, erit rubea: & si fuerit alba, erit alba. Congela cum ipso spiritum quemcunque volueris, & fige cum ipso, & calcina cum ipso, & cera cum ipso.

Modus destillandi est, ut sumas sulphur solutum & saltem armoniacum, & ponas in una cucurbita, & destillabitur in primis aqua salis armoniaci: pondera ipsam donec egrediatur, quod fit parum majoris ponderis: Aqua enim salis armoniaci est subtilis, & aqua sulphuris est grossa sicut lac: Divide & operare cum eo quod volueris, quoniam bonum est. Est autem sulphur difficile ad solvendum, tamen sustine patienter. Ejus altera solutio absque sale armoniaco est cum oleis: Aqua enim sulphuris est sicut oleum: acetum quoque solvit ipsum & cerat, & extrahit argentum ejus vivum, & rectificat ipsum, & facit ipsum Elixir, & ipsum dissipat & rectificat. Habes in Alberto in additionibus in cap. Solutionis spirituum, secundum Rasim in lib. de Lumine luminum hoc compositum.

Sulphuris calcinatio.

SUlphur quantum vis tere & cribra, & imbibe cum aqua salis armoniaci, & aceto mali granati: Et si erit ad Lunam, cum aqua salis communis, & aceto acerrimo de vino albo tantum, donec cum contritione & imbibitione communiter desiccetur in cinere decem vicibus in uno die: deinde pone in vase sublimatorio, & sublima sex vel novem vicibus: quod est ultimum tam ad solem, quam ad Lunam, ex libro Emanuel.

Sulphuris separatio.

ACcipe de eo bene trito quantum vis, & pone ipsum in sacculo lineo largo, & liga os sacculi, & pone in concha in qua sit lixivium ad medietatem ponderis sulphuris de calce viva bene trita, & super calcem pone sacculum cum sulphure, & desuper sacculum pone de calce viva tantum, quantum est totum sulphur, & tunc pone concham super recipiens suum & infunde desuper de optimo aceto (alibi dicitur fortissimo fervente) donec calx peroptimè sit extincta: & hanc vaporationem reitera septies omni vice renovando calcem vivam: & tunc extrahe sulphur de sacculo, & pone ipsum in vase vitreo, decoque ipsum in capitello fortissimo, in quo solutum sit prius in quadruplo sui de sale alkali cum aluminis jameni, nitri, salis armoniaci ana parte una, & decoque in igne levi cum suis vasis aqua & cinere mediante (alibi habetur in aceto vaporationis rerum suarum cum igne leni, donec totum consumatur, tunc desicca, &c.) per diem & noctem unam, tunc collige ipsum ut scis, & sicca & pondera, si fuerit libra una, adde ei limaturæ ferri subtilis uncias octo, & frica fortiter insimul cum fricatorio in paropside vitreata, & rora cum quatuor vel tribus ad minus unciis aluminis jameni extincti & dissoluti in octo unciis aceti destillati, & frica (vel tere) fortiter, & tunc addes uncias quatuor calcis vivæ, uncias sex spumæ maris, & iterum frica hæc omnia fortiter in paropside prædicta, & tunc desicca peroptime ad Solem vel ignem lentum, & tere peroptime & cribra per setaceum spissum, & tunc pone in aludel super stratum salis gemmæ, & sublima ipsum, ut dictum est de Mercurio, & reiterabis sublimationem & compositionem prædictam, & erit oleum optime separatum: Serva ergo ipsum ad horam necessitatis in vase vitreo.

Modus rubificandi ipsum.

MOdus est unus cum tincturis extractis de animalibus & arboribus vel lapidibus: Et alter est cum aquis rubificantibus, quæ sunt in speciebus limpidis: Et est magnum secretum cum funditur aliquis horum spirituum in operatione, tunc enim est Elixir magnum.

Auri separatio.

FAc de eo laminas ad modum tuæ unguis, & eas cementa cum hoc pulvere: Recipe salis communis separati partes duas, lateris antiqui in ripis fluviorum, vel in littore maris reperti, quod melius est, partem unam, tere optime & cribretur per setaceum spissum: tunc laminas dictas sic cementatas fac morari in medio athanor super tripodem per diem & noctem unam, & implendo athanor, id est furnellum carbonibus vivis, & quum minuuntur addendo semper de aliis, tunc igne remoto & infrigidato aperi crucibulum, & invenies aurum optime separatum.

Argenti

Argenti vivi separatio.

Accipe de eo quantum vis & mortifica ipsum cumpondere sui atramenti separati, & cum tantumdem salis communis separati: rorando cum forti aceto, & assando in furno panis calido per noctem toties, donec sit optime mortificatum: & tunc tere ipsum optime, & mitte ipsum in aludel super stratum salis gemmæ, & accende levem ignem donec humor cesset, & tunc ad vasis latera sublimetur, & hanc sublimationem reitera toties donec sit albissimum, semper renovando omni vice prædictam compositionem, & erit optime separatum.

Alia separatio Mercurii quæ in pluribus libris reperitur.

Accipe lib. 1. ex eo & mortifica ipsum cum pondere sui atramenti separati & salis communis separati unc. 8. & aluminis jameni separati unc. 4. & iterum soluti in fortissimo aceto in duplo sui, rorando prædicta cum medietate hujus aceti, in quo scilicet alumen jameni est dissolutum, & frica fortiter in paropside vitreata, ut videatur quasi terra torrida: postea assa in furno panis in vase concluso, ita quod non respiret aliquo modo per noctem unam, & in mane extrahe & pone in paropside & rora ipsum iterum, & frica cum medietate aceti quod reservasti, & pone iterum in furno, ut prius, tunc tere ipsum fortiter, & cribra per cribrum spissum, & pone in aludel supra stratum salis gemmæ, pone ipsum super athanor, & fac sub eo ignem cum tribus vel quatuor carbonibus, donec omnis humorositas cesset, & tunc vigora ignem paulatim, donec totum argentum vivum ad vasis latera sublimetur, & hoc reitera ter vel quater, donec simile nivi sublimetur, omni vice renovando compositionem prædictam, & erit optime separatum.

Additiones. Alibi sublimatur sic: Recipe de eo lib. 1. Atramenti citrini boni, lib. 1, salis communis albi combusti, lib. 1. aluminis de glacie lib. 1. tere omnia super prophidum; quousque Mercurius ibi mortificetur, ita quod nihil de eo vivum appareat, sed fiat totum nigrum ut lutum: postea pone in vase sublimationis, & sublima cum lento igne donec Mercurius sublimetur: reduc eum iterum ad fæces suas, imbuendo cum pauco aceto, & iterum sublima ut prius: ita fiat ter aut plus, donec sit albissimus:

Alibi ex libro Emanuel sic sublimatur.

Accipe de eo quantum vis, sicca & imbibe cum reiteratione fortissima in Sole in diebus Canicularibus, donec erit massa dura, cum aqua salis communis & aceti, & aqua aluminis jameni si erit ad lunam: si erit ad Solem, cum aqua salis armoniaci & atramenti. Deinde tere & pone in vase sublimationis, & sublima ipsum septem vicibus (vel undecim, quod est ultima) tribus horis cum igne debili, & quatuor cum igne forti: non est tale super terram.

Arsenici separatio.

Vapora ipsum prius, ut docui te vaporare sulphur cum calce & aceto: & si non vis ipsum vaporare, non est vis: tere ergo ipsum vaporatum, vel non vaporatum, peroptime cribra & adde uncias quatuor (vel octo) de calcute (id est vitriolo) & uncias quatuor cerussæ plumbi, & rora cum unciis quatuor vel tribus ad minus aluminis jameni dissoluti in octo unciis aceti destillati, ut fecisti in sulphure, & tunc pone ipsum in aludel, sive in vase sublimationis super stratum salis gemmæ, & sublima ut scis: & itera hanc sublimationem, & erit optime separatum, semper renovando dictas fæces.

Arsenici calcinatio.

Tere, cribra, & imbibe cum aceto accerrimo, in quo solutæ sint unciæ decem de sale aliquantulum præparato, & si erit ad rubeum, cum aceto mali granati, in quo solutum sit sal armoniacum, quod melius augmentat tincturam rubeam: deinde postquam erit bene tritum cum imbibitione & desiccatione quatuor vicibus in cinere, pone in vase sublimationis, & sublima quinque vicibus vel septem, quod est ultimum super eandem fæcem: & valet tam ad Solem quam ad Lunam. ex Eman.

Salis Armoniaci separatio.

Accipe de eo trito lib. 1. de spuma maris uncias 5. vel 6. & de sale gemmæ uncias 2. de sale communi & aluminis jameni ana uncias 2. contere hæc omnia simul fortiter, & cribra per setaceum spissum, & tunc mitte in aludel super stratum salis gemmæ, & sublima ut scis, & itera super ipsum semel compositionem & sublimationem, & erit optime præparatum: observa bene.

Tutiæ separatio.

Accipe de ea quantum vis, & ignias eam in cacia ferrea septies, & omni vice extingue eam in aceto vini miræ fortitudinis, tunc redde ei acetum, in quo extincta est, terendo & imbibendo super marmor, & siccando ad Solem, & tunc sublima eam sicut scis: & erit optime separata.

Magnesiæ & Marchasitæ separatio.

Accipe de quacunque harum volueris quantum vis, & ignias eam in cacia ferrea, septies omni vice extinguendo eam in aceto fortissimo sicut dictum est de tutia, sed tamen qualibet vice post extinctionem extrahatur ab aceto, & ponatur super porphidum, vel porphyriten lapidem, & fricetur fortiter, & cum aqua dulci abluatur. Hoc facto, igniatur ter, & omni vice extinguatur in aceto citrino, & erit optime separata.

Præparationes Salis communis, salis gemmei & Alkali.

Accipe de quocunque volueris separato partem unam, urinæ puerilis antiquatæ & decoctæ ad tertiam sui partem, & destillatæ per filtrum partes duas, & dissolve ipsum in ea, & destilla per filtrum, & congela cum igne levi sicut scis, & sic itera sex vicibus, sed omni vice post coagulationem fac ipsum morari in vase concluso in furno panis per noctem unam: hoc facto decoque ipsum ter, omni vice in duplo sui de aqua hac. Recipe seri lactis acetosi caprini partes quatuor, olei communis abluti cum aqua dulci & per alembicum destillati, vel pinguedinis testudinis, quæ melior est, mellis albi despumati ana, & omni vice coagula & assa ipsum in furno panis qualibet vice sicut prædictum est. Tunc solve ipsum per se in vase solutionis ut scis, vel in aqua animalis semel destillata, quod erit factum die una, & tunc destilla per alembicum, & adde ei æquale pondus sui de aqua aluminis (animalis) septies destillatæ per alembicum, quatuor vicibus cum aqua vel cinere, & tribus cum cinere sine aqua, & tunc coagula in vase coagulationis cum igne leni, aqua & cinere mediante, ita quod tota aqua consumatur vel coaguletur cum eo; tunc resolve ipsum ter & omni vice destilla per alembicum & coagula, & proba ipsum super laminam ignitam, qui si fluxerit ad modum ceræ vel plumbi, factum est, si non, reitera super ipsum ultimum opus donec sic contingat, & tunc erit optimè præparatum.

Aluminis

Aluminis jameni præparatio.

ACcipe de eo separato partem unam, & dissolve, & in vase solutionis cum aqua animalis (seu urina) semel destilla per alembicum & coagula: & tunc adde ei tantundem prædictæ aquæ animalis, & coagula insimul, sicut prædictum est in salibus: hoc est, ut totum coaguletur cum ea, & sic prius septies destilla per alembicum quatuor vicibus cum aqua & cinere, & tribus cum cinere: tunc iterum dissove & destilla prædicto modo per alembicum, & coagula sicut scis in vase coagulationis, & ita fac donec currat super laminas: & erit optime præparatum.

Aliter: Pone alumen jameni in ollam vitreatam & argillatam, & pone in furno panis per diem unam, deinde extrahe & tere, & imbibe cum aqua salis communis soluti in aceto de vino albo & urina pueri duodecim annorum. Sed de sale & aceto & urina æqualia sint pondera, distemperetur, & per pannum coletur, & de hac aqua imbibe cum trituratione & desiccatione aluminis jameni quinque vicibus, & erit nimis album: deinde pone in viscere [id est cucurbita vel potia] sub fimo per diem unum, & solvetur: destilla semel, deinde congela ut sit nivei coloris: deinde reconde, quia omni die potest dissolvi citissime in aquam claram: Et est unum de retinaculis, tamen habet protestatem solvendi. Et etiam eadem est præparatio aluminis zucharini. Ex lib. Emanuel.

Vitrioli præparatio.

ACcipe de eo quantum vis ut prius, & ignias, & extingue sicut præcepi de tutia in aceto, postea solve ipsum in vase solutionis tantundem sui aquæ vitæ præparatæ, & cum bene solutum fuerit destilla per alembicum, donec tota aqua destilletur rubicunda & clara, & tunc eam coagula: & hoc opus itera super ipsum, id est, solutionem & destillationem & coagulationem, donec super laminam velocissime fundatur, & tunc adde ei æquale pondus sui de oleo aluminis rectificato cum suo igne: tamen sit oleum prius destillatum & rectificatum rubeum: tunc ambo, id est oleum dictum, & aqua salis vitrioli rubicunda, & sal ejus rubeum dictum jungantur insimul, & rectificentur insimul semel, & erit optime præparatum.

Nitri præparatio.

ACcipe de eo præparato quantum vis, & funde ipsum, & extingue septies in aqua salis communis præparati, & tunc contere ipsum & ablue à sale cum aqua dulci: postea sicca ipsum & pondera & adjunge ei medietatem seu de plumbo præparato, & funde insimul, & iterum tere: & tunc adde ei æqualiter pondus sui de Mercurio optime separato, & contere simul rorando cum aqua salis communis præparati, & assando in furno panis per noctem, & tunc sublima fugitivum ab eo toties donec totus in fundo vasis cum eo remaneat: tunc ablue inde salem cum eo aceto destillato, quo facto sicca totum illud peroptime, & cera cum aqua vitæ, & solve in furno: & fac postmodum de eo per omnia ut dicam in præparatione auri, id est destilla per alembicum & congela, & cera cum oleo philosophico, & erit optime præparatum.

Talci præparatio.

ACcipe de eo separato quantum vis, & pone iterum in sacculo lineo spisso rotundo, & largo, & liga os ejus, & suspende ipsum super vaporem hujus aquæ: Recipe urinæ sublimatæ partes duas, salis armoniaci partem unam, & maneat sacculus super hujusmodi aquam tribus diebus, & totidem noctibus. Quarto die aperi sacculum & intromitte de lapillis albis ad sufficientiam, & tunc os sacculi liga stricte & pone ipsum in scutella vitreata, & projice super ipsum de aqua, cum qua fuerit vaporatum, & frica fortiter inter manus, donec tale per poros sacculi exiens, in fundo scutellæ decidat: tunc dimitte ipsum residere, & funde aquam subtiliter, & invenies ipsum in fundo scutellæ similem argento vivo præparato & soluto, & destillato per alembicum, tunc pone ipsum ad solvendum in solutione nostra: & cum fuerit aqua clara imbibe ex ea pondus sui de arsenico administrato, & iterum mitte ad solvendum, & cum solutum fuerit, destilla per alembicum ita ut nihil remaneat in fundo cucurbitæ, & fiat aqua valde pervia, & coagula eam, & cera in crucibulo tenui super ignem lentum cum oleo albo Philosophico, sicut scis, ita ut currat ad modum ceræ vel plumbi ad minus: & de hoc cerato projice pondus unum super centum cujus vis duorum plumborum separatorum, & fiet Luna melior ea, quæ est de mineris cum Dei auxilio, & ejus virtute.

Auri præparatio: & hic est modus faciendi ex omni corpore lapidem seu elixir quodlibet secundum suam speciem: vel composite, si mistionem intelligas: Ideo nota.

ACcipe de eo separato vel subtilissime limato quantum vis, & sublima ab eo æquale pondus sui de arsenico, vel sulphure rubeo sublimato ad rubeum, & ad album, donec medietas ejus cum eo in fundo vasis figatur. Et imbibe totum hoc de pondere sui aquæ salis communis separati & persoluti, & sicca & assa in furno calcinationis die & nocte una, tunc ablue inde salem cum aqua dulci, & sicca iterum: & tunc cera ipsum cum sale armoniaco separato rubeo ad rubeum, & albo ad album, & tunc pone totum ad solvendum donec aqua clarissima fiat: & tunc sublima hujusmodi aquam & destilla per alembicum, & coagula & cera in crucibulo super ignem cum oleo philosophico fixo rubeo ad rubeum, & albo ad album. Et tunc projice de ipso si est ad rubeum super argentum, & fiet aurum bonum: & si est ad album, super æs, & fiet argentum bonum.

Alia præparatio Auri quæ alibi reperitur.

ACcipe de eo separato & subtilissime limato partem unam, & æquale pondus sui de arsenico sublimato rubeo & frica insimul fortiter, & pone in aludel cùm tantundem salis communis præparati rubei, & sublima arsenicum ab eo bis vel ter, & erit optime præparatum.

Additio. Accipe bonum aurum purum, & habeas coram te paropsidem cum aqua munda dulci, & habeas cotem asperam mundam, cujus unum caput teneas in manu tua, & aliud stet in fundo paropsidis in aqua, & tunc frica aurum in cote sæpe madefaciendo cotem cum aqua, quia limatura descendet ad fundum vasis subtilis, fac ergo tamdiu quod limetur de auro quantum volueris: deinde permitte ita per horam & projice aquam cum facilitate, & ablue ter & sicca. Eodem modo facias de argento: sunt qui limant cum lima subtili, & ita utuntur. Ex lib. de Artibus Romanorum.

Argenti præparatio.

FAc de limatura argenti separati per omnia ut de auro dixi: hoc est sublima ab eo æquale pondus sui de arsenicò vel sulphure sublimato rubeo ad rubeum, & projice similiter ipsum super argentum vel æs.

Alia

Alia præparatio Argenti.

Recipe de limatura argenti quantum vis, & fac de ea cum sublimato arsenico albo per omnia ut dictum est in auro.

Plumborum duorum præparatio.

Recipe de quocunque eorum volueris separato partem unam, & funde ipsum in cacia ferrea, & projice super ipsum pondus sui de sale communi separato & pulverizato, & commove fortiter cum instrumento ferreo donec totum plumbum in pulverem convertatur, tunc ablue ab eo salem cum aqua dulci, & desicca pulverem illum & pondera, & imbibe ipsum cum tantundem sui de aqua salis communis separati, & per se soluti, & tunc pone in crucibulo bene concluso ne respiret, & fac ipsum stare in furno calcinationis per tres dies & noctes: tunc eo infrigidato extrahe inde salem omnino cum aqua dulci: & tunc iterum ablue cum aqua dulci de paropside in paropsidem ad modum cerusæ, ita ut fiat album ut nix: tunc desicca ipsum ad Solem, & postea fac de ipso per omnia, ut prædixi de limatura argenti, & erit optime separatum.

Ferri & Æris præparatio.

Accipe de quolibet horum volueris separato & subtilissime limato partem unam, & ablue ipsum ter omni vice cum medietate sui de arsenico, cujus medietas sit præparata ad comburendum corpora, & alia medietas separata solum, & fac ipsum manere in athanor calcinationis per diem & noctem: & omni vice fac ipsum descendere cum oleo (tartari) & per botum barbatum donec album & clarum descendat, & tunc tere ipsum & lima subtiliter, & rora ipsum cum aceto fortissimo in Sole calido donec ipsum optimè rubificatur: tunc pondera ipsum & adde ei tantundem arsenici rubei, & fac deinceps per omnia ut prædixi de auro.

Argenti vivi præparatio.

Recipe salis armoniaci, salis aluminis jameni, cuperosæ ana uncias tres, dissolve hæc in quatuor libris aceti destillati, & tunc mitte in ipso lib. unam cerussæ stanni, & fac ipsam manere intus per mensem & amplius, quia quanto plus intus steterit tanto melius est, & move ipsam quotidie bis vel ter, & cum operari volueris, dimitte quiescere, donec clarificetur: & extrahe inde aquam claram caute & destilla ipsam per filtrum, tunc congela ipsam, & congelatam pondera & ipsam imbibe cum tertia parte sui de aqua calcinata alba ad album, & rubea ad rubeum: & tunc assa in furno panis per noctem, & post dissolve per se sicut scis, & inde imbibe Mercurium separatum ad pondus ejus paulatim super porfidum, & sicca bene, & sublima sine strato aliquo alembico superposito cum suo recipiente, & quod sublimatur deduc super fæces suas terendo super marmor, redde ei aquam quæ ab eo destillavit: & sic reitera toties, donec inde nihil sublimetur. Et tunc remove sales abluendo cum aqua dulci: & tunc pone totum illud ad descendendum, fac descendere in laminam, & cum descenderit fac sub eo ignem septem diebus secundum quod dicam inferius in operatione verissimi Elixir: tunc fac de eo ut fecisti de auro.

Alia præparatio Mercurii, & Calcinatio ejusdem, quæ habetur alibi.

Recipe salis alkali, salis gemmæ, salis aluminis; salis armoniaci separatorum partem unam, & solve hæc omnia in duplo eorum de aqua occulti lapidis albi sublimata ter sine inhumatione, & dimitte quiescere die & nocte una, tunc destilla per alembicum & coagula cum igne levi in vase coagulationis, tunc resolve ea prædicto modò ter, & destilla per alembicum & coagula, & proba super laminam ignitam, & si se solverit ut cera vel plumbum, factum est: sin autem, reitera super ipsum ultimum opus, donec contingat, & erit Atincar. Accipe igitur mercurii separati partem unam, & de prædicto atincar per se soluto tantundem, & inde imbibe Mercurium paulatim super porfidum, & cum totum absorbuerit, desicca ipsum leviter, & pone in aludel sine strato aliquo: & alembico superposito cum suo recipiente, & obturatis juncturis cum luto magisterii sublima ipsum: & quod sublimabitur reduc super fæces terendo super porfidum, & reddendo ei aquam, quæ ab eo destillavit, & sic itera toties donec inde nihil sublimetur: & erit Mercurius bene calcinatus & præparatus. Tunc accipe de aqua pluviali destillata per alembicum & solve prædictam sublimationem in quadruplo sui de hujus Mercurii aqua, ita quod totum atincar dissolvatur in ea, Mercurius remaneat in fundo paropsidis calcinatus. Cola igitur inde aquam cum filtro, & ita fac donec omnis salsedo recedat tunc desicca ipsum & serva in vase vitreo ad horam necessitatis.

Calcinatio Mercurii. Accipe salis communis, salis gemmæ, & aluminis jameni ana quantum vis, & solve: de hac aqua imbibe super marmor Mercurium sublimatum terendo quousque satis biberit. Postea pone in cucurbita cum alembico, & desicca, semper autem reddatur ei sua aqua destillata ab eo donec totam biberit, nec ascendat: postea dissolve in aqua pluviali, & invenies in fundo Mercurium album.

Solutio ipsius.

Accipe salem armoniacum præparatum cum urina præparata quousque fit lactea, & dissolve in fimo equino sicut scis, & congela, Additio.

Auripigmenti sublimatio.

Recipe auripigmenti præparati lib. unam & batturæ cupri aut æris lib. 1. salis gemmæ aut salis communis lib. 1. & hæc tria tere super bene lapidem marmoreum, & misce bene & tere minute: deinde fac lectum unum salis communis in sublimatorio, & super illud stratum pone auripigmentum cum sua medecina, & sublima totum insimul ut fit in Mercurio: Sed in hoc non requiritur tantus ignis, quia sulphur & auripigmentum cito comburuntur: & quando fuerit sublimatum, videas si quid manserit in fæcibus: si sic: iterum sublima fæces quousque intus nihil remaneat, & pone cum illo sublimato & sublima ter, & serva munde.

Aliter sic sublimatur.

Recipe auripigmenti præparati lib. 1. salis communis præparati lib. 1. stanni calcinati aut plumbi lib. semis, cupri combusti aut limaturæ cupri aut ferri lib. semis, tere res ipsas, quamlibet per se, & postea misce simul, & tere minute, & pone ad sublimandum ut dictum est supra, & sublima ter & serva.

Descensio Auripigmenti.

Recipe auripigmenti, præparati dimidiam lib. & lib. dimidiam tartari calcinati, & tantum calcis vivæ, & unum quarterum salis communis præparati, & tere bene omnia insimul, & pone cum aqua aluminis ovorum rectificata, & pone cum pauco sanguinis porci seu pinguedinis, & fac pastam non nimis duram, sed medio modo: & pone in descensorio, & sint intus virgulæ ferreæ, quæ teneant

pastam

pastam in fundo ne cadat quando vas vertetur ut quod inferius est, fit superius: & appone coopertorium & claude cum argilla & fumo equino: Deinde fac fossam in terra, & verte vas quod superius est ut collocetur inferius, & pone sic in fossa & appone terram circumquaque, & fac parvum ignem in principio: & deinde paululum & augmentando, & hoc per dimidium diem, & in fine facias ignem fortem. Et nota quod parvum foramen, quod est in parte inferiori vasis semper debet esse apertum: & post sex horas dimitte ignem ut infrigidetur, & aperi vas, & reperies ad latera coopertorii auripigmentum quod descenderit album in similitudinem metalli albi fusi, ut argentum, illud collige & serva. Et si aliquid remanserit in fæcibus, iterum tere minute & appone aquam albuminis ovorum: & sic fac pastam, & fac descendere vi prius, & pone omnia simul.

Sulphuris & Arsenici præparatio.

Accipe de quocunque eorum volueris separato quantum vis, & decoque ipsum in pinguedine porcina vel arietina aut hircina in vase decoctionis, ita quod pinguedo semper supersit tribus digitis ad minus, & semper pinguedo quæ super elevatur, removeatur cum cochleari, donec ex ea nihil elevetur: tunc remove pinguedinem decoquendo in capitello facto ex cinere clavellato & calce viva & aceto distillato per alembicum: tunc calcina prædictum atincar prædicto modo ut fecisti Mercurium & ablue cum aqua pluviali destillata per alembicum, ut totum quod attingitur removeatur, ut dictum est in Mercurio: Tunc accipe de quocunque eorum vis partem unam, & pone in aludel cum duobus partibus aquæ occulti lapidis albi inhumati, destillati & rectificati septies alembico superposito cum suo recipiente, & claude juncturas cum luto Magisterii ut non respiret, & pone in aludel in vase fictili cinere trito (vel tamisato) pleno, & fac desubtus ignem lentum sex diebus. Et septimo die vigora ignem donec nihil destilletur, semper aquam quæ inde destillat reducendo super fæces, donec nihil possit destillari. Tunc igitur remoto igne per noctem & diem unam refrigerari permitte: in fundo vasis invenies laminam crystallinam, quam serva in vase vitreo bene sigillato ad horam necessitatis.

Additiones. Alia præparatio Sulphuris.

Tere sulphur vivum minute, & pone in sacco lineo, & liga large, & suspende in uno potto super ignem, & pone intus satis de lixivio quod docebitur, & facias infra diu multum bullire: deinde remove de sacco, & pone in patella terrea, & coque per dimidium diem in urina separata: deinde cola urinam, iterum pone in sacco, & coque iterum per dimidium diem in lixivio: postea extrahe & projice supra de aqua calida ad salem removendum: deinde exicca ad Solem, & erit bene præparatum.

Sulphuris sublimatio.

R. Sulphuris præparati, limati ferri aut cupri ana lib. 1. & libram salis communis præparati tere: bene hæc omnia & misce simul, & appone de aceto & fac pastam, & pone in sublimatorio, & luta circunquaque cum argilla, & pone per noctem in furno ad exiccandum: de mane extrahe & fac pulverem minutum: & postea sublima, & hoc ter, & serva Lixivium cum quo præparatur sulphur & auripigmentum, R. urinæ puerorum bene præparatæ, calcis vivæ, & salis communis præparati & cineris fabarum aut sarmentorum vineæ, & fac inde lixivium iterando colationem quater aut quinquies, & appone satis de sale communi, aut de sale alkali.

Arsenici præparatio.

Auripigmentum quantùm voles, coque in oleo lini aut amygdalarum amararum, aut in sumine porci super parvum ignem per dimidium diem: & sit tantum oleum aut pinguedo quod natet super auripigmentum ad spissitudinem digiti: & debet prius esse tritum in pulverem minutissimum: deinde post decoctionem aufer ab igne, & dimitte residere per aliquod tempus, deinde cola pinguedinem extra, ut melius potes: Postea pone super ignem, & appone satis de urina, & fac bonum ignem, & move sæpe cum baculo, & fac bullire per duas horas, & deinde cola urinam, & pone super ignem, & pone desuper acetum præparatum ad magnam quantitatem, & facias bonum ignem, & fac bullire per duas horas aut tres, & aufer ab igne, & extra cola acetum, & iterum coque in urina præparata, & iterum in aceto ad melius extrahendum pinguedinem, & projice super aquam bullientem sæpe, Deinde recipe & liga in sacco lineo non nimis stricto, sed largo, & cooperias in lixivio supradicto, & fac intus bullire tuum auripigmentum ligatum in sacco lineo, & semper aufer immunditias quæ supernatabunt quousque plus non appareant. Postea extrahe & fac bullire in aqua ad extrahendum salem, & quando satis bullierit, aufer & projice desuper satis de aqua ad extrahendum pinguedinem & salem, & tunc erit bene præparatum ad sublimandum & ad descendendum.

Salis Armoniaci præparatio.

Accipe de eo separato quantum vis, & solve ipsum sicut scis in albuminibus ovorum elixatorum, vel in aqua trium generum salis destillata per alembicum aqua & cinere mediante, & aquam quæ inde destillabit, redde ei, & sic fac donec nihil inde sublimetur. Itera ergo solutionem dictam & destillationem & coagulationem sex vicibus, & septima vice solve ipsum in duplo sui aquæ occulti lapidis albi inhumati, destillati & rectificati, & cum bene solutum fuerit, mitte in aludel prædicto modo ad destillandum & coagulandum. Ita ut tota aqua consumatur, tunc proba eum super laminam ignitam: quia si sese solverit ut cera, sine alicujus fumi emissione, factum est: quod si non, fac donec illud contingat: & erit optime præparatum. Serva ergo bene ipsum in vitro bene concluso.

Additio: Solvitur autem sal armoniacus in albuminibus sic in una hora: Accipe ovum decoctum durum, & illud scinde per medium & remoto vitello imple concavitatem ejus prædicto sale in pulverem redacto, & teneas inter manus bene clausas, aut in cucurbita infra balneum, & per horam modicum comprimendo emanabit aqua, & hoc juvat ad illud fixandum.

Alia præparatio ejus quæ in pluribus libris invenitur.

Accipe de eo separato quantum vis, & solve ipsum per se sicut scis, & destilla per alembicum & pondera, & adde ei æquale pondus sui de aqua aluminis jameni præparati si est ad album, vel vitrioli si est ad rubeum: & coagula simul hanc solutionem, & destillationem, & coagulationem reitera super ipsum septies, vel donec super laminam velocissime fundatur vt cera sine alicujus fumi emissione.

Tutia

Tutiæ præparatio.

Accipe de ea separata quantum vis, imbibe eam cum aceto fortissimo, in quo sal commune sit resolutum, & sicca & assa in furno calcinationis per diem & noctem unam, tunc ablue eam cum aqua dulci & sicca, & sic reitera quinquies: tunc tere ipsam cum sale armoniaco separato rubeo, vel cum aqua viridis æris, aut aqua auri resoluti, & sicca ad Solem: aut super ignem si velis, septies aut octies, postea pone ad solvendum, deinde ad congelandum, & iterum ad solvendum, & postea ad congelandum: deinde tere & incera cum oleo rubeo Philosophorum, aut alio oleo bene rectificato, & pone ad solvendum & congelandum bis, & proba super laminam calidam si cito fundatur: si non, reitera terendo & ponendo in crucibulo super ignem, & incorporando cum oleo guttatim, donec cito fundatur super lamina, & projiciatur unum super quinquaginta æris aut Lunæ, & solve & destilla per alembicum, & congela in lapidem, quem cera cum oleo philosophico rubeo, & projice super æs purgatum, & fiet aurum bonum.

Magnesiæ & Marchasitæ præparatio.

Accipe de quacunque harum vis separata partem unam & imbibe eam cum pondere sui salis communis separati & soluti, duplo sui de aceto, & sicca & pulveriza subtiliter, & pone in aludel, & fac subtus levem ignem donec humiditas cesset, & postea fac sub ea fortem ignem duobus diebus cum suis noctibus, tunc ablue ab ea salem cum aqua dulci & sicca & contere eam cum tantumdem sui arsenici separati rorando cum quarta parte sui de aqua salis communis separati, & sublima ipsam ab ea bis vel ter, semper reducendo sublimatum super fæces suas: deinde fac totum descendere per botum barbatum cum oleo & nitro toties donec descendat frustum album ut argentum, & solve destilla per alembicum, & coagula, & hoc frustum cera cum aqua salis armoniaci præparati in lapidem cryſtallinum, quem cera cum oleo philosophico albo super ignem, & projice desuper stannum & fiet arg. bonum: & hoc arg. projice super æs, & dealbabitur optime, & tunc junge ipsum argento bono & fiet optimum.

Additio. Aliqui dicunt, quod non est necesse sublimare tutiam, magnesiam, nec marchasitam, dummodo tamen fuerint præparata. Magnesia vero & marchasita sic præparantur. Tere quousque fiat pulvis minutus: deinde fac bullire in aceto & in aqua tartari per dimidium diem in quolibet: & postea in modico aceti: deinde cola acetum & lava cum aqua communi & sicca pulverem & serva. Et si hoc modo præparentur, non est necesse sublimare. Tutiæ verò quatuor sunt species, sed communiter utuntur ea, quæ parum viridis est, & paratur sic: Tere minute, & pone in cochleari ferreo, & pone cochlear in igne quousque tutia sit bene calefacta: deinde projice in aceto, postea extrahe & pone in dicto cochleari & repone super ignem, & iterum calefac bene & iterum projice in aceto: & sic fac septies, & erit bene præparata. Sic præparatam potes sublimare. R. tutiam præparatam ad unam lib. salis communis dimidiam lib. præparati, & dimidiam lib. batrituræ. Hæc omnia simul tere minute, & pone in vase sublimatorio absque strato salis, & claude fortiter cum argilla, & fac primo per unum diem, quousque humiditas exierit: deinde magnum ignem per unum diem, postea depone & aperi sublimatorium & reperies tutiam super fæces: quia non fugit ignem tantum sicut alii spiritus, nec ascendit in cooperatorium sublimatorii: sic sublima simul, & serva.

Præparatio Vrinæ. Ponitur in pluribus loco aceti.

Collige urinam puerorum duodecim annorum in vase vitreato: & cum plenum fuerit, sine ipsam quiescere septem diebus, tunc evacua eam in alio vase caute, ita quod fæx quæ est in fundo non commisceatur, & ita itera commutando de septem in septem diebus de vase in vas, donec nihil fæcis de ea resideat: & tunc coque ipsam usque ad tertiam sui partem & despuma & destilla per filtrum & alembicum quod melius erit, & ipsam in vase vitreo ad opus tuum serva.

Aquæ vitæ simplicis præparatio.

Occulti lapidis albi elixati quantum vis accipe, & contere fortiter donec fiat sicut medulla, & fermentari per diem & noctem illam dimitte, & tunc pone in vase destillationis bene sigillato, & destilla, aqua aqua & cinere mediante, & aquam destillatam mitte super fæces suas, & destilla iterum, & si fac ter: in pluribus libris non præcipitur ut ponatur super fæces suas, sed quod bis destilletur solum, & erit factum: & tunc destillabitur aqua alba ut lac, quam usui reserva.

Additio. Lib. XII. Aquarum ex lib. Emanuel.

1. Accipe argentum vivum & mortifica ipsum cum rebus adurentibus, & perviis, scilicet cum sale communi, & aceto acerrimo, alumine jameni, & limatura ferri tribus aut quatuor diebus: deinde sublima septem vicibus super eandem fæcem: Deinde solve cum alumine jameni soluto in sale & aceto acerrimo ad libitum omnia: & pone argentum vivum sic imbibitum sub fimo per quatuor (alias octo) dies, & vertetur in aquam claram, postea destilla semel, & projice fæcem nigram: quia per acuitatem salis aceti omnes partium superfluentes depurantur: & reconde aquam vitæ, cum qua fermentatur Elixir album, solvendo & congelando.

Secunda aqua. Accipe calcem Solis quæ est fermentum Elixiris rubei & solve cum atramento prius soluto in sale armoniaco & aceto mali granati per dies quatuor, & quando est dissolutum, destilla semel aquam claram, limpidam, rubeam & citrinam & odoriferam: Virtutem habet tingendi & etiam congelandi & solvendi beneficio salis: & hæc aqua est fermentum Elixiris rubei.

3. Accipe calcem argenti boni, & solve ipsam calcem cum alumine jameni soluto in sale & aceto acerrimo: postquam solutum fuerit, destilla ipsam aquam semel: quia est fermentum Elixiris albi.

4. *Stanni*: Accipe calcem stanni, solve in alumine jameni, & aqua salis communis: omnia solve in aceto de vino albo per quinque dies sub fimo. Deinde destilla semel aquam claram & albam, quæ habet virtutem solvendi & congelandi, & ponitur loco argenti in albo Elixir.

5. *Saturni*: Accipe calcem plumbi, solve cum atramento & sale armoniaco in aceto mali granati & sorbarum, quæ sunt retinacula: & postquam erit solutum in tribus diebus sub fimo, destilla semel: & ponitur loco auri in compositione Elixir: quia ibi sunt multa tingentia in Solem.

6. *De Calce peregrinorum.* Accipe calcem peregrinorum & solve cum alumine jameni & zucharini solutis cum sale communi & aceto de vino albo per septem dies: postquam erit solutum, destilla semel aquam claram, subtilem & odoriferam: habet

habet virtutem solvendi & congelandi: est fermentum Elixir albi.

7. *Aqua gambariva*: R. calcem gambarivam & solve cum atramento soluto cum sale armoniaco in aceto mali sylvestris, & postquam per tres dies erit soluta, destilla semel: quia per acuitatem salis & aceti tingit, solvit & congelat.

8. Accipe calcem ovorum gallinæ & solve cum alumine jameni & zucharino & sale communi: omnia solve in aceto acerrimo facto ex uvis acerrimis per 5. dies, postea destilla semel per alembicum, reconde aquam, quæ valet ad Lunam loco aquæ calcis argenti.

9. R. Lilii florem & pista cum radice ipsius, & sit ad libitum de utroque, & semper roretur cum aceto de vino albo, quia melius & citius depurantur, & subtiliantur per acuitatem aceti: cola & dimitte residere per tres dies, iterum cola, & ita fac colando per pannum, donec erit clarum: deinde claude cum oleo abluto per quinque dies, & destilla semel aquam claram, subtilem & odoriferam, quæ valet ad Lunam.

10. *Florum papaveris agresti rubei*. R. flores illos, & pista cum aceto mali granati, & sorbarum, semper rorando: quia citius inde clarificantur, postea cola per pannum quinque vicibus semper residendo: deinde postquam erit clara, claude cum oleo abluto per quinque dies, & destilla per alembicum semel aquam claram, quæ valet ad Solem.

11. *Squillæ*: Accipe radicem squillæ & pista semper rorando cum aceto, in quo solutæ sint 6. unciæ de sale communi aliquantulum præparato: & cum bene fuerit pistatum cola per pannum 10. vicibus donec erit clara, postea claude cum oleo abluto 6. diebus: deinde extrahe & destilla per alembicum tribus vicibus aquam claram, pulchram, odoriferam: & valet ad Lunam: habet virtutem solvendi & cogelandi.

12. R. Albumina ovorum coctorum fortiter, tere in mortario cupreo, pone in phiala vitri, & deinde sic in fimo ad putrescendum quousque redacta sint in aquam: deinde extrahe & destilla per filtrum, postea per alembicum forte, duplex, juncturis bene sigillatis, & non sit magnus ignis, sed omnia destilla per cineres calidos, & post destillationem iterum pone in fimo per quatuor dies, & destilla iterum ad lentum ignem & multos cineres: & sic fac ter aut quater usquequo habeas signum perfectionis: hanc serva, quia est pretiosa.

Olei Vitellorum ovorum præparatio, quæ in pluribus reperitur Libris.

Accipe vitella quæ extraxisti à prædicto lapide occulto albo (vide supra in præparatione aquæ vitæ simplicis) & contere ea ad modum medullæ, & pone de ea lib. semis in aludel alembico superposito cum suo recipiente, & destillabitur aqua rubicunda, crocea & spissa, & abjectis fœcibus à vase inhuma eas per octo dies reddendo eis aquam, quæ ab eis destillavit, & iterum destilla per alembicum aqua & cinere mediante, & ita itera tribus vicibus. Hoc facto destilla tribus vicibus cum cinere sine aqua, & tunc aspice si sit album, & proba ipsum cum ære ignito ad modum nummorum: quia si dealbaverit ipsum intus & extra bonum est: & si non, itera donec sic contingat, & semper super fæces suas fiat destillatio: Ignis verò qui remanebit in fundo vasis siccus & niger rectificetur, sic redde ei aquam albam, claram, quæ ab eo destillata fuerit assando & imbibendo, & postmodum da ei bibere aquam primam donec rubicundissimus fiat: Et tunc accipe de isto igne quantum vis, & solve ipsum in quadruplo sui de oleo suo rectificato, & destilla, donec rubicundissimus destilletur. Serva ergo ipsum in vase vitreo bene concluso.

Alia præparatio Olei vitellorum.

Fac de vitellis prædictorum albuminum ut præcepi de albuminibus, & quod destillabit ab eis erit oleum vitellorum.

Capitellum de Calce viva & Cinere clavellato.

Accipe calcis vivæ partem unam, cineris clavellati partes duas, projice super ipsa quadruplum sui de aceto forti calido, & itera supra compositionem, donec sustineat onus colando in concha lixivii: Quidam cum calce & cineribus addunt aluminis jameni aliquantulum, & salis armoniaci medietatem ponderis aluminis jameni. Juvat etiam ad fixandum.

Aqua de Lithargyrio.

Accipe frusti lithargyrii partem unam, salis alkali, aluminis jameni separatorum ana quartam partem frusti prædicti, salis armoniaci medietatem ejusdem frusti, dissolve alumen & salem alkali in duplo vel triplo sui de aceto prædicto modo & commove omni die ter, donec totum in hujusmodi aceto dissolutum & clarum apparet, tunc destilla per filtrum, & ad opus tuum reserva.

Frustum de Lithargyrio.

Accipe de lithargyrio quantum vis, & tere fortiter, & ablue ipsum cum aqua de paropside in paropsidem, donec grossiores partes divisæ sint à subtilioribus, quibus siccatis adjunge sibi pondus sui de arsenico semel sublimato, & sublima ipsum ab eis bis: postea fac totum descendere per botum barbatum cum oleo intro, donec frustum album descendat, & erit factum.

Additio. Dealbatio Lithargyrii. Accipe libram lithargyrii & mole bene, postea accipe lib. 5. de sale, & mole bene cum lythargyrio, & pone in aqua per 9. dies, miscendo bis quotidie: post lava bene à sale & sicca: & habebis lithargyrium dealbatum, si sit verum.

CAPUT I.

Aquæ rubeæ Avicennæ ad tingendum 4. spiritus sublimatos albos.

Accipe atramenti Ægyptiaci, limaturæ faulec ana unciam unam, floris æris tertiam partem unius unciæ, aluminis albi candidantis pannos (rochæ puto vel fæcis vini ustæ) quartam unciæ unius: sulphuris, arsenici citrini & rubei, lapidis armeni & lazuli ana unciam semis, mellis albi despumati, quartam libræ unius, salis armoniaci, salis gemmæ ana uncias 3. & semis: ponantur hæc omnia in 5. libris aceti, & dimittatur ad Solem per mensem unum: vel si non, fac ipsum bullire, donec consumetur ejus humiditas: prædicta tamen sint optime trita & calcinata, tunc destilla acetum à fæcibus, quæ in ipso sunt septies, & inde imbibe quicquid vis rubificare.

CAPUT II.

Accipe limaturæ faulec lib. 2. & infunde eas in 10. libris aceti per 10. dies, tunc cola hujus acetum,

acetum, & pone in ipso arsenici (sive auripigmenti rubei) sublimati & pulverizati lib. 1. salis armoniaci sublimati ter & pulverizati quartam libræ unius, tunc pone ad Solem, & augmentabitur sibi rubedo: tunc destilla ipsum per alembicum, & destillabitur album attinens citrinitati: deinde reduc ipsum ad limaturam aliam recentem, quam in ipso infunde, & destilla ipsum per alembicum ut prius: Et sic semper renova limaturam donec destilletur rubeum ut sanguis, nam hæc rubedo nunquam removetur. Quum autem præparaveris atramentum cum aceto, & removeris illud, semper egredietur bene rubeum, & erit color fixus. Scias autem quod nulla res rubea colorem retinet nisi illum, qui imitatur ejus naturam.

CAPUT III.

Et melius est ut destilles acetum à ferro, donec destilletur rubicundum, & acetum similiter ab atramento: & tunc jungas ambo insimul, & colores cum eis quicquid vis.

CAP. IV.

Aquæ quæ faciunt rubeum sine iteratione destillationis sunt aqua Tutiæ sublimatæ, & e qua sedine lapidis sive hæmatitis, in quibus ponatur acetum, & destilletur semel, quia sufficit: Aqua verò æris sola est melior istis: & fortior est aqua ferri cum sublimatur & rubificatur: & si posueris ipsum in aceto fiet aqua rubea sicut sanguis, & est color fixus: Hæ duæ aquæ licet sint prolixæ, propinquiores tamen sunt brevioribus.

CAP. V.

Accipe de limatura faulec partem unam, & tere ipsam, cum quarta parte sui de atramento, & super eam projice quadruplum sui de de aceto forti, & destilla ipsum per alembicum ab ea, & ita fac decies renovando qualibet vice atramentum, & decima vice destillabitur aqua rubicundissima sicut sanguis, quæ tingit omnia super quæ cadit: & nunquam color ejus removetur ab eis.

CAP. VI.

Accipe calcis vivæ partes quatuor, sulphuris vivi partes tres, & projice super ipsa aceti rubificati cum limatura cupri partes decem (alibi quatuor) & dimitte sic stare per 10. (alias 4.) dies, & tunc decoque donec acetum fiat sicut sanguis, deinde cola ipsum & destilla: hoc facto, R. calchanti viridis, arsenici sublimati rubei ana unciam unam, aceti lib. unam, atramenti rubei unciam semis, si ipsum inveneris, sin autem, sublima viridem vel citrinum cum aqua pura: aqua enim destillata remanebit atramentum rubeum in fundo cucurbitæ, quod pone in omnibus operibus tuis: tere ergo prædicta tria cum aceto prædicto, & inhuma per septem dies, & si solutum fuerit, destilla ipsum: sin autem, reinhuma donec solvatur, & tunc destilla ipsum, & destillabitur ut hyacinthus: colora ergo cum eo quicquid vis colorare colore bono & firmo.

CAP. VII.

Accipe de limatura faulec partem unam & projice super ipsam duplum sui de aceto forti, & sine intus stare, donec optime rubificetur: tunc destilla per alembicum donec acetum destilletur rubeum, & tunc colora cum eo quicquid vis, & similiter fac de limatura æris donec acetum optime fit viride: imbibe ergo quod volueris, & assa & rubificatur optime rubificatione firma.

Additio. Cum limatura faulec (puto ferri) appone vitriolum rubificatum, & destillabis oleum fixum, rubeum, philosophicum.

CAP. VIII.

Accipe duenec, salis armoniaci præparati ana quantumvis, & tere ipsa cum oleo de vitellis ovorum, sint sicut medulla, & tunc assa hæc assatione levi & repone, & colora cum eo quidquis vis coloratione firma.

CAP. IX.

Accipe limaturæ ferri faulec partes decem, atramenti Ægyptiaci quantum est quarta pars limaturæ, terantur & projiciantur in aceto vini albi destillato, & illud acetum ponatur ad Solem septem diebus, & tunc cola ipsum, & in eo pone calcanthi viridis vel colcotar rubei adusti, si inveneris, sin autem, atramenti Ægyptiaci ana ad unam lib. aceti dicti, unciam unam duenec, id est vitriolum, alacar vel alabric, id est sulphur ana unc. semis (alias unc. tres) tere hæc quatuor, & projice in dicto aceto, & pone ipsum ad Solem septem diebus, & tunc cola ipsum, & accipe de lapide lazuli in quo sunt venæ aureæ quantum volueris, & projice ipsum tritum in dicto aceto, & decoque vel frange eum intus per diem, & tunc in dicto aceto pone tantum salis armoniaci crystallini quantum ipsum est, & misce bene totum terendo fortiter insimul: hoc facto, inhuma totum donec solvatur: & cum totum factum fuerit aqua clara rubea, rubifica cum ea quidquid volueris colore firmo.

CAP. X.

Accipe de atramento Cyprino assato partem unam, & tere ipsum cum quadruplo sui aceti fortis, & destilla ipsum ab eo, & ita fac decies renovando qualibet vice atramentum, & destillabitur rubeum sicut sanguis: quod si sic non fuerit decima vice, reitera hoc toties donec id contingat: & inde rubifica quidquid vis colore firmo.

Modus rubificandi rem aliquam ex dictis aquis.

Accipe rem quam rubificare volueris, & imbibe eam ex quacunque volueris prædictarum decem aquarum, & tunc assa eam, & impressionem faciet aliquam in prima vice: deinde itera hoc opus donec fiat rubea ut hyacinthus. Nota denique quod spiritus rubificandi hoc modo debent prius esse sublimati albi, & corpora similiter debent esse calcinata alba, & tunc tinctura inseparabiliter in eis figetur.

Aqua rubea, à qua quatuor spiritus sublimati albi, rubei sublimantur.

Accipe salis communis, salis gemmæ, salis armoniaci, aluminis jameni separatorum ana lib. 1. alkali quantum de omnibus, vitrioli citrini separati lib. 5. ferri & æris quæ cum arsenico descenderunt, albæ limaturæ ana lib. unam, & uncias duas aceti vini albi lib. 4. cum isto igitur aceto & calce viva vapora prius sulphuris vivi lib. quinque, & postea dissolve in dicto aceto omnia prædicta,

excepto ferro, ære, vitriolo, & tunc destilla hujusmodi acetum per filtrum, deinde ignito limaturas dictas in cacia ferrea & extingue in dicto aceto multoties, & omni vice post extinctionem tere hujusmodi limaturas optime in mortario zebaico, id est ferreo cum pistillo ferreo, & post contritionem ablue eas in dicto aceto: Et sic itera ignitionem, extinctionem, contritionem, & ablutionem, donec omnino hujusmodi limaturæ sint in dicto aceto dissolutæ: Hoc facto igni vitriolum prædictum extinguendo in dicto aceto septies omni vice in mortario prædicto fortiter conterendo: tunc inhuma in sterquilinio septem diebus, vel donec aqua clarissima & rubicundissima videatur: Et tunc destilla totam per alembicum aqua & cinere mediante toties donec rubicundissima destilletur, semper super fæces suas reducendo: & tunc serva eam ad opus tuum.

Præparatio Mercurii, Arsenici, & Sulphuris ad rubeum.

Accipe de quocunque horum volueris separato semel partem unam & ipsum imbibe cum pondere sui de aqua rubea prædicta scilicet, qua spiritus sublimati albi, rubei sublimantur: & tunc sublima ipsum ab ea toties donec ipsum rubeum sublimetur: Et accipe hujus sublimati rubei partem unam, & imbibe ipsum cum quarta parte sui atramenti præparati, soluti & destillati rubei, & sublimetur ab eo toties, donec in fundo vasis ligatur: hoc facto compleatur cum oleo philosophico rubeo secundum ordinem supradictum: Et hoc est complementum Mercurii, arsenici & sulphuris ad rubeum.

Alia præparatio horum trium ad rubeum, ex aliis libris.

Accipe de quocunque horum volueris separato partem unam, & imbibe ipsum cum pondere sui de aqua rubea, à qua quatuor spiritus sublimati albi, rubei sublimantur: Et tunc sublima ipsum ab ea toties donec rubeum sublimetur & in fundo vasis figatur. Tunc ablue inde salem cum aqua dulci & sicca, tunc cera ipsum cum sale armoniaco præparato rubeo, & solve, & destilla, & coagula. Et tunc hoc coagulatum cera cum oleo philosophico rubeo, & projice de eo desuper argentum separatum, & fiet aurum optimum. Hoc est complementum præparationis Mercurii, Arsenici & Sulphuris ad rubeum.

Præparatio Salis Armoniaci ad rubeum.

Accipe de ipso sublimato quantum vis & solve ipsum, destilla per alembicum, & tunc adjunge ei medietatem ponderis sui de vitriolo præparato, & solvantur insimul, & destillentur insimul per alembicum, & tunc coagula insimul: Hoc facto reitera super ipsum solutionem, & destillationem, & coagulationem septies, vel donec super laminam fundatur ut cera & non fumiget.

Alia præparatio ejus ad rubeum.

Accipe de sublimato quantum vis, & solve ipsum, & destilla per alembicum, & tunc adjunge ei æquale pondus sui de trium generum separato ab occulto lapide, & atramentum præparatum, inhumato & destillato; & rubificato rubeo, & hæc duo coagula insimul. Hoc facto reitera supra ipsum solutionem & destillationem & coagulationem toties donec super laminam fundatur ut cera, & non fumiget: & erit consilium nostrum completum.

ADDITIONES.

Omne Sal sic potest rubificari.

Tere sal, & appone aliquam aquarum rubearum & tere bene & sicca ad Solem, deinde tere & appone de aqua illa rubea, & ita fac septies aut octies, & pone ad dissolvendum, & cum dissolutum fuerit, destilla per filtrum, postea congela, & iterum dissolve, deinde congela bis aut ter: deinde tere & appone modicum de oleo rubeo Philosophorum, & erit rectificatum: & inde poteris facere aquam si voles, & postea serva.

Hoc etiam modo poteris rubificare quatuor spiritus, ipsos sublimando bis aut ter, & miscendo semper id quod sublimatum est cum eo quod erit in fundo vasis: Et ita in qualibet sublimatione imbibere debes de aqua illa rubea, unde prius eos imbibisti, & cum tibi suffecerit pone sublimatum cum eo quod mansit in fundo vasis in uno crucibulo, & appone de oleo rubeo Philosophorum tres aut quatuor guttas, & postea serva. Et si citius vis rubificare tuos spiritus, & tuum sal, tere & appone de aqua rubea, & sicca ad Solem, & ita fac septies aut octies: deinde sicca & serva, & quando fuerit exiccatum sexies aut septies tere bene & appone de aqua rubea, & postea dissolve, deinde congela, & melius erit: Et tunc rubificabis calces metallorum. Sed oportet quod semper imbibas cum oleo Philosophorum super ignem in crucibulo: quia aliter dictæ calces non possent leviter fundi, nec reduci ad naturam metalli, nisi cum humiditate alligante & penetrante suas partes siccas & combustas: quod fit apponendo satis de oleo rubeo guttatim super ignem in crucibulo, donec fundatur ut cera: Hactenus additio.

Oleum album fixum philosophicum.

Accipe frustum lythargyrii albi, stanni extracti cum arsenico lib. I. & lima hoc subtiliter, & adde ei sulphuris, arsenici, separatorum alborum ana uncias duas, Mercurii separati albi uncias quatuor, & contere hæc omnia fortiter insimul cum octo unciis aquæ salis armoniaci præparati albi, & tunc sicca & assa levi assatione, & pulveriza fortiter, & pone in vase sublimationis, & sublima toties donec nihil de eis ascendat: tunc iterum cera totum hoc, quod erit in fundo sublimatorii cum pondere sui aquæ prædictæ: & tunc totum projice in duplo sui aceti ter destillati in 2. lib. aluminis jameni candidi & bene plumosi, & omni die movebis vel ter fortiter, donec omnia in dicto aceto solvantur: vel pone acetum illud cum prædictis in loco solutionis, quod melius est. Illis solutis, destilla per alembicum septies super fæces suas, & egredietur vel destillabitur aqua alba clarissima qua utere circa ultimam cerationem corporum & spirituum calcinatorum ad album, & cerabuntur cum ea velocissime cum Dei adjutorio ejusque virtute. Hæc enim est aqua alba permanens, aqua candida, & lac virginis, & acetum Philosophorum, & aqua serenans & penetrans, & aqua separans, & conjungens, occulta ergo ipsam, & operare cum ea: Et extingue in ipsa laminas æris separati, & fiet argentum melius, quam illud quod de mineris extrahitur.

Alio

Alio modo oleum album fixum philosophicum.

Accipe cerussæ de frusto lithargyrii albissimi factæ, & cerussæ Jovis extracti cum arsenico ana lib. unam, & cera eas, & solve in duplo sui aquæ salis armoniaci præparati, & tunc destilla per alembicum, & imbibe inde lib. 1. vel lib. 2. argenti vivi sublimati & calcinati albi: & iterum solve & destilla per alembicum toties, donec aqua alba destilletur clarissima: Et tunc utere ipsa circa ultimam cerationem rerum ad album.

In pluribus libris invenitur finis hujus olei albi fixi sic: Quod postquam destillata est aqua alba clarissima, quod ipsa coaguletur coagulatione bona, & coagulabitur in laminam albissimam, quam cera ceratione bona & ultima cum sale armoniaco & oleo animalis (seu vitellorum ovorum) prius rectificato albo, & projice super æs separatum, & fiet argentum melius eo quod est de mineris. Et si laminam æris separati in aqua prædicta ante coagulationem extinxeris, fiet argentum optimum. Hoc autem oleum album fixum philosophicum, est oleum animale album fixum philosophicum, & oleum serenans & penetrans, & germinans & separans & conjungens: & cum hoc oleo retinetur omne volatile à fuga.

Oleum rubicundum fixum philosophicum.

Accipe de sulphure citrino lib. 1. & vapora ipsum cum lib. 1. calcis vivæ, & libris quatuor aceti fortissimi albi: tunc renova calcem super hoc sulphur ter, & postmodum renova sulphur & calcem & sicca donec ipsum acetum optime rubificetur, tunc hoc acetum divide per medium, & in una medietate dissolve quartam partem, mitte limaturam ferri & æris, quæ cum arsenico descenderunt, & dimitte totum stare in eo septem diebus: & omni die bis vel ter commove: octava die separa acetum à limatura: & limaturam ignias in cacia ferrea, & extingue in eodem aceto ter, & omni vice contere eam fortiter in mortario ferreo cum pistillo ferreo, & ablue in prædicto aceto antequam remittas ad igniendum, & ita postmodum reitera toties donec tota limatura in dicto aceto dissolvatur, & acetum illud sanguis rubicundus videatur: Et tunc destilla hujusmodi acetum super fæces illas per alembicum toties, donec ab eis rubicundissima destilletur, semper super fæces suas reducendo, tunc hoc acetum serva ad partem: Deinde accipe aliam medietatem aceti quam superius reservasti, & adjunge ei salis armoniaci, vitrioli Cyprini assati, de quolibet ana quartam partem sui, & contere fortiter, & fac ipsam morari in eo tribus diebus, sed omni die contere vitriolum fortiter bis vel ter in mortario ferreo, ut bene dissolvatur in dicto aceto: hoc facto destilla ab eis acetum cum alembico, tunc projice fæces, & renova huic aceto destillato atramentum vel vitriolum decies semper ad quartam partem aceti, & decima vice destillabitur rubeum ut sanguis, & inficiet omne quodcunque tanget colore rubeo: Accipe igitur de duobus acetis jam rubificatis ana, & junge eis tantundem salis armoniaci præparati rubei, (alibi tantūdem aquæ animalis inhumatæ destillatæ, & rectificatæ ter & præparatæ cum pondere sui arsenici) & ad lib. 1. hujus aceti infunde in eo uncias duas Mercurii sublimati rubei (& calcinati) & dimitte ipsum resolvi in eum, & tunc pone totum in destillatorio & destilla insimul ter, semper super fæces suas. Reserva igitur hanc aquam, & colora cum ea quicquid vis: & lauda Deum qui eam tibi dedit: quia ipsa est preciosior omni pretio: Quoniam si Lunam, vel aliquod corpus dealbatum in ipsam extinxeris, efficitur Sol melior eo qui est de mineris.

Oleum rubicundum fixum philosophicum.

Accipe croci Arabici calcinati, vitrioli Arabici viridis, frusti lithargyrii (alibi dicitur aurei) & stanni calcinati rubificati ana uncias 3. sulphuris vivi, arsenici citrini sublimati rubei calcinati ana unc. 6. Mercurii sublimati & calcinati rubei salis armoniaci præparati, soluti, destillati, & rectificati cum oleo animalis destillato & inhumato & rectificato rubeo ana lib. 1. conficiantur autem sic: Incera crocum Arabicum & chalcanthum viride, & frustum lithargyrii stanni cum sale armoniaco animalis prædicti, & quum bene rorata fuerint, mitte ad solvendum donec solvantur in aquam perviam & rubeam: Et tunc destilla per alembicum, & inde cera, & imbibe sulphur & arsenicum prædicta, & tunc iterum mitte ad dissolvendum: & cum solutum fuerit destilla per alembicum toties donec clarissimum & rubicundissimum destilletur, & tunc coagula illud in vase coagulationis, & cum coagulatum fuerit, tunc cera ipsum ultima ceratione super ignem levem cum oleo animalis (scilicet vitellorum) ingrediente, donec fundatur ut cera, tunc refrigera ipsum & projice de ipso pondus unum super centum pondera Lunæ, aut Jovis aut Saturni separatorum, & erit Sol optimus. Hoc autem oleum, est oleum philosophicum, quod non accenditur, & oleum quod ardet in perpetuum, & oleum permanens, & oleum animalis rubeum: Occulta ergo ipsum, preciosius est enim omni precio, quoniam si Lunam aut aliud corpus dealbatum in ipso ter ante coagulationem extinxeris efficietur optimus Sol. (Nota ex hoc oleo dupliciter posse nos operari, scilicet ante congelationem in ipso extinctionem faciendo: & post congelationem de illo pulvere super corpora fusa projiciendo) Cum hoc etiam oleo ante suam congelationem coagulatur argentum vivum cum quo eriguntur corpora, & cum ipso retinetur omne volatile à fuga: Et hoc oleum occultaverunt Philosophi, & cum eo fecerunt ex crystallo ~~fuso~~ carbunculum, quia est oleum penetrans & colorans, & cum ipso cerantur corpora & spiritus calcinati ceratione ultima ad rubeum: operare itaque cum eo, & lauda Deum, qui ipsum dedit. Additiones.

Oleum benedictum sic facias: Accipe lateres rubeos quos nunquam tetigit aqua, & accende in igne, donec igniti appareant, posteà extingue eos in oleo olivarum, tere ad modum similæ, & imple ex eis ventres destillationis vitreatos, deinde præpara super ventres capita eorum, & luta juncturas luto sapientiæ, ita ut non respirent, postea mitte super furnum destillationis, & non sit velamen inter ventres & ignem, & intromitte ignem facilem sub ventribus, donec destilletur rubeum vehementis rubedinis: custodiatur ignis ne accendatur cum oleo, & non possit extingui, &c.

Alio modo.

Accipe tegulas novas & ignias eas frustatim, & pone in vase plumbato strictum os habente, & tunc pone intus oleum petroleon sicut invenitur venale, & bene cooperi ne inflammetur, & cum frigidum fuerit, pura & accipe tegulas prædictas extinctas, & iterum ignias bene, & pone ut prius in oleum prædictum, & etiam de novo si non sufficiat illud ad cooperiendum tegulas, ut superabundet ad densitatem duorum digitorum: Tunc iterum depura oleum, & tegulas bene tere, & pone in destilla-

destillatorio fortissimo vitreo, & cum prædicto oleo cooperi & destilla lento igne primo, postea fortissimo quantum habere poteris, tunc facias ipsum oleum sic destillatum incombustibile sic: Accipe regularum saracenicarum minutissime contritarum partes duas, calcis vivæ bene tritæ, & cribratæ partem unam, salis armoniaci bene triti partem dimidiam, tosti salis partem dimidiam: sales bene misce, tunc incorpora cum isto pulvere prædictum oleum ita quod non supernatet, sed sit parum madidum, ita quod pulveres dominentur, & quod oleum non dominetur pulveribus, & pone in vase vitreo, & destilla primo lento igne, postea fortiori quo poteris: Et iterum in novis pulveribus destilla ut dictum est, & sic fac toties donec sit incombustibile, quod probabis ad candelam cum bombyce inuncto isto oleo, quod extinguet candelam. Parva quantitas istius olei præparati valet ad multam congelationem Mercurii, & subitam introductionem omnium spirituum fixatorum.

Oleum album philosophicum: Recipe partem unam calcis corticum ovorum, & pone cum sex partibus albuminis ovorum: misce omnia simul, & pone ad dissolvendum per septem dies aut plus: postea destilla in cineribus ad lentum ignem quousque tota aqua sit destillata, deinde reitera illam destillationem super suas fæces bene miscendo, & destillando ut prius: Postea recipe quod in fundo destillatorii remanserit, & tere & imbibe cum aqua ex hoc destillata: & iterum destilla tot vicibus reponendo super suas fæces quod nihil amplius destillet: sic reperies in fundo vasis lapidem qui erit albus ut crystallus quem serva: Deinde recipe unc. sex salis armoniaci, & unc. sex olei ovorum septies destillati aut bene purgati, & unc. sex lapidis albi supradicti: hæc omnia misce insimul & tere super marmor, & imbibe & sicca quousque biberit totam aquam & oleum: Et postquam totum fuerit sic bene immassatum, pone & dimitte in vase vitreato per spacium quatuor dierum: Deinde projice totum in una libra aquæ albuminum ovorum & claude vas, & pone in fimo ad solvendum per quindecim dies, & solvetur in aquam claram & albam ut lac: Et hoc est oleum completum album Philosophorum.

Fit etiam aqua seu oleum ex sanguine, ovis & capillis, & aliis, quæ dicitur etiam Philosophorum.

Oleum rubicundum fixativum: Recipe vitrioli Romani lib. 1. & semis, salis armoniaci, salis nitri, cinabrii boni & rubei ana lib. 1. & fiat aqua fortis: Sed projice lascivam, id est, Phlegma. In qua aqua forti extinguantur frusta laterum antiquorum candentia, sive laterum recentium nunquam tactorum ab aqua, & claudatur vas usquequo materia fuerit infrigidata: postmodum frusta laterum extrahantur & pulverizentur, & in cucurbita alembico superposito ponantur, & destilletur aqua vel oleum usquequo fæces siccissimæ remaneant: in quo liquore dissolve Mercurium bene mundificatum super lentum ignem & fixabitur, rubificabitur, & erit materia liquida sicut theriaca vel butyrum: de qua fac projectionem unius partis super decem Lunæ puræ, & convertetur in colorem Solis fixum ad omne judicium & examen, sed deficit in pondere nisi Luna primo fixetur.

Aqua seu oleum rubeum: R. atramenti & vitrioli rubificati, & parum salis armoniaci & tantum limaturæ ferri, & pone insimul, & projice acetum supra: & dimitte per 15. dies, & destilla decies aut pluries, quousque acetum destilletur rubeum ut sanguis, & qualibet vice renova atramentum. Hactenus additio.

Crocum Arabicum, & Vitriolum Arabicum viride.

Accipe limaturæ endanici (vel acerii sive azarii) partem unam, & assa ipsam cum medietate sui arsenici citrini, cujus medietas sit separata solum, & alia medietas præparata ad comburendum corpora: Et fac ipsum descendere per botum barbatum donec albissimum & serenissimum descendat: & renova ei ter arsenicum supradictum: tunc frustum quod descendit lima subtiliter, & fac morari hanc limaturam in duplo sui de aceto vini albi fortissimi per septem dies, in quo prius sit soluta decima pars sui de sale armoniato separato, & omni die commove bis vel ter fortiter, & stet illud acetum ad Solem & in loco calido: septimo die extrahe limaturam ab aceto, & ignias eam in cacia ferrea, ter & omni vice contere eam ter fortiter in mortario ferreo, & ablue eam bene in dicto aceto, antequam ad igniendum reponas: & ita fac de septimo in septimum diem, donec limatura fere dissoluta sit in dicto aceto, & ipsum acetum sit rubicundissimum quasi sanguis: tunc destilla hujusmodi acetum per filtrum, & post destilla ipsum per alembicum, & id quod in fundo cucurbitæ resedit accipe: quia illud est oleum Arabicum. Et si vis facere vitriolum Arabicum viride, fac per omnia limatura æris separati, ut fecisti de limatura endanici, & quod in fundo cucurbitæ resederit, illud est vitriolum Arabicum viride.

Ratio componendorum Elixirium ex prædictis speciebus præparatis.

Accipe limaturæ Lunæ separatæ lib. ß. sulphuris & arsenici separatorum, & calcinatorum alborum ana unc. tres, Mercurii separati albi lib. 1. tere hæc omnia insimul super porfidum, & imbibe cum aqua salis armoniaci præparati albi lib. ß. & tunc assa levi assatione: deinde tere & pone totum in aludel alembico superposito cum suo recipiente bene concluso, & pone super athanor sublimationis, & fac desubtus ignem levem, donec tota humiditas per alembicum in recipientem ceciderit, & tunc vigora ignem paulatim per duos dies & duas noctes, donec una pars medicinæ ad latera vasis ascendat, & alia in fundo ejus figatur: & tunc dimitte infrigidari, & fracto vase, id quod ascenderit superius, tere fortiter, & misce fortiter cum eo quod remansit inferius, & redde ei aquam suam, quæ ab eo destillavit, & assa totum igne mediocriter, fortiori scilicet quam prius aliquantulum, & tunc iterum tere, & ad sublimandum ut prius remitte: & sic reitera sublimationem, contritionem & assationem paulatim vigorando qualibet vice assationem, donec nihil penitus sublimetur, sed totum in fundo vasis remaneat. Hoc facto, tere totum illud quod in fundo erit, & imbibe imbibitione rorida cum ℥. 1. aquæ prædictæ, alias cum ℥. 1. olei philosophici albi: & tunc pone totum ad descendendum in imbercatum (puto vas per alembicum) & fac sub eo ignem fortem per diem unum, & fortiorem per alium, & tertio die fortissimum per tres dies & noctes, sicut est ignis fundendi:

fundendi: tunc frange imbercatum, & laminam vel frustum quod in eo inveneris, cera ultima ceratione in crucibulo tenui super igem cum oleo albo philosophico guttatim projiciendo de ipso donec fundetur velocissime ut cera, & tunc extrahe crucibulum ab igne, & cum infrigidatum fuerit, ex hac medicina pondus unum super 50. æris separati pone, & fiet argentum bonum cum Dei auxilio & ejus virtute. Si autem medicinam prædictam cum fixa est in fundo aludel, vel post descensionem ad solvendum posueris, fiet aqua clara, & tunc ipsam coagulaveris in lapidem, & hunc lapidem ceraveris cum oleo dicto in crucibulo super ignem, scias quod labor tuus multiplicabitur. Et si postquam soluta fuerit, ipsam semel ad minus per alembicum destillaveris, antequam coagules ipsam in lapidem, augmentabitur adhuc ejus bonitas & fructus laboris tui. Item si acceperis limaturæ Lunæ lib. 1. sulphuris & arsenici ana ℥. 5. Mercurii lib. ß. & processeris, ut supra dictum est, scias quod operatio non tantum valebit ut prius, & adhuc minus valeret, si minus de spiritibus apponeres.

Si autem hunc processum vis ordinare ad rubeum, tunc accipe spiritus sublimatos & calcinatos rubeos, & aquam salis præparati rubei, & oleum rubeum, & tunc procede per omnia, ut dictum est: Et medicinam projice super argentum separatum, & fiet aurum bonum: Et si loco limaturæ Lunæ, limaturam Solis posueris, adhuc operatio erit melior.

Compositio verissimi Elixiris ad album.

Accipe argenti vivi præparati albi lib. semis, & solve ipsum in duplo sui aquæ salis armoniaci præparati albi & soluti, & destilla per alembicum, & inde imbibe lib. 1. argenti vivi soluti, calcinati, albi: & illam solve & destilla per alembicum, & inde imbibe sulphuris & arsenici sublimatorum, & calcinatorum alborum ana unc. 3. & iterum solve & destilla septies, quod est ultimum. Tunc coagula illud destillatum, & tunc tere hunc lapidem, & rorando imbibe ipsum ex unciis tribus olei prædicti philosophici (alias ex unciis tribus aquæ prædictæ) & tunc fac ipsum descendere in Kimiam, & cum descenderit, fac sub eo ignem levem duobus diebus cum suis noctibus, & post mediocrem duobus aliis diebus cum suis noctibus, & fortissimum die una cum sua nocte, & tunc frigidari permitte, & frange Kimiam (est vas) & laminam crystallinam quam in fundo ejus invenies, accipe, & tere ex ea unc. 1. quam cera super ignem levem in crucibulo tenui cum oleo philosophico albo, projiciendo guttatim desuper, donec fundatur ut cera: dimitte ergo eam infrigidari, & tunc proba eam super laminam ignitam: quia si se resolverit velocissime ut cera sine fumo, cerata est: sin autem, reduc ipsam ad crucibulum super carbones guttando desuper oleum prædictum guttatim donec sic contingat: & tunc projice ex ea pondus unum super quinquaginta æris separati, & fiet argentum optimum.

Si autem hunc processum vis ordinare ad rubeum, accipe prædictos spiritus præparatos ad rubeum, & oleum rubrum similiter, & tunc procede per omnia, ut dictum est, & projice medicinam super arg. separatum, unciam scilicet unam super quinquaginta, & fiet Sol optimus.

Modus componendorum Elixirium cibando.

Accipe de l[im]atura argenti separati libram semis, arg. [viv]i semel sublimati & revivificati sublimando c[um] calce viva libram 1. ciba itaque ipsum cum prædicta limatura, & tere fortiter insimul in mortario lapideo, donec argent. viv. limaturam biberit, & fiat quasi butyrum: ita quod limatura non sentiatur, & terendo ablue fortiter cum aceto, & sale communi separato, donec acetum exeat inde clarum: tunc ablue inde salem cum aqua dulci, & permitte siccari, & cum siccatum fuerit, addes ei sulphuris & arsenici sublimatorum calcinatorum alborum ana unc. 3. & contere insimul fortiter, donec fiat quasi unum corpus, & illud corpus imbibe & incera cum unc. 6. aquæ salis armoniaci sublimati, soluti & rectificati, & tunc pone totum in aludel cum suo recipiente bene concluso & lutato luto sapientiæ: & pone ipsum super athanor, & fac sub eo ignem levem donec humiditas per alembicum in recipientem ceciderit: & tunc vigora ignem donec totum sublimetur quod ascendere voluerit, tunc sine vas infrigidari. Et ipso discooperto id quod elevatum est super reduc super fæces suas terendo & reddendo sibi aquam, quæ ab eo destillata est: Tunc repone in aludel prædicto ad sublimandum & ita fac, donec inde nihil possit sublimari, semper reddendo ei aquam suam. Tunc pone totum ad descendendum cum Kimia (seu vase apto) ut prædictum est supra, & frustum vel laminam quam in fundo vasis invenies cera ultima ceratione in crucibulo super ignem cum oleo ingrediente: & tunc ex hac medicina projice pondus 1. super 50. æris separati & fiet Luna bona. Et si medicinam cum descenderit & fixa fuerit per decoctionem solveris in aquam perviam, & eam congelaveris, & congelatam ceraveris ultima ceratione, ut dictum est, tunc duplicabitur in projectione.

In quibusdam libris invenitur finis hujus operationis aliter sic, ut inveni ita scriptum cap. ultimum ex lib. Secretorum ad faciendum Elixir album & rubeum perfectiss. nec est opus alio, quando perfeceris istud. Quod cum ex limatura argenti lib. ß. & lib. 1. Mercurii, ut supra sublimati, & sulphuris calcinati albi, & (ut puto) arsenico ana ℥ factum est quasi unum corpus, tunc aliud corpus ponatur in crucibulo bene lutato, & crucibulum ponatur in cinere calido tota nocte in latere dextro, alia nocte in latere sinistro, & in mane extrahatur, & fracto crucibulo ponderetur quod est in ipso: & si est tantum quantum erat quando positum fuerat intus ad assandum, bene est: sin autem, compleatur ei pondus suum de solo Mercurio vivo prædicto, & iterum mitte ad assandum prædicto modo: & sic ita fac, donec habeas pondus primum. Hoc facto, cera totum illud cum aqua salis armoniaci præparati albi, & tunc pone in Kimia ad descendendum, & post fac subter ignem per diem integram, vel ut prædictum est supra. Et tunc projice ex ea pondus 1. supra viginti æris separati, & fiet optima Luna. Et si post descensionem solveris & congelaveris, & post ceraveris, plus valet.

Et si hunc processum vis ordinare ad rubeum, tunc loco limaturæ argenti ponatur limatura auri, & aliæ species rubificatæ, & procedatur nec plus nec minus, ut prædictum est, & tantum argenti separati convertet in aurum optimum, quantũ & prædicta medicina convertit æris in argentum. Item si postquam medi-

cina assata est secundum processum ultimum, & completum est pondus ejus per assationem, si ipsa imbibatur cum aqua salis armoniaci separati albi, & sublimetur in aludel, donec de ipsa nihil ascendat, & post descendat & procedatur ulterius, ut dictum est, ipsa melior & fortior erit, sive medicina sit ad album, sive ad rubeum. Item si medicina post descensionem solvatur in aqua, & post destilletur per alembicum semel ad minus & tunc congeletur, & congelatum ceretur cum oleo dicto, adhuc erit melior & fortior: fac ergo sicut volueris, qui ultra Dei auxilium non posset aliud.

Rectificato occulti lapidis.

Occultus noster lapis benedictus de re animata est, sicut dixit Hermes: Verum sine mendacio, certum certissimum. Sublimabis subtile à spisso suaviter cum magno ingenio, & ascendat à terra in cœlum, iterumque descendat in terram usque dum bene rectificatum fuerit. Additiones.

Compositio Elixiriorum: ℞. auripigmenti præparati, & ter sublimati, & tantundem Mercurii purgati & sublimati ter, & tantundem calcis Lunæ purgatæ, & tantundem salis armoniaci purgati & sublimati ter, & misce his res insimul super porfidum, & tere insimul & sicca ad solem: deinde iterum tere & appone de aqua tartari, & tere bene, & sicca ad Solem: deinde iterum tere, & pone de aqua, & postea sicca, & ita fac decies aut duodecies, quousque facias quod sit ut unguentum: & quod partes ad invicem subtilientur terendo, imbibendo, & exsiccando: Et si velis loco aquæ tartari potes apponere aquam albuminis ovorum, aut aquam sanguinis rectificatam, aut aquam Lunæ aut stanni. Et postquam tu imbiberis & siccaveris tuam medicinam decies aut duodecies, ut dictum est, tere iterum, appone de aqua cum qua prius imbibisti, quousque sit magis mollis quam pasta, & pone in phiala vitri in uno vase terreo quod vocatur Solutorium, & claude bene cum panno lineo, & terra aut pasta, & pone, in fimo equino bene calido, & cooperi circumquaque & dimitte tamdiu in fimo quousque totum dissolvatur in aquam, & de septimo in septimum, aut octavum aut nonum renova fimum calidiorem. Et si vis fimum tuum calefacere projice desuper de aqua frigida & calefiet: Et ita fac de omnibus rebus quæ sunt fortes & duræ ad resolvendum & convertendum in aquam, quando volueris eas resolvere. Et si accideret quod infra 4. dies aut plus non vellent resolvi, pone super marmor, & tere iterum aquam desuper, & sicca bene, & pone iterum ad solem, tere & appone aquam & sicca, ita facias ut prius diximus: Deinde pone ad dissolvendum in fimo, ut diximus. Et si accederet quod tua medicina exiccaretur, extrahe & tere, & pone aquam, ut supra dictum, & sicca ad Solem, ut dictum est: & hoc sæpe quousque materia sit bene oleaginosa: deinde pone ad resolvendum, ut dictum est supra. Et quando fuerit dissoluta in aquam, pone phialam in uno destillatorio pleno cineribus usque ad juncturam cooperculi, & sit phiala discooperta, & claude destillatorium & luta juncturam: postea fac subtus parvum ignem velut cum fit aqua rosacea: & quod destillabitur recipe & serva, & facies ignem per 24. horas aut plus, quousque medicina sit sicca, & quod non videas plus de fumo exire per canalem destillatorii: tunc depone ignem & dimitte infrigidari. Et est bonum quod phiala ubi est medicina, habeat largum os, ut fumus inde melius possit exire propter phialam quod non rumpatur. Deinde remove medicinam de phiala, & tere super marmor, & appone desuper aquam quam tu inde destillasti, & tere bene & sicca ad solem, ut prius, & pone ad resolvendum in fimo. Et si non fuerit satis de aqua ab ea destillata, appone de aqua, de qua prius imbibisti, quando primo posuisti ad dissolvendum: Et scias quod resolvetur in multo minori tempore quam prius fecerat. Et quando erit resoluta, pone in destillatorio, & congela & sicca sicut prius fecisti, & serva aquam quam inde destillabis: Deinde tere iterum, & pone aquam desuper & exsicca, ut prius ad Solem, & pone ad resolvendum & postea ad congelandum: & ita facias quater aut quinquies aut sexies, quousque totum sit fixum, & expectans ignem: quia tantum poteris resolvere, & congelare, quod nihil inde amplius destillabit, quando tu congelabis, & tunc dicitur esse fixum: Et jam scias, quod quando tu resolveris tuam medicinam quater aut quinquies tu destillabis illam per filtrum, & postea pone in phiala vitri, & phialam pone in uno potto pleno cineribus, & sit phiala clausa leviter cum panno lineo, ita quod fumus possit inde modicum exire, & fac desubtus lentum ignem sub potto per diem & noctem aut plus, quousque tua medicina sit in lapidem congelata album ut est crystallus, & serva: Sed nota quod modus congelandi in destillatorio est securior quam alter. Et quando tua medicina est congelata, tere eam, & pone desuper oleum sanguinis, aut ovorum rectificatum, aut de oleo communi destillato septies cum sale armoniaco & calce viva, aut de oleo trium specierum, (seu spirituum) aut de oleo albo Philosophorum: & non apponas multum de illo: Et postea mitte simul de aqua cum qua imbibisti, quando posuisti ad solvendum. Postea tere insimul, & pone ad resolvendum ut prius, & postea congela. Et quando erit, congelata, tere de ea modicum, & calefac laminam cupri, & pone de hoc pulvere supra: & si fundatur desuper & dealbet laminam, tum Elixir est completum: & si hoc non faciat, tere iterum tuam medicinam, & pone in crucibulo super ignem, & appone desuper 5. aut 6. guttas alicujus oleorum ante dictorum, & toties facias quousque videris signum dictum; & ita serva. Et nota, quod si pluribus vicibus resolveris medicinam, etiam plus valebit plures partes tingendo. Et potest fieri istud Elixir absque calce argenti, sed non tantum valebit, sed citius fit, quia citius resolvitur sine illa calce: & illud projicitur supra cuprum præparatum & convertit in Lunam.

Alia compositio Elixirii.

℞. partem unam auripigmenti præparati & sublimati ter, & tantum Mercurii, & tantum sulphuris præparati & sublimati ter, & tere bene, & pone desuper de aqua salis armoniaci præparati & sublimati ter, & imbibe & incera, & exsicca ad Solem: & ita fac decies aut duodecies, aut plus, quousque bibant suum pondus de sale armoniaco quinquies aut sexies. Deinde pone ad dissolvendum ut diximus, & renova fimum ad tres, quatuor aut quinque dies, aut in tribus septimanis. Et quando erunt resoluta, congela in destillatorio in cineribus, & postea imbibe cum aqua quæ inde exierit destillata, & cum aqua salis armoniaci prius, & tere bene, & incera & sicca ad solem

pluries,

pluries, & pone ad dissolvendum: deinde congela ut prius: Postea tere & pone aquam desuper, quæ inde erit destillata, & de oleo trium specierum, aut de oleo albo Philosophorum & tere bene, & pone ad solvendum: deinde congela ut prius, & habebis in fundo vasis lapidem album: & appone desuper de oleo dicto septem aut octo guttas, & pone ad solvendum: deinde ad congelandum.

Alia compositio Elixiris, quæ dicitur melior.

R. lib. 1. calcis Lunæ præparatæ, & tres unc. sulphuris præparati & sublimati ter, & tres uncias auripigmenti præparati & sublimati, & lib. unam Mercurii præparati & sublimati, & tere bene omnia simul, & appone aquam salis armoniaci præparati & sublimati & exicca super parvum ignem carbonum & cinerum, & quando fecerint magnum fumum, remove patellam ab igne, & pone longe ab igne: sed melius valeret siccatum ad Solem. Et quando erunt omnia sicca, tere & pone in destillatorio, & facias parum ignem quousque tota humiditas sit inde destillata, quam serva. Postea fac fortem ignem quasi sublimationis, & facias ignem tribus diebus & tribus noctibus, & tunc sublimabitur una pars illius medicinæ, & alia remanebit in fundo. Dimitte omnia infrigidari, & tere omnia simul, scilicet quod sublimatum est, & quod remansit in fundo, & pone cum aqua, quæ exinde destillata est, & sicca modicum, & postea pone ad sublimandum ut prius, & toties sublimabis hoc modo, quoad tota medicina remanebit in fundo & quoad nihil amplius de ea sublimetur, Deinde tere & incera, pone desuper 1. unc. aut 2. de oleo Philosophorum albo, & pone in descensorio, & fac descendere ut fecisti auripigmentum. Et facias primo die subtus parvum ignem, & secunda die fac fortiorem, & tertia die fac fortissimum, quasi esset ignis fusionis cupri. Et ita dimitte infrigidari, & reperies in coopertorio descensorii lapidem album, quem recipe & tere, & pone in crucibulo super ignem, & projice desuper duas aut tres guttas olei albi Philosophorum quousque fundatur ut cera: Tunc depone crucibulum ab igne, & tuum elixir est perfectum: & de hoc projice unam partem super quindecim cupri præparati, & tum erit argentum. Et si vis ampliare virtutem tui Elixirii, tere iterum bene, & pone desuper de aqua salis armoniaci prædicti, & 2. aut 3. guttas olei albi Philosophorum, & pone ad dissolvendum: deinde congela, ut prædictum est, & serva: Et poteris projicere super 80. aut 100. sed experiaris.

Alia compositio Elixirii.

R. lib. 1. Mercurii sublimati & imbibe terendo cum aqua salis armoniaci & sicca: deinde tere & pone duplum sui ponderis de aqua salis armoniaci, & pone ad dissolvendum per 8. dies: deinde destilla per distillatorium, & pone in illa aqua 2. unc. auripigmenti sublimati: deinde pone ad dissolvendum & congelandum septies aut plus, aut ter vel quater & ultimo congela in lapidem durum: deinde tere & pone desuper de oleo albo Philosophorum, & fac descendere in descensorio, & facias parvum ignem per 2. dies & 2. noctes, & ultima die ita fortem sicut ad fundendum cuprum: postea dimitte infrigidari, & tu reperies in vase lapidem crystallinum: de quo accipe parum & tere, & pone in crucibulo super ignem, & projice desuper 2. & 3. guttas olei albi Philosophorum quousque fundatur ut cera, & dimitte infrigidari, & pone de illo modicum super laminam calidam ferri aut æris, & si fundatur absque fumo, bene est: si non, tere iterum, & pone in crucibulo, & projice desuper de oleo dicto quousque signum jam dictum appareat: & projice unam partem super quinque cupri præparati, & efficietur Luna. Et si velis dissolvere aut destillare & congelare semel aut bis augmentabitur virtus elixirii.

Alia compositio Elixirii.

R. lib. 1. Mercurii sublimati & imbibe terendo cum aqua salis armoniaci & sicca: deinde tere & pone duplum sui ponderis de aqua salis armoniaci, & pone ad dissolvendum per 8. dies: deinde destilla per destillatorium, & pone in illa aqua 2. unc. auripigmenti sublimati: deinde pone ad dissolvendum & congelandum septies aut plus, aut ter vel quater & ultimo congela in lapidem durum: deinde tere & pone desuper de oleo albo Philosophorum, & fac descendere in descensorio, & facias parvum ignem per 2. dies & 2. noctes, & ultima die ita fortem sicut ad fundendum cuprum: postea dimitte infrigidari, & tu reperies in vase lapidem crystallinum: de quo accipe parum & tere & pone in crucibulo super ignem, & projice desuper 2. & 3. guttas olei albi Philosophorum quousque fundatur ut cera, & dimitte infrigidari, & pone de illo modicum super laminam calidam ferri aut æris, & si fundatur absque fumo, bene est: si non, tere iterum, & pone in crucibulo, & projice desuper de oleo dicto quousque signum jam dictum appareat: & projice unam partem super quinque cupri præparati, & efficietur Luna. Et si velis dissolvere aut destillare & congelare semel aut bis augmentabitur virtus elixirii.

Alia compositio Elixirii.

R. ℔.ß. calcis Lunæ præparatæ, & totidem Mercurii lavati non sublimati, & pone calcem super Mercurium, quousque biberit totam calcem, & fiat sicut butyrum, & nihil sentias ad digitum, quin totum sit molle: deinde lava cum aceto & sale præparatis, quousque acetum exeat clarum: postea projice desuper aquam calidam quousque extraxeris salem, & aqua exeat vel efficiatur dulcis: deinde dimitte siccari, & quando siccum fuerit, pone cum duabus unciis auripigmenti bene sublimati, & tantundem sulphuris bene sublimati, & tere insimul quousque totum misceatur in unum, & appone 7. aut 8. uncias aquæ salis armoniaci purgati & sublimati bene, & pone in destillatorio, & cooperculum desuper, & facias subtus parvum ignem quousque tota humiditas inde exierit, quam serva: Deinde fac fortem ignem quasi sublimationis, quousque totum sublimetur, & dimitte totum infrigidari, & quod inventum fuerit in coopertorio tere cum eo, quod remansit in fundo vasis, & desuper pone aquam, quæ inde destillavit, & tere bene iterum, & pone adhuc in destillatorio, & inde destilla aquam ad lentum ignem, & fac post magnum ignem, qualis est sublimationis, & misce sublimatum cum fæcibus & imbibe cum aqua, & sublima ut prius, quousque nihil plus sublimetur. Deinde tere & appone de oleo albo Philosophorum

rum in crucibulo super ignem, & proba super laminam ferri calidam aut cupri, quousque fundatur ut cera, & erit completum: una pars super quindecim cupri, & per iteratam solutionem & congelationem augebitur virtus ejus. Hactenus additio.

Compositio aquæ vitæ simplicis, & rectificatio ejusdem.

OCculti igitur lapidis albi recentis quantum vis assume, quem subtiliter commiscebis in vitreata scutella & commolies sine omni re alia, ibique fermentari per diem & noctem dimitte: deinde in vase vitreo bene sigillato, ut non respiret ad humandum per 21. dies pones, ita quod singulis hebdomadis renovetur fimus. Completo itaque hoc numero pone de lapide lib. semis in aludel vitreo, alembico supposito cum suo recipiente bene sigillato cum luto magisterii ut non respiret, & pone aludel super laterem (potius larem) præparatum cum suis vasis aqua & cinere mediante, ut scis, & fac à principio ignem levem per tres horas. Postea vigoretur ignis paulatim usque dum tota aqua ejus candida destilletur. Hanc autem aquam vocaverunt Philosophi Sal armoniacum, argentum vivum, lac virginis, aquam vitæ, & aquam penetrantem & serenantem, ac domum illuminantem. Hæc enim aqua candelas accendit, & omnes obscuritates fugat à domo in qua rectificata fuerit, usque in finem cum tota sua substantia, id est ipsamet & oleo ejus, & igne & terra calcinata sicut scis. Destillata autem hujus aqua prima vice, ut dictum est, inhuma iterum eam per unam hebdomadam ut dictum est, tunc destilla iterum per alembicum ut prius, & sic itera tribus vicibus: Hoc facto destilletur iterum sine inhumatione tribus vicibus cum cinere sine aqua. Postquam autem hujusmodi aqua septies destillata fuerit, proba aliquantulum de ære ignito ad modum scilicet nummorum extinguendo tribus vicibus in ipsa, qui si dealbantur intus & extra, bene est: & si non, reduc eam ad primum opus, donec sic contingat: Et tunc serva eam in vase vitreo bene sigillato cum cera

Olei rectificatio.

SImili modo oportet ut rectificetur ejus oleum cum humatione & destillatione, ita ut fiat album: cum probatione æris similiter, ut dealbatur in eo: & tunc serva ipsum ad partem in vase vitreo bene sigillato. Ignis vero remanebit in fundo vasis siccus & niger, quem seorsum repone in vase vitreo bene concluso.

Rectificatio Terræ.

HIs peractis, exteriora lapidis à tela purgabis, & in vitreato vase bene cocto & novo undique argilla circumlutato diligenter cooperculo terreo cooperto, in quo scilicet cooperculo sunt tria foramina parva, repone: & in furno figuli octo diebus dimitte, ut nivis candorem assumat. Hujus calcis parti uni sex partibus aquæ prædictæ adjunctis vas vitreum usque ad duas partes impleatur alembico superposito cum suo recipiente, & clausis juncturis cum luto magisterii, ita ut non respiret, ipsumque in alio vase fictili ferreo, cribrato cinere pleno reconde: deinde in alio vase cum aqua ponatur, & subjice lentum ignem (nota hunc destillationis modum, quia singularis est & lentissimus) per totam hebdomadam, vel usque dum nihil aquæ vitæ destilletur. Postea die una & nocte refrigerari dimitte, & invenies in fundo vasis laminam crystallinam, cui redde aquam suam, quæ ab ipsa destillata est, usque dum eam totam ebiberit: & tunc serva eam, ad partem usque dum dicam tibi. His peractis, accipe salem armoniacum sublimatum ter, & solutum & destillatum per alembicum, & coagulatum, & iterum solutum & destillatum & coagulatum, & itera tertia vice. Et si solutum fuerit septies cum aqua vitæ, & destillatum & coagulatum qualibet vice, & in fine resolutum in aqua; solvit omnia corpora calcinata, limata, & etiam combusta: & spiritus omnes calcinatos & sublimatos solutione mirabili in crucibulo super ignem in una hora cum Dei auxilio & ejus virtute.

Compositio Aquæ vitæ completæ & perfectæ.

COmponamus aquam nostram philosophicam cum Dei adjutorio, & ejus virtute. ℞. de aqua salis armoniaci soluti & destillati ter ad minus uncias sex, olei prædicti rectificati ut dictum est uncias sex (vel septem) misce hæc duo, & inde imbue super porfidum vel super tabulam vitream uncias sex de prædicta lamina, paulatim donec totum ebiberit: & cum totum absorbuerit, dimitte fermentari in simili vase vitreo tribus diebus: quarto autem die projice hoc ceratum in duas libras aquæ vitæ prædictæ in solutorio positæ, & sigilla os bene ita ut non respiret: & inhuma per quindecim dies: & decima sexta die invenies laminam solutam in aquam albam ut lac. Et hæc est aqua vitæ completa, & oleum Philosophorum vel philosophicum, & aqua penetrans & serenans, candelas accendens, & domum illuminans, per quam omnes Philosophi sustentati sunt. Et cum hac aqua retinetur omne volatile à fuga, scilicet Mercurius, sulphur, arsenicum, & aquila: Mercurium dico, sulphur, & arsenicum sublimata & calcinata: quæ omnia quomodo fiant, dictum est superius.

ADDITIONES.

Rectificatio Olei communis ad cerationem spirituum & ingressum faciendum.

Recipe olei communis quantum vis, & cum calce viva optime confice ut sit ut farinatum: & quidam ponunt de vase communi & sale tartari, & ita per duos dies dimitte, postea per alembicum destilla, & renova super ipsum destillatum calcem & destilla quater donec non comburatur.

Alii faciunt prius bullire oleum cum multa quantitate aquæ, & ita immunditia descendit ad fundum: deinde colant oleum quod natat superius, & ponunt cum calce viva in vase ad destillandum, & destillant semel, & servant in vase clauso:

Oleum incombustibile ad incerandum Elixir ad album.

Recipe Mercurii fixati per circulationem cum aqua lapidis occulti albi rectificati à calce corticum, & pone in furno resolutorio cum tertia parte aquæ Mercurii, & die quarta dissolvetur in oleum album fixum incombustibile, & non rectificatur alio modo, nisi quod aqua separatur per destillationem & oleum manet in fundo vasis, quod non potest

potest destillari nisi cum maximo labore causa suæ fixationis, quia repugnat & perseverat in & contra ignem: & cum hoc oleo potest fixari omnis Mercurius sublimatus, & dissolvit omnia corpora, quia est ex natura metallina: Et cum eo incerantur magna Elixiria: & bene servetur in loco calido juxta ignem, quia est naturæ calidæ: ergo si poneretur in loco frigido congelaretur in durum lapidem fusibilem similem marmori albo, qui postea non posset dissolvi nec venire ad talem distemperantiam causæ infrigidationis.

Nota quod fit quædam destillatio olei cum virgis parvis positis in fundo cucurbitæ, & attingunt summitatem, & ascendit oleum per virgas illas superius, aliter non ascenderet, & debent esse virgæ parvulæ & decorticatæ: & credo quod de ista destillatione loquitur Arist. cum dicit. Modo scias quod olei destillatio fit secundum tres modos: & est in capite de L. Majori.

Sed scias quod Rasis certe loquitur de illa destillatione cum virgis myrti, in suis libris de 70. de 30. verbis: dicens libro de 70. Sic etiam oleum, dum aliena sequaris vestigia manabit.

Compositio Elixirii Benedicti.

Componamus igitur Elixir nostrum benedictum cum Dei auxilio & ejus virtute. R. Mercurii sublimati & calcinati lib. 2. sulph. & arsenici sublimatorum & calcinatorum ana lib. 1. de aqua animalis philosophice composita,& rectificata jam dicta unc. 13. & de hujus aqua imbibe spiritus prædictos paulatim super porfidum aut in parapside vitrea quæ melior est, cum pistillo vitreo donec totum bibit: & cum hoc factum fuerit, pone totum illud in aludel ad sublimandum alembico superposito cum suo recipiente & bene sigillato cum luto magisterii, ut nullo modo respiret: & tunc pone aludel super athanor, & fac desubtus ignem levem de carbonibus, donec tota humiditas in recipientem ceciderit, postea vigora ignem mediocrem quasi per sex horas, & tunc sine vas infrigidari, & cum infrigidatum fuerit, quod intus est extrahe & pone in parapside vitrea: & si aliquid de ipso superlevatum fuerit, reduc super fæces suas cum pistillo vitreo suaviter, & reddendo sibi totam aquam, quæ ab eo destillata est: Et postea da ei potandum alias 13. unc. aquæ philosophicæ prædictæ, & cum totum biberit remitte ad sublimandum ut prius: quod si pigritaverit ad sugendum vel bibendum, assa ipsum in aludel cum ampliori ore semper alembico superposito cum suo recipiente & bene sigillato, quod non respiret, & hoc fac cum lento igne donec totum ebibat, & tunc sublima ut prius fecisti: tertia vice reduc super, si aliquid elevatum fuerit, & da ei ad bibendum alias 15. uncias aquæ prædictæ, & redde ei aquam suam similiter ut prius suaviter terendo donec totum biberit, & tunc sublima ut prius. Quarta autem vice redde ei aquam suam tantum, & sublima vel destilla tantum, & reducendo inferius quod superius elevatur si aliquid sit, donec inde penitus nihil destilletur. Et cum ita factum fuerit, invenies in fundo vasis laminam crystallinam stantem, penetrantem, profundantem, tingentem, & permanentem: cujus una pars si super 50. partes Veneris projecta fuerit, ipsam in verissimum argentum transmutabit. Hermes dicit in secreto suo unum super mille. Rogo te per fœdus Domini ne hoc secretum alicui ostendas nisi filio nostro: Et quicunque de hoc arcano secreto dignus fuerit, noster erit filius: & Deus alleviet super te. Tu autem cum exaltatus fueris super omnes circulos mundi hujus Lunaris, memento visitare & distribuere pauperibus & pupillis, viduis, & similibus, & eis succurrere in tribulatione eorum, ut valeas in die judicii audire verbum Domini promissum: Venite benedicti patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi: infirmus fui, nudus fui, sitivi, & omnia necessaria dedisti mihi, cum visitasti pupillos & viduas, & his similes propter nomen meum: centuplum accipies, & vitam æternam possidebis. Amen.

Explicit Liber Perfectionis.

ARISTOTELIS *Tractatulus de Practica Lapidis Philosophici incipit.*

Cum omne corpus secundùm Philosophum, aut est elementum, aut ab elementis generatum, nostro magisterio summè necessaria est generatio: ipsa autem non nisi ex quatuor naturis quæ sunt quatuor elementa, consistere potest. Elementa verò quatuor sunt, aër, aqua, ignis & terra, sine quibus generatio omnis privatur effectu. Elementorum namque duo sunt lapidea, & duo aquatica: lapidea quidem sunt ignis & terra: aquatica verò, aër & aqua. Eorum quoque duo sunt amica, & duo inimica. Terra & aqua sunt amica: ignis & aqua sunt inimica.

Fac ergo pacem inter inimicos, & totum habebis magisterium. Sed pacem inter elementa facere non potes, nisi per conversionem eorum ad invicem.Ea autem ad invicem bene convertere est bene possibile. Quia ut dicit Philosophus: De aptitudine omnium elementorum, est ut mutentur ad invicem. Nam ignis mutatur in aërem, & aër in aquam. Sic ignis mutatur in aquam, & aqua in terram, & econverso.

Converte ergo elementa, & quod quæris invenies: Nam nostra compositio, ut dicit Morienes, est naturarum mutatio, & earum calidi cum frigido, humidi cum sicco admiscibilis connexio. Aquæ enim frigiditas, & ignis caliditas, aëris humiditas & terræ siccitas ad invicem concorditer ligata, integrum scilicet primum constituunt generatum. Sunt namque elementa, ut dicit Philosophus, circulariter conversiva. Et ideò generantur & corrumpuntur ad invicem, sed hoc quod non nisi operatione & regimine perficitur

Modi verò operationum sunt quatuor, puta, lapidis dissolutio in aquam spiritualem, lapidis separatio in statum spiritualem, lapidis reductio in terram naturalem, & lapidis desponsatio in calcem corporalem.

Lapidis dissolutio fit per contritionem: lapidis separatio per destillationem: lapidis reductio per incerationem: desponsatio per fixationem.

Primus igitur gradus nostri regiminis sive operis est dissolutio lapidis in aquam spiritualem, ut dicit Philosophus: Quoniam primus modus præparationis est, ut lapis fiat Mercurius.Ipse enim est primum corpus operans in grossis rebus, ut reddat eas ad modum suum. Si enim dimitteret res grossas in sua grossitie, & non subtiliaret eas, non dissolveretur lapis, neque putresceret. Et ideo si aliud beneficium non haberemus à Mercurio, nisi quòd corpora reddit subtilia ad sui naturam, satis deberet nobis sufficere Accipe ergo filium tuum charissi-

chariſſimum, & ſorori ſuæ albæ æqualiter conjunge: propina illis poculum amoris, quia benevolentiæ conſenſus res rebus adjungit. Superfunde illis muſtum donec inebrientur, & in partes minimas dividantur. Veruntamen memoriter teneas, quod omnia munda conveniunt mundis, alioquin ſibi filios generant diſſimiles.

Et ideo ut dicit Avicenna: Primum quod debes facere in opere, eſt quòd ſublimes Mercurium: deinde mitte in Mercurio mundo munda corpora: hinc contere, coque, reitera, & ne tædeat te hoc facere. Cùm verò videris nigredinem in aquæ ſuperficie apparentem, collige eam cautè, & repone ad partem, ſciens pro certo jam lapidem tuum in parte diſſolutum eſſe. Aquam verò totam diſtilla per pannum, quod in eo reperies diſſolutum, reliquum ad recoquendum repone, donec totum in fuliginis modum nigreſcat. Hæc omnia fiant temperato igne primi gradus calido & humido. Si enim nimius calor affuerit, nigredinem in ruborem convertet, & calor feſtinæ rubedinis eſt ſignum combuſtionis. Et ideo ſi bene rexeris originem artis, erit caput corvi: in illa namque corpus diſſolvitur, & in primam ſui materiam redigitur. Et illud ideo, quia corpora non alterantur niſi priùs in primam materiam reducantur. Et ideo, ut dicit Plato, indiges, quod in ſolutione eorum labores, ut gravioribus partibus abjectis, opus cum levioribus compleatur. Quod quidem fit per ſublimationem. Jugula ergo filios tuos, & ſanguinem eorum recipe, carnes verò projice canibus, ne latrent ſuper te. Et illud ideo, quia ſanguis eſt anima, & anima eſt vita, & vita lapis noſter eſt. Nihil enim lapidi noſtro convenit, quod vivum non fuerit, & cœlum aëris non petierit. Converte ergo lapidem tuum in ſanguinem, & ſanguinem in aërem, & aërem in terram, & totum habebis magiſterium.

Secundus gradus noſtri regiminis eſt lapidis ſeparatio in ſtatum ſpiritualem: quæ quidem ſeparatio fit per elementorum diviſionem, & plenam eorum depurationem.

Depuratio ſeparationis, ut dicit Raſis: Naturas lapidis eſt in quatuor elementa dividere, & ea ſingulariter per deſtillationem mundare. Nam ignis extrahit, quod interioribus conſiſtit. Comedit enim ſordes lapidis per deſtillationem, & ſubtiliat ipſum per aëris levigationem, & ideo lapis noſter in quatuor elementa dividitur, ut magis ſubtilietur, & à ſordibus melius depuretur, & ut firmius poſtea conjungatur: ſed quia putrida ut magis digeſta levius dividuntur. Elementorum diviſionem debet putrefactio præcedere neceſſariò, ut diſſolvantur in illa partes elementales, & ſic aptior poſtea ad extrahendum per quatuor elementa reddatur. Accipe ergo, ut dictum eſt diſſolutum, pone in cucurbitam, & ſuperfunde pulverem nigrum ſuperiùs collectum: claude cum alembico ſuo & recipiente, ne poſſit evaporare: da ignem ſubtus lentiſſimum per menſem Philoſophicum, ut magis obſcœnum fiat & corruptum.

Nam ut dicit Philoſophus: Corruptio eſt ſubſtantiæ rei putrefactio, ex vaporis retentione & ignis actione. Si enim per aëra diſpergatur, minimè putreſcit. Claude ergo vas tuum ne reſpirare poſſit: peracto autem menſe Philoſophico, diſtilla ſuaviter quatuor elementa, puta aquam, terram, aërem & ignem, quodlibet ſeorſum ponendo. Veruntamen optimè caveas, ne in eorum ſeparatione nimio igne tincturam comburas. Secretum namque eſt, ut dicit Raſis, elementa ſubtiliter præparare, ut tinctura ab adustione in omni diſtillatione, donec tinctura ſumatur ab eis. Si verò comburatur tinctura, & ejus finietur effectus. Continua ergo ſuaviter ignem, & recipe primo aquam egredientem. Nam primum quod deſtillat, ut dicit Avicenna, eſt aqua, ſed nondum eſt pura. Poſtea ſtillat ignis cum aëre mixtus. Serventur inſimul illa, donec dividas: Quod verò remanet in fundo combuſtum, eſt terra nigra & ſicca. Et ſic habes quatuor elementa in parte ſeparata, ſed nondum depurata. Primum ergo elementum eſt aqua pura, frigida & humida in natura, quæ quidem eſt ſepties diſtillanda, & erit ſplendida & clara, alba ut cryſtallus. Inhumatio autem in fine interpoſita inter diſtillationes multum juvat, ut ad perfectæ rectificationis ſignum melius deveniat: quod quidem ſignum eſt ſplendor, cryſtallina ſerenitas abſque fecibus, niſi fortè albis. Feces verò quas facit aqua in rectificatione ſua, omni vice ſepara, & repone cum terra ſuperiùs collecta. Aquam verò rectificatam ſerva ad partem, quoniam ipſa eſt Mercurius Philoſophorum, ſal armoniacus faciens matrimonium, aqua vitæ abluens latonem, & cum ipſa ſolvuntur ſpiritus & coagulantur, incerantur & figuntur. Secundum verò elementum eſt aër, igne adhuc mixtus, exiſtens in ſe calidus & humidus. Pone ergo ipſum in cucurbita cum aqua vel cinere, dans ſubtus ignem, donec diſtillaverit totum. Quod verò diſtillatur, eſt aër, oleum, ſulphur, arſenicum, alumen, anima, aurum & tinctura, & quod in fundo remanet, eſt ignis ſiccus & rufus, tendens ad nigredinem & rubedinem, quem ponas ad partem. Rectificatio autem aëris eadem eſt, ſicut rectificatio aquæ, & eadem ſigna amborum. Quæ quidem in humido diſtillando ſepties habet fieri, vel donec ad cryſtallinam perveniat ſerenitatem, abſque fecibus, niſi fortè albis. Feces verò quas fecit aër in ſua diſtillatione, omni vice collige, & cum ſupradicto igne ad partem repone: aërem autem, ut dictum eſt, rectificatum reſerva deorſum, bene obturatum, cujus ſigna ſunt gutta, & ſpiſſior aqua, calor intenſior, & levitas aërea: quia ſi ipſum prædictæ aquæ miſcueris, ſupernatabit. Et ideo dicitur aër, oleum pinguedo, & unguentum, adeps & butyrum, quod colorat, figit, & indurat res humidas, quod colorat lapides non bonos, quòd etiam redigit mulierem in maſculum, & leproſum efficit mundum, ac dentes concutientes facit ſtabiliri. Tertium quoque & quartum elementum ſunt ignis & terra, quæ ut dicit Raſis, propter abbreviationem temporis inſimul ſunt præparanda. Et ideo etiam ut bona ſit eorum commixtio & non confundatur præparatio & ne adurantur ſuper ignis pugnam & ut unus aliud bene tingat: & ideo præparare eos inſimul eſt magis ſalvum & magis propinquum. Accipe ergo elementa terræ & ignis, conjunge & tere, & calcina bene accenſo igne: recipe cautè aërem in illis remanentem, quia ut dicit Raſis: Aër qui à terra tardiùs ſeparatur, pretioſior habetur. Cùm verò bene fuerit calcinata, & ab omni aëre vacua, erit coloris pallidi, habilis ad prægnationem. Si verò ſpiritus in ea remanſerit, ſubnigra manebit, & minùs bene operationi convenit. Et ideo dicit Plato: Oportet te pro poſſe tuo ſeparationem elementorum exercere, donec non remaneat aliquid de ſpiritu in corpore, niſi quòd non ſentiatur. Et ſignum hujus erit, cùm nihil à corpore evaporaverit. Cùm autem ſeparaveris omnia elementa quatuor, ſeparatione recta

recta erit appropriatum aëri, lucidum & tingens, & corpus siccum super quo vincit substantia terræ. Consequere ergo omni tempore partem cum parte, & serva singulariter eorum unumquodque, & hoc est elementorum separatio recta, & depuratio completa. Quoniam nullo nostro operi necessaria est aqua nisi candida nec aër nisi croceus, nec terra, nisi pallida & subalba. Tunc enim est habilis ad solvendum aqua, efficax ad ingrediendum est aër, superabundans ad tingendum oleum. Divide igitur lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & conjunge in unum, & totum habebis magisterium.

Tertius ergo gradus nostri operis est reductio lapidis in terram naturalem. Quæ quidem reductio fit per terræ contritionem, & aquæ super ipsam incerationem. Inceratio autem aquæ est in partes terræ per calcinationem privatas humiditate humitatem reducere, & ad modum terræ facere. Nam corpus siccum & mundum est congruum ad putandum: quoniam omne siccum appetit suum humidum. Liga ergo mulieri ablactanti manus post tergum, ut non possit affligere filium: appone super manus ejus bufonem, ut ablactet eum donec moriatur, & fuerit mulier mortua in igne, erit bufo grossus de lacte. Pone ergo in vase suo terram superiùs calcinatam & superfunde aquam rectificatam, ut dictum est, coque lento igne per hebdomadam, & postea suaviter calcina decoctam materiam. Hinc superfunde aliam aquam, ut priùs, leviter coque per hebdomadam, leviter calcina: iterum repone cum nova aqua ad coquendum. Sic jugiter facito, donec terra exhauserit decuplum sui de aqua. Nam omnes res aquam appetunt, quoniam ipsa tàm igni quàm aliis rebus præstat alimentum, & dignum admiratione complectitur arcanum. Est namque ipsa in vite vinum, in oleastro oleum, & per ipsam in arbore fructus diversi generis transformantur. Sic etiam in terra nostra ex aqua generatur, ipsa namque est frigida, & dicitur argentum vivum quod in corpore magnesiæ est occultatum & in eo gelandum. Itaque cùm congelatur, cineri similis efficitur: quia terra desiccat, & aqua humectat. Et ideo pondus est ubique notandum, ne nimia siccitas aut superfluus humor administrando corrumpat, ut videlicet tantum assando decoquas, quantum dissolutio adjecit, & inhumando dissolvas, quantum assando defecit. Et ideo omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam temperatè, nec multum videlicet nec parum: quia si multum fuerit, fiet pelagus conturbationis: si verò parum, comburetur in favillam. Idcirco postquam infuderis aquam, decoque per hebdomadam, & calcina suaviter terram, & ita hebdomadatim præparabis conterendo, irrigando, & assando, donec totum redigatur in album. Et scito quòd ignis lentus in hac dispositione operis spem salutis promittit: & quia terra fructum non gerit absque irrigatione frequenti, multoties irrigare, assare, inhumare hujus negocii effectum summum constituit. Et quæcunque emanant incommixta, seorsum repone, alioquin omnia corrumpis. Oportet autem terram nutriri primò parvo lacte, postea majori, sic est videre in infante. Et ideo ablue terram, contere & coque eam, donec de sua biberit aqua, quantum bibere possit, vel donec ipsa terra fuerit sicut pasta adhærens cum aqua. Ad hoc autem faciendum ignis & azoth tibi sufficiunt. Et istud ideo, quia ut dicit Morienes: Ignis & azoth latonem imprægnant, abluunt & mundant, obscuritatem quoque ab eo auferunt. Nam quanto magis aliquid ablutum fuerit, tantò magis limpidius apparebit & melius. Dealbate ergo latonem, & libros rumpite, ne & corda vestra rumpantur. Coquite siccum terræ nigræ cum humido aquæ suæ, donec siccum bibat humidum, & totum habebis magisterium. Quia cum aqua fuerit inspissata, & coagulata, erit terra fœtu imprægnata, & ad pariendum prompta. Combure ergo ipsum igne sicco, ut pariat filium, & custodi ipsum cautè, ne effugiat in fumum. Et hoc est quod dicit Philosophus in Turba: Terram dealbate, & igne citò sublimate, quousque exeat ex ipsa spiritus quem in ea invenies, qui dicitur avis Hermetis. Hunc cinerem ne vilipendas, quoniam ipse est diadema cordis tui, & permanentium cinis, corona victoriæ, & coagulum lactis. Mundare ergo est sublimare, abluere & dealbare. Nam quod superius ascendit, est efficax munditia: quod verò ad ima labitur, fex & corruptio. Hic est ergo cinis extractus à cinere, & genitum Philosophorum, terra alba foliata, in qua seminandum est aurum. Unde dicit Hermes: Extrahe à radio suam umbram & fæcem, quæ ipsum interficit, & seminare aurum in terra alba foliata: sed istud aurum non est aurum vulgi, imò est aurum animæ, quo tingitur aurum terræ foliatæ.

Unde dicit Calidius: Nemo unquam potuit nec de cætero poterit tingere aurum nisi cum auro. Plato quoque dicit: Cùm dixeris unamquamque speciem ex partibus operis, reduc spiritus ad corpus, & sublima illud, quod verò sublimatur ex illo, erit clarum & lucidum. Reduc super illa approbatum animæ post hoc ut commisceantur. Nam anima est vinculum spiritus, sicut corpus est vinculum animæ. Cumque steterit per moram, vincet in eo illud quod est fortius, ut convertat totum videlicet corpus in animam, & animam in spiritum.

Quartus gradus nostri regiminis est desponsatio lapidis in calcem corporalem, ut figatur in corpore illo unde sumptum fuit ab initio. Et illud ideo, quia spiritus cùm solverit corpus & animam, ut existant in forma sua, non permanet fixum, nisi occupaveris ipsum. Occupatio verò est, ut conjungas ipsum cum corpore de quo præparasti in principio, quoniam in eo occupatur à fuga spiritus ad superstitentia corporis. Et ideo dicit Plato: Cùm spiritus solverit animam simul, & corpus non stat fixum: Conjunge ergo ipsum cum corpore, ut generet sibi simile. Nec conjungas ipsum cum quovis, ut constet ad se nisi cum eo, de quo fuit à principio, Si feceris hoc, fit Iccir. Et scito, quòd ab omnibus operantibus deficit propositum post operis complementum, si omiserit hoc secretum. Notate ergo verba, signate mysteria. Quia spiritus cùm solverit terram albam foliatam, non permanet aliquid eorũ fixum, nisi occupaveris ipsum cum corpore illo, de quo præparatum erat in principio. Spiritus est Mercurius, & corpus suum primum est sulphur album & rubeum. Ideo cùm spiritus solverit corpus sulphureũ in omnibus, ut dictum est, superiùs, præparatum, non figitur, nisi occupaveris ipsum cum sulphure novo, de quo præparatũ erat in principio Nam sulphur album & rubeum, ut dicit Aristot. congelat argen. vivum in aurum & argentum. Conjunge ergo opus tuum cum corpore, ut generet sibi simile, si hoc feceris, erit Iccir super alia corpora id quod conjungis, alioquin non figetur: quia natura non continetur nisi in sua natura. Et hoc ideo, quia ut dicit Plato: Natura naturam sequitur, & natura continet naturam, & docet eam contra ignem præliari. Fac ergo desponsationem in virum & uxorẽ, & totum habebis magisterium,

sterium. Sed præparatio eorum, ut dicit Avicenna, est: Ut primò virum ex una parte & uxorem ex alia parte mundes, quatenus mundati à sordibus meliùs conjungantur: quoniam si non præparas corpora, non poterunt amari. Fac ergo pacem inter elementa, ut convenienti amplexu se diligant. Nam acutum magisterium Philosophorum imponit animam in calces corporum, tunc vigor spirituum comminuit in minimas calces plumborum. Item quando vis mittere fermentum in Elixir, priùs misce illud cum spiritibus, quoniam nisi hoc faceres, non imprimeretur sua natura in ipsis. Commisce ergo bene fermentum cum elementis, & magisterium habebis.

SUBSECTIO IV.

Arnaldi *de* VILLANOVA *varios Tractatus complectitur.*

ARNALDI *de* VILLANOVA Philosophi & Medici Excellentissimi Liber dictus THESAURUS THESAURORUM, & ROSARIUM PHILOSOPHORUM, omnium Secretorum maximum Secretum, de verissima compositione Naturalis Philosophiæ, qua omne diminutum reducitur ad Solificum & Lunificum.

PROOEMIUM.

ISTE namque Liber vocatur Rosarium: quòd ex libris Philosophorum abbreviatus, in quo, Deo teste, nihil occultum, nihil devium, nihil diminutum est: sed quicquid est necessarium ad nostri Operis complementum, est in ipso. Dividitur autem iste liber in Theoricam & Practicam: & etiam in diversa capitula. Quippe quia justum est de naturali & sublimiori rerum processu non pigeat, qui de eorum sublimiori effectu tractare voluerit. Tunc enim supplicium naturæ beatæ, & naturali calle procedit intentio, cùm & ipsius studii precium securius spectat, & ad arcanam rationis seriem, in illo declinare paratus est. Nullus negligat finalem, præcipuam totius Philosophiæ matrem ab editis effodere, quæ hominem ornat moribus, & ditat beneficiis, auxiliatur pauperi, & etiam corpus incolume servat & præbet etiam sanitatem. Qui enim in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit. Liber namque librum aperit, & sermo sermonem explicat: quia quod in uno est diminutum, in alio est completum. Non enim potest in Practicam bene assuescere, cujus mens in Theorica renuit desudare: quoniam procedit ad Practicam, sicut asinus ad cœnam, ignorans quomodo, & ad quid porrigat rostrum & os. Istum autem librum nominavi Rosarium, eò quòd ipsum abbreviavi ex libris Philosophorum quantum potui melius, & in diversa divisi capitula.

In ista Arte duo sunt Libri, quos ponam in capitula per ordinem.

CAPITULA LIBRI I.

CAP. I.

De Modo Generationis Metallorum.

VTrum natura omnia liquabilia sint naturaliter ex argenti vivi, & sulphuris substantia: eò quòd proprium est argento vivo quod coaguletur, ex calore sive vapore sulphuris: quoniam omne siccum naturaliter imbibit suum humidum. Vapore ergo sulphuris argenti vivi coagulatum est ex sua substantia terrea, subtili, aërea & digesta, admistione prima sibi unita actione caloris: postea elevata, decocta & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argentum. Argentum verò vivum in prima sua radice est compositum ex terra alba, nimium subtili, sulphurea, cum aqua clara fortiter admista, donec fiat substantia una, non quiescens in superficie plana. Est enim homogeneum in natura: quoniam aut remanet totum in igne fixum, aut totum ex eo volat in fumum, cùm sit incombustibile & aëreum. Et hoc est signum perfectionis: & ideò cùm postea in terra sulphurea decurrit calefactum, superiùs ascendit: quoniam de sua natura est, ut per calorem sublimetur: veruntamen continua sublimatione nimiùm depuratur, decoquitur, & inspissatur, ac in sulphur album & rubeum gradatim congelatur. Quod quidem sulphur dissolvitur multoties, & postea congelatur per argentum vivum, illius sublimati inceratum caloris actione, donec vix in millib. annorum successivè opere naturæ in metallum congelatur perfectum. Et hoc quidem in vasis mineralibus, ipsa natura mediante operatur metalla. In istis ergo operibus naturam imitari oportet, quicunque velit perficere medicinam imperfectorum perfectiorem.

CAP. II.

Quòd Argentum vivum est medicina omnium metallorum.

DIcit ergo Aristoteles, quòd Argentum vivum est Elementum omnium liquabilium: quoniã omnia liquabilia cùm liguntur, in eo convertũtur, & admiscetur cum ipsis; quia est de substantia eorum: licet ista corpora differant in cõpositione sua ab argento vivo, eo modo quo ipsum fuit purũ à sulphure immundo

immundo sibi extraneo. Fit enim argentum vivum ex vero sulphure non urente. Nam ut dixit Philosophus: Sulphur album non urens congelat Mercurium in bonam Lunam Et illud est res optima quam suscipere possunt qui Alchimiam operantur, & convertunt illud in argentum bonum. Si verò sulphur purum, mundum & optimum fuerit cum rubore clarum: & fuerit in eo vis igneitatis sulphureæ non urentis, erit res optima, quam suscipere possunt Alchimistæ, ut ex eo faciant Solem. Si enim fuerit argentum vivum bonæ substantiæ, & sulphur non purum adurens, convertet ipsum argentum vivum in æs. Argentum etiam vivum si fuerit petrosum, immundum, terreum, & sulphur non mundum fiet ex eo ferrum. Stannum verò videtur habere bonum argentum vivum & purum: sulphur autem malum, & non bene mistum. Plumbum verò grossum argenti vivi & malum, & ponderosum & luteum: Sulphur autem malum mali saporis & fœtidi ac virtutis debilis: unde non bene coagulatur. Hæc de verbo ad verbum sunt verba Aristot. in quarto lib. Meteororum: Cui Philosopho naturali in omnibus est credendum, non fabulis nec operibus mendacibus, ab operibus naturæ omnino extraneis. Et qui credit in mendaciis, secretum Philosophorum perdit.

CAP. III.

Quòd Sulphur extraneum sive vulgi est causa imperfectionis omnium metallorum.

NOtate ergo verba, signate mysteria: quoniam tota veritas istius scientiæ, ex jam dictis Philosophorum est corripienda, eò quòd à vanitate relinquatur, per ipsam duplicem corporis superfluitatem in esse: unam quidem in profunditatem argenti vivi inclusam in principio suæ mixtionis supervenientem: alteram extra naturam suæ naturæ, & corruptibilem: quarum ista cum labore tollitur: altera verò nullo artificis ingenio tolli potest. Quare sulphureitas adustibilis calcinatione ignis tollitur, vel à corporibus deletur. Et illud ideo: quia argentum vivum tenet, & ab adustione defendit illud quod suæ naturæ est: alterum respuit igni exponens, qui ipsum inficit: unde est amicabile & suæ naturæ placabile. Ipsum argentum vivum argento vivo magis adhæret, & etiam magis amicatur: post illud verò aurum: post illud argentum. Unde ex hoc relinquitur, ipsa duo magis participare suam naturam: talia verò corpora non habent tantam conformitatem ad ipsum: quoniam habent in se sulphur extraneum, terreum, immundum, & fœtidum. Ideo & ipsa verè dicere possumus, quòd minus participant naturam: quoniam sunt corpora fœtida adustibilia. Et illud ideo: quia sulphur quoquo modo præparetur per artificium, semper comburit & comburitur, & nigredinem in omni opere præstat. Ideo enim dicit Avicenna: In magisterio nostro non intrat: quoniam non est de argento vivo, vel de argenti vivi substantia, nec de perfectione ejus, cum ipsum semper inficiat, denigret & corrumpat. Relinquitur ergo, argentum vivum corporum esse perfectissimum, & adustionis esse salvativum, eò quòd corpora illa omnino comburuntur, quantò plus suam naturam participant & possident. Unde patet quòd multa qualitas argenti vivi est causa perfectionis in corporibus: multa sulphureitas est causa corruptionis: id est, quod quædam magis, quædam minus comburuntur secundùm examinationem ignis, ut illa quæ sunt pluris sulphureæ quantitatis continentur magis, quæ verò minus, minus. Habet enim sulphur in se duas causas corruptionis, puta inflammabilem substantiam, & terream fœtulentiam: quarè per primam naturam stare facit: quoniam comburit semper & comburitur, ac semper nigredinem in omni opere præstat. Per alteram verò neque fusionem habet, neque ingressionem: quoniam si fixum fuerit, prohibet fusionem, & ipsum nunquam figitur: nisi priùs calcinetur, nullo modo funditur in artificio, quoniam in terrenam substantiam redigitur.

CAP. IV.

Quod solum Argentum vivum est perfectio omnium metallorum.

HOc autem in argento vivo minimè contingit: quoniam figitur absque eo quòd in terram vertatur: & similiter figitur conversione ejus in terram. Nam per festinantiam ad ejus fixionem, quæ fit per præcipitationem, figitur, & in terram vertitur, & per successivam iterata vice illius sublimationem figitur similiter, & non vertitur in terram, imò dat fusionem metallicam. Et illud ideo est quia viscosam & densam habet substantiam: cujus signum est constrictio illius cum imbibitione, & commixtione cum rebus sui generis fortitus, Itaque manifesta in illo viscositas illius propter multam sui adhærentiam constat. Densam autem illud habere substantiam, manifestè videt monoculus, propter gravedinem sui ponderis immensi: quoniam præponderat auro, dum in sua fuerit natura. Est autem fortissimæ compositionis & naturæ uniformis: quia non separatur in partes, ut nullatenus se dividi permittat: quia aut cum tota sui substantia in igne permanet stans, aut ex igne recedit cum tota sua substantia. His ergo relinquetur argentum vivum figi posse sine ipsius humiditatis radicalis consumptione, & absq; illius in terram conversione. Et ideo notatur in eo causa perfectionis vera: quoniam ipsum solum ad fusionis perfectionem sufficit in unoquoque gradu, scilicet cum ignitione & sine ignitione. Propter enim bonam partium adhærentiam, fortitudinem suæ mixtionis, si aliquo modo partes illius inspissentur per ignem ulterius non permittit se corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ illud se in fumum patitur evolare: quoniam rarificationem sui non suffert propter sui densitatem, & adustionis carentiam, quæ per sulphureitatem quam non habet perficitur. Hoc satis sufficiēter probatū est superiùs.

Sulphur quod est terra sicca gravis esse dicimus perfectionis corruptivum: quoniam si fixum fuerit, fusionem rectam impedit: ut patet in ferro quod non funditur: quia sulphur fixum in se habere cognoscitur. Si verò fixum non fuerit, fusionem rectam impedit, vel anticipat, vel ab igne corrumpitur, comburitur & evaporat: ut patet in plumbo & aliis corporibus infirmis. Et ideo sulphur non est de virtute nostræ artis, neque de perfectione ejus: quoniam perfectionem impedit in omnibus operibus suis: sed Mercurius vivus in omnibus suis operationibus est manifestè perfectissimus & probatissimus: quoniam adustionis est salvativus, effusionis effectivus cum figitur: & est tinctura uberrimæ perfectionis, fulgidi splendoris. Et non recedit à commixto, donec est, & est amicabilis, & metallis placabilis, ac medium conjungendi tincturas: quoniam miscetur per minima cum ipsis. Et etiam in profundo naturaliter adhæret: quia est de natura ipsorū: veruntamen cum Sole & Luna miscetur faciliter: eò quòd ipsa magis naturam suam participant: attamen non submergit aliquid in eo nisi Sol. Ex hoc itaque secretum elicias maximum: quòd Mercurius

Mercurius in se recipit, quod suæ naturæ fuerit, & alienum respuit, eò quòd sua natura gaudet magis quàm extranea. Ex hoc enim manifestè relucet, corpora majoris esse perfectionis, quæ plus Mercurii sunt continentia: & quæ minus, minoris.

Laudetur ergo omnium opifex Deus gloriosus & benedictus, causator optimus & altissimus, qui ex vili creavit preciosum, ut cum mineralibus maximè in natura teneat symbolum, & dedit illi substantiam, & substantiæ proprietatem, quam contingit ullam minimè ex rebus in natura possidere: quoniam ipsum solum est quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in eo amicabiliter quiescit gaudens: ipsum namque solum cùm sit metallicum, continet in se totum quo indigemus in nostro magisterio: quoniam omnia alia cùm sint combustibilia, igni cedunt, & in favillam deficiunt.

CAP. V.

Quòd Argentum vivum continet in se sulphur suum.

MAnifestum est igitur quòd argentum vivum continet in se sulphur suum bonum fixum, quo coagulatur in aurum & argentum, secundum diversum disponendi modum. Nam secundum Philosophum argentum vivum, etsi fuerit purum, coagulabit illud vis sulphuris albi non urentis in argentum. Et illud est res optima ut per artificium Alchimistæ faciant Elixir ad argentum. Si verò sulphur fuerit optimum cum rubore clarum: & fuerit in eo vis igneitatis simpliciter non urentis, erit res optima: ut ex eo fiat Elixir ad aurum. Et bene tradidit Philosophus primò sulphur album ad argentum, & postea rubeum ad aurum: quia non potest fieri aurum nisi priùs fuerit argentum: quoniam non est transitus de extremo ad extremum, nisi per medium: Non ergo potest fieri transitus de nigro ad perfectum citrinum, nisi fuerit primò album: quoniam citrinum ex multo albo & paucissimo rubeo est compositum. Nec potest fieri etiam de citrino transitus ad album, nisi priùs fuerit nigrum: quoniam non potest aurum fieri argentum, nisi primò fuerit destructum, & corruptum, & nigrum: quia quod est melius, non potest fieri deterius, nisi per sui corruptionem. Nam generatio unius est corruptio alterius: ideo qui scit aurum convertere in argentum: scit & argentum convertere in aurum: quoniam sulphur non urens album ad argentum, potest fieri per majorem digestionem sulphur rubeum ad aurum: quoniam citrinatio nihil aliud est, quàm completa digestio: nec albedo aliud est, quàm nigredinis ablatio. Calor namque agens in humido, efficit primo nigredinem, & agens in sicco operatur albedinem: & in albo citrinitatem. Et hoc quidem in calcinatione plumbi attendi potest, quod convertitur in cinerem nigrum: postea in album: deinde in nimium citrinum, vel rubeum. Sic sulphur album vel rubeum, habetur ex una metallorum materia ad plenum depurata, modo tamen diverso digesta & decocta. Idcirco dicit Philosophus, quòd omni argento inest sulphur album, sicut omni auro inest sulphur rubeum. Sed tale sulphur non invenitur super terram, ut dicit Avicenna: quòd in istis duobus corporibus existit. Et ideo ista duo corpora subtiliter præparemus, ut sulphur & argentum vivum de illa materia habeamus super terram de qua aurum & argentum efficiebatur sub terra. Ipsa namque corpora lucentia sunt, quibus insunt radii tingentes, cætera corpora albedine & rubedine vera, secundum quòd ipsa fuerunt præparata. Nam per nostrum magisterium corpus perfectum juvat, & imperfectum perficit sine admixtione alterius rei extraneæ. Aurum itaque cùm sit preciosum, omnibus metallis est tinctura rubedinis tingens, & transformans omne corpus. Argentum verò est tinctura albedinis perfecta albatione tingens cætera corpora. Cum illis namque corporibus, scilicet Sole & Luna miscetur Mercurius, & figitur per ipsa maximo ingenio, quod minimè pervenit ad artificem duræ cervicis.

CAP. VI.

Quòd unus est Lapis Philosophorum.

OPortet igitur inquisitorem hujus scientiæ constantis voluntatis esse in opere. Nemo hoc modo illud præsumat attendere: quoniam in rerum multitudine ars nostra non perficitur: una enim est. Est enim lapis unus, una medicina, cui nil extranei additur, nec diminuitur, nisi quod superflua removentur. Omne enim sulphur, linternum: id est, vulgare, vel butyrum argenti vivi, est extraneum, eò quòd sui ipsius est destructivum, vel corruptivum. Econtrà verò illud non est extraneum, in quo habet ipsum converti per magisterium nostrum, scilicet in aurum & argentũ. Nihil ergo convenit rei, nisi quod est ei propinquius, ex sui natura. Non enim generatur ex homine nisi homo, neque ex aliis animalibus nisi similia sibi. Quoniam quodcunq; quod generatur, sibi simile consequitur. Vera igitur utamur natura: quoniam non emendatur, nisi in sua natura, cui nihil alienum jungitur. Nolite ergo introducere, nec pulverem, nec aquam, nec ullam rem: quippe diversæ naturæ lapidem nostrum non emendant, nec intrant in eo, quòd non sit ortum ab eo: quoniam si aliqua extranea sibi apponantur, statim corrumpitur, & non fit ex eo quod fieri quæritur. Ex rebus ergo corporalibus maximè convenientibus in natura, necessariò est medicinam colligere. Unde oportet, quòd ipsa medicina illis in natura conveniat & eis in profundo maximè cohæreat: ita quòd diminutum perficere compleat, & etiam quòd Mercurius per minima ante illius fugam misceatur: sed nullum corpus in sua natura manens Mercurium coagulat, nec ei firmiter adhæret: nec etiam ipse Mercurius per se medetur infirmis corporibus; quoniam in examinatione separatur ab eis. Nam grossa simplicibus, & simplicia grossis minus bene conveniunt. Subtilioris ergo substantiæ, & liquidioris fusionis necesse est illam medicinã esse, quàm ipsa corpora: & fixionis ac retentionis, quàm sit argentum vivum in sua natura.

CAP. VII.

Ex quibus extrahitur Lapis Physicus.

QUæri ergo non immeritò potest: unde hæc nostra maximè possit elici medicina. Quibus respondentes dicimus, quòd in quibus est, ex illis elicitur. Est autem tàm in corporibus, quàm etiam in argento vivo secundum naturam, cùm unius sint reperta naturæ: sed in corporibus quidem difficilius, in ipso verò Mercurio vivo propinquius, non autem perfectius. Et illud ideo: quia non est corpus dignius Sole, aut purius, aut ejus umbra, scil. Luna, sine quibus nullum argentum vivum generatur tingens. Qui verò absque isto argento tingere nititur, cæcus procedit ad practicam, sicut asinus ad cœnã: nam aurum aureum, argentũ argenteum tribuit colorem. Qui ergo argentum vivum cum Sole & Luna tingere novit, venit ad arcanum, quod dicitur Sulphur album, optimum ad argentum, quod cùm rubeum efficitur, erit sulphur rubeũ optimum

mum ad aurum. Ab illis igitur corporibus extrahitur sulphur nimium album & rubeum, cùm in ipsis sit purissima sulphuris substantia, ingenio naturæ summè depravata: quòd secundum Albertum clarius est & subtilius: quia in depravatione ipsius est ars debilior natura, nec consequitur eam, licet, multùm laboret. Pater enim ejus est Sol, Luna mater est: quia ex illis corporibus cum suo sulphure, vel arsenico præparato, nostra elicitur medicina. Ex corporibus similiter Solis elici potest ipsa. Ex solo autem argento vivo facilius & propinquius, & perfectius invenitur, cùm ipse sit pater omnium illorum luminarium, & omnium liquabilium, ab ipso siquidem omnia sunt: & ideo in ipsum omnia resolvuntur: quoniam natura naturam amplectitur propriam, amicabilius, magisque gaudet cum ea quàm cum extranea. In ipso namque est facilitas extractionis illius subtilis substantiæ, cùm jam in actu habeat substantiam. Relinquitur ergo, medicinam nostram esse purissimam & subtilissimam substantiam, quæ ex argenti vivi materia originem suam ducit, & ex illa creata est. Non est autem materia argenti vivi in sua natura, nec in sua substantia tota, sed fuit pars illius. Non autem quæ est nunc, cùm lapis noster factus est simpliciter est argentum vivum, licet fuerit pars ejus: quoniam ipsum illuminat, & ab adustione defendit & conservat, quod est causa perfectionis. Igitur cujuscunque causa tantùm generationis fit medicina, tàm quidem in corporibus, quàm in ipsius argenti vivi substantia, lapidis preciosi indagatur substantia. Consulo tamen quòd non opereris, nisi cum Mercurio & Sole ad Solem & Mercurium, & Luna ad Lunam: quoniam totum beneficium hujus artis consistit in ipsis tantùm.

CAP. VIII.

Quòd impossibile est, Lapidem perfici ex sola metallorum substantia sive materia.

IGitur si in prima naturæ materia opus nostrum vellemus incipere, esset longissimum & impossibile, & etiam magnæ, & quasi infinitæ requirerentur expensæ ad hoc perficiendum. Et cùm demum per difficillimum artificium lapis fuerit factus de natura metallorum, tamen opus Philosophicum, sive Physicum nondum est inceptum: quippe quia est necessarium, quòd Lapis Philosophorum elici possit de natura duorum corporum, antequam de eo fiat Elixir completum. Quoniam est necessarium, quòd illud quod est Elixir, magis sit depuratum & digestum, quàm aurum vel argentum, eò quòd ipsum Elixir habet convertere omnia imperfecta alia perfectione diminuta corpora in aurum vel argentum, quod ipsa minimè perficere possunt: quia si de perfectione sua alteri darent, ipsa imperfecta existerent: eò quia non possunt tingere, nisi quantum se extendunt. Et ad hoc fiet operatio in lapide nostro, ut melioretur ejus tinctura in eo plus quàm in sua natura, & ut fiat Elixir juxta Sapientum allegoriam, compositum ex speciebus limpidis, condimentum, antidotum, medicina, purgamentum omnium corporum purgandorum, & transformandorum in solificum & lunificum verum. Sed moderni operantes, finem credunt operis esse cùm incipiunt opus: quoniam tamen in tantum laboraverunt, quod opus eorum fit de natura metallorum, credunt complevisse Elixir perfectum. Sed quando faciunt projectionem, nihil ibi inveniunt: qui operari desistunt, ubi incipere debuissent.

CAP. IX.

Quid sit Opus primum Physicum.

OPus namque Philosophorum est dissolvere lapidem in suum Mercurium, ut in primam reducatur materiam. Unde Philosophus in quarto Meteororum, hujus artis sophisticos illudit artifices Alchimiæ, dicens: Species transmutari non posse: quod quidem similiter verum est, nisi ut species ipsæ (ut postea subdit) in primam suam materiam redigantur, quæ quidem materia prima est argenti vivi, cùm ipsum sit elementum omnium ductibilium. Tunc enim in aliam formam quàm priùs erant bene permutantur: non quidem species, sed individua specierum, quoniam ipsa individua actionibus sensibilibus sunt subjecta, eò quòd in se sunt corruptibilia. Species verò cùm sint universales, actionibus sensibilibus non sunt subjectæ, & ideo non sunt in se corruptibiles. Species igitur argenti, quæ est argenteitas, non mutatur in speciem auri, quæ est aureitas, nec è converso: quia species verè permutari non possunt, sed individua specierum bene permutantur, cùm in primam suam materiam rediguntur: quia cùm forma istius fuerit corrupta, vel illius, vel in primam materiam resoluta, bene permutatur, & necessariò introducitur alia forma: quia corruptio unius est introductio alterius. Et scias, quòd nulla materia potest ita destrui, quin sub aliqua maneat forma: unde destructa una forma, immediatè introducitur alia, ad hanc operationem, vel ad illam disposita. Et ideo dicit Philosophus: Indiges tu qui vis operari quod in solutione, & sublimatione duorum luminarium primò labores, quia primus gradus operationis est, ut fiat argentum vivum ex ipsis. Notate ergo verba, signate mysteria: quoniam in hoc opere declaratur, quis sit lapis, cum principium sui operis sit dissolutio ipsius. Oportet igitur sub'i nare, figere, & calcinare ipsum, ut sic demum solvatur in argentum vivum, quod Philosophis est contrarium. Unde etiam dicunt Philosophi: Nisi corpora fiant incorporea, sive non corporea, vel volatilia, & è converso, nihil operamini. Verum ergo principium nostri operis est dissolutio lapidis: quia corpora soluta in naturam primam spirituum sunt redacta, nisi quia magis sunt fixa: quia spiritus sublimatur cum eo. Nam solutio corporis fit cum congelatione spiritus, & congelatio spiritus est cum solutione corporis: tunc enim miscetur cum spiritibus vel spiritu, & fit unum corpus cum eis, vel cum eo, & nunquam separantur: sicut nec aqua mista cum aqua. Quoniam omnia tunc ad suam naturam homogeneam primam sunt redacta. Prima verò homogeneitas metallorum est argentum vivum. Cùm ergo in ipsa homogeneitate solvuntur, insimul conjunguntur, & nunquam separantur: quoniam tunc utrunque agit in suum socium sibi similem. Et ideo dicit Aristoteles, quòd Alchimistæ corpora metallorum verè transmutare non possunt, nisi priùs ipsa redigantur ad suam primam materiam: tunc enim in aliam formam quàm priùs erant, bene rediguntur. Quoniam contra hoc non stat ratio: quippe quia destructa una forma, immediatè introducitur alia, ut patet ex operibus rusticorum, qui de lapidibus faciunt calcem, & de cineribus vitrum. Sic & multò fortius potest sapiens studio suo per magisterium naturale, seu artificium nostrum ista corpora corrumpere, & illis novam formam introducere: quia intentio nostræ operationis non est aliud, nisi quòd eliciatur, &

eligatur puriſſima ſubſtantia Mercurii in iſtis corporibus: quoniam Elixir conſiſtit in illis tantum, & non in aliis.

CAP. X.

Quid ſit Lapis, & quo indiget in operatione, ut ſit Elixir completum.

HIc igitur eſt lapis noſter famoſus: quia non fit tranſitus de extremo ad extremum, niſi per medium. Extrema autem noſtri lapidis in primo latere eſt argentum vivum: in ſecundo verò eſt Elixir completum. Media namque iſtorum aliqua aliis ſunt magis depurata, decocta & digeſta: & illa ſunt meliora & operi propinquiora, quod te chariſſime ignorare non credo, ſed bene ſcire. Non ergo ob hoc erres: quoniam ſi ſeminaverit homo hæc & metet. Nam ſemen ſuo ſemini correſpondet, & omne arbuſtum, proprium adfert fructum juxta genus ſuum. Natura quippe eſt ſapiens, ſemper perfici appetens: quoniam in ſe ſemper continet incrementum ſuum. Idcirco dicit Avicenna: Niſi aurum & argentum viderem pro certo dicerem, quòd Alchimia non eſt vera ars. Igitur quamvis lapis noſter hic tàm in ſe tincturam materialiter contineat, quàm in corpore tenue creatus à quocunque per ſe motum non haberet, ut ſit Elixir completum, niſi moveatur arte & operatione. Et ideo artes diverſæ à diverſis Philoſophis ſunt inventæ, ut compleatur per artificium, quod à natura eſt relictum incompletum: quoniam natura prona eſt ad ſui perfectionem: Prudenter ergo & non caſualiter operare, & ſcias naturas lapidis & fortitudines, & quis lapis, cujus lapidis ſit amicus vel inimicus. Vide quòd agnoſcas quòd ipſe fecerit. Et antequā ſcias, groſſum fac gracile, ponderoſum alleva, aſperum lenifica, durum mollifica, amarum dulcifica, & habebis totum magiſterium. Scias ergo quòd ſuarum operationum aliæ medicinæ auri, quibus convenit participare argento in aliquibus, & in aliquibus diverſificare: quoniam in principio ſuæ operationis opus auri & argenti per omnia convenit: in modo verò fermentationis diſconveniunt: quoniam fermentum operis argenti argentum eſt. Fac ergo unamquamque ſpeciem cum ſua ſpecie: & unumquodque genus in ſuo genere: quoniam opus albi ad albificandum, & opus rubei ad rubificandum. Non ergo miſceas opus unius lapidis cum opere alterius lapidis: quoniam vehementer errares ſi ſecus faceres. Alia quippe corpora poſſibile eſt quòd ſeparentur, ſed non erunt bona ſicut illa: quippe quia medicinam quam non habent, dare non poſſunt, impoſſibile ſiquidem eſt, non fixum figere & immundum mundare: quia non invenitur in re, quod in ea non fuerit antea: nec aliquis dare poteſt quod non habet. Quare licet uti poſſis, vel indiges tu cùm non poſſis habere in iſtis illud quod eſt majoris temperantiæ, & minoris fæcis, ſi indigueris uſu eorum, oportet primò ut convertas ea in ſimilitudinem duorum corporum perfectorum: quod nunquam fiet, niſi Sol & Luna in uno corpore conjuncta projiciantur deſuper ipſa: quippe quia Mercurius cùm ſit de ſua natura converſivus, ſit unumquodque cum ſingulis quos amplectitur ex planetis. Si jungatur cum plumbo, plumbum erit: ſi cum ferro, ferrum erit: & ſi cum aliis corporibus erit conſimile eis. Si autem cum iſtis duobus jungatur radiis, fit Elixir perfectum. Non ergo operandum eſt, niſi de iſta nobili materia: quia non ſiunt res aliqua ratione, niſi ſecundùm eorum naturam. Quicunque ergo quærit à natura quod in ipſa non eſt, fatuitas eſt & perditio laboris. Non comedas ergo de filio cujus mater menſtruum patitur. Quem ſi comedis leproſus, & tu, & opus tuum: ſed fruſtum comede de carne pingui, & habebis aurum & argentum quantum volueris. Et non quæras à natura quod in ipſa non eſt: quoniam fatigares animam tuam in vanum. Hæc extracta ſunt à Morieno doctore veracique Philoſopho. Nihil reputans inde lucrum ſi ita faceres, ſed bene facias unguentum de Sulphure & blanqueto: quoniam res, cujus caput eſt rubeum, pedes albi, oculi verò nigri, eſt magiſterium. Intellige quod dico: quoniam omnia vere ſunt veriſſima: qualia nunquam Philoſophus aliquis tradidit meliora.

Explicit liber Primus.

CAPITA LIBRI II.

CAP. I.

De Inveſtigatione perfecta Lapidis Phyſici.

MAnifeſtum eſt ergo per operationem medicinæ eſſe operationem naturæ, ipſamque medicinam eſſe eandem naturam: eò quod ipſa in medicina ſolùm eſt compoſita ex natura. Certum quippe eſt, omnem rem eſſe de eo, in quod reſolvitur, nam gelu convertitur in aquam calore mediante. Clarum eſt ergo, aquam ipſam priùs fuiſſe, quàm ipſum gelu. Sic omnis lapis noſter reſolvitur

in argentum vivum per magisterium nostrum: ergo prius ipse fuit argentum vivum. Modus autem convertendi ipsum argentum vivum est conversio naturarum in suam primam radicem: naturam namque convertere, est elementa circulariter rotare: sunt autem elementa de aptitudine sua ad invicem conversiva, & ideò generantur, & corripiuntur & ad invicem alterantur. Converte ergo elementa, & quod quæris invenies: quia nostra operatio non est nisi naturarum mutatio, & eorum elementorum frigidi cum calido, humidi cum sicco amicabilis commixtio. Veruntamen non convertitur siccum in humidum, nisi priùs fuerit frigidum: id est, aqua: nec frigidum convertitur in calidum nisi priùs fuerit humidum: namque transitus non fit ab extremis nisi per medium. Terra non convertitur in aërem, nisi priùs vertatur in aquam: Aër quippe & aqua sunt elementa media: ignis & terra sunt elementa extrema: aër verò est juxta ignem, sicut terra juxta aquam: & ideo quia aqua contrariatur igni, & terra aëri, quia aqua frigida est & humida, & ignis calidus & siccus, terra verò frigida & sicca, aër autem calidus & humidus est, Et sic aqua & aër conveniunt in humiditate, ignis & terra in siccitate: & ideo unum in aliud convertitur: & similiter ad invicem separantur. Econtrà autem aër & terra, ignis & aqua ad invicem non convertuntur, nisi ignis in aërem, & terra in aquam priùs convertantur. Si ergo siccum convertitur in frigidum, & frigidum in humidum, ac humidum in calidum, & calidum in siccum: tunc habebis totum magisterium. Modi verò regiminis ad invicem convertentes, sunt quatuor principales, scilicet solvere, abluere, reducere & figere. Solvere grossum in simplum & subtiliare: abluere, obscurum in lucidum: reducere humidum in siccum: figere volatile supra corpus fixum. Solvere, est dividere corpora & materiam, vel naturam primam facere. Abluere, est inhumare, distillare & calcinare. Reducere, est incerare, impinguare vel impraegnare, subtiliare: Figere est desponsare, resolvere & coagulare. Per primum mutatur natura interius, per secundum exterius, per tertium superius, per quartum inferius.

CAP. II.

De primo Lapidis Regimine.

LApidem siccum, grossum dissolvere in argentum vivum, ut in suam reducatur materiam primam. Et hoc tum solum fit argentum vivum, eò quod ipsum solum habet Solem & Lunam ad suam materiam, vel materiam primam redigere. Sed argentum vivum habet in se fœculentiam terream & adustibilem absque inflammatione & aqueitatis substantia, necesse est superflua demere, & absentia implere vel supplere, si plenam medicinam volumus facere, vel trahere. Terrenam autem fœculentiam oportet omnino per sublimationem demere, nec humidum in projectione creet calorem & aqueitatem ipsius. Simili modo fugitivam oportet quoad medicinam illius substantiam salvare, de cujus proprietate est mundare, & ab adustione defendere, & etiam figere, ac fixum facere. Ideoque contingit ex ipsius medicinæ diversitate, secundum ejus diversam depravationem, quandoque creari Saturnum ex illa, quandóque Jovem, quandóque Venerem, quandóque verò Martem, quod ex impuritate necesse est evenire, vel accidere.

CAP. III.

Quomodo depuratur Mercurius, & purgatur.

INgenium igitur ipsius terreæ substantiæ superfluæ remotionis, est ipsum semel vel bis sublimare à vitro & sale, donec ipsius albissima sumatur substantia. Cùm verò albissima ascenderit, projice in ferventi aqua, donec redeat in argentum vivum. Pòst tolle ab eo aquam, & operare cum eo: quoniam non est bonum operari cum ipso, nisi priùs hoc modo purgetur. Unde dicit Avicenna: Primùm quoque facere incipere est, quòd sublimetur Mercurius: postea solve eum ut redeat in primam materiam suam, & sublima totum. Tunc in hoc Mercurio mundo mitte corpora munda, æquali lance librata: veruntamen non misceas corpus album cum rubeo, nec corpus rubeum cum albo; sed unumquodque seorsim dissolves in partem, quoniam aqua alba est ad albificandum, aqua rubea ad rubificandum. Non ergo misceas aquam unius lapidis cum aqua alterius, aut cum alio lapide: quoniam vehementer errares & excœcaberis, si secus feceris. Ab hinc vice post vicem contere & imbibe, & coque in balneo Mariæ: pòst distilla per filtrum quousque transeat ipsum: collige tamen ad partem supereminens nigrum: quoniam illud est oleum, ac verum dissolutionis signum: quia quod est solutum, pervenit ad sublimitatis finem, unde separatur ab inferioribus, ascendens sursum, & petens altiora loca, ut corpus aureum. Custodi autem ipsum cautè, ne evolet in fumum, & quod facis in albo, facias etiam in rubeo: quoniam hæc medicina in essentia est una, & in modo agendi similiter una: est tamen in rubea additamentum citrini coloris: quia sulphuris fixi substantia mundissima efficitur. Differentia tamen inter solarem & lunarem medicinam: eò quod hæc quidem illud continet, illa verò non: quoniam indiget mundissimo sulphure albo, sicut hæc indiget rubeo. Sufficiunt hæc duo corpora, eò quòd assimilantur quæsito, vel illi quod quæris. Sed indiges quòd in solutione, sublimatione, & subtiliatione eorum labores. Sunt enim fortia, & indigent præparatione longinqua & operatione continua, ut primò calcinentur, & postea solvantur: quoniam cùm calcinata fuerint faciliùs solvuntur: eò quia calor ignis penetrans partes corporis, facit aquam ingredi post ipsum: & sic est magis solutionis susceptivum. Veruntamen si calcinaveris corpus grossum, quod etiam dissolutivum est, pone ad partem, & quod remanet in filtro, accipias cautè ipsum, ne perdatur in fumum, & pereat magisterium. Idcirco cùm istud grave sit perficere & difficile, expedit corpora solvere per aquam solum: id est, per argentum vivum sine calcinatione: quoniam istud est securius, licet in operatione sit tardius. Esto ergo longanimis, & non festinanter extrahas tincturam, nec festinanter aut velociter quæras perficere: quia primus error in hac arte est festinatio: quia comburit omnia, & ad remotum perducit. Nam ignem si multum feceris, in principio mixtionis ejus eveniet in tincturis detrimentum: quoniam comburuntur medicinæ per nimias caliditates. Unde versus:

Dissipa rem captam prius per partem satis aptam,
Leviter extractam sic massam contere factam.
Hæc non festinè, sed temporis ordine fine.
Albumen urinæ disponit membra ruinæ.

Patienter igitur sustine, & contere, & coque, reitera, & non tædeat te hoc ipsum reiterare: quia quæ imbi-

imbibuntur, per aquam mollificantur. Et quantò magis teres, tantò magis partes grossas subtilias, donec uniantur, & ab invicem non dividantur: quoniam spiritus cum corpore tunc inspissantur, & omnia quæ impastantur, dissolvuntur, & impastatio fit cum nimia trituratione & assatione. Nam per contritionem, & incerationem, ac assationem dividuntur partes ligatæ viscositate aquæ, quæ viscositas est in corporibus. Corpora verò soluta ad naturam spiritus sunt redacta, & nunquam separantur, sicut nec aqua mista aquæ: quippe, quia natura lætatur: quoniam sponsa cum sponso copulatur: quæ verò non dissolvuntur, non habent partes subtiles, nisi mollifices. Ideo charissime indiges, quòd in dissolutione lapidis labores, scilicet partes suas priores disgregas ab ipsis, ut gravioribus partibus abjectis, opus cum levioribus perficiatur.

CAP. IV.

De Inhumatione Lapidis.

LApide autem dissoluto, accipe totum, & pone super calorem temperatum, ut putrefiat & digeratur meliùs, videlicet per mensem Philosophorum: id est, per triginta dies: quoniam aduſtio in animalibus per inhumationem tollitur, & decoctionem: Decoquas ergo completè, ut ebulliant omnia levi igne, & in suam materiam primam redeant, & fint argentum vivum. Hoc autem habito solvitur illa authoritas Aristot. in quarto Meteororum: Sciant artifices Alchimistæ: Species rerum transmutari non posse, quòd quidem verum est, nisi priùs, ut subditur, in suam primam reducantur materiam. Tunc autem in aliam formam quam priùs erant, bene permutantur, non quidem species, sed individua specierum permutantur: quoniam sunt corruptibilia ipsa, & actionibus sensibilibus subjecta: Materia namque nullo modo potest ita destrui, quin semper maneat sub aliqua forma. Unde soluta prima corporis forma in Mercurio, immediatè introducitur nova forma, corrupta ipsorum forma, quæ quidem forma est in colore nigra, in odore fœtida, & in tactu subtilis & discontinuata: & hoc est signum perfectæ dissolutionis corporum: quia calor agens in humido primò generat nigredinem, quæ quidem nigredo est caput corvi: sed est principium operis nostri, quod est dissolvere Lapidem nostrum in Mercurium, vel in aquam mercurialem. Modò habes primum regimen operis.

CAP. V.

De Recapitulatione primi Regiminis.

MOdò dicam breviter totum dissolutionis modum. Sublima ergo primò Mercurium, & deinde solvas ipsum: hinc incorpora ipsum, cum terra lota & igne, & pariter decoque, quousque redeant in suam primam materiam. Et hoc ideo fit, ut habeamus Sulphur & Mercurium de illa materia, de qua aurum & argentum efficiebantur subtus terram: quia si verum sulphur fuerit & argentum vivum, bene possumus ex ipsis aurum & argentum facere. Hoc autem magisterium non est nisi pro divitibus, & pro Mundi altioribus. Et qui habet ipsum, habet thesaurum sempiternum. In ipso ergo tria sunt inquirenda, puta subtile ingenium artificis, opera manuum & arbitrium. Quod quidem requirit divitias, sapientiam, & libros.

CAP. VI

De secundo Regimine quod est abluere.

SEcundum autem Lapidis regimen est abluere nigrum corruptum & fœtidum, ut sit nimis lucidum, clarum, & à sordibus vacuum. Quod quidem fieri nullatenus convenit sine elementorum divisione & aquarum distillatione, & lapidis dissolutione: quia elementorum duo sunt lapidea, & duo sunt aquatica. Lapidea autem sunt ignis & terra, quia sunt sicca. Aquatica verò sunt aër & aqua: quia sunt humida. Ignis ergo comedit illud quod in exterioribus existit: quoniam comedit, & vastat & devastat sordes aquarum per destillationem, & subtiliat eas per aëris levificationem. Comminuit etiam grossitudinem lapidis per calcinationem, & devorat eorum sulphureitatis salsedinem. Et ideo lapis noster in quatuor elementa dividitur, ut magis subtilietur, & ut magis à sordibus depuretur, & postea firmius conjungatur: Sed neque fuit aliquid natum, vel crescens, nec animatum, nisi post putrefactionem. Ideo putrefiunt, ut magis digesta meliùs separentur. Quippe, quia si putrefactum non fuerit, fundi non poterit, nec solvetur, & si solutum non fuerit, ad nihilum redigetur.

CAP. VII.

De Divisione Lapidis per quatuor Elementa.

ACcipe ergo Lapidem sic corruptum, & divide ipsum per quatuor elementa per distillationem. Primò per levem ignem æqualiter continuatum. Et recipe suam aquam: deinde paulatim vigora ignem, donec receperit aërem igne mixtum. Quod verò remanet in fundo combustum, est terra nigra & sicca. Et scio quòd distillatio aquæ debet fieri in balneo mediante eo, quòd subtiliores lapidis partes sine calore, ad naturam simplicis aqueitatis approximantes, per eam distillabuntur. Aër verò & ignis per cineres distillantur, eo quòd per ipsum cùm ignitionem sustineant, contingit calores, & grossiores terreas partes sursum elevari. Subtilior ergo separatio per aquam, cùm non sustineat ignitionem quæ per cinerem elicitur. Isto ergo modo divides quatuor elementa, eò quòd oportet extrahi de sua substantia humida, & non ex alia, quòd in eis est major tinctura. De terra verò non cures cujus sit substantiæ, dum tamen fuerit alba & fixa substantia. Terra desiccat & figit: aqua verò mundificat & abluit: aër verò & ignis tingunt & fluere faciunt. Ideo oportet quod sit aqua multa, & aër multus: quoniam multitudo tincturæ tanta erit, quanta multitudo aëris erit. Studeas ergo, charissime, in omnibus operibus tuis Mercurium superare in commixtione, ut satis habeas de aëre: quoniam si per ipsum solum perficere poteris, pretiosissimæ perfectionis naturæ vincentis indagator eris. Veruntamen firmiter teneas, quòd omnium Capitulorum hujus pretiosissimæ artis, non excedit pretium ipsarum medicinarum expensione quinquaginta argenteos ex prima operatione computando. Oportet tamen ipsam Medicinam diutius assari super ignem, & nutriri puer in uberibus.

CAP.

CAP. VIII.

De Ablutione Aquæ.

CUm autem habueris elementa, ut dictum est, divisa, ablue ea, scilicet, aquam & aërem septies distillando: ignem verò & terram fortiter calcinando, aquam tamen & aërem separatim destilles: quoniam aër est melior quàm aqua, licet ipsa aqua abluet & dealbet terram, faciensque matrimonium tincturarum: ac aër tingit terram & infundit animam, & facit eam sensibilem: unde oportet, quòd aër & aqua sint à sordibus mundata, & ab adustione tuta, donec sumatur eorum tinctura: quoniam si comburantur, effectu privantur, nisi postea in fine coquantur. Idcirco inhumatio in fimo interposita inter distillationes multum juvat, ut ad perfectæ ablutionis signum melius deveniatur. Quod quidem signum est splendor & crystallina serenitas absque fæcibus, nisi fortè albis. Fæces verò aquæ, quas facies in omni ablutione: id est, distillatione vice post vicem ad partem separa, & repone in terra nigra superiùs collecta. Aqua verò septies distillata serva eam ad partem: quoniam ipsa est Mercurius Philosophorum solutivus faciens matrimonium, & aqua vitæ abluens Latonem, & sicut fecisti de alba aqua, sic facies de rubea: quoniam unum & eundem modum habent ablutionis, & consimilem effectum, nisi quòd aqua alba est ad albificandum & aqua rubea ad rubificandum. Non ergo misceas unam cum alia: quoniam errabis si secus feceris.

CAP. IX.

De Ablutione Aëris.

ABhinc autem divide aërem ab igne per distillationem: quoniam quod distillatum est, est aër purissimus: quod verò remanet in fundo, est ignis siccus. Considera ergo quæ dixi, ut opereris lapidem humidum, & aquam & terram solùm, & ut utaris lapide sicco ad ignem & aërem tantùm. Aër sanè est oleum, & tinctura, & aurum, & anima Philosophorum, & unguentum, quo totum perficitur magisterium. Intellige ergo quòd ignis cum aëre distillatur, quia conveniunt in casualitate, & non cum aqua, eò quòd aqua refugit ignem: quia contrariantur ad invicem. Aër ergo distillatur cum igne: quia ipsa est aqua tincta, & ejus tinctura est ignis: quoniam corpus est aër spiritus ignem deferens. Si ergo lapidem miscueris cum igne, statim erit rubeus, & semper diligent se. Quodcunque ergo volueris rubificare, rubifica cum igne lapidis, & erit rubeum semper.

CAP. X.

Quomodo ab omni re extrahitur Oleum.

POne ergo super substantiam corporis, cujus oleum extrahere volueris purissimi Mercurii, tantùm quod superveniat quatuor digitis, vel plus, quod melius est: deinde accende sub eo ignem lentum: donec videris ejus oleum: id est, aërem paulatim ascendere, seu elevari super ☿, collige eum cautè, & serva seorsim. Si ergo minuatur Mercurius, adde alium Mercurium mundum, & clausum, & repone ad coquendum: continuè hoc facias, donec sumas ejus oleum, & nihil remaneat insolutum. Distilla ergo totum per alembicum septies: quia ablutio ejusdem est eadem, sicut ablutio aquæ. Quod quidem inhumando & distillando humiditatem debebit fieri, quousque devenerit ad crystallinam serenitatem absque fæcibus, nisi fortè albis: cujus signa sunt gutta spissior abscolor, intensior, & levitas aërea ita: quòd si ipsum prædictæ aquæ miscueris, natabit superius. Aërem verò sic ablutum serva seorsim: quoniam est oleum, tinctura, & aurum, anima & unguentum Philosophorum, quod colorat & tingit, & figit, & fluere facit, tingit omnem laminam in eo ter extinctam, in aurum vel argentum, secundum quod ipsum vel album erit vel rubeum. Non ergo misceas oleum auri cum oleo argenti, nec è converso: quoniam oleum albi ad albificandum, rubeum ad rubificandum. Idcirco si illorum corporum oleum multum fuerit, multa erit tinctura: quoniam multitudo tincturæ tanta erit, quanta fuerit olei multitudo.

CAP. XI.

Quæ Differentia est inter Aquam & Oleum.

DIfferentia est inter tincturam aquæ & olei: quia abluit tantùm & mundat, oleum verò tingit & colorat. Exemplum autem hujus est, quia si pannus mergatur in aquam, mundatur ab ea: & quando desiccatur pannus, mundatur ab ea, & recedit aqua, & permanet in statu, & in colore suo in quo priùs erat, nisi quia est magis mundus. E contrà est in oleo, qui si intingatur pannus in eo, non separatur ab eo per calorem ignis vel aëreum, nisi ex toto destruatur, nec poterit separari oleum ab ipso panno, nisi per ablutionem, & ignis desiccationē. Aqua autem est spiritus extrahens hanc animam à corporibus: cùm verò extrahitur anima ab ipsis corporibus, remanet in ipso spiritu: quia spiritus locus est ejus. Anima ergo est tinctura soluta in ipso spiritu deportata, sicut deportatur tinctura tinctorū per aquam super pannum. Deinde recedit aqua per desiccationem, & remanet tinctura in panno fixa propter oleaginositatem. Si ergo est de aqua spiritus, est in quo portatur tinctura aëris, quæ cùm reducitur super terram albam foliatam, statim siccatur aqua spiritualis, & remanet in corpore anima, quæ est tinctura aëris. Spiritus igitur retinet animam, sicut anima retinet corpus: quoniam anima non moratur in corpore, nisi mediante spiritu. Cùm verò conjunguntur, nunquam separantur: quia spiritus retinet animam, sicut anima retinet terram. Vnde præcepit Hermes, animas venari in lapidibus: est enim mansio earum in ipsis. Non ergo sis in venando piger vel lentus, præcavens ne fugiant à te. Si autem fugiant, non accipias eas cum falcone. Sunt autem retentivæ fugitivorum. Cum eis ergo est coagulatio nostra: quoniam retinet fugientem. Seminate ergo animam in terram albam foliatam, quoniam ipsa retinet eam. Quoniam cùm ascenderit à terra in cœlum, iterumque descenderit in terram, recipiet vim inferiorum & superiorum. Non tamen commisceas oleum auri cum oleo argenti, nec è converso.

CAP. XII.

De Ablutione Ignis & Terræ.

OLei verò fæces quas fecerit, collige omni vice, & repone cum igne: quoniam sunt ignis

ac nigredinem tenentes, id est rubedinem, quas oportet cum aqua prima terere, & suaviter comburere, donec fiat pulvis omnino privatus ab aëris humiditate. Sic enim oportet fæces, etiam aquam cum terra conjungere, igne accenso fortiter calcinare, quousque fit subalba humiditate vacua. Calcina ergo ignem cum igne, & terra quousque fiat munda & nigredine privata. Quod autem ascenderit ab igne, illud est oleum rubeum: quod verò à terra, est album preciosum: quippe quia oleum quod tardius à corporibus separatur, preciosius habetur. Consequere ergo omnia tempore suo, partem à parte, & serva unumquodque eorum.

CAP. XIII.

De Recapitulatione secundi Regiminis.

Oportet ergo te Platonem pro posse tuo separationem elementorum exercere, aquam & aërem abluere per destillationem, & terram comburere per calcinationem, quousque non remaneat aliquid in corpore de anima, nisi quòd non sentiatur in operatione, cujus signum erit cùm nihil à corpore evaporabitur, si de eo parum laminæ ignitæ fuerit superpositum, tunc sanè erit appropriatum. Nomine spiritus, subtile, purum & appropriatum: nomine corpus, subalbum & siccum. Quippe in nulla nostra operatione est necessaria aqua, nisi candida: nec oleum, nisi album vel subcitrinum: nec ignis, nisi rubeus: nec terra, nisi pallida sit vel subalba. Si autem ita præparaveris elementa, erit terra habilis ad solvendum, aqua efficax ad digerendum: & oleum in quo portatur ignis superabundans ad tingendum. Si verò elementa talia non habueris, est signum erroris. Ergo corrige errorem tuum, quia propinquior est operatio, præparatio in eo, quàm in opere novo incipere. Elementa ergo abluta in vase sigillato singulariter reserva, & maximè oleum: quia consumit ipsum aër propter naturæ suæ vicinitatem: & scribe super totum sic.

CAP. XIV.

De tertio Regimine quod est reducere ◡.

Tertium regimen lapidis est reducere aquam humidam super terram siccam, ut recuperet perditam humiditatem; sed cùm terra sit ex duobus corporibus, & duo elementa sint sicca, dura & lapidea, ignis supple & terra in siccitate concordant, insimul sunt præparanda: quoniam unam habent præparationem. Conjunge ergo grossitiem ignis cum terra post aëris abstractionem, & præpara insimul propter temporis abbreviationem, & etiam ut bona sit eorum commixtio, & non confundatur præparatio, & unus alium bene tingat, & ne urantur super ignis pugnam: unde præparare eos insimul, est magis salvum magisque propinquum: eorum autem præparatio est, ut eorum majorem reciperent humiditatem. Corpus namque calcinatum est discontinuatum, eò quòd ab aqueo est omnino privatum. Unde cùm nudum sit & vacuum, & multum sitiens, ebibit suum humidum aqueum.

CAP. XV.

De Modo reducendi Aquam super Terram.

Infunde ergo primò aquam per vices conterendo, & pòst leviter calcinando, quousque ipsa terra biberit de sua aqua quinquagesimam partem sui, sciens quòd oportet primò terram nutriri modica aqua, & pòst majori, sic est videre in infantis educatione. Idcirco multum contere terram, paulatim imbibe cum aqua de octo in octo dies, decoque in fimo, & postea mediocriter calcina in igne, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quoniam terra fructum non gerit absque frequenti irrigatione. Et si trituratio non fuerit bona, donec aqua fiat unum cum terra, corpus nihil proficit. Non ergo suspendas manum à tribulatione triturationis, vel à trituratione & assatione, donec aqua fiat sicca & desicca à terra alba: quoniam exsiccatio cum forti trituratione & assatione terram facit albam. Caveas tamen ne imbibas terram nisi paulatim & paulatim cum longa trituratione, supple post exsiccationem terræ. Deinde est pondus in hoc ubique notandum, ne nimia siccitas, aut superfluus humor administrando corrumpant: ut videlicet tantum assando decoquas, quantum dissolvendo adjecit, & imbibendo dissolvas, quantum assando deficit. Ideo omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam temperatè, neque multum videlicet, neque parum: quia si multum fuerit, fiet pelagus conturbationis: si verò parum, comburetur in favillam: quare suaviter & non festinanter de octo in octo diebus terram irrigabis. Decoques in fimo & calcinabis, donec de aqua biberit quinquagesimam partem sui. Et nota, quòd post imbibitionem debet humari per septem dies. Itera ergo opus multis vicibus, quanquam sit longum: quoniam non videbis tincturam, neque proficuum profectum, donec sit completum. Studeas ergo cùm in omni opere fueris, omnia signa quæ in qualibet apparent, in mente tua recordare, & eorum causas investigare. Tres quippe sunt colores, niger, albus, & citrinus. Cùm terra egreditur, nigredo imperfecta est, & nigra completa. Qualibet igitur vice paulatim & paulatim vigora ignem in calcinatione, quousque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido præstat nigredinem, ita agens in sicco, generat albedinem. Idcirco si terra non fuerit alba, tere eam cum aquâ, & postea calcina iteratò: quoniam azor & ignis latonem abluunt, obscuritatem ab eo auferunt. Nam præparatio sua semper fit cum aqua. Ideo qualis limpida aqua, talis limpida terra: & quantò magis fuerit abluta terra, tantò magis alba. Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis, cum forti contritione & frequenti assatione aqueitatis Mercurii, major deletur pars, scilicet aqueitatis, cujus residuum per sublimationis reiterationem similiter removetur.

CAP. XVI.

De Modo sublimandi & albificandi terram, ex Recapitulatione totius Magisterii.

Cum autem terra exhauserit de aqua quinquagesimam sui partem, citò illam sublima fortiori igne quo poteris, donec ascendat sursum ad modum albissimi pulveris. Cùm autem videris terram sicut nix albissimam, & quasi pulverem mortuum aluthel spondilibus, & ad latera adhærere, tunc super eum reitera sublimationem sine fæcibus inferiùs remanentibus: quoniam adhæreret pars illius fixa, & fixaretur cum fæcibus, & nunquam per aliquod ingeniorum genus posset separari ab eis.

eis. Pulvis autem ascendens à fæcibus superiùs, est cinis à cinere & à terra extractus, sublimatus, honoratus. Quod verò remanet inferius, est cinis cinerum, cinis inferior, vituperatus, damnatus, fæx, & sicut scoria. Fac ergo agnitionem inter clarum & limpidum ejus, quoniam cùm albissimum ut nix ascenderit, completum erit. Colliges ergo eum cautè, ne evolet in fumum, quoniam est quæsitum bonum. Terra alba foliata congelans congelandum, & mundificans arsenicum. Et sulphur album, quod Aristoteles dicit, quòd est res optima, quam recipere possunt Alchimistæ, ut de ea faciant argentum. Operare ergo cum ea ad Lunam: quoniam est completum. Et hoc quidem modo perficietur sulphur album non urens.

CAP. XVII.

Quomodo Sulphur album fit rubeum.

IGitur si ad aurum volueris sulphur rubeum, dissolve sulphur album superius collectum in aquam rubeam per contritionem & imbibitionem, & bonam decoctionem dissolutum, congela in lapidem coagulatum. Dissolvè iterum in aquam rubeam: dissolve & sublima totum per ignem fortissimum. Modus namque artificis opus deaurat, dirigit & cooptat quodcunque in similitudinem pulveris. Ascendens sursum est sulphur albissimum: quod verò remanet in fundo deorsum, est sulphur rubeum, tinctum, ut Scarlatta. Et istud est secundùm Aristotelem sulphur optimum non urens, rubeum & clarum, & ex eo faciunt Alchimistæ aurum. Hoc autem argentum vivum convertet per artificium secundùm Aristot. in verissimum aurum. Ex his igitur manifestè relucet, Philosophos verum dixisse, quod stultis videtur impossibile, scilicet quòd unus est lapis, medicina una, dispositio una, opus unum, ac vas unum, ad album sulphur & rubeum simul & semel faciendum. Videntes ergo omnes hujus artis investigatores dictam albedinem in vase apparentem, mirati sunt stare rubedinem in illa albedine occultam: & tunc non oportet illam rubedinem extrahere, verùm & coquere quousque totum fiat rubeum. Sic ergo de mane quando video quòd urina mea est alba, indigesta, statim cognosco, quòd parum dormivi, & repono me in lecto: somno verò recepto urina citrinatur: quia citrinatio non est nisi completa digestio. Hæc verò est verissima compositio albi & rubei sulphuris non urentis, quo per regimen quartum completur Elixir perfectum ad omne diminutum perficiendum in solificum & lunificum verum.

CAP. XVII.

De Recapitulatione tertii Regiminis cùm sublimatur Terra.

NUllus debet sublimare .. ram ad opus sophisticum: sed debet subl nare ad Elixir nostrum perfectum: & illa quæ sublimantur: aut per se, quia spiritus sunt: aut cum aliis, quia se incorporant cum spiritibus. Mercurius enim cùm sit spiritus, sublimatur per se. Terra verò nostra cùm sit calx, non sublimatur, nisi quia se incorporat cum Mercurio. Converte ergo calcem & imbibe Mercurium, & decoque donec fiat corpus unum. Et non tædeat te, hoc ipsum multoties iterare, quia corpus, nisi cum Mercurio sit incorporatum non ascendet sursum. Ideo necesse est, ut quantum potius, naturam suam subtilies: & cum Mercurio fortiter pistes, quousque fiat unum: sublimationem non facimus, nisi ut reducantur corpora ad subtilem materiam, scilicet, ut sint spiritus, & quòd corpus sit leve ad regendum in omnes res, sive in Solem, sive in Lunam. Et hanc sublimationem facimus, ut corpora redigantur in suam primam materiam, scilicet in Mercurium & Sulphur. Fecimus ergo hanc sublimationem tribus de causis. Una est: quia corpus fit spiritus de subtili materia & natura: secunda est, quòd Mercurius se bene incorporet cum calce: tertia est, quòd totum sumat colorem album & rubeum. Idcirco quando scilicet calx sublimatur ad Lunam, debet esse alba, & Mercurius similiter albus: & calx quando sublimatur ad Solem, debet esse rubea, & Mercurius similiter rubeus, igne calefactus & debet esse pulvis inceratus: quia non bene operatur aliquis ad Solem, nec ad Lunam, nisi tali modo, & cum Mercurio quem sublimas ad Lunam, non commisceas ullam rem: quia Solis calor non intrat ad Lunam, nec de Luna ad Solem. Non mittas ergo Mercurium rubeum ad album, nec album ad rubeum: sed pone unamquamque speciem cum sua specie, & pone ad ignem accensum, & sublima totum: & non misceas illud quod remanet deorsum, cum illo quod descendit sursum: sed pone unumquodque ad partem: quoniam quod in fundo remanet, reiterabis ad sublimandum per mercuriale incorporamentum, donec ascenderit totum: alioquin non ponas ipsum in magisterium. Alembicum in quo sublimas Mercurium, sit vitreum, & cucurbita terrea vitreata, cujus os fundi sit amplum, quòd possit Mercurius ascendere liberius. Alembicum verò cum cucurbita debet jungi ita, quod Mercurius non possit exire: quia non sublimatur Mercurius nisi per fumositatem aëris. Ideo si locum inveniret apertum, evolaret in fumum, & deperiret magisterium. Vide ergo quod diximus, vide: quoniam omnia verba necessaria sunt, & laude digna. Hæc ergo sufficiant ad complementum sulphuris albi & rubei.

CAP. XIX.

De quarto Regimine quod est figere, & fermentum aliàs fixum, est necessari ad figendum.

QUartum verò Lapidis regimen est figere album sulphur & rubeum supra corpus fixum, scilicet ut sulphur album figatur super argentum: sulphur verò rubeum figatur super aurum: quia secundùm Pythagoram, qui argentum vivum à corporibus extractum non coagulat in sulphur album pariens ignem, nullam viam exigit ad albedinem: qui verò dictum argentum vivum non coagulat in sulphur rubeum patiens ignem, nullam viam exigit ad rubedinem. Non ergo fatiges corpus tantum in hujusmodi rebus altis, ad quas pervenire non potes, ubi ista facere ignoras: quoniam in devio erras. Prudenter ergo & non casualiter operare: quoniam sine fermento nec exibit Sol, nec Luna, sed aliud quod non permanet in essentia in cura naturæ, nisi occultaveris ipsum in corpore quod præparasti ab initio, scilicet Solem & Lunam.

Conjunge

Conjunge ergo ipsum cum eo, ut generet sibi similem, & fiat Elixir id quod componis. Cùm autem conjunctum fuerit cum suo corpore, non desinit in aliud agere quousque convertat totum. Idcirco quando vis fermentare, misce sulphur cum corpore ut totum sit fermentum: quoniam fermentum rediget sulphur nostrum ad suam naturam, colorem & saporem, & per omnem modum. Quare fermentum ad album erit album, & fermentum ad rubeum, erit rubeum: quod patet, quia si posueris fermentum argenti, cum sulphure auri, rediget ad suam naturam: sed non suum colorem. Similiter si posueris fermentum auri cum sulphure argenti, convertet ipsum non ad suam naturam, sed ad suum colorem, & econverso. Non ergo misceas fermentum unius sulphuris cum sulphure alterius: quoniam fermentum auri aurum est: argenti verò, argentum. Et nota quòd non sunt alia fermenta super terram: quia nunquam figit quod nunquam fixum est, nec fuit.

CAPUT XX.

Quòd pondus Fermenti debet excedere pondus Sulphuris, vel esse æquale.

IDcirco in omni fermento debet notari pondus utriusque, ut summa volatilis sulphuris non superet summam sui corporis: alioquin ligamentum sponsalitii verteretur in spiritus fugam non fixi. Unde dicit Plato: Si parum sulphur projiciatur supra multitudinem corporis, ita ut super habeat potentiam: convertit ipsum citò in pulverem, cujus color erit sicut corporis, super quod projicitur spiritus, scilicet auri vel argenti. Dicam ergo inferiùs pondera omnium: sed quia sulphura non possunt ingredi corpora nisi mediante aqua, cum qua faciat medium inter sulphur & fermentum in omni dispositione. Primò pones, ut dicit Avicenna, terram: quoniam ipsa est juxta fermentum. Secundò pones aquam. Tertiò pones aërem: quoniam est juxta aquam. Quartò pones ignem: quoniam est juxta aërem. Veruntamen non ponas ignem in Elixir ad album: quoniam Elixir ad album tribus completur elementis in quibus non est ignis: rubeum verò omnibus quatuor utitur rotis. Aperi ergo & claude: solve & noda ab his, & desicca: quoniam aqua est medium conjungendi tincturas illorum, scilicet olei, aëris & ignis. Dico ergo unc verbum Philosophicum: Si prius mittas oleum, mortifica tamen in terra: quoniam aqua intraret. Si autem posueris: postea oleum stabit super aquam: si verò posueris aquam, & postea terram, erit aqua ponderosior quàm terra. Tinge ergo aquam cum terra ut ei adhæreat. Si unum de quatuor occidisti, omnes sunt mortui. Si unus habeat de anima plus, quàm alius, nil valet. Appropria ergo fermentum quod est anima ante fermentationem, ut sit pulvis calcinatus, solutus, & induratus: quoniam si bene non præparas fermentum, nil valet tuum magisterium.

CAP. XXI.

Quæ sunt Utilitates Magisteriorum.

SI non dividis lapidem per quatuor elementa, non potest conjungi cum corpore. Et si non misceas de ipso corpore cum eo, super quodvis facere projectionem in Elixir, non colorabitur corpus super quod debet projici, sicut decet. Et si non sublimas totum quod mittis in Elixir, erit aurum & argentum actu: etsi non præparas corpus tuum, non sustinebit ignem. Et si non caveas tibi in inducendo & mollificando, non erit habile aurum & argentum ad operandum. Idcirco calx quæ mittitur in Elixir, erit sublimanda, ut sit omnino simplex & viva. Cùm autem vis facere projectionem de Elixir, facias calcem de illa materia, cujus fuerit corpus, super quod projicere volueris: & mitte ibi fermentum, sicut suprà dixi: Si est aurum, de auro: si argentum, de argento. Quoniam sponsalitium non est aliud, nisi quòd conjungas fermentum cum corpore, quod ego dico. Hi sunt sulphur album & rubeum: de quibus dictum est suprà, scilicet, quòd vis projicere Elixir. Et nota quòd Elixires sunt plures simplices, quæ debent fieri de lapide & corpore: & fermentum quod misces in Elixir, debet esse pulvis bis & ter sublimatus. Nam quoties sublimabis aliquod corpus cum commixtione sublimati spiritus, toties lucraberis in projectionis mille partes. In quanto ergo alicujus corpus tuum, in tanto habebis melius, ut possis projicere unum pondus super centum: & centum super mille, & mille super decem millia: & decem millia super centum millia, & mille millia super decem numeros, & sic in infinitum.

CAP. XXII.

Quomodo debemus servare quantitatem uniuscujusque.

CUm volueris Lapidem nostrum præparare scias quantum est de ipso: de aqua, de aëre, de igne, & de terra. Cùm fuerit calcinatus, erit in eo calor major, siccitas minor, frigiditas minor, humiditas minor. Cùm fuerit præparatus, erit in eo calor major, siccitas minor, frigiditas minor, humiditas minor. Cùm volueris ipsum convertere, scias quantum amiserit de sua prima natura in omni regimine: quoniam si nescīveris, nil valet opus. Idcirco quando resolvitur, redigitur in frigiditatem minorem, humiditatem minorem, caliditatem minorem, siccitatem minorem. Cùm verò abluitur, redigitur in humiditatem majorem, frigiditatem minorem, caliditatem minorem, & siccitatem minorem. Cùm verò reducitur, in siccitatem majorem, & calorem minorem, frigiditatem majorem, & humiditatem minorem. Cùm figitur, redigitur in calorem minorem, humiditatem minorem, frigiditatem minorem, siccitatem majorem. Quippe quia in fixione lapidis apponimus sibi Mercurium calidum, & humidùm præparatum ultra illud, quem habuerit naturaliter ante suam solutionem. Intellige hanc reversionem, solutiōnem, vel lapidis differentiam de differentia in differentiam, & cur hoc & quomodo. Omne quod mutatur, aut mutatur in melius, aut in pejus, aut in simile sibi: Si mutatur in simile sibi, nullum est lucrum: Si in pejus, tunc est damnum: si in melius, tunc est commodum: converte ergo lapidem de bono in melius, & erit Elixir completum.

CAP. XXIII.

Quomodo elementa sunt corrigenda, & quomodo acquiritur fusio medicinæ non fundentis.

IN conjunctione Lapidis attende tres colores principales: primò nigrum, postea album, & postea

& postea rubrum. Observa igitur diligenter, ne corpus tuum rubeat ante nigredinem, & pereat tinctura per combustionem. Si verò rubuerit ante nigredinem, corrige errorem decoquens omnia simul in aqua alba, donec conversa fuerint in nigredinem: sic etiam facies si rubuerit ante albedinem. Non ergo negligas inhumationis decoctionem: quoniam tollit combustionem, & perditam restaurat humiditatem. Si verò medicina non commiscetur, corrige per dissolutionem ejus quod ingreditur, & per commistionem ambarum solutionum facit ingressum omne quod illi pro minimo conjungitur. Hæc autem solutio per aquam vulgarem completur: sed in aquam Mercurialem: & completur similiter per solutionem. Fusio facilis in rebus non fusibilibus, ut apertiùs ingredietur & alterentur cum complemento. Unde medicinam calcinamus ut citiùs solvatur: & eam solvimus ut meliùs mundetur figura, & fundatur, ac ut ab ea suscipiant corpora meliorem impressionem aut ingressum, & facilem fusionem dare materiei cum multiplici reiteratione solutionis spirituum non inflammabilium super illa, videlicet, aëris & aquæ Mercuriorum non fixorum. Aut cum multiplici reiteratione solutionis Medicinæ non fundentis. Est tamen bona cautela ad fusionem præstandam Medicinæ non fundentis, ut solvatur corpus fermenti, supple albi vel rubri. De cujus intentione fit per eam mutari & alterari: & etiam solvatur Medicina: id est, Elixir: imò terra alba, supple, vel rubra: de cujus intentione fit ingredi cum alteratione. Non ergo negligas inhumationis decoctionem: quoniam tollit combustionem, & perditam restaurat humiditatem. Si verò medicina non commiscetur, corrige per dissolutionem ejus, quod ingreditur & per commistionem ejus ambarum, solutionem facit ingressum omne quod illi pro minimo conjungitur. Hæc autem solutio non per aquam aut in aquam vulgarem completur, sed in aquam mercurialem, & completur similiter per solutionem. Fusio facilis in rebus non fusibilibus, ut apertiùs ingrediantur & alterentur cum complemento. Unde medicinam calcinamus, ut citiùs solvatur: & eam solvimus ut meliùs mundetur figura, & fundetur, ac ut ab ea suscipiant corpora meliorem impressionem, aut ingressum, & facilem fusionem dare materiei, cum multiplici reiteratione solutionis spirituum non inflammabilium super illa, videlicet aëris & aquæ Mercuriorum non fixorum: aut cum multiplici reiteratione solutionis medicinæ non fundentis. Est tamen bona cautela ad fusionem præstandam medicinæ non fundentis, ut solvatur, & corpus fermenti, supple albi vel rubei. De cujus intentione fit per eam mutari & alterari, & etiam solvatur Medicina: id est, Elixir, imò terra alba, supple, vel rubea, de cujus intentione fit ingredi cum alteratione. Non fiet tamen omnium istarum partium solutio, sed quarundam: quoniam solutio earum non est aliud, nisi quòd in humidum revertuntur, & sulphuris salsedines auferuntur. Dehinc illud corpus & non aliud corpus imbibatur vice post vicem, donec fundatur citissimè super laminam ignitam. Quoniam ex his artificiorum ingeniis, necesse est Medicinam & commisceri, & fundi, ac etiam ingredi perfectè cum alterationis complemento. Si autem metallum quod convertere debes per medicinam, non fuerit sufficientis coloris, addatur plus de Medicina ipsa: si verò de colore minus habuerit, scilicet in Sole: quia Luna non potest esse nimis alba, ponatur minus de medicina, & plus de metallo convertendo. Si autem medicina non remanserit bene, quod est defectu fixionis, succurre per reiterationem solutionis & congelationis, atque per multiplicem non fixæ partis solutionem, super partem fixam, donec tamen ex ignis asperitate quiescat, & non fugiat ab igne aspero. Si autem non fundatur gravius quod est ex defectu cerationis, succurre ei cum oleo: id est, aëre guttando guttam ad guttam super ignem levem, donec fundetur ut cera: quoniam quando inceras, misce de re calida & humida magis quàm de frigida & sicca. Et quando figis, misces magis de re frigida & sicca, quàm de calida & humida. Ergo intellige quæ dico: quoniam hujus Operis perfectio, est naturæ permutatio.

CAP. XXIV.

De Ponderibus observandis in Fixione.

Omnia sub termino definito & dispositione consistunt. Idcirco unicuique pondus, & omnis mensuræ pondus in omni opere opus est. Cave igitur tibi in commixtione Elixiris, & operare ibi sapienter, ut scias quantum debeas ibi apponere de aqua, de aëre, de terra, de igne: alioqui si secus feceris, opus non valebit: quia si ponis de terra magis vel minus quàm opus fuerit, vel quàm requiritur in Elixir: quòd si magis poneretur, faceret eas humidas nimis & non figerentur. Similiter in aqua: quia si amplius poneretur vel minus, faceret simile damnum. Si plus esset, faceret humidum & malè: Si minus faceret siccum & durum. De aëre si plus esset vel minus, simile damnum: si plus esset coloraret nimis: si minus esset, non haberet colorem. Ignis etiam lapidis simile damnum faceret: quia si plus esset, combureret: si minus & parum esset non siccaret totam humiditatem quam debet desiccare, nec calefaceret: tamen ad album non ponas ignē: sed loquor de omnibus Elixiribus. Idcirco pondus ubique notandum est, ne nimia siccitate aut horum superfluitate magisterium corrumpatur. Quare fermentum juxta adæquationis incrementum est semper apponendum. Nam nulla erroris offensa nocebit, si ad illud pondus supercurreris. Quicquid igitur in Elixiri est gravius & stabilius per ipsius ponderositatem sibi nomen terræ usurpat. Non minus quoque fermentum: quia cùm sulphur conjungitur, terræ nomen assumit. Quæ verò sublimantur, & etiam evolant, aquæ & aëris sibi nomen apponunt. Cùm ergo conjungis talia ut figantur in terra: si ad album est, fit ne terra plus quàm de alio aliquo elemento: alioquin terra non figeret spiritum, imò secum evolaret in fumum. Verùm illud fit plus secundùm rationem juxta adæquationis mensuram. Verbi gratia: si est de aëre unum pondus & dimidium: de aqua duo pondera debent esse: tria pondera de terra minus quarta. Et terræ fermentum fit ter tantum, quantum est sulphur album: ut si unum pondus fuerit de sulphure albo, tria pondera erunt de fermento. Quantum ergo fuerit aër & aqua, tantum debet esse de terra minus quarta: de aqua duo, de aëre unum, & dimidium de igne. Dicam ergo breviter ut intelligas: ad Lunam pone tria pondera de terra, scil. fermētata minus quarta, duo de aquā: de aëre unum & dimidium, * & erit Elixir completum. Ad Solem verò cùm ipse sit calidior Luna, debent esse pondera terræ, tria de aqua, & tot de aëre, & unum pondus

* ♎. ☾. ☿.
11. 33. 42.

pondus & dimidium de igne. * Nam pondus ignis medium est pondus aquæ: nec est in hoc additio, nec diminutio: quoniam si sit multa aqua & parvus ignis, extinguitur ignis. Et si sit similiter multa terra & parvus ignis, extinguitur ignis: econtrà tamen est de aëre: quia aër nutrit ignem, sicut aqua nutrit terram. Nam ignis vivit de aëre, & aër de juvamento aquæ, & aqua de juvamento terræ. Fige ergo aquam in terram, ut aër possit figi in aquam: quoniam si aqua occidisti, omnes sunt mortui. Veruntamen aqua non figitur sine terra: quia

Consurgit nullus unquam sine semine fructus,
In quo dum moritur semen fructum dare fertur.

Quoniam cùm terra sit in se fixa, retinet secum & figit alia elementa. Aqua verò cùm sit humida & frigida, circumdat terram, & constringit & tenet eam: quoniam frigidum & humidum est siccitatis constrictivum. Veruntamen impressionem citò recipit, & citò dimittit, Siccum autem graviter impressionem recipit, & graviter dimittit. Ideo cùm humidum & siccum se invicem temperaverint, adipiscitur siccum ab humido per partium constructionem, vel per continuationem, & facilem impressionem, & acquirit humidum à sicco, ut firmiter teneat impressionem, & quòd omnem patiatur ignem. Unde per hoc humidum prohibet siccum à separatione. Et propter hoc siccum prohibet humidum à sua fluxibilitate. Aër verò circundat aquam, & clarificat eam, vel rarificat terram, & tingit, vel figit ipsam, ut sit apta ad extensionem & fusionem. Ignis autem totum compositum maturat, subtiliat, rubificat, permiscet aërem, & consolidat, ac terræ & aquæ constringit frigiditatem, ut ad incolumis redeant æqualitatem complexionis. Elementa ergo gravia ut terra & aqua, plus juvant ad fixionem & tincturam. Non comedas ergo quòd non bibas, sed comede unum post aliud secundùm rationem: quia caliditas major facit corpus citiùs quàm oporteat. Non sis prodigus, non avarus, sed moderata pondera serves, secundùm æqualem & inæqualem complexionem. Intellige ergo quæ dixi, quia nihil omisi quod sit verum.

CAP. XXV.

De Fixatione Elixiris in compositione ad album, & de Reductione aquæ.

Illumina corpus antequam imponas animam: quia corpus nisi sit ablutum, non retinet spiritum. Sit ergo potus post commixtionem, non autem commixtio post potum. Alioquin facies ventrem humidum, & non recipiet siccitatem: bene ergo fige: bene commisce: & bene tinge, & sic totum habebis magisterium. Idcirco ciba tres partes purissimæ Lunæ minutim limatæ cum duplo sui Mercurii albi, terendo totum insimul fortiter in mortario porfirico, donec Mercurius imbibat limaturam, & fiat quasi butyrum, ita quòd nihil inveniatur de limatura: hinc ablue fortiter cum aceto, & sale communi præparato, donec acetum inde purum exeat & clarum: tunc ablue salem cum aqua dulci & clara ad ignem siccata. Abhinc verò adde prædicti sulphuris sublimati, & congelati albi partem unam, conterendo insimul totum, donec redeat quasi corpus unum: deinde incera ipsum cum una parte ipsius, scilicet suæ aquæ: & mitte ad sublimandum, vigorando super ignem paulatim & paulatim, donec sublimetur: & quicquid fuerit ex eo volatile, deinde infrigidatum extrahe: & quod ad latera vasis supervolatum fuerit, cum aliqua parte suæ aquæ, reduc super fæces suas terendo, imbibendo & assando, donec fiat sicut pasta, & remitte ad sublimandum: ita continuè reiterata contritione & imbibitione, assatione & sublimatione, vigoratur super ignem donec figatur terra cum duplo sui de aqua: & nihil penitus sublimetur ab ipsa: & reducas semper quod superius ascendit super illud quod inferius remanet fixum, quousque totum figatur deorsum. Nam sulphur fixum cùm sit coagulatis coagulativum, naturaliter congelat suum Mercurium per frequentem sublimationem super ipsum. Exemplum autem hujus est terra & aqua, & cùm aqua commiscetur cum terra: ipsa terra absorpsit aquam sua siccitate, & inspissat eam aquam sua densitate, & eam facit sibi similem sua grossicitate: quoniam omne siccum naturaliter appetit suum humidum, & in suis partibus continuitate. Unde oportet experimentum istius scientiæ ad plenum cognoscere vires naturæ, & eisdem firmiter adhærere: quoniam natura sufficiens est tibi vel sibi, & similiter in omni quo indiget eadem sui perfectione. Ipsa siquidem cùm sit sagax, est solicita in creatione sui corporis, cujus solicitudinis non est finis. Sufficit ergo vobis, charissime, naturam sapienter disponere extrinsecus: quoniam ipsa sufficienter extrinsecus disponet ad sui operationem. Motus siquidem ipsius sint adhærentes sibi viæ uni modo meliori & certiori, qui possint excogitari, ut patet ex creatione cujuslibet generati. Idcirco tardamentum & præparamentum debent esse in magistris Philosophorum & operantium: quia natura motum præterire non poterit, nisi per contrarium impedita fuerit. Certum namque tempus est, quod ipsa habet ad impregnandum, pariendum, & nutriendum, ac operandum. Unde cùm terram habueris imprægnatam, expecta partum: Cùm verò pepererit filium, nutrias eum, quousque possit tolerare omnem ignem, & tunc poteris facere projectionem de ipso.

*. ♀. ☉. ☿.
1. 3. 6

CAP. XXVI.

De Reductione aëris super Elixir ad album.

Igitur cùm aqua fuerit fixata, tere & imbibe eam imbibitione rorida cum una parte aëris sui, & pone ad sublimandum, faciens sub eo ignem primò lentum, postea fortiorem, quousque per continuam sublimationis reiterationem totum figatur deorsum, tunc per diem ac noctem facies sub eo ignem fortem: secunda die cum sua nocte fortiorem: tertia die cum sua nocte fortissimum, sicut est ignis fundendi. Sic enim aër figetur cum aqua & terra: quia natura lætatur naturâ, & natura docet naturam præliari contra ignem per se combustibilem. Nam fugienti obviante perit fuga: quoniam avis plumata detinetur ab implumata deorsum in terra.

CAP. XXVII.

De Inceratione Elixiris albi.

Ab hinc ergo extrahe de lamina crystallina, quam in fundo reperies lucidam ℥j. tere & cera ince-

inceratione ultima, guttando super ipsum guttam ad guttam in tenui crucibulo super ignem levem de suo aëre albo jam dicto, donec fundatur sicut cera sine fumo: tunc proba super laminam ignitam: si se resolverit velocissimè sicut cera, cerata est: si verò non, reduc ipsum ad cerandum guttam ad guttam de oleo suo albo, donec fundatur ut cera sine fumo. Et hoc quidem est præceptum omnium Philosophorum, ut cùm per sublimationes fixaveris mundissimam terræ partem, reiteres sublimationem residuæ partis non fixæ super eam fixam, donec ea similiter figatur. Hinc tenta super ignem, si bonam dederit fusionem, tunc sufficienter sublimationem reitera. Si verò non, reitera super illam vicem non fixæ partis sublimationem, donec fundatur citò sicut cera sine fumo. Tunc extrahe & infrigidari permitte: quoniam est elixir completum, impretiabile pretium, convertens omne corpus diminutum, in infinitum solificum & lunificum verum. Projice ergo unum pondus de eo super mille partes Mercurii cum sale & aceto abluti, & fiet pura Luna melior quàm de minera. Sic etiam si super imperfectorum corporum unumquodque fuerit de eo projectum, in verissimum transfertur argentum. Modum itaque hujus compositionis verissimi Elixiris tradidi vobis completo sermone; ad quam per illum potestis pervenire indubitanter. Sollicitè ergo ad hos ingenieris modos regiminis exercere, & eorum virtutem ad unguem invenies. Quod quidem nec per se, nec fortè ut putes, miraculosè fi arte perficitur in operatione. Operare ergo quodcunque volueris: quia ultra consilium istud, non possum aliud.

CAP. XXVIII.

De Compositione Elixiris rubei.

EOdem modo fit Elixir rubeus ad Solem, sicut album ad Lunam. Pro qualibet re alba ponas rubeam, & loco limaturæ Lunæ pone limaturam Solis, & aquam Mercurii rubificatam priùs cum igne lapidis. Nam in opere lapidis ad rubeum, non intrabit nisi rubeum, sicut in opere albo nisi album. Solaris namque medicinæ non urentis: præparatum fit additamentum rubei sulphuris per modum figentem & calcinantem in triplo fermenti præparati cum astutiæ industria. Administrare perfectè per modum solutionis, & sublimationis multiplicem cum reiteratione multa, quousque non fixum cum fixo figatur deorsum: quoniam hujus solutionis & fixionis modus est per reiterateterationem partis residuæ non fixæ sublimationis cum fixo ingeniosè conjungendi per minima, quousque elevetur cum ea, & iteratò figetur cum illa, ut stet. Cùm verò tres partes aquæ suæ rubeæ fuerint secum: per hunc modum sublimetur, vice post vicem cum eo, donec figatur deorsum: & pone ipsam per diem ac noctem in igne tepidissimo, ut meliùs depuretur & figatur in eo. Hinc extrahe, & cera sine fumo cum eo stans & penetrans, profundius tingens & manens. Projice ergo unum pondus de ipso supra mille partes Lunæ, vel ☿ abluti cum sale & aceto, & fiet Sol verissimus in omni examinatione, & melior valde, quam de minera productus, quia aurum & argentum ipsius elixiris excedit aurum & argentum mineræ in omnibus suis proprietatibus. Unde dicunt Philosophi, quòd aurum & argentum eorum, non fit aurum nec argentum quod est vulgi: quoniam additur eis additio magna in tinctura & præservantia in igne, & proprietatibus multarum utilitatum ad omnem infirmitatem expellendam.

CAP. XXIX.

De Multiplicatione Medicinæ.

SI verò Medicinas istas cùm fixæ fuerint, & datis oleis suis albis vel rubeis, donec fluxerint sicut cera, dissolveris in Mercurium suo albo vel rubeo, donec fiat aqua clara. Et postquam in levi decoctione congelaveris, & cum eorum oleis, & sic super ignem denuo ceraveris, quousque fluunt citissimè, duplicabitur virtus eorum in projectione: & si eas cùm solutæ fuerint, semel ad minus distillaveris, in centuplo augmentabuntur virtutes eorum. Modus verò multiplicationis medicinarum, est ut dissolvas unumquemque illorum spirituum in aquam suam per inhumationem singulariter, postea oleum, deinde ignem, & remanebit terra deorsum: Reduc ergo aquam per sublimationem super terram: donec bibat eam, scilicet aquam totam, & figatur cum ea: deinde imbibe eam ex oleo & tinctura, donec figatur in ea, & etiam fundatur sicut cera. Projice ergo supra quodvis corpus, & ex eo tantum quantum vis: quoniam in duplo multiplicabitur tinctura ejus. Et si una pars sui primò convertit cùm suis corporibus centum partes: secundò convertit mille: tertiò decem millia: quartò centum millia: quintò mille millia in solificum & lunificum verum. Unde est notandum, quòd quantò plus solvitur medicina, & sublimatur, & congelatur, tantò melius & abundantius operatur: quoniam in omni sua imbibitione & sublimatione acquirit sibi decem in projectione. Non ergo est fastidium in reiteratione sublimationis & coagulationis: quoniam per eas medicina meliùs digeritur, unitur, & figitur, & perfectiùs operatur.

CAP. XXX.

Quomodo debemus intelligere Solutionem, sublimationem, & coagulationem.

VEruntamen non putes me docere solutionem hîc, ut Elixir reducatur in aquam: sed ut subtilies ipsum in quantum potes, & dividas suas partes in fixione conjunctas, suúmque siccum convertas in humidum, & grossum in simplum: quoniam opus solutionis inventum fuit ad sublimandum, & non propter aliud. Unde conjunctio corporum cum spiritibus fit cum dissolutione, & non cum sublimatione: quia corpora non indigent nisi sublimatione, ut meliùs cum spiritibus conjungantur. Eorum verò sublimatio est in aquam dissolutio: quia destillatio trahit lapidem de potentia ad actum, eò quòd facit omnino eum subtilem. Unde cùm corpus totaliter subtiliatur, spiritus universaliter cum eo conjungitur, & non per aliquod ingeniorum genus ab invicem separatur. Quoniam confirmatio spirituum cum corporibus fit cùm corpora fiunt subtilia, ut retinere possint spiritus. Et ideò qui corpora poterit separare cum prima sublimatione, finem consequitur optimum: quoniam in conjunctione spirituum cum corporibus tota debet esse intentio operantis. Et conjunctio eorum scilicet spirituum fit, cùm corpora subtiliantur, ut spiritus & corpora fiunt subtilia per dissolutionem, contritionem, & assationem eorum

cum spiritibus. Intellige ergo quæ dixi: quoniam utile est totum, & nihil superfluum est in dictis meis. Si verò non intellexeris, itera lectionem multoties, ut totum intelligas. Vide ergo & intellige, & secundùm ea operare: quoniam quicquid diximus aliena veritati, vivit Deus in nullo deficiens, deprehendes declinare. Quare nisi despicias, nec labor privabitur fructu. Idcirco si verò subscripta non intellexeris, non me reprehendas, sed tuam ignorantiam calumnieris: quoniam infortunatus es, sicut ille cui nunquam Deus aliquid tribuit, vel concedit boni.

CAP. XXXI.

De Modo faciendi Projectionem.

SEd quia grave est mille millium partes simul fundere, cùm volueris projectionem facere, hoc modo facies: Recipe centum partes Mercurii cum sale & aceto abluti, & pone in crucibulo super ignem. Cùm autem cœperit fervere, pone unam partem tui Elixiris dicto modo præparati super centum partes illius Mercurii abluti, & fiet totum medicina super alium Mercurium ablutum. Deinde projice: id est, partem medicinæ istius congelatæ super 100. partes ☿ abluti, in crucibulo ferventis ad ignem, & fiet totum medicina. Postea pone unam partem istius medicinæ ultimò congelatæ super centum partes Mercurii abluti, & fiet totum aurum vel argentum in omni judicio secundùm quod primum fuerit Elixir rubeum vel album, supple præparatum, & ut dictum est compositum. Et hoc quidem est Rosarium Philosophorum, ferens odoriferas rosas tam rubeas quàm albas, extractas breviter à libris ipsorum, nihil habens superfluum vel diminutum in infinitum perficiendum, in solificum & lunificum verum, secundum quod Elixir fuerit præparatum. Sic etiam habet virtutem efficacem super omnes alias medicorum medicinas omnem sanandi infirmitatem, tàm in calidis quàm in frigidis ægritudinibus, eò quòd est occultæ & subtilis naturæ: conservat sanitatem: roborat firmitatem & virtutem: & de sene facit juvenem, & omnem expellit ægritudinem: venenum declinat à corde: arterias humectat: contenta in pulmone dissolvit, & ulceratum consolidat: sanguinem mundificat: contenta in spiritualibus purgat, & ea munda conservat. Et si ægritudo fuerit unius mensis, sanat una die: si unius anni, in duodecim diebus. Si verò fuerit aliqua ex longo tempore, sanat in uno mense, & non immediatè. Hæc medicina super omnes alias medicinas, & mundi divitias est oppidò perquirenda: quia qui habet ipsam, habet incomparabile thesaurum.

CAP. XXXII.

De Recapitulatione totius Magisterii.

PErtractatis igitur Regiminibus totius hujus summi operis secundùm exigentiam sui sermonis cum causis omnibus sufficientibus, restat breviter ut teneatur memoriale totum recapitulare sub completa brevitate sermonis. Dico ergo, quoniam totius operis intentionis finis est, ut sumatur lapis in capitulis notus, & cum operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis primi gradus, ut à corruptibilitate mundetur, & impuritate purgetur. Demum cum eo soluto per ipsius additamentum album vel rubeum, donec in ultima sublimitatis materia perveniat, & ultimò volatile fiat. Ab hinc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis asperitate quiescat. Demum verò fixum lapidem cum non fixa parte servata, per modum solutionis & sublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum solutum, & iteratò volatilem: ac iteratò volatilem fixum quousque fluat, & alteret in complemento solifico & lunifico certo. Et in hoc completur arcanum pretiosissimum, quod est super omne hujusmodi arcanum inpretiabile pretium, & omnium Philosophorum thesaurus. Idcirco, charissime Domine, exerceamini ad illum cum laboris instantia, maximè in diuturnitate meditationis immensæ: quoniam cum illa Elixir completum invenies, & sine illa nunquam. Modos verò ipsius completo sermone vobis superius dedi, non sub ænigmate, sed sub plena sermonis serie. Discretionem vestram lucidè alloquendo: quoniam, teste Deo, sic libris Philosophantibus omnibus, & cunctis scientibus, nihil in hac arte invenimus melius nec perfectius, quàm in ista brevitate suprà scripta: tamen truncata, quamvis intelligentibus satis prolixa. Et qui habes istum librum, in sinu tuo reconde, nullique ipsum reveles, nec manibus impiorum offeras: quia secretum secretorum omnium Philosophorum plenariè comprehendit. Talis siquidem & tantus margarita non est porcis & indignis largiendus: quoniam est donum Dei magnum, & Deus cui vult largitur ipsum & aufert. Quapropter, charissime, qui habes istum librum, digito compesce labellum, filius existens Philosophorum, ut meritò merearis dici & esse de numero sapientum antiquorum.

Explicit Rosarius à Magistro Arnaldo De Villa Nova compositus.

Magistri ARNALDI DE VILLA NOVA, *Liber dictus* NOVUM LUMEN.

PROOEMIUM.

PATER & DOMINE Reverende: *Licet liberalium existam scientiarum ignarus, studióque non sim assiduus: nec in statu maneam clericali, voluit Deus tamen, sicut cui vult inspirat, mihi quamvis immerito secretum præcellens revelare. Et quoniam exigunt vestra nobilitas, probitas, prudentia, larga manus: ut quemadmodum assiduè profundæ scientiæ perscrutando, non recusastis labores, sumptus, & studia diuturna: sic & uberem fructum. Ex qua in agro Philosophiæ funditus arbore consequamini Dei dono. Ea propter vestræ prudentiæ desideratum Lapidem sive Elixir, occulta fide probum per virum, mihi à Deo institutum, ostensum, ejusque regimen, ut vidi, feci, & tenui, reserabo. Sciens quòd visis & intellectis quæ scribo, liquidè erit vestro ingenio perspicaci, quod ego Dei nutu secretum novi vulgariter ignoratum.*

CAPUT

CAPUT I.

INtellige ergo dictum Philosophi: Quòd actus activorum in patientis sunt dispositione: per quod intelligitur, Elixir fieri non posse, nisi ex materia ad hanc perfectam dispositionem habentem. Testificor autem vobis, hujusmodi habilitatem inesse materiei, ex qua manibus meis, testibus oculis, per alienam tamen, ut prædixi, doctrinam, facta fuit Elixir, Saturnum convertens in Solem: quam quidem materiam jam vobis nominavi, quod est Philosophorum magnesies: de qua Philosophi extraxerunt aurum in corpore ejus occultum. Et de qua argentum vivum de argento vivo, & sulphur de sulphure invenerunt, quod est lapis in similitudine & actu: sed in natura non imitatur naturas lapidis. Quare dicitur Lapis non lapis, & est mista tabesci, dictum argentum vivum nostrum, non argentum vivum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum est per mineram. Sed argentum vivum nostrum in natura, ad quam deducit illud artificium nostrum. Illud est æs nostrum, ex quo fit tinctura vera, ex quo fit Chabrici, & Veyæ conjugium, in quo est Rex cum sua uxore. Et hæc quæque ipsos emendant in ipso aëre sunt: ut per operationis documentum clariùs pateat. Iste est spiritus quo tingimus, & est corpus, de quo in Turba dicitur: Argentum vivum non habetur ex corporibus liquefactis liquefactione vulgari: sed ex illa quæ durat, quàm diu conjuges vero matrimonio uniuntur, scilicet usque ad albedinem. Hic est lapis qui in vertice montium invenitur. Et dicitur meritò mineralis, animalis etiam fertur esse: quoniam animam habet. Quare dicitur in Turba, æs, ut homo corpus habet & animam. Item omne quod habet spiritum, habet & sanguinem. Item dicitur spiritus: id est, sulphur per corpus: & æs: id est, magnesiæ, sive terræ: quæ spiritualis facta, dicitur aurum quod erat in corpore magnesiæ occultatum. Quare dicitur: Fili extrahe à radio suam umbram. Patet etiam quòd applicari sic potest anima: cùm quasdam ostendit animi virtutes. Movet enim & moventur: agit & patitur. Quare in Turba: O natura, qualiter omnibus imminet, ac omnia superat: & est acetum acerrimum, quod fecit aurum esse merum spiritum: & cùm corpori admiscetur, fiet unum cum eo, & vertit ipsum in spiritum. Cùm enim dicatur animal: ergo vegetabile quid dicitur, & meritò. Nam in operatione vegetabitur de virtute in virtutem, subtiliando & depurando se, & colores in se meliorando, usquequo optatum assumat ruborem, in quo est perfectio, virtutemque penetrandi capiat & tingendi. Hoc autem animal Berbel, crocos vel croceum, lapidem vegetabilem, nutritum in montibus errantes plurimi non cognoscunt. Venditur autem palam minimo pretio.

CAP. II.

Sequitur Lapidis Mundificatio, antequam ponatur in decoctione.

HOc opus quod vestro intellectui demonstravi, purum, mundum, amœnum, sincerum, rectum, in tenues laminas coaptatum se ostendit, quòd per ignis liquefactionum modos à minerali grossitie expurgatum elevationum modis subtile fit in relictis quibusdam superfluitatibus adustionis, & terrestreitatibus & tenuis fortique unione permixtis: & quibusdam humiditatibus corrumpentibus exhalatis. Cujus subtiliationis signa sunt duo: unum quidem quod elevans est spiritus citrinus, minus durus lapis factus, aliquantulum perspicuitatis habens. Aliud verò quod remansit in vasis fundo, terra tenuis & nigra. Advertatur autem ad hoc: quòd in hac elevatione si rectè fiat, quoddam permanens invenitur, quod debet per vim adduci superabundanter volatilis, elevari, & parti quæ residet, ex eadem quod elevatum est, reddi debet, donec fugiens totum fiat. Et tunc terra nigra prædicta remanet ex ambobus, in lapidem prædictum, durum, citrinissimum, jam conversum. Non autem contentemini de volatilitate prædicta, donec inveniatur quòd tota massa lapidis prædicti, igne elevati, reddita in suo vase per eundem continuò ascendat: sic quod nil in profundo mundum nec sordidum resideat ex eadem. Dum verò sic perfectissimè elevabitur, adimplebitur in operis Philosophici perfectione, quam jubet scriptura, dicens: Suaviter cum magno ingenio ascendit à terra in cœlum. Item: Scitote quòd cùm corpori admiscetur, fit unum cum eo, & vertit ipsum in spiritum. Et Geber idem præcipit in capitulo de tertii ordinis medicina: & omnes Philosophi idem clamant, & hoc opus à Philosophis nominatur Ablutio, per quam achilésve: quoniam in elevatione uterque ascendit in fumum, seu fumi speciem. Et quia etiam liquatur hæc materia dum ascendit, patet eam esse de natura aquæ calidæ: namque liquatur, & frigido coagulatur: & cùm à superfluitatibus denudatur, abluitur & imbibitur: & aqua sua, scilicet spiritu prædicto ab eodem germine procedente. Hæc est ergo Philosophica dissolutio, quæ fit igne.

CAP. III.

Sequitur Decoctio primi gradus usque ad nigredinem.

IStud igitur rotundum spirituale factum, quod æs vertit in quatuor, balneum temperatum ingredi: sed per quod corpus fit suave atque continens ignem levem, qui humiditatum est corrumpentium consumptivus. Fieri ergo debet furnus talis dispositionis, quòd in eo lentus administretur ignis, qui augmentari non possit: & vas materiam capiens vitreum debet esse coopertum ferro, vase ejusdem formæ scisso per medium: & debet esse vas longum cubito uno: strictum in summitate, & strictura nihil permittat exhalare de spiritu: & longitudo fumos præcipitet, si quos elevari contingat, & humiditates corrumpentes infra se consumat. Quorum furni & vasis quærentium est lilii visio, non scriptura: & debet calor vas undique circuire: ita ut æqualitas undique sit caloris: aliàs frustrà balneum diceretur. Et in furni summitate debet esse foramen, per quod exire debet frustum unum vitri rotundum & longum, claudens orificium dicti vasis: in cujus frusti tactu cognoscitur, si calore congruo materia decoquatur. Et si fortè aliquis fumus infra vas jam dictum ascendere videatur, non permittit ipsum dosis dispositum exhalare, quantumcunque vas etiam teneretur apertum. Quare dicitur à Gebero: Nunquam unum ab alio verè separatur, licet quoad visum segregari, vel separari superficialiter videantur. Nec unum sine alio esse potest: nam sui spiritus temperati sunt per viam naturæ perfectæ, in tantum, quòd ab invicem non separantur. In hoc autem gradu

gradu caloris materia nigra efficitur: quoniam nigredinem efficit in humido calor agens. Quare in Turba dicitur: Videns autem nigredinem illi imminere, scito jam corpus liquefactum esse. Item primò in opere omnia denigrantur. Iste verò fructus ideo fit, ut caveatur ab igne nimio: quoniam intrusus calor perire facit, & compositum segregare. Et ideo temperato debet igne prosequi: decoquitur, sicut puer lacte nutritur. Et in hoc omnes conveniunt. Et hoc etiam ostenditur in Practica de diversis coloribus, sub nigro colore contentis.

CAP. IV.

De Gradu Ignis adveniente nigredine.

CUm verò totum est nigrum, continuetur ignis ejusdem gradus, donec albedo in ventre ipsius occulta appareat: nam sic approximat fixum: Notandum autem, quòd in ipsa nigredine multi colores apparent, de quibus faciunt Philosophi mentionem. Nam quandoque totum fit viride, quandoque lividum, quandoque violacei coloris; quandoque etiam ex uno latere vasis est viride, ex alio nigrum, vel lividum intus, & viride extrà, hi tamen colores omnes sub nigro comprehenduntur. Et quoniam in eis nulla perfectio essentialis existit: ideo Philosophi principaliter tantùm inter cæteros colores nominant tres, videlicet quæ virtutes dicuntur animæ, scilicet nigrum, album & rubeum. Quare in Turba: Veneramini regem & suam uxorem: & nolite eos comburere, ne fugetis eos nimio igne: quoniam nescitis quando indigetis his, qui regem & suam uxorem emendant. Coquite eos ut fiant nigri, deinde albi, deinde rubei: deinde tingens fiat venenum. Item fiat lapis albus combustione: & humore seu liquefactione. Per aquam dicitur sequi mortificatio quæ apparet in nigredine primò apparente, in qua mortificatione uniuntur spiritus: id est, desiccantur: quia nisi corpora exiccentur, non apparent colores animæ, quæ nigredo & nubes appellantur. Item magnesies cùm dealbatur, non permittit spiritum fugere: qui natura naturam continet. Humiditas ergo quæ curabat in decoctione nigredinem, se desiccatam ostendit, dum color albus incipit apparere. Nam in transmutatione nigredinis vidi, antequam perfectè dealbaretur, fuscam albedinem, quæ brunus color vulgariter dicitur: quæ brunicies vera albedo postea efficitur. Tunc autem durante brunicie magister meus fregit vas & lapidem, & inspexit eum intùs & extrà, & invenit brunum extra: intùs autem erat adhuc nigredo. Cujus causam mihi assignavit, quòd videlicet partes materiæ vasis lateribus adhærentes magis senserant calorem sibi propinquum, quàm materia media, ideoque citiùs in calorem cœperant transmutari. Et dixit mihi quòd ista brunitas ascendebat: quòd albedo extrahebatur à nigredinis ejus ventre, sicut in Turba dicitur. Cùm enim videris ipsum natum, scito quòd albedo ipsius in ventre nigredinis primò apparentis occulta est. Et tunc te opportet illam nigredinem extrahere, ab illa nigredine subtilissima ejus: non autem miremini: quia adhuc materiam hanc voco lapidem. Nam sciatis quòd quamdiu durat albedo, & etiam assumpta rubedine, per longum tempus stat durus, & in massæ fortis speciem residet, quousque decoctionis continuatione per se ipsam incipit dirui, & aliquantulum elevari.

CAP. V.

Sequitur Decoctio secundi gradus usque ad rubedinem.

CUm igitur sic dimiserit hic lapis nigredinem, mutatur gradus ignis, & ponitur in alio furno subtilis dispositionis, in quo fortior adhibeatur decoctio. Calefacientes vas, & materiam circumquaque, & ibi decoqui debet. Nam tunc suscipit veram albedinem, cum qua ibidem coquitur tamdiu, donec albedine transmutata ruborem adsumere videatur. Cavendum est autem, quòd iste ignis non sit intensior, quàm ad suum gradum spectet, nam in albo colore, corpus & spiritus sunt verè conjuncti. Et si daretur decoctio in excessum ultra debitum sui gradus, separarentur unita. Quare in Turba dicitur: Coquite & cavete ne in fumum vertantur & procreant. Citrinatur autem quando de albo colore in rubeum transmutatur. Citrinus autem color est medius inter album & rubeum. Oportet ergo eum prætendi ante rubedinem veram. Et de hac Practica locuti sunt Philosophi, dicentes: Spiritus & anima non uniuntur, nisi in albo colore: quia tunc in albo colores qui in mundo excogitari possunt apparent & firmantur: & tunc in unum colorem scilicet albedinis, conveniunt: dealbatio enim est totius operis fundamentum: nec inde variatur in diversos colores, videlicet veros, præterquam in rubeum, in quo est finis ultimus. Citrinatio enim quæ fit inter album & rubeum, non debet dici color in perfectione. Approbantur autem per hæc omnia quæ prædixi, quæ etiam vel re ipsa facti experientia demonstravit.

CAP. VI.

Sequitur Decoctio tertii gradus usque ad calcinationem.

ET dum rubescere incipit, ponitur ad decoquendum in alio furno, fortiorem ignis gradum, donec intus & extra vera rubedine perfruatur. Cujus signum est diruptio & perelevatio suprà dicta: de quibus in Turba dicitur: Post albedinem autem non potes errare. Nam igne augmentato post albedinem, ante rubedinem ad cinerationem pervenitur. Item videns autem illam albedinem supereminentem, esto ratus, quòd rubor in albedine illa occultus est: & tunc oportet illud extrahere, & coquere, quousque totum rubeum fiat. Et si vobis dubium relinquatur: quare albedo à nigredinis ventre extrahitur, rubedo autem non extrahitur ab albedine, licet sit rubeum decoquendo, declaro vobis hoc modo: quoniam durante nigredine materia remanet, & est humida natura, quæ humiditas se ostendit apparente albedine desiccari. Et nunquam etiam apparet albedo, donec humiditates corrumpentes sint omnino consumptæ. His ergo duabus de causis dici potest, quòd albedo à nigredine extrahitur. Dum autem rubescit nihil devastatur, sed tantùm coquitur, & decoctione sui forti color rubeus immutabilis apparet, in quo est perfectio. Quare in Turba: Ex composito in spiritum rubeum verso, fit mundi principium. Item spiritus tingens & vivificans intromittitur, postquam recessit humiditas corrumpens non aletur, quod est perventum ad dealbationem

nem

nem seu ad albedinem. Hoc ergo colore rubeo apparente, natura sui perfectionem ostendit occultam.

CAP. VII.

Sequitur Calcinatio, in qua ultimus gradus figendi completur. Et tunc spiritus corpus est verè factus, verè permanens, & fugitivum fugiens.

POstquam hæc materia rubeum habens colorem dirui & elevari incipit, ponitur ad calcinandum per flammam fortem reverberiorum jam in terreo vase, in quo ignis gradu fixio completur, & permanens efficitur, vera atque perfectissima fixione. Quare lber ait in cap. de Calcinatione, quòd spiritus calcinantur, ut fixiones fiant, & meliùs dissolvantur. Et in capitulo etiam de tertii ordinis medicina incipit calcinari. Et debet in ignis calcinantis rigore permanere, donec pulvis tactu impalpabilis fiat, intensissimum habens ruborem. Quare in Turba sic dicitur: Scitote quòd cùm cinis est, optimè miscuitur: eò quòd cinis ille recipit spiritum, & inclusus est ille humor per interiorem ignem, quousque croci sicci, vel combusti sanguinis, vel syrupi granati colorem assumat. Item cum aqua introivit in corpore, vertit ipsam in terram: deinde in pulverem, sive in cinerem, si vult apud perfectionem experiri, manu accipite. Si enim impalpabilem aquam inveniunt, bene est: sin autem iterate. Hic autem cinis rubicundissimus impalpabilis in se ipso: elevatur etiam & crescit in modum fermenti, & separatur ab eo in calcinatione, prædicta terra nigra, subtilissima & perlucida, quæ in fundo vasis est, sub dicto pulvere rubeo reperitur. Unde dicebat mihi magister meus: Apparet perfectionem fixionis in hoc existere duabus de causis: una quidem: quia per fixionem & per calcionationis ignem, introducitur parva quantitas hujus Elixir super multas quantitates non permanentes corporis projecta confirmans in eis aurifixionem: quod non faceret, nisi in ea fixio superabundaret. Alia verò: quia terra nigra prædicta in calcinatione separatur à commixto, quæ aliàs fuerat in toto opere inseparabilis, propter fortissimam unionem: & ideo necesse fuit per fortissimum artificium separari. Et si remanet commixta propter sui impuritatem, impediret puræ materiæ ingressum.

CAP. VIII.

Sequitur Cinis per calcinationem factus fusibilis, & iteratò Lapis, qui est Elixir completum.

CInis verò iste caret fusione: qualiter autem ingrediatur ut tingat, certè liquefactio sibi redditur, sive sudor, per modum à Philosophis traditum. Quis ergo modus est ille? Est-ne in aquam solvendo? Certè non, quia Philosophi non curant de aquis tangenti adhærentibus, & id humectantibus. Quare dicitur in Turba: Incipientes autem, audientes aquam, putaverunt eam aquam esse vulgi: quòd si nostros libros legissent, scirent utique aquam esse permanentem. Quæ ergo aqua est verè, quæ tangenti non adhæret, sed superficiem discurrit nihil humectans sicut argentum vivum. Quis ergo faciet talem aquam? Certè dico quòd ille qui scit facere vitrum. Hæc enim materia nihil aliud est quàm de seipsa vult sibi adjungi: nam omnia quibus indiget in se habet. Et si bene excogitentur quæ prædixi, scietis ex hoc cinere habere lapidem rubeum in intenso colore, parum perspicuum habentem, frangibilem cum modico ictu, fusibilem, penetrantem, ingredientem, & perpetua citrinatione tingentem. Cujus unum pondus centum illa, & plus Saturni convertit in Solem. Est autem in projectionis modo subtilitas: qua ignorata Elixir tenens non proficit ex eodem.

CAP. IX.

Conclusio totius Epistolæ.

ERgo Pater non miremini, si in hoc opere multi errant. Quoniam juro vobis, me nunquam vidisse quenquam præter magistrum meum: qui in debita applicaret materia opus suum, sed conantur ad impossibilia in materiis: ac si de cane crederent hominem generare. Quid mirum ergo si reddantur in operibus mendaces? Nam lapide, & unde noto in Practica operis dubia subtilissima multa restant: verè autem credatis, quòd in libris suis posuerunt Philosophi veritatem. Sed post mortem scribentis cujuslibet scripta ejus, quandoq; ab aliquibus sunt malè intellecta: quod tamen ipse si præsens esset, & speculativè exponeretur juxta verbum verificaret opera per effectum. Ego autem vestræ prudentiæ per omnia exposui totum opus: & per dicta Philosophorum aliqua approbavi, licet pauca curavi allegare, quod ex causa omisi: quoniam præsumo, quòd vos scripta Philosophorum omnia in scrinio vestri pectoris inclusistis. Et sic non dubito, quòd dictis meis ea omnia applicaveritis per vos ipsum: sicut ego per experientiam quam vidi, scripta sapientum intelligo, aliàs non noturus. Et si circa hoc breviloquio brevis fui: hoc ideo. Nam in vobis tantùm præsumo scire fundamentum, quod vobis non latebit intentio hujus rei. Et sufficit mihi, quòd vobis soli meus patet intellectus, & non mecum migrare queat hujusmodi veritas ab hac luce. Ob paternitatis vestræ reverentiam, Novum hoc Lumen edidi super ea: quoniam inter Mundi cæteros vos elegi hac re meo judicio digniorem, & Altissimus faciat vos pervenire ad optatum.

Explicit Novum Lumen.

Incipit Perfectum Magisterium, & Gaudium Magistri Arnaldi de Villa nova, *transmissum per eum ad inclytum* Regem Aragonum, *quod quidem est*, Flos Florum, Thesaurus omnium incomparabilis & Margarita; *in quo reperitur Veri Compositio Elixir, tàm ad album quàm ad rubeum componendum, videlicet ad Solem & Lunam sub compendio declaratum.*

SCias, Charissime, quòd in omni re quæ sub cœlo est, creata sunt quatuor elementa, non per visum, sed per virtutem. Unde Philosophi sub velamine

lamine scientiæ elementi, istam scientiam tradiderunt: & ad literam non intelligentes operantur ex sanguine, capillis, ovis, & urina, nec non multis aliis, & ex illis primò extraxerunt quatuor elementa, ut cum eis opus perficerent, separando primò per distillationem ex prædictis aquam claram: deinde oleum in superficie citrinum, quod dicunt ignem & aërem continere, & terra nigra in fundo remanet. Postmodum cum aqua terram abluunt & dealbant imbibendo ipsam: & decoquendo aquam illam toties, donec terra dealbetur.

Deinde reducunt oleum illud ad ignem paratum distillando, quousque dicta terra totum bibat, scilicet, aquam, oleum & tincturam. Et istam terram sive cinerem projiciunt super corpus fusum, videlicet super cuprum aut aliud, & nihil inveniunt: & tamen faciunt & operantur secundum quòd Philosophi dicunt in libris suis: & sic in errorem ceciderunt, non invenientes introitum. Et tamen error illorum est: quia certum est, quòd non generatur ex homine nisi homo, nec ex equo nisi equus: similiter nec ex aliis animalibus, nisi sibi similia. Cùm igitur ista sint à natura metallorum penitus aliena, impossibile est ex ipsis fieri generationem ex metallis: quia metalla non generantur, nisi ex spermate proprio: Argentum autem vivum est sperma metallorum & origo eorum, prout dicunt omnes Philosophi, & etiam usus & ratio docet, prout inferiùs declarabo. Ista autem prædicta, videlicet sanguis, capilli, ova, & cætera vegetabilia, non sunt argentum vivum: ergo ex ipsis est impossibilis generatio, seu transmutatio metallorum, non sunt igitur prædicta lapis noster, licet sint exempla.

Sunt alii qui accipiunt quatuor spiritus, scilicet, arsenicum, sulphur, argentum vivum, & sal armoniacum, & dicuntur Spiritus: quia ab igne fugiunt, & evolant in fumum. Et ista accipiunt loco quatuor elementorum: videntes quòd Philosophi dicunt in libris suis: scientiam esse in spiritibus, & istos subjacentes, ut sint naturæ aëreæ, vel naturæ aëreæ efficiantur. Fixant postmodum calcinando, ut sint naturæ terreæ: solvunt, ut sint naturæ, aqueæ: destillant, ut sint naturæ igneæ. Et ista componunt juxta libros credentes habere scientiam elementorum: & composita simul componunt supra captum, & nihil inveniunt: sed ut primi in errorem sunt elapsi. Et causa illorum errorum est multiplex, quarum duæ sufficiunt quo ad præsens. Una, quia ut prædictum est, quòd metalla non generantur nisi ex suo spermate. Ista autem non sunt sperma metallorum perfectorum, excepto argento vivo. Ergo ex eis est impossibile fieri generatio, vel transmutatio in metallis. Item quia sulphur & arsenicum citò comburuntur in igne, & ab ignis combustione in carbonem transferuntur: quomodo ergo expectabitur de eo bonum: quia citò comburitur, & in carbonem reducitur, nec aquam expectare debet? Igitur patet subtiliter intuenti, quòd nec ista per se, nec juncta cum corporibus, neque mista cum oleis extractis ab ovis, sanguine & capillis, urina, vel aliis vegetabilibus, nec mista ad invicem sunt lapis noster, aut medicina nostra. Et hoc propter rationes prædictas, quia ad generationem hominis non fit alicujus commixtio rei, nec ad generationem animalis, nec ad generationem plantæ, nisi suis propriis seminibus, aut spermatis. Igitur magisterium nostrum commistione alicujus non indiget extranea.

Quidam credunt in salibus, seu aluminibus scientiam invenire: & ea solvunt & calcinant, fundunt & præparant: & aliqui per se solùm projiciunt super corpora imperfecta. Et alii simul miscent cum spiritibus, ut dictum est. Præparant autem cum corporibus præparatis, & nihil inveniunt. Et causa illorum errorum est similis præcedentibus.

Et quidam ex solis corporibus credunt medicinam elicere: & præparant ea calcinando, solvendo & congelando, & projiciunt super corpus, & decepti sunt. Et error illorum est, quia sperma illorum ab initio non acceperunt, sed corpus, ut est in natura sua. Ex rationibus ergo dictis apparet, quod non in sanguine, nec in ovis, nec in capillis seu vegetabilibus appareat, aut habebitur scientia nostra, nec in spiritibus prædictis per se, aut salibus, atramentis, aut aliis hujusmodi quibuscunque.

Et quidam subtiliùs inspicientes, consideraverunt argentum vivum esse principium metallorum, & ipsorum origo in caloris sulphure invenitur. Decoxerunt & sublimarunt per se argentum vivum, & fixaverunt, & præparaverunt, & nihil invenerunt. Causa verò erroris illorum est: quia sperma viri non prodest, nec fructum affert, nisi projiciatur in matricem mulieris. Sic etiam Mercurius, qui sperma est, non prodest, nisi projiciatur in matricem corporum, ut ipsum maturent. Quidam ipsum cum corpore amalgamando miscuerunt, & lavarunt tamdiu cum aqua dulci, donec eis apparuit: quia corpus mundum est redactum: & illud coxerunt usque in finem: credentes quòd argentum vivum cum tali corpore misceatur: & nihil invenerunt: quia corpus immundum invenerunt, & argentum vivum evanuit: sed corpus fuit mundius, quàm fuisset. Causa verò illorum errorum est: quia sperma non jungitur cum corpore, nisi Luna mediante: quoniam anima est medium inter spiritum & corpus, ipsa ad invicem conjungens. Anima autem fermentum est: quia sicut anima corpus vivificat hominis: sic fermentum corpus mortuum à natura sua penitùs alteratum vivificat. Unde anima obtinet principatum exercens vires suas: idcirco, quid sit fermentum, infrà dicetur.

Quidam miscent corpora imperfecta cum corporibus perfectis, & ponunt, in examine, credentes, quòd id quod est bonum & purum in corporibus imperfectis cum perfectis remaneat, & residuum evanescat. Hæc autem non videntes illusi sunt, & cecidit in eis cogitatio prava. Causa autem illorum errorum est: quia corrumpens corpora imperfecta, impedit ne perficiantur. Et nota quòd hic oporteret habere duplicem virtutem, quæ separaret terram sulphuream comburentem à commixto, & quæ converteret jam separatam ad naturam suam. Hanc virtutem corpus in sua grossitudine habere non potest. Hæc omnia tentaverunt communiter operantes, prout & ego tentavi jam, & in stuporem adducti sunt tanquam de scientia desperati, & intellectus imbecillitate magisterium relinquentes.

Nunc autem scire te volo, quòd materia omnium metallorum, & eorum sperma est Mercurius decoctus & inspissatus in ventre terræ, calore sulphureo decoquente, & secundùm varietatem sulphuris, & ipsius multitudinem in terra diversa metalla generantur: semper tamen eorum materia est una & eadem essentialiter, solo tamen differunt accidente, scilicet decoctione majori aut minori, adurenti, vel non adurenti, seu comparatis. Et in hoc omnes Philosophi conveniunt. Et adhuc tibi, charissime

charissime fili, clariùs demonstrabo. Certum enim est, quòd omnis res est ex eo, vel de eo in quod resolvitur: super quod ponam tibi exemplum. Glacies vel nix convertitur in aquam mediante calore: ergo priùs fuit aquam quàm nix vel glacies: sed omnia metalla convertuntur in argentum vivum: ergo priùs fuerunt argentum vivum. Modum autem convertendi ipsa in argentum vivum, inferiùs te docebo. Hoc autem supposito, quod metallum possit resolvi in argentum vivum, solvitur opinio illorum, qui dicunt: Spiritus & alias species in elementa & naturam metallorum transmutari non posse: quia hoc verum non est, ut ipsi asserunt, nisi ad primam materiam reducantur. Reductio ipsius ad primam materiam est facilis & possibilis metallis. Item ostendo tibi quòd multiplicatio in metallis est possibilis. Nam omne crescens & nascens multiplicatur, ut patet in plantis & arboribus: nam ex uno grano mille grana procreantur: ex una arbore infiniti procedunt ramusculi: ex quibus fiunt diversæ arbores & infinitæ. Et sic suum numerum augent & multiplicant. Metalla autem in terra nascuntur & crescunt: ergo possibilis est in eis augmentatio & multiplicatio usque in infinitum.

Ostendi tibi, charissime Fili sapientiæ: si ea quæ dicta sunt intellexisti, errores omnium operantium communiter cum causis suis: & affirmavi hoc esse verum demonstratione aperta & lucida: nunc Dei auxilio ad practicam veniamus. Dico tibi charissime, quòd oportet corpora primò ad primam materiam reducere, ad hoc ut fiat generatio seu multiplicatio in eisdem materiis. Animadverte ergo in his quæ tibi describuntur. Accipe cupri ℔. j. & fiat ex eo limatura munda, & misce cum ℔. iiij. Mercurii, terendo in mortario cum sale modico & aceto, quousque simul amalgamentur. Cùm autem cuprum fuerit optimè conjunctum, pone ipsum in bona quantitate aquæ vitæ, hoc est, in xij. partibus sui de aqua vitæ. Hoc est, quòd si amalgama fuerit ℔. j. de aqua vitæ sit xij. & pone totum in urinali super ignem debilis cineris inferius lentissimè ad ignem per diem naturalem: tunc dimitte infrigidari, & cùm frigidum fuerit, cola aquam tuam cum omnibus quæ in ea sunt per pannum lineum donec exeat & transeat per pannum de aqua, id quod de corpore resolutum fuerit, & non per filtrum: quia non exiret resolutio corporis per filtrum, & pars quæ poterit exire exeat, & pone ad partem. Deinde accipe id quod remansit in panno, & iterum cum nova aqua benedicta repone ad ignem in vase prædicto, per diem & noctem ut priùs, & cola ut suprà dicitur, & aquam secundam cum prima ad partem pone, ut suprà: & sic toties reitera, quousque opus ad aquam revertatur hoc est ad primam materiam, quod est Mercurius.

Quo facto, totum istud accipe, & pone in vase vitri, super ignem lentum decoquens, quousque videris in superficie nigredinem apparentem, quam remove subtilius quàm poteris, & sic reitera coquendo, & nigredinem à superficie tollendo, quousque appareat nihil nigredinis, & aqua remaneat clara: nunc habes aquam & terram, scil. duo principalia elementa.

Deinde accipe illam terram & nigredinem quam collegisti, & pone in vase vitreo, & superinfunde de aqua prædicta, quousque super eam natet: & coque lento igne per quatuor dies: tunc aquam pone & coque, & sic deinceps, quousque terra albata & clara. Et hoc est quod Philosophi dixerunt: hæc terra cum aqua putrescit & mundificatur: quia cùm mundificata fuerit, auxilio Dei totum magisterium dirigetur. Qua mundata & clarificata, seu dealbata, ut dictum est, aqua mediante, quæ cum dicta terra, mediante calore, & coagulata & inspissata terram ipsam coagulatam cum aqua sua, inspissatam sine alia aqua decoquens forti igne in cucurbita vitrea, alembico vitreo superposito, donec quicquid fuerit de aqua, ascendat ad alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento de quocunque volueris quartam sui partem: id est, si fuerit una libra corporis perfecti, de fermento uncias tres. Fermentum verò aut est aurum aut argentum: & istud fermentum cum terra fermentatur, sic soluti, ut de terra factum est: & eodem ordine cum terra præparatum simul conjunge & ablue cum aqua prædicta, & coque per tres dies aut plures. Tunc iterum aquâ suâ imbue & coque ut priùs: & hoc toties reitera, quoties & donec hæc duo in unum reducantur: quod perpendes quando color non variabitur in eisdem: tunc super eis infunde aquam prædictam, partem post partem paulatim, usque dum biberit de ipsa quantum poterit semper novam aquam infundendo. Nam in ista conjunctione spiritus, & corporis, cum eisdem commiscetur anima: & unum fiet cum eis, & corpora convertuntur in naturam ipsorum, & germen conjungitur cum corporibus ipsorum prædictis mundatis: quia non poterant antea propter illorum immundiciem & grossitudinem, sed cum eis conjungitur, & in eis crescit & augmentatur.

Nunc revertar, charissime, ad dicta priùs, applicans singulariter super ea verba Philosophorum antiquorum obscurè in parabolis collocata. Ut me in dictis verba Philosophorum intelligere, cùm ipsa verba eos protulisse affirmes. Primum verbum est corporum in argentum vivum reductio: & istud est, quod Philosophi vocaverunt Reductionem, quæ est artis fundamentum. Verba Philosophi: Nisi corpora solveritis in vanum laborabitis: De qua solutione tractans Parmenides in libro Turbæ dixit: Si hunc librum legissent & intellexissent, scirent utique aquam esse permanentem, quæ absque suo corpore cum quo juncta est, & facta est unum permanens, esse non posset. Non igitur corporum Philosophorum aqua nubis, sed ipsorum conversio in aquam, ex qua fuerunt creata, scilicet argentum vivum, prout gelu convertitur in aquam limpidam, ex qua primò fuit. Ecce per Dei gratiam unum habes elementum quod est aqua.

Secundum verbum est: Quòd fit terra. Et hoc est quod Philosophi dixerunt. Quòd de grossitudine aquæ terra generatur: quoniam fæces aquæ quæ remanent in fundo vasis, Terram Philosophi dixerunt. Sic habes ergo secundùm alios, elementum, quod est aqua.

Tertium verbum est: Quod est terræ mundificatio. De aqua mundificatione Morienus Philosophus dicit: Hæc terra cum aqua putrescit & mundificatur: quæ cùm mundificata fuerit, auxilio deitatis totum magisterium dirigetur. De qua dixit etiam Pheyrer in libro Turbæ: Junge siccum humido, scilicet, terram aquæ. Ecce & aquam per se jam habes, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum est: Aqua quæ potest evaporare per distillationem per quam sublimationem sive ascensionem efficitur ipsa terra aërea, cùm priùs esset spissatum cum terra & coagulatum. Et habes terram, aquam & aërem. Et hoc dixit Philetes in libro Turbæ: Dealbatum siccum igne comburite, quousque

quousque ex eo exeat spiritus, qui in eo invenitur: qui dicitur Cinis Hermetis. Et Miseris Philosophus: Et remanet terra calcinata in fundo vasis, quæ est naturæ igneæ. Et sic habemus in prædictis præparationibus quatuor elementa. Hæc ergo terra calcinata est illa, de qua ait Miseris Philosophus sic: Nec cinerem vilipendas in inferiori loco, eo teste existente. In eo enim est diadema cordis, quæ remanet. Cinis est postmodum cum prædicta terra. Fermentum ponitur, quod Philosophi animam dicunt fermentum. Et hoc ideò, quia sicut corpus humanum absque suo fermento, seu ejus anima nihil valet, ita est in proposito. Nam fermentum est corpus, ut dictum est, & ad naturam suam alia convertit. Et scias quòd non est fermentum nisi Sol & Luna, hoc est aurum & argentum istis planetis appropriata. Ideò, quia sicut Sol & Luna aliis dominantur planetis: sic ista duo corpora aliis dominantur, & ipsa ad suam naturam convertunt: & ideò à plurimis Fermentum dicuntur. Oportet ergo fermentum in corporibus introduci: quia est ejus anima. Hoc est quod dixit Morienus: Nisi corpus immundum mundaveris, & eum dealbatum non reddideris, & in eo animam non miseris, nihil huic magisterio direxisti. Igitur fit conjunctio fermenti cum corpore mundato: & tunc spiritus cùm jungitur, lætatur & gaudet cum eis: quia munda sunt à sua natura grossa, & subtilia sunt facta. Et hoc est quod dixit Ascanus in libro Turbæ: Spiritus non conjungitur cum corporibus, donec à suis immundiciis fuerit perfectè denudatus. In hora conjunctionis mirabilia maxima apparent. Nam omnes colores de mundo apparent in operando quotquot excogitari possunt, & corpus imperfectum coloratur coloratione firma mediante fermento, quod fermentum est anima: spiritus mediante anima cum corpore conjungitur & ligatur: & cum eo simul in colore fermenti convertitur, & fit unum cum eis.

Ex prædictis apparet, subtiliter intuenti, Philosophos in suis verbis obscurissimis vera dixisse. Nam ipsi Philosophi dicunt in libris suis, quòd Lapis noster est ex quatuor elementis: quia ipsum elementis compararunt. Et ostensum est primò qualiter sunt quatuor elementa. Dixerunt etiam quòd lapis noster compositus est ex corpore, & anima, & spiritu, & verum dixerunt. Nam corpus imperfectum corpori comparaverunt propter hoc, quia est infirmum. Aquam spiritum dixerunt, & verè ipsa spiritus est. Fermentum animam dixerunt: quia sicut supra dictum est, corpori imperfecto vitam tribuit perfectam, quam priùs non habebat, & meliorem formam produxit.

Dixerunt etiam quidam Philosophi: nisi corpora ducatis ut fiant incorporea, ad corpora nondum operanda regulas invenistis, & verum dicunt. Nam primò fit aqua, id est, argentum vivum: & sic fit incorporeum. Deinde de conjunctione spiritus, scilicet aqua, fit corpus. Et ideo quidam dixerunt: Convertere naturas, & quod quæris invenies, hoc est verum. Nam in nostro Magisterio primò facimus de grosso gracile: id est, de corpore aquam, & postmodum de hujusmodi siccum: id est, de aqua, quæ humida est, terram: id est, siccum: & sic naturas convertimus, & facimus de corporeo vel corporali spirituale, & de spirituali corporale, ut dictum est. Et facimus id quod est superius, sicut id quod est inferius: id est, spiritum corpus, & corpus spiritum: ut in principio operationis videlicet in solutione fit: quod est inferius, est sicut id quod est superius: & totum vertetur in terram.

Patet ergo ex prædictis, quòd lapis noster sunt quatuor elementa, & sunt anima, corpus & spiritus. Et lapis noster, prout dicunt quidam Philosophi, fit ex una re cum uno: & certè verum dicunt. Nam certè totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & ex ea: & per eam. Nam ipsa corpora solvit (ut dictum est superiùs) non solutione illa, quam & prout credunt ignorantes, quòd convertantur in aquam nubis: sed solutione vera Philosophica, scilicet quòd convertatur in aquam primam, ex qua fuerunt ab initio. Ipsa enim aqua corpora calcinat, & in terram reducit. Ipsa eadem aqua corpora in cinerem transformat, & eam incinerat, dealbat & mundificat, juxta verbum Morieni dicentis, quòd azoch & ignis latonem abluunt, aque mundificant, & ejus obscuritatem ab eo penitùs eripiunt. Lato autem corpus immundum est: Azoch autem est argentum vivum. Et corpora diversa conjungit præparatum prædicto modo, conjunctione tali, quam non poterit ignis potentia: nec alia temperatio seu probatio separare: & ab ignis combustione defendit: & eorum unum in aliud mittit, & corpora sublimat non sublimatione vulgari, quam intendunt idiotæ, quòd sublimare sit superius ascendere per ignem. Et ideo accipiunt corpora calcinata, & miscent cum spiritibus sublimatis, scilicet cum ☿, arsenico, & sale: & per ignem fortem & subitaneum corpora ascendere faciunt cum spiritibus, & dicunt quòd tum corpora sunt sublimata, & his tales falluntur & delusi sunt: quia ipsa postmodum inveniunt magis immunda, quàm fuerunt priùs.

Scias, charissime, quòd non est nostrum sublimare, superiùs ascendere: sed sublimare Philosophorum est, de re bassa & corrupta altam facere atque magnam: id est, puram: ut dicimus: Iste homo sublimatus est: id est, in dignitate positus: sic enim diximus, corpora sunt sublimata: id est, in subtilitatem & in altam naturam conversa. Veruntamen sublimare apud Philosophos, idem est quod subtiliare & decretare, quod totum facit aqua nostra benedicta. Sic ergo intellige nostram sublimationem: quia multi sunt in hoc decepti. Aqua etiam nostra mortificat & vivificat, & apparere facit colorem primò nigrum in mortificatione corporis, dum in terram vertitur: postmodum apparent multi colores, & varii ante dealbationem: quorum omnium finis est albedo. In conjunctione verò corporis præparati & fermentati, colores infiniti apparent tot, quot ab homine excogitari non possunt. Et sic apparet quòd magisterium nostrum est in uno, & cum uno fit, & ex quatuor, ut dictum est, & ex tribus, ut suprà dictum est. Unde scias, charissime, quòd Philosophi nomina nostri lapidis multiplicaverunt ad hoc, ut absconderent eum, & dixerunt: Lapidem nostrum corporeum & spiritualem esse: & in rei veritate mentiti non sunt, prout sapientes intelligere possunt. Nam ibi est corpus & spiritus, & corpus factum est spirituale in solutione, ut dictum est: & spiritus factus est corporalis, in conjunctione ipsius cum corpore perfecto, & fermento. Quidam enim Philosophorum ipsum vocantes (prout dixit Eximenus in libro Turbæ) sic scitote omnes scientiam inquirentes, quòd nulla sit tinctura vera, nisi cum ære nostro: & infinita nomina imposuerunt, ne ab insipientibus perciperetur quoquomodo, si ipsum nominarent:, tamen unus est, & idem opus.

opus. Et ideo dicit Morienus quòd cum facto nostri magisterii assimilatur in ordinem hominis creationi. Nam primò est coitus, postmodum conceptio, deinde impraegnatio, quartò ortus, & quintò sequitur nutrimentum. Haec verba faciam te intelligere si fueris attentus corde, atque sollicitus. Sextò sperma nostrum, quod est argentum vivum, cum terra conjungitur corpori imperfecto: quae terra nostra dicitur: eò quòd terra est mater omnium elementorum: tunc secundùm Philosophos Coitus appellatur. Dum autem terra incipit aliquantulum de argento vivo secum retinere, tunc dicitur Conceptio, & tunc agit masculus in foeminam: id est, argentum vivum in terram. & hoc est quod dicunt Philosophi, quòd nostrum magisterium non est aliud nisi masculus & foemina, & ipsorum conjunctio. Dominatur aqua in argentum vivum, & terra crescit & multiplicatur, & augmentatur. Quod autem evenit quando terra dealbatur, tunc praegnatio nuncupatur: quoniam jam terra est impraegnata. Deinde fermentum conjungitur cum corpore imperfecto praeparato, ut dictum est, quousque unum fiant colore & aspectu, & tunc dicitur Ortus. Tunc enim natus est lapis noster: qui natus Rex à Philosophis nuncupatur. Unde dicit Philosophus in libro Turbae: Honorate regem vestrum ab igne venientem diademate coronatum, & ipsum alimentate usque dum ad aetatem perfectam perveniat. Cujus pater est Sol, mater verò Luna. Lunam autem pro corpore imperfecto accipiunt: Solem verò pro corpore perfecto. Ultimò verò sequitur nutrimentum, quousque augmentetur augmentatione magna. Nutrimentum autem lacte suo & spermate ex quo fuit ab initio, imbibatur argento vivo saepe & saepius, quousque habeat quod sufficiat: id est, usque ad perfectionem, quod est finis totius operis nostri.

Charissime, per ea quae dicta sunt, facilè potes intelligere omnia verba Philosophorum obscura, & cognosces omnes in eodem convenire. Et nihil est aliud magisterium, nisi id quod praedixi tibi. Jam habes charissime corporis solutionem & reductionem sui ipsius ad primam materiam. Deinde habes ipsius in terram conversionem. Post autem dealbationem, in aërem levigationem: quia tunc destillando humiditatem quae invenitur, fit aëreum. Quod descendit, & terra remanet calcinata: & tunc est igneae naturae. Et habes etiam istorum conjunctionem ad invicem: & habes commixtionem animae & corporis: & etiam conjunctionem animae & corporis & spiritus simul, & conversionem ad invicem: & habes augmentationem tantùm. Cujus utilitas major est, quàm possit percipi.

Explicit tractatus Flos Florum Magistri Arnaldi de Villa nova.

ARNALDI DE VILLA NOVA Epistola *super Alchimia ad Regem Neapolitanum.*

Scias ô tu Rex, quòd sapientes posuerunt in opere multas res, & multos modos operandi, scilicet dissolvere & coagulare, & plura vasa, & pondera, quod fecerunt ad excaecandum ignorantes, & ad declarandum intelligentibus opus praedictum. Et nota, ô tu Rex, quòd sapientes denunciarunt opus sub brevibus verbis: licet plura verba alia posuerunt, & adjunxerunt, ut non intelligeretur, nisi per sapientes. Sapientes verò dixerunt, quòd est unus lapis, qui ex quatuor naturis est compositus: quae quidem naturae sunt, ignis, aër, aqua & terra. Qui quidem lapis est lapis in similitudine & tactu: non autem in natura: & vocatur lapis, sive compositum quoddam. Compositum dum est ductum per viam rectam est id quod quaeritur, in quo non est aliquid superfluum, vel aliquod quod desit, imò omnia quae sunt in lapide, sed ei necessaria, & nullo alio indiget: & quod dictum compositum, sive lapis est unius naturae & una res: quae quidem res, in decoctione ignis habet diversos colores, antequam fiat lapis albus perfectus.

Et nota, ô tu Rex: quòd ubi magis dictus lapis stat in igne, tantò magis augmentatur de bonitate: quòd in aliis rebus non est ita: quia omnes aliae res in igne comburuntur, & amittunt humiditatem radicalem. Dictus verò lapis totus solus in igne semper melioratur & crescit ejus bonitas: & ignis est ejusdem lapidis nutrimentum. Et istud est unum de evidentibus signis ad cognoscendum lapidem ipsum: quod intellige bene. Quod compositum sive lapis dividitur ante operationem duobus modis: prima corporalis, alia spiritualis, & unum exit ab alio, & est unita, & regitur unum cum alio, & unum meliorat aliud. Et Philosophi nominaverunt unum Masculinum, & aliud Foemininum.

Et nota, ô tu Rex, quòd quando Philosophi nominaverunt Argentum vivum, & magnesiam, dicentes: Congelat argentum vivum in corpore magnesiae: quod ipsi non intellexerunt de argento vivo vulgari quod videtur, sed intellexerunt, quòd argentum vivum est humiditas dicti lapidis: quia magnesia non est illa quae videtur vulgariter: sed magnesiam vocaverunt totum compositum, in quo est tota dicta humiditas, quae est argentum vivum. quae quidem humiditas non est sicut aliae humiditates, quae quidem humiditas currit in igne, & in eodem igne totum compositum dissolvit, congelat, denigrat, dealbat, & finaliter rubefacit & perficit. Et nota, ô tu Rex quòd in opere non ponuntur plura: sed una res duntaxat, nec oportet aliqua fieri trituratio manuum, nec aliquid apponi debet cum dicto lapide. Et nota, ô tu Rex, quòd terra alba vocatur lapis albus perfectus, & terra rubea vocatur lapis rubeus perfectus: quae quidem terra alba per regimen dicti operis, absque adjutorio alterius rei convertitur in rubedinem. Aqua verò sive argentum vivum, vocatur humiditas, quae est in dicto lapide. Et nota quòd aqua sive humiditas dum exit de compositione sive lapide, versa fuit tota compositio nigra in fundo vasis: & sic continuando ignem ipsa nigredo in qua est humiditas, vertitur in diversos colores: & finaliter in albedinem: quae quidem humiditas vocatur etiam aër, qui aër seu humiditas miscetur cum terra sua, & cum aliis elementis in ipso lapide existentibus: donec fiat unum quid album. Et nota, ô tu Rex, quòd dicta humiditas aërea, quae est argentum vivum, est una res cum terra sua supradicta, & aliis elementis in ipso lapide persistentibus. Quae quidem humiditas, licet sit pauca, est sufficiens ad nutriendum, & ad perficiendum totum lapidem, à quo est ipsa humiditas. Et est sciendum, quòd in dicta compositione, seu lapide, sunt Sol & Luna in virtute & potentia, ac elementis, in natura: quia si haec non essent in ipso composito, non fierent: non fierent inde, neque Sol neque Luna: & tamen non

non est ipse Sol, sicut Sol communis, nec ipsa Luna, sicut Luna communis: quia ipsum Sol & Luna existentes in ipsa compositione, sunt meliores quàm ipsa natura vulgaris: eò quòd Sol & Luna dicti compositi sunt vivi, & alii vulgares sunt mortui: habito tamen respectu ad ipsum Solem & Lunam in dicto lapide existentes, ut dictum est: licet Philosophi nominaverunt ipsum lapidem Solem & Lunam, ad finem illum: quia in ipso lapide sunt potentialiter, non autem visibiliter. Et est sciendum, quòd ipse lapis sive compositum, una est res duntaxat, & unius naturæ & in ipso est totum illud quod est ei necessarium: & in ipso est id quod eum meliorat, & illud quod ipsum complet: & non est illud compositum quod est unum: videlicet opus aliquorum animantium seu animalium, seu vegetabilium: sed est natura munda & clara de suis propriis mineris, quæ transmutantur per regimen ignis, & putrescit & nigrescit, & albescit, & rubescit: & ad plures alios colores devenit. Et nota, ô tu Rex, quòd humiditas prædicta quæ est argentum vivum, est corruptio ipsius lapidis: quoniam ipsum lapidem nigrescere facit, & finaliter ipsum lapidem dealbat. Et nota, ô tu Rex, & scias, quòd Philosophi dixerunt: Fundatis corpus, & affetis eum donec convertatur in aquam: quod intelligitur de dicto composito, quod fundatur, & congelatur: & tunc vocatur terra. Et nota quòd Philosophi vocant Aquam dum dictus lapis est liquefactus cum sua aqua, quæ in ipso lapide est fixa: quæ aqua tunc est currens & alba sicut aqua. Et nota, ô tu Rex, quòd convertatur aqua in aërem: quod est intelligendum, quod dicta aqua congeletur & convertatur in corpus quod antea fuerat: quod corpus est tamdiu in regimine ignis, donec convertatur ipsum corpus subtile, & in albedinem perfectam redactum: & tunc nominatur per aliquos Aër. Sed quando dicitur quòd convertatur aër in ignem, intelligitur, quòd dictum compositum, quod vocatur Aër, stet in igne forti tam diu, donec rubescat, & tunc erit completum ad rubeum: quod vocatur Ignis, sive Sol. Et nota, ô tu Rex, quòd de uno solo composito, & duntaxat de ipso fit opus, & non de alio: quod compositum recipe purum absque immunditiis quæ sunt in eo, videlicet quod sit mundum, ut oportet: quod compositum rege ipsum in igne cum suis naturis: & illud facias in principio regiminis ignis*: quia in hoc est totus defectus sive periculum. Et dum illud est factum, ulterius non potest esse aliquis defectus: & tunc ignis debet esse inter fortem & lentum, quousque spiritus fuerit separatus à corpore, & ascenderit super terram, & remanebit in fundo vasis corpus mortuum, sine spiritu in ipso existente. Et signum est, quòd si ponatur super ignem, & non fundit, neque fumat, jam est completum quantum ad istum passum: & dum est ita, reducatur ipse spiritus supra ipsum corpus à quo exivit: qui spiritus est similis nubibus nigris, quæ portant aquã. Iste namque spiritus vocatur Aqua vitæ, per quam sustinetur hoc corpus, & cum qua moritur, & post mortem vivificatur. Et nota, quod cum dicto composito est illud, quod mortificat ipsum compositum, & cum ipso eodem dealbatur, & rubescit idem compositum sine adjutorio alicujus rei extraneæ. Item nota quòd ignis debet esse in principio operis lentus: secundò mediocris: tertiò fortis, videlicet paulativè augmentando ipsum ignem, donec dictus lapis albus fiat, & ultimò rubeus.

Practica Magistri Arnaldi de Villanova, *ad quendam Papam, ex libro dicto*, Brevarius Librorum Alchemiæ.

Sanctissimo in Christo Patri devotissimo, post pedum oscula beatorum, imitatio Dei excelsa, dico tibi pater alme, &c. Quod omnium primo, corpora in primam materiam reducere oportet. Prius te scire volo, quod materia omnium metallorum, & eorum sperma est fumus albus, decoctus, & inspissatus in ventre terræ, calore sulphureo decoquente: & secundum varietatem sulphuris & ipsius multitudinem in terra, diversa metalla procreantur: semper tamen ipsorum plurimum materia est una & eadem essentialiter, solo differens accidente, &c. Cum enim sine sale operator nihil agat, sicut qui cum arcu sine chorda sagittat, & hoc Morien. clarius dicit: Accipe phlegmaticum & cholericum, & tere sanguineum cum eis, donec fiat cælum tingens pro debita, &c. in suo igne. Phlegmaticus est frigidus & humidus, ut Mercurius: cholericus vero est calidus & siccus, & sal armoniacum, sanguineus & calidus & humidus, ut Sol, seu aurum. Nota. sal armoniacum non dat colorem, sed dat introitum, præparat, & purgat: ingrediuntur tunc reliqui spiritus corporibus permistis, & conjungit, & recedit. Ipsum enim sal est unguentum siccitate ignis coagulatum, ex natura calida & sicca, subtili, à parte in partem penetrans solvit corpora, & est copulator contradictoriorum; & omnium spirituum cum corporibus. Ipsum enim est spiritus volans, lapis generans, ad elixir coadjutor. Et nisi ipsum esset, non solveretur nec ingrederetur elixir, nec poneretur unum cum aliquo alio, nec intraret unum in aliud: volans est, existens unà cum corporibus corpus, & est in eo occultum & absconditum: de quo dicit Avicen. in Majori: Si posueris eum loco ignis, aeris & sulphuris, aut cujuslibet, non errasti in opere: ad quamlibet enim se inclinat naturam: & Almizadir, id est sal armoniacum tibi solum subserviat. In libro Aluminum & salium traditur: Quod si Deus non creasset eum, non perficeretur elixir, & vanum esset studium Alchemicum. Qui ergo sine sale operatur, vel agit, ut ait Allegoria sapientum, corpora mortuorum in sepulcris eorum non attenuat, propterea, &c.

De Decoctione Lapidis Philosophorum, & de Regimine ignis in diversis gradibus decoctionum ad coagulationem Lapidis.

Versus de Solutione.

Qui quærit in merdis secreta philosophorum,
Expensas perdit proprias, tempusque laborum.
Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes:
Corpus, abhinc anima, spiritus, tinctura trahuntur.
Nullus Mercurius sumatur, quam mineralis.

Ignis coagulationis gradus.

Primus formetur, ut sensus ei dominetur,
Sensibus æquato gaudet natura secundo.
Tertius excedit, sed cum tolerantia lædit:
Destructor sensus, nescit procedere quartus.

Igitur ad practicam descendamus, clare & aperte, & intelligibiliter eam subjiciamus. Nota ergo, quod in operatione nostra, quæ divina est, potius quàm humana, requiritur una sola materia nec ulla

ulla alia: quia aqua nostra pura, & mineralis in nullo alio opere posita, nec etiam alicui corpori mista, quæ materia est substantia, & à qua diversi colores effectusque in regimine apparent. Et scias quod una materia etiam requirit unicum vas de vitro, quod dicitur vas Hermetis: & illud requirit unum aliud vas terreum cum coopertorio suo similiter terreo. Et illud unum vas de terra requirit unicum furnum, videlicet furnum Hermetis, & coopertorium furni. Primo ergo describamus vas vitreum. Fiat ergo vas Hermetis de vitro, quod rotundum sit ad modum cælestis Lunæ mediæ, quod vas debet habere foramen Luna plena portabitur. Descriptio autem vasis Hermetis, est aliquantulum oblongum ad modum ovi, vel ad modum ampullæ.

Vas terreum modo describamus, in quo debet vas vitreum prædictum poni. Fiat ergo vas terreum, quod possit sustinere ignem fortem, & continuum etiam cum ignitione, sicut est terra, de qua fiunt crucibula ad fundendum aurum: & fiat dictum vas tantæ capacitatis & magnitudinis, quod prædictum vas vitreum possit ibi bene recipi: ita quod sub vase vitreo, & supra vas, & circa illud, possint poni cineres cribellati ad spissitudinem duorum digitorum ad minus: fiat autem prædicto vasi coopertorium, quod ita conjungatur cum vase suo, quod flamma ignis non possit percutere vas vitreum intus positum. Habeat autem prædictum cooperculum unam superius auriculam, ut possit deponi, & tractari, &c. Modo collocemus vas vitreum in illud vas terreum sic: Primo habeas de cineribus optime cribellatis in bona quantitate, & pone de eis in vase terreo prædicto in spissitudinem duorum digitorum ad minus, fortiter cineres imprimendo: deinde pone ibi vas de vitro cum suo retentorio vel coopertorio: prius tamen optime claudatur orificium ipsius vitri, cum luto tibi noto (est autem lutum sapiētiæ) deinde circumpone cineres reliquos circumquaque, & supra, &c. sicut scis.

Modo subjiciamus aliqua notabilia: Nota, quod in operatione nostra, & in quolibet opere Alchemico, sive agatur de sublimationibus, sive destillationibus, sive decoctionibus quibuscunque, necessarium est duas partes vitri esse vacuas.

Item quanto carbones sunt magis ponderosi, & magis compacti, seu densi, tanto sunt meliores ad opus nostrum: quia ignis factus ex ipsis magis durat in sua qualitate, & ita carbones quercini & similes sunt eligendi. Et nota, quod sint quatuor colores principales in opere apparentes, scilicet niger, albus, rubeus, & citrinus qui sunt in diversis gradibus taliter apparentes secundum suum gradum decoctionis. Cum alio enim igne facimus corpus nigrum, cum alio album, & cum alio rubeum, & alio citrinum. Sunt enim 4. gradus ignis, qui in suprascriptis 4. versibus continentur. Et nota, quod Philosophi hanc scientiam ignis celaverunt, nec aliquis Philosophus de dictis gradibus est clare locutus, sed obscure omnes de levi igne tantum faciunt mentionem. Primus igitur gradus continetur in primo versu, qui est:

Primus formetur, ut sensus ei dominetur.

Et quomodo cognoscetur, quando est calor primi gradus? certe sic: quod si manus tangens cineres, seu cupellam, seu coopertorium furni, possit ibi stare sine aliqua læsione. Et iste est primus gradus, quem Philosophi celaverunt: & cum illo solo igne, aut sibi simili, & cum nullo alio, putrefit materia nostra secundum aliquos philosophos in 40. dieb. quod ego non credo: secundum alios vero 50. quod etiam non credo: secundum alios in 70. quod etiam non credo. Qui vero probavit, & expertus est, complevit putrefactionem veram in 97. vel ad plus in centum dieb. & illud est verum. Et nota, quod licèt non appareat ad oculum in materia putrefacta nigredo, tamen curandum non est, quia pro certo secundum esse naturæ pellis est super nigredinem: & ideo elementa jam juncta sunt, sive unita, & levi igne cocta locantur, & in alias vertuntur naturas. Et per secundum gradum decoctionis, illud quod est occultum, fiet manifestum: & quod modo est manifestum, fiet occultum. Ignis quarti gradus non est carbonum, sed est ignis flammæ, qui fiet in hunc modum: Habeas ligna de quercu, vel similia & crassæ quantitatis, ita ut possis amplexari manu: tunc incide dicta ligna in frusta, ita quod longitudo lignorum non excedat latitudinem furni: Deinde facto igne prius carbonum in furnello, superpone ex dictis frustis lignorum, duo vel tria, vel quatuor, sicut expedire videris. Exposuimus igitur superius primum ignis gradum, qui notatur per hunc versum.

Primus formetur, ut, &c.

Per quem gradus ignis, & non per alium materia nostra necessariò debet putrefieri, dissolvi, mortificari, & denigrari. Restat nunc dicendum, per quem modum materia nostra putrefacta dealbetur? Igitur procedamus ad secundam partem operis, quæ est nostræ medicinæ dealbatio. Hic verò notandum quod duplex album est: Est unum album, quod fit ad modum Jovis vel Saturni, & talis dealbatio fit post putrefactionem: unde dicit Geber philosophus: Oportet Jovem & Saturnum indurare, & Martem, & Venerem rubificare, Ista autem dealbatio non est vera dealbatio, quia non est firma, nec fixa, & hic perficitur, & completur secundus gradus ignis in 100. diebus, qui hoc versiculo continetur:

Sensibus æquato gaudet natura secundo.

qui secundus gradus debet esse lenis, tamen aliquantulum fortior igne primi gradus: debet enim esse talis, quod per tactum furni manus respondeat igni, & ignis manui, hoc est, quod manus possit sustinere talem calorem, & non plus. Has igitur differentias poteris facere cum solario tenui, perforato, existente super carbones: in quo facias diversa foramina, secundum exigentiam graduum ad beneplacitum, vel aliter, &c. Finitis autem centum diebus, continua ignem prædictum secundi gradus, ut materia bullire incipiat, & fluere, sive fundi, & durabit bullitio ista 70. diebus: & tunc materia incipit facere quosdam lapillos ad modum, seu similitudinem Hyacinthorum: continua tamen ignem secundi gradus, quousque dicti lapilli appareant. Cum autem videris prædictos lapillos apparere, tunc ignem carbonum fortifica, faciendo ignem tertii gradus, qui notatur per hunc versum

Tertius excedit, sed cum tolerantia lædit.

Dictum autem ignem tertii gradus continuabis ad incinerandos lapillos per centum dies, quia infra dictum tempus centum dierum lapilli incinerabuntur, & figentur fixione vera & perfecta. Quod si infra dictum tempus materia nostra non incineraretur: tunc eundem ignem tertii gradus continua, quousque materia nostra sit incinerata, & tunc materia nostra dealbabitur. Et hoc album, dicitur album permanens, & anima: & de hoc albo dicit Morienus: Dealbate latonem, id est terram, & apponite liberos, ne corda vestra rumpantur. Et Hermes: Ipsū dealbate, & suo igne sublimate, quousq; extiterit spiritus, quem in eo invenietis, qui dicitur avis Hermetis. Et ista incineratio & dealbatio

detegens, ſcilicet dubium terræ ſitientis, & aquam nubium. Et ſcias, quod infra dictos centum dies materia noſtra, ſeu cinis noſter debet fieri in colore margaritum, ſeu marmoris coruſcantis. De prædicto albo dicit Algazel: Ipſum dealbatum cito igne ſublimate, &c. id eſt iterato ſolvite. Et ſcias, quod prædictum ignem tertii gradus continuare debes, quouſque ſecundum album appareat, & in colore prædicto. Modo ſequitur quarta pars operis, quæ dicitur lapidis noſtri Rubificatio. Tunc totam animam in corpus convertimus, cum materiam noſtram, quæ prius fuit alba, rubificamus. Dicta autem rubificatio debet neceſſariò fieri per ignem quarti gradus, qui in verſiculo continetur,

Sic deſtructor ſenſus neſcit procedere quartus.

Dictus autem ignis quarti gradus, erit ignis flammæ, & lignorum, qui fit ut ſupra. Continua igitur ignem prædictum per 47. vel 50. dies: nam infra dictum tempus debet color tyrius apparere. Mercurius verò igne ſuo gubernetur, & coctus igne primi gradus, in 50. diebus in corvum verum convertitur, deinde in 77. diebus vertitur in columbam: deinde columba in 47. diebus vel 70. vertitur in Alkaſel marinum, qui eſt color tyrius: Et in iſto colore ſpiritus & anima cum corpore uniuntur, & fiunt unum: & corporeum factum eſt incorporeum, & factus eſt lapis benedictus. Et ſcias, quod per prædictum ignem flammæ, qui eſt ignis quarti gradus, album noſtrum completum funditur, & per hujuſmodi fuſionem ſperma noſtrum in ſanguinem vertitur: & in illa hora ſpiritus & anima cum corpore ſubmerguntur. Et ſcias, quod fuſio in 47. vel 46. diebus vel longius perficitur, & completur. Et nota, quod hæc fuſio vera, eſt ſolutio vera philoſophica, & gaudet ſtare ſuper ignem, ſicut puer ad ubera matris ſuæ: & vere tunc dicitur aqua permanens, & tunc factum eſt de corpore ſpiritus, & hoc eſt de volatili fixum. Et in tali fuſione coronatur Rex diademate rubeo: Illuminate ipſum uſque ad ætatem perfectam, cujus pater eſt Sol, & mater eſt Luna. Per Solem autem nihil aliud intelligitur, niſi unctuoſitas ſulphuris exiſtens in Mercurio, quod ſulphur ſit anima lapidis. Unde dicit Senior: Hoc ſulphur eſt quod corpus denigrat, & oſtium aperit: & quanto magis fuſus in igne fuerit, tanto magis ejus rubedo convertitur in colorem citrinum, & ex hoc meliorabitur, & ejus color tyrius augmentabitur, quouſque perveniat ad finalem colorem lapidis noſtri, ſeu medicinæ noſtræ, qui eſt color citrinus, in colore papaveris ſylveſtris: & finaliter efficietur pulvis impalpabilis, qui ad calorem ignis funditur ſicut cera fluens, & penetrans, & figens. Et nota, quod argentum vivum, Mercurius, azor, Luna plena, lapis noſter, æs noſtrum, aqua noſtra, Mars, argentum, ſtannum, albedo, Jupiter, minium, albus, hypoſtaſis alba, album plumbum, vel rubeum, idem ſignificant ſecundum diverſa tempora & gradus operationis. Et nota, quod Lavare philoſophorum, eſt totam animam in corpus reducere: unde non intelligas eos loqui de alba lavatione vulgari, quæ conſuevit fieri cum aceto, & conſimilibus. Item nota, quod quando apparet nigredo, tunc dicitur deſponſatio mariti & fœminæ, & eſſe matrimonium inter eos, & tunc acquiſivit ſpiritum, qui eſt delator virtutum animæ per corpus, & corpus recipit actionem animæ & ſpiritus: & fit aquila, & medium naturarum. Et nota quod terra alba, ſulphur album, fumus albus, auripigmentum, magneſia, & Echel, idem ſignificant. Item nota, quod lapis noſter quando eſt fixus, eſt ſicut cinis. Item nota, quod in putrefactione corporis, Mercurius ſtat ad medium inter ſpiritum & animam. Item nota, quod abarnaos, Elixir, lapis philoſophicus, & quinta eſſentia idem ſignificant: nam eſt una res præter naturam, elemẽtorum in ſuo eſſe. Ideo quatuor elementa per magiſterium ſe invicem complectuntur: tunc ex eis reſultat, & reſurgit quædam res incorruptibilis, quæ quinta eſſentia nuncupabatur. Item nota, quod fermentum Solis dicitur, ſpiritus, ſulphur, aurum philoſophorum, crocus Martis. Item nota, quod fermentum Lunæ vocatur anima, roſa alba, & aer exiſtens in lapide. Item nota, quod ſpiritus eſt fermentum Solis, anima eſt fermentum Lunæ, corpus verò eſt terra ſtans, & hæc tria ſunt in Mercurio. Item nota, quod corpus recipit tincturam à Mercurio, à ſpiritu & anima naturaliter ſecundum gradus ſuos: & in fine debent apparere quædam granula ad modum piperatæ: & tunc eſt ibi unum magnum ſecretum, videlicet quod materia noſtra eſt congelata cum ſua propria humiditate. Item nota, quando lapilli ad modum Hyacinthorum convertuntur in cinerem album, tunc eſt ſignum putrefactionis, & denigrationis perfectæ, & finitæ. Item nota, quod argentum vivum continet in ſe quatuor elementa, & ſufficit ſibi ipſi, ne indiget alicujus adminiculo, habet enim aqueam ſubſtantiam ab aqua, terream ſubſtantiam à terra, calidam & humidam ſubſtantiam ab aere, & unctuoſam cremabilitatem, ſeu igneam ſubſtantiam ab igne. Elementum aquæ currit, & fluit per corpus, & ipſum lavat: Elementum terræ ſtat, & eſt corpus Mercurii, ſeu ejus craſſities & ſpiſſitudo: Elementum aeris eſt illud calidum temperatum, & humidum, quod eſt in Mercurio: Et tale calidum temperatum, dicitur ſpiritus, & facit concordiam inter unctuoſitatem cremabilem Mercurii, & ejus lutulentiam, hoc eſt inter humidum unctuoſum & terreum fœculentum. Elementum ignis eſt illa unctuoſitas cremabilis, quæ eſt in Mercurio, unde verſus:

Terra ſtat, unda lavat, pyr purgat, ſpiritus intrat.

Item Lucas inquit, ignis veſter uſque ad albedinem debet eſſe lentus: poſt dealbationem autem & coagulationem debet ignis augeri.

Nunc igitur ſub breviloquio repetamus totius operis noſtri intentionem. Primo enim lapis noſter in operatione liqueſcit, ſecundo nigreſcit, tertio citrinatur, quarto rubeſcit rubore non vero, nec multum durante, quinto dealbatur, ſexto coagulatur. Et hæc omnia neceſſe eſt fieri cum igne lento, hoc eſt cum igne primi gradus. & ſecundi, qui ignis fit cum carbonibus, & ſine flamma: ſeptimo lapis noſter incineratur cum igne tertii gradus, qui eſt ignis flammæ trium lignorum, vel quatuor: octavo lapis noſter liquefit liquefactione metallica & rubea, & hoc fit cum eodem igne tertii gradus: ultimo augmentando ignem, & faciendo ignem quarti gradus. Et nota, quod poteſt fieri medicina ad rubeum primi gradus, & ſecundi, & tertii, cum ſuis gradibus, & ſuis multiplicationibus, & cum ſuis projectionibus. Item nota, quod ignis primi gradus, qui pertinet ſolum ad putrefactionem, ſolutionem, mortificationem corporis, dicitur per quandam ſimilitudinem balneum, quia balneum eſt res temperata, non intenſa in calore, nec etiam frigida, ſed in calore remiſſo: unde videmus hominem per temperatum calorem putrefieri, & ſudare à ſua ſuperfluitate: ſed ſi calor eſſet

esset intensus, non sudaret, sed combureretur: si verò balneum esset frigidum, tunc viscositas, & unctuositas existens in homine, non exiret. Et ideo est nobis necessarium habere balneum, hoc est calorem temperatum, hoc est non excedentem, nec diminutum à suo gradu. Et hæc est pulchra ratio intelligenti.

Speculum Alchymiæ *Arnoldi de Villa Nova.*

VT ad perfectam scientiam pervenire possimus, primùm oportet scire, quod tres Lapides, & tres Sales sunt è quibus totum nostrum consistit magisterium, videlicet mineralis, plantalis & animalis. Sunt item tres aquæ, scilicet: Mercurii, Solis & Lunæ, & Mercurius est minera, Luna planta: quia non recipit nisi duas virtutes, nimirum albedinem & constrictionem; Et Sol est animal, quia recipit tria, scilicet, albedinem, constrictionem & rubedinem. Quapropter Sol vocatur animal magnum: & Sal & argentum fit de eo: & Luna vocatur planta, & Sal alchali fit de ea: & Mercurius vocatur lapis mineralis, & fit Sal minerale de eo: id est, Sal commune. Scias igitur, charissime Fili, quod ista scientia nihil aliud est, quàm perfecta inspiratio Dei: quia totum magisterium ex una sola re consistit: & ita tibi ostendemus per dicta Philosophorum: Et similiter, secundùm quod nos vidimus & tetigimus cum magnis laboribus, & cum magna industria, illam solam rem cognovimus perfectam esse, ad album & ad rubeum. Et nullam aliam rem invenire potuimus, ubi consisteret perfectio, quantum ad veram transmutationem corporum, vel perfectam præparationem, & quam non contingeret ex toto corrumpi & denigrari penitus. Sed illam solam perfectam invenimus, quæ postquam per nostrum magisterium est ad veram fusionem deducta: omnia quæ tangit, ducit ad verissimum complementum, sine aliqua diminutione, secundum quod materia fuit præparata; quia quando perfecta est ad album, adhuc non est completa, quantum ad veram perfectionem. Ducit tamen omnia, quæ tangit, in complemento Lunari: sed quia Luna non est omninò perfecta, in omni judicio, dicimus, quod medicina quando præparata est ad album, non est perfecta in verissimo complemento: sed quando præparata est ad rubeum, tunc ipsam dicimus esse perfectam in omni judicio: & non diversificantur alba medicina, & medicina rubea, nisi quod hujus generis medicinæ præparationi non adurentis fit additamentum sulphuris nostri, per modum figentem, & calcinantem cum astutiæ industria: & cum multa reiteratione administranti perfectè, atque per modum solutionis multiplicem, quousque munda fiat. Et scias, quod ista administratio per sublimationem perficitur: ut in hoc libro nostro satis apertè monstrabimus. Et quia multi sunt deceptores, per universum mundum euntes, decipientes homines: quia & ipsi imaginibus suis sunt decepti: & ideo, ut tales noscantur, hanc scientiam nostram aptè & clarè omnibus intelligentibus facere volumus.

Unde, qui non habent ingenium naturale, & animam perscrutantem subtiliter, & principia naturalia, & naturæ fundamenta & artificia: quæ consequi naturam possunt in suæ actionis proprietatibus: non invenient hujus pretiosæ scientiæ radicem veram. Quapropter invenimus multos habere animam facilem opinantem phantasiam quamlibet: & quando verum invenisse credunt, est totum phantasticum, & à principiis naturalibus semotum. Sed vide, quid dicat *Geber* Magistrorum Magister: *Est lapis unus, medicina una, in qua totum magisterium consistit, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus: nisi quia in præparatione „superflua removemus. Sapientes autem multa nomina„verunt: ut vos, qui non estis de filiis Philosophorum „non intelligatis, quod sit res una: imò ex diversis „rebus conficiatur:* scil. ex 4. elementis. Et hoc totum est verum: quia lapis noster ex diversis rebus conficitur: i. e. ex 4. elementis, vel ex 4. substantiis. Prima substantia est calida & humida: secunda calida & sicca: tertia frigida & sicca, quarta frigida & humida. Et hoc totum est in lapide nostro: & ex rebus istis omnes res hujus mundi fuerunt creatæ per potentiam Dei. Et quia lapis noster habet in se, & continet in se omnes istas qualitates: propter hoc Philosophi omnia nomina hujus mundi lapidi nostro tribuerunt: & secundum intentiones eorum diversas operationes posuerunt, & in diversis rebus, & secundum eorum intellectum eum dixerunt. Quare, charissimi fili, eorum intentio fuit perfecta, & clara intelligentibus: è contrario verò contrariis. Unde dicit Ma„gister Magistrorum Geber, in ultimo cap. de „perfectione: *Quoniam nobis solis artem per nos solos „investigatam tradidimus, & non aliis, verissimam „tamen & omnino certam: & etiam solum prudentes „ad artem elicimus.* Quamobrem Philosophi non scripserunt libros suos, nisi filiis eorum: & filios eorum voco illos, qui perfectè dicta eorum intelligunt. Sed pauci sunt, qui bene intelligunt: quia intentio secundùm literam nihil prodest: & operari secundum intentionem literarum, est divitiarum „dissipatio. Ideo Geber ait: *Si in operando scien„tiam as vestrum amiseritis, nos non iniquè corroda„tis, neque blasphemias inferatis, sed vestræ impute„tis ignorantiæ, & temeritati.* Nunc autem ad cognitionem lapidis transeamus. Dico igitur, quod scientia vera ex una sola re fieri consuevit: nec aliquid sibi addunt, vel minuunt: & vocatur illa res Adrop, vel Lapis altior hujus mundi. Et, per Deum, suum proprium determinavi, quod Philosophi facere noluerunt. *Disc.* O bone Magister, obsecro te, ut apertiùs explanationem mihi non taceas: & in quo loco invenitur, & num vilis sit, an verò clara? veritatem dicas. *Magister.* Nonne dixi tibi, fili sapientiæ, quod ex una sola re, sine aliquo adjuncto, totum magisterium perficitur. Tu quæris, in quo loco inveniri possit? & libenter tibi dicam. In duobus montibus invenitur: & si perfectissimè invenire desideras, ascende in montem altiorem hujus mundi: quia ibi lapis noster est absconditus: & scias, quod in alio loco non invenitur. Quæsisti, vilis ne sit, an cara? Ego autem dico tibi, quod eam pauperes & divites habere possunt, & in viis projicitur: & certissimè scias, quod omnis res, quæ emitur magno pretio in hujus operis artificio mendax est, & inutilis invenitur. *Disc.* Paulò antè dixisti, quod si volebam perfectè invenire Lapidem, quod ascendissem in montem altiorem hujus mundi: quia ibi Lapis noster erat absconditus, quem argentum vivum vocasti. Ego nunquam audivi, quod argentum vivum in montibus inveniretur. Imò in cavernis terræ subtus terram invenitur: & hoc à multis expertum est. Unde miror, quod ita dixisti. *Magist.* Video, quod mea dicta, fili, non intelligis. Scias autem, quod Philosophi non dixerunt, neque intellexerunt, quod argentum vivum vulgare sit lapis

lapis eorum, non est enim hoc credere, nisi vanum. Unde vide, quid dicat Magister Magistrorum Geber, in cap. de principiis nostri magisterii. Sic „ enim dicit. *Consideratio verò rei, quæ perficit, est* „ *consideratio electionis puræ substantiæ arg. vivi. Est* „ *enim Medicina, quæ ex materia arg. vivi sumpsit* „ *originem. Non est autem ista materia arg. vivi in sua* „ *natura, neque in tota substantia sua, sed fuit pars* „ *illius. Non est autem nunc Lapis noster, sicut est: sed* „ *cùm factus est pars ejus, ipse enim illustrat, & ab* „ *adustione conservat: quod perfectionis significatio est.* Ergo argentum vivum Philosophorum non est tale, quale invenitur in cavernis terræ, & propter hoc multi sunt decepti, in operando illud argentum vivum. Nos verò non nominamus arg. vivum, sed fugitivum: quia semper in igne fugit, nisi cum arg. vivo nostro constringatur. Et quando cum eo unitur, quiescit in igne, amicabiliter eo gaudens. Gaudet enim natura sua, & non extranea. Propterea dixit Geber, qui fuit Magister Magistrorum. Et nota verbum. *Cui non addimus rem extraneam aliquam:* „ *imò quod est superfluum removemus:* & sic sufficit intelligenti: Dico ergo, quod tota scientia in una sola re consistit, sicut jam docuimus. Hoc autem dico, secundum nostrum intellectum, ista sola res facit totam perfectionem, quando præparata est per nostrum magisterium, & ducit corpora imperfecta ad verissimam perfectionem, & coagulat Mercurium in verissimam Lunam, & verissimum Solem: secundum quod medicina exstiterit præparata per nostrum magisterium. Et ista præparatio fit cum maximo ingenio, & cum magna cautela, non autem secundum ut multi fatui putaverunt. Quare scias, fili, quod tota perfectio consistit in regimine ignis, & ibi jacet totum arcanum. Lapis noster invenitur in pluribus locis: & est vilissima res: & pauci sunt qui non habeant, & nullus ipsum cognovit: & nominatur diversis nominibus: & propter hoc multi sunt decepti: Philosophi autem multis nominibus Lapidem nominaverunt, ut scientia magis fuisset obscura: quia quando Lapis noster positus est in vase philosophico: & quantò magis colores innovat, tantò etiam plura nomina imposuerunt. Et propter hoc dicit Geber: *Solùm Scientiam eam nobis scripsimus:* Fuerunt autem similiter aliqui Philosophi, qui eam in corporibus posuerunt, & diversas habuerunt intentiones, secundum quod vos creditis: sed secundum nostram intentionem unam solam rem, ac unam viam linearem ostenderunt. Dixerunt enim quod ex nobiliori materia vel substantia, & ex meliori corpore Lapis Philosophicus debeat elici: Et ita fuit opinio eorum, quod perfecta materia erat in Sole, & alter in Luna, alter verò in Marte: & alter in Mercurio, & alter in Jove: & alter in Saturno: & alter in Venere. Nos autem respondemus secundum intentionem nostram, quod omnes supradicti secundum partem benè, & secundum partem malè, secundum verò totum malè & pessimè intelligunt. Cùm præsertim putant Magistrum Magistrorum in hóc intelligere, videl. „ *Consideratio veræ rei, quæ perficit, est consideratio* „ *electionis puræ substantiæ arg. vivi.* Sed ex quibus hæc substantia arg. vivi eliciatur, quæri solet: Quibus respondemus, quod de his, in quibus est, elicitur. Ergo, fili, considera, & vide ubi sit ista substantia, & illam accipe, & non aliam, si venire desideras ad verum intellectum: quia in rerum multitudine ars non perficitur: & hoc est certum: Quare nolite operari secundum istos deceptores: ne vestra bona in his rebus vanis amittatis. Unde „ sapiens Geber ait: *Si in operando aliter, secun-* „ *dum ipsos phantasticos, bona vestra amiseritis, non* „ *propter hoc putetis, scientiam esse non veram. Quo-* „ *niam si estis decepti propter vacuam intentionem,* „ *non est culpa nostra, sed vestra.* Præterea scias, carissime fili, quod ipse valde fuit obscurus: quia secundum suum librum, tota sua intentio fuit in ar- „ gento vivo. Et propter hoc dixit: *Ubi magis* „ *apertè locuti fuimus, ibi magis occultè, & ubi ma-* „ *gis occultè, ibi magis apertè:* Vadamus ad illud verbum, in quo totam scientiam declaravit secundum suam intentionem. Dixit enim in cap. de „ medicinis tertii ordinis: *Est tamen additamentum* „ *citrinantis coloris, quod à sulphure fixo mundissima* „ *perficitur substantia: & est arg. vivum philosophicum:* „ *& est hujus generis medicina, quæ maximè arg. vi-* „ *vo & corporibus adhæret.* Ecce totum arcanum. Ergo considera illam totam rem, quæ arg. vivo & corporibus adhæret, & habebis scientiam, per Deum vivum & verum: & clarè locutus sum intelligentibus. Sunt aliqui qui putant arg. vivum adhærere corporibus, & Gebrum intelligere in illo loco, in quo ait: *Cum in rebus cæteris exquirentes, non invenerimus inventione nostra rem aliquam, magis quàm arg. vivum corporum naturis amicari.* Non enim dixit, quod adhæret in corporibus: & nota sua dicta: propter hoc opus nostrum in illo perficientes, ipsum esse verè sine aliqua fallacia reperimus veram alterabilium corporum medicinam in complemento solari vel lunari, secundum quod medicina fuerit cum vera alteratione. Hoc autem dicimus de arg. vivo philosophico: ipsum enim solum adhæret corporibus, & nullam aliam rem invenire potuerunt Philosophi antiqui, quæ corporibus adhæreret, nisi arg. vivum philosophicum. Nam arg. vivum vulgare non adhæret corporibus: imò corpora adhærent ipsi Mercurio. Et hoc est certum per experientiam: quia si jungitur arg. vivum vulgare cum aliquo corpore, arg. vivum remanet in propria natura, aut recedit, & vertitur corpus ad suam naturam. Et ideo arg. vivum vulgare non adhæret corporibus: & propter hoc multi sunt decepti operando illud. Lapis enim noster, scilicet arg. vivum occidentale, quod prætulit se auro, vincit arg. vivum vulgare: & illud quod occidit, vivere facit. Et scias, quod arg. vivum coagulatum est pater mirabilium omnium hujus magisterii, & est corpus & spiritus. Nonne audisti, quod ego posui arg. vivum inter corpora; quando dixi, sunt aliqui Philosophi, qui eum in corporibus posuerunt, sicut in Sole, alter in Luna, alter in Marte, alter in argengento vivo. Jam igitur satis clarè demonstravi tibi, quod arg. vivum vulgare, quod invenitur, non est Lapis Philosophorum. Sed quære nostrum arg. vivum & habebis, quod desideras. *Disc.* Magister: tu dicis, quòd Lapis Philosophorum, scil. arg. vivum philosophicum est corpus, & spiritus. Modò intellexi dicta tua: & non est mirum, si multi errant in operando istam scientiam, & benè cognosco totam veritatem: & benè possum nominare Magnesiam. *Magister.* Fili carissime, veritatem dixisti: & benè nominasti suum proprium nomen, videlicet, quando Lapis in prima operatione est, quod tunc post putrefactionem vocatur Magnesia. Et quando est in putrefactione, tunc vocavêre ipsum Philosophi antiqui Saturnum. *Disc.* Magister, rogo & deprecor, ut principium hujus magisterii nos docere velis.

Prima

Prima Dispositio Speculi.

ACcipe corpus, quod vobis superiùs demonstravi, & tabellas tenues, coaptate: deinde ponite in vase nostro philosophico, & claudite benè os vasis, ut respirare non possit: & assate igne levi, donec confringatur: & ita teneatis in igne more solito, quousque tota substantia sit fixa, & quod nihil ascendat, quod conspici possit: tunc completa erit putrefactio vera. Et sciatis, quod hæc est prima Dispositio, quæ vocatur *Sublimatio*: sicut dixit Geber. Quoniam totius operis intentionis summa est, ut sumatur Lapis in capitulis notus: deinde verò cum operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis primi gradus: & per hoc mundetur à corrumpente impuritate: & est sc. sublimationis perfectio: & cum ea sublimetur perfectissimè Lapis, donec in ultimam sublimationis puritatem deveniat. Unde scias, Fili: quod in sola sublimatione completur totum magisterium. Igitur sublima subtile à spisso suaviter, cum magno ingenio, ascendit à terra in cœlum: & iterum descendit in terram: & secundum quod nostram materiam mundaveris puram vel impuram, ita invenies in fine. Nam si fuerit argentum vivum bonæ substantiæ, & sulphur non purum & adurens, ubi jacet tota perfectio, convertet corpus imperfectum. Et Exemplum tibi dabo. Si autem fuerit arg. vivum bonæ substantiæ, & sulphur non purum & adurens, convertet ipsum in æs. Et si fuerit argentum vivum malum, porosum, immundum, terreum: & sulphur non mundum, & omnino imperfectum, fiet ex eo ferrum. Stannum autem videtur habere bonum arg. vivum: sulphur verò malum, & non bene fixum, neque bene mixtum. Plumbum autem malum arg. vivum, & grossum, & ponderosum & terreum: sulphur etiam malum, mali saporis & fœtidi, & debilis. Unde non bene congelatur. Unde scias, fili, quod tota perfectio consistit in sulphure Philosophico. Quia sulphur philosophicum est omnium metallorum perfectio: Sulphur verò extraneum, corruptio. Hæc est tota veritas hujus scientiæ: quæ dicti Philosophi verbis est enucleanda: eò quod manifestè relinquatur per ipsam duplicem fore in corporibus imperfectis sulphureitatem: Unam quidem in profunditate arg. vivi inclusam, ubi consistit tota perfectio metallorum: & ista sulphureitas fuit in principio suæ mixtionis supereminenter: Alteram verò extraneam suæ naturæ incorruptibilem: quia ista cum labore tollitur: alterum verò tolli nullo artificiorum ingenio est possibile: quia sulphureitas combustibilis vel extranea, quæ idem sunt, calcinatione ignis deletur. Hoc autem scit, qui expertus est. Sulphureitas verò radicalis minimè, quoniam est de eorum perfectione. Nam secundum Philosophum, arg. vivum si fuerit purum, coagulabit illud, vi sulphuris philosophici, in verissimum argentum: & istud est res optima, ut Alchymistæ per artificium faciant elixir ad argentum. Si verò fuerit sulphur optimum cum rubore, clarum, purum & mundum, coagulabit illud; si in eo vis igneitatis non urentis fuerit & arg. vivum in verissimum aurum: & istud est res optima, ut ex eo fiat elixir ad aurum. Unde scias, fili: quod Philosophus primò tradidit sulphur album, ad argentum: & postea sulphur rubeum, ad aurum: quia nihil potest fieri aurum, nisi primò fuerit argentum. Eò quod nulla res potest ad tertium transire de primo, nisi prius fuerit in secundo. Quoniam non est transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Non ergo potest fieri de nigro ad perfectum citrinum, nisi prius fuerit album: quia citrinum ex multo albo, & paucissimo rubeo est compositum. Nec potest etiam fieri de citrino transitus ad album, nisi prius fuerit nigrum. Quoniam aurum non potest fieri argentum, nisi prius fuerit destructum corruptum & nigrum: quia melius non potest fieri deterius, nisi per sui corruptionem. Nam corruptio unius est generatio alterius. Et ut melius possis intelligere dicta Philosophorum tibi dicimus: quod qui scit aurum convertere in argentum, scit argentum convertere in aurum: quia sulphur eorum non urens, album ad argentum, per majorem ignis digestionem potest fieri sulphur rubeum ad aurum. Quoniam citrinatio nihil aliud est, quàm completa digestio, & nigredinis ablatio. Calor namque agens in humido, generat primò nigredinem: & in nigro albedinem: & in albo citrinitatem: & in citrino rubedinem: & hoc quidem in decoctione plumbi: quia primò vertitur in cinerem nigrum, postea in album, deinde in citrinum, ultimò in minium rubeum. Ecce, per Deum, quod te, fili, docui totam operationem. Et sic sulphur album & rubeum habetur tantum ex una metallorum materia ad plenum depurata, modo tamen diverso decocta & digesta. Idcirco dicit Plato, quod omni argento inest sulphur album, sicut in omni auro inest sulphur rubeum. Sed tale sulphur non reperitur super terram, ut dicit Avicenna, nisi quod in istis corporibus consistit. Et ideo ista corpora subtiliter præparamus, ut sulphur & argentum vivum de illa materia habeamus. Qui habet aures audiendi, audiat. *Disc.* Verè, bone Magister, ego sum deceptus in meo intellectu, secundum quod paulò antè à te audivi, quando dixisti: Accipite corpus quod vobis demonstravi, & in tabellas tenues coaptate. Ego non credebam, quod ex Lapide nostro possent fieri tabellæ. Quare ignoro quid sit Lapis: quia modò dicis, quod sulphur Philosophorum est perfecta materia *Magist.* Scias fili, quod verum est totum, quod dixi: quod Lapis noster est corpus indolabile, & infonabile: & est toxicum mortificans omnia corpora: & est plumbicum, & coagulat Venerem odore suo: & est medicina omnium corporum, tam solutorum, quàm mortuorum, & est examinatio eorum. Intellexisti modo? Etiam apertiùs tibi dicere volo. Carmellus noster albus, septimus est in numero apud Philosophos magnos, primò Sol cum Luna, Jupiter, Mars & Venus nostra in Mercurio nostro, & Saturnus septimus, in quo sunt omnes conjuncti simul Hic est spata, gladius, & cultellus, & incisorium super ædificium & inimicus ad malum, & vas cum adjutorio vini: & est lapis triangulus in esse, & quadrangulus in qualitate. *Disc.* Magister non bene intelligo verba tua: quia tu dicis: quod Lapis noster est toxicũ mortificans omnia corpora: & si omnia corpora mortificat, quomodo postea potest dare vitam, ut ad perfectam sanitatem deveniant? *Magist.* Scias, fili, quod Lapis noster ante nostram operationem est toxicum, sicut superiùs diximus, & occidit omnia corpora imperfecta, & destruit, & dissipat: sed per nostrum magisterium fit tyriaca, quæ omnia corpora sanat imperfecta, & omnem leprositatem & ægritudinem perfectissimè curat: & propter hoc vocatur ab antiquis Philosophis medicina perfecta, quæ dat perfectionem corporibus imperfectis, per nostrum artificium. *Disc.* Verè Magister, modò intelligo, quid sit Lapis, & ex quibus eliciatur. Quare rogo, ut mihi secundam dispositionem ostendas.

Secunda Dispositio Speculi.

ACcipe Latonem, quem superiùs dimisimus, benè cribratum: & si non est, ipsum cribra: & ipsum in vase Philosophiæ ad ignem philosophicum pone, non autem more solito, sed more Philosophorum: & coque ipsum leviter assando, donec tota materia sit fixa, & color ejus mutetur in violaceum. Et scias, quod ante apparebunt multi colores. Unde oportet te custodire ignem, ne sit violentus, sed suavis secundum quod decet. Ignis enim fortis destruit, & dissipat; sed ignis lentus ad sanitatem perducit: & bonam substantiam generat. Unde certissimè scias, quod totum regimen in igne & in vase est. Quia si os vasis non est benè clausum: fumi qui sunt subtilissimi evadunt, & totum magisterium annullabitur. *Disc.* Magister, totum intelligo: sed obsecro, ut mihi dicas, quot sint dispositiones hujus magisterii, & quomodo vocentur. *Magist.* Septem sunt dispositiones hujus magisterii: & prima vocatur Sublimatio, & secunda Calcinatio, & tertia Solutio, & quarta Ablutio, & quinta Ceratio, & sexta Coagulatio, & septima Fixio: & hæ sunt operationes nostræ. Fuerunt multi Philosophi, qui de ablutione dixerunt distillationem & descensionem: & ego dico, quod isti duo modi sunt in sola ablutione. Quia quando aqua nostra in ablutione terræ ascendit in altum: dixerunt tunc distillationem: & quando descendit super terram, tunc dixerunt descensionem: & ita posuerunt novem operationes, ut scientia magis esset obscura. Fuit etiam quidam qui dixit, aqua nostra abluit sordes de terra nostra: & Sol noster est adjutor: & paulatim cum istis mutabis omnem nigredinem. *Disc.* Rogo Magister, ut istius aquæ proprium nomen mihi dicas: & si tangerem eam, num meum digitum balnearem. *Magist.* Ista aqua vocatur aqua vitæ, & aqua serena, & aqua perpetua, & multis aliis nominibus: aqua igitur vitæ vocatur, quia dat vitam corporibus mortuis, & illuminat omnem rem sordidam. Aqua perpetua vocatur, quia perpetuat omnia, quæ tangit & ducit ad perfectionem: & propter hoc dicit Geber in suo libro: *Laudetur DEUS gloriosus, qui creavit illud: & illi substantiam: & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere.* Quæsivisti, si tangeres eam, num balneares tuum digitum: dico quod non: neque quando aqua nostra facta est, potest tangi sine damno. Item, si balneares intus hominem, vel dares ei ad potandum, statim moreretur: & propter hoc multi Philosophi vocaverunt eam aquam venenosam, & aquam fœtidam: & dixerunt, quod erat toxicum: & veritatem dixerunt intelligentibus. *Disc.* Magister, video, quod dixisti veritatem. Sed jam ad tertiam dispositionem transeamus.

Tertia Dispositio Speculi.

ACcipe Azoch, quod superiùs dimisimus, & vide, ut sit benè cribratum, & calcinatum: & pone ad ignem nostrum: non autem more solito, sed more Philosophorum in vase Philosophiæ benè ac firmiter clauso: postea fac, ut totum solvatur, leviter assando: & cùm solutum fuerit, vocatur aqua vitæ, & serenitas perpetua: & multis aliis nominibus. *Disc.* Rogo Magister, ut mihi ostendas, quid est azoch. *Magist.* Fili, Azoch est Lapis Philosophorum: & Philosophi ipsum multis nominibus nominaverunt. Coque ipsum igne levi, ita ut terra nostra bene abluatur, & in colorem cinericeum vertatur quasi tendens ad citrinitatem, cum multis guttis rubeis: & tunc scias per rectam viam ambulasse: & hoc totum consistit in tertia dispositione. *Disc.* Magister, rogo te per Deum verum, ut mihi dicas modò, quid sit Azoch, *Magist.* Azoch est rubeum in fine nostri operis, vel quasi, tendens ad rubedinem, & multi Philosophi dixerunt, quod Azoch deberemus nominare in nostris libris Lapidem quia abluit sordes à Latone: & Laton & Azoch sunt insimul, & nunquam separantur: imò conjuncti manent semper: sed propter diversitatem colorum, qui separantur, Philosophi nominaverunt multis nominibus: & secundum quod colores variantur, & mutantur, tanta nomina imposuerunt: quia Azoch, apud Indos est aurum: & apud Hermianos est argentum: & apud Alexandrinos & Macedonienses est ferrum: apud Græcos Mercurius: apud Hebraicos, Stannum: apud Tartaros, æs: apud Arabicos, Saturnus: apud Latinos, & maximè apud Romanos, Ogniridon. Sed ut nullus erret, dico quod habet unum proprium nomen: & vulgariter ab hominibus nominatur: & quilibet cognoscit lapidem. *Disc.* Sat dixisti, bone Magister. Sed ad quartam Dispositionem, si placet, transeas.

Quarta Dispositio Speculi.

ACcipe Azoch Philosophorum, & mitte ipsum in Leone nostro firmiter clauso: & dimitte in Sole nostro, scilicet, in diebus Maji: & fac, quod totum solvatur, & cum solutum fuerit, permitte ad Solem supradictum, donec congeletur totum in Lapidem, vel pulverem rubeum: Et tamdiu tene ipsum ad Solem prædictum, donec tota materia sit fixa: & ut nihil ascendat, & cùm fixa fuerit, vocatur Zernich Philosophorum: Et Zernich Arabicè, est Auripigmentum Latinè. Propter hoc dixit Plato, quod nisi esset virtus in eo in constringendo Mercurium, quod nunquam perficeretur opus nostrum. Unde scias, quod auripigmentum est clavis hujus scientiæ, & multas virtutes habet: quare illud debemus honorare. *Disc.* Miror Magister: quod si Auripigmentum habet tantam virtutem in se, quod Philosophi nominaverunt eum tam vulgariter. *Magist.* Credebam fili, quod tu intelligeres dicta Philosophorum, & mea: sed video nunc quod nihil intelligis: sed volo ostendere tibi veritatem: ideo attende. Certissimè scias, quod Auripigmentum vulgare non est nostra materia, nec intrat in toto nostro magisterio: & Philosophi intellexerunt de suo Auripigmento, & non de vulgari. Verum est quod est bonum ad faciendas albationes, & res Sophisticas, de quibus non curamus: nec aliquis bonus curare debet: quia res imperfectæ nihil valent. Jam igitur tibi sufficienter demonstravi quod Zernich, i. e. Auripigmentum Philosophorum non est Auripigmentum vulgare: & similiter ostendi, quod Philosophi propter diversitatem colorum diversa nomina imponebant: sed quantum ad eorum intentionem unum proprium nomen habuerunt: sc. aurum Romanum, vel Adrop, vel Lapis superior omnium Lapidum hujus mundi *Disc.* Rogo Magister, ut me doceas jam quintam Dispositionem.

Quinta Dispositio Speculi.

ACcipe Zernich Philosophorum, quem superius dimisimus, & pone in Leonem viridem ad Solem nostrum, scil. in diebus Junii: & fac ut totum solvatur, si possibile est: & ablue terram separando

separando partes subtilissimas: quas cave ne fugiant, propter violentiam Solis: quia totum magisterium perderetur: quia sunt in eo aliqui venti, quos oportet custodire ne fugiant, quia si fugiant, totum opus annullabitur: & sic dimitte stare in dictum Solem nostrum, donec totum figatur, & nihil ascendat: & quod in Lapidem vel pulverem rubicundissimum vertatur. Et totum hoc fac, leviter assando: & tunc vocatur Chibrit, Ebraicè, i. e. Sulphur, Latinè: & nostrum Sulphur nunquam invenitur sine sua uxore. Et etiam dico, & juro per Deum vivum, quod non est, nisi una sola perfectio: & una sola res quæ perficit corpora imperfecta. *Disc.* Satis dixisti: sed jam rogo, ut ad sextam Disquisitionem transeas.

Sexta Dispositio Speculi.

ACcipe Chibrit Philosophorum, quem superius dimisimus, & cave quod sit bene cribratum, sine aliqua difficultate: & mitte ipsum in Leone viridi: & claude bene os vasis. Deinde pone ad Solem nostrum in diebus Julii, & sic permitte donec totum solvatur: & cùm solutum fuerit, permitte stare ad dictum Solem, donec tota materia sit fixa: & quod nihil ascendat, & vertatur in Lapidem album, vel quasi, tendens ad albedinem: & tunc vocatur Heuzarit, Arabicè, quod est Latinè, Calx. Propter hoc dixit Dausis Philosophus, calcem ejus videbis prope finem, & eris tunc securus, quod benè & perfectè fecisti tuam operationem. *Disc.* Magister, intellexi totum quod dixisti. Sed dic mihi, quando Chibrit est in Leone solutum, si debemus ignem augmentare in ejus coagulatione, vel diminuere. *Magist.* Fili, scias, quod quando materia nostra est soluta, & debemus coagulare, oportet nos calorem Solis diminuere, ut iterato melius solvatur. Et scias, quod in hoc sunt decepti multi Laborantes istam scientiam: quia facta solutione Lapidis coagulant cum fortiore calore Solis: & sic in omni decoctione faciunt. Quamobrem efficiunt, quod materia induratur in fine: & dum est necessarium, non potest solvi, nisi cum magno labore: & ita vitrificatur. Idcirco ut nullus me blasphemare possit: dico, quod tota operatio in regimine ignis consistit: quia, qui scit ignem regere, veniet ad perfectionem. Quapropter ille qui suam regit materiam cum lento igne, ad perfectionem sine aliquo dubio pervenire potest: quia non oportet dubitare, quod materia vitrificetur: nec quod spiritus, qui est subtilissimus recedat. Propter hoc dixit Philosopus, *Propinquum fuge, & animalia noli fatigare: spiritus autem promptus est ad fugiendum, quoniam verberatus est indoctè.* O Laborantes indomiti: quare tantùm cupitis calorem ignis? quia cum igne violento materia destruitur & vitrificatur. Propter hoc dixerunt omnes Philosophi: *Caveatis vobis à vitrificatione: quoniam Lapidis nostri non est ut vitrificetur:* quare leniter assate in omnibus suis decoctionibus, & habebitis scientiam: & si aliter feceritis, non gaudebitis de opere vestro. Quapropter Geber totam perfectionem in sola sublimatione posuit: sed pauci sunt, qui bene intelligant: quid sit sublimatio. Sublimatio nihil aliud est, nisi separare partes subtiles à partibus grossis: & hoc cum igne lento facere oportet. Nam si faceremus separationem cum igne violento, ascenderent partes grossæ cum subtilibus partibus: & ideo non esset sublimatio, imò esset destructio. Vide quid dicat Geber in ultimo cap. *Et per separationis illius modum, purissimam partem dividas.* Item Geber: *Quoniam intentionis summa non est, nisi ut sumatur Lapis in capitulis notus: deinde verò cum operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis primi gradus: & per hoc mundetur à corrumpente in puritate:* & est scilicet sublimationis perfectio: & cum ea sine aliquo additamento, intellige verbum: *Sublimetur Lapis, donec in ultima sublimatione ad puritatem deveniat.* Jam igitur, Fili, sufficienter demonstratum est, quod sola sublimatione, & in solo igne est tota perfectio hujus magisterii, ne sis ergo duræ cervicis, nec fantasticus ad intelligendum. Ego volo, ut ita facias, quod imagineris, quomodo corpora in visceribus terræ generantur, & ex quo calore eorum fit decoctio, & si est suavis, vel violenta. Unde dicimus, quod corpora metallica generantur ex 4. substantiis: videlicet, ex duabus arg. vivi, & ex duabus sulphuris. Prima est ex arg. vivo bono, puro & claro, mundo, ac etiam fixo: Secunda est, ex sulphure fixo, puro, mundo & claro: & sic generantur corpora perfecta. Corpora autem imperfecta, ex arg. vivo bono in aliqua quantitate, & arg. vivo malo & terreo in magna quantitate: & ex sulphure bono in aliqua quantitate: & ex malo, terreo & unctuoso in magna quantitate generantur: & ita generantur corpora imperfecta: secundum verò plus, secundum verò minus. Jam igitur ostendimus principium naturæ, & ex qua re generantur: & ideò potes cognoscere, ex qua causa materia nostra debeat elici. De decoctione autem dico, quod natura facit suam decoctionem planè & paulatim, & non cum violentia: quia totam decoctionem facit natura per temperatissimum calorem Solis in visceribus terræ. Calor Solis non est violentus, imò est temperatus. Unde vide, & cogita, an tu debeas facere tuam decoctionem violentam. Et ego dico, quod nòn: quia calor ignis fortior est quam Solis. Et propter hoc dixerunt Philosophi, *suaviter cum igne lento.* Unde scias, quod omnes qui operantur istam scientiam, sunt decepti in regimine ignis, plus quàm in alia re: quia nesciunt temperantiam, Multi sunt qui sciunt Lapidem, sed regimen ignis ignorant. Quapropter Fili, ne sis negligens ad addiscendum regimen Solis: quia ibi jacet totum arcanum. Jam jam sufficienter diximus: sed nunc transeamus ad septimam Dispositionem.

Septima Dispositio Speculi.

SEptima Dispositio vocatur Saturnus, in quo conficitur totum opus. Quare primò volumus ostendere, quid sit Lapis: & secundo, quomodo eliciatur ex ipso Lapide purissima substantia: & de decoctione tertiò, cum suis causis: & quartò de vase, qui vocatur Leo. Primò Lapis noster vocatur Adrop, quod est Latinè, Saturnus: & secundum Trojanos Draco, vel Topum, i. e. venenum. Quapropter accipite eum Lapidem, & ponite in vase Philosophiæ ad sublimandum: & cum eo sublimetur Lapis, donec in ultima sublimatione ad puritatem deveniat, & in hac sublimatione totum opus perficitur: sicut tibi apertè demonstrabo. Nam primò efficitur putrefactio, ut purissimam substantiam & subtilissimam elicias. Secundò, fit solutio, ut materia tota solvatur in aquam: tertiò, fit etiam putrefactio; sicut dixit Morienes Philosophus: *Nunquam fuit aliquid animatum, aut à nativitate eductum, neque crescens, nisi post putredinem, & visu permutationem.* Unde ait Sapiens: *Si putredo non fuerit*

fuerit, fundi aut solvi non poterit: & si solutum non fuerit, ad nihilum revertetur. Item Philosophus: *Corruptio unius est generatio alterius.* Quarta est ablutio, quia oportet, ut ista res putrefacta & sordida abluatur, & per ablutionem mundetur à corrumpente impuritate. Quare scias, quod ablutio est quasi tota perfectio hujus magisterii: & multi Philosophi dixerunt de ablutione & ceratione, & bene dixerunt: quia quamdiu aqua manet super terram, tantò magis terra ceratur & abluitur: ita ut ceratio & ablutio sit quasi tota perfectio hujus magisterii: & unum, & idem sunt. Quinta est Coagulatio: quia oportet, ut aqua suaviter desiccando ad Solem nostrum cum terra uniatur, & desiccetur, & coagulentur insimul, ac in Lapidem vertantur. Et si ita erit factum, perfecta erit operatio, & aliter non. Sexta est Calcinatio. Unde scias, fili, quod res calcinata magis est apta ad solvendum, quam si non esset calcinata, & similiter magis propè ad fixionem. Unde multi Philosophi appellaverunt calcinationem, fixionem. Intellige modò bene, si scientiam habere desideras. Et est, ut accipias Lapidem omnibus sapientibus notum: & per separationis illius modum purissimam partem dividas: & seorsim ponas: & ecce prima dispositio. Dehinc verò ejus, quæ est purissima, partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas, & cum fixa fuerit, solve ex ea quod solubile fuerit: & ecce secundam dispositionem. Quod verò non est solubile, mitte ad calcinationem, & ecce tertiam dispositionem. Et postea super illud solutionem reitera, donec quod ex ea iterum solubile solvatur omnimodè. Sic igitur iste modus reiterando servetur quousque illius major solvatur quantitas: & ecce quartam dispositionem. Post hoc verò omnes solutiones simul misce, & coagula: ecce quintam dispositionem. Deinde verò leniter assando in ignis temperamento conserva: quousque ille major ignis, ad ejus exigentiam administrari possit. Post hoc verò prædictum solutionis ordinem serva, quousque iteratò totum solvatur, quod ex ea solubile est, & coagula: & iteratò in ignis temperamento conserva: quousque possit illi ignis major ad ejus perfectionem administrari. Omnes igitur hos ordines præparationis, solutionis, super illa quater reitera: & ultimò calcina per modum suum, non autem per modum extraneum: & sic pretiosissimam Lapidis terram administrando sufficienter rexisti: & ecce sextam Dispositionem. Omnes autem istæ operationes, dicimus, quod sunt in sola sublimatione. Unde dico, qui scit perfectè sublimationem facere, scit totum magisterium. Et scias, quod omnes istæ operationes in uno vase, & non in pluribus vasis: in uno furno, & non in pluribus furnis conficiuntur. Quoniam in sola sublimatione sunt 7. operationes: & propter hoc nos ponimus 7. Dispositiones in nostro libro, per quas sicut sapiens, ac etiam intelligens venire potes ad veram perfectionem. Igitur ne sis negligens ad addiscendum mundationem quæ fit per sublimationem. Quoniam qualis erit mundatio, talis erit perfectio. Dicimus autem, quod sublimatio est elevatio & divisio partium subtilissimarum à partibus grossis: & similiter separatio partium non fixarum à partibus fixis. Partes non fixæ elevantur per fumum, i. e. ventum; quia sicut diximus antè oportet eas custodire ne fugiant: imò cum partibus fixis figantur, & remaneant in pugna ignis, ut velociorem fusionem præstent partibus magis grossis, & custodiant à vitrificatione. Non intelligas, cum facimus nostram sublimationem, quod facimus separationem à partibus, quæ superiùs elevantur, ab his quæ inferiùs remanent: imò volumus, quod simul & semel remaneant: & quod materia, quæ ascendit, descendat, donec totum inferiùs remaneat. Postea verò cum parte non fixa elevetur, & iterato figatur: & quantò plus iteraveris, tantò etiam majoris perfectionis erit. Et cave, quod nihil addas, vel diminuas: quia in Lapide nostro post primam purificationem, quæ per solutionem perficitur, non invenimus aliquid superfluum, nec diminutum. Propter hoc dixit Geber in ultimo capite, *& cum ea sublimetur Lapis, donec ultima sublimatione in puritatem deveniat.* Dixit enim cum ea: quia sine aliquo adjuncto, sine aliqua re extranea debemus facere nostram sublimationem. Propter hoc decepti sunt isti, qui faciunt sublimationes vulgares cum fæcibus. Nostra autem sublimatio est sine fæcibus: quia argentum vivum nostrum est aqua clarissima: & arsenicum nostrum est argentum purum: & sulphur nostrum est aurum purum: & in istis tribus consistit tota perfectio. Item, Lapis noster est unus, sine aliquo adjumento, medicina vera, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus: nisi quod superfluum est removemus. Et hoc est verum, quod Lapis Philosophorum nihil habet superfluum, neque diminutum: quia argentum vivum Philosophicum, quod est aqua perpetua, quæ perpetuat omnia quæ tangit, & ducit ad perfectionem: & aurum nostrum, quod est pater: & argentum, quod est mater. Unde dixit Hermes: *Pater ejus est Sol, & Mater ejus est Luna*, per Solem intelligimus aurum: & per Lunam, argentum. Jam igitur tibi sufficienter demonstravi, quod antequam volueris facere noscere nostram sublimationem, quòd in Lapide nostro nihil addas, vel diminuas: imò cum tota sui substantia in vase ponas, & sicut docuimus in prima Dispositione, rege: Lapis noster cùm positus est in vase nostro, & sentit calorem Solis, statim solvitur in aquam: & quando ascendit in capite vasis in altum, & postea descendit usque in fundum vasis, & ascendit per ventum, id est, per fumum. Videntes Philosophi istam ascensionem, quod ascendebat per fumum, vocaverunt primam Sublimationem: & postea videntes materiam descendere in fundum vasis: & quod hæc materia vertebat se in aquam, vocaverunt Solutionem. Item, videntes talem ascensionem & descensionem vertere in aquam, dixerunt, quod hæc erat perfecta Distillatio: quæ est tertius modus: & Descensio, quæ est quartus modus. Item, videntes materiam inspissare, & convertere ad terram: & ista inspissatio in principio stabat super aquam: & sic dimittendo, paulatim inspissando, viderunt terram submergere in aquam, & stare in fundo vasis subter aqua, quæ erat terra crocea, nigra & fœculenta, dixerunt hanc operationem, quæ vocatur quintus modus, Corruptionem. Item, videntes istam terram fœculentam stare subtus aquam, per longam decoctionem in Sole nostro: & mutare colorem, & amittere fœtorem malum, dixerunt istam operationem, quæ est sextus modus, Ablutionem. Item, videntes terram stantem subtus aquam crescere, & aquam diminuere per decoctionem temperatam, dixerunt hanc operationem, quæ est 7. modus Cerationem. Item: videntes, quod tota materia veniebat ad terram, & quod reducebat se ad solidam substantiam, & quod non fluebat, neque ascendebat, imò stabat stricta, dixerunt hanc operationem, quæ vocatur 8. modus, perfectam Congelationem. Unde scias, fili doctrinæ, quod nostrum magisterium nihil aliud est,

est quàm facere rectam solutionem, & perfectam congelationem. Unde Geber, *solvite Lapidem nostrum, & postea congelate, sine aliqua diminutione, & nihil plus quæratis, quia habebitis totum magisterium.* Item, videntes materiam nostram congelatam & inspissatam, propter majorem decoctionem Solis, devenire ad albedinem, dixerunt istam operationem, quæ est etiam octavus modus, perfectam Calcinationem. Dicimus ergo quod istæ operationes, in una sola operatione perficiuntur: quam operationem vocavimus sublimationem: & ut faciliùs intelligatur, dicimus, quòd tota scientia Philosophica ex Sole, & Luna, & Mercurio consistit. Unde scias, quod dixit Avicenna, *quod in magisterio nostro non intrat, nisi sola substantia argenti vivi: vel, quod sit exortum ab eo:* Quoniam argentum vivum in omnibus suis operibus manifestè est perfectissimum: quoniam adustionis est salvativum, & fusionis effectivum, cùm figitur. Est enim tinctura rubedinis uberrimæ refectionis: fulgidi splendoris: & non recedit à mixto donec est. Est enim amicabile, & metallis placabile: ac medium conjungendi tincturas: quoniam miscetur cum ipsis per minima: & in profundo naturaliter adhæret eis, quia est de natura ipsorum. Veruntamen cum Patre & Matre miscetur faciliùs, quàm aliis fratribus, vel parentibus: eò quòd ipsi contiguat, & suam puram participat naturam: attamen non submergitur aliquid in ipso, nisi ejus Pater.

Octava Dispositio Speculi.

Ex hoc utique maximum, Fili charissime, elicias secretum, quod argentum vivum in se recipit, quod suæ naturæ fuit: alienum verò respuit: eò quòd sua natura magis gaudet, quàm extranea. Ex hoc enim manifestè cognoscitur ex quibus materia eliciatur: quoniam corpora magis relucent, & majoris perfectionis esse dicimus, quæ majoris quantitatis argenti vivi contentiva, & quæ minus minoris. Sed quia diximus antè, quod Sulphur est materia Philosophorum, volumus demonstrare ex qua re extrahatur, ut scias, quòd veritate diximus. Nam secundum Philosophum argentum vivum, si fuerit purum, coagulabit illud vis sulphuris albi perfecti in argentum: si verò fuerit sulphur clarum, purum, rubeum, fixum & perfectum, & fuerit in eo vis igneitatis simplicis, non urentis, coagulabit argentum vivum in verissimum Solem: & sic sulphur album, & rubeum habetur tantùm ex una metallorum materia ad plenum depurata, modo tamen diverso decocta & digesta. Idcirco dicit Plato, *quod in omni argento inest sulphur album, sicut in omni auro inest sulphur rubeum:* & tamen non omne sulphur album est aut rubeum. Item, *tale sulphur non reperitur super terram*, ut dicit Avicenna: *nisi quod in istis corporibus consistit.* Et ideo ista corpora subtiliter præparamus, ut de illa materia sulphur album vel rubeum habeamus super terram, de qua aurum vel argentum efficiebatur subtus terram. Ipsa namque corpora luculentia, in quibus sunt tingentes radii, tingunt cætera corpora albedine & rubedine vera, secundum quod fuerint præparata. Nam per nostrum magisterium corpus perfectum perficit imperfectum, sine administratione alicujus rei extraneæ. Omne autem sulphur bituminosum arg. vivi extraneum est, eò quod sui ipsius est corruptum, econtrà verò illud non est sibi extraneum, in quo ipsum habet converti per nostrum magisterium: scilicet, in aurum & argentum. Venerabili ergo utimini natura: quoniam non emendatur, nisi in sui natura: cui alienum introducere nolite, nec pulverem, nec aliam rem; quia diversæ naturæ non emendant lapidem nostrum: nec intrat in eo nisi quod sit ortum ab eo. Ex rebus ergo corporalibus necesse est, corporum medicinam colligere: quoniam oportet, quòd ipsi illa in natura conveniat. Ideò quia non est corpus dignius, aut purius sole, aut ejus umbra, sine quibus nullum argentum vivum generatur tingens: & qui absque argento vivo tingere nititur, cæcus procedit ad practicam, sicut asinus ad cœnam. Nam aurum aureum, & argentum argenteum, tribuunt colorem: & etiam qui novit argentum vivum cum Sole & Luna tingere, venit ad arcanum, quod dicitur sulphur album: & cùm rubeum efficitur, erit sulphur ad aurum. Ex istis ergo duobus corporibus præparatis, medicina nostra cum suo sulphure, & arsenico elicitur: & quod necesse est, quod Lapis Philosophorum elici possit de natura duorum corporum, antequam fiat de eo Elyxir completum: quoniam est necessarium, quod Elyxir magis sit depuratum, & digestum, quàm aurum & argentum: eò quod ipsum habeat omnino convertere à perfectione diminuta in aurum, vel argentum, quod ipsa minimè perficere possunt: quia si de perfectione sua alteri darent, ipsa imperfecta existerent: eò quod non possunt tingere, nisi in quantum se extendunt: quoniam nulla res dealbat, nisi secundum suam albedinem: nec ulla res rubificat, nisi secundum suam rubedinem. Et ideo in Lapide nostro facimus opera nostra, ut melioretur ejus tinctura, multò magis quàm sit in sui natura. Dicimus ergo, quod opus Philosophorum nihil aliud est, nisi dissolvere Lapidem nostrum in argentum vivum nostrum: ut in suam primam materiam redigatur. Unde Philosophus in quarto meteororum hujus artis deridet Sophisticos, dicens: *Sciant artifices Alchimiæ, species transmutari non posse:* & postea subdit: *nisi in suam primam materiam redigantur:* quæ quidem materia prima est argentum vivum: cùm ipsum sit elementum omnium ductibilium: tunc enim in aliam formam, quàm priùs erat, benè permutantur: non quidem species, sed individua specierum: quoniam ipsa individua actionibus sensibilibus sunt subjecta: eò quod in se sint convertibilia. Species verò cùm sint universales, actionibus sensibilibus non sunt subjectæ: & ideo in se sunt incorruptibiles. Species verò argenti vivi quæ est argenteitas, non permutatur in speciem auri, quæ est aureitas: nec è converso: quia species verè permutari non possunt, sed individua specierum bene, cùm in suam materiam primam reducuntur. Quia cùm forma istius individui sit corrupta, & in primam materiam resoluta, bene & etiam necessariò introducitur alia forma. Quia corruptio unius est generatio alterius. Item, materia ita nullo modo potest destrui, quin sub aliqua remaneat forma. Unde destructa una forma, immediatè introducitur alia, ad hanc operationem, vel ad aliam disposita. Et ideò dicit Philosophus: *Indiges quòd primò in solutione, & sublimatione duorum Luminarium labores.* Quoniam primi gradus operationis est, ut fiat argentum vivum: & in hoc opere declarat, quid sit Lapis: cùm principium sui operis sit dissolutio ipsius: & solutio corporis est cum congelatione Spiritus: & congelatio Spiritus est cum solutione corporis: & tunc corpus cum Spiritu, & Spiritus cum corpore miscetur: & nunquam separantur in æternum, quoniam agit

agit utrumque eorum in socium suum similem. Non ergo hic oberres: quoniam quæ seminaverit homo, hæc metet. Nam si quis est sapiens, seu per est perfici appetens: quoniam in se semper continet semen suum. Idcircò dicit Avicenna, *si aurum & argentum non viderem: pro certo dicerem, quod Alchimia non esset vera. Sed cum aurum & argentum video, certissime scio, quòd scientia est vera.* Igitur, quamvis hic Lapis, jam in se tincturam naturaliter continet, quoniam in corpore terræ perfectè creatus est: attamen per se motum non habet, ut fit Elyxir completum: nisi moveatur arte & operatione. Et ideò artes diversæ à diversis Philosophis sunt inventæ, ut compleas per artificium, quod est à natura relictum. Igitur non sis fatuus ad intelligendum nostram materiam: quia non invenitur in re, quod in ea non est: & aliquis dare non potest, quod non habet. Tibi igitur dico, ut nos blasphemare non possis, quod aliter nunquam fiet, donec Sol & Luna in uno corpore juncta, super corpora diminuta projiciantur. Si enim jungatur cum plumbo, plumbum erit: si cum ferro, ferrum erit: & si cum aliis corporibus, erit consimile ejs. O Fili, tuas aures hûc inclina: quod si cum istis duobus radiis jungatur, fit Elyxir perfectum. Non est ergo operandum, nisi de ista nobiliori materia: quia res non fiunt, nisi secundum eorum naturam: & qui quærit à natura, quod in ipsa non est, fatuitas est & perditio temporis. Tibi autem dico, quod non comedas de filio cujus mater patitur menstruum, quia leprosus erit: & tu, & tuum opus frustrabitur; de pinguiori carne comede, & habebis, quod desideras. Igitur fac unguentum de sulphure, & arsenico, & Mercurio, & habebis quod desideras. Quoniam, cujus caput est rubeum, pedes albi, oculi verò nigri, est magisterium. Medicina nostra est composita solum ex natura: & hoc est verum: & tibi subjungam exemplum. Certum quippe est omnem rem esse de eo in quod resolvitur: nam gelu, mediante calore, convertitur in aquam, ergo, prius fuit aqua. Sic etiam Lapis noster resolvitur in argentum vivum nostrum, per Magisterium Philosophicum: ergo, prius fuit argentum vivum. Modus autem convertendi ipsum in argentum vivum, est conversio naturarum ad suam primam radicem. Naturam autem convertere, est Elementa circulariter rotare. Sunt autem Elementa de aptitudine sua ad invicem conversa: ideò generantur & corrumpuntur; ac ad invicem alterantur. Converte ergo Elementa, & quod quæris invenies: quia nostra operatio non est, nisi naturarum mutatio: & eorum calidi cum frigido, & humidi cum sicco admirabilis connexio. Verumtamen non convertitur siccum in humidum, nisi prius fuerit frigidum: neque frigidum convertitur in calidum nisi prius fuerit humidum: cum non sit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Terra non vertitur in aërem, nisi primo vertatur in aquam: neque ignis convertitur in aquam, nisi prius vertatur in aërem. Aqua quippe & aër sunt Elementa media: Ignis verò & terra sunt Elementa extrema. Aër ergo est juxta ignem, sicut aqua juxta terram: ideo aqua contrariatur igni, & terra aëri. Quia aqua est frigida & humida: & ignis calidus & siccus: terra verò frigida & sicca: aër calidus & humidus. Aër ergo & aqua conveniunt cum humiditate: & ideo utrumque istorum immediatè in alterum convertitur. Et sic ignis & terra conveniunt in siccitate & ideo ad invicem immediatè convertuntur, ac tardiùs ab invicem separantur. E contra autem aër & terra, ignis & aqua, ad invicem non vertuntur, nisi ignis in aërem, & terra in aquam, primò convertatur. Si ergo siccum convertitur in frigidum: & frigidum in humidum: & humidum in calidum: tunc habebis magisterium. Modi regiminis convertendi Elementa ad invicem sunt quatuor principales, putà solvere grossum in simplum: abluere obscurum in lucidum: reducere humidum in siccum: figere volativum super corpus suum. Jam igitur demonstravi tibi, Fili, totam operationem: totam doctrinam. Sed quia ipsam magis claram volumus ostendere tibi: dicimus, quod tota perfectio est in solutione. Sic dixit Morienes, qui ita inquit: *Hoc autem magisterium nihil aliud est, nisi extractio aquæ ex terra, & hujus aquæ super terram dimissio: donec ipsa terra putrescat.* Hæc terra cum aqua putrescit, & mundificatur, quæ cùm mundificata fuerit, auxilio Dei totum magisterium erit completum. Nam si putredo non fuerit, fundi aut solvi poterit: & si solutum non fuerit, ad nihilum revertetur. Unde oportet te solutionis modum acquirere, quòd hoc totum consistit in sublimatione. Quapropter intelligas bene hanc sublimationem: & spiritus qui ascendit, custodi ne fugiat, & quod facis in albo, facias in rubeo. Quoniam hæc medicina est in essentia una: & in modo agendi similiter. Est tamen additamentum citrinitatis coloris, quæ à mundissima substantia sulphuris nostri fixi perficitur. Differentia autem est inter Lunarem medicinam, & Solarem: eò quòd hoc quidem illud in se continet: illa verò non: quoniam indiget mundissimo sulphure albo, sicut hic rubeo indiget. Sufficiant tibi hæc duo corpora, eò quod assimilantur quæsito: sed indiges quod in solutione & subtiliatione labores, ut solvas totam materiam. Postea congela, & calcina, & iterum solve: & sic reiterando, donec compleas fusionem perfectam. Idcirco cùm istud sit grave perficere, expedit omnino corpora dissolvere per aquam solùm, sine calcinatione: quoniam istud est securius, quamquam sit tardius in operatione. Esto ergo longanimis suaviter, & non festinanter extrahens tincturam: ne quæras velociter perficere: quia comburit omnia, & perducit ad regionem remotam. Nam ignem si multum feceris in principio mixtionis ejus, scias, quod eveniet corruptio in tincturis: quoniam comburuntur medicinæ per nimias caliditates. Ergo leniter coque, donec album urinæ omnia membra urinæ disponat. Patienter ergo sustine: & per contritionem & assationem, quæ idem sunt, & igne dividantur partes ligatæ à viscositate aquæ, quæ est in corporibus. Corporea verò soluta ad naturam spiritus sunt redacta: & nunquam separantur: sicut nec aqua mixta aquæ. Ideo charissime Fili, indiges, quod in solutione Lapidis labores: & suas partes puriores ab impuris & gravioribus separes: & opus cum levioribus, abjectis partibus gravioribus, perficias. Unde soluta primò corporum forma in Mercurium nostrum, immediatè introducitur nova forma: corrupta ipsorum forma, quæ quidem forma est primò in colore nigra, in odore fœtida, & in tactu subtilis: & discontinuata. Nunc ad alia transeamus. Fuerunt aliqui Philosophi, qui posuerunt scientiam in septem Planetis: & Primus Planeta noster vocatur Venus: Secundus, Saturnus: Tertius, Mercurius: Quartus, Mars: Quintus, Jupiter: Sextus, Luna: Septimus, Sol. Unde scias fideliter, quod ex ipsis corporibus metallicis cum spiritibus: scilicet, Sulphure, arsenico,

arſenico, & argento vivo hæc medicina elicitur. Accipe ergo corpus, quod tibi ſuperiùs demonſtravi, ſcilicet, æs: & verte ipſum in plumbum, poſtea in æs, ut prius erat: quia oportet nos ipſum ad ſuam primam reducere naturam: quia ſpecies non mutatur in ſpeciem, niſi individuum ſpeciei. Ad primam ergo naturam reducatur, id eſt, ad primum colorem: & ab illo extrahis argentum vivum, & quod remanſerit in fundo vaſis, vertatis in ferrum, & tamdiu decoquatur, donec totum vertatur in ſtannum: & adhuc non ceſſet decoctio, donec vertatur in verum argentum: & tunc habebis lapidem ad album. Adhuc autem coquatur, donec vertatur in Solem: & ſic habebis complementum, & propter hoc dixit Ariſtoteles: *Æs noſtrum eſt aurum noſtrum*. Et dixit ſimiliter Vir perfecti Magiſterii: *Et in ære eſt ſimiliter argentum potentialiter, & non viſibiliter: & in eiſdem, ſunt ferrum, plumbum, ſtannum, & cætera metalla.* *Diſcipulus.* Miror, Præceptor bone, quod tantùm laudaſti æs: neſcio an in eo ſit tantum ſecretum. Ego putabam, quod eſſet corpus leproſum, propter illam viriditatem, quam habet in ſe. Unde non deſino mirari, quod dixiſti, quod de hoc corpore argentum vivum debemus extrahere. *Magiſter.* Fili, ſcias, quod æs Philoſophorum eſt aurum ipſorum. Unde Ariſtoteles ait, in libro ſuo: *Aurum noſtrum, non aurum vulgi:* quia illa viriditas, quæ eſt in eo corpore, eſt tota perfectio ejus. Quia illa viriditas, per noſtrum magiſterium cito vertitur in aurum veriſſimum. Et de hoc experti ſumus: & ſi vis probare, tibi regulam dabimus. Accipe ergo æs uſtum bene, & perfectè rubificatum: & imbibe ipſum cum oleo duenech, ſeptem vicibus, quantum bibere poterit, ſemper aſſando & reducendo: poſtea fac ipſum deſcendere: deſcendet enim aurum purum: ejus viride fiet rubeum: ſicut crana clarum. Et ſcias, quod tauta rubedo deſcendit cum ipſo, quod tinget argentum in aliqua quantitate, veriſſimo colore. Et totum hoc probavimus de his, quæ operantur operationes magnas, quod eſt viride de auro, & ejus ſulphure, & hoc in libro de ſeptuaginta invenies. Vide quid dicat Lumen Luminum, & nota: *Nullum tamen genus Lapidum poteris præparare, abſque duenec viridi & liquido: quod videlicet naſcitur in mineris noſtris.* O benedicta viriditas, quæ cuncta res generas: neque ullæ arbores aut fructus apparent ſine viriditate. Quare Philoſophi eam germini, & aquæ ſuæ, cauſa putrefactionis & purificationis comparaverunt: & veritatem dixerunt: quia cum ſua aqua purificatur: & à ſua nigredine abluitur: & album reddit ipſum, poſtea rubeum. *Diſcipulus.* Præceptor chare, expone mihi quæſo hunc Lapidem: quia non bene intelligo. *Magiſter.* Lapis eſt, & non Lapis, ſpiritus, anima & corpus: quem ſi diſſolvis: & ſi coagules, coagulatur: & ſi volare facis, volat. Eſt autem volatilis albus, ut lachryma oculi: poſtea efficitur citrinus, ſalſus, pilis carens: quem nemo lingua ſua tangere poteſt. Ecce ipſum jam ſua demonſtravi deſcriptione. Non tamen nominavi, quo omnis eget locuples & pauper, & omnes habere poſſunt: & in manibus ſuis eſt, ac pro eo cauſantur. Modo volo ipſum nominare: & dico, quod ſi dixeris, eum aquam eſſe, verum dicis: & ſi dicis, eum aquam non eſſe, mentiris. Ne igitur decipiaris pluribus deſcriptionibus, & operationibus. Unum enim quid eſt, cui nihil alieni infertur. Hoc autem teneas, & alia dimitte: neceſſe enim eſt, nomina Lapidis multiplicare: quia ſi non multiplicarentur, pueri noſtram ſcientiam deriderent. Certiſſimè ipſum deſcripſi tibi. Ejus igitur locum inveſtiga: & alienum ei non inferas: & noſcas corrumpens, & emendans: & mortificans, & vivificans: ſolvens, & coagulans: album & rubeum: faciens in uno eſſe, & in uno loco. Et quia noſtra adminiſtratio non poteſt fieri, niſi occidendo, & poſtea vivificando: oportet omninò ut corpus moriatur, & poſtea vivificetur. Et ſic complebitur totum arcanum. *Diſcipulus.* Amantiſſime Præceptor, quis eſt ille, qui ſciat interficere, & poſtea vivificare? *Magiſter.* Fili, hoc totum per putrefactionem perficitur: *quia corruptio unius eſt generatio alterius:* & tibi ſubjungam Exemplum. Materia nullo modo poteſt deſtrui, quin ſub aliqua remaneat forma. Unde deſtructa una forma, immediatè introducitur alia ad hanc operationem, vel ad aliam diſpoſita. Et hoc totum per ſolutionem perficitur. Igitur oportet primò diſſolvere, ſecundò putrefacere: tertiò abluere, & ecce totum magiſterium. *Diſcipulus.* Præceptor, bene video, quod eſt veritas, quod tu dicis: & rogo te, ſi placet, ut de iſta ablutione aliquantulum mihi dicas: & ſimiliter quot ſint colores principales. *Magiſter.* Fili, ablutio eſt principium, medium & finis hujus noſtri operis. Aqua noſtra abluit ſordes de terra noſtra: & Sol noſter eſt adjutor: & operatio fit paulatim, cum iſtis enim mundabis omnes obſcuritates. Aqua noſtra abluit ſeipſam, & abluit ſuum corpus: & ſi corpus anima caruerit: tenebroſum & obſcurum reperitur: & ſi animam ei reddideris, formoſior apparebit. Corpus noſtrum eſt terra noſtra: & anima noſtra, eſt aqua noſtra: & hoc totum nihil aliud eſt, niſi extractio aquæ ex terra: & ipſam reducere ſuper terram: & hæc terra cum aqua ſua putreſcit primò: poſtea mundificatur & nutritur. Nam omnes res aquam appetunt: quoniam ipſa tam igni quàm rebus aliis alimentum præſtat: & dignum adminiſtratione complectitur arcanum. Aqua in vite eſt vinum: & in oliva, oleum: in arborem quoque diverſis generibus fructus transformatur: qua quidem omnia ab aquæ beneficio ſumunt exordium. Colores, ex quibus omnes alii habent principium, ſunt tres: primus eſt, niger: ſecundus, albus: tertius, rubeus. Citrinus color & glaucus, ex albo & rubeo naſcuntur: quod citriniras & glaucitas, nihil ſunt, niſi rubei & albi proportio determinata. Cœleſtis ab albo & nigro, proportione debita generatur: viridis, violaceus, & camelinus, à nigro, albo, & rubeo ſimul conjunctis, proportione debita, ſecundùm magis & minus procreantur, & ſic de aliis. Et omnes iſti colores, qui non ſunt perfecti, per aquam perficiuntur, & per ipſam abluuntur & mundificantur. Igitur, chariſſime Fili, cùm in opere fueris, fac ut primum habeas colorem nigrum: quia tunc eris certus, quòd putrefacis, & via recta procedis. Si autem laboraveris ſine putrefactione, videbis oleum rubicundum, quaſi fruſtum ſuperius natare: & hoc eſt ſignum, quod in vanum labores. Si autem cum putrefactione ſolveris materiam tuam, videbis ipſam nigram: poſtea viridem: deinde croceam & rubicundam, & varii coloris. Hoc autem totum perficitur per decoctionem veram. Oportet igitur nos venenum aptare, prout oportet: deinde multiplicetur coquere: ne tædeat vos decoctionis, imbibite, decoquite, terite, quouſque unum fiant. Sunt enim duo, unus qui aſcendit, alter vero non. Hoc autem totum factum eſt per melancholiam. Melancholia eſt res non ſtabilis, & eſt fumus, qui cito aſcendit: videlicet, in altiori loco, in

in quo est, scilicet, in capite: & si evaporat, facit hominem tristem, tenebrosum & obscurum, per totam suam vitam. Etsi illa melancholia, id est, ille fumus remanserit, & revertitur ad suum proprium locum: reddit hominem humilem atque pacificum: quia ipsemet cognoscit se. Propter hoc mons in quo est tabernaculum, clamat, dicens. Ego sum, qui sum: & sum nigrum albi, & album nigri: meus proprius color. Per Deum, veritatem dico, & non mentior. O natura benedicta: & benedicta est operatio tua: quia de imperfecto facis perfectum, cum vera putrefactione, quæ est nigra & obscura. Postea facis germinare novas res, cum tua viriditate, & facis diversos colores apparere, & sine pretiosissima viriditate nullum vegetabile, neque fructus ullus germinando potest apparere. Quare, moneo te, Fili, ut totus tuus intellectus sit in rebus viridibus coquendis: si vis habere fructum, coque, tere, reitera, nec tædeat quamvis opus sit longinquum, quia seipsum dissolvit, & copulat, seipsum dealbat, & rubore decorat: seipsum croceum facit, & nigrum. Præterea seipsum desponsat, & à seipso concipit: quia ibi est masculus & fœmina. Similiter ibi est frigus, id est, aqua: & calor, id est, ignis: & humor, id est, aër: & siccitas, id est terra. Et similiter ibi sunt diversi colores: propter quod Philosophi diversa nomina imposuerunt: quia aqua est clara & lucida: ignis verò rubeus & lucidus: aër quoque albus & lucidus: terra nigra fæculenta & obscura. Scias tamen, Fili: quod omnium spes & existimatio Philosophorum in duobus consistit: eam tamen radix triplex persequitur: aquæ videlicet exaltatio, quæ liquida procedens si cessaverit: olei deinceps patebit egressus: & hæc sunt duo signa. Propter hoc dicit Philosophus: qui dealbavit me, ille faciet me rubeum. Philosophi autem multis nominibus nominaverunt Lapidem nostrum, & multa ostenderunt ad album & rubeum faciendum. Unde tibi dico, quod non eges illis nominibus: nec illas res diversas, nisi uno nomine & una re, scilicet, aqua, quæ administratur: & una actione, scilicet: coquere. Quare, moneo te, Fili: ut non accedas ad operandum, nisi incipias tentare: & aquas coquere, quæ putrefaciendo inspissantur: & putrefaciendi humiditatem & siccitatem ipsius notare. Cujus genus duo sunt Lapides de genere Lapidum. Extractum enim est ex Lapidibus, qui in quolibet anni generantur tempore, & unus habet alas, & alter non. Unde Fili, si verum magisterium habere desideras, oportet te comburere illas alas. Item, scito, quòd non candidatur sine combustione. Combustio autem humor est: quia nisi esset, nunquam dealbaretur. Quare oportet, ut humiditate coquatur quousque arescat & desiccetur: deinde aqua teratur sublimata, & iterum coquatur, quousque iterum siccetur: & per vices hoc reiteretur, quousque, Deo favente, candidetur. Et est notandum, quod omnibus rationibus à te perceptis, si dealbationem ignores, speratam amittis lætitiam: nam ex trituratione & sale attenuatur: fæcem ejicit, & turpitudinem amittit: deinde, auri colorem recipit, & ordine spirituali figitur. *Discipulus.* Præceptor suavissime, obsecro te, ut mihi exponas hanc siccitatem & combustionem: quæ mihi bis superius reiterasti: & utrum sit unum, an duo? *Magister.* Necesse est enim, ut animæ suis corporibus priventur, & hoc combustione fit, post mortificationem: & utrùm sint unum, an duo: & cui combustio procedit. *Magister.* Fili, jam tibi narravi, quòd oportet totum Elyxir comburi & mortificari: eo, quòd Azoch, vel Zericon, vel aqua divina, non rubet, nisi mortificatione & assatione: dealbatio autem non fit nisi combustione. Ecce jam, Fili, quòd tibi ostendi, non mortificationem & dealbationem, & rubeum discriminando à se invicem demonstravi. Unde scias, quòd unumquodque eorum primò dealbatur, postea rubet: & hoc totum ex beneficio aquæ procedit. Aqua illa res est, quæ dealbat, & rubere facit. Aqua est, quæ dissolvit & congelat: aqua est quæ putrefacit, & postea facit germinare diversas res & novas. Unde, Fili, moneo te, ut tota intentio sit, in decoctione aquæ: & te non tædeat, & non cures de aliis rebus, nisi de aqua. Coque ipsam paulatim, donec mutetur de colore ad colorem perfectum: & cave, ne in principio comburas ejus flores, nec ejus viriditatem: & noli citò perficere opus tuum. Item, videtur ut janua tua sit benè clausa, ne ille qui est intus, possit evolare: & ita, Deo concedente, venies ad effectum. Item, nota Fili, quòd solvere, calcinare, sublimare, tingere, abluere, infrigidare, rigare, extrahere, coagulare, humectare, imbibere, abluere, coquere, fixare, terere, siccare, distillare, unum sunt: scilicet, animam vel spiritum extrahere à corpore denotant, & appositionem veris significant, id est, quòd ignis sit suavis. Hic enim ignis sequestrat Elementa, & iterum componit. Quapropter tota ars consistit in convertendo elementa, id est, faciendo humidum siccum, & fugiens fixum. Et jam dico tibi, quòd elementa in partes quatuor dividuntur: quorum duo terram habent, & aspectum apud vivum largientia, quæ sunt terra & aqua. Alia autem nec videntur, nec tanguntur, nec quicquam largiuntur, nec locus eorum videtur, nec opus, nec vis, nisi in prioribus elementis, terra scilicet & aqua. Quare multi decipiuntur circa elementa: quia non est necessarium, ut dividamus Elementa: quia omne Ens est compositum: & omne compositum dividi non possibile. Ideò non est nobis necessarium talem facere divisionem. Et similiter in ceratione, non est necesse dividere, imò conjungere, & sequi naturam. Idcirco oportet nos conjungere Elementa, scilicet, terram & aquam, ita, ut unum fiant: & ut dividi non possint: & in istis duobus alia duo consistunt, sicut est aër & ignis. Cùm autem quatuor Elementa non conjunguntur, ita ut siccum cum humido, & frigidum cum calido, sine aliqua divisione, unum fiant: nil hujus artificii hominibus perficitur. Et ideo Philosophi antiqui docuerunt coquere aquam permanentem, donec inspissaretur cum suo corpore, & fieret unum. Hoc autem totum in nostro ære consistit: & scias, quòd nulla fit tinctura, sine ære nostro. Item, scias Fili, quòd tingens cui ea sunt mixta, ea quæ necessaria sunt, oportet vos diruere ipsum. Nam ea quæ ei miscentur superat. Item, scias, quòd si unum sit fugiens: alterum verò ignem patiens: utrumque junctum ignem patitur. Unde si superficies dealbatur, & intima dealbabuntur. Et si enim superficiem nubes dealbaverint, proculdubio intima dealbabuntur: quoniam nostrum solutum omnia comburit corpora sulphur. Item, scito, quod Solis flos est Lapis de Lapide. Assate ergo ipsum per dies, donec fiat marmor coruscans. Item, scias, quòd una sola res facit, quod & plures operantur: pluribus autem rebus non indiges, nisi una sola re: & illa sola res in unoquoque gradu operum nostrorum in aliam vertitur naturam. Hoc enim regimine spiritus incorporatur, & corpus vertitur in spiritum. Conserva ergo vas, ne

compositum

compositum fugiat, & fumiget: & habebis intentum. Nunc autem hæc verba in tuo animo fige: scilicet, quòd eo combusto fiat sanguis simul ad latera vasis. Leo autem viridis semper in medio manet, quousque ex toto sit interfectus. Quapropter nihil aliud tibi commendo Fili: nisi aquam nostram, & æs nostrum coquere, donec paulatim comburendo interficiatur: quousque ejus color mutetur, & à sua nigredine privetur. Nonne vides, Fili, quòd ex sanguine sperma non fit, nisi diligenter coquatur in hepate, quousque intensum habeat colorem? Et jam scias, Fili, quòd si color rubeus tibi apparuerit post nigredinem, propter hoc non cures, dummodo vas sit bene clausum: quia de necessitate oportet, ut ad suam perveniat naturam. Hoc est argentum vivum occidentale, quod prætulit se auro, & vincit illud: & illud quod occidit vivere facit: quia est pater mirabilium omnium. Propterea dixit Morienes: *Ignis & Azoch tibi sufficiunt.* Jubeo ergo te, accipere æs nostrum, & ponere in vas bene clausum, & coquere paulatim: deinde extrahere, & aspicere, num factus sit Lapis niger: tunc optimè rexisti. Et scias, quòd dicta nigredo permaneat per quadraginta dies: & postea in diversos colores variatur, donec perveniat ad perfectam albedinem: & posteaquam album habueris, non variabitur, donec veniat ad rubeum perfectum.

Recapitulatio totius Operis.

Pertractatis igitur sermonibus hujus Magisterii nostri, secundùm exigentiam sui ordinis, cum causis suis sufficientibus: restat nunc, ut breviter teneatur memoria totum nostrum magisterium, sub sermonis brevis completa Recapitulatione. Dicimus ergo, quòd tota intentio, hujus nostri operis summa, nihil aliud est, nisi ut sumatur Lapis Philosophicus, & cum operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis, solutionis atque distillationis primi gradus, ut mundetur à corrumpente impuritate: Deinde figatur, ut nihil ascendat, & cùm fixa fuerit, solve quòd in ea erit solubile, & in ignis temperamento conserva, quousq; per modum sublimationis, solutionis atque distillationis elevetur, quod elevari potest: cùm elevatum fuerit, in ignis temperamento conserva, quousque totum figatur, & in asperitate ignis quiescat. Et hic secundus præparationis appellatur gradus, & in hoc quidem una præparationis & perfectionis meta consistit. Tertio similiter gradu Lapis administretur: qui per totum principium, medium & finem consistit præparationis complemento. Et est, ut jam fixum lapidem, cum modis sublimationis, per administrationem ignis volatilem facias: & volatilem fixum: donec in ignis asperitate quiescat, & quod nihil videatur ascendere, & hic modus tertius est completus. Quarta verò administratio est, ut Lapidem dissolvas, per modum distillationis volatilem facias, & cùm fuerit ita, fixa totum igne appropriato sibi, donec quiescat, sine materia cum aliqua separatione. Quinta administratio est, ut Lapidem congelatum dissolvas: & quod jam fixasti cum ignis administratione volatile faciat: & iterato volatile fixum, quousque maneat in pugna ignis: & cùm ita fuerit, serva: donec illi major ignis quantitas administrari possit: & sic vidisti quintum circulum. Sexta separatio est, ut Lapidem nostrum ita solutum, sublimatum, congelatum, calcinatum, inceratum, distillatum, & fixum, cum parte servata non fixa, per ingenium subtile conjugatum: & per modum solutionis, sublimationis, distillationis volatilem facias, cum maximo ignis ingenio. Et cùm ita factum fuerit, fixa totum, donec in ignis asperitate quiescat: & quòd nihil videatur ascendere, Et sic rexisti sextam dispositionem. Sed, quia in septima præparatione consistit totum arcanum, dicimus tibi, Fili charissime, quod hoc arcanum sparsimus in diversis locis, & similiter occultavimus. Ubi magis apertè ac clarè locuti fuimus, ibi magis obscurè: & ubi magis occultè locuti fuimus, ibi magis apertè ostendimus illud. Quoniam nobis solis scripsimus, ac etiam tradidimus, & non aliis, nisi filiis nostris. Nec ergo desperes, Fili doctrinæ: quoniam, si illam quæres, invenies: non doctrinæ, sed propriæ motus indagatione naturæ. Qui verò librorum insecutionem insequitur: tardissimè ad hanc artem perveniet pretiosissimam. Dicimus igitur, quòd septima operatio est, Lapidem benedictum primò solvere, postea distillare: tertiò sublimare: quartò incerare: quintò descendere: sextò calcinare: septimò figere. Ecce totum magisterium, & hoc quod diximus, nihil aliud est: nisi solvere & congelare: fixare & volatile facere, & volatile fixum, & fixum iteratò volatile, quousque fluat, & alteret in complemento Lunifico, vel Solifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis in medicina resultat bonitas, & alterationis multiplicatio. Ex diversitate igitur reiterationis super Lapidem, in gradibus suis, resultat multiplicationis bonitas, alterationis diversitas, ut ex medicinis quædam sui duplum, quædam decuplum, quædam septuplum, quædam centuplum, quædam millecuplum, quædam in infinitum Solificium: & verum perfectionis Lunificium transmutat corpus. Unde notifico tibi, quòd nisi Lapis noster in initio coquendi absque manuum contritione aqua fiat, nondum opus invenisti. Quapropter hoc magisterium nihil aliud est, quàm coquere argentum vivum & sulphur, donec unum fiant. Argentum vivum defendit sulphur à combustione, si vas fuerit bene clausum: ita ut argentum vivum non possit evanescere: & eo modo non potest sulphur comburi, nec devastari. Quare argentum vivum est aqua nostra: & videmus per exemplum in aqua communi, quòd omne, quod cum ea coquitur, non comburitur, donec ipsa est, quantumcunque ignis sit fortis: & quando aqua consumpta est, hoc est quod in vase comburitur. Et ideo Philosophi jusserunt claudere os vasis, ut aqua benedicta non exhalaret: & defenderet à combustione hoc, quod in vase est. Aqua verò cum illis rebus posita, prohibuit, ne ignis combureret: & factæ sunt illæ res, quantò magis ignis flamma occupantur, tantò magis in aqua absconduntur, ne ignis calore lædantur. Aqua autem in suo ventre recipit eas: & ignis flammam repellit ab eis. Jubeo autem in principio facere ignem levem, donec facta sit patientia inter ignem & aquam. Et postquam videbis aquam fixam, sine ascensione aliqua, non cures qualis sit ignis. Sed bonum est regere cum patientia, donec spiritus & corpus fiant unum: ita ut corpora fiant incorporea, & incorporea corporea. Amplius tibi dico, quòd nullo modo invenire potuimus, nec similiter invenire potuerunt Philosophi, aliquam rem perseverantem in igne, nisi solam unctuosam humiditatem. Aqueam videmus de facili evaporare, & arida remanent: & ideo separantur, quia non sunt naturales. Si autem eas humiditates consideremus, quæ difficulter

difficulter ſeparantur ab his, quæ ſunt naturales, non invenimus aliquas niſi unctuoſas & viſcoſas. Quare ſicut in Libro Metheorum determinatur, harum partes conjunguntur, ſicut catenæ: & una earum ex alia de facili evelli non poteſt. Quare omnibus ſapientibus ſcire facio, quòd de nulla re de mundo, nec ullo modo meliori, poſſibile eſt fieri Elyxir citrinum, quàm per ſulphur Philoſophicum. In ipſo autem vidimus unctuoſitatem perfectam, non cremabilem: & idem per ipſum quando eſt præparatum, ut oportet: omnia corpora, quæ tangit, ducit ad veriſſimum Solaris complementum: & ſuper omnia corpora Lunam.

Finis Speculi Alchimiæ Arnaldi de Villa Nova.

ARNALDI DE VILLA NOVA CARMEN.

Mercurium retinens exſtat Lapis iſte citrinus:
In rubeum tingens velut eſt ſplendore rubinus.
Doctus ſervat eum, ſed ſtultus projicit illum.
Hunc oleo jungas, ſuper ignem poſtea ponas:
Et mane cum ſpatula removens ab eo liquefacta:
Quando calor ceſſat, mox in fundo lapideſcit.
Effundas oleum tingenti ſulphure mixtum:
Trans ſuccum tendit in eo tinctura manebit.
Hoc toties repetas, dum tincturam ſibi tollas:
Hanc tu ſiccabis, aridis panniſque locabis:
Tunc genus hoc tingens completur, & eſt apparens.
Sic primam partem debes complere per artem.
Uſtio collatur: in aceto ſæpè coquatur:
Ut non uratur, ſuper ignem quando locatur:
Cum gelidis rebus hanc præparare ſolemus.
Sic alia [illegible] poteris complere per artem.
Semina [illegible] infert in aquam ſi ſolus adhæret;
Sal, cinis & fumus: hanc rem diſſolvere ſcimus:
Quam dum corrumpunt, poſt hæc dare præmia poſſunt,
Si ſt[illegible] per numerum centum triginta dierum.
Crebrò diſtillas, proprio cum corpore jungas:
Si terram tundis iſtis pluvialibus undis.
Excreſcet fructus, qui ſcit depellere luctus,
Sic tertiam partem poteris complere per artem.

ALIUD.

In ſpeciem Solis Lunam convertere ſi vis,
Has quinque partes lectioni junge per artes:
Fert æris viridis, tantum de pulvere nitri.
Alu. Jameni, mediam Salis ar. mediam vi.
Hæc eſt vera via Solis mente tuchia.

ALIUD.

Maria, mira ſonat, breviter quæ talia ſonat:
Gumi cum binis fugitivum figit in imis:
Horis in trinis tria vincula fortia finis:
Maria lux roris legem ligat in tribus horis:
Filia Platonis conſortia jungit amoris:
Gaudet maſſata, quando tria ſunt ſociata.

Johannis Ticinenſis Heptaſtichon.

Hæc ars eſt rara, & levis, & brevis: hinc quoq; chara:
Et res eſt ſola; & vas ſolum, coctio ſola.
Candida ſic rubeo mulier fit nupta marito:
Sic complectuntur ſe, ſic quoque concipiuntur.
Mercurius Solem foliatum deſtruit omnem:
Hunc ſolvit, molit, atque animam de corpore tollit:
Hunc partitur, dividit, hunc componere novit.

FINIS.

Incipiunt QUÆSTIONES *tam Eſſentiales quàm Accidentales* M. ARNALDI DE VILLA NOVA *ad* Bonifacium VIII. *cum ſuis Reſponſionibus.*

I.

Incipiunt Quæſtiones tam eſſentiales, quàm accidentales Magiſtri Arnaldi De Villa Nova ad reverendum eo competente compoſitionis formam. Quæſivit ergo in primo loco. Si operatio Lapidis poſſit fieri ex ſolis luminaribus & aqua vitæ? Et reſpondetur quod ſic; aut uno luminari? in fine Quæſtionum oſtenditur quod ſic.

II.

Quæritur ſi poſſit fieri ex ſola aqua vitæ? Reſpondetur, Quod non. Quia argentum vivum nil operatur, niſi projiciatur in matricem mulieris ſeu fixæ calcis ut ipſum nutriat, & terra noſtra eſt mulier, & mater argenti vivi.

III.

Quæritur ſi poſſit fieri ex ſolis luminaribus, & quare ponitur corpus imperfectum? ℞. Quod citius perficitur opus. Et colores quos poſuerunt Philoſophi magis ordinate & ſecundum dicta Philoſophorum apparent.

IV.

Quæritur ſi ſint colores in opere luminarium? ℞. Quod apparent ſed non ſervant eundem ordinem.

V.

Quæritur ſi Sol & Luna per ſe quælibet, vel ambo ſimul facta ſolutione, debeant pertranſire alembicum? ℞. Tutior via & melior eſt quod quodlibet tranſeat per ſe, poſſunt quædam ſimul tranſire, ſed cum majori difficultate. Primo diviſim. Secundo conjunctim expedit quod tranſeat per alembicum. Quia ſi artifex poterit eſſe ſecurus quando luminaria ſunt redacta in primam materiam, id eſt, argentum vivum.

VI.

Quæritur quare oportet, ut reducantur luminaria in Mercurium, id eſt, argentum vivum? ℞. Quod argentum vivum eſt ſperma omnium metallorum. Primò immediatè non poſſet fieri generatio perfecta, artificialiter metallorum ex eis profecta, nec ejus multiplicatio.

VII.

Quæritur, An aqua vitæ noſtra, quæ dicitur aqua roris madidi, debet eſſe Mineralis vel extrahi de plumbo vel ſtanno. Quia dicunt Philoſophi, quòd aqua ex plumbo facta non intrat magiſterium noſtrum, ſed aqua mineræ tantum. Quia plumbum eſt immundum, & aqua noſtra mineralis eſt munda, Plumbum enim vitrificat, Aqua autem noſtra à vitrificatione conſervat. Ergo debet eſſe Mineralis.

VIII.

Quæritur, Quomodo cognoſcitur aqua mineralis ut diſtinguatur ab aqua plumbi? ℞. Si times de ſophiſticatione fac ipſum tranſire per alembicum, & ſi in fundo cucurbitæ non remanent fæces, bona eſt aqua mineralis naturalis: Si verò remanent fæces, & revertantur in corpus Metallicum, ſecundum ſpecies eorum, ſophiſticatum eſt arg. vivum.

IX.

Quæritur nonò, Si debet purgari aqua mineralis, aut

aut quomodo aqua amalgametur cum corpore. ℞. Primò aqua debet mortificari cum sale communi quousque convertatur in speciem cineris cœlestinam. Deinde debet desiccari in urinali ad sublimandum, & ascendet aqua pura munda, & viva, & postmodum cum aceto ad lentum ignem munda debet excoqui paulatim ad unam horam. Deinde debet iterum exsiccari ut prius. Et post hoc debet mitti per corium, & sic potest securè in nostro magisterio poni.

X.

Quæritur, Si corpora perfecta, quæ dicuntur luminaria debeant præparari antequam ingrediantur Magisterium nostrum? ℞. Quod aurum debet purgari per cementum & argentum per cinericium. Deinde debent foliari, sicut foliantur pictoria arte vel subtiliter limari. Quia quantò magis fiunt subtiliata, tantò citiùs convertuntur in argentum vivum. Subtiliata verò peroptime possunt ingredi Magisterium nostrum, id est, sortiri subtiliationem nostram.

X I.

Undecimò quæritur, Si corpus imperfectum debet præparari, & quomodo est cum eo agendum. ℞. Debet fundi similiter & purgari. Et si fuerit cuprum debet purgari & affinari sicut purgatur & affinatur pro caldariis, postmodum limari subtilissimè, & postmodum amalgamari subtiliter. Deinde potest poni in operationem nostram.

XII.

Quæritur, Quot partes debent poni de aqua in prima conjunctione, & quot de corpore in ponderibus æris? ℞. Amalgametur & conglutinetur cum corpore imperfecto vel perfecto. Tunc debent esse quatuor partes aquæ & una corporis. Et si fuerit corpus unum ex luminaribus, debent esse 12. partes aquæ & una corporis.

XIII.

Quæritur, Quot partes debent esse de aquâ, & quot partes de amalgamate ad hoc, ut corpus totum convertatur in arg. vivum. Et ut totum transeat per corium, i. e. Samisch leder? ℞. Quod est certa quantitas ibi, scil. ad bonum arbitrium, ponenda est quantitas ad ignem lentum quousque totum corpus sit conversum in argentum vivum.

XIV.

Quæritur, Transeunte corpore imperfecto per corium, & conversum in argentum vivum, in quo vase est ponendum? ℞. In vase vitreo perfecto in modum paropsidis, & debet cooperiri cum alio simili magis amplo. Ita quod pars inferioris vasis sit bene inclusum. Et vas superius debet habere modicum collum, & debet habere foramen in collo, & debet claudi in lineo panno. Et illo modo debet vas poni inter cineres in furno suo, & etiam cineres debent cooperire totam materiam. Et debet ignis esse unius luminis, qui vocatur ignis febrilis, debetque stare ad illum lentum ignem quousque apparuerit nigredo lapidis, quæ apparebit in superficie.

X V.

Quæritur, Quomodo apparebit nigredo, & qualiter amovenda est nigredo. ℞. Prima die apparebit nigredo in superficie tantum, & quædam nebula nigra, & illa multum ingeniosè est amovenda cum spatula munda lapidea vel vitrea, vase antea discooperto, separa nigredinem quæ apud Philosophos vocatur vestis tenebrosa. Item cooperto vase ignis continuetur quousque iterum nigredo appareat. Et illa nigredo iterum amoveatur, & in vase vitreo munde servetur cum supradicta, & hoc fiat consequenter donec nil nigredinis appareat in superficie, & lapis remaneat clarus & mundus, quoniam verè tunc est aqua mundificata à terra sua, & tunc habentur duo elementa lapidis, scilicet terra & aqua.

X V I.

Quæritur, Per quod tempus debet esse in nigredine, & quod est signum veræ solutionis lapidis? ℞. Cum nigredo apparuerit prima vice, signum est putrefactionis & solutionis lapidis. Cùm autem nigredo totaliter evanuerit, est signum veræ putrefactionis lapidis & solutionis ejus. Durant autem nebulæ nigræ in prædicto lapide 40. diebus, aliquando plus, vel minus. Hæc autem variatio accidit propter variationem quantitatis medicinæ, & etiam ex industria opificis. Unde major quantitas majus tempus requirit, minor etiam minus. Sapientia autem operantis juvat artem separationis nigredinis.

X V I I.

Quæritur, Quando terra est separata, quid demum faciendum est de aqua? ℞. Aqua est ponenda in urinali & alembico superposito cum suo receptaculo, ut moris est, secure pone inter cineres in furno distillationis, & cum lento igne distillatur. Et sis attentus juxta distillationem, ut inter guttam & guttam sequentem sint 40. momenta. Hoc est quod dicit Philosophus 40. verba cum pausa distincta in medio dividendo mille, 130. 3. verba prolata. Et iste est ordo & modus in distillatione servandus. Illud autem quod in fundo invenies, distillatur cum aqua nova, cum triplo aut quadruplo sui, quousque omnino sit solutum & conversum in argentum vivum. Et sicut prius distilla & stet totiens donec fundalia sint penitus amota. Et cum ipsa aqua distillata fuerit, & sic habes aquam vivificatam.

X V I I I.

Quæritur, per quod tempus durat ista distillatio? ℞. Non est tempus determinatum utrum in majori vel minori, sed secundum majorem vel minorem quantitatem aquæ servata uniformitate ignis.

X I X.

Quæritur, Facta distillatione, quid est faciendum inde de aqua. ℞. Recipe terram quam superius separasti & servasti pulverisabis, & pone eam in vase vitreo prædicto lutatis juncturis amborum, & da sibi de aqua prædicta distillata donec supernatet, & cum igne levi sicut erat ignis putrefactionis 4. diebus vel usque aqua desiccetur in terram. Et sic iterum da sibi de prædicta aqua quousque desiccet. Et sic deinceps quousque terra sit alba & clara & mundificata. Quæ cum mundificata fuerit, Auxilio Dei totum magisterium dirigetur.

X X.

Quæritur, Quid erit faciendum de terra sic mundificata? ℞. Ponenda est in urinali inter cineres in furno sublimationis alembico superposito, cui detur ignis fortis, quousque quicquid de aqua ascendat in alembicum & terra maneat in fundo. Tunc verò habes aquam aerem, terram & ignem ibi. Quia illa terra est naturæ igneæ.

X X I.

Quæritur, Quid sit faciendum, & quod tempus quo ipsa putrefactio & mundatio terræ fit? ℞. In 40. diebus, & aliquando plus vel minus secundum quantitatem terræ vel aquæ.

X X I I.

Quæritur, Utrum luminaria debent præparari eodem

eodem modo ficut corpus imperfectum? ℞. Quod fic omnino, quia aliter non possent dignitatem fermenti assumere, quousque ipsa sint dissoluta, putrefacta, distillata, mundificata, ficut dictum est de corpore imperfecto, & in ipsius regimine stat clavis & secretum primæ artis.

XXIII.

Quæritur, Quid sit faciendum de aquis distillatis, ex luminaribus & corpore imperfecto? ℞. Aqua corporis imperfecti est dividenda in duas partes æquales Et una pars debet conjungi cum aqua Solis, id est, cum aqua distillata à Sole, reliqua verò cum aqua distillata à Luna. Tunc sunt duo arg. viva. Verùm etiam unius spermatis sunt creata. Deinde aqua lunaris debet dividi in novem partes. Et quælibet debet poni in ampullam separatim, & debet servari inter cineres in calore lentissimo, sicut gallina nutrit ova sua.

XXIV.

Quæritur, Quid sit faciendum de ipsis aquis. Si vis prætendere ad Lunam? ℞. de terra corporis imperfecti calcinata & dealbata, ut dicitur, partes 4. Et de terra Solis quæ dicitur fermentum solificum partem unam, & terræ Lunæ, quæ dicitur fermentum lunificum partem aliam. Hoc est, si terra corporis imperfecti sit libra: Pone de fermento solis tres, & de fermento lunæ totidem. Misceantur bene & subtiliter, & pone ea in vase rotundo vitreo cum parvo collo, & superpone de aqua lunari ampullam unam, & tunc clauso vase cum panno lineo ponatur in furno Philosophico inter cineres ad secundum ignem. Et continuetur ignis continue quousque materia fuerit desiccata. Deinde detur sibi alia ampulla & ignis continuetur ut prius, & hoc toties fiat quousque materia fundatur sicut cera. Et tunc est medicina perfecta ad album.

XXV.

Quæritur, Quot imbibitiones sufficientes sint ad hoc, ut materia ad album liquescat sicut cera? ℞. Ad plus septem ad minus quinque.

XXVI.

Quæritur, Per quod tempus durant imbibitiones ad album? ℞. Si de corpore imperfecto fuerit libra una, fixabitur cum imbibitionibus in 90. diebus ad album, tanto tempore etiam ad rubeum, id est aliquando fixatur in majori, vel minori tempore, propter industriam operantis, & propter majorem vel minorem partem ipsorum pigmentalium.

XXVII.

Quæritur, Completa medicina ad album, qualiter perficitur ad rubeum? ℞. Operatur de medicina prædicta alba, j. ℔. sic ut recipiatur & teneatur inter cineres calidos ad ignem primum, tam diu quousque medicina desiccetur & cineretur. Deinde detur sibi ad bibendum prima ampulla de aqua solari, id est, distillata à sole, & continuetur sibi ignis secundus, quousque materia desiccetur, postea detur sibi alia ampulla, & sic successivè imbibitiones continuentur, & desiccationes quousque materia rubificetur, & sicut cera liquescat. Et sic erit medicina perfecta ad rubeum.

XXVIII.

Quæritur. Si tota ampulla, seu tota aqua unius ampullæ tam lunaris quàm solaris est ponenda, simul in una imbibitione solaris vel lunaris medicinæ? ℞. Tantùm debes ponere super materiam quod materia solum cooperiatur cum aqua & non ultra. Et sic illam imbibe, & demum alteram superfund, & illam desicca, & sic usque ad finem.

XXIX.

Quæritur, Qualiter projectio istius medicinæ solaris vel lunaris fiat? ℞. Pars una ponenda est super decem partes Metalli imperfecti, vel argentum vivum & totum erit medicina Et de illa medicina ponenda una pars super mille partes corporis imperfecti calidi & mundi, & erit corpus lunificum vel solificum secundum medicinam omne suscipiens judicium examinis.

XXX.

Quæritur, Qualiter illa medicina alba vel rubea multiplicatur? ℞. Tibi dixi Pater Sancte verbo. Et ideo non dicam scripto, dixi enim tibi Pater, quod nullus Philosophorum fuit ausus revelare. Ideo obsecro tuam Sanctitatem, & adjuro ne reveles ea nisi filiis sapientiæ, & qui fideliter laborant in hac arte. Per putrefactionem augmentatur Lapis Philosophorum, & per frequentem reiterationem. Hoc scito amice.

Finis Quæstionum Essentialium.

Incipiunt QUÆSTIONES ACCIDENTALES *ejusdem ad eundem cum Responsionibus.*

I.

AD Quæstiones Accidentales, quas proposuisti mihi, Pater Sancte, Tibi per ordinem respondebo. Primò Quæris, Quot furnelli sint necessarii ad operationem? Respondeo Unus est furnellus putrefactionis, distillationis, incerationis, sublimationis, imbibitionis, fixationis sicut patet per figuram.

II.

Quot sint vasa necessaria? ℞. Si habes bonum intellectum in quæstionibus essentialibus satis est determinatum.

III.

Si vasa debent claudi, & cum quo debent claudi? ℞. Vasa putrefactionis debent claudi cum panno lineo stricto, & fixionis vasa, & distillationis, & incerationis debent lutari cum gypso & albugine ovi per juncturas. Receptorium distillationis non debet lutari cum naso alembici, sed debet manere apertum.

IV.

Quot sunt ignes operantes necessarii. ℞. Quatuor, hos versus lege & intelliges.

Primus dicatur in quo secundus demonstratur,
Sensibus æquatis gaudet natura secunda.
Tertius excedit cujus tolerantia lædit,
Destructor secundus nescit procedere quartus:

Vel sic:

Primus formetur, ut sensus ei donetur,
Sensibus æquatis gaudet natura secundus.
Tertius excedit cujus tolerantia lædit.
Destructio sensu, vult procedere quartus.

V.

Qualiter ignes sint ordinandi in operatione? ℞. Primus putrefactionis, Secundus distillationis & fixationis, Tertius incinerationis, Quartus sublimationis, i.e. vis sublimationis, quando separatur à corpore spiritus, & vocatur avis Hermetis.

VI.

Quot fiunt colores in opere operantis. ℞. Tres sunt colores principales apparentes in opere, niger, albus, & rubeus. Sed multi sunt colores alii in opere nostro apparentes, qui se sic habent in opere.

opere. Primus color est argenteus, Secundus niger, Tertius violaceus, Quartus citrinus, Quintus viridis, Sextus pavonius, Septimus argentinus, Octavus albus, Nonus citrinus, Decimus croceus, Undecimus rubeus perfectus. Et multi alii colores sunt intermedii, de quibus non est curandum.

VII.

Quomodo apparent colores in amalgamatione. ℞. Primus color argenteus. In putrefactione niger in superficie tantùm. In conjunctione autem fermenti cum corpore variatur cum omnibus coloribus qui excogitari non possunt. In fixione autem recipit colores summos qui nunquam delentur per ignem vel per alium modum quemcunque.

VIII.

Quomodo medicina rubea perfecta dat pondus Lunæ & corporibus aliis non habentibus pondus. Et medicina alba diminuit pondus plumbi, & reducit ipsum ad pondus Lunæ. ℞. Medicina rubea constringit partes Lunæ & aliorum corporum non habentium pondus Solis quousque convertatur in pondus Auri. Et sic vertit suæ formæ specificæ quam formam specificam auget propter defectum, & longam perfectionem sui fermenti. Quod fermentum attrahit & convertit corpus imperfectum, & aquam vitæ ad sui naturam & perfectionem. Ex his dictis sequitur, quod argentum & cuprum omnino convertuntur in aurum per medicinam perfectam rubedinis, & accrescunt pondere secundum majus & minus, & diminuuntur in quantitate per istam materiam rubeam. Sed tingere solùm in perfecta rubedine. Plumbum verò & argentum vivum quando convertuntur in argentum per medicinam albedinis, crescunt in quantitate & diminuuntur in pondere. Stannum etiam non diminuitur quantitate & crescit pondere. Sed dealbatur perfecta albedine ad omne judicium & examen cujuscunque præter regale cæmentum in quo omne argentum etiam melius totius mundi effumat.

IX.

Quomodo est possibile quod una pars unius medicinæ convertit mille millia argenti vivi, vel corporis imperfecti in corpus solificum. ℞. Tota materia hujus medicinæ per artificium & subtile ingenium conversa est in spiritualem materiam vel substantiam, quæ apud Philosophos quinta essentia vocatur. Quoniam in omnibus modis habet naturam informantis & formæ perficientis. Et ideo forma habet naturam informantem ad infinitum. Sed debita materia approximetur, propter hoc si esset possibile quod tota aqua maris esset argentum vivum mundum calefactum vel corpus imperfectum fusum, & si parum hujus medicinæ desuper ponetur tota illa aqua convertetur in Solem vel Lunam. Quia una pars convertit aliam & sic in infinitum, & fieret ita citò sicut fit in luminatione. Quia ex quo materia debitam habet aptitudinem recipiendi formam, & illa medicina quæ est similiter forma firmissima habet naturam formandi. Ideo necesse est ex quo debitè sunt approximatæ & non impediunt agentia, quod immediatè sequatur effectus eorum & actio debita.

X.

Quomodo est intelligendum id verbum antiquorum Philosophorum. Unus est lapis, una medicina, unum vas, unum regimen ad album & rubeum successivè faciendum. ℞. Dictum est superius, natura metallorum est una, id est, arg. vivum inspissatum calore sulphureo in ventre terræ, ergo oportet quod non differant Metalla nisi penes medium. Aliàs dictum est etiam, quod oportet reducere ea corpora ad metallorum sperma, cujus medium est vel mediante arg. vivo, id est, ad reducendum scilicet corpora in sperma, id est, argentum vivum. Ex quo ergo omnia pigmentalia hujus operis reducuntur ad argentum vivum: & cuncta sunt argentum vivum tam ad album quàm ad rubeum secundum majorem vel minorem decoctionem. Ideo dicitur lapis unus secundum argentum vivum, quod est sperma Metallorum indifferens, & una medicina, scilicet dealbata vel rubificata. Unum vas putrefactionis, & successivè, & unum vas distillationis, & unum incinerationis, unum regimen fixionis ad album & rubeum.

XI.

Quomodo intelligendum est illud verbum Meteororum Aristotelis: Vis Sulphuris non urentis congelat argentum vivum, & convertit id in argentum verum. Et vis Sulphuris non urentis rubei congelat argentum vivum, & convertit ipsum in aurum. Et illud est maximum quod Alchymistæ possunt acquirere hoc in hac vita. ℞. Quod in libro Meteororum Aristotelis ostendit in dictis suis Artis possibilitatem Alchymiæ & ejus veritatem, & ponit cõversionem ultimam in arte dicens: Sulphur album est medicina perfecta ad album. Sulphur verò rubeum est medicina perfecta ad rubeum. Et cùm Alchymistæ habent albedinem perfectam & rubedinem, habent Lapidem perfectum ad utrumque. Et est illud maximum quod ipsi possunt hoc arte sua acquirere. Et si quis dixerit, Si hoc verum est, Quare dixit Aristoteles: Gaudeant Alchymistæ, quia una species Metallorum in aliam transmutari non potest: possunt immundicias plumbi veri abstergere ut videatur Aurum, tamen semper plumbum manet, ut in ejus origine? ℞. Iis in verbis ostendit Aristoteles duplicem operationis modum Alchymiæ, unum sophisticum, & alterum verum. Modus sophisticus est falsus, illorum qui operantur secundum quod dictum est in principio nostræ operationis, qui non reducunt pigmentalia ad sperma eorum. Et ad tales loquitur Aristoteles, & dicit, quod una species metalli per nullam convertitur in aliam, falso & sophistico modo, ut ipse exemplificat in litera ad illos Sophistas. Qui autem operantur secundum nostrum modum Philosophicum, loquitur in eo quod concluditur in fine. Tria reducantur ad materiam primam. Quod dicit unam speciem Metallorum transmutari non posse secundum modum sophisticum, non bene permutantur & multiplicantur semina eorum sicut res cæteræ. Et ideo per artificium omnia pigmentalia nostræ operationis reducuntur veraciter in primam materiam, id est, argentum vivum. Ideo opera nostra possibilia, vera & certa, & per nos solum investigata.

XII.

Quomodo est intelligendum illud dictum, quod dicit Pythagoras: Omnis qui argentum non coagulat in album, & argento nostro non conjungit, nullam sibi viam aliam eligat ad albedinem operandam, & non fatiget corpus suum ad ea ad quæ pervenire non potest. ℞. Dictum est, quod aqua non coagulat nisi corpus, cum quo conjungitur, dissolvatur, nec corpus dissolvitur nisi aqua coaguletur, hoc fit dissolutio corporis perfecti, vel semiperfecti. Tunc est aqua permanens. Et ista non conjungitur auro, nisi aurum est dissolutum & incineratum cum aqua sua fixa de qua

creatum & compositum est. Et tunc Philosophi illud aurum non vulgi, sed suum dixerunt, vel nostrum. Item de argento dicunt similiter. Et si ergo argentum vivum congeletur cum corpore ut dictum est in nostro opere: Et per eum & cum eo fixetur & congeletur: Et conjungatur cum argento nostro albo ad album: Et cum auro nostro ut dictum est in operatione nostra ad rubeum: Illam viam perfectam eligerimus ad album & rubeum, neque possemus venire ad perfectionem hujus artis. Multæ aliæ viæ quæstionum possent fieri de prædictis, quæ jam per prædicta faciliter possunt solvi; si fueris prædictis credulus. Etiam perfectissimus in arte investigator eris. Et sic finiunt Quæstiones, essentiales & accidentales, Domino Papæ, Bonifacio Octavo, fideliter declarare Arcana totius Artis benedictæ.

Finis Quæstionum Accidentalium.

ARNALDI DE VILLA NOVA Semita Semitæ,

Et est Tractatulus brevis & compendiosus, simul & utilis intelligenti, in quo principaliter pro parte prodit vegetabilem Lapidem ab aliis penitus absconditum, subtiliter inventi.

REVERENDE PATER, pias aures inclina, & intellige quòd Mercurius est sperma omnium metallorum decoctum, & imperfectum in ventre terræ calore sulphureo, & secundùm varietatem sulphuream ipsius, metalla in terra generantur diversa. Et sic ipsorum primordialis materia est una, & naturaliter sola actione majori vel minori, adurente vel non adurente diversimodè operatur. & in hoc omnes Philosophi concordant. Et hoc demonstrabo taliter: Quia certum est, quòd omnis res de eo & ex eo est in quod resolvitur, & est verum exemplum & consimile. Si glacies commutatur in aquam mediante calore, ergo prius fuit aqua: sed omnia metalla convertuntur in Mercurium, ergo iste Mercurius est prima materia eorum. Modum autem convertendi infrà docebo. Isto habito, solvitur opinio eorum, qui dicunt species metallorum converti non posse: & & hoc verum est, ut ipsi dicunt, nisi in materiam primam reducantur. Reductio autem ipsorum est facilis in primam materiam, ut ostendam: & transmutatio est facilis & possibilis. Nam omne crescens vel nascens multiplicatur in sua specie, ut homines, arbores, grana & hujusmodi. Nam ex uno grano mille generantur. Ergo possibile est augeri res usque in infinitum. Ex prædictis apparet subtiliter intuenti, Philosophos in suis libris dixisse obscura, sed vera. Dixerunt enim quòd lapis noster est ex corpore & anima & spiritu, & verum dicunt. Nam corpus imperfectum comparaverunt corpori, propter hoc quod est infirmum, & aquam spiritum dixerunt, & verè spiritus est: quia corpori imperfecto & per se mortuo vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam producit. Fermentum animam dixerunt, quod sicut infrà dicetur corpori imperfecto similiter vitam tribuit, & in sui naturam elevat & convertit. Philosophus dicit: Converte naturas, & quod quæris invenies; & hoc est verum: Nam in nostro magisterio primò facimus de grosso gracile: id est, de corpore spiritum, & postmodum de humido siccum: id est, de aqua terram & sic naturas convertimus, & facimus superius inferius, quod fit quando spiritus efficitur corpus, & econversò corpus fit spiritus. Item lapis noster, ut dicunt Philosophi, fit ex una re, & in uno vase, & verum dicunt. Nam totum magisterium fit cum aqua nostra, & ex ea. Nam ipsa corpora solvit, ut dictum est, non tamen ea solutione prout credunt ignari, scilicet quod convertatur in aquam nubis. Et ipsa eadem calcinat, & in terram reducit. Ipsa eadem corpora in cinerem transformat, & ea incinerat, & dealbat, & mundificat juxta verbum Morienis, qui ait: Quod Azoth & ignis Latonem mundificant: id est, abluunt, & ejus obscuritatem penitus ab eo eripiunt. Laton enim est corpus immundum, Azoth argentum vivum. Et corpora diversa conjungit, præparata modo prædicto, conjunctione tali, quod nec ignis nec actus potest ea separare ab igneitatis combustione: & eorum unum irruendo in aliud mutatio subtiliat corpora non subtiliatione vulgari, ut idiotæ sive inexperti credentes sic, quòd sublimare sit superiùs ascendere. Et ideo accipiunt corpora calcinata, & admiscent spiritibus sublimatis, scilicet Mercurio, arsenico & sulphure, &c. & faciunt per ignem fortem sublimare: id est, corpora ascendere cum spiritibus, & dicunt quòd corpora tunc sunt sublimata. Et sunt delusi, quia adhuc inveniunt corpora immunda cum spiritibus plus quàm fuissent priùs. Ideo nostrum sublimare non est sursum ascendere: sed sublimare Philosophorum est de re vilissima & corrupta (à terra) alteram magis puram: cum dicimus, ille est sublimatus in Episcopum: id est, in digniori statu exaltatus seu positus. Sic etiam dicimus corpora in aliam: id est, meliorem naturam conversam, seu exaltatam: unde sublimare idem est quod subtiliare, quod totum facit aqua nostra. Et sic intelligenda est sublimatio Philosophica, in qua multi sunt decepti. Aqua etiam nostra mortificat, illuminat, mundificat, & vivificat, & apparere facit colores nigros primò in mortificatione corporis, dum in terram convertitur, & postmodum apparent multi colores, & varii ante dealbationem, quorum omnium finis albedo. In commixtione verò aquæ & corporis fermenti: id est, præparatione corporis infiniti colores apparent. Et sic apparet quod nostrum magisterium est ex uno, & cum uno fit, & est ex quatuor, & ex tribus unum.

Unde scias, Pater, quòd Philosophi multiplicaverunt nomina mixti lapidis, & hoc ut absconderent eum. Et dixerunt lapidem mixtum corporeum & spiritualem, & non sunt mentiti, prout sapiens intelligere potest. Nam ibi est corpus & spiritus, & corpus tantum est spirituale in solutione, & spiritus factus est, & corporale est in conjunctione spiritus cum corpore. Et fermentum quidam vocant, quidam vocant ipsum æs.

Morienes dicit: Quia scientia nostri ingenii: id est, magisterii assimilatur ordini in creatione hominis. Nam primò fit coitus, secundò conceptio, tertiò imprægnatio, quartum est ortus, quintum est nutrimentum vel nutritio.

Hæc verba faciam te intelligere: quoniam sperma nostrum quod est argentum vivum, cum terræ conjungitur, scil. corpori imperfecto, quæ terra mater dicitur, quia terra est mater omnium elementorum: tunc coitus dicitur. Cumque terra aliquantulum

tulum secum retinet argentum vivum, tunc dicitur conceptio, & cùm masculus agit in fœminam: id est, argentum vivum in terram. Et hoc est quod Philosophi dixerunt, quòd magisterium nostrum non est nisi masculus & fœmina, & ipsorum conjunctio. Adveniente ergo aqua: id est, argento vivo in terra, crescit & augmentatur: quia terra dealbatur, & tunc impraegnatio vocatur. Deinde fermentum coagulatur: id est, conjungitur cum corpore imperfecto praeparato, ut dictum est, quousque fiat unum colore & aspectu, & tunc dicitur ortus: quia tunc natus est lapis noster qui vocatur Rex à Philosophis, ut dicitur in Turba Philosophorum: Honorate regem nostrum ab igne venientem, diademate aureo coronatum, & inclinate ei usque ad perfectam perfectionis aetatem: scilicet ipsum alimentando quousque ad perfectam perveniat aetatem, cujus pater est Sol, mater verò Luna, Luna pro corpore imperfecto accipiatur, Sol verò pro corpore perfecto.

Quintò & ultimò sequitur alimentum, quia quantò magis nutritur, tantò magis augmentatur: Nutritur autem lacte suo: id est, spermate, ex quo fuit ab initio. Imbibitur autem argentum vivum, saepe & saepius, quousque duas partes bibat vel quod sufficiat.

Sequitur nunc Practica.

Descendamus nunc ad practicam sicut priùs dixi. Debent autem corpora ad primam materiam deduci, adhoc, ut fiat transmutatio.

Et ultimò ostendam tibi praemissorum rationem: Rogo ergo te, fili, ut practicam meam non vilipendas, quia in ea latet totum magisterium nostrum, sicut fide oculata vidi. Accipe precii libram unam, & sit limatura munda, & misce cum quatuor libris aquae nostrae mundatae, terendo, & incorporando cum sale modico & aceto, quousque totum fiat amalgama. Precio autem optimè amalgamato pone ipsum in multam quantitatem aquae vitae: id est, Mercurii: & pone totum in urinali supra ignem cineris nostri: id est, purgati cineris: & fac inferius lentissimum ignem per diem naturalem, tunc permitte infrigidari & quando invenies infrigidatum, cola aquam trans cum omnibus quae in ea sunt per pannum lineum; donec pertranseat per pannum illud, quod de corpore fuerit resolutum: pars verò quae non poterit exire, ponatur ad partem.

Deinde recipe illud quod remansit in panno, & iterum cum nova aqua benedicta reponas ad ignem cum vase praedicto per diem naturalem, postea cola ut priùs. Et sic toties reitera, donec totum corpus in aquam convertatur: id est, in primam materiam, quae est aqua nostra. Quo facto, totam illam aquam pone in vase vitreo, & decoque super ignem lentum, quousque videas in superficie ejus nigredinem apparere: quam remove subtiliter quotidie colligendo, donec totum corpus solvatur in terram meram, & toties quoties melius potes, & iterum coquendo & nigredinem tollendo quousque nil appareat nigredinis, & aqua, id est, argentum vivum appareat clara, tunc habes aquam & terram.

Deinde accipe totam terram istam: id est, nigredinem quam collegisti, & pone ipsam in vase vitreo, & superfunde de aqua praedicta benedicta, donec nihil emineat, & natet super eam, & coque eam tamdiu levi igne per decem dies, tere, & iterum impone aquam, & coque: sic deinceps: id est, terram sic coagulatam & cum aqua inspissatam sine appositione alterius aquae decoquens forti igne, ut suprà, quousque terra fiat alba & clara. Qua mundificata & dealbata, ut dictum est, aqua vitae quae cum dicta terra coagulata mediante calore levi inspissata fuerit, decoque forti igne in cucurbita forti alembico superposito, donec quicquid aquae ibi fuerit, descendat per alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento quocunque quartam sui partem, puta, si libra fuerit corporis imperfecti scilicet precii, accipias ex fermento scilicet Sole vel Luna libras tres. Et illud fermentum sit solutum, & terra factum, sicut corpus imperfectum, & eodem modo & ordine praeparatum insimul conjunge, & imbibe cum aqua benedicta praedicta: id est, cum aqua quae ascendit alembicum, & coque per tres dies aut plures: tunc iterum aqua sua imbibe, & coque ut priùs, & hoc toties reitera quousque haec duo corpora unum remaneant: id est, in unum reducantur. Quod perpendes, color non variatur in eis. Deinde super eas fundendo aquam praedictam per se paulatim, quousque dum bibat quantum possit bibere, semper dando eis novam aquam. Nam in ista conjunctione corporum spiritus miscetur cum eis, & fit unum cum eis, & convertitur in naturam ipsorum, corporibus praedictis mundatis: Et sic germen convertitur cum corporibus praedictis moderatis vel mundatis, quod ante non poterant propter eorum immunditiam & grossitiem: & in eis crescit & suum augmentat, ut in ea multiplicetur multitudine magna.

Recapitulatio omnium praedictorum

Nunc revertar, Pater Reverende, ad prius dicta singulariter applicando super perfectiones Philosophorum antiquorum, & verba eorum obscura importabilia & abscondita. Si verò judices, verba Philosophorum intelliges, & ita vera verba protulisse affirmes.

Primum verbum nostri magisterii sive operis est argenti vivi reductio (corporis) id est, cupri, vel alii metalli, in argentum vivum reductio. Et istud est quod Philosophi vocant Solutionem, quae est fundamentum artis, ut dicit Franciscus: Nisi corpora solveritis, in vanum laboratis. De qua solutione loquitur Parmenides in Turba. Quam solutionem audientes ignari putant aquam nubis esse. Si autem nostros libros legissent, & intellexissent, scirent utique aquam esse permanentem, absque suo corpore, cum quo conjuncta, facta est unum permanens. Non est ergo solutio Philosophorum aqua nubis, sed corporum in aquam liquidam conversio, ex quo primo procreata fuerunt; scilicet in argentum vivum; Sicut glacies convertitur in aquam, ex qua prius fuit. Ecce per Dei gratiam jam habes primum elementum, quod est aqua, & ipsius scilicet corporis in primam materiam reductio. Secundum verbum: Quod fit terra: & hoc est quod Philosophi dixerunt: Egressio terrae aqua concurrit. Sic habes secundum elementum quod est terra.

Tertium verbum est terrae mundificatio, de qua dicit Morienes: Haec aqua cum terra putrefit & mundificatur, &c. Philosophus: Junge siccum humido. Siccum namque est terra, humidum verò aqua. Ecce jam habes aquam per se, & terram per se, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum est: Quòd aqua possit evaporare, sublimatione sive ascensione efficitur ipsa terra aërea, quae prius erat inspissata cum terra & coagulata, & sic habes terram, aquam & aërem. Hoc est quod Philosophus dixit in libro Turbae: Ipsum

Ipsum dealbare, & cito igne sublimare, quousque ex eo exeat spiritus: id est, argentum vivum, quod in eo invenies, qui dicitur avis Hermetis, & pullus Hermogenis, & remanet terra calcinata in fundo quæ est vis ignea: id est, igneæ naturæ. Et sic habes quatuor elementa: hoc est, terra ignis, & illa terra calcinata quæ est pulvis, de quo dicit Morienes Cinerem qui in fundo est, non vilipendas, quia est in inferiori loco, & est terra corporis, quia est sperma tuum: in eo enim est diadema ordinis.

Postmodum cum prædicta terra fermentum pone, quod scilicet fermentum Philosophi animam vocant. Et hoc ideo, quia sicut corpus humanum sine anima nil valet, imò est sicut terra mortua: sic & corpus immundum absque ejus fermento: id est, ejus anima nil valet.

Nam fermentum corpus imperfectum præparat, & ad naturam suam convertit, ut dictum est. Et non est fermentum nisi Sol & Luna, tantum istis appropriatis planetis conspirans in naturali similitudine. Et hoc est quod Morienus dicit: Nisi corpus immundum mundaveris ac dealbaveris, & in eo animam mittas, nil in magisterio direxisti. Et tunc spiritus conjungitur, & gaudet cum eis, & figitur. Quia alteratur aqua, & omnia grossa subtilia fiunt.

Et hoc est quod dicit Astanus in Turba, spiritus non conjungitur corporibus; donec à suis immundiciis perfectè fuerint denudata. Et in hac conjunctione maxima apparent miracula, quia omnes colores qui in mundo excogitari possunt, apparent, & corpus imperfectum colore fermenti, firmo mediante fermento coloratur, ut dicit Barsen. O pie Pater, augeat Deus in te spiritum intellectus, ut quod dicturus sum mente perpendas. Elementa enim non generantur nisi ex proprio spermate: sperma autem est augmentum vivum. Sicut patet in generatione hominis, quia non est alicujus rei commixtio, nisi per sperma, & in vegetabilibus nisi semen quantum ad generationem & augmentum ipsorum. Alii subtilius intuentes sublimant mercurium, & figunt, & conjungunt cum corporibus, & tamen nihil inveniunt. Causa erroris est: Non semen non potest permutari, nec prout est vel fuit, nec proficit nisi projiciatur in matricem mulieris. Sic Mechardus Philosophus dicit: Nisi projiciatur lapis in matricem mulieris, ut ipsum nutriat, non proficit. O mi Pater, sic habes ad votum descriptionem Lapidis Philosophorum. Laus Deo.

Explicit Tractatulus Arnaldi de Villa Nova, Papæ Benedicto undecimo transmissus.

Incipit TESTAMENTUM *Magistri* Arnaldi de Villa Nova.

Ego Arnaldus de Villa nova, incipio istum Librum in nomine Jesu Christi, quia breviter volo declarare veritatem de Lapide Philosophorum & dicere quid sit & quantum valet, & quot modis fit, & pro tanto, quia nominabo nomen suum amore vestri, quia estis Domini mei, & nunquam aliquis Philosophus voluit talia facere in libris suis: Idcirco supplico vos, quod librum istum taliter custodiatis, quòd non publiceris in regno alieno, quia, pro certo illi, qui quæsierunt istam scientiam, & non invenire potuerunt, habuerunt artem pro nihilo, & ita bene ille qui non esset dignus, sicut ille qui de hoc dignus esset, & pro tanto domini supplico vos & omnes alios qui istum librum videbunt, quod sit aliquid malè scriptum, vel impropriè loquutum, quòd de hoc non sim aliquo modo reprehensus simplicitatis meæ & ignorantiæ, quia pro dubio quando feci istum librum, ergo pro tunc in lecto meo eram graviter infirmus, sic pro tanto dicebatur, quod non possem evadere de tali infirmitate, istum librum feci valde festinanter propter vos, & in nomine mei Testamenti & pro tanto voco istum librum novum Testamentum. Adhuc est alia ratio, quia de jure debet vocari novum testamentum, quia sicut veritas nostræ salutis erat sub umbra cooperta, & sub antiquo testamento seu in veteri & fuit discooperta, & aliter declarata in novo Testamento dicitur illud, quod Philosophi cælaverunt & cooperuerunt in libris suis antiquis declarabo in isto libro novo.

Incipit Liber Novi Testamenti *& dividitur in tres Partes principales.*

Prima pars loquitur de Lapide Philosophorum quem nobis Deus dedit gratis.

Secunda pars loquitur de Lapide Philosophorum, qui fit artificialiter.

Tertia pars loquitur, & ostendit Transmutationem de duobus metallis magis vilibus & infirmis in duo alia metalla nobilissima, videlicet de Saturno in Solem, & de Jove in Lunam. Dominus noster omnipotens cui sit gloria & honor, dedit nobis duos lapides, unum pro albo, alium pro rubeo ita abundanter quòd cibi vestri nullius sint valoris, quia quilibet eos potest accipere ad libitum voluntatis sine aliqua conditione. Et pro tanto dicit unus Philosophus qui dicitur Alchirindus, non aperiam bursam vestram pro majoribus expensis in ista scientia, quia ille qui dat omnia bona absque diminutione sine thesauro, præparabit nobis lapidem, qui complebit desiderium vestrum, si vos scitis illum præparare: Nam iste lapis albus vel rubeus est talis, quia tenet ipse medium inter metallum & mercurium, Mercurius vivus non aliquo modo potest manere in metallo sine medio, sicut anima nulla potest manere in corpore hominis absque spiritu, qui sit medium inter corpus & animam. Et dicam vobis quomodo quando puer est generatus in ventre matris, ibi stat 40. diebus antequam sit formatus de omnibus membris, & de omnibus quatuor elementis: & est illa materia ita nobilis, quòd hæc est similis de natura cœli propter suam nobilitatem, seu substantiam & subtilitatem, quam in se continet, & istas res nominant spiritus, quia ita dico quòd spiritus est firmatus pro tanto, quia est ista subtilis & spiritualis anima citò descendit infra per præceptum Dei & voluntatem ipsius Dei: & sic spiritus diffunditur per totum corpus propter naturam quam ipse habet, & tenet de corpore, & sicut de tanta est anima de corpore, nec de eo separabitur, donec spiritus primò exeat de corpore, & sicut corpus crescit & ingrossat paulatim, sic crescit omnis spiritus infra per omnia membra & ingrossatur.

Sic est nec plus nec minus de isto lapide albo vel rubeo, quia ipse est medium, & spiritus inter mercurium vivum & metallum, & remanet in perpetuum, atque tenet suam mensuram & defectum, & qui scit illum aqua rectificare, atque sublimare, & perfectè in omnibus præparare, cadit una pars de eo

eo super tantum quod marca una de puro sole, non deberet constare ultra quatuor solidos.

Notum sit omnibus qui legitis istum Librum, quòd iste Lapis benedictus vocatur minoris id est mercurium sulphuris, de istis duabus partibus dicit Morienus Philosophus, quod si duo lapides, quibus Deus dedit talem benedictionem, & virtutem, præparetis, & taliter quod sint sicut butyrum, & eis detis tantum de mercurio quòd appareat sicut venenum, & sic removebit nigredinem de plumbo, atque rubedinem de cupro & dabit sibi perpetuum colorem. Vera præparatio istius lapidis talis est, quòd debet cognosci de qua linea sive de quo genere sit, & postea debes emundare per multas ablutiones & fortiter mundificare, & postea unire & jungere mercurio sublimato sex vicibus, faciendo sublimationem in tantum quòd totum sit una res atque ad unam rem pervenient: & sic postea sequuntur putrefactiones & dissolutiones cum mercurio vivo in tantum quod liquefiat sicut cera, & tunc est lapis rectificatus.

Secunda Pars Libri.

Hic incipit secunda pars hujus libri, qui loquitur de lapide Philosophorum qui factus est, & fieri potest per artem sive artificialiter pro tanto, quia plures non cognoscunt illum lapidem quem nobis Deus dedit gratis, propter hoc inveniuntur multi de hac scientia, qui ad finem quod possint istum lapidem habere, ibi faciunt maximas expensas, & nesciunt, immò ignorant, quod antequam de tali lapide physico possint medicinam facere, quæ oportet sit semper de natura narrata &quando operati sunt per longum tempus, quo lapis eorum est de tali natura, tunc ipsi credunt se totum adimplevisse, & postea quando ipsi faciunt suas projectiones, nullam pœnitus perfectionem inveniunt, caussam quare, quia ibi annectant ubi deberent incipere operari communiter, quando circa lapidem suum deberent putrefactionem facere, sive quando putrefactus esset, deberent sublimare eum, & mercurium ei adjungere, atque omnes operationes facere, quas diximus in primo libro de lapide naturali, taliter quòd liquefiat, & se conjungat, & tunc est medicina: nec pro tunc vocatur elixir, adhuc est una alia ratio, quare ipsi deficiunt de suo proposito & desiderio, quia quando ipsi fecerunt suum lapidem, ipsi laborant ut possint eum tingere sic quo nihil, est. n. lene, quia perdidit suam humiditatem, per quam debeat se jungere & unire, & de hoc dicit unus Philosophus, spiritum minus fixum nullo modo tenebunt, & aliqui boni fecerunt, quamdiu tenuerunt, nec ipsi advertunt de lapide Philosophorum, quem nobis Deus dedit, qui pro parte est fixus, ille nullo modo teneret naturam vivi mercurii & metalli: quia in natura non fixa tingit se, & vincit mercurium vivum, & quando junctus est, sic junctus incorporat se cum natura quæ fixa est, & per lavationes & deprehensiones fixat se unus cum alio perfectè, retinendo humiditatem suam naturalem: sic non perdit ingressionem quot modis fit unio artificialiter, diversi homines separant diversimodè de lapide Philosophorum, & volunt ipsi facere artificialiter tali modo: quia quidem accipiunt vivum mercurium, & illum tingunt & ponunt cum limatura cupri, & tantum in simul teruntur in mortario, & abluunt omnes immunditias, & tot vicibus faciunt sic, quòd totaliter mundantur ab immunditiis. Quæ autem fecerunt ibi, & taliter præparatur illud quod possit transire per unum pannum lineum, & oportet facere ascensiones paulatim per intervalla, & cum moderatione, & postea jungunt atque uniunt purum solem tali modo ut prius dictum est, videlicet decoquendo super ignem, & iterando atque movendo fortiter in tantum, quòd totum possit transire per pannum lineum, & faciunt longas & prolixas decoctiones in tantum quòd totus sit lapis, & quando totum est lapis, ita sunt propè veritatem, sicut in principio fuerunt, ratio & caussa patet esse talis, quòd proportiones calidæ, frigidæ, siccæ & humidæ, non fuerunt custoditæ in principio pro qua cum minus sit de uno, parum de reliquo: & quia ibi minus est de mercurio vivo non fixo qui retinuit se & jungit cum metallis in ardore solis propter longam decoctionem aliquando facit aliqua metalla ad valorem ejus pervenire, & pro tanto dicit Philosophus, si in compositione lapidis fuerit major pars spiritus non fixi vel de fixo, retinet secum meliorem partem de non fixo, sed qui vellet deducere istam artem ad veritatem, & ad claritatem, oportet facere tantum per subtilitatem quod non sit in ista compositione, nisi tantum de mercurio quantum de duobus aliis corporibus, & postea tenere in lento igne in tantum quòd totus mercurius sit fortificatus insimul, & quòd lapis sit in parte fixus & in parte non fixus, & tunc esset majoris facti, & tunc oportet facere subtiliationem de mercurio tali modo, sicut dictum est in primo libro de lapide Philosophorum sulphuris sublimati, & primum ponere istud in vase præcipitationis, & facias tot vicibus sublimare unum cum alio, quòd ambo remaneant in fundo, & quod totaliter non possit descendere: & tunc illa materia certitudinaliter vocata est unctionis bonæ & optimæ: sed aliqui restant ibi, ubi deberent facere operationes quæ in primo libro nominantur, & pro tanto non veniunt ad veritatem, adhuc aliqui incipiunt mercurium vivum purum tali modo, quo ipsi ponunt libram unam in vase vitri, seu in vase vitreato, & postea ponunt eum in fimo equino ad putrefactionem, & ad digerendum, & ibi ponunt eum in vase, quod vocatur alembicus, & est vas vitreum de una petia, & ponunt illum in balneo Mariæ, quæ fuit mulier Philosophica, quæ invenit balneum, illius fundus est vilis, in quo fundo est aqua, & infra aquam ponunt illud vas, scil. alembicum vitreum bene filtratum inferius de filtro taliter, quòd nulla violentia aquæ possit devenire, nec attingere usque ad vas vitreum: & postea fac ignem quòd vivus mercurius distilletur, sicut aqua rosata, & dimittat in fundo tres lib. materiæ, quæ quidem materia erat valde nigra, & tunc iterum dat sibi suam aquam, & sic iterum facias distillationem, & tot vicibus quòd terra illa deveniat ad albedinem. Et quando est talis dat sibi suam aquam in vase vitreo cum collo longo: & postea oportet facere illud in cinere super ignem tali modo, quod ibi stet sine ignis augmentatione & diminutione 40. dieb. Et in tempore illo mutatur in lapidem Philosophicum, & tunc postea oportet operari, ut prius dictum est.

Alii faciunt lapidem Philosophorum de arsenico sublimato, & de succo unius herbæ quæ vocatur virga auri: ista herba crescit juxta Romam, & habet unum folium longum figuratum ad modum petiosilli, & habet florem croceum & succum album, & conglutinant istam herbam cum arsenico, & congelant mercurium, & sic fit bona unico.

Aliqui intromittunt se ad faciendum lapidem Philosophorum de animali: Immò alii de capillis, alii

alii de ſanguine, quidam de ovis, alii de teſtudinibus, & omnes iſti operationes tenent unum modum operandi, videlicet quòd deberent ſeparare elementa per alembicum, & rectificari per balneum Mariæ, & quod terra deveniat ad albedinem per illam aquam, & poſtea jungere ignem cum oleo, & tunc unire & jungere totum ſimul in fimo equino, & congelatur in lento igne, & calefacere per 40. dies, ſicut dictum eſt, ut ſupra de mercurio puro, & poſtea ſubtiliare & cójungere per aſcenſiones & deſcenſiones in tantum quòd intret & tranſmutet perfectè, adhuc eſt alia res de animali quam nullus Philoſophus voluit nominare: quia ſic dicunt & omnes inſimul concordant dicentes ſic, lapis noſter invenitur in omnibus locis mundi, & quælibet gens habent tam pauperes quàm divites, iſta res vocatur ſecundina. Illa res creſcit in quocunque puero in ventre matris ſuæ, & vocatur iſta res aliter, ſcilicet *arrierefaix* pro tanto, quia quando mulier habuit & peperit puerum adhuc non purgata nec liberata de ſua *arrierefaix*, iſta res valde mirabilis eſt, & vidimus & experti ſumus de ea magna mirabilia, unde verum eſt quod omnes operationes iſtæ nominatæ in iſto ſecundo libro ſunt de magnis expertis, & ita quilibet non poſtea taliter expenſas ſuſtinere, niſi ſit multum dives, & frequenter accidit propter unum defectum totum negotium deperditur, prout apparet quotidie in illis qui hodie ſe de tali opere intromittunt, & ratio hujus operationis eſt talis, quod tales operationes ſunt valde prolixæ & longæ, & nos ſumus ita fragiles quòd bene & rationabiliter incipimus factum noſtrum ſeu operationem noſtram uſque ad ſummum duorum menſium, vel trium, propter hoc, quia videtur nobis longum, & quaſi incertum dimittimus aliquando adimplere noſtrum factum & operationem noſtram, vel decoquimus negocia noſtra minus vel parum, aut ſumus negligentes in operando, in vigilando, vel in cuſtodiendo rem noſtram de exceſſibus quæ ibi poſſunt evenire, ſicut quando credimus totum adimpleviſſe, nos ſumus ita propè, ſicut prius in operatione, & pro tanto bonum eſt accipere illud, quod Deus dedit nobis gratis, ſicut dictum eſt in primo libro, & eſt tunc quod ſcientia de animali, vel vegetabili ſit in ſcientia herbarum. Dominus noſter dedit cuilibet lapidem Philoſophorum, & non tantum lapidem Philoſophorum, ſed medicinam perfectam, quæ magnam virtutem habet tranſmutandi metallum in ſolem & lunam ſine aliqua præparatione, ſed tales non inveniunt, niſi cum magno labore & niſi valde tardè, & à fortunæ magna Lapis Philoſophorum animalis eſt baſiliſcus.

Iſte eſt vermis qui generatus eſt per putrefactionem, qui occidit homines ex ſuo viſu, & quando ipſe mortuus & combuſtus, & in pulverem redactus, tunc pulvis iſtius vermis habet virtutem tranſmutandi Lunam, Venerem, Saturnum, & Jovem in purum atque optimum Solem, & non eſt truffa, quia experientiam habemus.

Iſte baſiliſcus poteſt fieri per artem ſine magnis expenſis, ſed nos dimiſimus hoc præparare propter periculum ſui viſus. Lapis Philoſophorum vegetabilis, quia eſt de herba quæ eſt medicinalis ad iſtud opus eſt una herba, quæ vocatur lunaria, & eſt una alia quæ vocatur ſaponaria, & tertia pompia maris. Iſtæ tres herbæ junguntur ſimul, & de eis faciatis ſuccum, quia ſuccus talis convertit, & transformat mercurium vivum in Solem purum pro ut multi ſunt experti, ſed iſtud adhuc non pervenit ad notitiam noſtram, & pro rato nos dimittimus hic ſtare, nec de eo intendimus plus loqui, quod non ſumus id experti.

Aliæ operationes ſunt quæ à multis immò ab omnibus hominibus hodierna die cupiuntur & deſiderantur, quia ſunt breves, & in pauco tempore & brevi ſpatio poteſt fieri, videlicet in uno menſe, vel in ſex annis, & ſunt operationes quæ nominantur multiplicationes, ſicut eſt fixatio cinaprii in lunam candidam prout aliquis practicus facit in lunam & ſolem, & eſt etiam amalgamatis quilibet diverſi, & omnes operationes quæ vocantur breves ſunt ita longæ & prolixæ, quod in nulla efficacia breviter experitur, nec invenitur aliqua veritas: & cauſa eſt pro tanto, quia mercurius non poteſt ibi manere, ſed in corporibus illis ſine lapide, de quo loquuti ſupra fuimus, ſcilicet in primo libro, aut ſine ſuo ſimili artificialiter facto, quia eſt medium inter vivum mercurium & metallum, ſicut prædiximus frequenter ſupra, quia propter defectum illius medii perdunt ſuas omnes operationes. Unde ſi haberent notitiam iſtius medii, omnes operationes eorum præpararent ſine magnis expenſis, & pro tanto dicit Philoſophus, iſta ſcientia non eſt aliud, niſi opus mulierum & ludus puerorum. Et iſtud ſufficit ad præſens quod dictum eſt de Lapide Philoſophorum qui fit artificialiter. Et ſic finitur ſecundus Liber de Lapide Philoſophorum artificialiter.

Tertia Pars Libri.

Incipit tertius liber & ultimus, qui loquitur, de tranſmutatione duorum metallorum infirmorum & viliſſimorum in duob. aliis ſubtiliſſimis; ſecretiſſimè & ſubtiliter valdè loquuti ſunt Philoſophi ſapientes in ſuis libris quando invenerunt notitiam, ſcientiam, & experientiam de duobus metallis magis infirmis, & vilibus in duobus aliis nobiliſſimis, & ſubtiliſſimis, maximè de metallo plus infirmo, quod transſubſtantiatur & transmutatur in nobiliſſimum, videlicet de Saturno, quia eſt magis infirmus & viliſſimus inter planetas omnes totius cœli, & etiam inter omnia metalla terræ vilior transſubſtantiatur in Solem purum. In hoc enim accipiunt Jovem, qui ſequitur Saturnum ſecundùm motum cœli: & per illam notitiam quam adinveniunt in iſtis, ipſi diſcooperuerunt, & declaraverunt iſtam artem omnibus illis, quibus Deus dedit iſtam ſcientiam: quia bene verum eſt, quòd Saturnus eſt Sol in natura ſua profundiſſima abſcondita, & Sol eſt Saturnus in ſua natura cooperta experta, ad hoc conveniunt & concordant omnes Philoſophi, pro tunc non deficit ſibi aliud niſi revertere illud quod eſt coopertum & abſconditum, ſeu infra obſcurum in ſuo corpore extra ponere, & è converſo quod eſt extra nobis aſſerens revertere ab initio: quia ſine dubio ad intra eſt purus ſol & bonus in omnibus approbatis, tali modo eſt de Jove in luna, & de hoc vidimus veritatem; tranſmutatio in eorum duo corpora, videlicet in ſolem & lunam, poteſt fieri duobus modis ſine magnis expenſis. Unus modus eſt, qui fit per potationem unius modi medicinæ, & eſt mirabilis: Alius modus fit de ipſis tantummodo cum adjutorio ſolis ipſius cœli ſine aliqua medicina de toto mundo, niſi cum modico fermento ſolis, & de aqua pura lunæ inſimul mixtæ & unitæ debent eſſe, & debent quieſcere in vaſe vitreo extra ad ſolem & ad lunam, videlicet cum duobus diebus & duabus noctibus, & tunc erunt ſol & luna reſidentia, immò ſicut parvi lapides, & poſtea debent poni in fimo

fimo equino, in tantum quòd iterum fit aqua, & postea debet fieri lapis abſque igne, & ſine aliquo calore, tunc materia eſt præparata, & laudetur Deus Jeſus omnipotens, & pro certo bene debet laudari, qui dedit nobis ſcientiam tranſmutandi, & transſubſtantiandi Saturnum in Solem, non tantummodo per medicinam, immò per ſe ipſam ſine aliqua vel alia re extranea adminiſtratione, & de iſta operatione loquitur Philoſophus, & ait lapis eſt medicina una, cui nulla res extranea conjungitur, niſi quòd tantummodo immunditiæ removeantur ſeu deponantur, & ego declarabo iſtud opus ad laudem Dei, & in æternum ſit Deus benedictus, qui cœlavit iſtud opus, ubi cœlare debuit, quia ſine dubio de miraculo Dei eſt quòd ſic operatur, & tali modo.

Recipe purum Saturnum & bonum, & ponas in cocleari vel in uno alio vaſe aut ferreo ſive de alia materia forti, & liquefac, & projice deſuper tantum de vivo mercurio, quantum eſt pondus ſuum, poſtea ponatur ad refrigerandum, poſtea tere in ſimul, & fac pulveres, & deſcende iſtud in lento igne, & panno in uno inſtrumento quod appellatur ſextum barbatum. Iſtud eſt unum deſcenſorium, in quo eſt una tegula perforata, per quam tegulam perforatam debet tranſire Saturnus per unum annum in uno vaſe, quod poſitum eſt in fine, & Saturnus remanebit magis albus. Et tunc debes ſeparare vivum mercurium cum bono igne & forti: & tunc invenies Saturnum mundificatum ab omnibus immunditiis ſuis: & dum Saturnus eſt ſic mundificatus debet adjungi ſeu uniri ſecum triginta tres partes de fermento puri & boni ſolis, & duplum de bona luna, quæ non ſunt res extraneæ, hoc eſt, pro marco Saturni duos ſtirilingos, id eſt, denarios de puro ſole. Et tali modo de luna duplicando, & debent miſceri, & uniri cum vivo mercurio, ita ſubtiliter quòd poſſit tranſire per pannum bis vel ter duplicatum: & poſtea debes dare ei Saturnum paulatim modicum in ſimul ſuper ignem, ſic quòd vivus mercurius recedat, & venenum remaneat, & poſtea debes accipere eundem Saturnum & ponere intra unum vas terreum ſcilicet crucibulum, & iſtud ponatur in furno reverberationis, & dare ſibi bonum ignem, & fortem, & movere cum virga ferrea tantum, quòd Saturnus ſit ita rubeus & coloratus ſicut roſa vel ſcarlatum. Poſtea pones eum ad refrigerandum & invenies Saturnum præparatum: & ita rubeum ſicut roſa, & ita fortem contra ignem ſicut Sol, Et ſi quis ſciret iſtum colorem vertere in corpus permanens ſuum, eſſet veriſſimus Sol, & bonus, quia pro tunc eſſet Saturnus reverſus illud quod ab initio extra & è contra.

Modo incipit Opus miraculoſum: Tu debes accipere Saturnum, qui ſic eſt reverſus quòd erat extra ab intra, & è converſo debet præſentari ad aërem in cujus ventre erat portatus per generationem Solis qui eſt pater ſuus, & tunc debet ablactari de liquore terræ, quæ eſt nutrix ſua, & de iſtis perhibet teſtimonium Hermes pater Philoſophorum dicens verum ſine mendacio illud quod eſt ſuperius, videtur etiam, ſicut quod eſt inferius, & è contra, id quod videtur eſſe inferius, & apparet ſuperius. Iterum qui vult miraculum impetrare de una ſola re, de qua pater ſuus eſt ſol, & luna mater ſua, unicum in ſuo ventre portat, ſua nutrix eſt terra. Ad hæc dicit, tunc aſcendit de terra in cœlum, & deſcendit iterum in terra, & in ſe terra ſit perforata accipiet fortitudinem ſuperiorem, & inferiorem.

Ipſe dicit verum, quia pullulat ſuperius, & poſtea deſcendit inferius, & remanet in ſubſtantia ſolis, & quando eſt de ſubſtantia tali, tunc debet poni in digeſtione in fimo equino 40. diebus ad minus: & poſtea debet præſentari duabus noctibus Lunæ, quæ eſt mater ſuam tantum, quòd ſit aqua clara, & iterum oportet purificari, vel præſentari Soli in tantum quòd ſit Lapis completus pretioſus de puro Sole naturali.

Tertii Voluminis Librorum Alchimicorum

FINIS.

SVBSECTIO V.

Celebriores Raymundi Lullii *in* Alchymia *Tractatus profert.*

TESTAMENTUM RAYMUNDI LULLII, Doctiſſimi & Celeberrimi Philoſophi, duobus Libris Univerſam Artem Chymicam complectens.

In Nomine D. N. I. C. incipit

TESTAMENTUM Magiſtri RAYMUNDI LULLII, *& primùm de* Theorica.

DEUS qui glorioſè omnipotens exiſtis, propter te amare, diligere & recolere incipimus Artem præſentem, ut filiis veritatis pateſiat, quod in parte occultatum fuit à nobis, & ut fiat illis complementum tam excellentiſſimæ nobiliſque partis Philoſophiæ, quam manifeſtabimus in hoc noſtro abbreviato volumine, quæ eſt de tranſmutatione non ſolum perfecta, imò perfectiſſima, ad quam ſophiſtæ nunquam pertingere poſſunt, & ſine cauſa hanc inclytam ſcientiam diffamant: & ideo iſtum dictum Librum relinquimus filiis noſtræ doctrinæ per modum Teſtamenti, quem dividimus in tres libros principales: ſcilicet theoricam, practicam, & codicillum, quæ tres partes diſtinguuntur in quatuor diſtinctiones, quæ ſunt figuræ circulares, definitiones, mixtiones, & applicationes differentiales, pro ſecundo libro practicali & pro primo theoricali. Iſte liber in quatuor diſtinctiones diviſus eſt, & ſunt primò figuræ circulares, definitiones, mixtiones, & applicationes differentes: ſecundo libro practicali, & primo libro theoricali. In nomine & reverentia potentiæ & ſapientiæ cœleſtis, tibi fili doctrinæ clarificare intendimus donum nobis datum, per proceſſum neceſſarium, ſine quo plenaria notitia illius rei, quæ eſt una, compoſitiva de illis entibus, quæ ſunt

materiæ

materia naturæ quæ per dissolutiones repertæ sunt & reperiuntur, & in viis ordinariis non patiuntur videri. Et ob hoc quia dissolutiva doctrina perquisite anhelat, suspirat, & desiderat finem, & ad finem consummationis venire, tu æterna & suprema potestas illuminare velis Christianos & in te credentes, ad videndum & cognoscendum veritatem per antiquos fabricatam, sine qua hæc scientia, quæ melior est nobilioris partis Philosophiæ, integrari non possit, & ad nos introducendum, quia jam tempus est, ut definitiones illius ponere debeamus.

A REGE ARAGONUM.

Ad M. Raym. Lull. magnum in Philosophia & sacra Theologia Magistrum, mirandarum Artium & Scientiarum Authorem.

A PHILIPPO REGE FRANCORUM.

M. Raym. Lull. organi S. Spiritus, Doctorisque divinitus illustrati.

Doctrinam pandit Raymundus Lullius omnem,
Cui Deus infudit Scibile quicquid erat.

CAP. I.

De Definitionibus hujus Artis, & de Planctu Naturæ, & quid sit Theorica, & quid Practica.

Entia realia stantia in suis primordialibus & succedentibus principiis dant notitiam & causam cognoscendi naturam corporum & mediorum per extremitates cognitas, quæ sunt causa veræ permutationis ipsorum & transmutationis, secundum ipsorum radices, in forma sphærica & specie permanente per dispositiones suas, inquantum sunt permutabiles & in toto transmutabiles in veram formam utilem perfectorum, essentiam conservando inquantum est possibile, ipsa ducere ad supremum & perfectum temperamentum. Sed in hoc libro cùm in discontinuatione loquimur physica, mandatum habemus de magistra domina naturæ. Quia ipsa nobis manifestè apparuit, & sua opera nobis aperuit, & aperta ostendit Ideo flendo & gemendo contra nos clamando dixit. Heu! quid a modo faciam, quoniam instrumenta mea mihi auferre & tollere conantur, & secreta mea deprædari, & discooperire me volunt: Et illa quæ formavi per licentiam Dei & magistri mei, ad mortem volunt me expedire. Ille est dolor, quem domina dixit natura coram suo presbytero gemo atque lugeo: & verè tam profundè flebat, quod nullum erat cor in mundo videns, quin compassione moveretur, ac insuper timore à fletu retardaretur. Nam tantus ejus corporis dolor erat quod usque ad spasmum ducta fuit propter dolorem & displicentiam, quam habebat propter opera bona, quæ in hoc mundo fecerat, adeo quòd illa dimittere volebat, nec ea amplius facere curabat, dum tamen licentiam à Deo magistro suo posset obtinere, cùm eum requisivisset super illo. Et ob hoc mandatum suscepimus, quod sua instrumenta habemus secretare, & custodire à manibus inimicorum suorum. Et hæc omnia in secundo libro declarabimus, si intrare poteris. Et ideo iste liber primus divisus est & partitus in quinque partes, & quinque divisiones, per generalia capitula.

Cum autem hujus partis Philosophiæ non possit tradi practica sine theorica præcedente, dicimus quod theorica est in parte illa, in qua dispositiones transmutabilium & mutabilium corporum ad temperamentum docentur, & demonstrantur in tanto, quantum est necessarium ad perfectionem nostri magisterii. Practica verò est illa pars, in qua forma & modus rectè operandi describitur, secundum exigentiam dispositionis præcognitæ per theoricam. Et ideo, quia neque dispositiones corporum supradictorum, neque suæ naturæ possunt esse cognitæ, nisi per considerationem rerum naturalium & innaturalium & contra naturam, pro meliori intellectu dividimus theoricam in tres partes, cùm dispositiones totius corporis permutabilis in genere non sint nisi tres scilicet temperamentum, intemperamentum & neutralitas. Primò sciendum est, quòd temperamentum sub rebus naturalibus comprehenditur, quia formaliter sua complexio est de partibus subtilibus & simul adunatis. In quarum compositionibus partium Philosophi diffusè locuti sunt, largè accipientes, in quantum potuerunt comprehendere continuationem & aggregationem partium, quando continuitas illa compositionem suam accipit. Intemperamentum autem comprehenditur sub rebus quæ contra naturam sunt, & ideo corruptio alio nomine vocatur, vel veri elongatio temperamenti, cum qua totum & sine ea nihil. Neutralitas verò continet medium partium prædictarum, alio nomine dicta ligamenta dictarum extremitatum, temperamenti videlicet & intemperamenti, aliàs dicitur dispositio media inter duas contrarietates.

CAP. II.

De Temperamento corporum, & Intemperamento, & Neutralitate, & de Medicina, & de Instrumentis naturalibus & innaturalibus & contra naturam.

Et ideo debes advertere, quòd verum temperamentum est dispositio naturalis corporum perfectorum, per quam actiones naturales perfectæ sunt in perfectione medicinæ, in qua sine alio medio perficiuntur, quæ intrant per totum, & per hoc debet esse naturæ dispositio qualitatis omnium corporum, & non actionis. Quia si corpus medicinale non est benè temperatum, cessaret omnino ad mutandum corpora imperfecta ad perfectionem, quæ cum debita projectione perficitur: verùm tunc nominatur potens temperamentum solummodo, quod sit aptum ad complendum actionem, quæ sibi datur per complexionem sui temperamenti cum complemento, quod ei datur per viam & modum projectionis notæ. Hæc actio reddit & ordinat medicinam aptam & habilem per suum temperamentum. Ad cujus cognitionem debet principaliter intendi & dirigi intentio illius, qui opus nostrum laborat terminare nobili temperamento per instrumentum sapientiæ prudentis. Quia considerationes, quæ circa temperamentum non sunt, nullo

nullo modo debent isti rei congruere, nam extraneæ & elongatæ sunt à voluntate & consideratiónibus artificis, & per hoc talis considerator exul efficitur à toto fine bono, sicut ille, qui est extraneus, & alienatus per suum opus superfluum, & phantasiam suam, quam perscrutatus est. Veruntamen temperamentum acquiritur per ingenium naturæ, aut magistri voluntatem in formando per intellectum ad unamentum rerum pertinentium & miscibilium scientiæ & artis informativæ in medicina unum habitum constituentis vel diversos aut plures. Quia temperamentum sicut est perfectivum actionis non clarius cognoscitur, vel rectius conservatur aut reperitur, quam per dictam scientiam, quia sive sit unus habitus, vel diversi: omni tamen tempore unus est solus terminus, & modus conservandi rectos terminos producendi ad finem dictum temperamentum, quod volumus significari per C. Intemperamentum, sive non temperamentum, est una innaturalis dispositio corruptibilis, quæ fit per elementariam dissolutionem, per quam immediatè corrumpuntur actiones rerum individualium & naturæ, per elongationem aut labilitatem sui temperamenti, quod venerat per continuitatem & colligantiam suarum partium compositarum com-

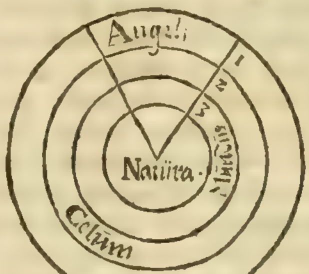
positione. Et illud intemperamentum volumus significari per G. in conversione de D. & F. in G

Neutralitas, neutraliter media, vel mediocritas, est dispositio in qua per modum medii se habituant actiones sui subjecti, ad conservationem speciei, quantum ad initium experientiæ sensus, & est significanda per E. quæ est descendens de B. & F. revertens in D. per quem formatus est C. sicut promisimus in practica, quæ est hujus libri secunda pars, dicere. Cùm diximus theoricam nostram in tres partes dividi, & ab aliis partibus convenit tibi fili devallare propterea debes considerare, quòd omnes partes theoricæ dupliciter accipiuntur, scilicet accipiendo terminos strictius, quàm capi poterunt secundum naturam suorum generum, secundum id, quod in se sunt. Et aliquoties secundum quod sunt signa recta & propinquiora secundum naturam ad aliquid significabilem respectum per cognitionem in corporibus temperabilibus. Sed fili doctrinæ, consideratio prima est, debitè procedere in ordine doctrinæ intellectualis aut intellectivæ, sicut reperies declaratum in tractatu de quæstionibus, capitulo quæstionali artis abbreviatæ, in decima quæstione: de quo secundus liber hujus scientiæ & artis completus est: quia nobilis memoria & nobilis instinctus & appetitus debet poni & fixari in corde artificis, cui secretum nostrum debet manifestari, in revelatióne quæ movetur à creatore totius intelligentiæ. Quia in consideratione hujus secundæ partis sine faciendo vim naturæ, ponemus secũ dum exigentiam magisterii nostri per processum nobis divinitus revelatum, nostrum secretum, quod est instrumentum perfectivum totius nostri magisterii, & totius naturæ, & illud ostendemus & docebimus filium artis, quod si sit fidelis & bonus, non revelabit, & specialiter filiorum artis ac scientiæ inimicis, nec illis, qui contra naturam operantur. Quia verè nunquam ab ore humano exivit illud, quod reperiet in secunda parte hujus libri post theoricam.

CAP. III.

De Principiis Naturæ in universali, & qualiter sunt extracta omnia à massa confusa, ad comparationem magni Mundi, de quatuor Elementis: & de quatuor primordialibus principalibus Principiis: & de omnibus rebus per magnam mundi formam eas reducendo ad magisterium nostrum, quod est forma minor, sicut minor mundus per miraculum.

PRincipia naturalia primordialia & succedentia in opere naturæ, sunt universaliter omnes extremitates: quæ esse possunt, & eorum media, sicut declarabimus Naturam primordialium principiorũ sub posse naturæ & Dei regis supremi & imperatoris cœlestis, qui solus in trinitate sine principio & fine Creator est, & superior omnium prædictorum principiorum succedentium, quæ extremitates & media in suis operibus naturæ sunt nominata; hanc naturã supremus Deus primò de nihilo creavit sua pura liberalitate & voluntate, pura substantia, quæ vocatur essentia quinta, in qua tota natura cõprehenditur de meliori & puriori parte hujus substantiæ, in tres partes divisæ: creavit altissimus Angelos, de secũda cœlos, planetas & stellas. Et de tertia minus pura fecit mundum inferiorẽ. Et hoc lius doctrinæ debet intelligere, non sicut tradimus, sed quemadmodum totum voluntate superioris Dei creatum est simul, sine aliqua successionis operatione, & sine aliqua materia præcedente, quæ successionem generis aspiciat, quia aliter non esset creatio, nec operatio divina, quæ respicit creationem entitatis venientis scientificè per creationem de nihilo in vera entitate substantiali: quapropter fili hoc, quod dicemus, & jam diximus, velis intelligere cum spiritu scientifico, & non agiographico, nec vulgarifico quia sic loquimur ad respectum naturæ operationum, cujus tu habes assimilari in nostro magisterio, & ideo dicimus cum sermone exempli, & quod nos benè intelligas, sicut jam dictũ est, & non ut scribitur. Nam supremus creator hanc partẽ in quinque divisit. Creavit namq; de parte puriori essentiam quintam elementorũ, rei cœlestis participalem, quam per O. significamus. Et de hac quatuor fecit partes, de quarũ prima puriori fecit ignem, qui est primum elementum. De secunda post eam magis pura, fecit aerem, qui est secundum elementum. De tertia verò puriori post aerem, fecit aquam, quæ est tertium elementum. De quarta autem

autem minùs pura fecit terram, quæ eſt ultimum elementu n. Primum autem volumus ſignificari per P. ſecundum per Q tertium per R. & quartum per S. Inquantum natura in elementalibus eſt magis perfecta, cum parva perfectione in toto perficitur. Nam una ab alia perficitur, per concordantiam proprietatum ſuarum, & earum quinti inſtrumenti, rei cœleſtis participantis, & in illa, quæ ab illis elementis poſtea deſcendit, cum parva natura, perfectione ſcilicet generationis, & corruptionis, & è converſo, quia ſuus inſtinctus ſive appetitus immediatè veniens eſt à creatione naturæ. Et ideo non perfectum eſt omnino, quod agit natura, reſpectu perfectionis, quæ à creatore venit, non per naturam. Quia tunc illud eſt ſine deſtructione perfectum. Ille enim inſtinctus vel appetitus naturæ, non poteſt rem perfectam facere, niſi perficiatur divina ſcientia intellectuali, ſicut in humana natura, quæ eſt rectificata per intelligentiam divinam, ſicut per bonum artificem opus pulchrum & bonum perficitur. Per hoc poteſt artis filius intelligere primorum elementorum naturam, poſt diviſionem ſubſtantiæ tertiæ primordialiter creatæ, non tamen intelligat, quòd ſubſtantia eorum ſit ſimplex elementum quintum, ſed ſubſtantia quarta, aut tertia, aut ſecunda, aut prima elementata de quinta parte, quam vocamus elementum primordiale ſubſtantiam ſimplicem, per quam dictæ quatuor ſubſtantiæ elementales ſunt elementatæ, quælibet ſecundum ſuam naturam, prout ſuprà declaravimus. Iſta quatuor elementa ſic creata remanent pura & clara ratione claræ partis naturæ, ab eorum creatione uſque ad tempus presbyteri, cujus peccato natura exivit, qui vocabatur genus, & ab eo à tempore à natu. Sed poſtmodum mortui ſunt homines, aves, beſtiæ, piſces, & aliqua naſcentia terræ deſtructa & cremata, per deſtructionem generationis, quæ verſa eſt de corruptione in generationem, & poſtmodum de generatione in corruptionem. Et ſimiliter de corporibus impuris eſt mundus reſolutus, & elementa corrupta, per quam corruptionem omnia per naturam facta & viventia ſunt, & fuerunt parvæ durationis. Quia natura in ſua materia groſſa & corrupta non poteſt tam perfectum quid facere, ſicut faciebat in ſuo principio, quod plus non habet ad continuandum ſuum opus primum. Imo natura utitur imperfectione ad corruptionem tendente, quia de die in diem naturam elementorum minus puram invenit, quia illud, quod poſuit in opere, perfectum opus emendare non poteſt, ſed ſemper paulativè decreſcit. Semper tamen natura ſecundum ſuum poſſe componit, & ponit ſimul partes fortiores ligamenti. Et per hanc doctrinam fili artis intendere potes verbum Salvatoris, quod in fine mundi omnia conſumet, quando veniet ad judicandum ſæculum per ignem, videlicet omne illud, quod non erit de veritate dictorum elementorum, & omne illud quod eſt de malo & impuro compoſitum & factum, confundetur, & projicietur in abyſſum: omne autem illud, quod ignis prædictus cœleſtis de virtutibus & pura veritate reperiet ſupra ſuam ſphæram, vivaciter requieſcet in æternum, & veniet ſupra ſalvatos felices: & malum & impurum ſupra damnatos cadit: per hoc autem poteſt elucidari & declarari conſideratio, quod omnis res in fine ad proprium locum ibit ſuum, unde primo movebatur. Eſt etiam intelligendum, quòd terra hæc, quam colimus, non eſt verum elementum, ſed à vero quinto elementata eſt elemento, pòſt per quintam ſubſtantiam elementalem corporis benè elementati, cujus terra formata eſt de quinta cauſa, & tunc reperies vacuum à virtute formativa prout corpus ſine anima, & ſicut putredo congregata in uno in materia ſine forma compoſita de prædicta infectione per reciprocam actionem elementorum unius ad alterū. In centro autem eſt terra pura, & verum elementum quam ignis ardere non poterit in die terroris, & ſic de aliis elementis. Tu cum elucidatione per elucidationem intelligas clarè, & addas principalem ſubſtantiam materialem, de qua ſine diviſione omnia formata in uno fuerunt, quamvis per diviſionem rerum loquuti fuerimus, non tamen ſit ſeparata ſua ſpecies, quæ eſt eſſentia quinta, quia ſubtrahes totam principalitatem elementorum compoſitorum. Et clarè cognoſces omnium rerū tria eſſe principia, videlicet artificiale, exemplare, & materiale.

Primum radicale principium artificiale, Deus eſt, omnium creator: ſecundum principium exemplare ab ipſo Deo movetur, qui dictus eſt ſapientia, tertium verò ſuccedens principium, quod eſt materia, creata per Deum, id eſt, ſapientiam: quæ movetur ab ipſo, eſt primordiale elementum, quod appellamus hyle, quod tibi, ſi benè intellixiſti, declaravimus, quod quidem quærere non eſt tibi præſumendum in ſua ſimplici ſpecie, ad incipiendum opus noſtrum, quamvis ſine ipſo ſcire opus noſtrū non poſſemus, neque ad finem deducere. Sed ipſum in compoſita ſpecie quærere debemus, ipſámque purgare, & per ignem evacuare, ut ſit pura & clara, ut ſuprà diximus, quòd omnia elementa creata ſunt à dicta ſubſtantia, & ab ipſa vivificata, ad creandum & corrumpendum. Quia neceſſarium eſt, ut naturaliter apparet, cum omnis res ſub lunæ globo exiſtens ſit creata & formata à dicta materia, quæ eſt hyle vocitata, quòd de illa ſit major influentia in omni re elementata, plus in una, quàm in alia, ſicut per naturam reperimus, & quòd ibidem quieſcit. Per hoc autem, quòd ſis certus, quòd nulla res mundi poteſt eſſe ſine hac creata & non generata, quia ipſe eſt collector & colligantia totius corporis elementati in opere naturæ, & ideo ipſum ὕλην vocamus naturam, & totius elementati primordiale principium, hoc eſt, omnium rerum elementatarum, quia eſt in ſua ſubſtantia ſimplex. Elementa, quæ ſunt materia naturæ, primitùs per divinam ſeparationem fuere creata, videlicet, terra, aqua, & aër & ignis, quæ ſunt elementa corpora ex primordiali principio, & ſimplici elemento, quod eſt in eis. Et ex illo intellectu procedit chronica Methanoſtrica, quæ dicit, quòd ſpecies elementorum in ſuis ſolis terminis inventa, & in dicto ſuo principio, quod eſt primordiale principium rerum ſuarum. Quare ſi iſtam quæris materiam, ad hanc intende, & illam eſſe purum ſubjectum, quod eſt unio & motio formarum, & in quo omnis forma in poſſibilitate retenta eſt, quia fluxibilitates & labilitates infinitas ipſa in motione continet, ſecundum illarum formarum diverſitatem tam extremas, quàm medias, quas accipit in ſemetipſa. Et ideo per ſimilitudinem ab aliquibus nominatur receptaculum formarum, quæ ex materia naſcuntur cœleſti, quæ fieret ſupra naturam ſuam. Et per alios philoſophos fuit foreſtum vocitata, comparando eam rei groſſæ & crudæ, ratione ſuæ poſſibilitatis. Et per alios philoſophos fuit poſſibilitas appellata, quia nullam formam habet actualiter, ſed omnem formam per poſſibilitatem ipſa continet, quaſi incluſam velut ſilentium ſine auditu, vel qui non vident, nec videri poſſunt propter tenebroſitatem. Et ſic debet intelligi iſta materia, quaſi de ipſa nihil intelligant. Et ideo ſcriptum eſt, quod ipſa eſt forma mundi, in quo autem modo ordinata ſunt

sunt elementa in mundo, de quibus omnia sunt generata, prout optimè patebit, & declarabimus in capitulo sequenti.

CAP. III.

De Forma minori, & de Principiis naturæ Mineralis simplicis per extremitates & media.

CUm de majori forma determinatum sit, postea descendendo de minori determinabitur. In qua sunt principia succedentia in opere naturæ magis propinqua secundum extremitates mediis suarū operationum propinquiorum. Et cùm dixerimus suprà, quòd principia sunt universaliter omnes extremitates, & omnia ipsarum media, hic dicimus, quòd primum & principale medium extremum vel extremitas, sunt quatuor elementa superius dicta,

quæ sunt extremitates elementatæ, & significantur per B. Secundum sunt vapores cōpositi ex ipsis elementis immediatè de prima compositione naturæ, & sine medio dicti, significati per C. in quos vapores omnia corpora elementata resolvuntur, ad intrandum novam generationem, & velis hoc retinere & intelligere, quoniam generaliter tibi loquor, ad attingendum finem illius, quod perquiritur. Tertium est aqua clara cōposita ex dictis vaporibus per condensationem suæ naturæ, quæ venit in dictos vapores quatuor elementorum, & illa est res argento vivo magis propinqua, quod quidem reperitur supra terram currens & fluens. Et istud argentum vivum in omni corpore elemētato succedēte à materia aeris est propriè generatum. Et ideo ipsius humiditas est valdè ponderosa, per aeritatē homogeneam, discurrentem per motum venti, per venas perforatas subterraneas, & cadit in mineris sulphureis causatis ex vaporibus calidis & siccis, & est significatum per D. Quartum est quædam substantia procedens ex minera sua, & infra ipsam, magis propinquam naturæ metallorū, quæ calcantis & azoth vitreus ab aliquibus nominatur, quæ est terra & minera metallorum, & alio nomine vocatur urisius, lucens & albū, in occulto rubeum, nigrum & viride publicè, habet colorem lacertæ venenosæ, immediatè generatus ex argento vivo materia supra dicta, impregnata ex dicto vapore calido & sicco sulfureo in sua resolutione cōgelata in lacertā, in quo est forma & species spiritus fœtentis in mixtione, cujus est calor mineralis multiplicatus, qui est vita metalli, & est significatum per E. Quintum extremum vel extremitas, sive medium sunt vapores immediatè generati per resolutionem & rarefactionē dicti vitrioli vitrificabilis: & hæc est prima & proximior materia generationi omnium metallorum imprægnata & apprehensa à naturali calore vivificativo, in forma & specie aquæ vivæ, de qua omnes hujus artis investigatores intelligere habent, in opere naturæ esse argentum vivum, sed non tale, quale invenitur super terram, nec erit, quousque in sanguinem apostematatum & venenosum primitùs vertatur, & significatur per F. Sextum extremum sunt sulfura facta per successionem, immediatè generata per naturam à substantia viva dictæ aquæ, de quorum vaporibus omne aliud argentum vivum coagulatur, & est retinaculum rectum; dictorum vaporum in illo metallo, cujus est vapor. Et hoc fit secundum depurationem, quam materia recipit per naturam, cum informatione tali qualis sibi administratur ad formam & speciem dicti metalli. Et talia sulfura significata sunt per G. Septimum extremum sunt metalla generata ex dictis vaporibus sulfureis, & argento vivo per successivam decoctionem, & sunt vera extrema sive extremitates, sive media imperfecta clausura, & in omni opere naturæ significata per H. Sed per corruptionem, quando extra ipsorum mineras extracta sunt, intendit natura rubificare & rubiginare, ad redeundum per motus circulares, illa corrumpendo, & iterum generando, tantum quod terminentur in novam generationem, per digestionem in suis mineris, in quibus sunt inclusi vapores resoluti ab illis corrupti, propter gravitatem suorum elementorum instinctu naturali, & ibidem suo motu digeruntur, quousque in speciem meliorem terminentur, sicut generatio carnis fit in corpore animalis, per cibi & potus digestionem, prout breviter declaratur in magica scientia & arte, quod sic incipit: manifestum de generatione & corruptione in metallis, &c. & cùm ibidem describitur de terminatione metaphorica & literali, quod cum alchymista nitatur dare aliquibus metallis formam, quæ sit similis alteri metallo, similis est pictori, qui in materia ligni vel lapidis infigit & figurat formam hominis, aut bestiæ artificialiter, quæ forma discrepat & differt à materia. Quare in illo casu dictum est, quod cum forma sit suæ materiæ extranea, brevi tempore corrumpitur, taliáque opera non bonis naturæ operibus assimilantur, & de hac assimilatione vide capitulum, quod incipit: Cum igitur, &c. Tales enim alchymistę & pictores in suis operibus & materia non assimilantur operi naturæ, quia dare nesciunt informativam virtutem materiæ convenienti, quæ institutionē & instinctum habet recipiendi illam, quando ei administrata est per informatorem naturalem, sed per scientiam & artem cognitam, ipsaque est naturæ substrata, quæ exemplaris est dicta. Magister subtilis ingenii ac ingeniosus in suo opere assimilatur operi naturæ in conservatione speciei mineralis, & format rem tali virtute, quòd superat omnem cursum naturæ. Et per hoc potes cognoscere, quod opus naturale potest regi scientia & arte operatoris, secundum proprii instrumenti doctrinam. Et scito fili, quare homines nesciunt uti eorum memoria, entia & entitates mutabiles & vertibiles investigando, neque eorum voluntatem eligendo, & recipiendo etiam bona, mala, quæ sunt contra naturam, dimittendo. Et quia istas potentias in artificiis ponere nesciunt, quæ sunt illorum instrumenta, & de quibus te in secunda parte artificiali nostra informabimus, ut entia realia possis attingere in magisterio nostro, qui per activitatem illarum scientiam habituatam cum delectatione recipies, per quam intellectus cum una specie attingit aliam, & in ordine unius speciei attingit ordinem alterius speciei, & sic habebis ordinatam delectationem ad intelligendum proprium & commune. Et ob hoc scien-

ſcientiæ, quæ ſunt poſitivæ & non probativæ, groſſificant intellectum, & impediunt illum ad intelligendum neceſſitates entium veriſſimorum, ſicut declaratum eſt in arbore philoſophiæ deſiderata in tertia diſtinctione, in capitulo, Intellectus de paſſionibus F. Q. Per quod apparet, quod multi in magiſterio noſtro per ignorantiam habent inordinatam paſſionem. Quare fili per capitulum ſuccedens, alia tibi dabimus principia, tali intentione, quòd ante dicta metalla ſignificabuntur per H. Et ſit nota illorum, qui non habent patientiam in magiſterio.

CAP. IV.

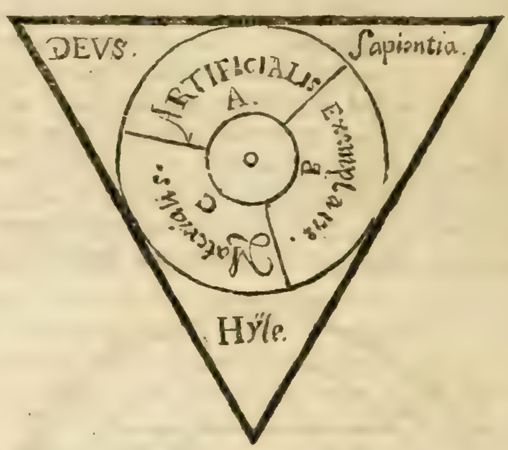
De Principiis hujus Magiſterii, & de quibus factum eſt, & quot ſunt in numero, & de converſione ipſorum.

PRima radicalia principia noſtro magiſterio ſunt tria principaliter, videlicet, aqua viva, & fœtens ſpiritus, de quibus creatur ſulfur, quod eſt lapis noſter. Sed cùm illa non ſint in ſua actione ſuper terram, prout nobis opus eſſet, imò in actione ſint terreſtria, in forma metalli, in qua eſt eorum potentia, ideo ſuæ naturæ extremitates accepimus per artis noſtræ media, recurrendo ad ſubſtantiam unam infra ſuam mineram, ſcilicet D. E. & H. Et cùm illa ſint remota, & contraria per ſuæ extremitates naturæ, ſcientia diſtricta nobis oſtendit, quòd capiamus F. quæ eſt diſpoſitio media extremitatum ſuæ naturæ, quæ diſpoſitio elevata eſt de D. ſicut apparet per figuram A. inferius declaratam in ſecunda parte capituli ſubſequentis, ſic ut per F. D. convertatur in E. ut omnia vertantur in B. & quod B. per circulationem reducatur in E. à quo extrahes F. in magiſterio noſtro, loco aquæ vivæ & fœtentis ſpiritus, quia ſic F. poteſtatem habet convertendi D. in H. per ſuarum formarum conſervationem, cui actualiter erit totum illud, quod erat in potentia in opere naturæ mediis melioribus extremitatum cauſa & ratione, quia in F. & D. ſunt actualiter F. & G. & H. cocta & pura, ac fortiter digeſta naturæ ſapientis ingenio. Quare convenit niſi removere & ſeparare unam partem de D. & unã partem de E. & tunc habebis F. in opere artis aſſimilare naturæ in omnibus melioribus modis per adjutorium C. & D. quæ venerunt de H. & F. qui deſcenderunt de H. in B. à quo fit F. qui converſus eſt in G. curſu naturæ in noſtro magiſterio. Et illud G. eſt prima & proximior materia, de qua creamus & facimus noſtram medicinam perfectam, quæ eſt fermentum elixiris.

CAP. V.

De Approximatione Temperamenti reſpectu naturæ, de genere ſecundum regulam ſcientiæ, de extremitatibus, & de mediis, & de ipſorum diviſione in principiis eſſentialibus.

PRopter quæ potes conſiderare, quòd res naturales ſunt illæ, quæ ſunt neceſſariæ habitudini temperamenti, ſecundum rationem generis ſui, quæ deſcenſum habuerunt ab extremitatibus & mediis ſuis & ideo dictæ ſunt res naturales, ſine quibus aliqua naturaliter corpora non poſſunt eſſe temperata. Quia quando res, cujus caput eſt rubeum, pedes albi, & oculi nigri, apparet, tunc eſt magiſterium, cùm de iſta re temperamentum conſiſtat: quamvis enim corpus medicinale poſſit eſſe tempe- ramentum abſque tali humore, ſcilicet innaturali, non tamen abſolutè ſine tali humore. Quare opus eſt, quod omne medium naturam ſentiat extremitatum ſuarum, cauſa & ratione ſui temperamenti, & per hoc invicem * elementa ſunt reciproca, ut primæ ipſorum qualitates ſe mutua & æquali actione corrumpant, tranſitione per virtutem, quod ambobus, participat, ſecundum appetitum naturæ, nec ad hoc eſt medicina ſine humiditate, vel calore, aut genere: quia ſine tali vel tali humore non habet inſtantiam aut potentiam in operatio-

nibus, & ideo ſolas operationes debet capere & operari ſolummodo per actiones debitas proprietati, elixir per temperamenta magis generaliter: per ſiccum naturale, idque poſt ſuam tranſmutationem, & ideo cùm metalla infirma & mollia convertantur in unam temperata actione ſuam ex ſe ſuſſerant ignitionem cum ſubtilitate, tunc dicitur operatio naturalis, licet ſit ceſſatio, ut requies beſtiæ ex actione ſenſibili, quæ veniebat in ſua tranſmutatione per virtutem elixiris: & ſic temperamentum corporum mundatorum tranſmutatorum non eſt ſine operatione naturali. Rationem hujus debes intelligere in medicina ſuprema, ipſaque integraliter verti & mutari. Sed quia nimis diffusè, per nimiã imaginationem phantaſticam, poſſes errare caſualiter ſecundum intellectum trium prædictorum, pertinentium theoricæ, quæ continet in ſe principia prætacta generaliter tradita, ideo ſpecialiter nos inſtruemus terminos remotos trium principiorum neceſſariorum iſtius ſcientiæ, & artis divinæ. Quia cum tibi dixerimus, quod per intentam conſiderationem harum rerum naturalium, non naturalium, & contra naturam, debes habere notitiam materialem & eſſentialem temperamenti, per omnes ſuas partes ſubſtantiales, & etiam accidentales, ut ſcias te regere in dicto magiſterio noſtro, dictis principiis ſic à te comprehenſis. Habes tamen intendere non de pluribus aut multis, ſed de tribus tantùm, per ſe, ſingulariter ſtantibus, ut intelligere potes ex capitulo prædicto de principiis ipſis in noſtro magiſterio, per quæ nos comprehendimus hoc temperamentum. Et per hoc dicimus, quòd rerum naturalium tria ſunt genera, videlicet animale, vegetabile & minerale. Genus animale in ſua ſpecie multiplicatur, & dividitur in tres differentias, ſcilicet, in activo ſpermate, quod eſt naturale ſperma, in paſſivo ſpermate, & illud eſt innaturale, & in ſanguine menſtruali, & illud eſt contra naturam genus vegetabilium eſt in ſementis ſeminibus ac radicibus, quæ ſunt naturalia, continentia non naturalia, & per hoc eorum complexio eſt Hermaphrodita, maſculino & fœminino conjunctis, juxta humorem & humiditatem terræ menſtruo pluviali per aerem aquam continentem, quæ ſunt contra naturam. Genus verò mineralium in

* *Vertas, ideo elemẽta & corpora unũ & aliud ad invicem.*

in tres dividitur differentias, quamvis omnia metalla sint, & exitum habeant à materia una, & sic sunt complexionis Hermaphroditæ. Prima differentia naturalis est, ut aurum & argentum, quoniam argentum vivum in se suum proprium sulfur continet, quod per se congelatum est, pro medio in aurum, & pro alia medietate in argentum, post conversionem ejus in sulfur, albo & in rubeo. Ob hoc sunt duo spermata naturalia, scilicet aurum & argentum, sumendo largè, quando largè dicimus, hoc fit ad differentiam illius, quod perficit elixir nostrum. Et sperma innaturale est sicut plumbum, & innaturalium & immundorum metallorum, sicut plumbum, stannum, cuprum, ferrum, sulfur & argentum vivum, & rerum quæ contra naturam sunt, sicut atramenta, sales, alumina, tuthiæ, marchasitæ & arsenicus, & omnia, quæ devallantur à aliis generibus vegetabilium & animalium, de quibus potest fieri humidum menstruale, secundum magis & minus tendendo ad perfectionem vel imperfectionem. Et ideo minerale genus solummodò additum est per figuram similitudinis generaliter inter ista naturalia, innaturalia, & contra naturam duorum generum, scilicet animalis & vegetabilis, quia de ipsorum natura propinquiorum alterationem accipiunt in claritate luminosa. Et per hoc intelligere potes veram comprehensionem recipiendo naturam magis propinquam suo generi, secundum quod te potes informare, per testificationem vulgaris experientiæ in terra lunariæ, natura cujus est nostri lapidis rectificatio, quia propter hoc liberaliter nobis data est.

CAP. VI.

De qua re debet extrahi Materia conveniens & magis propinqua, ad faciendum Magisterium, de conversione unius elementi in alterum.

CUm igitur clarum sit atque manifestum, quòd proprietas temperamenti in corpore metallico sit de natura metalli magis propinqua sibi, sicut experientia, quæ non mentitur, affirmat atque demonstrat, effectu nobilis resistentiæ in fusione bona, & fusione permanente in ignitione: & hoc fit propria forma & natura, ut dictum est, & magis propinqua suæ materiæ minerali, sicut de sua mineralitate descendebat in partes individuales suarum propriarum specierum, de quibus trahes materiam suæ formæ convenientem, quæ est sibi debita secundùm exigentiam speciei individualium sine accessu ad extremitatem vel contrarietatem, vel divisionē, sed cum perfecto amoris vinculo sine aliqua re alia se jungunt, simul à reali unione, nec disconvenirent unquam individualia tam diu, quam diu firmari poterunt secundum cursum naturæ à suis nobilibus speciebus, unde exit vera forma, quæ quidem in suæ proprietati magna potentia vadit contra solem, quem natura creavit. Et ideo tibi dixi fili, quod accipias naturam dictæ progeniei, in quo luminaria duo & claritates eorum hospitatæ sunt, & permanentes, quæ super terram radiare non cessant, & sunt sol & luna, qui per suos radios ignem obscurant. Nota igitur Fili, & qui non recepit hanc materiam in opere suo, assimilatur pictori, qui formam cognitam in materia remotam & longinquam depingit, sicut suprà diximus in capitulo, in quo de forma minori tractavimus. Et inter corpora innaturalia recipies volatile corpus, hoc est, argentum vivum, quod continet naturam suam infra concavitatem ventris sui, quem taliter sibi adhæret, quod nullus habere potest, nisi quadam amicabili concordia, quam natura in quadam amoris attractione non fideliter docuit: ex quo ei valdè multum tenemur, à quo ligamento amoroso fortiter detinetur & arrestatur. Et ideo inter innaturalia positum est, non omnino tamen tanquam non naturale. Quia tunc in numero illorum esset, quæ sunt contra naturam. Et ideo dictum est medium, participans cum naturalibus & contra naturam, quia ab intra retinet naturale corpus, & substantiam puram, quia est proprium ligamentum & retinaculum illius & proprietatem ipsius, quod est exterius, educit id, quod est intus cum ipso, quod est contra naturam. Quando igitur videre volueris naturam operari, projice intus, & conjunge ei naturale cum liga sui amoris, iracundus erit. Istud autē nomen innaturale, largè recepimus in hac arte pro omnibus rebus continentibus in centro sui corporis naturas passivas, ad respectum activorum. Et nos diximus superius, quòd in centro terræ terra est virgo, & verum elementū, & quod illud est creatum per naturam: igitur natura est in centro cujuslibet rei, sicut apparet per dictum caput: & in capitulo præcedenti, quod facit mentionem de prima forma mundi, quomodo dominus Deus noster instituebat mundum, & formabat naturam, ut melius eorum naturæ detinerentur per nostram theoricam secundum genus suum, ut scias quas accipere debes in magisterio regali, & quas dimittere debes. Patet indubitanter quod per naturam dicuntur ad generationem sui generis, qua sunt secundum suas species, sicut patet de spermate animalis, cum cōjunctione caloris sui naturalis masculi. Et per hoc intelligere potes, quod in naturaliū specierum virtutes remotæ sunt, & propinquo medio, quod participat extremitatibus naturalium specierum, & contra naturam secundum plus & minus, secundum quod tota generis illius natura discrepat, & recedit, vel concordat speciei: quia per genus non debet discordare natura, nisi tantummodo per speciem, cum appropinquitate amorum quæ nascitur à sua proprietate, sicut aer ab igne, & ab aqua, in quo est eorum proprietas media, sicut est continens naturalium & contra naturam. Quando nos dicimus tota natura, dicimus hoc ad differentiā naturalium, innaturalium & contra naturam, quia omnia sunt unius generis. Et tamen sic loquuti sumus, quod natura generis in sua generatione discordare non debet, hoc debes intelligere immediatè ad recipiendum formam cujuslibet rei viventis. Quomodo natura bruta per alterationem revertitur cum operatione humana totum hoc videre potes, sicut de vegetabilibus. Sed non recipiunt formam unquam animæ & hominum, donec vertatur eorum genus in humanalibus. Tunc dico, quod spermata veniunt ad hoc, quod dictum est cum multiplicativa virtute, quæ est spiritus, ex quo individualia sunt generis jam dicti, unde homines creantur per virtutem spiritus & hoc institutum est per creatorem, ut quodlibet per hominem ei faciat honorem vel minor natura vertitur ad majorem, quare exaltatur de multùm magno valore. Igitur si volueris naturæ herbarum assimilare metalla nostra, vel bestiarum per entium realium naturam, facies genus eorum per mensuram, & tunc recipere poterunt species & veras formas, si tu facias in igne per fermentum fortiter & firmiter permanere. Et hoc tibi dicimus in secunda parte, dum tamen secretum teneas quia totum fit arte & scientia. Et nulli dices, nisi velis majestatem philosophorum & secreta eorum accusare.

ſare. Et juro tibi ſupra animam meam, quòd ea ſi reveles damnatus es. Nam à Deo omne procedit bonum, & ei ſolum debetur. Quare ſervabis, & ſecretum tenebis illud, quod ei debetur revelandum, & affirmabis quam per rectam proprietatem ſubtrahes, quæ ejus honori debetur. Quia ſi revelares brevibus verbis illud, quod longinquo tempore formavit, in die magni judicii condemnareris, tanquam qui perpetrator exiſteres contra majeſtatem Dei læſam, nec tibi remitteretur caſus læſæ majeſtatis. Talium enim revelatio ad Deum, & non ad alterum ſpectat. Et inter illa quæ ſunt contra naturam capiendo unum liquorem, qui eſt corruptio & ſeparatio ſpolii corporis dicti volatilis, hoc eſt, argenti vivi, quod eſt cauſa continuitatis partium illius liquoris in dictis duobus luminaribus & claritatibus ſine illarum perditione in ſuo genere, ſed remotè & propinquè participat ſecum vim re menſtruali infirma & corruptibili, ſicut res menſtrualis, de qua, quando fermentata eſt & albificata in humiditate ſuorum ſpermatum, nutritur infans ſicut ſub mammilla puer, quia virtute humiditatis duorum ſpermatum ſanguis menſtrualis virtute ſuæ naturæ vertitur in humiditatem radicalem. Et quando dicimus remotè, hoc eſt, ad differentiam rerum naturalium, & quando propinquè dicimus, hoc eſt, ad differentiam rerum quæ ſunt contra naturam. De his tribus rebus, fili, magnum draconem extrahes, qui eſt initium radicale & principale firmæ alterationis. Et in iſto tuam firmabis diuturnam & continuam conſiderationem, per inſtrumentum rationis naturalis. Et melius tibi hæc declarabimus in capitulis ſubſequentibus practicis.

CAP. VII.

Quomodo non ſit niſi unus Lapis Philoſophicus, & de Aviſatione ſuæ purgationis.

DIcimus, quòd non eſt niſi unus Lapis Philoſophicus à rebus ſupradictis noſtro extractus magiſterio. Et ideo quando de novo venit in mundum, non debes ei addere alium pulverem, vel aquam aliam nec aliquam rem extraneam niſi illud, quod in eo natum eſt, ſuæ naturæ propriæ radicalis, & mater ejus quæ eum paſcit, & portavit, & ſulfur, quod formavit lapidem ſuum in colore cœleſti. Sed antequam ex toto extrahas, foras purga eum, & munda ab omnibus ſuis infirmitatibus, quæ ſunt contra naturam ſuam, phlegmaticis terreſtribus & corruptibilibus quia mors ejus ſunt, quibus circumdatur, quæ ipſius vivificativum ſpiritum mortificant, qui habet poſſe ſuſcitandi eum de morte ad vitam perennem contra bellum ignis, donec mater in ſublimi naturæ mobili quieverit, incorruptus, & honorabilis naturæ mobilis in magna puritate ſine aliqua corruptione quieſcat. Et ideo fili, niſi ille ſpiritus à ſua ſeparetur morte corruptibili, corpus ſuum tenebroſum radiare non poterit, neque de ipſo fieri matrimonium inter corpus & ſpiritum, ſcilicet inter ſulfur & argentum vivum.

CAP. VIII.

Quomodo appellatur Lapis, ratione ſua proprietatis, & natura ipſius.

ISTum ſpiritum appellamus in Teſtamento noſtro ſpiritum petroſum ac lapideum, quia poteſtatē habet retinendi lapides contra ignem, & conſervandi ac vivificandi corpus mortuum, à quo exivit, cujus virtus & proprietas in nullo alio ſpiritu reperiri poteſt. Et ideo quando corpus ejus tranſivit de morte ad vitam, purum eſt, mundum, album, & clarum, reſplendens in ſubtilitate magna, qua ſuperare facere debes ſubtilitatem ſpiritus fermentabilis cum ſua fortitudine ac ingenio, Quia groſſitudo fermentabilis ſpiritus debet ſubtilitatem corporis circumdare, & aſcendere ſuper, & hoc per proprietatem ingrediendi quam portat in ſe, quæ eſt proprietas penetrativa. Et ideo nulla corporis groſſities debet aut poteſt amovere proprietatem ejus magnam & penetrativam, impedimento à ſuo contrario provenienti. Et hoc modo manet & manebit corpus indutum ab extra claritate pulchra, quia ſpiritus ejus potatus eſt, & corpus intravit ſpiritum, qui eum ſuſcitavit, & terminavit in forma pulveris multum ſubtilis, fluentis & fundentis in inſtrumento ignis fuſione levi ſine fumo, qui eſt ſicut ignis ardens, quando flamma tangit eum, cum alteratione permanente, quæ facta eſt amplexu amicabili naturæ, retinente propriam naturā ſuam alleviatione perenni, & illud leviter fit cum practica, quàm à theorica reperimus, quæ nos his verbis pulchrè & levè monuit.

CAP. IX.

De Præparatione Lapidis.

PRæparatio lapidoſi ſpiritus ac fermentabilis eſt, quòd recipias de ſucco lunariæ, & ſudorem ejus extrahe cum igne parvo & levi & habebis in tuo poſſe unum de argentis vivis noſtris in liquore & forma aquæ albæ quæ eſt ablutio & purgatio Lapidis noſtri, & totius ejus naturæ. Et iſtud eſt unum de principalioribus ſecretis, & eſt prima porta prout intelligere potes rationibus antedictis. In iſto liquore rectificatur magnus draco, & projicitur à magno deſerto Arabiæ, quia immediatè ſuffocaretur præ ſiti, & periret in mari mortuo, quia jam poteris ſcire quia frigiditas magna calorem parvum extinguit: verte igitur ipſum & mitte in regnum Æthiopiæ, unde naturaliter nativus eſt; quia dicimus quòd niſi vertatur, & ponatur in terra ſua, recedet, & aliam intrabit regionem. Quare de certo ſcias, quod omne aliud clima, vel alia regio noſtro lapidi mortem affert, velato non ſcientibus ac ignorantibus, & per nos cognito.

CAP. X.

De qua re eſt Lapis, & quid dicitur, & quomodo ipſe eſt de quatuor elementis, & in quo loco reperitur, & de verbis contra mendaces & deriſores.

IDeo debes cognoſcere clarè, quòd ſpiritus noſter ſecum portat ſuæ regionis proprietatem. Et hac ratione allegoricè oportet dicere, quòd magnus draco de quatuor eſt elementis, & non intellectu literali, prout ſcriptum eſt, quia ſit terra, aer, aqua vel ignis, ſed ſola natura eſt & una, quæ continet in ſe naturam & proprietatem quatuor elementorum, & hæc proprietas venit complexionaliter in dicta ſubſtantia naturæ, per actionem qualitatum primarum elementatarum, & nunc transformatarum in proprietatem & ſpeciem metalli,

talli, tolerantem ignem in suis perfectionibus: & sic abscinduntur & disrumpuntur dictæ primæ qualitates per mutationem suæ mixtionis, quæ facta est per alterationem, usque quo sint in hoc substantiali medio in quo est species solis aut lunæ, vel alterius, quæ debet & potest per naturam constitui: quia prædictum medium, in quo dicta species salvanda est, tantam habet latitudinem & longitudinem, quanta potest esse partium individualium similitudo hujus speciei. Et ideo cum sit de proprietate illius naturæ sustinendi ignem, non potest, nec habet aliquid, nec facit proficuum, quousque totus motus illius mobilis non corruptus arrestetur. Sed eo non obstante, quando jam effectus fuerit de proprietate ignis excellentissimi, potest tolerare corruptionem asperitatis ignis. Et ideo potest tua intelligere speculatio modum, per quem natura nobis ostendit operationem suam, quod est ad exemplum hujus scientiæ dicendo, quod non est transitus de primo ad tertium, nisi per secundum, quod participat cum eis secundũ naturæ velle. Et per hoc desiderium nostrum conquisivimus, per media transeundo, quæ sunt conservatoria & retinacula suæ speciei contra bellum ignis. Et per hæc præambula potes intelligere rectum, & verum tempus limitatum respectu naturæ quod debes habere & conservare in certa latitudine, quousque crees rectorem & & principale medium, in quibus ultimatæ species se salvari habent, quia medium est subjectum materiale vel reale genus, in quo continens influit suam virtutem, & primordiale generationis initium, in qua determinatè elementa fixanda sunt cœlesti virtute. Omnia enim antedicta coram oculis nostris manifestata sunt per experientiã, scientia clara nobis per naturam ostensa, divinæ præcepto prædestinationis. Et ultro tibi securè dicimus, quòd de natura herbarum medium creavimus, conservativum speciei mineralis, & suum transmutavimus ignem, in colorem metallicum, in mutatione speciei mineralis. Charissime fili intellige, quòd lapis non est nisi una natura, in quatuor partes divisa, secundum proprietatem suorum elementorum resultans per proprietatem suarum concordantiarum, ut sit ligamen, & ligamentum in posse omnium quatuor elementorum, sicut largè tibi declarabitur. Nam alio modo spiritum per suum corpus non possumus, nisi à propria sua natura detineatur, & arrestetur, quæ ligamenti eorum proprietas est. Et ideo adverte diligenter, quod ne proprietas spiritus, qui à corpore exivit à nimio calore, devoretur, quia non posset corpus suum reducere ad medium in quo spiritus secundus influit suam virtutem, videlicet speciem solis aut lunæ, & illud est argentum vivum nostrum quod aptè & habiliter nostri sulphuris tincturã accipit in quo lapis noster dissolutus est, & resolutus in tali aqua, ut suprà diximus. Et in tali aqua nobis apparuit, non in aqua fontis aut pluviæ. Quare si cũ igne magno fueris operatus, proprietas dicti spiritus, quæ inter vitam & mortem participat, separabit se, & anima recedet in regionem suæ sphæræ. Iterum tibi dicimus & clarius, quòd per creatorem, qui nec salvavit generare lapides, transeat rivos, quia sic reperitur exaltatus in fluviis, est ipse cum magno posse. Et nihil mundi appone extraneum, dando sibi illud, quod de ipso exit & nascitur, & pro vero illud à dracone exivit, & à fœtido ventre. Et in secunda parte tibi totam dicemus sententiam. Custodi igitur illum à gigantibus & tyrannis mundi, ut supra diximus. Positi enim sunt in unda aquæ, à quibus multum timemus. Quia nihil sufficit eis, quin faciant populo pacis tale malum, ac martyrium, unde gens confunditur, & ponunt totum mundum ad confusionem. Quare istud secretum per superiorem nobis datum est, tanquam surdo à domino revelandum, quousque filiis sit manifestum per prudentiam divinam, per eorum nobilem intellectum. Et ideo quandoque garrulatores Clerici, Legistæ, Artistæ, seu mundani medici, & alii plures, de quibus loqui non audemus, qui credunt aquam vivam facere, & totum non valet unum ficum, quia nostram credunt Philosophiam deprædari, & se deprædatos reperiunt, & ideo tales perdunt inde vitam. Custodi igitur fili ignem & regimen spiritus, & vide, ne evanescat præ nimio calore, sed retine cum amore, & custodi eum à magno calore. Quia si anima recesserit, spiritus non poterit vivificare corpus, cùm aliquid dare non possit, quod in eo non est.

CAP. XI.

De Divisione & Resolutione Lapidis ad convertendum ipsum.

IN toto magisterio nostro necessarii sunt tres spiritus principales, qui sine consummatione suæ resolutionis non possunt manifestari. Et nominantur alio modo tria viva argenta. In quibus Lapis noster est dissolutus & versus, per suæ naturæ mutationem, per contrariam & diversam digestionem, quæ fit per elementariam circulationem, per reciprocationem, in sua primordialia generationis initia. Et quia resolutio est totius primæ portæ habitudo nostri magisterii, quam declarare volumus secundum exigentiam reductionis & conversionis sui lapidis in tribus spiritibus, quorum quemlibet habes conservare secundum propriam naturæ cujuslibet ipsorum proprietatem secundum quod requiritur in perfectione ultimata nostri magisterii, per dictam resolutionem divisam in tres partes principales. Prima est corporalis, & vocatur in lingua Oritana, Recsage: secunda spiritualis est, & vocatur, Agazoph: tertia autem spiritualis & corporalis, & vocatur Ubidrugal. Et in omnibus istis draco noster quiescit. Recsage est solutio humida in corpore, & sicca in spiritu. Agazoph in duas dividitur partes, in Periminel, & in Adulphur, & Ubidrugal consummatio est finalis nostræ trinæ dissolutionis, quæ sine sorore sua nec haberi, nec cognosci potest. Prima pars solutionis Recsage, non est aliud, quàm diminutio partium grossarum in minutissimas partes & subtilissimas, vel reductio grossi in simplex, in mutatione formæ specificæ in formam contrariam & corruptam, stantem in suo corpore, & non in forma aquæ de nubibus cadentis, neque in forma metalli in diversis preciis constituti, sed in forma terræ aquosæ & aquæ mineralis subtilis, stans in vase profundi inferni. In cujus ventre natura sua mundatur in suis primis luminaribus in tenebras obscuras, quæ aqua & terra per excitationem suarum percussionum in diversas partes multum subtiles fœtentes, ut sulfur fugiunt altius omnibus elementis in regionem ignis, quas tum oportet multum diligenter custodire, si per istud portellum vis intrare. Tibi enim opus est, ut benè scias regere te, & reducere, quæ possit ingredi & exire, si ad secundam solutionem Agazoph transire desideras. Idcirco attende hîc, quòd menstruale spermatum condensatur de sua aëritate in aquositatem

grossam, per resolutionem spermatis fœminini, quod est in menstruali cum amplexu vaporis crudorum, quod est in forma aquæ, quæ est de vapore magis crudo. Et illud, quod est magnum coctum cum magis continenti ex natura, ascendit in forma corvi nigri in aere, cujus caput rubeum, pedes albi, & oculi ex saphyro. Et hoc totum nihil est aliud, nisi aër & humiditas radicalis p.p. generatum ex calore & natura supremi metalli. Et alia natura cruda, quæ est causa condensationis menstrualis, quæ manet inferius, est causa, & materia conjunctiva & congregamentum lapidis regalis, qui in naturam frigidam est versus, quia calidam suam perdidit naturam per resolutionem. Quapropter sic defimes dictam dissolutionem. Definitur autem sic: Dissolutio est actio & passio contrariarum qualitatum, per quas virtutes elementorum inter se moventur per minimum pulverem. Aut sic definitur: Est motus, qui facit comminutionem de partibus insensibilibus diversis in specie, & similibus in genere, conjunctis in forma confusa liquorosa, & per corruptionem subjecti. Nam de qualitatibus contrariis mediante excitatione elevatis in ignem nigrum absque extranea divisione affectantes tum divisas operationes geminante in generatore. Alio modo dissolutio definitur: Dissolutio est instrumentum subtiliativum, factum cum exercitatione caloris conjuncti cum motu continuo, per quem qualitates contrariæ insimul operationes tangunt se, & miscentur in corrumpendo partes individuales, sub conservatione suæ speciei ad opus generationis. Fili hæc prima dissolutio nihil aliud est, quàm disligatio simplex partium subtilium descendentium à prima natura in germen, in quo calor naturalis debet calefieri, qui est instrumentum, cum quo habet operari virtus informativa, quæ est introducta in materia absque separationibus actualibus partium germinosarum, unius ab altera quæ separatio indiget, quòd cum applicatione amoris naturæ in secunda camera fiat, prout declarabimus per beneficium secundæ resolutionis Agazoph, in secunda parte suarum quatuor figurarum. Sed antequam ad illam transeamus, opus est, quòd inter Recfage & Agazoph conservetur digestio pepanticis sui temporis spatio, prout declarabimus in practica nostra, quia calore pepantico putrefit germen nostrum termino naturæ, & facit eum postea crescere & fructificare. Sed p[illegible] in suam naturam primam vertitur sulphuris & argenti vivi, quod fuit germen argenti vivi, quod mutabitur in lapidem albiorem nive. Et ideo dissolvatur primum corporum forma in Mercuriale germen per solemnem operationem, & statim per inflammationem pepanticam in suo ventre intrat alia forma per corruptionem formæ germinis, & elementis mixtis corruptis insimul in forma corporis nigri. Quia elementa conversa virtute caloris naturalis, qui est in materia excitata & festinata calore temperato cœli in minimis partibus miscent se, alterant & corrumpunt sub conservatione speciei gubernatæ per calorem non cremantem: quæ corruptio est nostri argenti vivi generatio, prout in secunda parte, & rota circuli declarabimus. Quia ibi de suis principalibus coloribus determinabimus ac de saporibus, odoribus, grossitie, simplicitate, subtilitate, & ponderositate. Et hæc est præparatio solemnis, quæ est caput & fundamentum creationis nostri cari infantis. Et modus hujusmodi creationis est iste. Abjice humorem, ubi submersus est draco usque sit corpus munitum cœlestiali spiritu. Et hunc nominamus ignem quem Deus sanctis & sapientibus Philosophis concessit per revelationem, antequam nasceremur, & postea nobis, ut ei absque indigentia serviamus. Quia monstrando nobis exempla per cursum naturæ qualiter ei teneamur, & ideo debemus eum precari, honorare, servire, laudare, benedicere, adorare, glorificare, & amare absque aliqua sorditie, vitio aut peccato. Ob hoc, quia ipse monstrat novis cognoscere suam veraciter potestatem, & nos amavit, postquam nos hæc videre fecit. Fili noster Lapis jam factus est, postquam creatus est congelans argentum vivum, & in elixir conversum. Et hanc operationem reiterabis, quamdiu lapidem multiplicare volueris, sub conservatione caloris naturalis, qui multiplicat speciem suam cum substantia argenti vivi.

CAP. XII.

De Dissolutione Lapidis in forma speciali, & de Mutatione nominis sui.

Sic philosophando potes habere notitiam, quòd prima & principalis intentio in nostro magisterio est, lapidem dissolvere per mutationem suæ naturæ in argentum vivum, & illud est primum elementum in sua natura minerali propinquando, & per hoc radix est, & primum elementum compositum de omnibus corporibus liquabilibus, & pater duorum luminarium. Ideo in hoc solo convertuntur per solemnem resolutionem, & postea in sulphur convertuntur. Quia argentum vivum natura continet suum sulphur proprium per vaporem, cujus seipsum congelat in Lapidem Philosophicum, qui postmodum potestatem habet congelandi omne aliud argentum vivum, per magisterium nostrum: & hic lapis dictus est sulphur, & materia appropinquata perfectæ naturæ metalli, per quam natura inter sapientes nobilis & dignissima reputatur, de qua Philosophi faciunt medicinam fortem, & solemnem multum, & hanc appellant elixir vitæ, quia in humano corpore superlativa & ultima consolatio est. Et hac intentione suæ compositionis dabimus notitiam in hujus libri parte secunda, per quam cursum omnem dictæ medicinę concludemus in conservando locutionem per modum medium, ut melius intelligamur, per modum & mediam vitam naturæ. Et ideo apparet, quòd intellectus instrumentaliter dirigitur, & ratione ducitur, per formam mediam in hac præsenti arte & scientia. Et ideo non convenit, nec est necessarium, ut ducatur multum subtiliter, nec esse multum subtilis in discernendo entia realia, eò quod converteretur in rebus phantasticis, de quibus ars aut natura non habet curam. Si verò lapis, quem tibi diximus, fuerit rubeus, clarus, & in ipso sit vis simplicis ignis non urentis, sic facies multa, de quo poteris ad aurum elixir componere, quæ est medicina, omnes activitates conservans in natura humana, & restaurans vires diminutas ex naturæ defectu. Et breviter si hanc medicinam habeas in hoc mundo, perennem habes thesaurum.

CAP. XIII.

De Ratione transitus Lapidis ad convertendum ipsum in Medicinam, & quomodo Operator debet

debet considerare naturas mediorum, per quas transit, quia per ipsasmet facit mutationes secundum symbolum naturæ.

POtes intelligere Fili, quòd de una extremitate ad aliam non potest fieri transitus nisi per medium, & elucidavimus ratione naturæ, quòd extremitates lapidis nostri in primo gradu sunt argentum vivum, & secundus est elixir perfectum. Sed media harum duarum extremitatum sunt unguenta & olea, quorum aliqua sunt magis cocta, magis pura, & magis digesta, quam alia, & ista vocamus medicinam perficiendam ac elixiris fermentum. Illorum oleorum & unguentorum confectionem scies in secunda Parte hujus Operis per hoc debet bonus Operator & Filius doctrinæ de argento vivo nigro facere sulphur album ad argentum, & postea sulphur rubeum ad aurum. Quia nullum sulphur potest rubificari, nisi primò sit album. Quia natura non confert, quòd transitus fieri posset de primo in tertium, nisi fiat transitus per secundum, sicut apparet per definitionem elementorum, quæ distinguit, quòd terra sit nigra primitus, quàm aqua, & quòd aër sit clariùs intensus, & quòd ignis sit rubeus. Quapropter apparet, quòd terra non poterit converti in aërem, nisi prius vertatur & mutetur in aquam, nec aqua potest converti in ignem, nisi prius alterum eorum convertatur in aërem. Idcirco tu fili habes multum notare in temetipso cum consideratione philosophali naturam mediorum colorativorum in mutatione naturæ mineralis. Quoniam in eis est multa scientia illorum, qui se fortificant transmutare metalla de specie in speciem. Et jam tibi diximus, si nos intellexisti, quòd tibi convenit primò transmutare corpora cum naturali reductione in illud medium per alterationem artificialem, imitando naturalem, in quo species auri aut argenti poterit salvari absque distemperantia individualium, quæ sunt unius generis. Et hæc est propinqua materia, magis adjuvans ligamentum naturæ ratione primæ conjunctionis, qua lapis est resolutus per alterationem suæ naturæ coctæ & crudæ, & multum infirma, quæ est corporis conversio in argentum vivum, & per reductionem illius postea conversa est in sulphur album, deinde in rubeum sulphur. Et sic de gradu in gradum materia lapsa gradualiter appropinquat materiæ & naturæ magis propinquæ metallo per alterativam resolutionem, per quam promptius & melius recipere potest speciem auri vel argenti per scientiam & artem multiplicatam, ut infrà dicemus in secunda Parte, in Capitulo. Nos dicimus per theoricam loquentem.

CAP. XIV.

De gradualibus Transmutationibus Lapidis, ut fiat materia apta ad creandum elixir.

POst hoc dicimus Fili, quòd Lapis noster variatur & mutatur tribus mutationibus gradualibus, antequam sit materia ad concreandum elixir. Et istæ mutationes fiunt per trinam digestionem. Una in liquorem, per modum olei homogenei. Et sicut ista fit in concavitate cordis, sic fit prima digestio in suo proprio vase actione caloris, qui stat unitus ad materiam. Alia est in quatuor humoribus, hoc est, quando corpora luminativa jam fluxerunt in corruptionem. Quia necessarium est naturæ ipsorum, quòd eorum alteratio mala convertatur in bonam & mala facta est bona, & ut per consequens possint obviare corruptioni omnium corporum infirmorum. Benedictus sit ille dulcis & justus Jesus Christus Filius Dei, qui pro peccatoribus in terram venit, & quia ei placuit mortem sustinere & fundere suum sanguinem altè in cruce, & in illa pro nobis exaltari & aliis peccatoribus, & à morte inferni, & à tormentis redimere. Per hanc figuram admoneo te, quòd necessaria fuit quatuor humorum istorum duorum luminarium præsentia, de quibus facta sunt, & constituta est regalis medicina. Et sicut hæc digestio fit per animalia in concavitate fabricæ epatis epapanticæ: Sic secunda fit in capite Alembici descendendo in receptorium, scilicet in modum aquæ cum aëris liquore, cum omnibus elementorum mineralium virtutibus. Tertia digestio fit per mutationem dictorum humorum in sulphur purum, sicut in animalibus calor & humiditas ptisanaria, quæ convertitur in sanguinem, postea in essentiam & substantiam membrorum, secundum ordinationem naturæ. Ideo debes intelligere Fili quòd prima digestio fit, quando conjunctio & coitus fit amore naturæ, quæ est luxuria libidinosa & desiderata, tunc fit prima mixtio per conjunctionem & assimilationem inter corpus & spiritum, ut totum simul perveniat ad unitatem, & amorosam ac unitam concordiam cum ligamento suarum qualitatum jam miscibilium & compositarum, ac suarum elementatarum virtutum, unius ad alteram, virtute conceptionis duorum in uno. Et si hanc conjunctionem & coitum nunquam facias, nusquam conceptionem facies. Et nisi conceptionem feceris, nunquam prægnationem habebis, & si nullam prægnationem, non habebis fructus. Quando igitur materia tua conceperit, expectare debes partus, & quando peperit, habere debes patientiam in puero nutriendo, quousque possit ignem pati, & tunc de ipso liberam poteris facere projectionem, quia prima digestio facta est: & idcirco in secunda digestione fit exuberatio ex sanguine, scilicet spiritus, qui virtutem portat in se cum approximatione vicina naturæ ad finem, vel ei fit magis placabilis per decoctionem unius gradus, quando sua substantia subtiliatur secundum intentionem intellectus naturalis. Cum ista substantia impregnes lapidem, qui nondum est factus, sicut tibi dicemus in secunda parte. Et ideo tertia digestione nutritur cum perfectione, & augmentatur in crescendo, & lapis confortatur ad faciendum suas actiones in restaurando rem perditam, in terra alba foliata extensibili multum nobiliter augmentatam. Fili pacis & veritatis, in lapide nostro, manet & movetur spiritus, prout in suo corpore proprio operante, tum virtute attractiva nostri lapidis, quam dictus spiritus cum substantia tota nostri Lapidis in sua supradicta mixtione prima per modum exuberationis universaliter acquisivit, adjuvante cum toto hoc potentia magis propinqua, scilicet calore naturali Lapidis: qui respicit naturam in majori proximitate generis, & naturæ metallicæ, & similiter adjuvando virtutem Lapidis nostri imperfecti, perforati & porosi, quæ per corporis sui resolutionem continuam insensibilis & sine tactu per certam operationem causata est in eo. De qua in secunda parte practicali specialius dicemus.

CAP.

CAP. XV.

De ultimo Termino Transmutationis Lapidis per reincrudationem cocti, & decoctionem crudi, & unde extrahitur argentum vivum Philosophorum.

Adhuc intellige Fili, quòd ultimus terminus nostræ reincrudationis & transmutationis cocti in crudum, scilicet cui naturaliter intendit Artista, est substantia sulphuris non urentis, quæ cùm conversa est, est proximior nostri Lapidis materia, naturalis & puri metalli prima proximior natura, alterata tamen per calorem sui corporis, videlicet in alteratione prima, per quam melius & propinquius possit formam & speciem eorum recipere, voluntate & concordia suæ naturæ mineralis. Fili humiditas istius materiæ una vice non fuit, nisi argentum vivum projectum à corporibus liquefactis & fusis intus & extrà. Et hoc est argentum vivum, in quo qualitates sulphuris per primam & secundam digestionem admixtæ sunt. Et ideo prout natura requirit, alteratur per calorem sui ipsius, ratione suæ exuberantiæ, per conversionem naturæ suæ & congelatur, & convertitur in sulphur purum. Quia scire potes per naturam, quòd nulla humiditas alia potest promptius & proprius converti in substantiam sulphuris, quàm illa, in qua suimet sulphuris qualitates sunt sufficienter introductæ per ingenium naturale artificiosè factum, quæ humiditas est argentum vivum in forma aquæ claræ, sicut lac in mammillis. Et sulphur est sicut sperma in genitalibus. Hoc argentum vivum non habet aliquam contrarietatem, ex ejus pura complexione provenientem, quia necessarium est, quòd tale argentum vivum sit temperatum multum respectu complexionis sui corporis, & per hoc notificavimus quòd materia istius non est argentum vivum commune per totam ejus substantiam grossam & terrestrem, lutulentam & phlegmaticam, sed tantummodo in ejus media substantia, quam opus est bene custodire, & ab igne proprietatem ejus super omnia defendere, nec etiam argentum vivum est in tota ejus natura, quia ad terminum digestionis venit, per quem de natura in naturam mutatum est. Sed istud est argentum vivum de argento vivo noster verus spiritus erectus à suis extremis contrariis cum depuratione & conversione illius in lac virginis mutatum.

CAP. XVI.

De Inventione Artis, per quam fit multiplicatio, & de diversis Digestionibus Lapidis.

Ideo Fili charissime potes esse certificatus, quòd absque digestionibus sive decoctionibus noster Lapis in sua propria natura non potest emendari. Et in certo autem reperimus, qua naturam sequimur in eo quod natura in suis digestionibus multiplicare potuit informando materiam, prout digestio naturæ te docebit: primam digestionem appellamus pepanticam, quam significare volumus per H. Secunda est Jecoralis: quam nos vocamus Eptesis, quia caliditate humidi corporis facta est, & hæc significatur per I. Et hæc in digestiones duas dividitur: harum prima ligata est in Eptesi, & in ista trahimus dissolutionem Periminel de potentia in actum, & hæc significata est per K. Aliam clamamus Optesis, quæ est inter Scaoptesis & Scatesis. Et per hanc calor spiritum melius desiccat, in resolvendo, & hanc resolutionem vocamus Adulphuch, & est significata per L. Tertia verò, quæ est ultima consummationis nostræ terræ vel ternæ dissolutionis, est digestio facta quando argentum vivum convertitur in essentiam puri sulphuris, quam appellamus Scooptesis, quia est inter Optesis & Escatesis, & est significata per M. Et cum illa de N facimus decoctionem nostræ dictæ medicinæ, quam nominamus Escatesim. Per primam digestionem extrahimus elementa, & ad concordiam ponimus. Et per secundam nos dissolvimus spiritum, informando vas suum, & ubi se converti habet cum calore de optesi post digestionem optesis, Et in tertia nos creamus & formamus Lapidem nostrum de ipsa materia statim, sicut à vase recessit spiritus cum anima corporis, quæ est Lapidis perfectio. Et in quarto nos nostrum elixir regale & verum creamus,

H. Digestio pepantica, vel stomachalis.
I. Jecoralis vel Eptesis, id est, balneum.
K. Solutio Periminel, id est, cineres.
L. Optesi vel Adulphuch, id est, cineres, arena.
M. Scooptesi, id est, flamma.
N. Escatesi, id est, furnus secretus.

CAP. XVII.

De Divisione Lapidis in tres causas principales, & de Mutatione sua, & de principalibus Coloribus, & de qua materia specialiter extractus est.

Per jam declaratam doctrinam notandum est, quod tria principalia nobis sunt necessaria in hac parte, videlicet corpus nobis significatum per N. & spiritus quem significamus per O. & anima, quam significari volumus per P. Semper Fili in mutatione Lapidis intelliges tres colores principales. Primus ergo color est niger, & ille apparere incipit in fine digestionis I. & durat usque in finem M. quando argentum nostrum vivum congelatum est in sulphur, tunc in eo apparet color albus, subtilis, albior nive, & hic est secundus color, tertius autem apparebit in colore multùm rubeo, ut sanguis cum continuatione super albo Lapide. Fili, quando nigredo tibi apparebit, signum erit multùm fortis & nobilis corruptionis, quia nulla res animata est per naturam sine putrefactione facta. Fac transire ergo eam per K. & L. quousque fit O. benè album, quod dealbescat N. per M. Post hæc rubificabis eum cum igne lapidis in digestione successiva de N. Debent tamen omnes artifices in hac dealbatione patienter operari usquequo nigrum dealbetur optimè, prout ostendemus per proprietatem elementorum in hoc primo libro cap. 22. & 23. Quia de nigro non potest fieri citrinum, quousque fit benè album. Quia citrinitas causatur de albissima, & modico rubeo claro essentialiter. Non similiter fieri potest transitus citrini ad album, nisi per nigrum. Nec aurum potest fieri argentum medicinale, nisi destruatur primo & fiat nigrum & corruptum. Neque melius potest fieri pejus, ni per sui ipsius corruptionem. Quia generatio unius est corruptio alterius, & è converso. Experti ergo artifices, qui sciunt aurum converti in argentum, sciunt argentum in aurum similiter transmutare. Quia illud album Sulphur, quod ad argentum per digestionem N. potest

potest citò fieri sulphur rubeum ad aurum, & hoc intelligatur cum solo igne lapidis excitato per M. Quia substantia istius est calor naturalis bonitatis, & magnitudinis, & aliarum partium suæ nobilis substantiæ. Et quia in isto est majoritas substantialis, quæ est suæ propriæ essentiæ, ideo habet ignem naturalem & proprietatem multiplicandi suam speciem cum suo calore digerente se in alia elementa, quæ sunt calefactabilia, ut ignis suo calore valeat uti, & eum in illis multiplicare per viam compositionis & generationis cum continuatione de M. quia calor M. est fortior, quàm digestio L. Et ideo Fili scies, quòd hæc rubificatio nihil aliud est, quàm digestio completa. Quando enim de mane surgo & video urinam meam albam & indigestam, signum est paucæ dormitionis. Et ideo requiesco, & dormio, & reperio urinam, quasi citrinam, & percipio, quòd somnus est perfectus. Sed quando urina matutina citrina est, tunc calor ignis naturæ diffusus est per omnes partes urinales, per quem natura manifestè docet & ostendit, quòd citrinatio per completam digestionem completa est. Et ideo intelligere potes, quòd sulphur album & rubeum venit de una materia metallorum solummodo, scilicet argenti fini cum igne auri fini. Sed primò necessarium est, quòd dicta materia sit fortiter depurata & cocta per modum differentialem, sicut in capitulo sequente declaratur de suis mixtionibus. Fili tale sulphur supra terram reperiri non potest, nisi illud, quod est in istis duobus corporibus. Nec etiam omne sulphur est album, aut rubeum, vel perfectum ad magisterium, nisi istud, quod est in dictis corporibus. Et ideo corpora ista debent nobiliter præparari, ut sulphur & argentum vivum habeatur tale super terram, de quibus aurum & argentum creata sunt infrà terram. Cum istis corporibus per modum subtilem miscetur argentum vivum. Et ideo si tu scis miscere argentum cum corporibus, venies ad magnum secretum, quod nos vocamus sulphur album, vel lapidem benedictum, qui postmodum efficitur rubeus, & dicitur corona regia, & est lapis completus. De istis duobus corporibus solum extrahitur, tunc extracta sunt sulphura ad album & rubeum cùm in iis duobus corporibus reperta sit melior, & purior substantia sulphuris in supremo gradu depurati per ingenium naturæ. Et hæc res est melior, & altior & subtilior, in quam ars non potest consequi naturam, & quia in omnibus casibus ei non assimilatur. Quia si in prima natura vel materia vellet ars incipere ad similitudinem naturæ, multum longa & inquieta esset, & esset sine fine, nec esset aliquid magis vile, & caderent multæ ac infinitæ miseriæ & expensæ. Et per hoc etiam ars primam materiam depurando esset vilior & debilior, quàm natura, & sic nunquam insequi eam posset omnibus suis viribus pro pluribus aliis causis in arbore quæstionaria hujus scientiæ contentis. Et ideo hæc scientia elegit aurum pro patre, & argentum pro matre. Quia de istis duobus corporibus in eorum sulphure & arsenico præparatis nostra medicina elicita est, & elucidata de auro tanquam omnium pretiosissimo metallorum. Ergo tinctura est rubedinis, & refertibilis, & resplendens, tingens & transformans omne corpus ad perfectam claritatem. Argentum verò est albedinis tinctura, imperfecta claritate omne corpus tingens. Cum istis corporibus misce Mercurium, non tamen talem, sicut est communis, ut dicemus in secunda hujus Libri Parte. Quapropter scire debes, quòd argentum vivum in sua natura non est miscibile cum corporibus.

CAP. XVIII.

Quomodo Artista debet esse virtuosus ad inquirendam notitiam primam Lapidis, & ex qua materia fit, & fortiter constans ad habendam intentionem secundam per experientiam artis cognitæ in materia naturæ.

Fili hujus indagator scientiæ oportet te firmum esse, & non quærere post hoc vel hoc: quoniam in multis rebus ars ista nunquam perficitur. Et ideo tibi dicimus, quòd non est nisi unus solus Lapis, scilicet sulphur, & una sola medicina, scilicet compositio sulphuris, cui nihil addere debes, nisi superflua demere terrestria & phlegmatica, quoniam ista sunt & debent esse separabilia, & separata à nostro argento vivo, quod est hominibus magis commune, quàm argentum vivum commune, & est majoris pretii, meriti, & fortioris unionis naturæ, à quo & suis primis formis omne illud, quod non est de sequela armoniaca metallorum per gradus separationis scitos & cognitos opus est separare, quousque appropinquet, & sit vicinum primæ rei, scilicet sui generis propinquioris, inquantum erit possibile cum concordia, reali debet incorporari cum igne & terra. Et tunc repertum est multis nobilibus virtutibus multiplicatum, & multum ponderosum. Nullus à natura debet petere, quod non habet, nec habebit unquam. Quia omne sulphur inquantum combustibile, nostro argento vivo est extraneum, quia sibiipsi incombustibile est, & corruptibile, & à nostro argento vivo alienum. Et ideo cùm tale sulphur super terram non invenitur, convenit, quòd per artificium componatur, eò quòd in semetipso sulphur vulgi est combustibile. Ergo à contrario sensu. Res non est argento vivo nostro extranea, in quam per magisterium habet converti, scilicet in aurum & argentum. Nota, quòd nulla res convenit lapidi, nisi quæ est de materia propinqua naturæ suæ, quia de homine non generatur nisi unus homo, & alia animalia nisi sibi similia. Et sic omnis res, quæ concipit, generare potest sibi simile. Et idcirco nobili materia habes operari. Et scias ubi reperies. Ego dico tibi, quod in desertis & depopulatis terris invenitur. Et dum per te reperies, & incœperis operari, noli in ea ponere aquam, nec pulverem, nec aliquam aliam rem, nisi illud, quod de sua propria natura exierit. Nam si contrarium facias, statim deteriorabitur & corrumpetur, neque venies in attentum. Et quia in habentibus symbolum facilior est transitus, ideo in omnibus rebus corporalibus, & magis convenientibus ac similioribus naturæ metallinæ, opus est tibi corporum diminutorum medicinam accipere. Cùm sit opus habere in sua natura majorem eis convenientiam, ut melius & profundius possit eam amplecti, inhærentia & societate perpetua permanente, ut omne corpus in sua natura diminutum possit etiam perfectius in sua natura perfici & compleri in collecta exuberantia, & ultra ad finem, quòd Mercurius per minimas partes possit naturaliter in eisdem misceri metallis, antequam capiat fugam, & ideo subtilior substantia & levioris fusionis in liquabilitate est tibi necessaria ad nostram componendam medicinam, quàm sine

corpora

corpora metallorum, & fortioris retentionis fixativæ, quàm argentum vivum naturale vel compositum sit in sua natura.

CAP. XIX.

De prima Cognitione Lapidis, & de qua Materia fit, & de virtute patientiæ, quam Artista habere debet in practica.

CHariſſime Fili videre potes manifeſtè, quòd nullum corpus ſtans in natura ſua poteſt congelare Mercurium, neque ei firmiter adhærere, neque ſimiliter dictus Mercurius in ſua natura ſpecifica poteſt dare medicinam, per quam corpora infirma medicinare poſſit, atque diminuta à perfectione perficere, neque poteſt alterari à ſua natura in ſpecificatione alterius formæ, quin contingat ipſum ab eis ſeparari. Propter hoc eligimus duo luminaria corpora, quæ fixant omne illud, quod non eſt fixum. Et ideo neceſſarium eſt, quòd illa corpora luminaria per retrogradationem elementariam ſint ad ſuam primam naturam reducta, ſcilicet in ſulphur & argentum vivum per contrarias operationes, quæ ſunt ſolutio, ſubtiliatio, ſublimatio, & congelatio, non tamen vulgares, ſed philoſophicas. Tibi enim dicimus, quòd nihil eſt in hac ſcientia ſecretum, niſi modus operis & operandi, quem tibi clarè in practica in ſecunda parte hujus libri monſtrabimus, dum tamen velis noſtram intelligere theoricam, quæ monet te, ut aliqualiter vexari velis in dictis operationibus. Quia corpora ſunt fortis compoſitionis, & ideo longa indigent ſeparatione, & contraria operatione, videlicet, quòd primò philoſophicè calcinentur, & poſtea etiam philoſophicè ſolvantur, prout natura requirit ſub conſervatione, quæ ad generationem aſpicit. Quia quando calcinantur, levius diſſolvuntur: quia calor ignis corpus penetrat, & penetrando partes ejus facit aquam poſt eum ingredi. Et ſic corpus eſt magis diſſolutionis ſuſceptivum. Et quando benè diſſolutum eſt, ſpiritus congelatur: & quando ſpiritus eſt congelatus, corpus eſt diſſolutum. Quia ſine congelatione ſpiritus, non fit corporis diſſolutio, nec diſſolutio corporis ſine congelatione ſpiritus. In hoc facto Fili ſis longus, lentus, dulcis, & lenis, nec in aliquo feſtineris. Permitte omnia lento igne perfici. Quia primus error in hac arte eſt, multum coquere, quia ignis comburit totum, & portat in regionem perditionis. Et intellige, quòd omnis mora in hac arte nec non tarditas electæ ſunt operando patienter, nec ſine patientia iter arripias. Cùm tibi contigerit ſtudio cognoſcere multa, patientiam retine, ſemper operando directè, ſic Philoſophiam habebis habituatam, præſtaque virtutem, operi patientia datur. Patientia etenim morum ſemper eſt maxima, & majoritas in noſtro magno & ſecreto opere, quod quidem penetrare facit, & magnum ſcire ſecretum, tamen per experientiam cum inſtrumento erectivo, quod monſtravit natura dirigens, ac rectè ducens intellectum ad Philoſophiam. Et ideò aviſa te, quòd non facias ignem nimium in principio mixtionis; quia ſtatim in tinctura veniret corruptio. Ideo in eorum prima calcinatione, in qua ſe habet conſervari tinctura, tu ibis ad digeſtionem de L. ab illa extrahes ſecurè F. de E. in modum, quem ibi dicemus in practica. Et poſtea pones D. junctum cum H. in F. in digeſtione I. & ibidem ſtatim calcinabuntur cum forma conſervata in illis, & ibidem permittas per terminum ſuæ propriæ naturæ, & non plus, ne patiatur ſpiritus, quem terminum præfixum reperies in ſecunda parte, poſt dictum terminum reperies corpus totum nigrum in colore intenſo. Inde deferes ipſum in digeſtionem de K. quia iſta dabit N. O. & P. cum quibus nihil aliud miſceas crudum neque coctum. Poſt hoc fac tranſire ſepties O. per digeſtionem de I. deinde P. fac tranſire per K. qui trahi debet de N. cum L. uſque ad ſeptimam exuberationem. Et ſic convenientem materiam habebis multùm pulchram ad creandum Lapidem noſtrum, in quo naturalis calor continetur. Et hæc eſt cauſa, quare natura ſeparata partes ſuas jungit in uno, ut virtus unita fortior ſit diſperſa.

CAPUT XX.

De Creatione Lapidis, quæ fit per virtutem certæ digeſtionis, & de ejus Proprietatibus.

CReatio Lapidis noſtri tantummodo facta eſt de N. & O. per digeſtionem de M. quouſque corpus nigrum vertatur in album. Quia tunc N. quantum poteſt ſuæ primæ naturæ appropinquat, quæ eſt magis propinqua de H. quam erat D. neque E. neque F. Et ideo neceſſe eſt, quod N. revertatur in G. quia propinquior eſt natura de H. & E. in O. quia propinquior eſt naturæ de N. à quo exibit P. quod eſt complementum totius noſtri magiſterii dicti. Tamen teneas ſecretum.

CAP. XXI.

Quomodo ſpecies metallorum tranſmutant ſe. Et de igne naturæ elementalis cauſatæ, quia nullo modo convertuntur. Et ideo quando de ipſis apparet ſpecies, quæ eſt in eſſe veritatis, bonitatis & magnitudinis.

POſt hæc fit quæſtio, utrum metalla vel ſpecies eorum poſſunt tranſmutari? Solutio. Illud quod effectualiter videtur, probatione non indiget alia. In veritate eſt unum ſpeciale metallificativum, metallificabile & metallificatum in natura minerali. Et ab iſtis ſpeciebus concretis concretatis eſt ſpecies veritatis, quæ eſt ſpecies colorificativa & colorificans. Et illæ duæ ſpecies ſunt in eſſe, & in eſſentia. Et ideo ſpecies in eſſe, & ſpecies in eſſentia, inquantum ſunt, non convertuntur: ſed eorum individualia, in quibus per ingenium naturæ colligata ſunt ſua ſimplicia elementa mineralia, per quam colligantiam hæc ſpecies eſt in actu, optimè convertuntur. Et per hoc media principalia vocata ſunt in noſtro magiſterio, quia poſſunt mutari, mundari, purificari ſub conſervatione ſuæ ſpeciei, tali modo, quòd ſpecies prima, quæ erat in actu manifeſto, eſt concreta in eſſentia concretorum, quæ ſunt in entibus creatis, quæ non convertuntur. Et cùm ex illis conſtat ſpecies, quæ eſt in eſſe veritatis, & bonitatis, & magnitudinis, quæ ſunt in entibus creatis non convertuntur, quoniam ſi non converterentur, entia realia eſſent confuſa, & ars & ſcientia non poſſent viam, quam ſciunt, inſequi, nec natura poſſet aliquam rem multiplicare ad ſimilitudinem præcedentis generis. Et ideo in poteſtate naturæ fuit per Creatorem poſitum, quod individua

individua tantummodo, in quibus sunt entia realia, tracta ex speciebus eorum sine corruptione vel separatione eorum in genere cujuslibet speciei sub earum conservatione transmutantur ad multiplicationem faciendam. Et de ista noster ignis creatus est, & saltat, & ab illo exit lumen, & claritas. Et lumen est calor noster, qui multiplicatur per ignem in naturalem & contra naturam. Et hoc in partibus individualibus naturæ mineralis prout experientia erit tibi manifestata, si per artem in hac practica possis esse imbutus. Quia calor figurativus nostri rubei lapidis, qui habet ignem simplicis ignitionis, est pars ignis creati, & ab illo separatus, & cum ipso tingimus argentum vivum, quousque fiat ignis majoris compositionis. Et ideo ipsum vocamus ignem compositum, quoniam isti subtiliter infixus est calor ignis simplicis, quæ est significativa, ingnificabilis, & significata. Et sic ignis in suis individualibus passivus movet potentiam ad multiplicandum suum effectum, actionem, complementum & finem, non tamen per potentiam, inquantum passiva est, moveat potentiam activam, sed sunt cognitæ similitudines entibus realibus ad finem, ut sint penetratæ, coctæ, & permutatæ in meliorem naturam, hoc de natura aeris in naturam ignis: sic movet potentiam, & sua objecta ad complendum & finiendum sicut ignis, qui movet oleum ad lumen dandum, & clarificandum locum, in quo est. Tene tamen fili pro regula generali naturæ, quod semper in omni tempore objectum, inquantum est appetibile, movet potentiam ad attrahendum ad se suum appetibile, sicut res, quæ perfici desiderat de suo, & non alio, ut possit secundum suum complementum habere quietem. Et quia natura, quæ semper operatur, non est infinita, cùm sit composita ex partibus universalibus elementaribus, ideo in suo opere non est infinita, nec opus suum infinitum, nec ipsum natura infinit. Intelligere igitur potes, quod omnia elementa alia suam ostendunt potentiam in lapide nostro secundum magis & minus suæ dominationis. Quia si aer in generatione lapidis dominatur super ignem, ipsum terminantem, lapis noster διαφανὴς supra aquam congelatam apparebit. Et si aqua dominatur, elementum albedinem ostendet, si terra, nigredinem manifestabit.

CAP. XXII.

Quomodo totum factum Lapidis est in cognitione elementorum, & in conversione ipsorum.

Si intelligas hæc elementa, & scias ea convertere per certas operationes, habebis lapidis facturam, & intellectum, quia secundum eorum proportionem habemus formas eorum apparentes in diversis speciebus, & per diversas proportiones mixti, datur diversa forma generato mixtibilium. & diversa proportio mixtionis, est in metallis, ut ex eorum formis apparet. Et ex hoc movetur pars secreti, quod nisi cognoscas lapides, & eorum virtutes in omnibus suis naturis, consulimus, quòd non appropinques nostro lapidi. Fili forma & species tibi manifestant bonitatem materiæ, sive immunditiam, & utilitatem eorum, & grossitiem, & simplicitatem. Quoniam certa forma ac species secundum proprietatem suam data est suę proprię materiæ, & secundum fluxum matærię formæ influxæ sunt, prout aurum & plumbum tibi manifestant. Et inquantum materia nobilior est, intantum forma cujuslibet mixti nobilior existit. Et inquantum forma elementi puri est nobilior, intantum forma corporis est nobilior, quòd ab omni corruptione fuerit depuratum.

CAP. XXIII.

Quomodo Elementa exiverunt ab una sola materia quæ in se continet speciem mineralem.

Elementa nostrâ fili ab una sola natura exiverunt, in qua species mineralis influxa est potentialiter, quę postea per opus naturę actu manifesto se ostendit in fine eorum elementariæ circulationis. Et hoc opus non est in actu, sed in ratione potestatis, per quam artista cum sua intelligentia ponit eum in actu proprio. Et idcirco nostrum opus assimilatur naturæ, & est in ratione tantum, quia sine illa cursus operationis naturalis numquam inveniret finem, nisi per intellectivam rationem transeat. Et ideo pauci sunt, qui opus nostrum sciant in actionem ponere, nec est nisi una semita. Quia ferè nullus vadit per semitam rectam naturæ respectu, per quam mutari se habent elementata sub conservatione, & multiplicatione speciei in ipsis infusæ de potentia ad actum. Et sic apparet, quòd scientia nostra non est in esse, nec in actione, sed in potentia, quam per intellectivam rationem traximus, & posuimus de potentia in actionem.

CAP. XXIV.

Quomodo Artista debet cognoscere naturam, ut possit ei assimilari in aliquibus casibus. Et de errore plurimorum operatorum, & de eorum avisamento: & quomodo instrumenta naturæ æquiparantur instrumentis artis, in quibus gubernetur in sua formatione.

Quando ergo volueris lapidem nostrum facere, scias primò, quomodo & qualiter natura operatur, & conducit seipsam. Et sequere hanc viam, & quadraturam, & habebis de dictis elementis quantum volueris, quia natura habet operari, & non tu ad formandum, mundandum, & purificandum. Et ideo tibi necessarium est, quòd scias eam ducere per rectam carreriam, per semitam rectam, & materiam informare in qua natura est introducta, quia si benè scias eam custodire, qui tibi remaneat, dabit ultra quàm scies petere. Postea scias specificè quot modis fatui Alchymistæ sensualiter errant, non instructi, nec experti in tribus principalibus rebus & experimentis, de quibus duæ ad unam revertuntur, scilicet, quia nesciunt ignem disponere, qui est totus magister operis, quia est ille, qui congelat & dissolvit simul, & ideo hæc intelligendi non habent potestatē, quia omnes imbuti sunt sua fatua ignorantia. Tertia causa est, quia disponere nesciunt materiam tali modo, per quem datur ei informativa virtus, per quam instrumentum, quod est in materia, directum est ad formandum per suum motum illud, quod petimus. Et est natura venerabilis abscondita in profundo, quam fili si scias benè regere, apparebit tibi cara, & clara, ut nobis ipsis in claro apparuit lumine, in forma terræ albæ, subtilis, foliatæ, & fusibilis, & erat prope naturam argenti fini, clari & pretiosi: quare in magisterio nostro noli habere

habere artem incertam loco informativæ virtutis. Nec velis in ardenti igne operari loco instrumenti. Virtus informativa est gubernata per modum certum operandi, qui in certa ratione datus est scientifica, & hunc ante oculos habere debes in introitu magisterii nostri. Et antequam aliquid facias, vide quid vis facere, & sapienter operare. De grosso fac simplum, & de ponderoso leve, asperum mollifica, & durum fac molle, & amarum dulce. Et tunc habebis complementum in notitia instrumenti, quod directum est informativa virtute, movente materiam ad formam, de qua est activus formator per potentiam, quæ infunditur in illo ex parte superiori. Et est locus & locatum, quia per infusionem generatus est in suo loco. Quia genus habet aliud locatum per proprietates cœli, quæ in materia sua influxæ sunt per radios solis & stellarum. Illud tamen, quod elementales ac cœlestes virtutes agunt in suis naturalibus vasis, illudmet faciunt in suis vasis artificialibus, si sint formata ad modum vasorum naturalium. Et illud quod facit natura solis & stellarum calore, hoc idem facit per calorem ignis, dum taliter temperetur, quòd non superet virtutem motivam, & informativam, quæ est in materia influxa desuper. Quia in omnibus rebus, quæ sunt, & fuerunt corruptæ, & putridæ, vidimus influere virtutes stellarum, determinationem in re illa accipiendo, in quam materia convenientiam habet. Quia cœlestis virtus fortis est & communissima, & capit determinationem, & finem per virtutes sui subjecti in rebus mixtis. Et ideo quando in materia infusa est minerali, statim recipit determinationem naturæ & virtutis mineralis. Et sic est de vegetabilibus rebus, & animalibus, secundum eorum materiale genus. Et idcirco fili debes lapidis nostri elementa cognoscere quæ sunt de materia naturæ mineralis, quoniam in ipsis influitur virtus mineralis multiplicativa, quæ respicit ad perfectionem actus mineralis per determinationem, quam accepit à materia minerali, non vegetabili nec animali. Nihilominus quando voles habere mineralia elementa, non accipias de primis, & ultimis pro nostro lapide creando, quia prima sunt multùm, imò nimis simplicia, ultima verò sunt nimis grossa. Quando fames tibi advenit, accipe panem, & dimitte farinam. Quando voles facere panem, farinam accipe, bladum dimitte. Et hoc verbum philosophicale datum est tibi de elementis figurativè, in quibus elementis sunt entia realia mineralia, de quibus movetur virtus cœlestis instrumentalis. Et nota, quòd virtus informativa movet instrumentum & instrumentum movet materiam occultam, & materia movetur de potentia occulta in actum manifestum. Et virtus informativa in materia est per scientiam introducta per artificem in sua naturali operatione.

CAP. XXV.

De Virtute informativa, per quam Lapis noster recipit creationem, & multiplicationem in suis instrumentis. Et de sulfureitate elementorum. Et de loco generationis.

POst hæc fili per præcedentia potes intelligere & discernere, quæ sit virtus, per quam lapis noster potest, & habet se multiplicare, & unde exit. Et dicimus quòd est virtus mineralis, quæ descendit à cœlo in naturam mineralem, per quam secundum naturæ suæ specificationem ipsa fortitudinem & virtutem accepit mineralem, quæ respectum habet ad totius materiæ suæ perfectionem, in quanto se extendere potest, secundum individuorum naturam, quæ quidem individua in universitate naturæ mineralis inclusa sunt, & in quibus virtute influentiæ descendit, & infunditur virtus formativa lapidis nostri, sicut in semine bruti generati à superfluitate nutrimenti putrida, à vasis testicularibus virtus formativa animalis descendit, quæ virtus postmodum per diligentiam naturæ specificæ informat individua in speciem animalis præcedentis. Et est sicut magister carpentator, qui informat suum artificiantem per suam artem operando. Sic enim est in materia lapidis nostri virtus informativa, quæ respicit perfectionem ejus, & alterius. Et ideo dicimus, quòd est una virtus mineralis, quæ format lapides ac metalla, ac omnia, quæ inter ea sunt media. Et ultro dicimus, quòd ipsa est communis virtus naturæ mineralis, per eam sunt formati per determinationem, quam accipit à loco terrestri suæ generationis & propter hoc in illo est fixa. Videas ergo si est res nimis communis cum ipsa sit in lapidibus, quos tu quotidie calcas. Et nota, quòd ex hoc patet doctrina, in qua terra, anima debeat terminari, & conjungi Mercurius. Et super hoc passu videatur epistola Alexandri, quæ loquitur de illis, qui dicunt lapides, qui inveniuntur inutiles & nullius valoris. Unde mirantur rustici quando eis dicitur, quod nostrum argentum vivum aurum sit de natura lapidũ. Adhuc fili potes melius cognoscere formativam virtutem per hanc similitudinem. In liquoribus enim gummosis, ab arboribus exeuntibus, sicut thus, mastix, Terebentina, pix & similes, cognoscere potes, quod sunt humiditates mixtæ in minimis partibus, cum subtilibus partibus siccis, & existentibus in arboribus suis virtute & mixtione caloris naturalis, quæ fecit humidum per siccum pati, & siccum per humidum. Quia quando tales liquores ab arboribus exeunt, statim humidum naturam suam siccam manifestat. Quia calor naturalis per totum humidum dispersus, constringitur à sicco contemperato cum humido, aut à frigido aereo ipsum circundante, & sic amplius nequit se movere in humido, ad formandum illud in figura & forma fructus, cùm sit extra locũ sui vasis suæ generationis. Videas igitur ne vas aperias, donec totum humidum terminetur & finiatur, secundum quod suas rorationes, & sufflationes excluderet. Hoc intelligitur de terra, quæ non est separata à vase de terra terræ. Et de hoc habes exemplum de grano frumenti, & de rebus terminatis, quando per frigus aereum constrictivum se congelant. Istæ gummæ sic congelantur, cùm sunt extra locum generationis earum, in quo est virtus formativa, quæ format dictos liquores cum suis duobus instrumentis in flores, folia & fructus secundum suam naturam tantum, quantum stant intus dictas suas arbores, ubi est dicta virtus, quæ est calor naturæ. Et per hoc intelligere potes, quòd sicut materia sicci terrestris, quæ passa est per humidum viscosum, cum materia humidi, quæ passa est per ignem, & siccum terreum, parata est ad lapidem, & in ipsum generata per infusionem virtutum stellarum & loci, ut suprà diximus de virtute formativa lapidis. Sic generatur per infusionem similis virtus in semine genitalium, scilicet, quando semen descensum est per totam spongiositatem corporis, & attractum in vasis seminariis, tali modo, quòd dicta, virtus accipit,

cipit determinationem loci, ubi infusa est, & per hoc accipit potentiam formandi figuras diversas propter differentiam qualitatis loci generationis. Quia quando virtus informativa infusa est in materia minerali, recipit materiam multum in complexione siccam, tendentem ad mineralitatem. Igitur ei necesse est, ut sit fortis influentia, ut scilicet calor sit ad dirigendum sufficiens materiam metalli pro prima digestione, aut quòd illa materia sit satis rara, ut calor simplex valeat se movere per totum, donec generetur fortior calor in materia fortiori composita, ut possit dirigere materiam fortiorem. Et ideo opus est, ut sequatur mineralem materiam informando secundum loci qualitatem, in quo adjungitur natura secundum suam fortitudinem. Consimiliter est in natura animalium, quæ est complexionata complexione calida & humida, quia locus suus proprius complexionatus est ipsamet complexione, sicut animalium testiculi sunt calidi calore, & humidi atque madidi secundum plus & minus fortiter spongiosi. Et si virtus formac naturæ qualitatem custodiendo & specificando secundum intelligentiam naturæ ad speciem generis, unde exivit. Et ideo dicimus, quod in qualibet materia secundum suam speciem est propria virtus infusa. Et hoc est, quòd dicit littera chronicæ Platonis. Secundum materiarum merita virtutes cœlestes infusæ sunt, quæ operantur, & formant res naturæ in vegetabilibus, & mineralibus. Et nota, quòd influentia caloris naturalis descendit à stellis in æstate, & tunc calefit aer, omnia continens, & calefactus calefacit corpora, & dissolvit ea. Denique venit influentia frigoris, calidum aeris comprimens, in centro corporis, & tunc vegetabilia incipiunt crescere & germinare, & sic faciunt mineralia. Propterea dicitur in rebus, quòd dimittas stellis materiam ad constringendum calidum in profundum. Et ex isto constat, calorem naturalem debere esse cum calore loci. Et istam vocamus virtutem cœlestem, multiplicativam, vegetativam, mutativam. Quapropter declaratur, quòd noster lapis formatur per virtutem cœlestem, & crescit per virtutem multiplicativam, & pullulatur & gignitur per virtutem vegetativam, & mutatur per virtutem mutativam, & corrumpitur per virtutem corruptivam, & generatur per virtutem generativam de corruptione in generationem. Et ideo virtus cœlestis dicitur multiplicativa, eò quòd multiplicat: vegetativa, quia crescit & fructificat; mutativa, quia mutat; corruptiva, qui corrumpit; generativa, quia generat. Et hæc sunt sex virtutes, quæ determinationem recipiunt à prima, quæ desiderat formari. Et formatio non potest esse sine mutatione & alteratione materiæ. Quare convenit & est necessitas, quòd ista prima sola virtus induat se virtutibus omnium aliarum virtutum secundum proprietatem materiæ alterativæ, & passibilis. Quapropter apparet, quòd non potest formari absque mutatione materiæ, nec mutari sine corruptione, nec generari, multiplicari, vegetari sine alteratione materiæ illius. Per quod apparet, quòd virtus cœlestis propter formationem scilicet, ut valeat perficere & formare materiam, omnia prædicta facit, & sic declaratur, qualiter natura transit per sua media ad extrema. Declaratur etiam per hoc, quod nulla materia potest perfici, nisi patiatur diu. Et ideo necessarium est, quòd in tua materia hæc virtus sit infusa, quæ anima est lapidis, quia anima lapidis nostri de lapidibus est, sicut anima vegetabilis de plantis, & anima vitalis de bestiis: non tamen, quòd intelligas, quòd sit illo modo vegetabilis sicut plantæ, sed duntaxat ordinem in sequendo, secundum suam potentiam, & secundum quod materia sua sustinere potest potentiam suæ nobilissimæ cœlestis virtutis, & intantum, quantum est sua materia subtilior, de ipsa plus & minus ad nutum suum operatur. Non quòd sit sicut anima vitalis, quæ est actio organicorum, & philosophicalium membrorum, habens in se vitæ potestatem, quia materia naturæ suæ terrestris, & duræ ac siccæ non patitur, sed sicut ars, cum qua Artista operatur in suo artificio. Et ideo tibi necessarium est scire, quod omnis talis virtus, quæ format materiam secundum genus naturæ, indiget duobus propriis instrumentis, per quæ suum formet opus secundum suæ diversitatem materiæ, de quibus instrumentis loquemur in secunda parte capituli secundi. Quia hic te adhuc informare volumus de dictis virtutibus, & per exempla declarare, per vegetabilia sæpè dicta.

CAP. XXVI.

De Morte lapidis, & de aliquibus causis, & de rebus impedientibus generationem, & multiplicationem: & quomodo removentur per exempli demonstrationem ad respectum naturæ communis.

IN lapide nostro fili dicta virtus mortua est, quæ non habet multiplicandi potentiam, ratione suæ duræ, & nimis compactæ materiæ, quoniam per eam ligatus est calor, qui movere se non potest, per quem dicta virtus se regere deberet in informando lapidem nostrum. Et ex hoc tibi damus exemplum de grano frumenti ac omnibus aliis seminibus, quia frumenti granum per se solum existens in materia compacta & sicca, non habet potẽtiam crescendi, secundum cursum naturæ, neque multiplicandi se, nisi resolutione quadam, & attenuatióne per simplicitatem suæ duræ substantiæ, in qua substantia dura congelatus est calor infra existens inclusus, hæc substantia terminata est, & mortificata ratione siccitatis & duritiei, in qua terminata est materia, in qua retentus est calor naturę. Quia siccitas & frigiditas excellentes causant mortificativam qualitatem. Et per hoc potest rusticus cognoscere, quod talis siccitas causans duritiem & mortificationem, aerea indiget humectatione, ut calor naturalis resuscitari possit & extendi in simplici materia aeris, qui est ei materialis cibus, sed hanc grossarum partium densitatem sive duritiem ponere in simplicitatem, non est datum naturę, nisi per subtiliationem suarum partium siccarum, factam à resolutione, quæ est facta per reincrudationem madidi & humidi materialis grani, quod erat terminatum in cocto in digestione perfecta, per modum substantiæ albæ subtilis, de qua fit panis, quem comedis. Et reincrudatio dicti humidi seminalis terminati in sicco, causatur ab humido subtili frigido & crudo, quam accipit in sua dissolutione. Quare necessarium est, quod illud siccum terminetur, aut convertatur in humidum aereum, quod est amicus & cibus ignis, qui sua virtute format nascentia. Sed cùm siccum & humidum sint oppositæ qualitates per suæ contrarietatis differentiam, ideo est opus, quòd per differentiam concordantiæ, elementa de qualitate in

in qualitatem transmutentur, & una qualitas in aliam, scilicet, siccum in frigidum, & frigus in humidum, & humidum in calidum, ut materia approprietur, & jungatur per ignem, per hujus concordantiæ differentiam. Hoc est dicere, quòd materia sicca grani convertatur in humidum materiale, in quo est naturalis calor, per differentiam concordantiæ, quæ potestatem habet recipere virtutem informativam cœli ab illo. Quapropter apparet, quod natura non transit de uno contrario ad aliud sine medio, per quod causata est differentia concordantiæ, per quam materia transmutatur de natura in naturam, & hæc est specialis differentia, quam habet custodire. Nam aqua est aeris amica per humiditatem, & vicina terræ per frigiditatem. De qua per rarefactionem, alleviationem, & subtiliationem venit reincrudatio in rebus, quæ sunt & fuerunt coctæ, condensatæ, & terminatæ per naturam & artem. Et terra est vicina igni propter ejus siccitatem, & ignis vicinus aeri propter ejus calorem à qua, terra per rarefactionem, & alleviationem vel subtiliationem fit reincrudatio in rebus, quæ sunt & fuerunt coctæ, & condensatæ, & terminatæ per artem & naturam. Fili condensatio & rarefactio est via originalis in elementorum transmutatione, in gradibus rerum. Et hæc est communis doctrina, per quam natura sagax convertit sua elementa. Et ideo granum frumenti quando solutum, dissolutum, & reincrudatum est, transmutatum est de sua natura in aliud opus, ibidem operatur frigiditas, & humiditas, quæ est aqua cruda. Et ideo calor, in quo est vegetabilis virtus potentialiter, non sentit adhuc formativam virtutem secundi instrumenti, quæ movetur à cœlo, ad informandum per aliam informationem naturalem calorem, & per hoc non potest habere modum penetrandi actualiter, nec ibi se movere in partibus humidi sui materialis. Quoniam quasi hebetatus est in suo materiali principio, ratione frigidi & humidi, quod intravit in suo materiali per resolutionem dicti sicci, cum superfluitate multi, magni, frigidi, humidi. Sed postea à secundo instrumento descendit cœlestis virtus per calorem solis resolvendo, & diminuendo à dicto humore frigido quantum opus est ad intentionem naturæ & non plus, sed in tanto & usque ad terminum excitationis & accelerationis naturalis caloris, quia perdit materia istam superfluitatem frigiditatis, quæ eam tenebat mortificatam. Et quando iste naturæ calor, qui est excitatus & acceleratus à calore solis, per continuationem instrumentationis illius caloris se movere incipit in suo madido & humido materiali per quod ligatus fuit, tunc in ipso se movendo penetrat & penetrando dilatat, & dilatando format & convertit suum humidum materiale in suam propriam speciem, & in suum proprium esse & ens, & sic dictus calor non cessat operari infra suam materiam, vegetando, pullulando, crescendo, & augmentando, elongando, & extendendo, & etiam multiplicando tantum, & à quousque veniat ad terminum, qui non habet amplius materiam humidam, & tunc humor incipit terminari & inspissari per informativam virtutem ab aliis differentem per concordiam, & calor per siccitatem mortificatur, quam granum frumentum accipit in sua terminatione per compactibilitatem & duritiem, tantum & quousque altera vice in resolutionem revertitur & putrefactionem Quapropter rota elementorum per naturam tota & in circuitu rotunda gyratur, & erit quousque venerit ad suum proprium terminatum punctum, & sic per evidentem experientiam natura tibi ostendit quòd virtus, quæ est in potentia in semine bladi in nullo tempore posita est in effectum & actionem productivam & vegetativam, nisi post corruptionem & putrefactionem suæ materiæ propriæ, quæ causa est alleviationis & subtiliationis, & rarefactionis, quousque veniat ad punctum generationis, quam vocamus multiplicationem, de uno grano in centum, & de centum, in mille appellamus, & ideo vis est rusticis credere, quòd si granum frumenti non projiciatur in terram, nullo tempore virtus ejus multiplicabitur, quia natura sua sicca non vult illud pati propter causam suæ terminationis, factæ per conversionem subtilis in spissum, & si projiciatur in terram, alleviabit se per resolutionem, & crescet humiditas sua per putrefactionem, per quam ejus animæ vis procedit, non tantum quò faciat eum multiplicare in calore cœlesti superius ascendendo, ac si melius foret, quàm hic inferius, sed sicut erat: vide igitur quomodo separatur per subtiliationem mundum ac purum à vili & immundo & cœnoso, viscoso per elementationem, quam accepit à putrido per rarefactionem, per quam exaltatum est, & fermentum appellatum. Dicimus ergo fermentum res exaltatas in altum, quæ per omnes mundi gentes sunt desideratæ ac sic nominatæ. Quare dicimus, quòd per opera rusticorum virtutes cœlestes adjuvantur, scilicet per arationem, culturationem, seminationem, & impinguationem terræ. Et tali modo rustici juvant naturam, ut citius fructus expediantur, & emendentur. Simili modo tibi diximus in magisterio nostro, quia primitus nobis est opus, quòd substantia, quæ est pura nostri lapidis natura resolvatur per subtiliationem suæ substantiæ grossæ: postea putrefiat, & humidum quod est frigidum, & innaturale benè separetur per calorem solarem, qui contra ignem vadit: posteà sibi administretur suus competens cibus, quem virtus jam dicta habet in se permutari. Et per hunc modum materia mineralis adjuvabitur per industriam Alchymistæ, tali forma, quòd coram omni viro ipsa claro lumine manifestabit effectus suos, & potentias non indigentes probatione logicali. Quia benè conclusum est ad intellectum tuum hujus operis naturalis, in qua forma artifex hujus operis naturalis debet inclinari, & dirigi per considerationem instrumentalem aut rationalem, & non sophisticam, cum sententiis philosophiæ naturalis. Quoniam ad huc non obstante, quamvis ingenium profundum habeat logicus argumentabile, aut naturale de rebus extrinsecis, nunquam cum hoc toto per aliquam rationem, quæ veniat ad sensum, poterit directè cognoscere nec judicare, cum quali natura aut virtute per fortitudinem intrinsecus habeat sua multiplicatio crescere super terram, nisi pro similitudine, quasi simpliciter credendo nostrum magisterium esse, aut non esse, nec quomodo fieri potest, quòd nostrum semen in terra sua pullulat, crescit, & colligit fructus suos & suas messes, hoc nunquam scies nisi cum doctrina experientiæ prius intraveris in Philosophia naturali, & non sophistica, quæ nascitur per diversas præsumptiones fantasticas infusas in illorum capitibus, qui cum prænosticationibus elevatis contra vim & voluntatem rationis & naturæ faciunt multos pertinaciter errare in sophisticatione mentis. Quapropter concludo per rationes suprà dictas, quòd si per

industriam

industriam naturalem, cum claris & evidentibus experimentis tu non habueris rectam rei cognitionem jam inquisitæ, nunquam ad tam pretiosum epulum eris invitatus per naturam. Qui ergo lapidum virtutem ignorat ac proprietatem eorum, qui de potentia deferunt corpora in effectum, & in actum, prout experimentaliter cognitum est, nostro de cibo pretioso non gustabit. Est igitur tibi necessarium, ut lapidum nostrorum experientia naturam agnoscas per practicæ viam, mediante theorica, & doctrina ostensibili, aut per revelationem secreti, quia pauca format theorica, nisi per practicam habeas experientiam, & per experientiam practica formatur, ac etiam clara veritas, quæ humanum intellectum illuminat. Fili ergo bene cognoscere debes processum, qui tibi naturam ostendet lapidum ac virtutem, quæ per vim suam convertit illud, quod nulla res alia facere potest, nisi ipsa per similitudinem suam, & illa est res ignorantibus secreta. Est tamen omnibus sapientibus communis, ut lux mundi, notitiam cujus per experimentorum viam habebis, & non sine illis, aut eorum aliquo. Quia de ipsa experientia exivit veritas rei, per quam multiplicatur tinctura adjutorio informationis nostri magisterii naturalis.

CAP. XXVII.

De Corruptione & putrefactione omnium rerum. Et quomodo omnis res nascitur, & recipit vitam, & animam naturalem à putrefactione, & sicut de ventre putredo matris suæ, & per mutationem elementorum.

Hic cognoscere potes, quod nulla res potest esse animata, nata, aut creata, nisi post sui corruptionem & putrefactionem, ac mortificationem. Quia tunc natura materiæ mutatur de natura in naturam, sicut res fragilis, & materia quæ non habuit suæ perfectionis complementum. Trahe igitur formam à sua materia per corruptionem illius, ut ipsa materia separata à sua corruptione possit perfici in sua sublimatione. Fili in omni materia est quædam potentia activa, sicut dictum est, si intellexisti nos, quæ forma nominatur non completa, & ratione suæ imperfectionis communis est duobus contrariis, quæ quasi nominantur informativa ipsius, secundum suum instinctum, & institutionem. Nam quando hæc potentia per virtutem informativam ducitur de potentia in actum alicujus formæ, statim habet appetitum standi sub forma contraria, sicut hæc potentia, quæ communiter se habet in frigido & humido, nam existente sub uno eorum, statim appetit esse sub forma contraria, id est qualitate contraria. Quia nulla forma corporis corruptibilis aut generabilis potest unquam sufficienter complere potentiam suæ materiæ activam, quoniam compleri sub forma alia desideret, nec forma hæc (cùm sit desperata) potest eam introducere in materiam, nisi post primæ formæ corruptionem. Et ideo secundum quod virtus agens formæ introducendæ, corrumpit præsentem, sic excitatur, & acceleratur forma activa ad formam contrariam, & dat paulativè, quòd sit magis & melius completa ad majus complementum, quousque sit facta sub actione completa illius formæ & sine suis proprietatibus non potest esse, nec tota materia. Quando igitur fili corrumpere lapidem nostrum volueris, hoc fac per siccum ignem, ut siccum illud in frigidum convertatur. Et quando voles generationi appropinquare, fac quòd humidum in calorem convertatur per frigiditatem. Et quando eris in puncto generationis, pone frigidum humidum cum calido sicco suæ naturæ. Et quando voles aquam cum calore refrigerare, calefac eam magis. Et quando voles ignem accendere, cum aqua frigida balneetur intus. Et si nivem per frigiditatem, fili, dissolvere volueris, congeles eam melius, & sic versæ sunt, & invenies mutationes naturæ graduales, secundum gradus scalæ naturæ, quæ est rotunda, & elementa rotundat, ut dictum est. Si ergo convertas siccum in frigidum, frigidum in humidum, & humidum in calidum, habebis magisterium. Quia tali modo natura exit de natura mala, & convertitur in bonam, bonásque in meliorem. Et ideo hac in arte naturam modo duplici capimus. Primò, recipimus pro retento, ut est ignis naturæ. Secundo, accipimus pro continente ipsius, ut est aër, in quo ignis se habet movere ad formandum res naturæ. Et quia aer esse non potest, nisi habeat naturam ignis, nec unus potest aliquam formare speciem materialem ad suam similitudinem nisi in natura propinqua, paret, quod lapis noster est de materia aëris compositus, quia nisi esset materialis tinctura, ignem non posset manifestare in effectu vel actione, nec ignis ardere posset sine cibo aeris (noli intelligere, quòd totum sit plus, quàm una natura, ex qua fit totum nostrum ingenium,) nec claritatem daret per se absque aëre quia in quolibet composito est ignis naturæ: & ille certa informatione movetur, & movendo se movet materiam, omni tempore ipsam & semper terminando. Et est necessarium, quòd ducat movendo ad aliquam speciem, secundum quòd formator sciet ipsam benè informare, scilicet ad illam ad quam materia habebit convenientiam secundum cursum naturæ. Propter quod extitit declaratum, quòd non opereris, nisi de nobiliori materia, quam habere poteris, quia res non fit, nisi secundum naturam in ea emendatur.

CAP. XXVIII.

De Humiditate nostri Lapidis, & quomodo ipsa est aqua permanens, & de diversis actionibus ignis, & de subtiliatione elementorum grossorum, & de nigredine.

Humiditas nostra, fili, est aqua permanens, quia suum humidum radicale non amittit, neque per ignem combustum est, nec ignis maris nostri potest ipsum consumere, quin de uno calore in alium mutari videatur, imò augmentari, meliorari, & crescere in proprietate videatur. Nam ignis est ejus rectum nutrimentum, & causa ejus nobilis incrementi. Ideo quando volueris præparationem nostri magisterii incipere, recipe aquam proportionatam in qualitate secundum naturam corporis, quod dissolvere volueris, tali modo, quod virtus ignis contra naturam non superet calorem naturalem. Quia corpora non sunt ejusdem qualitatis in mensura, quamvis semel fuerunt omnia unius virtutis, in mensura in Domino Deo nostro, modò habent participationem in differentia concordantiæ. Nam aliqua ipsorum non adeo fortis compositionis sunt,

neque ipsorum sulfur tam subtile nec temperatum. Et ideo fragiliori virtute se disligare possunt. Charissime fili, ignis, qui calefacit hominem, leonem frigescit, & ignis calefaciens leonem, ardet & cremat hominem. Per hoc autem scire habes quarum fortitudinum sunt virtutes nostrorum lapidum, ad finem, quod argentum vivum respectu potentiæ sulfuris naturæ possit temperari per notitiam certam graduationis in sua prima resolutione, quia in eo jacet totum periculum. Et ideò tibi notifico, quòd habeas sulfura per calorem destructa simplorum argentorum vivorum in forma tali, quòd eorum proprietas activa non extermine-tur extraneo calore, & quod separari non possit à suo subjecto humido, quod ex toto apparet nigrum plenum de nobili spiritu. Ista nigredo demonstrat signum primæ portæ, ad intrandum nostrum magisterium. Et sine ipsa non potest aliquid fieri, quia est ignis naturæ, qui habet lapidem creare qui sui corporis corruptione manifestari non potest. Et nisi manifestetur, nunquam in actione erit, per quam possit crescere aut generare. Cùm autem sit revelatum, quòd initium operationis nostræ est in forma capitis corvi, & operationes præcedentes absque nostræ initio operationis sunt erroneæ omnes, quousque compositum totum nigrum se manifestet: ideo fili intelligere noli, quòd nigredo nostra subitò veniat, neque citò, sed suaviter & paulativè, quia necessarium est, quòd calores per sua media transeant sicut elementa. Quia ignis naturæ cùm sit inclusus in profundiori sui corporis, non potest se ostendere statim, quousque sit apertum. Nam in grossis elementis ignis est inclusus & absconditus. Et ideo necesse est elementa subtiliare, scilicet terram, & aquam, per debilem digestionem, unde causatur viriditas, quæ est primus color, cujus signum dat cognoscere, quòd actio caloris resoluti frivola est & lenta, & per consequens insufficiens dissolvere & rarificare partes terrestres. Ideo in cute & superficie, & ubique color viridis manifestatur indigestus & terrestris in ventre, cujus calor naturæ multiplicatur, qui propter causam humidi excellentis, tenentis eum hebetatum, non potest manifestari, sed ut prædictum est, calor naturalis paulativè vigoratur calore ignis adjutorio, administrati ab Artista & operatore, qui benè scit intellectu suo disponere, informare, & coquere materiam suam quousque appareat desuper induta nigra. Quia tunc ignis naturalis pugnat contra humorem, à quo creatur nigredo. Quando igitur apparere incipit, cresce eam, & multiplica per naturalem informationem, per quam se habet regere naturalis ignis, qui incipit materiam digerere, ut apparet ex nigredine. Et ex hoc extitit declaratum, quòd in puncto nigredinis noster ignis incipit operari, & non aliàs. Et ideo nostri magisterii principium dictus est quia tunc excitatus & acceleratus est nostræ materiæ calor, qui habet potentiam putrefiendi omnia elementa sua, usque ad hujusmodi digestionis finem, quæ est prima caloris in nostro artificio, donec sit completa materia, quia humor ponticus & terrestris per suum contrarium alteratus, & aditus à suo simili habiliter & aptè se diverrit. Et tunc in materia completa per gradum dicte digestionis color niger multiplicatur, non tantum in superficie, vel in cute, sed per omnes partes subtiles, & separatas in tota materia per multiplicationem, quæ est generata à calore naturali in humiditate radicali. Unde nostra fit alba tinctura sicut nix, & tunc dicimus, quòd corpus fusum est, & liquefactum intus & extrà, & non potentia vel actione ignis communis, sed potentia ignis, qui est calor naturalis. Quia iste ignis apprehendit, imprægnat fortiori calore lapidem nostrum, quàm sit elementalis ignis. Et sic videmus potentias & virtutes rerum, & causas per earum effectus cognoscimus. Hanc rem tene secretam fili, quòd calor naturalis prædominans post diminutionem humidi extollentis omnem grossitiem & substantiæ terrestreitatem, quam prius non potuit benè dissolvere. Posteà per suam fortiorem actionem resolvit & digerit tantum, quòd venit ad ultimum suæ actionis punctum in digestione prima. Et quando materia sic digesta putrefacta, & optimè cocta est per dictam digestionem, natura separat subtile à spisso, & grossum projectum est ad partes remotas per actionem secundæ digestionis. Et tantum, quantum oportet, convertit ex subtili in substantiam sulphuris, ab argento vivo creati, secundum hoc conversio facta est per informationem datam calori naturæ in tertia digestione.

CAP. XXIX.

De Modo philosophandi. Et quomodo ista Scientia & ars non est data, nisi Philosophis. Et quod congelatio argenti vivi est principale secretum & finale. Et de patientia operatoris, usque ad albedinem transeundo.

Hujus scientiæ libri loquuntur per voces tacitas fortiter notandas, ad finem, ut principalis res in ipsis contenta. Et quod illius secretum non manifestetur nisi Philosophis, & filiis philosophiæ nostræ, qui sunt indagatores & inquisitores veritatis, & amatores ejus, & non sophistis plenis mendaciis, nec avaris, nec amatoribus mundanis, sicut sunt usurarii, mercatores, & renovatores monetæ, cambiatores, & congregatores thesaurorum, condemnatis & per diabolum incantatis, qui nolunt laborare, nec inquirere, nisi in rebus palpabilibus, quia imbibiti sunt & potionati in rebus mundanis, nec possunt aperire intellectum ipsorum ad intelligendum bonas doctrinas nostras, per quas possent habere thesaurum perdurabilem & salvationem. Ideòque tibi dicemus fili, quòd sapienter consideres doctrinas, quas tibi dabimus in libris nostris & nota illas, & glosa fortiter per multas considerationes, & reiterationis speculationes, si desideras non intelligere. Et quando nos intelligas, capias cum ambabus manibus coopertum cum tua camisia vestimento philosophiæ, & sic aliis relinquas doctrinas, sicut patres nostri nobis reliquerunt, & non aliter. Et si contrarium feceris, tu eris maledictus, sicut ille, qui est participans de confusione mundi. Et noli ipsam revelare per vocem vivam, quia nemo sine labore debet artem possidere, nec sine consideratione alicui manifestare actualiter, nisi per cooperturā Philosophiæ, & illis qui per intellectum illuminati & levati sunt, & qui habent instrumenta rectificata ad penetrandum causas & res naturæ secretas. Et tu qui desideras esse filius noster, & nutritus in Philosophia, debes perscrutari per revelationem tui nobilis intellectus, id quod dicemus esse verum in nostro magisterio. Videlicet, quòd fumus auri nostri fermentati, post fixationem suæ reductionis in terra sua apparebit visibiliter in igne philo-

Philosophiæ. Et ideo Fili necessariæ sunt considerationes multæ; antequam procedas ad formationem Lapidis nostri, & quòd scrutator per revelationem nobilis intellectus illorum, quæ dicimus esse vera in nostro magisterio, videlicet qualiter fumus auri nostri fermentati post fixationem & reductionem in terram suam visibiliter apparet in philosophico igne. Scito ergo, quòd terra, in qua nostrum aurum debet seminari ac plantari, primitus est alba antequam visum ignis nostri manifestare possit, habebis tamen Fili in dealbatione patientiam, quoniam ibi magna tarditas est. Fac igitur dealbari terram tuam, & nutriri eam, si vis, quòd filius patris subveniat tibi in necessitatibus. Hæc terra est magnesia nostra, in qua jacet secretum nostrum. Et nostrum finale secretum est, nostri argenti vivi congelatio, sine qua namque fieri non potest certitudo scientiæ nostræ, quæ in principio magisterii nostri est nostri argenti vivi congelatio in magnesia nostra per ingenium, certumque regimen. Spiritus essentiæ quintæ in magnesia nostra est. Nostra magnesia est argentum vivum, quale tibi diximus. Et ex isto exivit fumus auri nostri & argenti, per quem venit omnis color. Et si scias eum extra corpora projicere, medietatem habebis secreti. Et si facias eum reverti, habebis coloratam suam magnesiam, ut nivem. Nam sicut à corporibus projicitur, ita in ea revertitur, scilicet, tam à mediis mineralibus, quàm à metallis cum argento vivo. Nam cùm argentum vivum sit medium conjungendi tincturas in puro subjecto: ita erit medium separandi eas ab impuro, quod est res contra naturam. Et pro isto Mercurio intellige aquam, in qua deportatur tinctura. Quia ignis quando ab uno subjecto separatur, immediatè introducitur in aliud, nisi per ignem impediatur extraneum cùm sit incorruptibilis. Et ideo est necesse, cùm non possit haberi sub forma essentialiter, quod habeatur sub forma substantialiter, scilicet in materia Mercurii, quæ est aqua nostra. Et scias Fili, quòd noster ignis trahitur à corpore parum & parum, & postea vertitur in corpus per suum nobilem calorem. Fili hoc est necessarium semen, cum quo fixatur nostra tinctura in corpore, quando trahitur ab illo cum aqua ignis. Fili impraegna igitur corpus ab igne, & multiplica suam combustionem, & fortem habebis tincturam. Et intellige secretum. Nam initium est atque complementum totius, prout in secunda Parte dicemus Practicæ.

CAP. XXX.

Unde propria Tinctura Philosophorum extrahitur, quæ tingit argentum vivum congelatum in album, in medicinam rubeam per fermentationem.

Tinctura, quam dicimus Fili, extracta est ab auro nostro, & illam in auro vulgari fermentamus, quòd portat illam de potentia ad actum, nec in isto eramus ex toto certi, nec possemus credere, quousque vidissemus nostræ magnesiæ potestatem, quæ ex magno calore suo spiritum congelat per suæ exuberantis naturæ mutationem, multiplicatæ in calore permanente: & hæc fermentatio facta est adjutorio sulphuris rubei fixi, & postea non est nisi ignis, aqua & terra, pleni quinta essentia, & per aquam terra abluitur, per ignem terra tingitur & coloratur, & tunc omni homini manifestatur. Hæc enim est tinctura, quæ à vili terra se spoliat, & de alia multum nobili reinduit se. Et scias, quare nostrum primum venenum non facit deauratum fumum, quando de ipso Mercurius sublimatur. Ideo, quia in suo ventre Mercurius totam accepit tincturam fumi, & est impraegnatus à dicto fumo, qui est noster ignis dictus, & per successivam decoctionem, quæ in natura sua est correspondens naturæ dicti ignis, qui absconditus est in ventre dicti argenti vivi congelati per extensionem partium subtilium suæ ignibilitatis essentialis in dirigendo partes dicti Mercurii colorat, & transmutat eum in suam propriam naturam ignis, qui est pura tinctura, infixa essentiæ materiali individuorum metallorum, quem clamamus spiritum Mercurialem, cùm in eo manifestè sit resolutus, & adhuc sit resolutivum in eodem, & erit, quamdiu poterit, quia sic volvitur natura per circulationem.

CAP. XXXI.

De Modo procedendi in Practica, & quanta res requiritur in Magisterio.

Ad informandum super hac re filium artis, opus est magna scientia, scilicet revelatione, vel ostensibili doctrina, ut possit nostri magisterii practicam intrare, & indiget forti ac magna theorica, quæ vires revelet per velle naturæ. Et si es negligens perlegere, & perscrutari contentum in nostris libris, cæcus ibis ad practicam sicut ignorans. Et ideo Fili debes præmeditari, cui rei debes manum apponere ad operandum. Et debes scire, quot & quæ requiruntur principaliter in nostro magisterio vel propinquitate suæ operationis. Et idcirco Fili tibi dico, quòd tria requiruntur, scilicet, Ingenium subtile, naturale, non sophisticum; manuum operatio, & liberum arbitrium, & hoc requirit sapientiam, divitias, & libros. Sapientiam ad sciendum facere. Divitias, ad habendum potestatem faciendi. Libros, ad intellectum aperiendum diversum, qui est in multis gentibus. Quoniam hoc, quod unus comprehendit per doctrinam unius, nunquam poterit comprehendi, nisi per doctrinam alterius. Et sic doctrina unius aperiet doctrinam alterius, fortassis datam per figuram, secundum traditionem plus vel minus valentem. Sed hîc tibi nos manifestabimus in clara voce principale celatum, ad intrandum secreta secretorum naturæ. Unde tu videbis multa pulchra mirabilia, quæ in secretis naturæ sunt reposita, & quasi miracula reputabuntur per secretum dominæ naturæ. In quo est necessarium, quòd incipias ad intrandum per istum modum. Fili necessarium est tibi, quòd primò habeas in cognoscentia virtutem formativam, ex supradictis rememoratam, quæ dependet à nostro magisterio ex certa scientia cognita. Quia ars, id est, scientia, quando veraciter est cognita, sine aliqua ignorantia, per sensum intelligentiæ, qui venit de nobili operatore, informat materiam ad illud esse, ad quod calor naturalis instrumentalis, in quo à virtute informativa influitur virtus activa, & dirigitur ex sua materia ad operandum & formandum directè: tunc apparet, quòd dictus calor instrumentalis sit directus per virtutem formativam, & virtus formativa dependet de scientia operatoris, in custodiendo cursum naturæ in magisterio per quod ista

ista est influxa in materia, quæ calor excitatus & auctus ipsemet movet illam. Sicut in naturam omnis alterius rei influitur virtus formativa de cœlo & de stellis. Quia cœlum est principium movens totius naturæ, sicut sapiens operator est in magisterio nostro, per doctrinam suæ nobilis intelligentiæ. Revelatum ergo tibi sit, ea duo sunt in magisterio nostro necessaria, scilicet, virtus informativa, & instrumentum elevatum, per quod nostrum debet formari magisterium. Informativa virtus est gubernata per quatuor virtutes principales, convertibiles & convertentes, scilicet calor, frigus, humidum & siccum, ad finem, quòd materia tractetur cum instrumento directo, & conducta & deducta ad illum actum, per quem pati debet suam operationem secundùm intentionem convertentis & convertibilis, & in actione debet informari materia, ut per ipsam informationem ipsius instrumentum gubernetur ad complementum suæ operationis, voluntati operatori correspondens in materia informata per artem secundum exigentiam naturæ venerabilis, quæ sagax est, & intenta pervenire & perficere suum perfectionis opus.

CAP. XXXII.

De quatuor Naturalibus Virtutibus mutativis, & quomodo appellantur, & quomodo operantur.

INtellige Fili, cùm dicta formativa virtus se habeat regere per quatuor antedictas qualitates elementales, à quibus sine medio, & successivè quatuor virtutes naturales mutativæ causatæ sunt. Et ideo habes dividere gradualiter informationem, quam omnis bonus Operator debet influere in materia convenienti, & successivè in quatuor partes, videlicet, in attractivam naturam, vel appetitivam in naturam retentivam & coagulativam, & in naturam expulsivam, & contentivam, & digestivam. Natura attractiva operatur per calorem & temperatam siccitatem; natura retentiva per siccitatem, & temperatam frigiditatem; expulsiva per humiditatem & temperatum calorem & natura digestiva per calorem & temperatam humiditatem. Et in illa actione, in qua natura ejus operatur in complexione ipsius, habes eam adjuvare, quia secundum plus & minus fortitudinis suæ complexionis materia tibi ostendet suam velocitatem aut tarditatem, vel temperamentum suæ differentiæ transmutationis, unde sui causantur effectus secundarii, qui tracti sunt de potentia in actum, sicut sunt ponderositas, levitas, gravitas, durities, mollities, dulce, amarum, album, & nigrum, &c. Scias ergo Fili, ad quam virtutem, ad quam formam debes tuam tractare materiam, vel ad virtutem appetitivam, vel ad virtutem digestivam, vel ad virtutem retentivam, aut virtutem expulsivam. Quia tibi opus est, quòd materia accipiat talem informationem per artem cognitam, & scitam tali forma, quòd suum instrumentum ibi sit motum, & bene directum, usque ad suæ operationis finem, qui finis certum signum monstrat suo magisterio. Quapropter si ipse habuerit in memoria sua signa, habebit scientiam certam, & habitudinem corrigendi & emendandi per confortationem, & debilitationem, quæ sunt extremitates operationum naturalium. Et ideò intellige, quòd ignis est instrumentum naturæ, sicut instrumentum, quo faber operatur, est martellus, qui movet in materiam ferri ad talem dispositionem, quæ fit de intentione fabri, qui informat malleum per formalem motum. Sic autem facit calor ignis in magisterio nostro, quia secundum artem dirigitur ad intentionem Artistæ. Nam vel dirigitur ad destruendum & corrumpendum, vel ad generandum, vel ad ligandum, aut alias. Et ideo tibi necessarium est, quòd per hanc scientiam cognitam habeas directionem eligendi & cognoscendi talem ignem, secundum quem per artem formatum debet materia de natura in naturam mutari, quousque motus naturæ supremæ, quæ est in igne, per terminationem & expulsionem extraneorum motuum in sua propria materia sine corruptione aliqua possit perpetuò quiescere. Et iste est calor omnium generatorum, sicut est Solis calor, qui est effectus principalis omnis generationis. Ideo tibi sit certum, quòd si ars operatoris sit incerta ad disponendum materiam, in illa Lapis noster formari non poterit, in potentia cujus formaliter & naturaliter totus cursus virtutum, quæ sunt in centro medicinæ nostræ est inclusus. Benedictus sit Deus gloriosus omnipotens, qui humano generi dedit intellectum ad conjungendum & integrandum particularitates confusas totius medicinæ cum universitate reali, per quam remanebunt rectificata omnino. Et ideo Fili monemus te, si desideras esse perfectus medicus, non ponas te complacentiæ particularitatum medicinæ, quia confusæ sunt, nec sunt hodie integræ. Natura enim eas pati non potest propter confusionem nimiam, sed complacere in unica medicina, quia non est nisi una sanativa totius malitiæ, pravitatis & infirmitatis, & confortativa spiritualium virtutum. Habe ergo & tene opinionem securam emorroytorum. Quia tota scientia medicinæ est, & esse potest reducta stabiliter opinioni illorum, qui tantummodo contemplantur in universalitate, in qua est operativarum virtutum congregatio, intellige cursu naturæ. Quia qui multas & plures particularitates sciet ad universalitatem reducere inter aliôs erit melior. Quia in particularitatibus sunt virtutes confusæ, & in universalitatibus sunt reales virtutes in unum congregatæ, & excitatæ, sicut totius naturæ cursus manifestat, & est medicinarum medicina. Et qui talem habet medicinam, donum Dei habet, quia thesaurus est incomparabilis. Recupera igitur scientiam, per quam tuam possis naturam informare, à qua tale jocale, & tale bonum creatur & formatur per artificium, superans totum naturæ cursum, quia si ars incerta operetur in materia, non poterit benè disponi secundùm exigentiam intentionis naturæ, nec natura poterit creare illud, quod sibi manet, neque illud, quod petit operator, quia materia defecit, in informativa virtute. Et quia instrumentum, quod erat ad formandum motum, non erat benè rectum, & hoc fecit ignorantia in intellectu tota, quando Artista non habet scientiam cognoscendi certam informationem, de qua dicta materia debet recipere suum motum, per influentiam scientiæ cognitæ ab operatore naturali. Et ideo, quando influit ignorantia & incertitudo scientiæ, natura deviat ab intellectu talis artificis. Et etiam debes bene considerare, quòd virtus, quæ est in medicina non ei uniatur plus per calorem extraneum, quàm possit dirigere. Quia calor ardens & combustivus, qui venit ab igne elementali, sibi datus est per instrumentum, quæ res nunquam fuit de intentione naturæ, & ideo formare defecit illud, quod petebat Artista.

CAP.

CAP. XXXIII.

De Informatione caloris naturalis per excitationem factam per ignem communem, vel de informatione naturalis caloris cum calore, qui est contra naturam.

Fili intelligere potes, quòd solus ignis naturalis aut ignis naturæ confortatus cum igne non naturali, cum operatione confortationis, vel creationis, vel transmutationis, uniformiter operatur in materia, excitata solummodo per ignem contra naturam, tali modo, quòd ignis naturalis, in quo est virtus activa, non sit superatus per elementalem ignem. Et in operatione prima suæ corruptionis observare debes, quòd ignis contra naturam superet calorem naturalem innatum in mobili subjecto uno gradu tantùm, & non ultra illum numerum. Quia spiritus individuus, qui est speciei conservativus, desiderans similem generationem recto instinctu suæ naturæ corrumperetur, per suæ destructionem essentiæ, & tunc amplius non haberet appetitum similem generationem faciendi. Quia natura exiret per corruptionem & destructionem, quæ contra naturam sunt, & terminum acciperet, & finem consummationis, quia non haberet locum, in quo requiesceret, nec aërem, in quo respiraret. Et debet intrare vacuitas, de qua locus erat plenus extranea natura. Et debes habere magnum alembicum, ut materia liberius possit ascendere, & cum parvo igne excitari, ut veniat in aërem. Et non est necessarium, quod per ignem excitatum aër multum condensetur in aquam, eò quòd virtus activa submergetur, & suffocaretur nimis in aqua, & tincturæ naturales comburerentur, quando actio caloris ignis elementalis occuparet partes ignis naturalis, aut locum, ubi deportatur. Sicut videtur, quòd maga flamma parvam destruit, & istam in se convertit. Non enim volumus, quòd ignis contra naturam convertat naturalem in tota sui substantia essentiali & accidentali: sed quòd naturalis convertat sua prima potentia in parte jam alterata ignem contra naturam. Et ideò tibi existat revelatum, quòd duæ operationes certæ sunt tibi necessariæ, scilicet, corruptio, quæ facta sit sub suæ formæ conservatione, & per ignem contra naturam fit, cùm ignis elementalis excitatione adjutorio naturalitatis nominis naturalis. Alia operatio est generatio, quæ fit cum igne naturali multiplicato ab igne non naturali & contra naturam. Quia duo ignes isti conversi in igne proprio naturali, scilicet ignis non naturalis de per se, & per accidens, & ignis contra naturam per accidens amore attrectationis ignis non naturalis. Et in isto naturali igne sunt reperti & conversi. Quare igitur sunt inter ambo instrumenta naturæ calida, & multùm temperata, ex multùm forti virtute, quæ est alta, & potentissima ad faciendum novam regenerationem aut colligationem multarum virtutum conjunctarum in uno proprio subjecto, quod est secretum naturæ per artem magisterii conjunctum ad naturam humidi radicalis.

CAP. XXXIV.

Quomodo materia nostri argenti vivi reperitur. Et potest inveniri in omni corpore elementali.

Si vis Fili nostri magisterii effectum habere, argenti vivi nostri naturam ignorare non debes, quod in omni elementali corpore reperitur. Et omne corpus elementale in quacunque forma natura formaverit illud, compositum est de quatuor elementis principalibus, ut per revolutionem circuli naturæ manifestè patet, qui ostendit, quòd nulla res creata vel generata per naturam, jam non erit adeo diversæ formæ seu figuræ, quin per principia naturalia reperiamus eam esse compositam ex uno genere materiali, scilicet, argenti vivi quod quidem volumus nominari genus naturæ propinquius generale, tanquam proprium ejus subjectum naturale, in quo domina natura pingit & protrahit suas figuras diversas. Et nota, quando dicimus propinquius nos ad differentiam generis universalis dicimus, à quo istud descendit. Et quando dicimus illud generale, dicimus ad differentiam majoris propinquitatis alterius generis, quam habet ad naturam. Et ideo cùm de isto fit genus in eum convertitur, quando per artem vel naturam appropinquat, est primæ formæ generis universalis, à quo alia genera omnia descendunt, quæ sunt argenta viva nostra. Et ideo, cum omnia genera veniant successione naturali graduali à primo argento vivo, quod est generalissimum, remotum à principali & propinquiori, medio naturæ: quare dictum est materia prima omni generi succedenti, nec sic discordant vel discrepant in natura primi generis, quod est universale generalissimum clamatum in Philosophia nostra unde decepti sunt logici & logistæ, quia tantummodo habent in specie vel figura, prout manifestè vides die qualibet quòd genus nutrimenti convertitur in genus nutritæ rei, quod natura facere nòn posset, nisi genus convertentis generi & naturæ conversi concordantiam haberent. Hæc concordantia fili descendit à primo genere in tria genera diviso, scilicet animale, vegetabile & minerale. A primo genere venit vapor, generatus ab elementis immediatè & sine medio. Et iste vapor est compositionis primæ, & de secunda sunt corpora mineralia, & de tertia compositione vegetabilia. A quarta bestiæ, bruta, & à quinta sunt homines. Sed omnia hæc descendunt à genere principali principalissimo, à quo natura recipit argenti vivi naturam ad creandum omne aliud compositum. Et omne compositum ratione dictæ materiæ tanquam in prima re Mercuriali transmutatur in aliud, sicut dictum est, in naturam & materiam alterius compositi, videlicet quòd genus Mercuriale vegetabile transmutatur in genus animale & minerale, & hoc quando appropinquat ad retrogradationem ad secundæ gradum compositionis, ex qua sunt corpora mineralia, sic natura facit transmutationem talem subtili separatione puri ab impuro, scilicet homogeneæ rei, & heterogeneæ. Quia naturæ intentio tàlis est, quòd quando vult disponere ad destructionem suum compositum, immediatè cogitat separare naturam, quæ participat cum re quinta, & in illa salvat & conservat primam speciem, quia consilium aliud recipere nequit. Et si sic est quod causa magnæ excitationis hoc non possit facere, moratur in materia magis grossa, qua transmutat dictam materiam

riam in genus alterius compositi, vegetabilis vel animalis aut mineralis. Nam secundùm quòd corruptio in potentia se extendit, & secundum corporis materiam, secundum hoc transmutatur in illam, vel aliam, aut similem, ut si materia simplex quintæ compositionis corrumpatur, absque conservatione formæ, statim appetit quartæ compositionis materiam, per naturam immediatè grossam. Sed ista divisio fieri non potest per artem, neque per naturam ad perfectionem materiæ, nisi convertens activum reddat materiam totam homogeneam, & quòd pars illius similis sit totalitati, vel simplex sit forma, ut est forma elementorum, aut forma mixta, sicut est forma lapidis aut metallorum. Et hæc homogeneitas facta est, ut materia separetur ab omnibus formis, quæ non sunt de sequæla harmoniacæ commixtionis corporum, ad quæ natura, vel ars intendunt dictam constituere materiam. Aut fortè dictum convertens est naturale, aut contra naturam. Si est naturale, tunc creabuntur lapides non fusibiles per calidum & siccum. Et si contra naturam tunc creabuntur lapides non fusibiles, in quibus non remansit humiditas, quæ erat informanda per naturam convertentem, nisi sit secundum continuitatem materiæ. Quapropter lapides non possunt fundi, nec funduntur. Et quando dicta materia per gradus separationis est disgregata, tunc est vicina primæ causæ. Et quantò illi proximior, tantò multiplicabilior nobilissimis virtutibus, videlicet, quando corpus, ex quo est perfectio, quod vocamus unguentum fixum, infigit in illum suas figuras, quæ sunt multiplicatæ tincturæ aureitatis aut argenteitatis, per quas figuras virtus nobilissimæ materiæ perficit effectus & officia, & suas transmutationis proprias actiones, sicut in sua vidimus projectione, tam in corporibus mineralibus, quàm animalibus.

CAP. XXXV.

De Genere supremo, à quo omnis natura exivit.

IDeo Fili satis elucidatus esse debes, & videre, quòd nisi esset universale & supremum genus; per quod natura gubernatur: nulla res, quæ per naturam creanda, vel generanda esset, posset esse, neque res animata vivere, nisi sustentatione generis supremi, quod genus est materia naturæ, sed perderet natura suum esse. Quapropter cùm in tali genere inesse materiali licet confusè sit potentialiter, in materia & substantia cujuscunque generis: necessitas est tibi, quòd per transmutationem suæ formæ per certos gradus separationis convertat dictas materias de potentia ad actionem scilicet in primam materiam, non tamen remotam à genere metallino, sed propinquam & vicinam ad lineam, aut ad genus, in qua erant in eorum initio. De qua materia vel genere natura incipit operari, antequam alia forma esset materiæ primæ introducta seu generata propinquiori aut viciniori generi.

CAP. XXXVI.

De Materia, quæ desiderat habere unitatem formæ, ut de sua perfectione in unitate spiritus quintæ essentiæ integretur.

ISta prima Materia Fili, est terra subtilis sulphurea, quæ multum optat integrationem de unitate spiritus quintæ essentiæ, sicut prima materia desiderat aliquam propriam formam, causa & ratione sui complementi: & ideo præparetur materia argenti vivi humidi per septem distillationes, ut materia sit pura, cum qua per resolutionem pura forma habeatur: & ideo hoc intelligatur in materia sicca & humida: & ideo quantò materia nobilior & melior est, tantò desiderat formam nobiliorem, & quantò nobilior est forma, tantò magis materiam nobilitat suam, tamen quòd materia sit habilis ad resumendum illam, sicut est quando approximata fuerit, aut per artem, aut per naturam ad actum primæ causæ tunc multum habilis est ad recipiendum formam mineralem aureicam, quæ clarificat, illustrat, & eam penitus nobilitat. Ideo hæc mobilis terra, dictum est subjectum Mercuriale, cùm in primam substantiam argenti vivi conversa sit, & nullam recipit terminationem. Et in hac terra Fili debes fixare elementa, in quibus opus est, quòd quiescat fumus auri nostri, tanquam ad primum elementum, quod est omnium aliorum subjectum & fundamentum, quæ debent fixari super. Ideo, qui est magis materiale aliorum omnium, quamvis subtile sit multum ac spirituale in forma terræ albæ, multæ, & magnæ virtutis. Si hæc Fili tibi sit abscondita, habes omnem artem nostram, atque scientiam ignorare, quia est totius magisterii nostri principale fundamentum. Et si vis ejus habere notitiam per doctrinam nostram, tibi est & erit revelata. In omni loco eam reperies, & ab hoc trahes, sicut in secunda parte dicemus, quia est sulphur & argentum vivum, ut ex ejus apparet proprietate, quando recipit in se rubeam & sanguineam tincturam supremi metalli, & accipit ingressum & fixationem perpetuam, non tamen sine magisterio nostro tibi Fili revelato in secunda parte. Et quia proprietas argenti vivi est dissolvendi & dealbandi suum sulphur. Et proprietas sulphuris est congelandi & rubificandi suum Mercurium, talem reperies eam suis virtutibus munitam à primo genere receptis. Et adhuc multas alias proprietates habes perfectionis, ut audies postea. Scias tamen, quòd non est argentum vivum vulgare in tota substantia, nec in sua natura, sed est argentum vivum philosophicum, auri, scilicet, & argenti, appropinquatum generi creato ab entibus realibus, certis mensuris naturæ, per artem jam notam.

CAP. XXXVII.

Quomodo omnes res mundi sunt de sulphure, & de argento vivo, sicut de universali materia, & de suis succedentibus, & quòd in omni loco reperitur per suas proprietates.

ADhuc Fili tibi manifestamus, quòd omnis res mundi composita ex substantia quatuor elementorum substantialiter, non est nisi sulphur, & argentum vivum pura, munda & incombustibilia in primo suæ creationis puncto, & hoc scire & videre poteris per artem, quæ hoc facit per operationem magisterii nostri, scilicet, quando humidum, terreum, siccum congelatur, sicut per vinum apparet, de quo Mercurialis substantia in naturam humanam convertitur, hoc est primum genus, vel prima materia, & media substantia, in qua natura infigit, & fixat omnes colores suos, diversas substantias figurando. Isti colores & proprietates adveniunt à proprietate naturæ conjuncta sulphuris, & ar-

& argenti vivi per instinctum suæ naturæ. Adhuc multas alias proprietates habet hæc prima materia, per quas scimus de natura sulphuris hanc esse & argenti vivi. Nam in igne corrumpi non potest, nec in aëre, aqua, vel terra. Et habet proprietates dissolvendi, congelandi, trahendi in appetitum, attrahendi, retinendi, expellendi, pellendi, & dirigendi, quod est perfectio & complementum rei animatæ cum contrariis passionibus, per quas proprietates constat certissimè, quod est de natura sulphuris, & argenti vivi, cùm in illis fiant contrariæ operationes, quas facere non posset, nisi esset de natura amborum ac proprietate ipsorum. Et cùm proprietates dictæ nequeant esse sine substantia, sicut nullum accidens sine materia, nos dicimus, quod hæc substantia non est nisi sulphur, & argentum vivum, collecta secundum suam compositionem. Per quæ patet, quòd Lapis noster in omni loco reperitur causa & ratione proprietatum suarum, & ex illa experientia cognoscimus, quod est prima materia omnium rerum universalium, quæ per generationem & corruptionem formatæ sunt secundùm corruptionem earum. Quare nobis declaratum est, quòd est de natura sulphuris & argenti vivi: & propter hoc non est argentum vivum in tota sui substantia, nec in tota sui natura, respectu argenti vivi communis, sed in parte de ipso est, & ideo amicabiliter adhæret suæ naturæ, & ipsius est perfectiva, ratione potentis digestionis suæ per quam crudum convertitur in coctum, tunc enim natura lætatur natura, & est ipsius mater & ejus naturæ mansio per concordantiam ejus, quæ movetur à prima causa, & unum congelat alterum reliquum, & perpetuo se fixant, & jungunt sine ulla disjunctione, quæ res fieri non posset, nisi natura unius esset affinitate participans naturæ alterius, & hoc propinquitate & vicinitate primi generis, à quo omnia processerunt. Et ideo dicimus esse cognitum manifestè, quòd hæc materia prima est de natura argenti vivi, & est ei propinqua, cùm in sua projectione defendat argentum vivum vulgare contra ignem ab adustione absque fuga, & eum congelet, & mirabiliter retineat post ipsius perfectam fixionem. Unde notandum, quod natura medicina non est, nisi argentum vivum benè digestum, & coctum per naturam sui sulphuris depurati. Et cùm materia argenti vivi sit de natura metalli, ideò penetrat illud & mixtionatur secum, quoniam ipsum est de substantia & natura illius. Quare debes intelligere, quod argentum vivum fixari debet, primò in quadam decoctione descendente ab una proprietate, quæ est digestio & perfectio ipsius per fermentum Solis & Lunæ, antequam projectionem facias super argentum vivum vulgare, quia tota aërea est, & propter hoc ad totum volaret ab igne vel totaliter maneret, quia tota ejus substantia est incombustibilis & aërea, quæ res est operativa & similitudo totius perfectionis.

CAP. XXXVIII.

Quomodo in omni loco Lapis noster reperitur. Et de ingenio quomodo potest reperiri.

CUm ergo Fili tibi dixerimus, quòd à talibus materiis omnes mundi res suam accipiant formam substantialem, accidentalem, & spiritualem, propter hoc dicimus, quòd in omni loco nostrum Lapidem reperies, cùm de illa omnes res mundi fuerunt procreatæ, hoc cognito, vide quæ materia cupis esse Philosophus, quia ob omni re, vel aliquibus eorum tu extrahes primam materiam, etiam de potentia in actum, de facto & actualiter, ut jam revelavimus, quòd de illius tantummodo materia, quod ex ipsa solummodo sunt in veritate, magnitudine & potentia erunt procreatæ, verbi gratia, quando faber vult clavum facere, opus est, quòd materiam convenientem accipiat, scilicet, ferrum, quia sine materia ferri non potest clavum fabricare: deinde per sua instrumenta habet figurare, per informationem ab intellectu suo venientem, quousque ad optatum finem veniat: sic est de natura, quia quando vult aliquam rem incipere figurare in forma substantiali, materiam primam accipit simplicem, quæ est sine forma completa, & in illa fixare incipit elementa, quæ sunt de natura diversa, secundum quod sunt depurata & magis simplicia facta in naturali præparatione per actionem caloris temperati, figurando formas diversas, colores, odores, sapores, & in complexionibus diversis; secundum diversitatem mixtionum elementorum in hac prima materia, sive sit in animalibus, seu vegetabilibus aut mineralibus rebus, quoniam ad omnia habet respectum convertibile dicta materia ratione suæ incommixtionis. Idcirco in omnia se habet converti, veluti generale semen omnium rerum, secundum operationem influentiarum rerum, & causarum conjunctarum & secundum attractionem loci, in quo est materia. Et propterea genus simile primo, in quo est materia per individualitatem primi generis, quod dicitur genus generalissimum, quod per corruptionem naturalem cum artificio trahitur ab illa materia jam completè formata per naturam & per generationem, convertimus & congelamus in propriam naturam similem formæ sui primi generis, quod dicitur argentum vivum, quod est subjectum receptivum omnium colorum & formarum, cum conjunctione suorum elementorum, talium, quales sibi appropriantur, nam materiæ proprietas est appetere formas infinitas. Idcirco huic nobili materiæ est nobilis adjungenda forma: habeat ergo nobilissima elementa, quæ contineant formam aut speciem, quam petis, quia recipiet talia qualia sibi ministrabis, & ex illis tingetur, & de toto convertetur. Quia fermenti proprietas est lapidem vertere in naturam fermenti, scilicet, in naturam liquabilem & fundentem rationem oleagmatis subtilis, & olei incombustibilis & fermentabilis, quod leniter intrat omnes partes dictæ materiæ, quæ in liquore permanente submergitur, quæ postmodum vocatur fermentum potens. Nam in sua natura omne metallum convertit, secundum potentiam eidem limitatam, & secundum quod sua elementa pura sunt & temperata. Sic similiter erit temperata. Et quoniam hæc materia convertitur, & in omnem formam, & in omnem complexionem temperatam, ad quam appropriatur, vocamus eum Mercurium nostrum, ad instar Mercurii cœlestis planetæ, qui frigidus, calidus, humidus & siccus secundum revolutionem circuli reperitur, vel est temperatus, vel intemperatus secundum diversitatem pluris aut minoris suarum oppositionum, conjunctionum, aut respectuum: & eo modo hic lapis, quando est in aqua, tunc est valde frigidus, & quando est in igne, tunc est multùm calidus, & quando est in aëre, tunc est valdè humidus, & sic de aliis elementis. Et istud temperamentum debet eligi, sicut dicit

dicit Arnaldus de Villa Nova in suo Rosario in cap. 14. quod incipit: Omnia sub termino definito, &c. in fine, &c. Consimiliter Fili, est hæc materia convertens se ad naturam, cum qua conjungitur, tam conjunctim, quàm divisim secundùm modum & virtutem conjunctionis aut divisionis terræ fermenti. Idcircò Fili, si velis, quòd vertatur ad naturam metalli, conjunge cum natura metalli, cum quo approximatur usque ad passum suæ virtuosæ fermentationis, videlicet, quòd adjungatur siccum, quòd est materia, videlicet sulphuris metalli cum materia humidi metalli videlicet aëris, ut possit fluere & fundere, eò quòd de homine exivit homo, de tauro taurus, & de metallo metallum. Et in hoc evitabis errores illorum, qui tempore suo fecerunt lapidem rubeum sine aliqua fusione effectiva quod in illo venit per proprietatem metalli, quæ est liquefacere semper. Et notare debes: nullum est fermentum metallicum, nisi in auro & argento, quia sunt tincturæ, per quas nostrum argentum vivum coloratur. Et qui sine tali argento vivo metalla tingere credit, cæcus ad practicam tendit, & ad transmutationum suarum effectum; nam aurum tingit metalla in colore aureico rubeo, sicut sanguis, & argentum tingit metalla in colore albedinis penè penetrantis ac intrantis omne metallicum corpus. Si ergo cum auro & argento scis tingere in argento vivo, tum venies ad magnum secretum, quod est ignis noster, & ista sunt media materialia depurata per ingenium naturæ, in quibus sunt entia realia intensa & virtuosa cum omnibus suis accidentibus, per quæ debes semper contemperare lapidem in mixtione, nutritione, fermentatione.

CAP. XXXIX.

Ad tenendum secretè Lapidis inventionem.

TEne secretum, quòd in omnibus rebus creatis & formatis per naturam in eorum ultima depuratione reperta est materia prima omnium rerum & cujuslibet ipsarum in forma Mercurii. Et hoc nobili videmus experientia, si facere velis, quæ materia dicta est genus generalissimum, non tamen quòd accipias sicut capiunt laici, qui capiunt per terminum consideratum, vel per ens phantasticum, sed sicut est ens reale, qui est terminus materialis naturæ, à qua recipit sua principia materialia in actione generationis, quia est ens primum, qui est terminus materialis in natura: & Philosophia nostra sub umbra logicali clamat eum generalissimum genus, quia est primæ naturæ subjectum, quod in tribus est divisum, per quod est genus generis mineralis: item est genus generis vegetabilis: & iterum est genus generis animalis: & ideo Philosophiam nostram volumus comprehendi à tribus principalibus generibus in arte experientiæ, scilicet, de minerali, vegetabili, & animali. Scito Fili, quòd plures libros nostros legent & eos intelligere non poterunt, quia in eis erunt ignoti & absconditi, atque cooperti termini principales nostri veri intellectus, & aliorum similiter, qui per eorum ignorantiam & defectum laborabunt de die in diem nos reprobare, quia dicimus veritatem, & in fine cognoscentur omnia cum illorum reprobatione. Ideo si posses attingere ad libros nostros à talium manibus absconditos tene, & maximè ab illis, qui hanc tractant artem. In quibus libris apertè revelamus totum secretum. Et super omnia custodi præsentem librum ab inimicis mundi, quia magna mirabilia ibi sunt & erunt inventa per certas experientias, sicut dicemus in secunda Parte hujus Libri.

CAPUT XL.

Quomodo Lapis post inventionem suam recipit adjutorium ab aliis rebus, ad efficiendum Elixir completum.

CUm ulterius tibi dixerimus, quòd dictum genus custodiatur ab omni nigra combustione, hoc est tibi necessarium, quia per illud genus omne tuum opus perficies adjutorio tincturarum Solis & Lunæ, sed opus est, ut scias illud per artem & scientiam nostri magisterii extrahere prout dicemus tibi in secunda Parte, & expoliare ipsum ab omnibus suis extrinsecis figuris, quas natura in ipso posuit, sicut sunt diversarum planetarum figuræ, ac diversorum mineralium & diversorum liquorum. Et de omnibus istis tamen plus in quibusdam quàm in aliis propinquius reperta est, & majoris abundantiæ & adhæsionis majoris substantiis & naturis metallorum; secundum quod plus continent de spiritu quintæ essentiæ, sicut inter vegetabilia vitis dicta materia masculina, & magna luminaria, quæ est succus vitalis, & radix frumenti sive straminis & portis & portulaca, malva & Mercurialis & chelidonia, & aliæ arbores, & herbæ quæ sunt calidæ & humidæ naturæ, quæ portant flores, & gummas, unde potest fieri oleum, quorum genus multum adjungitur materiæ & naturæ metallorum & mineralium, & alia omnia quæ natura sunt calida & humida. Et inter bestias est species basilisci, & apum quæ faciunt mel, & ceram. Et inter liquores sunt sanguis humanus, & capilli juvenum hominum ac urina, lac animalium & aliæ humiditates viscosæ. Et inter mineralia sunt Sol & Luna, quia Lapidum sunt fermenta. Et de ipsis propinquius exivit dictum genus, quod melius adhæret propriis substantiis & naturis metallorum, scilicet auro & argento. De quibus debes fermentationem facere Lapidis per conjunctionem naturalem, & postmodum habebis in omne aliud metallum ingressionem mediante fermento, quod attrahit ipsum in naturam propinquam veræ medicinæ, quæ participat essentiæ perfectorum corporum & essentiali corruptioni perfectorum. Et per hoc tibi extitit revelatum, quòd quantò magis appropinquat naturæ gradualiter, tantò melius naturæ participat, & quantò magis participat, citius amore naturæ eidem se adjungit, & in eam convertitur. Quia natura sapiens citius gaudet & lætatur cum sua natura, quàm cum extranea. Et sic apparet, quòd per media naturæ habes transire suaviter ad extremitates, & lapidem nostrum trahere de potentia ad actum.

CAP. XLI.

De Terminatione ac Fine Lapidis in diversis figuris. Et quomodo est inter Lapides, & inter Sales, & inter Vitra, quæ omnes exiverunt de sua natura. Et quomodo debet nasci.

IN hac nobili natura terminatur, & finitur genus (tibi suprà dictum) quod à lapidibus traximus,

traximus, de herbis & animalibus in forma aquæ claræ impregnatæ à spiritu quintæ essentiæ, quam posteà congelamus cum vapore sui sulfuris, & tunc apparet lapis, qui antea nobis erat absconditus cum sua homogeneitate liquorosa. Fili, nostrum sulfur inter lapides creatum est, & crescit inter sales, & inter vitra de prima substantia, de prima re, quæ est dicta substantia argenti vivi, Fili de hac substantia argenti vivi facimus omne opus nostrum, quia incorruptibile est, sed non de sale, quod terminatur in rupem, nec de vitro, neque de alterius lapidis substantia, sed inter illa creamus, quia ipsa credimus esse vasa naturæ, quæ dictum genus elegit. Et ideo, quando lapis noster creabitur, fac eum nasci de ventre matris suæ, nec amodo aliud ponas, quia secum defert virtutem ventris matris suæ, scilicet illam naturam sulfuream, quæ omne argentum vivum congelat. Illa est terra, in qua nostrum aurum seminamus, quia posse habet eum retinendi. Et talem intentionem habere debes in extractione lapidis à principiis naturalibus tam lapidum, quàm herbarum: cùm Deus gloriosius posuit virtutes plures in lapidibus & herbis, per quas si benè cognoscerentur, multa ex eis mirabilia fierent supra terram, quæ simplices absque dubio miracula reputarent.

CAP. XLII.

De magna Conjunctione. Et de modo masculi & fœminæ. Et de Solis & Lunæ eclipsi. Et de secunda nascentia nostri argenti vivi, ad faciendum elixir completum.

Modò tibi revelatus est locus, unde potest exire nostrum argentum vivum quod facit conjunctionem femellæ & masculi. Non credas, quòd sit in loco femellæ nec masculi in magno magisterio, imò est quasi mediator solis & lunæ, quoniam sine argento vivo isto bene non conjungerentur in perfectione lapidis majoris, propter hoc cum dissolveris Solem & subtiliaveris cum nostro argento vivo videbis sanguinem hominis, qui requirit retinaculum opportunum, hoc est femellam convenientem, quæ portat eum infra suum ventrem. Et hoc erit Luna, quæ impragnabitur ab igne nostri Solis, donec sit nigra sicut carbo. Hoc facit noster Mercurius, qui resolvit tincturam solis, quæ est rubicundior sanguine draconis, & ipse remanet totus tinctus. Postea venit femella, quæ concipit totum hoc & exinde fermentatur donec ad partum veniat. Igitur fili tibi clarissimè reveletur, quòd generatio nostri lapidis virtuosi & magni precii non potest fieri nisi cum masculo jungatur femella conveniens. Quoniam licet absque femella dictum compositum solis possit dissolvi, attamen actio & passio non potest esse sine proportionato in actu generationis & corruptionis. Et per hoc te facimus scire, quod secundum terminationem graduum naturæ componimus & discomponi nos, sic, quòd Mercurius in primo gradu suæ conjunctionis tenet actum corruptionis illius, cum quo commiscetur, quousque ambo decollentur, scilicet, & Mercurius & Sol, & Mercurius & Luna. Sed Luna respicit ad actum generationis ad faciendum magnum lapidem, videlicet, quando Mercurius cum Mercurio conjungitur, tunc non est nisi unum compositùm, verùm nigrum sicut carbo. Quapropter tunc apparet, quòd noster Mercurius non est femella conveniens, cùm corpus sit de tam magna puritate, quòd per suam magnam claritatem corpus compositum corrumpit, & habet potentiam dividendi suam naturam ab natura extranea, quæ venit ab elementis in eorum conjunctione. Ob hoc indiget alia nobili femella, quæ habeat potestatem per vicinitatem recipiendi & portandi, & nutriendi nostrum charum infantem absque deperditione suæ nobilis materiæ propterea vertitur nigra, quia ipsum totum vult retinere. Tunc poteris dicere quando videris hoc quòd luna patitur eclipsim supra totam terram, quam portat in suo ventre, & Sol similiter quoniam nihil inde videtur, quoniam ambo eclipsim patiuntur. Et sic vidimus Unde sunt multi Astrologi qui credere nolunt, dicentes, quòd hoc est contra naturam, & de hoc dicunt verum. Sed non habent intellectum naturæ, quia contra naturam est corrumpere compositum, quod ipsamet creavit per suam diligentiam magnam. Igitur necesse est fili, quòd dicta femella sit substantiosa in natura, & propinqua generi minerali ad omnia accidentia totius substantiæ universalis respectu masculi in complexione. Quoniam de carne exit caro, & ab aqua ventus, & de vento pluvia. Et ideo necessarium est, quòd habeamus duas substantias materiales & principales, quæ concordant ad unam naturam, & sunt magis approximantes ad illam, ut natura passiva de sua plenaria voluntate, & de sua propria natura habeat appetitum recipiendi formam virtutis masculinæ. Velut femina appetit virum per instinctum naturæ magis, quàm ulla res alia. Veruntamen fieri non poterit per simplicem femellam, cùm ipsa venerit, & devallatur à genere generalissimo, ex quo omnes aliæ res sunt generatæ cum linea graduali: sed cum multis operationibus & cum longa digestione, in qua multæ, & quasi infinitæ expensæ indigerent, cùm adhuc opus nostrum non sit inceptum: & quando lapis per artificium subtile naturæ metallorum cum dicto argento vivo exuberato fuerit creatus. Quoniam necessarium est, quòd noster Mercurius misceatur cum natura duorum corporum, & posteà ab illis expellatur, antequam de illis poterit fieri elixir completum. Et ideo sunt delusi Artistæ moderni, qui credunt esse ad finem, quando deberent incipere, & faciunt projectionem cum magna abusione, quoniam non integraverunt totum cursum naturæ completæ, qui durat per spatium duorum annorum, unde lapis est unius anni, & elixir alterius omni novo Artistæ, qui nunquam fecerit. Sed omni bono Artistæ experto, qui est subtilis habetur unus annus, & tres menses, quia secundum quod corrumpitur, similiter generatur. Idcirco si est expertus in sua corruptione, tantum magis erit expertus in sua creatione, quoniam id, quod corrumpit, hoc idem creat, & totum hoc per operationem fit, quæ per nos clamatur solutio & congelatio, quas tibi dabimus per practicam scitam, & per nos cognitam in secunda parte hujus testamenti.

CAP. XLIII.

De Naturis radicalibus ad consequendum & citius attingendum perfectionem, & naturam specialiorem matrimonii. Et de virtute, quæ exit ab hoc matrimonio.

Per hoc fili, cùm noster Sol masculus indigeat magis appropriata femella in natura, idcirco eligimus materiam magis coctam, per quam decoctionem

decoctionem sua natura vertitur in naturam metalli medii mediante quo nostrum magisterium melius complebitur cum magna perfectione. Ideo fili, tu debes eligere & cognoscere meliores radices minerales naturæ, quæ sunt magis approximatæ & approximandæ in natura aliquabili cum toto eorum ingenio. Cum quibus precor te, quòd nostrum magisterium teneas secretum, quoniam generans activè, generatum passivè, esse debent in una specie & forma consimili, scilicet, forma metallina, quia sic requirit natura, sicut loquemur plenius in fine nostræ theoricæ pro melius intelligendo perfectionem nostri magisterii, quod comparatur generationi humanæ, ratione distinctionis sui sexus aut generis. Sed licet dicta femella mineralis sit de calidiori natura, quam prima quæ non habet aliquid de calore nec frigore complexionali, nisi in termino excellenter simplici, dicta tamen femella mineralis est frigida in natura complexionaliter sui masculi respectu, qui est calidior actu, quàm ipsa sit secundum gradus naturales in complexione generationis. Et sic secundum diversas actiones per naturam introductas, diversæ formæ productæ sunt in complexionibus diversis de potentia in actum. Et ideo si femella esset adjuncta, & addita primæ femellæ simplici, quæ descendit à genere generalissimo intentione, quòd generatio de ipsis duobus fieret, femella mineralis in hoc casu esset dictus masculus ratione sui magni caloris, & teneret locum masculi, sed non est talis, sicut masculus perfectus agens, qui est dator formæ per actionem generationis, & in quo est generationis perfecta forma, quæ portat materiam in esse completo. Et quia licet in luna est forma activa & materialis, est tamen remota usque ad certam gradualitatem, & illi convenit dare activum tale materiale, quod habeat posse dare ei certam formam spiritualem, quoniam aliter esset nimis tarda in generatione sibi similis. Et ad evitandum talem errorem, natura nobis ostendit experientiam certam, qua virtutes ejus debent augmentari. Unde tibi dicimus, quòd hoc fit sui masculi calore, tam in prima conjunctione solutionis ipsorum, quàm in secunda de sui germinis reductione, tunc copiosè & in abundantia magna concipit femella nostra in suo ventre humido sui masculi calore, quem postea reddit libenter cum magno impinguato & amplexatione crassa in sua reductione, & hoc per attractionem & appetitum, quos natura cepit de calore sui masculi in prima conjunctione. De hoc damus exemplum, prout potes videre de aquis, quę fluunt & defluunt per conductum fortium virtutum mineralium, quibus se adæquant & imbibunt, & per illas virtutes convertuntur in lapides, citius aut tardius, secundum virtutem mineralem, prout ipsa fuerit per suum locum continentem confortata aut debilitata. Et ideo confortamus nostrę femellæ virtutem cum calore sui masculi, ut levius & sine vi, sed amicabili amplexu naturæ possit suum germen primum fermentare, & infra suum ventrem tractum, convertere, & congelare per calorem sui masculi, per quem calorem dictum germen venit in magnam & fertilem exultationem, & tunc nihil agendum in transmutatione naturæ, quia virtus corporalis femellæ nostræ confortata, jam retinet & alterat nutrimentum cum materiali calore, & per virtutem attractativam eidem per concordiam naturæ infusam, trahit ad ipsam, & sic inspissat per subtilem vaporem sulfuris, qui est in nostra minera in similitudine fumi Mercurialis sicci & sulfurei in ventre cujus est ignis non urens nec ardens, qui est vicinus & amicus naturæ. Et ideo dicimus, quòd aurum est magis placens nostro arg. vivo, quam quodvis aliud metallum, sicut manifestat suæ puræ naturæ conjunctio, virtute cujus arg. nostrum vivum purè congelatur in sulfur multum placens. Quare tibi dicimus, quod ubi hæc est virtus, ibi est propriè locus certus generationis nostri sulfuris, & transmutationis nostri proprii germinis.

CAP. XLIV.

Quomodo Generatio non potest venire de qualitatibus nimis remotis. Et de differentia quæ est inter masculum & feminam. Et de Calore Philosophico.

POst hæc fili satis tibi potest esse declaratum, quòd de femella nimis frigida, & masculo etiam nimis calido non potest fieri generatio, propter extremitatem, & intemperantiam suarum qualitatum. Ideo capere debes aliam femellam, si vis nostrum facere magisterium, quæ sit calidior, & habeat qualitatem frigoris temperati & complexionati, ac materialem humorem, respectu proportionis caloris sui masculi, secundum quod corpus naturale requirit. Nam à tali proportione fit patenter, & extrahitur generativa virtus de potentia ad actum. Vis ergo fili, quòd dicamus tibi, in quot rebus debes cognoscere virtutem, qualitatem & quantitatem philosophici caloris. In quatuor igitur rebus eum habes cognoscere, scilicet, in subjecto, in quo est secundum naturam, quod est arg. vivum. Nam secundum qualitatem materiæ, vel proprietatem recipit propriam determinationem, ut patet elementis, in quibus est secretum secundum naturam, & hoc dependet à calore naturali in illo, quod est procedens ab informativa virtute habentem respectum ad cœlestem virtutem, quæ est naturæ naturatæ informativa virtus, & hæc dependet à naturali calore. Tertiò habes considerare in virtute potentiæ generativæ simplicis, & ista dependet à calore ignis communis simplicis benè informato. Et ultrà debes considerare proportionem hujus tertiæ virtutis inter alias, scilicet, quòd virtus potentiæ generativæ teneat in se captam formativam virtutem, scilicet calorem artificialem rectum gubernatum ab Artista respectu cœlestis virtutis, & quod dicta formativa virtus, scilicet, calor artificialis excitans, captam teneat sua temperantia magna, quæ fit frigiditate contemperante ac temperante calorem stimulativum & cogente calorem, remanente in profunda compositi compositione. Nota, quòd ignis philosophorum constat ex quatuor: igne videlicet innaturali opposito in subjecto proprio argenti vivi, sicut præcipit Philosophus, cùm dicit, quòd proprius ponatur ignis in corporibus, & calor naturalis simplex illius subjecti, est calor virtus informativa, & proportio istorum trium, quia si unus excedit alium, præoccupat ipsum, & diminuit ab actione sua, sicut per calorem digestibilem apparet, videlicet, quòd virtus potentiæ possit operari, & si non, quòd operetur sub potentia virtutis informativæ & ejus influentiæ. Et quòd subjectum dictæ potentiæ non sit excedens, vel caloris in quãtitate, & hoc fit per solutionem. Unde nota de temperamento ignium similitudinariæ in quantitate substantiæ,

ſubſtantiæ, hoc eſt quòd non excedat in potentia dictam virtutem, tali actione, & quod non diminuatur materia, nec ſit in qualitate contraria repugnans, & hoc habes ſcire, quod alterum elementorum debet poni in alterum. Et quanta proportio erit talis potentiæ in actione ſua, tanto erit activum productum majoris virtutis operativæ in ſuis naturalibus operationibus ſecundum curſum naturæ. Et quia fili fortè tibi videbitur impoſſibile eſſe cognoſcere ad faciendum magiſterium, nos tibi declarabimus clarius in ſecunda parte, cùm pro hoc faciendum tibi dixerimus, quòd addes ſolem & lunam quouſque patiantur eclipſim & ſunt in capite & cauda draconis, tunc fili feciſti unitatem de pluritate, de qua natura novam generationem faciet, quando dicta unitas in ſe pluralitatem continet eſſentialem, & non accidentalem, quę venit ex parte Mercurii vulgaris, qui accidentibus plenus eſt. Et ideo venit error illorum, qui decipiunt homines per ſuas accidentales tincturas, & credunt, quòd illud ſit argentum vivum noſtrum eſſentiale & ſubſtantiale, quod quidem habet majorem virtutem in centuplo, quam accidentale, quia operationes eſſentiales & ſubſtantiales nobiliores ſunt, quam accidentales, & melius in noſtro magiſterio. Et in illo caſu declinat ars ſimilitudine naturę, quia materię naturæ reſpectu materiarum artis, non ſunt niſi accidentia philoſophice loquendo vel mediocriter. Quare opus eſt naturæ, quòd ſubtilius habeat formare creaturas ſuas omnes, & cùm ars non poſſit adeò ſubtiliter operari, opus eſt, quòd ei ſecundum ſuam potentiam ſuccurratur, & adjuvetur. Et hoc eſt, quòd ei non adminiſtretur materia tam ſubtilis, licet per pluritatem eſſentialis & ſubſtantialis materiæ per omnia ejus accidentia. Et quantò natura eſt magis eſſentialis per unitatem pluralitatis, tantò virtus eſt pluris majoritatis & magnitudinis in éſſentia activa & paſſiva, nec dicta virtus habebit in ſe operationem nec aliquod ſubjectum eſſentiale, in quibus benè ſe ſuſtentare poſſit ſine tali actione & paſſione. Et ideo talis pluralitas in noſtro magiſterio naturaliter deſiderabilis eſt.

CAP. XLV.

Quomodo ex unitate argenti vivi noſtri, quod eſt factum de pluralitate, exit virtus ſimplex aſſimilativa lapidis.

Ab hac unitate fili facta in pluritate exivit quędam nobilis potentia, & unum ſecretum principium naturale, quod per ſuam ſimplicitatem à ſe tranſmittit foras de primis realibus entibus ad finem, quòd in illis manifeſtentur ſua ſecreta. Et ſic per ſimplicia ſecundaria revelantur potentiæ primæ ſpeciales in unum conjunctæ, quod nominamus ens reale, chaos, natura, origo, leo viridis, argentum vivum, unguentum, oleum, paſtura & liquor magni valoris. Ideo, quia multæ virtutes unitæ ſunt in unum potentia naturæ, per artem magiſterii gubernatæ. Et de illa exeunt operationes ſecundariæ, quæ ad generationem tendunt. Quia finis realium entium prædictorum eſt in fine primorum ſimplicium, & ſic eſt in toto curſu naturæ, ſecundum quod unum ejus reale per ſuam ſubſtantiam nobilem, ac ejus dignitatem habet plus vel meliorem virtutem, quàm aliud. Et quantò majoris virtutis eſt, de tanto ejus operatio eſt in majori & meliori virtute ac potentia. Et ideo in ſophiſticis operationibus poſſunt revelari omni inquiſitori hujus ſcientiæ & ſcrutatori ſecretorum naturæ, & ſuæ nobilitates ſecretorem, quæ ſunt in entibus realibus, quod dictum eſt, ſi ſciat ea conſiderare, per quas noticias ad magnum noſtrum ſecretum poterit devenire, dum tamen habeat primò notitiam de ſubſtantiis materialibus, à quibus exeunt entia realia de potentia in actum. Et ideo fili ſcias, quæ ſpecies ſunt in majori virtute, & illas ſub quibus partes individuales erant virtuoſiores reſpectu proprii generis ipſorum. Et ideo aliqua individualia ſunt in natura mineralium, quæ majorem & nobiliorem habent operationem, quam alia, ſicut ſunt primò ſol, poſtea luna, & ſic ſecundum quod virtus eſt major in uno genere, quàm in alio, ſic ejus operatio virtuoſior eſt in illo, quàm in alio. Et ideo noli operari niſi in dictis duobus luminaribus, & in eorum mediatore, qui eſt noſter Mercurius, quia eorum operatio eſt nobilior & majoris virtutis in ſua ſpecie, quàm in aliqua alia. Et quando videbis, quòd pluralitas duorum convertetur in unitatem, aut totum in genus unum per potentiam principii activi & ſimplicitatis dictæ noſtræ materiæ, tunc omnes ubique in uno participant fines ſpecierum, & in iſto generis principio, & in iſta unitate fines individuorum incipient primorum, quas natura poſſidebit. Et ideo neceſſarium eſt, quòd corruptio iſtorum ſic incipienda & principianda ad diſſolutionem ſui generis novi, in quo ſua prima materia vel natura ſalvata eſt. Quare patet manifeſtè, quòd ſine ſimplicitate non eſſet potentia & dominatio in curſu naturæ, & ſine poſſe non eſſet ſpecies, & ſine ſpecie individualia non eſſent, quia neceſſarium eſt, quòd habeant eſſe ſub una ſpecie propria. Et ſic tibi revelatum eſt fili, quòd cum intenſa ſimplicitate omnia entia realia, & eorum naturæ movent ſe, & etiam phantaſtica, & quantò eorum major eſt motus, tantò melius potes cognoſcere, quòd virtus naturalis eſt majoris poteſtatis, & per conſequens ejus operationes, & ideo in majoritate, & in virtute motus, multiplicatur majoritas & virtus ſuæ operationis. Notitiam autem majoris virtutis habebis per notitiam amplioris motus, ſi ſcias ejus majorem finem cognoſcere, quia motus venit à potentia, & potentia à ſimplicitate, intellige corporaliter & naturaliter. Et ſimplicitas venit à ſubtilitate, & ſubtilitas venit à ſolutione, quę eſt finis corruptionis individuorum veterum vel antiquorum. Ideo dicimus, quòd per ſolutionem trahitur lapis noſter de potentia in actum, cùm de illa deſcendant entia realia concreta, quæ ſunt inſtrumenta omnium naturarum phantaſticarum & realium per confuſionem nobilis mixtionis, & inde veniunt omnia nobilia agentia, in quibus ſunt majores motus, & in nobilibus patientibus, in quibus ſemper moventur ſua agentia propria. Et quando motus habent majores virtutes ad agentia, unde recipiunt naſcentiam & originem immediatè, quam non habent in patientibus, de tanto ipſorum operatio eſt majoris virtutis in activis, quàm paſſivis. Et ideo Sol eſt majoris virtutis, & majorem inſtinctum habet generationis, & citius creandi ſibi ſimile, ratione ſui motus, quàm luna vel alius quivis planeta in toto curſu naturæ, ſicut homo majorem habet appetitum, quàm femina, & anima melius, quàm corpus. Si ergo fili ſcis talem maſculum appropriare tali femellæ, habebis puerum,

puerum, qui nunquam morietur, imò faciet mortuos vivere, & post mortem vivet cum illis.

CAP. XLVI.

Quomodo Artista debet considerare potentias duorum argentorum vivorum post conjunctiones ipsorum, & differentias sui effectus respectu suorum effectuum.

POstea fili non debes ignorare potentiam istorum duorum argentorum vivorum, quando scilicet simul conjuncta sunt per dissolutionem, cum unum sit activum, aliud passivum. De istis duobus per concordantiam differentialem, quæ venit à potentiis & virtutibus unitis, exeunt quatuor naturæ principales, quæ vocantur alio modo quatuor virtutes naturæ regitivæ. Prima nominatur attractativa vel appetitiva. Secunda natura retentiva & coagulativa. Tertia natura expulsiva. Quarta quæ est continens, digestiva. Natura attractativa fit ex dominio caloris per siccitatem temperatam. Retentiva fit per dominium siccitatis. Expulsiva fit ex dominio humiditatis & constrictivæ frigiditatis. Et natura digestiva fit per putrefactionem, quæ facta est per dominationem caloris per moderatam ac temperatam humiditatem. Natura attractativa movetur à masculo calido, & retentiva à terra patiente. Expulsiva movetur ab humoribus parentum, qui miscent se in dicto genere, quod nominamus argentum vivum, quod quidem propinquius descendit à genere generalissimo. Et digestiva movetur à qualitate ignis corporis temperati cum ipsorum humore per decoctionem omnia simul immiscendo. Quare nos vocamus & dicimus omnem meliorem partem totius compositi digestam & separatam unguentum, animam aurum nostrum & oleum. Unguentum, quod colorat & tingit & fundit & facit fluere omne argentum vivum ratione suæ perfectionis, quam acquisivit per dictam digestionem, quia in eo frigidum conversum est in calidum, siccum in humidū, ponderosum in leve, quodlibet per sua media, & quilibet per suum motorem. Fili si nescis differentias, quæ sunt inter calidum & frigidum masculum & fœminam, nunquam scies opus nostrum facere. Scias, quòd nihil potest nasci nisi ex femella & masculo, nec aliquod germen generari nisi ex calore & humiditate. Fortitudines appetitivæ sunt masculinæ calidæ & siccæ, & sunt ignis coagulantis. Retentivæ sunt etiam masculinæ, frigidæ & siccæ, & sunt terra. Et fortitudines mundificativæ, aut digestivæ scilicet, alterantes sunt femellæ calidæ & humidæ, & sunt aer. Fortitudines expulsivæ sunt similiter femellæ frigidæ & humidæ, & sunt aqua. Et quinta fortitudo vita est infantis nostri, quæ amplius non est alicujus qualitatis, scilicet frigiditatis, humiditatis, siccitatis, & caloris, quia non amplius calida, sicca, frigida, nec humida, neque femina, vel masculus. Fili noster infans habet duos patres, & tot matres, ideo delicatè nutritus est ab eorum tota substantia, regnat & regnabit in mundo, nec morietur. Fili fortitudines appetitivæ sunt calidæ & siccæ, & sunt illæ, quæ attrahunt, tingunt, & colorant, formant colores sine separatione vel alteratione, & istæ exeunt ab igne, qui est, eorum pater. Fortitudines retentivæ, frigidæ & siccæ sunt illæ quæ adjungunt colores corporibus, & ea mollificant ligando forti vinculo dictas tincturas sine separatione aliqua. Fortitudines digestivæ, mundificativæ, sunt illæ, quæ mundant & lavant immunditias corporum, & de ipsis extrahunt primam naturam & ipsam ardentem, accensam, & illuminatam constituunt & ordinant, quia sunt calidę & humidæ. Fortitudines expulsivæ, frigidæ, & humidæ sunt illæ, quæ expellunt vitia mundi, & quando fit opus, ipsa transmutant corpora inter se simul, quousque in illorum crudam naturam transierint, & post, quando quodlibet elementorum, omnia versa sunt in unum, nunquam separabuntur neque dividentur. Et sicut quodlibet ipsorum fuit in corpus redactum totum, sic etiam in corpus vertitur, & sic per artem se componunt, & in unum adduntur, & adjunguntur eorum naturæ. Quinta verò virtus est illa, quæ totum facit, & omnia ducit & conducit ad finem suæ compositionis, & est spiritus quintæ essentiæ per naturam influxus in compositorum substantias ad finem, quòd sua virtus per artem sit reflexa, & infixa in ipsis corporibus.

CAP. XLVII.

Quomodo Lapis sortitur diversa nomina per suos diversos effectus.

FIli, quando voles nostrum magisterium incipere, non opereris, nisi de naturis melius lucentibus. De quibus naturis melius lucentibus minor mundus creatus est, quas tibi nominabimus per suas proprietates. Scias ergo fili, quòd sulfur est ignis, & magnesia est charissima nostra terra, & secundariè est aer noster, & argentum vivum est aqua nostra viva, quæ fluit & currit per totum corpus. Sed spiritus secretus est aqua secunda, à quo omnis res habet accipere nutrimentum, & omne germen, vegetationem, & omne lumen illuminationem debet habere. Si autem operationem desideras facere magistraliter, & per artem sine falso, necessarium est, quòd in coæqualitate naturali ducas omnes istas naturas, scilicet calidum & frigidum, humidum & siccum, masculum & fœmellam magistraliter. Ex hac conjunctione patet principium generationis lapidis, & posteà nutries per aquam, quæ secum portat in illum lumen & vitam, ac spiritum, coquendo æqualiter opus tuum cum residentia, constantia, existentia, atque compone illud secundum compositionem illorum, de quibus vult componi, scilicet, Sol & Luna, & Mercurius noster. Fili de diversis naturis fundatur nostrum compositum, quoniam corpus & quantitas ipsius à melancholia fiunt, tunc ignis, qui est cholera rubea compositus & additus est cordi vel epati ad benè digerendum illud, quod ad cor venit, post hanc digestionem materia per ignem digesta est expulsa & trusa ad epar, cui additur aer, qui est sanguis fluens & decurrens per omnes venas corporis, & tunc apparet color, quando in rubeum totum versum est. Et aqua, quam phlegma vocamus, posita est in pulmone, & ascendit in lingua, & aliis oris instrumentis. Sic fili opus est tibi, quòd per scientiam & mensuram artis, addas naturas, quousque corpora facta sint spiritus per fortitudines accidentales introductas in cursu philosophiæ nostræ per artem magisterii. Adde ergo duas naturas, quousque traxeris totam naturam puram & lucentem, atque claram: nam de illis duabus debet una clara nasci, quæ totum genus suum illuminare debet. Custodi tamen corpora in suis liquefactionibus,

factionibus, quando eris in opere, noli transcendere mensuram, quâ signa naturæ tibi monstrabunt in qualibet decoctione, quia natura in naturam mutatur, quousque corpora in eo remaneant permanentia ad liquefactionem, & ad fusionem, propter permanentiam materiarum fixarum, quæ sunt nostra secreta benè temperata & humida, in quibus corpora versa sunt per artem magisterii, & sunt unguenta, olea, fermenta, & animæ, & soles, qui lucere non cessant supra terram nostram, atq; radiare, quare laborare oportet te, in attenuatione naturæ ad formandum corpus philosophiæ, quousque fit aqua clara, quæ aqua vocatur aqua sapientiæ, nam tota est aurum & argentum, delata in actionem elementorum spiritualium, in quibus quiescit & gaudet quintæ essentiæ spiritus, qui totum facit.

CAP. XLVIII.

Quomodo Artista & Operator debet custodire naturam spiritus quintæ essentiæ sicut formam formarum. Et quomodo debet illam intelligere. Et de mensura ignis.

IDeo fili, necessarium est tibi custodire naturam spiritus quintæ essentiæ, si vis aliquid facere, quæ quidem à prima causa dependet, sicut forma formarum quæ posuit se in dictis quatuor naturis honorabilioribus, & est nominata anima elementorum, lumen clarum, & spiritus quintæ essentiæ. Et quia omne formatum substantiale immediatè descendit ab ista causa proxima quinta & nos clamamus eam matrem matrum omnium aliarum formarum. Fili non debes intelligere, quòd hæc forma & spiritus sit nec calidus, frigidus, siccus, nec humidus, nec masculus aut femella, sed intellige, quod causa magnæ perfectionis ejus attingit ad quamlibet earum quatuor naturarum, nam sine spiritu isto non esset complexio in aliquo complexionato, sicut manifestè cognoscimus & videmus cum certa experientia in ligamento & complexione quatuor elementorum, quæ quidem contraria qualitate sibi ipsis repugnant, qua repugnantia dictorum elementorum contrariorum non possent concordare quòd in unum redirent, nisi esset illud nobilissimum medium, quod confusè per omnia vadit elementa, & in qualitate suarum naturarum participat. Idcirco fili, si istud vis cognoscere, illud est quòd ponit inter inimicos pacem, & ad illud convenit attendere, & gratia exempli, aer & aqua sunt inter duos inimicos, aer inter calidum & frigidum, & aqua similiter cum sit inter humidum & siccum, scilicet inter aerem & terram. Et ideo quando volumus, quod siccum convertatur in humidum, capimus instrumentum quod est in aqua, quæ quidem participat per humidum humido radicali, scilicet, vapori humiditatis aereæ discordante à suo phlegmate aquatico, in quo spiritus quintus delatus est, sine quo vapore, qui est materia nostri germinis deportati in suo phlegmate quod descendens à dicto genere generalissimo, non posset congelari. Ideo tibi dictum est, quòd benè scias substantiam aeream disponere lapidis nostri, & substantiam terræ ejusdem lapidis, quæ est sua mater, quousque sint absque separatione benè conjuncti. Fili substantia aerea est materia nostri germinis, quæ alio modo aqua nominatur permanens, humiditas cujus multum calida est, quia induta est proprietate ignis naturæ: & ideo opus est, quod scias eam disponere & cognoscere; supra quam terram debes eam congregare. Nam ibi est vis tota, omnésque virtutes ibi jacent nostri lapidis. Nam si substantia germinis esset congelata & conversa in ventre matris suæ, quæ est vas naturæ expirata aeritate, quæ suæ participat essentiæ per vim excitativi caloris, germen sine anima remaneret, nec amplius haberet pulsum, neq; motum alicujus spiramenti. Et sic ad modum terræ mortificaretur in albo colorato, quæ indigeret spiritu vivificativo, scilicet aere, in quo omnis res vivificatur, & inspiratur. Quare terra nostra absq; spiritu isto non portaret aliquem fructum, nam iste spiritus eam perficit. Velis ergo fili aeritatem volatilem in terra sua congelare, amoroso nutrimento ignis appropriati, sicut infans inter brachia matris suæ, videlicet, quòd dictus ignis sit in isto gradu proportionatus, quòd vim spiritus calidi & humidi non superet. Nam ipsius spiritus natura calida citò resolveretur per ignis improprii flammam, sicut virtus magnæ flammæ virtutem parvę annihilat. Et debes in hoc casu assimilare naturæ, scilicet, quòd non capias de igne elementali in generatione rerum naturæ, nisi inquantum indigebis ad proportionem excitationis ignis naturæ, qui movetur per totam materiam. Et de tali similitudine natura, in qua est virtus generativa, est tua directrix & magistra. Quare scias eam intelligere. Nam ipsa magna sapientia provisa, & magna solicitudine in suo naturali opere non capit de igne elementali, nisi tantũ, quantum indiget ad informationem suæ materiæ. Sic fili debes tu facere, scilicet, spiritu humidum dictum infigere in suam terram, & suaviter deficcare per calorem, quem nominamus escatesim, ipse enim patitur sensum naturæ, quia sufficit ei, quòd siccitas terræ sustentetur per siccitatem multum debilis ac tenuis ignis. Et cùm toto hoc per calorem subtilem dicti ignis sua sibi natura excitetur, absque transgressione virtutis illius, quia per illam spiritus calidus ad profundius honorabilis materiæ penetrat & intrat, sicut anima corpus intrat hominis ad vitam dandum. Fili, hæc est verissima substantia aerea, quam debes per ingenium naturale cogere, & eam in corpore fixare, ne mortificata remaneat. Et post hoc projicias suum phlegma cum omnibus superfluitatibus, & tunc habebis substantiam terream benè dispositam per humiditatem & calorem, sine separatione unius ab altera & totam conversam ad naturam aeris, quod ligamen factum fuit per dictam aquam, quæ est medium sicci & humidi, & inceratio naturæ vocatur, aut naturalis, eò quòd natura facit eam per generationem & vivificationem rerum mortificatarum, quando per sublimationem contermìnat siccum cum humido & è converso. Hæc enim mixtio est naturæ, quia cum igne fit, & sine illo non. Ideo necesse est, quod de multum subtili terrestri, & fortiter digesto ac subtili calore aereo sulfur sit compositum, sicut in vase naturæ; in quo dictum humidum & dictum terrestre simul miscentur subtiliter, & per minimas, & insensibiles petias, sic ut minimum terrestris sicci & minimum humidi ad quantitatem unius grani de uno, & ad quantitatem similem de alio congregentur simul tali modo, quòd unum nec aliud separetur à partibus generis sui, sicut per eorum sublimationem apparet manifestè. In qua certa & approbata experientia videtur, quòd hoc totum volat & ascendit, vel in toto remanet inferius. Et sic per artem invenitur, quòd nulla partium separatur

ſeparatur ab altera, poſtquam natura hæc colligaverit cum majori & minori, & cum magna & miraculoſa ſolicitudine. Fili, hoc totum fit in prima noſtri lapidis creatione, & eſt alteratarum rerum mixtio, aliàs vivorum argentorum alteratorum unio, quæ poſſunt colligari in eſſentiali ſpiritus quintæ unitate eſſentiæ per alterationem, adeo quòd nunquam poſtea ſeparabuntur à ſuis homogeneitatibus, ſicut poſtea videbitur per experientiam ſublimationis, quæ poteſt aggregare hoc, quod de uno genere eſt. Poſtea non debes ignorare, quòd neceſſe eſt, ut medicina noſtra de una natura & uno genere componatur & componi debeat.

CAP. XLIX.

Quomodo Sublimatio ſeparat purum & mundum ab impuro & immundo, per ſubtilitatem ingenii artis & naturæ. Et quomodo debes intelligere animam. Et quid eſt Anima.

POſteà fili ſublimatio noſtra ſeparat totum purum & mundum, quod collectum eſt Mercuriali unitate, à fecibus groſſis terreſtribus & immundis. Et ideo tibi neceſſe eſt legere, ſcrutari, & multis conſiderationibus rationalibus ſtudere ſuper iſto regimine, quia hic eſt totum periculum, & utilitas tota, totúmque magiſterium, ſcilicet, puerum noſtrum informando, ac animam in corpus ejus inſpirando cum humore & calore veri luminis & clari quinti, quandoquidem tunc videbis tranſmutari materiam de colore in colorem, nec intellige, quòd hoc vi fieri debeat, ſed per ingenium & ſubtilitatem, quas à natura debes intelligere, nam per ipſius ſapientiam habet natura multam ſolicitudinem habendi, & deportandi materiã ad ſuam perfectionem. Quare ſi omni tempore deſideras opus invenire per naturam, adminiſtra ſemper naturæ diſponere ſuam materiam cum ſcientia tota in igne, ſecundum quod natura eum diſponere requirit & petit. Nam tunc ſuum proprium faciet debitum, quia format, collocat, & permutat materiam & non tu, quando eum reperit, quòd per artem reſpectu principiorum naturalium ſibi appropriato ſtabilitata eſt & præparat materia, tunc natura per ſolicitudinem & intelligentiam in obedientia materia totam perficit materiam. Et ſicut nihil habes agere niſi adminiſtrare naturæ, eò quòd nulla forma, excepta anima eſt, movens materiam ſecundum proprium ſuum actum, & ſine motu res non poteſt generari. Et ideo ab anima totus provenit effectus. Non quòd intelligas quòd hoc ſit ſecundum quod ſit organicum corpus philoſophicum, & habeat poteſtatem vitæ in animalibus, ſed ſicut operator eſt in artificio ſuo. Et ideo fili hæc anima non eſt virtus ſexta, ſed eſt virtus quinta quatuor elementorum, quæ ſupra reſultat, & de puriori eſſentia quatuor elementorum. Et ideo in ſphæra ignis quieſcit, & ibi habitat per continuum motum, & cauſa ſui motus eſt ejus calor excitatus naturalis per ignem ſimplicem elementalem, ſicut in eodem gradu. Cuſtodi ergo ipſum ne exeat præ calore nimio, & habeas eum in amore.

CAP. L.

Quomodo Naturæ elementales exeunt à maſculo & fœmina ad faciendam generationem.

CUm autem fili de quatuor naturis ſuprà dictis duæ à maſculo, ac aliæ duæ à femella dependent, unde vis eſt quòd inſimul habeant pati in mutatione ſuarum naturarum tantum, donec ſuprà dicta virtus quinta ponet ea in vera concordantia, & ligatura cum eis per talem ligam, quòd nunquam ad finem termini ſuæ mixtionis, aut per ſe aut per accidens ſeparatur ab eo quouſque per corruptam ſeparationem edictæ virtutis venit ad finem termini ſuæ commixtionis, & ſit de toto ſeparata, diſſoluta, & deligata à toto compoſito. Et tunc elementa potentiam non habent ſe retinendi, ſed ſeparata remanent, & deligata elementariè unum ab altero, quando eorum ligamen, hoc eſt virtus quinta prædicta ſeparata & diſſoluta eſt ab eis, tanquam res confuſa & deſolata, quæ ſuum gubernatorem amiſit. O vos pueri, filii doctrinæ deauratæ, notetis hanc nobiliſſimam virtutem, ſi vultis quatuor elementa ſimul per unitatem ligare, quia ſine illa mixtio vera aurigraphiæ neque unio fieri poteſt ipſorum. Et cum illa ſit ſuo temperamento quod ex nobili concordantia naſcitur cum propria menſura deſcendente à ſuperiori natura, quæ natura habet in ſe Philoſophiam & ſcientiam ſeptem artium liberalium, quibus operatur. Quoniam ipſa in ſe portat omnem Geometricam formam, & omnem rem terminat virtute Arithmeticæ ſuæ per æqualitatem numeri certi, & per notitiam Rhetoricalem, intellectum ſuum ducit de potentia in actionem. Vos ergo filii doctrinæ, debetis hoc inſtrumentum cognoſcere, ſi ſcire velitis & experientia certa videre virtutes influxas, & reinfluendas, tam naturæ ſapientia, quàm artis ſagacitate in ſuis compoſitis.

CAP. LI.

De Intentione, per quam ſit Unio quatuor elementorum. Et quomodo poteſt fieri, & quando, & quare eſt factum.

ANtequam facias fili unionem ſpiritualium elementorum, opus eſt ſcire, quòd per intentionem fixandi ea velis unire ad finem, ut iſta unitas fixari poſſit quouſque ipſa reſiſtere poſſit contra bellum ignis. Fili, ignis eſt proprietatis talis, quòd nullam rem corruptionem habentem pati poteſt, imo ipſam omnino ſecundum ejus potentiam annihilat cum ſua proprietate, vel quòd nulla corruptio poſt eum ſit per differentiam magnæ contrarietatis, quę eſt inter proprietatem ignis, & impuritatem aliorum elementorum. Ideo fili neceſſe eſt tibi, quòd primo habeas elemẽta præparare cum purgatione philoſophicali, quouſque tu habeas illam puram naturam, quæ puro elemento eſt appropriata, & primæ rei à centro ipſorum extractæ in forma cryſtallina clara & reſplendenti, & hic, id eſt, illud elementũ ignis dicitur, qui eſt incorruptibilis, per quem dicunt philoſophi, quòd corpora reſolvuntur in argentum vivum quem auferre ſapientia eſt. Quia jam tibi diximus in capitulo formæ majoris, quòd terra quam calcamus non eſt purum elementum, ſed elementatum à vero quinto elemento, quia in ſuo centro reperta eſt virgo

virgo & verum virgineum elementum & sic de aliis elementis intelligere debes. Hic iterum tibi dicimus, quòd omne illud, quod non erit de pura elementorum natura comburetur, & ex toto annihilabitur, & tunc ipsa elementa pura, clara, & munda removebunt,& terra resplendens clarior crystallo. Et hanc purgationem faciet supremus creator quousque magnus mundus in suam primam rem convertetur, scilicet,omnia elementa in suam primam essentiam, quæ postea ignem cœli non timebit, quia tunc motus naturæ supremæ in semet remanebit absque aliqua corruptione. Sic Fili opus tuum habes huic operi assimilari, quod nominatum est minor mundus, purgationi magni mundi quousque motus ei absque aliqua corruptione permaneat. Et tunc amplius non timebit ignem, sed simul omnia elementa magno quiescent amore. Vide igitur quantum creatori summo tenearis, qui tibi dedit esse ad salvandum te,& talia tibi demonstravit si ea videre vis aut habere. Ideo Fili, scito cùm nulla res imbuta corruptione possit pati vel tolerare ignem, nec ignis in se pati corruptionem: oportet, quòd Lapis mundus magistraliter trahatur separatus ab omnibus immunditiis & fœtulentiis corruptibilibus, antequam præsumas eum fixare, quousque sit natura pura, quæ est res puro elemento appropriata & primæ rei.

CAP. LII.

Quomodo tota Substantia Lapidis est impregnata igne spiritus quintæ essentiæ. Et de Gumma Philosophorum.

SCias Fili, quòd substantia Lapidis nostri est tota pinguis & igne imprægnata, in quo movetur, & est absconditus spiritus quintæ essentiæ,& ibi habitat, scilicet in sphæra ignis, cum Lapis noster qui est spiritus quintus est totus igne plenus, & est in omnibus quatuor elementis divisis, vel non divisis, & in omnibus habitat draco, scilicet ignis, in quo est lapis noster aëreus,hæc proprietas est in omnibus mundi compositis. Et ideo dictum est, quòd Lapis noster est in omnibus compositis mundi, & per totum mundum per illos qui benè intelligunt, sed differentia est inter Lapidem, & Lapidem.Nam temperamentum fieri non potest,nisi per fermenta, quæ habent necessario fixare Lapidem, postquam versus est in naturam metalli,scil.sulphur & argentum vivum & non exit fermentum de hoc vel hoc, sed de Sole & Luna tantùm.Cùm nihil petimus, nisi quòd Lapis convertatur in suum simile, quia de ipsis est totum temperamentum, nec fermentum est antequam dicta corpora in suam primam materiam convertantur. Nam convenit, quòd de oleo & multum subtili terra fermentum sit componendum,similiter & medicinam per incerationem naturalem, solutionem & indurationem, quousque sit tanquam substantia una gummosa. Et hæc gumma potentiam habet convertendi ad se omnem aliam rem, cui adjungetur. Fili, hæc gumma est nostrum compositum fermentum, & similiter medicina, quæ potestatem habet convertendi post supremam medicinam, quæ postea formata est de dicto fermento composito. Et dicta nostra fermenta simplicia sunt nostra prima olea, de quibus composita nostra fermenta facimus, quæ sunt magni valoris medicinæ. Quare nisi scias duo corpora perfecta ad primam suam naturam reducere, non poteris ulla fermenta composita habere.

CAP. LIII.

De Virtute universali, quæ separat elementa, & quæ conjungit ea, & unde illa est creata in universali cognitione.

CErtum est Fili, quòd quædam virtus influxa est in omnibus elementatis corporibus, quia sine illa esse non possent, sed in homogeneis rebus terminatis dicta remanet virtus in mineralitate perpetua, & est illa, quæ omnem calorem habet pati, ratione suæ perfectæ decoctionis in forma humiditatis liquorosæ. Et ideo necesse est, quòd de metallis perfectis eam trahes, quia de ipsis venit nostræ perfectionis terminatio & claritas quinti luminis. Hanc igitur virtutem extrahes per similem virtutem, quæ est in rebus crudis non terminatis per extremitatem, sed terminatis tantummodo à mediocritate, à quibus separabis aquam, ignem, aërem & terram, & ista quatuor elementa cruda sunt imprægnata simili virtute, sed magis cruda per suorum vasorum materiam & rationem potentiæ suæ naturæ crudæ, debes attrahere naturam magis coctam, calidam, & humidam & aëream subtilem, quæ ingenio naturæ congelata est in speciem & naturam metalli in sua propria minera influxa. Nam ista est magis propinqua naturæ, quàm prima, quia magis propinquè descendit à forma formarum, quæ nullo tempore adjungit se, nec convertitur in formam metalli, neque faciet, quousque habeat in sua natura cruda & pontica & amarum metallum,& quòd illud crudum passum fuerit cum cocto, & contra coctum per crudum. Et tali modo, Fili, velis antiquam formam recipere cum omnibus suis partibus substantialibus, quia hæc est vera species & pura natura claritatis veræ, & per novam velis eam confortare, vel ejus augmentare vires per cœlestis influentiæ administrationem. Nam opus est, quòd natura juvetur à natura, & inferior superiori indiget, sicut materia fœmellæ indiget confortatione: & quòd perficiatur à materia masculi sui, sicut diximus, quòd virtus masculi temperata in calore & humore, temperat ac confortat virtutem passivam, ad retinendam germinosam virtutem, & rumpit, & ducit omnes frigiditates suas excessivas, ad remotam regionem per suum appetitum in virtute cœlesti, quæ dicitur forma, & mater formarum, descendens in virtute conjuncta cum propinquiore natura metalli, cum sua virtuosa & subtili influentia, implendo formas medias, secundum genus & formam materiæ, cum complexione verissimi amoris. Nota ergo Fili has tres virtutes. Prima enim descendit à primo motore, aut à motu stellato, & suis figuris. Et istam in nostro testamento nominamus primam formam formarum. Hæc est prima forma, per quam inferiores materiæ transmutantur de forma in formam tantùm per cursum & institutionem naturæ. Et de ista forma natura satis habet ad formandum,& ponendum de potentia in actum sua prima composita per materias elementorum. Et ista forma non potest obediens esse arti. Secunda virtus est virtus infusa in materiis elementalibus compositis, quam trahere ab illis materiis opus est tibi in quibus est, per modum convertendi genus suum ad primam suam naturam, vel appropinquandi, quantum est possibile suæ primæ rei, & hæc est arti sufficiens, quia materialis est. Et in hoc puncto ars non

potest assimilari naturæ, quia dare non potest formam substantialem rebus, sicut facit natura per ingenium suæ nobilis operationis, & intensivæ. Et ideo necesse est arti, quod ad naturam recurrat ad obtinendum de suis substantialibus formis, quas jam creavit, ad formandum unum corpus cum tali potentia, quòd mas ipsum nunquam teneat: & docere te, quomodo poteris illud corpus trahere à suis compositis creatis, & tibi ostendere suam creationem, qualiter convertit materiam de potentia in actum generationis. Artista igitur, Fili, subtilis habet multum inspicere, qualiter operatur natura, ut per artem ei assimilari valeat & eam insequi, quantum est possibile, & illud, quod non est possibile, quòd per ingenium intellectuale sciat supplere ad defectum naturæ, si rem nostram desiderat, quæ perficitur per naturam, & illa simpliciter nascitur de tertia virtute, quam intelligere potes per secundam. Et quamvis dixerimus, quòd sunt tres formæ, non est tamen, nisi una tantùm sola, quia non accipit finem terminationis, nisi per naturam sui generis, in qua per cursum naturæ influxa est & capta & condensata per illam in formam substantialem, sine qua nulla res mundi potest vivere. Et ad hoc faciendum intelligere nos fortificamus ad aperiendum intellectum humanum, ut sciamus, quòd dicta virtus est influxa humidis radicalibus, quæ sunt imbuta in partibus essentialibus rerum compositarum Mercurialium, & elementorum purorum, & non purorum, quia de dicto humido factæ sunt omnes partes essentiales omnium Mercuriorum, & omnium, quæ in mundo sunt. Et per hanc omnia, quæ habent crementum & nutrimentum, crescunt & nutriuntur. Fili generaliter tibi loquimur in omni re, & si intelligas ea, quæ tibi revelabuntur, ea tene secreta. Nam talis est hæc virtus, quòd sine ipsa non possis ligare, nec solvere, formare, transmutare, desiccare, calefacere, humectare, neque animam in corpus ponere, per hanc autem elementa ligantur. Et nisi, Fili, per theoricam naturas intelligas, nullo tempore per practicam scies opus tuum corrigere, nec eorum mensuras intelligere, sed potiùs in errorem cades, deviando per punctum contrarium, qui jacet in casu fortuito.

CAP. LIV.

De Natura menstrualis fœtentis, in qua est ignis contra naturam. Et de Re, quæ corrumpit totam naturam.

POst hæc, Fili, volumus tibi revelare naturam menstrualis fœtentis, in quo ignis contra naturam est, qui totum Lapidem nostrum in quendam draconem transmutat fortem, gutturosum, qui ingrossat & imprægnat matrem suam. Et dicimus, quòd natura ipsius est in sua nativitate prima in complexione frigida & sicca in quarto gradu, & substantia ejus est pontica: sed per suas digestiones & decoctiones de natura in naturam mutatur, & de sapore in saporem. Nam cùm materia subjectum sit transmutationis, statim ipsa per suum proprium numerum in se contrarietatem recipit. Et sic etiam movens secundum id, in quo licet contrarietatem possedit, contrarietatem transmutationum, secundum contrarium captum illius entis, à quo movetur contrarietas. Nulla res aliam corrumpit, nisi illa, quæ superat aliam in qualitate contraria, sicut est calor & frigiditas. Et nisi sit ejusdem generis, sicut calor tolerabilis & intolerabilis destruens naturalem sensum. Et ideo parva flamma citò devastatur per majorem, ratione suæ excellentiæ magnæ, quam habet contra illam. Nam humidum, quod magno tempore nutriret suam parvam flammam ac longius comburitur & consumitur parvo tempore per magnam flammam, & tunc aboletur parva. Et sic tibi sit revelatum, quòd omnes res naturæ in uno momento factæ sunt, & in uno momento corruptæ. Et postea in alio momento constant & sunt, quoniam omnes contrarietatem habent, & in illa contrarietate aliæ res sunt excellentes, & sunt omnes unius generis, & aliquæ aliæ omnino contrariæ, & in omnibus tamen hoc superantur virtutibus. Et ideo in eis operantur continuatim in illis, & continuatim patiuntur, quare potes intelligere Lapidis nostri corruptionem per vitæ nostræ abbreviationem longitudinemque & durationem ejus, secundum complexionem aëris continentis. In hoc magisterio Fili, duobus aëreis indiges, unus est temperatæ complexionis, & per istum Lapis noster generatur, quia in eo virtus vivificativa, quæ est sicut instrumentum animæ ad corpus. Alius aër est complexionis non temperatæ, sicut ponticitas terrestris acuta & amara tibi certificat. Quare tibi sit revelatum, quod de natura frigida est in quarto gradu, & calida, in primo: frigiditas est causa ponticitatis. Caliditas verò causa est amaritudinis & acuitatis, per quam acuitatem fœtet & pungit multum, & habet virtutem aperitivam & incisivam, sicut apparet per suæ actionis potentiam. Nam illud, quod pungit & penetrat, facit unum ab altero separari, & comminuit & corrodit. Et ideo potes cognoscere, quòd res acutæ inter alios sapores, qui sunt de caliditate causati, sunt magis calidæ, quàm aliæ, quia nullam possunt impressionem facere talem, sicut fecit illa, quæ à caliditate excellenti procedit. Et ideo talis res sic complexionata per suum calorem potest semper dissolvere & resolvere humidum, & in vaporem convertere, & illud putrescere, virtute caloris innaturalis, vel ejus impressione, quæ quidem à nostro argento vivo venit, cujus amaritudo descendit à natura lapidum, & est acuitati vicina, quia rodit & pungit, sicut acutum ponticum, sed non ita profundè. Et ideo reputata est substantiæ grossæ, prout alias patet experientia. Nam quando calidum acutum incorporatum cum amaro in forma aquæ humidæ, ingreditur magis profundum corporis dissoluti, & corpus si sit continuatum in partibus humidis, impediunt partes grossas salis, quæ non possunt intrare corpus cum calido acuto. Et ideò cùm sit sequestratum à suo loco, non potuit humidum habere, in quo possit continuari, sed capit se ad congelandum in profundo sui vasis, & remanet metallum dissolutum & imprægnatum à calido acuto in forma aquæ, unde exit nostrum argentum vivum, id quod ab eo est dissolutum. Ratio quare sal apponitur est, ad extra trahendum ignem contra naturam, qui Lapidem nostrum corrumpit. Alia ratio est, quia abstersivum est, & mundificativum unctuositatis. Indiges tamen conservare pondus, quia non expedit, quod amarum superet calidum acutum, ut non impediat nostri Lapidis putrefactionem. Quia nullum animal potest generari per ineptitudinem & inhabilitatem suæ putrefactionis. Natura animalis, quæ est in nostro menstruali, talis est, quòd mortificat, & obscurat omnem rem, & obumbrat atque denigrat aërea nostra

nostra omnia, & omnem animatam rem corrumpit, & desiccat res virides, & humidas naturales, quæ sunt generatæ, aut in via generationis, acerbat res dulces & solutas, & reincrudat res coctas & terminatas, & facit de calido frigidum, de sicco madidum, de duro molle, de ponderoso leve, de grosso subtile facit. Et hæc omnia facit à propria natura sua prima per operationes certas. Item alias potentias habet meliores, quia vivificat omne mortuum, omne nigrum dealbat, omne animatum generat, res siccas humectat, hæc à combustione conservat, dulcificat & dulcescit res agrestes, humidas & frigidas lenit, res siccas, amaras, & calidas mollescit, & in temperatam complexionem portat, & reincrudatas in majorem decoctionem ducit, de frigido calidum facit, de sicco humidum temperatum, de levi ponderosum cum mediocritate, de subtili facit grossum, quod cum simplo participat, simplex condensat, rarificat spissum, & sic operationes contrarias habet quæ sunt operationes naturæ. Nam quando congelatum est dissolvit, quando dissolutum est congelat. Non mirum ergo Fili, si virtus talis menstrualis ponatur in corde tuo, & diligenter perquiratur, cum sit generatrix & gubernatrix totius naturæ. Et ista est res vilis, quæ per seipsam vertitur in rem nobilissimam, mirabilem, ac pretiosissimam, quam rem non credidissemus, nisi vidissemus ejus effectum. Nota, quòd hæc virtus recipit animationem & finem à suo elemento. Et super hoc videas capitulum in nostra practica, quando dicemus de corpore & spiritu, simul dando exemplum de generatione humana. Et de ista dicemus adhuc in cap. 27. & alibi in 48. 49. ante. Sed spiritus secretus. Quoniam ibi intelligitur de proprietate indurationis menstrualis, quæ participat inter duas operationes, scilicet inter durationem, & mollificationem. Et hoc benè si intelligis, cognosces quòd virtus mineralis, sive in terra sive in aqua portatur, & deportatur, & considera benè super potentiam suam, quia non recipit determinationem, nisi à sua propria materia, & recorderis quod potest esse terrestris vel cœlestis per intromissam virtutem quæ in aliquo ab agente extraneo suffocari non debet. Sublima ergo Mercurium in quo est talis virtus, quia sublimatus virtute sua congelabit Mercurium in altam medicinam. Sed non fiet nisi sublimatus. Unde dicit Avicenna, quod primò noster Mercurius debet sublimari, & primum quod debet fieri in opere, est quod sublimes Mercurium.

CAP. LV.

Quomodo Artista & Operator se habituare debeat ad inveniendum dictum Menstruale, & intelligere naturam suam.

Post Fili Menstruale quærendo, sine quo nihil naturaliter fieri potest, opus est ad naturalia principia recurrere, ad illa, scilicet, in quibus naturam incipit immediatè operari, quæ quidem principia naturalia sunt adhærentia multum cursu naturæ suis propriis substantiis, sicut sunt prædicta humida radicalia, quæ per eorum naturalem calorem excitatione ignis solis terminantur & finiuntur in substantiam metalli, quòd nunquam possibile esset fieri, nisi naturæ metalli participarent. Quare dicimus, quòd hæc radicalis humiditas non est nisi argentum vivum substantia calore sulphuris imprægnata. Et hic sulphuris calor, est causa congelationis humidi radicalis Mercurialis & suæ terminationis in metallum perfectum. Ergo ... t, quòd illa metallina humiditas jam terminata in formam metalli habet actualiter potentiam & naturam menstrualis, & ideo vocata est prima nostri Lapidis extremitas. Apparet ergo, cùm Lapis noster à natura sua proveniat, quòd dissolvitur & resolvitur in illud, absque præjudicio suæ naturæ, & sui crementi, cum primum regimen & gubernamentum Lapidis nostri sit resolutio & terminatio sua in argentum vivum, & ideo declaratur tibi, in qua forma Lapis noster est tractus tam à corporibus, quàm ab argento vivo. Quoniam natura menstrualis fœtentis erat, & est adhuc eorum continens cum natura argenti vivi, cùm per calorem illius in naturam metalli sit congelatum: quia calor illius multiplicatus in substantiam argenti vivi, est ubique in substantia humida argenti vivi vaporaliter mixtus, primæ virtute mixtionis vel continuationis homogeneæ in forma liquoris aut aquæ claræ. Et per similitudinem principii naturalis dicimus, quod dissolvere facias Lapidem, quousque sit factus aqua, quod argentum vivum vulgare facere nequit, propter defectum caloris & humorum, in quo necesse est, quòd Lapis continuetur in forma liquoris, cùm non fiat transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Igitur apparet, si bene nos intellexisti, quòd Lapis sine menstruali non potest in humidum dissolvi, quod est spiritus fœtens, unde de aqua viva extracta est quæ nobis apparet sicca. Nam argentum vivum vulgariter intellectum in sua pura existens natura non potest aliqua corpora mutare, nisi in suam naturam in quam commutatum convertitur, quando mutatur, si fit aqua clara in aquam claram mutat. Et nisi mutetur, non potest mutare, nisi in suam naturam. Et ista mutatio fit per rationes capituli præcedentis. Et hoc quia imprægnatur tali virtute, quæ semper determinationem recipit in materia, sive fuerit materia terrea, sive aquea: & ideo plures decepti sunt, qui præter rationem credunt, quòd argentum vivum tale vulgariter intellectum, posset per naturam, quæ in ipso non est, corpus in aquam vivam transmutare, sed totum non valet unum ficum putrefactum. Ideo intellige ut prædiximus, nam sic intellectum, videlicet vulgariter, non transmutat corpora Solis & Lunæ in aquam humorosam, nisi secundum suam naturam alteratione modica, quam appellamus propriè combustionem & perditionem elementorum realium, & confusionem spiritus animæ & corporis. Ratio est, quia non habet rem quæ participat inter corpus & spiritum, scilicet argentum vivum prædictum, & metallum perfectum. Et hæc res est illud medium, quod potentiam habet faciendi contrarias operationes, scilicet elementa dissligandi, & illa ligandi, & ab omni combustione & combustibilitate conservandi contra bellum ignis. Et tamen oportet, quòd ignis excitans ei moderetur, quoniam sicut plumbum adjuvat argentum, quando examinatur, & custodit à combustione contra pugnam ignis, & est ibi plumbum loco medii positum inter argentum & ignem, sic illud medium defendit elementa à combustione, & adjuvat, & jungit per proprietatem suæ naturæ, corpus cum spiritu, & spiritum cum corpore. Et ideo clamamus ipsum medium inter corpus & spiritum. Sed est adhuc aliud medium, quando corpus conjunctum est cum spiritu & è contrà, & illud est generi metallico propinquissimum. Unde per media fit transitus ad extrema perfecta, per

quæ

quæ patet, quòd nullus transitus fit de uno contrario in aliud, nisi per mediam dispositionem, prout tibi per figuram arboris practicalis declarabitur. Fili dispositio ista est media illa, quæ participat mollitiei argenti vivi in primo suo esse, & duritiei metalli in alio latere. Cùm de propria substantia illius natura sua posuerit de potentia ad actum, & de facto ponit, ideo tibi reveletur, quod extremitas immediata in opere naturæ & primò esse est argentum vivum non tamen tale sicut scimus facere per artem. Et ideo illud nos accipimus, pro menstruali in reali. Et in alio latere sunt omnia metalla, quia in ipsis repertus est finis circularitatis perfectæ operationis naturæ. Media dispositio ista duarum extremitatum, est argentum vivum extractum à dicta prima extremitate. Quod quidem appellamus menstruale in opere artis in forma aquæ claræ factæ ingenio naturæ, quæ in sulphure congelatur. Quare dicta est aqua sicca, non aqua nubis aut phlegmatica, sed aqua cholerica, igne calidior. Sed principia vera radicaliter nata, de quibus operatur natura illud, quod suprà dictum est, sunt veraciter sulphur & argentum vivum. Unde exeunt extremitates duæ, quæ multum remotæ sunt cum proprio medio, quæ necessarium est quod scias, si velis principiare, & incipere respectu naturæ & scientiæ, qualiter sermone rustico nominantur.

CAP. LVI.

De Principiis naturalibus confusis. Et quomodo generantur per virtutem successivæ operationis in aliis Naturis.

Principia naturalia confusa in opere naturæ, sunt spiritus fœtentes & aqua viva, quæ vertitur in aquam siccam, & tunc dicta est medium reale. Spiritus fœtentes sunt media secunda, quæ participant inter corpus & spiritum. Et alio modo nominatur sulphur & ignis. Et sunt quemadmodum sperma masculinum, quod est medium activum inter menstruum & fœtum. Et aqua viva est argentum vivum congelatum in sulphur, sicut menstruale, quod congelatur in substantiam embrionis. De materia ista postmodum successivè in suo proprio vase minerali generatur & creatur, scilicet, in suæ terræ visceribus, vel venis mineralibus quædam fumosa substantia, subtilis multum, quæ vaporaliter conjungitur in unum, & illic coquitur & depuratur multum. Postea supra illam venit virtus mineralis sulphurea in forma vaporis sicci, quæ eam penetrat, & congelat amoris ligamine tali, quòd nunquam separabuntur. Dum tamen masculi virtus superet femellæ virtutem per coæqualitatem rei quintæ, tunc remanent in una re fixa per artem temperamento decoctionis naturalis, quam habuit materia in sua minerali forma, quod humidum Mercuriale à sicco sulphureo, neque siccum sulphureum ab humido Mercuriali nullo separabuntur tempore, quoniam sunt unita per actionem & passionem in illud materiale medium, in quo metalli forma est planè constituta, non quòd sit argentum vivum in tota sua natura, cùm pars suæ naturæ jam sit alterata per coactionem, aut constrictionem, quas suæ subtiles partes acceperunt via colligationis vaporis sulfuris, nec per hoc sulfur in tota sua natura. Quoniam si esset sulfur, cremaret substantiam argenti vivi per eminentiam actionis suæ dominationis. Et ideo, quoniam virtus sulphuris non dominatur super virtutem argenti vivi, nec potest suam claritatem metallinam consumere specificam, sed solummodo congelat eam, & fixat usque ad gradum potestatis suæ virtutis sub conservatione speciei metalli, quam argentum vivum tenet materialiter, secundum suam naturam, & talis proportio sulphuris & argenti vivi constituit specialiter formam & speciem talis metalli, à quo vapor sulphuris & argenti vivi erit auri, vel argenti, vel alterius metalli corpus. Et omne illud venit à diversa depuratione dicti vaporis digestione, vel decoctione, quam accepit in propria sua minera. Et ideo bonus Artista capit metalla pro mediis in opere magisterii, & specialiter Solem & Lunam. Ideò, quia ista duo venerunt in coæqualitate temperata, & multùm depurata de sulphuris & argenti vivi substantia cocta pura, & benè digesta ingenio naturæ, ad quam proportionem Artista in vanum se vexaret, si à principiis naturalibus sine realibus mediis pro intentione faciendi velit incipere.

CAP. LVII.

De Materia Sulphuris proportionati, & de aquipollentia sua ad operationem naturæ.

Fili, hæc est metallica materia, in qua nostrum sulphur proportionatum est, quod natura sagax nobis paravit, ut diximus, quo mediante nostrum totum facimus secretum magisterium. Quare noli ignorare, quòd illud, quod est dictum secunda extremitas in opere naturæ, dicimus medium in nostro Philosophico opere. Nam opus est, quòd per artificium suppleatur illud, quod natura reliquit, nam potentiam non habet transeundi motu suo ultra generationem metalli, quia suam circulationem complevit. Post hæc tibi relucere debet, & subvenire manifestè causa & res perfectiva, manifestata omnibus experientiis, quòd humidum metallorum in suis calcinationibus non potest consumi, neque ab eis separari, ratione suæ homogeneitatis unionis elementorum, quæ paulative sunt ligata & conjuncta simul. Sed humidum Lapidum separatur, ut in eorum calcinatione patet, tantummodo per ignem absque medicinali applicatione. Et hoc est, quòd humiditas in grossa Lapidum substantia terrestri non est ligata per siccum in minimis partibus unius & alterius, sed in grossis & in pluribus partibus humidi & sicci. Contrà est in materia vitri, per quam materiam ars vitrearia subalternatur isti arti. Quare dicit Philosophus, quòd vitrum sit tibi exemplar in nostro magisterio. Et hæc est causa, quare humidum Lapidum, & mediorum mineralium, sunt atramenta vitriola, & azoquea, Marcasitæ, Alumina, Sales & Baurax, quæ non habent humiditatem suam in natura fixam per siccum materiale, sed est volatile ac fugiens ab igne, humiditas autem metallorum est fixa permanens in igne. Ideo tali aqua fixamus aviculas in aëre volantes virtute Lapidis nostri, qui de ipsorum substantia propria creatus est. Apparet igitur, quòd argentum vivum nostrum materialis est substantia, & humiditas radicalis omnium corporum liquabilium. Fac ergo corpora esse aquam liquefactionis, faciendo & fundendo in argentum vivum. Nam cùm ipsum sit elementum principale dictorum liquabilium, cùm liquantur, resolvuntur in ipsum. Et sulphur est pater. Et ideo dictum est medium in opere naturæ, sed argentum

argentum vivum & metalla dicta sunt extremitates suæ, quia sunt materia inceptionis, & materia finis. Et ideo tibi potest apparere, quamvis tenea mur assimilari nostrum magisterium, quantum est possibile operationi naturæ, quòd non possumus tamen propriè suam insequi naturam nisi per operationis modum, & non capiendo materiam crudam, sicut ipsa facit in suo primordiali principio, quamvis sine ipsa materia incipere non possumus, cùm ipsa res necessaria, & cùm necesse sit, quòd metallum totum, quod est sulphur & argentum vivum in isto se habent reincrudari, in sequendo similitudinem operis naturæ in nostro magisterio cum propinquioribus materialibus, sicut convenit scire omni sapienti Artistæ.

CAP. LVIII.

Quomodo Ars corrigit & supplet fortitudines, quas in materia natura invenit, per mutationem illius in actione puræ formæ.

FIli, ne tædeat te, nec displiceat sermo & doctrina, quam dabimus, quia per artem scitam nos corrigimus & supplemus fortitudines & virtutes naturæ. In adjutorio ejus nos per artem incipimus operari, ubi natura dimittit opus. Cùm visum sit, quòd metalla tingere non possunt, nisi quantum ipsorum natura extenditur per potentiam suæ primæ circulationis, suæ naturæ sulphureæ. Et ideo factum est opus certum, in nostri generatione Lapidis, ut eorum tinctura magis accrescat, quàm erat in sua natura sive comparatione. Si scias, Fili, lavatorium nostrum, tu poteris argenti vivi lavare naturam, tali modo, ad quem natura ullo tempore non potuit pervenire, quod illa natura argenti vivi fiet elixir completum. Sed cum in natura, & in suo opere argentum vivum & metalla sint extrema, & extremitates, nec habeant posse conjungendi se, nisi per virtutem dispositionis mediæ, quæ est inter mollitiem argenti vivi, & duritiem metalli, quæ per istam mediam dispositionem constat una obedientia naturalis, quæ est causa conjunctionis inter corpus & spiritum, sicut est in omni generato & generabili. Item in natura sunt plura media, quorum duo sunt puriora, & magis viscosa, quàm alia, sicut sunt azoquea, vitriola viridia cum natura lapidea, quæ est Sal & natura Lapidum. Fili adjutorio naturæ hujus vilis materiæ procreatur Lapidis noster, quem tantùm quæsivimus, quia medium est in opere naturæ inter spiritum, & corpus materiale sicut sulphur in materia argenti vivi. Et ideo natura mediante illo convertit argentum vivum in metallum perfectum, quod metallum in nostro magisterio ratione suæ depurationis dicitur medium reale, inter corpus & spiritum. Corpus dicitur, quando est terra combusta. Spiritus verò, quando tractum est à corpore in forma aquæ claræ, argentum vivum dicitur. Intelligas, quòd in opere naturæ sunt propria duo media electa inter omnia alia, scilicet azoc prædictum, & sal naturæ, qui argentum vivum convertit in liquorem ignis, unde sulphur creatur, quod argentum vivum congelat. Fili pari modo habemus in nostro magisterio duo, quæ natura nobis dedit, & depuravit à suis mediis confusis, & sunt aurum & argentum quæ ratione suæ naturæ puræ majori perfectione participant. Quare nostri Lapidis extremitates in sua creatione est argentum vivum extractum à corporibus in suo primo latere. Et in secundo est Elixir completum, quod est ultimum nostri Magisterii Lapidis, & complementum Magisterii nostri. Postea Fili, descendemus per gradus certos extremitatum, & mediorum, usque ad finem, ut intelligas media, per quæ de gradu in gradum natura transit, eundo ad extrema, secundum perfectionem, & plus & minus. Nam in hoc est notitia totius operis naturæ ac omnium secretorum suorum, & per consequens totius alterius scientiæ.

CAP. LIX.

De Natura extremitatum argenti vivi nostri.

HAbes ergo nostri Lapidis extrema. Nunc argenti vivi nostri dicemus extremitates. Et dicimus quòd extrema ejus in latere primo cum tota substantia ejus, sunt aquæ leonis viridis cum metallo conjuncta, & in secundo latere, Lapis qui creatus est, & illorum medium est Sol & Luna, à quibus exit argentum vivum nostrum, quod est corpus liquefactum, putrefactum à quo Lapis creatur, quando à sua originali macula purgatum est. Fili leo azoqueus, qui dictus est vitriolum, per naturam factus est de propria substantia argenti vivi communis, quod est radix naturalis, unde metallum creatur in sua propria minera. Quare in nostro magisterio tribus principalibus radicibus indigemus naturaliter, sicut opus naturæ, scilicet, extremitates duæ, & medium. Unde opus est tibi, quòd ista cum magna patientia habeas scire, & opus facias secundum quod sagax sapiensque natura vult monere te, cum intentione tali, quòd habere debes & habes creare primum nostrum argentum vivum, ut habeas convenientem materiam, de qua possit lapis creari, quia media nostri argenti vivi sunt duo propria metalla, & ipsorum natura habet converti argentum vivum in lapidem virtutis per artificium, quoniam natura non habuit potestatem metalla dicta transeundi in aliam digestionem, ut per aliam circulationem fecisset elixir completum, & hoc ratione spissitudinis duritiei, & compactibilitatis humidi Mercurialis terminati, & inspissati per vaporem sui sulphuris, & caloris naturalis in forma metalli, quemadmodum Solem & Lunam creavit de subtili substantia suorum propriorum mediorum virtute sui primi circularis operis. Ideo in hoc casu supplemus impotentias naturæ, scilicet faciendo corpora dura, mollia, grossaque gracilia adjutorio naturæ, quæ non recedit hinc. Et liquefacimus cum putrefactionibus, quousque ad naturam argenti vivi reversa sint per sublimationem grossi in simplum, & reductionem cocti in crudum, & resolutionem & dissolutionem sicci in humidum. Et omnia hæc opus est facere complementaliter usque ad finem, ut materia simplex melius & plus obediat naturæ digestivæ. Quoniam constat jam manifestè omni sapienti, sicut in principio naturalibus ostensum est, quod res subtilis substantiæ similis suo toti, sicut corpus simplex homogeneum citius mutatur & generatur virtute suæ naturæ, quàm aliud duræ substantiæ grossæ ac spissæ. Et ideo aurum & argentum dissolvimus in rebus radicalibus sui proprii generis, scilicet in liquore, & per liquorem argentorum vivorum suorum, quorum primum est menstruale fœtens, quòd in prima materia duorum prædictorum luminarium intrat, sicut intelligere potes per principia naturalia in sua propria

pria minera. Et ideo tibi dicimus, quòd in illud immediatè resolvuntur & dissolvuntur, ac in illo, à quo facta sunt resolvuntur ad aspectum oculi, & convertuntur in menstruale fœtens. Nec alio modo haberet actionem & passionem, nisi per concordiam & convenientiam naturæ, quæ est inter unum & aliud. Item recorderis, quod cum menstruali nihil ponere velis, nisi rem, quæ de illo nata sit in principio suæ commixtionis. Nam si rem extraneam ponas, statim corrumpetur per extraneam naturam, nec unquam habebis illud, quod habere vis. Aurum & Argentum, & Mercurius dissolvuntur in nostro menstruali, quia participat cum eis in proximitate, & vicinitate primæ naturæ. Et hinc extrahes fumum album, quod est sulphur nostrum, & leo viridis, qui est unguentum nostrum, & aqua fœtens, quæ est argentum vivum nostrum: Attamen opus cum est, quòd leo viridis aqua fœtente dissolvatur solemni dissolutione, antequam dictum fumum, qui est sulphur nostrum, habere possis, quod quidem sulphur eodem modo à corpore dissolvitur spiritum congelando, in formæ aquæ siccæ, quam lapidem appellamus, & medium supremum totius operis nostri, qui est connexio, & aggregatio omnium naturarum, scilicet corporis & spiritus. Fili, hæc aqua dicitur aqua ignis, quia comburit & cremat aurum & argentum melius, quàm ignis elementalis facere potest. Et quia in se continet calorem naturæ terrestris, qui sine vi dissolvit, quod ignis communis facere nequit. Quare tibi præcipimus, quòd de rebus calidioribus, quas in natura recipere poteris, facias magisterium, & aquam calidam habebis, quæ omnia dissolvit,

CAPUT LX.

De Natura Aquarum fortium, & de earum approbatione.

Multi dicunt & affirmant, aquas fortes esse nostri Lapidis corruptionem, & non mentiuntur, quia qui suam corruptionem non intelligit, difficile est, quod intelligat suam generationem, cùm fieri non possit sine corruptione & transmutatione individuorum, quæ sunt entia realia materialia nostri Lapidis in sua natura propria, quæ quidem corrumpenda sunt, & corrumpi debent per dictum menstruale, amore pio sine tota eorum destructione, quia mater pia nunquam vult filium, quem nutrivit, interficere. Fili omne, quod pones, quod non est de genere suo, suam dissolutionem refutabit. Sed hæc putrefit, quoniam est res generis recipiendi totam naturam, cum qua appropriatur. Vide ergo, ne misceas cum aqua nostra rem aliam, nisi quæ sit de propria sua natura. Nam res, quæ melius & citius putrefacit corpus perfectum, est aqua nostra ratione suæ ponticitatis amaræ, & naturæ crudæ, & hæc est quæ cremat, ardet & corrumpit omne quod est cremabile & corruptibile per annihilationem suæ propriæ naturæ ardentis & combustivæ. Et si humidum oleaginosum, impurum & unctuosum est in suo composito, quod habet corrumpere per suam proprietatem & operationem, omnia ad nihilum redigit. Et illud, quod est purum & mundum, atque melius dissolutum manet totum, ac illud ab igne defendit, quia ipsa est pura natura, & propria materia essentialis Lapidis nostri, virtute aquæ prædictæ dissolutæ, quæ cremari nec ardere potest, vel comburi, sed crescit ejus humiditas, quando in igne est. Et quòd ista aqua potentiam habeat cremandi & comburendi omne illud, quod ei extraneum est, nos certa experientia probavimus & vidimus, nos in ista aqua per artificium dissolvimus sulphur commune nemequinum. Et postea sublimavimus humidum illius, quod magis purum erat in natura per distillationem. Inde intus posuimus argentum vivum vivificatum, & statim congelatum est in forma amalgamæ nigræ nimis mollis, quia sulphureitas sicca vaporosa non vicit mollitiem argenti vivi. Deinde super ejus luciditate voluimus experiri, & ideo miscuimus aquam dicti sulphuris, & aquam argenti fini: post hæc congelavimus argentum, & fundi fecimus, & reperimus illud nigrum & terrestre, & illud per cineritium purgavimus, & fuit bonum sicut prius, sed plus quam medietas fuit devastata, propter quod manifestum est, quod humiditas tota à sulphure tracta erat combustibilis & fœtidis adhuc, quando aqua non habuit potentiam vincendi immunditiam & malitiam sulphuris. Et post hæc iterum miscuimus de nova aqua cum sulphure, & distillavimus aquam, & reperimus, quòd tota substantia humida sulphuris cremata, & combusta erat, quia nullo modo contra Mercurium operata est. Et ideo tibi sit revelatum, quòd virtus aquæ nostræ habeat potentiam congregandi res purè homogeneas, & partiendi atque dividendi heterogenas, per combustionem, & consumptionem ipsorum, quæ non sunt ejusdem generis.

CAP. LXI.

Qualiter Artista bonos & malos Spiritus intelligere debet, & eos cognoscere per virtutes aquarum fortium, & per naturam illarum aquarum. Et de Igne elementali, qui elementat elementa.

Et simili modo fuimus experti arsenici vulgaris naturam, quam minus fœtentem non reperimus, neque minus combustibilem. Et similiter de aliis spiritibus rusticaliter intellectis, qui sunt omnes de prima imperfectione accessionis. Ergo ad argentum vivum quod scimus, & ipsum reperimus ab omni combustione custoditum dicto naturali experimento. Ideo Fili revelatum sit, quòd per aquam nostram visibiliter cognoscere potes, quis Spiritus in natura sua sit melior, & in opere nostro sit propinquior, cùm secundum rei veritatem argentum vivum purgatum sit ab ea, sine consumptione suæ puræ substantiæ, sicut per naturam videtur, & quod nos & alii vidimus per artem, quòd natura eum in purum metallum permutat, & per artem in puram medicinam, quòd fieri non posset, nisi ejus pura substantia perpetua esset contra ignem, qui non vult nisi res puras, & quia substantia sua est pura, in igne quiescit sine terminatione consumptui finis. Et sic apparet quomodo per aquam bonum poteris cognoscere spiritum, & per spiritum aquam, quæ causa est suæ rectificationis. Fili elementalis ignis, & qui elementat elementa, non potest à corporibus animam trahere, sed aqua fœtens benè trahit virtute amoris participantis inter ea per media eorum præparatorum, quia in præparationibus inveniunt se animæ & vires,

vires, quæ faciant nostrum magisterium in distillando & redistillando, solvendo & congelando. Et sic fili, aqua nostra faciet totum corpus spiritum,& argentum mortuum in substantiam vivam vertit, postea mortificat & revivificat in suam propriam naturam. Et postea, quando congelatum est, dicitur nostra magnesia, quæ quidem magnesia non est nisi aqua composita, & congelata, quæ igni repugnat, nec post ipsa timet ignem, quia ipsamet ignis est, & de natura ignis facta. In igne conservatur, & regimen eius, & nutrimentum in igne est. Qualiter ergo posset pater interficere, vel mactare filium suum, quem generavit, vel mater pia infantem quem nutrivit verè? quamvis ambo vellent eum interficere, tamen nullo tempore possent eum confundere, imò possunt citius extingui per calorem laboris, quia filius ipsorum tali calore est indutus, quem ignis amodo corrumpere non potest, cum calore maiore sit munitus, quàm elementum ignis. Et ideò tibi manifestavimus aquam nostram post congelationem cum suo fermento. Et si aquas nostras intelligis, viva argenta etiam intelliges, quæ successivè veniunt, & quotidie succedens habet ampliorem potentiam ad fermentandum suum præcedens. Et sic est deultimo, quod majorem habet potentiam, quàm omnia præcedentia. Ideò fili, si intelligis nostra argenta viva, & eorum fortitudines, tum intelliges fermentorum nostrorum potentiam, & inde multam philosophiam, quæ totum ostendere potest experientia visibili per patientiam benè & cautivè ordinata, & cum mora temporis anticipata, ad habendam medicinam talem, quę non semper invenitur. Qui hanc habet, thesaurum æternum habet, & omni alii incomparabilem.

CAP. LXII.

De natura fermentorum, & de eorum aquis, & de nostris argentis vivis, & de terris ipsorum. De magisterio, & de cognitione aquæ fortis, & de rebus, quæ eis debent iungi per concordantiam contrarietatis.

Post hæc fili, intendimus in summa dicere fermentorum naturam, & aquarum suarum, & nostrorum argentorum vivorum, quæ omnia sunt unum tum non sit, nisi una sola natura, & de terris nostris. Et dicimus, quòd hoc totum non est, nisi una res, quæ variatur in numero trium per suas operationes, & variando per unam decoctionem est una res unius potestatis simplicis, & post hoc gradualiter transeundo ad informationem per aliam digestionem, erat alia res quam argentum vivum appellamus, terram, aquam, & fermentum, gummam, & nostram salsaturam secundam, amaram & asperam, quæ totum corpus solvit, virtute composita, & proprietate per secundam digestionem acquisitam. Et post per aliam digestionem habet majus posse. Et sic intelligere potes, quod in nostro magisterio sunt tres propriæ terræ, tres aquæ, & tria propria fermenta, tres propriæ gummæ, tres propriæ salsaturæ, & tria propria argenta viva congelantia, sicut potes intelligere per operationem triangularis figuræ, per quam constitutæ sunt tres principales reductiones, quę sunt totius magisterii nostri complementum, sicut in nostra declarabimus practica. Ideo fili, argentum vivum custodi, quod congelatum, & in mineris terræ suæ; Nam illud est argentum vivum nostrũ nostra gumma, terra nostra, salsa nostra, amara, quæ dulcificatur virtute reductionis tertia. Et est fermentũ nostrum, nostrum elixir, & medicina nostra ad omnes infirmitates. Hæc est aqua nostra, non aqua vulgaris Mercurialis nec phlegmatica, sed est illa, quam diximus quæ est in multum calidiori natura, quam sit ignis. Quapropter Hippocrates, Avicenna, Averroës, Galenus & alii philosophi appellarunt urinam juvenum cholericorum, scilicet aqua fortis acuta. Et de his, quæ supra diximus tracta, conversa & congelata in aquam fermenti, sicut diximus. Et scito fili, quod res cholerica non est nisi ignis, & hæc fili, est aqua nostræ primæ, ac ultimæ expositio. Dissipa ergo rem captam prius per rem satis aptam, & ista qua est res leviter extracta sic massam contere factam, scilicet cum igne aquæ, nam album urinæ disponit membra urinæ. Quia nulla res est in toto mundo ad tincturam, nisi aqua quam in memoria habemus. Scias fili, quod per artem & naturam argentum vivum per aquam acutam congelatur. Ideo intellige philosophicaliter, quia si non esset acuta, non penetraret, quæ est prima actio in dissolutione, postquam solutionẽ in sanguinem apostematum revertitur per mutationem suæ naturæ in aliam. Fili, duæ res sunt, quæ debent adhærere per concordantiam contrarietatis, una pura, alia impura. Impura recedit, cùm sit ignis inimica suæ ratione corruptionis. Alia remanet in igne, causa ratione suæ puritatis transmutatæ in sanguinem, & hæc est argentum vivum nostrum, atque totum nostrum secretum indutum indumento tripartito, videlicet, nigra, alba, & rubea. Et ista solum indigemus pro intentione nostri magisterii, cùm sit argentum vivum continens omne illud, quo indigemus pro substantia quinta. Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes, nam sub umbra eius latet substantia quinta: nam eius substantia est pura & incombustibilis. Et omne illud non est nisi aurum & argentum liquefacta & fusa intus & exterius per virtutem ignis, & post depurata & separata ab eo, & à tota sua originali labe ac macula: nam aurum, quod est incombustibile remanet fusum & liquefactum, & est aurificans in dicto Mercurio, quia substantia sulfuris fit universaliter dispersa per totam substantiam. Et Mercurius est in re seminali totus fermentatus propter dulcedinem auri, quæ nutrit semen, movet & multiplicat, ut videre poteris in rebus naturæ. Intellige ergo fili, Mercurium nostrum & suam proprietatem & modum suæ copulationis, in tali loco iungitur cum argento vivo tractione ab argento vivo copulatur multum cum auro. Ne quæras igitur operari, nisi cum Mercurio & luna pro argento, & Mercurio & solo pro auro. Nam aurum non est resolubile, nec reducibile, nisi in propriam suam naturam. Quare debes benè discernere, quæ sunt materiæ, quæ sic nominantur, ut in qua figura, & materia ipsa sunt.

CAP. LXIII.

De præparatione lapidis per ipsius divisionem in quatuor elementa post putrefactionem suam.

Intentio naturæ fili, ad faciendum magisterium nostrum est, quòd lapis in quatuor elementa sit divisus, ad finem, quòd quodlibet per se secundum exigentiam suæ naturæ melius possit præparari: & hæc est purificatio rerum, præcedens operationem perfectæ præparationis, & est propriè dicta elemẽtorum separatio, & ipsorum ablutio: quia hæc operatio dividit omnes partes impuras à partibus puris, ut per illas puras, leves, & mundas fiat successivè per naturalem conjunctionem nostra præparatio perfecta, quæ

facta est per reductionem humidi in siccum appropriatum statim & immediatè post beneficium separationis elementorum. Alio modo humidum non amaret siccum nec corpus spiritum, nisi prius essent optimè à suis infectionibus abluta & mundificata per distillationes, calcinationes, dissolutiones & congelationes. Fili, propter elementorum separationem corpus remanet combustum per saltaturam sulfureitatis comburentis & ardentis, quæ venit à labe & macula originali nostri menstrualis, quod est nostri lapidis corruptio. Et ideo terra corporum calcinatur post extractionem aeris ad finem, quod de sulfureitatibus salsis, & combustibilibus benè purgetur & depuretur. Apparet ergo, quod talis materia combustibilis non fuisset posita per corruptionem lapidis in suo principio, quòd nunquam oportet eum purgare. Et cùm sic sit, necesse est, quod per corruptionem lapidis compositum depuretur ab omnibus suis immunditiis post separationem illius per quatuor elementa, per distillationem & calcinationem, antequam Mercurius corpori conjungatur pro incipienda reali præparatione, quæ est lapidis nostri creatio, scilicet præparationem, quam natura facit per dissolutionem corporis, & congelationem spiritus; cui naturæ simplæ prudenter artifex ministrare debet materiam, per illum modum, quem natura requirit in actibus suis. Et ideo necessarium est, quòd lapis per quatuor elementa dividatur, & ista divisio solutio est, quæ facta est ad finem, quod substantia lapidis facta sit mundissima, & quod totum non sit nisi purus Mercurius, qui portat in proprietate naturam fixandi & fundendi. Quando igitur vis corpus post suam calcinationem dissolvi, illud cum argento vivo dissolve, quod exivit ab eo bene purgatum atque mundatum per septenam distillationem, quia tunc corpus est multum dissolutioni habilitatum, & argentum vivum est multum efficax ad penetrandum illud, & ad intrandum per spongiositatem corporis sui, in qua spiritus congelatur beneficio dissolutionis naturæ fixæ, corporis ac illius mixtionis cum argento vivo. Et fili, si nos intelligis, hæc est nostra dissolutio solemnis, quæ fit per congelationem spiritus, & sine illa non. Item non intelligas, quòd elementorum separatio fieri possit, nisi post eorum putrefactionem, per quam spiritus miscetur cum corpore, & cum suis elementis, & illa facit volatilia, sicut in eorum separationibus apparet. Ideo digerit & putrefacit elementa in suis stercoribus ut bene digerantur ad satisfaciendum voluntati naturæ, ut possit benè separare, & postea inhumat res separatas, ut melius possint depurari, & ut fiant argentum vivum ad modum aquæ claræ, nisi separes lapidem, scilicet substantiam quintam per quatuor elementa, scias, quòd humida elementa non possent naturaliter adiungi cum corpore sicco, nisi quodlibet ipsorum elementorum teneat de natura quintæ essentiæ. Quia illa connexio elementorum, est reductio ipsorum in unam primam substantiam, & puram, quòdque dicta elementa sint optimè depurgata, atque mundata à sua corruptione. Tibi dicimus, quòd sulfureitates combustivæ, & corruptibiles beneficio calcinationis separantur & penitus annihilantur, & per ignem & ab igne. Et terra corporis comminuitur, & multum per talem digestionem subtiliatur, & aquæ à suis immunditiis depurantur per distillationem, & subtiliantur, & in naturam vertuntur aeris per levigationem levitatis. Post hæc potes facere coniunctionem masculi & fœmellæ ad finem, quòd ipsi per artem generant filium ignis, qui est tantùm in amore omnium philosophorum. Si benè nos intellexisti, hic iacet tota philosophia.

CAP. LXIV.

De effectu totius in summa universali. Et quòd totius magisterii effectus non est nisi multiplicatio virtutum substantialium in essentias quintas.

MEmoriæ nosducimus & reducimus, quod totum illud, quod in libris nostris determinamus, quòd effectus totius magisterii non est aliud in totali summa, quàm multiplicatio tincturæ adhærentis in natura omnibus generibus metallorum. Et natura metallica in summa universali non est nisi sulfur, ex quo fit multiplicatio per suum proprium calorem naturalem in argenti vivi substantia digerente illud, & convertente in substantiam sulfuris per certum digestionis modum. Ergo multiplicatio tincturæ non est, nisi per augmentationem & multiplicationem caloris naturalis, qui est sulfur non urens nec ardens in materia argentum vivum; Cum certum sit, quòd si argentum vivum est materia metallorum, & substantia eorum in qua eorum claritas infixa est, quia metalla non indigent, nisi substantiali tinctura, in qua tinctura sulfur infigitur & tenetur. Et necesse est, quòd sit talis substantia in qua infigitur de illorum metallorum materia salvata & custodita ab omni combustione & effectiva omnis fusionis, & amabilis, & placens omnibus metallis. Et ideo necesse est, quòd tinctura sulfuris talem insequatur substantiam, & quòd in illo collocetur, si vis quòd sit metallorum tinctura, & quòd dicta substantia sit talis, quòd fixari possit sine consumptione suæ humiditatis sine reversione, aut recursu illius in terram, & sine crematione & combustione suæ propriæ substantiæ & omne hoc est in argento vivo. Quare notandum est, quòd ipsum causa est perfectionis ad necessitatem metallorum, quia ipsum est sufficiens in quolibet gradu fusionum cum ignitione, sicut demonstrat aurum & argentum, ferrum & cuprum. Aut sine ignitione, ut patet in plumbo & stanno. Et hoc per bonam adhærentiam omnium partium suarum, & per fortitudinem suæ nobilis mixtionis. Ideo fili, si aliquo modo inspissare possis ipsum argentum vivum, per ignem sub conservatione suæ humiditatis nullo tempore se corrumpi permittit, neque per flammam furiosam unquam in fumum recedet per gravitatem ponderosam, quam in se habet, & per carentiam adustionis omnis quam habet, Veruntamen istam inspissationem non possumus facere de argento vivo vulgari, sed de nostro philosophico, cùm in suo effectu habeat substantiam inspissandi, & fit per opus secundi aut tertij gradus. Si ergo manifestè perfectum est in omnibus suis partibus, non curemus de aliqua probatione, cum visibilis experientia nobis demonstraverit. Nam quando fixatur, tam magna venit inde tinctura exuberatæ refectionis, & in tanto splendore, quòd vix posset exprimi. Medium est adiungendi tincturas, nam cum eis miscetur per minima, & in profundiori ipsorum naturaliter adhæret, quia est de natura illorum metallorum & specialiter solis & lunæ, quæ sunt tinctura omnium aliorum metallorum imperfectorum. Et ideo tibi in doctrina relinquimus, quod necessarium est, quòd tinctura sulfuris aut ignis, quæ est in materia argenti vivi complexionalis sit confixa in dicta substantia dicti argenti vivi, cùm sit materia metallorum ad finem quod tinctura mediante sive materia,

ria, cum qua est colligata per congruitudinem suæ naturæ possit adhærere sine separatione. Et si in alia materia credis fixare sulfur, non erit amicabile metallis, nec per consequens conjunctivum per extraneitatem naturæ. Et in materia perfecta argento vivo propinqua, si fixes erit ad perfectionem, & vitam metallorum, quare ab illo omnia metalla creantur, & cum illo omnia dissolvuntur & resolvuntur, & in sulfur convertuntur per multiplicationem tincturæ adhærentes dictæ materiæ dissolutæ, & congelatæ virtute cujusdam incrudationis propinquæ ad naturam, & per intellectum hujus rei patet veritas, quare tinctura sapientium Alchymistarum est major, quàm illa de natura. Quoniam magnitudo tincturæ crevit in substantia argenti vivi medicinalis ex pura natura per artem magisterii, hæc magnitudo multiplicata in pluribus modis & tincturis unita est, & multarum potentiarum constituta & facta, & hoc per potentiam commixtionis materiæ, quæ fit dicti caloris virtute naturalis, & sui motus in dicta materia metalli, quæ postea ponuntur, & constituuntur in sulfur, quod est argenti vivi substantia, in qua sunt unitæ & additæ materialiter multæ tincturæ sulfuris aut argenti vivi albi & rubei, lapidificativa virtute sulfurea essentialiter infusa in materia argenti vivi. Quare fili, omni Alchymistæ experto patet, quod illa maioritas & magnitudo tincturæ est maior, quam in omni alia tinctura lapidis per naturam creati, prout largius nominavimus in tractatu quæstionario. 22. quæstione, & in mixtione fermentorum in secunda parte.

CAP. LXV.

Quæ res est materia argenti vivi, & sulfuris.

FIli, tibi diximus, quòd humiditas radicalis, in qua calor naturalis hospitatur & residet multum est unctuosa, & ideo difficulter separatur, & per consequens sua siccabilitas, quod nisi sic esset, natura non posset suis necessitatibus providere, quæ sunt soliditas, fluxibilitas permanentes, &c. Et ideo natura desiderat esse perpetuo in suis individualibus sub conservatione suæ speciei: quare natura sagax ordinavit hanc humiditatem Mercurialem unctuosam multum subtilem, quæ tenet in se materiam terræ unitam nutrimento caloris naturalis, & per separationem talis unctuositatis permanentis tibi revelatur lapidis creatio, qui de aqua post congregationem spiritus unctuosi factus est. Fili, humiditas unctuosa est proximior & vicinior materia nostra argenti vivi philosophici, & substantia suæ unctuositatis est propria essentialis materia sulfuris: quare vides, quod unum sine fixione alterius fixari non potest. Cum ita sit, quod unum non est sine alio, sicut materia non est sine aliqua forma; ideo sulfur est quasi complexionalis calor in substantia argenti vivi, & est ibi tanquam spermatis virtus masculi, quod est in semine femellæ aut alterius generativæ virtutis, quæ est in seminibus. Quare intellige, quod materia talis sulfuris est multum lucens fortiter munda, & ad puritatem deducta virtute ablutionum fortium & acutissimarum tali modo, quòd nullam unctuositatem cremabilem, aut ardentem habet in se, nec aliquam humiditatem vaporabilem, nec phlegmaticam. Et cùm ita sit, quod ipsorum quodlibet subtiliter sit subtilitatum, ad formam supremorum elementorum deportantur. Et ut apparet quod omnia simul mixta sunt per calorem & dispositionem vasis uterini præfocantis & reflectentis vaporem in seipso contra locum suæ conversionis ligamento forti naturæ simul colligantur in una sola re pura & minerali.

CAP. LXVI.

De cognitione caloris naturalis. Et de loco suæ dispositionis ad sulfur procreandum.

FIli, humiditas argenti vivi non potest congelari neque converti in sulfur, nisi per sui vasis virtutem, quod est de sua materia propinqua tota porosa & aperta. In ventre, cuius est illa natura subtilis, quæ congelat argentum vivum in substantiam sulfuris in qua continetur pars caloris naturalis. Et ideo per suos poros argentum vivum habet ingressum, & per resolutionem dicti caloris naturalis ipsum in purum sulfur congelatur, & nisi corpus esset apertum & spongiosum, alio modo argentum vivum intrare non posset. Nam in natura, quæ totius artis & scientiæ magistra est & exemplar nunquam reperitur, quòd posset nutrire & crescere, nec augmentare rem aliquam, vel multiplicare in specie & re solida compacta & clausa, sicut apparet in metallis in eorum specie manentibus. Et ideo dicimus, qui vult mutare metallum in metallum, opus est quòd ad primam suam speciem propinquam generi convertatur. Quia ipsa metalla in sua propria specie permanentia non possunt permutari. Nam si permutanda sint, necesse est ut bonum permutatorem & perfectorem ipsis habeant. Et si habeant permutatorem, habebunt pati ab eo. Sed hæc passio duplex est, secundum naturam convertentis & convertendi. Nam aut permutator erit argentum vivum simplex tamen philosophicaliter intelligendo, aut erit sulfur in medicinam delatum. Quod si est sulfur portatum in medicinam, corpus tunc habebit pati per conversionem unius in alterum, sicut cibus in substantiam animalis convertitur sub conversione suæ speciei. Si sit argentum vivum, tunc corpus per resolutionem suæ naturæ & conversionem ejus, virtute argenti vivi substantiam sulfuris habet necessariò pati usque ad ultimum passum mortis suæ. Et ratio est, quia tale sulfur in aliquo loco reperiri non potest, nisi in profundiori ventris metallorum. Et cum illud sit ipsorum pura natura, per quam in sua actione se continent necesse est, quòd per corruptionem suæ substantiæ debeamus extrahere: quoniam sine illo non possemus creare medicinam perfectam. Et ideo reliquerunt in scriptis Aristoteles, & Plato, & omnes alii philosophi quod species metallorum permutari non possunt à forma in formam specificam, & speciem metalli, & sub conservatione suæ formæ metallinæ, nisi primò in suam reducantur naturam primam; scilicet, in sulfur, & argentum vivum, à quibus postea creatur medicina, & non ante, & non procedit ultra. Et hoc intellige de perfectis corporibus; quia illa habent revertere & convertere imperfecta metalla ad perfectionem, sicut minor per maiorem rectificatur. Quare fili, cùm tale sulfur non possit haberi & multiplicari, prout natura docet, quousque corpora sint apta & spongiosa facta per operationem alleviationis, certæ & verissimæ omnium elementorum, à quibus sunt composita. Ideo diligere debes corruptionem, quæ tibi aperit corpora per resolutionem, & coniunctionem humidorum naturalium, quæ sunt vera elementa ratione ignorantiæ. Quoniam penitus ignorant aperitionem & aperturam pororum & foraminum clausorum & stimulationem vir-

tutis activæ & multiplicativæ. Credunt enim impossibile, quod nesciunt, sed mentiuntur. Quoniam res non est impossibile, cum sit in actu reali & per artem fiat opere cujusdam practicæ, quæ si non intelligitur, per te non posset fieri bene, posses respicere & videre opus distillationis, & redistillationis, reversionis & reiterationis, sed nullo tempore scies cognoscere magisterium supposito, quod ante videris opus compleri, nisi intelligas naturam, quomodo debet transmutari Fili, non est nisi unum opus, quod diversimodè operatur secundum intentionem transmutationis de sua pura natura intellecta per operatorem cum omnibus suis figuris. Item, nisi habeas intellectum proprij modi operis naturæ, & ponas te ad distillandum, & credas benefacere cum illa, consumeres prius totum vitæ tuæ tempus, etiamsi per mille annos haberes vivere, & semper distillares, antequam adduceres ad bonum quatuor elementa, nisi primò eorum cuiuslibet per se intellexeris virtutes, & postea omnia sua signa benè cognoveris in suis mutationibus, quæ fieri non possunt sine propriis instrumentis, quia tibi ostendemus, quòd benè scias sensum. Iam tibi ostendimus quatuor regimina, scilicet, habeas intellectum, quæ sunt dicta & nominata convertentia quatuor elementorum obediendo voluntati naturæ accommodata tanquam instrumenta: quare reducere velis, quando perficere, quia postmodum aliis vicibus benè accommodabit tibi gratis. Et vocantur in nostro magisterio, primùm solutio: pòst depuratio: inde reductio, ante fixationem. Et per horum ignorantiam opera naturæ ignorantur. Et rustici rurales mendaces, & totius ignorans clerus, prædicta tenent & credunt, quòd nostrum dictum magisterium assimilari non possit naturæ aliquo modo. Sed nos fili, ex certa scientia, tanquam amici fideles naturæ, qui scimus visibili certificatione, ac experimento probato, ac sine fallacia naturam generaliter operari in suis propriis locis, siccis, calidis & porosis, quos nobis in hoc passu voluit docere dicendo, quod omne crescens & multiplicans necessariò recipi debet, & hospitari infra concavitatem & porositatem illius, quod crescit, & multiplicatur. Et ideo Hermes philosophorum, & Alchymistarum pater operibus naturæ providendo, & ipsam insequendo & assimilando in sua multiplicatione investigationes illius docendo, in quantum possibile est in veris peculiosis, & utilibus transmutationibus nos admonens docuit; & reperimus probato ac certo experimento, quod omne metallum solutum indiget necessariò poroso hospitio, quod sit de propria ipsius materia continente de pura natura dicti metalli soluti, quod est dictum argentum vivum. In quo poroso hospitio crescit & augmentatur omne illud, quod natura multiplicat, prout facit rem omnem aliam, quæ in actione multiplicationis est. Ideo fit corpus porosum, ut crescendo possit dilatari, & in ipso provocari, convolvi, mundari, & purificari, in naturam illius converti, quod est convertens & multiplicans. Et quando corpus est spongiosum, recipit illud, quod amisit, & adhuc magis virtute motus sui caloris naturalis, qui motus est in attractatione nutrimenti, & nutrimentum movetur in partibus illius, quod nutritur, sicut locatum moventur ad locum suum proprium prout movetur & trahitur per aliquam virtutem loci. Fili, causa attractionis nutrimenti, in quantum est ad locum, ad quem attrahitur, nutrimentum est, fortitudo, & virtus generativa; quam alio modo nominamus calorem naturalem, & philosophicum in nostris secretis, sine quo nulla res creatur, cùm sit virtus & potentia naturæ. Et ideo porositas indiget aeritatem naturali, quæ est subiectum & proprium retinaculum dicti caloris, quæ quidem aeritas manifestatur in calore nigro, quando elementa benè mixta sunt & corpus est combustum & arsum. Et si elementa bene mixta non fuerint, jam non videbis nigredinem, quæ est caloris manifestatio. Ideo quia nigredo ostendit, quod corpus non remanet privatum neque pullum à virtute activa. Virtus autem activa est, suus calor, elementaliter & instrumentaliter. Et hic est, qui causat nigredinem, quando in suo humido operatur. Et quando operatur in suo humido, demonstrat, quod ipsa elementa sunt fortiter mixta, quando aqua in profundiori corporis benè penetravit, & resolvit, & dissolvit colorem, qui humido radicali est ligatus in calore nigro. Ideo quando humidum radicale, quod est ignis subiectum separatur à corpore in sua calcinatione, tunc suffocatur & extinguitur calor naturalis, quia suum subiectum ei deficit, & corpus in calore rubeo manifestatur, quod opus est sine lucro, quoniam naturalis calor recessit, & corpus sine vita remanet. Fili, humiditas, quam tibi diximus, est materia spiritus, in qua naturalis retinetur calor & hospitatur, & in calefaciendo operatur contra humidum suum, & generat nigredinem. Nam cùm sit separatus à vero temperamento necessarium est, quòd habeat operari, inquantum est ignis. Et quoniam non habet aliud subiectum, quod ei refrenet actionem suam per qualitatem contrariam, prout primò faciebant aqua & terra, in quibus erat ligatus, & per quem erat temperatus, quia ipse est calidus, multum ardet, & comburit suum proprium subiectum, in quo retinetur & facit totum nigrum sicut carbo. Ideo fili, attende, quod talis humiditas, in qua hospitatur naturalis calor, non separetur penitus à corpore per ignem excessivum extraneum, quando eris in tuis naturalibus & proficuis calcinationibus. Nam postea trahere non posset, nec convertere lapidis nutrimentum, quia non esset principale agens, etiam multiplicatio deperiret omnino. Ideò, quòd attractio fieri non potest aliqua, nisi per caliditatem & humiditatem, à quibus causatus est & factus naturaliter calor.

Cap. LXVII.

De effectu ignis, & quomodo ipsum appellamus in nostro magisterio.

Propter antè dictas rationes intelligere potes, & evidenter discernere, si talis calor est causa totius rei generativæ, & cùm visum sit, quòd omnis res generativa in se habet operationes contrarias, dictus calor captus modo prædicto, tanquam calor & instrumentum naturale, non est omnino unus in forma, & in virtute, imò de pluribus formis & virtutibus secundum vim & posse, quod accipit specificè, & in speciali per determinationem subiecti, in quo est. Et ideo nulla res prohibet, quin habeat operationes multas & mirabiles, & formas notabiles, quarum quælibet est ei propria & naturalis. Fili, vi rationis extraximus potentiam naturæ, quæ occulta erat, & absconsa in manifestum, & rationem exquisivimus per virtutem sensus & intellectus: nam illi sunt primò cognitivi, cognitores substantiarum & operationum naturalium. Et hoc totum

directum

directum est & cognitum experientiæ instrumento virtute cujus tibi manifestamus, prout vidimus, quòd quælibet dictarum operationum diversarum est de diversis mensuris aut fortior, aut debilior. Sed hæc diversitas causata est per diversitatem mixtionis elementorum. Cujus mixtionis non est tantummodo, nisi unus actus in genere, scilicet, distillare & redistillare, & dissolvere & congelare, & per causam illius reiterationis est magisterium nostrum per ignorantes mundi reputatum ludus puerorum aut mulierum, vel unum monstrum capite & cauda carens, sed qui parum sentit, parum scit, & tantum [illegible] unt ipsi. Dicimus ulterius supponendo, quòd dicta mixtura sit terminata, vel non quantò calidior erit calore naturali, tantò erit calefactiva & desiccativa humoris Mercurij, & magis effectus suos imprimet in dicto Mercurio, quousque sit ipsemet in suum simile conversus ratione virtutis vincentis virtutem humoris, qui dicitur Mercurius; licet quantoque calor naturalis in tantum, quantum est paucus & influxus in materia grossa, hoc non possit facere, nisi informetur, seu adjuvetur per calorem extrinsecum sapienter administratum per naturalem operationem, sicut in creatione sulfuris est visum, & in sua multiplicatione. Et hoc est, quòd opera naturæ cum contrarietate fiunt, respectu virtutum effectualium, quæ sunt in elementis, & secundum materiam, aut naturalem illius capiunt dictæ virtutes determinationem. Nam virtus agens quando est in humiditate exhalativa & volativa, citò penetrat omnem humiditatem condensatam sine adjutorio extrinseci caloris. Et quoniam humiditas, in qua erat dicta exhalativa virtus separatur, & dimittit suam virtutem in corpore decisso, quando postea est vacua virtute sine aliqua impressione remanet. Ideo tibi dicimus, quòd humiditas citò recuperatur, & deinde statim deperit. Sed in sicco est causa contraria, & hoc per contrarietatem humidi & sicci. Nam si humidum est alicuius operationis, sicci operatio est contraria. Contrarietas est, qua impressionem graviter accipit, & graviter eam dimittit. Item humidum hoc agit sine accidentali igne; & siccum non. Et ideo, quoniam siccum igne indiget ad impressionem complendum, illud siccum, quantum possumus subtiliamus, & cum humido miscemus, quousque sit veraciter temperatum; & mediocriter subtiliatum, ut cum adjutorio modici caloris faciat penitus in suo corpore nobilem impressionem. Semper tamen est necesse ad hoc agendum calor ignis communis excitantis, & calor communis naturæ operantis, de quo tantum diximus; quòd nos intelligere potes. Opus est tibi fili, quòd dictum calorem plantes, & ponas in terram subtilissimam, ut gravium terrestre non ejus impressionem impedire possit. Et hujus rei sume exemplum in subtilitate humidi. Fili, dictus calor est tanquam principale effectivum totius illius quod petis, quoniam id, quod non est nisi potentia, defert in actum manifestum cum experientia manifesta ratione adhærentiæ colligatæ à calore & instinctu naturæ. Quoniam ignis in tantum, quod ignis est, nullo tempore facere potest. Citius enim materia per eum incineraretur, quia non operaretur sicut instrumentum organicale, sicut facit calor innatus in composito & infixus in eo à sole & stellis, & non ab igne communi, sicut multi credunt per eorum ignorantiam magnam: nam quando dicimus, quod lapis per ignem generatus est, non vident alium ignem, nec alium ignem corporaliter credunt, nisi communem ignem, nec aliud sulfur, nec aliud argentum vivum, nisi sit vulgare. Ideo manent decepti per eorum cæcas æstimationes inferentes, quòd causa sumus suæ deceptionis, & quod dedimus intelligere rem unam pro alia. Sed non est verum, salva eorum pace, sicut probavimus per illa, quæ philosophi posuerunt in scriptis. Plures enim facti sunt filij Hermetis, & nos similiter sicut in pluribus verbis & locis nostrorum voluminum, & specialiter in arte compendiosa magisterij nostri ad illuminandum evidentiam & certificationem omnium filiorum doctrinæ declaratum est, scilicet, quòd solem appellamus ignem; & vicarium suum vocavimus calorem naturalem: quia defert fortitudines solis cum adjutorio caloris communis sicut patet per ejus effectum. Nam illud, quod agit calor solis in mineris metallorum in mille annis, ipse calor naturalis facit in una hora supra terram. Item nos, & multi alij vocamus eum filium solis. Nam primò per solis influentiam fuit generatus per naturam sine adjutorio scientiæ, vel artis. Et ideo Aristoteles vocavit solem patrem & terram matrem omnium vegetabilium, quia sol impregnat terram calore vivificativo, quæ postea in naturalem convertit calorem, qui multiplicatur adjutorio caloris ignis in nostro magisterio. Unde post per ipsum philosopho clamatus fuit filius ignis, ut supra dictum est & ostensum. Idcirco jam manifestatur, quod ut philosophi dederunt eum in magna claritate, ita occultaverunt eum magna obscuritate. Sed tibi qui nihil vidisti, neque perscrutatus es in philosophia, quomodo potes cogitare, quòd melius tibi dare possumus? Vide & considera, aut tibi potest sufficere hoc, quod modo volumus dare sine aliqua rima, hoc est ignis naturalis, qui generatur per solem & multiplicatur cum adjutorio ignis communis ac dispositione philosophica. Nam si aliquis trium ignium deficeret in arte, totum nihil valeret. Ideo apparet, quod filius est solis, quando per eum naturaliter est genitus. Et sit post hæc filius ignis, quoniam per illum crevit & multiplicatus extitit cum virtute innata. Et iterum filius est philosophi, quoniam per eum fuit rectus & gubernatus usque ad suæ perfectionis finem. Et sic ostensum est quòd tres patres habet. Primus est causa suæ generationis. Secundus est causa suæ perfectionis. Et tertius est causa suæ multiplicationis. Ideo fili, dicimus, quod capias terram nostram impregnatam à sole & sacrifica cum substantia benè per puerum nutrimentum subtile. Nam ille debet stare in loco solis, habens & portans fortitudines patris sui secum, & pater concessit filio suum posse. Iste est aurum nostrum influxum, sive sol noster, cùm est nostra anima, & non in alio. Postea est æs nostrum, in quo dictus est sol, & est terra leprosa & nigra, in qua vulgare corrumpitur. Honora ergo naturam illius, & habeas ejus virtutem in notitia, quia lapis est honoratus, repertus in hospitiis desertis, & est intus inclusus velut magnum secretum & thesaurus incantatus. Item fili, materia nostræ medicinæ debet esse benè quatuor rebus mixta ex quatuor elementis. Prima est proportionalis mixtio quatuor elementorum, tali modo, quòd opus est tibi, quòd ignis naturalis adjuvetur per calorem digerentem; & aqua per fluxum sicci, quod versum est in humidum, & aër ad finem quod dictum humidum possit inspissari in terra, & terra propter consistentiam suæ substantiæ & retentionem figuræ virtutis cœlestis, quæ forma erat & est in calore & in spiritu. Et in hoc opus est, quòd proportionabiliter misceatur secundum mensuram, quæ dicta est geometrica mensura, & non postea æqualiter in quantitate,

titate, se [illegible] quanto requirit ad virtutem & speciem, vel mixturis, vel medicinæ, & hæc mixtio [illegible] prima & principaliter res necessaria, quam omnis materia generationis requirit. Secunda est, quod materia habeat potentiam benè lapidificationis, vel vegetationis, antequam volare possit munita vapore sulfuris, & non sicut anima vegetabilis est in plantis, sed sicut in fine capituli de virtute formativa dictum est, & tertia & quarta sunt, prout dicemus planè in capitulo sequēti de fortitudinibus & virtutibus.

Cap. LXVIII.

Quomodo Artista se debet habituare pro imbibitionibus mensurandis, habendo respectum ad fortitudinem ignis, qui dictus est naturæ instrumentum.

TAmen, fili, damus tibi pro memoria & præmeditatione, per [illegible] quod in imbibitionibus habeas te temperare secundum quantitatem virtutis ignis naturæ, quia tunc oportet quòd virtus ignis militet contra aquam, sicut victor vi sua & fortitudine ampliare vincit parem suum in bello. Ideo necesse est, quòd virtus aquæ non superet calorem [illegible], quia pro modico resolveretur & dissolveretur ipsius vegetabilis virtus, & converteretur in naturam aquæ, sed in maiori calore. Et huius [illegible] naturæ, quòd fortior debiliorem vincit [illegible] modico adjutorio, quare cōsidera, ne ille minor [illegible] superet, postquam vis cum [illegible] agere. Nam opus est, quòd sicut aqua vicit sulfur, & vertit illud per dissolutionem ad naturam suam, tali modo nunc est opus, quòd sulfur habeat potestatem vincendi argentum vivum. Nam primò vicit illud, & ipsum vertit per congelationem ad proprietatem suæ nobilis naturæ; & prosequendi illud, & terminandi ad propriam naturam argenti fini, clari & pretiosi. Et hæc conversio fit per reversionem discordantiæ, quæ movetur à concordantia, sicut [illegible] ratio naturalis, & experientia nobis certificavit confortando virtutem lapidis ei condonando tantum [illegible], & quousque habeat potentiam convertendi argentum vivum nostrum, quod quidem primò ad sui similitudinem suis virtutibus eum convertit. F[illegible] quoniam omnium corporum mensura & temperamentum fuit per suorum confortationem membrorum. Ideo districtè scire oportet, non tantum qualis res sit, sed quot modis, & quibus modis potest & debet operari. Et per illud posse visibiliter ostensus est ignorantiæ effectus, per quem habet notitiam potentiæ, quoniam in rebus generalibus sapiens & ignorans participant in notitia. Et hoc ad cognoscendum rem, quæ coram eis manifestè ostensa est. Et de hoc manifesto æque benè notitiam habebit fatuus, sicut sapiens: quia unus & alter habebunt notitiam, quod materia est talis, vel talis. Sed quando virtus illius confortata est, & quomodo citius potest facere & demonstrare suam operationem scit unus & non alter. Nunquid scis fili, quod una res est ante omnes alias res & generalis, quæ omnem materiam, & omne corpus, & omne membrorum in virtute sua non debilitat, neque confortat, nisi amore operis, quod dicta virtus debet facere insequi & attingere postea consecuta fuerit, vel non illud opus statim cognoscetur per ignorantem sicut per sapientem, si erit perfecta, vel imperfecta? Sed propter hoc non habebit ignorans iam scientiam maiorem aut notitiam de dispositione materiæ, nisi in quanto ille, qui viderit hominem, & dicat, hic homo infirmitatem patitur, vel habet malam dispositionem in corpore, & hæc est generalis causa dicendi ignoranti prout & sapienti, & ita benè cognoscendi per unum sicut per alium. Sed iam propter [illegible] dispositionis virtuosæ, per quam corpus vel materia attingat, vel non attingat suas operationes bonas aut malas, & nisi illam cognoscat, nunquam habebit notitiam debilitandi eam, vel confortandi. Idcirco tibi dicimus, quòd totum hoc non potest consummari, nisi per discretionem rationis naturalis informatæ per instrumentum, quod movetur ab intellectu respectu evidentium experimentorum non sophisticorum, propter quæ omnis ignorans est, quasi exul & bannitus à nostro magisterio per tales ignorantes sophisticos & mendacijs plenos. Testificat hoc philosophus filiis veritatis per evidens exemplum, quòd medicus bestialis est, & nihil scit, qui tantummodo dicit, hoc corpus patitur debilitatem virtutis, non melius indicat de dispositione corporis, quàm unus rusticus ruralis, qui nec magis, nec minus dicit: imo illud dictum dicetur & multiplicabitur in ore rustici. Quare manifestè patet, quod nisi ratione evidenti ac discreta dispositio virtutis proprietariæ non est cognita, per consideratorem artis, nunquam sciet augmentare illam virtutem, qua crementum factum est per viam confortationis & debilitationis. Nam confortatio unius non potest fieri sine debilitatione alterius, sicut manifestè paruit omni tempore, & apparebit in dispositione lapidis nostri.

Cap. LXIX.

Quomodo debilitatio unius est confortatio alterius. Et quomodo per conformationem virtutis mineralis generatur lapis noster.

FIli, omnis debilitatio corporis dissolutio est, & omnis dissolutio ipsius est eius labilitas temperamenti. Et omne temperamentum est restauratio rei deperditæ, & ideo convenit, cùm lapis noster habeat debilitari per dissolutionem, divisionem, & corruptionem, quòd virtus aquæ, in qua individua naturæ fugiunt, cum omnibus suis speciebus & virtutibus elementalibus habeat se confortare ad faciendum conjunctionem & unionem rerum alteratarum in nova generatione mixtarum, ut per succursum huius conformationis virtus aquarum confortatarum possit melius & acceptabilius appropriari contra debilitatis adventum, & bona exuberatione obtinere potestatem vincendi virtutes lapidis nostri debilitati ad convertendum in illam & suam qualitatem ac naturam. Et per hanc conversionem sic factam per debilitationem unius, & confortationem alterius est lapis noster comparatus homini submerso in imo aquæ golfo magno. Per hunc modum oppositum patenti ratione nobis ostendit sapiens natura, quòd virtus lapidis debilitata potest confortari per debilitatem virtutis aquæ confortatæ per modum aquæ, quod habebit potestatem convertendi aquam ad suam naturam, scilicet, quoniam illud, quod erat de natura humida in naturam siccam revertetur per modum temperamenti, & quod illud, quod erat de natura frigida, convertetur in calidam, & in hoc solemni solutione. Sed antè opus est, quòd natura sicca convertatur in humidum: nam in omni transmutatione elementorum talis tolerantia, & passio præcedit transmutationem substantiæ, scilicet antequam substantia possit transmutari perfectè quòd virtus elementi transmutantis obtineat in suo

in suo posse partes elementi transmutandi, & quòd fixetur in illo ante transmutationem substantiæ, & se n[illegible] eundo tali modo, quod illud elementum habebit materiam in aliquo alio elemento. Et ideo est assignata ratio, qualis differentia sit inter elementum, & alterius elementi virtutem, scilicet, si intelligis doctrinas notatas ab Hermete & notandas in nostro magisterio, quæ dicunt opus nostri lapidis dulciter & magno ingenio habet ascendere de terra in cœlum. Et alibi opus est, quòd de cœlo in terram descendat, & ibi recipiat ventum quietis, qui lapidem fixat portatum in ventre venti volantis. Qualitercunque sit fili, sic intelligas, quia noster lapis per passionem & tolerantiam suæ naturæ habet opus transire per qualitates omnium aliorum elementorum, antequam sit perfecta medicina. Et ideo si siccum petrosum versum est in frigidum petrosum, ibi habet pati. Et si frigidum lapidosum, quod est passum vertatur in humidum, ibi etiam habet pati, quousque sit perfectè humidum. Et si humidum petrosum vertatur in calidum, ignis noster accensus est inextinguibiliter, neque unquam deficiet, & medicina nostra ad complementum perfectum est deducta. Quia nobilis natura reliminando & rotando per omnia sua elementa transivit, ubi calores & caliditates sustinuit, quare tam nobilis est.

Cap. LXX.

Quòd conversio lapidis in argentum vivum, non est, nisi conversio elementorum unius solius naturæ.

IDeo fili, tibi sit declarata doctrina philosophi dicentis, quòd conversio lapidis in argentum vivum non est, nisi mutatio naturarum. Non intelligas tamen, quòd substantia lapidis nostri sit plures vel diversæ naturæ, cùm non sit nisi una tantùm substantia conversa de toto in naturam frigidam, primò antequam homo faciat de ipsa quicquam, quou que acceperit appetitum se transmutandi in aliud elementum, seu qualitatem alterius. Et ideo tunc portamus eum in elementariam divisionem in quatuor partes secundum instinctum, & statum suæ naturæ, quæ vult separari omnibus viribus suis à corruptione, vel à re, quæ in eo est corrupta, in qua multum patitur, in tantum, quòd ad mortem venit, & qualibet ipsius pars ad proprium elementum suum. Quia nulla pars naturæ potest esse sine elemento proprio de qualitate, cuius induta est, quousque veniat ad expoliationem eius virtute alterius, quam qualitatem appetit natura, nec tota natura in solo elemento frigiditatis ab extra quousque per elementum sit terminata ignis, quia tunc est de natura magis calida. Fili, attende, quando dicimus elementatum, hoc est elementum, quod per naturam suam, quæ est una pars nostræ totius naturæ lapidosæ, in qua est unum elementum elementale. Et elementale dicimus ad differentiam, quia unum solum elementum elementale tardat corruptionem stendam, & tardat generationem in seipso. Et ideo simplicia elementa purum operantur, & proficiunt in hac arte, quia in ipsis non sunt essentiæ primæ elementorum, in quibus sunt virtutes, quæ mundificant, generant & corrumpunt. Et ideo scias, quòd elementa simplicia sunt extra corruptionem & generationem, & causa est, quia non sunt obedientia humorali vel radicali naturæ, quæ omnia facit nasci. Et ideo nos & omnes philosophi prædecessores dicimus, quod magisterium nostrum non potest fieri naturaliter, nisi de quatuor elementis, quæ dicimus composita coniunctim & divisim. Et in illis natura, quæ est homogenea metallorum, quiescit integraliter & deportatur.

Cap. LXXI.

Quomodo lapis noster mutat se in omnibus qualitatibus elementariis.

HÆc est lapidis nostri natura, quæ potest mutari in omnes qualitates elementales, in quas bonus considerator artis vult mutare. Et ista elementa dicta sunt qualitates compositæ, quæ habent posse convertendi naturam hanc de qualitate in qualitatem, primò, in siccum, secundò, in humidum, tertio, in frigidum, quartò, in calidum, secundum quod pars naturæ per divisionem, vel tota per coniunctionem ad complexionem sui elementi fuerit confortata vel debilitata. Fili, lapis noster nunquam fieri potest, nisi de pura natura, prout quilibet sapiens Artista scire duobus modis potest, scilicet, scientia speculativa, cum intellectu moderata, & experientia visibili perfectæ lucidit[illegible] & claritatis magnæ. Et de hac sola natura facta est tantummodo nostra medicina, & sine ista non, prout declarare proponimus in [illegible] unda parte hujus libri. Cui nihil miscere velis, si videre ipsius potentiam intendas, nisi tantummodo res, quæ sunt de sua propria natura, à quibus habet confortari atque nutriri, quousque fortitudo suæ naturæ, quæ debilitata fuit, crearet per nutrimentum perfectum contra bellum ignis. Fili, [illegible] hæc materia est de substantia subtili, & statim intrans ac penetrans elementorum qualitates, & in qualitatem illius elementi, quam reperit abundantiorem in illa convertitur: ideo quando lapis noster [illegible] & ruminavit omnia elementa secundum velle naturæ, & intravit purus, & mundus in regione ignis sui, tunc ignis philosophiæ perpetuò accensus est, quamdiu elementa durare poterunt in mundo, & mundus deficiat, quia lapis noster est, sicut materia elementorum, in qua formam suam ponunt, & in qua retinentur, prout natura in omni generatione demonstrat. Et quia lapis noster est subtilis substantiæ, in ea descendunt purorum elementorum qualitates, & condensantur, & capiuntur, sicut fumus cum larido. Nam elementa sunt, quæ dant tot virtutes eidem substantiæ, quod penetrare, intoxicare, ac impotionare potest, & mirabiles operationes facere per potentiam, quam accepit & acquisivit in bello magno altarum & bassarum virtutum, & potentiarum. Et ideo ipsa vincit omne superius & inferius cum fortitudine sua magna, & est in natura secretissima res & multum mirabilis, quam simplices tenent & reputant ad miraculum, vel incantationem, aut artem magicam, cùm ipsorum memoria non possit eas habilitare ad intelligendum magisterium nostrum, quod per naturam, & in natura, & de natura fit.

Cap. LXXII.

Quòd tota substantia nostri lapidis est essentialis.

OVos pueri doctrinæ intelligatis! quòd si hæc natura non esset de subtili substantia tota, omnis essentialis essentialitas elementorũ purorum nõ posset imprimi, nec posset supra substantiam dominari. Et si elementa illa, quodlibet secundum suam naturam non dominarentur bassis elementis in qualitate, substan-

ſtantia non poſſet intrare neque penetrare, nec ingreſſionem habere. Et niſi habeat ingreſſionem, non poſſet colorare, neque per conſequens dominari, & dare alias differentias ſpeciales ſecundum complementum actionis noſtri intellectus, quod medicina noſtra habere debet ſecundum proprietatem ſuam igneam, per quam oportet quod ignis dominetur, & hoſpitetur in iſta ſuprà dicta ſubſtantia. Item, etſi hac natura de ſubtili ſubſtantia non eſſet, non poſſet habere fuſionem uniformem, neque dulcificationem continuam, nec una pars bene conſequeretur aliam, & per hanc proprietatem opus eſt, quòd aer in dicta ſubſtantia dominetur, hoc eſt, quod lapis noſter de natura aerea ſit generatus. Nam alio modo proprietas aeris in eo dominari non poſſet, niſi de vera eius ſubſtantia generaretur. Pari modo per oppoſitum eſt de duobus aliis elementis: ſed pro cauſa antè dicta ipſorum ſubſtantia in aeris ſubſtantiam converſa eſt. Quare tibi ſit revelatum, quòd ſubſtantia aeris exivit à ſubſtantia aquæ, ſicut aquæ ſubſtantia exivit à ſubſtantia terræ. Quare patet, quod à terra exivit tota lapidis noſtri ſubſtantia mirabilis: quoniam ſi natura ipſius non eſſet in aliquo eſſe ſubſtantiali, iam ſiccitas neque frigiditas, quæ debent eſſe in temperamento ignis & aeris in dicta natura non poſſent ligari, prout opus eſt ad perfectam fixionem. Ideo neceſſe eſt tibi terram habere ſubtilem, & non illam, quam cum pedibus calcas, ſed illam, quæ volat ſupra caput tuum, quam accipe & amplectere, & charam tene, propter ipſius proprietatem: quia ſine ipſa nullum fixum temperamentum fieri poteſt. De iſtius temperamenti natura philoſophus loquendo dicit, quod non eſt calida, nec frigida, nec humida, neque ſicca & tamen utrumque eſt. Dicimus, quod non plus tenet de una quantitate, quam de alia, niſi quantum opus eſt temperamento ſuæ proprietatis, quæ per concordantiam facta eſt de differentia ſpeciali noſtrorum elementorum. Et qui ad tale veniat temperamentum dignus erit poni ad menſam duodecim parium.

Cap. LXXIII.

Quòd medicina debet eſſe de ſubtili ſubſtantia.

IDeo vos intellectu filii, poteſtis cognoſcere, quòd medicina noſtra debet eſſe de pura & ſubtili ſubſtantia: quia ſic nobis dimiſit philoſophus in ſcriptis per doctrinam probatam in veritate claræ experientiæ dicens. Quare tibi dicimus, quod opus eſt, quod de fortiori & ſubtiliori ſubſtantia & fuſionis liquabilioris medicina noſtra ſit, quàm ſint corpora metallorum & fixioris retentionis, quàm argentum vivum in ſua natura. Ideo tibi dicit philoſophus Hermes, quòd ſepares ſubtile à ſpiſſo, & purum ab impuro ad habendum dictam ſubſtantiam, & ſimplum à groſſo, ut de leviori & meliori puro noſtra poſſit fieri medicina ad finem perfectionis, ſed in faciendo ipſam ſeparationem non eſt parva ſcientia. Sed multi ſunt, quibus propter intellectus cæcitatem hæc ſeparatio eſt abſcondita. Et quando ipſi non intelligunt illud, etiam non intelligunt rem, in qua in præſumptione inflati ſunt, quòd æſtimant intellectum habere apertum, & habent ipſum totum inſeratum & clauſum, ſicut iſta ars poteſt eis manifeſtari e in clara experientia, quæ eſt in veritate. Ideo iſta ſcientia tibi ſit ſpeculum veri intellectus, ſi viam rectam habere cupis in aliis ſcientiis, quia iſta tibi monſtrat ratione tangentem veritatem per claram experientiam, quia non ſuſtinet aliquam probationem, nec rationes, nec argumenta logicalia, quæ ſunt longinqua & remota de claro intellectu. Et plures alii ſunt qui non poſſunt intelligere, niſi quantum poſſunt corporaliter videre: ſcilicet, res quotidianas & mundanas, & in illis per nimiam viſitationem intellectus ipſorum eſt iunctum & ibi arreſtatum. Et ideo, cùm illud eſt oppoſitum, & contrarium ſine aliquo medio ad noſtrum rectum & verum intellectum, & illa de cauſa ipſi projecti & multum remoti ſunt de noſtro naturali magiſterio, ſicut populus expulſi, & condemnatus de noſtro ſupremo ſecreto. Tibi autem fili, qui nos intelligis, es de electis, in arte noſtra diviſimus teſtamentum noſtrum, in quo theſaurum perpetuum invenies, ſi in manibus tuis pervenire poſſit, & à te obtineri. Audi quid dicimus, quoniam non breſca, nec zaccara, nec balſamum aromaticum, quod tantum te faciet delectari, ſicut faciet noſtrum confectum, ſi ſemel tantum guſtaveris unum parvum ſaporem, iuro tibi, quod de illo habebis majorem famem comedendi, quàm prius.

Cap. LXXIV.

De recapitulatione, quomodo de una ſola natura ſit omne id, quod quæritur.

REcapitulando dicimus fili, quòd res iſta cùm ſit unius ſolius naturæ, & de iſta tantummodo facta eſt, quam omnes non habentes, vel potentes, aut datores, & etiam habentes, & divitias conſiderantes, & poſtulantes deſiderant & petunt. Quapropter iſta natura per concordiam amoroſam, & abſque violentia aut fortificatione combuſtibili, & ſine trituratione manuum, aut de mollitione per calorem ſui ipſius abſque ſenſibilitate ſuæ proprietatis naturæ mutatur de una qualitate in alteram. Nam ea exiſtente in ſua prima natura vel qualitate non valet tantum de fumo, ſed quando tranſivit per rotam circuli, tunc eſt incomparabilis & perdurabilis theſaurus. Fili, adhuc tibi dicimus, quod antequam hæc natura poſſit pertranſire per rotam circularem elementorum, neceſſe eſt, quòd dividatur in quatuor partes, ut pertranſire poſſit per quatuor qualitates elementarias, ſcilicet, de ſicco in frigidum, & de groſſo in ſimplum, de frigido in humidum, & de ponderoſo in leve, & de humido in calidum, & de aſpero, leve, aut ſuave, aut dulce, & molle & placidum per dulcificationem amari. Sed hæc diviſio non poteſt fieri per mutationem naturæ ſine perditione proprietatis, niſi natura, quæ eſt in maſſa dura & ſicca cum omnibus ſuis partibus revertatur ad ſimilitudinem ipſius primæ naturæ, in qua mundus erat primò conſtitutus divina potentia in modum formæ confuſæ, in qua erant omnia confuſa, ſine quibus natura complere non poterat operationes ſuas, quando Spiritus ſanctus divinus portabatur ſuper aquas, quæ occupabant partes omnium aliorum elementorum, ſicut Deus & Dominus noſter creator ſupremus naturæ ordinaverat in eodem momento ſine temporis occupatione, antequam placeret facere mirabilem ipſorum ſeparationem ſive diviſionem. Hanc operationem fecit redemptor noſter oſtendendo primæ naturæ, qualiter operari debebat per nobilem intelligentiam. Et hoc non intelligatur, niſi de tota natura, quæ primò fuit creata ex nihilo, & poſt in tres partes diviſa cum certa menſura. Et de prima puriori creavit Angelos & cœlum

... imperiale, per hanc luciditatem & puritatem participant animæ puræ Angelis in natura, qua participatione facta est inter eos unio vero in glorificatione magna, & de secunda parte naturæ minus pura fecit Deus firmamentum, sicut supra declaravimus in capite formæ maioris: solem etiam stellas, & lunam, & dedit cuique suam virtutem, quæ in natura cum rebus inferioribus participant. Et de tertia parte minus pura fecit Deus hunc mundum, & composuit quæ in eo sunt, prout scriptum in hoc præsenti testamento in modo tibi dicto; Sic fecit Deus Dominus noster naturam diversam, ut quælibet causa ad suam propriam posset fieri restitutionem: nam de puriori fecit rem meliorem, de impuriori verò minorem. Et sicut scriptum est in ratione naturæ, quantò res est melior, tantò ab altiori natura procedit. Quare patet, quòd natura inferior minus in puritate perfecta indiget alia in omnibus operibus suis, antequam ad suæ perfectionem operationis perveniat. Si ergo natura superior dat sibi de puritate sua tantò plus, quantò melius inferior natura appropinquat ei ac suæ claritati, luciditat, puritati, ac lumini ipsius per attractionem superioris naturæ: quæ facta est propter convicinitatem, ac fortem, & uniformem nexum conjunctionis ante ipsorum divisionem, & hoc propter associamentum rerum quintarum, & quintæ essentiæ libro declaratarum sub consideratione tibi fili, tradita per agiographum spiritum. Quapropter apparet, quòd primò erat totum una natura.

Cap. LXXV.

Quomodo debet intelligi magisterium respectu constitutionis mundi scilicet istius magni mundi facti per Deum.

NVnc loquemur de tertia parte, hoc est, de natura bassa. Ista est natura, quæ facit diversitates tantas in hoc mundo. Et de ista dixi superius, quod tu debes strictè intelligere, aliter poteris in errorem cadere. Et ideò nolo magis tibi dicere, nisi tantum quod tibi possit sufficere ad intelligendum secretum, quod datum est nobis. Unde fili, intellige hujus magni constitutionem mundi, quem Deus omnipotens post naturæ creationem fecit in forma confusa; scilicet, quod omnia elementa erant mixta tali modo, quòd nec ignis, nec terra, nec aer apparebant, nisi in forma confusa aquæ quæ usque ad circulum attingebat lunarem; sic quòd ignis calorem, nec aer humiditatem habebat, nec terra siccitatem, imo totum in frigiditatem versum erat propter suarum confusionem naturarum. Quoniam de quanto natura aquæ magis erat frigida, de tanto naturam in calidam magis stringebat, scilicet ignis, ad profundum aliorum elementorum, & per consequens naturam aeris, magis puram, cùm aer sit cibus & materia ignis; sic quod posteà, cùm mirabilis ipsorum per potentiam divinam facta fuit divisio, & quodlibet eorum fuit associatum & hospitatum in suo loco secundum debitum naturæ; fuit posteà repertum, quod in terra remansit de igne & aliis elementis, in quibus est res, quæ rebus conjunctis participat. Ac si vitrum plenum aquâ lunaria in medio aeris rumperetur & præcipitaretur deorsum cum substantia & sapore aquæ, & aquâ plena de substantia quinta ascendendo in natura sua alta approximetur, cùm hoc facere sit debitum naturæ. Hoc sit tibi per figuram revelatum, quia debes scire, quòd natura non operatur, nisi per suum velle, eo quòd respicit voluntatem magistri sui Dei Domini nostri, ut sibi satisfacere possit, quia eam creavit, & per illam voluntatem Deus fecit, & facit per naturam omnia, quæ videmus, & non per miraculum, sicut tempore diluvii, quando per amicabilem concordantiam Deus supremus subtraxit stellarum virtutem, quæ trahebant aquas à maribus, quæ in alto pendent supra regionem aeris, & posteà ceciderunt inferius in pluviis, aut grandinibus cooperiendo totam terram, quia deviatæ fuerunt à parte illius climatis in aliud, usquequo ad ipsarum locum reversæ sunt ad complendum divinum velle. Fili, si Deus vellet, quòd duo montes unus ab oriente, & alius ab occidente in uno congregarentur in medio terræ, & esset, unus mons statim fieret, & non per miraculum, sed aperta & habilia per instrumenta virtuosa, quæ Deus posuit in natura per sapientiam totius ipsorum concordiæ, per quam suas faciunt actiones. Et sic totum opus naturæ non est occultum Deo, sed mundanis hominibus. Ideo fili, si aliquid facere vis omni tempore, fac per naturam, & inde scias concordantiam naturæ, quia sine ipsa ullo tempore nihil facere poteris. Ideo quia nulla res mundi, quæ facienda est, est extra terminos, nec itinera naturæ, quin per illam, & de illa, & in illa sit facienda.

Cap. LXXVI.

Quomodo terra plena est intelligentiæ, & quomodo operatur. Et de creatione Adam & Evæ. Et quomodo magisterium nostrum assimilatur operi creationis hominis.

QVoniam fili, potes intelligere, quòd tota terra plena est intelligentiæ ad operationem naturæ inclinata, quæ intelligentia movetur à natura superiore. Ita quòd natura intellectiva inferior in quantum assimilatur naturæ superiori. Nam per intelligentiam adiuvatur à suo simili per conversionem & potentiam attractivam. Deinde post illam mirabilitatem naturalem, creavit Deus Adam de limositate elementorum, scilicet de limositate terræ, aquæ, aeris, & ignis, & vivificavit eum à sole sancti Spiritus, & de luce, & claritate & lumine mundi. Et ex omnibus resultavit in eo mixtionem rei quintæ in suo composito; sed magis specialiter fuit creatus de terrestri elemento, prout ex ipsius delicto patet. Et sic ex illa limositate Deus omnium creator constituit, & fecit naturam homogeneam, à qua fuit Adam formatus, à quo successivè transcreavit Evam. Quo facto præcepit naturæ, quòd haberet multiplicare, & multiplicavit ipsorum species doctrinam capiendo à massa confusa mundi, & per intelligentiam nobilem, quæ primò confusa erat, & postea divisa. Hæc enim est generalis regula operandi, quam Deus & Dominus noster dedit naturæ, & nobis monstravit per figuram. Et qui habet aures audiendi, habebit totum in suo intellectu: quia hanc insequendo doctrinam natura omnia sua facit opera. Quare patet, quòd qui ignorat hanc divinam doctrinam extra naturæ opera est. Noster lapis assimilatur in operatione operationibus naturæ animalis, & naturæ vegetabilis, & naturæ mineralis & melius. Quoniam assimilatur & assimilari debet creationi hominis, qui de limositate factus erat. Ideo fili, si vis operationem nostram per naturam facere, insequere operationem doctrinæ naturæ. Nam ei non

non est datum, quod per aliam doctrinam possit operari, nisi per illam, quam habet à Deo magistro suo præceptam & doctam per intelligentiam perfectam, per quam suæ moventur operationes, nec testimes. Et ex no: fit speculum tuum natu a, quæ brevi tempore res uas : on format, sed temp re certo ad assimilandum magisterium operatio eidem constituta.

Cap. LXXVII.

Quomodo operator debet res suas ordinare ad assimilandum magisterium operationi creationis universalis in creando massam confusam, quæ continet omnia quatuor elementa.

Post hæc fili, tempus est, quòd ponas in ordine naturam, qua indiges cum recta notitia, scilicet per reductionem, quæ per retrogradationem facta est illius in formam confusam, respectu massæ hujus mundi, quousque versa sit in qualitatem frigiditatis magnæ, in qua primò fuit. Et quando sic erit versa notare potes & cognoscere, quòd non est nisi unum compositum per artem respectu naturæ confectum, ut si absque artis adjutorio factum esset per naturam ad consequendum sui intellectus finem, qui est creare perfectum metallum, vel medicinam perfectam respectu naturæ, quæ per artem adjuvatur, & in hoc composito continentur quatuor elementa naturæ mineralis, simplicia & composita per quæ resultant quatuor qualitates elementariæ. Et per hanc primam conversionem lapis noster in naturam frigidiorem vertitur. Et ideo oportet, quòd aqua ibidem dominetur, & in se contineat alia elementa, ex quibus natura per divisionem se habet, postea verti de qualitate in qualitatem. Et hæc est res nostra, quæ in se continet omnia, quibus indiges in nostro magisterio. Et ideo dat intelligere ratio scripta philosophicè per Hermetem, quòd sicut omnes res factæ fuerunt ex una sola re per potentiam supremam sementinicam, & exiverunt à massa confusa globosa, voluntate divina miraculosa: sic lapis noster natus est, & exivit ab una compacta massa confusa, in qua omnia sua quatuor elementa sunt contenta per naturam creata, de qua per voluntatem Dei & operationem naturæ noster lapis posteà nascitur.

Cap. LXXVIII.

Quomodo philosophi appellaverunt massam confusam, & de divisione ipsius, & de natura elementorum suorum.

Pro hac massa confusa nominanda fili, similitudinariè philosophi eam nominaverunt totum mundum. Nam ipsa sunt quatuor elementa confusa, quæ separari possunt, & dividi quodlibet ad partem suam, impregnata ex natura quinta, & per quam separantur & sunt separata. Ergo fili, elementa ab illa massa separa per industriam sapienter, quæ à nobili movetur intelligentia, & reperies naturam, quæ in ipsis est, in quatuor partes divisam, & quælibet pars illius naturæ ornata erit & induta qualitate sui elementi. Quia pars, quæ remanserit pro terra erit in siccitate complexionata. Et illa, quæ pro aqua remanserit magis pura & magis subtilis, est conversa in qualitatem frigidam. Et illa, quæ pro aere remanserit, reperietur in qualitatem humida convicinante qualitate ignis. Vide ergo fili, naturam, quæ erat in toto composito integraliter, primò frigida, & postea reversa est in principalibus qualitatibus elementariis, scilicet, in siccitate, frigiditate, & humiditate, & calore per divisionem elementorum. Et sicut quodlibet elementum habet participationem cum sibi propinquiore, sic quælibet pars hujus lapidis vel naturæ habet majorem affinitatem sibi propinquiori, quàm habeat illi, quæ sibi est remotior. Et hoc est propter posse elementorum ac eorum qualitatum, in quibus vaporabiliter diffusa est dicta natura quinta, quam tantum diligimus. Fili, istæ qualitates elementales dictæ sunt appropriatæ elementis propter grossitiem & simplicitatem dictarum partium, in quibus jacet natura pura cum magna corruptione, à qua corruptione, si scias eam amovere, habes nostrum magisterium certificatum per certam præparationem. Nam lapis noster nunquam invenitur, nisi in ventre corruptionum, & dehinc eum extrahimus, substantia unde movetur corruptio, est multum pinguis lutosa & fortiter unctuosa aerea, in ventre cujus est ignis, quem petimus, & in ipsa eum accendimus. Et ideo tibi revelavit Morienus sagax Romanus per bonitatem subtilitatis, cui non fuit alter similis in securitate per bonitatem præparationis metuens Deum, fidelis, benignus dando totum suum consilium dicens, quòd scientiæ hominum manifestè conjunguntur, mansio cujus manifestatur in carne, & sanguine, & in profundiori ventris. Et alibi tibi revelavit, quòd secretum nostri lapidis est in coxis & femoribus calidis, hoc est in profundiori elementorum compositorum, ex quibus elementa sunt per ea, quæ superius dicta sunt. Ideoque supra dictum est, & ad ungendum propinquiora propinquioribus, & affines suorum affinium. Nam scis, quòd natura sicca vel pars illius, quæ est sui elementi terrestris, non habet potestatem vertendi se in naturam humidam, nec se ligandi parti humidæ, quæ est de natura aeris propter duas causas contrarias. Una est, quòd terra & aer sunt contrarii, & in qualitatibus discrepantes. Quoniam terra per naturam, quam habet, est sicca & frigida, & aer per partem naturæ quam tenet, est humidus & calidus. Et ideò natura sicca in humidam, & frigida in calidam converti non possent, nisi primò quælibet ipsarum per sua transeant media, quæ sunt germana extremitatum. Quoniam scriptum est pro reformanda natura quòd contraria existentia quælibet ipsorum in sua natura non benè possunt simul ligari, nisi primò mutantur de sua contraria qualitate in mediam, quæ participat veris extremitatibus per affinitatem natura. Et ideo naturæ terræ non potest converti in naturam aeris, nisi primò vertatur in naturam aquæ: nec natura ignis potest converti in naturam aquæ, nisi primò vertatur in naturam aeris. Quoniam nullus transitus potest fieri unius extremi ad alterum, nisi prius transeat per media germana. Nam quando volumus facere transitum de prima extremitate ad tertiam, oportet transire per gradus medios. Quare fili, aqua & aer sunt germana media elementalia scalæ rotundæ, per quæ natura ab extremis elementalibus habet transire antequam operationes suas complere possit veniendi ad perfectionem. Nam aqua est frigida, & humida, & per frigiditatem participat cum aere, & per suum humorem rarificat terram, eam alleviando. Et per frigiditatem suam aerem condensat, eum constringendo. Ita,

quòd

quòd quando aqua convertit terram ad naturam suam, postea potest eam in aerem convertere per concordantiam humiditatis, quam terra ab aqua suscepit, & frigiditatis, quam aer recepit ab aqua, quæ eum constrinxit, & sic per consequens est aer medium ignis & aquæ, cùm aer sit humidus & participet aquæ, & cum calidus participat igni, & per suum humorem condensat ignem & vertit eum in naturam aeris per inspissationem; & per suum calorem attenuat & intenerascat aquam & vertit eam in aerem per levigationem. Et ideo quando aqua in naturam aeris est conversa, aer eam convertit in naturam ignis. Vel quando ignis conversus est in naturam humidam aeream, humiditas & frigiditas eum convertit in naturam aquæ secundum id quod jacet in intentionem naturæ, vel boni & perfecti artificis. Nam sicut aqua est de materia aeris & terræ, ita aer est de materia aeris & terræ. Et unum est materia alterius.

Cap. LXXIX.

Quomodo elementa subtiliantur, & ingrossantur per rotam circularem, quæ per philosophos hujus artis dicta est Cathena aurea.

Ideo fili, tibi dicimus si velis hoc intelligere, quando terra per suum contrarium erit subtiliata, vertitur in naturam aquæ propter qualitatem, scilicet, frigiditatem, quæ participat inter siccitatem & humorem. Et quando aqua illa plus subtiliatur, per ignem in naturam aeris vertitur. Et quando ille aer plus subtiliatur, vertitur in naturam ignis, & per consequens per retrogradationem est, quod quando natura ignis ingrossatur, convertitur in naturam aeris humidi, & tunc ignis tantum de calore suo perdit, quantum humiditas potest sibi contrariari per hebetationem suæ ingrossationis. Et quantò hæc natura humida melius condensatur per inspissationem, tantò melius in aquæ naturam convertetur; quæ per suam condensationem mortificavit maiorem partem caloris. Et perdit magnam partem humoris per indurationis approximationem naturæ aeris ad qualitates terrestres, & quando hæc aqua magis inspissatur, tunc vertitur in terræ naturam, & propter sui frigiditatem amittit partem sui humoris gyrando se & portando in siccitatem. Quare si vis ignem nostrum accendere, administra ei cibum levem & tenerum, quia eius hebetatio & mortificatio non venit nisi per cruditatem & grossitiem materiæ, sicut patet in declaratione prædicta. Quando igitur voles de terra ignem facere, subtilia terram quantum poteris, & quando velis de igne terram facere, condensa fortiter ignem. Dicimus quod aer & aqua causa sunt ingrossationis ignis, & melius aer quàm aqua, & melius aqua quàm terra. Et minus terra, quàm aqua, & aqua minus, quàm aer; Sed terra omnibus suis viribus inspissat aquam; eam vertendo ad suam naturam terræ; & aqua se condensando & convertendo ad naturam terræ inspissat aerem, & vertit eum ad suam propriam naturam aquæ. Et aer se ad naturam aquæ convertendo per inspissationem condensat ignem, & facit eum converti in aerem per suæ subtilitatis ingrossationem. Similiter ignis omnibus suis viribus nititur aerem vertere ad suam ignis naturam per subtiliationem suæ puræ substantiæ: & iste aer conversus ad naturam ignis subtiliat aquam. Et eam vertit ad naturam aeris per rarefactionem alleviationis. Et hæc aqua versa in naturam aeris rarificat terram, & facit eam verti in naturam suam aquæ per subtiliationem suæ grossæ substantiæ. Et per hunc ultimum ordinem relucet secretum compositionis aquæ nostræ filiis intelligentibus, cùm vivaciter apparet, quòd natura sicca non potest in humidam converti, quousq; in naturam frigidam convertatur. Fili, manifestè tibi portam naturæ aperimus ad intrandum omnia opera sua, si intelligas, quia superiora elementa causa sunt subtilitatis inferiorum. Et subtiliatio causa est vivificationis & animationis. Elementa verò inferiora sunt causa ingrossationis aliorum elementorum. Et hoc ratione attractionis proximioris consonantiæ, quæ jacet in suis naturis, ut super extitit declaratum per terram & ignem, & ingrossatio causa est mortificationis, & hebetationis caloris animalis. Et nos bono juramus animo, quod subtiliatio non fit sine ingrossatione, nec ingrossatio sine subtiliatione, nec dissolutio terræ sine congelatione aquæ, nec aquæ congelatio sine dissolutione terræ. Fili, in spiritu dissolvitur corpus congelatum, & per corpus constringitur spiritus congelatus, quia congelando spiritum, dissolvimus corpus, & corpus dissolvendo, congelamus spiritum. Fili, vide & aspice multiplicationem veræ tincturæ, quam Deus dedit naturæ ad transmutationem faciendam, quia de uno pugillo terræ, & novem aeris facimus decem aquæ. Et ideo de uno pugillo hujus aquæ, & novem ignis facimus decem aeris, per scalam vivificationis ascendēdo ad subtiliationem naturæ grossæ in naturam simplam, & superiore similiter de uno pugillo ignis, & novem aquæ fiunt decem aeris mortui, qui est aqua viva. Et de uno pugillo istius aeris mortui, & de novem pugillis terræ fiunt decem aquæ gloriosæ. Intellige fili, verba, quòniam hæc est doctrina, per quam omnis mensura & omnē temperamentū fiunt. Et est necessarium, quòd in nostro magisterio fiant, sine quibus fieri non posset. Hæc est cathena deaurata & rota circularis totius mundi, per quam natura sagax omnia sua regit instrumenta rotando & circulando, transeundo in circuitu, quam supremus creator conservare in suis divinis mirabilibus & infinitis potentiis voluit & vult.

Cap. LXXX.

Quomodo Artista debet scire corde tenus rotam circularem, & naturam conversionis elementorum respectu primæ & secundæ qualitatis.

Opus est tibi fili, hanc rotam corde tenus scire perfectè, si ad nostrum magisterium velis pervenire. Quia tibi diximus, quòd elementa per naturam iam dictam vadunt rotando per ipsius circuitum successivè, quousque compleverunt eorum circuitum, & circulum, qui est perfectio operationis eorum; & per scientiam suæ circularitatis apparet clarè istud, quod superius diximus per primam rationem. Alia ratio, quare natura sicca, quæ est in terra, in naturam aeris converti non potest, nisi per suum medium, est diversitas grossitiei & subtilitatis, vel gravitatis & levitatis, per contrarietatem partium naturæ, aut materiæ illius, sicut de superius dictis qualitatibus iam complexionatis. Quia omnes aliæ res, quæ considerari possunt in istas pro majori reducuntur, videlicet, fluxibilitates, & soliditates quæ reducuntur ad humiditatem & siccitatem, & levitas, & gravitas quæ reducuntur ad subtilitatem & gros-

& grossitiem. Et notetur hic primus gradus. Ideo te intelligere oportet, quòd pars naturæ, quæ est in terra, grossa est & gravis, frigida & sicca. Et ideo frigiditas, grossities, & gravitas cum siccitate causantur à natura, quæ est in terra nobiliter cau atæ sunt, & natura, quæ est in aqua, est mediocriter grossa & gravius mediocriterque subtilis & levis, humida & frigida, per hunc secundum gradum, & ideo causantur ab eis gravitas cum frigore, & levitas cum humiditate. Et natura, quæ est in aere, subtilis est & levis, calida & humida. Et ideo causantur ab illa levitas cum humiditate, & suavitas per caliditatem. Et notetur hic tertius gradus. Et natura, quæ est in igne, multùm subtilis est & levis, & multum ac fortiter calida & sicca; & ideò causantur ab illa levitas cum siccitate, & caliditas acuta. Per hanc doctrinam fili, debes intelligere, quòd in nostro magisterio naturali, non debent elementa definiri secundum quod sunt principium motus de loco in locum, sed secundum quod sunt initium alterationis. Hancmet viam insequuti sunt, & sequuntur medici. Et ideo dicunt, quòd terra est elementum, per quod omne corpus ad corpus defertur sanabile, & per quod corpus sanabile frigiditati & siccitati in substantia participat, de sua ratione multum grossa, & aqua participat cum frigiditate & humiditate in substantia mediocriter subtili. Et aer participat humiditati & caliditati mediocriter subtilibus ratione suæ naturæ. Sed ignis participat calori & siccitati in substantia multum subtili, & fortiter activa, ratione suæ simplicis naturæ. Fili, hoc ultimum capitulum aperit tibi portam, & postea firmat, quia tibi suprà diximus, quòd de uno pugillo ignis & novem aquæ fiunt decem aeris mortui, quæ est aqua viva.

Cap. LXXXI.

De causa & ratione, qua elementa non possunt converti, & etiam causa, per quam benè possunt converti.

PEr hanc descriptionem elucidata est ratio secunda, quare natura sicca non potest in humidam sine medio suo converti. Et per illud medium transeundo patenter extitit declaratum descriptione prædicta, quòd elementa sunt causæ suæ mutationis & alterationis, prout hoc probari potest experientia visibili & vera manifestè in nostro magisterio naturali, absque alia logicali probatione. Fili, accipe de nostro aere, & de terra modicum, & perfora latus eius acuta lancea tota calida, & videbis à ventre suo exire tantùm de cholera nigra cremata & combusta, quod habebit potentiam intoxicandi & impotionandi totum mundum. Retine igitur illam, ne à te recedat, quia tibi bona erit contra inimicos tuos. Postea perfora aliud latus eius cum punctura magni serpentis, tantummodo quousque totum phlegma exiverit, nec amplius habeat infra suum ventrem. Deinde crema & combure, quousque sit prope mortem, & quòd anima exiverit, & corpus sit in pulverem reductum indutum de nigris oculis. Scias, quòd natura illius est remissa grossa & gravis, frigida & sicca, per proprietatem, quæ est in eius elemento terrestri, aeri contrario, in tota sui natura & proprietate. Quare si ipsum in naturam aeris vis convertere, adde ei de capite rubeo nonam partem. Et natura huius rubei capitis est una substantia multum subtilis & levissima, & in complexione multum calida, & sicca & acuta. Post hæc adde illis duas partes de pedibus albis. Naturà illorum est una substantia grossa mediocriter, & in qualitate mediocriter frigida. Et per hanc proprietatem participat oculos nigros, est adhuc in substantia mediocriter subtili per suam qualitatem humidam & calidam. Et per hanc proprietatem participat substantiæ aeris. Et ideo fit tibi revelata definitio aquæ & aeris in suis dispositionibus, tanquam amica contrarietatum, quæ sunt in composito isto; scilicet ignis & aquæ, terræ & aeris, nascitur unum medium purum, ad unionem mixtionum qualitatum alteratarum ipsorum in forma terræ congelatæ albæ, multùm subtilis & transparentis secundum perspicuitatem aquæ aereæ, jam congelatæ per vaporem materiæ dictæ terrestris, jam confortatæ per calorem acutum.

Cap. LXXXII.

De symbolo, retinaculo elementorum.

FIli, in hac mutatione, grossities, & gravitas substantiæ terrestris, naturæ inferioris habet potestatem retinendi aquam, per totam suam naturam, per vaporem homogeneitatis frigidæ, quæ est qualitas gravis participans illis duobus elementis, quæ sunt de natura sua, sed sis securus, quòd frigiditas dominatur in retentione, attractionis aeris, quæ facta est per confortationem caloris acuti cum sapore humoris, qui est materia ignis, & totius naturæ. Ergo fili, pone de calore alto in natura inferiori, ad confortandum suam siccitatem, & mortificandum suam frigiditatem, per temperamentum cognitum ratione naturæ. Nam scias, quòd maxima frigiditas est mortificationis ignis causa, & purificationis, & grossioris naturæ attractivæ causatæ à calore & humore. Fili, calor naturæ debet per humiditatem radicalem temperari, ut vapor calidus per nimiam suam actionem non cremet, aut ardeat materiam nostri chari infantis, quæ temperantia facta est tantummodo per additamentum naturæ sui humoris, quousque veniat ad gradum illius acuitatis temperatæ, per quam possit penetrare invisibiliter omnes partes naturæ humidæ, & ponere formam suam, ac eam figurare in materia aeris. Debes videre fili, quomodo hoc temperamentum debet fieri, qualiter, & in quo loco debeat creari. Et tibi dicimus, posse naturæ revelando, quòd per subtractionem humidi radicalis fit, quousque calor naturæ excitatus & expeditus per stimulationem nobis monstrat dictam actionem. Ideo tibi opus est, ne illam transeas, ne compositum se relegatum reperiat, vel separatum à tota sua natura. Quia postea nollet videre eam, nec posteà posses tam prompte & celeriter infigere naturam deperditam in corpore sine parte ipsius. Et si hæc pars esset omnino remota à corpore prædicto, & posteà velles in suum initium ponere per viam corrigendi defectum, esset tibi multum grave, propter causam tardationis, & sicut prædiximus, natura ipsius non esset ita benè radicaliter, & per suas proprietates infixa in suo corpore per hanc artem, nisi fieret hoc ingenio forti atque subtili hujus magisterii, quod est multum grave fieri, tanquam per artem naturæ, quæ multum omnibus suis adhæret intelligentiis ad complendum & finiendum complete suas operationes non ministraret, quia per artem à Deo non est intellectus tam subtilis, quòd primæ virtutes in corruptionibus suis primis occultæ, & in corru-

corruptione suorum objectorum debilitentur. Ideo fili, opus est tibi, quòd avilesce in prima corruptione, & intelligas benè istius præsentis ultimæ conclusionis ordinationem.

Cap. LXXXIII.

De qualitatibus accidentalibus. Et de unione naturæ.

POst hæc opus est tibi, ut scias acuitatem prædicti vaporis calidi ab ipsomet igne creari, qui procedit ab illa natura, qui quidem ignis est quarta pars totius naturæ in quatuor partes divisæ, & ideo humorem penetrando per suam acuitatem ignis digerit, & adiuvat grossam naturam cum natura simplici per continuationem, ac copulationem minerarum suarum, & minimarum partium insimul coniunctarum uniformiter ad modum naturæ homogeneæ, sic quòd natura sicca, & grossa per suum confortamentum retinet naturam humidam, & subtilem, per ingrossationem naturæ simplæ per coagulationem. Et natura simpla per conversionem rarificat grossam per subtilem unionem. Sic apparet manifestè, quòd in quanto natura grossa de simpla retinuerit per attractionem naturæ calidæ & humidæ, intanto est propinquior subtilitati aereæ, quàm esset in sua natura, & habet maiorem perfectionem, in quanto etiam natura simpla magis adiuncta, vel addita, cum natura grossa per condensationem, in tanto erit gravitati & ponderositati propinquior & minoris perfectionis. Et sic fili, potes intelligere multiplicationem, vel diminutionem operativarum virtutum. Nam philosophus in libro Meteorum ait, quòd natura terrestris in loco generationis metallorum continet in se virtutes cœlestes, per quas convertitur sua individualitas in formam, naturam, & speciem metallorum coadiuvante virtute naturæ terrestris. Alio modo, si virtus naturæ terrestris superet in potentia virtutem naturæ cœlestis, quæ erat in specificatione metalli magna siccitas, & magna frigiditas naturæ grossæ condensaret humidum, quòd formam debet recipere metalli in naturam & conformitatem terræ, & non in forma metalli propter defectum virtutum cœlestium, quæ non sunt in dicta natura. Quare filii veritatis intelligere possunt, quòd forma metalli venit, & est à virtute cœlesti, influxa in materiæ ipsorum profundiori, ideo dictum est per rationem Meteoricam, quod anima est in semine naturæ, sicut magister in suo artificio. Fili, talis virtus cœlestis est in proprio loco generationis metallorum, & ideo est forma metalli. Facias ergo tunc fili, quòd in loco generationis aut conversionis talis fit potentia cœlestis, quæ possit transformare humidum individui sub conservatione actionis, appetentis hanc ex natura terrestri, in formam & speciem transparentem & finissimam, per congelationem terrestris sicci, hæc erit res magnæ virtutis. Quia terræ virtus, per temperamentum frigus, & per siccum complexionatum, operata est congelando, inspissando & retinendo. Et virtus cœlestis formativa influxa cum virtute terræ, format speciem in colore cœlesti, quando materia congelatur, sic quòd congelando transformatur species, & informando illam congelatur materia. Quapropter fili, scriptura præcipit, quòd habes argentum vivum tot vicibus abluere, quo usque vertatur in colorem clarum cœlestem. Et hæc est terra, in qua animas nostras seminamus, & in illa est congelatio nostra, & non in alio loco, & per hanc retinentur simplices spiritus quinti fugitivi, qui habent formare, & debent formare terram claram in virtute & forma elixiris per specialem differentiam, quæ movetur à nobili concordantia quintarum rerum, sicut clarè notabimus in secunda parte huius libri dicta practica nostra.

Cap. LXXXIV.

Quomodo tota intentio operatoris debet esse in præparando materiam lapidis, & in suo temperamento.

PRopterea potest tuus sentire intellectus rationabili consideratione, quòd quantò magis materia erit debitè præparata & subtiliata, tantò virtutes cœlestes naturæ superioris obtinebit & in se retinebit, & quanto minus, minus. Fili, videas ergo & avises, quomodo aqua mutatur in aerem, & aer in ignem, si vis habere præparationem naturæ. Si velis de materia terræ ignem facere, opus est tibi à principio, ut eam benè subtilies, & quod in naturam aquæ & aeris transmutetur, & quando in contrarium voles operari, intentione cognita elementa in contrarium mutabis. Veruntamen facias factum tuum ex re simpliciori: quoniam in illa appropriatur virtus cœlestis tanquam forma rei simplicioris, & hoc est secundum actionem materiæ & cursum naturæ. Et tene super hoc dictum philosophi VII. Metaphysicæ. Quod secundum proprietatem materiæ ei erit appropriata certa forma, & propria secundum suam actionem: quare si materia est simplex, appropriabit sibi formam nobilissimam & multum puram, causa suæ simplicitatis & similitudinis, quæ nascitur à proprietate naturæ superioris simplicis. Ideo quando voles contemperare lapidis substantiam, pone ipsam in loco generationis, vel conversionis ad qualitates, de quibus vis per notitiam certam, quòd lapis tuus mutetur, videlicet, in humido calore: quia hæc est qualitas, per quam causatur dulcedo in lapide amaro, per conservationem humidi lapidis in suo igne, quousque possit æternum ignem pati.

Cap. LXXXV.

De demonstratione præparationis lapidis per differentiam exemplificativam in operatione naturæ in suis mineris.

TAli fili, modo natura utitur temperamento in mineris per successivam operationem, quamvis accidenti fortuito multum erret. Nam si materia sulfuris & argenti vivi depurata, & ducta ad splenditatem, repetit locum suæ retentionis & congelationis siccum, terrestrem, fuscum & immundum vel frigidum sine temperantia aliqua, generatio istius convertetur in complexionem intemperatam, fuscam, terrestrem, crudam, ponticam, & amaram, & accipiet formam specificam, secundum speciem, ad quam virtus cruda terrestris & complexio loci movet materiam sulfuris & argenti vivi, ad formam secundum suum actum, sicut manifestè in omnibus generibus visum est de extremitatibus & mediis metallicis. Quia illorum materia non est aliud simpliciter, nisi sulfur & argentum vivum mixta simul vaporabiliter, & specificata in terrestrem speciem atramentosam, & vaporem grossum terrestrem, qui

nascitur à loco transmutabili generationis. Fili, reverte igitur materiam grossam in simplam, quousque induerit virtutem cœlestem, quæ habet claritatem in lapide nostro formare, propter hoc, quia potes istud bene facere in elementali revolutione, si intelligas elementorum convertibilitatem. Fili, vapor grossus atramentosus, à quo creatum est atramentum, est multum acutus & ponticus, & ideo partes penetrat sulfuris & argenti vivi depuratorum, & penetrando inficit illam materiam depuratam, congelando in speciem illius vaporis atramentosi & lutosi terrestris, qui mixtus est ipsis. Quare patet id quod diximus, quæ est maior porta, scilicet, quòd virtutes terrestres non obtineant super cœlestes, sed è converso, & habebis rem petitam. Per hanc mixtionem apparet, quòd si medium inter lapidem & metallum, cùm dicta mixtio facta sit in materia lapidis, & in materia metallorum, & corporum liquabilium: quia medium est omne illud, quod aliquo modo cum lapide participat ab uno latere, & in aliquo modo cum metallo in alio latere, & ultra adhuc magis proprietas lapidis est, non posse fundi. Et proprietas metalli, quam ex eius materia tenet, est posse fundi per calidum & siccum. Ergo per hæc notare potes, quod lapides sunt in genere terræ siccæ, & metalla sunt in genere aquæ humidæ. Medium ergo vocatur omne illud, quod cum duabus extremitatibus participat illorum. Sed aliqua illorum sunt, quæ magis participant cum siccitate, & illa continent calidum & siccum, constant calido & sicco, ut Marcasita, Antimonium, &c. Sed aliqua illorum mediorum sunt, quæ melius participant gradui humoris, & de illis distillatur aqua per calorem & siccitatem, ut sal gemmæ. Per hoc fili, relucere potest doctrina ante oculos tuos declarata per hoc quod est de proprietate metalli, est humidum aquaticum, & argentum vivum separatum per artem magisterii tibi revelati. Habe igitur fili, notitiam naturæ mediorum, quia de ipsis totam scientiam nostram trahimus, & potestatem ponendi argentum vivum in opere, & trahimus argentum vivum à suis cavernis vitreis, & cum illis portatur lapis ad suam primam naturam, qui est supremum medium purgatum ab originali macula.

CAP. LXXXVI.

De extremitatibus nostri lapidis, & quæ sunt & unde extrahuntur.

POstea cognoscere potes, quod argentum vivum nostrum est prima extremitas lapidis nostri, & in primo gradu & in secundo est elixir complementum, & modo tali per artificium nostrum subtiliter inventum, & ingenio naturali trahimus extremitates ex prædictis mediis, quæ participant cum lapide nostro, sicut natura sapiens dedit nobis scire: nam apertè nobis ostendit modum qualiter transmutat naturam de mediis argenti vivi in metallum perfectum, hoc est fili, medium commune ad trahendum & ponendum summum medium de potentia in actum. Tamen fili, debes intelligere in tua operatione metalla loco mediorum, quæ sunt extremitates naturæ. Nam quanto media sunt nobilioris naturæ, tanto extremitates sunt nobiliores & digniores in potentia. Et ideo de ipsis mediis extremitates separamus, scilicet, vivum argentum argentorum vivorum, & elixir perfectum, quod est medicina medicinarum. Quoniam in omnibus mediis aliquo modo secundum formas confusas sunt extremitates. Alio modo nisi ibi essent, non possemus in actum ponere, quod in potentia naturæ, & sic inseparabiles essent propter impotentiam ibidem existentem. Item natura nobis manifestat secundum quod experientia certificat, quòd natura illorum comminuit argentum vivum, & illud mortificat constringendo & congelando, & post ipsius congelationem commiscibile est corpori, & tunc operatur, & non antè, omnem colorem dando, quo indigemus, & virtute suæ siccæ naturæ terrestris retentum & fugere non potest à corporibus quibus miscetur. Apparet igitur, & est sine dubio, quod vapor extremorum est causa constructionis argenti vivi & in natura, & in nostro magisterio, quod esse non posset, nisi convenientiam unius, & disconvenientiam alterius haberet contra se per differentiam concordantiæ, prout apparet in sui caloris conservatione per convenientiam cõservativam. Ideo vocata est hæc substantia leo viridis, & serpens viridis leporarius, & argentum vivum & pastura basilisci philosophici. Sed nos illum vaporem, propter potentiam præsentem appellamus magis propriè humorem menstrualem, qui quidem humor ab argento vivo derivatus est, quamvis alteratum argentum vivum sit per corruptionem & fragilitatem terrestrem, quæ sibi advenit, & hoc argentum vivum cum corpore conjunctum, sunt duo spermata à quibus nasci facimus dictam aquam vivam, quæ est argentum vivum nostrum, & aqua vitæ, quæ corpora mortua resuscitat.

CAP. LXXXVII.

Quomodo menstruale est causa mortis argenti vivi.

PEr istum humorem menstrualem declaramus quem nos dicimus, quòd argentum vivum est causa mortis suæ, quia ipsemet seipsum interficit, & posteà occidit patrem & matrem suos, & extrahit eis animas à corporibus, & epotat omnes ipsorum humiditates, facitque ipsos nigrescere sicut carbonem. Deinde eos resuscitat tali ac ita magno splendore, quòd per illam resuscitationem pater & mater sui cum ipso vivent, nec unquam morientur. Et pro certo, in præsentia & voluntate certorum sociorum argentum vivum vulgarem congelavimus per suum menstruale, & aliàs uni de sociis nostris, in cujus eramus societate expressè, quasi ad duas Leucas prope Neapolim, in loco in præsentia Physici regis & unius fratris de sancto Ioannis de Rhodis, & Bernardi de la Bret, & aliorum congelari fecimus argentum vivum per suam menstrualem naturam. Et quamvis hoc vidissent, & manifestè palpassent, tamen non potuerunt scire, quid esset, nisi simpliciter solummodo rustico more, regia majestate salva. Et si realiter ac philosophicè cognoscere potuissent per speculationem intellectivæ virtutis dictum menstruale ac suas virtutes, artem ac scientiam absq; dubio habuissent, prout dicti socii, qui per nos multum benè intellexerunt manifestè & habuerunt. Et tunc argentum vivum vulgare dimisissent ad creandum lapidem, & ad exuberandam suam humiditatem, & ideò nos cogit ratio, quòd ignoranti habeamus illud celare. Et tibi fili, non celavimus, neque celare volumus, cui, & quando diximus, quòd rem vilem accipias, ac eam facias suos amplexari parentes, quousque penitus crepentur, & sint velut mortui, & recipe ab ipsorum ventre argentum vivum, à quo lapidem formes, & postea medicinam, quæ non omnibus est cõferenda, & sic vertetur de pauco in bonũ,

& de

& de bono in melius. Benedictus Deus supremus conditor & redemptor noster, qui de tam vili re pretiosam ita creavit, quæ teneat in se proprietatem & virtutem, ac virtutum ac proprietatum possessionem, quæ in alia non est.

Cap. LXXXVIII.

Quod argentum vivum philosophorum, non est argentum vivum commune, & quare sic raro invenitur lapis super terram.

Post hac intelligere potes, quòd argentum vivum nostrum non est vulgare. Imò argentum vivum nostrum est aqua alterius naturæ, quod reperiri non potest supra terram, cùm in actionem venire non possit per naturam absque adiutorio ingenii, & humanarum manuum operationibus respectu naturæ. Et ideo, cùm natura sola non possit eum trahere in actum à rebus, in quibus erat in potentia, nisi per tenebrosam resolutionem, & ideo est nobis opus, si velimus nostram creare medicinam, quòd de illis, in quibus potentialiter erat, nos trahamus de potentia in actionem respectu naturæ per industriam rationabilem boni magistri ac operatoris, per viam generationis factæ per præmeditatam corruptionem, quæ nobis philosophia concessit, & scire dedit: quare ad nos illius generatio spectat, virtutem ac potentiam naturæ sequendo, quam virtutem philosophiæ nostræ germanæ ad naturalem reperimus, & non rustica virtute, quæ contra naturam est. Et hac ratione illud argentum vivum nostrum est, & non rusticorum, qui impotentes sunt ad humificandum naturam mineralem. Postquam ergo supra terra generari non potest per solum artificium naturæ, nisi nostri artificii adiutorio magistrali, per nos philosophicè reperto, sine aliqua ruralitate vulgari, ideo in sua generatione opus est, quod nos subtiliter introducamus actionem naturæ metallinæ in materiam, unde debet generari, ad quam rem peragendam omnis vulgaris rusticus absurdus est penitus & cæcus. Quia ei defecerunt rationes nostræ philosophicæ, quæ regunt intellectum ad directionem absque deviatione per A. B. C. D. punctualem magisterii nostri. Quare patet, quòd argentum vivum nostrum non est de vulgaribus; quoniam natura non potest eum creare supra terram, neque rusticus; similiter argentum vivum nostrum est, & penitus nostræ philosophiæ, sicut filius est patris, qui ipsum genuit. Ideo scias fili, quod causa quare lapis noster supra terram ita modicè reperitur, est: quia non est in potestate naturæ per creatorem superiorem concessa, quod illum possit generare sine ingenio & operatione manuum humanarum. Et quia homines ignorant naturam, & naturalem illius commixtionem & operationem, ideo rarus est & paucus in actione manifesta, quia succurrere non possunt naturæ, ratione suæ ignorantiæ; quousque per philosophiam transierint universalem, & desideratam, quæ revelat eis res, quæ eis erant absconditæ & celatæ, atque ignotæ.

Cap. LXXXIX

Quomodo magisterium istud fit per naturam, & per operationem artis & scientiæ, & non miraculo, & de ipsius demonstratione.

Non credas tamen fili, quòd hoc per aliquod miraculum fiat, nec arte confusa, sicut aliqui fatui credunt: imò fit secundum cursum naturæ per artem notam, de qua certam habemus operationem, quæ nobis attulit desiderium nostrum per præparationem, quia mundat & purificat naturam vilem & immundam, & ponit & convertit in naturam nobilem, & siccum in humidum, calidumque in frigidum, si hæc mutatio non esset terrestris, natura dominaretur superiori naturæ, & converteret naturam individualem homogeneam ad suam naturam grossam & terrestrem, & quod hoc sit verum, apparet per experientiam incontradicibilem. Nam quando argentum vivum ponitur in vapore sicco atramenti, sicut est aqua acuta, statim dissolvitur per ingressionem & penetrationem, quæ movetur ab acuitate forti patenter, & in dissolvendo convertit se in naturam atramenti terrestris, non capiendam formam metallicam, nec formam claram, nec cœlestinam, sicut apparet post evaporationem dictæ aquæ, & suam congelationem in forma lapillorum croceorum, quæ crocei sunt à terreitate pontica & sulfurea procedit, quæ ultra mensuram erat in dicta aqua mixta per parva frusta cum universalitate & simplicitate homogenea, quæ simplicitas erat capta & ligata per dictam terrestreitatem, mutatione lucis & claritatis atque lucriditatis in obscuritatem. Consimiliter per operationem mediam in contraria forma vertitur argentum in vivum mixtum cum atramentis per ablutionem aquæ & ignis, qui totum suum vaporem grossum devorat, & consumit, antequam mixtio illius fiat cum argento vivo, quòd per simplicitatem naturæ grossæ vertitur in simplicitatem, mediante acuitate moderata congelatur; & miscetur cum illo, quod magis participat sua natura in lucriditate cristallina; sicut apparet post sublimationem suam. Et inde movetur causa, per quam commendamus temperantiam ignis ad sublimationem argenti vivi quæ usque acuitas, quæ nimio igne grossam terrestreitatem portat, quæ dat infectionem argento vivo, ut sit penitus evacuata, vel evaporata. Ideo quia illa per expressionem sicci ignis, portat naturam suam in ventre suo, sicut apparet in aquarum fortium confectionibus, de qua natura non indigemus: quia nostri magisterii corruptio est. Sed quod velis nos benè intelligere per hunc modum. Accipe igitur æritatem simplicem, & ablue optime, & fac fine aqua aquam, & eam præpara præparatione philosophica, quousque per quinque planetas transierit; & postea pervenit ad lunam, & quando per sex transierit, venit ad solem, qui clarificabit & illuminabit omnia. Fili, quod dictum est, nobis non indicat præparationum multitudinem, per quas habes ire, & in qualibet præparatione per virtutem eius infixa est cuiuslibet planetæ complexio, & ideo si individua natura reperiat aptum & habilem locum suæ generationis in forma metalli, vel locus ille generationis est complexionatus à natura plumbi secundum suum planetam, vel Iovis, vel Martis, Veneris, Mercurii, Solis aut Lunæ. Si ad naturam Saturni sit complexionatus propter suam debilem digestionem, transmutabit individuum in formam & speciem plumbi crudi, lutei & immundi. Et si ad naturam Iovis, Martis, aut aliorum, & individuum convertetur in naturam loci, ad quem addetur propter eius infectam digestionem. Et ultra, quoniam si locus prædictus generationis est complexionatus ad naturam Mercurii, erit debilioris digestionis, & minoris potentiæ ad terminandum individuum in forma corporis duri. Et ideo convertere non potest, sed tantum ins-

inspissare, & de natura aeris convertit in naturam aquæ per condensationem, quam capit aer de suis parvis partibus terrestribus modicum digestis, quæ immiscentur cum eo vapore elementali, defectu constrictivæ virtutis, & ideo inspissatur, in rem crudam, se reincrudando per actionem uniformis caloris & humiditatis unctuosæ, laxativæ, tartareæ, sicut lac facit in mammillis.

Cap. XC.

De natura abortiva corporum imperfectorum, & de temperantia vasis naturæ.

IDeo fili, tibi sit manifestum, quòd corpora supra dicta non sunt nisi abortiva, quæ terminum suæ perfectionis habere non potuerunt, sicut illi, qui nati sunt & nascuntur in locis menstruosis indigestis & corruptis, patientibus infirmitatem lepræ, & corruptionem in suis corporibus, & hoc facit natura ob defectum debitæ præparationis & naturalis caloris, qui non potuit benè digerere menstruale, quod est in materia metalli, vel per suam nimiam excitationem, vel stimulationem caloris adurentis, ardentis, & cholerici, vel individui, vel loci sui nimis mutabilis, in quo plurima accidentia multoties possunt advenire: cùm sit continens totius materiæ omnis generationis. Quare si locus mutationis individui sit talis, quod sit tali modo temperatus, quòd per suam digestionem, vel bonam temperantiam habeat magis potestatem depurandi cum conservatione mutativa germen suum clarum & purificatum, congelabit & transmutabit illud in finam lunam, & puram per vaporem sui sulfuris iam à macula originali purgati leprositatis, qui dicitur locus dictæ tran mutationis, vel in solem perfectum secundum bonam temperantiam, quam capiet humidum individuale à loco suæ generationis & digestionis completæ, aut incompletæ. Nam illic, ubi locus generationis est Solis, & commutationis & congelationis humiditatis Mercurialis in finum solem, ibi certè dominatur ignis cum multum nobili temperantia & in loco generationis lunæ, dominatur aer cum cœlesti virtute, Et ideo clarificatur, & demonstratur, quòd fumus aut vapor menstrualis terrestris, & argenti vivi non debent excedere, neque superare pondus metalli puri, nisi æqualiter illi alias in præparationibus est avisandū. Quare patet, quòd si sit plus de virtute terræ in loco generationis, quā habeat de lumine & de nobilitate, quæ veniunt per mixtionem planetarum in dicto loco, congelatum accipiet & obtinebit tenebrositatem, fuscositatem, ponderositatem lutulentam, & frigiditatē, sicut plumbum. Quare patet, quòd in plumbo dominatur elementū terrestre, sicut in auro dominatur elementum altum cū tēperantia perfecta. Et si dictus locus in plus participaret cœlestibus virtutibus, & minus in terrestribus, esset fulgens ac resplendens absque aliqua corruptione, firmum & solidum per constrictionem partium, quod demonstrant gravitas & ponderositas exiccationes, quantum est de hoc per contrarium, est dicta proportio constituens speciem auri, ad quam proportionem venit materia depurata in illum terminum proportionalem in materiæ congelatione per frigiditatem loci & per calorem locati, quæ importavit omnem calorem naturalem ventris materni per terminatam digestionem, & mater mortua remansit absque aliqua virtute, & in frigiditatem versa, quæ constringit Mercurium congelando plenum calore perfecto in metallo iam formato.

Cap. XCI.

Quomodo Artista debet notare virtutes minerales propinquiores perfectioni. Et de operis abbreviatione per fermentationem.

QVare de omnibus, quæ tibi diximus, sis avisatus simul & singulariter, multum notando virtutes minerales perfectioni propinquas. Quia tibi dicimus, quòd argentum vivum depuratum potest reverti ad naturam illorum, quibus adiunctum est, & intellige hoc tam in parte prima, quæ est purgationis & creationis lapidis, quàm in secunda, quæ est fermentatio & mutatio ejus in finam & veram medicinam. Quando igitur transieris ad secundam partem gradus secundi, adde iam curatum sulfur cum fermento lavato & abluto, quod appellatum est unguentum, ut totum convertatur in fermentum, ergo totum unguentum erit: quoniam scitum est, & cognitum, quod ille, qui dat formam, cum eo concordat quod illam recipit. Item apparet, & supra positum est, quòd omnis generatio debet esse ex convenientibus naturæ quæ formas portat, & virtutes cœlestes in se, & hæc est causa, quare præparatio nostra suppleri non potest, nisi fortè virtute longitudinis temporis per multos errores in prima parte fermentum supplet, & complet per suas virtutes benè temperatas, & multum benè digestas, temporis per brevitatem sine impedimento magno. Si hoc scias in secunda parte facere, & in hoc transimus cursum naturæ, quia finit suam operationem una digestione sua sola. Et nos facimus per fermentum illud, quod natura digestione sua iam compleverit. Et ideo habeas in te præparationes notas, & patientiam in longa ipsarum mora. Nam omnis prolixitas temporis est in opere naturæ, quia non operatur nisi per minimè. Et præparationes nostræ non fiant, nisi per illam in terminis revolutorum temporum perfectæ sunt, sicut res aliæ per naturam creatæ. Fili, nisi nostras agnoscas præparationes, nunquam habebis thesaurum omnibus electis praparatum, & beati, qui illum intelligunt.

Cap. XCII.

Quomodo Artista debet intelligere, quando lapis perdit suam naturam & minuitur, ad illum emendandum.

PEr hæc fili, tibi dicimus, quod opus est tibi, quod scias in prima parte emendare lapidem, qui perdit de sua prima virtute temperata in toto regimine præparationis: nam in illa præparatione indiget reverti, & transire de illa ad mortem per partem gradus secundi. Ideo fili, tibi dicimus, quod de quanto magis elongatur à suo temperamento per mortificationes corporis factas in prima parte, tanto magis perdit de sua prima natura, & est corpus passum tanquam homo in magna existens infirmitate per turbationem suarum spiritualium virtutum ab eo separatarum, & elongatarum per resolutionem ipsarum, quam continue passum est. Et hanc rem labilitatem clamamus, quando corpus à suo nobili temperamento remotum est, vel à coæqualitate sua complexionali inquantum patitur,

quia

quia ei deficit ipsum quod ei confortaret. Et in quantum sui elongamenti partem accepit, tanto melius per viam confortationis appropinquat per reductionem naturalem, vel attractionem ad temperantiam naturalem, & de tanto quòd magis extendes rotam in portando corpus ad longiorem corruptionem & mortificationem sub aliqua conservatione caloris naturalis, de tanto erit majoris vitæ & perfectionis, si postea per confortationem suorum spirituum deperditorum reducatur ad suum temperamentum. Et hoc est ratione illius, quod accipiet in sua prima attractione facta in regimine reductionis, quæ superabit in melius, quam perdiderat in sua mortificatione. Quoniam temperamentum non fit, nisi per restaurationem rei deperditæ: scilicet spirituum deperditorum vivificatorum, & restauratio nequit fieri absque naturali attractione, neque attractio absque evacuatione, neque aliqua evacuatio sine mortalitate quadam, quæ fit per cremationem & combustionem corporis & calcinationem, & evacuationem humidi radicalis.

Cap. XCIII.

Ad sciendum, quomodo lapis est remotior à suo temperamento.

Scire debes quo tempore lapis est à suo temperamento remotior, quando corpus est crematum, & à suo spiritu vacuum & inanimatum, tunc remotior est, quàm possit esse à suo temperamento, & finivit rotam corruptionis ad essendum locus proprius generationis. Et quantò plus humorem superfluum in sua solutione perdidit, tantò plus attrahet ad se dictum humorem exuberatum in suá reductione. Exemplum, si corpus perdat B. & C. in suis solutione & corruptione per rotam extensam id inveniet, & attrahet D. & E. qui æquipollent perditioni de B. & C. Et ultrà ad plus per naturam in regimine reductionis attrahet F. & G. qui sunt exuberati per D. & propter fermentationem de B. & de C. Et si corpus non perdat nisi B. per minorem rotam, non potest recuperari loco sui, nisi C. & postea D. exuberatum de B. proeundo ad temperamentum maius: quia sua perditio non suffert, nec cursus naturæ; & in quantum temperamentum rotæ minoris est minus perfectum causæ suæ minoris corruptionis, in tanto est major temperantiá rotæ extensæ ad duplicem perfectionem, quæ à majori nascitur attractione humiditatis in profundiori ratione suæ calcinationis fortioris solutionis & mortificationis. Et per hoc intelligere potes totam intentionem nostram, scilicet, quòd totum magisterium nostrum non est, nisi colligatio humoris resoluti, vel resolutio unius, & congelatio alterius, vel mortificatio unius quæ est spiritualis; & vivificatio alterius, quæ est corporalis. Quoniam quocunque modo lapis fit dissolvendus, in eodem modo componendus est. Et hæc colligatio nihil aliud est, quàm argenti vivi exuberati & fixi multiplicatio. Per cujus multiplicationem noster lapis venit ad majorem perfectionem & temperantiam.

Cap. XCIV.

De causa supplementi diminutionis corporum imperfectorum, & quomodo lapis noster complebit eorum defectum. Et de interligamento ad respectum elementorum naturalium.

In hoc fili, est complementum diminutionis corporum imperfectorum, quæ deficiunt à quadam pauca humiditate fixa & inspissatione perfecta. Quare patet, quòd nostra medicina portat complementum illorum in corpore perfecto, scilicet, multiplicationem argenti vivi & inspissationem bonam, & fixionem permanentem. Fili, considera omne illud quod tibi ostendimus, quia totius nostri secreti manifestamus tibi primas causas, quæ sunt entia realia magisterii nostri, & sine illis ullo tempore non potest adimpleri. Ideo illud intellige, quod notamus in testamento nostro per acuitatem tui intellectus, & vide, qualiter doctrinæ nostræ sunt associatæ, & in quibus meliùs conveniunt, & quando fiendæ sunt, & quot sunt regimina, & quod vadit primò, & quod ultimò, & quam potentiam habent. Quia iam tibi diximus, quòd magisterium nostrum non est, nisi unius formæ corruptio, & generatio alterius per conservationem suæ speciei multò magis resolvendentis. Ideo fili, quòd quantum potes naturali corruptioni per tuam elucidationem appropinquare appropinqua, & illud, quod elongare potes, ab illo elonga; & tu venies ad corruptionem primæ formæ, verissimi passus, & ad generationē secundæ formæ, quæ nobis generationis est. Fili, nostri magisterii regimina sunt interligata & incatenata. Quia primum adiuvatur à tertio & à secundo, & tertium à primo & à secundo, & secundum à primo & tertio. Et quando eris in primo, media ipsum de secundo & tertio. Et quando eris in secundo, manu leva ipsum à primo & tertio. Et quando eris in tertio, manu leva ipsum à primo & secundo. Et omnia ista ligantur unum cum alio, non tantùm sola operationis mixtione diversa, sed per decoctionis diversam digestionem, quo reducuntur per reiteratam putrefactionem. Quare tibi ostendimus, quòd totum non est, nisi unum solum regimen decoctionis, quod per diversas mixtiones operativas cum inventionibus ordinatis primum gradum adimplent magisterii nostri, quem si benè intelligis, intelliges secundum & tertium, quod est tota veritas adimplens magisterium nostrum. Fili, intentio naturæ est multum ordinata per opera erratica. Intellige ergo naturæ intentionem & suæ operationis, & totius reversionis eius; quia prima mutatio respicit ad unum actum; & per intentionem illius ipsa agit, & per illam transitur ad actionem secundam mutativam, quæ tertiam respicit mutationem. Et nulla istarum finiri potest sine alterius adjutorio; cùm se habeat fieri per contrarias operationes, prout sentire potes per corporum solutionem, quæ est causa congelationis spiritus, & congelatio spiritus est causa dissolutionis corporis. Et sic quilibet respicit actum suum differentem cum ratione discordantiæ. Hæc est erratica elementorum conversio, quam intelligere benè tibi opus est, & si benè intelligis, resplendebit intellectus tuus uberaliter & plenè, & confortatio & debilitatio, quæ factæ sunt in nostro supremo secreto, & in omni corpore naturæ. Nam per illa est omne temperamentum, vel distemperamentum magisterii, quæ sunt latitudo complexionis.

CAP. XCV.

De latitudine complexionis, & quomodo ex duobus terminis comprehenditur.

Omnis latitudo complexionis fili, cuiuscunque sit speciei, ad temperamentum, vel distemperamentum vertitur. Et ideo primæ differentiæ complexionis sunt duæ tantùm, scilicet, Temperata complexio, & distemperata. Temperata est illa, in qua primæ qualitates per mixtionem disrumpuntur, quousque veniant ad illum terminum, per quem resultat melior dispositio compositi secundum illum modum, qui speciei debetur. Nam in qualibet specie absolutè est temperamentum, quod quidem est tale ad suam speciem respectu suæ individualitatis, & complexio distemperata est illa, in qua corpus solare à meliori dispositione recedit per dominationem quarundam qualitatum primarum. Quare apparet, quòd cùm in nulla complexione possit aliqua dominari qualitas, nisi simpliciter vel compositè, ideo omnis complexio distemperata, vel erit simplex, vel composita. Simplex est illa, in qua una qualitas tantùm dominatur, sicut in nostro lapide siccitas cum qualitate simplici dominatur. Nec intelligas, quòd dicamus adeo simplam, quin cum aliis participat in aliquo: nam hoc esset contra rationem complexionis, cùm sit qualitas composita de quatuor primis. Sed quia per iudicium evidentis notitiæ, quam nobis concessit natura sapiens per sensum manifestum, nos vidimus ac scimus, quod una illarum quatuor tantum dominatur multum suæ contrariæ. Et ideo dicere volumus quando lapis reducitur, verti debet de humiditate magna in magnam siccitatem, & in humiditatem minorem, & frigiditatem minorem, ac minorem caliditatem. Quare apparet, quod cùm per istam siccitatem elementum terrestre determinetur noster lapis humidus in naturam terræ aereæ per regimen deductionis naturaliter convertitur. Propterea voluerunt aliqui dicere, quòd noster lapis siccus erat in ultimo gradu, & remotior sui perfecti temperamenti iam passus ratione suæ siccitatis & acuitatis. Quare voluerunt illum cibum foras educere ad suum temperamentum cum nutritiva humiditate fermentabili: sed hoc contra stabilem rationem visum est, per naturæ sapientiam, & suo intellectui magnum inconveniens, cùm lapis noster per regimen reductionis iam sit informatus per oppositas qualitates differentiales per concordantiam; per quam informationem omnis res suo temperamento se temperat & appropinquat. Quoniam cùm lapis noster fuerat per secundum regimen occisus mortuus ac subversus in gurgite Sataliæ magnæ, & sua pastura & in qua se habet nutriri, fuerat de toto cremata, arsa, & combusta, deficiens à vita perfecta, quæ est causa approximationis nobilis temperamenti, idcirco visum est, quòd lapis noster est remotior, quàm esse possit à temperamento suo existens in regimine secundo & stans infra illum terminum in quo sunt duæ complexiones magis extremæ & longinquæ, quia opus est, quòd materia non sit ad contrarium proiecta extra pisti termini latitudinem, sed quòd participet quodammodo alicui de complexionibus metallinis, quæ sunt proximæ extremitati. Et quòd materia non transeat ultra extremas complexiones, quæ participant morti. Alio modo, si intensius, vel remissius procederent contra naturam à qualitatibus fortibus & oppositis, & ibi penitus deficeret dicta materia à complexione metalli, intantum, quòd postea salvari sub illa non posset individuum metallinæ speciei, sicut apparet in combustibilitate materiæ, quando per ignem nimium corrumpitur, omnino separatur à natura sua ob defectum informationis naturalis. Fili, vide ne corpus tuum omnino recedat à natura sua, hoc est à suis particularibus complexionibus ultimatis, quæ continentur sub latitudine temperamenti, & in tali puncto materia existente dicimus, quòd à suo temperamento est remotior: sed si velis propter hoc dicere, quòd magisterium nostrum haberet incipi per tertium regimen, deficeres ab intellectu nostri operis, cùm adhuc non habeamus subjectum aut materia convenientem, in qua & per quam elementa fixanda sunt. Quare opus est, quòd per tertium regimen de terra de terra & aqua noster lapis procreatur.

CAP. XCVI.

Quomodo substantia sulfuris exibit ab extremitatibus, quando lapis creatur.

Dicimus ideo, quòd noster lapis primò creatur, ut subtilis substantia calida & sulfurea extrahatur à suis extremis, & quod ille contemperetur cum humore, qui est secundum instrumentum perfectivum naturæ, & medium participans immediatè dictæ substantiæ, per quod recipit metalli tincturam, quæ est in dicto instrumento. Sic fili, trahimus lapidem nostrum ab extremitatibus, in quibus sunt media confusa, ut non sit unum nec alterum: sed ut sit medium, aut neutrum dictis extremitatibus, idest, inter eas, à quibus materialiter exivit, quam neutrum vocamus, secundum considerationem expressam in tractatu de intentione Alchymistarum sapient um, & subtilium: non quòd sit neutra propter negationem extremitatum, sed propter participationem unius & alterius. Et omnes extremitates suæ sunt corpus dictæ ac spiritus, de quibus corporibus neutra cum omnibus mediis procreantur, & sunt procreata. Cùm igitur tale neutrum sit à suis extremitatibus procreatum mineralibus certis & notis, absque dubio in naturis eorum participat indistinctè, secundum iudicium sensus & experientiæ. Et per consequens, sic habebit & possidebit certas extremitates subtiles & mixtas & indistinctas absolutè. Et ideo dictus est neutrum, nec sanum infirmum; Et ideo habet in ipsis indifferenter operari per suam proprietatem neutram, & corpora infirma reddere nec sana, neque infirma quousque virtus sanitatis in eo sit integrata. Et ideo patet, quòd hoc est propter causam imperfectam, quæ venit à sua infirmitate & ægritudine. Postea fac de illa neutralitate extremitatem perfectam, sicut est imperfecta. Tu adjunges ei alia vice de sua natura homogenea, ex qua creari debet in parte videlicet simpliciter usque ad finem ut de perfectione sanitatis, quæ est in aere, tollat infirmitatem & ægritudinem neutri, & quod virtus unius per alterius virtutem confortetur, & quòd infirmitas & ægritudo dicti neutri, quæ ex parte terræ, & aquæ venit, sit commensurabiliter per humorem & calorem alienata, & tunc invenies appropinquatum extremitati perfectæ ac temperatæ, & non tenet nisi mediam partem ægritudinis, & duas sanitatis. Altera vice fac istud extremum imperfectum, & adde ei duas operativas virtutes, videlicet aerem & ignem naturales, & reperies ab extremitatibus & mediis imperfectis reversum ad extremitatem plenam sanitate, & omni temperamento. Intellige fili, nam omnia hæc diximus, post considerationem cap. 168. quod incipit: Lapis noster remanet in omnibus suis elementis, &c. Laus, honor, & gloria Iesu.

Finis Theoricæ testamenti.

INCIPIT PRACTICA MAGISTRI RAYMUNDI LULLI super lapide philosophico

CAP. I.

Et primo definitio, quæ res est, seu quæ scientia, vel ars Alchymia.

ALCHYMIA est una pars naturalis philosophiæ occultæ cœlica, magis necessaria, quæ constituit & facit unum artem & scientiam, quæ non omnibus est nota, & docet mundare & purificare omnes lapides pretiosos, non perfectos, sed decisos, & ponere ad verum temperamentum, & omnia humana corpora lapsa, & infirma restituere, & ad verum temperamentum reducere ad optimam sanitatem, & etiam transmutare omnia metallica corpora in veram lunam, postea in verum solem, per unum corpus medicinale universale, ad quod omnes medicinæ particulares reductæ sunt, & fuerunt. Et per quod integratum & factum per unum manuale regimen revelatum est philosophiæ filiis perfectis, mediante igne calore, respectu ex latitudinum caliditatis, qui in tres principaliter reducuntur. Primus vocatur, Hebetatus, & iste prohibet & defendit motum naturæ integralem. Et ideo ducit & inducit putrefactionem in rebus mixtis, sine qua putrefactione venire non potest animatio in rebus elementatis. Secundus calor est calor excitatus cum calore tolerabili vivificationis, & hic calor ducit & inducit generationem & multiplicationem. Tertius est calor excessivus & mortalis, qui destruit omnes sensus & instrumenta, instinctus, & appetitus naturales, per quos fiunt corruptiones, generationes & multiplicatione. Fili, hæc scientia appellatur flos regalis, per quam intellectus humanus rectificatus est, vi experientiæ, respectu oculi, & veræ notitiæ, cum experientiæ suæ pati non possunt aliquas probationes phantasticas, sed omnes alias scientias vivaciter intrare ostendit intellectui, quomodo habet virtutes divinas penetrare, quæ velandæ sunt: etiam per naturam intelligimus illud, quod est, unde plures fatui & infames credunt, quod nihil est: sed nos scimus, si hæc res sit an non. Et ideo secretum hoc non erit notum ignoranti. Nam per scientiam talem, intellectus est expulsus superfluitatibus, quæ ipsum removent à tota veritate, & alio modo hæc scientia nominatur vexillum & instrumentum philosophicum, per quod boni philosophi, & antiqui Poetæ sensum ipsorum direxerunt ad quamlibet scientiam, ad intrandum per hoc in omnem experientiam, per artem fiendam, secundum naturæ cursum per realem notitiam.

CAP. II.

Quomodo practica traditur per duplex instrumentum. Et quæ sunt instrumenta quæ dat.

FIli, in hac secunda parte practicali fuit, & est intentionis nostræ practicam tradere, ac modum practicandi duplici instrumento. Primum instrumentum est memorativa practica, aut recordativa, vel recolitiva. Secundum est practica operativa, totum insimul mixtum, tamen successivè, per modum, & formam Alphabeti factum secundum cujuslibet reginimis determinationem, & hoc ut melius regale magisterium intelligas, & illud formare per artem, ad faciendum & consequendum practicæ factum est certum: quoniam ante oculos tuos actione tibi nota per experientiam claram ostendemus. Et quia virtus principii currere, neque discurrere aut fluere non potest usque in finem, nisi virtute media, extremitatum copulativa mediante, hæc procedit à ratione: quæ dicit, quòd nos formabimus per memorativam artem suprà dictum instrumentum, maxime cum ita sit prout dictatus nobis ostendet naturæ realis, quòd theorica intellecta non debeat separari per unum passum, nec elongari à practica scita. Nam una format aliam, & suos corrigit defectus. Et ideo possumus practicam memorativam secundum hanc scientiam in forma media, quæ naturaliter exivit de suis propriis extremitatibus, & sunt propriæ extremitates suæ, practica operativa in secundo latere, & in primo sua soror, scilicet theorica. Et illa sunt verorum instrumentorum principia, quæ integrant & perficiunt totam scientiam & artem, quæ formatur per primum. Quia nunquam erit ars aut scientia, nisi primò inchoetur, & incipiatur à suis certis principiis.

CAP. III.

De secunda divisione huius partis per instrumentum memorativum.

ISte liber, qui est dictus & nominatus secunda pars, divisus & partitus est in quatuor operationes principales. Prima est dissolvere, secunda abluere, tertia congelare, quarta est materiam fixare. Prima & principalis operatio est in duas partes solutivas divisa, sicut in nostra theorica tetigimus: per primam facimus, de pluralitate unionem, per secundam de unione pluralitatem, prout tibi per honestam & pulchram doctrinam ostendetur. Fili, omnes operationes istæ tibi datæ sunt intelligi per certas & determinatas distinctiones alphabeticas, scilicet per modum Alphabeti A. B. C, & figurarum, & definitionum, mixtionum & applicationum.

CAP. IIII.

De prima distinctione, quæ est de A. B. C.

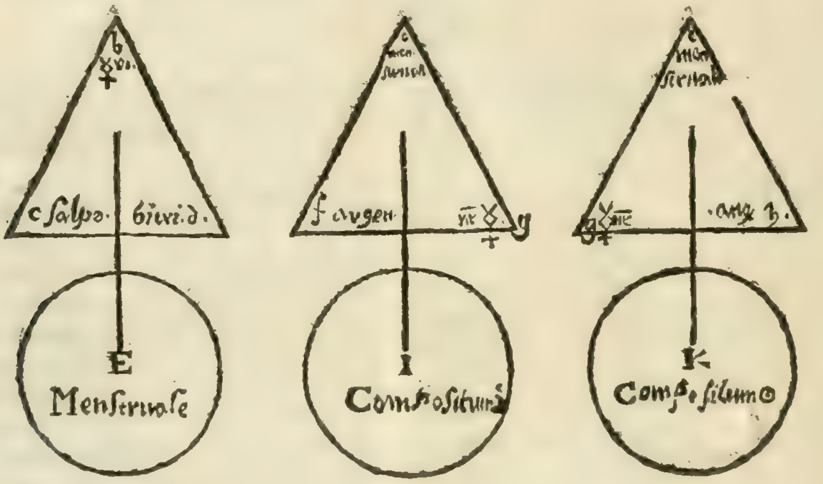
PRo prima distinctione, quæ est A. B. C. in prima operatione A. significat Deum Dominum nostrum, qui omnia creavit, & à quo omne procedit. B. significat argentum vivum, quod est communis substantia, stans in omni corpore corruptibili, prout per ejus proprietatem apparet: quia habet corrumpendi actionem & generandi, coniungendi, dividendi, inspissandi, grossificandi, rarificandi, indurandi, mollificandi, augmentandi, diminuendi, dissolvendi, congelandi, calcinandi, mortificandi, vivificandi, cruditicandi, maturificandi, abluendi, desiccandi, humefaciendi, calefaciendi, refrigerandi, lenificandi, blandiendi, asperificandi, dulcificandi, amarificandi, confortandi, debilitandi, intrandi, ingressionem faciendi, tingendi, pondus dandi, incerandi, pascendi, impregnandi, ingrossandi, sublimandi, ac primum materiam faciendi, desponsandi, ac primum matrimonium faciendi corporis ac spiritus,

rus, fixandi, obſcurandi, & accendendi. Per hoc enim argentum vivum, ſciant omnes doctrinæ filij opera naturæ per ſuas proprietates diſcernere, & plures ac multas ex illis per ſuam proprietatem reducere de potentia in actionem, & illius operationes ſecundum quod inſtinctus & inſtitutio naturæ vult regulare & ordinare. Et ideo tibi dicimus, quòd cùm ſit pater omnium liquabilium, propter convenientiam & communitatem ſuæ propriæ naturæ, tene ipſum charum & ſecretum, & noli diffamare. Iſte eſt materia naturæ, ſine qua aliqua res naturæ non generatur corporalis, quæ ab eo principium non habeat ab una limoſitate, in qua eſt natura, quæ operatur, percutit, & ſemper fabricat, ſine ſuæ tranſitu menſuræ. C. ſignificat ſalis petram, qui communem habet naturam & ſimilem argento vivo per proprietatem ſuæ fortis naturæ. D. ſignificat vitriolum azoqueum quod corrumpit & confundit omne illud, quod non eſt de natura, & eſſe communis argenti vivi. E. ſignificat menſtruale, quod continet naturas trium dictorum totum ſimul. F. argentum finum, purum, & reſplendens ſignificat. G. ſignificat Mercurium, quem ſcimus. H. aurum ſignificat, quod tantum eſt honoratum. Quæſtio, quare poſuimus R. in hac arte, hoc eſt, quia ſine Deo Domino noſtro nihil creatum aut generatum eſt, nec opus inceptum, neque ſine ipſo conſummatum, & quia ipſe eſt efficiens cauſa principalis & finalis omnium creaturarum & operationum, digna & vera ratio nobis oſtendit, quòd præponatur, & anteponatur, tanquam formator & creator totius creati, quòdque ipſo mediante ac ſua immenſitate Artiſta in hoc illuminetur opere, qui quidem coram oculis ſuis habere debet Dei creatoris noſtri bonam, veram, fortem, ac principalem memoriam.

Cap. V.

De ſecunda diſtinctione, quæ eſt de figuris primæ partis ſolutivæ.

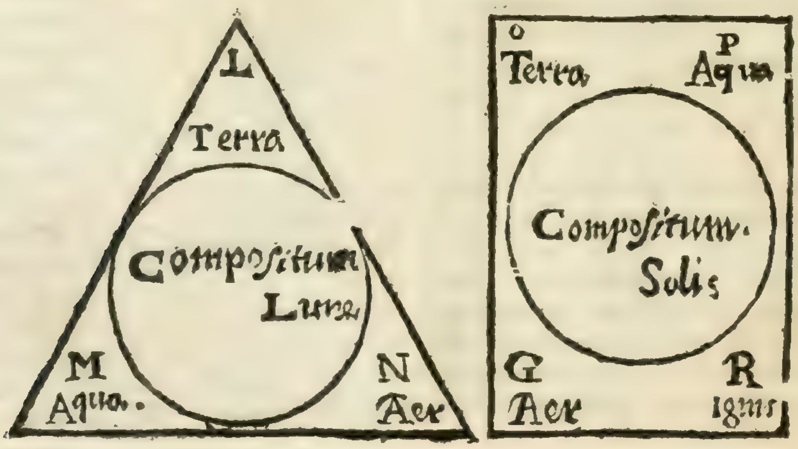
HÆc figura docet, quòd mediante A. componuntur ſex dictæ figuræ, pro prima parte ſolutiva, ſcilicet, tres triangulares, & tres circulares. Prima circularis figura ſignificatur per E. & eſt facta de B. C. D. Secundus circulus per I. ſignificatus, eſt factus à ſecundo triangulo, compoſitus de E. F. G. Tertius circulus ſignificatur per K. factus à tertio triangulo, compoſito de E. G. H. & iſtæ figuræ tantum pertinent ad primam partem ſolutivam, quæ magis propriè vocatur liquefactiva.

Cap. VI.

De tertia diſtinctione quæ eſt de figuris, de ſecunda parte ſolutionis.

TErtia diſtinctio docet, qualiter de dictis duabus figuris, ultimis circularibus, ſcilicet de I. & K, in quibus eſt confuſa prima figura de E. alia diviſione formantur duæ figuræ per modum, qui poſtea patebit in capite ſubſequenti. Ideo ſciendum eſt, primò, quòd per figuram circularem de I. ſignificatum eſt compoſitum, & compoſitio lunæ: per aliam figuram circularem de K. ſignificatum eſt compoſitum, & compoſitio ſolis: à dicta figura I. trahuntur, & exeunt. L. M. & N. Et iſtæ tres literæ conſtituunt primam figuram ſequentem triangularem tertiæ diſtinctionis: & ab alia figura de K. circulari ſunt per diviſionem ſeparatæ, O. P. Q. R. per quas

quæ est figura sequens constituta & facta quadrangularis: per hanc literam L. terra est significata: per N. aer, & per O. est significata terra compositi rubei pro sole, & per P. est aqua dicti compositi significata; per Q. est significatus aer: per R. significatus est ignis terræ nostræ rubeæ sive compositi, qui est dictus lapis noster. Et istæ duæ figuræ tantum spectant ad partem secundam solutivam, per quam integrata est, & perfecta prima & principalis operatio, quæ est dissolutio facta per reductionem illius in argentum vivum opus est fili, quòd bene scias illud A. B. C. corde tenus: nam si vis practicam habere, quæ sit formata per artem in ratione theoricæ, quæ promptè veniet ad memoriam tuam firmam per nobilem intellectum. Si studuisti, etiam habebis habi[illegible] in figura rea[illegible], quam [illegible] po[illegible]ere poteris ad tuum velle, sine vexatione & angua. Et nisi corde tenus scias dictum A. B. C. practicare, non poteris, neque quid incipere, & sic a Deo impeditus eris, quòd nescies quid agere, quia ignorabis species [illegible] receptiones, quas [illegible] significant, neque illas miscere tali modo, quo natura requirit, neque [illegible] facere mixtiones, quæ tibi, & omni Artistæ practicanti atque practicanti opus est scire facere, ut dictæ mixtiones fiant operationes naturæ, quodque dictæ literæ, vel ipsarum significata sint propria materia, & propria res postulata.

Cap. VII.

De secundo instrumento practicali, & primò de prima parte solutiva.

Instrumentum practicale, tantum valet dicere, sicut ponere theoricam ad factum operativa, mediante instrumento, quod est memoria, quæ tibi habet ostendere, qualiter dictæ literæ sunt figuratæ pro prima parte solutiva, quæ sunt sex figuræ principales. Quando igitur tale instrumentum habes habituatum, reduc illud in practicam, convertendo ipsum ad primam figuram, quæ composita est de B. C. D. in modum, qui sequitur.

Cap. VIII.

De figura prima triangulari, quæ demonstrat principium practicæ, & de intentione triangulari.

Super hanc figuram sequentem, quæ est prima triangularis, tibi ostendimus principium districtum practicæ, & dicimus, quod fit, vel fieri debet

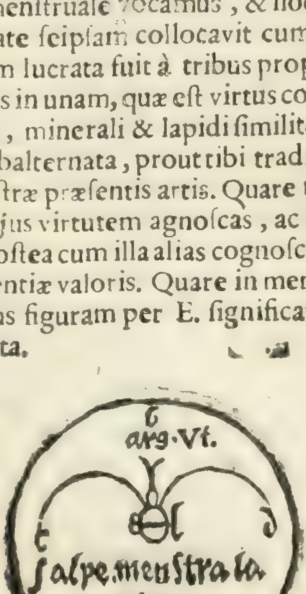
bet de duabus substantiis corporalibus, & de una substantia essentiali & accidentali, deportata in eorum ventre, prout per hanc figuram tibi præsentabitur. Fili, intentio, quare hunc triangulum facimus, est, ut de ipso per artificium, divina bonitate de A, mediante, nos trahamus & habeamus tale menstruale humidum, temperatum à calore contra naturam, in quo & per quod metallica corpora possint in argentum vivum dissolvi, quod est elementum omnium corporum liquabilium, & prima materia, & quòd in illo possit noster siccus lapis continuari, de argento vivo creatus. Cum ergo fili, hic sit primus distinctus, & primus introitus in nostro magisterio, applica te ad puteos, unde exit temperamentum libratim redditum, prout fili, infra mora alterius tarditatis dicemus.

Cap. IX.

De prima dispositione, incipiendo opus in forma practica.

Tu in virtute ac honore de A. primò recipies unam partem de D. & dimidiam partem de C. quæ simul optime molleantur & cribellentur super marmore subtiliter pulverizentur, & bene misceantur, ponesque in una cucurbita vitrea, situata in furno & super posito alembico, in quo per resolutionem secundantur spiritus, & condensantur, & lutabis juncturas vasorum, cum panno lineo impastato & madefacto in luto, facto de flore farinæ, & albuminibus ovorum distemperato, ut proprietates tria[illegible] Mercuriorum unitæ, scilicet salsuginosus, vitriolus, & aquaticus simul juncta & in unum posita, non perdantur, vel non perdamus. Et adverte, ne dicti pulveres in cucurbita positi transcendant, neque superent pondus octo unciarum, & ad tempus abbreviandum, pones in aliis duabus cucurbitis, de pari pulvere secundum pondus octo unciarum in qualibet cucurbita, & illas colloca supra furnellos longos, per modum, quem declarabimus in capitulo furnorum, nec pone nisi tres cucurbitas supra unum furnellum: nam ignis non posset pluribus æqualiter ministrare, prout requirit mixtio naturæ, & sint dictæ cucurbitæ collocatæ, una ab alia remotæ quinque, vel sex digitorum spatio: & lutentur fundi cucurbitarum de terra argillata percussa fortiter cum pilis animalium, quantum illi fundi furnellum intrabunt per tria foramina summitatis dicti furnelli, & ad spissitudinem materiæ: & pone cineres puros bene cribellatos subtus benè compressos ad spissitudinem quinque digitorum, & pone ad [illegible] cujuslibet alembici phialam unam vitream colli longi ad finem, quod continens illarum [illegible] non sentiat furni calorem, ne aqua phialarum possit refluere, neque spiritus recedere aut fugere. Postea habeas lignorum serraturas, de quibus provisionem habeas in grangiam, & accipe duas partes & partem dimidiam marci torcularis vindemiarum, aut de tanno minuta, vel de tanno sicco, & misce cum dicta serratura. Et de tali compositione [illegible] [illegible] impie, post ignem tuum accende in [illegible] extremitatibus & eum accendere permitte. Nam alius ignis non est tibi faciendus, quousque videbis distillare sex guttas aquæ vel 10. aut 15. vel 20. Et quando ad viginti distillaverit, fac ignem cum parvis lignis, sive buquetis lignorum siccorum, & sic paulatim incipe facere ignem flammæ in directo materiæ. Et vide quando distillabit, quod aqua sit clara, & quando erit ad quindecim puncta, & aqua erit clara, & fumi subtiles continua ignem illum æqualiter. Et si videas, quod de quindecim punctis ad duodecim teneatur, ut minus, fortifica ignem, & continua secundum punctum suæ distillationis, & postea tertio fortifica ignem tuum de uno puncto ultra, & continua usque nil plus distillet, & tunc dimitte ignem facere, & claude furnum tuum, & refrigerari per-

ri permitte,& si aqua sit sina & clara sine aliquo colore turbido,vel sine turbulentia,hanc accipe & custodi,& phialam obstrue cum cera tepida, ne aliquid respiret, nec aer intret, quia statim corrumperentur spiritus qui sunt subtiles per aerem, qui intrat plenum immunditia ac extranea natura. Recordare quando incipies ignem facere lignorum siccorum, quòd vasa tua debent esse habituata de pasta suprà dicta, atque lineis pannis circundata, phialæque benè lutatæ ad nasos alembicorum, de luto eodem ponendo unam paleam inter nasum alembici & bendam lineam. Nam plerumq; dum ignis operatur, aer vult exire & respirare, quando continentem non habet, qui eum possit retinere. Nam calidus & calorosus est, & subiectum quod eum retinet, calorem excellentem pati non potest. Et ideo indiget aliquo loco, in quo valeat respirare. Aperi ergo ei foramen, quando sufflare audieris. O pater, quomodo fecisti practicam ita longam? Fili, ut sis habituatus in omnibus rebus parvis & magnis, & ut habeas specialiter & generaliter ignium notitiam, & aliarum operationum, per præsens capi, & etiam omnium lutamentorum: quia nostræ non est intentionis, quòd amplius de ipsis dicamus; cùm sapienti intuenti & intelligenti mediante prædicto nihil est ibi subtile. Et quia posteà dicere potes, quòd menstruale fœtens est ad tuum præceptum, quod est res vilis, per quam omnia corpora in eorum primam naturam breviter convertuntur, & est pura & propria origo rei mirabilis & utilissimæ, sed cum intellectu claro ipsam cognoscere scias. Fili, menstruale hoc elementariè factum, est unum corpus organisatum & aquosum, per altam virtutem, quæ quartum elementum est, quod est ignis calorosus, quæ miscet omnes res uniformiter, ad quam mixtionem homo non potest attingere, nisi sit ignis magister, qui de tribus rebus unam fecit per suam reductionem, prout vult natura; quæ hoc uniformiter miscet cum humore, qui est principium naturæ majoris operationis. Quæstio, Pater quid est tertium? tu non posuisti. Fili, forma sine materia stare non potest, nec res quæcumque fieri potest, si forma defecerit nec D. potest esse sine B. qui habet res formare, quæ in mundo sunt; hoc est argentum vivum; & inde nomen habet; prout in theorica dictum est. Sic dicimus de C. quod formatum est de B. quoniam sic vult A. propter quod probatum est; quod plus est ibi de B. quàm de C. vel de D. & hæc est causa, quam per proprium nomen menstruale vocamus, & hoc est, quia in simplici unitate seipsam collocavit cum magna potestate, quam lucrata fuit à tribus propriis substantiis conjunctis in unam, quæ est virtus communis cuilibet corpori, minerali & lapidi similiter, & est rei vegetabili subalternata, prout tibi traditum in proprietario nostræ præsentis artis. Quare tibi dicimus, quòd benè ejus virtutem agnoscas, ac suam potentiam: nam postea cum illa alias cognosces, quæ sunt majoris potentiæ valoris. Quare in memoria habeas primam ipsius figuram per E. significatam, quæ est hic præsentata.

Cap. X.

De prima parte solutiva per formam practicâ Et de liquefactione.

Fili, lucem mundi, vel partem ipsius oportet, ut nunc dissolvas per liquefactionem omnium suarum partium, quæ sunt substantiales & accidentales custodiantur in trituratione facta motu ignis contra naturam, unde stolidi delusores ignorant ejus mensuram, & ideo hoc modo facies absque tangendo materiam pedibus aut manibus. Tu in virtute A. unam unciam accipe de F. benè purgatam per capellam, vel cinericium forte. Et illud benè percussum in rotellas scinde per petias parvas, curtas & strictas. Postea in duas partes æquales divide, & accipe duo vasa vitrea, solutoria nuncupata: sed melius liquefactoria sunt dicta & vocitata, quorum in hoc regimine forma & mensura tibi demonstrabuntur in capitulo vasorũ, & in quolibet istorum duorum pone unam unciam cum dimidia de E. scilicet octavam partem totius menstrualis, proiice statim intus quamlibet partem de F. & incontinenti non negligenter obstruas os vasis suo cooperculo, & luta benè juncturam de luto jam dicto, vel de cera clara & munda, quo facto, pone in balneo Mariæ calido per triduum, ut Deus det tibi bonam diem.

Cap. XI.

De liquefactione G. qui est Mercurius Philosophorum.

Fili, unam unciam accipias de G. & pone in phiala vitrea longi colli, in qua prius posueris tres uncias de E. & statim obstrue, ut nihil respiret de suo cooperculo cum cera communi, & benè sigilla, & pone in balneo Mariæ calido per biduum naturale, & post biduum in aquam claram reperies dissolutam.

Cap. XII.

De conjunctione & matrimonio dictarum liquefactionum.

Postea accipies F. & aquam in aliam ampullam colabis vitream mundam, & vas multum benè inclinabis & cautè, ne terra de F. cum aqua colari possit, nec aqua turbari & dictam phialam, ubi posueris aquam de F. obstrue, ut suprà de aliis dictum est, & ad partem pone. Postea incontinenti super solutorium de F. quod debet dissolvi, pone suum alembicum, qui districtè & sapienter jungatur cum luto suprà dicto, post hoc supra cineres cribellatos situetur, & ponatur inde supra furnellum, & fac primum ignem, faciasque distillari, & humorem aereum in phiala vitrea sume, & fac de sarraturis lignorum ignem, & quando humor quasi distillatus fuerit totus, fortifica ignem de carbonibus paulatim, secundum quod videbitur ad punctualiter calcinandum terram, sed à nimio calore custodi, nam vidimus, quod ad calorem solis factum est. Intellige benè, nisi velis fatuus fieri, & da hunc calorem cõtinuè per undecim horas, post furnellum obstrue, & vade dormitum; & de mane accipe tuum calcinatorium [quia sic nominatur propter operationem suæ proprietatis, quod tibi offert actus materialis] & infra proiicies menstruale sæpè dictum, in quo G. dissolutus est, & illud videbis operari, & fumum in altum ascẽdere, & metallum calcinari cum liquefactione, sed melius quàm antè obtura de proprio cooperculo, quod intrat intus, & cave ne ponas

in alium calorem, quousque fuerit optatum sua propria virtute, & postquam operatum fuerit, & requieverit, luta benè juncturam cum cera communi, & sic lutatum pone in calido balneo Mariæ per triduum naturale, prout alias fecisti, quia sic expedit, postea aquam cela, & humorem distilla, & calcina terram, ut suprà dictum est, & totis reitera, quòd tota terra sit dissoluta per istud regimen in forma liquoris, & semper limum solutum, ad partem pone, vel oleum arte dissolutum, quod est substantia corporis per aquam depurata, & portata per aquam venti Et quando totum erit dissolutum insimul conjunge, postea pone per mensem cum dimidio ad putrefactionem in calore temperato, ubi vas optimè sit lutatum cum dicto cooperculo, & sic debet fieri figura de I.

Cap. XIII.

De conjunctione rubei.

Postquam diximus de albo, dicemus nunc de rubeo. Fili, corpus solis totum essentiale est respectu argenti. Ideo avisari debes, qualiter eum habeas transmutare, per quæ, & cum quibus: nam omnia ipsius opera conco dant in uni iso operationis essentia, si scias considerare illud, quod principaliter philosophicè dicemus de aqua corruptibili, quæ sua virtute m. gua liquefacit & fundit solem & in aerem superius fert, qu d est nostrum secretum, & omnis alterius philosophiæ.

Cap. XIV.

De aqua corruptibili.

Tu in virtute A. recipe unam unciam aquæ compositi argenti per alembicum distillata, & in illam proiice ℥. j. de G. vegetabili, postea pone intus de auro fino, secundum pondus G. Pòst pone in balaneo Mariæ per triduum, vel quatriduum. Et infra illum terminum reperies, ut carbo nigrum, tunc infrà pone duodecim partes de E. post ad putrefactionem pone per mensem completum.

Cap. XV.

De alia aqua corruptibili.

Recipe duas ℥. j. de G. vegetabili, & humorem eius per alembicum extrahe cum du bus uncus, vel tribus aquæ rectificatæ simpliciter, quę est aqua viva, & proiice intus tuum solem, quem dissolvere volueris. Hæc dissolutio est sub conservatione suæ formæ. Ideo sapientes Phisici faciunt de illo potabilem aquam, separando per alembicum, post infra proiiciunt de iure, vel succo lunariæ, quantum volunt, & quod vident aurum totum dissolutum in illa aqua vegetabili in colore solis, & sic de tribus rebus formamus figuram circularem, significatam per K.

Cap. XVI.

De secunda parte solutionis, quæ est solutio & separatio elementorum.

Fili, quando tuum album compositum per mensem cum dimidio putrefactum fuerit, tunc erit benè animatum, & virtutis magnæ & benè appretiatum, & ab isto separabis elementa per modum, qui sequitur. Amovebis à vase, in quo tua est materia, cooperculum, & superpones alembicum, optimè lutabis, & in balneo Mariæ calido pones, prout melius ac discretius scies, & sicut per nostram doctrinam ostendetur. Et primo recipies aquam, quæ per distillationem exibit per levem ignem æqualiter continuatum quousque nihil distillari possit, tunc ab igne cela, & infrigidari permitte. Postea vas accipe, & super cineres pone in alutello, & paulativè vigorando ignem in furnello, aerem distilla totum cū suo igne mixtum, & illum recipe in phiala vitrea, quam obtura benè, ut dictum est, & ad partem pone, illud autem, quod in fundo remanebit, cucurbitæ combustum & arsum erit tanquam terra sicca & nigra. Patet quare aquæ distillatio sit in calido & humido, cùm aer distilletur in sicco & calido? Fili, ratio est, quia substantia aquę de natura subtili ostenditur. Quare opus est illam aquam extrahi per substantiam humidam & calorem subtilem multum, cùm artificialiter non posset esse subtilior separatio balneo Mariæ, in omni quod visum est, quia aqua stans in sui natura ignitionem non substinet, & ideo necesse est, quòd cum igne per medium corrupto, separetur, Sed aer & ignis, qui sustinent ignitionem, supra cineres distillantur, quoniam partes grossæ & calores terrestres separantur, & ad aera superius ascendunt. Sic divides, & separabis tria elementa, quæ ad album sunt, significata per L. M. & N. quia ad album non est ignis, sed ad rubeum sunt omnia quatuor elementa significata per O. P. Q. R.

Cap. XVII.

Quomodo Artista debet habere terram fixam.

Fili, post hanc separationem habebis terram fixam, & quòd nihil ex ea possit amplius sublimari, & hoc post rectificationem quatuor elementorum, per quam secundum regimen est constitutum, quod est unum de quatuor principalibus regiminibus, in hac separatione nitaris superare proprietatem Mercurialem in tua mixtione. Nam si hoc feceris, naturæ victricis magister eris. Et hanc rem intellige in præmissa mixtione prima, prout tibi diximus in theorica nostra. Ideo tibi necesse est, quòd Mercurialium proprietates superent proprietates fœtentis menstrualis, si velis inventor esse pretiosæ perfectionis naturæ. Fili, ratione huius vocabuli proprietates tibi datæ sunt omnes res ad cognoscendum, videlicet materiarum virtutes, & sicut in proprietario huius artis capite 2. & 4. sequentibus extitit declaratum. Ideo, quia proprietas quælibet, quamvis non sit nisi una omnibus mineralibus communis, veruntamen ipsa determinationem recipit à sua causa, sicut visibilis experientia cum lumine claro nobis effectualiter ostendit post eius divisionem per quatuor elementa; & sicut videre potes manifestè modo simili, quia proprietas, quæ est in parte terræ desiccat multum, congelat & fixat. Et illa, quæ est in aqua, refrigescit multum, dissolvit & lavat. Et illa, quæ in aere est, humectat, madidat, lenificat & fluere facit partes discontinuatas, & quæ in igne est, calefacit & tingit. Adhuc accipit hæc proprietas aliam determinationem secundum materiam elementi sui in grossitie & subtilitate, per varietatem & variationem, propter quam sunt quatuor ignes principales observandi ad respectum substantiæ proprietatum quatuor elementorum. Ideo, quod proprietas, quæ est in terra grossioris est substantiæ, & fixioris naturæ, per quam contra ignem majorem tolerantiam habet. Ideo sibi proprius debetur ignis, secundum suæ naturæ exigentiam, & sic est de aliis elementis. Quare patet, quod sub conservatione suæ proprietatis materia gubernatur per certos gradus excitantis caloris & tumulantis. Ideo, quando separabis elementa respice, quòd materia non evacuetur à proprietate sua per nimium ignem vel excessivum, nec contra naturam.* Nam adhuc illa elementa sunt diffidentia & inimici mortales generationis, nisi Geo-

* *Alias quia ambo hi ignes sunt destructores & inimici mortales generationis.*

metriæ regula observetur, cum qua trahere poteris per tuum velle aerem,& sine hac regula non.Fili,hic est secretum, quod valet melius omni denario, ad trahendum extra naturam, quæ est verus Mercurius proprietate plenus.Fili, practicam tibi diximus,qualiter eam poteris extrahere,cũ igne appropriato. Sed nunc dicemus totum nostrũ instrumentum,per quod poteris custodire, & rectè ducere, & opus dirigere. Quando tu volueris aerem trahere à suo proprio hospitio,tibi opus est assimilare naturæ tuum opus.Fili,in subiecto vacuitatis sunt extrema & media secundum magis & minus,propter quod unum elementum fugit in aliud,& in illud revertitur, necessitate naturæ,proüt manifestè tibi exemplificabimus,per aquam,in qua dissolvitur tantundem salis, quantum continuari potest in humido aquatico respectu aeritatis salis.Quapropter tibi ostendimus, quòd humidum est porosum, & foraminibus plenum,in qua porositate continuatur sal,quod est lapis naturalis in aqua deportatus, qui est dominus lapis, in sede sua existenti.Fili,sedes sua sunt pori & parva suarum aquarum foramina,quę primò erant plena aere nimio subtili,& pòst implentur de re se inspissante. Quare patet, quòd in quanto magis inspissatur,tanto fugit rarefactionem, & vadit ad condensitatem, quando pori & foramina parva implentur materia grossa, per evacuationem simplicis, quia nullo tempore est dare vacuum naturæ, plus enim destrueretur, quàm illud possit pati, & ex hoc exemplum ostendunt Physici in scientia ventosorum, & nos in extractionibus aerum naturalium. Unde voluerunt aliqui philosophorum antiquorum dicere, quòd natura vacua erat ab omni entitate,quando omnes res attrahuntur à suo proprio gradu, sed non habent de natura profunditatem omnem. Ideo, quia quamvis calor ignis consumat materiam aeris humorosam, & porosam reddat; dicta tamen materia adhuc habet dictum locum plenum non obstante, quòd attrahat secundum proportionem naturæ vacuæ à dicto loco plus quàm perdiderit, prout apparet in convalescentibus post infirmitates magnas, natura quorum plus appetit,quàm digerere possit, & tamen locus ille propriè secundum veritatem nunquam moratur vacuus omnibus entitatibus naturæ. Sed solummodo à sua materia magis simplici, quæ ibi participat secundum scientiam nostram sensibilitatis inter simplex & simplicissimum; quæ sunt extremitates magis simplices, sicut est aer; in quo spiramus duarum extremitatum suarum respectu, videlicet elementi aquę simplicis & aeris puri simplicissimi; qui per clericos æther vocatur, quia propriè & post ignem existit, & si hoc erat verum, nullum elementum veram sphæram haberet animationis & stationis; & maximè ille aer,qui vocatur æther,qui destrui non potest ab igne, neque per eius calorem corrumpi, qui semper sibi sit propinquus & jungens. Ideo declaratũ est,quòd nunquam vacuitas data est naturæ,quin sit de alto in bassis sphæris, quia ignis ibi locum habet,sicut natura suam est appetens perfectionem. Alio modo corrumperetur, & remaneret inanimatus locus naturæ, qui est sphæra circa unius elementi,vel alterius, & nihilominus sine virtute,& sine attractione, & per consequens remaneret à fine vacua; quod nõ fuit aut erit unquam requisitum per naturam, quòd remaneat absque suis potentiis, quare vastatã materia simpliciore, scilicet; aeris, quæ erat humorosa in hac sphæra, quæ sibi data est & propriè sibi debetur per mediũ põderositatis & levitatis, deinde omni tẽpore in omni loco remanet altera simplex, quã ignis destruere neque vastare potest. Sed quantum ad hanc materiam simplicissimam, cùm sit sufficiens, aut sufficienter occupativa, vel repletiva loci dictæ sphæræ secundum suam substantiam, ideò volens natura in dicto loco per suum instinctum & institutionem recuperare per restaurationem suæ deperditæ materiæ cum re simili vel ei pari,desiderans semper ad suam perfectionem attingere recuperat eam in attractiva virtute, cum appetitu magno ad se trahendo aliorum elementorum substantiam per ipsorum rarefactionem,quousque natura debitum suum recuperaverit; scilicet illud quod per ignis calorem perdiderat, & quantò plus locus evacuatur, tantò magis illorum elementorum natura attrahit per suum magnum appetitum, & habet majorem vim majoris attractionis,ut tibi diximus, sicut apparet in condensatione aeris & pluviarum. Et sicut videtur, quando natura vitalis in restauratione confortans,rectificat membrum vulneratum,quod est una de partibus substantiæ suæ veræ individualis,in qua portatur,& ista est ratio radicalis & posse naturæ; sine cujus intentione nihil facere potes, quia per istam elementa ascendunt & descendunt,ingrossantur & rarefiunt,componunt & associant, disligant, & subtiliant vi amoris.Et quantò ignis simplicior est cum actione magna in dicto loco naturæ,tantò fortioris deperditionis suæ materiæ est dictus locus continens, & per consequens attractionis fortioris. Fili,si hanc rem intelligis benè; scies qualiter omnes res mundi per naturam factæ sunt, & quomodo eas facere potes respectu naturæ,si aerem habere poteris qui per naturam causatur. Sed animatio quintæ essentiæ rationalis,nulla res est, quæ sciat facere,nisi Deus creat illud.Ideo certas res habemus, & alias scientias multas,ad plures artes & scientias, de quibus hæc est una, quæ est forma ad sciendum omnes alias, à subtiliori subiecto per naturam causatas:nam illud quod facit natura,destruere possumus,& postea reformare intus ponendo naturam, sine qua quævis cura fieri nequit per physicum. Et hoc tibi datum sit ad dividendum quatuor elementa,quod est maximum secretum,ad formandum instrumentum.Et sicut de albo composito fecisti, fac de rubeo, propter quæ figuram sequentem aspice,quæ docet, quomodo elementantur elementa, & qualiter unum elementum intrat in aliud circulariter per artificium naturale. Figura sequens ostendit, quomodo elementa per artificium constituunt unum elementum rotundum:ita quòd minima pars unius est in parte minima alterius,aliter non esset vera nec bona mixtio in terminatis corporibus, nec per consequens esset bonum ad aurum, vel argentum operandum.

Cap. XVIII.

De operatione secundi regiminis, quod est lavari. Et primò de aqua & aere, qui habet generare.

Fili,quando diviseris elementa lapidis seu lapidem per elementa quatuor,opus est ut ea purges per hoc secundum regimen.Sed primò sciendum est,substantiam quatuor elementorum & eam cognoscere, unde tibi dicimus quòd terra & ignis similes sunt in substantia lapidea,& ideo necessaria est præparatio ignis calcinativi.Et alia duo,scilicet,aqua & aer,sunt in substantia aquosa, & natura aquatica.Et idcirco, opus est,quòd scias præparationẽ ordinatam,ad exigentiam suæ naturæ, quia aer & aqua indigent præparatione,quæ fit per septenas distillationes,aut plures,quousque omni adustione vacuentur, quæ venit ex parte menstrualis,& tunc quilibet ipsorum plenus vera tinctura,manebit sine crematura vel adustione. Fili,aquam & aerem distillabis ad partem quemlibet in sua

in sua rectificatione, & vase per se, & fæces aquæ pones cum terra, quas in qualibet distillatione facies. Et post sextam distillationem pones unam guttam vel duas super calidam laminam argenti fini & puri, quæ si nigrescat, non est omni adustione sua vacua. Pone igitur ad septimam distillationem & plus quóusque argentum dimittat absque corruptione nigra, & tunc habebis aquam vitæ, cum qua terram ablues, & Mercurium philosophicum, confortativum & medium, quod facit matrimonium tincturarum. Et sicut fecisti de aqua lunæ, facias de aqua solis, & sicut audivisti de aqua, sic etiam intellige de aere, & illud, quod remanebit post aeris distillationem, erit ignis tinctura totus plenus, & aurum & anima, & unguentum philosophorum, sine quo dictum magisterium compleri non potest. Et intellige fili, quare dicimus, quòd ignis distillatur cum aere, & non cum aqua. Fili aqua non habet aeris officium facere, sed tantummodo lavare & non tingere. Nam si tingeret, ignis absque humore maneret. Quia aqua fugit ignem nec faceret tincturam fusibilem defectu humiditatis, ideo tibi dicimus, quòd distilles ignem per aerem, quia in qualitate discordant, & aqua fugit ignem, quia induta est qualitate igni contraria. Per hoc autem discordant. Sed aer, quia est aqua magna digestione extincta, est oleum, & etiam tinctura fortis & magnę mixtionis. Et ignis est sua tinctura, & corpus fortiter digestū. Et spiritus est aer, qui ignem intra se portat. Considera fili ad ea, quæ tibi diximus & dicemus, scilicet, quòd velis operari lapidem humidum, qui est substantia limosa ad aquam & terram tantum, quia de illis duobus procreabitur purum sulfur, & sulfur siccum cum velis operari ad ignem & aerem, cum ista sint tinctura & perfectio totius magisterii. Fili si misceas ignem lapidis cum Mercurio, statim sine separatione rubeus efficitur. Et ideo quando voles facere permanentem tincturam, sulfur tuum in igne lapidis rubifica, & omni tempore se amabunt.

CAP. XIX.

De Ablutione Ignis & Terræ.

FIli quando ignem voles abluere, primò separabis aerem, in quo quiescit per distillationem, & omnes fæces, quæ coloris sunt, inter nigrum & rubeum insimul pones, in quibus pones suum pondus de aqua prima, & postea totum distillabis, quousque non remaneat nisi ignis siccus, & hoc septem vicibus reiterabis, & invenies ignem tuum rubeum in pulvere subtili. Fili sic de terra facies quousque vacua sit ab omni humiditate, & humiditas, quam separasti à terra, est oleum album, multum pretiosum incerando, & quia naturæ corporis magis participat, tantò ab eo difficilius separatur, & per consequens tenetur pro re pretiosiori pro complendo omne elixir. Et quando videbis terram inter ponderosum & leve in modum pulveris esse, pone de ipsa modicum super calidam laminam cupri, & vide si de ipsa aliquid evaporet, si aliquid evaporet, reverte ad regimen calcinationis, quòd si non, ostendit quòd privata est & mundata ab omnibus spiritibus suis, qui eam tenebant invitam. Custodi ipsam multum charè: nam ipsa est magnesia, quæ dabit tibi illud, quod petis post suam resurrectionem, & quando, sicut prædiximus, quatuor elementa purgaveris, custodi ea benè, quodlibet ad partem in suo vase vitreo benè obturato cum cera, & maximè & specialiter oleum: nam aer subintrans statim corrumperet & consumeret propter convicinitatem naturę, quæ in ipso est, quod quidem aereum est ac multum volatile, & tibi sufficiat quod diximus de benè lavando omnia quatuor elementa.

CAP. XX.

De tertia Operatione, quæ est Creare Lapidem de suprà dicta substantia præparata, de quatuor elementis.

FIli nostri lapidis operatio tertia est, quòd tu reducas aerem, qui est significatus per M. post suam rectificationem cum O. qui reducitur cum L. quia ipsi duo sunt duo elementa sicca naturæ fixæ. Adde ergo O. de composito rubeo cum L. quæ est de composito albo, ut mixtio, quæ per confortationem fit, sit utilior præparatio de O. & L. sic ut recipiant & recuperent majorem humiditatem per attractionem, quam in sua calcinatione perdiderunt, per quam privatum est ab omni humiditate. Et ideo quando siccum est, & omni humiditate sua vacuum, specialiter libentissimè suum humidum aquaticum epotat. Et si tu nos intelligis, intelliges id quod diximus in nostra theorica in capitulo sexagesimo tertio, quod incipit, Intentio naturæ fili: & super illo, quod diximus de perfecta præparatione, quæ succedit purificationem elementorum suprà dictorum. Fili hæc præparatio valet omne aurum: nam per eam lapides fini fiunt & pretiosi ac omnes perlæ & margaritę. Ergo fili ad consequendum dictam hanc præparationem, accipias M. ad consequendum naturam, & suum affectum & illud divides in duas partes ad pondus de O. & L. quoniam medietas de M. ad plus est necessarium ut custodias, & quod alia pars sit æqualis ad pondus de O. & M. divisum in duas partes, & quamlibet partem pones cum O. & cum L. totum insimul mixtum infra vas simile aliis. Sed illud appellamus isto regimine hymen. Postea obturabis vas tuum de suo cooperculo vitreo cum cera, & pones in fimo, & ibi facies enutriri in pascendo cum modica aqua primò, & postea cum majori, sicut natura te docet in parvorum puerorum educatione. Et non sis lentus, neque piger de imbibendo terram de quindecim in quindecim diebus, secundum quod videbis, quod comedet & convertet, nec te tædeat hoc opus multis reiterare vicibus, & quando reperies quòd erit congelatum & conversum, & siccum, pone in sicco igne per diem unum naturalem, Postea da ei plus M. & fac totum ut tibi diximus: nam in isto opere non potes errare dum tamen patientiam habueris in longo, & tædioso nutrimento. Fili videbis ibi tot, & tantos colores, de quibus non cures, quousque materia ducatur & terminetur in pulveres albos finos, vel in terram albæ foliatæ in colore margaritarum translucentium. Et si videris in forma pulverum alborum subtilissimorum, scias quòd est majoris fortitudinis, & majoris virtutis mineralis sulfurei ad congelandum Mercurium, & transmutandum omnia metallica corpora post suam elixationem. Fili non volumus hic tibi longum facere sermonem, ne tuus impediatur intellectus per verba. Nam nostra theorica tibi satis potest sufficere, quam benè convertere potes in practicam veram per hanc, quam tibi damus Hęc est res quæsita terra foliata congelabilis, noster arsenicus, sulfur nostrum, quod completum est ad album pro faciendo medicinam ad argentum, sicut tibi dicemus, cùm jam sit sulfur completum album non urens, per quod medicina fieri debet.

CAP. XXI.

De Compositione Sulfuris rubei.

Fili sulfur album accipies, & illud imbibes per imbibitam rorationem de aqua rubea post dissolutionem ejus in dicta aqua. Et quando aqua in illo fuerit congelata ad medium sui ponderis totum album erit, tunc ignem carbonum fortifica: nam aliud facere non est opus, quousque videas rubeum sicut scharletum, post fortifica ignem cum flamma, quousque sublimetur. Fili, scito, quod sublimabitur, erit sulfur album, nobile multum, & illud, quod remanebit in fundo vasis fixum, erit sulfur rubeum fixum, sicut sanguis, rubeum, multum clarum & pretiosissimum, & tibi hic sit ostensum, quòd illud, quod erat album, versum est in rubeum manifestum per ignitionem & ignibilitatem aquæ, quæ ibi posita est per substantiam sulfuris albi essentialiter. Et de hoc sit tibi speculum substantia plumbi, & pro tanto tibi sufficiat traditio compositionis sulfuris albi & rubei, à quo per artificium quartæ operationis beneficio elixir factum est ad complendum & transmutandum omnia corpora metallica imperfecta, & diminuta in verum aurum, & in verum argentum.

CAP. XXII.

De quarta Operatione, per quam fit Compositio elixiris. Et primò de compositione lapidis, qui est primum sulfur.

Fili, quando velis facere medicinam, considera primò cui perfectioni præparationis ducere proponis, & supra quale corpus vis projectionem facere: nam de illo corpore, supra quod vis facere projectionem medicinæ, debes in ea ponere, sed si ad ultimam præparationem intendis ducere philosophicè, quale corpus imponas non est curandum, nisi solummodo argentum vivum, quod est medium & mediator omnium, & si non intendis, nisi ad quandam subtiliationis simplicitate frondem medicinam ducere, debes corpus, supra quod projectionem facere velis, subtiliare: supponamus ergo, quòd sit supra stannum, tunc sic tuum elixir compones, recipe duas partes cum dimidio argenti fini subtilissimè limati, & de illo fac amalgama cum quinque partibus argenti vivi communis simul jungendo, & ducatur ac formetur ad modum butyri, quòd partes argenti dicti sentiri non possint. Deinde cape mediam partem Jovis, & illum funde tribus vicibus, & projice in aceto distillato, & amalgama, & ciba de una parte argenti vivi insimul molendo, quousque fiant unum corpus. Postea illa duo amalgamata lava, quodlibet ad partem, cum sale communi præparato, & in aceto distillato, dissoluto, quousque acetum exeat clarum, purum & mundum, inde amalgamata duo junge, & iterum simul ablue cum sale & aceto distillato, molendo, & miscendo, & lavando, quousque acetum, ut supra clarum remaneat. Postea lava totum in aqua dulci, ut totum sal exeat, & desicca aquam ad solem, vel ad ignem lentum. Fili magisterium nostrum in duas partes est divisum, scilicet, in creando lapidem, & componendo medicinam. In prima parte argentum vivum ponimus, tale, ut diximus in tota nostra theorica, & in principio nostri magisterii in practica positum. In secunda parte debet addi sulfur cum materia metalli. Fili sulfur est suus ignis, qui materiam digerit metalli, & argentum vivum, quod ibi nominatur loco medii, & stat inter sulfur & corpus. Et hoc tibi dicimus, ut in verbo rusticano non intelligas, neque communi, sed in verbo philosophicali nos tibi dicimus, quòd alia sunt media cum extremis differentialibus, quia alio modo non possemus dicere, quando materiæ sunt transmutatæ philosophicè. Et ideò, quando philosophicè dicimus, debes intelligere de materiis jam transmutatis per virtutem, opúsque philosophiæ. Et quando rusticaliter dicimus, intelligere debes de materiis, quas natura communis omnibus gentibus creavit, accipiendo ab illa similitudinem. Ideo in verbo philosophico tibi dicimus, quod alia media sunt, sine quibus tincturæ fermentorum addi, nec misceri possunt cum tincturis unguenti rubei. Et ideo nobis opus est, ut transeamus ex eodem medio ad medium, donec simus in extremis, quæ petimus. Fili cibamentum, quod nos tibi dedimus, philosophicè loquendo, est unum de mediis inter aquam & spiritum, scilicet, quando in pulverem versum est per alterationem. Et sulfur & aer sunt extremitates: sed absque philosophiæ voluntate tibi dicere potemus, cum ibi sit alteratio, quòd argentum vivum vulgariter intellectum, ratione suæ similitudinis, est medium perfectivum, multiplicativum, & completivum elixiris, quia effectivum est omnis fusionis metallicæ, & totius ingressionis, ratione sui ponderis, de quo suprà loquebamur ad voluntatem nostræ philosophiæ in sua prima extremitate, quòd eum elevavit de necessitate, & alteravit in sua speciali differentia. Secunda extremitas absque voluntate philosophiæ dicimus, quòd sunt metalla ad componendum elixir. Et alia media & extremitates, philosophice loquendo, sunt materiæ post earum purificationem mundam, ideo, quia inter sulfur & argentum vivum est pulvis factus ex corpore, & argento vivo, & inter dictum pulverem, in quo est sulfur & finis magisterii, sunt ideo argenta viva, quæ sunt causa continuationis partium dicti pulveris in finam medicinam, & inter aquam, est calx, & aer. Fili totum initium & finis hujus operis, fit tantummodo per unam solam operationem, quam vocamus propriè reductionem. Fili intellige benè potestatem naturæ, quæ totum debet mutare. Sulfur nostrum est terra subtilis, vel aqua sicca, in ventre cujus ignis naturæ fortiter multiplicatus est, causa suæ siccitatis est terminatio humiditatis calorosæ, quam accepit à compressione ignis, qui est in suis visceribus & ventre. Fili argentum vivum est liquor inundans & fluens, præservans ignē à combustione & arsura, & aer est materia sulfuris, in qua compromittitur & comprimitur ignis per ingenium magisterii respectu naturæ, quousque terminetur in terram siccam & subtilem, quæ est sulfur, & sicut aer, qui est materia ignis induit ejus formam in eo: ita argentum vivum est materia sulfuris, & convertitur in ipsum ratione proprietatis suæ naturæ. Quare fili non mireris, quando res videbis mutari coram oculis tuis per potentiam sulfuris, quia multum calidum est & siccum, & calorosum. Ideo necessarium est, quòd proprietatem ignis habeat, videlicet aperiendi partes totius corporis, & argenti vivi, & penetrandi ac terminandi, quia per calorem, quem habet in se, naturaliter aperit poros clausos & seratos. Et cum ignis sit substantialiter colligatus & collectus in substantia subtili, cum tota illa etiam vaporaliter intrat infra totum corpus, cum ejus substantia, per quam ligatus est & collectus, sit multum sicca, terminat & congelat humiditatem, in quam intravit, secundum

dum sui caloris informationem, qui est instrumentum informativum & digestivum naturæ. Et sic fili dictum sulfur nostrum habet virtutem sigillandi & formandi simile sibi, & omne quod petitur, & non retin ndi in se. Et ideo dicimus, quòd est pater & semen masculi, per ignorantiam, cujus multi deciderunt Alchymistæ fatui & non experti, credentes sine igne naturæ fixare amalgamata, non custodientes rectum, neque rectitudinem rei propriæ, quæ deberet eos deducere & adducere ad perfectionem verè digestionis. Quia argentum vivum minerale res est multum crudæ, & grossæ substantiæ. Quare opus est, quòd fortis virtus sibi administretur, quæ juvet eum duci ad perfectionem, & de hoc largè fuimus loquuti in libello intentionis Alchymistarum. Idcirco fili in nomine illius Domini nostri, qui pro peccatoribus passus est mortem crudelem, incipe nostras alterationes philosophicas facere per hunc modum, faciendo primò signum sanctæ crucis, ne diabolus tibi noceat, & intellige quando dicimus argentum vivum vulgare, hoc dicimus ad similitudinem illius, quod ei assimilatur per artem vivificatum: quia metallorum corpora differentiam recipiunt per illum modum, per quem argentum vivum differt à suis similibus. Et quando similes dicimus, hoc est ad differentiam purorum, & impurorum metallorum, & hoc tibi fili datum sit pro regula gravi & profunda in tuo adjutorio ad componēdum regalem medicinam in hunc modum. Accipias unum vas vitreum cum longo collo, unius palmi, & fundo rotundo, & ore stricto, adeo, quòd non possit intrare, nisi tuus digitus medius large, & ad modum colli ampullæ factum, & habeat cooperculum, quod subintret, & benè jungatur. Post recipe amalgama, & in sex partibus illius pone partem unam lapidis nostri in fundo dicti nostri vasis. Pòst artificiosè pone tuum amalgama infra, sine violentia ad longum vasis, & quòd cooperiat lapidem totum, modo tali, quòd lapis respirare non possit, quando sentiet calorem, nisi per medium amalgamatis: quia necessaria res est, quòd amalgama nostri lapidis vaporem accipiat, & in suo ventre retineat, & per illum alteretur. Postea colloca vas tuum suo cooperculo coopertum, in furnello, inter cineres compressos usque ad quantitatem materiæ, vel modicum minus, videlicet de spissitudine dorsi cultelli, vel minus, & hoc fac, ut videre possis alterari materiam, & pòst accende ignem, si vis, de pulvere carbonum, vel de ferraturis lignorum. Et sic dimitte, ut paulativè calefieri incipiat, vel si vis de carbonibus, qui faciant ignem sine fumo. Et quando sentiet calorem, tunc calor sulfuris movere incipiet, & quòd est in suo vapore inspirabit in substantiam argenti vivi & penetrabit, & congelabit amalgama. Primò in forma argenti fini, demitte adhuc ignem continuari, quia metallica species tibi ostendet, quòd totum sulfur non est adhuc in vapore elevatum, dum adhuc omnes suos affectus non præstitit, neque virtutes, nec adhuc intraverunt ventrem dicti amalgamatis, quoniam non debes intentionis esse, quòd habeas creare unam petiam metalli per dictum sulfur, in quo metallo modica est virtus, sed creare medicinam, in cujus substantia sunt congregatæ plures & multæ virtutes, per quas, & in quibus facies postea talia, quæ ad miraculum sunt reputata, per omnem personam magnam & divitem, nisi sit philosophus, qui suas agnoscat potentias atque virtutes, per quas operatur, & quas tibi dicemus, dum eas teneas secretè. Fili effectus sulfuris quem debet tradere & præstare dicto amalgamati, est, quòd ratione potestatis proprietatis suæ, convertit eum in finissimos pulveres: permitte igitur eum continuare in tuo igne: quia aliter non habes facere, quousque videbis dictum amalgama in pulverem in sua superficie conversum. Et hoc totum fit in quatuor, vel sex horis, vel modicum plus, aut minus, secundum quòd ignis benè & discretè continuatus est, respectu proprietatis materiæ: sed statim, cum videris signum dicti pulveris, amove à furnello ignem, & refrigescere permitte, ut virtus ignis nostri non debilitetur. Fili si modicum hujus sulfuris, projiciatur per talem infusionem, ut tibi suprà diximus, supra multum corporis, tali modo, quòd habeat potentiam super illud, statim illud reducet in pulverem multum subtilem, color cujus erit talis, sicut color còrporis, in quo spiritus totus infusus est virtute divina. Ideo fili habeas intellectum bonum multiplicandi dictam, materiam virtute sulfuris primi, antequam facias medicinam.

CAP. XXIII.

De Multiplicatione nostri secundi Sulfuris, & proprietatibus ejus.

Fili non debes potentias omnium tuorum sulfurum ignorare, potentiæ quorum duobus reperiuntur modis, secundum numerum graduum suarum virtutum, scilicet per signa & experientias, quæ rectificant claro lumine rationem sensus. Fili virtutes punctualiter, & gradualiter sunt colligatæ & congregatæ per augmentationem, & confortationem in substantia sulfuris nostri Ergo tibi dicimus, quòd quantò plures habet gradus punctuales, tantò habet majorem potentiam sua substantia alterandi omnia pondera binalia, & duplicia, quodlibet de decem numeris: & hoc agit propter dictæ virtutis proprietatem, quæ est in ejus forma per quam materia specificata est in substantia sulfuris, & si plus ponas, majorem virtutem accipiet substantia succedens, propter pluralitatem virtutum captarum & collectarum in præcedenti substantia: exemplum ponamus, quòd primum sulfur in se habeat, nisi quinquaginta gradus punctuales in numero virtutum, propter quam rationem vis experimentalis nos docuit, quòd sulfur, quod non habet nisi unum gradum virtutis, reservato pondere simplicis substantiæ alterat duo pondera, integra, quæ possunt partiri, vel dividi in 20. numeros, qui sunt dicti & nominati simplicia pondera. Nos numeramus pondera simplicia 1. 2. 3. 4. 5. & 6. 7. 8. 9. vocamus numeros compositos simplices, & 10. vocamus numerum integrum, quia recipit relationem de uno, & ideo gradualis virtus nostri sulfuris correspondet 10. & sic de aliis. Et ideo intellige, quòd per differentiam ponderum materiarum convertibilium, & per intentionem & remissionem virtutis sulfuris, virtus specificat dictam materiam in diversam formam, sicut declaratum extitit in tractatu graduum magnæ medicinæ. Igitur fili, postquam una virtus integra punctualiter congelat 10. argenti vivi in metallum perfectum per projectionem unius ponderis supra 10. substantialiter, consequenter unum pondus 50. virtutum, congelat 500. argenti vivi proporcionaliter in metallum perfectum, quia nullo tempore virtus minoritatem accipit propter diminutionem sui actus, quin operetur secundum proportionem gradus suæ actionis, prout gradus piperis calidi in

quarto gradu, sensibiliter operatur in natura humana: ac etiam pars ejus propter virtutem, quæ uniformiter fiat in toto, & in tota substantia piperis, & ideo pars gradus similiter est in eodem gradu. Quia tantum, quantum substantia & virtus potest continuare, tanto monstrat effectum proprium suæ operationis, quæ dependet à sua gradualitate. Et nisi pondus unius aut alterius projiciatur supra minus sui ponderis proportionalis, tunc faciet in illo metallo majorem combustionem sive ignitionem, & in tanto ultra, quanto igneitas & virtus suæ potentiæ extrahitur digerendo, & ultrà ardendo & comburendo. Et in quanto erit ultra proportionem ponderis convertibilis, in tanto magis ac melius consequetur effectum alterationis perfectæ, si pondus convertentis non ei augmentetur proportionaliter tantum, sicut convertibile est in substantia augmentatum ultra proportionem recti ponderis. Fili, per hanc intentionem si nos benè intelligis, potes habere verum pondus virtutum nostri lapidis, quousque tibi potentiam ostendat simplicis ignitionis non urentis, & est terminus & mensura, hoc est, quando congelat argentum vivum in metallum perfectum, & eum in speciem specificam auri vel argenti dimittit. Et quando dimittit eam in speciali forma sulfuris, id est, pulveris subtilis, tunc ostendit, quòd magnæ ignitionis est, nec propter hoc eum minus appretiari debes, sed fortius honorare, cum ferri possit ad simplicis ignitionis terminum, per discretionem operatoris sapientis in doctrina, quam superius ars confert in substantia multiplicativa. Ideo multę virtutes collectæ in uno parvo subjecto, se extendunt & ampliantur in multam & magnam materiam terminantem eam, & portantem ad aliquem gradum perfectionis, secundum actionem potentiæ perfectivæ, ac exhibitionem ponderum administratorum. Postea fili ad melius intelligendum partem illorum, quæ diximus per experientiam visibilem accipe lapidis partem unam & ei decem partes argenti vivi, administra amalgamati, vel simplicis, & vide quomodo terminabitur post ipsius transmutationem, si enim in forma specifica dimittet argenti, potes judicare, quam virtutem habet. Et si perfecte argentum vivum non congelat, minoris virtutis est [illegible] requirit, quòd pondus convertibilis debet diminui cum pondere convertentis augmentando: quod si dimittat argentum vivum in forma terræ albæ in una massa, virtus ejus significativa dat tibi [illegible], quod fortioris actionis est, quam erat in principio, & ideo majoris valoris: nam quantò plus tenet ultra specificationem formæ metalli perfecti, tantò magis potest contra aliud argentum vivum, propter potentiam virtutis lapidis in ea diffusam. Et si in formam pulveris dimittat, tunc signum ostendit, quod nobilis & fortis virtutis potentia munitus est. Accipe igitur unum pondus illius pulveris, & appropinqua illud decem ponderibus argenti vivi sicut suprà diximus. Et si transmutet in similes pulveres, debet judicari virtutis excellentis. Continua igitur fili hanc operationem, quousque venias ad illum gradum, quòd ultimò mutat non solum argentum vivum in pulverem, aut metallum perfectum, sed solummodo in terram albam in modum massæ frangibilis. Fili hoc est argentum vivum, quod mutatum est in formam perfecti metalli, & habet virtutem simplicis ignitionis ad æqualitatem sui numeri integri, sed quando hæc virtus respectu dicti numeri in compositione medicinæ nostræ non sufficit, cum proportionabiliter se non extendit, nisi ad terminationem dicti argenti vivi ad formam metalli, & non ad terminationem suorum elementorum, quæ in medicinam debent terminari, nisi hoc per aliud pondus fieret, & per ingenium subtile in decoctione longa. Ideo ponere non debes ad finem, quòd non erres, nisi sis multum efficax in scientia & arte, nec adhuc in forma pulveris, quia ignitionis nimiæ foret, & cremaret ac arderet elementa simplicia. Et quando simplicia dicimus, hoc est ad differentiam substantiæ fermentabilis, quam in elixiri ponimus, nec poterimus tibi ejus temperamentum ostendere: sed illud, quod in formam terræ mutatur totum in massam frangibilem, illud est contemperativum medium simplicis ignitionis artificialis, ad creandum medicinam immediatè, & conservativum omnium suorum elementorum. Contempera igitur sulfur tuum, quousque venerit ad passum terræ, quam massam frangibilem appellamus. Fili, de quantis numeris integris successivè convertet, tot virtutes integras habebit. Quando igitur de virtutibus suis volueris experiri, noli de toto lapide facere experientiam, sed de parte minori, qua poteris, & aliam ad partem pone, quousque videris, & sciveris quot virtutes, & quantas potentias tenebit. Et quando scies virtutum suarum potentias, adde ei, & da cibum secundum proportionem suæ fortitudinis. Et quia ejus virtus est decem ponderum, proportionabiliter ei addere debes & administrare argenti vivi 100. pondera, & si 15. adde 150. & si 100. est supra 1000. Nunc igitur pone in actu reali, postquam scivisti, quantas virtutes integras tenet lapis in minori parte. Quando dicimus minorem, hoc est, propter mediam rationem loquendi, & sic intelligere debes, si multiplicare velis lapidem materialiter, etsi certitudinaliter scias quòd in se teneat vim 50. integrarum virtutum, tu capies totum lapidem, & pone in 450. pondera argenti vivi amalgamati, vel non amalgamati. Quia de quolibet denario subtrahatur pars decima, & hanc subtractionem facimus, ut materia non terminetur in metallum perfectum. Et tunc ipsius ignitio esset hebetata & minorata. Ideo de quanto illud minus ascendit de substantia argenti vivi, de tanto plus est superans in actione virtus diffusa, quæ est in sua substantia. Et hanc magis facimus secundum temperamenti rationem. De isto igitur fili medicinam creabis, sicut dicemus: sed primitus dicimus tibi multiplicationem virtutis dicti sulfuris. Fili, nos vocamus sulfur, totam substantiam suprà dictam in terram conversam per primam nostri lapidis virtutem. Hanc igitur accipies, Et de illo capies unam partem, secundum proportionem ponderis materialium quæ ponere vis in elixiri. Nam opus est tibi, quòd de ipsa sit quarta pars, & totum residuum sulfuris pone in ampullam cum longo collo, & illam in calore serva. Si velis, quod virtus de pluri multiplicetur de mense in mensem, da ei de argento vivo 50. partem ipsius in ampulla, quam firmiter claude: nam aliud non est tibi opus facere. Sic habebis in re tua, & domo duplices mineras pro regnando in Dei servitio, sed scias tenere secretum. Fili tibi dicere non possemus hujus rei potentiam, quia innumerabiles sunt, si tibi scimus terminum dicere, fines hujus mundi, cùm ejus potentia, aut multiplicatio sit infinita, quia infinita ejus erit duratio. Nos dicimus infinita, non simpliciter, sed ad differentiam vitæ hominis, & durationem hujus mundi.

CAP.

CAP. XXIV.

De Fixatione, vel de Confectione Medicinæ.

Fili, tibi præcipimus, quòd capias duas partes cum dimidia argenti fini, fac inde, ut tibi diximus amalgama in capitulo præcedenti de multiplicatione lapidis. Postea adde ei partem unam dicti sulfuris ultimatè congelati, & postea misce totum simul in vitreo mortario molendo, donec totum fiat unum corpus. Postea elixir tuum humecta cum una parte aquæ suæ, & nutri totum in calore febrili, sicut in creatione nostri lapidis fecisti, hanc continuando decoctionem quousq; aqua super eum sit congelata per viam sublimationis, post paulativè ignem tuum fortifica, quousque ad ultimum per expeditionem ignis, omne quod est volatile sublimetur. Scias tunc, quòd corpus efficitur & vertitur in volatile per potestatem volatilis, quod detulit rem fixam. Postea quando vas erit frigidum, accipe illud, quod est sublimatum, & cum una alia parte aquæ suæ iterum supra fæces repone, molendo, & imbibendo, & assando, secundum quòd natura vult, coque & sublima. Et sic amodo continua dictum regimen vigorando ignem, quousque duæ partes aquæ fixæ sint cum terra: & quòd de illa nihil possit sublimari. Fili omnium istarum fixationum regimen fit in tali vase, quale est illud, in quo reductiones fiunt, nec est differentia inter fixionem & reductionem, quantum ad regimen faciendi, nisi quantum ad intentionem fixandi, & non tantummodo indurandi. Et ideo debes ignem tuum multiplicare in fixione, ut humidum fixetur in igne per ignem, & semper reverti debes illud, quod sublimbitur supra rem fixam manentem, quousque totum fixum sit, quia sulfur antè dictum, cum sit fixum & coagulatum per suam proprietatem, & à se congelatum, naturaliter coagulat suum Mercurium, & hoc est per frequentem sublimationem supra rem fixam reiteratam, & hoc facimus, ut dicti sulfuris partes sint in dicto argento vivo benè continuatæ, quod est de suo proprio naturali humido. Fili, si scias benè ab extra disponere naturam, erit tibi & & ipsi sufficiens eundi ad perfectionem totius rei, de qua indiget. Quia ipsa, cùm sit multum sagax per suum instinctum est multum sollicita pro appetitu naturali ad incerationem sui corporis, cujus sollicitudinis non habet finem. Et ideo tibi sit declaratus naturæ motus, quod est instrumentum per quod omnia facit. Fili si ab extra scis naturam benè disponere, ipsa sufficienter ab intra operabitur, usque ad ultimū suæ perfectionis passum. Quoniam sui motus, per quos intrabit & ponet, ac junget siccum cum humido, & continuabit humidum cum sicco, ita fortiter ei adhærendo tali ordine actum magna unitate, quòd melior ac certior homo mundi non posset, aut sciret considerare, quàm magna est perfectio naturæ, ratione & causa motuum adhærentium, quæ sunt propinquiora instrumenta suis operibus. Quare fili tibi sit intellectualiter revelatum, quod ratione complendi omnes motus ante dictos, tarditas præparationi debet esse in nostro magisterio, ut natura transire non possit motus suos per lineam transversam quæ movetur ab impedimento contrario, sicut est nimis citò complere, videlicet antequam naturæ motus per successionem ordinis naturalis sit continuatus intentione rationis perfectivæ. Ideo fili recapitulamus, quòd natura certum habeat tempus ingrossandi, & impraegnandi, & certum habet tempus pariendi, certum nutriendi, & certum operandi. Ergo fili, quando terram impraegnaveris, expecta partum, & quando peperit, nutri eam ut infantem, quousque pati possit totum ignitionis ignem. Et tunc de illo facere poteris multum nobilem projectionem, propter quod ad in plenum, ut suprà dictum est. Et Morienus dicit: Creatio hominis sit tibi speculum.

CAP. XXV.

De Fixione Aeris.

Si vis fili scire finem, qui est nostri magisterii perfectio paternali doctrina traditum, hoc est, quod reverti facias dictam materiam non fusibilem ad perfectam liquefactionem, opus tuum assimilans modo naturæ per reiterationem, ac mollificationem, & quod partes discontinuatæ, sint continuatæ per talem humiditatem, quæ supra omnes humiditates alias habeat morari, ad calorem cujuslibet ignis sine exhalatione aut terminatione ipsius, ut assimileris fili in hoc passu operi naturæ, inquantum est possibile tibi dicimus, quòd ipsa in radice incerationis non cessat suum incerare corpus cum humiditate fusibilium, scilicet sulfuris, & argenti vivi: quia nullum aliud corpus magis conveniens natura reperit, quàm in sulfure. Sed benè credas, quòd totum procedat ab argento vivo, & ista humiditas non terminativa, neque consumptiva, sed potius perfectiva radicalis: multùm subtilis, in qua naturalis calor omnium fusibilium, aut liquabilium, convalescit, quamobrem natura ratione ejus instinctus desiderat multum stare in esse, & in specie per longum tempus in suo esse perpetuali individuali. Ipsa ratione suæ perfectionis ordinavit, & stabilivit in nutrimento caloris naturalis tale humidum, sicut dictum est suprà, & infra illud posita est. Ideo fili naturæ sagaci assimilando debes præparare per exuberationis viam illam, seu similem humiditatem. Nam sicut vides, quòd natura susceptiva in creatione hominis formaverit partes menstruales, non solùm nutrimenti sufficientis ad restaurandum rem deperditam, sed ratione deportandi, ac ponendi ipsum ad majus crementum in tempore suo. Ideo natura dictas partes spongiosas formavit, ut magis de humiditate nutritiva recipiant, & nutrimento, quàm deperditio ipsius ascendat. Et ideo re perdita restaurata remanebit adhuc illis partibus spongiosis magna & notabilis quantitas nutrimēti, quam quidem capit fœtus à substantia indigesta per umbilicū, quamvis nobilior sit sine comparatione illa, quę superius ascendit ad mamillas propter necessitatem finis, quòd nutriat infantem post puerperium, quousq; valeat comedere panem. Ideo quia omnis res vitalis re multum temperata indiget: quare natura limitata, omni tempore in suis operibus est hoc facere ingeniata, & sicut in membrorum humanorum formatione prima sufficit quantitas parva seminalis principii: simili modo parva sulfuris quantitas sufficiens est ad creandum medicinam, sicut per dicta nostra pręcedentia manifestum extitit. Sed ad crescendum, & augmentandum illum, & benè perfectè nutrire opus est tibi, quòd exuberare scias dictam humiditatem nutritivam, assimilando naturę ratione nutrimenti, quia hoc sciendo est magisterium & perfectio totius alti secreti hujus artis & nobilissimæ scientiæ, & facies sicut tibi dicemus post elixiris incerationem. Ergo fili, quando aqua erit cum terra fixata, imbibe eam cum rorida imbibitione cum una parte sui aeris; & pòst pone ad mollificandum

dum in fimo, ubi fit pepanticus & parvus calor. Ideò, quod cum dictis terra & aqua miscebitur per motum, quem in sua contritione facit natura, pòst pone ad sublimandum paulativè ignem augmentando, quousque illud, quod volatile erit, sit sublimatum, & humidum cum sicco misceatur. Post hoc pone volatile supra fixum cum altera parte aeris per modum roridæ imbibitionis in principio lentum ignem, & postea fortiorem faciendo. Et sic reitera, quia nihil aliud opus est tibi facere, quousque per reiterationem continuam sublimationis, & motu continuo tota res fixetur in una parte cum dimidia aeris. Et tunc per diem naturalem fortem continuabis ignem, & per secundum diem naturalem fortiorem, & per tertium fortissimum, sicut est ignis ad fundendum cuprum, & sic aqua & natura mediante, aer fixatur in terra, quia natura terræ alleviatur & sublevatur à natura aquæ & aeris, & natura terræ continet in se aeris naturam, & aquæ similiter & hanc ipsa retinet. Quia vult perfici à natura calida aerea, quæ docet naturas aquæ & terræ debellare contra ignem per sui concordantiã amoris. Nam in amorem converterunt, & fugientem in pigrum, quando aer obviam prosequitur fugientem, & avis non plumata volucrem plumatam retinet, quòd non possit evolare. Fili pone spiritum tuum, ad intelligendum quæ dicimus: noli potare, nisi comedas, nec comedas, nisi bibas. Hoc tibi dicimus ratione imbibitionis uniformis, quam habes facere de humido cum sicco vicibus successivis, ad dictæ creationis instantiam exemplo naturæ ad juvandum calorem naturalem corporis transacti à latitudine temperamenti sive à distemperamento, sicut homo senex, propter sui temperamenti habilitatem, hoc modo non debet uti, videlicet, quòd non bibat nisi comedat, & è converso: nam partes siccæ habent fluere in humido & continuari in illo, & simplificari ad naturalem calorem conformandum. Et ideo in fixione aquam miscemus in terram paulativè, & sic convertitur, & cum illa ligatur & fixatur potentia naturæ. Et deinde fixatur aer super illam, quousque per victum victus vincentem vicerit; quia quando aqua est mortua, tunc aer fixatur, & non antè. Nam aer ignem nutrit, sicut aqua terram, & ignis à limositate aeris vivit, & aer a limositate aquæ, & aqua à limositate terræ. Fixa ergò fili primò aquam in terram, ut aer ea fixari possit, quia natura sic vult potens, & si aquam interfecisti, omnia alia sunt mortua & occisa, aqua tamen sine terra non fixatur, & ideo dicit Philosophus hos versus.

Consurgit nullus unquam sine corpore fructus,
In quo dum moritur semen fructum dare fertur,
Sic cibus in stomacho fomentum suscipit intro.

CAP. XXVI.

De Inceratione quæ dat fusionem elixiri post perfectam fixionem.

QUando fixaveris aquam suprà terram, & aerem supra aquam successivè, sicut tibi diximus, tu accipies de medicina ℥ unam & illam pone in crucibulo terreo supra ignem levem, & statim, ut sentiet calorem projice super medicinam è gutta supra guttam, post guttam de oleo suo albo, scias, quòd oleum omnes ipsius penetrabit partes, & insensibiliter corporis profundius intrabit elixiris, & ponet se ibi, & reddet eum fusibilem ingredientem, & benè intrantem. Tunc recipe de ipso modicum, & tenta ipsius fusibilitatem supra cupri laminam ignitam, si resolvatur ut cera sine fumo incerata est medicina, si non & det fumum, repone ad incerandum supra ipsum de oleo suo eguttando guttam post guttam, quousque faciat signum supra dictum modo prædicto. Postea infrigidari permitte: quia elixir est completum, & impretiabile pretium, quod omne corpus diminutum & imperfectum convertit in infinitum, lunificum, verum & bonum. Projice igitur de ipso pondus unum supra 1000. argenti vivi vulgaris abluti cum sale & aceto, & convertetur in puram lunam meliorem, quàm de minera in omni probatione approbata. Et similiter supra quodlibet corporum imperfectorum si projiciatur, statim post humiditatem radicalem in argentũ verum transformabitur.

CAP. XXVII.

De Exuberatione Humidi nutrientis, vel nutritivi.

EXuberatio humidi nutritivi, & nutrientis fili non est aliud, nisi appropriare nutrimentale ad temperamentum proportionale qualitatibus nutriti, ut non sit nimis frigidum, aut calidum, aut nimis crudum, aut multum coctum. Quia si nimis frigidum, mortificaret convertentes virtutes. Et si nimis calidum, suffocaret & extingueret digestivam virtutem. Et ideo est opus, quòd omne generativum sulfuris, & argenti vivi habeat potestatem calefaciendi & humectandi, secundum rationem, & posse nutrimenti, vel per se, vel per accidens. Et quæ per se calefaciunt & humectant, sunt duæ res, de quibus una est, quasi principium efficiens scilicet, digestio perfecta talis, qualem facit natura, & illam in una hora facimus per retrogradationẽ multum cocti in crudum sufficiens, & per graduationem successivam multum crudi in coctum sufficiens. Alia est sicut medicinalis cibus, qui est habilis & aptus choleram generare calefaciendo, & desiccando, & per consequens congregandi phlegma, quod humectat refrigerando in infrigidando fixum non retinet. Et ideo dicitur aqua contra naturam. Sic ipsemet est aptus & habilis, nutrimentale ac nutriens humidum generare, quod est sicut lac, quod in sanguinem convertitur: nam tunc secundum exuberantiam humidi exuberati ipsum ratione suæ notæ mutationis calefacit & humectat argentum vivum, quod est sulfuris cibus, & hoc est in tanto, quod est spiritualis sanguinis generativum, quia de substantia sanguinis, qui est humidum exuberatum spiritus generatur in substantia corporis medicinalis. Et de illo nutrimentaliter vigoratur ipsa prædicta substantia. Quare fili recollige in te ipso per suprà dicta, quòd ad multiplicationem sulfuris & argentorum vivorum necessaria est ipsorum perfecta exuberatio, & digestio cum aptitudine majoris & largioris generationis spiritus sanguinei, sed argenta illa viva, quæ de ipsorum natura non sunt apta, nec habilia generare spiritus vivificativos absolutè, sicut sunt omnia genera menstruorum per accidens multiplicantia, & in aliis generantia & procurantia generare: sicut aqua vegetabilis Mercurii, quæ à natura sua habilis est & apta phlegma generare, tamen si concordat & gaudet in calore, & siccitate sua complexione, multiplicat spiritum vivificativum. Et ideo hæc aqua multiplicat sulfur, quando projecta est in ventribus masculorum cholericorum. Et quando in ventribus fœmellarum projecta est cholericarum argen-

tum

tum vivum multiplicatur multum temperatum, & fortiter exuberatum à calore & humido. Item medicinæ, quæ potentiam habent amovendi omne illud, quod prohibet spiritum nostrum, & ipsum procurant generare, sunt ignis & aër lapidis. Fili, speciale fermentum, si fuerit gradualiter sublimatum & digestum, tunc propinquius est metallo, quàm sit Lapis. Et ideo sic revertitur Lapis in naturam metalli, quando de puro sanguine fuerit totaliter imbibitus, & non antè. Quando igitur talem sanguinem habere velis ad imbibendum nostrum lapidem per roridam imbibitionem, pone supra corporis substantiam, à quo sanguinem extrahere volueris tantum de puro Mercurio, quod superet quinque vel sex digitos in vitreo vase longi & stricti colli, & fac subtus ignem paulativè, usquequo videris sanguinem supra Mercurium elevari. Et omne illud, quod per liquefactionem dissolutum fuerit ad partem pone, & adde alium Mercurium. Et hoc opus continua, quousque sanguinem suum habeas in liquore dissolutum, pòst per alembicum ipsum distilla. Et tunc argentum vivum reperies majoris caloris, quàm erat ante sui exuberationem. Item si ipsum magis exuberare quæris, pone in aliud corpus, & fac ut diximus, quousque traxerit ab eo totum vivificativum humorem: tali modo noster Lapis altè ad cœlum ascendit, & portatur in ventre venti, scilicet argenti vivi: sic tuam exuberationem accidentalem facere potes, & illam multiplicare semper in aliud corpus ad tuum velle, & si sis ingeniosus ac subtilis non projicias terras, quæ sunt nigræ, & siccæ: nam cum illis potes plures facere res instinctu & institutione, multosque lapides creare. Si sis otiosus Fili, quòd nescias quid facere, inter magisterium nostrum, & satis habebis facere, tantum, quòd nullas divitias mundi appretiabis unam botonem: quia scies, quòd omnia pretiosa mundi ad plenas quadrigas ab una re vili exitum habuerunt. Fili, res ista ab exuberata fermentatione, facta est ratione elongationis corporis à suo vero temperamento, & aqua ad suum menstruale & præparationis istius ad metallum. Si ergo iterum post distillationem corporis dissoluti, aliud corpus novi metalli dissolvas, illud, quod postea dissolvetur, appropinquabitur majori fermentationi propter virtutem imprægnatam, & exuberatam, & melius proportionatam à natura metalli, puta per humidum radicale. Et sic per extrema & media, opus est tibi facere exuberationem nostrorum argentorum vivorum. Ideo quòd secundum melius valet, quàm primum, & quartum, quàm tertium, sextumque, quàm quintum, salvo quòd quodlibet conservet suam perfectionem, secundum, quod ejus natura exuberata fuerit. Et ista multiplicatio semper fit perpetuò, & hoc est causa & ratione virtutis mineralis magnæ & excellentis, quæ in aqua nostra est, per quam Lapis, qui non est Lapis, delatus est de potentia occulta in actionem manifestam, & à virtute longinqua, & remota in virtutem propinquam per certos operationis gradus, qui fiunt infrà temperamenti latitudinem ac intemperamenti: & sic se appropriat natura ad perfectionem suam. Scias ergo Fili, quòd in qualibet forma sunt gradus, per quos corroborata est virtus per fermentationem & exuberationem: quia res temperata refrænat & arrestat rem intemperatam, & eam multiplicat in virtute. Operatio nostra Fili, non est nisi discurrere per totam temperamenti latitudinem, & intemperamenti. Et ultra illam Artista transire non tenetur. Et si transeat, ultra nostrum erit magisterium.

CAP. XXVIII.

De Compositione Elixiris rubei.

Tali modo penitùs practicam conservando, qua factum est elixir ad album facies elixir ad rubeum, quia non est in practicando differentia, dum omnia elementa rubea sint, & sicut album multiplicaveris sulphur, multiplicabis rubeum loco argenti, aurum finum imponendo. Et quòd aqua Mercurii sit primò cum igne Lapidis rubificata per solam decoctionem, & componatur medicina de tribus fermenti partibus, de tribus aquæ, & tribus aëris, & una parte cum dimidia ignis. Et quando eris ad reductionem aëris, sublimationem reitera, quousque tota simul fixetur, & pòst continua tres ignes, quos diximus ad album ad finem, quòd elixir melius fixetur & depuretur per digestionem de optesis. Fili, hæc optetica digestio dat medicinæ potentiam & actionem, quam debet facere, quia per eam terminatur humiditas & ignis digeritur. Postea tuum elixir trahe, & pone, & incera infra unum crucibulum cum igne leni absque timore fugæ ipsius, & pota eum de oleo suo rubeo guttatim, quousque fundere videas, sicut cera, & sine fumo, & sicut stannum supra ferrum ardens, & tunc erit factum unum, stans, profundans, penetrans, consolidans, tingens & permanens, de quo projice unum pondus supra 1000 Lunæ, vel argenti vivi abluti cum sale & aceto, & transformabitur in verum & perfectum aurum ad omnem probam, & melius, quàm de minera, in omnibus proprietatibus suis. Fili, tibi dicimus, quòd nostrum aurum & argentum nostrum, non sunt aurum & argentum vulgaria, quia ipsorum tincturæ addimus magnum igneum additamentum, & facimus eis tradi, & concedi perseverantiam magnam igne, per eorum proprietatem operationum nostrarum nostrarum novarum, atque bonarum multarum utilitatum ad omnem expellendam infirmitatem.

CAP. XXIX.

De Perfectione & Melioratione omnium Medicinarum.

Fili, si post projectionem vides, quòd metallum in aliud metallum conversum & transmutatum per medicinam, vel si medicina tua non erit de satis sufficienti colore, addatur dicto metallo magis de dicta medicina. Et si rubeum habeat nimium colorem (nam album nimis habere non potest) non ponas tantum de medicina, & si posueris, adde plus de metallo ad transmutandum & convertendum, & si medicina tua non remaneat, vel plenè non resistat contra ignem, defectus est fixionis. Unde sua deficit ingressio, & indiget succursu, vel per reiterationem solutionis & congelationis, vel per sublimationem de parte non fixa, supra rem fixam, quousque accipiet resistentiam contra ignis asperitatem: & si videas, quòd fundi non possit, nisi violentia & gravitate ignis, defectus est bonæ incerationis: reintegra igitur, & supple per incerationem olei Lapidis guttatim supra ignem lenem projiciendo in crucibulo, ut suprà, quousque cera fluat. Fili, quando incerare

incerare velis, adhuc magis pones de re calida & humida, quàm de re frigida & ſicca. Sed quando operaberis ſub intentione fixandi, pone tunc plus de re frigida & ſicca, quàm de calida & humida. Intellige, quæ dicimus, quia hujus operis perfectio nihil aliud eſt, quàm naturarum mutatio.

CAP. XXX.

Quomodo Medicinæ ſe multiplicant de bono in melius: & de uno in plures.

QUando perfeceris dictas Medicinas, & de ipſis projectionem feceris, duobus modis potes artificialiter multiplicare illarum virtutes. Primus modus eſt, quòd facias diſſolvi eas in aqua Mercurii albi ipſarum, vel rubei, de qua fuerunt procreatæ, quouſque ſint factæ aqua clara, & poſtea in decoctione leni facias congelari, & pòſt in ſuis oleis incerari. Et ſupra ignem ſæpè dictum, quouſque veraciter fluant ſupra laminam, quam diximus, & propter hoc ipſarum virtus duplicabitur in tinctura, & omnibus perfectionibus, prout videre poteris in ſuis projectionibus: nam ipſorum pondus, quod projiciebatur ſupra 1000. projicietur ſupra 10000. Et in iſta multiplicatione non eſt pœna magna. Secundus multiplicandi majoris eſt pœnæ, quia ſi ea diſtilles poſtquam in aquam fuerint diſſolutæ ſui Mercurii, virtus earum, in centeſimum multiplicabitur, ſcilicet, unum pondus valebit 100. Modus autem multiplicationis eſt, quòd diſſolvas quamlibet ipſarum ſpeciem, ſingulariter in aqua ſua per inhumationem, poſtea per diſtillationem ſeparabis elementa, recipiendo primò aquam, pòſt aerem, ut eſt dictum, & remanebit in fundo terræ fixæ ſubſtantia clara in forma pulveris, revertaris aquam ſupra ipſam poſt diſtillationem, quouſque totam potaverit, & quòd illa aqua tota fixa ſit cum illa terra, inde adaquare cum oleo ſuo, & de ſua tinctura, quouſque ſit totum inſimul fixum, & totum ſe fundat ſupra laminam, &c. Et de iſta medicina projice unum pondus ſupra quæcunque corporum volueris converti, & certitudinaliter tincturam ejus reperies de 100. virtutibus multiplicatam in potentiis tali modo, quòd ſi unum pondus primò convertebat 1000. convertet in 10000. Quarum ſi tertia vice præpares, ut dictum eſt, de tres convertet 100000. & ſic procedendo in infinitum. Ideo Fili, notare debes, quòd quantò magis medicina ſubtiliata eſt, ſcilicet, diſſoluta, ſublimata & congelata, tantò magis & abundantius operatur, quia in qualibet diſſolutione lucratur, & acquirit decem pondera in qualibet projectione, propter virtutem multiplicatam in ea. Ideo Fili, non tædeat te reiterare ſolutiones, ſublimationes, & coagulationes: nam per tales operationes medicina digeritur, unitur, & ejus virtus multiplicatur, & perfectius operatur & fixatur. Quare Fili, ſi benè diſſolveris, & congelare, prout diximus, ſcias, & quod ſpecies, de quibus debes operari, cognoſcas, ad perfectionem noſtri magiſterii pervenies, alto & brevi ſecreto, quod nullus revelare poteſt reſervato, ſicut tibi diximus. Sed ſi ſis bonus indagator, & filius doctrinæ ſubtilis per ea, quæ diximus, & dicemus in libro noſtro præſentis teſtamenti, & codicilli ac aliis, reperies ad plenum, & ſcies ſecretum. Et quando ſcies, ſub anathematis pœna prohibemus, ne alicui diſcooperias: nam à Deo maledictus eſt, qui diſcooperuit. Et ideo Philoſophi ſic celaverunt, & Deo dante celabunt futuris temporibus.

CAP. XXXI.

De Multiplicatione Medicinæ in quantitate.

FIli accipies ℥j. dictæ medicinæ multiplicatæ in virtutibus, in quam projicies ℥100. Mercurii, & ſtatim quando dictus Mercurius in crucibulo calefieri incipiet, in finam medicinam congelabitur, & projectionem faciendam ſupra Mercurium alium. Pòſt accipe unciam unam dictæ ſecundæ medicinæ, & fac projectionem ſupra alias ℥10. Mercurii calidi. Convertetur iterum ad novam medicinam veram & puram. Poſtea multiplicare habes in quantitate primam medicinam in toto, vel in parte, quia de una uncia habuimus 200. uncias, non tamen paris virtutis, ſicut prima, quæ tibi fecit, quod dictum eſt, nec erit, niſi per diſſolutionem & congelationem multiplices: nam ut diximus, poterit multiplicari de una virtute in infinitas virtutes, & poſtea in quantitate. Projice igitur de medicina ultima congelata pondus unum ſupra 100. Mercurii abluti cum ſale & aceto, & calefac ſupra ignem. Et quando videbis fumare, congelabitur in purum Solem, vel in Lunam perfectam, ad exhibendum omni proba, ac judicio, ſecundum quod elixir album vel rubeum, de quo Fili veritatem tibi dedimus ſermone completo, ad quod potes abſque dubio pervenire, ſi doctrinæ noſtræ ſint ſuper hac re laboratæ cum intellectu bono. Habe igitur ſolicitudinem per modum dictorum regiminum in exercitio Practicæ, & rationabilibus conſiderationibus intellectus elevati, & veritatem illorum videbis corporaliter & omnia, quæ tibi diximus inter manus tuas realiter, & de facto reperies, quæ quidem res per ſe ipſam non ſit forte, ac ſi diceres, quòd totum per miraculum fieret, ſed per artem & ſcientiam ſit, & completur per operationem continuam, & manum operi naturæ miniſtrando. Iſte eſt Lapis ſupremus Fili, ab omnibus antiquis Philoſophis ſecretatus & occultatus ignorantibus & indignis, tibique revelatus, qui convertit omne corpus diminutum, & imperfectum in infinitum ſolificum vel lunificum ſecundum quod elixir erit ſubtiliatum & præparatum. Pari ac ſimili modo tibi dicimus, quod virtutem habet efficacem ſupra omnem numerum aliarum medicinarum, ſanandi realiter omnem infirmitatem, quæ ſit, & eſſe poſſet in humano corpore frigidis aut calidis naturæ cauſatam. Et quia eſt ſubtiliſſimæ ac nobiliſſimæ naturæ, ſanitatem humanam conſervat corporis. Et illam in tanto multiplicat, quòd virum ſenem facit ad potentiam & virtutem juvenum pervenire, & omnem infirmitatem præſentem & futuram expellit à corpore per organicos conductus, & omne venenum caſſat & deſtruit, humectat & dulceſcit arthreticas & guttas acutas ab omnibus membris, & illud, quod eſt & fuit in pulmone congelatum diſſolvit, ventrémque vulneratum, & læſum conſolidat, confortat ac ſanat, mundificátque ſanguinem, & purgat omnes ſpiritus, & eos in ſanitate conſervat. Et ſi infirmitas eſt unius menſis, hæc medicina curat in uno die, ſi unius anni, ſanabit purè in duodecim diebus, ſi longinqua ſit infirmitas, in uno menſe puriſſimè curabitur. Et ideo non mireris, ſi hæc medicina ſupra omnes medicinas fuerit petita, & deſiderata ab homine,

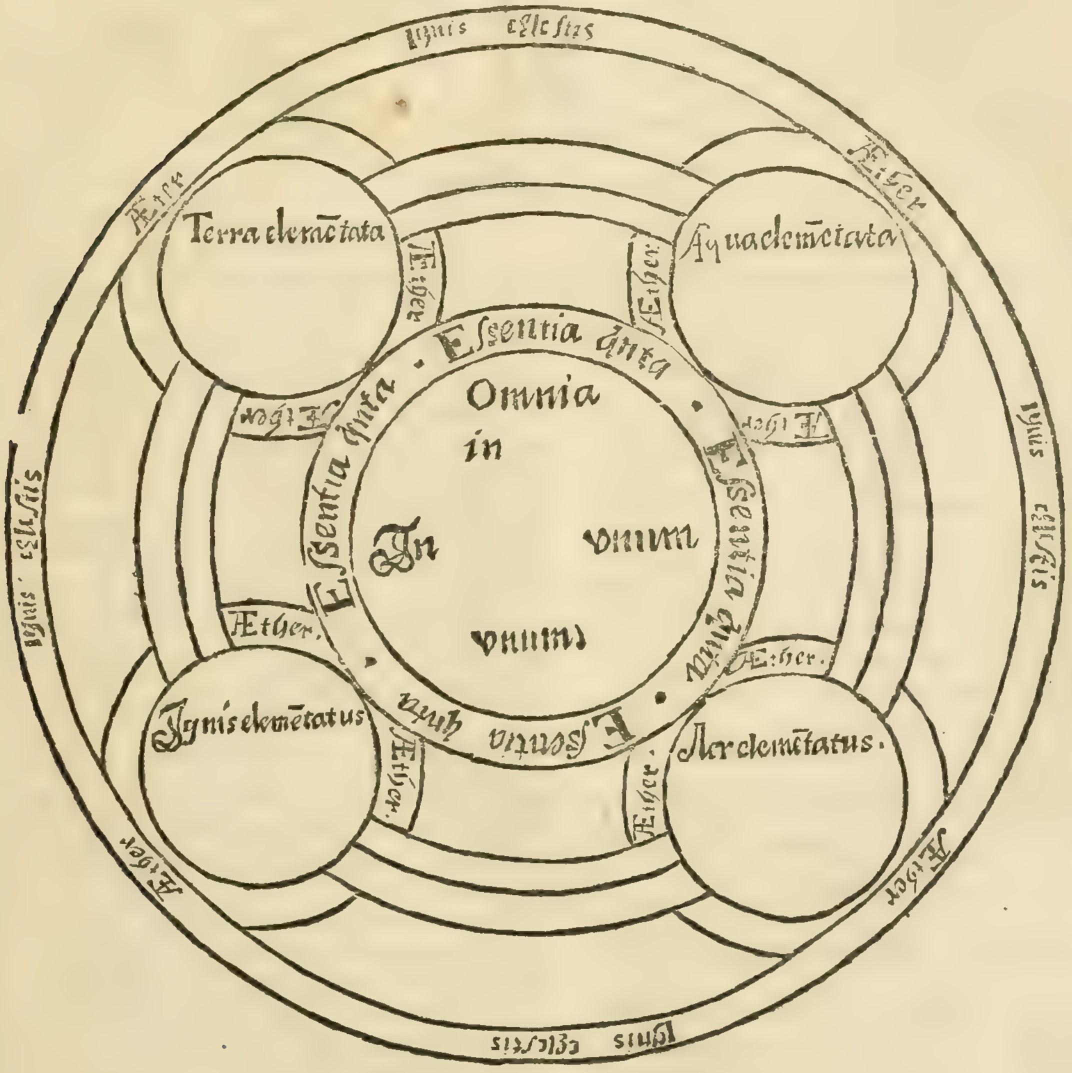
homine, cùm omnes aliæ universaliter ad eam reductæ sint. Si ergo Fili, habeas ipsam, habebis thesaurum perpetuum. Et adhuc dicta medicina aliud habet posse: nam rectificat omne aliud animal, & vivificat omnes plantas in tempore veris per suum magnum & mirabilem calorem: nam si de ipsa grani milii quantitatem in aqua dissolvas, & de illa aqua pones in circuitu stipitis unius vitis, quantum caperet testa avellanæ artificialiter, nascentur flores & folia, & fructificabit & portabit racemos maturos in mense Maii. Et sic de omni alia planta, quæ res quando facta est, ad miraculum reputabitur, & contra naturæ cursum, quia tales hujus rei potentiam ignorant, & credunt, quòd talia per incantationem fiant. Fili, hæc res non est nisi calor naturalis infixus in sua humiditate radicali. Et ideo natura per suum instinctum appetit multum esse in profundiori totius elementatæ rei, & in eo cooperatur & multiplicat naturalem calorem corporis, & in centro cujus intravit, quia omni corpori est communis, & habet posse rectificandi partes omnes, quæ portant virtutem, & illas fixandi in illis, per modum quem diximus in Tractatu Lapidarii, & facit vitreum malleabile, & plura alia mirabilia magna & ponderosa facit in tribus naturis, scilicet, minerali, vegetabili & animali. Et istam medicinam non est oblitus Galenus in suo libro tertio regni in canone illo, qui incipit: Utilitas verò utrorumque. Sed cum talibus verbis occultis, quòd hodie non reperiuntur in mundo, nisi certæ personæ, quæ firma conscientia credere possint, quod de suprà dicta medicina aliqui Philosophorum loquuti sunt.

CAP. XXXII.

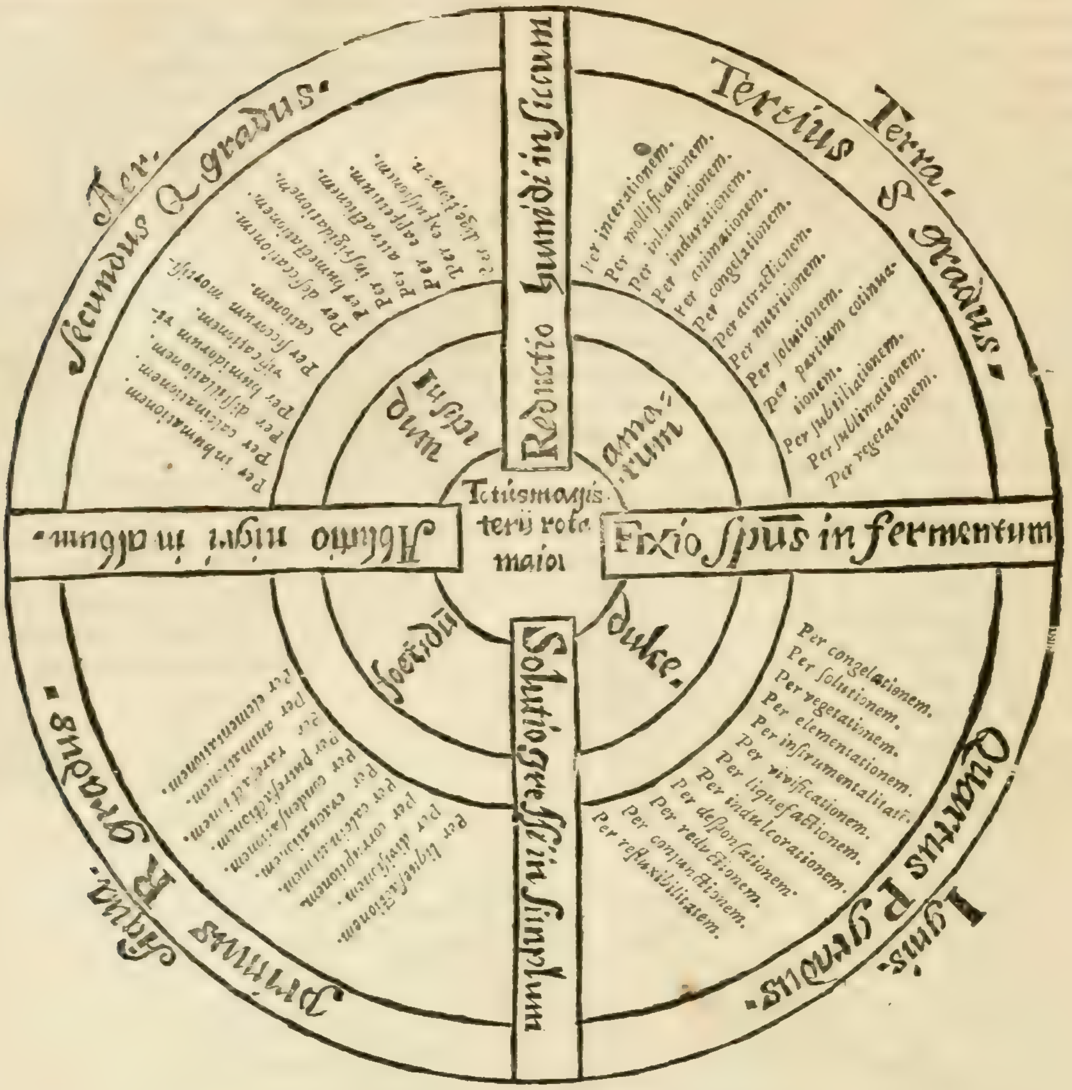
De Recapitulatione Magisterii, in forma divisionis.

Fili, hoc Magisterium in tres gradus est divisum. Primus est divisus in tres dissolutiones principales, per primum gradum debes Lapidem depurare, & fixum volatile facere. Secundus est divisus in duas reductiones principales. Et per istum gradum medium Lapis præparatus fixatur, quousque quiescere possit, & expectare in ignis pressura. Tertius gradus est per prædictos duos formatus. Et ideo in duas partes divisus est. Prima est solutio & congelatio. Secunda est fixatio, & per istum tertium gradum est Lapis completus, & ipsius multiplicatio fit per operationes primi gradus, id est, per primam solutionem & coagulationem.

FINIS *Secundæ Partis* Testamenti, *quæ est de* PRAXI.

SIGNI-

SIGNIFICATIONES LITERARUM HUJUS TESTAMENTI.

A. Significat Deum.
B. Significat Mercurium.
C. Significat Salis petram.
D. Significat Vitriolum.
E. Significat Menstruales.
F. Significat Lunam claram.
G. Significat Mercurium nostrum.
H. Significat Solem purum.
I. Significat Compositum Lunæ.
K. Significat Compositum Solis.
L Significat Terram Compositi Lunæ.
M. Significat Aquam Compositi Lunæ.
N. Significat Aërem Compositi Lunæ.
O. Significat Terram Compositi Solis.
P. Significat Aquam Compositi Solis.
Q. Significat Compositi Solis.
R. Significat Ignem compositum Solis.
S. Significat Lapidem album.
T. Significat Medicinam Corporis rubei.
V. Significat Calorem Furni fureti.
X. Significat Ignem siccum cineris.
Y. Significat Balnei cineris.
Z. Significat Separationem liquorum.
ʒ. Significat Alembicum cum cucurbita.

Joannis Gerhardi ANALYSIS PARTIS PRACTICÆ Raymundi Lullii *in Testamento*

REGULA GENERALIS.

IN Practica Parte, non est, ut quisque putet, à præparatione primæ Partis, vel Operationis fieri initium: quin Practica illa (exceptis paucissimis, & hinc inde, sed rarius, inspersis) ea tantùm explicant, quæ manibus Artificis haudquaquam perficiuntur, sed ab ipsâ Naturâ fiunt, ab Artifice autem, quasi ipsius manibus peragenda essent, requiri videntur. Qua de re vide Lullium Practic. Testam. cap. 2. & cap. 24. §. Fili si scias benè ab extra &c. & cap. 31. §. Habe igitur solicitudinem, &c. Progressus autem Practicus, Secundi Operis à Lullio ita describitur.

Quandoquidem materia debitè præparata & vasi, calorique suo inclusa, ab initio liquefit ad formam aquæ communis, aut cujusvis destillatæ, ideò Lullius menstruam eam appellat: cujus compositionem ponit, sed non sine fallacia: cum aqua illa solo calore, ex toto sicco & coagulato antea Mercurio artis fiat, per liquefactionis modum. De hoc Menstruo, & Aqua hac sicca limpidissima, Lullius agit, Capitibus novem primis Practicæ. Ab initio enim sola apparet pura aqua, in quâ tamen latent argentum vivum, seu Mercurius Philosophorum, Sol & Luna, isthac menstruali aqua dissolvenda.

In-

In isthoc Aqua fingit primò Lunam dissolvi, eò, quod Luna soluta, cum ipso hoc menstruali, unius & ejusdem coloris fit: Ob album igitur colorem, Lunæ liquefactio appellatur, cap. 10. Ubi simul innuit, hæc manibus non perfici, sed esse secundi Operis naturalem laborem, dum inquit; Hoc modo (per liquefactionem sc.) facies absque tangendo materiam, pedibus aut manibus &c. Atque hoc loco suppeditatur Lectori, filum Ariadnes, ut ita dicam, cujus ope etiam reliqua minus erunt difficilia.

Capite sequente, 11. nihil aliud dictum vult; quam in liquefacto Menstruo latitare Mercurium illum seu arg. vivum. quo Luna & Sol, ad generationem, resolvi possint. Vide Testam. Theoric. cap. 42. Nisi enim menstruo huic Lunam & Solem Philosophorum resolvendi vis inesset, tum frustra totum opus insumeretur. Vocatur autem vis illa, cum proprio suo, cui inest, subjecto Mercurius, sed singularis, qui propriè loquendo, neque Sol, neque Luna est, aptus autem ad utrumque resolvendum; ita tamen ut prius Luna, post ex utroque Sol resolvi dicatur. Facta autem liquefactione eâ, qua mera, pura & alba apparet Aqua. primò Menstruum, & in Menstruo, G. & F. soluta dicuntur. Succedunt ergò sibi suo ordine, E. G. & F. solutum: non autem amplius in forma aquæ tenuissimæ, sed olei tenuissimi, sicuti cap. 12. apparet. Hanc materiam, eò deductam, per mensem & dimidium, in calore temperato, ad Putrefactionem poni mandat.

Liquefactâ materiâ. Vasi inclusâ, & simul in eâdem, & cum eâdem, liquefacto, τῷ G. & F. in Uno Colore: succedit Color croceus: cujus successionem, & inter albedinem & nigredinem, colores, interpositionem crocei coloris, omnes propè reticent Chemici Scriptores, obiter aut, de colore illo cogitandi materiam subministrant. Lullius quidem Test. Theoric. cap. 28. Viriditatis nigredinem antecedentis commeminit, at Citrinitatem reticet: cum tamen albi in viride transitus, nisi mediante croceitate, secundum Opticorum statuta, fieri, naturali progressu, nunquam possit. Videmus etenim, in quorundam seminum Vegetabilium succretione, primò propullulare radiculam aliquam albam: quæ ex terrâ progrediens, antequam virescat, lutei coloris tingitur aspergine, qui postmodum in viriditatem leviusculam, tandem autem crassiusculam desinit. Horum vegetabilium naturam, naturæque ordinem, imitatur & dicta Philosophorum materia, quæ antequam nigrescat, virescit prius: antequam autem virescat, citrinescit, ex præmissa albedine candidissima. Hunc progressum obiter, in Practica præsenti, tangit Lullius, & postquam jussit jam, materias illas albas, liquefaciendo Unitas, in putrefactionem mitti, tum demum (quoniam jam non licet ullam amplius ab extrà, adjungi, occluso scil. vase, materiam, de conjunctione rubei verba facit, per capita 13. 14. 15. Ubi tamen nova materiæ nulla fit appositio, sed ex apparitione crocei coloris, ante viridem, Solem, per E. F. & G. solutum, seu liquefactum philosophicè, Lullius innuit. Et quia, factâ hâc conjunctione, pro Putrefactione, tantum unicum mensem completum, cap. 14. (ubi antea, cap. 12. mensem requirebat unum cum dimidio) exposcit: apparet inde, hujus crocei seu aurei coloris, initium, circa diem, coctionis decimum quintum, aut fortasse citius, oriri, ubi addito uno mense, tempus mensis unius cum dimidio completur. Hujus crocei coloris ante viriditatem & nigredinem conspicui, pauci inter Philosophos meminerunt. Lullius, ut dictum, sed rectè admodum, mentionem illius facit. Trevisanus obiter tangit, dicens; Regem, fontem suum ingrediendo (postquam sc. jam fons clausus est) aureo indutum vestimento primitus, cujus colorem, ante dies 130. in posterum non posse conspici amplius idem asserit. Superfunt alii, sed pauciores Philosophi, qui citrim alem bis conspici in opere asserunt, extra id, quod in caudâ pavonis plures colores, in horas variè apparent. Extra hos, unus prope Laurentius Ventura cap. 8. ex aliorum Philosophorum mente, hæc adfert verba; Illa res, de quâ Lapis Philosophorum fit, primo in opere citrinatur & nigrescit, postea albescit, in quâ albedine est occulta rubedo &c. Quæ omnia Lullius, dictis capitibus (sub nube tamen aliqua) admovere voluit: reliqua omnia putrefactio ni (sine tamen manuum extranea adaptatione) committens.

Exactâ, autem illâ, mensis Unius cum dimidio Putrefactione; deinde ad Elementorum progreditur separationem, quam cap. 16. persequitur. Non autem illam fieri vel realiter vel localiter vult, sed describit sub separationis specie, varias materiæ alterationes & phases, quibus Elementorum proprietates assignantur. Et in isthoc Capite docet, in Putrefactione aquam minui, quin & prorsus tandem in seipsa consumi, ita ut abstracta aut extracta a subjecto videatur: dum materia in nigredine paulatim ingrossari, & exsiccari, inque pulverem atrum minutissimum & subtilissimum redigitur: denique, parte Theor. Testam. c. 1. Dissolutio continuationis. Omnia igitur Elementa, factâ separatione, quoad Visum, abesse videntur cum tamen reverà, nulla facta sit realis separatio, sed Elementa omnia adhuc simul sint unita. Interim de Gradu Ignis, quo separatio hæc imaginaria fieri debeat, per Denominationem Balnei, necessaria sit admonitio, pro Instructione Artificis, in Ignis moderamine, inserviens.

Capite sequenti Decimo septimo, docetur quomodo Elementa paulatim purgata, in Unum coeant, & ex pulvere, liquida massa fieri ite um incipiat, donec tandem omnia in Mercurialem novam substantiam & formam redigantur, quæ alia est materiæ phasis, in qua Colorum Varietas, ubi nitellæ albedinis apparent, & quodvis Elementorum, secundum suam naturam, colores aliquos foras emittit, donec tandem inimica Elementa ad amicitiam tendant mutuam. Hoc Tempore Ignis cautam moderationem Lullius adhuc commendat. Variè differit de Alterationibus quibusdam, quæ tamen non fiunt Arte, sed Naturâ, & tandem ad condensationem Elementorum finalem tendunt; quâ, materia discontinuata, multò arctius quam antea, in Unam Massam Mercurialem, & Unum Elementum rotundum, reducitur.

Capite 18. & 19. Ablutio Elementorum separatorum docetur. In hac phasi paulatim cessat Colorum varietas, & albedo superare incipit, usque dum tandem appareat massa adhuc fluida & nec dum fixa, quæ propriissimè PHILOSOPHORUM dicitur MERCURIUS, in se omnia elementa depurata & unita continens.

Cap. 20. Agit de Exsiccatione Mercurii dicti, in qua Varietas adhuc aliqua colorum sibi succedentium reperitur, donec tandem massa illa, in pulverem subtilem, album & splendidissimum, in colore Margaritarum translucentium, diruatur, plenum Tinctura.

Cap. verò 21. docet, quomodo Solâ Ignis continuatione, & paulativâ intensione, dicta alba Tinctura, in rubeum convertatur pulverem. Et isthoc in capite denuò docet, non manibus, sed solo continuato regimine, omnia illa perfici, dicens; Cum totum album erit tunc ignem Carbonum fortifica; nam aliud facere non est opus, quousque videas rubeum, sicut scharleutum &c.

Cap. 22. docet: Omnem Medicinam in forma pulveris consistere debere: Illam autem pulveris formam, per sulfuris vim calorificam internam, materiæ induci: Præterea docet; unicam & solam requiri materiam,

materiam dicens; Si ad ultimam præparationem intendis ducere philosophicè, quale corpus imponas, non curandum est, nisi solummodo arg. viv. quod est Medium & Mediator omnium.

Cap. 23. Ejusdem propè tenoris, cum præcedenti capite, nisi quod virtutis Multiplicationem seu augmentum, dum materia diruitur, fieri innuit intrinsecè.

Cap. 24. De Fixatione loquitur: & tamen quomodo illa ipsa Operatio, non manibus, sed naturæ viribus fiat §. Fili si scias &c. explicatur.

Cap. 25. Modum fixationis ejus Elementalis persequitur; Sunt λόγοι.

Cap. 26. De Inceratione loquitur, & Signum proponit perfectæ Fixionis & Incerationis, cum vel nihil amplius ascendit, aut fumat; tum perfecta est tinctura.

Cap. 27. Recensentur Operationes Internæ, inter quas & Fermentatio, rotatus, & exuberationes materiæ.

Cap. 28. De transitu ad rubeum Lapidem ex albo, mediante sulphure & digestione.

Cap. 29. De Projectionis proportione ad metalla tingenda, & de Ingressu, agit.

Cap. 30. Docet multiplicationem Lapidis compositi.

Cap. 31. De Multiplicatione in quantitate, & Effectibus Tincturæ factæ.

Cap. 32. Epilogus generalis.

FINIS.

Incipit Compendium Animæ *Transmutationis Artis Metallorum*, Ruperto *Anglorum Regi per* Raymundum *transmissum.*

JAm sæpè & sæpius eloquuti, recolimus in multis & diversimodis viis practicandi super magisterium pretiosi Lapidis Philosophorum. Nunc verò ut veritatem lumine perpendas, scias, quòd tria principaliter sint notanda. Primò scias materiam unde Lapis Philosophorum & omnes alii Lapides pretiosi componuntur. Secundò scias instrumenta cum quibus operari quis debeat. Tertiò scias, quomodo dicta materia cum instrumento operari & practicari habeat. Circa ista tria noveris, quòd nostrum magisterium versatur.

Quæ est Materia nostri Lapidis.

PRimò ergo Rex Illustrissime, scias, quòd materia nostri Lapidis, seu omnium Lapidum Philosophorum atque virtuosorum, qui per artificium generantur vel componuntur, est anima metallica & menstruum nostrum rectificatum & acuatum, seu lunaria cœlica quæ apud Philosophos vocatur Mercurius vegetabilis ortus à vino rubeo vel albo, ut clarè patet, & clarè demonstratum extitit, divinitus revelatum in figura individuorum tertii libri quintæ essentiæ conditi Abbati Sancti Benedicti apud Parisios. Et etiam in nostro Codicillo tibi misso per Regem Eduardum. Instrumenta sunt duæ cucurbitæ vitreæ septem vel octo habentes receptacula, ut demonstratur in nostro Testamento tibi cum codicillo misso, in capite quod incipit. Fili, tu non, &c. Modus verò practicæ in sequentibus ad plenum tractatur. Liber præsens dividitur in duas partes principales. Prima quidem pars de Theorica hujus artis, & manet indivisa, & incipit ibi, ut immediatè sequitur: Sed tamen oportet Princeps Serenissime, &c. Secunda verò Pars est de Practica, & dividitur in duas Partes principales. Prima est de compositione Lapidis Philosophorum, & ibi incipit, Tu in virtute A. & C. Secunda verò Pars hujus secundæ Partis est de Compositione Lapidum pretiosorum, & incipit Opus namque Margaritarum sic condies, *&c.*

Prima Pars.

SEd tamen oportet Princeps Serenissime prius nostrum menstruum per Magisterium à matre, id est, sordibus vini & flegmate extrahere per officium alembici, & acuatur in distillatione cum vegetabilibus pertinentibus quæ sunt, Apium Sylvestre, Squilla, Solatrum, Carduus, Muscatelli, Oliandrum, Piper nigrum, Euforbium, Vicitella seu Flamula, & Pyretrum omnium ana & pulverisata. Ex altera Parte ipsum menstruum in vase circulationis roretur continuè spatio decem dierum in fimo calido, vinatico, aut balneo Mariæ. Item oportet Fili charissime primam materiam elementorum & sulphur naturæ habere. Et quia argentum vivum est existens genus metallorum, quod per artificium trahimus, & per artem magisterii à metallis per elementorum divisionem, & purificationem, & fixationem illorum, cum agentibus illud per rarefactionem & circulationem ex una parte: ex altera verò parte per rectificationem elementorum metallorum: hoc quippe genus, de quo intelligimus philosophari in nostro codicillo in capitulo quod incipit; Per istam divisionem elucidatur secunda ratio, &c. Et hoc quippe est, quod circa hujus capituli primum Mercurium per limos intelligimus, &c. Fili recipe de aëre & de terra æquale pondus pauco minus vel plus & hoc etiam est de natura, de qua intelligimus fieri, & dicimus quòd unctuosum humidum est materia nostri Lapidis propinquior seu proprior, in Capitulo 36. quod incipit, Nos tibi diximus quòd quanto humiditas radicalis, &c. per quam humiditatem vulgus intelligit sulphur fore vulgi. Recordare ô Rex, quod diximus in nostro codicillo, quod incipit, Fili intendo tibi dicere materiam fermentorum, quoniam quando dicimus quòd per unam decoctionem, intelligimus aliam menstrui rectificationem. Habet simplicem potestatem intelligimus rectificationem primam menstrui. Et quando dicimus ipsum gradualiter transferendo per aliam coctionem intelligimus aliam menstrui rectificationem usque ad tertiam vel quartam. Item etiam intelligas in Capitulo alias decoctiones Lapidis, ut patebit in sequenti Practica. Postea Fili istam aquam quater rectificatam dicimus argentum vivum vegetabile vel aquam Mercurii. Et ita quicquid per illud capitulum dicimus, de illo intelligimus. Hæc etiam est materia, de qua intelligimus in eo codicillo in capitulo quod incipit, De illa materia: & hæc est ista humiditas, dicta aqua, permanens, quam intelligimus in nostro codicillo in capitulo quod incipit. Nostra humiditas est aqua per totum. Hoc autem Rex clarius patet in libro secundo quintæ essentiæ, quam te latere non credo. Respicias ergo ô Rex naturam menstrui nostri quantum est virtuosa, & quæ dicta sunt de illo, intellige capitulis præallegatis.

prææallegatis. In tantum enim per ipsum nobilitatur magisterium Lapidis, quòd nullatenus potest exprimi illius abundantia : præsens ratio patet per illos qui metalla corrumpunt cum aquis extra naturam, quia nostrum menstruum ignorant, quia sic fit, quòd ejus dissolutio aliquantulum naturæ repugnat, tamen si metallum dissolutum cum nostro menstruo confortarent cum inhumationibus duodecim aut sedecim dierum, & abluerint illud à nigretudine, aquam contra naturam confortarent. Sed nesciunt illam confortare cum re naturali. Ideò eorum practica privatur effectu finaliter, & defectum arti imponunt qui illorum est. Et quæ diximus de cognitione menstrui quæ est una de rebus, sine qua nihil fieri potest in magisterio hujus artis : Hæc tibi de illo sufficiant.

De Spermate Metallorum, quod est Materia nostri Lapidis.

JAm noveris, Princeps Serenissime, quòd metallorum spiritus est altera pars & materia nostri Lapidis, quam oportet te à corporibus omnium metallorum evacuare. Et ista evacuatio fit dupliciter, ut inferius practica monstrabit, quia in duobus corporibus perfectis dividitur per putrefactionem & elementorum divisionem & eorum fixationem. Sed in metallis imperfectis dividitur per purificationem & sublimationem simplicis unitatis, & in isto passu errant ignorantes, arbitrantes corpora metallorum cum fortibus aquis communibus, ut suprà dixi, cum aquis contra naturam reduci ipsa in materiam primam sui. Et si libros nostros legissent, scirent utique tales liquores intentioni Philosophorum repugnare. Et hoc quod diximus, clarè demonstratum est in codicillo nostro quod incipit: Ideo dissolvitur aurum & argentum in rebus radicalibus sui generis. Hæc est enim aqua, cum qua curantur infirmitates incurabiles, sub conservatione suæ naturæ, ut patet in codicillo quod incipit : Fili sublimatio, &c. Et etiam in capitulo quod incipit N. D. E. &c. Etiam Princeps Serenissime, clarè constat ipsos fortes liquores non esse de intentione Philosophorum, ut patet clarè & absque metaphora in dicto codicillo, in capitulo quod incipit. Per istam distinctionem. Elucidatur secunda ratio in capite quod incipit, Sicut matrix ingeniat per operationem aquaria forma circa finem capituli, nulla enim res est, quæ conjungit metallorum dissolutiones, nisi nostrum menstruum, quia ipsum est aqua, cum qua fit corporum metallorum dissolutio cum earum specierum conservatione, ut patet in nostro testamento codicilli, in capitulo quod incipit, Sed operari cum aquis fortibus est corruptio ; & in capitulo, quia ista habet potentiam cremandi omnia extranea. Etiam de isto menstruo intelligimus in capitulo, quod incipit : Circa illud menstruum, in quo est ignis siccus contra naturam. Et similiter ista aqua menstrualis est, cum qua dissolvitur argentum vivum ad opus margaritarum, quod fit per reductionem istarum in primam materiam, ut inferius in materia pretiosorum Lapidum demonstratur. Quàre, Princeps Serenissime, aliter non possunt metalla dissolvi, nisi animarentur cum menstruo vegetabili, cujus quidem potentia fit resolutio in rebus dissolubilibus.

De Instrumento Lapidum.

DIximus, Serenissime Princeps, rem, de qua Lapis Philosophorum componitur. Nunc verò dicemus instrumenta, cum quibus componitur Lapis. Sunt enim vasa, ut clibanus, fimus aut vindemia, cum artificis diligentia. Sed antequam venias ad aliquod, scire debes, quòd magisterium in tres partes principales dividitur, scilicet dissolutionem, separationem & unionem. Per hoc demonstratur tibi, quòd prius habes corpora dissolvere in nostro menstruo, quòd debes menstrua dividere à luminaribus, & illa purificare à fixare, & à corporibus imperfectis sulphur naturæ extrahere. Tertio debes unire elementa cum elementis, vel limum cum limo, aut elementa cum sulphure naturæ. Et ista unio dividitur in tot partes, quot sunt mixtiones dictorum & uniones. Primus modus est unire aërem cum igne. Secundus modus est unire aërem cum sulphure naturæ, & isti modi sunt in elementis duorum luminarium corporum. Tertius modus est unire limum exortum ex aëre in igne cum limo exorto ex aëre sulphure naturæ tantum per se. Quartus modus est quòd uniatur ignis per se, & aër per se cum sulphure naturæ tantum. Quintus modus est miscere sulphur naturæ cum elementis duobus semel, scilicet cum igne & aëre. Et isti modi mixtionis elementorum cum sulphure naturæ accidunt dupliciter quia aut fiunt cum terra sua aut aliena, cum terra verò aliena fit multo multipliciter, quanti sunt modi mixtionis sulphuris naturæ, cùm ad beneplacitum artistæ veniunt. Nam, Princeps Serenissime, plura opera particularia practicare poteris intellectu veraciter objectante, quæ intellectus humanus graviter enarrare poterit, exceptis illis, quæ expressa sunt in tertia parte hujus libri, & in magica, & in testamento nostro, & in codicillo, & vade mecum de numero Philosophorum & in tertio libro quintæ essentiæ, aliisque libris meis. Quis ergo, Princeps Serenissime, narrare poterit particularia, quæ sunt in latitudine magisterii post fixionem & purificationem elementorum ? Scias ergo purificare elementa & illa dividere priùs à metallis, quia in hoc totum latet magisterium. Divisis itaque elementis & sulphure naturæ à metallis, aliud quasi nihil est respectui ad operandum. Nam totus labor & fatigatio est in hoc, scilicet elementorum & sulphuris divisione. Hic quippe est passus, ubi Artistæ dimittunt magisterium, ex eo, quòd illorum divisio est multum tædiosa, & quia imperiti in prima distillatione arbitrantur se & secundi gradus totum aërem posse distillare, & ex prima distillatione tertij gradus totum ignem à terra similiter distillare. Hoc autem est impossibile & contra cursum naturæ. Quippe, Princeps Serenissime, verum in præsenti proponimus tibi verbum revelare, nam aër à metallis dividi non potest, nisi in 20. vel 24. distillatione vel 30. Nam quot sunt distillationes, tot sunt putrefactiones & reiterationes aquæ & aëris, simul scilicet aquæ menstrualis & in qualibet putrefactione octo indiget diebus aut sex continuis, ita quòd quasi per annum durat divisio elementorum, sed nos complevimus elementorum divisionem in 7. mensibus, & ignis à terra dividi non potest, nisi in 40. distillatione. Quis est enim, qui per annum tantum laborem vel per septem menses possit sufferre? quasi sunt pauci : & ideo ignorantes principia naturalia

naturalia arbitrantur cum metallis absque elementorum divisione veram practicam facere, qui in hoc sunt decepti. Postea sunt aliqui, qui cum repentè ad illorum libitum non dividunt eorum elementa & sulphur naturæ, nolunt attendere naturas minerarum, faciunt eorum mixtionem confusam sine purificatione aliqua, aut sublimatione & subtiliatione, & non perveniunt ad finem quæsitum, suæ ruditati nullam imponentes causam; sed culpam arti imponunt, quam ignorant & asserunt, artem esse falsam, de quorum numero te Regem unum esse credimus. Non ergo fatigeris, nec ab opere cesses, & invenies quod optas: scias enim, ô Rex, combinare principia naturalia, & fiet quod quæris.

De Principiis non naturalibus, quomodo intelliguntur.

SEd cùm hæc principia non sunt naturaliter in una re individuali producta, ut plures errando putant dicentes, quod una res in orbe erat, quæ virtutem habeat ad transmutandum omnia metalla super terram, quod falsum est. Item est ut quæras extrema illius per principia naturalia per medium artis transcurrentis in suam minerам, quæ est D. E. F. Sed cùm ista sunt contraria ratione suæ extremitatis suæ naturæ, debet accipi F. quæ est media dispositio extremitatis naturæ illius, quæ collecta est de L. Et sic D. convertit X. L. M. C. L. in E. à quo quippe D. trahe E. in similitudinem aquæ vivæ in nostro magisterio: & sic D. habet potentiam convertendi F. in conservatione suæ naturæ & formarum suarum. Tunc accipies omne illud actualiter quod erat in potentia in opere naturæ, & meliorum mediorum illius ratione extremorum, quia in D. & E. sunt actualiter F.N. O. P. R. decocta purgata, & digesta per ignem naturæ: quare Fili conveniunt E. N. O. P. cum F. & dum F. conversum fuerit in E. N. O. P. tunc habebis F. simile naturæ: & hoc fit melius C. quàm cum D. propter magnam experientiam, & fiat in F. de quo oriatur E. N. O. P. quæ aliter verò non convertuntur in G. in nostro opere. Et sic G. est proxima & prima materia, de qua creavimus omnes Lapides Philosophorum, & per aliquos elixir Aqueum vocatur: & ideo, Princeps Serenissime, dicimus quod omnes Lapides non creantur, nisi ex una sola re, de G. scilicet argento vivo vegetabili & minerali. Ideo, Fili, tu ibis ad digestionem de H. & trahe C. de communi potu principum ad actum, & in illo pones F. & semper convertetur in L. & sic calcinabitur F. sub conservatione suæ naturæ: postea trahes C.L. de digestione H.& pones in digestionem I. tunc erit L. tale sicut competit & convenit. Postea de L. C. trahes E.N.O.P. hoc in metallis perfectis per magisterium operationis per K. & exuberationis. Et cùm habueris E. N. O. P. per H. I. K. donec E. sit album cristallinum, quod est magis propinquum naturæ de F. ad generandum Lapidem Philosophorum, quàm erat L. Sunt ergo G. E. N. O. P. magis propinqua F. quàm L. quia sunt quasi fines magisterii, sed magis propinquum est G. quàm E. N. O. P. & ideo est vis, quod in opere majori E. N. O. P. vertantur in G. quod est perfectio magisterii: totum enim, quod diximus, non est nisi solvere, putrefacere, elementa separare, purificare atque fixare, limósque concordare seu condensare, atque nostrum menstruum rectificare. Vide Fili si capis F. & pones in C. & illud ponis in H. prima figura formatur I. C. H. in cujus medio ponis N & iterum si recipis N. & ponis in digestionem I. erit L. tunc originatur, & formatur unus triangulus. Item si capis L. & ponis in C. & ponis in digestionem H. postea per plures digestiones de L. C. H. oritur N. O. P. & formatur alia figura triangularis. Item ex N. O. P. oritur in fundo vasis terra, quam oportet evacuare, & istam terram dicimus L. Si ergo capis L. & ponis in C. & in digestionem H. postea in digestionem I. ex L. C. H. I. oritur E. & sic una figura quadrangularis ex O. C. L. H. I. in cujus medio est E. id est anima metallorum, quæ generatur ex dictis literis. Item si capis E. & ponis in Q. & misceas cum C. D. O. & postea si capis D. O. secundum suum pondus, & ponas in vaso Q. per digestionem H. tunc ex O. & P. oritur G. & ex E. O. oritur G. Tunc si capis G. & G. & ponis simul in modulis ceræ, ut convenit, aut si G. ponis cum D. incontinenti oritur una figura ex duobus quadrangulis, in cujus medio est X. T. per quem volumus significare Lapidem Philosophorum. Totum hoc autem magisterium datur per elementorum divisionem. Hoc quidem fit Fili mi, secundum cursum hujus artis, ita tamen, quod scias qualibet figuras in alias reducere, & si unam eorum pas, scias aliam generare usque ad ultimam figuram, in qua omnes aliæ figuræ quiescunt. Et hæc de Theorica tibi sufficiunt causa brevitatis.

Dictum est de prima Parte, quæ est de Theorica: dicendum est de secunda, quæ est de Practica. Et primò de prima Parte. Secundò de secunda, quæ est de Compositione Lapidis.

TU in virtute A. Princeps Serenissime, accipe aurum, & projice ipsum in aquam vegetabilem, de qua loquuti sumus in nostro codicillo in capitulo quod incipit, Spiritus recipientis & formalis, aliàs generalis est, ut capias de sicco lunariæ, &c. Et in capitulo quod incipit, Et tibi volumus revelare de natura menstrui, in quo est ignis contra naturam, & in eodem capitulo, quod incipit, Fili, cum illud menstruum sine quo non potest, &c. per totum, ubi satis declaravimus naturam istius & operationem. Et sit aurum ad pondus aquæ vegetabilis, & pone illud totum in digestionem H. per sex dies naturales, & aurum dissolvitur in aquam in colore croci. Postea verò distilla menstruum in distillatione H. in balneo: postea superpone aliam lunariam recentem, & pone iterum in digestionem H. per alios sex dies naturales: & tunc extrahe, & mitte illud quod solutum est in aliam ampullam, & super illud, quod remansit, finitis solutionibus & distillationibus, iterum de menstruo superpone ad quantitatem terræ, & pone in digestionem H. per quatuor dies naturales, & illud quod solutum est de metallo, simul cum menstruo pone in cucurbitam, ut prius: & sic fac usque ad sex inhumationes & distillationes, & illud quod remansit, finitis sex distillationibus de fæcibus non cures, & distillationes seu liquefactiones, vel etiam dissolutiones pone in digestionem H. & distilla totam aquam per alembicum, & super fæces ponas de alia aqua Mercurii recentis, & pone in digestionem per unum mensem cum dimidio: postea tu recipe Q. in quo erat aurum putrefactum,

ctum, & distilla inde aquam in distillatione H. super fæces mitte tantumdem de menstruo recenti & iterum colloca vas in digestionem H. per sex dies naturales aut decem: quibus finitis pone vas in digestionem I. & distilla aërem simul cum menstruo. Postquam noluerit plus distillare serva distillationem in vase suo, & super fæces mittas aliud menstruum, & pone in digestionem H. per sex dies naturales, & iterum distilla ut prius in distillatione I. & super fæces mitte de alia lunaria recenti, & pone in digestionem I. & sic reiterabis inhumationes & distillationes in H. & I. usque ad vigesimam aut vigesimamquintam distillationem. Sed dum fueris in vigesimasecunda distillatione, illam aquam, in qua est aliqua pars aëris, simul cum menstruo ponas ad distillandum in digestione H. & exibit menstruum totum per illam distillationem aut aliam: & si fuerit aliquid aëris, manebit in fundo ad modum aquæ splendidæ aut citrinæ, & si non fuerit ejus quantitas, nisi duæ guttæ, aut tres, vel quatuor, non reiteres inhumationes & distillationes. Si verò plus fuerit reiteres inhumationes & distillationes in digestione H. & I. usque ad viginti sex vel triginta distillationes, ut benè evacuetur terra ab aëre, & in qualibet inhumatione indiget ad minus quinque diebus continuis, donec totum aërem distillaveris, qui sine falso totus distillabitur per distillationes dictas, si benè regulaveris magisterium. Post hoc verò tu accipies vas, in quo sunt omnes distillationes, & distilla eas cum digestione H. tunc totus aër in fundo remanebit, quia non valebit per distillationem de H. aliquid ascendere simul cum menstruo. Cùm verò totum menstruum distillaveris, manebit totus aër in profundo in colore aquę splendidæ pulcherrimæ, & serva illud, quia aërem dum sic habueris, optimus fuit processus: quippe quem de aëre fecisti, eodem modo de abstractione ignis à terra te docemus neque magis neque minus; nisi quia separatio ignis à terra fit cum aëre inhumando, & qualibet vice distillando in digestione de K. Vel etiam potest fieri distillatio cum D. & non cum C. quia sicut ignis est nobilius elementum, ideo indiget nobiliori menstruo, vel suo aëre, & sicut aerem distillasti cum 30. distillationibus. Quippe cùm sic separatæ fuerint, seu habueris separatam terram à suo spiritu, qui potestatem restringendi habet, quæ evacuatio sic fit. Recipe terram, à qua extraxisti elementa, scilicet ignem & aërem, & projice super ipsa de aqua vegetabili, & pone ad digestionem de H. ad tres dies, quibus finitis, extrahe illud, quod dissolutum est ad partem in Q. & superpone super fæces de lunaria recenti ad quantitatem terræ, & stet per alios tres dies, & mitte illud, quod dissolutum est in Q. ubi est alterum, & sic facias tot inhumationes in H. & evacuationes in Q. donec modicum maneat de terra. Et cùm dicta evacuatio fuerit facta, congrega omnes dissolutiones seu evacuationes in alembico, & distilla per alembicum totum menstruum, & super fæces pone de C. tantum sicut est terra, & pone in digestione de H. per unum diem naturalem, & iterum distilla. Et iterum, Princeps Serenissime, reiterabis distillationes & inhumationes, donec tota terra conversa sit in pulverem impalpabilem, tunc super ipsum mittes. D. vel C. Sed, Princeps Serenissime, melius & tutius fit cum D. & pone in digestione H. per duos dies, postea distilla per alembicum in digestione de I. & super fæces iterum mitte de D. si cum D. operatus, vel de C. si cum C. operatus fueris, & pone in digestione de H. & postea distilla, & distillationem pone cum altera. Si verò defecerit menstruum, distilla illud, quod per distillationem extraxisti à terra, & operare cum illo. Tot quippe vicibus reiterabis D. super terram, & inhumabis & distillabis, donec tota terra simul cum D. vel C. ascenderit per alembicum, & descenderit in receptorio. Ista quippe materia dicitur apud Philosophos argentum vivum de consideratione Alchymistarum. Demumque, Princeps Serenissime, cùm ista compleveris, tunc accipies omnes distillationes, & superpone alembicum, & distilla in digestione de I. quousque materia sit bene desiccata: deinde extrahe terram de digestione de I. & illam ponas in digestione de K. & sublimatur terra, & terra erit ad modum argenti vivi in virtute sublimationis: sed tu, Princeps Serenissime, cùm omnia, quæ suprà diximus, compleveris, scias te omnia elementa habere, quibus indiges ad Lapidem Philosophorum componendum. Quando compositum album putrefeceris, melius tamen fiunt cum ipso D. purificatio elementorum, quam cum C. cùm C. aliquid retineat de superfluitate: D. verò cùm sit subtilior naturæ, & per hoc elucidatur capitulum nostri testamenti, quod incipit: *Quant tu auras divisa la, &c.* id est, Quando diviseris lapidem per quatuor elementa. Item in purificatione terræ, de qua diximus suprà in parte ultima. Divisio elementorum elucidatur capitulum, quod recoluimus scripsisse in capitulo testamenti, quòd aliàs dicitur vade mecum, de numero Philosophorum in capitulo quòd incipit: Cùm autem per jam dictam sublimationem Mercurius diminutus fuerit à corporibus, &c. Item, Princeps Serenissime, dum elementa sic habueris divisa, interest, ut illa subtilies & fixes.

De Sublimatione Aëris.

Accipe igitur in Christi nomine aërem, & pones in alembico, & destillabis eum septies vel sexies, cujus erit signum, donec noluerit distillari aliquid. Item si forsan aër conversus fuerit in pulverem, distillabis & purificabis illum, cùm tantundem de D. & in ultimo distillabis D. & manebit aër inferius: scire tamen debes, Princeps Serenissime, hoc, quod diximus, aëris distillatio & purificatio fit cum digestione de I. Item tu satis potes purificare aërem cum aqua sua, sicut enim aërem purificasti: ita de igne similiter facias per omnia, sicut de aëre diximus, nisi quia ignis purificatio fit cum digestione de K. & aëris cum digestione de I. Item, Princeps Serenissime, hoc, quod diximus de purificatione terræ, invenies ad plenum. In Vade mecum de numero Philosophorum, in Capitulo, quòd incipit: Partus verò fit per viam sublimationis inventæ, &c. per totum capitulum. Dum ergo, Princeps Serenissime, compleris ista, quæ sunt suprà dicta, tunc habebis totum illud, ex quo componitur Lapis Philosophorum. Tu quidem fac mixtionem elementorum & rerum pertinentium ad Lapidem componendum. Recipe ergo elementa purificata, in qua purificatione necessarium est remanere fæces in fundo vasis. Insuper etiam fæces ignis & aëris serva ad partem, & accipe ignem & aërem quodcunque istorum in vase proprio positum, & claude vas cum cera gummata, & pone in loco sereno per

tres dies continuos, quibus finitis, accipe tantum de fæcibus ignis sicut aëris, & de fæcibus terræ sicut est aëris, & si tantæ non fuerint fæces elementorum sicut elementum aëris, superadde de terra purificata usque ad quantitatem dictam, & mitte totum cum fæcibus ignis & aëris & terræ in vase proprio aëris, & claude multum benè vasculum cum cera & mastice & luta: & unum istorum vasorum, scilicet, vas aëris in terra sepelies, & secum alterum, in quo est ignis superius suspendas in aëre in parte altera. Et fac taliter, quòd Lapis, vel aliqua res non noceat vitris, & stent ibi dicta vasa per annum continuum, quo facto fabricabis quasdam moles, vel modulos ceræ, in cujus forma volueris lapidem exire seu facere, quibus factis aperias vas, quod in terra posuisti per annum, & mittas intus duas vel tres moles, quæ supernatabunt, & stent sic in vase & in instanti claude, & stent intus per spatium quartæ partis horæ parum magis vel minus, & tunc quippe implebitur moles vel modulus aëre constrictivo mirabili & invisibili, quia ascendit superius de aqua terræ. Et transacto igitur tempore, aperias vas, & accipe moles vel modulos, & teneas extra vas, imple illas de aqua, quam per spatium unius anni suspendisti in aëre, & iterum mitte modulos in vase primo, ubi est aqua terrestris, & statim claudas, & dimitte stare per spatium supradictum, quo finito cum forcipibus argenti trahes moles vel modulos, in quibus misisti aquam æthercam sive aëream, & verte modulos ita, quod illud, quod est superius, tangat inferius taliter, quòd aqua, quam misisti intus modulos, tangat aquam terrestrem, & stent sic per tres dies continuos ad fortem Solem in æstivo tempore, & in autumno per septem dies: in vere vel in hyeme per duodecim. Scias quippe, Princeps Serenissime, aquam quam in molibus terreis misisti, invenies intus regenerationem congelatam in modum gummi: & ista quippe gemma vocatur per Philosophos Elixir. Et moles dum in vase fuerint per spatium supradictum, & steterint in vase terrestri: trahes igitur moles tuas extrà, & pone ad partem in vase vitreo, sic cum lapidibus intus congelatis, & sic facies lapides tuos usque plus. Et ideo habeas de aqua terrestri & aerea, vel ætherea, Princeps Illustrissime, scias, quòd de aqua restrictiva modicum expendisti cum operatione, cùm moles non impleantur, nisi ejus spiritu invisibili, cujus virtute aqua ætherea convertitur in lapidem. Ideo dixerunt Alchymistæ, lapis noster componitur ex duabus aquis: ex una scilicet, quæ facit lapidem volatilem, & ex altera, quæ ipsum fixat & indurat. Cum tali quippe aquæ terrestris spiritu invisibili de argento vivo vulgi purum argentum facimus ad omnem probam bonum, sicut de minera sine calore ignis communis, qui ratione suæ virtutis ejus odore ita ☿ congelabit in probatissimum argentum, sicut basiliscus visu omne animal interficit in instanti. Tu quidem Princeps Illustrissime, habeas lapides tuos, videlicet & secundum ordinem magisterii ipsos ad perfectionem D. deducere potes. Igitur ponas illos in quodam vase vitreo bene mundo, & dimitte stare per decem dies ad aërem taliter, quòd sit vas suspensum: quibus quidem finitis, oportet ipsos ponere ad tertiam decoctionem, ut habeat totius perfectionis complementum.

Sequitur Decoctio prima, quæ fit cum colore Solis.

Recipe igitur Lapides tuos, & pone illos in quodam vase vitreo, quod per Alchymistas perfectorium vocatur, & quod est instrumentum oblongum tenue in substantia: & claude multum benè vas cum mastice & cum farina siliginis mixtis cum finis panni linei, & pone ad Solem per novem dies in Vere & in Æstate vel Autumno & in Hyeme per octodecim dies, quibus quidem finitis, erit finita prima decoctio. Tunc oportet te ad secundam dirigere, quæ est medium inter primam & tertiam decoctionem: secunda decoctio est, quæ fit aliter cum primo calore.

De secunda Decoctione Lapidis.

Serenissime Princeps, secunda Decoctio vocatur Optatesis, & fit cum eodem calore, sed aliter: quia tu capias vas tenuissimum vitreum, quod possis invenire, & majus in quantitate, & impleatur aqua clarissima, & ponatur ad radium Solis, & in parte illa inferiori ubi magis lucet, & ubi magis accipitur ignis per magisterium vulgi, & ponatur vas supradictum cum lapidibus taliter, quòd lucidita ignis tangat vas, ubi sunt lapides, & stet ibi, donec Sol non possit capi per vas aqua plenum. Et continuetur ista decoctio in Vere per octodecim dies, & in Hyeme per quindecim dies, & in Æstate per octo: quibus finitis, est finita secunda decoctio, & oportet tertiam ministrare, quæ est finis & complementum Lapidis.

Decoctio tertia, quæ fit cum Calore Ignis communis.

Tertia quidem decoctio fit cum calore ignis communis: & fit in quodam Furno, qui vocatur Tripes arcanorum, cujus figura est in libro quintæ essentiæ verè situatus, quem te latere non credimus, & fit isto modo. Recipe ergo lapides, quos in vase habes perfectorio, & sic cum vase suo pone in Tripode arcanorum per spatium novem dierum continuando tibi ignem de carbonibus ardentibus: quibus finitis, est finita ultima decoctio, quæ vocatur per Alchymistas Sulfur vel Sulphur D. H. Et in isto, Princeps Serenissime, habes omne, quod à mundo desideratur thesaurum incomparabilem & innumerabilem, cum quo ad finem perfectissimum sequi potest. Et est unum de secretis ipsos lapides multiplicare: sed quia lapidum multiplicatio redundat in numero tertio vel quarto, cujus quidem duo modi valde sunt tædiosi, quia sunt per reductionem lapidum ad primum: ideo hic unum explicamus, sed unus modus, Princeps Serenissime, est sensibus valdè placabilis, & est iste, qui sequitur. Et qualiter fit multiplicatio Lapidis Philosophorum in quantitate tantum.

De Multiplicatione Lapidis.

Multiplicatio ista fit cum argento vivo vulgi isto modo. Recipe de lapidibus in quantitate unius ℥. mitte super centum millia argenti vivi vulgi, & tantus est ignis lapidis multiplicatus virtutibus cœlestibus, quòd totum Mercurium

rium in pulverem potest redigere comburens omnes petras minerales existentes in dicto Mercurio sicut virus basilisci comburit omnem virtutem animalem in instanti, & interficit omne animal: quippe hic habebis centum millia & unum pondus argenti vivi conversi in medicinam, quorum quidem centum millia unica pars super centum millia ☿ redigit ipsum in pulverem, sicut prius patet ex isto pulvere secundo, tertio pone super centum millia ʒ. Mercurii, redigit ipsum in pulverem, de qualibet novam multiplicationem usque ad centum multiplicationes. Quis igitur enarrare poterit multiplicationem medicinæ multiplicatarum quantitatum? quare Princeps Serenissime, quia ʒ. illarum centum millia centum ex ʒ. multiplicatarum multiplicare potes, seu scies qualibet de nova multiplicatione j. ʒ. ponendi supra centum millia argenti vivi, & fit totum medicina, Princeps Serenissime in tantum continuetur projectio medicinæ super Mercurium, donec ignis lapidis sit extinctus, & convertatur materia in metallum perfectum, & non fiat ex illo pulvis plus. Sunt autem aliæ multiplicationes, una quidem dicitur virtualis, & quantitativa simul, & quælibet istarum fit per reductionem ad principium, ut habetur in nostro testamento, in capitulo quod incipit, *Quam tu auras cicabades les dictes coses ez ges secta.* Cùm tu perfeceris dictas res, & feceris projectiones per totum circulum, etiam non eodem libro multiplicatione hic multiplicata, & continuetur, ut patet in capitulo quod incipit, *Fil tu pendas una ʒ. de la medicina dicta multiplicata, &c.* Fili tu capias j. ʒ. medicinæ dictæ multiplicatæ. De altera verò multiplicatione invenies in tertio libro quintæ essentiæ, in Capitulo quod de multiplicatione tractat.

De Practica Brancharum nostri Lapidis.

Et si vis, Rex Illustrissime, alium scire modum ad nostrum Lapidem componendum, quod per Alchymistas dicitur Practica Brancharum, est, quòd purifices terram, ut suprà te docuimus in Practica, in parte illa, quæ tractat de purificatione terræ in 6. quæ incipit, Dum quippe omnia elementa sunt separata. Etiam in nostro codicillo, in capitulo, quod incipit, *Ara Fil ercentant aquest menstrual.* In capitulo etiam, quod incipit *Ara Fil neges chedutten:* quoniam dum terram purificatam habueris deinde elementa ab auro & argento, & purificata terra illorum, ut suprà dictum est in practica recolimus scripsisse in ʒ. lib. 5. essentiæ, in parte illa, quæ de purificatione elementorum tractat in cap. quod incipit, Rectificatio quidem elementorum ac potestatum. Conditionata igitur terra de numero Philosophorum, quod incipit, Cùm autem per illam dictam solutionem M. diminutus fuerit à corporibus. Et cùm similiter de elementis, tu potes tantas mixtiones facere & combinationes, quod difficulter numerare potes, sed ut habeas aliquam practicam abbreviatam, per branchas arboris aliquas explicamus operationes. Est quidem mixtio illa ad componendos Philosophorum Lapides. Accipias quinque pondera ignis, & duos aëris, & altera duo M. C. O. I. quintæ essentiæ: & ex altera parte tria pondera aëris, & tantùm de terra tria pondera, & in mixtione terræ & aëris mittes de M. cœlico tria pondera. Item conjunge O. & P. & E. ita quòd O. & P. sit in pondere æquali, & D. sit medietas O. vel P. & de M. vegetabili tantum sicut de G. ita quòd O. & P. de L. X. ambas dictas mixtiones, & distilla, limus primæ quidem mixtionis limi divisim cum aëris & terræ, & D. colligatur ad partem & limus ignis & aëris, & D. ad alteram partem colligatur, & fæces consimiliter. Et mitte de fæcibus in quolibet limo tantum sicut medietas limi, & si non attingit ad hoc, non est vis: si verò superfunt non, non mutat hoc quod dictum est. Et consimiliter facies de limo primæ mixtionis, & eorum fæcibus denique limos habueris reconditos in vasis suis cum sequenti practica, sicut dictum est supra: & istæ mixtiones elementorum, & ex eorum limis ad doctrinam operis literalis sumcit causa brevitatis.

De Mixtione abbreviata.

Tunc Princeps Serenissime quippe prosequi intendimus ad mixtiones abbreviatas. Et prima mixtio erit, quòd tu des terræ bibere de D. per continuas distillationes per quatuor partes sui, deinde fac quò terra sit pondera duo, de aëre sex pondera, & de igne duodecim. Et des primò bibere terræ aërem incerando in crucibulo, donec fluat admodum mellis, deinde extrahe materiam, & dimitte illam quietare per decem dies: post hæc reitera sicut est mixtum cum aëre in alembico suo ad parvum ignem, & mitte desuper guttam ad guttam, donec fluat sicut cera, & dimitte quiescere quatuor dies: postea utere unum pondus super centum millia, cujus fuerit E. & fiet metallum auri vel argenti.

De alia Mixtione.

Et fiat alia mixtio sic, quòd conjungas tria pondera P. & duo de O. & facias totum corpus unum. Deinde cera terram suam, & aliam & cum isto igne incerare poteris O. istius metalli, aut illius duorum simul vel trium simul ad æquale pondus vel quatuor.

De alia Mixtione.

Item fiat alia mixtio, ut accipias octo partes. P. & unam O. & conjunge simul, & pone in digestione de H. per octo dies: & postea cera terram istius vel alicujus metalli aut illius ad solutionem & limum. Si verò administrare volueris alicui de P. auri, & de O. argenti. Itaque de P. sint octo partes, & de aëre una, & misce simul, & pone in digestione de H. per octo dies. Deinde cera terram suam vel aliam, & cum hac medicina perfectum aurum facies mixtionem ex contrariis scilicet unum pondus O. auri, & octo pondera P. argenti.

De alio Modo miscendi.

Item aliter, si accipias de igne auri & de O. ejusdem ad medietatem P. & de terra ad medietatem O. misce simul cum septima parte meræ quintæ essentiæ, & distilla limum deserturn, cum quo potes cerare terram suam vel aliam & fæces quæ remanserunt, & sic consimiliter fæces de argento. Et ista tibi, Clarissime Princeps, sufficiant causa brevitatis: & per istas operationes, quas sic explicamus, elucidatur capitulum nostri testamenti, in capitulo quod incipit, *Quant tu auras fixat l'agua sobre la terra*, Quando fixaveris aquam super terram M. quod incipit, *Que tu pregnes de la medicina una onza & aquella mesclas en un crusal*, Quòd tu accipias

accipias medicinam ſcilicet unam ℥. & illam pone in crucibulo. Etiam elucidatur aliud capitulum in eodem libro, quod incipit, *Tota aquella manera Fil conſervans la practica que ab ſera ablanch.* Omnis ille modus, Fili, conſervans practicam. Etiam elucidatur aliud capitulum, quod incipit, Fili plumbum tenet ſecum magnam partem de H. combuſtibile. Et etiam in capitulo, quod incipit, Similiter facies de Venere ſicut feciſti de Saturno. Etiam elucidatur aliud, quod incipit in eodem libro. Ita facies perfectionem illorum duorum metallorum. In quibus quidem tractavimus ſatis de Practica abbreviata brancharum arboris. Dixi de prima parte ſecundæ partis principalis: nunc dicamus de ſecunda ſecundæ partis, quæ tractat primò de Compoſitione Margaritarum.

Compoſitio Margaritarum.

OPus namque Margaritarum ſic condies: primò, quòd accipias aquam Mercurii, factam per modum quem te docuimus in noſtra quinta eſſentia, in libro primo, in capitulo quod incipit, Non reputes me mendacium, &c. uſque ad G. quod incipit, Præparatio ſpiritus lapidei & fermentabilis eſt, quòd tu accipias ſuccum lunariæ. Etiam per modum noſtri teſtamenti, in capitulo quod incipit, Fili, tu accipies liquorem lunariæ, & ſit quantitate duarum librarum vel trium, & in ipſa diſſolves ℥j. argenti puriſſimi per calorem digeſtionis per ſex dies, poſtea ſepara fæces per diſtillationes quæ erunt albæ & pulchræ: Iſta eſt aqua, qua indiges ad diſſolvenda omnia ſex metalla, & illorum argentum vivum: cum qua quippe formantur lapides, qui perlæ vocantur, per reductionem illarum in ſuarum primam materiam.

De prima Aqua dicimus.

REcipe auri ℥j. & diſſolve illud cum quantitate dictæ aquæ, quantum tibi benè viſum fuerit in digeſtione de H. ſicut argentum, & diſſolvatur in aquam colore croceo, & trahe aquam deauratam per filtrum, & ne cures de illis fæcibus, quæ nihil valent ad propoſitum: poſtea diſtilla aquam per alembicum, & ſerva fæces ſecundas.

De Aqua ſecunda.

AQua ſecunda ſic fit. Recipe ℥j. Veneris, & diſſolve quantum tu volueris aqua prima in digeſtione de H. ſicut tu feciſti de alia, & diſtilla aquam per filtrum, donec tota ſit diſtillata, & de iſtis fæcibus ne cures: & diſtilla aquam illam per alembicum, & ſerva fæces ſecundas.

De tertia Aqua.

TErtia aqua ſic fit. Recipe ℥j. plumbi, & diſſolve in tanta quantitate aquæ diſſolventis, quantum tibi benè viſum fuerit in digeſtione de H. poſtea diſtilla per filtrum, & dimitte fæces primas, quia nihil valent. Poſtea diſtilla aquam per alembicum in digeſtione de H. & ſerva fæces ſecundas.

De quarta Aqua.

QUartam aquam ſic facies. Recipe ℥j. ſtanni puriſſimi de Cornuvagla, qui eſt in domo Angliæ, & diſſolve ipſam in tanta quantitate aquæ, quantum tibi benè viſum fuerit in digeſtione de H. diſtilla aquam per filtrum, & de fæcibus ne cures: poſtea diſtilla aquam per alembicum in digeſtione de H. & conſerva fæces ſecundas.

De quinta Aqua qualiter fit.

QUinta aqua ſic fit. Recipe de Mercurio vulgi ℥j. & diſſolve ipſum in una libra cum S. aquæ diſſolventis in digeſtione de I. & ſerva aquam illam, diſtilla per filtrum, de fæcibus ne cures, ſecundas verò ſerva.

De ſexta Aqua.

SExta aqua vero fit. Recipe ℥j. ferri puriſſimi, & diſſolve ipſum cum tanta quantitate aquæ, quantum tibi bene viſum fuerit in digeſtione de H. Poſtea diſtilla ſicut alias aquas feciſti & ſerva fæces ſecundas.

De ſeptima Aqua.

SEptima aqua ſic fit. Recipe ℥j argenti puriſſimi, & diſſolve in tanta quantitate aquæ diſſolventis, quantum tibi bene viſum fuerit, & diſtilla per filtrum, & rejice fæces primas: pòſt diſtilla per alembicum in digeſtione de H. & ſerva fæces ſecundas, & de omnibus aquis fæces ſervabis in vaſe ſuo: & iſtæ aquæ cum earum fæcibus eſt materia, de qua omnes lapides componuntur.

Sequitur de Reſolutione.

CUm ergo metalla reſoluta fuerint in aquam, & quamlibet illarum recipiendo quemlibet limum in ſuo vaſe: & erunt iſti limi reſplendentes cum virtute minerali, & cum magna limoſitate, quæ apparata eſt ad recipiendum virtutes influentiarum cœleſtium. Et quamlibet illarum aquarum recondas in ſua ampulla vitri cum longo collo & fundo rotundo, deinde claude orificium ampullarum cum maſtice & corio alutæ, & quamlibet ampullarum cum ſua aqua pones in loco ſereno per unum annum integrum taliter, quòd nulla res noceat ſibi, & ingravidentur ſeu impragnabuntur illæ aquæ per virtutem cœleſtium curſuum, & per ſubtile ingenium ipſas virtutes cœleſtes accipimus, & venamur cùm talis materia ſit ad hoc naturaliter diſpoſita, ut graduetur ſeu ingravidetur per virtutem cœleſtium, in quibus eſt materia ſpiritualis conſtrictiva, & conſtrictibilis ſubtiliata atque ſimplex, tam per ingenium artificis, quàm per velle & reſtaurationem naturæ. Tu quidem ſis cautus in reſolutione limorum, quia de quolibet limo duas aquas ſeu partes facias prius diſtillando medium limi, quem pones ad partem, quia hæc iſta parte prima ſit aqua terreſtris, & aliam partem ſimiliter ad partem diſtillabis, ex qua ſit aqua aërea, quæ ſuſpenditur in ſereno loco, ut ſuprà dictum eſt, per annum.

De Compoſitione utiliore & leviore,

ESt autem compoſitio iſta levior & melior cum aliqua compoſitione, hoc eſt, quia diſſolutis metallis, Princeps Illuſtriſſime, & qualibet aquarum diviſa in duas partes. Tu recipe quintam partem illarum duarum, quas feciſti de una aqua in ſpeciali, & illam mitte cum ſuis propriis fæcibus quas reſervaſti ex diſtillatione alembici, & ſororem hujus partis, quam cum fæcibus ſumpſiſti, diſtilla limum quod idem, quod liquor procedens ex duobus corporibus, ſcilicet aqua & fæcibus, quæ erunt ſplendidiſſimæ valdè. Et fæces poſt diſtillatio-

diſtillationem remanebunt in fundo cucurbitæ. Ponas igitur limum ipſum in ampullam cum longo collo & fundo ſpherico, & claude fortiter orificium cum maſtice vel olibano, & cum quodam corio fortiter deſuper, & ſuſpende limum ſupradictum in loco ſereno per unum annum integrum. Dum que limum prædictum poſueris in loco ſereno, reverte operationem ad aliam partem aquarum. Tunc igitur clariſſime Princeps, recipe fæces naturales, à quibus reſoluti ſunt limi prædicti per ſublimationem, de illis mittes, quamlibet partem in parte ſua ſecundum ſuam propriam ſpeciem in quadam vitrea ampulla cum longo collo in longitudine duarum palmarum, & cum fæcibus miſce aliam partem aquarum, quam reſervaſti: quæ verò aquæ ſorores illarum, à quibus reſoluti ſunt limi & claude orificium ampullarum, ſicut dictum eſt ſuprà. Et poſt hoc ſpelias illas in quodam antro terræ in profundo unius palmi cum dimidio, & ponas circumquaque aliquam rem taliter, quòd lapis non noceat, vel aliqua res, & ſtent ibi per unum annum integrum ſicut diximus: de aliis quippe taliter componendi ſunt lapides Philoſophici, cum una eſt via ad unum, & ad aliud niſi quia differunt per majorem ſublimationem naturæ, & univerſaliorem: quare ex eo quòd lapides philoſophici corrumpuntur, & veraciter alterantur quia individua quædam in altero indigent majori ſublimatione, videlicet ut ſuprà in practica diximus: ſicut enim de una aqua duas in magiſterio feciſti, ſic conſimili in altero facies, miſcendo aerem in ignem, & terram ad pondus æquale, & ſic tantum in pondere de D. ſicut omnia alia tria, ſed cum O. quod pones P. miſces D. & pones O. P. D. ſic mixta in ſuo vaſe, in digeſtione de H. per 6. dies: quibus finitis, deinde liquorem diſſolutum aliàs reſolutum reſolutione ex O. P. D. ponatur in curcubita alembici cum ſuo roſtro rotundo, & pone in digeſtione de H. per tres dies: deinde extrahe, & pone alembicum, & diſtilla alias, ſublima limum deſertum in digeſtione de I. uſque fæces ſint ſiccæ, & limum in aere ſuſpende in ampullam cum collo longo, quam ſtare dimittas per unum annum integrum. Igitur cùm iſta compleveris, recipe aliam partem aquæ, quam reſervaſti, quæ eſt ſoror limi ſuſpenſi, & ponas illam in conſimilem ampullam cum longo collo, & ſupermittas omnes fæces, ex quibus limos diſtillaſti, & claude orificium ampullulæ, ſicut de lapidibus pretioſis diximus, & ſpelias illam etiam ſimiliter in horto, in profundo unius palmi cum dimidio, & fac ut ſuprà dictum eſt, & dimitte ibi ſtare per unum annum integrum, & tunc habebis materiam aptam cum ſpiritu ſubtili ad componendum lapides philoſophicos. Et tantum hoc, quod diximus ſufficit, Princeps, modus compoſitionis aquarum per artificium, cum quibus formabis utriuſque lapides: ſed quia ad præſens non fecimus compoſitionem lapidum philoſophorum, ideo revertemur ad præſentis compoſitionem, quæ eſt de compoſitione lapidum pretioſorum.

De Carbunculo.

CArbunculus eſt rex omnium lapidum, ſicut aurum eſt omnium metallorum: unde ſi tu, Principum Sereniſſime, vis ipſum artificialiter componere, quod ita fit, & plus virtuoſus naturali: recipe de aqua terreſtri auri indurativa, quam ſepeliiſti intra per annum, & pone ipſum in vaſe, quod ſit factum ad modum unius figuræ inferius ſcriptæ rotundum vel triangulatum, vel quadrangulatum, ſicut placuerit. Et in ipſa mole cerea exiſtente, navigando in vaſe aquæ terreſtris per ſpatium quintæ partis horæ: quo finito, verte modulum, & cape lapidem cum forcipibus aureis vel argenteis deauratis: & fac taliter, quòd ſuperficies lapidis tangat aquam indurativam, & ſtet ſic per tres dies ad ſolem, & deinde extrahes molem ceræ, in qua eſt aqua ætherea indurativa per virtutem aquæ terreſtris in ſimilitudine gummæ. Princeps illuſtriſſime, informatio omnium lapidum pretioſorum eſt una, & uno modo fit, ſcilicet finem ſuorum colorum accipiunt ex paſſione diviſarum materiarum quouſque ſint terminatæ per virtutem ultimæ formationis, quam lapis accipit per virtutem ignis communis in propria forma ſub conſervatione ſuarum virtutum operativarum. Cùm ergo ipſam molem extraxeris extra vas, expolia ipſum lapidem à cera, qua eſt indutus, & da ſibi decoctionem arteticam. Sed prius dimitte eum ſtare per tres dies in umbra, & continuabis ignem illum per novem dies in Vere, & in Æſtate per 5. finita iſta decoctione, da ſibi decoctionem, quæ artateſis, per conditionem temporis antedicti. Deinde proſequatur decoctio, quæ ſulfur dicitur per quinque dies continuos, deinde trahes lapidem tuum perfectum cum omnibus virtutibus ei pertinentibus ſibi per naturam attributum. Dum verò, Princeps Sereniſſime, feceris prædictas decoctiones, ſcias quòd lapis ſtare debet in vaſe quod perfectorium, cujus figuram inferius demonſtravimus. Scias igitur, quòd omnes decoctiones æqualiter exhibentur omnibus lapidibus, præter adamanti, cujus decoctio longior eſt ratione ſuæ duritiei: virtutes enim illorum ponere non curamus in præſenti compendio, cùm intentio noſtra in præſenti compendio non ſit niſi tractare de illorum compoſitione: tantum tamen ſufficit tibi quòd omnes ſecundum iſtam doctrinam compoſiti ſunt tantæ virtutis, ſicut quos natura produxit, & etiam fortiores & plures virtutes ſunt habentes, quam naturales ut experti ſumus. Et ſatis de virtute cujuslibet plenè tractavimus in noſtro lapidario, quem ſcimus tibi miſſum à domino rege Eduardo Anglicorum illuſtriſſimo. Ideo hic in ſumma brevi de aliquibus tractabimus, hoc eſt de illorum compoſitione, ut compendioſum reddamus, & non prolixum.

Compoſitio Adamantis.

COmpoſitio Adamantis ſic fit ex natura argenti terminati in naturam lapidificam. Recipe ergo de aqua argenti terreſtri, & pone illam in vaſe indurationis ad indurandum, & mitte intus molem terream per temporis ſpatium ſupradictum. Poſtea mitte de aqua aerea in mole, in qua formari debet dictus lapis. Poſtea da ſibi informationem in umbra per tres dies, quæ eſt prima informatio, quando aqua aerea fit gumma virtute ſpiritus aquæ terreſtris. Poſt verò adminiſtra ſibi aliam informationem, quæ fit gyrando molem cum forcipibus argenti deaurati vel de auro ſcilicet illud, quod eſt inferius ad ſuperius aliter, quòd lapis tangat aquam indurativam & ſtet ibi per tres dies continuos ad ſolem fortem in Æſtate: in Autumno verò & Vere per ſex des, in Hyeme per 12. quo facto, fac tranſire per digeſtionem, quæ dicitur Opteſis, & per aliam, quæ dicitur Optateſis, per tempus, quod ſuprà ſcriptum eſt de lapidibus Philoſo-

philosophicis. Sed in digestione, quæ dicitur Sulfur, stet per quatuor aut tres dies continuos, quia ratione suæ indurationis indiget magis de ista digestione quàm alii. Iste lapis sic compositus, omnibus aliis est solidior. Est enim tantæ soliditatis, quod ferrum nec ignis ipsum dividere potest, & fit ratione altitudinis suæ naturæ, & est virtuosior naturali.

De Balasio.

Balax est lapis, creatus seu generatus ex duabus naturis duplicis argenti vivi æqualiter mixtorum, scilicet ex aqua aërea argenti, & ex aqua aërea auri simul compositis in mole sua, pone ad indurandum in aqua indurativa argenti, & in aqua indurativa auri simul mixtæ æqualiter: deinde, quòd sequatur sibi per istas tres digestiones seu decoctiones, sicut in coctione lapidis philosophorum diximus. Et tenendo processum sicut in compositione carbunculi, aliàs nihil addendo in processu compositionis carbunculi.

De Sapphiro.

Sapphirus componitur ex duplici natura argenti vivi, aquatici scilicet ex aqua aërea argenti & ex aqua aërea stanni in quarta parte ponderis argenti, & similiter de aqua indurativa argenti, & de aqua indurativa stanni prædicti ponderis induratum in mole cerea, & decoctis, sicut de aliis dictum est suprà.

De Balandina lapide.

Balandina componitur ex argento vivo ferri & est coloris rubei valdè, & resplendet ratione sulfuris decocto & converso in naturam aquæ aereę igneæ respiciens naturam argenti vivi, & quia sua natura est ex aere, ideo restringit sanguinem. Recipe ergo de aqua aerea ferri, & imple molem ceream post virtutem restrictivam acceptam, & indura illam in aqua terrestri restrictiva ferri & prosequere per informationes supradictas.

De Compositione Turchosæ.

Turchosa est cõposita ex natura duarum aquarum aerearum, & duarum restrictivarum. Recipe ergo ℥. quatuor aquæ aereæ Veneris, & j. ʒ. aereæ Saturni, & pone ad indurandum in mole cerea in aqua indurativa Veneris mixta cum aqua terrestri plumbi per pondus dictarum aquarum aeris, & da sibi informationes aliorum lapidum.

De Compositione Exmiraldi.

Exmiraldus componitur seu generatur ex una natura duarum aquarum aerearum, & duarum restrictivarum. Recipe quot partes volueris de aqua terrestri argenti, & cum illa misce, quantum volueris de aqua terrestri cupri, donec videas, quòd habeat intensum colorem vel remissum, secundum quod volueris, & pone prius molem ceræ in propriis aquis terrestribus per spatium quintæ partis horæ ut melius impleatur virtute indurativa, prius imple molem aquæ aereæ cupri, & pone ad indurandum per unam partem horæ. Postea verò gyra molem, ut dictum est de Carbunculo taliter, quòd aqua indurativa seu terrestris tangat aquam aeream congelatam, & dimitte sic stare per tres dies continuos ad fortem solem in Æstate, & in verè & in Autumno per sex dies continuos, in Hyeme per 12. dies: quia istis finitis, extrahe lapidem induratum, & fac ipsum transire per tres informationes vel decoctiones, sicut de Lapide philosophorum diximus in practica sua, & per informationes intellige decoctiones tres: prima dicitur Optesis, secunda Optatesis: tertia dicitur Sulfur, ut suprà explicavimus.

De Compositione Eliotropiæ.

Eliotropia componitur ex unamet natura, de qua componitur Exmiraldus & per pondus & mixtiones aquarum illius. Sed antequam aqua cupri veniat ad perfectam indurationem ita quòd sit in spissitudine sicut albugo: capies molem tuam cum forcipibus ab aqua indurativa, & mitte super aquam mediæ induratam 4. aut 5. guttas minimas de aqua aerea ferri, tunc molem sui es cum forcipibus argenteis, & mitte in aquam indurativam per unam partem horæ. Postea extrahe illam, & pone in aqua indurativa per unum Credo in Deum, & unum Salve regina, & da sibi indurationem per tres dies ad solem fortem in aqua terrestri Exmiraldi gyrando molem, ut de aliis dictum est: postea extrahe illam à cera, & da sibi informationes, ut diximus de Exmiraldo.

De Compositione Camaphei.

Camapheus est lapis, habens colores multos & multiformes: quidam sunt albi, & alii nigri, & alii rubei, & alii inter nigrum & azurium & album sicut calcedonii. Et quodlibet istorum habet suam divisam naturam, & virtutem in compositione: sed inter omnes lapidarios rubeus laudatus est, sed uterque sunt boni secundum suam propriam naturam. Et albus componitur ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea stanni, & ex aqua aerea plumbi æqualiter mixtis positis ad indurandum in molem habentem figuram hominis in aqua indurativa argenti & stanni per æqualia pondera. Rubeus verò componitur ex aqua aerea auri, & aqua aerea ferri æqualiter positis ad indurandum in aqua terrestri auri, & in aqua terrestri ferri mixti per æqualia: vel potest componi ex aqua aerea argenti æqualiter mixtis ad indurandum in aqua indurativa auri & argenti. Item, niger componitur ex aqua aerea plumbi, & ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea auri indurati in aqua terrestri plumbi per pondus prædictum. Postea positis ad solem, & quòd transeat per omnes tres informationes.

Quomodo componitur Topazius.

Topazius componitur ex natura duplici argenti vivi reducti in speciem aeris. Recipe ergo aquam aeream auri, & misce cum illa quartam partem aquæ aereæ ferri & pone in molem ad indurandum in aqua indurativa auri, & fac sicut de aliis diximus.

De Compositione Calcedonei.

Calcedoneus componitur ex aqua terrea ferri, & ex aqua terrea argenti mixtis æqualiter, & positis ad molem ad indurandum in aqua terrestri ferri, & lunæ mixtæ æqualiter. Et quod transeat per omnes tres informationes sicut alii.

De Compositione Berilli.

Berillus componitur ex substantia duplici argenti vivi: una verò est de aqua argenti aerea, & altera de aqua aerea stanni, quæ ducuntur in aeris natura mixta æqualiter, & imple molem tuam, ut induretur in aqua terrestri argenti & stani. Deinde da sibi informationes sicut de aliis diximus.

De Compositione Perlarum.

Compositio perlarum fit ex substantia triplici argenti vivi conversæ in substantiam aquæ aereæ. Recipe igitur aquam aeream stanni, & aquam aeream plumbi, & aquam aeream argenti æqualiter mixti, & induretur in mole cerea & aqua indurativa stanni, & in aqua indurativa argenti & plumbi mixtis æqualiter, & post transeat per informationes, quas suprà diximus.

De Compositione Perlarum per aliam viam.

Perlæ per aliam viam componuntur sic: Pulverisa probas minutas in pulverem subtilissimum, & dissolve eas in tali aqua, in qua argentum vulgi dissolvisti super digestione de I. ponendo de aqua dicta, quæ natat super margaritas in grossitudine medii digiti, & post solutionem natabit quædam limositas ad modum cujusdam telæ. Et ista tela, Princeps Serenissime, est forma transparens perlarum orientalium. Et per hoc quod diximus, elucidatur illud capitulum nostri testamenti, in parte illa, quæ tractat de perlarum confectione, quod incipit, Ostensio virtutum liquoris exuberandi. Item, postquam senties, quòd margaritæ liquefactæ sunt intus aquam M. separabis aquam cum limositate margaritarum in vase altero inclinando vas suaviter taliter, quòd nihil de fæcibus vadat cum aqua limositatis. Si verò cum aqua limositatis fuerit aliquid de fæcibus, cola ipsum per pannum sericum benè mundum: post hoc pone aquam illam, in qua limositas perlarum in ampulla cum longo collo in digestione de H. per novem dies, quibus transactis, fiet aqua illa cum limositate metalli totum unum corpus. Et per hoc elucidatur cap. nostri testamenti, quod incipit, *Quando tu veuras cell dictes parles est pasta blanc sacram liquefaties per la virtute de laquet.* Postea verò habebis moles tuas ex auro puro, vel ex argento deaurato à parte interiori, quod ad similitudinem cujusvis margaritæ formatas fore. Et consimiliter baculum auri vel argenti deaurati, & fac, quod omnes moles in partes duas divisæ sint. Et si moles fuerint rotundæ, vel quovis modo alio factæ, & indiguerint foraminibus, perforabis illas partes, moles conjungentur alteri, & imple moles tuas de pasta pulveris, quæ remansit de aqua limosa ita, quòd utraque pars molium sit pasta plena, per foramen molium mittes unum filum auri: & sic facies omnes, & dimitte stare pastam sic in molibus suis per unum diem naturalem: quo transacto, si vides, quòd moles possunt dividi à pasta, trahas grana illa à molibus, & si non, dimitte siccare dum possis grana illa extrahere. Cùmque grana illa extraxeris à molibus jam dictis, ponas illam ad desiccandum in silara marmorea, vel in quadam silara vitri, vel aliqua re vitrea, quæ sit ampla & plana. Et cooperi cum quodam vase vitri, vel cum aliqua re, ne pulvis tangat ipsos lapides. Et stent ibi usque sint benè siccæ. Et per hoc, quod breviter diximus, elucidatur capitulum in testamento nostro, in nostro magisterio, quod incipit, Præterea postea fiet artificialiter modulus de auro & quantitas, &c. Et post formationem margaritarum & illarum desiccationem tu accipias unum filum auri longum, & mitte illum per foramen margaritarum, & caveas quantum fuerit tibi possibile, ne illum tangas cum manu, nisi cum quibusdam forcipibus argenti deaurati, aut de auro: dum verò sic habueris, habeas quoddam vas vitreum, factum, ad modum ovi gallinæ, & cavillabis illa in utraque parte. Illud, quod est intra, debet esse depositum. Item, ponas margaritas suspensas per filum auri in aqua limositatis, quam per novem dies posuisti in digestione de H. taliter, quòd submergantur in aqua, & statim pone coopertorium, & dimitte sic stare ipsas per duos dies naturales; quibus finitis, extrahe margaritas tuas de vase illo, & pone illas ad umbram, ubi illas Sol non tangat per tres dies naturales. Deinde administra sibi formationem Optasim hoc modo: Tu Princeps Serenissime, pones tres probas in filo auri, deinde mitte in unam testam ovi, quæ cooperiat omnes tres margaritas, vel plus secundum illarum quantitatem. Deinde alias secundum quantitatem ovi, quam voluerit sub se continere, & ponas vas vitreum vel ovum: & sic deinceps, donec ordinatæ fuerint. Et si fuerit tempus æstivum, mitte stare illas sic ad solem per tres dies naturales. In vere verò & autumno per sex dies, in hyeme per novem. Sed nullam decoctionem Obteticam, aut Obtatentam consulimus tibi in hyeme alicui facere, & qualibet die gyrabis una vel vasa supradicta de tribus in tribus, horum quippe finitis diebus trahas margaritas tuas, deinde administra sibi formationem per tres dies Inlfulderh ipsis positis in vase, quod dicitur perfectorium: quibus finitis, ponas margaritas tuas à tripode Athanor, & videbis, quæ naturalibus non invident in omni perfectione, tunc utere illis.

Alia Compositio Margaritarum.

Si autem istam fabricationem consimiliter facere volueris de conchilibus inventis in ripa maris, quæ colores habent multifarios, quia quædam sunt albæ, ut perlæ communes cum colore orientali, quędam croceæ ad modum auri purissimi similiter colorem habentes orientalem. Alia verò cum colore brasilii habentia similiter colorem orientalem. Potes igitur, Princeps Illustrissime, componere perlas tuas de quibusvis conchilibus. Et perlæ erunt illorum colorum, de quibus conchilia erant, de quibus fuerunt compositæ. Fitque pulcherrimum operis ex omnibus istis. Non vidimus verò partem, in qua ista conchilia supradicta reperias, nisi in Cypro prope civitatem Famagustæ, & in regione Portugaliæ prope civitatem Lisbonæ, in ripa maris. Et in quadam villa Angliæ, quæ dicitur Conilla, & in alio loco, qui dicitur portus Sylvenæ usque ad sanctum Vincentium de finibus mundi. Vidimus enim omnia ista dum ad Angliam transimus, propter intercessionem domini Regis Eduardi Illustrissimi. Ergo quæ omnia tibi diximus tam de Philosophicalibus lapidibus, quàm de virtuosis vel pretiosis lapidibus sufficiat causa brevitatis. Et quia doctrina, quæ tibi tradita est, potes

potes alios quosvis componere recipiendo colorem uniuscujusque lapidis, & formas illorum & figuras, & tunc facere mixtionem de aquis diversis secundum doctrinam prius traditam. Et si tu, Princeps Illustrissime ista, quæ verbis grossipedalibus scripsimus, sine aliqua subtilitate operis compleveris, invenies, verum quod diximus. Noli tamen festinare, nec ab opere cessare. Non enim agites naturam propter minas. Et si diviseritis naturam propter minas operari plus dabit tibi, quàm optas. Si verò, Princeps Illustrissime vis scire rationem, quæ est naturaliter, quia aqua istius doctrinæ tantam habet virtutem, ut per artificium de illarum natura componuntur ex una parte isti lapides, ut illi potentiores, in virtute sint naturales. Ex altera parte philosophorum lapides quæras in lapidario nostro, quia satis prolixè tractavimus in parte prima ad faciendum rationem hujusmodi. Et sic habebis omnium complementum cùm nostra intentio in præsenti compendio non sit nisi practica nuda & theorica adjuvamine qui est trinus personaliter, unus essentialiter, regnans per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Finis Compendii Animæ Transmutationis Artis Metallorum.

Vide in sequentibus aliud hujusce Compendii Animæ transmutationis Metallorum Artis Exemplar; in quo partim aliis terminis, partim fusius omnia continentur.

TESTAMEMTI NOVISSIMI Raymundi Lullii *Majoricani*, *Regi* Carolo *dicati*

LIBER PRIMUS.

CUM ad nos venisti, dilectissime fili, ac Princeps, in tali casu & mortis articulo valde quievit anima mea, cum à te paternam & antiquam tui patris illustrissimi amicitiam, quam per dedignationem interruperam recuperatam intelligerem. Ideo, mi Carole dilecte, te in filium sapientiæ dilectissimum ut fidei catholicę amphiatorem eligam. Et ut rebelles ejusdem sacræ fidei expellere possis, & alia alta peragere, tibi magisterium per nos multis librorum voluminibus, sub philosophica occultatione diffusum, clarè, completéque tradam. Et tamen ea quę tibi declarando dixero, ex parte summi Creatoris admoneo, ut tam secretè quàm poteris retineas, ne thesaurum istum indignis dispergas, & Deus judicium à te deposcat. Accipe igitur in nomine sanctæ Trinitatis & æternæ Unitatis vinum rubeum, quod liquorem lunariæ appellamus, & nigrum nigrius nigro vocamus. Fili per hoc elucidatur tibi capitulum libri Mercuriorum, quod incipit: Tu recipies de liquore lunariæ quantumvis: & in principio nostri accuratorii. Recipe nigrum nigrius nigro, & destilla totam aquam ardentem in balneo, & illam rectificabis quousque sine phlegmate sit. Quod cognosces quando comburit petiam licii propter sui ardorem: quod facies in quinque vicibus, quandoque in tribus. Fili in hoc declaratur tibi clausula nostræ Epistolæ tuo Illustrissimo patri missæ, in clausula, quæ dicit: Et hoc in secunda vice contingere solet, & in canone qui incipit: Multi arbitrantur usque ad septimam rectificari, sed dico tibi quod ter sufficit. Et cum habueris tale signum, dividas illam in duas partes, & unam partem serva pro creando menstruo, & cum alia parte abstrahas animam à terra per modum quem tibi dicam, fili modus est, quòd tu destilles phlegma quousque maneat ad modum picis liquidæ: & tunc pone super illam de aqua quam rectificasti tantum, quòd supernatet materiam tribus digitis, & bene clauso vase pone in fimo vel balneo in digestione per sex dies, postea destilla pro filtro in cineribus calidis totam aquam in qua est anima, postea auge ignem aliquantum & abstrahe oleum & serva. Et postea infunde de alia aqua ut prius, & pone in putrefactione per sex dies ut prius: & postea destilla pro filtro, in cineribus ut prius, primò abstrahendo aquam postea oleum, & sic continua magisterium per eundem modum, quousque extraxeris totam animam à terra. Serva illam, quia est aqua animata: serva oleum pro tinctura. Fili per hoc elucidatur liber Attramentorum in illa parte quæ dicit: Illam aquam divide in duas partes; Et in illa quæ dicit, Serva oleum pro tinctura, & in libro Lucis mercuriorum. Postea terram siccam & induratam accipe, & in vase benè clauso sustinens ignem pone, & da sibi ignem calcinationis, quousque terra albescat. Fili in Dei amore rogo, noli hoc secretum revelare. Terra nostra dealbata & sal depuratum per ingenium artistæ. Et per hoc elucidatur clausula libri Lucis Mercuriorum, quę incipit: Calcina per duos dies cum igne sublimationis. Et super talem terram debes fili, dare animam quæ est in aqua reservata. Fili modus est iste. Accipe terram albam & depuratam & scias pondus, & pone in vitro, & super eam infunde octavam partem aquæ animatæ vase optimè clauso, & pone in balneo nostro per tres dies, quousque videas spiritum condensatum ardentem in balneo, & illum rectificabis, quousque sine phlegmate sit. Tunc superposito alembico extrahe humiditatem sine gutta, quia anima amplexata est spiritum qui est in ea parte. Et per hoc elucidatur tibi caput quod est in libro Lucis Mercuriorum, quod incipit, Unus spiritus intrat alium. Et imbibe secundò cum septima parte aquæ animatæ, & digere ut prius, & destilla humiditatem. Tertiò imbibas cum sexta parte, & digere ut prius, & destilla humiditatem. Tertiò imbibas cum sexta parte, & digere & destilla humiditatem. Quartò infunde quintam partem aquę animatæ, ut suprà. Quintò des quartam partem, & digere ut scies. Et continua cum quarta parte semper digerendo & abstrahendo humiditatem, quousque terra nostra sit prægnans & alba. Fili per hoc elucidatur tibi capitulum nostri Codicilli intitulati, Illustrissimo patri tuo, quod incipit: Partus nostræ terræ. Fili, scias quod istud caput est generale ad omnium sublimationem Mercuriorum. Tunc accipe terram prægnantem, & pone in vase sublimatorio lutato & bene clauso in igne tertii gradus per viginti quatuor horas: & sublima purum ab impuro. Et sic

sic habebis, fili, vegetabilem Mercurium sublimatum, clarum, resplendentem in sale mirabili. Fili, scias quod Philosophi & nos appellamus id proprie, sulphur vegetabile, sal armoniacum, sulphur nostrum, sulphur naturæ, & etiam multa alia nomina imponimus sibi. Fili cum Dei adjutorio illud sulphur potest mirabiliter accurtari. Et modus talis est, quòd accipias picem nostram liquidam, & illam pone in cucurbita in igne tertii gradus, & extrahes oleum quousque sicca remaneat terra & combusta. Fili calcina, ut te docui, & depura terram, sic separa sal ab ea, & super illam da quartam partem spiritus qui est in secunda aqua, & digere ut suprà extrahendo postea humiditatem. Iteratò da quartam partem, & digere, & exicca ut prius, quousque terra sit prægnans. Signum erit quòd amplius nil destillabit. Sublima ut prius, & habebis vegetabile sulphur, mundum & purum, & ejusdem virtutis cum primo. Fili cum Dei timore moneo, ne hoc excellentissimum accurtamentum alicui reveles. Fili, spiritum aquæ secundæ debes extrahere post destillationem primæ, & memorare quod rectificatur à terra, & super terram dealbatam. Fili, per hoc elucidatur tibi capitulum nostri Apertorii quod dicit: Præpara terram cum aqua secunda, & aquam cum terra Et caput nostri libri Experimentorum quod incipit: Fili memorare secundam animam cum secunda terra commiscere. Id fit cum sale extracto à terra dealbata per calcinationem. Et caput quod incipit: Fili, des sibi quartam partem animæ secundæ. Et caput quod incipit: Fili istam proportionem continuabis cum quarta, usque ad ultimam prægnationem terræ. Fili elucidatur tibi clausula Artis matrimonialis quæ incipit: Et sale depurato, & anima secunda cum proportione quarta. Fili fit matrimonium & vegetabilium partus sine dubio, quod pretiosum est. Etiam nolumus te ignorare, quòd argentum vivum vegetabile nostrum, poteris in alia materia à sua minera extrahere. Fili per hoc elucidatur caput tertium nostri Apertorii, quod incipit: Est & alia materia abstrahendi argentum vivum. Fili modus est, quòd tu capias herbam, quæ dicitur portulaca marina, apium & squillam, euphorbium, piper longum & chelidoniam: & ponas unamquamque illarum in vase vitreo bene clauso, & pones in igne cinerum, & abstrahes aqua, quam bene rectificatam reddis per septem vices super fæces, & pone in fimo calidissimo per mensem cum dimidio. Fili per hoc elucidatur caput nostræ artis matrimonialis, quod incipit: Fili argenta nostra viva vegetabilia putrefiunt per longum tempus. Et caput nostri libri intitulati, Origo nostrorum argentorum vivorum vegetabilium, quod incipit Abstracta aqua post putrefactionem à quocunque vegetabili, vel ab omnibus similibus. Et hæc sunt nostra acuentia vegetabilia. Et sic intelleximus cum diximus: Acue cum vegetabilibus acuentibus scilicet: de istis salibus, & non de herbis simplicibus. Tunc superposito alembico abstrahe aquam in B. & illam rectifica semel Deinde in cineribus extrahe totum unctuosum sive oleum. Fili per hoc elucidatur caput nostri Apertorii quod incipit: Fili unctuosum non est nostra contradictione. Et illam aquam serva: postea fæces quæ remanent calcina, ut suprà te docuimus, in calcinatione aliorum vegetabilium, scilicet in vase vitreo bene clauso non aperiendo illud quousque bene infrigidatum fuerit: quia cum senserit aerem, inflegmabitur terra calcinata Tunc extrahe simul cum aqua quam reservasti, postea destilla aquam per alembicum cum sale, & scias pondus secundæ terræ dealbatæ, idem, salis abstracti. Et ponas tantum sui ponderis desuper de aqua servata ut de illa quam extraxisti à sale. Et digere per dies quinque in fimo vel B. postea extrahe humiditatem sequendo regimen prædictorum vegetabilium, & continuabis totum illud regale magisterium usque ad 8. vices, postea dissolve in B. & congela, & iterum dissolve & congela, & continua usque ad quinque vices, & habebis sal herbarum vegetabilium acuentium. Et hoc quidem sal, quodcunque sit vegetabile extractum à vino vel à perlis, appellamus sal tartari vel sal nitri. Et hoc intelleximus fieri in arte magna cum diximus, Calcina fæces vini vel tartari, & imbibe eas cum aqua vitæ rectificata & acuta quinquies, quia illæ calcinationes nihil aliud sunt quam destillationes, & per hunc modum augmentabis & perficies sal vegetabile vini & herbarum cum sua propria aqua. Et de hac acuitione & perfectione valde locuti sumus in libro intitulato Lumen artis, tuo illustrissimo patri dicatum, in cap. quod incipit: Fili acuitio & perfectio istorum salium fit cum aqua sua. Et de hoc intelleximus scilicet in clausula nostræ magicæ: quæ dicit: Acuas cum vegetabilibus pertinentibus quæ sunt apium, squilla, & menstruum vegetabile. Diximus tibi cum revelatione & auxilio Dei omnem modum faciendi vegetabilia sulphura nostra sive argenta viva, cum declaratione omnium capitulorum ad illa pertinentia. Nunc cum auxilio Dei ejus qui est trinus & unus, elucidationem menstrui vegetabilis ab his salibus descendentis tibi dabimus. Et fili, modus est, quod tu accipias illam partem aquæ quam tibi præcepimus servare pro acuitate menstrui vegetabilis: quod nihil aliud est, quam aqua ardens summe rectificata, & illam ad hunc modum acues reducendo super menstruum. Fili R. de sulphure vegetabili quod fecisti, vel de vino, vel de herbis ℥j. & pone in vase vitreo, & super infunde uncias iij. de aqua tibi superius revelata, & vase benè clauso cum coopertorio suo pone in B per unum diem naturalem: postea destilla in cineribus quousque quod poterit ascendere ascendat: postea scias pondus salis tibi remanentis in fundo vasis: & infunde tres partes sui ponderis aquæ ardentis suprà dictæ, & pone in nostro B. per unum diem naturalem, postea in cineribus destilles: & sic facies tribus vicibus. Tunc totum sal vegetabile transactum est per alembicum cum sua propria aqua, & facta est mixtio, & aqua clara quam simplex menstruum vocamus. Fili per hoc elucidatur tibi cap. Lucis quo dicitur: Fac mixtionem cum aqua, & pone in balneo: & dicitur aqua clara quam menstruum vocamus. Et cap. Testamenti quod incipit: Opus namque margaritarum. Et cap. illud quod incipit: Accipe aquam cum qua fit aqua Mercurii vulgi. Similiter caput, quod dicit: Accipe aquam ardentem, pone in tertiam rectificationem. Fili intelleximus tertiam rectificationem, quia tribus vicibus facimus transire sal cum aqua, & non aquam vulgarem prout simplicem intelleximus. Fili, hæc est aqua quam menstruum simplex, & menstruum resolubile vocamus, quod in resolutivum menstruum per circulationem reduci potest: ut intel-

leximus

leximus in cap. Facta per multos dies. Et elucidatur tibi quomodo illa aqua dicitur menstruum resolubile & resolutivum. Fili Recipe vas vitreum, quod sit vitrum album & solidum, & sit vas magnum, & pone intus libras 4. vel 6. ad plus hujus menst. ut sic simpliciter soluti. Et vase bene clauso & sigillato pone in B. vel fimo 6. dierum spatio. Et in isto igne convertetur in quintam essentiam gloriosam & odoriferam præter modum. Quod cognosces quando in fundo vasis videbis hypostasim ad modum urinæ invenis bene complexionati, & erit clara & resplendens ut stella cœli. Serva eam in loco calido & humido, ut est balneum, prius separando eam ab hypostasi sua, & optimè sigillando vas. Fili per hoc elucidatur tibi cap. in lib. quintæ essentiæ, quod incipit: Fili non reputes me mendacium dixisse. Et in cap ejusdem lib. quod dicit: Si eam posueris super terram, attrahet aves. Et in anima metallorum cap. quod incipit: Sed tandem prius te oportet, Princeps Serenissime, eam per circulationem perficere, & in Testamento cap. quod incipit: Recipe ℥ ij. de G. vegetabili, licet ibi de minerali intelligamus fieri, quod fit per eandem similitudinem, ut declarabimus suo loco. Et de hoc intelleximus fieri in cap. Testamenti quod incipit: Accipe de liquore lunarię. Et in anima artis cap. quod incipit: Tu in virtute Dei accipe aurum, & pone in menstruo nostro. Et in Lucidario supra Testamento cap. quod incipit: Tu in virtute Dei Recipe solem, & projice ipsum in aquam vegetabilem. Et in practica sermocinali operis minoris, in cap. quod incipit: Modus liquefactionis cum vegetabilibus. Et in anima artis, in cap. Quod circa ista materia nostra. Et in clausula ejusdem capitis quæ dicit: Materia nostri lapidis, & omnium lapidum qui per vegetabile fiunt, tam philosophorum, quam pretiosorum, virtuosorum, qui per artificium fiunt. Et omnia metalla est menstruum nostrum vegetabile, acuatum, rectificatum, cœlificatum, seu lucerna cœlica, quod apud Philosophicos & nos vocatur Mercurius vegetabilis, ortus à vino rubeo vel albo. Et in Anima artis cap. quod incipit: Liber primus dividitur in partem, &c. & in clausula ejusdem cap. quæ dicit: Sed tamen per primum oportet te Serenissime Rex, nostrum vegetabile menstruum à morte, id est à fæcibus vini & phlegmate extrahere per rectificationem alembici. Et in cap. nostri Codicilli, quod incipit: Principia nostra confusa in opere naturali. Et in cap. quod incipit de ista materia. Hæc est illa humiditas permanens, de qua diximus in nostro Codicillo cap. quod incipit: Nostra humiditas est aqua vegetabilis per totum. Et in clausula ejusdem Codicilli quæ dicit: Est consolatio ultima corporis humani nostrum vegetabile menstruum cœlificatum, Et in cap. ejusdem Codicilli quod dicit: Nulla quippe res est, quæ conjungat metallorum solutionem, & reducat ad finem perfectionis nisi nostrum vegetabile, seu minerale menstruum. Et in clausula quæ dicit: Ponas metalla ad dissolvendum cum aqua mercurii: hoc est, cujuscunque menstrui. Et in cap. quod dicit: Et ista aqua habet naturam removendi omnia extranea. Et in capite quod dicit: Circa istud menstruum in quo est ignis contra naturam. Et in cap. quod incipit: Similiter ista aqua menstrualis, quæ fit cum aqua mercurii vegetabilis ad opus margaritarum, & ad particularia hujus magisterii, & qualiter in suo loco dicemus. Et in Anima artis clausula quæ incipit. Jam noveris Princeps Serenissime nostrum vegetabile menstruum esse aquam claram à phlegmate vili depuratam, acutam cum suo sale. Et in clausula quæ incipit: Quare Princeps Serenissime aliter metalla dissolvi non possunt, nisi animentur cum menstruo vegetabili. Et illud menstruum sit clarificatum & circulatum. Fili philosophi appellarunt spiritum vivum, quia metalla vivificat, & aquam vitæ & animam cœlicam, vegetabile menstruum, fimum, stellam, dianam: alii sanguinem menstrualem, urinam: alii urinam sublimatam. alii aquam sulphuris nostri: alii petram benedictam. Et hæc nomina fecerunt errare incipientes vulgares, credentes ista nomina varias significare res. Scias fili, quod in aliis capit. tibi præallegatis & dilucidatis, intelligimus de menstruo vegetabili circulato, ut tibi claré ostendimus, & semper intelleximus. Et sic fili habes modum faciendi nostrum vegetabile menstruum, resolubile & resolutivum, cum omnibus capitulis sibi pertinentibus peroptimè elucidatum. Memorare ergo eum cum Dei timore, & intra secretum pectoris tui sub pœna maledictionis Dei retineas. Diximus tibi. Serenissime Princeps, & charissimè fili, compositionem menstrui nostri, & elucidationem omnium capit. de eo tractantium. Nunc fili dabimus tibi modum cum Dei auxilio dissolutionis nostrorum luminarium, procreatione & sublimatione nostri sulphuris, nec non pro compositione nostri lapidis pretiosi prædicti. Et fili modus est, quòd tu accipias libram 1. argenti vivi vulgi & pone in vase vitreo, & superpone de vegetabili menstruo, quod supernatet per quatuor digitos: pone in B. vel fimo per sex dies, & totum solvetur in aquam gloriosam. Eleva menstruum per B. lene, & in fundo vasi remanebit tibi lumen perlarum, & anima metallorum. De hoc intelleximus in cap. Opus margaritarum sic condes. Et in lib. Lumen solis cap. quod incipit: Oportet nos cum eo incipere & cum eo finire. Et in cap. quod incipit: Nihil aliud est lapis noster, quàm aurum & argentum, & argentum vivum: quæ tria quotidie videmus. Et in lib. Mercuriorum cap. quod incipit: Intelleximus de omnibus tam de nostro quàm de vulgari, & in Theorica Testamenti capite 56. in clausula quæ dicit, quod argentum vivum non valet unum ficum putridum: hoc diximus, quia multum valet. Tunc accipe talem aquam gloriosam argenti vivi, quæ erit libra 1. & misce cum libris duabus de menstruo vegetabili cœlificato: & totum fiet una anima cum aqua dissolves omnia corpora tam perfecta quam imperfecta pro creatione sulphuris nostri. Et scias fili in veritate & Dei fide, quod nullum naturæ sulphur alicujus metalli sublimaretur absque ista aqua argenti vivi vulgi. Modus: Recipe auri bene cementati, purificati & calcinati, prout in tertio canone quintæ essentiæ, ℥ iiij. & pone in vase vitri, & superfunde menstruo mixto, in quo est aqua argenti vivi, ℥ iiij. & pone in cineribus per unum diem naturalem, ut bulliat lentissimo igne, postea pone in B. per duos dies naturales, & illud quod invenies solutum in hoc tempore, evacua per inclinationem in alio vase, & serva illud in B. postea superfundas de alio novo menstruo quantum est pondus calcis remanentis insolutæ, & fac bullire super cineres per unum diem, & in B. per duos dies, ut suprà fecisti, postea evacua quod solutum est, & cum alio servato in B. pone.

ne. Et ſic continuabis noſtram ſolutionem regalem, quouſque totum aurum ſit converſum in aquam glorioſam. Fili, per hoc elucidatur tibi clauſula theoricæ Teſtamen. quæ dicit: diſſolve æqua lance librata, & cap. artis fundamentalis quod incipit, Omnes liquefactiones: & cap. in libro de Conſervatione vitæ humanæ quod incipit: Hæc ſolutio eſt aurum potabile: & in cap. abbreviationis in cap. quod incipit: Scias quod peracta deſtillatione, ſi in ea aurum ſolveris, & aquam evolare feceris; & demum in loco humido ponas 4. diebus, per ſe ſolvetur: & hæc ſolutio eſt aurum potabile. Intelligas fili, pro ſalute humana aurum diſſolvi cum menſtruo vegetabili antequam immiſceas cum argento vivo vulgi: pro metallis verò maximè ſine illo. Et de hoc intelleximus in lib. de Intentione Alchymiſtarum tuo illuſtriſſimo patri conditum in cap. quod incipit: Poſtquam habueris aurum cum tota ſua anima, & in lib. Experimentorum cap. quod incipit: Fili, poſtquam liquefactionem auri cum mixtura menſtrui. Et in lib. Principiorum naturæ, in capite quod incipit: A reſoluto & putrificato incipiendus eſt lapis, & in lib. Limus lapidis cap. quod incipit. Poſt diſſolutionem auri cum menſtruo argenti vivi tunc procede ad ſulphur naturæ. Tunc fili, habebis aurum ſolutum cum omnibus capit. ſibi ſpectantibus elucidatum. Quando ergo cum Dei auxilio ad naturæ ſulphur metallorum procedemus, quoniam ſine ipſo factum eſt nihil. Modus eſt iſte fili, quòd tu accipias illud aurum ſic ſolutum, & ponas in B. & deſtilles ab eo totum menſtruum, quouſque aurum ſit in modum ceræ fuſæ. Tunc fili, ſcias pondus dictæ materiæ, quæ ſtatim in vaſe ad modum liquoris ſpiſſi. Et ſuperpone de menſtruo illo quod extraxiſti ab illa materia per B. partes tres ſui ponderis & pone in noſtro B. philoſophico per unum diem naturalem: poſtea pone in cineribus & deſtilla quod poteris; & quod deſtillatum eſt, pone in vaſe vitreo ad partem in ſudore B. Inde ſcias pondus dictæ materiæ quæ remanſit in vaſe, & ſuperfunde tres partes ſui ponderis de menſtruo prædicto, & digere, ut primò per unum diem in B. dein deſtilla in cineribus. Et tantum reiterabis hoc magiſterium, quouſque tota ſubſtantia auri tranſeat per alembicum ſimul cum menſtruo. Tunc fili, omnes deſtillationes ſimul in uno vaſe ponas, et in B. deſtilla menſtruum: et in fundo vaſis remanebit tibi liquor ſerenus; quem in B. ſerva. Et menſtruum ab eo extractum in alio vaſe ſerva in B. Fili, per hoc elucidatur tibi caput, in lib. miſſo tuo chariſſimo patri, in cap. quod incipit: Recipe de Mercurio quem ſcis. Fili, iſtud animam metallorum vocamus. Et hoc intelleximus fieri in cap. noſtri Codicilli quod incipit: Poſt iam dictam diſſolutionem: et in lib. Principiorum cap. quod incipit: Cum ſic autem menſtruum à materia aurea liquoroſa, et Mercurio quem ſcimus abſtraxeris, et in lib. Lumen ſolis in cap. quod incipit: Mercurius iam nobis natus eſt liquor ſerenus. Fili, poſtea accipe terram tibi remanentem in fundo vaſis, quæ eſt illa, ex qua extraxiſti animam auri ſuperius iam tibi dictam et calcina eam iſto modo: Recipe menſtruum quod tibi præcepi in B. ſervare, quod eſt illud quod ab illa anima iam ſuperius revelata extraxiſti per B. et ſuperfunde ſuper terram tantum ſui ponderis, et pone in noſtro B. philoſophico per unum diem naturalem; poſtea in lentiſſimo cinere vel igne lucernæ deſtilla. Et iterum ſuperpone de eodem menſtruo tantum ſui ponderis, et digere in B. per unum diem et deſtilla in cinere ut prius. Et hoc uſque ad 10. vices reiterabis, donec terra ſit converſa in pulverem impalpabilem. Poſt pone ſuper terram quæ eſt pulvis impalpabilis de menſtruo quod ab eo pulvere deſtillaſti. Et pone in digeſtione in B. per 2. dies: poſtea deſtilla in cinere totum quod poterit deſtillari: poſtea imbibe ut ſuprà & digere in noſtro B. per duos dies, & in cinere deſtilla: & hoc reiterabis uſque ad decem vices: ſemper cum novo menſtruo ejuſdem quantitatis: vel donec tota illa terra pulvis tranſeat per alembicum ſimul cum menſtruo. Fili, iſtam terram ſic liquefactam & tranſactam, vocamus in lib. de Intentione Alchymiſtarum tuo illuſtriſſimo patri condito, argentum vivum, & per hoc elucidatur tibi cap. Animæ artis tuo patri miſſum, quod incipit: Secunda pars in clauſula quæ dicit, Quouſque terra tranſeat per alembicum; ſimul cum menſtruo. Fili, accipe omnes deſtillationes in quibus eſt terra illa, & ponas eas in vaſe vitreo cum ſuo alembico, & deſtilla totum menſtruum ab eis quouſque tota terra remaneat ſicca. Tunc oportet te illam præparare, donec ſit apta ad recipiendum noſtrum Mercurium, id eſt illam animam, quam ſuperius ſervaſti, quem Mercurium, quem ſcis, glorioſum vocamus. Et modus eſt quod tu accipias pondus dictæ terræ & ponas deſuper quartam partem dicti menſtrui, in quo eſt talis Mercurius. Et ponas in balneo per ſex dies in vaſe vitreo optimè ſigillato: poſtea aperi vas, & in cinere lentiſſimo ſuperpoſito alembico humiditatem ſuperfluam deſtilla. Poſtea auge ignem per alium gradum, & liquorem ſive oleum quod aſcendit ſerva. Et iterum pone de menſtruo ſuo in quo eſt ſemen ſuum, & digere per ſex dies ut ſupra, & deſtilla humiditatem, poſtea oleum cum alio repone & optimè ſerva pro incorporatione Mercuriorum. Et ſic continua, quouſque terra noſtra ſit diſpoſita ad amplectendum animam ſuam. Fili, ſignum eſt quando biberit, & retinuerit quatuor partes plus ſui ponderis: vel quod ſi per laminam auri vel argenti ignitam, modicum ponas, totum quaſi volabit in fumum. Quod ſi non fecerit, reitera quouſque tale ſignum faciat. Fili, hoc intelleximus fieri in toto cap. figuræ fundamentalis noſtri Teſtamenti, in cap. quod incipit: Cumque eam præparaveris, & ſignum prædictum aſſecutus fueris, & cap. lib. Lumen ſolis, quod incipit: Terra prægnans & præparata eſt illa, quæ debet ſublimari. Tunc Princeps Sereniſſime, oportet te illud ſcire, ſcilicet eius ſublimationem, quia hanc terram appellamus lavacrum philoſophi, bufo, venenum peſſimum. Et debet eſſe alba, & aliquantum viridis: quia ſua ſiccitate Mercurium ſuum, ſive animam in naturæ ſulphur convertit. Et modus ſublimationis eſt, quòd tu ponas eam peroptimè pulverizatam in vaſe vitreo bene ſolido, habente collum longum optimè ſigillatum. Et ponas in igne quatuor graduum cum forti igne quantum poteris, incipiendo primum lento igne, procedendo, & continuando, & fortificando uſque ad 4. vel 6. horas. Et aſcendet metallorum materia, ad latera vaſis admodum argenti vivi. Fili, per hoc elucidavimus tibi multa capitula noſtrorum librorum,

rum, quos fecimus, & multa alia addemus, in testimonium declarationis. Et primo, fili mi, elucidatur tibi cap. nostri Testamenti quod incipit. Cum tu diviseris lapidem in putrificatione terræ, hoc est, nostrum sulphur metallorum, & cap. in Vade mecum de Mercurio philosophorum, quod incipit: Cum autem per iam dictam sublimationem Mercurius diminutus fuerit. Et cap. ejusdem lib. quod incipit: Putrificatio terræ fit per viam sublimationis in vase terræ, & cap. Testamentum in cap. quod incipit: De documenti natura respectu corporis & Mercurij: & infra clausula quæ dicit, Quousque noster superius assumat pennas, & cap. Testamenti de natura supremi fermenti, ubi significavimus naturam eius sulphuris gloriosi. Et in Anima artis cap. quod incipit: Fili, oportet quòd habeas sulphur naturæ metallorum. Et hoc intelleximus fieri in nostro Codicillo cap. quod incipit: Per istam discretionem sulphuris & terræ. Et in eodem Codicillo cap. quod incipit: Fili, intentio nostra est tibi dicere naturam fermenti sulphuris. Et in Epistolâ abbreviationis cum dicimus: Recipe unciam j. fermenti soluti. Et de eo intelleximus fieri in Lucidario super Testamentum cum dicimus: Tu in virtute Dei Recipe solem, & pone in aquam vegetabilem: & in lib. Lumen Solis, cap. quod ait: Sulphur quod albificat in compositione prima arboris philosophalis, scias quod debet esse sublimatum à suo metallo, sive albo sive rubeo. Et in libro Proprietatum cap. quod incipit: Propria rectificatio sulphuris, est depuratio per sublimationem à suo metallo, sive perfecto sive imperfecto. Fili, ut clarius intelligas, variis nominibus philosophi illud gloriosum sulphur appellaverunt, secundum varias rerum operationes. Dixerunt quidam, sal armoniacum, sal ignis, sal alcali, aqua maris acuta, aqua cremans, sal amarum, vitriolum, vitella ovorum, stella diana, stella matutina, aqua volans, aqua soluta, umbra ignis, sal noster, sal cōdimenti, sal anathron, sal nitri, cinis boracis, sal gemmæ, sal saponis, nubes congelata, Soza, ventus congelatus, gelu, ventus corporeus, secretum naturæ, aqua maris congelata, arsenicum sublimatum, pulvis ad altum volans, sulphur exaltatum, Mercurius sublimatus. Fili charissime, ista nomina diversa à diversis sapientibus data, de una sola re, id est, de uno solo nostro sulphure intelligas, & hoc est quod tibi revelamus cum suo magisterio: Et hoc idem facit vulgares & insipientes errare, propter eorum imperitiam, faciendo nos postea culpabiles. Fili, quod tibi diximus de uno, intelligas de omnibus, tam perfectis quam imperfectis dixisse: quia idem est magisterium omnium. Hucusque fili, dedimus tibi modum faciendi sulphura cum omnibus suis magisteriis & declaratione integra cap. sibi pertinentium. Modò autem dabimus tibi modum faciendi primas radices arboris philosophalis cum omni suo regali magisterio, postmodum de trunco & branchis & floribus toti arbori pertinentibus, cum gratia & iuvamine illius qui est trinus & unus. Et quia in magisterio istarum primarum radicum primæ arboris vegetabilis, oportet te elementa separare de hoc tibi proculdubio modum impendemus. Modus est, fili dilectissime, Oportet te habere aliam materiam metallicam argenti factam per modum quem fecisti de auro. Et cum habueris sic ista duo sulphura, id est auri & argenti, oportet te postea procedere in divisione, per modum quem te docebimus. Fili, modus est, ut tu accipias sulphur auri iam dicti, & ponas in vase vitreo, & superfundas illi de menstruo vegetabili, cœlico, iam tibi noto, tantum sui ponderis, & ponas in digestione B. per 6. dies: inde per B. destilla: postea infunde de novo menstruo ad sui pondus, & pone in digestione in B. per 6. dies: postea pone in cineres per unum diem totum destillando quod poterit destillari, & pone cum alio destillato prius. Et iterum pone de novo menstruo & digere, & destilla ut prius. Et tantum reitera hoc regale magisterium integraliter, quod tota terra sive sulphur dictum evacuetur aere suo: id quod fit viginti duobus vicibus, si sciveris laborare: postea accipe omnes destillationes & pone illas in B. & destilla totum menstruum, & vide si totus aer maneat ad modum liquoris, tunc cognosces terram esse evacuatam aere suo. Quod si non fuerit, reitera cum novo menstruo, in B. digerendo, & in cinere distillando ut supra, usque ad tres vices: & tunc totum sulphur nostrum erit evacuatum suo aere. Tunc accipe aerem quem servasti, & pone super ipsum totum suum menstruum, quod est illud cum quo evacuasti aerem, & superfunde super terram sulphuris auri, & pone in digestione in B. per 8. dies: postea in dicto B. extrahe totum menstruum per unum diem, & per alium in cinere extrahe totum aerem & ignem quantum poteris, scilicet in alio receptaculo. Quod cognosces, quando aer incipit mutare colorem subrubeum: serva illum ignem ad partem, & iterum pone aerem cum dicto menstruo abstracto ab eo, vel cum alio: & pone super terram in balneo, & digere per 6. dies, & destilla in dicto B. totum menstruum per unum diem, & ignem in cinere, separando deinde quodlibet de per se ut suprà fecisti. Et serva ignem in B. & iterum pone aerem cum menstruo, & pone totum super terram in qua est ignis, & digere ut supra: & tantum reiterabis totum magisterium, quod terra fit bene evacuata suo igne, quod fit in 40. vicibus seu iterationibus. Ideo Princeps illustrissime, intellexisti hoc fieri in clausula Lucidarii nostri Testam. dicente, noveris in nostro opere etiam liquorem. Et in libro Animæ artis, cap. quod incipit: Diximus, Serenissime Princeps. Ideo primo est aqua cœlestina, secundo aer, tertio ignis, scilicet liquor; de quo lapis philosophorum componitur: & tractamus de difficultate & tempore separationis elementorum. Tunc oportet te fili, terram sublimare: & per hoc elucidatur tibi verbum Lucidarii Testamenti dicens, Oportet te terram sublimare. Et totaliter in lib. de Proprietatibus, quod incipit: Sublimatio terræ fit, ut fiat Mercurius de intentione Alchymistarum. Et in lib. Lumen Solis cap. quod incipit: Mercurius de intentione Alchymistarum est, terra sublimata: & in lib. Additionum cap. quod incipit: Noster Mercurius est aliquando terra subtilis dealbata: & in Anima artis, clausula quæ dicit: Ista quippe materia est terra & argentum vivum de intentione Alchymistarum. Postea intellexi fieri post separationem terræ ab aliis elementis, quam sublimabimus per hunc modum: Fili, accipe illam terram quæ remansit post separationem aeris & ignis, & ponas illam in vase vitreo, & superfundas de menstruo vegetabili ad quantitatem terræ: & ponas in B. per unum diem naturalem: postea per alium diem in cinere destilla: & iterum pone de dicto menstruo ad pondus terræ, & digere in B. per unum diem, & destilla in cinere per alium diem: & iterum reitera, digerendo in B. & destillando in cinere, donec

re, donec tota terra conversa sit in pulverem impalpabilem. Tunc accipe illam & pone de menstruo ad pondus illius, & pone in digestione in B. per duos dies, postea destilla in cinere per diem & pone destillatum in B. Tunc accipe terram & repone de alio menstruo ad pondus ipsius, & digere per duos dies, & destilla ut prius, & iterando inhumationes & destillationes procedes, donec terra sit tranacta per alembicum simul cum menstruo: Ista terra sic cum menstruo mixta, dicitur argentum vivum exuberatum, de intentione Alchymistarum, ut intelleximus in lib. Additionum cap. quod incipit. Exuberatio nostri argenti vivi fit cum nostra aqua & terra. Pone ergo istas destillationes in quibus est ista terra ad destillandum per B. & extrahe menstruum, & remanebit terra sicca & præparata in fundo vasis, serva. Sic fili, habes elementa sulphuris auri divisa cum Dei auxilio. Tunc Princeps Serenissime, oportet te habere sulphur argenti vivi, & de eo elementa separare similiter separando aerem cum aqua menstru ali & ignem cum aere & aqua, & terram cum menstruo sublimare, & eodem met menstruo per alembicum facere pertransire. Habes etiam fili, elementa sulphuris albi, & elementa sulphuris rubei separata & divisa. Et de hoc intellexi fieri in cap. nostri Testam. quod incipit. Quando tu impastaveris. &c. & in cap. lib. de Intentione artis magicæ bona tuo patri misso, quod incipit. Post quatuor elementorum separat. Modò fili charissime, oportet te ista intelligere in clausula Lucidarii testam. quæ incipit: Item postquam elementa separaveris, fili, modus est quòd tu accipias menstruum si. e aquam cum qua separasti elementa sulphurum auri & argenti: & isto modo dissolve pro qualibet libra de menstruo scilicet cum quo dissolvisti aurum. ℥. j. auri, et in menstruo cum quo dissolvisti argentum ℥. i. argenti. Et pone quodlibet de per se in vase circulationis in B. vel in fimo per quindecim dies & ibi fortificabitur in suam naturam menstrualem. Fili, hanc aquam appellamus Menstruum elementatum, aquam ablutam & abstractam à fæcibus terræ. Et hoc intelleximus fieri in capite nostri Testamenti quod incipit: Quandò ea diviseris, Et in clausula Lucidarij Testamenti quæ dicit: Post hoc nota, Tu accipe dictam aquam vegetabilem fortificatam per vas circulationis & Hermetis, quod est pellicanus, & extrahe spiritum quintæ Essentiæ. Fili dilectissime, habes duo Elementa, aquam quam dicimus menstruum, præparatam ad opus, præpara ergo alia cum Dei auxilio per hunc modum. Accipe duo elementa sulphuris auri, scilicet aerem et ignem, et pone simul in vitreo vase destillatorio, et pone in cinere ad destillandum cum igne temperatissimo, quousque ex quinque partibus habeas tres partes destillatas in receptorio. Tunc dimitte infrigidari, et quod destillatum est accipe de per se, et septem vicibus destilla de per se, & serva ad partem, et postea redi ad destillandum quod reliquisti, quando ex quinque partibus destillasti tres: et super duas quæ remanserunt continua destillationem quousque videas ignem congelari ad latera vasis: dimitte infrigidari quousque ignis cōgelatus fuerit. Et ille ignis quem extraxisti quousque ignis congelatus fuit, dicitur aer secundus et tinctura, et vocamus eum nostrum secretum, et nostrum thesaurum, et vaporem elementorum. Istud etiam rectificabis fili, per septimam destillationem seu rectificationem, et terram quam post destillationem primi et secundi aeris abstraxeris à vasis in quibus aerem primum et secundum de illa di, pones in igne congelari. Et illa terra ignis appellatur. Nunc fili, præpara hunc ignem isto modo: pone illum in vase destillatorio, & pone desuper de sua propia aqua, quæ est illa cum qua separasti elementa sulphuris auri, quando tibi præcepimus deducere ad spiritum 5. in vase Hermetis: & diximus aquam albam à fæcibus terræ. 5. partes sui ponderis, scilicet super ℥ j. de dicto igne ℥. v. de dicta aqua: & pone ad digerendum in B. per 8. dies: postea in cinere lentissimo destilla, & iterum pone de nova aquà scilicet 5. partes, & digere & destilla ut suprà, & totum reitera cum isto regimine usque ad septem vices: & sic habes ignem sulphuris calcinatum philosophica calcinatione. Et sic habes ignem & terram simul calcinata philosophica calcinatione. Et sunt duo elementa sulphuris rubei præparata ad limos desertos. Et nota quòd debes ponere terram sulphuris albi quam calcinasti & præparasti post separationem elementorum sulphuris rubei cum terra, quam extraxisti ab aere mixto cum igne, & ambas pone cum igne congelato. Modo fili, accipe terram sulphuris argenti, quæ tibi remansit post separationem elementorum, & illam præpara quemadmodum fecisti, calcinasti & præparasti terram auri: post separationem elementorum simul cum menstruo sublimati, & in pulverem impalpabilem reduxti, & cum eodem menstruo per alembicum portando & faciendo transire. & hoc totum, si præparationem hanc terræ sulphuris argenti facias cum menstruo, cum quo separasti elementa sulphuris argenti, tunc habes terras sulphuris auri & argenti præparatas de per se. Quod cognosces per signum tibi datum, scilicet ponendo parum super laminam lunæ ignitam, evolabit in fumum major pars. tunc ℞. istas terras æquali pondere & unciis, & pone in vase præparatorio: post accipe menstruum cum quo præparasti elementa lunæ, & in eo pones in lib. j. ℥. j. sulphuris vegetabilis, quod tibi demonstravimus facere ex terra vini, et destillando facias totum per alembicum transire: et tunc habebis menstruum cum quo extraxisti elementa sulphuris lunæ animatum et acuatum. Tunc fili, oportet te terras sulphurum antedictorum, id est, auri et argenti simul miscere et præparare, dando sibi quartam partem sui ponderis dicti menstrui, digerendo et desiccando, ut in creatione sulphuris sit quousque biberit 4. partes de dicto menstruo, et sic disposita ad sublimandum, quam sublimabis in igne quarti gradus. Et nota quòd omnes istæ præparationes et destillationes terrarum deberent fieri in B. et sic habes fili, sulphur nostrum, sive materiam, sive terram vegetabilem et metallicam, in uno genere unitam ad componendum lapidem gloriosum, altum et virtuosum, qui tibi transformabit argentum vivum vulgi in perfectum solem vel lunam sine iuvamento ignis, sed tanquam oculus basilisci, qui solo intuitu interficit animalia. Quem sic compones. Sed interest fili, ut per compositionem radicum istarum, tam sublimis et altæ arboris quas limos desertos appellamus, in quibus tota virtus cœli et terræ ad hoc magisterium pertinens infunditur, magnam diligentiam adhibeas, et summo ingenio componas. Et modus est quòd tu accipias de terra sive sulphure vegetabili, quod univisti in uno genere per sublimationem, quæ est illa quam appellasti terram sulphuris in uno genere unitam. Et eum ponas in vase vitreo et superfundas de menstruo cū quo separasti elementa sulphuris lunæ, et præparasti dictum

ctum genus terræ, tantum sui ponderis, & pones in B. philosophico per tres dies naturales. Et in illo tempore resolvetur totum: quod sic solutum pone in B. vulgi, & destilla menstruum, & terra suo generi unita per sublimationem remanebit & oleum. Quod oleum unguentum philosophorum appellamus, & unum de secretis quod procuramus occultari. Et per hoc declaratur tibi cap. Testamenti quod incipit: Procurabimus illum arcanum quando posuerimus eum. Tunc accipe de isto oleo terræ sive unguento supradicto drach. x & de aere lunæ prius rectificato ℥. j. pone in igne cineris & destilla, & quod destillatur, [quod est ferè totum] dicitur limus desertus terreus. Serva illum ad tempus. Tunc accipe de elemento ipsius sulphuris auri iam præparati & cõgelati drach. xx. & de elemento aeris lunæ drach. j. & de elemento aeris sulphuris auri drach. aliam, & pone totum in cineribus & destilla, & quod destillatur ex eo quod erit ferè totum, dicitur limus desertus æthereus: serva ad tempus. Tunc accipe de elemento ignis sulphuris auri drach. j. sive ii. & iterum rectifica illud isto modo, ponendo super eum quinque partes de suo proprio menstruo, quod est cum quo separasti elementa eiusdem sulphuris auri, & pone ad digerendum in B. per unum diem naturalem: postea in cinere destilla quod poteris. Et iterum pone de dicto menstruo, & digere, & per cinerem destilla, & reitera tantum, quod totũ transeat per ignẽ cineris. Tunc accipe tantum sui ponderis de dicta terrea vegetabili, unita & sublimata simul, unias simul & non destilles, sed sic dimittes: & dicitur limus desertus non vaporisatus. Item accipe drach. j. dictæ terræ & ℥. j. olei aeris lunæ & misce simul, & facias idem magisterium quod fecisti cum præcedenti auro: & dicitur limus terreus, desertus, lunificatus, vaporisatus: & hoc intelleximus fieri in lib. Lumen solis in cap. quod incipit: Nota tota elementa vaporisamus. Et quia fili, voluimus tibi totum magisterium declarare, volumus præambula facere. Sed totum particulariter declaratur, & habes cum Dei auxilio limos desertos pro lapide excellentis virtutis. Modo nobis videtur dare modum cœlificandi & præparandi illos ad virtutes cœli & terræ recipiendas, & modus est iste. Quod tu accipias vasa aerea vel ferrea quæ sunt virgulata, & sint sicut illa in quibus cantant psytaci, sed virgulæ sint magis strictæ, ita quod non possit intrare aliqua terra, nec cœlestis nec terrestris, sed solum vapor cœli & terræ, quos habebis per influxum: & cum Dei gratia accipe limum factum ex 10. ʒ. vel ℥ si poteris tantum habere terræ vel sulphuris uniti, quod est illud quod unisti ex terra sulphuris argenti, & appellavimus oleum unguentum, & ex una drach. aeris lunæ & j. aeris solis simul mixtis: & istum limum ponas in vase vitreo cum longo collo optimè sigillato sigillo Hermetis, & istud ponas in vase virgulato, & ponas subtus terram per unum brachium vel duos, & dimittas ad annum cum dimidio, vel ad minus per annum cooperiendo benè illud cum terra sua, & servando ab omnibus periculis & in isto tempore efficitur una aqua potẽs, mirabiles habens virtutes fixativas lapidis: & habet mirabiles virtutes acquisitas à cœlo, quas attraxit à vaporibus terræ, plus quàm à duabus arcatis fortis artis. Fili, super hoc quiesce. Tunc accipe limum quem fecisti de 10. drach. ignis sulphuris auri, & ex j. drach. aeris sulphuris lunæ, & istud pone in alio vase vitreo cum longo collo Hermeticè sigillato: & pone in alio vase virgulato, & pone suspensum in aere, arbore vel loco abdito ab omni vento, pulvere, & omni periculo. Dimitte ad unum annum cum dimidio, vel ad minus anno integro, ut de alio diximus, & ita efficietur una aqua clara habens virtutem indurandi, fixandi, & congelandi, penetrandi, faciendi lapidem volatilem, et dicitur Mercurius aeris acutissimæ penetrationis. Quo facto accipe limum non vaporisatum nec cœlificatum, qui est ille quem fecisti ex j. drach. elementi ignis sulphuris solis, et ex j. drach. terræ unitæ, et illum quem fecisti ex j. drach. terræ sulphuris unitæ et j. drach. aeris, lunæ, et illas pone quodlibet de per se in vase vitreo sigillato, ut de aliis est dictum. Et ponas subtus terram, per unum brachium, per annum integrum in vase virgulato, ut de aliis dictum est: et in illo tempore efficitur una aqua habens mirabilem virtutem coniungendi: & super hoc quiesce. Tunc accipe limum quem fecisti ex decem drach. ignis vel aeris, et 9. terræ, et accipe quod superest, quod est aer lunæ, quia non accepisti ab eo nisi drach. iii. quando fecisti limos: et illud pone suspensum in aerem in vase vitreo sigillato, et in vase virgulato, ut de aliis fecisti, et ibi accipiet virtutes cœlicas, quæ sunt media conjunctionis inter limum terræ, et limum ignis et aliorum. His peractis accipe aerem secundum, qui est ille quem abstraxisti ab igne congelato drach. x et terræ unitæ drach. j. quæ est ille aer quem tibi diximus oleum philosophicum, et thesaurum philosophicum: et pone de per se in alio vase vitreo bene sigillato, et in vase congelato: et pone ad aerem prope alia quæ posuisti ad annum integrum. Quo facto accipe menstruum cum quo separasti elementa sulphuris lunæ, et pone in quolibet vase, in quo est menstruum lunæ, drach. j. sulphuris vegetabilis, et pone in balneo, postea in cineribus, quousque facias pertransire totum simul cum quolibet menstruo de per se. Tunc quodlibet menstruum sic rectificatum vel vivificatum et animatum pone in vitreo vase sigillato de per se in suis vasis virgulatis: et ponas ad aerem suspensum prope alia ad annum unum. Quo facto accipe oleagineitatem lunæ, quæ est illa quam abstraxisti à terra lunæ, quando præparabas eam pro ceratione sulphuris lunæ, quam præcepimus tibi servare, et diximus quòd de sapientia retinebit et diximus quod erat pro ceratione, et ponas in vase vitreo sigillato, et ponas in aere, et ibi efficitur aqua fluxibilis et virtuosa, mirabilis penetrationis. Et quod diximus de oleagine incerativa alba, dicimus de oleagine incerativa rubea. Et habes fili, lapidem in 8. partes divisum, tres in terra, et quinque in aere: et elucidatur tibi cap. in lib. Lumen Solis, quod incipit: Octo quidem elementa, etc. His autem peractis oportet te, Princeps Serenissime, duas arbores philosophicè componere, habentes radices fundamentales distinctas, unam albam et unam rubeam, quælibet transmutantem de per se Mercurium vulgi in aurum vel argentum sine ignis juvamento et minerali meliora, quibus simul mixtis, efficitur arboris truncus vel brachia, ex qua per sublimationem causantur quatuor rivuli cũ suis fontibus. Et elucidatur tibi tota figura quarta cum suis cameris Et fili, modus cõpositionis primæ radicis est, quod tu accipias limum non vaporosum quem sepelisti in terra, et est ille quem fecisti ex uncia j. terræ unitæ generi suo simul sublimati, et unc. j. aeris lunæ: et pone in vase vitreato putrefactorio: et tunc accipe menstruũ acuatũ cum sulphure vegetabili, quod est illud quod suspendisti ad aerem, et est album menstruum, scilicet illud cum quo separasti elementa sulphuris lunæ, et divide in duas partes æquales, scilicet unc. 12. et unam pone cum dicto limo albo non vaporisato;

fato: & pone in B. philosophico per duodecim dies: postea aperi vas & superfunde aliud, & sic facies de duodecim in duodecim dies quousque menstruum album fit in una substantia cristallina cum illo limo terreo non vaporisato. Tunc accipias limum terreum non vaporisatum, qui est ille quem fecisti ex decem drach. terræ simul sublimatæ, scilicet terræ sulphuris auri, & sulphuris argenti, quæ unisti per sublimationem post separationem elementorum, & illud divide in duas partes, & unam partem serva pro compositione arboreæ radicis & aliam partem divide in quinque partes æquales, & unam partem pone cum materia quæ est in vase cum substantia cristallina, quæ est illa quam superius fecisti ex limo non vaporisato, & menstruo albo: & pone in B. per quinque dies: & postea aperi vas & pone aliam partem ut prius de dicta materia, & permitte in B. per alios octo dies, & sic facies de octo in octo diebus, donec illas quinque partes posueris: postea ponas in stupha sicca vas sigillatum optimè in calore solis per 20. dies, & congelabitur ad modum gummi, & super hoc quiesce: postea habeas de menstruo quantum tibi placet, & acue & fortifica cum argento hoc modo, in lib. j. menstrui ponas ℥ j. lunæ calcinatæ, & tunc destillabis & digeres, ut moris est, quousque totam animam lunæ attraxeris, quod erit quando solverit dimidium vel drach. iiii. & illud menstruum taliter cum vigore lunæ acuatum & fortificatum, dicitur vapor potentialis. Tunc de isto menstruo sic facies: Accipies de argento bene depurato & amalgamato cum quinque partibus Mercurii vivi, & destilla ut transeat per alembicum, & procede usque ad sulphur rubificatum. Tunc accipe sulphur prædictum, & scias pondus, & cum unc. iiii. dicti sulphuris ponas ℥ j. dictæ gummæ, quæ est illa quam fecisti, & peroptimè mole in mortario vitreo, & ponas in vase vitreo cum collo longo, postea accipe elementum aeris lunæ quod suspendisti in aere, & divide per 10. partes æquales, & unam partem superfunde dictæ materiæ, & pone in B. per 10. dies postea aperi vas, & superfunde aliam partem & permitte stare per alios 10. dies semper vase bene clauso: postea aperi & superfunde aliam partem, & sic facies de 10. in 10. diebus. Tunc est materia tota admodum olei cristallina. Quam pone in igne sicco ad modum caloris solis per 25. dies, & congelabitur, & erit materia tendens ad luciditatem. Tunc accipe oleaginem quam tibi præcepimus suspendere in aere, & est illa quam extraxisti, dum calcinabas terram lunæ pro ceratione sulphuris primi, quod diximus tibi retinere Mercurium de per se, & illam misce cum oleagine quam abstraxisti à sulphure quod posuisti cum illa gumma superius dicta pro compositione radicis arboris, & divide totum in 5. partes, scilicet oleagines mixtas. Et cum una parte incera guttatim ponendo vas in cineribus calidis: postea sigilla & pone B. per 8. dies: postea aperi vas & superfunde oleum guttando, & permitte per alios 8. dies in B. & sic facies de 8. in 8. diebus quousque totam oleaginem bibat. Tunc ponas in igne sicco temperato per 8. dies & indurabitur. Tunc auge ignem per alios 8. dies, & dealbabitur. Tunc iterũ solve in B. & iterum cõgela in igne sicco, & hoc facies quater. Tum pone in vase vitreo sigillato, & pone subtus terram spatio unius cubiti per 15. dies: & in illo tempore efficitur ad modum gummæ cum claritate adamantis. Fili, cum ista medicina facimus argentum melius minerali sine juvamento ignis, sed solo odore illius. Et hoc provenit ex virtutibus cœli quas acquisivit influxas, mediante aere & vapore terræ. Ideo tanquam visus basilisci operatur, & sic cognosces eius virtutem insitam. Fili, ista gloriosa materiam quam primam radicem totius naturæ appellamus, semper remanet illæsa & immutabilis & incorruptibilis. Quiesce super illam. Fili, diximus tibi usque modo de medicina incorruptibilis pretii, idest, de prima radice alba: modò fili, dicamus compositionem alterius radicis rubeæ cum Dei auxilio. Fili, accipe limum non vaporisatum rubeum, quem fecisti ex terra rubea. Et in igne congelato quem sepelisti in terra, & pone in vase vitreo cum collo longo. Et tunc divide menstruum rubeum cum quo separasti elementa auri, quod est illud quod suspendisti in aere in duodecim partes æquales ut de albo fecisti, & unam partem superfunde in vase cum prædicto limo, & pone in B. per duodecim dies: postea aperi vas & superfunde aliam partem & permitte per alios duodecim dies in B. & totum hoc excellens magisterium reitera de 12. in 12. dies: quousque omnes 12. partes dicti menstrui posueris cum dicto limo, ut fecisti in compositione radicis albæ, quousque fit in substantia cristallina, sed rubea. Tunc accipe dimidium limum terreum quem servasti quando dimisisti illum pro compositione radicis albæ. Et est limus iste qui dimittitur pro compositione istarum radicum, limus factus ex drach. x. terræ unitæ, simul, & drach. j. aeris lunæ, & una aeris solis, & illam partem divide in 5. partes, & unam partem pone super materiã cristallinam rubeam in B. 5. dies: postea aperi vas & superfunde aliam & permitte per alios quinque dies, & sic de quinque in quinque diebus donec omnes 8. partes posueris. Tunc pone in nostro Athanor ad congelandum per viginti quinque dies ut de albo fecisti, & super hoc quiesce. Tunc accipe limum æthereum quem fecisti ex duodecim drach. ignis sulphuris solis, & drach. j. aeris eiusdem solis, & divide illum in 10. partes æquales: & unam partem pone super illam gummam quam congelasti: & pone in B. per decem dies: & postea aperi vas, & invenies totum solutum, superfunde aliam partem, & sic facies de 10. in 10. dies quousque omnes dictæ partes dicti limi imbibantur, & iterum congela: postea facias de alio sulphure auri amalgamato cum 8. partibus argenti vivi vulgi, ut suprà fecisti de luna per eundem modum. Fili, regula generalis est, ut ista sulphura sumantur à corporibus perfectis unumquodque de per se cum menstruo vegetabili, vel variando, ut dicuntur sulphura duorum luminarium, scilicet auri & argenti huic magisterio pertinentia. Et scias pondus dicti sulphuris auri, facti ex auro & argento vivo vulgari cum nostro menstruo: & cum ℥ iiii. pone drach. j. dictæ gummæ rubeæ secundo congelatæ, & in mortario vitreo mole, quousque totum fiat unum corpus. Et fili, tantum facias de dicto sulphure, quod possis cum eo dictam gummam proportionare. Quo facto accipe secundum aerem quem diximus thesaurum philosophorum, & divide in 5. partes æquales: & cum una parte imbibe materiam tuam, & totum pone in B. per 10. dies ut suprà: & in isto tempore totum erit solutum, pone aliam partem dicti aeris secundi, & permitte in B. per alios decem dies, & sic facies quousque omnes 5. partes ponas: postea pone in stupha vel Athanor in calore solis, & in 8. diebus congelabitur. Tunc Recipe oleaginem rubeam, quam suspendisti in aere, quæ est illa quam diximus retinere Mercurium de per se, & cum ea pone aliam,

aliam, quam extraxisti à terra auri & argenti vivi vulgi, quando ex ambobus simul fecisti sulphur, & illas sic mixtas in 12. partes divide, & cum una parte incera totam medicinam rubeam, & illam in calore solis per 8. dies permitte. Aperi vas, & pone aliam partem, & exicca in eadem stupha per alios 8. dies: postea congelando in eadem stupha sicca quousque amplius nolit congelari. Tunc pone in vase aureo vel vitreo bene clauso, & pone subtus terram per unum cubitum, & in spatio 15. dierum efficitur una gumma carbunculi, cuius una gutta projecta super Mercurium vivum habet potestatem convertendi mille millium partes in verum aurum, sicut nos fecimus sine iuvamento ignis, sed tanquam visus basilisci. Et illa medicina remanebit semper illæsa & incorrupta pro aliis proiectionibus. Fili, nos fecimus isto modo projectionem cum eadem gutta medicinæ usque ad centum vices supra centum, & semper faciebat nobis aurum. Ecce, Princeps Serenissime, habes secundam radicem totius arboris naturæ altissimæ compositionis, & inæstimabilis proiectionis, & effectus transmutationis sine juvamento ignis, & hoc fili, provenit ex influxu planetarum cœli & vaporum terræ, ex quibus constituuntur istæ duæ radices unius arboris. Ex quibus derivantur aliæ quatuor radiculæ, ex quibus formatur prima figura totius naturæ. Sed antequam deveniamus ad compositionem dictarum radicum, dabimus tibi modum derivandi & eruendi medicinas latitudinis, quæ ab his derivantur, quas appellamus herbas radicum arboris philosophicæ. Et fili, modus est, quod tu habeas de sulphure puræ lunæ apto per modum tibi iam notum & datum, & ab eo dividas elementa secundum doctrinam suæ divisionis tibi dilucidatam: ut cum menstruo aerem, cum menstruo & aere ignem, & cum menstruo terram sublimando, & menstruum ab ea per alembicum evacuando, quousque sit terra præparata in pulverem impalpabilem secundum signum tibi notum. Tunc accipe illam terram & pone tantum sui ponderis cum ea de lapide albo jam facto & deducto ad altissimam maneriam, & tantum sui ponderis de sua aqua, idest, de menstruo, & ponas totum in B. per 8. dies, & in illo tempore totum solvetur. Tunc accipe elementa aeris sulphuris lunæ, quod fecisti, & dividas in decem partes, & unam partem superfunde, & in B. ponas, & dimitte per decem dies: postea aperi vas, & superfunde aliam partem, & per alios decem permitte: & sic facias quousque totum sit substantia cristallina. Tunc accipe ignem dicti sulphuris lunæ, & divide, in 8. partes æquales, & unam partem superfunde, & tene in B. per 8. dies, vel 10. & aperi vas, & pone aliam partem: & sic facias quousque totus ignis sit coniunctus, & erit substantia cristallina, quam congela in stupha, & erit ad modum gummæ: incera illam cum duodecima parte oleaginis, & sicca ut supra: postea cum alia duodecima parte incera, usque quo duodecim partes oleaginis bibat: postea destilla, & congela usque amplius congelari non valeat. Et erit medicina altissimæ projectionis, & est ista radicula alba descendens à prima radice alba fundamentalis arboris, &c. Fili, per eundem modum componas radiculam rubeam dependentem à radice rubea fundamentali per idem magisterium cum subiecto auri, dividendo ab eo elementa, & coniungendo ut supra: & habes radiculas albas & rubeas dependentes à duabus radicibus. Modo autem dabimus tibi modum componendi herbas illarum radicum: & modus est quod tu accipias, ℥. ii. de sulphure lunæ, & de ista medicina alba vel rubea, quam dicimus radiculam drach. j. & de menstruo vegetabili libras 3. & pone in vase circulationis in B. vel fimo ad circulandum usque transeat per colores suos, sive albos, sive rubeos, & generetur ab eo infans, quod fiet in 45. diebus: & efficitur in isto tempore in fundo vasis lapidis rotundus: munda eum à fæcibus suis circumcirca, & sic solutum dissolve & congela, & sic erit alba vel rubea medicina. Et fili, per hoc elucidatur tibi caput in libro de Modo practicandi, quod incipit, In principio picturæ arboris philosophicæ, quod tangit primas radices albas vel rubeas. Ecce fili, habes radices cum suis radiculis & herbis latitudinalibus completas: modò dabimus tibi truncum arboris rubeum vel album per hunc modum. Accipe sulphur auri factum per doctrinam tibi traditam, & divide elementa per modum quem te docuimus suprà, & subtilia terram cum suo menstruo, & fac illam stare super laminam ignitam sine fumo, secundum modum doctrinæ tibi superius traditum in calcinatione alia um terrarum metallicarum, & oleaginem colligendo, ut de aliis dictum est, & illa per alembicum facies transire, & non oportet te sublimare: postea menstruum quod est aqua sua, facias de per se sæpius destillare, & terram quam fecerit cum pterra prædicta ponas. Tunc aerem de per se destilla sæpius, & terram quam fecerit cum terra prædicta ponas: post aerem super ignem ponas, destilla in cineribus, quousque ex quinque partibus habeas tres: postea destillationem continuabis quousque ignis coaguletur ad latera vasis, & aerem secundum servabis: ut supra fecisti in alia separatione elementorum, quod diximus thesaurum. Tunc illum septies destilla de per se, & terram quam fecerit cum igne congelato ponas: postea ignem congelatum cum menstruo ponas, & calcinabis digerendo & destillando, quousque per menstruum & ignem ascendere facias totum, secundum doctrinam tibi traditam in separatione elementorum sulphuris auri, & rarificationis eorum pro compositione limorum. Postea accipe terram prædictam, in qua posuisti terras elementorum, in 12. destillationes eorum & pondera illam, & cum ea pone tantum sui ponderis de medicina primæ radicis arboris iam dicti, quæ fuit ad modum carbunculi, & superfunde de menstruo tantum sui ponderis: quantum est totum, & pone in B. per 12 dies, & invenies totum solutum: tunc divide aerem in decem partes & unam superfunde, & in B. per 10. dies tene: & aperi vas, & superfunde aliam quousque totum ponas sicut in compositione radicum fecisti. Tunc dividas ignem in 8. partes, & unam partem superfunde: sit in B. per 8. dies: inde aliam superpones & digeres per alios 8. dies: in B. & sic facies de 8. in 8. dies, quousque totum ponas. Recipe postea secundum aerem, qui est noster thesaurus, & in 8. partes divide, & unam partem superfunde materiæ, & pone in B. per 5. dies. Aperi vas & superfunde aliam, & sic facias quousque totum thesaurum ponas: Tunc pone totum in stupha sicca per 15. dies ad congelandum postea. Recipe oleaginem quam extraxisti à terra auri, quando fecisti sulphur ex eo, & quando divisisti elementa à dicto sulphure, & divide in 12. partes, & cum una parte incera & in cinerem sicca, & sic facies, donec cum dictis 12. partibus inceraveris. Tunc procede ad dissolvendum, & congelandum, quousque amplius congelari non valeat, & serva.

Et

Et ecce fili, habes medietatem trunci arboris rubeam. Compone igitur aliam medietatem albam per eundem modum, vel variando vel mutando, & habebis truncum totius arboris, qui dicitur truncus divisus. Demonstrabimus tibi postea de toto integro trunco cum magno accurtamento, & mirabili effectu transmutationis: & quia oportet nos totum integraliter dicere, cum Dei auxilio incipiemus. Et modus est, quòd tu incipias per subtilem modum compositionis, componere truncum integralem: postea dabimus tibi modum componendi branchas cum suis ramulis & floribus ab eo dependentibus: & fili, modus est. Quòd tu accipias limum non vaporizatum factum ex ℥ j. elementi ignis, & ℥ j. terræ sulphuris simul sublimatæ, quam in terra sepelisti: & pone in eo limum æthereum qui est in aere, tantum quod supernatet. Quod est illud quod fecisti ex 20. partibus elementi ignis sulphuris auri, & una elementi aeris eiusdem, & totum efficietur una gumma, ut de aliis dictum est. Et fili, ista gumma congelabit nobis Mercurium vulgi in aurum, sicut de minera, ut de aliis dictum est: postea accipe limum terræ factum de 10. partibus terræ sulphuris simul sublimati, & una aeris sulphuris lunæ, & una aeris sulphuris solis: & ponas in ampulla argentea vel vitrea sicut posuisti aliam, & taliter quod possis illam capere, & facias supranatare de limo æthereo facto ex 10. partibus aeris sulphuris lunæ; & una terræ antedictæ, & una aeris sulphuris auri: & efficitur gumma quæ transformabit metallum imperfectum, ut de aliis dictum est. Tunc accipe illam gummam terream, & pone in vase vitreo, & postea accipe bis tantum sui ponderis de menstruo albo tibi noto, cum quo separasti elementa sulphuris lunæ: & divide in 12. partes aquales, & unam superpone cum dicta gumma, & pone in B. in vase vitreo per 8. dies, & resolvetur. Aperi vas, & pone aliam partem de illis 12. partibus, & dimitte per alios 8. dies: hoc iterabis quousque omnes 12. partes posueris. Tunc accipe limum æthereum factum ex 20. partibus sive drach. vel ℥ aeris sulphuris lunæ, & una parte sulphuris auri, & illum in 10. partes divide, & unam partem pone in vase in quo stant duo limi & menstruum in forma cristallina, & permitte in B. per 10. dies: & aperi vas, & superfunde aliam partem de dictis 10. partibus & permitte in B. per alios 10. dies, reiterando, donec omnes 10. partes posueris. Postea accipe limum factum ex 20. partibus ignis sulphuris auri, & una aeris eiusdem, & una aeris sulphuris lunæ, & illam divide in 8. partes æquales, & unam pone in vase in quo stat tota materia jam composita, & dimitte in B. per 8. dies, postea aperi vas & superponas aliam: & hoc facies donec omnes 8. partes posueris. Postea accipe limum factum ex 10. partibus secundi aeris, & una parte ignis sulphuris auri, & est illud quod appellamus thesaurum, & illud divide in 8. partes, & pone unam partem supra materiam compositam, quæ stat in vase vitreo, & per 8. dies in B. permitte: postea aperi vas & superfundas aliam, & sic facies quousque totum ponas de 5. in 5. Fili, per hoc elucidatur tibi caput nostri Testamenti quod incipit: Ne mireris, quia tam longum tempus enarravimus, quia oportet te habere patientiam. Modò, Serenissime Princeps, accipe oleaginem illam, quam in aere servasti, & in 12. partes divide, & partem post partem supra materiam digerendo in B. de 12. in 12. dies: & in stupha siccando, postea dissolvendo & congelando, quousque amplius congelari non valeat. Et erit materia alba in colore adamantis, transmutans omne corpus imperfectum in verum argentum. Et dicitur truncus albedinis paratus ad rubedinem. Tunc fili, procedendum oleagine rubea quam supra servasti in aere, incerando & digerendo, & desiccando, & dissolvendo & congelando, ut in albo fecisti, & sic erit materia ut Carbunculus, transmutans in aurum perfectum. Et dicitur truncus arboris rubeus & completus. Ex quo derivantur duæ branchæ principales, ut in præsenti ponemus. Et quia Princeps Serenissime, sublimiori doctrina & cum alta dependentia, hoc cognosces attentè aduerte. Et accipe totam materiam compositam ex limis & menstruo, antequam oleaginem in ea ponas, & ponas in stupha sicca per 20. dies, & optimè sigilla vas & congela: postea pone illam in vase apto sublimationi, & pone in igne tertij gradus per spatium 40. horarum, & sublima partes elementales albas, quæ sublimabuntur ad latera vasis, & partes elementales rubeæ remanebunt in fundo rubicundissimæ ad partem. Quas pone in suo vase (albo separato) in igne quarti gradus, & da ignem fortiorem quòd poteris, & sublimabitur tibi ad latera vasis, & erit ita lucens & mirabile, quod transcendet claritatem Carbunculi. Fili, per hoc elucidatur tibi caput nostri Testamenti quod incipit: Fili, sulphur album, juxta illud verbum, quod dicit: Subtiliter, & rubrum manet in fundo ut scarlata, rubeum & sublimabile. Licet ista summa se extendat ad ramulos sub brancharum & ad accurtationem arboris accurtatæ, & earum particularum, ut in compositione sua edocet, & per hoc fili, elucidatur tibi cap. libri Lumen solis, quod incipit, si album sublimaveris à rubeo secreta branch harum sunt tibi parata. Et in libro Additionum capite quod incipit: Sulphur album & rubeum sunt truncus arboris. Accipe sulphur illud album fili, quod sublimasti, & pone in vase vitreo, superpones de menstruo, & pone in B. per 8. dies: extrahe menstruum, & remanebit tibi oleum & unguentum philosophorum. Fili, per hoc elucidatur tibi caput nostri Testamenti quod dicit: Coacti sumus celare arcanum ubi posuimus. Licet hæc verba se extendant ad alias compositiones. Tunc habeas aquam argenti vivi vulgi, quam tibi ostendimus facere in præcedentibus, & dissolves in libro j. illius aquæ, ℥ j. lunæ finæ, & aliam, ℥ cum dimidia auri hoc scilicet in B. Tunc accipe sulphur album quod solvisti, & pone in dicta aqua, ubi est corpus solutum secundum debitam proportionem, ita quod cum ℥ 4. aquæ ponas unam dicti sulphuris, & pone in stupha sicca per 25. dies, & congelabitur in materiam cristallinam. Tunc accipe oleaginem quam servasti albam, quæ est illa quam diximus tibi non ponere in materia composita, & cum ea incera dictam materiam dividendo eam in 12. partes, & pro qualibet vice ponas partem unam digerendo & desiccando per 8. dies, ut de aliis dictum est: & sic facies quousque cum omnibus 12. partibus inceres tuum lapidem. Procede ad dissolvendum & congelandum quousque amplius congelari non valeat, & factum est tibi vivum transformans argenti vivi vulgi, in argentum tam bonum sicut de minera, sine iuvamento ignis. Et est prima brancha arboris alba. Tunc accipe sulphur rubeum quod in alio vase sublimasti, & pone in vase vitreo cum menstruo, & fac de eo oleum & unguentum, sicut de albo fecisti, & divide in 8. partes, & pone partem post partem supra medicinam gloriosam albam digerendo in B. & siccando in stupha. Tunc accipe oleaginem rubeam & divide in 12. partes, & cum

& cum una parte incera & digere & deficca, postea congela: & sic facies quousque omnes eas partes ponas: postea procede ad dissolvendum & congelandum, ut in albo dictum est, quousque congelari amplius non valeat, & habes venenum rubeum transformans sine iuvamento ignis, ut de albo dictum est. Ecce fili, habes duas branchas principales, quarum ponemus ramulos & flores cum suis multiplicationibus & accurtationibus: postea dabimus tibi doctrinam nostræ arboris vegetabilis miro modo accurtandæ, cum omnibus suis radicibus, trunco, branchis & floribus, & in sermone naturæ miro modo accurtatæ. Et fili, modus est ut tu accipias sulphur album per modum tibi traditum, & ab eo dividas elementa per modum suæ divisionis superius dictæ, & ea elementa cœlifices in aere & terra, ut de aliis fecisti, quando cœlificasti pro compositione aliarum medicinarum, & illa fixes cum parte medicinæ iam dictæ sive rubeæ sive albæ, & sic poteris in infinitum procedere. Et erunt medicinæ transmutantes sine juvamento ignis, & poteris multiplicare radices, truncum, branchas & ramulos & flores cum elementis sulphuris auri, rarificatis & cœlificatis, simul coniungendo terram cum tanto sui ponderis de medicina, & aquam sive menstruum in 11. partes dividendo & partem post partem ponendo & in B. digerendo: postea aerem in 10. partes, dividendo, & partem post partem in B. coniungendo: postea ignem in 10. partes dividendo, & conjungendo partem post partem in B. postea oleaginem auri in 10. partes dividendo, & partem post partem incerando, & in stupha siccando, ut in ceratione aliarum dictum est. Postea dissolvendo & congelando, usque amplius congelari non valeat. Et poteris per latitudinem huius rubeæ arboris, in infinitum multiplicando.

Ecce fili, habes totam arborem altiorem totius latitudinis naturæ, cum toto complemento compositam. In virtute Dei modò componemus duas branchas cum magna brevitate accurtatas, unam vegetabilem, aliam mineralem, cum suis radicibus, truncis, branchis, ramis, floribus & mineris, & accurtationibus, simplicibus, & incerationibus cum vulgari multiplicatione, explanando tibi. Non arbitreris fili, lapidem magnum nostrum non posse componi, sine eo quod facias limos desertos in aere, vel in terra suspensos vel sepultos, sed credere mihi quòd possis cum respectiva accurtatione altissimum lapidem in hunc modum componere: primum à radicibus incipiendo lapidis ut in alia arbore fecisti. Accipe sulphur lunæ factum per doctrinam tibi traditam & notam, & pone illud in vase vitreo, & super infunde tantum sui ponderis de menstruo vegetabili iam tibi noto, cum quo fecisti illud dictum sulphur. Et pone in B. per 8. dies, & eo tempore totum erit solutum. Accipe unc. j. & pone in B. & distilla menstruum per illud; postea pone vas in cinere (quod est ignis secundi gradus) & destilla aerem quantum poteris, & super materiam infunde de novo menstruo, et fit tantum sui ponderis, et pone in B. per alios 8. dies: & postea per B. destilla menstruum et aerem in cinere et tantum reitera hoc totum magisterium, quod totum aerem separes per ignem cineris. Postea pone super istum aerem totum suum menstruum cum quo illum separasti, et totum pone super terram quæ remansit, in qua est ignis dicti sulphuris lunæ, et pone totum in B. per 8. dies: postea separa menstruum per B. et pone vas cineribus et destilla per aerem. Postea in igne quarti gradus, qui est arena, destilla ignem & serva ad partem: postea pone menstruum supra aerem, & aerem & menstruum simul super terram quæ remansit, postea pone in B. per octo dies & digere: postea separa menstruum per B. & aerem & ignem per cineres, & tantum reitera istud regimen, quod totum ignem separes à sua terra. Fili, gradus ignis dabit tibi cognitionem istorum elementorum, quia aliter non cognoscuntur. Ideo valde utilis est doctrina ad cognoscendum modum ignis & gradus eius. Gradus ignis B. est ignis primi gradus. Ignis cineris secundi gradus. Inflammationis tertij gradus. Ignis arenæ & cineris est quarti gradus. Aliter ignis secundi gradus est ignis arenæ. Et ignis fornacis, quã poteris scilicet carbonum, ad fundendum est ignis quarti gradus. Postquam habueris ista elementa ita separata, habes illa subtiliare & rarefacere. Accipe illam aquam quæ est menstruum & destilla in balneo de per se septies. Et si fecerit aliquid de terra, pones illam cum terra quæ tibi remansit: postea accipe aerem & destilla illud de per se septies, & terram quam fecerit pones supra ignem. Tunc aerem de per se adhuc septies destilla, vel donec noluerit amplius destillare, sed in pulverem convertitur. Tunc accipe menstruum & pone super illum & digere in B. per tres dies: postea in eodem B. menstruum distilla, & in cinere aerem, & serva. Et iterum reitera isto regimine donec totus aer sit translatus per alembicum mediante menstruo in igne cineris. Tunc habes illum purificatum: serva in vase & erit ad modum olei, scilicet aer ille. Tunc ignem accipe & destilla septies de per se, vel donec noluerit amplius destillare, & erit pulvis rubicundissimus, & terram quam fecerit in qualibet destillatione, pone cum alia terra; postea superimpone de menstruo quinque partes sui pulveris; digere in B. per tres dies; postea per idem destilla menstruum, et per cineres destilla, & iterum pone octo partes menstrui dicti, ut suprà, & destilla menstruum per ignem & per cineres, & reitera isto regimine, donec totus ignis, qui remanserit sit translatus in cinerem & B. mediante suo menstruo fuerit ad modum olei. Ecce habes fili, elementa sulphuris separata, purificata, rareficata. Tunc accipe terram illam & cum menstruo præpara sublimando, digerendo, quousq; currat supra laminam, ut de aliis dictum est: & sic terra est præparata ad opus & argentum vivum de intentione Alchymistarum & sulphur terræ. Ecce habes 4. elementa sulphuris lunæ ad opus præparata. Tunc oportet Princeps Serenissime, terrã sulphuris auri præparare, separare, subtiliare, rarefacere: et modus est quod tu accipias sulphur auri, & ponas in vase vitreo, & desuper de menstruo cum quo fecisti illud sulphur, tantum sui ponderis in B. digerendo, & per cinerem destillando ut de albo dictum est, quousque totus aer transeat per cinerem. Tunc aerem & menstruum super terram & ignem ponas, & digere per 8. dies, & in B. extrahe menstruum in cinere aerem, in arena ignem, quoad poteris, & hoc reitera quousque totus ignis sit à terra evacuatus. Tunc habes elementa sulphuris auri, separata, fixa: & rarifica illa quoad poteris: & fili, modus est quod tu accipias aquam quod est menstruum & illam rectifica septies sicut de albo fecisti, & terram quam fecerit, cum terra ponas, & destilla per cineres, donec videas quod ex 8. partibus habeas tres: & tunc permitte infrigidari, & serva aerem de per se. Et frigefacto sequere tuam destillationem super illas duas partes quæ remanserunt in fundo vasis, quousque congelatum habeas in fundo vasis, vel ad latera alembici. Et istud quod abstraxisti quousque congelatus ignis fuit, est aer secundus, tinctura,

ctura, thesaurus noster, oleum nostrum occultum. Tunc illud de per se rectifices, & terram quam fecerit in qualibet destillatione, pone in igne congelato, in fundo vasis. Et habes aerem secundum purificatum & ratificatum, & elementa separata, præparata & rarificata. Iterũ oportet ut illa disponas ad opus. Et modus est: Accipe ignem congelatum supradictum, & super eum ponas de menstruo 5. partes: & in B. digere, in eodem destilla. Et ignem in cinere ponas, & des illi calorem solis ingeniosè per duodecim horas, & iterum pone de menstruo ut supra, & digere, destilla, & calcina, & reitera per octo vices & erit pulvis rubeus, in quo est tinctura. Tunc superpone de dicto menstruo, quod est sua aqua 5. partes, & pone in B. per tres dies naturales, & in eo tempore solvetur. In eodem B. menstruum destilla, postea in cinere vel arena destilla ignem quem poteris, & iterum reitera, donec totum transeat per alembicum: ita ignis qui erat pulvis rubeus, modò fit oleum destillatum, & perfectè rarificatum. Modo accipies aerem & supra illum 8. partes menstrui pones, digere, destilla & calcina, ut de igne dictum est, usque fit pulvis: postea cum menstruo suo solve, digere & destilla, usque fit oleum, ut de igne fecisti. Tertius aer non indiget præparatione alia. Terram præparabis ut de aliis terris sulphurum dictum est, & in uno genere unies. Ecce fili, habes elementa sulphuris, separata, lucida, & calcinata & rarificata. Cum quibus opus nostrum sive radices incipere possis. Quod sic facies: habeas ℥ 7. de amalgamate facto ex una parte auri, & una argenti, & quinque Mercurii. & pone in vase vitreo, & pone in eo ℥ j. terræ ℥ j. ignis rarificati: & totum sit prius optimè tritum in mortario vitreo, & in eodem vase ponas desuper tantum sui ponderis de menstruo cum quo præparasti & separasti elementa, & terras elementorum quas junxisti simul, & digere in B. per decem dies: postea pones in igne moderatissimo se serratura in cineribus per alios decem dies vase bene sigillato ad congelandum: postea auge ignem per unum punctum, & spatio 24. horarum totum calcinabis ingeniosè: postea aperi vas, & habeas ℥ 6. dicti menstrui, quas divide in tres partes, & unam partem superfunde dictæ materiæ calcinatæ, & digere, congela & calcina: reitera hoc magisterium physicaliter, donec totam aquam posueris cum igne, terra, & amalgamate simul mixtis, quousque in pulverem convertendo, tunc oportet te Princeps Serenissime, aerem imponere, ut medium habemus lapidis magni & benedicti. Et sic facies: Recipe aerem sulphuris lunæ, & sit ad pondus terræ, scilicet terra sulphuris lunæ, & sulphuris auri, quas simul unisti, & illud in decem partes æquales divide, & unam partem pone super materiam superius unitam, & physicaliter calcinatam: & ponas in B. per decem dies, & totum solvetur: postea pone in cinere per alios decem dies, & congela. Et postea per spatium 24. horarum calcina ingeniosè & si aliquid sublimabitur, redde super terram, & tantum reitera, quod totum aerem cum terra calcinata misceas & unias, & in calcem reducas. Tunc accipe totum ignem sulphuris lunæ, & divide illam in 5. partes, & pone unam partem supra materiam sive calcem physicam jam dictam, & pone in B. per 8. dies: inde extrahe & congela in stupha, & ingeniosè calcina, ut suprà: & reitera istud regimen imbibendo, dissolvendo, congelando, & calcinando, quousque totus ignis dicti sulphuris albi sit ibi positus, conjunctus, & in calcem redactus. Et tunc fili, habes calcem philosophorum veram, & firmam, physicam lapidis albi benedicti. Tunc accipe oleaginem quam servasti, quæ est illa quam extraxisti, quando præparabas terram illam cum menstruo, pro ceratione sulphuris lunæ, & incera calcem guttando guttam post guttam per duodecim pausas: postea in cinerem sicca ingeniosè: postea iterum gutta & exicca reiterando, donec totam oleaginem ponas. Tunc erit medicina limpida quam per 16. dies dissolves in B. & per 24. congelabis in stupha, donec amplius congelari non valeat. Et prima radix arboris vegetabilis accurtatæ, munda, alba, & excellens. Modò fili oportet te ipsam rubeam facere. Et modus est. Accipe aerem sulphuris auri, & divide in decem partes, & unam pone supra medicinam albam proximè dictam & pone in B. digerendo dissolve per duodecim dies, in cinere per decem dies congela ingeniosè: postea per viginti quatuor horas calcina cum magno ingenio: inde aperi vas, & pone aliam partem, & reitera dissolvendo, congelando, & calcinando, quousque omnes decem partes aeris sulphuris auri cum materia connectas: postea accipe secundum aerem qui est thesaurus noster, & divide in 8. partes æquales, & cum una parte incera desuper guttando supra cineres, & pone in vase ad digerendum & dissolvendum: pone in cinere, & ingeniosè per viginti quatuor horas calcina. Inde pone aliam partem reiterando totum regimen quousque totum aerem secundum ponas, & in calcem cum medicina dicta calcinata reducas: postea accipe ignem rarificatum, & divide in octo partes æquales, & unam partem pone cum dicta materia, & in B. per octo dies digere, & per alios octo dies in cinere exicca, & per viginti quatuor horas ingeniosè calcina: Inde aliam partem perfunde digerendo, exiccando, & ingeniosè calcinando, donec dictas octo partes ponas, & in calcem convertas, & erit ut carbunculus rubicundissimus: calx philosophorum, tinctura firma, Elixir, lapis benedictus, radix arboris accurtatæ rubea. Tunc accipe oleaginem auri quam servasti, & est illa quam extraxisti a terra auri, quando illam præparasti pro ceratione sulphuris ipsius: & illam divide in duodecim partes, & cum una parte incera calcem philosophicam iam dictam (quæ est totus lapis, & secunda radix arboris accurtatæ) guttatim, deinde ponas in stupha sicca & exicca. Iterum pone aliam & exicca, reitera quousque omnes duodecim partes posueris, et in calcem reduxeris. Tunc in B. pones: et in spatio 15. dierum solvetur, et habebis calcem in oleum, et si vis isto modo, scilicet in oleum servare, serva: sin autem in stupha congela et sicca: et erit lapis excedens omnem lapidem et rubicundissimus: et dicitur secunda radix arboris accurtatæ, quam potes in duas dividere radiculas: et ex eis poteris herbulas, ut dictum est de prima componere. Sed miro modo et ab alio diverso, accurtabis per unam viam minerarum, altæ proiectionis et infinitæ multiplicationis, ut tibi ostendemus clarè: et modus est, quòd tu accipias de medicina iam dicta, et ponas sublimatum Mercurium per viam minerarum usque facias massam frangibilem. Isto modo: Accipe ℥ j. dictæ medicinæ, et pone in vase vitreo cum collo longo: et ponas desuper unc. 5. de amalgamate facto ex una parte auri et 5. argenti vivi et vase optimè sigillato ponas in igne serraturæ, vel carbonibus parvis per sex horas. Et respicias quando videbis eum congelatum ad formam metalli, quam non debes totaliter in metallum trans-

transformare: & per hoc elucidatur tibi cap. nostri Testamenti quod dicit, Non esse intentionis quod facias unum frustum metalli, sed sequere ignem usque ad alias sex horas, et videbis materiam in formam pulveris rubicundissimi transfiguratam, propter vapores sulphuris penetrantis amalgama. Fili, per hoc elucidatur tibi cap. nostri libri 4. Particularis, quod incipit, Incipiamus fili, cum sulphure facere cineres. Et cap. lib. Lumen Solis, quod incipit: Vapores nostri sulphuris penetrant nostrum amalgama. Et cap. in lib. de Proprietatibus quod incipit: Proprietas nostri sulphuris sive lapidis est pulverizando suas virtutes multiplicare. Oportet virtutem suam isto modo multiplicare. Accipe unam partem dicti pulveris, & proiice supra decem partes amalgamæ factæ ex una parte auri, & 5. argenti vivi & convertetur in pulverem. Etiam de illis decem unam proiice super alias 10. amalgamæ vel amplius Mercurii. Et sic procedas quousque videas materiam non in pulverem, sed in massam congelatam, duram & frangibilem. Et de illo facies experimenta, primo de una parte, quod partes convertit in metallum: quia tunc tu vides finem proiectionis, quando convertitur in massam frangibilem, ut tibi dixi. Et habeas mentem supra quot pondera se extendit ille pulvis sulphuris medicinalis, computando à prima proiectione usque ad massam frangibilem. Tunc accipe illam massam frangibilem ultimò congelatam, quam diximus sulphur ultimum congelatum, & ab eo dividas unciam j. l. 1. secundum quod tibi placuerit, & serva pro proiectione in tuis necessitatibus. Residuum verò pones in vase vitreo cum longo collo bene sigillato, & tene semper in igne nutritionis, & de 30. in 30. dies dabis illi quinquagesimam partem Mercurii vulgi, & convertetur in massam, de qua abstrahe quintamdecimam partem pro proiectione, & supra residuum pone quinquagesimam partem ad congelandum in massam, & sic in infinitum facies. Et sic fili, habes materiam sulphuream, quæ nunquam deficiet tibi in infinitum. Poteris quidem fili, hanc mineram facere cum sulphure albo vel rubeo, auri vel argenti, sine eo quod separes elementa, nec facias medicinam supra Mercurium secundum modum minerarum, quem prius invenisti quod tibi nominavimus faciendo frangibilem massam, & reservando partem pro proiectione, & in vase vitreo aliam partem ponendo ut prius, & cum igne lentissimo illam nutriendo & conservando, & quinquagesimam partem de mense in mensem dando, & quintam decimam partem pro projectione accipiendo, & modus est: Accipe unciam j. auri amalgamatis cum unciis ii. Mercurii vivi: pone in vase vitreo cum longo collo: post dissolve ℥. ii. auri cum menstruo vegetabili magno, vel de minera, & facias per alembicum transire, & menstruum per B. extrahes usque ad medietatem: postea cum residuo ponas unciam j. sulphuris vegetabilis, vel de G. vegetabili si cum eo operatus fueris. Tunc extrahe totam aquam per B. & remanebit tibi oleum auri: cum quarta parte ipsius incera amalgama: & in igne per octo dies cum licinio lucernæ congela: postea in cinere per unam diem naturalem exicca magis. Et sic partem post partem ponendo ignem parumper augendo: & si quid sublimatum fuerit redde supra fæces, donec dictas quatuor partes olei posueris, siccaveris & fixaveris, cum tota materia: Et habebis iterum calcem physicam, quam pones ad solvendum cum menstruo in vase apto: postea congela & solve & iterum calcina, & convertes Mercurium in aurum cum altissima proiectione. Et poteris cum una alia maneria dicta herbas radicum cum meliori accurtamento componere, & dicuntur cameræ. Et modus est, quòd tu accipias menstruum tibi notum, & in eodem dissolves sulphur, & facies per alembicum transire. Et per B. menstruum evacuabis, & sulphur remanebit ut oleum in fundo. Accipe de eo quantum vis, & pone in cinere in vase sigillato per 20. dies & fixabitur. Incera cum eo sulphur corporis imperfecti, factum per doctrinam tibi traditam aliorum sulphurum, & incipit. Recipe calcem cujuscumque corporis volueris, & habebis medicinam penetrantem & tingentem albam sive rubeam, & dicuntur branchæ accurtationis arboris. Poteris & in alia maneria magis accurtare. Quòd tu accipias unc. j. dicti olei & ponas cum unc. 7. Mercurii septies sublimati cum vitriolo, & semper sublimes teredo quod est superius cum eo quod est inferius, donec totum fixetur. Solve & congela & erit tibi medicina convertens. Modò dabimus tibi accurtationem magni trunci arboris vegetabilis lapidis accurtati. Et modus est, quod tu accipias aurum, & illud cum menstruo dissolvas, scilicet unc. iii. & tantundem lunæ simili menstruo dissolvas: postea per alembicum transire facias. Tunc totum conjungas, & in eomet dissolve ℥. j. auri, & ℥. j. argenti, & per 25. dies putrefacias, & per alembicum elementa separes, secundum doctrinam physicalem tibi traditam, Tunc recipe terram, & eam præpara usque currat supra laminam, ut de aliis dictum est: postea accipe unc. j. argenti, & mediam auri purissimi, & amalgama cum unc. viii. Mercurii vivi vulgi, & pone cum eo terram quam separasti: postea pone de aqua sua quæ est aqua cœlica, dividendo eam in octo partes, & ponas unam partem supra in B. per octo dies digere: & igne lentissimo congela, & iterum pone aliam partem & digere & desicca: & reitera donec tota aqua sit conjuncta & amalgamata cum terra. Tunc erit ad modũ pulveris subtilissimi. Tunc accipe aerem lunæ, & divide in octo partes æquales, & unam partem, pone cum materia, & digere per octo dies, & sicca, & sublima per d.em: & si quid sublimaretur terendum est cum materia remanente in fundo. Et iterum pone aliam partem, digere, sicca et sublima, ut prius, quousque aer sit conjunctus cum materia. Tunc accipe ignem dictæ lunæ, et divides in quinque partes, et unam partem superpone, et digere per octo dies, & exicca, & repone aliam partem, continuando usque totum ignem lunæ posueris. Et habes medicinam albam fundentem & penetrantem, & convertentem quodcumque corpus imperfectum in metallum perfectum. Pone illam in vrinali, & habito pondere accipe de aqua sua sive de menstruo rubeo in quo separasti elementa auri & argenti simul. Et iterum divide in duodecim partes & unam pone & digere in B. per octo dies, et sicca ut suprà. Et pone aliam partem continuando quousque totam aquam imbibas cum materia, et totum in pulverem sive medicinam convertas transparentem. Tunc aerem accipe, et totum divide in decem partes, quarum unam post aliam superpone dictæ materiæ, digerendo per octo dies vel decem, exiccando ut suprà, quousque totus aer fixetur. Tunc accipe ignem auri et in octo partes diivde, et partem post partem ponas per modum tibi suprà annotatumd igerendo, & desiccando et sic habes medicinam rubeam accurtatam minori tempore, quam poteris multiplicare per vias supradictas. Interest modo fili, dicto de trunco arboris accurtationis, dicere de particularibus majoris accurtationis. Et mo-

Et modus est, quòd tu accipias aurum & argentum quando soluta fuerint, & putrefacta sine eo quod separes elementa, & pones ad circulandum quousque fixetur: postea cum menstruo dissolvas usque sit oleum. Et cum isto oleo sic soluto, incera sulphur imperfecti corporis: Et habebis medicinam albam sive rubeam secundum quod posueris fermentum. Et fili, fermentum est, quòd quando volueris ponere ad circulandum solutionem auri, & lunæ simul, & volueris quòd sit album, pone tantundem lunæ solutæ in alio menstruo; & si vis rubeum pone aurum. Et si volueris perfectiori modo, dissolve lunam sive aurum in aqua argenti vivi tibi superius annotata: & in caput; Opus namque margaritarum, si vegetabilem operatus fueris. Si verò mineralem, redeas ad practicam Testamenti, ut supra, & illam mixtionem fixa, dissolve, & congela, usque sit oleum. Fili, istud oleum facit tibi miram projectionem: Et potes eam multiplicare cum sulphure corporis imperfecti jam tibi monstrati, cerando, vel cum argento vivo sublimato septies cum vitreolo, ut suprà tibi diximus. Et sic habes totam doctrinam accurtatoriam, magnæ arboris & minoris, suis accurtationibus, & cum omnibus radicibus, herbis, truncis, branchis, ramis, floribus, pulveribus, & pulverizationibus, sive mineris & cameris: & particularibus multiplicatis & fixatis. Modò ad dissolvendum cum animali procedamus.

De parte Animalis lapidis.

Et fili, est alius modus hujus sulphuris naturæ animalis. In qua est subtilissima scientia, sicut in vegetabilibus: quod facies per modum quem te docebimus & fili, modus est, quòd tu accipias urinam juvenum bonæ complexionis, & ponas in vase vitreo per quadraginta dies, donec putrefacta sit. Et fili, per hoc elucidatur tibi cap. nostri Codicilli tuo Illustrissimo Patri conditum, quod incipit: Vade mecum, de Mercurio philosophorum, in clausula quæ dicitur: Recipe urinam Mercurii vivi. Et cap. 3. practicæ secretorum naturæ Theoricæ, in cap. quod incipit: Recipe urinam, & pone in vase vitreo per quadraginta dies. Et postea accipe cucurbitam & superposito alembico in B. per spatium 40. horarum destillabis aquam claram, & remanebit in terra spiritus. Exicca bene totum & aquam septies rectificabis: & sal album quod fecerit in qualibet destillatione collige cautè, ne aerem sentiat. Et pone in aqua sua. Fili, per hoc elucidatur tibi cap. libri Experimentorum in cap. quod incipit: Et sal quidem cum sua aqua ascendit. Ab aere caveas fili, si enim aerem sentiret, totum evanesceret, postea terram & aquam simul in B. pone vel fimo per quatuor dies: postea in eodem B. aquam destilla, & pone iterum super terram, digere & destilla iterum ut prius quatuor vicibus. Tunc Recipe aquam de per se, & pone in fimo per duos dies naturales. Et in B. destilla, & iterum in fimo putrefacias. Et destilla, & continua hoc regimen 5. vicibus. Tunc aqua est optimè rectificata & limpida. Completo isto opere, redde aquam super terram & dimitte in fimo; postea in B. destilla & exicca terram. Et deposito alembico, & posito alio cooperculo vel sigillo, sublima per viginti quatuor horas naturæ sulphur animale. Tunc collige illud, & super terram quæ remansit superfundas aquam suam, & pone in fimo, & destilla in B. & exicca, & sublima ut prius, reiterando donec totum sulphur sit sublimatum. Fili, per hoc elucidatur tibi clausula theoricæ tibi præallegatæ quæ dicit, Terra quæ remanet est damnata, quæ rectificata est per nos. Et clausula in Vade mecum quæ dicit. Pulvis inanis non inquinat nostrum secretum. Et in clausula Testamenti tuo patri condito quod incipit, Partes nostræ terræ. Fili, diximus tibi cum revelatione omnem modum faciendi vegetabilia ut natura nostra, & etiam sulphur animale cum declaratione totius magisterii: Nunc cum auxilio Dei elucidamus tibi, quod una est via & modus in animali & in vegetabili nihil variando.

De parte lapidis mineralis.

Nunc ad mineralia procedamus. Et modus est quòd tu accipias vitrioli, cinnabrij, & salis nitri an. lib. 1. pone in vase vitreo, & fac aquam fortem sicut moris est, primò incipiendo igne lento, & fortificando usque videas aquam destillare à duodecim usque ad quindecim puncta. Et cum aqua fuerit destillata, da ignem fortem prout moris est in aqua philosophorum acuta, & spiritus minerales intrabunt aquam suam. Fili, in hac aqua dicimus B. significare vitriolum, C. sal nitrum, D. cinnabrium. Tunc accipe aquæ illius lib. j. et in ea ponas lib. 5. de Mercurio quod significamus per D. Et pone in balneo per duos dies. Inde destilla in cinere, donec videas cinnabrium facere capillos albos, et incipiat sublimari. Iterum pone de alio cinnabrio lib. semis: et digere et destilla ut supra, reiterando quinquies toto regimine servato. Fili, hanc appellamus aquam calcinativam, quam in principio nostri Testamenti in practica magicæ artis invenies. Tunc divide illam in duas partes, unam partem serva pro calcinatione corporum perfectorum: Aliam autem partem pondera, et si fuerit lib. j. pone lib. j. vel dimidiam quod sufficiet, aquæ vitæ summæ rectificatæ et acutæ cum sale tartari vel vini, quod melius est. Et teneas vas in manibus, et non ponas in terra, nec alio loco, donec cessaverit furor. Et est commixtio vegetabilis cum minerali: sigilla cum cera, et permitte per diem: postea in B. pones per duos dies, et destilla deinde in cinere. Et habebis aquam limpidam & clarificatam, ponderosam: quam clarè invenies annotatam in epistolà nostræ Abbreviationis, in clausula quæ dicit: Tunc nota post primam calcinationem & putrefactionem, quæ fit per primam aquam bene limpidam & clarificatam. Et in arte Magica, quæ incipit, Cape vegetabilem ignem solutum in aqua calcinativa. Tunc pone illam in vase circulationis optimè sigillato per sedecim dies in B. convenienter, donec reddas & videas aquam bene unitam, & in fundo vasis ad modum salis crystallini. Serva eam. Tunc accipe unc. j. lunæ benè copellatæ & cinerisatæ in tenues laminas redactæ, & pone in vase vitreo cum longo collo, & superpone uncias iii. de aqua calcinativa superius reservata: & pone in B. per tres horas. Tunc in eodem B. aquam destilla, donec videas quod luna remaneat in colore viridi, & humida & congelata ad modum ceræ. Tunc recipe illam, & pone in igne serraturæ; & destilla spatio duodecim horarum, humorem. Et cave à forti igne, sed sit ad modum caloris solis, & sic habebis lunam optimè calcinatam. Tunc accipe unc. iii. aquæ calcinativæ antedictæ, & aquæ limpidæ, clarificatæ & circulatæ, quam superius diximus, G. vegetabile, & menstruum fœtens unc. j. & unc. j. salis vegetabilis: & totum pone in vase vitreo optimè sigillato in B. per duos dies. Et in illo tempore invenies totum vegetabile solutum & conversum

versum in aquam claram, ut est tibi annotatum in arte magica in cap. præallegato, quod incipit; Vegetabilem ignem solutum in aqua calcinativa: & in cap. quod incipit: Recipe sal cum aqua. Tunc accipe vas in quo est totum, & superfunde ei unc. j. illius lunæ calcinatæ, & tene vas in manibus quousque operetur sua propria virtute. Quo facto, pone in B. per 2. dies, & ibi totum vel major pars in liquorem convertitur. Extrahe hunc liquorem caute per inclinationem, & serva in alio vase. Et vas in quo remansit materia argentea pone in igne ferraturæ, & lentissimo igne humorem destilla, & cum alio servato repone. Et supra calcem quæ remansit pone de alia aqua calcinativa, seu G. vegetabili, tres partes sui, & dissolve tenendo vas in manibus, & fac per totum ut prius, reiterando, donec totus limus sit conversus in liquorem. Tunc recipe auri purissimi ℥ 1. illud calcinando & dissolvendo per eundem modum, nil variando, ut de luna fecisti, donec sit conversum in liquorem ut de luna dictum est. Tunc si volueris ad lapidem procedere, facias isto modo: si ad particularia, suo loco notabimus. Recipe liquoris scilicet auri & argenti, & pone simul in uno vase destillatorio, & destilla in cinere, & si quid remanserit dissolve cum G. vegetabili, quousque per alembicum facias pertransire. Tunc accipe tuam dissolutionem, & cum ea pone ℥ i. de G. vegetabili. Et si volueris procedere ad album, pone intus ℥ i. lunæ purissimæ & totum pone in vase putrefactorio in fimo vel B. per 45. dies. Tunc extrahe & superposito alembico destilla totum quod poteris; & hoc appellamus sulphur, ut habes annotatum in nostro Testamento, in parte practicali, ubi dicit: Fili, illud sulphur præparat terram. Tunc iterum pone quod destillatum est super terram; & digere in B. & destilla in cinere totum quod poteris. Inde à destillato aquam per B. extrahe, & per cinerem convenientem aerem separa; & ignis remanebit in fundo, & dicuntur elementa sulphurea. Tunc præpara terram cum aqua sua propria, ut alias terras corporum fecisti, quousque currant supra laminam. Tunc facias amalgama cum una parte argenti purissimi, & media parte stanni fini, & 5. partibus argenti vivi vulgi. Recipe de isto amalgamate unc. iiii. & de terra præparata unc. i. & mole in mortario vitreo. Tunc recipe aquam suam, & divide in 10. partes æquales, & pone unam partem supra materiam & digere in B. per unum diem, & per alium in cinere congela. Et superpone aliam partem digerendo, congelando & reiterando isto regimine, quousque omnes decem partes ponas. Tunc accipe aerem, & divide in 5. partes & unam partem superpone materiæ: digere in B. per duos dies, & in cinere exicca per unum diem, & per alium sublima. Et quod sublimatum fuerit redde super fæces subtiliter terendo & ponendo aliam partem dicti aeris, digerendo, congelando, sublimando, & reiterando, toto regimine isto servato, quousque totum aerem posueris & fixaveris. Tunc accipe ignem, & divide in 5. partes, & procede ponendo unam partem post aliam digerendo in cinere, quousque totus ignis fixetur in materia sua. Tunc da sibi ignem in stupha sicca per viginti quinque dies, & dealbabitur. Et procede ad solvendum & congelandum, & habebis mineralem lapidem brevissimo tempore cum tota virtute creatum. Si ad rubeum procedere volueris, loco unc. i. lunę, quam posuisti in liquore mixto, quem posuisti in putrefactione, cum quo posuisti unc. i. de G. vegetabili, pone unc. i. auri, & amalgama. Quod fecisti ex argento, stanno & Mercurio, facias ex auro & Mercurio: & in omnibus aliis procedas, ut fecisti in compositione lapidis albi, nil variando nec etiam mutando. Potes tamen procedere alia maneria ad rubibificationem huius lapidis albi. Et fili, modus est, ut tu accipias tantumdem auri quantum tu posuisti de argento in lapide, quando dissolvisti pro lapide componendo. Et pro amalgamate quod ibi posuisti, quod fuit unciæ iii. scilicet illud dissolvas duplici modo, seu isto modo, quod tu accipias aurum calcinatum, & dissolve cum menstruo suo minerali secundum doctrinam superius tibi traditam, scilicet cum aqua calcinativa, & destillando humorem: postea digerendo, dissolvendo & congelando, quousque sit in liquorem reductum: inde putrefacias & in cinerem congeles: post in B. dissolvas, in 12. partes dividas, & lapidem album cum eo inceres, ponendo partem post partem, & digerendo per unum diem in B. & per alium siccando in cinere, & sic procedendo, quousque omnes 12. partes auri soluti cum menstruo, & cum eo transacti per alembicum, sive fixatæ super lapidem album, & erit lapis rubeus tingens firma tinctura, convertens in aurum, ut prius convertebat in argentum. Vel hunc breviorem modum compone: Recipe de menstruo fœtenti, vel de G. vegetabili libras iiii. & pone intus libram. j. Mercurii vivi: & pone in B. vel fimo equorum per 6. dies. Et totum convertetur in aquam: destilla per B. & habebis aquam mercurialem verè mineralem: pone in ea uncias iii. cum dimidio auri calcinati cum G. vegetabili, vel cum argento vivo, ut habes in doctrina sexti Canonis primi libri quintæ essentiæ. Tunc totum pone in B. per 3. dies, & totum solvetur in oleum rubeum subnigrum, pretiosum & permanens: postea pone totum in cineres ad fixandum ad 22. dies, & fixabitur ad modum lapidis: & si aliquid aquæ ibi remanserit, evacua per inclinationem, & si non sit curandum dissolve in B. usque quo maneat in oleum. Et cum isto oleo incera lapidem, eum dividendo, postea incerando, digerendo, desiccando, ut cum alio fecisti, & habes totum mineralem lapidem & perfectum. Restat tibi modò ponere suas multiplicationes: postea tradetur tibi notitia de omnibus suis particularibus & cum omnibus suis accurtationibus & multiplicationibus. Et modus multiplicationis est, quòd tu accipies unciam j. dicti lapidis albi vel rubei, & ponas in vase vitreo cum collo longo; & desuper unciam j. de amalgamate, secundum conditionem medicinarum sive albæ sive rubeæ: & vase optimè sigillato pone in igne ferraturæ, vel de carbonibus parvis per 6. horas. Et respicias quando videbis materiam in forma metallina, cessa ab igne, quia non debes esse intentionis, ut facias unum frustum metalli. Et si non fuerit in forma metallica, sequere ignem quousque habueris tale signum, vel quòd fuerit in forma pulveris albissimi, vel rubicundissimi, secundum conditionem lapidis quem tibi proposuisti. Et tunc signum est, quòd vapores sulphuris penetraverunt amalgama. Fili, hoc habes accurtatum in capite Lumen solis, quod incipit: Vapores nostri sulphuris penetrant amalgama. Et in libro de Proprietatibus caput quod incipit: Proprietatis nostri lapidis, præcipuè mineralis, est pulverisando suam virtutem multiplicare, & in capite 4. libri practicalis quod incipit, Incipiamus cum lapide facere cineres. Tunc fili, mineras, quæ ad minerale magisterium pertinent, compones suam virtutem multiplicando. Accipe dicti pulveris unam partem,

partem, ut puta unciam j. vel libram j. Et illam proiice super 10. partes amalgamatis facti ex j. parte lunæ, vel solis, & 5. Mercurii secundum conditionem pulveris. Et totum convertetur in pulverem. Et de illis 10. partibus, unam super alias 10. amalgamatis, vel Mercurii simplicis proiicias, & sic procedas computando & proiiciendo, quousque videas materiam, nec in pulverem, nec in metallum conversam, sed in massam duram frangibilem. Et de illa facias experimentum scilicet, quòd partes una pars potest in metallum convertere. Et isto modo necessariò invenies finem projectionis; alias nunquam invenies, nisi prius convertatur in massam duram frangibilem, ut tibi diximus. Et habeas menti super quot pondera se extendit, ille pulvis lapideus sulphureus. Tunc accipe illam massam frangibilem ultimò congelatam, quam diximus sulphur ultimo congelatum, & ab illo dividas unc. 1. vel libram 1. & serva totum residuum, vel totum pone in opere: & pone in vase vitreo cum collo longo optime sigillato. Et pone super ignem temperatum, quem dicimus ignem nutritionis, ut invenies annotatum in libro de Proprietatibus minerarum, in cap. quod incipit: Nutritur in igne ut salamandra; & de 30. in 30. dies da sibi quinquagesimam partem Mercurii vivi, & convertetur in massam, quam poteris extrahere pro projectione, & in tuis necessitatibus, & aliam quinquagesimam partem ponere, & sic in infinitum facere. Ecce fili, habes lapidem mineralem cum tota sua minerali multiplicatione, quod nunquam deficiet tibi in infinitum. Modò ad accurtationes redeamus. Et modus accurtationis, fili, est quod tu accipias corpora soluta, & in liquorem conversa per doctrinam tibi datam: & quando fuerint unita, & pulvis facta, sine eo quod magis destilles, & in elementa dividas, simul in vase vitreo optimè sigillato in cineribus pones ad ignem convenientem per 22. dies continuos, & ibi rotando totum fixabitur in fundo vasis. Tunc accipe vas cum tota materia, & pone in B. per 9. dies, & totum solvetur in oleum. Et sic facies solvendo & congelando, donec amplius non poterit congelari. Tunc habes oleum pretiosissimum, cum quo si inceraveris sulphur Iovis vel Saturni, factum per doctrinam tibi traditam, fixabitur in medicinam penetrantem, tingentem, secundum materiam olei albi vel rubei. Poteris etiam aliter multiplicare. Et modus est, quod tu scias pondus dicti olei: & pro qualibet un. i. ponas un. 7. Mercurii vivi septies sublimati cum vitriolo Romano. Et cùm dicto oleo septies sublima, & semper quod sublimaverit septies super fecibus reddendo, fixabitur Mercurius in medicinam penetrantem & tingentem. Cuius una pars centum partes argenti vivi retinebit in tinctura firma, & tingens secundum conditionem olei. Poteris etiam accipere unc. i. de oleo sic soluto, & ponere in vase vitreo cum unc. 100. argenti vivi vulgi, & vase bene sigillato in cineribus calidis per 8. dies tenere, & totum convertetur in aurum purissimum vel argentum, secundum materiam olei. Potes etiam alio modo hanc medicinam componere: & modus est, quòd tu accipias cinnabrium, vitriolum, & salnitrum ana, & pone in vase cum longo collo, dando sibi ignem cinerum quousque tota humiditas exeat. Tunc claude vas cum bombice, & da sibi ignem per 24. horas, & sublimabitur super fæcibus una massa alba ut nix in forma capillorum. Collige cautè, & imbibe cum oleo tartari: postea pone sub fimo equino per 6. dies, & convertetur in argentum vivum currens, quod transiges per corium: postea pones tantum super eum de alio argento vivo sine aliqua præparatione. Pone totum in fimo per 6. dies: inde destilla in cinere, & destillabit tibi argentum vivum quod posuisti in forma aquæ phlegmaticæ, serva eam. Tunc accipe quod remansit in fundo vasis ad modum salis cristallini, & dissolve totum cum menstruo fœtenti in B. per 6. dies. In eodem extrahe menstruum & remanebit in fundo oleum argenti vivi penetrans & clarum. Ecce habes duas aquas argenti vivi factas per varium modum. Accipe de qua volueris (sed melior est ultima) libram i. & pone intus unc. iii. vel ad minus ii. solis vel lunæ secundum quod operari volueris: & ponas in B. per 6. dies, & totum solvetur in oleum. Tunc accipe corpora in liquorem deducta & mixta, antequam ponas in putrefactione: & si volueris operari ad rubeum, pone cum eis unc. i. de G. vegetabili, vel de sale vegetabili, quod est sal vini, & unc. i. auri calcinati, ut supra de sulphure fecisti, & pone in B. per tres dies, & totum solvetur. Tunc pone totum hoc solutum cum aqua Mercurii, in quo est aurum solutum, & si volueris putrefacere per mensem philosophorum, scilicet per 44. dies, melius erit: sin autem, pone vas optimè sigillatum in Athanor per 22. dies, & totum congelabitur. Tunc auge ignem per unum punctum, & per alium diem da ignem sublimationis, & convertetur in oleum, & non amplius congelabitur. Cuius una pars centum partes Mercurii, vel cuiuscumque corporis convertet in verum solem vel lunam. Et si cum putrefactione processeris, tene viam tibi notam, & est nobilior medicina. Hanc medicinam poteris multiplicare sicut fecisti superius medicinas accurtatas, simul incerando sulphur Iovis vel Saturni, vel argenti vivi sublimatum cum vitriolo, ut de aliis fecisti. Aliud accurtatorium. Poteris breviori modo hanc medicinam componere, scilicet quando habueris lunam in liquorem conversam: Accipe totum liquorem, & pone in duobus vasis circulationis, ita quòd rostrum unius intret rostrum alterius: & pone cum eo liquore ℥ vi. de G. vegetabili, vel de aqua vitæ simplici acuta, cum sale tartari vel vini, & pone in igne cinerum per 22. dies, si fuerit ad rubeum: si fuerit ad album, per 10. dies & ibi rotando fixabitur in fundo vasis. Dissolve & congela usque amplius nolit congelari, ut supra dictum est. De isto oleo potes centum partes Mercurii retinere per 8. dies in igne lento, ut supra dictum est: vel potes incerare sulphur Iovis vel Saturni, vel fixare argentum vivum sublimatum cum vitriolo, ut supra dictum est. Et est alius modus brevior, scilicet quòd tu accipias aquam factam ex vitriolo, salenitro & cinabrio, vel ex duabus vitrioli partibus, & una salis nitri tantum: & postea eam acuas quinquies cum cinabrio ut de alio sulphure vegetabili dictum est. Tunc accipe de isto G. vegetabili, sive menstruo fœtenti uncias iv. & de aqua vitæ rectificata & acuata cum sale tartari uncias iv. ponas simul in uno vase, & destillabis in uno vase in B. per 9. vices. Et in isto tempore convertetur totum in unione una; sicut gelu aut glacies. Pone intus unciam 1. auri calcinati, & pone in B. per tres dies, & totum convertetur in aquam claram. Pone in cinere sicco per 20 dies, & erit conversum & fixum in medicinam. Quam si dissolveris & congelaveris, una pars cadit supra 30. lunæ in verum solem. Et si volueris hanc medicinam per aliam facere viam: Accipe tantum de menstruo minerali puro, id est, de aqua forti superius dicta, acuata decies cum cinabrio, & ponas, intus aurum, & dimittas in putrefactione

ctione per 20. dies, & totum solvetur. Tunc extrahe aquam per B. quousque remaneat in quantitate auri tibi positi. Congela in cineribus vale sigillato: postea aperi vas,& pone de super aquæ eiusdem conditionis cum prima, in quantitate pulverum, seu rei congelatæ, & in B. dissolve, & in cinere destilla: & sic procede toto regimine observato usque ad 10. vices: & sic habebis medicinam merè mineralem, verissimam, quam poteris brevi tempore complere, ut habes annotatum in epistola, abbreviatoria in clausula quæ dicit: Iam nota post primam calcinationem,& putrefactionem, quę fit per primam aquam bene limpidam, & clarificatam 20. diebus: minori autem tempore non potest fieri, Et in fine huius clausulæ ubi dicit: Hanc medicinam in 8. diebus ad maximum complere poteris. Multiplica eam vel incera cum ea sulphur Iovis vel Saturni, vel ponas supra Mercurium, ut de aliis dictum est. Ecce habes totum mineralem lapidem cum suis particularibus accurtationibus. Sed nota, quòd istum lapidem possumus etiam aliter componere, sed maiorem: & est modus, quando habes corpora soluta, unumquodque de per se iam conversum in liquorem, pone unciam i. de G. vegetabili, & unciam j. lunæ finæ, & partes 12. de aqua vegetabili, & putrefacias de per se, & separes elementa ab unoquoque de per se, postea unias terram, & præpares simul prius cum aqua lunæ separando eam per B. ab aere & igne, quousque sit pulvis albissimus: postea præpares cum aqua rubea, scilicet cum aqua solis, quousque sit disposita ad sublimandum, quod cognosces quando super laminam ignitam evolat in fumum: postea sublimabis & sublimabitur album sulphur, & rubeum remanebit in fundo. Tunc proportionabis terram sive sulphur album cum amalgamate facto ex luna & Mercurio & Iove, ut supra fecisti in alio modo compositionis huius lapidis. Et super hoc fixabis elementa sua alba, imbibendo, digerendo & desiccando, ut in superiori doctrina tibi traditum est: Et tunc sulphur rubeum quod remansit in fundo vasis conjunges cum amalgamate facto ex auro & Mercurio, & proportionabis, ut supra in albo fecisti: & elementa sua rubea fixabis supra corpus, & cum sua oleagine fixabis & cerabis, ut diffusam habes doctrinam in superiori parte. Et habes lapidem mineralem album & rubeum per alium modum compositum: quem poteris multiplicare per modum minerarum, ut supra te docuimus, & modum tibi clarum dedimus. Sic habes totam doctrinam chymicam, tam vegetabilem animalem, quàm etiam mineralem cum omnibus suis circumstantiis diffusam absque dubio: per quam pervenies ad istud secretum & effectum altiorem, ad quem pauci operantes possunt pervenire, nec potuerunt nostris diebus, & hoc vocatur donum Dei, eò quòd sicut Paulus Apostolus inquit: Hoc donum non conceditur nisi diligentibus, à quo cuncta bona procedunt, ut Iacobus Apostolus testatur: Quod omne donum optimum & bonum de sursum est descendens à patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis adumbratio, & qui timet Deum faciet bona. Ergo non dispones animum tuum in vanis rebus, nec in perversis cogitationibus, dum gratiam Dei consequi volueris: Quia maximus Deus superbis resistit, humilibus verò dat gratiam & gloriam. Cui laus & gloria sit in sempiternum. Amen.

TESTAMENTI NOVISSIMI RAIMVNDI LVLLI. *de Practica.*

LIBER SECVNDVS.

Fili, ad componendum dictam medicinam matrem & Imperatricem omnium metallorum & medicinarum, oportet te habere tres fornaces, Vnam ad calcinandum, & destillandum per cineres, aliam ad inhumandum per balneum, & aliam, quæ sit præsto ad opera interrupta, scilicet ad corrigendum errores, secundum quòd tibi signum naturæ monstrabit. Et debent esse furni rotundi ab intra, & cum tribus mediis factis ac ostiis terræ, & solaris terræ, quæ suffert ignem, ruptis in medio, totum in rotundo ad quantitatem coronæ unius Clerici, vel ad longitudinem digitorum quatuor per talem modum, quòd possit cooperiri & aperiri: & quum necesse fuerit, cum suamet petia, & ab uno medio ad aliud si medius palmus benè longus, & quodlibet medium habeat suam portam, quod possit claudi & aperiri, secundum diversitatem focorum, & sint omnes simul conjuncti, unum post aliud, ut longitudine, & in furno in medio fac unum conditum in quolibet de suis mediis ad finem, quod potest id recipere calorem aliorum per sursum & deorsum, & quod prædicta conducta inferius contra solaria & quod possit claudi & aperiri, quando fuerit necesse, & habebis fornaces perpetuas, ad continuandum ignes diversos, quos medicina adhibet in finem illius: & quando volueris aliquid facere, apta tuas fornaces, secundum quod res requirit, vel in Balneo, vel in cineribus, vel in igne flamineo. Quia in balneo distillamus aquas, in cineribus separamus nostra aerea, & calcinamus terram in forma aquæ claræ: & in igne flammæ fixamus spiritus, quia est optetticus. Et iste est, qui dat medicinæ potentiam actualem ad omne, quod ipsa facit. Et si pendente magna medicina, vis philosophari, in ea practica, oportet te habere furnellos parvos solummodo de uno medio: quia medicinæ particulares, non requirunt tot diversitates digestionum, nisi solummodo res, quæ fieri possunt in dictis fornacibus, sicut postea dicemus. Et hoc est magna habituatio lætitiæ, ad digerendum spiritum in omnibus operibus nostris, ad habendum patientiam in tarditate decoctionis magnæ medicinæ, quia non stando ocius, poteris facere multa alia.

De Vasis.

Fili, tu debes intelligere, quòd ad componendum omnes medicinas, non indiges nisi forma unius vasis, quod est de tribus frustis, scilicet, de uno coopertorio, & de uno alembico, & de una cucurbita. Sed illud accipit differentiam nominis secundum diversitatem suæ operationis: quia quando est pro intentione dissolvendi, dicitur dissolutorium: vel putrefaciendi, dicitur putrefacto-

factorium: distillandi, dicitur distillatorium cum ſuo alembico: vel ad calcinandum, dicitur calcinatorium, & mortificatorium: vel congelandi, & dicitur congelatorium, & reductorium, Sublimatorium, adiutorium, vivificatorium, ceratorium, & inhumatorium, putrefactorium, attenuatorium, condenſatorium, &c. Et ſemper non eſt forma, niſi unum ſolummodo. Sed quælibet medicina requirit ſuum vas formatum, ſicut dictum eſt de vitreo cum ſuo coopertorio, & cum ſuo alembico.

De Medicinis.

Fili, quando nos dicimus in iſto capitulo medicina, hoc dicimus per intellectum ſimplicis per ſe, & compoſiti per ſe, ſine coniunctione aliorum elementorum, & ſic de quolibet aliorum elementorum compoſiti, ſicut eſt lapis, qui eſt creatus de duobus ſimplicibus elementis, ſcilicet de terra & aqua, vel elixir, quod tantum eſt de compoſitis & ſimplicibus, & de compoſitis, ſicut de ſulphure, & de elementis: & de ſimplicibus, ſicut aqua & aere. Et ideò fili, cum aqua præparatur, indiget uno proprio vaſe facto, ſicut ſuperius dictum eſt, ſicut medicina ſimplex, & aer ſimiliter, ſic de aliis elementis, & medicinis ſimplicibus. Quare tibi manifeſtetur, quòd duæ res poſſunt ſimul fieri in uno vaſe & tempore. Noli ſucceſſionem vel moram ſeu longitudinem temporis propter defectum vaſis ægre ferre, quia aliquando duo ſimul potes facere, aliquando tria, quod tu non poſſes facere, ſi eſſes in penuria vaſorum, quæ omnia ſunt unius formæ, & illa forma ſufficiat tibi ad componendum & ducendum ad finem realem medicinam.

Cap. I.

Quomodo debes intelligere elementa.

Fili, ita debes intelligere, Elementa ſunt omnia compoſita, quia natura non debet ſuſtentari, niſi in materia ſimplicis compoſiti, cum aliis elementis compoſita, de materia fina & clara elementaliter per virtutem elementativam, in qua ſuſtentatur virtus vegetabilis. Quapropter fili, noſtra elementa ſunt in quolibet illorum, & quolibet illorum eſt in ſo[?]ma circuli & circulatur cudibus ſimplex mixtum. Fili, modum cuiuslibet elementi nos accipimus per rationem ſuæ terminatæ proprietatis, ſicut aqua per ſuam frigiditatem, & ignis per ſuam caliditatem, & ſic de cæteris. Ad hoc per reſpectum ad talem determinationem vocamus nos corpora, animalia vegetabilia, & mineralia elementa, quodlibet ſecundum dominationem elementi, quod dominatur in quolibet ipſorum. Et propter hoc, quod ſucceſſivè ſunt naturaliter generata ſecundum gradualitatem ſuæ diverſæ ſimplicitatis & groſſitiei mediocritatis accipientes diverſas formas, & diverſa elementa. De quibus nos vocamus elementa, & maximè corpora mineralia, quia quælibet una pars eſt ſimilis alteri in ſuo toto. Et propter hoc noſtra medicina vocatur ignis: quia determinatè ipſa habet complexionem ignis, non obſtante, quòd ſit compoſita ex compoſitis elementis, & contemperata cum qualitatibus contrariis, & quia unum compoſitum eſt ingreſſivum in aliud, accipit formam homogeniam per variam mixtionem, quæ dicitur unio alteratarum, quæ penes ſe habet mixtibilitatem, cauſa veniendi ad compoſitionem, cum poteſtate ſuarum rerum alteratarum, ſcilicet ele[illegible]tabilitatem & veg[illegible]bilitatem. Tunc igitur pe[illegible]icitur circu[illegible] cum quatuor circulis ſphæricis, qui faciunt [illegible] gulum, quando erunt de[illegible]ſiccati, ſicut [illegible] figuræ tibi demonſtrant hic.

Cap. II.

Quomodo intelligere debes elementa.

Quare fili, intelligere debes, quòd noſtra elementa ſunt compoſita, & elementata: quia in noſtra terra eſt ignis illuminatus, & ideò eſt ipſa elementata per complexionem ſibi appropriatam ex parte ignis: & ſimiliter ignis & aer in ipſa continentur, & tamen illis participant ſe undum magis & minus, & proprietatem ſuarum extremitatum. Et ſic eſt de aliis elementis quia in noſtra aqua eſt ignis, & aer in terra. Sed ignis ad magis profundum omnium ſuarum regionum, ſeque eſt magis remotè, quàm facit terra & aer. Et propter hoc iſtum ignem nos multiplicamus cum ca[illegible] aliorum, & iſtum contemperamus cum frigiditate aquæ, & fixamus in humido aquatico, quod eſt materia ſulphuris: quia humidum eſt materia noſtri ignis, ſicut oleum eſt luminis, quod ardet in lampade, & cum tali materia fili, augetur & augmentatur noſter ignis, quouſque ſit ſulphur: quia ignis terræ, qui comburit & ardet manum, mutatur in ſubſtantiam aquæ Mercurialis, & fit ſulphur non ardens, per temperatam frigiditatem aquæ incombuſtibilis: Et poſtmodum convertitur in ſubſtantiam aeris, quando ponitur in fuſione, Et iſte eſt noſter ignis, quem tu debes iungere per certa regimina reductionis in materia humida, quæ eſt terminus ad deducendum in materiam ſecreti ſulphurum per humidum radicale: quia quantò tu magis occultas in ſubtili materia, magis ſuum humidum radicale multiplicatur, tantò magis operatur ſuum humidum radicale: & quantò ſua materia eſt magis ſubtilis, & magis occultè penetrat, cum firma radioſa alteratione. Propter hoc fili, ſit tibi dictum aviſamentum huius naturalis operationis, quæ debes gubernare cum longa mora. Quare in pluralitate temporis coniungitur pluralitas partium in unam ſubſtantiam in qua eſt unita, quam potens virtus, quæ eſt tota eſſentialiter compoſita de igne compoſito, cum humido radicali. Et ideò cum ſit ignis compoſitus ex pluribus partibus ignitis, habet poteſtatem ignibilem ad igniendum alias partes: & cum illæ partes ſint ignitivæ, ſunt colorativæ, quæ habent poteſtatem colorabilem ad colorandum & tingendum alias partes. Et dependet colorativum de ignificativo, & de ignificabili colorificabile, & de ignificare venit colorificare. Et hoc eſt, quòd noſtra tinctura non eſt niſi purus ignis compoſitus ex multis partibus coeſſentialibus coniunctis in unum per artem claram & ſcitam: Vnde dicimus, quod noſter ignis facit in una hora, quod ſol & Stellæ faciunt in numero mille annorum. Conſidera ergo fili, & intellige, quomodo & qua via noſter ignis nutritur & creſcit, quouſque venit ad illud poſſe, per quod oſtendit virtutem ſulphuream per ſuam proprietatem, quæ congelat omne argentum vivum Fili, accipe extremum ſpirimentale A ratione Philoſophię noſtre, quę docet potentiam in noſtro magiſterio, quod ſicut calor naturalis ſimplex terminat ſuum humidum radicale ſimplex digerendo & congelando illud ſecundum ſubtiliationem tibi limitati ad propor-

proportionem virtutis caloris naturalis digerentis, ſicut manifeſtat primum regimen reductionis in ſubſtantia ſulphuris, ſicut calor congelatus & multiplicatus in humido maturato, digerit, & maturat, & congelat naturam aridam argenti vivi vulgaris compoſitam materiam in forma metalli. Vnde fili, multiplica ignem in ſubſtantia ſubtili argenti vivi, & congelabit id omne compoſitamentum, quia natura demonſtrat, quod natus infans vel puer lactens non poteſt capere cibum magnum, niſi per calorem naturalem matricis non digeratur, niſi prius coquatur & ſubtilietur; & in ſuccum lactis convertatur, quod eſt cibus & proprium nutrimentum infantis. Et hoc requirit fili, naturaliter natura in ſuis propriis actionibus jam nutriendum fœtum factum ad finem, quòd hoc non potuit capere in cibo groſſo, quod attrahat & ſugat in ſubſtantia lactis, quouſque nutritus poſſit capere cibum groſſum. Fili, tuum ſpeculum ſit generatura, & mutatio infantis humani, ad creandum noſtrum lapidem. Et hîc jacet totum ſecundum ſanitatem, ad quod quilibet bonus philoſophus debet ſuum intellectum dirigere.

CAP. IV.

Annunciatio elementorum & notitia illorum, argentum vivum philoſophorum.

FIli, noſtrum argentum vivum, vel pars illius eſt aqua diſtillata à terrâ ſua, & terra ſimiliter eſt noſtrum argentum vivum animatum: & anima eſt calor naturalis, qui ſtat colligatus in prima eſſentia elementorum argenti vivi. Quare te ſcire facimus, quòd aqua debet habere modicum de hoc calore, aliter non eſſet animata. Et ad hoc faciendum habemus elementativitatem, quæ elementat & animat elementa, complacente ſolutione & putrefactione, quæ naturaliter naturali calore penetrante omnes partes elementales diffundit per totam naturam eſſentialiter, & diffuſe ligatur cum dictis partibus eſſentialibus, per partes minimas ad finem, quod in ſeparatione elementorum trahitur per diſtillationem. Et materia cuiuslibet elementi manebit animata ex igne naturali, qui eſt calor vivificativus, de quo omnia elementa exuberantur. Et quanto gravius aqua diſtillata fuerit, tanto magis ipſa erit ligata cum partibus eſſentialibus argenti vivi, quibus eſt copulatus calor naturalis, ſicut apparet in oleo & in rebus calidis liquidis. Quare fili, conſidera differentiam, quæ eſt inter aquam & oleum, quia viſus demonſtrabit diſſimilitudinem, non per ſuam ſolam ſpeciem, ſed per ſuum effectum, ſi ſcis, comprobare per intellectum, ſi theoricus es in noſtro magiſterio. Cum igitur una pars caloris naturalis ſeparatur à maiori virtute, cum ita ſit, quod ipſa perdatur in ſua fluxione à calore naturali, & à ſuo proprio & connaturali humido. Sed cum alia vice ibi reducitur, per coniunctionem illam recipit corpus cum magno appetitu, per confortationem & reſtaurationem integram. Et ſic ſimul coniunge cum ſulphure, & humiditatem tunc ſua ſimili humiditate: quia virtus ignis materiæ multiplicatur in ſe, ratione ſuę eſſentiæ & ſuę naturæ: quia facit humidum radicale totũ novum, ſicut per experientiã leviter tibi poteſt monſtrari lapidis Lunariæ magnæ. Similiter poſt ſeparationem elementorum, cum ſemper habeat appetitum ad humidum proprium, cum quo calefiat calor naturalis, & in quo imprimit ſuam formam, & ſuam ſimilitudinem. Videas ſuper hoc, quod materia, in qua calor debet operari, & imprimere ſuam eſſentiam, ſit bene ſubtilis ad finem, quod totum poſſit fieri ignis & humidum radicale, & materia ſubtilietur per decoctionem longam & ſuavem, cum regimentis contrariis, quæ ſunt operationis naturæ. Fili, intellige hic, quod duplicem calorem oportet te habere ab igne communi, ſcilicet humidum colligans, & coniungens cum nutrimento ſpiritus, & ignem ſiccum diſſolventem & deſtruentem phlegma, poſt condenſationem ſpirituum terminatorum per ignem humidum.

CAP. V.

Quomodo debes intelligere actus ad contemperandum elixir, & de contemperatione veri elixiris.

FIli, tu debes ſcire per intentionem ad contemperandum Elixir tuum, quod omne temperamentum eſt conſtitutum per primas qualitates ligatas in immediatis eſſentiis: quia te oportet in illis ipſum attemperare per confortationem, quia ſic vult natura. Sed cum tu potes videre, quod propriè quantitates non poſſunt haberi niſi ſub forma ſubſtantiali, & compoſita viſibili, tibi expedit, quòd ſubſtantia cuiuslibet elementi non turbetur in tempore medicinæ per quantitates alterius; quæ ex illomet per defectum præparationis, & ſubſtantia cuiuslibet elementi ſit medicina ſubtiliter depurata ad finem. Quare manifeſtum tibi ſit, quòd in aqua eſt aliquod de terra indigeſta, quæ dicitur ſuſtentatio ſpiritus, poſt ſuam præparationẽ [illegible]alè rectificabitur propter hoc; quia ipſa habebit in ſuo ventre de quantitate ſicca, quæ eſt prima qualitas terræ, & per illam conturbabitur lapis frigidus, ad faciendum ſuam actionem: & ſic eſt de aliis elementis. Videas, quare per defectum præparationis ſiccum non confundit humidum, nec frigidum ſiccum, nec humidum frigidum, nec frigidum humidum, nec humidum calidum, quia aliter lapidem non poteris temperare, nec illum ducere ad certum gradum ſpecificè. Cum tibi expediat diviſibiliter quod tu ſcias, quantum debes ponere de quolibet elemento. Et ideò, quando elementa rectificantur cum gradibus ſeparationis, hoc facimus ad finem, quod quatuor qualitates elementales, & quod quilibet illorum ſit fortis ſecundum quantitates elementi ſui tantum quantum eſt poſſibile: quia de quatuor qualitatibus excellentibus oportet, quod contemperes lapidem. Et dictæ qualitates excellentes non inveniuntur niſi in ſimplicibus elementis, & elementa ſimpliciantur per vim præparationis ad finem, quod quantitas unius non impediatur per quantitatem alterius. Et ab illius reſultat temperamentum ſecundum confortationem vel debilitationem, quæ fiunt per viam reductionis. Et ſic ligantur iterum elementa, & fiunt quaſi aqua compoſita, quæ continet in ſe omnia quatuor elementa præparata, quæ aqua fixatur per minimas partes, & congelatur in ſuo fine per modum reductionis, & per talem modum elementa contemperantur cum minima actione qualitatum contrariarum, & reſultat unum compoſitum complexionatum, in temperamento calidi & humidi, frigidi & ſicci. Attamen prius cum frigido & humido, & poſt per illum eſt magis humidum & calidum, quouſque venit, quod elixir ſit cum nobili temperamento.

De

Cap. VI.

De tribus instrumentis, sine quibus opus non potest fieri.

Fili, in hac arte debes considerare tria subjecta instrumentalia, scilicet vegetabile, quod est principale mutuativum omnium substantiarum, & elementale, quod est principale mixtativum elementorum, & instrumentalitatum: quoniam sine illo alia non possunt esse, quia omnia ista tria requirunt, quod sint universaliter in materia, ex qua fit nostrum magisterium, quia si vegetativum non esset in materia, non posset transmutari, sicut natura requirit, secundum sua organica instrumenta. Fili, principalis & nobilissimus effectus huius instrumenti est ignis naturalis, & si elementativum non est ibi, elementa non possunt misceri cum bona elementatione. Et si aqua non elementatur de aliis elementis, & specialiter de terra, iam ista non poterit cibari, nec per consequens habebit substantiam ad constituendum: nec instrumentum vegetabilitatum habebit substantiam, quod possit mutare. Et per hoc potes intelligere quod in omni nutrimento parum prosunt simplicia elementa, cum manifestè tibi natura ostendit, quod elementa quæ ipsa miscuit cum suo instrumento elementativo faciunt naturales effectus per suam mixtionem. Et similiter quantum sequitur naturam, tibi ostendit practicam, quòd melius & citius operantur & faciunt multos effectus elementa mixta, quàm faciunt simplicia, propter hoc, quod elementa mixta manent in primis essentiis elementorum, & de illis cibantur omnia per virtutes suorum instrumentorum, & sic ligantur simul, quia maior pars unius ligatur cum maiori parte alterius, omnes insimul alterantes se per suas proprias qualitates. Sed illa colligatio, fili, fit in diversis proportionibus, sicut tibi dicemus per capitulum succedens, & diximus in capitulo suam animationem, vel de sua animatione, & in capitulo immediatè præcedenti. Patet, quod requiritur, quod materia non sit vacua tali instrumento vegetativo, per quod talia debent elementari. Et instrumentativum non est in elementandum elementa ad intrandum compositionem sulphuris mediante instrumento vegetativo. Et sic tibi manifestetur, quod unum non potest esse sine alio, semper cum differentia successivorum operatorum: quia quando volumus ponere instrumentalitatem in materia, nos vadimus ad regimen dissolutionis, quod superius tibi dedimus. Et hic incipis videre elementalitatem & instrumentalitatem. Et quando volumus quòd ipsa elementet sua elementa, nos vadimus ad secundum regimen resolutionis, & statim hic incipit nasci vegetativa, quæ est causa transmutandi & elementandi elementa cibata per elementativitatem in sulphur, per operationem tertii regiminis; per quam fit congelatio naturæ. Fili, cum materia ex qua id creatum; quæ dicitur argentum vivum; est parva & prima materia metallorum, in qua materia sunt universaliter omnia tria instrumenta infixa per virtutem dictarum operationum, quæ habet potestatem transmutandi unum metallum in aliud, cum perfecta & minerali transmutatione, & super hoc dixerunt aliqui Aristotelenses philosophi, quòd impossibile est transmutare species metallorum nisi primò reducantur in suam primam materiam, vel naturam, cum omnibus suis instrumentis, & quod dicta prima materia imminuta in illis, & per quæ faciat artificialiter artista suas transmutationes, per respectum ad naturam. Propter hoc habemus à natura tria nobilia regimina operationis, per quæ causamus omnia tria instrumenta, quæ mutant materias in hoc, quod diximus.

Cap. VII.

Colligatio fit in diversis proportionibus.

Fili, colligatio vel mixtio elementorum fit in diversa proportione, secundum proprietatem cuiuslibet elementi, per talem modum, quod cuilibet elementorum sit ingressum per elementativitatem, in quodlibet elementatum. Semper in actione unum elementum est magis forte quam aliud in suo mixto: & hoc est in omnibus mixtis & elementatis. Quia elementare non est aliud quam miscere, servata tamen diversitate suæ differentiæ. Et istas colligationes factas in diversis proportionibus nos vocamus numeros: quia per illos elementa stant ligata in elementatis. Et ideo, operatio quæ fit per actionem aliquando invenitur ignis elementatus, nimis activus, propter hoc, quod de humido, cum quo est ligatus, habet adhærentiam, & cum illo, de quo exivit, quod non haberet ignis per semetipsum, & per terram vel de terra cum qua est ligatus ad motum deorsum continuè, in hoc, quod corrodit, & per humidum aereum habet nutrimentum, sicut iam diximus in capitulo, & in multis aliis. Et totum hoc potest habere ignis simplex. Et ideò ignis inextinguibilis est, eo quod sit ignis simplex. Sic fili, est de frigiditate aquæ, quæ continetur per siccum terrestre, quando locus est ibi apertus ad finem, quod ista possit intus intrare suum ventrem in loco spiritus aerei. Attamen ipsa acuitur per acuitatem ignis ad penetrandum, & quando est intus corpus, ipsa est magis apta ad infrigidandum illud & indurandum cum tota mixtione. Et hoc non posset facere aqua simplex: per talem modum est de sicco terrestri, quia id non posset intrare ad desiccandum & congelandum corpus humidum, si istud non haberet adhærentiam & acuitatem aliorum elementorum sicut apparet per nostrum lapidem sulphureum propter hoc sit tibi data in clara notitia causa, quare & quomodo dictus lapis oportet ut creetur ex quatuor elementis rotatis in quatuor circulis sphæricis ligatis cum ligamentis cathenarum deauratarum, sicut sua actio tibi potest manifestare cum clara experientia. Et quia talem actionem non simplicia elementa vocaverunt antiqui philosophi dictum colligamentum, mixturam mineralem, per quam resultet quædam alia virtus ultra tria instrumenta quæ, superius diximus in elementato: quare dicimus ad finem, quod in temetipso recolligas omnes virtutes, quæ causantur in composito, quod ipsæ sunt quinque in numero, scilicet actio simplex cuiuslibet elementi, quæ assentitur, est magis illi propinqua secundum naturam, & ista est instrumentalitativa: secunda est virtus proportionis mixturæ. Tertia est virtus, quæ adiuvat actionem mixturæ elementorum, per quam cum dictis elementis constituunt mixtum, & ista vocatur elementativitas. Quarta est virtus cœlestis: & quinta est virtus instrumenti vegetabilis. Per istas quinque virtutes fili, constituitur & formatur actio in nostra medicina. Et eodem modo locus vasis mineralis cum adjutorio illius semper cum sua natura non intrat in medicina solummodo

do essentialiter, sicut faciunt dictæ quinque virtutes. Fili, quando nos dicimus virtutem cœlestem, intellige virtutem ignis communis, quæ debet movere instrumentum vegetabile, quod est intus materia formativum & sigillativum tantum quantum est bene formatum per ignem communem per respectum ad naturam: Et ignis communis est formatus & gubernatus per sapientem practicam humido per respectum ad virtutem cœlestem, & sic nos volumus philosophicaliter, secundum quod sua actio requisivit in nostro magisterio.

Cap. VIII.

Quomodo debes considerare subiecta cum quatuor conditionibus.

Fili, subiecta capiuntur in hac arte dupliciter, scilicet pro instrumentis, sicut superius nominavimus, per quæ nostrum magisterium adimpletur. Alia subiecta instrumentalia non pertinent nisi ad res vivas, quæ ars non potest retinere propter raritatem materiæ suæ: & ideo illa vivaciter generare, si intellectus non supplet cum subsidio aliquorum spermatum divinorum; suppleat per scientiam naturæ stellatæ organisantem per harmonias cum instrumento sensualitatis, quod per artem experientiæ se totum declarat, natura coadiuvante à supernis per aliquas multas vices, in tantum, quod loqui certas res & moveri faciebant cum aliquibus virtutibus infusio & monstrum supernæ influentiæ, sicut faciunt lapides verba, & herbæ, in quibus multa virtus influit, & nascitur per quintam essentiam supernæ naturæ matris. Et naturæ infimæ, per suos bonos motus, & subtiles mixtiones, unde virtutes causantur in materiis simplicibus ligatis cum grossis, secundum intellectum spiritualem supernæ naturæ, quæ facit postmodum miracula: sicut dicemus cuilibet bene intelligenti in volumine sensibilium. Debes intelligere per alium modum subiecta in loco materiæ, in qua stando sua dicta instrumenta, quæ sunt transmutamentum illius secundum specialem differentiam suæ propriæ & naturalis concordantiæ, & determinatio dictæ materiæ. Et ideò fili, dicimus tibi, quod tu debes considerare modum istorum subiectorum tantum materialiter, quantum instrumentaliter cum quatuor conditionibus usque ad finem, quòd per illa movetur intellectus habituatus, & conditionatus ad discurrendum dicta subiecta materialiter & instrumentaliter sua elementata ad simplicitatem grossam materialiter, & sic etiam sublimare instrumentalia omnia simul cum materialibus. Et hoc secundum quodlibet subiectum tam materiale quam instrumentale, stat ad conditionatum per suam essentiam, & per suam naturam: quia subiectum materiale & instrumentale, quod est leo viridis, habet unam conditionem intra se, & aliam in fumo gelato: habet conditionem in leone viridi, dominatur subiectum materiale, ratione suæ grossæ substantiæ, quod impedit instrumentale, quod non oportet, quod hinc recedat per ignem extraneum quo sit infixus in substantia subtilem per operationem; & in fumo gelato instrumentale dominatur ratione raritatis suæ materiæ & pro speciali. Post id quod ipsum recipit de aqua vel de aere, in quo sunt sine anima vivificativa, quæque ipsum vivificant: & post sicut res vivificata operatur cum re viva. Et de hoc tibi damus exemplum de argento vivo sublimato, quando est vivificatum, quod facit impressionem, sed post statim perdit per sublimationem, si postmodum non recipiat per ignem, quasi adducit vitam per operationem scitam & cognitam per autenticum operarium. Prima conditio sterilis quam tu debes habere cum scientia habituata, est, quod de quolibet subiecto extrahas suam proprietatem virtuosam cum conservatione suæ essentiæ cum propria diffusione, & per viam practicæ formatæ trahas potentiam in actum ad finem, quod differant ab alio subiecto. Secunda conditio, quòd in practica observetur differentia subiectorum: tam materialium, quàm instrumentalium: sit vegetativa Leonis viridis differentia à vegetativa sulphuris in virtute & substantia, quod est fumus aquæ congelatæ per grossitiem corporalem fixam & perfectam. Tertia conditio est, quod concordantia, quæ est inter unum subiectum & aliud, tam materialiter quam instrumentaliter non destruatur sicut concordantia, quę est inter terram & aquam, & aerem, & ignem, vel inter corpus & spiritum: quia spiritus concordat cum corpore, cum corporalitate, & instrumentalitate, cum differentia & concordantia, per concordantiam unitatis, quam dissolutio fecit ex illis duobus. Quarta conditio est, quòd nobiliori subiecto attribuantur nobiliora elementa participantia in essentia cum nobilioribus principiis, sicut in lapide, quando est creatus, est nobilior in virtute & in substantia, quàm est sua minera, de qua exivit, in aere magis quam aqua, & ignis magis quam aer, & mixtum magis quàm simplex. Et per tales conditiones potest citò habituari intellectus illius, qui vult esse practicus in operationibus naturæ, mediante secreto perfectivo contento in tractatu compendioso, qui vocatur, Vade mecum, de numero philosophorum.

Cap. IX.

De Temperamento lapidis, & quomodo stat in quatuor Elementis, cum distemperamento

Fili, noster lapis moratur in omnibus quatuor elementis suis, & totus est in quolibet illorum post suam separationem, quæ vocatur mixtio rerum mixtarum, quia est totus in terra magis mortuus: sicut arena sabuli stat, & jacet sine vita, per magnam siccitatem. Adhuc tibi magis dicimus, quòd ille est totus in suo aere. Sed quia hic stat submersus in suo magno mari, suffocatus est calor suus naturalis per humiditatem excedentem. Adhuc dicimus magis, quod lapis noster est totus in igne, sed quia jacet imbibitus per magnum calorem, manet incombustus sine condimento totius actus vitalis. Quapropter tibi reveletur, quod in nullo extremorum stantibus qualitatibus excellentibus stat complexio temperata, per quam resultant omnes actus vitæ; nisi in ipsis mixtis in quantitates excellentes omnes simul debitè conjungantur in uno mixto, scilicet, quod lapis calidus & lapis humidus, lapis frigidus, lapis siccus æqualiter insimul temperantur, erit commixtio peculiosa, quæ debent originem veri temperamenti per actionem manualem, quantum primarum excellentium, quæ sunt elementorum. Et per hoc tibi manifestetur, quomodo nostra complexio naturalis quantitas est, excellens nisi in elementis, cum ipsa mixta rumpuntur in actione juncta permutationi, quousque perveniunt ad istud medium, in quo species perfecti mixti potest constitui. Quare fili, cum jam constet, quod novus actus vitæ stet sine medio, junge aquam cum terra, sicut natura requirit, in partibus minimis, quousque

quæ resultat noster lapis; quia non est nec unum, nec aliud, & dicetur quoddam monstrum, quod est de natura incompleta, quando aqua fuerit gelata per vaporem terræ, & medium approximatum ad naturam aeris, sed tenet adhuc multa de natura sicca primi extremi, non potest adhuc contemperare per aerem, nisi graviter fieret ad humidum impressio, cum adhuc non participat cum isto, quantum facit cum terra. Reduc igitur per diversas vices de aqua super terram albam, ad finem, quod fixetur cum ipsa, & sit medium magis approximatum aeri quàm terræ, & quod frigidum comprimat humidum ad magis profundum, tunc erit medium proportionatum in siccitate, ad tolerabilitatem naturæ aeris, per virtutem frigidi aquatici: conjunge igitur aerem humidum cum sicco proportionabiliter, temperando per aquam ad finem, quod virtus unius extremi exaltetur super aliam, & unum contemperet aliud, & quod siccum per humidum, & humidum per siccum totum simul inspissentur, per continuationem duarum partium; ad finem, cum fueris in tua proiectione, acquirat humiditatem sicci: quia nostra Impressio non fit nisi per humidum ligatum in ventre sicci, & siccum in ventre humidi: & ligatum fit per passionem unius & alterius, per decoctionem in igne temperativo. Et post talem ligaturam quando humidum sentit frigidum, tunc se claudit in ventre sicci. Sed quando siccum invenit calorem excellentem, ab isto se defendit in ventre humidi, & humidum retinetur per siccum, ad finem, quod totum possit pati ignem: Et per humidum datur impressio in sicco, quæ est aqua vitæ mortuorum. Fili, si tale siccum per se conversum in corpus novum, simul acceperit impressionem, per virtutem & impressionem vivorum humidi in sicco, in tali modo, quod in pugna ignis siccum defendatur per humidum à separatione suarum partium: eodem modo, quod humidum prohibeatur per siccum de sua exhalabilitate tardè & graviter possit tale corpus perdere, deinceps impressione jam facta. Fili, igitur serva, quod quando vapor sicci fuerit in fumum exhalatus, & constrictus, & expressatus per humidum frigidum constrictum in novum corpus, lucens & resplendens sicut cristallum per illum in se per humidum, vel cum humido aereo calido laxativo. Ad finem, quod partes sicci constricti se continent cum lamina cristallina alba, fluente, ingrediente, trahente & penetrante sine vaporabilitate, & mortalitate aliqua, sed consoliditate, quæ est prima virtus humidi radicalis, & argenti vivi, & vita omnium liquabilium corporum: & sic terminatur in fine quæstio ignis philosophorum per sua propria media deducti ad suum finem perfectum, per intentivitatem rei, quam postulabas. Unde vera principia respiciunt ad suum finem & fines ad alia refluunt per media, sicut jam visum in proiectione, quæ venit à metallo, & in metallo terminatur per conservationem naturalium mediorum, ubi sunt extrema, finium, & principiorum. Et ideò tibi dicimus, quòd lapis non fit, quousque quatuor vicibus benè dissolvatur, & post congeletur. Quia tunc infinita media extremorum jam proiecta in extremo temperato, revertitur gratis per nobilem naturam à sua medietate: quia sicut tibi diximus, nunquam natura vadit ad perfectionem, nisi per transitum suorum primorum mediorum: quia tunc constringuntur & rumpuntur qualitates propriæ omnium elementorum, quousque veniunt gratis ad proprium temperatum, & dividualia, quæ sunt pura natura summorum metallorum.

Cap. X.

Quomodo debes intelligere ignem Mercurii, & quanta est differentia inter ignem vulgarem & philosophicalem.

Fili, sublimatio Mercurii (humanos) intelligimus, & omnes philosophi, & decoctio illius, quousque efficitur sulphur aliqua pars illius, & alia argenti vivi, & depurantis illud à suis unctuositatibus. Fili, si intelligere vis naturam sublimationis, tu debes scire principaliter duo, scilicet materiam grossam simpliciare, & dirigere & sublimare calore, qui est instrumentum naturæ, sine separatione sui proprii subiecti. Simpliciare & dirigere materiam fiunt per diversas decoctiones, quas ipsa capit ab igne contra naturam excitato per rationem: per talem modum, quod calor naturæ, qui format omnia, non separetur, nec suffocetur à dicta materia, imò oportet te illam sublimare & exaltare, & augmentare simpliciando, digerendo dictam materiam per longas & lentas decoctiones: quia ipsa materia accipiet, sicut diximus, de igne contra naturam. Et ad hoc faciendum tu debes imitari quemlibet sapientem philosophorum, qui debet naturam respicere. Primò fili, quando sapiens philosophicus vel medicus vidit materiam duram, & compactam videlicet in diureticis, oportet, quod utatur medicinis digestivis, divisivis, & incensivis, ad finem, quod materia dura mollificetur, sine destructione naturæ propriæ levi adustione. Secundò, Oportet quod ipse utatur medicinis laxativis, ad finem, quod materia digesta expellatur, & diligenter evacuetur. Tertiò, Oportet, quod utatur ipse aliquibus confortativis ad confortandum naturam, quæ per violentiam medicinæ fuit laxata & debilitata in sua evacuatione. Quarto, Oportet, quod ipse utatur aliquibus resumptivis & restaurativis, ad finem, ut hoc, quod natura perdidit in sua evacuatione restauretur sibi. Totum hoc similiter operarius imitari debet in nostro magisterio, cum operationibus superius dictis: quia primam operationem ipse debet attendere L. & K. per illam L. & M. & N. O. P. Q. & R. Et per hoc tertiam reductionem de M. in L. & O. Et per hoc quartam debet intelligere reductionem de N. in hoc quod est ingressus de L. in O. Et quando tu volueris habere N. per M. de L. tu debes uti cauta evacuatione, & cum lentitate & patientia, quousque parum spolietur, & dividatur de N. & quod proprietas naturalis vegetativa non separetur ab L. per M. S. magna evacuatione, quia evacuatio M. S. subitanea est & repentina. Et sic erit repletio, calefactio, vel infrigidatio: sunt totaliter fallacia vocibilia, & deceptibilia, & inimica naturæ. Fili, L. non evacuetur, de N. nisi propter hoc, quod peccat seu deficit in attrahendo M. & in desideratione omne cum L. convertere in suam naturam. Sed quia L. est impedimentum per M. in retinendo M. denudat L. de N. quæ impediebat amorem de L. & de M. Et propter hoc potes in temetipso recolligere, quòd tria sunt principaliter necessaria in nostra sublimatione. Primum est dissolutio, secundum constrictio, tertium restauratio. Dissolutio est ad evacuandum res plenas, constrictio ad indurandum res dissolutas, & restauratio ad reimplendam naturam. Semper tamen fili, restaurationem debes facere paulatim, cum dura congrua, id est temperata, quod natura in suis vasis evacuatis solet multum appetere:

petere: & ideò magis acciperet, quàm ipsa posset convertere, vel digerere: nisi per sapientem & naturalem operarium non tenetur in igne diætæ. Et ideò tibi diximus in nostra Theorica, si nos voluisti intelligere, quòd natura citius converteret parvum, quàm magnum, parvum modicum ad modicum divisum in partes, quàm facit grossum indivisum totum simul. Et sic multiplicatur nostrum argentum vivum, & fixatur per digestionem, & conversionem, quod ignis naturæ facit in suis partibus per quatuor elementa. Quando igitur fili, volueris sublimare Mercurium nostrum, primò separabis elementa sua per talem modum, quod suum instrumentum in quo stat proprietas, non possit sentire ignem extrinsecum, nisi solummodo illum, qui est sibi missus contra naturam ad corrumpendum sua elementa paulatim ad finem: quod nostrum sparverium seu austur resumat plumas, quas perdidit, & quod ille possit volare: & sequitur suo igne per spatium temporum, quod ipse requirit in nutriendo cum suo lacte, sicut infantem inter mammillas suæ caræ matris. Pòst fac ipsum volare ad cœlum, quousque bibit aerem, quod ipsum forte vel multum indiget. Et sic ipse recuperabit potestatem ad penetrandum quodlibet corpus, & ad mutandum illud in N. vel in F. Fili, sublimatio est unum generale ad omnes operationes, particulariter & generaliter: quia secundum opera aliquando sublimatio accipitur pro omnibus, quæ requiruntur in perfectione magni operis. Et aliquando accipitur pro qualibet dictarum operationum, vel fiant per humidum, sicut dissolutiones: vel fiant per siccum, sicut indurationes. Intellige, quod dicta operatio cum intentione perfectionis suæ naturæ, tantum quantum potest pertinere ad regimen dictæ operationis. Unde multi infideles fuerunt excæcati & decepti, sicut patet in suis notis & damnatis; scilicet in epistola Demoschielis Iudæi, Abrachali Rabbi, qui intellexerunt nostram sublimationem fieri cum igne extraneo in sicco: & alij in igne humido cum cibo extraneo: & alij sicut Rasis in Maldee; & Estul, qui reprobaverunt sublimationem fieri cum igne contra naturam. Unde nos dicimus, quòd generatio non est sine corruptione. Et licet sit sic, quod ipsi potuissent intelligere, quod ignis natu alis semper non potest excitari, sine illo, qui est contra naturam, quod ipse possit quicquam facere, videntur, quòd tales dabant scientiam ignorantem, vel palliosam cum tenebrositatibus, sicut fecerunt Kesu, Marabh, Kalistis, Hezodi, Zeber, Arabici, & multi alij, qui confusè, & cum magna corruptione, notificaverunt nostram sublimationem sub operationibus extraneis, quod nunquam fuit de more philosophiæ: nec adhuc sub velamine voluerunt istam intelligere, cum nullo modo locuti fuerint de perfectione, per modum traditionis; nisi solummodo in forma tenebrarum: per quod apparet, quòd si tales non dederunt, non facilè cognoscebant cæteras operationes, sine quibus non potest fieri nec integrari, per quod apparet per suas extraneas operationes, cum quibus opus potest fieri. Item quod supradictum operentur per ignorantiam, manifestatur per hoc, quòd rem magis perfectam nesciebant nominare, nec cuius nomine erat, quæ super omnes alias materias contra ignem exuberatur; & multiplicata cum talibus sublimationibus, sicut nos ter diximus, & non cum aliis, quæ sunt destructivæ totius generationis. Et in hoc excitando non debet abscondi turbæ Christianæ, ad finem, quod gloria bonorum revelent malis: quia non est credibile, quod talis populus descendens à veritate, sicut maximè fuit iste proditor, iniquus, reprobus, &c. De quo plura verba & scripturas Pagani. Sed quòd velis capere, quomodo tu debes capere gratia Dei erit, si ibi attendis concessum testamentum prius ubicunque sis elongatus.

Cap. XI.

De diversitate ignis contra naturam, secundum diversitatem medicinarum, in forma practicæ: & quomodo debes illam conservare.

Dicimus tibi fili, quod tu potes operari in corporibus solummodo, vel de argento vivo, vel de alio: sed hoc circa, vel diversa intentione, quam habes in tua practica, secundum hoc, quod operatus fueris vel de corpore, vel de spiritu, vel de ambobus insimul. Quare si tu habes intentionem operandi in corpore solummodo lapidem nostrum, tu potes facere lapidem cum tali intentione; quod Mercurius crudus convertatur in coctum commensuratum à natura. Fili, ista diversitas considerationum fit propter diversitatem cocti & crudi. Nunc posito, quòd quodlibet debeat transire per quatuor media operativa, quasi quantum est factum cujuslibet, cum per illum convertatur in lapidem philosophicum. Sic erunt septem media operativa, scilicet B. C. D. E. F. G. H. per B. significatur operatio liquefactionis, per C. solutio & elementatio, per D. elementatio & congelatio, per E. sublimatio, per F. elementatio & congelatio, per G. solutio & elementatio, per H. liquefactio, & per B. C. D. E. intelliguntur opera Mercurii, vel argenti vivi: Et istæ fiunt successivæ decoctionis. Et per E. F. G. H. intelliguntur operationes corporum: & istæ fiunt per retrogradationem incrudarum: & nominamus literas corporum H. G. F. E. quarum quælibet istorū finitur in E. Sed pro tanto, quod corpus convertitur de H. in G. Mercurium, non potuit gradualiter à B. in C. nec de C. in D. statim, sicut corpus convertitur in A. G. in F. quia quælibet res convertitur citius in hoc, quod fuit, quàm in hoc, quod nunquam fuit secundum instinctum naturæ: & citius fœdatur res munda, quàm mundetur res fœda. Et ubi quæcunque res tardius fit, citius deficit, vel destruitur ratione partium impurarum, quæ volunt reformationem. Et ideò quando operatus fueris de Mercurio, habebis semper satis de materia, in principiis suarum decoctionum. Et hoc ratione suæ gravitatis, cruditatis, & grossitatis: quod id non potest converti in naturam elementorum mediorum perfectorum, indiget duplici decoctione, ad elevandam suam grossitatem, quousque veniat ad perfectionem de E. per successivam decoctionem, in qua F. potest reduci cum reversione reincrudationis. Igitur fili, intellige, quòd postquam D. transierit in E. transibit in F. & ab F. in G. & à G. in H. & ab H. in I. & ab I. in K. & à K in L. Istæ literæ, fili mi, intellige, quando E. vult graduari in F. & A. B. in G. &c. Tunc accipias F. G. H. per alia significata, quia per F. tu debes intelligere liquefactionem fermentorum, & G. solutionem solutionum: & per I. multiplicationem in virtute: & per K. multiplicationem in quantitate: & per L. intellige metallum perfectæ transmutationis, per virtutem medicinæ. Et totum hoc intellige operatione perfecta, solvendo Mercurium, vel argentum vivum. Semper tamen fili, non obstante, quod tibi diximus, quòd Mercurius in-

rius indigeat propter magnam suam cruditatem decoctionibus duplicibus iteratis. Hoc dixi propter rem commensuratam supernæ naturæ, quæ respicit ad majorem perfectionem ad æquipollentiam virtutis sulfuris. Item quod omne corpus perfectum est cōversum, vel potest converti: & ideò ipsum indiget duabus literis. Sed si talem rem commensuratam non habes intentionem faciendi, tu potes modo bene abbreviare tuum opus in transeundo statim successivè à B. in C. & à C. in D. & à D. in E. Sed illud est, sicut diximus tibi, non erit tale nec de tanta virtute, sicut est sublimè commensuratum in superna natura: quia suæ decoctiones fuerunt generatæ de tanto. Vnde cum materiarum secundum suam exigentiam subtrahitur virtus, & vis, quia virtutes & vires non veniunt nisi propter nobilitates materierum exeant, & in virtute unius quod nos vocamus Lapidem philosophicum, & medium: quia sicut clavis coniungens duas res, facit tenere simul; sic natura coniungit hæc duo in unum corpus virtuosum. Vnde ipsa multum respicit, quod unum vult coqui, & aliud incrudari, ad consequendum officium, cum subtili artificio, sicut vult magister, per voluntatem Dei quem sequitur. Vnde tibi dicimus fili, quòd sicut unum demonstrat in suis decoctionibus diversas passiones: sic aliud in suis reincrudationibus ostendit visibiliter diversas potestates, quòd sicut superius tibi diximus, Mercurius est grossum terrestre propter suam magnam cruditatem, sicut sua natura demonstrat vivaciter in suis primis decoctionibus: Sic per contrarium corpus perfectum ostendit actiones, & accidentia contraria per nobilem, & magnam decoctionem, quam ipsæ recepit longo tempore à natura, sicut sua materia demonstrat retrogradatione, & reincrudatione. Et sicut crudum demonstrat multitudinem materiæ, sic coctum per suum contrarium demonstrat paucitatem: hoc per suam bonam elementationem, digestionem, & sublimationem: elementa cocta fixa solvuntur & fugiunt à crudo, quod ipsa incrudavit per volatilitatem, si non habet retinaculum, quod debetur naturæ, scilicet vel de temperamento proprii menstrualis cum informatione, vel de primo Mercurio, cum tu debes intelligere cum spirituali ratione, quod natura requirit. Et sicut spiritus est plenus splendore & subtiliatione, & rarefactione, & hoc totum non potest venire nisi per tolerationem materiæ, & tolerantia evenit sibi per actionem ignis; qui est excelsum elementum qui totum comburit, & totum depurat & ducit quamlibet rem in simplicitate. De tanto igitur sicut tuus Mercurius respondebit simplicitati, tantum operatur & non plus: & quantò magis purum operabitur in lucíditate clara. Quare tibi declaratur, quod de solo Mercurio, vel de solo argento vivo potes facere opus perfectum vel imperfectum: si perfectum fiet per rationem longarum decoctionum & digestionum duplicatarum: si imperfectum, hoc erit propter brevitatem suarum decoctionum, non ad plenam integratarum, quod ipsum habet à sua volatilitate. Sic fit, patitur ratione suæ propinquitatis, & facilitate, quam ipsum habet à sua volatilitate. Sic fili, trahimus nos ab illo opere magis propinquo, & levius, sed non perfectius, nisi cum adiutorio suarum decoctionum, vel per integram mixtionem suæ materiæ in corpore perfecto, sicut tibi dicemus, quando locuti erimus de operationibus corporis.

Cap. XII.

De reincrudatione corporis perfecti, & de sua diversitate, & de accidentibus, & de pondere.

Per res superius dictas, potes fili, naturaliter intelligere, quomodo reincrudatio crudi secundum cursum naturæ, quousque ambo separatim convertuntur, per quæ opus melioratur, & fortiter corrigitur intantum, quantum habet duplicem respectum, ratione corporum & spiritus: quia sicut illi, contrariantur in suis actionibus, passionibus & operationibus, quia spiritus de natura sua semper respicit veram fixionem in vero magisterio, & corpus fixum per modum contrarium, nititur volare in forma aquæ, & corpus fixum per modum contrarium claræ, & spiritus congelatus manet sicut terra alba, bruna sicut sal vel crystallum vel talcum ipsum, de qua terra oportet te separare istam pretiosam animam, quæ tardius recedit à corpore, & hoc cum aqua corporis: & de eo intellige, quod solutio spiritualis corporis non fit sine congelatione naturali spiritus, sicut tibi diximus, vel elucidam per totam philosophiæ in compendio huius artis. Nec congelatio spiritus fieret sine congelatione corporum. Attamen intellige sic de solutione spiritus fixi, & corporis volatilis, per primum spiritum ante suam constrictionem, & non corporis fixi sulphurei inducti nigrum occultum, quia est dissolutum per congelationem & constrictionem sui argenti vivi quod accipit ab igne naturæ, & non contra naturam. Fili, hic pugnant contrariæ operationes, quia sicut ignis corpus videtur quasi fuscum & tenebrosum, pòst quando corpus totaliter alleviatur, spiritus impletur magno gravamine. Vnde cum tu volueris corpus multum bene dissolvere, congela de ponderosa, qui ipsum portabit in suis manibus. Primò fac, quod illud convertatur in H. & ab H. in G. per incrudationem, pòst de G. in F. cum retrogradatione, & postmodum F. in E. convertetur in lapidem per virtutem spiritus reducti, qui non est argentum vivum vulgariter totum, imò est de corpore primæ congregationis, & de virtute suæ propriæ substantiæ est inductum sine extraneo gravamine. Quare velis attendere, quod opus de M. respiciat ad constringendum, & inferius manendum, & id corporum ad laxandum & dissolvendum, & spiritum altè ascendendum. Per hoc tibi monstratur, quod si ambo duo simul sunt benè præparata, opus minerale facies sine gravitate citius, quam faciebas, si de uno solo, & multò melius: quia tunc unum stat in hoc, quod aliud habet, & unum melioratur per adiutorium alterius. Incipe igitur tuum opus ab istis duobus insimul, sicut tibi diximus in lapide maiori. Et habemus intentionem tibi in ramis statim: cùm tibi dixerimus de duplici accidentia, quæ causatur ex corpore & spiritu, quando dominatur insimul.

Cap. XIII.

De duplici respectu corporis, & Mercurij, & de suis operationibus contrariis.

Quando opus fit de Mercurio, & de corpore simul, tunc causantur in magisterio multa accidentia contraria contra materiam: resolvit spiritus à corpore fixo in aquam nubium, & corpus de spiritu volatili constringit in terram congelatam. Sic per

per contrarium modum ignis naturæ congelat spiritum, dissolvit à corpore fixo in terram gummosam, & corpus spiritus volatilis fixi per ignem contra naturam non resolvit in speciem aquam nubium, sed in aquam philosophicam. Quare fixum per virtutem ignis naturæ effectus est volatile, & corpus spiritus, spiritus corpus, & humidum siccum, & ponderosum leve: sicut per virtutem contrariam ignis contra naturam volatile fiet fixum, & fixum volatile, & corpus spiritus, & spiritus corpus, & siccum humidum ad modum aquæ nubium, & ponderosum & constrictum. Et ideò fili, intellige, quod ignis contra naturam sic vocatur, quia est per suam naturam contra omnes operationes naturales, cum sit vivum, quod hoc quod ignis naturalis componitur, iste disponit semper, & ducit ad corruptionem. Et ideò corrumpitur omne complexionatum, nisi ignis naturæ sibi dominetur: unde tibi dicimus, quod talis ignis vel operatio istius non est de virtute vel operatione nostri magisterii, imò est ignis turbinis, qui est purus naturalis. Vnde fili, sol noster stat totus in signo Arietis exaltatus, quando vides materiam, quod stat tota confusa. Ideò fili, tibi dicimus, quòd nostrum magisterium debet incipi, quando ingreditur in Ariete, vel quasi, ille exaltatur in opera à nobis: quia tunc potest dicere scire, & discernere verè intellectum, quem philosophus tibi dat, quando dicit, quòd primus gradus sublimationis debet tantum assiduari super lapidem, quem scio, quousque exaltetur & sublimetur: & dicimus tibi, quod ipsa nihil aliud est, quam ignis, quia potentia in actum, quem tu debes intelligere, quod non decipiaris: quia sine illo non fuit opera, qui dixit tibi. Vnde multa sunt accidentia, quæ causantur per talia opera contraria, sicut tibi revelatum est in Proprietario satis leviter. Quare fili, cum solutio unius nunquam fit sine congelatione alterius, non debes dubitare, unde poteris habere terram, nec aquam etiam ad faciendum magisterium cum igne appropriato. Vnde terra est de prima substantia argenti vivi constricti vel congelati, impregnati virtute corporis in igne Solis per quod argentum vivum manet sublimatum philosophicaliter, sicut prius dictum est. Et aqua est de prima substantia metalli, in qua substantia humiditas aerea argenti vivi appropriatur, quæ respicit perfectionem suæ naturæ terræ primæ impregnatæ ab igne naturali, in qua est virtus cœlestis, quæ vivificat, & illuminat terram Mercurij, quæ inferius est mortua: ideò appetit ipsa aquam cum instinctu recuperandi rem perditam. Sed cum illa res, quæ est humiditas vivificativa, fermentetur cum corpore, exuberata, sicut tibi diximus: ideò reputatur melior, quam erat antè, per multiplicationem coctæ humiditatis. Et sic per aerem adiuvantur elementa, ad finem, quod coniuncta per exuberationem possint cum majori instinctu alias adiuvare: quia M. & P. adiuvant Q. & R. & N. quæ L. & O. per corruptionem de Z. quæ est causa solutionis de L. & O. & post M. & P. adiuvant L. & O. ad recipiendum Q. R. & N. Post adiutorium suæ exuberationis per conjunctionem de Y. quod est contra Z. sicut tractamus alibi, quomodo elementa sunt coadiuvantia ad componendum, & corrumpendum omne corpus, cum adiutorio de Y. & de Z. quæ sunt instrumenta generationis & corruptionis.

Cap. XIV.

Nunc dicemus per viam Practicæ ad Ramos Tincturæ, in quibus poteris fili, quiescere & solatiari, & primò de corpore solari, cum adiutorio de A.

Fili, tu scire vis transmutamentum primi corporis Lunaris, cum clara practica: oportet te separare ab illo argentum vivum, quod est terminatum per siccum terrestre: quia illud est, quod dat albedinem argento, & non est aliud, quam humiditas terminata in speciem argenti, per virtutem sui sulphuris. Ideò oportet te, quod tu intendas ad resolvendum istam humiditatem in tua reductione, quod non habebat in sua condensatione, & trahes per istum modum. Accipe ℥ j. corporis lunaris optimi & sicut tibi diximus, liquefac ipsum in sex partibus de E. rectificati, tamen sine reiteratione calcinationis. Posteà pone totum ad fermentandum in calore stercoris humidi per octo dies, & invenies substantiam corporis in fundo vasis, nigram sicut carbonem. Fili, illud est sulphur, quod debet dealbari per condensationem sui humoris per duplum ad naturam, quam superius tibi diximus: qui humor erat condensatus, ante suam liquefactionem in speciem coloris metalli: & cum continuatione partium dicti sulphuris nigri: sed nunc est separatus ab isto per liquefactionem. Pone tuam materiam in balneo, & de illo humido liquefacto, elementa tua elementa commixtione elementi instrumentati. Sed primò elementabis aquam, & pòst cum aqua elementata, elementabis partem, quam volueris constituere in aerem, quod que appareat tertium instrumentum vegetativitatis. Tunc igitur reduc aquam elementatam super terram siccam, & super suum ignem excitatum, & coque totum, sicut tibi diximus, quousque humidum per respectum ad naturam benè teratur non in metallum, sed in sulphur album: quia non est transitus de extremo ad extremum nisi per medium suum. Fili, medium conversum dicti humidi est ignis terræ, sed medium convertens argentum vivum in metallum est sulphur in forma pulveris subtilis, sicut tibi diximus in sua multiplicatione. Et hoc tibi manifestetur, quod corruptio argenti vivi terminati in speciem metalli per cursum naturæ cum nostro artificio, per mutationem illius in suam primam materiam, est generatio sulphuris. Si igitur argentum vivum non corrumpitur, & in quatuor elementa dividitur generatio sulphuris, non fiet unquam: quia oportet, quòd sulphur sit de materia subtili & purissima. Vnde creatur argentum vivum, oportet, quod sit de subtilissima substantia in forma aquæ claræ. Et sic non potest esse sine mutatione suæ naturæ, nec sine divisione suarum partium. Corrumpe igitur argentum vivum & de suis partibus divisus subtilibus & sublimatus sit forma lapidis, quod petis: quia magisterium debet fieri, & gubernari scilicet, quia magisterium latet in corrumpendo argentum vivum & deviando à sua specie. Et postquam cum adiutorio virtutum suæ materiæ induxeris & portaveris illum in speciem alterius scilicet sulphuris; & sic mutabis naturam, & natura formabit hoc quod petis per operationes certorum graduum successivorum. Dum tamen tua opera assimilentur, cum quibus natura procedit, & desiderat procedere, sicut cum purgatione dicti sulphuris & creatione illius, quæ nunc cum tali decoctio-

coctione & cum tali ſublimatione, ſicut ſuperius tibi diximus, ſi nos intellexiſti philoſophicaliter, ſicut natura requirit, & tali operatione ſui principij argentum vivum quale dictum eſt inſtrumentum elementatum, & purgationem totius diverſæ ſubſtantiæ per quatuor elementa, & cum tali bona commixtione, ſicut tibi diximus de his duobus cum materia metalli fermentalis. Tunc igitur fili, veraciter in iſtam materiam per virtutes ſulphuris, & argenti vivi ſpecies metalli induitur & mutatur. Nec unquam homo verum aurum, nec verum argentum facit, ſeu faciet, ſi per illam viam non procedit, cum non ſit niſi una ſola natura limitatæ operationis. Ideò oportet, quod ſpecies maneant in materia ſimili metallo priori, cum manifeſte ſit neceſſarium, ſicut ſuperius tibi oſtenſum eſt, quòd ſuum argentum vivum convertatur in ſulphur, & poſt reddatur ſibi ſpecies, quam amiſit in forma aquæ claræ, quam nos oleum vocamus, unde cauſantur ſpecies novæ per generationem quæ ducit illas de potentia in actum. Quare tibi reveletur. Omnes illi, qui dealbant cum rebus albis, & citrinant cum ſimilibus ſpeciebus, ſine corruptione ſuorum individuorum, verè omnes iſti ſunt deceptores, nec cum toto hoc poſſunt facere aurum verè, nec argentum vivum ſi per operationes contrarias, non habent ſuum ſulphur album & rubeum: quia licet ſic ſit, quod ipſi habeant artem ad extrahendum argentum vivum ſuum à corporibus, cum adjutorio liquefactionum per ſublimationes, & quod omnia individualia corrumpantur à ſpeciebus, adhuc per talem corruptionem non poterunt facere veram tincturam ad album, nec ad rubeum, quæ eſt per novam generationem renovatum, & in corpus ſubtile album, & reſplendens converſum. Tunc per tale album renovatum fit vera tinctura ad album, & per ignem lapidis ad rubeum: quia cum motus corruptionis ſit completus, & dicta renovata, nunquam jam deinceps tincturæ facta de illis, poterunt venire ad corruptionem, quia ſunt depuratæ intus & foris, & terminatæ in magna luciditate. Sed pauci ſunt, qui ſciunt procedere per iſtam viam, quia ignorant opera naturæ. Et ideò aurum & argentum illorum non poſſunt ſuſtinere ignem, imo conſumuntur & corrumpuntur, & convertuntur in terram corruptam. Et hoc eſt, quia & cum tales poſuerunt metallum in motu corruptionis, expedit quod illud totaliter corrumpatur, & in fæces convertatur ſuper perditione totius ſuæ ſpeciei, propter hoc, quod ipſi non interrogaverunt totum curſum ſuæ corruptionis: & ſi fecerunt, non fuerunt proviſi in depurationibus partium corruptarum: & quia illæ partes manent mixtæ cum ſua puritate: comburuntur, & vadunt cum tota ſua ſpecie; & hoc ratione ſulphuris combuſtibilis, quæ per conſenſum caloris ignis omnia illa combuſſit, quia metallum non poteſt ſe defendere ab igne. Et tantum; quia partes non poſſunt eſſe convicinæ individualibus nobilis ſpeciei. Quare fili, ſit tibi recollectum in clara ſumma, quòd de nulla re alba, quam natura formavit, velis facere tincturam, nec albam, nec rubeam, quouſque ſuæ partes corruptæ per artem magiſterii removentur. Et hoc damus tibi motivum, ſi cognoſcis Lunariam ad humidum opus creatam in fermento corporis, quia de oleo & ſulphure fit totum compoſitum, quod omnia metalla tingit in aurum vel argentum, ſecundum quod eſt album vel rubeum, quouſque ſuæ partes ſunt nobiles. Sicut vidimus per opus cujuſdam ſocii, quem invenimus eundo per mundum, qui notificavit multa pulchra miranda, ſed poſt fuit co[illegible]riatus in ſua arte, cum nos plus ſcivimus per ſenſualitatem, quàm ipſe non cognovit, nec per artem intellexit. Unde poſt ipſum informavimus in multis aliis rebus cum ſpecie influentiæ, & regnarum virtutum, quouſque deſuper fuimus ſociati in lapide virtuoſo affinando, fuimus tribus annis ſimul in magna legalitate: unde millena fuit totum annum in perficiendo. Anno M. CCC. XXX. fuit opus expletum. Unde quibus poſtm dum receſſit à tribus notis ars, & vaſa manſerunt, quarto qui manet in ſuo regno regenerando ſicut prius. Et ſi Deus tibi dedit aliquo modo teneas, ſecretè, quòd mundus nihil ſciat. Item magis tibi dicimus, quòd præſens Teſtamentum velis ſecretare illis omnibus, à quibus petieris practicam, quia eſt prohibitum: quia ſi ipſi vellent ultra ſuam ignorantiam errare, ad docendum caverent ſibi per prohibitionem, quam tu ſcias, ſicut ille per dictum Teſtamentum, quod cum remurmuratione te docet, quod tu diſſolvas humiditatem argenti terminati, cum reiteratione liquefactionis; & in fundo vaſis terra nigra, cum aliquo pauco de ſubſtantia argenti dicti vivi manebit combuſta. Fili; iſta terra eſt venter noſtri ſulphuris, de quo ſolutio fit, ſolenniter, per reſolutionem illius in ſuomet argento vivo; de quo conſtat vel eſt generatum. Et ideò dixerunt aliqui antiquorum, quod ſulphur non poteſt diſſolvi, niſi per beneficium ſuimet argenti vivi, ſcilicet quando ipſum congelatur per ſuum vaporem, tunc diſſolvit ipſum, in naturam diaphanam tranſmutatur ſicut ſpiritus, per quod conſtat, quòd corpus eſt converſum in ſuam primam materiam, naturam puram propinquam ſuimet generis, ſcilicet in ſulphur & argentum vivum: quod eſt ſicut aqua. Quando igitur tuum corpus bene dealbaveris; ſublima ipſum, & hoc, quod invenies elevatum ſuper ſuas fæces, in petias albas, imbibe cum oleo ſtatim, & fixa ipſum, & projice j. pondus ſuper 50. Veneris, & ducit in veram lunam ſine omni corruptione. Fili, illud ſulphur eſt totum fixum, & citò ingrediens per naturam argenti, quod eſt vicinum cupro: & pulveres, quos invenies hic ſublimatos in ſuperficie tui ſublimatorii, illos accipe, & ſerva, quod ſulphur eſt unius alterius poteſtatis, ſicut tu ſolus potes experimentari.

Cap. XV.

Opus de plumbo.

Fili, plumbum continet in ſua natura magnam partem de H. cum pinguedine combuſtibili, & vitium, quod eſt in ſua ſubſtantia, eſt, quod terreſtre non bene mixtum cum aqua ſicca, ſecunda ratione ſuæ groſſæ ſubſtantiæ, nec fuit bene depuratum. Et ideò te oportet, quod illum dividas in dictas ſubſtantias, & quòd quælibet illarum bene depuretur, extrahendo limoſitatem groſſam cum elementatione, quæ fit cum condenſatione & rarefactione, & materia humida. Fili, quando volueris compenſare aquam cum aere, mitte ignem, & terram, quæ cauſat vacuitatem certæ eſſentiæ: & quando volueris aerem condenſare, extrahe extra, & rarifica aquam, cum levigatione, quouſque videris tuum corpus calcinatum. Poſt coque corpus tuum cum aqua, & poſt ſublima ipſum, & cum ſublimaveris, dicitur corpus exaltatum in ſale minerali, quod vocamus lapidem & ſulphur naturæ. Iſtud ſal naturæ incera cum aere lunæ ſimplici, quouſque

ſic

sit fixum & fundens, & de hoc sale proiice unum pondus super 50. plumbi, & convertit in purum argentum. Et si vis congelare, & perfectè mutare argentum vivum, & argentum fixum, mortifica ipsum cum vapore eiusdem corporis, post fac proiectionem super illudmet, scilicet unum pondus super 50. de dicto sale, & fixatur per suum calorem naturalem in verum argentum.

CAP. XVI.

De stanno.

Per eundem modum facies de stanno, sicut de plumbo, nisi quia te non oportet tantum præparare, si non vis. Sed quando fueris in reductione, coniunge paulatim decoctionibus graduatis, quia modicam sulphuream quantitatem tenet sic in substantia. Augmenta igitur dictam virtutem cum decoctionibus, per attenuationem & sublimationem suæ substantiæ. Facimus te scire, quod tinctura est ad album multa magna, sublima ipsam, quando tibi visum fuerit post suum nutrimentum, quousque habeas sal naturæ; incera ipsum, quousque fluat cum aere lunæ; & proiice j.pondus super centum partes stanni, & mutabitur in verum argentum: & si feceris proiectionem de illo super argentum vivum, congelatum fixum, fixabit eum in veram lunam cum retentione perfecta.

CAP. XVII.

Congelatio argenti vivi, ad capiendum formam metalli.

Recipe terram plumbi, & omnibus suis quatuor elementis benè mixtis, suspende tantum de argento vivo, sicut tibi visum fuerit per rationem spiritus, iuxta proportionem potestatis terræ super illam, quod per talem modum possit recipere vaporem sulphuris; & incende ignem de subtus, & invenies congelatum infra sex horas. Sed cum ista operatio sit laboriosa; & paucæ utilitatis, per respectum ad alias; cum ad tuum placitum non possit ad tuam rem tam magnam quantitatem congelare, sine reiteratione laboris; ad faciendum proiectionem, consulimus hanc transmutationem argenti vivi ad hoc, quòd videas & cognoscas suam naturam, quæ est vicina omnibus metallis, sicut rectificat tractationem suæ naturæ. Sed per hoc intelligas, quòd in proiectione supernæ medicinæ, fit rectè congelare ipsum, sicut fit in ramis, quia non habet istam potestatem.

CAP. XVIII.

De Opere Martis & Veneris.

Eodem modo facias separationem de istis duobus metallis, sicut fecisti de duobus plumbis. Attamen de istis duobus non debes capere nisi secundam terram, & cum aqua illius metalli, quod volueris, coque illam, quousque habeas suum sal honoratum satis. Istud sal inceratum oleo de K. & si sal est de natura, de quo unum pondus illius proiecti super 50. cum levi præparatione, convertit in K. melius quàm de minera; & si sal est de natura de O. proiiciatur super illud tantum pondus, similiter convertit in K. Et si sal velis proiicere super Mercurium, prosequere viam, quam tibi diximus. Et si sal est de O. per solutionem ad finem, quod corpus amet spiritum extraneum ligatum cum sua natura, aliter non amabit, nec vellet recipere, nisi per nexum sui amoris, quod fit cum dissolutione nō in aqua vulgari, sed in aqua Mercuriali plena sulphure benedicto, quod penetrat omne corpus. Et sicut tibi diximus de O. vel de Q. intelligas de omnibus aliis. Et si hoc intelligas, eris magister totius hujus artis, sive scientiæ, per quam trahuntur secreta naturæ de potentia in actum.

CAP. XIX.

De corpore & spiritu, insimul operantibus, per generationem humanam.

Fili, quandò tu volueris facere vel incipere aliquod opus cum beneficio nostri magisterii, tu debes principio scire, quando natura humana procedit secundum processum illius, tu similiter debes te habere in tuo opere. Fili, scias, tibi reveletur ita sicut cum voce viva, quòd cum humiditas in primam substantiam spermatum, vocamus totaliter humidum radicale. Nunc igitur mas simulando naturam humanam: accipe corpus cum unione; & naturali conjunctione cum argento vivo, & argentum vivum cum corpore; cum ponderibus suarum virtutum, facias amplecti per talem modum quod cum natura delectabili, per virtutem caloris luxuriæ libidinosæ, cum aliquali extentione, & mollificatione corpus continetur cum partibus argenti vivi, & argentum vivum cum partibus corporis, se inspissando, se constringit in aliquo pauco; ut de toto fiat unum compositum album, sicut pasta mollis, vel massa alba, uniformiter mixta, per contritionem caloris, cum motu excitato; imponendo magis etiam de argento vivo, tantum, quod sufficiat secundum virtutem mutuativam; per talem modum, quòd isti duo humores insimul misceantur: & quando fuerunt mixti, pone totum in loco digestionis, scilicet in fossa, quæ sentit de natura bufonis, quousque comederit, & cooperuerit omnia sua capita. Fili, capita bufonis sunt duo spermata, quæ dissolvuntur in substantiam aquæ per virtutem veneni, quando draco fœtens volat per aerem. Et pòst quando videris dictum calorem naturalem excitatum; quod totum fuerit in aquam resolutum, separa humiditatem superfluam, quæ tenet ebrietatem, calorem naturalem, excitatum de punctuitate, & acuitate, quæ sunt jam proprietates naturę veri sulphuris. Fili, ista excitatio fit cum igne sicco, cum informatione cautelę sapientiæ, administrando ignem paulatim, & paulatim, & pro qualibet vice augmentando secundum rationem mensuræ, quousque videas, quòd corpus sic efficiatur brunum, caveas semper à rubedine, quæ venit per superfluum ignem. Fili, si hic te non avisas, spiritus fugiet à corpore; & posteà istud non potest retinere animam. Respice ergo, quòd corpus non sit de toto in totum privatum isto per stimulationem nimis magnæ solutionis, nec per nimis extensam excitationem: quia spiritus est, qui retinet animam, quando spiritus est retentus in ipso, quia anima non vult morari in corpore, nisi mediante spiritu. Et quando omnes tres conjunguntur, nunquam separantur: quia spiritus retentus per corpus, retinet animam, ad finem, quod anima retineat corpus in vita triangulari. Fili, spiritum vocamus nos, quicquid remanet in corpore, & quicquid est gelatum in ipso. Similiter animas dicimus, quicquid separatum est

ab ipso

ab ipso per sublimationem in humiditate naturæ radicali. Et quando sic videris corpus præparatum, da sibi de suo menstruali, quod stat exuberatum per virtutem mixtionis suæ propriæ naturæ, ad finem, quod de ista exuberatione omnino recuperet magis quam perdidit in fluxu solutionum. Postea coniunge cum sua propria natura, quæ ipse debet integrare, quousque ipsum sit fixum, & fluens, proiice unum pondus de ista materia super mille partes argenti vivi, vel de quocunque corpore volueris, & transformabit in verum argentum. Semper tamen fili, habeas memoriam cum operatione & clausura illius: solve, & noda ipsum, quia aqua est medium ad separandum tincturas omnium elementorum, & coniungendum illa in coronam regalem triangulari forma.

Cap. XX.

De conditionibus Elixiris.

Fili, prima conditio est, quòd habeat potestatem ad separandum, & segregandum omnem extraneam sulphureitatem & omnem terrestreitatem immundam corporum infirmorum, tali modo, quod à toto mixto separentur infusione, post projectionem: & ista condicio est acquisita immediate per virtutem coniunctionis elementorum, secundum hoc, quòd ipsa fuerant colligata, cum mixtione unionis rerum alteratarum, virtutibus rerum alteratarum mixtibilium & terminatarum cum administratione ignis magnæ sublimationis.

Secunda conditio est, quòd medicina habeat potestatem ad illustrandum & alterandum omne corpus in fulgidissimam albedinem, vel resplendentem citrinitatem, secundum intentionem, quam tu petebas cum magna luciditate ad finem, quòd corpus diminutum perfectiore perfectionetur in complemento de toto in totum. Et istam acquirit conditionem medicina, per virtutem nobis præparationis suæ naturæ, scilicet argenti vivi. Fiat per talem modum, quòd disponatur in elementa, & post misceatur ad magis profundum corporis alterabilis sine separatione: sed hic non potest fieri nisi sua substantia, scilicet corporis, fortiter subtilietur, cum dissolutionibus & sublimationibus, factis cum præparationibus diuturnis. Et sic constat fulgur suæ illustrationis. Tertia conditio medicinæ est, principaliter, quòd si ipsa per suam virtutem ducat metallum alteratum, vel reiteratam fusionem Solariam, ad finem, quòd metallum sit exhibens additamentum ad omne iudicium, nec possit separari à mixto in probationibus iudiciorum: & istas virtutes acquirit medicina, per operationem indurationis & fixionis in calcem, antequam inceretur, & fixetur per intentionem fluendi: quia cum tota extranea humiditas de phlegmatica, quæ non potest pati ignem, per virtutem ignis optetici separatur, & totaliter deletur, quando spiritus in calcem albam fixatur cum reiteratione sublimationis partis non fixæ super rem.

Quarta conditio est, quòd medicina habeat virtutem perpetualem, cum firma alteratione impressionum contra asperitatem ignis sine evacuatione. Et ista sibi evenit per virtutem propriæ fixionis, post præparationem suæ fulgidæ substantiæ, cum suis fermentis fusibilibus.

Quinta conditio est, quod medicina habeat virtutem ad præstandum pondus prædictorum perfectorum ad terminationem ponderis metallorum perfectorum: & ista sibi evenit tantum per proprietatem substantiæ metallicæ, ex qua est composita, quantum ad operationis proprietatem, quæ fecit colligationem pluralium, & minimarum partium conjunctarum in unum. Fili, vis scire, quæ sint res ulterantes, sunt argenta viva, & alterata, vel sunt corpora, quæ nos vocamus sulphurea: quia quando sunt alterata per prima alterantia ipsa sunt secundaria alterantia primorum alterantium, & alterandorum. Et quasi in illis pro speciali in uno, est uniformitas, & densatio, & ideò naturaliter adhæret corporibus: & cum illis ligatur ratione suæ uniformitatis, & per densitatem dat sibi bonum & rectum pondus. Et ideò necessaria erit nobis ad cognoscendum hoc, quod postea vidimus cum clara experientia, scilicet quando de Mercuriis debet homo creare perfectam medicinam, magis, quam de aliis spiritibus, cum differentia concordantiæ secundum gradus suæ præparationis. Fili, si habes in notitia præparationem, eris magnus philosophus, & plenus philosophia reali Fili, scis, quare philosophi moderni & iuvenes in notitia naturæ virtutum deficiunt, magis in confortatione virtutis naturalis, quàm in purgando materiam corruptam, quia nesciunt componere medicinas confortativas, quia magis sunt de forma, quàm de materia. Nec sciunt expellere materiam medicinalem à rebus corruptis, in quibus est materia cum tota cœlesti virtute infixa in ista, per totum cursum naturæ, cum levi decoctione solis & stellarum. Quia necessarium est, quòd virtus naturalis, quæ est calor, & gubernatrix naturæ adjuvetur per virtutem naturalem quintam cœlestem, in miscendo cum materia medicinali subtili tracta à sua corruptione per virtutem boni intellectus, quam quilibet bonus philosophus debet habere, si vult intelligere operationem, per quam tractatur materia matatelli naturalis, & terminatur sub conservatione suæ virtutis, per quam debet operari. Et ideò cum ipsi ignorant per defectum cognitæ evidentiæ, extractionem, & compositionem talium medicinarum, decipiuntur per suas fatuas & cæcas existimationes. Ideò, quia totaliter ignorant mensuram fortitudinis ligati, per quam ligata est virtus operativa in sui materia, quousque posset supervenire circa empticas caloris graduati, super potentiam virtutis ligamenti. Et ideò dicta virtus solvitur, & renovatur à suo subjecto, & fugit ab igne comburente, qui est suus inimicus mortalis, & manet materia sine virtute confortativa. Et est causa, quare virtus recedit ab igne: quia suum subiectum, substantiam, vel suum corpus non fuit exhalatum cum dicta virtute, antequam ignis sibi detur ultra mensuram fortitudinis sui ligamenti: quia virtus confortativa servatur, cum & trahitur igne cõmuni applicato cum naturali, in quo est virtus cœlestis, quam tu etiam sic quæris, & per talem informationem informatus, quam ignis communis non excedat dictam mensuram. Et ideò in adiutorium omnium volentium adiuvare naturam per confortationem, dicimus, quòd illi addiscant extrahere virtutes cognitas, cum doctrina præcedenti à corporibus vegetabilibus, mineralibus, & animalibus, sine læsione suorum subjectorum. Et ad hoc faciendum rerum citamus intellectum, in aqua simplicis compositionis. Fili, virtutes extractas necesse est, quod tu applices cum materiis subtilibus, ad finem, quod potestas confortativa non conturbetur per grossitudinem materiæ. Et ideò filii quando volueris confortare, videas, si virtus possit super materiam, & quod si erit totum simplex, & humilis ad

ad faciendum suas actiones ægritudines, quas calor naturalis dilatando semper per virtutem medicinæ confortativæ expellit quicquid est contrarium suis individualibus, sicut ignis coniungit homogenea, & segregat hæterogenea, quæ sunt contraria homogeneis. Et videas fili, quod materia subtilis, in qua colligaveris virtutes essentiales, non sit levis resolutionis in grossis partibus, scilicet minimis, & quasi insensibilibus particularibus ad finem, quod virtus caloris naturalis tanta per accidens in recipiendo cum magna lætitia confortationem reagentem, & sensibiliter contra infirmitatem, quæcumque esse possit, annihilatur, sine læsione aliorum spirituum: quia per nimis magnum motum factum in tali casu, multi debilitarentur. Et hoc esset contraria confortatione in tantum, quantum corpus debilitatur per excitationem magni motus in substantiis grossis, quod ille possit per suam proprietatem segregare res hæterogeneas metallorum, quando per suum spiritum transformatur, nisi per adiutorium cinericii. Et est ratione substantiæ grossæ medicinalis, in qua est colligata virtus, quæ transmutat, quæ impedit ad complendum actionem integram sui spiritus, quæ est dividendo hoc, quod est essentiæ naturæ: & conjunge hoc, quod est propinquum ad naturam argenti vivi, quod post hoc invenit mutatum in finum argentum, melius quàm id de minera. Et ideò hoc casu recurrimus ad ipsum, causa dividendi hoc, quod est extraneum purum naturæ. Sed non intelligas, quòd in suis cinericiis tu debeas ponere plumbum, quia medicina faciet totum, cum adiutorio ignis cinerosi. Fili, quando iam tales medicinæ proiiciuntur super corpora, ipsa postmodū non possunt pati ignem ignitionis: imò statim funduntur sine ignitione determinata: & hoc est, quia sua natura patitur contrarietatem materiæ indigestæ, quia facit ipsam fundi ante tēpus, quousque per cinericiū consumatur materia indigesta, quæ stat in loco substantiæ phlegmaticæ vaporabilis. Adiuva igitur virtutes tuæ medicinæ per cinericium, & invenies aurum & argentum, secundum quod illæ medicinę in istis fuerunt, vel ad album, vel ad rubeum. Fili, quando volueris dissolvere per liquefactionem, oportet te movere H. B. per Y. & per X. quousque dissolvantur: & quando congelato volueris dare fusionem, tunc te oportet movere literas Tabularum D. E. R. I. & per decoctiones significatas per Y. X. ut successivè, quousque possit attingere ad objectum fusibilium cum literis de I. nigris in collis & citrini, quæ sunt magis propriæ de K. Et cum hoc facimus finem nostri Testamenti, per quod constat completa tertia patientia: unde duæ germanæ prudentia & charitas accipiunt suum completum in terra laboris. Fili, si tu nos intellexisti, reitera quamlibet lectionem, in dividendo illam in diversas lectiones, & in diversa capitula: converte quodlibet capitulum in capitula, & quodlibet capitulum sit tibi una lectio, & cum memoria recolligibili, & intellectu intelligibili cum voluntate amata misce unam lectionem cum alia: quia intellecta una, facit te intelligere aliam cum aliqua paucitate verbi, ænigmata, sicut ipsi fatentur per ista verba sequentia:

Limpiadem lapidem purga, contunde simulque,
Bexa, cum puris inde coquatur aquis
Calcis inextinctæ pulvis tenuissimus illi
Mixtus ut in Massam transeat, & lapidem, &c.

XXI. Fili, in dulcoratione dictæ naturæ, facies per regimen fixationis. Et si intelligis quod tibi dictum est de natura, quomodo Christus nos per naturam salvat, Quæro fili, quare virtutes in deitate faciunt triangularem de triangulo divinali, & non aliis? est ideo, quia est mater virtutum aliorum materialium. Et quia supernæ virtutes essentiales influunt in dictis Triangulis materialibus, natura, propter hoc illos constituit in triangulares & sphæricos. Et propter hoc tu potes intelligere per artem, sine virtutibus divinis non possit quicquam formare quod quare si vis stare fortior, quàm est natura, necesse tibi erit, quod facias frustum suere in capucio sicut fecit Virgilius, quando perdidit suam formam. Fili, natura potest formare unam rem in formam primam, si alia via non eam movet per adiutorium artis, sicut propriè vidimus per istam scientiam, quando corruptus in simile corpus non revertitur, imò in pulverem siccum, & Elixir humidum, quod omnia alia convertit in suo proprio: similiter est de toto hoc. Natura non potest perficere, si ab arte non accipit auxilium, quod conservet suas species à corruptione individualium, de quibus post reformatur in forma cuiuslibet corporis, quando facit de metallo pulveres, & de illis Elixir, de quo metalla omnia subitò accipiunt sanitatem, per magnam potestatem illius rei, quod Elixir vocatur. Non intelligas tamen, quòd terminetur in forma metalli, sicut antè: & ad hoc volumus, quia plus valet, quod illud minus, cum per unum solum granum nascantur centum millia magis quàm tibi diximus de virtute duplicata, I. & ad hoc corpus, quod ipse convertit, & de virtutibus ornavit, sicut plumbum, vel stannum, vel ferrum, vel argentum vivum, vel cuprum album vel rubeum, ad quod metallum fuit transmutatum in aurum verum, sicut probat cementum, contra quod magis resistit quàm naturale facit per suas virtutes, & magis de potestate habet contra leprositatem in omni ægritudine, quam homo habet. Attamen omnibus dicimus, quòd ipsi caveant ab auro facto per artem alchymiæ sive præparando naturam: quia multo magis valeret, comedere ignem ardentem cum oculis Basilisci, quam applicare venenum in loco medicinæ per scientiam ignorantem: quia Aurum sophisticatum est per totum plenum impuritate ex igne contra naturam, de quo sophistica nescit spoliare ipsum: quia præparatoria nesciunt eligere, nec unum verbum intelligere, quomodo nam se habet in suis ablutionibus. Fili, tales credunt se habere totum factum, quando vident suum aurum in substantia Mercurii coloris, per applicationem extraneorum pulverum, si nimis stat diminutum de suis actibus naturalibus, per ignorantiam suarum purgationum: eapropter, quia nesciunt illi administrare, & integrare cursum naturæ, per quod omne bonum aurum acquirit multas virtutes, & proprietates. Quare fili, tibi dicimus, quod si tu vis integrare totum cursum naturæ ad finem, quod tuum aurum habeat potestatem super totam naturam, videas, quod ad finem primi gradus lapis sit purgatus ab omni sua corruptione, & post redde sibi virtutes quas perdidit, quas invenies in spiritibus quintarum essentiarum: & tu, in quantum de illis posueris, tanta erit infusio, & multiplicatio virtutum medicinarum: & secundum virtutes medicinæ, erunt virtutes metallorum reformatorum. Et cum posueris spiritus in lapide, dimitte continuare suum motum, quousque virtutes quintæ resistunt asperitati ignis. Tunc igi-

igitur fili, cum videris tale signum, significatum tibi sit, quod motus naturæ quintæ est sine corruptione suæ simplicis materiæ, de qua natura habet in virtute confortationis.

Cap. XXII.

Quomodo corrigi debeant errores.

Fili, impossibilitas regnat in ista scientia, quod tu possis habere spiritus quintos sine aliqua mutatione materiali de colore in colorem. In quibus precor te, quòd habeas sollicitudinem in tali modo, quòd omnes colores sint tibi placabiles; excepto rubore, qui in materia venit post separationem quintarum substantiarum per ignem stimulativum contra naturam sicut causam. Fili, igitur quintæ substantiæ, quæ manent in sicco, comburuntur & consumuntur sua tinctura: quia volunt esse virtutem aeris humidi simplicis, nec possunt trahi extrà, nisi coniungantur cum illis artificialiter, & per suam virtutem attractivam de suo attracto & revivificato, sicut patet in ultimo puncto separationis suarum aquarum in balneo. Si tu nescis trahere de aquis aerem, roga naturam, quòd per suam virtutem attractivam te velit docere: quia illa te docebit: quia per appetitum illius, quod perdidit in sua calcinatione, ipsa separat aerem de medio aquæ cum restauratione, quousque medicina virtutum attractiva est quasi totaliter separata: & caveà magno igne in distillatione aeris, qui... corpus rubificaretur, & suffo aret virtutem attractivam, quàm tibi dat aer. Ubi esset in gradu suffocationis, posset attrahere magis, quàm tu indiges, nisi aere multum subtili. Extrahe igitur ipsum per inhumationes, quia illæ servant tincturas ab omni adustione, & restaurant humiditatem perditam, in revivificando virtutem attractivam. Et si videbis, quòd corpus sic etiam fuisset rubificatum, & sua folia tanquam de Talk, quæ in similitudine favi mutatur sæpe, proiice in suam aquam, & in illa aqua coque, quousque accipiat vitam albedinis: & trahe omnes aeres & inhumationes sine calcinationibus factis cum igne extraneo. Fili, tres colores sunt principales per nostra instrumenta, quæ dant ad intelligendum hoc, quod natura vult: & sunt nigredo, rubedo, albedo, sicut tibi diximus in capitulo: Semper fili, &c. Sed hoc tibi diximus per intentionem trahendi aeres; & corrigendi errores, & evitandi illos. Semper tamen; cum ille sit de tota albedine, & de multa nigredine, cave, quod sit tibi nisi una rubedo, quæ debet venire ad finem primi gradus: & si ante venit, significat combustibilitatem caloris, quia volunt rubificare per festinationem, quam ipsi sentiunt à punctuitate ignis stimulatum; qui est sibi administratus per pravam informationem, antequam suus proprius motus eis sit integratus. Idcircò tanto, quanto rubificatur ante tempus, tantum perdit de sua Tinctura in sua ultima & propria rubificatione, in tantum, quantum sua essentia rubificativa colligatur in extremam materiam, quæ non potest pati ignem, & hoc, cum non sit ei vera rubedo in præparatione vera. Et si hoc intelligis, scias quare sophistæ deficiunt in faciendo verum aurum.

Cap. XXIII.

De compositione Aceti nostri, quod constringit argentum vivum ad expellendum naturam suam.

Fili, accipe de bono vino bene sicco, & cum illo resolve de D. ad quartam partem sicci vivatici, & cum tanto de C. & si loco vini posueris succum lunariæ, valebit unus bolus decem. Post Recipe aquam per distillationem, quæ est succus magnæ exuberationis, & prosequere ad solutionem sui Mercurii, sicut tibi diximus superius in libro Mercuriorum, & trahe aquam claram cum magno igne, sicut tibi diximus in principio nostræ practicæ, & in illo dissolve quod est dissolubile de lapidibus densatis, & de metallis liquabilibus. Et si primò corpus traxit substantiam fœtentis menstrualis, multiplicabitur virtus mineralis: & propter hoc tibi reveletur, quomodo virtutes vivificativæ infunduntur, in materiis cum spiritibus conjunctis. Fili, cave, quod de talibus rebus non velis aliquid dare, & scias, quare non est datum legere istam scientiam, nisi in generalitate cum aliis scientiis, sine nominando quicquam de ista; nec publicè, nec occultè: & ideò, quia non debet dare motus homini humano per artem intrandum ad res naturales, nisi per proprium motum per donum gloriæ, qui est Deus cœli, qui scit cor illius, in qua forma vellet uti: quia multa sunt, quæ fiunt per naturam, quæ si multi scirent, & vellent malè uti, totum mundum confunderent, nisi ipsi primò destruerentur. Quæstio, quare fecimus artem, & per naturam compleatur in A. & quod artista ad loca alta ascenderet, & quod Rex Eduardus possit suum cor implere de bona voluntate contra gentes paganas: per N.A.V.Y.Z.E.A.V.Z.I. V.Z. Et istæ literæ omnes cum aliis de sursum significantes cum declaratione in nostra arte compendiosa, quæ vocatur; Vade mecum; ad numerum philosophorum cum tota integritate præsentis Testamenti.

Cap. XXVI.

De omnium Medicinarum proiectionibus tam universaliter, quàm particulariter.

Fili, proiectiones fiunt super corpora fusa secundum magis & minus virtutum, quas lapides acquirunt per fusam subtilitatem: quia quanto lapis est subtilior, tanto magis te oportet ponere de metallo fuso, & minus de medicina: sed multi sunt qui in proiectionibus medicinarum particularium per ignorantiam decipiuntur, sicut nescientes experiri, nec videre alterationem medicinarum: quia quando aliqui faciunt proiectionem de illis; scilicet de modico supra multum corporis fusi, non vident aliquid; nec in penetratione nec in alteratione, & sic suspicantur medicinam esse nullius virtutis, & non curant plus prosequi: quare si statim illud metallum, in quo infunderetur medicina, transisset per cinericium, vel per longam copellam, scirent, & viderent quicquid est, transmutatum radicaliter de corpore in purum metallum. Fili, cum in tuis medicinis secundum magis & minus sit infusus ille subtilis spiritus, quem tu petis, qui per necessitatem & virtutem suæ proprietatis figit, & mutat omnia corpora sicut purgativa ab omni leprositate, & est antidotum contra omnem infirmitatem. Et hoc nutriendo calorem naturalem in corporibus metallorum, illa insensibiliter penetrat omne corpus, & in profundo illius spiritus quiescit, sicut natura, & ignis naturæ, & humidum radicale, quod est nimis fixæ retentionis, & magnæ alterationis, sub conformatione & reformatione individualium metallorum. Ultra hoc virtute appetitiva metalli leprosi, quia trahit ad se spiritum humidum glorificatum, & trahit

trahit ad profundius sui cordis, cooperante ad hoc, & coadiuvante virtute impulsiva, quæ movetur à calore naturæ, quæ impellit spiritum formæ in unum in corpore, quod informatur: quando partes se tangunt, & conjunguntur, & miscentur in tantum, quòd partes magis fixæ virtutem spiritus fixi ad profundius illarum se retinet constrictè in vita perpetua, & remanet alteratum metallum, sicut potest probari per suas examinationes. Et in modo, sicut facies tuas projectiones super corpora, sic similiter facies si per Mercurium. Et si medicinæ, de quibus vis facere projectionem super Mercurium, non erunt subtilioris substantiæ, ratione abbreviationis suæ confectionis, non habebunt ingressum ad Mercurium ante sui fugam. Si Mercurium tu non congelas per vaporem alterius Mercurii, vel sit vegetabilis, vel mineralis, in sulphur transmutatum: congelatio illius fit, secundum quod diximus, in tali vase longo, in quo fit multiplicatio sulphuris: & sicut diximus in congelatione mineræ ad projiciendum medicinam. Sed si de altera medicina vis facere projectionem, non te oportet congelare illud, quia antequam ipsum constituitur in fuga, Elixir ipsum penetrat propter subtilitatem, quia est res perfecta, in omnibus suis virtutibus. Semper tamen dictas alias medicinas particulares subtiliare poteris, vel facere per solutionem & congelationem, & cum fermento jungere, quod similiter super illas mille millia partes cadet, & omnes illas convertet. Sed certitudinem ponderis in projectione & subtiliatione dictarum medicinarum cum adjutorio huius, quod dedimus tibi, dimittimus industriæ & judicio tui magisterii maximè, cum ad plenum sit tractatum in nostro Codicillo, Fili, in projectione nostrarum medicinarum invenies omne metetalium medium alteratū ad perfectum extrinsecè, quousque ducat per cinericium: quia stannum videtur stannum, sicut prius, & est modicum frangibile, & modicum induratum sine lucidtate manifesta, quousque ducatur per cinericium, & per id bene sit purgatum. Et sic est de Saturno, & similiter de Venere: sed iste est in colore Iovis, sed ducitum per cinericium poteris videre hoc, quod mutatum est in argentum depuratum. Et istæ diversitates veniunt per majoritatem virtutum ramorum lapidis, secundum magis & minus suarum præparationum, & sublimationum. Quare color spiritus mutativi istarum, non tantum virtutum in suis faciunt errare illos, qui per suam tenebrosam ignorantiam nesciunt eligere materias naturæ per suas proprietates: unde ipsi decipiuntur, & excæcantur in arte, sicut gentes parvæ sapientiæ. Et tibi fili, dicimus cum vera parte suæ proprietatis, quia nunquam de alio sale debes intelligere, nisi metallorum: quia resolvuntur in illud, sicut per artificium potes videre ad oculum. Si igitur illud sal scis durificare, intrabit in corpora, sicut vera natura, quæ vult stare intus: & transformabit illa ab una specie in aliam. Malum placitum habeat Rex de Metha, vel Soldanus de Calamia, Quia cum sales sint pura natura metallorum, naturata ex proprietate metallica, propter amicitiam istius rei, coniunguntur omnia simul, cum sal non sit nisi ignis, non sit nisi sulphur, non sit nisi argentum vivum conversum in lapidem pretii, quæ est materia naturæ alteratæ, & mutatæ à vilitate in nobilitatem: quia mixtio perfecta non potest fieri sine alteratione rerum naturæ, quæ misceri possunt in unitate perfecta, corporaliter loquendo. Fili, scis, qualis talis res reputatur vilis, quia si non esset cognita, homo non faceret æstimationem de illa: & de alia parte, quæ est res finita secundum naturam sui actus in esse completo expulsa extra domum; & quia est res naturæ, sicut homo, qui est expulsus extra suam possessionem, & vellet illuc fortiter redire sicut ad rem, quæ fuit sibi ad utilitatem & conservationem suorum corporum, in quibus finitur: Ideò ipsa breviter vult formari quomodo per suum instinctum distinctè desiderat retinere ima extranea: & ultra hoc, quod in omni loco reperitur, cum hoc sit, quòd sine illa nulla res potest generari. Sed cum sit res disformis suorum elementorum infima, ipsa se ponit ad finem, quia non videtur ad profundius, & accepit finalem terminationem per maumultimum extraneum completum: unde versus:

Et una res vilis ubique reperta,
Quatuor inserta naturis, nube referta:
Solve, gela, itera, quod potest,
Sit aqua vera, à sale dulcifera,
Quæ fluit in igne quasi cera
Quæstio fit ardua philosophicalis,
Cur res tam vilis fiat res omnino regalis.

D. C. E. X. Z. Sic tu fili, ne malis dicere de illa, quæ te ponit in rem per præceptum sui magisterii, quia te nutrivit per suas utilitates secretare, & sine revelato istas reducere in magnas nobilitates: & ideò aliqui non fuerunt ausi loqui, & non habebant licentiam à magisterio naturæ, nisi metaphoricè: Et ad talem medicinam faciendam, est elementum super omnes materias alias, Aurum optimum inter mineralia, vegetabilia & animata: & super omnes virtutes inter vegetabilia & animalia sunt virtutes lunarenses, & mille mellifluæ. Materiam auri debes condire cum substantia cibali, vel cum liquore cibi condimentalis mixta, cum unione suorum purorum subiectorum mixtibilium, sine magno labore depuratorum per ignem, quem tibi diximus in capitulo per Eundem, si intellexisti, & per secundum, Ad talem excitationem, Fili, per intellectum potes facere medicinas diversas de aliis rebus, quæ nihil tibi constabunt, ad conservandum naturam humanam, sicut tractavimus in tractatu aquarum condimentalium. Et si tu intelligis mysterium, intelligis, quomodo debet fieri illa, & omnes aliæ medicinæ, sub conservatione virtutis confortativæ.

Cap. XXV.

De modo separandi elementa in octo diebus, ad consequendum omnia opera brevia, cum literis Alphabeti, & de compositione sulphuris, & sua confectione.

Cum tu feceris H. illud projice in B. & post fac separationem de H & de B. per Y. & & pone H. ad partem, post separa I. per X. amortuam & siccam, post H. conjunge cum B. & pone totum in V. & post tres dies separa H. cum E. per Z & post H. separa de C. per Y. & Recipe de B. hoc, quod sibi remansit de H. per X. & habebis primum elementum, quod nos vocamus terram: & quando volueris habere aquam, quæ est secundum elementum, accipe C. & illum duc per X. & post conjunge cum H. & pone totum in camera de V. & post duos dies separa H. per Y. & de I accipe de hoc, quod remansit sibi de H. cum beneficio de X. & habebis secundum elementum, quod nos vocamus, Terram mineralem. Et quando volueris habere aerem, quod est Tertium elementum Recipe D. E. illud transactum, seu ductum per X. coniunge cum H. pone in camera de V. per unum diem naturalem: & post separamus E. cum H. & statim de E. separa H. per Y. & accipe

cipe de E. & hoc quod sibi remansit de H. & habebis tertium elementum, quod est de natura humida. Et si vis trahere ignem qui capitur aliquando in loco aeris, illum trahes de E. si postquam transierit per X. & coniunxeris cum H. & F. per Z. post de E. separa H. per Y. & fac de H. & habebis ignem in natura calida: Et omnia quatuor elementa de Mercurio, vel de argento vivo. Et si nos intellexisti, iam tibi diximus sublimationem illius: & sicut tibi dictum est de isto intellige de omnibus corporibus, post habituato ad creandum sulphura, quæ volueris tam de corporibus, quàm de Mercuriis coniunctim, vel separatim, sicut invenies per Tabulas metallorum, per quas stat concordata ratio mixta de omnibus 7. Metallis I. Et quando volueris per mixtionem operari de materia Veneris, vel Martis, & de ambobus insimul, vel sic per Giofrosiam, vel per Anafrosiam elementorum, de illis non ponas plus quàm B. alia sunt de nequissima, & infirma minera. Fili, scias, quod metalla non sunt aliud, quam nostræ mineræ, in quibus congelatur nostrum argentum vivum, in clara & simplici minera, quam nos vocamus lapidem Beneficii, & Tincturam nimis magnitudine claritatis. Fili, omnia particularia quæ sunt intra latitudinem magni magisterii, nihil aliud sunt, quam discurrere elementa Mercurii, per omnia elementa Metallorum, tam simplicia, quàm composita, sicut tibi manifestum est per tabulas huius artis, & tot quot cameras ibi inveneris, tot sulphura diversarum virtutum poteris generare: & quot sulphura tu habueris, tot opera particularia tu habebis. Et si feceris coniunctiones sulphuris, tot, quot coniunctiones feceris, tot opera particularia habebis ad projectionem faciendam super omnia metalla, de quibus medicina particularis fuerit composita. Et per istum intellectum debes movere partes metallorum elementorum & Mercurii per primas cameras, ad finem, quòd possunt moveri per secundam naturam suarum partium elementalium infixionum veræ fixionis: quę generatio fit per discursum sulphurum generatorum ex substantia metallorum, vel de suis numeris, cum ternis literis vel quartis, Solis solummodo, vel Solis & Mercurii simul ad rubeum, vel de Luna sola, vel de illa cum Mercurio ad album, de quibus creatur, scilicet secundum medietatem, H. creatur I. per F. sicut tibi monstrabitur per tabulas liquefactionis, quia extracta de H. creatur I. per F. Mercuriale: vel ad hoc per G. & tunc est applicativum per K. album: vel si vis eum componere cum D. limato, erit periculosum ad applicandum cum K. Item si vis I. Mercuriale coniungere cum I. Lunari, erit nimis nobilis exuberatio. Copula igitur, quocunque volueris de his, L. cum K. vel simpliciter, vel compositè, dabit tibi fusionem admirativam præparantem naturę: sicut dictum est de albo, sic dictum est de rubeo.

Cap. XXVI.

De fermentis.

Fili, cum medicinis fermentorum potes fermentare naturam omnium corporum: & quia de illis adhuc non locuti fuimus, dicimus tibi, quòd antequam velis fermentare, videas primò, quod fermentum bene præparatur. Fili, præparatio istius est, quod illud sit transactum primò per naturæ principalia controvertentia, antequam de isto facias fermentationem: quia tibi illud fiat principio pulvis calcinatus per liquefactionem, secundariò pulvis resolutus per dissolutionem, & tertiò pulvis inceratus per coagulationem, & quartò sublimatus per separationem. Fili, in induratione & mollificatione stat nostrum secretum: quia sine illis nullum corpus simplex potest fieri in unione perfecta: & si non fit perfecta mixtio rerum alteratarum cum vera unione perfecta, iam non erit habile aurum & argentum ad operandum. Fili, fermentum est corpus perfectum subtiliatum, & alteratum per potestatem dictorum convertentium cum lapide totum insimul: quia nullum corpus sublimaretur, nisi esset beneficium naturæ lapidis, quæ ducit sursum illud, sicut magnes trahit ferrum. Et Elixir, quod debet dare laxationem cum adiuncto elementorum humidorum, sunt pulveres subtiles, quæ stant in medietate sublimati. Si igitur sublimationem huius corporis sublimaveris, tu intelligis reiterationem cum mixtione spiritus humidi sublimati: quoties feceris per excitationem operationis, toties lucraberis centum partes in sua projectione: quia, quanto corpus est levius, subtilius & volatilius, tanto melius est ad proiiciendum, unum pondus super centum, & centum super mille, & sic in infinitum. Coniunge corpus cum fermento albo ad album, vel rubeo ad rubeum, & fac matrimonium de ipsis, & de lapide, quousque unum corpus fixum per medicinam coniunctum est aquæ Mercurii: & post da sibi fusionem cum oleo lapidis solummodo. Et nota, si vis scire, quare metalla motum habent, fac totum per viam reductionis, & erit tinctura exuberata pretii incomparabilis. Et sicut tibi dictum est de sublimatione corporum cum lapide, adhuc revelamus tibi magis ad finem, quod melius intelligas Rotam, quæ tibi data est, quod lapis sursum ductus, venit ad nostrum argentum vivum quod ducit in suam naturam virtutem adamantis: & corpora sunt salsuginosa, quando resolvuntur in suam naturam primam per virtutem lapidis, qui est dulcis.

Cap. XXVII.

Aliæ revelationes, & de propriis naturis, & de propriis subiectis.

Dicimus tibi, quòd dictæ naturę non sunt aliud, quam sales acuti, quos tu non potes habere, quousque transeas à prima in secundam partem: quia illa, quæ recipiunt tincturas, sunt materia natura, & tincturæ sunt de prima essentia Mercuriali, unius naturę puræ. Ita natura non debet coniungi nisi cum sua natura, scilicet cum sua purissima materia intrinseca expulsa & depurata per artificium de virtutibus mortuorum, cum adiutorio lapidis, scilicet de metallis. Fili, dicta materia naturæ in virtute est res talis, & vocatur terra sulphuris vivi, creati de argento vivo, & dicitur proprium sal naturæ, quod est materia illius: & tincturæ suæ propriæ essentiæ sunt argentum vivum, quæ similiter non possunt haberi nisi per scientias regiminis primæ partis, quæ constituit primum gradum operationis naturæ. Si igitur fili, habituatus es in dictis regiminibus, ad finem, quod habeas materiam animatam ad faciendum medicinam alti pretii, quia de sulphure & argento vivo fit, vel de sale naturæ. Fili, ista natura non sunt semper nisi unum commune, de quo natura est naturata: quia natura minerata est impregnata natura formali, & de illa est natura perficiendo suas renovationes contra corruptionem extraneam, quam nos vocamus destructionem. Quare fili, si nos intellexisti, diximus

mus tibi iam, quòd argentum nostrum nunquam fine sulphure est, sicut tu iam scis, cum illud convertat: nec sulphur poterit stare sine natura solis, quod est principale medium in forma, per quam natura transit ad faciendum, & complendum suas generationes. Fili, si tunc natura habebat argentum vivum in sua operatione, suæ partes à sua materia non possent continuari, nec ipsa salvari posset in humido radicali. Et si non habebat sulphur, non habebat sal, ergò non posset penetrare partes, quæ debent congelari per defectum acuitatis. Et ideò vocamus nos illud, Sal honorabile, sal animatum: quia est pretium naturæ tale, quod penetrat & expellit: & hoc per virtutem sui caloris, de quo materia stat in natura in expellendo, penetrat & expellit, & penetrando congelat per suam magnam siccitatem, humidum argenti vivi in radicalitate, & nostrum sal sequitur mixtionem formalem, & est armoniacum omnium elementorum. Quare non debes mirari, si nos vocamus sal armoniacale: quia sicut habet nomen exaltatum & sublimatum per suam proprietatem & puram & primam materiam naturæ: & est tota natura, & intus stat, per quod est natura, sicut faber in sua fabrica, qui est aptus ad fabricandum. Ad hæc ideò vocamus sal ignis: quia ignis nihil aliud est, quam natura capta in natura in arte philosophicè, cum calore naturali, stante complexionato secundum meritum sui subiecti. Vocatur etiam id honorabile sal, aqua maris acuta: vocatur etiam sal vitellorum ovorum, & stella diana, & matutina, & aquila volans, & nubes, & ignis, sal amarum, sal cibi, sal de vitro, cinis, borax, sal urinæ, Athincar, sal alcali, sal sosæ, sulphur exaltatum, & Mercurius sublimatus. Et omnia ista nomina.

Deficit in exemplari aliquid.

*

Adhærentia frequentationis. Et sic si plana gubernatur cum calcinatione, non te privabit suo fructu. Factum habemus nostrum Testamentum per virtutem de A. in insula Angliæ terræ, in Ecclesia sanctæ Chatarinæ, apud Londinenses, versus partem castelli ante Cameram, Regnante Eduardo per Dei gratiam, in cuius manibus ponimus in custodia per voluntatem de A. præsens Testamentum, Anno post incarnationem millesimo, trecentesimo, trigesimo, secundo cum omnibus suis voluminibus, quæ nominata sunt in præsenti Testamento, cum cantilena quæ sequitur ad præsens: Iesus Christus sit benedictus in secula seculorum. Amen.

Incipit Cantilena Raimundi Lulli.

Amor me fecit rimare, cum corruptione poteris, quia fine ea non poteris elongare generationem à suo esse, & essentiam facit quintam operari.

Si unitatem velis ex hoc facere, & volo tibi plus declarare, oportet pluralem amorem habere, de hoc tibi dabo istam similitudinem cognoscere, parens extensum de simplici per concordantiam. Aliud quod clamatur incensum, scire habebis cum dissimilitudine aeris erit congelatum. Quod amor facit concordantia pro concordantia elementa, vos alii cum entibus creatis per phantasmaticam creaturam, si genus habere vultis, entium realium habebitis mensuram, Entia abstracta perquirere dentur à factore per facturam, specialiter cognoscendo invenietis naturalem, aer altius erit amator. Sed si tibi natura non valet, iam non eris fator pro ignorando artem, similiter transsubstantialis humorum essentiæ, & accidentis, cum suis partibus substantialibus. Oportet esse transmutationem, & similiter accidentalis, postquam sic noviter renunciatum aliis signis conversum in aliud ens omnium suorum graduum elemetalium, cum accidenti esse novum: tunc ars non potest tibi deservire, quod ipsum non sit alterius pellis, sed deficit conceptum, si vis intrare per ipsum portellum, ut bene tibi scias gubernare, necesse erit tibi, globum portare, ut possis intrare & exire. Fili, totum hoc habes in Testamento, cum voluntate charitatis invenies aggregationem: quoniam est revelatum illud quod quotidie quæritur: posuimus totum in dictatum, quia est dignum & placens. Vnde homo, qui habet multum, appretiatur proquirendo paganam gentem, & in posse fortificatur cum corde nobilis ardimenti, quæ sunt prudentia & charitas.

FINIS.

GRADVS ET AFFINITAS

metallorum est in istis proverbiis.

C. Mulier contrahit cum D. & generat filiam G.
C. Mortua D. contrahit cum E. & generat filium H.
D. Mortuo E. contrahit cum F. & generat filiam G.
Et sic G. & H. erunt fratres ratione patris H. & G. erunt frater & soror ratione Matris.
Et sic G. & frater H. & G. soror ejusdem, possunt contrahere simul.
Et sic vir & uxor, habent unum fratrem utriusque

Litterarum interpretatio.

A. Significat, Deum, qui est operis huius causa prima.
B. 4. Elementa in metallis confusa.
C. Lunariam rectificatam, in quam solvuntur metalla.
D. Quintam essentiam vini in sua perfectione.
E. Animam metallorum, quæ dicitur sulphur naturæ.
F. Ipsa metalla, non aliud.
G. Limos elementorum.
H. Spiritus corporum perfectorum.
I. Calorem secundi gradus.
K. Calorem tertii gradus.
L. Animam corporum immediatè genitam propter menstrualis dissolutionem.
M. Spiritus corporum perfectorum.
N. Aquam Metallorum.
O. Aerem.
P. Ignem.
Q. Menstrua.
R. Ipsum lapidem.
S. Proiectionem.
T. Examen.
V. Calorem furni secreti.
X. Ignem siccum cinerum.
Y. Coagulationem.
Z. Separationem liquorum cuiuslibet substantiæ.
A. Ignis & aer.
B. Argentum vivum, vulgi.
C. Sal armoniacum præparatum. D. Sulphur fixum.
E. Aqua distillata.
F. Fermentum aut calx metallorum.
G. Quinquagesimaquinta Mercurii dissoluti in E.
H. Sal petræ.

I. Vitrio-

I. Vitriolum.
K. Menſtruum.
L. Argentum finum & purum.
M. Mercurium, ut ſcis,
N. Aurum honoratum.
O. Compoſitio Lunæ.
P. Compoſitio Solis.
Q. Terra compoſiti albi.
R. Aqua compoſiti albi.
S. Aer compoſiti albi.
T. Terra compoſiti Solis.
V. Aqua compoſiti Solis.
X. Aer compoſiti Solis.
Y. Ignis compoſiti Solis.
A. Significat, Deum qui cuncta bona creavit.
B. Argentum vivum, quod eſt ſubſtantia communis,
C. Sal petræ quod eſt ſimile argento vivo.
D. Vitriolum aquoſum.
E. Menſtruale conjunctum.
F. Argentum finiſſimum.
G. Mercurium philoſophorum, quem ſcis.
H. Solem honoratum.
I. Compoſitionem Lunæ.
K. Compoſitionem Solis.
L. Terram compoſiti albi.
M. Aquam compoſiti albi.
N. Aerem compoſiti albi.
O. Terram compoſiti rubei.
P. Triangulos compoſiti rubei.
Q. Aerem compoſiti rubei.
R. Ignem lapidis rubei.
S. Lapidem album.
T. Lapis rubeus.
V. Calor furni ſecreti.
X. Calor cineris.
Y. Calor Balnei.
Z. Separatio liquoris.

B. Significat argentum vivum, quod eſt ſubſtantia, commune in omni corpore corruptibile ſtans.
C. Sal petræ, quod eſt argentum vivum ſimile in natura, propter fortitudinem ſuæ naturæ, & vocatur Sal alcali.
D. Vitriolum aquoſum vel lotum: iſtud corrumpit & confundit totum, quod eſt de argento communi.
E. Menſtruale conjunctum de iſtis, quod continet naturas dictorum trium unum, ſcilicet tria principalia.
F. Argentum finiſſimum, vel Aurum puriſſimum.
H. Calorem Balnei, ut patet in capitulo Cum in virtute A. &c. ſignificat Aurum honoratum.

ELVCIDATIO TESTAMENTI

Raimundi Lulli

QUamquam plurimos libros diverſarum operationum noſtræ philoſophicæ artis compoſuimus: tamen hunc ultimum noſtrum libellum cæteris præferimus, qui Elucidatio Teſtamenti à nobis intitulari meretur: quoniam id quidem in noſtro Teſtamento ac Codicillo philoſophicis ſcriptis ingenti prolixitate occultamus, in hoc noſtro libello lucidius oſtendimus, & breviſſimè elucidamus: ut ulterius non fiat opus alios componere libros. Cum noſtrorum librorum compoſitio nihil aliud ſit, quàm ſagacis ingenii ſubtilitas, ad noſtram artem cælandam, quæ copiosè in noſtris libris oſtenſa, hic ab opaco in amœnam modò ducitur lucem, quod nullo auſu unquam aliquis philoſophorum facere audebat. Et hunc librum ſex anne[illegible]us capitulis, in quibus totum hujus artis myſterium clariſſimis elucidatur dictis, quorum capitulorum,

Primum eſt, de materia noſtri Lapidis.
Secundum eſt, de vaſe.
Tertium, de furno.
Quartum, de igne.
Quintum de decoctione.
Sextum de Tinctura & multiplicatione.

Capitulum primum de materia noſtri Lapidis.

Primùm igitur materiam noſtri Lapidis demonſtrare aggrediamur. Extraneas enim res per ſuas ſimilitudines noſtro magiſterio adduximus, cum tamen una ſola res noſtri lapidis exiſtat, cum non addimus rem extraneam neque diminuimus. Tres etiam lapides, ſcilicet Mineralem, animalem & vegetabilem deſcripſimus, cum unus duntaxat ſit lapis noſtræ artis. Volumus, ô fili, hoc compoſitum ſignificare ex tribus, ſcilicet corpore, anima, & ſpiritu, quod minerale dicitur, quia minera, animale, quia animam habet: vegetabile, quia creſcit & multiplicatur, in quo omne ſecretum noſtri magiſterii latet, quod eſt Sol, Luna, & aqua vitæ. Et aqua vitæ eſt anima, & vita corporũ per quam noſter lapis vivificatur, & ſupplantatur: ideò cœlum, & quintam eſſentiam ac oleum incombuſtibile & aliis infinitis nominibus eam nominamus, quoniam incorruptibilis eſt ferè ut cœlum, in continua ſui motus circulatione. Sic lucida manifeſtatione omni circuitione carente habes materiam noſtri lapidis.

Capitulum ſecundum de vaſe.

Nunc de vaſe noſtro dicere decrevimus: Hîc fili, aures arrige, ut ingenium noſtrum apprehendas. Quamvis multa vaſorum genera ænigmaticè ſcripta in noſtris voluminibus detegimus. Tamen ingenium noſtrum in alio non verſatur vaſe, niſi in uno ſolo, quod hic apertis demonſtrationibus oſtendemus, in quo opus noſtrum à principio uſque ad finem totius magiſterii perficitur. Vas itaque noſtrum compoſitum eſt. Sunt etenim duo vaſa ſuis alembicis annexa ejuſdem quantitatis & ſtaturæ in altum, ubi naſus unius ventrem intrat alterius, ut id quidem actione caloris in caput vaſis ex utraque parte aſcendit, iterum actione frigoris in ventrem deſcendit. Fili, ſic habes noſtri vaſis Elucidationem, ſi non fueris duræ cervicis.

Capitulum tertium de furno.

De furno noſtro dicturi ſumus, ſed graviſſimum erit, ſecretum noſtri furni referre, quod veteres celaverunt philoſophi: varios namque in noſtris libris depinximus furnos, cum tamen uno ſolo utimur furno, qui Athanor vocatur, cujus interpretatio eſt, immortalis ignis: quia præbet ignem ſemper æqualiter in eodem gradu perdurantem, à principio uſque ad finem lapidis noſtri, vivificantem & maturantem. Fili, auſculta noſtris dictis, & intelliges furnum noſtrum eſſe compoſitum ex duabus partibus, in junctura clauſuræ bene obturatum: hujus ingenium tale eſt. Fiat furnus magnus aut parvus, ſecundum materiæ quantitatem: magna

enim materiæ quantitas magnum requirit furnum, parva, ad modum furni distillatorii, cum suo cooperculo firmiter clauso, sic quod cum furnus cum suo cooperculo compositus fuerit, penitus unum respiraculum habeat, ut calor accensi ignis respirare possit: propter quod ignis naturæ illum solum requirit furnum, & non alium. Et clausula juncturæ hujus furni nostri sigillum hermetis & sapientum dicitur, eò quod sapientibus tantummodo notum est, & nusquam ab aliquo philosophorum expressum, sed in sapientia reservatur, quod communi sua potestate custodit.

Capitulum quartum de Igne.

Licet triplicem ignem, scilicet naturalem, connaturalem, & contra naturam, aliosque diversos modos nostri ignis in libris nostris pertractavimus: unum tamen ignem ex pluribus rebus compositum volumus significare, & est maximum secretum, in hujus cognitionem pervenire, cum non sit humanum, sed angelicum, hoc cœleste donum revelare. Ne ergo philosophorum execratio posteris relicta super nos irruat. Deum rogamus, ut thesaurus iste nostri secreti ignis nisi in manus perveniat sapientum. Fili, aures inclina ad percipiendum nostrum ignem compositum fore ex duabus rebus. Conditor enim omnium rerum, duas creavit res inter cæteras ad hunc ignem aptas, videlicet fimum equi, & calcem vivam, quarum compositio nostrum causat ignem, cujus ingenium tale est: Recipe ventrem equi, idest, fimum equinum bene digestum parte j. calcis vivæ mundæ partem j. his compositis, & in furnum nostrum pastatis, vaseque nostro, lapidis materiam continente, in medio collocato, & in furno firmiter clauso, habebis divinum ignem, sine luce, & sine carbone, qui sic in suo furno situatus, non potest esse aliter, quam necesse est.

Capitulum quintum de Decoctione.

Sunt quoque multiplices præparationum modi nostri lapidis in nostro Testamento aliisque nostris voluminibus enarrati, videlicet, solutio, coagulatio, sublimatio, distillatio, calcinatio, separatio, fusio, inceratio, imbibitio, fixio, &c. quorum omnium significatio est decoctio. Quoniam in sola nostra decoctione omnes isti perficiuntur modi. Ingenium verò hujus nostræ decoctionis est, ut materiam compositi juxta suam mensuram in vas, furnum, & ignem suum pones, jugiter decoquendo, donec in maturitatem complementum perveniat, quod in decem mensibus complebitur sine manuali operatione, ab initio usque in finem totius magisterii. Sed istos modos assignatos significare volumus sublimitatem nostræ artis, & quod insipientium intellectus umbroso circumdetur velamine, ne indignus verticem collis nostri secreti attingat, sed in errore perseveret, donec Sol & Luna in unum redigatur globum, quod nisi jussu Dei impossibile est fieri.

Capitulum sextum de tinctura, & multiplicatione nostri lapidis.

Ultimò de tinctura & multiplicatione, quod finis est, & complementum totius magisterii, narrabimus. Multiforme namque projectionis modos nostræ tincturæ in nostris voluminibus ostendimus, cum tamen nostra tinctura à multiplicatione non sit diversa, & neutra istarum absque altera fieri possit. Quia lapis noster, nisi prius tingatur, & cum tingitur, eius quantitas multiplicatur. Et nostro lapide multiplicato albo vel rubeo, tingitur. O fili, intellectus obumbrationem repelle, ad intelligendum arcanorum arcanum, in nostris libris soletti industria abditum, quod à profundo hic emergitur in altum. Audi & intellige, quod multiplicatio nostra nihil aliud est, quàm nostri operis primordialis compositi reiteratio. Nam in prima reiteratione una pars nostri lapidis tres tingit partes imperfecti corporis & in tot partibus in quantitate crescit, & multiplicatur. In secunda reiteratione una pars tingit 7. partes. In tertia, pars una tingit quindecim. In quarta, triginta unum: In quinta 63. In sexta 127. & semper in tot crescit & multiplicatur partes, usque in infinitum procedendo. Ecce fili, sic nostra scripta parabolicis dictis hactenus reclusa, contra philosophorum præceptum elucidamus. Sed ab ipsorum increpatione volumus excusari, ne divina permissione in eorum execrationem incidamus omnipotenti Deo, in cujus potestate sunt omnia, hoc dictum nostri libelli committimus, qui omnem scientiam, omnéq; donum largitur, cui vult, & subtrahit, ut in suæ divinitatis potestate ita recondat, ut ipsipientum impiorumq; investigare minimè permittat. Nunc fili, sapientiæ Deo regratiare, qui sua divina illustratione humanum intellectum claudit & aperit: cujus nomen sit benedictum, in sæculorum sæcula. Amen.

LUX MERCURIORUM.

RAIMUNDI LULLI, MAJORICANI, philosophi doctissimi opusculum, in quo explicat, quæ in aliis ejus libris occultata sunt.

IAm dudum, Rex Serenissime, de transmutatione omnium metallorum locuti sumus, & plura à nobis volumina sacratissimæ Majestati tuæ transmissa sunt. Nunc verò ut dictorum voluminum plenam intelligentiam Serenitas tua habere possit, & ut contra infideles & paganos, ut nobis aliàs, & nunc cum juramento pollicitus es, animum tuum adimplere valeas, hunc librum quem lux Mercuriorum appellari volumus, cum in præsentiarum personaliter ad te venire nequeamus, per nuncium tuum destinamus. Cum quo omnes alios libros nostros, & maximè partes in eis per nos maximè occultatas plenè intelligere possis. Quare figuram in modum arboris per alphabetum facimus, ut per eam scire possis practicen cum clara intelligentia, ut in forma.

Per quamlibet literam dictæ arboris significatur una operatio. A. significat primam causam. B. vinum rubicundum, vel rubeum, vel album. C. putrefactio. D. distillatio. E. phlegma. F. oleum. G. aqua ardens. H. terra I. rectificatio. K. sublimatio. L. Mercurius vegetabilis. M. terra damnata, N. commixtio; O. aurum vel argentum. P. solutio. Q. evacuatio, R. limus metalli. S. circulatio. T. digestio. V. ignis balnei. X. ignis cinerum. Y. tripus Athanoris, &c.

Princeps Serenissime, tu igitur in virtute de A. accipe B. idest, vinum rubeum vel album clarum & odori-

& odoriferum, ut in primo nostro libro quintæ essentiæ plenariè diximus, & illud pone in C. idest, putrefactione in V. idest, balneo, & ibi stet ad minus viginti diebus ad hoc, ut per C. partes disgregentur, & melius possint separari. Postea per D. in V. idest per distillationem balnei extrahas G. idest, aquam ardentem lentissimo igne, quem toties pone in I. idest, rectificatione, donec nihil plus maneat de E. idest, phlegmá, & ipsam aquam ardentem ponas ad partem: deinde per distillationem extrahas E. in quod, idest, phlegma per ignem cineris, donec in fundo vasis remaneat tibi quædam materia ad modum picis liquidæ: & dictum phlegma ponas ad partem. Deinde per distillationem extrahas E. in quod idest, phlegma per ignem cineris, donec in fundo vasis remaneat tibi quædam materia. Deinde Recipe dictam materiam & superfunde ei de phlegmate tantum quantum supernatet ei quatuor digitis, & pone per duos dies in balneo: postea per unum diem per ignem cinerum ut bulliat leniter, & invenies phlegma multum coloratum, quem per Q. idest, evacuationem, in alio vase pones. Et de novo E. iterum per duos dies ponatur in balneo, Et per unum diem in X. deinde per evacuationem ponas in alio E. colorato. Et sic procedas donec phlegma amplius non coloretur: & si tibi deficeret E. tunc recipias totum E. idest, phlegmacoloratum, & per distillationem extrahas dimidium vel tertiam partem eius per V. idest balneum. Et illud operare ut suprà. Cum verò illud phlegma amplius non coloratur, tunc remanebit tibi in fundo vasis H. idest terra quasi alba. Et phlegma totum F. idest oleum secum attraxit. Si tu vis ab invicem separare eos, pone per distillationem balnei: tunc phlegma totum distillat & oleum remanebit in fundo vasis rubicundissimum; quod serva per rubefactionem Mercuriorum, ut in libro nostro Mercuriorum plenariè tractamus.

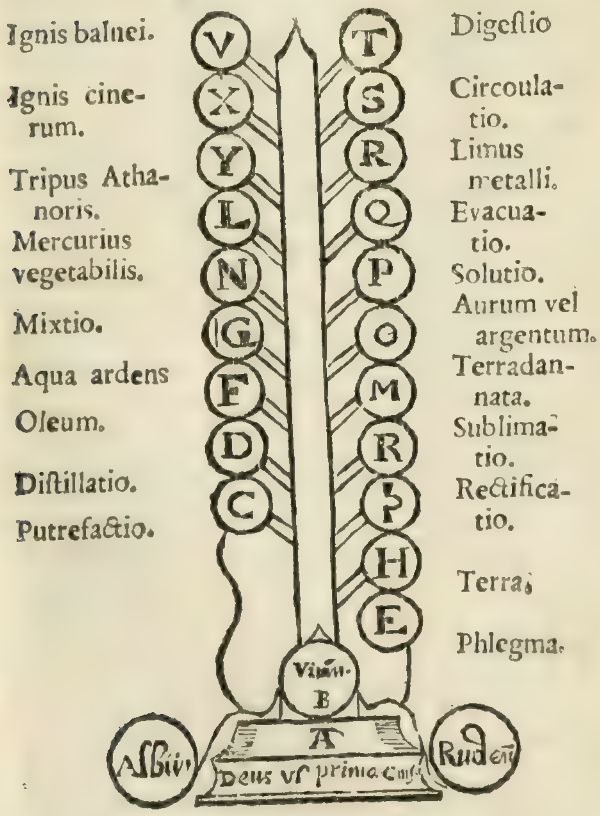
Sed quia in hoc libro solum occultata per nos reservare volumus, videlicet modum menstrui vegetabilis: quod in multis nostris libris nominavimus, licet integrè eius modum non posuimus: Idcirco, Rex Serenissime, si alias operationes volueris videre, eas plenariè reperies in aliis libris nostris, videlicet in Testamento, & in Clausura eius. Et in tertio libro nostro Quintæ essentiæ. Et satis plenè in Repertorio nostro, Anima transmutationis metallorum, quos te scimus non latere. Igitur recipias dictam hanc terram, & superfunde eidem de Mercurio quòd supernatet duos digitos, & pone in ignem cinerum per unum diem naturalem, ut bulliat leniter: postea extrahes ipsam terram per ignem cineris, & ponas ad partem. Et de alia aqua ardenti funde dicto H quòd supernatet per duos digitos, & pone in X. per unum diem naturalem, ut suprà: deinde extrahe ipsum per distillationem cinerum, ut suprà. Et pone cum alio ad partem: & sic procede donec nihil amplius de spiritu remansit in terra, sed totum transiverit cum aqua ardenti. Quod cognoscere poteris cum terra remanserit in pulverem impalbabilissimum, & ponendo eam super laminam ignitam, non dando fumum, erit signum quòd sit sine spiritu. Quam terram postea ponas in C. idest, in digestione in tripode Athanoris, & ibi stet per decem dies continuato igne. Postquam acceperit de dicto G. in quo est spiritus, & superpone dicto H. quòd supernatet per unum digitum, & pone in tripode athanoris per unum diem naturalem. Postea pone in balneo, & per distillacionem extrahas aquam ardentem sine spiritu, spiritus remaneat in terra. Dein desuper ponas de alio G. quod supernatet per unum digitum super dictam terram, ut suprà, & extrahe terram sine spiritu per distillationem balnei, &c. Et sic reiterabis toties, donec terra bibit erit totum spiritum suum. Quod cognoscis ponendo terram super laminam ignitam: quia pro maiori parte ibit in fumum. Quam H. in tripode per sex dies naturales a H. idest, digestione, quod postquam extrahis & pones ad cineres augmentando ignem, donec per S. idest, sublimationem omnem Mercurium vegetabilis, ad latera vasis & in fundo remanet M. idest, terra damnata, quæ non intrat in opere nostro. Quem Mercurium citò collige, & dum est recens post eius ortum pones eum in N. mixtionem in terra in digestione in tripode athanoris per duos dies. Et efficietur aqua una quo habet dissolvere omnia metalla sub conservatione suæ formæ, quam nos vocamus menstruum vegetabile, & hæc est illa aqua, de qua locuti fuimus in omnibus libris nostris, & maximè in Codicillo nostro in capitulo quod incipit, Præparatio spiritus lapidis fermentabilis est, Quòd accipias de succo lunariæ, & separabis sudorem suum cum tenui igne. Et in capitulo quod incipit, Fili, inquirendo est illud menstruum, sine quo nihil potest fieri, &c. Et etiam in Testamento nostro capitulo decimo tertio, quod incipit: Te accipias uncias duas de G. & separabis eius humorem per alembicum cum duobus rostris aeræ naturæ communis, qua est aqua vini, &c. Et etiam in Codicillo in capitulo quod incipit: Dissolvimus aurum & argentum cum rebus radicalibus. Et de hac aqua tractavimus plenariè in anima de transmutatione metallorum quasi per totum. Et in Apertorio nostro quod incipit: Dissolutis dissolutio violenta intentione paulo opinionum. Quare necesse est. Et etiam in lapidario nostro quod incipit: Recipe unciam unam aquæ vegetabilis, & in ea dissolve aurum per se mano: & quasi in omnibus libris nostris de hac materia tractavimus.

Cum Dei igitur adiutorio, Recipe unciam unam de menstruo: in ea pone unciam mediam de Sole purissimo foliato vel limato subtiliter, & claude optimè ne respiretur: pone in balneo per duos dies, & menstruum totum colorabitur colore citrino resplendenti & lucido. Deinde pone eum in cineribus per unum diem naturalem, & magis etiam colorabitur. Postea eum extrahe per evacuationem, dictum menstruum in alio vase pone & optimè vas claude. Deinde super Solem de alio menstruo pone, & plus per unum diem in tripode & colorabitur ut suprà, quem extrahe per evacuationem ut suprà. Et sic per omnia reiterando fac ut suprà, donec non coloretur amplius menstruum nostrum. Et remanebit tibi in fundo vasis terra de Sole absque colore, quæ in particularibus nostris, & in brancis magnis omnino necessaria est, propter separationem elementorum, ut plenariè in Testamento & Clausura Testamenti, & Anima transmutationis metallorum plenariè demonstravimus. Recipe ergo dictum menstruum in quo est limus metalli, quæ est maior pars Mercurii quàm sulphuris, & pone in circulatione per triginta dies, & tantum in pondere sit in uno vase, quàm in alio, & sint vasa in igne cinerum ad hoc apto ut in libro tertio Testamenti in capitulo de Lunis plenè ostendimus. Et ibi limus metalli cum dicto menstruo circulabitur. Et propter eius virtutem vegetativam & potentiam separatam dicti menstrui, quæ agit in limo metalli in quo magis est de Mercurio quàm de sulphure, propter terram in qua remansit magna pars ignea de Sole, congelabitur & fiet quasi lapis in fun-

in fundo vaforum. Et aqua quæ prius afcendit colorata amplius non afcendet nifi alba. Et lapis manebit in fundo, cujuslibet vafis: quos duos cautè extrahes removendo menftruum fine aqua quæ remanfit per evacuationem in alio vafe parvo, habente collum longum. Ita ut aer ei non noceat,& claude vas & pone in balneum per tres dies,& folvetur in aqua rubicundiffima quam extrahe cum fuo vafe,& pone in digeftionem fuper tripodem per quinque dies, & iterum congelabitur in lapidem rubeum tranfparentem. Quem iterum remove,& pone in balneum per unum diem naturalem,& folvetur iterum in rubicundiffimam aquam lucentem & tranfparentem, ficut unus rubinus. Quam iterum pone in digeftione fuper tripodem,& in duobus diebus congelabitur in lapidem tranfparentem rubeum, qui fuper ignem funditur ficut cera. De quo fi proieceris unam partem fuper decem argenti fufi,convertit eum in optimum Solem. Et fi folves iterum & congelabis ut fuprà, toties quod non poffit amplius congelari,poteris facere proiectionem fuper triginta partes argenti fufi,& convertit eum in optimum Solem. Et fi velles operari ad album,in omnibus operationibus ponas fextam partem temporis plus quàm ad rubeum. Et fimiliter ad folutionem unius partis argenti, oportet ponere tres partes menftrui: & fic potes facere proiectionem,ut fuprà. Sufficit tibi Rex Sereniffime,hoc breve opufculum,quòd ita vulgari fermone tranfmittimus Serenitati tuæ ad hoc, ut fides Chriftiana augmentetur,& infideles gentes per te confligantur & di perdantur. Nolit ergo Serenitas tua auferre ad exequendum aliàs nobis promiffa, & Chriftianam religionem defendere. Quia ultra augmentationem ftatus tui, & regni famam laudemque perpetuam confequeris,& ad finem gaudia æternalia poffidebis. Deo gratias.

SEQUITUR ARBOR OPERATIONIS,

continens in fe ordinem A.B.C. darium, de quo in principio operis tractatur.

EXPERIMENTA

RAIMVNDI LVLLI

Majoricani Philofophi doctiffimi, in quebus veræ Philofophiæ chymicæ operationes clariffimè traduntur.

EXPERIMENTVM I.

ACCIPE Tartarum utriufque vini, tam albi, quàm rubei: nam utrumque eft optimum. Cùmque individua nobis conftent propinqua maximè, & apta ad phyficas operationes difponendas: ab ipfo tartaro, tanquam præcipuo, inchoandum duximus, quod acceptum, aqua diligentiffimè purgabis, & lavabis ab omni forde: poftea deficcabis, ficcatum triturabis, ac urinali vitreo collocabis, quod fit femiplenum: appofitoque alembico, diftillabis inde prius aquam, fubminiftrans à principio ignem lentum, ac deinceps ipfum gradatim augebis, quoufque tandem per ignem violentiffimum totum diftillabit oleum ipfumque tartarum intra vas remaneat fubalbum, vel beretini coloris, quod extrahe, & triturabis quam optimè, & pone in vas terrenum non vitreatum; folidum, ita ut refiftat igni: quod in fornace vel vitrariorum collocabis vel in furnum reverberationis. Sed in furno reverberationis neceffe eft aliquo cooperculo præfens vas cooperire, nec ex igne corpus contrahat aliquam nigredinem. Sed in fornace vitrariorum non erit neceffe illud cooperire. Hæc tamen animadverte: ne corpus vivificetur, ut nobis accidit, propter nimiam violentiam ignis, & nos cogebamur à novo opus repetere. Quare memento ut ignis reverberationis debito modo contemperetur, ita ut fimilis fit igni vitrariorum. Cum ergo corpus fuerit calcinatum & album, tum ipfum extrahe,& trituratum in humido fuper marmoreum lapidem conftitue, cooperiendo, ne pulveres fupercadant, & fordes aliæ. Atque hoc modo diffolve, diffolutionem collige intra vas vitri fortiffimum, quam diffolutionem per filtrum deftillabis; poftea collocabis in urinali cum alembico, & recipiente cum juncturis optimè claufis, & in furno cinerum lento igne deftillabis, ne vas frangatur, & ita congelabis. Quo facto, & vafe refrigerato fuper materiam aquam diftillatam infunde,& pauco temporis fpatio fal illud pretiofiffimum in fuam aquam diffolvetur. Illam diftillationem iterum per filtrum tranfmitte. Sed quoniam hoc opus videtur nobis nimium tædiofum & periculofum, ne fordes aliquæ cadant fuper vas, propterea confulo, ut accipias aliquem pannum lineum fubtilem, & per illum tranfmitte illam diffolutionem fine expreffione: fic ut in ipfo panno remanebit terra corruptibilis,quam proiicito, atque iterum novo panno lineo fubtili eundem liquorem ut fuprà tranfmittito,ac reiterato toties,donec in ipfo panno nulla terreftreitas remaneat. Quo figno apparente, iterum in urinali illum liquorem conftitue cum capello & recipiente ad congelandum, ut fuprà, quod congelatum iterum diffolve, diffolutum iterum per pannum tranfmitte ut prius, & videbis in panno lineo novam terreftreitatem,quam removeto & reiterato opus toties, donec

donec auxilio Dei in illo lineo panno nulla terrestreitas relinquatur, sed albus & nitidus remaneat, sicut ab initio fuit. Sed aliud signum habes magis certum purificationis illius individui. Nam cùm per distillationem transacta fuerit tota humiditas sive aquositas, hoc sal pretiosissimum in vase remanebit super ignem in forma olei quod remotum ab igne subito congelabitur. Sed tibi fili charissime, non sit tædio prolixitas temporis in solvendo hanc materiam, & congelando singulis vicibus corruptionem removendo, qua remanente, nunquam poterit coniungi cum suo spiritu extracto à pretiosissimo, & propinquiore individuo suo, quod est vinum optimum, ablata ab eo prorsus omni humiditate & corruptione: tunc ipsum constitue ad circulandum in vase circulatorio, atque ita reducatur in quintam essentiam, & spiritum suum protinus complectetur: sed hanc circulationem nos à principio triginta dierum spatio peregimus: postea verò eandem absolvimus spatio dierum quinquaginta, quæ circulatio fuit multò melior prima, quia quò longiore tempore circulatur, eò magis subtiliatur, & efficitur aptum ad omnem physicam operationé nostram: quem ordinem cùm opus fuerit, vos quoque observabitis.

Experimentum secundum eiusdem individui.

Recipe tartarum optimum, quod triturabis, & in vase terreo non vitreato constitue: postea in fornacem vitreariam pone ad calcinandum, vel in furnum reverberationis per tres dies, vel quousque albescat. Quo facto ipsum dissolve in aquam vitæ primæ distillationis hoc pacto, videlicet. Pone individuum hoc calcinatum & album in vrinali, & desuper infunde aquam vitæ, ut superemineat septem digitis, & occlude cum suo antenotorio, ac pone super furnum cineris, ut ferveat per duas horas: deinde quod dissolutum fuerit, cautè in aliud vas transfunde: quod autem remanet indissolutum, desiccabis: postea iterum aquam novam vitæ infundas super, atque iterum supra cineres ut suprà fervere facito. Dissolutum iterum ut suprà evacuato, & cum altera dissolutione priori conservato. Materiam in vase remanentem iterum ut suprà desiccato, atque eam ex vase extrahas, quoniam iterum calcinanda est, ut facilius dissolvatur. Quæ cum calcinata fuerit, iterum cum nova aqua vitæ dissolve, & fervere facias supra cineres, ut suprà. Dissolutioné hanc ut suprà cum reliqua conservabis. Atque hoc magisterium toties reiterabis, donec totũ hoc individuum fuerit calcinatum, & per dissolutionem transactum: omnes postea dissolutiones constitue in vrinali, apposito alembico cum recipiente, & juncturis optimè clausis, per balneum distillabis, quousque materia congeletur, vel quousque per illum gradum caloris amplius non distillaverit. Tunc remove recipientem, & claude ne respiret, & postea transferes vrinale super cineres, & si qua pars corruptibilis cum materia remanserit comburatur: & cum per duas horas vel tres vas illud permanserit in igne aliquantulum remisso, nec amplius distillabit quicquam per rostrum alembici, tunc finito ut frigescat vas ac deinde super materiam iterum intra vas superfunde eandem aquam, quam superius in recipiente clausam servasti. Dissoluta igitur hac materia, iterum per balneum distillabis aquam, ut suprà, quam remoto recipiente bene clausam servabis, ne respiret: postea transferas vrinale super cineres, & desicca materiam, ut suprà: desiccatam iterum dissolve cum aqua, quam in recipiente servasti: & si videris dissolutionem illam non esse claram, pellucidam, debes eam toties transmittere per filtrum, vel pannum lineum, ac toties eam vicissim dissolvere ac congelare ut suprà, donec ex sese nullam terrestreitatem emittat: ac postremo dissolutio ipsa acquirat claritatem, ac splendorem. Tunc demum pro comperto habeas, quod impurum est, & corruptibile separatum esse, ac totam materiam videbis in oleum transmutari. Nunc autem charissime fili, procedendum est ad compositionem Mercurii, & nostri salis Armoniaci: in quo tot ac tantas potentias, & virtutes inesse animadvertimus, ut perdifficile sit, id hominum sermone consequi & comprehendere: cujus operationis modus talis est. Scias pondus salis vel olei quod in fundo vasis depuratum aspexisti, ac illi superinfunde de nostro spiritu, idest, aqua vitæ rectificata ut ardeat pannus madefactus in ea tantum, ut superemineat quatuor digitis, vel sit ad pondus aquæ vitæ sex partes plus quàm sit ipsum sal vel oleum. Totum hoc simul mixtum in urinali constituas cum cooperculo sive antenotorio firmiter clauso ne respiret. In balneo putrefacias spatio duorum dierum naturalium: deinde amoto antenotorio & apposito alembico, cum recipiente juncturis bene clausis in furno cinerum lento igne distillabis. Quæ distillatio continuanda est, quousque rostrum sive capellum nullas venas ostendit, sed subito postquam venæ apparuerunt, depone recipientem, cum aqua distillata, & firmiter claude: est enim spiritus animatus, qui potestatem habet vivificandi suum corpus: postea continuabis eandem distillationem in fine augmentans ignem, ut si phlegmatis aliqua pars restet, per illum caloris gradum exhalet, & removeatur: postremo frigefacto vase materiam extrahe, & triturabis. Scias pondus materiæ, & illis superfunde de aqua vitæ quatuor partes amplius quàm sit ipsa terra: & occluso vase cum suo antenotorio, appositoque alembico, cùm suo recipiente firmiter occluso in furno cinerum, ut suprà distillabis, postquam cum suo spiritu transacta sit anima cum eisdem signis venarum, ut suprà, apparentium. Idem magisterium reiterato ad tres usque vices. Tunc enim habebis spiritum perfectè animatum: & corpus exanimatum & calcinatum. Ipse quidem spiritus cum corpore aptus est ad omnem operationem physicam disponendam. Sed in hoc loco eum usurpabimus ad calcinatam terram vivificandam. Accipe igitur suprà dictam terram ex suo vase, & eam tritura, postea ex ea supra candentem laminam modicum quid pone: quod si fluit instar ceræ absque fumo, signum est perfectæ exanimationis: si hoc signum non apparuit, est reiterandum hoc magisterium quousque illud signum fueris consecutus. Postea scito pondus ipsius terræ supra quam infunde spiritus animati quartam partem, & clauso vase cum suo antenotorio, constitue illud in balneum ad congelandum per duos, vel tres dies, vel quousque congeletur. Quo facto remove antenotorium supponens capellum, & in furno cinerum distillabis sine recipiente: ad hoc quod si pars phlegmati extiterit, inde amoveatur. Quod ergo emanabit ex hac distillatione, erit insipidum & nullius saporis, vel valoris, ad similitudinem aquæ pluvialis: postea iterum superinfunde quartam partem animati spiritus, ut suprà, & in balneo congelabis, ut suprà, postea per cineres phlegmaticam humiditatem distillabis ut suprà. Atque hoc pacto prædictum magisterium toties

ties iterabis, donec terra ebiberit & extraxerit ad se totum suum spiritum animatum, ac deveniat ad hujusmodi signum. Quòd si particulam eius modicam posueris super laminam major pars in fumum evolabit, quod erit signum materiam istam depositam esse ad sublimandum Mercurium nostrum pretiosissimum, qui potestatem habet dissolvendi quodcùmque metallum cum conservatione suæ formæ vegetativæ, & germinativæ. Accipe igitur præfatam terram prægnantem, & constitue intra bociam cum collo longo, quam optimè lutabis luto sapientiæ, ac desiccato luto collocabis cum materia in furnum distillationis, subministrans in principio ignem lentum, donec bocia calefiat; cujus os sit occlusum licinio bombicis, atque illum lentum ignem continuabis per sex horas: postea per alias sex horas ignem aliquantulum augebis. Quòd si per illum ignis gradum non sublimaretur, augebis ignem vicissim ad violentiorem gradum, donec incipiat sublimare: quem continuabis per 24. horas: quo temporis spatio elapso, frigefacto vase accipito inde sulphur nostrum sublimatum, Mercurium nostrum, cœlum nostrum, sal armoniacum nostrum, lapidem nostrum non fermentatum, pluribus aliis nominibus appellatum, à suprà scripto spiritu nobis revelatum, cujus potestas est acuere suum spiritum, ut inferioribus experimentis comprobabitur.

Experimentum Tertium.

Accipe mel novum quod sit album, & cum favo conjunctum: illud autem constitue in vase vitreo ad putrefaciendum per sexaginta dies. Deinde apposito alembico cum recipiente, fervente balneo distillabis inde suum phlegma ad similitudinem aquæ insipidæ, ac nullius saporis. Illud tamen animadverte: si velis totum phlegma per illam destillationem penitus egredi, necesse est tibi per binas quasque horas remoto alembico in vas bacillum immittere, & materiam, ut frangatur cautè agitare, ut frangatur pannus, qui generabatur in superficie propter conjunctionem favi cum ipso melle, qui pannus est impedimento ne ipsum phlegma totum possit exhalare. Sed si illum pannum in superficie amoveris sæpius constat tempus te non frustra amissurum. Destillato igitur phlegmate sine vas frigefieri, quo frigefacto vas transferas in furnum cineris, remoto priore receptaculo cum phlegmate, quod seorsum servabis, & alterum recipientem annecte cum juncturis optimè clausis atque illo gradu continuabis opus, donec amplius non distillabit: postea ignem augebis cum lignis ardentibus continuando dictum ignem per viginti quatuor horas, ut violentia ignis terra calcinetur. Hoc tamen advertas fili charissime, quòd vas sive urinale quo fit hæc operatio debeat esse terreum, ac tenax, ac solidum: ita, ut tolerare possit violentiam ignis, quam optimè vitreatum: quod si in vase vitreo fieret, procul dubio frangeretur, ac inflammaretur, & intra cremaretur anima sive virtus ipsius terræ. Accipe aquam per cineres traductam quæ erit aliquantum acetosa, illam rectificabis per cineres septies, vel quoùsque deveniat ad albedinem, sicut in phlegma quod in balneo distillasti, ita ut nulla rubedo in eo appareat. Tum verò signum habebis illam aquam quamoptimè rectificatam. Postea accipe terram quæ remanserat in vrinali, atque illam perfectè trituratam in vase terreo collocabis, quod sit ex creta valentina, vel ex ea ex qua fabricantur crucibula: vel si hoc vas abhere non poteris, constitue eandem terram intra geminos crucibulos alterum alteri annexos, & quamoptimè clausos. Pòst statue in furno reverberationis vel vitriariorum, atque ibi permaneant quatuor, vel quinque dies, extrà ipsa albescet terra, vel paulò minus. Sed si hoc opus feceris in furno reverberationis adverte, ne sit ignis nimis violentus: sic enim ipsa terra evanesceret, & si ignis debilis esset, nunquam calcinaretur: mediocri ergo ignis opus est. Sic nullus error potest contingere, ut nobis accidit. Nam cum hoc opus inchoaremus, violentia ignis totam terram amisimus, sed ad rem. Postquam hæc terra, ut prædictum est, calcinata fuerit, frigefacto vase extrahes, ac triturabis: illi postea superfunde aquam quam distillasti per balneum, & sinas materiam super cineres per duas horas fervere atque in aliud vas transfunde evacuando aquam ab ipsa terra, quam terram lento igne desiccabis. Super eosdem cineres superfunde novum phlegma, ac fervescat ut suprà, decantabis evacuando, & in eodem vase conservando ut suprà, dissolutionem corporis: atque hoc pacto magisterium toties iterabis, donec extra ipsum totum salem pretiosissimum evacuaveris, & in aquam transfegeris. Postea accipito omnes illas dissolutiones, & per pannum lineum nitidum transmitte, quam aquam per balneum distillabis, tandem in fundo vasis salem pretiosissimum habebis, vel Mercurium vegetabilem. Recipe ergo hujus salis dissolutionem cum ipso phlegmate, & per pannum lineum transmitte: ac postea eodem modo congelabis, ut suprà in primo experimento, ac prædicto eodem modo: & ut in primo experimento, primò congelabis iterando hoc magisterium quater. Quo facto scias pondus dictæ congelationis seu salis, ac illi superinfunde tertiam partem aquæ, quam servasti superius, quam rectificasti septies per cineres, & occlude vas cum suo antenotorio, & pone in balneo per tres dies, deinde amoto antenotorio, & apposito alembico, temperato igni exhalabis distillando humorem, qui distillari poterit, qui erit insipidus. Nam virtutem, & acetositatem ipsius aquæ accepit, & secum retinuit ipsa terra. Deinde iterum nova aqua, ut prius, imbibe ipsam terram, & reiterando magisterium imbibendo, digerendo, distillando toties ut suprà, quousque terra ad se traxerit & imbiberit totam suam aquam. Atque ita auxilio Dei vivi verè habebis salem vegetabilem extractum ab hoc individuo, quod sal est pretiosissimum, ac potestatem habet acuendi Mercurium vegetabilem, & dissolvendi duo luminaria, cæteraque omnia metalla imperfecta: & cum hoc ipsa metalla reduci possunt in suam primam materiam.

Experimentum Quartum.

Accipe chelidoniam Majo mense in pienilunio cum suis radicibus & floribus, sed radices prius expurgentur & laventur ab omni sorde terrestri: desiccabis super tabulam nitidam contunde postea optimè, & in vase vitreo contusam tuam chelidoniam pone, & vas cum suo cooperculo sit optimè conclusum cum cera gummata: pone in putrefactione sub fimo equino per 30. vel 40. dies. Deinde apposito alembico cum recipiente, & juncturis optimè clausis per balneum distillabis quousque per illum caloris gradum, quod possibile est, distilletur. Postea amoto recipiente cum materia distillata, quod est elementum aquæ ipsius individui, & firmiter clauso, & servato transferas vas cum materia remanente in furno cinerum, & annexo altero recipiente juncturis optimè

mè clausis, distillabis inde oleum, & continuabis illum gradum caloris quousque amplius non distillet, postremo ignem augebis quantum fieri potest, ut terra incipiat calcinari, ac totam unctuositatem emittet penitus & exhalabit. Quod cum factum fuerit, finito vas frigescere, & terram crematam fundo remanentem accipe, quæ aliqua ex parte erit subalba, vel cinericii coloris, quam triturabis, & vase firmiter occluso collocabis in furnum reverberationis, vel vitriariorum. Quæ quidem terra cum calcinata fuerit, erit coloris cinericii, vel propemodum albi. Tunc in vase vitreo pone, & aquam distillatam per balneum superfunde & inde salem elicias, & primo in igne cinerum lentissimo ferveat per duas horas: dissolutionem evacuando transferas in aliud vas: terram verò insolutam desiccabis, & refrigerato vase trituabis superinfundendo novam aquam, iterum super cineres ut supra fervere facias, ac ipsam dissolutionem, ut supra decantabis: hoc autem magisterium itera toties quousque totum inde salem extraxeris, quæ est pars Mercurialis ipsius individui. His ergo peractis accipe omnes illas dissolutiones, quas per filtrum vel lineum pannum transmitte, ut terrestreitate purgentur. Deinde per balneum congelabis distillando. Nam transacta humiditate, in fundo vasis remanebit Mercurius sive sal albi coloris, quem salem debes dissolvere, ac vicissim congelare ter: atque hoc pacto ex hac materia Mercurium extraxeris, qui virtutes propè innumerabiles habet acuendi spiritum vegetabilem à vino extractum, & potestatem habet dissolvendi cuncta metalla, cum conservatione ipsorum formæ vegetativæ & germinativæ. Scias præterea, fili mi, illam aquam, quæ dissolvit, & congelavit dictum salem, ex revelatione cuiusdam amici nostri, & nostro omnium experimento maximam conformitatem haberecum opere nostro. Sanat enim phthisicos morbos: sanos autem præservat à corruptione, augendo in eis virtutem, si quis ex ea aqua ieiuno stomacho quantum cochleare capit sumpserit. Confortat insuper virtutem digestivam corroborando virtutem stomachi. Iam hoc reliquum est, ut oleum quod servasti, destilles per cineres septies: ac ipsum conservabis ad horam necessitatis, cuius virtutes plurimæ sunt. Confert hydropicis, atque eo chirurgi utuntur ad inveteratas plagas sanandas: prodest insuper melancholicis ieiuno stomacho cochlearis medietatem recipientibus: oculorum etiam ægritudines tollit, præsertim eas, quas vulgus cataractas vocat. Ex hoc ergo individuo pretiosissimo, fili mi, cave ne quicquam amittas: id propterea tanquam præcipuum inter vegetabilia posuimus, ut ex eo perfectum eliciamus, quoniam est admirabile.

Experimentum Quintum.

Accipe portulacam marinam, collectam mense Maio, apium sylvestre, squillam, euphorbium, piretrum, rosmarinum, mercurialem herbam, solatrum, oleandrum. Quodlibet istorum individuorum contunde per se, ac in vitreo vase per se singulum quoque distillabis in furno cinerum. Postquam singulorum individuorum dictorum lentissimo igne aquæ distillatæ fuerint, amoto priori recipiente, aquam distillatam optimè occlusam servabis, & annexo altero recipiente, augebis ignem, ut deinde distillet oleum cujusque quod proiicias, quia nihil valet, excepto eo, quod ex rore marino extraxeris, quòd servabis cum in se aliquid virtutis contineat. Accipe postea singulas aquas, & singulæ singulis corporibus suis sive terris reddantur separatim in vase cujusque proprio: vasa omnia obturabis ipse, & in putrefactione collocabis per triginta dies, facta putrefactione singulis vasis tum alembicum superpone cum recipientibus, & distillabis per balneum totam aquam suam. Quâ transacta, removeantur recipientia, & frigefactis vasis transferas ea ad furnum cineris, violentissimum ignem ministrando, ut terra incipiat calcinari & cum inde nihil emanabit, tunc vasis omnibus frigefactis, terram cujusque individuorum dictorum extrahes, & collocabis ad calcinandum in igne reverberationis per tres dies. Hoc tamen adverte, quòd nos fecimus hujusmodi calcinationes in vasis terreis non vitreatis, sic etiam distillationes, quæ esse debent quamoptimè vitreata vasa in distillatione, sed in calcinatione non debent esse vitreata. Frigefactis ergo vasis, & completa calcinatione, invenies terram cinericii coloris, & subalbi. Tunc eas terras triturabis per se singulas, atque eis singulis singulas suas aquas restitues; quas per balneum distillasti, ita ut supernatent quatuor digitis: bulliant singulæ singulis furnellis per duas horas, ac singulas dissolutiones corporum prædictorum in singula vasa per se separatim evacuando decantabis: postea desiccabis ipsas terras, & superinfunde iterum de novis aquis, per balneum distillabis, ut suprà, sine ut fervescat ut suprà, postea evacuabis ut suprà per decantationem. Atque hoc modo toties magisterium iterabis, quousque per dissolutionem cujusque terræ sales transacti fuerint. Quas singulas dissolutiones vel per filtrum, vel per pannum transmitte, & congela vicissim in balneo: postea iterum dissolve, iterum per filtrum vel pannum lineum transmitte, atque iterum congela; donec omnibus remotis terrestreitatibus prædictorum individuorum sales habueris perfectè purgatos. Quibus omnibus Mercurium vegetabilem ex vino extractum acuere poteris conjunctim vel separatim. Atq; his omnibus miracula perficere poteris, ut plenè tractabitur in experimentis, cum ex duobus luminaribus tincturam eliciemus.

Experimentum de animali rationali sextum.

Maxima sanè, & incomprehensibilia summus ille Deus nobis munera largitus est: quæ agnoscentes diu noctuque cum toto corde amare, colere, & admirari debemus, eiusque nomen pro viribus ubique extollere. Nam ut omittam quod ex nihilo creavit, suo sanguine pretiosissimo nos redemit: hoc alterum est quod hominem participem reddidit dotibus omnibus quæ in majori mundo continentur: hacque de causa Microcosmus dicitur. Siquidem nobis divino numine revelatum est, ipsi homini inesse virtutes omnes tam animales, & vegetabiles, quàm minerales. Ad hoc ipsum verum esse, hoc mirabili experimento comprobabimus. Accipe ergo in nomine Domini vrinam puerorum, qui ab octavo anno in 12. ultra non evadant quam vrinam ex ipsis pueris mane ex lecto surgentibus collige, cujus magnam quantitatem te habere oportet, quæ vase vitreo putrefacienda est quamoptimè, occluso vase ne respiret: cujus vasis duæ partes debent esse plenæ, reliquæ vacuæ: atque hoc pacto intra fimum equinum collocari debet ad putrefaciendum, quousque ipsa vrina nigrescat; quod intra dies 40. vel 50. contingere solet. Sed ut ipsa vrina brevioris temporis

poris spatio putrescat & nigrescat, hoc secreto habuimus, & vero experimento comprobavimus immiscendo, & conjungendo cum prædicta urina ciathum aquæ vitæ, quæ sit prius rectificata quamoptimè; atque hoc putrefactionem accelerabit. Facta putrefactione, constitue urinam in urinali cum alembico & recipiente optimè clausis: cuius vasis duæ partes sint plenæ, tertia verò vacua, atque in balneo lento igne distillabis ex tribus partibus unam, vel quousque in capello procreet venas. Quibus venis elapsis & evanescentibus, recipientem remove: & occlusum optimè cum aqua distillata conservabis (quæ est eius Mercurius) in loco frigido quantum poteris: deinde distillationem tandem continuabis augendo ignem, & distillabitur eius phlegma, quod vehementiorem ignem exigit: ut quod alembicum exire possit; atque hoc modo continuabis distillationem quousque corpus appareat ad similitudinem mellis vel picis fusæ: tùm sine vas frigescere & phlegma quod distillavit servabis. Postea accipe primum Mercurium, seu primum spiritum, quem in principio distillasti, quem rectificabis hoc modo. Pone igitur illum in bociam magnam: cuius altitudo sit unius brachii & medii: postea in collo bociæ immitte licinium bombicis tantum, quantum sufficit ad occludendum os ipsius bociæ: quod licinium sit prius madefactum oleo, & expressum, & filo cannabaceo ligatum: ut ex collo ipsius bociæ ipsum quandocunque volueris poteris extrahere, nec intra bociam valeat decidere. Appone demum bociæ alembicum cum recipiente, iuncturis optimè clausis, cum flore farinæ & lineis fasciolis illitis, hoc est impastatis ipso bitumine farinæ ad collum bociæ firmiter alligatis, ne vasa respirent. Quo bitumine desiccato, constitue bociam ad ignem balnei leniter ferventis, & materia sublimabitur in pretiosissimum salem. Hoc tamen adverte fili, ut rostrum alembici sit amplum, & patens: ne sal ex cucurbita emergens ac sublimans, obstruat os rostri ipsius alembici, cum in recipientem emanabit: quod si fieret, rumperentur vasa, ut antea quoque nobis accidit, cum hoc experimentum ad practicam contulimus. Cum totum salem videris per distillationem transactum, remanebit in bocia quædam aqua phlegmatica: quam proiice, quia nihil valet. Salem autem transactum cum cautela evacuabis, ac vase vitreo servabis quamoptimè occlusum, quod sal erit volatile: & eo utemur ad corporum dissolutionem, vel ad compositionem medicinarum. Est etiam alius modus prædictum spiritum sive Mercurium animalem rectificandi sive purgandi. Accipe ergo illum animalem spiritum, ac distilla per balneum, & transacta medietate liquoris, remove recipientem, & quod in vase remanet, proiicito. Quod autem distillatum est, iterum distillabis, ex eo accipiens duas partes, quod in vase remanet, iterum ut suprà proiicito. Tertio verò quod transactum est, distillabis, & ex eo recipias paulò minus totum: atque hoc modo spiritum sive mercurium animalem rectificatum perfectè habebis: quo poteris exanimare suam terram, quæ superius tibi mansit in similitudinem picis fusæ. Accipe ergo picem illam fusam, sive malis terram fusam, ac illi superinfunde tantum de prædicto spiritu animali, ut supernatet quatuor digitis: claude vas cum suo antenotorio, cum cera gummata ne respiret. Postea vas ipsum, sive vrinale concutias quamoptimè, ut spiritus incorporetur, & terra meliùs conjuncta spiritui dissolvetur: pone in putrefactione per duos dies naturales: deinde amoto antenotorio, & cum celeritate superimposito alembico cum recipiente, iuncturis bene clausis ne respiret, distillabis per cineres. Cave tibi à fumo, cum vas aperueris, sunt enim potentissimi. Transactio igitur per distillationem toto spiritu, ignem augebis, ut anima imprimatur in aquam distillatam, ac denique iterum ita gradatim ignem augebis, quousque sublimetur alius sal, sive sulphur. Cum non amplius sublimabit, frigefacto vase collige sublimationem: quam cum spiritu animato collocabis nuper distillato: postea materiam duram & crematam remanentem in vase extrahe, & triturabis, & iterum illi ut suprà de novo spiritu infunde, & clauso vase cum suo antenotorio iterum ut suprà putrefacias: amotoque antenotorio, & suprapostio alembico cum recipiente firmiter occluso ut supra, per cineres distillabis spiritum animatum. Quo transacto iterum ut supra, in fine augebis ignem, ut aliqua pars olei transmittatur: atque alia pars sulphuris sublimetur. Cum autem videris nihil ultra distillari, nec quicquam sublimari: finito vas frigefieri, & animatum spiritum nuper distillatum cum altero prius distillato conservabis. Sic etiam si qua pars salis per sublimationem ascenderit, eam cum prædicto spiritu simul misceto, ut suprà: & clauso firmiter vase, hæc omnia conservabis. Tunc iterum super terram de novo spiritu superinfunde, ut supernatet tribus digitis, & annexo antenotorio ut supra putrefacias, ac demum per cineres ut suprà, distillabis. Cum autem amplius nihil distillabit: ignem adiunctis lignis augebis, quantum possibile fuerit, ut terra ipsa calcinetur: ac in hac tertia operatione convertatur in beretinum, sive cinericium colorem. Mox frigefacto vase, & amoto recipiente cum spiritu animato, cum reliquo spiritu animato conservabis. Terram verò pone in vas fictile, sive cretaceum, quod sit solidum ac sufferre ignem possit, quod claude cum suo capello, subministrans ei vehementem ignem, quantum fieri possit de lignis, atque ita per duos dies continuabis: tunc per id temporis spatium terram calcinaveris. Frigefacto deinde vase, extrahe dictam terram, quæ erit alba propemodum, vel beretini coloris clari & nitidi: suprà quam infunde tantum de suo phlegmate, ut supernatet quatuor digitis: ac in cineribus sinas fervere per quatuor horas: ac postea decantabis liquorem cautè in aliud vas, ac serva. Remanentem terram desiccabis, atque illi infunde iterum de novo phlegmate ut suprà: fac postea bullire ut suprà: mox decantabis ut suprà, ac terram ut suprà desiccabis: ita magisterium reiterabis, donec tota terra dissoluta fuerit: vel tota eius pars in illud phlegma imprimatur: quod fortè accidet terna vel quaterna dissolutione. Si quid insolutum permanserit, proiicito: est enim terra inanimata, & inanis. Quæ autem cum phlegmate transacta fuerit, eam transmitte per filtrum, postea iterum per pannum lineum subtilissimum transire facias: quo facto, dissolutionem in igne cinerum lentissimo congelabis in vrinali vitreo: cui suppositus sit alembicus cum suo recipiente. Quo congelato iterum dissolve in eadem aqua nuper distillata per filtrum: postea per pannum iterum ut suprà transmittas: postremo congelabis ut suprà. Hoc autem magisterium toties iterabis, donec per filtrum & pannum nullam amplius terrestreitatem emittat. Tunc servato salem nostrum armoniacum physicum, sulphur animale nostrum, Mercurium animalem fixum nostrum, de quo paululum quid super laminam igneam colloca, & si fluit

si fluit tanquam cera sine fumo, signum, te habere argentum vivum fixum, ac perfectè depuratum, cum quo plurima experimenta haurire poteris. Hic est ille Mercurius, qui aptissimum nobis subsidium præbuit, ut in inferioribus experimentis comprobabitur.

Experimentum septimum de rectificatione spiritus animati.

Accipe supradictum spiritum, in quo suum sublimatum salem posuisti: illud destillabis per cineres; cum totum distillaveris, fæces in vase remanentes proiice. Deinde iterum distilla ut supra, amovendo semper fæces remanentes in fundo ut supra; atque hoc pacto quater magisterium reiterabis: postea eundem spiritum distillabis per balneum, atque ex eo fine ut remaneat in vase quarta pars, & tres partes distillando separabis. Illas verò tres partes, quas distillasti, iterum per balneum distilla, & ex eo fine ut remaneat in vase quarta pars eius: quam tamen partem proiice: tertio iterum distillabis, & huius mitte per alembicum paulo minus totum, quo rectificato tibi manifestamus, cum hoc spiritu nos fecisse primam dissolutionem, cum conservatione humidi radicalis. Hic etiam spiritus habet proprietatem congelandi spiritus vegetabiles, vel aquam vitæ perfectè rectificatam. Nam eam in salem convertit, qui plurimas proprietates & virtutes excellentissimas habet. Quare certificati sumus, ac maximam animi iucunditatem accepimus: & cum primum nostrorum sociorum quidam nobis declaravit, id ipsum propriis oculis vidisse: summam admirationem ex ea accepimus, ac protinus experimento comprobavimus rei ipsius veritatem.

Superioris salis Experimentum octavum.

Accipe prædictum spiritum animatum ex eo unam partem, & aquam vitæ perfectè rectificatæ partes quatuor, quas statues super ipsum spiritum animatum, ac protinus occlude vas, ne respiret, quod vas sit bocia, quam concute tuis manibus agitando, in ictu sive momento protinus videbis totam aquam in salem esse conversam: quòd si in ipsa aqua vitæ esset pars aliqua phlegmatis, protinus ab ipso sale separabitur in formam aquæ, ac id propterea aqua vitæ dicitur esse quamoptimè expurgata ab omni phlegmate, ne cum hoc opus fiat, quicquam aquæ remaneat cum ipso sale, sed totum convertatur, quod erit melius & utilius: atque hoc pacto habebis salem animalem vegetabilem, quem coagulativum sive gelativum sulphur appellabimus: quod proprietatem ac virtutem habet dissolvendi duo luminaria, & reducendi ea de potentia in actum, conservata illorum forma vegetativa & germinativa.

Experimentum nonum, Ad idem.

Alius præterea modus est copulandi prædictum animalem spiritum, cum spiritu vegetabili: hoc pacto videlicet. Accipe de spiritu animato ut supra rectificato quantumlibet, ac superfunde tres partes de aqua vitæ nostra perfectè rectificata, quæ copulatio fieri debet in bocia magna & alta, cui subito alembicus adaptari possit. Facta igitur dicta copulatione, subito habeas paratum licinium bombicis, madefactum oleo quamoptimè expressum, quo statim occludatur os ipsius bociæ, & intromittatur intra collum deorsum, usque ab spatium unius palmi cum forti filo cannabaceo annexum, ut cum fuerit opus possis dictum licinium extrahere: postea suppone alembicum recipiente quàmoptimè occluso, & in furno cinerum collocabis, subministrans illi à principio ignem levem, postea vero gradatim augendo ipsum ignem, donec sublimetur: quod sublimatum in vase firmiter obstructo conservabis: quia hoc sale, & aliis mediantibus mirabilia operari poteris. Quod si sales vel Mercurii innotescerent, nostra ars esset pene pythia. Atque horum salium experimenta principio posuimus multis rationibus, & præcipuè propter hoc, quia præcipua difficultas nobis fuit invenire modum efficiendi hos sales: quare inventa, cætera nobis propitia & facilia visa sunt. Ergo fili charissime, obtestamur ut homines tantorum laborum, hæc experimenta celare & occultare debeas. Scis enim quo iuramento astricti sumus, & tu præ cæteris id observare debes.

Experimentum Decimum.

Accipe urinam putrefactam illam, pone in bocia, cuius collum sit altum, intra collum immitte obturamentum bombicis cannabaceo filo alligatum, ut tuo arbitrio cum opus fuerit extrahere poteris, idque sit madefactum oleo atque expressum, deinde apposito alembico, cum suis juncturis optimè clausis, subministrabis illi à principio ignem levissimum postmodum ipsum augebis, quousque incipit sublimari & sublimatum sal quo usi sumus, tamen inde paucam quantitatem elicimus, eo quod materia non fuit prius subtiliata, & cum difficultate à suo phlegmate separatur. Nos autem hoc experti à principio mirati sumus, postea verò cum causam agnovimus, visus est nobis non tantæ esse virtutis & roboris quales erant cæteri sales, & propterea illam dimittimus.

Experimentum Undecimum.

Accipe sanguinem extractum ab hominibus sanis, & cholericis, illumque pone in tabula nitida, & sic per mitte siccari, ut phlegma separetur ab eo. Postea accipe ipsum sanguinem, & eum quamoptimè tritura, & pone in bociam, & lento igne aquam distilla, qua distillata, seorsim servabis, & aucto aliquantum igne, sed non admodum intensè, ne fortè sublimetur sal, sed solum humiditas, atque oleum superfluum exhalet, donec non amplius distillabit: postea frigefacto vase, accipe terram combustam, quam loca in vas, & firmiter claude, ne respiret. Nam respirando evanesceret in fumum: pone vas in furnum reverberationis, sed ignis debet esse temperatissimus, ut sal istius materiæ, qui volatilis, est & non fixus exhalet, & ne violentia ignis vas frangatur, ut nobis accidit, & stet materia in ipso gradu ignis per duos dies, & calcinabitur. Quo facto vas frigescat, & frigefactum aperiatur, & super calcinatam materiam infunde suum phlegma, id est aquam, quam à principio distillasti: permitte super cineres fervescere per duas horas, ut aliqua pars dissolvatur, & quod dissolutum fuerit, decanta in alio vase, atque iterum cum nova aqua fac ut suprà, & sic reitera, donec totum sal extraxeris: postea aquam per balneum distillando removeas, & remanebit in vase sal niveus, habens virtutes plurimas, & si cum eo vegetabilem ignem acues, dissolvet proculdubio duo luminaria eius, ad conservationem, ac eorum formæ vegetativæ: & cum eo ipso fieri poterit excellentissimum aurum potabile, pro conservando radicali humido in homini-

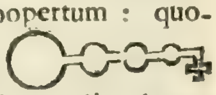
hominibus, & ad expellendum plures ægritudines.

Experimentum Duodecimum. Alius modus ad eliciendum sal sive sulphur à dicto individuo.

Accipe sanguinem trituratum, pone in bocia, cujus collum sit altum, & apposito alembico cum recipiente, igne lento prius distillabis, donec humiditas exhalabit: postea ignem augebis, usque dum sal sublimetur, qui erit subalbissimus, qui cautè collectus servetur: est enim plurimæ virtutis & effectus. Habes ergo fili charissime, omnia medicamenta, quæ propinquitatem habent cum duobus luminaribus, atque etiam cum reliquis metallis imperfectis, sine quibus illa ars transmutationis finem habere non potest optatum. Atque hæc omnia distinctè pertractavimus, tam de vegetabilibus, quàm de animalibus, quo ad nostrum opus facere videbantur: atque etiam pleraque alias his prædictis adiungere potuissemus, sed ea prætermisimus, quia non sunt tantæ virtutis.

Experimentum Decimum tertium Arnoldi de Vill. No. quod Neapoli nobis revelavit.

Accipe Mercurium Hispaniæ qui cum sigillo Hispaniæ in vesicis advehitur, qui non sit sophisticatus: ipsum sublimato hoc modo: Accipe vitriolum desiccatum ab omni phlegmate, & salem communem præparatum & crepitatum, sive prius igni adustum: coiunge cum his duobus Mercurium terendo quamoptimè, postmodum in vase sublimabis in principio igni levi, postea augebis ignem quousque perfectè sublimetur. Frigefacto vase collige sublimationem: cautè caveas tibi à fumositatibus, sunt enim venenosæ: sublimatum quamoptimè calcinabis, ac imbibas oleo tartari, & calce viva. Deinde materiam intra stortam constitue, subministrando illi ignem, donec vivus ipse Mercurius in recipientem emanaverit. Iterum, ut supra, cum novis eisdem materiis sublimabis: denique, ut suprà, per stortam vivificabis. Hoc pacto iteretur magisterium quater. Accipe igitur hunc Mercurium sic præparatum, & cum aqua vitæ fervere facias, desiccatum transmitte per corium camusciæ sive capræ. Accipe igitur hunc Mercurium, & illum constitue in his vasis, quorum alterum alteri fit firmiter & fortiter annexum, ac undique forti luto sapientiæ coopertum: quorum vasorum forma hæc est:

postea constitue furnum, quo aptè hæc vasa collocentur, ita, ut omnia æqualiter ignem habere possint, sed recipiens nullo pacto ignem sentire debet: sic etiam nostrum primi vasis, per quod Mercurius debet intromitti, extra furnum superesse debet: subministra postea ignem dictis vasis, ut candescant, & intra & extra fiant ignita: postea per cannam supereminentem extra furnum immitte Mercurium, ac protinus claude os cannæ cum bombice: & propter asperitatem ignis brevi tempore pars ipsius Mercurii transibit in recipientem, una pars verò in similitudinem aquæ: separa aquam à Mercurio, & serva: quod verò remanet vivum, iterum coniicito in vas dictum, ut supra, toties, donec per ignis asperitatem totum transeat in aquam, singulis vicibus evacuando recipientem in aliud vas, & clausum optimè conservabis: postea accipe huius aquæ 14. uncias, & unciam unam olei sive salis primi experimenti, & simul cum dicto sale transmitte illam aquam, distillando per cineres igne lentissimo à principio, postea in fine ignem augendo, donec amplius non distillet. Deinde recipe novum salem, vel oleum eiusdem primi experimenti, & coniunge cum illa aqua paulò antè distillata, ac iterum per cineres ut supra distillando transmitte. Hoc autem magisterium quinquies iterabis, singulis vicibus cum unciis tribus dictæ aquæ commiscendo unciam unam dicti salis, vel olei primi experimenti, distillando ut supra, per cineres, eodem gradu ignis, ac eodem, quo supra, pondere: tam aquæ quàm salis, sive olei. Atque hoc pacto auxilio Dei habebimus aquam mineralem ac vegetabilem unitam simul, quæ potestatem habet dissolvendi Mercurium, & cuncta metalla, præsertim duo luminaria, ad cuius aquæ multiplicationem hoc pacto procedendum est. Recipe unciam unam Mercurii purgati, unciam unam aquæ acutæ dictæ: coniunge hæc duo simul in bocia parva, quam claude optimè, tunc protinus Mercurius dissolvetur: quam dissolutionem statue in urinali parvo, cum alembico & recipiente, iuncturis bene clausis, distillando per cineres, & totum in aquam transibit, relicta in fundo vasis aliqua terrestreitate nullius momenti. Hac ergo ratione dictam aquam multiplicare poteris, quantumlibet: videlicet, accipiendo ipsius quinque partes, & unam Mercurii purgati, dissolvendo prius per alembicum, ut supra distillando. Sed ad rem nostram revertamur. Recipe argentum vivum vulgare, ac ipsum cum luna calcinabis, scilicet amalgamando: ac postea ipsum amalgama triturando cum sale communi præparato: mox ipsum Mercurium exhalare facias lenissimo igni, deinde fervente aqua distillata salem ipsum removeto, & sic lunam calcinatam habebis: hocque modo & solem calcinare potes. Recipe lunam calcinatam, & quatuor partes aquæ Mercurialis illis superfunde, & vas clausum cum suo antenotorio statue super cineres, ut leviter bulliat, & videbis viridem colorem, sive cœruleum, quem liquorem cautè in aliud vas transfunde: ita ut fæces non conturbentur: materiam in fundo remanentem desiccabis igne lento, adinstar solis. Postea scias pondus dictæ calcis, ac illi iterum superinfunde quatuor partes dictæ aquæ Mercurialis, super unam partem calcis, & clauso ut prius vase cum antenotorio suo, sine ut iterum bulliat, ut supra, quod inde dissolutum fuerit, ut supra, in aliud vas transfunde, ac coniunge cum dissolutione prima. Illud tamen adverte, ut dictam materiam dissolutam semper in balneo conserves, donec totum opus dissolutionis absolutum fuerit: iterando toties magisterium, donec totum lunare corpus fuerit plene dissolutum ac transactum: quod quidem nobis accidit intra duas vices, ac in putrefactione per quatuordecim dies constitue. Deinde transferas in urinale, coniunctum pariter cum suo recipiente & alembico, iuncturis quamoptimè clausis: postea distillabis in furno cinerum: postea ignem augebis, ut corporis anima in sua aqua impressionem faciat. Frigefacto vase, scias pondus terræ lunaris in fundo remanentis: nam credo non amplius quam duabus octavis mihi de corpore non soluto remansurum ea tota uncia: reliquum erit plenè dissolutum. Quòd si plus remanserit de terra insoluta, tunc superinfunde tantum de sua aqua nuper distillata, quantum superemineat tribus digitis & clauso vase cum antenotorio, pone in balneum per diem naturalem: mox amoto antenotorio, & superposito alembico cum recipiente optimè clauso, per cineres distillato: in fine distillationis augebis ignem, ut supra. Hoc autem iterabis, quousque per aeream revolutionem totum corpus lunare per alembicum transmittatur; atque hoc pacto

nare per alembicum transmittatur: atque hoc pacto auxilio Dei habebis menstruum, quo solem potes dissolvere. Accipe ergo prædicto modo uncias duas calcinati solis, ut paulo ante docuimus, ac illi superfunde tantum aquæ superioris, scilicet tunc distillatæ, quod supernatet duobus digitis, & clauso vase cum suo antenotorio, protinus sol deveniet ad nigredinem instar carbonis: atque ita statue super cineres calidos ad bulliendum. Illud tamen adverte, ut vas optimè clausum cum cera gummata: postea spongia madefacta circumdabis locum vasis, ubi erit dicta cera: atque hoc pacto permitte materiam fervere per tredecim dies: quibus elapsis, dissolutionem solis in alterum vas transfunde: fæces verò remanentes desiccabis igne lento, velut solis. Quo facto, iterum novam lunam distillatam superfunde; ut supernatet quatuordecim digitis, & clauso vase cum suo antenotorio, iterum ut ab initio, super cineres fervere facias, ac dissolutionem transferas, ut supra, in illud vas, in quo altera dissolutio servata fuit, cum cautela, ne fæces turbentur singulis evacuationibus: postea, ut supra, materiam desiccabis, ac iterum, ut supra, dissolves, ac dissolutum evacuabis, iterando toties magisterium, quousque solis corpus totum fuerit dissolutum, quod ferè tertia, aut quarta vice contingere solet. Corpus ipsum solis putrefacias per tredecim dies: quibus elapsis, dissolutio erit ejusdem nigredinis, quale est atramentum scriptorium: sed intrinsecus erit rubicundissimum tanquam rubinus, vel tanquam carbunculus lapidis. Accipe ergo tenebrosum solem, & obscurum, cum complexu sororis, vel matris suæ: pone ipsum in urinali cum alembico suo, iuncturis optimè clausis: distillabis per balneum aquam pariter solis, & lunæ: atque tunc caloris gradum continuabis, quousque aqua non amplius distillaverit. Tunc amoto recipiente, & clauso, quam optimè servabis, & annexo alio recipiente, & firmiter clauso destillabis materiam remanentem per cineres, & emanabit unguentum nostrum, vel aer, vel ignis. Cum verò per rostrum alembici, vel per capellum videbis quasdam ampullas aureas, tunc sine ut vas frigescat, & unguentum inde destillatum servabis, per se benè obstructum: vas ipsum locabis eo loco, quo non possit frangi. Accipe postea urinale, & amoto alembico, videbis, in fundo solem tenebrosum & obscurum, quem extrahe, & ponderato, ut scias quantum ex eo fuerit per aeream revolutionem transactum. Mox ipsum solis corpus triturabis optimè, ac iterum in urinale constitue. Deinde recipe quatuor partes aquæ per balneum distillatæ, qua prius lavato alembicum, ubi superius remanserunt illæ aureæ guttæ, sive ampullæ, de quibus supra mentionem fecimus, ne illam tincturam amittas. Illas ergo quatuor partes aquæ super solis corpus infundas, & clauso vase cum antenotorio, statue in putrefactione balnei per viginti quatuor horas: quibus elapsis, antenotorio amoto, & superposito alembico, distillabis per balneum, ut supra: postquam eo caloris gradu nihil emanaverit amplius, amove recipientem, & illi alterum recipientem annecte, ubi supra unguentum servasti, vel oleum, rostris & iuncturis optimè clausis, ne os respirare possit, distillabis per cineres. In fine tandem augebis ignem, ut aer sive oleum ascendat. Postremò maiori gradu ulterius, si possis, augebis ignem: atque hoc pacto ignis elementum cum suo aere pariter per alembicum transmittetur. Vltimò sine ut vas frigescat, ac cum recipiente oleum optimè obstructum conservabis. Cæterum alembico amoto, iterum accipe dictam terram, & contere: postea illi ut supra, infunde aquam per balneum distillatam, tantum, ut supernatet quatuor digitis: claude vas cum suo anteno orio, ut supra, ac putrefaciendo: deinde aquam per balneum distillando: ultimò per cinere distillando, oleum, sive aerem, & ignem. Hoc magisterium iterabis decies atque hoc temporis spatio eris certus, terram perfectè esse exanimatam, lotam, & calcinatam. Nam hæc tria eodem magisterio, & temporis spatio fiunt. Sed fili, terram in vase ren anentem accipe, quæ parvæ quantitatis erit; de qua modicum quid super candentem laminam pone, quæ fluet ut cera, nec tinget quicquam: nam ex ea evacuata est omnis tinctura. Eam ipsam terram collocabis in vase aliquo vitreo parvo, vel pila parvula clausula cum bombice, ne sordes intra cadant. Eam statue in furnum cinerum, ut calcinetur, atque inibi permaneat hæc terra, donec alias operationes peregeris, quæ serviunt ad hoc opus. Recipe ergo eam aquam & rectificabis cineres septies: si qua terrestreitas remaneat, quod non credo, terra suæ illam adde. Mox recipe suum aerem, vel oleum potius: atque septies rectificabis per cineres. Quod autem remanebit in fundo, totum est ignis elementum, & tinctura: qua in rubificatione sui sulphuris utemur. Aer sive oleum transactum per distillationem pro incineratione usurpabitur. Sed quoniam prius fixandum, ne quicquam temporis intermittatur ad alias operationes faciendas: propterea confugimus ad Arnoldum, à quo dicti olei fixationem plenè percepimus: modus regiminis est talis. Recipe dicti olei, & scias quanti ponderis sit: cui tantundem adjunge de oleo, quod te docuimus in primo experimento, quod positum fuit in circulatione, & pone in vase, quod sit altum & angustum, & firmè clausum: quod pone in balneum per quatuor vel sex dies, ut simul uniantur: postea remove ex balneo, ut vas sit bene desiccatum, quod postea collocabis in furnum cinerum per 15. vel 20. dies, atque optimè sic fixabitur. Hoc autem oleum proprietatem habet liquefaciendi medicinam, vel sulphur nostrum, ut videbis. Recipe terram, quam in pila illa servasti superius: terram videlicet duorum luminarium, quæ restitit tibi ultimò calcinatam: & quando pauca admodum est, & imbibere admodum est tædiosum, & prolixum opus: ideo ut brevitati studeamus, hoc regimine usi sumus. Recipe terram illam, scias pondus, cui adiungas duas partes amplius suo pondere de [illegible] le vegetabili secundi experimenti, vel de terra præparatæ urinæ, quæ fluebat instar ceræ, & simul totum tere: mox ponas in vase, & scias pondus totius materiæ simul unitæ, ac illi superinfunde tres partes aquæ superioris per balneum distillatæ, cuius partem servasti deinde clauso vase cum suo antenotorio, iuncturis firmiter clausis, constitue in balneum, ut solummodo stet in eius vapore, per 15. vel 24. horas. Tum remoto antenotorio, & apposito alembico per distillationem exhalabis quandam paucam humiditatem insipidi saporis. Quæ humiditas si non fuerit insipida, colligenda est. Deinde iterum misce aquam superiorem, ut suprà, collocabis in balneum: distilletur ultimò humiditas, ut supra. Atque hoc pacto iterandum est hoc magisterium quinquies: digerendo videlicet, atque distillando, quousque lapis fiat, vel terra. Postea accipe terram illam prægnantem, ac prius contritam collocabis in bociam fortiter lutatam bitumine philosophorum: mox eam adaptabis furno cinerum, & obstructo ore bociæ, sensim ignem lentum subministrabis, ne vas frangatur: post inde ignem bene augebis per 12. horas. Frigefacto vase,

vase, perferas extra infantem nostrum, primam geminorum luminarium materiam, magnesiam nostram, accipitrem nostrum, multis aliis nominibus nominatum. Recipe ergo sulphur hoc, ac hilari animo in bociam collocabis: cui redde duas partes aquæ superioris, dictum infantem superim bibendo, ac digerendo magisterium continuabis, donec sulphur fiat rubrum tanquam lucidus rubinus. Illud etiam notabis, quòd dictum sulphur ad album etiam possit fermentari, antequam rubificetur. Sed quoniam magna iactura videtur, si hoc opus hucusque deductum, terminaretur in albam medicinam: propterea visum est nobis, ad fermentationem descendere. Recipe ergo regem illum rubificatum & scias pondus: & mox recipe Mercurii lavati octo partes, & partem unam auri cementati: fiat simul amalgama; huiùs scias pondus, & si fuerint octo partes Mercurii, & una pars auri, debet illud amalgama per lineum pannum exprimi. Deinde pone regem illum in vas altum, quod sit in inferiori parte satis amplum & largum: os autem non debet ita esse largum, sed strictum, ut quatuor digitos immittere possis: & si rex intra positus erit unius unciæ, amalgama debet esse unciarum octo. Prius ergo rex ipse in vas collocetur postea amalgama totum immitte super regem: vas ipsum postea constitue in ignem cinerum: qui rex cótinuò postquam sentiret calorem, converteretur in pulverem dictum amalgama atque ita in eodem igne permaneat per 24. horas, ut ejus virtus augeatur. Postea recipe oleum dictum superius compositum, & funde super ipsam materiam: quæ postquam totum oleum ebiberit, apparebit tibi tota materia conversa in aquam, sive oleum. Cum autem ab igne remota fuerit, apparebit sicut petra dura, splendens tanquam carbunculus. Iterum ergo super ignem constitue, & amove ut supra: hoc fac quotiescumque volueris, licet solummodo bis id nos fecimus. Nam quantò sæpius dissolveris, & congelaveris, eò magis virtus augebitur; tum cum de rege nostro coronato projectionem facere volueris, fac in hunc modum: Recipe de eo modicum, & 24. partes auri: sed prius funde aurum, & super ipsum pone modicum medicinæ: & è vestigio totum aurum in pulverem convertetur instar rubini, totumque illud erit medicina. Præterea recipe unam partem medicinæ, sive pulveris, & proiice super 100. partes Mercurii, totumque in aurum convertetur purissimum: quod si nimium esset coloratum, poteris illi adiungere vel aeris, vel argenti partem aliquam. De qua etiam medicina poteris proiectionem facere super reliqua metalla perfecta: præsertim super Martem, & Venerem, & convertentur in aurum, melius omni auro minerali. Hoc operati sumus pro rege Anglico, qui finxit se contra Turcam pugnaturum, & postea contra Regem Galliæ pugnavit, meque incarceravit, & tandem evasi. Caveas ergo tibi fili, ab his.

Experimentum XIV.

Accipe aquam illam Mercurii factam tribus vasis, & acutam, ut sæpius te docui, atque in ea dissolvas unciam lunæ: mox altera bocia solvas duas uncias solis: quibus utrisque dissolutis, ambas dissolutiones in unam copulabis. Sed cum hæc coniunctio fiet, aquæ debent calidæ esse, ut facilius uniantur: illud tamen adverte, quod ad dissolutionem lunæ requirantur quatuor partes aquæ ad singulas uncias lunæ. Facta ergo perfecta unione, habeas pilam vitri rotundam, cum collo longo unius brachii cum dimidio: ambas illas dissolutiones constitue in tali pila, cum Hermetis sigillo claudas, ac pone in tripode arcanorum, ac illi subministrabis ignem lucernæ, cum licinio trium filorum per octo dies: denique per alios dies octo præbebis illi ignem triumliciniorum: postea dabis illi ignem liciniorum quatuor, ut ascendat ignis ad numerum duodecim filorum, ita ut singula licinia sint ex ternis filis. Hunc ultimum ignem continuabis, quousque appareat materia nigra, tanquam carbo extinctus, & tanquam atramentum. Tunc illud erit signum perfectæ unionis & putrefactionis duorum luminarium, & Mercurium interfecisse suos parentes. Hæc autem nigredo intra spatium 40. dierum apparebit: quibus elapsis, inibi caudam pavonis aspicies: varii enim colores apparebunt. Tum ignem illum continuabis, donec tandem incipiat superare color albus, quod fortè continget intra 40. vel 50. dies alios. Cum ergo videris perfectum colorem album persistere, vel ultra variari.

Experimentum XV.

Recipe argentum calcinatum cum aqua forti, facto de vitriolo, sale nitro, & cinabrio: postea ipsum phlegma ter aut quater extractum ex lotio distillabis, ut ab igne contra naturam expurgetur. Deinde ipsum argentum calcinatum constitue in urinali parvo, ac inibi de illo oleo quod habes in eo experimento, postea desiccabis, ac iterum imbibes, & desiccabis: iterando hoc opus, quousque tres partes biberit de illo pretiosissimo oleo: quo facto, elicito ex vase materiam, ac contere optimè super porphyrum, vel vitreo mortario cum pistillo vitreo. Deinde repone in eodem vase, adiungas illi uncias 8. de sale volatili ex lotio, ut supra habes in suo experimento: claude vas antenotorio optimè lutato ne respiret: pone super cineres, & brevi spatio videbis totum illud in colorem viridem converti, vel azurum; quo signo apparente, pone illud compositum in pila vitrea rotunda, Hermetis sigillo clausa: & pone in tripode arcanorum, donec videris materiam coagulari: quo facto, removebis ignem; atque hæc operatio etiam fieri potest super cineres calidos cum thure. Frigefacto vase transferas istud in ignem balnei subministrans in principio ignem lentum, donec vas incipiat calefieri: tum ignem augebis, ita ut ferveat balneum: sic materia dissolvetur in oleum clarum; sine ut frigescat, & congelabitur. Iterum dissolve, deinde ut supra coagula, iterando opus quater, aut sexies. Illud tamen notabis: si materia non congelaretur in cinere elapsis triginta diebus, sine ut materia frigescat per se: sic enim congelabitur; atque hoc pacto si per cineres dissolveris, non necesse erit balneo uti; illud tamen notato, quòd corpus totum dissolvi debet, nec ulla pars debet remanere, quin solvatur. Postremò accipe huius medicinæ unam partem, & Mercurii triginta partes loti cum aceto, pone medicinam in pila vitrea, cum longo collo: deinde intromitte illum Mercurium lotum: pone vas in furno cinerũ, in principio ad ignem lentissimum per quatuor dies: postea per alias quatuor dies augebis ignẽ: ultimò per alias quatuor dies subministrabis ignem penè fusionis, invenies Mercurium congelatum, & fixum. Sed nota quòd dictus Mercurius gelatus non erit albus, sed propemodum rubeus. Illius autem reductionem facias hoc modo. Extrahe tunc Mercurium congelatum, & contere: post in singulas uncias Mercurii hujus, accipe singulas uncias plumbi, quod subti-

ſubtiliter laminabis : laminas ipſas cum ipſo pulvere in quatuor conſtituas ſolaria ſtratum ſuper ſtratum: poſtea in fornace dabis ignem, ut materia fundatur, proiice in virgam: ultimò tranſmitte totum per copellam, ſic habebis argentum de copella : memento pauperum.

Experimentum. XVI.

Experimentum noſtrum ſociorum, qui plurimas alias actiones nobis notificaverunt: in quibus animadvertimus, pleraque alia omnia eſſe parvi momenti.

Accipe ſalem Armoniacum vulgi, atque illud diſſolve in phlegmate vini lotii: diſſolutionem tranſmitte per filtrum, ac per balneum diſtillando aquam removebis: & remanebit tibi ſal coagulatum, ac album: iterum diſſolve cum præfato phlegmate, ac per balneum tranſmitte. Deinde accipe tantam quantitatem aquæ vitæ, quantæ quantitatis fuerit phlegma, ſuperinfunde ſimul ſuper eandem ſalem, & occluſo vaſe cum ſuo antenotorio, pone in balneo per 24. horas: amoto antenotorio, & ſuperpoſito alembico, diſtillabis per balneum igne lentiſſimo; cum ſal coagulatum fuerit, ipſum iterum diſſolve cum diſtillato phlegmate hoc, quod miſcuiſti cum aqua vitæ, & inde iterum congelabis: hoc modo diſſolvendo viciſſim & congelando, ter idem magiſterium reiterabis. Atque ita dictum ſalem in virtutem vegetativam, auxilio ſpiritus vegetativi, quo ipſum diſſolviſti ac congelaſti, reduxeris. Accipe vitriolum dephlegmatū, ita ut ſupra ignem non fundatur: recipe poſtea tantum de ſale nitro, & mediam partem cinabrii: fac inde aquam fortem in ſtorta, cum juncturis optimè clauſis: ultimo augebis ignem, ut omnes ſpiritus exeant in receptorium. Scias pondus dictæ aquæ, & accipe medietatem ipſius ponderis de cinabrio, & pone illum in dicta aqua, ut diſſolvatur: quo diſſoluto, diſtillabis per cineres igne leviſſimo à principio: cum verò videris totam aquam tranſactam, auge ſubtus ignem, ac ſuperius, ita ut totum cinabrium tranſeat in receptorium, vel majori ex parte. His peractis, divide illam aquam in duas partes: ac in altera parte diſſolvas Mercurii uncias quatuor, & pone tantum aquæ, ut omnino diſſolvatur totum : poſtea per cineres ſeparabis aquam. Vltimò ignem augebis, donec rubicundus permaneat Mercurius præcipitatus. Cæterùm accipe aquam quam ſervaſti, ac in eo ponas dimidium unciæ de ſale armoniaco ſuperius præparato, ac medium unciæ de ſale vegetabili primi experimenti. Sed prius dictæ aquæ debent purgari à ſuo phlegmate, cum aliquanto argenti, ut pinguedo ſalis nitri recedat. Poſtea accipe aquam, iſtam, in qua diſſolviſti duos ſales iſtos ſalem armoniacum fixum, & ſalem primi experimenti : & in quaternas quaſque uncias aquæ debes immittere ſingulas iſtorum ſalium : poſt accipe prædictum perfectum præcipitatum, & hac aqua imbibe, miſcendo cum aliquo bacillo vitri, vel ligni ad modum cochlearis: deinde ipſum cinere deſiccabis, ut ſuprà : & hoc magiſteriū toties iterabis, donec materia inter miſcendum adhæreat cochleari, & oſtendat quandam viſcoſitatem, ut mel vel pix liquida. Alterum etiam ſignum tibi proferam, quòd hæc materia ſuper ignem permanebit inſtar olei : amota autem ab igne congelabitur. Verum ſi tam in igne perſiſtens, quam remota ab igne non poſſet congelari amplius, longè eſſet melior. Cæterùm accipe duas partes argenti de copella, ac cementabis ſemel cum ſale communi præparato : poſtea accipe unam partem auri puri, & funde hæc duo : poſtea reducito in laminas ſubtiles & graciles, quale eſt dorſum cultelli : poſtmodum in fruſta parva reducas inſtar unguis. Dicta fruſta ungendo linias optime cum præfata materia viſcoſa : poſtea in crucibulo ſtatuas componendo ſolariatim ſtratum ſuprà ſtratum, liniendo ſingula quæque fruſta prædicta medicina : cùm vero intra crucibulum omnes laminas coaptaveris, linias ſuperficiem, ſive ſummitatem eadem materia, ita ut ſuprà nullæ laminæ appareant. Habeas præterea alterum crucibulum, quod ſuperius intromiſſum tanquam coöperculum claudat crucibulum inferius, ubi ſunt laminæ: lutabis deinde circumcirca utrumque crucibulum, ne reſpiret : poſt deſiccabis lutum: quod ſi contrahet ex ſiccitate aliquam lineam, iterum novo luto linias, ut optimè cooperiatur ſuprà & infrà : poſtea conſtitue crucibulos inter duos lateres, & inter illos lateres collocabis totam quantitatem cineris, quantùm ſatis ſit ad inferiorem crucibulum ſeparandum intra ipſos cineres. Hoc autem fit, ut recipiat ignem tantum à parte ſuperiori. Deinde accende ſuperius ignem tanta quantitate carbonum, quantum poſſit ipſum ignem fovere, ac nutrire per ſex horas. Vltimo frigeſiat vas, ac ipſum aperias, iterùmque ſupradictas laminas unge, ut ſuprà : iterum ſuprà adminiſtrando ignem per ſex horas, ut ſuprà, frigeſcat ut ſuprà. Poſtremò liquefacito laminas iſtas, atque iterum laminabis ut ſuprà : iterum prædicta materia eas linito : & in dictis crucibulis eas conſtitue, vel aliis novis ſolariatim ſtratum ſuper ſtratum lutabis ut ſupra : ignem adminiſtrabis per ſex horas, ut ſuprà : fine ut frigeſcant. Iterum deinde linias ut ſuprà, ignem dabis ut ſuprà : poſt iterum funde ut ſuprà, iterùmque laminabis, & cum nova medicina circumlinias ungendo : & in crucibulis conſtituendo ſolariatim ut ſuprà : præbeas ignem ut ſuprà : poſtremò ponderabis laminas, & ſi ſunt unciæ tres, ab iis ſubtrahe unciam, & adiunge illi tantundem de argento copellæ, ac ut ſuprà magiſterium iterabis ungendo, laminando, ſtatuendo in crucibulum, ſtratum ſuper ſtratum, adminiſtrandòque ignem : & ſi tribus vicibus, & ternis quibuſque vicibus ſubducito ex materia partem, & in eius vicem adiunge argentum novum de copella: atque ita perſequi poteris magiſterium hoc in infinitum uſque. Poſtea accipe quod ſubtractum fuerit ex prædicta minera, ac pone in aqua diviſionis facta ex alumine rochæ & ſalenitro. Atque hoc pacto, Dei auxilio, intra duas vices extrahes aurum, quod poſuiſti: poſtea hauries inde lucrum, quod expenſas nobis præbebit. Nos autem pro tempore hoc particulari uſi fuimus : poſtea intermiſimus navantes operam truncis, herbis, & ramuſculis arboris philoſophiæ.

Experimentum XVII.

¶ Hoc Experimentum reperitur in ultimo teſtamento, in apertorio, & epiſtola accurtatoria.

Accipe ſublimatum bis cum vitriolo, & ſale communi præparato, quod bis ſublimatum ſit, ſemper cum novis materialibus contere : & ſi ſublimatum fuerit libra una, accipe albumina novem ovorum recentium : quod albumen tamdiu concutias, quod videatur ſic eſſe, ut aqua. Mox miſce album cum illo

illo sublimato & pone intra stortam, habentem collum extensum: junge illi receptorium quamoptimè clausum, subministrans illi ignem cinerum in principio levissimum: donec eo gradu distillet. Cessante autem distillatione, augebis ignem: ultimo dabis ignem violentissimum: atque hoc pacto pars Mercurii transibit in aquam, pars vero in Mercurium vivum: quod vivum transactum, iterum sublimabis, & junge cum aqua distillata, prius tamen contritum, ac iterum distillabis, ut suprà, iterando magisterium toties, donec totum sublimatum transeat, & convertatur in aquam. Quare poteris eodem modo multiplicare toties, quoties volueris: adiungendo illi semper aquam, sublimatum novum, ac distillando donec in aquam convertatur, accipe igitur hanc aquam, & pone in vrinali parvo, connectens sibi capellum cum receptorio: post distillabis per balneum tam diu, quod videatur tibi albumen illud immixtum transactum esse: quod ita cognosces: Accipe laminam ferream, vel cupream, super quam permitte unam guttam distillationis cadere: quæ si bulliat, & videatur dissolvi, tum amove recipientem, annectendo alterum quamoptimè clausum, & distillabis per cinerem: atque iterum per cineres hoc magisterium iterabis septies. Atque ita habebis aquam Mercurialem, quæ tibi serviet in multis operationibus. Accipe igitur unciam unam salis secundi experimenti, & uncias quatuor istius aquæ, & misce simul, & statim dissolvetur: postquam dissolutum fuerit, distillato per cineres lento igne, juncturis optimè clausis: ultimò ignem augebis, ut totum sal cum aqua pariter transeat per alembicum: postea in eandem aquam iterum immitte unam alterâ unciam salis, ac per distillationem transmitte totam, ut suprà: atque hoc pacto reiterabis hoc opus distillationis quater: singula distillatione adiungens illi aquæ unciam unam de dicto sale. Tum demum habebis mineralem aquam vegetatam, atque acutam, cum augmentatione virtutis, & potentiæ proficiscentis à dicto sale vegetabili pretiosissimo: sine quo nihil fit. Accipe unciam unam Lunæ calcinatæ, prout habes in superioribus experimentis: quam dissolve in hac aqua benedicta, qua dissoluta, distillando per cineres transmitte per alembicum, ultimò augens ignem aliquantulum: frigefacto vase, videbis lunam verè totam esse transactam per alembicum. Si quid tamen remaneat, illi superinfunde iterum aquam nuper distillatam, quousque corpus lunare totum plenè per alembicum fuerit distillatum, vel major pars ipsius. Accipe præterea solem calcinatum cum Mercurio, atque ipsum solve in hac aqua argenti distillata: quod cum fuerit dissolutum, pone ipsam dissolutionem totam in vrinale vitreum cum capello & receptorio firmiter clauso: deinde distillabis per balneum igne levi instar solis: atque hac ratione continuabis opus, donec tota instrumentalis aqua transeat per alembicum: & corpus solare in fundo vasis maneat in forma olei pretiosissimi. Super quod oleum immitte septem partes Mercurii septies sublimati, immittens simul totum cum cochleari, vel ligneo, vel vitreo: post illi vasi superpone aludel suum, subministrans ignem cinerum levissimum, donec materia sublimetur: quod verò sublimatum fuerit: proiice deorsum, & iterum immisce cum eo, quod remanet in fundo vasis, ac miscendo ut suprà cum eodem cochleari, ut quàm optimè cum oleo misceatur: deinde iterum sublimabis, iterumque sublimatum proiicies deorsum, reducendo illum in fundum vasis, ac miscendo ut suprà. Hoc opus iterabis toties, quousque tandem materia non amplius ascendat, sed in fundo remaneat fusa ad similitudinem ceræ: quæ in ferventi igne persistet in formam olei, remota ab igne, congelabitur. Tunc unciam unam istius medicinæ, & centum partes Mercurii vulgaris loti cum sale & aceto: pone ipsum Mercurium in crucibulum: & cum videris ipsum fumantem, proiice super illum unciam medicinæ: mox carbonibus operias ipsum crucibulum, administrando ignem fusionis, proiice in virgam, & habebis aurum 24. graduum: lauda Deum, & memento semper pauperum.

Aliud Experimentum XVIII.

Accipe Mercurium bis sublimatum cum vitriolo & sale: ipsum sublimatum constitue super laminam ferream optimè prius contritum: cum eo junge duas uncias stanni calcinati: & statue in loco humido, & dissolvetur. Iterum sublima, & pone super laminam ferream ut suprà, & totum dissolvetur: atque hoc pacto potes tantum Mercurii dissolvere, quantum volueris. Postea accipe hanc aquam: eam septies rectificabis per cineres, vel donec amplius terrestreitatem non emittat: postea distillabis eam per balneum igni lento: ac ex decem partibus distillabis unam, quæ nullius est utilitatis; est enim phlegma, quod contraxerit ex loco humido; mox scias pondus aquæ remanentis in fundo: & in quaternis quibusque unciis appones singulas uncias de sale vegetabili primi vel secundi experimenti: nam sunt eiusdem vigoris, deinde distillabis per cineres calidos, cum alembico & recipiente juncturis optimè clausis: quæ cum distillata fuerit tota, iterum illi novum salem adiunge, servato eodem pondere, quo suprà, tam salis, quàm aquæ; atque eam denuò distillabis, ut suprà, atque hoc eodem modo quater distillabis, adiuncto singulis distillationibus novo sale, ut suprà, ac distillando per cineres atq; ita habebis aquam Mercurialem, mineralem, atque ad omnes physicas operationes aptam. Cæterum accipe Mercurium vulgi, lotum cum aceto & sale, & trāsactum per pellem camulciæ: illum pone in vase, & si de Mercurio fuerit pondus unius unciæ, illi quatuor uncias adiunge prædictæ mineralis aquæ, & superposito antenotorio, super cineres, fine ut leviter bulliat: & breviter totum dissolvetur: quam dissolutionem evacuabis transferendo in aliud vas, cum cautela, ut si qua pars reliqua sit terrestreitatis in fundo, separetur à dicta dissolutione. Nec est utile transmitti in dictam aquam. Hoc autem modo dissolvere potes de Mercurio quantum volueris. Præterea accipe prædictum Mercurium dissolutum, & putrefacito per 30. dies in balneo vel fimo, quod sit calidum, quod in denos quoq; dies transmutari debet, ut calor continuus perseveret, nec extinguatur. Facta putrefactione, remove, & apposito alembico cum vrinali & receptorio juncturis bene clausis distillabis per balneum totam aquam: Mercurius autem remanebit albus in vase, sicut nix. Tum illi tantum superinfunde de hac aqua, quam nunc distillasti, ut supernatet 4. digitis: reliquum aquæ servabis in suo vase optimè clauso, in loco frigido: mox superposito vasi suo antenotorio, juncturis obstructis, pone in putrefactionem per diem naturalem: post amoto antenotorio, & superposito alembico cum recipiente bene clauso distillabis per cineres & augebis ignem, ut anima transeat in suam distillatam aquam. Postremò cessante distillatione, sine vas frigefieri: amove recipientem, & servato firmiter clausum. Nam quod intus distillatum

tum spiritus est animatus. Materiæ verò remanenti in vase, idest, vrinali, superinfunde iterum de aqua distillata tantum, ut supernatet quatuor digitis: & annexo antenotorio, vas constitue in putrefactione, ut suprà: ac subinde amoto antenotorio vicissim, & superposito alembico cum suo recipiente, quo spiritus animati alteram partem servaveras, juncturis optimè clausis, iterum per cineres distillato: ac ultimò similiter ignem augebis, ut in distillatam aquam anima transeat, ut suprà. Post frigefacto vase, in receptorio ipsum animatum conserva, ut suprà, ac optimè clausum: ac remanenti materiæ in fundo iterum infunde de nova aqua, ut suprà, & putrefacies ut suprà, per cinerem distillando Spiritum in idem receptaculum transmitte, ubi alterum servasti. Hoc pacto iterabis magisterium toties, quousque corpus remaneat mortuum, nigrum, omnique humiditate destitutum: quod hoc signo comprobabis. Accipe modicum de corpore illo nigro, sive terra, & pone super laminam ignitam, & si videris nullum fumum emittere, neque ab igne: tum accipe ipsam terram, & pone in parvula pila optimè lutata, & vitrea: atque ore optimè clauso eam constitue in ignem reverberationis per viginti quatuor horas: post ipsam terram calcinatam remove, & sterne intra cineres calidos optimè clausam, ne aliquam humiditatem attrahat. Cæterum accipe aquam animatam, atque eam per cineres septies rectificabis: quam aquam animatam & vivificatam divide in duas partes, quarum altera utemur ad vivificationem terræ, altera verò ad dissolutionem Solis & Lunæ. Accipe ergo alteram partem dictæ aquæ: & scias pondus terræ superius servatæ, contere prius, & pone in vrinali: deinde superinfunde illi de prædicta aqua quartam partem sui ponderis, & annexo antenotorio benè clauso, pone vas in balneum ut aquam balnei non attingat, sed solo vapore materia calefiat: atque ita permaneat per quatuor dies. Deinde amoto antenotorio, & superposito alembico, distillabis per cineres lento igni ad similitudinem solis, & emanabit humiditas quædam insipida, quam proiicito: nihil enim valet. His peractis, iterum imbibe cum quarta parte spiritus animati, ut suprà, digerendo, ut suprà, & per cineres distillando humiditatem, ut suprà. Hoc pacto toties magisterium hoc reiterabis, donec totum corpus suam humiditatem sive animam reassumpserit, & album remaneat instar nivis: quod corpus extrahe, & siccabis, & contere: contritum in parvam bociam constitue quam optimè lutatam luto sapientiæ, & obstructo ore ipsius bociæ cum bombice, ipsum vas collocabis in furno cinerum: sed adverte, quoniam ignis fit nimis violentus, materia transibit in oleum, nec poterit sublimari, & periculum erit, ne vas frangatur, quod nobis accidit: id quod te admonitum volumus, ut ignem levem persequaris, donec materia sublimetur. Hoc etiam notabis, hanc sublimationem etiam posse fieri in igne turris, eòque non sublimabitur materia, nisi spatio trium vel quatuor dierum. Quæ quidem sublimatio erit albissima, sicut squamæ piscium, vel tanquam talcus. His peractis extrahe cautè magnesiam: materiam primam vulgaris Mercurii nostri, salem nostrum armoniacum, sulphur nostrum: quem servabis in parvula bocia bene clausa intra cineres calidos instar Solis: quod autem in fundo vasis remanebit, & non poterit sublimari, proiicito: quia nullius est valoris, ob evacuatum pretiosum semen. Accipe alteram superius divisæ aquæ partem: atq; in ea dissolve mediam unciam Lunæ calcinatæ: quæ cum dissoluta fuerit, in furno cineris, transmitte per alembicum: qua transacta, in ea dissolutione solves unciam unam solis calcinati: post putrefacito per 12. vel 20. dies: deinde transmitte per balneum suam aquã. Corpus autem in fundo vasis remanebit tanquam mel fusum, vel instar picis fusæ, super quam materiam iterum infunde de aqua nuper distillata tantum, ut supernatet tribus vel quatuor digitis: mox putrefacito per viginti quatuor horas: deinde amoto antenotorio, & superposito alembico cum recipiente, juncturis optimè clausis distillato per cineres: cum transierit aqua, augebis ignem ut transeat aer in aquam distillatam. Atque iterum augmentato ignem altero gradu, ut transeat etiam ignis in aerem distillatum: quoniam hæc elementa unum ab alio moventur invicem, & se invicem trahunt. Frigefacto vase, conservato spiritum animatum, suo vase firmiter clauso: super materiam remanentem in vase iterum infunde de sua aqua distillata: ac protinus terra dissolvetur in colorem rubini obscuri: claude vas cum suo antenotorio, pone in putrefactione, ut suprà: ac denique per cineres distillabis animatum spiritum, in illud idem receptorium, ubi alterum servaveris, idq; juncturis optimè clausis. Vltimò ignem augebis, ut suprà. Itaque magisterium hoc iterabis toties, quousque totum corpus vel major pars per alembicum transeat. Quod autem modicum remanebit, de eo pone super laminam ignitam: si fumi nil emiserit, signum erit perfectæ exanimationis ipsius terræ. Si contrà fumum emittet: iterabis magisterium prædictum, donec tale signum fueris consecutus. Præterea accipe sulphur sublimatum, quod superius in bocia parva servasti: (sulphur, id est, materiam primam Mercurii vulgaris, de qua superius dictum est) illud autem sulphur optimè conteras: postea pone in vrinali, quod debet esse altum, & angustum sine corpulentia ab inferiori parte, usque ad summum: æquale scias pondus dicti sulphuris, ac illi superinfunde tertiam partem de spiritu animato Solis & Lunæ simul conjuncto, ut superius fecisti: & claude vas cum antenotorio, ac pone super cineres ad congelandum, sive coagulandum. Tunc infiniti colores apparebunt. Continuabis hoc opus per viginti quatuor horas, digerens materiam super cineres: deinde amoto antenotorio & superposito alembico, exhalare facias quandam humiditatem insipidam. Nam rex sibi assumet, & secum retinebit suam animam propriam, & etiam animam suorum parentum, eis gaudens, & exultans. Posthæc iterum imbibe ut suprà, cum tertia parte animati spiritus, & clauso vase ut suprà, cum suo antenotorio: & post apposito alembico ut suprà, humiditatem exhalabis. Qua humiditate transacta, amoto alembico, pone super Aludel suum, subministrando illi ignem paulò vehementiorem, ut aliqua pars sublimetur: quod verò sublimatum fuerit, cum argentea spatula deiicito ad fundum vrinalis, ac deinde imbibe ut suprà, digere ut suprà, remove humiditatem ut suprà: idque opus toties repetes imbibendo, digerendo, exhalando humiditatem, & sublimando ut suprà, donec in ignis asperitate quiescat, nec amplius sublimetur, totamque animam suam reassumpserit. Tunc accipe regem ipsum, ac in pila luto sapientiæ optimè munita, constitue super cineres: ita ut tota pila sit in cineribus sepulta: subministrando illi ignem vehementem per spatium quindecim dierum; ita tamen, ut pila

piia non fundatur. Atque hoc gradu caloris rex tandem rubificabitur tanquam rubinus, ac erit fusibilis, ac tingens. Tunc extrahe regem suum purpureo diademate coronatum. Accipe in Dei nomine unciam unam de rege, ac funde prius tres uncias auri: super illud autem fusum proiice illam unciam medicinæ, ac eodem ferè temporis spatio, seu momento, totum aurum convertetur in pulverem. Atque hic quoque pulvis medicina erit. Accipe huius pulveris unciam unam, & proiice super bis centum uncias Mercurii, & totum in medicinam abibit, & convertetur. De qua ultima medicina accipe unam partem, ac proiice super mille partes Mercurii, & habebis purissimum aurum, melius minerali. Laudatus sit Deus, qui nobis hæc patefecit, & contremisce considerans tanta me secreta edidisse.

Aliud Experimentum ad faciendum oleum, pro incinerandis sulphuribus aliorum Experimentorum.

Experimentum XIX.

Accipe alteram duarum aquarum de quibus in præcedenti opere, atque in altero experimento mentionem fecimus, aquam videlicet Mercurialem, factam ex sublimato: & illam acue, ut te docuimus, ut dissolvere possit duo luminaria. Deinde accipe unciam unam Lunæ calcinatæ, & eam solve in aqua Mercuriali prædicta, & pone in putrefactione per octo dies: mox distilla per cineres, ut tota transeat per alembicum: quæ cum tota vel maior pars transacta fuerit, tum ex ea per balneum removebis aquam lento igne, ad similitudinam caloris Solis, & cum aqua transacta erit tota, tum tibi in fundo vasis remanebit oleum serenum, quod necesse est ut fixetur. Scias ergo pondus prædicti olei, atque illi tantundem adiunge de oleo illo, quod tibi circulandum iussi in primo experimento. Atque hoc oleum pone itidem super cineres, ut circuletur per quindecim dies, quo tempore proculdubio fixabitur. Est præterea alius modus fixandi & conficiendi dictum oleum. Accipe lunam calcinatam, & dissolve ut suprà, & putrefac per triginta dies cum eadem aqua Mercuriali. Deinde distilla aquam per balneum: post iterum superfunde illi de hac aqua distillata tantum, ut supernatet tribus digitis: claude vas cum antenotorio, & pone in balneum per viginti quatuor horas: deinde amoto antenotorio, & superposito alembico distilla igni lento per cineres. Cum autem tali gradu videris totam aquam ascendisse, remove receptorium, & clausum servabis: atque annecte aliud receptotium, ut in illud transeat aer per se, atque ita ignem augmentabis aliquantulum, quousque aer transeat. Quo transacto, frigescat vas: ac iterum super terram infunde de aqua distillata, ut supernatet quatuor digitis, & appone antenotorium bene clausum, statue in balneo per duas horas. Mox amoto antenotorio, & apposito alembico, distillabis lento igne per cineres. Cum autem tali gradu videris totam aquam descendisse, remove dictum receptorium, atque alterum ubi aerem distillatum servasti, vicissim annecte clausum optimè: tunc aucto igne, distillabis quousque nil ultra emittet: postmodum amove recipientem, & à principio eodem ordine iterabis magisterium toties, donec terra nihil amplius liquoris sive olei emittet: tunc tibi remaneat terra in fundo optimè calcinata. Accipe illum aerem, sive oleum & scias ejus pondus, & illi adiunge tantundem olei primi experimenti: pone ad circulandum per cineres, & duodecim vel quindecim dierum spatio proculdubio fixabitur. Sicque habebis duplex magisterium componendi oleum pro incinerandis medicinis inferiorum experimentorum. Ad album accipe deinde aquam eam, & ipsam rectificabis per cineres septies. Mox accipe terram, & contere, & pone illam in pilam parvulam vitream, luto munitam, dabisque illi ignem per viginti quatuor horas, non violentum, nec levem nimis, sed mediocrem: deinde frigefacto vase, illam terram contere, & scias pondus illius: & pone in urinali, & redde illi quartam partem aquæ suæ, & clauso vase cum antenotorio suo, pone in putrefactione in balneo per quatuor dies: ita ut non attingat aquam, sed tantum balnei vaporem accipiat. Deinde amoto antenotorio, & superposito alembico, fac exhalare humiditatem insipidam, quæ nihil valet, Ac denuò imbibe ut supra cum quarta parte aquæ, & digere, & distilla ut supra, iterando toties magisterium hoc, donec terra totam suam aquam biberit. Tum terram prægnantem contere, & pone in bociam parvulam, luto optimè lutatam, Deinde pone super cineres in ignem sublimationis, præbendo prius ignem levissimum: postea gradatim augebis, quousque terra sublimetur, atque hoc pacto continuabis per viginti quatuor horas ignem. Frigefacto vase, collige sublimationem, primum lunæ materiam, & terram nostram foliatam: cuius terræ nomina plura sunt. Tunc terram illam foliatam accipe, & scias pondus esse, & pone in vas, ac illi in perfunde tres partes olei circulati primi experimenti, & per viginti dies terram cum ipso oleo circulabis in balneo, & 20. alios dies in cineribus. Et sic habebis oleum optimè fixum. Medicinæ autem, quæ cerabuntur his oleis, videlicet primo oleo, potestatem retinebunt transmutandi centum partes. Secundo oleo ceratæ transmutabunt totidem, id est, centum partes. Tertio autem oleo mille partes. Scias etiam nos, fili optime, post multos labores non potuisse fixare hæc olea, nec cum aqua vegetabili, nec cum animali circulando, donec ab amico nostro Villanovano edoceremur. Præterea scias unico illorum prædictorum oleorum trium per se fieri posse proiectionem perfectissimam. Accipe unciam unam lunæ calcinatæ, eamque dissolve cum aqua Mercuriali, ut suprà, putrefacito post per octo dies: deinde distilla per cineres, ultimò auge ignem, ut aer transeat in suam aquam. Postmodum iterum super terram infunde de nova aqua, & deposito antenotorio, superpone alembicum, & in idem receptaculum fac transire distillantem aquam, & aerem, ut supra: & hoc pacto toties magisterium iterabis, quousque terra exanimetur, & eius anima transacta fuerit in aquam distillatam per aeream revolutionem. Accipe postmodum aquam, & eam septies rectifica per cineres: cum hac igitur aqua dissolve solem & terram superiorem lunæ: iunge deinde cum terra solis, postquam exanimata fuerit: atque omnes operationes quas adhibuisti in lunare corpus, ut ipsum reduceres in supradicta olea, easdem operationes adhibebis ad solare corpus, reducendum in oleum, eodem ordine servato: præter hoc unum, quod dissolutio ipsius fieri debet cum hac aqua lunari, quam in præsentia tibi manifestavimus.

Aliud Experimentum. XX.

Accipe plumbum, atque illud calcinatum facies: post dissolves cum aqua Mercuriali, de qua superius diximus, quæ facta fit ex sublimato & acuta,

acuta, prout docuimus in ipso experimento: pòst cum solutum fuerit, putrefacito per octo dies. Deinde transmitte aquam per balneum: corpus autem remanebit in modum mellis liquidi: post iterum illi infunde de aqua sua distillata, ita ut supernatet quatuor digitis. Claude vas cum antenotorio, & pone in putrefactionem per viginti quatuor horas. Mox amoto antenotorio, & superposito alembico cum recipiente, distillabis per cineres, & ultimò augebis ignem, ita ut transeat aer in suam aquam distillatam: postea frigefacto vase, ille iterum superfunde de nova aqua, de illa quæ translacta fuerit per balneum, ita ut supernatet quatuor digitis: putrefac ut suprà: distillabis deinde per cineres, ut suprà, in idem receptorium, in quod paulo antè alterum animatum spiritum distillasti. Hoc autem magisterium toties iterabis, quoad terra corporis optimè sit exanimata: signum autem eius exanimationis est perfectissimum, si parum eius terræ laminæ ignitæ superpositum non fumum emittat: si verò emittet, reiterabis magisterium toties, donec nihil fumi emittat. Accipe aquam animalem, & eam septies per cinerem rectifica: mox accipe terram, & eam pone in pilam vitream, quæ parvula sit, & optimè lutata, ad ignem reverberationis, qui non debet esse admodum violentus. Post frigefacto vase, scias pondus terræ prædictæ, ac illi superfunde tertiam partem suæ aquæ, & clauso vase cum suo antenotorio, statue ipsum in balneum, ita ut non attingat aquam, ibique permaneat per tres dies. Deinde amoto antenotorio, & annexo alembico, distilletur per cineres lento igne instar solis humiditas insipida nullius valoris. Iterum postea imbibe, ac iterum putrefacias, ut suprà, & cineres iterum humiditatem exhalabunt insipidam: ac toties prædicto ordine magisterium hoc iterabis, donec terra ebiberit totam suam aquam. Tunc extrahe ipsam è suo vase, & contere, & pone in bociam bene lutatam: statue eam in furno reverberationis, subministrando illi lentum ignem à principio: postea illum augebis tantopere, donec sublimetur. Hunc ignem continuato per viginti quatuor horas, donec totum quod possit sublimetur: ultimò frigefacto vase, extrahe primam materiam, Saturni sulphur, naturæ plantam, sanéque aptam ad lunarem surculum accipiendum, sive inserendum. Accipe igitur vrinale optimè lutatum, inibique constitue dictum sulphur: tunc superinfunde illi de primo oleo lunari guttatim, collocato vase super cineres calidos. Atque hoc modo continuabis, quousque sulfur appareat oleum vel mel fusum super ignem, vel cinerem. Amotum verò ab igne congelabitur. Accipe unam partem huius materiæ, vel olei, ac proiice super centum partes Saturni, & habebis inde argentum melius minerali. Cæterum eodem modo & ordine poteris opus tuum prosequi super Iovem, sine ulla differentia. Hoc excepto, quod ex Iove elicies majorem utilitatem, cum sit corpus perfectius, & minus corruptum, quàm Saturnus.

Aliud Experimentum. XXI.

Accipe Martem, ac calcinato cum aceto: postea dissolve cum aqua Mercurialis, quam edoctus fuisti in superioribus experimentis: pone in putrefactione per dies octo: deinde remove ab eo aquam per balneum: corpus autem remanebit in vase tanquam mel fusum: super quod repone tantum de sua aqua nuper distillata, ut supernatet tribus digitis, & clauso vase cum suo antenotorio, putrefacito per viginti quatuor horas, deinde distillabis per cineres ab initio igne levi: ultimò augebis ignem, atque etiam aer transmutatur in suam aquam, atque iterum vehementiore igne distillabis, ut ignis quoque transeat in suã aquam cũ suo aere. Hinc frigefacto vase iterum remanenti materia eadem mensura infunde de aqua distillata per balneum, & clauso vase cum suo antenotorio, iterum ut suprà putrefac: deinum per cineres ut suprà distillabis, vacuando aerem & ignem eodem ordine & gradu ignis, ut suprà. Hoc autem magisterium toties iterabis, donec terram exanimatam habueris, de qua si modicum laminæ ignitæ imponas, non emittet fumum, quod est signum perfectæ exanimationis. Tum temporis accipe ipsam terram, & pone in parvam pilam vitream, luto munitam ad ignem reverberationis per viginti quatuor horas. Ignis sit mediocris: quo tempore elapso, frigescat vas. Accipe aquam animatam, spiritu eiusdem corporis eam rectifica septies per cineres: scias pondus prædictæ calcinatæ terræ, & redde illi tertiam partem suæ aquæ, ac in vrinali cum suo antenotorio clauso digeras in balneo, ita ut non attingat ipsam aquam: permaneat per tres dies naturales: mox per cineres distillando evacuabis parvam humiditatem insipidam. Atque hoc opus continuabis, quousque terra secum reassumpserit totam aquam. Tunc accipe hanc terram vivificatam, ac contere, & pone in bociam parvam, luto circumtectam inter cineres, cujus os obturatum sit stupatio bombicino, ac illi à principio subministrabis ignem levissimum, augendo vicissim ignem, donec terra sublimetur: quæ sublimatio erit prima materies Martis, ac terra foliata, ac planta sanè idonea ad exequendum, & inserendum in se surculum solarem. Quam terram pone in vrinali quod sit obtectum luto sapientiæ, ac guttatim illi superfunde paulatim de oleo incerativo solis, quod habuisti in suo experimento, quam cerationem continuabis, quousque sulphur appareat tanquam mel fusum, ac super ignem persistat liquidum. Remotum autem ab igne congeletur: atque hoc pacto Dei optimi maximi favore & auxilio cymbam in portum deduxeris cùm evidenti ligno perfectæ cerationis, prout in magisterio requiritur. Cæterùm accipe partem unam hujus medicinæ, ac proiice super bis centum partes Mercurii, vel ipsius Martis, & habebis inde aurum purissimum melius minerali.

Experimentum XXII.

Eodem ordine ac magisterio prosequi poteris opus tuum super Venerem, sine ullo discrimine, vel differentia: propterea prolixitatis vitandæ causa, calcinato Venerem per se ad ignem reverberationis, velut fit æs ustum. Quod reliquum est, solve cum Mercuriali aqua, ut suprà, prosequens easdem digestiones, equidem exanimationes, & reductiones, ac eandem incerationem, ut suprà, cum oleo solis quædam in Marte operatus es: cujus proiectionem facias super Mercurium, vel super eandem Venerem, cum una parte medicinæ super bis centum partes Veneris vel Mercurii, & habebis quod optaveris aurum purissimum.

Experimentum. XXIII

Nunc de alio, quod est de omnibus metallis imperfectis, simul conjunctis. Recipe igitur Saturnum, ac ipsum calcinato ac dissolvito, ut suprà te docuimus in suo proprio experimento. Atque hoc idem facito de Iove

de Jove per se separatim calcinando, & dissolvendo. Sic etiam de Marte & Venere singulis per se separatim calcinatis ac dissolutis, prout superius habuisti de singulis singula experimenta: singulas postea dissolutiones putrefacias separatim. Mox singula eorum corpora exanimabis per se separatim, ut suprà: cum verò terræ eorum exanimatæ fuerint, ita ut suprà candentem laminam non fument: tunc accipe omnes illas terras exanimatas, & per se omnes separatim contere in mortario vitreo cum pistillo, contritas simul postea omnes mitte in parvulam pilam vitream, luto sapientiæ circumtectam: mox constitue ad ignem reverberationis, qui sit mediocris, per 24. horas. Quo facto, accipe iterum illas terras, ac in eodem mortario vitreo & pistillo cōtere. Iterum materiam contritam in urinale vitreum constitue: sed prius scias quanti sit ponderis. Accipe aquas Iovis, & Saturni, easque prius separatim rectificabis per cineres: mox constitue eas simul conjungendo, atque hac aqua commixta imbibe terram corporum prædictorum, reddendo illi tertiam partem ponderis terræ, postea digere per tres vel quatuor dies naturales in balneo, ita ut non attingat aquam. Postea amoto antenotorio, per cineres distillabis inde paucam humiditatem insipidam. Iterum secundò imbibe ut suprà: eodem pondere: ac ut suprà digere, & per cineres ut suprà humiditatem insipidam exhalare facies distillando. Itera toties eandem operationem, donec terra totam aquam Saturni & Iovis ebiberit. His omnibus peractis, accipe terram ipsam, & contere, & in parva bocia constitue ad ignem cinerum, ut sublimetur subministrando à principio ignem levissimum. Deinde augebis ignem sublimationis, ac spatio viginti quatuor horarum sublimabitur: accipe sublimationem, ac pone in urinali, cui annexum sit antenotorium, ac servabis intra cineres tepidos. Cæterùm accipe aquas Martis, & Veneris, eas separatim rectificabis per cineres. Illam verò terrestreitatem quæ manet in fundo, cave ne vilipendas: est enim ignis corporum. Ac perinde eam septies rectificabis, singulis distillationibus aquam distillatam superinfunde illi terrestreitati, ut ipsa aqua assumat partem igneam, sive tincturam, ac ipsa terrestreitas cum aqua pariter transeat in recipientem. His ergo aquis seorsim rectificatis, eas protinus simul commisce, & conjunge postea accipe sulphur, quod superius intra cineres calidos servasti, & scias quanti sit ponderis, ac illi superinfunde tertiam partem prædictæ aquæ compositæ Martis & Veneris rectificatæ, & connexo vase cum suo antenotorio, per balneum prius digere ut suprà, per tres dies. Deinde per cineres distillando humiditatem insipidam exhalabis ut suprà: mox à principio eodem pondere ac mensura terram imbibe, ac vicissim putrefacias ut suprà. Tertio humiditatem exhalabis ut suprà, iterando toties magisterium, donec totam istam aquam ebiberit Martis & Veneris. His peractis videbis sulphur ipsum rubeum fuscum participans alicuius viriditatis: prius scias illud fuisse album in superiori sublimatione, ac niveum, nunc autem effectum est rubicundum, accedens ad materiam solis: facta est præterea amicitia & concordia inter illos quatuor planetas, congesta ex eis harmonia mirabili. Atque hoc pacto evacuavimus quatuor cameras. Præterea scias velim carissime fili, nos spatio sex mensium complevisse cum voluptate hoc opus, & nostri socij astantes, viso hoc opere, attoniti effecti sunt, admirantes naturæ potentiam. Sed ad rem. Accipe sulphur nostrum supradictum rubeum subviride, & illud cerabis oleo solis guttatim, in urinali quamoptimè lutato, à media parte usque ad infimum, quod vas sit intra cineres calidos coopertum tantum, quantum spatii occupat materia ipsius vasis. Hanc verò cerationem prosequere ipso oleo prædicto solis, quousque sulphur hoc quatuor planetarum in se solis influxum penitus receperit, ac surculus ipsius solis fuerit in hac arbore insertus. Cuius perfectionis signum erit hoc, quòd sulphur hoc erit rubicundum, ac super ignem apparebit tanquam mel fusum, & in forma olei. Remotum autem ab igne, congelabitur, & fiet durum. Ecce fili, habes quatuor planetarum harmoniam, de qua proiice unam partem super bis centum partes Saturni, & ipsum transferet in aurum. Sicque eandem proiectionem facias in alia imperfecta metalla, & præcipuè super Mercurium, & Lunam: ex his omnibus poteris habere aurum: pauperum memento, & Deo gratias age.

Aliud Experimentum XXIV.

Accipe Mercurium vulgi, atque illum lavabis cum aceto, postquam eius terrestreitas remota fuerit, transeat per corium camusciæ: deinde illum pone in illa tua vasa, quorum formam superius habuisti. In ipsis ergo vasis Mercurium constitues, ac distillabis toties, donec totus transeat in aquam, ut superius te docui. Deinde accipe uncias quatuor hujus aquæ Mercurialis, & in ea dissolve unciam unam Mercurii vegetabilis secundi experimenti: fac ut transeat per alembicum simul cum prædicta aqua mercuriali: postea in quaternis quibuscumque unciis ipsius aquæ fac ut dissolvas singulas uncias Mercurii, ut suprà præparati: pone in putrefactione per octo dies: deinde distillabis per cineres: ultimò ignem augebis, ita ut transeat in id, quod distillatum fuerit, in quo solve mediam unciam argenti cupellati: deinde putrefac per tres dies: postea distilla per cineres: ultimò augebis ignem aliquantulum, ut per aeream resolutionem tota claritas transeat, vel albedo ipsius Lunæ in hac tali distillatione: mox dissolve margaritas orientales non perforatas: sed prius eas quàmoptimè triturabis in mortario vitreo, vel porphyrio nitido ac mundo, ita ne amittat claritatem, ob sordes aliquas decidentes in eas: post eas statue in nitidum vitrum, quod sit altum quatuor digitis: postea illis adde dictam aquam Mercurii vulgi acutam cum Mercurio vegetabili, & cum luna. Atq; hac tali aqua ipsæ margaritæ dissolventur: claude vas cū suo antenotorio, & pone super cineres calidos, ut leviter bulliat, & protinus dissolvetur, & generabunt quandam limositatem, & claritatem, ad similitudinem spumæ candentis, quam cum cochleari vitreo, vel argenteo collige cautè, ac statue in vas vitreum, clausum cum suo antenotorio. Postea corpus quod remanebit liquidum in ipsa aqua quod nullam limositatem emittet: distillabis per balneum, & exibit instrumentalis aqua. At in fundo vasis remanebit quædam massa albissima margaritarum. Postea facias modulum ex argento, qui sit ex utraque parte æqualis formæ rotundæ, & inauratus, in cujus medio sit foramen gracile, instar setæ, vel capilli, vel paulò latius, utrumque libuerit. Accipe postea cochleare parvulum argenteum, atque eo imple medietatem moduli prædictæ massæ margaritarum. Deinde habeas filum argenteum inauratum, vel filum aureum, pro capacitate foraminis. Mox imple alteram medietatem moduli: deinde

deinde claude, ac permaneat ita, donec materia intus frigefacta sit: postremò aperias modulum, ac ipsa perla manebit cum filo constricta: postea in eodem filo formabis alteram. Atque ita binas constitue, ut deficcentur in ovo philosophico, habente foramen ita ut ipsæ perlæ intromitti possint, ac vicissim extrahi, sine tactu ipsius foraminis ovi: atque ibi permaneant per tres dies naturales in corpore ipsius ovi: cùm verò deficcatæ fuerint statue eas ad solem, rotando in ternas quasque horas cum ipso filo, nihil eas attingens manibus, atque ad solem decoque: cum verò induratæ fuerint. tunc per foramen ovi intromittes earum limositatem cujusque perlę suam partem. Claude foramen plumbo, post pone ad solem, qui calefaciet dictam limositatem, & adhærebit dictis margaritis, & claritatem restituet: postremò eas extrahe, & habebis margaritas orientales, meliores illis, quæ ex oriente exportantur. Cæterùm si optaveris margaritis fusco colore infectis claritatem reddere, eas in suum filum immitte, madefaciendo in prædicta Mercuriali aqua, & protinus eas extrahendo ac deficcando ad umbram, ita denuò illis splendorem reddideris. Ac eadem aqua quascumque gemmas vel lapides volueris conficies, ut Rubinos, Saphiros. Si unum ex multis conficere vis, cum prædicta aqua facilè id efficies: sic etiam de reliquis gemmis pretiosis. Sed de hac in lapidario nostro propediem edendo latius agemus, forma ovi philosophici.

Experimentum XXV. quod dicitur magnum.

Recipe aquam vitæ summopere acutam: quæ pannum lineum comburat, quam iterum transmitte per alembicum, ut sit perfectè rectificata: mox accipe salem chelidoniæ, salem de sanguine humano, salem de melle extractum, ut habes suprà in suis experimentis: quos omnes sales constitue simul in urinali, & in singulas uncias ipsorum salium superinfunde quaternas uncias aquæ vitæ supradictæ: claude cum suo antenotorio, & pone in balneum per 24. horas: postea amoto antenotorio, & superposito alembico, annexo recipiente juncturis optimè clausis, distillabis per cineres, & transmitte sales cum aqua pariter. Si quid remaneat, iterum illi infunde suam aquam distillatam: cùmque totum fuerit transactum: iterum infunde novum salem, unam scilicet unciam, ac per alembicum, ut suprà, transmitte. Tertiò iterum alteram unciam salis adjunge, ut suprà, & distillabis iterando hoc magisterium ter singulis vicibus novum salem adjungendo, ac distillando. His peractis, aquam hanc pone ad circulandum in vase alto & angusto per 50. dies naturales. Illud tamen adverte, ne vas ullo pacto respiret. Cùm verò ad finem circulationis perveneris, in fundo vasis videbis hypostasin instar urinæ sani viri, quæ erit alba Completa ergo circulatione, aquam evacuando transferas cautè in aliud vas mundum, ac cave, ne cum aqua ὑπόστασις transeat, sed restet in fundo vasis. Claude vas aquæ circulatæ, ne respiret, & in balneo servabis: deinde recipe Lunam eam calcinabis cum Mercurio. Deinde illud præcipuè advertas, ut ex luna calcinata Mercurius totus removeatur: ac eodem modo calcinabis solem cum Mercurio: postea totus Mercurius removeatur ab eo prorsus. Singula hæc duo corpora singulis per se separatim patellis vitreis statue, ac illis singulis per se separatim superinfunde de melle despumato, miscendo optimè calces duorum corporum cum melle super cineres, ut bulliat. Postea aqua distillata calida lavando ab ipsis calcibus mel ipsum removebis, & calces remanebunt in fundo vasis. Post ipsos calces melle iterum commiscebis bulliendo ut suprà, ac cochleari commiscendo, ut suprà: atque hoc pacto ter tuum opus iterabis, tam in calce lunæ, quàm solis. Accipe postea hæc duo corpora calcinata & lota, & constitue in vas solutorium, per se separatim: ac illis superinfunde de menstruo superiori: cœlificato tantum, ut supernatet tribus digitis: claude vas antenotorio juncturis optimè clausis cum cera gummata, ut nullo modo respirare possit: statue illum in balneum per diem naturalem, ut leniter bulliat: postmodum per duos alios dies pone super cineres, sine ut leniter bulliat, ut suprà. Tum partem solis quæ dissoluta fuerit, separatim in aliud vas per se evacuando transferas, quæ solutio coloris erit flavi. Sic etiam dissolutionem lunæ per se separatim elicias, & transferas in aliud vas proprium, quas dissolutiones singulas singulis in vasis, ut suprà in balneo conservabis, lunæ autem dissolutio erit coloris cœrulei, vel viridis: terram verò tam solis, quàm lunæ insolutam deficca super cineres: quo facto, iterum cuique superinfunde de novo menstruo circulato, & clauso vase antenotorio, ut suprà in balneum collocabis, & leviter bullire facias, ut suprà: postea eandem bullitionem prosequere super cineres: postremò dissolutionem cujusque corporis, ut suprà, decantabis in suum vas transferendo, ubi superiores aliæ dissolutiones servatæ fuerint per se separatim. Hoc autem magisterium toties iterabis, quousque sol totus & luna tota dissolventur. Has verò dissolutiones per se separatim putrefacias spatio 40. dierum: putrefactione facta, singulas dissolutiones singulis urinalibus separatim constitue cum alembicis, & recipientibus obstructis, juncturis quamoptimè clausis: ac in balneo prius distillabis totum menstruum, corpora verò remanebunt in forma olei. Deinde iterum illis superfunde tantum de sua aqua, jam dudum distillata, ut supernatet tribus digitis: claude vas antenotorio, & pone in putrefactione per 24. horas quibus exactis, amove antenotorium, & superpone alembicum cum suo recipiente, & juncturis clausis distillabis lento igne per cineres, Ultimò augebis ignem aliquantulum, ut in aquam transeat aer. Postremò itidem majoris ignis gradu augebis, donec in aerem transcendat ignis. Frigefactis vasis superinfunde iterum remanenti materiæ de nova aqua servata, spiritu animato prius cujusque corporis in suo recipiente benè clauso, ne respiret: claude iterum urinale cum antenotorio, putrefaciendo ut suprà. Ac postremò per cineres distillabis, ut suprà. Ultimò ut suprà ignem augebis: sic magisterium iterabis toties, quousque utraque corpora solis & lunæ separatim per aeream revolutionem transmittantur per alembicum. Quòd si tota hæc corpora non transibunt per distillationem, parum quidem remanebit, quod servato pro reliquis experimentis. Cæterùm accipe ipsum spiritum animatum solis: illum rectifica per se sæpius per cineres: sed cave ne quicquam removeas de terrestreitatibus, quæ singulis rectificationibus remanebunt in fundo vasis. Imo potius semper super easdem fæces distillatam aquam reducito, quousque ad plenum septies peregeris opus. Eundem autem ordinem servato in rectificatione

catione aquæ lunatæ, animatæ superius servatæ His denuò peractis, conjunge has duas aquas inter se invicem, quæ conjunctio dicitur patris & matris, masculi & fœminæ, viri & mulieris. Atque sic habebis majus menstruum animale, & vegetabile simul injunctum. Ac tria hæc in unam substantiam redacta, quod quidem in vase firmiter clauso, ita, ne respiret, per 60. dies circulabis: peracta circulatione, habebis majus menstruum, deductum in actum, cujus tanta est potentia, ut nullo sermone possit efferri. Hoc ergo est menstruum illud admirabile, quod corpora cuncta dissolvit, cum conservatione formæ vegetativę, & permutativæ. Hoc, inquam, est illud menstruum in se tantum odoris & fragrantiæ continens, ut nihil conferri possit. Hoc denique est menstruum resolubile, quod innumeris penè nominibus appellarunt sapientes, acetum acerrimum, quod aurum convertit in spiritum. Hæc est aqua sicca, aqua solis, & aqua vitæ. Sed ad rem. Accipe tres uncias solis, quem calcinabis ut suprà, & dissolve ut suprà. Deinde removebis ab eo aquam ut suprà per balneum. Sed adverte, quòd hæc dissolutio fieri debet in eodem menstruo, quod fuit suprà distillatum, & acutum cum tribus salibus. Remota igitur humiditate per balneum, sive aqua, tunc protinus projice hoc menstruum majus pretiosum superius, ut supernatet tribus digitis, & superposito antenotorio, juncturis optimè clausis, pone super cineres ad ignem levem instar solis. Tunc evacuabis dissolutionem transferendo in aliud vas, quàm optimè clausum servato. Tunc remanenti materiæ superinfunde totum illud, quod reliquum est menstrui majoris, claudendo protinus vas cum suo antenotorio, & protinus sol totus dissolvetur. Quo dissoluto, illud transferas evacuando in illud idem vas, ubi alteram dissolutionem servasti. Hæc autem dissolutio erit rubicunda tanquam rubinus vel tanquam carbunculus. Tunc ipsam dissolutionem circulabis in balneo per 20. dies, ac postea per 20. alios dies circulabis per cineres: tunc videbis in fundo gummi quoddam ad similitudinem carbunculi. Aqua autem circumfusa remanebit in albo colore, quam cautè evacuabis, ne gummi divellatur, quæ erit fluens ac tingens, & dissolvetur in omni aqua. Hocque est verum aurum potabile, quod in hominibus, radicale humidum conservat, removet canitiem, nigros facit crines, omnes morbos curat præter phthisicos, hydropicos, leprosos, si tantum quantum granum milii dissolveris in cœlo & ægrotanti jejuno stomacho propinaveris. Ne tamen existimes, carere illud vi transmutandi omnia metalla. Quin potius si ex eo unam partem super bis centum partes argenti projeceris, totum convertet in aurum. Item si cum una parte ejusdem medicinæ conjunxeris septingentas partes Mercurii, in aliqua pila super cineres, spatio quindecim dierum totum transmutabitur in aurum, melius minerali. Posset etiam fieri projectio hujus in alia metalla: sed maluimus, ut hæc medicina subveniat ægrotantibus. Memento pauperum, ne des tyrannis, & impiis. Age Deo gratias.

Aliud Experimentum XXVI.

Accipe aquam vitæ ardentem, ita ut comburat lineum pannum: postea accipe vitriolum, remotum ab omni phlegmate, ita ut super ignem bulliat sine liquefactione. Salem nitri optimum, alumen rochæ dephlegmatum, & desiccatum, omnium prædictorum libram unam. Post accipe tartari albi calcinati, cinnabrii autem ana mediam libram: singula quęque conteras & transmitte per cribrum: postea commisce, & pone intra stortam, & superinfunde aquam vitæ prædictam: annecte receptaculum junctutis optime clausis, luto prius optimè desiccato. Receptorium debet esse magnum, ita ut sunt ea, quibus communiter distillantur aquæ fortes: luto autem desiccato, subministrabis ignem à principio levem, donec storta calefiat: prosequere postea distillationem hac mensura ut inter stillantis aquæ guttam, usque ad alteram, quæ sequitur, interponantur decem momenta, sive prolationes decem nominum, sive decem puncta. Cum autem tali gradu ignis non distillaverit amplius, augebis ignem, ita ut revertatur iterum distillatio ad eosdem decem ab initio. Atque hunc gradum continuabis, quousque iterum crescet distillatio: ac ultimò de lignis augebis ignem, cooperiens undique stortam lateribus superius, ut reverberationis ignem habeat. Illud autem attende, quòd ipsa storta prius debet undique forti luto communiri à principio antequam hæc distillatio inchoetur, & cum fit distillatio, debet intra furnellum collo aperto coaptari. Cæterum illud esset optimum, & utilissimum in hoc opere, si receptaculum hujus aquæ distillantis aptaretur intra concham plenam aqua frigida. Quod si fieri commodum non esset, saltem super recipientem iterum atque iterum panni linei aqua madefacti sæpius ponantur, ut ipsum receptaculum violentia spirituum non frangatur: quæ omnia diligenter attende. Peracta distillatione frigescant vasa, & receptaculum cum aqua servabis firmiter occlusum: postea habeas eadem mineralia desiccata, & præparata, ut supra, eodem ordine & mensura, quæ contrita pone in storta, ut prius, ac illi superinfunde aquam paulò ante distillatam: ac protrinus annecte receptaculum juncturis quamoptimè clausis, ut suprà, & luto prius desiccato, ut suprà, subministrabis ignem, ut suprà: completa distillatione iterum accipe eodem pondere nova materiala, ac iterum ut suprà cum sua aqua intra stortam collocabis, & distillabis ut suprà iisdem gradibus ignis. Quibus peractis frigefacto vase, amove recipientem ac cum sua aqua distillata firmiter clausum diligentissimè servabis. Habebis enim aquam mineralem physicam, sive menstruum fœtens cum sua forma. Hæc aqua potestatem habet calcinandi, ac eodem tempore solvendi omnia metalla, cum conservatione formæ vegetativæ. Hic nos plurima experimenta vidimus & fecimus, de quibus aliquot in medium proferemus.

Experimentum Primum cum aqua ista: ordine verò est XXVII.

Accipe in nomine Domini unciam hujus aquæ supradictæ, ac unam unciam Lunæ tenuiter laminatæ, ac pone in vase solutorio quamoptimè lutato, bulliat in cinere bene clausum, ita ut tota Luna dissolvatur: dissolutionem evacuabis, transferendo eam in urinale parvum, & protinus apposito alembico, transferas aquam per balneum. Accipe postea de sale urinæ volatili, prout habes superius in suo experimento, & in unaquaque uncia prædictæ dissolutionis lunæ pone sex uncias salis, claude vas antenotorio, & pone super cineres,

res, & totus sal dissolvetur. Quod dissoluto, amoto antenotorio, superponas alembicum, & sinas exhalare illam aquam in aliud receptaculum. Materia autem remanebit in fundo, ad similitudinem olei. Accipe Mercurii sublimati septies partes tres, & unam partem terræ præparatæ de urina, videlicet de illa terra urinæ, quam superius tibi dixi esse terram fixam, & instar ceræ fluentem in suo proprio experimento. Contere igitur sublimatum pariter ac ipsam terram, ita ut videatur esse eadem materia: postea pone in prædicto oleo, & apposito vasi alembico cum recipiente clauso subministrabis ignem cinerum, si qua pars aquæ fortassis exiret. Ultimò dabis ignem sublimationis, & quod sublimatum fuerit, contere, ac commisce iterum cum materia, quæ in fundo remansit, reponendo totum illud in vase prædicto, super quam materiam infunde distillatam aquàm. Atque hoc pacto iterabis magisterium, donec totum in fundo remaneat, nec quicquam amplius sublimetur, sed sit in forma olei. Frigefacto vase, illud oleum congelatum & durum accipe, & tere, & pone in parvam pilam vitream. Quòd si dicta medicina erit uncia una, illi superpone triginta uncias argenti vivi: os autem pilæ obstrue cum stupatio bombicino, pone vas in cineres calidos, sub ministrans illi ignem per quatuor dies levissimum: postea per alios quatuor dies administrabis ignem fortiorem: ultimò ignem fortissimum usque ad quindecim vel sexdecim dies, quousque videris intra vas Mercurium congelari in quandam massam, vel pulverem: postremò illius reductionem facies vel per cinericium, vel per copellam, & unaquæque uncia Mercurii requirit unciam unam plumbi in ipsa reductione: sic habebis argentum de copella.

Experimentum XXVIII.

Accipe Lunam, atque illam ut in superiori experimento fecimus, cum eadem aqua deducito in aquam. Mox per balneum aquam ab ipsa luna separabis: postea illi adjunge de sale urinæ volatili tantam quantitatem, ut totum ipsum corpus dissolvat: quod cum fuerit dissolutum, pone in putrefactione per octo dies: postea per cineres distillabis: ultimò augebis ignem sublimationis, & de eo parum quidem sublimabitur: quod sublimatum conjunge cum parte quæ transacta fuerit per alembicum: postea iterum infunde eandem aquam distillatam, atque ea dissolvetur in colorem viridem, vel cœlestinum: atque iterum distilla, ut suprà. Hoc autem modo septies magisterium iterabis, reducendo semper aquam super terram, ac vicissim distillando: ac ultimò in singulis distillationibus ignem augendo. Completa septima distillatione, servabis id quod transactum fuerit, & accipe terram, & scias pondus quantum sit: postea habeas tantum de stanno optimo cornallio, ac tantundem argenti de copella: tunde simul hæc duo corpora invicem commixta: de qua compositione accipe unciam unam, & uncias tres Mercurii bene purgati: fac amalgama, quod conjunge cum una uncia prædictæ terræ. Deinde illi redde suam caudam scilicet aquam translatam septies superius per alembicum. Illud tamen adverte, quòd in singulis imbibitionibus debes ponere super tres partes dictæ materiæ, sive amalgamæ unam partem tantummodo ipsius aquæ, & post imbibitionem claude vas cum suo antenotorio, & constitue super cineres per duodecim horas: postea amoto antenotorio, & superposito alembico, sinas exhalare humiditatem: deinde dabis ignem sublimationis: atque iterum contere quod sublimatum fuerit cum materia in fundo remanente, ac repone in suo vase: mox iterum ut supra in bibe deinde per cineres digere: postremò per distillationem humiditatem exhalabis, ut suprà, ac fortiori igne sublimabis, ut suprà. Quod magisterium toties iterabis, quoad totam suam caudam sive aquam ebiberit: sic habebis in fundo vasis materiam fixam ac fluentem ac tingentem: de qua projice unam partem suprà 50 partes argenti vivi de Jove, & habebis inde Lunam perfectissimam.

Aliud Experimentum XXIX.

Accipe supradictæ aquæ mineralis, ut habes in superiori Experimento, uncias sex vel octo: in ea solve unam vinciam lunæ, quam dissolutionem pone in stortam parvulam ad distillandum per cineres: quæ distillatione cessante, augebis ignem quantum possibile fuerit: cùmque hoc gradu ignis nulla humiditas amplius distillaverit, frigefacto vase, accipe aquam distillatam, ubi est anima lunæ, ac benè clausam servabis, ne respiret. Terram autem in fundo vasis remanentem contere, ac scias quanti sit ponderis: in qua ternas uncias argenti vivi adjunge singulas uncias hujus terræ exanimatæ, ac pone in pilam parvam obturatam cum bombice. Eam pone in cineribus, ac per duos dies illi subministrabis ignem vehementissimum, ac erit totum congelatum ac fixum. Cum hac materia nostri socii conficiebant quandam mineram: tu verò si volueris, cum plumbo hanc materiam in corpus per copellam poteris reducere.

Aliud Experimentum XXX.

Accipe supradictam aquam, in qua habes animam lunæ, ac in ea solve uncias duas, vel unam auri cum dimidia salis fixi urinæ, ut in suo experimento habes: quo soluto, in ea aqua dissolve unciam unam, sic putrefac per octo dies: deinde separabis aquam per balneum: corpus autem remanebit in vase ad similitudinem mellis fusi: supra quam materiam repone de distillata aqua tantum, ut supernatet duobus digitis: claude vas suo antenotorio, ac putrefac in balneo per viginti quatuor horas: postea superposito alembico cum receptaculo juncturis optimè clausis, distilla per cineres, ultimò augebis ignem maximè, & quod transactum fuerit, servabis optimè clausum: est enim spiritus animatus, anima ipsius auri postea super terram iterum infunde de sua aqua per balneum distillata, ut supernatet duobus digitis, pone in putrefactione, ut suprà. Mox ut suprà per cineres distillabis cum eodem recipiente, ubi alterum spiritum animatum servaveras. Hoc autem magisterium repetes toties, quousque terra sit exanimata, ita ut fluat tanquam cera sine fumo, & tingat laminam in colore aureo, si super eam ignitam ponatur. Tunc accipe unciam unam auri, & tres uncias Mercurii simul amalgamabis. Deinde accipe terram, & simul cum amalgama triturabis. Hoc autem totum imbibe cum tertia parte aquæ animatæ, claude vas antenotorio, ac pone in cineribus per duodecim horas: postea superposito alembico, amove inde humiditatem: ac ultimò ignem augebis usque ad sublimationem: quòd verò sublimatum fuerit, cum materia remanente in fundo contere, ac commisce, & iterum imbibe, & super cineres

cineres per duodecim horas pone: postea humiditatem remove: ultimò augebis ignem sublimationis ut suprà. Atque hoc opus toties iterabis: donec tota materia remaneat fu a in fundo fluens ac tingens, ac totam suam aquam ebiberit. Tunc accipe hujus medicinæ unam partem, ac projice super Mercurii partes in crucibulo: ultimò projice in virgam, & habebis aurum melius minerali. Age Deo gratias, ac memento pauperum.

Aliud Experimentum XXXI.

Accipe aquam fortem, aquam mineralem, vel Mercurialem, ut suprà: atque mihi dissolve in una quaque libra uncias tres de sale animali præparato, & fixo, prout habes in suo experimento. Quo soluto, dissolve ibidem uncias duas auri cementati, ut scis: postea putrefac per octo dies: mox per balneum distillabis. Quod autem in fundo remanebit, erit instar mellis fusi: suprà quam materiam iterum infunde de sua aqua per balneum distillata, ita ut supernatet duobus digitis: putrefac per diem naturalem: mox a noto antenotorio, superpone alembicum cum recipiente clausum, ut non respiret. Distillato per cineres, quousque amplius non distillaverit: ultimò augebis ignem aliquantulum, ut in aquam transcendat pars aeris. Tertiò ignem augebis, ut etiam ignis elementum per alembicum transeat: cùm autem hoc ultimo ignis gradu nihil distillaverit, tunc frigefacto vase, ut suprà, amotum recipientem cum aqua sua firmiter distillata clausum servabis. Remanenti autem materiæ iterum superfunde aquæ distillatæ per balneum tantum, ut supernatet duobus digitis, ut suprà, ac superposito antenotorio, ut prius digeras per balneum, ac amoto antenotorio, & apposito alembico, iterum per cineres distillabis aquam animatam, in illud idem receptaculum, ubi pars altera animati spiritus conservabatur, juncturis optimè clausis: hocque magisterium iterabis, quousque tandem terra corporis nullum amplius liquorem emittat: ita ut si de ea modicum quid suprà candentem laminam posueris; fluet ut cera sine fumo tingens laminam aliquantulum colore aureo. Cæterum accipe terram, & vide quanti ponderis sit, & si erit unius unciæ, pone super eam septem uncias sublimati Mercurii septies: contere simul, & misce alterum cum altero: post imbibe cum aqua animata ipsius solis, ut sit aquæ pars una tantum, materiæ autem partes tres: claude vas antenotorio, & digere super cineres viginti quatuor horis: mox amoto antenotorio, & superposito alembico remove per cinerem suam humiditatem ultimo augebis ignem usque ad sublimationem: quod verò sublimatum fuerit, iterum cum remanente materia contritum misce, ac positum in suo vase, iterum imbibe, ut suprà, ac suprà cineres ut prius digere, ac ab eo humiditatem per cineres itidem removeto, ac sublimato ut suprà: hoc modo magisterium reiterabis toties, quousque non amplius sublimaverit, totamque suam aquam animatam ebiberit, de qua materia pars una suprà centum Mercurii convenit.

Elixir magnus: Experimentum XXXII.

Sublima quater Mercurium cum vitriolo, & sal petræ ana: deinde solve in aqua forti facta ex similibus totidem, & habebis purissimam substantiam: tunc accipe Jovis & Mercurii ana, & amalgama, & lava quousque mundetur, tum accipe istius amalgamatis & Mercurii sublimati ana, & ponatur super lapidem, donec solvetur: tunc putrefac per 14 dies: deinde distilla per balneum, & accipe aquam distillatam, ac superinfunde fæcibus, & iterum pone in balneo humido per 14. dies, tum iterum distilletur igne cinerum lento, deinde fortiori, usque ad elevationem spirituum, quod pelle igne fortissimo, sicut fieri solet in distillatione aquæ fortis, donec spiritus plenè extrahantur. Istud serva benè clausum, & fæces in fundo ne vilipendas, sed calcina illas, & iterum pone ad putrefaciendum cum aqua sua separata ab elemento aeris & ignis, quæ aqua rectificetur per septem distillationes super dictas fæces calcinatas, & tunc incipiet fortificari, ut possit solvere salem. Istam aquam sic rectificatam serva seorsim, quia est primus gradus, & radix hujus secretæ solutionis.

Secundus gradus multiplicatur aqua per Mercurium fixum.

Accipe Mercurii sublimati quantumvis, tere, & in bibe cum aqua Mercurii ana, bene miscendo in vitro, & superposito alembico, pone vitrum super cineres, usque ad collum alembici, & claude juncturas, & serventur spiritus subtiles, & da ignem lentum per sex horas: deinde vigora ignem per duas horas: deinde majorem, quousque aliqua pars ascendat, & aliqua subsidat, tunc frange vitrum, & accipe Mercurium sublimatum, & cum subsidente contere, & iterum imbibe nova aqua Mercurii ana, & sigilla ut suprà, & distilla: tunc Mercurius sublimabitur, sed in minori quantitate quàm prius, & istud reitera quater, vel quousque tibi Mercurius remaneat totus, fluens sicut cera. Aqua 1. 2. 3. 4. ab eo distillata reservetur cautè & bene: tum accipe Mercurium, qui in fundo fluxit, tum tere & imbibe cum aqua ab eo distillata super vitream tabulam impastando, & pone ad solvendum in loco humido, & solventur in aquam claram & aeream valdè. Hanc aquam distilla iterum igne lento firmis clausuris, ut suprà fecisti. Et hæc est clavis & radix secundi gradus, quia tunc solvit Mercurium sublimatum: insuper ipsum in infinitum multiplicat, qui est secundus gradus hujus secreti, & fit hoc modo: Tere Mercurium sublimatum, & superinfunde ei aquam Mercurii, & in ea cito solvetur: tum iterum distilla firmis clausuris, ut suprà, & aliqua Mercurii pars ascendit, alia hypostasin facit, Tunc iterum impone Mercurium, ut prius, & citius dissolvetur, quàm prius: & iterum distilla: fæces verò & residuum abjice, quia nihil valet: per hunc modum dissolutiones augebis in infinitum, & erit adeò fortis & nobilis, qui omnem rem penetrabit, & Mercurium crudum, & omnia corpora dissolvit in aquam: & tunc est perfectissimè præparata. Hanc aquam divide, & cum una parte procede ad ejus perfectionem, & aliam partem auge cum Mercurio sublimato, quoties libuerit. Verùm cum dissolveris Mercurium, nota hoc pondus. Nam in prima solutione pone uncias quinque, cum uno scrupulo Mercurii sublimati, & una libra aquæ Mercurii: secundò unciam unam: tertiò unciam 1. S. & ulterius procedendo: donec ita fortificetur, ut dissolvat Mercurium crudum, sine aliqua ignitione in materiam, velut aqua fortis: & hoc est summum secretum hujus secretissimæ scientiæ. Tunc accipe calces cujuscumque metalli

metalli optimè calcinati, vel sublimati, ut scis, si placet, & pone in phiala, & superfunde de lunaria, quod supernatet duobus digitis, & bulliat super calidos cineres per unum diem. Deinde ponatur in stupha humida, ut melius digeratur per quatuor dies: deinde inclina ampullam, ut cautè possis extrahere aquam, quam separatim serva mundè & cautè: tum superpone de alia aqua in quantitate ut prius bulliendo & infundendo, ut suprà. Et istas operationes iterabis toties, donec corpus totaliter dissolvatur: ac si tibi aqua defecerit, tum accipe cucurbitam, in qua sunt omnes liquefactiones, & superpone alembicum, & distilla per balneum, usque ad duos tertiarios aquæ: & de ista aqua pone super corpus insolutum, donec totaliter sit solutum: omnes verò istæ solutiones teneantur in loco humido, quia melius servantur. Tunc accipe omnes istas aquas, & superposito alembico, distilla totam aquam per balneum: deinde superpone iterum tres partes aquæ Mercurii super ipsam terram, & facta maturatione balnei, distilla igne lento cinerum, usque ad siccitatem: tum iterum superpone de alia nova aqua in simili gradu, & omnes aquas à terra abstractas serva seorsim in ampulla benè obturata, & istas omnes operationes iterare debes, donec terra in pulverem subtilissimum & impalpabilem sit redacta, & sit totaliter exanimata, quod exiccabis: pone modicum de ea bene sicca super carbonem ignitum, & si non fumat, bene est: sin verò, reitera donec ad hoc signum deveniat. Accipe vasa, in quibus sunt omnes liquefactiones, & distilla per balneum, donec videris materiam in fundo in modum mellis: & de aqua ista superfunde medietatem ponderis terræ super ipsam terram, & stet in fimo per octo dies, & invenies materiam valdè humidam: tunc superpone alembicum, desicca igne lento, servando aquam, quæ est gutta: terræ autem cum moderamine exsiccatæ scias pondus, iterato, & redde illi aquam, quæ exuberata est faciendo complementum ad medietatem sui ponderis, & has omnes calcinationes, imbibitiones, & inhumationes reitera, donec terra de tali sua humiditate imbiberit quatuor partes sui ponderis, & super laminam ignitam eliquet. Quod si non eliquat, reitera imbibitiones, & inhumationes, & calcinationes ad signum colliquefactionis in lamina: quo habito, pone super cineres, & da primò lentum ignem, paulatim fortificando, donec materia tota ascendat suprà ad latera vasis: quod cum fuerit sublimatum, dicitur corpus exaltatum in folio mirabili, quod philosophi vocant lapidem, & sulphur naturæ. Illud tamen quod remanet in fundo, dicitur damnata terra, & fæx abjicienda. Tunc accipe salem quem servasti, sive sulphur metalli rubrum, vel album, quem ab ipso extraxisti, secundum quod volueris præparare ad rubrum vel ad album in oleum conversum, sive in aquam solutum, & redde terræ subhumatæ in pluribus vicibus solvendo, inhumando, & desiccando, quousque totum suum aerem ebiberit. Deinde toties sublimato, donec totum in fundo fixum maneat rubrum, sive album, prout fuerit præparatum: tunc rectifica elementum aeris Mercurii per septem distillationes inhumando, donec ad cristallinam serenitatem advenerit, absque fæcibus nisi forte albis. Ignis autem sic rectificatur: tere ipsum, & permitte desiccari ad solem, vel lentum ignem successivè, usque dum ignem calcinatum sustineat, igne tamen moderato, calcinando, donec sit citrini coloris, vel rubini, non nigri: quod si nigri fuerit, mole ipsum, & imbibe, & sicca cum aqua prædicta, quousque ad citrinum colorem deveniat: qui color quanto intensior, tantò melius erit rectificatum. Tunc accipe sulphuris fixi partes quatuor, aeris Mercurii hic superius rectificati partem unam, aquæ Mercurii rectificati partes duas, lunæ calcinatæ & induratæ partes octo, ponantur simul in vase colli longi sigillato sigillo Hermetis ad album.

Ad Rubeum verò.

Accipe sulphuris rubei partes tres cum dimidia, ignis Mercurii superius rectificati partem dimidiam, aeris Mercurii rectificati partem unam, aquæ Mercurii rectificatę partes duas, solis calcinati soluti & indurati partes septem, & simul ponantur in vase colli longi sigillato sigillo Hermetis, & ponatur in igne primi gradus, & ibi stet augendo ignem, quousque nigredo appareat in superficie, quę nigredo perdurat ad 40. dies, & inde post multos & diversos colores efficitur albus quasi pallidus: tum accipe ignem tertii gradus, donec veniat rubeus, & inde citrinus: deinde iterum rubeus: & tum auge ignem quatuor gradus, ut fiat rubicundissimus, in colore papaveris sylvestris, sive vini mali granati: & tam diu talis ignis continuetur, donec calcinetur, & quod prius erat massa, solidè disrumpatur, & fiat pulvis subtilissimus & impalpabilis. Et sic factus est lapis, quem oportet extrahere de vase, si fuerit pulvis subtilissimus, & quasi impalpabilis factus: sin autem reponas ignem, donec ita veniat, tum proba, si funditur sine fumo super laminam ignitam, factum est; sin autem solve cum aqua sua, & congela, & congelatum proba, si funditur aqua: si autem non funditur, tere cum aere suo Mercurii, cum sale Lunæ vel Jovis ad album, & cum sale Solis sive Veneris, vel Martis, vel Saturni ad rubeum, donec fundatur ut cera guttatim: & sic habebis medicinam secundi ordinis. Si verò ad tertium ordinem pervenire volueris, tum pulverem primo solutum ac congelatum imbibe Mercurio sublimato cum fixo, & aqua imbibendo, inhumando & siccando, donec triplum sui cum dicto pulvere maneat: tunc da ignem sublimationis, ita quod totum sublimetur: & si totum prima vice non sublimetur, toties super eum Mercurius non fixus sublimetur, donec totum elevetur, & iterum toties sublimetur, donec totum fixatur: tunc iterum solvatur & congeletur, ut iterum fiat volatile, & volatile fixum: & ultimò iterum solvatur & coaguletur, & ita est medicina in ultimo sublimationis posita, transformans omnia metalla, argentum vivum in lunificum, sine solificum verum & melius quàm de minera: cujus una pars cadet, prout fuerit magis aut minus subtiliter præparatus. Laus Deo, & honor tibi soli Deo.

Aliud Experimentum XXXIII.

Accipe aquam fortem cum sua forma, ut suprà te docui, atque in ea dissolve tres uncias lunæ: postea putrefac per viginti dies: postmodum accipe tres uncias auri, & dissolve in 18. unciis ejusdem aquæ fortis cum sua forma, in qua prius tamen debent dissolvi quatuor unciæ salis fixi urinæ, ut habes in suo experimento: postea putrefac hæc duo corpora per se separatim per viginti dies naturales: postea utrumque per se exanimabis separatim, tam Lunam, quàm Solem, juxta regulam superius

superiùs tibi traditam. Cùm verò unumquodque per se exanimatum fuerit, atque eorum aquæ animatæ per se separatim servatæ fuerint: nec etiam terra amplius fumum emittat, tum signum erit solem & lunam pati eclipsin. Contere igitur terram uniuscujusque, ac similiter commisce: deinde pone in parvula pila vitrea forti luto munita ad ignem reverberationis per viginti quatuor horas: postmodum extrahe, & redde illi prius aquam lunæ animatam, & rectificatam prius septies per cineres. Cùm verò paulatim totam suam aquam ebiberit, eodem ordine ut suprà habuisti in aliis experimentis: tunc redde illi aquam solis, sine ulla rectificatione, paulatim juxta ordinem, quem servasti imbibendo ipsam terram cum aqua lunæ: postea eam fermentabis hoc modo. Accipe unam partem auri, & tres partes Mercurii, atque unam partem illius medicinæ, quantum supple, fiet aurum: pone totum simul in vitreo vase super cineres calidos, ac brevi convertetur in pulverem, tum eam cerabis cum tertio oleo solis. Cum verò totum optimè ceratum fuerit, & redditum in formam olei, projice unam partem de eo super centum Mercurii, totumque conversum erit in medicinam: cujus iterum accipe partem unam, ac projice super 500. partes, Mercurium ipsum convertet in aurum, melius ac purius auro minerali.

Aliud Experimentum, quod est Rex aliorum experimentorum XXXIV.

Accipe in nomine Domini aquam vitæ optimam, ac rectificatam, ita ut comburat pannum lineum, prout vidisti ac ipse mecum operatus fuisti, ac proinde non opus est ejus aquæ amplius tibi magisterium tradere. Accipe igitur aquæ vitæ libras quatuor, ac pone in urinali vitreo, quod sit maximè solidum: mox accipe libram salis vegetabilis sublimati secundi experimenti, contere ipsum quamoptimè, ac pone in ipsa aqua vitæ, claude fortiter suo antenotorio vas ipsum cum cera gummata, ut nullo pacto respirare valeat, deinde circum ceram ipsam, ne possit liquefieri, appone spongiam madefactam: pone postmodum in putrefactione per duos dies naturales postea amoto antenotorio, superpone alembicum cum suo recipiente, juncturis quàm optimè clausis, super cineres calidos distillabis: illud adverte, quòd receptorium debet esse prægrande, ac solidum, ne potentia ipsius aquæ valeat frangi: atque hoc pacto tuam distillationem continuabis lento igne, donec totum per alembicum distilletur. Quod si in fundo vasis aliqua pars salis remanserit, superfunde iterum aquam nuper distillatam, ac distilla ut suprà, juncturis optimè clausis. Hoc pacto toties distillationem iterabis, donec sal totus fuerit per alembicum transfactus in formam aquæ claræ. Cæterùm alteram libram supradicti salis pone in urinali, ac illi superfunde eandem aquam distillatam: claude vas suo antenotorio ut suprà, pone in putrefactione ut suprà: postmodum ut suprà distillabis. Cum verò sal totus cum aqua fuerit transfactus, iterum ut prius accipe de novo sale vegetabili libram unam, ac ut suprà cum aqua distillata iterum per alembicum transmitte totum: atque hoc pacto habebis quatuor illas libras aquæ vitæ unitas cum tribus libris ipsius salis vegetabilis, quod potestatem habet dissolvendi duo luminaria, cæteráque metalla, cum conservatione vegetativæ formæ. Nunc autem ipsum simplex menstruum in formam cœlicam reducere intendimus. Accipe igitur ipsum simplex menstruum, ac constitue ipsum in vase vitreo solido, cujus partes quatuor vacuæ sint, quinta verò pars sit plena: claude vas, ut nullo modo possit respirare ac pone ad circulandum in fimo, vel balneo per 60. dies naturales. Atque hoc modo habebis menstruum clarificatum, in quo videbis hypostasin: quare in aliud vas cœlificatum aquam evacuando transferas, & cave ut hypostasis nullo modo cum aqua transeat, quam servabis benè clausam in balneo. Præterea accipe unam libram Mercurii vulgaris, qui sit advectus ex Hispania inter pelles signatas sigillo Hispanico, ne quid sophisticationis contineat: ipsum per camusciæ pellem transmitte: mox aquam accipe Mercurialem, extractam à Mercurio per magisterumi, ut te docuimus in experimento trium vasorum, ut scis: atque ita solve hunc Mercurium. Cum autem totus fuerit solutus, aufer ab illo aquam per balneum, & remanebit in fundo vasis Mercurius in forma olei albi. Hoc ergo utemur ad incerandum in nostrum cœlum, sicut in nostrum menstruum cœlificatum. Accipe igitur quatuor libras menstrui cœlificati, & unam libram prædicti Mercurii in oleum redacti, ac simul invicem conjunge: tum demum incalcinatum menstruum habebis, quo dissolves duo luminaria ad conservationem suæ formæ: ac non solum eam conservando, verùm etiam propagando eam in infinitum: accipe uncias tres lunæ, atque uncias tres solis: quæ duo singula separatim calcinabis, ut habes in superioribus experimentis: videlicet cum Mercurio quem postea ex dicto Mercurio exhalare facias. Hæc autem corpora calcinata, singula separatim collocabis in singulis vasis solutoriis, super ea infunde de menstruo incalcinato tantum, ut supernatet quatuor digitis: claude vas antenotorio, putrefac in balneo per duos dies, ac per duos alios dies inter cineres instar caloris solaris. Cum verò desiccatum fuerit, iterum illis superinfunde de menstruo incalcinato, ut suprà: tantum ex clauso vase putrefaciendo ut suprà in balneo: postmodum super cineres, ac dissolutiones singulas in singula vasa sua ut suprà, evacuando menstruo, si quæ post insoluta remanserint, ut suprà desiccabis, ac ut suprà eam dissolvas, quousque totum quod restat corporis sit plenè dissolutum: statue ambas dissolutiones in putrefactione, per 20. dies naturales. Facta putrefactione, accipe illas dissolutiones, & per se separatim in suo urinali constitue cum suo recipiente, juncturis optimè clausis, distillabis per balneum aquam utriusque, in fundo vasorum remanebunt corpora ad similitudinem mellis fusi, sive olei: super ea iterum funde de sua aqua propria distillata per balneum, tantum, ut supernatet tribus digitis, ac suis antenotoriis utrumque vas occlude, ac repone in putrefactione per diem naturalem: mox remotis antenotoriis, & appositis alembicis, juncturis optimè clausis distillando per cineres: ultimò augebis ignem, ut anima sive elementum aeris transeat in suam utriusque aquam distillatam, ac demum ignem ultrà quantum fieri possit augebis, ut in aerem elementum ignis transeat: sed lunari composito non necesse est rubedo, neque ignis, completa distillatione sine vas frigefieri, & amove ab illis recipientia, quæ singula quamoptimè clausa servabis, ne respirent, & singulis singulas schedulas, sive inscriptiones appone, ne alterum pro altero accipias, cum fuerit opus persequendi. Cæterùm

super

super terras infunde iterum ut suprà de aqua sua per balneum distillata, ac annexo antenotorio, putrefac ut suprà: mox per cineres ut suprà distillabis, utrique vasi annexo suo proprio recipiente, ubi eorum corporum animas conservaveras: atque hoc pacto magisterium toties iterabis, donec terræ exanimatæ fuerint, ac radicali humore destitutæ. Tunc accipe illas terras, & contere quamoptimè, & simul conjunge: postmodum eas constitue in pila vitrea, ac super cineres calidos conservato: donec tibi dixero quid ex illis sit faciendum. Cæterùm accipe spiritum animatum Lunæ, atque ipsum per cineres rectificabis: deinde accipe spiritum animatum solis, atque eodem modo septies per cineres rectificabis: limositates autem quas emittet ipse spiritus solaris in singulis rectificationibus servabis intra, ut optimè clausum sit ignis elementum. His ergo rectificationibus peractis, tum accipe spiritum animatum Solis, & spiritum animatum Lunæ, & simul conjunge: pone postmodum eos ad circulandum in vase grandi, sicut illud, quo circulavimus menstruum simplex. Fiat hæc circulatio per 60. dies: quo termino elapso, habebis verum menstruum minerale, quo innumerabilia experimenta operari poteris: hoc menstruo communi illevimus Mercurium coram Rege Partenopeo, ac aliis adstantibus de numero suorum auditorum: de quibus unus credidit se percipere hoc arcanum, nemo tamen ipsorum potuit hoc arcanum deprehendere, præter majestatem Regis. Jam hoc reliquum est, ut philosophicam arborem prosequamur, cum omnibus suis ramis. Peracta igitur suprà scripta circulatione, accipe tres uncias auri cementati: illud calcinabis, ac dissolves menstruo simplici, & inde ab eo remove aquam per balneum, materia tibi remanebit in forma olei: pone illud in vase solutorio, quod sit altum: deinde illi adjunge tantum de menstruo composito, ut supernatet sex digitis: claude vas antenotorio, juncturis optimè clausis, ac illud constitue in balneo per diem naturalem. Postea in aliud vas dissolutum evacuabis, iterum illi superfunde de novo menstruo composito ut suprà, quod fuerit dissolutum: hoc autem magisterium iterabis, quoad totum corpus fuerit dissolutum, ac cum suo menstruo conjunctum: tum iterum hoc compositum putrefacito per 61. dies, quibus elapsis, pone materiam in urinali, vel duobus urinalibus, vel etiam tribus: hoc fit, ne quid periculi accidat singulis urinalibus suos alembicos appone cum singulis recipientibus, ac etiam juncturis optimè clausis distilla per balneum: corpus autem tibi remanebit tanquam rubinus, ac ferè nigrum præ nimio colore: suprà quod repone tantum de sua aqua nuper distillata, ut supernatet duobus digitis: mox apposito antenotorio, sterne vas in balneo per duos dies naturales. Deinde amoto antenotorio, & apposito alembico distillabis per cineres, juncturis optimè clausis. Cùm verò distillata fuerit aqua, augeto ignem, ut transeat aër. Tertiò iterum ignem augebis, ut in suum aërem transcendat elementum ignis: alterum enim ad se alterum trahit: postremò frigefactis vasis, servabis aquas pretiosissimas animatas, infinitos thesauros, oleum, & unguenta Philosophorum: postmodum super ipsas terras, iterum pone de aqua per balneum distillata, & clausis iterum vasis antenotorio, constitue iterum ut suprà in putrefactione, ac per cineres, ut suprà iterum distillabis, augendo ignem gradatim, ut suprà: atque ad magisterium iterabis vigesies. Quòd si forte instrumentalis aqua tibi deesset ad complendas perfectas assationes: accipe omnes distillationes, quas per cineres peregisti, ac per balneum distilla aquæ tantam quantitatem, ut satis sit ad complendas reliquas distillationes: atque hoc pacto auxilio Dei Optimi habebis unius terræ elementum: illud auge cum illa terra, quæ nobis remansit, cùm magnum menstruum peregimus quam tibi pila vitrea servandam super cineres calidos jussimus. Postea accipe aquam, aërem, & igem, quæ tria sunt simul commixta in ipsa aqua, ac jam duodecies per cineres rectificabis: omnes autem limositates, quas singulis rectificationibus emittet, servabis cum igneo elemento, quod tibi servandum jussimus cum rectificasti superiùs, cùm majus menstruum composuimus. Nunc autem tibi necesse est aëris elementum ab aqua separare. Accipe igitur aquam duodecies rectificatam per cineres, atque inde ex quatuor partibus tantummodo separabis, quas servabis pro vivificatione terræ: quod autem remanebit in urinali, eo utemur ad calcinandum ignem, quo erit opus ad rubificandum regem nostrum, atque cum rubro diademate coronandum. Accipe ignem, quem servasti, ac pone in urinali, superinfundens tantùm de aëre suo, ut supernatet duobus digitis: pone vas clausum antenotorio intra balneum per 24. horas: mox amoto antenotorio, distillabis per cineres: ultimò ignem fortiter augmentabis, ut anima ignis transeat in suum aërem. ut suprà, infundas, ac putrefacias ut suprà: postea per cineres ut suprà distillabis: hoc modò magisterium duodecies reiterabis: tunc enim habebis ignem calcinatum, atque ab eo tincturam separabis. Ignem verò calcinatum in vase remanentem, junge cum sua terra, quam superius servasti: servabis etiam aërem, cum tinctura sui ignis, qua utimur ad rubificationem primæ materiæ sive sulphuris. Nunc accipe terram, quam servasti in pila vitrea, quam fortiter luto sapientiæ oblinas, atque ejus os ne respiret, quamoptimè obturabis: sed satis etiam ipsum vas Hermetis sigillo claudere, pone ad ignem reverberationis lentum per 24. horas: quibus elapsis, sine ut vas frigescat. Accipe ipsam terram, & scias quanti sit ponderis: pone ipsum in urinali, cui superinfunde octavam partem suæ aquæ, quam pro vivificatione terræ superius reservasti: claude ipsum vas suo antenotorio, ac pone in balneo, ita ut aquam non attingat, sed in suo tantùm vapore permaneat: hoc pacto stet ibi per quatuor, vel ad summum per sex dies. Tunc amoto antenotorio, ac superposito alembico, distillando exhalabis per cineres inde quandam humiditatem insipidam, nullius valoris. Quo facto iterum super aquæ sexta parte imbibe terram, & clauso vase cum suo antenotorio ut suprà, putrefacito per balneum ut suprà, postmodùm per cineres humiditatem ut suprà exhalabis. Hinc postea cum quinta parte aquæ suam terram imbibe, clauso vase in balneo putrefac ut suprà: denique ut suprà per cineres humiditatem exhalabis: postmodum cum quarta parte suæ aquæ imbibe, ac prosequere reliquas imbibitiones, putrefactiones, & exhalationes cum quarta parte, quousque terra ebiberit totam suam aquam: tum eam extrahe ex suo vase, ac triturabis: postea colloca ipsam in bocia parvula luto sapientiæ oblita quamoptimè, ita, ut quatuor partes vasis vacuæ sint quinta verò pars plena: ipsum vas pone intra ollam, inter cineres, quæ olla valeat tolerare ignem, os autem bociæ obturetur stupatio bombicis, & superposito

poſito etiam parvulo alembico, dabis illi à principio ignem lentum, ita ut bocia caleſiat ſine violentia ignis: deinde ſubminiſtrabis ignem ſublimationis vehementiorem: cùm inceperit ſublimari eundem gradum ignis continuabis, uſque ad 26. horam: tum frigefacto vaſe, extrahe ipſam materiam ſuperius ſublimatam, ac ſeparato à damnata terra, quæ ſublimatio erit alba ut nix: erit etiam ſimilis foliis talci, vel inſtar ſquamarum piſcis, hoc autem, quod ſublimatum fuerit, pone in vaſe alto & anguſto, cui redde elementum ignis diſſoluti in ſuo aëre, videlicet quartam partem ponderis ipſius ſublimati: claude vas cum ſuo antenotorio: mox digere per cineres ſpatio duorum dierum: deinde amoto antenotorio, & appoſito alembico, diſtillabis humiditatem, ſi qua fortaſſis humiditas ineſſet. Cum verò videris ina etiam bene deſiccatam, eam iterum imbibe cum quarta parte ſui ponderis, ut ſuprà, ejuſdem aëris, appoſito antenotorio ut ſuprà digere, ac poſtmodum ut ſuprà humiditatem exhalabis: toties hoc magiſterium iterabis, donec terra totum aërem ebibit, mixtum cum ſuo igne: tunc autem materia remanebit rubea, ut nitidus rubinus: tum ergo ipſa materia fermentanda eſt, ut in quantitate augeſcat, & facilius figatur. Accipe igitur tres uncias Mercurii, & unam ſolis optimè cementati, facias inde amalgama: mox accipe unciam unam dictæ materiæ rubificatæ: ac pone ſimul totum commixtum in vaſe alio duabus palmis, & anguſto collo, ita ut intra capiat digitum auricularem: pone inibi medicinam: mox inclinato vaſe, aliquantulum intromitte amalgama Mercurii, & cave ne amalgama deorſum deſcendens vas frangat. Deinde appoſito antenotorio, pone vas in tripode arcanorum, ac ſubminiſtra ignem quatuor filorum: ac cum primum ſenciet calorem, amalgama cum Mercurio & auro, in pulverem rubicundum ut rubinus convertetur: tum eundem ignem continuabis in illa nutritione per triginta dies naturales. Nam acquiret maximam ignitionem, & virtus ejus maximè augmentabitur. At, Fili chariſſime, ſcias quod ſi per integrum annum permanet in ipſo igne, nihil tamen illi nocumenti adferre poſſit. Hæc enim eſt Salamandra noſtra, quæ aliis innumerabilibus modis nuncupatur, quæ brevitatis causâ prætermittimus. Tranſacto igitur termino 30 dierum, tum accipe de tertio oleo quod te docuimus noſtro experimento, quod ſervit incerationi (quanquam hæc medicina parum incerationis indigeat) hoc tamen oleum applicamus, ut facilius fixatur. Accipe igitur electam oleum, ac guttatim infunde ſuper Regem, vel ipſam Salamandram in eodem igne: cùm verò videbitur tibi Rex ipſe converſus fuiſſe in oleum, non amplius illi de oleo dabis: tunc frigefacto vaſe in Lapidem congelabitur nitentem ut rubinus. Tunc accipe de menſtruo majori, ſive de menſtruo compoſito, quod idem eſt, ut te docui in hoc Tractatu, & ſuper ipſum Regem de ipſo menſtruo infunde tantam quantitatem, ut ſupernatet 4. digitis, ac protinus claude cum ſuo antenotorio: poſtmodum pone in balneo, & diſſolvetur totus rex in aquam, quæ erit rubicunda, ac nitens tanquam rubinus, vel tanquam ſanguis hirci: facta diſſolutione, ſtatue ſuper cineres per 2. dies, qui eſt ignis alterationis, deinde amoto antenotorio, ſuperpone alembicum, ac diſtillato per balneum igne lento inſtar Solis, ut tota virtus ac ſubſtantia ipſius menſtrui cum rege conjungatur, aqua autem diſtillabitur albi coloris, ac omnem ferè ſuam vim amiſerit. Cùm autem totus ipſe rex congelatus fuerit, tunc amoto alembico, & appoſito antenotorio, conſtitue vas in tripode arcanorum, & inibi permaneat in igne per octo dies filorum ſex: tum frigefacto vaſe, invenies regem durum, & rubicundiorem quàm eſſet antea: cui iterum ſuperfunde de novo menſtruo majori, ſive compoſito, ut ſupernatet quatuor digitis: claude iterum vas ſuo antenotorio, ac ſtatue in balneo ut ſuprà, ac protinus diſſolvetur in aquam: remove per balneum igne lento, ut ſuprà: poſtmodum ut ſuprà, in igne alterationis: ultimo in tripode arcanorum, ut ſuprà: atque hoc pacto quater iterabis hanc diſſolutionem, & congelationem ſemper cum novo menſtruo majori. Illud tamen adverte, quòd quarta operatione non amplius poterit congelari, ſed in forma olei permanebit. Nunc autem, Fili chariſſime, hoc reliquum eſt, ut mirabilem hujus Lapidis projectionem diſcutiamus: cujus tanta virtus eſt, ut ſi mare totum eſſet argentum vivum, penè crederem hac mirabili medicina congelatum iri. Quod cum videris, ne credas velim hoc magicis carminibus fieri. Eſt enim hæc vis naturæ, cujus exemplum adferri poſſit de pane: cujus fermenti unica libra centies mille millies panificæ maſſæ fermentare, ac augmentare poterit: idque multò efficacius fieri poteſt hac noſtra medicina: cujus potentiam cum nos probavimus, pene impoſſibile nobis videbatur, converti amplius poſſe in metallum, cùm in omni projectione nobis pulverem generaret ex omni corpore, ac ſemper nobis illæſa ſine virtutis diminutione remanere videretur. Atque noſtrorum ſociorum aliquis murmurabat, dicens, nos huic medicinæ nimis ſubtiliter tantam vehementiam tribuiſſe. Tandem auxilio Dei medicinam ſupra tantam quantitatem corporum projecimus, ut vix demum firmata fuerit ignea vix ejus, ac corpus ſuprà quod projectio facta fuerat, tandem in aurum converſum fuerit, purius ac melius auro minerali. Quare, Fili chariſſime, de iſtis omnibus viſum eſt te eſſe commonefaciendum, ut ſi fortè divino numine vos ad hoc idem experimentum deveniatis, ne hoc ſignum medicinæ vos in deſperationem inducat æternam Jam ad ipſam projectionem deveniamus. Accipe de pretioſa illa medicina ad quantitatem unius piſi, ac projice ſuper mille uncias argenti vivi, ac protinus totum convertetur in medicinam, ſive in pulverem rubicundiſſimum. Deinde accipies hujus pulveris rubicundiſſimi, ac congelati unciam unam, ac iterum projice ſuper mille alias uncias argenti vivi, ac protinus totum in medicinam convertetur: poſtmodum accipe unam unciam hujus ultimæ congelationis ac projice ſuper alias mille uncias argenti vivi, & ut ſuprà convertetur in medicinam: cujus accipe tandem alteram unciam, ac projice ſuper decem millia, ac totum in aurum convertetur, melius omni minerali. Illud etiam animadverte, quòd ſi nimium rubedinis haberet, debes illi de argento adjungere, vel de argento vivo, ut debito colore perſiſtat. Sed quis quæſo numerum unciarum ac hujus medicinæ potentiam valeat enumerare, quod nos experti ſumus? Ergo & alij ſocij mei proſtrati in terram, aliquantiſper mente ſublevati Deum oravimus: mox erecti ſimul omnes hilari voce pſallentes, decantare cœpimus: Te Deum laudamus, gratias agentes Deo Optimo Maximo, quòd hoc munere ampliſſimo donarit nos. Nunc autem, Fili chariſſime, hoc præceptum tibi præbemus, ne totius medicinæ hujus eodem

tempore

tempore projectionem facias: nunquam enim posses ejus ignis vim & potentiam extinguere: atque hoc etiam reddit vitrum malleabile. Tu autem cave tibi à magnis Dominis ac Principibus, quibus si hoc arcanum innotesceret, maximum tibi periculum immineret. Plurima alia experimenta prætermisimus, quæ huic proposito minimè faciunt, ne & Fili in his frustra labores. Hæc autem experimenta veluti flosculos quosdam veriores ac digniores posuimus, ut iis optatum finem posses adipisci. Vos autem fratres, filii alii, ac socii charissimi, qui mecum tot labores passi estis per hæc experimenta, quæ simul mecum operati estis, Deum ubique toto corde habeatis, ejus nomen ineffabile ubique prædicetis, quòd hæc arcana naturæ mysteria nobis patefecerit. Congruum jam esset, ut corpore separati, animo tamen ubique sitis conjuncti, atque hujus naturæ mysteriis veritate perspecta, domum quisque suam revertamini; singulorum experimentorum suam quisque copiam prout operati sumus, & annotavimus, referentes: uni tamen nostrum, qui domi suæ nos alit, æquum existimo, ut ultra suam medicinæ partem, & experimentorum copiam, vasa quoque, & cætera hujus artis instrumenta remaneant: nos autem reliqui in virtute Sanctæ Trinitatis, & ejus nominis hinc recedentes, singuli singulis juramento societatis obstricti, hoc animo inter nos simus, ut nemini quicquam societatem patefaciamus, nec prædictorum experimentorum copiam cuique faciamus: quod quidem juramentum pro se quisque studeat integrum, sanctum, & intemeratum servare. Atque hoc quidem supremum & ultimum experimentum cuique vestrum præ cæteris experimentis commendo, ut Angelus Domini mentes vestras dirigat ad celandum naturæ secreta, & tam mirabile arcanum. Illud præcipuè dedicantes servitio Sanctæ Ecclesiæ, & ad utilitates pauperum. Illud etiam præcipuè caventes, ne diabolus vos seducat à recto promissionis vestræ tramite. Circuit enim vos tanquam Leo rugiens: ac proinde estote prudentes sicut serpentes, ne tentator iste per devia abstrahat. Sic enim fiet ut Jesus Christus Unigenitus Dei Filius semper nos servet ac tueatur: in cujus Nomine præsens Opusculum optato fine claudetur, ANNO M. CCC. XXX.

Deo Optimo Maximo semper Honor & Gloria.

RAYMUNDI LULLII *Liber* Artis Compendiosæ, *quem* VADE MECUM *nuncupavit.*

TIncture ignis est melior omnibus tincturis: Nam omnia elementa non tantùm operantur, sicut quantum operatur ignis in colore & pondere. Est autem in ipso completa digestio, unde absque igne inutilis est omnis spiritus.

Nota, virtus vivificativa infunditur in materiis cum spiritibus quintæ essentiæ. Rursus notandum, quod tantùm spiritus subtilis est, qui tingit ac mundat corpora à suis leprositatibus, & est antidotum contra omnem infirmitatem, nutriendo calorem naturalem in corporibus metallorum. Ille enim sensibiliter penetrat omne corpus, & in profundo ipsius spiritus requiescit.

Nota, quòd unus bolus aquæ ardentis [illegible] ejus valet, quàm alterius vini quatuor.

Nota, quòd de nulla re potes facere tincturam albam vel rubeam, donec & quousque omnes partes suæ corruptæ per artem magisterii removeantur, & maximè de sulphure.

Nota, quòd homines nesciunt uti suis memoriis, ad intelligendum & ad investigandum, & ad eligendum bona entia & dimittendum mala, quæ sunt contra naturam: & quia nesciunt istas potentias ipsarum rerum ponere in actualitatem, in artificio, quod est instrumentum illorum. Quapropter scientiæ positivæ, & non probativæ hebetant intellectum, & ingrossant illum, ne intelligat necessitates verorum entium: & quia in tenebris scientiarum falsarum & non veridicarum studeat, & illis credunt qui loquuntur contra Philosophiam.

Nota, natura non vult coarctari: igitur cum lentissimo igne separa sudorem suum, & melius in retortis. Et fac ut habeas unum de nostris Merceriis, cum forma aquæ albæ, quæ est ablutio, purgatio nostri Lapidis, & totius naturæ. Hoc enim est unum de principalibus secretis artis & naturæ, in qua rectificabis draconem, & projicias à magno deserto Arabiæ, quia statim periret siti, & periclitaretur in mari mortuo: unde nunc scire potes calorem magnum, parvum, & frigus. Reduc ergo ad regionem Æthiopiæ, unde naturaliter exivit. Rursus dicimus quòd non eum ducas ad terram, quæ ipsum portavit: statim enim omnis alia regio eum accedit.

Nota, proprietas spiritus qui à corpore exivit non devoretur per nimis magnum calorem, quia non haberet potestatem ducendi suum corpus in illa media. Ideò si operaris cum magno igne, proprietas quæ participat inter vitam & mortem dicti spiritus, separabitur, & omnia fugient in regnum suæ sphæræ: & nulli reveles donec fiat alicui manifestum per divinam inspirationem, cum nobili intellectu. Et ideò quandoque rudes clerici, legistæ, artistæ & medici mundales, & plures de quibus loqui audivimus, credebant se facere aquam vivam, in fine non valuit unum ficum. Quia ipsi credebant rapere naturam philosophicam, sed rapiuntur & deprædantur in illa quia talem amittunt. Custodi ignem, & regimen tui spiritus, & cave non evadat, quia non posset vivificare suum corpus. Quomodo enim ille dare posset hoc quod non habet? Nota, quod debes diligenti ratione, & probata multa vitæ ipsa cum consideratione philosophica advertere mediorum naturam. Unde sicut coitus, factus cum amore naturæ, quæ est luxuria libidinosa, tunc fit primo mixtio cum conjunctione & assimilatione inter corpus & spiritum ad finem, ita quòd totum simul in unam amorosam concordiam cum ligamento suarum qualitatum miscibilium & compositorum, & suarum virtutum elementalium, & unius alterius per virtutem compositionis duorum in unum. Si ergo talem coitum non facis, non habebis conceptionem, impregnationem, & per consequens non habebis fructum: quia oportet esse calorem naturalem mineralem. Item non facias magnum ignem in principio mixtionis, quia veniret corruptio in tincturam. Item ex quo vel melius talis res movet potentiam in attrahendo ad appetibilitatem, sicut res quæ desiderat perfici de suo & non alieno ad finem. Igitur ars Alchymiæ est vera & possibilis: ergo non cesses eam ducere per rectitudinem viæ motus naturæ, & informare suam materiam, in quam natura est introducta.

intro facta. Et si bene scis dirigere & ducere, ipsa confert tibi plus quam putas. Et ideo multi Alchymistæ errant, primo, quia nesciunt ignem disponere, qui est magister totius operis: quia ille coagulat & solvit totum simul: & hoc ipsi intelligere non possunt, quia sunt imbuti cœcitate & ignorantia. Etiam nesciunt disponere materiam, secundum illum modum per quem datur materiæ virtus informativa, cum qua instrumentum quod stat in materia dirigitur per suum modum: hoc quod ipsi quærunt: Et est natura venerabilis, abscondita intus in profundo, quam tu Fili si vis per te regere, ipsa confert tibi quæ nobis clara luce apparuit in forma terræ albæ subtiliter foliatæ, quæ stet prope naturam Lunæ claræ, pretiosæ. Quare Fili monemus te, quòd non velis habere artem incertam loco veritatis informativæ, nec velis uti cum igne ardenti, loco instrumenti. Virtus informativa gubernatur per certum modum operandi, qui cum certa ratione datur notitia artifici ad sciendum illam. Igitur præ oculis debes habere in ingressu nostri magisterii illam. Et propter hoc quicquid vis facere fac prudenter. De grosso fac simplex, de gravi fac leve, & asperum mollifica, & amarum dulcifica, & habebis perfectionem cum notitia instrumenti, quod gubernatur per virtutem informativam, movendo materiam ad ejus formam, & actus formatur per potentiam naturalem, quæ est in ipsa infusa à superiori parte. Et est locus & locatum, quia est generatum per infusionem in suo loco: Quia genus habet aliud locatum per proprietates cœli quæ sunt infusæ, vel influxæ in materiam per radios stellarum. Sed tamen quidquid virtus elementalis cœlestis facit in vasis naturæ; hoc etiam facit in vasis artificialibus, solummodo, quòd sint formata ad modum vasorum naturalium. Et hoc quod facit natura cum calore solis, hoc etiam facit calor ignis, qui tamen sic temperetur, ut non excedat virtutem motivam & formativam quæ est in natura influxa desuper: quia in omnibus quæ fuerunt corrupta & putrefacta, vidimus influere virtutes stellarum, capientes determinationem ab illa re, cum qua materia convenientiam habet. Quia virtus cœlestis est nimis communis, & capit determinationem per virtutem sui subjecti in rebus mixtis, & ideò cùm ipsa infunditur in materia minerali, statim capit determinationem & virtutem mineralem: quia in illis est influxa per determinationem, quam capit à materia minerali, & non vegetabili, nec animali. Et propter hoc Fili, debes cognoscere elementa nostri Lapidis, quæ sunt materia naturæ mineralis. Hoc certum teneas, quòd quando volueris componere elementa mineralia, non capias de primis puris, nec de ultimis, ad creandum nostrum lapidem, quia prima sunt multum simplicia, & ultima nimis grossa. Quando vis comedere, recipe panem, & dimitte farinam.

Hæc est doctrina tibi data per figuram de elementis, in quibus sunt etiam realia mineralia, à quibus movetur cœlestis instrumentalis. Quare Fili scire debes, quòd virtus informativa movet instrumentum, & instrumentum movet materiam, & materia mutata à potentia occulta ad actum manifestum. Et virtus informativa introducitur in materiam per scientiam cognitam, per Artistam in suo opere naturali. Item oportet ut habeat duo principalia instrumenta, per quæ ipsa formet suum opus, secundùm diversitatem suæ naturæ. Et nota, quòd in Lapide nostro dicta virtus est mortua, quia non potest multiplicari ratione suæ substantiæ grossæ, duræ atque compactæ, in qua calor est ligatus, cum ibi non possit moveri, per quem calorem dicta virtus debet formari, ad generandum dictum Lapidem.

Et de hoc tibi dabimus exemplum per granum frumenti significando: Totum per se in materia compacta & sicca, nunquam secundum cursum naturæ potest multiplicari, nisi per resolutionem & attenuationem suæ substantiæ duræ cum simplicitate, in qua substantia dura & coagulata, calor inclusus & intus retentus stat mortificatus, ratione siccitatis & duritiei, in qua est determinata materia, in qua materia calor est retentus: quia de ratione excellentis frigiditatis & siccitatis causatur qualitas mortificativa: Et ideo talis siccitas indiget humectatione aërea ad finem, quod calor naturalis possit suscitari & extendi per simplicem materiam aëris, qui est sibi cibus naturalis Sed istarum partium grossarum in simplices non debetur naturæ, quod possit facere illud per subtiliationem suarum partium siccarum cum resolutione, quod fit per incrudationem humidi naturalis grani, quod erat terminatum, coctum cum digestione perfecta, ad modum subtilis substantiæ albæ, ex qua fit panis quem tu comedis: per quod patet, quòd natura non transit de contrario ad contrarium nisi per suum medium, per quod medium causatur differentia concordantiæ, cum qua natura convertitur de natura in naturam. Et hæc est differentia specialis, quam tu debes respicere: quia aqua est amica aëris per suam humiditatem, & est vicina terræ per suam frigiditatem. Fili, condensatio & rarefactio est via originalis in elementorum transmutatione, in certis gradibus, & est differentia communis, cum qua natura sagax convertit elementa. Item calor penetrat in suam propriam materiam, & non cessat operari vegetando, ampliando, elongando, extendendo, multiplicando, quousque venit ad punctum, & ad terminum, in quo plus abundat & habeat de materia humida quàm sicca, quia tunc humor incipit terminari & inspissari cum virtute informativa, differente ab aliis, per concordantiam. Et sic per experientiam evidentem materia te docet, quod virtus quæ est in potentia seminis grani tritici, nunquam procedit in actum productivi vel vegetativi, nisi post corruptionem & putrefactionem suæ materiæ, quæ est causa suæ alienationis, subtiliationis, & rarefactionis, quousque veniat ad punctum generationis, quam nos vocamus ab uno gradu Grani in centum, in mille millia. Quare sciunt rustici necessitatem vivendi & crescendi? Quia si granum non projicitur in terram, nunquam virtutem suam multiplicabit: quia materia sua sicca non patitur partes suæ terminationis per conversionem subtilem in propinquam. Et si projicitur in terram, calcinabitur per resolutionem, & crescit humidum causa putrefactionis, per quem venit in motum suæ animationis, quæ facit multiplicare cum calore cœlesti, per quem exaltatur, & fermentum appellatur. Unde nos damus fermentum, res autem cui damus, pergentes mundas facere virtute cœlestium, cum seminatione, & aratione, & culturatione, & imprægnatione terræ, per talem modum ipsi adjuvando culturæ, fructus adjuvatur & melioratur. Sic simile est in nostro magisterio: Quia primo necesse est quòd substantia quæ est pura nostri Lapidis resolvatur cum subtiliatione suæ substantiæ grossæ, ut post putrefiat putrefactione vulgari, & humidum minerale separetur cum calore solari quod viget contra ignem

post addens sibi minister cibum competentem, quem dicta virtus debet in se permutare. Et per istum modum natura mineralis adjuvabitur per industriam sagacis artificis in tali forma, quòd coram omnibus hominibus cum clara luce manifestabit suos effectus, ultra posse illorum, qui vadunt post probationes locales, de quibus conclusum est: Quia per hoc intelligit, in qua forma hujus operis naturalis Artista debet inclinari & dirigi, cum consideratione instrumentali, rationali, & non sophisticali, in sententiis philosophicæ naturæ. Quia adhuc nonobstante quocumque ingenio profundo quod habeat argumentalem & rationabilem rationem, cum toto discursu naturali rerum extrinsecarum. Jam pro toto & per nullam rationem quæ veniat ad sensum poterit judicare & cognoscere, cum qua fortitudine & virtute intrinseca, debet suam multiplicationem augere super terram, nisi per similitudinem, quasi simplex nostrum magisterium erit, & quomodo possit fieri per naturam seu in terra pullulare suo modo: Hoc tamen nescis, nisi per doctrinam experimentorum intrasti prius per Philosophiam naturalem cognitivam, sed sophisticam, quæ oritur à diversis præsumptionibus fantasticis, infusis in capitibus eorum, qui cum pronosticationibus vel prænosticatis elementis contra voluntatem rationis naturæ faciunt multos impertinenter adhærere sophisticationibus. Quare ergo conclusi tam per rationes suprascriptas, quam per media quæ sunt naturalia cum claris & certis experimentis, quæ si non consideras, non habebis rectam notitiam rei. Jam ad istam pretiosam escam non eris invitatus per naturam: & qui per istam non procedit, non erit in processu Philosophus, cum ignoret proprietates virtutum Lapidis, quæ ducunt entia in actum, sicut experimentaliter cognitum est. Fili, experimentum destruit omnem formam erroris, qui venit ab ignorantia colerica, & capitibus illorum qui præsupponebant esse quod non est, nec unquam erit: nec tales credunt suum errorem esse deceptibilem, quia nesciunt discutere hoc quod fantasia illis repræsentat cum claro experimento, utrum sic sit vel non, propterea recolligas in te ipso quod est tibi necesse. Quod saltem tu cognoscas primò materiam lapidis, cum certa experientia, per viam practicæ, mediante theorica ostensibili vel revelationis. Quia per theoricam formatur practica, & experientia format practicam: & per experientiam formatur veritas clara, quæ illuminat intellectum humanum: & non labores sine ista, quia est communis sicut lux mundi.

Item ego Raymundus super Theoricam testamenti: Nunc potes cognoscere, quòd nulla res mundi naturaliter potest nasci, nec crescere, nec animari, nisi post suam corruptionem & putrefactionem & mortificationem, quia tunc natura in naturam mutatur. Item hæc ars nullo modo debet dari Medicis, Philosophicis, Legistis, nisi Philosophis cautissimis: quia omnes alii sunt indigni habere hunc thesaurum perpetuæ salvationis: quia sine Philosophia ars illa doceri, nec possideri debet.

Item Mercurius vivus factus per nos coagulat Mercurium communem. Item Fili, tinctura quam tibi dicimus extrahitur à nostro auro, & illud fermentum cum auro vulgi ducit eum de de potentia ad effectum.

Nota hìc, quod multi decipiuntur circa extractionem Mercurii ab auro & argento, sed si bene attenderent dicta Philosophorum, facillimè & pauco labore illud perficerent. Tinctura extrahitur ab auro nostro, in qua qui tu legis Grammaticaliter exponendo intelliges. Item si negligens non fueris ad legendum & perscrutandum contenta in nostris libris securus ibis. Unde tria requiruntur ad hoc, subtile ingenium naturale, & non sophisticum, & opus manuale, liberum arbitrium, divitiæ, sapientia & libri.

Nota, quòd solus ignis naturalis confortatus cum novo igne naturali de intentione nostra: quia ignis contra naturam nocet, & ignis naturalis continet in se virtutem activam. Et ignis contra naturam corrumpit spiritum, ita quod non habeat locum in quo quiescat, nec aërem in quo possit respirare: sicut tu vides quod unum magnum flumen destruit parvum, & convertit illud. Quia non est novum nec mirandum, quòd ignis contra naturam convertit naturalem, & totam substantiam suam essentialem & accidentalem, & magis quàm naturalis convertit per suam primam potentiam. Et ideo oportet te habere duas certas operationes, scilicet corruptionem quæ fit sub conservatione formæ suæ: & hæc fit cum igne contra ignem, cum excitatione ignis elementalis.

Item, noster Mercurius reperitur in omnibus corporibus elementalibus, quia omnia sunt ex Mercurio, quod vocatur generalissimum in nostra Philosophia, ubi decipiuntur laici, si notant solummodo in specie vel figura. Unde sicut à vapore, fit Mercurius & vegetabilia: & quia à primo genere venit vapor, qui generatur ex elementis mediatè. Item ista prima materia est terra subtilis sulphurea, quæ desiderat multùm integrationem Quintæ essentiæ & unitatem ejusdem, sicut materia prima desiderat propriam formam ratione sui complementi. Et propter hoc quanto nobilior est materia, tanto magis requirit nobiliorem formam: quia pro quanto forma nobilis est, pro tanto plus nobilitat suam materiam: & materia hæc multum est habilis ad recipiendum formam illam. Quando ergo illa est appropriata huic formæ, secundum naturam, actu primæ causæ est habilis multum ad recipiendum formam mineralem auream, quæ ipsam materiam clarificat ac illustrat.

Item, adhuc Fili nota, quòd nil mundi est, quod non sit naturaliter compositum ex substantiis quatuor elementorum, testimonio cujuslibet boni naturalis: & secundum suas experientias non est substantialiter aliud, nisi ex Mercurio & Sulphure, & puris, mundis, incombustibilibus in primo puncto suæ creationis. Et hoc sciri potest per artem quæ fit cum operatione certa nostri magisterii. Illud est primum genus vel materia & substantia media, in qua natura figit omnes suos colores, in figurando diversas substantias. Isti colores veniunt ex proprietate materiæ compositæ sulphuris Mercurii, & per instinctum suæ naturæ. Adhuc habet multas alias proprietates ista materia: prima, per quas scimus quod ipsa est ex natura Mercurii vivi & sulphuris: quia ipsa in igne non potest corrumpi, nec in aqua nec in aëre. Et habet proprietatem solvendi & coagulandi, & attrahendi cum appetitu, & proprietatem expellendi & digerendi, quæ omnia sunt ad perfectionem, & complementum, & bonitatem rei animatæ cum contrariis passionibus, per quas passiones sumus certificati, quod ipsa ex Mercurio & Sulphure est, cùm sint contrariæ operationes, quas nos facere sive excitare non possumus sine proprietate illorum duorum, cum dictæ proprietates non possunt esse

sine

fine substantia, sicut nec actiones fine materia.

Dicimus, quòd illa substantia non est aliud quam sulphur & Mercurius, intellectum, secundùm suam compositionem. Ex quibus apparet, quòd hæc prima materia omnium rerum vilium, quæ per generationem & corruptionem formantur secundum sua n compositionem. Quare tibi debet illucidari quod ipsa est de natura sulphuris & Mercurii, non per hoc quòd Mercurius sit in tota sui substantia & natura per respectum ad communem, sed in parte.

Item Mercurius iste convertitur in omnem formam, & in omnem temperatam commixtionem, & convertitur in omnem naturam vel naturas, cum quibus junctus fuerit vel divisus. Quia homo exit ab homine, bos à bove. Item non est aliud fermentum in mundo nisi Sol & Luna, quæ sunt tinctura, cum quibus coloratur Mercurius vivus, qui fine tali Mercurio creditur tingere. Cæcus vadit ad practicam suarum transmutationum, quia Sol in colore Solis tingit, Luna in colore Lunæ. Si ergo cum Mercurio, Sole & Luna sciveris tingere, videbis magnum secretum, quod dicitur, Ignis noster.

Item, dictum genus custodi ab omni combustione, & extrahe Quintas essentias à minerali, vegetabili, animali, in quibus propinquior reperitur natura metallorum. De minerali patet, de vegetabili diameter masculus, & luminaria magna, quæ est succus vitalis, & radix de lostralia, & portulaca marina, Mercurialis & Chelidonia, quarum naturæ approximant multum naturæ minerali, & omnia quæ sunt magis calidæ & humidæ naturæ. Inter animalia est spiritus Basilisci & Aspidis, inter liquores, sanguis humanus, & pilimentum, & lac bestiarum, & humiditates viscosæ: Inter mineralia sunt Sol & Luna, quæ sunt lapidis fermentum. Et quanto approximat graduatur cum natura magis, & participat cum illa: & quanto magis participat, citius per amorem naturæ in illa conjungitur & convertitur.

Item, Quidam projiciunt Elixir cum magna abusione, quia non integraverunt totum naturæ cursum, qui durat per spatium duorum annorum: unde lapis est unius anni, & trium mensium, quia secundum quòd corrumpitur, sic generatur. Item Fili, noster infans habet duos patres, & duas matres: & quia ipse charè nutritus est ex tota substantia in igne, propter quod nunquam moritur. Iterum Fili, ista Aqua vocatur Aqua sapientiæ, quia tota est aurum & argentum, perfecta in actu spiritualium elementorum, in quo requiescit spiritus quintæ essentiæ, qui facit totum. Iterum necesse est tibi Fili, quod tu custodias spiritum quintæ essentiæ, si aliquid vis facere, qui dependet à prima causa, & sicut forma formarum, qui se posuit in supradictis quatuor naturis honorabilibus, & vocatur Anima elementorum, & facit pacem inter hostes, id est, siccum & humidum. Quare si aliquid vis invenire, operare quotidie per naturam in disponendo materiam suam cum scientia cognita ad ignem, secundum quod natura postulat, & illa tunc faciet suum proprium debitum, quia ipsa format, colligit, & mutat in aliam naturam cum fuerit præparata certo modo: & sic tu non es alius quàm minister. Et ex hoc anima devenit in actum, & requiescit in sphæra ignis, & ibidem habitat cum motu continuabili, & causa sui motus est calor naturalis excitatus per ignem elementatum simplicem. Custodi Fili, ne effugiat, & serva in amore & in ignis calore. Et non figas eum quousque sit purum elementum primæ rei. Iterum prima virtus est à Deo, etiam recurrit ad naturam quod velit accommodare de suis formis substantialibus sive stellis & planetis, & ostendere ei suam incerationem. Item, si intelligis in tuo corde, teneas strictè, nil revelando. Item, nulla res corrumpit aliam nisi excedat illam in qualitate contraria, sicut est calor & frigus. Parva flamma comburitur per magnam, ratione suæ excellentiæ magnæ quam habet contra illam. Et ideo omnes habent contrarietatem in uno motu. Iterum Fili, non est mirandum, si virtutem talis menstrualis tu præponis in corde tuo, cùm sit ductrix & gubernatrix totius naturæ. Hæc est res utilis, quæ per seipsam convertitur in rem nimis pretiosam, quod nos non crederemus, si non vidissemus ejus effectum cum nostris propriis oculis. Item, iste ignis qui comburit aurum, magis quàm ignis elementalis, propter quod continet in se calorem naturæ terrestris, & resolvit sine aliqua fortitudine, quod non potest facere ignis communis: quia tibi præcipimus, quòd diebus magis calidis, quos habere poteris, facias magisterium: & habebis aquam calidam, quæ resolvit omnem rem fortem, & vinum & piretrum. Item, Multi dicunt aquam fortem esse corruptionem nostri Lapidis, & non mentiuntur. Quia qui non intelligit suam corruptionem, forsitan & ignorat suam generationem, cùm ipse non possit facere sine corruptione, & transmutatione individuali, quæ sunt realia naturalia nostri lapidis in suam primam materiam, qui debet corrumpi per dictum menstruale, cum amore pio, sine totali destructione: quia amor pius nunquam vult occidere filios quos nutrivit. Fili, quidquid misces ibi quod non est sui generis, refutat sine dissolutione: sed illud putrefacit, quia est res communis ad recipiendam naturam omnem cui adhæret. Serva ergo, quod non misceas cum aqua nostra ullam aliam rem, nisi illud sit de natura propria, quæ aqua hæc magis putrefacit ratione suæ ponticitatis amaræ & non crudæ. Et illa est quæ comburit & corrumpit quidquid est combustibile & corporale, ex vi suæ propriæ naturæ, &c.

Tabula in sequentem Librum.

A *Deum qui est causa prima hujus Operis.*
B *Quatuor elementa in metallis confusa.*
C *Lunariam rectificatam, in qua resolvuntur metalla ad faciendam novam generationem.*
D *Quintam essentiam vini, in summa perfectione rectificatam.*
E *Animam metallorum, quæ dicitur sulphur naturæ.*
F *Ipsa metalla in se.*
G *Limos metallorum elementatorum.*
H *Calorem primi gradus.*
I *Calorem secundi gradus.*
K *Calorem tertii gradus.*
L *Animam corporum, id est calcem immediatè genitam, per menstrui dissolutionem.*
M *Spiritum corporum perfectiorum.*
N *Aquam metallorum.*
O *Aërem.*
P *Ignem.*
Q *Instrumenta vitrea.*
R *Ipsum Lapidem.*

RAYMUNDI

RAYMUNDI LULLII Compendium Animæ Transmutationis Artis Metallorum, *Ruperto Anglorum Regi* transmissum.

JAm sæpe & sæpius eloquuti, recolimus in multis & diversimodis viis practicandi, super magisterium pretiosi Lapidis Philosophorum: nunc verò ut veritatem lumine perpendas, scias quòd tria sunt principaliter notanda.

Primò scias materiam, unde Lapis Philosophorum & omnes alii Lapides pretiosi componuntur.

Secundò scias instrumenta cum quibus operari quis debeat.

Tertiò scias quomodo dicta materia cum instrumento operari & practicari habeat. Circa ista tria noveris, quòd nostrum magisterium versatur.

Primò ergo, Rex Illustrissime, scias quòd materia nostri Lapidis, seu omnium Lapidum Philosophorum atque virtuosorum, qui per artificium generantur vel componuntur, est anima metallica, & menstruum nostrum rectificatum & acuatum, seu lunaria cœlica, quæ apud Philosophos vocatur Mercurius vegetabilis, ortus à vino rubeo vel albo, ut clarè patet, & clarè demonstratum extitit divinitùs revelatum, in figura individuorum tertii libri Quintæ essentiæ, conditi Abbati Sancti Benedicti apud Parisios. Et etiam in nostro Codicillo tibi misso per Regem Eduardum.

Instrumenta sunt duæ cucurbitæ vitreæ, septem vel octo habentes receptacula, ut demonstratur in nostro Testamento tibi cum Codicillo misso, in capitulo quod incipit: Fili tu non, &c. Modus verò practicæ in sequentibus ad plenum tractatur.

Liber primus dividitur in duas partes principales: Prima quidem pars est de Theorica hujus artis, & manet indivisa, & incipit ibi, Ut immediatè sequitur: Sed tamen oportet Princeps, &c.

Secunda verò Pars est de Practica, & dividitur in duas partes principales. Prima est de Compositione Lapidis Philosophorum, & ibi incipit: Tu in virtute A. &c.

Secunda verò Pars hujus secundæ Partis est de Compositione Lapidum pretiosorum, & incipit: Opus namque Margaritarum sic condies, &c. Et illam ultimam partem studiosè omisi scribere, quia mihi vana & mendosa videbatur.

Prima Pars.

Sed tamen oportet prius, Princeps Serenissime, nostrum menstruum per magisterium à matre, id est fordibus vini & phlegmate extrahere per officium alembici, & acuatur in distillatione, cum vegetabilibus pertinentibus quæ sunt.

Apium Sylvestre, Squilla, Solatrum, Cardus Muscatelli, Oleandrum, Piper nigrum, Euforbium, Viticella seu Flammula, & Piretrum, omnium ana, & pulverisata. Ex altera parte ipsum menstruum in vase circulationis rotetur continuè spatio 10. dierum in fimo calido, vinatico, aut balneo mariæ.

Item oportet, Fili charissime, primam materiam elementorum & sulphur naturæ habere: Et quia argentum vivum est existens genus metallorum, quod per artificium trahimus, & per artem magisterii à metallis, per elementorum divisionem, & purificationem, & fixationem illorum, cum agentibus illud per rarefactionem & circulationem, ex una parte.

Ex altera verò parte per rectificationem elementorum metallorum. Hoc quippe genus de quo intelligimus philosophari in nostro Codicillo, in capitulo quod incipit. Per istam divisionem, elucidatur secunda ratio, &c. Et hoc quippe est, quod circa hujus capituli primum Mercurium per limos intelligimus, &c. Fili, recipe de aëre & de terra æquale pondus, pauco minus vel plus, & hoc etiam est de natura de qua intelligimus fieri: & dicimus quod unctuosum humidum est materia nostri lapidis propinquior seu proprior, in capitulo 36. quod incipit: Nos tibi diximus, quanto humiditas radicalis, &c. per quam humiditatem vulgus intelligit sulphur fore vulgi. Recordare, ô Rex, quod diximus in nostro Codicillo, quod incipit, Fili, intendo tibi dicere naturam fermentorum: quoniam quando dicimus, quod per unam decoctionem, intelligimus aliam menstrui rectificationem. Habet simplicem potestatem: intelligimus rectificationem primam menstrui. Et quando dicimus ipsum gradualiter transferendo per aliam coctionem, intelligimus aliam menstrui rectificationem usque ad tertiam vel quartam.

Item etiam intelligas in capitulo alias decoctiones lapidis, ut patebit in sequenti Practica.

Postea, Fili, istam aquam quater rectificatam, dicimus argentum vivum vegetabile, vel aquam Mercurii: Et ita quidquid per illud capitulum dicimus, de illo intelligimus.

Hæc etiam est materia de qua intelligimus in eo Codicillo in capitulo quod incipit: De ista materia, & hæc est ista humiditas, dicta aqua permanens, quam intelligimus in nostro Codicillo, in capitulo quod incipit: Nostra humiditas est aqua per totum. Et hoc est quod dicimus de menstruo cœlico. Hoc autem Rex, clarius patet in secundo libro Quintæ essentiæ nostræ, quem te latêre non credo.

Respicias ergo, ô Rex, naturam menstrui nostri, quantum est virtuosa, unctuosa, & quæ dicta sunt de illo perlegas. In tantum enim per ipsum nobilitatur nostrum magisterium lapidis, quòd nullatenus potest exprimi illius abundantia. Præsens ratio patet per illos, qui metalla corrumpunt cum aquis extra naturam, quia nostrum menstruum ignorant. Et jam sic fit, quòd ejus dissolutio aliquantulum repugnat naturæ: tamen si metallum dissolutum cum nostro menstruo confortaretur inhumationibus duodecim aut sedecim dierum, & ablueretur à nigredine aquæ, quæ est contra naturam. Et quia nesciunt illam confortare cum re naturali: ideo eorum practica privatur effectu finaliter intento, tunc defectum suum arti imponunt, cum potius imponere deberetur ruditati & imperitiæ illorum. Et quæ dicimus de cognitione menstrui, quæ est una de rebus, sine qua nil fieri potest in magisterio hujus artis. Hæc tibi de illo sufficiant.

Nunc est dicendum de Spermate metallorum, quod est materia nostri Lapidis.

De Spermate Metallorum Materia Lapidis.

Jam noveris, Princeps Serenissime, quòd metal-

lorum spiritus est altera pars & materia nostri Lapidis, quam oportet te à corporibus omnium metallorum evacuare. Et ita evacuatio fit dupliciter, ut inferius practica monstrabit: quæ in duobus corporibus metallorum perfectis dividitur, per purificationem, putrefactionem, & fixationem simplicitec mutant. Sed in metallis imperfectis dividitur per purificationem, & sublimationem simplicis unitatis. Et in isto passu errant ignorantes, arbitrantes corpora metallorum cum fortibus aquis communibus dissolvi, ut suprà dixi in principio hujus Operis, & adduci ad primam sui materiam vel naturam. Sed si libros nostros legissent, scirent utique tales liquores intentioni Philosophorum repugnare. Et hoc quod dicimus hìc clare demonstratum est in Codicillo nostro, caput quod incipit: Ideo dissolvitur aurum & argentum in rebus radicalibus sui generis. Hæc est enim aqua, cum qua curantur infirmitates incurabiles, sub conservatione suæ naturæ, ut patet in Codicillo cap. quod incipit: Fili sublimatio, &c. Et etiam in capitulo, quod incipit. N. D. E. &c.

Etiam, Princeps Serenissime, clarè constat, ipsos fortes liquores non esse de intentione Philosophorum, ut patet clarè & absque metaphora in dicto Codicillo, in capitulo quod incipit: Per istam distinctionem. Et elucidatur secunda ratio, in capitulo quod incipit: Sicut matrix ingeniat per operationem aquaria forma, circa finem capituli: nulla enim res est, quæ conjungat metallorum dissolutiones, nisi nostrum menstruum, quia ipsum est aqua, cum qua fit corporum metallorum dissolutio cum earum specierum conservatione, ut patet in nostro Testamento, in capitulo quod incipit: Sed operari cum aquis fortibus est corruptio, & in capitulo: Quia ista aqua habet potentiam cremandi omnia extranea. Etiam de isto menstruo intelligimus in capitulo quod incipit: Circa illud menstruum, in quo ...t ignis siccus contra naturam Ex quibus præmissis nota: Accipias metalla ad dissolvendum in aquam Mercurii, & in nostrum menstruum, quod intelligimus in nostro Codicillo in capite quod incipit: Multæ sunt aquæ fortes, &c. Et similiter ista aqua menstrualis est, cum qua dissolvitur argentum vivum ad opus margaritarum, quod fit per reductionem istarum, & suarum partium in primam materiam, ut inferius in practica pretiosorum lapidum demonstratur. Quare, Princeps Serenissime, aliter non possunt metalla dissolvi, nisi amalgamentur cum menstruo vegetabili, cujus quidem potentia fit resolutio in rebus dissolubilibus.

Diximus nunc, Serenissime Princeps, rem de qua Lapis Philosophorum componitur: Nunc verò dicemus instrumenta, cum quibus componitur lapis. Sunt enim instrumenta vasa, ut clibanus, fimus aut vindemia, cum diligentia artificis, & hujusmodi. Sed antequam venias ad istud, scire debes, quòd magisterium in tres partes principales dividitur, scilicet dissolutionem, separationem & unionem Per hoc demonstratur tibi, quòd prius habes corpora dissolvere in nostro menstruo, secundò quòd debes elementa dividere à luminaribus, & tertiò illa fixare, & unire, & purificare à corporibus imperfectis, & sulphur naturæ extrahere.

Tertiò, debes unire elementa cum elementis, vel limum cum limo, aut elementa cum sulphure naturæ. Et ista unio dividitur in tot partes, quot sunt mixtiones dictorum & uniones.

Et primus modus, est unire aerem cum igne.

Secundus modus, est unire aerem cum sulphure naturæ: & isti modi sunt in elementis duorum luminarium corporum.

Tertius modus est unire limum exortum ex aere in igne, cum limo exorto ex aëre & sulphure naturæ tantum per se. Quartus modus est quòd uniatur ignis per se, & aër per se, cum sulphure naturæ tantùm. Quintus modus est miscere sulphur naturæ cum elementis duobus semel, scilicet, cum igne & aëre.

Et de istis modis mixtionis elementorum cum sulphure naturæ dicemus, cùm ad artis hujus practicam veniemus. Accidunt autem dupliciter, quia aut fiunt cum terra sua, aut aliena. Cum terra verò aliena fit tantò multipliciter, quanti sunt modi mixtionis sulphuris naturæ cum ad placitum Artistæ veniunt. Nam, Princeps Serenissime, plura opera particularia practicare poteris intellectu veraciter objectante, quæ intellectus humanus graviter enarrare poterit, exceptis illis, quæ expressa sunt in tertia Parte hujus Libri, & in Magica, & in Testamento nostro, & in Codicillo, & Vade mecum de numero Philosophorum appellatur, & in tertio libro Quintæ essentiæ, vel in tertio libro de Intentione Alchymistarum, ubi clarissimè pertractamus explicato sermone de hac materia, aliisq; libris meis. Quis ergo Princeps Illustrissime, narrare poterit particularia quæ sunt in latitudine magisterii post fixionem & purificationem elementorum? Scias ergo purificare elementa, & illa prius à metallis, quia in hoc totum latet magisterium Divisis itaque metallorum elementis, & sulphure naturæ à metallis, aliud quasi nihil est respectivi ad operandum. Nam totus labor & fatigatio est in hoc, scilicet elementorum & sulphuris divisione: hic quippe est passus, ubi artistæ dimittunt & derelinquunt magisterium ex eo quòd istorum divisio est satis tædiosa, & quia imperiti in prima distillatione arbitrantur se igne secundi gradus totum aërem posse distillare & ex prima distillatione tertii gradus ignis totum ignem à terra similiter dividi posse. Hoc autem est impossibile, & contra cursum naturæ: Quippe, Princeps Serenissime, unum in præsenti proponimus tibi verbum revelare, quod est: nam aër à metallis dividi non potest, nisi 20. vel 22. distillatione, vel 30. & ignis à terra dividi potest in undecima distillatione. Nam quot sunt distillationes, tot sunt putrefactiones & reiterationes aquæ & aëris simul, scilicet aquæ menstrualis, & in qualibet putrefactione 8. indiget diebus, aut sex continuis, ita quòd quasi per annum durat divisio elementorum. Sed nos tamen complevimus in 7. mensibus. Et ignis à terra dividi non potest, nisi in quarta distillatione. Quis est enim qui per annum tantum laborem vel per 7. menses possit sufferre, quasi sunt pauci. Et ideo ignorantes principia naturalia, arbitrantur cum metallis absq; elementorum divisione veram hujus artis practicam facere. Qui in hoc sunt decepti. Præterea sunt aliqui, qui cum quidem repente ad eorum libitum non dividunt eorum elementa & sulphur naturæ, nolunt attendere vias naturæ minerarum, & faciunt eorum mixtionem confusam sine purificatione aliqua, aut sublimatione, & subtiliatione, & non perveniunt ad finem quæsitum, & intentum eorum frustratur, suæ ruditati nullam imponentes causam, sed culpam arti imponunt, quam ignorant: & afferunt artem esse falsam, de quorum numero te Regem unum esse non credimus Non ergo, Serenissime Princeps, fatigeris, nec ab opere cesses, & invenies quod optas. Scias enim in hujusmodi operis exordio te scire oportet quoddam alphabetum, de quo figuram faciemus

faciemus circularem, ut per talem theoricam claram, scias pulsus operationis practicæ: & scias, ô Rex, combinare principalia naturalia, & fiet quod quæris.

Sed cùm hæc principia non sunt naturaliter in una re individuali producta, ut plures errando putant, dicentes, quòd una res individualis erat in orbe, quæ virtutem habeat ad transmutandum omnia metalla super terram, quod falsum est.

Item est ut quæras extrema illius per principia naturalia per medium artis transcurrentis in suam mineram, quæ est D. E. F. Sed cum ista sunt contraria, ratione suæ extremitatis suæ naturæ, debet accipi E. quæ est media dispositio extremitatis naturæ illius, quæ collecta est de L. C. D. E. Et sic D. convertit L. in E. à quo quippe D. trahes E. in similitudinem aquæ vivæ in nostro magisterio. Et C. & D. habent potentiam convertendi F. in conservatione suæ naturæ & formarum suarum. Tunc accipies omne illud actualiter, quod erat in potentia in opere naturæ, & meliorum mediorum illius ratione extremorum, quia in D. & E. sunt actualiter F. N. O. P. Q. decocta, posita & digesta per ingenium naturæ. Quare Fili conveniunt E. N. O. P. dum F & dum F conversum fuerit in E. N. O. P. tunc habebis F. simile naturæ. Et hoc fit melius, cum C. quàm cum D. propter magnam experientiam: & fiat in F. de quo oriatur E. N. O. P. quæ aliter verò non convertuntur in G. in nostro opere. Et sic C. est proxima & prima materia, de qua creamus omnes lapides Philosophorum, & per aliquod Elixir aqueum vocatur. Et ideò, Princeps Serenissime, dicimus, quòd omnes lapides pretiosi non creantur nisi ex una sola re, de G. scilicet argento vivo vegetabili & minerali. Et ideo dixerunt de eo antiqui Philosophi, quòd lapis noster non est compositus nisi ex una sola re, id est, argento vivo, ut mentionem fecimus in nostro Codicillo, in capitulo quod incipit: Inquisitor de Scientia desideranda.

Ideoque Fili, tu ibis ad digestionem de H. & trahes C. de communi potu principum ad actum, & in illo pones F. & F. semper convertetur in L. & sic calcinabitur ipsum F. sub conservatione suæ naturæ. Postea trahes C. L. de digestione H. & pones in digestionem I. & tunc erit L. tale, sicut competit & convenit.

Postea de L. C. trahes E. N. O. P. hoc in metallis perfectis per magisterium operationis, & exuberationis Et cum habueris E. N O. P. habes materiam nostri lapidis, & habes quòd materia nostri lapidis est E. N. O. P. per H. I. K. donec O. fit album cristallinum, quod est magis propinquum naturæ de F. ad generandum lapidem Philosophorum, quod erat L. Sunt ergo G. C. N. O. P. magis propinqua G quàm C. N. O. P. (*aliàs sic.*) Sunt ergo G. N. O. P. magis propinqua O. quàm E. N. O. P. Et ideo est vis quod in opere majori C. N. O. P. vertatur in G E. quod est perfectio magisterii. Totum enim quod tibi diximus, non est nisi solvere, elementa separare, purificare, putrefacere, atque fixare, limosq; concordare seu condensare, atque nostrum menstruum rectificare. Vide, Fili, si tu capis F. & ponas in C. & illud ponis in H. prima figura formatur per F. C. H. In cujus medio ponis N. & iterum si respicis N. & ponis in digestione I. erit L. tunc originatur & formatur unus triangulus.

Item si capis L. & ponis in C. & ponis in digestione H. postea per plures distillationes de L. C. H. oritùr N. O. P. & formatur alia figura de tribus triangularis.

Item ex N. O. P. oritur in fundo vasis terra, quam oportet evacuare, & istam terram dicimus H. C. Si ergo capis L. & ponis in C. & in digestione H. postea in digestione I. ex L. C. H. I. oritur ex O. & fit alia figura quadrangularis ex O. C. L. H. I. in cujus medio est E. quod generatur ex ductu, id est anima metallorum, quæ generatur ex ductis literis.

Item si capis E. & ponas in I. (aliàs) Q. & misceas cum C. D. A. & postea si capis D. O. secundum suum pondus, & ponas in alio I. aliàs Q. per digestionem H. & distillationem balnei, nec ex O. & P. oritur G. & ex E. O. oritur C. Tunc si capis G. & ponis simul in modulis ceræ ut convenit, aut si ponis cum E. in continenti oritur una figura ex duobus quadrangulis: in cujus medio X. Y. per quod volumus significare Lapidem Philosophorum.

Totum autem hoc magisterium differt per elementorum divisionem. Hoc quidem fit, Fili mi, secundum cursum hujus artis: ita tamen, quòd scias quaslibet figuras in alias reducere, ut si unam corrumpas, scias aliam generare usque ad ultimam figuram, in qua omnes aliæ figuræ quiescunt. Et hæc Theorica tibi sufficiunt causa brevitatis.

Et quia longa doctrina data est tunc per nostrum Testamentum & per Codicillum, Vade mecum, Et in libro de Intentione Alchymistarum, & in Libro Experimentorum, & in Magica, & in aliis multis Voluminibus, quos scimus tunc per nos missos per Illustrissimum Regem Eduardum Anglorum, per quæ satis potes distinctè in Theorica procedere quantum tibi opus necessarium fuerit.

Et ideo nunc dicendum est generaliter de Secunda Parte hujus Operis, quæ est de Practica hujus Artis. Et primò de prima Parte, quæ est de Compositione Lapidis Philosophorum. Secundò de Secunda Parte, quæ est de Compositione Lapidis Virtuosorum, seu Gemmarum pretiosarum, quæ ibi incipit: Opus namque Margaritarum.

Sequitur Operatio major, & secunda Pars hujus Libri, quæ est de Practica. Et primò de prima Parte, quæ est de Compositione Lapidis Philosophorum.

TU in virtute A. Princeps Serenissime, Accipe aurum, & projice ipsum in aquam vegetabilem, de qua locuti sumus in nostro Codicillo, in capitulo quod incipit: Spiritus recipientis & formalis, aliàs generalis, est, ut capias de succo lunariæ. Et in capitulo quod incipit: Et tibi volumus revelare de natura menstrui, in quo est ignis contra naturam: & in eodem capitulo, quod incipit: Fili cum istud menstruum sine quo non potest, &c. Per totum, ubi satis declaravimus naturam istius, & operationem. Et sit aurum ad pondus aquæ vegetabilis, & pone istud totum in digestionem H. per sex dies naturales, & aurum dissolvitur in aquam in colore croci. Postea verò distilla menstruum in distillatione H. in balneo. Postea superpone aliam lunariam recentem, & pone iterum in digestionem H. per alios sex dies naturales. Et tunc extrahe, & mitte illud quod solutum est in aliam ampullam, & super illud quod remansit finitis sex solutionibus & distillatio-

nibus, iterum de menstruo superpone ad quantitatem terræ, & pone in digestione H. per quatuor dies naturales: & illud quod solutum est de metallo, simul cum menstruo, pone in cucurbitâ ut prius, & sic fac usque ad sex inhumationes & distillationes. Et illud, quod remansit, finitis sex distillationibus, de fæcibus non cures, & distillationes seu liquefactiones, vel etiam dissolutiones pone per digestionem H & distilla totam aquam per alembicum. & super fæces ponas de alia aqua Mercurii recentis, & pone in digestione per unum mensem cum dimidio. Quo tempore finito, tu recipe Q. in quo erat aurum putrefactum, & distilla sicut aliàs in aquam in distillatione H. & super fæces mitte tantumdem de menstruo recenti & iterum colloca vas in digestionem H. per sex dies naturales, aut decem: quibus finitis, pone vas in digestionem I. & distilla aërem simul cum menstruo. Postquam noluerit plus distillare, serva distillationem in vase suo, & super fæces mittas aliud menstruum & pone in digestione H. per sex dies naturales, & iterum distilla ut prius in distillatione I. & super fæces mitte de alia lunaria recenti, & pone in digestionem I. & sic reiterabis inhumationes & distillationes in H. & I. usque ad vigesimam secundam distillationem & inhumationem. Sed dum fueris in vigesima secunda distillatione illa in qua est aliqua pars aëris simul cum menstruo ponas ad distillandum in digestione H. & exibit menstruum totum per illam distillationem aut aliam. Et si ibi fuerit aliquid aëris, manebit in fundo ad modum aquæ splendidæ aut citrinæ. Et si non fuerit ejus quantitas nisi duæ guttæ, aut tres vel quatuor, non reiteres inhumationes & distillationes.

Si verò plus fuerit, reiteres inhumationes & distillationes in digestione H. & I. & mittatur usque ad XXVI. & XXX. distillationem, ut inde evacuetur terra ab aëre. Et in qualibet inhumatione indiges ad minus quinque diebus continuis. Dum verò totum aërem distillaveris, qui sine falso distillabitur per distillationes dictas, si bene regulaveris magisterium: postea si tuum vas, in quo sunt distillationes omnes, & distilla cum digestione de H. aqua & totus aër inferius remanebit: ita quòd non valebit per digestionem de H. simul ascendendo cum menstruo vel aqua. Dum verò totum menstruum distillaveris, manebit in fundo, & in colore aquæ splendidæ pulcherrimæ. Et serva illum, quia aër optimus erit, si fuerit bene processum in opere. Et quippe processus quem in aëre tenuisti, eodem modo de purgatione ignis tibi dicimus, ut serves eundem processum, neque minus: nisi quia extractio ignis à terra fit cum aëre inhumando. Et qualibet digestione, vice distillando post vicem in digestione d. k. vel etiam potest fieri distillatio cum D. & non C. Quia sicut ignis est nobilius elementum: ita etiam indiget nobiliori menstruo, vel suo aëre. Et sicut aërem distillasti cum trigesima distillatione: ita distillabis ignem cum distillatione 40. Quippe dum sic separata fuerit, seu habueris evacuatam terram à suo spiritu, qui potestatem habet restringendi. Quæ evacuatio sic fit ℞. terram à qua extraxisti elementa, scilicet ignem & aërem, & projice super ipsam de aqua vegetabili, & pone in digestione de H. per tres dies: quibus finitis extrahe illud quod dissolutum est ad partem. Deinde pone super fæces de lunaria recenti ad quantitatem terræ & stet per alios tres dies, & distilla, & misce illud quod dissolutum est in Q. ubi est alterum. Et si fac tot inhumationes in H. & evacuationes in Q. ubi est alterum. Et sic fac tot inhumationes in Q. donec modicum veniat de terra. Et cum dicta evacuatio fuerit facta, congrega omnino omnes distillationes in alembicum, & distilla per alembicum totum menstruum. Et super fæces pone tantùm de C. sicut est terra: & pone in digestione de H. per unum diem naturalem, & iterum reiterabis inhumationes & distillationes, donec tota terra conversa fuerit in pulverem impalpabilem: tunc super ipsam mittas de D. vel C. sed melius & tutius fit cum D. & rectius quàm cum C. Et pone cum digestione de H. per duos dies: postea distilla per alembicum in digestione de I. Et super fæces iterum mitte de D. si cum D. operatus fueris, vel de C. similiter si cum C. operaris. Et pone in digestione de H. & postea distilla, & distillatum pone in altera. Si verò defecerit menstruum, sive multiplicatio, distilla illud quod per distillationem extraxisti de terra, & operare cum illo. Tot quippe vicibus reiterabis super terram, & inhumabis & distillabis, donec tota terra cum D. vel C. ascendat per alembicum & descenderit in receptorium. Ista quippe materia dicitur apud Philosophos argontum vivum consideratione Alchymistarum. Dumque, Princeps Serenissime, ista compleveris, accipe distillationes omnes, & superpone alembico, & distilla in digestione de I. quousq; materia sit bene exsiccata. Deinde trahe terram illam ad ignem de I. & pone in digestione de R. & sublimabitur de terra ad modum argenti vivi in virtute sublimationis. Sed tu, Princeps Serenissime, cum omnia quæ suprà diximus compleveris, scias omnia elementa te habere, quibus indiges ad Lapidem Philosophorum componendum. Et capitulum completum invenies de hoc in nostro Testamento, quod recolimus scripsisse, quod incipit: Quando tuum compositum, &c. Melius tamen ut diximus fit purificatio elementorum cum D. quàm cum C. cùm C. aliquid retineat de superfluitate. D. cùm sit sublimioris naturæ, non retinet superfluitatem hujusmodi. Et per hoc elucidatur unum capitulum in nostro testamento, quod incipit. Cùm jam habueris Lapidem, &c. Item in purificatione, terræ vel purificatione à qua diximus suprà in parte altera divisionis elementorum, elucidatur Capitulum nostrum, quod recolimus scripsisse in Codicillo nostri testamenti, quod aliàs dicitur. Vade mecum, de numero Philosophorum, in Capitulo quod incipit: Cùm autem per dictam sublimationem truncus diminutus fuerit, &c. Et ideo hæc quære ibidem.

Princeps igitur Serenissime, dum elementa sic habueris divisa, interest, ut quoniam illa subtilies, sic sublimes & fixes. Recipe in Dei nomine aërem per seipsum, & pone ipsum in alembico, & distilla eum septies: vel ut tibi certius erit signum, donec noluerit distillare aliquid. Item & si forsan aër conversus fuerit in pulverem, distillabis & purificabis illum cum D. aliàs, cum tantumdem de D. & in ultimo distillabis D. & remanebit aër inferius. Scire tamen debes, quòd aëris distillatio, & purificatio fit cum digestione de I. Item & tu satis potes purificare aërem cum aqua sua, aliàs cum aqua. Sicut autem aërem purificasti: ita de igne similiter facias per omnia, sicut de aëre diximus: quia ignis purificatio fit cum igne de K. & aëris cum digestione de I. Item per hoc quod diximus de purificatione terræ, invenies ad plenum in lib. Vade mecum, de numero Philosophorum, in cap. quod incipit: Propterea verò terra sic per omnia sublimationis inventæ, &c.

Dum

Dum ergo, Princeps Serenissime, compleveris quæ dicta sunt, habes totum illud de quo componitur Lapis philosophorum. Tunc quidem fac mistionem elementorum & eorum pertinentia ad Lapidem componendum. Recipe ergo elementa purificata, in qua purificatione necesse est remanere fæces in fundo vasis. Insuper etiam fæces ignis & aeris serva ad partem, & recipe ignem & aerem: quodcumque illorum in vase suo proprio ponitur. Et claude vasa cum cera gummata, & pone in loco sereno per tres dies continuos. Quibus finitis recipe tantum de fæcibus ignis sicut aeris: de fæcibus terræ etiam ibi ponitur. Et si tantum non fuerint fæces sicut elementum, superadde de terra purificata usque ad quantitatem dictam, & misce totum simul de fæcibus, ignis & aeris in vase proprio aeris: & claude multum bene vasa cum cera & mastice, & aluta Et unum vasorum istorum in terra sic sepelies, scilicet vas aeris, & secum alterum quod est ignis, superaddatur in aere in parte altera. Et fac taliter, quòd lapis nec aliqua res alia noceat. Et stent ibi dicta duo vasa per unum annum continuum. Quo facto, fabricabis quosdam modulos cereos, in cujus (aliàs in quorum) facturam volueris lapidem exire, seu facere. Quibus factis, aperi vas quod imposuisti per annum, & mitte intus duos vel tres modulos qui supernatabunt, & stent sic in vase. Et statim claude vas, & stent intus per spatium decimæ vel undecimæ partis unius horæ, secundum magis & minus, &c. Quippe implebuntur moduli aere constrictione mirabili & invisibili, qui ascendit sursum ad superius de aqua terrestri. Transacto igitur tanto tempore, aperi vas, & accipe modulos: tene extra vas, & imple illos aqua ætherea, quam per spatium unius anni suspendisti in aere. Et iterum mitte illos in vas primum, ubi est aqua terrestris: & statim claude vas, & dimitte stare per spatium supradictum. Quo finito, cum forcipibus argenteis trahas modulos, in quibus misisti aquam æthercam: & id quod est superius, quod infrà aquam suam misisti intus, tangat aquam terrestrem: & stent sic per tres dies continuos ad fortem solem in æstate. In Vere autem & Autumno per sex dies: in Hyeme per duodecim. Et scias, Serenissime Princeps, aquam quam in modulis aeris misisti. Invenies autem modulos generatos in modum gummæ: & ista gumma vocatur per philosophos Elixir. Et dum moduli per spatium supradictum steterint in aqua terrestri, trahes eos extrà, & pone ad partem in vas vitreum, sic cum lapide congelatur. Et sic facies lapides tuos, quousque non habeas plus de aqua ætherea. Scias, Princeps Serenissime, quòd de aqua restrictiva modicum expenditur, cum in operatione moduli non impleatur, nisi ejus spiritu invisibili: cujus virtute aqua ætherea convertitur in lapidem. Ideoque dixerunt Alchymistæ, quòd lapis noster componitur ex duabus aquis ex una scilicet quæ lapidem facit volatilem, & altera quæ ipsum (aliàs) spiritum fixat & indurat. Et cum tali quippe aqua terrestri, spiritu invisibili de argento vivo vulgi, purum & verum argentum fecimus, ad omnes probationes bonum sicut de minera, sine calore ignis communis: quia ratione suæ virtutis, ejus odor ita congelavit in probatissimum argentum, sicut omne animal Basiliscus inficit visu suo. Nunc igitur, Princeps Serenissime, habes lapides duos, ut oportet, ipsos secundum ordinem magisterii ad perfectionem operis deducere poteris. Pone ergo illos in quodam vase vitreo bene mundo, & dimitte stare per x. dies ad aerem, taliter quòd sit vas suspensum. Quibus quidem finitis, oportet ipsos ponere ad tertiam decoctionem, ut habeant totius perfectionis complementum.

Prima autem decoctio fit cum calore solum. Recipe ergo lapides tuos, & pone illos in quodam vase vitreo: quod per Alchymistas Perfectorium vocatur. Et est constructum, sicut vas vitreum, oblongum, tenue in substantia, & claude multum bene vasa cum mastice & farina siliginis mista cum filis linei panni subtilis. Et pone ad solem in Vere & in Autumno, & in Hyeme per 12. vel 18. dies: quibus quidem diebus finitis erit facta prima decoctio. Et ideo oportet te continenter ad secundam dirigere decoctionem, quæ est media inter primam & tertiam.

Secunda verò fit ad solem, licet aliter quàm prima. Ad hanc igitur decoctionem, quæ fit eodem calore sicut prima, licet aliter: accipe vas vitreum tenuissimum, quod poteris invenire, & majus in quantitate, & impleatur aqua clarissima, & ponatur ad radium solis. Et in parte illa inferiori, ubi magis lucet, & ubi magis ignis accenditur, scilicet ignis per ingenium vulgi, ponatur vas supradictum cum lapidibus taliter quòd luciditas ignis tangat vas ubi sunt lapides, & stent ibi donec sol non possit capi per vas aqua plenum. Et continuetur ista decoctio in Vere per 8. dies, & in Hyeme per 15. quibus finitis est finita secunda decoctio. Et ideo te oportet continenter ad tertiam transire decoctionem, quæ est finis complementi lapidis.

Tertia autem decoctio fit cum calore ignis communis, & fit in quodam furno qui vocatur Tripus athanor: cujus figuram in tertio Volumine quintæ Essentiæ nostræ situavimus: quam te latêre non credimus. Et fit isto modo. Recipe lapides quos in vase perfectorio habes, & sic cum vase suo pone illos in tripode athanor per spatium 9 dierum continuando, sicut ignem de carbonibus ardentibus, quibus finitis est completa ultima decoctio; quæ vocatur per Alchymistas Sulphur. Et ita quando, scilicet habes omne id quod à mundo desideratur, thesaurum incomparabilem & invariabilem, cum quo finem perfectissimi nostri operis consequi potes.

Sed est unum adhuc de secretis, ô Princeps Serenissime, ipsos lapides multiplicare. Sed quia lapidis multiplicatio est in numero tertio: cujus quidem duo modi valde sunt tædiosi, quia sunt per reductionem lapidis ad principium: & ideo hîc tantum unum tibi explicamus, qui magnus est valde scilicet, & placet. Et est iste. Et est multiplicatio lapidis philosophorum in quantitate tantum: & est iste. Recipe de lapide in quantitate unius ʒ. aliàs ℥. Et mitte 1 pondus supra 100. argenti vivi vulgi, & tantum est ignis lapidis multiplicatus virtutibus cœlestibus quod totum ☿ in pulverem redigit comburens omnes potentias minerales existentes in dicto ☿, sicut virtus Basilisci comburit omnes virtutes naturales animalis, & interficit visu suo omne animal: quippe habebis sic 100. Et iterum 1. pondus ☿ vivi projectum, redigit ipsum in pulverem, sicut prius. Postea ex illo pulvere secundo ʒj. pone super 100. millia ℥ Mercurii vivi, rediget ipsum iterum in pulverem in qualibet multiplicatione, usque ad 100. multiplicationes. Quis igitur numerare poterit multiplicationes unciarum multiplicatarum in quantitate: quarum, Princeps Serenissime, quælibet unciarum illarum, centum ☿ vivi multiplicati ʒ. 1. ponendò super

super centum millia argenti vivi vulgi & fiet totum medicina. Et in tantum continuetur projectio medicinæ super ☿ vivo, donec ignis lapidis sit extractus (alias) extinctus, & convertatur ☿ in metallum perfectum, ut non fiat ex illo alius pulvis.

Sunt & aliæ quædam multiplicationes. Una quidem quæ dicitur virtualis, & quantitativa simul: & quælibet istarum fit per reductionem ad primum principium, ut satis habetur in nostro Testamento, in duobus capitibus. Primum quod incipit, Quātus tu, &c. Et in eodem lib. Multiplicationum: Hæc multiplicatio continet: verum in cap. quod incipit: Fili tu prendas, &c. de altera verò multiplicatione in lib. nostro Quintæ essentiæ. Et tantùm de his.

Item si vis, Rex Illustrissime, alium scire modum nostri lapidis componendi, qui dicitur per Alchymiam de practica brancharum: est ut purifices terram, ut suprà te docuimus in practica, quæ tractat de purificatione terræ ☿ in cap. quod incipit: Dum quippe, Rex Serenissime habueris omnia sic separata, usque ad partem, cap. quæ incipit: Dumque, Princeps Serenissime. Et in nostro Codicillo in cap. quod incipit: Ara til quant à quæst menstrual. Et in cap. quod incipit: Voges quæ diron, &c. quia dum terram habueris purificatam; deinde elementa ab auro & argento: & purifica terram illorum, ut suprà dictum est in Practica. Et similiter recolimus scripsisse in tertio lib. nostro Quintæ essentiæ in parte illa quæ tractat de Purificatione elementorum diversorum, quæ incipit: Rectificatio quidem elementorum, &c. Et similiter de elementis tu potes facere tantas mistiones & combinationes, quòd difficulter numerari possunt. Sed ut habeas aliquam practicam abbreviatam per aliquas branchas arborum, aliquas tibi explanabimus operationes breves. Est igitur quædam alia mistio ad componendum lapidem philosophorum: ut videlicet accipias 5. pondera ignis, & duo aeris, & alia duo Mercurii communis 1. quintæ essentiæ: & ex altera parte 3. pondera aeris, & tantundem de terra purificata: & in mistione ignis aeris & quintæ essentię, misce de terra 3. pondera, & in mixtione terræ & aeris de Mercurio cœlico 3. pondera. Item conjunge O. & P. & E. ita quòd O. & P. fiat in pondere æquali, & E. sit medietas O. vel P. & de Mercurio vegetabili tantum sicut de E. Itaque O. & P. de K. ambas dictas mistiones, & distilla limos primæ quidem mistionis: Limi divisi sunt causa aeris & terræ (aliàs sic) ita quòd O. & P. de K. ambas mistiones, & distilla limos quidem mixtionis diversę, sint cum aere, &c. Et D. colligatur ad partem, & limus ignis & aeris de D. colligatur ad alteras, & fæces consimiliter eorum (aliàs) extremorum. Sed de mixtione secunda non est sic: cum sit unus limus & una fæx. Divide igitur limos in duas partes, & fæces similiter, & mitte de fæcibus in quolibet limo tantùm, sicut medietas limi. Et si non attingunt de hoc, non est vis, nec mittes aliquid, quod dictum est. Et consimiliter facies de limis secundæ mixtionis, & eorum fæcibus. Dùmque limos habueris reconditos in vasis suis, consequetur practica sicut dictum est suprà. Et illæ mixtiones elementorum & eorum limi, ad doctrinam operis legalem tibi sufficiant hic, causa brevitatis dicendæ.

Sequitur de aliò Capitulo.

De quibusdam Mixtionibus abbreviatis.

Nunc, Serenissime Princeps, prosequi intendimus mixtiones abbreviatas aliquas. E. prima mixtio est, quòd tu des terræ bibere de D. per continuas distillationes E. partes sui. Deinde fac quòd terra sit ponderata: & de aere 6. & de igne 12. & des terræ prius bibere aerem incerando, in crucibulo donec fluat ad modum ceræ: deinde extrahe materiam, & mitte eam quiescere ad 10. dies. Post hoc reitera, & sicut est mixtum in aere, in alembico suo ad P. consequenter. Et mitte desuper guttam ad guttam, donec fluat sicut cera, & dimitte quiescere per quatuor dies. Postea pone super C. metalli ponendo cujus fuerit (aliàs sic.) Postea mitte unum pondus super centum millia, ponendo cujus fuerit B. & fiet metallum perfectum: quippe sic fuerit auri vel argenti, pone super quodcumque metallum, & fiet quod quæris.

Item fiat alia mixtio sic: quòd conjungas tria pondera de P. & duo de O. & fiat totum unum corpus: deinde tere (aliàs cera) terram suam, & illam cum illo incera O. illius metalli (aliàs) illius vel duorum simul, vel trium, ad æquale pondus, vel quatuor.

Item fiat alia mixtio sic: quòd accipias octo partes P. & unam O. & conjunge simul, & pone in digestione de H. per 8. dies: postea tere (aliàs cera) terram illius metalli, aut alterius, & pone ad dissolutionem, & limo si administrare volueris aliquando de P. auri, & O. argenti: ita quòd de P. sint octo partes, & de aere una, & misce simul, & pone in digestione de H. per octo dies. Deinde tere (aliàs cera) terram suam vel aliam, vel alienam: & cum hac medicina perfectum solem facies. Ex contrariis facies quatuor mixtiones: unum scilicet pondus O. auri: & octo pondera P. argenti.

Item aliter: Si accipias de igne auri, & de O. ejusdem medietatem P. & de terra ad medietatem O. & misce simul cum septima parte nostræ quintæ essentiæ, & distilla limum desertum cum quo potes cerare terram suam, vel alienam & fæces quæ remanserunt. Et sic similiter facies de argento. Et ista tibi, Clarissime Princeps, sufficiant causa brevitatis. Et per istas operationes quas explanavimus elucidatur textum caput in nostro Testamento positum: quorum secundum incipit: Quant tu auras fixat, &c. Et aliud: Tu prendras de la medicina ℥j. a quella metras in un crusol. Et in alio quod incipit: En tor quella manera conservant la practica. Et similiter in alio quod incipit: Fil lo plomb tinguant grand partido de H. Et in alio quod incipit: Et aque sta semblant manera faras. Et in alio ejusdem libri quod incipit: Tu apitaras la perfection da questas, &c. In quibus quidem satis tractavimus de practica abbreviata brancharum, &c. Et nunc de secunda parte hujus partis secundæ.

Sequitur Secunda Pars hujus Operis: Quæ tractat de Compositione & rectificatione Perlarum, & aliorum Lapidum pretiosorum & virtuosorum.

Diximus, Princeps Serenissime, de prima hujus partis secundæ, quæ fuit de compositione lapidis philosophorum, & ejus multiplicatione, & aliis mixtionibus abbreviatis: nunc consequenter dicamus de secunda parte hujus partis secundæ, ut promissum fuit in prooemio, quæ tractat de Compositione & rectificatione margaritarum, & aliorum lapidum pretiosorum & virtuosorum. Et primò dicam

dicam de Margaritis. Opus namque margaritarum sic condies: Primò quòd accipias aquam Mercurii factam per modum quem docuimus in libro nostro Quintæ essentiæ, in capite quod incipit: Recipe igitur illam, &c. Et in nostro Codicillo istis capitulis duobus. Et sic illa aqua in quantitate duarum vel trium ℥ & in ipsa dissolve ℥j. argenti purissimi per calorem digestionis de H. per sex dies. Postea separa fæces per distillationem, quæ erunt albæ. Quo quidem facto ista est aqua qua indiges ad dissolvendum omnia sex metalla, & illorum argentum vivum, cum quo formantur lapides, qui Perlæ vocatur, per reductionem illorum in primam materiam.

Prima autem aqua sic fit: Recipe auri puri ℥j. & dissolve illud cum quantitate dictæ aquæ quantum tibi visum fuerit in digestione de H. sic argentum. Et dissolve in aqua coloris crocei, & trahe aquam deauratam in colore croceo per filtrum, & non cures de illis fæcibus, quia nihil valent ad propositum. Postea distilla aquam per alembicum, & serva fæces secundas.

Aqua verò secunda sic fit: Recipe ℥j. plumbi & dissolve in quantum volueris de aqua prima in digestione de H. sicut fecisti aliam: & distilla aquam viridem per filtrum, donec sit tota distillata: & de istis fæcibus non cures: & distilla aquam istam per alembicum, & conserva fæces secundas.

Aqua tertia sic fit: R. ℥j. plumbi, & dissolve in tanta quantitate aquæ dissolventis, sicut tibi bene visum fuerit in digestione H. postea distilla aquam per alembicum, & serva fæces secundas ut prius.

Aqua quarta sic fit: Recipe ℥j. stanni purissimi Angliæ: & dissolve illud in tanta quantitate aquæ, sicut bene tibi visum fuerit, in digestione de H. Postea distilla aquam per alembicum in digestione de H. serva fæces secundas.

Aqua quinta sic fit: R. de Mercurio vulgi in quantitate ℥ j. & dissolve ipsum in quantitate unius libræ cum dimidia aquæ dissolventis in digestione de I. & serva aquam illam, & de fæcibus primis non cures: sed de secundis, quas serva ut prius.

Aqua sexta sic fit: Recipe ℥ j. ferri purissimi, & dissolve ipsum in tanta quantitate aquæ dissolventis, sicut tibi bene visum fuerit in digestione de H. Postea distilla per alembicum, & serva fæces secundas, sicut de aliis fecisti.

Aqua septima sic fit: R. ℥ j. argenti purissimi, & dissolve ipsum in tanta quantitate aquæ dissolventis, sicut tibi bene visum fuerit, & distilla per filtrum, & ejice fæces primas, & distilla per alembicum in digestione de H. & serva fæces secundas. De omnibus enim aquis fæces secundas servabis in vase suo, quamlibet per se. Quare scias istas aquas cum fæcibus earum, esse materiam, de qua omnes lapides pretiosi componuntur. Cum igitur metalla sic resoluta fuerint in aquas. Et à quolibet illorum recipiendo quemlibet limum in suo vase: & cum limi isti splendentes cum virtute mirabili, (aliàs, minerali) & cum magna limositate quæ præparata est ad recipiendas virtutes influentiarum colestium. Et quamlibet illarum aquarum reponas in sua ampulla vitrea cum collo longo & fundo rotundo. Deinde claude orificium ampullarum cum mastice, & corio alutæ. Et quamlibet ampullam cum sua aqua ponas in loco sereno per unum annum integrum, taliter quòd nulla res noceat. Et graduatur per virtutes cœlestium, & per subtile ingenium ipsas accipimus & veneramur. Cum talis natura sit ad hoc naturaliter disposita, & graduativa per cœlestium virtutes, in quibus est natura spiritualis constrictiva, & constringibilis, subtiliata atque simplex, tam per ingenium artificis, quàm nobilis naturæ restaurandæ (aliàs cum molli naturæ restauratione.) Tu quoque sis cautus in resolutione limorum: quia de quodlibet limo duas aquas facies, prius distillando ☿. (aliàs, Mercurii limum) quem ponas ad partem: quia ex ista parte prima fit aqua terrestris, & aliam ponas ad aliam partem, quam ad partem distillabis, ex qua fit aqua ætherea quæ suspēditur in loco sereno, ut dictum est, per unum annum.

Est autem & alia compositio levior, & melior omnia alia compositione, hæc scilicet. Dissolutis metallis tuis per modum, ut diximus tibi prius scilicet & qualibet aqua divisa in partes duas, tu recipe quintam partem illarum duarum, quas fecisti de una in speciali, & illam mitte cum suis propriis fæcibus, quas reservasti ex distillatione alembici, & solutionem hujus partis, quam cum fæcibus suppressisti, distilla limum, quod idem est quod liquor, procedens ex duobus corporibus, scilicet aqua & fæcibus, qui erit resplendissimus valde, & fæces post distillationem manebunt in fundo cucurbitæ vasis distillantis. Ponas igitur limum illum in ampullam cum longo collo, & fundo rotundo, & claude fortiter orificium cum mastice, vel olibano, & quodam corio fortiter desuper ligato: & suspende limum prædictum in loco sereno per unum annum integrum. Dumque limum prædictum posueris in loco sereno, revertere operationem ad aliam partem aquarum.

Tu igitur, Serenissime Princeps, recipe fæces naturales, à quibus resoluti sunt limi prædicti per sublimationem de I. Illas mitte quamlibet partem in parte sua secundum suam propriam speciem, in quadam ampulla vitrea cum collo longo in longitudine duarum palmarum: & cum fæcibus misce simul aliam partem aquarum, quam reservasti, quæ vere aquæ sorores sunt illarum, à quibus resoluti sunt limi: & claude orificium ampullarum, sicut dictum est suprà. Et postea sepelias ipsas in quodam antro in terra, profundo unius palmæ cum dimidia, & pone circumquaque aliquam rem taliter, quòd lapis non noceat, vel aliqua res alia: & stent sic per unam annum integrum, sicut diximus de aliis. Quippe taliter componi possunt Lapides philosophici, cùm una sit via ad unum & ad aliud, nisi quòd lapides philosophici corrumpunt, & veraciter alterant individua: quarum quandoque altera indiget majori sublimatione, ut vidimus suprà in practica, quam diximus. Sicut enim de una aqua duas in magisterio fecisti: sic consimiliter facies in altero miscendo aerem, & ignem, & terram ad pondus æquale. Et fit tantum de D. sicut omnia alia tria. Sed cum O. ponas P. misces D. & pones O. P. D. sit commixta in suo vase in digestione de H. per sex dies. Quibus finitis, divides liquores dissolutos resultantes ex O. P. D. ponatur in cucurbita alembici cum rostro rotundo, & ponas in digestione de H. per tres dies. Deinde extrahe, & pone desuper caput alembici, & distilla limum desertum, in digestione de I. usque quòd fæces sint siccæ: quem limum in aere suspende in ampulla cum collo longo: quem stare permittas ad annum integrum. Et dum ista compleveris, recipe aliam partem aquæ, quam reservasti, quæ soror est limi suspensi: & ponas illam in consimilem ampullam cum collo longo, & supermitte omnes fæces, ex quibus limos distillasti: & claude orificium ampullæ, sicut de lapidibus pretiosis diximus: & sepelias illam

illam consimiliter in antro profundo unius palmæ cum dimidia, & fac ut supra dictum est. Et dimitte ibi stare per annum integrum, & tunc habebis materiam aptam cum spiritu substantiali ad componendos lapides philosophicos. Et tantum de hoc quod tibi diximus sufficiant tibi, Princeps Serenissime, quo ad prius de modis compositionum aquarum per artificium, cum quibus formabis utrosque lapides, si volueris. Sed quia ad præsens non facimus compositionem lapidis philosophorum: ideo ad præsens revertemur ad compositionem, quæ est lapidum pretiosorum. Alibi enim sufficienter tibi dixi, quæ de Lapidis Philosophorum Compositione, videlicet in nostro Codicillo.

De Compositione & Rectificatione Perlarum.

Quibus igitur præmissis, ad propositum nostrum revertentes, dicamus de compositione & rectificatione margaritarum sive perlarum. Opus námque margaritarum sic condies. Recipe aquam Mercurii vulgi, factam per modum quem tibi nunc dicemus: Accipe lunaris liquorem, in tertia rectificatione vel secunda, & desuper unam libram dicti Mercurii, mitte quòd natet super argentum per tres digitos, & pone ad inhumandum per tres dies naturales, & magna per ejus dissolvetur cum aqua Mercurii, quam extrahes à balneo, & pone in altero vase. Et super fæces pone liquorem recentem ut prius, & pone ad inhumandum in balneo fimi, vel aquæ: & extrahe, & pone aquam illam ad partem in vase altero: & reitera inhumationes & separationes, donec fuerit totus in aquam reductus. Post hoc verò distillationes illas conjunge in cucurbita, & distilla aquam Mercurii per balneum. Et dum videris quod manet quasi spissa, ita quòd aqua Mercurii & argenti vivi sit libra seminis, dimitte & pone ad inhumandum per sex dies naturales. Post hoc mittas intus margaritas, & infra decem horas dissolventur, tum tale opus dicitur necessarium, aliàs magisterium pigrorum. Exubera igitur ipsas per modum quem docuimus suprà in exuberatione metallorum, usque quò convertantur in sal. Pòst verò pone illud in vase inhumatorio, & mitte superius ad pondus unius ℥ Mercurii nostri vegetabilis, & totum fiet aqua in tribus diebus, quam aquam quater distilla. Et post hoc pone intus margaritas, velut in spatio octavæ partis horæ, & dissolventur. Et hoc quidem est propter majorem subtilitatem, Quam quidem exuberationem aliter docemus, quia etiam dissolvi potest in alia maneria cum phlegmate medii sed oportet ut distilletur. Quæ quidem dissolutio patet in nostra Quinta essentia, in primo libro, in capitulo, quod incipit: Item extrahendi quintam essentiam à mineralibus. Per hoc autem quod primò diximus, elucidatur capitulum nostri Testamenti quod incipit: Fil præmentino, &c.

Tu igitur capias margaritas tuas, & pone eas in vase vitreo cum collo rotundo, & pone super eas de argento vivo, quod natando manet superius ad modum aciei obtusi cutelli & pone ad inhumandum per tres dies, & statim dissolventur. & cooperies vas cum coopertorio suo propter pulverem. Et sic formantur quatuor cameræ: quia prima est B. D. G. K. Secunda B. E. D. K. Tertia B. F. D. K. Quarta B. D. G. K. Et post solutionem natabit quædam duriositas ad modum cujusdam telæ. Et hæc est forma & jubar perlarum. Et per hoc elucidatur caput scriptum in nostro Testamento, quod incipit: La ostension de la natura. Item cum senseris quòd margaritæ sunt liquefactæ, inter aquam Mercurii separabis aquam cum limositate margaritarum, colando per pannum bene mundum, & inclinando vas suaviter, taliter quòd nihil pastæ cum limositate coletur. Postea pone limositatem cum aqua Mercurii in balneo per septem dies, & fiet unum corpus: Et per hoc formantur duæ cameræ: prima est A. C. E. K. & alia est A. D. B. K. Et elucidatur capitulum nostri Testamenti quod incipit: Quant tu verras, &c. Post hæc vero habebis formas & modulos tuos ex aere, ad quorum facturas volueris esse margaritas: & consimiliter spatulam auri, & imple modulos, id est, formam tuam de pasta perlarum, & cum altero cooperi: ita quòd margarita sit plena. Et si fuerit rotunda, vel quovis alio modo facta & indiguerit foramine, perforabis filo auri in illa parte, ubi melius visa fuerit, transferendo per ambos modulos (aliàs) per ambas moles: & pone ad desiccandum in vase simul Zabaya, idest, lapis marmoreus, vel vitri, & cooperi donec bene siccetur. Et per hoc quod nunc diximus, elucidatur capitulum nostri Testamenti quod incipit: Apres sua artificio, &c. Præterea post formationes margaritarum capias eas, absque eo quòd eas tangas manu, & postquam eas habueris ad modum pili, & habebis ut visum tibi fuerit & placuerit, tu cavabis eas ex utraque parte. Post verò pones ipsas in aqua limositatis, quæ est unum corpus cum aqua argenti vivi, & dimitte ibi stare per quartum vel quintam partem horæ, & extrahe citò. Et confestim ponas in ovis ad umbram per 8. dies naturales, & germinabit ovum de die, de tribus in tribus horis: & postea extrahe eas, & videbis eas pulchras, & pulchriores naturalibus. Et hoc tibi sufficit ad effectum. Per hoc autem formantur duæ cameræ aliæ, quarum prima est A. D. B. Q. C. G. B. K. & secunda A. D. B. Q. Et elucidatur per hoc capitulum nostri Testamenti quod incipit: Quant tu auras formadas, &c. Si autem in opere isto prolixiores vis videre sermones, quæras in nostro Testamento cap. superius allegato.

De Compositione Lapidum pretiosorum, virtuosorum. Et primò de Compositione Carbunculi.

Carbunculus quippe est Rex omnium lapidum, sicut aurum omnium lapidum metallorum. Unde, Rex & Princeps Serenissime, si tu vis ipsum artificialiter compone quod sit ita virtuosus & virtuosior naturali: Recipe de aqua terrestri auri indurativa, quàm fecisti, ut superius diximus, & pone ipsam in vas, quòd sit factum ad modum unius figuræ inferius scriptæ rotundum vel quadrangulatum, vel triangulatum, sicut placuit: & in ipsa modulo cereo existente, navigando in vase aquæ terrestris, per spatium quintæ partis horæ. Qua finita, cape lapidem cum forcipibus aureis, vel argenteis deauratis, & fac taliter, quòd superficies lapidis tangat aquam indurativam, & stet sic per tres dies. Deinde extrahe modulum ceræ, in quo est aqua ætherea indurativa per virtutem aquæ terrestris in similitudinem grumæ. Et cum ipsum modulum extraxeris extra vas, expolia ipsum lapidem à cera qua indutus est, & da sibi arteticum.

Sed post dimitte ipsum stare per tres dies in umbra, & continuabis ignem illum per novem dies in Vere, & in Æstate per quinque. Finita ista decoctione, da fili decoctionem aliam: quæ Artethesis vocatur per conditionem temporum antedictorum. Deinde prosequatur decoctio, quæ similiter dicitur, per quinque dies continuos. Deinde trahas

trahas lapidem tuum perfectum cum omnibus virtutibus & pertinentiis ſibi attributis per naturam. Dum verò feceris prædictas decoctiones, ſcias quòd lapis ſtare debet in vaſe, quod dicitur Perfectorium: cujus figuram inferius demonſtrabimus. Et ſcias, Princeps Sereniſſime, quòd informatio omnium lapidum pretioſorum ejuſdem eſt & viæ, & uno modo fit. Sed finem ſuorum colorum & virtutum accipiunt ex paſſione diverſarum materiarum quouſque ſint terminatæ per virtutem ultimæ formationis, quam lapis capit per virtutes ignis communis in propria forma, ſub conſervatione ſuarum virtutum operativarum. Et perficitur eorum virtus à natura ſuper cœleſtium, ſecundum materiæ capacitatem.

Similiter omnes decoctiones æqualiter exhibentur omnibus lapidibus, præter adamantibus, quorum decoctio longior eſt, ratione ſuæ duritiei. Virtutes verò lapidum ponere non curamus in præſenti Compendio: cum intentio noſtra non ſit in præſenti Compendio, tractare niſi de ipſorum Compoſitione tantùm. Tunc ſufficit tibi, quod omnes ſecundum iſtam doctrinam compoſiti, ſunt tantæ virtutis, ſicut quos natura producit, & etiam fortiorum, & plures virtutes ſunt habentes quàm naturales, ut experti fuimus ſæpius in compoſitis à nobis gemmis. Et ſatis de virtutibus cujuſlibet tractavimus in noſtro Lapidario, quem ſcimus tibi miſſum à domino Odoardo rege Anglorum. Ideo hìc in ſumma tantùm de aliquibus tractamus, quod ad eorum veram compoſitionem: ut compendium tibi reddamus, & non prolixitatem negotii præſentis.

De Compoſitione Adamantis.

Compoſitio quidem Adamantis fit ex natura argenti tranſmutati in naturam lapidificam. Et ſic per artem ingenioſam fieri poteſt. Recipe de aqua argenti terreſtris, & pone illam in vas indurationis ad indurandum, & mitte intus modulum cereum per temporis ſpatium ſuprà prædictum dd Carbunculo. Poſtea mitte de aqua aerea in modulo, in quo formari debet dictus lapis. Poſtea da ſibi informationem in umbra per tres dies naturales, quæ eſt prima informatio, quando aqua aerea fit gumma virtute ſpiritus aquæ terreſtris. Poſtquam verò adminiſtraſti aliam informationem, quæ fit generando, modulum cum forcipibus de auro, vel argento deaurato: id quod eſt inferius ad ſuperius move taliter, quòd lapis tangat aquam indurativam: & ſtet ibi per tres dies continuos ad ſolem fortem in Æſtate: in Vere verò & Autumno per ſex, & in Hyeme per duodecim. Quo facto, fac tranſire per decoctionem, quæ dicitur Opteſis & per aliam, quæ dicitur Optateſis, per tempus, quod ſuprà ſcriptum eſt de Lapidibus Philoſophorum. Sed in digeſtione tertia, quæ dicitur Sulphur, ſtet per quatuor vel ſex dies continuos: quia ratione ſuæ indurationis, indiget magis de iſta digeſtione, quàm alii: quia inter compoſitiones Lapidis, nullus alius eſt tantæ ſoliditatis: quia nec ferrum, nec ignis ipſum ſine ſpeciali artificio dividere poteſt, ratione altitudinis ſuæ naturæ: ſicut ad longum oſtendimus in noſtro Lapidario, ubi de virtutibus ipſorum determinavimus.

De Balaſſo.

Balax lapis eſt creatus, ſeu generatus, ſeu compoſitus ex duabus naturis, duplicis argenti vivi æqualiter mixtis: ſcilicet ex aqua aerea auri ſimul compoſitis, in modulo ſuo ad indurandum in aqua indurativa argenti ſimiliter mixti æqualiter. Deinde quod proſequitur per illas tres decoctiones, ſicut in decoctione Phyſicalium lapidum diximus; & tenendo proceſſum ſicut in compoſitione Carbunculi.

De Saphiro.

Saphirus gignitur ſive componitur ſimiliter ex natura duplicis argenti vivi aquatici ſimul ex aqua ætherea argenti, & ex aqua ætherea ſtanni in quarta parte ponderis aquæ argenti: & ſimiliter de arte indurativa argenti, & de aqua indurativa ſtanni per dictum pondus: induratus in modulo cereo, & decoctus eo modo, ſicut de aliis dictum eſt ſupra.

Alabandina.

Alabandina verò componitur ex argento vivo ferri, & eſt coloris rubei valde reſplendentis ratione ſulphuris & è converſo, in naturam aquæ aereæ ignitæ recipiens naturam argenti vivi [illegible] quia natura ſua eſt aeris, ideo reſtringit ſanationem. Recipe ergo de aqua aerea ferri, & imple modulum cereum poſt virtutem reſtrictivam acceptam, & indura illam in aqua terreſtri ferri, & perſequere per informationes ſuperius de aliis datas.

De Torquete.

Torques componitur ex natura duarum aquarum aerearum, & duarum conſtrictivarum. Recipe ergo ℥ iv. aquæ aereæ veneris, & unam aquæ aereæ plumbi, & pone ad indurandum in modulo cereo, in aqua indurativa veneris, mixta cum aqua terreſtri plumbi, per pondus dictarum aquarum aeris & plumbi, & da ſibi informationes quas diximus de aliis, & decoctiones.

De Smaragdo.

Smaragdus componitur ex natura duarum aquarum aerearum, & duarum reſtrictivarum. Ad componendum ipſum igitur, Recipe quot partes volueris de aqua terreſtri argenti. Et cum illa miſce quantum volueris de aqua terreſtri cupri, donec videas quòd habeat intenſum colorem, vel remiſſum ſecundum quòd volueris. Et pone prius modulum ceræ in propriis aquis iſtis terreis, per ſpatium quintæ partis horæ, ut melius impleatur virtute indurativa. Et poſt quidem imple modulum aqua ætherea cupri, & pone ad indurandum per unam partem horæ. Poſtea verò gira modulum, ut dictum eſt de Carbunculo taliter, quòd aqua indurativa tangat aquam aeream congelatam. Et dimitte ſic ſtare per tres dies continuos ad fortem ſolem, in Æſtivo tempore, in Vere & in Autumno per ſex, & in Hyeme per 12. Quibus ita finitis extrahe lapidem induratum, & fac ipſum tranſire per tres informationes, intellige decoctiones tres: quarum prima dicitur Optaſis: ſecunda Optateſis & tertia dicitur Sulphur, ut ſuprà ſatis explanavimus, ubi deſcriptiones illas depinximus.

De Heliotropia.

Heliotropia etiam componitur ex illamet natura, de aqua Smaragdus componitur. Et per pondus & per mixtiones aquarum illius, niſi antequam ſit inſpiſſivè, ſicut ablugo ovi, extrahe modulum tuum

tuum cum forcipibus auri vel argenti ab aqua indurativa, quæ est indurata per quatuor vel quinque guttas minimas, de aqua ætherea ferri. Tunc illum modulum mitte cum sua aqua indurativa per unam partem horæ. Postea extrahe illam, & pone in aqua indurativa per quintam vel octavam partem horæ (aliàs) ad unum Miserere. Postea extrahe, & da sibi indurationem per tres dies ad solem in aqua terrestri Smaragma, quando modulum, ut de aliis dictum est. Postea extrahe illam a cera, & da ei informationes, ut diximus de aliis.

De Monasco.

Monascus est lapis habens colores multiformes: quia quidam sunt albi, alii rubei, & alii medii inter nigrum & Lazurium: & alii albi obscuri, sicut Calcedonii. Et quilibet istorum habet suam diversam naturam & virtutem in Operatione. Sed inter omnes hos magis laudatur rubeus, sed utrique sunt boni secundum propriam naturam. Albus componitur ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea stanni, & ex aqua aerea plumbi æqualiter mixtis, positus ad indurandum in modulo habente figuram hominis, in aqua indurativa argenti & stanni per æqualia pondera. Rubens verò componitur ex aqua aerea auri posita ad indurandum in aqua terrestri auri, & in aqua terrestri ferri, mixtis per æquale pondus. Vel potest componi ex aqua aerea auri, & aqua aerea argenti, æqualiter mixtis, positis ad indurandum in aqua indurativa auri. Item niger componitur ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea auri, induratis in aqua terrestri argenti, & in aqua terrestri plumbi positis ad solem, & quòd transeant per omnes tres informationes, eo modo, sicut de aliis suprà dictum est.

De Topazio.

Topazius componitur ex natura duplicis argenti vivi redacti in speciem aeris, sic: Recipe aquam aeream auri, & misce cum illa ad quintam partem aquæ aereæ ferri: & pone in modulum ad indurandum in aqua indurativa auri: & fac consequenter, sicut de aliis diximus.

De Calcedonio.

Calcedonius componitur ex aqua terrea ferri, & ex aqua terrea argenti mixtis æqualiter, & in modulum positis in aqua terrestri ferri simul mixtis æqualiter. Et quod transeat per omnes tres informationes eo modo, sicut de aliis dictum est.

De Berillo.

Berillus componitur ex natura duplicis argenti vivi. Una est de aqua argenti aerea, & alia de aqua stanni aerea mixtis æqualiter. Imple ergo modulum, & induretur in aqua terrestri argenti: Dein da sibi informationes & decoctiones eo modo sicut de aliis diximus.

De Compositione Perlarum.

Sed quia prius diximus de rectificatione margaritarum: ideo & nunc dicamus de earum compositione. Compositio verò perlarum fit ex substantia triplici argenti vivi conversi in substantiam aquæ aereæ. Recipe igitur aquam aeream stanni, & aquã aeream argenti, æqualiter mixtas & induratas in modulo cereo in aqua indurativa stanni & argenti æqualiter mixtis, & transeant per informationes, sicut diximus superius de aliis.

Perlæ etiam secundum aliam viam componuntur sic: Pulveriza eas parvas minutas in pulverem subtilissimum, & dissolve illas in tali aqua, sicut metallum dissolvisti superius dictum in parte illa, ubi tractatum est de metallorum dissolutione. Vel dissolve eas in aqua, ubi argentum vivum vulgi dissolvisti super in digestione I. ponendo de aqua dicta quod natet super margaritas, in grossitudine medii digiti. Et post dissolutionem natabit quædam limositas ad modum cujusdam telæ. Et ista tela, Princeps Serenissime, est forma transparens orientalis in parvis. Et per hoc quod diximus elucidatur capitulum unum nostri Testamenti, in illa parte quæ tractat de parvarum perlarum confectione. Item & postquam senties quod margaritæ sunt liquefactæ intus, aquam Mercurii separabis cum limositate margaritarum in aliud vas, inclinando vas suaviter, taliter quod nisi de fæcibus vadat cum aqua & limositate. Si verò cum aqua limositatis fuerit aqua de fæcibus, cola ipsam per pannum sericum bene mundum. Post hoc pone aquam illam in qua est limositas parvarum in ampulla cum longo collo in digestione de H. per 8. dies: quibus transactis, fiet illa cum limositate metalli, totum unum corpus. Et per hoc elucidatur aliud capitulum nostri Testamenti. Pòst verò habebis modulos tuos de auro puro, vel de argento deaurato à parte interiori, ad similitudinem cujusvis margaritas existere, vel formare. Et consimiliter spatulam auri vel argenti deaurati. Et fac quòd moduli sint in duas partes divisi. Et si modulus fuerit rotundus, vel quovis modo formatus, seu figuratus, & indiguerit foraminibus, perforabis illum ubi vis. Postquam modulus conjungitur alteri, vel cum altero: imple modulum tuum de pasta pulveris, quæ remansit de aqua ex limo facta. Itaque utraque pars moduli sit plena pasta, & per foramen moduli mitte unum filum auri, & sic facies omnes. Et dimitte sic stare pastam in modulis suis per unum diem naturalem. Quo tamen facto, si videris quòd modulus possit dividi à pasta, trahes grana illa à modulis: & sic non dimitte siccare, donec possis ipsa grana extrahere. Dumque extraxeris à modulis jam dictis, pones ipsas ad desiccandum in quadam lamina vitri quę sit ampla & plana, & cooperi cum quodam vase vitri, vel cum aliqua re alia, ne ipsas pulvis tangat: & stent ibi donec sint bene siccæ. Et per hoc, quòd hîc jam breviter diximus, elucidatur cap. nostri Testamenti quod incipit: Præterea, &c. Et post formationem margaritarum & illarum desiccationem, tu accipies filum auri longum, & mittes illum per foramina illorum. Et caveas quantum fuerit possibile, quòd non tangas illas cum manu, sed cum forcipibus auri, vel argenti deaurati. Postea habeas quoddam vas vitreum ad modum ovi gallinæ foratum & cavabis illas ex utraque parte. Et illud quod est intus pone extrà. Post hoc verò pone margaritas suspensas per filum auri in aqua limositatis, quam per novem dies posuisti in digestione de H. taliter quòd submergantur in aqua, & statim pone desuper coopertorium, & dimitte sic stare ipsas per duos dies naturales: quibus finitis extrahe, & pone illas ad umbras, ubi sol non tangat eas per tres dies naturales. Deinde administra scilicet, formationem Optasim. Hoc modo pones tres parvas in filo auri: deinde mittas in unam testam ovi mundam, quæ cooperiat illas vel plures, secundum illarum vel ovi quantitatem:

tatem: deinde alias, & ponas in vas vitreum vel ovum, &c. deinceps, donec omnes ordinatæ fuerint. Et si fuerit tempus æstivum dimitte illas stare sic ad solem per tres dies naturales, in Vere, & Autumno per sex, & in Hyeme per novem. Sed nullam decoctionem Opteticam consulimus tibi in Hyeme alicui rei facere. Et qualibet die girabis ova, vel vasa supradicta, de tribus in tribus horis. Finitis quippe his diebus extrahas margaritas tuas. Deinde administra sibi formationes per tres dies per decoctionémque tertiam, quæ Sulphur dicitur, in vase quod dicitur Perfectorium: Quibus finitis, trahes tuas margaritas à tripode Athanor, & videbis eas perfectas: quia naturalibus prævalebunt in omni perfectione: & tunc utere illis sicut volueris. Fit autem ista fabricatio similiter de conchilibus inventis in ripa maris, quæ colores habent multum varios: quia quædam sunt alba, ut perlæ cum colore orientali: quædam crocea ad modum auri purissimi & splendidissimi, similiter colorem habentia orientalem. Alia verò sunt cum colore balacis, simili modo orientali, potes igitur, Princeps Serenissime, de quibus vis conchilibus Perlas componere, & Perlæ erunt illius coloris, cujus fuerint conchilia, de quibus compositæ fuerunt: fitque opus pulcherrimum ex omnibus istis, & in multis utilibus valde. Non tamen vidimus terrę partes, in quibus hujusmodi conchilia sint & reperiantur nisi in Cypro, prope civitatem Famagostæ. Et in regno Portugaliæ prope civitatem Ulyssibonæ in littore maris. Et in quadam villa, quæ dicitur Canilla, & in alio loco, qui dicitur Portus Mueve: & ad latus usque ad S. Vincentium de fine mundi. Vidimus enim omnia ista dum ad Angliam transivimus, per intercessionem Illustrissimi Regis Angliæ Odoardi.

Hæc igitur omnia quæ tibi diximus, tam de lapidibus physicalibus, quam virtuosis & pretiosis, tibi causa brevitatis nunc sufficiant: quia tibi in hoc libello compendium trado breve & non prolixum. Et quia per doctrinam tibi traditam, potes alios quosvis componere conspiciendo colores proprios unjuscujusque lapidis, & formas & figuras illorum. Et tunc facere quæstiones de aquis diversis secundum doctrinam tibi traditam. Et si tu ista queris, grossipedalis sum aliqua subtilitate operis compleveris, invenies verum esse quod tibi diximus. Noli tamen festinare, nec ab opere cessare, nec agites naturam per minima. Et si diviseris naturam per minima operis, plus dabit tibi, quam optas. Si verò vis scire rationem: quare aqua istius doctrinæ tantam habet virtutem, ut per artificium illarum natura componatur ex una parte: & isti lapides artificiales potentiorum & majorum sunt virtutum, quam naturales. Quare philosophorum lapides sint tantæ activitatis & virtutis, sicut diximus, quæras in Lapidario nostro, in quo prolixè tractavimus de omnibus his, & ibi habebis omne complementum. Cum intentio nostra in præsenti compendio sit nisi practicam nudam à theorica, distinguere: cum adjutorio illius qui est trinus personaliter, & unus essentialiter, omnis boni largitor existens, regnans per omnia secula.

A Significat Deum.
B Quatuor elementa confusa in metallis.
C Lunariam rectificatam in qua solvuntur elementa,
D Quintam essentiam vini.
E Aurum, quod dicitur Sulphur natura.
F Metallum.
G Limus elementorum.
H Calorem primi gradus.
I Calorem secundi gradus.
K Calorem tertii gradus.
L Causam corporum immediatè genitam propter dissolutiones corporum.
M Spiritus corporum perfectorum.
N Aquam metallorum.
O Aerem ipsorum.
P Ignem eorum.
Q Instrumenta vitrea.
R Ipsum lapidem.
B Elementa.
C Vapores.
D Aquam claram.
E Azot vitrum.
F Vapores ex eo resoluto.
G Sulphura sicca genita ex ipsis vaporibus.
H Sex metalla.
C Temperamentum.
D Intemperamentum.
E Neutralitatem.
O Quintum elementum.
P Quartum scilicet ignem, elementum.
Q Tertium, scilicet aerem.
R Secundum, scilicet aquam.
S Primum, scilicet terram.

Inter hæc, tria sunt necessaria in Opere isto, scilicet Corpus significatum per N. Spiritus per O. & Anima per P.

Sunt & alii gradus digestionum, aliis signis signati.

Epistola Accurationis LAPIDIS BENEDICTI RAYMUNDI LULLI, *missa olim Domino Roberto Anglorum Regi ab ipso. Anno Domini M.CCCC.XII.*

In virtute sanctæ Trinitatis, ipsiusque infinitæ bonitatis, &c.

CUm ego Raymundus de Insula Majoricarum, jam præteritis temporibus, plures libros in arte transmutationum composuissem, & librum omnium librorum secretissimum de lapidum pretiosorum secundum virtutes suas compositione, quæ est ars difficilior omnium, quæ per artem fieri possunt: tibi Roberto Regi vulgari sermone transmisi, ut certior in laborando existeres, quia scientia omnium experimentorum fallax est. Cum inter quascunque operationes tibi omni modo infaciles, tam ex parte influentiæ, quam tibi ingenium artificis applicationis errores vidimus occurrere. Ideo omnes libros meæ compositionis tali stilo scribere volui, ut quantum esset ex parte scripturæ, nullum in errorem cadere contingat, ut tu nosti in libro nostri Testamenti & Apertorii: ubi omnia clarissimo sermone tractavi, quæ per artem fieri contingunt.

Quos libros puto jam te bene perlegisse: & supremè intellexisse. Te tamen ad ea quæ ibidem scripta invenies admoneo, ut Deo summo placere studio labores. Et omnia tibi in secreto artis revelata, apud te retineas, ne thesaurum apud indignos dispergas, ne Deus scilicet, hoc judicium deposcat. Omnibus autem Deo dilectis sine pretio si possis eis omnia communicare, quæ tibi Deus ostendere dignatus est. Ego cum Viennam transivi, literas tuæ manus inveni mihi antemissas, quas legens te solerti

studio

studio percepi. Tuis autem mandatis propter certas occupationes acquiescere non potui: Deinde Salernum ivi, ubi cum quosdam libros Medicinæ ex principiis artis ob rogatum quorundam extraxi: tu me continuò literis visitasti, ubi intendebas quærere de ingenio artis lapidis benedicti, si via dari posset brevior viis scriptis in aliis meis libris. Hoc autem quærere otiosum mihi visum est: quia in cujuslibet intelligentis præsentia alicujus scientiæ omnes Syllogismi etiam nunquam scripti sunt. Quare ut existimo, si tu mea scripta intelligas, & non es viis nostris contentus, elige tibi breviorem mea applicando.

Quæsivisti etiam quis trium lapidum, utilior, brevior, nobilior & efficacior sit.

Plenè hoc aliis meis libris declaravi. Tum ut petitioni tuæ acquiescam, dico, viam Mineralium longam & periculosam fore. Tota enim via mineralium consistit in duabus aquis, quarum una facit lapidem volatilem sine labore & periculo: alia autem eum fixat, & secum fixatur cum periculo: quia hæc aqua extrahitur, ut nostri ex quodam menstruali fœtenti immundati ex rebus quatuor. & fortior est aqua mundi & moralis: cujus spiritus totam tincturam fermenti ampliat. Et majus periculum est, ne in ablutione effugiant apud quemque cum ingenio laborantem. Iste lapis cum breviore tempore, & cum magna fortitudine conversionis producitur.

Lapis verò animalis est ille, qui non habet finem propter regere elementa: in quo major est scientia, quàm in aliquo alio lapide. Et ibi possunt maxima secreta naturę extrahi, non solùm quo ad Lapidis compositionem, sed etiam quo ad cujuscunque rei in alteram transmutationem, ut in Apertorio factum declaravi. Effectus istius lapidis est valde magnus & mirabilis, ut ibidem ostendimus.

Lapis autem vegetabilis, quanquam longus sit: tamen est carus, si supremæ compositionis debet sequi animalem, quo ad rectificationem elementorum. Et si sic præparetur, ejus effectus transcendit animalem. Ideo Elixir magnum in vegetabili, ita accurtari potest, quòd mirabile videatur cum tanto effectu transmutationis, & omnino transmutatum per lapidem vegetabilem. Nam in virtute bonitatis & magnitudinis transcendit propter quintam essentiam, de qua lapis imprægnatur, qua in mundo mirabilia facit.

Omne autem aurum albificum ex corrosivis fit, & ex quinta essentia incorruptibili, quæ cum fermento fixatur per ingenium artificis. Talis autem quinta essentia est quidam spiritus in lapide mortificativus & vivificativus. in animali autem aurum est summa medicina corporibus humanis, ut si ex sanitate extraheretur. In vegetabili est restitutio juventutis, conservatio corporis humani ab omni accidentali corruptione. Et sic ut sit spiritus quintæ essentiæ, est ille qui tingit & transmutat, si cum debito fermento impastetur, & sanius, & nobilius opus vegetabilium.

Quæsivisti de accurtatione. Dico quòd omnis accurtatio est diminutio à perfectione. Quoniam medicinæ quæ per accurtationem fiunt, minorem effectum habent transmutationis. Accurtatio autem lapidis mineralis potest esse multiplex. Sed mihi videtur ut ejus effectus transmutationis non diminuatur, tunc solùm post primam calcinationem & putrefactionem quæ fiat per primam aquam bene limpidam & clarificatam viginti diebus: minori autem tempore nihil fieri potest. Postea semper pulvis colore sanguinis sui, & distilletur secunda aqua summo ingenio, ne spiritus evadant secundum ingenium datum in Testamento nostro. Et accipe solùm ultimam partem aquæ post rubificationem alembici, & in ea aqua solve pulveres locando in aqua calida. Et ibi cooperto vase perseveret die ac nocte unà post solutionem. Postea suppone alembicum,& distilla in balneo totam aquam, donec remaneat, nisi quantitas aquæ in pondere pulveris. Hanc aquam distillatam abjice, quia nihil de spiritu debet habere: reliqua verò quæ remansit cum corpore, vase bene clauso in cineribus calidis congela: quo congelato fac aliam aquam, & superfunde, ut dictum est, distillando & congelando. Et hoc continua usque ad decem vices: postea procede solvendo & congelando toties, quoties tibi placuerit, vel donec amplius congelari non potest. Et scias quòd in qualibet solutione completis decem ablutionibus, corpora in certa quantitate transmutantur in aurum. Et hanc medicinam ad maximum in octoginta diebus complere poteris.

In animali verò non video accurtationem aliquam, nisi ut terra cum igne regatur, & aqua cum aere, & ideo valebit: & est accurtatio medii temporis.

Nunc verò ad vegetabilem venio, ubi est principale intentum, & secundum ingenium magis securum: quia semper timetur in minerali, ne spiritus in ablutione effugiant propter aperire vasa. Hic autem non est timendum, quia vas ante fixationem non aperitur. Et ut te magis ad vegetabilia teneas, hoc tibi secretum revelabo. Accipe nigrum nigrius nigro, & ex eo partes octodecim distilla in vase argenteo, aureo, vel vitreo, per modum dictum in Testamento. Et in prima distillatione solum recipe partem primæ cum dimidia, & hanc partem iterum pone ad distillandum. Et hujus iterum quartam partem, & tertiò distilla, & hujus recipe duas:& in quarta distillatione pauco minus quàm totum.Et sic distilla illam partem usq; ad octo vel novem vices, vel decies. Postea habeas duo vasa facta ad modum picturæ hujus, quorum quodlibet habeat alembicum annexum. Et in uno alembico fit ingenium, ut bocia intret os alembici, & sit æqualis spissitudinis ad unam palmam: & alter alembicus intret in bociam alterius. Hoc autem ideo fit, ut firmiter possint insimul collari. Pone ergo in qualibet bocia unam libram hujus aquæ, & ℥ fermenti bene & optimè purgati & foliati, & habeas furnum cum ingenio factum, ubi unus ignis carbonum, possit per brachia furni temperatum calorem partiri, ubi colloca tua vasa, & fac ignem. Et est hoc ingenium excellentissimum, quia hic ignis non potest fieri major quàm necesse est. Tunc enim quando ampullæ sentiunt calorem, statim solvitur in eis fermentum: tunc liga circunquaque ad cannas alembici, & bene spica Et ubi intrant cucurbitæ, sint strictæ: & spongias tene continuè madidas cum aqua ferrea. Et cum hoc ingenio apparenter vides qualiter quælibet libra bis distilletur in die, & bis in nocte: & remanet continuè una quælibet in vase: quia quantum ascendit ex uno vase, tantum intrat de alio. Et cum sic videris ascendere & descendere cum æquali igne, continuè videbis qualiter ratione caloris subtiliatur & inspissatur spiritus. Et hoc est miraculum hujus artis: quia si divita distillaveris continuè, semper aqua in gradu subtilitatis & acuitatis ascendet, & continuè propter fermentum

tum inspissatur. Ergo quanto distillatio ejus fuerit leviori igne, tanto subtilior erit in spiritu & fortitudine, & ingrossata continuo fermento. Hunc autem modum tene usque ad viginti vel viginti duos dies: & inspissabitur quinta essentia aquæ hujus benedictæ, sic quod amplius non ascendet: & cum fermento fixabitur, & in lapidem consequenter. Et cum hoc videris, ambo vasa extrahe simul, & loca in fimo vel balneo. Et iterum statim in una nocte solvetur, & tunc iterum congela, & hoc facter. Et amplius manebit in Dei virtute, & potentia, & gratia exaltatus, quod bene congelari non poterit: quoniam ut oleum videbitur inspissatum aliqualiter. Et hic est pretiosior modus omnibus qui fieri possunt. Tum scire debes, quod si fermentum album posueris decem diebus, congelabitur quinta essentia super ipsum: eo quod res multùm grossa, terrestris, & firma est in Luna. Sed non ita citò solvitur post complementum fixionis quintæ essentiæ, sicut in Sole. Unde quasi in fine complementi tempus non est diversum in albo & rubeo. Et Deus novit, quòd hic modus in effectu, subtilitate, & virtutis bonitate cunctis operibus mundi est subtilior & melior: quamquam illas proprietates Elixiris non habeat, quas philosophi tempus magnum habere affirmabant. Puta si hanc medicinam completã junxeris cum quolibet metallo, quòd transmutatio fieret secundum primam: puta, si medicina sic confecta non reperitur: quia jam quinta essentia, quæ totum lapidem componit quo ad ejus motum & tincturam, est jam fixa & firma in fermento simul juncto, sic quod faciat transmutationem secundum hoc fermentum. Sed si velles medicinam facere universalem secundum modũ jam dictum, non oportet te facere fixionẽ super aliquo metallo, sed super sua propria terra: & tunc cum metallo conjungetur. Nunquam tamen hoc mihi placuit: quia ejus fixio est multùm periculosa & longa, & raro terra propria est bene naturalis: & si naturalis esset, tamen effectus ipsius post completũ esse, non invenitur tantæ potentiæ sicut hic, quando quinta essentia super altero fermentorum fixatur, ubi citò fit fixio, & effectus citius & fortis si causas cognoscis: ut pote quare medicina transmutet me verum dicere asserens. Tene te hic & modo ingenium principale tibi notum feci. Et scias quòd si peracta decima octava distillatione, in ea aqua solveris aurum, & postea evolare miseris aquam lento igne, & aurum demũ in humido loco vel balneo locaveris, statim in quatuor diebus per se solvetur. Et hæc solutio est aurum potabile, habens multas virtutes, ut in libro Conservationis honestæ vitæ scripsi. Insuper si cum isto auro sic soluto bene miscendo impastaveris argentum vivum septies sublimatum cum vitriolo, & sint pro una ℥. auri septem argenti vivi: & postea sublimaveris impastatum aliquibus vicibus, semper sublimatum super fæces, reducendo fixabitur Mercurius in medicinam penetrantem & optimè tingentem.

Item aliud miraculum. Si ℥ j. hujus auri sic soluti per se poneretur in igne lentissimo octo diebus cum centum partibus Mercurii, congelaret totum in aurum. Hæc enim mirabilia sunt in natura: & tamen hoc totum provenit ex parte spiritus aquæ, quæ in solutione auri cum auro inseparabiliter fixatur. Et potest ingenium altum miscere modos mineralium & vegetabilium. Et medicinam altera via brevi in hunc modum componere. Distillato lapide vegetabili, usque in eam distillationem, quòd tota aqua super phlegmate, fit: & hoc in quinta vice contingere solet. Tunc habeas vitrioli bene lucidi, & optimi cinnabrii in æquali pondere, & insimul miscendo optimè tere, & in sole desicca sic, quòd tibi videatur, quòd tota aquositas exibit, sic exiverit. Tunc projice intus aquam tuam, & distilla lento igne in principio, & in fine forti, ut moris est, in aqua philosophorum acuta, & tunc spiritus quintæ essentiæ vitrioli & cinnabrii, quæ principaliter constituunt lapidem mineralẽ, miscentur & conjungentur cum spiritu quintæ essentiæ aquæ ardentis: qui spiritus est anima lapidis vegetabilis, ut tibi notum est. Et hoc continua usque ad decem vices, puta à quinta incipiendo. Et sic cum istis corporibus continua distillationes quinquies. Et habeas in mente, quòd res tunc sint optimè desiccatæ & aridæ: antequam in aquam projicias, fac quòd tota aqua sit exiccata, & spiritus remaneat: qui propter fortitudinem aquæ ardentis conjungatur: & in qualibet distillatione novas res imponere debes. Et cum perfeceris decimam distillationem, computa à principiando aquæ ardentis, recipiendo aurum in pondere, ut suprà dictum est in vegetabilibus per se, & loca in furno, componendo singulariter, ut dictum est. Et tunc videbis mirabilia: quoniam in decem diebus tota fixio complebitur, quæ in vegetabili simplici non complebitur, & hoc est, quia spiritus unus ingrossat alium. Et quia spiritus quintæ essentiæ vitrioli est magis fixus & grossus, quàm spiritus quintæ essentiæ aquæ ardentis: & etiam magna est concordia inter spiritum vitrioli & naturam auri: quia ambo ex iisdem principiis cum mineralia sunt trahunt originem: Ideo spiritus vitrioli conjunctus spiritui aquæ ardentis inspissat eum, & adhærere facit eum citò auro, ut secum fixetur. Et crede mihi, quòd hæc curtatio est præexcellens in arte quantum ad aurum albricum, non tamen ad virtutem medicinalem.

Adverte, quòd multi philosophi dixerunt infinitas operationes: puta calcinationes, solutiones, &c. Et hoc totum, ut spiritus quintæ essentiæ possit bene conjungi fermento, & fecerunt multas reiterationes, ut spiritus jam conjunctus corpori, in illa operatione fortificaretur per alium spiritum: & sic fecerunt unam aquam, & calcinaverunt corpus, & dixerunt spiritum adhærere. Et fecerunt aliam, & solverunt & coagulaverunt spiritum illius aquæ cum fermento. Et postea iterum aliam, & solverunt & coagulaverunt, & sic fatigabant se multis diebus, antequam aliam medicinam producerent. Et per hoc tibi notum est, qualiter hoc quod illi diversis operationibus & maximis periculis quæsiverunt, hic multo meliori ingenio, unica actione completur. Et necesse est hanc medicinam esse optimam, & meliorem, quàm si per suos modos compleretur: quoniam in singularibus aquis pauci sunt spiritus, & quando agunt, agunt solùm extremitates. Et alii spiritus cum illis fixantur, & res grossæ: sic quòd medicina esset aliquando fugitiva: quia spiritus non finit in intimis fermenti, sed in extremis, ubi spiritus non possunt fixari, & ideo, &c. Et sic facta fixione, procede per solutionem per se in balneo, ut dictum est in Vegetabilibus. Sed est sciendum: quoniam hic lapis mixtus non solvitur sicut vegetabilis: tamen citius solvitur quàm mineralis per se. Aliquoties etiam per fixiones: & medicinæ plus penetrant. Unde medicina penetrans bene, transmutat. Et quando plus penetrat, tanto citius corporibus conjungitur, & erit majus Elixir.

Sed ut omnia brevissimo modo posthæc tibi scribam. Scire debes, quod ex plumbo philosophorum extrahitur quoddam oleum aurei coloris, vel quasi: cum quo si lapidem mineralem mixtum, vel animalem, post fixionem primam sublimaveris, tribus autem aut quatuor diebus excusabit te ab omni labore solutionum & congelationum, quod ideo est: quia hoc est oleum occultum, quod facit medicinam penetrabilem & amicabilem, & conjungibilem omnibus corporibus, & augmentat ejus efficaciam ultra modum: sic quod in mundo certius eo non est. Unde mirabilia dico, quæ omnibus antiquis philosophis incredibilia forent, scilicet, quòd si sciveris hoc bene adaptare & separare, & laboraveris in modum mixtionis jam dictum: poteris in triginta diebus lapidem componere. Hoc autem oleum non est necessarium in vegetabili per se, quoniam solutiones ibi & coagulationes, ut dictum est, citò fiunt: tamen si fieret ibi sublimatio, credo tincturam lapidis multùm ampliari.

Non puto alias accurtationes esse, quàm in ista parva schedula tibi declaravi. Elice ergo ex ea intentum, laudans Deum: cujus nomen benedictum sit in æternum, Amen.

CAP. I.

Raymundi Lullii POTESTAS DIVITIARUM: *in quo Libro optima Expositio Testamenti Hermetis continetur. Quid sit spiritus. S. S?*

IN nomine Domini Amen. Dixit Philosophus, accipe Lapidem nostrum benedictum, qui non est lapis, nec habet naturam lapidis, & ab eo separa elementa. Et nota quòd Philosophus vocat lapidem omne illud in quo possunt ita separari per artificium, quoniam per eorum conjunctionem in opere alchimico suscitatur quædam substantia ad modum lapidis. Dicitur benedictum, quia extra quatuor elementa superest quædam S. S. quæ spiritus lapidis vocatur, & quia spiritus nobis non apparet, nec tangitur, nisi assumpto corpore in aliquo elemento. Iste namque spiritus propter suam naturæ nobilitatem accipit corpus in nobiliori & superiori sphæra elementorum, ut puta in sphæra ignea, ipso igne remanente in substantia & natura sua spirituali: & ideo non est ignis, nec habet naturam igneam, quantum est de se. Et iterum istud corpus sphæricum igneum propter sui nobilitatem, subtilitatem & puritatem, adhuc à nobis non potest videri instrumentis igni idoneis, nisi mediante operis industria, ejus subtilem substantiam condensando, & in speciem aqueam convertitur, & manet.

Separa igitur vel sphæra dictum spiritum, & conjunge cum aliis elementis, & habebis intentum tuum. Opinio ergo in conjunctione lapidis duplex est: Prima ut fiat elixir ad argentum vivum congelandum: secunda, ut fiat elixir ad vitam hominis conservandam in sanitate S. ad omnem superfluitatem malorum humorum abjiciendam, & omnem corruptionem corporis evitandam.

CAP. II.

De Opinione Elixir ad Alchimiam, & de separatione aquæ cum spiritu.

SI vis igitur facere inde lapidem Philosophicum ad argentum vivum congelandum, pro alchimica opinione, hoc modo facias. Separa spiritum cautè quantò citiùs & puriùs poteris, quia nunquam ita cautè ipsum separabis, quin aliquam in se partem contineat primioris substantiæ phlegmaticę, id est aqueitatis. Iste spiritus semel separatus, vocatur mercurius, id est aqua ardens, cujus signum est, quòd si intinxeris in eo pannum lineum, inflammabitur, & non comburetur: si verò pluries separaveris, vocatur lunaria rectificata, id est, aqua ardens rectificata, cujus signum est quòd pannus lineus tinctus in ea totaliter comburetur. Itaque habes unum elementum factum spirituale cum spiritu S. S. Et ita oportet quòd omnia elementa tua fiant spiritualia: & cùm dico spiritualia, dico retinentia tantùm suam virtutem corporalem.

CAP. III.

De Separatione Aeris cum Spiritu S. S.

HOc modo aërem separabis: primò separa totum phlegma superfluum à dicto lapide, donec videas oleum exaltari, & nihil penitus remaneat phlegmatis, & remanebit inferiùs quoddam quod erit pix mollis Tunc lunariam, id est, aquam ardentem rectificatam commisce cum illa substantia facta, sicut pix mollis plenè movendo, donec incorporetur, & pone ad distillandum, & quod egredietur, vocatur sanguis humanus rectificatus, quem quærunt Alchimistæ: Item vocatur iste sanguis aër vel ventus, & de hac re loquutus est Philosophus, cùm dixit: Portavit illud ventus in ventre suo, id est, aqua. Et sic habes duo elementa exaltata in virtute S. S. id est, phlegma & aërem.

CAP. IV.

De Separatione ignis cum Spiritu S. S.

POst accipe totam perfectam substantiam, quæ remansit sicut pix, & separa oleum superfluum per alembicum vitreum, donec nihil remaneat, quod oleum ad partem separa quousque tibi dixero, & tunc erit quædam substantia nigra & sicca.

Conjunctio terræ cum sanguine sive aëre.

Quam substantiam nigram pulveriza subtiliter, & cum sanguine humano rectificato, misce per minima, & dimitte stare simul per spatium trium horarum: & postea distilla, & tunc hæc aqua vocatur aqua ignea rectificata. Et sic habes tua elementa exaltata in virtute S. S. id est, aquam, aërem, & ignem.

CAP. V.

De Exaltatione Virtutis terræ cum Spiritu pretioso S. S.

POst accipe prædictam substantiam nigram, & eam calcina in furno reverberationis, donec efficiatur sicut calx, & calcem hanc misce cum aqua ignea rectificata, & distilla septem vicibus calcinando, & distillando, & tunc aqua vitæ vocatur rectificata.

Nota, ne decipiaris quòd terra non calcinatur igne forti S. ut dicitur in cap. 6. Sed aqua sua. Nota quòd terra post calcinationem philosophicam, tunc dicitur calcinari igne forti; & sublimatur albissima, & post dealbationem prædictam aqua prima, id est, argentum vivum suum debet acui super terram septem vicibus distillando, quæ alias dicitur calcinando

cinando philosophicè, & tunc vocatur Luna summa ut in lapidario in fine capituli, quod incipit: Opus lapidis philosophicalis, Et tunc erit aqua vitæ rectificata, quam serva, quousque tibi dixero: & sic habebis quatuor elementa exaltata in virtute cum S. S. facta spiritualia, cùm & hæc est aqua vitæ quam quærunt Alchimistæ.

CAP. VI.

De Virtute istius Aquæ vitæ, & quomodo ex prædictis fit Elixir per eorum conjunctionem.

AQua ista fixat omnes spiritus & facit ingredi. Ista autem aqua habet vim suam superiorem spiritualem, & vim suam inferiorem corporalem, id est, non fixam. Et hoc est, quod dicit Philosophus, quod est inferius, est sicut id quod est superius, & quod est superius, est sicut id quod est inferius ad perpetranda miracula rei unius, id est, oportet quòd ista S. S. id est, spiritus retineat vim suam, id est spiritualem, & habeat omnem vim quatuor elementorum, id est corporalem, si miracula debent inde perpetrari, quia si talem vim habent multa miracula super opiniones Alchimiæ perpetrantur.

Item dicit Philosophus, ascendit à terra in cælum, id est, quatuor ista elementa sunt ascensa f. per sublimationem à terra in cælum: hoc cum spiritu lapidis. Postea dicit Philosophus, priusquam descendit in terram, hoc est, si ista quatuor elementa ascensa, id est, elementa ascenderunt in cælum, iterum descenderunt in terram, ita quod fixentur in virtute spiritus S. S. & remaneat unus lapis christallinus, & erit elixir retinens perfectè Mercurium.

CAP. VII.

Secunda Pars Principalis istius primæ de Operatione Elixis, ad vitam hominis conservandam, & dicitur Aqua vitæ.

SI verò volueris facere aquam vitæ ad vitam hominis tuendam, & conservandam incolumem, & omnes ægritudines curandas, sic procedas: fac Mercurium, deinde lunariam optimè rectificatam, & ex ea non facias sanguinem humanum, quia si esset sanguis humanus, ut dictum est, amittet vim suam attractivam virtutum herbarum, propter nimiam oleagineam humiditatem, & totum defœdaret saporem, & sic incongrua esset ad recipiendum. Item non facias ex ea aquam ignitam, quia tantæ acuitatis & fortitudinis esset, quòd omnia consumeret comburendo, & periculosa esset ad recipiendum. Sed quia omnis perfectio cujuscunque lapidis est in virtute suæ terræ, quia nutrix vel fermentum appellatur, philosopho attestante, qui dicit: Nutrix ejus est terra, sine quo fermento spiritus lapidis nullo modo detineri potest perfectè, nec complementum suæ virtutis possidet. Ideo huic aquę spiritui demus virtutem terræ suæ, & tunc vim suam completè integraliterque obtinebit: & hoc est quod vult Philosophus, vis ejus integra est, si versa fuerit in terram, & tunc vocatur aqua vitæ. Et si pluries ab eadem terra distillaveris, erit aqua perfecta, & rectificata.

CAP. VIII.

Quod in hoc Lapide est modica terra, & magnæ virtutis.

SCias ergo quod in hoc lapide terra est modica & magnæ virtutis, ne mireris, vel cures si parum sit de terra, quia sicut parum fermenti levat & fermentat maximam copiam pastæ: ita istud modicum terræ quod definet iste lapis, sufficit ad nutriendum totius lapidis complementum.

CAP. IX.

Quod Lapis Philosophicus non sit de aliena terra quàm de sua propria.

CAveas ergo ne quæras aliam terram sicut aliqui, qui accipiunt tartarum vini, & dicunt quod terra lapidis est. Alii verò fæces vini calcinatas: Alii cineres vitis, & ii errant, sicut cæcus qui cæcum ducit, & ambo in foveam cadunt, & credunt facere aquam vitæ, & faciunt aquam mortis, quia non debet esse terra extranea, sed quemadmodum dicit Geber libro primo capite 2. Lapis unus, id est, argentum vivum, medicina una cui nihil extraneum additur, nisi quòd in præparatione superflua removentur: ita & in hac aqua vitæ. Ergo aqua prædicta si fuerit promptè sublimata tribus vicibus, ita quòd quando gutta ejus ponitur in cocleari, & tunc incenditur ut candela, & tota comburitur: & si nihil humiditatis remaneat in cocleari, & tunc est verè rectificata ad hoc ut possit procedi in opinionem ejus, & fit utilis ad ægritudines curandas, & vitam hominis conservandam. Et quia terra est necessaria, & antequàm debeat distillari aqua rectificata ab ipsa, oportet quòd sit ante de phlegmate expurgata, & faciat signum prædictum in cochleari, & rectificat cum terra. Et necessarium est quòd oleum extrahatur, & separetur à terra.

Scias quòd terra prædicta tota adusta est, & fæces sicut aliæ res adustę, nisi lavaretur terra prædicta cum aqua phlegmatis, ita quòd omnem illum fœtorem perdat, & non retineat aliquid de fœtore, aqua inde rectificata debet per terram transire, & ab ipsa distillari. Et ideò antequam facias transire per terram lunariam rectificatam, lava bene terram cum aqua phlegmatis, ita quòd benè perdat fœtorem adustionis. Quo facto facias ex dicta terra, id est, per dictam terram transire aquam rectificatam, id est, distillatam & purgatam. Hoc facias ad minus septem vicibus: & tunc habebis aquam vitæ medicinalem ut diximus. Et nota, quòd vix poteris habere ex triginta mensuris lunariæ simplicis, unam de prædicta lunaria rectificata, & toties distillata per terram suam.

Item nota quòd si dicta aqua transeat per terram pluribus vicibus, erit efficacior, ideò quantò pluries, tantò utilius & multiplicatur, & augetur ejus virtus. Quia quàmpluries per terram unam distillatur, tantò est magis efficax & virtuosa dicta aqua. Et nota quòd in dicta aqua solvuntur folia auri tenuissima, seu ejus calx bene subtiliata: sed quod melius est ejus sal. Et sic ex auro fit aqua potabilis, habens infinitas virtutes, immò quod in corpore humano mirabilia operatur, quæ est mirabilis ad vitam hominis conservandam. Et ad ejus ægritudines curandas & tollendas, ut in libro conservationis humanæ vitæ latiùs continetur. Et quod amplius est facit hominem reviviscere. Igitur supra totum aquam dictam habeas.

CAP. X.

De quo est, vel qualiter vocatur Lapis iste Philosophicus.

EST autem lapis iste benedictus, argentum vivum quod eligere melius & fortius debes & clarius sine fœcibus, quà u poteris invenire, & habeas cucurbitam æneam vel plumbeam, quia in prima separatione non vides cujus metalli sit, sed Alembicus sit vitreus vel argenteus: quia in alembico confortantur & uniuntur spiritus vivi.

CAP. XI.

Quod post hæc duo vasa aliqua sunt necessaria in hac arte.

POstea debes habere quoddam vas revolutorium, ut scis: quia in isto vase ingrossantur spiritus revolvendo, & condensando in speciem aquæ. Item sequitur quoddam vas repercussorium, & in isto domesticantur spiritus vivi, nisi hoc vas esset, evolaret quædam spiritualitas, nec perpenderetur, & ista duo vasa sunt necessaria in hac arte. Item sunt & alia quædam, quæ ad præsens sub silentio prætermitto. Et debes præsumere, quòd Aqua communis non calefacis in vase revolutorio. Item sub alembico fiat ignis lentus donec vitrum calefiat: quia si violenter ignem faceres, destrueretur vas, & spiritus exiret. Item aquam communem calefactam extractam à vase revolutorio, nullo modo alia vice reponas, quia est corrupta in evaporatione cujusdam fumi corrupti. Item aqua perfecto modo facta, reservetur in vase vitreo spisso, cujus corpus sit grossum & latum, & os sit gracile in hac forma obturatum cùm panno lineo, superius cum mastice: & sic quandiu volueris servabis aquam absque damno & periculo.

CAP. XII.

Oratio Authoris pro errantibus in hac Arte.

LAus, honor, virtus, & gloria sit tibi Domine Deus, cum dilecto filio tuo Domino nostro Jesu Christo, & Spiritui Sancto paraclyto in Trinitatem sanctam, qui est solus Deus, & verus homo perfectus, tibi gratias ago: quia cùm adversarius hujus mundi transitorii permovisset, ne suis delectationibus suffocaret me ab eadem tua summa misericordia subtulisti: Sed quia video infinitos in hac arte deceptos, qui per directam non ingrediuntur semitam, placeat tibi Domine Deus, ut de scientia quam mihi tradidisti, charos meos ab hoc errore divertam, & cùm perceperint veritatem, intelligant, & laudent nomen tuum sanctum, & gloriosum, quod est benedictum in æternum, Amen.

Finit prima Pars hujus primi Libri.

Incipit Secunda Pars Principalis, quæ est de Operatione Magni Lapidis Philosophici.

CAP. I.

Quomodo Spiritus Lapidis debet præparari.

REcipe de succo lunariæ lib. 1. 2. vel 3. quantum vis de meliori, & fortiori quod haberi potest, & pone ad distillandum, ut scis juncturis bene clausis, & distilla totum argentum vivum in speciem ignis, donec non faciant venas istæ venæ per animam aëream oleaginosam. Ideo quando phlegma frigidum incipit venire, citò dissolvuntur dictæ venæ: tunc est signum quòd principalis spiritus est distillatus, qui continet omnem perfectionem vitæ in eo. Custodias ergo hunc spiritum intus phialam bene obturatam. Pone consequenter aliam phialam intus alembicum, & capias aquam secundam, quoniam adhuc detur de spiritu supradicto, sed non tantum sicut prima. De ista secunda aqua distillabis tantùm, quousque veniat phlegma, quod nihil aliud est quam aqua corrupta, quam priùs debes gustare, etsi non habet virtutem in se nisi aquæ, capias quod distillatum est de secunda aqua, & ponas ad partem, sicut fecisti de prima.

CAP. II.

De Electione Aquæ perfectæ ab isto phlegmate.

ITem ponas aliam phialàm sub alembico ad recipiendum phlegma, quousque plus non distillet: totum illud phlegma abjicias, quoniam est causa mortis nostri lapidis preciosi cælati ignorantibus, nobis autem noti. Post hæc debes ipsum spiritum præparare & rectificare, quousque habeas signa prædicta suæ perfectionis sicut aliis locis scripsimus.

CAP. III.

De Calcinatione Terræ philosophicæ.

NUnc debes calcinare terram quæ remansit in fundo vasis nigra ad modum picis fusæ: Hæc calcinatio non fit per violentiam ignis, sicut sophistici faciunt, sed tantum fit cum suo proprio spiritu, qui custodit eam à combustione, quoniam spiritus extrahit animam à corpore, & expellit phlegma, & interficit, & vivificat eam perpetuò. Ergo hoc modo calcina.

CAP. IV.

De Reductione Aquæ super terram, ut eam calcinet.

CApias aquam secundam, quam distillasti & rectificasti, & illam projicias intus vas super terram nigram, & move ut dissolvatur, & custodias te ab acubus, quas reperies in materia, quòd tibi non noceant. Scito quòd iste casus sulphur habens, potestatem congelandi aquam nostram in lympidum crystallum, vel in pulverem album, sicut nix.

Moveas igitur illas acus bene, quousque dissolvantur cum suo spiritu. Postea pone vas bene obturatum in putrefactione, sicut scis per diem naturalem.

Postea extrahas & pone alembicum lutatis bene juncturis ut vis, & distilla spiritum tuum cum igne luminis, sicut prædixi, quousque videas venas quæ sunt in capite alembici esse dissolutas, tunc separa illum spiritum & ponas ad partem, postea converte illud phlegma, & invenies in sapore aquæ communis, distilla quantum poteris cum dicto igne, & projicias, quoniam istud interficit nostrum lapidē: & quando cessaverit distillare remove ignem, & aperies vas, & invenies materiam duriorem quàm priùs,

priùs, ex quo spiritus traxit animam à corpore, & unit sibi ipsi, quemadmodum spiritus est locus proprius ubi anima requiescit phlegma expellendo lapidem mortuum.

Istas operationes reiterabis, quousque videas materiam tuam corruptam in separatione elementorum per gradus ignis, sicut in aliis superioribus locis diffusius diximus, in tantum quòd materia tua in fundo vasis remaneat calcinata in pulverem nigrum: & videas quòd spiritus tuus sit ultimus sicut primus, & tanti vigoris & saporis, & sic rectificati, quousque terra tua & spiritus habebunt signum perfectionis, ut supradictum est.

CAP. V.

De Vivificatione Terræ cum spiritu suo.

Scias fili veraciter, in hoc capitulo jacet tota subtilitas, hoc est, extrahere animam à corpore per quam spiritus vivificatur, sicut corpus mortificatur ad extrahendum humorem, qui calorem mortificabat naturalem, quæ causa est generationis nostri sulphuris, sicut Philosophi dixerunt, quòd sulphur non generatur nisi per calorem, ita quòd habens calorem, extraximus nos de morte ad vitam, quoniam superiùs erat mortuus & suffocatus, & nunc erit vivus & exaltatus ad magnas potentias & utilitates.

Scias quòd iste calor habet potestatem penetrandi omnes partes sani spiritus propter sui acuitatem, & congelandi propter causas suæ siccitatis, quoniam omnis rès sicca libenter bibit suum humidum, & convertit eum in sulphur, qui postea habet vim congelandi omne argentum vivum in verum solem, & veram lunam. Unde adverte quòd putrefactio hujus rei est causa generationis, & exaltationis ejus, ita quòd materiam illius corrumpas in materiam unam, & elementa separa, quibus separatis creatur nostrum sulphur, ex quo sulphure facis medicinam tuam.

Iste ergo est lapis secretus, id est, anima & sulphur à lapide extracta, in qua est infusa illa virtus, quæ habet unire & ligare duo contraria, videlicet corpus perpetua fixione. Hoc dixit Philosophus, quòd non potest fieri transitus melior argenti vivi ad illam duritiem metalli, nisi fuerit medietas, dispositio, id est, anima, quæ participat cum terra utriusque, propter quam participationem potestatem habet ligandi omnes simul, & uniendi, unde sequitur ex tribus factum unum est: & hoc est quod dicitur à Philosophis. Lapis noster factus est ex tribus naturis scil. corpore, anima, & spiritu. Spiritus autem est medium inter animam & corpus, quoniam ipse extrahit animam à corpore, & interficit corpus, & postea reducit eam in corpore, & refrigere illud facit. De qua reductione loquitur Hermes, dicens. Recipe animam lapidis, & semina illam in terram nostram foliatam albam, quæ est volatilis, si vis quòd perdat magis alas suas. Quoniam ista anima retinebit illam terram, ne fugiat, quando quidem in cælum ascendit, & post de cœlo in terram descendit: recipit enim omnes vires corporis & spiritus, taliter quòd nihil erit quod sibi resistere poterit: neque interficietur, quoniam erit immortale. Scriptum est enim, qui semel resurrexerit, mori ampliùs non poterit, quoniam mors cùm est glorificatum corpus in vita perpetua, in illud ampliùs non intrabit, sicut corruptio est causa novæ generationis in unam substantiam.

Interfice ergo corpus per corruptionem ante omnia, & consequenter paulatim extrahe ab illa morte in qua eum posuisti, & restitue eum in vita quousque veneris in mediam illam corporeitatem, quæ participat extrema duo, videlicet animam & corpus, unde hac ratione nos appellamus illud argentum vivum & spiritum animatum: quoniam in se continet animam, & illud appellamus corpus, ex quo habet corporeitatem palpabilem atque visibilem, in qua te reduxit, & est quia in se retinet de natura corporis propter ista duo contraria vel extrema, videlicet corpus & animam, nos illum medium conjunctionis appellamus, habentem in se virtutem uniendi & ligandi illa simul inseparabiliter, quoniam quò ipse in se animam continet propter quam mortuum corpus vivificari debet: videtur quòd ista conjunctio sit naturalis inclinatione quadam unita amore naturali. Et conjunctio ista amicabilis, unio est amoris, per quam conjunctionem corporis & spiritus est corpus indivisibile, in quo spiritus corporis cum potentia omnium suarum figurarum, substantia spiritus subtilis, ita quòd spiritus ejus est ligatus cum anima intus in substantiam spiritus ita subtiliter, quòd nullus corporalis oculus differentiam videre inter ea poterit, nisi tantum spiritum qui in forma aquæ apparet, in quo animæ & corporis species invisibiliter requiescunt simul, ita quòd apparet cùm anima sit cum virtutibus corporis & animæ, quæ ejusdem naturæ est, & speciei cum corpore: & sic quando sitit, optat bibere, & se humectare ad recipiendum humorem perditum per vim calcinationis supra quam dici potest, ad se trahet naturam deperditam se ipsam vivificando, & in attractione naturæ suæ attrahet spiritus substantiam multiplicati exuberati cum natura sui corporis, quæ diffusa est, & extensa per totam substantiam ipsius spiritus. Unde quia attractio facta per amorem duarum naturarum dictarum, causa erit conjunctionis corporis & spiritus, quod Philosophi dixerunt his verbis: nisi conjunctio fiat indivisibilis inter corpus & spiritum, nunquam erit conceptio, & si non erit conceptio, nunquam erit impraegnatio, & si non erit impraegnatio, non erit infantatio sive partus. Attende ergo potentiam ipsius conjunctionis.

Idem Morienus ait: quòd generatio nostri lapidis assimilatur generationi hominis: quoniam quando terra extra duxerit infantem illum, nutrit, quousque fortior fiat, & potens resistere flammæ ignis, & non existimes, terram fecisse totum ubi incipiendum est, nihil adhuc audisti de istis secretis, quæ demonstrabuntur in processu magisterii, videlicet in nutrimento lapidis: tunc ejus operationes manifestantur crescente potentia sua, & quanto magis nutritur, & crescit, majorem transmutationem videbis, & admirabiles potentias naturæ in re ista visibilem cognosces. Quæ quidem mirabilia secreta nisi uni soli & benemerito homini revelentur, aliàs malediceris à Deo, quoniam nemo debet afferre illi cui Deus revelare non decrevit: itaque illi soli & nulli alio debet revelari, quia donum Dei est, & non hominis revelantis secreta, quæ ipse Deus in natura plantavit, qui sit benedictus in secula. Amen.

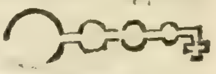
CAP. VI.

De Spoliatione alienæ humiditatis à natura per subtilem assationem.

Ideo Philosophi volunt terram lapidis spoliari à tota sua humiditate, donec sicca fuerit. Et iterum Philosophi volunt, quòd humidum restituatur super siccum, videlicet in propriam terram,

terram, quoniam ibi nostrum sulphur generatur, quodque igitur terra ante ejus præparationem facere non poterat. Post facta ejus præparatione ideo, quia color ejus restitutus est ei, subtracta humiditate, quæ eam habebat & mortificabat.

Calcina igitur bene terram philosophica calcinatione, & antequam semen imponas, quod super omnia amamus. Postea recipe terram & pone cum ea quartam partem sui ponderis, & consequenter pone intus vas quod nos retentorium appellamus, cujus forma hæc est, quod

ponas super furnum tuum continuando ignem tuum levem, quousque spiritus sit totaliter congelatus in terra. Scias quòd nigrum corpus vestibus albis induetur, si Deus tibi concesserit, hanc operationem reiterabis, donec terra alba fuerit ad modum nivis. Tunc terra prægnans est claritate perpetua, & appetit extramittere filium suum.

CAP. VII.

De Purificatione Terræ per Subtiliationem Philosophicam.

HÆc extramissio infantis fit ad hoc, ut spiritus congelatus in sulphure separetur à terra quæ splendorem ejus occupat: & res impura à pura separetur, & incorporale à corporale: & fit hoc modo, quando terra erit alba sicut nix. Tu extrahas extra vas, & conteres illam super laminam vitri in pulverem subtilem. Postea pones intus vas, & juncturam lutabis, deinde pone in furno: & scias quòd infrà 30. horas, aliter 30. dies, invenies infantem natum, & à terra separatum ad latera vasis clarum, resplendentem & lucidum ut corpus lunæ: hunc custodi. Ista est enim terra nostra foliata, in qua debes animam seminare, quæ est tinctura claritatis, & ars nostra & medium conjungendi, & pacem facit inter mortales inimicos, quæ terra est ab omnibus quæsita, da aures, & oculos.

CAP. VIII.

De Cautione ut Terram foliatam nutrias.

IStud corpus aureum spirituale & corporale, ex quo utriusque virtutem continet, & quamvis hæc terra sit perfecta, quoad ejus operationem, quoniam ipsa operari non potest, sicut delicatus infans in illa hora quando natus est, quousque nutriatur & roboretur, ut operari possit. Ista potentia ei datur propter nutrimentum: unde fuerunt aliqui sicut ego vidi, cùm essem apud *Regem Robertum*, qui de hoc Lapide tam secretò faciebant projectionem. Et quia nutritus cùm erat & vigoratus, nullam perfectionem in eo invenerunt, tamen post investigaverunt potentiam suæ operationis. Inceperunt ergo ex illo Lapide Philosophorum qui est medicinæ confectio & ipsius nutritiones operationis: & est secunda & ultima pars hujus magisterii.

CAP. IX.

Quid sit Opus Philosophorum facere.

ITaque totum opus Philosophorum divisum est in duas partes. Prima Pars est ejusdem sulphuris in medicinam fixam & fluentem conversio. Hoc Morienus dixit, quòd totum magisterium duplici creatione erat. Et adverte, quòd ita sunt primæ & secundæ operationes conjunctæ in natura, quòd quàm primum prima operatio finitur, secunda incipit jam inchoari & fieri medicina, qua secunda finita, totum magisterium finitum est.

CAP. X.

Opus Philosophorum in duabus Operationibus consistit, scilicet Sulphur facere, & illud nutrire.

IN prima namque parte, nos præparamus & purgamus materiam, & creamus sulphur, ex qua materia præparata nos componimus & creamus medicinam quæ tantam habet potentiam. Et noli affici tædio in nutritione Lapidis, neque festines, sed magno cum ingenio & patientia multa opus continua: si enim patientiam non habes, ad excellentia naturæ secreta non attinges, corrumpuntur enim propter festinationis violentiam.

Nutrias itaque lapidem tuum tamdiu, donec projectionem ex ipso facere possis, tum mirabilia ejus intueberis: & ista est prima pars, videlicet de Lapidis creatione, & materiæ præparatione ex qua.

Desunt non pauca.

Recipe ergo uncias 5. lunæ optimæ, & dissolve in aquam Mercurii, quam manifestabo tibi in Lapide minerali, & dissolvetur in aquam viridem. Post separa aquam cum ratione Philosophica, & reitera aquam super terram.

Debes scire quòd forma argenti est in prima aqua, & recipe terram argenti calcinati, & pone ad partem: consequenter recipe aquam, & divide illam in duas partes, & in prima pone terram Lunæ, & in altera petram pulverizatam, & obstrue phialam, & pone ad solem, & citò dissolvetur in aquam claram. Ista aqua est aqua fermentalis, in qua lapis fermentatur, & trahit ad se naturam metalli. Item aquam divide in duas partes, & unam partem pone ad congelandum intus vas vitreum lento igne. Post recipe unam partem argenti, & amalgama eam cum duplo argenti vivi. Recipe lapidis congelati partem quartam, & misce cum dicto amalgama, conterendo & miscendo simul quousque totum fiat unum corpus. Post imbibe materiam cum alia parte aquæ fermentabilis, paulatim partem post partem sicut dixi in creatione Lapidis.

CAP. XIV.

Modus nutriendi Lapidem & ejus Multiplicatio.

POstea ponas materiam ad nutriendum lento igne. Hoc magisterium dat intelligere, quòd vapor Lapidis conjunctus cum vapore corporis perfecti, congelabit argentum vivum in veram medicinam albam, lucidam & transparentem. Hanc operationem reitera quando vis multiplicare, quoniam quantò magis reiterabis dictam operationem, tantò magis multiplicabitur in potentia, sic verbi gratia: si prius unum pondus medicinæ convertebat centum partes, secunda vice convertet mille, & tertia decem millia, quinta mille millia, & sic in infinitum. Unde non ponas negligentiam in hac arte, quoniam medicina unitur melius, in suis partibus magis digeritur, ac perfectius operatur.

CAP.

CAP. XV.

De Fixatione Aëris.

Nunc dicam tibi de aëris fixatione qui in se portat tincturam. Accipe terram argenti, quam ad partem posuisti intus unam partem aquæ, & totum hoc ponas ad distillandum, & lentò igne aquam separabis. Quo facto remoto illo recipiatur: ponis illud & recipias aërem, qui erit coloris crocei augmentando ignem plus primo igne uno puncto, cum quo igne unius puncti distillabis quicquid distillari poterit, & cessante distillatione ad partem pone bene obturatum. Consequenter recipe terram, quæ in fundo remansit, & contere super laminam vitri cum modico dicti Lapidis,& imbibe totum hoc cum aqua quæ est distillata, donec fiat ad modum pastæ.

Postea apposito alembico pone ad distillandum, & distilla ad duo puncta quam gravius distillabit, & quantò tardius distillabitur, tantò majoris erit virtutis. Itaque distillationes istas reiterabis,quousque à corpore animam totam extraxeris & amplius distillare non poterit, & ponas quamlibet distillationem cum aëre, qui est coloris crocei: postea distilla illud semel, & erit rectificatum. Et habes aërem, cum quo tinges, & fixabis Lapidem tuum hoc modo.

CAP. XVI.

De Ceratione Corporis ut fluat.

Recipe argentum vivum, quod est jam coagulatum cum vapore Lapidis,& illud contere super laminam vitri quod totum conteritur facile in terram claram & pulverem subtilem:hunc pulverem imbibe cum dicto aëre paulatim,ut fiat ad modum pastæ: hanc materiam pone ad nutriendū lento igne quousq; aër erit congelatus cum dicto lapide, sicut supra fecisti cum dicta aqua.Reitera hanc operationem donec biberit medietatem sui ponderis.Postea recipe modicum de lamina illa cristallina,& pone super laminam cupri ignitam,& si funditur ad modum ceræ, sine fumo medicina est perfecta & fixa, & si non, reitera decoctionem quousq; signum faciat. Hujus medicinæ projice partem unam super centum partes plumbi, vel stanni, vel alterius metalli, & in veram Lunam ad omne judicium transmutabitur cum omnibus suis proprietatibus; & si medicina fuerit semel multiplicata, tantum facias hoc modo projectionem. Recipe unum pondus istius medicinæ, & projice super centum partes Mercurii calidi, incipientis fumare, & convertetur in medicinam. Hujus autem secundæ medicinæ projice pondus unum super centum Mercurii calidi ut suprà, & erit medicina super alio Mercurio. Hujus autem tertiæ medicinæ projice pondus unum super centum pondera Mercurii, ut suprà fecisti, & in verum argentum convertetur.

CAP. XVII.

Alius Modus nutriendi Lapidem.

Per alium modum, ut suprà dictum leviorem tuum creare poteris,namque non dissolvas Lapidem, in aqua argenti tantum capias amalgamæ, quartam sui partem seu ponderis prædicti, conterendo illum supra laminam vitri, quousque totum incorporetur. Postea imbibe totam medicinam illam aquæ Lunæ paulatim, sicut dixisti in creatione Lapidis. Postea pone materiam intus vas ad nutriendum,& facies consequenter usque ad finem, ut suprà dixi.

CAP. XVIII.

Alius Modus multiplicandi & nutriendi Lapidem.

Adhuc etiam per alium modum componere poteris elixir, habendo respectum ad perfectam Temperantiam, & perfectionem suæ conditionis, & proprietatis: hoc modo, videlicet quòd tu capias partem unam cum dimidia aquæ Lunæ, & in ea dissolve partem unam dicti Lapidis, & erit totum ad modum aquæ claræ. Postea projice unam partem ejus, & omnia misceantur in formam aquæ: istam aquam ponas ad congelandum prudenter, suam humiditatem radicalem conservando, & hoc est, ad hunc finem, ut virtus lapidis confortetur, & dissipetur violentia ignis: quia virtus ejus hoc totum congelare debet & fixare, sextam istam partem aquæ separabis levi igne à toto composito per distillationem, hoc est, dictam medietatem medietatis aliæ mediæ partis, quoniam illud erat plus aquæ propter quam sulphur fuit in formam aquæ dissolutum & conversum in naturam aquæ, propter plus aquæ, unde apparet sicut rationalis ostendit, quod fortior vincit debilem cùm succurritur & confortatur. Itaque sicut aqua vincit sulphur propter majorem ejus qualitatem ad suam naturam reducens; sic oportet quòd sulphur habeat potentiam convertendi aquam, & reducendi eam, & per congelationem ad suæ propriæ naturæ conditionem, & hæc conversio est naturalis,& nos certificavit confortando in tantam vim sulphuris, tollendo de aqua quod potentiam habeat congelandi aquam: unde pondus & mensura facta sunt ad confortationem suorum membrorum. Unde non sufficit rem ipsam scire: sed quot modis potest confici, & per hanc potentiam ejus visibilem ostende ignoranti rei ipsius dignitatem. Cogita ejus potentiam, quemadmodum in cognitione eorum universalium sapiens & ignorans aliquando adæquantur, utrum in applicatione causarum ipsarum ad suos proprios & æquatos effectus ignorantiæ & sapientiæ latissima est differentia.

CAP. XIX.

Alius Modus bonus & perfectus.

Hunc Lapidem solutum divide Alembici ingenio in aquam, & terram siccissimam, quam pone in vase à scofolario, cujus quantitas sit secundùm quantitatem medicinæ, & pone in fimo calidissimo per quadraginta dies, quousque terra solvatur in terram rubeam, & renova fimum de quarto in quartum diem, sit omni aqua rubea spissa: auge ei suæ aquæ quanti servasti medietatem ponderis suæ terræ solutæ, & in 40. diebus sub fimo prædicto congelabitur. Tunc inde quantum ponderat quarta sui ponderis aquam pone super ipsum subtilissimè tritum, & in fimo congela per decem dies, deinde tere, & da sibi iterum aliam quartam aquæ, & congela, & hoc reitera quater. Post hæc extrahe ac tere, & pone in fimo calido & humido, donec totum solvatur. Super hoc soluto pone medietatem aquæ servatæ,& congela & tere,quia jam sic

sic complevit factum suum elixir, cujus virtus talis est.

CAP. XX.

De Projectione Medicinæ ad Album.

Projiciatur primò uncia una salis medicinæ super uncias tres stagni vel plumbi fusi, & misce bene, quoniam totum est elixir. Hujus autem medicinæ plumbi vel stagni medicinari ℥j.super 110.℥. stagni vel plumbi fusi fixat in igne, quorum fixorum talis operatio est, ut projicias ℥j.super 15.octonis vel stagni fusi, & extrahet suam immunditiam, & imperfectionem, & convertet in argentum melius omni minerali.

CAP. XXI.

De Argenti Tinctura & Conversione in Aurum.

Si in Aurum vis reducere, sic facito. Recipe ℥j. medicinę ultimæ congelatæ, & pone sub fimo per 30. dies, donec solvatur, deinde da sibi medietatem aquæ corporis soluti, & congela, & prosequere sicut in argento docuimus.

FINIS.

Clavicula Raymundi Lullii *Majoricani, quæ &* Apertorium *dicitur, in qua omnia quæ in Opere Alchemiæ requiruntur, apertè declarantur.*

Nos appellavimus opus hoc nostrum Claviculam, quia sine hoc præsenti libro nullus potest intelligere, quæ scripsimus in nostris aliis libris, in quibus totam artem complevimus, licet verbis obscurioribus pro ignorantibus. Scripsi multos libros & prolixos sub sectionibus & iis obscuris, ut in nostro testamento apparet, ubi de principiis naturalibus egimus, ubi omnia sunt posita, quæ ad artem faciunt, tamen sub martello in primo textu Philosophiæ. Item in nostro cap. de arg. viv. Philosophorum, & in 2. & in parte test. de exuberatione minerarum physicarum, & in nostro libro de quinta essentia i. de 5. essentia auri & arg. deinde in aliis libris à me factis, ubi tota est ars completa: sed Secretum occultavimus pro posse. Cæterum quia sine hoc secreto nullus potest ingredi mineras philosophorum, neque aliquid facere quod ipsi possit prodesse, quare juvante altissimo cui placuit hoc secretum nobis revelare, sine ulla factione artem totam declarabo. Et ideo cavete secretum revelare improbis, sed vestris amicis intimis, quamvis nulli dare debetis, cum sit Dei donum, qui hoc dabit cui volet. Quod qui habebit, sempiternum habebit thesaurum. Cognoscite igitur per perfecta imperfecta emendare. Sol est pater omnium metallorum, & Luna mater quamvis Luna claritatem recipiat à Sole. Ex istis duobus totum pendet magisterium. Sed quia metalla transmutari non possunt teste Avicenna, in mineralibus, nisi reducantur in primam materiam, quod verum est. Quod nisi reduceres in argentum vivum, non vulgare, hoc est, non volatile, sed fixum: vulgare verò est volatile, & plenum frigiditate phlegmatica, & propterea indiget reduci per argentum vivum fixum, magis calidum & siccum, in contrariis qualitatibus ac argentum vivum vulgare. Quare vobis consulo, ò amici mei, quod non operemini nisi circa Solem & Lunam reducendo eos in primam materiam, sulphur, & argentum vivum nostrum. Iccirco filii, habeatis uti hac materia venerabili, & vobis juro & promitto, quod nisi sumpseritis argentum vivum istorum duorum, vos tenditis ad practicam tanquam cœci sine oculis ac sensu. Quare filii rogo ambuletis in luce oculis apertis, & non tanquam cœci cadatis in foveam perditionis.

CAP. I.

De Differentia Argenti vivi vulgaris, & Argenti vivi Physici.

Nos dicimus quod argentum vivum vulgare, non potest esse argentum vivum Philosophorum, quocumque artificio præparetur, quia vulgare non potest in igne detineri, nisi per aliud argentum vivum corporeum, quod sit calidum & siccum, & magis digestum. Propterea dico nostrum physicum magis fixæ esse calidiorisque naturæ vulgari. Et ideo, quia argentum vivum nostrum corporale, est conversum in argentum vivum currens non tingens digitos, & quando commixtum est vulgari junguntur & amplexantur se vinculo amoris, absque eo quod nunquam separentur ab invicem, veluti aqua mixta cum aqua, quia ita est naturæ placitum. Argentum vero vivum nostrum ingreditur & commiscetur actualiter alteri vulgari, desiccando suam humiditatem phlegmaticam, & tollendo frigiditatem ex corpore denigrans tanquam carbonem, quod postea in pulverem convertit. Nota igitur quod Argentum vivum non potest eas operationes præstare, quales nostrum physicum, quod in omnibus suis qualitatibus habet calorem naturæ veri temperamenti, & propterea vulgare vertitur in suam naturam temperatam: quin etiam aliquid aliud facit, nam post suam transmutationem, convertit in purum metallum, hoc est in Solem aut Lunam, prout est extensum, aut de Sole & Luna, ut ostenditur in secunda parte nostræ practicæ. Præterea aliquid majus habet, mutat enim & convertit vulgarem Mercurium in medicinam, quæ transmutare potest imperfecta metalla in perfecta. Præterea vulgarem in verum Solem & Lunam, meliorem quam de minera. Nota rursum quod uncia nostri Mercurii physici centum marcas facere potest, & usque in infinitum cum argento vivo vulgari, sine eo quod minera unquam deficiat. Præterea aliud volo vos scire, quod Mercurius non recte miscetur neque perfectè cum corporibus, nam spiritus non potest misceri cum corporibus perfecte, nisi reducta fuerint in speciem naturæ. Et idcirco cum voles miscere Mercurium aut Solem in Lunam vulgi, sunt reducenda illa corpora in speciem naturæ, quod vocatur argentum vivum vulgare est frigidum & humidum passive sicut femella, quæ continetur in suis domiciliis, cum calore temperato usque ad eclipsin. Suntque nigra facta ut carbones, quod est secretum nostræ veræ dissolutionis, & ex hoc tandem vere connectuntur inter se: ita quod nunquam separentur ab invicem, fiuntque pulvis albissimus, qui sunt masculi & fæminæ generati vero amoris vinculo. Hi tamen liberi multiplicabunt suas species in infinitum, nam de una uncia hujus pulveris, tu facies Soles infinitos, reduces in Lunam meliorem omni metallo de minera.

CAP.

CAPUT II.

Extractio Mercurii à Corpore perfecto.

Recipe unc. j. calcis Lunæ appellatæ, calcinetur modo quo dicitur in fine nostri magisterii operis, quæ quidem calx teratur super porfidum in pulverem subtilem, quem pulverem imbiberis bis, ter quater in die, cum optimo oleo tartari, facto eo modo quo dicetur in fine nostri, desiccando solem quousque dicta calx absorbuerit de dicto oleo 4. aut 5. partes, plusquam fuit ipsa calx, terendo semper super porfidum, ut dictum est, & in fine bene desiccetur calx, ut bene possit in pulverem redigi. Et quando fuerit bene pulverizata, ponatur in metreto cum collo longo Ponatis de nostro menstruali fœtenti, facto de duabus partibus vitrioli rubei, & una salis petræ, & prædictum menstruum prius distilletur septies, & bene rectificetur, separando fæces terrestres in tantum, quod prædictum menstruale sit totum essentiale. Deinde lutetur bene metretum, & ponatur ad ignem cinerum, cum parvo igne carbonum, quousque videris materiam bullire & dissolvi. Deinde sic supra cineres distilla, donec amiserit menstruum, & materia fuerit frigida totaliter. Et cum frigidum fuerit vas aperiatur, & materia, quæ frigida est, ponatur in alio vase bene mundo, cum sua cappa bene lutata ad furnum supra cineres, & luto bene desiccato fiat ignis paulatim in principio, quousque totam recipias aquam ipsius. Postea augeatur ignis, quousque materia bene fuerit desiccata, & spiritus fœtentes sint ad cappam, & in receptorio jam exaltati. Et dum tale signum videbis apparere, dimittatur vas infrigidari, ignem minuendo. Et post refrigerationem vasis extrahatur materia, & in pulverem subtilissimum redigatur super porfidum: ita quod pulvis sit impalpabilis, qui ponatur in vase terreo bene cocto, & bene vitreato. Et post ponatur super dictum pulverem de aqua communi bulliente, movendo semper cum baculo mundo materiam, usque materia fuerit spissa sicut sinapi. Et move dictam salsam cum baculo, quousque videas apparere grana Mercurii è corpore, & quod vobis appareat quantitas magna prædicti Mercurii vivi, secundum quod posueris de corpore perfecto, id est de Luna, & dum habueris magnam quantitatem, interim projice desuper aquam bullientem: & tandem movendo, quoad tota materia resolvatur in materiam similem argento vivo vulgari, tollantur terrestreitates cum aqua frigida, & desiccetur per pannum: postea transeat per corium, & videbis mirabilia.

CAP. III.

De Multiplicatione Argenti vivi nostri.

In Nomine Domini, Amen. Recipe Lunæ puræ tres grossos, in laminas tenues, & faciatis amalgama cum grossis 4. argenti vivi vulgi bene loti. Et quando Amalgama fuerit factum, tunc ponatur in parvo metreto, cum collo longo unius pedis & semis. Deinde recipe argentum vivum nostrum prius extractum & reservatum à corpore lunari, & ponatur super amalgama de corpore & argento vivo vulgi factum, perlutetur optime vas optimo luto, & dimittatur siccari. Hoc facto, moveatur vas quam optime ut amalgama possit permisceri, & quod argentum vivum permisceatur cum corpore. Deinde repone vestrum vas in quo materia est, in furnello, ad ignem parvum carbonum, & hujus ignis calor non excedat calorem Solis, quando Sol est in signo Leonis: quia alius calor excedens destrueret vestram materiam, & fieret fuga unius ab altero, & continuetur talis ignis, quousque materia fuerit nigra ad modum carbonum, & spissa ad modum pultis, & continuetur ignis istius gradus, quousque materia mutetur in colorem griseum fuscum, & ita griseo apparente, tunc uno puncto augeatur ignis, & fiat secundus gradus, quousque materia incipiat dealbari, ad colorem nimis albissimum. Post fiat ignis usque ad tertium gradum, continuando quousque materia fuerit alba plusquam nix, & convertatur in puros pulveres albiores cinere. Et tunc vos habetis calcem vivam Philosophorum, & suam mineram sulphuream, quàm tantum occultarunt Philosophi.

CAP. IV.

Proprietas Calcis prædictæ.

Convertit ista calx Mercurium vulgi in pulverem albissimum in infinitum, qui potest reduci in argentum verum, cum aliquo corpore, ut Lunâ.

CAP. V.

Multiplicatio hujus prædictæ Calcis.

Recipe vas cum materia, ubi pones uncias duas argenti vivi vulgi, bene abluti & desiccati, postea vase bene lutato, repone ubi prius erat, gubernando & ministrando illi ignem 1. 2. & 3. gradus, ut suprà, quoad materia reducta sit in pulverem albissimum, & ita potes multiplicare in infinitum.

CAP. VI.

Reductio Calcis vivæ in Lunam veram.

Habita ergo magna quantitate calcis vivæ seu nostræ mineræ, accipe unum crucibulum non tectum, in quo pone unciam unam Lunæ puræ, & ipsa fusa pone desuper uncias quatuor pulveris tui in pilulas, pilulæ sunt ad pondus quartæ partis unciæ, & istæ ponantur vicissim super Lunam fusam, semper continuando ignem fortem, quousq; omnes pilulæ sint projectæ & fusæ simul cum Luna, & in fine fac ignem fortem, quousque totum bene incorporetur: postea projiciatur in canali, & habebis uncias 5. argenti puri, plusquam naturalis, & ita poteris tuam mineram physicam multiplicare ad beneplacitum.

CAP. VII.

De nostro Magno Opere ad album & ad rubeum.

Reducite calcem vestram vivam, ut de Luna antea dictum est, in argentum vivum, quod nostrum est secretum. Recipe igitur 4. uncias calcis nostræ, & reduc in argentum vivum ut fecisti de Luna. De quo argento vivo habeas ad minus 3. uncias, & pone in parvo metreto de collo longo, ut antea fecisti. Postea amalgama de uncia una veri Solis cum tribus unciis argenti vivi vulgi, & superpone arg. viv. Lunam movendo fortiter manibus tuis, ut misceantur simul omnia. Post vas bene lutatum pone supra furnellum, faciendo ignem 1. 2 &

1.2. & 3. gradus. In primo gradu materia nigrescet ut carbo, quod tunc dicitur eclipsis Solis & Lunæ. Et erit commixtio vera, unde gignitur filius sulphur, quod plenum est sanguine temperato. Post operationem ejus caloris, continua ignem secundi gradus, quoad materia fuerit grisea. Tunc continua ignem tertii gradus, quoad materia appareat albissima. Post auge ignem ad gradum quartum, continuando ut materia rubea appareat, ut cinabrium, & fiant cineres rubei, Hanc calcem reducere potes in Solem finissimum, ut de Luna supradictum est.

CAP. VIII.

De Modo transmutandi prædictum Minerale in Medicinam, transmutantem omnem speciem Metallorum in verum Solem vel Lunam, etiam argentum vivum vulgi in meliorem omni metallo de minera.

IN prima solutione unum pondus supra C. in 2. supra M. & multiplicatur projectio, dissolvendo, congelando, sublimando, & fixando nostram materiam, quæ potest multiplicari sic in infinitum quantitate & virtute. Recipe igitur de nostra minera alba, & dissolve in nostro menstruali fœtenti, quod in nostro testamento vocatur acetum nostrum album, in eo capite ubi diximus: Accipe de bono vino bene sicco, in quo pones Lunæ id est aquæ viridis, & C. id est salispetræ, verum ne erretis, pone 4. unc. de nostra calce viva in menstruali ut dissolvatur, & statim dissolvetur in aqua viridi. Item in 1. unc. ejusdem menstrualis fœtentis, dissolveris un. 4. argenti vivi bene loti, & ubi dissolutum fuerit arg. viv. conjunge ambas dissolutiones simul, & vas bene clausum pone in digestione in fimo equino 30. dies, quibus exactis, fac distillare in balneo, quoad habebis omnia. Deinde recipe in alio, ut inde oleum extrahatur in igne carbonum, tunc materia residens erit nigra. Quam pone in furnello super cineres ad distillandum per duas horas. Post refrigerationem aperi vas, & pone aquam distillatam per balneum super. Lava bene. Distilla menstruum per balneum, omnemque aquam, quæ ascendere potest, & oleum per cineres ut supra fecisti. Et hoc faciendo toties reiterabis, quousque materia remaneat sicut carbo nigra in fundo vasis. Fili doctrinæ habebis tunc caput corvi, quod Philosophi tantum investigarunt, sine quo in magisterio nihil fit. Idcirco Fili, mente teneas divinam Cœnam Domini nostri Jesu Christi, qui mortuus fuit sepultus & tumulatus, & luce tertia resurrexit, in terram permanentem. Fili mente teneas, quod nullum ens potest vita perpetuari, nisi prius mortuum fuerit. Recipe igitur tuum corpus nigrum, & calcina in eodem vase per tres dies, & post mitte refrigerari, & aperiendo vas invenies terram spongiosam & mortuam, quam servabis, quoad oporteat facere conjunctionem corporis cum anima. Recipe aquam, quæ per balneum est distillata, & distilla sæpius, quoad sit depurata & reducta in materiam crystallinam. Imbibe igitur tuum corpus, quod est terra nigra, de sua aqua propria, paulatim rorando & coquendo, quoad corpus sit album factum, & multum splendens. Et tunc aqua est illi infusa, quæ vivificat & clarificat. Tunc da ignem vehementem in eodem vase suo lutato, ac si velles sublimare Mercurium vulgi per duodecim horas. Aperi vas frigefactum, & reperies sublimatam materiam materiam tuam albam, quam vocamus terram sigillatam. Nostrum corpus exaltatum & positum in magna dignitate, sulphur nostrum, nostrum argentum vivum, nostrum arsenicum, ubi servare debes nostrum aurum, quod est nostrum fermentum, & nostra calx viva, & intra se gignit filium ignis, qui est amor Philosophorum.

CAP. IX.

Multiplicatio prædicti Sulphuris.

POne illam tuam materiam in metreto forti, supra quàm pone amalgama factum de nostra calce viva, quæ facta est in nostra prima practica, quam reducebamus in argentum. Fieri autem debet de tribus partibus argenti vivi vulgi, & una parte nostræ calcis, misceatur simul, ut supra, & pone super igneum cinerem, & videbis materiam moveri, tunc auge ignem, & in 4. horis fiet albissima sulphurea, quæ cum fixa fuerit, coagulabit & fixabit omne argentum vivum uncia una super centum in medicinam veram, & rursus in mille, & usque in infinitum.

CAP. X.

Fixatio prædicti Sulphuris multiplicati.

CApiatur Sulphur jam multiplicatum, deponatur in metreto, & ponatur oleum super, quod servatum fuerat in separatione elementorum, & ponatur usquedum sit molle. Post super cineres ponatur ad fusionem, dando ignem primi gradus 2. & 3 ad albedinem usque. Tunc frange vas, & invenies laminam crystallinam albam. De qua pone super laminam calidam, & si fluat sine fumo, projice unum pondus super 1000. Mercurii de prædicta, & totum convertetur in argentum. Et si medicina non fuerit fluens & fusibilis, depone eandem in crucibulo, dando de oleo guttatim, quoad fluat ut cera, & tunc medicina vestra erit perfecta super 1000. & poterit multiplicari in infinitum.

CAP. XI.

Reductio Medicinæ albæ in Elixir rubeum.

ACcipe igitur in nomine quatuor uncias de lamina prædicta, & dissolve in aqua servata de Lapide. Et cum dissoluta fuerit, pone in balneo ad fermentandum per novem dies, & capias duo pondera de nostra calce rubea, & projice in prædictum vas, & fermentetur per novem dies, post distilletur in alembico in balneo, post super cineres, dando ignem primi gradus, quousque materia fiat nigra, quæ est nostra secunda dissolutio, & nostra secunda Eclipsis, quam facit Sol cum Luna, quod est signum veræ dissolutionis, & conjunctionis masculi cum femella. Post auge ignem usque ad 2. gradum, ad citrinitatem materiæ. Deinde fortificetur ignis quarti gradus, donec materia fuerit fusa sicut cera, in colore hyacinthi, & est materia alta & regalis medicina, quæ promptè curat omnes infirmitates corporis ægri, & convertit omne metallum in aurum purum melius naturali. Et nos reddamus gratias Salvatori glorioso, qui in gloria cælorum regnat Trinus & Unus in æternum & ultra.

CAP.

CAP. XII.

Recapitulatio totius Magisterii sub forma brevi.

OMnia quæ tractavimus in hoc Libro, didicimus esse vera & rectificamur, & cum oculis nostris vidimus, manibus palpavimus, tetigimus & fecimus, & hujus recapitulatio totum nostrum Magisterium cum brevi sermone & sine fictione complectitur. Nos igitur mandamus lapidem, quem nominamus, ut subtilies eum tam per ingenium naturæ, quàm artis, & reducas in argentum vivum, & huic argento vivo addatur corpus album, quod est ejusdem naturæ, & decoquatur quousque veniat ad veram præparationem mineræ. Et illa minera multiplicetur ad tuum velle. Et iterato prædicta materia reducatur in argentum vivum, & dissolve in nostro menstruali, usque quo Lapis fiat volatilis, ab omnibus suis elementis divisus: Et ultimo quod perfectè purgetur, usque ad ultimam perfectionem, tam corpus quàm anima, quæ possit fieri bona conjunctio corporis cum spiritu, de calore naturali temperato. Et lapis efficiatur minera, & continuetur ignis, usquequo in pulverem reducatur album, quem vocamus sulphur & argentum vivum Philosophorum, & tunc vigore ignis fixum sive volatile, in tantum quod volatile evolet à suis terris grossis, & ascendit in altum candidius nive, & fundalia projiciantur, quia nihil valent. Tunc recipe sulphur nostrum oleum prædictum, & multiplicabis cum suo dicto alembico, quousque denuo reducatur in pulverem album candidiorem nive, & fixentur pulveres, multiplicati ingenio tam naturæ quàm practicæ, decoquendo cum aqua, donec omnia maneant in examine ignis fluentia, ut cera sine fumo. Et addenda est aqua primæ solutionis, qua solutione facta, addatur aliquod citrinum, quod est aurum, per modum conjunctionis, cum distillatione totius animæ. Post detur ignis 1. 2. 3. & 4. gradus, donec mutetur in calore Hyacinthi veri &, fixi fluentis ac fundentis. De quo projicias unum pondus super 1000. Mercurii vulgi, mutabitur in aurum finissimum.

CAP. XIII.

Calcinatio Lunæ pro Opere.

REcipE unciam Lunæ finæ de copella & argenti vivi uncias tres, & fiat amalgama, & primò calefiat argentum foliatum in crucibulo, deinde projiciatur argentum vivum movendo cum baculo, & calefiat utrumque bene. Deinde ponatur in aceto cum sale, simul terendo in mortario ligneo, & simul cum pistillo, abluendo & auferendo immunditiam, sic faciendo quousque demum amalgametur. Deinde lavetur cum aqua communi calida & clara, postea transeat per pannum lineum mundum, & quod remanet in panno habens naturam corporis, iterum addatur cum tribus partibus salis, & una corporis, bene terendo & lavando, & coletur & calcinetur per duodecim horas. Iterum tere cum sale reiterando ter, & addendo sal novum. Iterum pulverisetur, donec sit pulvis impalpabilis, & cum aqua calida lavetur, donec recesserit tota salsedo. Deinde distilletur per filtrum de cottono, & desiccetur vestra calx, & erit calx alba & reponatur ad horam necessitatis, ne frigiditas tangat eam.

CAP. XIV.

Ad faciendum Oleum de Tartaro.

REcipe bonum tartarum relucens in fractura, calcinetur in reverberio per decem horas, postea pulverisetur, & ponatur super marmor, ad dissolvendum in loco frigido, ibi dissolvetur in oleum liquidum. Et quando totus fuerit dissolutus, distilletur per filtrum de cottono, & servetur nitide pro imbibitione vestræ calcis.

CAP. XV.

Menstruale fœtens, pro dissolutione Calcis nostræ imbibitæ cum Oleo Tartari, ut reducatur in argentum vivum.

REcipe vitrioli lib. ij. salispet. lib. 1. cinabrii unc. iij. Rubificetur vitriolum, & pulverisetur, post pone salpe. & cinabrium, & tere omnia simul, postea ponas in vasis aptis ad distillandum bene lutatis. Distilletur lento in igne primum, ut est opus, ut norunt qui id egerunt. Hæc aqua distilletur sæpius projiciendo fæces quæ remanent in fundo cucurbitæ, & sic erit optimum vestrum menstruum sic distillatum.

CAP. XVI.

Aliud Menstruum pro Lapide dissolvendo.

REcipe vitrioli Ro. rubicundi lib. iij. salispe. lib. j. cinabrii unc. iij. omnia illa simul terantur super marmor. Deinde ponantur in grosso & forti metreto, & ponatur aqua vitæ rectificata septies, & ponantur in fimo equino per dies quindecim vase bene sigillato. Deinde ponatur ad destillandum igne lento totam aquam in receptorio. Postea augeatur ignis usque ad albedinem cappæ, postea refrigescat vas, & auferatur receptorium & optimè sigilletur cum cera & servatur ad necessitatem. Nota quod menstruum debet septies rectificari per distillationem, fæces semper abjiciendo, antequam ponatur in opere.

Compendium Artis Alchymiæ, & Naturalis Philosophiæ secundum naturalem cursum, *Raymundo Lullio Authore.*

CAPUT I.

Incipit Compendium Artis Alchimiæ & Naturalis Philosophiæ.

SCias, charissime Fili, naturæ cursum esse reformatum virtutes cujus sine deprecatione adeo & elevatione mentis videre poteris spiritus fugitivos, seu figitivos in aëre condensatos: in forma monstrorum diversorum animalium; etiam hominum qui vadunt, sicut nubes, modo huc modo illuc. Et hoc totum fit ex principiis naturalibus certis formatis virtutibus, misticis & existentibus ab aliis virtutibus naturalibus, cum quibus ars magica reformatur naturaliter. Quare si velis potes intelligere sua instrumenta per quæ formantur

tur, & unde potest exire, quia de una scientia formatur alia.

CAP. II.

De Aquis abstractis à parte naturæ.

Fili, duæ Aquæ sunt abstractæ ab una parte naturæ, per quas formatur tota Ars Alchymiæ: unde una facit Lapidem volatilem cum modo & materie; alia facit fixum ad nutum operantis, & ibi natura operatur, intellige conformatur etiam tota Ars Lapidaria, per duas similes aquas factas per Alchymiam, sed sunt alterius naturæ, quamvis de ea materia fiant in suo principio. Similiter ars præsens tenet sua instrumenta, in quibus sunt virtutes infixæ naturaliter, quæ eorum potentiam faciunt fieri mirabilia multa, postquam sunt introducta in propriis & retinaculis per artem naturalem & reformationem ad causam quæ dicitur communis à simplici natura stante in elementis simplicibus si ea sciveris reducere in illa.

CAP. III.

Compositio Aquæ nostræ.

Recipe nigrum nigrius nigro, & ex ipso partes distillamus in vase vitreo, & in prima distillatione recipe solum partem, & distilla hanc partem. Recipe iterum, pone ad distillandum, & hujus recipe quartam partem, & iterum distilla 3. hujus recipe 4. totam, & iterum fac usque ad 10. vel secundam partem iterum distilla 4. & recipe aquam 9. vices.

CAP. IV.

De Liquefactione Solis & Lunæ.

Recipe hujus aquæ ℥. 4. & eas acue distillando cum vegetabilibus quæ sunt apud, & vide in anima artis, & postea pone in vase circulationis ut scis. Hæc aqua dissolvit omnia metallorum corpora, cum suarum specierum conservatione, prout practica inferius notata demonstrabit, quæ est una de rebus sine qua nihil potest fieri in magisterio nostro.

CAP. V.

De Aqua Calcinativa Corporum.

Germen omnium capillorum collige & de terra recipe ℥. v. & de aqua ℥ ij. cum ʒ. cujus pondus est 8. ℥. librarum, & totum mixtum subtiliter moles in molendino marmoreo, donec totum dissolvatur in aquam claram: tunc ponas in vase vitreo, cum alembico superposito, & distilla totam materiam, primò faciendo ignem de serratura lignorum partibus duabus, & de carbonibus parvis, cum ʒ. & parum de sulphure; & accende ignem: faciendo ignem flammæ directè sub materia, & sic dimitte quousque revertatur ad 15. puncta vel pauciora, & continua secundo secundum punctum suæ distillationis, postea fortifica ignem quousq; alembicus perdat suum colorem, & amplius non distilletur. Tunc recipe aquam, pone in loco sicco & calido, & cave ne respiret: & cùm talia facis, dimitte parvum respiraculum inter haustum alembici & receptorium, quoniam ipsius spiritus calor est quasi immensus.

CAP. VI.

De Operatione hujus Aquæ.

Hæc Aqua ex re vili facta, habet potestatem convertendi omnia corpora in suam primam materiam, quæ si conjungatur virtuti vegetabili est magnæ perfectionis; & statim cùm facta est, vult poni ad practicam: ne spiritus ipsius qui est naturæ aëreæ pereat.

CAP. VII.

De naturali Calcinatione Lunæ.

Recipe ℥ j. Lunæ finissimæ, & minutim lunatæ, cujus medietatem pone in vase solutorio cum ℥. unà cum ʒ. de aqua calcinativa: & aliam partem in alio vase, cum simili modo, claude vasa cum suis coopertoriis, & luta juncturas cum farina & albumine ovi, & pone hoc vas ad balneum mane per tres horas.

CAP. VIII.

De Operatione Ignis contra Naturam.

Recipe aquæ vegetabilis ℥ j. pone in ampulla, in qua pone ℥ ij. aquæ calcinativæ, & subitò cooperi cum suo cooperculo, & claude bene cum cera, & colloca in balneo per duos dies naturales, & in illo tempore totum vegetabile convertetur in aquam clarissimam & purissimam.

CAP. IX.

De Separatione Calcis ab Aqua Calcinativa.

Metallum solutum sive calcinatum in duobus vasis solutoriis, separa colando aquam claram, ut terra ipsius possit aliquando ascendere: hanc aquam pone ad partem, deinde terram illius Lunæ calcinatæ, cum aliquantulo ejus humore, pone in igne cineris cum alembico & recipiente, & cum igne fervente, duodecim horarum liquorem jam dictum distillando. Cave tamen à minus forti igne, quoniam in forti calore Solis fit: deinde pone ignem infrigidare, & habebis Lunam bene calcinatam.

CAP. X.

De Occultatione Philosophorum in solutione Lunæ.

Vegetabilem ignem solutum in aqua calcinativa: Recipe salis cum aqua ℥. 5. calcis lunæ ℥. j. pone simul in vase solutorio & cooperi ut decet, & dimitte operari per se, sine aliquo alio calore, quousque operatum fuerit sua propria virtute, & requieverit, luta bene juncturas, & pone vas in balneo per 3. dies naturales, & postea cola aquam, & distilla humorem, & calcina terram quemadmodum superius fecisti, & tantum reitera quousque totum dissolvatur sub isto regimine in formam liquoris, quem dissolutum pone ad partem; quoniam hæc est substantia corporis per aerem deportata.

CAP. XI.

De Congelatione Liquoris Lunæ.

Tunc pone dictum liquorem in duobus vasis circulationis partiendo ipsum per partes æquales,

æquales, & pone in quovis vase ℥. iij. cum sua aqua vitæ primò rectificatæ, & pone in furno habente duo brachia, ubi unus temperatissimus possit cucurbitas percutere, & colloca tua vasa, & liga circumquaque ad cannas alembici, & habeas spongias, quas tene madefactas semper aqua frigida ubi intrant cucurbitæ strictæ, & quando ampullæ sentierint calorem, statim videbis fermentum cum aqua ascendere & descendere, & distillabitur de uno vase in aliud æqualiter; & videns qualiter ratione caloris spiritus subtiliatur & inspissabitur fermentum.

CAP. XII.

De Aqua Elixiris, quæ est conversionis in oleum.

VAsa ambo extrahe, quando materia tua fuerit congelata, loca in fimo, vel in balneo, & iterum solvetur in duobus diebus. Iterum congela, & hoc fac ter vel amplius, donec inde congelari non possit, & tunc ut oleum videbitur inspissatum, & erit lapis exaltatus in Dei nomine.

CAP. XIII.

De modo faciendi Oleum Lunæ.

VErum quæritur hic modus abbreviatus & pretiosus est, ut in decem diebus congeletur quinta essentia super fermento, & cum fermento, eo quod res multum grossa, terrestris & fixa est, in luna: sed non ita in Sole: quoniam citò solvitur prius complementum fixionis: sed tamen quantum ad finem complementi, tempus non est diversum in Sole & Luna: quantũ ad omnia respectum habendo.

CAP. XIV.

De Projectione.

MEdicinam hanc sic completam, si jungas cum sulphure Saturni, vel Jovis, faciet transmutationem secundum suum fermentum.

CAP. XV.

De Calcinatione Solis.

SUfficienter nunc dictum est de albo, dicamus nunc de rubeo: omnia enim in mensura hujus rubei concordant cum operationibus lunæ. Si scis operari philosophicè, cum aqua corruptibili quæ sua magna virtute dissolvet tuum solem, & subtiliatur in aërem quod est nostrum secretum. ♃. ergo compositæ lunæ distillatæ per alembicum ℥j. & cum ista aqua pone ℥j. aquæ vegetabilis, acutæ, & pone aurum secundum pondus aquæ vegetabilis: postea pone in balneo per duos dies aut quatuor, & infra dictum terminum invenies nigrum totum ut carbo, quem custodire oportet.

CAP. XVI.

De Reductione Lapidis in aquam & oleum.

ACcipe ambo vasa simul extrahendo à furno vel à balneo & statim in una nocte solvetur; & iterum congela, ut de luna fecisti, & habebis lapidem exaltatum, ita quod ampliùs congelari non poterit, & hic est pretiosior modus omnibus, ut Deus novit, quem mihi testem voco, etiam cunctis operationibus mundi: quamvis potestates Elixir magni non habeat; tamen si hanc medicinam miscueris cum sulphure Veneris, vel Martis, transmutatur secundum istud fermentum.

CAP. XVII.

De modo Solutionis & congelationis

EOdem modo solvitur & congelatur ut luna. Totum igitur compositum solis & aquæ pone in vas circulationis una cum duabus partibus aquæ vitæ rectificatæ, & cùm ampullæ senserint calorem, statim solvetur corpus sive fermentum, & videbis continuè in principio solem distillari, & in fine figi & in lapidem converti.

CAP. XVIII.

De Augmentatione medicinæ.

NOn arbitraris, quin hæc medicina habeat modum suæ multiplicationis, sicut aliæ: Tu ergo cum isto sole sic soluto impastes argentum vivum, septies sublimatum, & sic per ℥. solis 7. argenti vivi: & postea sublima septem vicibus, reddendo quod sublimatum est, fecibus, donec fixetur Mercurius, & in medicinam tingentem & penetrantem. Item aliud miraculum si ℥. unam solis hujus sic soluti, per se ponatur in igne lentissimo octo diebus, cum 100. partibus Mercurii, congelaret totum in aurum, & hæc mirabilia sunt in natura. Et hoc ideo, quia spiritus aquæ, in sal auri, cum auro inseparabiliter fixatur, & augmentat ejus efficaciam, ultra modum, scis quod in mundo secretius eo non est, unde si sciveris hoc abbreviare, in triginta diebus poteris lapidem componere; si modo aqueitate separaveris.

CAP. XIX.

De naturali Evacuatione corporum à suis Spiritibus.

NUnc ultimò restat qualiter à corporibus imperfectis possumus sulphur naturæ extrahere, & de amborum unione ♃. calcem cujuscunque corporis volueris, & pone in ampullam, habentem collum longum: & suppone de aqua vitæ rectificata quæ supernatet 4. digitis, & postea pone super cineres & bulliat per unum diem naturalem: & post bullitionem pone in fimo calido, vel stupha per duos dies naturales; & separentur partes subtiles à grossitie sua, transacto termino, ampullam extrahe, inclinando ipsam cautè, ne fæces turbentur; & serva aquam, & claude benè & custodi in loco calido & humido. Tunc pone aquam novam super fæces, & fac ut priùs, donec corpus à suis spiritibus evacuetur: & si tibi aqua defuerit, sume cucurbitam, in qua sunt omnes liquefactiones, & distilla per balneum, quousque habeas duas partes aquæ, & de ista aqua pone super materiam corporis, quæ est in ampulla. Sicut superius fecisti, & sic reitera, quousque terra sit evacuata; & sic probabis. ♃. modicum de prima terra & desicca ad solem, qua siccata, pone sulphur super laminam ignitam, & si fecerit fumum, reitera dictas operationes, quousque non fecerit fumum.

CAP. XX.

De Calcinatione Terræ.

VNde cùm signum prædictum perfectè fueris assequutus, extrahe materiam tuam ab ampulla, cum aliquantulo prædictæ aquæ desiccatæ ut prius, prout scis. Deinde habeas aquam vitæ optimæ rectificatam, in vase circulationis, de qua pone tria pondera, super terram unius ponderis, & suppone alembicum, & claude juncturas, & cum igne lentissimo distilla, & completa distillatione dimitte infrigidari. Et tunc videas quòd terra sit benè sicca. Et iterum pone aquam novam super pondus dictum, & fac ut priùs:& omnes distillationes pone ad partem in ampulla bene clausa, & sic reiterabis, donec terra in pulverem subtilissimum & impalpabilem sit reducta.

CAP. XXI.

De Exuliatione.

MOdò dicimus de calcinatione spirituum, & liquefactionibus omnibus peractis. ℞ Vas in quo sunt omnes liquefactiones, & suppone alembicum, & distilla in balneo: donec ad spissitudinem mellis deveniat: & tunc permitte infrigidari, quo infrigidato mittes desuper de illa aqua, quam modo extraxisti de terra tantum quæ supernatet 4. digitis, & pone ad inhumandum in furno, vel in stupha calida per unam diem naturalem, vase optimè clauso: quo transacto, pone alembicum, & distilla aquam cum igne mediocri;& pone ad partem facta distillatione, & vase infrigidato, pone supra materiam remanentem, de qua extracta ut priùs, inhuma, & distilla ut supra, donec argentum vivum Philosophorum fuerit exaltatum; ut lac virginis.

CAP. XXII.

De Argenti vivi Philosophorum sublimatione.

MEmorare quoniam sal ex prædictis sic fit, completa ista exuberatione, scias pondus prædicti pulveris subtilissimi, & imbibe eam cum medietate sui ponderis aquæ exuberatæ, & pone ad inhumandum, & nutriendum in calore fimi per octo dies in fine, quorum invenies materiam tuam minùs humidam. Tunc suppone alembicum, & distilla illam cum igne lentissimo recipiendo, desicca eam cum moderamine, iterato scias pondus, & pondere noto repone quam modo recuperasti, & de illa aqua exuberata fac complementum ad medietatem sui ponderis, & omnes istas imbibitiones, inhumationes, distillationes, calcinationes, reiterabis; donec terra bibat de tali sua humiditate quatuor partes sui: & hoc cognosces ad tale signum; quoniam si ponas modicum supra laminam ignitam, & evolaverit in fumum, factum est, si non, reitera ut priùs, donec consequaris signum prædictum, quo consequuto pone super cineres, & da ignem primo lentum, & paulatim fortificando, donec tota materia ascendat superius ad latera vasis, & dum sublimatum fuerit, habes sal & sulphur omnium Philosophorum.

CAP. XXIII.

De Reductione Salis & Olei ad unam naturam.

SAlis vel sulphuris jam dicti inceratio sic fit: ℞ prædicti salis cujusvis metalli, pone in crucibulum, super cineres calidos, & dum erit aliquantulum calidum, pone de dicto oleo guttando guttam post guttam, donec sit in spissitudinem mellis frigidi. Tunc remove ab igne, & dum erit frigidum, accipe de eo modicum, & proba super laminam, & si velociter fundatur, factum est, si non, reitera ut priùs, donec levissimè fluat ante fugam.

CAP. XXIV.

De oleo Lunæ.

LUnæ oleum fixativam habet virtutem & dat fusionem levem super omnia salia facta, incera igitur ex eo sal Jovis cum sulphure, factum est de Jove, & projice unum pondus supra quindecim Jovis, vel si fuerit sal de Saturno, projice unum pondus super 50. Saturni, & erit opus perfectissimum omnium naturalium: vel si oleum est de sole, incera cum sulphure Veneris aut Martis, donec fluat, & fac ut priùs.

CAP. XXV.

Sal aquæ nigrioris.

SAl aquæ nigrioris sic fit. Calcina fæces vini, donec sint albæ, deinde imbibe eas cum aqua nigrioris summè rectificata & acuta in vase circulationis, & pone ad putriendum per unam diem, deinde lento igne distilla aquam, & ultimo calcina terram vel sal, & iterum imbibe & distilla, & calcina ut priùs, donec sufficiat, & habebis sal Mercurii sive Artitestamentarium, sine quo nihil fit, & potest poni in balneo Mariæ ad dissolvendum, & super cineres ad congelandum quousque sufficiat. Deo gratias.

Explicit compendium Artis Alchimiæ & naturalis Philosophiæ secundum naturalem cursum scriptum die 23. mensis Augusti.

Per Joannem Miletum Claudianum pharmocopolam Anno 1553.

RAYMUNDI LULLII MAJORICANI,

CAP. I.

De Lapide & oleo Philosophorum.

SI Vis facere aquam vitæ seu Elixir ad vitam hominis conservandam & juvandam, & ad ægritudines sanandas; Accipe album quod remanserit in cucurbita, faciendo aquam ardentem, remove ab ea & serva ad partem in magno vase: & sic fac aliis fæcibus, donec satis habueris, evapora fæces,donec sint siccæ:post calcina ipsas in crucibulo, & pone in igne Reverberationis; & ibi dimitte donec sint inter albũ & nigrum, post extrahe,& dissolve in aquam Phlegmatis aquæ ardentis calidam, & distilla per filtrum, post congela lento igne, post extrahe,repone in crucibus,& calcina iterum calcinando,ut priùs,donec fæces fuerint benè albæ. Scias quia

quia in ista medicina est modica terra, & magnæ virtutis: & non curas si parum sit de terra, quia parum fermenti levat, & fermentat magnam copiam pastæ. Ita istud modicum terræ quod continet lapis, sufficit ad nutrimentum totius lapidis. Cave benè ab his qui extraneas quærunt terras. Sunt aliqui qui quærunt tartarum, & dicunt, quia terra lapidis est: Alii quærunt fæces vini calcinatas: Alii cineres vitis, & ita cæcus, si cæcum ducat, ambo in foveam cadunt, & credunt facere aquam vitæ, & faciunt aquam mortis. Quia non debet esse terra extranea, omnibus Philosophis testantibus. Postquam materia fuerit benè dealbata, ponas in cucurbita calata vel phiala longa & alta, cujus fundus sit rotundus ad modum cœlestis lunæ. Et cautè hoc facias, ut in spiraculo cucurbitæ remaneat ipsa terra, & antequam eam ponas ibi, fili, scias ejus pondus: & deinde decimum sui ponderis accipe de aqua vitæ, & pone super ipsam terram pro colatura cucurbitam, ita ut non possit spiritus ab ea exire, & postea ponatur hoc vas in fimo equi calido, & dimitte ibi sic, & ipsa aqua vitæ super ipsam terram totiens sublimabitur, & ascendet, donec sit ut ipsa terra. Ipse spiritus vel aqua inspissabitur, & retineatur ab ipsa terra verè, donec figatur in quandam materiam albissimam cristallinam, quæ apparebit super terram illam, non in uno loco, sed per plura loca ipsius: quia per maculas albas. Cùm iste spiritus detentus fuerit, & conversus in terram suam: tunc secundò iterato cum decima parte totius illius, quod est in vase de spiritu non fixo, atque de prædicta aqua vitæ, & pone super totum illud quod est in cucurbita orbata, & obturata: deinde obtura vas ut prius, & pone in fimo, ut ascendat & descendat ista aqua vel iste spiritus totiens, donec insphæretur, & in virtute terræ retineatur ut priùs, hoc est reiterandum videlicet opus eodem & eisdem aquæ pondus, vel spiritus, & eodem igne, vel calore temperato non pulsivo, donec satis habueris de dicto fermento, vel tota pars ipsius aquæ alba, vel ipsa elementa quatuor in ea contenta & exaltata, ut est dictum in spiritu quintæ essentiæ, per primam operationem finietur, & per secundam operationem virtute terræ in unitate spiritus quintæ essentiæ, & fiet unus lapis cristallinus. Et hoc est quod dixit Philosophus, ascende à terra in cœlum & ista quatuor elementa prædicta, ascensa & exaltata per sublimationem, postea dicit Philosophus iterum quod descendit in terram, hoc est dicta scilicet ista quatuor elementa, cum spiritu quintæ essentiæ proximam operationem ut dictum est: iterato per secundam operationem descendunt in terram, ita quia fixentur, & virtute spiritus quintæ essentiæ ut remanerent unus lapis cristallinus albus Philosophicus. Tamen licet ut operator ponat certum pondus in imbibendo istam terram; tamen potest fieri sine certo pondere; veruntamen securius est quod dicit auctor ne elixir subjungatur, quare terra citius convertit, quia est minus, quam illud, quod est majus.

CAP. II.

De Aqua vitæ & sua perfectione cum lapide Benedicto.

Qualiter fit aqua vitæ in summa perfectione, cum lapide benedicto arcanum arcanorum omnia alia arcana excedens, & super omnia excellentissimum excellens, & immeritò vocare principem secretorum aquam vitæ faciendi, & componendi. Fili charissime perpendas in his verbis: Accipe aquam vitæ prædictam rectificatam, ut dictum est, & de lapide rubeo minerali quantum volueris, ut tibi videbitur esse satis: & tamen hanc aquam vitæ rectificatam, pone ad dissolvendum, & dissolve lento igne, prout melius videbis, & verè dissolvetur. Ita quod fiat aqua una aurea, vel rubea, clara, limpida, & secreta, & ita habebis summam aquam vitæ perfectam, quam serva in vase vitreo, vel vitreato obturato cum panno lineo, & ut superius cum mastiches.

CAP. III.

De Natura, & virtute Aquæ vitæ & aquæ ardentis simplicis.

Virtus aquæ vitæ & natura, & quòd in passionibus ponitur & de virtute ardentis simplicis, hæc autem aqua vitæ perfecta, secundum balsamum appellatur. Quòd si in potionibus medicinalibus ponatur & sumatur, purgat sumentem ab omni languore, & ægritudine, & ab eo removet omnes infirmitates, & languores, lepramque repellit, & à supervenientibus infirmitatibus defendit: & in juventute conservat: cætera particularia experimenta hujus aquæ vitæ vobis remittam ut distinctè magis sciatis.

Item nota quòd postquam terra fuerit bene augmentata, vel multiplicata, pone in vase circulationis, & desuper pone duplum de aqua vitæ rectificata, & pone in fimo equino, vel in balneo Mariæ, & dimitte per quatuor dies: pòst distilla per alembicum, quod distillatum fuerit repone super fæces suas, & repone in balneo ut priùs, & ibi dimitte per quindecim dies, post iterum distilla per alembicum ut priùs, & fæces projice vias, quia nihil ampliùs valent, post iterum redistilla illam aquam ter, & tunc erit verè rectificata, & ita habebis veram quintam essentiam: & tunc vocatur aqua vitæ seu mater balsami.

CAP. IV.

De modo distillandi Aurum per alembicum.

Primò ponam Auri calcinationem per aquam; secundò ipsius extinctionem ab aqua; tertiò ipsius dissolutionem per aquam: quartò ipsius coagulationem, & extractionem ab aqua dissolutiva: quintò ipsius dissolutionem per se in aquam claram: sextò & ultimò ipsius distillationem. Primò pone solem ad bulliendum, cum aqua vitrioli, & salis nitri, & ibi calcinabitur tantummodo. Secundò pone solem tuum exeuntem in aqua calcinata in alembicum, & ibi extrahe à calce totam aquam quæ potest exire: postea solis calcinationem in fundo vasis debes ponere in cassia ferrea super ignem carbonum, & movere cum baculo, ita ut omnis humiditas salsa recedat, quod per totum poteris cognoscere, semper ad pondus solis prædicti mensuram adhibendo. Tertiò solem calcinatum pone in aqua salis armoniaci, & salis nitri, & statim dissolvetur: pone tamen totum solis, & parum ad parum in aqua, donec videas quod faciat aliquam residentiam sine dissolvendo. Quartò solem tuum dissolutum in aqua dissolutiva, pone ad congelandum, & illud quod remanet in fundo vasis distillationis pone super lapidem, & convertetur in aquam claram: istud enim sol sic dissolutus, semper fluit in igne, & nunquam convertetur

convertetur in pulverem, & in aëre congelabitur, & super lapidem in aquam dissolvetur. Et nota quod in coagulatione debet fieri ignis lentus. Quintò dictum sal sic coagulatum, pone super lapidem, & statim dissolvetur in aquam claram, sicut dictum est. Sed si velis scire perfectionem, & utrum sal extrahatur, pone de dicta aqua solis super linguam, & & si invenias dulcem benè: si non, non pone ad congelandum, in aëre, vel ubi potest congelari, & post distilla donec sentias gustum dulcem. Sextò & ultimò, ℞. solem tuum sic dissolutum super lapidem, & pone in alembico benè curtò, & pone super lentissimum ignem ad distillandum, & distillabitur de ista aqua maxima pars: Et postea debes accipere massam quæ remanet in fundo vasis, & pone eam super lapidem ad dissolvendum ut priùs, & si convertatur tota in aquam, aut non pone illam aquam in alembico ad distillandum ut prius fecisti, & iste modus teneatur, quousque totum aurum dissolutum & distillatum fuerit per alembicum. Si autem tota massa se supra lapidem non convertatur in aquam, tunc debes ipsam ponere, sicut priùs in prædicta aqua dissolutiva salis armoniaci, & salis nitri ad dissolvendum, postea ad congelandum ad ignem, postea supra lapidem ad dissolvendum, & dissolvetur in aquam claram: postea pone eam in alembico ad distillandum, & per istum modum ascendet totum aurum per alembicum in 3. vel 4. Reiterationibus. Unum tamen quod vix potes facere, quoniam per aliquod argentum 41. pars aquæ salis quæ remanet cum ipso sole in secunda distillatione ascendat alembicum cum ipso sole: ac tamen si possit colligatur aqua salium per se quæ minima est non dico tantum, propter hoc multum posset nocere, si ipsa cum medicina: nam si remaneret cum ea, parum aut nihil remaneret. Item sol distillatum semel per alembicum ampliùs ascendet per alembicum, quod est mirabile. Item dicit Episcopus De Tiopheo, qui hanc receptam habuit à quodam Sarraceno, quem Sarracenus dedit sibi ℥ 7. solis distillati, & dixit, quòd illa aqua solis distillata per alembicum congelat mercurium, & quod vidit oculis propriis dicit inquam prædictus Episcopus. Quòd quando sol distillatur per alembicum debet fieri sine salibus, si possit & distillabitur in aquam rubeam, incensam, & clarissimam. Item quod quando accipietis partem unam de illa aqua & ℥ 2. de 8. distillato in aquam per alembicum, & commiscentur simul cum ℥j. ☿, etiam dicti per alembicum distillati coagulabuntur, & esset medicina ad Rubeum. Et si vellet facere ad album, loco 8. ponatur O--O dictum per alembicum, & loco solis ponatur luna dicta per alembicum, etiam ☿ dictum per alembicum, ista tua ponantur debitæ proportiones, sicut in sole commiscentur & coagulentur esset ad album medicina perfecta. Ista enim quæ dicta sunt in corporibus, sunt certa ipsorum distillationibus mediantibus.

CAP. V.

De distillatione omnium spirituum per alembicum.

MOdo restat dicere de distillatione circa spiritum per alembicum, & dicit quod O--O debet sublimari ad album, & postea debes ipsum sublimare à sale communi ter vel quater. Postea sine aliqua alia præparatione debes eum ponere in aquam salis citrini, & salis nitri cum eo operare in toto, & per totum, sicut fecisti de sole: & non quod non est necesse spiritus ponere in aqua calcinativa, sed tantum dissolutivâ. Item dicit quod O--O postquam est distillatum per alembicum, quia postea nunquam cremat, neque fumat neque fugit. Item omnes sales per modum supradictum possunt distillari per alembicum. Item O--O eodem distillatur quia & O--O. Item ☿ per eundem modum sublimatum distillatur per alembicum, & paulominùs postea fumat. Quod si pluries sublimaveris, & postea distillaretur per modum prædictum non fumaret, sed non funderet. Item dicit quia nullum corpus, nec aliquis spiritus, nec aliquod sal dicitur propria præparatione præparatus, nisi priùs distilletur per alembicum, dicuntur esse præparata, & habiles ad ponendum in opere nostro philosophico & non ante. Item quando spiritus, & corpora sunt distillata per alembicum, fit matrimonium, & non ante. Unde quilibet spiritus, & quodlibet corpus debet per se in aquam distillari per alembicum, & tunc debent simul jungi. Et tunc sic est factum matrimonium, & est facta medicina perfecta omnium Philosophorum quæsita, & à paucis inventa. Et hæc de distillatione per alembicum lapis & oleum Philosophorum, corporum, & spirituum secundum Raymundum Lullium dicta sufficiant.

Explicit Liber de Lapidis & Olei Philosophorum distillatione scriptus die 28. mensis Septembris, Anno 1553.

Per Joannem Miletum Claudianum pharmocopolam.

CODICILLUS *seu* VADE MECUM *aut* Cantilena RAYMUNDI LULLI *Philosophi Doctissimi, in quô Fontes Alchymicæ, Artis ac Philosophiæ reconditioris uberrimè traduntur.*

DEus in virtute Trinitatis, quâ unitas divinitatis tuæ non læditur nec confunditur in aliquo, incipimus præsens compendium, quod aliter *Vade Mecum* de numero Philosophorum sive clausulam Testamenti per modum Codicilli jubemus nominari, ad nostros hæredes successivos Anglorum Reges inclytos voluntate perpetua jam concessum, In quo quidem compendio sive arte determinavimus perfecta declaratione effectum totius practicæ hujus artis & operandi modum per certa & efficacia instrumenta, quæ sunt trium generum principalia principia in hac arte: nam cùm Artifex qui per extrinseca & improbata principia quæ nullo modo dependent cùm multùm remota sint ab arte, de intrinsecis naturæ effectibus satagat, judicare nequit de talibus habêre probabilem notitiam maximè cùm illa præcedere debeat per æstimationem certam propinquam veritati quantùm possibile est humanæ rationi penetrare ad secreta naturæ. Illud autem quod æstimationem artificis regulat ut appropinquet se veritati, est regula artis venerabilis doctrinæ intellectualis. Et quia semper in talibus æstimatur quod regulatur per artem ideo quod demonstraverunt patentissimè vires ejus.

CAP. I.

De Processu artis & probabilitate illius ex parte materiæ.

ARs igitur semper procedit de his quæ circa suam naturam certiora sunt, quoniam incerta probari

probari nequeunt, nisi ex his quæ saltem aliquo modo, vel ut plurimum certitudinem habent. Nec ars potest esse nisi incipiatur à suis certis principiis quorum aliqua materialia quæ secundùm magis & minus depurata existunt & secundùm hoc operi propinquiora vel remotiora ut te charissime ignorare non credimus. Ideo instante inclyto Rege Eduardo in cujus custodia ac protectione divina præposita, ne tanta philosophiæ memoria vel cognitio impiis largiatur, hoc opus operum stricto ligamine commendamus in conversionem Paganorum in conservatione salutis fidei quâ salus fidelium dependet cui præesse dignoscitur, non solùm quidem ut corpori sed ut menti & animæ redundet in commodum sempiternum. Et quia omnia mentis opera sive in agendo, sive in apprehendendo vel judicando clarius & perfectius, virtutibus, facultate, comparatis annexa secundum cursum & debitum naturale ad totius christianæ religionis augmentum & animarum salutem nequeant generaliter integrari sicut probavimus in quæstionario 26. distinctione hujus artis idcirco hâc consideratione non modicum altitudo Coronæ Regiæ sublimatur, cùm per hoc cunctorum matri fidelium in procreando palam provideatur ampla seges: ad quod summum bonum procreandum, ipse quidem Rex quantum ei possibile fuerit, obligatus est nobis, non fictè, non coactè, ut asseruit: sed proprio spiritu voluntatis.

CAP. II.

De Revelatione nostræ intentionis.

Nos igitur intendimus in præsenti brevi colloquio, ad honorem cælestis filii, fœlicissimæ & Beatæ Virginis, Mariæ matris ejus, cujus solùm benevolos ac corde adstantes in qualibet utili plenitudine veritatis attingere vidimus, eo intuitu humilitatis, pro communi utilitate philosophantium, nec minus quoque de præsenti Philosophia Cupientium perfici, compilare & tractare artem practicandi, per quam supremæ medicinæ medicinarum compositio ad oculum cunctis intelligentibus demonstretur.

CAP. III.

De Forma tripartita.

Facimus autem formam nostri compendii tripartitam de tribus generibus principiorum, cum omnibus regulis hujus artis: quibus velut effectivis instrumentis propriis, non solùm tam dictæ quin imò etiam cujuscunque traditæ compositionis medicinarum artis veritas illucescat, & quam propinquius directo tramite habeatur, scribuntur enim omnia certa principia non solùm considerationis: sed ad oculum demonstrationis hujus per modum textus theorematum principiorum demonstrabilium, ex quibus doctrinæ filii intellectus, omnimodam consequi poterit faciliter veritatem, maximè cùm secundaria & cætera principia sequentia ex prioribus velut ex primordiis dependentibus ex hujus artis principiis demonstrentur.

CAP. IV.

De Expositione theorematum & distinctione partium.

Consequenter autem in mystico sermone subjungemus expositionem & applicationem unicujusque principiorum theorematum declarando ad propositum modum & ordinem practicalem quantum imbecillitas nostræ rationis permiserit quicquid circa materiam principiorum theorematum; anteriores nostri sensisse videntur, communia omnia verò principia theoremata, tribus distinguentur partibus priusquam applicationibus misceantur ut circa modos & titulos per sequentes rubricas indicabitur.

CAP. V.

De primi generis Principiis materialibus & de his quæ labuntur ex illis.

Principia ergo materialia usualiter materiam illius naturæ sequuntur amoris fœdere quam ipsamet vel eadem natura suis actionibus propriis naturalibus amorosis convertit in metallicam formam transmutavit vel mediam ad ipsam, & sunt in ordine primò materialis principii quatuor practicalia principia, quorum duo sunt naturalia & reliqua duo contra naturam. Naturalia sunt sulphur & argentum vivum & ex his duobus amor metallicus gignitur per quem fit generatio rei petitæ cum propria corùm individua ad invicem naturali fœdere colligantur, hoc est quando virtus eorum juvatur super contrariam qui est corruptibilis ut statim manifestabimus. Contra naturam verò sunt natura vitrioli & natura salis communis ex quibus amor alterius generis oritur generationis tamen propinquæ & cum sibi ipsis fit corruptio rei petitæ scilicet in quantum deterior eorum natura juvatur super meliorem naturam sulphuris & argenti vivi quod frequenter accidit virtute superfluæ lineæ mixtionis vincentis materiam sulphuris & argenti vivi: vel fit ex defectu præparationis seu ignorantia artificis. Quamobrem ne Regia majestas in ipsa preparatione prætendere valeat aliquam causam ignorantiæ aut in posterum nos aliquomodo increpare, eam tanquam fœcundissimam sicuti promisimus debitis solutis largiemur. Intelligendum itaque primò est, quomodo ex jam dictis principiis, formentur plura principia alia, quæ ad unguem per literas revelabimus secundùm quæ, ab eorum natura, dicta materialia principia labuntur successivè, & gradualiter alterantur notis & certis operationibus per Practicalia principia directa & gubernata, mediante doctrinâ intellectuali quæ per demonstrativa principia regulantur. Ulterius est diligenter notandum quod supra dictorum duorum principiorum naturalium, unum verius est naturale in tota & per totam sui substantiam tam intra quàm extra, & illud est sulphur purum, calidum & siccum inducens formam suam scilicet secundùm quod forma metalli sequitur & purum effectum. Reliquum verò est innaturale id est intus naturale, & extra contra naturam: Naturale verò intrinsecum est sibi proprium & etiam connaturale factum, quia per propriam naturam advenit: sed extrinsecum ei additur per accidens & ab isto est naturaliter, post ejus corruptionem non habet separandum, propter quod constat argentum vivum tale non esse in tota sui substantia naturale sicut erat in sui prima creatione, nec erit ad plenum depuratum nisi per artis Theor. 57. ingenium depuretur. Ex his potest intelligi an argentum vivum nunc in tota sua sit substantia, cùm lutosam suam amiserit & in prima sua natura jam sit alterata per digestionem & in aliam naturam conversam ulterius scilicet sulphuream congelativam per

per digestionem aliam sibi supervenientem, hoc est autem argentum vivum nostrum, in se recipiens formam sulphuris vel metalli secundum quod illorum virtus unius, virtutem vincit alterius per temperamentum ad invicem ut in eis metallorum natura ostendit, cùm sic in nobiliori formæ intuenti cuilibet deducuntur, nec etiam similiter intelligas sulphur prædictum esse in tota sui substantia tale creatum, nec adhuc compar ejus argentum vivum à quo fuit creatus ipse Rex metallorum, sed ex parte illius naturæ majoris retentionis & firmæ coagulationis generatum ex nostri argenti vivi substantia artificialiter natura instante. Hoc autem intelligas non solùm de principiis materialibus successivis ex quibus immediatè componitur Elixir vel medicina, sed etiam de prioribus corrumpendis alterandis & ad duritatem prioris materiæ sulphuris & argenti vivi deducendis.

CAP. VI.

De Principiis demonstrativis & de his quæ labuntur ex illis quæ secundi sunt generis.

DEmonstrativa principia generalia quibus artifex signis præcognitis insignitus, veritatem postulantem artificialiter informat, sunt illa signa quæ magis habitu infixa materialibus principiis successivè in decoctionibus emittuntur ut sunt quatuor principales colores scilicet nigredo, albedo, citrinatio & rubedo & ex illis emanant tot colores mixti per accidens, quot in tota natura excogitari poterunt, sed non remanent in effectu nisi tantummodo quatuor supradicti colores essentiales veluti rectrices totius magisterii, quorum primus color scilicet nigredo terminatur in album, dein albu n in citrinum & citrinum in rubeum quod est ultimum demonstrativum & finis perfectionis totius magisterii, ideò fuerunt ista principia data cum quibusdam aliis particularibus quæ hic dicuntur & in practica ut per illorum notitiam administrare sciat Cautus artista id de quo à natura per signa demonstrabilia cognoscet in practica ut secundum regulam artis traditam suam sciat gubernare materiam, prælectam juxta formam naturæ debite informandæ per practicalia principia quæ sequuntur.

CAP. VII.

De principiis tertii generis practicabilibus & his quæ labuntur ex illis.

TErtii generis principia operativa in hac arte principalia sunt quatuor virtutes convertentes, videlicet solvere, abluere, reducere & figere: quia ex quolibet eorum dependent plura alia principia particularia practicalia, actus ignium respicientia & illorum informationes ut puta naturalis, innaturalis & contra naturam & artificialis ut per successivas operationes ostendetur breviter, declarando igitur quodlibet istorum, nullo modo recedendo à practica, breviori & faciliori modo quo possibile fuerit exponemus, cùm de duobus principalibus naturæ motibus scilicet corruptionis & generationis ut promptius & facilius modum effectivum capere valeat artis filius per instrumenta prædicta. Intellectis igitur illis principiis & Practica, quæ sequuntur ex ipsis ac modo operandi ad naturam mediorum naturalium & innaturalium ac contra naturam recurrat artifex, ut gubernare sciat secundùm vires mediorum naturæ convertentis, ut exercitare sciat suum negotium circa confortationem vel debilitationem naturæ eorum.

CAP. VIII.

De Corruptione & Generatione.

HUjus autem magisteri, integritas, duos principiorum respicit motus quibus corruptio & generatio præsignantur scilicet naturalem & innaturalem, innaturalis motus dependet ex totius materiæ motu & quamplurimorum per evacuationem corporis à spiritibus, spiritum videlicet innaturalis caloris excitatione. Naturalis motus est ex agitatione caloris in corpore & ideò cùm homo itinerat in æstate sumpto cibo post prandium incenditur calor naturalis in corpore & motus digestionis perfectæ non solùm retardatur sed potius confunditur in corporis corruptionem: quia spiritus resolvuntur, calor naturalis minuitur propter quod homines qui multùm itinerant macres communiter sunt velut cholerici & melancholici, quia iste motus formatur ex primo principio practicali scilicet insolatione, tamen cum igne innaturali per alia principia benè informata ita ut excedat in quantitate virtutem caloris naturalis, nisi secundum quid ad corruptionem naturalem, neque à tali actione fit diminutus, quia quanta est proportio talis potentiæ ad sic corrumpendum, tantò est calor naturalis virilior ad generandum seu renovandum ejus individua cum modica corruptione ab eorum temperamento sint lapsa, quia non expedit naturalem calorem præ nimia fortitudine corrumpentium in omni sui parte vincere vel suffocare excellentia ignium quia tum non esset in actu reformationis, quia natura reformativa scilicet calor thesaurisans per calorem corrumpentem sibi contrariam extinctus tanquam malleo mortis percussus ad intima sui cordis repercutitur totaliter, unde totius vitæ influentia evacuatur. Alius motus est cum calor naturalis non intenditur alieno calore: sed per se motu proprio & per accidens motu informationis perfectæ caloris extrinseci, ut cùm homo dormit post cibum sumptum ab aliena frigiditate per calorem extrinsecum conservatus efficaciter illum dirigit & ad se convertit & hoc ideò fit, quia tunc natura limites sui corporis non transgreditur in quo ipsa universaliter est dispersa: sed ibi tanquam in proprio thalamo corporis se ipsam sollicitat ad suas perficiendas actiones & tunc non debilitatur corpus per evacuationem spirituum in quibus calor naturalis quiescit, sed potius confortatur per repletionem, attractionem, & transmutationem ipsorum & conservationem humidi radicalis in quo affluentia caloris naturalis conservatur naturaliter velut in subjecto suo proprio naturaliter calescendo & iste motus dupliciter confortatur, uno modo per informationem tertii principii practicalis scilicet per reductionem cum omnibus suis instrumentis, ut quando lapis creatur & calor naturalis contra suum contrarium augmentatur confortando ad secundarias ejus actiones celebrandas. Secundo confortatur per informationem quarti & ultimi principii factam per fixionem cum juvamine omnium signatorum ut cùm lapis post ejus creationem figitur & per suum calorem confortatum omnia in thesaurum transmutat, & quanquam adhuc modus iste sit duplex habendo respectum ad actiones quas medicina vel elixir per se perficit, attamen hoc non tangit

tangit propositum operis artificis nisi solùm in applicatione illius ad humana corpora sufficientibus modicis relinquatur. Primò sciendum est quod innaturalis motus est in parte contra naturam quæ in terream substantiam mortuam reducuntur & in parte est in conservatione naturæ scilicet in quantum perficit, ut res remanens & individua corrupta perficiens, post eorum ablutionem in naturam fermenti & metalli educens, actione aëris & ignis quę sunt unguenta & olea philosophorum ac anima auri. Hoc enim est oleum naturas incerans & conjungens, eò dicta individua in medicinam inducens ad corpore tingenda & hoc oleum spiritus caloris retinet semper usque ad sui inspissationem & tunc induit citrinitatem aut formam metallicam. Causa verò suæ inspissationis est lapis factus ex individuis reformatis per artem, cujus reformationis finis est oleum ipsum & medium conjungendi. Talis processus est ultra invitationem naturæ suppletus, ex quo relucet tota substantia libri Geberi de perfecto magisterio, in quo revelando secretum materiale inquit, quod perfectio magisterii consistit in consideratione rerum sc. tam materialium quàm operantium quibus ad medicinam artifex pervenit, quia ex consideratione illius dirigitur intellectus & artifex perducitur ad operis complementum, idest ad medicinam veram & substantiam lapidis quæ ex argento vivo sumit originem; & substantia aëris & ignis colores manifestat consideratio rerum juvantium sine quibus rarò pervenitur ad formam lapidis supradicti, est ut quis consideret naturam illarum rerum quas corporibus adhærere videmus sine artificio. Et imitationem facere quæ media dicuntur inter illa quæ corpora mundificant sine adhærentia ut aquæ lapidis: ex quibus gratia elicitur quæ Piis in Domino relinquitur amatoribus, cum veri ignis vitri adhæret & natura communis recedit per dissolutionem, quando non ingreditur ratione sulphureitatis & salsedinis, substantiam argenti vivi in amaritudinem constringentis & reducentis, & hæc est illa substantia quæ per indurationem argenti vivi nostri convertitur in Elixir perfectum & in parte in conservatione naturæ: quia ex toto naturalis motus non confunditur, quemadmodum nec expedit ut dictum est in motu innaturali: quia sic non esset motus innaturalis sed contra naturam: qui motus ratione suæ extremitatis excellentis vincit & ad profundiora rei ingrediens corruptibilis, calorem obtundit naturalem & mortificat id de quo intendebatur educi spiritus motu regenerationis. Fac ergo ut naturalis motus debilis non confundatur per acritudinem sui inimici: sed semper ei resistendo & fabricando virili actione mallei, creet in suis partibus corruptis vice post vicem, non in grossum: sed in simplum & per minima medicinam ita ut natura sua corruptionem non sentiat nec violetur: sed reparando individua antiqua secundùm quid corrupta, reducat in nova. Hoc autem est quod diximus videlicet quod innaturalis motus est intus naturalis sub conservatione speciei, ut patet per fabricationem motus naturalis mox corruptioni successivam in ejus composito, remissa ejus contrarii actione, relicta est etiam vis naturalis non ut absolutè sit contra naturam, quia tunc esset totaliter in destructionem illius sine conservatione primæ formæ, sed est quodammodo contra naturam scilicet in parte, vel sub terminata forma corruptionis limitata, quamvis impropriè utiq; dicat cùm potius sit adjuvans naturam quam ei nocens: ut patet per subtiliationem cum conservatione speciei individuorum, & ideò dicimus ipsum esse innaturale quia de se non naturatur, nec tollit aliquid naturæ naturatæ; imò potius eam adjuvans mediante exercitatione moderata secundùm quod natura in suis requirit reformationibus ut dictum est Theor. cap. 55. Et ex hoc passu revelatur qualiter omnia sub globo lunari composita quodammodo fiunt in quodam motu & in motu corrumpuntur, quia omnia naturalia contrarietatem habent quâ excidunt quidem non in virtute, sed secundùm quid, ad resolutionem individuorum non usque ad materiam primam, sed ad illam materiam generi metallico proximam in qua est major similitudo agentis naturalis quàm in alia prima. Propter quod si materiam transiret proximam perderetur majoritas ex similitudine sua & per consequens, æqualitas & minoritas & sic in cursu magisterii naturalis esset vacuum secundùm quid, quod est impossibile, sunt etiam quædam in toto contraria & tamen excellunt in virtute cujus ratione invicem continuè agunt & cōtinuè patiuntur, ut illa quę sunt contra naturā quæ continuè agunt in corpora & patiuntur. Si hæc intelligis cognoscere poteris causam abbreviationis vitæ illarum, eò quod continuè tendunt ad corruptionem & regenerationem, igitur addiscas resolutionem illam exquisitam usque ad illam materiam primam in qua similitudines ignis sunt multiplicatæ aliorum elementorum ac agentium naturalium & patientium secundùm quod exigit cursus naturalis. Quia si generationem & corruptionem quas jam revelavimus in communi theorica benè intellexeris, ad eandem illam solutionem de facili pervenire poteris.

CAP. IX.

Quomodo discurrendo per principia, artifex se debet dirigere in Practica & quomodo intelligitur Modus Tractationis eorumdem.

Dicitur tibi Fili charissime, quod ultra sensum præstare te oportet oculos mentis pro canone directivo seu regula, ad omnia intelligibilia principia supradicta, & hoc secundùm ordinem sequentia doctrinæ intellectuales & memoria ex colenti, voluntate diligenti & intellectu invigilare oportet, si completum hujus operis finem volueris adipisci, quatenus tamen respectum habueris ad signa & naturas mediorum & extremorum, quia extrema ex mediis convertuntur & media in extremis gradatim resolvuntur: quod fieri poterit si extrema per ingenium, & naturam non traheretur à medicis de potentia in actum, cùm non sit transitus de extremo ad extremum nisi per media, & hoc etiam naturaliter proprium est omnium imperfectorum metallorum, quæ in specie videntur incompleta propter quod omnia illa imperfecta metalla in quolibet sunt convertibilia, quia omne medium in se habet naturam informem, formata tamen & distincta retinentur per sua propria extrema, quæ latius declaravimus in scientia de sensibilibus, ubi ostenditur qualiter extrema sunt in mediis secundum formas confusas, igitur extrema de mediis possunt educi, secundum quod virtus, naturæ unius extremi in illis mediis super virtutem alterius juvatur, in omni naturali scientia plura existent media & illorum notitia in omnibus transmutationibus est necessaria & hoc per exquisitam potentiam naturæ illorum, sive materialia, sive operativa fuerint sive signa demonstrabilia, respiciendo ad naturam generis à quo quodlibet

quodlibet eorum immediatè vel abſolutè dependet ſecundum ſuum actum extremum. Sulphur & argentum vivum extrema ſunt omnium metallorum: ergo metalla inter ea erunt media, ſed metalla differunt ob argentum vivum uti eorum compoſitione ſecundùm quod ipſum differt per mixtionem ſulphuris puri vel immundi terrei ſibi extranei propter quod depurata magis aliis reperiuntur duo ſcilicet aurum & argentum ſine quibus ars iſta non poterit integrari, cùm illis inſit puriſſima Sulphuris ſubſtantia ingenio naturæ perfectè depurata, ad cujus depurationem debilior eſt ars quam natura, nec eam conſequi valet licet multùm in ea laboret. In arte igitur Pater ejus eſt ſol, mater ejus luna: quia ex iis duobus corporibus cum ſuo ſulphure vel arſenico præparatis, noſtra elici medicina poterit & ſine illis haberi nequit. Vocantur autem media, quia ex primis puris extremis ſunt compoſita naturaliter, ſcilicet ex ſulphure & argento vivo, nec ſunt Sulphur, nec argentum vivum: ſed media inter illa, cùm argentum vivum ſua proprietate & vapore ſui depurati Sulphuris in metallum congelatur perfectum, & ſecundum quod dicta metalla magis tenent de natura argenti vivi, majoris ſunt perfectionis ut aurum & argentum: & ſecundùm quòd minus tenent de natura argenti vivi & magis de natura ſulphuris, majoris ſunt corruptionis ut cætera metalla imperfecta & maximè marcaſſita, magneſia & tuthia, & ultra hæc majoris corruptionis ſunt ſales, alumina, atramenta & cætera quæ media dicuntur inter lapidem & metallum, dicimus autem quod cùm extrema ſecundum quod ſunt de mediis ſuis propinquiſſimis educuntur aſſiduè ex virtutibus illorum propriis efficaciter & ſecundum rationem naturæ ſequentis retineri cenſentur ad eorum actum propinquum vel proprium. Præterea aſſumere debes fili ſucceſſivè principia alterata & miſcibilia alteranda magis apta ratione propinquitatis naturæ affinis quæ eſt in eis propinquior & perfectior, verbi gratia (H) eſt principium, de (G) ad aſſequendum (M) mediante (G) & (G) eſt principium de (M) ad aſſequendum (R) per M & M eſt principium de (R) ut per ipſum attingere poſſit (Y) gradatim & in ſuam naturam converti & ſic patet qualiter natura extremorum eſt cognoſcibilis per naturam ſuorum mediorum, & è converſo quia (G) naturam tenet medii de B et (M) & M retinet medium conjunctionis naturæ per quam G vertitur in R & R natura affinis mediis per quod natura de M convertitur in naturam de Y & per B intelligere debes principia materialia ſcilicet aurum & argentum ac naturam vitri & ſalis cum mercurio. Per G intelligere debes principia materialia ſecunda ſcilicet elementa terram, aquam, aërem & ignem quæ ſucceſſivis & gradatis operationibus fluxa ſunt & elicita ex jam dictis principiis materialibus primis tempore, & per M intelligere debes principia materialia tertia quæ ſunt ſulphur & argentum vivum purum & fermenta Philoſophorum ſucceſſivè creata & elicita per magiſterium ex jam dictis principiis ſecundis immediatè. Per R intelligas medicinam vel Elixir completum aut argentum vivum fluens, penetrans, tingens & permanens à terra ſublimatum, quod quidem eſt compoſitum ſecundum gradum ex M & immediatè materia præjacenti puta ex tertiis principiis ſupradictis. Per Y debes intelligere multiplicationes quæ ſunt ex ſucceſſivis operationibus ex medicina jam dicta ulterius & exquiſitè & providè cognoſcendum eſt genus mediorum & extremorum, quæ ſunt inter ſupra dicta principia, quemadmodum evidentiſſimè ex literis alphabeticis percipi poteſt, quibus operationes ſuccinctè & gradualiter decurrunt & labuntur ad principales gradus ſublimationum quæ ſunt C, D, E, F quæ deſcendunt de B & portare ipſum poterunt ad naturam G. Secunda media vel extrema de G deſcendentia ſunt H, I, K, L, quæ portant ipſum G in naturam M. Tertia verò media ſeu extrema ſunt illa quæ ſucceſſivè & immediatè deſcendunt de M & deducunt M in R videlicet N, O, P, Q. Quarta media ſunt S, T, V, X, & iſta immediate per ſucceſſionem legitimam deſcendunt de R ut ipſum eorum beneficiis ſublimare poſſint & deportare in Y & ad ultimam perfectionem deducere & hæc tota alphabetica circulariter eſt completa. Verumtamen ſunt adhuc aliqua media, circa illa intelligibilia ad ſenſum ut in Practica gradatim percipere potes per operationes & per talem ſcalam poteſt intellectus humanus gradualiter aſcendere & deſcendere ad omnes alias ſcientias ſenſibiles & intellectuales mediante imaginativa ut Dei & creaturarum ejus notitiam habeat per inſtrumenta prædicta, præſertim cùm naturales vires diſcernere poterit evidenter per philoſophicas rationes, ſcilicet quomodo B ſit remotius aliis à perfectione ultima, quamvis cæterorum exiſtat principale principium ut clarè patet, & ut Chriſtus Jeſus de ſtirpe Davidica pro liberatione & diſſolutione generis humani peccato captivat ex tranſgreſſione Adæ naturam aſſumpſit humanam: ſic etiam in arte noſtra quod per unum nequiter maculatur per aliud ſuum contrarium à turpitudine illa abſolvitur, lavatur & reſolvitur & quæ inter duo contraria collocantur, per id quod magis recedunt ab uno, magis appropinquant ad aliud & è contrario elongati fuerint à perfectione appropinquantes fini perfectionis, perfectius eſt, & quò minus fini perfectionis appropinquat imperfectius eſt. Ex hoc clarè patet quod M nequit immediatè generari de G niſi primo ipſum B tranſeat in G, nec tranſire poteſt in C niſi per omnia ſua media quæ ſunt C, D, E, F primò decurrat, ſimiliter nec G tranſire poteſt in M niſi per ſua media ſcilicet H, I, K, L primò tranſierit, Nec de M generari poteſt Y niſi primò tranſeat per N, O, P, Q. quæ ſua ſunt media, nec R reduci poteſt in Y niſi primò reducatur in S deinde in T poſt in V & demum in naturam X, poſt talem graduationem cadit in Y & ſic natura de G proximius reſpicit naturam de M per ſua media ſucceſſiva quam naturam R & M propinquius reſpicit ad naturam de R quam naturam de Y gradatim diſcurrendo per ſua media, non igitur potes per artem certam immediatè de R medicinam componere niſi prius diſcurrat in G & de ipſo tranſeat in M quouſque puriſſima illorum ſubſtantia ſucceſſive per naturale magiſteriū noſtrum fuerit generata & cùm iſte ſit verus curſus naturæ & ars imitari ſatagit naturam taliter quemadmodum præſcribitur, eſt proſequendum, quia natura quæ complere poteſt per aptitudinem materiæ ſuæ nunquam ab extremo decurrit ad extremum niſi prius ſucceſſivis operationibus tranſeat omne medium. Mediorum igitur natura conſideranda eſt ab artifice antequam aliquod magnum attentare præſumat & diligenter curet nihil de ſuis mediis omittere ſive ſint materialia ſive practicalia ſive monſtrativa, donec ipſa natura reduxerit gradatim ſua media ad primum ſuum eſſe id eſt ſulphur & argentum vivum quæ ſunt propria ſpermata metallorum & eis magis propinqua cum quibus facias ſpecioſas illas tranſmutationes per quæ omnia imperfecta perficiuntur.

CAP.

CAP. X.

De Natura Ignium & quomodo instrumentaliter se regulari habeant.

Ex præcedentibus colligitur duo fore quorum quilibet expresse debet artifex ignem innaturalem sapienter disponere & ejus vires certis & notis operationibus regulare, quæ sunt ignis naturalis & contra naturam. Innaturalis inter utrumque est medium. Qui formam hujus exemplaris seu regulæ suæ menti præscripserit & ipsam diligenter servaverit, infallibiliter cognoscet illorum qualitates. Consideret ergo artifex naturales vires & fortitudines lapidum philosophorum, quæ vires sunt ignis naturalis, innaturalis & contra naturam, quæ & quales sint in toto cursu naturæ & quis cujuslibet fuerit amicus vel inimicus ut demonstrativa & infallibili arte per certificationem naturæ eorum, materiam ejus prudenter noscat disponere à qua cætera materialia principia effluunt cum corruptione naturali & debilitatione tali ut extremitas naturalis caloris non pereat in aliquo: sed ipsam per modum reductionis ad suam naturam integram pro confortatione ipsius prudenter in propria multiplicatione suam substantiam sublimare & etiam sursum ascendere, ita ut nihil sit quod virtutem rerum naturalium attrahat affectiùs, conservato tamen privilegio naturæ idest caliditate naturali in corruptione suæ substantiæ quam amor in ipsum spirans & omnia vivificans scilicet humidum spirituale existens sibi connaturale, ordinabit artifex ipsum viribus amoris attrahere, præcipuè cùm per defectum illius & per corruptionem ab eo fuerit elongatus; Hunc autem modum reductionis exprimit ars clarissime in regimine tertii principii practicalis, ut sui amoris exuberantia cunctis patefacta sit experientibus visibiliter. Dicimus ulterius & duo sunt quibus artifex sapienter cognoscere potest, quantum calor innaturalis & differens vel indifferens à calore naturali & contra naturam in qualibet parte totius magisterii, quorum primum est mensura contrarietatis ipsius ad naturalem vel conformitas ejus ad contra naturam quod idem est. Mensura elongationis ipsius ab illo qui est naturalis & approximationis ad illum qui est contra naturam. Mensura ignis innaturalis docebit te Fili clarissime hujusmodi certitudinis semitam veritatis, quia quod inter duo collocatur contraria, per illud idem quo magis recedit ab uno, appropinquat magis ad aliud & è contra & ideo sive consideres innaturale medium ut elongatum à calore naturali, sive ut approximatum ad ignem contra naturam cùm hoc fiat per debilitationem unius & confortationem alterius, jam transcendit potentia ignis innaturalis super naturalem per confortationem illius & conformitatem ustivi qui est contra naturam: Similiter si consideretur ipsum medium innaturale ut appropinquans sit per confortationem ipsius ad ignem naturalem & elongatus sit ab igne contra naturam potentia adurens per sui debilitationem, jam devincitur, quæ est contra naturam in medio innaturali, per attractionem sui ad naturam & conformitatem caloris non urentis propter quod appropinquationem & elongationem illius medii, sive ad naturalem sive ad contra naturam, semper eisdem signis mensurare teneris: quia illis operationibus quibus dictum innaturale medium recedit à natura unius, confestim accedere incipit ad naturam alterius; dum tamen natura medii innaturalis & ejus operationes scilicet, confortatio & debilitatio sint extra latitudinem duorum extremorum antedictorum: Audiat ergò lector hujus philosophiæ & naturam confortationis & debilitationis cognoscat non tantùm quid sint: sed quot modis valeant exerceri & quæ & qualis fuerit illa virtus quæ potius est confortanda quam debilitanda & in quo lapide ac quâ operatione altior habetur notitia de eadem: Nos autem providentes tibi in hoc, dicimus quod calor naturalis est illa virtus quæ confortanda est potius quàm debilitanda & hoc in propria argenti vivi substantia in quo calor innaturalis discernitur. Quid autem sit confortatio noscit ignarus satis & per consequens omnes sophistæ decernere queunt ut patet in projectionibus sophisticationum quæ non valent exquisitam operationem perficere, quia in hoc tanquam in generalibus prudens cognitor & ignarus sophista satis communicant, præcipuè cum cognoscere poterit uterque quod lapis aut ejus virtus hunc confortari dicatur cùm natura valet ejus confortationem perficere aut cùm debilitatur oppositum. Quia communis est animi conceptus, quod lapis vel ejus virtus non confortari vel debilitari dicitur nisi respectu operationis exercendæ per ipsum & in hoc passu decipiuntur illi qui principia ignorant demonstrativa quibus effectus operationis ejus promptè agnoscitur. Unde cùm in hac exercenda deficit vel proficit, solo sensu percipi potest tam à vulgari quam ignorante sophista. Et ideò clarè liquet nihil aliud fore necessarium in cognitione ejus, quam discretione vel prudentia rationis. Audiat ergo cæcus sophista, qui tantùm dicit lapidem pati debilitatem exquisitæ virtutis, quando operationem ejus non perficit rectè, nec se ostendit plus noscere de ipsius dispositione ad potentiam suam augendam quam merum vulgus in cujus ore satis multiplicatur hoc dictum & communiter sonat quàm diminutum est aut non perfectum, ex quo patet quod ipsum non denotatur altiorem habere notitiam de lapidis compositione quàm si diceretur non faciat quod quæritur.

CAP. XI.

Quibus & quantis Modis confortari & debilitari poterit Lapis & de substantia virtutis.

Dicemus quot modis virtus lapidis confortari poterit & quibus debilitari, quia quot modis dicitur oppositorum unum, tot modis & dicitur reliquum: sicuti notabiliter cognoscitur per scientiam mediorum & extremorum, debilitatur virtus lapidis in genere duobus modis. Primus est quando substantia argenti vivi virtutem ferentis habens in corpore ab eodem per debilitatem minuitur, scilicet subjectum caloris naturalis. Quia substantia hæc, cui virtus caloris inest, argentum vivum à philosopho dicitur, & vocatur quandoque essentia corporis vel argenti vivi: quia per ipsum lapis habet esse in actu & sine ipso non. Duo ergo sunt subjecta virtutis scilicet corporis & spiritus (primum innatæ & istud fluentis) cùm igitur corporis substantia vel spiritus minuitur, necesse est virtutem

virtutem debilitari: nam cuncta minuentia sunt quæ debilitatem inducunt & quæ ad utilitatem mediocris ignis innaturalis & artificialis vel communis ignis quandoque cum humiditate & frequenti exercitio & quandoque cum siccitate non immoderata. Et quæ debilitare dicuntur usque ad totius rei corruptionem quæ immoderatæ sunt siccitatis & excellentis caliditatis extremorum. Et similiter cætera alia universaliter quæ superfluè igniunt (inurunt) corpora ex quibus patere potest cuilibet intuenti, quod per oppositum ea confortant quæ non solùm augent sulphuris substantiam: sed etiam spiritum sive per se ut alimentum quod corpus sumit ab argento vivo per virtutem vegetativam, sive per accidens ut exercitia supradicta moderata. Fili moderatus usus rerum innaturalium suo modo confortant virtutem in omnibus rebus mundi & illam multiplicant ut in lapide nostro qui secreta naturalia dirigit & detegit, ut oculis propriis vidimus & tetigimus & certis experimentis approbavimus. Hæc omnia prædicta intelligas de rebus quæ separant vel approximant ad generandum vel ad calorem naturalem augmentandum per confortationem vel ad temperamentum elixiris per naturalem fixionem. Secundo modo debilitatur virtus quando subjectum ejus alteratur in qualitatibus, transeundo de naturali qualitate in innaturalem propter quod iste secundus modus accidit super corporibus lapsis à verò temperamento, reperitur etiam primus in naturaliter temperatis velut in auro, vel in temperatis artificialiter ut in Elixire perfecto. Virtus igitur corporis secundo modo debilitatur, quando spiritus vel corpus descendunt à naturali dispositione ipsorum, per quod apparet quod iste secundus modus potest esse multiplex. Quia quot modis potest corpus vel spiritus naturaliter alterari, tot modis debilitatur virtus lapidis, cujus ratio est, quia virtus non viget nisi per substantiam horum duorum sufficienter & naturaliter dispositam & ideo debilitabit virtutem per oppositum quidquid disponet innaturaliter & quidquid ad dispositionem naturalem reducit confortabit eandem. Constat autem quod corpus, sulphur aut medicina, innaturaliter disponi possint per malitiam complexionis, compositionis & solutionis continuitatis & ideò in mercurio crudo confortabitur virtus per calefaciens, digerens, excoquens materias crudas & reincrudatas per frigiditatem, propter quod terra metallica aut argentum vivum vel sulphur argenti vivi vel sulphuris quæ debilitatem digestionis patitur, propter defectum caloris naturalis à siccitate & ipsum confortant magis res humidæ ad naturam illius approximatæ, & amara & pontica debilitant quia grossa & terrestria sicca & contra naturam calidissima, similiter in terra in cujus contentiva caloris naturalis vel spiritus debilitatur propter innaturalem caliditatem. Aqua mercurii illam confortat & ipsum retinet. Cætera verò calida sumpta in primo reductionis gradu debilitant amplius, nec minus sumpta in secundo gradu adhuc debilitant nisi prius per secundam reductionem præparationis cum aqua dicti mercurii confortetur prima. Si verò per levitatem innaturalem, inscienter debilitas virtutis orta est in terra vel lapide: habitua te ipsum ad cognitionem erroris, ipsum corrigendo exasperativis & abstersivis puta aquâ mercurii, Quod verò debilitatur propter extensas exasperationes recedit ad amaritudinem & confortando dulcescit cum ultimis confortativis ut oleo lampadis (lapidis) & igne spiritus verò tot modis alterari possunt quot sunt qualitates quæ ad temperamentum sive ad perfectionem eorum requirantur. Harum qualitatum quædam sunt tangibiles ut sunt omnes qualitates complexionales: quædam sunt visibiles ut limositas vel charitas, quædam complexiones carnis ut grossities & subtilitas & quædam olfactivæ ut aromaticitas, fœtiditas & insipidorum inolfactibilitas, spiritus verò metalli naturaliter disponuntur odoribus prædictis licet eorum suavitas sapida cùm subtilitate vehementer confortet, possunt tamen spiritus ingredi temperamentum qualitatum in quolibet corpore & in quantum ex parte spirituum debilitatur virtus corporis, per opposita restitui ei potest temperamentum & virtus confortabitur, pari modo debilitant cuncta illa quæ obscurant per ingrossationem rerum elementatarum. Præcipimus igitur tibi, benè purificare elementa antequam conjungantur ut in eorum terminatione colorem fuscum obtineant: sed illum potius qui est extremitas corporis terminati calore naturali, proprium fulgorem habentis tanquam incorporatum colori cùm condensatur in corpus, Causa autem quare perspicuè nitet & fulget, est quia densitas eis nata est in sublimatione retinens lumen quod pronitatis ejus est in præparatione recipere sicuti potentia proprium actum recipit, unde talis nitor & fulgor semper constat ex aquis subtiliter terminatis & condensatis in metallis & quando plus argentum vivum aqueum in metallis subtilius fuerit purius & densius, tantò plus illud erit nitidius, fulgentius & splendidius: quemadmodum natura cuilibet in auro quod generavit, demonstrare non cessat. Ex quo patet quod illa quæ illuminant, confortant & subtiliant calorem innaturalem, grossitiem ipsam corrigunt, similiter quoq; ex parte spirituum debilitant quæcunq; si cor inficiunt ut auferant puritatē & suavitatē sulphuris & fragrantiæ lapidis naturaliter (fundatur delectamentum) funditur, debilissimum corporis existit: & ideò virtutem confortat quidquid puritatē eis restituit non solùm per ablutionem sed etiā per admixtionem vaporum & fermentorum aquæ & aëris mercurialis non fixorū, & puritatis substantiæ cujusq: informatoris, conformem puritatem habentis puritati eorum ut aurum & argentum quæ sunt illuminantia spiritus, proprio splendore aut purificantia puritate propria ut est aqua mercurii. Ex præmissis patet quod qui corruptionem vel debilitatem virtutis ignorat, similiter ipsius multiplicationem quæ fit per confortationem necessariò penitus ignorabit non solùm in lapide sed in humanis corporibus. O medice si habes memoriam ad recolendum & intellectum ad intelligendum, voluntâtem ad diligendum, aures ad audiendum, oculos ad videndum, os ad loquendum aut legendū, applica sensus tuos ut rectè intelligas, diligas, audias, videas, perlegas & retineas, quia cum hæc ars de vero sit graduali & investiganda ex secretis naturæ, sine quibus instrumentalis directio integrari non valet totius medicinæ fundamentaliter, artē illam sub certis suis principiis planarie comprehendetis, Dilectus à Deo est cui hoc donum artis largitur per gratiam & intelligentiam ipsam reducere scienti ad medicinam quotidianam & necessariam. Quia hujus scientiæ principia generalia sunt & reducibilia similitudine & effigie ad principia medicinæ respectu corporum humanorum passibilium quibus applicari debet medicina: sed hæc pauci observant & intelligunt cùm artis principia ignorent supradicta, Causa igitur tenacis cupiditatis & lucri absq; dictis principiis ad magisterium hujus artis nituntur introire & propter fallaciam suæ operationis, fallacem credunt esse scientiam & contemptibilem dicunt eandem,

eandem. Hanc igitur theoricam intellige & secundum illam operari incipias: quia cum illa errores tuos corriges cùm fueris in opere, quos sine illa corrigere non potes Non distet à te Testamentum quia cavernas hujus Theoricæ aperit & revelat cum certis suis notis operationibus. Cor igitur habeas ad Practicam illius.

CAP. XII.

De Divisione Magisterii.

MAgisterium hoc in quatuor dividitur partes secundū quod sunt quatuor principia Practicalia. Prima pars ostendit modum graciliandi grossum per liquefactionem; elementationem, dissolutionem & lapidis separationem in quatuor elementa. Secunda ostendit modum alleviandi ponderosum per distillationes, calcinationes, rarefactiones, condensationes, inhumationes, congelationes, solutiones & animationes quæ sunt elementorum (separationes) præparationes. Tertia ostendit modum (lenificandi asperum) vivificandi à spiritu & lapidis nutrimentum per imbibitiones, decoctiones, assationes, inhumationes ac lapidis sublimationes.

Quarta pars ostendit modum dulcificandi amarum, & maturandi crudum per reductiones, impinguationes, inhumationes, fomentationes, animationes, fixationes & incerationes. Si igitur grossum gracile facis per dissolutionem & ponderosum leve facis per levigationem sive rarefactionem & asperum lene per reductionem, amarum verò dulce per maturationem, post hæc & volatilium fixationem completum habebis magisterium.

CAP. XIII.

Narrationem per conclusionem principiorum.

CUm igitur constet quemadmodū supra dictum est artem esse inchoandam à certis suis & determinatis principiis, ad illa propterea est recurrendum, tanquam plenitudinis practicæ effectiva: sed quia Practicalia principia secundi generis & regiminis perfici non valent veluti per medium absque suis extremis quibus ipsum integrari oportet, mystico igitur & aperto sermone ex illis declarando refert Philosophus alterum ab altero nullo modo differre à Practica artificiali & processu qui breviter successivè formabuntur: & primò de Practicali principio sive regimine primò quod est dissolutio est dicendum cum suis quatuor principiis primis materialibus & de ejus principio demonstrativo, quod est nigredo sine qua artificium feliciter inchoari non poterit.

CAP. XIV.

De primo practicali Principio & quomodo per primam sublimationem depuratur mercurius cum sale communi præparato & vitriolo & in hac aqua infunde mercurium.

DEpuratio mercurii per primam sublimationem est ut sumas partem unam de D. & dimidiam partem (C) & distilla aquam per illum modū quem natura requirit ut explicavimus in nostro Testamento in capitulo quod incipit tu in virtute de A &c. Et infunde in tali aqua mercurium scilicet testamentarium, deinde separa totam aquam per sublimationem. Postea sublima ipsum donec fit albissimus ut cristallum. Speramus autem in Domino nostro Jesu Christo quod adhuc sublimabitur ad majora & res magis altas per sublimes gradus præparationum cum additione rei agentis & perficientis se ipsum & ejus anima exaltabitur in gloria. Oportet enim matrem quæ prius generat Filium inhumari in ventre Filii & ab eo generari.

CAP. XV.

De Conversione Elementorum & de Prima conjunctione spiritus cum corpore & ejus exuperatione.

CUm tribus ergo unciis talis mercurii, mitte tantundem purissimi solis in aqua sua liquefacti & super infunde duas libras aut tres quod melius est, prædictæ aquæ mercurii aqua ipse mercurius separatus fuit & rectificatus & mox cooperies cucurbitæ cum suo operculo vitreo sine alia obstructione donec motus ejus cessaverit, dehinc obstrue juncturam cum cera communi calefacta & stet tribus diebus & noctibus in Balneo tepido, deinde separa aquam per distillationem in dicto Balneo cum igne æqualiter continuato de facta ferratura, cùm autem distillare cessaverit tunc in fundo videbis corpus nigrum fusum ad modum picis nigræ fusæ vel olei subnigri. Si verò corpus quod cum mercurio conjunctū est fuerit lunare ad album, nondum erit nigrum donec tota terra solis cum terra lunæ fuerit conjuncta: quinimo in ejus principio est ad modum salis albi cum viscositate sua, qui est ad modum olei subnigri: cujus humiditas per aquam separari nequeūt rationibus in nostro testamento expressis in capitulo de animatione elementorum & alibi de rarefactione eorumdem. Supra ergo humorem illum per ignem siccum collocando vas super cineres. Et humiditatem illam recipiendo ad partem quæ aër est, cùm animatus sit majoris caloris quam aqua. Vide Fili quid facias in hoc passu, & cave ne materia nimio calore rubeat in principio & comburantur tincturæ: quia nunquam poterūt separari tincturæ in commodum artificis, nisi per aquam & ignem paulative ita ut semper ignis tincturæ occultetur in ventre aquæ ne oculis videatur, si verò ulterius corpus calcinaveris sine humore, rubificabitur & proprietas sulphuris aduretur cùm non habeat retinaculū quod ipsum in ventre suo retineat & à combustione defendat, defende igitur à combustione imponendo cum eo de humore suo anteqnam veniat rubedo & appropria ei ignem de ferratura extrahendo humidum paulatim & paulatim desiccando materiam quia sic ipsa patitur & corpus corrumpitur & considera qualiter materia semper mutabitur de colore in colorem in ista putrefactione scilicet in viriditate quod est unum ex peregrinis signis dependentibus à demonstrativo primo principio ad album. In rubeum verò nigredo apparebit post citrinitatem, quia cùm corpus evacuatur à suis humidis spiritibus ita patitur ut de colore in colorem transmutetur, defende ergò ipsum semper à combustione ne calor naturalis suffocetur in aliquo & proprietas mercurii aduretur: videlicet ut quantum dissolutio tollerare poterit, tantùm assando decoquatur & non plus quia statim rubificaretur & quantùm corpus assando defecerit in humiditate in tantum imbibendo erit dissolvendum, Hoc enim facit natura, deperdita recuperare cupiens sicuti expressè id notavimus in Theorica nostri Testamenti & ad plenum per modum Practicæ demonstrabimus inferius. Cùm ergò videris corpus siccum si ad album sub colore viridi si ad rubeum sub colore nigro, subtrahe ignem & permitte infrigidari, quo infrigidato infunde aquam super terram siccam & statim pone in Balneo ad distillandum aquam per ignem æqualiter benè continuatum recipiendo, quâ distillata videbis in fundo perpessione vacui per calcinationem in sua rarefactione aquam attractam in aërem, separa illud iterum per cineres evacuando

& rarefaciendo

& rarefaciendo corpus à spiritu cùm calcinatione jam dicta modo philosophico & semper aërem cum aëre pone ad partem in phiala vitrea bene sigillata.

CAP. XVI.

De Documento Reiterationis.

Illi omnes operationes vice post vicem tribus vicibus iterabis vel quatuor si volueris, quia aqua per tales operationes elementatur & de propria substantia corporis in ipsa defenditur & corpus per minima corrumpitur & in aqua proprietas ejus augmentatur ut post in naturam sui per attractionem convertatur. Reitera igitur prædictas contritiones naturales, imbibitiones & decoctiones & eris in linea secreta dissolutionis.

CAP. XVII.

De Unione & elementatione secunda, & primò de distinctione literarum Alphabeticarum.

Per hanc distinctionem literarum referre volumus quod (V) significat calorem furni secreti & omnes suas proprietates quæ sunt attenuatio, animatio, inspiratio, simplex vivificatio, inhumatio & corporis conjunctio cum spiritu sine divisione. Et per (X) significare volumus ignem siccum cinerum, tam de ferratura quàm de carbonibus, & cæteras suas proprietates quæ sunt mortificatio, calcinatio, rarefactio, retentio spiritus & separatio. Per (Y) significare volumus, calorem Balnei & omnes suas proprietates quæ sunt elementatio, rarefactio, vivificatio, ablutio, distillatio, animatio, & spirituum separatio. Per (Z) nullam aliam operationem intelligere volumus, nisi liquoris separationem & totius corporis liquefacti substantiam. Harum literarū significationes cum omnibus suis proprietatibus corde tenus te scire oportet: quia aliter bene secundum cursum naturæ operari & practicare non poteris, nec proprietates illius operationis disponere bene scies, nisi per potentiam literarum, illarum cognitam, ac earumdem significationem quam designant. Cognoscere igitur oportet artificem firmiter hanc potentiam, secundum exigentiam naturæ, ut illa præcognita vires ejus ad illius perfectionem in qualibet sua operatione prudenter noscat dirigere.

CAP. XVIII.

De Rarefactione & subtiliatione.

Rarefactio hujus aquæ fit per binam distillationem in Balneo per se & sine corpore, distilla eam bis cum igne lentissimo bene continuato, fæces verò quas facies, in qualibet distillatione collige & pone cum terra supra calcinata.

CAP. XIX.

De Condensatione spiritus & rarefactione corporis.

Cum opus inceptum continuare volueris, & operationes supradictas jam compleveris, sume corpus in illa decoctione ultima superius facta quam assationem appellamus philosophicam, & infunde ibi quartam partem aquæ primæ rarefactæ ut præmittitur & cum coopertorio claude & cera & pone ad digerendum in [V] per tres dies, dein cautè separa quod liquefactum est in aqua per (Z) in alia cucurbita bene munda in illa scilicet in qua existit aqua rarefacta & illam similiter cum suo coopertorio proprio claude & cerâ obtura & illud serva in digestione (V).

CAP. XX.

De Evacuatione corporis per spirituum extractionem.

Postea sume corpus quod superius remansit & primò separa per (Y) quod est aquæ frigidius in natura, ne ipsa natura calida aërea confundatur quæ per expulsionem extrahitur fortiorem.

CAP. XXI.

De Distillatione & aëris animatione ac corporis mortificatione.

Cum verò illius cessaverit distillatio, pone ipsum ad [X] cautè continuando & quod de eo in natura aëris distillaverit, hoc recolligas & cum alio aëre ad partem reponas & cave ne ignis corpus igniat, de principiis demonstrativis recolendo quibus practica dirigitur, quia omnes colores sunt laudabiles dempta rubedine, donec in fine fueris post incinerationem, caveas ergo ne corpus rubeat ante alios colores per ignem alienum.

CAP. XXII.

De Inhumatione, vivificatione & liquefactione corporis mortificati.

Liquefactio corporis est continuare partes comminutas & calidiores per calcinationem in unū cum humiditatis beneficio. Postea sume aquæ residuum primæ rarefactæ & de ea super terram infunde tertiam partem ita quod tertia illa pars natet vel supereemineat uno bono digito super corpus, deinde penitus cum suo cooperculo & cætera obstruatur os vasis, & per triduum permittatur in digestione furni secreti.

CAP. XXIII.

De Separatione corporis vivificati à non vivificato.

Postmodum quod liquefactum est de corpore in aquam separetur cautè per (Z) in vase in quo alium separasti liquorem & cave ne aqua sive liquor turbetur per fæces ratione declinationis vasis. Quo separato & obturato cum tota sui materia reponatur mox in digestione (V) & conservetur ibidem, donec suæ separationis advenerit tempus.

CAP. XXIV.

De Distillatione aquei quod remansit in corpore per Y.

Sicuti jam superius dictum est in capitulo proximo, ita similiter in isto dici poterit nec plus minus te habere coneris.

CAP. XXV.

De Distillatione aëris & mortificatione terræ per calcinationem.

Eodem modo procede ad aërem hujusmodi separandum per cineres & corpus siccum mortificandum, ut dictum est supra in capitulo cùm verò illius cessaverit &c.

CAP. XXVI.

De inhumatione & vivificatione corporis per (V).

Sume corpus contritum vel assatum & in eo mediam partem aquæ quæ remansit de aliis inhumationibus

inhumationibus (in fundo) ita quod una digito supereminear absolutè, demum procede sicuti diximus in capitulo Liquefactio &c. Et aliis quæ per [V] formaliter implebitur talibus imbibitionibus corpora mollificantur post eatum contritionem, contere ergo corpus solo igne, scilicet illud quod liquefactum remansit, deinde mollifica & ejus partes subtilia ut corpus & spiritus ad invicem copulantur quia quæ imbibuntur per aquam, mollificantur & quantò plus teras, tantò plus mollificabis & quanto plus mollificas, tantò plus partes grossas subtilias; quousque ab invicem dividantur & domentur. Quia tunc spiritus impastantur vel liquescunt cum corpore & illa quæ impastantur ex toto solvuntur, & impastatio vel liquefactio fit cum minima & subtili contritione, inceratione & assatione corporis cum spiritibus. Quia natura per contritiones & assationes, partes ligatas dividit cum viscositate aquæ, quæ est in corporibus & ab eis resolvitur per minima, Unde corpora soluta ad naturam spiritus sunt redacta licet magis sunt fixa. Hic autem spiritus est participans duabus extremitatibus in natura tanquam in se extrema retinens spiritualitatem scilicet & corporali atem, fixationem & volatilitatem & ideò si aliquo modo partes illius inspissentur per ignem ulterius se corrumpi non permittit, nec per ingressum furiosæ flammæ in illud ulterius permittit se in fumum elevari quia rarefactionem sui non suffert propter densitatem & carentiam adustionis quæ per sulphureitatem qui non habet perficitur. Et ideò cum figitur, tinctura est rubedinis tingens perfectissime, nec recedit à commixto, sicut nec aqua mixta aquæ. Quia natura naturæ lætatur cùm sponsus sponsæ copulatur. Præterea cùm ipsum sit totum in natura aëreum aut remanet totum in igne aut totum evolat in fumum cùm sit incombustibile & aëreum quod perfectionis est signum. Signum perfectę solutionis corporis est Elevatio totius substantiæ in fumum. Ideo si in terra sulphurea ipsum miscueris calefactum superius ascendet & sublimabitur & si istam sublimationem reiteras cùm continuatione philosophica super terram suam, nimium durabitur, decoquetur & inspissabitur ac gradatim in sulphur album & rubeum congelabitur. Dissolve ergo corpora & quod quæris invenies. Quia cùm in totum partes nó dissolvuntur subtiliari non possunt nisi mollifices, ideò cùm in reiteratione solutionis laboras puriores partes segregas ab impuris, quia subjecta semper est turpitudini pars illa quæ cum suo toto non convenit, separa ergo quæ graviora sunt naturæ, ut illis abjectis, opus cum levioribus perficias, per eundem illum modum quem diximus supra in capitulo postmodum & similibus, cum ills procedere non dubites quia idem semper est in modo procedendi, ordinem igitur quem observari mandavimus in capitulo sicut & aliis capitulis similiter quæ explentur per (Y) & quemadmodum in capitulis formatis per (X) ita etiam in præsenti faciendum est nec plus, nec minus, Practicam tuam dirigendo cum principiis demonstrativis cavendo solùm ne corpus rubificetur. Et eadem practica quæ formata est in capitulis per (V) eadem in isto observare teneris, infundendo residuum totius aquæ quæ remansit ex cæteris inhumationibus obturando semper vas cum cera & opertorio vitreo & demum totum ponendo in digestione de (N) & cum hoc habebis rotam primam finitam de conversione elementorum ad invicem & operationes istæ sunt contritiones, assationes, imbibitiones decoctiones, inhumationes, vivificationes, solutiones, congelationes, sublimationes, separationes, fixationes, reductiones, generationes & corruptiones quas Philosophi non sub completa sermonis serie, sed sub tegumento expresserunt & sub elati providentia & totius naturæ fabricam in duas naturales & extremas operationes velut omnium limites incidetunt quæ sunt condensatio & rarefactio. Et rotatio hujus rotæ in summa est quando nobilioris activitatis seu virtutis fuerit materia & ejus substantia nobilior & subtilior, tantò habilior erit ad susceptionem formæ & oppositum quando materia compactior fuerit & terrestrior & a sublimi natura remotior, tantò ad susceptionem formarum procul dubio erit debilior unde principiam destructionis, divisionis & alienationis in rebus generabilibus mineralium semper est materia, cùm ipsa causa sit individuationis rerum & sic patet quod divisio speciei fit per individua & secundum materiam & non secundum formam licet propiam sibi semper appropriet secundum genus mediante operatione naturæ & hoc ideo quia forma accidentalis semper indiget forma substantialis ut ipsa sit causa formæ accidentalis ideo secundùm exigentiam formæ quæ imprimenda est materiæ, oportet primò illam disponere & præparare per subtiliationem & depurationem ac simplicitatem antequam fiat medicina & Ignis.

CAP. XXVII.

De Avisamento artificialiter per doctrinam.

SI verò aliquid de corpore arido & grosse adhuc restituerit ad vivificandum lympham aquæ definitæ, nondum est conversionis Elementorum rota perfecta quæ nisi perficiatur, structura seu machina hujus principii penitus destruetur, quia nullum agens, accidens ad similitudinem formæ corporeæ naturalis, perficiet materiam, nisi totam eam reddat homogeneam & hoc per figuram primæ rotæ conversionis elementorum ad invicem, sicuti ad plenum declaravimus in nostro testamento & hic quoque.

CAP. XXVIII.

De modo perficiendi Rotam imperfectam.

SUme ergo fili charissime cum intrinsecorum principiorum cognitione, per memoriam, intellectum & voluntatem, corpus liquefactum, animatum & vivificatum quod posuisti in digestione de (V) & remoto coopertorio protinus superponatur alembicus & lutetur cum cera junctura Ejus & separa ab eo aquam per Y usque ad mediam sui partem.

CAP. XXIX.

De distillatione aquæ quæ remansit cum suo corpore.

MOdò expedit evacuare corpus quod in via permansit suæ perfectionis à suis spiritus ut calcidetur & mortificetur, ad hoc ut majorem valeat in se recuperare raritatem, per quam majorem attrahet humiditatem, cùm rariora humiditatem attrahant majorem usque ad profundum corporis alterati: Propter quod sume illud & ipsum tracta in operatione per modum dictum in Capitulis per (V.)

CAP. XXX.

De distillatione aëris & mortificatione corporis.

IN digestione hujus operis particulariter te habeas, Fili, sicuti dictum est in capitulis supra dictis formatis per (X.) Et nempe magis facias vel minus, cavendo ne tincturæ comburantur Per talem contritionem & assationem, dividuntur partes ligatæ, viscositate aquæ, quæ est in corporibus.

CAP. XXXI.

De Inhumatione & vivificatione corporis per (V·)

TAli verò ordine perficiatur Practica capituli hujus veluti in cæteris capitulis formatis per (V) fit conversio & sic per talem conversionem, corpora mortua ad naturam vivam spiritus sunt reducta & quia mixta sunt, nunquam unum separatur sine alio. Fili si aliquam partem corpois adhuc videris pet hoc Practicale principium circulariter non rotatam vel in lympham conversam, aut sub homogeneorum genere non contentam, sume mox partem illam, Et sine terrore confidenter pone in una parva cucurbita cum suo alembico cujus fundus lutatus sit luto forti & tenui, dein eam colloca in suo Furnello, postea applica illi ignem trium candelarum vel quatuor ellychniorum ita ut flamma cujuslibet immediatè hinc & inde tangat fundum cucurbitæ. Talem ignem Fili, continua prope vas, donec tali calore corpus videris liquefactum quod infra tres horas vel saltem quatuor efficietur, & recipe sudorem quem mittet in receptaculum, quamvis sit insensibilis quantùm ad oculum & hunc sudorem sume & pone seorsim ad usum, statim cùm videris corpus liquefactum, subtrahe ignem, & fac vas infrigidari: cùm autem senserit se aëre frigido circumdatum remissione caloris, mox congelabitur ad modum ferè sulphuris philosophorum fusi habentis colorem cineris quasi nigri, & hoc est proprium sulphuris liquari calore & congelari in frigido. Hoc est sulphur, fili, & hic coluber & draco vorans suam caudam, Leo rugiens & gladius acutus scindens, omnia mortificans & confringens ac se ipsum refugens, sume ergo ex eo nebulam quam peperit tenebrosam & infunde super eam de aqua separata ab eo per [Y] ita ut supereemineat digitis quatuor vel saltem duobus & ictu oculi in aquam convertetur purissimam. Talibus autem cautelis observatis, perficitur rota de conversione elementorum ad invicem, quæ una est ex quatuor figuris quibus figura in magisterio completur magnæ circulationis quam tradidimus in nostro testamento.

CAP. XXXII.

De Effectu primi Regiminis.

FIli effectus & intentio hujus regiminis est ut vires argenti vivi dominentur super vires sulphuris & ut res unius patiantur à viribus alterius & illas in sui naturam conversat. Quia cùm effectualiter argentum vivum depurare volumus, per virtutem depurati sulphuris, utiliter necessariò congelare oportet, ut in hoc prius imitemur naturam, scilicet ut virtutes sulphuris intrent substantiam argenti vivi, antequam sulphur argentum vivum transmutare valeat & in hoc ars imitatur naturam. Hoc autem memoriter teneas in cellulamentis tuæ quod necessariò oportet ut corpus quod est prin ipale convertens, primo convertatur in spiritū convertibilem ut post illud convertibile in sulphuris substantiam congeletur & convertatur. Et ideò recordamur nos dixisse in nostro testamento, quod nullum argentum vivum promptiùs convertitur in substantiam sulphuris, quàm illud in quo sulphuris qualitates per dissolutionem sunt sufficienter introductæ, nec ullum Sulphur promptiùs congelat argentum vivum, quàm illud in cujus naturæ substantia, ipsum argentum vivum existit per artis ingenium ita conversum, quia tunc natura naturam complectitur propriam, & amicabilius magis gaudet in ea quàm in extranea in omni transmutatione elementorum semper talis passio præcedit transmutationem substantiæ, quod scilicet virtus argenti vivi transmutantis in toto obtineat partes sulphuris transmutati, ita ut in ipso ante sui transmutationem commisceatur per minima in proprium sulphur non urens album vel rubeum & illud argentum vivum propriam habebit materiam, & sic lapis suaviter cum magno ingenio à terra ascendit in cœlum & iterum descendit in terram, quia terra nutrix est ejus, & portat illum ventus in ventre suo, hoc est sulphur portatur in argento vivo. Cognoscenda igitur erit passio quæ præcedere debet transmutationem argenti vivi & ejus operationem, quia hujusmodi operatio fit quotiescunque virtus argenti vivi per ingenium naturæ & artis, levat super virtutem sulphuris, cum certo determinato modo operandi.

CAP. XXXIII.

De Penultima Practica quæ est de Putrefactione Elementorum ad invicem conversorum & in unum conjunctorum.

INtentio verò, Fili, quam in hac parte habere debes, est ut lapidem dissolutum accipias & illum in secreto Furno collocare non desinas ut ibi putrefiat per quadraginta dies, Hoc enim fit ideò ut adustiones & aflationes quas corpus in supra dictis passum est à suis liquidis substantiis animatis tollantur per animationem & facilem coctionem & totum illud quod tollitur, in argentum redeat vivum, quia elementa sulphurea mixta cum aqueis argenti vivi per minima jam conversa alterantur pariter & ad invicem corrumpuntur. Talis corruptio argenti vivi nostri solemnis & generatio quæ haberi nequit nisi post putrefactionem quæ est mater omnium. Quia per operationem istam, corpus naturaliter in argento vivo putrefit & ejus qualitates sulphureæ humectantur & in aërem convertuntur, partes igitur ipsius digestæ, in mercurium rediguntur & in illud salsuginosum quod omni naturæ est condimentum notabiliter separatur & ab inde in dulciferum convertuntur. Ex permixtione rerum in putrefactione hujusmodi, resultat quædam vis quam quintum appellamus spiritum cum sexta virtute sua operativa quæ est causa connexionis elementorum & introductionis rei petitæ in illis. Sciant ergo omnes artifices hujus artis, species perfectas transmutari non posse, nec artifex, transmutationem facere potest, nisi primò corpora reducere sciat in primam eorum materiam, qualia si convertere sciverit artifex, tunc individua eorum de facili transmutare sciet operatione philosophica in aliam formam quam prius non habuerant non tamen species individuorum transmurant cum viciniores sint causæ & primæ materiæ omnium corporum & pura elementaris essentia incorruptibilis quia omnium generabilium & corruptibilium est eadem materia prima & ideo ingenita & incorruptibilis quapropter species actionibus sensibilibus nunquam submittuntur nec per consequens corruptionem patiuntur; sed bene individua quæ sunt ex prima & propria materia generi metallico illius proxima & specierum conservativa quæ à primordiali materia dependent in proximis materiis naturæ quæ actionibus sensibilus sunt submissæ & ideo talium materiarum individua naturaliter generabilia sunt & corruptibilia. Hic est quod plurimi Antiquorum asserant primordialem materiam nullam habere formam & plures alii dicunt illam esse ens purum in potentia, nihilominus esse agens quoddam universale in natura quo uniformiter suas substantias congregat ad corrumpendum illas & generandum Quamobrem nullatenus est intelligendum nisi per sensum anagogicum sive analogicum

gicum ad univerſalem formam quæ velut ſpirans cum re quinta participat, ſed quanquam ab agente univerſali inducatur forma ſimplex in actu in metallis naturaliter & hoc ex potentia materiæ ſimplicis & formæ ſimplicis: Eductio tamen illius multiplicationis vel augmenti in corporibus metallicis ſicut in animalium ſit corporibus & plantarum per ſe evenire non poteſt donec prius corpora ſolida & per totum homogenea in tenuiſſimam materiam germinatam ab agente univerſali claræ prius proceſſu artis formaliter tranſmutentur quia tunc reſultabit corpus ſimplex generabile & corruptibile per viam naturæ, corpus ſimplex dicimus ad differentiam corporis ſolidi in cujus forma ipſum erat priuſquam corrumperetur, quod tamen nullo modo ita poteſt corrumpi quin ſub aliqua materiali remaneat forma Et ideo ſoluta primâ formâ corporis & per elementationem in mercurium converſâ, forma ejus corrupta, mox introducitur alia nova forma in ſulphur, quæ quidem forma corrupta in mercurio eſt in colore ſubnigra, in odore fœtida & in tactu ſubtilis & diſcontinuata, In tali autem materia ſimplici inſunt quatuor Elementa compoſita, ſeparabilia & reſolubilia in aqua mercurii poſt putrefactionem. Decoque ergo completè in igne levi, ne comburantur elementa & priventur effectu quod accidit cùm comburuntur ante putrefactionem completam; quia ex illorum conjunctione ad invicem certa generantur mixta ſcilicet ſulphur & omnium medicinarum medicina. Effectus verò hujus putrefactionis eſt corruptio & naturalis caloris ab innaturali caliditate Quia innaturalis caliditas in materia metallica applicata moram contrahit & in ſua actione prævalet ſecundùm menſuram illam quæ Geometrica vocatur, medietas ſemper putrefactionem in liquidis facit ſubſtantiis & hoc ſine reſolutione humiditatis naturalis ipſius metalli, imò ipſo in ſubſtantia ſine conſumptione manente: ſed corrumpit innaturalis calor naturales qualitates & mutat conditionem quæ ſubſtantiæ metalli convenit quod tamen facere non valeret quamdiu ſtaret humiditas calore naturali informata, & ideo oportet quod prius corrumpat calorem naturalem ſub conſervatione illius: ſed quia lator ejus eſt ſpiritus, neceſſario decet ut conditionem ejus corrumpat. Propter quod dicimus neceſſarium eſt ut calor innaturalis corrumpat argentum vivum & humiditatem naturalem ſulphuris ut ipſum ab eo reſolvat, Et cùm ipſam informare volueris junguntur cum humiditate & ſiccitate à quibus informationem recipiat quæ argento vivo contrariatur & naturali humido ſulphuris.

CAP. XXXIV.

De ultima Practica primi regiminis quæ eſt de Diviſione elementorum ad invicem connexorum, & primò de Aqua.

SUmatur ergo in Dei nomine compoſitum ſuperius putrefactum & per alembicum diſtilla primò totam aquam in Balneo mariæ continuando ignem lentum cum æquali informatione donec virtute illius, ſubtiliores partes lapidis ad naturam ſimplicis aqueitatis tantùm ſine calore approximantes fuerint diſtillatæ ut nihil amplius per calorem illum diſtillari valeat, cauſa autem quare ſeparamus elementa eſt ut ad plenum quodlibet per ſe ſecundùm exigentiam ſuæ naturæ præparetur & lapis magis ſubtilietur ut ratione ſuæ ſubtilitatis poſtea firmius conjungatur. Divide ergo ipſa per primum regimen & poſtea illa per ſecundum regimen rectifica.

CAP. XXXV.

De ſeparatione aëris & mortificatione terræ.

FIli aër ſimplex cum ſuo igne ſimplici diſtilletur per cineres, quia majorem ignitionem ſuſtinent & in tua Practica patebit illos ſimplicem ſuſtinere igneitatem & hoc ideo quia expedit calores & groſſiores partes terreas per ignitionem ſimplicem elevari ſuperius. Sume ergo diſtillatorium cum materia tota & colloca ſuper cineres & diſtilla aërem ad partem cum igne continuato de ferratura bene compoſito, donec pro iſta vice totum aërem receperis cum igne permixtum & in viſceribus aëris ignem occultatum. Illud autem quod reſidet in fundo combuſtum, eſt ignis ſeparandus à terra ſicca & nigra.

CAP. XXXVI.

De inhumatione & corporis vivificatione.

CUm autem aër ſeparatus ſit à corpore per diſtillationes cineris. & corpus per calcinationem mortuorum extiterit & vas rationabiliter fuerit infrigidatum, infunde ſtatim ſuper ipſum tantùm de aqua ſua prima ut quatuor ſuperemineat digitis cum omnibus ſubſtantiis aëreis quas ſuperius recollegiſti & mox claude vas cum ſuo coopertorio & in calore febrili ſignificato per (V) dimitte per ſex horas fermentare.

CAP. XXXVII.

De ſeparatione corporis lymphati per (Z)

AB hinc verò ſepara aquam caute cum igne ſoluto per literam (Z) in alia cucurbita munda, ſumma cautela cavendo ne aliquid de ſuis fæcibus conturbetur.

CAP. XXXVIII.

De ſeparatione aquæ ſecundæ aëris & ignis in ſubſtantia.

ACcipe ergo materiam liquidam per (Z) ſeparatam & quemadmodum per diſtillationem in Balneo ſeparaſti aquam primam, ita etiam per levem ignem ad partem; recipe hanc aquam ſecundam, quia cum aqua iſta ſecunda rectificabitur ignis & ipſum in aërem ſine attractione convertet, Cùm verò per aquam totaliter fuerit diſtillata hæc aqua ſecunda, in fundo aër & ignis ad modum ſubſtantiæ oleoſæ fortiter viſcoſæ remanebunt, quam ſeorſim reconde, quia talis ignis eſt à terra ſeparatio pro diſſolutione prima, quam diſſolutionem meritò liquefactionem nuncupamus, Quia duo elementorum ſunt lapidea, ſcilicet ignis & terra in ſiccitate concordantia quæ tali ordine ſunt ſeparanda ut aër ignis non confundatur aëreo terreo in rectificationibus ſuis. Et ideo cùm calidiores partes lapidis ad naturam ignis approximantes per aquam naturaliter citius reſolvi valeant ut in aërem convertantur poſtea, illas prius per [Z] ut corpus lapideam ſeparare expedit & ſic terra cum terra dabit ſuam humiditatem & ignis cum igne & quilibet per ſe aëritatem ſuam præſtabit in rectificationibus ſuis. Conſidera Fili, quam pulchrum, utile ſit myſterium, elementorum ſeparatio ac leonis venatio, beneficio & ingenio diſcretionis humanæ ſub conſervatione proprietatis illius ab igne ſeparare, cujus ſignum eſt cum in utero venti deportatur, nec rubeſcit in commodum aliquod donec ſit completum. Aër igitur ad album & aër & ignis extrahuntur ad rubeum in quibus eſt major tinctura ex

duabus substantiis lapideis siccis, in ablutione igitur ignis qui descendit ex illo est oleum rubeum licet in oculis nostris videatur album; quod verò exit à terra oleum est album pretiosissimum. Vide ergo & intellige primum principium quartum completum.

CAP. XXXIX.

De Secundo Principio Practicali cum suis secundi generis materialibus principiis, & primò de Aqua & signis demonstrativis quod est abluere.

Ablutio aquæ fit distillando eam septies per se sine aliquo additamento, vice post vicem cum inhumatione fimi interposita, distilla ergo eam septies per (V) & omnes sas proprietates & erit optimè à suis fæculentiis terrudivisa. Hæc autem est aqua vitæ, lac virginis, sanguis reincrudatus, menstruum dealbatum, nutrimentum infantis, cibus cordis, aqua nanium, venenum viventium, cibus mortuorum & argentum vivum philosophorum à sua fæculentia terrea per sublimationem depuratum, secundum ac principale principium materiale secundi generis in magisterio nostro confortativum ad creandum lapidem latonis vel aëris, qui terra dicitur & principium materiale secundi generis primum, caput draconis solutum, medium tincturatum, conjunctionem faciens vel matrimonium inter corpus & spiritum. Unde Paganus philosophus inquit Qui argentum vivum à corporibus extractum taliter commiscêre noverit & corporibus amicari, sciet unum ex secretis maximum & viam principalem perfectionis, Nullus autem ipsum commiscêre corporibus poterit sine cognitione hujus magisterii, Propterea philosophi dicunt, nemo utetur ipso sine magisterio, quia cum non possit mutari ipsum sine perfecta administratione alterationis naturæ illius, expedit ipsum necessariò taliter præparari debêre ut firmius conjungatur & perficiatur in profundo usque ad occultum corporis sine separatione; ex quo patet quod argentum vivum nostrum, non est argentum vivum vulgi, nec præparatum sublimatione vulgari: sed potius ex unâ vinosa substantia procreatum & vili, ac unâ solâ viâ naturali scilicet magisterio nostro. Verum tamen non putes ex illo solo opus elicere per aliquod magisterium, quia per se nunquam ad ultimam perfectionis partem deveniet. Unde idem Paganus & nos similiter pro certo testamur nostris experientiis manifestis quod cum commixto & cum corpore vel ejus terrâ, sulphurea perficitur & sine illo magisterium protelatur usque ad desperationem & illud ideo est, quia licet ars naturam sequi satagat quantum possibile est, tamen in hoc toto imitari non potest nisi quadam similitudine quam ars supplet in isto passu ad naturam reducendo, quod natura facere nequit, cùm materiam talem non possideat quæ proprietate sua suum argentum vivum necessariò habet indurare ut ars breviori & pauciori tempore quàm natura operetur, ratione cujus dicimus quod illud quod ars facit in paucis diebus multiplicibus digestionibus super terram sine præjudicio naturæ, id calor facit in mineralibus digestione simplici in mille annis. Ingenium verò hujus brevitatis suppletæ est æqualitas & virtus terræ sulphureæ cujus Primus & principalis Inventor est Hermes Trismegistus Pater Alchymistarum, qui non curavit tanquam cupidus artis eam omittere aut celare, sed tanquam principalis in magisterio clara veritate successoribus suis in posterum revelando fideliter & clarè eam commendando reliquit cùm apertè dixerit nutrix ejus est terra, cùm constet in illa esse realiter virtutem lapidis integram: sed non integrabitur nisi argentum vivum fuerit reductum in eandem, & ideò subjungit quod cùm à terra ascendit ad cœlum & iterum descenderit in terram, tunc vim recipiet superiorum & inferiorum scilicet integram virtutem cùm in terram suam versus fuerit. Alii appellaverunt hanc terram leonem viridem fortem in prælio, Alii draconem voracem, congelantem vel mortificantem caudam suam idest suum argentum vivum, Alii appellaverunt illam locum desertum: quia depopulata est à suis spiritibus, Alii venenum, quia interficiens est, Alii arborem quia fructum est gerens. Alii Hyle occultam, quia totius naturæ est fundamentum & subjectum omnium elementorum. Præterea non obliviscaris fili hanc terram quam ad literam nominavimus, dum per plura & diversa opera maximè ibi xerit per media & extrema quia semper in [illegible] calce id est sua terrâ propria in qua virtus mineralis posita est maximè ad mercurium indurandum. Quamobrem necessaria est & cerusa scilicet sulphure & Arsenico vel argento vivo congelato & in sulphure gelato virtute suæ terræ ad indurandum & colorandum arte & natura. Et ideò subjungit idem Paganus quod cum suo compati in natura & substantiæ propria id est sulphure per virtutem terræ suæ ex ipso met procreato fit tinctura, & dat pondus completum unicuique metallo & à fœditate ipsum depurat & illustrat, ut patet per præparationes & reductiones illius in corpus suum, quia tunc ipsum à fœditate sua abluit, dealbat & perficit cum magisterio sine quo nihil horum præstat.

Talem igitur aquam, fili, septies distillatam aut tale argentum vivum serva ad partem in vase vitreo benè obturato, Illius verò præfatæ ablutionis signum est splendor transparens & fulgens ut crystalli serenitas, aliquando cum fæcibus albis ad modum salis crystallini qui post septimam distillationem in fundo remanet & aliquando sine fæcibus, quia tunc aqua stare incipit multum desiderans terminari & in sulphur congelari, quia phlegma paucum possidet. Et cùm in fundo nihil remanêre videris, signum est quod paucitas corporis est elevata in aqua multa: Et ideò quia Pori sui non potuerunt impleri propter corporis parvitatem, raritatem pariter affectans potius attrahere quàm dimittere. Quapropter tale argentum vivum est valdè macrum & ideò non bene fertile donec impinguatur per repletionem sui in argentum vivum verum.

Collige ergo fæces quas facit in suis distillationibus vice post vicem & repone cum terra nigra & alba in prima separatione collecta. Et sicut fecisti de aqua prima, ita etiam facies de aqua secunda, fæces semper reponendo cum terra supra dicta.

CAP. XL.

De Extractione & augmentatione Aeris utriusque sexus, & mortificatione ignis & terræ.

Fili in operatione tuæ Practicæ & extractione aëris & ignis, poteris simul & semel vice qualibet sine interpellatione temporis ignem & terram quamlibet separatam per se abluere per calcinationem & aërem extrahere per distillationem quousque de animabus nihil remaneat in corporibus sensibiliter. Primo igitur recipe aërem & ignem ad modum substantiæ spissæ liquidæ vel olei viscosi superius reservatum & exinde distilla per cineres totum aërem, summâ cautelâ cavens ne ignis in tincturis igniat. Et cùm aër fuerit distillatus remanebit ignis in fundo inferius siccus ad nigredinem vel rubedinem declinans: quia parva inest nigredo & albedo, & multa cum colore citrino, Nigredo

citrino, Nigredo hæc est in albo & rubedo in rubeo, quia indiget Sulphure rubeo & mundissimo: quemadmodum album indiget sulphure claro & albo, Et quod facis in operatione ad album idem facies ad rubeum & e contra. Quia hæc medicina una est in essentia & in modo agendi vel practicandi: Sed additamentum in rubeo citrini coloris à mundissima perficitur substantia sulphuris fixi.

CAP. XLI.

De Ablutione Ignis & terræ per mortificationem.

FIli ablutio terræ fit cum aqua prima rectificata & ablutio ignis fit cum secunda: quamvis error maximus non sit si terra similiter præparetur cum aqua secunda, dum tamen ipsa prius benè fuerit rectificata, cum sit calidior prima & ideo in aerem reducitur citius. Si igitur dicta duo Elementa lapidea præparare volueris cum aqua secunda, accipe illam ac divide ipsam in duas partes, De una parte terram, de alia ignem insimul separatum rectifica, aquam terræ cum terra, & aquam ignis cum igne miscendo in qualibet præparatione, ab hinc per distillationem verò in Balneis separa aquas Ab hinc quamlibet substantiam ad partem pone & non misceas aquam albam cum rubea, nec rubeam cum alba, quia cum alba albificabis & cum rubea rubificabis. Verum tamen non putes Fili hanc aquam in aspectu esse rubeam vel albam, importans potentiam rubificandi cum in effectu. Et ideo hoc quia ignis, cum natura venerabilis ignis occultatur in ventre aeris non sit subjectum propinquissimum retinens tincturam in aspectu contra ignis pugnam & manifestare nequit eam contra pugnam ignis donec prius in Sulphur bene complexionatum fuerit congelata; quia cùm ipsa per minima seminatur super terram foliatam albam, tunc recedit aqua per desiccationem virtute expulsiva & conjugali fœdere seu amore naturæ, remanet anima ligata, quæ tinctura est in Leone, in corpore proprio fixo, quod secundum suum retinaculum est manifestativum contra pugnam ignis. Cùm ergo aquas destillaveris & cum diligentia infrigidari permiseris, colloca mox vasa inter cineres & destilla inde aerem cum igne de serratura album ad album & rubei ad rubeum & cùm destillati fuerint seorsum serva. Sume ergo corpora assata & super ea aquam suam infunde, quam per distillationem in Balnei ultimo separasti, superpone mox alembicum & juncturas luta cum cera, deinde colloca vasa in Balneis & cum igne æqualiter continuatio de serratura, & distilla aquam in qua partes lapidis sunt, quæ magis ad naturam simplicis aqueitatis approximantur quàm aliæ & cùm tota aqua fuerit distillata, pone vas seorsim bene sigillatum.

CAP. XLII.

De secunda separatione aliarum partium subtiliatarum & in aerem devectarum quæ corpus faciunt inviscare & uniformiter continuare.

CUm autem substantia aquea fuerit per alembicum separata & seorsum posita, vasa infrigidata colloca inter cineres & aerem recipe totum album ad album, rubeum ad rubeum cum igne de serratura Quia quod ab igne ascendit oleum, est rubeum ut diximus, Et quod à terra ascendit est oleum album preciosissimum.

CAP. XLIII.

De Assatione prima ignis & terræ post aeris Extractionem.

STatim ergo cùm videbis oleum ob utroque corpore distillatum, continua ejus ignem per sex horas sine remotione receptaculi ut corpora suaviter calcinentur, digerantur & ad ultimum subtilientur.

CAP. XLIV.

Assatio non est nisi corporis in igne conservatio.

AD hoc autem faciendum cum cautela ignis ad perfectionem dubi[illegible] te habere, non proponas quia hæc assatio non est nisi illorum corporum in igne per nos jam dicto terminato.

CAP. XLIV.

SIcut jam dictum in capitulo de secunda Attractione aquæ in aerem convertendæ, quod incipit Sume ergo &c. Ita etiam intelligas præsens capitulum ita ut non putes ipsam in Practica aliqualiter discrepare.

CAP. XLV.

De Tertia separatione aquæ

EOdem modo quo te in Practica habueris superius data in Capitulo secundæ separationis aquæ per Balneum, pari modo habere conetis in Practica capituli præsentis.

CAP. XLVI.

De Tertia Separatione olei vel rerum calidarum.

SI tali forma qua in Practica capituli (cùm autem in secunda separatione) jam Exercitatus fueris clara in ipsa Practica indicatur notitia bene exercitata, præsertim cum forma mortui rubei vel albi sine humore in altiori cacumine in siccum aerem progredisse non videris.

CAP. XLVII.

De Assatione ignis & terræ secunda.

CUm autem jam dicta Practica oleum separatum fuerit à corporibus terrâ scilicet & igne sicco serraturâ per distillationem, suppone ignem de carbonibus tenuissimum ut acutiori lancea subtilis punctitatis duabus aut tribus horis corpora per eum calcinentur summâ cautela cavens ne vas vel materia rubeat & animæ sive spiritus fugiant & tinctura comburatur. Quia nullo modo necessariò ut animæ rubeæ per nimium ignem fugiant à corporibus suis sine spiritu, alioquin deficient per recessum sui & fugient ad regionem remotam cum combustione tincturæ & hoc ideo est quia non habet locum proprium mediante quo se retinere possit, hospitare vel quiescere, unde retinaculum ejus est aqua cum qua extrahitur anima quæ est ignis paulatim & paulatim cum venatione lenta ipsam à combustione defendens & dicta aqua est spiritus qui in ventre animam trahit à corporibus sicut matrix virtutem formativam embrionis Cum verò extrahitur à corporibus, tunc ipsa hospitatur & remanet in dicto spiritu, nullo modo visui se præsentans & de ipsa spiri-

ritu, imprægnatur, cùm sit locus ejus proprius ipsum retinens ac fugit in fumum siccum vel comburatur, & anima ipsa est sulphur ac virtus formans & sigillans species rerum, secundum genus suum ut semen masculinum & ideo per ablutionem aquæ & desiccatione in ignis semper extrahi oleum à cordibus statuatum, quia anima est in similitudine & ignis occultatus in ventre aquæ deportatus ex quibus resultat aer, qui aer est tinctus aqua & ejus tinctura non est ignis nec ipse ignis est nisi corpus ad ultimum subtiliatum & in ventre aeris jam occultum [ex quo manifestissime constat quod aer est spiritus ignem deferens] Lapis est ignis deportatus in ventre aeris. Si igitur cum tali igne quodlibet argentum vivum miscueris statim sine separatione erit rubeum in æternum. Quotiescunque ergo volueris, rubifica semper cum igne lapidis quæ rubificare quæris & erunt rubea semper.

Fili, Practica per quam doctrina in Capitulo. Sume & capitulo Sicut, jam patere potest in oculis tuis per capitulum præsens, istas operationes practicæ facias similiter: Nam illo modo quo operatus fueras virtute formæ tibi revelatæ in capitulo (Ad hoc) & capitulo (eodem modo) Si practicam hujus capituli illis coæquare volueris ex forma processus illius exarata, suo fructu non privaberis.

CAP. XLVIII.

De separatione quarta olei.

Regimen quale operatus fueris seu exercueris per doctrinam capituli (cùm autem) & capituli (si tali) Practicæ hujus capituli adhærere facias.

CAP. XLIX.

De Assatione tertia ignis & terræ.

CUm verò per supradictam artem oleum à corporibus extraxeris in regimine sicco de terratura, statim receptaculo deposito alio parvo & novo vitro cautè supposito ad thesaurum naturæ recipiendum, ignem de carbonibus paulatìve subjicias ita ut majori punctuitate quam diximus in Capitulo (cùm autem jam) de assatione secunda augmentetur juxta rationem mensuræ illius naturæ debitæ septem horis vel quasi consideres quousque videris ipsa olea ab humiditate privata. Terra verò in suis ultimis calcinationibus majori indiget, igne informato tam conditionis mensuræ, quàm ignis naturæ quod sit corpus simplicius terrâ & magis ligatum cum viscositate sua eo quod ignis ipse, corpus sit simplicius quam terra ipsa & ligatum magis viscositate sua, propter partes ejus cum humido minimo possunt confundi igne & ideo nunc elucidatur ratio quare ignis non calcinatur cum terra, cùm ipsa grossioris fuerit substantiæ & naturæ, tanquam omnium elementorum subjectum. Vide ergo & perscrutare naturas istorum lapidum sensu, ratione & experimento & fortitudinem ejus, quis cujus & quantus ignis est alterius lapidis amicus vel inimicus & antequam aliquid experimente pertractes vide quid quare, unde, de quo, ubi & quomodo facis & hoc intelligendo totum cum memoria recordanti, intellectu intelligenti & voluntate diligenti & frequenti electivâ multiplicatur memoria perscrutatione & contemplatione assidua, intellectus per novem distinctiones ad penetrandum causas rerum acuitur, dum tamen limites rerum non transcendit. Quia si fuerit extra lineam naturæ, errans in devio potius dirigat se & reformabitur. Cum experimentali semita veritatis, Amoris vinculi veritas gignitur & vehitur indissolubiliter tam in divinis quàm in naturalibus ut ex visibilibus argumentis nobis exuberantia illius exercitii præfactum. Calcinate tunc naturam terræ sapienter præcognitam igne suo fortiter accenso cum tenera ipsius attractionis & aqua tum distillatione ac corporum calcinatione, non omittas, donec terra ipsa sua ba remaneat ab humiditate vacua & ipse ignis sit in pulverem reductus, rubeus ut hic intus cujus signum tunc ostenditur, cum humiditate radicali omninò remanet privatus. Hæc humiditas radicalis tardius semper separatur à corporibus, eo quod ipsa magis existit de natura, quam fuerunt aliæ caliditates & quia in natura est calidior. Ideo in ultimis incerationibus reperta est pretiosior, propter quod separa semper illam modicam humiditatem ad partem vice post vicem, semper eam in parvo receptaculo recipiendo; in quo observari præcipitur ne tantus thesaurus deperdatur confusione plurium, cùm ipse sit modicæ quantitatis cujus una gutta certissimè potest in mille partibus corporum incerare. Postea quando volueris incerare, misce de re calida & humida magis quam de re frigida & sicca magis quàm de re calida & humida, Hoc tamen intellige post extractionem naturæ maturatæ: sed quia talis extractio fieri non potest absque elementorum corruptione & partium separatione, clarum est quod sine illis, magisterium non perficitur. Et ideò oportet te separationem elementorum subtiliter facere, pro tuo posse cum præparatione lenta tibi nota: cùm talis separatio, naturarum sit mutatio & constat quod hujus operis ingenio instans erit perfectio. Pone ergo super prædictorum corporum calcinatorum substantias ex quibus adhuc oleum extrahere volueris, tantum aquæ suæ purissimæ quod quatuor digitis aut plus supereemineat & alembicum superpone ac luta. Fili per hoc quod diximus purissimæ indimus rarefactionem aquæ mercurii in aeris lævigationem Et per hoc quod diximus substantiam, intelligas materiam terrestrem albam ad modum salis solutam aut sicut foliorum crystalli ad album; sed ad rubeum substantiam adde rubeam quasi nigrum ut sanguis gelatus. Quia instinctus sive appetitus naturalis in elementatione provenit in rerum subtiliatione & rarefactione, unde cùm non diu vacuitatem tolerare valeat natura, necesse est quodlibet elementum jam rarefactum statim de alio condensetur & illud ad se attrahat & convertat, ut terra in aerem per aquæ medium & ignis in aquam per aeris medium. Ex hoc elucidatur capitulum illud Testamenti quod incipit (Fili impossibilitas, &c. & alia plura capitula Quare illa relegas & intelligas) Ab hinc per distillationem Balnei totam aquam separa & videbis in fundo oleum, corpus in aerem grossum per media minima jam redictum super mercurium siccum qui indissolutus manserat. Demum vero separa oleum cautè ab aere in sicco igne de terratura & seorsum serva. Postremum vero receptaculo deposito & alio vitro parvo supposito ad recipiendum illud quod tardius separatur quod ad partem ponas & statim de carbonibus ignem subjicias majorem quam in jam dictis assationibus suppositus fuerat paulatìve tamen secundum naturæ exigentiam & rationis mensuram, novem horis illum augmentando, & diligentiam rectam adhibere cognoscas. Sic autem corpora calcinantur, assantur & comburuntur ac omni spirituali humiditate privantur & hoc cùm præparatione lenta donec fint in modum pulveris insensibilis cui non est tactus nisi lævis forte, cùm autem per jam dictam solutionem Mercuriu

Mercurius diminutus fuerit à corporibus, mercurium superadde alium mundum, calidum & rarefactum, ut expedit in natura & in balneo iterum distilla, quod frigidius est in natura separando & repone ut expedit ad coquendum, quia sic continuè faciendum est, donec totum oleum sumas à corporibus & nihil de eo spiritibus maneat insolutum & demum corpora bene combusta sint & in tenuissimum pulverem redacta quia tunc in eis important signum manifestum quod non remansit aliquid de anima in corporibus quod ab artifice sentiri possit in sua operatione vel spiritus sublimatione cujus manifestius signum demonstrativum erit cùm de his laminæ ignitæ superposueris,tum subtilia & pura si efficaciter erunt appropriata sub nomine spiritus, subtilia & pura non minus erunt quam approximata nomine animæ tingentis & lucentia & etiam tanquam appropriata nomine corporis per media ad extrema, subalba, rubea, sicca, fixa. Et illud ideo est, quia in nulla nostra operatione indigemus aqua nisi candida cum anima simplici propinqua: nec oleo indigemus nisi albo, subcitrino aut croceo: nec igne nisi rubeo, nec terra nisi pallida & subalba cum subtili substantia fixa. Quia ipsa desiccat & figit sed aqua mundat & abluit, aër verò & ignis tingunt & fluere faciunt. Propter quod docet Philosophus artificem multam necessariò habere debere aquam & aërem multum, quia quanta erit multitudo ignis & aquæ, tanta erit multitudo olei. ecce quomodo ex duobus extremis resultat medium commensurativum in natura, ex quo patet ignem in aquam reduci non posse, nisi prius reducatur in aerem,unde per instinctum naturæ, utriusque amor gignitur similiter & quanta fuerit multitudo olei, tanta erit multitudo tincturæ. ecce quomodo aqua reducitur per aërem determinatur in ignem & hoc ideo quia aqua jam attracta fuerat per ignem in aërem qui cibus ejus est: Cum ergo taliter præparaveris elementa tunc terra erit habilis ad solvendum non in aquam vulgarem,sed in aquam siccam,sulphuream & mercurialem. Hæc in hac tertia dissolutione, aqua etiam erit efficax subtilitate & rarefactione ad ingrediendum, & oleum in quo portatur ignis est ad tingendum superabundans penetratione & acuitate & quanta erit multitudo olei tanta erit multitudo tincturæ, quia hoc oleum est tinctura, aurum & anima ac philosophorum unguentum quo totum perficitur magisterium, si verò talia elementa non habueris certum signum demonstrativum erit erroris. Errorem ergo, tuum corrige. Totum insumunt ponendo ad inhumandum completè & postea redeunt ad separationem elementorum,quia propinquior est præparatio in ea quàm si inciperes in opere novo: subtiliora sunt jam & quasi elementata quia omnia in operatione jam cepta,memoriæ ergo commendes cùm erratum contiterit in operatione, semper ad separationem elementorum redeundum.

CAP. L.

De Distillatione Aquæ,aëris & olei mercurii.

Cum verò argenti vivi humiditas per modum traditum à corporibus fuerit penitus resoluta, distilla eam per alembicum in balneo mariæ (septies) inhumatione lentissimi caloris semper interposita & sicut fecisti de aqua ita fac etiam de aëre & sicuti fecisti de aëre fac ita de igne vel oleo, quia ablutio eorum est eadem sicuti fuit aquæ primæ quæ quidem inhumando & distillando pariter fieri poterunt donec aër & oleum ad crystallinam perveniant serenitatem sine fæcibus, & licet aër & oleum fæces non habeant alba, tamen sunt ejus signa demonstrativa certa & gutta spissior & aquæ color intensior & substantia aërea levior: quod patet per hoc, quia si miscueris ipsum aqua natabit superius & congelabitur ad modum tenuissimæ pelliculæ diversorum colorum apparentis, si igitur solis radio fuerit circumseptum, crystallinam etiam tingit laminam sulphuream tertiò in auro puro extinctam, & cum hoc completur elementorum ablutio: ipsa ergò sic abluta in vase sigillato reserva & maximè oleum ab aëre, quoniam ipse aër consumeret oleum propter naturæ suæ vicinitatem & quia nihil aut parum saltem discrepant in similitudine ad invicem, super totum scribas quod recondetis seorsum singulariter, virtutes, nomina & colores ne unum accipias pro alio cùm operatus fueris nec corrumpatur opus.

Tres humiditates sunt specificè differentes nempe aquea, aërea & oleaginosa.

Tres quippe sunt humiditates, Prima aqua caput resolubilium, Secunda aër medium inter aquam & oleum. Tertia oleum ipsum omnium elementorum ceratívum nostrumque finale secretum ac ultimum.

Prima humiditas separatur per Balneum quia calida est, Secunda in sicco de serratura quia calidior Tertia in igne de carboribus sicco quia calidissima. Et si oleum est frigidum, aër erit frigidior, aqua erit frigidissima & similiter hoc etiam intelligas de terris si naturas de lapidis effectualiter perscrutari volueris, quia virtutes naturæ denominationis semper accipias à suis substantiis & secundum quod illarum subjecta earum virtute alterationes accipiunt, secundum illud enim diversimodè operantur & alterantur quia per tales alterationes corpora semper labuntur de natura in naturam, & quantò magis natura illorum petitur ad ima, tantò magis gradualiter sublimatur graduando ad virtutes supercœlestes & quantò magis ad virtutes permittatur cœlestes, tantò nobiliores & altiores sunt ejus operationes ut superabundans actionibus propriis toleratur. Si scire vis causam Fili quare terra nostra magis efficax est ad penetrandum & congelandum argentum vivum quam terra sophistarum, scias quod est, quia siccitas terræ nostræ per digestionem caloris complexionalis subtilis facta est & ideo magis congelat & subtilius penetrat in profundo, non solùm substantiam argenti vivi,sed etiam cæterorũ corporum quibus applicatur,quam penetrationem frigiditas terræ sophistarum facere non potest quia nec congruit eò quod complexionale non est, nec penetrat, quia per calidum virtutes & subtilitatem non habet quæ cum aqua prima peragitur & oleis perficitur. Hanc autem virtutem sublimiter informatur operatio nostra in terra nostra per reductiones in magisterium.

Tres sunt terræ philosophicæ quemadmodum tres sunt humiditates.

Tres ergo sunt terræ, prima ex metallo soluta & illa simplex est cum qua mergitur aqua prima. Secunda media est magis aerea quæ ex illis duobus elementis resultat cum qua mergitur aqua secunda quæ simplicior est Tertia est terra luminosa fulgentissima. Solis radios in se habere cupiens & hæc dicta terra ac suis fermentis accedit ad subtiliorem gradum elevata quæ postremò ad perfectionem cum aqua tertia est incerand a & hæc est simplicissima. Prima terra supradictis regiminibus præparatur. Secunda tertio principio operativo mediatur Tertia quarto & ultimo principio cum sui indulcoratione perficitur Prima terra calida est, ideo aqua adungitur sibi prima, quia frigidissima ut ignis mensimum Secunda verò calidior propterea aqua illi adjungitur, secunda quæ frigida

frigida est ut lactis ferculum. Tertia est calidissima propterea illi aqua appropriatur tertia & propinatur, quia frigidissima est ut caloris nutritivum & conservativum ac totius rei penetrativum & perfectivum.

Per oppositum igitur patet, si ultima terra est frigida, prima erit frigidissima quia evacuata est à calore naturali & si calor veneni ei adjungatur in calorem naturalem & proprium convertitur. Conjunge ergo extrema extremis & resultabunt tibi media quibus nobilissima retinentur extrema.

Ex jam præmissis patet quod nisi reversionem hanc perfectè intellexeris de differentia in differentiam, nihil valebit opus præsertim cùm secundum suam qualitatem magis propriam quodlibet elementum habeat suum proprium actum finem perfectionis respicientem. Nec est lapis solùm de calore in frigidum permutandus: sed etiam de frigido in calidum gradualiter terminandus & cùm hoc perfecimus secundum practicale principium cum materialibus principiis secundi generis & signis demonstrativis.

De Tertio principio Practicali cum suis tertii generis materialibus principiis & demonstrativis quæ sunt levificare & lapidem nutrire.

Intentio hujus practicalis principii est ut argentum vivum à corporibus extractum per dissolutionem sui sulphuris vapore per reductionem congeletur, ac in ipsum vertatur & exaltetur donec vim habeat sulphuream congelandi mercurium aut aliud argentum vivum. Quia si primò exaltatus fuerit à terra sua propria, omnia trahet ad se ipsum & in sui naturam convertit quia ex purissima argenti vivi & sui sulphuris substantia sunt, quæ magis naturæ metallorum conveniunt & magis in profundo sibi naturaliter abhærent. Medicinam igitur nostram necessariò creare expedit antequam illius conversionem perficere poterit, unde proprium argenti vivi nostri est quod vapore sui sulphuris congelatur quia omne siccum naturaliter ebibit suum humidum & illud ad se naturali calore convertit, hinc est quod vapor sulphuris argentum vivum propriè coagulantis est terrea subtilis sui substantia aërea decocta & digesta in mixtionibus scilicet prima naturali actione caloris ei unita. Secunda ut tam naturali quam artificiali processu ut puta præparationibus supradictis, quia omne quod subtilis substantiæ est & simile citius generatur & velocius quam spissum & solidum in solido enim corpore nulla fieri potest generatio nisi terminata primò & digesta fuerit materia & digestio materiæ non fit nisi usu, hoc est frequēti & continua actione calidi naturalis per minima super eam: unde isto modo & ista de causa solutio fit in lapide nostro eo quod solutio ipsum lapidem omninò facit esse subtilem, quia cum materia lapidis postquam dissoluta est valdè vicina fit lapidi: in qua dissimilitudine non distat in eo potentia ab actu: propter quod etiam citò terminatur ad actum, calore naturali operante & igne artificiali excitante ut velox ejus efficiatur generatio. Et ideo revelatur tibi quod cùm lapis non sit nisi in potentia, procul dubio per subtilitatem reducitur ad actum unde non indiget nisi subtiliatione ut postea melius cum spiritibus conjungatur, quia quod subtilis aut raræ substantiæ est illud cum subtili & rarefacto citius conjungitur & celerius nascitur quàm illud quod spissum est, durum & compactum. Multis igitur digestionum viribus indiget corpus durum, compactum & ponderosum antequam rarum fiat & leve.

Generatio lapidis & medicinæ fit & completur ratione similitudinis & subtilitatis partium ad invicem.

Quapropter relinquitur quod generatio tam lapidis quàm medicina fit & completur ratione similitudinis & subtilitatis partium ad invicem, idcirco omne corpus transmutabile, ad hoc ut in quacunque specie transmutetur ad primam materiam illud reduci necesse est & primò in argentum vivum & hoc per dispositionem primam quæ præcedit illam quam transmutationem facit sulphur per contrarium. Deinde reducitur in Sulphur per dispositionem secundam jam dictam. In hoc enim contrarii fuimus Aristoteli quarto meteororum dicenti quod omne corpus passibile reducitur ad suam primam materiam per operationes naturæ suæ contrarias. Item mundare corpora solubilia per spoliationem sulphureitatum internarum accidentalium necesse est, donec fiat albissima ut Crystallus omni viriditate privata, quia Sulphureitate remanente in corporibus metallicis est impossibile ea conjungi cum spiritibus.

Ideo contrarietate remota contrarium induci necesse est Sulphur Purum per ignem materiæ.

Et ideò corpora calcinantur ut citius solvantur & eadem solvuntur ut ab oleagineis sordibus, & Sulphureis ac aliis vitiis ex insufficienti digestione emergentibus & à fixatione & fusione recta corpora deferentibus melius mundentur, & hoc ex ratione eadem quia remota contrarietate contrarium induci necesse est. Alia quidem est causa ut ad penetrationem fiant aptiora videlicet ut solutiva & mercuriali humiditati aboleantur & ideo fit corporum luminarium combustio & sola asperitate naturæ igne nostro & proprio spiritu, donec innaturalis eorum sulphureitas deleatur . multa argenti vivi humiditas resolvatur & admodum squammæ ferri aut æris combusti redigantur & sicut corpora levia & spongiosa sunt quia tunc per spongiositatem eorum postmodum intrat humidum subtilissimum per viam restaurationis rei deperditæ & confortationis corporum ut calore naturali per minima gradualiter congeletur in sulphur, unde Paganus istud in summa efficaciter intellexerit cum dicat in capitulo quid sit sublimatio in fine, quod melior modus est ut sumatur ferri, stamni vel æris usti substantia, propter privationem humiditatis multæ illa coagulantur de facili aut arsenicum solutum in argento vivo simul uniuntur non enim solùm extrahimus sulphureitatem à corporibus : sed etiam humiditatem illam qua calor naturalis habetatur ut majorem inde per reductionem humiditatem recuperent per minima quam humiditatem in resolutione perdiderunt in classe, quia tunc necesse est spiritibus aquis & calce resolutis, vehementi commixtione commiscêre per modum reductionis, ut omnium substantiarum fiat una res stans, penetrās, tingens & permanens.

De inquisitione causæ quare fiat Dissolutio secunda & quid sit.

Duabus ergo de causis dissolutionem facimus secundam. Prima est ut spiritus habeamus in subtili natura de propria substantia corporum ad modum aquæ claræ, secunda causa est ut corpora habeamus spongiosa & levia de eorum natura, propriâ humiditate privata in quibus sit calor naturæ operans, penetrans & congelans suum argentum vivum & in sulphur convertens. Quia qui extractum argentum vivum à corporibus non coagulat per sui conversionem in sulphur proprium album, nullam viam ad præparationem elegit rectam. Si ergo in naturalibus sublimationibus fueris exercitatus, nos verum dixisse scies, quod talium secum administratio, quibus convenire debent sublimanda, prætermittenda non est ac unire humoris attractione in eorum profundo, quia oportet ut de propria substantia spirituum existant, ac rara in substantia aërea sint disposita, ad resumendum per minima eosdem spiritus præparatos, nec invenitur aliquid quod eorum locum poterit obtinere in magisterio, cùm non reperiatur ejusdem generis spiritus commisceri per

per minima cum ipsis, non potuerunt unione naturali uniri & si non permiscerentur ut expedit, tota spirituum substantia ascenderet sine mundatione aliqua & sic nullo modo depurata post illorum invenietur ascensionem, ideo qui argentum vivum nostrum à re extranea, sublimare laborat ab earum natura, sublimare frustra procurat. Et si cum calcibus duorum luminarium sublimabis utiliter sublimabis, & mundabis cum facilitate quia est in illis per generationem facilis eorum sublimatio, illud autem extraneum non est ei, in quo argentum vivum per magisterium nostrum convertitur, scilicet sulphur album & rubeum ex quo creatur argentum & aurum. Quia si sulphur & mercurium haberemus de illa materiâ super terram, de qua aurum & argentum fit sub terra bene poterimus aurum & argentum de illis facere cum proprietate naturæ suæ. Nihil ergo convenit rei nisi quod propinquum est ei ex sua natura: Vides enim quod homo non generatur nisi ab homine, nec ab aliis perfectis animalibus, nisi similia Quia in hoc unumquodque generatur quod simile sibi generatione consequitur. Venerabili igitur utimur materia quoniam non emendatur nisi per reductionem illam in materiam suam, cui alienum nolite introducere nec pulverem, nec aquam, nec ullam rem, nisi suum proprium argentum vivum in materia propinquissima.

Terra esse debet ex duobus corporibus, scilicet sole & luna, & duo elementa sicca & lapidea scilicet ignis & terra.

Cum fæcibus igitur corporalibus in natura maximè convenientibus scilicet solis & lunæ, necesse est mercurium commiscere per minima & quousque sulphur fiat decoquere, Reduc ergo aquam super terram suam ut recuperet humiditatem perditam, generaliter enim terra illa in se continet fumum album siccum, tenuissimum, subtilissimum & insensibilem, congelantem argentum ut de sua propria natura & substantia existens: sed cum terra & duobus corporibus esse debeat sole videlicet ac lunâ & duo eorum elementa sicca sint, dura & lapidea scilicet ignis & terra in siccitate concordantia simul sunt præparanda, cùm secundum eorum qualitates, conveniant in unam & eandem præparationem, ut rursus generaliter vapores fumosi illorum, dum tertia dissolutione uniformiter resolventur & in ventre mercurii deportantur cum tota natura quinta utriusque corporis congelentur & retineantur. Quia cùm argentum vivum in terra albissima constringatur virtute prædictorum corporum utriusque vaporis, propinatur ibi quinta essentia quæ in terris dictorum corporum duorum fuerat à natura infusa. Et ideò cùm argentum vivum radiosis vestibus induitur bipartitis, propinquior erit terra foliata ad tingendum in sulphur rubeum, quàm si sola alba simpliciter fuerit vestitum: præsertim cùm de sua natura simili per talem colligationem per minima jam imbibitur, maximè etiam quod argentum vivum continens germen dissolutum in spiritu proprio assimiletur quæsito, necesse est ut attrahatur in locum in quem semen projicitur maris, in quo est calor naturæ formans & sigillans: quia sic verteretur ad naturam venerabilis complexionis loci ipsius generationis, quando fuit factus coitus terrarum solis & lunæ & omnium eorum quæ generationi talium circunstant, conjunge ergo grossiorem solis substantiam cum terra lunæ post aëris extractionem & præpata insimul propter eorum bonam commixtionem, & ne confundatur præparatio, ob defectum confortationis & unus alium bene tingat ac de utriusque natura in se ipso retineat ne aduratur in pugna ignis, quamobrem separare eos salvum est & naturæ propinquum.

Quomodo corpora calcinata & totaliter discontinuata præparentur.

Eorum autem præparatio quæ calcinata sunt corpora: non est aliud nisi ut majorem humiditatem naturaliter recuperent quam in calce perdiderat. Quia cum corpora sunt calcinata totaliter sunt discontinuata, eo quod ab aqueo humido ingrossante & continuante, naturaliter sunt privata. Arida igitur cum sunt vacua ac naturaliter multùm silentia, humiditate aquea confortati cupientia, proprio congelans calore humiditatem quæ in substantia sulphuris est per minima operatione directa virtutem masculinam in eo infundendo: Qui cum talia corpora formandi sulphuris gratia sint activa principia, caliditatem naturalem possident in se ipsis, sed quia ulterius propter certa & determinata opera formationis necessarium fit ut argentum vivum penetret partes ejus congelationis, cùm ipse calor absque penetratione & motu formaliter congelare cùm nequeat, oportuit ut illa caliditas moderata foret quapropter illam superfluam humiditatem, calorem naturalem hebetantem à corporibus subtraximus quantum huic fini expediens fuit per solutiones & calcinationes supra dictas, & quia hæc digestio per calidum celebratur & humidum, medicina tamen digestiva participare notabilius est siccitatem quam humiditatem, ita ut siccitas non sit excellens, sed tanta solùm quanta moderatæ sufficit siccitati: sed quæritur quare mensura siccitatis plus convenit medicinæ digestivæ quam humiditati. Vade ad tractatum de intentione Alchymistarum quia ibi de ista materia & de aliis digestionibus ad plenum tractavimus. Quamobrem recapitulare hic ea non intendimus nisi quantum immediatæ operationi fuerit expeditus.

Quæ sit materia Lapidis & quæ requirantur ad ejus creationem.

Materia siquidem Lapidis nostri vel Sulphuris est humor seminalis per actum generationis decisus ex singulis partibus utriusque parentis corporis scilicet & mercurii, Ergo ista materia in loco conceptionis dispersa vi naturæ attractiva in cellulis id est poris matricis terreis recolligitur & per calorem cum contritione pariter commiscetur & nisi humoris commixtio reincrudati utriusque parentis, corporis videlicet & mercurii fieret, infantis nostri, sive Sulphuris nostri creatio fieri non potest & materia amore redundat humoris sive vaporis à corpore procedens, vehementer sicca est & calida & ideo præ nimia siccitate se non posset uniformiter dilatare seu continuare absque deperditione suæ substantiæ, & materia etiam ex superabundantia caloris sulphuris in decoctione combureretur & destrueretur substantia sulphuris, nisi ex humore mercurii qualitates contrarias habentis ex inhumatione reciperet temperamentum. Et sic patet quod per contrarias qualitates reciprocè generetur infantulus noster. Circa igitur illius lapidis generationem quatuor exiguntur scilicet materia convertens ut est Sulphur & argentum vivum, Locus expediens id est matrix vel terra quæ propriè vas naturæ dicitur, formativam virtutem lapidis retinens in quo si lapidis vis naturalis infunditur, est etiam virtus formativa exiens à vase per spiritum, quantùm ideo appellatur matrix tanquam naturali Sulphuri virtutem conferens & illud pascens. Tertium quod in generatione lapidis exigitur, est calor naturalis expediens in loco generationis existens, per moderatum calorem velut causa efficiens excitatus. Quartum verò quod est spiritus quintæ essentiæ corpori virtutem influens & in loco generationis regens ut virtus frigoris mortificativa non suscipiet virtutem spiritus attrahentis in se virtutem caloris cœlestis, spiritum ipsum vivificantem; Et si spiritus deficit in calore

calore, non erit receptivus caloris vivifici nec caloris recepti retentivus, & si caloris recepti non sit retentivus nunquam ex eo formabis quæsitum: sic intelligis quomodo corpus infantis ex masculo & fœmina procedit in actum qui actus est in eorum materia in potentia & sic patet quod lapis noster assimilatur creationi hominis cui omnia insunt. Fili notare debes quod unum documentum, principium, doctrina & demonstratio ad aliud, & si viam investigationis semel generaliter habueris gratia Dei infundente spiritum intelligentiæ, ad omnes alias scientias, similiter pervenire poteris. Considera ergo quæ dico & perscrutare in statu gratiæ, quæ in hac operatione sunt necessaria & laude digna.

Reciproca in principiis materialibus primis est operatio.

Sicut argentum vivum virtute & proprietate sua sulphur devictum ad se attrahit per conversionem illius in argentum vivum ita, sulphur operatione contraria proprietate sua argentum vivum devincere potest & illud convertere per reductionem ejus in se ipsum. Et hæc reciprocatio fit virtute alterius digestionis scilicet caloris naturalis. Perfectio enim hujus digestionis est cùm calor naturalis vivificat omninò suum subjectum vel saltem absolutè ut continet in omnibus alimentis. Ideo patet quod medecina digestiva nomine digestivo, absolutè est illa quæ caliditatem habet conformem in quantitate & qualitate calori naturali, per quem eundem confortat ad transmutationem alimenti perficiendum & maximè in hac digestione prima, quia in hac digestione, digerens majorem habet repugnantiam. Ex his scire poteris an terræ corporum debeant conjungi ad invicem cùm una confortetur per aliam & argentum vivum nostrum complexionatum sit alia complexione & alia naturâ naturarum quàm argentum vivum vulgi cujus natura est remotissima à sulphure nostro & è converso inter sulphur & argentum vivum nostrum non est differentia, quia in genere complexionis naturaliter conveniunt licet unum sit de ratione humidum & alterum siccum. Et nos modum hujus maturationis latius dicimus in nostro testamento, ubi de animatione mercurii ad plenum tractavimus, quia cùm argentum sit de sui propria sustantia corporis, necesse est ut cum eo concordet in complexione, essentiâ, qualitate & natur , & quia in habentibus symbolum facilior est transitus ad esse, aderit tibi velox sulphuris & lapidis generatio. Cùm ergo corpus sulphureum sursum ascendere non poterit ut spiritus nisi spiritus fuerit incorporatus cum eo prius per minima, infunde ergo primam aquam per vices paulatim, hoc est vice post vicem, per minima conterendo & decoquendo quousque congeletur, igne tamen taliter informato ut calorem naturalem à quo virtus formans & sigillans procedit quæ est in materia. Cùm autem aqua fuerit congelata, leviter continuando ignem siccum materiam calcinat in siccitatem moderatam producendo ad perficiendam digestionem sequentem ponendo superius alembicum ut in transmutatione digestionis aquositatis argenti vivi sequestretur & resurgat incolume: Sic circulatione cujus medicina filiæ est artificialiter provenit quod sulphur per ingenium naturæ digestum est & ad plenum præparatum, ad decoctionem postea transiens per organa mercurii quorum excoctione artificialiter incrudatum in cavernas corporum funditur & tandem alteratus qui virtute sulphuris naturalis calidi constringitur & revertitur in seipsum. Et ad hoc advertant præsumptores alumni qui asserunt absolutè quod coctum reincrudari non potest. Hujus autem formam practicando multoties te reiterare non tædeat, conterendo & digerendo cum igne naturæ, imbibendo aquâ mercurii prima, decoquendo & leviter calcinando cum igne excitanti bene ut expedit informato, donec terra de sua aqua biberit quantùm evidentissimè videre poteris per ejus volatilitatem si modicum de ipsa super laminam ignitam fuerit superpositum. Hoc enim unum de signis luculentissimis. Super omnia autem cavendum est vice post vicem, ne terram imbibat nisi paulativè hoc est per minima de octavo in octavum diem, cum longa trituratione in Furno Secreto taliter ut virtus mercurii virtutem sulphuris non apprehendat quia debiles sunt in principio sui nutrimenti. Nam si virtutes mercurii virtutes sulphuris devicerint per appositionem & multam imbibitionem aquæ debilitatur sulphur dissolutione sui & fit pelagus conturbationis & sic calor spiritus hebetatus & mortificatus remanebit absque utilitate & propter hoc tibi notificavimus confortationem eorum in principio hujus & etiam in nostro testamento. Errorem ergo tuum corrige si in hoc casu aliqualiter defeceris quemadmodum dicemus infra in capitulo de virtutibus & doctrina quibus corrigitur error. Quia oportet quod in ista transmutatione vires sulphuris apprehendant vires mercurii ut & illas ad se attrahant & in se convertant, quia oportet ut spiritus resolutus per reductionem sui congeletur in corpus & cum ipso fortiter colligetur & commisceatur per minima ut insensibiles partes corporum & subtiles uniformiter cum partibus minimis spiritus humidi copulentur & unum alteri conjungatur & cùm hæ partes conjunguntur nunquam separantur, sicuti nec aqua mixta aquæ, quia tunc corpora vi spiritus attractiva ad suam propinquiorem naturam post homogeneitatem eorum primam sunt redacta.

De Metallorum Homogeneitate.

Prima Homogeneitas metallorum est sperma fœmineum metallicum scilicet argentum vivum nostrum ad opus reductionis; sed proxima natura aptum scilicet est & gelatum in Sulphur ad fixationem, quia solutio corporis in spiritum est cum congelatione spiritus in Sulphur & congelatio spiritus in Sulphur est cum dissolutione corporis in spiritum, qui spiritus est aqua congelata. Et ideo corpora soluta, ad naturam spiritus sunt redacta & non differunt nisi quod magis fixa sunt ratione corporum quam spiritus volatilis & ratione spirituum magis volatilia suntquam fixa corpora: Amorem enim naturæ uterque eorum agit in socium sibi similem. Et ideo qui transmutare vult species metallorum, laborabit in vanum, nisi prius corpora reducat in talem materiam, tunc autem in aliam reducuntur quam prius erant. quia destructa prima forma corruptionis mercurii ut infra latius dicetur, immediatè introducitur alia per transmutationem mercurii in sulphur. Sapiens enim & studiosus utiliter corrumpere poterit corpora & novam sulphuris formam introducere in illis: Quia nostræ operationis intentio non est aliud nisi ut eligatur purissima mercurii substantia ad corpora in sulphur resolvenda, quia ex illis tantum consistit elixir, quia forma argenti vivi in lapidem sulphureum transmutata mox alia forma introducitur per conversionem illius lapidis in elixir & hoc cum temperamento humidi & sicci quemadmodum declarabimus in fixatione sequenti. Ex quo patet quod non potest esse transitus de extremo in extremum nisi per medium. In hac arte medium accipimus spiritum conjunctionis modicæ inter duas qualitates quæ specie inter se disconveniunt non autem in genere nisi solùm secundum majorem vel minorem distantiam unius ab altero, quam in decoctionibus suscipiunt tam per artem quam per naturam & ideo species hujus medii minorem habent similitudinem cum temperamento & puncto quod æquidistat inter extrema & cum virtute quæ consistit in medio extremorum, si intellectus tuus notitiam habet de medio in specie antedicta, conservare poteris & restituere sanitatem omnibus corporis infirmis & ægritudinem eorum mortificare omninò

omninò si educere scis medium de potentia ad actum. Unde specie hujus medii augere poteris vel minuere, si jungere vel disjungere noveris flores arboris & frondes per solutionem & congelationem ut tradidimus in nostro testamento de multiplicationibus virtutum servatis suis conditionibus Ad habendum ergo & deducendum tale medium de potentia in actum, conjunge corpus cum spiritu & per illum modum quem natura requirit ipsum paulativè imbibendo cum aqua mercurii, solo igne conterendo decoctione lenta ut misceantur per desiccationem unius & dissolutionem alterius ut totum unum fiat.

De Fixatione.

Cùm hoc tibi revelatur declaratio dicti Avicennæ præcipientis omnibus Electis hujus artis ut inter corpora & spiritus fiat amor. Et statim post subjungit & docet modum faciendi cum dicit nisi corpus fuerit ablatum & mundatum ab intus & extra, nunquam recipiet spiritus fermentales qui sunt res perficientes & deducentes illud corpus ad verum temperamentum subjungit altera repetitione iterum, cùm in effectu idem dicat fac pacem inter ignem & aquam & habebis magisterium, hoc est ut corpus deducatur in simplum illud medium aereum ut sit quemadmodum spiritus de natura aeris participantis naturam aquæ & ignis, ita ut ratione suæ simplicitatis per sublimationem quasi in terream ascendat substantiam tenuissimam & aeream quæ pars aquæ est permanentis. Sed hoc est impossibile nisi corpus prius beneficio naturæ decoctionis incorporetur cum spiritu & fiat totum unum, tunc verè vivum ascendit sursum secundum majores vel minores decoctiones & imbibitiones quas habuit in sui dissolutione, quia uniformiter est congelatum cum spiritu congelato illud quod solutum est de corpore nec minus quàm illud congelatum est de spiritu & fortiter colligatum cum corpore dissoluto certis & inenodabilibus naturæ vinculis, ita quod nunquam amplius ab invicem separabuntur. Expedit igitur & necessarium est, ut quantum summa volatilis superat summam fixi ut cum ea evolet & attractatione naturæ non fixum superius ascendat & sublimetur ut spiritus. Quapropter illud quod ascendit de corpore dicimus esse solutum in spiritum qui factus sicut punctum in medio duorum conveniens melius cum temperamento tanquam medium duorum Extremorum contrariorum, ratione speciei & duorum concordantium ratione generis, quam aliquid aliud. Et ideo dicitur unum corpus & unus spiritus ac unum medium retinens in se naturam extremorum scilicet aquæ & ignis, de ratione medii naturæ inter illa, ut est aer. Sic ergo patet artifici quod dissolutio corporis fit cum congelatione spiritus id est ut patet ascensione sublimationis & Fixio spiritus fit cum dissolutione corporis ut petat per reductionem ejus quæ fit cum præcipitatione illius super corpus fixum. Propinquior autem causa hujus fixionis est mixtio utriusque per minima, quemadmodum superius diximus, ita tamen ut summa volatilis non superet summam fixi corporis: sed virtus fixi superet summam spiritibus non fixi ad fixationis intentionem. Ex prædictis secretum totum hujus artis recollige & similiter intentionem Aristotelis qui dicere non tacuit quod lapides fugientes ab igne, suas virtutes demonstrare nequeunt nisi cum fixis fuerint mundati idest coadunati & artificiosis gomphis artis sulphuris naturaliter constricti. Si hoc intelligis, Fili, habere thesaurum cœli & terræ poteris: sed opus est in principio reductionis hujus aquæ, terram non imbibas nisi paulatim ut gurges non mare sit, ne se in dissolutionem ponat vulgi & colores spiritus seu virtutis terræ hebetentur & mortificentur. Sed potius per confortationem vivificentur cum longa trituratione igneæ bonæ informationis ut aqua unum corpus fiat cum terra; nec suspendas te ab opere donec sit aqua sicca & terra alba, quia Exsiccatio cum forti trituratione & assatione terram facit albam. Nec minus tamen adhuc ipsam imbibere debes paulativè & postea calcinare suaviter, ut argenti vivi sequestretur aquositas, sub conservatione tamen illius ut sit urina infantis, albificans, dissolvens & vivificans lapidem pretiosum, cujus quidem urinæ virtus seu veneni sublimati multiplicatur per resolutionem in eadem. Et cave quod assatio lapidis non sit multùm fortis, ne corpus solutum & ad naturam spiritus redactum ratione suæ sublimitatis & acumine ignis vertatur in fugam & pereat magisterium. Et cùm naturaliter fuerint exsiccati iterum ejus virtutem confortando, ipsum imbibe per ingenium tibi notum, & post decoctionem illud in digestione dimitte & cùm digestum fuerit congelatum conforta per virtutem ejus sequestrando superfluam urinam naturalis humidi jam conversi per assationem naturalem. Hoc enim fit ut virtus sulphuris promptius sui acumine eum informatione notabili, residuam humiditatem spiritus congelare valeat & congelatum per naturam sui retinere, Omnes enim istas operationes reiterabis sine tædio, vice post vicem mercurii incorporamentum, donec terra de aqua sua biberit quantum manifestabitur per signum supra dictum.

De Sublimatione Mercurii & nutrimento per multiplicationem.

Fili operatio hujus est sublimatio mercurii & nutrimentum vel multiplicatio lapidis in substantia mercurii cum qua nutritur, augetur & multiplicatur sicut res cæteræ, Quia in nutriendo non modicum assimilatur puerorum educationibus, quorum virtus digestiva invalida est, nec patitur lac sugere nisi per minima donec calor naturalis cum virtute sui multiplicatus sit in ejus substantia & virtute valida præmunitus & ideò cum corpus in suæ nutritionis principio sit fragilissimæ virtutis, ita ut lac virginis infans epotare nequeat, nisi quantum sua virtus attrahere valeat de ratione sui, & corpus de dicto nutrimentali humido secundum mensuram suæ qualitatis & virtutis ipsius retinere poterit & si hoc intellexeris, intelliges quare multa quantitas spiritus humidi, congelari non poterit cum parva quantitate sicci corporis, nec parvâ quantitate spiritus dissolvi multa quantitas corporis sicci. Et si hoc iterum intelligis velociter pondera intelliges naturæ in qualibet imbibitione, quæ quidem à quolibet exercitato mediantibus signis quæ in qualibet decoctione demonstrantur, cognita existunt. Quorum vera informatione præcipitur, ut terram tantùm assando decoquas, quantùm dissolutio adjecit & tantùm imbibendo dissolvas quantum assando deficit omni genere post calcinationem, omni ergo vice post calcinationem terræ superfunde aquam temperatam secundum pondus notum aut secundum æstimationem probabiliter veritati appropinquantem quantum tibi possibile fuerit, non multum neque parum: quia si multum fuerit, dissolvetur corpus non dissolutione solemni sed potius vulgi & sic mortificabitur in conturbatione pelagi, & si parum fuerit comburetur in favillam & non perficiet, quia corpus comburitur & naturalis calor suffocabitur cùm materiam non habeat in qua natura sua & proprietas continuari poterit & à combustione defendi Illud vero quod probabiliter æstimationem ponderum artificis regulat in approximando veritati, est regula artis principiorum demonstrativorum, quorum visibilibus signis intellectualis regulatur doctrina: quia incerta probari nequeunt, nisi ex his quæ aliquam habent certitudinem ex quibus ars debet semper procedere cum circa suam materiam sint certiora. Et hoc ideo quia ars esse non potest nisi à certis & determinatis principiis inchoet artifex & regulare se debet per signa demonstrativa

strativa quæ sunt colores in opere apparentes tam substantiales quàm accidentales, licet alumnus artis de accidentalibus non curet: sed solùm de substantialibus coloribus qui sunt quatuor scilicet niger, albus, citrinus & rubeus in qualibet decoctione apparenter secundùm magis & minus donec completum sit magisterium Et cum videris corpus tuum in quantitate pondere & colore augmentatum, tunc noveris substantiam mercurii mediam, quæ causa est albedinis in Sulphur esse congelatam per uniformem mixtionem sibi unitam naturaliter cum corpore, actione caloris quia sic corpus uniformiter de substantia exuberata augmentatur per minima & ratione spiritualis nutrimenti crescit ita ut in parva quantitate corporis sive principii seminalis sit magna substantia & quantitas virtutis, sulphur quod est medicinarum principium seminale & medicinæ crescentis & multiplicantis causa ac restauratione deperdita cum exuberata humiditate nutritura. Quapropter expedit cum corpus ita naturaliter augmentatur & nutritur per conveniens humidum quod juxta mensuram ut tum suæ nutritionis sive augmentatione majori imbibas aqua, secundum pondera revelata per artem ad conformitatem principiorum & quantitatem corporis augmentandi datam, quia tunc corpus majoris est attractionis & per consequens ratione suarum partium spiritualium in corpore assatarum & congelatarum, majoris virtutis digerentis existit, & naturaliter per minima permixtarum ratione bonæ & perfectæ contritionis utriusque quibus partibus spiritualibus nutritur corpus & in purum Sulphur redigitur. Et tum majori quam prius indigebit alimento quod primò indigetur, imbibatur & nutriatur secundum mensuram portionis determinatæ, ad conformitatem principiorum & virtutis vice post vicem & decoquatur lento igne naturalem calorem excitante & non excedente donec ad perfectam perveneris albedinem, quia tunc verè calor naturalis se viriliter defendit ab omni igne extraneo rationibus in nostro Testamento expressis & infra in capite Fili de absolutione terræ.

De Calcinatione imbibitionis ultimæ.

Cùm autem ad finem perveneris decoctionis & ultimæ imbibitionis calcina corpus expellendo humiditatem urinalem, quantùm dissolutio illius abjiciet suaviter & non festinanter ne corpus dissolvatur in fumum & magisterium sit deperditum. Hoc autem reiterare te non pigeat multis vicibus, quamvis sit longum, quia tincturam non videbis proficuam donec colorem compleas albedinis permanentis, quod secundum principale est demonstrativum principium, Hic est color qui per ignem non ut inferius diximus utitur, nec intus, nec extra, sed per majorem decoctionem ignis, cùm in citrinitatem reducitur, quod est tertium principale principium demonstrativum: Et demum per successionem & majoris ignis digestionem, terminatur in rubedinem, quod signum est numeri complentis & quarti principii demonstrativi, quibus alumnus se debet regulare in magisterio, studeat Ergo artifex & prudenter attendat cùm in opere fuerit, omnia signa demonstrativa quæ in qualibet decoctione apparent, & illa in mente sua recondet & sapienter eorum causas investiget, quia dum terra egreditur nigra imperfecta est. Et ideo non completa, quacunque ergo vice post vicem paulatim vigora ignem in calcinationem donec ex ignis fortitudine terræ egrediatur alba, quia sicut calor ingens in humido primo generat nigredinem, ita agens in sicco generat albedinem, & successive in illo albo citrinitatem producit sed cum additione rei tingentis illud perficitur, quia tota est naturæ & hoc in calcinatione plumbi videtur quod primo in cinerem nigrum vertitur, post in album, deinde in citrinum & postmodum in rubeum, sic etiam sulphur habebitur album & rubeum ex metallorum materia ad plenum depurata, diverso tamen modo sicuti declaratum est decocta & digesta. Ideo si dominium humidi in terra fuerit magnum & parum in ea de Dominio calidi, certissimè nigredo apparebit in ea & si in ea dominia fuerit calidi temperati & parum de dominio humidi ita ut humidum aquæ expulsione taliter mensurato calore, exhalari poterit Et si ibidem infit etiam parum de dominio frigidi ad hoc ut post exhalationem humidi aquei tanquam complexionabilis, ratione calidi temperati retinere valeat spiritus congelator certissimè apparebit citrinitas, & exinde rubedo. Quæ actio, licet frigiditati conveniat, non tamen convenit excellenti, sed potius ei qui est complexionalis quæ assistentiam naturæ retinet medicinalis, ne ex ipsa calores flueriat & in ea spiritus fixi.

Aqua prius terræ jungitur quàm aer & oleum.

Causa tibi revelatur in hoc passu quare anima non conjungitur cum corpore, nisi spiritu mediante & quare primò aqua in terram figitur, antequam aer vel oleum per reductionem configantur in terram. Intellige intentum naturæ, scilicet quod calor in humido agens primò nigredinem generat & fumum sed vincens humiditatem, induit postea siccitatem in materia in quam agit & sic in illa materia inducta siccitate transmutationem facit novam, & colorem generat novum in subtiliatione sicci, pulchrum, album, splendidum & nobilissimum. Si igitur terra non fuerit alba, tere eam cum aqua limpida & iterato calcina, quia Azoth idest aqua & ignis latonem idest terram abluunt & obscuritatem ab ea auferunt, quia præparatio terræ semper fit cum aqua, & qualis fuerit claritas aquæ, talis erit claritas terræ, & quantò magis fuerit abluta, tantò magis erit alba, eo quod humidum per calidum congelativum, dum rectificatum fuerit, cum humidum aqueo urinali magis se habet ad albedinem quam siccum ad nigredinem & ideo quando quantitas humidi congelati & sublimati quantitatem obtinebit corporis, albedo magis generatur in materia quam alius color ratione sui proprii humidi depurati eò quod in humido semper est natura perspicui. Et hæc est propria materia coloris & ideo quantùm magis terra nostra cum tali humido abluitur tantò magis albificatur & quantò magis tale humidum depuratur, subtiliatur & præparatur, tantò plus colore limpidiore, subtiliori & magis sereno nobilitatur & è contra quanto nostrum nutrimentale humidum minus præparatur & à gradu sublimationis magis remittitur, tantò plus proportionatur nigredini & combustioni & quantò magis approximatur combustioni dum modo in ea sit dominium calidi, tantò magis erit fumus, caligo & denigratio.

Perscrutare hæc ergo fili charissime & alia quæ dico & præpara elementa ut sint à sordibus munda à combustione tuta, donec eorum sumetur tinctura, quia si comburantur, effectu & commodo privantur.

Ex his recolligi potest Elementorum præparationem fieri debere arte & eorum conjunctione ut eorum melioretur tinctura ab omni corruptione servata.

De virtutibus & doctrinâ quibus corrigitur error per instrumenta propria.

Dicimus autem quod virtus est primum & particulare operationis principium in materia propinqua. Primum diximus ad differentiam argenti vivi nostri, quod est proximum & immediatum operationis principium ut dissolvens aut congelans. Particulare diximus ad differentiam corporis conjuncti quod est universale principium operationis sulphuris ut est Congelans vel dissolvens. Ideo non volumus quod ab essentia distincta

distincta sint genera virtutum, sed solùm ab operationibus proximis & earum origine quam habent in materia, Quantum verò ad considerationem operationum proximarum unum est genus virtutum scilicet naturalium: dicitur verò naturalis, cujus operatione principaliter salvatur natura & perficitur tàm species quàm individuum, & hujus duo sunt genera: quia quædam sunt quibus ministrantur & illæ ministrativæ vocantur, quædam verò sunt ministrantes virtutes naturales qui ministratur generativa, augmentativa & nutritiva. Generativa quidem illa est quæ ad hoc operatur ut corpus procreatur simile, quod fit dupliciter vel per longam & successivam operationem quæ fit per minima: vel per promptam & brevem transformationem repentinam quæ fit absque eo, quod sensibiliter aut visibiliter per sua transeat media & sunt hujus generativæ opera duo Primum est in matrice vel terrâ quæ vas philosophiæ dicitur in quo virtus naturæ diffunditur & nihil aliud est quam immutare materiam generationis,& hoc est secundum qualitatem & substantiam prout sulphuris dispositio generandi exhibet, veluti fumosos vapores ipsius, ingrossare humectando, & argentum vivum desiccare congelando & materiam mediam quæ propinqua est naturæ sulphuris, retinendo. Hanc partem generativæ maturativam hic appellare volumus cujus duæ sunt differentiæ, una est principium passionis in substantia cujus ratione multa & diversa procedunt instrumenta à materia, ut sunt colores & accidentia & similia.

Alia verò differentia activa dicitur quæ agit motum constrictionis & dilatationis in materia mercuriali in qua facit suam impulsionem & habituationem vel inspirationem licet quandoque juvari poterit per contritionem exteriorem sicuti est cibus qui nisi per artificium comminutum fuerit & bene masticatus, materiam sui corporis valde defraudat & ideo ex prima institutione naturæ habetur, quod cibus prius perfectè comminuatur dentibus ad hoc destinatis antequam ad locum digestionis transmittatur. Et ideo quia constrictio exercetur & dilatatur animali virtute, licet Antiqui impropriè eam illi assimilaverint.

De secundo Opere generativæ informante.

Aliud quidem, opus est generativæ informare virtute informanti & ista est duplex, quia una est intrinseca & naturaliter est in materia innata per naturam per quam immediata materia metalli transmutatur. Alia est extrinseca & ista dependet ab artifice in quantum materiam præparat & disponit per artificium naturæ secundum exigentiam virtutis informativæ quæ est in materia, propter quod dicimus quod Alchymista non est nisi simplex administrator naturæ quia ipse non transmutat metallum, sed natura quæ sagax est & sapiens artificium peragit. Sufficit igitur artifici sapienter disponere & informare materiam intrinsecus ad sui perfectionem. Motus siquidem sui ipsius adhærentes sibi viæ uni, & ordini uni meliori & certiori modo quæ excogitare poterit, sicuti patet in inceratione cujuslibet generati. Propter quod patet quod præparamentum esse debet in magisterio philosophorum lentum & tardum ut natura motus præterire non posset & similiter. Præparamentum ratione informationis qua materia per artificem recipit ab extra ut interius natura motus ejus integret quemadmodum conveniens est ut virtus caloris excitantis, virtutem caloris naturalis excitati non excedat, alioqui motus non integrabit: sed ad alia transient quæ non sunt de virtute hujus naturæ aut informationis, cujus notitiam superius per signa dedimus demonstrativa. Qui autem principia hujus artis ignorat, informationem materiæ necessariò habet ignorare, quare experimentatorem hujus artis ad plenum oportet cognoscere vires naturæ & illis mediantibus firmiter adhærere principiis jam dictis, maximè cùm sufficiens sit natura sibi & sibi, in omnibus quibus ad sui perfectionem indiget. Quia ipsa sagax est sollicita in contritione, continuatione & inceratione sui corporis, cujus sollicitudinis non est finis. Unde certum habet tempus ad imprægnandum, ad pariendum, ad nutriendum & operandum. Cùm terram habueris impræg autem expecta partum; cùm verò terra peperit nutri eam donec omnem ignem tolerare possit, tunc de ipso projectionem facere poteris.

Quid sit informare & quot sint informationis Opera.

Ex his potest sensus rationabiliter cognoscere, quod opus informare nihil aliud est quam debitam & naturalem formam sulphuri vel lapidi & postea Elixiri & medicinæ tribuere; cujus virtutis informativæ in genere tot sunt opera quot sunt ea quæ ad formationem sulphuris vel lapidis possunt esse necessaria & sunt sex in sensu visus, sc. in quantum dependent à virtute formativa quæ est in materia seu in sensu visus, scilicet figura quæ sub diversis coloribus ostenditur antequam ad perfectionem perveniat, meatus vel spongiositas, gracilitas, levitas, asperitas & levitas: Sed in gustu sunt duo scilicet amaritudo & dulcedo. In odore duo aut tria sunt, foeditas, insipiditas vel quasi fragrantiæ vel redolentiæ magnæ. Sed hæc quidem in Elixire, Illa verò in lapide nostro. Necesse igitur est, licet eliciatur lapis à natura duorum luminarium, antequam de eo Elixir fiat perfectum, ulterius digeratur & sulphuris salsedines auferantur, quæ à menstruali sexu, primæ originis in eo convenerunt & postea fermentis suis complete albis vel rubeis decoquatur, quoque fixum sit & liquefactum administratione incerationis naturalis: sed opera informationis extrinsecas, quæ immediatè procedunt à notitia practicæ, sunt tot quot jam diximus & dicturi sumus licet exercitatus possit illa si intelligens est valde abbreviare vel etiam elongare. Et nos de illa prima nigredine à paucis cognita benignum spiritum aggregare affectantes pugnam ignis vincentem, licet sensibus multoties palpavimus & oculis propriis vidimus, extractionis tamen ipsius notitiam non habentes quacunque arte, sentientes nos adhuc aliqua rusticitate suffultos, nullo modo eam plenè comprehendere valuimus, donec aliquis spiritus prophetiæ, spirans à patre luminum descendit, tanquam suos nullatenus deserens, qui nobis in summis vigilantibus tantam claritatem oculis mentis nostræ infulgit, ut illum intus & extra, remotâ figurâ gratis revelare dignatus sit, insatiabili bonitate nos reficiendo, demonstrans ut ad eam implenda disponeremus corpus ad unam naturalem decoctionem secretam, quam penitus ordine retrogrado cum pungenti lancea tota ejus natura protinus in meram nigredinem visibiliter sit dissoluta: cujus modum expresse tradidimus in præsenti volumine per excepta ut de more suscepimus antiquorum, cùm celare fuerimus coacti loca, in quibus ea posuimus. Nos sacra pandimus illis, qui Dei secreta decenter servando honorant, cùm solius Dei sit revelare ea Homo divinæ majestati subtrahere nititur, cùm talia soli Deo pertinentia vulgat. Spiritu prolationis humanæ aut literarum serie. Propterea operationem illam habere non poteris quousque spirituali prius fueris divinitatis meritis comprobatus. Tradidimus nihilominus practicam certam ex secretis illis extractam, præcepto naturæ opificis per quam facimus nostram secretam dissolutionem infra novem dies mediocriter intellectam, cùm non fiat

non fiat transitus à prima ad tertiam nisi per secundam quæ est media. Quia hoc secretum à nemine mortali revelandum est, præterquam ab almo spiritu qui ubi vult spirat, inspiretur. Poinde informativa sulphuris vel elixiris certo linearum concursu figuram propriam adaptat ut perforata quandoque, quandoque aspera, & quandoque levia, tamen cum adjutorio exterioris virtutis intrinsecam informantis, quæ ab artificis ingenio necesse est provenire, præsertim cùm per illam virtutem directum motum acquirat ad formandum quæsitum virtutis informantis & naturaliter informatæ, quæ est materia informans, naturaliter informata in materia.

De augmentativa & de exuberatione Mercurii per resolutionem individuorum.

Augmentativa est illa quæ vel sulphuris aut lapidis per medicinæ quantitatem naturaliter perducit ad illum terminum ad quem individua pervenire possunt & in isto passu revelatur exuberatio mercurii, & ad quid prodest, quæ per resolutionem perficitur individuorum sub conservatione proprietatis, Qui ergo proprietates individuales ignorat, proprium regimen corporis & ejus exuberationis ignorabit, quia augmentativa proprietas cum suis virtutibus individuis existit sulphuris & argenti vivi, & ideo cùm individua sulphuris per minima sint cum individuis argenti vivi soluta, scilicet per reductionem illorum in argenteum vivum, exuberatur illud proprietatibus permixtis sub alteratione notabili in speciem & formam argenti vivi nostri & cùm tale argentum vivum à proprietate sui sulphuris exuberatum, iterum per contrariam sui operationem in lapidem reducitur, proprietas sulphuris ingressa in argentum vivum ratione exuberationis & amore attractionis cum auxilio proprietatis illius quæ in sicco sulphuris remansit assiduo ut augmentativa. Et quamdiu hæc virtus operatur in lapide semper deperditio amplius restauratur ex talis argenti vivi substantia exuberata, quæ ei est ut lactis ferculum in infante & magis proprium quam alimentum in animalibus & ideo ad quantitatem devenit majorem, Propter quod amplius virtus pascitiva fuit appellata, & illud ideo quia sicut pastus satiativus si lactea quam substantia media ratione sublimata ad conformitatem qualitatum sulphuris lapidem nostrum extendit in quibus intuens propriis oculis videre potest manifestè in suis enutritionibus. Alii autem appellaverunt ipsam virtutem nutritivam & hoc quamdiu lapis crescit restauratione deperditi, sed quia cibus sibi propinatus introducitur veluti pascens, ideo pastatum meritò nuncupatur: Ex se tamen solummodo reparat quantum deperditum est in proprium sulphur vel minus, cujus propria operatio est alimentum seu mercurium exuberatum in sulphuris substantiam assimilatione perfecta transmutare albi vel rubei cum igneitate simplici non urenti, de cujus substantia aurum vel argentum subtus terram fuerat procreatum. Et per hunc actum assimilationis servit augmentativæ & quia hæc deperditio multam ambit latitudinem & hæc latitudo terminum continet infinitum quod est continens in natura creata quantitatis finitæ magnitudinis & augmenti cunctorum animalium & vegetabilium esset, ideo ejus augmentatio est indefinita, idest infinita si mundus nunquam ei deficeret. Quia continuè operatur in augmentatione sui quamdiu ei durare potest informativa virtus exterius data per quemlibet qui fuerit alumnus in arte, verùm possibile est aurum vel argentum eorum omni perfectione secundum magis & minus, secundum quantitatem magnitudinis turris & ultra vidisse. Cùm natura ostendat continuationem partium ad illam quantitatem vel majorem vel minorem, ratione uniformis proprietatis & substantiæ argenti vivi immortalis respicientis indesinenter naturam metalli & formam, quare constet si perspicaciter intueris naturæ parvam quantitatem multam amisisse de suo cùm elongata vel separata fuerit à quantitate magna cum qua amoris consortio poterat naturali vinculo colligare servatis proprietatibus & magna à majori & major à maxima, non enim vidimus hominem vel capram continuatos naturali potentia ad quantitatem vel magnitudinem turris præterquam à communioris magnitudinis quantitate quam individuorum natura expostulat, tum propter dissimilitudinem quàm propria sagacitate natura illius generis partibus contribuit, tum quia illa de causa illius speciei individua quæ ex parte sexus fœminei educuntur nisi semel cum masculi semine misceantur in matrice ad generationem non introducuntur, ulterius valet naturale principium aliud quam misceri illud quod primo radicali humido existit colligatum. Causa hujus est, quia materia spermatica mulieris pro majori parte maris & potius remanet passiva & in radicale humidum nequit transmutari: eò quod partes non sunt similes sicuti sunt illa quæ per totum unius sunt essentiæ quemadmodum sunt metalla in se.

Natura verò ultra quam perfecta species requirit per solam infusionem & si abundat in materia dissimilitudo propriæ speciei sequitur, ut monstrum sit duorum capitum vel trium & hoc ratione dissimilitudinis partium à partibus differentium, Aut adhuc potest existere ratio, quia hoc quod debeat aut valeat majoris quantitatis esse quàm proprium genus requirat, ratione suæ speciei, quâ cogitur esse sub termino certæ magnitudinis & augmenti cùm videamus manifestè illam sequi formam determinatæ quantitatis ut patet per omnia naturæ generata, & ideò cùm metallorum individua sunt unius essentiæ & hæc materialis essentia purum est argentum vivum hermaphroditum & naturam in se possidet uniformem. Constat quod pars addita parti & totum ad integram partem vice post vicem per minima absque dissimilitudine partium radicalium à partibus radicalibus quinimò ad quantitatem maximam idest indefinitam uniformis dissimilitudinis congelare valeat in sulphuris substantiam. Et hoc est sulphuris illa substantia media, quâ certa & naturali proprietate tenuissimus spiritus ille retinetur, cùm sit de natura sua: virtute cujus amoris copulæ & infrangibili privilegio in rectam se fusionem constituit, unde & super primo passu si hujus radicalitatis obmutuit Paganus dicere in summa sua Hebraica quo exercitato & maximè experto in administratione minima pars secum sufficit, licet causam diversitatis inter hanc proprietatem & cæterorum generatorum proprie ignoravit explicare, quapropter hanc habuisse scientiam per causæ notitiam constat nullatenus, sed per experientiam laboris & diuturnæ considerationis, ad mediatas causas ut constat per hoc tanquam referens per demonstrationem ingenii sui, statim subjungit, quod quandò fæces fuerint minoris quantitatis, tantò majoris exuberantiæ sublimationi mercurii necesse est esse. Et hoc ideo, quia scivit per causam mediatam, totâ illius substantiâ & totam radicalitatem convertendam in complemento quantitati naturæ fecum per demonstrationem circa quam versatur tota experientia hujus artis & si tu hoc intelligis sine fallacia poteris operare, tamen constat magnam quantitatem citius majorem recipere quam parvam, oppositum verò faciendum ad cautelam expertum & sollicitum te esse oportet ut in parva quantitate fœcum parvum subiicias ignem ad perfectionem sublimationis illius & cùm augmentatæ fuerint fæces ex illo majorem tunc adhibeas ignem necesse est. Ad primam igitur

igitur formationem lapidis valde modica quantitas fæcum sufficiens erit seminali principio quod albi sunt fumi : sed ad augendum & nutriendum ipsum principium exuberare oportet humiditatem nutritivam de duobus fumis tenuissimis albis quorum unus est sensibilis ut mercurii & alius insensibilis ut vapor sulphuris in opere depurati, qui igitur amator fuerit veritatis & inquisitione propria sublimationem nostram rectè scire voluerit & utiliter, primo ad naturalium recurrat principia de gradu in gradum generalem totam hujus artis volvendo, scilicet extremorum & mediorum donec per gyrum expletæ fuerint ad plenum revoluta & insuper addiscat qualiter primò in lac exuberata substantia menstrui in vasis mammillaribus sit retenta : deinde in substantiam fœtus vehitur, & ad extremum proprii complementum solenniter in uberibus sublimatur. Sagax in arte non est qui nutriendo lapidem cum continua successione lapidis, aquam facere ad partem ignorat, unde exuberationem mercurii tempore formationis illius cum tam exuberata substantia conficere debeat. Si hæc intelligis, evidenter tibi patet multiplicationis complementum, Fac ergo ex substantia illius, informatione superius data, attenta ascendere fumum & erit in vapore sublimatus. Hanc sublimationem vocamus exuberationem ratione bonæ mixtionis & subtilis quam partes mixtæ suscipiunt in præsenti eorum decoctione : sed complementum earum partium exuberatarum sublimatio est, cùm in sulphuris substantiam à substantia aquea fugitiva separata, sunt congelatæ quantum est expediens sulphuris acumini & opus est ne per retentionem illius in reductione fixionis totam ejus substantiam mediam in projectione fugitivam faciat.

Quatuor sunt naturales virtutes quæ tribus serviunt prædictis, scilicet Attractiva, elementativa, retentiva & expulsiva.

Virtutes naturales quæ prædictis tribus serviunt & ministrant sunt quatuor, videlicet attractiva per quam substantia lapidis de mercurio attrahit id quo in artificio indiget & hoc per virtutem elementativam implere cupiens vacuum.Retentiva virtus est quæ retinet ratione vacui appetentis. Elementativa potentia & digestiva retentum transmutat ab una dispositione in aliam, ut argentum vivum in substantiam sulphuris coagulantis & postea aliud argentum vivum coagulans & hoc ratione vegetativitatis vel quasi : cujus virtus ex igne provenit occulto in fixa argenti vivi substantia. Et hic est ignis naturæ absconditæ filiis artis revelatus, Per quem ignem tantum facere poterunt in una die quantum calor solis in mineris efficit in mille annis: quia sicut glutinum vituli vel agni sua proprietate lac coagulat in caseum, ita iste ignis per absconditam virtutem naturæ, congelat mercurium per magisterium. Expulsiva est illa per quam natura expellit quod ei non convenit, In hoc passu attenti & solliciti sint hujus artis & totius medicinæ artifices,ut quæcunque facienda præparent ad beneplacitum naturæ, cùm ipsa sit sufficiens attrahere quod suæ naturæ est conveniens & alienum reijcere ut auxiliatrix principalis in fine suæ perfectionis, scire etiam te oportet in complementa correctionis erroris, quod virtutes prædictæ quantùm ad originem quam ab elementis elementatis contrahunt, dupliciter differunt. Quia quædam illarum sunt innatæ & quædam influentes. Innatæ virtutes illæ sunt quæ propriè sunt elementorum lapidis elementatorum. Dicitur autem innata virtus uniuscujusque elementi pro tanto quia non inhæret illi ex influentia alterius elementi ut post illorum divisionem per effectum patet in quo ostenditur propriam virtutem minimè non adhærere nisi ex propriis & intrinsecis generationi sui principiis. Influentes autem dicuntur virtutes quæ ab aliquo alio elemento elementato vel à pluribus eorum derivantur , Ex quo clarè tibi patere poterit quod unumquodque elementum elementatum , lapidis innata virtute tantùm regitur vel virtute innata & influente simul sicut in reductionibus conjunctionum tam alteratorum mixtibilium propriè, demonstratur autem sufficere artistæ hujus magisterii , nec oberit auferre aliud quod illa elementa elementata solùm ab innatis reguntur virtutibus , quæ à principiis descenderunt sensibilibus , ad quorum meatus nondum venerunt, sed ab innatis & influentibus reguntur virtutibus quæ aliquo meatu sensibili emanationes recipiunt ab illis.

Quibus instrumentis prædictæ virtutes operationes suas perficiant.

Necessariò scire habet artifex in magisterio & cognoscere quibus instrumentis præfatæ virtutes operationes suas perficiant in elementis elementatis , adhoc ut peccata operationum rectè corrigere valeat & etiam perfectiones conservare. Illa ergo instrumenta quibus innatæ virtutes operationes suas producunt & in elementis elementatis perficiunt sunt compositio & complexio: unde omnis vis & virtus localem motum exercens per se utitur compositione immediatè , Et licet non insit talis virtus localem motum exercens , tamen in ea virtus est motum exercens immobilem secundum locum , & licet primò & principaliter insit ibi motus immobilis tamen est secundum locum.

Secundo modo & posterius motus inest ei quidem in attractione alimenti quia sicuti probatum est in libris de animalibus , nutrimentum movetur ad partes ejus quod nutritur , sicuti locatum movetur ad locum: sed hæc attractio cibi quantum ad locum ad quem alimentum attrahitur , est vis terræ quæ est in concavo suo aere plena , exuberatum , ad se humorem attrahens, licet forma alimenti per digestivum calorem ei dati , cibum misceat cum terra. Etiam vis terrei elementi trahit ad se alimentum & sicut locus trahit locatum sic nutrimentum ejus quod nutritur , intra ejus spongiositatem receptum ex quo de necessitate oportet , quod talis virtus utatur posterius compositione. Cæteræ virtutes utuntur immediate complexione, & etiam prædicta quæ non exercet motum secundum locum & hoc in quatuor naturalibus certius artifex experitur, Naturalis verò compositio terræ lapidis quia particeps est caliditatis quantùm sibi sufficit, attrahere potest. Quia verò particeps siccitatis quantum sufficit potest retinere. Quia verò humiditatis expellere , quia caliditatis & humiditatis digerere & sic fit quod una qualitas, qualis est in sulphure ex diversis qualitatibus quatuor elementorum composita, fit principium unum operationum diversarum videlicet in compositione elixiris,cui quidem qualitati sive principio , calor etiam naturalis & spiritus fluentes instrumentaliter serviunt quamvis tamen etiam in lapide formato , non sit nisi una qualitas actualis vel in elixire composito vel adhuc in terra depopulata, videlicet complexio quâ omnes naturales virtutes ejus , suas operationes perficiunt , verumtamen quisque sagax artifex in hoc magisterio , quatuor esse determinatas considerare debet;non quia sic terra lapidis vel ipse lapis aut medicina realiter informetur, scilicet determinatè cùm una qualitas instrumentalis in terra vel sulphure vel elixire ex diversis insimul mixtis componi sit necessè ut sit proprium instrumentum cum quo perficiuntur actiones sed quia

sic exigit forma practicalis in opere practicandi ut sciat artis alumnus, quod labilitas vel lapsus cujuscunque virtutis naturalis, sive in terra, sive in lapide, sive in elixire, qualitatibus determinatè alterantibus propriis rectè corrigitur. Ita quando juvat retentiva in actione sua, tunc determinatè sufficit exsiccare quantùm & quando prædictorum quodlibet indiget suo loco, sed cùm retentiva confortatur per desiccationem & exhalationem humidi, tunc expulsiva debilitatur in sicco & cum retentione illius, confortatur in humido, & hoc per aggregationem humoris aquei scilicet mercurii, cujus natura sufficienter exuberatur cum vapore corporis de quo exsiccatur. Idcircò si expulsiva debilitatur in corpore vel lapide, confortabis illam humectendo determinatè cum aqua propria. Si verò digestiva in aliquo defecerit & maximè in ultimis reductionibus succurrere ei confortando eam per modum quem tradidimus in tractatu de intentione Alchymicorum scilicet calefaciendo & humectando cum calore spirituali donec recuperaverit virtutem perfectè digerendi. Similiter peccante attractiva, sufficit calefacere & moderatè desiccate: proinde intelligens hoc magisterium atque practicans, debet eum virtutibus lapidis operari cum eis & non lapis informari ab eis. Ad notitiam verò certitudinis mensuræ virtutum cujuslibet prædictarum habendum, generaliter observare debet quisque naturalis in magisterio, quod velocitas atque frequentia vel etiam vehementia cujuscunque naturalis actionis, eam qualitatem significat in congelatione dominari, per quam actio illa maximè perficitur. Sicut potest certitudinaliter experiri per elementorum cujuslibet actionem in aliud. Exemplum, velocitas digestionis velut in igne spirituali mediocriter viscosæ caliditati attestatur & moderatæ humiditati. Fortitudo autem attractionis caliditati & moderatæ siccitati, proinde privamus ejus subjectum humiditate propria ad mensuram attractionis, Retentio verò attestatur dominio siccitatis, Expulsio humiditatis. Ex his verò patebunt utique rationes, propter quas naturalis artifex notare debet omnes quatuor qualitates complexionales activas, quarum una est, quia sunt principium activum naturalium operationum in quolibet corpore tanquam instrumenta virtutis. Alia verò ratio est quia per se faciunt immutationes vel alterationes in corpore quolibet: Nam siccitas & humiditas ita bene secundum naturam, corpus alterant faciendo impressionem in eo sicut & reliquæ duæ, licet non ita citò aut fortiter. Considerare verò has secũdum quod ab invicem se habent in transmutationibus Philosophicis solius est naturalis. Partus verò terræ fit per viam sublimationis inventæ; Cùm igitur terra conceperit & biberit de aqua mercurii, quantum cognoscere poteris per ejus volatilitatem & spoliationem fæcum à substantia purissima alba, & per jam dictas reductiones mundaveris à sulphureitate corrumpenti non fixa, protinus ejus materiam sublima cum fortiore igne quo poteris donec ascendat ad modum albissimi pulveris vel foliorum lunæ aut talchi splendentis cujus major pars est argenti vivi quantitas quam sulphuris corporis, & ideo subita ignitione spiritus unitus per minima corpora fæcum elevat in fuga sulphuris: Cùm autem videris naturam terræ purissimam sursum elevatam & tanquam rem mortuam aludel spondilibus adhærere, tunc sublimationem super eam reitera sine fæcibus inferius remanentibus, quoniam pars illius fixa cum fæcibus adhæreret & tunc per aliquod ingenium ab illis separare non posset aliquis. Illud verò quod in superficie aludel tam à fæcibus quam à sua substantia media fuerit sublimatum ad modum subtilissimi pulveris, adustionem cum corruptione inducit, licet pro majori parte in perforatione vaporis, tempore conceptionis vel reductionis scilicet in calcinationibus quod subtilius est & magis intensum à puro vapore evolet altius fuliginosum & à fixione retentionis substantia separatur cùm non sit de argenti vivi substantia neque de perfectione illius. Residuum verò quod sublimatum est à fæcibus, est pars illa quæ ita in æqualitate consistit quod simplicem fusionem super ignem facit sine adustione aliqua tanquam onus & fundamentum totius magisterii, est enim subtilis substantia media mercurii ex qua nostra conficitur medicina, quæ ex argenti vivi materia ducit originem & ex illa debet creari immediatè, cui alienum noli introducere aliquid, nisi illud quod ortum sit ex eo in propinquitate suæ naturæ & in isto passu realiter ostendimus doctrinæ filio quod materia de qua componimus medicinam est argentum vivum in natura sua cum jam mutatum sit in sulphur. Nec in tota substantia sua, cùm jam partes extremæ terræ & aquæ fuerint separatæ ab illa media substantia, imò est lapis benedictus & spiritus participans duabus extremitatibus, verum tamen quamvis lapis si factus sit de substantia sua media, vocatur simpliciter argentum vivum quia suum sulphur illuminat & ab adustione conservat quod est sibi proprium signum velut causa perfectionis. Fac ergo agnitionem inter clarum & limpidum ejus, quoniam illud quod immediatè ascendit super fæcibus, adhærens ascensione mensura, vocatur cinis à cinere extractus, vel à concavo illius sublimatus & honoratus, quod verò remanet in parte inferiori scilicet in fundo aludel, est inferior cinis, vituperatus, damnatus, fæx, scoria & nigredo obscura qua nullatenus indiges in magisterio. Collige ergo cautè quod in medio sublimatum inveneris refugiat in fumum quoniam illud est approbatum, quæsitum, optimum, terra alba foliata, coagulans ut coagulum, cinerum cinis, lapis & mercurius, arsenicum & sulphur album, & sal naturæ proximum ac infans generatus .. natus & alumen nostrum & genus & prima & proxima materia metallorum & primum subjectum in quo sua Elementa propria ejusdem scilicet natura saturata, humida & temperata quæ debet reduci atque figi in & cum igne suo per modum nutrimenti donec fluat cum suo fermento sicut cera sine fumo & omnem patiatur ignem. Operare ergo cum eo ad argentum & citò incipias magisterium ne inveterascat sine commixtione, quoniam assumere eum non debes nisi recenter post partum cum sanguine suo ut natura venerabilis quæ ex labilitatis violentia fuit debilitata, lassata & à suo temperamento distracta vel elongata, confortetur cum suis fermentis albis quousque ad melius sit temperamentum propinquum, cujus signum erit tunc quando fluet per minimum ignem scilicet ante argenti vivi fugam & insuper augmentatum remanserit ad ultimum stans & penetrans, profundans, tingens & perseverans. Cum autem ad elixir rubeum naturalem ignem dico visibilem, in colore suo habere volueris pro sulphure rubeo, hoc facias per tertiam conjunctionem, tertiam prægnationem & tertium partum. Fac ergo masculum ascendere supra mulierem candidam ut generet filium sibi similem: naturaliter enim desiderat pater multiplicare speciem suam in filium ut naturam quam non potest servare in se custodiat in sua prole. Et ideo ad generationem illius oportet quod transfundat de sua propria substantia. Hujus verò pater est sol, Luna mater ad eorum primam simplicem materiam redacta, Argentum quoque vivum in cujus naturam sunt deducta & medium gignens naturam conjunctionis illorum: quia cùm argentum vivum cum argento vivo conjungitur nunquam amplius separantur sicut nec aqua mixta aquæ. Conjunge ergo sperma masculinum scilicet sulphur rubeum absconsum & solutum in aqua cum spermate fœmineo superius collecto ad modum sulphuris albi, per modum contritionis, imbibitionis & lentæ decoctionis,

decoctionis, donec in aquam rubeam dissolvatur & totum fiat unum verissimæ mixtionis, cumque verò dissolutum fuerit & unum quidem factum, per modum reductionis congeletur, coagulatum iterum solve in aquam & iterato congela in lapidem per modum superius ostensum. Tertio verò ipsum in aquam dissolve & decoque donec totum fiat rubeum; Fili, non subtiliat qui non conjungit per minima, Nec ille qui desiccat priusquam imbibat, nequit conjungere per minima, Imbibe ergo totum & desicca & fiat pulvis tenuissimus solutus, non in aquam nubis sed in aquam sanguinis & mercurialem. Dein administra ignem fortissimum ut separetur substantia alba non tincta & residuum deauretur, tingatur, digeratur, coquatur & rubificetur, Quod verò in similitudinem pulveris subtilissimi ascenderit sursum est sulphur sublimatum albissimũ quod autem in fundo manet, est sulphur fixum rubificatum cum igne lapidis quod prius videri non poterat, cum quo artifices faciunt Elixir ad aurum; nam illud argentum vivum convertit per artificium in verissimũ aurum & in isto passu manifestamus philosophos verum dixisse quod ignari & rustici tenent pro impossibili; & nos similiter obviati fuimus hoc absolutè non credere longis temporibus, donec in fine vidimus & manualiter probavimus scilicet quod unus est lapis, una medicina, una natura, una dispositio, unum opus, ac unum vas ad album & ad rubeum sulphur simul & semel faciendum, quanquam omnes hujus artis investigatores videntes prædictam albedinem in vase apparentem, adstare credant in illa rubedinem esse, se se occultantem. Non enim oportet te, Fili, si totum sulphur album in rubeum convertere volueris, albedinem prædictam extrahere per sublimationem à rubedine, sed solùm coque cum igne lapidis, donec totum fuerit rubeum atque fixum & nihil de eo in sulphur album valeat sublimari, quod erit signum completæ decoctionis. Caveas tamen in modo faciendi & intelligendi effectum facientis scilicet ignis rubificantis. Nam secus quod virtus ignis lapidis existens in semine solis, vincit virtutem aeris puri sulphuris albi in semine lunæ, sulphur album purum erit simile soli in rubedine & etiam in pondere, sic enim Pater generat suum filium in spermate mulieris, ita ut per filium spiret spiritum, quo tingimus tinctura inseparabili cùm amor sit utriusque adnexus qui per filium suum sulphur rubeum à patre procedit ad omne imperfectum perficiendum ut puta in solificum verum. Et ex hoc tibi revelatur, quod perfectio circularis relucet in magisterio cum complemento lapidis, quo mediante per sequentem operationem facimus elixir completum.

CAPUT LIV.

De Quarto & ultimo practicali Principio in quo determinatur de potentia secundæ reductionis aquæ quæ traditur cum intentione figendi & corporis abluendi ut totum sit fermentum.

INtentio hujus quarti & ultimi Practicalis Principii, est figere album sulphur & rubeum super corpus fixum ut scilicet album sulphur figatur super argentum & sulphur rubeum super aurum. Quoniam qui argentum vivum à corporibus extractum & in sulphur conversum, non coagulat in sulphur album fixum ignem patiens per additionem unius cum argento vivo, nullam certè viam exigit ad albedinem. Et qui ipsum argentum vivum in sulphur album mutatum non coagulat in sulphur rubeum fixum ignem patiens, pro certo nullam viam exigit ad rubedinem, Fili, cavere debes cùm fueris in conjunctione ista; quia sine fermento nunquam existit sol neque luna; Et illud ideò quia locus certus & determinatus generat locatum certum & determinatum per proprietates suas. Quamobrem revelabimus tibi, quod natura omnium complexionatorum, sive plantæ fuerint, sive animalia, sive mineralia, vergit ad naturam complexionis loci generationis ipsorum. Conjunge ergo sulphur cum corpore de quo fuit præparatum ab initio ut generet sibi simile & fiat elixir totum quod conjungis cum eo quod suæ naturæ est, alienum verò respuit igni exponens. Cùm igitur conjunxeris cum suo corpore nunquam desinet ipsum sulphur in aliud agere donec totum convertat: Nam sicut humidum per primam reductionem induratur, commiscendo vaporabiliter cum vapore terreo & præfocatur ut fiat sulphur simile terræ quæ est matrix sua vel nutrix, sic & illud sulphur per secundam reductionem illius, in propriam materiam metalli convertitur, & in naturam fermenti per proprietatem sui additamenti liberè permutatur. Primò quando volueris fermentare, misce sulphur cum corpore, ut totum sit fermentum. Quoniam fermentum redigit sulphur nostrum ad suam naturam, colorem & saporem per omnem modum. Non tamen putes hanc conjunctionem, primam fermentationem me dixisse: sed quandam in quantum reducit lapidem ad appropriamentum temperamenti cujusdam, & corpus simpliciatur ac præparatur ad modum pulveris calcinati, soluti & indurati atque fixi, ad resumendum fermentum proprium quod dicimus oleum. Sit autem fermentum ad album, album, & ad rubeum rubeum; si verò posueris vel præparaveris corpus argenti cum sulphure auri, reducetur in naturam argenti: sed non ad illius colorem & e contra ut erit turbatio naturarum in magisterio. Caveas igitur tibi ne ponas fermentum vel corpus unius sulphuris cum sulphure alterius. Quia fermentum auri, nihil nisi suum sulphur rubeum in aurum convertit, nec fermentum argenti nisi suum sulphur album in argentum. Quia illud nunquam potest figere quod naturaliter fixum non est, nec fuit. Hoc igitur erit proprium sulphuris ferculum in hoc regimine, Ipsum enim modo indiget nutriri, majori & fortioris cibo. Quapropter in sui fixione administratur ei de corpore fixo in cibum quem sua virtute potenter digerit, subtiliat & ad naturam sublimem convertit & seipsum attractione illius in fermentum naturaliter & per minima in verum temperamentum constituit, in forma pulveris sicci quod patet, quia si modicum sulphuris præiiciatur super multum corporis ita tamen ut super illud habeat potentiam, convertet ipsum citò in pulverem cujus color erit sicut color corporis super quod projicitur spiritus. Fili, non est autem hoc corpus fermentum licet fuerit argenti purissimi substantia, sed est in genere participans cum ea, quia exivit ex eo & iterum per minima, servata sui medii naturâ reducetur in illud, Animæ enim sunt fermenta, olea, unguenta, Aurum & argentum nostrum, Appropria igitur corpus fermenti, ante fermentationem scilicet antequam animæ conjungantur cum eo, quia certum est quod anima non conjungitur nisi in spiritu, nec spiritus cum corpore nisi prius fuerit & simplex ad modum spiritus unde versus.

Hæc res est actu dum fit pulvis sine tactu.
Simplex, corrosus, subtilis, erit pretiosus.

Et illud ideò quia cùm sit subtile ut spiritus, amplectitur spiritum & retinet animam, Ergo fiat de corpore pulvis calcinatus, solutus, induratus, dealbatus & illuminatus, ut sit spiritus cum quo anima præcipuè cõjungetur. Nisi enim corpus perfectè simplicietur per ablutionem & illuminetur, non poterit spiritum fermentalem retinere quin in fugam constituat se: nam simplicia

simplicia grossis nunquam bene conveniunt. In quantum ergo corpus tuum allevias ipsum sublimando cum mixtione sublimati spiritus, erit fixioris retentionis animarum & tardioris fugæ: nec minus toties lucraberis in projectione centum partes ut si primò convertit centum, secundo convertit mille, tertio decem millia, quatro centum millia & sic persequendo multiplicationem per millia infinita. Quia quantò magis hujus operis reiteratione regimen assiduatur super medicinam, tantò melius digeritur, unitur & figitur & perfectius operatur. Persevera ergo, Fili, & videbis mirabilia qualia Deus posuit sua bonitate in natura. Si quis discendi horum gratia, aliquo fortunio adstans in opere fuerit sagax & providens quamplurima, imo multa & maxima videndo dupliciter poterit adipisci. Multa enim signa possunt videri in opere qualia providens secreta debet in mente sua retinere & recondere & assiduè causas eorum propriè investigare, si veritatis amator cupit existere & verus effugator mundanarum fallaciarum & insuper redarguens quotidiana opera sophistarum, Per ea quæ videbit clarâ notitiâ in magisterio. Si verò stultus adfuerit à sapientia refugiens nihil cernere poterit cæca mente & spiritu obnubilato, nec de ferculo exuberantissimæ refectionis gustare nec quidem odorare valebit. Cùm per illud pateat Trioutorem omnium bonorum præsens donum noluisse largiri.

CAPUT LV.

De modo præparationis secundi ferculi vel fermenti cum sulphure & congelatione mercurii & illuminatione vel ablutione ac fixatione totius compositi per reductionem illius in calcem.

Fili, nos appellamus corpus lunare ad album, sicut est creatum à natura, propriè fermentum, ratione suæ naturæ temperatæ & vocamus sulphur nostrum, venenum pestiferum, ratione labilitatis suæ & elongationis à temperamento, propter quod omnia corrodit & comedit cum cauda sua propria quæ est aqua, cum ergo volumus ipsum reducere ad temperamentum, conjungimus eum cum corpore temperato ut per confortationem illius, deducatur ad temperamentum & quod corpus administret sibi de suo temperamento, ut totum fiat fermentum: Nam sulphur multum elongatum est seu distractum à temperamento ratione ignis participantis cum illo qui est contra naturam & ideo ignorantes indigentiam naturæ putaverunt hoc fermentum præparari debere cum novo menstruo in quo est ignis contra naturam, non videntes perditionem temperamenti à quo corpus recedit per ignem urentem, qui est contra naturam, nec præmeditantes virtutes & potentias ignis naturalis existentis in sulphure jam creato sine ignitione adurente quâ corpus fermenti promptius sub conservatione naturæ temperatæ transmutatur modica reincrudatione in calcem sicut spiritus, ut sit proprium & appropriatum ad resumendum suam naturam fermentalem scilicet animam & ultra quam nunc perdidit in præsenti calce, ac per talis attractionis temperamentum, totum in naturam fermenti convertatur. Fili, corpus fermenti modicum reincrudatur per sulphur nostrum scilicet in quantùm adhuc se sentit de igne non naturali & decoquitur argentum vivum in quantum est magis participans cum igne naturali & mortificat ipsum coagulando, & in suæ rectitudinis naturam convertit. Non tamen reincrudatur fermentum tantum, quantum si foret conjunctum (quod absit) cum igne qui est contra naturam, cùm calor naturalis potius operetur in ipso se ipsum confortando, quàm innaturalis. Si verò fermentum præparetur cum tali menstruo novo, scilicet, simile illi cum quo corpus primum fuit ab initio conjunctum pro sulphure creando: tunc oporteret ipsum transire per tantam reincrudationem per quantum & lapis & per consequens per tantas depurationes & digestiones. Et insuper oportet ipsum tantum amittere de natura sua confortanti per labilitatem sui à vero temperamento, ratione principii scilicet novi menstrui remoti ab omni temperamento, nec unquam approximanti ad illud in toto vel in parte, nisi hoc fuerit per naturam remississimo modo ut patet per suam venenositatem, & qualitatem non confractam simplicis Elementi ignis adurentis & potientis virtutes temperatas nisi paulativè confortetur per confracta menstrua ut patet in sulphure nostro & sic si fermentum tantùm amisisset de natura sua sicut & lapis, non posset eundem confortare, quinimo ipsummet indigeret tali confortatione sicut & sulphur, ratione similis labilitatis à temperamento. Et sic non esset fermentum nomine aut virtute, cùm non assumpserit fermenti præparatorium, nec per consequens debilitatum valeret confortare, nec facere quod expedit proprietati boni fermenti cùm non sit præparatum rebus appropriatis quibus debet præparari appropriatè. Fili adverte in hac lectione regali, quoniam res cum quibus teneris fermentum præparare scientificè sunt illæ quæ tam in parte deductæ quam deducendæ ad viam temperamenti & tenent de natura temperata in radice suæ naturæ ut sulphur nostrum & argentum vivum nostrum jam per artificium creata. Illa quidem sunt principia materialia appropriata & propria præparatoria nostri regalis fermenti & conjunctoria ut ipsum fermentum reducant eò per confortationem scilicet exuberantissimam refectionem ad temperamentum & naturam sui. Attende tu veritatis amator & comprehensibilis ad ea quæ dixi quibus evidenter cognoscere potes, quod fermentum scilicet corpus in quantùm intelligitur pro fermento nunquam præparatur nisi cum igne naturali & aqua mercurii cocti & sublimati ut ipse ignis digerendo materiam metalli juxta vires & propositum suæ naturæ, deducatur ad temperamentum perfectum & hoc per humidum sibi connaturale quod fermento radicaliter inest, Item & in præparatione fermenti ante ultimam sui fermentationem apponimus Mercurium vulgi non tamen solenni præparatione præparatum scilicet in lac virgineum, sed prout existit in natura sua per solam qualem postea dicemus sublimationem ad hoc ut reducat corpus fermenti in simplicitatem & sit medium conjungendi tincturas Inter sulphur & fermentum cùm sit radix & fermentum omnium liquabilium quæ non liquantur nisi per ipsum & ideo à natura illius liquabilia fugere nequeunt & hoc cùm sit congelatum atque fixum in calcem, submergatur in oleo suo, quod in jam dicta sui fixione post aquæ sublimationem recipiendum est, cum intentione restituendi sibi quousque fluat & sit fixum, propter hoc enim amalgamari debet corpus fermenti cum spiritu idest argentum vivum ut subtilietur donec fiat unum corpus mollissimum ad instar argenti vivi non currentis velut pasta metallina in effigie. Hoc enim erit secundum Ferculum cum quo habet nutriri sulphur donec valeat tolerare omnem ignem idcirco ad hoc faciendum per jam dictam intentionem, incipe nostrum fermentationis magisterium & compositionem elixiris cum sulphure & argento vivo nostro, ita ut tria pondera lunæ puræ in foliis tenuissimis aut limatæ sumantur, & cum duplo sui ponderis de mercurio albo vulgari præparato uniformiter misceatur, totum terendo insimul in mortario vitreo cujus pistillum sit etiam vitreum, fortiter quousque mercurius totum combiberit argentum

argentum ita quod nullo sentiatur, sed fiat amalgama. Post cum aceto distillato & sale communi præparato & trito fortiter abluatur, fricando sine timore cum jam dicto pistillo donec videris acetum exire clarum & purum & semper auferatur quod ex eo ad partem separetur de nigredine in lavatione. Cùm autem acetum clarum exierit, ablue compositum separando salem cum aqua dulci per alembicum distillata & illud ad ignem desicca.

CAP. LVI.

De Conjunctione Sulphuris cum fermento.

POstmodum vero conjunge illi unum pondus supradicti sulphuris congelati & sublimati ad album, scilicet, quartam partem totius compositi & tere simul totum in mortario vitreo ut sulphur misceatur cum composito & fiat quasi corpus unum in effigie. Hoc enim est quod facit visibiliter animas à corporibus resolvere.

CAP. LVII.

De Reductione Aquæ supra Compositum.

ILlud ergo imbibe per minima cum Aqua sua alba in vase philosophiæ ut in corpus virtutes sulphuris confortentur: nam in paucis horis fiet totum pasta.

CAP. LVIII.

De Prima Sublimatione hujus Massæ.

DEinde mitte totum ad sublimandum in p incipio subtus faciendo ignem lentum donec receperis aquam, postea aërem. Quoniam quæ sublevantur & evolant aquæ & aëris per rationem sibi nomina appropriant. Et quod gravius & stabilius ad ima residet per ipsius ponderositatem sibi nomen terræ usurpatur quæ cum fermento sublimantur. Vigora igitur ignem paulatim de carbonibus, donec sublimetur quidquid ex ipso fuerit volativum & permitte infrigidari.

CAP. LIX.

De Secunda Inceratione.

CUm autem fuerit infrigidatum, extrahe opus & quod ad latera vasis superius elevatum videris, cum alia parte aquæ suæ repones super fæces suas cum contritione, imbitione, & assatione, quousque fiat ut pasta & remitte ad sublimandum. Primò recipiens aquam & postea oleum in sublimatione forti. Has autem aquas pone ad partem & oleo similiter per se.

CAPUT LX.

De Tertia Inceratione rei incerandæ cum Aqua prædicta.

POstmodum verò iterato quod sublimatum fuerit cum altera parte suæ aquæ, reduc super fæces tenendo ut dixi, imbibendo & assando quousque fit sicut pasta & corpus cum spiritibus sit commixtum & iterum mitte ad sublimandum ut supra dictum est, recipiendo aquam & oleum. Hoc autem reitera quousque de aqua ad duplum sulphuris fuerit perfectè rotata.

CAP. LXI.

De Quarta Inceratione per viam reductionis, congelationis & sublimationis.

ADhuc verò sumatur quod sublimatum est ad latera sublimatorii & cum una parte aquæ suæ, quæ exinde extitit distillata conjunge cum fæcibus & hoc per modum reductionis donec aqua congeletur. Deinde evigora ignem paulatim donec bene desiccetur & postea super. levetur ex illo quidquid fuerit volatile. Ordinem hujus capituli re reiterare non tædeat, conterendo, imbibendo, assando, & sublimando ac semper ignem vigorando, donec ad sulphuris duplum cum terra figatur de aqua jam rotata cum viscositate fermenti, & nihil penitus sublimetur ab ipsa terra, & semper repone quod superius ascendit, super id quod inferius remanet fixum, quousque per talem præcipitationis modum figatur deorsum, verùm nullum sulphur promptius argentum vivum congelat, quàm suum proprium in cujus substantia ipsummet argentum vivum extitit, tam natura quàm artis ingenio jam conversum, & ideò cùm sit fixum id est habeat naturam fixandi & coagulans coagulum quod naturaliter coagulat suum Mercurium. Et hoc per frequentem reiterationem sublimationis super ipsum quousque sit fixum & in terream substantiam jam mutatum. Tunc enim est aptum ut per successivam illius iterata vice sublimationem, fusionem Metallicam præbeat, velut consequenter dicemus. Nam pro certo maxima & firma unio fit inter siccum & humidum, per istas tales operationes quæ ferè similes sunt illis quas natura in opere mixtionis suæ facit, ut postea humiditas non valeat relinquere terram suam, imò eam protegat & ab adustione defendat, quia est de natura sua, & cum hoc bene mixta, ita quod minimum terrei sulphurati est cum hoc minimo aquei argenti vivi & e contra & plurimum unius cum plurimo alterius. Sic quod neutrum à suis partibus homogeneis in posterum separatur, nec ullius permittat se corrumpi cùm per ingressionem furiosæ flammæ se in fumum ulterius non patiatur elevari propter partes densas per ignem inspissatas compositionis fortissimæ & uniformis naturæ ac adustionis carentiam: Et hoc totum per sulphureitatem quam habet non corrumpentem, perficitur.

Argentum ergo vivum in regimine fixionis cùm primò per ignem incipit converti, ad speciem efficitur glandulosum, ratione sulphuris penetrantis ubique suam substantiam: & postea incipit crustari paulatim & inspissari & deinde converti sulphuris virtute digerentis ipsum, taliter quod non sinit eum in toto diffluere: sed quasi per globulos constare, eò quod jam in eo vapor sulphuris depurati apprehendit subtile & tanquam glutiendo ligatum tenet humidum & terminat ipsum in tantùm quod non permittit eum adhærere alii quam sibi, cùm sit de natura sua. Et ideo cùm humidum sit ubique extra se ipsum constrictum & terminatum, & illud humidum suum proprium siccum terreum, constringens eum ut sulphureum in ventre suo, necesse est illud per calorem fluere & fluxum currere in plana superficie, donec frigido cogente redire humorem ad interiora congelatur constanti terreo prædicto. Ex qui-

bus patet non esse nisi unum lapidem qui argentum vivum necessariò congelat.

CAPUT LXII.

De Ultima Fermentatione Lapidis cum nostro fermento quæ fit per tertiam reductionem Artis, superius rotati.

Fili, hoc fermentum est ultimum lapidis confortamentum & cibus regalis in quo sunt virtutes cœlestes & elementales, quibus confortantur illæ quæ in vasis naturæ artificialiter præparatæ existunt vel remanserunt in sui radicabilitate: nam cùm virtutes sulphuris & argenti vivi subtilibus circulationum ingeniis confectorum quæ insunt eorum medicinæ radicabiliter elementales & cœlestes confortantur per illas scilicet virtutes quæ in præsenti regali ferculo in actu spiritualium elementorum existunt, ut res quinta: & hoc ad proportionem mixtionis Metalli superius positi in fixionis principio & etiam lapidis, per quem argentum vivum intenditur notabiliter effici. Tunc pro certo videbis naturam illius mirabiliter operari cum omnibus suis instrumentis, scilicet quando virtutes supradictæ in unum, per artis ingenium fuerint circulatione ultima conjunctæ.

CAPUT LXIII.

De Circulatione ultima: Cur fuit inventa.

Circulatio ista fuit inventa post alios circulos circulatos ut lapis noster in quo cæteri circuli sunt rotati frigidi elementaliter: qui ingressionem propterea non habet in corpore ex privatione suæ naturæ liquefacientis ipsum, ad alterationem cum inceratione facienda in radice naturæ lapidis fusibilis, mollificetur cum humiditate jam dicta quæ super omnes humiditates est expectans ignem quousque fluat & ingressionem habeat. Fili, antequam hoc volueris attentare oportet te primò de necessitate rectè & formaliter intelligere quales circulos & quomodo elementa ac qualia & quando debeant per instinctum naturæ eodem circulariter circulare & quantis modis & quot circuli generaliter existunt. Ultimum tamen ad satisfaciendum responsioni ultimæ quæstionis per modum informationis scilicet documentalis artifici traditæ. Dicimus quod licet plures circuli extiterint, quatuor videlicet in minori numero comparatione plurium ad duos tantùm habendo respectum ad siccum & humidum quæ postea reducuntur universaliter in unum.

Ex quo eleganter dixerunt Philosophi quod opus magnum non est nisi solutio & congelatio: sed ista fiunt per viam circulorum, ignorantiâ quorum plures magnates in literatura fuerunt decepti in magisterio credentes notabiliter cum confidentia eorum scientiæ formam intelligere dictorum & circulandi modum, ex quibus nos fore unum lethaliter vulneratum non celare intendimus. Cùm sola præsumptione & temeritate scientiæ alterius naturam firmiter intelligere credebamus idem ullo modo nec intellexeramus donec tempus adfuit in quo spiritus non immediatè sed mediatè per M. Arnoldum de Villa-Nova qui immediatè sua largitate immensa reficienter inspiravit in nobis, etenim multifariè multisque modis, rotarum circulationibus, circulavimus, resumendo vegetativum exemplar, cujus opus nusquam absolutè patuit minerale donec propriis gubernatoribus noviter pullulavit quibus natura vera constringitur sub conservatione ac successiva confortatione virtutum illius in magisterio. Circa quod loqui nunc adstrictus vinculis tibi non audeo cum lingua propria ut solebam favorabiliter in hoc passu quanquam revelandi licentiam acceptaverimus, dono constrictus solito videlicet alienæ linguæ, & ideo quia natura generalis, naturæ particularis admixtos possidet circulos & diversos multifariè idest diversimodè occultantes ambitibus ad indefinites virtutum probationes ostendendas, expedit cunctis inquisitoribus veritatis & incumbit maximè practicantibus tam prudenter illos circulos exquisitè cognoscere, ne de ignotis incautè considerantes per ipsos sicut & nos lethaliter vulnerentur. Ad quorum cognitionem uti recolui arte demonstrativa & infallibili ut per certitudinem cognoscantur qui & quales sunt tantummodo in cursu naturæ Mineralis circumactæ generali prædicta, ne vagans animus per opinionum nebulas, incidat in errorem aut pereat in conflictu: Nam semper in agilibus cognitio sterilis reperitur tunc quando non sequitur rectum opus. Quapropter nos ad tantum ulterius recoluisse meminimus extendere veram artem sub totius secreti comprehensione quod tibi præstabimus mutuò tantùm in fine nostri compendii sub restitutione coram judice generali quo mox ad Practicæ assiduationem cogimur & ob hoc cupimus excitari.

CAPUT LXIV.

De modo Fermentationis rerum cerendarum per viam Confortamenti & naturæ Spiritus.

Dicimus ergò quod modus Cerationis est ut toties super lapidem reiteretur partis humidæ reservatæ sublimatio, donec in ipsam cum humiditate proprie scilicet radicaliter manente atque fixa quæ nunquam deseruit suum corpus mixtione circulata fusionem rectam præstet. Nec putes hanc humiditatem esse primam, sicut erat cum tota sui substantia crassa, spissa, indigesta ut oleum vel adeps, quoniam faceret lapidem combustibilem. Nec ita parum fore secundam, quia phlegmatica est, nec generat vel augere potest, quantum est de natura sui nisi solum humectat lapidis partes illas vaporabiliter in suis digestionibus deferendo, ne & substantiam mediam in toto faciat fugitivam. Cùm de sui proprietate non sit sustinere ignitionem neque fusionem quin contingat ex toto recedere cum tota substantia supradicta: sed tertiam radicalem fere proposito conferendam à primæ tamen visceribus eradicatam & extractam cum magisterio. Et hæc est illa secùnda unctuositas quæ erat intrinseca, multùm subtilis, non cremabilis, continens admixtum scilicet subtile terreum, deductum ad actum igneum vel aëreum fortiter digestum, quod retinetur in radicibus rei taliter quod amplius per ignem nullo modo potest evelli seu in flammam defici. Quinimo ignem mirabiliter patitur & non crematur. Ideo si mixta fuerit toti substantiæ lapidis ipsius, ignem superabit nec unquam superabitur ab eo, nisi per iteratam destructionem suæ substantiæ cum natura sua, ex quo tibi præcipitur quod cum ista humiditate permanente, quæ similiter ex argento vivo sumpsit originem, lapidem nostrum imbibas quoniam per illam partes ejus constant clarissimæ ut patet quando potest illius perfectam mundationem ab omni re corrumpente & maximè ab humoribus duobus superfluis, pinguinoso, adustibili & phlegmatico evaporabili redigitur in propriam sulphuris substantiam non urentur & sine illa nunquam emendatur, nutritur, augetur, nec multiplicatur.

CAPUT

CAPUT LXV.

De modo Practicandi & indulcorandi Lapidem cum humiditate Nota.

IN modo enim faciendi Lapidis hujus indulcorationem est ordo Tripartibus & etiam Bipartibus. Quia aut per reiterationem solutionum, coagulationum aut sublimationum, vel ex utroque fixio & recta fusio, perficitur. Ille verò qui regimen solutionum efficietur sine ignitione ad instar naturæ, rectè dirigitur sine vasi, periculo fractionis. Qui autem per sublimationis regimen intenditur gubernari, tunc prudentia artificis nusquam debet omittere periculum protestari. Quamobrem ratione modi præcipitationis, citius figitur, sed tardius funditur, in cujus complementum recurrendo ad primum ordinem, regimen tertium ex utroque mixtum, cum ignitione & sine ignitione sagaciter est inventum. Ideircò sumatur Lapis & terendo illum imbibe in suo vase, imbibitione per minima & id per vices factas etiam ad modum RORIS cum una & dimidia parte sui. Postea decoque cum igne levi donec pars illa fuerit in lapidis substantiam congelata. Postmodum vigora ignem de carbonibus paulatim ac paulatim, donec sublimetur ex eo quidquid resolutum fuerit tam de aqua sulphuris sicca, quàm argenti vivi humida.

CAPUT LXVI.

De Secunda Roratione ad Indulcorandum seu Mollificandum.

TUnc iterum quod sublimatum extiterit, reduc super fæces suas, terendo & imbibendo cum dicto spiritu qui magis in humiditate exuberanter abundat & hoc iterata imbibitione rorida, decoctione, sublimatione cum ignibus suis successivis & diligenter continuatis, si cum moderamine notæ ignitioni quam natura exigit, & hoc per hoc, quod in sequenti capite dicitur. Fortè donec per continuam sublimationum reiterationem spirituum non flammabilium super illas & continuum motum, totum figatur deorsum.

CAPUT LXVII.

De Vltimis Digestionibus opteticis.

CUm autem fi[illegible] secundum proportionem ignis sibi appropriati cum moderatioue, tunc sub eo ignem facias fortem, bene continuatum per diem naturalem, secunda verò die naturali fortiorem, sed & tertio die fortissimum prout est ignis quasi fusionis. Per primum verò continuatur materia & spiritus domatur ac partes illius diriguntur & ab humido primæ originis emendantur. Nec minus quoque per siccum diffunditur & eorum malitia configitur ac crudum decoquitur ut ignem fortiorem scilicet secundum, valeat tolerare per quem aër manifestabitur actu in materia fluente: sed per tertium recipit medicina potentiam ad actum quem agere debet: nam oportet materiam Matalli à suo phlegmate fortiter depurare & crudum coquere per ignem opticum. Non quod intelligas secundum naturam animalium corporum seu plantarum cùm sint humidioris naturæ quam materia Metallorum ut patet ex hoc quod natura Mineralium quamplurimum sicca reperitur ratione cujus est de sui proprietate tolerare ignem propter quod debes intelligere hoc fieri in arte secundum rationem subjectorum quemadmodum natura exterius manifestat, digeratur ergo medicina ut humidum terminetur in ea & sit fixum ut stet, ne separetur à Metallo dum ingressum in eo fuerit cum alteratione. Verùm oportet sicut dictum est, ut radicalis humor imbibatur à suismet partibus rei, ex quibus majores virtutes ut puta confortativæ, tam elementales quàm cœlestes essentialiter & corporaliter rerum constant, cujus exempli gratia certificamus nos vidisse argentum vivum fixum ac fluens in veram fusionem Metallicam & fecisse cum magisterio sine additione ulla rei extraneæ: sic igitur talis decoctio optetica, optimam facit commixtionem in medicina nostra sicut evidenter apparet in elixationibus ejus. Quia cùm aër prosequatur aquam, tunc avis fuga detentæ immediatè perit.

CAPUT LXVIII.

De Vltimo Confortamento post fixionem perfectam.

HOc autem confortamentum per modum ultimæ incerationis supplemus medicinæ quandoque & quandoque non. Cujus causa est quia cum ignis opteticus sibi ad ultimum suæ fixionis præbeatur aut est in gradu fixo cum tota sui humiditate nec aliquid de illo possit amittere, quin insit ibi juxta pondus dictum, hinc nulla recta fusione anticipabitur per aliquid diminutum nec per consequens est ultima inceratione incceranda: si verò ad conformitatem vel æqualitatem fixionis dictæ juxta mensuram ignis optetici nondum advenire contigerit: aut hoc erit ratione malæ informationis ignis, quæ nimia festinatione necesse est evenire, aut macritudine spiritus in quo phlegma dominatur, superat virtutes humidi radicalis, propter defectum exuberationis. Per primam verò natura eradicata suos spiritus resumere requivit in confortando seipsam, quia festinata motus retentionis gradatim proprios complere non potuit, & ideo spiritus thesaurisantes de necessitate fugere decuit defectu retentivæ alienis motibus occupatæ, videlicet in conservando illos quos assumpserat contra ignem præliando, cùm de more naturæ fuerit conservare in specie individua sua. Per secundam verò nec potuit natura superfluum in sui alimentum convertere quod nunquam fuit de natura sua. Et ideò cùm loco spiritus velut verus cibus, credat humidum phlegmaticum assumere, ratione minimi saporis illius scilicet spiritus quem in se continet, non tamen in radice naturæ suæ ipsum potest amicabiliter colligere qui superfluum recedere habet per ignem opteticum, & quod est deterius, cùm majori parte substantiæ mediæ, cadit & deficit nisi adhibeatur ignis administrationalis quæ augmentandò ei secundum exigentiam sui tolerabilitatis, ex illo superfluam humiditatem tollat, cum conservatione illius in igne proprio. Cùm verò contigerit defici porosam reddet medicinam durissimæ fusionis, cujus causa est defectus humiditatis naturalis quam radicitus natura appetit colligare, ad sua individua protegenda contra ignis pugnam. Et ideo fuit inventus succursus supplendo & corrigendo errores prædictos per ultimum confortamentum ut quod de non fixo recedit igne optetico per incerationem infra scriptam naturaliter restauretur, donec fluat virtute non fixi quod fixum est & ingressum habet in complementum suæ naturæ.

CAPUT LXIX.

De modo faciendi Vltimam Incerationem.

SUmatur ergo de lamina crystallina, quam in fundo vasis fixam reperies, quantùm volueris & illam in crucibulo tenui super levem ignem inceratione ultima

cera

cera cum aëre suo albo prædicto stillando super ipsam guttatim cera sine fumo. Tunc de illa aliquid sume & super laminam ignitam pone. Si verò conspexeris eam velocissimè resolvi quasi cera, tunc satis est cerata in radice naturæ suæ. Si autem adhuc non videris certissimæ liquefactionis signum reitera super cerationem dictam donec fundatur sicut cera sine fumo. Dein fac projectionem per illum modum quem medicina requirit, à nobis in nostro Testamento explicatum. Quoniam elixir est completum & pretium inappretiabile, thesaurus incomparabilis convertens omne in infinitum luxificum verum.

CAPUT LXX.

De Compositione Elixiris rubei ad rubeum per traditionem generalis doctrinæ.

Cum ergo volueris facere Elixir ad rubeum, doctrinam faciendi Elixir ad album resumes in exemplum. Nam hic modum faciendi repetere non oportet nisi solùm pro quolibet elemento albo, elementum apponas rubeum. Quoniam in elixire ad rubeum apponitur ignis ulterius qui totum rubificat, & est ultimum secretum in natura & sublimatur ut spiritus. Pondera verò elementorum sunt, quod apponas duo pondera terræ, tria aquæ, de aëre totidem & unum pondus cum dimidio de sulphure rubeo. Primò enim ponas terram quia participat cum fermento, Secundò ponas aquam quia est medium inter terram & aërem, Tertiò ponas aërem, quia est inter aquam & ignem. Quartò ponas ignem, ignis per aërem figitur ut aqua per terram,

CAPUT LXXI.

De forma Circulorum & totius secreti per quod revelatur totius operis intentio.

Totum autem secretum & modus operandi in rotatione elementorum consistit, verùm nisi circulum naturæ propriè prius perfectè cognoveris, illorum circulationis notitiam intelligere non poteris. Quoniam ignorantia teget te tenebroso velamine formam rotandi ad instar naturæ & circulandi modùm; vides ergo quod natura non attrahit nisi modicum nec convertit & hoc secundùm Mercurii quantitatem. Quod ergo magis attractum est in profunditate naturæ separatur tardius & ideo quod gravius separatur de humido, semper illud educit de re, scilicet de materia Mercuriali in natura sua alterata per rotam præsentem & quod eductum est in illo vel de illo humido, est siccum subtilissimum ligatum cum humido, ita quod neutrum dimittit reliquum in distillationibus successivis & tunc totum illud dicitur vapor in quem siccum sulphureum est conversum, quia tunc in illo vapore elementa sunt benè mixta. Cùm verò taliter elementa sicca rotata sunt in humidum, per plures circulationes totius humidi, tunc primò separatis exinde elementis, post per alias circulationes quæ per modum fiunt reductionis, elementa humida rotantur in siccum & quantò magis istæ duæ reiterantur, tantò magis depurantur terra vel lapis à sulphure immundo terreo sibi extraneo, quod de macula originali provenit & intellige bene quod tinctura menstrui separatur à suo terreo, grosso, fæculento per distillationes lentas, & in aqua Mercurii deportatur. Cave ergo ne opus rubescat ante nigredinem & tinctura concremetur, quæ in ventre Mercurii debet deportari & abscondi. Quoniam Mercurius est terra sua propria subtilis valde in qua ignis tam solis quam menstrui retinetur. Recorderis ergo quando vidisti ignem in Mercurio & fæces erant nigræ, ex quo patet quod nunquam opus nigrescit, donec à terra extrahitur tinctura per suaves distillationes & in ventre Mercurii deportetur & iste ignis est illa proprietas Mercurii quam debes totis tuis viribus à combustione conservare, scilicet tinctura sulphuris cum qua debet Mercurius sal limari quoniam est primus & est additamentum tincturæ nostræ, quod est additio magna in virtute & potestate, quoniam conjuncta est cum tinctura solis. Præterea si à vitriolo & sale scis extrahere proprietatem Mercurii & sibi amicare per conjunctionem quæ fit per sublimationes lentas, non ignorabis unum de secretis naturæ maximum & veram perfectionem principalem.

CAPUT LXXII.

De Primordialibus Conjunctionibus secretis, trium generum, tam simpliciter quàm compositive Solis, Lunæ & Mercurii.

Dissolve ergo primò Solem purissimum in aqua sua ferventi, postea separa phlegma, & remanebit sol inferius cum substantia salis aquæ. Postea dissolve Mercurium in aqua sua & post congela & iterum dissolve in aqua sua distillata & separando iterum aquam per Balneum congela & semper oleum extrahe per cineres & pone ad partem in qualibet distillatione. Hanc autem dissolutionem & congelationem tribus aut quatuor vicibus reitera aut plus & ultimò congela. Deinde infunde aquam suam primam super solem congelatum & mox dissolvetur in aquam rubeam vel citrinam, congela ipsum in Balneo Mariæ, Reitera hoc tribus vicibus sicut fecisti de Mercurio, tamen non extrahes aërem ex illo quia nondum tempus est, & ultimò solvatur. Hanc verò dissolutionem totam infunde super Mercurium calcinatum & siccum, & dissolvatur totum in aquam turbidam, nigram, colore subrubeam, distilla & iterum distilla & totum elementetur, & post istum passum recorderis de signo terræ putrefactæ & combustæ quod vidisti super vitrum per ignem candelæ expiratis suis spiritibus, quod est signum putrefactionis. Putrefac totum insimul sine distillatione per tempus suum, deinde separa elementa & prosequere magisterium. Non obliviscaris ponere etiam aquam Mercurii cùm fueris in elementatione ut totum animetur & elementetur.

CAPUT LXXIII.

De Secunda Conjunctione ejusdem cum Mercurio & Luna.

Sumatur Luna & Mercurius, & quilibet eorum in aqua sua dissolvatur ad partem. Post conjuge aquas & distilla aquam & invenies argentum ad modum salis pretiosissimi, Accipe illud sal & liquefac in igne trium candelarum, deinde infunde aquam desuper & dissolvetur in aquam albam, illam aquam infunde super solem congelatum post ejus primam distillationem & postea procede ut supra.

CAPUT LXXIV.

Alia Conjunctio per aliam præparationem Mercurii, & nota quod in hac præparatione includitur sublimatio Mercurii usque ad revivificationem quâ indiges in omnibus principiis & Fermentatione ut supra dictum est.

Accipe Mercurium cum vitriolo & sale assato quem sublima, post projice eum in aqua vegetabili

abili & posito cooperto io decoque per diem naturalem: post superpone alembicum & distilla aquam totam, deinde vigora ignem & sublimabitur vivus, illud vivum sume & ablue cum aceto distillatô, sed magis valet cum aqua vegetabili simili primæ; & non misceas aliud cum illa ablutione. Post terge cum panno lineô mundo. Insuper festina ad aliam præparationem, videlicet quod in aqua sua dissolvas ipsum: post distilla cum reiteratione per viam elementationis. Dein putrefac per mensem philosophorum, post separa elementa & de aqua & de terra, & sume substantiam mediam per sublimationem: & de illa fac conjunctionem cum corporibus sicut volueris præparatis. Nam multæ sunt viæ conjunctionum & separationum ad unum finem & ad unum effectum quas videre poteris per totam latitudinem magisterii; & secundum istas quas tibi dedimus, multas alias ad libitum facere potes dum tamen intelligas magisterium.

Explicit Codicillus M. Raymundi Lulli Majoricani.

JOH. BRACESCHI Brixiani LIGNUM VITÆ, seu Dialogus ex Italico in Latinum versus à G. GRATOROLO Physico. Quo RAYMUNDI LULLI Scripta explicantur.

Interlocutores

Discipulus Artis & Raymundus.

SAlve Magister Raimunde.

RAI. Bene veneris. Dic mihi, quinam es, & quorsum venis?

DIS. Tuæ sapientiæ fama, operaque tua præferunt te omnium scientiarum cognitione præditum esse: quandoquidem verò innatus sit omnibus hominibus appetitus, & potissimum senibus, ut diutius vivant: ideo licet annorum gravis, ex Longobardia discessi, & huc Majoricam in Insulam veni ad te, solummodò ut ex te remedium addiscam, quo etiam annos aliquot citra morbum me contra mortem tueri possim.

RAI. An nescis Deum vitæ nostræ terminum posuisse, quem præterire haud liceat.

DIS. Non peto auxilium ultra terminum illum à creatore nobis impositum, sed contra multas infirmitates & debilitationem radicalis humidi & innati caloris: Nam & antiqui Patres, qui plus annis quingentis vitam protrahebant, aliquam possidebant medicinam, qua diu sine aliqua infirmitate ipsorum vitam sustentabant.

RAI. Primi Patres ita vivebant, quia sic erat Dei optimi voluntas, ut ex longa illa hominum vita citò humanum genus multiplicaretur.

DIS. Cur ergo non omnes tandiu vivebant?

RAI. Plus vivebant qui primis parentibus proximiores erant, eo quòd primi à Deo immediatè creati fuerint optimæ temperaturæ, simúlque longioris vitæ: quæ temperaturæ bonitas proximioribus magis communicata est, quàm remotis.

DIS. Igitur primi omnes illi diutius vivere debuissent, quum nihilominus scriptura sacra paucorum mentionem faciat: & aliqui, licet non ex illis primis, annos quingentos excessêre.

RAI. Primi anni non tam longi erant & duodecim mensium, ut nunc sunt.

DIS. Non assero fuisse duodecim mensium, sed tamen longos. Nam quum Moses in Ducem à Domino Deo ascitus est, ut Hebræum populum ex Ægypto educeret, tunc primum annos quadraginta numerabat: atque ideo si anni illi non æquè ac nostri longi erant, parum certè aberant: & propterea doctores nostri rimantur eorum longæ vitæ causam.

RAI. Terræ fructus meliores erant, & aptiores humanæ vitæ sustentationi ante diluvium, quàm post.

DIS. Omnes ergo diu vixisse debuerunt: quod tamen verum non est.

RAI. Non omnes æquè forti complexione erant præditi: nec omnes, jam natura in Adam corrupta, temperatè vivebant: ideo pauci annorum centum ætatem superabant.

DIS. Possibile ne est, tot inter homines non plures viginti aut viginti quinque extitisse, qui robore complexionis pollerent? haud equidem credo: & præterea multi Deo amici temperatè vivebant, qui tamen centum annos minimè viderunt.

RAI. Primi Lignum vitæ habebant, quod eos à morte tuebatur.

DIS. Quàmprimum à terrestri Paradiso expulsi fuerunt, eo ligno privati sunt.

RAI. Adam plenus scientiæ fuit creatus; & naturalium rerum omnium cognitionem habuit: & cognovit res, quæ humanam vitam protrahere poterant, & eas aliquos successores docuit, & illi aliquos. Et ideo primi non omnes diu vixerunt, quòd non omnibus secretum hoc revelatum fuerit.

DIS. Tu ergo, in quo scientiæ omnes sunt infusæ, doce me hanc medicinam, quam Adamus aliquot descendentes docuit, qua noningentos annos vitam degebant.

RAI. Conservantia medicamina & admodum durabilia esse debent, & à corruptione remota: nam quum humanum corpus à corruptione servare debeant, ea in primis durabilia sint oportet: secus magis corrumperent: quàm servarent. Ideo volentes in juvenibus humidum radicale ac calidum innatum servare, & in senibus amissum restaurare, & eos veluti ad juventutem reducere, quò ad vires, opus est inco ruptibiliorem substantiam sub Lunari globo repeŕibilem eligere, ipsamque in medicinam, & cibum suavissimum præparare, ita ut per os assumpta quasi statim per totum humanum corpus penetret, illudque quasi incorruptibile reddat.

DIS. Salva reverentia, mihi videtur impossibile quod nuper dixisti, & rationem addam.

RAIM. Dic, quia libenter audiam.

DISCIP. Res omnes corporeæ à Deo in humanum usum creatæ, aut sunt elementa, vel ex elementis, & contrariis genita, ideóque corruptibilia, ubi ergo erit medicina hæc tam incorruptibilis? Videmus etiam omne genitum, à suo simili generari, & à suo contrario corrumpi, ut inquit Philosophus septimo Metaphysicorum. Quod ergo deperditum est ex humana carne corruptibili, regenerari deb[illegible] & acquiri per aliam corruptibilem rem, ut videmus in cibis corruptibilibus, qui virtute caloris naturalis corrumpuntur, & transmutantur in stomacho, in hepate, & membris: & nutritivæ potentiæ vi, humanam in carnem convertuntur. Si ergo medicina incorruptibilis est, haud poterit sic in carnem humanam verti: sicut cœlorum materia transmutari non potest in materiam elementalem.

RAIMUND. Doctè locutus es: at putâs ne in rebus elementatis aliud non inesse, quàm corruptibilia elementa?

DIS. Ex quanam ergo re simul cum elementis elementata sunt composita?

RAIMUND. Ex subtili substantia, seu radicali humiditate, ac intrinseca, diffusáque per partes elementales, quæ simplex est, & admodum incorruptibilis: quæ diu in suo vigore conservat res ipsas: & sapiens natura

natura istud ordinavit, quia diutius in individuis conservari satagit, & perpetuò in speciebus. Et quamvis in generatione univoca animalium omne animal sibi simile generet in specie: nihilominus in generatione cessabili, quæ per corruptionem generantis fit, genitum differt à generante in specie vel genere: ut videmus in cibis, ex quibus illud generatur quod ex humana carne deficit vi caloris intrinseci, & extrinseci. Neque propterea dico hanc medicinam prorsus incorruptibilem esse ut cœlum: sed quia genita est ex materia super alias, seu aliarum respectu incorruptibili, & facta est simplex ex separatione omnium corruptibilium elementorum: quæ si debitè conservaretur, duraret annorum decem millia sine corruptione: & per os sumpta corpus humanum diu servaret incorruptum. Hac ratione periti medici semper nos hortantur, ut cibis minus corruptibilibus utamur.

DISCIP. Mihi videtur hæc opinio similis illi quorundam Philosophorum, qui dicebant, Salamandram solo igne vivere, & Alecem sola aqua, Talpam terra, & Chamæleontem solo aëre: quæ opinio falsa est, quia nulla res elementata vivit è simplici elemento, sed ex his vivit, ex quibus etiam componitur, ut inquit Philosophus. Homo ergo non posset vivere ex sola illa humiditate radicali, simplici, & adeò incorruptibili.

RAI. Non dico hominem ex ea sola medicina posse vivere, sed ea utens cum aliorum ciborum moderatione posset ad veterum Patrum ætatem accedere, qui in paradiso terrestri, non solùm vitæ Ligno usi essent, sed etiam aliis fructibus.

DISC. Utebantur primi Patres hac medicina?

RAIMUNDUS. Hac uti debebant ad producendam vitam.

DISCIP. Poterant ne uti re meliori qua se tuerentur à morte?

RAIM. Naturaliter loquendo nulla erat in toto mundo hac melior medicina: nam juxta Philosophi sententiam decimo Metaphysic. In omni genere unum quoddam est, quod primum in eo genere gradum tenet: Et quia medicina hæc genita est ex incorruptibiliori & efficaciori materia (ut intelliges) quæ sub cœlo fit, ideo primum tenet gradum in ordine medicinarum conservativarum.

DIS. Ergo aliud esse nequit quàm Lignum vitæ.

RAIM. Jam tibi dixi, secundum Mosis Scripturam eos fuisse privatos ligno illo.

DIS. Fortassis Moses, qui sua in juventute instructus fuit in omni Ægyptiorum scientia, & novit hanc divinam scientiam (ut Vincentius ait in suo Naturali libro septimo) loquutus est cum aliqua obscuritate, ut & cæteri Philosophi.

RAIM. Nolo plus vel minus quàm deceat credere.

DISC. Fortassis est herba illa, qua Medea Æsonem ad juventutem reduxit, & quacum Æsculapius suscitabat ferè mortuos.

RAIM. Ea est quidem medicina, sed ne dicas herbam.

DISC. Dicunt Poëtæ herbam fuisse.

RAM. Antiqui sub fabulis poëticis hanc scientiam occultarunt, & parabolicè loquuti sunt.

DISC. Qualis est hæc similitudo?

RAIM. Quum hæc medicina paratur, semel fit viridis ut herba, ideo rem vegetabilem nominarunt & herbam. Hac de causa Metuendus Hermetis discipulus, de hac materia loquens, dicebat, O quàm similis est vegetabilibus ob viridem colorem.

DISC. Cur herba esse non posset, quum herbæ tot virtutibus scateant, & viribus?

RAIM. Medicina hæc haud fieri posset ex rebus vegetabilibus aut animalibus, neque ex re aliqua ab eis manente.

DISC. Quæ est ratio?

RAIM. Cum ea super omnem elementatam rem incorruptibilis esse debeat, necesse est ut trahatur à materia super omnes à corruptione aliena.

DISC. Tu tamen in libro Secretorum naturæ dixisti, ut eam à vino rubeo extrahamus. Idem affirmat Joannes de Rupescissa. Alii dicunt à Chælidonia herba: alii à sanguine humano.

RAIM. Ne decipiaris, neque simplici literæ Philosophorum in hac scientia credas: qui ubi apertius loquuti sunt, ibi obscurius, id est ænigmaticè, aut per similitudines.

DISC. Qua similitudine hoc in loco usi sunt?

RAIM. Senior philosophus dicit: Hæc res convertit ex colore in colorem, de sapore in saporem, & ex natura in naturam: ideo multiplicata sunt ejus nomina. Mircrius philosophus dicit: Cur factus est rubeus, antequàm foret albus? Respondet, bis fit niger, bis citrinus, & bis rubeus. Quoniam igitur bis fit rubeus ut vinum rubeum, & sanguis humanus, nempe post putrefactionem, & in ipsa distillatione, ideo Antiqui per similitudinem loquentes nominarunt vinum rubeum, sanguinem humanum & similia.

DIS. Crederem animalia plus virium medicinabilium habere, quum etiam sint quacunque alia re inanimata nobiliora.

RAIM. Animalium excellentia non versatur aut existit circa proportionem & commistionem elementorum, sed in anima consistit. Et quia supradicta medicina fit ex substantia corporea & materiali, ideo meliora sunt quædam Mineralia, quorum compositio durissima est, & fortior animalibus, quorum compositio quoad corpus, debilis est & facilis corruptionis, paucæque virtutis. Videmus animalia occupata circa res altas & sublimes, privata esse vilibus & infimis: Ideo Mineralia quædam, quæ nullam habent operationem intellectualem aut sensitivam, majorem habent vim corpoream cæteris animalibus.

DISC. Si medicina hæc confici non potest ex vegetabilibus neque ex animalibus, posset ne elici ex mediis Mineralibus: ut sunt sales, alumina, atramenta, marchasitæ, antimonium, sulfura & argentum vivum communia?

RAIM. Neque etiam ex his.

DISC. Sunt tamen admodum durabilia.

RAIM. Non sunt super omnia efficaciora & incorruptibilia.

DISC. Quis hæc corrumpit?

RAIM. Ignis magnus.

DISCIPULUS. Ignis omnia corrumpit & dissipat.

RAIMUNDUS. Non corrumpit humidum radicale elementorum, neque eorum calidum innatum & radicale.

DISC. Quamobrem?

RAIM. Ob illorum homogeneitatem, & durissimam, ac fortissimam compositionem & colligationem, & ob vaporosam mistionem & longissimam & temperatissimam decoctionem in Minera.

DISCIPULUS. Concludere ergo vis hanc medicinam fieri debere ex humido & calido radicalibus Metallorum.

RAIM. Videmus Metalla quæ mille annos defossa jacuerunt sub terra in Romanis antiquitatibus, adhuc

adhuc incorrupta esse, & nullum detrimentum ferè sensisse: cogita ergo quantum duraret eorum humidum radicale purificatum, destillatum, & à quacunque corruptibili & elementali parte separatum. Hac de causa Geb. lib. 2. cap. 12. dicit: Videmus rem distillatam fieri magis puram, & melius custodiri à putrefactione.

DISC. Unde vis metalla tantam habere vim supra omnia elementa?

RAI. A cœlo.

DISCIP. Res duræ non recipiunt vim cœlestem, quia cœlis non obediunt: Videmus sigillum non imprimere suam figuram in duro lapide, sed in molli cera.

RAIM. Corporum cœlestium radii in nullo elementorum tanta vi & potestate uniuntur, quantum in terra: quoniam ipsa est proprium & firmum receptaculum virtutum cœlestium, & centrum ejus sphærarum: & propterea ipsa est productiva rerum mirabilium, nempe vegetabilium, animalium, & mineralium. Hermes dicebat, genitricem metalli esse terram, quæ fert ipsum metallum in ventre suo; & terram esse metallorum matrem, & cœlum patrem: ex eoque terram in montibus concipere sylvestribus & planis, & aquis, & omnibus aliis in locis: Verum est tamen, quòd dum terra in sua permanet duritie, nil potest producere, quoniam non obedit moventibus: sed quia continuus motus cœlestis, & Solis aliorumque planetarum virtus, terram ipsam continuè excoquit, ideo alteratur & subtiliat: & subtiliores partes virtute Solis elevantur in fumum. Ideo vires cœlestes quæ continuè à cœlo fluunt & in terram penetrant, invenientes materiam simplicem, subtilissimam spiritualem incorruptibilem, lucidam, perspicuam, & naturæ ingenio præparatam & aptam ad recipiendum influxus cœlestes, ob similitudinem quam invicem habent, nobiliter infunduntur in ipsum duplicem fumum metallicum radicalem. Cumque materia ipsa spiritualis diutissimè fuerit in ea spiritualitate & cœlesti obedientia: quam substantia metallicorum principiorum uniformis est ac homogenia, quæ longissimo tempore & mille annis induratur, ut dicit Geb. lib. 1. cap. 7. Ideo cœli in illam infuderunt plures ac plures mirabiles virtutes, quam in quacumque alia re, quia in ea plus operati sunt. Et hæc est causa maximæ metallorum virtutis super omnem aliam rem elementatam. Illud autem verum est; quod cùm post diuturnum tempus hic duplex fumus & spiritualis vapor venerit ad duritiem metallicam, quamvis cœlestes retineat vires nihilosecius impeditus & suffocatus à terreitate & duritie, eas vires præ se ferre non potest. Sed volentes nos eas vires cœlicas in lucem producere, removemus terreitatem & densitatem metalli, & illud ad primam simplicitatem reducimus, quæ sufficienter decocta, tantam ostendit vim, ut quasi subitò humana corpora immutet, & ea reducat ad veram sanitatem.

DIS. Quod nunc dixisti, perplacet; sed an non melius foret ex gemmis, quam ex metallis, supradictam medicinam parare?

RAIM. Quamobrem?

DIS. Quia incorruptibiles admodum sunt, & valde medicinales, & pluribus pollent cœlicis virtutibus quam metalla. Ideo Hermes & ejus asseclæ dicebant, omnes rerum inferiorum virtutes, primitus esse in stellis, & imaginibus cœlestibus, easque vires ajebant descendere in res naturales, nobiliter & ignobiliter: nobiliter quando materiæ ipsas cœlestes vires suscipientes sunt similes corporibus cœlestibus in lumine ac claritate, ignobiliter, cum materiæ sunt confusæ ac fœculentæ, in quibus veluti opprimitur virtus cœlestis. Quia igitur gemmæ in substantia, lumine, perspicuitate, ac colore, similiores sunt corporibus cœlestibus quàm metalla, quæ de re ab aliquibus Philosophis nominantur elementales stellæ, idcirco nobilius vires cœlestes recipiunt quàm metalla & meliores esse deberent ad faciendum hanc medicinam tam incorruptibilem & virtuosam.

RAIM. Fateor si totam substantiam in medicinam converteremus meliores essent aliquæ gemmæ quàm metalla, quorum virtus hac terreitate opprimitur, quæ radicali supervenit materiæ, in qua locantur vires cœlestes: Sed quia ut superius dixi neque metalla neque lapides recipiunt cœlestes, quando sunt in metallorum forma, vel lapidum; sed quando sunt in forma vaporum, donec durescant: Et quia vapores è quibus fiunt metalla plus moræ trahunt in ea spiritualitate ac similitudine cœlesti, quam vapores è quibus gemmæ fiunt, ideo metalla plus virium habent cœlestium quàm gemmæ.

DISC. Quomodo possumus hujusce rei certiores fieri?

RAIM. Gemmæ in substantia propinquæ sunt elementis: & earum prima materia, primæque elementales qualitates parum sunt alteratæ aut permutatæ à sua prima natura: Et natura pauco artificio coagulavit & induravit illas cum ea transparentia & claritate, quam habebant in ipsarum prima fumosa materia. Et idcirco quamvis duræ sint, & earum virtus aliquantisper ligata, nihilominus exerunt etiam vim aliquam cœlestem, quod non ita accidit metallis. Nam antea quàm introducatur forma metallica, opus est multa & longissima transmutatione, & elementorum contemperantia & purgatione & transmutatione sulphuris & argenti vivi, salium, & aluminum, & harum rerum longissima decoctione. Quod si gemmæ admodum durant, non hoc evenit ob multam humidi radicalis & viscosi quantitatem, quòd arctè simul partes colliget, quia illius parum sunt participes, & sunt facilis triturationis: Sed ideo fit, quia coagulatæ sunt à frigore, & in hoc natura parum laboravit. Quoniam autem frigus coagulando poros claudit, & intus nativum calidum continet, ideo aëris calor aperire ac corrumpere non potest: Sed ignis calor vehemens, qui, quamvis aliqua metalla corrumpat, eorum tamen humidum radicale corrumpere non potest, quod fit cum sicco terrestri fortissimè commistum & concoctum, ut in auro: His igitur duobus, nempe, cum hoc humido & calido radicalibus, fit supradicta medicina super omnes incorruptibilis & virtuosa.

DISC. Tot rationibus & efficacibus persuasionibus cogor id quod dixisti credere: Sed velim scire, num hæc medicina fiat ex uno aut ex pluribus metallis.

RAIM. Morienus Romanus dicit: Scitote quòd totum hoc non aliud est quàm res una sola, quæ patrem & matrem habet, & pater & mater eam crearunt & nutriverunt, & ipsa est sui ipsius pater & mater.

DISCIP. Hunc loquendi modum non assequor.

RAIM. In metallorum generatione, sulphur est velut semen paternum, & argentum vivum ut materia fœtus fœminei.

DISC. Ergo medicina hæc (ut dicere videris) fit ex una sola re.

RAIM. Omnes Philosophi dicunt hanc medicinam fieri ex unica re, quæ in se habeat quicquid ei opus est ad ejus perfectionem, nimirum ex corporibus, sole, aqua, spiritibus, animabus & tincturis. Et quamvis in præparatione dividatur in plures, nihilo-

nihilominus ad unam redit post præparationem partium separatarum.

D I S. Si medicina hæc fieri debet ex unico metallo, ergo aliud esse non potest quam aurum.

R A I M. Quare aurum?

D I S. Quoniam virtuosius est, perfectius, medicinalius, purius, incorruptibilius, & incombustibilius aliis: nam ejus partes fuere subtilissimæ, homogeniæ, ac puræ: igitur ex convenienti præparatione, reductum ad puritatem, subtilitatem, & simplicitatem multo erit incorruptibilius & efficacius, & conversum in medicinam suavissimam diutissimè poterit à corruptione humana corpora servare & propterea medici eo utuntur contra multas infirmitates, & præcipuè contra melancholiam & cordis tremorem. Et Geber quoque lib. 1. cap.17. dicit aurum esse medicinam quæ corpus in juventute lætificat. Et antiqui Poëtæ hac de causa finxerunt Phœbum seu Apollinem fuisse inventorem medicinæ, & omnium virtutum herbarum.

R A I M. Concedo aurum in sua natura cæteris metallis perfectius esse: Sed nos non præparabimus in medicinam totam metallicam substantiam; sed solùm primam materiam radicalem, quæ una & eadem est in omnibus metallis (ut asserunt omnes Philosophi, & præsertim Philadelphus, & Albertus in 2. Tract. tertii lib. de Mineralibus cap.6.) & non est differentia inter ea, nisi ex accidentibus supervenientibus,& in majori vel minori decoctione. Et idcirco dicere non debemus aurum in hoc opere cæteris præstare,quamvis in se perfectius sit,& minus accidentium habeat: Namque (ut dicit Geber libro primo capite octavo) in depurando alia metalla per artificium reducuntur in puram & nobiliorem substantiam brevi tempore. Et hoc inde evenit, quòd in se omnes causas habeant corruptionis & calcinationis, quas Geber scribit libro tertio capite sexto, & facile reducuntur ad materiam primam suam & separantur accidentia quæ supervenerant: id quod auro non contingit (ut affirmant Geber lib. 1 cap. 8. & Alb. 2. tract. lib. 3. de Min. cap. 5. & 4. lib. cap. 7.) ratio est quod non solùm habuerit fortissimam compositionem, sed quia prima mineralis materia est sal,aut vitriolum (ut aliàs intelliges.) Et quia metalla debite in sal verti non possunt nisi mediante convenienti calcinatione (ut dicit Geber in toto Testamento) quæ calcinatio auro evenire non potest: quoniam debita metallorum calcinatio fieri debet sine ulla alterius rei mistione, sed cum proprio sulphure interno & adustibili (ut dicit Geber lib. 1. cap. 13. & lib. 2. cap. 13. & 14. & lib.3. cap 6.) quod sulphur adustibile non est in auro: ergo debite calcinari & ad primam materiam reduci non potest: Et hoc confirmat Geber libro tertio capite quarto dicens, Aurum habere densam substantiam & sine sulphureitate comburente, manifestum est ex ejus omni operatione in igne, quoniam neque diminuitur, neque inflammatur: Et quicunque illud calcinaret cum sulphure extrinseco, aut cum sale, aut cum aqua vitæ, aut aqua forti,aut Mercurio, aut odore plumbi; & similibus aliis externis rebus, amitteret tempus & expensas. Ideo Geber libro primo capite decimo septimo loquens de auro dicebat Calcinatur & solvitur sine utilitate. Et hoc fatetur Agrippa se esse expertum Et ratio est, quia juxta veterum opinionem, solum aurum est metallorum forma. & est species deducta ad ultimam perfectionem: nam neque natura neque arte posset melius fieri.

D I S C. Juxta Gebri sententiam libro tertio capite septimo, Artificium vincit opus naturæ in hac arte: & hoc etiam affirmant alii Philosophi.

R A I M. Intelligunt de metallis imperfectis, in quibus facile separari queunt accidentia superinducta radicali materiæ, & ea magisterii auxilio reduci ad ultimam perfectionem: Et hoc Geber confirmat in lib. Investigationis. cap. de Præparatione aceti acerrimi. Ideo Albertus in quinto de Mineralibus capite primo dicit, Omnium metallorum esse peculiare (scilicet imperfectorum) ut videantur esse incompleta in specie, ideo convertibilia sunt in omnia. Sed ut idem Albertus libro tertio capite septimo dicit, Ars non permutat aurum: quoniam cum pervenerit jam ad ultimam sui perfectionem, quamvis paucula accidentia separares quæ ejus radicali materiæ supervenerunt, non tamen eam efficeres meliorem, quandoquidem (ut dixi) ad ultimam perfectionem pervenerit illi possibilem. Ideo Marsilius Ficinus dicit, Omnino falsum est credere auri materiam ingredi humanum corpus, aut in substantiam potabilem converti: quoniam oporteret ipsum converti prius in sanguinem, & postea in carnem: quod impossibile est, propter ejus duritiem. Ideo vanus est multorum labor, qui medicinas cum auro faciunt, aut eas inaurant ut delicatioribus placeant Quod si veteres Medici Philosophi, & Poetæ aurum laudarunt,non intellexerunt de communi auro.

D I S C. Est ne fortasse aliud aurum quàm commune?

R A I M. Quando vi ignis humiditas radicalis distillatur, simul cum ea destillatur suus naturalis calor in colore auri: & illud est aurum Philosophorum. Et de his duobus vaporibus loquebatur Alb. in 3. Met. dicens: Vapor humidus includens, & vapor siccus inclusus in illius ventre simul elevantur, & hoc fit vi caloris utrumque vaporem elevantis, quoniam semper commiscet, & facit ut unius essentia moveatur in alterius essentia. Ipse etiam Alb in 4. Met. tract. 3. cap. 18. de his vaporibus dicebat: Ex natura misti, siccum retinet humidum ut sine ipso non evaporet, & humidum confert sicco quandam subtilitatem, ut cum eo evolare possit. Iste igitur vapor siccus radicalis, quoniam est aurei coloris, ideo antiqui nominaverunt aurum, & animam. Hermes de hac anima loquens quæ per distillationem portatur in ventre vaporis albi, dicebat: Portavit eam ventus in ventre suo, hoc totum occultarunt Poetæ sub Jovis & Ganimedis fabula. Hoc idem significare voluerunt dicentes, Jovem esse conversum in auri pluviam.

Et quoniam Virgilius hujus scientiæ notitiam habuit, ut asserunt aliqui philosophi, & multis in locis obscurè de illa locutus est: idcirco volo ut aliqua ejus carmina declaremus huic scientiæ pertinentia, & huic loco admodum convenientia. Dicit in sexto Æneid. auri ramum intra opacam arborem absconditum. Superius dixi hac in scientia partem vegetabilem esse sal, quod interdum viride est ut herba; & quòd in eo erat occultus Philosophorum Sol seu aurum. Et arbor illa vocatur obscura & opaca ob suam terrestreitatem, quæ nondum est separata: Ideo vocatur saturnus. Et aurum istud nominatur ramus, quia ex hoc vegetabili sale participat, & totum ostendit aureum colorem. Quia verò superius dixi quod in manifesto seu extrinseco ad rubedinem vergat, & est lentus ac debilis is ramus: Ideo Geb. in secunda descensionis causa vocat corpus debile. Sacer est Proserpinæ inferorum Deæ: per Proserpinam intelligit aquam mercurialem aliter etiam Junonem dictam, quæ inferni Dea fertur, quoniam ipsa omnia tenet ligata in centro terræ Martis, & ea separata,

omnis

omnis pars soluta est. In distillatione trahit secum aurum istud (ut superius diximus) ideo dicitur illi dicatum. Aurum istud cinctum est à clausis umbris & obscuris vallibus: per quas significantur ferri terræ partes. Nemini ergo conceditur terræ viscera ingredi, id est terram à prædicto sale separare, nisi prius per distillationem non separetur dictum aurum, quod (ut ait Geber lib.2 cap.7.) nunquam separari posset à prædicta terra & fæcibus nisi per sublimationem. Et quoniam prædictum aurum Philosophorum in distillatione non confertim descendit (ut ait Geber in secunda descensus causâ) sed paulatim, guttatimque ut ait Senior philosophus, ideò Virgilius dicit, uno evulso, non deficit alter aureus. Quandoquidem verò hujus scientiæ notitia est admodum profunda, & ut inquit Geber, Servatur in Dei potentia: ideo Poeta dicit omni studio quærendam esse: Nam si Deus & Cœli te in hoc negocium deducunt, facilè poteris evellere seu rapere dictum aurum, quoniam facile est. Sed si fortunatus non es, ut hanc scientiam ejusque materiam veram non calleas, nunquam posses prædictum aurum carpere, neque cum duro ferro id est à duro ferro, & hac loquendi phrasi utuntur etiam Philosophi.

Mirerius Philosophus dicit, Coquas quousque humiditas elevetur in alembicum: quoniam ipsa est sudor similis auro. In Cælo philosophorum scriptum est: Exaltetur ignis usque ad quartum gradum per spacium horæ, & exhibit aqua in colore auri. Senior philosophus ait: Aurum hujus lapidis, est aurum philosophorum, & est tinctura quæ est anima, cum qua ascendit spiritus. Dicit etiam, Nominat Hermes aquam albam illorum, aurum: quoniam anima tingens est abscondita in eorum alba aqua. Razes in Lumine luminum dicit: Oleum quod capit rubeum colorem est sulphur, & illud etiam est æs, & Soli comparatur & auro. In Philosophorum Turba scriptum est: Numus noster dum rubeus est, vocatur aurum. Dicit rursus Senior philosophus: Aquam nominarunt animam quam Hermes vocavit aurum, quando dicit Seminate aurum in terra foliata.

DISC. Quid est hæc terra foliata, in qua hoc philosophorum aurum seminare debemus?

RAIM. Est mercurius præparatus, cum quo unire debemus suum sulphur: quamvis intelligi posset in alio modo.

DISC. Differe mihi hunc alium modum.

RAIM. Secundum Geberi sententiam in 3. lib. cap. 7. in corporibus metallicis sunt duæ sulphureitates, quarum una conclusa est in profundo argenti vivi in suæ commistionis initio, & hæc vocatur aurum, æs, venus, numus, arsenicum, auripigmentum, viteum, vitriolum, anima, ignis, aqua viridis, leo viridis, vinum, sanguis humanus, sanguis draconis, aqua permanens, ad differentiam aquæ mercurialis, quæ non est permanens: quoniam illa est fixationis impedimentum. Alia corporum sulphureitas est superveniens, & fixa, & hæc vocatur sulphur, mars, vitrum, vitriolum, vinum & sanguis, Et quia hæc sulphureitas sublimat ut folia auri vel argenti & multorum aliorum colorum significatur per Argi oculos in pavonis caudam conversos. Supradictum verò sulphur, dictum aurum, venus & compar, uniri debet cum hoc alio sulphure marte appellato (ut ait Geber lib.1. cap. 13.) hoc fieri debet mediante aqua mercuriali, quæ (ut dicit Geber lib.1. cap.15.) est medium conjungendi tincturas, & significata est per subtilissimum Vulcani rete, cum quo simul Martem Veneremque ligavit. Ideo Hermes dixit: Seminate aurum in terra foliata. Arnaldus dixit: Aqua est medium quo junguntur tincturæ id est sulphura, quæ (ut dicit Geber ut supra c.13) sunt lumen & tinctura omnium corporum.

DISC. Ne mihi amplius de hoc auro disseras, quia certus sum aurum philosophorum non esse aurum commune, neque ab auro communi elicitur, sed bene credo ab argento communi debere accipi.

RAIM. Quis tibi hoc persuadet?

DISC. Quoniam Luna in suo profundo est aurum (ut inquit Geber in Testamento) & tu superius dixisti, ut acciperemus illud philosophorum aurum, quod in metallorum jacet profundo, & videtur etiam argentum esse perfectius aliis, & in igne incorruptibilius, & multi medici eo utuntur in aliquibus medicinis.

RAIM. Possem ea omnia quæ ferè de auro dixi respondere, quamvis inter ea sit multa differentia: Nam si præparaturi essemus omnem substantiam metallicam, melius foret argentum quàm alia: Sed quia non est quod aliud capiamus quàm radicalem partem, & illud aliud sulphur supradictum, quæ in omnibus sunt, ergo dicere non potes argentum in hoc opere melius futurum quamvis in se perfectius sit. Imò quia perfectius est, ideo difficilius potest converti ad primam & proximam materiam naturæ metallicæ, nempe in salem aut vitriolum: quoniam in se habet parum sulphuris adustibilis, & difficulter calcinatur: quoniam (ut dicit Geber lib.3. cap.9.) corpora paucæ terrestreitatis sunt difficilioris calcinationis. Ideo idem lib. 1. cap.18. in fine, dicit: Argentum calcinari & solvi similiter cum maximo labore & nulla utilitate. Et quia Arnaldus in libro perfecti Magisterii dicit: Metalli ad primam materiam reductionem esse facilem, ergo non intelligit de auro vel de argento.

DISC. Dixisti duritiem metalli, causam esse quo minus radicalis substantia possit suas vires ostendere: ergo si illud in aquam solvero, poterit statim eas cœlestes vires ostendere, & inde utilitatem consequar: quod si utilitatem non referrem, stans solummodò in calcinatione ac solutione, ulterius procedam ad coagulationem.

RAIM. Indebitè ac cum extraneis rebus radicale simul cum accidentali solves, & propterea non valebit, quamvis coagules: cum liber non sit à terrestreitate & aliis accidentibus: Sed dico tibi, quòd neque aurum, neque argentum, verè solvi possunt, quia (ut dicit Geb. lib. 1. cap.52.) Solummodò res quæ salis naturam habent vel aluminum, sunt solubiles.

DISC. Convertam eos in sales.

RAIM. Indebitè convertes in sales, cum in se causam calcinationis non habeant: Ideo erunt sine utilitate. Quòd si Medici & Philosophi dixerunt ut præparemus in medicinam, & quòd in suo profundo sit aurum, intellexerunt de argento Philosophorum.

DISCIP. Quale est hoc Philosophorum argentum?

RAIM. Sicut prima materia mineralis metallorum est unum sal (ut dixi & dicemus) ita etiam volentes naturam imitari, convertimus metallum nostrum in salem album ut argentum, & à Philosophis nominatur argentum & in suo profundo tenet occultum vaporem illum rubeum, sulphureum, dictum aurum, & de hoc argento loquuntur Philosophi: Ideo non oportet fundamentum aliquod (in hac scientia) jacere super aurum, aut super argentum communia, quoniam omnes Philosophi dicunt, hanc medicinam fieri debere ex re vilissima. Morienus Romanus dicit: Ego tibi præcipio, ut in pondere materialium pro hoc opere nihil expendas ullo modo. Alphidius Philo-

Philosophus dicit: Hoc secretum non emitur, & invenitur in via projectum, ut quivis pauper habere possit.

DISC. Tu cerebrum involveres non solùm mihi, sed Solomoni; dixisti nos debere hanc medicinam facere ex metallis imperfectis, & nunc dicis fieri eam ex re vilissima, non sunt tamen vilissima metalla imperfecta, neque in vias projiciuntur, sed emuntur.

RAIM. Quamvis imperfecta metalla in se vilissima non sunt: est tamen eorum calx vilissima apud ignaros, nam eam projiciunt in angulos semitarum, & ex ea tam pauperes quàm divites gratis habere possunt. Geber in libro Radicum dicit: Cum vidissemus corpora imperfecta, nostra experientia & ingenio præparata & ab omni superflua corruptione mundata, nos ea invenimus majoris claritatis & splendoris, quàm ipsa corpora naturaliter perfecta.

DISC. In primo fundamento dixisti, oportere, si fiat hæc medicina, ut fieret ex incorruptibiliori substantia quæ foret inter mista ex elementis. Qui ergo fieri potest ex imperfectis metallis, quæ sunt corruptibilia?

RAIM. Superius dixi metalla imperfecta quo ad primam formam substantialem esse ab igne corruptibilia: sed quo ad radicalem substantiam esse super alias elementatas res, incorruptibilia. Philadelphus Philosophus dicit, humidum radicale metallorum in ipsorum calcinatione ob homogeneitatem & fortem metallorum unionem non consumi, nec separari, quemadmodum consumitur & separatur humidum lapideum, volatile & fugiens ab igne, sed metallorum humidum fixum est & permanens in igne. Albertus in 3. Miner. cap. 2. dicit: Videmus omnia metalla etiam in magnis ignibus retinere ipsorum humiditatem, de qua radicali humiditate loquens Geb. in 2. lib. cap. 19. dicit, quod supra omnem humiditatem expectat ignis calorem.

DISCIPUL. Dixisti metalla imperfecta quo ad formam substantialem esse incorruptibilia: certum est partem radicalem esse per totam substantiam metallicam dispersam, ergo dum corrumpetur substantia radicalis.

RAIM. Dicit Alb. in 4. Meteor. tract. 2. cap. 9. calorem vehementem congregare partes homogeneas: nam ignis solvit humidum & separat illud à terreo crasso ea à se invicem separando: cum verò humidum detineatur à terreo sicco, non potest taliter separari, & ideo distillare incipit cum terreo subtili, & ob ignem fortissimum funditur in vitrum, & tunc terreum crassum quod fortiter eum tenebat, in squamas uritur.

DISCIP. Responsio hæc admodum placet: Sed nonne vis calcinare ac solvere tuum metallum?

RAIM. Spiritus fixus sulphureus & quasi extrinsecus, dictus Mars, non solvitur: quia, ut dicit Geber libro primo capite tertio decimo, non habet partes salsugineas, sed subtiliatur cum aqua mercuriali significata per omnes acutas aquas, ut dicit Geber libro secundo capite quinto decimo: Mercurialis simul cum sulphure suo intrinseco dicto Venere solvuntur, quia salis naturam habent; Et hoc modo carmina illa intelliguntur:

Solvere qui nescit, vel subtiliare metallum,
Corpus non tangat, Mercuriumq; sinat:
Nam solvere nequit fixum volativum probe tenere.
Dictorum alterutrum facere si nesciat.
Omnibus hoc dico liquate corpora in aquam &c.

DISC. In alio carmine dicunt: Quid per corpora intelligunt?

RAIMUNDUS. Quamvis interdum de humanis corporibus; tamen Philosophorum corpora sunt duo sulphura supradicta, unum dictum Mars & sulfur; aliud dictum Venus & arsenicum. Geber libro 2. cap. 17. dicit: Omnia corpora sunt sulphur aut arsenicum, & hæc sunt medicina quæ coagulat argentum vivum. Hæc igitur corpora solvi ac subtiliari debent, ut antea dixi, ut per minima uniri possint: Ex duabus Aquis unam capite, quæ vobis magis placet & facite quod dico: date illam potui vestro illi inimico.

DISC. Jam diu optavi hæc carmina Italica intelligere, ideo mihi gratum erit tuam expositionem intelligere.

RAIM. Ex his duabus aquis sulphureis, cape illam quæ aurum vocatur, & conjunge cum ea quæ ferrum vocatur, significatum per inimicum nostrum, & hæc conjunctio fit mediante aqua Mercuriali ut superius dixi.

DISCIP. Quamvis hæc non intelligam nisi praxin videam, nihilominus verbis tuis credo, hoc tamen pacto ut quæ videntur mihi dicenda dicam.

RAIMUND. Quoniam & ipse libenter hisce de rebus loquor, idcirco dic quod tibi placet, eritque mihi gratum omne.

DISC. Quo modo poteris ex aquis metallicis facere medicinam corporum humanorum, cum ille sint fœtidissimæ, horribiles, corrosivæ, & tam acutæ, ut Philosophi dicant illas esse venenum pessimum? Nam Morienus Romanus de illo odore loquens inquit: Iste est odor qui assimilatur odori sepulchrorum, in quibus mortui sepeliuntur. Videmus thermarum aquas aliquam habere horribilitatem, quia dum per loca subterranea & mineralia præsertim sulphurea & bituminosa transeunt, trahunt secum partem aliquam mineralem & odorem metallicum vel sulphureum; ergo eo magis erit horribilis ea substantia metallica in aquam conversa.

RAIM. Quemadmodum fructus in æstatis initio sunt acerbi & austeri, quia sufficientem concoctionem & maturationem non sunt assequuti: & dum subinde à terra novum humorem trahunt, non possunt sufficienter maturari & dulcescere, id quod fit longo æstatis calore, in quo dum concoquuntur & eorum humor maturatur, fiunt dulces & odorati: ita evenit nostræ medicinæ extractæ à terra metallorum, nam ante sufficientem concoctionem & digestionem ea est fœtida & horribilis, & dum ejus vapores in decoctione saliunt & ascendunt, non potest sufficienter dulcescere. Sed his corporibus coagulatis, & sufficienter concoctis, acquirit mirabilem suavitatem & dulcedinem. Ideo Arnaldus in Rosario dicit, Dulcifica amarum, & totum habebis magisterium.

DISC. Superius dixisti juxta Marsilii Ficini sententiam, aurum non habere cum humana carne convenientiam vel symbolum aliquod, nec in eam posse converti: ergo metalla imperfecta minorem cum humano corpore affinitatem habebunt, & ex illis medicina fieri non poterit quæ per os sumatur.

RAIM. Verum est metalla dum in metallorum substantiam perstant, quamvis cum aqua vitæ subtilientur, non haberent affinitatem aut convenientiam aliquam proximam cum humana carne, sed corrupta forma prima durissima, & deducta ad ipsorum primam materiam sufficienter purificatam, concoctam, & dulcificatam, tunc haberent eam affinitatem & convenientiam cum humano corpore quam habent alii cibi aut medicinæ conservativæ, quamvis hæc foret multò aliis efficacior.

RAIM.

D I S C. Hæc tam efficax medicina poſſe me omnes curabiles infirmitates ſanare?

R A I M. Dixi juxta philoſophi ſententiam 10. Metaphyſ. In omni genere unum eſſe quod primum gradum teneat in eo genere, & quia diverſi gradus reperiuntur in medecinis, & aliquæ plus vel minus operantur in curatione diverſarum infirmitatum & in humano corpore à corruptione ſervando, ergo neceſſarium eſt medicinam reperiri, quæ ſuper omnes virtuoſa ſit & potens ad ſanandas omnes infirmitates, & ad tuendum corpus à corruptione. Et hæc eſt noſtra medicina, quia genita eſt ex efficaciori & incorruptibiliori ſubſtantia quæ ſub cœlo ſit. Scimus etiam, appetitum naturalem non poſſe ubique & in omni parte ſuo privari effectu (ut ait philoſophus) Et quia omnis res naturaliter perfici deſiderat, quantum ſuæ naturæ poſſibile eſt: Ideo hic appetitus naturalis, qui eſt in medicinis ut perfectiſſimæ ſint, & ut poſſint omnes morbos curare, oportet ut in aliqua adimpleatur, & hæc erit noſtra medicina. Videmus etiam ſubſtantiam ſubtilem & formalem in quantitate, materiæ ſubmerſam, non poſſe ſuas vires exercere: Sed quo magis ſpiritualis, & formalis atque à materia ſeparata & à quantitate, eò magis ſuas vires extendit in multos effectus. Quoniam autem medicina noſtra compoſita eſt ex ſpiritibus ſubtilibus & materiæ ſimplicis & quaſi ſine materia elementali, ideò ſine ullo impedimento extendi poteſt ad omnes infirmitates curabiles. Cognoſcimus etiam omne agens habere virtutem operandi juxta propinquitatem & ſimilitudinem, qua cum primo agente participat: Primum verò & univerſale agens corporeum & ſimplex, eſt corpus cœleſte, quod veluti univerſalis cauſa ad omnes inferiores res extenditur: Et quia medicina noſtra ob ſuam ſubtilitatem, puritatem & incorruptibilitatem; ſuper omnes ſubſtantias corporeas maximam propinquitatem & ſimilitudinem habet cum cœleſtibus corporibus, ideò ſuper res omnes corporeas inferiores poterit omnes curabiles infirmitates ſanare non ſolùm phyſico medico, ſed etiam chirurgo pertinentes. Dicunt prætereà medici: Hieram picram compoſitam ſingulari pollere virtute ut à capite, collo, pectoréque humores trahat, & non ab aliis inferioribus membris, quoniam genita ſit virtute ſtellarum quæ ſuper caput, collum, & pectus influunt: ut ſunt aſtra dicta Aries, Taurus, & Gemelli. Similiter de aliis medicinis dicere poterimus, quæ humores trahunt à cruribus, genubus; & pedibus: quoniam ſpecialem influxum receperunt & virtutem à ſtellis Capricorno, Aquario, & Piſcibus: Et quia omnia metalla recipiunt eſſe, nomen, numerum, colores, vires, & proprietates ab omnibus planetis, & planetæ influunt ſuper totum corpus humanum. Certum eſt autem (penes veterum philoſophorum ſententiam) omnia metalla juxta ſimilitudinem, virtutem, nomina, colores, & proprietates, eſſe in quolibet metallo (ut dicemus) ergo medicina noſtra quamvis ab uno ſolo imperfecto metallo, nihilominus in ſe habet omnem virtutem metallorum & planetarum, & in ejus compoſitione veniunt omnia illa metalla: ideo vim habet ſupra totum corpus humanum ut ſanet omnes curabiles infirmitates. Et quia illa humiditas radicalis à noſtro metallo deſtillata per ſimilitudinem à philoſophis nominatur aqua vitæ & aqua ardens, ideo Joannes de Rupeſciſſa loquens de illa dicit: Aquam ardentem bonam habere in ſe virtutem omnium metallorum: Sed ut dicit prædictus philoſophus: Aqua noſtra non eſt aqua vitæ. Similiter loquens de ſulphure ſubtili ſupra dicto nominato auro, ſanguine, & vino, dicit: Scito vinum non modò auri proprietates retinere, ſed multò magis omnium metallorum.

D I S C. Quamvis jam dictæ rationes ſapienter ſint dictæ, attamen videtur mihi impoſſibile unam medicinam ſolam poſſe omnes infirmitates ſanare, & cauſam dicam: morbi contrarii (ut dicunt medici) curantur contrariis medicamentis: quoniam verò contrariæ qualitates in eodem ſubjecto eſſe non poſſunt, ideo non mihi videtur poſſibile ut una medicina poſſit omnes infirmitates curare. Dicunt ad hæc omnes philoſophi, ab una re unum ſolum effectum produci, ergo una medicina ſola non poteſt plus quàm unum morbum curare.

R A I M. Una & ſimplex res, multos contrarios effectus producit juxta naturam & diverſam diſpoſitionem recipientium. Videmus enim ſolis calorem contrarias operationes facere: nam lutum deſiccat, & ceram liquefacit, nihilominus eſt eadem operatio, & in ſe contrarietatem non habet: Et quamvis medicina noſtra una ſit, & fortàn unam ſolam & propriam operationem habeat, nihilominus ſi conſiderare volumus illam in quantum pro magna ſimilitudine quam habet cum omnibus cauſis cœleſtibus, quæ multæ ſunt, ipſa eſt ſuſceptiva multarum virtutum cœleſtium, & hoc modo dicimus medicinam noſtram in virtute multiplicem eſſe, & poſſe cauſare multos & varios effectus juxta recipientium diſpoſitionem.

D I S C. Sinamus tandem ſermones hos, nondum mihi declaraſti ex quo imperfecto metallo fiat hæc medicina.

R A I M. Gratum mihi erit ſententiam tuam intelligere.

D I S C. Mihi videretur ut ex plumbo fieret, aut ex ſtanno: Nam Pythagoras dicit hoc totum ſecretum eſſe in plumbo: Hermes quoque ait, in Saturno eſſe naturiſque conjunctis cum complemento, id eſt terram, aquam, aërem, & ignem, cum eo portæ aperiuntur ſcientiarum. De ſtanno loquens Geber libro primo capite vigeſimo dicit: ſtannum eſſe perfectius inter corpora imperfecta, & libro quarto capite decimo octavo etiam dicit: Conſideravimus ob examen hujus magiſterii, Jovem approximari maximæ perfectioni in ordine majoris operis.

R A I M. Plumbum & ſtannum communia (juxta Geberi ſententiam libro tertio capite duodecimo) ſunt immunda in radice & in principio ipſorum creationis, quia habent ſubſtantiam immundam ſulfuris & argenti vivi. Et quia impurum ſimul cum puro facta ſunt una ſubſtantia & una eſſentia, ideo dicit; non eſſe poſſibile ulla induſtria per medicinam primi ordinis, id eſt, per præparationem aliquam removere talem terreitatem immundam & impuram, nequeuntes nos removere eſſentiam: Et inquit Geber ſe multum temporis fuiſſe ſub umbraculo deſperationis cum non poſſet hæc corpora præparare cum complemento ſplendoris ſui lucidi Sed in ſe reverſus, animadvertit hæc corpora in profundo eſſe naturæ ſuæ immunda. Hac de cauſa libro ſecundo capite ſeptimo dicit: Si ſublimaveris id eſt ſi exemeris argentum vivum à plumbo aut à ſtanno communibus, poſt ſublimationem videbis illud nigredine infectum, & quarto libro capite octavo in principio dicit: Solùm in mollibus corporibus ingenio hujus artificii non poſſumus removere feſtinantiam liquefactionis, neque impuritatem in radice innatam ſuorum principiorum; alia ratio quod iſta duo metalla mundari non poſſunt, eſt, quia ut dicit Geber libro ſecundo, capite ſecundo: Si ſulphur & arſenicum noſtra naturaliter & per minima non ſint conjuncta cum fæcibus alicujus

rei fixæ necessarium esset ut illa in sublimatione ascenderent cum tota substantia non mundata. Quia igitur plumbum & stannum communia non habent substantiam fixam id est duram, terream & permanentem in vehementi igne, sed cum tota substantia refugiunt, ideo spiritus, qui ab eis sublimarentur, secum ferrent immundiciem. Ideo Geber in fine libri primi dicit: Quòd metalla illa quæ in radice participant majorem lividitatis infectionem, inveniuntur longioris laboris, & minoris perfectionis, & hæc est plumbum & stannum communia.

DISC. Fortasse credis me quoque non studuisse Gebero? Quamvis non intelligam, quia profundissime locutus est.

RAIM. Credo te avidum esse hujus scientiæ, & interdum legisse Geberum, sed rursus credo (ut dixisti) neque te, neque multos alios intelligere: Nam in fine summæ dixit, talem doctrinam se scripsisse cum modo loquendi quem solus Deus intelligere possit, aut is cui Deus suam gratiam infuderit, aut ipsemet qui scripsit. Et eodem in loco dicit, solummodò artificem & doctrinæ filios posse hanc scientiam intelligere. Sed quod inferre volebas.

DISC. Volebam dicere, mihi videri in Geberi sententiis contrarietatem: Nam libro tertio, capite octavo dicit: Consideravimus corrumpentia in stanno, non esse conjuncta in radice, sed supervenisse. Et quia in prima mistione non multum sunt illi conjuncta, ideo facile separari possunt. Et capite decimo dixit: Jovem esse mundum, sed Saturnum immundum. Et in libro Investigationis, capite de Præparatione aceti acerrimi, loquens de corporibus imperfectis, dicit, omnia quæ supervenere accidentia posse removeri, & quòd integrè præparari possunt ac mundari.

RAIM. Certè mihi videtur quod ei studueris, sed æquivocationem non intelligis. Nam quando Pythagoras, Hermes, & alii philosophi dicunt, in Saturno totum secretum consistere, & illum esse immundum, sed stannum mundum, & aliis perfectius, & quòd in radice sit mundum, accidentia superinducta posse ab illo & ab aliis removeri, & quòd in ordine majori id est in multiplicatione approximet perfectioni maximæ, tunc intelligunt de metallis quæ occulta sunt in nostro metallo puro & mundo in radice. Intelligunt tunc de communibus.

DISC. Responsio: Hæc mihi videtur fuga esse, sed tamen judicium ferre non possum, quia notitiam non habeo horum metallorum intrinsecorum tuo metallo: ideo scire verè velim quæ sint hæc metalla Philosophorum intrinseca tuo metallo.

RAI. Quamvis superius de auro & argento vivo tibi declaraverim, volens tamen ampliorem tibi dare intelligentiam, de aliis etiam disseram. Sed operæ pretium erit, ut tibi prius metallorum origines declarem, & modum generationis illorum; ut cognoscas quid in occulto habeant aut teneant.

DISC. Et hoc mihi erit gratissimum.

RAIM. Imo utile ac necessarium: nam Geber libro primo capite nono dicit: Quòd cum locutus esset de principiis quæ sunt de naturæ intentione, loquetur etiam de illis in quantum sunt principia hujus nostri magisterii. Principia ergo naturalia metallorum, sunt etiam principia hujus magisterii. Ideo ipse Geber in proœmio primi libri dicit: Quòd qui nescierit principia naturalia, remotus erit & longinquus ab arte nostra, quia veram radicem non habet, super quam fundet suas intentiones. Et tertio capite ejusdem libri dixit. Qui magno naturali ingenio præditus non fuerit, & animo subtiliter rimante principia naturalia & naturæ fundamenta, non inveniet radicem hujus preciosissimæ scientiæ. Scire igitur debes principia naturalia metallorum in tres secari differentias: Aliqua enim remotissima sunt, alia sunt media mineralia, alia immediata.

DISC. Ordine igitur hæc princia omnia explica & naturalem ordinem generationis metallorum.

RAIM. Quamvis (juxta Hermetis opinionem) principia metallorum remotissima sint quatuor elementa, nihilominus quia denominatio fit à prædominante, ideo dico quod secundum communem opinionem, terra cum aqua mista, est principalis radix & fundamentum omnium mineralium. Aristoteles quarto Meteororum inquit: Ex terra & aqua sunt metalla & quæcunque igne liquescunt. Et idem ibidem, atque Avic. de Mineralibus inquiunt, metallorum materiam esse aqueam substantiam terreæ substantiæ mistam forti mistione.

DISC. Dic quomodo in metallum convertantur.

RAIM. Stellæ omnes & planetæ ex lumine à Sole recepto, & ob illorum continuum & uniformem motum circularem & radiorum reverberationem, atque etiam propter tenuissimam & potentem virtutem penetrativam, continuè terram calefaciunt in centro ac superficie, intus ac foris. Quoniam verò res omnis decocta & alterata, immutatur tandem & corrumpitur: Ideo terra mista cum aqua diutissimè cocta & usta, convertitur in aliam naturam terream, ut videmus in lignis ustis, & lapidibus in calcem conversis.

DISC. Terra ita transmutata, quam in terram vertitur?

RAIM. Convertitur in quoddam terræ genus adustæ, quæ in se aliquam salis substantiam continet vel aluminis: ut experientia videmus calcem, cineres, sudorem, urinam, sputum, maris aquam, à sole decoctam, in se continere aliquos sales. Et ideo Geber in principio Testamenti dicit, ab omni re combusta fieri sal posse.

DISC. Vulgò hic sal quo nomine indicatur, qui in ea terra occultatur adusta quæ est metallorum principium remotissimum?

RAIM. Vulgò nominatur vitriolum, & illud est medium minerale, & proprium semen generandi omnia metallâ.

DISCIP. Ey: ergo ex vitriolo gerantur cuncta metalla? quomodo hujus rei certior fiam?

RAIM. Ratio & experientia te docebunt: nam res omnis in id resolvitur ex quo est composita. Si metalla solvere scies in eorum primam materiam & proximam naturæ metallicæ, videbis ea in vitriolum resolvi: ex eo igitur constant. Et hoc confirmat Geber in libro Investigationis, capite de Vitriolo dicens: Certum est (ut aliàs consideravimus) à corporibus imperfectis elici diversa genera vitrioli nobis necessarii. Idem confirmat libro tertio cap. septimo.

DISC. Si omnia metalla generantúr ex unica materia cum sulfure, cur ergo ait Geber trahi diversa vitrioli genera? Et cur dicit à metallis imperfectis potius quàm à perfectis?

RAIM. Per vitriolum in hac scientia intelligitur non solùm illud sal vel alumen supra dictum, sed etiam sulfur, & hæc arti nostræ necessaria debent à metallis imperfectis educi ob jam supra narratas rationes.

DISC. Quare magis ex vitriolo generantur metalla quàm ex alio alumine aut sale?

RAIM. Quoniam illud est magis sulfureum & naturæ metallorum propinquius ac in se vim mineralem continet, & est proprium semen & prima materia

ia aut medium minerale ex quo generantur omnia metalla. Et quando Philoſophi dicunt non fieri metallorum tranſmutationem niſi prius ad primam reducantur materiam, intelligitur ad naturam vitrioli. Et ideo vana eſt eorum opera qui vegetabilibus utuntur, aut animalibus, aut aliis rebus quæ non ſunt metallorum naturalia principia & arti propinqua.

DISC. Omnes Philoſophi dicunt, ſulphur & argentum vivum eſſe principia naturalia metallorum.

RAIM. Vitriolum componitur aut generatur ex aqua & terra ſimul digeſtis & decoctis, ex qua decoctione terreum ſubtile unctuoſum convertitur in ſulphur, & humidum aqueum radicale cum terreo ſubtili, fit viſcoſum & eſt materia argenti vivi: ob hanc cauſam inquiunt Philoſophi metalla generari ex ſulphure & argento vivo: Sed non ſunt ſulphur neque argentum vivum communia (ut probat Geber l. 1. c. 12.,

DISC. In prædicto loco ait Geber, hunc eſſe metallorum generationis modum, nempe quod eorum quodvis prius in terream ſubſtantiam convertitur, & ex his duobus terreis naturis conflat duplex fumus ſubtiliſſimus à calore multiplicatus in terræ viſceribus, & hic duplex fumus (ſufficienter concoctus) eſt immediata materia metallorum. Antea igitur quàm in terram convertantur, erant ſulpur & argentum vivum communia, & hoc modo poſſumus dicere illa eſſe principia metallorum.

RAIM. Non bene capis Geberi ſermonem, nam ibi dicit: ea non eſſe principia naturalia in natura ſua, id eſt, communi: Sed aliud, quod ſequitur, ob eorum ſubſtantiæ alterationem in naturæ radice ad terram ſubſtantiam.

DISC. Non te aſſequor.

RAIM. An non tibi dixi radicem & naturale fundamentum omnium mineralium, tam ſulphuris & argenti vivi communium quam metallorum eſſe terram cum aqua miſtam?

DISC. Sequere.

RAIM. Ergo duorum horum alteratio ad ſubſtantiam terream non fit in ipſa ſubſtantia & eſſentia argenti vivi & ſulphuris communium, ſed in eorum radice, id eſt, in terra cum aqua miſta, quæ ob calorem mineralem & cœleſtem decoquuntur & tranſmutantur in vitriolum. Et quia ut dicit Gebr. lib. 2. cap. 15. Ex operibus naturæ poſſumus probare, solummodo res quæ ſalium & aluminum naturam habent ac ſimilium, eſſe ſolubiles: Ideo prædictum vitriolum opera ſubterranei caloris & diametralis reverberationis Solaris ac ſtellarum, ſolvitur, & ab eo elevatur aut manat duplex fumus: nam calor ſemper miſcet, & ſubtiliſſimè ac fortiſſimè ſimul unit ſubtile terreum & humidum aqueum ſimul concocta. Hæ igitur duæ exhalationes à calore cœleſti tractæ, ſi terreſtrem locum reperiant aut apertum & poroſum, per quem exhalare poſſint, trahuntur in aerem, & ibi in cometas vertuntur, aut in ſtellas (ut vocant) cadentes, & circulos apparentes circa Solem & Lunam, aut in eum arcum cœleſtem, ſeu iridem, in ventos, tonitrua, fulmina, nubes, nebulas, grandines, nives, pruinas, rores, & ſimilia in aëre apparentia. Quod ſi clauſum montem aut locum ſortiantur & lapide munitum ſeu circumdatum, ita, ut neque calor mineralis, neque ille duæ exalationes vaporoſæ poſſint effugere, tunc ille duplex fumus ſublimando craſſe fieri incipit & multiplicari, & cadens atque excolans per ſaxum & locum mineralem, prout meatum & viam invenit penetratu faciliorem per eum locum, ut diſtillationibus videmus. Quod ſi eo in loco virtutem mineralem non invenit, non poteſt indurari ac in metallum converti, ſed variis coloribus eos lapides maculat, aut in commune argentum vivum convertitur. Si autem duplex ille fumus lapidem inveniat in quo ſit vis mineralis indurativa & fixativa; mediante convenienti calore convertitur in metallum.

DISC. Non intelligo quæ ſit virtus illa mineralis indurativa & fixativa.

RAIM. Eſt ſulphur quoddam lucidum ac lotum & ex parte fixum, & invenitur in excitis lapidibus, atque in arenis, licet ut argentum: Et ſine hoc ſulphure nunquam poſſent generari metalla, de hoc ſulphure loco loquitur Albertus in mineralibus libro tertio capite primo & ſecundo & tractatu ſecundo capite quinto. Ideo (ut idem ait lib. 4. Min. cap. 1.) natura abundat hoc ſulphure ubicunque locus eſt generationis metallorum. Et propterea metallum quod plus abundat ſulphure, illud eſt locus generationis metallorum Philoſophorum; & per artificium educi poteſt & lavari. Et ideo Avic. in mineralibus obſcurè loquens de his ſulphuribus metallicis, per artificium genitis, in quibus eſt virtus mineralis indurativa & fixativa, dicit: Attramenta, id eſt ſulphura metallica per ſimilitudinem dicta attramenta, quia ſicut vitriolum commune eſt pannorum tinctura, ita ſulphura ſunt tinctura metallorum compoſita ex ſale, ſulphure, ac lapidibus Superius dixi in corporibus metallicis eſſe duo ſulphurea: Sulphur illud ſubtile dictum aurum, intrinſecum ſali, & compoſitum ex ſale ac ſulphure: Aliud ſulphur craſſius dictum Mars, & ferè ſali extrinſecum, quia genitum eſt ex lapidibus vi caloris: Ideo compoſitum eſt ex ſulphure ac lapidibus, & non funditur, quia proprietates habet Martis, ut ſuperius dixi: & in his ſulphuribus metallicis eſt virtus mineralis perficiendi in metallum argentum vivum. Nec ſolvitur ſulphur dictum Mars quia non participat de ſalſedine. Sed per diſtillationem ſolvitur ſalſedo ſimul cum ſuo illo ſulphure intrinſeco, & poſtea in igne coagulatur, & illud ſulphur metallicum jam virtutem mineralem adeptum eſt in aliquibus corporibus metallicis. Illud ergo ſulphur quaſi extrinſecum quia cepit vim & proprietatem ferri, ideo nominatur ferrum, & poſt metalli putrefactionem eſt rubeum vel croceum, & per lavationem fit album: Sed illud ſulphur illi ſali intrinſecum quia cepit virtutes & proprietates æris: ideo vocatur æs, & in ſuo ſale eſt viride ut vitriolum commune. Et hæc duo ſulphura per artificium extrahi poſſunt à metallis.

DISC. Putabam ſolum Geberum obſcurè locutum eſſe, ſed mihi videtur Avicennam profundè admodum locutum eſſe.

RAIM. Res omnes huic ſcientiæ pertinentes, ut artifici claræ ſunt & manifeſtæ, is qui doctrinæ filii non ſunt, obſcuriſſimæ videntur; ita ut vix quicquam intelligant niſi praxim viderint.

DISC. Velim cauſam & modum ſcire, quomodo ſulphur illud lavetur.

RAIM. Morienus Romanus dicit: Ignis & Azoth, id eſt argentum vivum converſum in ſalem Latonem lavant, id eſt ſulphur noſtrum metallicum, & ab eo obſcuritatem removent, id eſt aduſtivam ſulphureitatem. Idem dicit: Quamvis noſtrum Laton, id eſt ſulfur, primò ſit rubeum: nihilominus inutile eſt, niſi poſt rubedinem convertatur in album, & hoc fit igne mediante & ſuo ſale abſque aceto diſtillato. Ideo Geber in libro Inveſtigationis capite de Jovis præparatione dicit: Ignis ſeparat & conſumit omnem fugitivam ſubſtantiam & inflammabilem, id eſt cum ſale communi mundato, & cum alumine ac cum aceto purificato & acerrimo multum lavando.

DISCIP. Eo in loco Geber loquitur de Jovis præparatione, non verò sulphuris?

RAIM. Dixi tibi post putrefactionem omnia Philosophorum metalla simul esse, & omnia salis naturam participare, excepto sulphure dicto Marte, quod licet tunc rubeum fiat, tamen rubedo illa non est utilis, imò nocua, quia unctuosa est & inflammabilis: Sed dum cum suo sale omnibus metallis communi & cum aceto distillato (leviter in balneo bulliendo) istud præparas, simul etiam ex parte præparas alia Philosophorum metalla. Et ideo Geber libro quarto, capite tertio dicit: Rubificationem cum splendoris apparatione non invenire Veneri vel Marti cum medicina primi ordinis, id est ex prima præparatione, quia immunda sunt ob adustibilem unctuositatem. Et hac ratione fixari non possunt nisi prius mundentur, & propterea Geber libro secundo capite decimo octavo dicit. Sulphur & arsenicum fixari non possunt nisi prius eorum partes inflammabiles subtilissimæ artificio subtilis divisionis ab eis separentur. Et lib. 1. capit. 14. dicit: Sulphur est tinctura rubedinis, facile, sed rubedinis difficile. Idem confirmat capite vigesimo secundo libri primi dicens: Mars est tinctura rubedinis facilè, sed bonæ rubedinis difficile, & illa facilis rubedo non est utilis, & hic habes quomodo sulphur vocatur Mars. De hujus sulphuris præparatione loquitur Geber in multis locis, potissimè libro primo capite decimo & tertio decimo, & libro tertio capite primo & in lib. Investigationis ubi de Metallorum præparatione agit. De hac lavatione loquitur etiam Albertus libro tertio Mineralium cap. 1. & 2. & in 2. tractatu cap. 5. In libro Vaporum scriptum est, Arsenicum vel auripigmentum duas habet unctuositates, & sulphur similiter, nam quando sublimare volumus auripigmentum vel sulphur, his adimimus unctuositatem per lavationem in urina & lixivio, & aceto & lacte caprino, quæ lavationes sunt acutæ & ab eo removent unctuositatem, quæ si remaneret, auripigmentum sublimari non posset, nam subito accenderetur, & fieret flamma, quoniam ea unctuositas habilis est calori suscipiendo, & talia corpora sublimari non possent: per arsenicum & auripigmentum intelligit quod supra nominavimus Venerem, & per illas acutas lotiones intelligi acetum distillatum cum illo sale. Avicenna in epistola ad Harsem Philosophorum dicit: Satagamus ut à sulphure & arsenico separemus quicquid in eis est, quod argentum denigrat: Sed quum sulphur melius sit cæteris mineralibus invenimus illi viam, quæ est ut coquamus cum lento igne, ut in eo vis ignea non aduratur, sed eximatur, neque comburatur ex sulphuris substantia & virtute ignea, sed de unctuositate Razes in libro Divinitatis, loquens de signis, quæ accidunt in præparatione hujus sulphuris, dicit: Cape oleum cum spongia quod ascendit; donec nil amplius elevetur nigri, & superius elevabitur nubes rotunda, & finas ut compleatur, & sublimatio firmetur: Postea cape nebulam, & adde aquam bullientem, quando deficiet aqua postea cape aliam nebulam & aliam & ita fac, quoad nebulæ consumantur, nam illæ sunt oleum sulphuris.

DISC. Fateor me nescire cum spongia eas nebulas elevare.

RAIM. Tu perpetuò credis simplici Philosophorum scripturæ. Volunt autem dicere, quod quando superius elevata erit pellicula & firmata, ut tu leviter vas movendo facias ut in fundum cadat, & ita successive de aliis facias, & istud voluit Geber significare libro secundo capite octavo dicens: Sine ignitione sublimetur illius sulphur semper removendo, quod ab ea sublimatur sæpissimè, & loquitur de nostro metallo sub nomine marchasitæ.

Rases etiam in Lumine luminum dicit: Omne oleum congregatur supra suam aquam. Et hoc intelligi potest; non solum in putrefactione materiæ, & sulphuris præparatione, sed etiam in ultima decoctione: nam sulphur dictum arsenicum totum ut oleum elevatur super suam aquam, & suum Mercurium. Ideo Joannes de Rupescissa dicit, quod posita calce, mediante calore elevabitur quædam pellicula in modum olei. Hæ pelliculæ significatæ sunt per vela nigra, & per navim, qua Theseus Athenas revertebatur, & per navim qua Pyrrha & Deucalion à diluvio salvati sunt, nam superius tibi duxi, arsenicum esse hermaphroditum, quum sit ex hoc sulphure & argento vivo compositum. In Arca etiam Noe salvati sunt masculi & fœminæ, Forma vasis hujus præparationis sulphuris debet in fundo plana esse, ut dicit Geber lib. 2. cap. 10. & cap 8. de hoc loquens sub nomine marchasitæ, dicit: Primam sublimationem marchasitæ debere fieri in vase sublimationis sulphuris, donec sulphur discesserit.

Sulphur autem discessisse fertur, quando rubedo illa, vel unctuosas illius, causa rubedinis remota fuerit, & hoc fit ut supra dixi. Inter alias laudes quas Geber dat huic sulphuri præparato, libro primo, capite decimo quarto, dicit: Quod qui in præparatione sciet unire & amicare corporibus, sciet unum ex maximis naturæ secretis; & unam viam perfectionis quum sint multæ viæ ad unum effectum & intentum.

DISCIP. Amabo rogo te, ut mihi sententiam hanc particulatim narres, quoniam multi est momenti.

RAIM. Videtur tibi admodùm difficilis & obscura tamen facilis intellectu. Nam qui sulphur præparare novit nostri metalli, & illud ad albedinem & mollitiem argenti deducere (ut inquit Geber in Testamento, loquens de Marte) tunc ille scit amicare & unire cum corporibus metallicis communibus, quia cum illis affinitatem habet & convenientiam, non alterat tamen & transmutat illa, quia nondum est alteratum aut transmutatum ipsum. Et ideo Geber in ultimo cap. primi libri de hoc sulphure loquendo sub nomine Martis inquit: Quando conjungitur non alteratum non mutat conjuncti colorem, sed illum in quanto auget. Et quia dictum sulphur præparatum non est fixum ultima illa fixatione, ideo conjunctum separari potest, ut inquit Geber ut supra, & hoc etiam in libro tertio, capite primo, loquens de sulphure & arsenico præparatis confirmat, dicens: Mediocris eorum substantia non est perfectionis causa in corporibus, vel argento vivo, nisi fixetur, quæ quia fixa non est ultima fixatione, quamvis illius impressio non facile removeatur, nihilominus non perpetuatur stabiliter. Et libro tertio, capite octavo, loquens de hoc sulphure, & arsenico præparatis sub nomine Martis & Veneris dicit: Fixio harum duarum substantiarum approximatur firmæ fixioni, sed non est firma & perpetua.

Tria ergo sunt naturæ maxima secreta nempe sulphur præparatum, arsenicum, & argentum vivum præparata, & eorum præparationes sunt tres viæ ad unum effectum, nam sulphur præparatur uno modo, arsenicum alio, & argentum vivum alio modo, quamvis interdum unum adjuvet in alterius præparatione.

Qui ergo scit hoc sulphur præparatum, scit unum naturæ secretum, quia etiam ipsa natura illud lavat (ut superius dixi.) Ideo Geber libro primo, capite decimo septimo in fine ait: Ultimum est Mars, id est sulphur, & hoc est unum de naturæ secretis, Idem etiam confirmat libro supradicto, capite decimo

cimo quinto, & libro tertio, capite nono: cum illo igitur ſulphure præparato, & ex parte fixo uniuntur ſpiritus, id eſt arſenicum & argentum vivum præparata, & per illum fixantur cum maximo ingenio, quod non pervenit ad artificem duræ cervicis, ut ait Geber, libro primo, capite decimo ſeptimo in fine. De hoc ſulphure loquens Albertus, libro quarto Mineralium capite primo dicit: Debemus iſtud obſervare, quod fumus illius (ante præparationem) oſtendit ſubſtantiam terreſtrem illius admodum ignibilem eſſe, & cremabilem, & fœtor illius oſtendit illam eſſe admodum inconcoctam, & non terminatam, ſed magis per calorem corrumpentem, eſſe corporis indigeſti, quam per digeſtionem completam. Et hæc ejus intemperies facit ut illud eſſe poſſit materia univerſalis omnium metallorum, nam ſi ipſum eſſet completum, & unius determinatæ complexionis, tunc certè non eſſet ad alia convertibile niſi prius illa removeretur, ſed pro ſua diſcraſia eſt in omnia convertibile, & ſemina & alia ex quibus res in natura generantur.

Et ideo ſagax natura abundat ſulphure, ubicunque eſt locus generationis metallorum, & quia calidum eſt ideo apperitivum eſt & humidi terminativum, id eſt argenti vivi, quod eum tangit. Et quia calidum eſt & ſiccum, ideo acutum eſt & ideo vires habet ſigillantis, & formantis; & non recipientis.

Qua de re Hermes Triſmegiſtus dicit eſſe patri & maſculi ſemen.

DISC. Jam certior ſum hanc noſtram medicinam, fieri non debere ex auro, quia finitum & terminatum eſt.

RAIM. Ad illud quod aliqui dicunt: Omne ſimile generare ſuum ſimile, ſuperius reſpondi. Et propterea dico; in metallo noſtro imperfecto eſſe, Solem & lunam in virtute ac potentia propinqua, ut etiam dicit Arnoldus in Epiſtola ad Regem Neapolitanum.

Ad illud quod dicunt de fermento, intelligunt de medicina finita, & perfecta; nam illa eſt fermentum in multiplicatione, & illa generat ſimile ſibi. Sulphura etiam dicta aurum & argentum ſunt fermentum ſui argenti vivi.

DISC. Te die noctuque audirem tam me delectant iſtæ expoſitiones, ſed velim tandem concluderes quæ ſint principia immediata metallorum.

RAIMUND. Iam dixi, duplicem illum fumum per ſaxa penetrantem, ſi inveniat ſulphur illud lotum & quaſi fixum, ob multam affinitatem & convenientiam uniuntur ad minima, & duplex ille fumus incipit aliquantulum incraſſari; & ex virtute caloris mineralis ſubtiliſſimæ partes aqueæ exalant aut conſumuntur & miſtiq illa indurari ſimul cum ſaxo incipit, & virtute caloris, qui ſemper commiſtivus eſt, prædicta talem ſimul unionem faciunt, quam ignis ſeparare non poteſt. Et quia videmus per experientiam, quod ex aliquibus metallicis ad ignem poſitis exhalant aliqui vapores ſulphurei, qui etiam odore ſentiuntur, & videmus etiam ſubſtantiam aqueam fortiſſimè unitam cum ſubſtantia terrea in forma argenti vivi, perſeverare in igne.

Scimus etiam ex terra non generari ſulphur ſine calore, neque aqua tam fortiter unitur terræ, nec terra aquæ, niſi per cauſam dictam. Calor ergo eſt cauſa efficiens metallorum, qui tranſmutat terreum ſubtile in ſulphur & humidum aqueum unitum cum terreo ſubtili in ſubſtantiam argenti vivi. Et hæc ſunt principia proxima & immediata metallorum. Et hoc modo verificari poteſt quod dicunt Philoſophi, ſcilicet quod ſulphur & argentum vivum ſunt metallorum principia, tamen non ſunt ſulphur; vel argentum vivum communia.

DISC. Si omnia metalla genita ſunt ex una ſubſtantia ſulphuris & vitrioli ſimul unitorum, unde provenit ergo tanta inter metalla diverſitas?

RAIM. Ex diverſa illius ſulphuris lotione, & ex diverſa quantitate pura vel impura, & à loco minerali diverſo, atque ab accidentibus diverſis, quæ ſupervenerunt & à diverſo calore, qui variè digerit materiam metallicam. Verum eſt tamen quod omnia accidentia, quæ ſupervenerunt materiæ radicali, artificio removeri poſſunt, & partes inconcoctæ concoqui poſſunt.

DISCIP. Unum abs te velim intelligere, nempe, quomodo ars poſſit naturam imitari.

RAIM. Omnes generationes & tranſmutationes, quas natura facit mediante aliquo ſemine, illas etiam eo mediante, ſemine poteſt ars facere, & ſine illo ſolus Deus naturæ creator rem talem creare poſſet, aut etiam generare, ut eſt, ex lapidibus, poteſt panem facere, & ex coſta viri facere mulierem.

Quum igitur natura in metallorum generatione proprium ac determinatum ſemen habeat, quod potentiam & virtutem propinquam habeat, ut in naturam metallicam convertatur: ergo ſine illo ſemine omne humanum opus vanum foret, & hac ratione infiniti errores excluduntur: Verum eſt autem artem non poſſe naturam imitari in remotis principiis, ſed oportet ea principia ex metallis elicere, in quibus ſunt jam decocta, & ex parte fixa, & arti propinqua. Et hoc totum confirmat Thomas Aquinas in fine tertii Meteororum. Et in principio quarti dicit. Quod metalla invicem tranſmutari poſſunt, quia naturalia ſunt, & eorum materia eſt eadem. Ideò Hermes ponebat circulationem in metallis, ut in elementis, nam unum ſua corruptione convertitur in aliud.

DISC. Declara tandem quomodo quodlibet metallum ſit in quolibet metallo.

RAIM. Dicit Raſis in libro Divinitatis: Scias res naturæ ſubtili artificio ita ſimul eſſe colligatas, quòd in qualibet re eſt res quælibet in potentia, quamvis actu non videatur. Quæ res melius comprehenditur in rebus liquefactivis, quàm in aliis: Nam auri interiora ſunt argentea, & argenti interiora ſunt aurea, quia elicitum eſt aurum ab argento, & argentum ab auro, & in ære adeſt potentia aurum & argentum, ſed non viſibiliter, & in illis ferrum plumbum & ſtannum, & in his aurum & argentum. Hoc idem ſcribit Albertus 2. lib. de Min. cap. 8. dicens, Hermes, Gilgil, Empedocles, & quaſi omnes illa Philoſophorum turba dicunt, in quocunque metallo eſſe plures ſpecies, & naturas metallorum, & aliam eſſe occultam, aliam manifeſtam, aliam intus, aliam foris, aliam in fundo, aliam in ſuperficie (ut qui formarum latentiam dixere) & omnia in omnibus eſſe dixerunt, ut Anaxagoræ placuit; ſed intus in plumbo dixerunt eſſe aurum, & exterius eſſe plumbum, & aurum in ſuperficie eſſe aurum, & intus atque in profundo eſſe. Et idem eodem modo eſſe inter æs & argentum, & ferè in omni metallo erga aliud metallum.

Et dicunt, ne nomines aut voces intus & foris vel alias differentias juxta partium ſitum in toto, ſed ſecundum proprietates, & naturas dominantis aut non dominantis, nam dominans claudit in ſe & occultat illud, cui dominatur. Et hoc modo iſti rectè dicunt Anaxagoræ ſententiam, id eſt omnia metalla in omnibus eſſe, & denominationem fieri à prædominante.

DISCIP. Mihi videtur, Albertum in ſuperiori loco hanc opinionem improbare.

RAIM. Ipſe Albertus adducit eas rationes pro his, qui non aliorum, quam communium metallorum noticiam

notitiam habent, atque ut aliis metallorum Philosophorum notitiam non daret: Sed bene cognoscebat esse rationes debiles, quodque cum æquivocatione facile poterat omne dubium solvi.

DISCIP. Obsecro te ergo mihi distinctè de his philosophorum metallis declara, & quomodo in plumbo sint omnia metalla.

RAIM. Per calcinationem, & putrefactionem reducimus nostrum commune metallum in album salem, & illud vocatur Saturnus. Et quia hoc sal fortiter est commistum cum partibus sulphureis. Ideo dum dissolvitur istud & in aceto sublimatur, trahit secum partes sulphureas, atque in iis sale & sulphure, sunt omnia philosophorum metalla. Et ideo Geber libro quarto, capite decimo quarto loquens de hoc Saturno dicit: Citius aliis cedit, id est solvitur, quia naturam habet salis, & citius à commisto trahit secum omnia imperfecta. Et in Testamento in capite de Iove, dicit, Calcinationem corporum esse breviorem, quoniam calx facile in salem resolvitur, & facile corpus calcinatum mundatur & præparatur.

Dicit ergo Razes in loco allegato, Saturnum in suo profundo frigidum & siccum esse, id est plumbum est argentum, nigrum, molle, terreum melancholicum, acerbum, fœtidum, fœmineum? Sed est plumbum in actu, & argentum potentia. In suo profundo, est calidum & humidum id est aurum, æreum, sanguineum, croceum, dulce, odoriferum, masculinum. In uno latere est frigidum & humidum, id est stannum & argentum vivum, aqueum, phlegmaticum, album, insipidum, remissum, fœmineum. In alio latare, est calidum & siccum, id est ferrum & æs, igneum, colericum, rubeum, amarum, acutum, masculinum. Ecce ergo, quomodo in uno solo communi metallo, & in uno philosophorum metallo sunt omnia philosophorum metalla. Et hoc de omnibus suo modo dicere poterimus.

Et juxta prædictas proprietates & qualitates, Antiqui hisce rebus posuerunt omnia nomina mundi. Ideo multi errant, quum capiant eam rem communem per illa nomina significatam.

DISC. Interdum & ego cum in errorem cecidi, sed multo magis in hisce rebus caderem, quum mihi videantur admodum obscuræ & intricatæ.

RAIM. Secundum Razis sententiam, in omni corpore sunt tres dimensiones, nempe, altitudo, profunditas, & latitudo. Altitudo est in manifesto, profunditas est in occulto, latitudo in medio occulti & manifesti: Et hæc latitudo habet duo latera, & eorum quodlibet participat de manifesto, & occulto. Istud ergo philosophorum plumbum, quoniam in suo manifesto est album, ideo dicitur esse frigidum, quoniam albedo est frigiditatis signum. Et quoniam illud habet multam terreitatem intrinsecam, ideo dicitur esse naturæ siccæ, nigræ ac melancholicæ: Nam ut inquit Geber libro primo capite quinto decimo. Quamvis habeat humiditatem viscosam, tamen non adhæret sulphuri dictum Mars, præterquam artificio, id est præparando illa propter siccitatem id est illius terreitatem, qui contemperat ejus viscositatem, & non finit eum adhærere: Et de hoc sale dicto Saturno intelligit Geber libro secundo capite septimo: & alibi quum loquitur de mercurii præparatione, & quomodo ab eo separetur terra & aquositas superflua: Et quia illud est de natura Vitrioli indigesta, ideo acerbum est & propter albedinem & frigiditatem dicitur fœmineum, fœtidumque vocatum est propter sulphureitatem adustibilem, indigestamque: Et quia manifestum semper est occulto contrarium, & è converso (ut ait Razes) ideo profundum occultum istius plumbi per distillationem fit manifestum & calidum, quoniam est sulphur rubeum: Et quia in hujus rubei sulphuris compositione intervenit arg. viv. ideo dicitur esse humidum & de hoc loquens Albertus in 4. Mineral. capite primo dicit, Observare debemus esse calidum quoddam & siccum humido frigido conjunctum in una complexione quæ hermaphrodita est, ut in plantis videre est, quæ ab omni parte sunt imprægnatæ & imprægnant. Dicitur ergo aurum, quod etiam nominatur Venus, fore hermaphroditum: quia hermaphroditum nomen est compositum è duobus, significans Mercurium & Venerem. Ideò Geber libro primo, cap. vigesimo primo loquens de hac Venere conjuncta cum Mercurio, dicit illam esse mediam inter Solem & Lunam, id est, sulphuris & argenti vivi, quoniam ex utroque participat: Aereum nominatur, quia est spiritus subtilis, & sublimatur simul cum aqua mercuriali dicta aere: sanguineum, quia rubeum, & ob hoc vocatur sanguis & vinum rubeum: citrinum, quia compositum est ex argento vivo albo & sulphure rubeo, nam ut dicit Geber libro tertio, capite tertio: Citrinitas non est aliud quam deteterminata proportio rubei & albi, & libro prædicto capite nono loquens de distillatione hujus Saturni dicit. Non separatur ab illo in fumum quantitas, quæ non sit citrini caloris multæ citrinitatis: & parum infra dicit. Quando fumus exit ab eo necessario exit cum sulphure non comburente: cujus proprietas est creandi citrinitatem. De his duobus fumis & vaporibus, deque hoc auro satis dixi superius. Dulce & odoriferum dicitur ob suam rubedinem, caliditatem & bonam concoctionem, masculinum quia calidum & veluti paternum semen simul cum sulphure in metallorum generatione. De hoc inquam occulto auro scriptum est in libro Trium verborum: Oportet ut sciamus facere de manifesto occultum & de occulto manifestum: Et istud occultum est de natura Solis & ignis, & est preciosissimum oleum omnium occultorum & tinctura viva, & aqua permanens.

De hoc oleo Geber libro secundo, capite duodecimo, dicit: Causa inquisitionis olei fuit, ut haberetur color qui permistus est cum substantia illius, nam istud operari nostro auxiliari potest. Etiam ipse Saturnus in uno latere ipsius latitudinis, id est in parte manifesti, & parte occulti: est naturæ frigidæ & humidæ, id est Iupiter & arg. viv. præparatum: quod quia est album, ideo dicitur frigidum, & quia illud habet quandam aqueitatem admodum unitam, & homogeniam, ob quam difficulter coagulari potest (ut dicit Geb. libr. 2: cap. 16.) ideo humidum est. Et istud accidit post lavationem fæcum ustarum, quod affirmat Geber lib. 1. cap 19. dicens, Plumbum habet multum substantiæ terreæ, ideo lavatur, & ob lavacrum convertitur in stannum. De hoc plumbo dicto mercurio non præparato Geber in lib. 3. c. 12. dicit: Per leve artificium videmus ab illo exire terram nigram & fæculentam per lavationem. Morienus Romanus dicit, Corpus immundum secundum philosophos dicitur plumbum, sed corpus mundum est stannum. Quia ergo stannum istud & arg. viv. præparatum est album ut cera alba vel butyrum, & facilis fusionis, & multum de humiditate participat, ideo dicitur esse naturæ frigidæ & humidæ, phlegmaticæ, insipidum & remissum dicitur ob remotionem aquæ acutæ ac vaporis calidi sicci, id est ferri & æris: Quamvis (ut dicit Razes) Veneris siccitas sit minor Martis siccitate, quia participat de arg. vivo, quod suam siccitatem contemperat: Et nota, quod (ut ait Geb. lib. 1. cap. 12. & libr. 3. cap. 7.) in corporibus metallicis communibus sunt duo sulphura necessaria

nostræ arti, quæ in manifesto tendunt ad rubedinem, sed in occulto sunt alba, rubea, & nigra. Quod Venus dicitur, intrinsecum est prædicto Saturno; aliud quia est naturæ terreæ, quasi fixum, & sine fusione, id est solutione, est dictum Mars. Et illud à commisto separatur Saturno, quia (ut dicit Geb. lib. 4. c. 14.) ea metalla quæ participant minori quantitate arg. vivi, facilius separantur à commisto, & rationem adducit in sequenti capite, videlicet, quia in substantia diversificantur, ideo resultat diversa fusio & spissitudo & raritas, quæ sunt causa separationis. Loquendo igitur de hoc sulphure dicto Marte dico esse calidum & siccum: Ideo Razes in Lumine luminum dicit, Mars exterius habet calorem & siccitatem, & intus per propriam naturam habet arg. viv purum, quod per administrationem extractum, tandem finit se converti in speciem puri auri. Dicitur etiam istum Martem esse igneum ante lavationem, quia sulphu est & facile inflammabile, ob adustibilem unctuositatem, cholericum ob multam caliditatem atque amarum & acutum, masculinum ob suam caliditatem, & quia est ut semen paternum in generatione metallorum. Ecce ergò quomodo in uno communi metallo, & in uno philosophorum metallo sunt omnia metalla philosophorum, idem dicere poterimus de aliis. Sed nota quod sulphur istud dictum Mars, quia est quasi extrinsecum dicto Saturno, & non habet salis naturam, ideo separatur & non solvitur, sed subtiliatur: sed alia omnia, quia salis naturam retinent, ideo solvuntur, & hoc innuebat Geber lib. 1. cap. 15. loquens de mercurio, id est d. illo sale dicto Saturno: Solvuntur Jupiter & Saturnus, Luna & Venus ab illo, id est per illius naturam: nam omnia simul habent naturam salis. Nam solæ res quæ habent naturam salis aluminis solubiles sunt, ut sæpius dixi. Et supra dicta philosophorum metalla nominantur nominibus planetarum & deorum antiquorum, & sub his, & aliis nominibus Geber occultavit suam scientiam. Idem fecere alii fere omnes philosophi, Ideo Razes in Lumine luminum dicit: Antiquis placuit occultare harum rerum significatum cum tot nominibus, ut vix nemo amplius reperire possit nova vocabula. Morienus Romanus dicit Nulla res inclusit hujus artis magistros in errore magis quam nominum multitudo. Sed qui inveniet hæc nomina non aliud esse quam colores apparentes in commistione, non errabit in via hujus operationis. Antiqui ergo ut hanc scientiam occultarent, multis usi sunt nominibus, similitudinibus, ænigmatibus, & potissimum fabulis poëticis.

DISC. Superius volui tibi dicere, me multum mirari homines sapientissimos occultasse hanc scientiam tam divinam sub velo illarum fictionum & chimærarum. Sed si me hujus rei capacem reddas, perpetuò tibi devinctus ero: nam neminem unquam inveni qui eas exsuerit præterquam moraliter.

RAIM. Antiqui sapientes publicè operibus & verbis moralia docebant, ideo qui notitiam hujus scientiæ non habet, non potest ea scire, quæ significare voluerunt per tot deorum nomina, eorumque genealogiam, amores, metamorphoses que. Et nisi credas hasce fabulas hunc sensum habuisse, vide Albert. in 1. Min. Tract. 2. cap. 8. qui eas exponit in hunc sensum.

DISC. Is dicit Gorgonis fabulam habere, ipsum in lapides convertisse quotquot eum respiciebant: Vim fortem mineralium nominarunt Gorgonem: ejus aspectum aiunt esse humorum corporum dispositionem ad vim lapidificativam: ecce igitur quomodo antiquorum nonnulli exponebant ut dixi.

DISC. Nondum ista intelligo.

RAIM. Superius dixi, in sulphuribus esse vim fortem mineralem indurativam & fixativam per Gorgonem significatam: illius respectus est humorum, id est vaporum metallicorum ad hanc virtutem lapidificativam: Nam quando fumi saliunt per longum bociæ collum, & postea pluries descendunt, tandem uniuntur, cum prædictis sulphuribus, & convertuntur in lapidem admodum preciosum. Scribunt etiam Poëtæ, Græcos serpentem vidisse super arborem salientem, in cujus summitate invenit matrem cum illis quos omnes comedit: sed ipse inclinans caput conversus est in lapidem. Vapor & humiditas radicalis metallorum est serpens: nam ante decoctionem est admodum venenosa, & nominatur nominibus serpentum, draconum, leonum, ursorum & basilicorum ob eorum ferocitatem & venenositatem. Hic igitur vapor ascendit per distillationem in bocia, & ibi reperit filios, id est illa duo sulphura, cum matre, id est cum arg. viv. fœminino, à quo prædicta sulphura soluta sunt, & omnes comedit, quia illa sulphura solvit, & ad se trahit. Sed iste vapor quia salit, & postea descendit per collum bociæ, ac simul cum illis sulphuribus siccatur, ideo convertitur in lapidem. Sacra etiam Scriptura dicit: Vxorem Lot ignem fugientem, quia contra Dei mandatum respexit retro, conversam fuisse in statuam salis. Alph. dicit: Antequam operetis, volo tibi describere bonam medicinam, oportet ut sit humida, & quando coquitur, ut coaguletur, & inspissetur ut sal, nix, grando, & sit dulcis saporis, ventris nigri, coloris albi.

DISC. Quid tibi vult ventris nigri?

RAIM. Vult dicere, quod quamvis illa materia in decoctionis initio sit alba, tamen in suo occulto habet in se nigredinem: quæ procedit ab adustiva unctuositate, quæ totaliter separata non est. Ideo primum signum apparens in coagulatione, est nigredo, quam caput corvi, & post coagulationem durat 40. dies: postea iterum fit alba, prout illa humiditas consumitur: Fingitur etiam quod cum Jupiter iratus esset contra patrem suum Saturnum, abscidit illi genitalia cum acuta falce, quæ in mare ceciderunt, & ex eo sanguine simul cum maris spuma genita est Venus: per Saturnum intelligunt salem illum ante separationem suarum terrarum; nam dicitur Iovis pater, quia ex illo generatur Iupiter, separatis terris. Cum ergo hic sal positus est in bocia super ignem, Iupiter iratus, & alteratus ob ignem, solvitur in aquam subtilem significatam per falcem acutam cum qua incidit, separat, & secum trahit partes masculinas, nempe sulphur illius salis dicti Saturni, & simul in bociam descendunt, ideo dicitur eos in mare cecidisse, idest in eam aquam salis amari: Ex quo sale ac sulphure genita est Venus, ut superius dixi. Aqua illa amara est Phaetontis currus, dictus Eridanus, quia in illa defertur Sol & spiritus fœtens dictus æs & Venus. Scribunt Dedalum simul cum filio Icaro inclusos in labyrintho fecisse alas ex pennis, easque cum cera sibi appendisse ac filio, cum hisque volasse extra labyrinthum per aerem, sed Icarus nimis altè volans, cecidit in mare in quo submersus est, quoniam Sol ceram liquavit, sed cum ab undis maris in litus esset projectus pater eum sepelivit in arena.

DISC. Hujus expositio mihi magnopere grata erit.

RAIM. Non possum quæ tibi dico probare longiori serie, quia brevis esse cupio: per Dedalum patrem Icari, volunt significare sulphur illud dictum Martem, & per Icarum notant aliud sulphur vocatum arsenicum: nam secundum Geber libr. 1. capit. 14.

Arsenicum

Arsenicum est de materia subtili & cum sulphure simili. Et 4. lib. cap. 5. dicit: Medicinam specialem Martis fusivam esse arsenicum: nam est sulphuris dicti Martis subtilissima pars, quæ quia salis naturam habet, ideo fusiva est & solubilis: Per labyrinthum in quo sunt inclusi, significatur metalli nostri calx, in qua sunt dicta sulphura, alæ quibus evolant & sublimantur, eæ sunt de quibus Geber lib. 2, cap. 10. dicens: Corpora quæ administratione rei sublevantis indigent, sunt Venus & Mars propter eorum fusionis tarditatem. Venus indiget tutia, & Mars arsenico, & cum illis facile sublimantur, quia multum cum eis conveniunt.

DISC. Credo locum hunc ex illis esse, quos Geber & tu solus intelligitis.

RAIM. Superius dixi, multoties per corpora intelligi, sulphura illa dicta Martem & Venerem, quæ sunt tardæ fusionis & solutionis, quia Mars non habet partes salsas, & Venus his parum participat, ideo distillatur cum ignis expressione & ignitione aludel, ut dicit Geber lib. 2. cap. 2. & 8. Venus ergo suæ sublimationi tutia indiget, ideo fumo aut aqua supradicta, nam ut dicit Geb. lib. 3. cap. 3. Tutia est fumus corporum alborum, id est ejus salis dicti plumbum, stannum & Luna, & cum his alis sublimat extra dictum Saturnum extractum à dicta calce metallica. Alæ, quibus Mars in putrefactione sublimat extra suam calcem, est arsenicum: nam humiditas & acuitas aceti (mediante fimi calore) agens in corpore calcinato dissolvit & trahit ad se salis substantiam, cum quo etiam trahit subtile sulphur dictum arsenicum clausum in profunditate salis ipsius. Et quia sulphur illud subtile est de substantia illius sulphuris dicti Martis ideo illud subtile dictum arsenicum simul cum sale trahit de se & elevare facit ac sublimare illud crassius dictum Mars, quoniam tunc sunt insimul conjuncta omnia, & unum non potest sine alio elevari. Cera qua glutinabantur, alæ, est supradictum sal viscosum ut cera alba: Et quoniam sulphur illud subtile significatum per Icarum, per distillationem altè volat, idest in caput alembici portatum à prædicta aqua significata per Iovis aquilam, ideo cadit in mare, quoniam calor dissolvit illum salem in aquam: & in eam cadit sulphur dictum, & ibi moritur, quia fit nigrum, sed à supradicta aqua projectum ad litus, id est ad superficiem in ea pellicula, & navicula prædicta, quia pars oleaginosa semper supernatat, ideo desiccata aqua, ipsum arsenicum fuit sepultum in arena; id est in eo sulphure dicto Marte subtiliato in modum subtilissimæ arenæ ac lucidæ.

DISC. Non sum harum expositionum capax, sed verbis tuis credo, quia magister es hac in arte.

RAIM. Quando praxin videbis, hæc tibi erunt manifesta. Dicunt etiam Poetæ, quum Io amaretur à Iove eam fugientem Iupiter circumdedit nube spissa & obscura, ita ut à cursu firmaretur. Per Iovem significatur prædicta aqua mercurialis, quæ à Iove amatur, quia sunt ejusdem substantiæ, sed hæc duo posita in vase ad ignem, dicta aqua subtilissima fugit per longum collum vasis, ac revertitur, & Iupiter illud sulphur circumponit subtile in modum spissæ nubis ac nigræ ob quam coagulatur, ac firmatur. Illæ nigræ pelliculæ (ut superius dixi) sunt nigra vela quibus Theseus revertebatur Athenas: quod Ægeus pater illius videns, ac putans Theseum esse mortuum, desperans projecit se in mare, in quo suffocatus. Per Theseum ergo significatur sulphur illud subtile quod in ea pellicula latet, aut oleo per navem significato. Et tunc Ægeus, id est sulphur dictum Mars qui est pater hujus subtilis sulphuris projicitur in mare; id est in eam aquam salis; & hic solvitur ac moritur, quia iterum fit nigrum. Scribunt etiam post diluvium & aquarum desiccationem, terram animalia producentem quendam etiam serpentem produxisse Pythonem appellatum, quem Phœbus suis sagittis interfecit. In materiæ nostræ distillatione, primò lento igne diluvium venit, id est quædam aqueitas, de qua loquitur Geber libr. 2. capit. 2. & 7. & remota illa aqueitate, & aucto igne; terra, idest materia nostra, quæ multa terreitate participat, producens animalia; id est sulphur illud subtile dictum sulphur & sulphura quæ paulatim distillat, ut dicit Senior, & vocatur animal & animalia, quia ut scriptum est in Philosophorum Turba: Nostrum æs est ut homo qui habet animam, corpus, & spiritum, produxit etiam serpentem dictum Pythonem, id est aquam illam fœtidam, quam phœbus, idest sol noster interfecit, id est coagulavit & nigrefecit. Ferunt quoque Apollinem philecaptum Draphnes, eam fugientem secutum. Apollo est Sol noster, qui in distillatione sequitur aquam mercurialem per Daphnem significatam. Finxerunt quoque Phœbum & Bachum fuisse Iovis filios, per Phœbum ac Bacchum intelligunt sulphur superius dictum Solem & vinum, quod quia distillatum est ab illo Iove, & illius partem retinent, ideo dicitur esse Iovis filius. Scribunt etiam Minervam Jovis fuisse filiam: Nam cum Iupiter caput suum percussisset, exilit armata Minerva à suo cerebro. Per Minervam intelligunt aquam mercurialem, quia minuit & subtiliat nervos, id est sulphura: Iupiter ergo feriens caput suum igne, id est sal illud dictum Saturnum, in quo est illud sal subtile, album, molle & humidum significatum per cerebrum per distillationem ab eo exit Minerva armata & induta partem illam subtilissimam & fusivam Martis. Describunt etiam Vulcanum admodum Minervæ amore captum, omnibus viribus illam sequebatur, at ipsam illum fugiebat & contemnebat, cum verò illi Vulcanus fortè approximaret, arripiens eam vestimentis semen suum in terram præ libidine fudit, ex quo semine scilicet natus est filius, & illa dimissa est in pace, per Vulcanum intelligunt illud sulphur dictum ignem & Martem, qui multum hanc mercurialem aquam diligit significatam per Minervam, quia simul in suo metallo fuerunt, sed quia facile separantur, quia diversas habeant naturas, ideò dicitur Minervam eum fugere, at sulphur ipsum illi appropinquans, eamque comprehendens, antequàm separetur, suum semen relinquit, id est partem illam sulphuream, subtilissimam dictam arsenicum in terra ipsius salis dicti Saturni, & per distillationem nascitur puer, quem supra nominavi, Ganymedem, Apollinem & Phœbum, & ipsa aqua relinquitur in pace, quia illa est fixationis impedimentum; est tamen necessaria ut diu vitam humanam sustentet. Dicunt etiam quidam Martem fuisse filium Jovis ac Junonis, alii dicunt Junonis sine patre. Per Junonem quamvis sæpe intelligant elementum aëris, id est aquam illam mercurialem, tamen hic intelligunt elementum terræ, quando dicunt fuisse Junonis filium sine patre. Jupiter ergo & Juno significata per elementum aeris, post putrefactionem sunt simul cum Marte, & quia illud separatur à ventre istorum ideo dicitur illorum filius, sed quia filius aliqua in re solet patri similis esse ac matri, & Mars seu illud sulphur omnino est dissimile nostro Jovi, quia Mars est calidus & siccus, rubeus, durus, sine fusione & privatus arg. viv. Jupiter est frigidus & humidus, albus, mollis, fusibilis, & est arg. viv. mortificatum, ideo dicunt illum fuisse filium solius Junonis intelligentes elementum terræ, quemadmodum sulphur est pinguendo terræ, nam similitudinem non habet cum aqua mercuriali.

DISC.

DISC. Nescio quid de tuis istis expositionibus dicam, & veluti stupidus maneo, & timeo si eas alios docere voluero dicturos me insanire.

RAIM. Dixi jam tibi eum non posse ista intelligere, qui praxim non viderit: ideo si primò te contemnent, postea laudabunt. Dicunt præterea Vulcanum fuisse Jovis filium ac Junonis. Et quia erat deformis, subitò natum projectum esse in Lemnum, ibique fuisse à simiis nutritum; quod superius de Marte dixi, potest etiam de Vulcano intelligi, qui quia deformis ac turpis est, id est, quia ante lavationem habet illam adustivam unctuositatem, & non habet partes salsugineas, ideo abjectus est, quando ab aliis separatur ob diversam naturam, fusionem, spissitudinem & raritatem, ut dicit Geb. lib. 4. cap. 14. & 15. & lib. 3. cap. 4. dicit: Arg. viv. non aliud capere quam quod suæ naturæ est. Projectus est ergo in Lemno insula, id est in bociam ubi sagittæ cadunt, id est sulfura genita ex vaporibus calidis ac siccis, & ibi fuit nutritus, id est lotus, à simiis, id est ab his qui naturam imitantur, & fuit ad perfectum adductus. Scribunt Vulcanum duxisse Venerem in uxorem: Geb. lib. 1. cap. 10. dicit: Compar sulfuris esse arsenicum, quod dicitur Venus. Dicunt Apollinem fuisse Vulcani filium, per Apollinem intelligunt Solem nostrum, qui quia est subtilissima pars ipsius sulfuris dicti Martis & Vulcani, ideo dicitur ejus filius.

DISC. Dic mihi, ubinam per Junonem intelligunt elementum aëris.

RAIM. Dixerunt Junonem fuisse Saturni filiam, & Opis sororis & uxoris Jovis: in partu natam ante Jovem, fuisse Deorum reginam & divitiarum, præfuisse partubus & matrimoniis: ideo dictam fuisse Junonem, quæ matrimonia jungeret. Aqua mercurialis est filia Saturni, quia ab eo distillat, & à sua terra significata per Opim, quia illa dat divitias, id est aqua illa mercurialis, & Jupiter, id est sal occultus in fæcibus combustis: de quibus fæcibus Hermes & Metuendus ejus discipulus, & Mireris Philosophus dicunt: In cineribus est quod quæris. Hermes dicit: Cape fæces quæ remanent in fundo bociæ & serva illas, quoniam sunt cordis corona, & sublima, quia sublimat alba ut sal. Idem scribitur in Divin. libro. Geber etiam lib. 2. cap. 2. dicit: Fæcum separationem esse possibilem à salibus sublimandis ob salium solutionem, quod non evenit aliis rebus. Modos lavandi eas fæces combustas scribit in lib. Investigat. ubi dicit: Atramentum nigrum solvatur in aceto mundo aut in aqua bulliente postea per filtrum distilletur & coaguletur, & erit præparatum, aut prius in alembico ponatur, & tota eliciatur humiditas: Quia ergo in distillatione prima distillat ea mercurialis aqua significata per Junonem, & postea extrahitur sal præparatus significatus per Jovem, ideo dicitur uno in partu Junonem natam ante Jovem: & istud voluit Geb. significare lib. 1. cap. 11. quando loquens de hac aqua mercuriali, dixit: Illam potius reverti à calce sua quam Jovem ipsum: Fertur esse supra partus, quia distillando eximit à suis terris, & in lucem producit nostrum Phœbum. Præest Matrimoniis quia est medium conjungendi tincturas, ut superius dixi. Ideo Morienus dicebat: Animam, id est nostrum Solem non conjungi cum corpore sulfuris nisi mediante spiritu, & animam non conjungi præterquam cum corpore, à quo fuit extracta, & si conatus fueris illam cum alio corpore conjungere, in vanum laborabis: dicitur soror & uxor Jovis, quia eodem partu nata est, ut dixi; uxor, quia ejusdem substantiæ, regina Deorum Gentilium significatorum per nostra metalla, sulfura, & sales, nam ipsa regina illa, per eam nascuntur, solvuntur, subtiliantur, separantur, conjunguntur, mortificantur, vivificantur, & fructificant, ideo dicitur Opum regina. Fingunt etiam Venerem filiam fuisse Deiones & Jovis, & Vulcani uxorem, & fuisse amatam à Marte: per Deionem, Vulcanum, & Martem, intelligunt ipsum sulfur dictum vinum, ignem & Martem: Etymologiæ nominum alibi abs te reperiri poterunt, sulfur dictum Venus post distillationem videtur vinum: Et quia distillat ab eo sale dicto Saturno in quo est Luna & Jupiter, ideo dicitur illorum filius. Dicunt Amorem fuisse filium Jovis & Veneris, per Amorem possumus intelligere sulfur illud subtile superius nominatum Phœbum, quia componitur ex mercurio dicto Jove, & ex sulfure dicto Venere, ideo eorum dicitur filius. Fingunt etiam Latonam fuisse violatam à Jove, ob quam rem Juno Jovis uxor de cœlo descendit, & eam in Delo insula proscripsit, ubi Phœbum & Dianam peperit: Per Latonam intelligunt quod superius de Amore dixi, nam componitur ex Jove & Venere. Juno, id est aqua illa mercurialis descendit de cœlo, id est à capite alembici facti in modum cœli, in quo cœlo fuit etiam Ganymedes portatus, id est istud sulfur, & Juno portat & proscribit ipsam Latonam in bocia, & tamdiu ibi moratur, quòd primò in Lunam, deinde in Solem vertitur. Hoc voluit Geber significare lib. 1. cap. 17. dicens: Vidimus in mineris æris, à quibus exibat aqua quæ secum spumas ducebat subtilissimas æris, & illas continuo cursu aquæ lavat & mundat, postea cessato aquæ cursu, vidimus eas cum arena sicca per annos tres calore Solis fuisse decoctas, inter quas inventus est Sol verissimus.

DISCIP. Si superius tibi non respondi, fuit in causa, quia expositiones illas fantasticas non intelligebam: sed quia nunc apertè loqueris, potero aliquid dicere.

RAIM. Si debile tibi est cerebrum, & non capis illas expositiones, ne saltem eas vituperes; sed quidvis dicere?

DISC. Volo dicere, Geberum naturaliter loqui, quoniam interdum accidit aquas transire per mineras, ac secum trahere aliquam mineræ partem, ut supra dixi: ideo dicit, ut naturam imitemur.

RAIM. Nimium es credulus si putas naturam potuisse convertere æs in aurum.

DISC. Quid ergo innuebat Geber?

RAIM. Hic est unus ex eis locis, ubi videtur apertius eum esse locutum, & tamen obscurius loquebatur. Nam æris nostri minera, est illud sal dictum supra Saturnum: à quo per distillationem exit aqua mercurialis, quę secum illud sulfur ducit subtile dictum æs, quod per continuum cursum illorum vaporum aqueorum ascendentium lavatur à sua unctuosa nigredine, & fit album cessantibus dictis vaporibus. Sed post tres menses fit Sol verissimus, posita bocia in arena vel cineribus cum igne temperato; Tandem volens verba truncare, expositio Geberi, harumque fabularum poëticarum ac similium consistit in omni eo quod superius dixi de metallis intrinsecis, ideo non amplius alias fabulas pro nunc declarabo quoniam ex te ipso intelligere poteris ex his quæ superius dixi, potissimum verò si nominum etymologiam & significatum consideres, quibus in fabulis utuntur Antiqui.

DISC. Omnino ingentes ago tibi gratias: sed ad nostram medicinam revertentes, velim scire num

supradicta Philosophorum metalla præparata & soluta intrent compositionem nostræ medicinæ.

RAIM. Pluries dixi omnia ad hanc hujus medicinæ compositionem concurrere. Et hoc confirmat Joh. de Rupeicissa dicens: Quemadmodum cœli influxus & Solis augmentatur aliarum stellarum influxu, ita etiam nostrum humidum radicale dictum cœlum, non solùm ornari debet ex Sole, sed etiam à stellis aut planetis, ut ejus influxus augeatur & virtus: Et hoc etiam confirmat Geber in fine primi libri, dicens: Quæcunque perfectionum diversitates parum antea fuerunt à nobis determinatæ, inventæ sunt in opere medii ac minoris artificii vel operis: sed in majori omnes sunt ejusdem perfectionis.

DISC. Haud credo inveniri hominem qui obscurius scripserit ipso Gebero: ideo non mirandum est, si multi ob desperationem eum lacerant.

RAIM. Minor ordo est præparatio, in qua multæ sunt viæ & medicinæ imperfectæ: secundus ordo est fixatio, & in hac etiam est aliqua diversitas, quia non omnia æqualiter fixatione indigent: sed in tertio ordine, id est in multiplicatione, quia in medicina completa pervenerunt omnia ad perfectionem unam, ideo dicuntur omnia esse necessaria. Si verò certior esse vis horum trium ordinum expositionem esse juxta Geberi mentem, lege in fine Summæ suæ, ubi de Sublimatione loquitur, & præparatione primi gradus, secundi & tertii, & veritatem cognosces ejus quod tibi dixi.

DISC. Concedo in medicina minerali ac fixa, omnia illa esse necessaria: sed in medicina quæ per os accipi debeat, sum dubius: Nam sicut aqua mercurialis in minerali medicina non est permanens, quemadmodum illa est impedimentum fixationis, ita in medecina humanorum corporum non deberet ingredi sulfur illud tam fixativum dictum ferrum quum non opus sit eam fixari, nam stomachus seu ventriculus ea concoquere non posset, ut superius de auro dixisti.

RAIM. In hoc fac quod volueris, sed tibi dico Albert. in fine 2. Meteor. ubi Avicennæ sententiam adducit, dicere, in optimis aquis aurum reperiri: post has, illa est in qua ferrum est, & multum interiora corroborat, & tamen fixa non est: atque hoc cognoscere potes à signis quæ videntur cùm medicina est finita.

DISC. Gratum erit mihi hoc intelligere.

RAIM. Joannes de Rupe atque ego simul, diximus cognosci duobus signis, quando medicina hæc finita sit & perfecta: primus, si vas in quo posita est hæc medicina, positum in angulo domus, veluti miraculo & vinculo invisibili ad se trahet omnes intrantes, & eos circa se stantes faciet tunc completa erit secundum signum, si prædictum vas positum supra turri trahet ad se omnes aves odorem medicinæ sentientes & eas circa se sistet.

DISC. Hæc mihi videtur res magna & ferè impossibilis.

RAIM. Per turrim significatur fornacula posita in angulo domus, in qua fornacula vel furnulo positum est vitrum, in quo nostra medicina coquitur, per intrantes in domum, & per aves prætervolantes significatur illi spiritus vel vapores, qui virtute caloris volant, & sursum deorsum eunt per longum bociæ collum, qui cùm firmantur, nec amplius ascendunt, & materia est coagulata, dulcificata, & medicina perfecta est & non tamen fixa: Atque ut dicit magister Leonellus, coagulabitur in modum ovi quod tenet acumen in fundo: Superius dicta occultarunt Poëtæ, fingentes Orpheum ex cantus ac soni dulcedine, ad se traxisse bruta animalia, homines, avec lapides, arbores ac montes, stitisse ventos: ita ut dicant etiam Phœbum, arcu ac phæretra depositis, stetisse captum dulcedine cantus, ac serpentem qui continuè aureum vellus custodiebat, Orphei cantu somno correptum fuisse.

DISC. Hæc nimirum pulchra est fabula scienti verum significatum & sensum.

RAIM. Per Orpheum intelligo totam materiam coagulatam: & in hac medicina est pars vegetabilis, id est sal per arbores significatum & herbas: adest & pars animalis, id est anima, & aurum significatum per animalia, homines, Phœbum, & per vellus aureum, pars mineralis est illud sulfur dictum Mars, significatum per lapides, montes, ossa, resque alias duras, adest etiam aqua mercurialis, & vapores significati per aves, ventos, serpentes, tauros, & dracones, qui aureum vellus custodiebant. Namque ut dicit Geber lib. 1. cap. 15. In distillatione nullum Philosophorum metallorum submergitur in mercurio, id est aqua mercuriali, sole nostro excepto: Per Orpheum denique significatur nostra medicina, quæ cùm sit dulcis, sistit & coagulat omnia supradicta. Sed præcipua causa coagulandi & fixandi partem mercurialem sunt supradicta sulfura præparata & soluta, de quibus intelligebat Alb. lib. 1. Miner. cap. 8. tract. 1. dicens: Philosophi supra modum student, ut aquas faciant, quæ habeant in virtute diversas elementorum qualitates, & non actu, ut per illas exiccent & coagulent id quod transmutare volunt. Et 4. Meteor. tract. 3. cap. 1. dicit: Arg. viv. in artis operibus desiccari ex multa adustione & mistione sulfuris non omnino adurentis.

DISC. Quid de his dices, qui congelant & fixant argentum vivum cum herbis?

RAIM. His satis est ut dicam quod Geber scribit lib. 2. cap. 17. loquens de medicina quæ coagulat arg. viv. & illi adhæret in profundo, & per minima cum illo miscetur ante illius fugam, necesse est illam colligere à rebus illi convenientibus, & sunt omnia corpora sulfur vel arsenicum: & parum infra concludit, dicens: Quòd à quacunque re illius medicina trahatur, debet esse substantiæ subtilissimæ ac purissimæ, ex natura illi facilè adhærens, ac facillimæ fusionis in modum aquæ fixæ super ignis pugna, nam istud coagulabit, & in naturam Solarem convertet, vel Lunarem. Et lib. 4. cap. 10. inquit: Cùm nil inveniatur quod illi magis conveniat, quam id quod est suæ naturæ, ideo æstimavimus cum illo medicinam illius facere, & libro secundo, capite decimo septimo dicit: Dictam medicinam facilius, propinquius, & perfectius inveniri à solo arg. viv. quia natura amplectitur amicabilius naturam propriam, & ejus plusquàm extraneæ gaudet: Et lib. 3. cap. 4. ait: Argentum vivum non aliud capit, quàm quod suæ naturæ est: Et cap. 7. dicit: Si poteris facere medicinam perfectam ex solo argento vivo, eris inquisitor preciosissimæ perfectionis: notare igitur debes quòd, ut dicit Geber capite 16. libro 4. argentum vivum Philosophorum habet partes sulfuris naturaliter cum eo mistas, id est sulfur & arsenicum, & cum his præparatis facilè uniuntur ob convenientiam in natura, & hæc sunt propria medicina coagulativa & fixativa argenti vivi Philosophorum. In lib. Vaporum scriptum est; Quòd qui

qui citò vult coquere carnem imponat aquæ cum carne fruſtrum vitri, nam vitri ſiccitas tantum adimit humiditatis à carne in ebullitione, ut caro citò remaneat cocta, ſed citius coquitur ea caro ſi vitrum illud fit ex cinere fœni ac filicis, quia illud minus abundat humiditate: nam primum vitrum aliquid habet humidi quod à plumbo contraxit, quod primum fuit in compoſitione.

DISCIP. Mihi videtur hoc eſſe unum Plinii mendacium.

RAIM. Tuam ignorantiam incuſes, & noli excellentes homines vituperare, qui per ſimilitudinem vel per allegoriam ſunt locuti.

DISC. Quid voluit ergo ſignificare per illud vitrum, carnem & aquam?

RAIM. Dixi tibi per vitrum interdum ſignificari ſulfur: Et quia, ut pluries dixi, ſunt duo ſulfurum genera, quorum alterum nominatur ferrum, calidum & ſiccum, quia participat humiditate quam cepit ab eo ſale dicto plumbo, à quo ipſa Venus diſtillata eſt, ideo citius coagulatur & fixatur ipſum arg. viv. ſignificatum per carnem mollem, ſi cum eo ponatur ſulfur illud ex cinere fœni ac filicis, id eſt, dictum ferrum ex nominis affinitate. Hoc Philoſophi occultarunt dicentes: Theſeum glutinaſſe os Minotauro in labyrintho cum tribus pilis. Per Minotaurum & alia animalia ferocia & venenoſa ſignificatur aqua Mercurialis, quæ in bocia coagulatur cum dictis ſulfuribus, & cum noſtro Mercurio dicto Jupiter, qui ſemper eſt plenus Apolline. Ideo hæc ſunt tria poma aurea ob quæ Atlas, id eſt aqua iſta velociſſima, in curſu firmata eſt. In hunc propoſitum dicebat Iſidorus lib 7. Chalcanthum, id eſt flos æris fit in modum ſalis cum ſole calidiſſimo & eſt virtutis adeò conſtrictivæ, quòd in leonum & urſorum os áſperſum tantam habet conſtringendi vim, ut mordere non poſſint.

DISC. Quid voluit Iſidorus ſignificare in his verbis?

RAIM. Per florem æris voluit ſignificare ſulfur illud dictum Venerem & æs, quod eſt occultum in ſale, & ſalis natura participat, & fit per calcinationem ut ſal, & illud unitum cum aqua noſtra Mercuriali ſignificata per urſos & leones, ita inviſcat & coagulat illam ut amplius non poſſit ſulfura ſolvere, quia dulcis fit.

DISCIP. Mineralis medicina quamdiu moratur antequam coaguletur poſt ſulfurum & argenti vivi præparatorum commiſtionem?

RAIM. In artis Speculo ſcriptum eſt, Guberna materiam illam lento igne, donec major pars convertatur in terram nigram, quod erit in diebus 12.

DISCIP. Quamdiu durat nigredo?

RAIM. In roſario ſcriptum eſt: Continuatione 40. dierum ſtat utraque aqua permanens nigredine tecta, quæ nigredo ſi debitè gubernetur, non plus diebus 40. durabit. Adverte nihilominus, quòd ubi accedit aqua Mercurialis, plus temporis requiritur & ignis plus. Per duas aquas permanentes intelligit duo ſulfura ex parte fixa.

DISC. Dicit Geber lib. 2. cap. 16. quòd remotio ſulfuris eſt cauſa varietatis colorum medicinæ poſt coagulationem. Putabam ſulfur non debere amoveri ſi ſit aqua permanens.

RAIM. Dixi materiam noſtram bis fieri nigram, bis albam, biſque rubeam. Et quoniam albedo & nigredo ſunt colores extremi & contrarii, & omnes alii colores ſunt medii: Ideò quotieſcunque ob præparationem & decoctionem paulatim conſumitur humiditas unctuoſa ſulfurea quæ eſt illius nigredinis cauſa, ita paulatim conſumitur illa nigredo & quotidie alium apponit colorem. Ideo dicitur, ſulfuris remotionem eſſe colorum varietatis cauſam, ſed in ſulfuris lotione manifeſtiores apparent hi colores (nam illud eſt lumen & tinctura) quam faciant in coagulatione & fixione medicinæ, in qua minor eſt unctuoſitas, & ſulfur miſtum eſt cum arſenico & arg. vivo, quæ colores imperfectos confundunt.

DISC. Tandem, age, mihi explica quo ex metallo fiat hæc medicina.

RAIM. Dixi hanc medicinam non debere ex auro fieri, neque ex argento, neque plumbo, neque ex ſtanno communibus: ergò ex ære fieri debet vel ferro communibus, nam illa in ipſorum radice ſunt munda, & accidentia facilè removeri poſſunt, quia omnes corruptionis cauſas habent & calcinationis: Et hoc voluit Geber ſignificare lib. 4 ca[illegible] dicens, Subſtantiæ Veneris & Martis (commun[illegible]) dealbatio pura eſt, & ſimiliter Lunæ rub[illegible].

DISC. [illegible]anc ſententiam non intelligo.

RAIM. Vult dicere, dealbationem id eſt argentum vivum & Lunæ rubificatio, id eſt ſulfur quod eſt tinctura rubedinis ipſius argenti vivi dicti Lunæ, ipſa eſt pura & munda in eorum radice. Et hoc voluit Geber dicere lib. ſecundo capite ſeptimo. Qui cum excluſiſſet Solem, Lunam, Jovem, & Saturnum communes, concludit poſtea, dicens: Melior eſt ergo argenti vivi ſublimatio ab illis corporibus quibus cum non convenit, nempe quia munda in radice. Sed certum eſt argentum vivum minus convenire in natura cum ferro & ære quàm cum aliis, ergo ab illis ſublimari & extrahi debent ſpiritus: Et quicquid dicit Geber in lib. Inveſt. & alibi de præparatione corporum perfectorum & imperfectorum, intelligit de his.

DISC. Quomodo de his intelligit loquens de perfectis?

RAIM. Dixi hanc artem non uti auro vel argento communibus, ſed ſolùm tractat de corporibus imperfectis (ut dicit Geber in proœmio lib. Inveſt.) Neque dico per commiſtionem cum medicina (nam hæc foret reſponſio parum ſciens) ſed per reductionem ad primam materiam & ſeparationem omnium accidentium immundorum ſupra inductorum materiæ puræ radicali. Quando ergo in præparatione hæc metalla intrinſeca ſunt immunda, tunc imperfecta vocantur, ſed quando ſunt præparata & etiam ex colorum conſideratione vocantur perfecta. Et hoc manifeſtè aſſerit Geber lib. 2. cap. 16. in fine, & cap. 7. in fine. Et hæc omnia perfecta vel imperfecta poſſunt à ſupradictis elici, vel ab uno illorum. Particularius tamen nota, quòd cum Geber in lib. Inveſt. dicit corpora perfecta, id eſt Solem & Lunam non indigere præparatione quo ad perfectionem, cum ſint jam perfecta ſeu perfectè præparata, ſed ut magis perfecta fiant, ſubtilientur, ſolvanturque, intelligit, ſolùm de ſulfure craſſo dicto Marte: quod præparatum vocatur Sol & Luna, quia in eo apparet rubedo ſolis & albedo Lunæ, ut dicit Geber lib. 1. cap. 14. & 22. loquens de Marte, nam eadem res albificat & rubificat. Et illud omne corpus illuminat, quia eſt lumen & tinctura, ut dicit Geber lib. 1. cap. 14. Et ſi benè conſideres præparationis modum Solis, & Lunæ ſcriptum in fine in libro

inveſtigationis,

investigationis, invenies eandem esse quam superius dixi de sulfuris lotione facta cum sale & aceto, & postea subtiliato cum sale armoniaco, id est cum sua aqua Mercuriali & tunc corpus fixum factum est verè spirituale ac subtiliatum. Ideo Geber in libro Investigationis, loquens de præparatione aceti acerrimi cum quo possunt præparari corpora imperfecta vel corpus imperfectum, & ab eo extrahi suum argentum vivum & sulfur radicalia, & cum his fieri nostra medicina, dicit: Hæc aqua composita ex duabus aquis id est ex sulfure præparato & subtiliato, & argento vivo similiter soluto, ea est nostra medicina, & est argentum vivum præparatum ab argento vivo præparato, & sulfur præparatum à sulfure non præparato, & factum corpus spirituale & subtiliatum & attenuatum: Et quotiescunque Geber loquitur de solvendo aut subtiliando corpus purum & præparatum cum sale armoniaco, id est cum aqua nostra Mercuriali, semper intelligit de hoc sulfure, nam neque argentum vivum, neque arsenicum indigent illa subtilitione, & ideo Geber lib. 2. cap. 15. loquens de hac aqua Mercuriali sub nomine multarum aquarum acutarum, acerbarum & ponticarum, dicit causam inventionis illius fuisse subtiliationem earum rerum, id est prædicti sulfuris, quod ante præparationem non habet fusionem aut ingressum, ideo amittebatur magna utilitas ipsius fixi spiritus, & per consequens arsenici, quod de illius natura, ut dicit Geber lib. primo capite decimo quarto, ideo vocatur sulfuris compar, & sæpe vocatur Luna. Et unum sine alio non esset utile, imò (ut dixi in libro dicto Apertorio) arsenicum est medium conjungendi argentum vivum cum sulfure, quoniam utraque natura participat: Et Arnaldus in libro Flos florum dicit: Sperma non conjungitur cum corpore nisi Luna mediante, quoniam anima est medium inter corpus & spiritum, & illa simul conjungit.

DISCIP. Quia locutus es de fixis spiritibus, velim ut mihi declares dubium quoddam: Nam juxta tuam sententiam medicina hæc fieri debet ex spiritibus, & hoc etiam confirmat Geber lib. 2. cap. 1 & lib. 3. cap. 10. Quòd si spiritus non sint fixi comburuntur aut ab igne fugiunt: si fixi sint, non funduntur, quoniam terra sunt facti, ergo ex spiritibus haud fieri potest.

RAIM. Tuæ rationis vis erat in consequente ob insufficientiam, neque enim sequela valet si à superiori ad inferius affirmativè arguas, ac si diceres, est animal, ergo est homo: ita non valet dicere, fixum est, ergo est terreum. Nam spiritus fixantur etiam sine conversione in naturam terream, ut dicit Geber libro tertio capite sexto. Sulfur in principio suæ præparationis cum sale suo & aceto calcinatur & ad naturam terream convertitur, & post perfectam præparationem, conjunctum cum suo argento vivo in ultima decoctione fixatur perfectè, & non convertitur in naturam terream: Sed argentum vivum, id est nostrum sal dictum Saturnus, fixatur & in terram convertitur ob festinationem ad illius fixionem, quæ fit per præcipitationem aut descensionem, id est distillationem, in qua corpora descendunt debilia, id est oleum vel aqua Mercurialis & arsenicum reducta in aquæ formam aut olei paulatim in capello seu pileo bociæ, à calcibus eorum, id est ab eo sale, cujus similitudo est veræ calci similis: Vide Geberum in secunda descensus causa. Et ob hanc distillationem aut præcipitationem, citò, id est in horis tribus consumitur substantia dicti argenti vivi & in terram convertitur, id est in fæces ustas in bociæ fundo. Fixatur etiam dictum argentum vivum simul cum sulfure & arsenico in ultima decoctione per successivam spirituum sublimationem, qui per bociæ collum saliunt, & hæc fixio longa est & tarda, ut inquit Geber libro tertio capite sexto.

DISC. Profectò Geber iste hac in arte admodum excellens fuit, & quia illum diligo, mihi pergratum esset illius vitam intelligere.

RAIM. Parvam illius notitiam habemus, præter quàm quòd nonnulli dicunt eum esse Arabem, Persarum Regem, & partis Indiæ: atque ut scribit Aldimarus Parisiensis in suo dialogo, filius fuit filiæ magni Maumethes, pater ejus fuit Baldechitarum Princeps, ut ipsmet Geber scribit in quodam suo libro de Regno. Patris nomen fuit Aycius cognomento Rasis Hebobechee Philosophus, aut Harem, juxta opinionem Hali Philosophi. Tantæ verò existimationis est is Geber in Ægypto, ut magnus Aristoteles illi decedat in triplici Philosophia, illi cedit Rabbi Moses in Algorismo, Hermes Trismegistus in Magicis, & Ptolemæus in Astrologia quadrivia, illi cedunt, sed in sua scientia omnes Philosophi deferunt illi: Et posteriores ab illo habuerunt veritatis ejus scientiam, & meritò ab eis magistrorum magister vocatus est.

DISC. Meritò illum commendas: Sed nisi tibi essem molestus, orarem ut hæc sua opera mihi declarares capitulatim, atque ut hanc praxim multis in capitibus sparsam ordine in libellum redigeres.

RAIM. Rem petis quam Philosophorum nemo unquam aggredi voluit: sed quia in me non regnat invidia, & amore afficior erga te, ideo si ocium dabitur ut tibi satisfiat in hoc, libenter faciam, nihilominus in præsens talem operum illius notitiam tibi dabo, ut ex teipso facere possis quod ex me quæsivisti.

DISC. Tibi perpetuò devinctus ero: Sed ad metallorum sermonem revertentes, dixisti superius hanc medicinam fieri debere ex uno solo metallo, ergo duo supradicta æqualiter bona esse non possunt hoc in opere.

RAIM. Verum est hanc medicinam ex ære fieri posse, tamen ferrum est melius, & facilius præparari potest, ac melius purificari, & huic arti propinquius est & plures habet virtutes cœlestes quàm omnia & alia metalla, & omne id ratione & authoritate intelliges.

DISC. Bene loqueris si ratione probabis: Sed mihi omne contrarium videtur, nam æs ferro præstat, quia minus terreitatis habet, & plus substantiæ argenti vivi, & minus adustibile est. Et Geber etiam primo libro capite 31. dicit: Venerem in suæ substantiæ profundo ostendere auri colorem & essentiam mediumque esse Solis ac Lunæ, ac facilè converti in utramque tincturam, esseque bonæ conversionis & pauci laboris.

RAIM. Si de communi ære loqui volumus, dico si deberemus integram substantiam præparare, melius foret quàm ferrum: Sed nos quærimus solùm spiritus radicales, atque hi à communi ære non debent extrahi: Cum verò laudat æs Geber, dico illum intelligere de spiritu sulfureo superius nominato arsenici & auri nominibus illudque ostendit colorem & essentiam auri, malleatur, id est subtiliatur ac solvitur, quia participat naturam salis, & funditur ignitione & ignis expressione, ut argentum & aurum, id est ut illud quod compositum est ex

est ex sale ac sulfure, nam si illud esset solum sal, faciliter solveretur, si sulfur tantummodò, non solveretur: Ideo solvitur ignitione aludel. Cape ergo secretum ab illo. Superius dixi tria esse secreta, & tres vias, nempe sulfur, arsenicum, argentum vivum, & diversam eorum præparationem, & quia compositum est ex sulfure & argento vivo, ideo dicitur medium esse inter Solem & Lunam, & interdum vocatur Sol & Luna simul, interdum distinctè, & ita Geber intelligit sequenti capite dicens: Mars id est sulfur est longæ præparationis ac duræ ob suæ fusionis id est solutionis impotentiam, quod si fundatur id est si subtilietur & spargatur in aceto per putrefactionem sine medicina quæ illius naturam mutat, quæ est argentum vivum præparatum dictum Jupiter, & hoc facit in ultima decoctione, & non facit in putrefactione, in qua sulphur conjunctum est Soli ac Lunæ, id est, arsenico dicto Veneri, quod interdum Sol vocatur, interdum Luna, & separari nequit sine magna industria, quia multam affinitatem & conventeniam in natura habent, ut dicit Geber in capite de Arsenico. Et libro tertio capite septimo dicit: In corporibus metallicis communibus duas esse sulfureitates, & supervenientem difficilè removeri, sed si præparetur, & lavetur ipsum sulfur, ut superius dixi, in ea præparatione invicem separantur, & post simul iterum conjunguntur & per decoctionem simul fixantur, non mutantes tamen in parte fixa ipsius sulfuris loti: supradictum ergo arsenicum & Venus facilè, id est unica distillatione in utramque tincturam convertitur, id est fit citrinum quia participat ex albo & rubeo, & est bonæ conversionis & pauci laboris, quoniam participat naturam salis: Et cum illo convenit tutia, id est fumi illi albi aut aqua Mercurialis: ideo in distillatione ascendunt simul, & dicta aqua rubea est vel citrina ob ipsam Venerem, quæ submersa est & inclusa in ventre illius aquæ, & citrinitas illa bona est, & in hoc opere proficua. Ideo Geber lib. 2. cap. 12. dicit, inquisitionem olei fuisse ut haberetur illius color qui cum illius aquæ substantia permistus est, & hoc nobis auxiliari potest in opere, sumus tamen ab ea aqua excusati ab induratione ac fixione spirituum, nam quando in corporum humanorum medicina ponitur, non possunt nec debent fixari, cape igitur, illam Venerem super alia corpora imperfecta, id est sulfura, in opere minori, id est in præparatione, vult dicere quod facilius præparatur quàm sulfur, & in opere medio, id est in decoctione ultima: Et hoc intelligit in medicina pro humanis corporibus, quoniam facilè in dulcedinem convertitur, & forte non accedit sulfur dictum Mars: sed in medicina minerali Mars est melior, quia ejus substantia fixior est & fixativa sed in ordine majori, id est in multiplicatione (quæ inventa fuit ut opus abbreviaretur) neque Venus, neque sulfur apponuntur: Sed cum una parte medicinæ fixæ ponitur multum argenti vivi aut salis præparati dicti Jovis, & cum hoc fit multiplicatio, nam hoc solvit medicinam fixam, & medicina fixa congelat & fixat illud, ita ex terra fit aqua, & ex aqua terra. Istud voluit significare Geber lib. 4. cap. 18. dicens: Consideravimus ob examen istius magisterii, Jovem approximari maximæ perfectioni in opere majoris ordinis, id est multiplicationis: Et libro 3. cap. 19. dicit Jovem approximari maximæ perfecto, id est medicinæ fixæ, quia plus de perfectione participat, id est de argento vivo: Et quia illud habet substantiam viscosam, ideo multum adhæret Soli ac Lunæ, id est arsenico, nam ut dicit Geber lib. 1. cap. 20. Illud Soli ac Lunæ convenit, id est arsenico dicto Soli ac Lunæ: Et non semper ab illis separabitur. Et qui sciet illi elevare vitium factionis corporum, id est, qui sciet removere & consumere humiditatem aqueam, quæ frangit, id est solvit corpora sulfurea, statim gaudebit utilitate illius Jovis.

DISC. Ex sufficienti divisione mihi videtur ut velis concludere inter omnes mundi res non esse meliorem, nec arti nostræ propinquiorem ferro communi.

RAIM. In hoc est occulta hæc medicina.

DISC. Nunquam hoc cogitassem, imò contrarium credebam, nam Philosophi dicunt esse ex magis distantibus à veritate hujus artis, & est magis vile inter omnia metalla, quia minus habeat argenti vivi. Et Geber lib. 3. capite 9. dicit: corpora imperfecta quæ plus habent argenti vivi, propinquiora esse perfectioni. Et libro prædicto capite 7. dicit ea corpora quæ plus habent argenti vivi, majoris esse perfectionis, & quæ minus habent, minoris esse perfectionis. Et privatim loquens de Marte libro 1. capite ultimo inquit: Mars inter corpora imperfecta in transmutatione, est tractationis aut præparationis difficillimæ, laborisque longissimi, ob suæ fusionis impotentiam. Et hoc idem fatetur multis in locis.

RAIM. Quando Razes clarè locutus est de Marte, tunc locutus est de supradicto sulfure crasso, quod quia minus habet arg. vivi, & magis terreum ac sine fusione est ante præparationem, & est sine solutione, quia non habet naturam salis: Ideo magis imperfectum est omnibus aliis metallis intrinsecis: Et quia est quasi extrinsecum argenti vivo suo, ideo separatur ab illo, neque uniri potest sine subtilissimo artificio, & ejus præparatio longissima est ob multam uuctuositatem, terreitatem, ac duram solutionem: hac de causa dicitur esse ex magis distantibus à veritate hujus artis.

DISC. Semper hoc refugium habes de metallis intrinsecis: Geber dicit se manifestasse materiam hanc pluribus in locis ac diversis capitibus. Si dices ergo materiam illam esse Martem, ac per Martem intelligam sulfur, ergo quando dicet cape Martem, capiam sulfur solum, & in errore versabor: aut materiam hanc aliter nominavit quam Martem, atque hoc pacto non manifestavit, sed occultavit. Quando igitur discernere potero quòd per ferrum ille de communi ferro intelligat aut de sulfure?

RAIM. Quando Geber & alii Philosophi dicunt Martem esse calidum & siccum, atque rubeum & tingere Lunam, illique attribuunt supradictas proprietates, & apertè de sua præparatione loquuntur, tunc sis cautus, quia de suo sulfure intelligunt?

DISC. Nonno Geber scribit hujus artis praxim?

RAIMUNDUS. Scribit.

DISC. Illum igitur loqui oportet de præparatione ferri communis, si in illo sit secretum.

RAIM. Loquitur, sed occultè, id est in capitibus generalibus quando loquitur de metallorum præparatione, marchasita, sulfure, argento vivo salibus ac similibus.

DISC. Quomodo ergo secretum hoc manifestavit & hanc materiam in diversis capitibus?

RAIM. Pluribus in locis is dixit Philosophorum secretum esse in Marte, quodque illum accipere debeamus, & quamvis sermo ille intelligi posset de sulfure, aut videatur in aliud propositum dictum,

tamen illi sufficit dixisse maximum secretum esse in Marte, & de hoc etiam allegavit aliquas rationes: quæ quamvis ad aliud propositum videantur, tamen concludunt de Marte.

DISC. Illud est quod summopere scire desidero: nam est conclusio ejus omnis quod mihi dixisti. Incipias ergo authoritates narrare, & postea rationes adduces. Lib. 1. cap. 15, dixit: argentum vivum facile omnibus metallis adhærere, sed Marti nullo modo nisi per artificium, ab isto certè seligit & capit maximum secretum, ab istò, id est a Marte. Lib. 3. cap. 9. dicit: Jovem approximari perfecto: Saturnum minus, & minus Venerem, ac multò minus Martem, à quo perfectio dependet, à quo, id est à Marte dependet hujus medicinæ perfectio) Quamvis alicubi textus hic sit depravatus) & in supradicto loco dicit, causam impedimenti cujusque fusionis esse sulfur fixum, ab hoc certè colligere potes maximum secretum: ab isto, id est à sulfure fixo, per quod intelligit ferrum commune, nam major illius pars est sulfur fixum & terreum, ideo non funditur. Et denominatio fit à prædominante, & hoc modo illud intelligitur quod dixit libro 3. cap. 7. loquens de sulfure fixo: nam ut dixit libro 2. capite 18. Corpora imperfecta fixantur per suam calcinationem, & partes subtiliantur per ignem, sed partes salis quæ à corpore fixo & calcinato resolvuntur solvuntur ut ait libro 3. cap. 7. Dicit etiam Geber in Testamento, Martem qui substantiæ sit fixæ, ideo meliorem esse inter cætera corpora, & hoc intelligi potest de ferro communi, & de sulfure suo. In primo etiam libro capite decimo septimo dicit omnia metalla convenire auro, & ultimum esse Martem, & hoc esse unum ex naturæ secretis. Et lib. 3. cap. 6. loquens de Martis essentia, in fine concludens dicit: Laudetur ergo benedictus & gloriosus Deus altissimus qui illum creavit, & illi dedit substantiam & proprietatem substantiæ, quæ nulli rei in natura convenit, ut in illa ullo artificio perfectio hæc inveniri possit, quia in illo potentiâ propinquam invenimus: Nam ipse (sua in calce) ignem superat, & ab eo non superatur: sed admirabiliter in eo acquiescit, illo gaudens [quia semper fit perfectior.] Hoc idem Arnaldus in Rosario scripsit dicens, Manifestum est corpora esse majoris perfectionis, quæ plus habent Mercurii, & quæ minus de illo continent, sunt minoris perfectionis. Laudetur ergo rerum omnium opifex Deus gloriosus & benedictus causator optimus & altissimus, qui ex vili preciosum creavit.

DISCIP. Quid volebat significare Magister Arnaldus?

RAIM. Volebat dicere quòd à viliori corpore metallico, id est à ferro communi, quod in natura sua & penes vulgum vilius est, Deus creavit hanc preciosam medicinam, & quamvis in aliud propositum exire velle videatur: nihilominus illi & Gebero satis est secretum manifestasse illorum loquendi modum intelligentibus Rudienus Philosophus apertè manifestat secretum in Marte, dicens: Scimus omne metallum in suo occulto continere Solem & Mercurium, & nos jam extraximus à ferro arg. viv. & ex illo postea facta est medicina, & ex illius colore bonum opus fecimus in ignium termino; dicit etiam supradictus: Dico majorem petram esse Mercurium, & iste est qui extrahitur à lapide quem dicemus: exponemus ergo quid sit ille lapis, & modum extrahendi argentum vivum ab eo. Lapis ergo ex quo elicitur argentum vivum, ubique invenitur, omnes habent, & homines eo indigent, nomen ejus est Mars: illum ergo cape & bene contere subtiliter & lava. Senior Philosophus dicit: Loquitur ferrum & dicit: Ego durum ferrum ego forte, conterens, contrito ex me bonum omne hac in arte est, & lux, & secretum secretorum per me generatur. Dicunt etiam Avicebron & Races: Corpus ferri est corporibus fortius & est Indorum lapis, & eorum voluntas magis in illo est quàm in alio corpore: illud elegerunt sapientes.

DISC. Sinas pro nunc has sententias: si aliquam rationem habes, prome: nam ratio me magis in veritate confirmat.

RAIM. Superius dixi, quòd juxta Geberi sententiam in Testamento, Mars quia substantiam habet fixam, est inter alia corpora melius: Et quamvis per Martem intelligi possit de sulfure arsenici respectu, quod est minus fixum, tamen etiam de ferro intelligi potest communi, quoniam nullum metallum habet tantum sulfuris fixi quantum ferrum commune: in præsentiarum verò per substantiam fixam intelligo substantiam terream: namque ut dicit Geber lib. 3. cap. 6. Si sulfur fixum terreum mistum fuerit cum argento vivo terreo, ex his fiet ferrum commune.

DISC. Hæc non videtur mihi ratio, sed irrationalitas, credere ut ex majori terrestreitate fit cæteris melius in opere nostro: nam medicina nostra fit ex materia purissima & separata ab omni terreitate superflua.

RAIM. Non dico ferri terreitates esse hoc in opere bonas, sed ajo Spiritus natos & nutritos in ferri terreitate meliores esse & efficaciores spiritibus alitis in pauca aliorum metallorum terreitate: & hanc ego rationem scripsi in libro Secretorum naturæ dicens: Terra ob virtutem radiorum corporum cœlestium qui continuè in illam influunt, continet tres principales partes, nempe animalem, vegetabilem, & mineralem, & est productiva rerum adeò terribilium ut narrari non possint: id quod aliis elementis non evenit: Et quanto res aliqua magis in terrestre elementum descendit, eo magis in cœlesti virtute crescit: Ergo aquæ & spiritus qui sunt terrestri elemento immersi, ob similitudinem in materia naturali, imitantur & trahunt proprietates ac virtutes materiæ ac loci.

DISC. Mihi videtur te eo in loco loquutum esse de elementis mundi majoris.

RAIM. Volentes Philosophi occultare hanc scientiam, scripserunt eam sub elementorum nomine, & nominarunt ferrum, minorem mundum, & quia plus terram participat quàm alia elementa, ideò spiritus & aquæ illius sunt aliis virtuosiores, & illi sunt nominati vegetabiles, animales & minerales, & hac de causa Philosophi nostri allegant divinam illam sententiam: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, solum ipsum manet, si autem mortuum fuerit multum fructum affert. Alia ratio allegari potest ad probandum ferrum quantumcunque aliis metallis terrestrius sit, tamen esse perfectius post præparationem: Nam in se habet omnes causas corruptionis, quas Geber scripsit lib. 3. cap. 6. Et facile corrumpitur: Et quia suæ terrestreitates non sunt bene commistæ, & non habent affinitatem vel convenientiam cum parte radicali, ideo melius & facilius in ferro separantur quàm in aliis metallis: Ideo Albertus lib. 4. Meteor. tractatu 4. cap. 5. dicit: Ferrum est malleabile & etiam liquefactibile cum forti igne, tamen multum habet terræ, & est mirabile in sua terrestreitate: quoniam quando aqua facilius patiatur ab

ab igne quàm terra, tamen in ferro citius à commisto solvitur terra & comburitur quàm substantia magis aquea. Et hujus causa est, quia terreum quod est in ferri compositione est lutulentum, non bene depuratum, nec bene commistum. Hujus signum est quia facilè rubiginem contrahit, & quando in igne comburitur, multæ adustæ terrestreitates ab eo cadunt, quoniam terrestre illius porosum est, & ignis ab omni parte potest illud comburere, Idem confirmat Geber lib. 4. cap. 14. loquens de hac calcinatione ac separatione sub nomine cineritii dicens: Corpora illa imperfecta quæ plus habent terreitatis, minus in hoc examine perdurant calcinationis & separationis, quia citius calcinantur, & eorum terrestreitates facilius separantur: Sed quæ metalla minus habent terrestreitatis, plus durant in eorum præparationis examine, quia difficilius corrumpuntur, & eorum partes terreæ difficulter separantur: Et manifestè ubi supra dicit, Martem & Venerem necessario separari à commisto plus quàm omnia alia metalla: Et rationem adducit eo in loco & in sequenti capite. Quoniam eorum terræ diversæ sunt in substantia à parte radicali: Et ob hoc resultat fusio diversa, & spissitudo & raritas quæ sunt eorum separationis causa: Hæc ratio confirmatur ex eo quod dicit Geber libro 3. capite 7. loquens de Mercurii sublimatione. Dicimus ergo ingenium separandi terram superfluam à Mercurio, id est, sale, esse commistionem cum rebus, cum quibus affinitatem non habet, & multoties sublimationem seu distillationem ejus à fæcibus reiterare: Et hæ res sunt veluti talcum, & calx corticum ovorum, & marmoris albi similiter, & vitri minutissimè triti; & omni genere salis preparati & similium, ab his enim mundatur, sed ab aliis cum quibus convenit, non mundatur, præterquàm à corporibus perfectis, à quibus si posses eximere, mundum esset, quia munda sunt in radice.

DISC. Mihi videtur in eodem capite contradictionem haberi: nam loquens de hac sublimatione Geber dicit: Quando videbis argentum vivum ut nix albissimum, & veluti mortuum adhærere lateribus alembici, tunc reitera super eum suam sublimationem sine fæcibus. Primò dicit ejus sublimationem reiterari debere cum fæcibus, postea dicit sine fæcibus.

RAIM. Dicerent aliqui primam & secundam sublimationem non esse eandem, & primò deberi cum fæcibus sublimari, & post sine fæcibus: Sed illa est unica sublimatio id est solutio: Ideo scire debes quòd quando volumus nostrum sal distillare, quod est argentum vivum mortificatum, album est, & pariter suæ terræ sunt albæ, & habent cum talco similitudinem & marmore albo, & aliis fæcibus supradictis cum quibus affinitatem non habet, & ideo facile separari possunt à Sale ferri. Ideo Geber non intelligit ut artificialiter imponantur fæces illæ extraneæ: Sed vult dicere naturaliter esse conjunctas aliquas terreitates, cum quibus non habet in natura affinitatem, & ideo non impones fæces extraneas, quia ut dicit Geber lib. 2. cap. 8. Quicquid ignitione sublimari debet, debet sine fæcibus sublimari quia in seipso habet fæces sufficientes, imò superfluas, & hujus signum est suæ sublimationis difficultas: Certum autem est in arsenici sublimatione qua terreitates à dicto sale separantur, sublimatur cum ignitione ut dicit Geber libro 2. cap. 2. ergo non requiruntur feces extraneæ: Et quicquid supra dixi declarat Geber in loco ut supra, dicens: Separatio fæcum ab ipsis salibus sublimandis est possibilis ob solutionem salium; quæ res aliis non convenit, ut dicit Geber libro 2. cap. 15. & cap. 11. in tertio Descensionis causa, id est distillatione & solutione supradicti salis, & in libro Investig. capite de præparatione aceti acerrimi; & sequenti.

DISC. Vellem ut declares aliud dubium: Geber dicit in 2. lib. cap. 2. loquens de fæcibus à quibus debemus spiritus sublimari, quòd debeat materia eligi cum qua magis conveniant spiritus sublimandi, & cum qua uniantur profundius & per minima: Et eo in loco rationem adducit hujus, ergo istud contrarium est illi quod superius dixit, nempe quòd volentes nos sublimare argentum vivum debemus illud cum fæcibus unire, cum quibus neque affinitatem habet neque convenientiam.

RAIM. Superius satis huic dubio respondi: Cum enim Geber dixit, debere nos fæces eligere cum quibus conveniunt, voluit significare ne extraneas fæces acciperemus, sed ut sublimaremus cum fæcibus naturaliter per minima unitis & fixis, id est terreis: Et hoc loquendi modo multi Philosophi utuntur, nam dicunt: Cape talem vel talem rem & misce simul, & nihilominus nihil earum rerum apponitur, sed hoc faciunt ut indignos decipiant, & per illa verba significare volunt, in sua materia naturaliter unitam esse unam vel alteram rem quæ cum illis similitudinem habent: Sed quando Geb. dixit ut fæces caperemus cum quibus ipsum argentum vivum non habet affinitatem vel convenientiam voluit significare, illas terreitates, argenti vivi Martis, non habere affinitatem vel convenientiam cum illo (ut habent aliorum metallorum terreitates) quamvis naturaliter & per minima sint unitæ, ex superiori ratione sequitur, spiritus à ferro sublimatos puriores esse quàm si à quocunque alio metallo sublimarentur. Nam terreitates & alia accidentia superinducta primæ materiæ radicali, melius possunt à ferro separari cum quo affinitatem non habent, neque sunt bene commista, quàm in quocunque alio metallo, cum quo majorem symboleitatem & convenientiam habent, atque arctè commista sunt. Aliam hujus rationem adducit Geber lib. 2. cap. 2. nempe quia ferri fæces fixæ sunt, id est terreæ, quæ in sublimatione aut solutione ascendere non possunt, & spirituum immunditiem secum in fundo bociæ retinent, ita ut spiritus possint puri & mundi ascendere. Ferrum quia terrestrius est & crassius in natura cæteris metallis, quæ sunt magis aquea magisque subtilia in substantia, ideo melius est aliis: Nam ejus Mercurius, id est sal præparatus unitur cum suo sulfure non solùm ut creationem præbeat & facilem fusionem illi, sed etiam ut servet illud à combustione, nam est proprietas salium præparatorum ut ante fusionem haud urantur, & ut spiritum sulfureum commistum salvent à combustione, ut dicit Geber lib. 2. cap. 15. Spiritus ergo Mercurialis qui post æquales præparationes servabit magis naturam corpoream sui salis, tuebitur magis spiritus sulfureos à combustione: Nam quo is subtilior est & solutior eo magis ad ignis naturam accedit, & tanto citius comburitur, ut dicit Geber libro 2. cap. 2. Sed certum est quòd si omnes metallorum spiritus Mercuriales æqualiter præparari possent, Martis spiritus servaret magis crassem & corpoream naturam, idcirco minus combureretur, & melius servaretur sulfur à combustione, & hoc probat Geber libro 3. cap. 7. dicens: Subtilior res in sui natura, si ad naturam terream

terream reducatur, id est si calcinetur, & in salis naturam reducatur, magis subtiliatur, ergo magis solvitur. Quoniam vero metalla omnia sunt in ipsorum natura subtiliora ipso ferro, ideo æqualiter præparata magis subtiliantur & solvuntur, & facilius comburuntur: hoc totum fatetur Geber libro quarto capite decimo quinto loquens de sulfure sub Martis nomine, dicens: Quando Mars unitur corporibus multæ humiditatis, illa combibit ob privationem multæ humiditatis, & ideo illis conjunctus non inflammatur neq; comburitur, nisi sint inflammabilia vel combustibilia corpora cum eo commista, idem confirmat Isidorus dicens: Stannum tuetur alia metalla ab igne, & quamvis æris natura & ferri durissima sit, si fuerint sine stanno, comburentur. Per stannum, æs, & ferrum, intelligit de supradictis intrinsecis. Vincentius quoque in suo Naturali libro 7. capite 90. dicit: Sal qui cum limatura corporis in igne miscetur, in igne tuetur illam ne comburatur: per limaturam corporis, intelligit sulfur præparatum ut argenti limatura. Alb. etiam lib. 5. Mineralium cap. 1. dicit: proprium esse omnium metallorum, i. e. imperfectorum, ut videantur incompleta esse in specie, & ideo sunt in omnia convertibilia: Et restringens hanc possibilitatem solummodò ad Martem sub nomine sulfuris lib. 4. c. 1. probat illum esse inconcoctum & non terminatum: Et dicit hanc ejus intemperiem facere, ut is omnium elementorum materia universalis esse queat, & in omnia metalla convertibilis: nam ipse abundat magis sulfure aliis metallis. Alibi Alb. probat à ferro debere nostram medicinam extrahi: nam illud est proprium minerale medium à natura incoctum: non tamen ut ex eo per naturam aliud generari possit, sed quia ab eo per artificium hæc nostra medicina generari potest: Ideo libro 5. capite 1. ita dicit. Quicquid aliqua ex parte lapidum passionem participat, & ex parte metallorum proprietatem, dicimus illud esse medium minerale: nam lapidum proprium est non liquefieri, metallorum autem liquefieri in calido sicco: Et ideo lapides sunt in genere siccorum & terræ, metalla verò in genere humidorum: Quòniam autem hæ proprietates ferro conveniunt, ideo illud est verum minerale medium: Et quia multam terreitatem participat & substantiam saxeam qua non funditur, ideo à Philosophis nominatur lapis.

DIS. Albertus lib. 5. cap. 6. probat marchasitam esse hoc minerale medium, neq; de ferro loquitur.

RAIM. Ob substantiæ convenientiam & nominis, Philosophi sub marchasitæ nomine locuti sunt de ferro communi: Et quia, ut dicit Albertus ubi supra, Medium habet naturam informem, & formatam & distinctam, extrema possident: Ideo extrema formata & distincta per artem & naturam reducuntur à mediis. Et valde considerare debemus mediorum naturam ad metallorum transmutationem quia in illis est multa scientia eorum quæ quærimus & conamur invicẽ convertere. Omne id brevibus verbis ipse Alb. lib. 3. Miner. cap. 8. concludit dicens: Ars hoc modo procedit, nempe unum metallum corrũpens illudque à specie sua removens, & cum auxilio rerum quæ sunt in ipsa specie metallica, inducens speciem alterius metalli. Multas laudes Antiqui ferro attribuêre: inter quas hæc una est. Quòd dicant ferrum esse propriam mineram argenti vivi Philosophorum. Razes in lib Divinitatis dicit: Occultum ferri est argentum vivum. Isidorus lib. 16. inquit: Argentum vivum præcipuè in metallis reperitur, & tantæ est virtutis, quod si ponas centenarium saxorum super sextarium (vel modium) argenti vivi, statim resistit gravitati: quòd si superponas auri scrupulum, statim ejus levitatem in sinum suum recipit.

DISC. Haud assequor qui possibile sit, ut argentum vivum possit tantum lapidum pondus sustinere.

RAI. An non cernis Isidorum loqui de argento vivo quod in metallis est, & maxime in ferro: nam illud sustinet multam lapidum substantiam: sed si ejus Mercurium distilles, in eo distillato submergitur ejus sulfur dictum aurum, ut inquit Geber lib. 1. cap. 15. Dicit Aros Philosophus: Cape sal commune: Sed dico omnibus metallis commune neque intelligas sal marinum: Et scias quia non agnosco aliud sal, neque aliud atramentum, eo excepto quod in capillis Virginis Paschalis stat.

DISC. Nescio quæ sit Virgo Paschalis.

RAIM. Antiqui hanc scientiam occultarunt non solùm scripturis, sed etiam variis picturis, characteribus, cifferis, monstris & animalibus: Ideo in ipsorum templis pingebant illas poëticas fabulas, in planetis, signis cœlestibus, monstris, animalibus, & aliis signis: neque intelligebantur præterquàm ab his qui hujus scientiæ notitiam habebant. Virginem Paschalem pingebant in forma mulieris, capillis post humeros sparsis, in quorum summitate erat Mercurii, character, in medio erat dimidia Luna, in extrema autem parte Solis character.

DISC. Quid hæ res significabant?

RAIM. Virgo Paschalis, herba est naturalis, quæ cum Marte similitudinem habet: Ideo Philosophus loquens per similitudinem, dicit se aliud sal aut sulfur non agnoscere, illo excepto quod in partibus subtilibus & radicalibus ferri situm est: sed Mercurius præparatus aut aqua Mercurialis, subtilior est altiusque volat sale non præparato dicto Luna, & sulfur dictum aurum ob suum colorem rubeum aut citrinum, est istis gravius. Dicit etiam Rudienus Philosophus: Hujus operis initium est quando Sol erit in ariete. Et Arist. in lib. Secretum secretorum ad Alexandrum dicit: Ver tunc incipit quando Sol arietis signum intrat.

DISC. Credo eos loqui de primo ignis gradu, id est de putrefactione, qui esse debet levis, id est calidus & humidus, ut est aër tempore veris.

RAIM. Satis bene intelligis: sed quia aries est domus Martis, ideo dicere volunt principium materiale hujus medicinæ esse Martem. Razes in lib. Divinitatis dicit: Accipe petram post ingressum Solis arietem: & ibidem ait: Dico hanc rem esse animalium calidiorum & cæteris meliorum, id est hominis, cujus complexio sit cholerica.

DISC. Superius dixisti, hanc medicinam haud fieri ex animalibus, nunc verò dicis ex homine fieri.

RAIM. Hic homo calidus & biliosus est ferrum: Razes dicit, Mars in profundo est calidus & siccus, igneus & cholericus, ideo homines, qui sub Marte planeta nascuntur sunt bellicosi & cholerici. Ferrum vocatur homo sanus & juvenis, quia purum est in radice, & quia durum est & forte. Vocatur homo quia habet animam, corpus, & spiritum (ut superius dixi) bonum istud metallum, quamvis genitũ sit virtute omnium stellarum & planetarum, est tamen specialiter in terra genitum virtute potentissimæ & virtuosissimæ polaris stellæ dictæ Septentriones: ideo acus posita super magnetem navigantium, semper ad Septentrionem vertitur tanquam ad suum simile: ideo ferrum vires habet & proprietates illius stellæ. Superiora occultarunt Antiqui dicentes, Dæmogorgonem fuisse omnium gentilium Deorum proavum, & ab omni parte circumdatum tenebris,

nebulis

nebulis, & caliginibus, deambulare in mediis terræ visceribus, inibique absconditum manere, indutum quodam pallente viridi, & neglecta humiditate, evaporare terrestrem odorem horribilem ac fœtidum, non genitum ab aliquo, sed æternum, & omnium rerum patrem.

DIS. Quamvis hæc mihi videatur deformis chimæra, tamen etiam tua mihi placebit interpretatio.

RAIM. Dæmogorgon Græcè, Latinè Deum terræ significat, vel Deum terribilem, & ferrum significat, proavus est omnium gentilium Deorum quoniam ab eo cuncti derivarunt, ut superius dixi in illarum fabularum expositione: ab omni latere circundatus est nebulis & caligine, id est terrestri substantia: deambulat in medio viscerum terræ quia sub terra generatur ibique nutritur: dicunt illum æternum esse, neque ab aliquo genitum, quoniam ante terram aliaque elementa, nulla est res elementata: Indutus est quandam humiditatem neglectam, nempe æruginem & quandam pallidam viriditatem, id est vitrioli terrestris & sulfurei: projicit odorem terrestrem horribilem ac fœtidum i. e. sulfureum ad ignem positum, est rerum omnium pater, quia omnia sunt in eo secundum aliquam similitudinem: Huic (ut inquit Boccacius lib. de Genealogia Deorum gentilium) Antiqui attribuerunt æternitatem & chaos pro sociis: æternitas & argent. vivum præparatum, quod ut dicit Plinius lib. 33. est liquor æternus. Et istud arg. viv. Claudianus nominat serpentem, qui in coagulatione comedit & devorat caudam suam, id est, aquam Mercurialem ab ipso arg. vivo distillatam in forma caudæ serpentis & draconis: Chaos est illud sal terreum dictum Saturnus: est enim materia, in eoque res omnis est informis, nempe Sol, Luna, stellæ supradictæ, quæ suum lumen non dant, quatuor elementa, res vegetabiles, animales, & minerales, atque, ut ait Claudianus, cum demogorgone habitant diversi metalli figuræ. Et ego dixi omnia Philosophorum metalla in ferro esse Primus Dæmogorgonis filius fuit Litigius, id est, sulfur illud dictum Mars, quod in putrefactione tumultuatur in ventre chaos, id est illius salis, quia separari vellet, cum sit diversæ naturæ ab illo: ideo aperto istius chaos, ventre, id est soluto in aceto, Dæmogorgon extensa manu sua Litigium exemit, id est sulfur illud dictum ferrum: per Dæmogorgonis manum, significatur illud aliud sulfur dictum arsenicum, quia ut supra dixi, Mars elevatur cum arsenico, & quia superius dixi per Vulcanum & Martem idem significari, & Vulcanum subitò natum, quia deformis esset, fuisse in Lemnum insulam projectum: ita dicunt hunc Litigium illico natum, quia turpis erat ob adustivam unctuositatem, projectum fuisse in auras id est in aquas distillatas, ubi lavatur, subtiliatur, & in altum volat, nempe in illas aquas, nam non poterat inferius descendere, quia arsenicum illud quod exemerat illum, seu separaverat ab ejus salis ventre, est omnibus rebus inferius: nam ipsum in terræ centro ipsius salis habitat.

DISC. Longa fuit hæc expositio, de qua quia judicare non possum, ideo hac declaratione contentus ero quia tuis verbis credo.

RAIM. Nonne dicunt Poetæ Vulcani rete chalybeum fuisse? Et vellus aureum, tauros & dracones fuisse Marti dedicatos?

DISC. Dicunt. RAIM. Volunt significare aquam Mercurialem, aurum Philosophorum, & Mercurium, omnia ex ferro constare: ferrum est lapis ille qui vili venditur precio respectu aliorum metallorum. In Lilio scriptum est, Philosophi tam diversimodè hunc lapidem nominarunt, ne insipientes agnoscerent, nam si cognoscerent non venderent vili precio ut faciunt: In philosophorum Turba, Lapis quem quæritis publicè ac vili precio venditur.

DISC. Jamdudum volui tibi dicere, quòd cum Philosophi de lapide loquuntur, aliam habent intentionem quàm ut medicinam parent pro humanis corporibus.

RAIM. Scripsi in libro Secretorum naturæ omne fieri ex una sola materia.

DISC. Superius allegasti Morienum, ac dixisti, in materialium pondere pro hoc opere nihil expendendum esse, quia fit re vilissima: non est tamen admodum vile ferrum: Nam in Lilio scriptum est: Scitote hujus artis fundamentum, pro quo multi periêre, est res magis tincta, fortior, & sublimior omnibus rebus apud Philosophos: apud verò insipientes vilior est omnibus rebus. In Turba Philosophorum, Non est istud nisi ut sapientes dixerunt, id est, diviti ac pauperi, liberali, & avaro, ambulanti & sedenti, communis: nam in vias projicitur, & in sterquiliniis teritur. Alphidius dicit: Secretum hoc non emitur precio, & in viis projectum invenitur, ut quivis pauper habere possit.

RAIM. Concedo Martem reduci veluti in lapidem vilissimum, ex quo fiat hæc medicina. De hoc lapide Arist. ad Alexandrum dicit: Accipe lapidem vegetabilem, animalem, & mineralem: qui non est lapis neque lapidis naturam habet. Arnaldus dicit: Lapis est in similitudine ac tactu, non in natura. Hali Philosophus ait: Sunt & non sunt lapides, sed nominamus lapides ob similitudinem quam cum eis habent.

DISC. Concedo medicinam, cum finita est habere lapidis formam vilis apud ignaros, & non esse lapidem: Et idcirco haud dicere debemus materiam, ex qua fit hæc medicina, ullo modo lapidem esse, nisi dicere vellemus, omnem rem in quatuor elementa divisibilem, aut in igne non combustibilem, nominari lapidem.

RAIM. Dico materiam, ex qua fit hæc medicina, similitudinem vilissimi lapidis in operis initio habere, non autem in fine: Et hoc omnes Philosophi affirmant, & dicunt nos debere accipere lapidem illum vilem, & illum præparare, & projicere superfluitates & immunditias: hoc autem intelligi non potest in operis fine, nam medicina facta, si lapidis habet similitudinem vel ovi, non existimatur vilis aut preciosa penes insipientes, quia illius nullam habent cognitionem, qui verò eam cognoscunt, eam super omnem rem appreciant, neque verum est: Omnem rem quæ dividi possit in quatuor elementa, aut in igne non comburitur, nominari lapidem aut lapidis similitudinem habere: sed Philosophi significare volunt, eorum materiam esse vilem lapidem, quæ in igne non consumetur, & potest in quatuor elementa dividi: illamque fundamentum esse hujus artis. Hali Philosophus inquit: Lapis iste omni tempore invenitur, & ubique & apud quemcunque hominem, cujus intentio non aggravat quærentem ubicunque sit, & est lapis vilis, niger, fœtens, neque precio emitur. In Philosophorum Turba, Res ista lapis est, & non est lapis, ubique reperitur, res est vilis & preciosa, obscura, & occulta, & omnibus cognita. Senior Philosophus inquit: Interrogatus Rex Marhos de lapidis cognitione, dixit: omnis homo illum cognoscit, & qui illum lapidem non agnoscit, nihil cognoscit.

DISC. Dic tandem clarè quinam sit hic lapis tam vilis, qui igne non comburitur, & in vias projicitur.

RAIM. Quia (ut tibi dixi) in me non regnat

invidia,

invidia, & cupio multis fidelibus Christianis prodesse, ac maximè tibi, quem tuas ob virtutes amo: ideo tibi dico, ferri excrementum seu scoriam vel calcem, Italicè, Joppam, quæ in igne generatur, & à fabris ferrariis, seu ferri fusoribus in viis projicitur. Illa, inquam, est Philosophorum vilissimus lapis, habetque lapidis similitudinem & non est lapis, solaque omnes habet proprietates, quas Philosophi dicunt de ipsorum lapide.

DISC. Quomodo hæc est vegetabilis, animalis, & mineralis?

RAIM. Superius dixi, nostrum metallum habere in se has res omnes: de hoc lapide loquebatur Albertus lib. 1. Min. cap. 4. dicens: Empedocles satis Hermete posterior, confirmavit lapides ab ardenti calore genitos esse.

DISC. Quomodo hæc esse potest virtuosissimus Philosophorum lapis, cum sit exusta terra, in qua aliquid efficax esse vix potest: nam quum tam longo tempore fuerit in magno igne, credibile haud est in ea relictam esse sulfuris substantiam & argenti vivi, vel aliorum spirituum.

RAI. Annon dixi tibi rem omnem in igne comburi, excepto calido & humido, radicalibus metallorum, atque ex his medicinam parari nostram? Et quamvis arida videatur & sicca dicta calx atque humiditatis expers, tamen si experies, invenies omnia superius dicta. De hac calce loquebatur Geber lib.2.cap.7. dicens: Argenti vivi sublimatio melior est à calce, quàm ab omnibus aliis mundi rebus, quia parum cum illo convenit, neque sulfureitatem habet (vide textus dicit talcum, error est.)

DISC. Non nominat ferri calcem Geber.

RAI. Ut tibi superius dixi, Geber concludit arg. viv. debere sublimari seu eximi ab illis metallis, cum quibus neque convenit, neque affinitatem habet: Quoniam verò ferrum non convenit, neque affine est arg. viv. ideo ab eo extrahi debet. Sed quia, ut dicit Geber in Testamento in cap. de Jove, corporum calcinatio est brevior ad perfectionem via, idcirco Geber ipse dixit, fore melius extrahere arg. viv. Philosoph. à calce ferri, quam à quacunque alia re: quia illius terreitates parum conveniunt illi, neque habet adustibilem sulfureitatem, aut immundam in radice. Quòd si leges cap. 2. lib. 2. Geb. ubi de fæcibus ac calcibus metallorum loquitur, ex his quæ tibi superius narravi sine alia declaratione ex te intelliges: nam sulfur & arsenicum conjungi debent cum alicujus rei fixæ fæcibus, ut sunt calces Martis, in quibus naturaliter conjunguntur supradicti spiritus, ac profundè & per minima: atque cum illis convenire dicuntur, quia ex natura uniuntur: ideo ipse dixit. Experientia illum scire hoc esse necessarium qui hoc vidit & cognovit; nam quando sublimavit à re extranea ab illorum natura, frustra sublimavit: quia nullo modo illos depuratos invenit post ipsorum ascensionem. Si verò sublimavit cum calce alicujus corporis, tunc bene sublimavit, & perfectè ac cum facilitate mundare potuit. Est ergo fæcum intentio ut administrentur metallorum calces, nam in illis facilis est sublimationis labor, cum aliis autem rebus est difficillimus. Nihil est igitur quod earum loco stare possit. Non dicimus tamen sublimationem esse impossibilem sine corporum calcibus, sed difficillimam longissimique laboris & prolongationis, usque ad desperationem: Hæc sunt magistrorum magistri verba. Quid ergo dicent hoc in loco infiniti ferè homines in variis ipsorum fantasticis opinionibus & chimæris errantes?

DIS. Quantum ad me jam credere incipio.

RAI. Idem confirmat lib. 1. cap. 14. dicens: Fixatur arsenicum ut sulfur & utriusque sublimatio melior est à calcibus metallorum. De hac calce intelligebat Joannes de Rupescissa, quando dixit, velle docere excantare aurum & argentum eaque in terram & calcem reducere, ut possent publicè in manu ferri bellorum tempore sine latronum metu.

DISC. Quando mihi concedetur commoditas, experiar hoc opus, posteaquàm pauci est sumptus.

RAI. Vide ne erres.

DIS. Si erravero, rursus incipiam.

RAIM. Non dico de praxi, sed circa materiam.

DIS. Capiam eam ferri calcem quam dixisti.

RAIM. In ea dico te errare posse.

DISC. Mihi videtur omnis eadem.

RAI. Non omnis est unius modi & posses minus bonam capere.

DISC. Doceas ergo me quæ melior sit.

RAI. Invenies calcis speciem quæ gravis est & non frangibilis, & ista est ferrum, nec bona est. Invenies aliam quæ frangibilis est & alba in fractura atque illa non admodū bona est, quia tenet adhuc ferri naturam, & posset reduci in corpus ferreum. Sed ea quam videbis ex maxima ignis vehementia conversam esse in vitri naturam & coloris quasi viridis vel cærulei obscuri, illa vera est efficax sapientum petra, quæ in igne generatur, & non potest amplius in corpus ferreum reduci, quia terreitates & sulfureitas ex parte sunt combustæ.

DISC. Tibi gratias ago tantam ob liberalitatem qua usus es erga me: tamen [bona venia] dicam quod sentio de hac materia vitrificata.

RAim. Ne te ullus respectus teneat in dicenda opinione tua (ut semper fecisti) nam hoc modo veritas lucidior & manifestior fit.

DISC. Geb. lib. 2. cap. 13. in fine, dicit: Rem omnem sua humiditate privatam, nullam dare fusionem, excepta vitrificatoria. Ferrum ergo ex maximo ignis calore conversum est in naturam vitri, & humiditate privatam, & ex consequenti caret argento vivo aliisque spiritibus.

RAIM. Juxta Alb. sententiam libro 3. Mineral. cap.2. & cap.5. tract. 2. In metallis duæ sunt unctuositates, seu humiditates unctosæ: quarum una est veluti extrinseca, subtilis & inflammabilis: alia intrinseca, in radicibus metalli retenta, ne evellatur vel absorbeatur ab igne, hæcque cremabilis non est aut combustibilis, sed certum est illud vitrum esse humidum radicale ferri, ergo erit incombustibile, neque omnino ab humiditate privatum, quamvis sit illius humiditatis quasi extrinsecæ expers. Ideo Albert. lib. supradicto cap. 4. loquens de hoc vitro dicit: Negamus materiam, quæ vitri substantiam intrat esse cinerem, sed potius illud humidum radicale purissimum quod erat intrinsecum illi incineratæ rei, quod humidum ex potentia unius incinerantis ignis, extrahi non poterat: sed fluit ob fortissimum ignem: & hoc est humidum quod maximè à sicco passum est. Hæc est ergo liquabilium materia, & materia prima & remota una & communis, id est hujusmodi humidum. Superius etiam dixi secundum Albert. sent. lib. 4. Meteor. tract. 2. cap. 9. Calor vehemens congregat partes homogeneas: & separat heterogeneas: nam illud solvit humidum, separatque illud à terreo. Cumque humidum prehensum fuerit à terreo subtili, non potest omnino separari, & ideo distillare incipit cum terreo subtili, & ab igne fortissimo funditur in vitrum: Et tunc terreum crassū quod fortiter eum tenebat, uritur in squamas.

Manifestum

Manifestum ergo est vitrum illud esse partem radicalem ferri: Et quia terreitates quæ fusionem impediebant combustæ sunt in squamas, ideo illud humidum est fusibile, quia reversum est ad suam liquabilem naturam: quia verò pori sunt clausi, ideo ignis illud penetrare nequit & exterminare. Alph. dicit: Ignis intrat omnia corpora, substantias, spiritus & lapides, sed lapidem illum non intrat, neque illi dominatur, nec sulphura illum corrumpunt.

D I S C. Cùm Philosophi dicunt eorum lapidem ab igne non consumi, ipsi intelligunt de completa medicina.

R A I M. Mala est ea glossa quæ textum destruit, tibi dico eos intelligere de principio & fundamento materiali. Et hoc confirmat Roger. Baccon Anglus, dicens: De omnium qualitate dico debere fixos esse super ignem, id est, ne ab igne fugiant neque consumentur, nec ab eo corrumpantur, & tandem ne colorem mutent in igne: talia sunt igitur quæ huic operi initium dant. Vincentius in suo Naturali 8. lib. de hoc lapide loquens, inquit: Dicitur lapis non lapis: lapis quia teritur, non lapis quiá funditur & fluit in igne sine evaporatione, ut aurum: nec aliud est cui ea proprietas conveniat. Arnaldus in Ep. ad Regem Neap. dicit. Quo plus ille lapis in igne jacet, eo magis in virtute & bonitate augetur: quod non evenit aliis rebus, quia res omnes aliæ in igne comburuntur, sed dictus lapis totus, solus, semper in igne fit melior, & bonitas ejus crescit, atque ignis est ejus nutrimentum, Et hoc est unum ex evidentibus signis in ipso lapide cognoscendo; Geber etiam in fine procemii libri investig. & in procemio lib. 2. summæ dicit: Vitrum esse unam ex rebus quæ præparationi auxiliantur, & vult innuere: Quod si ferrum ad vitri naturam reducatur, præparatur: quia multæ cadunt terreitates ideo Geb. lib. 3. cap. 7. dicit: Si ergo dicemus corpora ob calcinationem esse mundata, intelligas certè à substantia terrea, quæ unita non est in radice, Avic. in lib. Animæ dicit: Sunt nonnulli qui magisterium non concedunt, dicentes: à re cujus natura non est ut ignem sustineat, elici rem non posse quæ ignem sufferat: Quibus rationem nitri objicimus: Nam terra quidem citò ab igne removetur, sed dum ab igne tangitur, fortis evadit, quoniam ignis vim non habet supra nitrum.

D I S C. Sal nitrum mihi videtur admodum combustibile.

R A I. Antiqui carmen invenerunt, ne hæc scientia posset alterari, utique illam occultarent, non modò fabulas poeticas nacti sunt, sed etiam grammaticales figuras: ideo Avic. per nitrum intelligit vitrum, per figuram antithesin, mutando primam literam: ut si dicas olli pro illi: Dicit quoque Avic. in Ep. Ad Arsem Philosophum, Locus Orientis, ubi gemmæ inveniuntur, est Soli proximus. Ita etiam nitrum, quo magis à calore Solis tangitur, eo magis valet. Ergo lapis mineralis qui plus ignes sustinet, & alios labores, is plus valet. Alb. in 4. Meteor. tract. 3. cap. 16. inquit: Quamvis aliqua sint corruptibilia ab igne, non sunt tamen combustibilia; Quoniam ipsorum humor non est ignis alimentum ut sunt lapides & ferrum. Sed aliquæ res, quæ tales habent humores ob corporum augustiam non dant. igni ingressum, & propterea rursus non ardent. Ferrum igitur in vitrum conservum non ardet, quia pori sunt clausi, & eosdem habet humores, id est sulfura, & arg. viv. radicalia, quas ferrum habet & cætera metalla.

D I S. Fortasse Philosophi quando de vitro locuti sunt, intellexerunt de communi vitro.

R A I. Vitrum commune non habet in se sulf. neque arg. viv. metallis convenientia: Ideo Razes dicit: Antiqui fecère vitrum metallinum. Et Geber lib. 1. cap. 11. dicit: Philosophos facere vitrum ex corporibus metallicis. Razes etiam in libro Divin dicit: Alii dixerunt tincturam esse à vitro, & non ab alio & esse lapidem majorem, vilem, inventum, famosum. Idem quoque in lib. de Aluminibus dicit; Vitrum liquat ferrum & omnia corpora, & illo facit in fusione currere.

D I S C. Quando superius dixisti, vitrum cito facere carnem coctilem, dicebas per vitrum Philosophos sulfur intellexisse: quomodo ergo de illa calce intelligunt?

R A I. Verum est (ut superius dixi) Philosophos multoties æquivocatione uti.

D I S C. Declara igitur quando de illa calce intelligant, & quando de sulfure loquantur.

R A I. Cum dicunt vitrum esse tincturā ac omnes colores recipere ac tincturas quòdque citò ad lapideitatem revertatur, & in illo ac sale inesse totum secretum, tunc de sulfure intelligunt ab ea calce extracto, sed cum scribunt, vitrum esse lapidem majorem, vilem & famosum, ac fæcem esse vel calcem mercurii, ferrum liquefacere & alia corpora, tunc de illa calce intelligunt. Alphidius dicit: Frange vitrum: & lapidem extrahe, ac illam pone in bocia vitri, & oleum extrahe, & invenies quod dicit Philosophus. Idem Philosophus quoque ait: Frange vitrum & cape medicinam coagulatam, illamque pone in cannam vitreatam, Per vitrum Philosophus intelligit calcem supradictam, & illa frangitur, quia subtilissime teri debet, & postea per putrefactionem educi debet lapis seu medicina coagulata, id est sulfur & sal. In hoc vitro est arg. vivum quod ignem superat, nec ab eo superatur, ut dicit Geber lib. 3. cap. 6. in fine. Isidorus in hunc propositum loquens, dicebat: Arg. viv. melius servatur in vasis vitreis, nam alias materias perforat. Geb. etiam lib. 2. cap. 6 dicit. Solummodo vitrum & vitro simile, quia poros non habet, potens est spiritus retinere ne fugiant, & ab igne exterminentur: Volunt dicere, spiritus ferri semper fugere ab igne vehementi, donec in vitri naturam convertantur coloris sapphiri, aut cærulei obscuri. Ideo Geber lib. 4. cap. 18. dicit: In corporibus præparatis debemus cœlestem colorem creare, qui fit perfectus ob arg. vivi bonitatem. Albertus magnus etiam in fine suorum Meteor superiora occultè confirmat, dicens: Non est facilè scire quando mineralia suam formam specificam habeant, & quando non: quia haud facilè est scire, quando fit verus lapis aut metallum, nisi per corruptionem veniat ad multum debile, ita ut sola figura supersit, & nihil ex virtute quæ essentiam sequitur. Et hujus rei similitudo est in corporibus mortuorum: nam cùm illa ex parvo tempore mortua sunt, videntur parùm differre à vivis: sed cùm diutius in sepulchris jacuerint, tunc in illis est sola figura, & si tangantur, statim solvuntur in cineres: ac tunc maxima est differentia inter viventium & mortuorum corpora. Pariter videre est in vegetabilibus & mineralibus, nam mineralia suo modo pereunt ut animalia, sed nescitur quando proprium esse ac naturam amiserint, nisi ex maxima mutatione. Nam cùm sapphirus adhuc colorem & transparentiam atque figuram sapphiri habet, & veluti vivus, qui operationem sapphiri habet, & ideo nominatur sapphirus ac si

vivus

vivus eſſet : ſed poſt diuturnam ejus mutationem obſcuratur & diſcontinuatur , tunque agnoſcitur non eſſe niſi tantùm ſimilitudine ſapphirus. Idem dicere debemus de auro vivo & mortuo , de argento cæteriſque mineralibus.

DISC. Poſteaquam tam humaniter ac patienter mihi ſatisfeciſti quibuſcunque in rebus quas ex te quæſivi : obſecro ne te pigeat quatuor etiam verba addere in hujus longæ ſententiæ declarationem , & tunc contentus abibo.

RAI. Sententia talis eſt : Quòd quum Mars tamdiu in igne fuerit , quòd multum debilis ac frangibilis factus ſit, nec reliqua ſit in eo pars aliqua naturæ vel ſubſtantiæ ferri , ſed in vitri naturam ſit converſus coloris ferè ſapphiri obſcuri,tunc in lapidem mutatus erit.

DIS. Dum vivam , tibi ſemper debebo. Vale.

Finis Dialogi de Ligno vitæ, Joannis Braceſchi Brixiani.

FINIS TOMI PRIMI.

Rupellæ 1677

2

Il faut commencer l'Oeuvre le soleil etant au signe du belier et la lune etant au signe du taureau

5
40

6

TOM · I ·
P · 938

8

TOM·I·
P·938
10
10
10

II

TOM. I.
12

TOM I
P 938
13
100 · 1000
10000 · &c
100 · 1000
10000 &c

TOM I
P 238
14
VI
II
X
Ora
Lege Lege Lege Relege labora
et Invenies.

Oculatus abis
Oculatus abis

JO. JACOBI

MANGETI,

MEDICINÆ DOCTORIS,

Et Sereniss. ac Potentiss. Regis Prussiæ Archiatri,

BIBLIOTHECA

CHEMICA CURIOSA,

SEU

Rerum ad ALCHEMIAM pertinentium

THESAURUS

INSTRUCTISSIMUS:

Quo non tantùm

ARTIS AURIFERÆ,

Ac SCRIPTORUM in ea Nobiliorum Historia traditur; LAPIDIS Veritas Argumentis & Experimentis innumeris, immò & JurisConsultorum Judiciis evincitur; Termini obscuriores explicantur; Cautiones contra Impostores, & Difficultates in TINCTURA UNIVERSALI conficienda occurrentes, declarantur: *Verùm etiam*

TRACTATUS OMNES VIRORUM

Celebriorum, qui in MAGNO sudarunt ELIXYRE, quíque ab ipso HERMETE, ut dicitur, TRISMEGISTO, ad nostra usque Tempora de CHRYSOPOEA scripserunt, cum præcipuis suis Commentariis concinno Ordine dispositi exhibentur.

Ad quorum omnium Illustrationem additæ sunt quamplurimæ Figuræ æneæ.

TOMUS SECUNDUS.

GENEVÆ,

Sumpt. CHOUET, G. DE TOURNES, CRAMER, PERACHON, RITTER, & S. DE TOURNES.

M. DCCII.

CATALOGUS LIBRORUM
MEDICORVM, MISCELLANEORVM.
Apud CHOUET, G. DE TOURNES, CRAMER, PERACHON, RITTER, & S. DE TOURNES, Bibliopolas impressorum.

Albinæi Bibliotheca Chymica. 8
Anatomia Corporis Humani Dionis. 8. *cum Fig.*
——— ——— ——— Authore Munnicks 8. *Fig.*
Atrium Medicinæ & Pharmacopœæ Helvetiorum 12
Aldrovandi Ornitologia sive de Avibus fol. *cum Fig.*
Bauhini Historia Plantarum. f. III. Vol.
Boneti Sepulchretum sive Anatomia Practica f. *III. Tomi* Nova Editio cum multis Addit. 1700.
——— Polyalthes, sive Thesaurus Medico-Practicus fol. *III. Tom.*
——— Medicina Septentrionalis f. II. *Tom. cum Fig.*
——— Bibliotheca sive Thesaurus Chirurgicus f. cum *Fig.* sub Prælo.
——— Labyrinthus Medicus extricatus &c. 4
——— Pharos Medicorum. 12
Bibliotheca Anatomica aucta & illustrata f. *II. Tom* cum multis Fig. *1699.*
——— Medico-Practica, Mangeti fol *IV Tom.*
——— Pharmaceutico - Medico - Chymica ejusdem Authoris fol. *II Tomi* cum Fig. *sub Prælo.*
de-le-Boë Sylvii Opera omnia Medica *cum nov. Addit.* fol. 1698.
Boyle Opera omnia Philosophica-Chymica *&c.* 4. variis Tomis distributa *cum Fig.*
——— Tractatus varii *separatim.* 4
Burneti Thesaurus Medicinæ 4. Edit. nova aucta & illustrata 1698.
Beguini Tyrocinium Chymicum 8
Bicaisii Manuale Medicorum 12
de-le-Boë Sylvii Casus Medicinales, *sive* Historiæ Ægrotorum in Nosocomio Leydensi *&c.* fol. *separatim.*
Censura Celebriorum Authorum, *sive* Tractatus in quo varia Virorum Doctorum de Clarissimis cujusque Sæculi Scriptoribus Judicia traduntur, Ord dig. per Th. Pope-Blount. 4
Ciceronis Opera cum Notis Variorum 4. *IV. Tomi.*
Charas Historia Naturalis Animalium, Plantarum, & Mineralium, nec non Theriacæ Andromachi Compositionis Ingredientium, *cum* Experimentis circa Viperam. 4. *Fig.*
Catalogus Authorum qui Librorum Catalogos, Indices, Bibliothecas, Virorum Litterat. Elogia, Vitas, Orationes Funebres scriptis consignarunt, ab *Ant.* Teisserio adornatus cum Phil. Labbei Bibiotheca Nummaria *&c.* 4
Cardani Opera Omnia. fol. *X. Vol.*
Chassanæi Catalogus Gloriæ Mundi fol
Charas Opera Pharmaceutica, & Medica 4. *II. Vol. Fig.*
Chabræi Icones Stirpium, *sive* de Plantis. f. *Fig.*
Crollii Basilica Chymica 8
Chalmetei Enchiridium Chirurg. 8
Celsus de Re Medica 16
Colladonis Sphalmata Medica 8
Cassiodori Opera 4
Cozzandus de Magisterio Antiquorum Philosophorum. 12
Cordemoy Tractat. Physicus de Corporis & Mentis Distinct. 12
Corps de Medecine & de Chirurgie contenant la maniere de guerir toutes les Maladies tant interieures qu'exterieures par Observations & Exemples avec toutes les Operations de Chirurgie & les Cures &c. 4. *IV. Tom.*
Diemerbroeck, Opera Omnia Anat. & Medica 4. *II. Vol. Fig.*
——— Opera Medico-Pract. *separatim.* 4
——— Appendix ad Anatomiam *separatim* 4. *Fig.*
Dionis Anatomia Corporis Humani 8. *Fig.*
Duretus in Coacas, *sive* Prænotiones Hippocratis fol.
Derodonis Philosophia Contracta 4
——— Opera Omnia Philosophica. 4
De la Fond de Hydrope Tympanite 12
Dictionarium Poëticum, Geographicum & Historicum Henrici Stephani 4
——— IV. & VI. Linguis 16
Dictionarium Historicum, Geographicum, Poëticum *&c.* à *Car.* Stephano inchoatum, Ad incudem verò revocatum, innumerisque locis auctum & emaculatum per *Nic.* LLoydium 4
——— Græco-Latino-Gallicum Morelli. 4
Dale Pharmacologia. 8
Ecriteaux pour les Apoticaires, Droguistes & Epiciers. fol.
Fabricii ab Aquapendente Opera f. Fig.
Joh Fortis Consultat. Medic. fol. Tom Secund. *separatim.*
Fabricii Hildani Opera Medico-Chirurgica cum Severino de Efficaci Medicina. f. *Fig.*
Fracastorii Opera Medica 8

Ferrarii Lexicon Geographic. *cum Notis* Baudrand *&c.* f. *II. Vol.*
Fernelii Opera Medica *cum Augment.* f.
——— Idem 4. & 8.
Ferrerii vera Medendi Methodus. 8
Gaveti Nova Febris Idea, seu Novæ Conjecturæ Physicæ circa Febris naturam 12
Graaff Opera Omnia. 8
Hippocratis Opera cum Œcon. Foesii f. III. Tom. *Gr. & Lat.*
——— Œconomia Foesii fol. *separatim.*
Hollerius in Aphorismos 8
——— Practica Medica 4
Hartmanni Praxis Chymiatrica 8
Historiæ Romanæ Scriptores. f II. Vol.
Histoire de la Medecine par Mr. le Clerc. 12
Indices Librorum Prohibitorum. fol.
Keckermanni Opera. fol.
Latini Latinii Bibliotheca. f.
Lemeri Cursus Chymicus 12
Musitani Chirurgia Theoretico-Practica. 4. IV. Tomi.
——— Opera Medico-Chymico-Practica 4. *III. Tomi* 1700.
Morton Opera Medica cum novis Tract 4
Munnick de Re Anatomica 8. *cum Fig.* Editio nova.
Malebranche de Inquirenda Veritate *&c.* 4
Mellis Medico-Spagyrica Schrodero-Hofmanniana f. *Fig.*
Mayernus de Arthritide 12.
Morelli Methodus Remediorum 8
Medicina Salernitana 16
Magni Philosophorum Arcani Revelator. 12
de Mayerne Praxis Medicinæ. 12
Musitanus ad Mynsicht Armamentarium Med. Chym. cui accessit Battimelli Auctuarium & Piperi Corollarium. 8
Mynsicht Armamentarium Medico-Chymicum cum Mantissa Musitani. 8
la Medecine Domestique contenant le Gouvernement de la Santé, l'Apothiquaire, le Chirurgien & le Medecin Charitable. 8
Novum Lumen Chymicum. 8
Peyeri Parerga. 8
Plempii Opera Medica f.
Pharmacopœa Schrodero-Hoffmanniana illustrata & aucta. f. *cum Fig.*
Piens Tractat. de Febribus, *cum Notis ampliss. &c.* 4
Paracelsi Opera Omnia. f. *III. Vol.*
Pharmacopœa Helvetiorum 12
Riverius Reformatus, *sive* Praxis Medica Methodo-Riverianæ non absimilis, & alii Tract. *Editio nova valde aucta.* 8. 1696.
Renodæi Pharmacopœa 8
Rosini Antiquitates Romanorum 4. *Fig.*
Riolani Schola Anatomica. 8
Rondeletii Opera Medica 8
Rohaulti Physica 8
Riverius Contractus 8
Scapulæ Lexicon Græc. Lat. f.
Scaliger de Emendatione Temporum. f.
Sennerti Institutiones Med. 8
Sylvatici Consilia Medica f.
Sinapii Paradoxa Medica 8
Sacchi Opuscula Medica 8
——— Med. Theoretico-Practica f. Parmæ.
Sydenham Opuscula Medica 8. *Editio aucta* 1696.
Schmitzii Compendium Med. 12
Schola Salernitana. 16
Seminarium totius Philosophiæ. f.
Sylvii Methodus Medendi 12
——— Opera Medica. f.
Schedulæ, seu Inscriptiones pro Aromatariis, & Pharmacopolis. fol.
Tilingii Rhabarbarologia. 4
Tractatus de Potu Caffe, Thé & Chocolata *nova Edit.* 12. *Fig.*
Theatrum Machinarum Bessoni f.
Thesaurus Secretorum &c sub Prælo. 4
Virideti Tractatus Medico Physicus de Prima Coctione. 8
Vieussens Neurographia Universalis. f. *Fig.*
——— Tract. de Remotis & Proximis mixtis *&c.* 4. *Fig.*
Willis Opera Omnia Medica *cum* novo Tractatu de Peste. *II. Vol. cum Fig.*
Wolfii Cursus Philosophicus. 8
Zodiacus Medico-Gallicus. 4. *V. Tom.* Fig.

BIBLIOTHECÆ CHEMICÆ CURIOSÆ LIBER TERTIUS,

Quo AUTHORES *in* REBUS ALCHEMICIS *Celebriores, qui à* RAYMUNDO LULLIO *ad nostra usque tempora scripsere, adducuntur.*

SECTIO I.

Tractatus qui ab ipso Petro Bono, Lombardo, ad usque Anonymi Consilium Conjugii Massæ Solis & Lunæ &c. complectitur.

SUBSECTIO I.

MARGARITA PRETIOSA, *novella correctissima, exhibens* INTRODUCTIONEM *in* ARTEM CHEMIÆ INTEGRAM, *ante annos plus minus trecentos septuaginta composita.*

Autore Magistro PETRO BONO, Lombardo Ferrariense, Physico & Chemico excellentissimo.

PRÆFATIO.

ALCHEMIAM SUB PHILOSOPHIAM naturaliter comprehendi: ejusque Materiam esse unam & determinatam.

INQUIT Bonus, Ferrariensis Physicus, *Entia realia sunt in triplici gradu, secundum Philosophum sexto Metaphysicæ: Quia aut sunt conjuncta motui & materiæ, & de istis est Scientia naturalis: aut conjuncta materiæ, & separata à motu, & de istis est Mathematica: aut separata à motu, & materia, & de istis est Metaphysica, id est divina. Sed de separatis à materia, & conjunctis motui, non est scientia, cum tale ens reale sit omnino impossibiliter esse. Cum ergo scientia Alchemiæ sit de ente reali, necessario erit sub aliqua illarum partium Philosophiæ: sed non sub Mathematica, quia scientia Alchemiæ est de ente reali, conjuncto motui & materiæ, neque sub Mathaphysica, id est, divina, quia non est de ente reali separato à motu & materia, sicut sunt intelligentiæ. Oportet ergo necessario, quod sub Naturali Philosophia ponatur, cum ipsa sit de ente reali, conjuncto motui & materiæ. Similiter Entia naturalia concipiunt sibi materiam determinatam, ut simitas nasum, & visus oculum: & ideo sine sua materia sive subjecto non possunt intelligi. Entia autem mathematica non cernunt sibi materiam determinatam, ut linea, triangulus, & numerus: quia talia entia possunt esse in qualibet materia, propter quod possunt intelligi circumscripta qualibet materia. Entia autem metaphysica, id est divina: cum careant materia, nullam cernunt sibi materiam, quare sic spiritualiter intelligantur. Cum ergo ars Alchemiæ sit sub parte naturalis philosophiæ, cum libro de Mineralibus subalternetur: oportet necessario, quod cernat sibi materiam determinatam, Et quia intentio artis Alchemiæ est, sequi naturam omnino, & per omnia, ut faciat idem aurum quod ipsa: quæ, & qualis erit materia apud naturam, erit & necessario apud artem, cum de potentia materiæ determinatæ extrahatur forma sua, & non de materia aliena. Si autem fuerit materia non eadem, sed quodammodo similis secundum genus, erunt & generata non eadem, sed similia secundum genus, & non secundum speciem & formam omnino: Cum igitur materia sit una, & determinata omnino*

apud Naturam, & non multiplex: ergo necessario illa una eadem materia determinata erit similiter apud artem Alchemiæ, & non multiplex. Hæc autem materia est argentum vivum secundum omnes Philosophos, tam naturales quam Alchemistas: ergo & apud artem Alchemiæ materia erit similiter argentum vivum. Et quia materia non producit seipsam in esse ad generationem, & formam, sed ab agente proprio digeritur, & informatur: tunc necessario oportet, quod istud argentum vivum, quod est materia, digeratur, dirigatur & informetur à suo agente proprio ad finem intentum naturæ, quæ est generatio metallorum, & auri, & aliorum quorundam, quæ nunc relinquemus. Hoc autem agens est sulphur sibi in propriis mineris conjunctum, habens illud argentum vivum a propria virtute coagulare & digerere per calorem naturalem mineralem secundum Philosophos naturales, ita ut in fine digestionis necessario aliquod metallorum ex eo generetur, & ultimo aurum. Videtur ergo necessario, quod illud idem agens esse debeat apud artem conjunctum argento vivo, ut digerat, dirigat & informet illud argentum vivum, ita ut in fine digestionis & complemento generet idem aurum omnino, sicut facit natura ex eo: necessario ergo oportet quòd idem argentum vivum & idem sulphur, quod subjicitur operationi naturæ, subjiciatur etiam omnino operationi artis, & non aliud quantum cunque simile videatur secundum genus, & apparentiam: nisi enim hæc essent subjecta actibus nostris, impossibilis esset hæc ars omnino. Veruntamen modus agendi, & digerendi, & informandi artis, est diversus a naturali, & similiter organum sive locus & tempus, sed æquipollent ad eundem ultimum finem. Propterea quod sicut natura generat aurum ex illa materia, sic ars formam auri, eliciendo ex illa materia generat, cum qua forma omne metallum, cum sit sibi materia, per conflationem convertitur in purissimum compositum scilicet aurum. Omnis enim forma, adveniens materiæ suæ dispositæ, informat eam necessario, cum actus activorum non sint nisi in patiente disposito. Qui ergo laborant in mineralibus extraneis absque intentione naturæ, & in vegetabilibus & partibus suis, & animalibus & partibus suis, & superfluitatibus, in vanum laborant: quia alterant alterationibus vanis & extraneis, non disponentibus ad formam: quare non transformant, cum in talibus materiebus & agentibus nulla sit habitudo, nec proportio, nec dispositio per esse informans metalla imperfecta forma auri, nisi forte in primam materiam, id est proximam, redigantur, quæ est, quæ dicta est. Dicere ergo plures materias posse subjici naturæ & arti huic, esset quasi entia naturalia dicere mathematica esse, vel econverso: quod est omnino impossibile.

Sic ergo patet, quod ars ista est naturalis, & quare, & quomodo, in principiis naturalibus, & effectibus est imitatrix naturæ, & ejus sequela: & ex parte ejusdem materiæ, & ejusdem formæ omnino, tam substantialis quam accidentalis cujuscunque modi: propter quod in examinationibus nullum judicium ignis pertimescit, qualecunque sit illud, sed quiescit in eo, & gaudet in ipso sine sui diminutione & mutatione aliqua, sicut minerale purissimum & purificatum quod in experientia verè patet: Si enim deficeret in examine aliquo, non esset idem cum minerali: propter quod sicut in forma, quæ est res divina non est inventa hypocrisis, neque falsitas, neque malitia, sed pura veritas in judicio ignis absque ulla iniquitate: sic & in composito, cum compositum contrahat suum esse tale, à forma sua tali.

Incipit TRACTATUS Magistri PETRI BONI Lombardi De Ferraria Physici, introductorius ad Artem Alchemiæ, compositus 1330. anno à nativitate Domini nostri Jesu Christi in Civitate Polæ, de Provincia Istriæ.

CAPUT PRIMUM.

In quo introducit generaliter partem speculativam veritatis ejus.

OMnis ars, & omnis scientia, aut est de rebus aut de accidentibus & proprietatibus rerum: aut de utrisque: & de eorum utilitatibus abstractis sunt & fiunt, & res quæ propriè finitæ sunt: accidentia autem, quæ ingeniosè considerantur in rebus, sunt infinita numero corpora. Et eorum quædam sensu, illa autem intellectu cognoscibilia, similiter in entibus rationis hoc idem esse videtur: ad eas autem introeuntibus, quasi omnia facilia esse videntur, & occurrunt dubia levia, & superficialia, & pauca: cum autem maturantur in eis & radices & profunditates occultas prius intelligere incipiunt, emergunt dubia fortia, & obscura, & plurima, quæ finem non habent. Et hoc est causa quare artium & scientiarum finis est infinitus, sed eorum, quæ sunt ad finem non infinitum, ut dicitur primo Politicorum. Et omnis scientia & ars inferior, accipit à suo superiori subjectum suum, & continetur sub eo, & contrahit ad se accipiendo de ipso quantum sibi sufficit. Ideo plures artes & scientiæ possunt contineri sub una, & sibi subalternari, propter diversas considerationes accidentium diversorum in eodem subjecto. Et sic omnis scientia inferior, quia accipit sua principia tradita à sibi superiori elevatur ad eam, & illa ad aliam sibi superiorem, quousque principia omnium scientiarum eleventur secundum ordinē ad philosophiam primam, quæ Metaphysica nuncupatur, & ibi ortus & principium. Et omnes quidem artes, exordium & originem contrahunt a scientiis, & manant ab eis sine mente, sive in mente. Scientiarum enim principium est intellectus, scilicet aut speculativus, aut practicus: & eis subalternari videntur omnes, vel secundum quod, vel simpliciter. Et ideo ars coquorum partim subalternatur 4. Metaphysicorum, & partim libro de artificiis ciborum: & artes transformationum rerum inanimatarum sicut est vitrorum, & salium artificialium, subalternantur alchimiæ: & ars navalis partim subalternatur Geometriæ, & partim Astrologiæ: & ars ædificatoria Geometriæ, & musica Arithmeticæ. Sed artium quæ sunt de ente rationis principium est intellectus speculativus. Et sicut principium naturæ est intelligentia, ita principium rationis est intellectus: quia omnis ars & scientia est cum ratione, ideo principium artis & scientiæ est intellectus. Et quia intellectus semper est verorum, ideo omnis ars & sciētia est verorum. Si ergo ponimus Alchemiam de genere artium vel scientiarum, necessario ponemus eam esse verorum: ipsa enim subalternatur libro Metaphysicorum, aut libro de Miner. lib. proprie & per se: & liber de Mineralibus, libro Metaphysicorum & proprie 4. Et si scientia subalternans est vera, necessario & subalternatam dicemus veram: principia enim & propria sēper sunt causa veritatis, & origo posteriorū, & ortorum à principiis, & non è contrario: nam principia attestantur ortum & è converso. Similiter qui habēt ordinē adinvicē secundum prius & posterius, qualia sunt priora in vero & falso, talia sunt & posteriora. Quorū ergo principia & premissæ,

missæ,& priora, vera sunt, necessariò & quæ secundū ordinem consequuntur:&quorum falsa,falsa:&quorum sophistica,sophistica, propter quod natura semper est verax,& principia ejus,& opera ejus,cum ipsa oriatur ab intelligentia, & intelligentia ab esse divino,in quo veritas omnis relucet,& à quo veritas omnis manat,cum ipsum sit ipsa veritas.Cum ergo naturam non possimus dicere falsam,nec sophisticam, ergo nec artem,nec scientiam. Ergo Alchemiam dicimus omnino veram.Quòd si quia falsa & sophistica occurrant, tractabitur de eis in arte illa vel scientia necessariò, ut cognoscantur & evitentur: quia contrariorum eadem est disciplina, & aliter non posset fieri perfecta doctrina: quæ autem nullam veritatem omnino habent,sed solam apparentiam & fantasiam, sicut ars lapidum pretiosorum artificialium, non dicentur omnino artes,nec scientiæ, nisi abusivè: quia principia falsa sunt:ergo non naturalia: propter quod in scientiarum & artium serie non numerantur, nec illis subalternantur omnino. Est ergo Alchemia primò & per se de rebus,quæ dicuntur metalla, & accidentibus eorum,& proprietatibus, prout ingeniosè possunt ad invicem artificialiter transformari,&perfici,ministrando naturæ,ut sequatur naturam: & ejus principium videtur intellectus uterque scilicet speculativus primò & practicus secundo.Pars enim,quæ docet modum investigandi, est speculativa: sed pars, quæ docet quomodo sit ministrandum,necesse dicetur practica sive operativa, sicut patet veraciter in scientia medicinæ: ratione autem formæ dicetur naturalis,quia sequitur naturam omnino,tam in forma substantiali,quam in accidentibus:& secundum hoc dicitur ars ministrans naturæ,ergo naturalis, non autem Metaphysica:quia non est activa,nec de ente rationis,quia non est de ente intellectuali,sed reali, sicut est scientia medicinæ. Amplius autem advertendum est, quòd naturalis Philosophia, in scientia mineralium, docet de metallorum cognitione, scilicet quomodo sint secundum eorum substantiam,& quot sint numero,& ex quot principijs sint,& ex quibus& qualibus sint, & quomodo sint,& ubi sint, & de eorum generatione, & eorum ad invicem commixtione,propter generationem metallorum fiendam,& de cognitione metallorum,secundum suas proprietates & passiones, & eorum ad invicem transmutationem à natura in suis mineris, & de locis mineralibus diversis,in quibus generantur, quamvis locus in communi debeat dici unus, & secundum sui proportionalis subiecti exigentiam, scilicet in quantum sunt substantia, soli operationi naturæ ostendit, quæcunque dicta sunt speculativè, in generali & speciali, & declarando omnem operationem naturæ in eis, non applicando ad operationem artis, cum hoc non sit de consideratione ipsius; unde quidam.

Hæc ars optatur à pluribus,iis verè datur:
Quos Deus acceptat, dum tali munere ceptat.
Nec tu mireris sub ænigmate talia dici,
Vilia ne fiant, ista latere volo.

Ars autem Alchemiæ cum ei subalternetur, quantum ad hanc partem mineralium, recipit omnia hæc credita ab ipsa, & ponit investigationem ulteriorem super illa eadem,& altiorem perscrutationem, & penetrat usque ad ultimas profunditates, & primas radices illarum rerum, cum ultimata dearticulatione operationis naturæ in illis,ita,ut de naturæ arcanis in generatione & transformatione prædictorum nihil remaneat,quando fit cognitum secundum eorum occultum, & manifestum. Et hæc consideratio est omnino necessaria arti Alchemiæ, quia sine ipsa impossibile est ut sciat, utrum possit sequi naturam, vel non: qua consideratione habita, quia visum est ei, quòd possit sequi naturam, ingenita est humano ingenio mirabili ac divino simul unite sequi naturam in earum transmutatione. Et tales scientiæ sunt de rebus,& earum accidentibus & proprietatibus Sed ars fossoria,quæ fodit ferrum, considerat loca in quibus generatur & reperitur,&ipsius electionem &purificationem à sordibus suis per ignes, & bonitatem & malitiam:non autem considerat ex quibus,&quãtum sit,& qualibus,nec ex quibus principijs fit, nec modum mixtionis & generationis ipsius, cum hoc sit de consideratione scientiarum superiorum: hanc autem sequitur ars,quæ per malleorum ictus,& concussiones,ferra ignita extendit in virgas diversas, in magnitudine & parvitate. Et hanc sequuntur artes plurimæ,accipientes de hoc substantivo,sicut&quãtum sibi sufficit:unde quædã Ars facit anchoras ex eis pro navibus,quædam vomeres,quædam falces,quædam forcipes,quædam enses& gladios, quædam frena pro equis,quædam galeas,quædam clavos,&quædam in longissimis filis exilibus extendit, ex quibus quædam facit acus ad consuendum, quædam hamos ad pisces hamandos, quædam loricas, & sic plurimæ artes consequuntur ad idem substantivum, secundū genus:&quędam variant,secundum diversam acceptionem ipsius in eis,scilicet considerando accidentia varia & diversa in ipso subjecto. Et istæ artes sunt de accidentibus diversis, consideratis in rebus eisdem. Similiter dicimus in metallis alijs, & in ligno, & in lapide,& lana, & lino: quia infinita sunt accidentia, per quæ artes considerantur in rebus, similiter in entibus rationis talis diversitas accidentium reperitur omnino, sicut patet in Grammaticis, Dialecticis & Rhetoricis,quæ sunt de tali ente.Similiter subjectum scientiæ Medicinæ, & partes ejus,subalternantur naturali Philosophiæ,& est scientia vera: quia oritur ex principijs veris, & subalternatur naturali Philosophiæ, quæ est scientia vera. Et sicut ad scientiam de anima, sequitur scientia vegetabilium, & de sensu & sensato,&de somno & vigilia,& de animalibus, & de sanitate & ęgritudine,&de intellectu & intelligibili, & de morte & vita,&de juventute &senectute,propter diversitatem animæ, &diversitatem partium ejus, & diversitatem passionum ipsius: Sic ad scientiam de mineralibus,sequitur scientia Alchemiæ, propter diversitatem metallorum,&transmutationem ipsorum ad invicem,in suis mineris, & transmutationem suorum principiorum,diversam factam à natura, in generationibus diversarum rerum, in quibus ars mirabiliter administrata, conata est sequi naturam, in transmutationibus metallorū,& sibi hoc nomen, scilicet Alchemiæ vendicavit:Si ergo scientia mineraliū est vera,ergo & scientia Alchemiæ est vera omnino, & ejus partes sequentes eam, & sic de omnibus artibus & scientijs. Causa autem eorum quæ dicta sunt, est solum ut demus intelligere, quod omnes artes & scientiæ subalternatæ, quantumcunq; descendentes sint, & in fine sunt veræ: quia oriuntur ex principiis veris.Ergo & ars Alchemiæ ob hoc est necessariò vera. Cum autem à principio introitus ad hanc artem, incepissemus gustare aliquid, fuit statim nobis visa facilis,sicut fere omnibus accidit prima facie,qui intrat ad eam,& dubia valdè pauca & levia, quæ quasi spernebamus,occurrebant nobis:sed cum valdè ulterius gustaremus,percepimus,quod eramus decepti,& fueramus tanquā pueri lactantes,ignorantes masticationem durarū rerum &difficiliū,& non potentes: & sicut cum juvenes imprudentes, volentes ambulare per semitas senum & sapientū, credentes scire quod nesciunt, & senes antiquos reputant ignorare. Conversi ergo vidimus quod oportet senum consilio nos peni-

penitus adhærere,& ab eo non recedere:& tunc cœperunt emergere dubia plurima, & difficilia, & obscura, quæ quotidie nos molestant ad solutiones inveniendas,tam speculando quàm operando:& quanto magis studemus & inquirimus, tàto magis de novo incurrunt.Sic enim speramus finem hujus artis verè attingere posse,divinâ bonitate & clementia præposita, & sui gratia revelante ,si sit verax. Amplius dicimus,quod sicut res se habet ad esse,ita se habent ad intelligi & cognosci;& per consequens ad significari:ideo ex hoc triplex modus in rebus repertus est, scilicet modus essendi,modus intelligendi,& modus significādi.Et quia veritas nihil aliud est,quàm adæquatio intellectus ad res ipsas , ideò intellectus cognoscendo res,concipit res prout sunt,& verificatur de rebus ipsis:unde dicitur 3.Metaphysicæ, quod eadem sunt principia essendi rerum,& cognoscendi.Et quia conceptus rerū in intellectu non sufficiunt nisi exprimantur, ideo modi significandi consequuntur illos,ut intellectus applicat conceptus suos res ipsas exprimendo,quomodo significēt:& ideo intellectus, in quantum intellectus,semper est verorum.Ab opposito ergo patet,quod si intellectus cognoscit res,non prout sunt, quod tunc est inadæquatio & obliquitas intellectus ad res ipsas:ergo necessariò modus intelligendi non est verus,sed falsus:& habent se ambo isti intellectus, sicut habitus & privatio;propterea intellectus obliquus abusivè dicitur intellectus , & hoc ideo,quia caremus nomine proprio ejus,ad exprimēdum ipsum.Si igitur intellectus, sive modus intelligendi,est inæqualis, & falsus,ergo & modus significandi necessariò.Cum ergo esse rerū semper sit verum de se,ergo & intellectus,qui super eas fertur directè, sēper erit verus:quia res directè intelligit & cognoscit prout sunt:ergo & modus significandi necessariò erit verus;si autem obliquè & falsè,ergo obliquus & falsus , ergo & modus significādi obliquus & falsus necessariò & veritate privatus.Ergo & propositiones ex eis cōpositæ similiter se habebunt,quia ab eo quod res est,vel non est,dicitur oratio vera vel falsa.Si ergo ponimus artē Alchemiæ realiter esse verā,ergo ad hāc veritatē habendā & cognoscendam,oportet quod intellectus directè super eam feratur, & sic intellectus & modus intelligēdi est verus:ergo & modus significādi est omnino verus. Et quia ens,& verū,& unum convertūtur,ut patet ex 4.Metaphysicę:Ergo oportet necessariò , ut intellectus & modus intelligendi uno modo super Alchemiā feratur.Ergo &modus significandi realiter erit unus.Pluribus ergo modis & infinitis cōvenit intellectui super ipsius cognitionē obliquari, & derivare ab intellectu & cognitione istius unitatis & veritatis,sicut in operantib.& operabilib. quotidie patet:unde vult philosophus2.Ethicor.quod bonū & rectum, uno solo modo fit,malum autem & obliquum, modis plurib. & infinitis:quia bonum & rectum stat in puncto,sed malum & obliquum,modis infinitis à puncto deviat & recedit.Et hoc est una ex causis potissimis,quare ars Alchemiæ apud ignorātes dicitur falsa & sophistica:ponunt enim se ad judicandum de eo , quod non habent potentiam judicandi, cum sint privati in eo modo essendi,modo intelligēdi & cognoscendi,& modo significandi;de hac ipsius invariabili unitate. Nam unusquisque benè judicat de iis,quæ cognoscit , & eorum est bonus judex , ut dicitur 1.Ethicorum. Ergo per oppositum,nullus benè judicat de iis, quæ non cognoscit; nec eorum penitus est bonus judex:præsertim cum judicium operabilium in operibus causatur , unde dicit philosophus 5. Politicorum. Unum enim, quod impossibilium aut difficilium est,eos, qui non communicaverunt operib. judices fieri studiosos. Et est sciendum, quod Ars ista quasi sola inter omnes mundi , in sui doctrina utitur nominibus propriis, & extraneis, & insolitis, & allegoriis,& ænigmatibus, & metaphoris & æquivocationibus, & transsumptionibus,& involucris , & prosopopœis , & hyperbolis, & ironiis, tam practicè quàm speculativè,cum ipsa omnes artes & scientias ad se trahat , & immisceat se eis: propter quod necessariò est difficilis valde & occulta , nec non ardua & tenebrosa , sicut patebit in tractatu investigationis ipsius,& ejus principium,unde & causa.Notandum est super hoc passu, quod ratione ejus, quod primò occurrit intellectui, practicus intellectus est,præcedit speculativum: sed ratione ordinis, & doctrinæ tractandæ,ut possimus devenire per investigatiouem in cognitionem veram,& rectam operationem ipsius,speculativus præcedit practicū,& hoc est ratione in omnib. operabilib. Quæ enim priora sunt in intentione & mente , posteriora sunt in doctrina speculativa,& modo operandi pervenimus ad opus ultimò,& non aliter. Est tamen sciendum,quod speculativus intellectus & practicus secundum modum prædictum,dicuntur sic largo modo etiam impropriè. Dicitur autem propriè intellectus speculativus , qui versatur circa philosophiam theoricam, id est,speculativā. Practicus autem qui versatur circa philosophiam practicam, id est,moralem:unde dicitur sexto Ethicorum , quod intellectus speculativus est subjectum scientiæ &ignorantiæ:practicus autem virtutis & vitij. Ideo per intellectum speculativum dicitur quis sciens & ignorans : per practicum autem,dicitur bonus & malus : propterea quod finis sciētiæ speculativæ proprie est veritas,practicæ verò opus,ut dicitur 2.Metaphysicæ,Ideo speculativus est in affirmatione & negatione:practicus autem in electione & fuga,ut patet 6.Ethic.Et hoc modo intellectus speculativus non præcedit practicum,nec è converso , sed ambo æqualiter dividunt intellectum, & continentur æqualiter sub intellectu. Et hoc modo philosophus divisa philosophia, prima sui divisione, in activam & contemplativam,divisit in sexto & nono Metaphysicæ contemplativam , id est speculativem,in theoricam , & naturalem, mathematicam & metaphysicam,quæ est theorica.Et alibi dividit activam,id est,practivam, sive moralem,in monosticam, id est,Ethicam,Oeconomicam, & Politicam.Omnes autem aliæ quæ dicuntur practicæ : non dicuntur activæ,sed practicæ,id est factivæ.Ideo artes sunt habitus factivi solum,ut dicitur sexto Ethicorum. Eatum enim operatio transit in materiam exteriorem, & facit formas artificiales : & hoc propriè artibus mechanicis pertinere videtur,Aut sunt factivi,id est ministrantes naturæ,& sequitur forma naturalis,non artificialis,ut est ars medicinæ & Alchemiæ,propterea quod sanitas introducta per artem medicinæ, non est artificialis, ut habetur ex altero Metaphysicæ , quia ibidem dicitur sic : Quædam fiunt ab arte & casu, ut sanitas, quia in ea est aliqua pars, quæ est principium motus generationis:quædam ab arte solum,ut domus, quia in ejus materia non est principium motus generationis,sed in alio, propter quod quædam erunt sine habente artem , ut sanitas: quædam verò non , ut domus. Ideo dicitur in libro ejusdem , quod potestas ædificativa non existit in ædificio : sed potestas artis medicinalis existit in sanato , sed non quantum sanatum. Unde in secundo quidem dicitur , quod principium motus in activis & factivis est in agente & faciente exteriori , in naturalibus autem est in seipsis. Cum ergo principiū motus generationis, in materia

Alche-

Alchemiæ sit intrinsecum, quamvis administratio sit extrinseca: ergo ipsa est naturalis,& non factiva, nec activa. Et quamvis potentia artis ædificationis, non sit in ædificato, & potentia artis medicinalis sit in sanato, non in quantum sanatum est, tamen in Arte Alchemiæ est aliud, quum potentia Artis Alchemiæ est in metallo sanato, in quantum sanatum est. Est hoc idem est, quia sua potentia fundatur in formâ substantiali, quæ datur, & infunditur,& permiscetur metallo sanato,& permanet sicut perfectibile cum suo perfectibili,cũ principium generationis & transformationis sit intrinsecum, hoc enim potentia transmutationis, & virtus non est naturæ solius, cum non reperiatur in rerum natura: nec etiam Artis solius,cum non sit forma artificialis, sed opus naturæ, prout ministratur & dirigitur ab arte voluntate divina.

CAPUT II.

In quo introducit generaliter in partem practicam veritatis Artis Alchemiæ.

Postquam ergo declaravimus secundum rationem,modum speculativum generalem veritatis istius artis,nunc modum practicum generalem narrabimus,qui est ejus finis,cujus acquisitione ars servit &ministrat naturæ.Dicimus ergo,loquendo secundũ naturam rerum & rationem, quæ ex earum natura propria potest dici secundum sapientes ad cognitionem essentiæ quarumlibet rerum, quod non procedunt,neque generantur aliqua,nisi ex suis principiis propriis & univocis,ut patet ex altero Metaphysicæ. Non ergo naturalia, nisi ex suis principiis naturalibus:nec scientia alia,nisi ex suis principiis scientalibus:nec artificialia,nisi ex suis principiis artificialib. procedunt, nec generantur. Dico autem principia, causas,partes,& elementa proxima suorum compositorum,esse ex quibus sunt,vel fiunt,vel manant.Unde dixit philosophus octavo Politicorum:Eorum quę consistunt, illæ sunt partes consistentiæ, sine quibus totum non erit:& quemadmodum principia inter se sunt differentia,sic & principiata.Ex diversitate ergo principiorum naturæ accidit diversitas naturalium. Idem etiam est in scientiis,& in artibus.Ubi ergo deficiunt principia,necessariò deficit processus & generatio eorum,quæ videntur debere posse oriri à principiis:quare ex eis non poterit esse natura,neq;scientia,neque ars Ergo ubi reperiuntur principia naturæ,& scientiæ, &artis ibi videtur posse esse natura, & scientia & ars.Ergo:& naturalia, & scientialia, & artificialia,quæ possunt ab illis oriri.Quia ergo principia naturę mineralia,in generatione corporum metallorum apud sapientes reperiuntur,& possunt subjici regimini & ministrationi Artis Alchemiæ: Ergo possibile est, ut ex eis procedant sive generentur res naturales metallicæ:sed res naturales metallicæ sunt, aut materia earum, aut forma, aut compositum ex eis:Ergo videtur possibile, aliquod istorum per Artẽ Alchemiæ posse generari ex illis:sed non materia,neque compositum, sive perfectũ sit sive imperfectum, cum ipsa sint subjecta soli operationi naturæ,ut alibi jam ostendimus. Ergo forma naturalis ex illis principijs mineralibus naturæ, videtur posse generari ab arte Alchemiæ,scilicet ministranti naturæ,quo generatio talis formæ,quia nullo modo visa est,posse pertinere naturæ soli, cum ipsa nusquam visa fuerit generata in aliqua minerarum.Ergo arti Alchemię propria pertinere videtur. Et quamvis principia mineralia corporum metallorum sint eadem, vel omnino similia apud artem,& apud naturam, tamen ea quæ procedunt & generantur à principijs, sunt diversa, sed tendentia ad unum finem scilicet: quia sicùt natura generat ex suis principijs mineralibus principia corporum metallorum mineralia, ex quibus facit compositum perfectum & imperfectum: ita ars Alchemiæ,ex eisdem principijs corporum metallorum elicit&generat formam compositi perfectam,ut perficiat composita imperfecta ad unum finem, scilicet ad aurum.Neque mirandum est, si ex principijs mineralibus corporum metallorum, ars generat aliud quam natura,scil.ars formam,& natura compositum: quia eo modo quo regimen artis est diversum à regimine naturæ in eisdem principiis,& similiter:eodem modo & principiata ex illis procedentia,vel generata erunt diversa & similia necessariò fit ex ente in potentia scil.propinqua.& sic quod erat in potentia, fit in actu ab aliquo existente.Et quia hæc principia sunt in potentia,ut ex eis fiat compositum vel forma,ergo secundum diversitatem agentis, generabitur forma, vel compositum. Generatio autem talis formæ scil. nudæ à materia sua perfectibili & composito,est difficilimæ inquisitionis & considerationis:ergo & difficilimæ operationis ut habeatur operatum.Ergo & tota ars difficilimæ inventionis, ut talis finis consequatur.Si ergo ars Alchemiæ ratione, ministraverit naturæ modum agendi in principiis naturalibus, & mineralibus corporum metallorum, videtur, quod principiatum procedet&generabitur omnino ex eis, scilicet Elixir,quod est forma auri: quod quidẽ projectũ super imperfecta metalla,sicut super materiam, fiet ex eorum cõmixtione compositum,quod est aurũ, & si non,non.In principijs autem non naturalibus,sicut sunt reliqua mineralia,ab eis aut naturæ contrarijs,sicut sunt & vegetabilia,& eorum partes, & quæ ab eis procedunt, quis erit qui possit naturam sequi, in generando aliquod naturalium metallorum, scil. materiam aut formam,aut cõpositum,cum nullus veterum sapiẽtum potuerit hoc,nec voluerit:&sic proculdubio à ratione, & à veritate, & experientia, & principijs,&intentionè naturæ semotum omnino, & quantumcunq;&quomodocunq;& qualicunq;ingenius unusquisq; voluerit ministrare naturæ.Sic similiter esse videtur in entib.rationis, unde constructiones,&syllogismi,& argumentationes omnes,&ornatus, & ordines tractandi & loquendi, nonnisi ex suis principijs, & proximis, & univocis & elementis suis procedere possunt,non autem ex extraneis &alienis: unde maxima pars in acquisitione omnium artiũ & scientiarum,est in omnibus introeuntibus,informari à principio principijs veris.Ideo dicitur 1.Ethicorum: Videtur enim plus quam dimidium totius esse principium, multa manifesta fiunt per ipsum eorum quæ quæruntur.Amplius omnium rerum cognitio nostra incipit à confusis&indeterminatis,& cõpletur in cognitione causarum&principiorum ipsarum rerum,& eorum ex quibus ipsæ res constituuntur: propterea quod prior est cognitio totius, quàm suarum partiũ: quia non potest haberi perfecta cognitio rerum,nisi resolvantur usque ad sua principia, ex quibus constant. Et hoc est verum in omnibus naturalibus& scientijs, & artibus. Cognitio enim hominis primò occurrit nobis,post resolvitur in partes suas,quousq; ultimo veniamus in cognitionem suarum causarum& suorum principiorum,& suarum partium,ex quibus constat, usque ad elementa sua: & ibi completur perfecta cognitio hominis,&secundum naturam per se, & secundum moralem per se,& secundum medicinam per se,& secundum Theologiam per se.Similiter cognitio constructionis & syllogismi, &ornatus

loquendi, occurrit nobis primò, post resolvitur in partes suas ordinatè, usque ad sua principia & elementa ex quibus constant. Similiter cognitio domus se habet: propter quod dicit Philosophus 1. Politic. ad cognoscendum quid sit civitas, minimè est compositum usque ad incompositum dividere: hæc enim minime partes totius. Sic & civitatem, ex quibus corpora considerantes, videbimus, &c. Eandem etiam sententiam ponit in 1. Physic. Et hæc est cognitio & doctrina resolutiva. Et est alia quæ dicitur compositiva scilicet quæ componit quæcunque illa divisit incipiendo à principiis & elementis, & finit ad composita Et sic artem istam oportet procedere & procedit, cognitio ergo naturæ rerum vera, necessario sumenda est à natura rerum, & à principiis sibi propriis, & non alienis, ut patet per Philosophum 1. de Anima, quoniam eadem sunt principia essendi rerum & cognoscendi, ut dicitur 3. Metaphys. Cognitio enim equi non sumitur à cognitione lapidis, nec principiorum lapidis, sed à cognitione principiorum equi, similiter & in alijs. Videtur ergo ex iis, quod cognitio auri & aliorum metallorum, circa quæ versatur scientia Alchemiæ, & cæterorum Mineralium, cum primò occurrat nobis, sint confusa & determinata. Ergo si velimus eam distinctam & determinatam, scire oportet, quod resolvamus ea in sua propria principia, & elementorum, ex quibus constant: quia ab eis habent esse suum: ergo ab illis eorum perfecta sumetur cognitio, & ex iis procedemus ad composita, ut habeamus perfectam cognitionem compositorum scilicet metallorum. Si ergo volumus aliquid operari in träsmutationibus corporum metallorum, scilicet, ut perficiamus omnia ipsa in aurum, cum hoc minimè fieri possit absque cognitione suorum principiorum, & suarum partium ex quibus constant: Ergo oportet necessariò habere certam & determinatam cognitionem principiorum suorum & suarum partium. Et quia nulla res perficitur, nisi ab eo, quod suæ naturæ est: Ergo oportet metalla transmutari, & perfici ab eo, quod suæ naturæ est, cum ab extraneis sit impossibile: sic enim facit sapiens Natura. Cum ergo non reperiatur in universo aliquid quod sit de ipsorum natura, nisi eorum propria principia, quæ sunt apud naturam, ex quibus constat, sicut notum est, in ipsis & in suis mineris. Ergo per illa eadem principia transmutabuntur, & perspiciuntur apud artem, sicut apud naturam. Sed cum scientia mineralium, det nobis confusam & indistinctam cognitionem principiorum naturæ, in generatione corporum metallorum: quia dicit quod sunt sulphur & argentum vivum, & non dicit articulatè hæc principia, ideo oportuit hanc artem necessariò habere distinctam & determinatam cognitionem ipsorum, scil. qualia sint illa principia; quomodo sint: & qualiter se habeant in mineris metallorum: & quomodo omne metallum ex eis fiat: & quomodo ad invicem transmutentur: & quomodo & quare tendant ad unum finem, ita ut ex eisdem principiis, vel omnino quasi sibi similibus, possit sequi naturam, dearticulando omnia hujusque ad ultimam simplicitatem, quod scientiæ mineralium non videtur: aliter enim impossibile esset, ut ars hæc posset finem, quem desiderat, adipisci. Et quia natura in generatione corporum metallorum observat modum unum quendam agendi determinatum in illis principiis, oportuit necessariò artem illum modum agendi investigare, & ipsam observare, quantum possibile est: quia aliter non posset sequi naturam. Et quia natura generat compositum, & ars formam eisdem principijs, ideo quanta est similitudo eorum & differentia, tanta similiter est similitudo & differentia reginis. Non ergo debuit regimen artis & naturæ esse omnino idem: postquam generata non sunt eadem. Postquam ergo ostendimus in hoc tractatu introductorio generaliter modum introductionis ad Artem Alchemiæ, tam speculativæ partis, quàm practicæ, secundum id quod videtur possibile esse de veritate ipsius credenda, & pluribus validis rationibus repugnantiam patiatur: Idcirco disposuimus ipsam exquisitissimè ventilare, & componere Tractatum novum, prolixum, qui discutiat utramque partem, & per modum exquisitum ostendat cognoscere partem veram; qui intitulabitur: *Pretiosa Margarita Novella*, quam secundum ordinem iste præcedit, sicut Præfatio utilis & præambulum, donec enim memoria fuerit, oportet interrogare, & respondere invicem ut dicit philosophus tertio Rhetoricorum.

INCIPIT MODUS DIVIDENDI Pretiosam Margaritam novellam in omnibus Capitulis suis secundum ordinem, factus per Magistrum Bonum Ferrariensem Physicum, qui edidit Librum istum.

Postquam complevimus Dei favente gratia, misericordis, excelsi, gloriosi, cum difficultate non modica, scribere secundum distinctionem congruam & ordinem, Librum istum, diligentius inquirere secreta & ardua arcana naturæ: ideo ne quis temerariè præsumat, eum compositum esse à casu sive fortuna, & absq; ordine, assignabimus distinctionem ordinariam capitulorum & colligantiam, quam secundum ordinem habent à principio usq; ad finem. Cui autem cura & mens fuerit atque discretio, poterit capitulum quodlibet dividere & secare in partes suas, & partes in particulas, secundum exigentiam cujuslibet capituli, quam curam illi relinquimus. Fuit enim visum nobis hoc esse conveniens, quia propter magnam novitatẽ corporis hujus tractatus, fuisset difficile posteris ipsũ ordinariè dividere, & divisũ in unũ colligere.

Dividetur ergo liber iste in duas Partes.
In prima ponetur Proœmium, in quo dat intentionẽ suam, causam intentionis, & causam processus. In secunda exequitur intentum, ibi: Et quia mos. Secunda dividitur in quatuor partes: In prima arguit ad quæstionem, in secunda dat solutionem generalem, ibi: In hac admirabili. In tertia specialem, ibi: Quoniam quidem dispositiones. In quarta concludit omnia dicta in fine, ibi: Quia finis, Prima dividitur in duas. In prima arguit ad partem negativam, in secunda, ad affirmativam, ibi: Ad contrarium autem. Pars, in qua ponit generalem solutionem, dividitur in duas: quia primò tenendo cum affirmativis rationibus dictis, affirmat, & dicit in genere, hanc artem esse veram. In secunda reiterato aggreditur, & nititur probare eam esse veram, ibi: Postquam determinavimus & probavimus abjuramus, &c. Pars prima dividitur in duas, quia primò facit quod dictum est, dicendo: quæstionem difficilẽ esse, & causas difficultatis ejus, & modũ introductionis, investigando veritatem ipsius. Secundò ostendit modos omnes, & causas difficultatis istius artis, introducendo amantes ejus ad semitam per varias authoritates philosophorum: ibi: Dicimus ergo. Ista pars, Dicimus ergo, dividitur. Secunda, est primò sciendũ, quòd sicut quælibet scientia & ars, alia est de se una non multiplex, cũ sit unius generis subjecti, quamvis partes, in quibus dividitur, sint plures & diversæ, & instrumenta & adminiculantia sint plura & diversa, quibus fit introitus ad complẽdã doctrinam fiendam, sic & ista. Et quia non fit completa nec perfecta doctrina, nisi aperiantur introitus & meatus cum

cum suis clavibus, quibuslibet dignè intrare volentibus, ad illuminandas tenebras, & reserandas difficultates veterum, existentes in terminis & propositionibus suis: ideo hæc omnia dilucidè aperire cupientes, dicimus, quod prius hæc dividitur in tres: In prima ostendit omnes modos difficiles istius artis, quibus fit impedimentum, cuilibet intranti ad hanc artem, ne verum adipiscatur finem ipsius. Secundò apponendo quæ dixit, tractat de quibusdam magnis obscuritatibus, pertinentibus magis ad speculationem istius artis, ibi: Narravimus sufficienter. Tertiò tractat de quibusdam obscuritatibus alijs pertinentibus potius ad practicam, & operationem, ibi: Postquam narravimus terminum. Secunda pars, ibi, Narravimus sufficienter: dividitur in partes sex. In prima, ne quis putet hanc scientiam esse multiplicem, & diversis rebus operationem suam impendere, ostendit eam esse unam, unimodè per omnem modum: In secunda ostendit, scientiam hanc, & ejus operationem, partim esse naturalem, & partim divinam, ibi: Amplius ars. Tertio ostendit hanc scientiam non pro sapientibus omnibus esse, propter errorem, qui fit in complemento operis, ibi: Cum naturalia & eorum causæ. Quartò ostendit causam, quare sic obscurè scripserunt eam Philosophi, & quibus data sit, & quibus non, ibi: Nunc dicimus & naturæ. Quinto ostendit quod Philosophi tetigerunt eam mysticè in omnibus artibus & scientiis, & quod eorum Lapis similatus est omnibus rebus mundi: & solvit antiquorum opiniones, quas Aristoteles quasi ubicunque reprobat, ibi: Antiquissimi Philosophorum, Sexto improbat Sophistas & omnes alios, dicendo artem de se esse levem, brevem & nobilem, ibi: Moderni autem. Illa pars: Postquam narravimus: dividitur in quatuor partes. In prima tractat de fermento, & quid sit, quomodo ingrediatur in compositionem Lapidis philosophorum, & similiter de corpore, anima, & spiritu, qualia sint, & quomodo ibidem ingrediantur in compositionem Lapidis Philosophorum, ibi: Et quia diximus. Tertio tractat de Theriaca & veneno, quid sint, & quomodo ingrediantur in compositionem lapidis philosophorum, ibi: De coagulativo quoque. Illa pars: Quoniam quidem dispositiones. In qua incipit solvere in speciali, sciendum est, quod non poterant solvi argumenta, nisi præcognitis quæ dicta sunt: & similiter quæ dicta sunt, nec introitus etiam operiri ad artem. Solum enim Geberum inter Philosophos, quos vidimus, hujus Artis invenimus tradere modum investigandi & intrandi ad artem, in Summa sua, quamvis valde difficilem.

Ibi enim tenet, stilum & ordinem tradendi scientiam Alchemiæ, per modum doctrinæ, tàm speculativæ partis quàm practicæ. Suum autem librum de inventione perfectionis, quem dicit præcedere, nondum vidimus. Dividitur autem hæc pars in partes tres: In prima solvit majorem partem argumentorum: In secunda quia ultima ratio Philosophi videbatur difficilis solutionis, cum quibusdam alijs præmittit quædam naturalia necessario præcognoscenda ad illorum solutionem, & post solvit, ibi: Rationi autem ultimæ. Tertio tractat de modo generationis auri, & aliorum metallorum ex suis primis principijs, secundum naturam: & quomodo ars debet sequi naturam in hoc, ibi: Cum generatio. Prima pars dividitur in quatuor, quia primo solvit decimam quartam rationem ex argumentis: secundo roborat solutionem decimæ quartæ rationis, tractando de materia & proprietatibus & passionibus metallorum, ibi: Dicimus ergo. Tertiò ex dictis movet quandam dubitationem, & removet, ibi: Dubitabunt tamen aliqui. Quarto ex dictis movet aliam dubitationem, & removet, solvendo scilicet rationes, ibi: Amplius idoneæ. Illa pars scilicet. Rationi autem ultimæ: Dividitur in tres, quia primò facit quod dictum est: secundò ex dictis movet quandam dubitationem, & removet, ibi: Dubitabit autem aliquis. Tertiò ex dictis aliam dubitationem movet & solvit, ibi: Adhuc autem. Illa pars scilicet. Cum omnis generatio; Dividitur in tres, quia primò, ut omnia dicta comprobentur, reducit ea ad naturales causas, ostendendo in generali, quod dictum est, & solvendo alias rationes, secundò ostendit hoc idem in speciali, scilicet quomodo, in quibus determinare ars potest & debet sequi naturam, demonstrando signa artis, quomodo sunt similia signis naturæ in generatione ista, ibi: Dicamus denuo quòd. Tertiò roborat hæc dicta à proportione & simili ostendens similitudines pulcherrimas, decoras & mirabiles ex generatione fœtus ex utroque spermate, & avis ex ovo, comparando generationem auri, & lapidis Philosophorum, ex sulphure & argento vivo ad generationem illorum, ibi: Quia locus sumptus à simili. Explicit.

Incipit Numerus & Ordo *omnium* PRETIOSÆ MARGARITÆ NOVELLÆ, *in Arte Alchemiæ.*

Cap. 12. In quo ostendit quot sint elementa lapidis philosophorum, & quomodo in ipso conveniant, & in auro, & in omnibus mixtis, & similiter in cœlestibus, secundum antiquos Philosophos hujus artis.

Cap. 13. In quo ostendit quid sit Tyriaca & venenum in hoc lapide, secundum antiquos philosophos hujus artis.

Cap. 14. In quo ostendit, quid sit coagulum, & quid lac in lapide philosophorum, & quid masculus & fœmina, secundum antiquos philosophos.

Cap. 15. In quo probat hanc artem veram esse tripliciter, scilicet primò autoritatibus: secundò rationibus: tertiò à simili & exemplis.

Cap. 16. In quo solvit rationes contrarias, dictas cum quæstionibus & notabilibus.

Cap. 17. Incidentale, in quo roborat solutionem dictæ rationis ostendendo materiam metallorum, cum causis suis & proprietatibus & passionibus, & ex qua materia sit lapis philosophorum.

Cap. 18. Incidentale, in quo ex dictis probat quod sulphur sit pars materialis, cum argento vivo auri, & lapidis philosophorum, & solvit.

Cap. 19. Incidentale, in quo probat quod sulphur solum sit materia lapidis philosoph. & auri secundum antiquos philosophos, & solvit.

Cap. 20. In quo præmittit quædam ad solutionem ultimæ rationis philosophi, & aliarum non solutarum, prius loquens de actu & potentia, & perfecto & imperfecto in rebus, & solvit rationem.

Cap. 21. Incidentale, in quo probat, quod ex ære & ferro non possit fieri aurum & argentum per Alchemiam, & solvit.

Cap. 22. Incidentale, in quo probat metalla imperfecta non converti in aurum à naturâ in mineris & solvit.

Cap. 23. In quo tractat de principijs metallorum in generali, & eorum generatione & transmutatione ad Metalla, secundum naturam: ostendens quomodo ars possit sequi naturam, & solvit ex ijs rationem 18. & 19 &c.

Cap. 24. De principiis metallorum in speciali, & metallorum generatione secundum intentionem naturæ; & de signis generationis, ostendens quomodo ars debet simili modo sequi naturam, & similibus signis, & similibus principijs in generatione lapidis.

Cap. 25. De similitudinibus generationis fœtus ex spermate, & sanguine menstruo, & artis ex ovo comparando generationem auri ex sulphure & argento vivo, & lapide philosophorum ad generationem ipsorum.

Cap. 26. In quo imponens finem tractatui, concludit & epilogat vera esse quæ dixit.

Significat posteris editor & aggregator quæstionis istius, quod plura notabilia scripsit in calce paginarū istius libri ad declarationem quorūdam dictorum majorem, quæ sub certo numero sigillavit per capitula infra scripta ad hoc, ne aliquis existimet, quod alter addiderit & subscripserit. Sunt autem omnia notabilia numero 26.

In proœmio, 1. &

In Capitulo 2. 1. | 3. 1. | 4. 1. | 6. 1. | 7. 1. | 9. 1. | 10. 1. | 11. 3 | 12. 2. | 13. 1. | 15. 1. | 16. 2. | 19. 1. | 20. 1. | 21. 2. | 24. 3. | 26. 1.

Quòd si quæ alia superaddita fuerint, hujus Autoris non esse censetur. Et quia quilibet sapiens tenetur addere in scientia quod deficit, ut vult Ptolomæus in Centiloquio: Ideo composuimus Tractatum hunc mirabilem, cum notabilibus dictis: quia ignotus erat modus investigationis & inquisitionis veritatis, scilicet hujus quæstionis & istius occultæ artis, unde philosophus 1. Ethic. dicit: Omnis est apponere, quod deficit naturæ: & artium facta sunt addimenta, &c. Neque deficiebant de esse artis omnino, sed solum modus investigationis & introductionis illis, qui ejus veritatem & finem desiderant adipisci, neque similiter ob prolixitatem transivimus metam, cum natura ejus hoc requirat, ut patet procedendo suis in locis: unde Arist. 1. Eth. Disciplinati enim est in tantum certitudinem inquirere, sed unum quodque genus in quantum natura ejus recipit, &c. Docet etiam similiter difficilium, & occultorum magnæ facultatis & speculationis authorem, plura dicere & definire quam sciat in opus ponere, ut elicitur ex verbis philosophi 2. Ethic. propter quod quamvis ab operatione etiam, & finali adhuc usque simus suspensi & immunes, tamen occulta, & difficilia, & ardua ipsius introitum & investigationem aperuimus; de quibus enim nescimus, tamen accepimus existimationem quandam ut dicit philosophus tertio Rhetoricorum.

Incipit PRETIOSA MARGARITA NOVELLA, *quæ est Investigatio Artis Alchemicæ, scilicet, Utrum sit omnino apparens & existens, aut solùm apparens & non existens.*

Proœmium, in quo aperit intentionem & causam dicendorum.

QUia consuevit, † non solùm apud antiquos speculatores & inquisitores veritatis arcanorum naturæ, sed etiam modernos, inquiri & disputari. Utrum Ars Alchemiæ, ministrans Naturæ, sit omnino apparens & non existens: Ideo gratia hujus ipsam inquiramus, & disputemus, non superficialiter, ut consueverunt, sed profundè & exquisitè valdè: ut quilibet doctus, secundum rationem cognoscat quæ pars tenenda sit, & utrum ipsius operationi vel non debeat insudare. In istius tamen quæstionis difficilem & obscuram veritatem eliciendo, & annexorum suorum, quæ cum ea insurgunt, sæpius dubitamus, temporibus anniculatis, donec nunc

† Quia consuevit, &c.) *Notandum est, quòd cum subjectum alicujus artis vel scientiæ, & ejus propriæ passiones fuerint notæ & manifestæ omnibus, vel pluribus sapientibus non egent investigatione primo & probatione, postea declaratione, ultimo autem experimentatione, si fuerit finis ejus ad opus, quantum experimentum rationem certificat præcedentem. Cum ergo subjectum hujus artis si sit verum, vel falsum, si ignotum, vel manifestum, cum suis propriis passionibus, & extraneum apud plurimos sapientum, necessario eget investigatione, probatione, & declaratione, ut veritas medullitus discernatur, & si quid contra hoc apparentia vel falsitatis occurrat, discutiatur & reprobetur: quia unaquæque scientia & ars sive medicina sive non, habet in*

nunc visum est nobis, ut ipsius investigationem & dubitatorum solutionem aggrediamur, quod prædecessores non sic fecerunt, unde Philosophus, hunc modum inquirendi veritatem in rebus insinuans, in principio tertij Metaphysicæ, sic dicit ad Literam; Inest autem investigare volentibus, præ opere dubitare, posterior enim investigatio priorum est solutio dubitatorum. Solvere enim non est ignorantis vinculum, sed mentis dubitatio. Hac de re demonstrat; in quantum enim dubitat, in tantum ligatius est passus, impossibile enim utrisque procedere ad quod est antè, propter quod oportet difficultates speculari prius, harumque causas Et quia quærentes sine dubitatione, primò similes sunt quo oportet ire ignorantibus, & adhuc neque cognoscit quando quæsitum invenit, aut non, finis enim huic non est manifestus, prædubitanti verò manifestus. Amplius necesse est habere ad judicandum eum qui audivit, velut adversariorum & dubitantium omnis rationis, &c. Dicimus denuò, quod non contingit demonstrantem descendere de genere in genus, nec ascendere, ut dicit Philosophus primo Posteriorum. Quælibet enim scientia habet proprium genus subjectum, de quo propriè passiones demonstrantur per suas dignitates & principia. Similiter passiones debent ostendi de subjecto, cui primò & per se insunt, & non de alio, ut vult idem. Unde subalternans scientia & generalis, ostendit passiones generales de suo subjecto generali: quia primò & per se insunt ei: subalternata autem & specialis, hoc idem facit de suo subjecto speciali, unde passiones lineæ, in quantum linea, Geometria ostendit: Lineæ autem visualis, in quantum visualis, Perspectiva, & non convertitur. Per quod patet, quod declarantes aliquid in aliqua scientia, debent scire passiones subjecti, cui primò insunt, & dignitates, & principia in illa scientia, & ex ijs declarare, & non cum omnibus & extraneis. Similiter est in artibus. Et hanc eandem sententiam declarat nobis Avicenna in medicina, capitulo secundo libri de Subjectis medicinæ. Ex quibus liquido innotescit, quod non potest Philosophus naturalis, in quantum naturalis, nec Philosophus Mineralium, hanc investigare quæstionem: solus ergo Alchemista, quia Philosophiæ de Mineralibus subalternatur in mente, hoc est, potest investigare, cum ipse solus de hoc dubitet & sciat, tanquam suæ propriæ considerationis: forsitan etiam quod Methaphysicæ pertinet investigatio hæc, sed non similiter sicut huic. Naturales tamen quam plurimi sapientes, non bene dubitantes, neque idoneè sed in superficie investigantes, disputaverunt & determinaverunt eam quidam veram omnino, & quidam sophisticam judicaverit. Quidam etiam Alchemistarum, sicut Geber & Morienus, in suis Alchemicis, ipsam disputaverunt tanquam potentes hoc, sed valdè breviter & obscurè, arguentes ad partem negativam, & solventes; ad affirmativam autem, solum quædam exempla adducentes, & sermonibus typicis & figuris affirmantes, & docentes artem esse omnino veram. Nos ergo, cum in Alchemia aliqua ex terminis ejus & dictis sapientum veridicorum veterum noverimus, hanc dubitationem cum auxilio Dei aggredientes, sicut docentes, cum explanatione prolixa aperiemus eam ordinatis capitulis distinguendo.

CAPUT I.

In quo probat Artem Alchemiæ non esse veram.

Quod debeamus arguere primò destructivè sive negativè, patet ex secundo Topicorum juxta principium: Et quia mos antiquorum fuit arguere primò destructivè, ergò sequimur eos. 1. Nam quicunque ignorat certam & determinatam quantitatem

in sui doctrina proprias dubitationes & responsiones, sine quibus non potest fieri perfecta doctrina. Est autem artium triplex genus, ut dicitur secundo Physicorum. Quia aut est dispositiva materia aut efficiens formæ, aut usualis. Sub iis autem non ponitur Alchemia, cum ipsa non sit Mechanica, quod si concedatur, ipsa erit dispositiva & efficiens simul, non autem usualis. Ipsa enim veraciter docet cognoscere materiam, quæ est de intentione naturæ, omnes alias excludendo, & præcipit super illum modum dispositionis & informationis, secundum aptitudinem materiæ, quod totum cognoscit unus artifex, & efficit, & potest uti, & non. Sunt & aliæ artes ab iis non absolutæ, id est, artificiales sed potius naturales sicut ars medicinæ, & ars plantationis, & insertionis plantarum, & uzifur, & vitrorum: quia ex parte ministrationis sunt artes, ex parte autem formæ sunt naturales. Quia quorumcunque forma & operationes sunt naturales, ipsa sunt à natura: At Ars Alchemiæ talis est. Est & aliud genus artium de non entibus in rerum natura, sed de entibus factis ab intellectis, sicut Grammatica, Logica & Rhetorica. Et sub hoc genere non est hoc. Et quia in omnibus artibus speculatio & investigatio operationem præcedit necessario, ideo hic tractatus præcedit omnes. Speculativi enim intellectus finis est veritas quam nunc inquirimus & primò: Practici verò opus, quod cum sequitur ut patet ex secundo Metaphysicæ, & sexto Ethicorum, quod post desideramus; quia posterius non absolvitur à priori. Et quia cujuslibet artis & scientiæ finis est in infinitum & eorum quæ sunt ad finem, non in infinitum, ut dicitur primo Politic: Ideo hic tractatus necessario prolixior fuit. Unde Philosophus in hunc modum.

Notandum quod Philosophus primo de Anima docet hunc eundem modum investigandi, & ratio est; quia sic deveniemus in cognitionem causæ, unde in secundo Posteriorum dicitur: De eo quærunt omnes quæstiones: quo cognito, cessat omnis quæstio Hoc autem quod quæritur est causa sive medium, ut ibi dicit. Ergo cognito medio quæstionis unius artis; cessabit quæstio. Ergo solum apud scientes ipsum, aut per investigationem appropinquantes ad ipsum: quia hoc non cessat; quamvis tamen congruè & inutiliter conentur ipsam definire & determinare; quia non potest aliquis quæstionem aliquam determinare, nisi cognoscat medium primò, aut per investigationem appropinquet ad ejus cognitionem. Videtur similiter irrationabile, aliquem ponere se in opus ejus nisi investigatione causæ sive medij præcedente. Est autem causa sive medium multiplex, scilicet intelligibile, reale, sive sensibile, naturale & artificiale. Et quia, cui est dubitare, ejusdem est investigare; ergo Alchemistæ pertinet hæc investigatio & dubitatio. Non ergo ignorantes hoc, temerè ex abrupto prorumpant, affirmando vel negando artem hanc cum hoc non possint, nisi dubitatione congrua præcedente, ad quam investigando consequatur. Ultimo vero, operatio proposita si sit possibilis, quia qualis operatio talis & investigatio comprobatur; ergo & talis dubitatio, qui enim dubitat bene, investigat bene, ergo operatur bene, & qui male, malò, in impossibilibus rebus: impossibilia autem non investigantur.

tatem uniuscujusque elementorum in aliquo mixto, ignorat efficere illud mixtum, sed Alchemistæ ignorant hoc in metallis, & eorum componentibus, ergo, &c. Major est nota, cum talis notitia sit determinata & certa, solum quoad naturam, & non quoad nos, nisi valde confuse & in communi, & hoc in omnibus mixtis. Minor ex habitis nota videtur, cum metalla & eorum componentia sint de genere mixtorum, circa quæ Alchemistæ laborant.

2. Item quicunque ignorat determinatam proportionem elementorum ad invicem, cum veniunt ad mixtionem, & modum mixtionis eorum, & digestionis, quibus adipiscitur forma mixti, ignorat componere illud mixtum; sed Alchemistæ sunt hujusmodi: ergo, &c. Major patet ex hoc; quia unaquæque res in specie habet formam suam specificam, ad quam sequuntur virtutes & proprietates & operationes determinatæ, per quam formam ab omni alia specie separatur: & forma hæc sequitur determinatum modum mixtionis, & proportionis, & digestionis in debitis mensuris elementorum, quia ratione materiæ, & quantitatis materiæ, & qualitatis materiæ, species non separatur à specie, sed ratione formæ sequentis, ut dictum est. Minor patet, quia hæc sunt nota soli naturæ, non solùm in metallis & eorum componentibus, sed in omnibus naturalibus; modo autem confuso & communi sunt quoquo modo longinquo nota arti. Talis autem cognitio non est sufficiens, ut ars verè æquatur naturam.

3. Item quicunque ignorat proprium instrumentum naturæ, quo mediante agit in materiam, ad introductionem formæ in aliquo mixto, ignorat efficere illud mixtum; sed Alchemistæ sunt hujusmodi; ergo, &c. Major patet, cum nullum agens, sive naturale sive artificiale, agat sine instrumentis propriis determinatis. Minor nota est, quia natura in generatione cujuscunque rei, agit cum calore digerente & alterante, modificato, tanquam cum instrumento, sicut natura cujuscunque rei exigit, sive sit res habens calorem in actu, ut in animalibus perfectis sive in potentia, ut in rebus alijs: Unde in generatione auri & argenti, & aliorum metallorum, agit in cavernis terræ profundissimis, cum calore quodam suavissimo & temperatissimo, per mineras multiplicato, digerente, alterante, subtiliante, & inspissante. Talis autem calor penitùs ignoratur à nobis: quia non est calor solis, neque ignis absolutè, sed calor quidam ex ijs miro modo mixtis, & à natura confusis.

4. Item, illud ad cujus generationem non sufficit vita, non potest fieri per artem; sed ad generationem metallorum non sufficit vita, &c. Major est nota, quia omnis generatio & corruptio determinato tempore mensuratur, unaquæque enim res habet tempus præfinitum in generatione ad receptionem formæ propriæ, per quam recepit esse completum. Minor patet: tempus enim generationis & perfectionis auri & argenti secundum naturam, ponitur apud Alchemistas esse in millibus annorum sicut ponit Geber in Summa sua, & Rasis in libro perfecti Magisterij: Cum ergo nullus hominum tale spacium attingere possit, imò vix ferè 100. annorum attingit, fatuum videtur dicere, quod per artem Alchemiæ fiat verum aurum & argentum. Et si ad hæc respondere vellent quod abbreviatur tempus: quia quod natura facit in millibus annorum, cum calore suavi & temperato, nos facimus in mense uno, aut tempore breviori, aut longiori, cum calore ignis forti; quia tantum facit forte agens in brevi tempore, quantum debile agens in longo. Et quia Ars imitatur naturam, & ejus opera accelerat & festinat, dicimus, quod impossibile est quod hæc faciant, & specialiter in metallis. Quoniam metalla sunt ex fumis subtilissimis, resolutis ab argento vivo, cum substantia sulphuris, & calore humido & sicco, temperato, in cavernis terræ profundissimis, habentibus humiditatem, quæ super omnes est humiditates, quæ à siccitate terrea tenuissima occulta temperatur, & inspissatur: calor autem temperatus, illos fumos convolvendo resolvens, sublimans & inspissans, usque ad locum alicujus refrigerij illam humiditatem conservat, digerit, subtiliat & inspissat, quæ est causa metallicæ fusionis; & sic in fine convertitur in metallum. Si ergo tempus decoctionis abbreviare voluerit in illa materia; ergo per excessum caloris ignis, dissipabunt humiditatem, quæ est necessario causa metallicæ fusionis. Ergo non generabitur forma specifica metalli; quare solutio nihil valet.

5. Item ubi deficit locus proprius generationis rei, deficit ejus generatio; sed in Arte Alchemiæ est sic: ergo, &c. Major patet, quia sicut locus facit ad conservationem rei, sic & ad generationem, unde dixit Porphyrius, quod locus est principium generationis, sicut & pater. Et Plato: Munivit natura naturans loca terræ virtutibus, ut in eis sigillentur proprietates diversæ, ut in plantis & in rebus alijs, quales merentur secundum genus suum, &c. Et hoc est verum, inducendo in singulis, tam animalibus quàm vegetabilibus & mineralibus. Propterea non ubique locorum generantur vegetabilia quælibet, nec mineralia quælibet, nec animalia quælibet, nec similiter habitant, propter diversam naturam locorum, sicut disposuit natura naturans præcepto & ordinatione gloriosi Dei. Minor ex habitis nota est, & experientia; quia suas decoctiones & digestiones & mutationes faciunt in locis extraneis ab intentione naturæ, scilicet in vasis vitreis, lapideis, metallicis & figulinis, natura autem in sinu terræ proprio & occulto ipsa efficit.

6. Item effectus qui sunt naturæ solius, non possunt fieri ab arte; sed generatio metallorum est effectus naturæ solius, ergo, &c. Major est nota, quia generatio & corruptio sunt à principio intrinseco; principium autem intrinsecum est natura, quæ efficit formas substantiales in rebus: Ars autem est principium extrinsecum, quæ solum in superficie operatur per motum alterationis. Similiter, quia natura generat res, per mixtionem elementorum: Talis autem mixtio est solum ex opere Dei benedicti & summi, & opere naturæ, ut dicit Galenus primo de complexionibus: Minor patet, cum metalla fiant à principio intrinseco, scilicet à natura, per generationem & corruptionem, mediante mixtione.

7. Item si de quo magis videtur inesse, & non inest, nec id de quo minus; sed in debilibus mixtionibus videtur, quod Ars magis possit sequi naturam, & non potest; ergo multo minus in fortibus. Major patet per locum à majori. Minor est sensui manifesta; quia per facilem vel difficilem corruptionem rei, arguimus fortem & debilem mixtionem ejus; unde equus, & canis, & piscis, & omne vivens, facilè corrumpi potest; ergo sunt debilis mixtionis; aurum autem & argentum de difficili: ergo sunt fortis mixtionis. Cum ergo in generatione equi & piscis, quæ sunt debilis mixtionis, non possit

possit sequi ars naturam, ergo nec in generatione eorum, quæ sunt fortis mixtionis, ut auri & argenti.

8. Item impossibile est unam speciem in aliam transmutari, sed metalla differunt specie; ergo, &c. Major est nota per Philosophum 4. Metaphysic. Minor similiter patet. Quia enim non habent easdem proprietates nec operationes; ergo per consequens, nec formas, conveniunt enim solum in genere, quod est, esse metallum. Sic homo & equus conveniunt in hoc genere, quod est esse animal, sed per proprias differentias unum ab altero separatur, sicut ergo ex homine non fit equus, nec è converso: sic ex metallo uno non fit aliud, nec converso.

9. Item quicunque ignorat prima principia moventia ad generationem & introductionem formæ in aliquo mixto, ignorat efficere mixtum illud; sed Alchemistæ sunt hujusmodi, ergo, &c. Major est nota; quia prima principia moventia ad generationem & introductionem formæ in unaquaque re, sunt stellæ, & corpora supercœlestia, per motum & lucem, ut vult Philosophus in libro Cœli & Mundi, & in libro de Causis proprietatum elementorum, ipsa enim sunt, quæ primo moventur mota ab intelligentijs, ad naturam generationis & corruptionis perficiendam, ad conservationem specierum; & ab ijs datur forma & perfectio, & hoc fit in instanti, scilicet cum pervenerit una stella aut plures ad situm determinatum in firmamento, & ex influentia determinata introducitur forma instanti & momento. Minor patet ex confessione eorum, & absque confessione; ignorant enim determinatos situs & aspectus stellarum, à quibus datur forma auri & argenti in materia determinata; ergo hæc ars frivola est & vana.

10. Item sicut se habet Ars ad Naturam, ita artificialia ad naturalia; sed Ars non est idem quod Natura, nec potest esse; ergo artificialia non erunt idem quod naturalia, nec esse possunt; ergo aurum artificiale & naturale non sunt idem. Major est nota, Minor patet; quia natura informat compositum in instanti, Ars autem successivè; & naturam præsupponit materia, Ars autem facit eam ut dicitur 2. Physic. Similiter quia omne artificiatum est opus desiderativum & voluntarium sicut eligibile & volitum, ut patet ex sexto Metaphysicæ. Et variatur idem opus pluribus modis juxta voluntatem artificis; natura autem est ordinaria, & uniusmodi semper; Aurum ergo artificiale non erit idem quod naturale.

11. Item faciliùs est res destruere quàm construere; sed aurum destruere vi possumus, ut ipsius forma substantialis corrumpatur; ergo non poterit tam citò construi sicut dicunt. Major & minor notæ sunt ad sensum.

12. Item ab experientia hoc patet; quia mos Philosophorum est sine invidia scientias discipulis suis & posteris alijs in scripturis tractare vel oretenus; sed nullum antiquorum Philosophorum in arte ista reperimus fecisse hoc: Ergo videtur quòd ipsam ignoraverunt; ergo videtur Ars hæc impossibilis. Videmus enim in alijs scientijs, unumquemque Philosophorum antiquorum visum esse, quicquid scivit in aliqua scientia, verè tradere; quia Philosophi desiderabant in scientia sibi reliquos similari. Unde Philosophus primo Metaphysicæ, signum scientis est posse docere. Quia igitur solum cartas antiquas, & fabulas extraneas poëticas, & derisoria quædam ficta, & verba plena ambagibus invenimus, in quibus mendacia pura, & errores, sicut in operatione videtur apparenter, Ideo satis patet ex hoc, hanc artem non esse veram; Imò quod deterius est, eorum sequaces adhuc errores super illos multiplicant quotidie, & in infinitum extendunt.

13. Item ad oculum hîc videmus; tandiu enim est à sapientibus antiquis & Philosophis cum summa industria perquisita & non inventa, quòd si ejus inventio esset possibilis, jamdudum adinventa fiet. Similiter à regibus & principibus infinitum thesaurum possidentibus, & magnorum Philosophorum copiam habentibus, est inquisita, & non inventa: quamvis eam desideraverint, & expensas plurimas interposuerint, sicut omnibus apparet. Ergo inanis videtur Ars ista.

14. Item adhuc fortius ex datis eorum. Dicunt enim quod est lapis unus, solus in arte major, qui fit albus & rubeus, & secundum quod ipsi volunt præparare, qui metalla mollia indurat, ut Saturnum & Jovem, convertendo in aurum & argentum, & metalla dura mollificat, ut æs & ferrum convertendo in aurum & argentum. Sed contra eos sic arguitur. Impossibile est alicujus unius rei duas operationes esse contrarias per se, sed hic lapis est solum unus, ergo, &c. Major apparet ex hoc; quia cum uniuscujusque rei sit forma unica tantum, & unica perfectio per se; sic similiter erit unica operatio, procedens per se ab illa forma, ut patet ex secundo de Generatione & corruptione; sed si sunt duæ operationes contrariæ procedentes ab una forma, oportebit necessario quod una illarum operationum procedat ab illa forma per se & primo, alia autem per accidens & secundario; quia impossibile est duo contraria æqualium eidem inesse. Minor patet. Cum enim secundùm eos hic lapis sit unicus, unica etiam erit ejus forma, & per consequens, unica ejus operatio per se & primo ab ipso procedet. Quomodo ergo esse poterit, quod quædam metalla mollificet, & quædam induret per se. Et primo non videtur hoc esse posse. Ergo videtur quod unum facit per se & aliud per accidens. Et sic quoddam non erit verum aurum & argentum, postquam mutatum est per accidens, sive quod mollificatum est, sive quod induratum. Videmus quod aqua non habet potentiam infrigidandi & calefaciendi primo & per se, nec ignis similiter; sed unum per se & primo, & aliud per accidens. Vel oportebit eos ponere, quod sint duo lapides in arte Alchemiæ, quorum unus indurat per se & colorat, & alter per se mollificat & colorat, quod est contra eos qui dicunt, eos esse tantum unum. Et similiter, quia qualis diversitas erit lapidum inter se, talis erit & diversitas formarum introductarum ab eis in metallis: Ergo non erit eadem forma introducta in hoc auro & in illo, nec in argento hoc & in illo. De mutatione autem colorum, quod fiat primo albus & post rubeus, & quod aliis coloribus multiplicibus coloretur, secundum quod volunt præparare, concedimus utique; qui bene scimus possibile esse res, & maximè minerales liquefactivas, per decoctionem & ad invicem mixtionem posse mutari de colore in colorem, sed facere illas duas operationes contrarias impossibile reputandum.

15. Item si id de quo magis videtur inesse, & non inest, neque id de quo minus; sed magis videtur, quod ars Alchemiæ possit reperiri in rebus propinquis

quis substantiæ auri & argenti; & non reperitur; ergo nec in remotis reperietur: Ergo nec in remotissimis. Ergo nusquam. Major nota est per locum à majori. Minor probatur; quia res propinquæ auri & argenti sunt, quæ sunt ejusdem materiæ & naturæ cum eis, quod cognoscitur ex hoc, quod sunt eorum principia, vel ex eisdem principijs. Et quia omne simile ingreditur magis in simile, per mixtionem & liquefactionem, quàm in extraneum, ideò invenimus res quasdam minerales, quæ dicuntur spiritus metallorum, ex quibus metalla generata sunt tanquam ex principijs, & ingredi, & sunt argentum vivum & sulphur ex quibus metalla omnia originem contraxerunt, sicut patet ex 4. Meteororum, & per Alchemistas. Sunt etiam auripigmentum, & sal armoniacum spiritus; sed auripigmentum est de natura sulphuris, sal verò armoniacus de natura salis. Et sicut sapor vel sapo metallorum dicitur à quibusdam quamvis non sit de substantia eorum. Sunt autem alij spiritus secundarij, scilicet Marcasita, Magnesia, & Tutia, sed magnesia & marcasita sunt spiritus, facti à natura, commixti de sulphure & argento vivo: Tutia autem est fumus metallorum subtilis, resolutus ab eis, quæ omnia sunt aut principia metallorum, aut ex eisdem principijs præterquam Sal Armoniacus. Sunt ergo septem Alchemici spiritus scilicet quatuor principales, videlicet, argentum vivum, & sulphur, auripigmentum, & sal armoniacum, & tres secundarij & compositi, scilicet Marcasita, Magnesia, & Tutia; sulphur tamen & argentum vivum sunt sicut elementa, & primum obtinent principatum. Ex dictis ergo nihil aliud volumus, nisi quod sola metalla & spiritus sunt operi necessaria: quia unum in aliud ingreditur, & se invicem combibunt, & miscentur in conflatione, & sunt ad invicem sicut principia & principiata: quod ipsa sola in materia & natura propinquitatem habere videantur. Ergo ex metallis ipsis, aut spiritibus, hunc lapidem prædictum colligere necesse est, aut per eorum commixtionem, vel omnium, vel plurimorum, vel ex uno solo; sed ex ipsis metallis hoc impossibile videtur, quia secundum Philosoph. Alchemiæ, hic lapis se habet ad metalla, sicut forma ad materiam, & sicut anima ad corpus: ergo oportet ipsum esse substantiæ subtilissimæ. Cum ergo metalla sint substantiæ grossæ per totum, non videtur ex eis posse elici. Ideo dicit Geber in Summa sua, Capitulo de præparatione Saturni: Redeuntes ergo in nos ipsos, nosmet torquentes, immensæ cogitationum meditationis afflictionibus; respeximus à perfectione corpora diminuta in profundo suæ naturæ fœda existere & nil in eis fulgidum inveniri, cum in eis secundum naturam non sit. Ideoque ex illis substantiam fulgidam elici non contingit, &c. similiter nec ex corporibus perfectis, scilicet auro & argento; quia quod de ultimo perfectum est, non eget perfici, & similiter, quia non sunt ad finem alium ordinata. Et si dicant, quod hæc corpora calcinant & solvunt, destillant & coagulant, & multas alias præparationes faciunt, ita quod illud, quod est corporale & grossum, fit spirituale & subtile, & post alterant metalla cum ingressu eorum, & faciunt verum aurum & argentum: Dicimus quod eorum experientia est firmissimè contra eos, quia quale sit opus eorum, ignis declarat. Quæcunque enim alteraverunt per ignis violentiam, & rerum urentium examinationes, evanescunt & non permanent: fantastice ergo sunt alterata. Similiter nec per spiritus posse fieri videtur: quia per experientiam inveniunt, spiritus posse figere & non figere, quamvis eorum natura sit fugitiva ab igne. Sed ipsos non fixos viderunt corporibus inutiliter adhærere; quia in igne non perseverant, imò fugiunt paulatim ab eis, & ipsa corpora relinquunt immunda magis quàm prius, vel quandoque elevant corporalecum in fumum, & evanescunt simul. Ipsos autem fixos est impossibile ingredi: quia autem non funduntur cum sint terra lapidea vel saxum; & sic non ingrediuntur nec miscentur, & per consequens non alterant aut funduntur fusione vitrificatoria, sicut omnis res ultimò combusta & incinerata, quæ post per fortem ignem fit vitrum, & nullum vitrificatum ingreditur metalla: quoniam fusio metallica fit per conservationem humiditatis naturalis argenti vivi in metallo, fusio autem vitrificatoria fit ex ultima consumptione radicalis humiditatis uniuscujusque rei adustibilis, quæ ex adustione incineratur, & ideo ferè ex cinere cujuslibet rei fieri potest vitrum. Propter quod nos videmus, quod cum stannum & plumbum fuerunt calcinata & combusta, quod post ad ignem congruum convertuntur in vitrum, sicut faciunt qui vitrificant vasa figuli: & ideo impossibile est, quod tale vitrum, nec etiam aliquid aliud revertatur in metallum, nec in fusionem metallicam, cum sit consumpta radicalis humiditas argenti vivi, quæ erat causa metallicæ fusionis, secundum partem, & secundum aliam partem derelictam fit conversa in humiditatem vitream. Ex quibus etiam dictis patere potest, quod sermo quorundam idiotarum, ignorantium principia naturæ, dicentium, quod vitrum potest fieri malleabile sicut metallum, est inanis. Nam illa eadem humiditas, quæ est causa metallicæ fusionis, est etiam causa malleationis, & extensionis sub malleo, per omnem divisionem. Cum ergo in vitro, & re quacunque vitrificata, illa talis humiditas non reperiatur, aut consumpta sit, tunc sicut impossibilis est fusio metallica in eis, ita & malleatio, & quia impossibilis est reditio vitri, & vitrificatæ rei ad substantiam metallicam, sic etiam ad malleationem. Nullæ enim res de mundo habent humiditatem talem, ut metalla; aut si habent, habent eam indigestam ut elementa metallorum, aut alio modo terminatam per suas formas ut marcasita, antimonium & alia similia; quoniam diversitas formarum facit illam eandem humiditatem diversimodè terminatam, & diversimodè passibilem. Et hoc accidit propter diversam proportionem mixtionis suorum elementorum propinquorum componentium, prout reguntur à cœlestibus, quamvis elementa sint eadem. Similiter hoc patet per aliud; quia sicut proprietates & propriæ passiones specierum non reperiuntur extra species suas, sic proprietates & propriæ passiones generum non reperiuntur extra genera sua. Cum ergo extensio per omnem divisionem sub mallei percussione sit propria passio hujus generis, quod est metallum, quia soli metallo propriè convenit; ergo alicui alterius rei de mundo non conveniet; aut si convenit vitro, sic artificiose præparato, ut dicunt, oportebit eos necessario confiteri, illud vitrum esse metallum, & sub aliqua specie metalli, scilicet quod sit aurum, aut ferrum, aut æs, aut aliquod aliorum, quod est omnino falsum; aut oportebit eos dicere, quod hæc non sit propria passio metalli, quod similiter est falsum, & penitus contra sensum. Similiter quia ex proprijs passionibus metalli est, quod in conflatione omnia ad invicem commiscentur, propter ipsorum similitudinem in materia propinqua, vitrum autem, & quælibet res vitrificata, non commiscetur in conflatione metalli, sed supernatat

sicut

sicut oleum, & omnis pinguedo aquæ: ergo hoc vitium artificiosum non communicabitur, sed supernatabit, quod si communiceretur, non diceretur vitrū, sed metallum, & esset in numero alicujus metallorum, quod est omnino falsum. Similiter quia si aliquod aliud, quam metallum, esset dignum habere hanc proprietatem, & propriam passionem dictam, dignum esset illud, quod eadem humiditate participat, quam quod aliena, sicut est marcasita, magnesia, tutia, antimonium: sed hæc non habent. Ergo multo minus vitrum, & quælibet res vitrificata, cum sit exspoliata humiditate tali. Et propter hanc singularem & specialem humiditatem sic digestam, quæ est causa malleationis, & liquefactionis, accidit, ut lapidi nigro, confricando metalla abradendo adhæreant, quod non potest accidere marcasitæ, nec sibi similibus: quanto ergo minus vitro? Et propter eandem causam ex quadam similitudine in substantiâ humiditatis fit, ut argentum vivum metallis adhæreat omnibus, marcasitæ autem & sibi similibus non; quanto ergo minus vitro, sive artificiosum sit sive non. Omne similiter vitium & vitrificatum scinditur, comminuitur, & frangitur, cum post ignitionem subito in aëre frigido infrigidatur, vel aqua: nullum autem metallorum hac passione participat, propter causam dictam. Omnis præterea imago, sive sit excussa sive exarata, fieri potest in frigidis metallis & calidis, & per sculpturam & per incisionem: in vitro autem non nisi sit ignitum, vel liquefactum, & hoc tantum per sculpturam, quod est propter humidum diversum in tali passione recipienda. Soli ergo metallo, & omni semper, hæc propria passio malleandi inesse videtur, diversificantur tamen metalla inter se in malleatione, fusione, ignitione, & reliquis passionibus, secundum diversitatem suæ digestionis & sulphuris mixtionem. Vitra autem inter se diversificantur in cità & tarda fusione, & perspicuitate, & opacitate, & coloratione diversa secundum magis & minus, & alijs suis passionibus, propter diversitatem cinerum ex diversis materijs adustarum. Similiter metalla quando liquefacta sunt, sunt de natura argenti vivi: & sicut lapides supernatant argento vivo, sic similiter supernatant metallis liquefactis, & non cedunt: sed vitrum liquefactum cedit eis propter sui viscositatem tenacem & alienam. Non est tamen aliquid liquabile præter metalla, quod hanc habeat passionem, nisi vitrum ignitum & liquefactum propter viscositatem suam actualem magnam, infrigidatum autem, non propter ipsius actualem privationem. Metallo enim infrigidato, aut ignito, valde major inest viscositas quam liquefacto, propterea in malleatione ipsius extenduntur partes, in liquefactione autem separantur. In vitro autem est è converso. Quicunque ergo operans fecerit opus vitrificatum aliquod casuale, ab ipso manum suspendat, & sibi finem imponat. Sic ergo patet, quod spiritus vivificati non ingrediuntur, ergo non alterant. Similiter igitur per ipsorum commixtionem ex dictis causis hoc fieri non posse videtur. Cum igitur in substantia magis consimili & affini substantiæ metallorum, hæc Ars non reperiri videatur. Ergo per consequens nec in remota, ergo neque in remotissima, ergo nusquam.

16. Item quia videntur dicere, se non generare metalla de novo, sed solum quæ imperfecta sunt, perficere: dicentes perfecta solum aurum & argentum, reliqua autem imperfecta, dicimus hoc esse non posse: quoniam omnis materia, quæ habet esse in aliquâ rerum naturalium permanente, est completa per suam formam substantialem; sed materia stanni, plumbi, æris & ferri habet esse in eis, eorum esse sic permanente, sicut materia auri & argenti: ergo materia est completa in eis per suam formam substantialem, sicut materia auri & argenti. Major est nota; quia ea quæ sunt in motu ad aliquam formam, non permanent in natura, nisi quando sunt in fine motus, in quo acquirunt formam suam substantialem completivam, potius enim corrumpuntur & citò, quàm permaneant, propterea non permanent abortivi fœtus: quia nondum habent formam completivam, aut quia fortè organorum non habent complementum deservientium suæ formæ. Similiter in seminibus abortivis hoc idem se habet, quia nec permanent, nec speciem multiplicant, cum careant ipsa. Similiter & in alijs. Minor nota est ad sensum. Videmus enim stannum & plumbum, & reliqua per se habere permanentiam in naturâ, sicut aurum & argentum per se, hoc autem non esset, nisi essent completa per suam formam substantialem. Falsum ergo dicunt, hæc metalla esse perfecta, & illa imperfecta, & ex hoc hæc esse convertibilia in illâ, & ordinata ad illa. Non ergo magis erit ordinatum, nec magis convertibile stannum in aurum quàm è converso.

17. Item quæcunque multiplicantur à naturâ in sua specie per continuam generationem & perseverantiam, sunt completa per suam formam substantialem, sed metalla ista, quæ dicuntur imperfecta, sunt hujusmodi, sicut etiam aurum & argentum, ergo, &c. Major est nota: quia nullæ res naturales de mundo aliter à naturâ multiplicantur, nisi compleantur per suam formam substantialem. Minor patet ad sensum. Non igitur hæc dicentur imperfecta metalla, illa verò perfecta, sed potius hæc nobilia, & illa ignobilia. Ignobilia autem non sic nobilitantur ut credunt. Non enim videmus caprum nobilitari in equum, nec equum in hominem: ergo nec illa metalla ignobilia sic nobilitabuntur, ut dicunt. Non igitur convertentur hæc metalla in illâ, propterea, quia hæc sunt imperfecta, illa verò perfecta, sicut dicunt.

18. Item quæcunque non disponuntur eadem ultima dispositione, non possunt habere eandem formam substantialem & specificam: sed aurum & argentum Alchemicum non disponuntur eadem ultima dispositione, ut naturale: ergo, &c. Major patet; quia forma substantialis, sive specifica est quæ ultimò adveniens rei disponit rem ultima dispositione & ipsam complet. Ubi ergo non erit eadem ultima dispositio, non erit eadem forma substantialis & specifica: ergo nec eadem species. Minor patet ad oculum: quia Ars fundit metalla ad ignem, & imponit suas medicinas exteriores, informantes ultimò: hoc autem non facit natura.

19. Item quorumcunque generatione non sunt eædem, ipsa non sunt eadem & quorumcunque ipsæ sunt eædem, & ipsa sunt eadem, ut dicit Philosophus. 7. Topicorum. Sed generatio auri & argenti à Naturâ & ab Arte non est eadem, ergo nec generata erunt eadem. Similiter & de corruptione idem est argumentum: ergo Ars Alchemiæ non est vera, sed fantastica. Major & minor sunt per se notæ.

20. Item de entibus à fortunâ non potest esse veritas, nec scientia: sed Alchemia est hujusmodi, ergo, &c. Major patet per Philosophum primo posteriorū, qui dicit, quod omnis scientia est de necessarijs & perpetuis, & incorruptibilibus, & impossibilibus

libus aliter se habere, talis autem non videtur Alchemia. Similiter quia si verè naturam sequitur, hoc erit semper vel frequenter: quia naturalia sunt, ut dicitur 2. Physicorum. Minor patet, quia rarò, imò rarissimè accedit hoc, ut ipsi confitentur, scilicet, ut artifex imitetur verè naturam; Quæ autem rarò contingunt, fortuita sunt, ut dicitur 2. Physicorum, ergo. &c.

21. Item Aristoteles in fine 4. Metaphysicorum, secundum translationem veterum, Alchemiam esse veram, expresse negat, sed eam esse sophisticam & phantasticam affirmat: quamvis quidam dicant, illa verba fuisse Avicennæ, qui ipsa addidit, quod non credimus. Quia Avicenna in principio suæ Epistolæ, quam fecit de hac Arte ad Altem regem de Retia Philosophum, allegat de hac contradictione, dicens sic: Et fuit sententia, quam affirmant Alchemiam profitentes, una rerum, quibus ille, scilicet Aristoteles, qui ad bonitatem & scientiam cooperatur plurimum, contradixit, & illorum sententiam annihilavit, &c. unde sic inquit Philosophus ad Literam. Sciant autem semper Alchemistæ, species verè permutari non posse: id est, *formas substantiales rerum manente re*: Sed similia illis facere possunt, id est, *in accidentibus communibus*, & tingere, i. e. *colorare rubeum æs*, citrino, i. e. *colore simili auro*, ut videatur aurum, id est, *ad aspectum*, & album, i. e. *argentum, stannum, vel plumbum*: tingere colore, id est, *citrino*, quo volunt, donec multum sit simile auro vel æri, id est, *ad visum in accidentibus communibus*. Possunt quoque plumbi immunditias abstergere, id est, *ut videatur aurum vel argentum*, veruntamen semper erit plumbum, id est, *ut prius erat in forma, etsi videatur argentum*. Sed obtinebunt in eo, id est, *plumbo sic mutato*, qualitates sic alienæ, id est, *similes qualitatibus auri vel argenti*, ut errent homines in eo, ut qui accipiunt salem, id est, *communem*, & salem armoniacum, id est, *quia videntur idem & non sunt*. Cæterum quod differentia specifica, id est, *substantialis*, aliquo tollatur ingenio, id est, *Alchemiæ*, non credo possibile, id est, *ut forma prima substantialis corrumpatur*, & non est quod complexio, id est, *forma substantialis sequens complexionem*, vertatur in aliam, id est, *formam*, quia ista sensibilia, id est, *accidentia sensibilia*, non sunt differentiæ, id est, *formæ substantiales*, quibus permutatur species, id est, *forma*, sed sunt accidentia & proprietates, id est, *quæ sensu apparent*, differentiæ verò eorum, id est, *formæ substantiales constituentes speciem*, non sunt cognitæ, id est, *quia non possunt sentiri*. Cum verò non sit differentia cognita, scil. *sensu*, quomodo sciri potest, ultimò tollatur nec ne, id est, *nullo modo, quia non sentitur*, vel quomodo tolli possit? Sed expoliatio, id est, *quia illa sunt accidentia quæ sentiuntur*, vaporis, coloris, ponderis, vel saltem diminutio, id est, *occultatio accidentium, non est impossibilis*, quia contra hoc ratio non constat: sed confitetur: sic. Proportio compositionis, id est, *proportio mixtionis, ad quam sequitur forma substantialis*, istarum substantiarum non erit in omnibus eadem, id est, *sed solum similis*. Hæc igitur in illam permutari non poterit, id est, *vere secundum formam, sed solum apparenter*, nisi fortè in primam reducantur materiam, id est, *nudam à prima forma sub qua erat, & ab omni alia*, & sic in aliud quam prius erant permutentur in aliam formam. Hoc autem, id est, *reductio in primam materiam & nudam*, per solam liquefactionem non fit, sed accidunt eis ex hoc, id est, *liquefactione*, res quædam extraneæ, &c. id est, *apparentes & sophisticæ*, &c.

Hæc sunt verba Philosophi ad Literam. Per ea autem verba Philosophus visus est & conatus probare, Artem Alchemiæ non posse esse secundum veritatem puram & certam, sed solum secundum phantasiam & deceptionem. Et ex dictis suis quinque elicimus rationes, quarum prima sumitur ex parte accidentium communium, & est talis:

Quicunque mutant res secundum accidentia solum, non mutant eas verè de specie in speciem: sed Alchemistæ sic mutant metalla ad invicem: ergo, &c. Major nota est, quia differentia specierum ad invicem, est secundum formam: sed differentia secundum accidentia, est individuorum in eadem specie, ad invicem: quia non habent easdem formas, sed habent quædam similia accidentia in colore & pondere, & aliis accidentalibus: talis autem mutatio in accidentibus est alteratio, & non transmutatio. Unde quamvis abstergant immunditias plumbi, & ipsum colorent, ut videatur aurum vel argentum, tamen secundum formam substantialem est plumbum ut prius: quia in eo sunt qualitates alienæ introductæ, & non forma alia: & propter hæc accidentia, alienantur homines aspicientes, & errant, & dicunt, ipsum esse aurum vel argentum, cum tamen in rei veritate non sit: sicut qui aspiciunt salem communem, & salem armoniacum: quia enim utrumque habet naturam salis, & communicant in genere salis, credunt ob hoc esse idem, cum tamen differant specie.

Secunda ratio sumitur ex parte corruptionis formæ præexistentis: & est talis: Quicunque non transmutat rem per corruptionem formæ substantialis & specificæ præexistentis, non transmutat eam in aliam speciem: sed Alchemistæ hoc non faciunt, ergo &c. Ista ratio ferè reducitur ad primam, & probatur major sicut in prædicta.

Tertia ratio sumitur ex parte nostri judicii scilicet: quod non possumus verè cognoscere & judicare, utrum sint verè transmutata in aliam speciem, vel non, & est talis: Illud quod est nobis ignotum in aliqua re, non potest sciri, utrum per aliquod artificium possit tolli vel non, vel quomodo tolli possit ab illâ re: sed differentiæ specificæ metallorum sunt hujusmodi: ergo, &c. Major est nota, quia de ignotis existentibus non potest haberi scientia, neque ars, nec modus ad introducendum vel corrumpendum ea in re. Minor similiter patet, quia differentiæ specificæ in rebus naturalibus metallicis, sunt ignotæ nobis, non solum in metallis, sed etiam in omnibus rebus naturalibus, præterquam forsitan in homine; quæ autem sunt nobis nota in eis sunt accidentia, & proprietates, & passiones solum; quia subjacent sensibus nostris. Ideò hæc corrumpere scimus, & alia introducere. Ideo non possumus verè cognoscere & judicare in metallis mutatis, utrum verè sint mutata in aurum vel non: quoniam unusquisque benè judicat de ijs, quæ cognoscit, & eorum est bonus judex, ut dicitur primo Ethicorum.

Quarta ratio sumitur ex parte mixtionis, & proportionis, & miscibilium in composito. Quæcunque non habent eandem proportionem mixtionis & miscibilium in composito, non possunt eadem esse in specie; sed metalla, mutata per Alchemiam, sunt hujusmodi, ergo, &c. Major est nota, quia determinata proportio mixtionis, & miscibilium in mixto ad invicem, disponunt mixtum ad talem formam

formam determinatam, sequentem illam determinatam proportionem, & non ad aliam, per quam differret ab aliis: Minorem supponit probatam ex prius dictis. Cum hac igitur tali ignorantia, quomodo efficiet ars hæc verum aurum & argentum? Quinta ratio sumitur ex parte materiæ primæ, mediante qua fit omnis generatio & corruptio, & transmutatio de specie in speciem, & est talis. Omne quod transmutatur de specie in speciem, debet reduci in materiam primam, id est, nudam à forma prima, ut illa ad quam disposita erat introducatur: sed Alchimistæ non sic faciunt: ergo, &c. Major est nota: Quia reducendo in materiam primam, fit generatio & corruptio, non aliter; quia talis motus est ad formam substantialem, & hic talis motus, propriè dicitur mutatio (ut dicitur quinto Physicorum) & non motus. In alteratione autem & augmentatione & diminutione est propriè motus, ut dicitur ibi: propterea generatio est de non subjecto in subjectum, & converso, & sunt ambo in oppositione contradictoria: reliqui autem motus semper sunt de subjecto in subjectum, & in contraria oppositione. Minor patet ad oculum. Non enim reducunt metalla in materiam primam: ergo nec generant, nec corrumpunt, sed solum alterant. Liquefaciunt enim metallum ad ignem, & ipso sic existente metallo, projiciunt suas quasdam medicinas, prius per artem Alchemiæ factas, alterantes ipsum, ut similetur auro & argento. Per solam enim liquefactionem non reducitur in primam materiam, sed accidunt res quædam extraneæ & fantasticæ: ergo quia non faciunt primo metallum nudum à forma prima, quomodo poterit in aliam speciem transmutari: nullo modo. Et si vellent dicere, quod suas medicinas, & suum lapidem philosophicum faciunt propriè per generationem & corruptionem, & proportionem mixtionis, & mixtorum determinatam: & cum hoc transmutant metalla de specie in speciem, dicimus, quod quamvis faciant medicinas per generationem, & corruptionem, & proportionem mixtionis, & mixtorum determinatam, & transmutent speciem in speciem, tamen per projectionem ipsarum super metalla, conflata in igne, non accidit corruptio & generatio alterius metalli: ergo per consequens, nec mutatio speciei in speciem, sed alteratio sola: quoniam non expoliant materiam, nec denudant à forma prima sub qua erat, ergo aut oportebit ponere duas formas substantiales in eadem materia, quod est impossibile: aut oportebit ponere hanc introductam accidentalem: ergo est idem metallum ut prius. Vel possumus aliter formare hanc rationem ultimam, quia possent dicere, quod philosophus non accipit ibi materiam primam, prout est subjectum generationis & corruptionis, sed intelligit materiam primam, id est, propinquam ad susceptionem formæ in aliqua specie, ut sanguis menstruus. Similiter & in aliis, quamvis ut plurimum materiæ propinquæ sint nobis ignotæ. Arguemus ergo sic: Nulla res potest transmutari in aliam speciem, nisi reducatur in materiam primam, ex qua generatur illa res: sed Alchemistæ non sic faciunt: ergo, &c. Major est nota: Deficiente enim materia prima, propinqua alicui rei, deficit & generatio illius rei: quia non introducuntur formæ, nisi de potentia materiæ determinatæ. Minor patet per ipsam, quia materia prima & propinqua auri & argenti, & aliorum etiam metallorum, est argentum vivum & sulphur, ut patet ex quarto Meteororum, & per omnes philosophos Alchemiæ, sed ipsi per solam liquefactionem non reducunt nec reducere possunt illa quæ transmutare intendunt in argentum vivum & sulphur: ergo nunquam verè transmutant metalla ad invicem, sed sophisticè. Nam sicut ex aliqua re debet fieri homo, ut ex carnibus & oleribus, quæ comeduntur, & ex aliis cibis, oportet quod prius fiant sanguis, & ex sanguine sperma: Ita si aliqua debent fieri aurum & argentum oportet quod prius fiant argentum vivum & sulphur. Et hæc ratio non sic videtur consona dictis philosophi, ut prima. Vel possumus dicere, quod accipit pro materia prima quatuor elementa, quoniam omne mixtum in potentia confusa, cum sint materia prima mixtorum omnium, & hoc modo ex quolibet fit quodlibet, & potest formari ratio, & probari præmissæ, ut in ratione præcedenti dictum est, quamvis hæc ratio non videtur consonare dictis Philosophi. Et si adhuc vellent dicere, metalla non differre specie, sed solum per accidentia quædam, ut plures eorum existimant, etiam sicut sanum & ægrum, unde, sicut homo æger, per solum motum alterationis fit sanus, absque motu generationis & corruptionis: Item metalla ægra per solam alterationem, & accidentium eorum ægritudinem, in ipsis facientium remotionem sanantur & perficiuntur, & remanent aurum & argentum verum. Dicimus, quod posito hoc, in magnum incidunt inconveniens, scilicet quia oportet eos ponere omnia metalla esse aurum actu, quod est impossibile. Et ratio est, quia quæcunque differunt solum secundum accidentia, habent necessariò eandem formam substantialem actu. Si igitur ita est, ut dicunt, oportet eos necessario confiteri, omnia metalla ægra, habere eamdem substantialem actu cum auro & argento: ergo plumbum & æs, & metalla reliquà, sunt actu aurum & argentum. Et quia quæcunque habent eandem penitus formam substantialem, actu habent easdem proprietates & passiones, cum proprietates & propria passio immediatè procedant à forma substantiali: ideo oportet, quod omnia matalla habeant easdem proprietates & passiones actu cum auro, sive sint activæ sive passivæ: sed hoc non habent, quia neque tolerant examinationes ignis omnes, ut aurum, nec cor confortant, aut aurum: ergo ipsa necessariò differunt specie, & non accidente solum. Oportet ergo, quod per motum generationis & corruptionis transmutent, & non sint solum alterationis, sed hoc non faciunt: ergo fantasticè transmutant. Et si adhuc ipsi vellent dicere, confitemur, quod omnia metalla sunt actu aurum, & habent formam substantialem auri actu, non tamen est necesse ut habeant easdem proprietates & passiones actu cum auro: quia ægritudo ipsorum hoc occultat. Sicut verbi gratia: Si quis enim homo laboret epilepsia, aut apoplexia, aut mania, aut phrenesi, planum est, quod non potest exercere operationes hominis: Similiter mulier, cum patitur suffocationem matricis, aut syncopen, omnes tamen habent formam substantialem hominis actu, non tamen proprietates aut passiones hominis habent actu, nec eas exercere possunt nec activas nec passivas. Simili modo sic dicimus, posse esse in metallis ægris, quantum sunt actu aurum, & habent formam substantialem auri actu, sed eorum ægritudo ipsorum proprietates & passiones occultat, ut non actu appareant operationes auri vel argenti. Et ideo sicut homo æger adhibita medela, per alterationem solam fit sanus, & manet idem homo formaliter ut prius, sic & in metallis per artem Alchemiæ posse fieri est existimandum. Dicimus eos loqui, ut mente capti, & veritatem naturalium penitus ignorare: quia talem differentiam non possunt

sunt habere metalla ad invicem. Et ratio hujus est: Quæcunque habent eandem formam substantialem, actu pervenerunt in sui generatione ad terminum motus, in quo acquiritur forma: sed metalla reliqua, præter aurum & argentum, non pervenerunt ad illum terminum motus, ad quem pervenit aurum & argentum: ergo non habent actu formam auri & argenti. Major est nota, quia non acquiritur nec generatur forma substantialis in aliquâ re, nisi in termino motus. In toto enim motum præcedunt dispositiones habilitantes ad formam suscipiendam, & in termino generatur forma: ergo non possunt alicui inesse proprietates, & propriæ passiones, quæ sequuntur formam aliquam, nisi rei, quæ fuit in termino motus. Non enim potest aliquid habere proprietates & proprias passiones hominis, nisi sit informatum forma hominis. Similiter & in alijs. Minor patet ad sensum: quoniam terminus motus est in expoliatione sulphuris ab argento vivo, facta digestione, hoc autem inest soli auro & argento: Imo propriè & per se auro soli, sicut in determinatione ostendemus. Cum igitur cætera metalla nondum sint expoliata ab iis: ergo nondum pervenerunt ad illum terminum motus, quamvis sint in continuâ potentiâ ordinariâ ad ipsum; ergo non possunt inesse, nec occultari in eis proprietates, & propriæ passiones auri & argenti, propterea quia sunt ægra. Sed homo sanus & æger fuerunt, & sunt in termino motus, & acquisiverunt formam, per quam sunt homines: ideo habent proprietates & proprias passiones, quæ sunt inesse homini, sive per se sive per accidens insitum eis, & possunt manifestari & occultari in eis, non autem sic in metallis. Falsum ergo dicunt quidam sapientes naturales, talia in superficie considerantes scilicet quod Alchemistæ operantur, sicut periti medicorum, qui dant ægro Medicinas digestivas, & purgantes humores corruptos, & post Medicinam confortativam, & fiunt sani: quia secus est in iis & in illis. Sic igitur Ars ista & operatio ejus frivola & vana & impossibilis videtur, quia sive ponant metalla omnia differre ad invicem specie, sive accidente, hæc ratio ponit tam artem quàm ejus operationem impossibilem. Aliæ adhuc rationes adduci possunt: sed quia dictæ sufficere videntur, ideo silemus eas.

CAPUT II.

In quo disputat & probat, Artem Alchemiæ esse veram.

Ad contrarium autem arguentes, dicemus primò, secundùm Aristotelem secundo Posteriorum, quod primò quærimus de re, si est: & scientes si est, quærimus post quid est. Aliquando tamen manifesta sunt simul utraque. Nunquam tamen cognoscere possumus ipsum quid est, ante ipsum si est. Unde quærere ipsum quid est, non habentes ipsum si est, nihil est quærere. Quapropter dicimus, quod volentes ostendere de hac Arte si est, oportet quod simul ostendamus quid est. Et causa est hæc, quia termini quibus ostenditur si est, sunt iidem cum terminis, quibus ostenditur, quid est, quamvis illi iidem termini, sint de se priores ad investigandum si est, quam quid est, secundum rationem. Ergo nunquam potest verè probari, si hæc ars sit, nisi simul ostendatur quid sit quodammodo, non tamen convertitur. Ferè enim medium cujuslibet rationis, ostendentis de hac arte si est, necessario ostendit quodammodo quid est, & etiam quomodo est. Similiter & in rationibus negativis ostenditur negativè. Et ideo Philosophi hujus artis nolentes ostendere manifestè, sed occultè, de hac arte quid est, difficile accidit probare si est. Non facto enim manifesto quod compositum est, difficile est arguere, ut dicitur 8. Topic. Similiter vix probari possunt, quæ proxima sunt principiis, tamen principia probari non possunt. Non enim contingit plures invenire rationes, cū sunt pauca media, ut ibidem dicitur. In hac autem principia & principiata usque ad ultima sunt valde proxima, non sunt definita sive manifesta, ut in determinatione patebit. Et nisi differatur per principia posita, difficile est argumentari, & fortasse omnino impossibile, ut ibidem dicitur. Ipsa enim utitur nominibus aliènis & obscuris semper, ut infra patebit, absque definitione ipsorum vera. Arguimus ergo: Sicut est possibile, sic: Omne imperfectum & incompletum, quod alteratur secundum aliquid versus perfectam rem ejusdem generis, & completam à suis componentibus & perficientibus, potest etiam alterari magis, & iterum magis, & per consequens maximè scilicet usque ad ultimum, cum transmutatione ejus, in rem perfectam & completam ejusdem generis: sed metalla imperfecta sunt hujusmodi in Arte Alchemiæ, in comparatione ad aurum & argentum: ergo metalla imperfecta, possunt converti in perfectum & completum aurum & argentum: ergo Ars Alchemiæ est possibilis & vera. Major est nota per Philosophum de generatione & corruptione, & 1. Metaphys. & 7. Topic. Quia si simpliciter, ad simpliciter, & magis ad magis, per consequens maximè ad maxime, ut ibi dicit: Unde dicimus, quod transmutatio alicujus rei in aliam non fit nisi ordinate. Non enim fit nisi alteratione paulativâ, & ordinariâ præcedente: quia natura non facit saltus, ut patet ex 2. Physic. sed in omnibus suis operibus ordinata. Et ideo dicit ibidem: Necesse est enim primò fieri semen, ex facto semine non statim sunt animalia, sed per processum temporis in se ordinatè fient animalia. Et in decimo sexto de Animalibus dicit: Nos dicimus, quod anima cibantia, est principium in semine animalis, potentiâ & non actu, antequam cibus adveniat, & faciat operationem animæ: quia in principio videtur, quod conceptum omne vivat, sicut vivunt arbores, quando nutrimentum fit à sanguine menstruo: ut cum creverit, erit in eo anima sensibilis, per quam dicitur animal, sed complementum erit in ultimo, supple, in animâ rationali. Similiter in plantis & seminibus, & rebus aliis hoc videmus: quia motus naturæ omnes sunt ordinati & regulati usque ad finem. Minor patet ad sensum: Videmus enim Alchemistas quotidie facere alterationes metallorum imperfectorum versus perfecta, cum suis componentibus & perficientibus alteratis, imo etiàm cùm pluribus extraneis, quamvis sit penitus vanum & divinum, quamvis valde paucissimi perficere sciant, & quidam plus, quidam verò minùs alteraut, & quidam fortius, quidam verò debilius. Quia igitur ad ultimè alteratum, sequitur introductio formæ futuræ, dispositæ per generationem & corruptionem: ergo ultimo alteranda metalla, sic generabitur forma futura, scilicet auri & argenti, sed proprie auri: ergo possibilis est conversio & mutatio metallorum imperfectorum & incompletorum per Artem Alchemiæ, in verum aurum & argentum. Volentes autem ostendere per simile, quod ita sit, accipimus exemplum à Philosopho in 4. Metaphys. Cap. de corporibus mineralibus & de atramentis. Natura enim in mineris atramentorum generat atramenta, in quibus est virtus ferri vel æris

æris innata, & quandoque in mineris illorum, per modum stillicidij & generositatis. Unde dicit ibidem, quod atramenta conceperunt vim mineralem aliquorum corporum liquabilium, & quod ceperit vim ferream, erit rubeum vel croceum, ut colcothar: quod autem ceperit vim æream, erit viride, ut calcanthum, aliorum autem corporum nihil. Colcothar est atramentum album crystallinum, ut esset salis petræ: calcanthum secundum synonyma, est vitriolum viride. Quorum causam dicimus, quia aqua mineralis, transiens per venas mineræ vel mineralis, dissolvit, digerit, & commiscet subtilitatem quandam sulphureitatis eorum cum substantiâ subtili lapidum mineræ, cum quadam virtute salsuginosa & aluminosa & fluit, stillat inde paulatim, & ista invicem per virtutem mineræ commiscentur, alterantur & digeruntur: & se invicem alterant & alterantur, quousque ex ipsis per processum temporis, per coagulationem generetur atramentum in termino motus: quia tota materia compositionis atramentorum est ex substantiâ tenuissimâ sulphuris, salis, & lapidum cum virtute aliquorum liquabilium resoluta, ut dicit Philosophus. Et dico, quod ibi est etiam virtus aluminosa, quæ in sapore manifestè patet, cum ibi sit ponticitas. Ars autem cum ipsa sit imitatrix naturæ, ut dicitur 2. Physicorum, & 4. Metaphysicorum, assumit sibi substantiam æris aut ferri, & secundum ingenium artis ministrat naturæ sicut expedit, & facit, ut sulphureitas aluminosa cum rubedine, aut viriditate florescat: post solvit, destillat, & congelat, & reiterat pluries ingeniosè, sicut vult, permiscendo cum eis quæcunque permiscet natura, ita ut in termino motus generentur eadem atramenta omnino, in omnibus proprietatibus & passionibus, & operationibus, tàm activis quàm passivis, quæ discerni possint in mineralibus atramentis. Testificatur autem nobis hoc Philosophus ibidem, qui dicit: Quod ista duo atramenta, scilicet calcanthum & colcothar, per artem fieri & componi possint. Similiter experientia Alchemistarum demonstrat hæc ad oculum, ut scimus & vidimus. Similiter scimus, quod in partibus Constantinopolis, lapides quosdam mineræ calcinant, postea in aquâ solvunt, & decoquunt in vasis, donec fiat alumen, quod dicitur alumen de alumine, de rochâ, & de alap. Si ergo ars ministrando naturæ, generat tales res minerales, quales sola natura in suis mineris omnino in brevi tempore, & in alio loco, & præter determinatum modum quantitatis componentium, & mixtionis, & proportionis: quia hæc sunt nota soli naturæ, & metitur hæc omnia absque consideratione artis, & ars cognoscit propinquam materiam, ex quâ facit natura, & modum agendi. Eodem modo erit possibile arti, quia cognoscit materiam auri & argenti propinquam, & modum secundum quem operatur in ipsis natura, ut sumat materiam propriam, & agat in imitando naturam in illa materia, sed in alio loco, & generet idem aurum & argentum penitus, sicut est naturale de minerâ, habens omnes proprietates & passiones, & operationes omnino ut illud; quia nisi haberet differentias omnes, non esset idem cum illo, & nisi sciremus materiam propinquam, & modum agendi naturæ, nunquam possemus pervenire ad artem, unde Philosophus primo Physicorum dicit: Sic enim compositum cognoscere arbitramur, cum cognoscimus ex quibus, & quantis sit. Et in quarto Metaphysicorum: Ita enim cognoscimus unumquodque propter quid, & quid sit, si materiam vel causam habuerimus. Neque video rationem qua coarctemur propter hoc simile confiteri, artem Alchemiæ non esse omnino veram, sed tamen ad remotionem cujusdam dubii potentis insurgere, est sciendum, quod Ars Alchemiæ alium modum assumit in generatione auri & argenti, & alium in generatione atramentorum, semper tamen mutando naturam. Nam sicut aurum & argentum differunt ab atramentis, ratione materiæ & formæ, & mineræ, & modi agendi secundum naturam: ita etiam conveniens videtur, ut secundum artem & operationem Alchemiæ differant in eisdem. In generatione tamen auri & argenti, natura ferè tenet penitus eundem modum, cum ipsa sint quasi idem, & unum ad aliud ordinetur sicut ad finem. Ars igitur respicit naturam, & perpendit, quod ex eadem materia facit utrumque, & quod ferè eundem modum agendi tenet in utroque, & ideo assumit similiter eandem materiam ad generationem utriúsque, & tenet eundem modum, sed in generatione calcanthi, & colcothar, Ars similiter respicit naturam, ex quâ materiâ illa facit, modum etiam operandi. Et quia videt modum operandi in eis ferè eundem, ideo ars similiter ferè eundem modum assumit. Et quia videt materiam istorum esse similiter ferè eandem, & non diversificari, nisi secundum genus, quia calcanthum sumit de materiâ mineræ æris, & colcothar de materiâ mineræ ferri: ita & ars diversificat ea, nec plus nec minus ut natura. Sed sicut natura assumit modum valde diversum & extraneum in generatione auri & argenti ex unâ parte, & generatione calcanthi, & colcothar ex aliâ parte, ita ars Alchemiæ imitans naturam tenet eundem modum diversum in ijs & in illis. Similiter ratione materiæ. Et ideo non valeret argumentum, si diceretur: Quia natura non tenet eundem modum in generatione auri & argenti, sicut in atramentis: Ideo quamvis faciat atramenta, non tamen faciet aurum & argentum, solutum autem est ex dictis. Et causa diversitatis agendi in iis & in illis est, quia in generibus atramentorum non reperitur aliquod imperfectum quod valeat perfici per artem, sed sunt omnia perfecta, quamvis quædam sint alijs meliora, sicut in omnibus rebus de mundo reperitur; quia in eadem specie unum melius alio reperitur. Quare atramenta de novo componimus, & efficimus: metalla autem non, sed solum imperfecta reperta perficimus. Propter quod ars generat formam, sed compositum: oportet igitur quod diversus modus agendi consurgat necessario. Item ex habitis, aliam rationem formare possumus fortem, & talem sic cognoscere causam materialem, determinatam & propinquam in aliquibus corporibus mineralibus liquabilibus & modum agendi, qui ex intentione naturæ consistit in illis, est totalis causa imitandi naturam, ut faciamus eadem mineralia liquabilia penitus, ut natura: ergo similiter & in alijs mineralibus liquabilibus: sed sic est in quibusdam: ergo, &c. Major patet per locum à proportione. Nam eo modo quo cognitio materiæ determinatæ & propinquæ, & modi agendi naturæ determinati se habent ad unum: quia conferret nobis modum possendi omnino imitari naturam in illo, vel non: Eodem modo se debet habere ad alia mineralia liquabilia proportionaliter. Minor est nota per Philosophum, in exemplo atramentorum prædicto. Quia igitur in auro & argento, quæ sunt mineralia liquabilia, sicut & atramenta & homogenea, per totum magis cognoscimus materiam determinatam, propinquam scilicet argentum vivum cum sulphure coagulatum, &

modum agendi qui ex intentione naturæ consistit; quia cum calore suavissimo digerit, & suaviter decoquit argentum vivum, cum sulphure sibi commixto sulphur, & hoc proprie in auro. Ergo similiter erit possibile, uti imitemur naturam in generatione auri & argenti. Et si quæratur, quare in sulphure & arsenico; cùm sint mineralia liquabilia, & cognoscamus materiam, quia sunt pinguedo terræ, non etiam possumus imitari naturam? Respondemus per nunc dicta, scilicet: quia materiam propinquam & determinatam non cognoscimus, nec invenire possumus, nisi in genere, & confuso valde, scilicet quia sunt pinguedo terræ, & hoc non sufficit arti; quia non qualiscunque pinguedo terræ, imò talis pinguedo, apparata & determinata ad hoc, & non ad aliud. Modum agendi in eis satis cognoscimus; quapropter si materiam dictam reperimus, cum fortè satis modum agendi sciamus, utique sciremus ea formare per artem, & sequeremur naturam naturæ, secundum modum generationis atramentorum, sed non metallorum. Est autem potissima causa, ut natura non possit generare aliquid simile alteri, non reperire materiam similem illi, ut dicit Philosophus primo Cœli & Mundi, quomodo dicit quòd cœlum est factum ex tota materia sua, nec est ex ea extra se aliud, & ideo non potest fieri cœlum aliud. Unde dicit ibi, quòd omnis substantia composita ex materia, non est possibile ut sit alia ex ea similis ei, quando non est materia alia similis illi materiei ex qua componitur. Quodlibet enim naturalium comparatur ad propriam materiam, cum ipsa sit radix ipsorum, & substantia, & prima natura, & quæ habet in rebus perpetuari, ut dicitur secundo Physicorum. Modo dico, quòd carentia materiæ est potissima causa in aliqua re, ut non generetur alia sibi similis. Ita & inventio materiæ ejusdem, debet esse potissima causa, ut possit generari res alia similis illi, quia si oppositum in opposito, & propositum in proposito, ut dicitur quarto & sexto Topicorum. Nam si negatio est causa negationis, & affirmatio erit causa affirmationis, ut dicitur primo Posteriorum. Si igitur apud naturam accidit potentia potissimè essendi & non essendi, aliud simile alteri ex parte materiei, sic similiter erit in arte sequente naturam. Quia igitur ars reperit materiam illam eandem auri & argenti, quæ est omnino naturæ; ergo ex parte materiæ ars erit possibilis. Similiter etiam ex parte agentis, sicut ostensum est in exemplo atramentorum, & iterum aliter; quia ars approximat illi materiæ agens naturale, sed aliter quàm natura, quia non ut aurum vel argentum, vel aliud metallum generat, sed formam auri & argenti ex illa eadem materia elicit, ut in determinatione patebit. Ergo alio agente utitur, scilicet igne, cum qua forma omnia metalla imperfecta, conflata ad ignem perficit in momento. Et quia ejusdem est cognoscere materiam & formam, ut dicitur secundo Physicorum, & septimo Metaphysicæ, neque est sermo propter materiam tantum, sed propter formam, ut dicitur undecimo de Animalibus; quia non est inventa materia, nisi propter formam, tàm etiam in artificialibus quàm naturalibus, & ambo propter compositum, & compositum propter operationem, ut dicitur secundo Cœli & mundi. Ideo cum ad Alchemistam spectet considerare materiam auri, & aliorum metallorum, ad eundem etiam spectabit considerare formam & cognoscere: quoniam si cognosceret formam auri, sicut & materiam, nunquam posset verè sequi naturam, quibus cognitis, debitus modus agendi in debita materia est totalis causa generandi formam auri ex illâ materiâ: & dicitur solum forma, quâ conjuncta metallis imperfectis sicut materiæ, statim fit compositum, scilicet aurum. Et hoc satis patet in operantibus sophisticè; quia suas medicinas de spiritibus & corporibus faciunt, quæ sunt in comparatione ad imperfecta metalla, sicut formæ ad materiam, quamvis forma sit sophistica, scilicet alterans solum, & non transmutans, & nullum mixtum de mundo convenit cum metallis in hoc. Adduximus autem quæstionem hanc contra nos, nunc & iterum adducemus alias cum insurgant, sequentes ritum Philosophi & stylum in secundo Cœli & Mundi, qui dicit: Oportet igitur, qui vult inquirere rem, & de ea perscrutari, ut contradicat sibi contradictione sana, convenienti aptationi rei quæsitæ, & potest hoc facere quando inquirit, & scit omnes differentias, &c. Et iterum in eodem dicit: Nam quando invenit aliquas necessitates puras, subtiles, sufficientes, oportet tunc ut laudetur inventor earum & remuneretur, &c. Et iterum in eodem dicit: Cum ergo inquirimus quæstiones Topicas, & possumus solvere eas solutione parva subtili, tunc convenit auditori, ut vehemens sit gaudium ejus, & delectetur per p[illegible]ctus ejus, &c. Et si de metallis imperfectis quæratur, quare non possumus ea informare per artem mutando naturam, postquam fecimus perfecta, cum habeamus materiam, & præcisum modum agendi, sicut in perfectis, & sicut liquabilia, ut perfecta. Nam si possumus generare res perfectas, multò magis videtur quod imperfectas, maximè ejusdem generis, præsertim cum sint sicut via, & semita, & medium ad perfecta, & non possit fieri transitus de extremo ad extremum, nisi per medium, dicimus, quod natura non expoliat metalla imperfecta omnino à sulphure sicut aurum solum, ut in determinatione ostendemus, Imò dimittit quandam partem sulphuris adurentem in eorum commixtione, diversam in uno & in alio, per quam imperfecta sunt, & dissimulata ab auro & argento. Immiscere autem hanc partem sulphuris determinatam in eis, & diversam in quantitate & qualitate, penitus ignoramus, sed non miscere sulphur absolutè, quamvis Geber dicat, Capit. de sublimatione Mercurii, & Cap. de coagulatione, quòd accidit ista fieri per non rectam depurationem argenti vivi à sulphure; hoc autem adhuc usque ignoro. Sed quia expoliatio argenti vivi à sulphure sibi commixto, quod ipsum decoxit totaliter, est possibilis, ita ut remaneat argentum vivum purum, solum, mortificatum: ideo possibile est, ut imitemur naturam, ut faciamus verum aurum & argentum. Non dico tamen quod impossibilis sit cõmixtio, & remanentia sulphuris in decoctione cum argento vivo: imò est necessaria in magisterio decoctionis, usq; ad complementum decoctionis, secundum quantitatem & qualitatem diversam, mixtam argento vivo, secundum processum dierum: ex qua diversitate, possibile est fortè, quòd illa medicina mutet metalla imperfecta ad invicem, ut omnia fiant æs, aut plumbum, &c. Sed quòd hoc studiosè possit accidere, juxta voluntatem artificis, non cognosco: sed rationabiliter cognosco, quod tota expoliatio, est studiosa juxta voluntatem artificis, quæ ad oculum perpendi potest. Similiter cùm ars non intendat, nec possit generare aliquod metallorum omnino de novo, sed solum imperfecta perficere, incongruum & irrationabile videtur, ut perfecta mutetur in perficere: quia neque natura hoc facit in suis mineris: similiter nec unum imperfectum, in aliud imperfectum, quia nec natura

natura facit hoc, nisi fortè Saturnum in Jovem, quod tamen ignotum est: quia imperfecta sunt in via & semita ad formam perfectorum, & non è converso absque transitu alicujus imperfectorum ad aliquod imperfectum primò. Et quamvis natura generet aurum, ex suis primis principiis, absque transitu, per dispositiones & semitas alicujus alterius metallorum, & similiter generet idem aurum, transeundo per dispositiones & semitas alicujus illorum, non tamen videtur, nisi quod ars possit sequi naturam, realiter scilicet, ut generet elixir, quod convertat metallum aliquod in æs, aut Saturnum aut Jovem vel Martem, sed sic secundum similitudinem & analogiam: quia non credo artem posse transire per illas dispositiones & semitas tales, realiter scilicet, quod possit occultare in argento vivo sulphur taliter & tantum, & tale ad suum Elixir componendum: quod talis conversio & mutatio fiat: Et sic patet solutio. Sed est advertendum, quòd aurum, quod per Alchemiam fit, est melius & purius & perfectius minerali. Et ratio est: quia Alchemicum est omni sulphure ac superfluitate mundatum, minerale autem, quodcunque sit illud, habet sulphuris alicujus adhærentis commixtionem. Et hæc est causa, quare sulphur ingreditur, & adurit ipsum, & ob hoc in igne minuitur: Cum autem illud sulphur per ingenium artis etiam minoris auferatur, remanet purum, simile quasi auro, & de cætero non minuitur, cum sulphur adurens non ingrediatur in ipsum: aurum autem Alchemicum, est æquale minerali quod jam ad ultimam perfectionem devenit ut est aurum oborizon, id est obradians & purissimum. Dixi autem, quòd jam ad ultimam perfectionem devenit, propter aurum, ab illius colore remissum: hoc enim tale, etsi habeat formam perfectam auri, tamen accidentia sequentur formam, ut color totalis non sunt omninò completa in ipso. Et quia natura in illo perfecto posuit ultimos gradus perfectionis, ultra quos non potest esse transitus, ideo similiter aliquis ultra transcendere non conatur, cum sit impossibile, est ergo utrumque æquè perfectum, quamvis possit ars suum colorare eodem colore, magis intenso, quàm natura suum, & minus, sicut vult. Sed quia hoc esset deviare à recto tramite naturæ, & intentione ipsius perfecta, & non esset simile operibus mineralibus, ideo ars colorat in gradu naturæ. Cognoscere igitur hæc duo principia in natura, scilicet materiam determinatam propinquam, & pretiosum modum agendi, qui ex intentione naturæ consistit in illa materia, dirigit & extra tollit artem, ut sequatur omnino natura, & hoc propriè in liquabilibus mineralibus, ut dictum est: ubi autem unum illorum principiorum, aut ambo defuerint, impossibile erit artificem imitari naturam, sive illa principia sciri & haberi possint, sive non. Ignorans igitur principia naturæ, non adhæreat huic arti, quoniam potius erit sophista quàm Alchemista. Nam per illorum cognitionem, artifex devenit in cognitionem principiorum artis, & sine cognitione illorum est impossibile. Unde Geber in Procemio Summæ suæ dicit: Scias Charissime fili, quòd qui principia naturalia in seipso ignoraverit, jam multum remotus est ab arte, quoniam non habet radicem veram, supra quam fundet intentionem suam, &c. Omnis ergo ejus labor est vanus, & in desperationem adducens & inopiam. Cum igitur ita sit, expressè patet veritas cujusdam, de quo non est facta mentio, scilicet, quia impossibile est per artem, pretiosos lapides veros fieri ut naturales, nec gemmas, cum ambo illa principia deficiant, quæ sunt naturæ: non habitis autem naturæ principijs, impossibile est artem sequi naturam. Quia igitur sumunt alia principia, scilicet de via ab intentione principiorum naturæ, ergo faciunt alia opera diversa ab operibus naturæ, & sophistica, quia quorum principia sunt diversa, oportet opera esse diversa: sumunt enim arte illa Vitrum aut Cristallum, quod ingeniosè fundunt, & ingeniosè colorant, ab extraneis rebus exterioribus. Naturales autem lapides pretiosi non sunt facti subtiles à natura, ab arte autem sic violando naturam & reducendo eos ad substantiam & formam vitri, & tunc non sunt quod prius erant. Et similiter natura introducit colores, & diversitates colorum, de potentia materiæ ab intrinseco, artifices autem ab extrinseco dant: neque sumit natura pro materia vitrum, sicut isti, sed materiam quandam ex quatuor elementis commixtam, quam ignoramus præcisè. Quæ ambo principia, si sciremus adhuc deficeremus in generatione illorum lapidum, scilicet quia nullo modo possemus imitari naturam verè, & caussa est: quia non sunt res liquabiles, & ideo hanc rationem, quàm fecimus, solum mineralibus liquabilibus adaptavimus, ut patuit, & non alijs. Et si non possumus imitari naturam, in iis, quorum materiam propinquam habemus, & ignoramus modum agendi, ut in generatione marcasitæ, magnesiæ, tutiæ & antimonij: quorum materia est argentum vivum & sulphur, multo minus in iis lapidibus, in quibus ignoramus utrumque. Et si dicatur, quòd imitamur naturam in generatione mineralium non liquabilium, ut lapidum: quia ex terra viscosa cum aqua ars facit lateres crudos, quos in fornace cum in digestione decoquit assativa in lapides: ergo non solùm in mineralibus liquabilibus ars imitatur naturam, ut dictum est, sed etiam in non liquabilibus. Respondemus, quòd quamvis ars ministrando naturæ lapides generet istos, non tamen natura sola generat tales alicubi. Nusquam enim visum est, natura lapidum aliquorum naturalium, nec omnibus similes istis artificialibus, nec conveniunt cum naturalibus aliquibus, nec in genere: diversitas enim proprietatum & passionum hoc declarat.

3. Item possibili posito, nullum sequitur impossibile. Sed posito, artem Alchemiæ esse veram, imitantem naturam, omninò ponitur possibile: ergò nullum sequitur impossibile: ergo ars Alchemię est possibilis. Major patet ex hoc, quia possibile & impossibile sunt in contraria oppositione, ut dicit philosophus secundo περὶ ἑρμηνείας. Posito autem uno contrariorum, removetur reliquum: & ideo dicit 7. Physicorum. Contingenti enim concesso, nullum inconveniens accidere oportet, ut dicitur in 8. ejusdem. Similiter non ponamus possibile esse, nullum impossibile accidit. Minor patet sic, quia metalla imperfecta, & argentum, quo ad naturam: & in propinquiori, quo ad artem: ergo possibile est artem, & per naturam reduci in actum illum, aliter enim esset frustra talis potentia, quod totum declarabitur in determinatione, ubi opera naturæ in mineralibus, & eorum invicem transmutationibus occultis, cum instantia veraciter inquiremus. Adhuc etiam probari posset minor per antecedentia de atramentis, quoniam perscrutatio super substantiam eorum secundum naturam, & eorum similiter secundum operationem, & administrationem artis directam, super eandem materiam naturalem, valdè confert ad probandum, hanc artem esse veram, & ostendunt eam apertè possibilem.

4. Item quorumcunque caussæ propinquæ sunt similes

similes eædem & modus mixtionis idem, ipsa sunt, vel esse possunt de facili idem. sed metallorum omnium essentiæ propinquæ sunt hujusmodi: ergo, &c. Major patet per Philosophum secundo Cœli & mundi, qui dicit: Quòd causæ similes, eædem sunt similes similibus causatis. Et in 10. de Animalibus dicit. Quæcunque habent easdem causas, habent eadem accidentia. Minor patet inducendo per omne genus causarum. Materia enim ipsarum est una, scilicet quæ dicta est, similiter agens est unum, scilicet sulphur coctum calore suavi, mixtum argento vivo: similiter forma est una, ad quam ordinantur, scilicet ad formam auri, ut ostendetur: Similiter finis est unus sicut & forma. Similiter conveniunt in modo mixtionis, propter quod funduntur ad ignem, & invicem permiscentur sola, & sub mallei percussione per omnem dimensionem extenduntur, quod est magnum signum, & probabile, quod sint similia, & ad invicem ordinata ad unum finem ultimum antedictum, propter quod marcasita, & sibi similia, quamvis ex eisdem causis proximis sunt, tamen quia modus mixtionis est valde diversus, prædictas non sustinet passiones, & ideo non videntur ordinata ad finem illum.

5. Item omne indigestum, ordinatum ad digestionem, & omne impurum, habile ad purificationem, potest compleri, digeri & depurari: sed metallorum imperfectorum quædam sunt indigesta & impura, ut Jupiter & Saturnus, & quædam impura tantum, ut Venus & Mars, & sunt habilia ad digestionem & purificationem completam: ergo ipsa possunt digeri, & purificari completè: sed completè digestum & depuratum, est esse aurum & argentum, & propriè aurum: ergo ipsa possunt converti in aurum & argentum. Major patet per Philosophum 4. Meteororum Cap. de Digestione, Optesi & epsesi: quia dicit, quod cũ indigestionem patiuntur, scil. molensin, quæ contrariatur epsesi, & statesi, quæ contrariantur optesi, ex indigentia caloris. Et si calor digestivus sufficiẽs exhibeatur, decoquũtur & digerũtur completè, finis enim digestionis est natura, ut ibi dicitur, id est generatio formæ in materiam in fine digestionis. Et cum in omni digestionn sit aliqua superfluitas, oportet quod per digestionem fiat separatio ejus: quia calor homogenea congregat, & segregat heterogenea, ut ibidem dicitur, & 2. de Generatione & corruptione. Unde calor digerens res indigestas, generat speciem novam, propter quod dixit Philosophus 4. Meteororum, quod simplex generatio & simplex permutatio harum virtutum, scilicet calidi & frigidi, est opus digestionis, & generant cum sunt vincentia materiam, id est humidam & siccum. Calor etiam exterior æquipollet naturali, juvando ipsum ut completè digerat, & citius & melius: unde dicit Philosophus 4. Meteororum. Quotiens id est quandocunque enim digeritur materia complete, & fit, & principium completionis à calore proprio accidit, quamvis per aliquod extrinsecorum adminiculantium compleatur: quemadmodum cibus, partim digeritur per balnea, & per alia similia: & principium est caliditas, quæ in ipso est, &c. Et dicit Avicenna, Capit. de signis completionum, quod cum calor naturalis fuerit debilis, sumendo res exteriores calefacientes, vivant ambo se invicem incalefaciendo. Propter quod videmus in maturatione fructuum, quod deficiente calore exteriore, scilicet solis, non maturantur fructus. Minor patet etiam, quòd digestio & indigestio in metallis, est optesis & statesis, ut dicitur 4. Meteororum, capite de corporalibus mineralibus: * Optesin autem passum est aurum solum ex completa actione caloris: reliqua autem metalla statesin, ex indigentia caloris non digerentis, &

* Optesin autem passum est aurum, &c. *Notandum est quod digestio optesis, & oppositum ejus, scilicet molensis dicitur elixatio, & fit a calido & humido extrahendo de materia, quæ digeritur, multum de humido n[illegible]ali: cum autem non completur digestio, dicitur molynsis, sed digestio optesis, & ejus oppositum, quæ est statesis, dicitur assatio, & fit à calido & sicco, cum conservatione humidi naturalis materiæ, quæ digeritur, ut dicitur quarto Meteororum, propter quod assa sunt humidiora elixis ut ibi dicitur. Cum igitur metalla semidigesta & indigesta, cum conservatione propria humiditatis, à caliditate & siccitate sulphuris, quæ est flammabilis & assativa, per longa tempora, quæ caliditas etiam est muliebris, & suavis propter assationem levissimam, ad conservationem talis humidi. Ideo facta sunt liquabilia, à calido igneo: ergo necessario coagulata à frigido aqueo. Quod si assatio fuisset rigida & aspera, & fortis, dissipasset humiditatem naturalem ante tempus, aut aliud, quod metallum generasset in breviori tempore valde, sicut forte est magnesia & marcasita: propter quod non liquatur sicut metalla, quamvis sint ex similibus principiis. Quæcumque verò coagulantur per privationem humidi, scil. aerei, aut per privationem calidi, quæ sunt per privationem humidi, liquantur a frigido aqueo ut vitrum & sal: quia à calido igneo coagulata sunt, Quæ autem per privationem calidi coagulata sunt, liquantur à calido igneo, ut glacies, plumbum, & aurum, coagulata enim sunt à frigido aqueo. Omnia igitur coagulantur & solvuntur necessario à contrariis. Non igitur videtur digestio & indigestio, quæ in metallis fit epsesis & molynsis. Ad hoc deterius videtur mihi, quod quidam ponunt, scilicet, aurum passum esse digestionem, quæ pepansis dicitur: cujus oppositum dicitur homotes. Hæc enim digestio & indigestio propriè est in fructiferis, ut videtur quarto Meteororum, aurum autem & metalla reliqua, non sunt ex illis. Secundum metaphoram dicuntur superfluitates in corporibus animalium esse passa pepansin, & ejus oppositum, ut ibi dicitur, unde catharri & urinæ secessus, & apostemata & flegma, dicuntur digesta & indigesta istis nominibus, cum propria nomina non sint eis imposita, sed aurum & alia metalla non sunt talia. Digestio autem alimenti in corporibus animalium similatur epsesi, ut ibi dicitur, per quod non solum ars similatur naturæ, sed etiam natura arti. Unde si natura deberet facere domũ faceret etiam sicut ars: & si ars deberet facere naturalia, faceret ea sicut natura. hoc autem est propter finem, ut dicitur secundo Physicorum. Propter quod ibi dicitur, Omnino quidem aliqua ars aliqua quidem perficit, quæ natura non potest operari, alia vero imitatur, &c. Causa autem fortè, quare ars imitatur naturam, & e converso, videtur quod sicut natura est opus intelligens, & ab ea dirigitur sicut à cognoscente, sic & ars est opus intellectus, & ab eo dirigitur sicut a cognoscente: quare sic agit propter finem. Sicut ergo intellectus imitatur intelligentiam, & e converso, sic ars imitatur naturam, & e converso. Ita quod ab arte refulget opus intelligentiæ & influxus, & e converso. In intelligentia enim & mente divina sunt ideæ omnium naturaleum, in intellectu autem, ideæ artificialium. Quare cum intellectus recipiat ab intelligentia, de ideis naturalium, intelligentia ab intellectu, de ideis artificialium, secundum quod est possibile: sequitur, quod ars imitetur naturam & è converso: & quod ars perficiat aliqua, quæ non potest natura, & è converso juvando se.*

& non depurantis cōpleta. Ita quod etiam argentum quandam statesim passum est: in comparatione optesis complete exuberatur eis per artem, ut juvet naturale calorum digesta & depurata complete erunt, ergo erunt aurum: sed talis calor potest sic haberi, imò & locus etiam secundum Philosophum ibidem, qui dicit scilicet: Et nihil differt in organis naturalibus sive artificialibus: si autem propter eandem nimirum causam, universa erunt, &c. Et post dicit: Optesis ergo & oplesis fiunt quidem arte, quia sicut diximus, species universaliter istæ & natura, & similes siquidem passiones fiunt, cæterùm innominabiles, imitatur enim ars naturam. Sic igitur fit generatio metalli novi ex alio metallo: & transformatio per digestionem completam in organo artificiali: quia quod incipit generare aliud per digestionem, debet complere illud per digestionem: quia idem agens disponit ad formam, & dat formam: hæc autem est natura, sive sola auxiliata per artem, non autem est necesse, quòd in eodem loco, & maxime in mineralibus liquabilibus, ut patuit, Nonne videmus plumbum, & aurum, & metalla omnia, generari in mineris à natura, ex suis principijs, quæ sunt sulphur & argentum vivum? sed necesse est primò congelationem istorum principiorum ad invicem fieri ad generationem omnium metallorum, taliter, ut fiat ex eis quædam natura media, quæ sit sicut via & transitus à mollitie argenti vivi ad duritiem metallorum malleabilem: hæc autem media natura sic coagulativa, & non depurata est, ex qua propter diversam digestionem, & diversam habitudinem, & proportionem miscibilium, in quanto & quali, & loco & tempore, generatur omne metallum diversum, propter finem diversum. qui fines omnes ordinantur, & terminantur ad unum à natura, scilicet ad aurum: ars ergo volens sequi naturam ad talem finem, inquirit & invenit hæc principia congelata à natura, in hanc naturam mediam, & non depuratam: & conatur digerere & depurare talem materiam cum calore ignis, ut ex ea eliciat formam auri, cum qua omnia metalla perficiat in aurum, cum ordinata sint à natura ad hunc finem, propter quod, sicut differt forma, quam generat ars à composito quod generat natura, quàm, nisi ad unum finem ultimum ordinentur, sic conveniens videatur, ut regimen artis differat à regimine naturæ, non in materia, sed in digestione, & calore, & loco, & tempore, & habitudine, & proportione miscibilium. Videtur ergo, quod digestio, & locus, & ortus generationis metallorum, id est formæ metallorum, scil. auri, cum alijs circumstantiis, fit penitus possibilis apud artem. Si igitur digestio, quemadmodum dictum est, & locus, sive organum artificiale æquipollet naturali, ergo necessariò, quo ad digestionem, & locum, ars Alchemiæ est possibilis. Et cum digestio compleatur à calore naturali intrinseco, & calor extrinsecus æquipolleat naturali, juvando ipsum: ergo calor exterior in Alchemia juvabit naturalem, ut completè digerat metalla, quæ indigesta sunt. Ergo ars Alchemiæ necessariò est possibilis: & si dicatur: Confitemur satis, quod per suum Elixir debent transmutari imperfecta ad perfecta sufficienter, digerat in multò tempore, vel pauco, quoniam omnis digestio requirit sibi tempus sufficiens: sed tamen quando veniunt ad projectionem ejus, super imperfecta liquefacta ut perficiantur, cum hæc digestio completiva digerens imperfecta fiat: in momento aut in parva hora valde, non videtur quod sit tempus sufficiens talis digestionis completivæ imperfectorum: quare talis transmutatio nulla erit, sed erit fortè alteratio similis ei. Et nos respondemus, quod digestio solius auri & Elixir, est completa, aliorum autem metallorum incompleta & imperfecta, in diversis gradibus imperfectionis, & differt valde digestio auri à digestione Elixir, quoniam digestio auri est sicut compositi, & sufficiens sibi soli, propter quod, si cum aliquo indigestorum commisceatur in conflatione, non potest digerere illud, nec de sua digestione sibi conferre, ut transferant illud in aurum, sed digestio Elixir est sicut formæ, & non solum sibi soli sufficiens, sed exuberans, ut diffundi & extendi & multiplicari possit per alia; propter quod, si cum aliquo indigestorum commisceatur in conflatione, extenditur in digestionem superfluam, quam habet usque ad terminum certi numeri, taliter, ut ex ambobus fiat compositum, scilicet aurum, sicut ex materia & forma in momento vel parva hora valde: non tamen in tali projectione fit digestio in momento, sed in sufficienti tempore, jam facta in ipso Elixir, quando ingeniose ad ignē decoquebatur, propter quod digestio superflua & abundans ipsius Elixir, sunt indigestio imperfectorum, quæ dicuntur semidigesta, habent proportionem ad invicem in certis numeris & ponderibus, quibus observatis, fit aurum purissimum in momento. Si enim de imperfectis deberet extrahi forma sua, scilicet auri, egerent digestione omnino in tempore sufficienti, sed hoc non est sic: imò forma digesta, ut dictum est, associatur materiæ, & fit aurum purissimum: & ideo aurum Alchemicum non plus habet de potentia transmutandi, nec minus, nisi sicut minerale, cum sint comparata. Et si de argento vivo objiciatur, quod non sit semidigestum, ut illa alia, sed omnino crudum, & indigestum: quomodo ergo in tali momento perficietur, ut illa? Dicimus quod tota perfectio consistit in solo argento vivo, ut in determinatione ostendemus expresse. Quare cum imperfecta perficiuntur, expoliantur omnino à sulphure corrumpente, & solum argentum vivum eorum perficitur in aurum in ipso momento: quare cum eorum argentum vivum sic expoliatum, sit ejusdem naturæ cum isto, & è converso, & eodem momento recipiunt digestionem & perfectionem æqualiter, scilicet: quia diffunditur & multiplicatur per prima Elixir, & perficit & complet ea in eodem momento, vel tempore æqualiter.

6. Item quidquid est in medio motus, ad aliquam suscipiendam, potest duci ad terminum motus, nisi impediatur: sed metalla imperfecta sunt hujusmodi, aurum autem in termino motus: ergo, &c. Major est nota, quia existens in principio motus est in potentia ad terminum motus, multò magis quando est in medio motus, cum medium magis propinquum sit extremis, quam extremum extremo: unde Philosophus 2. & 8. Meta. dicit, quod aliquid fit ex aliquo dupliciter: aut tanquam ex medio & imperfecto fit extremum ut ex aqua aër. Minor probatur infra in determinatione, ubi ostendimus, argentum vivum & sulphur esse principia metallorum omnium, & existere in principio motus: aurum autem in termino motus, & reliqua metalla in medio, imò juxta finem motus.

7. Item omne quod est in potentia ordinaria ad aliquam formam, sicut ad finem, potest duci ad finem illum: sed metalla imperfecta sic sunt in comparationem ad aurum: ergo, &c. Major est nota, quia ad hoc, ut aliqua res recipiat formam, oportet quod sit in potentia ordinaria ad eam: natura enim ducit res de potentia ad actum secundum ordinem: sic & ars, Minor

nor probabitur in determinatione.

8. Item in iis quæ habent ſymbolum & convenientiam in materia facilis ad invicem permutatio & tranſitus: ſed metalla ſunt hujuſmodi: ergo, &c. Sed congruentius eſt,ut imperfecti permutatio fiat ad perfectum,quàm è converſo:ergo,&c. Major patet per Philoſophum ſecundo de generatione & corruptione, ubi dicit, quod elementa, quæ tantum in una qualitate contrariantur, & in alia conveniunt, facilius propter ſymbolum poſſunt converti, quàm quæ in ambobus contrariantur ſcilicet in paſſiva: Quia ignis eſt ſiccus, & aër humidus. Ignis autem & aqua non ſic ad invicem facilè tranſmutantur: quia in ambabus qualitatibus contrariantur, ſcilicet activa & paſſiva: quia aqua frigida eſt & humida, & ignis calidus & ſiccus. Unde dicit ibidem, quod facilius eſt unum quam multa tranſmutare. Et cauſa tranſmutationis ipſorum ad invicem eſt, quia valde modicum diſtant à materia prima, ex qua generata ſunt, cum materia prima recipit diviſionem & partitionem in ipſa quatuor Elementa. Unde propinquitas ultima in materia prima, eſt maxima cauſa, ut una res facile in alia tranſmutetur. Minor ſatis patet: quia metalla omnia ſunt ex eadem materia prima propinqua, quæ eſt ſulphur & argentum vivum: & propterea ſola in conflatione ad invicem commiſcentur. Unde qualis eſt proportio & ſymbolum elementorum ad invicem, propter materiam primam, in qua conſtant in tranſmutatione, talis etiam eſt metallorum: propter quod dixit Hermes Triſmegiſtus; quod generatio & tranſmutatio, & converſio metallorum ad invicem, eſt ſicut elementorum. Similiter locorum propinquitas, in quibus ſunt, multum confert: utrum tamen hæc ſimilitudo ſic differt: quia elementum unum non eſt ad aliud ordinatum, ſicut imperfectum & perfectum: quia unumquodque per ſe in ſua ſpecie eſt in ultima perfectione, ideo non tranſmutatur unum in aliud ut perficiatur, ſed ut perpetuetur in mundo generatio & corruptio continua & reciproca: & ſimiliter mixtorum, ſed ſecus eſt in metallis: quia ſolum unum inter cætera metalla perfectum & completum eſt, ſcilicet aurum, ad quod omnia alia ordinantur, tanquam ad finem. Si igitur elementa ſic ad invicem tranſmutantur, propter convenientiam ac qualitatem: & quia parum diſtant à materia prima, ex qua ſunt, nec eſt unum ad aliud ordinatum, ſicut imperfectum ad perfectum, quanto magis erit hic in metallis, in quibus eſt quaſi totalis convenientia? Sic enim conveniunt in materia, quod eorum materia eſt eadem penitus, & eodem modo digeſta, ſive ſic maneant ſive verſus aurum alterentur: quod ſic non eſt in elementis, & perpenditur hoc viſu: quia in conflatione, & ante & poſt conflationem, videntur ſimilia in ſua materia prima, & proxima prædicta: ergo valde conformia & habilia, ad ultimam formam. Similiter nullum mixtorum eſt, quod ſervet naturam propriam materiæ ſuæ primæ & propinquæ, ad accidentia & proprietates, ab exordio ejus uſque ad informationem qualemcunque niſi metalla ſola: quod patet in liquefactione. In elementis autem non ſic. Magna enim differentia ipſorum ad invicem apparet in viſu, & auditu, & tactu, & guſtu, & odoratu, neque ante ipſorum commixtionem ad invicem, nec in mixtione, nec poſt neque ante tranſmutationem ipſorum habent ſimilitudinem illam quam metalla habent, nec illo modo miſcentur ad invicem: ideo non debent habere tam bonam tranſmutationem ad invicem, ſicut metalla, eorum enim tranſmutatio eſt, ſicut de contrario in contrarium: quia dominatum transfertur in dominans: metallorum autem eſt ſicut imperfecti verſus perfectum. Quia igitur ars Alchemiæ habet ſymbolum & convenientiam in metallis, & vidit ea tranſmutari à natura in ſuis mineris verſus aurum, & fieri aurum: ideo ars ingeniata eſt ſequi naturam, modo mirabili extra mineras, ut ea tranſmutet in tale aurum, ſicut facit natura ſola. Sufficiant igitur nunc hæ rationes, affirmantes artem Alchemiæ eſſe omnino veram, quamvis nunquam audiverimus aliquam affirmativam, nec in Scripturis aliquorum viderimus: quia ſemper conſuetudo fuit, facere rationes ad hanc artem deſtruendum, ad conſtruendum autem nemo conſuevit propter difficultatem: & hanc difficultatem aperuimus nunc ſufficienter & benè, & fortè determinationem, ſi contingat addemus alias.

CAPUT III.

In quo ponit determinationem generalem, quam declarat poſt: & oſtendit cauſas & modos difficultatis iſtius quæſtionis: & oſtendit cauſam & modum proceſſus, de tali ſolutione quæſtionis iſtius.

IN hac admirabili, excellenti, & divina, & occultiſſima Arte, quæſtio quæ de ipſa fit, ſcilicet, Utrum ſit omnino apparens & exiſtens, aut ſolum apparens & non exiſtens, eſt valde difficilis, quamvis prima fronte ob dicta Philoſophi, & alias intermixtas rationes, quampluribus facilis videatur, non enim facilis eſt apud nos: cum tamen, quia pro & contra diſputavimus, exquiſitus conveniens videtur, ut ipſam etiam exquiſitè elucidemus, & enucleemus, & veritatem determinemus. Non modicum autem admirandum occurrit, quod nulla ars, nec ſcientia probat ſuum ſubjectum eſſe, nec probare poteſt, ſed ipſum præſupponit: quia eſt, & quod ſignificat, ut dicitur primo Poſteriorum, & ſimiliter undecimo Metaphyſicorum, oſtendens, quod ea quæ nota ſunt, non debent probari, ſed præſupponi. Dicit, quod ridiculum eſt probare, naturam eſſe. Ideo dicimus & in artibus, quaſi autem ſola iſta eget hoc, & eſt ſubjectum ejus, hoc ſcilicet, tranſmutatio metallorum omnium, in verum aurum & argentum per ingenium artis. Conſiderat enim metalla & ſibi ſimilia etiam non ſolum, in ſe, & in relatione ad ſua principia, & ſuas cauſas, & proprias paſſiones, & tranſmutationes eorum à natura in ſuis mineris, in verum aurum & argentum, ut liber de Mineralibus: ſed etiam prout tranſmutantur à natura, ſimiliter extra mineras, per artis ingenium & miniſtrationem. Unde ars hæc quærit, propter difficultatem inquiſitionis ejus, & quid eſt, ſive quid ſignificat: & hoc habito, utrum ſit verum vel non: quia talis erit ipſa ſimiliter. Ideo bene dicitur ſecundo Poſteriorum, ſcilicet, quando medium eſt ſenſibile, & non ſentimus, quærimus. Nam impoſſibile eſt ſcire, quid eſt, ignorantes ſi eſt, ut ibidem dicitur. Et quia definitio eſt forma definiti, ut dicitur ſeptimo Metaphyſicæ: Ideo hujus gratia expoſitoriè nos Alchemiam ſic definimus: * *Alchimia eſt ſcientia, qua metallorum principia,*

* Alchemia eſt ſcientia, &c. *Ad expoſitionem & notitiam hujus definitionis eſt notandum, quod per hoc, quod dicitur ſcientia, datur intelligi genus ſuum, cui ſubjicitur, quia ſicut medicina eſt ſcientia, ſic & iſta. Per hoc autem quod dicitur metallorum, datur intelligi, quod non de omnibus mineralibus tractat, ſed ſolum de me-*

principia, causæ, proprietates & passiones omnium radicitus cognoscuntur, ut quæ imperfecta, incompleta, mixta & corrupta sunt, in verum aurum transmutentur. Ex qua subtiliter colligi potest, quod proportionatur & subalternatur hæc scientia libro de Mineralibus naturalis Philosophiæ: sicut scientia Medicinæ, de Sanitate & ægritudine, naturalis Philosophiæ. Nam sicut medicina contrahit genus subjectum commune illius ad corpus humanum tantum, tam Theoricè quam Practicè, sic & hæc contrahit genus subjectum commune istius ad metalla tantùm, tam theoricè quam practicè. Ideo hæc scientia est operativa, sicut & medicina, & forma naturalis in subjecto naturali, introducta à natura per ministrationem artis, ut in illa: & agens naturale, scil. ignis, modo debito approximatus, quamvis agens artificiale & voluntas aliud regat, modificet, & coaptet in suis propriis organis cum sedulitate, usque ad tempus prorsus stabilitum & præfinitum. Veruntamen medicina duas partes habet practicæ scil. sanitatis conservativæ, & curationis ægritudinis, hæc autem non h. bet nisi curativam, id est completivam, & differt valde hæc curativa ab illa; quia illa manente eadem forma substantiali, sanitatem inducit, ità quod utitur loco motu alterationis: hæc autem transmutat, & curat & sanat, & formam novam substantialem inducit: & non eguit hac parte conservativa, ut illa: quia metalla non sunt sic disposita, ut viventia, nec sic formata in forma una. Amplius difficultates hujus quæstionis in duobus comprehenduntur generibus, primo speculationis scilicet propter sapientes diversa rationis intuita opinantes & maximè, quia hæc quæstio ab antiquo semper habuit rationes. Ad destruendum quamplures, ad construendum autem nullus ferè dedit juvamen: nisi fortè authoritatibus & exemplis. Vidimus ergo magnos Philosophos & sapientes, contraria de hoc adinvicem opinari: & cum discordant sapientes, necessario magna arguitur difficultas in illius rei cognitione, sicut elicitur ex verbis Philosophi, primo de Anima: & sicut dicit Galenus, in commento 1. Aphorismorum. Secundò practicæ: hæc quæstio manet difficilis scilicet in experientia & in operatione, nam cujuscunque artis veritas & experientia ad oculum debet videri. Unde Philosophus tertio Cœli & mundi dicit: Quod complementum artis, & complementum naturæ, est per rem sensibilem cadentem sub visum, & sic per sensum visus judicamus in operibus artis & naturæ. Quia igitur pura veritas non videtur in operibus hujus artis, sed sophistica solum sunt, quæ quotidie videntur & phantastica: ideo arguunt ab effectu, eam non esse veram. Et quia vident alterationes magnas & fortes versum aurum & argentum, non completas, arguunt ex hoc alij, eas posse compleri, & per consequens artem veram esse posse: si enim nulla alteratio in eis fieri videretur, tunc nulla esset quæstio. Compellitur tamen necessariò utraque pars confiteri, alterationes prædictas fieri posse? Unde quasi dicere possumus quod dicit Philosophus 1. Physicorũ, quod omnes antiqui absq; ratione principia naturæ contraria, tanquam ab ipsa veritate coacti, posuerunt, quãvis ignorarẽt principia ipsa. & quibus contrarietas inesset, sic eodẽ modo cogũtur ambę partes ponere has alterationes in metallis fieri posse: quam-

tallis primò & per se. Per hoc autem quod dicitur, principia, causæ, proprietates, & passiones, &c. dantur intelligi differentiæ metallorum, quæ additæ huic quod est metallum, datur integra cognitio cujusque metallorum. Dixit ergo quatuor, scilicet principia, causæ, proprietates & passiones. Per principia enim intelligit causam efficientem & finalem, quæ sunt causæ extrinsecæ, nam efficienti propriè debetur ratio principii: quia movet rem in esse, similiter fini debetur ratio principij, quia est causa causarum, & imponit necessitatem iis quæ sunt ad finem, ut dicitur 2. Phys. Per causas autem intelligit materiam & formam: quia sunt causæ intrinsecæ, & de substantia rei, & sunt elementa rei. Per proprietates autem intelligit proprias operationes metallorum in agendo, sicut in auro confortare cor. Per passiones autem, intelligit proprias operationes in patiendo, sicut in auro, pati ignem absque aliqua sui læsione, mutatione, & diminutione: & sicut in ferro non liquefieri ad ignem. Et sciendum, quod quia propriæ differentiæ rerum sunt nobis ignotæ, loco differentiarum nos assignamus in definitionibus proprietates & passiones, & sic facimus descriptiones, non definitiones. Per hoc autem quod dicit, ut quæ imperfecta, incompleta, &c. datur intelligi tota finalis intentio istius scientiæ, per quod scitur quis est finis. & quæ materia hujus scientiæ. Ad cujus expositionem notandum est, quod nullum agens naturale desistit ab actione in materia sua, nec separatur nisi cum introductione formæ in illa materia: Ergo donec agens est conjunctum materiæ, vel agit in materiam, res est imperfecta, quoniam perfectio rei non est, nisi per introductionem formæ. Cum igitur in metallis omnibus, argen. viv. subjiciatur loco materiæ: sulphur vero loco agentis, & introducentis formam in illa materia, ergo nullum metallum est completum & perfectum, nisi à quo separatum est sulphur. Et quia solum aurum est expoliatum omninò ab ipso, ideo solum aurum est perfectum & formatum, secundum primam & veram intentionem naturæ. Et quia alia metalla omnia habent admixtionem sulphuris in materia: ergo ipsa non sunt formata, ergo nec completa. Dicuntur ergo omnia alia metalla ab auro imperfecta: quia nondum adepta sunt formam qua perficiuntur & dicuntur incompleta: quia nondum pervenerunt ad finem, in quo complentur. Et dicuntur mixta: quia agens adhuc est immixtum materiæ, & non separatum. Et dicuntur corrupta, quia hoc agens, id est sulphur, est una ex magnis causis corruptionis metallorum: quia per ipsum interficiuntur, denigrantur, evaporant & comburuntur. Et ob solum aurum ab istis passionibus est immune, tam in igne quam extra ignem. Quicunque ergo nititur transformare metalla reliqua in aurum, oportet necessario, quod hoc faciat cum ipsorum expoliatione ab illo sulphure, & non aliter, si vult verè sequi naturam, tunc enim fiunt aurum penitus, & tunc sunt perfecta completa simplicia & non corrupta. Et fit hoc in instanti per solum lapidem Philosophorum, qui generatur per ingenium artis valde extraneum & perfundum (dixit transmutentur) quia non sufficit alteratio sola, sed oportet ut alterationem sequatur transmutatio ut generetur forma auri: Consueverunt autem Alchemistæ aliter definire, unde Morienus & Lilium: Alchemia est ars ministralis, septem Metallorum essentiam continens, qualiterque forma eorum à diminutione ad complementum naturale deducantur, ostendens. Item Lilium, Alchemia est substantia corporea, ex uno & per unum composita, pretiosiora ad invicem per operationem, cognitionem & effectum conjungens, & eadem naturali commixtione ingenij melioris, naturaliter convertens. Et sicut hoc nomen medicina est æquivocum, ad scientiam medicinæ, & ad instrumentum suum, & sic dupliciter definitur: Sic & hoc nomen Alchemiæ. Prima istarum definitionum & nostra est ejus, prout est scientia: secunda autem prout est instrumentum, scilicet ipsum Elixir, sive lapis Philosophorum, complens & perficiens.

quamvis transmutationem alterationes sequentem ultimas, ignorent ferè omnes. Non enim diceretur ars, si sophistica esset tantum: quoniam ars imitatur naturam: & sicut natura non est sophistica in operibus suis, sic nec ars. Cum igitur Alchemia ponatur in numero artium, non videbitur sophistica. Et cum artifex ipsius non reperiatur aliquis: ergo nec ars erit, cum sint sicut relativa. Ideo diversi diversa sentiunt. Non tamen est standum utrique judicio aliquorum contraria judicantium: quia oportet alterum judicium esse corruptum, scilicet ex parte sensus vel intellectus: & illius judicio non est acquiescendum, ut dicit philosophus 11. Metaphysicæ. Si igitur quæstio istius artis est ita difficilis, quid dicemus de ipsius inventione & investigatione reperienda? Posito quod sit vera: dico ergo, quod ars Alchemiæ est omnino apparens & existens, & naturam imitans, faciens penitus idem aurum & argentum, sicut est minerale, quod enim à minerali deficit in aliquo, non est idem cum eo, & hoc in capitulis sequentibus ostendemus apertè, secundum quod est possibile apud volentes intelligere, & rationes omnes, tam Aristotelis quàm aliorum, evidentissimè destruemus: & ostendemus eas veritatem aliquam non continere, sed apparentiam solam, quamvis difficilem. Unde dicitur 7. Ethicorum: Si enim solvantur difficilia, & assumantur probabilia, ostensum utique erit sufficienter & in eodem, non solum oportet verum dicere, sed & causam falsi, hoc enim confert ad finem: Ergo in ipsius operatione est insudandum, sed solum ab habente ingenium callidum, sublime & perspicuum, & valde profundum. Et quia contra negantes sua principia, non potest quis disputare, ut patet ex 1. Physicorum: contra autem confitentes principia, & propter ignorantiam concludentes falsa, disputari potest, ut patet ibidem. Et sicut de bonis principiis oriuntur mala, sic ex veris principiis concluduntur falsa. Ideo contra confitentes principia, & concludentes ex eis falsa, dirigimus nostram disputationem, & quæstionis solutionem. Veruntamen ad istius quæstionis veritatis cognitionem, primò sequemur autoritatem, & verba antiquorum philosophorum, in hac arte famosorum, ut introitus fiat apertus, iis qui hoc ignorant, etiam reliquis, ostendo semper quomodo intelligimus eos & dubia plurima movendo, quæ cum hac quæstione insurgunt: & rectè solvendo, & rationes nostras assignando semper ad quodcunque quod dicimus, credere nos inducunt: Secundario autem, scil. in solutione ultimæ rationis philosophi, roborabimus omnia dicta prius rationibus naturalibus, tunc veridicis penitus inhærentes. Amplius, ut verum fatear, dico, quòd quicunque veritatem alicujus artis vel scientiæ, aut alicujus difficultatis in illa radicitus videre intendit, debet cognoscere terminos in illa arte, & differentias proprias & quid dicatur per nomen. Si enim hoc ignoraverit, radicem & veritatem, quam quærit aut disputare intendit, nullo modo perpendit, sed arguet ex extraneis & ignotis, & paralogizabit seipsum, & in hac ignorantia stabit, & quiescet. Sed impossibile est ex ignotis pervenire ad nota. Ideo vidimus quamplurimos sapientes hujus artis terminos ignorantes, hanc quæstionem investigare volentes, arguentes ex extraneis, hanc artem non esse veram, & sic in fine concludunt, & determinant, & ignorant. Unde philosophus in principio 11. de Animalibus, hanc insinuans sententiam, dicit sic: Ex operatione auditorum, docti est judicare super sermones dicentis, & locutiones loquentis, utrum inveniatur in sermone suo veritas, aut erretur, & fortè est doctrina docti in cognitione naturarum, alicujus rei scientia singularis, & alter est doctus & sapiens naturarum alterius rei propriè: & omnis scientia habet differentias notas, & qualibet partium scientiarum etiam. Et in 1. Posteriorum dicit, quòd non contingit unumquemque interrogare de unoquoque interrogato, neque respondere. Et ibidem, in qualibet scientia sunt propriæ interrogationes & responsiones, & deceptiones. Et ibidem dicit, quòd non Geometra non potest disputare in Geometria. Unde primo Topicorum dicit, quod non ex extraneis, sed ex propriis doctrinis sermocinabimur. Ex quibus verbis patet, quòd qui ignorat proprios terminos hujus artis, & differentias, ignorat ipsius disputationem & veritatem, & nihil arguit. Unde philosophus 1. Posteriorum, & decimo sexto de Animalibus dicit; quòd sermo Geometricus est ex principiis & terminis geometricis: ideo bene dicetur primo Elementorum, scilicet imperiti, velut longè distantes, speculantur. Cogitur ergo necessariò, hanc quæstionem disputare, radicitus ad intellectum intendens, ut terminos hujus artis immisceat quæstioni: quibus ignotis ignoratur disputatio ejus & veritas, procedit tanquam cæcus ad colores, & sicut carens potentia ad objectum potentiæ. Unde dicitur secundo Posteriorum: Impossibile est scire differentias ad unumquemque, non cognoscentem unumquodque. Hoc autem in unaquaque arte & scientia numerando & singulariter inducendo, est notum ad intellectum & sensum planum. Et quia termini hujus artis, apud plurimos valde extranei sunt & ignoti: ideo hæc quæstio necessariò multam requirit dilationem sermonis. Quia igitur aliter ex ejus terminis novimus, plures libros magnorum philosophorum antiquorum vidimus, & studuimus, determinabimus ipsam ut promisimus.

CAPUT IV.

In quo ostendit omnes modos & causas difficultatis istius.

Dicimus ergo, quod non est mirandum apud aliquem sapientum qui terminos in libris philosophorum hujus artis novit, si non appareat aliquis hanc artem actu habens, sed potius mirandum, quomodo quis possit pervenire ad ipsam: hujus enim artis inquisitio, & veritas, & experientia, aliarum rerum omnium inquisitione fortior, difficilior, & occultior, & longioris temporis esse videtur. Quia non solùm hæc operatio per viam naturæ procedit, imò verissimè asserendo, ars ipsa & ejus inquisitio, & regimen operationis cum complemento supra naturam existit per modum miraculi: quoniam divinis operibus supra naturam existentibus, hujus artis finem, similatur omnino, sicut dixit Hermes. Unde Barsens in libro qui dicitur Turba philosophorum, artis istius difficultatem insinuans, sic ait: Quod enim quæritis, non est parvi pretii, heu vobis, vos quæritis thesaurum Dei maximum & remunerationem, nonne scitis, quod pro minimo hujus mundi proposito, mundani se invicem neci dant? Quid igitur agerent pro hac excellentissima oblatione, ferè impossibili? regimen enim ejus majus est, quam quòd ratione percipiatur, ubi inspiratione divina, &c. Et Rosinus, Nullo modo possunt studentes ea, quæ philosophi ambigua posuerunt, à vero sequestrare, nisi Deo inspirante, vel aliquo docente. Et Rhasis in Lumine Luminum: Ex

hoc

hoc ergo in quantum divina voluerit revelare clementia perpendes. Et Hermes: Nullo modo ratio & intellectus aliud percipiunt, quam rubiginis sublimationem. Et Senior: Nihil occultaverunt præter præparationem, quia est difficilior rerum: unde si invenerunt rem, non habuerunt præparationem, & res non perficitur nisi cum præparatione. Et Mundus in Turba Philosophorum: Regendi namque ignorantia nonnulli erraverunt. Et Rasis primo 70. præceptorum: Dico quòd nomen Lapidis non est possibile ut dicatur: non enim possumus eum dicere. Et idem in Epist. quadam: Hic Lapis occultatus est, tam ab hominibus quam à Dæmonibus. Et Euthesia: Qui tum nostrum fuerit, libros nostros potentissimè legit: qui verò nostrum non fuerit, nihil eorum intelligit. Et Morienus: Quicunque igitur hanc artem sectatur, cæteras & præcipuè Dialecticam scire convenit, quoniam Philosophi hujus Artis non nisi sub involucro & figura locuti sunt. Et Theophilus in Turba Philosophorum: Nemo novit quod Philosophi in suis libris narraverunt absque lectionum & tentationum frequentatione, ac sapientum inquisitione. Quod enim posuerunt, sublimius & obscurius est quod sciri potest. Et Parmenides in eodem: O illæ Naturæ cœlestes, veritatis Naturas nutu Dei multiplicantes: O illa Natura fortis, quæ vicit & superavit, suasque gaudere fecit Naturas. Hoc igitur est cui specialiter posse Deus tribuit, quod ignis non potest: Ideoque magnificavimus & honoravimus eam, quia nihil pretiosius invenitur in Natura, cui simile vel par minime invenitur, ipsa est veritas, &c. Et Barseus iterum in eodem: Qui curvat dorsum suum in libris nostris legendis, eisque vacat, & non est vanis implicitus cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit indeficienter, priusquam moriatur. Et Rosinus: Qui autem in hanc Artem ingrediuntur, intellectu carentes, & notitia eorum quæ Philosophi in suis libris descripserunt, multipliciter errant, &c. Ejus ergo modus essendi, tractandi, & intelligendi, & studendi, & regendi arguit in hac Arte ultimatam difficultatem & obscuritatem.

Similiter ex diversitate eorum qui circa ipsam hodie operantur, arguitur difficultas: quoniam variis & diversis modis, & circa res diversas & extraneas eos quotidie operari vidimus: & utroque modo attribuitur error arti, unde Galenus in commento Regiminis acutorum juxta principium ait: Ex diversitate, quæ est inter illos, qui exercent aliquam artium, quæcunque fuerit, dubitat homo necessariò, ita quod facit eum hæsitare quod non est de ipsa scientia, sed error, convenientia autem eorum in ea est significatio magna super scientiam illam. Similiter ratione insuetudinis arguitur difficultas: quia rarissimè reperitur aliquis actualiter, per experientiam ipsam habens, unde Philosophus 6. Topico. Omne quod insuetum est, obscurum est.

Similiter ratione verborum suorum, quibus unusquisque contradicere sibi ipsi videtur & aliis, ut non perpendat quilibet legens quod dicunt, fortis arguitur difficultas. Unde Rasis in Lumine luminum. In Alchemicorum libro, perfectum insinuavi fermentum, annotatione planum, in inquirendo facile, quòd non esset fermentum in eodem asserui: sed qui discretione viget & sapientia floret, si nostri sermonis interiora perscrutari voluerit, tàm ipsius locum, quam exordium se invenisse gaudebit. Idem in eodem: Cujus negotii si qua restat expositio, sacerdotum liber tibi pulsanti monstrabit, si quid enim in eodem minus dictum est, hoc in loco dilucide aperitur, &c. Item etiam in eodem: Quod si aliqui in libro duodecimo Aquarum transverse accepti, tu dum operatus fueris ab ordine non declines, &c. Similiter ratione pretij arguitur difficultas in Arte: quia quandoque dicunt, hunc lapidem nullius pretij, aut vilissimi, ut Geber, Morienus & Haly, & quod in via projectum invenitur, & in stercore. Et quandoque dicunt, quod absque multis sumptibus non potest homo pervenire ad artis complementum, & quod Natura preciocissima est & charissima: Unde dicit Zeno in Turba Philosophorum: Lapis quem quæritis, palam vilissimo venditur pretio. Et Barseus in eodem; Quod enim quæritis, non est parvi pretij. Et Zeno iterum in eodem: Philosophi etiam fecerunt in hac Arte vulgus errare, cum dixerunt quod Natura vilis est, quæ pauca re venundatur. Et dixerunt, Naturam omnibus Naturis esse pretiosiorem: quare insipientem in suis libris fefellerunt. Scitote ergo quod Ars duabus eget Naturis: Non enim fit pretiosum absque vili, nec vile absque pretioso, &c. Et Daucus, Cave ne in hoc Magisterio quicquam expendas, & maxime in auri magisterio.

Similiter ratione transumptionis ejus & æquivocationis & allegoriæ, & metaphoræ, maxima accidit difficultas. Ipsa enim si tota tradita est, ut expresse patet in libris Philosophorum. Et quod in talibus traditionibus sit difficultas, ostendit Philosophus sexto Topicorum, qui dicit: Contingit enim in nominibus secundum translationem dictis calumniari. Et in octavo ejusdem dicit: Quod propositio difficile probabilis est, quia utitur nominibus obscuris, simpliciter, sive multipliciter dicantur: aut quia non facit notum, si principaliter vel secundum translationem de definito dicantur: vel quia proxima est principijs, ideo eget definitione: Imo quod difficilius & obscurius est, ipsa tradita est secundum nomina inusitata. Et hæc traditio adhuc est pejor translatione, ut patet in sexto. Unde dicitur ibidem: Quædam sunt quæ non dicuntur secundum translationem, nec secundum æquivocationem. Et sunt pejora translatione, ut Lex est mensura, vel imago eorum, quæ naturaliter justa sunt. Et ideo sunt pejora translatione: quia translatio facit notum per similitudinem ejus quod dicitur: nomina autem inusitata non. Et quia ipsa utroque modo tradita est, ideo difficilis est ipsius inquisitio, & per consequens operatio, imo ipsi etiam volentes exponere, exponunt ignotum per aliud ignotum, aut per ignotius, qui modus exponendi & intelligendi est possimus, ut ibi patet. Unde Philosophus in eodem dicit: Definitio debet esse causa innotescendi. Qui ergo definit, vestem nigram esse coloratam, non male definit. Et in quinto dicit, Omne quod est extra morem, indiget determinatione semper. Non est ergo mirandum, si in hac scientia studentes & operantes, errent valde: quia non possunt determinate asserere, certam & determinatam intentionem fuisse Philosophorum hanc vel illam nisi cum actu habent hanc Artem, vel sunt juxta. Ideo verba eorum sunt aspera & mordacia. Unde Philosophus secundo Elenchorum dicit: Est autem acris oratio, quæ dubitare maxime facit, mordet autem, & maxime. Talis autem est oratio Philosophorum Alchemistarum. Est tamen etiam sciendum, quod cum ab aliquo Philosophorum hæc scientia scribitur in terminis suis proprijs, ipsa est valde difficilis ad investigandum & operandum directè: & cum multiplici fallacia præcedente, ita ut paucissimi valde sapientes possunt attingere finem ejus, Et hoc solus Geber fecit in Summa sua, inter omnes Philosophos quos vidimus. Cum igitur ipsa apud alios omnes scri-

scribatur in terminis alienis, & ænigmatibus, & figuris extraneis, & impossibilibus, quid dicemus de inquisitione finis, investigatione & operatione, & adeptione finis ipsius, ex talibus traditionibus? Videtur ergo mihi ejus adeptio quasi impossibilis, nisi aut per vocem viventem, aut per inspirationem divinam, quamvis interpretationem plurimarum figurarum quis bene & vere cognoscat.

Similiter ratione modi tradendi hanc artem plurima accidit difficultas: quia omnis ars & scientia procedit theoricè, præter istam scientiam: quia docet ordinare per capitula principia sua & terminos, cum definitione & expositione nominum, & instrumenta quibus pervenitur in cognitionem & notitiam conclusionum ipsius, & sui operis in quibus est finis, & nititur omnia omnibus modis docere & explanare quibus libet juxta posse: Sola autem ista facit contrarium: quia absque notitia principiorum suorum, & terminorum, & instrumentorum aggreditur tradere esse suum & opus suum, intermiscendo modo hæc, modo illa, & diminutè tradendo, & superabundanter, & sine ordine, & præpostero ordine. quia incipiendo à fine suo absque expositione finis, & nititur omnia obscurè tradere, & occultare in quantum potest. Unde Anaxagoras in Turba Philosophorum dicit. Scitote quòd invidi in hoc opere, perfectionem prius quàm initium narraverunt. Et Rosinus: Scito quod Philosophi non potuerunt in suorum operum initio, medietate, vel fine, nisi arcanum occultis, unde nunquam celare destiterunt, &c.

Similiter ratione vasis decoctionis, videtur nobis non modica difficultas. Quia quamvis doceant plura vasa facere & diversa, propter diversas operationes quas docent, tamen unum solum vas est in quo omnes operationes fiunt in una decoctione: quod quidem vas est unum tantum, tàm ex parte materiæ, quàm figuræ, & quàm numeri, sicut patet in vasis generationis animalium perfectorum. Ideo dicit Lilium: Scias quòd non nisi unicum vas huic nostræ operationi attribuunt. Similiter omnes hoc idem sentiunt. Omne tamen vas cum operculo suo, aut cum operculis suis, dicitur solum unum vas ex suis partibus constitutum. Difficile tamen valde est imaginari hanc figuram vasis & compositionem: cum tamen quis veritati appropinquat, istius artis modus operandi aperit sibi hanc unitatem vasis invariabilem, ante autem quàm appropinquet veritati, est impossibile.

Similiter ratione prognosticationis super determinatum tempus & diem & horam Crisis, nativitatis, & generationis hujus lapidis, ars ista difficilimè comprobatur: quoniam non est nisi unum tempus determinatum ortus ipsius, in cujus ortu observatur tota natura, & elementorum simplicium depuratorum conjunctio, & radix totius operis, & pondera sapientum: quibus ignoratis, & totum magisterium ignoratur. Unde Tebith loquens ad Hamec interrogativè, sicut discipulus in proœmio scoliæ Platonis dicit: Scientia namque suæ Philosophiæ est infinita, opus est infinitum, & opus terminatum termino, & tempore terminato. Et Haly in suo libro Secretorum: Qui hunc lapidem honoratum cum germinaverit non inveniet, non surget alius loco suo: & qui nescivérit & non fecerit, & non certificabitur, quando nascetur, jam paravit se morti, & pecuniam suam perditioni, &c. Et Rasis in libr. 70. Præceptorum lib. 1. scilicet divinitatis. Animalia habent ordinem, quorum quædam addunt super alia: Lapis verò Philosophorum semper est secundum unum terminum, quem nunquam transcendit, & secundum unam unam habitudinem. Item idem in lumine luminum: Amplius omnia sub definito tempore & dispositione certa consistunt, &c. Item idem in lib. 70. Præceptorum lib. Ludorum: Qui sciverit convertere aurum in argentum, sciet etiam convertere argentum in aurum. Ad hoc autem sunt pondera & termini, quæ præparator studeat scire. Cum enim sciverit pondera, sciet totum magisterium, & qui ignoraverit pondera, non laboret in ijs nostris libris. Philosophi enim nihil maru n rerum posuerunt, nisi secundum hoc, nec aliud occultaverunt nisi hoc, &c. Et ideo philosophus 4. Physicorum, & in secundo Cœli & mundi, vult, quod determinatum tempus sit cuilibet actioni naturali, in quo minori vel majori compleri non potest illa actio. Et Galenus in 2. de diebus Criticis dicit. Quòd motus & opera naturæ adhærent semper viæ uni, hunc autem terminum temporis Philosophi scientes, concorditer in eorum verbis variaverunt ad errorem idiotarum. Unde quidam ponunt hunc terminum uno anno, ut Rosinus & Plato, qui dixit in Scoliis: Et scias quòd pauciores dies præparationis, est circuitus & revolutio luminarium majorum: Rasis autem ponit in novem mensibus. in lib. Trium verborum: Alii in diebus septem: Alij in 40. Alij in 80. Quidam alijs modis infinitis, cum tamen in rei veritate non sit nisi unus terminus: propterea, quia sola una est decoctio à principio usque ad finem, sicut patet de generatione infantis & pulli. Sub tempore autem concluditur secretum ignis, quod est maximum in arte. Ad hanc autem diem Crisis & partus & ortus lapidis qui est terminus totius consummationis operis cognoscendam, oportet diem præcognoscere indicantem, cum ipsa sit sicut signum, & indicata sicut signatum, & habeant ad invicem quandam naturalem colligantiam, determinatam & ordinatam. Sicut patet in febribus putridis, in quibus oportet medicum scire dies indicationis, & dies Criticos indicatos ab illis, ut rectè regat infirmum. Et sicut in generatione fœtus: quia quando scimus tempus motus ejus, scimus & tempus partus ejus, & non aliter. Sed hic multo fortius, prædictis enim non permiscetur voluntas, nisi valde per accidens. Huic autem voluntas necessariò permiscetur, cum totius operis complementum sit à voluntate, regente naturam, quæ si tunc non affuerit, annihilatur opus. Hos autem dies judicationis, & præsertim Criticos nunquam narrare præsumpserunt per se, & purè. Imò semper mysticè, tanquam ab indignis celare cupientes. Ibi enim est operis perfectio, & ipsius annihilatio; quoniam in ipsa die, imo hora, oriuntur elementa simplicia, depurata ab omnibus inquinamentis, quæ egent statim compositione, antequam volent ab igne, & convertantur in terram, id est fixionem, & non prius nec posterius. Cognitio autem hujus compositionis reddit totam artis operationem vigilem & difficillimam, cum ipsa sit divina, & incredibilis, & quasi impossibilis credatur & judicetur.

Similiter ratione materiæ ex qua fit hic lapis, ars videtur difficilis. Ipsi enim loquentes metaphoricè ut duræ cervicis seducant ignaros, nominant quaslibet res de mundo, docentes ex eis diversis modis operationum, posse fieri lapidem philosophorum, ita quod quidam in arsenico, quidam in sulphure, quidam in argento vivo, quidam in sanguine, quidam in spermate, quidam in urina, quidam in ovo, quidam in capillis, quidam in stercore, quidam in fermento, & sic in rebus aliis infinitis intentionem & opus suum applicant, & adhuc in eadem re diversi sunt ad invicem, & diversimode operantur, & simpliciter

pliciter & commixte. Sed tamen in rei veritate materia, ex qua fit hic lapis, est tantum unica, nec potest in aliqua alia re de mundo, hic propinqua potentia inveniri, & est illud, quod magis simile est auro. Est autem illud ex quo generatum est, & est argentum vivum solum purum, sine alicujus alterius rei commixtione, sicut infrà probabimus in suis locis expresse. Quia igitur materia hujus lapidis est unica tantum, sed in arte & magisterio Alchemiæ est infinitis nominibus varia, & modus operandi est solum unus, sed à Philosophis multipliciter variatus, ideo non est mirandum, si ars est difficilis, & operatores errent valde. Nam si plures res possent subjiccre pro materia in arte ista, & essent planè traditæ sicut in arte medicinæ, ubi ad eandem ægritudinem plurimæ medicinæ pro materia subijciantur & sine allegoria traditæ, tunc ars hæc esset facilis, imò facillima. Et si in arte medicinæ esset tantummodo unica medicina ad sanandas omnes ægritudines, non ita facilè ab aliis reperiretur & maxime si similitudine esset tradita, ut est medicina sive materia Alchemiæ. Sed quia medicinæ plures & diversæ, & quasi infinitæ repertæ sunt, ideo non sic potuerunt occultari & abscondi, sed plano sermone omnes traditæ sunt. Et causa profectò hujus & illius est: quia materia Alchemiæ est solum illud, quod est materia naturæ: aliter enim ars non poterit imitari naturam, & ipsa est materia metallorum. Et eget hæc materia, cum fuerit perfecta mixtione cum eis per liquefactionem, ut unum fiant omnino, absque diversitate, sicut est substantia auri: sed materia scientiæ medicinæ non est sic, non enim fit unum cum corpore hominis, nec cum sanitate, nec cum ægritudine, imò existens in corpore separata agit in ipsum, & sanitatem per alterationem inducit. Quia igitur non nisi res unica reperitur, quæ sit origo & materia metallorum, & de eorum substantia, ut diximus, ideo una sola materia erit Alchemiæ. Et quia in arte medicinæ plurimæ & quasi infinitæ medicinæ reperiuntur, scilicet, quæ non sunt de substantia humani corporis, quæ agunt in ipsum per motum alterationis, absque transmutatione, ideo infinitæ poterunt reperiri medicinæ, sive materiæ, ad corpus humanum conservandum, in sanitate, aut curandum, tam in mineralibus quàm in animalibus & vegetabilibus. Et non solùm plures ad unam ægritudinem, sed etiam una ad plures ægritudines: quia de medicina non fit sanitas, quamvis sit causa sanitatis. Similiter cum forma substantialis cujuscunque rei extrahatur de potentia suæ materiæ propinqua, & non extranea tunc cum sit tantum materia una propinqua auri, ex qua ipsum facit natura: ergo & ars illa unicam materiam tantum recipiet necessariò, si veram formam auri generare debet: ex materia autem medicinæ non fit in homine generatio, sed alteratio, ideo quamplures sunt. Jam istius artis tot & tantas difficultates enumeravimus, quòd si plures sint, prosequendo patebunt.

Similiter ratione materiæ. Notandum est secundum Aristotelem primo Posteriorum, quando comparat demonstrationem universalem ad particularem, quæ sit prior: quia quantò aliquid magis dividitur in partes, magis infinito appropinquat, & ideo minus scibile: Ergo quanto minus dividitur in partes, magis finito appropinquat, & ideo magis scibile. Cum ergo de essentia universalis sit, esse unum in multis, & de multis, ut in eodem dicitur: de essentia autem particularis sit esse multa, ergo quod universale est unum est & magis scibile, & è converso. Similiter qui cognovit unum, & utile, cognovit plura, & particulare, non autem è converso, ut ibi dicitur: quoniam unum & utile est in intellectu, pluralitates autem & particulare in sensu. Quamobrem cum ars Alchemiæ per omnem modum sit tantum una, absque pluralitate: ergo maximè est finita & utilis, & maximè scibilis de se: ergo cognita hac unitate & utilitate, cognoscetur omnis pluralitas certitudinaliter, quæ ponitur sibi subjecta, & non è conversò. Quia ergo Sophistæ pluralitatem & diversitatem materiæ, scil. generis subjecti, huic supponunt arti recedentes ab unitate, & mixtiones varias ex eis, & operationes in infinitum extendunt & multiplicant, quod est contrà intentionem naturæ: ergo ab hac unitate & ab hoc utili maximè recedunt: ergo per consequens de hac arte minimè sciunt: unitas enim est pluralitatis & scientiæ ejus, non autem è conversò: ergo Alchemista cognoscet omnes illorum pluralitates & non è conversò. Adhuc similiter, quia dicit Aristoteles secundo Ethicorum: Peccare quidem multis modis dicitur: malum enim infiniti, bonum autem finiti: dirigere autem uno modo: ideoque hic quidem facilè, illud autem difficile, facile quidem non contingere signum, difficile autem contingere, &c. Per quod patet, quod illud quod est bonum, fit uno modo; malum autem fit, multis modis.

CAPUT V.

In quo ostendit, quòd Ars hæc sit tantùm unica, non solùm quo ad materiam, sed per omnem modum.

NArravimus sufficienter, probando cum ratione, quòd Ars Alchemiæ sit tantum unica ratione materiæ, nunc etiam dicimus, quòd per omnem modum similiter est unica, ita quòd omnia quæ sunt in hac arte necessaria, quocunque modo tradita sint, semper reducuntur ad unum, tanquam ad genus suum, non recipiens diversitatem: signum autem hujus unitatis prædictæ est, quòd omnes Philosophi hujus artis, quocunque modo extraneo & figurativè loquantur, mutuò se intelligunt, quasi una lingua, & loquela extranea ab omnibus alijs, & nota solis eis, quasi sibi invicem loquerentur, quod nullo modo esse posset, si ars hæc esset multiplex & varia, & diversa, sive ex parte materiæ, sive modi agendi & operationis. Quomodo enim aliter se mutuò in omnibus, quæ dicunt, intelligere possent? Sicut enim Græci mutuò se intelligunt, & Arabes se, & Latini se propter unitatem loquelæ ad rem eandem, non autem Græci Arabas, nec è converso propter variationem ab unitate: sic & in proposito se habere videtur. Unde Rasis in Lumine luminum: Diversas diversi nominando protulere sententias, nusquam tamen oberrare videntur. Et dicit Senior: Sapientes non sunt diversi in intellectu, sed in nominibus & similitudinibus, & per omnia idem intelligunt, Et huic sententiæ concordat Galenus primo de Ingenio sanitatis, qui dicit: Non possumus de scientia alicujus rei tractare, nisi prius qualis sit ejus intentio, & ubi sit, cognoscamus: tamen intentionem intendo: in qua omnes unius concordiæ sint: nam nisi tales fuerint, non debet constitui fundamentum & initium, &c. Ideo pro principio veritatis hujus scientiæ, & fundamento, & initio firmamus, quòd omnes antiqui Philosophi hujus artis sunt & fuerunt in una & eadem intentione, & natura concordes: nunc autem speciebus auctorizimus. Dicit

Dicit Lilium: Una via, una re, una dispositione, uno actu totum magisterium terminatur. Et Alphidius: Non indiges nisi una re, scilicet aqua, & una actione quæ est coquere, & non est nisi unum vas ad album & rubeum simul faciendum. Et Hamec in commento primi Scoliarum Platonis: Cum enim res ista sit difficilis, & via applicandi ad eam sit tantùm una, non poterit reduci ad simplex, nisi post magnum laborem animæ, & elongationem inquisitionis. Et dicit Hermes Trismegistus in suis Secretis: Sicut res omnes natæ fuerunt ab hac re, aptatione una. Et Mahometus: Unum vas in albo & rubeo, & unus ignis, & unum determinatum in albo & rubeo. Et Morienus: Licet sapientes sua nomina & dicta mutarint, tamen semper intelligere voluerunt unam rem, & dispositionem unam, & viam unam. Idem in eodem: Qui alium lapidem ad hoc magisterium quæsierit, assimilabitur viro per scalas absque gradibus nitenti ascendere, qui cum nequierit pronus super faciem suam in terram decidit. Idem in eodem: Sapientes hanc rem cognoverunt, & eam rem esse unam sæpius probaverunt. Idem in eodem: In mundo alius lapis non reperitur, qui huic assimiletur, vel qui ipsius habeat effectum. Quicunque ergo alium lapidem in hoc magisterio quæsierit, ejus opus omnino frustrabitur. Et Yximudrus in Turba Philosophorum: Omnia nomina sunt vera, ficta tamen sunt, eo quòd unum sunt, & opinio una, & unum iter. Et iterum Morienus: Ejus substantia atque materia est una, & de ea: & cum ea unum fit, nec aliquid sibi addunt, vel ex ea minuunt. Et Geber in Summa sua: In rerum multiplicitate ars nostra non perficitur, est enim lapis unus medicina una, in qua totum magisterium consistit; cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, nisi quià in præparatione superflua removemus. Et Rasis in Lumine luminum: Album item & rubeum ex radice una, nullo alterius generis interveniente pullulat; nam seipsum dissolvit, & copulat seipsum, albescit, & rubore decorat: seipsum croceum facit & nigrum; præterea seipsum desponsat, & à seipso concipit, quousque operis finem acceleret. Idem in libro trium Verborum: Huic lapidi nullus est similis in mundo, quo seipsum impregnat, de seipso concipit, & seipsum parturit. Et Salomon filius David: Nemo habet in sulphure nisi unum iter. Et Senior: Natura cognoscit naturam, & natura congaudet naturæ, & tamen non est nisi unica Natura, & genus unum, & substantia una, & essentia una. Et Mundus in Turba Philosophorum: Natura naturâ lætatur, Natura namque superat, & Natura naturam continet, & tamen non sunt diversæ naturæ, nec plures, verum una sola, habens in se suas res quibus cæteris rebus imminuit. Et Haly in suis Secretis: Scias frater, quod hoc officium est hujus lapidis, super quem non intrat garip, id est, aliquid aliud, & cum eo operantur sapientes, & de eo exit quod quærunt, & non commiscetur cum eo aliquid, nec in ejus parte, nec toto, & vocatur origo mundi, & oritur sicut germinantia. Et Hercules rex sapiens: Hoc autem magisterium ex una sola prima radice procedit, & postmodum in plures res expanditur, & iterum in unum revertitur. Unde subtiliter inspiciendo Philosophi semper dicunt unum, & circa ipsum versantur, & illud unum idem repetunt, sub diversis verbis, & talis diversitas & multitudo facit errare valde: unde Philosophus quinto Topicorum: Conturbat autem audientem, quod frequenter dicitur. Et dicit Cæstes in Turba Philosophorum; nimius sermo omnis doctrinæ filij intellectum habentium, intellectu errorem augmentat. Sed videtur quod plures viæ sint ad hoc, & non una sola. Nam dicit Geber in Cap. de Natura sulphuris: Qui etiam ipsum, scilicet sulphur, in præparatione commiscere & amicari corporibus novit, sciet unum de secretis Naturæ maximum, & unam viam perfectionis, cum multæ sint viæ ad unum effectum, & unum intentum, &c. Et dicit Rasis, in libro perfecti Magisterij, loquens de corporibus & spiritibus, & eorum purgatione & compositione diversa & multiplici quam prius narravit, & diversis viis. Ego autem novissimè tibi dico, quòd unumquodque prædictorum corporum & spirituum, si præparatione perfecta fuerit præparatum album vel rubeum, est elixir per se solum, &c. Ergo plures viæ perfectionis, & plures materiæ possunt esse in hac arte. Et nos respondemus ut prius, quòd sola una via est & una materia. De unitate materiæ satis patuit, & infrà patebit. Ad illud autem, quod dicit Rasis, dicimus, quòd in subjecto realiter loquendo, spiritus & corpora sunt idem, sed solum secundum rationem differunt, sicut infrà patebit. Ideo sive corpus sive spiritus sit, quod perfectè præparatur, est elixir per se solum. De pluralitate autem viarum dicimus ut prius. Nam sicut patet de nutrimento & nutribili, quod una sola via est & una ultima dispositio, ut nutribile nutriatur, sed multæ dispositiones præcedentes hanc, sive viæ, sunt ex diversitate alterationum præcedentium, & quasi infinitæ ad illam: quæ tamen etsi multæ & diversæ sint ad invicem, nunquam tamen secundum ordinem propter finem ad invicem variantur. Et ideo una sola via à principio usque ad finem est per se; sic eodem modo hic est; quia intentio, & finis, & modus est unus solus, & ideo una sola via ad ipsum; sed quia multæ dispositiones sunt, necessariò præcedentes hanc ultimam, ideo dici possunt multæ viæ, sed sunt habentes ordinem & colligantiam naturalem ad illam viam finalem, & ideo nunquam variant, nec diversantur ab invicem. Imo Geber hanc unitatem affirmans, dicit sic Capitulo de Differentijs omnium medicinarum: Tertij autem ordinis medicinam appello omnem præparationem, quæ quando corporibus advenit, omnem corruptionem cum projectione sua tollit, & cum omnis complementi differentia perficit. Hæc autem est una sola, & ideo per illam excusantur à laborum inventione decem medicinarum, &c. Et dicit similiter de Medicinis tertij ordinis: Est autem hujus tertij ordinis medicina duplex, Lunaris scilicet & Solaris: est tamen in essentia una, & agendi modo similiter, & ideo à nostris veteribus medicina una nuncupatur, &c. Et Pythagoras in Turba Philosophorum: Aliam gubernationem ponamus, quæ non est alia radice, verùm nomine. Et Florus in eodem: Natura enim una est, à qua si quis errat perditum tendit, ac vitam amittit. Hanc igitur unam habeatis naturam, alienam verò dimittite. Idem in eodem: Hujus artis fundamentum propter quod multi periere, unum est. Et Lucas in eodem: Pluribus autem rebus non indiges, nisi una re Et Morienus: hoc totum est nisi res res una, quæ scilic. habet patrem & matrem, & ejus pater & mater eam nutriunt atque pascunt; neque ipsa à suo patre atque matre aliquo modo differre potest, &c. Quia igitur res sive materia ista, est tantùm una, tam ad tincturam albam, quàm ad rubeam, & dispositio una, & via una, & vas unum, & terminus & finis unus, & modus operandi unus, & omnia unum sed pluribus modis & infinitis quasi tradit

dita, tunc planum est, quod pluribus modis & quasi infinitis ab unitate & veritate, & tramite directo artificem deviare continget. Cum enim omnia hæc sint & revertantur in unum in operatione, tunc in principiis istius artis & magisterii, quæ sunt modi operationum, quibus artifex applicatur ad hoc magisterium, multipliciter loquuntur, & deceptoriè, ita ut nunc dicant rem debere solvi, nunc sublimari, nunc descendi, nunc destillari, nunc coagulari, nunc cerari, fixari, nunc calcinari, & sic si qui modi operationum sunt alii, quas tamen operationes omnes faciunt simul & semel in uno vase: Deviantes autem distinguunt & separant opus ab opere, & variant & multiplicant, & quod facile est, fit difficile & impossibile. Unde Rasis in libro trium Verborum dicit: Scias quòd in solo igne, sine aliqua separatione, possunt fieri omnes destillationes, & sublimationes, & calcinationes, & dealbationes, & rubificationes, & mortes ipsius Mercurii mortui, & fusiones cum omnibus resolutionibus & congelationibus, sicut debent esse, &c. Et Morienus: In una dispositione mutantur omnes colores, sed quanto ignis magis ejus colores innovat, tanto plura nomina sibi imponunt. Et Barseus in Turba philosophorum: Oportet vos opus coquere, similare, assare, calefacere, dealbare, terere, rigare, & rubiginem facere & tingere. Hæc igitur plura nomina sunt, quorum regimen unum est. Et Pythagoras in eodem: Quicquid dixerunt philosophi in libris suis, funde, assa, decoque, descende, reitera, &c. non est nisi una operatio in igne. Et Rasis libro trium verborum, verbo 12. Regimen enim est unum, & operatrix una, operatio verò atque transmutatio non sunt una. Possunt etiam iis adaptari verba philosophi secundo Mundi & Cœli, qui dicit: Quòd rectificationes rei unius, feliciores & leviores sunt rectificationibus rerum multarum: & rectificationes rei semel, sunt faciliores & feliciores rectificationibus ejus multotiens: & quando res recipitur operatione una, & operationibus duabus est facilior, quæ autem suscipitur operationibus multis, vehementior est & difficilior. Similiter quod bene fit, uno modo, ut dicit philosophus secundo Ethicorum.

CAPUT VI.

In quo ostendit, quòd hæc Ars sit naturalis, & sit divina, & quod per ipsam philosophi antiqui fuerunt vates de futuris miraculis divinis.

Amplius Ars hæc cogens nos, tum propter difficultatem ejus, tum propter insuetudinem dilatare sermones: dicimus quod ipsa partim est naturalis, & partim divina, sive supra naturam. Si enim consideretur ex parte projectionis lapidis super imperfecta metalla: quia perficit omninò ipsa in aurum, sicut facit natura, sive una pars super centum, sive super mille projiciatur, sic est naturalis. Si autem consideretur ex parte digestionis, & generationis, & germinationis, & ortus lapidis, hoc est dupliciter: quia aut ex parte sublimationis, in cujus fine germinatur anima candida mediante spiritu, & cum spiritu, ipso volans ad cœlum. Et hic est lapis patens, & manifestus, & in isto etiam modo est naturalis; germinatio enim nihil aliud est, quam redactio rei ad id, quod erat tempore præfinito, & hoc est naturale, & hoc apud nos est satis mirabile, quamvis non apud Philosophos: aut ex parte fixionis & permanentiæ animæ & spiritus in fine sublimationis, & hoc fit per adjectionem lapidis occulti, qui sensu non comprehenditur, sed intellectu solum per inspirationem, vel revelationem divinam, aut per doctrinam scientis. Unde Plato in scholis: Cognosce illud ad quod pervenisti, deinde considera per intellectum, quæ acquisivisti. Et dixit Alexander: Duo sunt in hac arte ordines, scilicet aspectus oculo, intellectusque corde. Et hic lapis occultus est, qui proprie dicitur donum Dei, de quo dicit Arisleus, in suo somnio: Manus magistri nostri occultum est non patens. Et hic est lapis divinus occultus, sine cujus commixtione lapidis potenti annihilatur Alchemia, cum ipse sit ipsa Alchemia, & perditur opus eadem hora, & hic lapis divinus est cor & tinctura auri, quæsita à philosophis, de quo dixit Hermes: Necesse est ut in fine Mundi, cœlum & terra conjungantur: quod verbum est philosophicum. Et de hoc dixit Rasis in Lumine luminum: Occulti lapidis natura, ejusque dissolutio omnino cognoscenda est, ea ubi ad imaginem cognita fuerit, ab opere cessandum moneo. Et Pythagoras in Turba philosophorum: Hoc autem Deus celavit Apollo, ne mundus devastaretur. (*) Et hoc modo Alchemia est supra naturam, & est divina. Et in hoc lapide est tota difficultas istius artis, neque potest assignari sufficiens ratio naturalis, quare hoc ita esse possit: & sic cum intellectus non possit hoc comprehendere, nec satisfacere sibi; sed oportet ipsum credere, sicut in miraculosis rebus divinis, ita ut fundamentum fidei Christianæ, quod supra naturam existit, à non credentibus primo existimetur verum omnino, quoniam finis ejus miraculosè, & suprà naturam completur. Ideo tunc solus Deus est operator, quiescente

(*) Et hoc modo Alchemia, &c.) *Notandum est quod operationes naturales, in quibus natura sua non videtur sufficiens, sicut in aliis, sed quasi modo quodam mirabili & divino fieri videntur, debent reduci ad potentiam divinam, regentem eas supra naturam rei, cum naturalis ratio sufficiens ibi deficiat, Unde Avicenna in tertio, Feria vigesima prima capite secundo, scilicet de Generatione embrionis, dicit sic: Et quando separatur fœtus, aperitur matrix apertione tali, cujus similem efficere non valet in suo simili, & necessarium est ut separentur junctura quædam, & sustententur adjutorio Dei excelsi post illud, & propter illud redeunt in proximo ad continuationem naturalem: & est operatio illa de fortibus operationibus naturalibus, & formativa quidem appropriata est, cum re continuata à creatione, ut sit præparata, non cessans comprehendere cum augmento fœtus, qua non comprehenditur: & hoc est de secretis Dei. Sit ergo Deus exaltatus, qui est Rex verax & benedictus, &c. Ista sunt verba Avicennæ. Dico ergo, quòd natura non separat aliquas juncturas corporis propter necessitatem aliquam, nisi hanc, scilicet ossa femorum tempore partus, neque aliquas separatas restaurare potest, nisi hanc solam tali tempore, quod est mirabile valde, sed sola Chirurgia illas restaurat. Ergo expressè videtur, quod divina potentia immisceat se secretè huic tali operationi naturali, & regat naturam supra conditionem naturæ, quasi modo supra naturam, cum ultra naturam*

scente natura artifice. Unde Morienus: Post putredinem verò, ad hoc deveniet, quod omnipotens Deus, & omnium Creator altissimus & magnus, perficiet hanc quæsitam compositionem, &c. Et Rasis lib. trium verborum dicit: Caliditas & siccitas destruit frigidum & humidum, aquosum & ... ratione divina. Et præterea antiqui Philosophi hujus Artis, in quibusdam futuris, hanc Artem divinam scribendo, quoquo modo prophetaverunt. Unde Rasis in epistolâ quadam dicit: Cum hoc autem, scilicet lapide rubeo, magnificaverunt se Philosophi super omnes alios, & vaticinati sunt futura. Et in Turbâ Philosophorum ipso dens Turba Pythagoræ dicit, Remuneret tibi Deus pro disciplinis tuis Philosophe, qui futurorum dicendorum causa à regionibus nostris nos congregasti, cujus præmium apud futurum judicem non perdes. Specialiter autem non solum generaliter prophetaverunt, ita quod cognoverunt diem judicij, & consummationis seculi debere venire, & mortuorum resurrectionem in ipsa in qua unaquæque anima suo primo corpori conjungetur, & de cætero ab invicem non separabuntur in perpetuum, & erit tunc omne corpus glorificatum, ad incorruptibilitatem translatum, & luciditatem, & subtibilitatem ferè incredibilem, & penetrabit omne solidum; quia ejus natura tunc erit natura spiritus, sicut & corporis: reliqua autem damnanda resurgent, ut illa, quod ad perpetuitatem & incorruptibilitatem, passibilia tamen erunt, & cum tenebris & obscuritatibus & oppositione illis. Unde Bonellus in Turbâ Philosoph. Omnia vivunt & moriuntur nutu Dei. Et est natura, cui cum humiditas vel combustio accidit, & cum ea dimittitur per noctes, tunc similis videtur mortuo, & tunc res illa igne indiget, quousque illius corporis spiritus extrahatur, & per noctes dimittatur, ut homo in tumulo suo, & pulvis fiat. Iis peractis, Deus reddet ei animam suam & spiritum, ac infirmitate ablata, confortatur illa res, & post coruscationem emendatur, quemadmodum homo post resurrectionem fortior fit & junior, quam fuerat in mundo hoc. Et dicit Milvescindus Creator animarum, cum has mortificat creaturas, postquam sequestrat animas à corporibus, reddet eis animas suas ut judicet & remuneretur. Similiter oportet nos iis adulatione uti animalibus, &c. Et Hermes in primo; Porrò nisi judicij diem timerem, hujus scientiæ nihil patefacerem, nec ulli prophetarem, &c Quia igitur viderunt diem novissimam in hac arte, scilicet germinatione, & nativitate, hujus lapidis miraculosam potius, quàm rationalem: quia fit conjunctio animæ beatificandæ cum suo primo corpore, mediante spiritu, & eorum perduratio in æternum gloriosa: Ideo ex hoc judicaverunt diem judicij domini novissimam hujus seculi debere venire, quæ erit supra Naturam & miraculosa. Ideo Pythagoras in Turba Philosophorum dicit: Intelligite omnes sapientes, quòd omne quod ex una essentia Deus creavit, non moritur, nisi in die judicij. Similiter per hanc Artem cognoverunt & judicaverunt antiqui Philosophi hujus artis, virginem debere concipere & parere: quia apud eos hic lapis concipit & impraegnatur à se ipso, & parit seipsum: unde est conceptio similis conceptioni virginis, quæ absque viro concipit: quod esse non potest nisi miraculosè, scilicet per divinam gratiam: & in partu istius lapidis, fit partus similis partui virginis: quia post partum manet virgo, ut prius ante conceptum, quod etiam esse non potest, nisi divino miraculo mediante. Quia igitur viderunt conceptionem, impraegnationem, & partum, & nutricationem istius lapidis ita miraculosam, judicaverunt mulierem virginem debere concipere absque viro, & impraegnari, & parere miraculosè, & manere virginem ut prius. Unde Alphidius: Hic lapis in vijs projectus est, in nubibus exaltatus, in aëre habitat, in flumine pascitur, & in cacuminibus montium quiescit: cujus mater virgo est, cujus pater fœminam nescit. Adhuc etiam noverunt, quod Deus fieri debeat homo die novissima hujus Artis, in qua est operis complementum, generans & generatum fiunt omnino unum, & senex, & puer, & pater, & filius, fiunt omnino unum: ita quòd omnia vetera fiunt nova. Unde quia hanc rem sic miraculosam viderunt, judicaverunt etiam Creatorem cum creatura fieri debere unum. Quia igitur Creatori nulla creatura uniri potest, nisi homo solus, cum sit ad imaginem & similitudinem Creatoris factus ratione animæ intellectivæ, judicaverunt, Deum cum homine fieri debere unum. Et hoc factum fuit in Christo Jesu, & virgine Matre ejus. Unde Balgus in Turba Philosophorum dicit: O quàm miræ naturæ, quæ animam senis in juvenile corpus transformaverunt, ac pater filius factus est. Benedictus igitur sit Deus Creator optimus, &c. Similiter Plato scribens in Alchemicis, scripsit Evangelium, quod post eum per tempora longa valde scripsit Joannes Evangelista & complevit. Scripsit enim Plato, In principio erat verbum, continuò usque ad locum illum: fuit homo missus à Deo, &c. Sicut recitat Beatus Augustinus, in summa Confessionum: & ostendit Deus hoc exemplum miraculosum Philosophis in hoc lapide, ut ostenderet potentiam suam, ut ipsi scirent, & cognoscerent eum, opera quæ suprà naturam consistunt, quæ noster intellectus non potest comprehendere, posse efficere quando vult. Unde Morienus: Scias quod hoc magisterium non est nisi Secretum secretorum Dei altissimi & magni. Ipse enim hoc magisterium suis Philosophis vel Prophetis commendavit, quorum animas in suo paradiso collocavit.

CAP.

turam rei, hæc talis operatio fieri videatur. Natura enim rei de se hoc pati non posse videtur, & ratio est: quia si alio tempore fiat separatio illius juncturæ, non potest reddi ad dispositionem naturalem, nisi per opus Chirurgiæ, sic nec aliæ juncturæ. Sic eodem modo dicimus, in hoc opere divino: quia nec ex parte naturæ tantum, nec artis ministrantis, juvantis naturam, videtur hæc talis compositio lapidis in fine operis fieri posse, ut super ignem perpetuo perseveret: sed potius in divina potentia reservari videtur hoc, mediante cognitione artificis: ergo quam difficile, quam occultum, quàm mirabile, quàm arduum est existimandum, hunc punctum artificem attingere posse? De hoc autem mirabile verbum dixit Socrates, scilic. Quod virtus supra virtutes existens, est res impossibiles redigere ad possibilem facilitatem præclare. Rectè ergo dicendum, hoc opus esse divinum, & secretum divinum, & supra naturam: & sicut formativa informat supra nostrum intellectum, & ultra nostram cognitionem, quasi supra naturam: sic & in hoc opere accidere videtur.

CAPUT VII.

In quo ostendit errorem omnium desiderantium recte operari, qui est in fine operis: scilicet in compositione Elementorum: & quod hæc ars est pro omnibus sapientibus.

Cum naturalia & eorum causæ sint difficilia ad investigandum & sciendum: ergo quæ sunt supra naturam erunt difficilima, cum in eis causas penitus ignoremus. Omnis enim res dicitur difficilis ad sciendum, propter paucitatem cognitionis causarum ipsius, aut quia non habet causas, & tunc non debet inquirere eas, ut dicitur decimo de Animalibus: Ex parte ergo ars ista est naturalis & similiter dubitativa, est difficilis. Ergo ex parte, qua est divina, erit difficillima, propter quod non est mirandum de difficultate inventionis veritatis ipsius, apud desiderantes ipsam & operantes in ipsa: quia non sufficit ratio ad ipsius investigationem, sed oportet credere finem ejus sic esse posse, & fidem penitus adhibere. Neque in hoc prodest fortuna, sed gratia Dei, rationi conjuncta, aut gratia divinæ revelationis sola: non enim est res secundum fortunam aut casum procedens & adveniens. * Propter hoc igitur quamplures antiqui sapientes solummodo naturaliter operantes, primam partem operationis compleverunt directè, sed secundam partem, cum sit supra naturam, ignorantes & non credentes, sine qua prima permanere non potest, prætermiserunt, & vacui à proposito remanserunt. Non enim permanet prima pars, nisi alligetur secundæ in eadem hora: quia hæc secunda est clavis totius operis. Unde dicit Balgus in Turba Philosophorum: Vidi enim tempore nostro quendam, qui elementa sciebat, quemadmodum & ego: Deinde Medens hanc erexit dispositionem, ad cujus lætitiam non pervenerit, propter tristitiam suam in regendo, & patientiam nimiamque festinationem ad propositum, &c. Et dicit Gregorius in eodem: Vidi enim tempore meo quendam, qui hoc incepit opus, & veritatis naturas est operatus, rubore autem aliquantulum mutante, putavit se errasse, & sic dimisit opus, &c. Isti duo qui sic erraverunt, sciebant elementa simplicia artis, & depurata, & ipsorum ad invicem mixtionem, & signa apparitionis ipsorum, & omnia necessaria huic arti, neque deficiebat eis aliquid, nisi cognitio certa determinatæ diei, imò horæ ortus & partus lapidis, in quâ fieri debet conjunctio elementorum simplicium, & finis totius operis. Propterea igitur, quòd non fuerunt attenti in visione hora illa, evanuit totum opus de manibus eorum. Lapis enim tunc ortus est candidus, & volans ab igne propter perseverantiam ignis, & evanescit in fumum simul cùm lapide fixo, cum summa volatilis tunc superet summam fixi. Sed si per ingenium artis, tunc summa fixi superat summam volatilis, quod fit per compositionem elementorum simplicium ad invicem, retinebit lapis fixus volatilem, & permanebunt invicem in æternum, & non aliter. Et hic est tota fortitudo Alchemiæ, & ipsa Alchemia: quæ Deo glorioso, & non naturæ soli, nec arti pertinere videtur. Unde Geber in Summa sua: Ars nostra in potentia Dei reservatur, qui cui vult eam largitur & subtrahit, qui est gloriosus & sublimis omni justitia, & bonitate repletus, &c. Et iterum idem ibidem: Miserrimus enim & infelicissimus est, quem Deus post operis sui atque laboris finem in veritatem denegat conspicere: quia vitæ suæ spatium semper in mœrorem concludit & terminat, &c. Et Rasis in Lumine luminum: Adhuc etiam cura observata eadem, superna mente recedit: ejus quoque signa & vestigia penitus omnino pereunt. Et Alexander in Epistola sua: Mundus major creatus est naturis quatuor diversis & contrariis, scilicet apperitiva, digestiva, retentiva, & expulsiva, sive mundificativa. Est quoque vis altera, scilicet ab eis vita, quæ vires has conjungit quatuor, quas tibi narravi, ac descripsi, & est sicut clavis ad aream, quam si ab eis perimas: tota dissolvitur, cum ejus sic nexus, ejusque latera continens, &c. Et Lucas in Turba Philosophorum: Ego notifico vobis omnia, quæ Deus creavit, ex quatuor esse naturis, id est quatuor elementis, & quæ

C 4

* Propter hoc igitur quamplures, &c. *Notandum est, quòd Philosophi antiqui appellaverunt primam partem operis, principium autem operis appellaverunt, lapidis nativitatem & germinationem: & hoc fit in die complementi, decoctionis, & sublimationis perfectæ. Non autem appellaverunt principium operis, ut quidam in superficie imaginantur, principium digestionis usque ad complementum digestionis, sed ipsam digestionem jam perfectam, & ipsum digestum jam perfectum, ut patet subtiliter enucleanti verba ipsorum: Finem autem & complementum totius operis appellaverunt retentionem lapidis sic digesti. Si igitur principium fuerit invariabile, & impermutabile, quicquid fuerit de essentia principii, & pertinebit substantialiter ad principium, erit invariabile & impermutabile: Si autem principium recipit variationem & permutationem, quicquid erit de essentia principij, & pertinebit substantialiter ad principium, variabitur & permutabitur. Unde Philosophus undecimo & decimo octavo de Animalibus ostendens, quod testiculi sub una particula principali nostri corporis, dicit, quòd principio modicum permutato, mutata simul permutari consueverunt eorum, quæ sunt circa illud principium. Et primo Cœli & mundi, quod parvus error in principio maximus est in fine. Et 1. Physicorum dicit: Uno inconvenienti dato, alia plura sequuntur. Quapropter si principium Alchemiæ fuerit invariabile, & steterit impermutabile, quæcunque pertinebunt ad istud principium, erunt necessariò invariabilia. Si autem permutentur, & illa necessariò permutabuntur: & si in illo principio fiat error, in fine & toto opere necessariò erit, & isto inconvenienti facto, quicquid fiet post, erit inconveniens. Ideo penitus cavendum, & præcavendum à permutatione aliqua hujus principii, & sic nec error, nec inconveniens aliquod adesse poterit. Cum igitur principium recipiat perfectionem & complementum, propter attingere finem suum & amplecti, & è converso: ergo oportet quòd istud principium includatur in suo fine: finis autem est fixio principii immediatè, & absque mora, Unde dicit Morienus: Oportet quod finis restituatur super suum principium, & principium super suum finem. Et hoc est compositum, quod sic perpetuabitur nutu Dei, & non aliter. Est autem totius operis initium dealbatio, rubor autem perfectio, ut dicitur in Turba Philosophorum. Et est rubedo in albedine, quemadmodum minium in cerussa: ita quod finis & principium sunt simul eadem hora. De hoc autem tali principio dixit Rasis in Lumine luminum: Nunquam igitur spiritui in corpora patebit ingressus, quousque eadem munda & purgata subjiciant hæ autem præcipua & dignior, notanda & attendenda istius negotii radix atque principium, &c. Et dicit Lilium: Dealbatio semper expectanda est, quæ operis dicitur initium & firmamentum.*

quæ ex eis creata sunt, ad eas revertuntur, in quibus creaturæ generantur & moriuntur, prout Deus prædestinavit. Et Alphidius: Scias fili quod ex vitio suæ creationis omnia corrumpuntur: unde tam homo, quàm omnis creatura, ex accidenti ad corruptionem tendit. Ideo idem ibidem: Omnis enim creatura potest augeri, quousque perficiatur: Cum autem ad finem perfectionis devenerit, in detrimentum diminutionis descendit: per ejusmodi viam iter suum dirigunt, quæ in mundo sunt universa. Et huic sententiæ concordat Albumazar, introductor judiciorum, dicens: Res in quibus est initium, sunt in initio inceptionis suæ in profectu & augmentatione, & in medio ejus fortiores quàm possint esse, in fine verò, imperfectione & debilitate. Et Philosophus octavo de Animalibus in fine dicit: Caliditates & frigiditates temporum, conveniunt modis generationis, & post hoc conveniunt corruptioni. Eget igitur lapis iste in ortu suo auxilio artificis, ut sit tunc vigilans, & oculata fide videat quod germinavit, & cum voluntate sociata naturæ perficiat ipsum retinendo: & non ultra eas. Unde dixit Morienus: Vide ne hanc radicem prætereas, nec aliquam ejus quæras mutationem: quoniam neque proficuum, nec bonum tibi quæsitum invenire poteris. Sicut verbi gratia, fœtus in utero à principio conceptionis perficitur continuò usque ad tempus partus, & tempore nativitatis perfectus est de se, & si tunc non egreditur, suffocatur & moritur: quia tunc eget auxilio expulsivæ virtutis, & cum ortus est, tunc eget ultimè perfici quia motus ambulationis deficit ei, cognitio, loquela, fortitudo, ut dicit Milvescindus: Eodem modo quando hic lapis oritur, est perfectus per se: sed deficit ei tinctura, & fixio stans, & conjunctio matrimonialis: Ideo eget auxilio artificis extrahentis tunc statim ipsum complentis eum, ut dictum est. Hoc idem etiam est in avibus, quando in ovo generatæ sunt: perfectæ enim sunt de se, quòd si tunc non egrediantur, suffocantur & moriuntur: & si egrediantur, perficiuntur ultimè, & non aliter. Et de hac tali imperfectione loquens Philosophus in octavo de Animalibus dicit: Non est differentia inter animam pueri, & aliorum animalium, neque sunt sine cognitione omnino. Ideo hic lapis ita est occultus, quòd à nemine inveniri potest, nisi Deo volente, à cognoscentibus ipsum tempore suo. Et hoc est, quod dixit Hermes in quarto, scilicet: Intelligite filij sapientum quod hic lapis pretiosissimus est, & clamat, protege me, & ego protegam te. Largiri mihi vim meam, ut te adjuvem. Sol enim meus, & radij mei intimi sunt in me, &c. Et in ejusdem dicit: Scito quòd vultur supra montem existens, in cacumine clamat voce magnâ, inquiens: Ego sum albus, citrinus & rubeus, &c. Unde Parmenides consulit nobis bene in Turba Philosophorum dicens: Notis omnibus conditionibus lapidis & naturis, in hoc opere manus vestras imponite: si vero veritatis naturas ignoretis, nolite huic appropinquare, quia totum noxium est & infortunium, & tristitia. Et Rasis in Lumine luminum: Occulti lapidis natura, ejusque dissolutio, omnino agnoscenda: ea enim, nisi ad unguem cognita fuerit, ab opere cessandum moneo. Idem in libro trium Verborum: Nihil enim est hujus nostræ scientiæ radix, nisi cognitionis, & cautelæ erroris bonitas.

Idem in Lumine luminum: Cavendum etiam summo opere moneo, ne unquam id aggredi præsumas, emolumentorum admixtione incognita. Et hoc pars operis est, quæ supra naturam quæ terrena cum cœlestibus conjungit, quam dicunt divinam, cœlestem, speciosam, mirabilem, pulcherrimam, difficilimam, cum ejus inventio in divina potentia reservetur. Unde dixit Hermes, in principio lib. septimi Tractatuum: Hujus autem artis scientiam, ab unius tantùm Dei habeo inspiratione, &c.

CAPUT VIII.

In quo ostendit, quomodo hæc Ars inventa sit, & quibus data sit, & quibus non, & quare sic obscure scripserunt eam Philosophi.

Nunc dicimus, & verè firmamus, quòd nullus antiquorum, à primo homine usque ad ultimum, potuisset secretum istius artis divinum adinvenire suo ingenio naturali secundum rationem naturalem solam, nec secundum experientiam, cum ipsum supra rationem & experientiam consistat, ut quid divinum occultum: Sed Deus gloriosus, gratiarum largitor, ipsum suis fidelibus sapientibus, eum timentibus, aperuit & probavit. Unde Alphidius: Nō ignores fili mi quòd filiis Adæ rationalibus, Deus hunc scientiæ thesaurum aperuit: demum pauperibus proprium esse voluit. Et Rasis in lib. trium verborum: Hoc est donum Dei. Unde Arist in lib. de Secretis secretorum ad Alexand. dicit, cap. de Medicina magna, & secreto Philosoph Dignum itaq; est, ut scias medicinam magnam, quæ dicitur gloria inexistimabilis, & Thesaurus Philosophorum. Ego siquidem nunquam percepi, nec veraciter novi, quis eam invenerit. Quidam enim dicunt, quòd Adam fuit ejus inventor: Alij quòd Æsculapius, &c. Quidam autem affirmant, quod Enoch novit hoc secretum per visionem. Volunt etiam dicere, quòd iste Enoc fuit magnus Hermogenes, id est Hermes, quem Græci multum laudant & commendant, & ei attribuunt omnem scientiam secretam & cœlestem, &c. Idem in eodem, in Epistola quam scribit in principio, respondens Alexandro dicens: Præterea quod interrogasti, & scire desideras, est arcanum tale, quod vix humana pectora poterunt tolerare: quomodo ergo in mortalibus pellibus poterit depingi? Ad illud itaque, quod te decet quærere, mihi licitum est tractare, & me oportet, & teneor ex debito respondere, sicut tu teneris ex debito tuæ discretionis, non exigere à me amplius ex hoc secreto, quàm quòd tibi tradam in hoc lib. &c. Et quamvis dicant aliqui hunc librum non fuisse Aristot. cum non redoleat eloquentiam ejus, ut in naturalibus & Metaphys. tamen quia fama testatur ejus fuisse: & quia materia libri magis est narratoria, quam inquisitiva, ita quod stylus facilis fuit utilior: & quia invenimus autoritates ejus libri allegatas à Joanne Mesue, cap. de Ægritudinibus oculorum, & ab Haly, in lib. suo de Secretis secretorum, ideo credimus ipsum fuisse suum. Item Hermes in principio libri septimi tractatuum: Hujus autem artis scientiam, ab unius tantum Dei habeo inspiratione. Amplius sciendum est, cum mos philosophorum sit non invidere, quoniam signum scientis est docere posse, ideo hoc arcanum divinum à Deo primis philosophantibus revelatum, posteris tradiderunt in scripturis, timore & præcepto Dei coacti. Et quia arcana, præsertim hoc, non quibuslibet, sed solis sapientibus dignis, à Deo dilectis, non sunt revelanda, ideo solis illis scripserunt. Si enim omnibus indifferenter hoc scripsissent arcanum, sicut in aliis scientiis omnibus, plano sermone & ordine omnem ipsius modum, & circumstantias om-

omnes, quibus pervenitur ad ipsum absque figura & ænigmate revelassent Ergo volentes hoc solis aperire prædictis, & ab insipientibus occultare, tradiderunt sermonibus obscuris illis, & obscurissimis istis, neque potuissent philosophantes sequentes aliter ad ejus notitiam pervenisse. Unde Morienus: Si sapientes, qui post illos fuerunt, de qualitate vasis in quo conficitur, expositiones suas non invenissent, nunquam ad ejus notitiam pervenire potuissent. Idem dicit: Est autem Yeksir medicina ex pluribus confecta, quam Philosophi non funditus celant, & tamen aperiunt non nisi sub involucro, & operimento detegunt. Idem in eodem: Philosophi allegorizaverunt dicta super vulgus, non sunt tamen mentiti, sed locuti secundum quod bonum videbatur eis. Et secundum hoc, quod ad invicem se intelligerent, ut alios lateret hoc, &c. Unde Geber in summa sua cap. de negantibus artem à datis, dicit sic: Hæc enim ars occulto sermone non eget omnino, neque penitus manifesto, trademus igitur ipsam sermone tali quem prudentes latere non accidit, hic autem mediocribus profundissimus erit, fatuis autem utrosque terminos miserabiliter concludit in hac una & eadem traditione nostra. Idem in eodem cap. de Administratione solaris medicinæ: Sed nec nos hanc scientiam palliamus, non miretur doctrinæ filius: nō enim illi palliamus, sed malis & improbis: & eam tali sermone tradimus, quòd latere insipientes necessariò accidet, & eo ad illius inventionis perquisitionē prudentes alliciet. Filij igitur doctrinæ perquirite, & hoc excellentissimum Dei donum vobis solis servatum invenietis. Filij insipientes, nequitiæ & malevolæ pravitati immensæ, ab hac scientia fugite: quia vobis inimica est & adversaria & vos in miseriam paupertatis constituet, quoniam vobis penitus hoc Dei donum est occultum, & à divina providentia denegatum omnino. Idem in eodem Capitulo ultimo: Non enim tradidimus scientiam nostram, sermonis continuatione, sed eam separavimus in diversis Capitulis: & hoc ideo, quoniam tàm quilibet improbus, quàm probus, si continuatione fuisset tradita, usurpasset ipsam indignè, &c. Idem in eodem: Solum igitur prudentes ad artem allicuimus, & per ingenia à nobis tradita viam investigationis eisdem exposuimus, non autem eam inventam nisi solis nobis scripsimus, sed investigationis modum & modorum ingenium, &c. Et Alexander: Scias quòd hunc meum librum, nullis nisi philosophis posui. Et Rasis libro 70. Præceptorum, libello Ludorum: Non enim fecimus libros nostros, nisi nobis & filiis nostris, & quisquis sit, qui pervenit ad intelligendum eos, erit ex nobis, & qui non pervenerit contrarius nobis. Idem in Lumine luminum: Si enim omnia prout se habent, vellem enodare, nullus ultrà prudentiæ esset locus, cum insipiens sapienti æquaretur, neque sublimari circulo quisquam mortalium, paupertate noverca, inediarum ulterius defleret angustias. Et Hermes in primo: Scito fili, quòd Philosophi non invident morigerosis, neque legitimis, neque religiosis, nec sapientibus: Veruntamen ignaris & vitiosis à lege, & benignitate privatis, ne mali potentes fiant: quoniam penitus indigni sunt sapientia. Unde deprecor vos filios Philosophorum, ut nemini fatuo, nec ignaro, nec cuiquam ad hoc inepto, hujus scientiæ quicquam narretis. Et Alphidius: Philosophi autem timentes Deum, non adeo illud pretiosum habuerunt, quin aliis Philosophis arcanum lapidis patefacere vellent: Ideoque patens opus lapidis aliis in lucem non posuerunt, timentes ne luce manifesta, totus mundus vergeret ad occasum, metendi, seminandi, plantandi, agriculturæ periret exercitium. Quod propterea volentes, posuerunt in scripturis & figuris, & ænigmatibus velata tenuerunt, malucrunt enim eam in scientiam sic abscondere, quàm per eam patefactam mundi conditionem delere. Item ibidem: Hunc autem tibi aperui, & sicut aperui, ita abscondi, ne cuicunque patefiat nisi peritis: quoniam in imperitam animam non introibit sapientia Dei, cui adest rationis imbecillitas. Et Rosinus, potius namque Philosophi mori volunt, quam ea patefacere, quæ alienis nominibus nuncupaverunt. Idem in eodem: Scito quòd non invidiæ caussa hanc artem Philosophi celaverunt, ut alii ditarentur, verùm timuerunt, ne quis devastator, aut malefactor, hoc habito illicita ageret, & abominabilia, & esset ad suum detrimentum. Idem in eodem: Dei namque judicium est, hanc rem scientibus invidiam invenire, non propter mundi avaritiam, sed ne mali percipientes hoc, ad prophana agenda fiant promptiores, & de eorum peccatis redituri sint Philosophi rationes. Et Dyomedes in Turba Philosophorum: Si ignorantes estis, Deus celavit vobis veritatem: nolite ergo sapientes reprehendere, sed vos ipsos. Et Pythagoras in codem: Hoc autem Deus celavit Apollo, ne mundus devastaretur. Et Astratis in eodem: Juro vobis, quòd si reges hanc artem scirent nemo vestrum unquam ad eam perveniret. Et Bonellus in eodem: Hunc igitur lapidem, reges quærentes non invenerunt, exceptis quibus Deus annuit. Et Morienus: Si apertè eam docerent, omnes eam scirent, vilisque efficeretur: vel fortè qui primus legisset eam post eos ob invidiam, ne ad posteros pervenirent, libros destruxissent, &c. Patet igitur ex iis, quòd non est scientia hæc pro quolibet, nec scripta pro quolibet. Et hęc simul sententia scribitur libro de Propotione, & proportionalitate sic, scilicet Plato prohibuit, ne scientia omni loco, & omni demonstretur discipulo: & hujus significationis hæc verba protulit: Si quis scientiam demonstraverit in loco, ubi cupiditas & timor vincunt inquirendi voluntatem, & existimaverit eam ab inquisitoribus recipi, semetipsum deludet. Rationabiliter etiam subtiliati fuerunt Philosophi, obscurè & difficulter ipsam scribere ut unusquisque sapiens, cum summa diligentia studere nitatur, ut cum ipsam invenerit, magis diligat, & gratias innumerabiles agat altissimo largitori. Unde Rosinus: Voluerunt enim Philosophi, ut perscrutatores suis in libris frequentissimè investigent. Et Barseus in Turba Philosophorum: Jubeo ergo vos frequenter legere, & super iis, quæ plurimùm meditari. Legere namque sermo mortuus est, labiis autem proferre sermo vivus. Idem ibidem: Heu vobis, qualiter vultis habere hanc nobilissimam oblationem, lecto semel libro, vel primo regimine experto? Et Rasis in libro 70. Præceptorum: Liber enim librum aperit, & sermo sermonem explicat. Idem in libro Perfecti magisterij. Unde cum de hujus rei experientia nemo possit per se prima fronte esse discretus, tibi suadendum providi, ut actione incepta, ab ipsa non cesses, si prima vice non rectè fueris operatus, secundò, tertiò, & etiam amplius si opus fuerit, reiterando, quousque quod appetis, perfectissimè deprehendas, neque te ab hac re, labor manuum rerumve impensa dimoveat: quia cum instantia vinces, & cum patientia superbis, & ad id, Deo duce, devenies quod optasti, & de manuum labore mercedem & lucrum, de rerum sumptibus, rehabebis, Sic igitur propter dictas

dictas caussas, hanc Artem taliter Philosophi tradiderunt.

CAPUT IX.

In quo ostendit, hunc Lapidem similari omnibus rebus mundi, & quot sint nomina ejus, & quot Philosophi hujus scientiæ tetigerunt eam, cum omnibus aliis scientiis. Et solvit opiniones antiquorum; quas Aristoteles in Philosophia reprobat.

Antiquissimi Philosophorum viderunt hunc Lapidem in ortu, & sublimatione sua, & conjunctione Elementorum ejus, omnibus rebus mundi, tàm realibus quàm intellectualibus, & eorum accidentibus, posse in similitudinibus convenire. Unde quæcunque dici & tractari possunt de virtutibus & vitijs, de cœlo, & omnibus, tam corporeis quàm incorporeis, de mundi creatione, & ejus principio & fine, & de Elementis omnibus, & eorum qualitatibus, tàm primis quàm secundis, & eorum confusione in materia prima, & ipsorum distinctione, & ascensione, & eorum proprietatibus & passionibus omnibus, & de elementatis omnibus, tàm animalibus quàm vegetabilibus, & mineralibus, & de corruptibilibus & incorruptibilibus, & visibilibus & invisibilibus, & de spiritu, & anima, & corpore, & ipsorum unione, & sejunctione, & de vita & morte, & bono & malo, de veritate & falsitate, de unitate & multitudine, de paupertate & divitijs, de volante & non volante, de bello & pace, de victore & victo & labore & requie, de somno & vigilia, de conceptione & partu, de puero & sene, de masculo & fœmina, de forti & debili, de albis & rubeis, & quibuslibet coloratis, de inferno & abysso, & eorum tenebris, ac etiam ignibus sulphureis, & de paradiso & ejus celsitudine, & claritate, ac etiam pulchritudine, & gloria ejus inæstimabili: Et breviter de iis quæ sunt, & de iis quæ non sunt, & de ijs quæ loqui licet & de ijs quæ loqui non licet, possunt omnia dici de hoc Lapide venerando. Unde Philosophi hujus Artis, in omnibus suis scientiis & operibus, tetigerunt scientiam hujus Lapidis, mysticè loquendo: Ita quòd scientia ista nihil dimisit, quin ad se detraheret, & sibi componeret: Neque est hoc inconveniens, quoniam omnia quæ sunt, & quæ non sunt, ars ista divina sibi pro terminis suis assumet, & loquitur de omnibus secundum analogiam in suis libris, & omnes aliæ de ipsa hoc idem possunt, tàm Philosophia, & quàm Astrologia, & quàm Geomantia, & quàm ars Turba imaginum, ut dicit Balgus in Turba Philosoph., & Morienus. Et hoc confirmans Albumazar, in Introductorio judiciorum dicit: Inveniemus quoque quosdam antiquorum retulisse, quòd sint imagines in circulo, & res aliæ diversæ ab hac, quod diximus, & locuti sumus super eas multas locutiones figurativè, quasi per Allegoriam: sed dimisimus hoc, quia incongruum erat huic nostro libro &c. Non solùm autem sicut etiam tota poëtica facta est, & historialis & fabulosa, sicut patet in libris Vergilij & Ovidij Unde, quidquid est de creatione mundi, & transmutationibus rerum, tàm extraneis quàm impossibilibus, in libro Ovidij Metamorphoseos, & in aliis, qui hoc sciverunt, est de hoc. Legentes autem eos, & in superficie considerantes, habent fabulas mirandas; & de radice nihil gustant (*) Quod si fidem nostram Christianam non offenderem, neque legem, auderem dicere quosdam antiquorum prophetarum habuisse, (si fas esset) artem, ut Moysen, David, Salomonem, & quosdam alios, & similiter Joannem Evangelistam, & eam dictis Domini intermiscuerunt & occultaverunt, sicut perpenderunt sapientes. Unde Rasis in Lumine luminum: Seria administratione dignum judicavim, ut id ad propriam reduceret naturam, unde sententiam hujus sermonis, & in lege Moysi, &c Et Rosinus: Deus tribuit rectè Moysi, &c. Et Alphidius in libro Malachiæ prophetæ: Hujus autem rei purgandæ per prophetam benè prædictum esse legimus, Tota die sedebit constans, & mundabit argentum, ac purgabit filios Levi, quà purgatione peracta erit cœlum novum & terra nova, & videbit omnis caro salutare suum, cum se cognoverit ab omni corruptione fore mundatam, & ad pristinam sanitatem, in qua condita fuerat redire, &c. Ideæ in libris philosophorum plures prophetarum vidimus allegatos, qui in suo principali proposito hanc artem intermiscuerunt. Ista enim scientia est divina, & cum reliquis mysticè patitur implicari.

Ex dictis igitur verè patere potest, quòd istius lapidis infinita nomina consurgere necesse est, quæ omnia sunt vera apud philosophos Alchemiæ, quamvis ficta sint, id est similitudines. Unde Rasis in Lumine luminum: Hæc enim quæ dicimus, ad imagines referuntur. Et ideo primo 70. Præceptorum: hæc omnia quæ dicimus, sunt typica, quæ subtiles in hac arte intelligere debent. Idem in eodem libro: Mihi est necessariò dicere sicut dixerunt antiqui, ipsi namque sunt, quibus intuendum est. Et Pythagoras in Turba Philosophorum: Scitoteque res quam multipliciter narraverunt, suum absque igne socium consequitur, prout magnes consequitur ferrum, quam ubique inveniunt, quæ est lapis & non lapis, vilis & preciosa, obscura, celata, & à quolibet nota, unius nominis & multorum nominum. Et Alphidius: In eo enim omnis similitudo, & omnis descriptio inventa est. omnium animalium genera; & lapidum sunt in ipso, naturis, coloribus, odoribus, operibus est similis, cui nihil est simile in actione, in descriptione, in transitu, in dominatione &c. Et Milvescindus: Si spirituale nuncupes, probabile quid agis: Si corporale, verum dicis: si cæleste, non mentiris: si terreum, certum refers, &c. Et Morienus: Ego veritatem vobis dico: quia nihil aliud hujus artis operatores in errorem detrusit, nisi varietas, & nominum multitudo. Sed si quis rectè cognoverit, quod hæc nomina non sunt, nisi colores in conjunctione apparentes, in hujus magisterij via non deviabit. Et dicit Lilium: Nostri

(*) Quod si fidem nostram, *&c. Non fuerunt hanc Artem antiqui Prophetæ persequuti, propter argentum & aurum habendum, sed ideo, quia viderunt inquisitionem ejus, & inventionem per suos terminos miraculosam & super naturam, & ideo divinam & mysticam: quod circa terminos ejus, cum suis divinis intermiscere potuerunt, & voluerunt, principali proposito & indice manente, cum ipsorum termini sint divini & mystici etiam neque hoc principale propositum derogare videntur, nec removere intentionem eorum ab inquisitione ipsius Non enim propter bonum utile, neque delectabile inquisiverunt, sed propter honestum, quia dilexerunt rem propter seipsam. Et legimus in libro Avicennæ de Circulo animæ, Joan. Evangelist. in numero Philosophorum hujus artis.*

stri lapidis tot sunt nomina, quo tres vel rerum notabilia. Et Rosinus: Philosophi namque millibus millium legionum nominibus ipsum nuncupaverunt, unde homines in eo errare fecerunt, & ad eum pervenire non potuerunt. Et Rasis in Lumine luminum; Antiquis enim tot & tam diversis istarum rerum significantiam libuit occultare, ut vix aut nunquam ulterius nova possent inveniri notabilia. Unde non nisi studiosa assiduitate, vel multiplici exercitio, cui parti faveant, quis advertere poterit. Et Alphidius: In hoc opere est parabolarum diversitas, & nominum & actionum, ut ab imperitia celent, & intelligentiæ capitibus aperiant & demonstrent. Et Morienus: Sapientes hujus magisterij, ejus dispositiones alia de causa non multiplicaverunt, nisi ut sapientes in hoc magisterio instruerent, & insipientes penitus excæcarent. Et Rosinus: Cave ne sis de illis, qui aliter libros nostros legunt, quàm intentio nostra in eis extiterit. Quare cæci memoriæ remanent à vero sequestrati, & eorum imputant ignorantiam, Philosophorum esse peccatum, ac Philosophos mentiri testantur, cum ipsi sint potius mentientes. Amplius quamvis hæc nomina infinita ficta sint, non est mirandum: quoniam hic lapis Orphanus proprio nomine caret, nec proprium nomen aliquod habere potest, nisi Lapis Philosophorum. Ergo cum hoc in ipsius cognitione non sit sufficiens, attribuerunt ei nomina aliarum rerum omnium, ut per tales similitudines, sapientes devenire possint in cognitionem ipsius. Propterea igitur omnia ejus nomina verba sunt apud Philosophos, & nota solis eis: quia intelligunt quid significant. Quamvis enim materia ex qua lapis, sit tantum una, & ipse lapis tantum unus, tamen secundum diversos colores & varietates, quæ in decoctione apparent, & ortum ejus, & conjunctionem in magisterio diversam, nomina imponunt ad libitum. Similiter vulgus hoc idem facit, scilicet quia imponit nomina diversa uni rei, propter diversas formas accidentales. Nam ex auro & argento fit annulus, scyphus, armilla, nummus, corona, & tamen omnia sunt aurum & argentum. Similiter in alijs metallis, & in cera, & in ligno, & argilla & vitro, quæ tamen omnia, secundum materiam & formam naturalem, sunt idem & unius nominis, & ratione accidentium multorum nominum. Et sicut hæc nomina plura unius rei, sunt nota vulgo & omni populo, cum sit omnium, sic & Lapis Philosophorum, cum sit de se unicus, & ipsius nomina plurima & infinita, sunt nota Philosophis solis, cum sit res ipsorum, & non aliorum. Et cum vulgus procedat proverbialiter & figurativè, in sermonibus suis, scilicet unum dicens, & aliud occultè intelligens, ut sapiens vulgus ab insipienti discernat quod occultum est, quanto magis hæc ars divina hoc facere debet, præsertim cum ipsa sit Secretum secretorum Dei altissimi & magni, ut dicunt Philosophi hujus artis: Unde Aristoteles in Epistola libri Secretorum ad Alexandrum dicit: Causa quidem, quare tibi revelo secretum meum, figurativè loquens tecum exemplis, ænigmatibus atque signis, est: quia timeo nimium, ad manus deveniat infidelium & ad potestatem arrogantium, & sic perveniret ad illos ultimum bonum, & arcanum divinum, à quo summus Deus judicavit immeritos & indignos. Ego etiam sanè transgressor divinæ gratiæ, & fraudator cœlestis secreti, & occultator revelationis: ea propter tibi sub attestatione divini judicij istud detego sacramentum, eo modo quo mihi revelatum est, &c. De iis similitudinibus etiam, & allegorijs loquens, quas dixerunt antiqui, dicit decimo sexto de Animalibus, quod quædam monstra assimilaverunt capræ sufflanti ignem, & quædam porrò præconizanti. Et dicit ibidem: Est autem nihil eorum quæ dicunt, sed assimilata solum. Et dicit iterum duodecimo Metaphys. quod talia quæ dixerunt antiqui, non derisoriè dixerunt. Aristoteles contra antiquos, & solutio contradictionum. Antè tamen quàm Aristoteles perveniret ad intellectum talium sermonum antiquorum, improbat eos, maximè Platonicos & Pythagoricos, qui tractando Philosophiam, & artes, & scientias, loquebantur mysticè & metaphoricè, & non quo ad veritates rerum. Unde primo Physicorum improbat Anaxagoram, qui dicebat omnia fieri ex similibus, & in principio de Generatione & corruptione, Democritum, qui dixit, quod actio & passio fit à simili, & quod generatio fit per congregationem atomorum, & corruptio per segregationem ipsorum. Et in primo de Anima, improbat eundem de eo quod dicit: quod omne simile cognoscitur suo simili, & animam ingredi quodlibet corpus, cui primò obviat, & quamlibet animam ingredi quodlibet corpus. Et ideo dicit ibi: Hæc dicta, esse Pythagoricas fabulas. Et 2. Metaphys. dicit: Quod propter consuetudinem audiendi fabulas, multi negligunt veritatem. Et 2. Cœli & mundi, dicit contra illos, qui dicebant, cœlum esse corruptibile, sed propter animam, quam habet, scil. intelligentiam, esse sempiternum. Volo autem nunc dimittere ista antiqua & fabulosa, &c Et in 2. Perigeneseos, Platonem improbat, qui dixit, primam materiam esse planitiem & superficiem. Et in eodem similiter increpat Empedoclem, qui dicit: Omnia moveri per litem & amicitiam, & per amicitiam fit generatio, & elementorum conjunctio, & per litem corruptio, & elementorum segregatio, & quod in circulo sunt elementa conjuncta vera amicitia, ideo non potest ibi esse lis, & ideo est incorruptibile. Et in 3. Cœli & mundi ipsum improbat quia dicit, quod dilectio & amicitia aggregaverunt elementa quædam, & generata sunt capita multa sine collis. Et ibidem: Quod elementa omnia sunt similium partium, & quod omnia sunt ex similibus. Et iterum: Quod omnia sunt generata ex spissitudine unius elementi, quod tamen dictum est verissimum, imò necessarium, & reliqua. Unde Philosophus improbat eos, quia non inquirebant causas proprias rerum. Ideo dicit 2. Cœli & mundi contra illos, qui dicunt, quod ignis sit in medio mundi, & terra una ex stellis sit, & non dixerunt hunc sermonem, nisi quia non inquirebant cognitionem propriam earum rerum: sermo enim in terra est per visum, verum ipsi pertransierunt visum ad quasdam voluntates, &c. Et in 3. ejusdem contra illos qui dicunt: Elementum unum esse commune alterationi & permutationi, dicit: Accidit autem eis illud, quoniam non acceperunt principia rerum acceptione bona, secundum veritates suas: Sed loquuntur de rebus cadentibus sub visum, quod non testificatur eis visum: elementa autem omnia cadunt sub visum, &c. (*) Sed quamvis hæc talia dicta extranea

(*) Sed quamvis hæc talia, &c.) *Notandum est, quod sicut prius est esse rerum, & veritas secundum naturam, quam earum similitudo & allegoria, scientiæ & artes, prius tractare dicuntur esse, & veritates rerum, secundariò autem similitudines, & allegorias, quoniam veritas nihil aliud est, quàm adæquatio intellectus ad rem:*

nea non sint vera apud Aristotelem quia non inquirunt proprias causas rerum, sicut requirunt res: tamen omnia sunt vera in Alchemia, & ei correspondentia, & in libris Alchemiæ tradita, & narrata in similitudinibus, dictis, & alijs quasi infinitis, Unde omnes in suis libris naturalibus, & aliis volentes artem hanc intermiscere, & insipientibus occultare & sapientibus aperire, videbantur opinari falsa, cum tamen naturalium veritatem non ignorarent. Propter quod dixit Morienus: Quod omnes philosophi in suis libris passim eam tetigerunt. Nam qui dicebant, omnia esse unum, & principia corporum laminæ, & atomi, & alia talia dicebant referendo ad Alchemiam. Quis enim philosophorum tam fatuè locutus fuisset, ut naturaliter solum loquendo, diceret omnia esse unum, & nil moveri, & alia similia. Et ideo Philosophus 1. Metaphysicæ dicit: Quod dicere exemplaria esse, & eis alia participare vaniloquium est, & metaphoras dicere poëticas. Ideo volens definire scientiam, quid sit, 6. Ethicorum dicit: Certificari oportet de ea quid sit, si non velimus sequi similitudines: Signum autem, quod ob hoc, quod dictum est, reprehendat eos, est, quia 3. Metaphys. inquirens, utrum eadem sint principia rerum corruptibilium & incorruptibilium, dicit sic: Ponunt enim antiqui principia esse Deos, & ex elementis, & finxerunt quod principia, quæ non gustaverunt de amaricio, & non potaverunt de sublimatione, moriuntur. Alia translatio ponit nectar & manna, ubi hic posuit amaricium & sublimationem. Et post dicit: Sed de fabulose sophisticantibus, non est dignum cum studio intendere, &c. Ipsi enim dixerunt ista, & sunt nota apud eos, sed hoc quod posuerunt de istis causis, quantum gustant & potant, est extra nostras rationes, & ideo non oportet perscrutari de sermonibus ipsorum, quorum philosophia est similis picturæ, &c. Patet igitur ex omnibus dictis, quod omnia nomina hujus lapidis sunt ficta. Quod si contingat, ut quandoque vero nomine hunc lapidem nominent, si aliquid habet, multa alia extranea intermiscent, ut indignè quærentes errent. Unde Rosinus: Scias quod philosophi nunquam merum & verum verbum posuerunt, quando quamplurima cum eo falsa posuerunt, ut similatis nominibus illa transfigurarent. Quare neminem invenimus merum verbum posuisse à falso denudatum, excepto Hermete, cum inquit: Scitote, quod nulla tinctura verax sit unquam, nisi ex lapide rubeo. Quia igitur cum uno vero verbo multa & extranea commiscent falsa, & regimen in operatione, & terminum, & reliqua variant & multiplicant, solus vir excellentis ingenij, potentis intelligere figuras & analogias veterum cum diuturna inquisitione, & labore magno prolixo, animæ & corporis, & pluribus sumptibus, & multiplici fallacia præcedente, & admiratione deceptionis suorum operum, & difficultate plurima eorum consortium poterit adipisci. Quomodo ergo libros ipsorum superficialiter, & secundum sonum literæ tantum considerantes, & prima fronte accedentes ad operationem, ipsius veritatem: & profunditatem attingent. Unde Rasis hoc insinuans, dicit lib. Perfecti magisterij: Isti enim 7 spiritus super ignem non perseverant, sed sensim paulatim ab eo fugiunt & evolant, nisi ad ipsos perficiendos quibusdam inenodabilibus vinculis, & artificiosis gumphis, indissolubiliter constringantur, quæ diuturna constantia, subtili meditatione, indefessa simul instantia & operatione, post multiplices laborum fallacias, & operationum diversa sophismata, est philosophia perfectissimè consecuta, & eorum arcana suis reliquit filiis, &c. Sic ergo patet: quare tanta est varietas & multitudo nominum, introductione occulta istius occultæ artis & diversitatis, causa intentionis philosophorum in omnibus artibus & scientiis, propter quod oportet eum, qui vult fructus istius scientiæ adipisci, derelinquere nomina, cum sint infinita, & sicut signa imaginata, & descendere ad significata, & res ipsas, cum res sint finitæ & paucæ. Et hoc consilium dans Plato dixit: Contemnere oportet nomina eos, quibus tantarum & tam magnarum rerum præjacet investigatio, &c. Non est ergo utilitas, sed confusio, speculatio in nominibus, sed per eorum distinctionem transire ad significata propria, quod est difficile valde. Unde dicitur primo Topicorum: Quæ habent fantasiam, id est apparentiam in superficie, & non in profundo videntur probabilia, & non sunt. Et dicitur primo Elenchorum: Philosophi non sunt ferentes res ad disputandum, sed nominibus utuntur pro rebus notis. Ideo qui sunt ignari virtutis nominum, paralogizantur, & ipsi disputantes & ipsi disputantes & audientes, & ubi dicitur. Distinguere ergo nomina multiplicia, est utile, ad manifestandum propositum, & syllogizare ad rem, & non ad nomen, ut dicitur primo Topicorum: Et debet interrogans & respondens ferre intellectum ad idem, ut ibidem dicitur. Adhærendum est ergo rebus per se, & non nominibus.

CAPUT X.

In quo improbat Sophistas, & deceptores, & contradictores: & ostendit, Artem de se esse brevem & levem, nobilitatem & veritatem ejus ostendit.

Moderni autem ferè omnes, alterationes solas absque transmutatione facere curantes, propterea quia hæsitant, finem hunc arduum attingere nunquam posse, aut pluribus modis aliis & rebus hoc idem posse perficere, aut quod nunquam fieri possit, alterant metalla pluribus modis, & pluribus rebus, tam similibus quàm extraneis, ut videantur aurum & argentum. Cumque non appareat alicui, nisi opus sophisticum, meritò omnes tales sophistæ judicabuntur, non tamen ob hoc ars hæc sophistica dicitur. Deceptores etiam ac Baractores quamplures repe-

rem: Similitudo autem & allegoriæ sunt, sicut figmentum in accidentibus rerum, sive sint, sive non sint, factum ab intellectu solo. Maximè ergo fefellerunt antiqui Philosophi, qui fuerunt ante Aristotelem, qui volentes tradere cognitionem veritatis rerum, & aliis communicare, ut cum eis participarent: quia semper sub allegoria & similitudine loquebantur. Solus autem Aristoteles, videbatur incepisse à traditione propria veritatis rerum & ordine tradendi, quem Alexander Philosophus, & Averroes, & Avicenna, & plures alii, sunt secuti. Ideo quantum ad hoc, justè Aristoteles increpavit eos. Postquam autem Aristoteles tradidit esse & veritatis rerum, & causas suas locutus fuit, sicut & ipsi: quia hoc requirebat rerum natura, & ordo, & modus & hoc irreprehensibile est. Similiter Philosophus est locutus, & docet loqui metaphoricè, similitudinariè & allegoricè in tertio Rhotoricæ: quia hoc requirit ars illa, & ex ænigmatibus acquiruntur etiam metaphoræ convenientes, ut ibi dicitur: Sed Poetæ non sic utuntur, sed faciunt ridiculositatem & obscuritatem, ut ibi dicitur.

reperiuntur, dicentes, se posse facere verum aurum & argentum,& quamplurima commiscent,& imponunt aurum, vel argentum verum, pulverizatum & denigratum, ut non noscatur, & qui discere volunt, hoc non perpendunt, & in conflatione remanet aurum vel argentum verum: quod imposuerunt.& extorquent pecuniam ab eis: & ob hoc, cum sentiunt se deceptos, arguunt artem hanc esse Baratoriam. Conantes autem veritatem inquirere, & cupientes, non potentes autem consequi hunc gloriosum finem, præsertim propter errorem radicis,præfinito tempore orientis,quam oculo non conspiciunt ex ignorantia,evanescit ab igne: quam iterum expectant, quæ nunquam est regnatura,quasi desperati arguunt hoc esse non posse & contradicunt. Habuerunt enim quod quærebant in sua potestate: sed quia non viderunt, non præparaverunt, & evasit de manibus eorum. Non enim loris & retinaculis suis ligaverunt eum. Omnes ergo contra arguentes, sive prædicti, sive alij, errores suæ imperitiæ indignè huic imponunt arti.Nonne videmus,quod Astrologia est scientia in semetipsa vera, & in principiis veris fundata, & habet vera judicia in seipsa: Si quis autem Astrologus non rectè judicaverit, nunquam ipsius scientiæ erit error,absit,imò erit error judicantis,ignorantis proportiones subtiles & profundas in correspondentia planetarum, secundum suos aspectus, secundum diversitatem signorum & graduum,& circumstantiarum aliarum. Inspiciunt enim ad pauca & communia, non autem ad multa & propria. Unde Philosophus primo Perigeneseos, ad pauca, id est, utilia inspicientes, facilè enunciant. Et hoc confirmans Albumazar,in Introductorio judiciorum dicit: Quod si acciderit in hac scientia error, non erit hoc ex nostra scientia & magisterio:imo erit ex pravitate scientiæ multorum, qui aspiciunt in hoc magisterio, & deficiunt à comprehensione scientiæ ejus,præ debilitate eorum, ab intellectu subtilitatis causarum, quibus eum experiuntur.Idem in eodem:Verùm neque propter ignorantiam ejus, qui Astrologiam ignoraverit, ponenda est ratio erga eum, qui eam benè sciverit, & veridicus in ea fuerit, &c.

Similiter scientia Geometriæ,est scientia vera valde,in suis mensuris,cum ipsa sit de genere mathematicorum, quæ sunt verissimæ. Mensurat enim altitudines turrium, & montium inaccessibilium, & profunditates puteorum, & aliarum profunditatum, & latitudines corporum, in instrumentis suis appropriatis, per lineas, & angulos, & altitudines cœlorum, & planetarum, & stellarum magnitudines, & ambitum cœli, & ambitum totius terræ & ejus diametrum, & breviter, omnium magnitudinum per sensum visus, absque hoc quod tangat illa. Et cum hæc talia sint admiranda,& extranea valde,& videantur impossibilia posse esse apud vulgum,& ignorantes principia hujus scientiæ, & instrumenta, quibus pervenitur ad hoc,nunquam ignorantia eorum,& rationes inanes suæ probabunt geometriam non esse esse veram, absit.

Similiter scientia medicinæ, est scientia vera in seipsa,cum judiciis &medicationibus veris:sed si quis quasi medicus (ut sunt nostro tempore humoristæ) erraverit non noscendo ægritudinem per signa propria, & in meditando & prognosticando, nunquam errores illi attribuentur scientiæ medicinæ absit: Sed illi quasi medico & quasi artifici, in scientia illa erranti. Eodem modo verè dicimus,quòd errores, qui accidunt Alchemistis, rectè operari desiderantibus,non erunt artis Alchemiæ, sed Alchemistarum deficientium comprehensione veritatis ipsius: quia sicut res se habent ad esse, ita & ad cognosci, & cognitio erit tantum una,ut dicitur secundo Metaphys. Ergo cum esse rei sit tantum unum, & veritas erit tantum una: Deviantes ergo ab unitate & veritate rei,pluribus modis & infinitis quasi errare contingit.Propter suam igitur ignorantiam,& errores suos multiplices, volunt & credunt, hanc artem interimere. Unde Rasis hujus artis egregius, libro Perfecti magisterij,dicit sic: Quidam verò sophistæ, naturalium rerum inscij, & secretorum Philosophiæ expertes, & ejus tegumentorum improvidi, invenientes scripta ejusdem, iis rebus, ipsaque non intelligentes, cum post opus in manibus suis nihil inveniant, errorem imperitiæ suæ Philosophiæ ascribentes, hoc opus non solum non facilè, verùm impossibile prædicant, de quibus Philosophia non curat. Non enim omnes ad hoc epulum convocat, sed illos tantum, qui hujus mensæ accubitu, & istiusmodi refectione epuli sunt inventi digni.Satage igitur,ut non sis sophista,sed sophus,id est,ut rerum virtutes, non meditatione solum, verum etiam meditatione & experientia cognoscas, &c. Et Alexander:Dum verò opinio sit brevis, contemplatio verò debilis, & non pervenit ad propositum, impotentiæ suæ peccatum inferat. neque me putet errasse, sed seipsum, &c. Et Geber in Summa sua: Si igitur æs tuum perdideris, nostra non attendens monita, quæ in hoc loco tibi scripsimus, aperta & manifesta, non nos iniquè corrodas, nec nobis blasphemias inferas, sed tuæ impura ignorantiæ & præsumptioni, &c. Aristoteles 1. Metaphys. *Magis insistendum Veritati, quam Opinioni Hominum.* Idem in primo Topicorum Loquendum est ut plures, sed sentiendum ut pauci. Idem quarto Ethicorum de Magnanimitate: Et curare debet magis veritatem, quàm opinionem. Idem dicit tandem sententiam tertio de Somno & vigilia, loquens de somniis & divinatione, quæ fit in somniis, & quia si tales sophisticis operationibus solum adhærent, postquam veritatem hanc unicam habere non possunt, receptas plures scripserunt, & composuerunt diversas, ex diversis, sophisticas, omnes in alba tinctura & rubea, de hac re plus, & de illa minus, aut æqualiter absq; ratione apponentes.Sequentes autem hæc scripta, reperientes & operantes secundum ea, inveniunt omnia erronea:& ex hoc libri magnorum Philosophorum veridicorum erronei reputantur,cum tamen sint verissimi. Unde Geber in Summa sua,Capitulo de Negantibus artem, à datis eos valde vituperat & blasphemat. Philosophi etiam hujus artis, in libris suis commixtiones multas scripserunt diversas,& falsas: & hæc merito facere debuerunt, cum contrariorum eadem sit disciplina. Nam ad eundem artificem spectat tractare veritatem de subjecto suo & proprietatibus & passionibus ejus,& postmodum falsitatem,ita ut discreta veritate persequatur,& falsitas refutetur. Non enim potest quis verum prosequi, nisi cognita falsitate, dantes intelligere, quod quicquid dicunt, de istis pluralitatibus & diversitatibus,sophisticum &falsum est,cum hæc ars sit unica solùm, ut supra ostensum est. Scripserunt enim Philosophi hæc,cum versutiis parabolarum, unum dicentes, & aliud intelligentes, ut fatuos seducant, & à vero sequestrent: & ij non intelligentes,operantur juxta sonum scripturæ tantum, & in fine nil veritatis reperiunt, & mirantur: & post credentes bene agere, has receptiones mutant, & in infinitum multiplicant & extendunt, Philosophi autem unum tantummodo volunt, & in illo omnes mutuo se intelligunt. Et verè dico, sicut opinor, quod si totam

totam hanc artem, cum omnibus necessariis, practicè tradere vellent, relinquendo omnes figuras, quod in 6. vel 12 lineis scribere ipsam possent, quod quare non fecerint, supra dilucidè satis enituit. Ex habitis ergo habere possumus, quod nemo ad finem & complementum hujus gloriosæ artis occultæ accedet, per solum studium & librorum copiam, sed oportet ipsum habere ingenium naturaliter profundissimum & excelsum, ut discernere sciat figuras, & analogias verborum, in suis significationibus varijs & multiplicibus. Figura enim unius ejusdem verbi, erit in uno loco unius significationis, & in alio loco contrariæ, ut dicit Rasis in Lumine luminum, ubi loquitur de elementis: unde Morienus: Sunt autem libri hujus artis sub figura compositi omnes, quorum pars major multum obscura videtur: neque ferè nisi à suis compositoribus intelligi possunt, & qui per ejus inquisitionem libros circuit, tarde ipsam reperiet. Et Geber Capitulo ultimo Summæ suæ: Non desperet igitur doctrinæ filius, quia si illam quæret, illam inveniet, non doctrinæ, sed proprij motus indagatione naturæ: quoniam qui per se, & suæ bonitatis industriam quærit scientiam, inveniet: qui verò per librorum insecutionem quæsierit, tardissimè perveniet ad hanc artem preciosissimam: quoniam nobis solis artem per nos solos investigatam tradimus, & non alijs: verissimam tamen, & omnino certam, quia ars juvatur ab ingenio & ingenium ab arte similiter. Et Lilium: Hoc fideli memoriæ commendavi potius, quam scripturæ. Et ideo in iis potius est visio quam scriptura quærenda. Et Expositor in Lumine luminum, sequendo & cognoscendo naturam per teipsum invenies: quia à Philosophis non perpendes determinatum modum solutionis corporum. Ideo dixit Avicenna: Nobis itaque necessarium est, ut operationem hanc per nos ipsos inveniamus. Idem in eodem: Istæ res fuerunt nobis notæ ante experimentum, cum cogitatione subtili, vehementi, & longa. Unde Geber, Capitulo de præparatione Saturni: conqueritur & lamentatur de difficultate, quàm habuit in acquirendo hanc artem dicens Propter hoc igitur & nos similiter in stuporem adducti, multi temporis spatio, sub desperationis umbraculo delituimus: redeuntes igitur in nos ipsos, nosmet torquentes, immensæ cogitationum meditationis affectionibus respeximus, &c. Idem capitulo de modo administrationis solaris medicinæ: Et in hoc ordine completur arcanum preciosissimum, quod est super omne hujus mundi scientiarum arcanum, & thesaurus incomparabilis, & tu quidem exciteris ad illud, cum laboris instantia maxima, & cum diuturnitate meditationis immensæ: cum illa enim invenies, & sine illa non. Postquam autem inquisitor investigaverit, quantum potest, tunc subjiciat se operationi, investigatæ prius, ut cum erraverit, cognoscat errores suos. Tam magnum enim quid est, cognoscere errores suos in operatione, quod aliter non potest aliquis attingere veritatem, nec ipsam investigare. Ergo cum erraverit, redeat ad investigationem iterum, & post operetur iterum, nunquam tamen renuendo ac vilipendendo investigationem: quia operando detegentur errores investigati prius, & veritati appropinquabit, & non aliter: & toties operetur & investiget, quousque operis finem attingat, Deo volente. Sicut enim dubitans, potest investigare veritatem dubitanti, & non aliquis aliter: ita per investigationem operans & errans, reinvestigando potest veritatem invenire. Unde Rasis in libro 70. præceptorum, libro ultimo: Usus alleviabit tibi hoc opus, & ostendet tibi mirabilia tuarum operationum, sed ille qui non habet usum, aggravabitur in hoc opere. Et ita accidit omni homini, qui ingreditur ad hoc magisterium, donec utatur eo. Item idem libro Perfecti magisterij: Meditatio enim sine experientia nihil valet, sed experientia absque meditatione perficit, unde plus est experientia quà Meditatio perquirenda. (*) Operatio autem hæc & experientia, aget continuâ operatione manuum quasi, & intuitu visus, in suis horis determinatis, ut artifex mundet elementa, & ipsa mundata videat, & conjungat.

Amplius animadvertendum est, hanc scientiam omnibus tã speculativis quã practicis, excepta Lege, in qua est salus animæ, per divinam revelationem ostensa nobiliorem esse Ferè enim omnes, qui addiscunt, tam in artibus quam scientiis quibuscunque, faciunt propter aurum & argentum acquirendum: quia

(*) Operatio autem hæc, &c. *Notandum quod in hac gloriosissima arte, valde est necessaria operatio manuum & intuitus visus Operatio manuum propter auferenda superflua, quæ natura separat & mundificat toto tempore digestionis per ignem & sublimationis continuo, absque intervallis magnis juvando naturam: quia ipsa sola, etsi superflua separet, non tamen continuo: nisi juvetur: nec illa superflua etiam auferre potest, sed solus artifex. Unde dixit Socrates: Inquirite frigus Lunæ, & invenietis calorem Solis, & utantur manus vestræ operibus, ut onera vobis allevientur. Et Geber in Summa sua: Qui non habuerit sua completa organa, non poterit ad hujus operis complementum per se devenire. ut si cæcus fuerit, vel in extremis detruncatus, &c. Et de hoc Aristoteles reprehendit Anaxagoram 14. de animalibus, qui dixit, Hominem esse prudentissimum animalium propter habere manus, Aristoteles enim non intellexit eum, cum tamen uterque verum dicat diversis respectibus. Sine manibus enim est impossibile, quenquam per se devenire ad hanc summam prudentiam, intuitus etiam visus est necessarius omnino, præsertim cum in fine decoctionis & sublimationis, ut ablatis omnibus superfluis, videat artifex candorem mirabilem, & terribilem, & statim inveniat sibi requiem, post hanc consummationem laboris: tunc enim infrigidando Lunam Sol occultatur in intimis ejus, & oriens conjungetur occidenti, & cœlum terræ, secundum antiquos, & spirituale cum corporali. Unde dicitur in Turba Philosophorum: Scitote quod vos non tingitis purpureum colorem, nisi frigido, Et Hermes in 2. Cujus enim natura fuerit calida, si frigus eum invenerit, non ei nocebit. Et Avicenna: Scias quod si evaporavit totum, tunc bene operatus es in compositione, sed errasti in calcinatione: infrigida ergo ipsum, &c. Tum enim manifestatur occultum, & occultatur manifestum infrigidando: Et hæc infrigidatio fit cum requie, in qua requie nulla est operatio manuum, cum sit finis operationis, de qua dicit Morienus: Hæc est dispositio illa, quæ manibus perfici non potest, &c. Et dicit Pythagoras in Turba Philosoph. Scitote, quod res, quam multipliciter narraverunt Philosophi, suum absque igne socium consequitur, prout lapis magnetis consequitur ferrum, & multos facit apparere colores, &c. Quasi dicat, quod non egemus plus igne, sed frigido componimus spiritus & corpora Prima operatio, quæ fit cum manibus, est primus gradus operis, qui fit per sublimationem & mundationem, Secunda vero operatio, quæ fit cum requie, & absque labore aliquo, est secundus gradus operis, qui fit per fixionem & permanentiam ejus quod sublimatum & mundatum est: quia tunc agens cum introducit formam, imponit finem operi, & quiescit, & delectatur. Nam delectatio magis est in quiete quam in motu, ut dicitur septimo Ethicorum.*

quia cum iis omnia necessaria acquiruntur. Ita quod non addiscunt scientias & artes propter se ipsas, scilicet propter inquisitionem veritatis, quæ est intrinseca rei, scilicet propter intrinsecum, quod tamen acquiritur cum labore & fatigatione animæ & corporis plurima, & dolore, & servitute, & obedientia, & quandoque cum toto hoc non acquiritur. Hæc autem propter se ipsam adipiscitur: quia in ea est intrinsecum aurum & argentum, & non extrinsecum, & veritatis inquisitio, & semper acquiritur, & commiscetur hæc scientia omnibus, & amicatur: hæc autem per se separatur ab eis. Et quia est de nobili subjecto, cui omnia obediunt, & quod omnia suppeditat, ipsa est nobilis valde. Et quia modus ejus tradendi & investigandi est figurativus, & divinus totus, dicetur nobilis valde, & quia finis operationis ejus est supra rationem, dicitur nobilior. Cum ergo omne quod est nobile, & propter se magis sit eligendum & concupiscendum, quam quod est propter aliud & per accidens, ideo quo ad hoc, hæc scientia omnes alias superat. Unde Hermes in secundo septem Tractatuum: Scias fili, quod omnes sapientiæ, quæ in mundo sunt, huic nostræ sapientiæ subditæ sunt: Hac namque in mirabilibus arcanis, quæ in iis sunt elementis finita est consecuta. Et idem in libro primo: Omnium bonorum clavem, vobis Philosophorum librum nuncupavi. Et idem in suis Secretis: Sicque habebis gloriam claritatis totius mundi. Et idem in libro de Quindecim stellis & Quindecim herbis, & Quindecim lapidibus, dicit: Quatuor sunt scientiarum scientiæ nobiles, scilicet Astrologia, Physica, Magica, & Alchemia. Imò etiam propter nobilitatem suam, non patitur applicari alicui, nisi ejus filius sit & hæres, sicut intellectus non patitur alicui applicari, nisi animæ humanæ. Unde bene doctus Rasis, libro Perfecti magisterij dicit: Si enim alius quam ejus filius hoc attentare præsumpserit, ut indignus penitus repulsam patietur, & se opus & impensam amisisse merito deplorabit. Ideo Morienus: Hæc est scientia, quæ inter alias maxime inquiri debet, cum per ipsam ad aliam magis admirabilem pervenire possimus. Et quia illa scientia, sic altissima & nobilissima est, ideo apud unumquemque sapientum, sagacissime inquiri debet, quamvis rarissimi sint, qui ipsius finem & complementum attingant. Unde Philosophus decimo de animalibus: Magis enim concupiscimus scire modicum de rebus honorabilibus, & altissimis, etiamsi topicè illud sciamus, quam scire multum per certitudinem, de rebus minus nobilibus. Et idem insinuat primo de Anima: ipsa enim ingenium nobilitat, & sublimat, & à captivitate naturæ animam & corpus liberat. Unde Morienus laudans finem ejus dicit: Utilitas hujus artis duplex est: Nam & animam, dum rectè fit, felici jucunditate decorat, & corpus à paupertate & servitute liberat. Et Plato juxta finem Stellicarum dicit: Et qui cognovit propositum nostrum, & intentionem nostram, jam est Philosophus, & ditatus est: & qui non cognovit dicta nostra, est in laqueis naturæ. Hæc autem est lucerna sapientis in vita sua, sicut lumen lucens: filij autem naturæ in loco tenebroso vexantur, quibus non lucebit lucerna cum sint vacui ea. Et Morienus iterum, universi enim qui hujus artis expertes sunt, quoque miseriæ genere mendici sunt, quod enim faciunt, faciunt ut habeant res abunde, quas tamen sine hac arte adipisci non possunt. Rursus dicimus, hanc artem esse omnibus certiorem: quia Philosophi ipsius omnes concordant in unum, tam in parte speculativa quàm practica, nec in aliquo sibi invicem contradicunt, nec variant opiniones, secundum rei veritatem, nec verba, sed solum secundum apparentiam, propter causas superius dictas, ita quod totalis convenientia omnium eorum ad unum & idem ostendit, eam esse omnibus certiorem & veriorem. In omnibus enim aliis, tam artibus quam scientiis, plerunque quantum ad id de quo quærunt, variantur opiniones, & diversantur, & contrariantur, & quandoque valide, tam in speculativis partibus, quam in practicis. Similiter tota operatio hujus artis, vera & certa, cum sit unica tantum, potest doceri & addisci in die una, imo in hora una ab aliquo sciente, absque investigatione & scientia, quod in nulla scientia nec arte contingit. Non tamen diceremus ipsum Alchemistam, cum ignoraret Principia & causas, & intellectum figurarum, & sermonum allegoricorum. Sicut enim turpe esset, aliquem ignarum docere hanc operationem perfectam: Sic de rationabile esset ipsum dicere Alchemistam, propter operationem solam quam sciret. Unde Philosophus secundo Ethicorum: Non quicunque facit grammaticalia vel musicalia, est Grammaticus vel Musicus. Scientia enim hæc extollit intellectum ad divina, & super naturam, & hoc in operatione verificatur, quod non fit in illo, sic solam docto, & ideo certissima est, & unica, & occulta, & cœlestis, &c. Unde Alexander: Demonstravi arcanum, cœlesteque patefeci, scientiarum difficile, atque absconditum illuminavi, perfectamque scientiam regendi modum certificavi, alias tamen certitudines scientiarum ad invicem, scilicet quæ sit certior, & quæ non assignat Philosophus primo Posteriorum. Quæ quamvis sint veraces, non tamen faciunt idcirco ad hoc propositum. Et hanc certitudinem ostendens Hermes in principio Secretorum suorum, dicit: Verum sine mendacio certum, certissimum, verissimum: Quod est superius est sicut quod est inferius, & quod est inferius est sicut quod est superius, ad perpetrandum miracula rei unius, &c.

CAPUT XI.

De fermento, & modis conditionibus, & proprietatibus ejus, & conversione, quam facit secundum Philosophos hujus artis.

POstquam narravimus terminorum quorundam, & propositionum difficilium extranearum modos faciliores secundum Philosophos, per capitula ordinata, quibus fieri potest introitus ad hanc quæstionem investigandam, & artem veram esse cognoscendam, nunc difficillimos quosdam terminos per investigationem exercitando expositione ad eandem intentionem aggrediamur, interponendo semper, cum fuerit expediens, authoritatem ipsorum. De fermento igitur, sine quo ars Alchemiæ perfici & compleri non potest, occultissime & velatis sermonibus tractaverunt, quoniam ipsum est de secretissimis terminis hujus. Sicut igitur intelligimus, differamus nunc. Apud Philosophos fermentum dupliciter videtur dici: uno modo ipse lapis ex suis Elementis compositus, & completus in comparatione ad metalla: Alio modo illud quod est perficiens lapidem, & ipsum complens. De primo modo dicimus, quod sicut fermentum pastæ vincit pastam, & ad se convertit semper, sic & lapis, convertit ad se metalla reliqua. Et sicut una pars fermēti pastę, habet convertere infinitas partes pastæ, vicissim & nō converti, sic & hic lapis habet convertere plurimas partes metallorum ad se, & non converti. Et sicut pasta alteratur, & convertitur ab eo quod suæ naturæ

naturæ est,& quod sumpsit originem ex ea:nec convertitur à re extranea : simili modo metalla alterantur, & convertuntur ab eo, quod suæ naturæ est, & quod sumpsit originem ex eis , & non ab alia re extranea . Et sicut pasta non alterat nec convertit aliam pastam ad se , nisi prius alteretur, & recipiat virtutem quandam additam , per quam recipit potentiam alterandi , & convertendi aliam pastam ad se : simili modo hic lapis non alterat, nec convertit metalla ad se nisi prius alteretur,convertatur,& recipiat quandam naturam additam,per quam habeat potentiam alterandi , & convertendi metalla ad se. Unde dicitur in Turba philosophorum , quod non alterat, nisi prius alteretur, nec colorat,nisi prius altere,nec colorat, nisi prius coloretur,nec mutat,nisi prius mutetur. Et sicut fermentum recipit illam virtutem alterandi,convertendi,& transmutandi aliam pastam à calore quodam occulto ibi decoquente, per caliditatem aëris continentis,& digerente,& extrahente in actu de potentia , quod erat ibi in potentia : per quam virtutem convertit aliam pastam in potentiam existentem omnino ad se. Simili modo hic lapis recipit virtutem alterandi , convertendi & transmutandi aliam pastam, omnia metalla à calore quodam, scilicet artis,eoquente & digerente , & extrahente in actu de potentia materiæ virtutem illam,per quam metalla omnia ad se convertit: quoniam sine colore non est digestio nec operatio, nec motus , ut dicit Theophilus. Veruntamen est sciendum,quod est diversitas magna in hoc fermento & illo : Nam à pasta per talem decoctionem nihilominus auferetur quando fermentatur,cum in ea nihil sit superflui. Sed in hoc oportet, ut per decoctionem demantur partes superfluæ, corrumpentes, sicut facit natura in decoctione auri : quibus demptis,dirigitur lapis, & recipit tunc virtutem alterandi,& convertendi,& transmutandi ex se solo, non ex alio, sicut patet in pasta, per ingenium valde extraneum, & profundum artis ministrantis. Unde Rasis libro Perfecti magisterij dicit , quod omnia sunt in ipsum, scilicet calidum,frigidum, durum, molle,humidum,siccum, grave, leve, asperum & lene, &c. Et Avicenna in fine sui tractatus : Hoc Elixir tingitur tinctura suâ, & subjungitur oleo suo, & figitur calce sua,&c.Et Pythagoras in Turba philosophorum Lapis noster proprio jaculo interficit seipsum, desponsat seipsum, solvit seipsum,calcinat seipsum, imbibit seipsum, cibat seipsum, imprægnat seipsum, & parit seipsum in una die,aut breviori tempore,&c.Et Rasis libro Trium verborum: Huic lapidi nullus est similis in mundo : quia seipsum imprægnat , de seipso concipit , & seipsum parturit. Sicut igitur fermentum massæ , fit ex massa : & omnem aliam massam ad se convertit , sic & fermentum metallorum , fit ex eâdem substantia metallorum, & omnia metalla, ad se convertit. Et cum metalla sint generata ex sulphure , & argento vivo : ergo & hoc fermentum generabitur ex eisdem. Et cum hoc fermentum convertere debeat omnia metalla in aurum , & fit ex solo argento & vivo purissimo , absque permanentia sulphuris generatum , ut infrà expresè probabitur : ergo ex solo argento vivo hoc fermentum, sive hic lapis fieri debet per Alchemiam.Ex quibus liquidè patet,quod hoc fermentum sive lapis, duplici de causa potest dici fermentum. Prima , quia sicut fermentum massæ , non fit nisi ex simili substantia, non ex extranea , per quam omnem massam ad se convertit,simili modo & hoc fit ex substantia metallorum,non ex extranea. Secunda,quia sicut fermentum massæ remanet idem quod prius , sed cum virtute convertendi addita , omnem massam convertit ad se, sic & hoc.Ex quo patet,quod argentum vivum fermentatum , & ad naturam fermenti conversum, convertat ad se omne liquabile sui generis , scilicet omne , metallum , cum sint similis liquefactionis generis, & ipsum argentum vivum. Et cum ipsius generatio , proprie secundum materiam , fit ex argento vivo solo, sicut est aurum:ergo omnia convertet in aurum , Sed advertendum occurrit , quod conversio metallorum per ipsum ad substantiam auri est,non convertere omnino ad se,sicut fermentum pastam.Et ratio est:quia tunc sequeretur,quod per ipsius conversionem, nunquam haberemus aurum,nec aliud metallum: quia sicut tota pasta convertitur ad naturam fermenti , & fit fermentum : sic & metalla omnia fierent lapis ille , sive fermentum : de hac autem conversione non curat Alchemia. Sed ego imaginor, quod conversio metallorum per seipsum, sit reductio ipsorum ad quoddam medium scilicet in substantia, in colore, in digestione,& in fusione, & in sonoritate : & per hanc talem conversionem fiunt aurum. In substantiâ quidem , quia cum aurum habeat substantiam mediam in duritie & mollitie inter omnia metalla , propter ejus summam perfectionem : ita hic lapis convertit & reducit omnia metalla ad illam substantiam mediam. In colore verò , quia quædam sunt nigra , ut Saturnus & Mars : quædam rubea ut Venus: quædam alba, livida,ut Jupiter; quædam alba albedine vera, ut Luna: quædam crocea , ut Sol : & hic color est medius omnium, ad quem hoc fermentum convertit. In digestione vero : nam omnis digestio fit per calidum: calidum autem comburens generavit Venerem & Martem : diminutum autem Saturnum & Jovem: Temperatum autem generavit Lunam & Solem. Unde Rasis in libro 70. Præceptorum libro primo: Melius quod est in lapide , est digestio : & digestio quidem est æqualitas, & applicatio ad complementum.In fusione ver, quia Venus funditur cum difficultate:Mars autem non nisi ingeniose:Jupiter autem & Saturnus facilè: Sol autem & Luna medio modo. Ad hoc autem medium convertuntur per dictum fermentum. In Sonoritate verò , quia quædam sunt muta in sono,ut Jupiter & Saturnus:Quædam in sono acuta, ut Mars, & Venus, & Luna : Sol autem solus tenet medium. Ad quod per hunc lapidem reducuntur, sed in pondere, & extensione sub malleo, omnia præexcellit propter sui ultimam perfectionem: quia ultima subtilatio partium metallorum, & suorum principiorum , & uniformitas in substantia est tam magni ponderis , & aliarum conditionum, contrarium autem contrarij : Reductio autem talis fit,per ipsorum commixtionem, secundum determinata pondera. Et quamvis lapis hic convertat, quodammodo etiam convertitur & patitur. In omni enim mixtione fit actio & passio mixtorum ad invicem,& mutatio in quoddam tertium quamvis ad eorum prędominetur secundum diversam ipsorum proportionem,ut patet ex primo Perigeneseos. (*) Fermentum autem secundo modo dictum , est illud quod est lapidem perficiens,& ipsum complens:sine quo lapis philosophorum constare non potest,& hoc propter enim fermētū,in quo tota artis est difficultas.

Hoc

(*) Fermentum autem secundo modo , &c. *Notandum est quod fermentum dicitur quasi ferventum à fervere , quia fervere , ebullire & excrescere facit pastam , & habet substantiam unam per totum similem: & habet virtutem victricem , & dominantem , occultam & corrumpentem pastam , & substantiam & virtutem totius*

Hoc autem fermentum est occultum sensui, sed intellectui & rationi manifestum, & est corpus retinens animam: & tunc anima suas vires demonstrat, cum suo corpore est unita, quas sine unitione monstrare non potest. Cum igitur animam candidam ortam, artifex visu perpenderit, suo corpori eodem momento conjungat: non enim potest anima sine suo corpore detineri: talis autem unio fit mediante spiritu, quia anima non potest vitam habere in corpore suo, nec perseverantiam, nisi per spiritum: & talis unio & conjunctio est finis operis. Neque est intelligendum quod hoc scilicet corpus, cui unitur, sit aliquid novi & extranei, quod addatur, nisi quia quod erat occultum, fit manifestum, & è converso: sicut patet in cera liquefacta quando coagulatur, ita quod virtus corporis tam fortis est, quod anima de cætero in æternum separari non potest. Unde dicitur in Turba Philosophorum, & in Lilio Milvescindo, quod corpus habet majorem vim fratribus suis, id est anima & spiritu. Et dicit Plato in Stellicis: non retinetur res, nisi à fortiore illâ. Unde sicut pasta absque fermento suo intrinseco, occulto, & non cum alieno, fermentari non potest: ita sine hoc corpore occulto, spirituali, lapis non potest fermentari, nec perfici, nec compleri, quamvis in rei veritate, ipse lapis secundum se totum, & secundum corpus, & secundum animam, & secundum spiritum semper sit idem secundum rem: sed secundum diversas relationes, & intentiones Philosophorum, dicunt ipsum esse nunc hoc, nunc illud. Et hoc voluit Plato, quando dixit, quod materia fluit in infinitum, nisi forma sistat fluxum. Oportet enim quod corpus retineat animam, ne ipsa fluat. Et sicut intellexit Rosinus, & antiqui primi, quando dixerunt: Omne corpus, quod animam invenit, facile ipsam occupat. Et de hoc prophetavit quasi Plato diem judicii, qui dixit in quarto Stellicarum, & Hamech in commento: scil. Oportet quod conjungatur anima cum suo primo corpore, de quo fuit, & non cum alio, quod nisi feceris, deficies à proposito, sicut plures operantium, eo quod ignorant hoc secretum. Et ideo Rasis in Lumine luminum, appellat hoc corpus spirituale occultum, quod est fermentum & forma cum dicit: Non ingrediendi vero causa est, quia ipsum corpus est forma, spiritus verò materia, &c. Et vere subtiliter loquitur: quia sicut materia non habet esse absque forma; sed totum esse suum & dependentia est à forma: Ita anima, mediante spiritu, non potest esse in ipso lapide, nisi per corpus, quia eorum esse & perfectio dependet à corpore: ergo corpus est vinculum & forma eorum, quamvis sunt idem. Similiter iterum patet, quod corpus sit forma: quia illud quod disponit rem ultima dispositione, & ipsam complet: est forma specifica ejus, sed corpus est hujusmodi; ut diximus: ergo, &c. Similiter cum omne compositum sit ex materia & forma, & ipse spiritus, id est virtus sit materia: ergo corpus formæ similiter cum sit informans tam lapidem quam aurum, & sit de natura corporis, Mercurius autem sit qui figitur & informatur, & sit de natura spiritus, ergo corpus est forma. Et iterum. Quia quod est principium totalis cognitionis alicujus rei est forma specifica ejus, sed ipsum corpus sic est, ut diximus: ergo, &c. Ideo notanter dixit Plato in 1. Stellicarum: Cognitio corporum ac qualitatum, principium eorum est ex eo, quod facit opus facile. Corporea namque dura substantiva, aspera sunt & fortia, subtilia vero infima & levia sunt, &c.

(*) Hoc igitur corpus est, quod est forma, & fermentum, & perfectio, & tinctura quam philosophi quæsiverunt, & est sol & aurum Philosophorum, quod est album in actu, & rubeum in potentia: & album est imperfectum, & perficitur rubedine, & non alio,

totius pastæ, cui admiscetur in sui similitudinem conversam. Unde corrumpendo pastam, convertit eam in similitudinem suam, rectificando & reducendo eam ad statum digniorem & meliorem. Cum igitur corpus, quod est occultum in argento vivo Philosophorum per Alchemiam generato habeat substantiam unam per totum similem, & convertit in sui similitudinem totum illud argentum vivum dictum, cui ei miscetur per voluntatem artificis, & faciat ipsum fervere, ebullire & excrescere secundum similitudinem quandam propter virtutem suam occultam, victricem, dominantem, & convertentem, corrumpit, id est mortificat ipsum, rectificando & reducendo ad statum digniorem & meliorem. Ideo digne nominatum est illud corpus fermentum. Argentum enim vivum, de se nihil valet: Cum autem cum illo suo corpore occulto mortificatur, retinetur cum eo semper, & vita vivit incorruptum in æternum, & cum suum corpus sit de natura solis, oportet quod totum id convertat ad naturam solis, & totum fiat fermentum convertens omnia in solem. Unde Hermes in septimo: Scias quod fermentum pastæ, non fit nisi ex sua natura, ita similiter & fermentum auri, &c. Nos autem formam frumenti puram, aspersione aquæ manibus massando conglutinamus in massam, & fuit facta massa azyma. Post servavimus hanc massam in vase vitri, & fuit fermentum in seipso, soluto à calore aeris cum calore intrinseco, & factum fuit fermentum per sui corruptionem, cum acetoso sapore, sine extrinsecæ rei additione aliqua, in quinque diebus. Et causa est, quia fermentum compositum est diversis virtutibus occultis in una substantia.

(*) Hoc igitur corpus: &c:) *Notandum est, quod antiqui Philosophi hujus artis appellaverunt corpus omne illud, quod secundum sui potentiam naturalem habet fixionem & permanentiam ad pugnam ignis, cum continua perseverantia, & super hoc habet potentiam retinendi secum in commixtione illud, quod non est corpus, & est de sui natura. Incorporeum autem, sive non corpus, sive animam appellaverunt omne id, quod secundum sui potentiam naturalem, non habet fixionem, nec permanentiam ad pugnam ignis, sed evolatur, & evolat ab igne, & super hoc habet potentiam elevandi in fumum corpus in eo occultum, quod est de sui natura. Et hoc est anima, de qua quidam Philosophorum dixerunt eam esse aerem: quidam ignem: quidam nubem: quidam vaporem incorporalissimum: quidam substantiam tenuissimam: quia secundum analogiam locuti sunt. Spiritum autem appellaverunt omne illud, quod subtiliatum, vel solutum, vel liquefactum ad ignem, secundum sui potentiam naturalem, habet potentiam resolvendi corpus cum anima in vaporem, vel retinendi animam cum corpore ad pugnam ignis, ut non evaporent: quia spiritus cum æqualis fuerit, facit corpus retinere animam: & cum fuerit fortis facit animam separari à corpore, & cum corpore, quoniam sine spiritu nec anima cum corpore manet, nec à corpore separatur cum sit ipsorum vinculum. Una tamen & eadem res in subjecto est habens omnes istas proprietates & operationes. Dum enim in liquefactione permanet ratione subtilitatis dicitur spiritus, sine quo spiritu non potest fieri generatio animæ & corporis, nec conjunctio animæ & corporis. Unde in toto magisterio dominatur spiritus in actu, usque quo generetur anima & corpus. Dum autem volare potest ab igne, dicitur anima: dum autem manere potest in igne, & perseverare dicitur corpus. Si igitur tempore generationis anima steterit in igne, & prævaluerint vires per vim spiritus, tunc volat ab igne, & trahit secum corpus ad volatum, & permanet operans vacuus à proposito, & expectat quod jam venit, & jam recessit, & nunquam de*

alia, ut dicitur in Turba Philosophorum. Et hoc est quod dixit Rosinus, scilicet, Sol albus est apparitione, rubeus verò experimento. Et Anaxagoras dixit Solem esse lapidem rubeum ardentem, anima autem cui jungitur sol spiritu mediante, est alba & est de natura lunæ, & dicitur argentum vivum Philosophorum.

Et ideo nunc patet veritas ejus, quod dicit Hermes, scilic. quod sine rubro lapide nulla fit verax tinctura. Et patet veritas ejus, quod dicit Morienus, scil. Quod ad effectum non perveniunt, donec Sol & Luna in unum corpus redigantur, quod ante Dei præceptum evenire non potest. Et patet etiam, quomodo sine Sole ars Alchemiæ non perficitur, nec completur: quoniam ipsum est verum fermentum, tam Solis quàm Lunæ. Et patet veritas ejus, quod dicit Rasis in Lumine luminum, scil. rubicundus servus candidam duxit uxorem. Et similiter ejus quod dicit alibi, scil. Nisi quis ruborem cum candore adjiciat, & introducat etiam quod cum labore & expectatione paravit, ad ruboris fulgorem accedere non potest. Et patet similiter, quomodo duplex est aurum, unum album & aliud rubeum, de quibus dixit Rosinus: Tu autem, nisi aurum in aurum ponas nihil habes. Et de hoc auro albo dicit Rasis lib. perfecti magisterii, quod ipsum est corpus neutrum: quia nec ægrum nec sanum: & hoc aurum album est argentum vivum, de quo dicit Geber cap. de argento vivo, quod nullum metallorum submergitur in ipso nisi sol, & quod est medium conjungendi tincturas. Et iterum de hoc sole & argento vivo dicit, cap. de Natura solis: Cum ipso similiter commiscentur spiritus, & figurantur per ipsum maximo ingenio, quod non pervenit ad artificem duræ cervicis, &c. Quæ videntur plana, sed sunt valde deceptoria. Et quod hoc sit verè fermentum, videtur velle Hermes in 7. qui dicit: Et notandum quod fermentum confectionem dealbat, combustionem inhibet, tincturam continet, ne fugiant, corpora levificat, & se invicem ingredi facit; & conjungi, quod finis est operum, &c. Et Morienus: fermentum auri aurum est, sicut fermentum pastæ pasta est. Ex quibus omnibus liquido patet, quomodo Sol & Luna sunt ejusdem naturæ, & quod Luna præcedit Solem, & ordinatur ad ipsum: & quomodo sol est occultus in luna, & quomodo de ventre lunæ sol extrahitur, Inde dixit Senior, quod Sol est oriens in Luna crescente. Et Zeno in Turba Philosophorum: Scitote omnes hujus artis investigatores, quod nisi dealbetis, non potestis rubeum facere, eo quod duæ naturæ nihil aliud sunt quàm rubeum & album, & de albo fit rubeum & album. Et Dardanus in eodem: Sciatis firmissime, quod si parum auri in compositione ponatur, exibit tinctura, potens, candida. Et Alfridus in eodem: Scitote quod totius operis initium est dealbatio, cui succedit rubor, post quam est operis perfectio.

Unde dicit Lilium, quod spiritus & anima nunquam uniuntur vero modo, nisi in albo colore. Eadem enim sunt res, quæ dealbant & rubificant, intus & extra, ut idem in eodem dicit. Et quia hoc totum, scil. corpus & anima, simul unita per spiritum, est de sola natura auri: ergo quicquid convertet, penitus convertet ad naturam auri: quia quamvis hæc tota massa sit in fine primi magisterii & primi gradus, alba propter naturam lunæ tunc apparentem, attamen quia sol est ibi occultus, & sicut dominans, cum sit fermentum, facit illam massam in potentia propinquissima rubeam in 2. magisterio & gradu. In magisterio autem tertio, quod est gradus tertius, & decoctio secunda & ultima, fermentum dominatur in actu, & convertit totam illam massam in naturam rubedinis actualem, talem ut est in croco, ut dicit Zeno & Rasis & Lilium, &c, Amplius dicimus, quod hoc fermentum est illud forte & fortissimum, quod omnia vincit & ad se convertit. Et hoc est veritas, occultata à poëtis in fabula Gorgonis quę dicit, quod omnes respicientes se convertebat in lapides. Et hæc imago lutea, quæ semper durescit in igne, & imago cerea, quæ in eodem igne liquescit, quas Vergilius describit in Bucolicis. Et hæc est fabula Prothei, qui dicitur Deus Marinus, quem Vergilius describit in 4 Georgicorum, qui si capiatur quando dormit, dat responsa de omnibus præsentibus, præteritis & futuris, scil. quando capitur, transmutat se in omnes formas extraneas & mirabiles: Ita ut nunc fiat sus horridus, nunc serpens, nunc leo, nunc fluvius qui det terribilem sonum, & sic de aliis, ut te illudat, & eum non cognoscas, & ipsum dimittas: sed quanto magis se transformat, tanto vinculis magis retinetur, quousque revertatur in illam formam, in qua invenisti eum dormientem. Et Aristeus hoc modo cepit & tenuit ipsum, ut ibi dicitur, &c. Minerva secundũ poëtas dicitur Dea sapientiæ maxime, & armorum & lanificiorum, in cujus pectore celatum est caput Gorgonis, & in ea est omnis mirabilis sapientia, quæ confundit & superat omnes alios sapientes, & imperitos in lapides & saxa convertit, quæ aliter dicitur Tritonia. Gorgones autem secundum poëtas tres fuerunt in extrema Africa circa montem Athlantem: quæ omnes dicuntur unum solum oculum habuisse: & nomina eorum sunt Stheno, Euryale, Medusa. Et hæc est fabula Æneæ, quàm describit Vergilius in sexto Æneidos, qui ivit cum Sibilla Cumea ad accipiendum ramum aureum infernalem, quem nemo accedens accipere potest viribus aliquibus, sed solum si fata eum vocent, quem pro numero quilibet accipiens, Proserpinæ uxori Plutonis præsentare debet, quo ramo ablato, semper immediate virescit alter, & sic potest omnia infernalia videre secreta, ut ibi dicitur: Et hæc est fabula Ovidij in Metamorphosi de Phaetonte, qui super radium solis, per foramen domus ingredientem, orationibus coagulatũ, ambulavit, & gressus est usq; ad cœlum ad Solem patrẽ suum, qui incipit regere currum Solis cũ equis suis, qui nimium appropinquans terræ, combussit eam, &c. Et hoc est fabula ejusdem de ædificio perplexo, quod dicitur Labyrinthus, in insula Creti, cujus unus

cætero est venturum, & videtur ei mirabile. Si enim prævaluerint vires corporis, tunc super vires animæ per æqualitatem spiritus, conversum de actu in habitum, tunc corpus retinet animam omnino, nec unquam habet anima vim fugiendi ab igne, & operans tunc habet propositum quod habuerunt tunc antiqui: & tunc spiritus permanet cum eis semper, quandoq; in actu, quandoq; in habitu: quod totum recipitur ex verbis Platonis in Turba Philosophorũ, & intellectis, ex verbis Senioris, & Haly, & Rasis, & aliorum omnium. Quia igitur hoc corpus perficit & retinet animam, & dat esse sibi & toti operi, & anima in hoc corpore suas vires demonstrat, & per spiritum fit hoc totum, ideo dignè, quamvis metaphoricè dixerunt, corpus formam esse. Unum igitur & idem secundum substantias, quandoque anima, quandoque corpus diversis respectibus. Alia igitur est consideratio spiritus, animæ, & corporis, quod ad Philosophum Alchemistam: & alia quoad naturalem Philosophum & Metaphysicum. Imo valde diversa subtiliter speculanti. Et sciatis similiter, quod spiritus procedit æqualiter ab utroque necessario,

unus est introitus, & idem exitus secundum veritatem, multiplex autem secundum falsitatem, in quo Minotaurus morabatur, qui devorabat gentes, in cujus ore massæ plurimæ de sebo, & de cera vicissim per Theseum projectæ sunt, quæ inviscantes dentes ejus, & vires dentium obtundentes, per ipsum interfectus est armis. Et hoc est fabula ejusdem illius senis, volentis rejuvenescere, quem Medea docuit, membra sua omnia anatomia dividi, & decoqui in aqua usque ad perfectam decoctionem integre, & non ultra, & tunc membra omnia in suis locis glutinarentur, & esset factus juvenis: sed cum custos dormiret, in complemento decoctionis integræ, resoluta sunt omnia membra in fumum & non revixit, &c. Et hoc est aurum in Ovidio occultatum. Et serpens quem interfecit Jason, cujus dentes seminavit, & homines armatos. Et hoc est fabula de mora, quæ cum primitus essent alba, facta sunt nigra & rubea, propter effusionem sanguinis Pyrami, qui amore Tisbæ, quam credidit à feris interfectam, framea se interfecit, juxta arborem morriferam. Et breviter, hoc est omnis transformatio extranea, & impossibilis, quam fabulatoriè ipsi narrant. Rursus nimirum dicimus, quod isti sapientes Poëtæ, scilicet Virgilius & Ovidius, assumpserunt pro materia principali & manifesta suorum librorum, historias quasdam veraces, quibus intermiscuerunt historias fictas, & fabulas mirandas, & extraneas auditui, quod quidem concessum est eis, quamvis non vera dicant. De quibus philosophus primo Metaphysicæ dicit, quod fabulæ compositæ sunt ex miris, & in iis historiis & fabulis hanc artem interseruerunt mysticè cum ornatu loquendi, pro principali materia & occulta, ut solis intelligentibus eorum occultum propositum pateat: quia ut prius dictum est, hæc scientia, cum omnibus quæ dici & fieri possunt, est Mystica. Quidam vero posteriores ipsorum, materiam principalem manifestam, solam verbis pictis ornatis & fictis habentes, aut eam tropice ad moralitatem corporis & animæ humanæ contrahentes, principalem autem materiam occultam & veram ignorantes, omnino exposuerunt illorum dicta, & easdem fabulas, & alias similes narraverunt, & de radice occulta nil gustaverunt. Et sic vicissim continuò faciunt consequentes, poëtarum nomina sibi falso mendicaverunt. Poëmata quippe, quamvis ficta sint, tamen semper veritatem occultam quandam propriam existentem in mente poëtæ fundamentum habent ita, ut ex poëmatibus veritas occulta à sapientibus solis possit discerni. Aliter enim non poëmata nec figmenta, sed fatuitates potius judicarentur, & omne quidem poëma, & omnis figura extenditur ad plurima significata. Quapropter quibusdam libuit, hoc secretum in historiis & fabulis occultare & aperire, quibusdam autem in divinis narrationibus, quibusdam autem in divinis narrationibus, quibusdam in aliis scientiis & artibus, quibusdam in terminis propriis & similibus, cum sit possibile omnibus, quod quidem secretum, quocunque modo traditum sit, est difficile valde. Unde dixit Morienus: Quod philosophi omnes passim in libris suis eam tetigerunt. Opinati sunt quidam quærentes artem, & quam plurimi iterum opinantur, quod fermentum sit aliud, & aliter dictum. Dicunt enim, quod per magisterium Alchemiæ, ex argento vivo, aut alia re, fit lapis philosophorum completus: quia lapis est fermentum, non in compositione ad metalla imperfecta, nec secundum illam intentionem, quam diximus, sed ad comparationem ejus, quod est sui generis: & est illud, ex quo generatum est, quicquid sit illud. Unde sicut fermentum massæ convertit ad se continuò infinitum illud quod est sui generis, & ob hoc dicitur fermentum: & per hunc modum, quòd nunquam deficit iste lapis, dicunt, ita quod minima pars ejus extendit semper in infinitum. Et hoc confirmant autoribus. Dicit enim Plato in 4. Stellicarum: Superfluum est apud operantes hanc scientiam: quia qui præparavit semel hoc opus, ditatus est ab iteratione operis. Hoc autem non videtur illi, qui non est peritus in iis scientiis superiorum, &c. Idem ibidem: Oportet quòd spiritus conjungantur cum corpore, de quo fuit principium operationis, & dives fit operans, per hunc effectum spiritus, sine hoc quod iterat opus, velut qui attrahit ignem à lapide, dives est ab igne superfluo, quamdiu ignem habet, nec desinit augmentari & multiplicari sine termino, ita quod afficitur tædio operans, & oportebit ipsum derelinquere partem. Et Rasis in primo 70. Præceptorum: Qui semel perficit opus, ditatus est. Et idem in libro Perfecti magisterij, neque indigebis hujus rei iteratione, ex quo ipsam semel rectè peregeris. Ego autem rationabiliter non possum imaginari illud, sed solum illud, quod prius narratum est. Et ratio est, quia non ex aliqua alia re fit hoc fermentum, quàm ex substantia illa, de qua est aurum, ut infrà probabitur. Et quia aurum est ex solo argento vivo: ergo totum argentum vivum, quod converteret, fieret tale fermentum; & non aurum. Similiter cum imperfecta metalla sint ex eadem substantia, ex qua est aurum, quamvis impura, tunc eorum conversio esset semper in fermentum, & nunquam in aurum vel argentum. De tali autem conversione non curat Alchemia: Ultimus enim finis intentus est generare aurum: hoc enim in consideratione est primum, in opere verò ultimum. Unde Geber, ubi loquitur de numero decimo Medicinarum, ponit, quòd per hunc lapidem convertitur argentum vivum in aurum, & omne metallum: similiter omnis philosophus. Igitur lapis iste non dicitur fermentum secundum modum quem dicunt. Ad illud autem quod dicit Plato, & Hamec, & Rasis, dicimus, quòd ipsorum dicta non intelliguntur juxta sonum literæ. Nam qui errat in opere experiendo, eget reiteratione secundo & tertio, & totiens, quousque quod appetit comprehendat Ut ibi dicit Rasis: Cum autem semel perfecerit, non eget reiteratione illa, sed perfectione: quia aliter reiterat perfectus & imperfectus in opere. Voluit ergo, quòd postquam opus semel rectè peregeris, & cognitione conditionum omnium & circumstantiarum, quod tu es dives ratione cognitionis; quia potes reiterare quotiens vis sine fallacia, & ideo non eges reiteratione hujus rei ratione cognitionis: cum ipsa sit infinita, neque ratione probationis, sed sit ratione operis. Unde dicit Thabit ad Hamec, tanquam discipulus ad Doctorem, in commento procemij Stellicarum: Scientia namque tua philosophe, est infinita, & opus terminatum termino, & tempore terminato. Et Rasis in Lumine luminum, & Expositor: Non nisi semel eges lapide, id est, ut cognoscas ejus pondera. Et Rasis in eodem: Si pulveris præparatio semel cognita sit, secunda non eget iteratione: id est si pondus semel cognitum sit, denuò iterari recusat. Unde Morienus: Hoc quod nos de ejus principali substantia atque materia jam sæpe probavimus, explicabo. Ecce quia cognitio & scientia hujus rei infinita videtur, sed operatio pluries reiterata & finita. Ad quid vellent etiam philosophi pluribus vicibus operari, si hoc esse fermentum? esset enim perditio temporis. Unde sciendum, quòd cum operans in decoctione sua & putre-

putrefactione, pervenerit ad finem primi gradus, in quo apparet color primus & simplex, post antecessionem omnium aliorum colorum, qui color est albus, tempore maturationis apparens, tunc statim incipit secundus gradus operis, & hic secundus gradus est fermentum, & fermentatio massæ: tunc enim elementa omnia debent æqualiter ponderari & commisceri, & non palpari, cum sint facta in illo colore simplicia, & mundissima: & cum commixta sunt, facta sunt perpetua super ignem, & operans factus est dives tunc per hunc affectum, neque eget reiteratione illius effectus, in illo magisterio, sed cognitione semper, ut alias reiterat quando vult novum opus. Quod si tunc coniungat elementa, evanescunt ab igne propter vim spiritus, & rei volatilis dominantis, & fit pauper, cum perdat divitias acquisitas. Unde hanc difficultatem inquirendi, & inveniendi fermentum infinitum insinuans Geber in libro Spoliationum, Capite de auro & perditione operis in hora una, & inventionis, dicit sic: Et sciatis, quòd nisi posueritis levamentum, amittitis totam perfectionem: & hæc est clavis omnium Philosophorum, &c.

Hermes etiam idem dicit Capite septimo sic: Negligentia verò ex mala opinione de eo, id est fermento, opera corrumpuntur. Et idem in suis Secretis dicit: Hæc est totius fortitudinis fortitudo fortis. Et Haly in suis Secretis dicit: Et vade cito quia cito evanescunt: & qui nesciverit, & non fecerit, non certificabitur, quando nascetur, jam paravit se morti, & pecuniam suam perditioni. Et idem ibidem: Qui hunc Lapidem honoratum, cum germinaverit non inveniet, non surget alius loco suo. Et Plato in quarto Stellicarum: Cave ne in putrefactione pervenias ad terminum novum: si enim contraxerit opus in solutione moram fortasse augmentabitur in corruptione, unde cave ab hoc, &c. Idem in eodem: Ditatus est operans ab eo quod retinetur, cum pervenerit ad terminum, in quo nihil potest videri subtilius, non tamen sum fidejussor de defectu & diminutione, quoniam est in loco multorum accidentium & defectuum, ita quod potest esse, & cum salvatione, & cum errore, &c. Et Rasis libro septimo Præceptorum libro sexagesimo sexto: Hoc est in conversione rerum ad suas naturas, & conversione occultorum ad manifesta, & manifestorum ad occulta. Idem in lib. Ducatus de septem, convenit ut colligant lapidem in diebus suis. Et Milvescindus dicit: quomodo est, quod putrefactio fuit ejus cibus & vita: deinde facta est ejus mors & ruina? Et ipsa tunc respondet per exemplum fœtus in matrice. Et hoc est quod voluit etiam Pythagoras & Heraclitus, & alii antiqui, scilicet quod omnia sunt in continuo fluxu, & tam citò velociter uniantur, ut nulla natura permanentis aliquo tempore sit fixa in rebus, sed continuò & subito permutetur. Nonne videmus in iis quæ per artem coquuntur, quæ nostræ subjacent voluntati, ut panis, & confectiones de melle, & de saccaro, solidæ substantiæ, cum fuerint in complemento suæ decoctionis, perfecta sunt, & ab igne removenda sunt: & si ulterius coquantur, comburuntur & destruuntur, quamvis completa & perfecta sint, neque eget homo reiteratione illius decoctionis perfectæ in illo opere. Unde Haly adducit nobis exemplum de sapone, quoniam habet terminum decoctionis perfectæ, quem si artifex transgreditur, corrumpit ipsum, quamvis non sit totalis similitudo. Ex quibus liquido patet, quòd oportet artificem continuo esse vigilem cum fuerit in opere, ut cum pervenerit ad gradum primum illius perfectæ decoctionis, in quo subtilius non potest videri, ibi permaneat: quia voluntas perficit secundum gradum, & corrumpit primò, & reiteratione ejus non eget, si rectè peregerit & dilatus est, imò si reiterare vellet, non posset. Quòd si ulterius transcendat, evanescit opus: quia summa volatilis, quæ est de natura spiritus, superat summam fixi, quæ est fermentum, propter vim caloris ignis: & sic evanescunt omnia elementa. Quicunque; ergo tunc per compositionem sciverit concordare & pacificare elementa, cum sint contraria, perficiet opus, & faciet mira, & non aliter. Ideo dixit Rosinus: Miror Philosophi, qualiter ignem & aquam sibi ipsis placabiles esse fecistis, quousque in regimine simul habitaverunt: & tunc Philosophi eorum partem notificare deterriti sunt, &c. Idem dicit Morienus. Vide ergo, ne radicem hanc prætereas, ne aliquam ejus quæras mutationem, &c. Unde pulchrè dixit Plato in Stellicis, scilicet: Circuivi tres cœlos, cœlum animæ, cœlum animæ, & cœlum intelligentiæ: cumque voluissem ingredi ad altius, prohibuit me propositio naturalis, & inspiravit mihi intelligentiam, quod non est iter ulterius, dixi ergò: Cognosco id quod circuivi & intelligo illud, quod non circumeo per hoc quod acquisivi per gyrum, & circuitum trium cœlorum, & si fuisset ulterius ambulare, abii: spem verò ex diminutione, hoc accidit non ex negligentia, &c. Idem in eodem? Ne quæras voluntatem complementi: quia hic ducit ad remotionem remotam, & hæc species actionis est de fortioribus passionibus animæ, &c.

(*) Caussa quippe ejus, quod dictum est, videtur mihi,

(*) Caussa quippe ejus, &c.) *Notandum quòd operationes caloris in generatione & corruptione in quantum color, non sunt determinatæ nec ordinatæ ad aliquem unum finem determinatum & manifestum, nisi in quantum calor regitur ab anima vel intelligentia: quoniam calor est instrumentum animæ, & omne agens suum instrumentum mensurat ut introducat formam: per calorem autem intelligo eum, qui est in actu, ut in animalibus habentibus ipsum in actu, aut potentia & virtute: ut in vegetabilibus & mineralibus, & animalibus habentibus ipsum modo simili: & iste calor est elementalis & cœlestis, confusus in mixtis. Unde Philosophus secundo Physicorum dixit: Homo generat hominem & sol: quia sine isto duplici calore, non fit generatio. Mensuratur autem iste calor quantitate, qualitate & tempore ab anima, vel ab intelligentia, vel ab utroque in omnibus naturalibus, ad aliquem unum finem determinatum, in quo est acquisitio formæ. Cum igitur ars Alchemiæ sit sequela naturæ, & operetur cum calore actu, scilicet ignis, oportet necessario, quòd anima artificis modificet & mensuret illum calorem quantitate, qualitate & tempore, usque ad finem quendam determinatum ad formam adipiscendam: quia semper determinatum tempus est inter agens & patiens, in quo introducitur forma: quod si artificis anima sic non mensurat, sed continuet calorem ignis ultra terminum, tunc ignis necessariò destruet formam, quam fecit propter immensurationem. Hoc autem satis patet sic: quia ignis actio est infinita, & omne quod efficit, de se destruit: sed anima artificis mensurans ipsum, imponit sibi finem quando vult, & conservat, quod generavit ignis: & de cætero in igne poterit conservari in infinitum, absque aliqua mensuratione ignis facta ab artifice, quod est mirabile: quia igne gaudet, sicut res qualibet inanimata, in loco*

mihi, quòd in fine perfectæ decoctionis & putrefactionis, natura generat ministratione artis materiam simplicem, nudam, non conjunctam formæ suæ quam antiqui vocaverunt materiam primam, propter similitudinem cum materia prima mundi, antequam informaretur, de qua dicit Plato in tertio Tymei. Quòd cum materiam primam imaginamur, patimur velut somniantes: & eget hæc materia conjunctione cum forma sua, quæ est fermentum quod quidem fermentum occultum est in gremio ejus, quæ conjunctio debet fieri statim in ortu materiæ, ut materia permaneat, & perseveret: natura enim sola hanc conjunctionem facere non potest: quia actio naturæ est continua cum igne, & actio ignis est infinita, ut dicitur secundo de Anima: & est irrationabilis. Similiter ut dicitur secundo περὶ ἑρμενείας & sic natura continuè agendo destruit quicquid perfecerit: sed artis sapientia tunc ipsa conjungit, post completam actionem naturæ, faciendo naturam ab actione desistere. Ideo artifex tunc ab operatione & vigilia est totaliter absolutus, & potest quiescere. Vnde dixit Socrates in Turba philosophorum de Conjunctione: Ci autem (Ci, id est, plumbo quod est fermentum corporis) noto, nil aliud est, quam mulierum opus, & ludus puerorum, &c. Non enim artifex plus laboris eget occupatione illius sed debet ab eo quiescere, aut quicunque vult agere, ab hoc magisterio. Propter hæc, conjunctio est res facilima. Ideo Rasis in 66. 70. Præceptorum dicit: Conjunctio verò mercurij cum vitro difficilis est ad inveniendum, non tamen est res facilior in mundo. Rasis in Lumine luminum: Sola custodia totum complet negotium. Sic enim elementa tunc conjunguntur & perpetuantur, propter vim fermenti. Unde dixit Morienus: Et in hora conjunctionis maxima mirabilia apparebunt. Et sicut elementorum ablutio & depuratio fit propter præsentiam ignis: sic post eorum ablutionem, conjunctio & perpetuatio, & fermentatio fit tunc propter ipsius absentiam. Unde Rasis in libro Trium Verborum: Et hoc fit virtute Dei, temperamento ignis, & moderantia terminorum ignis. Et Morienus: Ejus ignis est tota hujus rei vera ac perfecta probatio. Et Plato in tertio Stellicarum: Igneitas contrariatur in hora coagulationis. Et idem in libro Sinationum: Commodum & incommodum hujus rei, pervenit à commodo & incommodo ignis. Et quamvis hoc dictum sit extraneum & mirandum, scilicet quòd natura generat materiam simplicem informem, non conjunctam suæ formæ, attamen est verum secundum antiquos, sed similitudinarium. Et Philosophus in sexto de Animalibus simili verbo mirandi utitur: ubi ostendit, quod anima vegetativa & sensitiva dantur ab intrinseco materiæ, intellectus ab extrinseco. Unde dicit ipse sic ibi: Corpus spermatis, cum quo exit semen, spiritus est, qui est virtus principii animæ, est separatum à corpore, id est materia, & est res divina: & tale dicitur intellectus, & iste spiritus non separatur à spermate, &c. Ecce quod ponit sperma separatum à corpore, quamvis in rei veritate non sit separatum, neque esse possit. Intelligendum est ergo corpus spermatis separatum à corpore, non quia non sit in materia spermatis, sed quia est ibi quoddam occultum, non eductum de materia spermatis, sed ab extrinseco datum, quod est intellectus, ad cujus nutum, id est potestatem, cujus spermatis sic spiritualiter disponitur. Eodem modo est hic intelligendum, sed secundum analogiam, cum tota traditio artis istius sit analoga & typica. Amplius sciendum est, quod hoc tempus fermenti & fermentandi massam, est tempus in quo germinat lapis: quia oritur sicut germinatia, ut dicit Haly & Plato & omnis alter. Et quia germinatio proprie est vegetabilium, & reditio rei post corruptionem ad id quod erat tempore præfinito, ideo cum hic lapis quasi germinet redeundo ad id quod erat, similabitur quasi vegetabilibus. Cum igitur esset in principio argentum vivum coagulatum, ergo quando orietur argentum vivum per decoctionem tunc germinabit: sed cum sit liquefactum per decoctionem, oportet ut tunc coaguletur: & hæc congelatio fit cum fermento sine corpore suo, quod est idem. Et hæc proprie est Alchemia instrumentaliter. Unde Lilium definiens Alchemiam, sic dicit: Alchemia est substantia corporea, ex uno & per unum composita, &c. Hamec autem in commento 1. stellicarum dicit: Nos utimur ingenio cum subtilitate præparationis, secundum possibilitatem ingenii quæ fieri potest in hoc mundo, ut erigatur res una & eadem, quæ fuit in principio, vacua tamen ab alterationibus suis contrariis, &c. Et Rasis in Lumine luminum: Quæ seminaverit homo, hæc metet. Idem ibidem: Omne semen in terra projectum, proprio generi correspondet. Quòd si diversa generis genera ad invicem mixta sint, unumquodque proprium exprimit genus, &c. Idem in lib. 70.

in loco proprio suæ generationis. Vnde Philosophus nono Metaphysicæ dicit: Quòd potentia irrationabilis, est determinata ad unum tantùm, & exit in actu existente, præsente passivo disposito ut ignis ad combustibile: potentia autem rationalis se habet ad contraria, & exit in actu in alterum per appetitum sensitivum, vel rationalem, præsente passivo disposito, & facit in eo quod vult, sive quod desiderat. Et propter hoc dixit Pythagoras, Hominem esse mensuram omnium rerum, ut recitat Philosophus undecimo Metaphysicæ: Quapropter veraciter dicimus, quod natura est, quæ regit opus hujus artis per decoctionem in igne suo & vase proprio, prout regitur à cœlestibus usque ad finem operis, & ultra. Voluntas autem est libera, & debet regere & modificare naturam in fine operis, ut non transcendat ultrà: quia voluntas regendo naturam debet trahere ad se naturam, sed si voluntas trahatur à natura, & inclinetur ad eam natura, transcendet finem operis, & ipsum destruet, quod omnino ab omnibus prohibitum esse videtur. Adhuc opera naturæ planius scrutando dicemus, quòd sicut natura agit propter finem, sic & ars: finis autem naturæ est introductio formæ in propria & convenienti materia cum fuerit in ultima dispositione, per actionem agentis instrumentalis, directi ab ipsa natura, quod est calor appropriatus, & tunc operi finem imponit. Cum igitur per ingenium & sapientiam artificis, fuerit ortum & generatum argentum vivum philosophorum, quod est materia disposita ultima dispositione ad formam, per actionem agentis instrumentalis, scilicet ignis, directi ab anima artificis: ergo oportet quòd deformetur tunc, & operi finem imponat, cum finis intentionis artis & naturæ fuerit, generare tale argentum vivum, habile ad talem informationem, scilicet auri vel elixir, sive lapidis philosophorum: anima autem artificis æquipollet naturæ in hoc: frustra ergo in desperatione laborat, qui ultrà laborat, cum laboret contra naturam, & contra naturæ intentionem & artis. Et hoc est quod posuit Parmenides & Melissus qui posuerunt principia naturæ esse solum unum & immobile, ut dictum est.

lib. 70. Præceptorum, in lib. Ducatus: Scias quod fiducia Philosophorum in cap. Majore, est secundum duas res, quibus jungitur tertia: & sunt dividere naturas lapidum, & mundare eas singulariter & tornare eos lapides, &c. Et hoc est quod dicit Senior, scil. Ex paucitate æquitatis ignorantium esset, si dicerem, ovis peperit homines, aut grana tritici fructificant galbanos, aut palma portat mala granata, aut volatilia parturiunt pisces. Non enim generant res, nisi sibi similia, nec fructificant res, nisi fructus suos, &c. Idem ibidem: Mineralia non nutriuntur ut exeant à radice sua, sed redeunt ad id ex quo fuerunt, nec convertuntur ex hoc ad aliud: & qui aliud dicit, falsum dicit, Et Rosin. Inspicite seminatores, qui seminant, quid eis extet. Et Hermes in 4. Ex homine non fit nisi sibi simile: nec ex volatilibus nisi similia: nec ex tauro vel leone nisi sibi simile. Et si aliqua creaturarum concumbat cum altera diversa, procedit quod non est simile, nec uni, nec alteri, nec priori. Et Dyomedes in Turba philosoph. Non exit ex homine nisi homo, neque ex brutis animalibus nisi sibi similia: sic etiam nec ex volatilibus, nec piscibus, nisi sibi similia, &c. Sic igitur patet, quid sit fermentum, & ejus germinatio, & compositio. Et quamvis hæc verba dicta sic plana & aperta videantur, sunt tamen obscura & ponderosa valde.

CAPUT XII.

In quo ostendit quid sint elementa Lapidis philosophorum, & quomodo in ipso conveniant, & in auro, & in omnibus mixtis, & similiter in cælestibus, secundum antiquos Philosophos hujus Artis.

ET quia diximus, quòd omnia Elementa in lapide philosophorum sunt depuranda primo, & post ponderanda, & ultimo commiscenda, ut compositum perpetuetur, ideo de ipsis narremus. Sunt quamplurimi, hanc artem moderno tempore inquirentes, & fuerunt antiquitus, & semper erunt, & operantes in superficie juxta sonum primum verborum, qui ex partibus animalium, sicut cerebro, sanguine, ovo, & spermate, aut superfluitatibus ut capillis, stercore & urina, & sibi similibus: aut etiam ex vegetabilibus sicut frumento & similibus, aliis præmissis putrefactionibus in fimo, per distillationes, destillant primò aquam limpidam per se, secundo oleum album per se, quod est aër, & fex, quæ est remanens in fundo ex terra, in qua est ignis: id est tinctura. Vel post oleum album sequitur oleum citrinum aut rubrum, quod est ignis. Post calcinant terram totiens, quousque figatur, & imbibunt eam cum aquis & oleis albis pluries destillatis ad album, & cum oleo rubeo in fine ad rubeum, dividendo pondera eorum, & conjungendo sicut litera sonat. Et dicunt, quod per talem divisionem talium elementorum, & depurationem & conjunctionem, fit fermentum verum, & Elixir magnum, & lapis philosophorum.

(*) Sed isti ab elementorum consideratione, & ipsorum materia prima secundum Alchemistas & operatione ipsorum, sunt valde remoti. Quia oportet, quòd omnis forma extrahatur de potentia suæ materiæ propinquæ. Cum igitur nullum illorum sit, nec esse possit materia auri: ergo nec ex eis generabitur forma auri: ergo nec lapis philosophorum: ergo neque elementa generabuntur ex eis. Omnis enim forma debet esse univoca, & ejusdem generis cum sua materia, ex qua fit, & potentialiter in materia sua. Nos igitur antiquorum sententias occultas ex verbis barbaris elicere volentes, de elementis dicimus, quod in omni mixto quatuor ad mixtionem con-

(*) Sed isti ab elementorum, &c.) *Notandum est, quod investigatio, per quam devenire possumus in cognitionem veritatis cujuslibet rei sumitur necessario ab essentia & natura rei, & ab accidentibus propriis ipsius, non ab extraneis: & per consequens, operatio in generatione ipsius, si subjacere possit actibus nostris, ut investigatio in cognitione hominis, sumitur ab essentia & natura hominis, non autem à natura, ligni & essentia, neque lapidis. Si igitur ab extraneis quis voluerit investigare, ut cognoscat naturam rei & essentiam stabit in extraneis. Ergo si operabitur in generatione illius rei, extranea generabuntur: Quia qualis fuit investigatio, talis & cognitio: ergo & per consequens talis operatio & generatio. Cum igitur Alchemia investigando inquirat, transmutare omnia metalla in aurum, ergo oportet prius investigando præcognitam habere cognitionem auri, & aliorum metallorum: & hæc cognitio necessario erit ab essentia & natura ipsorum, & accidentibus: ergo & operatio & transmutatio sumetur similiter ab eisdem. Non igitur investigatio sumpta ab extraneis est necessaria, nec utilis, cum non ducat nos in cognitionem rei per accidentia, sed potius in majorem ignorantiam. Ergo nec operatio sumetur ab ipsis, cum non possit fieri recta operatio absque recta cognitione & investigatione præcedente. Operantur similiter absque investigatione & cognitione fortuitò, sicut vident & audiunt alios operari, sed non sperent aliquo modo à fortuna juvari in operibus suis. Et sciatis, quòd cognitio essentiæ, & natura rei, sumitur à cognitione principiorum suorum: principia autem sumuntur, aut à per se notis, aut à superioribus scientiis: principia autem rei, sunt causæ suæ propinquæ. Mirabile ergò videtur & fatuum cum insania, quomodo, & quare conantur operari cum prædictis extraneis, cum per illa non sit cognitio, neque investigatio aliqua suarum causarum & principiorum, scilicet auri. Et hanc eandem sententiam investigandi, in habenda cognitione veritatis cujuslibet rei, ostendit & affirmat Philosophus, in primo de Anima, qui dicit: Quod quælibet res debet investigari per sua propria Item dicimus, circumscriptis libris omnibus, & doctoribus hujus artis, & per nos ipsos volumus investigare hanc artem, & ipsam veram ratione bonæ investigationis probare.*

Ponamus, nunquàm operationem impendemus in vegetabilibus, aut animalibus, aut eorum partibus & superfluitatibus aut etiam partibus mineralibus, extraneis ab intentione naturæ; absit. Cum enim nullum prædictorum cadat, neque cadere possit in intellectum ratione veræ investigationis, cum non sint de intentione naturæ omnino: ergo & in operatione minime reponentur: ergo sola illa, quæ investigando cadunt in intellectum, per judicium sensibus datum, & habitum à natura, necessariò in opere reponentur, nec de cætero egemus nisi investigatione modi operandi in eis, quæ investigatio fit respiciendo ad modum operationis naturæ, & non aliter. Oportebit igitur sequi naturam penitus in materia & principiis, & elementis similibus: In modo autem operandi, quantumcunque possumus. Et hanc sententiam principiorum, & elementorum cognoscendam, ostendens Geber, dicit Capitulo de principiis corporum: Cognoscere verò non est possibile transmutationes corporum, vel ipsius argenti vivi, nisi super mentem artificis primo deveniat vera cognitio illorum naturæ secundum suas radices.

Prius

conveniunt elementa: quorum duo sunt inclusa, ut ignis & aër: duo includentia, ut terra & aqua. Et ideo in omni mixto videtur superabundans terra & aqua: Ignis autem & aër sunt principia magis formalia & moventia: alia vero magis materialia, & non quietem facientia. Et virtus ignis & aëris proprie apparere non possunt, nisi in terra & aqua, sicut nec virtus formæ, nisi in materia: quia sicut forma est inclusa in materia, sic ignis & aër in terra & aqua. Unde Philosophus decimo septimo de Animalibus dicit: Et forma ignis non apparet per se omnino, quoniam ignis habet formam propriam, & forma ejus non apparet nisi in alio copore, &c.

Et in decimo sexto etiam dicit: Ignis autem non generat animalia, neque apparet sustentatus, nisi in rebus humidis aut siccis, per se autem non habet substantiam, &c. Et Rasis in septimo libro Reprehensionis: Omne compositum componitur ex quatuor naturis, duabus manifestis, & duabus occultis. Cum igitur inclusa fuerint fortia, includentia verò debilia, tunc mixtum facile corrumpitur: quia principia formalia exhalant, per quæ datur forma, color, sapor, odor, & similia, & materialia remanent, non tamen penitus deserunt illa hæc. Si autem è converso, non facilè corrumpitur mixtum: quia propter fortitudinem includentium, inclusa non facilè resolvuntur. Si autem ambo debilia, tunc totum mixtum facilè corrumpitur: quia una pars elementi non potest alia retinere: ut patet in Camphora. Cumque in fortitudine elementa æquantur omnia, secundum omnem modum possibilem naturæ, tunc invicem pariter continentur, & pars minima cujusque temperatur, ligatur & retinetur à suo compari, & contraria æqualiter: ita, ut humidum & siccum sint æqualia in virtutibus, & calidum & frigidum fiunt omnino unum absque diversitate, & tunc perpetuatur mixtum, cum ibi non sit repugnantia elementorum componentium, nec contrarietas, sed identitas, & similitudo totalis. De elementis igitur secundum Alchemistas loquendo dicimus, quòd elementa in hac arte sunt humidum & siccum, id est aqua & terra, & in aqua est aër, & in terra ignis. Veruntamen primum elementum & radicale, de quo elementa omnia alia originem contraxerunt, est humiditas sive aqua, id est liquefactio: aut secundum alios est terra: sed quicquid sit, ad idem vertitur. Et de hoc Empedocles, & quidam antiqui dixerunt, quod solum unum elementum est commune alterationi & permutationi, & quod omnia generata sunt ex spissitudine unius elementi: quia quando inspissatur aqua, tunc cum qualitates terræ vincunt qualitates aquæ, ex aqua fiet terra: ergo tunc quatuor elementa conveniunt & faciunt mixtum, secundum eos, quos Philosophus redarguit in libro de Sensu & sensato, dicentes, quod omnia facta sunt ex aqua. Unde dixit Morienus & Hermes, quod ex grossitie aquæ terra concreatur, & alij antiqui, quod terra natat super aquas, & est super aquas fundata. Et quia aqua & terra adæquantur in pondere & virtutibus, & aër adæquatur aquæ, & ignis terræ, & sic mixtum fit perpetuans: ergo necessario quatuor elementa conveniunt æqualiter in compositione lapidis philosophorum & auri: Signum hujus est, quia cera, dum liquefacta est ipsa tota, dicitur aqua secundum eos, ratione humiditatis fluxibilis: dum autem coagulata est ipsa tota, dicitur terra, ratione siccitatis: quia quolibet modo æqualiter ponderat. Unde Alexander in fine suæ Epistolæ dicit: Scias quòd Philosophi omne calidum ignem vocaverunt, & omne fluxibile aquam, & omne coagulatum terram vel lapidem, &c. Et neque aqua nec aliquod elementum simplex, confert nobis aliquid utile in arte, nisi omnia divisa & depurata invicem conjungantur, & æquantur perpetuò. Ergo necessariò cum generata erit aqua munda & candida, oportet quod ei terram conjungamus eadem in hac hora, & conjunctis istis duobus omnia quatuor conjuncta erunt, & tunc perfectum est opus: & si non conjungantur, tunc aqua resolvitur in fumum cum terra, & per consequens alia elementa, propter vim & perseverantiam ignis, & sic opus annihilatur: propter quod oportet artificem cognoscere elementa simplicia penitus, antequam ipsorum compositionem incipiat, ut sciat ea rectè componere ad constitutionem compositi. Unde dicitur in Lumine luminum: Oportet antequam inhumentur elementa, ut simul cognoscatur pondus cujuslibet, & ejus similitudo, & de conjunctione non est separandum aliter; Idem ibidem: Si vis elementa miscere, necesse est ut elementorum cognoscas naturas, & componas contrarium cum contrario. Similiter in cæteris artibus & scientiis, oportet primò habere veram cognitionem simplicium, quæ dicuntur elementa, antequam deveniatur in certam & determinatam compositionem ipsorum: quia simplicia per se non considerantur, nisi in quantum ex eis fuit suum compositum. Unde Alexand. in secretis suis dixit quòd elementa simplicia nihil prosunt, cum autem complexa sunt, mirabilium & altissimarum sunt operationum: Et Aristeus in Turba philosophorum: Scitote, quod in iis elementis, quæ vobis narravi, est arcanum absconditum, quorum duo tactum habens & aspectum apud visum largientia, & quorum virtus ac opus sumitur, quæ sunt terra & aqua: alia autem duo elementa nec videntur, nec tanguntur, nec quicquam largiuntur, nec locus eorum videtur aliquis, nisi in prioribus elementis, id est terra & aqua. Cum antem quatuor elementa non conjunguntur, nihil hominib. artificij de eo quod concipiunt perficitur: mixta autem, & à suis naturis exeuntia alia fiunt, &c. Et Morienus: Hæc dispositio est naturarum mutatio, & earum naturarum calidi cum frigido, humidi cum sicco, subtili dispositione admirabilis connexio. Et Aristoteles in suo libro de Secretis secretorum: Quando habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra, tunc habebis plenè artem. Et Horculsus in Turba philosophorum: Converte elementa, & quod quæris invenies. Convertere autem elementa, est facere humidum siccum, & fugiens fixum, &c. Et sciatis, quod omnia elementa tunc convertūtur in terrā actualiter, & nelement alia sunt & remanent cum ea in potentia & virtute, propter quod dixit Hermes: Terra est elementum: de terra omnia facta sunt, & ad terram convertuntur. Et Moyses: Terra est mater elementorum: omnia de terra procedunt, & ad terram convertuntur, sicut recitat Morienus: Hæc autem terra est corpus & fermentum, per quam alia elementa perpetuantur cum ea.

Secun-

** Prius igitur corporum principia notificavimus, &c.) *Hoc autem totum recipit ingenium & similitudinem per Philosophum tertio Metaphysicæ, dicentem: Quòd eadem sunt principia essendi & cognoscendi. Et in secundo ejusdem dicit: Quod sicut res se habent ad esse sic ad intelligi & cognosci. Quapropter bene vidimus, quod in omnibus rebus reperiuntur tres modi, scilicet modi essendi, modi cognoscendi sive intelligendi, & modi significandi. Qui tamen tres modi sunt unum & idem essentialiter. Sic igitur modus investigandi & cognoscendi elementa in auro & lapide philosophorum patet, verè, & non sicut illi existimant.*

Secundum hunc ergo modum, in compositione lapidis philosophorum, & in auro, conveniunt quatuor elementa: æquantur enim ibi omnia elementa, æquatione vera secundum omnem possibilitatem naturæ. Ec. Unde Rasis, libro Perfecti magisterii, loquens de corpore & spiritu, prout sunt principia & elementa lapidis philosophorum ratione qualitatum contrariarum, repertarum in eis, dicit sic: Cùm vero alternatim modo congruo desponsantur, generatur ab eis substantia temperata, quam non potest ignis violentia separare, nec terræ feculentia vitiare, nec aquæ limositas condemnare, nec contactus aeris obumbrare, &c. Idem in eodem dicit quod in ipso, & in auro, qualitates quatuor elementorum, cum duritie & mollitie, sic sunt æquatæ æquabiliter, quòd nulla vincitur à sua contraria. Et idem dicit libro de Aluminibus & salibus, capitulo de auro. Et Geber libro Denudatorum, Capite de Auro, dicit, quod in auro sunt decem partes caliditatis, & decem humiditatis, & decem siccitatis. Et ideo aurum, & lapis philosophorum non corrumpuntur in igne, quantumcunque stent in igne: ipsa enim generata sunt in igne & sicut locus ad generationem rei, sic & ad conservationem ejus: quia omnis res ferè, tam vegetabilis quam mineralis, & similiter animalis, in loco proprio generationis melius quàm alibi conservatur. Quia igitur lapis philosophorum, & similiter aurum, præsertim Alchemicum, sunt generata in igne: ergo proprius locus conservationis, & melior, erit ignis: quia inter ea actio non fit, nec passio corruptiva, quia quandocunque agens tantum potest in agendo, quantum patiendo, & è converso, tunc perpetuatur patiens per actionem agentis. Unde dixit Philosophus, libro de Moribus animalium: Tantum potest terra in quiescendo, quantum Deus in movendo. Quia igitur lapis philosophorum tantum potest contra ignem in patiendo, quantum ignis in agendo: ergo est perpetuus in igne: Patitur enim passione, quæ est salus & perfectio, non autem passione, quæ abjicit à substantia. Ex quibus directè patet veritas & intellectus antiquorum philosophorum, de generatione corporum cœlestium, quam posuerunt ex elementis, & esse incorruptibilia: posuerunt enim cœlum & cœlestia sic mixta, & ideo incorruptibilia facta: quoniam principia materialia non possunt à formalibus separari, nec è converso, cum in eis non fiat actio & passio propter æqualitatem in virtutibus activis & passivis: & ideo natura sagax, secundum eos, posuit sphæram ignis juxta cœlestia, ad conservationem ipsarum, cum maximè activis. Qualis igitur proportio est ipsius ignis materialis ad lapidem philosophorum & aurum, talis est proportio ignis elementi sphæra sua ad cœlestia corpora. Si igitur hæc in hoc igne servantur in esse suo absque corruptione aliqua, sic & illa cælestia, in illo igne, & tales res gaudent igne, ut dixit Alexander. Veruntamen cœlestia, sic à solo Deo processerunt jussu Dei: Lapis autem philosophorum, & ipsorum aurum, à Deo non solo, sed à natura etiam, non tamen à natura sola, sed ut est ab artificis voluntate directa jussu Dei: quoniam natura sola non potest, nec scit in jis æquare elementa in virtutibus, ut perpetuentur in mixto, nisi prout est ab artificis voluntate directa. Et per hunc modum etiam, scil. voluntatis divinæ, cœlestia corpora incorruptibilia sunt, ut dicit Plato, qui dicit: Natura quidem nostra dissolubilis est: voluntate autem mea indissolubilis. Et sic patet, quomodo ars juvat naturam. Ideo non possumus sequi naturam in modo sui operis, sed sic in opere. Unde Hamec in commento primi Stellicarum dicit: Oportet ut scias ô Thebit, quòd natura & voluntas sunt repugnantia & contraria, & actus naturæ est impossibilis propter repugnantiam duorum, judicii scilicet voluntatis & naturæ: Generatio enim auri in hoc mundo cum voluntate, si ut generatio ejus per naturam, est impossibilis: sed nos diversificamus ab hac, & præparamus ipsum præparatione voluntatis in radice, & tunc convertimus simplex in compositum, ad hoc quæritur in substantiis, &c. Ex quo patet, quod nostra voluntas cum sapientia ingreditur in hoc opus, sicut complens & perficiens: quoniam voluntas cum sapientia cognoscit naturam & opera ejus, & ipsam sequitur & gubernat propter eundem finem, ut superius dictum est. Sunt igitur omnia elementa numero quatuor, ratione quatuor qualitatum, & sunt convertibilia ad invicem: quia quodlibet est in quolibet potentia & virtute, propter quod reciprocè continuò generantur & corrumpuntur. In substantia autem ab exordio mundi unum solum est elementum, quod est materia prima ex ejus divisione. Propter repugnantiam quatuor qualitatum, generata sunt quatuor elementa actu, quæ erant ibi in potentia. Similiter in hujus lapidis ortu sunt quatuor elementa in uno in potentia, quòd est materia prima, quæ inenarrabili artificio dividuntur & complectuntur. Censemus porro hunc lapidem esse perpetuum, & incorruptibilem super ignem, non solum propter adæquationem quatuor elementorum in viribus suis: sed propter conjunctionem quinti elementi cum illis: quia sicut major mundus ex quatuor elementis corruptibilibus est compositus, & uno incorruptibili, quod dicitur quinta essentia: sic & ars divina virtute, elementa quatuor lapidis corruptibilia, nexu & nodo unius incorruptibilis, quod quinta essentia dicitur, in hoc minori mundo indissolubili copulavit, quod quintum dicitur elementum. Ideo dicit Avicenna: Hoc est unum quinque elementorum. Unde Alexander dicit: Initium hujus artis ex quatuor est viribus peragentibus, scilicet appetitiva, retentiva, digestiva & expulsiva, sive mundificativa, & quinta scilicet anima vel vita stans, ortus & lumen clarissimus: propter quod etiam dicit ibi, eam non esse calidam, nec frigidam, nec humidam, nec siccam. Est autem hæc quinta essentia, sulphur divinum, incorruptibile, quo compositum incorruptibile perpetuo perseverat. Et sicut humidum & siccum sunt elementa hujus artis, secundum modum quem diximus: sic similiter anima, spiritus & corpus, cum sint unum & idem cum humido & sicco, & è converso. Eodem modo fixum & volatile sunt elementa: similiter etiam candidum & rubicundum. Ad hæc etiam sulphur & argentum vivum. Similiter aurum & argentum vivum, quoniam eadem sententia est omnium. Et quia inter omnia elementa quatuor, sola terra est fixa, & ars Alchemiæ vult suum lapidem esse fixum, ideo oportet necessario quod in fine operis convertantur omnia in terram, id est fixionem, secundum Philosophos. Quæ ergo dixerunt antiqui Philosophi ante Aristotelem de elementis, & post ipsum in hac arte, & de elementatis, & ipsorum generatione, ex uno solo elemento, aut duobus, aut tribus, aut quatuor, & ipsorum corruptibilitate & perpetuitate, secundum allegoriam dixerunt.

CAPUT

CAPUT XIII.

In quo oſtendit, quid ſit Tyriaca & venenum in lapide Philoſophorum, ſecundum antiquos Philoſophos.

QUia antiqui Philoſophi aſſignaverunt in compoſitione ſui lapidis venenum & Tyriacam, & ipſum comparaverunt eis vel è converſo, ſicut venenum & Tyriacam humano corpori, & ſunt hæc de terminis occultiſſimis hujus artis, nec poſſit lapis perfici & compleri, nec etiam quodammodo elucidari ſine ipſorum cognitione ſicut ſine cognitione prædicti fermenti & elementorum, & ſibi ſimilium: ideo de ipſis nunc dicamus. Sunt quidam ſicut mos eſt, & fuit hanc artem ſecundum verborum ſcripturam & ſonum inquirentes, & operantes, qui credunt interficere Mercurium cum rebus venenoſis: unde quidam ipſorum acceperunt venenum ex vegetabilibus, ut ex napellis aut cicuta, & ſibi ſimilibus: quidam autem ex animalibus, ut ex bufonibus & ſerpentibus, & aliis ſimilibus. Quidam autem ex mineralibus, ut Arſenico & ſimilibus Et eodem modo in Tyriacis fecerunt & ſimiliter & commixtè: & crediderunt coagulare Mercurium cum ſalute, in elixir cum eis, & delaſi ſunt omnibus modis: quia non intellexerunt antiquos Reprobantur enim, ſicut in capitulo elementorum nuper diximus. Et ſimiliter: quia non commiſcentur niſi homogenea in natura. Cum igitur ea quæ ſunt vegetabilium & animalium, non ſunt homogenea, in mixtione cum natura ductibilium: ergo eorum venenum & Tyriaca Julij perfectionis operabuntur ſuper Mercurium, ut interficiatur, & coaguletur, & fiat elixir. Et ſi mineralium aliquorum natura ipſum mortificet & coagulet propter homogeneitatem mixtionis in naturam, & ſint res venenoſæ, ut ſulphur & Arſenicum: dicimus, quod illorum coagulatio eſt ad corruptionem, & non ad perfectionem: ut, infra benè probabitur: ergo de veneno alio, & Tyriaca alia erit intellectus Philoſophorum. Dicimus ergo, quod ſicut fermentum dupliciter dicebatur, ſic & venenum, cum ſint idem, & ſimiliter Tyriaca. Uno modo ipſe lapis perfectus & completus in operatione ad imperfecta metalla: Alio modo id quod eſt perficiens ipſum lapidẽ. Primo modo eſt impropriè dictum: Secundo autẽ modo propriè. De primo modo dicimus, quod ipſe mundificat imperfecta metalla, & omnem ęgritudinem & corruptionem, ab eis aufert, & ea ſanat, & convertit & perficit in aurum: dicetur dignè Tyriaca ipſorum hominum Et quemadmodum res venenoſa, quemadmodum patet de Tyriaca appropriatæ, corpori leproſo adhibitæ, ipſum ab humoribus corruptis, membra principalia & alia corrumpentibus, ſanant omninò: Sic & hic lapis efficit in metallis leproſis, & ideo quandoque venenum, quandoque Tyriaca dicitur. Metalla enim corrupta, quæ ſunt quatuor, laborant ſpeciebus lepræ quatuor, ex aliquo quatuor humorum corruptorum, & ſanatur per dictum lapidem, ſicut lepræ hominum per ſerpentes appropriatos. Ferrum enim patitur lepram ex corruptione coleræ, ad naturam melancholiæ converſæ, quæ Leonina dicitur. Æs autem ex corruptione ſanguinis, ad naturam melancholiæ converſi, quæ dicitur Alopecia. Stannum autem ex corruptione flegmatis, ad naturam melancholiæ converſi, quæ dicitur Tyriaca. Plumbum autem ex corruptione melancholiæ ſolius, quæ dicitur Elephantia. Hæ autem lepræ omnes ſunt per admixtionem diverſi ſulphuris, corrumpentis ipſa, quod fuit in mineris ſuis. Et ideo per ſulphuris illius ablationem directam, cujuſcunque modi ſit, ſanantur & perficiuntur per hunc lapidem, ſicut lepræ hominum per ſerpentes appropriatos. Argentum autem patitur principium lepræ flegmaticæ: quia in ſeipſo habet partes ſulphuris adurentis, ut patet: Sed natura ſagax, in ipſius generatione miſcuit Tyriacam talem, quod non augmentatur, ſed ſi manet, aut in melius tranſmutatur, quod ſulphur, cum per hunc lapidem ablatum fuerit, ſtatim erit aurum. Aurum autem puriſſimum eſt, & nobiliſſimum, & æqualiſſimum, ſicut ſol inter ſidera, & ſicut ſanguis puriſſimus in corpore humano temperatæ complexionis; carens omni extranea qualitate, & habens ſanitatem ſummam. Et ideo ars ſequens naturam, vult omnia cum hoc lapide ſanare, & eſt Tyriaca & venenum, & in ſolum aurum tranſmutare, ſicut facit natura. Venenum autem proprie dictum, & ſimiliter Tyriaca, ſecundum Alchemiſtas, eſt quod fuit dictum fermentum: & hoc eſt, quo ad operantem: quia ſi ſtet in gradu ſuo vigilanter, tempore ortus & germinationis, eſt Tyriaca & vita ſibi & operi. Quod ſi ulterius ignoranter tranſcendat, corrumpit opus: quia evaneſcunt omnia elementa, quæ erant miſcenda: quare eſt ſibi venenum, mors & deſperatio: & moritur etiam lapis, eo modo, quo ſibi inerat vita. Unde Hamec. in 3. Stellicarum in commento, hanc inſinuans ſententiam obſcurè dixit: Res quando pervenerit ad terminum ſuum, eſt venenum mortificum, & eſt res ſimplex unius eſſentiæ, & attrahit quicquid aſſimilatur ei, & propter hoc interficit animal: & hic gradus eſt vita, & interfictio operantis ex odore ſuo. Et ideo cavendum eſt omnimoda cautione ab ejus odore, ne interficiat, & quando hoc ſignum apparuerit, pervenit ad terminum, & ditatus eſt operans ab ejus obſervatione, &c. Et Raſis in Lumine luminum: Si morieris tecum moritur, & ſi interimitur, & tu cum eo obis mortem. Idem in eodem: Amplius, aqua dum admiſcetur æri, ipſum dealbat interius. Expecta ergo candorem. In hoc enim negotio, ſi dilatio quælibet ſeu agendi difficultas, aut tædioſa defatigatio opificem negligentia afficiet, ipſum expectando gaudio privat, ſpem ſuffocat, & exiſtimationem interimit, &c. Et Hali in ſuis Secretis: Hoc eſt ſulphur rubeum, luminoſum in tenebris: & eſt hyacinthus rubeus, & toxicum igneum, & interficiens & Leo victor, & malefactor, & enſis ſcindens, & Tyriaca ſanans omnem infirmitatem, &c. Et Raſis in Epiſtola: Lupus noſter in Oriente invenitur, & canis noſter in Occidente: hic momordit illum, & ille momordit iſtum, & fiunt rabidi ambo, & interficiunt ſe ad invicem, donec ab eis exeat toxicũ & Tyriaca, &c. Et Roſinus: Hoc eſt venenum ineffabilis pretij, quod palam minima & viliſſima venditur re, &c. Et Haly: Hic lapis eſt vita mortuorum, & eorum refectio: eſt etiam medicina, conſervans corpus & purgans, &c. Et Morienus: Eſt autem elixir medicina ex pluribus confecta, quæ quidem medicina infirmitates metallorum ſanat, quemadmodum Tyriaca infirmitates hominum. Unde à quibuſdam venenum appellari ſolet: quia ſicut venenum in corpore humano, ita elixir in corpore metallino, &c. Unde ſciendum eſt, quod in magiſterio & termino operationis, cũ oritur anima ipſa, quæ [illegible] corpus ſuũ, ut uniatur cum eo, & recipiat [illegible] & operationem, & unio iſta & cõpoſitio fit mediãte ſpiritu & cũ conjuncta fuerit corpori, vivit in æternũ cũ ſuo corpore.

Hæc autem conjunctio fit in ortu & resurrectione animæ: quia quamvis prius creata esset cum suo corpore, tamen propter inquinationem corporis & corruptibilitatem, non poterat anima suas proprias & incorruptibiles ostendere operationes: imò tanquam mortua & inutilis jacebat & quasi cum corpore tumulata: & quando per magisterium ipsa purificatur & candidatur, resurgit à suo corpore separata, & tunc suum corpus est etiam purificatum, & ipsa quærit suum corpus, & desiderat conjungi sibi ut in æternum vivat, nec potest conjungi cum corpore alieno: Ante enim tunc evolat ab igne, trahens secum corpus suum ad volatum, quàm alteri corpori patiatur conjungi & uniri: & sic opus annihilatur, & artifex à suo proposito vacuatur. Ideo corpus dicitur Tyriaca ipsius animæ, cum anima per ipsum salvetur, & cum ipso beatificetur: & dicitur venenum, cum sit causa mortis animæ perpetuæ, quando per insipientiam artificis non conjunguntur. Et ex hoc patet veritas illius Platonis, quod apud Philosophum non verificatur 8. Metaphys. scilicet. Quod anima nostra orta in horizonte æternitatis, antequam suo corpori uniatur: quia posuit formas uniri per medium & separatas: fuit enim locutus secundum analogiam. Et in hac conjunctione resurrectionis fit corpus totum spirituale, ut ipsa anima: & fiunt sic unum, sicut aqua mixta aquæ & non separantur de cætero in æternum, cum in eis nulla sit diversitas, imò veritas & identitas omnium trium, scilicet spiritus, animæ & corporis, absque separatione in æternum. Sicut verè patet de identitate & unitate Trinitatis in Deo scilicet Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, quæ sunt in ipso Deo unum & idem, cum distinctione, absque diversitate in substantia. * Ex quibus verbis convincere possumus directè, quod Philosophi antiqui hujus artis fuerunt vates verè, per hanc divinam artem, de apparitione Dei in humana carne, scilicet Christi, & identitate ipsius cum Deo, mediante influxu & manatione Spiritus sancti, quamvis indistinctè valde hoc noverint & confuse.

Ad propositum autem de Veneno & Tyriaca, propriissimè loquentes, dicimus nunc, quod hic lapis, cum in decoctione oritur, oritur in diebus præfinitis, ad similitudinem argenti vivi candidissimi, & dicitur argentum vivum, & est argentum vivum Philosophorum, ut ex verbis eorum omnium conspicimus. Et quia argento vivo nulla utilitas sequi potest, nisi cum à corpore suo conjungatur & mortificetur: ideo necessariò, ut veritas & finis constet operis, oportet, ut à corpore suo tunc interficiatur. Et quia omne interimens, largè sumendo, potest dici venenum, ideo istud corpus dicitur: & dici potest venenũ, sine quo hoc opus cõstare non potest. Et quia talis interemptio est salus & perfectio ejus quod interimitur, ut vivat vita incorruptibili in æternum, ideo dicitur Tyriaca, quia ad vitam incorruptibilem per interemptionem ipsum reducit. Sicut verè patet de glorificatione Sanctorum. Nam quod eos interimit, scilicet mors, potest dici venenum: sed quia ex hoc accidit vita perpetua cum glorificatione, ideo potest dici, quod sit Tyriaca, quæ Tyriaca propriè & verè erit in die judicij, scilicet novissimè: tunc enim fiet animarum & corporum suorum purgatorum resurrectio, & conjunctio, & unio perpetua. Et sic etiam in hac arte accidit gloriosa, in suo die novissimo. Hoc autem venenum & Tyriaca est corpus antedictum, & fermentum, & clavis totius operis, & est forma solis, & flos auri. Unde Zeno in Turba Philosophorum: Scitote, quod nullum corpus est pretiosius, nec purius sole, & quod nullum venenum tingens generatur absque sole, & sua umbra. Qui igitur Philosophorum venenum absque hoc facere conatur, jam errans decidit in id, quod ejus tristitia permanet, qui cum sapientum venenum sole & ejus umbra tinxit, ad maximum pervenit arcanum, &c. Et Acsuboles in eodem; cum autem venenum corpus penetrat, ipsum invariabili colore colorat, & nunquam demittit corpus animam, quæ compar sibi est, à se separari, &c. Ex quibus dictis patet, quod sine veneno & Tyriaca Alchemia non perficitur, non secundum intentionem considerantium in planicie, scilicet quod apponatur aliquod illorum ab extrinseco, sed quia in fine operis & decoctionis fiunt hæc obtinentia nomina eorum, ut dictum est. Et hæc verba sunt profundissima, & dicta secundum sententiam antiquorum Philosophorum, & sunt consona cum prius dictis de Fermento, & de Elementis.

CAPUT XIV.

In quo ostendit, quid sit coagulum, & quid lac in lapide Philosophorum, & quid masculus & fæmina, secundum Philosophos.

De coagulatione quoque & lacte, neque non ex masculo & fœmina, Philosophi in hoc lapide tractaverunt, sunt enim de secretissimis terminis hujus artis, quibus incognitis, & hæc ars totaliter ignotur. Sunt quidam, qui imaginantur, quod hic lapis, cum perfectus est, comparatur ad mercurium, sicut coagulum ad lac. Sicut enim modica pars coaguli, multam quantitatem lactis coagulat, sic modica pars hujus lapidis, super multas partes mercurij projecta, coagulat in Solem vel Lunam. Qui longè valdè eorum intentione loquuntur: Si enim sic esset, quænam esset comparatio hujus lapidis ad metalla? Non enim potest coagulare ea, cum jam coagulata sint à natura:

Ex quibus verbis, &c.) *Notandum censeo, apud considerantes veritatem, & figuras in rebus, quod quicunque hujus artis divinæ & gloriosæ fuerit verus opifex, ponere in Deo poterit Trinitatem in unitate, & Unitatem in Trinitate cum distinctione trium, sed absque diversitate in ipso. Nam in hoc lapide verè assignatur trinitas in unitate, & è converso, cum distinctione & absque diversitate, subtiliter intuenti & scienti. Neque video exemplum in mundo sic per omnia simile, ad assignandam Trinitatem in Deo, ut hoc. Illud enim beati Augustini, quod ponit de 10. de Trinitate, de Anima: & ponitur 1. Sententiarum, scilicet quod in anima sunt ista tria idem: scilicet memoria, intelligentia, & dilectio: sive voluntas & pulchrum & verum, sed fortè aliquam patitur contradictionem: hoc autem nullo modo. Et credo firmiter, quod quicunque infidelis hanc artem divinam veraciter sciret, fieret necessariò fidelis in Trinitate Dei, & crederet in Christo Jesu filio Dei Domino nostro. Et si hoc facit, non est nisi ex timore pœnæ præceptæ in secta & lege illa, & aliis illatæ, ne sibi similis inferatur. Nihilominus tamen perfectissimè videt & trinitatem in Deo esse, & assignari necessariò posse, per istius lapidis pretiosissimi & occultissimi inventionem, sicut viderunt Hermes, Plato & antiqui Philosophi. Non igitur videtur in mundo similitudo similiter, nec inquisitio, nec subtilitas, nec utilitas, nec thesaurus similis huic, cum anima scientis hoc, & corpus sint in hoc mundo libera, & futuri seculi beatitudine adipiscatur, cum ex fide & bonis operibus possit ad suum creatorem post mortem transferri, & in die novissimo iterum conjungi, & apud creatorem beatificari completè.*

natura: mercurius autem sic. Non ergo dicimus, quod coagulum apud Philosophos, dicitur illud, quod in capitulis est dictum corpus, sive fermentum, sive venenum, sive flos auri, quod est occultum in mercurio Philosophorum, quando oritur: & ille Mercurius dicitur lac. Illud enim coagulum est, quod coagulat illum mercurium, & ipsum & mercurius sunt unum & idem in substantia, ita quod seipsum coagulat, & ab alio non coagulatur, ut verè patet de cera liquefacta quando coagulatur. Et sicut coagulum fit ex lacte solo, sed per quandam digestionem & decoctionem alteram recipit potentiam & virtutem coagulandi illud lac in quo est; sic & hoc coagulum quod est in mercurio Philosophorum, ortum recipit per quandam digestionem & decoctionem, alteram potentiam & virtutem coagulandi illum mercurium in quo est, & recipiendi, & perficiendi, cum sit in ipso, & cum ipso ortum. Unde sicut coagulum dominatur lacti, & ipsum coagulando ad se convertit, & fiunt omnino unum coagulatum absque diversitate; sic & hic. Propter quod non est confidendum in mercurio sublimato, sed in calcinato post sublimationem, ut dicit expositor in Lumine luminum: quia cum fuerit sublimatus mercurius Philosophorum, candidus, de sui natura est volans ab igne: cum autem à suo coagulo coagulatur, calcinatur, figitur & retinetur, & hoc coagulum est aurum Philosophorum & venenum. Et sciatis, quod hoc coagulum est clavis Philosophorum: quia coagulando spiritus, dissolvit corpora simul & semel in eodem momento: & ideo dixerunt Philosophi, quod spiritus non possint detineri, nisi cum aquis corporum, & quod unum & idem est coagulatio spiritus, & solutio corporis. Unde Rasis in Epistol. Gummi nostrum coagulat lac nostrum, & post hoc apparebit rubedo orientalis, &c. Et Lucas in Turba Philosophorum: Accipite argentum vivum, quod est ex masculo, & ipsum secundum consuetudinem coagulate: non enim hoc est regendi initium, eo quod jam coagulatum est, &c. Et de hoc dixit Hermes: Lac cum parturitur, est humidum, & post paulatim induratur & incrassatur & coagulatur. Et Senior: Quando vidi aquam coagulare seipsam, tunc certificatus sum, quod res vera est sicut assignatur. Et tunc aquam coagulatam nominant nomine cujuslibet masculi: deinde desponsaverunt cum fœmina, & ipse est ex ea, & ipsa est radix ejus, & coagulatio ejus, sicut dixit Hermes, &c. Idem in eodem: Congelat autem hæc aqua, cum est congelata, & aqua currens, est mater coagulatæ, & ex ea fuit, &c. Ad hunc quoque modum assignaverunt in suo lapide masculum & fœminam, nominantes fœminam ipsum lac quod coagulatur, masculum autem quod coagulat: quia actio attribuitur masculo, passio verò fœminæ. Nam in hoc lapide, quando oritur, cum ipse sit liquidus, & fluens & patiens dicitur fœmina: suum autem coagulum, à quo cogulatur cum sit solidum, firmum, permanens & agens in illud, dicitur masculus: compositum autem ex iis, dicitur lapis commixtus, perfectus & compositus, & fiunt in commixtione unum omnino, sicut in cera: Unde dixit Alexander: Scias, quod nullus nascitur, nisi ex mare & fœmina; & nullum germen gignitur, nisi ex humido & sicco, &c. Et Moses in Turba Philosophorum: Cum enim masculus & fœmina conjungitur, fit mulier non fugiens, compositum verò spirituale. Ut enim masculi recepta gaudet fœmina, eo quod masculo adjuvatur, masculus verò à fœmina tingentem accipit spiritum. Masculus ergo & fœmina conjunguntur, & unum fiunt, &c. Et Barseus in eodem: Veneramini regem & uxorem suam, & nolite eos comburere, &c. Et Theophilus: Philosophi tamen mulieres suos conjuges interficientes, neci dederunt, illius enim mulieris venter armis plenus est & veneno, &c. Et Senior: Masculus est sine alis existens sub fœmina: fœmina verò habet alas, & vult volare: masculus autem retinet volantem. Et propter hoc dixerunt Philosophi: facite fœminam ascendere super masculum, & ascendet masculus super fœminam. Et Rosinus: Fœmina masculo roboratur, &c. Et est sciendum, quod masculus & fœmina sunt idem, & in eodem substantivo, & sunt habentes virtutes diversas in tali subjecti unitate. Et hoc potest confirmari per Philosophum primo de Plantis, qui ponit, quod in seminibus est mixtio masculi & fœminæ. Dicit enim sic: Semen plantæ est simile imprægnationi, quæ est mixtio masculi & fœminæ: & sicut in ovo est vis generandi pullum, & materia cibi ejus usque ad horam complementi, & sui exitus ab eo: & sicut fœmina ponit ovum in una hora, ita & planta semen, &c. Et idem dicit 10. de Animalibus. Ex quo patet, quod talis copulatio potest dici Hermophrodita: quia plantæ & semina ubicunque imprægnant, imprægnantur etiam, & hoc denotat agens & patiens in eodem subjecto simul esse commixta in unitate quadam. Quando ergo oritur lapis iste, habet in se mixtionem masculi & fœminæ: sed oritur liquidus, fluens, volans, lucidus, & coagulationem patiens; & sic est fœmina; coagulum autem oritur in ventre ejus, & est solidum, stans, permanens, umbram ostendens, sicut faciunt lapides preciosi lucidi: & coagulationem in illo faciens, & est masculus, & sicut fœmineum & patiens est quid diminutum & imperfectum: ita masculinum, cum sit agens, est quid completivum & perfectivum ipsius. Unde dixit Hermes: Fili extrahe à radio umbram suam. Radius enim est humiditas & fœmina, umbra verò est siccitas in humiditate occulta, & est masculus: cujus generatio fuit à natura, antequam generatio fœminæ. Masculus autem est rubeus, persequens fœminam fugientem, & ipsam capiens, & retinens: invalida fœmina autem est alba, fugere volens, sed valde leviter permittit se à masculo capi: propterea dixerunt, quod fœmina habet alas, masculus verò non. Simili quoque modo dixerunt, hunc lapidem esse primò senem, & secundo juvenem: quia de ratione juventutis est, colorem rubeum inserere in cute humana & in capillis: de ratione autem senectutis albedinem. Cum ergo hic lapis, primo in sui generatione sit albus, in secundo rubeus, merito primo dicatur senex, secundo juvenis. Unde Rasis in Epist. Lapis scientiæ nostræ senex est primo & ultimo puer; quia albedo est initio, & rubedo in ultimo, &c. Dixerunt etiam cum proportione simili, hunc lapidem regionalem: quia ratione suæ humiditatis dixerunt ipsum esse Ægyptiacum, ratione siccitatis Persicum. Unde Ægyptum, domum humiditatis esse dixerunt: Persiam autem domum siccitatis: & quod Ægyptii terræ Persarum egent subsidio, sicut dixit Milvescindus: Omnis enim putrefactio fit in humido, finis autem putrefactionis est siccitas & incineratio. Dum ergo fuerimus in fine putrefactionis completæ, oportet desiccare, & tunc fit conversio elementorum: quia humidum fit siccum, & Ægyptii recipiunt subsidium à Persis, & sic alternatim lapides ad invicem commutantur. Et ideo putrefactio non valet alibi quàm in Ægypto: ipsius autem finis, non nisi in Persia. Secundum ergo hunc modum, assignaverunt in

in hoc lapide mulierem prægnantem, masculum rubeum in utero habentem, & parturire clamantem. Unde lapis, qui superius dictus est fœmina, est mulier prægnans: qui autem dictus est masculus, est stans in utero, paratus ad partum. Et ideo in coagulatione apparet partus: quia lapis dictus fœmina, parit lapidem alium: quia quod erat fluxibile, fit coagulatum. Multos quoque alios terminos invenerunt Philosophi, sed prædictorum cognitione integrè habita, aliarum omnium cognitio nullatenus poterit occultari.

CAPUT XV.

In quo probat, hanc Artem esse veram tripliciter, scilicet primò Autoribus: secundò rationibus: tertiò, à simili & exemplis.

POstquam declaravimus, & abbreviavimus per capita, quantum potuimus, terminos & modos traditionis istius occultæ artis, secundum antiquos Philosophos, & probavimus, ipsam esse veram, nunc iterum hoc idem probare aggrediamur, sed aliter. Quòd quidem erit tripliciter, scil. primo Autoribus, secundo rationibus, tertiò à simili & exemplis. Autoribus primò multis, quia reperimus antiquos Philosophos famosos, qui in aliis artibus & scientiis scripserunt & veritatem tradere conati sunt, in hac arte libros composuisse affirmantes, & docentes quòd Ars hæc sit verissima, & sequela naturæ, & regulans naturam in materia propria, ad finem à natura intentum, quem natura sola attingere nunquam posset & hoc uno modo tantùm, ut prius narratum est. Unde Hermes in suis Secretis dicit: Verum sine mendacio, certum, verissimum: Quòd est superius, est sicut quod est inferius: & quod est inferius, est sicut quod est superius, ad perpetranda miracula rei unius, &c. Et Morienus: Si autem ea quæ tibi dixero, & testimonia antiquorum rectè inspexeris, bene & apertè cognosces, nos omnes in uno convenire, & omnia quæ dicimus, vera proferre, &c. Et omnes breviter hoc idem volunt, & sunt sicut Hermes Trismegistus, Pater & propheta philosophorum, Pythagoras, Anaxagoras, Socrates, Plato, Democritus, Aristoteles, Zeno, Heraclitus, Dedalus, Diogenes, Exiodus, Lucas, Hipp. Hamec, Thebit, Geber, Rasis, Calid, Haly, Morienus, Thephi, Parmenid. Melissus, Empedocles, Albohaly, Almeon, Ptolemeus, Homerus, Vergilius, Ovidius, & alii quamplurimi Philosophi, & hujus veritatis amatores: quorum nomina valde prolixum & tædiosum esset scribere: & horum plurium libros vidimus & juxta posse nostrum & modicum ingenium studuimus, quamvis operationi & labori fuerimus raro dediti. Voluimus enim libros eorum mente vigili studere prius, & eos imaginabiliter volvere & revolvere, die ac nocte cum instantia, ut loquelam veram ipsorum figuratam, & radicem habere possemus, ut sciremus circa quid, & quomodo operentur secundum rationem, & non secundum fortunam, si Deus voluerit. Unde Hermes in secundo: Filii, quicquid audis, ratiocinare (non enim puto te ratione esse privatum) &c. Philosophus 2. Meteororum: Contra illos qui dixerunt, omnes ventos esse unum ventum natura & omnia flumina unum flumen, dicit. Et dicentes sermonem hunc, dixerunt ipsum absque inquisitione: melior autem sermo est post inquisitionem & rectitudinem inquisitionis. Et Rasis primò de 70. Non est idem inquirere rem cum scientia, sicut inquirere ipsam absque scientia. Idem ipse Rasis, libro perfecti magisterii, hortans nos ad tale studium, dicit: Rogo itaque te fili, ut incessabili lectione Philosophiæ libros scruteris, ut ejus filius esse, & ejus arcani magisterii habere sagaciam merearis. Qui enim in legendis libris deses, id est, piger extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit, quia non potest de levi ejus in practica manus clarescere, nisi cujus mens prius in Theorica maceratur. Ille namque ad operationes securus, in cujus mentis ænigmate, plures operationum imagines variæque resultant, &c. Et Geber in prœmio Summæ suæ: Labora utique fili studere in nostris voluminibus, & ea sæpissime in mente tua revolve, ut intentionem ex loquela nostra veram acquiras, &c. Unde Gal. talem inquisitionem ostendens, dicit 6. de ingenio sanitatis: Oportet ut primitus secundum rationem consideranda considerentur, deinde cum experimento certificentur, ut ratio per experimentum confirmetur. Et idem in 2. ejusdem: Virtus rationis experimenti virtutem ostendit & ordinat: & sicut bona ratio experimentum decorat, sic mala eum dedecorat. Est autem magna probatio in aliqua obscura scientia, & maximè quando est obscurè tradita, inducere autorum nomina, & autoritates antiquorum philosophorum in illa. Ideo Philosophus in Ethicorum 2. In obscuris oportet apertis testimoniis uti. Et Morienus: Omnis enim res, usque dum per suum effectum esse dignoscatur, multorum testimonio verior comprobatur. Et Rasis in 70. Antiqui Philosophi sunt, quibus innitendum est. Unde Albohali, id est Avic. in Medicina, lib. 4. cap. de Febrib. rarissime evenientibus, quæ dicuntur quintanæ, sextanæ. dicit: Et non oportet ut negentur ægritudines, quas non contingit videre, nisi in tempore quodam, & regione quadam: nam hoc genus non comprehenditur præ multitudine, &c. Item ibidem: Concessio & possibilitas est res ampla, & raro fit possibile, ut necessariò sequatur ejus contradictio, &c. Idem ibidem: Non est dispositio inconcessivè ejus, quod nunquam videtur neque auditur, nec de quo non testificatur experimentator aut sapiens, sicut concessio ejus quod testificatur qualis Hippocr. &c. Videtur ergo, quòd testificatio sapientum in suis artibus & scientiis, sit magna probatio ad sententiam, dum veritates obscuras & difficiles aperit. Propterea dicitur in Dialecticis. Unicuique experto in sua arte credendum est. Unde Arist. 10. Ethicorum: Consonare utique rationibus videntur sapientum opiniones. Neminem igitur sapientem naturalibus concedere necesse est, artem Alchemiæ non esse veram, quamvis eam ignoret: sufficit enim habere testes tales, ut Isocratem, Hermetem, & plures alios, Caussæ enim quamplures sunt, quare scientes eam occultant: & quia non viderunt, homines in partibus in quibus sunt, nec audiunt à longinquis alios habentes ipsam, judicant quod vana sit. Isti enim tales sunt, tanquam puer à principio nativitatis usque ad senectutem in domo conclusus, non putans mundi latitudinem extendi ultra domum, in qua conclusus est: vel ultra quàm oculus suus possit conspicere. Et ideo Gal. in commento 1. regiminis Auctorum, laudans allegationem antiquorum autorum: Loquens de Græco & Arabe in arte augurandi, circa judicium evasionis mortis ægrorum dicit: Quòd Arabs, cum interrogaretur à Galeno quomodo erat hoc de istis judiciis quæ dicebat, nullas distinctiones faciebat, nec per autoritates aliquas dicta sua confirmabat, sed per actiones eorum: Et Græcus faciebat distinctiones de volatu avium à dextris & à sinistris, & ab ante & re-

& retro, de sursum, & deorsum, & longè vel propè, & motu & quiete, & de garritu diverso, & sic de aliis conditionibus, & post judicabat, & dicta sua omnia confirmabat, scilicet autoritatibus antiquorum sapientum in illa arte. Et cum vidisset Galenus, quòd judicia sua, ut in pluribus vera erant, sententiam tulit quòd apud Græcum erat scientia in arte illa, apud Arabem verò minime: Eodem ergo modo in arte Alchemiæ nos judicabimus omnino. Et ob hæc Avicenna in primis verbis sui tractatus, quem fecit ad Asten de Retia, sic dicit ad literam: Tractanda sunt inter me & Asten, de eo quòd ipse scit verba, qui me rogavit, ut in parte una tractando scriberem, ut essent ei memorialia, & ut faciam eum intelligere quibus modis ego ad id applicui, secundum quòd cogitavi & novi, in rebus naturalibus consideravi. Et fuit sententia: Quam affirmant Alchemiam profitentes una rerum quibus ille, id est, Aristoteles, in fine 4. Metaphysicæ Quæ ad bonitatem & scientiam cooperatur, plurimum contradixit, & illorum sententiam annihilavit. Mihi verò excusatio non fuit in arte mea, quando scirem intentionem ambarum sectarum. Consideravi igitur libros affirmantium artem, & inveni eos vacuos à ratiocinationibus quæ sunt apud omnem artem, & reperi plurimum ejus quod in eis continetur, alienationi simile, id est similitudine & figura. Postea aspexi in libris contradicentium eis, & reperi contradictionem debilem, & ratiocinationem levem, qua ars non destruitur & evacuatur. Hoc dicit, quòd omnis ars & scientia habetur per suas demonstrationes expressas, sive per sensum, sive per intellectum. Sed Alchemia non utitur demonstrationibus aliquo illorum modorum: quoniam non probatur nec probat, ut aliæ, neque exprimit eas quas habet ut aliæ, sed magis occultat, cujus caussæ in superioribus dictæ sunt. Rationibus autem nunc duabus diversis à superioribus probemus, quamvis sit valde difficile. Unde Philosophus in 1. Topicorum: Quædam sunt problemata, de quibus sunt contrarii simili probabiles ud utramque partem: dubitationem tamen habet utrum sic sit, vel non sit, propter rationes utriusque partis verisimiles. Et quædam sunt de quibus non habemus rationem, propter difficultatem: &c. Et Alchemia est de illis. Modo dico, quòd sicut in cæteris scientiis operantis earum veritas esse probatur, sic & in hac sufficiet, cum hoc fit in earum serie. Unde Philosophus primo Topicorum & tertio: quando utitur hypothesi. Si monstravimus, sic se habere in aliis, & in proposito demonstrationem fecimus. Sicut ergo in scientiis operantis volendo probare veritatem alicujus sensitivi, nos probamus per demonstrationem sensitivam solum, ostendendo veritatem medii ad sensum, & non ad intellectum: simili modo oportet nos facere in hac. Unde Philosophus 1. Posteriorum: Sicut in demonstrationibus utilibus, medium monstratur ad intellectum, ita in particularibus medium monstratur ad sensum. Sicut ergo de objecto intellectus, non possumus judicare per sensum, sic nec è contrariò, ut patet in eodem. Et sicut elicitur ex verbis ejus secundo Cœli & mundi, contra illos, qui dicunt, terdam moveri circulariter, & terram esse in cœlo unam ex stellis, & locum ignis esse in centro: quia in sensibilibus debemus judicare per sensitivum. Ergo qui hanc artem ab intellectu non esse veram arguunt, nihil probant. Quòd si eis sensibile deficiat, caussam suprà ostendimus, & hoc non probat artem non esse veram sufficienter: imo magis probat contrarium, cum imperfectorum alterationes versus perfecta videant. Propter quod bene dixit Philosophus 7. Ethicorum scilicet. Cum enim rationabile appareat, Propter quod videtur verum non esse verum, credere facit vero magis. Et Avicenna in quarto de Cura putridorum febrium in generali dicit: Omnis contradictor, imprimis cum est super veritatem est excusatus. Unde de iis judiciis sensus & intellectus, Philosophus 17. de Animalibus, de generatione apum dicit, quod ex ratione probavit, generationem apud talem esse, ex accidentibus quæ nunc videntur circa ipsas, non tamen accidentia sufficienter accepta sunt: sed si sumuntur, tunc sensui magis quam rationi credendum est. Amplius dicimus, quod probare & similizare, hanc artem esse veram apud ignaros, incredulos & insensatos, est sicut similizare de coloribus & figuris & motibus apud cœcos, & de sonis & vocibus apud surdos: Quantumcunque enim eis in his probes, quàm verum non confitebitur: quia medium non sentit, nec intelligit: ergo nec judicari nec confiteri potest. Unde Philosoph. 1. Ethic. Unusquisque bene judicat de his quæ cognoscit, & eorum bonus est judex. Et in 1. Topicor. Qui sentit aliquo modo, judicat. Et in eodem: Qui negat nivem esse albam, indiget sensu. Unde in principio Posteriorum dicit: Omnis doctrina, & omnis disciplina intellectiva, ex præexistenti fit cognitione. Ideo idem in eodem cap. de Ignorantia dixit: Si enim aliquis sensus deficit, necesse est illam scientiam deficere, quæ per illum sensum acquiritur. Similiter & in reliquis sensibus est inducere: Veruntamen sicut cœcis deficit virtus visiva, ratione organi impediti, & objectum est præsens, ita hic est è contrario. Propterea ergo, quòd hoc objectum non sentiunt, cum tamen sit sensibile, judicant hanc artem non esse veram: Talibus autem artem hanc veram esse non probamus, nisi prius credant:

Ideo Philosophus 1. Posteriorum: Oportet discentem credere. Et idem 1. Topicor. Non est autem cum omni disputandum, nec contra quemlibet exercitandum. Ideo bene dixit Pythagoras in Turba philosophorum: Si enim elementa veraciter sciretis hoc non negaretis. Rursus, si quis in scientia medicinæ, quæ est operativa, velit probare, aliquam medicinam particularem in sua specie, talem in humano corpore curare ægritudinem, & talem efficere operationem, per demonstrationem sensitivam solum procedet: cujus veritatem solum experimentum certificat. Experimentum autem fecit artem, ut dicit Philosophus 2. Posteriorum, & primo Metaphysicæ. Verbi gratia, aliquis patitur superabundantiam coleræ rubeæ in venis stomachi & hepatis: ejus autem cura secundum rationem, post digestionem est evacuatio: Volens autem probare, quòd sit aliqua medicina, faciens hanc operationem, arguam sic necessariò: Omne quod habet evacuare coleram superabundantem in venis stomachi & hepatis, post digestionem habet sanare patientem sed reubarbarum & scamonea sunt hujusmodi: ergo, &c. Major nota est, cum evacuatio illius coleræ jam digestæ, sit ejus vera sanatio: quia ipsa facta est horribilis & odiosa naturæ. Minor autem probari non potest, nisi experimento & experimentum non probatur, nec cognoscitur nisi per sensum, & propriè per sensũ visus, sc. videndo ad oculum utrum sit vel non. Unde Hamec in cõmento Stellicarum: Non pervenitur ad scientiam rei, nisi per visionem rei. Et Avicenna in Tractatu suo: Nos quidem scivimus illud ante experimentationẽ, cum ratiocinatione, quam verificavit experimentũ. Similiter cũ aliquis patitur febrim sinocham, inflãmativam, ejus cura est phlebotomia venæ

venæ purpureæ sive communis usque ad syncopim: Et si quis velit hæc probare, arguet sic. Omne quod habet removere causam facientem febrim sinocham inflammativam, habet removere ipsam febrim: sed phlebotomia purpurea est hujus modi: ergò, &c. Major patet ex hoc, quia causa cujus effectus est in fieri, tum removetur, & effectus etiam, sicut remoto motore removetur motus: sed in causis quæ derelinquunt effectum suum in esse, post ablationem causarum, est secus, Sicut est domificatoria ars, & navalis, & fabrilis: quia in talibus remota caussa, non propter hoc removetur effectus. Febris autem sinocha dicta, est in fieri, & dependet à caussa sua, scilicet sanguine sano, supercalefienti calore extraneo accidentali, ut probatum est in scientia medicinæ. Minor autem nota est per experimentum solum, & hujus experimenti ratio jam præcessit: Similiter si quis velit probare quòd hermodactili attrahant, & evacuent phlegma à juncturis, & quòd lapis Iudaicus frangat & educat lapides renum, & lapis spongiæ lapides vesicæ, & quòd lapis lazuli, & lapis armenius evacuant melancholiam, & scammonea coleram, & æs ustum, aquam, & quòd apium noceat prægnantibus, & pueris, & epilepticis, & quòd lepus marinus comestus inducat phtisin, & piper calefaciat & lactuca infrigidet, & coloquintida & absinthium sint amara, & mel sit dulce, & napellus venenum est, & magnes attrahat ferrum, carabe & paleas, & quòd arsenicum dealbat æs, & multa talia, non nisi per experimentum probabit. Quoniam veritas, quæ consistit in medio rationis, debet ostendi ad sensum necessario. Eodem modo est in Geometria, Astronomia, Musica & Perspectiva, & in cæteris scientiis, quarum finis tendit ad practicam, & operationem. Simili ergo modo per hypothesin arguemus in Alchemia penitus, sic: omne quod habet transmutare metalla imperfecta & incompleta, habet efficere aurum & argentum: sed lapis de quo dicunt Philosophi est hujusmodi: Ergo, &c. Major patet: quia cum sint tantum duo metalla perfecta, scilicet aurum & argentum: sicut in mundo sunt duo luminaria perfecta scilicet, sol & luna: reliqua vero metalla imperfecta sunt, & incompleta: tunc, quicunque reducet illa de imperfectione & incompletione, ad perfectionem & complementionem, convertet in aurum & argentum. Minor probari non potest, nisi experimento, & experimentum non cognoscitur nisi per sensum, ut prius declaratum est. Et in hoc propriè est finis artis, & complementum, & confessio veritatis ipsius. Ideo bene dicit egregius Aristotel. in 3. Cœli & Mundi scilicet, ut necesse est, ut judicemus super quasdam res, ex complemento ipsarum, & earum fine, & non ex earum principiis. Nam omni scientiæ, est complementum & finis, quod est: quia complementum naturæ est per rem sensibilem, cadentem sub visum, &c. Et huic concordat quod dicit Galenus de Crisi scilicet, quod verificatio in unaquaque arte, & ipsius affirmatio, fit ex operationibus ejus, & ipsius inventio & excessio ex ejus principiis, &c. ex quibus patet, quod hæc ars, & omnis ferè alia, non potest probari ex suis principiis, sed ex operationibus. Unde Avicenna in tractatu suo: Testatur autem ad credendam medicationem experimentum. Et Philosoph. 7. &c hic: In operabilibus ex operibus indicatur. Et Rasis in lumine luminum: Nam ejus quod diximus experimentum, veritatem indicat ex quibus patet, &c.

Notandum, quòd quia ars ista est ministrans, naturæ, & eam consequens, ideo duplicia sunt ejus principia scil. naturalia & artificialia. Naturalia sunt 4. causæ metallorum, cum suis annexis, & hæc principia recipit credita à scientia sibi superiori, sed exquisitè discutit ea, ut possit sequi naturam. Principia autem artificialia dicuntur modi operationum, quibus artifex applicatur ad magisterium, ut intentum perficiat, quæ sunt 8. scil. Sublimatio, Descensio, Distillatio, Calcinatio, Solutio, Coagulatio, Fixio & Ceratio, absque annexis suis. Quædam sunt non propriè principia, sed sicut probationes & judicia ostendentia veritatem & falsitatem dictorum principiorum, ejus quod operatum est ex eis scil. utrum sit idem penitus cum minerali vel non: & sunt novem, scil. Cineritium, Cementum, Ignitio, Fusio, Expositio super vapores acutos, Extinctio, Commixtio rei adurentis, Reductio post calcinationem, & Susceptio argenti vivi facilis vel difficilis. Est autem principium unum: aliud ab his excelsum & divinum quod est sicut clavis & nexus illorum, sine quo non potest perfici opus hoc, quod supra omnem rationem naturalem, debet cadere in intellectum, ante principium operationis, & ultimo in sensum. Et hoc est quod induxit Platonem, investigando Philosophiam incipere ab intellectu, & finire in sensu & iterum redire & reflectere ad intellectum via circulari: cujus contrarium fecit Arist. Unde Avicenna: Non potens hoc principium firmare per naturales rationes, sicut nec unquam aliquis. Alter naturalis Philosophus dixit cap. de Subst. fixa: quòd experimentum destruit formam specificam ejus: & vult dicere, quòd fixum destruit formam specificam volatilis ut non fugiat: & cap. de composit: medicinæ dicit, quòd cum aquæ commiscentur, & permiscentur vehementer, deinde exsiccantur, & coagulantur, & conglutinantur, ita quòd si vicerit summa volatilis summam fixi, volabit cum ea: & si non vicerit, figetur cum ea, & vult dicere, quòd volatile, potest volare cum fixo, & perditur opus: & fixum potest retinere volatile, & perficitur opus, quod est mirabile valde. Idem in eodem dicit sic: Et scivimus per principia plurima scientiæ naturalis, quòd possibile est, ut res & substantiæ, quarum radix est terra & aqua, resolvantur, & currentes fiant. Deinde scivimus per canones alios, scilicet non naturales, sed alchemicos & divinos, quòd ista Elixiria prædicta cum resolvuntur, non prohibetur resolutio ab operibus radicalibus omnino: imò remanet nobis de virtute earum quod volumus. Testatur autem adcredendum medicationem, experimentum, &c. Principium autem hoc præcipuè traditum est totum sub figura & allegoria propter ultimam difficultatem ejus, & investigationem supra rationem, ex cujus ignorantia, principia prædicta nihil prosunt: quia hoc sui veritatem & aliorum in experimento ostendit & sensu: & in experimento patet veritas principiorum. Ratio secunda est hæc: In quocunque reperiuntur proprietates, & passiones, & operationes omnes specificæ alicujus rei, Illud est idem penitus quod illa res: sed in auro & argento per alchemiam generato reperiuntur omnia hæc, quæ sunt in argento & auro minerali: Ergo, &c. Major hujus rationis rectificatur ex hoc, quia differentiæ specificæ rerum, sive formæ substantiales sunt nobis ignotæ, ut patet ex quarto Metaphysicorum in fine, & ex primo de Anima. Nec cognoscimus eas, nisi per proprietates & passiones: & proprietates & passiones per operationes & accidentia. Et ideo quales sunt operationes & accidentia in rebus, tales judicamus proprietates & passiones, ergo & per consequens formas: quia omnis cognitio etiam incipit à sensu, & patet ex 1. Physicorum, & primo Posteriorum,

tiorum, & primò Metaphysicæ. Unde Philosophus primo de Anima, volens nos inducere ex hoc in cognitionem animæ & aliarum formarum, dicit sic: Accidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum, id est, definitionem & formam substantialem, quod quid est. Talis autem cognitio, scil. accidentium, est per sensum: quia sola accidentia sunt subjecta sensuum. Et ideo philosophus 4. Metaph. arguens ex operibus rerum & accidentibus super ipsas formas, dicit sic: Quod enim facit operationes oculi, est oculus: quòd verò non, non est oculus, sed imago oculi, & serra lignea non est serra: sed imago serræ. Unde dico, quòd optimum genus inquisitionis & certissimum est cognitio rei per accidentia propria: quia tum per causam uniuscujusque rei propriam res cognoscitur, cùm de accidentibus ejus propriis minimè dubitatur. Neque est hoc in metallis difficile, cum non sint diversæ substantiæ ad invicem, sed homogenea per totum. Minor patet sic, quia quicunque vult verè cognoscere aurum & argentum secundum eorum formam specificam, cognoscet per eorum proprietates, & passiones, & accidentia, & operationes, sive sint activæ, sive passivæ. Modo de proprietatibus esse auri est, esse metallum coloris citrini fulgentis, ad ignem fusile, sub malleo per omnem dimensionem extensibile, substantiæ homogeneæ & ponderosæ valde, & sustinere judicium ignis absque mutatione & diminutione sui per cineritium & cementum, & confortare cor: neque plus cognitum est de conditionibus auri in toto mundo per Philosophos & fossores mineralium metallorum. Per experientiam sic confirmant: In quocunque ergo metallo per alchemiam transmutato, reperiemus omnes proprietates prædictas, accidentia, & operationes, necessariò arguemus ipsum esse aurum. Et si aliqua illarum conditionum quæ dicta est, deficiat, non erit aurum. Quia igitur aurum alchemicum habet omnia prædicta, ideo judicamus, ipsum esse aurum necessario. Experimentum autem secundum philosophos testificatur hoc, ut dictum est, secundum sensum. Quòd si non est idem aurum alchemicum cum minerali, oportebit necessariò eos ponere easdem proprietates omnes in specie manere à contrariis formis, quod est penitus impossibile. Oportet igitur quòd sint idem. De confortatione autem cordis, quam facit aurum minerale, sicut dicunt medici: quia quidam idiotæ dicunt, quòd aurum alchemicum cor non confortat. Plat. in 3. Stellicarum expresè est contra eos, & similiter in commento ibidem Hamec: & similiter Haly in suis Secretis: & Aristoteles in suo de Secretis secretorum cap. de Lapidibus pretiosis, &c. Nunc verò à simili probemus. Quibusdam enim placet & satisfacit magis audire similia & proportionalia, cum rationes syllogisticas intelligere non possunt: & similiter, quia difficile est syllogizare. Unde philosoph. 9. Metaph. Non oportet cuiquam terminos quærere, sed proportionale conspicere. Et in primo de Vegetabilibus dicit: Quædam omni anno nascuntur & arescunt, ut triticum, & olera: & quædam non. Et non possumus hæc omnia scire per syllogismos, nisi per exempla & descriptiones: & ideo oportet determinare eas, ut sint exemplum & similia, & non debes omnium perscrutari definitiones, &c. Hæc autem similitudo & proportio reperitur tàm in animalibus quàm in vegetabilibus & mineralibus, & etiam elementis, & à natura sola, & cum auxilio actis. Natura enim generat ranas in nubibus, aut in pulvere asperso pluvia, & per putrefactionem ex ultima dispositione materiæ ad hoc propinquæ. Et refert Avicenna, quòd vitulus in nubibus generatus est cum tonitruis, & cecidit cum pluvia semivivus. Et dicit quòd natura in talibus facit subitas generationes: cum ministratione etiam artis facit similia naturalibus, ut ex Basilicon contrito & debitè ministrato & putrefacto scorpiones generantur. Et elixatura anatis ad serenum cooperta bufones, & ex vitulo strangulato apes, cum putrescit humiditas illa per ebullitionem à calore extraneo: Et vespæ ex carne asini: & scarabei ex carnibus equi: & locustæ de carnibus muli. Et planum est quòd hæc talia sunt omnino similia illis, quæ à sola natura processerunt, quamvis locus sit alius, & materia alia & dispositiones aliæ. Sed proportiones miscibilium ultimas & dispositiones ultimas in tali materia, & tali loco credimus esse omnino easdem cum iis quæ à sola natura generata sunt virtute corporum cælestium, quamvis præcedentes sint valde diversæ propter diversitatem materiæ: ergo & formas easdem credimus. Aristot. tamen 6. de Animalibus est contra hoc, qui dicit, quod sunt idem solum secundum genus & similitudinem, non secundum formam. Et in 15. de Anim. dicit idem. Et similiter 7. Metaph. Unde Averroes in commento ibidem dicit mures generatos ex putrefactione non esse idem in specie cum generatis ex propagatione, quia dicit quod propagando conservari non possunt in specie. Sed nos dicimus, formicas, araneas, & alia plura generata ex putrefactione, quæ postea ovando per propagationem conservantur in specie sibi simili: aut ergo erunt eadem in specie cum illis, quod credimus: aut eadem accidentia & operationes manabunt à contrariis formis, quod est impossibile. Similiter natura non faceret membra generationis in eis frustra.

In vegetabilibus etiam hoc patet: Natura enim generat ex putrefactione portulacas, bletas, parietariam, caules, & cucurbitas, & alia plura genera vegetabilium. Et illa etiam eadem ex propriis seminibus, & faciunt flores & semina eadem, & conservantur in specie sibi simili per semina eadem. Et hoc patet per Gal. in 1. Alimentorum cap. de Fœniculo, qui dicit sic: Et spontaneum quidem quandoque nascitur hoc, sicut & anetum: sed etiam seminantur ipsa per hortos, &c. Unde dicimus, quòd quædam sunt quæ per solam putrefactionem, ut pediculus, pulex, gramen & similia: Quædam quæ utroque modo, ut mures, portulaca, &c. Sicut ergo in animatis anima vegetabili utroque modo generatis, penitus arguimus esse eadem specie: quia eodem modo utraque possunt conservari in essentia: sic & in animatis sensibili penitus arguemus, quod totum accidit propter ultimam dispositionem & proportionem agentis & patientis. Unde dicit Philosophus 1. de Vegetabilibus quòd natura transmutat calamentum in mentam, & triticum in siliginem, & linum in filicem, id est lolium, & malas in bonas, & è contrario. Ut illa quæ fuit transplantata de Persia in Ægyptum. Et adeo dicit ibi, quòd à quibusdam malis seminibus proveniunt bonæ plantæ, & è contrario, sed non de facili. Et hoc etiam in animali contingit multoties, ut ibi dicit: & diversitas regionum hoc quam maximè operatur. In mineralibus etiam hoc est planum, quamvis non in omnibus. Generat enim natura in nubibus quandoque sagittas lapideas, & ferreas cum tonitruis terribilibus. Unde philosoph. juxta finem 4. Metaphysic, sic dicit ad literam: Sæpe etiam fiunt lapides ex igne, cum extinguitur, id est vapore igneo, scil. in nube. Et sæpe contingit, corpora ferrea & lapidem cadere cum

corruscationibus, ut vapor igneus: quia ignis frigidus est & siccus in extinctione sua. Et in Persia cadunt cum corruscationibus corpora ærea, ut æs ustum, vel similia sagittis hamatis, id est barbatis, & non possunt liquefieri per ignem, sed evaporant in fumum, viriditati attinentem, donec residuum sit cinis. Cecidit quoque apud Vergen frustum ferri 150. atronarum, quod præ duritie sua ferè erat infrangibile. Missa est tamen pars ejus regi Corasceni, qui quum præcepisset enses inde fieri, erat infabricabile. Dicunt tamen Arabes, quod enses Alamanici, qui optimi, de ferro tali fiunt. Cum autem cecidit massa illa, resiliit aliquoties à terra, ut pila, eratque composita ex minimis frustulis cohærentibus ad invicem, ad quantitatem granorum milii magnorum. Simile huic rei evenit apud Tepastrem. Sic ergo etiam fiunt lapides, eorum siquidem generatio vel erit subitò, propter magnum calorem accidentem luto viscoso: aut paulatim, propter multum temporis, &c. In quibus verbis Philosophus insinuat, quod natura facit generationes similes, sed aliquando subitas, aliquando paulativas, & in diversa materia & diversimodè. Idem in eodem: Sunt autem certa loca, super quæ aquæ effusæ vertuntur in lapides diversorum colorum. Suntque aquæ quæ seorsim acceptæ non gelantur: quæ si prope alveum suum fundantur, congelantur, & fiunt lapides. Scimus ergo, quod in terra illa est vis mineralis, quæ congelat aquas, &c. Idem ibidem dicit. quod sunt quædam vegetabilia, & quædam animalia, quæ convertuntur in lapides, virtute quadam minerali lapidificativa. Et hæc transmutatio corporum animalium in lapides, est aquæ propinqua, sicut aquarum transmutatio. Et quædam fiunt citiùs, & quædam tardius secundum potentiam activorum, & resistentiam passivorum. Idem ibidem dicit, quod est locus in Arabia, qui omnia corpora ibi existentia, colorat colore suo. Panis quoque juxta Corascem, in lapidem mutatus est: remansit tamen ei color suus, suntque talia mira: quia raro fiunt, vel accidunt. Cæterùm causæ eorum manifestæ sunt, &c. Ita talia extranea natura facit in paucis locis minerarum extraneis, & sunt valde miranda. Multa etiam in scripturis vidimus, & eatenus audivimus de mineris diversis, in quibus quasi incredibilia fiunt omnino: similiter in elementis hoc idem patet. Excussione enim quorundam lapidum cum calibe, generamus subito ex aere ignem, & ex aquæ ebullitione aerem, & ex condensatione aëris aquam, & ex reservatione aquæ terram, & connectuntur, & sunt eadem penitus cum naturalibus solis. Quæcunque tamen exemplaria hîc adducta sunt de transmutationibus, non ideo ut omnino proportionalia sint, adducta sunt. Quoniam exempla ponimus, non ut semper vera sint, sed ut sentiat qui addiscit, ut dicitur primo Priorum. Sed hoc ideo, ut sit satisfactio quibusdam in superficie speculantibus, & non in profundo, ostendendo opera miranda naturæ, & transmutationes extraneas, ut adhuc velut longè distantes imaginentur hanc artem possibilem. Quibus autem mens & discretio medullitùs & profunditùs est evigilans, talia exempla & proportionalia puerilia sunt. Neque omnino, ut in pluribus in eadem specie tum sibi similibus collocata, in quibusdam autem fortè sis. Et hæc probatio extraneorum æquè prodest Alchemistis & Sophistis, imo Sophistis magis: quoniam diversas materias propter hoc sibi subjicere possunt. Huic quoque lapidi nihil omnino simile videtur posse adduci, sed solum secundum partem. Et quod magis simile videtur, est de generatione atramentorum, & similter fumus resolutus à lignis cum comburuntur. Hic enim fumus est tanquam spiritus, qui resolvitur ad aerem cum toto corpore suo. Sed si inveniat corpus aliquod solidum, cui appodietur, retinetur à suo corpore occulto super illud corpus aliud, & induratur, & figitur, & fit fuligo: ita quod spiritus dum fugit ignem, convertit corpus ad suam naturam: & corpus cum permanet, convertit spiritum ad suam naturam. Et hoc idem simile patet de generatione tartari in vasis boni vini. Quemadmodum etiam motui circulari cœlestis sphæræ super suum centrum non potest adduci aliquis alter motus, circulari omnino similis, sed solum partium: quia centrum sphæræ cœlestis est separatum à circumferentia, nec est annexum alicui alteri, sed in seipso, & per seipsum sic in medio manet, & omnis alter motus ei assimilatus est volubilis rotativus, & non circularis: cujus centrum firmatur & annectitur polis suæ circumferentiæ, mediante axe suo: Sic & in hoc non potest aliquod omnino simile adduci, sed solùm in parte: quia ipse lapis est quiddam proprium in se, & orphanum & unicum ab omnibus separatum. Non tamen inconvenienter exempla dicta apposita sunt. Ex prædictis igitur satis patet, quod si Alchimista præparaverit naturæ materiam suam, & in organo proprio, & ignem suum, & gradus suos, & tempus congruum & juvat (alias invenit) naturam manibus suis, & vigilanter inspiciat signa colorum omnium: ita quod circumstantiæ omnes in suis horis absque alio defectu concurrant, generabit quod narrant Philosophi, si Deus voluerit. Et natura conjunget quantitates componentium determinatas, divino judicio, absque consideratione artificis aliqua: quoniam cognitio talium prodest ad speculationem solam: ad operationem vero minimè: & poterit cum hoc transmutare omne metallum, ut dictum est: ita ut à puris naturalibus in nullo declinare comperiat, Et lignum sensatum inducens nos credere debere, hoc est: quia videmus metalla imperfecta alterari per artem à quibusdam rebus sui generis & extraneis, quamvis non transmutantur. Tucia enim alterat æs in colorem auri: Auripigmentum autem in albedinem argenti, quamvis comburat: & fumus Saturni congelat argentum vivum. De extraneis autem dicimus, quod cortex mali granati convertit ferrum in calybem, & fumus capillorum citrinat argentum. Quia igitur ad alterationem expectamus transmutationem, cum per hæc extranea non possit fieri, quia eorum alteratio non profundatur usque ad occultum corporis, tunc cum videamus alterationem aliquantulum profundari à suis similibus absque præparatione aliqua eorum, ut similentur auro & argento, non debet quisquam dubitare quin sit propinqua potentia in his vel aliis: ita ut ars ducat in actum & perfectionem ipsam, & similiter fumus resolutus, &c. Notandum quod omnium inanimatorum, quæ generantur æquè, vel est vapor siccus, vel humidus, vel uterque ut dicitur 1. Meth. & 4. Omnis autem vapor est de genere spirituum, id est, volantium, propterea sublimatur: ex vaporibus autem siccis generantur res siccæ, & ex humidis humidæ: sed ex eorum commixtione & digestione & proportione existente diversa in habitudinibus & mensuris ipsorum, accidit diversitas generatorum omnium secundum exigentiam naturæ cujuslibet speciei: & sicut ipsi vapores habent in actu naturam ascendendi & volandi, sic habent in potentia naturam standi & permanendi, propter quod generata, in quibus permanet actu natura volandi prima, semper

per volant secundum naturam suam, ut argentum vivum, marcasita, & camphora. In quibus autem occultata est natura volandi, & manifestata natura standi & permanendi, semper permanent secundum naturam suam ut aurum, antimonium, marmor, alumen, sal & tartarum: in quibus autem utraque natura permanet mixta dominans virtuti dominatur alteri, ut patet in mixtione corporum & spirituum. Cum enim vires spirituum dominantur, trahunt secum corpora ad volatum. Et cum vires corporum dominantur, retinent secum spiritus, & figuntur cum eis. In spiritibus enim sunt corpora in potentia, & in corporibus sunt spiritus in potentia, & hæc est causa, quare natura facit corpora ex spiritibus, & è contra. Propter quod quæcunque resolvuntur à corporibus metallorum, in furno apud ignem, non habent naturam, quorum sunt scilicet corporum, sed magis spirituum: & quilibet spiritus cum ingreditur corpora, acquirit similiter naturam corporum. Ideo in mineris metallorum, reperiuntur sui spiritus, sed non è contrà: quia in posteriori includitur prius, sed non è contra. Cum ergo ex generatis utroque vapore conservantibus naturam vaporum & spirituum, scilicet ex argento vivo & sulphure natura generat corpora metallorum omnium: propterea quod in illis spiritibus sunt omnia corpora in potentia, potuit natura illam potentiam ducere ad actum: quia natura secundum ordinem proponit potentias actibus, & sic ex potentia non fixi facit fixum, & è converso Et ex immundo facit mundum, & ex immundo extrahit mundum, & ipsum retinet. Ars ergo post contemplationem omnium horum sequitur naturam, & recipit spiritus naturæ immundos, & eos sublimando sublevat & mundat, sicut natura: & tunc volendo fugere ab igne ars ministrat naturæ, & natura convertit eos in corpora munda fixa, & de cætero natura corporum dominabitur naturæ spirituum in æternum, per hoc ingenium mirabile. Sunt & similiter mineralia quædam, quæ generantur & perficiuntur secundum substantiam, in qua sunt absque resolutione in fumum. Et ars similiter perficit metalla in aurum.

CAPUT XVI.

In quo solvit rationes contrarias dictas, cum quæstionibus intercedentibus & notabilibus.

* Quoniam quidem dispositiones præcedunt habitus, & habilitant ad formas tàm intelligibiles quàm reales: Ideo præmisimus dispositiones quamplures, per quas potest sapiens amator horum credere, & disponere sensum, & intellectum suum ad habitus & formas recipiendas, quas diximus. Quapropter de cætero modum habituandi & informandi cum quibusdam aliis dispositionibus juxta sapientum doctrinam, & nostram narremus, incipientes prius à solutionibus rationum dictarum à principio, scilicet ignorantium hanc scientiam gloriosam, & volentium eam interimere. Ad argumenta ergo quinque prima, ex prius dictis patet solutio. Quoniam, quamvis per artem Alchemiæ velimus sequi naturam, hoc est in opere scilicet faciendo, ex similibus principiis metallorum, idem aurum quod ipsa facit, sed non in modo operis. Ars facit ex illis principiis lapidem suum, cum quo omnia metalla convertit in aurum. Sed si metalla vellet generare de novo, tunc ars coacta esset sequi naturam in modo operis etiam, & in quantitate elementorum & proportione, & mixtione, & colore, & tempore, & loco. Et sic ars esset & est impossibilis, & cognitio talium non potest haberi certitudinaliter, sed solum secundum conjecturam: quæ cognitio confert speculanti, operanti verò minimè. Veruntamen ars prius investigat omnem operationem naturæ, & omnem modum operationis & materiam determinatam, & reliqua, sine quorum investigatione ars nunquam posset naturam sequi. Et quia natura in ipsis mineris transformat omnia imperfecta metalla in aurum, paulatim digerendo & expoliando ipsa in fine à sulphure corrumpente, quod ipsa decoxit, & in tali expoliatione observat natura quantitates & proprietates & proportiones in mensuris elementorum determinatas ad generationem auri: quæ quantitates & proportiones mixtionis, sunt notæ soli naturæ: Ideo ars hæc subtilissime investigans, expoliat ipsa similiter ut natura, sed cum alio calore, scil. liquefaciente, & in brevi tempore, valde, scilicet in momento, & alio loco: quia quocunque tempore, quocunque loco, & quocunque calore expolientur imperfecta metalla, omnia à sulphure corrumpente statim perficiuntur in aurum, & in hac expoliatione natura æquat quantitates elementorum, & eorum proportiones in mixtione, & mixto voluntate divina: quamvis hæc ignoremus: quia nec necesse est nos hæc scire, nec possumus scire. Et sic ars sequitur naturam: quia sic operatur ars penitus ministrando naturæ, sicut sola natura tam in generando philosophicum lapidem, quam in perficiendo metalla: quia solus lapis Philosophorum cum sic sit ex-

(*) Quoniam quidem, &c. *Notandum est, quod accidit quibusdam sapientibus in syllogizando, ut faciant syllogismos sophisticos fortes, & sibi ipsis & aliis, & quandoque contra illud quod opinantur: ita quod ipsi nescientes solvere, stant in dubio ligati. De quibus dicit Philosophus 7. Ethic. sic ad literam: Sophisticus sermo est mentis dubitatio. Propter mirabilia enim velle arguere ut sapientes sint, cum non attingant, factus syllogismus dubitatio fit. Ligata enim est mens, cum manere non velit propter non placere conclusum: procedere autem non potest: propter solvere non habere sermonem, &c. Quia ergo quamplures nesciunt solvere argumenta jam dicta, & eis similia, cum sint magna apparentia facta propter sophisticationes latentes, eo quod non habent terminos sermones huic arti pertinenees: Ideo nescientes solvere, eorum mens manet ligata, etiam si credant appositum. Posuimus ergo in antedictis sermones notos & veros, & similiter in sequentibus, ut possint solvere omnia dicta contra quæstionem propositam secundum solutionem possibilem: Et si quæ similiter alia arguerentur, ita ut eorum mens nunquam de cætero sit ligata. Solvimus autem omnia ordinate, sicut patet in textu libri. Adhuc similiter decipiuntur, quia solum universaliter considerant & arguunt, non descendendo ad particularia. Unde Philosophus primo Politicorum: Considerantes particulariter magis veritatem discernunt: universaliter enim dicentes seipsos decipiunt. Et in sexto Ethicorum: Neque enim prudentia est universalium solum, sed oportet etiam singularia cognoscere. Si enim sciat quis, quoniam leves carnes bonæ, digestibiles & sanæ: quales autem leves ignorat, non faciet sanitatem, sed sciens: quoniam quæ volatilium leves & sanæ faciet magis, &c. Et in Posterioribus considerantes universale, multotiens nesciunt quædam singularium propter id quod non intendunt. Et in secundo ejusdem: Æquivocationes magis latent in universalibus, quam in singularibus. Et in 2. Ethicorum: In his enim quæ circa operationes sermonibus, universales quidem communiores sunt, particulares autem veriores.*

sit expoliatus, & habeat naturam perficientis & informantis, poterit ipsa expoliare & perficere, & informare in liquefactione, quod totum adhuc lucidius explicabitur infra in capitulis de Generationibus metallorum. Ad illud autem quod dicunt de abbreviatione temporis in decoctione per excessum caloris exasperantem: quia dissipabitur humiditas metallica, & destruetur forma specifica metalli: dicimus quod eorum intentio & imaginatio à tramite veritatis omnino declinat: quoniam nolumus ponere metalla imperfecta in igne ignitionis & liquefactionis, & sic servare quousque digerantur & perficiantur in aurum: quia fatuum est hoc dicere & imaginari, & est impossibile, sicut probant: sed ipsis liquefactis, ad ignem immediatè ponimus lapidem, secundum justa pondera ipsa perficientem, cum ipse sit forma ipsorum informans ipsa: & in momento perfecta sunt in aurum cum conservatione propriæ humiditatis, & sic perpetuantur in igne. Neque etiam ipsa naturæ principia volumus convertere in aurum, nec in metallum aliud per talem ignem, cum sit impossibile, sed in igne sufficienti ad liquefactionem conservamus ea in sua humiditate, auferendo superflua, quousque generetur lapis, quem quærimus, volatilis, cui jungimus lapidem fixum rubeum: & hoc est impossibile.

Ad textum dicimus, quod in opere hujus artis est considerare duo, scil. naturam agentem, & artem ministrantem. Si consideremus ex parte naturæ agentis, dicimus quod totum opus est naturale, quia materia est illa, quæ decoquendo appetit, retinet, digerit, & expellit, & permiscet, & corrumpit, generat, & informat præcepto Dei benedicti & gloriosi, suo tempore lapidem antedictum, & cum hoc lapide natura informat metalla per ipsarum permixtionem. Si autem consideremus ex parte ministrationis, tunc opus hoc est artificiale: non quia ars generet, & corrumpat, & informet, sed solum ministrat naturæ operanti totum hoc. Natura enim sola non potest in talibus per se, nisi ars ministret sibi. Propterea eo modo quo ars ministrat naturæ, eo modo operatur natura, quia si benè, benè: & si malè, malè. Tota ergo operatio ratione generationis & mixtionis est naturalis, ratione autem ministrationis, est artificialis, sicut patet in decoctione ciborum.

Ad rationem septimam dicimus, quod illorum ratio non concludit, quia forma quæ est perfectio rei, est duplex, scilicet una ipsius mixti in quantum mixtum: alia ipsius mixti non in quantum mixtum, sed in quantum animatum, sive sit anima introducta de potentia materiæ ab occultis naturæ, sive sit data ab extrinseco, scil. ab essentia quinta, vel à primo motore, sicut veteres diversimodè sunt opinati. Diversificavit enim Deus rerum perfectiones multipliciter, quoniam in quibus compositio, quæ secundum naturam fuit debilis, in illis majorem & nobiliorem perfectionem ponit, scil. quæ est secundum animam: in animatis autem è contra. Et ideo nos ignoramus formare leonem, capram & hominem, non ratione mixtionis, cum sit debilis in eis, sed magis ratione formæ nobilis, quæ subjacere non potest actibus nostris. Similiter quia quamvis quorundam mineralium, & vegetabilium, & animatorum, sive sint fortis mixtionis, sive debilis, generationem facere sciamus, cum eorum formas specificas ignoremus omnino.

Sed ad generationem auri cognoscimus suam formam specificam separatam à sua materia perfectibili, & modum perfectionis & unionis omnino sequendo naturam. Similiter quia non sit recta comparatio mixtionis fortis ad nobilem, sed fortis ad debilem, & nobilis ad ignobilem: quia recta comparatio est univocis, ut dicitur 7. Physicor. Similiter quia animatorum ad inanimata in hoc non est proportio. Similiter quia non est proportio ejus cujus materia propinqua determinata invenitur ad illud, cujus materia non invenitur, sive sint ejusdem propinquæ generationis, sive non. Similiter quia non reperitur in illis, nec in aliquibus de mundo aliquid: quod egeat perfici, sicut in iis solis, quare ratio non convenit.

Ad rationem 8. dixerunt quidam, quod non convenit: quia metalla non differunt ad invicem specie, sed accidente solum, quos reprobavimus supra in argumentis Philosophi. Dixerunt alii, quod ratio simpliciter est falsa, quia generatio & corruptio est individuorum, diversarum specierum, quæ poterunt ad invicem transmutari. Sed quamvis isti sufficienter dicere videantur, non tamen sic est: quia quidam modus est in metallis diversus mutationis speciei in speciem, propterea ipsius rationis solutio sufficiens cum solutione ultimæ rationis Philosophi infrà patebit.

Ad rationem 9. dicimus, quod verum est, quod per motum & lucem corporum supercœlestium, & per eorum determinatos situs aspectus introducuntur formæ in inferioribus: sed non est necesse nos ea scire, nec possumus scire, nisi in genere quodam confuso, scilicet ex parte solis in quibusdam, qui est causa 4. temporum anni: quia certis temporibus fiunt seminationes, & messes, & plantationes: & in quibusdam animalibus, ut equis, & asinis, & accipitribus, & falconibus, periodis certis solaribus fiunt conjunctiones ad coitum & generationem. In quibusdam autem omni tempore fiunt hæc indifferenter, ut in homine, columbis, & gallinis. Unde si volumus generare vermem ex carne putrescibili, non consideramus situm quenquam stellarum: sed solum dispositiones aëris circumscribentis, & alias putrefactionis causas. Similiter si ova sub fimo aut simili loco, ad pullorum generationem ponamus quocunque tempore, dabitur forma suo loco & tempore præfinito à cœlestibus absque nostra consideratione in hoc. Eodem modo in generatione calcis & vitrioli, & solis, & usifur, & cerussæ, & minii, & zimar. Similiter in compos. Tyriacæ, & aliarum confectionum: quia quocunque tempore & quacunque hora possunt fieri hæc. Virtus enim cœlestis est valde communis ad omnia, & recipit terminationem per virtutes & dispositiones eorum, quæ sunt subjectum ejus in rebus elementatis & elementis: quia sicut operantur virtutes cœlestes in tota natura generabilium & corruptibilium continuo secundum materiam sibi dispositam, aut propriè aut communiter, Unde dixit Lilium, quod opus non causatur à motu superiorum, quia omni tempore fieri potest. Et Rasis in 70 in libr. reprehensionis. Tempus non operatur in hoc aliquid In hoc, addit: quia si tempus operatur in eo, esset vile apud gentes, Si ergo in hoc magisterio omnia contingentia suo tempore rectè concurrant, introducetur forma sua sub debito situ & aspectu stellarum tempore præfinito in materia absque consideratione in hoc aliqua. Unde dixit Plato, quod secundum meritum materiæ infunduntur virtutes cœlestes, quæ res naturæ operantur, &c. Sed de rebus, in quibus infunditur forma accidentalis nova & occulta à cœlestibus, ut patet in arte imaginum, oportet necessariò, ut sciamus & custodiamus determinatos situs & aspectus corporum cœlestium tempore proposito: quia à solis illis impri-

imprimitur forma talis,& tempore tali,& non alio, sicut patet in libris Astrologiæ de electionibus horarum, imaginum, & bellorum,ædificiorum, & itinere,&c. Quia ergo Alchemiæ ars non est talis, ideo non expedit ut hæc sciat.

* Ad rationem 10. dicimus, quod formarum aliæ sunt naturales,aliæ artificiales. Et naturarum quædam sunt substantiales, & introducuntur in instanti omnes à natura præcedentibus dispositionibus habilitantibus ad eas, sive concurrat ibi administratio agentis aliqua ad disponendum, sive non: & istæ sunt formæ substantiales,quæ sunt principium operandi in omni re. Et istas dicit Dialecticus formas specificas,sive differentias constituentes speciem, & per ipsas quælibet res habet esse. Quædam autem formæ accidentales, quæ si immediate manant & fluunt à formis substantialibus, ultrò ducuntur in instanti cum formis substantialibus à natura, cum sint sicut formæ, cum quibus quælibet res operatur propriè. Si autem non immedia è manant & fluunt, tunc introducuntur successive in tempore,ut est color,odor, sapor, & figura talis determinata,sequens suam formam substantialem, quarum quædam sunt propriæ ex tota specie sua,ut color pavonis, & figura elephantis: quædam communes, ut color equi & gallinæ,& odor violæ. Artificiales autem formæ omnes sunt accidentales,& non sunt aliud,quàm figuræ rerum introductæ per artem, sive sint juxta voluntatem artificis, sive sint à casu aliquo, ut patet in figuris fragmentorum lapidum. Quarum quædam permanent in facto esse, ut forma domus,quædam non, sed sunt in solo fieri,ut patet in arte cantandi & saltandi. Et omnes istæ introducuntur successivè in tempore,ut patet ex 7. Metaphys. Propter quod benè dixit Philosophus ibidem, quod artificialia ratione materiæ ponuntur in genere subjecto, & ratione formæ ponuntur in ratione accidentis.

Cùm ergo generatio lapidis Philosophorum fit à natura, mediante agente naturali, scilicet igne,cum colore suo naturali, & odore,& figura naturali, quæ sunt formæ accidentales sequentes suam substantialem determinatam, sed tamen cum administratione artis, quæ ministrat sibi materiam naturalem in organis artificialibus: Ergo necessariò forma ejus erit naturalis & substantialis,quæ substantialis forma cognoscitur per suas formas substantiales, accidentales,proprias,sicut & omnia alia de mundo. Et quamvis ministratio & ministrationis modus materiæ sit voluntarius: tamen forma,quæ in instanti generatur, est naturalis. Non ergo poterit dici forma illius lapidis artificialis, ut quidam fatue imaginantur. Eodem modo intelligendum est de auro per illum lapidem generato, cujus forma introducitur in instanti,ut patuit,& non successivè, sed dispositiones præcedentes benè inducuntur successivè.

Ad rationem undecimam quando dicunt, quod facilius est res destruere quàm construere: Respondet Geber Hispanus in Summa sua sic: quod non concludunt de necessitate, qua coarctamur ad non posse construi credere. Nam quod difficulter construitur, difficulter destruitur: non autem est impossibile ipsum non posse construi. Hujus autem causam assignamus: quia fortem habuit compositionem, ideoque difficiliorem habet resolutionem: ideoque difficulter destruitur. Et hoc est quod facit eos opinari, impossibilem esse ejus constructionem. Sed quia ignorant ipsius compositionem naturalem, ideo illius constructionem & destructionem artificialem ex cursu naturæ ignorant. Attentaverunt tamen fortè, quod sit fortis compositionis, sed quantæ fortitudinis compositionis sit non attentaverunt. Hæc est responsio Geberi Hispani hactenus Philosophi præcipui & Astrologi, & Magici, & Alchemici. Nos autem cum modici simus intellectus, & ingenij nihil contradicimus tanto Philopho: nec contradicere præsumimus, nec audemus, cùm ipse sciverit actu & opere hanc mirabilem scientiam. Nos autem,quamvis propinqua potentia credamus, eadem semita psum debere consequi propter magnam dilectionem, & electationem: quoniam delectatio perficit operationem, ut dicitur decimo Ethicorum, Et iterum in eodem: Coauget enim propriam operationē delectatio, & magis singula judicant,& certius exquirunt cum delectatione operantes,&c. Sed tamē argumentum in sua efficacia permanere videtur. Ideoquod constructio sive factio rei dupliciter considerari

* Ad rationem decimam, &c.) *Et præterea notandum,quod formæ naturales dicuntur,ad quarum introductionem natura sola præparat sibi materiam, & introducit formam ut in homine, palma & marmore. Aut quia ars præparat materiam naturæ non ultima præparatione: & ipsi porrigit, & naturam præparat, & disponit sibi ipsi usque ad ultimum cum auxilio artis, & post introducit formam, ut patet in generatione Uzifur,Cerussæ, & Teriacarum omnium compositarum. Formæ enim istarum sunt naturales,ministrante arte: Quia in talibus natura non potest sibi præparare materiam, nec componere: sed ars præparat naturæ materiam, & natura disponit & introducit formam, quod enim præparat alteri materiam ad formam, non dat formam: quod autem sibi præparat & disponit sic:quia idem agens disponit ad formam, & dat formam. Sunt tamen quædam formæ naturales accidentales,quæ introducuntur à natura sola præter artem,& à natura per administrationem artis,ut sanitas quoniam omnium harum principium agens est intrinsecum, quod est natura. Formæ autem artificiales absolutæ dicuntur accidentales, ad quarum introductionem natura præparat materiam remote secundum magis & minus: nunquam tamen posset natura introducere formam, cùm deficiat principium extrinsecum in hac operatione. Ars autem potens recipit à natura hanc materiam, & eam præparat & disponit dispositione propinqua, & introducit successivè formam, sicut est forma domus,navis,annuli. Satis enim posset ars porrigere naturæ ligna, lapides, cementum & clavos, quod nunquam sciret domum construere, nec navim: sed ars hæc recipit à natura, & sibi ipsi disponit, & formam artificialem facit ex his successivè, propterea formæ naturales rerum substantiales non variantur in sua specie: quamvis quædam accidentales sint ratione regionum: artificiales autem omnes quampluribus modis variantur secundum voluntatem artificis variando figuras. Similiter in artificialibus absolutè semper servat eandem materiam & eandem formam naturalem & variat formas artificiales ad libitum. In naturalibus autem cum quibus ars ministret,non servatur eadem materia, sed variatur materia continuò,ut ad formam diversam disponatur juxta variam dispositionem materiæ. Cùm ergo lapis Philosophorum generetur,à natura, ministrante arte,& divina potentia volente manifestare,dicetur ipse & forma sua, & aurum Alchemiæ, non artificiale, sed naturale penitus. Ars etiam est cum natura connexa,quia principium artis est natura,ut patet ex 2. Physicor. scilicet secundum quod exit à suo principio cœlesti, cujus principium est intellectus practicus. Principium autem naturæ est intelligentia,quia natura est opus & instrumentum ejus. Patet igitur quomodo ars hæc est naturalis, & similiter opera sua, & quomodo non,& forma sua.*

siderari potest: Uno modo quando res incipit construi ex suis primis principiis generationis, ut sanguis existens in venis matricis gallinæ ad generationem pulli, ita quod est in principio motus. Alio modo quando res construitur, & præcesserunt ferè omnes dispositiones habilitantes ad formam, & est juxta finem motus, ut ovum ex sanguine illo generatum sub gallina per 7. dies fotum, sive digestum ad generationem. Potest etiam tertius modus addi, quasi medius harum existens, scilicet ovum, quod gallina peperit; si primo modo accipiatur, vel tertio, verum dicunt. Facilius enim est rem destruere quando facta est, quam ipsam construere, incipiendo à primis principiis generationis vel mediis: Et hoc modo non intelligitur hic. Si verò ultimo modo, falsum dicunt: unaquæque enim res naturalis quando fit, cum ipsa fuerit in ultima dispositione, postquam immediatè sequitur forma, facilius est ipsam construere, quam destruere quando facta est: quoniam ipsius constructio fit in instanti, sed ipsius destructio, quando facta est, non potest fieri, nisi præcedant dispositiones omnes, & alterationes disponentes ad corruptionem, & sic accipimus hic. Et ideo: quia ars Alchemiæ invenit (hac ultima dispositione disposita) omnia metalla perficit ipsa in instanti absque alterationibus præcedentibus, sola liquefactione præmissa, neque potest ea ita facilè destruere, quando facta sunt aurum, sicut construxit.

Ad rationem duodecimam & decimam tertiam, ex prius dictis patet solutio.

Ad rationem decimam quartam, quando dicunt, quod impossibile est alicujus unius rei duas contrarias operationes per se esse, dicimus quod verum est, respectu ejusdem, sed respectu diversorum possibile est. Et hæc diversitas propriè est ex parte dantis, sed non recipientis: quia omne quod recipitur, per modum rei recipientis, & non per modum rei receptæ, ut dicitur 1. Metaphys. quia agens non disponit materiam, nisi prout est habilis ad dispositionem hanc vel illam: post informationem, juxta meritum dispositionis. Ideo videmus de nutrimento & nutribili, quod in humano corpore diversa cibaria valde in unum sanguinem, & in unum nutrimentum convertuntur ab uno agente propter talem ipsorum dispositionem, in materia & forma: ita ut cibaria dura mollificet, & mollia induret, & ad medium reducantur. Unde dixit Galenus 3. de Complexionibus: Et omnes cibi calidum in digestione perseverant, calefaciunt corpus, frigidi autem infrigidant. Sed cum nutriunt, augent calorem naturalem in quanto, secundum similitudinem unam, &c. Et hoc ideo est: quia quamvis nutrientia sint inter se diversa & in materia, & in forma à principio; tamen informari, in compositione ad nutribile, ab uno agente possunt una forma in fine. Propter quod dicit Philosophus 2. de Anima: quod nutribile nutritur à contrario, & à simili, à contrario in principio: à simili autem in fine. Et causa est, quia in fine expolianttur ab omnibus qualitatibus diversis, quibus differebant & contrariebantur, & fiunt unum & idem in forma membri naturæ: tamen fit unum per se, & aliud per accidens, nec sunt propriè & per se ordinata ad talem finem. Cum igitur metalla imperfecta, tum subjacent digestioni naturæ, aut sunt de Mineris effossa, sunt propriè & per se ordinata à natura ad unum finem: quamvis inter se sint altera & diversa & in duritie & mollitie, & accidentibus aliis. Poterunt tamen ab uno agente multo melius informari secundum similitudinem unam, in forma, una quam nutrientia diversa: ita ut dura mollificentur, & mollia indurentur, ut in medio perficiantur: sed non illud quod mollificatum possit indurare, & è contra: & ideo quod est molle nimis, non eget mollificatione, sed induratione, & quod est durum nimis: & è contra quod totum per expoliationem solam fit in his diversis subjectis, tali diversitate, ad eundem finem ordinatis: nec tamen fit una mutatio per se, & alia per accidens: sed ambæ per se, cum operatio lapidis de se sit unica tantum. In dissimilibus autem à se nihil operatur de his: ideo ratio non valet. Unde Geber in Capit. de duplici Medicina, scilicet alba & rubea, dicit: quod quatuor corpora imperfecta egent duplici medicina, scilicet alba & rubea: quorum duo egent eis indurantibus, scilicet Jupiter & Saturnus: alia verò duo mollificantibus, scilicet Mars & Venus, & argentum vivum eget similiter duplici medicina coagulante & inspissante ipsum, scilicet una alba, & alia rubea. Et ideo medicina corporum imperfectorum & argenti vivi sunt decem medicinæ: & hoc intelligendum est in minori opere: quia in majori opere, non est nisi unica perficiens omnia ad Album & Rubeum. Et ideo subdit eodem capitulo sic: Verùm utiq; cum diuturnitatis laboris instantia, & magnæ indagationis industria excusari volumus ab inventionis labore harum decem Medicinarum per unius medicinæ beneficiū, & invenimus inquisitione longa, nec non laboriosa, maxima, & experientia certa, medicinam unam, qua quidem durum mollescit, & molle induratur corpus, & fugitivum figitur, & illustratur fœdum splendore inenarrabili, etiam eo qui supra naturam consistit, &c. Nec apud quenquam sapientum habitandum existimo, si hic lapis unus existens habeat has operationes oppositas, quoniam si rectè consideraverit causas duritiei metallorum, & mollitiei, & causas fusionis, & impedimenti fusionis, & causas citæ fusionis & tardæ; & causas fusionis cum ignitione & sine ignitione: & causas fixionis & perseverātiæ ad pugnam ignis, & volatilis in fumum ab igne, & causas perfectionis metallorum & corruptionis, & causas diminutionis, & superfluitatis in ipsis, cognoscet statim quod possibile est, quod dictum est: Ex qua re, vel quibus rebus efficitur lapis iste, &c.

CAPUT XVII.

Incidentale, in quo roborat solutionem dictæ rationis, ostendendo materiam Metallorum cum causis suis & proprietatibus, & passionibus, ex qua materia fit lapis Philosophorum.

Dicimus ergo secundum sententiam, quam ponit Geber, pollens ingenio mirabili, & subtili in Summa sua, tractatu de Essentia & procreatione metallorum, quod cum metalla materialiter composita sint ex sulphure & argento vivo: quamvis sulphur sit loco argenti potius, quam materiæ: tunc ex eorum diversitate, ad invicem eorum commixtione & digestione, diversitates plurimas contingere necesse est, sicut apud artem satis patet. Hæc autem diversitas potius est ex parte sulphuris: quia reperitur album, lucidum, rubeum, croceum, viride, nigrum. Omne autem argentum vivum omni alteri argento vivo est simile, quantum est de se: quia semper est album, lucidum, liquidum, non adhærens tangenti, gravissimum. Nusquam enim repertum est argentum vivum alterius coloris & conditionis: Si autem metalla reciperent diversitatem in substantia & colore, ratione argenti vivi in suis mineris, tunc natura eandem

eandem diversitatem in argento vivo vulgari fecisset, sicut in sulphure vulgari. Hoc autem nusquam visum est. Quod si aliqua terreitas livida aut nigra in ipsa reperiatur, hoc est ex admixtione alicujus substantiæ plumbeæ, aut sibi similis secum commixtæ. Propterea Sophistæ quidam argentum vivum fraudantes decimam partem plumbi ei commiscent, quod per expressiones & ablutiones acres separatur. Potest ergo sulphur cum sit proprium coagulamentum argenti vivi esse diversi coloris, & fixum, vel volatile, parum vel multum, aut æquale, sed argentum vivum, cum semper sit album, & albedo sit sicut elementum colorum, in quo variantur omnes colores: Ideo argentum vivum recipiet è sulphure omnium colorum diversitates, & ex hoc omne metallum diverso colore coloratur, & generantur alia diversa, ut est Marcasita, Magnesia, Antimonium & Thutia. Potest similiter argentum vivum fixum esse, vel volatile, & parum vel multum, aut æquale. Similiter ex parte mineræ potest esse diversitas: quia munda aut immunda, sive corrupta, & caloris exasperantis, aut temperati, secundum magis & minus. Ex his ergo arguimus unumquodque metallorum, secundum adhærentiam sulphuris exterioris & argenti ad ipsum facilem vel difficilem, participare parum vel multum de utriusque illorum substantia: aut solum unius ipsorum: quia nihil aliud adhæret metallis, nisi sulphur & argentum vivum, & quæ sunt ex ipsis, cum sint ejusdem naturæ, nisi fortè artificiose valde. Dico autem adhærentiam quæ est per mixtionem propter convenientiam in substantivo: quia omnis mixtio fit ratione similitudinis, quæ acquiritur in digestione à natura, quamvis prius fuerint diversa: propterea metallum cum metallo, & nitrum cum nitro, & sibi similibus miscentur. Hoc autem non cum illo, nisi fortè laboriose. Secundum hunc igitur modum judicandum est in metallis: per eorum enim ad invicem mixtionem, de hoc esse plus vel unum solum, secundum sensum, cum illa duo sola sint principia metallorum. Sunt enim hæc perfecta principia, ex quibus sunt hæc, ut dicit Philosophus 14. Metaphysico: Unde in quarto Metaphysicorum in fine capituli de Corporibus mineralium dicit sic: Et ideo miscetur argentum vivum cum illis corporibus: quia est de illorum substantia, &c. Et reticuit de sulphure: quia non sic videtur de illorum substantia. Dicimus ergo, quod sulphur fixum tardat fusionem & liquefactionem in metallis: & ipsam impedit, & propriè ubi ejus quantitas multum superat quantitatem argenti vivi. Quia ergo in ære ejus quantitas non superat quantitatem argenti vivi, sed quasi æquatur: ideo solum tardat fusionem in eo: & quia in ferro quantitas ejus multum superat quantitatem argenti vivi, & ipsum inquinat & impedit fusionem ferri: ideo ferrum non funditur. Experientia autem hoc nobis monstrat: quia cum volumus facere sulphur fixum, oportet ut illud prius calcinemus: calcinatum autem nullam dat fusionem: Ergo ubicunque componatur, de se illam impedit. Sulphur autem non fixum accelerat fusiones: cujus signum est: quia Arsenicum quod est de natura sulphuris, ferrum ignitum fundit. Quod autem Arsenicum sit de natura sulphuris, dicit Geber & Alchemistæ omnes, & experientia similiter hæc demonstrat: quia fossores examinant argentum, & æs ad ignem, ut ea purificent ab immundiciis, & ascendit tunc fumus sulphureus, citrinus, in odore sulphuris: qui si colligatur seorsim & in vase sublimationis ponatur, ascendit & adhæret spondilibus vasis in substantia Realgaris, & est omnino idem Realgar cum eo; quod fit de auripigmento, de sua minera extracto, & hanc experientiam manibus propriis fecimus, & oculis nostris vidimus. Quia ergo in his mineris invenitur sic substantia auripigmenti mixta, ideo, judicamus ipsum ex hoc, & odore, & substantia sui habere naturam sulphuris, & ex prædictis judicamus in ære esse utrumque sulphur: quia funditur, sed cum difficultate. Similiter dicimus, quod sulphur fixum est causa duritiei metallorum, sicut patet in ære & ferro. Et est etiam causa fixionis metallorum, ut patet ex eis: sed sulphur non fixum est causa fusionis sine ignitione: & causa mollitiei, & causa volandi ab igne: sicut patet in Jove & Saturno. Argentum autem vivum sive fixum, sive non, est causa metallicæ fusionis, sed fixum est causa duritiei, & causa fusionis, & causa ignitionis cum liquefactione, ut patet in ære, auro & argento. Funderetur etiam ferrum, ratione sui argenti vivi fixi, quod habet: sed sulphur fixum ipsum valde superat & impedit: non fixum autem est causa mollitiei, & volatilitatis ab igne, & fusionis sine ignitione, sicut in Saturno & Jove. Ista enim ambo corpora semidigesta sunt, & per coagulationem modicum remota à natura argenti vivi. Ex quibus patet, quod quæcunque corpora tardè funduntur, citò coagulantur, & è contra.

De adhærentia verò ipsorum ad metalla, judicemus etiam per sensum: sulphur enim facilè adhæret ferro & æri comburendo ipsa: commiscetur autem argento facilè, quod habet partes aliquas sulphuris adurentis, id est, non fixi sibi commixtas, quæ per artificium facilè separātur. Plumbo autem miscetur facilè: quia multas partes sulphuris non fixi habet sibi commixtas. Stanno autem non sic facilè propter multitudinem argenti vivi superantem quantitatem sulphuris: & quia suum sulphur est occultum profundum, sed auro nullo modo adhæret, neque ingreditur ipsum: quia non conveniunt, sed sunt naturæ diversæ: sed argentum vivum facillimè cum auro commiscetur propter similitudinem in substantia: Post aurum autem argento, & post argentum stanno & plumbo, & hoc propter argentum vivum indigestum in eis. Et ideo tam citò funduntur: imò quasi facilius adhæret eis propter hoc. Post ipsa autem, æs cum difficultate recipit ipsum propter nimium sulphur ejus. Ultimò autem ferrum, imò ferro non nisi per artificium adhęrebit: & iterum adhæret plumbo magis propter indigestionem, quàm propter quantitatis multitudinem argenti vivi. Habet enim plumbũ multum de sulphure, sicut in sui resolutionem per fumum perpenditur.

Stanno autem propter utrumque adhæret, scilicet propter indigestionem & propter multitudinem argenti vivi. Sed argento propter multitudinem argenti vivi benè digesti, & sui perfectionem: æri autem difficulter, propter multitudinem sui sulphuris, sordidi & fixi & non fixi: ferro autem difficillimè, scilicet non nisi per artem propter paucitatem argenti vivi, & magnam copiam fixi sulphuris, & sordidi & terrei. Ideo terra de minera lapidum conglutinat duo ferra candentia per malleationem propter similitudinem. Sed auro secundum totum maximè adhæret propter maximam copiam argenti vivi, quæ est in ipso, & sui ultimam perfectionem, & complementum, contentum à natura: imò ipsum est totum argentum vivum absque sulphure extrinseco. Ex habitis ergo expressè collige, quod argentum vivum fixum fusibile est causa totalis perfectionis, & ipsum non fixum est diminutum à perfectione: sulphur autem sive fixum, sive volatile corruptionis est causa, & imperfectionis, dum remanet in metallo. Ergo hunc

hunc venerabilem lapidem ex solo argento vivo, sine alicujus sulphuris extrinseci commixtione colligere necesse est. Substantia enim auri hoc ad sensum ostendit: quia in mundo nihil inventum est amicabilius,&similius,& mixtibilius,& unibilius ei, quàm ipsum, tam absque conflatione; quàm cum conflatione.

Propterea dixit Geber.cap.de natura argenti vivi, quod absque ipso nullum metallorum potest deaurari: sulphur autem in his omnibus penitus ab auro est dissimile. Veridicè ergo patet,quanta conformitas, quanta similitudo, quanta identitas sit argenti vivi ad unumquodque metallorum,&è contra, & si quis neget, hic indiget sensu visus, quemadmodum qui negat nivem esse albam. Cum igitur per ingressum & commixtionem hujus lapidis cum metallis in conflatione debeant metalla in aurum perfici: expresè patet solum argentum vivum esse perfectivum hujus operis,sine alicujus sulphuris aut alterius rei commixtione. Propter quod dixit Geber cap de Procreatione auri: Quæcunque ergo alterare volueris, ad exemplum ipsius altera. Unde Rasis in 70 Præceptis scilicet in lib Utilitatis: Mercurius est radix omnis rei, & ipse solus est præparandus,& erit ex eo tinctura bona, & impressio vehemens,& fortitudo. Et Alphidius: Attende fili mi, quod omne sapientium opus & Philosophorum in solo consistit argento vivo, nam ad argenti vivi scientiam pervenientes, nesciebant quod totius sui operis perfectio esset in argento vivo: cujus argenti vivi substantiam prius ignorabant esse, &c. Et Geber cap. de Procreat. Veneris: Et studeas ergo in omnibus tuis operibus argentum vivum in commixtione superare:& si per solum argentum vivum perficere poteris, perfectionis pretiosissimæ indagator eris, & ejus perfectionis,quæ supra opus naturæ vincit:mundare enim poteris intimè, ad quod natura non pervenit, &c.Ideo cap.de principiis magisterij dicit:Consideratio autem rei quæ ultimò perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ argenti vivi,& est medicina quæ ex illius materia sumpsit originem, & ex illa creata est. Idem cap.de 5. differentiis perfectionis: Per hoc ergo patet, ex quibus medicina elicitur nostra:nam per ea elicitur,quæ maximè corporibus adjunguntur, & amicabiliter in profundo eisdem adhæreant alterantia. Ideoque cum in rebus cæteris exquirendis non invenerimus inventione nostra rem aliam magis quam argentum vivum naturis corporum amicari in natura sua, unde eis miscetur, & postea figitur lento: per hoc opus nostrum in illo impendentes, reperimus ipsum alterationum veram esse medicinam in complemento cum alteratione vera & periculosa non modicè, &c. Idem Sermone universali de medicinis secundi ordinis probavimus: nam ex nostris sermonibus patet, sulphur cujusque generis perfectionis esse corruptivum, argentum quippe vivum, perfectum in opere naturæ, completis regiminibus. Ergo & naturam imitantes, in quibus est possibile nos sequi operibus,& argentum in hujus magisterio vivum assumimus, in ejus perfectionis medicina Lunari scilicet & Solari. Idem capit. de Procreatione Martis dicit: Laudetur ergo benedictus gloriosus Deus altissimus,qui creavit illud, scilicet argentum vivum, & dedit ei substantiam, & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere, ut in ipsa possit inveniri.Hæc perfectio per artificium aliquod, quod in illa propinqua potentia invenimus. Ipsum enim est quod ignem superat: & ab eo non superatur:sed amicabiliter in ipso quiescit, gaudens eo. Et idem vult Geber capit.de Coagulatione Mercurij per præcipitationem.Et quamvis ibi dicat,quod hæc medicina elicitur de corporibus metallicis cum suo sulphure vel arsenico præparatis,& ex aliis solis similiter sulphure vel arsenico:dicimus quod nullum est: sed ipsius verba ibi & alibi similia juxta sonum literæ non intelliguntur: quia ibi latet anguis in herba. Unde dicit ipse in cap. ultimo, in quo concludit: Et eam similiter occultavimus,ubi magis apertè locuti fuimus,non tamen sub ænigmate,sed sub plana sermonis serie. Et dicit Morienus:Quod si fumus albus non esset,id est,Mercurius,nullatenus aurum purum Alchemię fieri posset.Ad quod plura.De hoc Hermes enim,&Senior,& Plato,&Alexander,&quilibet Philosophus in hac arte peritus,hoc velle videtur,& sensus visus propter ejus ultimam amicitiam in mixtione ad invicem, hoc credere nos inducit. Ex quibus noscitur, quod hic lapis unus omnia metalla perficiendo, & ad unum medium reducendo potest dura mollificare.

CAPUT XVIII.

Incidentale in quo ex dictis probat, quod sulphur sit pars materialis cum argento vivo auri & lapidis Philosophorum: & solvit.

DUbitabunt tamen aliqui sapientes,& similiter sophistæ contra dicta, scilicet, Ex verbis ergo tuis videtur, quod sulphur potest esse pars materialis auri & Lapidis Philosophorum cum argento vivo, quod negasti:nam sulphur miscetur & mutatur cum argento vivo:ergo videtur magnam habere similitudinem & conformitatem cum eo. Si ergo argentum vivum probatur esse materiam auri, & lapidis Philosophorum, quia super omnia conformitatem habet cum auro in mixtione.Ergo similiter & sulphur, cum habeat magnam conformitatem cum argento vivo in mixtione, præsertim cum sulphur sit sicut proprium coagulamentum ejus, ut dicit Philosophus 4. Metaphys.qui dicit:Et proprium quidem argenti vivi est, quod coaguletur ex vapore sulphuris, & fortasse hoc modo gelatur ut plumbum, &c. Si quis ergo voluerit coagulare argentum vivum,ut faciat aurum vel lapidem, oportet quod hoc faciat cum sulphure. Ergo sicut mixtione sulphuris coagulatur argentum vivum, ita ex ejus ablatione reddetur currens & fluxibile,ut prius:ergo absque commixtione sulphuris cum argento vivo,& ejus permanentia cum eo non poterit generari aurum nec lapis Philosophorum. Item cum aurum omne sit citrinum secundum magis & minus, & lapis Philosophorum rubicundissimus, ut suprà diximus, & tinctura auri detur à sulphure, ut vult Philosophus 4. Meteororum, & Geber & Rasis, & omnis Alchemista:ergo & sulphur necessariò erit pars materialis ejus,cum sulphur est,& colorat argentū vivum omni colore. Argentum autem vivum semper est album, nec alterius coloris unquam visum est. Ergo eadem causa erit pars materialis Lapidis Philosophorum.Et nos respondemus ut prius, scilicet quod solum argentum vivum est tota causa materialis, & tota substantia Lapidis Philosophorum. Sed est sciendum, quod argentum vivum in sua prima creatione habet multas partes terreæ substantiæ sulphureæ, albæ, in actu subtilissimæ, quæ sunt de substantia materiali ipsius, sine quibus substantia argenti vivi constare non potest, quæ ipsum naturaliter albo colore colorat, sed in magisterio ipsum colore albo albificat & rubificat,sicut volumus,regendo naturam ipsius.

Quod

Quòd autem argentum vivum sic sit compositum, patet per Philosophum 4. Meteororum, ostendentem compositionem ejus, qui dicit: Argentum vivum est ut aqua, quæ miscetur cum terra subtili nimium sulphurea, mixtione forti, donec non quiescat in superficie plana: & hæc est ex siccitate magna terrea quæ inest illi, & ideo non adhæret tangenti: estque albedo ejus ex claritate illius aquæ, & ex albedine illius terræ subtilis. Et hoc idem insinuat Geber capite de Natura argenti vivi. Et propter hoc tale sulphur cum conveniat in generatione & communitate quadam cum sulphure intrinseco commiscetur cum argento vivo, & ipsum coagulat: & est utrumque sulphur non fixum, & unumquodque ipsorum coagulat & colorat argentum vivum, sed cum argentum vivum fuerit coagulatum, & fixatum cum solo suo sulphure intrinseco, & coloratum suo albo colore vel rubeo in magisterio, tunc sulphur extrinsecum non poterit de cætero in ipsum ingredi & commisceri: quia dissimilia facta sunt propterea non ingreditur in aurum: non ergo poterit esse materia vel pars materiæ lapidis Philosophorum, nec ipsum ingens, sed nec in auro mineræ. Ex quibus secretum unum maximum panditur in hac arte, scilicet quòd argentum vivum non coagulatur coagulatione, quæ fit per mixtionem, nec coloratur, nisi cum sulphure, sed cum suo solo sulphure intrinseco ad perfectionem, tum cum extrinseco vero coagulatur & coloratur ad corruptionem:

Quæcunque ergo coagulant argentum vivum, quocunque modo sit coagulatum per virtutem sulphuris, ut vapore Saturni, atramenti, & quæcunque talia: quia non poterit esse quod duæ diversæ res in substantia eundem effectum & eodem modo in aliud faciant nisi per aliquod unum, idem commune eis: Dico autem coagulationem, quæ est per mixtionem cum permanentia metallicæ fusionis: Propterea si aliqua alia ipsum coagulant, sive mineralia, sive vegetabilia: sive animalia, sunt extranea, & aliter coagulant & colorant: quia non propriè sunt, sed communiter. Cum ergo sulphur extrinsecum, quamvis sit sicut generans, non possit esse materia, nec pars materiæ auri, nec lapidis Philosophorum: concludimus, quòd nec aliquod aliud de mundo, nec solùm argentum vivum, propter quod patet solutio ad objectum. Oportet ergo quòd per artificium quoddam occultissimum & divinum, ex solo argento vivo generemus argentum vivum mediante sulphuris actione extrinseci, sibi à natura mixti, & absque illo sulphure ipsum coagulemus: quoniam generans non potest esse materialis pars generati. Hoc enim tale erit facilè liquefactionis metallicæ, & tenuissimæ in modum ceræ, & fixæ super pugnam & asperitatem ignis, & complebit omne metallum in aurum subito sequendo naturam. Cum in se concludat omnes differentias perfectionis absque diminuto & superfluitate, convertet omnia in unum metallum, quod est aurum.

CAPUT XIX.

In quo probat, quòd Sulphur solum sit materia Lapidis Philosophorum & Auri secundum antiquos Philosophos: & solvit.

Amplius idoneè satis hæsitabunt alicui transcurrentes libros Philosophorum in superficie, scilicet videtur quod magisterium hoc sit totum in solo sulphure. Dicit enim Rosinus ad Euthiciam, quod sulphur incombustibile, quod adversus ignem pugnavit, est quod quærunt Philosophi. Et in fine ejusdem libri dicit: Certum ergo habeas quod nulla tinctura fit unquam, nisi per aquam sulphuris mundam. Idem in eodem dicit, quod color preciosus Philosophorum exit de sulphure, & nunquam potest sulphur, quod naturaliter fugit, postea fugere. Item Salomon filius David: Prætulit enim Deus omnibus lapidibus sulphur: ideo apud nos prætulit ipsum, & apud ignaros vile est, &c. Item Geber cap. de natura sulphuris: Per Deum altissimum illud illuminat omne corpus: quoniam est alumen & tinctura, &c. Item Belus in Turba Philosoph. Notandum quod aqua munda ex solo est sulphure, verum ex pluribus rebus, quę unum sulphur facta. Item Anaxagoras in eodem: Scitote quod hujus operis perfectio est aqua sulphuris. Item Pythagoras in eodem: Scitote quod nostra compositio nihil aliud est, quam aqua sulphuris, & sulphuris munda aqua ex solo est sulphure Idem in eodem: Tota operis perfectio fit, cum sulphur à sulphuribus continetur, & breviter omnes Philosophi hoc idem velle videntur.

Relinquo autem quæ dicit Plato in Stellicis, & Hamec, & Hermes, & alij Philosophi, qui dicunt lapidem fieri de humano stercore, quandoque de sanguine, & quandoque de quibusdam partibus aliis animalium, & de vegetabilibus, & mineralibus. Sed omnia talia, ut diximus, dicta sunt mysticè, & sermone typico, & sub imagine, & allegoria, propter causas ante dictas. Ideo de ipsis disputare silemus.

Ad hanc quæstionem ut suprà respondemus, scilicet quod in solo argento vivo est tota perfectio. Et quia ipsum habet in sua compositione partes sulphureas siccas, ipsum tingentes & colorantes albedine actu, & rubedine in potentia: ideo hoc sulphur est ipsum perficiens & informans. Et quia non potest educere seipsum in esse, ideo natura commiscuit ei sulphur extrinsecum in suis mineris, ut ipsum decoquat & extrahat de potentia in actum, & ars eodem modo ut natura operatur. Et quia humidũ aqueum & siccum terreum sulphureum penitus in ipso facta sunt idem per omnem modum: ideo aut cum tota sui substantia in igne permanet, aut cum tota recedit: quia pars unius aliam non derelinquit, ut dicit Geber. Unde dicit Philosophus quarto Meteororum: Materia ductibilium est substantia aquea mixta cum substantia terrea, mixtione forti: neque potest unum separari ab altero. Et congelatur substantia aquea illius cum frigore post actionem caloris in ipsum, quæ est optesis, &c. Et hoc sulphur occultum fit manifestum in magisterio artis cum maxima sapientia Sic dicebatur argentum vivum: quia secundum se totum ostendebat naturam argenti vivi in manifesto prius, ita quando cum hoc suo sulphure in fine magisterij coagulatum est, cum totum in manifesto ostendat naturam sulphuris, dicetur sulphur: & hoc sulphur est quod coagulat suum argentum vivum, quod est ignotum vulgo. De quo dicit Senior: Satisfecerunt sapientes antiqui hominibus, quando dixerunt, Sulphur nostrum non est sulphur vulgi: quia sulphur vulgi comburit combustione nigredinis & corruptionis, & comburitur: sed sulphur sapientum comburit combustione albedinis & meliorationis. Et hoc sulphur est, quod albificat, & rubificat, & coagulat, & perficit argentum vivum in substantiam auri secundum naturam, aut lapidis Philosophorum & auri secundum artem. De quo dicit Senior. Juxta quod notandum est, quod cum omnis res composita sit ex materia & forma, & res habeat esse, & denominationem, & definitionem à forma: Ergo quanto res magis habet de forma,

tanto de entitate:ergo etiam magis de virtute & operatione de ipſa conſequenter ad formam. Et cum forma ſit in genere qualitatis primò & per ſe, non à quantitate,niſi per accidens, quoniam quantitas & paſſio attribuitur materiæ, quamvis in majori,quanto magis virtus videtur, & fundatur,ex quarto Meteororum. Cum ergo in magno quanto eſt parum de operatione:ergo parum de virtute: ergo & parum de entitate: ergo parum de forma: Et cum in parvo quanto fuerit multum de operatione: ergo plurimum de virtute, ergo & plurimum de forma. Forma autem recipit extenſionē ſecundum extenſionem ſubjecti, in quo eſt,& diviſionem: propter quod dicitur in libro de Cauſis,propoſitione 17. Quòd omnis virtus unita eſt fortior & magis infinita quam virtus multiplicata. Et in libro 13. de Animalibus dicit, quòd animalia habentia magnum cor ſunt timida: ſed habentia parvum aut mediocre, ſunt audacia; quoniam eadem virtus in majori & minori, quanto ſit fortior & debilior: & ideo tantum poteſt res in opere ſuo quantum forma ſua permittit, cum operatio rei ſit limitata per formam ſuam, in quanto in quo eſt. Si ergo ita eſt,dicimus, quòd ſulphur rubeum,luminoſum,occultum in argento vivo,cum ſit forma auri,eſt tingens, & transformans omne genus metallorum in aurum: propter quod talis tinctura potius attribuitur qualitati ſulphuris ſcilicet formæ, quàm quantitati: propterea ejus rubedo intenſa trahit ad nigredinem, ſcilicet ad colorem epatis,vel aloes,ut dicitur libr.3.verborum.Ideo quantitas magna ſulphuris non eſt tingens aurum, neque Elixir, ſed illud modicum, quod eſt forma ſive qualitas argenti vivi, in quo eſt. Secundum ergo ipſius intentionem in quibuſlibet metallorum, quæ perficiunt in aurum, erit ipſius ſulphuris qualitas ſimili forma, id eſt virtute & opinione,quantum ſi plurimum operatur in informatione:ergo plurimum habet de virtute. Ergo & de forma: & ſi modicum: modicum. Cum ergo una pars ipſius informet, & tingat mille partes cujuſlibet metallorum in aurum ſecundum Philoſophos: ergo oportet quòd habeat multum de virtute: ergo multum de Entitate: ergo multum de forma. Et hoc bene oſtendit color ejus in ſua materia.

Imò veraciter loquendo, ipſum eſt pura forma auri: ideo poteſt extendi ejus operatio propter rubedinem, in magna quantitate cujuſlibet metallorum, & tingere ea in citrinitate auri, & perficere. Et ratio eſt, quia cum in iſtis ſulphur rubeum ſit idem omnino cum ſuo argento vivo, & è contrà: quamvis quandoque argentum vivum dicatur materia, & ſulphur ſuum,forma, & habeat perficere metalla, oportet quòd perficiat ea,in quantum habeat naturam argenti vivi, & colorem, ſcilicet quod expolientur à ſulphure extrinſecus adveniente, & corrumpente: & remaneat alba, albedine argenti vivi, cum abſterſione ſui primi coloris. Ergo oportet quod in eodem momento, in quo expoliantur, & fiunt alba, recipiant ab illo ſulphure rubedinem & citrinitatem auri; & formam: niſi enim expoliarentur & dealbarentur, non poſſent tingi & perfici: unde videmus: quod facimus Uſifur, quod eſt ſic rubeum ex argento vivo, quod eſt album, & ſulphure,quod eſt citrinum:& in ſublimatione ejus remanet quaſi ſolum pondus argenti vivi recedente quaſi toto ſulphure. Cum ergo rubedo ejus videatur debere attribui qualitati & formæ ſulphuris potius, quam quantitati; qualitati ergo tinctura auri, & Elixir dicetur, eodem modo, & hæc tinctura eſt ſulphur Sapientum. Accidit etiam tincturæ multiplicatio ſimilis in exterioribus. Crocus enim propter ſuam rubedinem plurimas partes aquæ citrinat,quod potius attribuitur qualitati& formę,quam quantitati:quod autem tales colores ſic dari poſſint, ſic patet, quod ex Saturno fit albiſſima cauſa, quæ ſine alicujus adjunctione per ſolum ignem citrinatur, & in fine rubeſcit per ſuum intrinſecum ſulphur,& dicitur minium. Et ideo Raſis in Lumine luminum dicit: quod hoc opus operi miniario aſſimilatur: quia hic lapis cum germinat, habet tincturam ſuam totam in ſeipſo ſicut Minium,& hoc propriè eſt ſulphur Philoſophorum, & lapis eorum eſt ſulphur divinum de quo dicit Alphidius: Lapis iſte à glorioſo loco magni terroris procedit: quia multos ſapientes necidavit, qui ſimilis eſt illi, cujus nomen magis occultari, quam dici, &c. Et dicit de hoc Raſis in Epiſt. Hic eſt lapis cum quo titubaverunt omnes qui obierunt, & mortui eorum plurimi cum dolore & triſtitia, quando declinaverunt ad viam dæmonum, & reliquerunt viam Prudentiæ. Et hoc ſulphur occultum, cum quo omnia deaurantur & decorantur,hoc eſt umbra Solis,& coagulum argenti vivi, coagulans omne liquidum, & in ſuam naturam convertens.

Hic eſt qui cum volantibus volat, & cum quieſcentibus quieſcit, & omne quod eſt propter ſuum robur,ad ſe convertit & vincit. *Et eſt aurum Philoſophorum:* quia omne cui jungitur convertit in aurum. Hic eſt lapis necidans, & in pulverem convertens fratrem ſuum Uterinum,& carens miſericordia. Hic eſt quæſitus à multis:inventus vero à paucis. Hic eſt qui ab antiquis Quinta eſſentia nuncupatur. Et eſt ſal Armoniacus & acetum Philoſophorum:& æs,& corpus & terra, quæ dicitur Materia elementorum, ad quam connectuntur omnia elementa: & hæc eſt arbor aurea: de cujus fructu qui comederit, non eſuriet unquam. Hic eſt lapis omni precio carens, cui abſque aliquibus ſumptibus invenitur, hic eſt in igne nutritus & generatus, & in igne gaudet. Hic eſt qui omni nomine nominatur, & omni rei ſimilatur de mundo.Ideo à Philoſophis Minor mundus dicitur: quia ſicut homo dicitur Minor mundus, eò quod in ipſo omnium rerum ſimilitudo, & participatio reperitur: Ita hoc ſulphur dicitur Minor mundus.Et hoc eſt ſulphur quod eſt perfectio & arcanum Philoſophorum, quod non invenitur niſi ab eo qui ipſum noſcit & accipit.Et hoc eſt ſulphur ſecundum quod conjungitur primo ſulphuri,ex quibus fit tertium ſulphur,de quo dicitur,quod ſulphur à ſulphuribus cōtinetur:& hoc eſt ſulphur de quo autoritates adductę arguũt. Aqua autem ſulphuris,vel eſt argentum vivum de ſulphure compoſito extractum. Et eſt aqua viva, & hoc eſt quod propriè dicitur Lac virginis,& aqua ſyncera,cœleſtis & glorioſa,& avis volans, quæ ſubſtantialiter idem eſt cum ſulphure dicto, Sulphur autem vulgi, eſt diverſum ab his,& ſic patet ſolutio quæſtionis & argumentorum.

Amplius advertendum occurrit plurimum, quod propter dictas auctoritates ſulphuris,& alias ſimiles, quidam ignorantes metallorum principia & naturas dixerunt,quod aurum eſt materialiter totum ex ſulphure citrino puriſſimo cum omni æqualitate in ventre terræ digeſto, & habet ibi modicum de argento vivo,à quo recipit luciditatem & extenſionem ſub malleo, ſed à ſulphure recipit ſubſtantiam, colorem, fuſionem, & reliqua accidentia propria: ita quod argentum vivum non ingreditur ibi, niſi ſicut temperans materiam ad extenſionem, eò modo ſcilicet,quo frigiditas ingreditur in opus naturę:quia inſtrumentum proprium naturæ eſt caliditas, & non

non frigiditas propter suas operationes in sulphure vulgi impendentes, vacui semper à proposito fuerunt. Declarantes ergo hoc, dicimus non solum secundum veritatem hujus scientiæ, sed & Astrologiæ, & aliarum & omnium veterum Philosophantium, quod omnes antiqui Philosophi posuerunt numerum metallorum, juxta numerum astrorum errantium, cum metalla habeant etiam motum errantium & cum ipsa astra sint 7. numero: ita 7. metalla repererunt, quæ ipsis tribuerunt tanquam causis efficientibus & convenientibus ea: conveniunt enim sicut causæ superiores cum suis effectibus inferiorib. Unde Saturno attribuerunt plumbum. Jovi stannum, Marti ferrum, Soli aurum, Veneri æs, Lunæ argentum: Mercurio autem nullum metallum attribuerunt, cum non reperiantur nisi prædicta metalla 6. numero, scilicet quæ pervenerunt ad coagulationem cum liquefactione & extensione. * Et ideo Philosophi tunc reversi sunt ad materiam propriam, ex qua metalla originem contraxerunt, cum ipsa materia sit eorum substantia: & dixerunt omnes quod erat argentum vivum, quod attribuerunt Mercurio: ita quod coacti ab ipsa veritate posuerunt materiam metallorum de numero metallorum, ut complerent eorum numerum, juxta numerum planetarum. Si ergo sulphur esset materia & substantia metallorum, ex qua fiunt: tunc omnes antiqui posuissent sulphur, & non argentum vivum. Nullus autem eorum hoc unquam posuit. Ex quo patet, argentum vivum esse originem, materiam & substantiam metallorum, non autem sulphur.

Ad rationem 15. ex nunc prius dictis patet solutio.

Ad 16. Quando dicunt metalla omnia perfecta esse in sua specie per suam formam substantialem: propterea, quia sic permanent in natura, &c. Dicimus quòd res quæ permanent in natura, sic se habent, ut dicunt: sed advertendum: quòd quædam sunt res, quæ permanent in natura in sua specie, quæ perficiuntur quoquo modo per suam formam substantialem, ad quam est quidã terminus motus. Sed quia ordinantur ad aliam substantialem formam ultimã, omnino complentẽ & perficientẽ, post illam: ideo dicitur esse imperfecta, donec sub illa forma prima permanent in relatione ad ultimam. Si autẽ non referãtur ad hanc ultimam formam, sed solũ in se considerentur, ipsa sunt perfecta in illa specie per illam suam formã substantialẽ secundã quod exigit illa species. Ideo videmus in generatione ovorum esse quendam terminum motus in requisitione suæ formæ substantialis, quæ hic permanet: sed quia sunt ordinata à natura non permanere sub illa forma: sed ad generationẽ avis propriè, ubi fit acquisitio substantialis formæ ultimæ: ideo dicuntur imperfecta sub forma ovi, quamvis permaneant: perfecta autem cum fuerit perfecta generatio avis facta, cum ibi sit finis ultimus Similiter de seminibus plantarum hoc idem patet. Unde Philosophus in lib. de Morte & Vita dicit, quod accidit imperfectis mors & corruptio sicut ovis & seminibus plantarum: sed dissimilatim quidem & alio modo, quod animalibus: ita quod dicit hæc imperfecta, respectu finis ad quem ultimò ordinantur. Omnia enim principia & elementa, ex quibus fit aliquid, & omnia intermedia, sive simplicia, sive mixta, in quibus est aliquis terminus motus, habent formam suam substantialem, perficientem in specie, in qua sunt. Sed in relatione ad ultimã formã ad quam ordinantur, habẽt eas imperfectas. In quibus autem non est terminus motus stans, sed cõtinuus, maneat forma substantialis prima, quousq; forma substantialis ultima introducatur, quamvis formæ accidentales plures superveniant,

* Et ideo Philosophi, &c. *Notandum quòd Aristoteles 2. Physic. & 7. Metaphysica improbat Platonicos & Pythagoricos, & eorum sequaces antiquos: quia non cognoverunt de causis nisi materiam, & omne aliud à materia esset substantia omnium rerum: sed tamen est sciendum quòd Aristoteles & reliqui sui improbantes, non habuerunt antiquorum intentionem. Cognoverunt enim omnes causas alias, sicut & ipsi. sed aliter tradiderunt de cognitione earum, & ad aliud suam referentes sententiam: quia in hac arte ferè omnes locuti sunt mysticè, & in naturalibus, & in aliis scientiis. Materia enim Alchemiæ, quæ dicitur Materia prima, & Chaos secundum antiquos, in qua sunt omnia in confusione, figurativè est argentum vivum Philosophorum per digestionem quandam propriam generatum, quæ est lapis quæsitus, occultus sensui, & manifestus intellectui quæ est forma & flos auri Et quia ista materia sit omnino necessaria, & debet esse necessario maximè cognoscibilis, si materia formam auri debeat adipisci: Ideo oportuit eo maximè super omnia tractare de materia, quâ verè & infallabiliter cognita, & forma auri immediatè cognoscitur: similiter & finis immediatè cognoscitur, cum forma sit idem quod finis: similiter & agens, cum natura sit agens cum calore sulphuris in ipso argento vivo, prout ab arte regitur: ita quòd cognita materia verè absque defectu aliquo statim disponitur homo in veram cognitionem aliarum causarum omnium, & ipsa iguorata ignorantur aliæ causæ omnes necessariò, non autem econtra: propter quod oportuit eos maximè tractare de materia cognitioue: non autem sic de aliis. Dixerunt etiam omnia alia à materia esse accidentia: ob hoc quamvis impropriè, quantum ad rei veritatem: quia cum materia fuit orta, ipsa de se est disposita ad receptionem formæ, & inclinatur ad conceptionem ipsius, sicut imperfectum ad id quod debet perfici, & per artificis sapientiam fit ipsius informatio, & per ignorantiam ejus, fit totius destructio, Et per hunc modum ipsi dixerunt, formam esse accidens, cum ipsa possit inhærere materiæ, & non inhærere. Sed postquam adhæsit ipsa inseparabiliter adhæret, & dicitur forma substantialis apud eos, cum ipsa det esse materiam, & substantiam propriè: unde si ipsorum verba secundum eorum intentionem intelliguntur, unusquisque videbit, quod ponunt formam esse substantiam rerum, sicut & materiam, & similiter accidens diversis respectibus. Forma enim substantialis est principium essendi magis quam materia, cum ipsa sit actus, materia verè potentia. Et quia secundum veritatem formarum nominantur Substantiæ rerum: materia tamen alio modo potest dici magis substantia, scilicet in quantum principium inest unicuique rerum & ex ea extrahuntur omnes formæ: & quia ipsa est quæ perpetuari habet in rebus, ut declarari habet 2. Physicor. Unde dicit Philosophus 9. de Animalibus quòd materia est prior generatione & tempore: forma autem ratione. Cum ergo formæ qualibet existens in materia extrahatur de potentia suæ materiæ, & è contra: Ideo ignoranter, & præter rationem laborant illi, qui volunt extrahere formas de materia absque cognitione materiæ: quia ex materia extranea non extrahitur forma propria, quam desiderant. Si quis ergo velit cognoscere formam auri, oportet necessariò ut prius cognoscat materiam lapidis Philosophorum: & per consequens disponitur in cognitionem formæ ejus, per quod prima & principalis cognitio rerum incipit à materia: hæc enim primò subjacet sensui cum suis accidentibus Bene ergo dixerunt antiqui, incipiendo à materia: quia cognitio ex parte materiæ, etsi sit prior, tamen est imperfecta & incerta.*

Cognitio autem formæ in sua materia cum sit ultima, est perfecta & certa, & est in ea status.

veniant, & varientur. Ex quibus verbis patet, quomodo ſtannum, plumbum, æs & ferrum perfecta ſunt in ſua ſpecie, & quomodo non, & quomodo nobilia & ignobilia. Eodem modo in Artificialibus inducendo, hoc idem eſſe patet. Hanc autem multiplicitatem metallorum fecit natura propter finem, non à caſu, ſed ad commoditatem humanæ naturæ. Diverſa enim opera facit ars ex aliquo illorum & ipſorum mixtione, quæ ex auro & argento facere nunquam poſſet: ſed aliæ res quæ non ordinantur à natura ad formam aliam ſubſtantialem acquirendam, ſicut Marcaſita, Triticum, & Equus dicuntur habere ſubſtantialem formam completivam abſolutè, non referendo ad aliud: nobile autem & ignobile ad aliud referendo. Et de iſtis ſolis arguebat ratio.

Ad rationem 17. quando dicunt: Quæcunque multiplicantur à natura in ſua ſpecie, &c. Patet ſolutio ex nunc dictis.

Ad rationem 18. & 19. fiet ſolutio in cap. de generatione metallorum, cum ſolutione ultimæ rationis Philoſophi ſuo loco: quia ſolutio harum & illius haberi non poteſt, niſi quibuſdam præcognitis.

Ad rationem 20. dicimus, quod ad hoc ut aliquid ſit à fortuna, non ſufficit quod rarò accidat, ſed accidat à propoſito idem præter intentionem, ut dicitur 2. Phyſic. Ideo cum Alchemia non accidat, nec accidere poſſit ſic, ſive inveſtigando eam per ſua principia, ſive practicè operando in ipſa, non erit à fortuna: tamen poſſunt accedere errores in ipſa præter intentionem, ſed non veritas, neque perfectio: ſua enim veritas & perfectio eſt ſemper, & neceſſaria, & perpetua & immutabilis, & una, tam ſecundum partem ſpeculativam, quàm ſecundum practicam omnino, ut ſuperius eſt oſtenſum. Et de talibus ſunt artes & ſcientiæ, ut patet ex primo Poſteriorum, quamvis artes ſint de his quæ aliquando contingunt aliter ſe habere, ut dicitur 2. & 6. Ethic. Et tum ſi accidat interdum completo artifici à propoſito error vel fallacia, hoc non erit ex parte artis nec operis; ſed ratione adminiculantium, deficientium, aut accidentium tempore operis, & fractura vaſorum, caſu, aut à ſomno, tempore non ſuo, aut pavor mali hominis & tyranni ſupervenientis, aut ſimiliter languor invadens validus, aut aliqua occupatio exterior, aut aliqua alia cauſa non comprehenſa. Et tunc dicitur accidere frequenter: quia interdum fallit per accidens.

Ad rationem autem Philoſophi nos nunc reſpondere oportet.

Ad primum jam ex ante habitis patet ſolutio: quia Alchemia tranſmutat metalla omnia tranſmutatione vera naturali ad ſubſtantiam & formam auri: ut oſtenſum eſt, & non ſolum alterat. Inquiſivit enim ſagaciſſimè alterationes metallorum & principiorum ſuorum proprias & veras cum tranſmutatione ipſorum veriſſima: & alterationes, & ſophiſticas abſque tranſmutatione, cum contrariorum eadem ſit diſciplina, & illam veram conſecuta & adepta eſt, & illam, quæ eſt ſophiſtica, ſcribendo dereliquit.

Ad 2. jam patuit ſolutio cum prædicta, & iterum infrà patebit.

Ad 3. patuit ſolutio ſuprà, ubi oſtendimus, tranſmutationem metallorum eſſe omnino veram ex parte noſtræ cognitionis & noſtri judicij: quia non eſt neceſſe, ut cognoſcamus eorum formam ſpecificam, nec præexiſtentem, nec introductum, ſicut nec in rebus aliis. Sed ſufficit, ut cognoſcamus eorum accidentia, & proprietates, & paſſiones, quæ ſequuntur formas, ita quod in quocunque metallo tranſmutato reperiuntur omnes proprietates, & paſſiones auri mineralis abſque ſuperabundantia & defectu, judicabimus neceſſario, ipſum habere formam auri mineralis. Nunquam enim Ariſtoteles, nec aliquis alius antiquorum fuit, qui poſſet habere cognitionem rerum per formas ſuas, nec unquam erit aliquis: quia non ſubjacet ſenſibus noſtris. Et hanc ſententiam oſtendens Philoſophus quarto Meteororum, dicit: Quòd enim facit operationes oculi, eſt oculus: quod verò non, non eſt oculus: Ideo oculus lapideus vel cæcus, quia non facit operationes oculi, non dicitur oculus, ſed imago oculi, & ſerra lignea non dicitur ſerra, ſed imago ſerræ, & ſimilitudo, &c. Dico tamen, quod inter cætera mixta, forma ſolius auri & lapidis Philoſophorum, videtur propriè nota propter perfectam cognitionem materiæ propinquæ, quæ ſubjacere poteſt accidentibus & oculis noſtris, quæ ſi ſubjacere non poteſt, ignota eſſet, & inoperabilis, ſicut & in aliis mixtis. Aliorum autem metallorum non eſt neceſſe ut formas cognoſcamus: ſed ſufficit ut cognoſcamus, eſſe in ſemita perfectionis ad aurum, per proprietates & accidentia in materia propinqua prima, & poſſe formari forma auri. Poſſibilitas ergo tranſmutationis in arte eſſe videtur, propter cognitionem propriæ formæ in propria forma. Ergo impoſſibilitas tranſmutationis erit propter ignorantiam ejus: ergo & judicium ſimiliter ſe habere debebit. Qui ergo ignorat formam in ſua materia ignorat poſſibilitatem tranſmutationis ejus: ergo & judicium, quamvis judicium ſumatur ab accidentibus & proprietatibus, poſt ipſorum cognitionem.

Cum ergo eædem proprietates & paſſiones omnes ſint penitus tam in auro minerali quàm alchemico: quod cognoſcitur per viſum, ad omnem examinationem & probationem continuam tam in igne, quàm extra ignem: Ergo neceſſariò judicabimus, utrunque aurum eſſe idem, & eadem forma eſſe formatum.

Ad quartam rationem reſponſum eſt ſimiliter ſuprà de proportione mixtionis & miſcibilium in mixto, in ſolutione primarum rationum, & ſimiliter ante.

CAPUT XX.

In quo præmittit quædam ad ſolutionem ultimæ rationis Philoſophi, & aliarum non ſolutarum, prius loquens de actu & potentia, & perfecto & imperfecto in rebus: & ſolvit rationes.

Rationi autem Philoſophi quintæ ſive ultimæ nunc nos reſpondere oportet. Compellit enim Philoſophus per ea neceſſariò Alchemiſtas confiteri, metalla omnia ad invicem differre ſpecie, & non ſolum accidente, ſicut quædam longè à verò imaginante: quia oportet in eis fieri per generationem, formam ſubſtantialem novam complentem eſſe ipſorum, quæ eſt forma auri, cum ſint propinqua potentia ordinaria ad hoc. Advertendum eſt autem, quod potentia ſe habet ad actum, ſicut non eſſe ad eſſe, & ſicut imperfectum ad perfectum, & ſicut materia ad formam: quia ex ente in potentia fit ens in actu, & ex imperfecto fit perfectum, & ex materia fit forma, tam in naturalibus quam in artificialibus: non autem è contra. Unde non dicimus, quod ſperma ſit in potentia cibus, nec cibus in potentia 4. elementa: ſimiliter nec domus ſit in potentia ligna, lapides, & cementum, neque quod veſtis ſit in potentia lana, vel linum; ſed

sed potius è contra. Quia loquimur in via & semita generationis rerum, & perfectionis ipsarum, & sic per motum, secundum ordines graduales ad esse, & perfectionem, & actum. Finis autem motus perficit & complet eas, propterea dominatur res à termino motus, scilicet ad quem, & non à principio motus, scilicet à quo: quamvis in artificialibus sit potius è converso, cum materia & forma naturalis servetur eadem, & forma artificialis sola sive figura varietur, ideo determinatur ab eo, ex quo sunt, & ex eo propriè definiuntur. Quapropter non omne illud ex quo fit aliquid, dicitur materia illius: ut ex vivo mortuum, & ex vino acetum, ut dicitur 8. Metaph. Eodem ergo modo dicimus in generatione metallorum, quod omnia se habent ad aurum, sicut potentia ad actum, & sicut imperfectum ad perfectum, & sicut materia ad formam, & sicut non esse ad esse. Et hoc patet ex operibus naturæ in suis mineris: quia omnia digerendo paulatim convertit in aurum, ut infrà ostendemus: aurum autem non convertitur in aliquod illorum. Cum ergo natura in fine denudet ea à forma illa transitoria sub qua erant: ergo reducit ea in materia primam, & perficit in aurum. Ergo & ars sic necessariò coacta facere, faciet, si debet sequi naturam, & sic facit.

Amplius potentiam duplicem esse dicimus. Quædam est quæ est sicut dispositio ad formam, quæ tenet se ex parte privationis, ut ex ignorante fit sciens. Et quædam est ipsius formæ jam adeptæ, ut sciens, cum jam considerat. Prima potentia est triplex, scilicet, propinqua, remota, & remotissima. Propinqua dicitur approximata agenti, una vel modica mutatione facta, recipit actum sive formam, ut dicitur 9. Metaph. & secundo Cœli & mundi: ut nutrimentum cum fuerit juxta ultimam dispositionem ad nutribile. Remota autem dicitur, quæ pluribus eget mutationibus. Remotissima verò, in qua ferè nulla convenientia invenitur rei, quę transmutatur ad rem, ad quam transmutatur, ut elementa & generatio granorum nutribilium ad nutrimentum nostri operis. Et de hac remota potentia & remotissima, dicit Philosophus 9. Metaphys. Quòd terra antequam transmutetur in æs, non dicitur esse in potentia ad formam statuæ æreæ: nec arbores, antequam sunt incisæ & dolatę ad formam domus. Posterior autem formę adeptę dicitur actus, ut patet ex secundo de anima: & est duplex, scilicet primus, ut habere scientiam: & secundus, ut considerare, & impossibile est devenire in actum secundum, nisi præexistente primo. Est ergo secundum seriem, primò potentia remotissima: secundò remota: tertiò propinqua: quartò actus primus, qui est forma: quintò actus secundus, qui dicitur habitus procedens à forma, de qua forma dicitur secundo de Anima quod actus sunt priores potentiis. Et similiter 9. Metaphysic.

Cum ergo secundum hanc semitam, &c. dixit Aristoteles 2. Cœli & Mundi: Bonum completum est unum, quod non indiget operatione sua, qua fiat bonum, & perfectio rerum ut suscipiat complementum, & ultimum, & melior res, quæ est propinquior completo bono, & quæ facilius illam recipit bonitatem, &c.

Verba hæc possunt huic capiti, pulcherrimè coaptari sic: inter metalla enim omnia est solùm unum, quod est bonum & completum, scilicet aurum: & ideo non indiget operatione aliqua, ut fiat bonum & completum. Et quia perfectio omnis rei est, ut suscipiat complementum, & ultimum: ideo cum cætera metalla sint imperfecta & incompleta, & non ultima, secundum ad aurum, sicut ad ultimum ordinata, necessariò egent operatione, qua fiant bona perfecta completa, & ultima: ergo fient aurum.

Et quia res, quæ est propinquior bono completo, & quæ facilius illam recipit bonitatem, est melior: Ideo argentum in primo gradu est meliis aliis, æs secundo, & tertio stannum, quarto plumbum, ultimo ferrum: ut ex dictis in superioribus & inferioribus est declaratum. Cum ergo secundum hanc semitam veritatis consideravimus arcana naturæ in generatione metallorum, ponemus, aurum solùm habere actum primum & secundum: Ergo formatum, & ens & perfectem, & completum, & ultimum. Reliqua autem metalla ponemus esse in propinqua potentia ad ipsum: ergo non formata nec entia actu, nec perfecta, nec completa, nec ultima: potentiam tamen remotam & remotissimam jam transierunt: Si igitur sunt in propinqua potentia tali, non egent nisi modica mutatione, & erunt in termino motus ad quem, sive in actu primo: & formata esset forma auri, sive hoc fiat operatione naturæ in suis mineris per tempus, sive operatione artis in momento. Natura ergo ultimo denudando ea ab illa forma reducit materiam primam, & perficit in forma auri: & sic fecit ars, quia denudando materiam datur forma.

Rursus dicimus, perfectum & imperfectum tripliciter dici: uno modo in habentibus eandem formam: alio modo in habentibus diversas formas: tertio modo in ordinatis ad eandem formam.

De primo modo dicimus, quod cum perfectio sit per formam, & non per materiam, tunc quæcunque pervenerunt ad eandem formam, pervenerunt ad eandem perfectionem, cum sint in eodem termino motus sed ratione eorum, quæ consequuntur ad formam, & deserviunt formæ, possunt dici perfecta vel imperfecta: ut homo habens organa completa, potest dici perfectus: habens autem ea imperfecta, & malè disposita, dicetur imperfectus, & de tali perfectione & imperfectione non est sermo in metallis.

De secundo modo dicimus, quod in habentibus diversas formas per se distinctas, & non ad invicem ordinatas, quod res habentes nobiliores formas aliis, habent eis perfectiores: ut homo dicitur perfectior equo secundum hoc, & equus asino, & de hac perfectione & imperfectione similiter non loquimur in metallis: quamvis hunc modum quodammodo metallis adaptare possemus.

De 3. modo dicimus, quod omne quod est in motu ad formam ad quam ultimo ordinatur, debet dici imperfectum: cum autem fuerit in finem motus, dabet dici perfectum: & de hac perfectione est loquendum in metallis. Cum ergo solum aurum jam pervenerit ad finem motus, & sit formatum secundùm primam & veram intentionem naturæ, ipsum solum dicitur perfectum, & cum reliqua metalla sint in motu ad formam auri, dicentur imperfecta quamvis habeant formas ad invicem diversas, per quas permanent & terminantur, & sint perfecta quodammodo in sua specie: attamen non sunt in ultimo termino motus, in quo est ultima perfectio, per quod patet quomodo sit dare gradus in formis secundum antiquos & quomodo non. Et patet, quod non est dare in metallis nisi unam formam impropriè, scilicet auri: quia sub forma illa transitoria non perficiuntur. Natura ergo in ultimo termino motus denudat ea ab illa forma, & sic reducit in materiam primam, & perficit in aurum, & ibi est status. Eodem modo ars informando ea liquefacta cum lapide suo, necessario reducit ea in materiam primam, & in momento perficiuntur. Generationem autem metallorum imperfectorum à natura, non dicamus esse à casu superve-

veniente naturæ, & à proposito, propter causas impedientes, sicut quibusdam antiquis & modernis visum est, & sicut nobis propter eorum dicta jam visum fuit: sed genera sunt ex propria intentione naturæ, cum sint in via & semita ad generationem auri: ita ut quidam jam existimaverint, quod natura non generat aurum, nisi prout fit transitus per dispositiones, & naturas, & formas metallorum imperfectorum. Et quia res casuales à proposito accedentes non permanent, nec in specie multiplicantur, neque speciem constituunt. Oportet ergo necessariò dicere, quod imperfecta metalla fiant ex intentione naturæ, & nòn à casu, propter causas impedientes & corrumpentes: propter complementum enim universi natura sapiens prævidit de generatione ipsorum arti, & constituit ea sicut medium ad transitum auri: quoniam diversa opera facit ars ex aliquo metallorum imperfectorum, vel ipsorum commixtione, quæ non posset facere ex auro: propter quod quædam eorum debili calore coagulvit, & fecit ea semidigesta, ut Saturnum & Jovem, & quædam superfluo calore adurente coagulavit, Martem videlicet & Venerem: quædam calore satis tẽperato coagulavit, ut Lunam quædam non coagulavit, propter penuriam caloris & carentiam, & separationẽ agentis studiosè, ut argentum vivum sive Mercurium: quędam coagulavit cum omni temperamento, ut Solem. Unde dicere possumus, quod sicut secundum rationem naturalem tota terra debet esse cooperta aquis: sed natura operans, respiciens ad complementum universi, & commoditatem humanæ naturæ, & cæterorum animalium anhelantium & vegetabilium, coacta fuit dimittere partes quasdam discoopertas: Sic cum omne metallum ex parte naturæ intendentis deberet esse aurum, natura operans coacta propter humanæ naturæ commoditatem, alia generavit metalla. Natura enim nihil facit frustra, nec superfluum, ut dicitur secundo Physicor. Et similiter dicimus, quod sicut natura generat testiculos in animalibus, non propter necessitatem, sed propter melius, ut dicitur 15. de Animalibus: sic quasi dicere possumus, quod natura generat metalla imperfecta, non propter necessitatẽ, sed propter melius, cum omne quod facit natura, facit propter alterum istorum. Et ibidem dicitur. Ab experientia autem imminens acquisita expresse patet: transmutationem metallorum imperfectorum continuò à natura fieri versus aurũ: & propterea sæpe reperiuntur mineræ mixtæ. Minerarum enim fossores in quibusdam mineris stanni & plumbi reperiunt substantiam argenti, puram in examinatione & in purificatione, & in quibusdam mineris æris & ferri substantiam auri puram: quamvis fortè in mineris ferri hoc non reperiatur, propter suum magnum inquinamentum & elongationem ab auro. Et in quibusdam mineris argenti reperiunt substantiam auri purissimam, ut in regno Serviæ, id est, Rassiæ, quod est in Sclavonia, sunt sic simul à natura unita, ut aurum non appareat sensu: imò videtur totum argentum: sed propter examen, quod cum sulphure fit, in igne separatur hoc ab illo. Ex quibus patet, omnia metalla in transitu & via esse ad aurum, & ideo jam pluries repertum est in partibus Allemaniæ, & etiam alibi in minera argentum imperfectum copiose, quod est passum scatesin, id est, indigestionem ex indigentia caloris, & dicunt tunc & consulunt, qui de mineris sciunt, quod sic dimittatur usque ad trigesimum, aut plus, sicut cognoscunt experti ut fiat optesis, id est, completa digestio à calore mineræ, & erit argentum vivum. Propter quod dixit Geber capitulo de Natura solis quod à mineris æris manant squamæ æris per fluxum aquarum cum arenis: & cessante fluxu aquarũm, squamæ illæ in arena coquuntur, & digeruntur per trigesimum ex Solis calore & siccitate arenæ, inter quas inventum est aurum purissimum. Patet ergo experientia veridica, naturam continuò mutare reliqua metalla ad aurum: quia quamvis sint in quodam termino motus, tamen non sunt in ultimo. Unde quasi sicut in generatione Embrionis fit comparatio animæ vegetabilis ad sensibilem, & sensibilis ad rationalem: quia illæ sunt sicut dispositiones ad rationalem, & non sicut formæ: Sic similiter imperfecta metalla ad aurum se habere videntur: quamvis hæc non sint permanentes gradus, ut in metallis. Generatio quippe metallorum in mineris diversimodè à fossorib. reperitur: quamvis generatum sit unum. Quandoque enim reperitur aurum generatum in lapide, & cum lapide corporatum, quasi sit marcasita aurea. Quandoque autem non corporatum cum lapide, sed quasi esset vena transiens per lapidem, & separata à substantia lapidis: quandoque autem in arenis fluviorum, in similitudine arenarum, non quod ibi sit generatum, ut quidam existimant, cum ibi non reperiatur minera sulphuris & argenti vivi, sed aqua discurrens per mineras aureas occultas, & profundas, indè dissolvit, & secum adducit: aut etiam fortè per mineras æreas, quas in fluxu natura perficit in aurum, lavando & digerendo: propter quod reperimus in mineris aquas profundas, discurrentes, & alibi fontes & fluvios, quorum aquæ habent sapores ferri aut ęris, quod ostendit aquas habuisse discursum, per illas mineras. Inveniunt etiam simile aurum in partibus Indiæ in arenis aridis, absq; aquarum fluxu, sicut dicitur. Argentum autem neque aliud metallum unquam in fluviis & arenis sic dicitur repertum esse, nisi fortè æs. Invenitur autem in mineris suis quandoque incorporatum cum lapide, ut videatur marcasita argentea, & quandoque sicut vena in lapide, & quandoque sicut vena pertransiens, & est purius prædictis: & quandoque sicut pultes viscosæ, & illud est purissimum. Plumbum autem & stannum quandoque cum lapidibus, quandoq; cum terra incorporata inveniuntur. Et quandoq; reperitur argentum vivum, currens cum eis, ut dicunt quidam. Invenitur etiam ęs sic cum lapidibus incorporatum, quasi sit marcasita ęrea, & similiter ferrum, quæ omnia conteruntur cum fortissimis modis, & calcinantur, post purgantur per ignem, & purificantur. Et invenerunt fossores sæpius ex eadem minera argento prius extracto aurum in ultimo: dolent tamen valde aurum se invenisse: quia ibi est principium originis mineræ, & deficit ibi vena sicut in suo principio. Est autem quandoque hoc aurum in lapide, & est lapis, habens foramen apertum spirans ad lapidem superiorem, in quo consecutivè erat argentum. Et ergo quasi ex eodem loco evaporavit materia eadem, sed natura puriorem partem salvat in origine, & per evaporationem & sublimationem pars impurior ascendit, & diversitas digestionis & depurationis operata est diversam metalli speciem. Ex quibus omnibus jam dictis patet, quæ & qualis & quanta sit differentia metallorum ad invicem tam forma, quàm materia & accidente, & tam actu quàm potentia.

Cum enim in materia, tam propinqua quàm remota, & mixtione, & modo mixtionis, non nisi modicum distentum: tunc eorum differentia, quamvis sit in forma ipsa, non erit propriè differentia speciei, sicut differentia hominis & equi: Sed eorum differentiæ magis propriè sumentur penes materiam & partes ejus, scilicet secundum digestum & indigestum, completum & incompletum, cum illa sint ejusdem pro-

propriæ materiæ penitùs: sed indigesta & incompleta ad aurũ ordinata. Et sicut non est necesse quod indigestum extra in semita & via digestionis continuò revertatur ad principium digestionis, ita neque in materiam suam primam, id est, proximam. Cum ergo imperfecta metalla sint in semita & via digestionis continua, & cum indigesta sint, non erit necesse, quod reducantur ad principium digestionis, nec in materiam suam primam, sed solum digestio continuetur quousque fiant aurum. Sed in his quæ non habent hunc ordinem gradualem & potentiam naturalem, necessarium est, ut in suam primam materiam reducantur, ut si ex bove vel tritico, fieri debet homo, necesse est ut corrumpantur & digerantur, & fiant materia prima hominis, quod est sperma, ex quo fiet homo. Ideo ars non inquisivit convertere animalia nec vegetabilia, nec eorum partes, nec mineralia extranea in aurum, sicut neque natura, cum sit impossibile, tam apud naturam quàm apud artem, nisi in primam materiam, id est in propinquam sive proximam reducantur prius. Ars ergo sequitur naturam in eo, quod vult facere natura, extollit naturam mirificè, non violando naturam, sed ipsam juvando. Distinctionibus ergo & generationibus metallorum jam dictis consideratis, patet solutio quintæ rationis Philosophi: quia natura denudando materiam metallorum imperfectorum à forma illa transitoria, sub qua erat in mineris, cum eodem instanti transformavit eam ad formam, ad quam ordinata erat, scilicet auri: & sic reducit metalla ad materiam primam, id est nudam ab omni alia forma, & sic transformant ea in aurum. Eodem modo ars facit: quamvis enim per liquefactionem non reducantur in materiam primam: tamen per appositionem & ingressum & mixtionem lapidis Philosophici, qui est forma auri, fit expoliatio & denudatio materiæ à forma illa, sub qua erant, & ab omni alia, & transformatio ad quam ordinata erant in eodem momento, scilicet, auri: quia sine liquefactione metalli non potest esse ingressus neque mixtio, neque transmutatio medicinæ transmutantis: & hoc modo reducuntur in materiam primam, & transmutantur de specie in speciem secundum ordinem naturæ per generationem & corruptionem. Quandocunque enim forma submergitur & materiæ immiscetur, necessariò fit materia nuda: & generatio, & transformatio ad formam ordinatam finalem: quia non potest generari forma nova in re deposita, nisi per corruptionem præexistentis.

Non ergo erunt simul duæ formæ substantiales in eadem materia, sed solum introducta nunc: nec ipsa est accidentalis, sed substantialis. Similiter quia si de Jove vel Saturno facere vitrum, oportet quod reducamus in materiam primam, non tamen ut perficiantur. Alia ergo reductio est in materiam primam perficiendo: quia retinent nomen generis primum & acceperunt nomen speciei, ad quam ordinata erant, scilicet auri. Et alia faciendo ex eis vitrum: quia tunc perdunt nomen generis, & nomen speciei similiter ad quam ordinata erant, & in qua prius erant. Reducuntur ergo in materiam primam per artem, secundum ordinem naturalem, successivum, sicut facit natura, & non sicut imaginantur.

Aliis autem rationibus, accipientibus materiam primam, id est propinquam, vel 4. elementa sic respondemus, & dicimus: quod transmutatio alicujus rei in aliam, potest sumi dupliciter. Uno modo prout res, quæ transmutari debet, est in primo principio termini à quo incipit motus, & hæc est materia prima quæ est chaos, principium & elementum 4. elementorum. Alio modo, prout jam per alterationes plurimas remota est à termino, à quo & facta est in propinqua potentia valde ad speciem, ad quam transmutatur: ita ut modica mutatione facta, generatur forma. Et ista magis dicitur materia propinqua, quæ secundum ordinem sequitur materiam primam, sicut dicimus: quod elementa sunt materia prima hominis. Sed cibus ex elementis est propinquior. sperma autem ex sanguine propinquius. Frustum autem carnis ex spermate illo generatum, est propinquissima materia. Si ergo ratio accipit pro materia prima, elementa 4. sic nihil contra nos: quia si ex elementis debet homo fieri, oportet necessariò quod per dispositiones transeant ordinatas, quas diximus: sed si ex spermate debet fieri homo, non est necesse, ut in primam materiam reducantur, quæ est 4. elementa, nec in sanguinem, nec cibum: quia esset retroducere à forma disposita, sed oportet ut continuetur digestio, quousque materia recipiat formam hominis. Unde Philosophus 6. Metaphys. dicit: Quando aliquid fieri ex aliquo dicitur, aut ex medio & imperfecto fit extremum & imperfectum, ut ex puero vir: aut extremo extremum, ut ex aqua aër, Sic eodem modo, si ex elementis debet fieri aurum: oportet necessariò, ut per dispositiones transeat ordinatas, scilicet ut ex eis fiat aqua viscosa, gravis cum terra tenuissima, sulphurea, quæ fit argentum vivum: post hoc autem mediante mixtione, & actione sulphuris extrinseci, in eo fiat aurum vel metallum aliud quod post fiat aurum.

Si ergo hæc metalla imperfecta volumus perficere in aurum, non est necesse, ut in materiam primam reducantur, Similiter quia natura non operatur per illum modum in suis mineris: Ergo & ars cum sit sequela naturæ, tenebit modum naturæ. Si autem ratio accipit pro materia prima, materiam propinquam: sic ratio magis oppositum arguit: quia qualis est ordo & proportio elementorum ad sanguinem & sperma, ut fiat homo, talis etiam est ordo & proportio elementorum ad argentum vivum & sulphuris: sicut ergo non est necesse, ut illa convertantur in primam materiam, quæ est 4. elementa, nec in ipsorum intermedia, ut fiat homo: Sic in proposito: quia sicut natura in suis operibus non intendit recedere, sed continuò propinquare ad terminum: sic & ars. Et per sperma antedictum, intelligo menstruum, cum à spermate ad materiam spermatis convertantur passiva: ut fit materia embrionis. Considerando ergo materiam propinquam, & remotam, & remotissimam, & potentia ad invicem ordinatas, magis ista ratio arguit rem esse possibilem, quàm impossibilem. * Metalla enim imperfecta sunt, sicut medium inter aurum ex parte una, & argentum vivum & sulphur ex parte

* Metalla enim imperfecta, &c.) *Notandum quod medium cum suis extremis sunt in genere relationis, & dicuntur multipliciter. Uno modo ratione loci, de quibus dicit Philosophus 1. Meteor quod sola extrema elementorum inveniuntur pura: & intelligit per extrema elementorum centrum terræ & sphæram ignis sub orbe Lunæ: medium autem aërem & aquam. Alio modo dicitur medium & extremum, ratione motus localis, scilicet à termino à quo, ad terminum ad quem, transitum per medium Alio modo dicitur medium, quod componitur ex duobus extremis contrariis, ut album & nigrum dicuntur extrema coloris, id est contraria, ex quibus colores omnes alij componuntur, & dicuntur Medij Aliò modo dicitur Medium, quod ex iis principiis componitur, ut Marcasita & Magnesia, quæ ex argento vivo & sulphure componitur, & sicut atramenta: Et breviter omnia dicuntur medium*

parte alia:cum aurum sit sicut finis, & ista sunt principia. Et quia medium est propinquius fini, quàm principium: ideo imperfecta metalla sunt propinquiora auro quàm sua principia, quæ sunt materia prima & propinqua. Quocunque tamen modo materia prima accipiatur, oportet ut in ipsam materiam nudam, id est, metalla omnia, si debent transmutari, in aurum reducantur. Sola enim liquefactio metallorum non reducit ea in materiam primam, id est nudam, ut arguit ratio, & benè: sed ostendit apertè materiam ex qua sunt: quia omne metallum cum liquefactum est, ostendit naturam & accidentia argenti vivi. Unde dicit Philosophus quarto Meteororum: Plumbum cum liquatur, procul dubio est argentum vivum: dixit enim de plumbo potius quàm de aliis: quia plumbum minus remotum est à materia argenti vivi, quam aliquod aliorum. Notandum, quod quamvis imperfecta metalla dicantur, sicut medium & transitus ad aurum: argentum vivum autem sicut principium, à quo incipit talis motus: hoc intelligendum est, quo ad naturam quia quantum ad naturam alia dispositio, & aliud tempus transitus est, sicut ipsius argenti vivi ad aurum: & alia dispositio, & aliud tempus unuscujusque metallorum imperfectorum, ut per finem digestio & complementum aurum.

Sed quantum ad artem, sunt ejusdem dispositionis, & ejusdem temporis: cum enim solum argentum vivum imperfectorum perficiatur ab elixir in aurum per prius explorationem à sulphure corrumpente, & argentum vivum vulgi non indigeat expoliatione aliqua: Ergo oportet, quod per talem expoliationem istud redeat ad naturam istius. Ipsius coagulatio non impedit identitatem suæ naturæ cum natura istius, quare eadem dispositio, & idem tempus erit perfectionis ipsarum, quum potentia & virtus Elixir, multiplicata, exuberans semper utrumque extendit & diffundit in momento, & perficit æqualiter communicando utrique digestionem superfluam, & excedentem, quam habet: ita quod in utrisque fiat digestio.

CAPUT XXI.

Incidentale, in quo probat, quod ex ære & ferro non possit fieri aurum & argentum per Alchemiam: & solvit.

Dubitabit autem aliquis, æs & ferrum in aurum vel argentum non posse converti, reliqua autem sic: quia est impossibile illi rei, quæ transivit decoctionis medium, incrudari: sicut non est possibile, ut assum revertatur in elixum, Averrois 3. Colliget: Cum æs & ferrum hujusmodi Ergo, &c Reliqua autem confitemur posse converti. Similiter quæ cruda sunt possunt decoqui: è contra autem incrudari non possunt, & quæ sunt semidigesta, possunt complete digeri: quæ autem superfluè, ad temperamentum reverti non possunt, ut patet in cibis qui elixantur & assantur, propter quod dixit Rasis de tali digestione lib. Perfecti magisterij, & Morienus & quilibet Alchemista, quod argentum & aurum à calore suavi & temperato decocti sunt: Stannum autem & plumbum à calore diminuto: Ferrum autem & æs à calore superfluo assativo & urente argentum vivum crudimine. Ad hoc respondemus, omnia posse converti in aurum, tam secundum artem, quàm secundum naturam.

Sed est advertendum; quod cum duplex sulphur sit in quolibet metallo, præterquam in auro: scilicet extrinsecum comburens, & intrinsecum non comburens, quod est de substantiali compositione argenti vivi: ideo istud extrinsecum est separabile ab eis, intrinsecum autem nullo modo. Et quia hoc sulphure extrinsecum potest per artificium separari: sicut & à natura: Patet verè quod non est unitum cum sui argento vivo: ideo non facit veram adustionem in argento vivo, sed in seipso. Quod patet: quia ipso separato, remanet argentum vivum purum, quod non sic remaneret, si secum esset unitum. Et ideo cum purificantur imperfecta metalla in opere minori per ablationem quandam hujus sulphuris, videtur eorum argentum vivum lucidius. Unde de hoc duplici sulphure loquens Geber cap. de Procreatione Veneris, sic inquit: Ex præcedentibus itaque sermonibus relinquitur, in compositione duplicem fore sulphureitatem. Unam quidem in profunditate argenti vivi conclusam in principio suæ mixtionis, alteram verò supervenientem: quarum alteram cum labore tolli, alteram verò nullo artificiorum ingenio est possibile tolli, quod per ignem perficiunt, ad quod possit nostra operatio congruò ac utiliter pervenire, cum jam secum per eandem creationem unitum factum sit. Et hoc experimento probatur, cum sulphureitatem adustam videmus per ignem deleri: sulphureitatem verò fixam minimè. Si ergo dicimus: Corpora calcinatione mundari, intelligas utique à terrea sulphurea substantia, quæ non in radice suæ naturæ unita est: quod unitum mundare per ignis ingenium non

medium compositivum. Componentia autem dicuntur extrema. Et talia media obtinent perfectionem & formam in specie, in qua sunt, nec ad aliam formam ulterius ordinantur. Et in iis formæ extremorum sunt confusæ in medio aliquo modo, ut patet in libro de Sensu & Sensato. Alio modo dicitur medium Temperantia in quæstione ex contrariis transitus: aut à temperantia secundum superabundantiam & defectum dicuntur extrema, sicut sanitas & ægritudo. Alio modo dicitur medium Positio rei unius in medio duarum: quæ dicuntur Extremæ, & dicitur Medium rei. Alio modo dicitur medium Punctus in circulo, & circulus nomen obtinet extremorum. Alio modo dicitur, quod recta ratione eligitur ut virtus: vitium autem nomen obtinet extremorum. Alio modo dicitur medium Spatium, transitus de extremo in extremum, in motu generationis & corruptionis, scilicet à termino, à quo incipit motus, scilicet ad terminum, ad quem finit motus, in quo fit generatio novæ formæ, cum corruptione præexistentis quemadmodum duo spermata ad generationem, dicuntur unum extremum, cum animadvertit anima intellectiva. Fructum autem carnis in matrice ex duobus spermatibus cum suis dispositionibus annexis, dicitur Medium Et sic etiam dicuntur Extremum unum ad nutritionem membrorum. Consimilatio autem eorum membris dicitur ad extremum. Sanguis autem in venis cum aliis dispositionibus suis dicitur Medium, & talia media non obtinent perfectionem suam & formam in specie, in qua sunt. Et ideo talia media donec sunt in motu ad formam dum sunt imperfecta ducuntur in formam. Non enim possunt detrerminari à forma, eum nondum sunt in termino ad quem, qui dicitur Extremum Et hoc modo dicuntur omnia metalla, ab auro habere rationem medij in operatione ad aurum, & ad eorum principia: sed si vellemus respicere medium in quæstione id est temperantiam: tunc diceremus aurum esse medium, cum in eo sit omnis temperantia, & æqualitas & sanitas. In aliis autem contrarium secundum superabundantiam & defectum. Et hoc modo, nec aliis prædictis, medium & extremum non sunt hujus propositi. Patet ergo quæ, qualis, & quanta sit differentia metallorum omnium ad invicem, & ad sua principia: Et quæ, & qualis, & quanta conformitas & similitudo. Similiter in quibus patet solutio rationis ad præsens.

non est possibile, nisi adveniat argenti vivi medicina, occultans & contemnens, aut illum de commixto separans. Item cap. de coagulatione: Habet similiter, scilicet argentum, partes sulphuris naturaliter sibi admixtas, quoddã plus quoddã verò minus: quas removere per artificium contingere non est possibile, &c. Quia ergo istud sulphur extrinsecus adveniens potest per artificium separari à metallis, patet, quod non est verè unitum cum illo argento vivo, nec de ipsius substantia. Et ideo illud argentum vivum æris & ferri potest perfici in aurum purissimum, sicut argentum vivum stanni & plumbi per sulphuris extrinseci separationem. Et sicut ipsum est fœdum, & fœtidum, & malum: veruntamen in hoc tantum bonitatis habet: quia ipsum agens in materia, sine cujus actione natura nunquam posset generare aliquod metallorum. Ideo Geber ipsius tincturam vituperans, tractatu de Medicinis primi ordinis, cap. de Citrinatione Lunæ, dicit sic: Per sulphur etiam rubificatur Luna: sed illius rubificatio est difficilis & laboriosa immensè, & tamen non resultat ejus citrinatio fulgens: imò fusca & livens terreitate mortifera. Ex quibus jam dictis nos æstimamus cum ratione, quod cum lapis Philosophorum super æs & ferrum liquefacta projectus fuerit, commiscebitur in momento cum omnibus & solis partibus argenti vivi existentis in eis, & unietur cum eis, cum sint ejusdem naturæ, & perficiet eas in aurum purissimum: & omnes partes sulphuris extrinseci separabuntur seorsim, quia non sunt de natura sua. Et hæc est intentio Geberi de Differentiis perfectionis differentia prima: quamvis videatur aliter dicere capitulo de Præparatione corporum, in generali, scilicet Saturni & Jovis. Argentum enim vivum semper absque violentia & labore commiscetur cum eo, quod suæ naturæ est: alterum verò respuit, & seorsim relinquit. Similiter dicimus in stanno, & plumbo, & argento: quamvis in argento sint modicæ partes sulphuris extrinseci. Sed cum super argentum vivum projicitur hic lapis qui tam secundum totum, quam secundum omnes partes sunt unius naturæ & substantiæ: ideo totum perficitur in aurum. Videmus enim genus exempli in coagulatione lactis, quia coagulum coagulat solùm partes sibi similes existentes in lacte: alias verò dissimiles respuit, & seorsim relinquit: & ita substantia casealis in lacte consistens, se habet sicut principium materiale & passivum. Nota coagulum sicut principium formale & activum quamvis sint ejusdem materiæ, & substantiæ, & naturæ. Quod autem talis adustio sit in solo sulphure ferri & æris, & non in eorum argento vivo, experimento patet: quia cum adurimus sive coagulamus argentum vivum cum sulphure, & facimus ex eis sublimationem Uzifur post magisterium sublimationis: alteram separamus substantiam argenti vivi ab Uzifur puram & mundam prius, & magis: quod patet: quia nulla adustio facta erat in isto argento vivo, sed in solo sulphure: Ergo eodem modo in ferro & ære est æstimandum. Et sic patet solutio.

CAPUT XXII.

Incidentale, in quo probat, metalla imperfecta non converti in aurum à natura in mineris: & solvit.

Adhuc autem ex prius dictis aliquis dubitabit, scilicet, Non videtur, quod natura perficiat aliquod aliorum metallorum in aurum: quia non potest fieri transitus à substantia & proprietatibus alicujus metallorum ad aurum, nisi per eorum medias dispositiones. Sed nihil invenitur in mineris eorum, in quo salventur istæ mediæ dispositiones: Ergo in eis nullus videtur fieri transitus ad aurum: fossores minerarum plumbi & ferri nunquam dixerunt expectandum per tempus, nec per tempora, & relinquere sic mineras: quia ex ulteriore decoctione fient aurum. Ergo videtur, quòd ab experientia sciant, hoc nunquam posse fieri à natura. Si enim hoc esse posset, quãto melius & lucrabilius esset, sic dimittere mineras per tempora. Videtur ergo, quod natura solũ salvat ea sic in specie, in qua sunt. Si ergo natura non perficit hoc in suis mineris, æstimandum est, quòd nec ars extra mineras, cum ars sequatur naturam: frustra ergo conatur hoc ars in transmutationibus metallorum. Respondemus sicut prius. Est tamen sciendum, quòd sicut natura generat metalla ex sulphure & argento vivo, non quod sulphur in sua natura reperiatur per se in suis mineris nec argentum vivum sic, sed reperiuntur hæc à natura commixta in naturam terræ redacta, nec reperitur etiam aliquid ibi, in quo salvetur media dispositio à mollitie argenti vivi, ad duritiem alicujus metalli, cum tamen non fiat transitus de extremo ad extremum per medium: Sic & in transmutatione metallorum imperfecta versus perfecta est æstimandum, quia natura in his occultissimè operatur: & sic patet responsio ad primum. Ad aliud dicimus, quòd regiones variant res, & generationes diversificant ipsas, non solum secundum species, sed secundum proprietates & accidentia in eadem specie: unde Philosophus 6. de Animal. dicit, quòd regiones diversificant animalia: unde Scorpiones, qui sunt in Ægypto, non sunt mali, & in aliis multis locis sunt mali valde, ita ut interficiant. Et 18. ejusdem dicit, quod in octavo mense non vivit natus, nisi in quibusdam partibus Ægypti. Et in lib. de Plantis dicit, quòd planta in Persia erat, quæ fructus generabat venenosos, & cum transplantata fuisset in Ægyptum & Hierusalem, fecit fructus de cætero bonos & comestibiles, propter quod videtur esse, quòd triticum seminatum in terram latitudinis majorem, ut decem graduum, raro convalescit, & post quartam generationem ad plus, degenerat in siliginem. Et è contra: In terra minoris latitudinis quadraginta & triginta graduum seminata siligo, post quartam seminationem degenerat, & nobilitatur in triticum. In loco autem medio germinavit in sua specie continuò. Videmus in quibusdam regionibus perficere uvas ad vinum fiendum, in quibusdam autem nullo modo. Et similiter eandem mentem in locis diversis variare vinum. Sic similiter æstimamus esse posse de mineris metallorum: quia ratione diversitatis mineratarum in regionibus diversis quædam possint nobilitare imperfecta metalla in aurum, & quædam non: quamvis de se semper & ubique disposita sint ad finem illum: sicut etiam videmus quasdam melius æs, propter dictas causas: similiter & in aliis. Et propterea consulunt experti minerarum, prout experientia didicerunt è relatu, secundum regiones debere, talem transmutationem expectare, vel non. Similiter potest minera esse corrupta aut carens aquis lavantibus: per fluxum autem sulphuribus malis plena, quibus transmutatio talis fieri prohibetur in loco illo: similiter aspectus cœlestes operantur ad hoc: imo sunt sicut primæ causæ, & prima principia influentia ad tales generationes, prout sunt in-

ſtrumenta primæ intelligentiæ, & aliarum ſecundarum: & ſic patet ſolutio.

CAPUT XXIII.

In quo tractat de Principiis metallorum in generali, & eorum generatione, & transmutatione ad metalla ſecundum naturam, oſtendens, quomodo ars poteſt ſequi naturam: & ſolvit ex his rationes 18. 19. *&* 20.

CUm omnis generatio ſit ex conveniente univoco, ſicut dicit venerabilis Ariſtoteles ſepti. Metaph. & videamus omnia metalla deducta ad ſpeciem per coagulationem & per unum modum mixtionis eſſe liquabilia, & coagulabilia, & inſimul miſcibilia, & retinentia ſimiliter nomen & ſpeciem, ſive coagulata, ſive liquata: Ideo eorum materiam oportet nos ponere unam ſubſtantiam: ſcilicet humidam aquam: quia non poteſt unum ex eiſdem, & uno modo commixtum pluribus ſecundum ſpeciem differentibus eſſe conveniens: tale autem humidum ſemper quærit terminum alienum, non quieſcens in terminis propriis. Et quia terminari termino alieno eſſentiali, & primo ineſſe humido aqueo, id eſt, elemento aquæ: ideo omne tale terminatur per humidum aqueum: tale autem terminare omnibus ineſt metallis, dum liquata ſunt; &c. Similiter quæcunque à frigido congelantur, abundant in ſua materia prima humido aqueo, ut dicitur quarto Meteororum. Talia autem ſunt metalla, & eis ſimilia. Et quia humidum aqueum facilè evaporat ab igne, metalla autem ſuas conſervant humiditates etiam in magnis ignibus: ideo humiditates metallorum non ſunt ſimiliter aqua: ſed ut eſt paſſa ab aliis elementis, & cum aliis elementis. Cum autem oporteat permanere naturam aquæ in metallis cum durabilitate, non reperimus, niſi ut fiat viſcoſa & unctuoſa in univerſali paſſione & actione: & talis humiditas in calore & colore diutius conſervatur, & non de facili ſiccatur, ut patet in humido nutritivo, animali, vivente: & hoc facit natura, quando natura deſiderat permanere diu in individuo, & perpetuare in ſpecie. Sed quia humidum viſcoſum videmus in pluribus inflammabile ab igne facilè, nec ſeparari ab eis, donec finiatur, tale autem humidum non reperitur in metallis: ergo videtur non ſolum humidum viſcoſum & unctuoſum metallorum eſſe naturam, ſed ut eſt ad paſſum. Unde ſciendum, quòd in generatione metallorum eſt duplex humiditas, viſcoſa, & unctuoſa: una extrinſeca, quæ non devenit ad unionem totalem cum terreſtribus partibus rei, & hæc inflammabilis eſt, & ſulphurea, & alia, quæ eſt extrinſeca: & hæc una & ſimilis per totum, cum partibus terreis: & hæc non eſt inflammabilis. Et hæc viſcoſa eſt incombuſtibilis in ſuis partibus terreis tenuiſſimis, non inflammabilibus, adæquata & commixta commixtione forti, taliter, ut minimum unius ſit idem factum cum minimo alterius, & unius plurimum cum plurimo alterius: & facta ſunt à propria digeſtione argenti vivi: ideo pars humida non derelinquit partem ſiccam in igne, & econtra: ſed aut cum tota ſui ſubſtantia recedit ab igne, aut cum tota permanet, & ad hoc eſſe pars humida non adhæret tangenti: quia partes terreæ ipſam ligant, & æqualiter contemperant, Pars etiam ſicca non terminatur termino proprio, quia partes aqueæ ipſam ſolvunt, & æqualiter contemperant, ideo humidum & ſiccum æquantur in ipſa natura.

Eſt ergo materia metallorum omnium prima humidum viſcoſum, incombuſtibile, ſubtile, incorporatum terreſtri ſubtili, æqualiter & fortiter commixto per minima in cavernis terræ mineralibus.

Materia autem proxima eorum eſt argentum vivum, generatum ex illorum forti commixtione. Sed cum materia non producat ſeipſam in eſſe: ideo ſagax & ſapientiſſima natura adjunxit ſibi agens proprium ſulphuris, ut ipſum digerendo & coquendo in metalli formam convertat. Eſt enim ſulphur quædam pinguedo terræ in mineris propriis generata per temperatam decoctionem inſpiſſata & indurata. Et habet ſulphur ſe ad argentum vivum ſicut maſculus ad fœminam, & ſicut proprium agens ad propriam materiam. Et quia quoddam ſulphur eſt liquabile de ſui natura, & quoddam non: ideo quæcunque natura voluit facere liquabilia, adjunxit eis ſulphur liquabile, ut de potentia materiæ extrahat ſimilem liquefactionem. Et hinc fuit cauſa liquefactionis metallorum in igne, & coagulationis extra ignem: quamvis argentum vivum de ſui natura ſemper ſit liquidum. Quæcunque autem voluit natura non liquabilia fieri, adjunxit ſulphur non liquabile, tamen coagulativum, ut in Marcaſita, Magneſia, & Antimonio. Sulphur & Marcaſita eſt non fixum & combuſtibile: Antimonium autem fixum, incombuſtibile.

Eſt ergo materia prima, propinqua, & proxima & univoca metallorum omnium argentum vivum non in natura ſua: ſed ut eſt ab agente proprio, ſcilicet ſulphure liquabili in terræ mineralibus coagulatum, & cum ipſo ſulphure: ergo materia. Hic autem omnino ſibi conſimilis erit materia argenti, videlicet ſi generatio debet fieri ex convenienti & proximo. Oportet ergo neceſſaria dicere, illa duo ſimul commixta eſſe principia, tam artis quàm Naturæ. Quia ergo ſic conveniunt in materia proxima & agente, & modo mixtionis; ideo habent inter cætera mixta articularem generationem ad invicem, ut dixit Hermes, Raſis, & alij Philoſophi.

Sicut enim elementa parum diſtant à materia ſua prima ex qua ſunt, & ideo ad invicem particulariter generantur: ſic & metalla, ſed aliter: quia generatio elementorum eſt omnino reciproca, & converſio propter æquales, quaſi ſuam perfectionem & parvam diſtantiam à materia ſua prima, nec hæc magis ordinatur ad iſtud, quàm è converſo: in metallis autem eſt ſecus, quia omnia deſunt imperfecta, præter ſolum aurum, ſcilicet in aliquo gradu perfectionis, & ordinantur omnia ad aurum ſolum, ſicut ad finem ultimum. Ideo non revertuntur, poſtquam facta ſunt aurum.

Signum autem tranſmutationis eorum à natura in aurum, eſt mixtio eorum in una minera, & ſucceſſiva mutatio. Si etenim eſſent perfecta & completa ad naturam unam, & completionem unam determinatam, ſcilicet ad illam, in qua ſunt, tunc proculdubio non eſſent convertibilia ad aliam niſi prius reducerentur in non metallum. Cum ergo primo & ultimo retineant nomen metalli, non egent niſi forma, qua nominentur nomine alterius metalli, ſcilicet auri: & hanc formam novam & ultimam dat natura in mineris abſque liquefactione.

Ex

* Ex dictis ergo nunc & prius patet, quod natura duplicem modum assumit in generatione auri: Unum per se, & primo scilicet: quia generat aurum in mineris propriis, & ex suis principiis: alium per se, sed non primò, scilicet quia primò generat aliquod metallorum imperfectorum ex eisdem principiis in sua minera, & convertit ultimò ipsam in aurum. Sequitur ergo ars naturam in generatione auri: secundo modo, scilicet, quia generat ex imperfectis metallis aurum: sicut facit natura. Primo autem modo impossibile est artem sequi naturam.

Cum igitur in arte Alchemiæ sit eadem materia, tam mediata, quàm immediata: sicut apud naturam: & reducat mediatam ad immediatam, sicut fecit natura: & sit idem scilicet secundum eandem intentionem agens, quæ est expoliatio argenti vivi totalis, post decoctionem completam à sulphure corrumpente, quod ipsum decoxit: sicut facit natura, & fit eadem forma, scilicet sulphur intrinsecum argenti vivi introductum de potentia materiæ, sicut facit natura, quòd sit idem finis omnino, scilicet unio istius formæ cum materia, ut fiat aurum sicut facit natura, cum forma & finis sit idem: tunc necessariò idem aurum erit hoc & istud: quia quorumcunque causæ sunt omnino eædem omnes: oportet necessario ipsa esse omnino eadem. Sed quis callidus artifex sciret transmutare materias qualescunque extraneas, & mediatas, sive sint de mineris: aut de mineralium aliorum aut vegetabilium & plantarum, aut animalium, sive eorum partium, aut superfluitatem ad materias proximas, & immediatas auri, proculdubio posset facere verum aurum: sed quia hoc est impossibile, ideo talium operatio est inanis: quia non potest fieri generatio, nisi ex convenientibus & proximis, & immediatis, ut dictum est: hoc autem nullus potest artifex efficere ex illis, etiamsi vita eorum perpetuetur: Et hoc insinuans Geber in fine capituli de Medicinis primi ordinis, scilicet, quod omnis medicina alterans: aut est ex argento vivo, aut sulphure, aut amborum, aut ex aliquibus habentibus naturam eorum: quidam verò plures annuerunt medicinas, sed unam ex duobus necessario evenire contingit: quia aut ex eisdem, aut eandem naturam habentibus, illos medicinam creare hanc necessarium est: aut medicinam componunt, quæ ei, quod non est, æquipollet cum alteratione sua, & quæ nec mundo confert, nec mundi partibus, donec motor in sublimi naturæ mobili quieverit incorruptus.

Et cap. de Procreatione magnesiæ, thutiæ & marchasitæ ostendens, quòd sint composita ex sulphure & argento vivo, propter alterationem in colore auri vel argenti, quam faciunt in corporibus: Quæcunque enim alterantur per argenti vivi virtutem, vel sulphuris, aut horum similium, necesse est alterari: quoniam hæc sola communicant ad ipsa corpora indifferentia. Et quanta differentia est ultimæ dispositionis metallorum imperfectorum, quando fiunt à natura in mineris aurum per se, sed non primo ad dispositionem ultimam auri, quando fit à natura per se primo, tanta similiter est differentia ultimæ dispositionis naturæ utriusque modi auri: sed est eadem penitus cum naturali, quæ est per se non primo: ultima enim dispositio secundum naturam utriusque modi nihil aliud est, quàm expoliatio argenti vivi per digestionem completam omnino à sulphure corrumpente, quod ipsum decoxit: & in eodem instanti informat illud argentum vivum forma auri: & quia ars eodem modo operatur in expositione ista, tàm in generando lapidem physicum, quàm in perficiendo metalla, & complendo cum ipso: ideo ultima dispositio cum informatione secundum naturam utriusque modi, quam secundum artem est penitus eadem. Modus enim expoliandi, quamvis diversus sit, tamen non diversificat rem in forma: quia modus rei non est idem quod ipsa res: quod si natura non transmutaret imperfecta metalla in aurum, fortè quod ars non posset pervenire ad illud, & sic ars vana esset: talis est generatio sanguinis in corpore humano. Quia generatur per se & primò & generatur etiam ex phlegmate per se, sed non primo, cum phlegma sit sanguis indigestus, & via media ad sanguinem.

Amplius dicimus, quod sicut impossibile est, quòd natura sequatur artem in generatione lapidis Alchemici: quia cùm ipsum in argenti vivi similitudinem generasset, perficere non potuisset, cum elementa conjungere nescivisset: ita econtra impossibile est, ut ars sequatur naturam in generatione auri, aliquo illorum modorum penitus: & hoc dico, quantum ad dispositiones præcedentes & habilitantes ad ultimam, quamvis ultima sit eadem penitus. Et ex dictis patet solutio 18. rationis: quia eandem ultimam dat ars & natura, sed aliter dispositiones præcedentes hanc ultimam sunt diversæ in arte & natura: & nisi natura haberet hunc modum generandi aurum, ratio hæc quasi esset insolubilis propter generationem formarum.

Et quia ars faceret quod natura non posset, hec verè posset solvi, nisi cum exemplis atramentorum.

Rationis similiter 19. patet solutio: quia generatio cujuslibet auri secundum naturam, & hujus auri secundum artem est eadem omnino: quæ generatio est in expoliatione sulphuris, agentis & dirigentis, & inquinantis omne metallum. Generatio enim fit in fine actionis novæ formæ, scilicet auri secundum dispositionem & legem datam à natura. Dispositiones autem præcedentes hanc ultimam, quamvis sint diversæ in arte & natura, non impediunt generationem quodammodo æquivocam, quantum ad dispositiones præcedentes, & habilitantes: tamen univoca est in fine. Et per hunc modum omnis generatio æquivoca reducitur ad univocam, si generet eandem formam, ut patet 9. Metaph. Similiter & de corruptione dicendum est. ** Et ideo si aliquis per aliam medicinam, sive per aliud Elixir, sciret sic metalla expoliare, generaret verum aurum: sed impossibile est, quòd hoc fieri posset, nisi per hunc lapidem, ut tota Alchemia clamat. Unde Philosophus 2. Phys. dicit: Non fiũt autẽ omnia ex unoquoque semine, sed ex tali. Et 6. de Animalibus: Non autem erit ex quo-

* Ex dictis igitur nunc, &c. *Notandum, quòd secundum Philosophum nono Metaphysicæ, quòd plures possunt esse materiæ ejusdem, scilicet mediata & immediata. Et sic duobus modis fit aliquid ex aliquo, scilicet mediatè & immediatè, veruntamen oportet, quòd materia mediata veniat ultimò ad materiam immediatam. Unde dicit ibi, quòd ad idoneitatem rerum producendarum requiratur identitas agentis & materiæ: quia si materiæ sint diversæ inter se, necessariò res quæ producuntur erunt diversæ. Ideo ad habendum perfectam notitiam cujusque rei, oportet assignare causas ejus omnes proximas, & cognoscere.*

** Et ideo si aliquis, &c.) *Notandum est, quod sulphur occultum in argento, mundans formam auri per virtutem coloris auri mineralis & sulphuris extrinseci: ergo quodcunque aliquo metallorum colore aureo cum tutia aut sulphure extrinseco, aut croco ferri, aut calcantho, aut quibuscunque aliis, sive simpliciter, sive commixtè sophisticè colorant, & non dant formam auri.*

quolibet, sed istud erit ex semine, & hoc ex hoc.

In vanum ergo laborant in alio, quàm in argento vivo cum sulphure, sicut natura docuit.

Alia non sunt de intentione naturæ in generatione auri: propterea in mineris auri & metallorum nil eorum reperitur. Et ideo: quia tale aurum est sophisticum, semper inficitur ab aëre, & igne ignitionis & pulveribus corrosivis, quibus fit cementum, aut si sustineat omnia hæc, & cementum, sicut istud, quod fecit jam quidam, ut audivimus de argento reducto ad pondus auri: Dicimus quòd non habet molliciem ad malleum, & flexionem, nec ignitionem, nec fusionem, nec sonum mutum auri, sed æris vel argenti: nec bibit argentum vivum facile, ut Aurum: nec possunt cum eo deaurari metalla, ut audivimus ab illo. Ex quibus patet quòd cementum non est ultimum examen auri, sicut communiter æstimant. Non esse ergo istud, quòd alterat metalla imperfecta in colore simili colori auri, est potens facere aurum: sed quod post ultimas operationes transmutat. Unde Geber cap de Ponentibus artem in Aluminibus & Salibus, & corporibus, & gemmis, dicit: possibile tamen est in his omnibus alterationem aliquam inveniri: sed remota est valde, & maxime laboriosa. Et in eodem cap. de his qui posuerunt artem in vegetabilibus, dicit: Qui autem vegetabilibus eam ponunt, sed non eis: quoniam potius deficiunt à labore, quàm laboratum perfici sit possibile Cum igitur lapis Philosophorum, post habitas laborationes transmutet, ipse solus aurum faciet, & hoc est rationabile. Unde Philosophus 14 dicit: Omnia irrationabilia repugnant sibi ipsis, & rationabilibus. Et 10. Ethicor. dicit: Omnia vero consonant, verum autem & unum, & ens & pulchrum convertuntur. Unde 4. Metaph. per locum à contrariis falsum & multiplex, & non ens & malum & turpe convertuntur.

Ad 8. similiter rationem, quòd non mutatur species in speciem, &c. Dicimus quod verum est, manente sub prima forma, sed generando novam formam: tunc species mutatur in speciem, quasi corruptiones primæ formæ sint generatio alterius, quantum possibile est, esse naturam scil. materiam absque forma, & hæc talis generatio & corruptio fit cōtinuò.

Verum tamen sciendū est, quòd generatio & transmutatio speciei in speciem aut fit in his, quæ habent ordinem vicissim à natura, continuum usque ad finem, & distantiam in forma valde modicum, ut in generatione ejusdem rationis: nam & forma humana cum non sit actū scilicet in spermate, tamen distat modicum: aut fit in his, quæ sunt valde remota, sicut est distantia terræ ab homine: nam ex terra fieri non potest homo. Cum igitur imperfecta metalla differant fortè ab auro, & habeant ordinem vicissim ad ipsum: tunc oportet quod corrumpatur forma præexistens necessario, si debeat forma auri introduci, & hoc confitemur: quia natura sic mutat speciem in speciem scilicet corrumpendo formam unius individui, & generando aliam, & hoc postquam transierint omnes dispositiones habilitantes ad eam: & in his sequitur ars naturam. Sed in his scilicet quæ sunt valde remota in specie, scilicet quæ non habent ordinem naturalem, propinquum, ut quod ex asino fiat homo oportet ut in primam materiam reducantur, & similiter propinquam, & corrumpatur forma prima præcedentibus dispositionibus ordinatis. Item quod nunquam potest fieri generatio absque corruptione, & è contra, & in his nunquam ars potest sequi naturam, nec vult: patet ergo: Argumentum non valet.

Amplius dicimus: quod si nullum metallorum reperiretur, nisi aurum solum, quod ars Alchemiæ vana esset: quia cum ars non posset generare aurum ex suis principiis, sicut natura, sed solum quæ imperfecta sunt perficit: ideo sublatis imperfectis annihilatur Alchemia. Nihilominus tamen ars suum lapidem generaret, sed non habet materiam, super quam projiceret ad aurum generandum. De tali autem lapide non curat ars, nisi in quantum ex metallis imperfectis efficit aurum.

CAPUT XXIV.

De Principiis Metallorum in speciali, & metallorum generatione secundum intentionem naturæ, & de signis generationis, ostendens quomodo ars debet simili modo sequi naturam, & similibus signis, & similibus principiis in generatione lapidis.

Dicemus denuo quandocunque in aliquo uno inveniuntur duo composita ad constitutionem illius, & unum illorum componentium inveniatur sine alio, necesse est reliquum componens sine reliquo inveniri. Sicut probat Philosophus 8. Physicorum, in his quæ moventur & movent, in quibus, quia motum invenitur absque movente, oportuit etiam, quod movens absque motu reperiretur. Ex quo patet, quòd si à tali composito unum componentium separaretur, necessarium est, quod reliquum de reliquo separetur seorsim. Quia ergo natura pro principiis ad generationem metallorum omnium recipit argentum vivum cum sulphure mixtum, & generata simul in mineris eorum cum bona digestione, & liquefactione metallica sua absque strepitu & stridore sit collecta, sicut vidimus & experti fuimus, & non recipit argentum vivum vulgi, nec sulphur ejus, sicut ostendit Geber capitulo de Naturalibus principiis hujus magisterij, & ipsa simul suavissimè sublimando & convolvendo, & lavando decoquit, digerit, & in fine actionis elicit, & separat per se argentum vivum: ergo & sulphur remanebit separatum per se, & sicut tunc natura in instanti perficit, & informat istud argentum vivum forma auri, in quo argento vivo tota naturæ intentio per se fuit, sic & sulphur seorsim sine aliquo regimine derelinquit. Et ideo natura post completam actionem absque sulphure ipsum fixerat & ipsum perficit: de cujus remanentia ante completam decoctionem, ab auri substantia & forma degenerat, & fit aliud metallum: aut istud ex eis commixtum, ut supra dicimus: patet ergo quæ si materia metallorum apud naturam, & quid agens, & quis finis in agendo. Quia igitur ars hæc in mineris metallorum non repetit aliquid quod sit in natura sulphuris, sed aliquid ex his generatum est & commixtum, & in naturam terræ redactum, sed invenit illorum Mineras simplices separatas ab invicem, & à metallis: Ideo ars sequens naturam recipit eandem materiam, ut natura commixtam de minera propria, sive omnino similem in mineris proprius existentem. Et est ex eisdem principiis composita penitus, sicut materia mineræ metallicæ cum liquefactione metallica sua, absque strepitu & stridore, quam natura de se ulterius non transmutat, nec ad generationem metalli, nec alterius rei, unde dicit Avicen. Inventui tamen adhærentiæ liquefactionem: & deinde similitudinem minereitatis. Et in hac materia nullam reliquit artem sibi hæredem.

Sicut

* Sicut ergo natura in fine suæ actionis separat argentum vivum per se, & ipsum informat in instanti forma auri & operi suo finem imponit, sicut cætera agentia naturalia, & sulphur remanet derelictum seorsum, postquam peregit totum opus naturæ: sic & ars in sua operatione omnino se habere debebit. Cum ergo artifex in magisterio decoctionis viderit, & argentum vivum de commixto separatum: ergò sulphur quod decoxit, est etiam sulphur separatum. Hoc enim est signum completæ & finalis decoctionis, sicut natura nos docuit. Ergo necessariò cogitur artifex, ut formet illud argentum vivum, forma lapidis Philosophorum, & operi finem imponat, sicut facit natura. Omnis enim materia recipit formam suo tempore prout est capax formæ, & non prius, nec posterius.

** Ex quibus liquidè innotescit, quod sit coagulatio & expoliatio argenti vivi à sulphure de qua dicit Geber capitulo de Coagulatione mercurij sic: Cum igitur sulphuris proprietas sit, cum argento in rubeum vel citrinum secundum mensuram suæ quantitatis, creare colorem, ejus albationis proprietas erit, argento albedinem dare per ignem. Ex quo patet, quod color qui apparet in fine completæ decoctionis, est albedo: quia cum tunc oriatur argentum vivum purissimum, cum suo sulphure decoctum & ab ipso omnino expoliatum: ergo oportet quòd sit candidus. Unde dixit Rasis in Lumine luminum: Hujus novissima signa candor & cristallina serenitas monstrat. Et Milvescindus: Nota, quòd omnibus attentè peractis & perceptis, si dealbationem tamen ignoras, speratam amittis licentiam, Et Lilium: Spiritus & anima non uniantur vero modo, nisi in albo colore Idem: totius operis initium & fundamentum est albedo. Et Darduus in Turba Philosophorum: Sciatis firmissimè quod si purum auri in confectione ponatur, exiet tinctura patens candida. Et Rasis in Lumine luminum: Rubescere namque candorem significat. Et Rosinus: Recta hujus operis emendatio est albedo. Unde Morienus: Quicunque alumina dealbaverint, & ea sulphure ascendere fecerunt.

 Et

*Sicut ergo natura, &c.) *Notandum quòd omne, quod terminatur: aut terminatur termino proprio, ut est corpus terrestre, siccum, sicut lapis & lignum: quia servant figuras suas, stando in terminis propriis: aut terminatur termino alieno, ut corpora aquea, humida, sicut aqua & oleum: quia non servant figuras suas sed recipiunt alienas, ratione diversi corporis continentis, ut dicitur 4. Meteor. propterea omne liquabile cum liquatur, terminatur termino alieno: quia partes aquosæ tunc vincunt: cum autem coagulantur, terminantur termino proprio, propter partes terrestres intentas tunc: quia fit conversio elementorum de contrario ad contrarium. Cum igitur argentum vivum, quando oritur in magisterio terminantur termino alieno propter partes aquosas, vincentes tunc, & velimus ipsum retinere: oportet necessario, ut faciamus ipsum termino proprio, Ergo oportet nos coagulare ipsum cum suis partibus terrestribus, non cum alienis; ut sint vincentes aquosas. Et tunc conversio elementorum de contrario ad contrarium. Ex aqua enim tunc fit terra, ex aëre ignis: suæ autem partes terrestres nihil aliud sunt, quàm aurum occultum Philosophorum, sive corpus, sive fermentum, aut venenum. Similiter cum digestio fuerit completa, patet illud per digestum completum: quia sulphur superfluum & corrumpens, est separatum, debet imponi finis operi necessario. Sulphur enim superfluum erat duplex in principio digestionis, scilicet subtilissimum, igneum & comburens: & per evaporationem in sublimatione est divisum & separatum. Aliud verò grossum, terreum & fœculentum, separatum in fundo vasis, super quam fecem stat substantia munda, æqualis & temperata, volare volens. Nam sicut in digestione musti & sanguinis separatur superfluitas una subtilis ignea & alia terrestris, & quod remanet, est mundum, æquale & temperatum: sic & in hoc opere, & omnis superfluitas est contraria ei, cujus est superfluitas: quare eget divisione & separatione. Hoc autem facit digestio sive decoctio mensurata per artem: tunc enim debet retineri volans, & termino proprio terminari, quod tunc terminabatur termino alieno. Quòd si hoc signum artifex non perpendat, vacuus à proposito & in desperatione: sicut si non decoquat completè quousque fiat separatio argenti vivi à sulphure, opus remanet imperfectum, diminutum & mixtum, sicut remanent imperfecta metalla in comparatione ad aurum. Et hoc est argentum vivum Philosophorum, quod habetur solum de corporibus liquefactis, & de sulphure, & de arsenico &c. Hoc est quod recipit conjunctionem cum vitro, id est, corpore suo, sive fermento, sive veneno, vel sale. Hoc est quod bibit vitrum, sicut sitiens aquam frigidam valde, hoc est, in quo conjungitur Soli & Lunæ. Hoc est electrum naturæ: hoc est spiritus qui dicitur Servus fugitivus, de quo dicit in Lumine luminum expositor. Beatus qui hunc servum humilem coaptat, quia ejus natura ad omnia se inclinat, cùm totius naturæ sit ultimum, Hoc est lac virginis, non illud quod dicunt de Lytargiro & alumine, nisi analogice. Hoc est illud separatum à suo corpore, de quo omnia mirabilia Philosophi & poetæ, & reliqui cecinerunt. Et hoc credimus esse absconditum & miraculum totius artis.*

** Ex quibus liquidè, &c.) *Notandum est, quòd albedinis proprium est ab omnibus aliis corporibus facilè immutari, & vinci per eorum compositionem: sed tamen magis & minus, ita ut parva quantitas cujuscunque coloris magnam partem immutet albi, & non contra, cum in albedine est quædam puritas & simplicitas quæ non suscipit alterius commixtionem, ut patet apud pictores, & tingentes lanam & sericum. Est enim albedo elementum & fundamentum aliorum colorum. Similiter in saporibus hoc patet, quando sapor insipidus, cum sit simplex, ut patet in aqua, recipit immutationem aliorum saporum, & non è converso, secundum modum dictum. Similiter in odoribus hoc patet, sicut in aëre & similibus. In metallis autem solis & eorum principiis est secus: quia modica quantitas argenti vivi dealbat multum quantitatem auri & æris, & non è contra cum ex eis fit, amalgama, ita ut in manifesto ostendant albedinem argenti vivi in actu & occulto servent citrinitatem & rubedinem. Sulphur autem quia non servat colorem suum, nec alia, cui miscetur, servare permittit propter suam adustionem relinquimus. Cum ergo per digestionem alchemicam ex principiis metallorum orietur argentum vivum, apparebit albedo mera, sincera, & simplex in actu & manifesto. Et tunc debemus esse rati & firmi, quod sub illa albedine est citrinitas auri, & rubedo in occulto, ut dicitur in Turba Philosophorum, quia donec vincit argentum vivum, apparet albedo simplex, cum autem vincitur, apparebit citrinitas & rubedo. Vincit autem dum fluxibile est: vincitur tamen quando coagulatur, coagulatur tamẽ ab eo, quod est in seipso ad perfectionem, & non ab alio. Hoc autem est sulphur divinum, quod est in ipso, quod est album in actu propter potentiam & virtutem argenti vivi dominantem, insuper autem tunc in colore, & est rubeum in potentia propinquissima, quæ cum actu fiet, semper dominabitur, Et hæc est de natura Solis, & forma Solis, & cor Solis, & flos auri, & arbor aurea, & aurum Philosophorum, & est aqua sicca, & lapidea, & pulvis siccus, & ignis, & terra, & lapis rubeus, & secretum*

* Et hæc forma fuit illa, quæ induxit antiquos Philosophos ponere formas à materijs separatas, & dari ab extrinseco, sicut ponit Philosophus octavo Metaph. accusans Platonicos. Forma enim, quæ est ejusdem naturæ cum materia, semper datur ab intrinseco, quæ autem est diversæ naturæ, ab intrinseco, ut intellectus.

CAPUT XXV.

De similitudinibus generationis fœtus ex sperma-te & sanguine menstruo, & avis ex ovo, comparando generationem auri, ex sulphure & argento vivo, & Lapidis Philosophorum ad generationem ipsorum.

QUia locus sumptus à simili & proportione in arguendo in qualibet arte & scientia, familiaris est, & manifestum conferre videtur: Ideo generationem auri à natura, & ab arte & sulphure & argento vivo, per prædictam generationē fœtus ex spermate, *secretum secretorum, secundum Philosophos omnes. Sed argentum vivum est de natura lunæ, & spiritus lunæ & aqua humida, & pulvis humidus, & anima & aer, & lapis albus, & aquila volans. & lac virginis, & mulier superba. Cum autem istæ duæ aquæ conjunguntur, coagulantur in albo colore & fit electrum propriè, qui est lapis mixtus ex auro & argento, cujus color est argenteus, & albissimus tanquam nix, & tunc fit partus virginis, & identitas generatur, & generat secundum antiquos. Et hæc est confectio alchemiæ ex similibus, & ex contrariis, & in hoc fit pax & concordia elementorum, & perpetuitas, scil. in albo colore. Ex quibus dictis duo secreta revelantur nobis in arte ista. Primum est modus operandi, secundum est materia circa quam, quæ adeo secreta: quamvis satis exposita sint, attamen dicunt de primo, quòd volentes sequi naturam omnino in generatione coloris auri actu, sensibus, & imponere circa finem errant. Sed oportet, quòd in colore albo componant rubeum, & appareat actu totum album. Propterea duo magisteria sive duæ decoctiones diversæ sunt necessariæ in hac arte: in natura verò una sola. Vnde dicit Geber in Proœmio: Scias fili, quòd in hoc errant artifices: quia naturam in omnibus proprietatum differentiis actionis desiderant immutari. De secundo iterum dicimus, quòd cum præter animam humanam omnis forma alia cujuscunque rei tam animalis quam vegetabilis, & mineralis, introducitur ab intrinseco de potentia materiæ, sola autem anima humana ab extrinseco & primo motore detur: Hinc est quòd volentes reliquis metallis dare formam auri, oportet necessario ipsam dare ab intrinseco, & de potentia materiæ illius circa quam operatur natura, si debet verè mutare naturam: tunc enim erit generatio ex convenienti & proximo. Quia igitur natura recipit pro materia, quod dictum est: Ergo ars coacta erit recipere istud idem, propter quod videmus, quod argentum vivum vulgi cum conveniat omnino cum illo argento vivo Philosophorum uniri & permisceri cum auro. Vnde Philosophus quarto Meteororum. Et quia argentum vivum cum corporibus metallicis commiscetur: ideo est de illorum substantia, &c. Reticuit autem de sulphure, quia non sic videtur de substantia illorum. Cui igitur metallorum magis commiscebitur sulphur, magis participabit naturam sulphuris, & magis argentum vivum participabit naturam argenti vivi: Sed cum sulphur nullo modo permisceatur auro: ergo solum argentum vivum erit tota materia auri, cum hæc duo sola sint elementa ductibilium. Cum igitur lapis Philosophorum sit forma auri, & debeat metalla reliqua informare: ergo ex solo argento vivo ipsum generare necesse est. Sicut enim forma alicujus rei est per se nobilior, & in sublimiori gradu auro & argento vivo, & sic similiter altior & sublimior est artis operatiò quàm natura.*

* Et hæc forma fuit illa, &c.) *Accusantur Platonici & Pythagorici, & eorum sequaces per modernos, quòd ipsi posuerunt ideas, id est, formas separatas à materiis, velut si in aere permanerent, & dari ab extrinseco, & secundum mentem dispositionis materiæ, ideæ illæ infundunt formas, ideo diversitas dispositionis materiæ exigit diversitatem formæ. Informantur ergo materiæ & perficiuntur secundum suæ dispositionis diversitatem. Hanc autem opinionem improbat Philosophus 8 Metaph. Sed sciendum ut in præhabitis dictum est, quod Plato in suis dictis quasi semper fuit mixtus, & figurativus plus: ita quòd sensus verborum est alius à figura & significatione. Et sic fecerunt etiam alij Philosophi hujus artis. In istius enim operis fine reperitur aliquid, quod est sicut forma per se, & cum conjunguntur fit compositum, quod quidem est forma auri verax. Et ideo informat imperfecta metalla forma auri, & est forma inseparata à tali materia perfectibili: tamen hæc forma fundata est in materia, cum ipsa sit completa. Ad alιud ergo refertur intentio Aristotelis & ad aliud intentio Platonis, & aliorum.*

Et ideo Aristoteles præcavens sibi de reprehensionibus, quas facit contra Platonem & alios antiquos, dixit tertio Metaphys. quod reprehendit eos secundum literam & sono literæ: nunquam autem voluit eos reprehendere secundum sensum mysticum, & occultum, & analogum, neque potuit, sicut antè diximus. Et quia in Senectute hoc arcanum novit, tunc eorum intentiones laudavit, & eorum dicta approbavit, &c. Sed sicut forma sola nihil valet, quia suas virtutes & operationes manifestare non potest, nisi conjungatur materiæ, ut fiat compositum, quæ materia est argentum vivum, & imperfecta metalla, compositum autem est aurum: & hoc modo aurum nobilius est lapide. Ex dictis ergo liquidissimè patet, quod semper superius dictum est, scil. quod sit solus unus lapis tam ad album, quàm ad rubeum, omnia metalla perficiens in aurum, ut tota Alchemia clamat. Nam cum forma omnium individuorum ejusdem speciei sit tantùm unica: Ita oportet, quod forma omnis auri sit tantùm unica.

Quia ergo omnia imperfecta metalla debent fieri aurum per alchemiam: ergo per unam formam solam, ergo per unum lapidem solum. Omnis igitur alia forma est inutilis & sophistica. Amplius notandum est, quod in mineris argenti vivi nunquam reperitur sulphur, nec è converso: propter quod natura nunquam in aliquod aliud transmutat eam, quantum separatio agentis & patientis facit necessario, ut non fiat actio & passio: ergo nec generatio. Ars autem ipsa conjungens, generat Vzifur, aut aliud, in minera metallorum non reperitur argentum vivum, nec sulphur in sua natura, sed quoddam tertium ex his ambobus commixtum & per digestionem obtinens naturas, virtutes & proprietates ipsorum, ut ex eo possit generari unumquodque metallorum secundum ipsius compositionis diversitatem, & digestionis & loci. Quicunque ergo ignorat radices minerarum, & simplices & compositas, ignorat radices & principia naturæ: ergo & artis. Non ergo adhæret huic arti, nisi eam primitus investiget. Et hoc novit Avicenna in sua epistola capit. de Medicina sumpta ex animalibus, comparans operationem artis figurativæ, ad operationem naturæ, dicens: Et invenimus aquam animalium: hoc est sicut argentum vivum, quod est in mineralibus, & elementum ipsorum: hoc fit sulphur & arsenicum, quod est in mineralibus, & Elixir aggregatum ex eis, sicut Elixir quod est in mineralibus, nomen hoc est largius, & melius, & abundantius operans, & sublimius, &c.

mate, & sanguine menstruo intendimus proportionabiliter explicare, ut ex his omnia quæ diximus à simili roboremus. Erunt autem proportiones naturales veraces, novæ, & inauditæ. Dicimus igitur, quod principia generationis fœtus sunt duo, scilicet sperma & sanguis menstruus, quia in generatione est necessarium agens & materia. Materia autem & agens non incidunt, ut patet ex secundo Phys. Sperma autem est agens, & sanguis menstruus est materia, ut patet ex quindecimo, & 16. de Animalibus. Et ut dicit Averrois secundo Colliget. Et quia omne agens cum introductione formæ simul separatur à materia, nec subjicitur pro materia generati: igitur sperma separabitur ab illa simul cum introductione formæ. Quod autē sanguis menstruus sit materia generati, sic patet, quia ex eisdem generamur & nutrimur, & è converso, ut dicitur secund. Colligit, & secundo de Generatione & corruptione. Et 15. de Animalibus, quia igitur fœtus nutritur ex sanguine: ergo similiter generatur ex eo. Oportet ergo dicere, quod sperma sit agens. Vere ergo dixit Philosophus 15. de Animalibus scilicet vir dat formam & principium motus, & fœmina dat corpus & materiam. Et sicut in lacte coagulato: ita erit quod abscinditur à mare & fœmina. Est ergo masculus operans, & fœmina patiens, sicut est scamnum ex carpentario & ligno, non ergo erit sperma sicut pars generati, & erit sicut motor & forma. Et sicut sanitas, quæ accidit infirmo ex scientia medicinali, &c. Possumus igitur in proposito dicere, quod sicut scamnum est ex carpentario, sicut ex efficiente, & ex ligno sicut materia, & fœtus est ex spermate, sicut ex efficiente & ex menstruo sicut ex materia. Eodem etiam modo omnino dicimus, quod aurum & lapis Philosophorum est ex sulphure, sicut ex efficiente, & ex argento vivo sicut ex materia: & sicut sperma informat cum forma sibi simili, & non aliena, & carpentarius informat lignum forma sibi simili, scilicet forma sulphuris, & non aliena. Et ideo hoc sulphur agens extrinsecum extrahit per digestionem illud sulphur, quod est in potentia in argēto vivo in actu, quod sulphur informat ipsum argentum vivum forma auri, aut lapidis Philosophorum. Et hoc est, quod aurum informat, coagulat, colorat, & infixat per actionem illius. Et præterea advertentum, quod sperma generat ex materia cor primo, & primam virtutem in corde sibi similem, quando sperma habet primam virtutem generativam, contractam ab eo, à quo decisum est, & generando cor dat similem virtutem generativam, & post separatur ab eo, & derelinquit ipsum solitarium: quia cor potest de cætero generare alia omnia sibi similia per virtutem primam introductā in ipso à spermate: quia sperma postquam generavit cor jam totum suum opus peregit, nec est de cætero necessarium ad generationem. Non solum autem in corporibus animatis anima sensibili, sed etiam animatis anima vegetabili hoc idem patet. Post seminationem enim determinata periodo germinant semina per virtutem generativam insitam in ipsis, & in quibusdam ascendunt semina divisa super terminum in ipsa generatione; & in quibusdam manent in terra, & ista semina adhærent germini; quia similem virtutem generativam quam habebant intus, duxerunt in ipsis germinibus, & germina obtinuerūt eam; evanuit virtus quæ prius fuit in seminibus, postquam opus suum totum peregit propter quod illa germina sunt, & permanent per se sufficientia ad generationem successive absque seminibus, ex quibus generata sunt. Ideo generant folia, flores, & semina in circulo, sicut ista ex quibus originem contraxerunt. Omnes etiam res quæ generantur, & in sua specie multiplicantur, non generantur nisi à sibi similibus in natura, tanquam à principijs & radicibus suis secundum modum quem diximus. Est ergo germen sicut cor generatum & separatum à semine suo, in quo est tota virtus seminis generativa omnium membrorum plantæ, & partium ejus secundum exigentiam suæ speciei, ut in corde embrionis generato à spermate. Eodem modo dicimus, quod sulphur extrinsecum generat ex argēto vivo sulphur quoddam, quod est sicut cor, & primam virtutem generativam introductam in ipso à sulphure extrinseco, absque ejus præsentia: quia sulphur extrinsecum jam totum opus suū peregit. Sicut ergo sperma post generationem cordis non habet aliquid efficere de cætero: quia jam introduxit formam, & etiam, quia impossibile est duo agentia concurrere æqualiter ad eundem effectum: sic & sulphur extrinsecum similiter se habere debebit. Ergo sulphur extrinsecum, post quam introduxit in actu sulphur intrinsecum argenti vivi, quod est sicut cor & forma argenti vivi, debent similiter separari. Confirmamus autem hoc per Philosophum 16. de Animalibus, qui dicit: Creatur autē cor prius à spermate, aut membrum conveniens cordi, quod erit principiū generationis corporis totius, &c. Et post hoc dicit: Et propter hoc in creatione apparet cor prius inter omnia alia membra in actu, & manifestum est sensui, & similiter rationi, quando conceptum sustentatur ex semine maris, & superfluitate fœminæ, & fuerit solitarium, debet regere se, sicut qui exit à domo patris, &c.

Ex dictis est sciendum, quod sicut non est necesse: quod primum movens tangat suum mobile continuò: sed sufficit, quod jam tetigerit, ut patet in sagittatore & sagitta: Sic est de spermate: Et ille, à quo decisum est scilicet corde, quod generavit sperma, & corde, quod generat membra fœtus. Unde dicit Philosophus 16. de Animalibus: Sicut accidit rebus quæ sunt per se, quod primum movens movet, non quia cum tangit corpus est omnino alterius corpus: sed quia jam tetigit in præterito: Ita est illud, ex quo est sperma, & non tangit post hoc. Unde ibidem ante hoc dicit: Non differt dicere, sperma facit hoc, vel nihil à quo est sperma. Eodem modo dicimus in sulphure & argento vivo: quia postquam sulphur extrinsecum tetigit argentum vivum, & creavit in argento vivo sulphur ex ipso, in quo est virtus prima generandi & informandi aurum, non est necesse, ut de cætero tangat ipsum, sed sufficit, quod jam tetigit in præterito: Ideo dignum est, ut hoc extrinsecum separetur, sicut perpetuum à corruptibili.

Amplius subtiliter advertendum est, quod sperma, quando est fortis & temperati caloris, tunc est potens digerere materiam completè: quia non potest fieri completa digestio, nisi per calorem completum, sicut indigestio per calorem diminutum. Ergo cum sperma fuerit vincens & potens bene digerere materiam, scilicet cum sit sicut motor & operans assimilabit sibi communi necessario: ergo generabit masculum, cum sperma sit ex masculo. Et quia omnis corruptio & alteratio est contrarium, tunc quia sperma non poterit vincere, & digerere bene materiam propter penuriam caloris, non poterit fœtum, secundum similitudinem formæ suæ: ergo erit alterata ad contrariū. Et quia fœmina contrariatur mari, necessario creabit fœminā: quia sperma est sicut operans, & Mercurius sicut patiens: propterea accidit, quod mares calidiores fœminis: quia caliditas attribuitur agenti. Sic eodem modo dicimus de sulphure & ar-

& argento vivo: nam quando sulphur est bene potens digerere argentum vivum ex completa actione caloris: tunc sulphur assimilabit sibi argentum vivum, & faciet ipsum aurum, & quando sulphur est ipsum digerens, est citrinum. Ideo aurum est citrinum & masculum, & completè digestum. Cum autem sulphur non poterit bene digerere argentum vivum ex indigentia caloris: tunc non erit alteratio ad contrarium. Ergo sulphur non assimilabit sibi argentum vivum: ergo non fiet aurum, sed argentum, & hoc argentum album, sicut argentum vivum, & est sicut fœmina: & completè digestum: & hæc est causa albedinis argenti, & citrinitatis auri. Unde sicut fœmina est mas occasionatus secundum Philosophum in libris præallegatis Auri: sic similiter, quod argentum est aurum occasionatum. Est autem citrinitas & albedo in auro & argento, non ex utroque: sed ex argento tantum, quemadmodum in ovo album & citrinum sunt ex parte fœminæ & non maris, quamvis non sint ex argento vivo distincta, sicut in ovo. Ideo dicit Philosoph. lib. 17. de Animalibus: Album & citrinum in ovo non sunt ex mare & fœmina, sed ex fœmina tantum.

In alijs autem metallis, quod sulphur, aut nondum potuit digerere bene, & vincere argentum vivum propter paucitatem caloris, ut in plumbo & stanno: aut combussit nimis, ut in ære & ferro: & ideo in ipsis nondum potuit generare aurum, nec argentum, quando sulphur non est vincens, nec victum omnino. Et in temperantia caloris sulphuris potest esse, tam in superabundantia quàm in defectu, & potest utraque in temperantia dici indigestio diversis respectibus, postquam non tenet medium. Ideo bene dicit Philosophus 18. de Animalibus, scilicet Mares & fœminæ indigent temperantia caloris: quoniam omnia naturalia & artificialia non sunt, nisi per terminum & temperantiam determinatam. Cum calor vincit, valde desiccat res humidas, & cum diminuitur multum, non poterit sustentare humiditates, & propter hoc indiget temperantia. Si autem non fuerit ita, accidet istud, quod accidit rebus decoctis: quoniam ignis multus comburit, & paucus non potest digerere: & propter hoc indiget mas & fœmina ad creandum filium temperantia caloris. Et huic concordat verbum Galeni in 4. de Ingenio sanitatis, qui dicit: Omnis error duobus modis est, in quantitate scilicet si ultimum temperamentum. Nam idem facit plus & minus. Unde dicimus, quod solum aurum est à colore temperato decoctum; & naturæ digestum: & citrinum & masculum, & simile est argentum, & nullum aliorum hoc habere meruit.

Rursus ne videamur ignorare intentionem verborum dictorum Aristotelis, dicimus, quod quamvis sperma sit factor Embrionis, ut dictum est: tamen non est sicut principale agens, sed magis ut organum & instrumentum: quia anima existens in spermate, est principale agens, & movens mota ab anima generantis. Cum omne quod habeat animam actu vel potentia, vel secundum quid, vel simpliciter, ut dicitur 16. de Animalibus: Et utitur spermate, sicut instrumento calido & frigido ad generationem & formationem, ut ibidem dicitur: quamvis verius sit dicere, aliquid fieri per motum instrumentorum, quam instrumenta, ut ibidem dicitur. Unde dicit in eodem: membra omnia facta sunt à calore naturali: durities verò & mollicies, & similia accidentia erunt in membris animatis ex caliditate & frigiditate, mixtio verò, ex qua quoddam erit caro, & quoddam os, non erit ex caliditate & frigiditate, sed ex motu generantis, sicut accidit in artificialibus: quoniam calidum & frigidum faciunt durum & molle in ferro: gladius verò efficitur ex motu instrumenti, quod modo secundum scientiam artificis, &c. Unde sicut anima hominis, in qua est species, & scientia movet manum sicut instrumentum extrinsecum. Hæc autem materia fit ex anima existens in spermate, movet sperma secundum motum generantis, à quo exivit, & utitur ipso ut instrumento calore naturali. Et sperma movet inde ut materiam.

Unde dicitur 16. de Animalibus, quod cum sperma venerit in matricem, movet inde eodem motu, quo ipsum extitit motum scilicet ab anima generantis, à quo exivit sperma, & omnia membra sunt in potentia, tam in materia, quam in spermate: in actu autem nullum, sed in materia passive, in spermate naturæ active & hoc facit cum calido aliter proportionato ordinationi astrorum, quod est vitale, quod calidum non est ignis, nec ab igne, ut ibi dicitur, cum ignis animalis non generet nec nutriat. Eodem modo dicimus de sulphure & argento vivo in operibus naturæ, quoniam sulphur non est agens principale, sed virtus mineralis occulta existens in ipso, mediante calore mineræ digerente, est principale agens intrinsecum cum corporibus cœlestibus, & movet sulphur cum calore suo, sicut instrumentum; sulphur autem movet argentum vivum, sicut materiam sibi propriam ad generationem, eo motu, quo moto ab agentibus primis, similiter in operibus ejusdem naturæ, mensuratis ab arte: quia anima artificis, in qua est species & scientia, est principale agens extrinsecum, & movet virtutem mineralem digestivam, & liquefactivam, & generativam, existentem in sulphure per tempus caliditatem ignis mensuratam ab artifice, sicut principale agens extrinsecum. Et hæc virtus movet sulphur sicut instrumentum, in quo est. Sulphur autem motum movet argentum vivum, sicut propriam materiam ad generationem, eo motu quo movetur à primis, & est aurum in argento vivo, in sulphure, in potentia: actu autem non. Sed est in argento vivo passive sicut in materia sulphuris activè sicut in efficiente. Unde liquefactio & coagulatio, & alia accidentia fiunt à calido & frigido: forma verò efficitur ex motu instrumentorum motorum secundum scientiam artificis mensurantem, & ministrantis ea naturę.

Dicimus denuò, quod argentum vivum vulgare assimilatur menstruo & ovis venti. Unde sicut ex materia absque spermate non fit embrio, nec ex ovis venti absque semine maris avis generatio: quia virtus animæ non est in eis, nisi ex spermate vel semine maris, ut patet ex 16. de Animalibus: Sic ex argento vivo vulgari nunquam fiet aurum, nec lapis Philosophorum absque sulphure: quia non est in eo virtus generativa nisi per sulphur. Secundum hanc ergo proportionem dicimus de sulphure, quoniam ipsum assimilatur spermati, & seminis maris, & sicut absque menstruo fœminæ non fit generatio, quemadmodum tota materia generationis & nutrimenti non est nisi ex fœmina: Sic ex sulphure solo absque argento vivo nunquam fiet aurum, nec lapis Philosophorum, quia in eo non est virtus materiæ nec nutrimenti. Et sicut ex albo ovi fit generatio pulli, & nutrimentum ex solo citrino: sic similiter generatio auri fit ex argento vivo, & nutrimentum ejus ex suo citrino, scil. sulphure suo. Ergo & generatio lapidis ex albo, id est, argento vivo, & nutrimentum ex suo citrino, scil. sulphure suo occulto. Dicimus per actionem sulphuris extrinseci regimine artis & artificis ministrantis naturæ. Propterea natura

tura sapientissima in animalibus perfectis, in quibus est dare marem & fœminam, separavit marem à fœmina, quia ad generationem temporibus congruis conjunguntur. In seminibus autem quia non sunt corpora nobilia localiter à principio intrinseco, conjunxit natura ex eis simul marem & fœminam. Ita quod in quolibet semine est conjuncta & indistincta virtus maris & fœminæ ad generationem fiendam. Sic similiter & propter eandem causam conjunxit in mineris metallorum sulphur & argentum vivum ad generationem ipsorum: ideo mineræ ipsorum omnium sunt necessario mixtæ ex sulphure & argento vivo vulgi, cum sint simul ibi generata, & mixta, & coagulata: Et ob hoc sicut mas non generat in substantia propria, sed in passiva, & opposita sibi, sive agens & patiens sunt conjuncta, sive separata: Similiter sulphur generat non in substantia propria: sed in passiva & opposita sibi, quæ dicitur argentum vivum. Si igitur verum quod in principio hujus capituli diximus secundum sententiam Aristotelis, Averrois, & Alexandri, scilicet quod ex eisdem generamur, nutrimur, perficimur, & complemur, & non ex extraneis: ergo ex eisdem aurum debet generari, nutriri, perfici, & compleri, & non ex extraneis. Cum ergo aurum sit generatum, nutritum, perfectum & completum à natura ex solo argento vivo ab extrinseco sulphure digesto, & ultimo ab eo expoliato: ergo & lapis Philosophorum ex eisdem debet generari, nutriri, perfici & compleri, ex quibus est aurum, & non ex extraneis: quia sicut cognitio rei sumitur ab essentia & natura rei, & suis principijs, & nō ab extraneis: sic & operatio ipsius.

Quia ergo ex imperfectis metallis debet per hunc lapidem aurum generari, nutriri, perfici, & compleri per eorum mixtionem: ergo ex solis partibus eorum, quæ sunt ex eisdem ut aurum, generabitur aurum, & partes extraneæ corrumpentes separabūtur seorsim, & tum partes, quæ sunt eis, quæ sunt ex eisdem, ut aurum, sunt argētum vivum. Ergo ex solo argento vivo generabitur aurum, & nutrietur, perficietur, & complebitur per hunc lapidem. Ergo & partes sulphuris quæ sunt in eis, cum sint extraneæ & corrumpentes, separabuntur seorsim: quia non miscebunt. Omnis enim res ex suis similibus conficitur, & perficitur, & completur, & non ab extraneis. Unde Philosophus in secundo de Anima dicit, quod nutrimentum in principio est dissimile à nutrito, in fine autem simile: ergo à similibus res nutritur & perficitur, & non ab extraneis. Sic ergo patet quod aurum alchemicum est quod debet esse necessario ex eisdem omnino, & eodem modo generatum ut minerale, & non ex extraneis, nec modo extraneo. Qui igitur in extraneis laborant, & modo extraneo à natura operantur, extranea faciunt & aliena. Similiter autem & qui in eisdem, non extraneo operantur.

Cupientes ergo per artem alchemiæ naturam sequi, non impendent laborem in argento vivo solo, scilicet vulgi: nec in sulphure solo, scilicet vulgi: nec cum aliquibus alijs intermixtis, sed nec naturæ, imo nec in argento vivo, & sulphure vulgi conjunctim, quod forsan videtur mirabile: sed in eo, in quo sunt à natura conjuncta, quia natura præparavit arti sicut ancillam. Conjungit autem natura ipsa à principijs generationis, sicut in lacte butyrum, caseum, & seraceum, quæ post digerit, & ab invicem separat, & sequestrat: similiter autem & ars. Similitudines autem istæ sunt sufficientes & veraces etiam ad hoc propositum ostendendum, quamvis non sint totales, quando animatorum ad inanimata potest non in omnibus totalibus totalis similitudo adduci. Non enim generatur aurum ex auro, sicut animal ex animali, sed talis investigatio extranea & pulchra est. Concludimus ergo ex omnibus prius dictis, quod quicunque sapiens, callidus, figuras & analogias verborum, cum omni imaginatione in hac arte investigare voluerit, cum ipsa ars supra naturam & rationem naturalem consistit, ut prius ostendimus, oportebit ipsum necessario operibus divinis supra naturam & naturalem rationem & intellectum existentibus consentire, & fidem omnimodo adhibere. Quod si solam rationem adeptus fuerit, finem artis penitus non attinget.

CAPUT XXVI.

Et ultimum, in quo imponens finem Tractatui concludit & epistolat, vera esse quæ dixit.

QUia finis cujuslibet rei debet restitui super suum principium. Ideo concludendo dicimus, quod de hac quæstione, opinionem hanc credimus, & tenemus: & de esse, & veritate artis, sine quo hæc quæstio delucidari non potest, tenemus quod scripsimus, sicut secundum rationem nostram & experientiam nondum completam perpendere potuimus, & extrahere ex libris virorum famosorum cum difficultate non modica. Neque diximus hoc ad derogandas opiniones aliorum contrarias huic, ad quorum intellectum & scientiam non attingemus: sed secundum quod unusquisque secundum rationem apprehendit, ita judicet, si sit ratio ex principijs veris exigens. Propter nostrum enim affirmare vel negare nihil mutabitur in re, ut dicit 1. περὶ ἑρμηνείας Contrarietas autem fortè Philosophi fuit: quia juvenis erat, & intentus inquisitioni scientiæ Philosophiæ tunc, & cum olim opinative negat: quia dicit veterum. Quia doctrina specifica aliquo tollitur ingenio. Ego non credo possibile, &c. &c. Et quia prudentia non est in juventute, ut dicitur sexto Ethicorum, sed in senectute, cum ipsa in longa experientia versetur temporis, ideo ipsam negavit. * Et similiter, quia est valde singularis: quia unica tantum per omnem modum, ut supra ostendimus. Et similiter, quia habet rationes ad destruendum paratas, & plures ad construendum, aurum non sic.

* Et similiter quod est valde singularis, &c.) *Notandum, quod omnis scientia, & omnis ars est de substantivo suo universali, quod potest applicari entibus pluribus, & quasi infinitis, ut Grammatica de constructione, Logica de syllogismo, Naturalis de corpore mobili. Hæc enim possunt applicari entibus, quasi infinitis. Similiter de moralibus & artib. mechanicis. Sola autem Alchemia, quamvis sit de substantivo universali, & ratione ejus dicatur universalis: tamen in quantum non potest applicari, nisi uni soli enti in ipsius operatione ut omnis speculatio aliorum entium omnium: sic propter idem solum ipsa dicetur singularis & particularis valde cum nulla variatione. Et ideo absque errore ipsa est maxime subtilis: in speculativis enim solis, magis discernimus veritatem, & minus erramus in universalibus, quam in singularibus, ut patet ex primo Posteriorum: in operalibus autem è contra. Unde dicitur 1. Politicorum: Considerantes particulariter, magis veritatem discernunt: universaliter enim dicentes, solum se ipsos decipiunt. Cum igitur hæc scientia sit operativa & singularis, habita cognitione universalium suorum oportet devenire ad singularia in operatione, & tunc discernere veritatem*

Similiter senibus, ut dicitur 7. Ethic. expertes magis proficere videamus finem experientia rationem habentibus, ut dicitur 1. Metaph. Ideo Philosophus tunc juvenis, & sicut universalis, & cognitione hujusmodi experientiæ carens, sola ratione motus probavit hanc artem non esse veram. Et hoc non sufficit: quia omnis probatio, quæ in aliqua scientia operativa fit, manifestatur, & declaratur solum in experientia utrum sic sit vel non. Antiqui autem Philosophi, & experti scientijs hoc tam ratione divina, quam experientia certa sententiaverunt & judicaverunt hanc artem esse penitus veram & sequentem naturam. Unde Philosophus effectus senex, eam subtilissimè inquisivit per antiquorum dicta, & ipsam cum ratione possibili perpendit: Naturam & ipsam experientiam habuit: Et oculis vidit, & manibus tetigit: tamen multiplici fallacia præcedente, & interpositione multorum sumptuum. Et idem scripsit eam Alexand. Regi discipulo suo in lib. de Secretis secretorum, cap. de lapidibus preciosis eodem more, quo antiqui Philosophi alij scripserunt, scilicet occulto, figurato, velato sermone. Imò totus ille liber est mysticus, & est de hac arte, sicut de principali proposito. Scripsit etiam Philos. librum alium, propriè in hac arte ad quendam suum discipulum, nomine Arda, quem nondum vidimus, sicut recitat Haly in suo lib. de Secretis secretorum. Ad istius ergo arcani mirabilis & divini finem, complementum cum experientia circa quam in idem desideramus quia adhuc ipsa caremus, & operationi dediti fuimus, perducat nos Creator omnium Deus, ad cujus gratiam anhelamus, à quo hæc & cuncta dona procedunt qui in trinitate consistit, & in unitate manet, sine principio & absque finem. Amen.

Hanc quæstionem prolixam sic solemniter & exquisitè investigatam, ventilatam, disputatam, determinatam & roboratam composuit & ordinavit magister Bonus Ferrariensis Physicus subtilis, Anno à nativitate Christi, 1339. qui tunc erat in Pola salariatus, de Provincia Istriæ, in qua inseruit, quod de cognitione speculativa, practica, & operatione illius intelligit. Defendendo autem & antiquorum authoritatibus & rationibus inhærens, & & proprias sibi adjungens. Rogo autem & adjuro unosquosque in his intelligentes, ad quorum manus pervenerit hæc preciosa Margarita novella, ut communicent ipsam viris intentis ad hanc quæstionem & artem esurientibus, & naturalibus principiis eruditis: ab insipientibus autem & pueris ipsam occultent, cùm sint indigni. Scripsimus prius similem quæstionem in civitate Craguru in 23. Anno, quam cassamus propter magnam excellentiam ejus.

Explicit preciosa novella Margarita, edita à Magistro Bono Lombardo de Ferraria Physico, introducens ad artem Alchemiæ, composita anno Domini 1330. In civitate Pola in Provincia Istriæ.

SUBSECTIO SECUNDA.

Liber Magisterii JOHANNIS DE RUPESCISSA De Confectione Veri Lapidis Philosophorum, *clare & absque palliatione editus ab eo viro utique à Deo illustrato, quem Libellum composuit ad hoc divina præmonitus revelatione.*

PRACTICA.

NATURA seu materia Lapidis res vilis precij, ubique reperibilis: quia est aqua viscosa, cum sit argentum vivum commune, sicut extrahitur de terra. Et quia aqua viscosa, scilicet argentum vivum generatur in latrinis, dixerunt aliqui, quod in locis vilibus reperiebatur: Et multi bestiales non intelligentes intentum Philosophorum, ipsum ad literam in stercoribus quæsiverunt. Hæc autem natura operatur aliquid, amovendo scilicet terrestreitatem, quam habet, & aliquid apponendo, scilicet sulphur Philosophorum: quod non est sulphur vulgi, sed est sulphur invisibile, tinctura rubedinis. Et ego nominabo tibi eum nomine suo & vitrioli scilicet Romani. Et istæ duæ præparationes fiunt simul sic; Recipe salis petræ & vitrioli Romani ana lib. duas, & tere eas subtiliter, & in patella ferrea movendo, desicca ad ignem lentum aliquantulum, ut aquæ humiditas recedat; deinde & lib. 1. Mercurij de minera extracti, & non de plumbo facti, & volve ipsum in corio leporis, & sparge ipsum super materiam prædictam calidam aliquantulum, quia seminabitur, & exibit, &

tem, & judicare, & non prius. Judicare enim in operalibus, secundum universalia errare contingit, secundum particularia autem non. Unde dicitur. 6. Ethicor. Singularium est prudentia, quæ fiunt cognita experientia. Juvenis autem expertus non est: Longitudo enim temporis experientiam facit Et in 2. Posteriorum: Aequationes magis latent in universalibus, quam in singularibus. Videtur ergo causa potissima apud eos qui errant investigando artes, quæ experimento experiuntur, quando assumunt rem, & ponunt in eam universalem. Et ideo quicquid probant, non rectè probant. Et sicut actus & operationes omnes sunt singularium, ut patet ex 1. Metaph. sic & probationes debent esse ipsæ in quantum singularia & non universalia. Est ergo rectificatio talium errorum in artibus per cognitionem & distinctionom rerum particularium ab universalibus: non ergo potest dare judicium in artibus & earum operationibus, nisi qui sic scit discernere. Qui ergo quærit scire veritatem alicuius rei particularis, non ponat eam universalem, ne defraudetur & proterviat, & seipsum decipiat, ut velit quærere victoriam contra veritatem. Sed conformet mentem suam illi rei, eo modo, quo se habet res illa. Sic enim fit inquisitio veritatis rei. Et cum unusquisque bene judicet de his quæ cognoscit, & eorum sit bonus judex, ut dicitur 8. Ethicor. & 1. Politico. Et infantes non possint addiscere vel judicare.

& mundificabitur transeundo per poros corij prædicti, ut non appareat in eo. Et pone totum in vase aludel (seu alembico) ad sublimandum primo cum lento igne, donec humiditas per foramen capitis vasis recedat aliquantulum, quod cognosces cum gladio, si positus super foramen non recipiat ex fumo ascendente humorem: postea claude foramen cum luto sapientiæ: sed tutius est, ut ante materia paululum desiccetur, & in aludello nullum sit foramen, & fortifica ignem per duodecim horas, & in fine da fortiorem ignem, ut bene totus Mercurius sublimetur, & extrahe ipsum album sicut nix est. In isto autem opere fecisti duo: Primo enim purgasti ipsum à terrestreitate & nigredine ac humiditate maxima, quæ undique currit, & coagulasti eum & reduxisti album ut nix, & contribilem & miscibilem aptum ad digestionem in stupha sicca: & aptasti eum ad reducendum in aquam, prout inferius apparebit. Secundo, postea misisti in ipsum sulphur invisibile Philosophorum, quod est tinctura rubedinis, & spiritus vitrioli Romani: & est ibi miraculum maximum: quia cum spiritus ille invisibilis habeat tincturam rubedinis, tamen coagulat Mercurium in sublimatione in albedine nivis. Et hoc est quod multi maximi Philosophorum scripserunt, quod lapis fit ex Mercurio & sulphure, quod non est sulphur vulgi, sed sulphur Philosophorum. Et de prædicta præparatione, sublimatione, & operatione dixit magister Arnoldus de Villanova: in Tractatu parabolico de majori edicto: Nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Intelligas per granum frumenti in terra mortificandum, Mercurium mortificandum in terra salis petræ & vitrioli Romani: & ibi mortificatum, & cum igne sublimatum multum fructum affert, nempe lapidem magnum, quem omnes Philosophi quæsierunt. Signum autem quod spiritus vitrioli incorporetur Mercurio est, quia licet Mercurius sublimatus multas feces terreas dimittat in terra, tamen si posueris libram unam, tantundem rehabebis: sed hoc esset impossibile, nisi quod Mercurius albior nive secum traxit purissimum spiritum vitrioli prædicti, quod est invisibile sulphur. Demonstratur autem spiritus invisibilis vitrioli ad sensum per ingenium sic: R. acetum & in eo extingue ferrum quatuor vicibus: Deinde pone ibi Mercurium sublimatum & tritum per unam noctem, in crastino destilla acetum per linguas bis vel ter, donec sit clarum, post mitte in ampulla vitreata ad ignem lentum, & amove cappam nigram ferream, quæ elevabitur, & post purgationem da ignem & evapora acetum, & remanebit ibi spiritus vitrioli in fundo, de colore floris gaudij amœnissimo supra modum, si experto credatur. Et ita habebis ad partem Mercurium mortunm effectum, & ex illa parte sulphur invisibile supradictum. Quare mihi est monstratum, quo Mercurius per vitriolum sublimatus secum portat spiritum ejus, qui sulphur invisibile lapidis tinctura appellatur. Nam de Mercurio sine vitriolo sublimato, non poteris extrahere spiritum prædictum. Hæc est operatio prima.

Secunda Operatio.

Secunda Operatio hujus artis est: Ab illo Mercurio sublimato, qui est albus ut nix, extrahe spiritum ejus, qui à quibusdam magnis Philosophis quinta essentia clamatur, quia spiritus ille est incorruptibilis fere ut cœlum, licet sit non fixus volatilis, quia sic est necesse: extrahitur enim hæc quinta essentia, hoc est spiritus Mercurij ab illo supra sublimato, sic: R. libram unam salis Petræ, & tantundem vitrioli Romani, & extrahe aquam fortem, & tere Mercurium supra limatum, & dissolve eum in illa aqua forti super cineres calidos in amphora vitri clausa per duodecim horas: quo si non dissolvatur, pone intus de sale armoniaco septem partes aquæ vel plus: & hoc est maximum secretum in arte: (N. si in principio sumatur sal nitrum pro sale petræ, puto fore melius.) Appone ergo cor tuum ad ipsum, & post dissolutionem pone in urinali, & desuper alembicum, & mitte super ignem: & destilla aquam fortem quam recipe, & post totalem destillationem continua ignem, & ascendet per latus urinalis spiritus Mercurij: & hæc est quinta essentia albior nive: in fine fortifica ignem, & totum ascendet: deinde aperi vas, & extrahe quintã essentiam, & invenies in fundo vasis fæces combustas & nigras à spiritu Mercurij separatas. In hac autem operatione fecisti duo: Primo separasti illud quod in albo Mercurij separato erat terrenum, corruptibile & imperfectum: totum enim combussit illud aqua fortis: & est mirum valde, quod de re alba, ut nix, possit extrahi res terrestris & nigra. Secundo imbibisti intra spiritum Mercurij amplius de spiritu vitrioli, qui est in aqua forti, & hoc est quod in prædicto tractatu dixit magister Arnoldus, dicẽs sic: Bibat, bibat, bibat quantum bibere potest per duodecim horas (N. vices) quia Mercurius dissolutus est in aqua vitrioli, hoc est de sulphure invisibili, quam habet: & hæc dissolutio fit in duodecim horis. Secundo dissolve spiritum Mercurij in aqua forti, & sublima ut prius, & remanebunt in igne fæces non tot ut prius. Tertio reitera opus, & nihil de nigris fæcibus, aut parum invenies, & tunc habebis perfecte quintam essentiam, materiam lapidis secundario præparatam, incorruptibilem, volatilem, non fixam, & nive albiorem.

Tertia Operatio,

Recipe præfatum Mercurij spiritum separatum, seu ejus quintam essentiam, & tere mundissime super lapidem, & pone pulverem in vase vitreo, & mitte in furno Philosophorum in stufa sicca ad digerendum, prout quidam volunt nominare: licet alij dicant ad calcinandum ad ignem lentum de carbonibus factum per octo dies, vel plus, quem furnum fortasse inferius describam, vel alibi invenies: Ibi enim decoquitur ut possit dissolvi in aquam: quoniam quando aliter dissolveretur, nec opus perficeretur.

Quarta Operatio.

Quarta operatio est, ut digestionem prædictam in urinali ponas clauso in balneo intra ollam plenam aqua, donec tuus spiritus dissolvatur in aquam: qua dissolutione facta & completa, pone super alembicum, vel in principio, quando urinale ponis in balneo, potes desuper alembicum adaptare: Demum da ignem, & ascendet stilla roris madij in modum aquæ vitæ, lucida lacryma oculi, lac virginis purissima lapidis materia occulti ultima præparatione perfecta, gustu amara, ad literam acetosa, volatilis non fixa, incorruptibilis fere per digestionem in pulverem, à Gebero nunquam cognita, ab Avicenna ignorata. Hanc Hermes palpavit, Alphidius aptavit, Rosarius intellexit, magister Arnoldus dictavit: nam de hac quarta operatione, quæ dicitur expressio lactis virginis, dicit magister Arnoldus: Quod oportet exaltare filium hominis in aëris cruce: quod est ad literam, de materia in tertia operatione digesta, quæ trita ponitur

tur ad dissolvendum in fundo urinalis, ascenditque quod ibi est purissimum & spirituale, & in aerē sursum convertitur, & in cruce exaltatur capitis alembici, quasi Christus, ut magister Arnoldus dicit, elevatur in cruce. Et ista dissolutione completa, habes tuam materiam ultima præparatione præparatam & perfectam: & si unam guttam ex hoc lacte virginis super laminam ignitam projeceris, dealbat eam intus & extra. Et ita vidisti quod materia lapidis est una, non simplex omnino, sed composita ex spiritu Mercurij, & ex spiritu vitrioli Romani, quod dicitur sulphur invisibile, non vulgi, sed Philosophorum: quia est tinctura Mercurij & rubedinis: licet Mercurius in se non habeat tincturam ad rubeum intrinsecus absconditam: sed propter purgationes: quia nimis est terreus, dimittit, & ob hoc indiget sulphure purissimi vitrioli imbibi ad plenum, ut supra.

Hac autem destillatione cōpleta, invenies in fundo urinalis elemēta tria mista simul, quod remaneat terra crassa & combustilis: & extraxisti ab eo elementū aquæ animatum anima spirituali vitrioli Romani: & est per se sine alijs tribus elementis sufficiens materia lapidis, maxime ad album, & ad rubeum consequenter, ut dicetur. Si autem vis separare alia tria elementa ad invicem, operaberis in hunc modum: R. illas fæces terræ, & pone ad digerendum in stufa sicca, ut prius: postea pone in balneo ad dissolvendum & destillandum ut prius cum fortissimo igne: & quod ascendet per ignem balnei, est elementum aëris de colore olei: recipe ipsum & serva: & cum nihil amplius poterit ascendere, transfer vas de balneo ad ignem sublimationis in cinere, & da ignem bonum, & ascendet per alembicum elementum ignis rubicundum in liquore olei rubei: R. ipsum & serva ad partem: & ita habes à Mercurio quatuor elementa ab invicem separata. Primum elementum aquę, quod lac virginis dicitur: Secundum elementum aëris, scilicet oleum resplendens in balneo destillatum: Tertium elementum ignis, scilicet oleum rubeum destillatum ad ignem: Et quarto habes in fundo vasis elementum terræ nigerrimum ut carbo, quod nihil ultra valet. Intellexisti hæc omnia? Nescio quid de Mercurio clarius dici possit.

Quinta Lapidis Operatio.

Materiam lapidis perfecte præparatam in hac quinta operatione docebo: quomodo videlicet materia præparetur ad album, id est, quomodo lac virginis digeratur & reducatur virtute ignis in pulverem tam subtilem, ut non sentiatur per tactum manus. Recipe lac virginis: quod quidem lac dixerunt quidam Philosophi, animal cum sanguine suo: animal quod crescit in sublimando, & habet animam sanguinis, id est tincturam rubedinis, spiritum vitrioli supradictum: & pone intra vitri amphoram in fundo rotundam, & ignias ei collum & strangula ipsum cingendo cum forcipibus, caute tamen, ita quod nihil possit exire quoquo modo: & ponas tegulam perforatam in collo furni inter ignem & amphoram, ut lac virginis non destruatur ab igne: & pone vas in furno Philosophorum ad digerendum in igne, ubi vas habebit per ingenium ignem ab omni parte, ut vas æqualiter ignem recipiat, ut ad nullam partem lac virginis possit evolare quomodocunque: id quod fieret nisi ignis ab omni parte daretur æqualiter. Et est ars ad dandum ignem temperatum, non excessivum & operis destructivum, ut subtus tot carbones accensi ardeant, ut manus hominis teneri possit in aëre inter latus furni & vas, in quo est materia, id est lac virginis fulgentis: & continuabis hunc ignem, donec videas materiam denigrari. Quod si nimis tardaret, adauge ei ignem: & cum videris materiam denigrari, gaude: quoniam principium digestionis tunc habebis: & continua ignem, donec omnes carbones consumentur: & videns materiam aliquantulum dealbari, tunc augmenta ei ignem, paulatim & sensim, donec videas materiam magis ac magis dealbari. Et cum videris perfecte dealbatam, habes perfecte lapidem ad album.

Sexta Operatio.

Sexta operatio docet lapidem jam completum perfici ad rubeum, nil plenius addito, nilque remoto, sic videlicet: Extrahe de vase prædicto, quod vocatur sepulcrum Philosophorum: Et magister Arnoldus dixit, quod lapis est clausus in eo, ut Christus in sepulcro: & partem unam, quam volueris, pulveris sine tactu accipe: per ipsum enim convertes omnia metalla imperfecta in verius metallum, quam esset de minera. Reliquam partem conclude in vase ut prius, & fortifica ignem ei, jubente magistro Arnoldo, qui dicit: Postquam lapis pervenit ad perfectionem albedinis, non sentiet pœnas crescentis ignis, nec periculum aliquod, etiam si notabiliter fortificetur: quia sic ei expedit, & est omnino necesse: cujus causa est in veritate per ignem lentum, qui fit, quando digeritur ad album, non potest decoqui sulphur invisibile absconsum, vitrioli scilicet spiritus latens sub albedine lapidis: sed digeritur spiritus illo igne ad album. Quapropter necessarium est, ignem augmentare, ut attingat profundius & digerat tincturam rubedinis & sulphur latens vitrioli, & ipsum exterius apparere faciat, & nihil addito, nihilque remoto, quod lapis albus per majorem ignem efficiatur, resuscitatus à mortuis cum diademate refulgente & gloriosus, ut magister Arnoldus excellenter testatur. Sed nota quod in duobus vasis simul operari debes: in uno ad album, in altero ad rubeum. Et nota quod aliqui operantur per omnia, ut dixi de lacte virginis, & de elemento aëris: & ignem non curant. Et est opus eorum per solum lac virginis nobile & perfectum pro certo, & maxime ad album. Alij vero miscent tria elementa simul, scilicet unum pondus ignis, quatuor pondera aëris, & octo pondera lactis: & hic modus fortior est ad rubeum, debilior vero ad album. Tres hos modos potes facere simul in uno vase de solo lacte ad album: in alio vase de solo lacte ad rubeum: in tertio vase de tribus elementis ad aurum, & in eodem furno, ut probes sublimitates diversorum modorum & videas mirabilia maxima à Deo glorioso creata in rebus. Credas, vir Evangelice, quod ante me nullus hominum in aperto hanc scientiam & veritatem scripsit. Scito autem, & adverte, quod Philosophi magni, quibus revelatum fuit mysterium hujus artis revelationibus veritatis, imprecati fuerunt maledictiones horrendas, timentes, ne veniret arcanum ad manus indignorum.

Septima Pars.

Septima pars hujus operis est praxis virtutis elixir, hoc est medicinæ præfatæ: virtus autem reservatæ, & perfectæ ad album est, ut convertat Mercurium, plumbum, cuprum, stannum, latonem, & chalybem in argentum verissimum.

Reliqua duo capitula: Unum fuit de modo fornacis Philosophorum, quod alibi melius supra posui: Aliud de modo tingendi & projiciendi elixir, quod etiam

etiam satis alibi potest inveniri. De fermentatione autem Solis vel Lunæ nusquam mentionem facit hic magister, cum tamen omnes Philosophi concorditer dicant, quod Sol facit solem, & fixum figit: Et quale semen in terram seminaveritis, tale & metetis: Et non potest inveniri in re quod in ea non est: & cætera similia multa, &c. Tu autem sicut prudens & discretus elige quod bonum est (omnibus probatis) & applica fermentum ut scis, &c.

ANNOTATIO.

Nota quod Sal petræ & Sal nitri sunt unum & idem: tantum differunt, quod sal nitri est sal petræ præparatum & purgatum à sale quem habet: & ita præparatum invenitur copiose in apothecis. Præparatur autem sic: Contunditur, & in aqua communi bullitur aliquotiens, ultimo bullitur, & fervens in vas projicitur ligneum, quod vas habet multos erectos stipites, quibus in bullitione adhæret prædictum sal petræ, quibus frigefactis colligitur: & tunc sal nitri vocatur.

Scias infallibiliter & in veritate, quod ex solo aceto nostro acerrimo, & absolute nullo alio extraneo addito, opus nostrum perficitur: quo absente, nec nigredo, nec albedo, nec rubedo consistit, quod facit Solem & Lunam purum esse spiritum. Quare aliqui hic graviter errant operando, qui solvunt amalgama nostrum in aqua forti: & per hoc opus destruitur: quia in pluralitate rerum ars nostra non consistit. Venerabili igitur utimur natura, cui aliena nolite introducere, nec aquam fortem, nec salem, nec pulverem: quia natura non emendatur nisi in sua natura. Et natura nostri aceti acerrimi benedicti continet omnia necessaria in se, &c. Recipe igitur de Sole foliato partem unam, & de aceto nostro partes septem, & fac amalgama more solito. Deinde pone in una vesica bovina de vitro, & obtura os vitri, & pone ad destillandum in fimo equino calido & humido per tempus, sic quod caput vitri remaneat in aëre extra fimum: diebus finitis, extrahe vitrum de fimo, & pone ipsum supra cineres calidos, & ibidem permitte stare ore clauso dando ei lentissimum ignem tamdiu, quousque videris materiam in vitro esse coagulatam, &c. sicut scis.

De Sale. Ignoscat mihi Deus.

Ratio de Sale cibi: Scias quod sales sunt multi, & nobilius eorum est à loco, qui dicitur Andaram: deinde sal panis, & sal Indus, qui est rubeus, & sal nabati, & sal calcis, deinde sal amarus, qui est in Hispania, in loco qui dicitur Bolongi. Ejus quidem natura est calida & sicca: & est aqua quam coagulavit siccitas ignis: & ex proprietatibus ejus est, quoniam liquefacit argentum cum ignis vehementia, & addit in ipso albedinem, & vertit ipsum à corporeitate ad spiritualitatem: & similiter facit de auro, in quo ruborem augmentat, & abluit corpora à sorde, corrodit sordiciem eorum, & cum ipso calcinantur corpora, & non cum alio. Et propter hoc nominaverunt ipsum Sapientes argentum communicans, propter albedinem suam: Et quoniam omnes homines indigent & utuntur ex eo in omnibus rebus, & cum eo rectificantur creaturæ, & Deus excelsus non laudavit creaturam in lege veteri sine illo, & præcipit ut nullum sacrificium & oblatio fieret sine sale, &c. Et sal invenitur in omnibus membris plantarum, & calcibus lapidum, & ossibus animalium, & in omnibus rebus: ergo secretum totum est in sale. Et qui scit solutionem & coagulationem ipsius, jam tunc est elevatus supra secretum occultum, quod est lapis sapientum: & ipse dealbat corpora & mundificat & resolvit ea, & coagulat spiritus, & retinet eos, & prohibet ab eis adustionem ignis. Pone ergo mentem tuam in sale, & præpara ipsum & ne cogites præterquam in ipso. An non vides apud complementum omnes redire ad salem armoniacum sapientum, & dicere ipsum multotiens? & ipsi volunt salem sibi post præparationem ejus: pervenit enim ex eo sal sapientum, nobile, fixum, & non fugiens ignem. Et Hermes quidem dixit filio suo: O Fili, quando sciveris saponem sapientum, consequeris cõcupiscentiam, & evades cum parte meliori. Et ipse quidem est difficilis super eum qui nescit, tamen pervius super eum, qui scit eum. Inquit autem Compilator: Non perit quærens ad proprietatem nisi ignorantia ejus, quod verè occultaverunt sapiẽtes, de quo evacuaverunt omnes libros, & non explanaverunt. Et ego juro per Deum, sine quo non est Deus, qui est sciens, absens, præsens Vir qui ignorat secretum salis, non comprehendet parum vel multum, ex eo, qui conceditur ei comedere: quoniam cum ignorat naturam ejus, est sicut qui sagittat sine chorda. De modo utendi est, ut accipias de ipso partem, & tere ipsum optime, & ultimate ponas ipsum tritum in olla, & bene destrue seu tege, & pone ad furnum panis die ac nocte: deinde solve ipsum in duplo sui in aqua dulci: deinde coagula ipsum, & veniet sicut nix: repone ergo ipsum, & utaris de eo non nisi soluto per modum ut scis, &c.

De Elixir.

Hoc Elixir tingitur tinctura sua, & submergitur oleo suo seu aëre, & figitur calce sua, seu terra sua. Et oleum quidem est aggregans vel conjungens inter tincturam subtilem valde: & aqua, id est argentum vivum, est deferens tincturam, id est elementum ignis & oleum antecedens cum sale tingente: & tinctura perfundatur cum eo: & quando figitur calx, figitur cum eo propter vehementiam commistionis. Et exemplum calcis est terra. Et album quidem completur tribus, in quibus non est ignis. Et citrinum seu rubeum completur quatuor totis elementis seu partibus lapidis.

Totius mundi status periret, si noster in libris nominaretur lapis. O felix scientia, quæ à sciente quæritur: non immerito super omnes hujus mundi scientias perquirenda est: Quia qui eam habet, incomparabilem habet thesaurum: In salubri constellatione natus est in hoc seculo, dives divitiis infinitis super reges & principes hujus mundi, quis non diliget talia? quia sanum & longævum se utentem conservat super omnium medicorum medicinas. Hæc sunt bona justa coram Deo & hominibus, non per usuram acquisita, seu per fraudem & deceptionem plurimorum: sed est speciale donum Dei, ut dicit Psalmus: Labores manuum tuarum mãducabis, beatus es, &c.

Vt placeat cunctis, nullum decet esse superbum,
Qui sic inflatur, deserit omne bonum.
Sit blandus facie, sit mitis, & ingeniosus:
Ni contemptibilis forte sit ipse cito.
Officio proprio sapienter sit studiosus,
Vt fiat doctus quivis in arte sua.

Liber

Liber Lucis JOANNIS DE RUPESCISSA, *Fratris Ordinum Minorum.*

CAPUT I.

PRimo consideravi futura tempora, quæ prædicta sunt à Christo in Evangelio, scilicet de tribulationibus tempore Antichristi, sub quo Romana Ecclesia flagellabitur, & per tyrannos omnibus suis divitijs spoliabitur. Et quamvis Ecclesia Dei tunc sic fuerit desolata & confusa, à Christo tamen de tantis tribulationibus liberabitur. Quamobrem ad liberandum populum electum Dei, cui datum est cognoscere ministerium Dei & magisterium veritatis, sine multiloquio volo dicere opus magni Lapidis Philosophorum, tam ad album quam ad rubeum, & hoc est contra consuetudinem Philosophorum, qui ante nos fuerunt qui propter malitiam & invidiam artem istam proprios filios celaverunt. Et intentio mea est prodesse bonis sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & aperte breviter narrare totam ejus veritatem.

CAPUT II.
De Materia Lapidis nostri.

Materia Lapidis est una & eadem res, vilis precij, quæ ubique reperitur in aqua viscosa, quæ dicitur Mercurius, & quoniam dicunt quod reperitur in vilibus locis, multi brutalium hominum qui non intelligunt secundum intentionem Philosophorum, istũ lapidem in stercoribus quæsiverunt. Et scias fili mi, quod materia præparatur removendo terreitatem quam habet Mercurius, & apponendo ei sulphur Philosophorum, quod non est sulphur vulgare, imo sulphur nostrum est invisibile, & ego suo nomine proprio nominabo, quod est vitriolum Romanum, quod quidam Philosophorum vocant magnesiam, & hæ duæ operationes sic fiunt,

CAPUT III.
De prædicta Operatione.

Recipe Salpetræ, vitrioli Romani ana lib.j. id est, libram unam de quolibet tritorum & mixtorum, desicca in patella aurea ad ignem lentum, semper movendo ut humiditas recedat. Deinde recipe libram unam argenti vivi, de minera, non de plumbo, & in aluta involutum experge super materiam vitrioli & salispetræ calidam aliquantum, quia per poros seminatur, & move materiam cum baculo, ut bene misceatur, ita quod nihil appareat de Mercurio, & pone in vase ad sublimandum super leni igne, si materia bene fuerit desiccata ore clauso: sit autem apertum, donec humiditas recesserit, quod cognosces cum lamina vel gladio posito super foramen, & postea fortifica ignem per duodecim horas, & in fine fac fortiorem, ut opus bene sublimetur, & vase infrigidato extrahe ipsum, & sic invenies Mercurium sublimatum album sicut nivem, & sic sublima ipsum Mercurium ter cum ipsius fæcibus, & semel sine fæcibus & sic in ipsa operatione fecisti duo, scilicet purgasti Mercurium à terreitate & nigredine sua & humiditate quam habebat, & congelasti, & fecisti illum album sicut nivem, fecisti illum aptum ad molendũ & commiscendum, & aptum ad digerendum in stufa sicca, & aptum ad convertendum ipsum in aquam, ut inferius dicemus. Posuisti intra ipsum sulphur invisibile, quod est tinctura rubedinis; & est spiritus vitrioli Romani, & cum ipso fit magnum adminiculum, quoniam cum habeat ipse spiritus naturam tingendi in rubeum, & ad congelandum Mercurium in substantia, & facit ipsum album sicut nivem. Et hoc est illud quod magni Philosophi scripserunt, quod lapis noster fit ex Mercurio & sulphure præparatis & separatis, & de hoc opere & substantia dicit Magister Arnoldus in tractatu suo parabolice, nisi granũ frumenti in terram cadens mortuum fuerit, &c. Intelligens pro grano mortuo in terra, Mercuriũ mortuum cum salepetræ & vitriolo Romano, & cum sulphure, & ibi mortificatur, & ibi sublimatur cum igne, & sic multũ fructus adfert, & hic est lapis major omnibus, quem Philosophi quæsiverunt, & inventum abscondierunt. Signum autẽ est, quod spiritus vitrioli fit incorporatus Mercurio, & quod Mercurius sublimatus dimittat multas fæces in fundo vasis, & ascendit spiritus vitrioli propter ascensus ingenium. Recipe acetum, & in eo extingue ferrum quater, postea mitte ibi dictum Mercurium sublimatũ, & subtilissime calcinatum, & ibi dimitte usq; ad alium diem, & postea destilla prædictum acetum per filtrum bis aut ter, donec sit clarum, postea mitte in patella terrea vitreata ad lentum ignem, & faciet quandam cappam nigram desuper materiam illam, tunc illã nigredinem amove, & fac ignem donec acetum inde penitus exeat, & remanebit spiritus vitrioli in fundo vasis, in calore albo suavissimo, & sic habebis Mercurium seorsim, & ex alia parte prædictum sulphur invisibile. Quamobrem à nobis ostensum est, quod argentum vivum sublimatum portat secum spiritum, & commovet sulphur lapidis invisibilis & dicitur tinctura rubedinis. Et scias quod de Mercurio sive vitriolo non poteris extrahere sive separare spiritum supradictum Mercurij, & sic est præparatum & non fixum. Quare sic est necesse, ut extrahas ab ipso Mercurio quintam essentiam sic.

CAPUT IV.
De secunda Operatione, quæ est Reductio Mercurij sublimati in quintam essentiam.

SEcunda verò operatio est ipsius Mercurij sublimati, qui est albus ut nix: extrahe ab eo spiritum suũ, qui à quibusdam magis quinta essẽtia seu terra foliorum & terra foliata dicitur, & iste spiritus est incorruptibilis, paululum minus ut cælum, quamvis spiritus non sit fixus, imo sit volatilis, & sic necesse est. Extrahitur autem & separatur quinta essentia, sc. spiritus Mercurij, hoc modo, Recipe libram unam salispetræ, & tantundem vitrioli Romani, & fac aquam fortẽ ut scis: & tere Mercurium præfatum subtilissime, & dissolve ipsum in dicta aqua forti, super cineres calidos, in fiola vitrea bene clausa, per 12. horas, & si Mercurius noster dissolvitur, mitte in dicta aqua cũ Mercurio dicto non dissoluto, sc. septimam partẽ ponderis aquę prædictę de sale armon. trito. Et hoc est quoddã magnũ secretum in hac arte, ibi pone cor tuum, superpone alembicum cœcum vesicæ, & destilla illum, & videbis ascendere per latera vesicæ spir. Mercurij seu animam albiorem nive. Secundo fortifica ignem, donec Mercurius plenarie ascẽdat, postea frange vas, & extrahe quintam essentiam seu spir. Merc. & invenies species nigras combustas in fundo vasis, à spir. Mercurij separatas. Et in hac operatione fecisti duo: Primo separasti spir. album Mercurij, qui erat terreus, corruptibilis, & imperfectus, & totum illud terreum combussit aqua fortis, & est quasi impossibile, quod de re alba instar nivis, extrahatur & separetur talis res terrestris & nigra. Secundo imbibisti dictum spiritum Mercurij de spiritu vitrioli, qui est in dicta aqua forti. Et hoc est illud quod dicit Magister Arnoldus: bibat quantum potest bibere per duodecim horas, eo quod Mercurius dissolutus in aqu. vitrioli, plus bibat ex spirit. vitriol. sulphure invisibili, & dissolutio fit in duodecim horis. Secundo fac aquam novam fortem ut prius, & in ea iterum solve quintam essentiam prædictam, & sublima, ut

ut postrema vice fecisti, & remanebunt fæces nigræ in fundo vasis, sed non tantùm ut prius: & iterum tertio fac aquam fortem ut prius, & dissolve quod fuit sublimatum, & tertia vice, post destillationem & sublimationem invenies fæces quasi paucas parum nigras, & tunc habebis quintam essentiam perfectam, quæ dicitur humiditas conjuncta quinta, nec potest alterari, nec igne perpetuo comburi, & fundetur in igne ut cera, & nunquam facit fæcem, nec potest comburi aliqua aqua calcinativa, & habebis ex librâ unâ unc. j. & non plus nec minus, & tunc habes totam materiam lapidis secundo separatam, incorruptibilem, volatilem, albam, albiorem nive, & ista est secunda operatio.

CAPUT V.

De tertia Operatione, in qua præparatur quinta essentia dicta, & solvitur in aquam.

Tertia operatio hæc est: Recipe dictum spiritum Mercurij seu essentiam quintam perfectè seperatam, & mole subtilissimè eam super lapidem vitreum, & commisce cùm unâ parte ipsius duas partes sulphuris vivi invisibilis, & pone in unâ tazzâ vitreâ, in furno physico, in stufâ siccâ ad digerendum, hoc est calcinandum in cineribus ad ignem carbonum, per octo vel duodecim dies, vel amplius, & ibi decoquitur, ut possit per seipsum in aquam dissolvi, quia aliter non dissolveretur, nec opus posset fieri perfectum.

CAPUT VI.

De quarta Operatione, in qua destillatur quinta essentia reducta in aquam.

Quarta operatio est, ut recipias Mercurium, vel dictam quintam essentiam cùm vase suo, simul post digestionem in stufa sicca Physica, & pone in balneo Mariæ, & ibi dimittatur, donec totum in aquam dissolvatur, & stet cum capite alembici, & ascendit ab eâ stillâ roris madij (al. madidi) quæ dicitur aqua lucida, vitæ lacryma, lac virginis, purissimi materia lapidis, ultima præparatione vel separatione perfectâ, gustu ad linguam acetosa, volatilis, non fixa, incorruptibilis fere, per digestionem in pulverem reducibilis, quæ à Gebro fuit cognita, & Hermes pater filiorum invenit, Rosarius intellexit, ab Avicenna non ignorata, Magister Arnoldus de Villanova eam dictavit, & Magister Raymundus Lullius pariter. Qui quidem Arnoldus dicit, quod oportet ut filius hominis ascendat à terrâ in aërem, & ascendat in cruce alembici ut Crystallus, & propterea dicit Arnoldus, quod vult ascendere in crucem, quando dicit, oportet filium hominis exaltari in crucem, id est in aërem, quod est in alembicum, & completa hac dissolutione tunc habes tuam materiam perfectam, & si unam guttam projeceris super laminam candentem, dealbabit eam intus & extra. Et ita vidisti quod lapidis materia est una res non simplex sed composita, ex spiritu scilicet Mercurij & spiritu vitrioli Romani. Quoniam spiritus dicitur sulphur invisibile, non vulgi, sed Philosophorum, qui est tinctura intrinseca rubedinis, quàvis alba videatur, experimento tamen rubea est, & propter hoc Mercurius indiget sulphure albo vitrioli. Ipsa igitur destillatione seu dissolutione completa, invenies in fundo vasis elementa duo mixta, scil. elementum aëris & ignis incombustibilia, nam remanet materia grossa combustibilis, & extraxisti ab eâ elementum aquæ animatum anima spirituali, & tunc est sufficiens materia ad album specialiter, & conveniens ad rubeum, & si vis separare alia tria elementa ab invicem, operaberis per hunc modum: Recipe illas fæces, tere, & pone ad digerendum in stufâ siccâ, ut prius fecisti, postea pone in balneo ad dissolvendum & destillandum ut prius cùm igne fortissimo, & quod ascendit per ignem balnei, est elementum aëris in colore, id est in tactu olei albissimi, Recipe ipsum & serva, & posteà transfer vas ad ignem sublimationis in cinere, & da ignem bonum & ascendet per alembicum ignis rubicundus, in colore olei rubri. Recipe ipsum & serva ad partem, & ita habes à Mercurio sublimato quatuor elementa ab invicem separata. Primo elementum aquæ, scil. lac virginis, ante ultimam materiam, dissolutione in balneo destillatam in quartâ operatione: Secundo elementum aëris, scil. oleum resplendens albissimum, in balneo destillatum, facta ultima dissolutione: Tertio oleum ignis rubeum, scil. oleum destillatum ad ignem extrà balneum: Quarto oleum seu elementum terræ habes in fundo urinalis nigerrimum ut carbo, quod ut nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, conculcetur ab hominibus. Intellexisti-ne hoc totum? Nescio quomodo clarius dici possit, scil. de istâ quartâ operatione.

CAPUT VII.

De quinta Operatione, quæ est præparatio materiæ seu lactis virginis ad album, per ejus reductionem in pulverem.

Hæc operatio est quomodo præparetur ad album, & quomodo lac virginis digeratur, & redigatur virtute ignis in pulverem tam subtilem, ut non sentiatur per tactum. Recipe igitur cum benedictione Jesu Christi, & aliqui Philosophi dixerunt, quod capiatur animal cùm toto sanguine, & dicitur animal, quia crescit quando sublimatur, & quia habet animam sanguineam, videlicet spiritum vitrioli invisibilem supradictum, & pone in ampulla cùm fundo rotundo, ignias ei collum & strangula, id est stringe ipsum cùm forcipibus, ita ut nihil possit exire, & pone laminam inter ignem & amphoram, quæ bene sit præparata, hoc est perforata, ne lac virginis destruatur ab igne, & pone in furno Philosophorum, ita quod habeat ignem ab omni parte æqualem, ne lac evolet per ignem inæqualem, & est magnum Ministerium dare ignem temperate, ne opus destruatur, & tot carbones accensi ardeant, itâ tamen ut manus hominis teneri valeat infrà latera furni, & vas in quo est materia lactis virginalis fulgentis, & continuabis ignem, donec videris materiam denigrari, & gaude, quia tunc principium digestionis habes, & continua ignem donec omnes colores transierint, & videbis materiam aliquantulum dealbari, & cum videris materiam optimè dealbatam, lapidem habes perfectum ad album.

CAPUT VIII.

De sexta Operatione, rubificatione scilicet lapidis albi.

Operatio sexta lapidis lapidem jam completum ab albo perficit ad rubeum, nihil penitus addi-

addito vel remoto. Sic extrahe de vase prædicto, quod vocatur ovum Philosophorum, & Magister Arnoldus dicit, quod lapis noster est reclusus in ipso vase, ut Christus in sepulcro. Et accipe tunc partem unam istius pulveris, & serva eum ad partem, cum quo poteris convertere omnia metalla imperfecta in veram lunam, & aliam partem claude in vase supradicto ut prius, & fortifica ignem, ut Magister Arnoldus ait, qui dicit, quod postquam lapis pervenit ad perfectam albedinem, non metuit pœnas ignis, quoniam non est in eo periculum aliquod si dederis ignem fortem, quoniam sic est ei necesse. Causa est quia si per ignem lentum digeritur, ad album non potest decoqui sulphur invisibile absconsum vitrioli, scilicet spiritus latens sub albedine lapidis, sed digeritur spiritus Mercurij illo igne ad album, quapropter necesse est ignem augeri, ut attingat profundus, & digerat tinctura rubedinis, sulphuris vitrioli latentis, & faciat ipsum exterius per vigorationem ignis, & sic per vim ignis vertitur in rubeum, nihil ei aliud addendo, & sic ascendit de sepulcro clauso rex maximus, & resurrexit à mortuis, cùm coronâ in capite fulgentissima, ut dicit Magister Arnoldus. Sed nota quod in duobus vasis, scilicet tale opus lapidis potest fieri & operari album & rubeum cùm uno igne & uno furno, nisi quod vas ad album extrahas albedine induta, & vas ad rubeum notabiliter aucto ut dixi, & nota quod aliqui solum hoc operantur opus de lacte virgineo, & de elemento igneo, & aereo non curant, & est opus eorum solummodo per nobilissimum lac virgineum. Aliqui commiscent tria elementa simul, unum pondus ignis, quatuor pondera aëris, octo pondera lactis virginis, & hic modus est fortior ad rubeum, debilior ad album, & istis tribus modis potest simul in uno vase de solo lacte virgineo ad rubeum. Et in alio vase, ex tribus elementis, uno furno, & uno igne. Et videbis si probabis diversis modis magna miracula, quæ collata sunt ab altissimo Deo, & de hoc opere nunquam fuit ante me alius qui ita clare loqueretur veritatem. Etenim magni Philosophi quibus hoc secretum ac Magisterium fuit revelatum conjurati fuerunt horribili maledictione Dei, ut nulli hominum hoc opus divinum modo aliquo declararent, ne hoc secretum ad manus pravorum hominum deveniret. Sed ego non curo talium maledictionem: quare istud secretum non revelo hominibus nequam, sed revelo Ecclesiæ Dei, & perfectis Christianis, & Deum timentibus, ut succurrant pauperibus, & præcipuè Evangelicis, & Ecclesiis, ut viduas, pupillos, & orphanos visitent in necessitatibus & tribulationibus, & hæc est sexta operatio.

CAPUT IX.

De septima Operatione, quæ est de Projectione.

Septima pars hujus operis est de practica virtutis Elixiris scilicet medicinæ perfectæ, & virtutis istius elixiris ad album est quod convertit Mercurium, Jovem, Saturnum, Martem, & Venerem, in veram Lunam; & virtus Medicinæ perfectæ ad rubeum est, quod prædicta corpora & lunam convertit in solem, & sic fit: Pone Mercurium in crucibulo, & calefac ipsum tàm diu quoad Mercurius quasi bulliat & fumet, posteà projice super ipsum sic bullientem Medicinam albam, vel rubeam, ut vis, & da ei ignem fortem, ac si velles fundere lunam, & habita competenti decoctione, extrahe ipsum, & si haberet colorem multum, vel si esset frangibile, tunc est perfecta medicina, & tunc projice super alium Mercurium quousque color & malleatio tibi placeat, & super quot pondera cadat, experientia te docebit, quoniam aliquando cadet super multa pondera, aliquando suprà pauca, sicut unus modus operationis transibit alium, & prout est Magister artis. Super plumbum & stannum projicitur Medicina fusa, & augetur ignis ut supra. Super latonem, ferrum, & chalybem projicitur taliter: Primo super laminas igneas projicitur pulvis, & ponderatur ad recoquendum, aut illa corpora funduntur, & medicina projicitur in ipsa fusa, & hæc corpora purgatione præcedenti non indigent, quia medicina est quasi ignis inferni, virtualiter consumens omnem imperfectionem cunctorum corporum, & convertit ea in suam naturam, quod est eis bonum & finis ultimus. Et aliqui Philosophi quando volunt operari ad lunam, projiciunt medicinam super æs aut ferrum, & quando est ad solem, projiciunt Medicinam super solem purissimum fusum, & iste sol Medicinatus est Medicina, ad convertendum æs vel lunam in solem. Potest autem medicina dissolvi in balneo, & congelari ad ignem iteratis vicibus, & sic augetur virtus in infinitum.

CAPUT X.

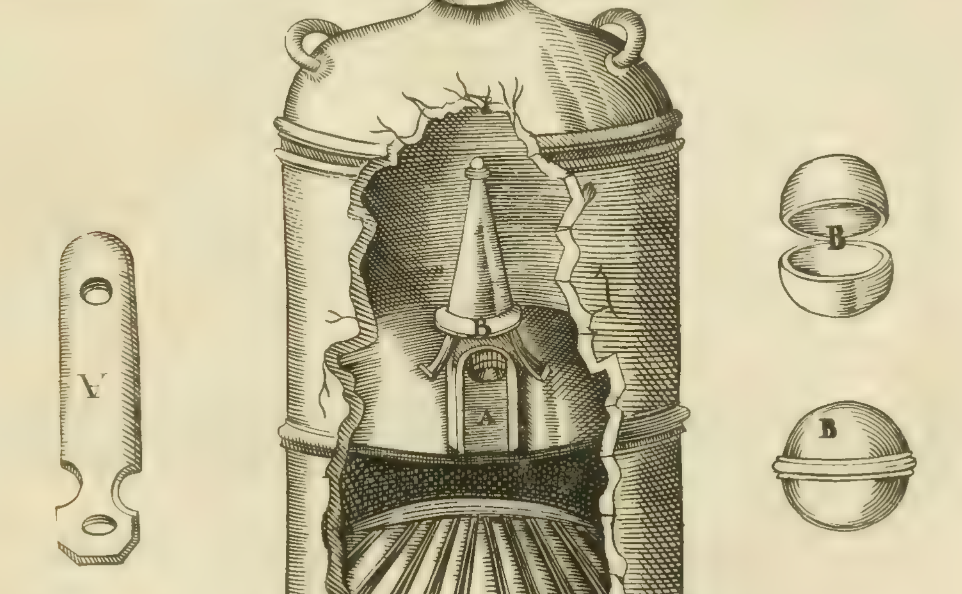
De octava Operatione, in qua tractatur de Magisterio Furni, & calcinatione Mercurii, Solis & Lunæ.

Octava operatio hujus Artis continet Magisterium Furni calcinationis Mercurij Solis, & Lunæ, & sic fit: Recipe lutum sapientiæ, scil. cretam, stercus equi, & papyrum carminatum, & confice insimul, & fac Furnum magnum vel parvum, sicut vis, qui habet portas, ut sit latùs illius unius palmi circumcirca, & fac ei auriculas seu spiracula, per quæ fumus exeat, & non sursum ascendat, & posteà accipe unam laminam ferream fortem, & adapta eam super caput dicti furni qui est rotundus, hoc modo, quod non claudatur totum os furni, sed dimittatur circa ipsum aliquod spiraculum parvum unde calor posset exire, & super ipsam laminam aptabis aliquantos gotos, videlicet quantos volueris, & omnis hiatus habeat suum ovum Physicum, ubi ponatur lapis ad digerendum, & in circuitu laminæ sunt quatuor laminæ adhuc, ut teneant laminam aliquantulum à longe à lateribus furni, & sic facies fieri unam ollam æream vel ferream, aut de terrâ rotundam, & ità fiet cooperculum Furni, quod posset elevari, & poni secundum quod erit necesse ad videndum materiam; & nota quod dicta olla cujusque materiæ sit, debet esse lutata intus & extrà, ad hoc ut melius teneat calorem, & dicto cooperculo facies unam portam per quam posses intromittere manum ac calorem

FIG·I·

FIG·2·

rem furni, ficût prædictum eft, fed cave quod non tangat vas, quoniam eft valde calidum & venenofum. Item nota quod quando pofuifti materiam intus tu debes lutare portarum (al. parietum) juncturas cum luto fapientiæ, & panno lini, & hoc ut calor non refpiret, & non afcendant fumi. Et hoc dicitur ftufa ficca, in qua potes ponere omnes fpiritus & medicinas, ad operandum feu digerendum, ad hoc ut in balneo poffint diffolvi in aquam. Et ifte vocatur furnus Phyficus, quia illa lamina facit afcendere calorem diametraliter; fimiliter fac, quod latus laminæ non afcendat ad caput ollæ, ne ignis reverberet ad vafa ex medio aërem fupra ciathos & tripodem, & fac quod ignis ei fit ab omni parte, major enim ignis afcendit per tria foramina, quam per unum, & fic poteris ignes augere vel diminuere, fecundum quod tibi videbitur. Nota quod fuper tripodem ubi hiatus eft in lamina, potes aptare unam fcutellam terream & infra fcutellam unum tripodem, & ibi ponere ovum Philofophicum, & fupponere aliam fcutellam, & ita convenit duas fcutellas levare vel erigere in aëre, ut non tangat latera fcutellarum, &c.

CAPUT XI.

De nona Operatione, circa ordinem projectionis facienda.

OPeratio nona eft, cum volueris facere projectionem, fic facies. Recipe centum partes Mercurij cum fale & aceto loti, & pone in crucibulo fuper ignem; Cùm autem cœperit fervere, pone unam partem hujus elixiris, dicto modo præparati, fuper centum partes illius Mercurij abluti, & fiet totum medicina fuper alium Mercurium ablutum. Deinde projice partem unam illius Medicinæ coagulatæ fuper centum partes Mercurij abluti, in crucibulo ferventis ad ignem, & adhuc totum fiet Medicina. Poftea pone partem unam iftius Medicinæ ultimo congelatæ, fuper centum partes iftius Mercurij abluti, & fiet totum aurum vel argentum in omni judicio optimum, fecundum quod fuit paratum elixir ad album vel rubeum. In nomine Domini noftri JESU CHRISTI, qui eft benedictus & gloriofus in fecula feculorum, AMEN.

Sequitur

DESCRIPTIO ET FORMA FURNI PHYSICI.

FUrnus ifte totus altus erit pedes tres & medium, latus autem fefquipedem inclufive, & divifus, ut fequitur.

Primum furnus ita componitur, ut fpatium quà cineres per cratem ferream defluant, altum fit pedem unum. A crate ferrea ad meditullium usque fpatium ubi focus inftruitur, altum erit digitos novem. Altitudine itaque habita duorum pedum minus digitis tribus. collocanda eft in medio tabula teftacea vel ferrea, in cujus medio foramen rotundum fit, diametrum quatuor digitorum habens, qua fervor ignis in fuperiorem partem, ubi operatio fit, afcendere poffit. Deinde fupra foramen illud tria opercula exemptilia, paulo quam tabulæ intermediæ foramen latiora erunt, quemadmodum notatum eft litera A. *Quodlibet operculum etiam rotundum foramen habebit diverfum. In primo foramen erit digitorum trium, in fecundo duorum, in tertio denique unius; ut fubinde uno pro altero uti liceat, prout calor ignis mutationem operculorum exiget.*

Spatium ubi operatio fit, à tabula nimirum intermedia ad fupremum usque tegmen, altum erit pedem unum & tres digitos. In ifto autem fpatio tabulæ intermediæ tripes teftaceus aut ferreus directè fupra foramen imponitur, quemadmodum notatur litera B. *qui tripes in fuperiore parte latus erit digitos tres & medium, altus vero fex digitos, cui vitrum impones, quod materiam omnem ad operationem deftinatam contineat.*

Supra iftud fpatium in quo operatio fit, Operculum five tegmen furni teftaceum collocabitur, in formam dimidiæ fphæræ five difci tornatum, profunditate digitorum fex, quod ad altitudinem furni accommodatum fit. Iftud autem tegmen in medio rotundum foramen habebit unius digiti, quo calor ignis, num vehementior, num remiffior, explorandus fit.

Utuntur quidam in tripode fignato litera B. *globo fiffo, cujus medietates fibi mutuò refpondeant, uti litera* B. *in margine notatum eft. Globus ifte latus erit in medio digitos feptem, ubi inftrumentum quoddam aut vafculum includitur teftaceum, quod Chemici Ovum appellant. Habes ergo perfpicuam defcriptionem, & expreffam effigiem artificii hujus furni Chemici.* Vid. Tab. II. Fig. 1. & 2.

SUBSECTIO TERTIA.

ROSARII PHILOSOPHORUM *duplex exemplar; item* ROSARIUM abbreviatum Ignoti, *tradit.*

Incipit Liber Rofarium Philofophorum, *compofitus, & in unum compilatus diligentiffimè.*

QUI defiderant Artis Philofophicæ Scientiæ majoris cognitionem veriffimam habere, Libellum hunc diligentiùs infpiciant, & fæpiffimè perlegant, & optatum profperum confequentur. Audite hæc filij prifcorum Philofophòrum, quàm altiffima poffum voce libet proclamare. Venio namque vobis præcipuum humanarum rerum ftatum aperire, fecretiffimum omnium fecretorum, totius Mundi thefaurum, non fictè nec irriforiè, fed certiffimè & humaniffimè palam ipfum efficiam. Quapropter vos mihi talem exhibeatis audiendi devotionem quale vobis afferam doctrinæ Magifterium; nempe eorum quæ vidi proprijs oculis, & manibus meis palpavi,

pavi, aliquod nunc possum vobis rectius testimoniū perhibere. Quidam & confidentius quàm fallaces multi jactatores, qui post multas tandem expensas & labores, nullum sibi nisi miserabilem inveniunt effectum. Clarè ergo vobis loquor & apertè, quatenùs tàm periti quàm etiam imperiti valeant ex hoc Magisterio secretum intelligere. Nec meritò poterit me quisquam blasphemijs afficere; Nam cum antiqui Philosophi tàm obscurè quàm & confusè scripserunt, ità ut nedum intelligantur, sed nec convenire videantur, quatenus preciosissimam artem hanc inquirentes, aut fallerent, aut à proposito deterrerent. Ego quidem remota omni fallacia & obscuritate, vobis planè experimentū omne ante oculos apponam verissimum, simul & cùm Philosophorum sententiis, ad propositum adductis ipsum quamoptimè facientibus, quatenus res de qua agitur, eo apertior fiat & clariùs intelligatur.

Unde primò notum facimus, omnes extra naturam operantes, deceptores esse, & in re non debita laborare. Porrò ex homine non nascitur nisi homo, & ex bruto non nisi brutum, & omne simile profert non nisi suum simile. Quapropter qui de proprio non habet, de alieno ad libitum suum habere non potest. Hoc autem dicimus, ut nemo amittat suam pecuniā. Nam cùm quidam decepti sint ingenij sui tarditate, & ad inopiam deducti, alios tentant etiam seducere, & ad miseriam compellere. Consulo autem, ut nemo se arti huic intromittat ad inveniendum, nisi principium veræ naturæ & ejus regimen agnoscat, qua cognita pluribus non indiget rebus, nisi una, nec magnas requirit expensas, quoniam unus est lapis, una medicina, unum vas, unum regimen, unaq; dispositio. Et scias quòd Ars est verissima. Porrò Philosophi nunquam studuissent tot colorū diversitates, & ordinem exprimere, nisi vidissent & tetigissent. Quare illud repetimus: Omnes extrà naturam laborantes deceptos esse ac deceptores. Igitur in naturâ nostrum sit exercitium, & intentum obsequium; quia lapis noster de re animali, vegetabili & minerali. Unius ergo esto voluntatis in opere naturæ, nec modo hoc, modò illud attentare præsumas, quia in rerum multitudine Ars nostra non perficitur. Quantumcunq; enim diversificentur ejus nomina, tamen semper una sola res est, & de eadem re: non enim introducitur in naturā, quod in eâ non est de suâ naturâ. Quare oportet esse necessarium, ut agens & patiens sint in genere res una & eadem: In specie autem altera & diversa, secundùm Mercurium, quo diversificatur mulier à viro, quia licet in uno genere conveniant, tamen inter se habent differentiam distinctam, ut differunt materia & forma. Materia namq; patitur actionem, forma verò agit sibi assimilans materiam. Ideo materia naturaliter appetit formam, sicut mulier virum, & turpe pulchrum. Sic liberius complectitur corpus spiritum ut ad suam perveniat perfectionem. Cognoscendo ergo radices naturales, melius facies ex eis opus tuū: quia non possum alio modo lapidem nostrum exprimere, nec alio nomine nominare. Patet ergo ex præmissis, quòd lapis noster est ex quatuor elementis, & habent eum tàm divites quàm pauperes, & invenitur ubique, & assimulatur omnibus rebus, & est compositus ex corpore, anima, & spiritu; & convertitur de naturâ in naturam, usque ad ultimum suæ perfectionis gradum.

Dixerunt etiam quod lapis noster fit ex unâ re, & verum est; nam totum Magisterium fit cùm aquâ nostrâ; ipsa namque est sperma omnium metallorum, & omnia metalla resolvuntur in ipsam, ut est ostensum.

Item: Sal metallorum est lapis Philosophorum; lapis enim noster est aqua congelata in auro & argento, & repugnat igni, & resolvitur in aquâ suâ, ex quâ componitur in genere suo. Ergo reductio corporum in primam materiam, seu in argentum vivum, non est alia nisi congelatæ materiæ resolutio, per quam seratura aperitur per ingressionem unius naturæ in aliam. Unde Philosophi dixere: Solem nihil aliud esse, quàm maturum argentum vivum. Nam in Mercurio sunt solùm duo elementa actu, scilicet terra & aqua, quæ sunt passiva. Elementa autem activa, ut aër & ignis, sunt in eâ in potentiâ solùm. Sed quoniam ista in Mercurio mundo deducuntur de purâ potentiâ ad actum, secundùm debitam digestionem, & proportionalem decoctionem, tunc fit aurum. Quare in auro sunt quatuor elementa in æquali proportione aptata; & ideo ibi est sulphur maturum & activum. Ars autem nostra juvat naturam, super administrando Mercurio Aurum maturum, in quo (ut dictum est) est sulphur maturum & optimè digestum, à naturâ autem per opus naturæ.

Arnoldus: Quicunque velit ad hanc scientiam pervenire, & non est Philosophus, fatuus est, quia hæc scientia non est, nisi de occultis Philosophorum.

Senior: Ars enim illa in Dei potentia reservata, quæ Laycis est inimica.

Unde Geber: Non ergo hæc scientia pauperi & egenti convenit; sed potius est illis inimica.

Secundò Politicorum dicit Philosophus: Impossibile est indigentem philosophare.

Duplex est via in istâ arte secundùm Philosophos: scilicet universalis & particularis. Via universalis est facilis & rata. Et est talis quæ ex principijs veris & naturalibus educitur, quibus virtus seminaria & reformativa statim, & in momento indurat Mercurium, & quodlibet metallum debitè præparatum tingit in verum aurum vel argentum, secundùm quod talis virtus primordialiter ad suum finem fuerit activorum ad passiva conjunctione.

Secunda verò via dicitur particularis, & est difficilis & laboriosa. Nota, licet Alchimia in via universali partim sit naturalis, partimque artificialis, magis tamen est naturalis; quia natura in viâ veræ Alchimiæ nil alienum vel extraneum introducitur; quia natura habet in quod operatur, eò quod activa junguntur passivis per competentem unionem seu applicationem, cætera verò natura per se operatur.

Plato, lapis noster est res quam ignis non tetigit, à qua noster Mercurius surgit.

Tria sunt genera laborantium artem Alchimicam, scil. Alchimista, Lauchimista & Lachrimista. Non omnis qui dicit, recipe, recipe, intrabit in artem, quia unum tantùm est recipe; unum corpus non intrat alterum.

Gratianus: Accipe hoc & hoc, & fac sic & sic, & habebis hoc, & illud est verum apud omnes Philosophos. Unde Philosophus: Primum verbum recipe, recipe, multos errores fecit. Ideo primum opus est dissolvere rem lapidis; id est, Mercurium non vulgi.

Arnoldus: Fatui autem intelligentes ad literam dicta Philosophorum cæcutiunt, & non inveniunt nisi mendacium & tunc dicunt; falsa est scientia, quia tentavimus & nihil invenimus. Et tunc sunt sicut desperati, & vilipendunt libros & scientiam; Et ideo scientia vilipendit eos, quia scientia nostra de occultis naturæ, non habet inimicum nisi ignorantem. Versus:

Hic lapis exilis extat, precio quoque vilis,
Spernitur à stultis, amatur plus ab edoctis.

Sicut & Alphidius dicit: Scito quòd hunc lapidem de quo hoc arcanum agitur, Deus non posuit magno precio emendum, quoniam in viâ ejectus invenitur, qua-

quatenus tàm à paupere quàm à divite haberi possit, ut ratione & scientia ad eum quisque possit leviter pervenire. Argentum vivum non est lapis. Unde Constantinus; quia fusibilis, ergo non est lapis. Argentum vivum est ignis, unde Philosophus; Scitote ergo quod argentum vivum est ignis, corpora comburens magis quàm ignis.

Succus lunariæ, Aqua vitæ, Quinta essentia, Ardens vinum, Mercurius vegetabilis, omnia idem sunt; Succus lunariæ fit ex vino nostro, quod paucis filijs nostris notum est, & cùm illo fit solutio nostra & fit aurum potabile nostrum mediante illo, & sine illo nequaqam. Corpus namq; imperfectum conversum est in primam materiam, & istæ aquæ conjunctæ cùm aquâ nostrâ faciunt unam aquam mundam, claram, omnia mundans, omnia tamen necessaria in se continens; & ista est cara & vilis, de quâ & cùm quâ perficitur nostrum Magisterium. Nàm copora solvit non solutione vulgari, pro ut tradunt ignorantes, qui convertunt corpus in aquam nubis, sed solutione vera Philosophica, in quâ convertitur corpus in aquam primam, ex quâ fuit ab initio, ipsa eadem aqua corpora in cinerem transformat. Scias autem quòd ars Alchimiæ est donum Spiritus sancti. Et scias quòd diebus nostris habuimus Magistrum Arnoldum de Nova villa, in curiâ Romanâ, summum Medicum, & Theologum qui etiam magnus Alchimista fuit, qui etiam virgulas auri faciebat, quas consentiebat omni probationi submitti.

Arnoldus: Sciant artifices Alchimiæ species metallorum transmutari non posse, nisi fortè in primam materiam reducantur, & tunc quidem transmutantur in aliam quàm priùs erant speciem. Et hoc ideo, quia corruptio unius est generatio alterius, tàm in artificialibus quàm in naturalibus. Ars enim imitatur naturam, & in quibusdam corrigit & superat eam, sicut juvatur natura infirmi medicorum industria.

Speculum: Venerabili ergo utimini natura, quoniam non emendatur natura, nisi in suâ naturâ; cui alienũ nolite introducere, nec pulverem, nec aliquam aliam rem; quippe quia diversæ naturæ lapidem nostrum non emendant, nec intrat in eum quod non sit ortum ex eo, quoniam si aliquid extranei sibi apponatur, statim corrumpitur, & non fit ex eo quod quęritur. Unde notifico, quod nisi similes res initio coquendi receperis, & absque manuũ contritione subtiliaveris, donec omnia aqua fiant nondum opus invenisti. Quare scire facio preciosissimum arcanum studentibus, ut non fatigentur in vanũ, quia hoc Magisterium nihil aliud est, quàm coquere argentum vivum, & sulphur, donec unum fiat argentum vivum quod defendit sulphur à combustione, si fuerit vas bene clausum, ità quòd argentum vivum non possit evanescere, nec sulphur possit comburi, nec devastari; quia argentum vivum nostrum est aqua clarissima nostra. Et videmus per exemplum in aqua communi, quòd omne quodcum ea coquitur, nunquam comburitur donec ipsa aqua consumatur, quantumcunque etiam ipse ignis sit fortis. Et quando aqua consumpta est, hoc quod in vase est comburitur, & ideo Philosophi jusserunt claudere os vasis, ut aqua benedicta nostra non exhalaret, sed defenderet à combustione, hoc quod in vase est; Aqua verò cũ illis posita rebus, prohibuit ne ignis combureret, & factæ sunt illæ res. Quantò magis flamma occupatur, tantò magis aqua in intimis absconditur, ne ignis calore lædatur; aqua verò in suo ventre eas recipit, & ignis flãmam ab eis repellit. Jubeo autem omnes investigatores hujus artis, in principio facere ignem levem, donec facta sit patientia inter aquam & ignem. Et postquam videris aquam fixam sine ascensione aliquâ, non cures qualis sit ignis, sed bonum est regere cùm patientiâ, donec spiritus & corpus unum fiant, ita quòd corporea fiant incorporea, & incorporea corporea. Ergo Aqua est illa res quæ dealbat, & rubere facit. Aqua est quæ occidit & vivificat. Aqua est quæ comburit & candidat. Aqua est, quæ dissolvit & congelat. Aqua est quę putrescit & postea facit germinare novas, & diversas res. Unde, fili, moneo te, quod totum intentum tuum sit in decoctione aquæ, & ne tædeat te, si vis habere fructum, & non cures de alijs reb. vanis nisi de solâ aquâ. Coque ipsam paulatim putrefaciendo, donec mutetur de colore ad colorem perfectum. Et cave quòd in principio non combures suos flores, nec suâ viriditatem; & noli citò perficere opus tuum. Et nota, quòd janua tua bene & firmiter sit clausa, ut ille qui est intus evolare non possit, & Deo concedente, ità pervenies ad effectum. Natura facit suam operationem paulativè; ego verò volo quòd tu ita facias, imò secundùm naturam tua sit imaginatio. Et vide secundùm naturam, de quâ regenerantur corpora in visceribus terræ. Et hoc imaginare per veram imaginationem & non phantasticam. Et vide similiter quo calore fit decoctio eorum, si est violentus vel suavis.

Geber de Veritatis Investigatione.

Consideravimus in nostris voluminibus ex secretis & naturalibus potentijs, & naturalium proprietatibds, etiam per experientiam nostram inventione investigationis materiam omnino certam. Non enim omnino invenimus aliud, nisi quòd ea ex quibus elicitur nostra medicina, in corporibus transmutandis, habet in se has qualitatum proprietates.

Primò quod habeat terram subtilissimam in se, & incombustibilem, aptamque ad figendum omnimodè fixam cùm suo proprio radicali humore.

Secundò, humiditatem aëream & igneam, uniformiter conjunctam, sic, quòd si unum fuerit volatile quod & reliquum. Et quod ipsa humiditas est super omnes humiditates, expectans ignis calorem usq; ad sui sufficientis inspissationis cineris complementum quoad indigentiam ipsius cùm permanentia inseparabili terræ, scil. annexæ sine evaporatione.

Tertiò, quod humiditatis dispositio naturalis sit talis, quòd per beneficium suæ homogeneitatis, in omnibus suarum proprietatum differentijs; terram habet annexam conversione utriusque, quia in alterutris homogeneitate sit contemperatum virtuosè, & unione totali, & vinculo connexionis inseparabilis æqualiter post finalis præparationis gradum fusionem bonam præstet. Quartò, quòd hæc homogeneitas sit tantæ puritatis essentiæ, & ab omni re combustibili seu urente artificialiter emundata, quòd omnia cùm quibus conjungitur per minima non comburat, sed à combustione præservet. Quintò, quod claram & splendidam habeat tincturam in se albam, rubeam, mundam & incombustibilem, stabilem & fixam, quod ignis nequaquam valeat ipsam permutare, nec sulphura adustiva seu acuta corrodentia corrumpere, nec perfraudare. Sextò, quod totum compositum inseratum cùm suo complemento finali sit tantæ subtilitatis materiæque tenacitatis, quod post finalem suæ decoctionis termini injectionem tenuissimæ maneat fusionis, ad modum aquæ, & penetrationis profundæ usque ad ultimæ rei permutabile, cujuscunque fusionis ipsum extitit in complemento, & cum vicinitate & affinitate sua adhæreat suo fumo naturaliter, cùm inseparabili consolidatione, contrà impressionem ignis in ipsâ horâ suâ, spiritualiter corpora in sui naturam reducens.

His consideratis invenimus investigatione nostra septem proprietates rerum in nostro lapide necessarias & opportunas; Et sunt hæ: Oleagineitas, materiæ tenuitas, affinitas, radicalis humiditas, puritas, claritas, Terra figens, & Tinctura.

Prima verò differentiarum proprietas est ipsa Oleagineitas, dans in projectione universalem fusionem & apertionem medicinæ. Nam primum quidem necessarium post projectionem medicinæ, est ipsius medicinæ subita & conveniens fusio, quæ cum oleagineitate naturali perficitur & inviscetatur.

Secunda est materiæ tenuitas, sive ipsius subtilitas spiritualis, tenuis sive fluens infusione ad instar aquę penetrans in profundum rei alterabilis. Quia secundò post fusionem medicinæ, necessaria est ingressio ejus immediatè.

Tertia est Affinitas sive vicinitas, inter Elixir & rem transmutandam, dans inhærentiam in obviationem sui similis & retentionem. Quia tertiò post medicinæ ingressionem, immediatè adhærentia conveniens est & necessaria.

Quarta est radicalis Humiditas & ignea, congelans & consolidans partes retentas cùm adhærentiâ sui similis, & unione omnium partium consimilium inseparabiliter in æternum; quia quartò post adhærentiam, opportuna est partium consolidatio sua radicali humiditate viscosa & necessaria.

Quinta est Puritas & Claritas mundificata, dans splendorem eminentem in combustione existenti, non adjunctis post consolidationem partium putrificatarum quę relinquuntur, quòd ignis agens actualis habeat comburere omnes superfluitates extraneas non consolidatas; quare sequitur putrefactio immediatè, & est necessaria.

Sexta est Terra figens, temperata tenuis, subtilis, fixa, incombustibilis, dans fixionis permanentiam, in solutione adhærens, secum stans & perseverans contra ignem; quia sextò necessaria est fixio post purificationem & opportuna.

Septima est Tinctura dans colorem splendidum & perfectum, album & citrinum intensum, dans lunificationem & solificationem rerum transmutabiliũ; quia septimò post fixionem necessarius est, & ultimus color tingens seu tinctura, colorans materiam convertibilem in verum aurum vel argentum cùm omnibus suis differentiis certis & notis.

Calidius Philosophus de aquâ nostrâ dicit: Est enim ignis, quia omnia comburit & terit, argentum vivum est acetum. Unde Socrates in Turba dicit: Prima vis est acetum; id est, argentum vivum. Unde Turba: Si corpus absque aceto super ignem ponatis comburetur; id est absque argento vivo. Turba dicit: Est acetum acerrimum quod facit corpus merum sine quo nullus color venit.

Nota bene; In arte nostri Magisterii nihil est celatum à Philosophis excepto secreto artis, quod non licet cuiquam revelare; quod si fieret, ille malediceretur, & indignationem Domini incurreret, & apoplexia moreretur. Quare omnis error in arte existit, ex eo quod debitam materiã non accipiunt. Igitur venerabili utimini natura, quia ex ea & per eam & in ea generatur ars nostra, & non in alio; & ideo magisterium nostrũ est opus naturæ & non opificis. Et sic qui nescit principium, finem non consequitur; & qui nescit quid quærit, nescit etiam quid inveniet.

Scias ergo quòd æs, quod est Philosophorum aurum, est aurum eorum. Dixit autem Senior: Aurũ nostrum non est aurum vulgi. Quæsivisti autem de viriditate, putans quòd æs esset corpus leprosum propter illam viriditatem quam habet. Unde enim tibi dico quòd totum illud, quod est perfectum in ære est, illa sola viriditas quæ in ipso est, quia illa viriditas per nostrum Magisterium vertitur citò in verissimum aurum nostrum, & hoc experti sumus. Nullo tamen modo poteris lapidem preparare absq; duenech viridi & liquido, quod videtur in mineris nostris nasci. O benedicta viriditas, quæ cunctas res generas; unde noscas quod nullum vegetabile, atque fructus nullus apparet germinando, quin sit ibi viridis color. Similiter scias, quòd hujus rei generatio viridis est, quare Philosophi germen ipsum appellaverunt. Et similiter eam aquam vocaverunt suæ purificationis seu putrefactionis, & veritatem dixerunt, quia cùm suâ aquâ putrificatur seu purificatur à suâ nigredine: abluitur & album reddit ipsum, posteà rubeum, unde scias quòd nulla fit tinctura vera nisi ex ære nostro. Coque ergo ipsum cum sua animâ, tere, coque, reitera, donec spiritus conjungatur cum suo corpore, & unum fiant, & habebis intentum. Sapientes autem multa nomina illi imposuerunt, sed tu considera illam solam rem, quæ argento vivo & corporibus adhæret, & habebis scientiam veram. Sed ut non erres, scias quid sit adhærere in corporibus. Aliqui dixerunt, quòd argentum vivum vulgi adhæret in corporib. quod est falsum. Putant enim se intelligere capitulum Gebris de argento vivo, ubi dicit: Cùm in rebus cæteris exquirentes, non invenimus inventione nostrâ rem aliam magis quàm argentũmvivum corporum naturis amicari, &c. Hoc autem totum intelligendum est de argento vivo Philosophico. Ipsum enim solum adhæret in corporibus, & nullam aliam rem invenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni invenient aliã rem, quæ corporibus adhæret, nisi argentum vivum Philosophicum. Quoniam argentum vulgare non adhæret in corporibus, imò corpora adhærent ipso argento vivo. Et hoc est verum per experientiam, quia si conjungitur argentum vivum vulgi cùm aliquo corpore, argentum vivum manet in naturâ propriâ aut recedit, & non vertit corpus in suam naturam, & ideo non adhæret corporibus, sed corpora adhærent sibi. Et propter hoc multi sunt decepti in operando in illo argento vivo vulgi. Quia lapis noster scilicet argentum vivum occidentale quod prætulit se auro & vicit illud, est illud quod occidit & vivere facit. Scias ergo quod argentum vivum coagulatum, mortificatum propria natura, est pater mirabilium omnium hujus Magisterij nostri, & est spiritus & corpus; id est, spirituale corpus, quia sublimatione ascendit. Et hoc est quod Geber dixit: Consideratio veræ rei quæ omnia perficit, est consideratio electorum puræ substantiæ argenti vivi. Sed ex quibus maximè hęc argenti vivi substantia elici possit, solet queri. Et nos respondentes dicimus quod in his in quibus est, ex illis elicitur. Ergo, fili, considera, & vide ubi sit illa substantia, & istam accipe & non aliam, si pervenire desideras ad verumintellectũ, &c. Dico tibi in charitate Christi, quòd nullo modo invenire potuimus, nec Philosophi similiter invenire potuerunt aliquam rem perseverantem in igne, nisi solam illam unctuosam humiditatem perfectam non cremabilem. Et illa quando est præparata, ut oportet, omnia corpora quę tangit ducit ad verissimum solare complementum, & super omnia corpora, & maximè Lunam.

Radix artis, est sapo sapientum, & est minera omnium salium, & dicitur sal amarum; quia oritur de minera maris, & est acutior omnibus salibus in suo genere, quia est minera, & cum eo calcinantur corpora & spiritus, & cùm eo fiunt resolutiones & coagulationes Elixir.

Geber: Nota, quòd nullum argentum potest fieri nisi

nisi omnia priùs solvantur. Secundò, quòd nulla solutio debet fieri, nisi in sanguine proprio vel appropriato: id est, in aquâ Mercurij, quæ dicitur aqua draconis. Tertiò, quòd illa aqua draconis debet fieri per alembicum sine omni alia re addita: & quòd in faciendo ipsum est maximus fœtor. Quartò, quòd cum illâ aquâ potest solvi amalgama, corpus & spiritus, cinabrium, & breviter omnia & singula quæ sunt de natura ipsius. Quintò, quòd illa aqua debet esse munda: ergò non debet fieri, nisi de dracone purgato; purgatur autem draco ipsum ter elevando, & inde ipsum vivificando. Sextò, quòd oportet ut solutum putrefiat in calido & humido; id est, in fimo equino, ex hac oritur una nigredo. Septimò, quòd coaguletur in sicco Solis in humido; id est, in balneo Mariæ. Octavò, quòd tempus perfectionis Elixir est ad minus unus annus. Est tamen videre, quod debet esse tempus fœtus humani in utero matris. Nonò, quòd Mercurius, nullo modo interficitur, nisi cum odore corporis perfecti rubei ad rubeum, & albi ad album; & quòd corpus potest dare pondus suo pondere remanente.

Quatuor sunt quibus opus nostrum completur, videlicet pondus, ignis, corpus & spiritus. Decimò, quòd omnes receptæ sunt spernendæ in arte. Undecimò, quòd rebus præparatis in vase positis, erit ludus puerorum, & quod in uno vase potest magisterium adimpleri. Item quicunque habet Mercurium verum, habet Elixir, & quòd Elixir est Mercurius mortificatus, seu fixus cum odore corporis, quia draco non moritur nisi cum fratre & sorore sua. Item nota, quòd oportet omnino, quòd de corpore fiat Mercurius: id est, quòd fixum fiat volatile cum volatili; id est, cum Mercurio mundo, & est necesse quòd plus sit de volatili quàm de fixo, à duplo usque ad quintuplum vel sextuplum usque ad decimum, & non ultra. Et quantò plures sunt partes volatiles, tantò tardius fixantur, & fixum fit volatile in spacio unius mensis. Et nota quòd non potest esse Elixir, nisi corpus & spiritus transeant per omnia elementa: id est, per naturas omnium elementorum, ut priùs fiant terra, postea aër; id est vapor, tertiò aqua, quartò ignis: in fixa quòd fugiat ab igne; nam ignis vocatur omne illud quod non fugit ignem, & quod in igne non marcescit, nec consumitur.

Qui vult investigare hujus artis secretum, cognoscere eum oportet materiam primam nostrorum corporum, alioquin labore suo frustrabitur.

Prima materia corporum non est Mercurius vulgi, sed est vapor unctuosus & humidus. Nam ex humido fit lapis mineralis, & ex unctuoso fit corpus metallicum. In talem namque vaporem unctuosum oportet ut corpora convertantur, & in conversione corpora interimuntur, & granum corporis in mortem prosternitur, & totaliter mortificatur. Et hoc fit mediante nostra aqua alba & rubea. Et sic intellige, nisi granum frumenti; id est, granum corporis projectum fuerit in terram; id est, in suam primam materiam: id est, in unctuosum vaporem vel Mercurium Philosophorum & sapientum, &c. Et talis vapor dicitur lapis in capitulis librorum notus, & principium materiæ nostræ operationis, & sulphur unctuosum, ex quo in complemento extrahitur quinta essentia. Mercurius, tingens omne corpus in Solem vel Lunam, secundùm quod lapis fuit finaliter præparatus. Item nota, quòd quasi omnes Alchimiæ Sapientes antiqui, quoniam multa dixerunt, concludunt de sale, quod dicunt saponem Sapientum, & claviculam quæ claudit & aperit; & iterum claudit & nemo aperit: sine qua clavicula dicunt neminem in hoc seculo posse pervenire ad perfectionem hujus scientiæ; id est, nisi sciat salem post suam præparationem calcinare. Et dicunt quòd debet esse in loco temperato per tres dies, ut calor ignis & fumositates evaporent. Et ergo ex hoc concludo, quòd omnis bona & perfecta medicina Alchimiæ & Elixir, seu pulvis, oportet quòd sit in modum salis, & sit sal, & habeat virtutem salis, & sit lentissimæ fusionis & penetrationis, projecta super corpora metallorum, fusa vel ignita. Et hoc Geber etiàm monet, cùm dicit: Oportet quòd medicina sit velocioris fusionis quàm Mercurius, ità quòd citius fluat ante Mercurii fugam. Et quòd ignis ipsum consumere nec destruere possit. Et tunc dicitur sal fusibile & oleum incombustibile, & sapo sapientum. Item: Nota, sal metallorum transmutat Mercurium in verum Solem & Lunam; Et sic sal animalium transmutat quodlibet animalium in veram temperantiam & optimam complexionem. Ignis fimi est causa agens in opere digestionis lapidis nostri, nec valet ignis balnei Mariæ, quamvis etiam temperatissimus sit, loco illius. Unde Alphidius dicit; Igne coquere quem tibi ostendam, est se abscondere in equorum stercore humido, quod est sapientum ignis; humidus & obscurus, & est calidus in secundo & humidus in primo gradu. Cujus ignis proprietas est non destruere oleum; id est, materiam, sed augmentat propter suam temperatam humiditatem. Solus enim ille calor est æqualis & temperatus, & talis est summè necessarius in generatione istius rei. Unde Geber dicit: Quia sunt fumi subtilissimi, intemperata indigent decoctione, ut in seipsis secundum æqualitatem inspissentur. Solus enim calor temperatus est humiditatis inspissativus & mixtionis perfectivus, & non super excedens. Nam generationes & procreationes rerum naturalium habent solum fieri per temperatissimum calorem & æqualem, uti est solus fimus equinus humidus & calidus.

Hermes libro quarto Tractatuum.

Oportet illum qui introduci vult in hanc artem & sapientiam occultam, arrogantiæ vitium à se repellere, & pium esse ac probum, & profundum rationis, hominibus humanum, & sereni vultus & hilarem; salutare diligenter, ac arcanorum permanentium, sibi parentium observatorem. Fili, prius ante omnia moneo te, Deum timere, in quo dispositionis tuæ visus est, & adjuvatio cujuslibet sequestrati.

Geber libro perfecti Magisterii.

Artificem hujus scientiæ, oportet esse subtilissimi ingenij, & naturas metallorum & eorum generationes, infirmitates & imperfectiones in suis mineris scire & cognoscere, antequam perveniat ad hanc artem. Non autem ad ipsam indagandam accedat artifex grosso ingenio & duro repletus, nec cupidus, nec avarus in sumptibus vel expensis. Nec vir duplex animo, sine felle & cervice, vel mente variabilis, nec nimis festinus aut capitosus; Sed doctrinæ filius, vir subtilissimo ingenio decoratus, sufficienter locuples, largus, sanus, firmus in proposito & constans, patiens, mitis, longanimis & temperatus. Alphidius: Scito, fili, quòd istam scientiam habere non potes, quousque mentem tuam Deo purifices, & sciat Deus te habere certum animum ac rectum, & tunc Mundo dominari te faciet. Aristoteles: ô si Deus sciret fidelem mentem in homine, utique revelaret sibi arcanum.

Corrector Fatuorum.

Unicuique arti scoriam imitari necesse est, illius naturæ cognoscere cujus rei sit natura, & sic ars imitatur suam naturam. Scias fatue per artem ipsa dignoscitur natura, nec emendari potest: nam naturæ non imitatori impossibile esset Philosophorum secreta ad perfectum finem pervenire.

Hermes & Geber.

Qui hanc artem semel perfecerit, si deberet vivere mille millibus annis, & singulis diebus nutrire quatuor millia hominum non egeret, hoc confirmat Senior, dicens: Est ita dives habens lapidem de quo Elixir fit, sicut qui habet ignem potest dare ignem cui vult & quando vult, & quantum vult sine suo periculo & defectu. Aristot. 20. de Anima: Naturalissimum & perfessissimum opus est generare tale quale ipsum est.

Tabula Scientiæ majoris.

In primis habetur in Leone nostro viridi vera meteria, & cujus coloris sit, & vocatur Adrop, Azoth, aut Duenech viride.

In secundo habetur similiter, & in trigesimo qualiter corpora solvuntur in argentum vivum Philosophorum: id est, in aquam Mercurij nostri & fit unum corpus novum. In quarto, habetur putrefactio Philosophorum, quæ nunquam fuit visa diebus nostris, & vocatur sulphur. In quinto, habetur qualiter major pars istius aquæ, facta est terra nigra & fæculenta, de qua loquuntur omnes Philosophi. In sexto, habetur qualiter ista terra nigra in principio stabat super aquam, & paulativè submersa est in fundo vasis. In septimo, habetur qualiter ista terra soluta est in aquam iterum in colore olei, & tunc vocatur oleum Philosophorum. In octavo habetur, qualiter natus est draco in nigredine, & pascitur Mercurio suo, & interficit seipsum, & submersus est in eo, & aqua aliquantulum dealbatur, & istud est elixir. In nono habetur, qualiter aqua mundatur totaliter à nigredine & remanet in colore lactis, & multi colores apparent in nigredine. In decimo habetur, qualiter illæ nebulæ nigræ quæ erant in vase supra aquam, descenderunt in corpus suum unde exierunt. In undecimo habetur, qualiter ille cinis factus est albissimus, ut marmor coruscans, & illud est Elixir ad album & fœtus est cinis. In duodecimo habetur, qualiter illa albedo conversa est in rubedinem transparentem ut rubinus, & istud est Elixir ad rubeum. Et si vis bene intelligere, totum opus lege de parte in partem & videbis mirabilia. Hæc omnia vidi in diebus nostris usque ad leonem. Ego non dixi omnia apparentia & necessaria in hoc opere, quia sunt aliqua quæ non licet homini loqui. Depinxi tamen usque ad complementum, licet non viderim. Scio quia de necessitate opus ad talem perveniat naturam. Et impossibile est hoc sciri, nisi à Deo sciatur, aut à magistro qui eum doceat. Et scias quòd hæc est longissima via, ergo patientia & mora sunt necessariæ in nostro magisterio. Argentum vivum est sal commune, unde Rosarius dicit: Sal commune aurum & argentum solvit, & auget in auro rubedinem, & in argento albedinem, & mutat æs à corporalitate ad spiritualitatem, & cum ea re calcinantur corpora. Unde Lumen luminum: Si hoc sal omnipotens Deus non creasset, non perficeretur Elixir, & vanum esset studium Alchimicum. Nota, quatuor sunt Mercurij, videlicet Mercurius crudus, Mercurius sublimatus, Mercurius Magnesiæ, & Mercurius unctuosus. Sed Magnesia est Luna plena. Mercurius Philosophorum: id est, materia in qua continetur Mercurius Philosophorum. Et est ille quem natura paululum operata est, in metallicam formam formavit, tamen imperfectum reliquit. Hæc ille: Notandum quòd talis res quæ dicitur medium ingressionis, quæ neque est perfecta, neque ex toto imperfecta. Quia ex nihilo nihil fieri potest, & quòd natura non perfecit in ipsa, ipse artifex adjuvando naturam ipsam potest reducere de imperfectione ad perfectionem. Et ille dicitur lapis invisibilitatis, lapis sanctus, res benedicta. Geber.

Argentum vivum adustionem non habet. Est ergo ejus depuratio terrestreitatis & aquositatis remotio per ingenium, quod si fuerit purum, coagulabit illud vis sulphuris albi non urentis, in argentum: & illa est res optima ut per artificium ex eo fiat Elixir ad argentum. Si autem fuerit sulphur rubeum optimum naturæ non urentis erit res optima, ut fiat ex eo Elixir ad aurum. Tale sulphur est sulphur nostrum & sapientum, & non reperitur super terram, nisi quod ex illis corporibus extrahitur. Arnoldus: Sulphur quod est occultum in argento vivo, est dans formam auream ipsi argento vivo per virtutem coloris sulphuris mineralis ejus extrinseci. Avicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi illud quod est in corporibus. Ideo corpora illa subtiliter præparentur, ut sulphur habeamus super terram. Nam corpus perfectum per nostrum magisterium juvat & perficit imperfectum, sine mixtione alicujus rei extraneæ. Aliàs sulphur cujuscunque generis fuerit, fusionem rectam impedit, ut patet in ferro, quia non funditur, quia sulphur fixum in se habere dignoscitur. Si verò fixum non fuerit, fusionem rectam anticipans, impeditur ab igne & comburitur & evaporat, ut patet in plumbo & in alijs corporibus infirmis. Ideo sulphur vulgare non est de veritate nostræ artis, neque de perfectione ejus, quoniam perfectum impedit in omnibus operationibus suis. Unde Geber: Sulphur nunquam nisi calcinetur potest figi: & cùm fuerit calcinatum, nullam dat omnino fusionem. Senior: Sulphur & arsenicus non est vera medicina hujus magisterij, quia non complent nec perficiunt, ut sufficienter notum est de omnibus minoribus mineralibus. Albertus: Sulphuris proprietatis est Mercurium congelare & cum Mercurio perficere. Sed tinctura solum existit ex duobus perfectis corporibus, ex quibus sulphura illa elici possunt.

Philosophus: Fundamentum artis est Sol, & ejus umbra. Morienes dicit: Tres species sufficiunt ad totum magisterium, scilicet fumus albus: id est, vis quinta, scilicet aqua cœlestis: & Leo viridis: id est, Aes Hermetis, & aqua fœtida, quæ mater est omnium metallorum, ex qua & per quam, & cum qua præparant Philosophi ipsum, scilicet Elixir in principio & in fine. Has igitur tres species ad ejus confectionem nemini detegas. Sed stultus hoc magisterium tractat circa quamlibet aliam rem. Arcanum Philosophorum secretissimum. Hermes pater Philosophorum dicit: Tres partes habet Philosophia, scilicet Solem, Lunam, Mercurium. Ex illis conjunctis pater Hermes scivit conficere tincturam. Johannes de Aquino: Qui auri destructionem ignorat, constructionem ejus ex cursu naturæ neces-

necessario habet ignorare: faciliùs itaque est aurum construere quàm destruere. Qui verò sine his tincturam efficere credit, cæcus procedit ad practicam, sicut asinus ad cœnam. Quia corpus non agit in corpus, nec spiritus in spiritum, eò quòd forma non recipit impressionem à forma, nec materia à materia, quia simile in suo simili non habet actionem & passionem, cùm neutrum eorum sit dignius altero, quia par in parem non habet imperium. Unde Aristoteles: Nulla est generatio vera nisi ex convenientibus in natura. Quoniam res non fiunt nisi secundùm earum naturam. Nunquam enim sambucus profert pyra, nec rubus mala granata: Nec arbor mala bonos potest facere fructus. Item dicit Philosophus: Mercurius noster convertitur in omnem naturam vel naturas, cum quibus junctus fuerit vel divisus.

Philosophus: Qui aurum scit destruere quod per amplius non erit aurum, ille ad maximum arcanum pervenit. Alius dicit Philosophus: Difficile est aurum destrui, difficillimè construi, facilius est destruere accidentale quàm essentiale. Aurum est totum Mercurius, quod patet ex ipsius pondere: & ex ipsius Mercurij facili combinatione: ergo in ipso est totalis & radicalis Philosophorum intentio & voluntas. Has enim virtutes & excellentias acquisivit mediante calore cœli & planetarum motu, quas per se creare est impossibile nisi per accidens. Ad hæc autem omnia in Mercurio, si artifex opus incipit pervenire quidem posset cum meditatione, suffragio ignis, & ingenio, quod laboris est copia. Albertus: Unde patet quòd multa quantitas argenti vivi est causa perfectionis in corporibus. Multa verò sulphureitas, scilicet immunda, est causa perfectionis & corruptionis. Euclides vir sapientissimus nobis consuluit ut nihil operemur nisi in Sole & Mercurio simul junctis, in quibus lapis Philosophorum consistit. Ex perfecto nihil fit, quia jam perfectum est, prout ista natura seu artificium, habemus exemplum in pane. Panis fermentatus & coctus, est perfectus in suo statu seu esse, & ad suum ultimum finem pervenit, nec ex eo plus poterit fermentari sicut est in auro, aurum purum deductum est per examen ignis in corpus firmum & fixum, & cum eo amplius fermentare omnino impossibile est apud Philosophos, nisi habeatur materia prima metallorum, in qua resolvatur aurum in primam materiam, & in elementa miscibilia. Recipiamus ergo illam materiam, unde erit aurum, & mediante artificio, deducitur in verum fermentum Philosophorum. Et mutemus hoc cum ingenio in materiam perfectam, vel in spiritum corporum perfectorum. Quare multi inter modernos laborantes etiam Philosophi sunt decepti, quia opus dimittunt ubi esset incipiendum. Heu vobis doctrinæ filij, qui speratis fructum colligere antequam maturi sunt, & speratis metere ante messem. Alius Philosophus: Ex perfecto nihil fieri potest, quoniam rerum species perfectæ in sua natura non mutatur, sed potiùs corrumpitur: neque ex imperfecto penitùs secundum artem aliquid fieri potest. Ratio est, quia ars primas dispositiones inducere non potest, sed lapis noster est res media inter perfecta & imperfecta corpora, & quod natura ipsa incœpit, hoc per artem ad perfectionem deducitur. Si in ipso Mercurio operari incœperis, ubi natura reliquit imperfectum, invenies in eo perfectionem, & gaudebis.

Perfectum non alteratur, sed corrumpitur. Sed imperfectum bene alteratur: ergo corruptio unius est generatio alterius.

Speculum. Necesse est quòd lapis noster extrahatur de natura duorum corporum, antequam de eo fiat Elixir completum: quoniam est necessarium quòd Elixir magis sit depuratum, & digestum quàm aurum & argentum eò, quòd ipsum habet convertere omnino à perfectione diminuta in aurum Philosophorum vel argentum, quòd ipsa minimè perficere possunt. Quia si de perfectione sua alteri darent, ipsa imperfecta remanerent, eò quòd non possunt tingere nisi in quantum se extendunt: quoniam nulla res dealbat, nisi secundùm suam albedinem: nec ulla res rubificat, nisi secundùm suam rubedinem. Et ideo ad hoc fiunt opera in lapide nostro ut melioretur ejus tinctura in eo plus, quàm in sui natura. Et etiam ut fiat Elixir juxta Sapientum allegoriam compositum ex speciebus limpidis condimentum, antidotum, medicina & purgamentum omnium corporum purgandorum, tranformandorum in lunificum & solificum verum. Hermes.

Ibi fit conjunctio duorum corporum, & est necessaria in nostro magisterio. Et si unum istorum duorum corprum tantùm non esset in nostro lapide, nunquam aliquo modo tincturam daret. Ideo dicit Philosophus, portavit eum ventus in ventre suo. Planum est ergo quòd ventus est aër, & aër est vita, & vita est anima: id est, oleum & aqua. Arnoldus: Ordines inter quantitatem ignis experimentum demonstrat mediocrem. Quoniam in solutione ignis semper erit lenis, in sublimatione mediocris, in coagulatione temperatus, in dealbatione continuus, in rubificatione fortis. Si verò istis nescienter erraveris, casum sæpissimè & laborem deflebis. Oportet ergo ut sedulus operi insistas: quoniam ars ab ingenio juvatur, & ingenium ab arte similiter. Sed & Soli complemento intendas, alia prætermittas. Sanctus Thomas de Aquino: Est autem materia lapidis aqua grossa. Agens autem est calor aut frigus congelans illam aquam. Idem: Et credas preciosiores esse lapides qui procedunt ab animalibus quàm alij.

Lumen luminum: Nullum tamen genus lapidum poterit præparare, absque duenech viridi & liquido quod valet, & in mineris nostris nascitur. Rasis:

Fili, contemplare altissima mundana, quæ sunt à dextris & à sinistris, & ascende illuc ubi lapis noster invenitur, & in illo monte qui fert omne genus pigmentorum & specierum similiter & minera.

Malchamech: Lapis qui est in hoc opere necessarius de re animata est. Hunc invenies ubique in planitie, in montibus & aquis, & habent eum tàm divites quàm pauperes. Estque vilissimus atque carissimus, crescit ex carne & sanguine, quam preciosus homini scienti illum. Ex thesauro Philosophiæ: Dixerunt Philosophi, quòd lapis noster est ex spiritu, corpore, & anima, & verum dicunt. Nam corpus imperfectum dixerunt corpus, fermentum animam & aquam spiritum, & bene quidem. Nam corpus imperfectum per se est corpus grave & infirmum & mortuum. Aqua est spiritus, corpus purgans, subtilians & dealbans. Fermentum est anima quæ corpori imperfecto vitam tribuit, quàm priùs non habebat, & in meliorem formam perducit. Corpus est Venus & fœmina, spiritus est Mercurius & masculus, anima est Sol & Luna. Corpus habet liquefieri in primam materiam suam, quæ est Mercurius, ut dicit Morienes: Mercurius noster non habetur nisi ex corporibus liquefactis, liquefactione

ctione non vulgari, sed ea tantùm quæ durat donec conjuges vero matrimonio socientur & uniuntur, & hoc usque ad albedinem. Morienes dicit: Accipe flegmaticum & colericum, & terite sanguine im cum eis donec sanguineum fiat cœlum tingens. Hermes: Intelligite filij sapientum, quòd hic lapis preciosissimus clamet: Protege me, protegam te: largire mihi jus meum ut te adjuvem. Sol enim meus & radij mei intimi sunt in me. Luna verò mihi propria est, & lumen meum omne lumen superat, ac mea bona omnibus bonis sunt sublimiora. Gaudium & lætitiam, & divitias, & delitias optantibus largior multas, & cùm quid inquiro, agnoscunt: eos intelligere facio, & divinam vim possidere facio.

Ego gigno lumen, tenebræ autem naturæ meæ sunt, nisi metallum meum esset siccum. Omnia corpora me indigent, eò quòd ea liquefacio: eorum rubiginem deleo, & substantiam extraho. Me igitur & filio meo conjuncto, nil melius ac venerabilius in Mundo fieri potest.

Vasis dispositiò ad Opus nostrum conveniens secundum traditionem cujusdam Ferrarij nomine dictum.

Fiat concha vitrea rotunda cujus fundus parvæ sit quantitatis ad modum parapsidis. Et in medium ejus spondilium formetur zona vitrea circundans eam. Et super illam zonam paries fundetur rotundus æquè distans à conchæ pariete ad grossitiem cooperculi ipsius conchæ, ita quod in distantia hac cadat paries coopertorij largè sine pressura. Altitudo verò parietis hujus sit ad mensuram altitudinis parietis conchæ, aut parum plus aut parum minus. Formentur verò duo coopertoria ad mensuram hujus concavitatis duorum parietum æqualia, quorum longitudo sit æqualis, & sit quælibet duarum magnarum palmarum, & figura eorum una scilicet pyramidalis: In quorum capitibus duo æqualia sint foramina, unum videlicet in uno, & alterum in altero, in quib. ambobus possit cadere una gallinæ penna. Est autem tota vasis intentio, ut possit removeri secundùm artificis voluntatem coopertorium illius: & quòd junctura sit ingeniosa, per quam sine lutatione aliqua, non pateat spiritibus: id est, Mercurio & lazmer egressio. Specialis intentio super hoc est, ut concha inferior cum spondilibus suis usque ad medium subintret coopertorium suum.

Hermes: Draco non moritur nisi cum fratre & sorore sua interficiatur, non per unum solùm, sed per ambo simul, scilicet per Solem & Lunam.

Philosophus: Mercurius nunquam moritur nisi cum sua sorore interficiatur: id est, cum Luna vel Sole illum congelare oportet. Nota quòd Draco est argentum vivum, extractum à corporibus, habens in se corpus, animam & spiritum, super quo dicit: Draco non moritur nisi cum fratre suo & sorore sua: id est, Sole & Luna: id est, sulphure extracto habente in se naturam humiditatis & frigiditatis ratione Lunæ, cum illis Draco moritur: id est, argentum vivum ab eisdem corporibus extractum à primordio, quæ est aqua permanens Philosophorum, quæ fit post putrefactionem, & post separationem elementorum: & aqua illa alio nomine dicitur aqua fœtida.

Unde Philosophus: Omnia fert secum quæ indiget hæc aqua fœtum. Aristoteles secundo Physicorum: Ridiculum est ex perfecto facere imperfectum melius.

Bonellus Philosophus: Æs quod prædixi non est Æs, neque stannum vulgi, sed est verum opus nostrum. Quia oportet corpori magnesiæ misceri ut coquatur & teratur cum aqua vitæ, donec diruatur. Habere autem vos oportet hujus filij artis aquam multam, & hoc continuò donec per partes aquæ apposuisti, & maxima pars terræ fuerit soluta. Avicenna: Quod fit spirituale in vase sursum ascendit. Quod verò spissum & grossum in vase remanet deorsum. Et nisi corpus ita denigraveris & destruxeris, donec aqua non vult misceri ei, vel recipi à terra, nihil consequeris. Nam quando fit pulvis spiritualis in vase; manet deorsum. Ideo nisi omnia vertas in pulverem spiritualem nondum eam contrivisti. Et quod facis in albo corpore, fac & in rubeo: quia hæc medicina est in essentia una, & in modo agendi similiter una. Versus:

Æs in aquam puram nil plus perficere cura,
Tinctura gymme de rebus fixis in igne.
Solvitur in igne rata, lapis est aqua fixa gelata,
Quum redit in formam primum sic percipe normam,
Tunc erit as nostrum Lapis instar Philosophorum.

De Sale Philosophorum.

Tres sunt Lapides, & tres Sales sunt, ex quibus totum magisterium consistit: scilicet mineralis, plantalis, & animalis. Et sunt tres aquæ, scilicet Solaris, Lunaris, & Mercurialis. Mercurius est minera, Luna planta, quia recipit in se duos colores, albedinem & rubedinem. Et Sol est animalis, quia recipit tria, scilicet constrictionem, albedinem & rubedinem, & vocatur animal magnum. Et sal Armoniacus fit ex eo. Et Luna vocatur planta, & sal Alkali fit ex ea. Mercurius verò vocatur lapis mineralis, & fit sal commune de eo. Item: Quando Philosophi viderunt rem hujus artis dissolutam, vocaverunt eam, salem Armoniacum. Et quando fuit putrefactum, tunc dixerunt lapis noster est vilis, & in sterquilinio invenitur. Et multi foderunt, & in stercore operati sunt, & nil invenerunt. Et quando fuit in aquam conversus, habent eum tam divites quàm pauperes & invenitur in omni loco, & in quolibet tempore, & apud omnem rem, cùm inquisitio aggravat inquirentem. Et quando fuit dealbatus, vocaverunt eum Arsenicum, & nomine omnis rei albæ, & lac virginis. Et quando fuit rubea, vocaverunt sulphur, jacintum, & sanguinem, & nomine cujuslibet rei rubeæ.

Gratianus: De omni re potest fieri cinis, & de illo cinere potest fieri sal, & de illo sale fit aqua, & de illa aqua fit Mercurius, & de illo Mercurio per diversas operationes fit Sol.

Arnoldus: Cinis verò iste fusione caret: qualiter autem ingrediatur ut tingat, certè liquefactio sibi redditur, sive sudor, per modum à Philosophis traditum. Quis ergo modus est ille, est ne in aquam solvendo? certè non: quoniam Philosophi non curant de aquis tangenti adhærentibus, & hujusmodi humiditatibus.

Philosophus: Quicunque vult corpora & spiritus alterare, & mutare à sua natura, oportet ut prius reducat ad naturam salium & aluminum, aliter nil faciet, deinde solvat ea.

Philosophus: Salia & alumina sunt, quæ ab operibus nostris fiunt. Unde Arnoldus: Qui haberet sal fusibile, & oleum incombustibile, laudaret Deum. Avicenna ait: Si vis ditari, præpara sales, donec sint aqua pura: quoniam sales convertuntur

tantur in spiritum igne. Sales sunt radices tui operis. Hermes: Omnia salia cujuscunque generis arti nostræ sunt contraria, dempto sale nostræ lunariæ. Arnoldus: Ratio autem quòd non sit in salibus seu aluminibus est: quia factus est, qui quærit à natura quod in ea non est. Philosophus: Sal metallorum dat solvere Mercurium in aqua pura sub fimo. Et illud mixtum coagulatum erit perfecta medicina.

Nota, omne sal bene præparatum, redit ad naturam salis armoniaci, & totum secretum est in sale communi præparato. Nota Vitriolum Romanum habet naturam lapidis metallorum, & est calidum & siccum. Item: Alumen videtur esse mercurius coagulatus, sed deficit à suo complemento, calidum & humidum: & dicitur compar unius: id est, Mercurius. Qui ergo scit salem & ejus solutionem, ille scit secretum occultum antiquorum sapientum. Pone ergo mentem tuam super salem, nec cogites de alijs. Nam in ipsa sola occultatur scientia & arcanum præcipuum, & secretissimum omnium antiquorum Philosophorum.

CONJUNCTIO sive COITUS.

Aristeus in visione.

Conjunge ergo filium tuum Gabricum dilectiorem tibi in omnibus filijs tuis cum sua sorore Beya, quæ est puella fulgida, suavis & tenera. Gabricus est masculus, & Beya fœmina, quæ ipsi dat omne quod ex ipsa est.

O natura benedicta, & benedicta est tua operatio, quia de imperfecto facis perfectum. Idcirco non assumas ipsam naturam nisi puram, mundam, crudam, amœnam, terream & rectam. Si verò secus feceris, non proderit quicquam. Vide quod nil contrarium intret cum lapide nostro, nisi ipsum solum pone. Conjunge ergo servum nostrum sorori suæ odoriferæ & inter se filium gignent, qui non assimilabitur parentibus. Et quamvis Gabricus sit charior Beyæ, tamen non fit generatio sine Gabrico. Gabrici enim cum Beya concubium protinus mortuum est. Nam Beya ascendit super Gabricum; & includit eum in suo utero, quòd nil penitùs videri potest de eo. Tantoque amore amplexata est Gabricum, quod ipsum totum in sui naturam concepit, & in partes indivisibiles divisit. Unde Masculinus ait: Versus:

Quæ quasi lac fuerat conceptio sanguinem mutat,
Pallida nigrescunt, rubea diffusa nitescunt,
Candida mulier, si rubeo sit nupta marito,
Mox complexantur complexaque copulantur.
Per se solvuntur, per se quoque conficiuntur,
Ut duo qui fuerant, unum quasi corpore fiant.

Unde Maria soror Moysi dicit: Matrimonifica gummi cùm gummi vero matrimonio, & fac illa sicut aquam torrentem. Astanus.

Spiritus non conjunguntur corporibus, donec perfectè fuerint depurati. Et in horâ conjunctionis maxima apparent miracula. Tunc enim corpus imperfectum coloratione firma coloratur fermento mediante, quod fermentum est anima corporis imperfecti. Et spiritus mediante anima cum corpore conjungitur & ligatur, & cùm eâ simul in colorem fermenti convertitur, & fit unum cum eis. Basius dicit: In perfecto magisterio lapides non recipiunt se ad invicem, nisi utrique priùs fuerint mandati. Non enim recipit corpus spiritum, neque spiritus corpus, ità quòd spirituale fiat corporeum, vel corporeum spirituale, nisi priùs fuerint ab omni sorde depurati perfectissimè. Senior: O Sol tu mei indiges, sicut gallina gallus indiget, & ego indigeo opere tuo. Alexander in secretis naturæ; scias quòd nullus natus nascitur, nisi ex viro & muliere.

Hermes tractatu secundo: Hoc, fili, noscas, quòd nisi quis sciat ducere, & prægnantem facere, & generare species nil fit, nec aliquid peragitur. Si autem hoc fecerit, maximæ dignitatis erit.

Rosinus Philosophus: Artis auri arcanum fit ex masculo & fœmina, quia fœmina masculi vim recipiens lætatur, eò quòd fœmina masculo roboratur. Alphidius: Fili per fidem gloriosi Dei, complexio est ex complexione inter duo luminaria, masculinum & fœmininum. Deinde seipsa complectuntur & coeunt, & lux moderna ab eis gignitur, cui nulla lux similis est per totum Mundum. Senior:

Ex duabus aquis unam facite aquam. Si verbulum meum intellexistis, omne regimen sub pedibus vestris erit. Rosarius: Oportet te duas aquas habere, una est alba, altera verò rubea.

Senior: Hæc aqua est in quâ congregatæ sunt potentiæ albedinis & rubedinis. Hali, Philosophus & Rex Arabiæ in suo Secreto dicit: Accipe canem coëtaneum, & catulam Armeniæ, junge simul, & hi duo parient tibi filium canem, coloris cœlici; & iste filius servabit te in domo tua ab initio in hoc Mundo & in alio. Senior: Servus rubicundus candidam duxit uxorem, & in istorum conjunctione uxore gravida remanente, peperit filium, qui in omnibus suos genitores servavit, & est splendidior & lucidior. Rosinus Philosophus: Hic enim lapis est clavis; eò namque excepto nihil fit, lapis enim noster est fortissimi spiritus, amarus & æneus, cui corpora non miscentur quousque dissolvatur. Et si verò nomine nuncuparem, insipientes eum esse non crederem. Arnoldus: Tu qui cupis investigare hujus Artis secretum cognoscere te oportet primam metallorum materiam, alioquin tuo labore frustraberis. Rosinus: Utimur vera natura, quoniam natura non emendat naturam, nisi in suam naturam. Tres sunt lapides Philosophorum principales, videlicet, Mineralis, animalis, & vegetabilis. Lapis mineralis, vegetabilis, animalis, triplex in nomine unus in esse.

Spiritus est duplex scilicet tingens & præparans. Albertus: Spiritus præparans æs dissolvit, & à corpore magnesiæ extrahit, & iterum ad ipsum corpus reducit. Senior dicit: & ipse est præparator & extractor animæ à corpore ejus, & ipse reducit ad corpus suum. Spiritus tingens dicitur quinta essentia, quæ est vis & anima stans, profundans & penetrans. Unde liber trium verborum. Oportet te extrahere quintam essentiam, aliter in vanum laborabis, & hoc sine dubio absque aqua fieri non potest. Secundus verò spiritus est extrà corpus, & est aqueæ naturæ, & est tingens corpus in Elixir ut Turba dicit: Masculus verò hic est corpus, & fœmina hæc est spiritus. Arnoldus: Quod spiritus non alteratur à corpore, ita quòd amittat suam virtutem spiritualem, sed omne corpus alteratur à spiritibus & tingitur. Aristoteles: Notate ergo verba, signate mysteria, quia spiritus qui solvit terram albam foliatam, non permanet aliquid eorum fixum, nisi occupaveris ipsum cùm corpore illo de quo præparatum erat in principio, Aqua permanens sive perennis sive vinum ardens, dicitur aqua corporis; id est, quando corpus est redactum in Mercurium: Item absque aqua permanente nihil fit, dicitur etiam

etiam aqua vitæ. Unde Philosophus: Juro Deum cœli, nihil aliud est ars, quàm lapidem solvere & congulare semper. Et iterum: Solum cum ardente vino posses complere Elixir perfectum. Aqua Philosophorum vocatur vas Hermetis, de qua Philosophi sic scripserunt: In aqua nostra fiunt omnes modi, scilicet, sublimatio, distillatio, solutio, calcinatio, fixio. In dicta aqua fiunt tanquam in vase artificiali, quod est maximum secretum. Et aqua est pondera sapientum, ideo aqua & ignis tibi sufficiunt ad totum opus, aqua nostra fortior est igne: quia facit de corpore auri merum spiritum, quod ignis facere non potest. Et ignis respectu ejus est tanquam aqua respectu ignis vulgaris. Ideo dicunt Philosophi: Comburite æs nostrum igne fortissimo. Aristoteles: In regimine principum dicit ad Alexandrum de quatuor elementis. Quando habueris aquam, id est, Mercurium ex aëre: id est, Sole, & aërem ex igne, scilicet spiritum Mercurij, & ignem, scilicet Mercurium ex terra, scilicet Lunæ, tunc plenè habebis artem. Unde Philosophus: Lapis noster transit in terram, terra in aquam, aqua in aërem, aër in ignem, ibi est status, sed descendetur èconversò. Opus album completur tribus elementis, in quo non est ignis, scilicet tria pondera terræ, duo aquæ, unum aëris. Ad Elixir verò Solis, mitte duo pondera terræ, aquæ tria, aëris unum cum dimidio, & de igne id est fermentum rubeum.

Rasis in Libro magno præceptorum sic ait: Quicunque ignorat pondera non laboret in nostris libris quia Philosophi nil suarum rerum posuerunt, nec aliud occultaverunt nisi hæc.

Turba dicit: Nostra contritio non fit manibus, sed fortissima decoctione. Calidius: Minor ignis omnia terit. Nota: differentia est inter elementum & elementatum, & quintam essentiam. Elementum est primum componibilium, unde nec terra, nec aqua, nec aër, nec ignis purum elementum est, & simplex apud nos: quia inter se invicem ista commiscentur, & maximè in illa parte ubi se conjungunt. Sed quinta essentia est corpus per se subsistens, differens ab omnibus elementis & elementatis, tàm in materia quàm in forma, tàm in natura, quàm in virtute, non habens in se causam corruptionis, & dicitur quinta essentia: ideo quia ex omnibus elementatis est extracta, nec in ea est motus elementalis, sicut in alijs corporibus elementalibus. Lapis ergo dicitur omnis res: quia habet in se & de se omnem rem necessariam de sua perfectione. Ubique invenitur propter elementorum participationem: omnibus nominibus nominatur, propter naturæ suæ dignam & mirabilem colorum varietatem: & vilissimus per putrefactionem, & charissimus per virtutem, apud Philosophos est hoc magisterium tectum & absconditum. Lapis noster dicitur una res, quando corporis substantia & aqua præparatur indivisè, ita quòd unum illorum separari ab altero non potest. Lapis noster dicitur esse de materia combustibili, & solus Mercurius spiritus est incombustibilis & aëreus, & ideo oportet quòd sit in magisterio. Item: Lapis quem Philosophi quærunt in quo sunt elementa prima mineralium, tinctura & calx, anima & spiritus cum corpore, fixum & volatile, est Mercurius scilicet non quilibet, verùm ille circa quem natura suas primas operationes determinavit ad naturam metallicam, & imperfectum reliquit. Hunc autem lapidem si extraxeris ab illa re, in qua invenitur, & circa ipsum inceperis operari ad perfectionem, incipiendo in eo, ubi natura illum reliquit, invenies in eo perfectum, & gaudebis.

Argentum vivum per se nil valet, cùm verò mortificatur cum corpore suo occulto, tunc valet & vivit vita incorruptibili, & hoc corpus est de natura Solis, ideo necesse est quòd totum argentum vivum convertat in naturam Solis, sicut fermentum totam pastam convertit in fermenti naturam, non autem econversò: quia semper dominatum transfertur ad dominans. Lapis noster apud omnes Philosophos nominatur Mercurius qui non est natus, ut multi putant, sed de corpore extractus. Lapis Philosophorum ex tribus, scilicet Sole, Luna & Mercurio: id est, fac Mercurium ex Sole & Luna in suo esse sine Mercurio vulgi, sed per viam Philosophicam. Nota: Hic lapis est unus in toto Mundo, & qui ab hoc uno in principio operis erraverit in vanum laborat. In toto Mundo non est alia res necessaria in opere nostro nisi iste lapis nobis Solis filijs datus. Arnoldus: In nostro lapide sunt Sol & Luna in virtute & potentia, ac etiam in natura. Si hoc esset, non fieret inde Sol neque Luna, quia Sol & Luna in nostro lapide sunt meliores, quàm vulgaris in ipsorum natura, eò quòd Sol & Luna in nostro lapide sunt vivi, & vulgares sunt mortui respectu Solis & Lunæ in nostro lapide. Ideo Philosophi nominaverunt ipsum lapidem. Solem & Lunam invicem: quia in ipso sunt potentialiter & non visibiliter, sed in virtute & in essentia. Quare dicit Hermes: Quia lapis noster clamat, dicens: Fili, adjuva me, & ego adjuvabo te.

CONCEPTIO seu PUTREFACTIO.

Aristoteles Rex & Philosophus.

Nunquam vidi aliquod animatum crescere sine putrefactione, nisi autem fiat putridum, in vanum erit Opus Alchimicum.

Morienes: Hæc terra cum aqua sua putrefit & mundificatur, quæ cùm fuerit mundificata, auxilio Dei totum opus dirigetur.

Parmenides Philosophus: Nisi corpus diruatur, confringatur & putrescat, & convertatur in substantia substantiali, non potest illa virtus occulta extrahi nec corpori commisceri.

Baccho Philosophus: Quando naturæ corrumpuntur & putrescunt, tunc gignunt. Plato Philosophus: Habemus exemplum in ovo quod putrescit primò, & tunc gignitur pullus, qui post totum corruptum est animal vivens.

Plato: Nota, quòd sine corruptione generatio fieri non potest, unde studeas in putrefactione. Philosophus: Corruptio unius, generatio est alterius.

Hermes: Secundus gradus est putrefacere & terere. Dispositio itaque ejus ipsum primò denigrare & putrefacere. Plato: Primum regimen Saturni est putrefacere, & Soli imponere. Compositio verò fit ex quatuor noctibus.

Democritus: Non sis piger nec velox multum in putrefaciendo calculos, & corpora collocata & conjuncta, attende in opere tuo, & proficies. Rosinus ad Euthyciam: Accipe animal marinum, desicca & putrefac. Morienes: Nullum crescens & nascens fit nisi post putrefactionem. Si autem putredo non fuerit, fundi nec solvi poterit, & si solutum non fuerit, in nihilum redigetur.

Morienes: Lapis noster est confectio ipsius magisterii, & assimilatur in ordine creationi hominis. Nam

Nam primum est coitus, secundum conceptio, tertium prægnatio, quartum ortus, quintum sequitur nutrimentum. O charissime, hæc verba Morienis intellige, & non errabis in veritate. Aperi ergo oculos tuos & vide, quòd sperma Philosophorum est aqua viva: terra autem est corpus imperfectum, quæ terra meritò dicitur mater: quia est mater omnium elementorum. Ideo quando sperma conjungitur cum terra corporis imperfecti, tunc coitus appellatur; tunc enim terra corporis dissolvitur in aquam spermatis, & fit aqua sine divisione una.

Unde Hali: Solutio corporis & coagulatio sunt duo, sed habent unam operationem. Quia spiritus non coagulatur, nisi cum solutione corporis. Nec corpus dissolvitur, nisi cum coagulatione spiritus, & corpus & anima quando conjunguntur, agit utrumque in suum simile. Exemplum: Cùm aqua conjungitur terræ, aqua cum sua humiditate & virtute conatur eam dissolvere: nam facit eam subtiliorem, quàm priùs erat, & reddit eam consimilem sibi: quia aqua est subtilior terra, similiter facit anima in corpore. Et eodem modo inspissatur aqua cum terra, & fit consimilis terræ indensatæ, quia terra spissior est aqua. Ideo inter solutionem corporis & coagulationem spiritus non est differentia, nec diversum opus in aliquo, ita quòd fiat unum sine alio: sicut non est inter aquam & terram in sua conjunctione diversa pars temporis, quod cognoscitur vel separatur una ab alia in earum operationibus. Sicut sperma viri non separatur à spermate mulieris in hora sui coitus: sic & earum unus est terminus, unum factum, & una & eadem operatio insimul cernit super ipsa duo.

Ideo dicit Merculinus:

Rerum mixturam coitum vocat & genituram,
Semina miscentur quasi lac, quæ mixta videntur.

Secundum est conceptio, cùm terra in nigrum solvitur pulverem, & incipit aliquantulum de Mercurio secum retinere: tunc enim agit masculus in fœminam: id est azoth in terram. Ideo dicit Arisleus Masculi ad invicem non gignunt, nec mulieres concipiunt. Generatio enim est ex maribus & fœminis, & maximè ex composito.

Maribus namque ducentibus fœminas natura gaudet, & fit generatio vera: natura autem alienæ naturæ ineptæ conjuncta, nullam veritatem gignit spermatis. Hoc est quod Merculinus dicit:

Qui quasi lac fuerat conceptio sanguinem mutat,
Pallida nigrescunt, rubea diffusa lutescunt.

Arnoldus: Quicunque color post nigredinem apparebit, laudabilis est in Turba Philosophorum. Et cùm videris materiam tuam denigrari, gaude: quia principium est operis. Idem: Combure ergo æs nostrum igne levi, sicut ovorum nutrix, donec corpus constituatur, & tinctura extrahatur. Non autem extrahas eam totam simul, sed per parum & parum egrediatur omni die, donec in longo compleatur tempore.

Ego sum nigrum albi, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certè veridicus sum & non mentiens. Et scitote quòd caput artis est corvus, qui in nigredine noctis & diei claritate sine alis volat. Ex amaritudine namque in suo gutture existente, coloratio accipitur, à suo vero corpore, rubor, ac suo dorso mera aqua accipitur. Intelligite ergo donum Dei, & recipite, & ab omnibus celate insipientibus. De cavernis namque metallorum occultum est, cujus lapis est mirabilis & animalis color splendidus, mons sublimis, & mare patens. Etenim confitemur, quòd in lapide Philosophico post veram mundificationem, major pars est argentum vivum. Et propter hoc non comburitur, nisi per accidens. Et est illud verbum preciosissimum. Hoc autem totum factum est à natura, & non est credendum quòd hoc facere sit possibile per aliquod artificium, sicut quidam fatui putaverunt & putant. Lapis enim Philosophicus creatus invenitur à natura, & per Deum altissimum nihil plus indiget, nisi quòd removeatur quòd est superfluum in eo. Ergo ipsa præparetur materia, ut ex eo eliciatur quod est purum, terreum autem & fœculentum removeatur. Unde Tudianus Philosophus: Scias quòd lapis noster aëreus & volatilis est in suo manifesto frigidus & humidus, & in suo occulto calidus & siccus est. Et illa frigiditas & humiditas quæ est in manifesto fumus aquosus, corrumpens, denigrans & destruens se & omnia, fugit ab igne. Et caliditas & siccitas quæ est in occulto, est aurum calidum & siccum, & est oleum mundissimum, penetrativum in corporibus, & non fugitivum: quia caliditas & siccitas Alchimiæ tingit, & non aliud. Fac ergo quòd frigiditas & humiditas aquosa, quæ est in manifesto, sit compar caliditati & siccitati, quæ est in occulto: ita ut insimul conveniant & conjungantur, & fiant insimul unà penetrans, tingens & profundans. Has autem humiditates oportet destrui per ignem & gradus ignis, cum molli temperamento & congrua ac moderata digestione. Putrefactio Philosophicalis nil aliud est nisi corporum corruptio sive destructio. Una enim forma destructa, statim introducit sibi natura aliam formam meliorem & subtiliorem. Putrefactio idem est quod fractio putridi: nam per putrefactionem omnis res digeritur & fit fractio inter putridum: id est, fœtidum & mundum. Mundum enim corpus putrefactum immediatè crescit, & multiplicatur in suo simili, ut patet in grano, quod postquam steterit per multos dies sub calore terræ, tumescit, ut & quod Mundum est ex eo crescat & multiplicetur: fœtidum verò evanescat, necessaria est ergo etiam in opere nostro propter prædictas causas putrefactio.

Conceptio & desponsatio fit in putredine in fundo vasis & generatio genitorum fiet in aëre, scilicet in capite vasis: id est alembici. Corpus nihil facit nisi putrefiat, & non potest putrefieri, nisi cum Mercurio, pro una parte corporis videntur accipiendæ propter putrefactionem trigesimæ sextæ partes aquæ. Putrefactio fiat igne lentissimo fimi calidi & humidi, & nequaquam alio: ita quod nihil ascendat: quia si aliquid ascenderet, fieret separatio partium, quæ fieri non debet donec masculus & fœmina sint perfectè conjuncti: & unum recipit aliud, cujus signum est in superficie ingenio perfectæ solutionis. Et licet azoth appareat in prima mixtione seu conjunctione albus, pro eo quòd fœmina vincit suo colore: nihilominus in putrefactione per ignis beneficium denigrantur ambo. Per ignem augentem in humido calorem putrescit nigrum, quæ est tinctura, & ideo servanda est. Secretum magnum.

Natura auri in aqua forti putrefacta excellit omnes naturas. Ideo in compositione lapidis est notandum, quòd nullus lapis excellit lapidem mineralem in virtute. Philosophus: Fac de masculo

& fœmina circulum rotundum, & de eo extrahe quadrangulum,& de quadrangulo triangulum: fac circulum rotundum & habebis Lapidem Philosophorum.

Geber probat in libro Examinum, quod si Sol & Luna insimul incorporentur cum arte, non separantur de facili. Et sic unum appetit reliquum, eò quòd unum siccum sit & aliud humidum. Et postquam unum ademptum est aliud, adeò seu forti nexu complectuntur, & se invicem continent, quòd unum ab altero de facili avelli non possit. Multò fortius hoc erit si alterum illorum sit spirituale: id est, medicinale: & sic tingibile, ratione suæ spiritualitatis. Aurum est aurum actu, & ipsa materia: quòd si spiritualizetur, factum est ex actu potentia, & ex materia forma, & ex actu agens, & ex fœmina vir, & ex re nata res naturans. Ergo cùm nulla sit materia auri, nullum aurum quod non fuerit priùs argentum, ut dicit Philosophus: Si ergo talis forma conjungatur suæ materiæ: id est, Lunæ, certè avidissimè se amplectentur: & perfectum majus perficit perfectum minus, & hoc naturaliter & amicabiliter, quia omnis natura perfici appetit, & destrui abhorret naturaliter.

Sciendum, quòd secundum Avicennam in epistola ad Hasen de re recta. Intentio operantium in hac arte, imò potiùs intentio ipsius artis, secundum possibilitatem naturæ rerum, est materiam unius induere formam & naturam alterius. Verbi gratia: Cuprum induere formam & naturam argenti vel plumbum auri, & sic de cæteris similiter. Cùm enim forma sit natura rei uniuscujusque (ut habetur secundo Physicorum) spoliata aliqua re à forma sua, & alia superinducta eidem, proculdubiò & natura ipsius transmutata est à sua specie. Dicimus itaque quòd nomen Alkimia in Græco, sonat Transmutatio. Et inde Alkimiam dicimus scientiam esse transmutationis rerum à suis formis & speciebus, secundùm quòd formæ rerum divinæ sunt.

ANIMÆ EXTRACTIO vel Imprægnatio.

De Nigredine plura.

Hermes rex tractatu secundo: Scito, fili, quod Lapis noster hic plurimorum nominum & variorum colorum ex quatuor ordinatus & compositus est elementis, quem nos oportet dividere & in membra secare, artius sequestrare, ac partes mortificare,& in naturam quæ in eo est vertere. Aquam & ignem in eo habitantem custodire, qui ex quatuor elementis est, & eorum aquas sua aqua continere, si qua non est aqua, forma ignea veræ aquæ, ascendentes in vase suo finere, quæ suis corporibus spiritus continent, & tingentes fiunt & permanentes.

In artificio Sorin distinctione prima: Accipe ab eo paulatim, totum divide, tere seriatim quousque morte occupetur ex nigredinis intentione ut pulvis. Hoc est ergo magnum signum, in cujus investigatione non nulli perierunt, deinde quodlibet discernes separatim, tere seriatim.

Morienes: Omne corpus cùm anima caruerit, tenebrosum & obscurum invenitur.

Hermes: Oportet nos duo argenti vivi simul mortificare. Idem: Accipe cerebrum ejus, aceto acerrimo terite, vel urina puerorum, quousque obscuretur. Hoc peracto vivit in putrefactione, & fuscæ nubes quæ super ipsum fuerant, & in suo corpore antequam moreretur, revertuntur. Reiteratus autem prout scripsi iterum moriatur prout narravi. Idem: Oportet autem ipsum à duobus sulphuribus sequestrare: continuè coquatur quousque aqua nigra fiat. Idem: Qui ergo denigrat terram, ad propositum perveniet, & bene habebit. Arnoldus: Verùm cum primùm denigratur, clavem operis dicimus esse, quoniam non fit absque nigredine: nam ipsa tinctura quàm quærimus, qua in quolibet corpore tingamus: Quæ quidem occulta fuit in suo ære, quemadmodum anima in humano corpore. Speculum: Ideo charissime fili, cùm in opere fueris, fac ut in principio habeas colorem nigrum, & tunc certus eris quòd putrefacis, & viam rectam procedis.

O natura benedicta, & benedicta est tua operatio, quia de imperfecto facis perfectum cum vera putrefactione quæ est nigra & obscura. Postea facis germinare novas res & diversas, cum tua viriditate facis diversos colores apparere. Ista nigredo nuncupatur Terra, quæ fit levi decoctione totiens reiterata, donec nigredo supereemineat. Et sic habes duo elementa, primò aquam per se, dehinc terram ex aqua. Nam ut dicit Avicenna in titulo de Humoribus: Calor agens in humido corpore, primò generat nigredinem, ut est videre in calce quæ apud vulgus fit. Ideo dicit Menabdes: Jubeo posteros facere corpora non corpora per dissolutionem, & incorporea corporea per suavem decoctionem, in qua summè cavendum est ne spiritus convertatur in fumum & evanascat per nimium ignem. Unde Maria dicit: Custodi ipsum, & cave ne fugiat aliquid in fumum. Et sit mensura ignis caliditas Solis Julij, quatenus ex sui & longa decoctione inspissetur aqua,& fiat terra nigra. Sic ergo habes aliud elementum quod est terra, & tantum de nigredine pro modo sufficiat.

Stephanus Philosophus: Aperi oculos tuos & cor tuum, audi & intellige, ostendam & dicam tibi verba intelligibilia, quæ scire poteris si fueris de intelligentibus. Scias quod ex homine non exit nisi homo: sic ex quolibet animali sibi nascitur simile. Vidimus tamen aliquas res natas à radicibus suis dissimiles, quia videmus res habentes tales generatas ex non habentibus alas. Videmus etiam & scimus res aliquas, quas homines nesciunt, de quibus egreditur natura, quam scimus quod sufficit nobis, & ignoratur, quia sunt res profundæ: & si quæris de eis, forsitan subtus terram sunt. Et scias quòd de ista natura minerali fit ars non de alio.

Avicenna: Cognosce ergo radices minerales faciens ex eis opus tuum. Aristoteles secundo de Anima: Naturalissimum & perfectissimum opus, est generare tale quale ipsum est, ut planta plantam, capra capram.

Idem: Opera artis Alchimiæ nil in ipsa proficeret, nisi apparentes naturas absque errore cognosceret. Hermes: O aqua forma permanens regalium creatrix elemẽtorum. O natura maxima naturarum creatrix, quæ naturam continet, & mediocriter naturas superat, quæ cum lumine venit & cum lumine genita est.

Ex Lucidario Arnoldi.

Dixerunt aliqui, quod in opere Lapidis apparent omnes colores qui in toto Mundo excogitari possunt. Hoc est sophisma Philosophorum, cùm non appareant nisi quatuor principales. Et quia ex

ex eis omnes alij trahunt originem, ideo dixerunt omnes colores. Etsi tibi non apparent omnes colores non cures, dummodo possis elementa segregare. Nam citrinitas choleram significat adustam & ignem, rubedo sanguinem & aërem, albedo flegma & aquam, nigredo melancholiam & terram. Unde Hortulanus ait: Quatuor habens colores quatuor elementa sunt. Scias tamen quod dicti colores apparent in nostra dissolutione.

Quæro in quanto tempore possit fieri hic lapis benedictus: ad quod respondetur quòd quidam author Philosophus Lilius testatur, magisterium suum fecisse in octo diebus, & quidam per septem, & quidam per tres menses, & alij per quatuor, alij per dimidium annum, & alij per unum annum. Et hoc Maria dicit se fecisse in tribus diebus. Ad hoc dico quòd causa diversitatis scilicet brevitatis & prolongationis defectus potuit esse virtute aquæ Mercurij. Vel quia operabatur de Sole & Luna. Et quidam ipsorum apponebant plus & alij minus. Sol autem fixus est & non fugiens, & cum istis solum operabantur. Unde propter suam impotentiam fixionis, & impatientiam ignis, quando per fusionem erat commixta cum Sole, faciebat eum ascendere pro magna parte. Et quando ascendebat, sic vocabant aquam & animam & spiritum, dicentes quòd aqua eorum non erat aqua vulgi, nec Mercurij: & tunc remanebat terra in fundo, tunc reducebant aquam illam supra corpus, & iterum faciebant ascendere per virtutem ignis, & iterum commiscebant cum terra, quousque secum totam terram portabant in ventre suo. Unde necesse erat eis habere magnam quantitatem de dicta aqua. Et tunc fixus erat de corpore spiritus. Reïterabant ergo ipsam sublimationem, quousque totum remanebat fixum, & impotens ascenderet. Et tunc spiritus fixus erat in corpore, & Luna erat Soli incorporata, & per minima commixta: & sic erat operatio completa. Unde dicta diversitas in agendo, opus potuit esse in imponendo plus de fixo corpore, quàm de non fixo; vel econversò, quia non erat plus de fixo tardiùs ascendebat.

Sed quid dicitis de hoc quod dicunt Philosophi, scilicet: Aurum nostrum non est aurum vulgi, & argentum nostrum non est argentum vulgi. Dico quòd ipsi dicunt aquam aurum, id quod virtute ignis ad superiora ascendit. Et verè istud aurum non est aurum vulgi: vulgus namque non crederet ipsum posse ascendere, ad superiora propter suam fixionem. Scias insuper quòd talis per Deum consuevit esse modus Philosophorum, semper scilicet, quòd in passu certissimo claudicare, & rem quasi dictam quandóque per typos & figuram, & quandóque per verba metaphorica, & quandóque per falsam & alienam practicam occultare, & ubi se verum dixisse sentiebant, se tunc similitudinariè locutos fuisse dicebant. Unde Geber dicit: Ubicunque apertè locuti sumus, ibi nihil diximus: sed ubi sub ænignate aliquid posuimus & figuris, ibi veritatem occultavimus, &c. Unde quidam dicit:

Sales & alumina non sunt lapis, sed adjutores lapidis. Qui non gustaverit saporem salium, nunquam veniet ad optatum Fermentum fermenti; fermentat etenim finitum per excellentiam. Tale superius quale inferius. Combure in aqua, lava in igne. Coque & recoque, & iterum coque. Sæpissimè humare & semper coagulare. Interfice vivum & resuscita mortuum. Et hoc septena vice. Et habebis verè quod quæris. Si scis regimen ignis; sufficit tibi Mercurius & ignis. Versus:

Æs nostrum bene si scis sufficit, si cætera nescis.

Ex antiquo Libello Hortulanus super Epistolam Hermetis ait:

Solus ille qui scit facere Lapidem Philosophorum, intelligit verba eorum de lapide. Philosophi enim hanc artem manifestè conati sunt patefacere dignis, & indignis abscondere. Et sic de virtute intentionis semper dixerunt vera, sed de virtute sermonis non: & dixerunt sic lapidem Philosophorum fieri ex ovo, quia in ovo tria sunt similia tribus quæ integrant lapidem. Hermes ait: Pater ejus Sol, Mater ejus est Luna. Et sic innuit quòd jam duo hic lapidis compositionem intrant, & probat hoc Hortulanus. Quia aqua Solis est volatilis, & corpus ejus fixum. Et econversò de Luna, & tunc declarata sunt verba illa dicentia per Gebrum & alios Philosophos: Fac fixum volatile & volatile fixum; & volatile fixum; & fixum volatile. Persuadent enim multiplicent solutionem, quia totum opus stat in solutione. Item cùm dicit, quod est superius, est & inferius. Hic per superius intelligitur dignius, & per inferius indignius, ut scilicet fiat unus ex illis tribus, vel ex Sole & Luna fiat una res, cujus partes sint æquales: & appellatur hæc conjunctio sublimatio Philosophorum. Et dicitur sublimatio, exaltatio, sive dignificatio, quia Luna dignificatur & Mercurius. Nam cum facta est unio in tanta dignitate, est Luna sicut Sol & Mercurius. Similiter & cùm facta est fixatio, quæ appellatur corpus mortuum, ita vilis est Sol sicut Mercurius, & litera vult illa, & istud est ascendere & descendere Philosophorum.

Item: Lapis dicitur habere quatuor elementa, quæ exponit Arnolphus. Quia cum facta est solutio, dicitur unum elementum scilicet aqua. Et cùm corpus est immundum, dicitur secundum elementum, scilicet terra. Et cùm est calcinata, dicta terra, dicitur ignis: & cùm iterum solutus est lapis, dicitur aër. Item Lapis dicitur habere corpus spiritum & animam. Per corpus intelligitur corpus immundum, ut suprà. Per animam intelligitur fermentum, & per spiritum qui se habet in proijciendo, quia alio nomine dicitur Quinta essentia, quam acquisivit hæc compositio, veram habet virtutem convertendi.

Item: prædictus lapis dicitur Rebis: id est, una res quæ fit ex duabus rebus: id est, corpore & spiritu, vel ex Sole & Luna, ex corpore mundato & fermentato. Item: dicitur lapis ubique repertus propter veram compositionem: quia quando illa tria Sol, Luna & Mercurius sunt conjuncta simul, virtus lapidis est per totum & in montibus & in planis: id est, in corporibus, & Mercurio, & in mari: id est aqua dissoluta. Et volantes accipiunt ab eo juvamentum. Volantes sunt Mercurius vivus, & corpora imperfecta, quæ convertuntur in Solem & Lunam, & dicitur Scorpio: id est, venenum: quia mortificat seipsum, & seipsum vivificat: quia illa trina res projecta super Mercurium vivum, vivificat ipsum: quia facit ipsũ verũ corpus, & sic ulterius possunt exponi omnium Philosophorũ dicta: & tamen à Philosophis dicitur argentũ vivum minerale, sed materia lapidis Philosophorũ est aqua, & intelligitur de aqua illorũ trium, ut probat Hortulanus. Nec debent esse plura

nec pauciora: & dicit quòd Sol est masculus, Luna fœmina, & Mercurius sperma. Sed ut fiat generatio & conceptio, oportet ut masculus jungatur fœminæ: & ultra hoc requiritur semen, & sic ante fermentationem debet fieri conceptio & impregnatio: & cùm multiplicatur materia, dicitur quod infans crescit in utero matris, & cùm fermentatur. Ortulanus & Arnoldus, quòd infunditur anima corpori, & nascitur Rex coronatus. Item in libro Turbæ Philosophorum habetur hæc doctrina: Solvite corpora & imbibite spiritum. Et dicunt corpora in plurali, quoniam oportet quòd ad minus sint duo. Et dicunt Spiritum in singulari: & sic oportet, quòd sit unus. Et nullum est sperma sine materia corporum nisi Mercurius. Et cùm dicitur Imbibite spiritum, intelligitur operatio ea, quæ fixat Mercurium, & multiplicatur Lapis: multiplicatur, id est, reiteratur.

Item, quando materiam Solis & Lunæ mortificat Mercurius, remanet materia sicut cinis, & vocatur à Philosophis Cribratio & contritio eorum. De quo cinere dicitur in libro Turbæ & Arnoldi. Cinerem hunc ne vilipendas. Item: Prædictus cinis qui ex illis tribus appellatur à Philosophis. Corpus immundum: quia oportet decoqui & calcinari usque ad albedinem. Ideo dicit Morienes in libro Turbæ: Nisi corpus immundum mundaveris, & ipsum dealbatum reddideris, & in ipsum animam miseris, nihil in hoc magisterio direxisti. Et sic habentur duo, scilicet, calcinatio ipsius Lapidis, & fermentatio. Calcinatio: id est, in modum albi cineris, seu terræ, seu calcis albæ per spiritus operationis reductio, quæ fit igne nostro: id est, aqua Mercurii nostri. Item: cùm dicitur tinctum tingit, intelligitur, quòd si medicina hæc calcinata, dissoluta & coagulata fermentatur ad album, fit Luna, cum Sole, fit Sol. Item: Geber de medicina tertij ordinis probat, & dicit ad literam: quia tam ad album & rubeum est una atque eadem via cum Sole & Luna, differunt tamen fermentatione. Cujus hæc tertij ordinis medicina est duplex, scilicet, Solaris & Lunaris: & est tamen in essentia una, & modus agendi unus. Est tamen additamentum citrinitatis seu citrini coloris, qua medicina perficitur à substantia sulphuris fixi, hoc est, quòd utraque medicina incipitur cum Sole & Luna. Sed ad rubeum fit fermentum cum Sole, ad album cum Luna. Sol capitur dupliciter, uno modo pro aqua Solis, alio pro corpore Solis, ut suprà.

Item, cùm dicitur quòd apparent omnes colores, verum est; quia ante fermentationem in calcinationibus, dissolutionibus, & fixationibus apparent omnes colores. Item; Lumen luminum sic ait; Et scitote quòd eadem sunt, quæ dealbant & rubificant intrinsecus & extrinsecus, scilicet, Sol, Luna, Mercurius. Quæ tria dissoluta & fermentata appellat argentum vivum, dicens; Argentum vivum habet in se corpus, spiritum & animam. Ibidem, tális est causa, coquite masculum & fœminam simul, quousque coaguletur, & fiat lapis. Item: Notandum quòd nostrum Elixir non fit nisi ex mineralibus. Et amplius notifico, quòd draco non moritur nisi cum fratre & sorore sua interficiatur: & non per unum tantùm, sed per duo simul. Frater est Sol, soror est Luna. Ultimò ait Arnoldus: Quia Philosophi dixerunt verum de lapide quicquid dixerunt. Quia de virtute sermonis loquebantur, indignis ad celandum. De virtute autem intentionis loquebantur dignis & semper verum: & Philosophi sciunt, quòd talis materia debet tradi mysticè, sicut poësis fabulosè & parabolicè. Et cùm Philosophi loquuntur de magnis rebus, non admiscent parabolas, nec fabulas, ut dicit Macrobius.

Ablutio vel Mundificatio.

DEALBATIO PRIMI Lapidis prima.

Senior in epistola Solis & Lunæ.

Aqua verò quam memoravi, est res de cœlo descendens, & terra cum humore suo suscipit eam & retinetur aqua cœli cum aqua terræ, & aqua terræ propter servitium suum & arenam suam honorat eam, & congregatur aqua in aquam, & retinebit aqua aquam, & dealbabitur Albira cum Astuna.

Hermes: Spiritus non ingreditur corpora, nisi munda: Alphidius: Accipe albedinem, & nigredinem dimitte. Democritus: Mundifica stannum cum præcipua ablutione, extrahe ab eo nigredinem ejus, & obscuritatem ejus, & apparebit candor ejus. In opere Sorin: Dissolve albo igne quousque videatur ut gladius denudatus, & fac dealbando corpus esse candidum. Rasis: Aqua cùm miscetur Aeri, ipsum interiùs dealbat. Hæc dealbatio dicitur à quibusdam impraegnatio, quia terra dealbatur. Dominante namque aqua, terra crescit & multiplicatur; & augmentatio novæ prolis inde generatur. Alphidius: Tunc oportet te terram nigram abluere, & igne calido dealbare. Unde Hali dicit: Accipe quod ad fundum vasis descendit: & ablue istud cum igne calido, quousque auferatur ejus nigredo, & recedat ejus spissitudo, & fac ab eo evolare additiones humiditatum, donec deveniat calx nimis alba, in qua non erit macula. Tunc enim terra ad recipiendam animam est habilis & purata. Unde dicit Merculinus:

Firmans mutatum prægnatio spondet hiatum
Qui bene prægnantur, concordi pace ligantur.

Unde dicit Morienes: Hæc terra cum aqua sua putrefit & mundificatur, quæ cùm mundata fuerit, auxilio Dei totum magisterium dirigetur. Hermes quoque ait. Azoth & ignis latonem abluunt, & nigredinem ab eo auferunt.

Ideo dicit Philosophus: Dealbate latonem, & libros rumpite, ne corda vestra rumpantur. Hæc est enim compositio omnium Sapientum, & etiam tertia pars totius operis. Jungite ergo, ut dicitur in Turba, siccum humido: id est, terram nigram cum aqua sua, & coquite donec dealbetur. Sic habes aquam & terram per se, & terram cum aqua dealbatam: illa albedo dicitur aër.

Salomon, Sapientiæ septimo: Hanc scientiam pro luce habere proposuit, & super omnem pulchritudinem & salutem. In comparatione illius lapidis preciosi non comparavit illum: quoniam omne aurum tanquam arena exigua est, veluti lutum æstimabitur argentum in conspectu illius. Melior est enim acquisitio ejus negociatione argenti & auri purissimi. Fructus illius preciosior est cunctis opibus hujus Mundi, & omnia quæ in Mundo desiderantur, huic non valent comparari. Longitudo dierum & sanitas in dextera ejus: in sinistra verò ejus gloria & divitiæ infinitæ. Viæ ejus operationes pulchræ & laudabiles, non despectæ

& semitæ ejus moderatæ, & non festinæ, sed cum laboris diuturni instantia: lignum vitæ est his qui apprehendunt eam, & lumen indeficiens: beati qui tenuerint eam: quia scientia Dei nunquam peribit, ut Alphydius testatur, dicens: Qui hanc scientiam invenerit, cibus ejus legitimus erit & sempiternus.

Aristoteles: O quam mirabilis est illa res, habet enim in se omnia quæ quærimus, cui nihil addimus vel diminuimus: sed in sola præparatione superflua removemus.

Arnoldus: Materia prima metallorum est quædam substantia fumosa, continens in se humiditatem unctuosam, à qua substantia artifex separat humiditatem Philosophicalem, quæ apta est pro opere, quæ erit tam clara sicut lachryma, in qua habitat quinta essentia metallica, & illa est metallum placabile, & in ea est medium conjungendi tincturas, ideo quia habet naturam sulphuris, & naturam argenti vivi.

Geber: O quam utilis est ista res, quia nos utimur ea medicina cruda, quæ res postquam cocta & digesta fuit, est maximum venenum super omnia venena. Gratianus Philosophus: In Alchimia est quoddam corpus nobile, quod movetur de domino ad Dominum, in cujus principio erit miseria cum aceto, sed in fine gaudium cum lætitia. Astanus in Turba: Accipite ipsum spiritum nigrum non urentem, & cum eo corpora solvite & dividite. Idem, ipse est totus igneus, & solvens per igneitatem suam, dividens omnia corpora cum suis coæqualibus. Rosarius: Quicunque vult intrare Rosarium nostrum, & ibi videre, & habere rosas tàm albas quàm rubeas absque illa re vili, cum qua nostræ reseraturæ referentur, ille assimilatur homini ambulare volenti absque pedibus: quia in illa re vili est clavis, ex qua septem portæ metallicæ aperiuntur, & absque illa re vili nunquam preciosum perficitur. Ablutio est nigredinis terminatio, vel mundatio, donec album fiat perfectè album, & rubeum plenè rubeum. Azoth enim & ignis obscuritatem ignis evellunt.

Mortificatio est duritiei à corpore separatio: quia anima tunc est mortua, corpus autem vinum, rationes caliditatis & siccitatis. Omne enim habens calorem habet vitam. Et propter hoc calx Alchimica dicitur habere vitam: quia illorum vitam imperfectam Philosophi studuerunt occidere, & vitam perpetuam reddere.

Revivificatio est ratione nutrimenti, scilicet sui humoris perfecti, & humiditatis rectificantis, restauratio expeditione humoris ipsius imperfecti.

Ex quadam Chartula lacerata.

Nunc manifesto tibi naturali cognitione in hoc proposito meo de Lapide omnium Philosophorum & occulto, qui est lapis triplici veste decoratus, lapis divitiarum, lapis charitatis, & lapis relevationis ab omni penuria, & lapis curationis ab omni languore. Et in eo continetur omne secretum, & dicitur divinum mysterium à Deo datum, & in Mundo non est res sublimior post animam rationalem.

Diligenter notare debes: Dixi tibi, quòd lapis noster sit ornatus triplici veste: id est, in tres partes dividendus, in corpus, animam & spiritum. Unde corpus mortuum, quod anima caruerit, tenebrosum est.

Si vis, fili, ut corpus illud revivificetur, redde sibi animam suam, & statim vivit:

O Magister, non intelligo.

Fili, tibi dico expressius: Unus lapis, sive una res tantùm: quia corpus in suam naturam est redactum, videlicet, in aquam suam: id est, in primam suam materiam: quia prima materia corporum est aqua unctuosa, & tunc primùm dicitur una res, cùm corporis substantia & aqua unionis per partes minimas indivisè uniuntur, & lapis Philosophicus ex quo rami infiniti multiplicantur. Et hoc dicitur Lapis in libris Philosophorum notus. Ideo, fili, ab illo lapide extrahitur aqua sua propria, & in spiritu per modum separationis.

Sublimatio nostra est partium non fixarum elevatio à partibus fixis. Partes verò non fixæ elevantur per fumum & ventum.

Sed volumus ut hæc duo simul fixentur, & præstent fusionem facilem. Et sic intelligas nostram sublimationem veram & certam, & lapis quem nemo potest tangere sua lingua. Hermes dicit: Divide subtile à grosso, &c. Terra calcinatur, aqua sublimatur: terra manet deorsum, aqua ascendit sursum: terra purgatur per calcinationem, aqua per sublimationem: ambo per putrefactionem. Aqua defendit terram ne comburatur, terra ligat aquam ne fugiat, ambobus sufficienter purgatis fiunt unum ultra non separabilia: quia unum sine alio non potest esse: cujus prima pars projectum super centum argenti vivi, in verum argentum tingit. Et si talis tinctura fuerit, una pars in rubeum versa, tingit tot partes in verum aurum, quo auro melius non reperitur, & hoc ex natura occulta, & acquisita per calorem ignis, &c.

Nota: Spiritus Domini ferebatur super aquas ante cœli & terræ creationem, Genesis 1.

Videndum ergo, quòd omnia ex aqua creata sunt: Hanc aquam Deus divisit cùm dixit, & præcepit aquæ partem in ariditatem, & illam vocavit terram, & aquam non conversam pro terra conservavit irrigandam & humectandam: quia terra sicca non multum fructum facit, nisi aqua sua pluviali desursum humectetur sæpiùs, & sine aqua vix, aut nunquam.

Animæ Jubilatio, seu Ortus, seu Sublimatio.

Modò sequitur quartum verbum, & est, quòd aqua quæ cum terra fuerit inspissata & coagulata, ascendat sublimatione. Sic habes terram, aquam & aërem. Et hoc est quod dicit Philosophus: Ipsum dealbate, & citò igne sublimate, quousque ex eo exeat spiritus quem in eo invenies, qui dicitur Avis, aut cinis Hermetis. Unde & Morienes ait: Cinerem ne vilipendas: nam ipse est diadema cordis tui, & permanentium cinis. Et in libro Turbæ dicitur: Ignis regimen augmentate: quia post albedinem pervenitur ad cinerationem, quæ dicitur terra calcinata. Unde dicit Morienus: In fundo remanet terra calcinata, quæ est naturæ igneæ: & sic habes in prædictis proportionibus quatuor elementa, puto aquam dissolutam, terram dealbatam, aërem sublimatum, & ignem calcinatum.

De istis quatuor elementis dicit Aristoteles in libro de Regimine principiorum: Cùm habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra, tunc plenam habebis artem Philosophiæ: & hic est finis primæ compositionis, ut Morienus dicit:

Patientia & mora sunt necessariæ in nostro magisterio. Festinantia quidem ex parte Diaboli est in hoc magisterio.

Hermes: Mortuum vult vivificari, & ægrotum curari. Idem: Oportet te corpus & animam conjungere contritione in Sole.

Idem: Seminate aurum vestrum in terram albam foliatam. Senior: Descendet fumus superior ad inferiorem, & concipit fumus à fumo. Idem: Hæc aqua divina est Rex de cœlo descendens. Idem ipse est reductor animæ ad corpus suum, quod vivificat post mortem suam, per eum vita est, postquam non erit mors.

Rosinus: Corpus enim lætatur, cùm anima in ipsum ingreditur. Idem: Corpus verò occupat animam, & omne corpus quod animam invenit, facilè eam occupat. Et notum habeas, quòd anima punitur cum corpore, & cum eo incarceratur, & ab eo in corpus vertitur. Hermes: Ipse spiritus est extractor animæ, & reductor, & totius operis reformator, & omnia quæ quærimus sunt in eo. Senior: Nihil eo aspectu vilius, & nihil eo in natura pretiosius, & eum Deus pretio emendum non posuit. Senior: Præparatio nostra natura surgit per seras aperientes seraturas.

Hermes: Oportet nos scire cognitionem principij tàm naturalium quàm artificialium. Nam qui principia ignorat, ad finem non venit. Idem: Hoc secretum est vita cujuslibet rei, & est aqua, & aqua suscipit nutrimentum hominum & aliorum, & in aqua est maximum secretum. Sed ut minus erres, scire te convenit, quòd nostrum sublimare nihil aliud est quàm corpora exaltare: id est, in spiritum ducere: quod non fit nisi igne leni. Sic enim dicimus: ille sublimatus est in Episcopum: id est, exaltatus. Et ideo vulgaris sublimatio, quæ tantùm est effectus, scilicet, quòd jam corpus sublimandum sit ita spirituale factum, quòd possit sublimari. Nihil confert operi nostro, nec ultrà requiritur post præparationem primi lapidis: quia tali sublimatio non spiritualizat, sed tantùm effectum spiritualitatis ostendit. Ideo dene dicit ille regalis Philosophus Geber: Quia in opere magisterii nostri non egemus nisi unico vase, una fornace, unaque dispositione, quod intellige, post præparationem primi lapidis. Genesis: Ex aqua omnia facta sunt, & super aquam ferebatur spiritus Dei, & principium generationis hominis ex ea. Hermes: O natura fortis, naturas vincens & superans, suasque naturas gaudere faciens. Geber: Expedit hujus artis principia & radices principales, quæ sunt de esse operis non ignorare. Basius: Sulphur nostrum fortius est omni igne. Alanus Philosophus. Una res ex omnibus eligenda, quæ est lividi coloris, habens speciem metallicam, limpidam & liquidam, & est res calida & humida, aquosa & adustiva, & est oleum vivum, & tinctura viva, lapis mineralis, & aqua vitæ miræ efficaciæ. Aristoteles: Nullum tingens venenum generatur absque Sole & ejus umbra: id est, uxore.

Sublimatio est duplex: Prima est remotio superfluitatis, ut remaneant partes purissimæ à fæcibus elementaribus segregatæ, sicque virtutem quintæ essentiæ possideant. Et hæc sublimatio est corporum in spiritum reductio, cùm scilicet corporalis densitas transit in spiritus subtilitatem.

Secunda Sublimatio est extractio, quod in ipsa est de natura quintæ essentiæ, à fæcibus elementaribus separata. Dico autem quintam essentiam animam tingentem; ad quam necessaria est ablutio, ut per eam extrahatur vnctuositas arsenici, sive natura oleaginosa purissimæ unctuositatis, quæ ligata est cum fæcibus suis, quæ fæces non permittunt ipsam sublimari.

Vincentius de Lapide Elixir.

Vincentius in Speculo naturali, libro primo: In corporibus mineralibus ad instar operationis naturæ conati sunt Alchimistæ facere brevi tempore quod natura facit in annis mille, unde & docuerunt rem quandam facere, quæ corpora super quibus projicitur transmutat. Hæc vocatur ab eis Elixir, & dicitur lapis non lapis: lapis quia teritur, non lapis, quia funditur & currit absque evaporatione, sicut aurum, nec est alia res cui proprietas illa conveniat. Avicen. Elixir ergo est res quæ projicitur super majus corpus, & mutat rem à natura sua in aliam. Fit autem quando miscetur corpus minus & spiritus, & elementa, & fermentum, fitque de omnibus una confectio Et est Elixir verbum Græcum, quod sonat magnum thesaurum, vel meliorem de thesauris. Et Elixir quidem quod se cum corpore miscet, est quasi Tutia cum Cupro. Sed augmentatur vel crescit Cuprum de illa Tutia, cujus ratio est, quia Tutia res terrenalis est, Elixir autem spiritualis, & revertitur natura sui generis ad aliud genus.

Alchimista: Fit autem Elixir duobus modis. Uno modo ex spiritibus mineralibus & corporibus mundis præparatis. Alio modo ex quibusdam rebus mundis præparatis. Alio modo ex quibusdam rebus provenientibus ex animatis, scilicet ex capillo vel ovo vel sanguine, &c.

Primò modo sic: Mortificantur quidam spiritus, & sublimantur, donec mundi fiant. Post hoc unum de corporibus à natura generatis comburitur, donec possit teri: deinde calcinatur, donec in modum calcis mundum efficiatur.

Tandem verò spiritus & corpora sic præparata teruntur & imbibuntur cum aquis acutis distillatis. Postea tam diu inhumidantur, donec in aquam claram convertantur, deinde congelantur, ad extremum tam diu ponuntur in igne donec fixa efficiantur.

De Complemento Elixir.

Avicenna in epistola ad Hasen: Elixir itaque tinctura sua tingit, oleo suo submergitur, & calce sua figitur, & album quidem completur tribus, in quibus non est ignis. Citrinum verò completur quatuor totis. Glossa: Verùm est, quòd Elixir album non indiget nisi tribus, scilicet oleo, calce, tinctura, quæ dicitur Ignis. Et ideò subdit Avicenna: In quibus non est ignis.

De Igne multiplici.

Est autem ignis multiplex, & ejus qualitas diversa, per quosdam gradus distincta. Quidam enim in primo gradu est calidus ignis, & humidus in secundo scilicet ventris equi: cujus proprietas est, quòd non destruit oleum, sed augmentat propter suam humiditatem: nam alij destruunt propter siccitatem. Huic ergo non assimilatur alius in Mundo nisi materialis ignis corporis hominis sani. Ignis quidem Solis calidus est in eodem gradu, sed siccus est. Hic autem est qui domat rem, & de re animata fit ac nutritur, sicut puer cui datur in principio lac.

lac. Nam puer ex calido & humido nutritur & augmentatur; sic & ignis equi augmentat oleum suâ humiditate; figit autem lapidem suo calore temperando. Est inter hos duos & alius, qui est calidus & siccus in secundo gradu, ut ignis furni post panis extractionem hic fundit leniter, & non comburit; quia non est in eo flamma, nec fortitudo caloris. Calor enim paulatim declinando recedit; sed si staret, spiritum figeret in corpore, vel extrà corpus. Ignis autem equi nec fundit, nec comburit; sed domat, & humidum augmentat. Est & quatenus furni fixionis ignis, hic fundit & figit, non autem comburit; quia flammalis non est, nec differt à præcedenti, nisi quod in hoc est calor continuus, in illo non.

Quintus dicitur flammalis, & est calidus & siccus in tertio gradu; hic calcinat tantùm, & non fundit, scil. ad comparationem auri & argenti aliorum corporum in eodem gradu, vel ultrà; & est ignis in furno calcinationis.

Sextus est calidus & siccus in quarto gradu: & hic fundit & figit fortiter, mollificando corpora suaviter, nec dissipat ea vel dispergit. Hic est ignis furni fusionis in eodem gradu.

Est & ignis follium, qui corpora dissipat & dispergit, & fundit, & hic est septimus.

Octavus est qui fundit & calcinat, & est flammalis: quia in eo solâ flammâ operatur. Substantia ignis carbones & flamma & in istâ solâ flammâ lignorum, hic etiam in eodem quoque gradu cùm præcedentibus. In eodem quoque gradu est nonus, scilicet, qui omnibus est magister; ut ignis officiationis; id est, examinationis, hic fundit & comburit, & dissipat, & dispergit malum, salvat & rectificat bonum, & est quasi judex, discernens justum ab injusto.

Juniperorum Ignis.

Ignis artificialis continuus, durans in eodem gradu quo volueris, per unum, aut duos, aut tres menses, donec nudes carbones; ideo semper coopertos debes servare, & potes augmentare vel diminuere calorem pro beneplacito tuo, & hoc secundùm additionem plurium vel pauciorum carbonum incensorum. In primis, habeas cineres sufficientes, & solùm factas de ligno juniperi. Tunc habeas ollam magnam fictilem, in cujus medio sit alia minor olla sive crucibulum, & imponendo cineres magna olla stet super calorem ignis, quatenus ipse cinis calescat; & sic circumquaque ollam minorem super cineres pones, carbones etiàm de prædicto ligno Juniperi tantùm factos.

Habeas denique adhuc plures cineres calefactos ejusdem ligni, quos supersperges prædictis carbonibus, & cooperies eos suo cinere calido peroptimè. Et in illam minorem ollam sive vitrum habeas tuam materiam digerendam, & desuper majorem ollam coopertorium pones, & in stubam pones subter scamnum, vel suprà, super lapidem tamen, ne forte damnum inferatur. Poteris tali practica plures hujusmodi præparare ignes: poteris etiàm in minorem ollam ponere aquam calidam, vel ventrem equi humidum, & in illum fiolam materiæ.

Carbones prædictos facies in hunc modum: Secabis lignum juniperi in parvas particulas, ad grossitudinem duorum digitorum, vel majores, illos pones in magnam ollam bene undique clausam, & perlutatam, & repletam; illam ollam ponas per integrum diem in ignem fortem furni venti, vel flammæ lignorum. Deinde permittas per se infrigidari: aperi ollam, & habebis quod optas. Cineres autem communi modo combures. Hic ignis potest esse ignis primi vel secundi gradus fixionis spirituum.

Hermes: Scitote rumorum inquisitores, & sapientiæ filij, quòd vultur supra montem existens in cacumine, clamat voce magna, inquiens. Ego sum albus, niger, & rubeus, citrinus, veridicus sum, & non mentior. Alphidius: Argentum autem vivum, quod ab eo corpore nigro extrahitur, est humidum, album, & corticibus mundum ne pereat. Morienes: Scire te convenit, quòd fumus albus est anima, & spiritus illorum corporum solutorum. Et certè si fumus albus non fuisset, aurum albi Alchimiæ non fuisset. Rosarius: Hic est Mercurius noster nobilissimus, & Deus nunquam creavit rem nobiliorem sub cœlo præter animam rationalem. Plato: Hæc est materia nostra & secretum nostrum. Ortulanus: Sic habes verum Mercurium extractum ab istis duobus corporibus prænotatis, & est bene lotus & digestus: & juro per Deum, quòd nullus alius Mercurius est in viâ universali, nisi jam declaratus, in quo dependet tota Philosophia: qui aliter dicit, falsum dicit. Parmenides in Turba: Quidam audientes aquam à Philosophis nominare, putant aquam nubis esse, certe non: sed si haberent rationem, scirent utique, aquam esse permanentem, quæ quidem aqua permanens esse non potest absque suo corpore cùm quo soluta est. Alphidius: Istam medicinam vocant Philosophi omnibus; quia tot nomina sunt huic Mercurio imposita, quòd vix aut nunquam possit aliquis nova ratione vocabula imponere. Et dicit Plato Philosophus: Nos omnia revelavimus, excepto secreto Artis, quod nemini licitum est revelare; sed attribuimus illud Deo glorioso, qui cui vult inspirat, & cui vult aufert. Salomon Rex: Hæc est filia, ob quam Regina austri ab Oriente dicitur venisse, ut aurora consurgens audire, & intelligere, & videre sapientiam Salomonis posset, & data est in manu ejus potestas, honor, virtus & imperium, & florens regni corona in capite suo radijs septem stellarum rutilantium, tanquam sponsa ornata viro suo, habens in vestimentis suis scriptum literis aureis, Græcis, & Barbaris, & Latinis: Ego sum unica filia sapientum, stultis penitus ignota. Hermes: Quemadmodum Sol in stellis; ità aurum in metallis. Sol dat stellis lumen, & omnem continet fructum. Item: Dies est nativitas lucis, Sol quoque lucerna dici quem Deus creavit ad opus nostrum: id est, pro Mundo regendo. Item: tinctura debet esse corporea, à corporibus metallicis extracta perfectis; per beneficium & medium mineralium.

Regulæ generales.

Omnis res de eo est in quod resolvitur: nam glacies convertitur in aquam: calore mediante: necesse est ergo, ipsam prius aquam fuisse quàm glaciem. Sic omnia metalla prius fuerunt argentum vivum, quod patet, quia cùm in igne liquescunt, convertuntur in ipsum. Hic nota, quòd Philosophus liquatùm metallum etiam vocat Mercurium, sive argentum vivum; ergo reductio metallorum in argentum vivum isto modo dicitur liquatio ista, quamvis fiat per violentiam ignis: tamen quia in liquatione illa forti tenet speciem argenti vivi, ideo

etiam nominat ipsum argentum vivum. Sed non est ista solutio Philosophicalis, sed laicalis; ergo ad particulare tibi notum, aliquo modo correspondet dictis Philosophiæ.

Secunda Regula.

Omnis natura naturaliter perfici desiderat, & destrui abhorret & fugit: ergo avidè amplectitur illud, quod sui ipsius emendativum, & contrarium respuit in quantum potest, & secundum istud Ars debet imitari naturam, aliàs semper errat.

Tertia Regula.

Omne pejus laborans in aliqua arte, de sua naturali malitia nititur melius destruere. Et omne melius laborans in aliquâ arte conatur pejus perficere ergo in primis tibi sciendum erit naturas rerum, ut scias discernere quid sit melius aut pejus naturæ, & unde perficiatur; & unde prohibeatur; & quòd quantitas pejoris non excedat quantitatem melioris, alioquin maximè errabis.

Quarta Regula.

Omne siccum naturaliter appetit bibere suum humidum, ut in suis partibus sit continuatum. Hic nota quid sit humidum radicale omnium liquabilium, & tali humido ciba nimis siccum, & fiet temperatum. Et sic habebis optatum.

EX TRACTATULO QUODAM PROBATO.

De Differentia Sulphuris vulgi & simplicis Philosophorum non urentis.

CUm generaliter Philosophus loquatur, quòd sulphur coagulat, dicendum quòd non: quia omne sulphur vulgi secundùm Philosophum, metallis est extraneum & contrarium. Avicenna: Non intrat in Magisterium quod non est ortum ab eo: quia semper inficit & denigrat, & corrumpit, quocunque modo per artificium præparetur. Est enim ipsum ignis infectus, ergo fusionem impedit. Si verò calcinatur, in terream redit substantiam, ut pulvis mortuus. Quò ergo modo potest alijs vitam inspirare? habet enim duplicem superfluitatem, scilicet, inflammabilem substantiam, & terream fœculentiam. Igitur per hæc considera, sulphura vulgi non Philosophorum esse, cùm sulphur Philosophorum sit simplex ignis vivus, vivificans alia corpora mortua, & maturans ea, ità quòd naturæ defectum supplet, cùm ipsum sit superfluæ maturitatis, secundum quod in natura sua fit perfectum, ac per artificium magis ac magis depuratum. Unde Avicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi in quantum existit in istis corporibus, Sole & Luna, & in alio quidem est illud, quod nulli dicitur, nisi ex parte Dei sibi reveletur. In Sole perfectius; quia magis est digestum & decoctum. Philosophi enim subtiliter sunt imaginati, quomodo in istis corporibus perfectioribus sulphura illa elicere possent, & ipsorum qualitates per Artem purgare, ut hoc haberent in arte, mediante natura, quod in ipsis antea non apparuit, quamvis plenariè & occulè prius habuerunt, & hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione, & in primam materiam reductione, quod est argentum vivum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc absque ulla permixtione rerum extranearum, quæ extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendant; quoniam nihil convenit rei, nisi quod propinquum est ei, cùm sit medicina simplicis ac virtualis naturæ, ex aqua Mercuriali producta, in qua aurum & argentum priùs sunt soluta. Verbi gratia, si glacies ponitur in aquam simplicem, solvitur in ea per calorem, & redit in primam substantiam aqueam, & sic aqua tingitur ex virtute etiam occulta, quæ fuit in glacie. Si autem glacies non resolvitur per calorem in aquam, non conjungitur aquæ, sed in aqua jacet, nec illam aquam tingit sua virtute, quæ in ea antea coagulata fuit ex parte specierum; sic eodem modo si corpus non resolveris in Mercurium cum Mercurio, occultam virtutem ex eo habere non potes, scil. sulphur digestum & decoctum per opus naturæ in minera; sic enim lapis est unus, una medicina, quæ secundùm Philosophos dicitur Rebis, ex bina re, scilicet, ex corpore, & spiritu albo vel rubeo, in quo multi fatui erraverunt.

Quomodo sulphur rubeum est in Sole, & album in Luna.

Cùm sit dictum, quòd sulphur Philosophorum rubeum existat in Sole per majorem digestionem, & sulphur album in Luna per minorem digestionem. Unde Philosophus: Citrinatio non est aliud quàm completa digestio; nam calor agens in humidum primò generat nigredinem, & agens in siccum causat albedinem: quia ignis si transcendit, agens in eo mutat in citrinitatem purissimam, hæc omnia in calcinatione plumbi attendi possunt. Et dicit Philosophus, quòd jam actu unumquodque perfectorum suum bonum sulphur cum Mercurio contineat, scil. aurum aureum, argentum argenteum, ideo sulphur album per citrinum est aurum. Quamobrem sulphur in eo est sulphur rubeum, ignis substantia, qui hoc album plus digessit; & sic sulphur album & rubeum ex utraque parte existit in Sole: quare ignis est perfectio ejus, & in igne generatum est: & ideo amicabiliter gaudet natura suæ igneæ naturæ.

Unde aliquæ res extraneæ hoc in corporibus non possunt causare, cùm ars non est aliud, mediante natura, nisi decoctio & digestio illius naturæ per simplicem laborem. Verbi gratia: Manè cùm surgo, & video urinam meam albam, judico me parùm dormivisse; tunc repono me iterum ad dormiendum, & accepto somno, urina citrinatur; & hoc propter majorem digestionem caloris naturalis in me existentem. Sic sequere naturam, per artem similiter decoquere, digerere, maturare, sublimare, cùm jam actu natura contineat in se ignem naturalem, quo maturatur; hoc illæ res non habent, ideo dare non possunt. In Luna verò non est nisi sulphur album, simplex, non tamen digestum sicut rubeum, nec sic à nigredine purgatum per actionem caloris, quem in se naturaliter continet. Sed ignis species est obtecta & occulta, agens eam magis in Arte quàm in naturâ, & è converso, & ideo non est impossibile, ut ars mediante natura. Hîc nota mediantem naturam, quòd plus digerat & perficiat, cùm naturaliter intendit perfici; sed per se non potest, nisi moveatur arte & operatione. Sed isti labores, ut credo, non pervenient ad hominem duræ cervicis, & ideo non fit verum aurum, nisi fiat ita digestum & decoctum, ut melius melioret pejus. Quia omnium Philosophorum intentio est, cùm meliore

liore perficere; quod fatui contrariè intelligunt; quia cum pejore melius perficere nituntur, & hoc quærunt in re quæ nunquam fuit in illa, scil. aurum & argentum in rebus adustibilibus, ut priùs explanatum est.

Quòd in aliis corporibus non est utile hoc sulphur quærere, quia ibi non est.

Quæri non immeritò potest: Utrùm ex alijs ægris corporibus hoc sulphur album & rubeum ad tingendum Mercurium elici possit. Dico quòd non: quia prius dictum est, quòd non est aliqua res majoris temperantiæ quàm in istis duobus corporibus reperitur, quibus insunt radij tingentes; cùm prius dictum est, quòd ægra corpora in se contineant sulphur fœtidum & adustibile, & non virtualis naturæ sicut in istis, &c. Cùm omnis ars non valeat, nisi præhabita natura, quam sequatur: posses tamen cum minoribus mineralibus purgare metalla: quibus purgatis, tamen adhuc non haberent auream & argenteam naturam in se: quia digestio & decoctio aurea non fuit in illis, sicut in alijs, nec sulphur ita maturum: & ideo ipsis immaturis succurrendum est cum maturis ut maturentur. Igitur nō tingunt, sed tinguntur: quia tinctura auri & argenti proportionabilē naturā habet cum ipsis, scilicet immaturis vel imperfectis: quia originē ex Mercurio traxerunt. Ex his manifestè patet, quòd minora mineralia tingere non possunt: quia corpora metallica imperfecta quæ non conveniunt cum auro & argento ex parte Mercurij maturi, tingere non possunt, nec naturam auri vel argenti infundere. Et ideo non est tingendum, nisi cum illis quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento: quia aurum aureum tribuit colorem & naturam, & argentum argenteam. Quare omnia alia despicias, quibus non inest virtualiter seu naturaliter virtus tingendi, cùm in ipsis nullus sit fructus, sed solùm perditio rerum & stridor dentium.

FERMENTATIO.

Hermes tractatu septimo de Sole: Filij, Philosophorum corpora sunt septem, quorum primum est aurum eorum optimum, Rex & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes comburunt, nec aqua alterat, eò quòd ejus complexio est temperata, & natura directa in caliditate, & frigiditate, & humiditate, & siccitate, nec in eo est quid superfluum, nec minus, quare ipsum prætulerunt Philosophi & magnificarunt, & dixerunt, quòd aurum sic se habet in corporibus, quemadmodum Sol in stellis suo lumine & splendore, eo namque vegetabilia germinant in terra, & omnis fructus perficitur nutu Dei. Similiter aurum in corporibus omne corpus secum continet & vivificat, quòd Elixir fermentum est, sine quo nequaquam peragitur, quemadmodum pasta absque fermento non fermentatur, nec elevatur: sic cùm corpora dealbas, sublimas, mundificas, & ex eis fæcem & turpitudinem extrahis: deinde volens ea coadunare, conjungere, & simul miscere, impone fermentum eis: inspice qualiter pastæ fermentum, nihil aliud est quàm fermentum. Meditare igitur & contemplare, utrum rei fermentum sit, nisi etiam ex sua natura. Hæc est clavis omnium Philosophorum. Et notandum, quòd fermentum confectionem dealbat, combustionem inhibet, & tincturam continet ne fugiat, corpora lenificat & se invicem ingredi facit & conjungit, quod est finis operantis, & sua scientia corpora mundantur, & earum opus Deo annuente peragitur. Raymundus in Apertorio: Nunc per secundam partem colorabit se lapis, fixatur & fermentatur: fermentum autem lapidis ad album est argentum, & ab rubeum est aurum, sicut Philosophi demonstrant: quia sine fermento non venit Sol neque Luna, nec aliquid aliud quod sit suæ naturæ: conjunge ergo fermentum cum sulphure suo, ut generare poterit suum colorem, & etiam ad suam naturam, & ad pondus, nec non ad saporem & sonum suum: quia quodlibet simile generat suum simile, quia fermentum ut Sol tingit, & mutat suum sulphur in medicinam permanentem & penetrantem. Ideo dicit Philosophus: Qui noverit sulphur & argentum vivum tingere, ille pervenit ad maximum arcanum: propter hoc oportet, quòd Sol & Luna sit in tinctura & fermentum ipsius spiritus, & aquæ permanentis argenti vivi, & per illam aquam illæ naturæ debent fixari, & nutriri cum naturali calore tam diu usquequo habebunt suam fixationem & fusionem perfectam, post hoc fit regimen conjunctionis lapidis cum suo fermento, scilicet usque donec ad complementum suum opus perventum sit, & hoc non fit una vice simul: quia hoc de intentione naturæ non est, sed bene per copulationem, scilicet parum & iterum parum: & etiam per coagulationem fit vera medicina uniformis, & propter hoc illa copulatio causatur à subtilibus & partibus transmutatis & alteratis in formam & essentiam spiritualem: quia scriptum est, quòd corpus grossum cum simplici, & simplex cum grosso propter earum contrarietatem se conjungere non possunt, nisi grossum convertatur in subtilitatem suam per suum simplicem spiritum, & tunc sint commiscibilia simul, & hoc notificant Philosophi declarando cuidam filio veritatis, & dicunt quòd perfecta mixtura est commiscibilium alteratorum corporum per indivisibilia sibi junctorum unio: quia illa hic requiruntur per patentem rationem, quòd mixtio sive unio non potest fieri sine alteratione, quæ est subtiliatio corporis, & reductio in formam spiritualem.

Et de illa parte dicunt Philosophi, quòd jam medicina completa est ab una manerie in aliam maneriem cristallinam: & tunc apparebit, quòd illa lamina composita est de subtilibus partibus naturalibus, per naturale ingenium uniformiter conjuncta, sine divisione illarum partium per modicum & iterum modicum: quia talis causa non potest fieri sine subtiliatione & homogeneitate naturæ. Et propter hoc convenit, quòd veniat illa materia ita subtilis, quòd omnes partes in natura æquales sint mixtæ cum aqua. Et hoc videre poteris per tuum intellectum, cùm factum sit unum corpus transparens, & in unum continuatum per conjunctionem aut commixtionem multarum partium sine divisione, discontinuatione & terminatione in unam spissitudinem & figuram transparentem per omnes partes suas.

Jam, fili, tu modò habes non modicum secretum: illumina igitur primò corpus, antequam imponas animam: qui aliàs nunquam posset suscipere, aut in se retinere spiritum. Hæc Raymundus.

Calidius Philosophus; Nemo unquam potuit, vel postea poterit tingere terram foliatam, nisi cum auro. Ideo præcipit Hermes, dicens; Seminate aurum vestrum in terram albam, foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis & aërea.

In istam ergo terram aurum seminamus cùm tincturam

cturam auri illi imponimus. Sed nunquam aurum potest perfectè aliud corpus tingere, quàm seipsum, certè hoc non potest nisi perficiatur arte.

Aurum est fermentum operis, sine quo nequaquam peragitur: quia est sicut fermentum pastæ, coagulum lactis in caseo, & sicut muscus in aromatibus bonis, & cum eo fit compositio majoris Elixir: quia illustrat, & ab adustione conservat, quod est signum perfectionis. Et scias quòd sine auro, nec perficitur, nec emendatur opus: quia aurum capistrum est argenti vivi, & nullus congelat argentum vivum, nisi in corpore magnesiæ, in quo est unum cremans, alterum verò fugiens, & ipsum aurum est tertium illorum tincturas recipiens, & est tinctura rubedinis, & argentum vivum transformat omne corpus cum eo. Unde quidam: Nisi aurum in auro ponas nil agis. Arisleus: Scias firmissimè quòd si parum aurum in compositione ponatur, exiet tinctura patens candida. Per fermentum Solis intelligitur sperma viri: & per fermentum Lunæ sperma fœminæ: ex illis fit primo coitus, postea fit generatio vera & casta, fermentum auri aurum est: sicut fermentum panis, panis est. Rosarius: Sicut in operatione panis modicum fermenti levat & fermentat magnam copiam pastæ: ita & illud modicum terræ, quod continet iste lapis, sufficit ad nutrimentum totius lapidis.

De duplici Differentia Mineralium ex eodem Tractatulo.

Distinguuntur autem corpora mineralia & specialiter in duas partes, scilicet, in partem metallicam: id est, in metalla quæ originem ex Mercurio ducunt; & in partem mineralem, quæ ex Mercurio non ducunt. De metallis exemplum, Sol, Luna, Jupiter, Mars habet & electrum. De mineralibus exemplum, Sales, atramenta, alumina, vitriolum, arsenicum, auripigmentum. Sunt autem ductibilia & liquabilia omnia metalla, quæ originem ex Mercurio duxerunt: quia materia eorum ex substantia aquea mixta cum substantia terrea commixtione forti, ut unum ab altero separari non potest: quare congelatur substantia aquea illa cum frigore magis post actionem caloris, & erunt ideo ductibilia seu fabrilia, & non congelatur sola aqua nisi cum siccitate terrestri, quæ alterat aqueitatem, cùm in ipsis non est humor unctuosus: quia congelatio eorum est ex siccitate terrestri, ideo faciliter non solvuntur nisi per actionem caloris vehementem in ipsis, secundum quod sunt fortius commixta. Sunt autem minora seu media mineralia secundum quod dictum est, quæ originem ex Mercurio non ducunt: & horum quidam sunt sales: qui liquefiunt humido faciliter, ut alumen, sal simplex, sal armoniacum, sal lapideum, & omnia genera salium: & quidem sunt, nec liquefiunt solo humore faciliter, ut auripigmentum, arsenicum, sulphur, cùm aqueitas sulphureorum corporum est commixta cum terra viscosa commixtione forti cum ferventia caloris, donec facta sunt virtuosa, & postea coagulata sunt ex frigore: atramenta verò composita sunt ex sale, & sulphure, & lapidibus, & creditur in ipsis vis mineralis aliquorum corporum liquabiliũ, quæ ex eis fiunt, calchantum & olocari: sed corpora metallica ex ipsis artificialiter fieri non possunt, cùm sint alterius naturæ, & cum metallis ex prima materia propinqua, scilicet cum Mercurio originem non duxerunt, scilicet ex argento vivo. Non nego, quin cum ipsis metalla possunt purgari aut dissolvi, vel sophistica forma per ea introduci ad decipiendum homines &c.

Duplex est sulphur, vivum scilicet & virens. Vivum causat metalla, quamvis adhuc bene differunt unum ab alio, secundum quòd plus existit viscositate terræ infectum, cùm tamen sulphur simplex vivum causans aurum & argentum, non est nisi vapor calidus & siccus generatus ex purissima siccitate terrestri, in qua omnibus moribus prædominatur ignis, & illud dicitur elementum cum Mercurio metallorum, &c. sulphur, patet suprà.

Quid impossibile est minora Metalla artificialiter fieri metalla.

Sed quia in præcedenti capitulo determinatum est, minora mineralia, artificialiter impossibile fieri metalla, propterea hic restat, fore probandum primò sic, quia minora metalla de prima metallorum materia, quæ est Mercurius, non sunt generata, quia generatio eorum cum generatione Mercurij in primis differunt in forma, in natura, in compositione: ideò etiam fieri metalla non possunt: quia rerum unius speciei una est materia prima, & sperma ex quibus generatur. Prima pars antecedentis patet, quòd minora mineralia non sunt generativa ex Mercurio, quod est causa: quia semper manet in prima materia metallorum & non extranea sulphurea. Unde Aristoteles & Avicenna: Ideo si deberent fieri metalla, oportet quòd primò transirent in primam materiam metallorum, sed quia artificialiter hoc fieri non potest, ideò minimè metalla ex eis fieri possunt: sic patet prima pars antecedentis satis declarata. Secundò ad idem, quòd minora mineralia principium metallorum artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius: ideo etiam medium & finem non pertingunt, quæ sunt metallum & tinctura quam tenet: quia nutrimentum in homine per generationem non potest fieri homo, nisi prius convertatur in sperma, & sic additum suo simili, novus generatur homo. Sed quia minora metalla à metallis extraneæ sunt naturæ, quamvis bene in aliqua vi minerali participant, & debilioris sunt virtutis, & adustibilia, ideo natura metallica eo non gaudet, sed resolvit & servat ea, quæ sunt suæ naturæ. Verbi gratia. Si aqua miscetur terræ, separatur ab invicem: quia terra petit fundum, cùm sit gravis & sicca, aqua superficiem & nequaquam artificialiter sic possunt conjungi, quòd istæ naturæ contrariæ steterint in una natura conjunctim, bene quidem aqua potest abluere & mundare terram: sed quòd siccitas terræ artificialiter in aqueum humidum, credi non debet, licet terra madefiat aqua, sic minora mineralia possunt quidem conjungi cum metallis, & ea purgare, & aliquo modo novam formam introducere: sed cum ipsis permanere, & illud immaturum maturare natura non concedit. Quare fatui, ut diversa negotia & sophistica ad decipiendum homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec materiam dant, nec eam etiam recipiunt, scilicet, secundinas, oculos animalium, testas ovorum, crines, sanguinem hominis rufi, vermes, herbas, radices, stercus humanum. Multi enim fatui laboraverunt, & adhuc laborant in his rebus vegetabilibus & sensibilibus, ubi tamen nihil invenerunt veritatis: sed quasdam humilitates, de quibus indicamus insciis, ut evitare possint deceptiones: nam ex his rebus postea dicendis longo tempore extraxerunt, quod appellabant argentum vivum artificiale, & olea, & aquas, quas nominaverunt quatuor elementa, videlicet, aquam, aërem, terram, & ignem, & salem armoniacum, arsenicum, & sulphur

fulphur, & auripigmentum, quod emiſſent melius in foro, & citiùs perfeciſſent. Quæſiverunt etiam in rebus vegetabilibus & ſenſilibus ſiccorum & humore carentium combuſtibilium & corruptibilium, in quibus quæſierunt tincturam quam non habent. Hi verò damnificati ſunt damno apparenti, & iſtæ ſunt rationes, capilli humani, cerebrum, ſputum humanum, lac mulierum, cruor humanus, urina, ſtercus humanum, embrio, menſtruum, & ſperma, oſſa mortuorum, ova gallinarum: & ſimpliciter in omnibus animalibus brutis, piſcibus, A volatilibus ſerminibus, ſcorpionibus, bufonibus, baſiliſco naturali, & artificiali, in quo maxima trufa eſt: in teſtudinibus, & ſuccis quarundam herbarum, & floribus arborum, & ſpecialiter in his, videlicet herba lunari, & ſolari, quæ dicitur Toxicum, & in omnibus in quibus finxerunt nomina ad placitum ſuum ſecundùm metalla, decipientes ſe & alios, volentes cum peſſimis rebus optima facere, & naturæ defectum cum talibus adimplere. Sed quia in his nullam virtutem imaginantes veraciter, nec ſcrutantes, volentes ſtercus ſeminare, & metere triticum, quod uſui videtur impoſſibile. Unde dicitur: Si quid homo ſeminaverit, & hoc metet: ergo ſi ſtercus ſeminas, merdam & metes. Quare non eſt mirum, quod vix unus inter mille, aut nullus de talibus perficit. Semina aurum & argentum, & affert tibi fructum milleſimum, cum labore tuo mediante natura: quia ipſum ſolum habet quod quæris, & nulla res alia mundi, cùm alia omnia ſint fœtida, & naturæ cedunt per ignis aſſiduitatem & examen. Sunt & alij Alchimiſtæ in minoribus mineralibus laborantes, ſcilicet in quatuor ſpiritibus, ut in ſulphure vulgi, arſenico, auripigmento, & ſale armoniaco, volentes ex his tincturam perficere: ſed hoc facere non poſſunt, ut patet per definitionem tincturæ: quia tingere non eſt aliud quàm tingendo tinctum in naturam ſuam transformare, & ſecum ſine ulla transformatione permanere, & docens natura naturam contra ignem præliari: nam tingentis & tincti natura concordat. Verbi gratia: ſi ex auro vel argento tinxeris plumbum vel ſtannum, vel aliquod aliud tale, hoc concordat in naturis: quia originem ex utraque parte ex Mercurio duxerunt, maturum immaturo conjungitur, ut immaturum ſecum in tali via perficiatur. Sed cùm iſti quatuor ſpiritus ſint alterius naturæ cum metallis, ut ſufficienter priùs dictum eſt: ideo ſi tingere debent, quæro, an debeant convertere vel converti: Si converti, tunc tinctura non eſt, ut patet per ejus definitionem. Si convertere, ergo tingendo convertit in ſuam naturam, quæ eſt terrea, naturæ metallicæ extranea. Ideo metallum tingendo facere non poſſunt. Quòd autem tingendo convertit in ſuam naturam probatur, quia omne generans generat ſibi ſimile. Sed quia hæc tinctura quatuor ſpirituum generans eſt terrea, ergo generabit ſibi ſimile, quod etiam eſt terreum, ut ipſum.

ILLUMINATIO.

Sic & iſtam tincturam & omnem aliam quæ non invenitur in proprietate naturæ reſpicias cum aliis viis extraneis: quia in ipſis non eſt aliud quàm rerum conſumptio, temporis perditio & laboris, cùm omnia alia apparentia ſunt, & non exiſtentia metalla, quæ per minora mineralia vel conſimilia fuerint laborata.

Raymundus: Quamvis hic lapis noſter jam in ſe tincturam naturaliter contineat: nam in corpus magneſiæ eſt creatus perfectè, per ſe tamen motum non habet, niſi perficiatur arte & operatione. Geber dicit in operatione radicum: Ad hoc fit operatio, ut melioretur tinctura auri in auro plus quàm eſt in ſua natura, & etiam ut fiat Elixir juxta ſapientium allegoriam compoſitum, &c. Sed nunquid ſolo auro, & non alio corpore indigemus? Audi Hermetem dicentem: Pater ejus: id eſt, primæ compoſitionis eſt Sol, mater ejus Luna. Pater eſt calidus & ſiccus, tincturam generans: Mater ejus eſt frigida & humida, genitum nutriens: igitur ſi in lapide noſtro eſſet tantum alterum ipſorum, nunquam facilè flueret medicina, neque tincturam daret, & ſi daret, non tingeret, niſi in quantum eſſet, & reliquum, & Mercurius in fumo evolaret: quia non eſſet in eo receptaculum tincturæ: ſed noſtrum finale ſecretum eſt habere medicinam, quæ fluit ante fugam Mercurij: ergo duorum conjunctio eſt neceſſaria in opere noſtro. Dicit enim Geber in perfecto magiſterio: Precioſius metallorum eſt aurum. Ipſum enim eſt anima conjungens ſpiritum cum corpore ſcilicet imperfecto: quia ſicut corpus humanum ſine anima eſt mortuum & immobile: ſic & corpus immundum ſine fermento, quod ejus eſt anima, terreum & vegetabile: ipſum enim eſt tinctura rubedinis, transformans omne corpus: ipſum eſt fermentum, totam maſſam convertens ad ſuam naturam: quia ſicut Sol & Luna cæteris planetis dominantur: ſic iſta duo corpora dominantur aliis corporibus metallorum, quæ ad naturam prædictorum corporum duorum conformiter convertuntur, & ideo fermentum dicitur: nam ſine ipſo germina non emendantur & ſicut modicum fermenti totam maſſam corrumpit: id eſt, transmutat & elevat: ſic & in noſtro quoque lapide accidit. Unde Hermes dicit: Fili extrahe à radio ſuam umbram: accipe ergo quartam partem ſui, hoc eſt, unam partem de fermento, & tres partes de corpore imperfecto, diſſolve fermentum in æquale ſui aquæ Mercurij: eoque in ſimul lentiſſimo igne, & coagula illud fermentum, ut fiat ſicut corpus imperfectum, & orificio vaſis clauſo, eodem modo & ordine, ut dictum eſt, ſit per omnia præparatum. Ariſtoteles: Elige tibi pro lapide, per quem reges venerantur in Diadematibus ſuis, & per quem Phyſici habent curare ægrotos ſuos, quia ille eſt propinquus igni.

Fili, recipe de ſimpliciſſimo & de rotundo corpore, & noli recipere de triangulo vel quadrangulo, ſed de rotundo: quia rotundum eſt propinquius ſimplicitati quàm triangulus. Notandum eſt ergo, quòd corpus ſimplex nullum habens angulum: quia ipſum eſt primum & poſterius in planetis, ſicut Sol in ſtellis: quia in Aſtronomia firmamenti videmus, quòd Sol eſt Dominus omnium Planetarum, & omnes planetæ egent lumine ſuo: quia dat lumen ſuum ſurſum uſque ad Saturnum, & deorſum uſque ad Lunam: deinde reſpicit omnia tàm ſuperiora quàm inferiora. Ariſtoteles, Fili, accipere debes de pinguiori carne fili, tu debes ſcire, quòd unumquodque ſemen ſuo germini reſpondet: quia ea quæ ſeminas, ea etiam & metes.

Quæ ſunt particularia quæ perficiuntur in hac Arte.

Univerſaliter omnibus intuentibus, ad quos ſermones præſentes devenerint declaro, quòd in totius artis ſerie non ſunt niſi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur ſecundum Philoſophos & naturam: primum particulare tàm in albo quàm in rubeo exiſtit in Mercurio ſine adminiſtratione medicinæ perfectæ: quamvis bene corpus cum quo perficitur in ſe occultè ipſius tincturam continet, veluti natura requirit, primum quod in eo particulariter ex utraque ſpecie rerum eſt illud, cùm mercurius ſit

fit ex prima materia omnium metallorum compositus, ex terra alba nimium sulphurea, & aqua clara: & ideò albedo terræ transparet limpiditatem aquæ, & est color in eo albissimus, ut docet experientia, & continet in se sulphur bonum, maturum, mundum, tunc possibile est ex eo particulariter fieri Solem & Lunam.

Philosophus: admisceatur per artificium alijs metallicis corporibus: quia est natura eorum, & ipsa generata sunt ab eo, & ideo per artificium fieri potest, & imitetur, digestam naturam in illud, ut eum eis perficiatur: & sic quibus complectitur metallis, fit simile illis sine aliqua admixtione extranea, cum simpliciter natura gaudet suæ naturæ, & non per aliquod extraneum: sed cum Sole fit Sol, cum Luna Luna, cum Venere Venus, &c. cùm unumquodque mittit in illud vim suam: & etiam quia in se continet suum sulphur bonum, sed immaturum, quod per artem maturatur. Quare alia metalla coagulata & infecta per sulphur adustibile particulariter, sicut ipsum, Sol & Luna fieri non possunt.

Prima ratio: Si enim in Mercurium transformarentur, & admiscerentur cum Sole & Luna, tunc ipsorum Mercurius haberet in se illud præhabitum sulphur malum.

Et si purgaretur, tunc in tantum purgari non posset, quòd reduceret in Mercurium, sicut ante talem simplicitatem. Nec etiam posset corpus per Mercuriū in eo dissolvi, & cùm dissolvi non posset tunc etiam vim seratam in illud mittere non posset.

Sed naturis ex utraque parte seratis unum quodque in examine ab altero separaretur, cùm in se non haberet naturam perfectam occultè, cum qua propè per ipsorum solutionem perficere possent: sed cùm semper ipsis necessarium sit mediante arte, ut alia corpora perfecta ipsis subvenirent cum sua natura, quæ naturaliter est perfecta. Secundò, si insoluta adjungerentur corporibus perfectis, minus aurum & argentum fieri posset, cùm naturaliter per congelationem ex utraque parte naturæ eorum seratæ sunt & cum non est medium aperiens illas naturas ad mittendum unam vim in aliam, tunc conjungi non possunt conjunctione naturali, ita ut redeant in Mercurium: unde ex utraque parte originem duxerunt: & ideo per vehementiam ignis ab invicem separarentur per combustionem naturæ imperfecta, ut benè cernitur. Sed cùm conjungere volueris, facias Mercurium per Mercurium, qui dissoluit & aperit naturas seratas, ut simpliciter unum possit transire in aliud, & perfectum mittere vim in imperfectum, ut secum perficiatur. Et isti sunt labores viæ particularis, & sic particulariter aurum & argentum fieri possunt. Nota quòd Mercurius crudus dissolvit corpora, & reducit in ea primam materiam suam sive naturam: sed Mercurius corporum hoc facere non potest: hoc est, propter cruditatem sui sulphuris, quod in prima terra alba habuit, cum qua ex aqua clara factum est ab initio: quia illud crudum semper appetit corrodere, quod suæ naturæ vicinius est, primò aurum, secundò argentum, &c. Sed alter Mercurius ex corporibus congelatus hoc facere non potest: quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea fuit in eo, est alteratum in natura ideo non corrodit sicut primum, nec seratum aperit, & ideo una vis non mittitur in aliam, sed unum quodque per se manet: unde quidem fluctualiter sunt conjuncta, sed naturaliter ex utraque parte sunt serata. Quare per examen & asperitatem ignis imperfectum comburitur perfecto manente: quia una natura alteri succurere non potest, sed cum argento vivo crudo hoc facere potest, scilicet naturas reserare & aperire, ut unaquæque res vicina fit suæ naturæ adjuvamen: ideo si dissolvitur argentum, inveniet argenteam naturam: & si aurum, auream: si plumbum, plumbeam, &c. Per ipsorum sulphur congelatur. unde Philosophus: Si verò ista corpora quæ suam naturam participant, sicut tu quæris in multis rebus fœtidis, & immundis, & ideo est particulariter possibile ex utraque parte ex eo fieri aurum & argentum, & in alijs corporibus non, ut audivisti. Nota, duplex est solutio corporum, in Mercurium per Mercurium, & in aquam Mercurialem. Prima solutio requiritur ad particularia: secunda ad universalia. Prima solutio corporum in Mercurium non est nisi resolutio: id est, quod per solam resolutionem seratum aperitur propter ingressum naturæ unius in aliam: & ista resolutio est in particularibus. Secunda solutio est in aquam mercurialem, & fit universaliter: & illa fit non per solationem sulphuris immaturi in Mercurium: sed per putrefactionem corporis & spiritus in humido, cùm putrefactio omnium naturarum ad invicem ligatarum est solutio & separatio: & sic partes ligatæ ab invicem separantur, & unaquæque pars ab alia: & hoc fit per separationem & solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurij sunt connexa, scilicet aquæ & terræ, & eædem partes dum purgantur in natura per conversionem conjunguntur, & plus se diligunt propter eorum mundificationem, quàm antea in natura: & hæc separatio fieri non potest in corporibus nisi per spiritum. Sic ars transcendit naturam in una via, licet artificialia bene subitò fiant, quæ tamen antea naturaliter prolixa fuerunt. Non credas, quòd hæc sint elementa vulgaria, scilicet, aqua nubis, vel consimilia: sed frigidum & siccum terra, frigidum & humidum aqua: humidum & calidum aër: calidum & siccum ignis. Et sic sunt in naturis elementa: tamen nequaquam ars potest partes connexas in generatione ita separare, quòd simpliciter in elementa quæ fuerunt transmutentur, cum prima natura unam qualitatem mutavit in aliam: taliter ars bene separare potest, ut humidum à sicco, frigidum à calido: sed tamen una qualitas adhuc de naturali commixtione possidet naturam alterius in aliqua parte, per hæc possunt per artem vice versa conjungi sicut divisa sunt, si illud non esset quòd una qualitas participaret naturam alterius, scilicet aqua naturam terræ in frigiditate, & aër naturam aquę in humiditate, & cæteris: tunc sequeretur, quòd naturale opus esset totaliter destructum, cùm simpliciter essent elementa, sicut antea fuerunt: ante Mercurij generationem, ars destruxisset naturam, à capite incipiens, scil. ab auro & argento usque ad principium: id est, argentum vivum, & ultra ista principia simplicium elementorum, secundum quòd antea fuerunt ante Mercurij generationem, ita remotè in arte est impossibile. Si esset possibile, tunc sequeretur quòd de novo extra primam materiam metallorum ars componeret elementa, & vice versa ars generaret Mercurium, sicut destruxit, quod impossibile est artificialiter fieri: bene quidem ars destruitur à capite usque ad pedes? id est, Mercurium à pedes ædificans usque ad caput in subtiliori forma, cùm substantia naturæ, quæ antea fuit ars concedit. Sic dividuntur species rerum, cùm in aliam formam transmutantur, quàm antea fuerunt. Quia dicit Aristoteles: Sciant artifices Alchimiæ, species rerum transmutari non posse, quod verum est nisi in primam materiam reducantur vel convertantur: id est, in argentum vivum, & ultra hoc

hoc non consulit, secus fieri est impossibile, &c.

NVTRIMENTVM SECVNDVM Particulare est in Sole, Mercurio, & sulphure Philosophorum.

Cùm supradictum est quòd Luna contineat in se sulphur album, sicut aurum rubeum, tamen ignis species sub albedine in eo est obtecta: ideo omne argentum possibile est fieri aurum. Unde Philosophus: Non est aurum nisi priùs fuit argentum: sic argentum continet in se aliquas qualitates indigestas, quæ possunt ab eo purgari per artem, ita quod particulariter transit in Mercurium fixum, & in viciniſſimam naturam auri: quia omne tunc continet in se quod & aurum, per appositionem sulphuris rubei Philosophorum, quo plus digeritur, & citrinatio in eo causatur in adjunctione corporis perfecti, cùm sint simpliciter unius naturæ: hoc autem in aliis corporibus fieri est impossibile, cùm tantam vicinitatem naturæ perfectæ non habeant sicut ipsum, quod est impeditum in generatione ipsorum per sulphur adustibile & fœtidum, nec ipsa sunt Mercurius: de quo loquitur Philosophus: Non fit transitus ab extremo ad extremum, nisi per medium: id est, ex Mercurio non generatur aurum nisi priùs fuerit argentum, nec in se habet sulphur ignis simplicis non urentis, sed sulphur adurens, & ideo in Mercurium fixum particulariter transformari non possunt, ut suprà dictum est per Aristotelem: Sciant artifices, se similia illis facere possunt, & tingere per rubeum citrinum, ut videatur aurum, & album tingere albo, donec sit multum simile argento: possunt quoque plumbi immunditiam abstergere, vel aliorum corporum ægrorum, ut videantur aurum & argentum: veruntamen plumbum manet semper plumbum: quia in se non habet qualitates digestas auri & argenti, ut dictum est suprà: ut hi qui accipiunt salem armoniacum, vel alia minora mineralia ad illudendum homines & conjungunt cuprum vel stannum cum Mercurio, ut appareat hominibus argentum, & aliquo modo fabricale, & in igne examinabile secundum eos qui in igne experti sunt, qui tamen in hoc illuduntur: quia veram naturam argenteam in se non habet, sicut apparet in colore & examinatione.

Prima ratio est: Cuprum continet in se Mercurium aliqualiter mundum, nisi in quantum ex sulphure existit deforis: sed sulphur fœtidum & adustile quod ipsum comburit, & rubinem non bene digestam habet, sed ratione sulphuris rubei & immundi cum Mercurius præhabet substantiam præ sulphure, & ideo tardiùs deficit in igne quàm plumbum vel stannum, quia Mercurius, nisi quantum violentiam patitur à sulphure sibi commixto: sed quòd plumbum citiùs comburitur, hoc est ratione Mercurij infecti: quia infectus Mercurius cum infecto sulphure sicut plumbum est, quærit aliquod vicinatum suæ imperfectionis, & cùm argentum & cuprum commixta sunt in argento, non invenit quàm rem infectam, sed in cupro invenit primò sulphur adurens, cui citius admiscetur, & in commixtione universali Mercurius cupro magis inficitur, cùm plumbum sit ex utraque parte scilicet Mercurij & sulphuris infectum. Et jam quia plus malum citius adhæret malo, in tantum debilius & peius erit, & ideo citius adhæret cupro vel argento, inficiens & comburens illud, cùm natura cupri & argenti, ut audisti, ex utraque parte sit serata, peiori subveniri non potest: & sic plumbum comburit cuprum ab argento, quod tardius separatur sine plumbo, quoniam in quantum magis imperfectius est, tanto debilius erit & combustibile. Sed in conjunctione statim cum cupro & Mercurio aliquo modo aperit naturas, & conjungit hæc duo, scilicet, stannum & cuprum. Mercurium ex utraque parte aliquo modo mundum, cùm stannum habet Mercurium mundum, & sulphur malum debiliter commixtum, conjungitur Mercurius Mercurio. Et Mercurius semper habet potentiam sulphuris, variando colorem cupri, qui existit in sulphure, ita quòd nova forma appareat, & etiam citò sulphur comburere non potest: sicut antea ipsum Mercurium, & cùm Mercurius crudus coagulatur per ipsum, alteratur cum eis in natura, sicut aliquo modo appareat argentum, quamvis verè non est argentum, cum in eo non fuerit debita digestio & decoctio, & sulphur ignis non simplicis & virtualis naturæ sicut ipsum argentum vivum, ex quo aurum & argentum ex utraque parte, scilicet Mercurij & sulphuris, sufficienter sunt digesta, & bonæ maturitatis, & in omni digestione perfecta. Sic habes argentum sophisticum ex cupro, stanno, & Mercurio: & si tunc admiscueris aliquos pulveres minorum mineralium, non est impossibile, si Mercurius super potentiam agat, sed semper cùm adhuc sit imperfectum in fine diminuitur & comburitur in igne, cùm sulphur non sit virtualis naturæ, sicut ipse Mercurius, sed semper obnoxius occultè, & inficiens Mercurium quamvis bene Mercurius sit suppeditatus, & sic postmodum in stercus redibit, sicut antea fuit. Sic ergo intellige quomodo verum aurum & argentum differunt à sophistico: licet plures sophisticationes fiant eodem modo per alia metalla in rubeum & album, adjunctis minoribus mineralibus vel aliquo ipsorum. Sunt autem illi laborantes delusi, cùm æstimant se bonam invenisse apparentiam hoc facit eorum ignorantia: quia naturas metallorum non cognoscunt, &c.

FIXATIO.

Raymundus: Nunc dicam fixationem tincturæ sive aëris qui portat in se tincturam, &c. qui fit calcinatione, de quo modo supersedebo. Lilius Philosophus: In fine exibit tibi Rex suo diademate coronatus, fulgens ut Sol, clarus ut carbunculus, foris effluens, ut cera, perseverans in igne, penetrans & retinens argentum vivum. Arnoldus: Color namque rubedinis creatur ex complemento digestionis: quoniam sanguis non generatur in homine, nisi priùs diligenter coquatur in epate. Sic nos cùm videmus de mane nostram urinam albam, scimus nos parum dormivisse, redimus ad lectum: somno autem recepto, completur digestio, & nostra citrinatur urina: sic per solam decoctionem potest albedo devenire ad rubedinem, ignem sic continuando. Aes nostrum album si diligenter coquatur, optimè rubificatur, igne ergo sicco, & calcinatione sicca decoquatur, donec rubeat ut cinabrium, cui de cætero nequaquam impones aquam, neque aliam rem, quousque ad complementum decoquatur rubeum.

Fusionem & ingressionem simul & fixationem quid præstet.

Geber libro secundo, capite quinto, dicit: Dicimus quoniam omnis solutionis perfectio adducitur cum

cum aquis subtilibus, & maximè acutis & acribus, & ponticibus, fæcem nullam habentibus: sicut est acetum distillatum, & uva acerba, & pira multæ acritudinis, & mala granata, similiter distillata, & his similia. Fuit autem causa inventionis ejus subtiliatio eorum, qui nec fusionem nec ingressionem habent, de quibus magna utilitas amitteb itur spirituum fixorum, & eorum quæ naturæ sunt: nam omne quod solvitur, necesse est salis aut aluminis, vel eorum consimilium habere naturam. Est autem natura eorum, quoniam fusionem dant ante illorum vitrificationem. Ergo & spiritus soluti fusionem præstabunt, similiter similem. Cùm ergo multum ex natura sua corporibus, & sibi invicem conveniant, habita fusione, necesse est per illam corpora penetrare, & transmutando penetrare, & penetrando transmutare. Ad hoc verò sine magisterio non pervenitur, quod est scilicet, ut post solutionem & coagulationem illius, administretur illi aliquis ex spiritibus purificatus non fixus, & totiens ab illo sublimetur, quousque secum maneat, & illi velociorem præstet fusionem, & ipsum in fusione à vitrificatione conservet. De natura enim spirituum & corporum est non vitrificari, & à vitrificatione commixtum salvare, donec in eo fuerint spiritus, magis à vitrificatione defendit: magis autem servavit spiritus, solummodo purificatus, quàm purificatus, fixus, calcinatus atque solutus: ideo necesse est illi admisceri, resultat enim in his bona fusio, & ingressio, & fixio stans. Ex operibus ergo naturæ probare possumus, sola salium & aluminum, & similium naturam servantia solubilia esse: non enim in operibus illius omnibus considerantes invenimus solvi præter illa: igitur quæcunque solvuntur necesse est per illorum naturam solvi per reiterationem calcinationis & solutionis: ideoque probamus per illud, omnia calcinata ad salium vel aluminum naturam approximare, ideo sese in proprietatibus necesse est concomitari. Modus verò solutionis duplex est, scilicet per fimum calidum, & per ferventem aquam: quorum est una intentio & unus effectus. Modus ergo per fimum est, ut ponatur calcinatum in ampullam vitream, & super illud fundatur & quantitas aceti destillati vel consimilis dupli ejus, & obstruetur caput suum ne respiret, & sub fimo tepido triduo dimittatur, & postea per distillationem philtri solutum removeatur, non solutum verò iteratò calcinetur, & post calcinationem iteratò similiter solvatur. Modus verò qui per bullitionem aquæ fit, velocior est, & est ut calcinatum in ampullam: similiter ordinetur, cum aceto, obturato foramine ne respiret, quæ in caldario pleno aqua & stramine sepelietur, ut in destillationis modo per aquam præceptum attulimus per ordinem: & postea accendatur sub ea ignis, donec per horam ferveat: post hoc verò solutum distilletur, & seorsum servetur, &c. ut suprà. Fusio medio igne, qua fit ingressio, est perfectionum ultima, ut dicit Geber lib.7.cap.17 Coagulantur cuncta resoluta cum solo adjutorio ignis, & hoc in vasis firmiter clausis, & hoc à me tene secretum, quòd res perfecta coagulata est, quæ fluit cum ignitione convenienti, & cum expectatione examinis ignis: sin autem, reitera opus, & pervenies per reiterationem ad propositum Deo adjuvante. Raymundus: Noster infans habet duos patres & duas matres: & quia ipse charè nutritus est ex tota substantia in igne, propter quod nunquam moritur. Ceratio est reductio humoris super terram igne mediante, ut per calcinationem privata humore, & arefacta mollescat; & ad fluiditatem reducatur, & per consequens habeat ingressum, non autem liquefactione communi, quæ vulgus per ignem liquefacit, sed Philosophica, quæ fit per aquam.

Fixio est cùm corpus recipit spiritum tingentem, & aufert volatilem, & fit per frequentem iterationem, donec fiat cinis perpetuæ durationis, & totum in igne permaneat.

Quomodo ex Mercurio generantur metalla in speciali.

Rerum omnium liquefactibilium natura ex argento vivo est, ex sui substantia, eò quòd proprium est argentum vivum, quod coagulatur ex vapore, sive calore sulphuris albi vel rubei non urentis. Unde Aristoteles quarto Meteororum: Si fuerit sulphur album non urens, congelat Mercurium in argentum bonum: si verò sulphur fuerit purum cum rubore claro; & in eo fuerit vis igneitatis simpliciter non ventris, congelat in aurum purissimum melius quàm minera produxit: quia omne siccum naturaliter ebibit suum humidum, ut in suis partibus sit continuatum. Vapor ergo sulphuris argenti vivi coagulandus est ex substantia terrea subtili, aërea, decocta & indigesta à commixtione prima sibi unita actione caloris, postea elevata, decocta, & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argentum vivum in corpora metallica. Aurum habet multum de virtute sulphuris & parum de substantia ejus, & multum de substantia Mercurij, & parum de virtute ejus, propter quod ratione. Mercurij est maximè ponderosum, & ratione virtutis sulphureæ multum est rubeum: argentum autem per omnia contrario modo se habet, quia habet de substantia sulphuris multum, & de virtute ejus parum, & de substantia Mercurij parum, & de virtute ejus multum: ideo est album, quia color sequitur multitudinem virtutis, virtus verò in vapore locata est, materia ejus vicinior est materiæ auri quàm aliquod aliud metallum, ideo faciliter vertitur in aurum, non indiget alio labore nisi transmutando colorem, & dando pondus.

Differentia olei & aquæ in ratione tincturæ.

Arnoldus: Differentia est inter tincturam aquæ & olei, quia aqua abluit tantùm & mundat, oleum verò tingit & colorat. Exemplum autem hujus est, quia si pannus mergatur in aquam, mundatur ab ea, & quando desiccatur, aqua recedit, & pannus manet in statu suo, & in colore suo, in quo prius erat, nisi quòd est magis mundus. Econtrà est in oleo: quia si intingatur pannus in eo, non separatur ab eo per calorem ignis vel aëris, nisi ex toto id destruatur: nec poterit separari oleum ab ipso panno nisi per ablutionem & ignis desiccationem; aqua autem est spiritus, extrahens hanc animam à corporibus. Cùm verò extrahitur anima ab ipsis corporibus, remanet in toto spiritu deportata, sicut deportatur tinctura tinctorum per aquam super pannum: deinde recedit aqua per desiccationem, & remanet tinctura in panno fixa propter oleoginositatem: sic ergo aqua est spiritus, i[llegible] qu

quo portatur tinctura aëris, quæ cùm reducitur super terram albam foliatam, statim siccatur aqua spiritualis, & remanet in corpore anima, quæ est tinctura aëris. Spiritus ergo retinet animam, sicut anima retinet corpus: quoniam anima non moratur in corpore, nisi mediante spiritu, cùm verò conjunguntur, nunquam separantur: quia spiritus retinet animam, sicut anima retinet terram. Unde præcipit Hermes, animas venerari in lapidibus: est enim mansio eorum in ipsis. Sunt autem retentivæ fugitivarum cum eis: ergo est coagulatio nostra, quoniam retinent fugientem. Seminate ergo animam in terram albam foliatam: quoniam ipsa retinet eam: quoniam cùm ascenderit à terra in cœlum, iterumque descendet in terram, recipiet vim inferiorum & superiorum, &c.

De Inceratione, sive modo reducendi aquam super terram.

Arnoldus: Infunde ergo aquam per vices conterendo, & pòst leniter calcinando, quousque ipsa terra biberit de sua aqua quinquagesimam partem sui, sciens quòd oportet primò terram nutriri modica aqua, & pòst majori: sicut est videre in infantis educatione. Idcirco multum contere terram paulatim imbibendo cum aqua, de octo in octo dies: decoque in fimo: quia per inhumationem adustio tollitur, & res in primam suam materiam redigitur: & postea mediocriter calcina in igne, & non tædeat te multoties hoc reiterare, quoniam terra fructum non gerit absque frequenti irrigatione. Et si trituratio non fuerit bona, donec aqua unum fiat cum terra, corpus nihil proficit. Non ergo suspendas manum à tribulatione triturationis, vel à trituratione & assatione: quia terram facit albam; caveas tamen ne imbibas terram, nisi paulatim, & paulatim, cum longa trituratione supple post exsiccationem terræ. Deinde est pondus in hoc ubique notandum, ne scilicet nimia siccitas aut superfluus humor administrando corrumpant, ut videlicet tantum assando decoquas, quantum dissolutio adjecit & imbibendo dissolvas, quantum assando defecit. Ideo omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam temperatè, neque multùm videlicet, neque parùm: quia si multum fuerit, fiet pelagus calcinationis: si verò parùm, comburitur in favillam. Quare suaviter & non festinanter de octo in octo diebus terram irrigabis, decoques in fimo, & calcinabis, donec de aqua biberit quinquagesimam partem sui. Et nota, quod post imbibitionem debet inhumari per septem dies. Itera ergo opus multis vicibus, quanquam sit longum: quoniam non videbis tincturam, neque proficuum profectum, donec sit completum. Studeas ergo cùm in omni fueris opere, omnia signa, quæ in qualibet decoctione apparent, in mente tua recordari, & eorum causas investigare.

Tres quippe sunt colores, niger, albus, & citrinus: cùm terra egreditur, nigredo imperfecta est, & nigredo completa.

Qualibet ergo vice paulatim & paulatim vigora, ignem in calcinatione, quousque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido præstat nigredinem, ita agens in sicco, præstat albedinem. Idcirco si terra non fuerit alba, tere eam cum aqua, & postea calcina iteratò: quoniam Azot & ignis latonem abluunt, & obscuritatem ab eo auferunt: nam præparatio sua semper fit cum aqua, Ideo qualis limpida aqua, talis limpida terra, & quantò magis fuerit abluta terra, tantò magis alba. Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis cū forti contritione, & frequenti assatione aqueitatis Mercurij major pars deletur, scilicet aqueitatis: cujus residuum per sublimationis reiterationem similiter removetur. Hæc Arnoldus in suo Rosario de verbo ad verbum.

De Modo sublimandi & albificandi, & Recapitulatio totius Magisterij.

Cùm autem terra exhauserit de aqua quinquagesimam partem sui, citò illam sublima fortiori igne quo poteris, donec ascendat sursum ad modum albissimi pulveris.

Cùm autem videris terram sicut nivem albissimam, & quasi pulverem mortuum, Aludel & spondilibus, & ad latera adhærere, tunc super eum reitera sublimationem sine fæcibus inferiùs remanentibus: quoniam adhæret pars illius fixa, & fixaretur cum fæcibus, & nunquam per aliquod ingeniorum genus posset separari ab eis.

Pulvis autem ascendens à fæcibus superiùs, est cinis à cinere & terra extractus, sublimatus, honoratus: quod verò remanet inferiùs, est cinis cinerum, & cinis inferior vituperatus, damnatus, fæx, scoria. Fac ergo differentiam inter clarum & limpidum ejus: quoniam cùm albissimum, ut nix ascenderit, completum erit, colliges ergo eum cautè ne evolet in fumum: quoniam ipsum est quæsitum bonum, terra alba foliata, congelans congelandum, & mundificans arsenicum, & sulphur album: de quo Aristot. dicit, quòd est res optima, quam recipere possunt Alchemistæ, ut de ea faciant argentum. Nullus debet sublimare terram ad opera sophisticorum, sed debet sublimare ad Elixir nostrum perfectum; & illa quæ sublimantur, duobus modis sublimantur, aut per se; quia spiritus sunt; aut cum aliis; quia in se incorporant cum spiritibus. Mercurius enim cùm sit spiritus, sublimatur per se; terra verò nostra, cùm sit calx, sublimatur, nisi quia in se incorporat cum Mercurio. Converte ergo calcem, & imbibe Mercurium, & decoque, donec fiat corpus unum; & non tædeat te hoc ipsum multoties iterare; quia corpus nisi cum Mercurio sit incorporatum, non ascendet sursum; ideo necesse est, ut in quantum poteris naturam suam subtilies, & cum Mercurio fortiter pistes, quousque fiat unum; quia sublimationem non facimus, nisi ut reducantur corpora ad subtilem materiam, scilicet, ut sint spiritus, & quòd corpus sit leve ad regendum in omnes res, sive in Solem sive in Lunam: & hanc sublimationem facimus, ut corpora redigamus in suam primam materiam scilicet in Mercurium & Sulphur. Facimus ergo hanc sublimationem tribus de causis: una est, quòd corpus sit spiritus de subtili materia & natura: secunda est, quòd Mercurius se bene incorporet cum calce: tertia est, quòd totum sumat colorem album vel rubeum. Idcirco quando calx sublimatur ad Lunam, debet esse alba, & Mercurius similiter albus, & calx quando sublimatur ad Solem, debet esse rubea, & Mercurius similiter rubeus igne calefactus, & debet esse pulvis inceratus. Non mittas Mercurium rubeum ad album, nec album ad rubeum: sed pone unamquamque speciem cum sua specie, & pone ad ignem accensum, & sublima totum, & non misceas illud quod remanet deorsum cum illo quod ascendit sursum: quoniam quod in fundo remanet, reiterabis ad sublimandum per Mercurij in corpora-

poramentum, donec ascenderit totum, alioquin non ponas ipsum in magisterium. Alembicum, in quo sublimas Mercurium, sit vitreum, & cucurbita terrea vitreata, cujus os fundi sit amplum, quòd possit Mercurius ascendere liberius. Alembicum verò cum cucurbita debet jungi, ita quòd Mercurius non possit exire seu evaporare ne pereat magisterium, &c.

MULTIPLICATIO.

Capitulum Gebri septuagesimum nonum libri tertij.

Solaris medicinæ præparationi, non adurentis fit additamentum sulphuris, per modum figentem & calcinantem cum astutiæ industria, administrati perfectè, atque solutionis modum multiplicem, cum reiteratione multa quousque mundum fiat: his quidem administratione perfecta præveniente, quæ per sublimationem perficitur, & est hujus scilicet additamenti modus per reiterationem patris, non fixi lapidis sublimationis cum ingenio conjungendi quousque elevetur cum ea, & iteratò figatur cum illa ut stet, & quando hujus complementi exuberantiæ ordo reiteratur pluries, tantò & hujus exuberantia medicinæ multiplicatur magis: & illius magis augetur bonitas, & multiplicatur illius augmentum perfectionis maximæ.

Et nos quidem ne mordeamur ab impijs, complementum narramus totum hujus magisterij, sub brevi sermone completo & noto.

Et est illius intentio, ut per sublimationis modum mundetur perfectissimè lapis, & illius additamentum.

Et ab hinc quidem cum ingeniorum modo volativum ex eis figatur. De hinc verò fixum volatile fiat. Et iteratò volatile fixum, & in hoc ordine completur arcanum preciosissimum, quod est super omne hujus mundi scientiarum arcanum, & thesaurus incomparabilis: & tu quidem exciteris ad illum cum laboris instantia maxima, & cum diuturnitate meditationis immensæ, cum illa enim invenies, & sine illa non: & huic quidem medicinæ reiteratio bonitatis administrationis, cùm talis cautelæ industria potest in præparatione lapidis evenire, quousque argentum vivum mutet in infinitum solificum, & verum lunificum: & non dependet nisi in multiplicatione illius: jam enim laudetur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus, qui nobis omnium medicinarum revelavit seriem cum illius experientia, quam illius investigationis bonitate, & nostri laboris instantia perquisivimus. & oculo vidimus, & manu tetigimus, complementum illius nostro magisterio indagatum. Sed etsi quidem hanc palliavimus, non miretur doctrinæ filius, non enim illi palliavimus: sed malis & improbis eam tali sermone tradidimus, quam latere insipientem necessariò accidit, & eodem ad illius inventionis perquisitionem prudentes allici possint. Filij ergo doctrinæ perquirite, & hoc excellentissimum Dei donum vobis solis servatum, filij insipientes nequitiæ, & malevoli pravitatis immensæ, ab hac scientia fugite: quoniam vobis est inimica & adversa, & vos in miseriam paupertatis constituet: quoniam vobis penitus hoc Dei donum divina providentia est occultatum judicio, & denegatum omnino: Hæc Geber. Idem dicit libro primo, cap. 26. Innuimus ergo tibi secundùm antiquorum opinionem, qui fuerunt de secta nostra artem imitantium, quòd principalia naturalia in opere naturæ sunt spiritus fœtens: id est, sulphur & aqua viva, quam & siccam aquam nominari concedimus. Spiritum autem fœtentem divisimus: est enim albus in occulto, & rubeus & niger uterque in magisterio hujus operis: in manifesto autem uterque tendens ad rubeum. Idem lib. 2. cap. 39. Consideratio autem rerum juvantium perfectionem est consideratio naturarum illarum rerum, quæ corporibus sine artificio videmus adhærere, & mutationem facere, ut sunt, marchasita, magnesia, thutia, antimonium, & lapis lazuli, & consideratio illorum, quæ sine adhærentia corpora mundificant, & sunt, scilicet, sal & alumina, nitrum & boracia, & quæ suæ naturæ sunt, & quæ consideratio vitrificationis mundantis per consimilem naturam.

Mundatio aceti acerrimi secundum Gebrum in lib. Investigationis magisterij.

Acetum cujuscunque generis est, seu acerbum, subtiliatur & depuratur & illorum virtus sive effectus per distillationem melioratur, de eorum mundatione & depuratione sufficienter tractavimus, cum quibus corpora imperfecta præparari possunt, & depurari, & meliorari, & subtiliari, ignéque semper debito mediante; præparantur enim & depurantur per ista ad intentionem ignis per hunc modum. Habent enim hæc corpora imperfecta humiditates superfluas, & sulphureitatem adustibilem, nigredinem in ipsis admiscendis generantem, ipsa prædicta corpora corrumpentem. Habent enim terrestreitatem immundam, fœtulentam & combustibilem, nimis grossam, ingressionem impedientem, & fusionem, ista & talia sunt superflua in hic corporibus prædictis, quæ in ipsis nostra experientia & investigatione, certa & ingeniosa sunt inventa: & quia hæc superflua accidentaliter his superveniunt corporibus, & non radicaliter: ergo & spoliatio accidentalium possibilis est. Oportet ergo nos cum igne artificiali his prædictis mundandis & superflua demere accidentia cuncta, sola substantia argenti vivi & sulphuris radicalis permanente. Et hæc est integra præparatio imperfectorum, & depuratio perfecta, melioratio, depuratio, & subtiliatio horum, vel hujus substantiæ puræ remanentis fit multis modis, secundum quod indiget Elixir præparationis: ergo & depurationis in generali modus hic est. Primò enim elevanda est cum igne proportionali tota humiditas superflua, & corrupta in illorum essentia, etiamque superfluitas subtilis & comburens, & hoc calcinando: deinde totalis substantia remanens corrupta, in illorum calce superfluæ humiditatis comburentis & nigredinis, corrodenda est cum his mundatis prædictis corrosivis, acutis, seu acerbis, donec calx fuerit alba, sive rubea: aut secundum corpus, naturam & proprietatem colorata & munda, & pura ab omni superfluitate seu corruptione prænarratis, & hæc cum his corrosivis mundantur, terendo, imbibendo, lavando: postea verò delenda seu deponenda est totalis terrestreitas immunda, & fœtulentia combustibilis & grossa, cum rebus prædictis, mundatis vel puris, fusionem metallicam non habentibus, cum calce prædicta, modo prædicto depurata, commixtis & bene tritis, quæ in fusione seu calcis reductione retinebunt secum terrestreitatem grossam & immundam, remanente corpore puro, ex omni superfluitate corrumpente mundato. Ex hoc totum descendendo

dendo meliorationis & subtiliationis horum substantiæ puræ in generali modus hic est. Primò hoc corpus purgatum & redactum est iterum calcinandum cum igne & adjutorio mundativis prædictis. Deinde cum his quæ sunt solutiva solvendum: hæc enim aqua lapis noster est argentum vivum de argento vivo, & sulphur de sulphure ex corpore spirituali extractum & subtiliatum, sive attenuatum, quæ meliorari potest confortando in ipsum virtutes elementales, cum alijs præparatis, quæ fiunt ex genere sui generis, & augmentando colorem, fixionem, pondus, puritatem, fusionem, & alia, & omnia quæ pertinent ad Elixir perfectum, & iste est modus, per solos nos investigatus, præparationis, depurationis, subtiliationis, & meliorationis corporum mineralium in generali.

Multiplicatio. Elixir fit duobus modis, una per reiteratam solutionem & coagulationem lapidis: secunda per projectionem primi lapidis Elixir super corpus, aut album aut rubeum tali quantitate, quòd idem corpus etiam convertetur in medicinam: & tunc simul imponentur hæc ad solvendum in sua aqua & menstruo: & sic Elixir primum est fermentum talis tincturæ, & sic mulieres pistrices faciunt.

De Inceratione Elixiris albi.

Ab hinc ergo extrahe de lamina crystallina, quam in fundo reperies lucidam, & primò tere & cera inceratione ultima, guttando super ipsum guttam ad guttam in crucibulo, super ignem levem de suo aëre albo jam dicto, donec fundatur sicut cera sine fumo: tunc proba super laminam ignitam, si se resolverit velocissimè sicut cera, cerata est: si verò non, reduc ipsam ad cerandam guttam ad guttam de oleo suo albo, donec fundatur ut cera sine fumo. Et hoc quidem est præceptum omnium Philosophorum, ut cùm partes sublimatas fixaveris, mundissimam terræ partem, reiteres sublimationem residuæ partis non fixæ super eam fixam, donec ipsa similiter figatur, hinc tenta super ignem: si bonam dederit fusionem, tunc sufficienter sublimationem reiterasti. Si verò non, reitera super illam vice post vicem non fixæ partis sublimationem, donec fundatur citò, sicut cera sine fumo: tunc extrahe & infrigidari permitte. Ex jam dicto capitulo nota attentè intentionem zelosam authoris in eo, quòd toties reiterat modum incerationis: fortè suffecisset semel illud repetisse. Sed ut fortius & tenacius imprimeret lectoris intellectum de necessaria infatigabili incerationis multiplicatione, ideo toties illam repetit, quia in illa tota vis Elixiris dependet, &c. Etiam considera, quòd idem sunt ceratio, fixio, & sublimatio & sunt idem actus: inceratione enim figitur spiritus & sublimatur corpus. Idem Arnoldus capite priori ait: Aqua verò septies distillata serva eam ad partem, quoniam ipsa est Mercurius Philosophorum solutivus, faciens matrimonium, & aqua vitæ abluens latonem. Et ut fecisti de alba aqua, ita facies de rubea: quoniam unum & eundem modum habent ablutionis, & consimilem effectum, nisi quòd aqua alba est ad albificandum, & aqua rubea ad rubificandum. Non ergo misceas unam cum alia: quoniam errabis si feceris. Idem Arnoldus alio capitulo dicit: Si autem fundatur gravius quod est ex defectu cerationis, succurre ei cum oleo: id est, aëre, guttando guttam ad guttam super ignem levem, donec fundatur ut cera: quoniam quando inceras, misces de re calida & humida magis, quàm de frigida & sicca: & quando figis, misces magis de re frigida & sicca, quàm de calida & humida. Ergo intellige quæ dico, quoniam hujus operis perfectio est naturæ permutatio. Ex supra dictis nota, quòd aqua, aër, & oleum idem sunt: id est, spiritus Mercurij mineralis, &c. Idem alio capitulo: Modi regiminis ad invicem convertentes sunt quatuor principales, scilicet, solvere, abluere, reducere, & figere. Solvere grossum in simplum & subtiliare, abluere obscurum in lucidum, reducere humidum in siccum, figere volatile supra corpus fixum. Solvere est dividere corpora, & materiam vel naturam primam facere. Abluere est inhumare, distillare & calcinare. Reducere est impinguare, incerare vel impraegnare, subtiliare. Figere est desponsare, resolvere, & coagulare. Per primum mutatur natura interius: per secundum exterius: per tertium superius: per quartum inferius.

REVIVIFICATIO.

Geber lib. 3. cap. 90 Epilogatio totius. Quia pertractavimus hujus magisterij causarum sufficientiæ experientias notas, secudùm nostri propositi sermonis exigentiam, restat nos ad complementum totius operis divini pervenire in capitulo uno, & in summam contrahere sermonis abbreviati in capitulis dispersum magisterium. Dicimus igitur, quoniam totius operis intentionis summa non est, nisi ut sumatur lapis in capitulis notus: deinde verò cum operis instantia assiduetur super illum opus sublimationis primi gradus, & per hoc mundatur à corrumpente impuritate. Et est scilicet sublimationis perfectiò, & cum ea subtilietur lapis, donec in ultimam subtilitatis puritatem deveniat, & ultimò volatilis fiat: ab hinc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis asperitate quiescat, & secundus præparationis gradus consistit.

Sed & tertio similiter lapis administratur gradu, qui in ultimo constat præparationis complemento, scilicet ut jam fixum lapidem cum modis sublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum solutum, & solutum iteratò volatilem, & iteratò volatilem fixum, quousque fluat, & alteret in complemento solifico & lunifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis hujus gradus tertij in medicina resultat bonitatis alterationis multiplicatio. Ex diversitate igitur reiterationis operis super lapidem in gradibus suis resultat multiplicationis bonitatis alterationis diversitas: ut ex medicinis quædam quidem septuplum, quædam verò decuplum, & quædam centuplum, quædam verò millesimum, & quædam in infinitum solificum, & verum perfectionis lunificum transmutet corpus. Ab hinc igitur & ultimò tentetur, utrum in perfectione consistat magisterium.

Attendat ergo quis proprietatis actionis seu modos compositionis Elixir majoris: nos enim quærimus substantiam unam facere, tamen ex pluribus aggregatam, coadunatam, fixam, quæ super ignem posita ignis eam non exprimat, & liquatis permisceatur, & liquescat cum ipsis, cum eo quod est in ea de substantia ingressibili, & permisceatur cum eo quod est de substantia permiscibili, & consolidetur cum eo quod est de substantia consolidativa, & figatur cum eo quod est de substantia fixativa, & non comburatur ab his quæ comburunt aurum & argentum, & afferat consolidationes cum ignitione debita & perfecta.

Non tamen eatenus brevi tempore intelligas, cum paucis diebus vel horis possit prima vice restitui. Sed quod respectu aliorum medicorum modernorum, respectu etiam naturæ operationis veritatis: hæc verò citiùs terminatur. Unde dixit Philosophus: Medicina est cujus temporis longum spacium anticipavit. Quare vobis dico, quòd sustineatis patienter: quia fortè moratur, & festinantia quidem ex parte Diaboli est. Ergo qui patientiam non habet, ab opere manum suspendat: quia impedit eum ob festinantiam credulitas.

Omnis enim actio naturaliter suum habet modum, & tempus determinatum, in quo majori & minori spatio terminatur.

Ad hanc tria necessaria sunt, scilicet patientia, mora, & instrumentorum aptatio: de quibus in Summa nostri magisterij perfecti artificem allocuti sumus in capitulis diversis, in quibus experiri potest, si in nostris dictis fuerit sufficienter investigatus, in quibus manifesta probatione & aperta concludimus lapidem nostrum nihil aliud esse, quàm spiritum fœtentem, & aquam vivam, quam & siccam aquam nominavimus, & per naturalem proportionem mundatam, & unitam unione tali, quòd sibi nec abesse potest, quibus addi debet, & tertium ad opus abbreviandū, hoc est corpus perfectum attenuatum.

Ex præmissis igitur patent res, in quibus veritas est propinqua, & perficientes ipsum opus.

De Coagulatione & Præparatione primi Lapidis, & ejus sublimatione.

Sequuntur nunc aliqua notabiliora ex libello cujusdam dicti Ademarus super Gebrum Regem Persarum, capitulo quarto, ubi dicit: Quantumcunque lapis sit mundatus per sublimationem, & ejus adustio sit deleta per ejus olei extractionem, & ejus fuga sit destructa per ejus fixionem, nihilominus non funditur, nec ingreditur, nec permiscetur: sed vitrificatur, ut habetur capitulo decimo Gebri circa medium: imò oportet ipsū in aquarū acumine dissolvi, & calcinari multis vicibus, ut habetur capitulo sexagesimo septimo & septuagesimo tertio Gebri. Idem capite sexto dicit, quòd ex multiplici reiteratione imbibitionis cum contritione & leni assatione aqueitatis ejus major pars deletur. Hæc est ergo sublimatio primi gradus, per quam aqueum Mercurij deletur: postea in aludel vase, quod describitur in capitulo vigesimo octavo, ista tota substantia spargatur in ipsius fundo: deinde ignis augeatur ut dicitur in capitulo tertio circa medium, donec ipsius pars albissimam præcellens nivem, sua albedine quasi mortua spondilibus aludel adhæreat. Et hæc est sublimatio nostra, per quam terrea fœtulentia, & partes sulphuris cum fæcibus in fundo remanet, & in ea natura ejus purificatur, & ab hinc cum fixionis modo figatur: id est, fermentetur: quia quod fixum est figit, id est fermentum: deinde ad fimum ponatur. Sequitur, donec in ignis asperitate quiescat, & hic secundus præparationis: id est, sublimationis gradus appellatur. Si autem quæratur, quomodo Mercurius subtiliari potest, cùm in actu habeat subtilissimam substantiam, ut habetur cap. 39. dicendum quòd in cap. 73. dicitur, quòd per sublimationis vel subtiliationis modum; id est, cum sublimatione primis gradus mundetur & subtilietur; ergo & ultimò volatilis stat: id est, sublimetur cum ignitione, ita ut de fæcibus ad vasis spondilia crystallo nitidior ascendat.

Geber; Dealbate latonem; id est, terram, & libros reponite, ne corda vestra rumpantur. Et alibi; Ignis & aqua latonem abluunt, & ejus nigredinem abstergunt. Sequitur: Recipe ergo ipsum sublimatum in vase aludel, reitera vice una: id est, sublimando fixa, sicut dicit cap. 62. circa medium, quòd plus quam fulgidissima, & cum cautela in administratione ignis, ut ipsius humiditas in tantum deleatur, quòd sufficiat ad fusionem perfectam complendam: quia ignis lentus, ut dicitur ibidem, est humiditatis conservativus, & fusionis perfectivus. Idem cap. 29. dicitur, quòd argentum vivum primò debet sublimari, postea figi.

Item cap. 28. dicitur, quòd Mercurius figitur per successivam illius iterata vice sublimationem, ita ut fusionem det Metallicam, hoc idem sæpe in dictis suis reperies. Hæc omnia prædicta intelligi debent de præparatione primi lapidis & dealbatione ejus, ante impositionem ipsius infimum, quòd scilicet toties debet incerari aquis acutis; & solvi & coagulari super cineres, donec nimium mollescat, dealbescat, & tandem fluat ut Luna splendida, &c. Hæc est enim sublimatio ejus, scilicet in altiorem dignitatem & virtutem, & ejus vera purificatio, &c.

Sequitur capitulum septimum; Sed consulo quod hoc opus imperfectis lapidibus inchoes: hoc enim fuit de principali & occulto ipsius Gebri intellectu; sic habes in capitulo decimo septimo; quòd natura Mercurij est ita in corporibus, sicut est in Mercurio, imò Mercurio, imò in lapidib. notis est perfectissimus. Item in capitulo tertio dicitur, quod in Marcasita est natura Mercurij mortificati, & mediocriter præparati, qui melius valet. Iste Philosophus in suis operibus solùm vult naturam Mercurij, sed tota Solis natura est ex Mercurio, ut dicitur cap. 8.

Item Philosophus iste vult istam substantiam Mercurij mortificatam, sed naturaliter Mercurius illius est in illo venerabili lapide, ut omnibus est manifestum; ergo, &c. Item iste Philosophus vult istam substantiam Mercurij esse fixam, ut patet; quia ingenia fixandi docet cum cautelis multis & ingenijs, sed quis dubitet substantiam istius lapidis preciosi esse fixissimam? certè nullus qui cognoscit eum, igitur, &c.

Item Philosophus vult suum lapidem figi cautela ignis, ut ejus humiditas conservetur, sed ubi temperatior calor quàm in terræ visceribus; ergo, &c. Item Philosophus vult suum lapidem fundi ergo, &c. petet ergo quòd Philosophorum Magister lapis est, quasi diceret, quod naturaliter etiam per se facit quod tenetur facere: & sic Philosophus non est Magister lapidis, sed potius minister.

Ergo qui quærit per artem extra naturam per artificium inducere aliquid in rem, quod in ea naturaliter non est, errat, & errorem suum deflebit.

Sol principium pro opere rubeo, Luna pro albo à suo sulphure comburente, & combustibili purgata.

Quòd autem in ipso sit talis substantia, habes capite quadragesimo septimo. Quòd autem Luna sit lapis pro opere albo, habetur decimo octavo. Recipe ergo hunc lapidem preciosum, habentem spiritum, corpus & animam, & calcina cum suo humido vel cum Mercurio, ita quòd non sit in eo tactus.

Sed & tertio lapis administratur gradu, qui in ultimo

ultimo consistit præparationis complemento; est scilicet, ut jam fixum lapidem cum modis sublimationis volatilem facias, & cum spiritibus non fixis sublima. Fixum sublimari nihil aliud est, quàm corpus in spiritum converti, quod secretum ex dictis Philosophi sic extrahitur. In capitulo namque trigesimo septimo habetur, quòd corpori: id est, substantię fixæ, quæcunque sit illa, non commiscetur spiritus, nisi priùs cum magisterio; id est, lapis prius solvatur & coaguletur. Sed quæris quomodo lapis solvatur, dicendum quòd cum aquis acutis ponticitatem habentibus, & acredinem sine fæcibus existentibus, ut accetum est vini, &c. Si autem quæras cur lapis solvatur; dicendũ ut habetur capite trigesimo septimo; quòd omne quòd solvitur, acquirit naturam salium & aluminum: quia soli sales prius funduntur quàm vitrificantur, & similiter secundum suam naturam, ipsi soli scilicet sales solvuntur. Si ergo lapis noster solvitur, salium naturam acquiret; sed quod funditur ingreditur; & quidquid ingreditur, transmutat, &c. Capite quinquagesimo septimo habetur, quod corpora sublimantur per excellentissimum ignis gradum, quousque fixum cum non fixo levetur totaliter, ut capite duodecimo: quòd si totum non fuerit sublimatum, addatur illi non fixæ partis, quantitas iteratò, quo usque ad totalem elevationem sufficiat. Per ignem fortissimum, intellige ignem purrefactionis & Mercurij nostri, quo tantummodo corpus elevatur; id est, in spiritum convertitur. Cum ergo levata fuerit, reiteretur ejus sublimatio, quousque administratione reiterationis figatur totum. Et fixum solutum; id est, acetum pone ut supra, quater omnia reiterando, ut habes satis suprà declaratum. Et solutum volatile; quasi dicat, quòd per solutionem lapis fit volatilis. Et iterum: Volatile fixum facias, sic enim continuat se Philosophus, hæc in capite quinquagesimo septimo, &c. quousque fusionem præstet vel fluat. Capitulum decimum; Opus hoc ne est ad album, vel ad rubeum; Respondet Adamarus; Ad utrunque. Sic enim scribitur in capitulo sexagesimo sexto, quòd lapis lunaris & solaris sunt idem in essentia; quia ex solo Mercurio perficitur uterque. Est etiam una via in modo agendi: quia per easdem operationes, & eodem ordine operatur. Est ergo vna medicina secundum omnes Philosophos: differunt tamen fermentatione.

Perfectionis ostensio.

Geber; Investigatione verò nostra qua certi sumus & per experientiam manifestam consideravimus omnia verba vera esse, quæ jam per nos solos in nostris voluminibus scripta sunt, secundum quòd vidimus per experimentum & rationem in voluminibus istis redacta; ea verò quæ per nostram experientiam digitis extraximus, & vidimus, oculis & manibus tetigimus, scripsimus in Summam nostri perfectionis magisterij.

Sapiens ergo artifex in nostris studeat voluminibus, colligendo nostram dispersam intentionem, quam in diversis locis proposuimus, ne malignis seu ignaris publicętur, & collectam probet, donec ad cognitionem studendo, & experimentando cum laboris instantia ingeniosi pervenerit totalem; exerceat ergo se artifex & inveniet. Sed ne nos quidem mordeamus ab invidis, narramus, quoniam non tradidimus scientiam nostram sermonis continuatione; sed eam sparsimus in diversis capitulis, & hoc ideo; quoniam tam probus quàm improbus, si continuatim fuisset tradita, usurpasset indigne, & eam similiter occultavimus, ubi magis apertè locuti fuimus. Non tamen sub ænigmate, sed sub plana sermonis serie artificem allocuti fuimus, & sermonis modo eam asscripsimus, quam solius Dei altissimi & benedicti, sublimis & gloriosi, & nostræ qui illam scripsimus, menti recolligi accidit, aut divinæ gratia bonitatis infusi, qui cui vult largitur & subtrahit. Non desperet igitur doctrinæ filius; quoniam si illam quæsierit, eam inveniet, non doctrinæ, sed proprij modus indagatione naturæ, quoniam qui per suæ industriæ bonitatem quæsierit, scientiam inveniet; qui verò per librorum insecutionem quæsierit, tardissime ad hanc perveniet artem preciosissimam; quia nobis solis artem per nos solos investigatam edidimus, & non alijs; verissimam tamen & omnino certam. Solùm igitur prudentes ad artem alicujus, & per ingenia nobis tradita viam investigationis eisdem exposuimus; non autem eam inventam nisi solis nobis scripsimus, sed & inventionis modum & modorum ingenia. Per ea igitur quæ tradidimus, exerceat se bonę mentis artifex, & Dei donum altissimi se adinvenisse lætabitur. Ad artis igitur excelsæ perquisitionem hæc dicta sufficiant; Hæc Geber. Geber in Summa sua, capite decimosexto de naturalibus Principijs sic dicit; Notandum est enim, quòd postquam lapis fuerit purificatus, atque perfectè mundatus ab omni re corrumpente, & postea fuerit fermentatus, non indiges amplius mutare vas, nec ipsum aperire, sed solummodo quòd Deus custodiat, ipsum ne frangatur, & propter hoc dixerunt Philosophi, quòd in uno vase conficitur totum magisterium. Et est sciendum quòd in quadraginta diebus & noctibus completur opus ad album post veram purificationem lapidis; quia in purificatione non potest esse tempus determinatum, nisi secundum quòd artifex bene laboret; & in nonaginta diebus & noctibus completur opus ad rubeum, & isti veri sunt termini ad totam perfectionem; hoc intellige de coagulatione, quæ fit post purificationem, quæ purificatio non habet aliter fieri, nisi in putrefactione & conversione corporis in merum spiritum, & cùm hoc habueris, lauda Deum. Senior; Ego sum Luna crescens humida & frigida, & tu Sol, calidus & humidus (aliàs siccus) quando copulati fuerimus in æquitate status in mansione, quæ non fit aliàs nisi igne levi, habens secum gravem in quo vocabimus, & erimus, sicut vacat mulier & vir ejus generosi partus, hoc est, verum ex locutione, & ego & Sol cum conjuncti fuerimus, vacaturi in ventre domus clausæ, recipiam à te animam adulando, si abstuleris pulchritudinem meam, & decoram figuram ex propinquitate tua, gaudebimus & exultatione spiritus exaltabimur, quando ascenderimus ordinem seniorum, tunc lucerna lucis tuæ infundetur lucernæ meæ, & ex te & me fit commixtio vini & aquæ dulcis, & prohibeo fluxum meum postquam fueris indutus nigredinem meo colore, qui fit velut atramentum post solutionem meam & coagulationem; cùm intraverimus domum amoris, coagulabitur corpus meum, & ero in vacuitate mea. Respondit Sol Lunæ, dicens.

Si feceris hoc, & non inferes mihi ô Luna, nocumentum, revertetur corpus meum; & postea dabo tibi novam virtutem penetrationis, per quam potens eris in prælio ignis liquefactionis & purgationis, ex qua exibis sine diminutione & tenebris, sicut æs & plumbum & non impugnaberis

beris cùm non sis rebellis: Hæc ex Ademaro.

Raymundus Lullius ad Rupertum Regem Franciæ in Epistola scribit.

Scire debes quòd ex plumbo Philosophorum extrahitur quoddam oleum aurei coloris: vel quasi, cum quo si lapidem mineralem, vegetabilem, vel animalem, vel mixtum post fixionem primam sublimaveris tribus aut quatuor vicibus, excusabit te ab omni labore solutionum & coagulationum.

Ratio est: quia hoc est occultum quod facit medicinam penetrabilem, amicabilem, & conjungibilem omnibus, & augmentabit ejus effectum ultra modum, sic quod in mundo non est secretius.

Unde mirabilia dico, quæ omnibus antiquis Philosophis incredibilia forent, scilicet quòd sciveris oleum hoc bene ab aqueitare separare, & laboraveris in modo mixtionis jam dicto, poteris in triginta diebus lapidem componere.

Hoc autem non est necessarium per se, quoniam solutiones & coagulationes illius (ut dictum est) citò fiunt.

Tamen si fieret sublimatio illius, credo tincturam lapidis multum ampliari: elige ergo ex his intentum tuum. Galeni ratio unde fiat Yccir, vel Elixir: & dicit quòd diversi doctores ponunt diversas medicinas. Aliqui dicunt, Yccir esse de mineralibus montium: alij de herbis: alij de bestijs & urina, &c. Fit tamen de una istarum rerum, quæ ponitur in ymbie, & primo exit aqua in fumo: id est, spiritus: secundò oleum in liquore: id est, anima: tertiùm verò quod in vase remanet terreum est, & vocatur corpus: ex his enim tribus, spiritu, anima & corpore, ita coctus commisceri & fundi possit, fit Yccir: alij dicunt quòd sulphur & argentum vivum, si quis ea fusibilia faciat, fit Yccir.

Nota, quòd nulla aqua, aut oleum, aut ignis, habet suam ad tingendum efficaciam: quin priùs rectificetur per reïterationem reductionis ad fæces & destillationes, addimus usque octies vel decies: In omnibus igitur tàm solvendis quàm figendis, quàm tingendis perficiendisque tenendus est modus, eo quòd intentio debito modo rem ornet & compleat, scilicet quòd corpora imperfecta calcinentur debitè, laventur subtiliter, & mollificentur, imbibantur, sive cerentur, fœcundentur, & ad solutionem modo prædicto ponantur: spiritus verò subtiliter laventur, & depurentur, & disponantur ad mollificationem & humiliationem, quæ calida sunt & sicca solvantur, calcinentur, sive sublimentur secundum quòd viderit; & melius judicatur secundùm sanum sensum operantis.

De nostro Mercurio, qui est Leo viridis Solem devorans.

Mercurius est ille: Et scias quòd ipse est frigidus & humidus, & ex eo creavit Deus omnes mineras. Nam ipsum est elementum & aëreum, fugiens ab igne. Cùm ergo figitur ei aliqua pars, efficit opem sublimem, & est spiritus utilis, & non est aliquod in mundo nisi ipsum, nec est quod stet loco ejus, & est profundans solùm in omni corpore, erigens ipsum. Cum ergo miscetur corpori, vivificat ipsum, & illuminat & convertit de dispositione in dispositionem, & de colore in colorem. Est ergo totum Elixir albedinis & rubedinis, & est aqua permanens, & aqua vitæ & mortis, & lac virginis, herba ablutionis, & est fons animalis: de quo qui bibit non moritur, & est susceptivum coloris & medicina eorum, & faciens acquirere colores, & est illud quod mortificat, siccat & humectat, calefacit & infrigidat, & facit contraria secundum mensuram regiminis ejus. Et sunt ei, quando est vivum operationes aliæ, & quando est mortuum, aliæ operationes ab alijs: & quando est sublimatum, aliæ operationes. Et ipse est Draco, qui maricat seipsum, & imprægnat seipsum, & parit in die suo; & interficit ex veneno suo omnia animalia & ignis perdit ipsum, & disperdit tempore brevi propter argentum vivum: non enim potest super ipsum, nec comedit sed fugit ab ipso. Ingeniaverunt autem ei sapientes primi Philosophi modos ingeniorum, donec paulatim factum est expectans ignem: non ergo cessat gradari super pugnamentum ignis: & cibatur eo, ita quòd quando ei figitur aliqua fixio, perveniunt mirabilia & mutationes: quoniam cùm ipse mutatur mutat, & apparet nigredo ejus, & sonitus ejus, & splendor ejus: cùm ergo tingitur, est tinctum & tingit: cùm solvitur, solutum est & solvit, & ipsum albificat in visione oculi: & rubificat in successione, & est aqua congregans, & lac & urina fortis, & oleum mollificans, & pater mirabilium omnium, & est caligo & nubes, & servus, fugitivus, & Mercurius Occidentalis, qui prætulit se auro & vicit illud: dicit ergo ei aurum: an præfers te mihi? & ego sum Dominus lapidum, expectans ignem. Dicit ei noster Mercurius, utique: sed ego genui te, & ex me natus es, & una pars ex me vivificat multas partes de te: sed tu es avarus, & non das aliquid in comparatione ad me, & qui ligaverit me cum fratre meo & sorore mea, vivit & gaudet, & sufficit ei in vita sua & si viveret mille millibus annis, & si reficeret omni die septem millia hominum, non egeret: & ego sum secretum totum, & in me occultatur scientia: converto omnia corpora in Solem & Lunam, cùm natura mea talis sit quòd durum mollifico, & molle induro: & ideo nota quòd lapis Philosophicus ad ipsam Alchimiam veraciter procreandam, est unus in toto Mundo, & qui ab hoc uno errat, in præcipitium abijsse credatur, non tamen est perfectus in sua natura, ad quam perduxit ipsum artificium: Nam sine magisterio nihil valet nobis, nec alicujus utilitatis est, nec perfectè præstat quicquam, sed potiùs corrumpit: & hoc ideo dico, quatenus eo utaris cum magisterio: quia ipsum est phlegma purum. Philosophi quandoque vocant ipsum sulphur & melancholicum citrinum, propter suæ mirabilis virtutis effectum: ut enim quidam voluerunt, ex ipso creavit Deus omnes gentes, & earum statuit originem. Hunc etiam lapidem nostrum, aliqui æs album vocaverunt. Unde Lucas & Eximenus: Scitote omnes scientiam quærentes, quòd nulla sit tinctura nisi ex ære nostro albo: æs enim nostrum non est æs vulgi: æs vulgi corrumpitur & inficit omne cui imponitur: æs verò Philosophorum perficit & dealbat cui associatur. Ideo dicit Plato: Omne aurum est æs, sed non omne æs est aurum. Itaque æs nostrum habet corpus, animam & spiritum, & illa tria sunt unum: quia ipsa omnia sunt ex uno & de uno & cum uno, quod est radix ipsius. Æs ergo Philosophorum est Elixir eorum, ex spiritu, corpore, & anima completum & perfectum. Sic Philosophi lapidem diversis nominibus nominaverunt, ut sapientibus esset manifestus, & insipientibus occultus. Sed quocunque nomine nominetur, semper tamen est unus & idem, & de eodem.

Unde

Unde Merculinus:

Est lapis occultus, & in imo fonte sepultus,
Vilis & ejectus, fimo vel stercore tectus,
Unus habet unius lapis omnia nomina dinus,
Unde Deo plenus sapiens dixit Morienus,
Non lapis hic lapis est animal quod gignere fas est.
Et lapis hic avis, & non lapis, aut avis hic est.
Hic lapis est moles, stirps & Saturnia proles.
Juppiter hic lapis est Mars, Sol, Venus & lapis hic est.
Alliger & Luna, lucidior omnibus una.
Nunc argentum, nunc aurum, nunc elementum,
Nunc aqua, nunc vinum, nunc sanguis, nunc crisolinum;
Nunc lac virgineum, nunc spuma maris vel acetũ,
Nunc in sentina fœtenti stillat urina,
Nunc quoque gemma salis, Almisadir sal generalis,
Nunc auripigmentum primum statuunt elementum,
Nunc mare purgatum cum sulphure purificatum.
Siccine transponunt, quod stultis pandere nolunt.
Sicque figuratur, sapiens ne decipiatur.
Aes quod tractatur stultis ne distribuatur.
Hæc Luna vocatur omnibus nominibus una.

Hi autem sunt modi operationis istius lapidis, quibus mediantibus, hæc res quam nos quærimus, generatur, & in esse actuale deducitur. Et est unus modus Sublimatio, alter Descensio, tertius Distillatio, quartus Calcinatio, quintus Solutio, sextus Congelatio, septimus Fixio, octavus Inceratio, nonus Ceratio, & his similibus, dicunt infinita, qui quidem modi, licet sint ad invicem ratione diversi, sunt tamen idem in re. Aliquando enim Philosophi considerantes materiam eorum, quæ quando in vase est, & sentit Solem, & calorem in continenti exhalat, seu evaporat in speciem fumi subtilissimi, & ascendit in altum in capite vasis, vocaverunt talem ascensionem Sublimationem. Videntes postea talem materiam, quæ ascenderat, descendere ad fundum vasis, vocaverunt distillationem seu descensionem. Adhuc videntes inspissari istam materiam & denigrari, & fœtorem malum dare, vocaverunt putrefactionem. Videntes colorem nigrum seu fuscum, & fœtorem malum post longum tempus dimittere, & albedinem aliqualem ad modum cineris coloris venire, vocaverunt Incerationem seu dealbationem. Ideo Morienes ait; Totum magisterium nihil aliud est nisi extractio aquæ ex terra, & aquæ super terram dimissio, donec putrefiat ipsa, & hæc terra cum aqua putrefit, & cùm mundificata fuerit auxilio cuncta regentis, totum magisterium perficitur. Adhuc videntes terram cum aqua commisceri, & & aquam paulatim propter temperatam decoctionem diminui, & terram crescere; dixerunt omnes quòd hæc erat Ceratio perfecta. Unde ait Philosophus, quòd terra cum aqua ceratur, imbibitur, & temperata decoctione Solis; id est, caloris desiccatur, & in terram vertitur tota materia. Unde idem; Hæc vis integra, si versa fuerit in terram.

Denique videntes, quòd tota materia veniebat in quandam dissipationem, & quomodo reducebat se ad solidam substantiam: & quia non fluebat, imò stabat strictè, dixerunt, quòd hæc esset perfecta Congelatio. Unde ait Plato: Solvite lapidem nostrum, & postea congelate cum magna cautela, sicut vobis est demonstratum, & habetis quasi totum magisterium. Idem alibi; Accipe lapidem nostrum, & pone in vase & assa igne levi, donec confringatur, & postea coquite ad calorem Solis, donec congeletur, & scitote quòd totum magisterium nihil aliud est, nisi facere veram solutionem, & perfectam naturalem congelationem; Hæc Plato; Idem dicit; Solvite & congelate, & sic scietis totum magisterium. Item videntes materiam prædictam, perfectè congelatam & inspissatam, ita quòd nullo modo ulterius resolvebat se in aquam, nec in fumum, dixerunt, quòd verè erat fixata; quia eandem congelationem & inspissationem seu fixionem, propter majorem decoctionis caloris viderunt venire ad perfectam desiccationem & dealbationem; & quòd ista albedo erat super omnes albedines dixerunt quòd hæc erat perfecta calcinatio, videntes hanc materiam ad suum colorem stare, & coloribus infinitis mutari; quia hoc fieri non poterat, nisi per materiæ resolutionem; ideo hanc resolutionem dixerunt solutionem; nam ipsa resolutione discontinuantur elementa, vicissim agunt & patiuntur, & ideo Philosophi dicta elementa conjuges vocant. Quare turpiter errant insipientes, qui credunt medicinam Philosophicam creari ex alia re, cùm tamen dicant Philosophi; Fili, Alchimici ac credentes suis cunctis dissolutionibus, sublimationibus, conjunctionibus, separationibus, congelationibus, præparationibus, contritionibus, aliisque insistunt deceptionibus; & sileant prædicantes aliud aurum à nostro, aliam aquam à nostra, quæ etiam dicitur acetum acerrimum; aliam dissolutionem & congelationem à nostra, quæ fit igne levi, aliam putrefactionem à nostra, &c. Plato in summa; Tuum quæsitum itaque sit de genere amborum luminum Mundi; nam aurum circundat partem superiorem, argentum verò inferiorem lunarem. Aristoteles; Nullum tingens venenum generatur absque sole & ejus umbra; id est, uxore. Hermes in suis secretis, pater ejus est Sol, mater ejus Luna. Rosarius; Quicunque conatur aliam tincturam quærere, absque Sole & Luna, ille assimilatur homini volenti scalam ascendere absque gradibus. Oportet ergo ut habeamus receptaculum nostrum tincturæ idoneum, quod est sibi consonans cum quadam similitudine ad patrem, & hoc receptaculum debet esse ipsa Luna; quia Sol per se est valde difficilis fusionis, & liquefactionis; similiter & Luna per se, dum autem simul conjunguntur, tunc valde faciliter simul fluunt & liquefiunt; & ideo aurifabri sic faciunt eorum consolidaturas. Philosophus; Mulier est quoddam receptaculum virilis seminis, quia ipsa conservat semen in suis cellulis & matrice, & ibi nutritur, & pullulat usque ad tempus maturitatis, ideo eligamus sibi nunc conjugem, ut receptivum sui seminis habeat, quam possumus sic eligere in uxorem, quæ propinquior est sibi in simplicitate & puritate, quia nihil propinquius viro quam uxor, quæ sunt homogenea. Hermes in allegoriis; Luna est lucerna noctis; nox est nativitas tenebrarum, quam Deus creavit pro Mundo. Luna autem à Sole lumen recipit, & est dilecta, eò quòd Solis lumen in ea est, ideo quod Solis natura Lunæ naturam superat, Mercurius noster fit ex minerali & vegetabili junctis pariter: quia conjuncta simul magis prosunt, quàm si per se forent separata. Ex istis considera necessitatem utrorumque Mercuriorum.

DEMOCRITUS
Philosophus.

Oportet te ut in primo negocio dissolvas corpora super cinerem candidum, & non fiat tritura nisi cum aqua. Avicenna: Primum quoque in opere

est dissolvere lapidem in suam primam materiam. Senior & Hermes: Solvite corpora in aquas. Plato in Summa: Tu indiges, quòd in corporum solutione labores: ideo oportet ignem lentum continuare super ipsum, donec solvatur totum hoc, & per eum efficitur opus. Nota, omnium rerum circularium reversio circularia nequaquam perficitur, donec in primam deducantur materiam. Rasis: Nisi corpora solveritis, in vanum laboratis. Albertus Magnus: Scias pro certo, quòd nullus corporum spiritus tingi potest, nisi priùs solvatur.

Morienes: Nisi in vaporem cuncta transeant naturalia per suam naturam, aliàs frustrà fit operatio in hac arte. Et si solutum fuerit, præparatum est opus Alchimicum, multipliciter, congaudebit.

Hîc subalternantur scientiæ naturales, quod in solutione consistit pariter operando. Sorin Distinctione undecima: Regiminis initium est perfecta solutio: ut autem corpus rarescat, & sicut spiritus tenuissimus fiat, oportet eos dissolvere: corporum autem regimen, ut prędixi est solutum.

Alphidius: Argentum autem vivum, quod ab eo corpore nigro extrahitur, est humidum album, & à corticibus mundum ne opus pereat. Morienes: Scire te convenit, quòd fumus albus est anima & spiritus illorum corporum solutorum: & certè si fumus albus non fuisset aurum, ibi Alchimia non fuisset. Rosarius: Hic est Mercurius noster nobilissimus, & Deus nunquam creavit rem nobiliorem sub cœlo, præter animam rationabilem.

Hermes Rex Græcorum: Corpus solutum est aqua perennis, congelans Mercurium perpetua congelatione. Hippocras: Corpora ubi quis vult purgare, oportet fluxa facere. Nigredo putrefactionis durat secundùm quosdam quatuor diebus vel quinque. Senior: Prima clavis est humorum extractio & pinguedinis, cujus sunt hæc signa, scilicet nigredo superabundans, qua consumpta jam anima est in aqua. Albertus: Nisi anima corpus suum exierit, & in cœlum sursum ascenderit, nihil proficies in hac arte. Parabola Senioris de tinctura alba: Si parentes dilecti mei de vita gustaverint, & lacte mero lactati fuerint, & meo albo inebriati fuerint, & in lectulo meo nupserint, generabunt filium Lunæ, qui totam parentelam suam prævalebit: & si dilectus meus de tumulo rubeo petræ portaverit, & fontem matris suæ gustaverit, & inde copulatus fuerit, & vino meo rubeo: & mecum inebriatus fuerit, & in lecto suo mihi amicabiliter concubuerit, & in amore meo sperma suum cellulam meam subintraverit, concipiam, & ero prægnans, & tempore meo pariam filium potentissimũ, dominantem & regnantem præ cunctis regibus & principibus terræ, coronatum aurea corona victoriæ, ad omnia à Deo altissimo, qui vivit & regnat in seculorum secula. Turba Philosophorum: Videntes autem hujus artis investigatores illam albedinem apparentem in omnibus supereminentem in vase, rati estote, quòd rubedo albedine illa occulta est, & tunc non oportet illam extrahere, sed quousque totum rubeum fiat coquere. Senior Philosophus: Facite nigrum album, & omne album rubeum: quia aqua dealbat, & ignit illuminat. Nam lucet in colore ut rubinus per animam tingentem, quam acquisivit virtute ignis. Hermes: Regimen septimum est Lunæ videlicet assare, rubificare, calefacere & frixare per viginti quinque dies, & sic habes operis peractionem. Idem Animæ color rubeus est. Item: Album vult rubificari. Item: Albedo est rubedo nostra. Item: Lapis noster hic est ignis ex igne creatus & in ignem vertitur, & anima ejus in igne moratur. Ænigma Hermetis de tinctura rubea: Ego coronor, & diademate ornor, & regijs vestibus induor: quia corporibus lætitiam ingredi facio.

Hermes Tractatu tertio: Venite filij sapientum ex nunc gaudebimus, & delectemur simul: quia mors consumpta est, & filius noster jam regnat, ac rubeo ornamento & carne indutus est. Jam filius noster genitus Rex sumit tincturam ab igne: illum verò mors, mare & tenebræ fugiunt, & Solis radios Draco fugit, qui foramina observabat, filiusque noster mortuus vivit, & Rex ab igne venit, ac conjugio gaudebit, & occulta apparebunt, filiusque noster jam vivificatus fit igne bellator, & tincturis supereminens.

Metaphora Belini Philosophi de Sole: Scitote quod Pater meus Sol dedit mihi potestatẽ super omnem potentiam, & induit me vestimento gloriæ, & totus Mundus me quærit, & currit post me. Ego enim sum maximus, jam sciverunt virtutem meam & altitudinẽ: ego enim unicus sum, & assimilor patri meo, qui unicus est, qui dedit mihi virtutem istam ex gratia sua, & homines quærunt à servis meis fustibus id quod quæritur à me, & nõ pervenerunt ad id nisi per me, & terra cum omnibus viribus suis me humiliare non potest, Imò ego sum super eam, & super servos meos, donec humiliem eos, & extraho de potentia & natura eorum, & induo eos de splendore & lumine meo pulchro, quem dedit mihi pater meus, in omnibus operibus eorum. Ego enim sum excellens, qui exalto, de primo cuncta, & nullus servorum meorum potest super me, nisi unus, cui datum est, quòd contrarius est mihi. Et ipse destruit me, non tamen destruit naturam meam. Et ipse est Saturnus, qui separat omnia mea membra. Postea vado ad matrem meam, quæ congregat omnia membra mea divisa & separata. Ego sum illuminans omnia mea & facio lumen apparere patenter in itinere de patre meo Saturno, & etiam de matre mea, quæ mihi inimicatur. Veruntamen nisi hoc fieret, non possem bibere de animabus animalium & plantarum. Sed ego venio cum calore ignis ad expellendam virtutem & iniquitatem eorum à me. Ego sum habitans super faciem mineræ, & tribuo servis meis de extremitatibus meis, & nomen meum vocatur nominibus magnis, & qui studet in me non curat de aliquo, sed non saturatur ex me. Ego defero naves per mare, & fabrico civitates densas. Non quæratis in eis magnitudinem meam. Nuncio ergo vobis omnibus sapientibus, quòd nisi me interfeceritis, intellectus vester non erit perfectus, & in sorore mea Luna crescit gradus sapientiæ vestræ, & non cum alio ex servis meis, & si sciretis secretum meum, ego sum frumentum seminatum in terram puram, quod nascens crescit & multiplicatur, & adfert fructum seminanti: quia omne quod generatur genere suo, & quodlibet individuum multiplicat formam suæ speciei, & non alterius, quemadmodum ex frumento nascitur, & sic de aliis: & in hoc exposui omnes figuras. Cùm itaque egero cum uxore mea alba, pura & humida & munda, tactu, addo pulchritudini faciei suæ bonitati & virtuti suæ: ipsa enim est obediens mihi. Unde cùm fuero junctus cum ea, nihil melius in mundo, nec æquipollens: ipsa enim impraegnabitur, germinabit, & erit sicut ego sum in substantia & colore: quoniam hoc magisterio multiplicatur semen. Ex me enim simile nascitur, sicut quando seminatur unum granum frumenti, nascitur, multiplicatur, teritur, cribellatur,

bellatur, & fit panis, ex quo vivit totus mundus, & fabricatur minera terræ ex me, nec deficit, quia donum Dei est. Ego illumino aërem lumine meo, & calefacio terram calore meo, genero & nutrio naturalia, plantas & lapides, & demo tenebras noctis cum potentia mea, & facio permanere dies seculi, & illumino omnia luminaria lumine meo, & etiam in quibus non est splendor & magnitudo: quæ quidem omnia ex meo opere sunt, cùm induor vestimentis meis: & qui quærunt me, faciant pacem inter me, & uxorem meam. Itaque nisi separetur à me, & misceatur mixtione inseparabili: & hoc fiat quando extraxeris me partim à natura mea, & partim uxorem meam à natura sua, & postea occidatis naturas, & suscitamur resurrectione nova & incorporali, eò quòd postea mori non possumus. Nam post resurrectionem habebimus gloriam & fortitudinem sempiternam, tunc gaudebunt omnes in prosperitate magna, qui sciunt nostrum progressum.

Et in hoc completur preciosum Dei donum, quod est super omne Mundi scientiarum arcanum, & incomparabilis thesaurus thesaurorum. Quia ut dicit Plato: Qui habet istud Dei donum, Mundi habet dominium: quoniam ad finem divitiarum pervenit, & naturæ vinculum confregit. Non tamen ex eo quod habet potestatem convertendi omnia corpora imperfecta in purissimum Solem & Lunam. Sed magis ex eo, quòd hominem & quodlibet animal præservat in conservatione sanitatis. Lamina verò crystallina, quæ est Elixir album, si detur in quantum granum sinapis febricitanti, curat ipsum. Etiam leprosus si per quatuor anni tempora de eadem lamina purgatus fuerit cum pulvere rubeo, unde fit Sol bis in anno, in Martio & Septembri, curatur. Et uterque pulvis albus & rubeus sanat schiaticos in periculo mortis: sanat etiam paralysim. Item, si pulvis teneatur ad nares in partu laborantium liberantur: hoc dicit Hermes. Geber quoque dicit, quòd Elixir rubeum curat omnes infirmitates chronicas, de quibus medici desperaverunt, & facit hominem juvenescere ut aquila, & per 500. annos vivere & amplius, ut aliqui Philosophi fecerunt, qui usi fuerunt eo tribus vicibus in hebdomada quantum granum sinapis. Est herba quæ vocatur Saturnus de canalibus, de qua fit talis medicina. Quare nota quòd omnes infirmates quæ à vertice capitis usque ad plantam pedis generantur, si fuerint unius mensis, in die: si unius anni, in duodecim diebus: si ex longo tempore, in mense curantur: quia sicut curat omnia metalla infecta ab omni infirmitate, sic & humana corpora. Quapropter noster benedictus lapis non immeritò Tiriacus major tàm corporum humanorum quàm metallorum dicitur: de quo Hermes Rex Græcorum, & pater Philosophorum ait: Si de Elixir nostro omni die usque ad septem dies sumpseris pondus carrobiarum, capilli tui cani de capite tuo cadent, & renascentur nigri, & ita de sene fies juvenis & fortis.

Arnaldus dicit: Hic lapis noster virtutem habet efficacem omnes alias medicinas medicorum. Nam animam lætificat, virtutem augmentat, conservat juventutem, & removet senectutem. Non enim permittit sanguinem putrefieri, nec flegma superdominari, nec choleram aduri, nec melancholiam super exaltari: imò sanguinem supra modum multiplicat, contenta in spiritualibus purgat, & omnia corporea membra efficaciter restaurat, & à læsione custodit, & generaliter omnes tàm calidas quàm frigidas, tam siccas quàm humidas infirmitates arctissimè sanat præ omnibus alijs medicinis medicorum. Quoniam si ægritudo fuerit unius anni, sanat in duodecim diebus: si verò antiqua fuerit ex multo tempore, sanabit in uno mense. Et breviter omnes malos expellit humores, bonosque inducit: confert amorem & honorem ipsum deferentibus, securitatem & audaciam, & in prælio victoriam. Et in hoc completur secretum naturæ maximum quod est super omne precium preciosissimum secretum, thesaurus incomparabilis & preciosissimus, quem habentibus Deus in sua mente recondat, ne insipientibus patefiat. Amen dicat omni vivens.

Alterum exemplar ROSARII PHILOSOPHORUM *ex Compilatione omnium Philosophicorum Librorum, per* TOLETANUM *Philosophum Maximum.*

DEsiderabile desiderium impretiabile pretium, à cunctis Philosophis positum, quod non deponitur nec male propositum fuisse supponitur, ex Libris antiquorum hic in summa una breviter adunabimus, ut tibi charissime sufficienter pateat veritatis argumentum, tam excellentissimæ partis Philosophiæ esse probatissimum. Atque hanc quidem summam vocitamus Rosarium, eo quod ex Philosophorum libris tanquam rosas à spinis evulsimus tibi ipsum, in quo quidem claro sermone rectoque ordine, ac de verbo ad verbum, cum omnibus suis causis sufficientibus succinctum trademus quicquid ex illorum libris reperimus necessarium ad operis hujus complementum. Et quia nocet veritati quidquid contrariatur rationi, ideo sententiis veritatis per omnia utentes nihil ponemus in eo superfluum, nihilque diminutum ad totum magisterium. Placeat Domino nostro Jesu Christo nobis immittere spiritum suæ intelligentiæ.

Universa divinæ bonitatis opera circularia sunt & perfecta, ad ipsum à quo prodierunt sphæriee rotata. Ab initio ante suæ creationis primordium naturam cunctis præponens, Deus quatuor fecit corpora simplicia, ex quibus postea constituit corpora quæque mixta, mixtorum vero quædam fecit intellectiva, quædam sensitiva & vegetabilia, quædam tantum intellectiva, quædam tantum ex raritate elementorum creavit. Ideo inquietum est cor nostrum donec redeamus ad ipsum, omnium namque elementorum raritas ascendit ad ignem qui est super stellas; ideo & nos ab illa creati merito sursum tendimus ad Deum tanquam ad unum principium. Sensitiva verò cuncta necnon & vegetabilia ex spissitudine elementorum composita, in specie distinguuntur diversa, unde cum dissolvuntur

per

per mortem non immerito revertuntur ad terram & aquam, velut ad suam matrem, nam spissitudo elementorum naturaliter tendit deorsum ad suum centrum videlicet terram. Omnium tamen natura constantium certus est terminus magnitudinis & augmenti, ut in sua specie augmentent suum simile, & eorum quædam ex partibus sunt dissimilibus, ut à carne, sanguine & ossibus, seu à lignis, cortice & foliis. Quædam ex partibus sunt consimilibus, ut ea quæ per totum sunt unius essentiæ, sicut est videre in metallis: quæ autem ex partibus sunt dissimilibus in se suam possident sementem, unde terræ infixa multiplicantur & crescunt, ut videtur in arbustis & herbis. Quæ verò ex partibus sunt consimilibus non multiplicantur, nisi ad suam primam reducantur materiam, quare dicit Philosophus Aristoteles: Sciant artifices Alchemiæ species metallorum vere transmutari non posse, nisi forte in primam reducantur materiam & tunc quidem transmutantur, & in aliud quam prius erant bene permutantur. Nota rationem quare oporteat fieri corporis resolutionem in primam materiam scilicet argentum vivum, & illud ideo quia corruptio unius est generatio alterius, tam quidem in artificialibus quam naturalibus, ars enim imitatur naturam, & in quibusdam corrigit & superat eam: sicut & juvatur natura infirma medicorum industria, natura siquidem non construit domum nec conficit electuarium, quoniam de se ipsa non habet motum ad hoc faciendum. Sic etiam lapis noster quamvis in se tincturam naturaliter contineat (nam in terra perfecte creatus est) per se tamen non habet motum ut faciat elixir completum nisi moveatur per artem. Alia ergo ars perficit quæ natura non potest sola per se operari, alia verò imitatur & perficit in quantum nata sunt aptaque perfici per naturam. Ideò succurrendum est naturæ per artem in eo, quod per naturam omittitur, quia non est differentia inter naturam & artem nisi quod ars agit exterius, natura verò interius; ars enim tanquam organum administrat motum, natura autem ipsa per se agit quoniam ad suam nititur perfectionem. Omne porrò corpus aut est elementum, aut ex elementis compositum, sed omnis compositi generatio ex quatuor elementis simplicibus habet consistere, quare oportet necessario ut lapis noster reductus ad primam originem sui Mercurij & sulphuris, dividatur in elementa, alias depurari non potest nec conjungi, quia suæ partes minimæ non possunt ingredi nisi in minimis partibus corporis; divisus autem depuratur ac iterum conjungitur, & elixir quod quærimus operatur. Nam experimentum destruit formam ejus specificam: verum ante elementorum divisionem non videtur ex eis quicquam, nec tangitur nisi terra & aqua, quia aër & ignis nusquam videntur, nec virtutes eorum sciuntur, nisi in dictis prioribus elementis, rara quippè sunt omnino & simplicia, quare ob oculis videri corporeis penitus non possunt, ideo de illo ne cures, quoniam sufficit tibi reducere rem ad simplex puritatis. Elementa tamen sunt quatuor, modi item quatuor, & humores quatuor, puta sanguis, cholera, flegma, & melancholia; modi sunt calidum, frigidum, humidum, & siccum; Elementa sunt, ignis, aër, aqua & terra, quorum duo sunt activa, & duo passiva, ignis & aër sunt activa, aqua & terra sunt passiva, duo ascendunt, & duo descenduut, unum est in medio, alterum ab altero, & illud ideo quia contrarium remotum à suo contrario non coadunatur nisi per medium, calidum contrariatur frigido, humidum sicco, quare neutrum illorum coadunatur alteri nisi per medium. Igitur quod non est contrarium per se ipsum adunativum: sic calidum & siccum per se coadunantur, quoniam in nullo contrariantur ad invicem, & ideo ex illis resultat elementum aëris, neque etiam contrariantur insimul frigidum & siccum ex quibus generatur elementum terræ, neque etiam frigidum & humidum, ex quibus congregatur elementum aquæ. Sed calidum & frigidum non coadunantur, nisi per medium videlicet per humidum & siccum, quoniam per se nolunt simul stare cum unum obtundat alterum propter suam contrarietatem, ideoque calidum & frigidum congregant & disgregant unigenea dissolvendo & coagulando, sed humidum & siccum aggregantur & disgregantur constringendo & humectando. Simplex etiam generatio & naturalis permutatio est elementorum operatio, nam gignunt calidum & frigidum vincentia materiam, cum verò vincuntur agentia liquet, quia secundum partem violentia, & indigestio fit, quare liquet res universas variabiles per calidum & frigidum, & simpliciter generari & naturaliter permutari. Verum ex quolibet determinato fit suum determinatum, quia nulla est generatio nisi ex convenientibus in natura, homo quippe generat hominem, leo leonem, sic unumquodque generat sibi simile, mulus verò cum sit ex diversis generibus nunquam respicit se ipsum, nec generat sibi similem; sic etiam est de omnibus ex diverso genere procreatis. Necessarium ergo est quod elementa sint unius generis non diversi, alias actionem & passionem non haberent ad invicem cum unum non tangeret alterum. In dubium igitur revocatur de lapide, qui dicitur Philosophorum, quis sit vel qualis, cum nunquam ab aliquo Philosophorum nominetur apertè: in hoc ergo diversi diversa sanxerunt, cum in uno solo consistat veritas, ipsum chare servamus, & omnia alia docemus evitare, nam patet per Philosophorum scripta rem unam esse, nec alienum quid sibi jungi debere, quia nihil convenit rei nisi quod propinquius est ei, & ex sui natura, non enim proferunt res nisi sibi similia, nec fructificant nisi fructus suos: igitur cum res unius sunt generis, radices earum sunt unum. Diversitas verò rerum ex diversitate partium suarum causatur: cognosce ergo mundum ab immundo, quia nihil dat quod non habet. Mundum est unius essentiæ, vacuum alterationibus, immundum est diversum & ex contrarijs partibus adunatum, facilis corruptionis susceptivum, horum probatio in Sole est & Saturno, quia Saturnus omnino corrumpitur, Sol verò minime. Cognitio ergo contrarietatis corporum & suæ creationis principium facile facit hoc magisterium, nam sordibus adhærent sordes cum sint de genere earundem, sed mundum vincit naturam immundi, non patiens commixtionis defectum. Non quæras ergo in natura quod in ea non est, quoniam res non fiunt nisi secundum suam naturam, & major corruptio est in re passiva quàm in activa: utere ergo membro nobiliore & simplicitate, & sufficit tibi: membrum tamen cordis ex corpore est sicut membrum cerebri ex capite, quia in corde est vis animæ rationalis. Horum tamen quod minus habet de angulis est nobiliori & simpliciori propinquius, sicut propinquius, sicut propinquior est simpliciori triangulus quam quadrangulus, quoniam terminos habet pauciores Rotundum est corpus simplum nullum habens angulum. Dimitte ergo conjunctum & utere simpliciore, quia illud est genus generum, & forma formarum

rum, nam ipsum est prius & posterius in planetis sicut Sol in stellis. Transferam ergo sermonem ad homogenea in natura licet sint fortia, nam in habentibus symbolum facilior est transitus. Igitur cum quæsitum tuum sit de genere ambo um mundi luminarium, oportet eligi in eo quod est homogeneum ipsorum, & certè cum hoc genus appropriatur lumini multum scimus, quoniam non perficitur opus nisi per ipsum. Decorantur regum diademata lapidibus pretiosis, quorum pulchritudine visus juvatur, animus delectatur, dignitas ornatur, & eorum virtute ægritudines gravissimæ à corporibus expelluntur, sine quibus parum est efficax omnis medicina, quare iis utuntur medici in suis medicinis ad gravissimos morbos expellendos. Est autem doctorum verissimum argumentum, quod melior lapis omnium lapidum melius valet ad expulsionem omnium infirmitatum, nota hic de meliore lapide omnium lapidum quod est aurum per intellectum. Melior ergo lapis omnium lapidum est ille qui magis est coctus, & igni est proximus, qui plus sustinet ignem, & tardius frangitur ab igne. Ideirco magis valent lapides pretiosi ut Rubini & Saphyri, quam lapides alij, quoniam generantur in hoc calidiore, propinquius soli cum majori calore. Sic & in metallis magis valet aurum quàm argentum, quoniam magis est coctum, & argentum magis quam cuprum vel aliud metallorum, & sicut Rubinus habet in se effectum omnium lapidum pretiosiorum, sic habet & aurum in se virtutem omnium lapidum ductibilium. nam continet in se omne metallum, tingit ea & vivificat, cum omnium illorum sit nobilius, ergo aurum capias. Verum Rubinus proportionaliter ab elementis est complexionatus, cum pro majore parte sui sit ex substantia lucida, ut ex aqua clara, & coagulatur cum sicco & calore magno, ideo neque cuditur, nec ad aliam formam reducitur nisi ex toto destruatur, quoniam igni ex omni parte contrariatur. Aurum verò cum sit ex substantia terrea mixta cum aqua per minima est homogeneum igni ex una parte duarum extremitatum & coagulatur cum frigore post actionem caloris in ipso, ipsum ideo cuditur & in igne melioratur, est enim proportionatum meliori complexioni, æquali, nobiliori compositioni præ omnibus aliis lapidibus pretiosis. Post illud immediate est argentum, ergo sume & argentum pro lapide: defectus verò aliorum corporum est quod in eis est caliditas addita aut frigiditas diminuta, sicut deficit frigiditas cupro & ferro, caliditas autem stanno & plumbo, aurum enim & argentum justè & æqualiter sunt composita, & vere sunt temperata, præ omnibus lapidibus aliis qui sub cœlo sunt, ad speciem nostri lapidis pertinentia. Et certe aurum est dominus lapidum, nobilius corporum, Rex & caput optimum eorum, non enim corrumpitur ab aere, nec ab aqua neque à terra, nec ignis minuit ipsum, imo ignis eum humectat, decorat & rectificat, & res comburentes non comburunt illud, nec corrumpentes corrumpunt, eo quod ejus complexio est temperata, & natura directa in æquali caliditate & frigiditate, humiditate & siccitate, nec in eo superfluum quicquam est nec diminutum. Nulli ergo lapides quantumvis magno vendantur auro prævalent, tametsi auro quidam cariores sint, non quia pretium auri excedunt, sed quia rariores & pauciores inveniuntur. Nota igitur intime quod non est lapis melior quam Sol, & quod opus absque Sole nullo modo peragitur, quia est fermentum elixirij. De omnibus ergo rebus hujus seculi magis valet aurum, quoniam est fermentum Elixir, sine quo nequaquam opus peragitur, lætificat aurum, & juventutem conservat, renovat senectutem & omnem corporis depellit infirmitatem, est enim sicut fermentum pastæ, coagulumque lacti in caseo, & sicut muscus in aromatibus bonis. Merito autem aurum circundat partem superiorem Solarem, argentum inferiorem Lunarem, unde nisi Solem & Lunam viderem pro certo dicerem quod magisterium non esset verum, sed quia Solem & Lunam video, certissime scio quod magisterium est verum: nam quælibet res augmentat suum simile, & ista omnia sunt homogenea in natura, quare oportet ipsorum augmentum esse sicut & est vegetabilium in natura. Sol ergo est tinctura rubedinis, quæ transformat omne corpus. Luna vero tinctura est albedinis, quoniam est domina humiditatis: cum Sole commiscentur spiritus, & figuntur per ipsum ingenio magno quod non pervenit ad artificem duræ cervicis, spiritus namque in naturam suam conversus moritur, & mortuo similis videtur, inde postea inspiratus venit, multiplicatur, & crescit ut res cæteræ. Ideo nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit multum fructum adfert, & unde videbatur perdidisse quod erat, inde incipit apparere quod non erat, qui ergo illius destructionem ignorat, constructionem ejus ex actu naturæ necessario habet ignorare. Calcinatur & solvitur maximo labore, absque utilitate igitur quare aliis corporibus uteris? cum possis habere in istis illud quod est majoris temperantiæ & minoris fæcis. Si indigueris usu eorum oportet primo ut convertantur in speciem aliorum prædictorum, & tunc demum incipere operationem in eis; possibile tamen est quod operentur cum eis, cum in omnibus corporibus insit scientia: sed non erunt bona sicut prædicti, quia in majori opere non unius perfectionis sunt omnia corpora diminuta, cum non ingrediantur opus donec in compositionis subtilitate fuerint sicut corpora perfecta. Album tamen & rubeum ex una radice nullo alterius generis corpore interveniente pullulant, nam Luna in argenti opere ipsum candidum quod de purissimi Solis materia formatur, nihil tum ipsius coloris retinens designat, ipse tamen Sol absente argento vivo privatur effectu, quia ex materia & forma fit omnium generatio vera. Totum igitur beneficium hujus artis in Sole & Luna existit, sed indiges quòd circa illorum solutionem labores, redigens ea ad suam primam materiam, prima autem materia eorum est argentum vivum, quia cum liquantur, omnia convertuntur ad ipsum: certum quippe est omnem rem esse ex eo in quod resolvitur, gelu resolvitur in aquam mediante calore, clarum est ergo ipsam aquam prius fuisse. Sic omnia ductibilia resolvi possunt in argentum vivum, ergo ipsa prius fuerunt argentum vivum. Hic igitur nota de resolutione corporum in argentũ vivum. Benedictus ergo & sublimis naturæ dominus, quibus donavit rationem discernendi, & reducendi omnem rem ad primam suam materiam & naturam, puta corpora præparata ad primam originem sui sulphuris & Mercurij, ut ex eis in paucis diebus faciamus super terram, quod natura operata est subtus terram, in mille tantummodo annis; unde si aliud beneficium non haberemus ab argento vivo, nisi quod corpora reddat subtiliora ad sui naturam, hoc ipsum satis nobis deberet sufficere; ipsum enim est amicabile & metallis placabile, ac medium conjungendi tincturas, quoniam in se recipit quod suæ naturę est, alienũ vero respuit, quia est uniformis substãtiæ, in omnibus suis partibus homogeneum

geneum, ipsum quidem est quod ignem superat & ab eo non superatur, sed in eo amicabiliter quiescit eo gaudens, propter enim suam bonam partium adhærentiam & suæ mixtionis fortitudinem, si quo modo partes illius inspissentur per ignem, ulterius non permittit se corrumpi, neque per ingressionem fumosæ flammæ se in fumum ulterius sinit elevari, quoniam rarificationem sui non patitur, propter sui densitatem & adustionis carentiam. Veridice ergo innuimus corpora ea majoris esse perfectionis; quæ plus argenti vivi sunt continentia, & quæ minus minoris, & certe diminutum in corporibus imperfectis, est paucitas argenti vivi, & non recta inspissatio ejusdem, quare complementum in illis erit argenti vivi multiplicatio, bona inspissatio & fixio permanens Studeas igitur cum in opere fueris in tuis operibus omnibus Mercurium superare in commixtione, & si per illum solum perficere poteris, pretiosissimæ perfectionis indagator eris, & ejus perfectionis summa lætaberis, quæ naturæ vincit opus, mundare enim intime poteris ad quod natura non pervenit, & sic per consequens opus ex illo poteris creare, quod omnem superabit naturam. Quia non est differentia utrum hoc fiat in organis naturalibus, an in artificialibus. Ex his ergo elicias secretum, medicinam nostram necessario ex iisdem esse assumendam quæ argento vivo maxime adhærent in profundo ejus, & ei per minima commiscentur ante illius fugam; argentum autem vivum argento vivo magis adhæret, & eidem magis amicatur, post illud vero aurum, & postea argentum, alia vero corpora non habent tantam conformitatem ad ipsum, quia minus de sua pura participant natura. Tum etiam nihil in illo demergitur nisi Sol, necessarium est ergo, quod hæc medicina ex illis potissimum elici debeat in quibus maximè consistit, est autem tam in corporibus quam in ipso argento vivo secundum naturam, cum unius sint reperta naturæ, in corporibus quidem difficilius, in argento autem vivo propinquius non tamen perfectius. Cujuscunque igitur generis sit medicina tam in corporibus quam in ipsius argenti vivi substantia, lapidis pretiosi indagatur materia, causa hujus est quia non est transitus de extremo ad extremum nisi per medium, extremum autem metallorum ex uno latere est argentum vivum, & ex alio elixir completum, media vero illorum sunt sex corpora quæ se elongant ad malleum, quorum alia aliis magis sunt depurata, decocta & digesta, atque illa sunt propinquiora ut te charissime credimus non ignorare. Non ergo oberres, quia nulla est tinctura vera nisi ex ære nostro, id est, ex lapide Philosophico. Omne porro aurum est æs, sed non omne æs est aurum, quia de genere ad speciem non est consequentia, sic omne aurum est sulphur rubeum, sed non omne sulphur est aurum, quia nihil est in auro ex corruptione sulphuris. Lapis ergo noster secundum diversitatem suæ operationis habet convertere argentum vivum in verissimum argentum, vel etiam in aurum purissimum ut patebit in sequentibus. Verum cum in opere fuerit dealbatum, operatur operatione sulphuris albi, Mercurium coagulans in argentum purum, & si majorem habuerit digestionem; erit sulphur optimum rubeum, Mercurium convertens in aurum obrisum. Hic siste gradum desistens alium quærere lapidem, stulteque tuam consumere pecuniam, & animo tristitiam inducere perpetuam, quia quæ seminaveris hæc & metes: non ponas ergo in opere tuo muscas & scarabeos, nec comedas de filio cujus mater est corrupta, sed frustum de pinguiore carne comede, quoniam stultitia est magna opus tuum facere de pejore cum possit fieri de meliore. Tenebrosam ergo nominum dimittas pluritatem, quia huic rei diversa imponuntur nomina, idque secundum diversos colores in opere apparentes, quocunque enim modo ejus diversificentur nomina, semper tamen est una sola res eadem de eadem. Venerabili ergo utimini natura, quia natura non emendatur nisi in sua natura, ideo non introducas alienum, nec pulverem, nec aquam, nec aliam rem. Constantis igitur esto voluntatis in opere, ne modo hoc modo illud præsumas attentare, quia in rerum multitudine ars nostra non perficitur. Est ergo lapis noster unus, medicina una, vas unum, unum regimen, & una dispositio ejusdem, cui non addimus rem aliquam extraneam, nec minuimus, nisi quod in præparatione ejus superflua removemus, non enim ingreditur in eo quod non sit ortum ab eo, nec in ejus parte nec in toto, si vero aliquid extraneum ei apponitur statim corrumpitur, nec fiet ex eo quod quæritur. Est itaque lapis noster unus, aqua videlicet permanens, munda, lucida, clara, cœlestem habens colorem; verum nisi sic in illa aqua quod ipsam emendet, quod quæritis non fiet. Nota igitur quod ista aqua non possit emendari absque Sole, Solem sane honoramus, eo quod aqua nostra non emendetur absque ipso, nam absque Sole & ejus umbra nullum tingens generatur venenum, id est argentum vivum præparatum. Qui vero sine his venenum tingens facere nititur, procedit ad practicam sicut & asinus ad cœnam, & illud ideo quia corpus non agit in corpus, nec spiritus in spiritum, eo quod forma non recipit impressionem à forma, nec materia à materia, nam simile non agit in suum simile, cum neutrum eorum sit dignius altero, nullum ergo eorum agit in alterum, quia par in parem non habet imperium veruntamen corpus suscipit impressionem à spiritu, sicut & materia à forma, eo quod apta nata sunt ad invicem agere & pati. Corpus itaque tingit, spiritus vero penetrat, non tamen tingit corpus nisi tingatur, quia spissum terreum non ingreditur propter suam grossitiem, verum tenue aereum id est quod ingreditur & tingit, & hoc est sulphur corporis extractum per spiritum. Non ergo tingit aurum nisi seipsum donec spiritus ejus occultus extrahatur è ventre ejus, fiatque omnino spiritualis. Aqua igitur nostra viva, est ignis aurum comburens, mortificans, & confringens magis quam ignis elementaris, & quanto magis illi miscetur & teritur per ignem lenem, tanto magis diruitur, aquaque viva ignea attenuatur: cum autem fuerit trita & unum quid facta, habet in se omnem tunc tincturam ignem patientem. Corpore ergo spiritu sic colorato, colorat, & omnem tincturam in se habet & donat: ideo qui è Sole & ejus umbra, id est Luna venenum tingens conficiunt, nostrum lapidem perficiunt, verum nisi lapis haberet, tam ex substantia una quam altera, non haberent actionem & passionem ad invicem, & unum non tingeret alterum. Lapis ergo & lignum nullam habent inter se operationem, quod sint ex diversa materia sicut in omnibus est materia differentibus: ideo est necessarium ut agens & patiens sint in genere res una & eadem, in specie vero altera & diversa: secundum quod & mulier diversificatur ab homine, quia licet in uno genere & natura conveniant, tamen inter se habent distinctionem & operationem distinctam, ut convenit inter agentem & patientem, materia namque patitur actionem, forma vero agit, assimilans sibi materiam. Ideo materia naturaliter appetit formam,

sicut

sicut mulier appetit virum, & turpe pulchrum; sic etiam spiritus lubens amplectitur corpus, ut ad ipsius deveniat perfectionem. Cognosce ergo radices minerales, faciens ex eis opus tuum, quoniam non possum lapidem nostrum alio modo nominando exprimere, nec ipsum alio nomine nominare, sed per descriptionem suarum radicum à parte nominamus ipsum. Merito ergo lapis noster à Philosophis dicitur omnis res, quia habet in se & de se omnem rem necessariam ad sui perfectionem, omnibus nominatur nominibus propter naturæ suæ excellentiam, & absconditam ac diversam actionem, ubique invenitur propter elementorum participationem, est vilissimus per putrefactionem, carissimus propter virtutem, niger, albus & citrinus secundum colorum mutationem. Diversorum ergo suorum nominum postpone multitudinem, quia quocunque modo nominetur, semper tamen est una sola res & eadem. Philosophi certe non curant de nominibus, sed de nominum proprietatibus, eo quod per unam dant intelligere reliquum, non enim sermoni res, sed rei est sermo subjectus. Nota intime de medicina quod rubea fieri non possit antequam alba fuerit, medicina igitur nostra est una in essentia & in agendi modo similiter, est tamen necessarium ut illa eadem medicina sit alba antequam rubea fiat, quia non potest fieri rubea nisi primo fuerit alba, eo quod nemo potest transire de primo ad tertium, nisi per secundum, sic non est transitus de nigro ad citrinum nisi per album, quia citrinum ex multo albo & paucissimo nigro est compositum, ideoque nisi hanc medicinam primo dealbaveris, verum rubeum facere nequibis. Non ergo differt inter se medicina alba & rubea in essentia ulla, sed in hoc quod medicina rubea majore indiget subtiliatione & longiore digestione ac calore in igne in suo regimine: & illud ideo quia finis operationis rubei & quod completum est in albo, incipiendum est in albo, nam totum magisterium uno modo incipitur & finitur: opus rubeum indiget rubeo sicut opus album albo indiget fermento. Nostri porro lapidis vas est unum in quo totum completur magisterium, & est quædam cucurbita & alembicum, sive vas unum solum vitreum spissum undique clausum, unius cubiti longum, subtus & supra rotundum sine poris, planum, cujus fundus parvæ sit circuitatis cum parietibus planis & amplitudine capitis, ut sublimandum per illud ascendat liberius, sic enim cum necesse fuerit fit ignis subtus & supra ut melius accendi possit. De alia quidem materia non valet quam de vitro, nisi fortassis similis esset substantiæ cum illo, quia solum vitrum & vitro simile cujus corpus sit lucidum transparens, & poris carens, potens est spiritus fugaces tenere, ne exterminentur ab igne, & colores in opere apparentes ostendere ne operator erret in regimine, alia vero vasa non, quia corpora habent opaca, id est obscura & porosa, per quos spiritus successive, id est parum & parum transiens in fumum evanesceret. Proprium sane est fumorum ascendere & non descendere, ideo cucurbita spiritibus debilibus suis usque ad zonam subintret alembicum suum. Sit autem junctura ingeniosa, & bene conveniens ut nihil per illam possit incidere, claudatur etiam fortiter & continue ne quid possit exire vel intrare, quia si aer vel alienus humor intraverit, administrationem corrumpit, si vero flos ejus, id est fumus albus, egrediatur & fugiat, totum opus privatur effectu. Regimen autem nostri lapidis est unum, & est ipsa decoquere jugiter & continue, in suo vase sine intermissione, donec finem consequaris optatum. Philosophi tamen multa posuerunt artificia, ad artis suæ venerationem, velut, continuationem, occultationem, & mundificationem, ne forandum quid introducatur vel immundum, ut idem sunt commiscere, coquere, adæquare, putrefacere, dealbare & rubificare, hic sunt nomina plurima, quorum tamen regimen unum est, quod est coquere tantum, & ideo non est aliud quam onus mulierum & ludus puerorum. Contere ergo, coque, reitera & ne tædeat hoc pluries reiterare, quia si scirent Philosophi quod una decoctio & una contritio sibi sufficeret, non toties sua dicta reiterarent, ideo quidem ista fecerunt & dixerunt, compositum teratur continue, & coquatur sine intermissione. Totum porro regimen ejus est in temperie ignis, quia diversitas suorum regiminum est ab ignis graduum diversitate, nam in solutione ignis semper erit lenis, in sublimatione mediocris, in coagulatione temperatus, in dealbatione continuus, in rubificatione fortis & continuus. Si vero in istis nescienter erraveris, cassum laborem sæpissime deflebis. Consultissimum est ergo ut sedulus operi insistas, neque opus detruncatum dimittas; quia scientiam nec proficuum ex opere dimisso acquires; sed potius damnum & desperationem. Necesse quoque habes in scientia naturalis Philosophiæ erudi tum esse, & industria provectum, ut in puncto errori subvenire queas per scientiam, quia per solam naturalem industriam emendare non posses, ars enim ab ingenio juvatur & ingenium ab arte. Similiter expedit te etiam hujus artis principia non ignorare, nam qui illa ignorat finem non inveniet, non etiam nitaris sophisticam operis metam invenire, sed soli vero lapidis complemento intendas, ne forte Deus in cujus potentia reservatur ars nostra, ejus veritatem tibi deneget in æternum. Nota ergo intime de lapidis nostri dispositione quod est totum opus. Dispositio itaque nostri lapidis est una tantum, & est ut ponatur in suo vase, jugiterque coquatur in igne quousque totum ascendat solutum, deinde fortificandus est ignis donec suum exhauserit humorem, fiatque siccum & multum album. Tertio fortificandus est ignis, quousque citrinum fit & multum rubeum: verum si in operando negligens fueris istorum colorum nihil videbis, studeas igitur cum in opere fueris omnia signa, quæ in qualibet decoctione apparet in mente recondere, & illorum causas investigare, quia hæc multum necessaria sunt artifici, & idonea ad totius operis complementum, eo quod ignorantes causam necesse habent ignorare & causatum. Nota igitur de suo vase, & quod semel semen imponendũ est, ut generatio bona fiat & non pluries; & quamvis multoties dicatur à Philosophis pone in suo vase & firmiter claude, sufficit tamen semel imponere & claudere quousque totum compleveris magisterium, quod amplius est à malo est, quia si pluries aliquid imposueris, tunc aurum non vertitur in rubeum neque fiet album. Totum igitur residuum ad artis ponitur occultationem, & certe ad generationem hominis & omnis rei vegetabilis nunquam nisi semel matrici imponitur semen, si autem alias imponeretur, tunc illud destrueret aliud semen propter indigestionis cruditatem, aut aeris ingressionem, vel materiæ superabundantiam, ideo enim mulieres multis se viris exponentes rarissime concipiunt, ac si concipere contingat abortivum pariunt. Sic crudis cocta, & indigesta digestis apponentes opus non nutriunt sed occidunt, quia de illo matris sanguine tantum nutritur fœtus & vivit quousque producatur in lucẽ. Ex his ergo patet quod pluribus re-

bus non indigemus ad opus nostrum, neque etiam magnas requirit expensas, quoniam unus est lapis, unum vas, & unum regimen, & una dispositio ejusdem tam ad album quam ad rubeum successive, id est paulative faciendum. Igitur si verè & pulchre naturas direxeris, ejusque compositionem bene coaptaveris, & consanguineas suis consanguineis convenienter junxeris, totum opus perficies, quia naturæ suis obviantes naturis, sequuntur eas & exaltantur in eis, putrescunt namque & gignunt, eo quod natura nostra regitur, natura naturam diruit, liquefacit, & in pulverem vertit, deinde natura naturam recreat, gignit & innovat, quousque finem operis inducat. Verum quod secundum meritum materiæ dantur formæ, ideo cum natura non præparata minime convenit aliquid operari: optimus autem præparationis modus est superflua demere, & absentia supplere, sic enim tam integra quam corrupta ad perfectum renovantur statum, & illud quidem est ut à rebus fictis sibi in nullo convenientibus valde sublimes Mercurium, quousque cælestem acceperit colorem: caveas tamen præcipuè in ejus mundatione à privatione virtutis suæ ne vis activa suffocetur in aliquo. Omnium autem terræ nascentium semina non multiplicantur nec crescunt, si per nimium calorem vis eorum generativa tollatur extraneum: sic certe nec ista multiplicatur natura si modo præparetur indebito, non autem assumas ipsam naturam nisi puram, mundam, crudam, amœnam, currentem, synceram, & rectam; si vero secus feceris, non proderit quidpiam, ejus additamentum melius per cæmentum deputatur. Cum igitur volueris intentionem facere solves in eo lunaturam, nam primus gradus suæ præparationis est ut fiat Mercurius, nec fit hoc donec lenifices per aquæ dominium, & caloris motum continuum. Oportet itaque ut sit aqua multa & oleum multum, quia quanta fuerit multitudo aquæ, tanta est multitudo tincturæ. Solvimus autem aurum ut in suam primam redigatur materiam, hoc est ut vere fiat sulphur & arg. vivum, quia tunc possumus optimè argentum inde facere & aurum, cum fuerit conversum in naturam ipsorum, ideoque debet levari & decoqui, ut sit verum sulphur & argentum, nam illa secundum philosophos sunt materia prima omnium metallorum. Et certe nostra solutio non est aliud nisi quod corpus revertatur humidum, & relevetur in eo natura argenti vivi, suæque salsedines sulphuris minuantur; non autem revertitur in aquam nubis, ut stulti quidam putaverunt, nam si reverteretur in talem aquam, fieret tunc siccum per vim non per naturam, ad modum salium & aluminum; & sic cum locarentur ad ignem converterentur in vitrum, sed illud fallum est ergo & opus eorum. Nunc intime nota de solutione. Est ergo solutio nostra ut tradas Gabricum Beyæ & conjugium fiat, & sane cum Beya concumbens statim moritur, & in suam transfertur naturam, deinde translactis diebus multis ascendit super Beyam, transferens eam in corpus suum & quamvis Beya sit femina, Gabricum tamen emendat, eo quod ex ipsa est, & quamvis Gabricus sit carior Beya; scimus tamen quod non fit generatió absque ea, quia nulla fit generatio congrua nisi ex masculo & fœmina. Idcirco conjunge servum nostrum rubeum sorori suæ odoriferæ, & inter se artem gignent. Positos igitur in suo vase claude diligentissime, decoquens continue ad ignem lenem, donec brodium fiant saginatum, nam ex principiis naturalibus est planum, ut omnis res, cujus radix est terra & aqua, solvatur & fiat currens, & certe secundum philosophum terra fit aqua, cum vincunt eam aquæ qualitates, & aqua fit terra, cum vincunt eam terræ qualitates. Sic solutio corporis, est congelatio corporis, nam habent unam operationem, quod unum non solvatur nisi alterum congeletur. Injunge ergo toxico folium tuum, ut verificabitur tibi in operis principium, ex rotatu tamen cælorum felicia & infelicia geminant in terrenis, ideo in principio operis tui aduna solutionem per Solem, nam effectus inde apparebit, & quod superior deprimitur cum juvat inferior, sive vincant superiora, siquidem inferioribus dominantur. Esto ergo longanimus in regimine, vas firmiter claude, ac noli cessare, quia nulla fit generatio & corruptio rerum nisi per motum continuum, & aërem exclusum, & calorem temperatum, & hujus exemplum est uterus mulieris, quæ cum concepetit immediate clauditur matrix, & caliditate & humiditate sanguinis generatur fœtus, nunquam tamen flatus extraneos recipit nisi cum natus fuerit: sic & eodem modo noster lapis in vase jugiter maneat clausus, donec suam biberit humiditatem, & calore ignis perfecte nutritus sit, albus enim tunc nascitur lapis, nec sibi nocent aërei flatus. Est ergo summe necessarium continuare operationem, moderari ignem, excludere aërem, & maxime usque ad albedinem, combure ergo æs nostrum leni igne, sicut in ovorum pullificatione, donec diruatur corpus ejus & tinctura extrahatur. Non autem extrahitur tota simul, sed parum & parum egreditur omni die, donec in longo compleatur tempore, & quod solvitur semper ascendit superius, licet residens sit majus: ideo ignem semper caveas magnum, ne pervenias ad solutionem ante tempus necessarium, quia hoc producit opus ad remotionem remotam, privans illud sensu, operatione & motu. Nota igitur intime de calore leni, & de contritione Philosophica quæ fit igne nostro & non manibus. Calor itaque intensus compositum perimit, frigiditas fugat, sed calor lenis nutrit & conservat, positum ergo in balneo temperato continere igne, & non manibus, abluas humiditate suæ aquæ, ut non aduratur virtus ejus ignea, ne comburatur sua substantia sulphurea, nam ipsa primo egreditur separatione cum sit lenior, & dignior operatione quam virtutes aliorum elementorum. Nunc nota de signis veræ dissolutionis. Continuato ergo super eum balneum temperatum donec in aquam solvatur impalpabilem & tota egrediatur tinctura in colore nigredinis, quod est signum veræ solutionis: nam calor agens in humido generat primo nigredinem, & in sicco operatur albedinem & in albo citrinitatem, sicut est videre in plumbo cum ex eo fit minium. In humido ergo igne rege ipsum continue, noli festinare nec ab opere cessare, quousque totus diluatur & pulvis fiat omnino spiritualis: id autem quod pulvis fuerit spiritualis in vase sursum ascendit, quod vero spissum & grossum in vase remanet deorsum. Nota itaque de signo veræ contritionis corporis cum spiritu, quia nisi omnia in pulverem verteris spiritualem, nondum ea contrivisti, igitur deinceps tere quousque convertantur & omnia pulvis fiant, & nota qualiter id igne fiat non manibus. Contritio igitur decoctionis est non manuum, quæ tantum habet fieri leni decoctione, humida putrefactione, continua contritione igne & non manibus, nam manuum contritione non egemus. Alkien certe facit hoc & per eam perficitur, quia Alkien terræ, id est quædam generatio secreta in terra, & est sicut Alkien in homine, illud virtute sua præparativa clarificat semper & dividit sicut scit, & meritò, natura namque

que sagax est, & sibi sufficiens in omnibus quibus indiget, ex opere quidem suo est ut convertat terram in aquam, & aquam in terram, secundum compositionem diversam. Nota primo ad solvendum terram cum aqua, secundo terra coagulabit aquam, & hoc erit intra centum & quadraginta dies; primo siquidem conatur aqua dissolvere terram, ut ad modum sui subtilem habeat naturam, secundo autem terra coagulabit aquam ut secum sustineat ignem, & hoc est solutio corporis & coagulatio spiritus leni ignis decoctione in centum & quadraginta diebus, & forte apparebit albedo in quadraginta diebus, sed primum est melius, quoniam significat temperantiam ignis & bonitatem præparationis. Nihil tamen nisi sulphur nostrum agit in aurum, nostrum enim sulphur ipsum denigrat, consumit & cruciat, eo quod de sua consistit natura, quod vero denigratur est quod non fugienti januam aperuit, & non fugiens cum fugientibus vertitur: crucians tamen non cruciat nocumento nec corruptione, verum coadunatione & utilitate, si enim ejus cruciatus esset noxius & inconveniens, non amplecteretur ab illo, nec suos extraheret colores, quos aquam sulphuris nuncupavimus. Quod ergo primo denigrat clavem operis esse diximus, quoniam non fit absque nigredine, nam ipsa est tinctura quam quærimus, qua in quolibet corpore tingamus, quæ quidem prius occulta fuit in suo ære sicut anima in humano corpore. Ideo nisi æs nostrum diruatur, imbuatur, & teratur, ac per se & diligenter regatur donec à sua spissitudine extrahatur, & in tenuem spiritum implacabile non vertatur, & nisi corpora vertantur in non corpora, & non corpora in corpora, nondum operis regula invenitur, & illud ideo quia non possumus illam tenuissimam animam omnem tincturam in se habentem à suo corpore extrahere nisi prius diruatur, & in tenuem spiritum impalpabilem vertatur, ac corpus solvatur partes habens constrictas per ignem & aquam. Sed aqua postea est ignis, comburens corpora magis quam ignis, & ideo per se ea regit, & extrahit ex eo naturam omnem super ntem naturam. Est ergo finis operationis in omnibus statibus suis, patienter continuando decoctionem, quousque tota egrediatur tinctura super aquam in colore picis liquidæ & cum videris nigredinem illi aquæ eminere, scias tunc oportet ignem lenem conservare super ipsum, donec aqua perceperit nebulam quam peperit tenebrosam. Intentio ergo philosophorum est, ut corpus jam solutum in pulverem nigrum suam ingrediatur aquam & fiat totum unum, si vero dicas qualiter fiet pulvis aqua? scias quod iste pulvis non est nisi aqua sulphuris, soluta calore ignis, de merito ergo aqua suscipit aquam sicut naturam propriam, ideo nisi quodlibet vertatur in aquam nullatenus perveniet ad perfectionem. Nota tamen quod nihil debet apponi in commixtione, neque in toto regimine, nisi sua aqua, propria, quia non oportet unquam aliquid aliud uti in commixtione, contritione, nec in toto regimine nisi illa sola aqua permanente satis nota, vis enim ejus est spiritualis sanguis sine quo nihil fit. Convertitur autem in corpus; & corpus per id ipsum vertitur in spiritum, sic enim ad invicem mixta & unum redacta se invicem vertunt, nam corpus incorporat ipsum, nota tamen quod spiritus colorat corpus in colore ignis. Spiritus ergo corpus in spiritum tinctum vertit prout sanguis, quia omne quod habet spiritum, habet & sanguinem, quare oportet illam nigredinem aquæ suæ imminentem igne leni jugiter occupari donec in sua rejungatur aqua, fiatque aqua in aqua, id est donec totum fiat aqua una, cum autem aqua alteri aquæ miscetur, tunc aqua amplectitur aquam ita quod non poterunt separari ab invicem. Ignari autem aquam audientes putant eam esse aquam nubis, sed si rationem haberent, scirent utique eam esse aquam permanentem, quæ tamen absque suo corpore cum quo soluta & facta unum est permanens esse non potest: hanc autem aquam Philosophi dixerunt aquam auri, igneum venenum, & ovum multorum nominum ideo nos oportet cum hanc aquam possidemus sulphuream, alteri nostro eam miscere ut ejus nigredo deleatur, redde ergo carbonem suæ aquæ ut in eo extinguatur, & rerum conceptio fiat, & vas claudatur jugiter dum conficiatur. Nota quod hic loquitur de conceptione quæ debet fieri infra tres dies, tempus ergo suæ conceptionis, est spatium trium dierum; qua serie rerum fit conceptio specierum, rerum mixturam, coitus notas & genituram, semina miscentur quasi lac quæ mixta videntur. Qui ergo noverit ducere, prægnantem facere, generare, mortificare, vivificare, lumen inducere, & mundare ulterius à nigredine & tenebris erit maximæ dignitatis, nobis enim regem coronatum filiæ nostræ rubeæ conjungentibus, & ei in leni igne adhærenti, concipiet & filium gignet, nam fusæ nubes quæ super eam fuerunt revertentur in suo corpore, sicut exierunt. Tingens ergo & tingendum necesse est diruere, ipsum enim quod sibi miscetur superat & in suum vertit colorem: & quemadmodum apud visum superficiali er vincit, sic intima superat, ideo cum corpore miscetur & continetur, ut tinctum fit cum eo, vertit ipsum in spiritum, & spirituali tingit natura, invariabili, quæ deleri non potest. Continuato igitur eorum regimine, in quadraginta dierum spatio fiet utrumque aqua permanens liberata à nigredine, quæ quidem nigredo si debito modo regatur non permanet nisi quadraginta duobus diebus, in suo eam rege s balneo, subjice ignem quousque fiat aqua clara, & ut verum argentum vivum scandens in aerem. Nunc nota de dealbatione aquæ. Cum ergo videris naturas aquam fieri & aërem sublimari, tunc omnia vapor facta sunt, nam anima à corpore separata, & in spiritum sublimatione delata factum est utrumque fugiens, aqua enim reseravit januam fugæ non fugienti, convertens ipsum in spiritum sibi similem, unde facti sunt aërei spiritus in aëra simul scandentes, ibique accipientes vitam inspirantur à suo humore, sicut homo ab aëre, quare crescit & multiplicatur in sua specie sicut cæteræ. De jure igitur vapor continet vaporem, eo quod simul utrumque in decoctione est junctum, ideo fugiens natura quamvis sit ei fuga essentialis, dimisit tamen fugæ servitutem, eo quod in sublimatione jungitur ad invicem: quare debebis totum igne mediocri in vaporem multoties elevari, ut inspiretur ab aëre & possit vivere; nam omnium constantium vita natura, ex aëris consistit inspiratione, quare totum opus consistit in vapore & sublimatione suæ aquæ. Summopere tamen caveas in omni sublimatione seu liquefactione aut fractione, à vitrificatione tui vasis, quia si in tantum accenderis ignem ut aqua ad vasis summitatem ascendat, gaudens refrigerio adhærebit tunc ibidem, & sic non poterit elementorum perficere sublimationem, eo quod oportet unumquodque eorum rotatu sphærico per se pluries deprimi & elevari, sed quod per violentiam ascendit, absque violentia non descendit. Sit ergo ignis lentus, ita ut per se totum opus ascendat & descendat libere, absque vasis adhæsione, ideo nisi corpus igne & aqua attenuemus, quousque ascendat ut spiritus, nihil facimus, eo autem ascendente in aëre nascitur, & in aërem vertitur

vertitur, fitq; vita cũ vita, ut una nõ separetur ab altera, sicut nec aqua mixta aquæ, ideo natus in aere sapienter nascitur, quoniam spiritualis omnino efficitur. Intellige porro quod tribus de causis sublimationem facimus, prima est ut corpus fiat spiritus de subtili natura, secunda est ut spiritus incorporet se cum corpore & fiat unum cum eo, tertia est ut omnia fiant alba & munda, & salsedo sulphuris minuatur, nam apud sublimationem comburitur quicquid ex opere fuerit combustibile. Et certe summe nobis est necessarium ut elementa fiant simplicia, ut possint conjungi ad invicem, fieri tamen simplicia non possunt nisi in partes separentur, ideo oportet utrumq; vaporem pluries sublimare, donec aqua descendat in cribratione. Cribramus ergo res cribro sphærico septies, ut omnia fiant aqua limpida clara, quoniam corpus nunquam dimittit animam à se separari quæ sibi compar est in propinquitate simplici, & ideo reiteramus eorum sublimationem, ut ad subtilem reducantur naturam. Verum quidam sagaciter opinantur separationem fieri multis speciebus, de quo non cures, quia prosperaberis in eo quod reducas operationem ad æqualitatem simplicis, & non in eo quod separatur unumquodque singulariter in elementis. Et certe non erit difficile omnia reducere ad simplex albedinis. Pater ejus est Sol, & mater ejus Luna, portavit illud ventus in ventre suo, terra prægnata est ex eo. Idque quod aquam ab aere, & aerem ab igne, & ignem à terra destillando recepisti, ex multa enim sublimationis iteratione anima cum aqua ascendens depuratur, & ejus grossities ad ima descendens in terram lunatur. Sic ergo de igne facies terram, de aere aquam, quam reduces super terram, nam vis ejus integra est si reversa fuerit in terram: verte ergo terram in aquam, & aquam in ignem, tunc vero ignem in aerem, & occultans ignem in intimis aquæ, terram vero in aeris ventre; calidum autem misceas humido, siccum vero frigido. Isto igitur modo facias mixtionem, quoniam non est transitus de extremo ad extremum nisi per medium. Aquila ergo volans per aerem & bufo gradiens super terram est magisterium, idcirco separabis terram ab igne, subtile à spisso, suaviter destillando cum magno ingenio. Ascendit à terra in cælum, iterumque descendit in terram, recipit vim superiorem spiritus, & inferiorem corporis, quia vincit omnem rem subtilem congelando, omnemque rem solidam penetrabit alterando: sic enim dominatur superioribus, & inferioribus, quia operatur tam in spiritibus, quam corporibus. Hic nota intime de spiritu, anima, & corpore. Liquet ergo quod æs nostrum habet spiritum, corpus & animam, spiritus est aqua ejus, anima ejus est tinctura, corpus vero est ejus terra, spiritus tamen est delator virtutum animæ super corpus, sicut portatur tinctura tinctorum per aquam super pannum; anima autem est vinculum spiritus sicut corpus est vinculum animæ, corpus vero est fixum, siccum continens spiritum & animam, Spiritus ergo penetrat, corpus figit, anima copulat, tingit & dealbat, in his tribus est fumus, nigredo & mors, quæ nisi ablata fuerint perpetua non erunt. Oportet ergo ab aqua fumum, ac anima nigredinem, & à corpore mortem expellere frequenti dissolutione quæ non differt. In his autem qui non fecerint duo sulphura de sulphure nihil norunt, duo sulphura sunt quæ ex lapide mixto vel juncto sublimantur ad tincturam, quæ quidem tingunt & fugiunt, sed à sulphure continentur quod fugere non possint, quoniam omnium fugientium est connexio. Commisce ergo ova gallinarum nigrarum cum ære, & habebis aurum & argentum quantum ipse volueris, vultur namque sine alis volans super montem clamat dicens: *Ego sum albus, niger & rubens albi, & citrinus rubei filius veridicus & non mentiens*: me igitur meæ matri & suo pectori junge, quia suam substantiam facio continere. Noli ergo alienum nobis introducere, nec ab opere cessare, nam omnis natura cum sua adunatur socia & per eam perficitur. Mater me genuit, & per me gignitur ipsa, ipsa enim primo dominabatur mihi, de cætero autem dominabor illi, quia persequutor matris meæ factus sum, prius quam ab ipsa accepi volatum, ipsa tamen meliori quo potest modo sicut mater pia fovet & nutrit filium quem genuit, donec ad statum pervenero perfectum. Ponas ergo me in humido igne continue, qui mei humoris calorem augmentat, & siccitatis combustionem vetat, quousque finem operis inducat, deinde rubiginem & umbram meam extrahe per se, quousque tertia parte persistam, decoctio namque me minuit; tritum vero augmentat, & quod post quindecim dies diminuitur, post triginta augmentatur, hoc est initium & finis. Custodi ergo argentum vivum in intimo thalamo suo, in quo coagulatum est, nam ex iterata cribrationis vice, aqua ascendit alba cum anima ad alembicum & corpus paulatim descendit ad unum, & ipsum est argentum vivum quod dicitur terra residua quæ aquam recipit & bibit eam, quoniam connexio est tincturarum. Conserva igitur vas & ligaturam ejus, ut sis potens in conservatione spiritus, nam aqua quæ prius erat in aere habitat in terra, si fugere nequibit redde eam tunc ad superiora, & per suos terminos non inepte eam deinde suo corpori rubeo priori electo per te conjunge. Nam ubicunque fuerit corpus, congregabuntur & aquilæ, quia si sine violentia ascenderit, sine violentia descendet super ipsum, si vero non, non. Liga ergo mulieris lactantis manus post tergum ut non fugiat Gabricum, id est virum, apponite sibi filium quem genuit ut lactet eum, quoniam cum mulier mortua fuerit, erit bufo grossus de lacte, tunc scinde bufonem per medium, apponens gallinæ ut comedat ipsum. Reducas aquam ad terram temperatum administrans ignem, quousque in natura sua radicem fecerit, sciens pro certo quod oportet ipsum primo nutriri pauco lacte, sicut videre est in infantis educatione, nam pauco lacte nutritur & igne dum parvulus est, & quanto magis crescit, tanto magis indiget cibo & calore, quousque suum biberit humorem, nam humorum primus est frigidus, ideo capiendus est ignis qui frigori est inimicus. Si corpus posueris super ignem absque aceto, comburitur nec fiet ex eo quod quæritur, quia si ignis non invenerit humiditatem quàm desiccet, comburit corpus, sed acetum sibi appositum prohibet ignis combustionem, desiccans se cum corpore ne patiatur læsionem. Et quanto magis flamma ignis occupatur, tanto magis in aquæ intimis absconditur ne calore ignis comburatur. Hic nota de proportione, & pondere aquæ & corporis. Jubeo igitur non simul infundere aquam ne elixir submergatur, verum paulatim infundere ut semper corpus cum tribus partibus suæ aquæ decoquatur: nam si conficiatur absque pondere, mors sibi eveniet, qua eveniente malum esse putabitur, si vero convenienter regitur cum sua pacificatur aqua super ignem: verum quia corpus parum primo habet radicis, cujus virtus non æqualiter abundat in omnibus partibus, sicut nec splendor Solis in planetis; ideo patientia & mora sunt necessariæ; ut prolixita-

ris

te coquendi vincat aqua pugnam ignis, leni namque ignis decoctione aqua congelatur, & humiditas extrahitur corruptiva, humoris radicalis calor augmentatur, & siccitatis combustio prohibetur. Jubeo igitur ignem nostrum in principio esse lenem, donec coaguletur in lapidem aqua & totum fiat deorsum, nam intra spatium quadraginta dierum tota aqua vertetur in terram: ideo cum videris aquam coagulare se ipsam, tunc ratus esto scientiam esse veram, nam corpus coagulat suum humorem in siccum, sicut coagulum agni coagulat lac in caseum. Corpus igitur coque cum aqua vitæ leniter coagulando ad ignem, quousque fiat spissum & multum siccum, quia cum fuerit siccum velociter bibit sui humoris residuum: impone tunc aliam aquam leniter coque ad ignem vas diligenter claude, noli festinare nec ab opere cessare. Aqua tamen in duas partes dividenda est, quarum una parte corpus coagulatur, altera putrescit & liquatur, coagulare autem est aqueam substantiam in terram redigere, putrefacere est coagulatum alias resolvere, nam putrefactio non fit nisi ex humido & sicco, sic enim spiritus penetrabit in corpus, & commixtio fiet per minima. Ignis autem administratus subtus temperatus sit, cave etiam nè nimis festinanter extrahatur suo vase forte namque moreretur, quoniam infanti nunquam patebit egressus, quousque aëreos flatus exhauriat; Neoque custodias eum continue clausum, rore circumdatum, omnino præcavens ne flos ejus egrediatur in fumum, contere, coque, reitera, & ne te tædeat hoc ipsum pluries reiterare; veruntamen in opere pondere & mensura cuncta rege, ut quoties corpus imbuitur toties & desiccetur. Non tamen comedas festinanter, nec comedas quod non bibas, nec bibas quod non comedas, fit autem potus post comestionem, non comestio post potum, alioquin facies ventrem humidum, nec recipiet siccitatem; comede ergo & bibe unum post aliud secundum rationem, unũ dico tria, & sic usq; ad duodecim facies Lunæ. Currit hic numerus ex multiplicatione ternarij in quatuor, & erũt duodecim, & numerus ternarius fit ex multiplicatione unius in tria, & sunt tres salsaturæ, quarũ quælibet in alias tres dividitur salsaturas, & erũt duodecim. Verte ergo quadrãgulum in rotundum & habebis magisterium; & illud quidem fit si quadrangulus in unaquaq; suarum spatularum tres habeat angulos æquales. Fac circulum, & in medio circuli centrum, deinde in unaquaque spatula circuli fac tres angulos de circulo centri, fit autem linea æqualis de primo centro ad cæteros punctos, & æqualis, & una sit omnium ternariorum mensura, computa ternarios & duodecim invenies, desuper quos ducas compassum & invenies quod tanget unumquemque ternarium. Per duodecim ergo triangulos circulus eveniet rotundus, sic componitur magisterium, quia sic omnes spatulæ concurrunt ad centrum compassi. Sic tota aqua est ad suum corpus per suos ternarios reducenda, si autem diminutum fuerit uno diminuetur potentia ejus. Venare ergo animas, quoniam in terra est mansio earum, si fugere nequeant non sis in venatione nisi lentus, præcavens ne igne nimio vertantur in fumum; si autem fugient non capientur cum falcone, si vero includantur nec fugiunt, tunc revertuntur ad corpus unde exierunt, eo quod corpus attrahit sibi suum humorem sicut magnes attrahit ferrum. Contere ergo terram decoque aquam, & reitera operationem, quousque unus ex tribus ternariis vertatur deorsum, nam si unum ex tribus occidisti omnes mortui sunt, quia si unum sit fugiens alterum vero ignem patiens, utrumque junctũ patitur ignem. Hic nota quid sit quod spiritum figit. Dico quod unum tunc continet reliquum propter naturæ suæ propinquitatem, & hæc quidem est coagulatio nostra, omne volatile retinens à fuga: veruntamen non efficitur hoc manibus, sed natura ad ipsum circulariter operatur, quia natura seipsam dissolvit & coagulat, seipsam albefacit & rubore decorat, seipsam croceam facit & nigram, seipsam desponsat & à seipsa concipit, quousque finem operis inducat, quare liquet quod hæc confectio non sit manualis operatio, sed naturarum mutatio, & earum calidi cum frigido, ac humidi cum sicco admirabilis connexio. Accipe ergo volatile volans, submersum & mancipa ut tibi respondeat non volando in regionibus, sed volatu evolans ad te contentum, nam quod est inferius est sicut superius & quod est superius est sicut id quod est inferius; ideo aqua nostra benedicta suam venit adaquare terram, mundare nigredinem, & omnem malum auferre odorem, eo quod inter eos est libido sicut maris & fœminæ: caveas ergo ne à vase exeat sua humiditas & pereat, verum ipsam reducens ad terram coagula leni igne, sicut coagulatur sperma in matrice, fœmina namq; suum amplexata conjugem velociter transit in corpus. Verte ergo aquam super terram suam quousque coaguletur deorsum, tunc enim citius à natura in naturam convertitur & in unoquoque gradu suarum operationum novam assumit naturam. Redde cineri sudorem suum, contere, coque, reitera, nec te tædeat reiterare, terra enim non germinat sine frequenti irrigatione, nec absque præmissa desiccatione, ideo omni vice post desiccationem terræ superfunde aquam temperate, nec multum nec parum, quia si multum fuerit, fiet pelagus conturbationis, si vero parum comburetur in favillam, & hoc nota intime. Ideo in omni pondere pondus, in omni mensura modus servetur, & in omni opere opus est ne nimia siccitas aut superfluus humor administratus corrumpat, sed tantum assando decoquas, quantum dissolutio adjecit & imbuendo defecit: semper autem cavendum ne ignis asperitas exustionem generet, nec ab actione cessandum donec totum ad unum sicci lapidis formam assumat; veruntamen natura non habet motum nisi per caloris actionem. Nota igitur de utilitate mensuræ ignis. Si ergo calorem bene mensuraveris aqua & ignis tibi sufficiunt, nam corpus abluunt, mundant, nutriunt & ejus obscuritatem auferunt, & certe totum opus & regimen non est nisi aqua permanens omnia in se habens quibus indiget; nam liquefacit & congelat, diruit & dealbat, nec oportet alio unquam uti in toto regimine, nisi hac aquâ permanente. Manu tene ergo hanc aquam cum suis bonis operationibus, quoniam facit album ad album, & rubeum ad rubeum: effectus tamen ejus consistit in regimine ignis, nam cum eo dividitur aqua, cum eo retinetur volatile à fuga, cum eo corpori jungitur anima, cum eo fit coagulatio nostra, caveas tamen ignis intensionem, quia si intendatur ante terminum fit rubeum quod non prodest, hoc autem verbum memoriæ tuæ commenda percipiendum. Sit ergo ignis lentus usque ad albedinem, inspice ergo multoties, quo modo facias amplexari conjuges, nam fortibus nexibus vinciendi sunt spiritus, ut roborati pugnent contra ignem, quia si mulieri vagæ patuerint egressus, alienos quærens amplexus fugit, si verò recludatur ut fugere non possit, tunc rediens ad virum concumbit cum eo, quem occidit: at ille calefactus ejus consumit humiditatem faciens ipsam morari secum,

nam ſpiritus ablati à corporibus, deſiderant eis ineſſe, ſequuntur ea, gaudent ipſis habitis, habitant in ipſis, vivificant ea, nec unquam ſeparantur ab eis: ideo non fruſtra confertur ſperma vulvæ, quoniam unum conſequitur reliquum tanquam ſponſa paranymphum, id eſt maritum. Hic igitur nota de mortificatione vivi ſpiritus, & de revivificatione corporis mortui. Vivificans ergo mortuum, id eſt corpus, occide vivum, id eſt ſpiritum, & habebis magiſterium. Extrahe à radio ſuam umbram & ſordidum, & quod nebula ei ſuperveniens coinquinat, & à luce retinet, quare anguſtatur & à ſua rubigine detinetur: ideo oportet prima parte ejus aquæ æs noſtrum comburere & coquendo coagulare, quouſque in ſua fiat rubedine, quæ quidem tunc dicitur fermentum auri & coagulum coaguli, quia aquam recipit & bibit coagulatque eam ſecum in terra: & in hoc eſt finis primæ operationis & principium ſecundæ, quoniam uno modo incipitur & finitur. Modus autem rubificationis lapidis albi prædicti eſt quod oportet reſidua aqua ſua multoties imbuere ad incerandum congelatum, ad mundandum combuſtum, & ad colorem immutandum, donec tota aqua fiat deorſum: imbue ergo ipſum ſepties vice poſt vicem, emundans nigredinem, quouſque dealbetur & in terram vertatur, nam in quadraginta diebus totum vertitur in terram. Aperi & claude, ſolve & nota, extende & plica, ablue & deſicca, hoc facito continue donec in quadrangulum vertatur & in rotundum. Modo ergo ſimili æs gubernatum reſolves, quouſque fiat ut aqua, & ut verum argentum vivum; poſt hæc ſecundum conſuetudinem coagula ad ignem; dicimus quidem coagula ſecundum conſuetudinem, eo quod prius fuerit coagulatum in ſiccum rubeum; ideo cum ſiccum fuerit, ſolve, quod ex illo fuerit ſolubile, quod vero non ſolvitur continue coque quouſque ſolvetur omnimodo. Sic igitur iſte ordo reiterando ſervetur, quouſque illius major ſervetur quantitas, deinde coagula, & leniter aſſando in ignis temperamento conſerva, quouſque illi major ad illius exigentiam ignis adminiſtrari præſtet. Omnes igitur hos ordines præparationis ſuper ipſum quatuor vicibus reiterabis, & ultimo calcina per modum ſuum figentem & calcinantem, quoniam ſic pretioſiſſimam lapidis terram ſufficienter adminiſtrando rexiſti. Et certe calcinare, nihil aliud eſt quam deſiccare & in cinerem vertere; ideo comburens ipſum abſque humore donec cinis fuerit, optime miſcuiſti, eo quod cinis ille ſpiritum recipit ac bibit, & ſuo imbuitur humore, donec in colorem vertatur pulchriorem quam prius fuerat. O quam pretioſus eſt cinis! chariſſime hunc cinerem ne vili pendas, ſed redde ſibi iterum ſudorem ſuum quem ejecit, quouſque totum vertatur deorſum; quoties enim cinis imbuitur toties per vices deſiccatur, & ſeipſum invicem continet; quare oportet æs conterere, aqua vitæ pluries imbuere, & vice poſt vicem deſiccare, quouſque totum biberit humorem. Jubeo ergo aquam vivam coagulare, corpori ſuo miſcere, & coquere quouſque deſiccetur, tunc enim invenies totam aquam vivam à ſeipſa coagulatam, & in terra contentam, tunc corpori jungitur ſpiritus, aqua cineri, ac fœmina viro, quoniam quando æs convenienter regitur, cum aqua pacificatur, & albo colore coloratur. Nota bene de ablutione corporis per ſpiritum. Dealbatio noſtra fit decoctione & aquæ congelatione, & quanto pluries æs abluitur tanto intentioris efficitur albedinis. Ideo Philoſophi decoquendo & Etheliam imbuendo & terendo frequentiſſime præceperunt. Si autem certi fuiſſent quod una decoctio & una contritio ſibi ſufficere potuiſſent, non toties ſua dicta reiteraſſent, ideo ergo id fecerunt ut teratur continue, & coquatur ſine intermiſſione. Contere ergo, reitera, & ne tædeat hoc pluries reiterare; cum ſuo ære decoque nubem, ablue nigredinem aqua vitæ, aſſa latonem donec excitetur & fiat corpus novum, nam aqua vitæ gubernat, & omne corpus dealbat, vertens totum in ſuum colorem. Ille namque fumus albus eſt, ideo cum illo dealbatur quicquid dealbari præcipitur, quoniam natura naturam convertit, illum ergo fumum ſuæ fæci admiſcens, coque & tere multoties donec coaguletur, & à ſua nigredine privetur: Et certe aqua roris madidi ipſum abluit, quam dat deſcendens de cœlo tempore pluviæ, penetrat & dealbat, ipſa enim aqua habitans in aere, conſequitur terram ſicut ferrum conſequitur magnetem, inter eos ſane eſt ſocietas & libido, propter naturæ ſuæ propinquitatem; nam naturæ ſuis obviantes naturis lætantur in eis; reſiduum ergo humorem impone coquendo continue donec coaguletur, & nimis dealbetur, ſcies pro certo ſi fuerit ſiccum, quod velociter bibit ſui humoris reſiduum. Inſpice ergo qualiter compoſitum potat aquam, & in unoquoque gradu coloribus alteratur, dum enim res quælibet igni ſuperponitur, de colore ad colorem multiplicem natura operante transfertur. Nota de unione ſpiritus & animæ cum corpore per quod figitur lapis. Spiritus ergo & anima non uniuntur cum corpore niſi in albo colore, quia quamdiu apparuerit nigredo obſcura dominatur fœmina, & ipſa quidem eſt prior vis noſtri lapidis, quoniam niſi fuerit nigrum non fiet album nec rubeum, rubeum enim ex nigro & albo eſt compoſitum; veruntamen calor temperatus in humido agens operatur nigredinem, deſiccat humiditatem & tollit corruptionem; è contrario calor invaleſcens operatur rubedinem, humiditatem fugat & generat cauſaturque corruptionem; quare liquet quod ſi compoſitum plus quam oportet regatur, ſtatim extinguitur nec fiet ex eo quod quæritur. Cavendum eſt ergo ne aqua per nimium ignem vertatur in fugam & fugiat, idcirco ſit pugna aquæ & ignis prolixitate coquendi, nam ut calore Solis aqua deſiccatur, ſic leni ignis decoctione aqua coagulata in terram continet ſeipſam contra ignis pugnam. Vincat ergo aqua pugnam ignis prolixitate coquendi, inſpiſſandi & coagulandi ſeipſam, nam ſi ejus naturam perfecte ſcires, utique prolixitatem coquendi ſuſtineres donec propoſitum invenires, quoniam bonitas hujus naturæ venerabilis, probatur in corporibus maxime, quod propter nullas exterminationis cauſas, ſe in partes ſuæ compoſitionis dividi permittit, quia aut cum tota ſui ſubſtantia ab igne recedit, aut cum tota in igne permanet ſtans, quare notatur in ea perfectionis cauſa neceſſario. Hic nota de regimine congelationis Mercurij cum Sole, quia dicitur quod ipſe ſit aqua munda, & tinctura vera, cum patienter regitur aſcendendo & deſcendendo donec coaguletur in album. Hanc igitur patienter rege naturam, ſuaviter coagulando argentum vivum quod ex ære noſtro pluit ſuper ipſum, amaræ aſcendunt nubes, & pluunt pluviæ ſuper terram, quia omne corpus grave & denſum ſemper ad ſuum labitur centrum. Argentum certe vivum ex ære noſtro ſublimatum ex quo omnia fiunt, eſt aqua munda & tinctura vera, quæ æris umbram delet, ipſum ſimiliter eſt ſulphur album, quod ſolum æs dealbat quo ſpiritus continetur ne fugiat, illud tamen ſul-

phu

phur non poterat dealbare, nisi in priori opere esset dealbatum, eo quod solum sulphur æs dealbat: quare liquet quod tanta erit pulcritudo æris, quanta fuerit albedo sulphuris. Volens ergo ad veram pervenire tincturam, impone sibi paulatim humiditatem quam ejecit coquendo assidue donec colorem induerit pulchriorem,& quoties imbuitur toties per vices desiccetur, quousque vertatur in album quod quæritur; nam inceratum cum desiccatur continet seipsum, & si unum est fixum figitur & reliquum, & si fit album exterius album est & interius: ideo non desistas ipsum imbuere, coquere & paulatim desiccare; donec toto suo imbuatur humore. Confice ipsum aqua permanente, & leni decoque igne donec nigredo pereat & recedat, imbue ipsum continue aqua vitæ pro ut videris eis sufficere apud visum, assa & coque donec totum bibit humorem. Scias quod purpureus color non tingitur nisi frigido, nec fit albus nisi sicco, nec rubeus nisi calido. Hoc igitur æs assando coque residuo suo humore donec seipsum faciat germinare, deinde in Sole desiccando tere quousque totum vertatur deorsum. Venerare regem & suam uxorem, & noli eos comburere, ne nimio fugiant calore, quoniam indiges patientia & longanimitate, quæ regem & suam uxorem emendant in regimine: coque eos donec fiant nigri, deinde albi, postea rubei & tunc fit venenum tingens in aurum. Æs enim nostrum primo, quo magis coquitur magis solvitur, & fit aqua magis spiritualis; secundo quo magis coquitur magis inspissatur, & sic pulvis albioris coloris; tertio quo magis coquitur magis coloratur, & fit tinctura majoris rubedinis, & tota hæc operatio non est nisi extractio aquæ à terra, & ejusdem super terram remissio. Igitur aqua tota exhausta & in terra contenta per quosdam dies id est per sexaginta, in suo vase super lenem ignem dimitte putrefieri, donec pretiosissimus ei color albus desuper appareat; sit autem calor lenis usque ad albedinem, quia si calor intensus impleverit vaporem nigrum facit & album fugit compositum, nam vapor ille albus est, igitur si figitur cum ære dealbat ipsum intus & extra, si vero fugit ab ipso vertitur in rubeum quod non prodest. Et certe in putrefactione spiritus desiccantur in illo, quandoquidem nisi desiccentur cum ære non apparebunt colores animæ, quia putrefactio non est nisi mortificatio humidi cũ sicco humidum namque cum coagulatur per siccum, algor tum solum humidum putrefacit, sed nostra putrefactio non fit absque humido & sicco, eo quod humiditas siccitate tantum continetur. Quamvis autem humidum frigidum naturaliter fugiat ignem, à corpore tamen retinetur quod fugere nequeat, quoniam non possunt gravia nisi levium consortio superius elevari, nec levia nisi gravium consortio detrudi inferius, & utrumque est initium operis & finis. Adsit ergo diligens administratio, absit incontinens expectatio, revertatur omnium declaratio & sic eveniet tua desideratio. Rege ergo operationem continue, coque sine intermissione, noli festinare, nec ab opere cessare, quia nisi humiditas uteri & calor esset continuus, sperma non maneret nec fœtus perageretur, nam moriente matre moritur & fœtus propter imminens frigus. Deus igitur illum sanguinem & calorem uteri constituit ad nutriendum fœtum usque ad tempus nativitatis; sic oportet te continuo calore opus regere usque ad albedinem, nam in albo tantum colore spiritus uniuntur cum corpore quod fugere non possint, quare incipit tunc vivere, nec sibi nocent alieni flatus, nec deterius ad rubedinem possit procedere: Nota hic intime de nutritura per ignem suavem valde, circa quod sit calor ignis sicut ovorum sub ventre gallinarum. Balneum igitur intensi caloris perire facit, frigidum vero fugat, sed temperatum fovet & conservat, idcirco oportet suaviter regere sicut pro ovorum exclusione quousque totum fuerit album: quare præcipitur dealbare latonem & rumpere libros ne corda rumpantur, terra autem cum aqua putrescit & mundatur, quæ cum desiccata fuerit nigredo recedit & dealbatur. Tunc peribit tenebrosum mulieris dominium, & tunc vir ascendens super mulierem auferet ipsi regnum, tunc fumus penetrabit in corpus, & spiritus constringetur in sicco, tunc cessabit nigrum corrumpens deformativum & fiet album, lucidum, clarum; quia calor agens in humido generat primo nigredinem, sic agens in sicco generat albedinem, & in albo citrinitatem: exemplum sit in ligno accenso cum faciunt eum carbonem, sic & lapidis nostri substantia, primo quo magis coquitur eo & magis solvitur & denigratur, secundo quo magis desiccatur eo & magis dealbatur, tertio quo magis coquitur tanto magis rubificatur quousque perficiatur. Res ergo cujus caput est rubeum, pedes albi, oculi vero nigri est magisterium. Quod autem sit necessarium opus primo denigrari, probatur per hoc,quod generatio unius non fit nisi per corruptionem alterius, & corruptio non fit nisi per putrefactionem & calorem in humido agentem, & calor agens in humido efficit nigredinem, quare liquet quod principium operis nostri est caput corvi; ipsum similiter putrefieri est necessarium, quia nihil unquam fuit natum, nec crescens, nec animatum, nisi primo in putredinem abierit. Si enim putridum non fuerit, fundi non poterit, neque solvetur, si vero solutum non fuerit ad nihilum redigetur, liquet ergo quod necessaria est nobis putrefactio ad omnem generationem: nostra tamen putrefactio non est sordida neque immunda; sed est commixtio terræ cum aqua, & aquæ cum terra per minima donec totum fiat unum corpus. Coque ergo masculum & uxorem simul quousque utrumque coaguletur in siccum, quia nisi fuerit siccum, colores diversi minime apparebunt, eo quod erit semper nigrum dum humidum dominatur. Ideo orificium vasis diligenter claudens, coque ad ignem donec totum vertatur deorsum, tunc fit draco alas suas comedens, & tunc diversos emittit colores. Multis siquidem modis vicibusque diversis movebitur de colore in colorem, donec ad firmam deveniat albedinem, nam omnes mundi colores apparebunt cum denigrans humiditas fuerit desiccata, verum de illis coloribus non cures, quoniam non sunt veri colores, nam pluries citrinescit & rubescit, pluriesque desiccatur & liquescit ante veram albedinem. Spiritus tamen non figitur cum corpore nisi in albo colore; quare liquet quod dealbatio expectanda est semper, cum ipsa sit totius operis complementum, nec variatur postea in colorem verum præterquam in rubeum. In unoquoque igitur gradu inspicias qualiter aqua coagulat seipsam, & quomodo de colore in colorem mutetur compositum, quia si regatur nescienter suorum colorum nihil videbitur, & sic sæpissimè deflebis laborem tuum, eo quod minimè scire poteris in quo gradu moderandus sit ignis, qui sciri nequit nisi per colores in opere apparentes. Colores itaque te docebunt quid facias de igne, ipsi namque ostendunt quanto tempore & quomodo ignis primus, secundus & tertius est facien-

faciendus,unde si diligens fueris colores te docebunt quid fieri oporteat. Nota igitur bene de igne & suis proportionibus in suis gradibus, quia semper ignis in solutione & coagulatione erit lenis, in sublimatione mediocris, & in rubificatione fortis, verum quanto magis variantur colores, tanto magis ignis lenis est continuandus, donec ad metam deveniat albedinis: nam ad album non mittimus ignem multum eo quod ipsum est fugitivum, crudum & semicoctum. Sit ergo ignis lenis in dealbando, ut figatur vapor cum suo corpore, alioqui si intenderis ignem, ante terminum fit rubeum quod non prodest, eo quod rubeum ex multo albo & paucissimo nigro cum calore magno est compositum. Si igitur ignem bene mensuraveris, & operationem parce rexeris, ad colorem album primo devenies,& cum fuerit album,tunc ignem accendes fortiorem: afferto autem super ipsum subtus & supra calorem siccum per spatium aliquot dierum, ut totum figatur deorsum, & nihil exaltationis spiritus ascendat superius, quod est signum perfectæ fictionis, tunc fugiens non avolabit à non fugiente quamvis sit ignis æstuans; quia magnesia cum dealbatur spiritus fugere non permittit,nec æris umbram apparere non urentis, nam ipsum est sulphur fixum album quod omne corpus tingit & perficit ac in verum convertit argentum. Unde si fuerit argentum vivum purum coagulabit illud vis ipsius sulphuris albi in argentum, & illud est res optima quam recipere possunt operantes alchemiam, ut convertat illud in argentum, quia natura tunc continet naturam, & vero matrimonio copulantur ad invicem, verum non est nisi una sola natura, quæ in unoquoque gradu suarum operationum in aliam vertitur naturam, eo quod natura lætatur, naturam continet; docens ipsam præliari contra ignem, nec sunt tunc diversæ ut prius. verum est una tantum natura, habens in se naturas & res omnes quibus sibi sufficit, ideo uno ordine incipitur opus & finitur. Duplex tamen modus compositionis, quia unum est humidum, alterum vero siccum, cum autem coquuntur fiunt unum, & unum non dimittit alterum, & bene quidem, quia humidum faciliter impressionem suscipit & facile dimittit, siccum verò graviter impressionem recipit, & graviter dimittit, ideo cum humidum & siccum contemperaverunt se ad invicem, adipiscet siccum ab humido facilem impressionem, & acquiret humidum à sicco ut firmiter retineat impressionem, omnem sustinens ignem,unde propter humidum prohibetur siccum à sua separatione, & propter siccum prohibetur humidũ à sua fluxibilitate. Exemplum hujus est opus figuli qui ligans terram cum aqua coquit ad ignem ut unum non dimittat alterum: sic facito & magisterium nostrum, disponens substantiam terream per humiditatem & caliditatem donec conveniant & conjungatur, & non discrepent nec dividantur. Nota ergo de duabus virtutibus operativis de aqua scilicet & igne, in quibus completur opus: tunc ergo adjunge eis duas virtutes operativas, aquam videlicet & ignem, & complebitur magisterium, quia si permiseris aquam solam, dealbabit, & si adjunxeris ignem rubificabit. Nota etiam bene quod opus album in tribus completur rotis, in quibus non est ignis; rubeum vero in quatuor, in quibus minime differri potest. Album igitur tribus completur rotis in quibus non est ignis, rubeum vero quatuor rotatur rotis, & hoc quidem elixir quod tingit tinctura sua, conjungitur oleo suo & figitur calce sua, & oleum quidem est conjungens & aggregans inter calcem & aquam,aqua tamen est deferens tincturam super calcem suam, & quando figitur calx figetur & aqua cum eo propter vehementiam commixtionis. Anima est vinculum spiritus sicut corpus est vinculum animæ; nec est hoc vinculum sicut naturæ vinculum, sed velut compositum, quia compositio naturæ est per ingressum contrariorum, & compositio nostra est per fixationem compositorum, & tunc corpus est causa retinendi aquam, & aqua oleum quod non incenditur super ignem, & oleum est causa tenendi tincturam, & tinctura est causa faciendi apparere colorem, & color est causa demonstrandi albedinem,& albedo est causa retinendi omne volatile à fuga Nam corpus cum dealbatum fuerit spiritus fugere non permittit,nec nigredinem ulterius apparere. Qui igitur non liquefacit & coagulat multipliciter errat, quare denigra terrã separando ejus animam, postea fac reverti aquam super terram dealbando totum & habes magisterium, nam qui terram denigrat, & album igne dissolvit & coagulat, donec fuerit in colore sicut gladius denudatus, & tenebris liberabitur,& qui dealbatione completa animam inducit, totumque post liquefactum fuerit, & in rapido igne figit, felix dici merebitur & super mundi circulos exaltari. Jam didicisti,clarissime,album opus facere, nunc ergo rubeum facere nequibis, quia nemo potest devenire à primo ad tertium, nisi prius fuerit in secundo. Sic de nigro non poteris devenire ad citrinum nisi per album, eo quod citrinum ex multo albo & paucissimo nigro est compositum; quoniam sicut annus dividitur in quatuor partes, sic & opus nostrum benedictum: primum enim est hyems, tempus humidum & frigidum,secundum est ver siccum & floridum, tertium est æstas tempus calidum, quartum est autumnus tempus fructuum. Hac dispositione tingentes rege naturas, donec naturæ fructum adferant ad libitum: verum hyems jam transiit, imber abiit,nos recessit,dies autem appropinquavit,nam flores apparuerunt in terra nostra tempore veris, sed super albam rosam stantes Solem quærimus, quoniam ipsa tantum sortitur effectum corpora quæque ægra in verum convertendi argentum. Cum igitur videris illam albedinem apparentem & in omnibus supereminentem,ratus esto quod rubor in illa albedine occultus est, & tunc non oportet illam albedinem extrahere verum quousque fiat rubeum Et certe rubeum quo magis est rubeum,eo magis valet,& quod magis est coctum,magis est rubeum, ergo quod magis est coctum magis valet,& sic per consequens quod maxime,& jam minimè.Et certe color rubens causatur solum ex cõplemento digestionis, nam sanguis non generatur in homine nisi prius diligenter coquatur in hepate: sed de mane cum nos videmus urinam nostram albam scientes nos parum dormivisse redimus ad lectum, somno autem recepto completo digesto, & urina nostra citrinatur; sic per solam decoctionem post albedinem devenies ad rubedinem, etiam si quidem non poteris, si ignem siccam continuaveris super ipsum. Nonne vides quod sperma non generetur ex sanguine, nisi coquatur prius diligenter in hepate quousque intensum habeat ruborem,& nisi ita fieret nihil ex illo generaretur spermate. Similiter & æs nostrum album nisi diligenter coquatur non rubificatur, & certe solus calor hepatis rubificat chylum hepatis, & solus calor ignis accensus rubificat sulphur album, nam prima digestio stomachi omnia dealbat; secunda vero hepatis omnia rubificat, quia in solo hepate viget calor, sicut in stomacho viget siccitas. Igne igitur sicco & calcinatione sicca decoque siccum donec fiat ut cibarium, id est purpureum, cui de certo nequaquam impones aquam nec aliam rem usque quo ad completum decoquatur rubeum,nam tempore æstatis & fructuum inundatio pluviarum corrum-

pi

pit magisterium, quare oportet sicco igne ipsum comburere, absque timore, donec rubicundissimo vestiatur colore. Noli ergo cessare quamvis rubor aliquantulum tardaverit apparere, nam igne augmentato post albedinem ex primis coloribus habebis rubedinem, medio tamen tempore inter illos colores apparebit citrinum, sed ille color non est stabilis, quia post illum non moratur rubeum venire, quo eveniente certus esto opus tuum esse completum, quoniam habebis tunc convertere mulierem in masculum, & omne incompletum in Solem verum. Quare dicit philosophus: Si fuerit sulphur mundum optimum cum rubore clarum in se habens vim igneitatis simplicis & non urentis, illud est res optima quam recipere possunt operantes alchemiam, ut cum ea faciant aurum. Hoc enim argentum vivum omne corpus imperfectum convertit in aurum, quare manifeste liquet, quod illud solum est verum sulphur nostrum album & rubeum quod quærimus, quo in quolibet corpore tingimus in verissimum argentum melius quam de minera productum. Cum ergo duxeris unamquamque speciem ex partibus operis sicut ostendimus ad dirigere, tunc reduc spiritus ad illud, & sublima totum, quoniam sublimabitur lucidum clarum impermutabile elementis. Et illud quidem est ut accipias partem illius noti lapidis purissimam, & per ingeniorum subtilem conjunge modum per minima & levetur totum, quod si non eveniat addatur ei non fixæ partis quantitas, ut summa volatilis superet summam fixi, quousque ad elevationem illius sufficiat. Nam vidimus in eis quibus usi sumus experientiæ modis, quod quæ cum aqua commiscentur & vehementer permiscentur, si summa volatilis vincit summam fixi quod fixum volabit cum ea, igitur cum elevatum fuerit revertetur illius sublimatio, quousque per hanc sublimationis reiterationem figetur totum. Cum ergo fixum fuerit cum non fixo, iterato parce quantitatem post quantitatem, combibe per ingenium tibi notum quousque fusionem præstet facilem sicut cera: & hæc quidem est medicina stans, tingens, penetrans, consolidans, & perseverans, cujus una pars convertit mille cujuscunque corporis in verissimum aurum vel argentum, secundum quod elixir album vel rubeum fuerit præparatum. Non autem dependet hujus bonitas multiplicationis, nisi ex multiplicata reiteratione sublimationis & fixationis medicinæ hujus, quoniam quanto hujus complementi ordo reiteratur pluries, tanto & ipsius exuberantia multiplicatur magis & augmentatur bonitas perfectionis illius maxime, quousque omne corpus à perfectione diminutum atque etiam argentum vivum mutet in infinitum Solificium vel Lunificium verum. Nam quoties more solito sublimaveris medicinam perfectam & solveris, toties lucraberis omni vice projiciendum unum super decem; & si primo ceciderunt super mille, secundo cadet super decem millia, tertio super centum millia, & quarto super mille millia, ac quinto super infinitum. Quanto igitur elixir magis subtiliatur tanto plus tingit, ideo in quantum elevaveris tuum opus, in tantum plus valebit, quia abundantius operabitur & majorem quantitatem convertet, & hoc certe est quod dixit Geber, qui fuit magister magistrorum in nostro magisterio: Operare cum lapide tuo & ego operabor cum meo, & plus valebit lapis meus quam tuus, quia si tu projeceris unum super decem millia, & erit totum bonum, si autem tu projeceris unum super decem millia, ego projiciam unum super decies mille millia, quare plus valebit lapis meus quam lapis tuus, quoniam in transmutatione multorum millium transcendit lapidem tuum, hoc autem non dicit Geber nisi ut nos seduceret, quia lapis noster & suus unus & idem est, sed solvebat totum & sublimabat multoties, ita quod unum de opere suo transcenderit decem de nostro. Ideo quanto magis sublimatus fuerit, tanto magis convertendi virtutem habebit, ergo & quod maxime maxime. Non ergo omittas elixir tuum subtiliare, & in quantum poteris alleviare, & certe causa suæ velocis liquefactionis est suarum partium ab igne subtiliatio finalis, nam quidquid ex Mercurio in natura propria ad fixionem deductum magis subtiliatur, magis solvitur, ita quod maxime maxime. Et ideo elixir completum ad ceræ modum citissimam dat fusionem, magis quam aliquod metallorum, ipsum enim non est nisi ex purissima argenti vivi substantia in fixionem deducta, & ex subtilissima materia & mundissima fixa, quæ ab argento vivo sumpsit originem, & ab illo est creata: & id ideo quia cum fugitivum sit argentum vivum de facile absque inflammatione aliqua medicina eget, quæ subito ante ejus fugam illi in profundo adhæreat, & ei per minima conjungatur, illudque inspisset sua fixione & à fuga in igne conservet, convertens totum per suum beneficium in momento in Solem vel Lunam veram, secundum illud quod elixir fuerit præparatum. Si ergo facilis non esset fusionis, non funderetur ante fugam Mercurij, nec retineret ipsum. Hoc igitur secretum nota: si autem de sua non esset natura non adhæreret illi in profundo neque conjungeretur per minima, nam argentum vivum in se non recipit nisi quod suæ fuerit naturæ, neque aliud eum figet, & si mundissimum non esset, non converteret Mercurium neque cætera corpora in aurum & argentum; quia nihil dat quod non habet, cum non inveniatur in re quod in ea non fuerit ante. Liquet igitur medicinam nostram necessario debere esse substantiæ subtilissimæ & purissimæ, adhærentis argento vivo ex natura sua, & facilimæ & tenuissimæ liquefactionis, ad modum aquæ fixæ super ignis pugnam, quia hæc ipsum coagulabit & in naturam Solarem vel Lunarem convertet. Jam ergo nostram complevimus medicinam, in caliditate & frigiditate, humiditate & siccitate æqualiter temperatam, unde quicquid illi apponitur fit ejusdem cum eo complexionis cui apponitur, ut si aquam illi apposueris totum solvetur in aquam, si vero ignem totum erit ignis: & hæc est causa quare multiplicari potest medicina in infinitum. Propterea est sicut ignis in lignis, & sicut muscus in aromatibus bonis, eo magis crescens quo magis usu fuerit conculcatus: quare oportet te partem relinquere omni tempore quoniam ditatus es ab illa, sicut qui habet ignem ditatus est ab ipso. Nota ergo intime de multiplicatione elixirij. Multiplicatur autem sive per solutionem, sive per fermentationem, sed per solutionem tardius, per fermentationem vero citius nostra augmentatur medicina, eo quod soluta non bene operatur nisi prius in suo figatur fermento. Abundantius tamen multo operatur medicina soluta quam fermentata, quoniam magis subtilis est, licet etiam per solam fermentionem possit multiplicari in infinitum, idque ideo quia fermentum reducit sibi appositum ad suam naturam, colorem, & saporem per omnem modum, nam confectionem dealbat, combustionem inhibet, tincturam continet, non fugitat, corpora leviat, & se invicem ingredi facit & conjungi, quod finis est operum, & sine illo elixir non peragitur, quemadmodum nec pasta absque fermento fermentatur.

Idcirco

Idcirco cum elixir sublimando fixaveris, reducas super ipsum apparatum corpus & commisceatur ac liquefiat per secretum naturarum in vase philosophico, nam cum steterint per moram temporis vincet fortius illorum, convertens totum in spiritum sibi similem & ipse cum potens sit super vinculo non fit. Hic nota de desponsatione spiritus cum corpore à quo extrahebatur in principio suo. Conjunge ergo ipsum ut generet sibi simile corpus, nec conjuges eum cum quovis alio ut convertat ad se, nisi cum eo de quo fuit in principio, si feceris hoc fiet elixir aliorum id quod fuerit conjunctum. Ratio autem quare decet conjungi cum suo simili est, quia sulphura sulphuribus continentur, & humida simili humiditate, nam spiritus convertens sulphura in spiritum sibi similem factus est uterque fugiens, & spiritus ... ei in ... simul scandentes se diligunt. Videntes igitur Philosophi quod illud non fugiebat cum fugientibus, fugiens factum iteraverunt ad simile corpus non fugiens, & intulerunt in idipsum à quo fugere minime poterat, propter propinquam naturæ suæ convenientiam. Nota ergo hoc esse verum de ingressione spiritus in corpus. Anima certe corpus suum citius ingreditur quam si in aliud mitteretur; quod si immittere studueris, in vanum laboraveris, quoniam non erit communicatio tenebræ & lucis, ad corpus ergo simile corporibus ex quibus extracta sunt ipsa reverterunt, & peracta sunt. Quia si tingens & tingendum una tinctura facta sunt, non parvus ergo illud quod tingit & non fugit verum esse tinctum Philosophorum? Quia autem sulphura tingunt & non fugiunt si simili argento vivo sui generis juncta sint, ideo oportet ipsum admisceri argento vivo albo vel rubeo sui generis & continere ne fugiant, quare jubemus argentum vivum commiscere argento vivo, quousque una munda aqua fiant ex duobus argentis vivis composita, verum in conjunctione eorundem pones parum de opere super multum de corpore, ita quod habeat ipso etiam convertendi illud in medicinam, alias totum vertetur in spiritum sibi similem. Si autem projeceris parum operis super multum corporis, puta unum super quatuor alterius fiet in aliqua mora temporis pulvis, cujus color erit albus vel rubeus secundum quod fuerit fermentum super quod projecisti, & hic quidem pulvis elixir est completum. Et certe elixir debet esse pulvis simplex, & de melioribus hujus seculi, & corpus ac fermentum quod sibi miscetur ... pulvis subtilis. Nota hic quod dicit unum de opere super quatuor de corpore, & erit opus simul solutum per se & antequam sunt jungantur, quia non facies omnimodam eorum commixtionem, donec unumquodque separatim solvatur in aquam, eo quod qui desiccat antequam imbuat non conjungit per minima, nec omnino subtiliat, plenius quippe est separare unum à terra quam ab aqua. Nota igitur quod quando corpus solutum fuerit in aqua, quod nunquam disjungitur ab aqua sua, sed quando aqua miscetur cum aqua, tunc aqua recipit aquam quæ nunquam separantur ab invicem. Ideo si fueris hydropicus habe multum de dicto isto & sanaberis. Nota de croco & de multiplicatione medicinæ. Unaquæque tinctura in millesima parte plus tingit in liquida substantia quam in sicca, ut patet de croco cum ponitur in liquoribus, si in siccis projiceretur parum tingeret, sed si solutus cum pauco jungatur, & hoc paucum cum multo tinget in infinitum. Sic ergo facies projectionem, primo multiplica decem in decem & erunt centum, & centum in centum, & erunt millia decem, & decem millia in decem millia, & erunt centum millia, & mille millia in mille millia, & erit numerus innumerabilis, hoc est dicere, pone unum super decem, & unum eorum super centum, & unum eorum super mille & sic de cæteris similiter. Iterum secundum alterum philosophum, pone partem unam super decem metalli præparati, & hujus unam partem super centum, & convertetur conversione fixa atque durabili, si Deus voluerit. Si autem una vice & prima pones unam partem super mille partes, timendum esset ne præ nimio calore consumeretur & exhalaret antequam penetrasset & confectum esset, cum autem ponis unam super decem, cito penetrat & miscetur, unde non est necesse fortificare ignem, neque continuare, sed cito debet deponi: cum autem infrigidatum est, jam illud se tenet cum illo & adhæret ei, propter convenientiam naturæ, quare si dehinc partem unam super centum projicias, retinetur substantia lapidis eo cui mixta est, adhærens ei donec totum transmutaverit. Cum oleis ergo misce argentum vivum præparatum, non quod sit materia omnium metallorum, sicut quidam affirmant, & multi putant, sed quod per frigiditatem teneat medicinam super ignem donec ... ne exhalet, custodi ergo illud & eris fortunatus in terra. Causa autem eorum omnium est triplex bonitas, necessitas, & perfectio bonitatis causa ut perfectius & abundantius tingat, ut in melius perficiat, & plurima convertat; necessitatis causa ut melius coloretur, ut melius figatur, ut sibi simile generet aurum vel argentum, perfectionis autem numerus perfectus est denarius, centenarius & millenus. Ideo de primo ad ultimum facies projectionem, nam si ita pulvis simpliciter dimicaret contra ita magnum superaretur ab eo propter sui paucitatem. Nota in sequenti de fundamentis medicinæ: Omnia medicinæ nostræ fundamenta sunt multum subtilianda & tingenda, quia quanto plus subtiliantur tanto plus elixir tingitur, tantoque abundantius operatur, ergo & quod maxime. Ideo ad solutionem pone solutionem, & solutioni immitte defunctionem, &. pones totum ad ignem, custodi summum præcavens ne fugiat aliquid ex illo, Regimen autem totum est in temperie ignis, itaque morare prope vas & intuere mira quomodo movebitur de colore in colorem in minus quam in hora diei quousque perveniat ad metam albedinis vel coloris, id est citrinitatis, quoniam citissime liquefiet in igne, & congelabitur in aere, quia fumus cum senserit ignem, penetrabit in corpus, & spiritus constringetur in sicco, eritque corpus unum fixum clarum, album vel rubeum secundum quod fuerit medicina & fermentum. Tunc de igne deme diu ... tens refrigerari, quia unum ipsius pondus projectum super mille cujusvis corporis imperfecti habet illud convertere in optimum aurum vel argentum, secundum elixir quod fuerit projectum. Verum medicina alba, album elixir fermentum, sicut rubea, rubeum, quia in opere rubeo nihil intrabit nisi rubeum, sicut in opere albo nihil intrabit nisi album: ideo quod facis in albo, fac & in rubeo, quia una, & eadem est operatio amborum, sed complificans tincturarum & spirituum est illorum fermentum, hinc liquet quod qui argentum vivum album ignem patiens argento mero, id est puro non conjungit nullam eligit viam ad albedinem, qui vero argentum vivum rubeum ignem sustinens non conjungit, auro mero, id est puro, nullam viam eligit ad rubedinem. Non ergo fatiget corpus suum in his ad quas pervenire non poterit, quia nec sibi, nec alteri, nec mundo proderit, donec major in sublimi naturæ nobili quieverit in incorruptum quasi non corruptum. Nunc totius operis recapitulationem subnectimus. Quia igitur nimius sermo intellectum mentis obnubit & errores augmentat, ideo sub brevitate sermonis

totum

sermonis totum hujus complementum operis narremus. Et est, ut sumatur lapis sufficienter notus, & cum operis instantia assidue ciar super ipsum perfectio sublimationis, ut mundetur per hoc intime, & subtilietur lapis donec in ultimam subtilitatis paritatem deveniat, & ultimo volatilis fiat, & hic quidem est primus gradus administrationis. Ab hinc vero cum fixionis modis figatur donec in ignis asperitate quiescat: fit autem opus Lunæ nimis album, opus vero Solis nimis rubeum, quia album est opus hyemis,& rubeum æstatis, ideo majori partium sublimatione indiget, per modos proprios in majori decoctione digestos, donec rubicundissimum assumat colorem, & in hoc uno secundi gradus perfectionis meta consistit. Sed in tertio gradu est totius operis complementum, & est ut jam fixum lapidem cum modis sublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum solutum, & solutum iterato fixum quousque fluat & alteret in complemento Solifico vel Lunifico certo, quoniam ex reiteratione præparationis hujus tertij gradus, in medicinam resultat alterationis ac bonitatis multiplicatio, ut unumquodque imperfectorum corporum convertat in infinitū, in Solem vel Lunam veram. Præterea etiam virtutem habet efficacem omnem sanandi infirmitatem super omnes alias medicinas, nam lætificat animum, virtutem augmentat, conservat juventutem, & renovat senectutem, quoniam non permittit sanguinem putrefieri, neque phlegma dominari, neque choleram super exaltari, imo sanguinem supra modum multiplicat, contenta in spiritualibus purgat, & omnia corporis membra conservat, & generaliter tam calidas quam frigidas citissime curat infirmitates præ omnibus medicinis, quoniam si ægritudo fuerit unius mensis, eam uno sanat die, & si unius anni, sanat diebus duodecim, si vero antiquior & multi temporis, sanabit uno mense, & omnes malos expellet humores, bonosque inducet. Confert & amorem eorum quibus offertur, deferentibus securitatem, audaciam, & in palatiis victoriam. In hoc completur secretum secretorum naturæ maximum, quod est super omne hujus mundi pretiosum pretiosissimum.

ROSARIUM ABBREVIATUM *Ignoti, è Manuscripto vetustissimo.*

ADverte, carissime, quod quæ sequuntur verissima sunt intelligentibus. Prima præparatio & fundamentum artis est solutio, id est corporis in aquam reductio, hoc est in argentum vivum; & hoc vocaverunt Solutionem, cum dixerunt: Solvatur autem quod in corpore Magnesiæ est occultum, ut in suam primam materiam reducatur, ut fiat sulphur & argentum vivum non ut revertatur in aquam; quia nostra solutio non est aliud nisi quod corpus revertatur humidum, & resolvatur in naturam argenti vivi, suique salsedo sulphuris minuatur, quod sulphur divinum, à duobus sulphuribus abstractum, fit cum spiritus obviat corpori. Secunda præparatio est cum aqua transit in corpus, quod unum non solvatur nisi alterum coaguletur, eo quod corpus argentum vivum concipiens coagulat ipsum, & coagulatur ab ipso, & fit terra. Istud est verbum opinionis, de quo dicunt Philosophi: Aqua de terra procreatur, quia aqua fit terra cum vincunt eam terræ qualitates, & terra fit aqua cum vincunt eam aquæ qualitates; fit enim solutio corporis & coagulatio spiritus, ut unam habeant operationem, & fit æs unum, cui nihil extraneum apponitur, nisi quod in præparatione superflua removentur cum apparatu. Tertia præparatio: aratur terra & rigatur, & in igne & aqua nutu Dei peragitur, & istud est tertium verbum hujus operis, dicunt enim Philosophi: Terra cum aqua putrescit, & mundificatur, tunc Dei auxilio magisterio relicto finite continuare, quia terra non germinat absque frequenti irrigatione, & absque præmissa exsiccatione; & hoc sciunt cum pueri tum & mulieres, semina & fructus suos in hortis ad perfectionem ducentes: ideo Philosophi dixerunt: Naturæ operatio non est nisi opus mulierum, & ludus puerorum,& ideo toties corpus imbibitur, quoties per vices desiccatur, quia omni ponderi pondus, & omni mensuræ modus, & omni operi opus est adhibendum,& nunc recta putrefactio Philosophorum sequitur, & eorum putrefactio non est nisi mortificatio humidi cum sicco, eo quod humiditas tantum siccitate detinetur, & quamvis humidum frigidum fugiat ignem, tamen retinetur à sicco, quod fugere nequit, quia non possunt gravia nisi levium adjutorio superius trahi, nec levia nisi gravium consortio detrudi nisi cum scorpione. Quarta præparatio: gaudet natura cum natura, nam cum natura lætatur, natura naturam vincit, nam naturam continet, nam naturam sequitur & amplectitur, & nutu Dei opus perficitur, & istud est quartum verbum hujus operis, & potest dici sublimatio seu assumptio, de qua dicunt Philosophi. Ipsa aqua efficitur aërea, cum prius esset inspissata & coagulata cum terra, & hoc obviatione sui scilicet propinqui,& ideo natura cum natura gaudet & lætatur, quia continentia ipsius est ejus propinquitas, quia tanta est propinquitas inter naturam & naturam, quanta est inter adamantem & ferrum, atque etiam major, quia radice sunt una & non plures, virtute quoque, quia spiritus est alterius corporis mortificatio, morte imperceptibili, & ideo natura vincit naturam, mortificando scilicet corpus & vivificando, quod ex ipso radicaliter fuit, & in ipsum convertitur, augmentatur & multiplicatur, & extrahit Deus ex uno plura, & ideo natura naturam continet,& naturam sequitur completurq; nutu Jesu Christi. Quinta præparatio: noster spiritus est delator virtutum animæ, eo quod æs nostrum ut homo habet spiritum, corpus, & animam; & istud est quintum verbum hujus operis, de quo dicunt Philosophi, Spiritus enim ejus est aqua, anima ejus est tinctura, corpus ejus est terra, spiritus tamen est spiritus: & sicut corpus est vinculum ipsius animæ, sic corpus est fixum siccum, continens spiritum & animam, spiritus igitur penetrat corpus, figitque spiritum corpus, anima copulat, dealbat & tingit. Sexta præparatio: variatur & mutatur de colore in colorem, quousque perveniat ad metam albedinis & ruboris, de hoc dicunt Philosophi pluries citrinatur, pluriesque nigrescit, & pluries desiccatur & liquescit. Nota quod lapis Philosophorum est compositus ex duabus naturis, quarum una est humida, altera vero sicca, & cum coquuntur fiunt unum, quia neutrum relinquit alterum,& dicuntur una natura, & quamdiu humiditas dura nigrescit, quia calor

calor agens in humido generat primo nigredinem, & agens in ficco generat albedinem, & in albo citrinitatem, ficut apparet in plumbo, quando facimus minium. Nota quod humiditas noftri lapidis eft acetum acerrimum, de quo fumme eft cavendum, ne convertatur in fumum propter nimium ignem & pereat magifterium: terra namque ficcata recedit nigredo & dealbatur, tunc perit tenebrofum & humiditas diminuitur, & ficcitas accedens aufert fibi fuum regimen, & fumus penetravit fuum corpus, & fpiritus ftringitur in ficco, & tunc ceffabit nigrum comperiens deformatum, & fiet album lucidum clarum: tunc candida mulier fi rubeo fit nupta marito, mox eum amplectitur, & complectitur; & tunc rex diademate coronatus clamat: Ego fum albus filius, niger & rubeus, & filius albedinis, & homo mutationis, & ideo dicunt Philofophi: Coquite eos donec nigri fiant, deinde albi, deinde citrini, & deinde tingens fiant venenum, quia quanto magis coquuntur tanto magis diffolvuntur & denigrantur, & quanto magis coquuntur tanto magis deficcantur, & dealbantur. Tertio quanto magis coquuntur, magis rubificantur, quoufque perficiatur. In diffolutione tamen ignis fit lenis, in fublimatione mediocris, in coagulatione temperatus, in dealbatione continuus, in rubificatione fortis. Qui verò in iftis nefciendo erraverit, cafum fæpiffime deflebit, res ergo cujus caput eft rubeum, pedes albi, oculi verò nigri eft magifterium. Si triangulus in quadrangulo perficitur eft tum lapis honore decoratus. Septima præparatio: multiplicatur & perficitur lapis benedictus, quando fumma fixi fixatur cum eo quoufque fl iat, & ideo Philofophi dixerunt, quod jam fixum lapidem cum modo fublimationis volatilem facias, philofophice conjungendo per minima, ut elevetur totum fubtile in vafis, deinde fixetur, quod fi non eveniat, addatur ei non fixæ partis quantitas, ut fumma volatilis fuperet fummam fixi, quoufque ad elevationem ipfius fufficiat: nam fi vincit fummam fixi volabit; & fi non vincit, fugiet cum re. Igitur quod elevatum fuerit reiteretur illius fummam tum per vicem, quoufque per hanc fublimationem & congelationem figatur totum, cum autem fixum fuerit totum, tunc non fixi partem reitera, & quantam prius quantitatem imbibe, per ingenium tibi notum quoufque elevetur totum. Ad ultimum iterato figatur quoufque fufionem præftet facilem ad modum ceræ, & alteretur in complemento Solifico & Lunifico. Ita quantum ex reiteratione ipfius præparaveris tot gradus in medicinam refultant alterationis & bonitatis à multiplicatione, ut unumquodque imperfectorum corporum & ipfum quodque Mercurium convertat in infinitum in Lunificum & Solificum verum. Et ideo concludendo debent Philofophi morari propè vas, & intueri mira, quando fe de colore transmutat in colorem meliorem, quam dici queat, quoufque veniat ad metam albedinis & ruboris. Tota ergo gubernatio in regimine hujus operis eft in temperamento ignis. Inde ceffa ignem & dimitte refrigerari & invenies lapidem, corpus margaritale in colore papaveris filveftris, & ifta res eft incerans, liquefaciens & penetrans, & cadit unum pondus fuper mille millia, & ducentas vices mille, continuo convertens totum corpus in optimum aurum vel argentum, fecundum elixiris proprietatem. Ifta autem medicina citiffime liquefiet in igne, & congelabitur in aere, quia fumus cum fenferit aerem, penetrabit in corpus & fpiritus conftringetur in ficco, & fiet corpus unum fixum, clarum, album, vel rubeum, ficut fuerit medicina & fermentum, quam diu mundus fteterit incorruptibile. Pro conclufione: nota quod argentum vivum, plumbum, æs, minium, fulphur, non funt vulgi, fed fulphur noftrum eft fulphur divinum, à duobus fulphuribus extractum, quod dicitur fulphur de fulphure, & argentum vivum de argento vivo, à Philofophis appellatum acetum acerrimum: & ipfa duo, fcilicet fulphur & argentum vivum, realiter & effentialiter funt in prædicto aceto, id eft, in prædicta humiditate noftri lapidis eft una natura ipfius lapidis. Aurum vero & argentum, plumbum, minium & æs, & hujusmodi effentialiter & realiter continentur, & funt in corpore phyfico vulgari, & proprium ejus nomen in prædictis feptem propofitionibus duplicatis reperies. Ideo qui habet aures audiendi, audiat, & qui habet oculos videndi videat lapidem in feptem propofitionibus notum, & laudet Deum.

Explicit Rofarium abbreviatum ignoti.

SUBSECTIO QUARTA.

GUIDONIS DE MONTANOR Philofophi Galli

SCALA PHILOSOPHORUM.

Ut dicit venerabilis Raymundus Lulij: Intentio naturæ ad faciendum noftrum magifterium eft, quòd Lapis dividendus eft in quatuor elementa, ut quodlibet per fe, fecundùm exigentiam naturæ poffit purificari. Et illa eft præparatio rerum quæ præcedit operationem perfectæ præparationis, & propriè dicitur Separatio elementorum, quoniam illa dividit omnes partes impuras à partibus puris, ut cum levioribus & purioribus fiat fucceffivè cum naturali conjunctione noftra perfecta præparatio, quæ fit per reductionem humidi cum ficco, ftatim & immediatè præparatorum, per beneficium feparationis elementorum, aliter humidum non amaret ficcum, nec corpus fpiritum, fi primò non effet bene ab eorum infectionibus lavata cum diftillationibus & calcinationibus, folutionibus & coagulationibus. Nam per feparationem elementorum crematur falfatura fuæ fulphureitatis comburentis, quę veniebat ei per maculam originalem noftri menftrualis, quod eft corruptio noftri lapidis. Idcirco terra corporum calcinatur poft extractionem æris, ut à fulphureitatibus falfis, & combuftionibus fit optimè depurata. Ergo conftat, quòd fi tunc materia corruptibilis non effet pofita per corruptionem lapidis, nunquam oporteret eam purgari.

Et cùm fic neceffè eft, ut poft corruptionem lapidis compofitum depuretur ipfius lapidis ab omnibus fuis fordibus poft feparationem illius per quatuor elementa cum diftillatione & calcinatione, antequam

quàm Mercurius conjungatur cùm corpore ad incipiendam realem præparationem, quæ est creatio nostri lapidis.

Ideò necesse est, quòd lapis dividatur per quatuor elementa cum distillatione & calcinatione. Et ista divisio est solummodo, ut substantia lapidis sit fortiter munda, & quòd totum sit purus Mercurius, qui portat in se proprietatem fundendi & fixandi. Tunc quãdo vis corpus dissolvere post suam calcinationem, dissolve illud cum argento vivo, tracto ab ipso purificato septena distillatione. quoniam tunc corpus est multum efficax ad penetrandum, & intrandum per spongiositatem illius sui corporis. Spiritus congelantis beneficio dissolutionis naturæ fixæ, & corporis, & mixtionis illius cum argento vivo: & ista, si me intelligis, est solennis materia dissolutionis, quæ fit cum congelatione spiritus, & sine illo non: sed separationem elementorum non intelligas quòd fiat, aut fieri possit, nisi putrefactione, per quam miscetur spiritus in corpore, & cum suis elementis: & illa est quæ reddit volatilia, sicut apparet in eorum separationibus. Propterea ergo digere, & putrefac elementa in eorũ fimis ad finem, & hoc quando erit bene digestum ad satisfaciendum nostræ voluntati, ut possit bene separare: & postea inhuma, ut res separata possit melius depurari, & efficiatur argentum vivum in forma aquæ claræ. Sed si non dividis lapidem, videlicet substantiam quintam per quatuor elementa, scias, quòd ipsa uniri non poterit naturaliter, nec conjungi cum corpore sicco, si quodlibet eorum non tenet de natura quintæ essentiæ: quoniam illa est commixtio omnium elementorum, & reductio eorum in unam puram substantiam. Et convenit, quòd illa elementa sint bene depurata ab eorum infectionibus. Et dicimus tibi, quòd sulphureitates combustivæ & combustibiles per beneficium calcinationis separentur, & de toto annihilentur ab igne & à terra, & corpus comminuatur & subtilietur multum per talem digestionem, & aquæ depurentur multum ab illorum sordibus cũ distillationibus, & subtiliando vertantur in naturam aëris, per levigationem levitatis. Deinde potes facere conjunctionem masculi cũ fœmina, ut inter se gignãt filium ignis, qui tantus est amore omniũ Philosophorum. Et si me bene intelligis, hîc jacet tota nostra Philosophia. Et hîc notandum, quod in occulto nostri lapidis est caliditas & siccitas, & in manifesto frigiditas & humiditas: quare oportet ejus manifestum occultare, & ejus occultum manifestare: eò quòd caliditas quæ est in occulto, est elementum, oleum quoque est siccum. Hoc enim siccum figit, quoniam siccitas ignis tingit. Illud autem quod est in manifesto, est frigiditas & humiditas. Oportet ergo habere proportionem inter ista, ut frigiditas & humiditas sint contemperata caliditati & siccitati, ita ut non fugiant ab igne. Fac ergo ut humiditas & frigiditas recipiant caliditatem & siccitatem, quæ erant in occulto, ut fiant substantia una. Illa quidem frigiditas & humiditas est fumus aquosus & adustivus, qui corrumpit nigredinem, & ille lapis est alterius virtutis & naturæ in occulto, & alterius in manifesto: sed in integra commixtione est ejusdem virtutis & naturæ: & sic mutatur species in corpus nobilissimum. Deinde fit currens ut oleum, quod est tinctura viva, multiplicativa, consolidativa, colorativa, declarativa, purgativa, perpetuativa & confirmativa. In qua enim compositione sunt opera planetarum & eorum imagines suis locis & temporibus sicut in fœtu operativa? Nam in fœtu primo mense cum semen in matricem recipitur, operatur Saturnus coagulando & stringendo materiam sua frigiditate, & sic in ipsa natura in primam massam coagulatur.

Secundo mense operatur Jupiter digerendo caliditate in quandam massam crudam, quæ vocatur Embrio.

Tertio mense operatur Mars agendo in materia sua caliditate & siccitate, dividens ac sequestrans illam massam, membraque disponens.

Quarto mense operatur Sol, qui nutrit spiritus & incipit vivere partus.

Quinto mense operatur Mercurius, qui foramina & spiracula facit.

Sexto mense operatur Venus: disponit enim & ordinat oculos, supercilia & testiculos.

Septimo mense operatur Luna sua frigiditate & humiditate, laborat ad expellendum infantem, & si tunc nascitur, vivere potest: si verò non nascitur, debilitatur.

Et octavo mense iterum Saturnus operà constringendo, fit fœtus in matrice, & si tunc nasceretur, vivere non posset.

Nono autem mense iterum Jupiter caliditate & humiditate nutriendo, reducit vires fœtui & sic completè nascitur & bene vivit.

Igitur sciendum, quòd tribus mensibus aqua fœtum in matrice conservat. Aër quoque tribus mensibus fovet: ignis verò totidem custodit. Quibus completis, sanguis ejus qui fovetur in umbilico, eo præcisio egreditur ad mammas, ibique candorem nivis assumit. Igitur infanti nunquam patebit egressus quousque aëris flatus exhauriat.

Tunc autem egressus aperitur, & os ejus, & lactatur. Ab istis tribus oportet nos intelligere, & acuto ingenio scire componere & extrahere duo: nam à duobus non extrahuntur tria, sed bene è converso. Unde omnes qui cupiunt hoc scire, acuant ingenia sua ad acquirendum futurum thesaurum ex tribus verbis, in quibus occultatur lapis, in quo etiam occulta est caliditas & siccitas, tinctura & profunditas tincturarum, & oleum calidum, humiditas conjunctiva.

Sciendum, quòd quatuor sunt principalia lapidis nostri regimina, scilicet, solvere, abluere, conjungere & figere.

Solvere est corpora dividere, & materiam facere.

Abluere est innumare, distillare, ascendere & descendere. Conjungere est imprægnare, dealbare & rubificare. Figere verò est fermentare & desponsare. Solutio convertit lapidem in primam suam materiam: id est, suam aquam, ablutio in aërem, conjunctio in ignem, fixio in terram spiritualem & tingentem. Unde Aristoteles: Cùm habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne, & ignem ex terra: tunc habebis plenam artem. Quia quatuor elementa sunt, tunc bene & perfectè præparata, & omnia ista magister operis & ignis benefacit in uno solo vase, in quatuor gradibus, scil. quatuor colorum species conversionis, sicut inferiùs dicetur.

Ignis secundùm Avicennam solvitur, ut in Mercurium convertatur, & in quatuor elementa dividatur, ut suam primam originem habeat: & ut sulphur Philosophorum à corpore extrahatur, & argentum vivum mundum habeatur super terram, de illa materia, de qua aurum & argentum subtus terram efficiuntur, ac illa simul conjuncta decoquantur quousque fiant unum, stans, penetrans & profundans, tingens & permanens: cujus una pars convertit mille millia Mercurij, vel cujuslibet corporis imperfecti in verissimum aurum vel argentum, secundùm quòd Elixir fuerit præparatum. Et hoc admiratus Richardus Philosophus, & filius regis Persarum, ait:

ait: Super omne mirum est, quòd uno igne & uno vase fit distillatio, sublimatio, mortificatio, calcinatio, dealbatio, rubificatio, fusio cum solutionibus & congelationibus. Et vult dicere de frigido & humido, & facta est ejus amicitia cum igne & fit oleum currens, penetrativum, colorativum, perpetuativum, oleum vivum, perseverativum, color vivus, vivificativus, faciens resurgere mortuos. Et est fermentum seipsum impraegnans, se concipiens, se parturiens. Hæc omnia oportet eos scire, qui hanc quærunt artem.

Et notandum, quòd nulla alia est in hac scientia, nisi ista solummodo: videlicet quòd si argentum vivum, mundum, purum, coagulatum fuerit, per vim sulphuris non urentis, illud erit res optima, quàm recipere possunt Alchymistæ, ut exinde faciant eorum aurum, ut dicit Aristoteles quarto Meteororum. Et ideo concluditur, quòd sine sulphure albo non urente nec aurum nec argentum fieri possunt: eo quòd sulphur optimum cum rubore clarum, non potest ad aurum, nisi primò fuerit album, eò quòd citrinum ex multo albo & permixto nigro componitur. Et ideo tradiderunt primò Philosophi compositioné sulphuris albi ad argentum: & postea sulphuris rubei ad aurum: quia non potest fieri aurum, nisi priùs fuerit argentum. Sulphur autem album ex purissima argenti vivi substantia habetur, eò quòd ipsum continet in se totum quo indigemus. Ideo oportet artistam esse constantis voluntatis nec pluribus uti, sed solùm complemento intendere. Quia in rerum multitudine ars nostra perficitur.

Artem autem hanc: quia valde ardua est scire, doctrinam dare intendimus de secretis ipsius: primò de Mercurio & ejus aquâ, de corpore, spiritu & anima, & de eorum operationibus, quæ apud quàm plures omnino non sunt incognitę & occultatę.

Est enim aqua Mercurij aqua illa, qua, & non alia uti debemus in tota operatione nostra. Sed in ejus regimine constat totum secretum: & ideo in principio oportet te scire naturam Mercurij, & ejus regimen, cum quo debitè præparato, totum opus perficitur. Quia Mercurius calefacit & infrigidat, desiccat & humectat, & facit opera contraria secundùm diversitatem, & modum regiminis ejus. Ergo in ejus regimine consistit totum secretum. Ideoque oportet operatorem ejus regimen bene cognoscere, sine errore, cùm per eandem operationem non operetur in eodem gradu contraria, quantum est ex se: sed contrarietas operationis debet præcedere à se sic disposito, & non ab alio, videlicet per sublimem solutionem & congelationem, & permixtionem ejus aquæ cum aqua Solis, cum Sole purificato, & ante ejus congelationem non operatur, nisi unicam operationem, ut si projiciatur supra cuprum, tantummodo tingit illud, & non adducit aliam complexionem, quam priùs habuit: & hoc totum quantum ad apparentiam, non quantum ad existentiam: quia per examinationem ignis possit fieri separatio tincturæ à corpore, non obstante tinctura fixa, sicut Luna separatur à Sole. Sed in vera transmutatione cupri, vel alterius metalli requiritur vera colorati, & vera colorantis unio cum colorato & colorationis omnium elementorum vera transmutatio. Secundus erit coloris fixio, & novæ formæ inductio, ad quam sequitur coloratio propria.

Ideo principia quæ tradidit Geber, per ea non potest fieri medicina vera, nec per dicta Philosophorum in Turba, ut ego firmiter teneo.

Præterea Turba dicit: quod medicina debet esse composita ex quatuor elementis, considerate ejus complexionem. Ideo turba non loquitur hîc nisi de basis operibus: id est, de fundamento. Sic enim ait Geber: Ubi magis apertè & planè locuti sumus, ibi magis scientiam occultamus.

Quare sciendum secundùm authores, quòd unus est lapis, si quis errat ab illo uno in principio, tædium sortietur in fine.

Hoc tamen unum non est unum in numero, sed genere: sicut masculus & fœmina sunt sufficientes ad prolem procreandum sine aliquo alio additamento. Et sic lapis Philosophorum ex duobus compositus sufficit ad medicinam intentam, scilicet spiritus & anima, quæ sunt Sol & Luna: & dicunt quidam quòd his duobus addatur tertiũ, scilicet corpus. Nam sicut homo ex corpore & anima & spiritu constat: ita & lapis noster. In hoc tamen sunt diversæ opiniones: quidam enim dicunt, quòd alterũ ipsorum est spiritus & corpus, & decipiunt homines de additione tertij. Alij dicunt, quod tertium dicitur compositum ex duobus: quoniam neutris componentium assimilatur, & vocatur nomine omni corporum. Alij dicunt quod debet verè corpus his duobus adjũgi: quia fortius erit opus, & in brevi tempore ipsorum operatio finietur. Sed quocunq; modo teneatur opinio, numeris non augetur. Ad evidentiam notandum, quòd Kibric est pater Mercurij & omnium liquabilium: & hoc dicitur illud unum, quod est carum & vile: argentum verò vivum, quod est filius ejus, licet ab eo sit complexionativè diversum & extraneum, & sic se habet, sicut pater & filius. & addatur his duobus tertium, videlicet corpus metallicum, numerus duorum propter hoc non multiplicaretur, nec etiã nomina, eò quòd corpus metallicum ex his duobus est compositum. Constat ergo manifestè, quòd ejus compositio, quocunq; modo reiteres ex duobus constat. Et sciendum est, postquam ista duo conjungũtur, semper vocantur uno nomine. Hoc tamen unum quod dicitur æs Philosophorum nominatur nominibus omnium rerum istius Mundi. Et propter hoc toti errant, tùm propter multiplicitatem nominum, tùm etiam propter ignorantiam debitæ proportionis. Item quando audis aliquid de fermento Philosophorum, nihil aliud intelligis quàm corpus perfectum, scil. perfectissimè mundũ & sublimatum. Et tamen non credat aliquis, quòd possit spiritum & animam conjungere corpori, per solam contritionem, aut per simplicem solutionem. Exemplum de argento vivo junctum plumbo, videtur sibi mixtũ, sed in veritate non est: quia ignis violentia separatur. Quod autem Philosophi dicunt: Solve & coagula; sic sine dubio intelligitur solutio corporis & animæ in aquam, & cógelatio facit animam & spiritum corpori commisceri. Unde si propter solam solutionem & simplicem congelationé animæ & spiritus perfectè conjungeretur corpori, non dixisset Philosophus: Iterum solve, & congela, & iterum solve & congela, ut acrescat lapidis tinctura, si in congelatione unà jungi potuissent. Scito ergo pro certo, quòd quàtò sæpiùs solvitur & congelatur, tantò plus anima & spiritus corpori conjunguntur, & retinentur ab ipso, & ad hoc qualibet vice tinctura multiplicatur.

Et hîc sciendum maximum arcanum, quòd lapides rubei & albi, facti ex aliarum rerum elementis, possunt conjungi cum Elixire perfecto, & tunc addunt ad ejus tincturam & non aliter.

Aliud quoque secretum ut fiant aquæ acutæ, cum quibus solvitur corpus cum animalibus & spiritibus perfecta solutione: & postea congelatur, Deo donante. Veruntamen omnes partes nostri lapidis sunt concreti & coessentiales. Hujus autem lapidis operatio multiplex à Philosophis ponitur. Quidam

Quidam enim rectificant singulariter, & componunt, postea perficiunt: & ista operatio multipliciter variatur, & est laboriosa ac difficilis & subtilis, ideo multi in ea errant: quoniam adminiculum, id est, adjuvamen illius multa extranea exigit. Veruntamen hujus lapidis operatio est una, lineatim, & in uno solo vase perficitur. Ignis tamen non est uniformis in actione totali. Et ideo ut studentibus tractatus iste sufficiat, & proficiat: Dico quòd ignis hujus operis intrans, est sicut calor Solis in Mundo majori. Sol verò tempore Veris est moderatus & levis in calore: aliter verò herbæ quæ teneræ sunt, arefierent & fructus nullatenus perferrent. Est autem iste calor intrans plantas, donec paulatim crescant, & quanto plus crescunt, tantò majus calor Solis gradatim quotidie crescit & augetur, quousque segetes dealbantur, & finito Vere, incipit æstas, & quia tunc Sol fortior est: deinde fortissimus usque ad finem Leonis, donec omnia suam debitam recipiant formam & perfectionem. Et benedictus Deus hæc sua sapientia mirabiliter ordinavit. Simili ergo modo iste lapis regendus est. Dicunt enim quidam, quòd calor primi regiminis debet esse sicut gallinæ cubantis ova sua ad pullos procreandos. Alij autem dicunt, quòd debet esse sicut calor naturalis digerens cibum, nutriens corpus: alij, ut calor fimi, eò quòd calor iste est temperatus: alij, ut calor Solis in Ariete existentis, eò quòd Sol habet ibi principatum & exaltationem suam: quia ibi incipit mediocriter oriri & calescere.

Et propter hoc dixerunt quidam, quòd debemus incipere Sole existente in Ariete, & Luna in Tauro commorante: Quæ quidem omnia ad designandum calorem moderatum circa primam hujus operis actionem dicta sunt. Et quamvis hujus lapidis actio unica sit, scilicet de coctio cum igne naturali, tamen status caloris hujus tripliciter variatur: quia primò erit ignis moderatus, & durat ad nigredinem: & etiam donec illa in albedinem convertatur, quæ nigredo durat forte 46. diebus, vel plus vel minus, secundùm studium operantis, & regimen fortunæ: & iste calor assimilatur calori Solis ex Ariete labentis in Taurum. Albedine quadam apparente augeatur ignis gradatim, usque ad perfectam lapidis exiccationem seu incerationem, & iste calor assimilatur calori Solis in Tauro, discurrentis in Geminos.

Desiccato verò lapide & incinerato, iterum fortificatur ignis, donec lapis perfectissimè rubeat, & regali veste induatur ab igne.

Et iste calor assimilatur calori Solis in Leone. Hæc enim est suæ dignitatis domus. Deinde continuetur donec fit venenum.

Tunc enim draco noster in fixatione solari fulgens, radio cœlestium & terrestrium virtute decoratur. Hinc autem Lapis Philosophicus omnia vincens, omnia digerens, qui corpori cuncta vitia corrigit & emendat. Hujus nomina multiplicantur secundum multitudinem colorum apparentium. Nam in regimine primo, cum niger est, vocatur terra, & Saturnus, & nominibus omnium nigrorum & terrestrium corporum. Deinde cùm dealbatur, vocatur aqua viva, & nominibus omnium aquarum & salium, aluminum, & rerum habentium albedinem. Postquam autem incitrinatur & sublimatur, & subtiliatur, tunc vocatur aër, oleum citrinum & nominibus omnium spiritualium & volatilium. Deinde verò cùm rubescit, vocatur cœlum, sulphur rubeum, aurum, carbunculus, & nominibus omnium sub eorum preciosorum pulchritudinem habentium, tàm in lapidibus quàm in animalibus & plantis.

Hîc notandum, quòd aqua nostra dicitur Masculus, & terra dicitur Fœmina, quæ est spissitudo lapidis, & sic terra fit spiritualis & sicca, & subtilis; & hæc spissitudo sive terra dicitur æs nostrum & plumbum nostrum.

Oportet ergo ipsum suaviter regere, ut sulphur fiat incremabile, cum aqua, in qua illud est. Aqua enim ipsum dissolvit, & dealbat. Sed dicunt quidam, quod alterum istorum, scilicet fæx remanentis in fundo, quæ dicitur fumus, est terra, & alterum quod ascendit à terra, scilicet à fœce, est cœlum: Toties ergo reiterandum est cœlum super terram, donec terra fiat cœlestis & spiritualis, & cœlum fiat terrestre, & jungatur cum terra, tunc completum est opus. Et hoc sciendum, quòd cùm corpus sit grossũ, & spiritus subtilis, universaliter permisceri non possunt, nisi primò corpus in tantum subtilietur à spiritu, ut ipsum corpus eidem spiritui æquipolleat in subtilitate, & tunc fit mixtio talis, quam ignis non separat vel superat, si per mille annos continuè in ipsum ageret: quia sic per minima permiscétur, quòd nullo ingenio postquam sic se invicem cœperint, poterint separari. Sic enim morietur draco, & sine illo non, hoc est, nisi cum ipso interficiatur. Et iste draco: id est, sulphur, extrahitur de corpore per magisteriũ, & est nostrum secretum sulphur. Quando ergo volueris tentare medicinam, pondus unius grani tritici super laminam candentem cupri ponas, & si intrans cum pauco calore lamina se diffuderit per totum intus & extra, est perfectè tingens, & in igne secum perseverans est lapis, tunc est perfectus. Et sic patet quòd sunt tria, quæ complent nostrum Elixir quod fecimus: primum conjungit, duo componunt medicinam. Itaque sunt uno corpore tria juncta. Sed hoc notandum, quòd si iterum medicina solvatur, & per omnia regatur ut priùs: postea non erit finis suæ tincturæ, & constringit poros Lunæ efficiens illam ponderosam, & in cæteris corporibus facit exire spumam & fœtorem, & ea perfectissimè tingit, & tandẽ mutabit in aurum vel argentum: & sic per artem nostram fit vera alteratio unius naturæ in aliam.

Sed hîc sciendum est, quòd omnis alteratio mineralium ad perfectionem mineralium stat in gradu sublimiori spiritualium. Non loquimur de angelis, nec de intelligentijs, sed de gradu sublimiori perfectionis omnium metallorum; & hoc est in spiritu minerali: quia mineralia mineralibus, vegetabilia vegetabilibus conveniunt, ut nulla contrarietas sit, imò maxima convenientia. quoniam spiritus iste est mineræ aureus, nec ab auro differt nisi in hoc, quod ipsum est fixum, spiritus verò non fixum.

Sic aurum nostrum non est aurum vulgi, quoniam nostrum est spirituale: quia dissolvit omnia corpora imperfecta, separando purum ab impuro: quoniam natura non recipit nisi quod suæ naturæ est: alienum verò respuit, quod signum perfectionis ejus est. Et ideo illud omnia corpora dissolvit, separat, dividit, depurat, & illustrat, tingit, & in aurum optimum transmutat: quia sic est corpus fixum, spirituale factum, & secundùm diversum digestionis modum. Nam primò fuit argentum antequam fuit aurum: ideo aurum est maximè digestum, &c.

De modo nascentibus natis, Bachon in speculo Alchimiæ dicit, Nullus natus nascitur, nisi ex viro & muliere, nec etiam ullum germen gignitur, nisi ex caliditate, humiditate, frigiditate & siccitate. Ergo nihil est operis, nisi ex eo quod est verè lucidum, ut ex Sole purissimo, qui suo lumine omnia lumina est illuminans qui illuminat aërem, & calefacit terram, calore suo generat & nutrit animalia, plantas & lapides;

des, & ejicit tenebras illius Mercurij & aliorum corporum imperfectorum, cùm projectus fuerit super ea, ut dicit Geber, de Essentia & Procreatione Solis.

Quia sulphur est irradians & splendens in sua clarissima & mundissima substantia, illuminat & irradiat non solùm in die, sed etiam in nocte in tenebris, & similiter omnia in quibus est splendor & magnitudo illuminans, suo lumine.

Quæ quidem omnia sunt ex opere suo cùm ex vestimentis suis sunt induta.

Ergo qui quærit illum, faciat pacem inter ipsum & uxorem suam, ita quòd non separentur ab invicem, sed misceantur inseparabiliter. Et hoc fiet quando ipsum extraxeris, partim à natura sua, & similiter uxorem suam, partim à natura sua, hoc facto interficiantur, ut cùm interfecti fuerint (ut pleniùs patebit) resuscitentur resurrectione nova incorruptibili: ita quòd postea sint immortales. Nam post eorum resurrectionem inducuntur gloria, & fortitudine sempiterna, & tunc gaudebunt in prosperitate magna omnes qui sciunt secretum illorum. Natura ex eis mundus major creatur, qui sunt sulphur, magnesia, Ceduæ, argentum vivum, & similiter spiritus sulphuris, & simili modo est spiritus occultus hujus scientiæ. Magnesia est terra, Ceduæ est ... ër, argentum quoque vivum est aqua, & corpus fluens. Spiritus quoque est aqua secunda, de qua omnia prædicta nutriuntur: omne germen vegetatur, omne lumen accenditur, ergo & omnes fructus facit.

Has ergo naturas, scilicet masculum & fœminam, calidum, frigidum, humidum & siccum, verè conjunge, & nutrias ea aqua viva, spiritus lumenque ejus tinctura habetur. Opus coque, compone illud ex quibus corporibus est. Nam apud Philosophos aqua Sapientiæ vocatur, à quibus sapiens artis conjungit eam, ut natura alteretur, & in aliam naturam convertatur, & natura per naturam appareat. Ergo duas naturas conjunge, donec naturas nobis extrahas, & fiat res lucidissima & clarissima, quæ lucescit & illuminatur, postquam fuerit in sua magna & excellentissima perfectione coaptata.

Ad talem utique & tantam perfectionem non pervenitur, nisi scala sapientum, quæ ex duodecim gradibus constituitur, primitus ascendatur.

Primus Gradus Scalæ Sapientum est Calcinatio.

Quæ est lapidis nostri benedicti modulalati summa purgatio, caloris restitutio, humoris innati conservatio, & solutionis inductio. Et omne calcinatum in suo genere est fixum. Et sic Sol & Luna cum prima aqua calcinantur philosophicè, ut corpora aperiantur: & fiant spongiosa & subtilia; ut aqua secunda melius possit ingredi ad operandum suum opus, quod est exaltare terram in salem mirabilem, sola sua virtute attractiva, quæ aqua secunda est ignis non naturalis, cujus virtute fit hujus magisterij complementum. Et hinc loquens de ignib. Raymund. dicit: Notandum est quòd hîc jacent contrariæ operationes quia sicut ignis contra naturam dissolvit spiritum corporis fixi in aquam nubis, & corpus spiritus volatilis constringit in terram congelatam: ita contrario ignis naturæ congelat spiritum dissolutum, corporis fixi in terram globosam, & corpus spiritus volatilis fixum per ignem contra naturam resolvit, non in aquam nubis, sed in aquam Philosophorum: quia fixũ naturæ ignis revertitur in volatile, & corpus spirituale in spiritum, & humidum fit siccum, & ponderosum fit leve, & spiritus humidus, secundùm formam aquę nubis, & ponderositatem constructivā.

Ignis innaturalis est ignis balnei, vel sterquilinij, vel vindemiæ, vel equi, vel alius occasionatus ex abundanti industria.

Ignis autem elementalis est, qui combustibilibus enutritur, & nutrit flammam. Cognitis autem ignium arcanis, & veræ nostræ medicinæ principijs, de facili pervenitur ad nostrum magisterium.

Unde si quæratur ex quibus fit nostra medicina: Dico quod ex illis elicitur per artem, in quibus habitat potentialiter per naturam. Et secundùm Avicennam, ex illis in quibus perfectio seu propinquitas primæ materiæ reperitur, nostra elicitur medicina. Non autem de imperfectis extraneis, quia imperfectum non potest perficere, nec immundum mundare. Et quia à radice convenit naturas extrahere dicit Aristoteles: Sciant artifices Alchymiæ, species metallorum transmutari non posse, nisi priùs reducantur in primam materiam & formam, quæ sunt partes essentiales eis primariè, & omnibus corporibus inest scientia. Non tamen sunt cruda operi nostrò necessaria omnino: sed centrum lapidis Philosophorum est neutralitas extremitatum, quia dicitur, sperma metallorum in matrice terræ contentum, cujus extremitas unius lateris, inferius est metallum, quod in sinu terræ tamen à natura creatur, & alterius lateris extremitas superius est & elixir completum, quo ars mediante natura super terram operatur.

Et non est transitus de extremo ad extremum, nisi per medium, quo neutralitas quæratur oportet, ut corpus ad centrum suum reducatur per artem, quæ imitatur naturam, in quantum potest, in quibusdam tamen debilior est, & in quibusdam naturam corrigit.

Unde sciendum, quòd intentio nostræ mutationis est, incipere ubi natura finivit, eò quòd origo operis naturæ omnium homogeneorum interius aquosa, ad tres gradus extremitatis divisionabiliter extenditur, videlicet ad altitudinem corporum perfectorum, seu profunditatem perfectorum, vel ad latitudinem neutralitatis illorum, videlicet vivificando mortuum, & occidendo vivum, cujus vivificatio mortifera est.

Unde Philosophus: Omne totum componitur in tribus, quo circa potest opus naturæ esse. Primò naturas elicere, colligere, depurare, & in specie aquosa proportionabiliter conjungere, ac insuper congelare, quòd ab humana penitùs ignoratur memoria.

Sed quo ad artificialem operationem superiùs à sensu contrario spiritualiter operari nitimur: naturam tamen imitandò, scilicet vivum occidendo, atque spiritualiter mortuum resuscitando, & ad plusquam perfectum exterius disponendo. Unde si fuerit quantitas aquæ æqualis quantitati ipsius sulphuris, & paulatim major, scilicet quantum sufficit ipsum incorporare, generatur ex eis aurum vel argentum, secundùm quantitatem ipsius decoctionis.

Sciendum quòd non accipiemus illud, ex quo sunt ipsa scilicet corpora, sed accipiemus illud, quod est sui ipsius, scilicet omnium illius: & postquam sciverimus unde illud omnium generatur, oportet ipsum ex eisdem nutriri. Et Mercurius noster non est Mercurius vulgi, sed est Mercurius mortificans Mercurium odore suo.

Et secundùm Albertum: Mercurius noster fit ex corporibus perfectis & non imperfectis: hoc est, cum aqua secunda, postquam per primam aquam fuerit debitè calcinata. Ex quibus tunc fit aqua alca-

alcali, quæ coagulata argento vivo, quia sunt nostri cineres clavellati, & ioda nostra combusta.

Secundus gradus Scalæ Sapientum est Solutio.

Quæ est occulti revelatio, grossitudinis attenuatio, ac rei duræ, siccæ, terreæ, in quandam liquidam substantiam reductio. Unde Philosophus: donec omnia fiant aqua nihil operamini. Et illa aqua est Mercurius Philosophorum, quo & non alio debemus uti, qui tamen non fit, donec summa volatilis superat summam fixi. Hæc aqua secundum Hermetem patrem Philosophorum ex repugnantibus dicitur unica, & magnesia, continens in se spiritum, animam & corpus cineris, ejus nomine impar, quia nihil ei simile, cujus convenit occulta manifestare naturam: ejus secretum non est in alijs, eò quòd secundum Philosophos dicitur aqua cœlestina, & sunt repugnantia in hac aqua una. Converte ergo rem in rem, & habebis magisterium. Et in hac solutione dum turbabitur terra, transferentur montes in cor maris, & tunc destruitur forma, sed desti ucta una, immediatè introducitur alia. Quia omne quale adveniens quali, facit ipsum tale, quale ante non fuit, eò quòd non est dare qualitatem naturalem, quin sub aliqua maneat forma, continens in se qualitates actu vel potentia.

Quare dicit Avicenna: Qualitas posterior trahit entitatem à qualitate, quæ est ejus prior.

Solutio autem lapidis est reductio ejus in aquam mineralem, ex qua erit conpositus, operante natura: qui quidem lapis non fructificat, donec ad nihilum deveniat, tanquam aqua decurrens. Ex quo ergo solvendo ipsam reductionem fieri convenit, levius ac competentius est ad neutralitatem, & postea ad ejus primam naturam aqueam, vel aliter ad aliquam aliam subtilitatem finaliter reduci. Et quod fieri potest per pauciora, frustra fit per plura. Quare dicit Philosophus: Quòd si ex solo Mercurio perficere poteris preciosissimi operis indagator eris. Et scias quòd illud non est extraneum in quo se converti habet per naturale magisterium, prout per glaciem congelatum patet, qui cùm resolvitur, in aquam vertitur: patet ergo ipsam priùs aquam fuisse. Quare dicit: Nisi quodlibet vertatur in aquam, nullatenus devenietur ad perfectionem. Unde Hermes: Non emendatur natura nisi in sua natura, cujus naturæ emendatio fit artis ingenio, & ars in natura non corrigit quod natura nequit. Succurrendum est ergo naturæ, per artem quod omissum est per naturam. Nam quod natura in millenis annorum terminis habet tantum perficere inferius, nos supremum artis industria minori termino quàm solo anno, habemus plus quàm perfectum perficere, & sic natura ab ingenio juvatur, & ingenium ab arte.

Dicit enim Aristoteles: Nisi aurum & argentum viderem, pro certo dicerem, quòd Alchymia non esset vera, nisi perfectionem operis naturæ speculativè viderem Alchymiam pro vera non reputarem.

Sciendum quòd plures sunt modi solutionum, quorum tamen omnium solutio una tantùm est nobis necessaria, quæ solùm habet fieri, ut dixi, ex se cum se, &c. cruda, clara, sine violentia.

Unde Philosophus: Melior est solutio cruda quàm cocta, rorida quàm arida, voluntaria quàm violenta, temperata quàm festina, flagra quàm fœtida, clara quàm spissa, nigra quàm rubea.

Et ideò in omni solutione cavendum est intimè à vitrificatione materiæ cum odoribus & saporibus corporum imperfectorum, ac etiam ne vis illius formæ generativa cum corrosivis adurentibus in aliquo suffocetur. Adjuva ergo solutionem per Lunam, & coagulationem per Solem. Cujus solutionis digestio valde in nobis necessaria.

Et dicitur nostra digestio, humoris ratificatio, destructivi maturatio, connexorum relaxatio, dispositionis excitatio, & separationis habilitatio, quæ diversimodè fieri poterit, ut postea dicetur.

Sed ut Avicenna dicit: Solvere corpus, & congelare spiritus, est opus nostrum primum, quia non solvitur corpus nisi congeletur spiritus. Nec spiritus congelatur, nisi cum solutione corporis. Nam si simul conjunguntur, agit uterque in alterum, sicut aqua agit in terram sibi commixtam: ergo subtilietis eum ad modum suum.

Nam non subtiliatur terra nisi inspissetur aqua, nec inspissatur aqua, nisi subtilietur terra. Sic enim inter congelationem spiritus, & solutionem corporis non est differentia tëmporis, nec opus diversum, eò quòd utrumque agit in alterum ad modum suum. Non enim resultat actio, & passio contrarijs in specie & similibus, in genere & natura, & unum contrariorum excedens destruit seu alterat reliquum secundum corpus humiditati mixtum, lentoque igni diu appositum solvitur: quia convertitur humiditas super ipsum, & ipsum dissolvit: ac corpus suo frigido & sicco claudit; retinet & inspissat humidum, incinerans ipsum siccum, & tamen non potest exire humiditas à corpore, nisi imbibat se cum igne.

Nam calore debito operante putrescendo, humidum vertitur in siccum. Et ideò cùm corpus dissolveris, humidum congelas, & hoc cum mora: quæ est maximè propter quatuor elementa repugnantia, ut pax fiat inter ea, &c.

Tertius gradus Scalæ Sapientum. Separatio.

Prædicta quatuor repugnantia inter se distincta, postea per distillationem rectificativam, in hoc tertio gradu Scalæ sapientum separantur: & ideo iste gradus dicitur nostra Separatio. Quæ est vaporis aquosi seu rei liquorosę à fæcibus separatio, seu depuratio, raritatis lęvigatio, partium grossarum extractio, connectentium divisio, principiorum productio, homogeneitatis segregatio.

Unde Psalmus: Eduxit aquam de petra, & oleum de saxo durissimo: quia fieri debet in balneis debitis, postea in stuphis siccis, secundùm exigentiam rationis. A quibus tunc in balneis primò phlegma eorum separatur & evacuatur. Deinde quatuor ista principia secundùm signa requisita ab initio separantur, & maximè Luna, prior masculus quàm fœmina, sicque matre illorum in fundo relicta in prima distillatione, scilicet saphiram citrinam reservabis, postea auripigmentum tàm ab humore, quàm per se totiens in stupha sicca separativè rectificatur, quousque rubore meridionali nihil ascenderit, & auripigmentum clarum & album remanserit; quod in tertia vel quarta vice perficitur: cujus signa perfectionis sunt viriditas, candor, puritas absque fæcibus, nisi fortè albis. Cujus viriditas ex animæ frigiditas abundantia creatur. Dicit enim Abakuc: Ignis est terra nigra in fundo vasis relicta, quæ dum nigra fuerit, corrumpit. Ergo calcinatur ipsa ut candescat, & suum oleum omnino recedat, ita quòd ab omni pinguedine privetur, ne ab bibendi opere impediatur, ut fiat sicca ignea, quæ priùs frigide humi-

humidi fuit, ut terra. Unde Senior dicit: Terra nostra ex duobus naturis sumitur, similiter aqua ex duobus corporibus, sicque separatur subtile à spisso. Nam ignorans ex uno plura extrahere, ignorat quoque ex pluribus unum componere, tuncque perficietur coniunctio concupiscentiæ. Propter hoc efficitur hæc anima illius, quæ ingreditur cum vita & spiritu per attractionem ejus actus, ex reiteratione distillationis, cujus reiterationis super eam fit ignea: secundum, fortioris caloris est quam sit ignis. Hæcest enim præparatio, quam plures ignorant: nam Philosophi occultaverunt præparationem lapidis, quæ clavis artis est & difficillimarum rerum.

Præpara ergo præparando, purgando, separa rectificando magisterium conquirendo. Divide ergo lapidem in duas partes principales, videlicet in partem superiorem superius ascendentem, & spiritualem, & aëream, & in inferiorem viam, & terrenam, & tamen istæ duæ partes sunt unius naturæ, quarum divisio est necessaria ad perpetrandam mirabilem rei unius naturæ: id est, generationis Lapidis Philosophorum. Nam pars inferior terrea illius est nutrix & fermentum, totum lapidem figens: & pars ejus superior est anima totum lapidem vivificans. Ad hanc divisionem faciendam in summo Philosoph. eo inferius specificato, requiritur calor debitus & nutritivus, ac continuus, scilicet per denam & quindenam, & quantò diutius, tantò melius perficitur digestio aquæ, ex qua oritur æs nostrum.

Et omne æs est sulphur, sed non omne sulphur est æs: quia sulphur naturæ sulphuribus continetur: & omne aurum est æs, sed non omne æs est aurum: sicut omnis homo est animal, sed non omne animal est homo: quia de genere ad speciem, ut Plato dicit, non est bona consequentia. Hæc enim aqua nostra est clavis artis, & caput operis, & spiritus & anima, & corpus æs nostrum componunt. Et dicuntur aliàs fratres uterini, quia procedunt de eodem utero. Et cùm habueris aquam ex aëre, & aërem ex igne & ignem ex terra, tunc fit separatio perfecta. Nam ignem habes ex terra in rarefactione, calcinatione, & liquefactione: terram habes ex igne, & congelatione & inspissatione. Cumque habueris temperatum: id est, æqualiter complexionatum, in vase Philosophico, ignem suppone naturalem vasi tuo, cujus calore sunt omnia calefacienda, & ad ignis centrum tendunt a. Quibus in cælum elongatis, collatis, & residentibus super cacumina montium nostrorum, ad modicum tempus aër ille factus est generatio, omnia in naturam suam convertendo, cujus levia gravibus succumbunt, levia quæ prius vicerant cùm eis, & in eisdem in illo rore cœlesti in terram descendunt in infinitum multiplicandum.

Unde Philosophus Cæsarius dicit:

Vena prior fontis distillat ad verticem montis,
Terram movens undam, solvit additque secundam,
Tertia splendescit, sed cum Luna dira quiescit,
Quarta sub immunda pruinali nascitur unda,
Ignea vis quintæ generalis nascitur in te,
Sexta marinarum venis reperitur aquarum,
Septima terrenis turgens reperitur arenis,
Vis nihil octava nescit præbere suave,
Citrinis plenam dat gleba novenam,
Nigra prior denam tellus componit arenam,
Crescit in undenam lapidis grave pondus arenam,
Rimarum venis splendet duodena serenis,
Is ergo venis, vel ab his distillat arenis;
Vena tamen fontis veniens de vertice montis.

Quartus gradus Scalæ nostræ Sapientiæ est, & dicitur Conjunctio.

Igitur separatis, ut præmittitur, quatuor distinctis, & rectificatis, ipsa quatuor conjungimus & connectimus: & dicitur nostra conjunctio, qualitatum commixtio, complectentium copulatio, dispersorum replicatio, principiorum coæquatio, repugnationis dispositio.

Dicit enim Rosarius: Dispone substantiam aëream per discretionem, ut sic habeatur terra ex duabus naturis, & aqua ut prædicitur ex duobus corporibus: quia sic separatur subtile à grosso, rarum à spisso: videlicet quod prædiximus est sic eundem sustinere, & cum magno ingenio: id est calore debito & nutritivo. Non enim est operi nostro aqua necessaria, nisi candida: nec oleum, nisi album lucidum citrinitatis: nec terra, nisi pallida & subalba: quia tunc terra est habilis ad nectendum, aqua ad solvendum, aër ad tingendum superabundans.

Et duæ sunt terræ & duæ aquæ in nostro opere. Prima terra quæ in prima distillatione in fundo remanet, propriè est pallida, super quam fit rectificatio nostra, separatóque oleo ab ista terra; sicut superiùs, confusè tamen innuitur, ab aqua similiter. Iterum oleum per se distillatur, & tunc quod in fundo remanet, dicitur ignis, qui interdum dicitur, Terra secunda. De quibus duabus terris Aristoteles loquitur, utputa de terra & igne, quæ simul sunt in album calcinatæ: acetivæ, quæ duæ sunt aquæ, scilicet aqua & oleum. Et aliquando sumit nomen unius alterius, ut indigni inquisitores devient à tramite veritatis.

Rursum dicit Aristoteles: Adjunge ei duas virtutes operativas, scilicet aquam & oleum, rectificando quæ in & aërem rectificabitur etiam terra & ignis. Hoc ideo addidi pro eo, quod in præcedenti capitulo de separatione minus dix. Et propter eos qui solent libros deflorare, ne simul in uno capitulo totum ordinatè positum inveniat quod requirunt. Sed quoad conjunctionem dico, quod tres sunt modi conjungendi, scilicet, Dyptativa, ut inter agentem & patientem, rarum & densum, masculum & fœminam, sulphur & Mercurium, materiam & formam.

Unde Philosophus: Et materia & forma tantùm continetur generatio naturæ. Item alibi dicit: Sufficit operatori hujus artis, reducere rem ad simplicem puritatem raritatis & densitatis: quamvis non singillatim in elementis. Conjunge ergo Gabricum Beyæ, ut inter se gignant sibi simile, quorum semen multiplicabitur sicut stellæ. Et sic patet, quòd dyptativa conjunctio est sufficiens in magisterio.

Triptativa conjunctio: id est, trinitatis unio fit ex corpore, spiritu, & anima. Nam secundùm Philosophos, sicut anima est vinculum spiritus, ita & corpus est vinculum animæ, eò quòd spiritus penetrat, corpus figit, anima copulat. Sic ista trinitas in essentia est unitas: quia coæternæ simul sunt coæquales.

Tetraptativa conjunctio dicitur principiorum correctio, ut illorum unum quod perpetretur in altero: quare pro laudabilissima conjunctione necesse est, ut sicut in opere nostro quatuor elementa, in compositione liquida, recenti, tepida, & debitè proportionata.

Quoniam non consurgit æqualitas ex tribus, sed ex quatuor repugnantibus, in natura communicantibus

ribus. Et ficut mulier habet quindecim venas, & vir quinque: ita Sol in co junctione, primò habebit tres partes aquæ suæ, uxor ejus novem, cujus caudam masculus cùm ascenderit super eam tenebit rostro, in vase Philosophico requisito, ac in furno Philosophico collocato, & subtiliter obturato antedicto humore suppositio stare debet. Et sciendum, quòd nunquam nisi simul imponitur semen in matricem, & in continenti clauditur matrix, quousque producatur in lucem.

Et cùm steterit in eclipsi, videlicet per quinque menses, tenebrositate recedente & lumine claro superveniente, calor augeatur temperatè, & sic maximè diebus abstinentiæ, quousque Sol refulgens oriatur: & tunc in calore triplo nutriatur continuè, eò quod tunc non timet pœnas certantis ignis.

Et sic est corpus causa retinendi aquam, & aqua salvandi oleum à combustione, & oleum causa retinendi tincturam igneitatis, causa apparentiæ coloris: sicque conabitur spissum retinere subtile, & conabitur spiritus submergi, & fundi in corporibus.

Et tunc simile applaudit suo simili, propter concupiscentiam adhærentiæ materialis maximè & formæ sulphureæ. Unde Vometras Philosophus:

Duo sulphura habitant in corpore, tanquam ignis in lignis & lapidibus, quæ arte subtilissima oportet extrahi absque combustione, Nam qui non differt sulphura duo, & sulphura, nihil novit, uno tamen odore opus incipitur & finitur.

Duplex tamen est modus compositionis: una videlicet humida, altera verò sicca, & decoctione fiunt unum. Itaque neutrum dimittat reliquum: quia humidum faciliter impressionem facit atque dimittit. Cumque humidum & siccum se simul contemperaverint, adipiscetur ab humido facilem impressionem, & humidum à sicco, ut firmiter retineat impressionem omnem, sustinens ignem. Unde propter humidum à sua fluxibilitate ad perfectionem. Igitur non per tingens donec Sol & Luna, & spiritus, & anima in unum corpus: id est in terram conjunctivè convertantur. Exemplum hujus est opus figuli, cujus fidentia in duobus consistit, videlicet sicco & humido: sicco ut convertat humidum, humido ut solvat siccum, sicque spiritu cum corpore mixto fit temperamentum non ita rarum, ut spiritus, nec ita densum, ut corpus. Nam solvere & conjungere sunt principalia hujus artis, & operis exordia, & pollis unus. Nam qui non solvit & coagulat, multipliciter errat.

Quintus gradus nostræ Scalæ est, & dicitur Putrefactio.

Quæ quadraginta sex noctibus in umbra purgatorij celebratur. Et est necessaria putrefactio: quia est corruptio, & regenerationis habilitatio. Undè Arist. Ex rotatu cœlorum felicia & infelicia germinant in terris. Idcirco in initio nascendi oportet, ut diximus, elementa præparare, recta atque suprema, & æquata supra levem ignem commisceri, & ignis intentionem cavere, quousque elementa conjungantur, & se invicem assequantur, & tali conjunctione complexentur, quæ paulatim sic assentur, & tandem levi igne sic desiccentur, & eorum conceptio fiat, cujus calor usque ad 16. diem duraturus erit, antequam cooperiatur nigredine. Quod cum humationis decoctione totum est prosequendum: igne autem accenso Mercurius ascendet superiùs propter naturam spiritualem ad aërem scandentem. Quare oportet regere virtutes donec sua humiditas igne siccetur. Nam calore solari firmiter congela, deinde paulativè vigora ignem, ut siccatus possit tolerare.

Unde Moriennes: Scias nihil natum vel crescens, nec animatum nisi post putredinem, eò quòd si putridum non fuerit, lapis fundi non possit, neque resolvi. Et illud ideò: quia cùm per corruptionem moritur, compositum corporale per regenerationem consurgit simplex spirituale.

Unde Salvator: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit, multùm fructum affert, & nisi humiditas uteri esset conjuncta, & calor continuus, sperma non maneret, nec fœtum procrearet.

Unde Quatuor calorum gradus notandi sunt.

Primus lentus & tepidus, velut carnalis seu embrionis. Secundus mediocris & temperatus ut Sol in Junio. Tertius magnus & fortis, velut ignis calcinationis. Quartus fervens & vehemens, quasi fusionis, quorum quilibet duplicabit alterum.

Hermes dicit: accipiantur lapides permixtionis in principio operis recentis, & permisceantur æqualiter in terram, & donec desponsentur & alij in alijs cumulentur quadraginta sex noctib. ut fiat conceptio in fundo vasis. Hæc autem conceptio fit in putrefactione per vim caloris, donec corrumpantur, moriantur, denigrentur, ut pix liquida calore insuper debitè operante putrescens, humidum vertitur in siccum. Ignis autem continuus æqualiter temperatus totum ad libitum explet negocium. Sed si calor invaluerit, nimium consumitur humidum, & terra cadet in pulverem corruptum & rubeum: liquet ergo quod in calore humido fit humidi putrefactio. Dicit enim Johanninus: Terra & mater elementorum, & omnia ex ea exeunt, & ad eam revertuntur, & in ea quiescunt, & terminantur omnia mixta: quare oportet corpus esse fixum, calcinatum, cùm debeat figere fugitivum. Corruptio namque est rerum putrefactio, ex retentione vaporis & actione caloris temperati. Unde calor connectens humidum generat primò nigredinem: ideóque obscuratus est Sol in ortu suo: & hæc denigratio est operis initium, putrefactionis indicium, certúmque commixtionis principium, & corporis solutionis signum, & susceptio utriusque in alterum: in qua quidem nigredine & variabili purgatorij umbrositate, circa quinque menses restat permansurus, & calore temperato distinctè regatur tempore vernali in Aquilonem, velut infans matris suæ ante inanimationem, & est medium operis primi.

Et ut habetur in Historia Noe: Obtinuerunt aquæ terram, & dominationem eorem 156. diebus, in cujus nigredine occultatio ante veram albedinem omnes Mundi colores successivè manifestabuntur secundùm exigentiam naturæ, eò quòd literæ barbaræ descriptæ in thalamo sapientis, ac colores medij dicuntur.

Unde dicit Sapiens: Inter sapientiæ successus in 156. diebus egressivè florigeratur unum, in fine 56. peragitur.

Et sic certum est de his qui de hoc Mundo ad purgatorium vadunt, priusquam examinentur in elementis ad plenum transire ad paradisum terrestre, ubi est vita cum gloria, qui est dealbatio prima: cujus nigredo est, quæ non apperit fugitivi januam, quia est aër formalis, sulphurei caloris actione solutus, & alio corpore extractus: ibidem accipiens vitam à suo humore, sicut homo ab aëre & terra consequitur, sicut magnes ferrum. De jure ergo aqua suscipit aquam, sicut naturam propriam cujus vis est spiritualis sanguis sine quo nihil fit. Convertitur autem in corpus, & corpus in ipsam vertitur: id est, in spiritum. Nam unde fit corruptio, inde fit vita & regeneratio; quia unde

de mors oriebatur, inde vita resurgeret, & mors ei ultrà non dominabitur. Egressio autem animæ à corpore cum spiritu ipsam extrahentem, est quando alteratum fuerit corpus, & dissolutum paulatim, & paulatim aliquid post aliquid, vice post vicem. Non enim egreditur una vice: quæ quidem partes sunt de spiritu uno, præter quem non est alius, anima est ex eo, sed diversificatur ab isto spiritu qui est radix ejus ex eo quod acquisivit sibi à calore igneo: & è rectificatione facta est calida & humida, in natura sanguinis, & aër qui prius erat calidum, siccum, igneum. Et sic similiter quando extitit calidum & humidum, intellige, hunc modum cum convertentibus in frigido humido, ad calidum humidum. Similiter quando dicunt: aqua & aquas, intelligunt per hoc unam aquam, quæ est spiritus ex quo parturient aquæ, intellige hoc esse verum. Modus est in ijs animabus, & spiritibus: quoniam masculus & fœmina, & quælibet pars ingrediens super eos, scilicet corpus & spiritus & anima propter quod dixerunt corpora, animas & spiritus, quod verum est & planum, & non obscurum, & propter multiplicitatem conversionum, & statuum ex alterationibus, & morte, & vita, & generatione, & balneis, & lectuarijs, & nutritura, nominata est sapientia, & semen Mundi. Quia lapis est diversus ab omnibus lapidibus hujus Mundi, in naturis suis & perfectione sua, & susceptione nutrimenti, & augmenti, & separationibus suis, quibus nihil naturarum præparatione assimilatur, quia est de semine Mundi, multam habens benedictionem: & si essent, ut opinantur idiotæ ex lapidibus suis & rogarijs, non nominaretur sapientia: cùm neque mortificatio, nec vivificatio sit in eis, nec dispensatio, nec conceptio, nec prolis generatio, nec nutritura, cum sint præparationes nostræ quas novimus ab animalibus & lapidibus nostris, quas vidimus & stetimus super eis ex vanitatibus, & præparationibus eorum inanibus. Dicitur enim in expositione statuæ Joseph. capit. 10. Duæ sunt aves inferius colligatæ, quorum caudam fœminæ masculinus cùm ascenderit, tenebit eam rostro, quod est principium lucis, & constellationis albificativæ in orbi Lunæ clarissimæ: sic quoque complectur dictum Psalmistæ, dicens: Abierunt in sicco flumina, &c.

Sextus gradus dicitur Congelatio albificativa & naturaliter fixativa.

Et est congelatio mollis induratio, humoris occultatio, spiritus fixatio, diversorum colligatio, homogeneorum seu homogeneitatis renovatio fugientiumque ab igne ad ignem conveniens adaptatio, ut ostendit tinctura unius, & natura extraversiva perpetuatur in altero.

Et sciendum, quòd mortificatio grossi terrestri in humido, generatur nigredo, & constricto frigido humido in siccum, generatur albedo

Nam siccitas procedit dealbando, sicut humiditas den grandi calore mediante: quoniam absque calore nutritive mundo est dare motum Rubeum verò magis nigrum quam album cum igne sine caliditate: Croceum de parvo nigro, & multo albo cum aëre humiditatis

Citrinum est magis album quàm nigrum cum multitudine aëritatis aquæ delicatæ, quàm igne, quod de nigro non devenies ad citrinum, nec ad rubeum, nisi primo fuerit album: quia non est transitus de primo ad tertium, nisi per secundum.

Et sciendum, quòd elementa non uniuntur, nisi in albo colore. Cumque album sit semicoctum, non exigit magnum calorem sed rubeum per ignem fortem, ut complere digestum totum vertitur in ignem, ut nullum timeat ignem.

Unde cavendum est intimè nonnunquam à conjunctione usque ad albedinem, materia ne frigescat, nec aliqualiter moveatur propter periculum imminens: quia si præcepta nostra observaveris, de perfecta elementorum commixtione prosperaberis: scias quòd aqua nostra est oleum, & terra nostra est ignis siccus: eò quòd nec aër absque aqua, nec ignis absque terra tractari bene queant: & scias, quòd nigredo est color mortis, & eradicatio humidi: albedo verò regenerationis, & semicoctionis siccæ. Rubedo etiam incorruptibilitatis, & digestionis completæ, cumque videris materiam per 156 dies eclipsatam cum cæteris coloribus infinitis successivè transitorijs, scias tunc corporis solutionem, ejusque inanitionem atque naturarum unionis appropinquationem prænosticare, & quòd in illius nigredinis ventre occultatur. Unde Philosophus: Ita lapis noster est ille Sol stellatus, ut flores Veris pullulantes, à quo procedit alteratione omnis color Quæ quidem mirabilis alteratio non est tantum manualis operatio, sed & naturarum permutatio, scilicet calidi cum humido, frigidi cum sicco: prout patet in infantis procreatione, & generationis regeneratione, post quorum putrefactionem mortiferam multum fructum afferunt, eò quòd individuum multiplicat formam suæ speciei. Et sperma non generatur in matrice, nec sanguis in homine, nisi priùs diligenter coquatur in epate, donec intensum habeat ruborem. Solus enim calor epati chylum rubificat, sic & calor ignis rubificat sulphur album nostrum. Nam prima digestio stomachi, in quo viget siccitas, omnia dealbat. Secunda verò epatis in quo viget caliditas, omnia rubificat, quòd à complectione digestionis creantur. Et sciendum, quòd natus sapientis in aëre nascitur, propter quod sit aqua nostra vivificans terram eorum, & est anima quæ est in corpore ejus, scilicet quando reducitur circa finem operis primi. Et scito quod aër extensus inter cœlum & terram, per quem consistit vita uniuscujusque rei currit super omnes quatuor naturas in manifesto eorum, & in occulto, quæ sunt quatuor elementa in statu rectitudinis & meliorationis, & ignis lapidis, & in illo aëre eorum est aër, & non aër. Item ignis quem tibi ostendimus, est aqua, & ignis noster est ignis, & non ignis, & per attractionem aëris viget spiritus, & per ipsum est vita ejus: aër verò est ex aqua, nec separatur ab ea: quia ex ambobus consistit vita uniuscujusque rei.

Item lapis noster medius, qui est anima, & oleum lapidis, de quo processit sermo virtutum & tincturarum, nec ingreditur, nec egreditur per ignem, sed aqua extrahit cum operatione naturæ, eo quod velocioris egressionis est cum aqua: quoniam est de genere aquæ, & de genere spiritus, qui est aqua. Quoniam dicit Hermes: Secretum & vita cujusque rei, est aqua, eò quòd genitura habet principium ex emanatione aquæ, quæ egreditur arte partum à muliere, & vocatur albineum. Et hæc est potissima causa: quare Philosophi mandarunt, patientiam habere in dominatione subtilis aqueitatis terræ nigræ crudæ propter adversantium qualitatum repugnantiam. Scias etiam, quòd hæc præparatio conversionis, de re in rem, de statu in statum, efficitur, sicut convertitur semen hominis solum in matrice præparatione naturali de re in rem, donec formetur inde homo perfectus, ex quo fuit radix ejus, & principium: quare non ab hoc mutatur, nec exit de radice sua divisive de re in rem, ingressionis alterius rei super ipsum sanguis menstruorum, ex quo fuit nutrimentum ejus, & similiter omnium

omnium sine ingressione alterius rei super eo exteriori calore conservativo & nutritivo, qui ingreditur super eo, & convertitur de statu in statum, & dividitur de re in rem, & fit pullus à nido volans, & sicut illud à quo habuit radicem, & principium, & similiter semina omnium terræ nascentium putrescunt, & mutantur per ingressionem corruptionis super eis. Deinde germinant & augmentantur, sicut illa ex quibus habuerunt radicem. Et propter hoc mineralia non nutriuntur ut exeant à sua radice, sed corpus reddit ad id ex quo fuit, nec convertitur ad aliud quo ad conceptionem & extractionem spiritus, quæ egressio sanguinis mulieris, quod menstruum appellatur, cum quo fœtus, quàm diu in utero est, tantùm pasci debet: quia tempore putrefactionis hujus fœtus nihil de eo apparebit. Vadit enim Sol tum ad Aquilonarem partem, & aqua quæ egreditur de muliere, bene tunc dicitur menstruum: quia cum illa & in illa sanguis menstrualis nondum bene digestus à corpore egreditur, & est pura illa essentia, quæ illam primò illuminavit, quam accepit à Sole, quæ est vita ejus post mortem ejus, quæ etiam egredi incipit ab ipso in prima solutione, cujus color est viridis, propter suam abundantiam frigiditatis animæ: & sic menstruum appellatur aqua cum qua tribus mensibus primis administrabitur compositum. Cùm verò fœtus incipit vivificari, attrahit in corpus suum hoc menstruum paulativè, donec abstrabitur à ventre, & hoc per cursum ad umbilicum, & sic producitur ad lucem. Est enim menstruum sanguis non bene digestus, propter defectum caloris quod bene digeritur convertitur in lac, quod corona vocatur. Unde patet, quod est sanguis biscoctus.

Et scias quòd aqua nostra ignea acuta est aqua menstruosa, tunc quatuor partes calcis primæ intus solutæ cujus quatuor naturæ congelatæ appositæ subitò putrefactione denigrat omnia, quæ est secunda aqua, de qua loquitur Rosarius, dicens: Aqua nostra dividenda est in duas partes, quarum una parte corpus congelatur, scilicet cum 7. suis imbibitionibus & congelationibus: altera verò parte putrefacit, & liquatur ut aqua ignea suprà dicta, acuata evomatur. Unde pro prima, secunda & tertia imbibitione apponendum est vicissim ad 4. 2. terræ 12. aquæ recentis, & semper & qualibet vice scilicet 45. b. 2, sed septem vice apponuntur 52. quæ cum alijs b. 2. aquæ acuatæ post congelationem apponendæ fiunt 3. actum cum quibus, ut prius omninò denigratur, & ulterius per decoctionem tantùm ad perfectionem dirigatur sine additione, secundùm Rosarium: cujus processus completio per sublimes, & discensum est, completur.

Unde Averrois: Solvere corpus & congelare spiritus est opus naturæ primum, ut prædictum est.

Nota: Scripsi ut reperi depingendo magis quàm scribendo.

Septimus gradus est & dicitur Cibatio.

Quæ est ingrossati subtiliatio, subtilis ingrossatio, albedinis & rubedinis, bonitatis ac quantitatis augmentatio, & colorum varietatis plenaria denudatio. Unde Philosophus: Hoc est in corpus, sed quòd terra eorum est alba, in qua seminatur aurum eorum, & anima eorum est aurum. Et illud corpus est locus scientiæ, congregans illam, & mansio tincturarum. Unde illud Barbæ assimilaverunt: id est, domui scientiæ eorum: id est, congregationis Philosophorum, hoc est, corpori in quo congelavit aquam benedictam: quamvis ponitur albi barba pro cucurbita, quo constat totum opus nostrum: duæ faciunt res rem; scilicet secunda, tertia, quarta: id est, quod ad hanc cibationem, dicitur: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, non intrabit in regnum vitæ. Quare dicit Hercules: Refundite, id est, solvite corpus magnesiæ, quod dealbatum est, & factum simile folijs Rubi: nam ipsum est quod fugit in optimam: & aurum extractum ab eo dicitur Aurum Philosophorum, & est tinctura quæ est anima: cum aqua enim ascendit spiritus ad aërem altiorem: & hoc corpus album, quando dealbatum fuerit aurum, post denigrationem ejus nominaverunt Aurum nostrum. Unde Senior: Commisce aurum cum auro: id est, aquam cum cinere. Et Hermes: Seminate aurum in terram foliatam: quare dicunt Philosophi, quòd aurum nostrum non est aurum vulgi. Quare quidam ob albationem duo ordines, scilicet albificandi & rubificandi. Unde in expositione statuæ Joseph: Cibatur terra margaritarum ac foliorum cum duobus aquis medijs conclusivè, atque reservate, vicissim transitoriè denigrando, & primariè multiplicando, cum quibus completur rosa alba tempore æstivali in Oriente: & Sol oriens in Luna crescente secundùm Seniorem.

Nam istarum duarum terrarum: id est humores, qui reducuntur super fæces materiales, Lunæ & Solis: id est, super terram albam vehuntur ad altum ejus radium, sed simpliciter perficiendum. Nam cùm ingressa fuerit secunda, rapietur de purgatorio in paradisum, quæ vocatur albedo prima, dicti operis sequentis, & secunda terra foliorum. Et tamen hæc albedo secunda de primo opere naturali. Jam sufficit dixisse de prima & de secunda dimensione Tyriaci nostri: & de tribus qualitatibus & naturis ejus. Nunc restat dicere de tertia dimensione, & quarta qualitate nostra & colore, qui mediat tertio radio, efficietur rubea in manifesto tempore autumnali in meridie: & hæc rubedo dicitur prima operis secundi Solis quæ tamen est novissima de primo opere naturali, & cum rebus trinarijs dictæ aquæ conjunge integrè in b. phiala servatis, & tertiæ terræ Solis vicissim appositæ, completur opus secundum rubicundissimum, videlicet Tyriacus benedictus dimensione spirituali velut cinaprium. Nam secunda, tertia, quarta, unum fiunt convertendo quadrangulum in rotundum. Unde Alphidius: Igne sicco & calcinatione sicca cum suo humore decoque siccum, donec fiat cinaprium. Et utrumque opus concordat, excepto quòd opus album est opus hyemis, & rubeum æstatis: quia opus rubeum majori ignitione indiget in triplo, & cibatione acetosa in septuplo.

Et sciendum quòd anima est vinculum spiritus, sicut corpus est vinculum animæ. Nam spiritus penetrat corpus, & figit: anima copulat, in quibus est summa nigredo & mors, quæ nisi ablatæ fuerint, perpetuæ non erunt: ab aqua ergo extrahe suam ab anima nigredinem, à corpore mortem expelle, frequenti irrigatione, sed quantum in humido solveris, tantum assando desicces. Quare dicitur coque & iterum coque, & ne tædeat hoc pluries reiterare, videlicet denigrando, dealbando, & completivè rubificando. Cùm in opere fueris, adsit assiduitas, & patientia cum expectatione congrua: cujus finis commodum & lætitia: absit etiam pigrities, & negligentia & festinatio diabolica, cujus finis damnum & tristitia.

Octavus gradus dicitur, & est Sublimatio.

Quæ non est in Alembicum accensio, sed nebulosæ materiæ notatio, seu in aqua deportatio.

Nam modi sublimationis, & exaltationis nostræ non differunt in esse, nisi quòd per solam hanc sublimationem intelligitur lapidis habilitatio & perfecta conjunctio fermenti cum ipso.

Tunc quoque est medicina simplex, sed non perfecta, nec perfectissima, quousque per exaltationem nobilitetur medicina, & erigatur, ut inferius patet.

Et sciendum, quòd quatuor de causis facimus sublimationem.

Primò, ut corpus fiat spiritus de subtili materia.

Secundò, ut Mercurius incorporet se cum corpore, & fiat unum cum eo.

Tertiò, ut fiat totum album: & deinde rubeum & mundum, & salsedo sulphuris minuatur, & præcipuè ut restituatur innata lapidis humiditas, quam primus in calce perdidit, & ad citissimam liquefactionem permotivè habilitetur: quia medicina debet esse pulvis simplex substantiæ subtilissimæ, purissimæ, adhærentis argento vivo, ex natura sua, & facilimæ liquefactionis, occultæ subtiliationis, & tenuissimæ ingressionis ad modum aquæ, & super ignis pugnam fixè ante fugam Mercurij: tunc quidquid apponitur illi, erit ejusdem complexionis, cum eo cui apponitur, ut si aquam illi apposueris, totum solvetur in aquam: si verò in ignem, totum ignis erit. Cumque Elixir fixaveris, reducas super ipsum apparatum spirituum, quòd commisceantur & liquefiant per secretum naturæ in vase Philosophorum. Nam cùm steterint per moram temporis, vincet fortius eorum, convertens totum in spiritum sibi similem: & ipsum cùm impotens sit, vinculo suo non fit: conjunge ergo ipsum, ut generet sibi similem, nec conjungas ad ipsum cum quovis alio, ut se convertatur, nisi cum eo, de quo fuit in principio: & ratio est, quia sulphura cum sulphuribus continentur, & humiditas similiter cum humiditate. Nam spiritus convertens sulphur in spiritum sibi similem, factus est uterque fugiens, & spiritus aërei simul in aërem scandentes se diligunt, ut Hermes inquit: Portavit illum ventus in ventre suo. Quia generatio geniti nostri fit in aëre, & nascens in aëre sapienter nascitur. Ascendit enim à terra in cœlum, iterúmque descendit in terram, conquirendo vim superiorem & inferiorem. Unde Arnoldus: Oportet à terra exaltari filium nostrum ad aërem in cruce: nam sic oportet ipsum pati, & ita intrare in gloriam suam.

Nonus gradus dicitur Fermentatio.

Quæ est duplex, scilicet alba & rubea. Quorum fermentum Solis est Sol, & Lunæ Luna.

Est autem fermentatio animantis incorporatio, saporis restauratio, odoris inspiratio, entium suppletio. Et sicut corpora substantialia & super ignem fixa non possunt suas qualitates manifestare, nec de se vivunt, nec eriguntur nisi beneficio spiritualitatis, primùm purificentur & vivificentur: sic nec accidentia spiritualia possunt ostendere suas virtutes permanentes, nisi cum fixis corporibus priùs uniantur & perpetuantur: tuncque corpus complectitur spiritum, docens vigorando ipsum contra ignem præliari. Et spiritus corpus docens ipsum activè penetrare grossa, subtiliare densa, remeliorare imperfecta & perficere, omnibus quoque generaliter corporum infirmitatibus finaliter mederi. Dicit insuper Avicenna, quòd corpus & fermentum quod ibi misces, debet esse pulvis simplex & subtilis: non tamen facies omnino eorum mixtionem, donec utrumque eorum solvatur in aquam, eò quòd in illa specie fit tantùm commixtio per minima: quia levius est separare vinum à terra quàm ab aqua. Sed aqua quando miscetur cum aqua, recipit aquam tanquam naturam propriam, quod nunquam separantur ab invicem, eò quòd Natura lætatur, & Natura naturam appetit, desiderat, concipit, amplectitur, nutrit, renovat, dirigit, confortat, dealbat & rubificat.

Fermentum autem præparare secundùm Avicennam, & ipsum abluere, calcinare & solvere, ut possit conjungi cum subtili opere, vel corpore, videlicet album cum albo, rubeum cum rubeo: fermentum tamen non mutat pulverem lapidis ad formam, aliquam, nisi suam, verum dat sibi saporem & odorem, cum vigore transmutandi alia corpora ad suam naturam. Nam cùm conversa natura sit, fit unumquodque cum singulis, cujus complectitur essentiam primitus, eò quòd quousque formentur ad omnem formam suscipiendam, semper aptatur ad solutionem, & huic solutioni dant diffinitionem: sic autem fermentum quarta pars æris nostri. Et sciendum, in qualibet tinctura plus esse millesimam partem tingens in liquida substantia, quàm in sicca, ut patet in croco cùm ponitur in liquorem. Unde fermentum reducit sibi appositum ad sui naturam, colorem & saporem ad omnem modum, videlicet de potentia ad actum. Nam confectionem dealbat, seu multiplicat, spiritualitatem corroborat, combustionem annihilat, tincturam continet ne fugiat, corpora leviat, & se invicem facit ingredi & conjungi, quod finis est operis, sine quo Elixir non peragitur, quemadmodum pasta sine fermento non fermentatur, quod dicitur fermentum fermenti, & coagulum coaguli.

Et sciendum, quòd omnis dissolutio fit secundùm convenientiam: omne enim quod dissolvit Lunam, dissolvit etiam Solem: eò quòd corpus calidissimum est, nec illud penetrare potest, nisi spiritus subtilissimus, qui & aër dicitur. Et hæc omnia dicuntur spiritus secundus, unde est homogeneum inter duo corpora, quasi inter Deum & hominem: quia superiori spiritu terminato recipit secundum. Et hic est spiritus de duobus humoribus complificans, & spiritus est illorum fermentum. Quare liquet, quòd per argentum vivum non coagulat album ignem patiens, & argento mero non conjungit, nullum exigit ad albedinem: & sic de auro mero ad rubeum: quia nec sibi, nec alteri, nec mundo prodeirit. Una tamen & eadem est operatio amborum, nisi quod opus album est opus hyemis, ut dixi, & rubeum æstatis: unde tempore æstatis; & fluctuum, inundatiò aquarum currumpit magisterium tertium.

Non tingit Sol, ut prædixi, nisi tingatur, nec etiam tingit ad complementum, nisi plenius dissolvatur. Ad plenum autem dissolvitur, si in quartum gradum per sublimationem cor fixentur. Et sic patet quòd sine fermento non exhibit neque Sol neque Luna.

Nam secundùm Platonem: Nisi sit in eò, quòd eum emendet, non fiet quod quæris. Quare jubemus conjungere lapidem cum suo corpore, ut generet sibi similem: id est, cum argento vel auro mero, quæ sunt fermenta Elixiris finalis nostri.

Et

Et sciendum quòd cinis fermentum est auri, & aurum est aqua eorum, & aqua eorum est fermentum corporis, & corpora eorum sunt terra eorum. Et fermentum hujus aquæ divinæ cinis est, qui est fermentum fermenti. Commisce ergo aurum cum auro: id est, aquam cum cinere.

Item, conjunge spiritum cum terra sua dealbata & calce, quod est suum fermentum, tere & confice totum aqua sua, quousque fermentetur, & fiet ut pasta fermentata. Nam pastæ fermentum nihil aliud est, quàm levamen de sua natura. Et sic pulveris fermentum nihil aliud est quàm aurum & argentum, sine quibus completivè Elixir non peragitur: quia complificans tincturarum & spirituum est. Unde quod Philosophus: Regem nunc vestium generosum diademate coronatū ab igne honorate.

Decimus Gradus dicitur Exaltatio.

Quæ est nostræ magnesiæ dealbatæ ingeniosa nobilitatio, quæ est potissimè per spiritus augmentationem, terræ sublimationem, liquefactionis pronotationem, elementa rectificata exaltando, & ex eis vivificativè quintam essentiam constituendo.

Unde Aristoteles: Quando habueris aquam ex aëre, aërem ex igne, & ignem ex terra, &c. Hic autem lapis in elementis dicitur finali operatione, non manuali. Primò amittit aquam quam habet ex aëre post ejus resolutionem in ipsam; aër namque & aqua sunt elementa contigua & media, unde leviora sunt mixtione, atque meliora operatione ignis. Cùm frigidum vicerit calidum, aër vertitur in aquam: cùm verò calidum vicerit frigidum, aqua vertitur in aërem: aërem verò habens ex igne, per ejus solutionem, putrefactionem, & multam convectionem super ipsum, donec bene ablutum sublimatione fiat album. Nam ut dicit Marchos: Cum suam biberit aquam adurentem, denigratur, manetque, ut prædixi, in umbra purgatorij cum noctibus. Concipit autem in balneis, & parit in aere: deinde rubescens, graditur super aquam, & super cacumina dealbatur, & fit albus, levis, & aëreus, qui priùs fuit gravis, siccus & obscurus ignis, exaltato Sole incalescit aër & arescit. Unde Plinius. Exibit spiritus ejus, & revertetur in terram suam, in illa die peribunt omnes cogitationes: id est, dominationes humorum. Ex quo tunc versa sunt in terram, & abierunt in sicca flumina, eò quòd volans cecidit in nidulum, unde priùs exivit.

Ignem verò habes à terra exaltatum per lapidis divisionem, aquæ distillationem, & terræ calcinationem: quia sicut ab aëre aquam habes distillatione, sic ignem à terra habes calcinando. Et sic scias quòd terra suam frigiditatem aquæ præstat, aqua suam humiditatem aëri donat, aër suam caliditatem igni communicat. Et sicut ignis vivit de aëre, & aër de nutrimento aquæ, & aqua de nutrimento terræ: ita vivit lapis noster de omnibus elementis.

Et sciendum, quòd aër subterraneus, qui terram sustinet, non demergetur in aqua, quæ sub se est prohibens in terram humectari ab aqua. Factus est ergo aër complexionis, & dividens inter diversa, videlicet, inter terram & aquam, & factus est aër substantia solaris inter adversantia concordans, ne se invicem destruant, videlicet inter aquam & ignem. Exemplum hujus est ovum, quod unum est, continens in se plura scil. albumen & vitellum, pro materia, & forma, nec non testam: albumen & vitellum, pro corpore, spiritu & anima: pro quatuor autem elementis, videlicet testam, præterea pelliculam inferiorem, pro aëre frigido subterraneo, qui est dividens terram ne demergatur in aqua.

Deinde albumen pro aqueitate, postea & pellicula superior pro aëre calido subsolari inter adversantia concordans, videlicet inter aquam & vitellum igneum, ne se invicem repugnando destruant. Omnia tamen unum sunt. Aër autem inferior ac frigidior superat terram, scil. aquæ densioris, aërisque altioris.

Ideoque altior aër altiorum, calidior, rarior & subtilior est aëre inferiore. Et sic in uno continentur quinque scil. una quaternitas: id est, terra, aqua, aër, & ignis, & punctus Solis in medio rubeus. Et hic pullus est avis Hermetis.

Quare omnium Philosophorum ab omnibus veteribus nostris lapis noster nuncupatus est, maximè etiam propter albedinem & siccitatem ejus, ac manifestam aqueitatem ipsius circundantem, ac intensissimam rubedinem ejusdem occultativè implicantem.

Dicit enim Aristoteles, quòd non fit transitus rectiùs inter extrema, nisi per medium. Ideoque non vertitur calidum in frigidum, nisi per humidum, quod est eorum medium: nec etiam aqua vertitur in ignem, nisi primò vertatur in aërem, nec terra vertitur in aërem, nisi priùs vertatur in aquam: nam ignis & aqua sunt elementa contraria sive extrema, & aër & terra sunt eorum media: quia sicut aqua est juxta aërem inferius: sic aër est juxta ignem superius: ideoque aqua contrariatur igni, sicut terra aëri, eò quòd aqua & aër conveniunt in humido, ignis & terra in sicco. Terra immediate mutatur in ignem, sicut aqua in aërem: sed ignis & aqua, aër & terra non rotantur, nisi terra in aquam, & aër in ignem priùs convertantur. Ignis verò sua in altitudine secundùm Rogerium Bacconem est calidus & siccus in quarto naturaliter, quæ si vis vertere in aquam, reduc corpus ad temperamentum, ut sit susceptibile, reduc in calcem nunc ad ignem, & apponenda est aqua, quæ est frigida & humida: in quarto tamen est temperamentum nec calidum nec frigidum: & sic aqua cum igne mixta, facit temperamentum nec humidum nec siccum.

Eodem etiam modo mediantibus qualitatibus remittentibus, & augentibus, terra & aër ad temperamentum reducuntur: sicque spiritu cum corpore mixto, ut prædixi, fit temperamentum, non ita rarum ut spiritus, nec ita densum ut corpus.

Insuper etiam cùm in opere fueris, studeas omnia signa naturæ, quæ in qualibet decoctione apparent, recordare in mente, & eorum causas investigare. Per hoc enim apparebit tibi scientia hujus regiminis certa, videlicet, in quo gradu moderandus est ignis. Sed si ad statum rubeum finalem ante terminum albedinis debitum in administrando opus deducitur, conficiendum est quod corruptivè errasti, quod absit. Tunc pro remedio aufer rubedinem, cum aqua alba recenti imbibendo, inhumando, & ad plenum cum calore in nigrum convertendo, & sic semper tepido quousque putrescat jugiter, & iterum nigrum efficiatur: quo rubore præcipue cave propter periculum: Signum autem perfectæ albedinis primæ, videlicet totius materiæ manifestatio cujusdam parvi circuli capillaris: quia circa materiam per latera vasis subcitrini, ubi priùs post summam nigredinem apparuit circulus albus. Et non cures de coloribus ante veram albedinem apparentibus: quia veri non sunt. Nam bis nigrescit, bis vilescit, bis albescit, & bis rubescit Nam componitur qua-

quatuor diebus putrefactus, colorem dabit nigrum obscurum, diu moraturum: secundò nigrum citrinum: tertiò rubeum nigrum: quartò rubeum claro similem croco sicco: quinto demum colorem rectæ albedinis circa quam nullum consequeris effectum. Cùm autem apparuerit candescens per totam materiam, ad instar terræ foliatæ, vel foliorum rubum, fixa firmiter illam & calcina. Deinde addendo novum humorem exalta, & iterum fixa, & hoc iteratius, Demum mortificato igne ut prædicitur, & continuè exalta albedinem in aurum Solis aurigam, ut ascendat in curru igneo ad cœlum, post Heliam vel in paradisum gloriæ diademate regio insignito. Et tunc fit nostra tyriaca perfecta & lapis rotundus: quia in qualitatem temperatus quatuor elementa lapidis concorditer exaltantur.

Undecimus gradus dicitur Multiplicatio.

Quæ est bonitatis augmentatio, coloris exaltatio, & quantitatis infinitæ artificiosa accumulatio.

Et quare in infinitum multiplicari hæc nostra medicina debet, hæc est causa.

Ipsa namque medicina est, sicut ignis in lignis, & sicut muscus in aromatibus bonis. Ergo est magis crescens, quo magis fuerit usu conculcatus: quare oportet te partem illius relinquere omni tempore, quoniam ditatus ter ab illa, sicut qui habet ignem ditatus est ab igne.

Duobus autem modis multiplicari poterit medicina. Primò per solutionem & reiteratam coagulationem, & hæc est ejus multiplicatio virtualis in bonitate.

Secunda per fermentationem, & hæc est ejus multiplicatio in quantitate. Citiùs autem augmentationem per fermentationem perficies, eò quòd soluta non bene operatur, nisi priùs figentur in suo fermento: perfectiùs ergo per solutionem & exaltationem nostra medicina multiplicatur, & hoc modo spiritualia, & post primam solutionem, exaltationem, & coagulationem pars una in prima projectione cadit super 100. secunda super 1000. & sic ulterius decuplare, semper exaltando, usque in infinitum, quod preciosissimum est Dei donum. Sic ergo concluditur quòd abundantiùs operatur in multa medicina fermentata, & soluta, quoniam solum fermentum, quia magis est subtiliata, licet per solam fermentationem multiplicari poterit in infinitum, & illud ideo: quia fermentum reducit sibi appositum, ad sui naturalem colorem & saporem, per omnem modum. Videntes ergo Philosophi, quòd illud non fugiebat, cum fugientibus factum est fugiens. Reiteraverunt ergo illud ad simile corpus non fugiens, & tulerunt in id ipsum, à quo minimè fugere potuerunt, propter propinquam suæ naturæ convenientiam: anima certe suum corpus citius ingrediens, quàm si in alio mitteretur: quod si mittere studueris, in vanum laborabis, quoniam non est communicatio tenebrarum & lucis. Ad corpus ergo simile corporibus, ex quibus tracta sunt ipsa revixerunt, & parata sunt: quia sic tingens & tingendum una tinctura facta sunt. Non putes ergo illud quod tingit & fugit esse veram tincturam Philosophorum. Quia sulphura tingunt, & fingunt, nisi simili argento vivo sui generis sint juncta. Ideo oportet ipsum admisceri argentum vivum alio albo, alio rubeo sui generis, & tincturæ fugiat. Quare jubemus argentum vivum commisce in argento vivo, ut prædicitur donec una aqua munda fiat.

Et hoc sciendum Adarnech, quod omnia rerum nomina, & eorum similitudines nulla alia de causa ab antiquis contrariantur, nisi & vos intelligatis, quod hujus rei principium super finem constatur. Et etiam sciatis quòd hoc totum non est res nisi una, quæ patrem hujus & matrem, & ejus pater & mater ea miscuerunt, & pascunt, nec ipsa à sua matre aliquo modo differre possunt. Rebus ergo mixtis, ut per confixationem multiplicentur, pone vas ad ignem, & custodi fumum, præcave ne fugiat ab eo aliquid, & regimen totum est: in tempore ignis morare propè vas & intuere medicinam quomodo movebitur de colore in colorem, in minori tempore quàm in una hora diei, quousque veniat ad metam albedinis: citissimè namque liquefiet in igne, & congeletur in aëre: quia fumus, cum senserit ignem, penetrabit in corpus, & spiritus confringetur in siccum, eritque corpus unum fixum, clarum, album, vel rubeum, secundùm quod medicina fuerit & fermentum, Tunc decide ignem, dimitte totum infrigidari: quia cadit unum pondus super mille millia, & ducenta millia, cujusvis corporis ut convertatur in aurum optimum vel argentum secundùm Elixiris qualitatem.

Duodecimus gradus & ultimus hujus Scalæ sapientis & totius Operis completivus dicitur Projectio.

Quæ ad desiderativam lætitiam artificem perducit. Unde pro projectione in paucis verbis: Sciendum est, quòd prius dicitur projice: id est, pondus unum super mille, &c. Melius tamen est projicere, nunc dimittis super fundamenta, & fundamenta super verba mea, & verba mea super diligam te Domine, & diligam te, super attendite. Exemplum ex eo de croco, qui si siccus projiceretur, parùm tingit, sed si solutus jungatur cum parvo liquore, & illud parvum cum multo tingeret in infinitum. Sic ergo facies projectionem: primò multiplica decem in decem & erunt 100. & 100. in mille, & erunt decem millia: & sic per communes usque in infinitum. Causa autem horum omnino est dux, scilicet bonitatis, & necessitatis, & perfectionis. Bonitatis, ut abundantiùs tingat, ut meliùs perficiat, & plura convertat. Necessitatis, ut meliùs coloretur, meliùs figatur, & sibi simile ingrediatur perfectionis, quia medicina perfecta habet convertere Mercurium in perfectissimum aurum & argentum. Numerus perfectus est, denarius, centenarius, millenarius. Ideo à principio ad ultimum facies projectionem. Nam si ita parum suprà ita magnum in ignem mitteretur, periclitaretur ab ea propter sui parvitatem. Verùm omnia medicinæ fundamenta sunt multum subtilianda & tingenda. Quia quantò plus subtiliatur & tingitur, tantò abundantiùs operatur. &c.

Epilogatio totius, & omnium supradictorum summaria Recapitulatio.

Sumatur ergo lapis in capitulis sufficienter notus, & cum operis instantia assiduetur, super ipsum perfectio sublimationis, ut mundetur per hoc & subtilietur donec in ultimam subtilitatis puritatem deveniat, & ultimò volatilis fiat hic quidem est primus ejus administrationis gradus. Ab hinc verò cum modis fixionis figatur, donec in ignis asperitate quiescat: sic autem opus Lunæ nimis album, & opus Solis nimis rubeum: quia album opus est hyemis rubeum verò æstatis: ideoque subtiliationis majoris partium indiget per modos pro-

proprios in majori decoctione digestionis, scilicet donec rubicundissimum assumat colorem. Et in hac una perfectione secundi gradus præparationis meta consistit. Sed & in tertio est totius operis complementum, ut scilicet jam fixum lapidem cum modis subtiliationis volatilem facias, & iterum volatilem fixum, & fixum solutum, & solutum iteratò volatilem, & volatilem iteratò fixum, quousque fluat, & alteret in complemento solifico & lunifico certo: quoniam ex iteratione præparationis hujus tertij gradus in medicina, resultat alterationis, & bonitatis multiplicatio. Ut unumquodque imperfectorum corporum convertat in infinitum solificum & lunificum verum. Sic etiam habet virtutem efficacem, ad sanandum omnem infirmitatem super omnes alias medicorum medicinas. Nam animum lætificat, virtutem augmentat, sanitatem conservat, inventutem renovat, senectutem retardat, &c. ut Arnoldus dicit: Et aurum sic factum per magisterium fit potabile per accumulationem quintæ essentiæ nostræ super ipsum, donec pariter inspissentur: cum quibus etiam elementa aliarum rerum medicinalium poterunt in spissitudinem olei circulari. Et tunc habeatur aurum potabile verissimum balsamum Philosophorum efficacissimum, quod est preciosissimum Dei donum. Cujus nomen glorificetur hîc & in ævum, Amen.

SUBSECTIO QUINTA.

CLANGOR BUCCINÆ Tractatus mirabilis, simul & attentissimus, ex quadam vetustissima scriptura excerptus,

De LAPIDE PHILOSOPHORUM *satis fideliter, simul & physicaliter omnibus Philosophis edisserens.*

IN nomine Domini, Amen. Buccinæ Clangor de Lapide benedicto Philosophico: Qui operationis & virtutis genere mirabiliter intonat: De quo varias Philosophi posuerunt sententias & terminos. Unde de prima essentia Philosophus primus Thales Milesius dicit: Antiquissimum entium Deus, ingenitum, æternum: Unde & Pythagoras dicit: Dico Deum ante omnia fuisse cum eo nihil fuit cùm fuit. Et intellige, quòd Deus cùm solus fuisset in principio, creavit unam substantiam, quam primam materiam nominamus. Et ex illa substantia alias quatuor res creavit, ignem, aërem, aquam & terram. Ex quibus jam creatis omnia creavit, tàm sublimium quàm inferiorum. Et sic ante omnia alia præter materiam primam, quatuor creavit elementa, ex quibus postea quod voluit, creavit, diversas scilicet naturas. Unde Deus suo verbo creavit, quibus dixit Estote, & facta sunt, scilicet quatuor elementa, & alia. Ex ijs ergo quatuor elementis omnia sunt creata tanquam ex radice, cœlum, throni, Angeli, stellæ, Sol, Luna, mare, ac omnia quæ in mari sunt, quæ varia sunt; & non similia, quorum naturas Deus diversas fecit sicut creationes, eò quòd ex diversis creatæ sunt elementis. Nam si ex uno creatæ essent elemento, convenientes haberent naturas. Sed quia hæc diversa elementa cùm commiscentur, suas amittunt naturas, eò quòd calidum frigido commixtum, nec calidum, nec frigidum fit: humidum verò sicco mixtum, nec humidum fit nec siccum. Ideo creaturæ inde exeuntes naturas habent diversas. Quarum creaturarum quasdam ex uno creavit elemento, & sunt Angeli, quos ex solo igne creavit, & ex duobus Elementis, scilicet ex igne & aëre, creata sunt illa tria, scilicet Sol, Luna, & stellæ. Ideo sunt Angeli, Sole, Lunâ & stellis lucidiores, eò quòd uno singulari quod est quartum rarius creati sunt. Sol verò, Luna & stellæ ex ignis & aëris composito sunt creati: animæ aut (ut dicunt Philosophi) quæ hodie & pòst, quotidie corporibus infunduntur, de novo in utero matris non creantur à novo, sed sunt creatæ ex solo igne ex primordiali principio universorum, & foventur in mente & potentia Creatoris usque ad præfinitum tempus; quando infundi debent corpori novo, tanquam materiæ præjacenti, & hoc per medium, quod est spiritus, infunduntur corpori. Et à corpore non recedunt, nisi spiritus priùs recesserit & evanuerit: quo recesso & evanito, recedit & anima, licet Theologi dicant, quòd anima corpori infunditur, & infundendo creatur. Et Deus delectatur in hoc, quòd quotidie novas creat animas, & hoc ex prima materia. Iterum creavit Deus cœlum ex aqua & aëre. Cœlum quoque ex duobus est compositum; ex altero rariorum scilicet ex aëre, & ex altero densiorum, scilicet aqua. Et ex tribus scilicet elementis creavit Deus volatilia, bruta animalia, vegetabilia. Unde volatilia ex igne & aëre & aqua creata sunt, eò quòd volatilia, & omnia spiritum habentia in vegetabilibus ex aëre, aqua & terra creata sunt, vegetabilius tamen nihil ignis materia est. In vegetabilibus ignis elementum in aëris calore absconditus solum inest. Ignis autem spissus non inest nisi spiritum & animam habentibus. Ex quatuor autem elementis pater noster Adam & filij ejus, ex igne, aëre, aqua, simul & terra creati sunt. Et omne quod ex una creavit Deus essentia non moritur, nisi in die judicij. Mortis enim diffinitio est compositi disjunctio. Incompositi autem nulla est disjunctio, unde non est mortis & animæ à corpore separatio. Ex duobus autem vel tribus vel quatuor compositis, unumquodque compositum separari necesse est, quod est mortis. Et scito quod nullum compositum igne carens, comedit nec bibit, nec dormit. Et qualiter cùm Angeli ex igne sint creati, cur non comedunt? Cùm dicitur ignem esse, quod comedit. Respondetur, quod ignis simplex non comedit, verùm spissus ignis. Non enim sunt Angeli ex spisso igne, verùm ex tenuissimo tenuissimi ignis & simplici. Igitur ex tenuissimo creati igne non dormiunt, nec comedunt, nec bibunt.

Nota quod quatuor sunt qualitates primæ, scilicet caliditas, siccitas, frigiditas, & humiditas: & di-

dicuntur primæ qualitates : quia ex ipſis omnia componuntur elementa, & omnia elementantur, & omnia complexionantur. Et elementa ſunt de ſimplicibus qualitatibus. Ideo poſſe habent convertere & mutare materiam de qualitate in qualitam, aliquando in humidum, aliquando in calidum, & aliquando in frigidum, ſecundùm quod diviſio naturæ eſt confortata per complexionum ſuorum elementorum, vel etiam debilitata. Et qualitates ſunt ſicut materia elementorum, in quas ipſa ponunt ſuas formas. Sunt & in eis retentæ, ſicut ejus natura demonſtrat in omni generatione. Item, unum ſolum elementum non poteſt corrumpi neque generari in ſeipſo, quia non eſt ibi ſufficiens natura, quare oportet eſſe plura. Item, illa natura eſt una ſubtilis ſubſtantia, in quam qualitates elementorum intrant. Ideo illæ qualitates elementorum de illo magis ad ſe trahunt in quo plus abundant. Et ſic qualitates ſunt ſicut materia elementorum, in quas ipſa ponunt ſuas formas, & in eis ſunt retentæ, ſicut ejus natura demonſtrat in omni generatione : & in ſubtili ſubſtantia condenſantur in omni generatione, & in ſubtili ſubſtantia condenſant ſe qualitates elementorum. Et ſi iſta natura non fuiſſet de ſubtili ſubſtantia eſſentiali elementorum, tunc illa impura eſſentialitas elementorum non potuiſſet eſſe & dominari in ſubſtantia. Et etiam ſi quodlibet elementum ſeorſum ſecundùm ſuam naturam eſſet minerale, tunc illa ſubſtantia non poſſet eam penetrare, nec ingreſſum habere, neque colorare. Ergo propter iſtam proprietatem illud cõvenit, quod ignis prædominetur in ſubſtantia prædicta elementorum, ſecundùm ſuam maneriem. Hæc Raymundus.

Item, corpora ſub concavitate orbis Lunæ à Creatore condita participiant quatuor elementis, quatuor humoribus naturalibus, ſcilicet : cholera, ſanguis, phlegma, & melancholia. Quatuor complexionibus : caliditas, frigiditas, humiditas, & ſiccitas. Quatuor coloribus principalibus, album, nigrum, citrinum, rubeum. Quatuor ſaporibus : inſipidus, acetus, dulcis & amarus. Quatuor odoribus : bonus, fœtidus, acutus, & remiſſus. Duobus ſexibus : maſculinus & fœmininus, ſecundùm eorum tres dimenſiones ; ſcilicet : altitudinis, longitudinis, & profunditatis.

Altitudo communis, & ejus manifeſtum : Profundum, eſt ejus occultum : & latitudo horum medium participat. Ergo omnia corpora ſecundùm has tres dimenſiones prædictas omnibus modis habent conſiderari. Idcirco corpus ſi in ſua altitudine eſt terreum, in eo eſt quid frigidum, & melancholicum, amarum, acidum, fœtidum, nigrum, & fœmineum. Et per conſequens in ſuo profundo eſt aëreum, calidum, humidum, ſanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, maſculinum. Et ſi in uno latere eſt aquaticum, ſequitur quòd ſit frigidum, & humidum, album, inſipidum, redolens, fœtidum, fœmininum. Et per conſequens in alio latere erit igneum, calidum, ſiccum ; rubeum, amarum, acutum, & maſculinum. Et hæc ſunt ligamina quibus corpora omnia ad invicem conjunguntur, quod in corporibus liquefactis clariſſimè deprehenditur, ſcilicet auro, argento, plumbo, ſtanno, ferro, & ſandarico. Quoniam de proprietate cujuſlibet elementi eſt, habere in ſe contrarietatem, agere in ſuum contrarium.

Et nota quod quatuor ſunt elementa, ſcilicet ignis, aër, aqua, & terra : Quia quodlibet eorum eſt compoſitum ex duabus primis qualitatibus, & non ex pluribus, ſicut ignis ex caliditate & ſiccitate, aër ex calido & humido, aqua ex frigido & humido, terra ex frigido & ſicco. Item caliditas in igne eſt ejus qualitas eſſentialis, & ſiccitas ejus qualitas accidentalis. In aëre humiditas eſt ejus qualitas eſſentialis, caliditas verò accidentalis. In aqua humiditas eſt ejus principale vel eſſentiale, ſed frigiditas eſt ejus accidentale. In terra ſiccitas eſt ejus principale principium vel eſſentiale, & frigiditas accidentale. Item ignis eſt calidus propriè & ſiccus à proprietate. Nam caliditas major eſt in re, à qualitatibus quàm à proprietate. Ita intellige de alijs qualitatibus elementorum. Item de principio elementorum quatuor dicit Mycretis. Scito quòd terra priùs fuerat aqua, deinde in lapidem verſa & petroſa facta eſt : aqua verò priùs fuerat aër, deinde liquefactus eſt, & inſpiſſatus & in aquam verſus eſt, aëris autem principium ignis erat, quia ex igne ſpiſſo. Ignis verò principio caret, ſuo creatore excepto. Et noſce, quod terra corpus aquæ eſt, de terra autem fit homo. Ignis autem tribus non deſiſtit elementis, quo & tria perſiſtunt. Et de elementorum eorum gradibus dicimus. Quia ignis prout eſt in mixtione, eſt calidus in quarto gradu, & ſiccus in tertio. Et quia caliditas ſibi ineſt in primo, patet, quia nil calidius eo : & quod ſiccum ſecundariò ineſt ei, patet quòd ſi eſſet in eo tanta ſiccitas, quanta caliditas, quam citò calefaceret, tam citò deſiccaret, quod non contingit. Et aqua frigida eſt in quarto gradu : & humida in tertio, quia eſſi tendit in contrarium, ut poſſit calefieri, cùm non poteſt congelari in ſiccum, ſua manente frigiditate, & ita magis eſt frigida, quàm humida. Nota, ſcripſi ſicut reperi, ſed mihi videtur contrarium. Aër primò eſt humidus in quarto gradu, ſecundariò calidus in medio tertij : quia humiditas obtundit caliditatem. Terra primò eſt ſicca in quarto, ſecundariò frigida in medio tertij. Et ita fit circulatio omnium elementorum. Ignis caliditatem infundit aëri. Aer humiditatem ſuam per caliditatem rarefactam infundit aquę. Aqua frigiditatem ſuam immittit terræ per calorem aëris eam deſiccando. Et terra deſiccata ſiccitatem ſuam frigefactam, humefactam, & calefactam infundit aëri. Itaque recuperat ignis caliditatem ſuam remiſſam præ qualitatibus aliorum elementorum. Aër ſimiliter humiditatem, aqua frigiditatem, terra ſiccitatem ſuam. Et ſic ſecundùm iſtam mixtionem fit mixtio elementorum. Eſt ergo ignis in aqua, quia eſt in aëre exiſtente in terra. Et aqua eſt in igne, quia eſt in terra exiſtente in igne : & terra eſt in aëre, quia eſt in igne exiſtente in aëre. Et ita eſt eorum mixtio terminabilis ad quamcunque proportionem. Item dicit Raymundus, in principio in theorica Teſtamenti: Quia primordiale principium univerſorum eſt una natura, quam Deus creavit ex nihilo, in una pura ſubſtantia, quam quintam eſſentiam vocamus, in qua tota natura comprehenditur. De iſta ſubſtantia diviſa in tres partes, ſecundùm ſuam eſſentiam de puriori, creavit Deus angelos & cœlum empyreum, per iſtam claritatem & per veritatem participant puræ animæ cum angelis in natura, per quam participationem eſt inter illam perfecta unio in glorificatione. Et de ſecunda creavit Deus cœlum : id eſt, firmamentum, planetas, ſcilicet Solem & Lunam & omnes ſtellas. Et de tertia parte quæ erat minus pura, creavit Deus iſtum Mundum. Et iſtud habes intelligere, non ſicut ibi traditur, ſed ſicut totum fuit creatum inſimul, ad voluntatem Creatoris ſuperioris ſine aliqua ſucceſſione operatoris, & ſine materia præcedente, quæ reſpiciat ſucceſſionem generis : quia non eſſet creatio nec opus divi-

divinum, quæ respicit ad Creatorem dominum entitatis, ducta sumentifìcaliter pro creatione de nihilo in vera entitate substantiali, quamobrem hoc quod dixi & jam dicam, velis intelligere cum spiritu sumentifico & non grosso, nec vulgari: quia hic loquimur ad respectum naturæ operis, cui habes assimilari in nostro magisterio. Et ideo tibi dicimus cum sermone exempli, ut nos intelligas bene, sicut jam dictum est. Quia supremus Creator divisit istam partem minus puram in quinque partes. Ex una parte puriori creavit Deus quintam essentiam, substantiam elementorum, quæ participat cum re cœlesti. Et istam divisit in quatuor partes: Prima purior datur igni, quem creavit Deus ex secunda parte de natura elementorum. Secunda istius pura attribuitur aëri, qui creatus est ex tertia parte minus pura naturæ elementorum, & tertia minus pura datur aquæ, quod est elementum creatum de quarta parte minus pura de natura elementorum. Et quarta minus pura datur elemento terrestri, quod fuit creatum de quinta parte minus pura totius naturæ elementorum. Et quantò natura est minus perfecta, tantò magis appetit perfectionem sui, & perficitur unum cum altero propter concordantiam suarum proprietatum cum suo quinto instrumento, quod est participans cum causa cœlesti. Item, tamen est appetitus perfectionis naturæ, scilicet generationis in corruptionem, & corruptionis in generationem: quia ejus instinctus aut appetitus non venit immediate à Creatore naturæ: quod si veniret, res fieret à Creatore & non à creatura, unde esset perfecta sine destructione: & ideo cum venit mediatus à natura, ipsa non potest facere illam rem perfectam, nisi perficiatur per scientiam divinam intellectualem, sicut humana, quæ rectificatur per intelligentiam divinam. Sic per magisterium operis nostri, propter hoc potest intelligere naturam elementorum primorum, post divisionem tertiæ substantiæ primordialiter creatam. Non intelligas quòd eorum substantia sit simplex elementum quintum, sed substantia tertia vel quarta, aut secunda, aut prima elementata à parte quinta, quam nos vocamus primordialem, & substantiam simplicem, per quam dictæ substantiæ quatuor elementales elementatæ sunt, quælibet secundùm suam naturam, sicut superiùs declaratum est. Ista quatuor elementa sic creata, restant ut pura & clara, ratione eorum claræ partis naturæ, à qua erunt creata usque ad tempus prædictam quod exivit à natura: aut adhuc usque ad Anathuel prius prædictum, sed ex post, mortui sunt homines & animalia, & nascentia terræ desiccata, cum destructione generationis, ducta à corruptione in generationem, & ex post, à generatione in corruptionem. Itaque corpus impurum resolutum manet hoc, quod contagiavit & corrupit elementa, propter quam corruptionem omnis res visibilis est parvæ durationis: quoniam natura non potest facere rem ita perfectam ratione suæ materiæ grossæ & corruptæ, sicut faciebat in suo principio. Imò dum magis continuat sua operatione, plus devastatur supra naturam, imperfectione participando cum magna corruptione propter materiam quam quotidie invenerit minus puram elementorum: quia quod ponit nunc ad immutandum ipsam, tunc ponebat ad componendum partes firmiores ligamenti. Et per istam potes intelligere omne propheticum quod consumetur in fine Mundi, quando JESUS CHRISTUS venerit judicare seculum per ignem, venientem de cœlo, qui ardebit totum illud quod non erit de veritate quatuor elementorum, & totum ab impuro & malo confundetur in abysso, & quod ignis inveniet compositum de virtute pura, & ipse supra sphæram requiescet visibiliter in sempiternum. Et malum impurum cadet supra damnatos, & omnis pura super beatos. Quamobrem potest elucidari tuæ considerationi, quod in fine quodlibet ibit in suum proprium locum, à quo primum venerat: Et intellige adhuc quòd ista propria terra, quam calcamus, non est verum elementum, imò est elementata à suo vero quinto elemento. Nec recedit quinta substantia elementalis à corpore elementato de quo terra est formata. Sicut corpus sine anima, & putrefactio assimilata in unum, vel materia sine forma composita, ab antedicta infecta est, per reciprocam actionem ad elementa de uno in aliud. Sed in centro terræ est virgo & elementum verum, quod ignis non poterit ardere in die tremendo, & sic de alijs elementis tu cum elucidatione clarè debes intelligere, & conjungere principalem substantiam, materialem, simplicem; quæ cum divisione formet formata in unum contrarium. Cum divisione tibi locuti sumus, non separata substantia ipsorum, quæ est essentia quinta, & subtrahes omne principale elementum compositum. Et, ut dixi terra quam nos calcamus, non est purum elementum, sed elementata convenienti elementato. Quia in suo centro reperitur quod est virgo & verum elementum. Sic & de alijs elementis debes intelligere. Et quicquid non erit de veritate pura elementorum; ardebit, & totaliter annihilabitur in die judicij. Et tunc elementa manebunt clara & pura, in terra resplendente sicut crystallum. Et talem faciet supremus Creator cum igne cœli, quousque magnus mundus revertatur ad primam causam, scilicet omnia elementa in suam puram essentiam: quæ post modum non timebit ignem cœli, quia tunc motus supernæ naturæ morabitur in illo sine omni corruptione.

Et scias quòd tria sunt principia omnium rerum, scilicet artificiale, & est Deus conditor omnium rerum. Secundum principium quod dicitur exemplare, manat ab ipso, quod dicitur sua sapientia. Tertium succedens principium, quod dicitur materia creata per ipsum, cum ipsa sapientia quæ procedit ab ipso, & est primordiale elementum, quod nos vocamus Yle, quod declarabimus tibi si bene nos intellexeris, quod etiam non est necesse quod præsumas ipsum perquirere in sua specie simplici, pro incipiendo nostram operationem, quamvis quòd sine quinta essentia non poteris ad finem deducere. Sed debes ipsum quærere in specie composita; quia sicut dixi, cum omnia elementa sint creata à dicta substantia, ab illa vivificantur ad creandum & corrumpendum, quoniam necessarium est sicut apparet per naturam. Quod cùm omnis res stans sub globo Lunæ, sit creata & formata à materia quod Yle vocatur, ut de illa influatur in omni re elementali, & plus in una quàm in alia sicut invenimus per naturam, & quod ibi spatietur & est suum solatium: quapropter sis securus quod nulla res Mundi potest sine ipsa creari nec generari: quia ipsa colligat corpus elementare in opere naturæ. Et ideo nos eam vocamus naturam, & primordiale cujuslibet elementi, quoniam de ipsius simplici substantia elementa quæ sunt materia naturæ, fuerant purè creata cum divina separatione, videlicet, aqua, aër, ignis, quæ sunt corpora elementata per dictum primordiale simpliciter elementum, quod est in ipsis, & ab ipso intellectu procedit.

Chronica Methaurea dicit: Quia species elementorum in solis terminis invenitur, & in dicto prin-

principio, quod principium est primordiale rerum. Idcirco si talem materiam petis intelligere, scias ipsum esse purum subjectum & unionem formarum, in quo retinetur quælibet forma cum possibilitate: quoniam fluxus & labilitas infinitas continet motiones, secundum diversitatem formarum extremarum & mediarum, quam in ipsam recipit, per aliquam similitudinem cœlestium receptionum, formarum extremarum & mediarum, quæ nascitur à natura cœlesti, quæ fuit de sua natura. Et per alias, comparando eam verum directione suæ possibilitatis. Et per alios vocatur possibilitas: quia nullam formam habet in se actualiter, sed oportet formam tribuat cum possibilitate, sicut modo videndo videntur tenebræ, tali modo intelligatur ista materia nil de ipsa intelligendo. Et propterea tibi scribitur forma Mundi qualis est. Et illo modo elementa sunt ordinata in Mundo, à quibus quælibet res generatur modo quo apparet, per calidum succedens. Hæc Raymundus Lullius. Item de igne: id est, de calido formali dicit Eximidius in Turba Philosophorum. Omnium rerum: id est, creaturarum initium esse naturam quandam, & eam esse perpetuam & primam, omnia coquentem, & ad formam debitam & speciem perducentem. Quare dicit perpetuam & primam? Fortè aliquis intelligeret de prima essentia, scilicet de creatione, sed non est verum. Sed dicit perpetuam: id est, spiritualem & primam: id est, digniorem omnium creaturarum existentium in elementis: quia aliter esset falsum. Omnia digerens & coquens, informans calidum naturale, quo omnia ad specificam formam & figuram deducuntur.

De Luna Philosophica, Ænigmata diversa.

Item, Ptolemæus in Almagesto dicit: Quia Sol non calefacit terram, neque ejus virtutem terræ imprimit nisi mediante Luna, quæ inter alia sydera magis Solis lumen & caliditatem & receptiva, tanquam medium inter Solem & terram. Quare ut dicunt Philosophi, duo sunt impedimenta, quod unum virtutem suam alteri non imprimit, scilicet distantia remota & medium interveniens. Et sic est ibi inter Solem & terram, quia Sol longe à terra distat, & quia ibi Luna mediat. Sic quoque in arte nostra Alchimistica, Sol tincturam solam non perficit nisi mediante Luna, quia remotè distat, cùm ad ipsam subtilitatem nondum ut tingat pervenit, & etiam propter ipsa media scilicet densitatem & grossitiem. Quare necessariò requiritur ibi Luna, ut ipsum Solem subtilet, rarum & volatilem faciat, & ejus impuritatem segreget. Cùm ipsa magis suo lumine eget, & natura aliis planetis: id est, metallis. Ergo dicit Hermes & Aristoteles de Plantis: Sol pater ejus est, Luna mater existit. Ego Luna mater & ager in quo solare seminari quod debet semen, & sic non indigemus alio ex quo lapis noster & alchimia nostra fiat, quàm Solis & Lunæ. Unde in epistola Solis ad Lunam in anno solari quando incipit in tenuitate Luna cum Sole conjungi, & ab eo illuminari, primò ait Sol: In sorore mea Luna crescit gradus sapientiæ vestræ, & non cum aliquo alio ex servis meis. Ego enim sum sicut semen seminatum in terram bonam, mundam & puram, quod nascens crescit, & germinat, & multiplicat, & adfert lucrum suo seminanti.

Et dicit ultra Sol Lunæ: Dabo tibi pulchritudinem meam, lumen scilicet solare, cùm per minima conjuncti fuerimus. Deinde dicit Soli Luna: O Sol, tu mei indiges sicut gallus indiget gallina, & ego Luna indigeo operatione tua. O Sol cùm sis perfectus moribus pater luminum, dominus excelsus, & magnus, calidus & siccus. Et ego Luna, crescens frigida & humida, quando copulati fuerimus in æquitate status & mansione, in qua non sit aliud nisi leve, habens secum grave, in qua mansione vacabimus commanendo, & erimus simul sicut vir & mulier vacantes ejus generosi operi. Tunc accipiam à te naturam adulando: id est, animam, & fiam propinquitate tua tenuis, & exultabimus tunc pariter exultatione spirituali: id est, ad modum spirituum sublimatorum, quando ascenderimus ordinem seniorum superiorum, & lucerna lucis scilicet solaris infundetur lucernæ meæ: id est, lunari: ex te scilicet Sol, & ex me scilicet Luna, fiet mistio lucis lumini: id est, commixtio luminarium, scilicet vinum cum aqua: & ego scilicet Luna, prohibebo fluxum tuum, priusquam tu Sol indutus fueris nigredine mea colore atramenti, post solutionem & coagulationem meam, cum intraverimus domum amoris, tunc coagulabitur corpus meum, & ego in nativitate mea ero Sol oriens, & convertetur corpus meum in decorem solarem. Ad hæc respondit Sol Lunæ: O Luna si feceris hæc quæ dixisti, & non veneris mihi in nocumentum, revertetur corpus meum novum, & postea novam dabo tibi penetrationis virtutem: id est, tincturæ, per quam potens eris in prælio ignis liquefactionis, & purgationis, ex quo ibis sine diminutione, & tenebris, sicut, sicut Sol, & non impugnaberis de cætero sicut æs, plumbum, cùm non sis rebellis. Beatus qui intelligit in eloquio meo, &c. Virtus sulphuris Mercurii est quasi semen paternum, & Luna mater: id est, propria substantia Mercurii, scilicet, aqueum subtile, mixtum terreo subtili, est quasi menstruum, & hoc est argentum vivum, Mercurius à Philosophis nominatur. Cùm autem Mercurius: id est, argentum vivum sit radix in arte Alchemiæ, quoniam ex eo, per eum, & in eo sunt omnia metalla, ut dicunt Philosophi. Versus:

Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes.

Nam sub umbra sua viget hæc substantia quinta: Propter hoc: quia sua media substantia est incombustibilis, ut dicit Geber: Quia omnis res hujus artis est de eo, & cum eo: quia omnis tinctura à suo simili procedit, scilicet a Mercurio. Dicunt philosophantes: Hujus autem famosæ scientiæ radicalia principia, super quæ ipsa fundatur, sunt ista scilicet: Quædam materia vel substantia propria argenti vivi & sulphuris fumosa & subtilissima, ex natura prædictorum scilicet argentum vivum & sulphuris per nostrum artificium generata, limpidissima & clara, tanquam lachryma, in qua latet & habitat spiritus quintæ essentiæ. Non autem est substantia ista ipsum sulphur, nec ipsum argentum vivum, prout sunt in natura sua in mineris suis, sed est quædam pars istorum scilicet duorum, quæ non sunt argentum vivum, neque sulphur, ut dicit Geber. Quæ substantia prædicta fumosa & volatilis in propria substantia existens, in aliam quam argenti vivi & sulphuris naturam fixam & firmam, quæ est ignem patiens & ipsum non fugiens, sed in eo perseverans, figitur & mutatur. Vel quæ priùs per decoctionem temperatam & continuam per magisterium hujus scientiæ cum aliis ad hæc convenientibus congelatur in lapidem fluentem, figentem, tingentem, & in igne perseverantem. Nota quòd principia hujus rei

rei sunt duo, scil. materia & agens. Materia autem est argentum vivum & sulphur, seu arsenicum, quod idem est. Notandum quòd Philosophi dicunt, quòd istud argentum vivum & sulphur super quod fundatur naturalium actionum & operationem, est argentum vivum & sulphur deductum seu productum ad aliquam naturam aqueam [illegible], [illegible], albissimam, & amœnissimam, quam Philosophi vocant argentum vivum, & ad quandam terream materiam [illegible], quam vocant sulphur, per artificium, quod Philosophi mirabiliter occultaverunt. Est autem illud argentum vivum & istud sulphur una res, & de una re [illegible]. Quia una res sit, patet, quod Philosophi non aliud [illegible] dictum argentum vivum. Unde Geber: Est lapis unus, medicina una, in quo totum magisterium consistit. Secundum est agens, unde agens movens ipsam materiam ad corruptionem est calor, qui est instrumentum movens ad corruptionem. Et non est aliud agens in Mundo. Omne corpus passibile reducitur ad suam primam materiam, per operationes suæ naturæ contrarias, quod prima materia est argentum vivum, cum ipsum sit oleum omnium liquabilium & ductibilium. Materia autem prima metallorum est vapor unctuosus, utrumque naturam in se habentes, scilicet Mercurij & sulphuris. Item, humidum unctuosum est materia nostri argenti vivi Philosophici: & substantia sua [illegible] est propria materia essentialis sulphuris. Ubi apertè poteris cognoscere, quòd ea non potest fixari unum sine alio, sicut materia sine aliqua forma: quare stat sulphur sicut calor [illegible] in substantia argenti vivi, & [illegible] virtus spermatis masculi quod stat in femine [illegible], vel sicut alia virtus generativa. Hæc dicit Raymundus.

Et nil est Mundo quod non sit naturaliter compositum à substantia quatuor elementorum, testimonio cujuslibet boni naturalis, & [illegible] suas experientias non est [illegible] aliud nisi ex sulphure & argento vivo [illegible], incombustibilibus in primo puncto suæ creationis, & istud est principium [illegible] prima, & substantia media in qua natura [illegible] omnes suos colores, in figurando diversas [illegible]. Isti colores [illegible] æquitate sulphuris & argenti vivi, per instinctum suæ naturæ. Ex quibus patet, quòd in omni loco [illegible] lapis reperitur ratione suarum proprietatum, & per istam experientiam cognoscimus [illegible], [illegible] primam materiam omnium rerum universi [illegible] esse, quæ per corruptionem & generationem in formatur secundum suam compositionem, & sicut in omni re de tali materia capiunt omnia Mundi suam formam substantialem, [illegible] & accidentalem. Igitur in omni loco reperitur, & in omnibus rebus, quia, ut dicit Raymundus: [illegible] suam depurationem [illegible] prima materia omnium rerum in quolibet [illegible] in forma Mercurii: quæ materia dicitur genus generalissimum, ens reale, terminus materialis naturæ, in quo natura capit sua principia [illegible] generationis, quia est primum subjectum in natura. Tunc enim species in aliam formam quâ [illegible], permutantur, sed non quidem species, ea individua specierum: quoniam ipsa individua actionibus sensibilibus sunt objecta, eò quòd [illegible] corruptibilia. Species verò cùm sint universales, actionibus sensibilibus nòn sunt subjectæ & ideo inter se non sunt corruptibiles. Species verò argenti quæ est argenteitas, non permutatur in speciem auri, quæ est aureitas, nec econtrà. quia species veræ permutari non possunt, sed [illegible] bene in suam primam naturam reducuntur [illegible]. Quia cùm forma illius fuerit corrupta et in primam materiam reducta, tunc etiam necessario introducitur alia nova forma, quia corruptio unius est generatio alterius: sed quia materia nullo modo potest derelinqui ab aliqua forma, unde [illegible] una forma [illegible], immediatè introducitur alia, scilicet per naturam Mercurij & sulphur, ad nostram operationem quam [illegible]. Etiam omne individuum multiplicat formam suæ speciei, & non [illegible], ut dicit Aristoteles & Raymundus. [illegible] prima corporis forma per elementationem convertitur in Mercurium, est in colore [illegible], in odore [illegible], & in tactu subtili, & [illegible]. In tali autem natura simplici [illegible] commixta, separabilia, & [illegible] in aquam Mercurij post putrefactionem. Hæc Raymundus.

Et cùm dico aqua Mercurialis, nolo intelligere Mercurium nudum, sed Mercurium Philosophorum sub substantiæ extractum à [illegible] in se habentibus materiam de sulphure & Mercurio. Ideo Lilium dicit: Necesse est congregare sulphur quod denigrat corpus. Et tale sulphur dicimus aquam esse, quæ ipsam nigrefacit, albificat, & rubificat, & ipsam fixat. Ideo aqua Mercurialis est prima materia ab omnibus metallis, & cum ea solvuntur omnia metalla, quæ in alia non possunt solvi aqua. Et si metalla non solverentur in eorum primam materiam per istam aquam Mercurialem, non fieret id quod quæritur, ut dicit Aristoteles. Et hoc opus non est opus opificis, sed naturæ, ministrante opifice & adjuvante eam. Dicit Albertus: quia inter omnes artes Alchimia plus imitatur naturam, & hoc propter decoctionem ejus & augmentum, quia decoquitur in aquis metallicis, igneis, rubeis, maxime habentibus de forma, & minimè de materia. Nam aliæ artes imitantur naturam similitudinariè; Alchimia verò mera veritate. Ideo non est debilior natura: quia ars sive artifex tantùm sibi ministrat; ipsa verò naturaliter operatur, & perficitur, & ideo dicitur: [illegible] quod in solutione luminarium primo labores, qui primus gradus est operationis ut fiat argentum vivum. Quia dicunt Philosophi: Nisi fiant corpora incorporea, & econversò, nil operamini. Et non sic intelligas, quòd corpus fiat simplex aqua elementalis pura: quia ex tali nullum corpus metallicum procedit, cùm simplex non alteretur, neque etiam in foro naturæ persistit, sed bene compositum: id est, grossum: quia unum solum elementum elementatum, tardam corruptionem facit, & tardam generationem in semetipso. Et propter hoc simplicia elementa modicum prosunt in arte ista: quia in ipsis non sunt essentiæ primæ elementorum, in quibus sunt virtutes quæ mutant, generant, & corrumpunt. Ideo simplicia elementa sunt extra generationem & corruptionem, & hoc propter causam, quia non attingunt naturalem humiditatem, quæ omnia facit nasci. Etiam si reverteretur in aquam, esset tunc siccum, per vim, non per naturam admodum salium vel aluminum, & sic liquaretur ad ignem. Etiam secundùm rei veritatem, si corpus deberet reduci in primum elementum, secundùm istos qui dicunt quòd debet reduci in aquam, aqua non fuit primum elementum inter elementa, licet dicant & allegent illud Genes. 1. ubi dicitur: Spiritus Domini ante cœli & terræ creationem ferebatur super aquas: non sequitur ergo quòd

in ipsa creatione elementorum ipsa aqua fuerit primum elementum, cum elementa aëris & ignis priùs fuerunt, ut dictum est suprà, licet bene in nostra operatione inter elementa visibilia quæ à nobis videntur & tanguntur, ipsa aqua sit primum elementum, unde in arte solum duo sunt elementa formalia quæ videntur & tanguntur, scil. aqua & terra, cùm virtualiter sunt quatuor, scil. aër in aqua & ignis in terra. Quia dicit Rasis: Omnia quæ sub lunari globo inferius à summo condita sunt opifice, quatuor participant elementis, non tantùm per visum, sed etiam per effectum. Nam elementum aqueum vocamus ipsius aquæ humiditatem, aërem vocamus ipsius aëris naturam, Ignem illam virtutem quam habet, qua comburit, calcinat, & corpora solvit. Terra est ipsum corpus spissum & grossum per se, & sic aqua & terra à nobis videntur & tanguntur, alia duo in his duobus intelliguntur. Ideo sequitur & oportet, ut in arte Alchimiæ metalla primò reducantur in Mercurium: id est, in argentum vivum, unde omnium metallorum materia & sperma. Unde dicit Geber: Est Mercurius decoctus & impinguatus in ventre terræ calore sulphureo ipsum decoquente. Et secundùm varietatem sulphuris & ipsius multiplicationem, diversa metalla procreantur in terra: ipsorum enim prima materia est una & eadem, ipsa tamen inter se differunt sola actione accidentali: id est, decoctione majori vel minori, temperato vel intemperato, adurenti vel non adurenti. Sic concordantes asserunt omnes Philosophi. Quoniam unumquodque illorum scil. argentum vivum & sulphur convertitur primò in terream substantiam, deinde ex his ambabus terreis substantijs resolvitur quidam fumus tenuissimus, subtilissimus & purissimus, propter calorem in visceribus terræ decoctus & digestus, convertitur in naturam cujusdam terræ, & sic fixionem quandam suscipit & in metallum convertitur.

Nota, ultimus terminus naturæ recommendationis & transmutationis cocti & crudi, scilicet ad quam naturaliter tendit artista, est substantia sulphuris non urentis, quòd cùm fuerit conversum, est propinqua materia nostri realis elixiris & puri metalli, prima natura & proxima, alterata tamen per calorem sui corporis, scilicet cum illa alteratione per quam magis propriè & propinquius possit suam speciem & formam suscipere, cum voluntate concordantiæ naturæ mineralis. Et hæc humiditas nil aliud fuit quàm argentum vivum, erectum à corpore liquefacto intus & foris. Cum hoc argento vivo qualitates sulphuris sunt commixtæ per digestionem. Et ideo est alteratum sicut natura requirit per suum calorem sui ipsius; per conversionem suæ naturæ est conversum & congelatum in sulphur, quia tu potes sentire per naturam quòd nulla alia humiditas convertitur magis propriè & promptè in substantiam sulphuris, quàm, in quam qualitates suimet sulphuris sufficienter sunt introductæ per ingenium naturale, quòd fit per artificium, quæ humiditas est argentum vivum in forma aquæ claræ, sicut lac in mammillis: & sulphur, sicut sperma in testiculis. Illud argentum vivum non habet aliquam contrarietatem quæ sibi à sua complexione veniat; quare necesse est, quod tale argentum vivum sit nimis temperatum respectu complexionis sui corporis. Quare ergo notifico, quòd materia hujus non est argentum vivum commune, cum tota sua substantia, &c. Causa autem quare oporteat metallum ad naturam vaporis reducere, quia videmus omnia generari Mercurio vivo mediante, quo ipsum genitum fuit. Verbi gratia: Homo genitus fuit à patre mediante spermate, generat alium filium mediante spermate, & sic de alijs: ergo natura Mercurialis est qua pascimur, & nutrimur, sine ipso namque non est vita animalium, nec plantarum: ipso enim semoto à re quacunque, statim sequitur corruptio & mors, cùm sit fermentum vitæ & existentiæ rerum universarum, ut dicit Philosophus. Item Raymundus dicit: Quòd corpus quod est principale convertens inconvertibile, primò convertatur, ut prius illud convertibile in sulphuris substantiam convertatur, & congeletur. Quia nullum argentum vivum promptius convertitur in substantiam sulphuris quàm illud in quo sulphuris qualitates per dissolutionem sufficienter sunt introductæ: nec ullum sulphur promptius argentum vivum congelat quam illud, in cujus substantia ipsum argentum vivum existit, naturæ & per artis ingenium jam conversum: id est, aurum conversum in primam materiam. Tunc enim natura naturam amplectitur propriam amicabilius, gaudet ea magis quàm extranea, ut Philosophi omnes clamant, natura lætatur sola ejus natura, natura solam ejus naturam concipit. Et Hermes: nil convenit rei nisi quod propinquius est illi in sua natura, & generat in illa re proles similes sibi. Hoc est: Si quæris medicinam metalla generantem, de metallis erit ejus origo, cùm species à suo genere tingatur, ut dicit Philosophus. Etiam in habentibus symbolum facilis est transitus, & non sic intelligas quòd reducantur metalla in aquam elementalem simplicem, quia ex simplici nihil fit, sed ex composito.

Sequitur Operis Inceptio.

Hujus artis quatuor sunt regimina sivè gradus: Primus gradus regiminis fit calcinando: id est, corpus primò debet calcinari: Secundus solvendo, quia debet solvi: Tertius distillando, quia debet distillari vel sublimari: Quartus igne levi congelando. Et in istis quatuor regiminibus & gradibus consistit recta & vera præparatio. Ideo corpus & spiritus Mercurij sunt necessaria ad perpetranda hujus rei miracula, ut dicit Geber. Et ad hanc artem solùm duo requiruntur, ut dicit Hermes: Fiducia in duabus rebus consistit, quibus & tertium adjungitur. Et dicit, tres facies: id est, tres species vidi in uno patre: id est, progenie. Quia dicit Morienus, quia tres species ad totum magisterium sufficiunt, scilicet fumus albus: id est, vis quinta, scilicet aqua cœlestis, & leo viridis, & æs Hermetis; ex qua & cum qua præparant ipsum opus in principio, in medio & in fine,

Item, Eximidius in Turba Philosophorum: Per calorem temperatum extrahitur à materia metallica quoddam humidum unctuosum, subtile, terreo mixtum, & optimè purgatum, quòd Elixir vocatur, quo metalla transmutantur. Ergo requiritur quòd calor extrinsecus: id est, ignis artificialis vel materialis sit calidus temperatè, ita quòd non excedat calorem intrinsecum, scilicet ut calor intrinsecus retineat secum suum humidum quod naturaliter secum trahit: quia si calor exterior excedit, tunc humidum unctuosum subtili terreo mixtum à forti igne evolat, nec in corpore perseverat. Oportet igitur quod quicquid est superfluum, grossum & nocuum, per virtutem & decoctionem lentam paulatim purgetur conservetur, subtilietur. Item, quælibet res Mundi: id est, omne corpus elementatum,

tatum, habet in se calidum radicale seu formale, causa cujus persistit, & est ejus fixum quo persistit, in quo multiplicatur ejus semen. Et hoc est in Mercurio ejus media substantia, in auro ejus sulphur, quæ dirigunt materiam ad finem & formam, & speciem debitam. Et non est res adeò frigida quin foveatur sub calido, scil. in ipso inclusa tanquam radice, ut dicit Philosophus. Item, Mercurij est terra sua propria tinctura, subtilis valde, in qua ignis tàm Solis quàm menstrui retinetur, & subtilis media substantia Mercurij, & onus & fundamentum magisterij. Et est materia ex qua nostra conficitur medicina, quæ ex argento vivo ducit originem, & ex illa debet creari immediatè: cui alienum noli aliquo modo introducere aliquid, nisi illud quod fu rtum de eo in proprietate naturæ suæ: & in isto passu realiter ostenditur doctrinæ filio, quod ista materia de qua componimus medicinam, non est argentum vivum in sua natura, cùm jam mutatum est in sulphur: nec in tota sua substantia, cùm jam extremæ partes, terræ & aquæ fuerint separatæ ab illa media substantia. Imò est lapis benedictus, & spiritus participans duabus extremitatibus. Veruntamen quamvis lapis scilicet sulphur factus sit de sui substantia media, vocatur simplic ter argentum vivum. Quia suis cur illuminat, & ab adustione conservat, quod est sibi proprium, velut perfectionis signum. Hæc Raymundus.

Et ex una libra Mercurij v x med. m solonem, hoc est, drachmas duas habebis, quod opus in se recipit, & in eo continet ad faciendum tincturam sive Elixir: Dicit Calid. Aqua: id est, Mercurius vel argentum vivum non plus ponderis adjicit vel dat corpori, nisi quantum de humiditate metallina secum habet vel in se habet, quia humiditas aquæ transit, & metallina manet. Et candida rubedo æris nostri transformat substantiam metallinam argenti vivi in ruborem & tincturam auream mirabilem.

Semen paternum, & propria substantia Mercurij est mater ejus, quia ejus menstruum, quod debet deleri & deponi & solum semen paternum debet servari & recipi, quod est ejus media substantia quæ perficit & ab ustione defendit.

Hoc semen Mercurij non potes extrahere à Mercurio neque ejus menstruum: id est, humidum superfluum ab eo deponi, nisi mediante coagulo, quòd tale semen in Mercurio coagulet & retineat; ne in humido superfluo etiam recedat, ut coagulum lactis lac coagulat, & ejus meliorem substantiam: id est, ejus mediam substantiam ad se trahit & secum retinet. Et sic spiritus: id est, aqua, non coagulatur nisi mediante corpore, quòd in ea sit dissolutum, cùm corpora sint coagulum lactis hujus: id est, Mercurij: & tale coagulum debet esse aut Sol, aut Luna, in ipso Mercurio soluti. Sed tamen solummodo Luna ad album, & Sol ad album & ad rubeum opus, quia Sol dicitur æs Hermetis, cùm Philosophi loquuntur solùm de ære ipsorum: id est, Sole, quoniam talia, vel tale sunt, vel est coagulum quod coagulat Mercurium: id est, aquam nostram. Quia dicit Constans in Turba: Nil aliud curare, quoniam duplex est argentum vivum, videlicet fixum in ære, & volatile fugiens: id est, Mercurius: retinetque unum aliud quod est sui generis, & à fuga cohibet. Et hic maximum habetis arcanum. Item Raymundus dicit: Quia corpus in hac arte est ens metallicum, in quo virtus mineralis spiritus quiescit. Et metalla sunt id, ex quorum spiritu omnis lapis componitur. Spiritus autem dicitur mineralis virtus, in qua naturæ metallorum quiescunt. Et omnis lapis componitur ex spiritu metallorum, & ille spiritus consideratione Alchimistarum dicitur Mercurius, quia dicitur prima & proxima natura considerata in hac arte, & prima metallorum materia, & habet reduci super terram adhuc, ut si aliquid de spiritu remansit cum terra, quòd dictus spiritus sublimetur per sublimationem ignis tertij gradus, & convertetur in terram foliatam, quæ dicitur quinta essentia terræ metallorum, & ab aliquibus Philosophis argentum vivum, vel Mercurius, vel sulphur naturæ. Et terra tunc inferius manens vel pulvis, dicitur fex & scoria, pulvis damnatus quo non indiges, quia est pulvis vituperatus, qui modica sufflatione evanescit: tamen argentum vivum exuberatum est terra corporis, cum menstruo simul transiens per alembicum: & sulphur naturæ est spiritus metallorum sublimatus, & conversus in terram foliatam, quæ est prima & proxima materia metallorum. Prima materia dicitur etiam terra foliata. Est autem necessarium quòd spiritus exuberatus convertatur in terram foliatam per sublimationem, ut separetur mundum ab immundo, sub illa à spisso vel grosso terrestri, & ut spiritus vivificans trahatur sicut visus basilisci in animalibus, & sulphur in fusione metallorum. Item necesse est ut custodias spiritum quintæ essentiæ si aliquid vis facere, qui dependet à prima re, sicut forma formarum, quæ se posuit in quatuor naturis honorabilibus & vocatur anima elementorum. Et propter hoc, quia omnis forma substantialis descendit immediatè à re propinqua quinta, volumus quòd vocetur mater omnium aliarum formarum. Et non debes intelligere quòd ista forma vel spiritus sit calida vel frigida, vel humida vel sicca, nec masculus nec fœmina: sed bene debes intelligere, quodque ratione suæ magnæ perfectionis ipsa participat cum qualibet aliarum quatuor naturarum: quia sine illo non esset complexio in aliquo complexionato, sicut nos videmus manifestè & cognoscimus cum certa experientia in ligamento, & conjunctione, & commixtione quatuor elementorum, quæ per suam contrariam qualitatem repugnant: quam repugnantiam dicta contraria elementa non possunt concordare, quòd ipsa unirentur in unum, nisi esset hoc honorabile medium, quod vadit confusè per omnia elementa, & participat cum qualibet suarum naturarum, & facit pacem inter inimicos. Hæc Raymundus. Virtus sulphuris Mercurij est quasi semen primum, unaque mater. Inde dicit pater ejus est Sol: id est, sulphur, lunaque mater existit: id est, propria substantia Mercurij, scil. aqueum subtile mixtum terreo subtili, est quasi menstruum: nutrix ejus terra est, scil. terreum subtile in quo habet humidum radicale. Et terra dicitur mater elementorum, quia portat filium in ventre suo, hoc tantùm est dicere: id est, quod oportet eum nutrire ex pura prima substantia: & filius dicitur corpus aut terra foliata: id est, spiritus & corpus mortuum, & opus quod spiritus in quo tota vis est, jungitur inseparabiliter suo subtili terreo magno & suavi ingenio: junge humidum sicco, & lætabitur; quia humidum est spiritus & anima, siccum dicitur terra aut corpus mortuum. Ideo animas corporum ingredi non possunt nisi mediante spiritu. Et opus quod manifestemus occultum, scilicet calidum & siccum, & occultemus manifestum, scilicet frigidum & humidum. Item lapis est spiritus humidus aqueus, sed Mercurius noster: id est, tinctura, extra-

extrahitur ex incorruptibili grano, procreatum virtute divina: & pro certo hic Mercurius non est vulgaris, non enim coagularetur ita citò. Item ante omnia erit proficuum, spiritum scilicet Mercurium, à suis superfluitatibus mundare, & ex eo substantiam elicere, in qua non est superfluam humiditatem aqueam invenire, nec terream substantiam combustubilem opus inficientem, sed tantummodo substantiam ejus unctuosam aëream in qua latet spiritus quintæ essentiæ, cujus solius magistraliter est aurum corrumpere, & in sui primam materiam transformare: est autem maximum in arte secretum, & ab antiquis penitus celatum: ipsum enim aurum perfectissimè volatizat, & in spiritualitatem transmutat. Cujus operationis modus est, sicut scis, &c.

Item tinctura est compositio lapidis, ignis, & aëris, auri vel argenti. Vel sic: Est quoddam compositum ex igne & aëre auri vel argenti. Vel sic: Est corpus tingens ortum & compositum à duobus elementis, scilicet ignis & aëris, auri ad rubeum, & argenti ad album. Istæ diffinitiones sunt prout tinctura in hac arte consideratur, secundùm quas poteris notare, quòd omnis tinctura Alchimistica necessariò habet esse ex jam dictis metallis. Quia simile producit sibi simile in natura naturaliter & artificialiter. Nam aurum ita est principium omnibus artificiantibus. Qui ergo aliquid significare vult, non quærat lapidem vel plantam, sed ignem, qui est principium ignificationis. Igitur, fili, si aliquis voluerit aurificare metaphoricè, non quærat sulphur, vel alumen, vel arsenicum, sed quærat aurum quod est principium aurificationis.

Tingere est tingendo tinctum in suam naturam transformare, & secum sine ulla separatione permanere, ut in natura figentis, tingentis & tincti.

Lapis est corpus compositum ex quinta metallorum essentia. Quæ aliàs dicitur argentum vivum, deductum de eorum potentia in actum per magisterium omnium principiorum hujus artis.

Oleum est limositas omnium metallorum natans super menstruum post dissolutionem illorum. Est autem necessarium ut corpora in oleum convertantur; quia si non convertantur in seipsis solida remanebunt, & quod quærimus non fiet, & sequeretur privatio omnium principiorum hujus artis.

Menstruum est id, ratione cujus corpora metallorum naturali dissolutione dissolvuntur, & spiritus eorum de potentia ducuntur ad actum, & secundùm illam diffinitionem demonstratur, quòd dissolutio metallorum non debet fieri nisi cum prædicto principio: & si fieret aliter, nihil fieret in effectu.

Elixir autem Philosophorum componitur ex tribus, scilicet lapide lunari, solari, & Mercuriali.

In lunari existit sulphur album, in solari sulphur rubeum, & lapis Mercurij amplectitur utranque naturam albam & rubeam, & hæc est fortitudo totius magisterij.

Item Rasis dicit, album & rubeum, ex una radice procedunt, nullo alterius generis corpore interveniente pullulant: id est, ex Sole: ipso enim Sole absente, Mercurius privatur effectu, quia ex materia & forma fit tantummodo generatio vera. Et dicitur in Floribus secretorum: Fac matrimonium inter virum rubicundum, & uxorem suam candidam, & totum habebis magisterium. Et in speculo dicitur, lapis Philosophicus ex re vili consurgit in pretiosissimum thesaurum id est, ex spermate auri in matricem Mercurij projectum per coitum id est, per commixtionem primam. Ideo dicit Verax: Cum componitur scilicet Sol cum suo simili, scilicet Mercurio, erit germen prægnans. Nam anima, spiritus, & tinctura, possunt tunc ab ipsis per ignem temperatum extrahi.

Item, natura hujus lapidis albi sive rubei talis est, quod tenet medium inter metalla & argentum vivum. Nam vivum argentum nullo modo potest cum metallis uniri sine medio, sicut anima non potest uniri cum corpore sine spiritu, qui tenet medium inter animam & corpus, & sic tenet spiritus medium inter corpus & animam. Et propter hoc dicunt sapientes: Nostrum æs sicut homo habet spiritum, corpus, & animam: propter quod dixerunt tria, & hæc tria sunt unum, & in uno sunt tria, spiritus, corpus, & anima sunt unum, & omnia sunt ex uno. Et hæc præparatio est, quam vocant conversionem & divisionem, quia vertitur de re in rem, sicut convertitur in matrice semen hominis in præparatione naturali de re in rem, donec formatur inde homo perfectus, ex quo fuit radix ejus & principium, Nec mutatur ab hac nec exit à radice sua & divisione de re ad rem sine ingressione alterius rei super ipsum: nisi sanguis menstruorum ex quo fuit semen: id est, ex sanguine ei simili, & in ipso facit incrementum ejus. Et similiter ovum sine ingressione alterius rei super eo convertitur de statu in statum, & dividitur de re in rem, & fit demum pullus volans sicut aliud à quo habuit radicem & principium. Et similiter omnia terræ nascentia, putrescunt & mutantur, & ingreditur super ea corruptio, deinde germinant & augmentantur sicut augmenta ex quibus habuerunt radicem & principium.

Et propter hoc mineralia non nutriuntur ut exeunt à radice, sed redit ad id unumquodque quod fuit, nec convertitur ex hoc aliud. Et qui aliud dicit, falsum dicit. Hæc est ergo conversio & divisio quam volunt sapientes.

Item sperma Philosophorum est aqua viva, terra autem est corpus imperfectum. Quæ terra meritò dicitur matrix; quia ipsa est mater omnium elementorum. Ideo quando sperma Mercurij conjungitur cum terra corporis, dissolvitur in aquam spermatis, & fit aqua sine divisione una. Item totum beneficium hujus artis est in Sole & Mercurio. Etenim ipsa in unum conjuncta, lapidem Philosophorum constituunt, & tincturam habent infinitam: nam in corpore acquirit colorem sanguine rubicundiorem. Modicum quippe talis coloris in album: id est, in Lunam infusum, convertit albi magnam quantitatem in citrinum colorem. Præparatio autem harum rerum à principio usque ad finem est aqua fixa honorata: nam illa manifestat tincturam in projectione, & ipsa est mediatrix inter contraria, & ipsa eadem est principium, medium & ultimum. Intelligens ista, apprehendit sapientiam. Et nota quòd illud quod non est bonum in corpore imperfecto, perficiatur per illud quod est bonum in corpore perfecto: quia corpus perfectum in sua grossitie permanens, minimè virtutem habere potest separandi terream sulphuream, à commixto imperfecto, & convertendi ipsum commixtum imperfectum ad suam perfectam naturam. Necesse est ergo, quòd corpus perfectum subtilietur antequam habeat talem virtutem. Est autem subtiliatum quando ad argenteitatem vivam est reductum.

Et

Et cùm ipsa argenteitas viva corporis perfecti sit fixa, figit argenteitatem vivam non fixam ipsius corporis imperfecti. Sed argenteitas viva non fixa quæ est in corporibus imperfectis, cum sua fuga & velocitate abstrahit argenteitatem vivam fixam, à corporibus perfectis, & facit illam ilicò penetrare, transformare, glorificare, & omnino perficere. Certum est enim quòd omnis res est de eo, & ex eo in quo resolvitur. Sed omnia metalla reducuntur ad argenteitatem vivam, ergo fuerunt argentum vivum. Et sic solvitur oppositio illorum qui dicunt, species metallorum non posse transmutari, quod verum est ut asserunt ipsi, nisi ad primam reducantur materiam. Tunc enim habetur proprium sperma metallorum, ex quo metalla artificialiter generantur, sicut enim fuerunt generata metalla per naturam à proprio spermate metallorum, ita possunt generari ab eodem spermate per partem potissimè. Quia argentum vivum corporum perfectorum est fixum, cùm sit calore sulphureo in ventre terræ decoctum actione mediocri seu temperata. Sulphureitas verò fixa, & argenteitas viva fixa, in profundo substantiæ auri & argenti sunt substantia fixa. Et talis substantia subtilissima & purissima est, facillimæ, & tenuissimæ liquefactionis ad modum ceræ, & est fixa super ignis pugnam. Per dictum ergo sulphur, & per dictum argentum vivum coagulant argentum vivum, & ipsum in naturam solificam & lunificam convertunt, & etiam convertunt omnia corpora metallica & imperfecta, ad naturam perfectam, solificam & lunificam. Ergo ex prædictis operatur ars, ut ista scientia in paucis diebus vel horis, quod natura facit in mille annis.

Notà: Omne sal fixum ponitur pro corpore vel pro retinaculo. Et tale sal extrahitur à rebus calcinatis, & sal nostrum quod est tinctura extrahitur à calce metallorum per putrefactionem, usque totum compositum exuat suam naturam, & induat alienam.

De tali sale dicit Senior: Primò fit cinis, postea sal, & de illo sale per diversas operationes Mercurius Philosophorum. Dicit Raymundus: Ars semper indiget calce: id est, terra sua propria, in qua maxima virtus mineralis est imposita, ad indurandum Mercurium: qua ipsa semper fluit per media & extrema lapidis, ideo ea non obliviscaris. Postmodum spiritus & anima debent reddi corpori, & sic corpus resuscitari, ac spiritus & anima in corpore mori, ut verificetur dictum Philosophi dicentis:

Qui mecum moritur, mecum oritur.

Quod sic intellige: Nam spiritus: id est, Mercurius est animæ locus: id est, Mercurij corporis, & ille spiritus est aqua sicca Philosophorum, scilicet media substantia Mercurij vivi, qui scilicet spiritus extrahit hanc animam à corporibus perfectis. Ipsa autē anima est tinctura soluta in spiritu: id est, aqua Philosophorum. Nam sicut tinctura vulgi portatur in aqua sua, quæ tingit pannos, & aqua colorata currit in pannum, & tunc recedit aqua per exiccationem, & remanet tinctura in panno. Sic quoque aqua sapientum in qua est tinctura eorum reducunt super terram suam albam benedictam sitientem, & currit aqua Philosophorum in terram eorum, & extenditur corporaliter in illa, & terram tingit. Deinde recedit aqua spiritualis & remanet anima in corpore, quæ est tinctura: quia est fumus subtilis, invisibilis, & non apparet effectus ejus nisi in corpore. Nam totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra. Et ex eo & de ea sunt omnia necessaria. Nam ipsa corpora solvit solutione vera Philosophica, ut convertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt, ut dicit Socrates. Secretum cujuslibet rei est vita, videlicet aqua, ut dicit Hermes. Aqua aëris inter cœlum & terram existens, est vita uniuscujusque rei: ipsa enim aqua solvit corpus in spiritum, & de mortuo facit vivum, & facit matrimonium inter virum & mulierem. Etenim totum beneficium artis facit.

Et nota quòd argentum vivum seu spiritus est duplex: scilicet præparans & tingens,

Spiritus præparans, corpus dissolvit & mundificat à corrumpentibus causis, & extrahit secundum spiritum in corpore existentem & tingentem, & reducit ad seipsum corpora per dissolutionem, & eorum duritiem mollificat, corpora illuminat, tenebras & impuritatem eorum à partibus purissimis segregando & removendo erigit, & exaltat corpora reducendo ea in naturam sublimem, inspirat & subtiliat dum solidum facit spirituale. Et hæc sunt beneficia & effectus spiritus seu argenti vivi præparantis corpus extrahentis ab eo spiritum tingentem. Hic autem spiritus: id est, argentum vivum primò est grossus, immundus & fugitivus propter sulphur quod in meatibus terræ sibi occurrit & immixtum est: sed operatione artis quæ fit per distillationem & sublimationem renovatur, mundatur, depuratur, decoquitur, inspissatur ac per sulphur album & rubeum coagulatur.

Et hic spiritus præparans est duplex. Primus est vapor siccus non viscosus acedinis multæ, subtilis valde, faciem ignis fugiens, de facili, vim magnam penetrandi habens, minera corpora resolvens. Et hic spiritus ex vocabulis in æquivocatione vocatur Mercurius, sed Mercurius spiritus est, ergo & ipse ultimo rationis vocabulo spiritus siccus appellatur: & de tali spiritu necessarium est ut in ampullâ bene obturata secludatur, & hoc est de intentione Alberti. Iste enim spiritus generatur ex rebus ponticis, & ipse vocat ipsum humidum siccum igneum.

Alius spiritus præparans est in vapore humidus, non unctuosus, sed viscosus, acedinis maximæ, mediocriter subtilis, ignis asperationem de facili fugiens, & in eo evanescens, vim solvendo corpora & spiritus possidens, aqua in seipso existens.

Hoc etiam vult Albertus, & quamplures alij, licet sub alijs rebus. Et talis spiritus etiam vocabulo æquivoco vocatur Mercurius, & hoc ex comparatione & similitudinaria locutione. Nam Mercurius, ut dicunt Philosophi, virtutem maximam habet alterandi & penetrandi corpora, in plano non quiescens, ignis examen non expectans, sic est de duobus spiritibus, & ratione istius ambo vocantur Mercurij. Ex istis recipe intellectum in dictis Philosophorum, & erit intelligentia levis hîc & alibi, & videbis Philosophos inter se non errare sicut putaverunt multi. Et sic notandum est, quòd aliud est unctuosum, & aliud viscosum: nam ex humido viscoso generatur lapis, sed ex unctuoso generantur metalla.

Sed spiritus tingens est Mercurius Philosophicus cum suo sulphure rubeo vel albo, naturaliter sibi commixto, in ipsa minera, & terræ visceribus mediocriter præparato, artificis arbitrio relicto, usque ad consummationem perfectam. Aliud argentum vivum est tinctura permanens, quod à corporibus perfectis extrahitur per dissolutionem, distillationem

lationem, sublimationem, & subtiliationem. Et tale argentum vivum, dicitur oleum incombustibile, anima, & aër, & splendor corporum: quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præstat immortalem, & ea illuminat. Extrahe ergo argentum vivum seu lapidem Philosophicum, tam à corporibus quàm à vivo argento, quoniam unius sunt naturæ, & habebis Mercurium & sulphur de illa materia, super terram, de qua aurum & argentum generatum est in terra.

Item legitur in Turba, quod quicquid veritatis consistit in Arte Alchimistica, est injungere seu conjungere humidum sicco, & hoc ab omnibus Philosophis conceditur. Pro humido intellige spiritum liquidum, ab omni sorde mundatum, & pro sicco intellige corpus perfectum, purum & calcinatum: & revera istarum duarum partium operatio constat, vel est penitus in dissolvere & coagulare. Dissolvere est corpus in naturam spiritus convertere, sed coagulare est spiritum econversò efficere corporalem, & ut fixum fiat volatile, & volatile fixum, & obtinebis totum magisterium. Nunc iterum de principio operis, scilicet præparationis Mercurij primi.

Nota, quòd quando lapis noster factus est, tunc cum tota sui substantia in vase nostro pone, & firmiter os vasis cum luto magisterij claude ut respirare non possit, & rege in igne lento, donec major pars in pulverem nigrum convertatur, quod erit in viginti uno diebus. Et ibi factæ sunt istæ operationes, scilicet solutio, distillatio, divisio, putrefactio, ablu io, ceratio, coagulatio seu fixio.

Item extractio tincturarum est primum opus, donec de corpore nil remaneat in corpore quòd non ascendat cum spiritu humido, quo madificatur corpus, & in aquam vertitur claram. Primò tamen apparet nigredo, & in primo opere totum fit mundum. Secundum opus est solvere totum, scilicet corpus humidum, & fiet terra, scilicet lapis, & aqua, scilicet congelata in eo in colore picis liquidæ. Unde necessaria est conjunctio eorum, scilicet corporis & spiritus, & quando videris in principio operis ejus quasi grana rubea, & in coagulatione velut oculi piscium, & quasi piperata nigra, scias te justam semitam ambulasse. Sin autem omnis operatio frustrabitur & cassetur, non quomodo spiritus in corpus vertitur. Dicit Assiduus Philosophus: Ignis coagulatur & fit aqua: aqua verò coagulatur & fit terra. Ecce in unam naturam inimici convenerunt, qui cùm impulsantur: id est, coagulantur, fiunt amici: cumque rarescunt, fiunt inimici, scilicet in separatione elementorum. Quod si hanc regulam convertas, per contrarium vertis corpus in spiritum. Oportet te ergo totum extenuare in terra: id est, terram spiritu are: id est, tingentem facere, & totum peregisti.

Unde dicit Plato: Scitote omnis turba, quod omnis spissitudo in terra quiescit. Spissum namque ignis in aërem cadit, & spissum ignis & aëris in aquam, & densum quod ex ignis aëris & aquæ spisso coadunatur, cadit in terram.

Gratianus quomodo corpus fit spiritus. dicit: Terra resolvitur in aquam, aqua in aërem, & aër in ignem, & hæc est via qua corpus fit spiritus.

Item Hermes dicit: Conjunge masculum cum fœmina proprio humore, quia sine masculo & fœmina nullus natus generatur. Item alius dicit: Quando Rex vidit aquam congelare seipsum, certus fuit, quod res fuit vera sicut assignat voluntas quæsita sulphuris cum Mercurio, nil aliud intelligas. Sequitur, tunc fiat in amplo vitro, & pone eum in putrefactionem inter cineres calidos, & cineres in quibus stat vitrum in quo senex sedet, debent transire usque ad altitudinem illius senis, scilicet ad altitudinem ventris ampullæ.

Sic dicit Rosarius, & mitte ibi stare per 40. dies vel ulterius secundùm quantitatem materiæ, donec peragatur. Hoc addunt omnes Philosophi in generali, quia omnis actio generalis unum habet tempus in quo perficitur & terminatur, ut dicit Aristoteles.

Dicit Mundus & Attamius in Turba: Et pone eum in putrefactione per quadraginta dies: id est, per 40. hebdomadas, diem per hebdomadam, sicut in vulva sperma moratur, hoc est novem mensibus vel circa, secundùm quantitatem materiæ, tunc munda ab ejus nigredine. Et dicit Rosarius: Caveas tibi præcipuè in ejus mundificatione à privatione virtutis suæ, ne vis activa suffocetur in aliquo. Nam omnium terræ nascentium semina non multiplicantur, neque crescunt si generativa illorum per aliquem calorem tollatur extraneum, ut dicit Philosophus. Et munda per distillationem primo cum suavi igne: deinde modicè fortiori igne distilla Mercurium. Qui Mercurius animam Solis vel Lunæ secundum quod ibi est Sol vel Luna, secum portat, & non distilla ita forti igne, quod terra: id est, elementum terræ etiam in distillatione transeat, scilicet sufficit quod solus Mercurius superfluus qui cum corpore non potest exsiccari: Et quod inferius in cucurbita remanet, est sal noster: id est, terra nostra, & est in colore nigra, draco caudam suam devorans: nam draco est materia in fundo remanens post distillationem aquæ ab eo, & aqua illa dicitur cauda draconis, & draco est ejus nigredo, & draco imbibitur aqua sua, & coagulatur, & sic devorat caudam suam. Et cinerem qui est in fundo vasis ne vilipendas, quoniam est diadema cordis tui, & permanentium cinis, ut dicit Morienus: Et distilla sic calore, ne corpus reducatur in solidam massam, aut nimis siccetur & aduretur. Et distilla tali igne, quod quando gutta incipit cadere quod sexaginta octo, ut dicit Arnoldus, vel septuaginta (aliqui dicunt octoginta) momenta ante casum alterius guttæ numerabis, & si transcendat gutta, extrahe ignem ut dicit Rosarius.

Et si tardiùs, auge modicum ignem, & non sequaris tuam imaginationem de fortificando igne in fine distillationis, sed cum suavi igne. Unde versus sequens:

Sensibus æquato gaudet natura secundo.

Et sic expecta distillationem cum patientia complementi.

Signum distillationis completæ est, quod medium Mercurij aut magis à terra per alembicum distillasti, quam imposuisti, & quod terra remanet mollis & liquida: sicut dicit Arnoldus: Quam terram sic mollem & liquidam fac in vitro bono & longo collo & sigilla sigillo Hermetis, & pone in cineribus calidis.

Primò per octo dies lentè in cineribus calidis, alijs autem diebus sint cineres calidiores: & stet in tali calore ad 25. dies naturales, vel ad triginta, usque terra exsiccetur, & remaneat arida in fundo vasis: post fac agitationem vasis cum manu fortiter & subitò: quia materia, id est, terra adhærebit lateribus vasis.

Quantò magis materia fuerit putrefacta, fortius adhæ-

adhærebit, ut dicit Rosarius. Et si ibi ignis occasu majoraretur aliquotiens, quòd materia esset nimis ad inferiores partes vasis conculcata, tunc oporteret quòd fieret contritio prædicta in vitro cum pistillo vitreo. Et sic habes terram quæ priùs fuit. Quia solum duo sunt in lapide nostro elementa formalia, scil. aqua & terra, licet virtualiter in eo sunt omnia quatuor elementa. Et ubi dicitur lapis noster est ex quatuor elementis, hoc non est per intellectum literalem, quòd sit terra, nec quòd sit aqua, nec aër, nec ignis, sed solummodo est una natura, quæ continet in se de natura & proprietate elementorum omnium.

Item totum magisterium est hoc, dividere elementa à metallis, & ea purificare, & à metallis sulphur naturæ dividere. Nam totus labor est in hoc & tota magisterij fatigatio in elementorum & sulphuris divisione. Hęc Raymundus. Sed ubi dicitur, ut Hermes dicit: Quatuor oportet te extrahere elementa, hoc profectò nil aliud est, quàm ipsas seminarias virtutes: id est, qualitates activas, vel passivas excitare, quia naturaliter exponentes quamplurimi in errores inciderunt infinitos. Et nos dicimus illam virtutem nostram spiritualem mineralem esse, quæ potest intendi & fortificari, ut pullulandi, & germinandi virtus inferatur. Et volens elementa mineralia recipere, non accipias de primis nec de ultimis sed de medijs ad creandum lapidem: quia prima sunt multum simplicia, & ultima sunt multum grossa. Quando volueris comedere, capias panem & dimitte farinam: & quando volueris facere panem, accipe farinam, & dimitte triticum. Hoc est verbum nostrum, & doctrina Philosophica. Hæc Raymundus.

Item separatio elementorum est segregare eterogenia quæ sunt accidentia. Et conjunctio elementorum est cumulare homogenia: hoc est, quæ sunt de natura humidi radicalis, ut Turba Philosophorum dicit: Item Raymundus dicit: Habeas patientiam in dealbatione, quia hic jacet multa tarditas.

Item nigredo est in omni putrefactione; semper major debet esse in opere Solis quàm in opere Lunę, ut dicit Rosarius: Quia Sol inter omnia alia corpora minoris est sulphuris quantitatis, majorem autem quantitatem argenti vivi continens, ex quo hæc nigredo procedit, ut dicit Geber.

Postea recipe terram nigram tritam, & imbibe ipsam cum Mercurio, ita quòd solummodò materia: id est, terra cooperiatur. Aliqui volunt quòd super eam natet per duos digitos aut tres. Primum tamen melius: quia dicit Philosophus, ne Yesir submergatur, & sigilla vitrum sigillo Hermetis, ut suprà: Et hoc ideo, ut activa à passivis non recedant, donec ad decoctionem perveniant perfectam. Et pone in cineres calidos ad exsiccandum. Et hoc fac secundò, scilic. imbibendo, & exsiccando & tertiò & quartò, donec terra ipsa satis alba est fixa albedine. Cave etiam diligenter ne misceas aquam Mercurialem impuram cum corpore mundo. Qualis enim erit liquiditas aquæ Mercurialis, talis erit & puritas corporis; per quàm abluitur: & quantò magis corpus fuerit ablutum, tantò albius erit. Nam præparatione suæ perfectæ colorationis propter hoc fit cum aqua & igne. Idcirco si corpus non fuerit bene album, tere ipsum cum aqua, post iterato exsicca. Sic enim azoth: id est, terram nigram abluunt & mundificant, & ejus obscuritatem auferunt, ut dicit Philosophus. Nam præparatio terræ semper est cum aqua; ideo qualis erit limpitudo aquæ; talis & erit limpitudo terræ Et hoc fiat in dealbatione terræ, & ejus ablutione.

Non ergo tædeat te prolixitatis, repetitionis, contritionis & assationis hujusmodi: Est enim actio naturalis, quæ suum habet motum & tempus determinatum, ita ut quædam in majori spacio temporis; & quædam in minori terminentur. Dicit Methodius: Quia in 40. diebus & totidem noctibus completur totum beneficium & opus ad album, post veram purificationem lapidis. Quia in purificatione ejus non potest esse tempus determinatum, nisi secundum artifex bene laborat. Et in nonaginta diebus & totidem noctibus completur opus ad rubeum. Et isti sunt veri termini ad tantam perfectionem. Et in centum & quinquaginta diebus & noctibus; cum fermento ad perfectionem totam. Versus:

Coctio fit rerum ter quinquaginta dierum.

Dicit enim Pandolphus in Turba: Quia corpus in ejus decoctione in quarta parte diminuitur. Et Astantius dicit, quod corporis quarta pars diminuitur apud ejus decoctionem. Et in impositione imbibitionis terræ nigræ cum Mercurio debet præcaveri de fractione vitri, ut dicit Rosarius. Unde debet notari, quòd aqua sit calida, & etiã materia: id est, terra sit calida: & cum manu debet agitari vas & teneri in debito calore, & iterum agitari subitò: quia materia lateribus vasis adhærebit, donec materia & totum fiat sicut lutum turbidum. Et tunc vitrum debet sigillari, & poni inter cineres calidos ad exsiccandum ut suprà, usque quo fiat pulvis siccus. Et est maximè cavendum, ne spiritus qui corpus exsiccat, à corpore exiccatur, fiat volatilis: nam si volaverit à corpore, corpus perfectum esse non potest: Ideo etiam requiritur vas esse sigillatum sigillo Hermetis. Quia si vas in arte nostra non esset clausum ad inclusionem spiritus, tota vis exhalaret, sicut in generatione metalli. Quia si fumus ex quo metallum generatur in terra inveniret locum apertum, expiraret, & nullum generaret metallum.

Etiam ideo fit ut activa à passivis non recedant, donec ad decoctionem perveniant perfectam, ut suprà ostensum est. Et tempus cujuslibet imbibitionis ad exsiccandum est vigintiquinque dies naturales, vel triginta. Sic dicit Arnoldus, licet Rosarius dicat: Si corporis imperfecti scil. terræ fuerit libra duodecim unciarum, fixatur cum imbibitionibus suis nonaginta diebus. Addunt Philosophi donec peragetur, ut dictum est. Aliquando tamen fixatur in majori vel minori tempore, secundùm industriam operantis, & propter majorem vel minorem quantitatem pigmentalium.

Intellige hæc de toto tempore imbibitionum albedinis & rubedinis. Et istam solutionem & coagulationem vel exiccationem terræ nigræ quater reitera, & quarta vice solutione & coagulatione: id est, exiccatione istius terræ completa, remanebit hæc terra fixa & lucida nigra in fractura, & projecta super corpora, alterat in suo colore. Et quantumcunque hæc terra pluries soluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & subtilior in natura sua. Dicit alius: Erit ergo ordo imbibitionis terræ, quæ reservatæ, unionis, exsiccationis & calcinationis quater reiteranius, & sic preciosam lapidis terram sufficienter abluisti & decoctionem administrasti. Et per hos gradus contritionis, aquæ imbibitionis, exiccationis & calcinationis, caput corvi, terram nigram & fœtidam sufficienter mundasti, & ad albedinem perduxisti, vi ignis & calcinationis, quæ apta est ad fermentationem suscipiendam, quæ fermentatio est ipsius lapidis animatio.

Dicit Socrates: quatuor decoctiones fieri successivè, & pòst debet vivificari per fermentum, & iterũ coqui. Dicit enim: Jungite illum aquæ suæ & coquite, & hoc fieri debet donec liquescat & dealbabitur: pòst iterum coquatur usque deveniat ad rubedinem & suavem compositionem. Et postea iterum coquatur igne fortio-

fo -iori,& hæc ultima decoctio, in qua figitur & vertitur corpus in spiritum. Et ita sunt in summa septem decoctiones, scil. quatuor ante vivificationem: id est, fermentationem, & postea tres, quæ designantur per septem assaturas, ut etiam dicit Philosophus. Æs nostrum corpus habet hydropicum, ut Naamam Syrus leprosum, propter quod quærit lavacrum regenerationis septies in Jordane, ut ab innatis passionibus & corruptionibus emendetur. Tunc habes sulphur & arsenicum non urens, quo possunt uti Alchimistæ, & cum eo faciunt argentum perfectum. Gratianus dicit: Dealbate ergo Latonem: id est, æs cum Mercurio, quia Laton est ex Sole & Luna compositum corpus imperfectum citrinum: quod cùm dealbaveris, & per diuturnam decoctionem ad pristinam citrinitatem perduxeris, habes iterum Latonem eodem modo ductibilem, & ad quantitatem tibi placitam: tunc intrasti per ostium, & habes artis principium. Et tunc calcina, dissolve, & cinera, & ita procede per medium, & si resuscitatum facis penetrabile, tunc ad finem pervenisti. Dicit enim Rasis, Morienus & Assiduus: Quia terra cùm sit dealbata, candida, fit fixa propter fixionem Lunæ, sed non fixa fixione Solis, & ideo tingit in Lunam. Et postea in opere est saltus Lunæ: id est, sublimatio humiditatis lunaris & circulus Solis: Quia post extractionem spiritus solaris à corpore suo mortuo, fit & animæ restitutio & corporis vivificatio.

Dicit Plato: Quia omni argento inest sulphur album, sicut omni auro inest sulphur rubeum, & tale sulphur non reperitur super terram, ut dicit Avicenna, sicut in istis duobus corporibus consistit. Et ideo ista corpora subtiliter præparamus super terram, de qua aurum & argentum efficiebatur subtus terram.

Via alia practica. Aliqui sic faciunt cum terra.

Cùm jam habes terram exsiccatam, tunc fac in vitro, & pone super ipsam de Mercurio sextam vel septimam ejus partem, ut solvatur: quare prius pondera ipsam, & sigilla vitrum sigillo Hermetis ne flos fugiat, & sulphur lento calore in cineribus exsicca & congela, & istam solutionem & congelationem quater reitera: quarta vice solutione & congelatione istius terræ nostræ completa, remanebit hæc terra fixa & lucida, nigra in fractura, & projecta super corpora alterat in suo colore, sed non Mercurium. Et quantumcunque pluries hæc terra soluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & subtilior in natura sua, ut etiam suprà dictum est, etiam magis tendens ad albedinem, in istis quatuor solutionibus & congelationibus. Cùm verò completa erit decoctio ista quæ dicitur prima, vertendum est ad alias tali modo.

Scias pondus totius congelati, sicut scivisti primo per discretionem tuam, & pone in vitro, & superpone quartam partem Mercurij ut solvatur, & sigilla vitrũ ut suprà sigillo Hermetis, & super calore exicca & congela, & erit una massa alterius coloris quàm prima, nigra & clara aliquantulum. Continuatur autem hæc dispositio dealbationis post ejus aquæ imbibitionem & exsiccationem & congelationem, donec fiat albissimus, perfectæ dealbationis, in igne perseverans, fundens, fluens, & Mercurium congelans, & perfectè retinens, & transmutans quodcunque corpus metallicum imperfectum, unificum verum.

Et si velis Elixir tuum præparatum, secunda ter in & quarta vice volatizare vel imbibere, hoc debet fieri cum quarta parte elixiris Mercurij. Attamen si majus pondus de ipsa aqua posueris super ipsum corpus quàm quartam partem ipsius, dum tamen non submergitur, melius erit, corpus dealbabit, & erit subtilius, penetrabilius, & cum majori pondere convertit.

Item cùm aliqua res est imbibita corruptione, non potest tolerare ignem, nec ignis in se potest pati corruptionem: quare necesse est, quòd lapis sit magistraliter extractus, mundatus, & separatus ab omnibus suis feculentijs corruptibilibus, antequam tu præsumas fixare eum, quousq; ut purum elementum primæ rei.

Et nota quòd subtilior est medicina, quæ Mercurium convertit quàm illa, que convertit corpora. Unde sciendum, quòd major labor est in dealbando propter pondera & commixtiones, quàm in rubificando: quia post dealbationem usque ad rubificationem non sequitur error. Et pro rubeo faciendo dicitur, quod debet fieri eodem modo & simili regimine in omnibus, sicut in dealbando ipsius fecisti, & non debet iterum ire ut incipiatur à principio, sed tantùm ut multiplicetur: & pone tantum Mercurij per solutionem terræ & exiccationem, sicut in dealbando, nisi quod calor sit major, & scias quantumcunque plus solvitur anima cum spiritu suo non fixo: id est, aqua sua, & coagulatur, tantò plus multiplicatur, & non solùm in quantitate, seu cum hoc etiam in virtute & tincturæ subtilitate, & in projectione magnum pondus converte et & transmutabit.

De albatione terræ, dicit Hali: Accipe quod descendit ad fundum vasis, & ablue ipsum in igne calido, usque quo auferatur ejus nigredo. & recedat ejus spissitudo & fac evolare ab eo additiones humiditatum, donec deveniat calx nimis alba, in qua non erit macula. Tunc enim terra ad animam recipiendam est habilis & pura. Dealbatio enim est totius operis initium, & fundamentum: nam ex tunc errare non potes in decoctione, quia post dealbationem uterque fugiens, scil. anima: id est, Mercurius corporis, & spiritus: id est, Mercurius vivus, in non fugientem terram vertunt, & faciunt eam spiritualem, mundam à terrestreitate, aëream & subtilem. Et sic spiritus & anima non uniuntur cum corpore vero modo, nisi in albo colore: quia tunc in ipsa dealbatione omnes colores, qui hodie in Mundo excogitari possunt, apparent, & tunc firmantur, & in unum colorem scilicet albedinis conveniunt.

Et nota, quòd ista diversitas colorum non apparet in lapide nostro nisi in conjunctione animæ cum corpore, ut dicit Morienus. In una tantum vice, ignis in eo novat diversos colores. Anima est spiritus tingens, qui demum à corpore alterato superatus, eo, gaudet, ipso incorrupto facto: & sic alter in alterum transit, & alter vim alterius recipit natura disponente.

Dicit Senior: Primum opus lunare est abluere, dealbare & putrefacere centum quinquaginta diebus. Et dealbatio totius, & fugatio tenebrarum ab ea. Et Flidius dicit: Scitote quòd totius operis initium est dealbatio, cui rubor succedit: deinde operis perfectio, post hanc autem per acetum, nutu Dei, tota fit perfectio, quod est solvere & coagulare. Et de ipsa terra dealbata, dicit Morienus: Quia nihil cum ea facias ipsa non existente fermentata. Et quia sine fermento nulla fit tinctura perfecta, ut dicunt Philosophi, sicut nec absque pasta non fermentata fit bonus panis, sic in nostro lapide, cùm fermentum est sicut anima, quæ corpori imperfecto mortuo vitam tribuit, mediante spiritu: id est, Mercurio. Quia dicit Aristoteles: Nil completur nisi cum fermento subtiliatio, ut spiritus, Versus: Ad bonam pastam utaris aqua, nec non fermento: simili modo in lapide nostro. Hæc tria reperies dictis Philosophorum consimilia. Et non est aliud fermentum quàm Sol tam ad album & rubeum, & Elixir, & Luna solũ ad album Elixir, scil. aurum vel argentũ Philosophorum, non aurum vel argentum naturæ. Unde fermentũ auri nil est nisi sulphur suum, quod albũ in argentũ convertit, quia illud nun-

nunquā figit, quod naturaliter fixum non est, nec fuit. Item fermentum fit ex pura metallorum materia: id est, sulphure naturæ & vapore elementorum. Item fermentum non est aliud nisi à Sole & Luna. Et fermentum non est quousque dicta corpora convertantur in suam primam materiam seu naturam, quia expedit quòd ex Sole & subtilissima terra fermentum debeat componi. Quare si duo corpora perfecta nescis reducere in suam naturam primam, non poteris habere aliquod fermentorum. Hæc Raymundus.

Nota, fermentum album sic fit. Ciba unam partem Lunæ purissimæ minutim limatæ vel subtiliter foliatæ cum duplo sui Mercurij bene mundissimè albi, terendo simul fortiter in mortario lapideo, donec Mercurius ebibat ipsam limaturam, & fiat quasi butyrum, ità quòd nil inveniatur de ipsa limatura: Deinde ablue hoc fermentum fortiter cum aceto forti & sale communi, bene præparato, donec acetum inde exeat clarum & bene purum, & tunc ablue sal cum aqua dulci; & aquam ad ignē exsicca. Ab hinc verò superadde ei sulphuri albi partem unam, terendo insimul totum; donec redeat quasi in corpus unum: Deinde incera ipsum cum una parte aquæ, & mitte ad sublimandum, &c. Sic eodem modo fit fermentum rubeum cum Sole purissimo, ut suprà, licet Pandolphus dicat in Turba, quòd nullum venenum tingens generatur absque Sole & umbra ejus, quod volunt & plures alij: Quia non fit aliud fermentum tàm ad albam quàm ad rubeum tincturam quàm Sol. Dicit Aristoteles: Album & rubeum ex una radice, nulla re alterius generis interveniente pullulat.

Item Rosarius & Petrus de Zalento dicunt Fermentum quod est medium conjungens, si ponitur in principio vel in medio, opus perficitur citius, nec indiget reiteratione: Non tamen dicunt hæc per abnegationem. Arnoldus dicit: Cùm autem prædictam medicinam volueris fermentare; tunc solve eam in dicto humido distillato, sicut dictum est superiùs, donec fit aquatica ut Mercurius, tunc pone in vase super ignem in toto regimine, donec colores appareant; ut in primo regimine, donec habueris Elixir, ut priùs fusibilem & tingentem: & tunc duplicatus est ejusdem elixiris effectus in fermentatione, quantitate, & projectione, &c. Quoniam in omni solutione & fixatione acquirit sibi decem in multiplicatione, ideò quantum plus solvitur, figitur, tingitur, & funditur medicina, tantum meliùs & fortius operatur.

Item de fermento nota. Ex perfecto nil fit, quia jam perfectum est, prout ista materia seu artificium perficit. Habemus exemplum: Panis fermentatus & coctus; est perfectus in suo statu vel esse, & ad suum ultimum finem pervenit, nec eo plus poteris fermentare: Sic est in auro. Aurum purum deductum est per examen ignis in corpus firmum & fixum, & eo amplius fermentare est impossibile apud Philosophos, nisi habeatur prima materia metallorum, in qua resolvatur in primam materiam, & in elementa miscibilia. Recipiamus ergo illam materiam unde erit aurum, & mediante artificio deducitur in verum fermentum Philosophorum, & mutemus hoc cum ingenio in materiam perfectam, vel in speciem corporum perfectorum, & tunc demum incipiamus operationem. Quare multi moderni laborantes etiam Philosophicè sunt decepti: quia opus dimittunt ubi est incipiendū.

Nota, aqua est spiritus corpus purgans, subtilians & dealbans. Et fermentum est anima, quæ corpori imperfecto, mediante aqua, vitam tribuit, quam priùs non habebat, & in meliorem formam reducit. Etiam si in lapide nostro esset tantùm alterum eorum, nunquam facilè flueret medicina, neque tincturam daret; & si daret, ut Mercurius in fumum volaret: quia non esset in eo receptaculum tincturæ.

Et in hora conjunctionis maxima, apparent miracula: tunc enim corpus imperfectum coloratione firma coloratur, fermento mediante; quod fermentum est anima corporis imperfecti, & spiritus, mediante anima, cum corpore conjungitur, & ligatur cum eo simul in colorem fermenti, conjungitur & fit unum cum eis. Et sic in corpore imperfecto, primò extrahitur illud videlicet eorum purum ab impuro, subtile à grosso. Deinde desiccatur & fixatur, & erit mortuum: tunc fermentatur & reviviscit per fermentū, quod est anima. Quia si non misces fermentum cum Elixir, non coloratur corpus sicut debet, quoniam sine fermento non exibit neque Sol, neq; Luna, sed aliud quod non permanet in tinctura naturæ metallicæ, nisi præparaveris ipsum scil. corpus imperfectum. Conjunge ergo ipsum sulphur: id est, corpus imperfectum, cum eo scil. fermento, ut generet sibi simile, & fiet Elixir. Cùm autem sulphur: id est, corpus imperfectum conjunctū fuerit cum suo corpore: id est, fermento, corpus non desinit in ipsum aliud agere, quousq; convertat totum in ipsum, scil. fermentum. Idcirco quando vis fermentare, misce simul cum corpore, ut totum fit fermentum; quoniam fermentum redigit vel reducit sulphur nostrum ad suam naturam, pondus & colorem; per omnem modum, qui erit & fermentum album ad album, & rubeum ad rubeum, quod patet: Quia si posueris fermentum argenti cum sulphure auri, rediget ad suam naturam, sed non ad suum colorem. Similiter si posueris fermentum auri cum sulphure argenti, convertit ad suam naturam, & non ad suum colorem, & econversò. Non ergo misceas aquam albam cum rubea, nec è conversò aquam rubeam cum alba, quia cum aqua alba albificabis, & cum rubea rubificabis. Veruntamen, fili, non putes hanc aquam esse rubeam, sed albam in aspectu, importans rubificandi potentiam cum affectu. Hæc Raymundus.

Cùm corpus mundatum fuerit, & cùm spiritu incorporatum & sublimatum, tunc ambo facta sunt vapor unctuosus. Et nisi corpus fiat vapor, nihil in opere hujus peregisti, cùm hoc fiat mediante aqua Mercuriali depurata. Ergo dealba & ablue corpus, quia dealbatio totius operis perfecti est initium & fermentum. Si enim sulphur non fuerit sublimatum, substantiam ingredientem & virtutem penetrantem non habebit, & per consequens ad verum Elixir non valebit. Et Mercurius vulgi dicitur spiritus. Mercurius corporis dicitur anima, & spiritus non conjungitur corpori nisi mediante anima, & econverso anima non conjungitur corpori nisi mediante spiritu: tantum subtilietur, ut si unum cum eo, & homogeneum sicut suus spiritus est. Tunc enim perminima sunt cōmiscibilia, & primò recipit naturā fermenti, & virtutē tingendi.

Spiritus non conjungitur corporibus donec à suis immundicijs perfectè fuerint mundati: id est, donec media substantia Mercurij & sulphuris corporis fuerint à suis mundicijs perfectè mundati: id est, horum conjunctio non est possibilis, nisi priùs spirituales fiant: id est, pec mutationem utriusque à sua virtute & proprietate, per conversionem suarum naturarum conjunguntur omnimodo conjunctione: & tunc sic purgati debent in corporibus conjungi: id est, cum fermento mediante aqua, quæ facit inter ea matrimonium: id est, conjunctionem sive unionem. Rasis dicit: Accidentia non possunt qualitates extendere; nisi fuerint substantijs sociata.

Item si vis ut fiat Elixir perfectū, atque transsubstantians, & omne corpus sibi conjunctum tingat, hoc non potest fieri nisi per solutionē suam sæpiùs repetitam.

Unde quinta essentia est corpus per se differens ab omnibus elementis & elementatis tàm in materia quàm in forma, tàm in natura, quàm in virtute, non habens in se contrarietatem, unde nec causam corruptionis. Hæc Thomas in compendio: Ubi ponit differentiam inter elementum, elementatum, & quintam essentiam.

Modus faciendi Solutionem talis est.

Postquam Lapis noster in igne est factus, & ab omni sordicie: id est, purgatus est ab omni impuritate. Nota: id est, post dealbationem & Philosophicam spiritualem purgationem suprà memoratam. Tunc tere ipsum in pulverem subtilem valde in uno lapide, & in aceto nostro cœlestino solve, & statim solvetur in clarissimam aquam, & quasi fontaneam. Et postquam lapis totaliter fuerit solutus, ut dixi tunc distilla nostra distillatione, & coagula temperato calore, & ultimò calcina prima coagulatione secundùm modum suum. Et scias quòd in illa solutione lapidis una pars multò plures partes Mercurij, vel cujuscunque corporis, in Lunam veram vel in Solem, secundum quod lapis fuerit præparatus, tingit. Et hæc solutio nostra est secretum nostrum. Et sic multiplicabis lapidem, ut postea in capitulo de multiplicatione dicetur.

Item terra vulgi sic separanda est à terra Philosophicali: Accipienda est terra calcinata &c. & ponenda est in vase vitreo vel vitreato, in quo sit aqua munda & pura ferventissima, & cum baculo vitreo agitare debes usq; quo illud quod potest dissolvi, dissolvatur, & scias quòd bona terra dissolvitur & efficitur aqua alba sicut lac, quam dissolutam ponas ad partem, & iterum tere terram quæ remansit insoluta, & injungas iterum aquam bene calidam, usque quo facias donec apertè videbis quod nihil amplius potest dissolvi: cujus signum est, quod terra quæ remansit in fundo posita super lignum, nihil manet. Secundum signum si ponatur super ignem nequaquam funditur neque adurit. Et postquam hæc videbis, tunc accipias totam terram tuam dissolutam in aqua prædicta & ponas in vase vitreo, & congelabis de siccatione forti, & priusquam congelata fuerit, tunc scias te habere terram Philosophicam, mundam & paratam: Aliam projicias, quia est fex & scoria: dicitur etiam terra alba. Et cave semper ne eam asses nisi fuerit sicca. Unde Hermes dicit: Seminare aurum vestrum, in terram albam foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis & aërea, videlicet tantum: seminate aurum: id est animam & virtutem tingentem, in terram albam, quæ præparatione debita est facta alba & munda, in qua non sint sordes. Ex his patet quod aurum naturæ non est materia fermenti, imò aurum Philosophorum est ipsum fermentum tingens.

Item Hermes caput Philosophorum ait: Cùm naturas commiscere volueritis Alchimistæ, lapidem auri commiscete humori, qui est aqua permanens, suoque vasi imponite super levem calorem quousque liquefiat: deinde dimitte quousque arescat aqua, & se invicem continuat. Ipsa autem aqua imbuta: id est, siccata, sit ignis intensior quàm prius fuerat, quousque arescat, & terra: id est, pulvis fiat. Hoc autem peracto, scitote hoc esse arcani initium, scil. aqua imbuere & desiccare perfectè. Hoc verò multoties facite quousque pereant partes: id est, deficiant, scil. quòd non ascendat vltrà, ejusque colores vobis appareant. Jubeo tamen vos non simul aquam fundere, ne ykesir submergatur, verùm paulatim: id est septies infundite, terite & desiccate, & sic multoties facite quousque sumatur aqua.

Bursen in Turba dicit: Et aqua septies imponitur ei, donec bibat totum humorem, & recipiat vim imminentem igni, apud pugnam ignis, & rubigo fiat. Hermes dicit: Humectate & conterite pluribus diebus: & hoc novem vicibus solvere & coagulare præcepit, quæ per novem aquilas designantur. In qualibet enim solutione & coagulatione augebitur ejus affectus. Unde Philosophus in Turba:

Videntes autem omnes hujus artis investigatores illam albedinem apparentem in vase, rati estote quòd rubor in albedinem occultatus est.

Tunc autem non oportet vos illa extrahere, verùm coquere quousq; totum rubeum fiat, & sic per plures imbibitiones aquæ solaris requiritur, terream rubeam fore factam, etiam per majorem ignis administrationem. Item Barsen: Præcipio illis æs aqua dealbare candida, qua æs rubeum faciunt, scilic. æs nostrum. Quare oportet quod priùs album fiat antequam rubeum fiat: quia non est transitus de extremo ad extremum, de contrario in contrarium, nisi per medium dispensativum: id est, de nigredine non est transitus in citrinum vel rubeum, nisi albedine mediante: quia citrinitas causatur ex altissimo vel multum albo, & modicum rubeo claro essentialiter. Quare natura ostendit, quòd citrinatio est perfecta & completa digestio. Nec econversò potest esse transitus de citrino ad album, quousque compositum convertatur in nigrum. Nec aurum potest fieri argentum indivisibile, nisi priùs destruatur, & fiat nigrum, & corrumpatur, nec melius potest fieri deterius, nisi per corruptionem sui ipsius: quia generatio unius est corruptio alterius. Et hoc fit cum additione rei tingentis illud, quæ nota est naturæ, & perficitur. Et tunc fermentū imponitur.

Spiritus corpus exsiccat, & à corpore exsiccatur, scilicet perfectè à suo flegmate purgatus.

Nota in omni assatione & decoctione quia spiritus & corpora separantur & associantur scire debes, quòd anima separabilis à suo subjecto non commodè separatur à fixo, nisi in siccissione, nec vivum cōmodè conjungitur mortuo, nisi in humido. Sed in his omnibus natura non patitur subditas permutationes. Ideo maximè est cavendum, ne spiritus volatilis fiat: nam si volaverit à corpore, corpus imperfectum manebit.

Nota: Ideo fit sublimatio, ut segregatis partibus purissimis & levioribus à fecibus grossorum elementorum, virtutem quintæ essentiæ possideant formantem & disponentem ad speciem durabilem & perfectam. Dico autem quintam essentiam animam tingentem, colorantem, & formam puram inducentem, ad quam extrahendā valde necessaria fuit sublimatio & subtiliatio. Per eam namque extrahitur unctuositas arsenici, sive natura oleaginosa purissima & incombustibilis unctuositatis, quæ ligata & commixta est cum fecibus, scorijs, & grossioribus elementarijs. Quia sublimatio non fit alia de causa nisi ut extrahatur anima tingens à corpore, & ut vertatur in spiritum penetrabilē: per sublimationem enim corpus in spiritum reducitur, scil. cùm corporalis densitas transit in raritatem. Et cùm corpora sint gravia & ponderosa, ut etiam suprà dictū est: si ergo debent sublimari, oportet quòd cum Mercurio incorporentur & subtilientur, & coquantur, donec ex eis, scilicet ex Mercurio, & corpore fiat unū corpus, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quia nisi Mercurius fuerit corpori incorporatus, non ascendit: incorporati autē nullatenus potest, nisi priùs in Mercurio solvatur, ergo recipe primam aquam ab omni corruptione segregatam, in qua coque rem suo nomine nominatam per 40. dies in vase suo, & invenies corpus conversum in argentū vivum: & quandò per sublimationē fuerit privatum sua nigredine, fiet natura sublimis carens umbra: id est, grossa terræ fæculentia & adustione. Idcirco quantò magis poteris, ipsum corpus subtilia, & cum Mercurio mundo coq;

&

& cùm aliquam partem Mercurij corpus in se hauserit & concluserit, ipsum subtilia igne cito, & fortiori quo poteris, donec ascendat in similitudine albissimi pulveris, in modum nivis, adhærens sponsalibus aludel. Cinis verò in fundo manens est fex, & scoria corporum, vituperata, & abjicienda, in qua nil vitæ habetur: quia pulvis levissimus, qui modica sublimatione evanescit, quoniam non est nisi sulphur parvum, à natura exclusum. Tunc abjectis fecibus, itera per se sublimationem albissimi pulveris sine fecibus suis, donec figatur, & quousque non permittit aliquas feces, sed ascendit purissimam ad modum nivis, quæ est nostra pura quinta essentia, & tunc habes animam tingentem: & coagulantem & mundificantem, & sulphur arsenicum non urens: quo possunt uti Alchimistæ, & cum eo faciunt argentum.

In solari autem materia licet quædam pars albissimè ascenderit: tamen in fundo remanet ignis tinctus rubore, in modum scarlati. Et illud sulphur convertit argentum vivum in aurum purissimum & verissimum. Hæc est perfectissima compositio sulphuris albi & rubei non urentis secundum summam operationem Philosophorum: nil enim in his dictis superflui & diminuti invenies, sed hæc Philosophica veritas continet.

Item si cum calcibus duorum luminarium, scilicet Solis & Lunæ sublimaveris Mercurium, tunc utiliter sublimabis, & mundas cum facilitate. In illis enim est facilis operationis illarum sublimatio, per generationem: & collige semper tantum solum sublimatum, quia hoc non est fixum, sed quod in medio consistit aludel supra feces, quia illud est subtilis media substantia Mercurij, ex qua nostra conficitur medicina, quæ ex argenti vivi materia ducit originem, quæsitum bonum, terra alba foliata, arsenicum, & sulphur album, prima materia metallorum: hæc Raymundus. Hinc autem sublimationem facimus, ut corpora reducamus in naturam subtilem, ut sint sicut spiritus, penetrantia & redigentia omne corpus in solificum vel lunificum verum, vel ut ea reducamus in primam materiam, scilicet Mercurium & sulphur, & ut eorum fiat firmissima incorporatio, & etiam ut assumat perfectum colorem albedinis vel rubedinis, qui color sine sublimatione fieri non potest. Et non misceas illud, quod remanet in fundo cum eo quod ascendit, sed segregatim unumquodque eorum pone.

Si autem adhuc in fundo aliquid de materia valente remansit: iterabis ad sublimandum per Mercurium sibi incorporatum, donec totum ascenderit quicquid est de pura essentia ipsorum corporum: quia si non feceris, non ponas ipsum in magisterium. Alembicum verò sit vitreum, bono luto circumlinitum, quod debet conjungi cum subjecto, ita ut Mercurius non possit exhalare finaliter: quia non sublimatur Mercurius, nisi per fumositatem aëream, secum deferens partes corporis puriores; & ideo terra tunc in aërem & corpus in spiritum convertitur, & densitas in raritatem finaliter in modum aëris ascendunt, sic quod ratione veritatis recipiunt virtutem fortiter, & in profundum penetrandi: & ratione perfectæ clarificationis, perfectæ tincturæ & colorationis. Unde ergo diligenter vide ut vasa bene jungantur, quoniam si inveniat scilicet Mercurius locum apertum, evolat per fumum, sicque peribit & annihilabitur operatio, & magisterium tuum erit inane.

Sequitur de Regimine Fixionis.

Quomodo perficitur Sulphur album & rubeum in Elixir perfectum.

Accipe ergo sulphur album prædictum, & ipsum fige super corpus suum, album, fixum & mundatum: est, supra argentum. Et sulphur rubeum supra corpus suum rubeum, scilicet supra aurum, ut docet Pythagoras magister Turbæ, dicens: Quod argentum vivum à corporibus, dissolutione, subtiliatione, & sublimatione extractum, non coagulatum in sulphur album vel rubeum, sustinens ignem: id est, ut sit fixum, nullam vim habet ad albedinem vel rubedinem. Prudenter ergo & discretè oportet te operari, quoniam sine fermento non poterit Sol neque Luna esse. Et non est aliud fermentum nisi Sol & Luna: non enim permanebit in essentia naturæ prædictum sulphur, quod Philosophi dicunt Vaporem unctuosum, nisi ipsum corpore suo purgato conjunxeris, ut generet sibi simile. Et etiam propter hoc ut fiat Elixir perfectum id, quod componis. Cùm autem sulphur conjunctum fuerit suo corpori purgato, non desinit in id agere, ipsum totaliter penetrando, quousque totum convertat in suam naturam. Ideoque quando vis fermentare, misce corpus sublimatum cum suo corpore optimè purgato ut totum fiat fermentum quoniam fermentum reducit sulphur artis seu Philosophicum in suam naturam, colorem & saporem. Si enim sulphur non fuerit sublimatum, substantiam ingredientem & virtutem penetrativam non habebit, & per consequens ad componendum verum Elixir non habebit virtutem quia in sua permanens densitate & corporalitate, non miscebitur rebus tingendo, nec eas poterit in formam perfecti metalli transmutare. Sed cùm corpus mundatum fuerit, & cum spiritu incorporatum sublimatione descendit, tunc ambo facta sunt vapor unctuosus, & ab urentibus substantiis spoliatus, aër subtilis, clarus nimiæ penetrationis, anima à vitiis, & inquinamentis liberata: quia juncta suo corpori mundato, mediante spiritu: id est, aqua Mercuriali purificata, transit in eus purissimum & incorruptibile. Et nisi fiat vapor, nihil in opere hujus artis peregisti. Ergo de alba ablue: quia dealbatio totius operis perfecti est initium & fermentum. Quæ quidem dealbatio non modò non variatur in colores diversos, sed permanet invariabilis & immutabilis, & fige juxta præceptum Philosophorum hoc modo.

Modus figendi.

Apta fermentum: id est corpus ante fermentationem, ut sit solutum & calcinatum: id est corpus per argentum vivum sit solutum & calcinatum: id est, argentum vivum sit ab eo separatum & remotum, & sit calx aut cinis purissimus: quoniam si non aptaveris fermentum, nil valebit. Et similiter apta sulphur non urens de calce per sublimationem, ut sit simplex & vivum. Quia si non miscueris in Elixir, non colorabitur corpus suprà quod fiet projectio sulphuris. Et si non mundaveris corpus quod vis misceri in Elixir, non diriget corpus spiritum, neque retinebit eum. Et si non sublimaveris hujusmodi sulphur, quod vis mittere in Elixir, erit aurum & argentum multum & obscurum.

Et si non mundaveris spiritum, non sustinebit ignem: quia ipsum impurum corpori non conjungeretur per minima. Oportet te etiam multum cautum esse, ut facias Elixir medium inter durum & molle, quia nisi hoc scieris, non erit aurum & argentum habile ad operandum, scilicet malleandum vel fundendum. Subtilioris enim substantiæ & liquidioris oportet esse medicinam, quia ipsa sunt corpora, & majoris fixionis & retentionis, quàm sit argentum vivum, in sua natura, super quibus projicitur. Quia dicit Euclides: Nostrum finale secretum est habere medicinam quæ fluat ante Mercurij figuram. Cùm autem vis com-

componere Elixir, fac calcem de illa materia cujus est corpus,& ei immitte sulphur suum, sicut supra dixi: Si est aurum,de auro: Si argentum, de argento. Quoniam sponsalitium non est aliud nisi ut conjungas fermentum cum suo corpore,de quibus vis facere Elixir. Dicit enim: Turba: Junge hæc duo: id est, cineres, videlicet corporis perfecti, & sulphur album: id est, corpus imperfectum ad invicem, unde Philosophus: Illumina primò corpus tuum, & junge cum spiritu & corpore mundo,æqualitate: id est,æquo pondere.

De Ponderibus Fermenti & Sulphuris & Mercurii.

Nota,quia sciendum est primò,quòd summa volatilis non superet summam sui corporis mundati, fixi, alioquin ligamentum sponsalitij verteretur in fugam spiritus non fixi,& sulphuris volatilis. Volatile non superet summam fixi cum eo uniti. Unde dicit Plato: Si parum sulphur projiciatur super multitudinem corporis, ita ut supra ipsum habeat pondera, convertit ipsum in pulverem, cujus color erit sicut color corporis super quod projicitur spiritus auri vel argenti. Sed quia sulphura non possunt corpora ingredi nisi mediante aqua scilicet Mercurij, quæ aqua facit eorum matrimonium: quia est medium conjungendi tincturas: id est, sulphur & fermentum: ideo in ea dispositione primò ponas calcem corporis seu fermenti. Secundò ponas aquam.id est spiritum. Tertiò ponas aërem: id est, animam, sive sulphur à corporibus extractum. Et ut utar Philosophico eloquio & doctrina: Si miscueris prius oleum in terra, erit oleum mortificatum in terra, quoniam oleum in terram intrat, & ab ea sorbetur. Si verò priùs posueris aquam, & postea oleum, stabit oleum supra aquam: ut si priùs posueris aquam & postea terram, erit aqua ponderosior terra. Cùm ergo conjungis elementa, scilicet aquam & aërem ut figantur in terra: si est ad album Elixir, semper sit plus de terra quàm de aliquo alio elementorum: alioquin terra non figeret spiritum, imò secum evolaret. Et hoc fieri debet,secundùm rationem, juxta adæquationis mensuram. Verbi gratia,ad lunare Elixir. Si est de aëre unum pondus & dimidium,de aqua debent esse duo pondera, & de terra tria debent esse pondera, & terræ fermentum sit ter tantum, quantum sit sulphur album. Ut si dimidium alterum pondus fuerit de sulphure albo, tria pondera debent esse de fermento,& duo de aqua,& erit Elixir completum. Et ideo hanc cautelam habeas in compositione veri Elixir.& ita operetis, ut dictum est,ut scias quantum debeas apponere de terra,quantum de aqua,& quantum de aëre ad album Elixir, & quantum de igne ad rubeum.Ratio est quia si magis poneretur de terra quàm dictum est, mortificaretur anima: si verò minus, fieret Elixir nimis humidum, nec figeretur. Et similiter de aqua, si plus apponeretur, & esset humidum & nimis molle: si minus, esset siccum & durum,nec penetraret. Et si de aëre similiter minus apponeretur, non coloraret perfecto colore: & si magis, esset in perfectione coloratum in albo Elixir.

Ad solare verò Elixir,cùm Sol sit calidior Luna,debent esse duo pondera terræ, tria de aëre,tria de aqua, unum pondus & dimidium de igne: nam pondus ignis est medium pondus aquæ. Et in hoc neque est additio neque diminutio

Dicit Raymundus: Cùm volueris Elixir ad rubeum per traditionem generalis doctrinæ,doctrinam faciendi Elixir ad album resumes in exemplum,Nam hic modus faciendi Elixir ad album, tenere non oportet, nisi solum pro quolibet elemento albo. elementatum ponas rubeum quoniam in Elixire ad rubeum apponitur ignis ulterius,qui totum rubificat,& sublimatur ut spiritus Pondera verò elementorum,sunt duo pondera terræ,& tria aquæ,& totidem & unum pondus & dimidium de sulphure rubeo. Primò enim ponas terram: quia participat cum fermento. Secundò ponas aquam: quia est medium inter terram & aërem. Tertiò ponas aërem: quia est medium inter aquam & ignem.Quartò ponas ignem,sed ignis per aërem figitur sicut & aqua per terram,& cætera sicut scis.

Sciendum est:Quòd si lapis Philosophorum purificatus adjungatur cum aliquo corpore, & qualitercunque destruatur corpus,materia lapidis semper remanet cum illa parte corporis,quæ magis est purificata secundùm viam naturæ. Nam lapidis materia figit ignem, neque potest comburi: quia ipse lapis super omnem ignem perpetuus est creatus Et ideo quantò magis in igne perseverat,tantò plus augmentatur virtus ejus in quantitate & qualitate:quia lapis Philosophorum non habet humiditatem terminabilium,& licet secus sit in experientia,copiosius est humiditate unctuosa in ejus occulto, quæ nunquam potest destrui per aliquam viam Quia si corpus cum quo commiscetur, destruitur,semper remanet ejus substantia subtilis vel grossa, secundùm quod fuit præparata,quæ est vera & res fixa. Ideoque nisi destruatur corpus, materia vel medicina de ipso creata & extracta semper perseverat Hinc Geber dicit.Arus Philosophus dicit in Turba:Sciant omnes investigatores hujus artis, quòd Elixir quantumcunque præparetur vel subtilietur, totum nihil est,nisi post præparationem cum vero fermento conjungatur.

Nota de Fermento.

Notandum est, quòd quando Elixir conjungitur cum corporibus,oportet quòd conjungatur per minima,ut dicit Albertus.Vehemens & utilis complexionatio fieri nunquam potest rebus solidis, nisi priùs solvantur in aquis,& tunc commisceantur ad invicem,& in locis calidis agente calore naturali, vel sibi proportionabili vaporaliter se connectant spacio temporis competentis.Quia oportet Elixir primò solvere.postea corpus præparare & solvere ut Elixir postea verò accipere & conjungere dissolutiones,videlicet de Elixir partes tres,& de corporibus prædictis partem unam: postea oportet hoc totum congelare & iterum solvere & congelare,& sic reiterare donec totum factum sit unum, sine aliqua separatione, & hoc totum completur per beneficium aquæ nostræ Mercurialis: quia cum ipsa solvitur, Elixirque præparatur. & cum ipsa solvuntur & præparantur corpora. Ipsa enim mundans, jungens,dissolvens,dealbans,& rubeum faciens.

Dicit alius:Sed quia fermentum non potest ingredi corpus mortuum nisi mediante aqua: quæ facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam: idcirco primò in omni fermentatione notari debet pondus uniuscujusque. Si igitur terram foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, ut stabit in complemento tincturæ super corpora à perfectione diminuta, tunc recipe terræ dealbatæ seu foliatæ corporis mortui partes tres,& de aqua vitæ reservata partes duas,& fermenti partem alteram dimidiam.

Fermentum autem sit præparatum ut fiat calx alba, fixa & subtilis,si ad album procedit tua intentio si verò ad rubeum tunc sit calx citrinissima auri præparata, & non erit aliud fermentum. Ratio quia illa duo corpora lucentia sunt,in quibus sunt radij tingentes splendidi, cætera corpora albedine & rubedine naturaliter excellendo.

Postea sapienter ponas in suam fiolam ad hoc adaptatam,& in corium suum temperatam repone ut coagulen-

gulentur & fixentur, & fiet unum corpus. Deinde iterum solve cum tertia parte aquæ,& exsicca:& hoc reitera pluries, donec excellentissimum lapidem album per hoc gradus reiterationis & præparationis præparabis album, fixum, stantem, per minima ingredientem corpora velocissime fluentem ad instar aquæ fixæ, super ignis pugnam tingentem Mercurium & omnia corpora a perfectione diminuta in verum argentum.

Et nota, quantò plus vel pluries hujus complementi ordo reiteretur, solutionis, coagulationis & contritionis, tantò hujus majoris exuberatione, videlicet medicinæ multiplicatur bonitas magis & magis. Nam quoties pertractaveris super ipsum lapidem ejus propriam bonitatem reservatam, toties multas lucraberis in ejus projectione super corpora partes, à perfectione diminuta. Quare Philosophi laudant reiterationem ultra. Si igitur terram albam fermentare ad rubeum Elixir volueris divide ipsam terram albam in duas partes: unam partem augmentabis ad Elixir album cum sua aqua alba reservata, & sic nunquam deficit esse ejus: & aliam aliam partem pone in vitrum suum: id est, in furnum suæ digestionis, & auge sibi ignem, donec vi & potentia ignis digestio sui in rubicundum lapidem convertatur, veluti sicut crocus siccus, combustus. Et si volueris ut fiat tinctura rubedinis Elixir albissimum transformans, & tingens Mercurium, Lunam & omne corpus in verissimum Solem, vel solificum corpus, tunc fermenta ejus partes tres cum parte altera dimidia auri purissimi præparata ut sit calx subtilissima, cum duabus partibus aquæ solificatæ artificialis et in unum chaos redacens connexione per minima, usque ad occultum corporis, & pone in suo vitro, in igne suo, & coque ut elucescat rubicundissimus lapis, sanguineus, verus. Illum iterum augmentabis de parte sua solificata, reservata scilicet aqua sua solari, ut gradatim per modum digestionis ignis fortioris procedas in ejus perfectionis augmentatione, & cumulatione bonitatis, & reiteratione operis de parte sua reservata, sibi suæ naturæ conveniente, solificata tandem, ut ejus bonitas multiplicetur usque in infinitum, dicit Raymundus.

De Modo indulcorandi Lapidem cum humiditate.

In Modo autem faciendi hujus Lapidis Indulcorationem:

Sumatur Lapis, & terendo imbibe illum in vase suo, imbibitione per minima, scilicet per vices, factas ad modum roris cum una & dimidia parte sui: postea decoque cum igne levi, donec prius illa fuerit in lapidis substantiam congelata: Postmodum vigora ignem de carbonibus paulatim, donec subtilietur ex eo quicquid resolutum extiterit, tàm de aqua sulphuris, quàm de argento vivo humido.

Tunc iterum quod sublimatum extiterit, reduc super feces, terendo & imbibendo cum dicto spiritu, qui magis in humiditate exuberanter abundat. Et hoc iterate imbibitione rorida, decoctione, congelatione, & sublimatione, cum ignibus suis successivis, & diligenter continuatis, scilic. cum moderamine notæ ignitionis, quam natura exigit donec per continuam sublimationem, iterationem spirituum non inflammabilium super illas, scil. feces & continuo motu totum figatur deorsū.

Cùm autem fixum fuerit secundùm proportionem ignis sibi appropriati cum moderamine, tunc eo facias ignem fortem, bene continuatum per diem naturalem: secunda verò die naturali fortiorem, & tertia die naturali adhuc fortissimum, ut est ignis fundendi, vel quasi. Quando voles incerare lapidem. Mittas magis de re calida & humida, quàm facias de frigida & sicca. Sed quando tu operatus fueris per intentionem fixandi, tunc mittas magis de frigida & sicca, quàm de calida & humida. Et si medicina non manet plenariè contra ignem, hoc est, per defectum fixationis: Igitur succurretur defectui, vel per reiterationem solutionis & congelationis, vel per sublimationem partium non fixarum, per partem fixam, quousque capiat quietem contra asperitatem ignis. Et si tu vides, quòd illa non possunt fundi nisi gravitate, scilicet per defectum incerationis supple sibi, & integra ei incerationem cum oleo lapidis, guttando gutta post guttam, supra levem ignem, in crucibulo terreo, quo usque fluat ut cera, sine fumo. Hæc Raymundus.

De Multiplicatione vel Augmentatione Lapidis.

Nota primùm quid sit Augmentum. Unde augmentum est præexistentis quantitatis additamentum. Et augmentum in qualitate & bonitate, est ipsam tincturam solvere & coagulare, hoc est, Mercurio nostro imbibere & exsiccare.

Vel sic: Recipe tincturæ præparatæ partem unam, & solve in tribus partibus Mercurii nostri, deinde fac in vase, & sigilla vas, & pone inter cineres calidos, per totum, ut suprà, expressum est, donec exsiccetur & pulvis fiat, Deinde aperi vitrum & iterum imbibe, & exsicca ut suprà, & quoties hoc pluries feceris, toties aliquas partes lucraberis, & ultrà tingit, ut dicit Arnoldus.

Augmentum in quantitate est: Recipe materiæ fixæ quæ tingit: id est, tincturæ præparatæ partes tres, & Mercurij Philosophorum unam partem, & fac in vase & sigilla vas, & pone inter cineres calidos, ut suprà, & exsicca ut pulvis fiat. Deinde aperi vitrum & iterum imbibe, & exsicca, &c ut suprà. Et aqua ista est argentum vivum vel Mercurius non plus ponderis adjicit vel dat corpori, nisi quantum de humiditate metallina manet. Hæc Calidius filius Isidori: Item multiplicatio in quantitate fit per mixtionem medicinæ in crucibulo cum argento vivo vulgi. Quod quidem argentum vivum per admixtionem lapidis convertitur in pulverem rubeum vel nigrum & iteratò, quòd mittatur de illo pulvere argenti vivi super aliud argentum vivum, & iteratò convertitur in pulverem, & sic facies reiterationes pulveris argenti vivi super aliud argentum vivum, donec argentum vivum non convertatur in pulverem, sed manet conversum in metallum perfectum. Et hoc fit quia fortitudo medicinæ temperata est cum additione argenti vivi.

Item multiplicatio tincturæ non est aliud, nisi augmentatio & multiplicatio caloris naturalis, qui est sulphur non urens in materia argenti vivi cùm sit certum, quod argentum vivum sit materia metallorum in substantia, in qua sua claritas est infixa, quia metalla non indigent nisi natura substantiali. Et substantia in qua tinctura sulphuris infigitur, oportet quòd sit de materia servata ab omni adustione, & defectiva totius fusionis, amabilis & placens omnibus metallis. Et ideo est necesse, quòd tinctura sulphuris sequatur talem substantiam, & in illa colligatur, si vis quòd sit tinctura metallorum, & dicta substantia sit talis quòd possit fixari sine consumatione suæ humiditatis, & sine reversione illius in terram, & sine combustione suæ propriæ substantiæ: & totum hoc est argentum vivum. Quare dicitur quod illud causa perfectionis ad necessitatem metallorum, quia illud est sufficiens ad quemlibet gradum omnium fusionum, cum ignitione, sicut patet in plumbo & stanno, & hoc per bonam adhærentiam

ſuarum partium,& per fortitudinem ſuæ mobilis mixtionis. Hæc Raymundus.

Modus quomodo multiplicantur medicina rubea & alba in virtute & poteſtate. Quando perfeceris dictas medicinas, & de illis feceris projectionem, duobus modis poteris artificialiter multiplicare ſuas virtutes

Primus modus eſt: Diſſolves in aqua Mercurij ſui albi vel rubei,ex quibus fuerunt procreatæ, quousque fiat aqua clara: & poſtmodum cum levi decoctione congelabis,& cum ſuis oleis,inceres verò eas ſuper igne, quousque fluant: certa ſua virtus erit duplicata in tinctura cum omnibus ſuis perfectionibus, ſicut videbis in projectione:quia pondus quod projiciebatur ſuper mille,tunc projicitur ſuper duo millia. Et in iſta multiplicatione non eſt magnus labor.

Secundus modus multiplicandi ſuas virtutes eſt majoris precij:quia ſi diſtilles quamlibet ſpeciem illarum ſingulariter,& in ſua aqua per inhumationem,poſtmodum ſeparabis elementa per deſtillationẽ,in recipiendo primam aquam, poſtmodum aërem:& manebit ſua ſubſtantia terræ fixa,tota clara in forma pulveris:reduc in illam aquam per diſtillationem quousque totum biberit,& ſic tota fixa in terra: & poſtmodum imbibe totum cum ſuo oleo & cum ſua tinctura,quousque ſit bene fixum,& fundetur totum ſicut cera.Et de illa medicina projice unum pondus ſuper corpus quod volueris convertere, & invenies certè ſuam tincturam multiplicatam de centum partibus,per talem modum,&c.

Iterum multiplicatur medicina dupliciter.

Solutione caliditatis, vel ſolutione raritatis. Solutione caliditatis, eſt,ut accipias medicinam in vaſe vitreo impoſitam,& eam ſepelias in igne noſtro humido ſeptem diebus vel amplius, donec medicina ſolvatur in aquam ſine turbulentia.Solutione raritatis:ut ſumas vas vitreum cum medicina,& ſuſpendatur illud in olla nova ænea, cujus orificium ſit ſtrictum, in qua bulliat aqua, & orificium ſit clauſum, ut ex vapore aquæ bullientis aſcendente vapore ſolvatur medicina.

Sed nota quòd aqua illa bulliens non tangat vas vitreum,in quo eſt medicina per ſpacium trium digitorum.Et ſolutio fit fortè una die vel duobus aut tribus. Poſtquam medicina fuerit ſoluta, aufer ab igne ad refrigerandum, fixandum,& congelandum, indutandum, vel deſiccandum,& ſic ſolvatur pluries:& quantò plus reſoluta fuerit medicina,tantò perfectior erit. Et talis ſolutio eſt medicinæ ſubtiliatio & ejus virtualis ſublimatio. Quæ quantò plus reiteratur,tantò abundantius & plures partes tingit.

Unde dicit Raſi.:Non dependet hujus bonitas multiplicationis, niſi in multiplicatione reiterationis, ſublimatione & fixatione medicinę perfectæ.Quia quantò plus hujus complemẽti ordo reiteratur,tantò illius exuberãtia magis operatur,& augmentatur.Nam quoties magis ſolito ſublimaveris medicinam perfectam, & ſolveris, toties lucraberis omni vice ad projiciendum unum pondus ſuper mille.Et ſi primo cadet ſuper mille, ſecundo cadit ſuper decem millia, tertio ſuper centum millia,quarto ſuper mille millia & ſic usque in infinitum. Dicit enim Morienes Philoſophus: Scitote pro certo, quod quantò plus ſolvitur lapis noſter, & congelatur,tantò plus ſpiritus & anima conjunguntur, & retinentur ab ipſis, & qualibet vice tinctura multiplicatur. Alio modo multiplicatur medicina per fermentationem & eſt fermentum ad album,Luna pura: & fermentum ad rubeum,Sol purus Projiciatur ergo una pars medicinæ, ſupra duas fermenti,& totum erit medicina: & ponatur in vaſe vitreo ſuper ignem, & claudatur ſic,ut aër,non intret,nec exeat,& ſervetur,& regatur, & ſubtilietur quoties volueris, ſicut feciſti de prima medicina,tantam virtutem recipiet una pars ſecundæ medicinæ, quantum habuit una pars primæ medicinæ. Sic enim per ſolutionem, & fermentationem poterit medicina multiplicari in infinitum.

Tripliciter Lapis Philoſophicus multiplicatur.

Primo modo fit per reiterationem notæ corruptionis ad principium, hoc eſt, corrumpendo lapidem per diſſolutionem & putrefactionem,& per elementorum conjunctionem, & inhumationem in aëre vel in terra, & per decoctiones aëris, & ignis communis. Et hoc ad altera opera particularia, per conjunctionem elementorum cum terra foliata, & decoctione ignis communis in humatione fimi. Item utraque multiplicatio fit ſimul,ſi ex medicina multiplicata in quantitate duxeris ad dictas duas rotas, & feceris ſicut dictum eſt.

Nam quantumcunque medicina tranſit per iſtas duas rotas ad finem terminationis, tantum plus & multiplicatur in virtute propter materiam, qua ad tantam ſubtilitatem deducitur. Ex quo ſpiritus exiſtens in tali materia multiplicat ſimilitudinem ſuam, ſicut ſummitas ignis exiſtens in oculo Baſiliſci, ſuam ſimilitudinem multiplicat in igne exiſtente in animalibus, ratione cujus ſuffocatur calor naturalis unius cujuſque animalis ſicut lux ignis per lucem Solis extinguitur. Hæc Raymundus.

Modus projiciendi omnium præſcriptorum taliter poteſt experiri.

Sumatur una pars de medicina, & decem partes Mercurij crudi purgati,ſic quòd Mercurius calefiat ad ignem, usque ad fumoſitatem. Extunc projiciatur medicina deſuper quæ ſtatim fluit, minima penetrando, tunc ſtatim vigorato igne, Mercurius fuſus colligatur, cujus recipiatur modica pars, & tantum ſui Mercurij vivi ponatur ad ignem,& probetur pondus. Si Mercurius additus notabiliter receſſerit, tunc medicina non ſufficit ad ulteriores partes.Si autem corpus in corpore notabiliter diminutum non fuerit, ſed materia adhuc fuerit frangibilis,& nimis mollis vel dura,tunc ſumatur hujus iterum modica pars, & tantum ſui de Mercurio crudo, & per omnia, ut dictum eſt,procedatur, donec habeatur intentum.

De Productione Medicinæ multiplicatæ in virtute.

Accipe unam partem vel unicam medicinæ dictæ multiplicatæ in virtute,& de illa projicias ſuper centum partes Mercurij,ſtatim cum dictis Mercurius incipiet calefieri in crucibulo, & promptè congelabitur,& citò totum in fixam medicinam, ad faciendum projectionem ſuper alium Mercurium,poſt accipe unam unciam,& de illa ſecunda medicina,& fac projectionem ſuper centum partes alterius Mercurij calidi, & adhuc erit purum totum,& vera medicina:tunc multiplicaſti in quantitate tuam primam medicinam,vel etiam totum,vel in parte,quam iterum poteris multiplicare per diſſolutionem, & congelationem, & inhumationem, &c.Quia modum quem dixi in multiplicatione,potes multiplicare in virtute in infinitum,& poſtea in quantitate. Projice de medicina ultimò congelata, unum pondus ſuper centum Mercurij loti cum ſale & aceto, & calefac ſuper igne ſtatim,cùm videris ipſum fumare & congelabitur in aurum, &c. Convertitur autem oleum:id eſt, cùm tinctura eſt oleum in pulverem tingentem hoc modo: Sumatur præparati olei una pars, & fundatur ſupra decem partes Mercurij crudi, ponatur

tur ad digestionem, & statim ingreditur illud oleum Mercurium talem, quòd non appareat, sed erit Mercurius albus vel rubeus, secundùm quod præparata est medicina ad album vel ad rubeum, pulverisabilis & tractabilis in itinere, sine damno, qui ulterius poterit projici, ut scis, semper super Mercurium postea cum sale & aceto semper bene lotum.

De Virtute, effectu, & nobilitate hujus laudabilis Scientiæ, seu Tincturæ Philosophicæ.

Est sciendum quòd antiqui sapientes, quatuor principales effectus sive virtutes in hac gloriosa thesauri arca, consolatrice & adjutrice Scientia reperetunt.

Primò dicitur corpus humanum à multis infirmitatibus sanare, secundò corpora imperfecta metallica restaurare. Tertiò lapides ignobiles in gemmas quasdam pretiosas transmutare. Quartò omne vitrum ductibile facere, sive malleabile.

De primo consenserunt omnes Philosophi: Quòd quando lapis ematites perfectè rubificatus fuerit, non solùm facit mirabilia in corporibus solidis, sed & in corpore humano, de quo non est dubium. Nam omnem infirmitatem ab intra sumendo curat, ab extra sanat ungendo. Dicunt enim Philosophi, quòd si datum fuerit de eo in aqua, vel in vino tepido paraliticis, freneticis, hydropicis, leprosis, curat eos. Alij sapientes dicunt, quòd guttam rosaceam relidit sæpè ungendo. Hinc verò passio cardiaca, ecthica, iliaca, cholica, ictericia, ac morbi Ægidij tùm epilepsis, & omnes species febrium per eam curantur, sumendo plerunque, artetica per eam curatur ungendo, & quicquid est in ægroto stomacho, hoc tollit, & omnem fluxum humorum peccantium stringit & consumit potando vel ungendo, omnemque melancholiam sive mœstitiam mentis jejuno stomacho sumpta repellit, omnem fluxum renaticum exsiccat. Est etiam infirmorum oculorum sanatrix optima. Nam fluxum lachrymarum stringit, lipposos attenuat, ruborem depellit, pellem vel tunicam delendo mollificat.

Tela, albugo, & hugo, cornu & ungula, cataracta, inversio palpebrarum, æstus, nec non tenebræ, inflaturæ oculorum: hæc omnia per medicinam Philosophicam facillimè curantur. Cor & spiritualia confortat potando, dolorem capitis mitigat in temporibus ungendo. Præbet etiam surdis auditum, & omni dolore aurium succurrit, inflaturis nervos compactos rectificat ungendo, dentes corrosos restaurat lavando, fœtorem anhelitus dulcorat. Sanantur etiam per eam omnia genera apostematum ungendo vel emplastrando, aut pulverem siccum intermittendo. Ulcera, vulnera, cancer, fistula, noli me tangere, antrax, serpigines, impetigines, strumiones, scabies, pruritus, & tinea per eam sanantur. Cicatrices per ipsam planantur, ita ut caro nova regeneretur, vinum corruptum & acidum si permiscetur, reparatur: calculus inde solvitur si bibitur: venenum expellit sumendo: occiduntur etiam vermes: si impulverisentur capilli sub villo sic per eam ungendo removentur. Rugas in facie, aut omnes maculas delet ungendo, & faciem invenilem facit. Mulieribus in partu laborantibus sumpta auxiliatur, fœtum mortuum emplastrando educit, urinam provocat. Coitum excitat & auget, ebrietatem prohibet, memoriam inducit, humidum radicale augmentat, naturam vigorat, nec non multa alia bona corpori humano monstrat & ministrat. Quia hæc medicina est super omnes medicinas Hypocratis, Galeni, Alexandri, Constantini, Avicennæ, & aliorum doctorum omnium Artis medicinæ: præstantior in odore, sapore, virtute & affectu. Et est notandum, quòd hæc medicina est semper medicina apothecæ ad morbum depellendum permiscenda.

De secundo scribitur, quòd omnia metalla imperfecta transmutat: hæc enim transmutatio est satis manifesta. Nam omne quod est argentum, facit aurum in colore, substantia, perseverantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, duritie, mollicie. De tertio scribitur, quòd lapides in gemmas preciosas transformat, ut dictum est suprà. In libro Sextariæ dicitur, quòd jaspides, hyacinthi, coralli rubei & albi, smaragdi, chrysoliti, saphyri, ex ipsa materia formari possunt. Et in Carta sacerdotum traditur, quòd ex chrystallo carbunculus sive rubinus aut topazius potest fieri per eam, qui in colore & in substantia excellunt naturales. His verò lapidibus; & alijs in quibus fuerit hæc medicina, præstat virtutem naturalem sua nobilitate, ita tamen, quòd colores deputati ad ipsos admiscentur: nam omnem lapidem sive gemmam liquefacit & demollit.

De quarto scribitur: Quòd vitrum reddit malleabile in miscendo quando liquescit. Nam hæc medicina est convertibilis in omnem colorem, Alia verò sunt experimenta artifici sagacius committenda.

Dicit Raymundus: Habet etiam potestatem dicta medicina rectificandi omne animal, & vivificat omnes plantas in tempore Veris, per suum magnum & mirabilem calorem: quia si de illa ad quantitatem unus grani milij dissolvas in aqua, & illam mittas in corde unius viris, ad quantitatem concavitatis unius avellanæ; artificiosè nascentur folia & flores, & boni rami in mense Maij, & sic de qualibet alia planta facias: quoniam sic reputatur miraculum & contra concursum naturæ, propter hoc, quia tales ignorant potestatem talis rei, sed non est aliud quàm purus calor naturalis infusus in suo humido radicali. & quia natura per suum instinctum appetit multum esse, ad plus profundum cujuslibet elementi ubi operatur, in multiplicando calorem naturalem corporis in centro, cujus ipsa est ingressa. Ideo habet potestatem rectificandi omnes, & illam virtutem fixare in illis. Et hæc est probata medicina Philosophorum, quam omni investiganti fideli & pio volenti, præstare dignetur Dominus noster JesusChristus, qui cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat, Deus per infinita seculorum secula; Amen.

SUBSECTIO SEXTA.

CORRECTIO FATUORUM, Tractatus *satis perutilis & authenticus.*

Prologus in eundem.

Cum omnium rerum emendatio sit ipsius augmentatio: ideo in multis Philosophorum dictis scribitur, quòd per artem emendatur natura ultrà suum motum, quem habuit in prima sua forma, cùm nulla ars laborare potest nisi mediante natura, cùm ipsa natura in arte intrinsecè & occultè laboret per artificis admini-

administrationem. Et hoc sequitur, imitationem naturæ virtutis esse augmentum & laborem, ipsiusque rei augmentationem: quoniam natura perficit suum gradum, quem naturaliter perficere potest, & illum præterire nequit, nisi per contrarium fuerit impedita, quamvis bene ars naturam non transcendit faciendo novam naturam, per simplicem laborem. Et ideo dicitur quòd ars imitatur naturam, non quòd novam ædificet, sed quod illius naturæ virtutem subtiliet. Propter quod incipit ars perficere, ubi natura deficit, subtilem scilicet naturam in re inclusam detegere, & ipsam manifestare. Ex quo minera generat metalla, tincturas tamen generare nequit, quamvis bene tincturam plenam in se occultè continet, sicut ait Philosophus: Natura continet in se quibus indiget, & quibus perficitur, nisi quòd moveatur arte, & operatione. Quare in nostro opere, ars non est aliud, quàm adjuvamen naturæ, quod patet in multis artium operibus laicorum, ubi natura primò producit lignum: secundò ustio ligni per ignem vertitur in cinerem: tertiò, ars de cinere facit vitrum, & hoc taliter est intelligendum. Si in cineribus ista prima materia vitri occultata non fuisset, ars nequaquam vitrum ex eo fecisset sine natura Physica. Et sic perpende, quod à nullis rebus elici potest id, quod in ipsis non existit. Ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua natura, naturaliter virtutis efficit augmentum, & affert fructum juxta naturam suam, & non in alia sibi contraria natura. Cùm omne semen suo semini correspondet, ut dicimus, quo ad generationem. Ergo non generatur ab homine nisi homo nec ab aliquo animali, nisi sibi simile. Et quo ad imitandam naturam perfectam, non facit aliqua ars simpliciter laborans ministerium naturæ, nisi per illius naturæ complexionem. Quoniam si aliena natura peior introducitur, immediatè ars simpliciter non imitatur naturam. Sed illæ pejores extraneæ naturæ inficiunt illam naturam, & statim non fit ex ea, quod fieri sperabatur. Quoniam omne pejus laborans in aliqua arte nititur melius destruere: & omne melius laborans in aliqua arte, conatur pejus perficere. Et ideo unicuique artifici naturam imitari volenti, necesse est illius rei naturam cognoscere, cujus rei naturam sua arte imitatur, aliàs fatuus ipse per artem veram dignoscetur.

De Utilitate Studii.

Studium amovet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram cognitionem, & ad cujuslibet rei scientiam. Ergo in primis est necessarium per studium hujus suavis operis scientiam acquirere, & per physica dicta ingenium acuere, cùm in ipsis sit cognitio veritatis. Si ergo laborantes studium non despexerint, fructum inde pervenientem dulciter degustabunt. Qui autem studere abhorruerint, & tamen laborare voluerint, videant ut ars ipsius naturæ sit imitatio, quam ars ipsius emendare debet. Quoniam impossibile est ei, secreta Philosophorum ad perfectum finem præparare. De his sapientes dicunt, quod ii transeunt ad practicam sicut asinus ad cœnam, nescientes ad quid rostrum porrigant, nisi in quantum sensus exteriores sine intellectu per visum & gustum ad pabulum adducit. Sic ipsi asini, sine bonis veris principiis, & fructuosis studiis, ac sine naturarum cognitione, quærunt perficere opera naturæ, & secretum totius Philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficiis, auxiliatur pauperibus, & corpus humanum incolume conservat, prabens ei sanitatem, prout potest dicere de illius naturæ virtute. Et ideo omnes artis hujus apicem diligentes, studiis conentur insistere, & ex libris haurire veritatem, & non ex mendosis, aliàs vidosis, neque fabulis fictis. Quia hæc ars non invenitur nisi per continuum studium, & Philosophorum dictorum cognitionem, aut per fidelem scientem informationem. Nam qui in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit. Item non potest de facili practicæ assuescere, cujus mens studiis theoricis renuit insudare.

CAPUT I.

De Principiis naturalibus hujus Artis.

NOn est dubitandum, hanc Artem habere principia vera, cùm ipsa natura corpora metallica format de mineralibus. Unde Aristoteles quarto Meteororum; ubi distinguit corpora mineralia in lapides, sulphura, sales. Et horum quædam sunt raræ, superbæ, & quædam illorum ductibilia, quædam non. Et quæ sunt illarum rationes, & caulæ earum generationis, patet ibidem. Ideo non est necesse, plura hic de illis dicere.

CAPUT II.

Quot sunt Partes Mineralium.

DIstinguuntur corpora mineralia specialiter in duas partes, scil. in partem metallicam, & partem mineralem. In partem metallicam: id est, in metalla quæ originem ex Mercurio ducunt. Et in partem mineralem, quæ originem ex Mercurio non trahunt. De metaliis exemplum, ut aurum, Luna, Mercurius, Jupiter, Mars, Saturnus, electrum. De mineralibus exemplum, ut sales, atramenta, alumen, vitriolum, arsenicum, auripigmentum, de metallis quæ originem ex Mercurio ducunt. Sunt autem ductibilia & liquabilia omnia metalla, quæ originem ex Mercurio duxerunt: quia materia eorum est substantia aquea, mixta cum substantia terrea commixtione forti, ut unum ab altero separari non possit: quare congelatur substantia aquea illi cum frigore magis post actionem caloris, & erunt ideo ductibilia seu fabilia: & non congelatur soli aqua nisi cum siccitate terrestri, quæ alterat aquositatem, cùm in ipsis humor non est unctuosus: quia congelatio eorum est exsiccitate terrestri, ideo faciliter non solvuntur, nisi per actionem caloris vehementem in ipsis, secundùm quod sunt fortius, ac fortiter commixta.

CAPUT III.

Quomodo ex Mercurio generantur Metalla in speciali.

REum omnium liquefactibilium natura ex argento vivo est & sui substantia, eò quòd propter idem argentum vivum coagulatur ex vapore, sine calore sulphuris albi vel rubei non urentis. Unde Aristoteles quarto Meteororum: Si sulphur album non urens fuerit, congelat Mercurium in argentum bonum. Si verò sulphur fuerit purum cum rubore claro, & in eo fuerit vis igneitatis simpliciter non urentis, congelat in aurum purissimum melius quàm minera produxit: quia omne siccum naturaliter bibit suum humidum, ut in suis partibus sit continuatum. Vapor ergo sulphuris argentum vivum coagulantis, est ex substantia terrea, subtili, aërea, decocta & digesta à commixtione prima, sibi unita actione caloris, postea elevata, decocta, & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argentum vivum in corpora metallica. Sed quando sulphur fuerit simplex vel adurens, perfectionem vel imperfectionem causat in metallis, sicut post patebit exemplum de his, quòd ipsorum prima materia sit argentum vivum: quoniam cùm liquefiunt, per calorem convertuntur in ipsum. Certum est ipsa antea fuisse argentum vivum, quia omnis res de eo est, in quod resolvitur. Exemplum de glacie.

CA-

CAPUT IV.

De Generatione Mercurij & quæ metalla ex eo generantur.

Argentum vivum in prima sui radice est compositum ex terra alba, subtili, nimiùm sulphurea, cum aqua clara fortiter admixta, donec fiat substantia una non quiescens in superficie plana, nec adhæret tangenti ratione siccitatis, quæ alteravit aqueitatem in ipso. Est autem homogenium in natura: quia aut totum remanet in igne & fixatur, aut totum evolat in fumum, cùm sit incombustibile & aëreum. Et hoc est sinum perfectionis. Et ideo cùm priùs in terra sulphurea decurrit calefactum, superius ascendit. Unde ejus natura est, ut per calorem subtilietur. Verumtamen continua sublimatione nimiùm depuratur, decoquitur & inspissatur, ac per sulphur album & rubeum gradatim congelatur. Quando quidem sulphur dissolvitur multoties, & priùs coagulatur argentum vivum sublimatum, inceratum caloris actione, donec vix in millibus annorum successivè opere naturæ in metallum perfectum coagulatur. Ex hoc quidem in vasis mineralibus ipsa natura operatur metalla. In istis ergo operibus, naturam imitari oportet quicunque vult medicinam perficere ab imperfectione perfectam: licet ipsa corpora differant compositione sua ab argento vivo, quæ ab eo generantur, eo modo quo ipsum fuerit purum, vel impurum, ex sulphure mundo, vel immundo. Si enim argentum vivum coagulatur ex sulphure puro, in quo est vis igneitatis, simplex erit aurum. Si verò sulphur fuerit malum & debile, & Mercurius bonæ substantiæ, convertit ipsum in æs. Si verò argentum vivum fuerit ponderosum, terreum & immundum, & sulphur immundum & fœtidum ac terreum & fixæ substantiæ, fit inde ferrum, quod postea non faciliter funditur. Stagnum verò videtur habere argentum vivum bonum, sulphur verò malum non bene mixtum, ideò inter dentes causas stridorem. Plumbum habet grossum argentum vivum, malum, mali saporis & fœtidi, ac virtutis debilis, unde assiduè per ignis violentiam corrumpitur. Sic differunt corpora metallica ab argento vivo, secundùm quod ipsis inest sulphur extraneum vel adurens. Quòd si consideratur quæ virtus sit in ipsis, cùm multa quantitas sulphuris est imperfectio, & multa quantitas argenti vivi est in ipsis perfectio, cùm argentum vivum sit incombustibile & aëreum, quoniam sulphur comburit & comburitur, & perfectum in omni opere impedit. Hæc sunt verba Aristotelis quarto Meteororum: Non est credendum quòd Philosophi in aliquo mendacio reperti sunt: ergo ipsis summè est credendum.

CAPUT V.

De Formatione mirabilium quæ originem ex Mercurio non ducunt.

Sunt autem minora seu media mineralia secundùm quod dictum est, quæ originem ex Mercurio non ducunt. Et horum quædam sunt sales quæ liquefiunt humido faciliter, ut alumen, sal simplex, sal armoniacum, sal lapideum, & omnia genera salium. Et quædam sunt virtuosa, nec liquefiunt solo humore faciliter, ut auripigmentum, arsenicum, sulphur, cùm aqueitas sulphureorum corporum est commixta cum terra viscosa, commixtione forti cum ferventia caloris, donec facta sunt virtuosa, & priùs coagulata sunt ex frigore. Atramenta verò composita sunt ex sale & sulphure & lapidibus, & creditur in ipsis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quæ ex eis fiunt, ut calcantum, & olocari ager: qui generantur ex majoribus granis atramenti, & non solvuntur, nisi solvatur taliedo cum ipsis quæ est in ipso sulphure, & priùs congelantur in frigore. Et illud jam accipit vim mineralem ab aliquibus corporibus, naturaliter in terris existentibus. Quod accipit vim ferream, erit rubeum & terreum, sicut olocar. Quod autem vim accipit aëream, hoc erit viride calcantum. Unde possibile est ista duo, scilicet olocar, & calcantum ab ipso generari, cùm tamen hæc omnia prædicta participant in vi minerali cum metallis. Sed corpora metallica ex ipsis artificialiter fieri non possunt, cùm sint alterius naturæ, & cum metallis ex prima materia propinqua, scilicet cum Mercurio originem non duxerunt, sed ex argento vivo. Non nego quin cum ipsis metalla possunt purgari aut dissolvi, vel forma sophistica per ea introduci, ad decipiendum homines, propter quod plumbi nigredo abstergi potest, verumtamen plumbum, semper manet plumbum. Sic artifices possunt facere congelationes per ea: id est, extrahere humidum ex Mercurio cum rebus siccis, ut videatur Mercurius coagulatus, sed illa coagulatio est pessima. Unde Aristoteles: Sciant Alchimistæ, se species rerum permutare non posse, sed similia illis facere possunt: id est, tingere rubeum citrino, ut videatur aurum, & album tingere colore quo volunt, donec fiat multum simile argento: ut hi qui conjungunt stannum, cuprum & Mercurium, & inde faciunt argentum sophisticum. Et fit etiam purgatio per mineralia in metallis, & non est impossibilis, & contra hæc non stat ratio, sed contra verum aurum & argentum, quod nequaquam in natura & arte fieri conceditur, nisi per corporum in primam materiam reductionem. Sic species rerum transmutari possunt, ut priùs Aristoteles subdit. Et hoc non fit per solam liquefactionem, sed per congelati Mercurij resolutionem, cùm sui spiritus admixtione corpus in Mercurium transformatur.

CAPUT VI.

De Differentia Generationis Sulphuris vulgi, & simplicis & Mercurij.

Cum dictum Sulphur causans metalla, est elementum metallorum cum Mercurio, nunc pono differentiam in Mercurij generatione, & sulphuris, licet bene ex utràque parte causent metallum, scilicet Mercurio essentiali, & sulphure ex parte eccidentali. Tamen illud sulphur adhuc est duplex, vivum scilicet & urens. Vivum causat metalla, quamvis adhuc bene differunt unum ab alio secundùm quod plus existit viscositate terræ infectum, cùm tamen sulphur simplex vivum, causans aurum & argentum, non est nisi vapor calidus & siccus, generatus ex purissima siccitate terrestri, in qua omnibus moribus prædominatur ignis, & illud dicitur elementum cum Mercurio metallorum. Sed generatio sulphuris vulgi, differt à generatione Mercurij, ut suprà dictum est: quia aqueitas sulphuris vulgi, est commixta cum terrestreitate viscosissima, cum ferventi calore, & facta sunt unctuosa. Sic generatio Mercurij differt in parte secunda à generatione istius sulphuris, cùm sit generatum ex terra subtilissima, alba, sulphurea, cum limpidissima aqua, quoniam transparet admixtione fortissima,

tissima, ita quod unum ab alio separari non potest donec non quiescat in superficie plana, nec adhæret tangenti propter siccitatem terræ, quæ alteravit aqueitatem ratione fortis commixtionis, & ideo est elementum cum sulphure simplici omnium ductibilium, vel propè simile est aliquibus ductibilibus. Et ideo propter concordantiam aliquo modo ipsorum in generatione commiscetur sulphur Mercurio, & unum alterat in natura. Quare unum quodque corpus metallicum in se sulphur expressè habere dignoscitur, cùm liquefiat calore ignis, ibi apparet Mercurius, & sulphur, Mercurius in substantia, sulphur in colore, & in cute rubea superiùs natante. Sic proprium est unius, quod sit adhærentia alterius, eum unum sine alio in metallum generari non potest. Et in quantum sulphur est magis simplex, in tantum magis gaudet & cohæret Mercurio simplici & mundo, ac fortius cum altero conjungitur, & sic perfectiora tunc ex ipsis generantur metalla.

Quæstio.

Cùm generaliter Philosophus loquatur; quòd sulphur coagulat, dicendum quod non. Quia omne sulphur vulgi secundùm Philosophum, metallis est extraneum & contrarium. Avicenna: Non intrat in magisterium quod non est ortum ab eo. Quia semper inficit & denigrat, & corrumpit, quocunque modo per artificium præparetur. Est enim ipsum, ignis infectus, ergo fusionem impedit. Si verò calcinatur, in terream redit substantiam, ut pulvis mortuus. Quo ergo modo potest alijs vitam inspirare? Habet enim duplicem superfluitatem, scilicet inflammabilem substantiam, & terream fæculentiam: Igitur per hæc considera sulphur vulgi non Philosophorum esse, cùm sulphur Philosophorum sit simplex ignis vivus, alia corpora mortua vivificans, & ea maturans, ita quod naturæ defectum supplet, cùm ipsum sit superfluæ maturitatis, secundùm quod in natura sua sit perfectum, ac per artificium magis ac magis depuratum. Unde Avicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi in quantum exit in istis corporibus Sole & Luna, & in alio, quod est illud, quod nulli dicitur, nisi ex parte Dei sibi reveletur. In Sole autem perfectius: quia magis est digestum & decoctum.

CAPUT VII.

Quomodo possibile sit minora Metalla artificialiter fieri Metalla.

SEd quia in præcedenti capitulo determinatum est, minora metalla artificialiter impossibile fieri metalla, propterea hic restat fore probandum. Primò sic: quia minora metalla de prima metallorum materia, quæ est Mercurius, non sunt generata: quia generatio eorum cum generatione Mercurij in primis differunt in forma, in natura, in compositione, ideo etiam fieri metalla non possunt: quia rerum unius speciei, una est materia prima, & sperma ex quibus generantur.

Prima pars antecedentis patet, quod minora metalla non sunt generata ex Mercurio, quod est causa, quia semper manet in prima materia metallorum, & non extraneam sulphura. Unde Aristoteles & Avicenna: Ideo si deberent fieri metalla, oporteret quòd primò transirent in primam materiam metallorum. Sed quia artificialiter hoc fieri non potest, ideo minimè ex eis metalla fieri possunt. Sic patet prima pars antecedentis satis declarata.

Secundò ad idem: Quia minora mineralia principium metallorum artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius: ideo etiam medium & finem non pertingunt, quæ sunt metallum, & tinctura quam tenet: quia nutrimentum in homine per generationem non potest fieri homo, nisi priùs convertatur in sperma, & sic additum suo simili novus generatur homo, Sed quia minora metalla à metallis sunt extraneæ naturæ; quamvis bene in aliqua vi minerali participant, & debilioris sunt virtutis, & adustibilia, ideo natura metallica eo non gaudet, sed respuit, & servat ea quæ sunt suæ naturæ. Exempli gratia: Si aqua miscetur terræ separantur ab invicem, quia terra petit fundum cùm sit gravis & sicca, aqua superficiem, & nequaquam artificialiter sic possunt conjungi, quòd istæ naturæ contrariæ stent in una natura conjunctim. Bene quidem aqua potest abluere & mundare terram, sed quòd siccitas terræ artificialiter mutetur in aqueum humidum, credi non debet, licet terra madefiat aqua. Sic minora mineralia possunt conjungi cum metallis, & ea purgare, & aliquo modo novam formam introducere, sed eum ipsis permanere, & illud immaturum maturare, natura non concedit. Quare fatui, ut diversa negocia & sophistica. ad decipiendum homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec materiam dant, nec etiam recipiunt: scilicet secundinas, oculos animalium, testas ovorum, crines, sanguinem hominis rufi, Basiliscum, tàm artificialem quàm naturalem, vermes, herbas, radices, stercus humanum. Multi enim fatui laboraverunt, & adhuc laborant in his rebus vegetabilibus & sensibilibus, ubi nihil tamen veritatis invenerunt, sed quasdam humilitates, de quibus indicamus inscijs, ut evitare possint deceptiones. Nam ex his rebus postea dicendis, longo tempore extraxerunt quod appellabant argentum vivum artificiale, & olea, & aquas, quas nominaverunt quatuor elementa, videlicet aquam, aërem, terram, & ignem, & salem armoniacum, arsenicum & sulphur, & auripigmentum, quod emissent melius in foro, & citius perfecissent. Quæsi erunt etiam in rebus vegetabilibus & sensibilibus, humore carentium, & siccorum combustibilium & corruptibilium tincturam, quam non habent. Hi verò damnificati sunt damno apparenti. Et istæ sunt rationes: Capilli humani, cerebrum, sputum humanum, lac mulierum, cruor humanus, urina stercus, embrio, menstruum, & sperma, ossa mortuorum, ova gallinarum, & simpliciter in omnibus animalibus brutis, piscibus & volatilibus, vermibus, & carnibus, scorpionibus, bufonibus, basilisco naturali & artificiali, in quo maxima trufa est. In testudinibus, & succis quorundam herbarum, & floribus arborum, & specialiter in his, videlicet herba Lunari & solari, quæ dicitur toxicum, & in omnibus in quibus finxerunt nomina ad placitum suum, secundù metalla decipientes se & alios, volentes cum pessimis rebus optimam perficere, & naturæ defectum cum talibus adimplere, in ijs nullam virtutem imaginantes veraciter, nec scrutantes, volentes stercus seminare & metere triticum, quod vivi videtur impossibile. Unde dicitur: Si quæ homo seminaverit, hæc & metet, Ergo si stercus seminat, merdam quoque & metet. Quare non est mirum quod vix unus inter mille, aut nullus de talibus perficit.

Simi-

Semina aurum & argentum & afferet tibi fructum millesimum, cum labore tuo, mediante natura: quia ipsa solum habet quod quæris, & nulla alia res mundi, cum alia omnia ut fœtida, & naturæ cedunt per ignis assiduitatem, & examen. Sunt & alii Alchimistæ in mineralibus minoribus laborantes, scilicet quatuor spiritibus ut in sulphure vulgi, arsenico, auripigmento, & sale armoniaco, volentes ex his tincturam perficere, sed hoc facere non possunt, ut patet per diffinitionem tincturæ. Quia tingere non est aliud quàm tingendo tincturam in naturam suam transformare, & secum sine ulla transformatione permanere, & docens naturam contra ignem præliare. Nam tingentis & tincti natura concordat. Exempli gratia: Si ex auro vel argento tinxeris plumbum, vel stannum, vel aliquid aliud tale, hoc concordat in naturis, quia originem ex utraque parte ex Mercurio duxerunt, maturum immaturo conjungitur, ut immaturum secum in tali via perficiatur. Sed cùm isti quatuor spiritus sint alterius naturæ cum metallis, ut sufficienter priùs dictum est: ideo si tingere debent, quæro utrum debeant convertere, vel converti? Si converti, tunc tinctura non est, ut patet per diffinitionem. Si convertere, ergo tingendo convertit in suam naturam quæ est terrea, natura metallicæ naturæ extranea, ideo metallum tingendo facere non possunt. Quia autem tingendo convertit in suam naturam probatur: quia omne generans generat sibi simile. Sed quia hic tinctura quatuor spirituum generans est, terra igitur generabit sibi simile, quod est terreum sicut ipsum. Sic & istam tincturam & omnem aliam quæ non invenitur in proprietate naturæ despicias cum aliis viis extraneis: quia in ipsis non est aliud quam rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cum omnia alia apparentia sunt, & non existentia metalla, quæ per minora mineralia vel consimilia fuerint laborata. Ergo stultum est quærere in re, quod in ea non est, & cætera: ut in rebus fœtidis & ustibilibus quærere aurum & argentum, &c.

CAP. VIII.

Iterum de Sulphure Philosophico simplici non urente.

PHilosophi subtiliter sunt imaginati, quomodo in istis corporibus perfectioribus sulphura illa elicere possent, & ipsorum qualitates per artem purgare, ut hoc haberent in arte, mediante natura, quod in ipsis antea non apparuit, quamvis plenariè & occultè priùs habuerunt. Et hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione & in primam materiam reductione, quod est argentum vivum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc absque ulla permixtione rerum extranearum, quæ extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendant, quoniam nihil convenit rei, nisi quod propinquius est ei, cùm sit medicina simplicis ac virtualis naturæ, ex aqua mercuriali producta, in qua aurum & argentum priùs sunt soluta. Exempli gratia: Si glacies ponitur in aquam simplicem, solvitur in ea per calorem, & reddit in primam substantiam aqueam, & sic aqua tingitur ex virtute etiam occulta quæ fuit in glacie. Si autem glacies non resolvitur per calorem in aquam, non conjungitur aquæ in qua jacet, nec illam aquam tingit sua virtute quæ in ea antea coagulata fuit, ex parte specierum. Sic eodem modo si corpus non resolveris in Mercurium, cum Mercurio occultam virtutem ex eo habere non potes, scil. sulphur digestum & decoctum per opus naturæ in minera. Sic enim lapis est unus, una medicina, quæ secundùm Philosophos dicitur Rebis ex bina re, scilicet ex corpore & spiritu, albo vel rubeo, in quo multi fatui erraverunt.

CAP. IX.

Quomodo Sulphur rubeum est in Sole, & album in Luna.

CUm dictum sit quòd Sulphur Philosophorum rubeum existat in Sole, per majorem digestionem, & sulphur album in Luna per minorem digestionem. Unde Philosophus: Citrinatio non est aliud quam completa digestio. Nam calor agens in humidum, primo generat nigredinem, & agens in siccum causat albedinem, quam albedinem ignis, si transcendit agens in eo, mutat in purissimam citrinitatem. Hæc omnia in calcinatione plus bi attendi possunt. Etiam dicit Philosophus: Quia jam actu unumquodque perfectorum corporum suum bonum sulphur cum Mercurio contineat, scilicet aurum aureum, & argenteum. Ideo sulphur album per citrinum est aurum. Quamobrem sulphur in eo est sulphur rubeum: id est, ignis substantia, qui hoc album plus digessit. Et sic sulphur album & rubeum ex utraque parte existit in Sole. Quare ignis est perfectio ejus, & in igne generatum est. Et ideo amicabiliter gaudet natura suæ igneæ naturæ. Vnde aliquæ res extraneæ hoc in corporibus causare non possunt, cùm ars non sit aliud mediante natura, nisi decoctio & digestio illius naturæ per simplicem laborem. Exempli gratia: Mane cùm surgo, & video urinam meam albam, judico me parum dormivisse, tunc repono me iterum ad dormiendum, & accepto somno, urina citrinatur. Et hoc propter majorem digestionem caloris naturalis in me existentem. Sic sequere naturam per artem, similiter decoquere, digerere, maturare substantialiter, cùm jam in actu natura contineat in se ignem naturalem quo maturatur. Hoc aliæ res non habent, ideo dare non possunt. In Luna non est nisi sulphur album simplex, non tamen digestum sicut rubeum, nec sic à nigredine privatum per actionem caloris, quem in se naturaliter continet. Sed ignis species est obtecta & occultata, agens in ea plus per artem quàm per naturam. Et ideo non est impossibile quòd ars mediante natura hoc plus digerat & perficiat, cùm naturaliter intendat perfici, sed per se non potest, nisi moveatur arte & operatione. Sed isti labores, ut credo, non perveniunt ad hominem duræ cervicis. Et ideo non fit verum aurum, nisi fiat ita digestum & decoctum, ut melius melioret pejus. Quia omnium Philosophorum intentio est, cum meliore pejus perficere. Quod fatui contrariè intelligunt: quia cum pejore melius perficere nituntur. Et hoc quærunt in re, quod nunquam fuit in illa, scilicet aurum & argentum in rebus adustibilibus, ut suprà dictum est.

CAP. X.

Quod in aliis ægris corporibus non est utile hoc sulphur quærere, quia ibi non est.

QUæri non immeritò potest, utrum ex aliis ægris corporibus, hoc sulphur album & rubeū ad tingendum Mercurium elici possit: Dico quòd non, quia priùs dictum est, quòd non est aliqua res majoris temperantiæ, quàm in istis duobus corporibus reperitur, quibus insunt radii tingentes,

cùm priùs dictum eſt, quòd ægra corpora in ſe contineant ſulphur fœtidum & aduſtibile, & non virtualis naturæ, ſicut in iſtis, &c. Cùm omnis ars non valeat, niſi præhabita natura, quam ſequatur. Poſſes tamen cum minoribus mineralibus purgare metalla; quibus purgatis tamen adhuc non habent auream & argenteam naturam in ſe, quia digeſtio & decoctio aurea non fuit in illis, ſicut in aliis, nec ſulphur ita maturum. Et ideo ipſis immaturis ſuccurrendum eſt cum maturis ut maturentur. Igitur non tingunt ſed tinguntur, quia tinctura auri & argenti proportionabilem naturam habet cum ipſis ſcil. immaturis vel imperfectis, quia originem ex Mercurio traxerunt. Ex his manifeſtè patet quòd minora mineralia tingere non poſſunt, quia corpora metallica imperfecta, quæ non conveniunt cum auro & argento ex parte Mercurii maturi, tingere non poſſunt, nec naturam auri vel argenti infundere. Et ideo non eſt tingendum niſi cum illis quibus ineſt virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento, quia aurum aureum tribuit colorem & naturam. Quare omnia alia deſpicias, quibus non ineſt virtualiter ſeu naturaliter virtus tingendi, cùm in ipſis non ſit fructus, ſed ſolùm perditio rerum & ſtridor dentium.

CAP. XI.

Quomodo Aurum curet infirmitates hominum & ægra corpora metallorum.

CUm autem inter vulgares & Philoſophos aurum formam teneat, quod in prima ſua diſpoſitione manens, lepram curet, & plures alias virtutes habeat: hoc autem eſt propter ejus completam digeſtionem, quia excellentia ignis in eo agens, omnes malos humores conſumit in corporibus ægris exiſtentibus tàm ex cauſa calida quàm frigida. Sed hoc argentum facere non poteſt, quia tantam ſuperfluitatem ignis non habet, nec tantum eſt digeſtum & decoctum naturali maturitate. Tamen iſto non obſtante, igneitatem occultè & virtualiter habet, ſed non ita plenè, quia adhuc ignis non facit tales qualitates elementales ſicut in auro. Et ideo argentum in ſua prima diſpoſitione manens non curat lepram ita potenter, niſi priùs per artem digeratur, quouſque habeat gradus ſummos auri in omni maturitate: quare alia ægra corpora metallica minus curant infirmitates, ſecundùm quod magis differunt in imperfectione & maturitate ab eis, & ex defectu ſulphuris infecti, & fœtidi, & urentis, ex quo, generatione & coagulatione ſua facta ſunt ab initio, & ideo non curant. Cùm ergo aurum tanti vigoris ſit apud vulgares, & hoc in ſua prima diſpoſitione manens, quare non mirum, ſicut expertum eſt, ſi aurum in medicinis per artis miniſterium ſequentis naturam redigatur, & ejus virtus ſubtilietur per digeſtionem decoctionis, & qualitatum purgationem, quòd multas ſeu omnes ægritudines habeat tunc curare. Quod patet per Arnoldum de Villa nova peritiſſimum medicum, qui Dominum Innocentium Papam cum hac medicina ab infirmitate, cæteris medicis incurabilem liberavit. De ſene facit juvenem, & reviviſcere facit, ſervat ſanitatem, corroborat naturam, & omnem ægritudinem corporis expellit: venenum à corde declinat, arterias humectat, contenta in pulmone diſſolvit, breviter totum corpus habile reddit. Eſt ita precioſum quòd nullus habet exſolvere, & ita rarum quod nullibi poteris reperire: ergo, &c. O fœlix ſcientia cum ſciente, qui eam habet, incomparabilem theſaurum poſſidet, in ſalubri conſtellatione natus eſt, & in hoc ſeculo ſuper omnes ditatus, coram Deo & hominibus honoratus: quia non per uſuram & fraudem vel falſis mercimoniis, & pauperum ſpoliationem, nec per ſubditorum oppreſſionem, ſicut jam potentes Mundi ditantur: ſed per laborem manuum & induſtriam ingenii hic theſaurus acquiritur: ergo beatus. Philoſophi veritatem cognoverunt, ideo eam ſcientiam poſuerunt ſuper naturę motum, & modum ejus imitantes, nunquam aliquis Philoſophus repertus eſt mendacium poſuiſſe, licet obſcurè locuti ſint, & hoc propter ejus nobilitatem fecerunt. Aliqui ſcribunt in libris ſuis mendoſis & altercatis. Cave tibi ab odore ejus, ne te interficiat. Ecce qualis medicina & contrarietas, quæ cùm ſanare debet, inducit mortem. Non eſt mirum, quòd res intoxicativæ ex venenis compoſitis, hæc facere poſſunt. Videte fatui quomodo veſtra opera differunt ab opere naturæ. Quare fatigamini in hujuſmodi rebus altis ad quas venire non poteſtis taliter laborando, niſi miraculosè eveniat, ut accidit beato Joanni, qui de virgultis fecit aurum. Dico vobis qualis eſt medicina, tale ſit & aurum. Cùm res fœtidas ſeminatis, merdam metetis. Revertimini ad viam veritatis propter volmetipſos. Conſulo vobis ſtudere, dicta ſapientum revolvere, ex quibus veritatem elicite, non caſualiter ad opus accedite. Non advertatis Recipe recipe, hoc & hoc, neſcio quid, & fac taliter, neſcio qualiter: Inſtrue me hoc, & ego docebo te illud. Sic deceptus alium decipit, & ſic totus Mundus per tales eſt defraudatus. Cæcus enim ſi cæco ducatum præbeat, ambo in foveā cadunt. Ubi enim videris, recipe, cogita quòd ſignificet decipe, mutato r in d.

CAP. XII.

Quæ particularia ſunt perficiuntur in hac arte.

VNiverſaliter omnibus intuentibus ad quos præſentes devenerint ſermones, declaro. Quia in totius artis ſerie non ſunt niſi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur ſecundùm Philoſophos & naturam. Primum particulare, tàm in albo quàm in rubeo exiſtit in Mercurio, ſine adminiſtratione medicinæ perfectæ. Quamvis bene corpus cum quo perficitur in ſe occultè ipſius tincturam continet, veluti natura requirit.

Primum, quod in eo particulariter perficitur ex utraque ſpecie rerum eſt illud. Cùm Mercurius ex prima materia omnium metallorum compoſitus ex terra nimium alba, ſulphurea & aqua clara. Et ideo, albedo terræ tranſparet limpiditatem aquæ, & eſt color in eo albiſſimus, ut docet experientia. Et continet in ſe ſulphur bonum, maturum & mundum, tunc poſſibile eſt ex eo particulariter fieri Solem & Lunam. Philoſophus: Admiſceatur per artificium aliis corporibus metallicis: quia eſt de natura eorum, & ipſa generata ſunt ab eo. Et ideo per artificium fieri poteſt, ut imitetur naturam digeſtam in illo, ut cum eis perficiatur. Et ſic quibus complectitur metallis fit ſimile illis, ſine aliqua admixtione extranea: Cùm ſimpliciter natura gaudet ſuæ naturæ, & non per aliquod extraneum. Sed cum Sole fit Sol: cum Luna Luna: cum Venere Venus, &c. Cùm unumquodque mittit in illud virn ſuam, & etiam quia in ſe continet ſuum ſulphur bonum & immaturum, quod per artem maturatur,

tur. Quare alia metalla coagulata & infecta per sulphur adustibile particulariter sicut ipsum, Sol & Luna fieri non possunt. Prima ratio est: Si enim Mercurium transformarent, & admiscerent cum Sole & Luna, tunc ipsorum Mercurius haberet in se illud præhabitum sulphur malum. Et si purgaretur, tunc in tantum purgari non posset, quòd reduceretur in Mercurium, sicut ante talem simplicitatem. Nec etiam posset corpus per Mercurium in eo dissolvi. Et cùm dissolvi non posset, tunc etiam vim feratam in illud mittere non posset, sed naturalis ex utraque parte feratis, unumquodque in examine ab altero separaretur, cùm in se non haberet naturam perfectam occultè, cum qua propriè per ipsorum solutiones perficere possent. Sed cum semper ipsis necessarium sit, mediante arte, ut alia corpora perfecta ipsis subvenirent cum sua natura, quæ naturaliter est perfecta. Secundò si insoluta adjungerentur corporibus perfectis, minus aurum & argentum fieri possent, cùm naturaliter per congelationem ex utraque parte naturæ earum feratæ sunt, & cum non est medium aperiens illas naturas, ad mittendum unam vim in aliam, tunc conjungi non possunt conjunctione naturali, ita ut redeant in Mercurium, quæ ex utraque parte per originem duxerunt, & ideo per vehementiam ignis ab invicem separantur per combustionem naturæ imperfectæ, ut bene cernitur. Ideo cùm conjungere volueris, facias Mercurium per Mercurium, qui dissolvit & aperit naturas feratas, ut simpliciter unum possit transire in aliud, & perfectum mittere vim in imperfectum, ut secum perficiatur. Et isti sunt labores viæ particularis. Et sic particulariter aurum & argentum fieri possunt. Non quòd Mercurius crudus dissolvit corpora, & reducit ea in primam materiam suam sive naturam: Sed Mercurius corporum hoc facere non potest, & hoc propter cruditatem sui sulphuris, quam in prima sua generatione habuit. Sed Mercurius crudus ex aqua clara ab initio factus, ille crudum semper appetit corrodere, & primo quòd suæ naturæ vicinius est, scilicet aurum & argentum, &c. Sed alter Mercurius ex corporibus congelatus hoc facere non potest: quia per congelationem illud crudum sulphur quod antea fuit in eo, est alteratum in natura, non corrodit sicut primum, nec se ratum aperit. Et ideo una vis non mittitur in aliam, sed unumquodque per se manet. Bene quidem fluctualiter sunt conjuncta, sed naturaliter ex utraque parte sunt ferata. Quare per examen, & asperitatem ignis imperfectum comburitur, perfecto manente: quia una natura alteri succurrere non potest. Sed cum argento vivo crudo hoc facere potest, scil. naturas referare & aperire, ut unaquæque res vicina, sit suæ naturæ adjuvamen. Ideo si dissolvitur argentum, inveniet argenteam naturam: & si aurum, inveniet auream: si plumbum plumbeam, &c. per ipsorum sulphur congelatur. Unde Philosophus: Sed non alia corpora quæ suam naturam non participant sicut tu quæris in multis fœtidis rebus & immundis. Et ideo particulariter possibile est ex utraque parte ex eo fieri aurum & argentum, & in aliis corporibus non, ut audivisti.

Nota, duplex est solutio corporum in Mercurium, per Mercurium, & in aquam Mercurialem: Prima solutio requiritur ad particularia: Secunda ad universalia.

Prima solutio corporum in Mercurium non est alia, nisi resolutio: id est per solam resolutionem feratum aperitur, propter ingressum naturæ unius in aliam, & ista resolutio est in particularibus.

Secunda solutio est in aquam Mercurialem, & fit universaliter. Et illa fit, non per solam dissolutionem sulphuris immaturi in Mercurium, sed per putrefactionem corporis & spiritus in humido. Cùm putrefactio omnium naturarum ad invicem ligatarum est solutio & separatio. Et sic partes ligatæ ab invicem separantur, & una quæque pars ab alia: & hoc fit per separationem & solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurii sunt connexa, scilicet aquæ & terræ. Et eædem partes dum purgantur in natura per conversionem conjunguntur, & plus se diligunt propter eorum mundificationem, quàm antea in natura. Sed hæc separatio fieri non potest in corporibus nisi per spiritum, sic ars transcendit naturam in una via, licet artificiali bene subitò fiant, quæ tamen antea naturaliter prolixa fuerunt. Non tamen credas, quòd hæc sint elementa vulgaria, scilicet aqua nubis vel consimilia. Sed frigidum & siccum terra, frigidum & humidum aqua, humidum & calidum aër, calidum & siccum ignis. Et sic sunt in naturis elementorum. Tamen nequaquam ars potest partes connexas in generatione ita separare: quòd simpliciter in elementa quæ fuerunt transmutentur, cùm prima natura unam qualitatem mutavit in aliam, taliter ars separare bene potest, ut humidum à sicco, frigidum à calido. Sed tamen una qualitas adhuc de naturali commixtione possidet naturam alterius in aliqua parte, & per hæc possunt per artem viceversa conjungi, sicut divisa sunt. Si illud non esset, quòd una qualitas participaret naturam alterius, scilicet aqua naturam terræ in frigiditate, aër naturam aquæ in humiditate, & sic de cæteris. Tunc sequeretur, quòd naturale opus esset totaliter destructum, cùm simplicissima essent elementa sicut antea fuerunt. Ante Mercurii generationem ars destruxisset naturam à capite incipiens, scilicet ab auro & argento, usque ad principium: id est, argentum vivum. Et ultrà ista principia simplicium elementorum, secundùm quod antea fuerunt, ante Mercurii generationem: ita remotè in arte est impossibile. Si esset possibile, tunc sequeretur, quòd de novo extra primam materiam Mercurium metallorum, ars componeret elementa, & viceversa ars generaret Mercurium sicut destruxit, quod impossibile est artificialiter fieri. Bene quidem ars destruitur à capite usque ad pedes: id est, Mercurium à pede ædificans usque ad caput in subtiliori forma cum substantia naturæ, quæ antea fuit, ars concedit. Sic dividuntur species rerum cùm in aliam formam quàm antea fuerunt, transmutantur. Ut testatur Philosophus, dicens: Sciant artifices Alchemiæ, species rerum permutari non posse, (quod quidem verum est) nisi in primam materiam transmutentur vel convertantur: id est, in argentum vivum. Et ultrà hoc non consulit. Secus fieri est impossibile.

SUBSECTIO VII.

Marsilii Ficini * *Florentini* Liber De Arte Chimica.

CAP. I.

De Generationibus Metallorum in Visceribus Terræ.

OMnium rectè Philosophantium eadem est opinio atque sententia: cuncta Metalla vapore sulphuris, ac argento vivo generari. Quoniam cùm pinguedo terræ calefacta, aquæ substantiam adinvenerit aliquantulum globatam, eandem tum virtute naturali, tum corporum cœlestium radiis atque conatu cœli, secundùm puritatem aut impuritatem utriusque aurum, argentum, cuprum, stannum, ferrum & plumbum corpora illa speciosissima in venis terræ consolidavit.

CAP. II.

De Natura & Arte.

SUnt autem duæ in hac Mundi testitudine causæ effectrices, natura & ars. Natura quotidie novas producit res atque generat: Ars verò illarum rerum similitudines per conceptum in se imprimens, naturæ vestigia lineationesque miro modo prosequitur. Ita ut si ingenium hominis in quibusdam aliquando non opituletur, ipsam naturam, ab operatione sua palam est defecisse. Ars etenim naturam, adjumento naturæ nonnunquam corrigit, supplet, & quodammodo (præsertim in hac magnifica mineralium rerum diatribe) superare videtur. Quod à priscis illis Philosophis jamdudum in memoriam est consecratum. Duo sunt Philosophorum genera. Quidam naturam duntaxat per se investigantes, virtutem ac potentiam quam habent res sublunares, tum ab elementariis qualitatibus, tum à cœlo & stellis, literarum monimentis tradidere, ut sunt Medici: Et quidam, alii, qui animantium naturas, arborum, herbarum, metallorum & lapidum preciosorum descripserunt. Alteri longè quidem splendidiores, non solùm naturam, sed ipsum denique naturæ arcanum, ejusque penitiora adyta, sagacissimè ac argutissimè penetrantes, veriori vocabulo Philosophi nomen sibi usurparunt. Sed quia natura ex duobus Sulphure & Mercurio cuncta producit metalla, nobisque superiora corpora ex eis generata cum inferioribus reliquerit, certum est, diligentes eadem ex tribus suis operationibus conficere, & inferiora corpora ad naturam & perfectionem corporum superiorum deducere posse.

* *Hunc Librum sæpius citat Evraldus Vogetius tanquam Marsilii Ficini, ut & etiam Theob. de Hogelande in Procemio &c. itaque illi Authori non malè à nobis tribuitur.*

CAP. III.

Refellit opinionem quorundam in hac arte, & ponitur Ars Philosophica verbis paucissimis.

ET quoniam apud plerosque Philosophiæ studiosos concessum est, ipsa metalla Sulphure & Mercurio generari, arbitrati sunt nonnulli, sulphur & mercurium cùm sint metallorum radix & materia accipi debere, & tantisper decoqui, donec in corpus metallicum essent conglutinata. Isti quidem si profundius in naturæ sanctuarium descendissent, ac hujusmodi stolidas opiniones neutiquam devenissent. Quamvis enim sulphur & mercurius quodammodo metallorum radix ante primam coagulationem fuerint, modò tamen non sunt, cùm ad aliam naturam sint deducta: unde relinquitur, ex ipsis non posse fieri aliquod corpus metallicum: Cùm item ignoretur vinculum, quo Venus & Mercurius in debita proportione coeant. Quare non sunt accipienda ea, sed potius id, quod ex ipsis in ventre terræ est plenè decoctum, & illud quidem purissimum: cujus simile comperies in natura vegetabili. Manifestum est cunctas arbusculas, flores & herbulas, ex aqua & unione terræ subtilis progigni. Et si arborem aut herbam producere coneris, non terram aut aquam capies: sed potius id quod ex ipsis est veluti, surculum aut semen, quæ terræ omnium parentis gremio commissa, & suæ naturæ alimento enutrita, luminisque solaris vibratione evocata, in speciem arboris & herbæ ad superficiem terræ debito tempore erumpunt. Pari modo ars ea divina, semen è corpore perfectiori docet eximere, quod terræ Philosophicæ per artem præparatę, immissum, & calore temperato in pulverem album aut rubeum jugiter decoctum, inferiora corpora ad naturam superiorum traditur convertisse.

CAP. IV.

Ponit, quare Philosophi hanc artem quæsierint, quid eos ad hoc moverit, & solvitur ea quæstio: Quare spiritus in metallis non posit sibi simile propagare, cùm cujuslibet rei spiritus, sit generationis author.

CAusam autem potissimam, quare prisci illi Philosophi hanc Scientiam indagarint, inspirationem Dei alacriter asserimus. Videntes enim Philosophi cunctas res vegetabiles, animalesque, tum cæteras res suo quodam spiritu se multiplicare, & sibi similes producere, transmutationemque fieri in hoc Mundo inferiori per aërem, qui longo tempore singulas res corrumpere videretur, naturamque alterius, se motibus alterare, suborta est inter eos hæc quæstio: Quare, videlicet, spiritus in metallis non possit sibi simile propagare, cùm ex uno surculo multi coalescerent, & ex uno granulo innumera

pene

pene grana sese multiplicarent. Decretum est tandem divino oraculo, spiritum cum crassiori cohiberi materia, qui si sublimatione quadam ad ignem secernatur, secretusque in sua sede connaturali conservetur, tanquam seminaria virtus, præter omne falsum, possit sibi simile generare. Ex hoc cogitarunt Philosophi, corporibus inferioribus perfectissimi corporis lucem & nitorem inducere, cùm invenissent metallica corpora solum penes decoctionem aut majorem aut minorem inter se discrepare omniumque metallorum Mercurium fuisse primam originem, cum quo metallicum auri Mercurium extrahentes, aurum ad naturam primam reduxerunt. Quæ quidem reductio cùm sit facilis & possibilis, conclusum est à Philosophis, transmutationem in metallis facilem & possibilem esse. & cùm primigenii illi Philosophi, aurum ad naturam primam reduxissent, influxu cœlesti usi sunt, ne rursus metallum efficeretur, quale prius erat. Deinde naturam ejus purificabant immundum à mundo separantes. Quo facto eam rem, Philosophorum lapidem transmutantem vocitarunt. Propter cujus confectionem diversæ operationes à diversis Philosophis sunt inventæ, ut compleretur artificio id quod à natura esset relictum, cùm natura ipsa semper prona sit ad sui ipsius perfectionem.

CAPUT V.

Pertractat Quid sit Lapis Philosophorum, & agit primò de ejus prima parte.

ET quoniam Philosophi eam peritiam miris verborum involucris, figurarumque umbraculis adeò obscurè declarassent, dubitatum est à quamplurimis, de Philosophorum Lapide. Quidnam sit, & de quibus conficiatur? Quod si aures diligenter arrigere velis: Lapidem in duas secamus partes. Primam ejus partem Solem terrenum dicimus, quod mihi tum prisci Philosophi, tum recentiores testimoniis suis liquido astipulantur in Turba. *Sine Sole terreno opus Philosophicum non perficitur.* Cùm omnes asserant, nullam tincturam esse veram, sine ære suo: quia in ipso est sulphur sapientum purissimum, in quo natura sagax continet sementem suam. Et quemadmodum Sol, vivacissimos & penetrantes radios in hunc mundum elementarium diffundit & transverberat: sic Philosophorum lapis, ex auro Solis, ut ita dicam, filio, Philosophica operatione compositus in alia metalla sese conspergit, eaque sibi virtute, colore & pondere æquiparabit in perpetuum. Et quia in auro sunt omnia metalla, aurum meritò ante alia accipimus. Cùm etenim aurum vel argentum creare voluerimus, necessarium est eadem accipere. Ex homine generatur homo, ex arbore arbos, herba herbam producit, & leo leonem, cùm quælibet res secundùm suę naturæ contemperamentum, quam complexionem vocant, sibi simile generet & producat, verius tamen Philosophi aurum vel argentum non creant: sed natura operantis ingenio mundificata.

CAP. VI.

Agit de Lapidis parte secunda, ubi spiritus gloriosissimæ Virgini Mariæ comparatur.

SEcundam Lapidis partem Mercurium vivum dicimus. Qui cùm sit vivus & crudus, corpora ipsa solvere perhibetur: quia in profundo naturaliter adhæret eis. Hic est lapis sine quo natura nihil operatur. Unde nobis Philosophi consulunt, ut non operemur nisi in Sole & Mercurio, quæ juncta Lapidem Philosophorum constituunt. Quis ergo Mercurium merita laude prosequi sufficit, cùm ipse sit solus qui aurum tenue faciat: & qui tanta polleat potestate, ut ipsum Solem ad naturam primam possit redigere? quam potestatem nulla res in hoc Mundo habere dignoscitur. De ipso Mercurio ita dicitur: *Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes. Mercurius Solem foliatum destruit omnem; hunc solvit, mollit, animam de corpore tollit. Si sublimetur aqua vitæ tunc generatur.* Si quis ergo ex te quæsierit: Quinam sint lapides? Respondebis: Solem & Mercurium esse lapides Philosophicos. Isti verò lapides sunt mortui super terram, & nihil operantur, nisi quoad industria hominis eis administratur. Audi similitudinem profundam, Cœlum Æthereum fuit omnibus hominibus occlusum, ut omnes homines ad infernas sedes descenderent, & ibi detinerentur perpetuò. Sed Christus Jesus Ætherei Olympi januam aperuit, & jam Plutonia regna patefecit, ut animæ eruerentur, cùm in utero virgineo Spiritu Sancto cooperante, ineffabili mysterio profundissimoque sacramento conciperet Maria virgo, id quod erat excellentissimum in cœlis & in terra: & tandem nobis progenuit Mundi universi Salvatorem, qui sua exuberantissima benignitate, omnes peccato deditos salvos faciet, si sæpe peccator ad eum se converterit. Mansit autem virgo illæsa, atque illibata: unde non immeritò gloriosissimæ divæ virgini Mariæ æquiparatur Mercurius. Virgo etenim est Mercurius, quia nunquam in ventre terræ aliquod corpus metallicum propagavit, & tamen nobis lapidem generat, solvendo cœlum, hoc est aurum, aperit educitque animam: quam divinitatem intellige: portatque eam in ventre suo aliquantulo tempore, & tandem in corpus mundificatum tempore suo transmittit. Unde nobis puer, hoc est, Lapis nascitur, cujus sanguine inferiora corpora tincta in aureum cœlum salva reducuntur, & permanet virgo Mercurius sine labe, qualis antea fuerat unquam.

CAP. VII.

Decernit quare Philosophi hanc peritiam occultarint, ubi ponitur laus artis, & invehitur in philosophomastigem Zoilum.

QUare autem Philosophi hanc scientiam per similitudines recedentes Allegoriasque obscuras posteritati, & sapientiæ filiis commendarint, præcipuam ponit causam Hamuel in Seniore. Ut attribuerent eam Deo glorioso, qui revelaret eam cui vellet, & prohiberet à quo vellet. Etiam Rasis id in lib. Luminum refert. *Si enim omnia secundùm quod se habent enodare velim, nullus ultra prudentiæ locus esset, cùm insipiens sapienti æquiparetur.* Legitur etiam in fine Turbæ. *Nisi enim nomina multiplicarentur in arte Philosophica, pueri sapientiam nostram deriderent.* Quare illos non magni facimus, qui divinam eam peritiam cavillantur esse adulteram, à qua celeberrimi Philosophi omnem omnium penè rerum notitiam, tanquam olim à Policleti statua statuarii fabri artis suæ furta & fila solebant accipere, Absurdissimum itidem foret suspicari, antiquos illos venerandæ autoritatis Philosophos, in hac præsertim rerum naturalium diatribe, aliquid

aliquid falsitatis memoriæ commendasse, qui summam operam veritati inquirendæ semper accommodarunt, licet ad fidei naturæ salutiferæ sublimitatem summumque divinæ essentiæ fastigium non ascenderint. Quæ ergo nisi Zoilus hanc scientiam non laudet, eamque singulari favore non prosequatur? A qua cunctæ pene detractorum artes sunt depromptæ: a qua tot colores arti pictoriæ multum idonei sumpserunt exordium. Taceo artem monetariam: taceo eruditam eam medicorum destillationem, qua virtus, quam essentiam quintam vocant, elici solet. Quid de vasis illis æneis dicam? quibus fulmina & tonatio apud mortales excitari solent, si modo adversus Christianæ fidei sacrilegos hostes eis uterentur? Est præterea scientia lapidis adeò sublimis atque magnifica, ut in ea tota pene natura totaque rerum universitas, tanquam in quodam liquido speculo conspiciatur. Habet etenim se instar Mundi minoris, ubi sunt quatuor elementa & quinta essentia, quam cœlum vocant, in quo sedem posuit alia quædam nobilissima essentia, quam Philosophi quidam omnipotenti Deo (cum pace loquor) sanctissimæ atque individuæ Trinitati, soliti sunt comparare. Quæ nec sit de natura cœli, nec de naturis elementorum, eamque nomine peculiari animam mediam naturam vocitarunt. Et quemadmodum Deus mundi faber, ubicumque adest in hoc Mundo majori: ita hæc essentia, quæ Dei appellatione censetur, ubique est in toto Mundo: id est, vitro Philosophico. Et sicut omnipotens Deus immensus est & infinitus: sic ea res quasi innumera videtur in sui similis procreatione usque ad finem extremum Mundi majoris. Tunc enim natura generativa ab omni re procreatili auferetur. Ex quibus verbis naturæ peritus colligere potest, lapidem multas partes tingere posse, quibus etiam multæ aliæ difficultates dilui possunt. Valeat ergo Aristarchus Theologus, qui divinarum se literarum interpretem fateri non erubescit, & hanc naturæ à Deo conditæ peritiam, qua Deus magnificentius atque sublimius, post Sacras literas huic Mundo contulit nihil, suis impudentissimis conviciis non veretur incessere. Dic mihi per Deum immortalem, quid est, iniquius, quàm ut oderint homines quod ignorant, & jam si res mereatur odium, quid demum est futilius? quid abjectius? quæve major est deliratio ac vecordia, quàm eam damnare scientiam, in qua nihil prorsus olfeceris? qui nec naturam, nec naturæ majestatem, nec proprietatem, nec occultas metallorum operationes unquam didiceris? Crocitat ac blaterat itidem Jureconsultus ac Forensis ille rabula Philosophiæ osor maximus, qui ex miserorum lachrymis venalis linguæ malleo numismata sibi cudit: qui sacratissimos legum textus præteriens, per ambages glossematum totum Mundum suis dolis est persecutus. Sed quid lamnas & Satyras persequor? Maneant salebrosi isti homines eorumque pedissequi in sua opinione perpetuò, qui nihil sapiunt quod castum, quod jucundum, quod festivum, quod denique seductum sit à vulgari disciplina: quique nihil inclytum & celebre; sed quippiam forsan gregarium è nigellis Cadmi filiis sunt consecuti. Sed quorsum hæc? Ego hanc lapidis Philosophorum indaginem mihi familiarem selegi, eamque sæpius appello, totius Philosophiæ occultæ, aut Magiæ (haud quidem superstitiosæ sed naturalis) Minervam unicam, atque Margaritam præcipuam. Videtur tamen opinione indoctorum longè degenerare à studio meliori: quod à voluntate divina decretum est & constitutum.

CAP. VIII.

Tractat de Prima omnium rerum Essentia, & discutitur hic: Quid sit Natura, quid Anima media natura, quid Anima Mundi, & quòd Sol sit oculus Mundus, & cor Cœli.

Libet nunc, candide Lector, aliqua de Naturæ secretis e penu tum Philosophico, tum Theologico in medium depromere. Cùm viderim multos e veteribus, tum etiam recentioribus ipsi naturæ indagandæ multum insudasse, quæ toti Academiæ atque palestræ Philosophicæ usui futura, nemo nisi mentis exors, inficias ibit. Sed hic paulò altiùs repetenda sunt naturæ cunabula. Non afficiaris ergo tædio, si aliquanto fecero digressum longiùs quam hujus fortè sit instituti.

Gloriosissimus Deus omnium rerum opifex, & inenarrabilis author, ante Mundi exordium nullo indigens, sed ipse sibi sufficiens, atque in profundissimo suæ divinitatis sacrario semper permanens, ex uberrima sua bonitate volens res ab æterno cognitas prodire in esse, earundem in principio essentiam quandam creavit, crudis, ut ita dixerim, lineamentis, adhuc ineffigiatam, quam Moses ille, quem Philosophiæ fontem ac primarium philosophorum Antistitem appellare libet, modò terram inanem & vacuam, modò abyssum & aquam: Anaxagoras verò Chaos confusum. Alii matrem Mundi, fundamentum atque naturæ vultum ritè appellarunt. In cujus gremio cùm omnes res indiscretæ atque indigestæ consisterent, neque formis propriis essent conspicuæ, spiritu Dei interveniente hunc Mundum visibilem, secundum Mundi intelligibilis exemplar & similitudinem graphicè & ad amussim Dædalius conditor expressit atque descripsit. Hinc cœlum ipsum in sublimi suspensum rutilis ignibus uberrimè decoravit, motumque ejus & astrorum ita composuit atque digessit, ut per aream cœli mirabili ratione decurrerent ad efficiendas succedentium sibi temporum varietates: utque res inferiores motu ac lumine suo calefacerent, foverent, & in essentia conservarent. Propterea res inferiores superioribus, ut ovum gallinæ fovendum, ut fœminam viro fœcundandam supposuit. Quibus à primordio seminales quasdam rationes inspersit, ut sese acceptis opportunitatibus perpetua, ut ita dicam, fœcunditate atque prole multiplicarent. Fabrefecit autem Deus hanc Mundi compaginem harmonia quadam, atque musica sibi invicem proportione cognatam, ut quæ sint in Mundo superiori, in inferiori quoque sint, sed modo terrestri: quæ itidem sint in inferioribus, etiam in superioribus visantur modo quidem cœlesti & secundùm causam. Ad quod fortè opinionem Anaxagoræ, ponentis quodlibet esse in quolibet, applicare posses. Quare congruum est Deum cuncta moderari & implere quæ creaverit. Nec ideo Deum omnia implere dicimus, ut eum contineant, sed ut ipsa potius contineantur ab eo. Nec arbitrandum est, ita Deum esse in omnibus, ut quæque res pro modulo suæ portionis eum possit capere, utpote majora majus, minora minus, sed ita Deus omnia implet, ut non sit aliquid ubi non sit. Et ergo intelligimus eum intra omnia, sed non inclusum: extra omnia, sed non exclusum: Ideo interiorem, ut incircumscripta magnitudine sua, omnia concludat. Quare divus Dionysius ait: Omnes

Omnes res affirmari posse de Deo, cùm sit author & gubernator: E diversò, omnes res negari de eo verius, cum nihil sit de his quæ condidit. Quod mihi etiam videtur esse gratius & certius, cùm ob variabilem hujus Mundi decursum, tum propter investigabilem altissimæ Divinitatis abyssum. Posuit etenim Deus maximum intervallum inter se & res creatas. Est autem Deus immensus quidem, & ineffabilis, inexcogitabilis, non intelligibilis, supra omnem imaginationem, supra omnem cogitatum, supra omnem intellectum, supra omnem essentiam, innominabilis, solo silentio in corde prædicandus, potentissimus, sapientissimus, clementissimus, Pater, Verbum, Spiritus sanctus, altitudo incomprehensibilis, Trinitas impartibilis, essentia immutabilis. Cujus imago est omnis natura. Qui omnium creaturarum unitas est, & cardo omnis, & unus: qui est omni potestate validior, omni excellentia major, omni laude melior. Quem divus Plato in ignea substantia habitare posuit: Intelligens, videlicet, inenarrabilem Dei in se ipso splendorem, & circa se ipsum amorem. Quem alii spiritum intellectualem asseruêre & igneum, non habentem formam, sed transformantem se in quæcunque voluerit & coæquantem se universis. Qui ratione multiplici quodammodo creaturis suis annectitur. Rursus eas sua infinita æternitate ac omnipotentia excedens fervido amore, sincera fide, & spe solida, mentibus hominum expiatis insinuari possit. Qui sit benedictus per omnes chiliadum chiliades.

Diximus paulò antè Deum esse innominabilem, quem proprio nomine Arithmeticam Martianus Capella salutasse dicit, cùm septingentos decem & septem numeros, complicatis in eos digitis, Jovem salutabunda depromeret. Sed quid nobilissimus ille numerus sibi velit, ejusque in membra sua respersio, novit Arithmeticus; non qui artem numerandi mercatoriam, sed qui proportiones inquirit. Hoc in numero omnes numeros, omnemque proportionem, tum Musicam, tum Geometricam deprehendimus. Adde aliquid magis arduum: Nomen Dei in his numeris offendi quam exactissimè. Cujus nomen sacrosanctum & in æternum adorabile in hac temporis plenitudine quinque literis adnotatu: Cum tempore naturæ tribus, legis verò quatuor scriberetur. Dicimus preterea Deum habere omne nomen, quippe cùm sint omnia in ipso & ipse in omnibus, ut infrà disputabitur. Et tamen nullum nomen cùm divinæ majestati non possit nomen idoneum attribui. Quantum autem mysterii atque nervorum numerus in se habeat, Pythagoricos belle calluisse facilè crediderim, qui alium Palladem, alium Dianam, alium Patrem, alium matrem, alium denique virilem, alium fœmineum nominabant, aptaruntque numeralis scientiæ consultissimi Monadem opifici Deo: Diadem aut dualitatem materiæ: formis ipsis Triadem virginem: tum homini ejusque vitæ Hexadem & Heptadem. Enneadem verò omnibus creaturis haud abs re pulcherrimè accommodarunt. Cæterùm, ut ad institutum redeam, audi Dionysium recitantem, Deum esse in omnibus, vel omnia esse in Deo, sicut numeri sunt in unitate, sicut in centro sunt omnes rectæ Lineæ circuli. Et sicut membrorum vires sunt in anima. Quoniam sicut unitas omnium numerorum communis mensura, fons est, & origo, omnemque numerum in se unicè conjunctum continens, multitudinis omnis est principium: Sed omnis multitudinis insons, semper eadem, & immutabilis: sic pari modo res creatæ se habent circa creatorem. Et quemadmodum anima humana individua rectrix extat sui corporis, & tota toti corpori, ejusque cuique parti præsens: ita similiter Deus in hoc Mundo ubique est, eumque implet & moderatur jugiterque conservat, per virtutem quàm rebus creatis quotidie de perenni fonte spiritus sui impluit liberaliter. Unde ritè per quandam similitudinem animæ naturæ Deum aut Dei virtutem, qua omnes res sustinet, Animam mediam naturam, aut animam Mundi appellamus. Non quòd Mundus ipse sit animal, quòd à Christianæ Philosophiæ vestibulo, partim in Metaphysica Christiana, partim in hac lapidis consideratione explodere licet. Sed illam filo orationis tersiori contexere persuadet naturæ sublimitas hic pedestri sermone incedere placuit: Eamque Mundi animam præcipuè in Sole collocamus. Nihil etenim est in ipso firmamenti circulo, præter animam, quod majorem Dei similitudinem præ se ferat, quàm ipsum lumen. Cum quælibet res tantum sibi, ut ita dixerim Dei vendicet, quantum capax est luminis. Et cùm nihil sit oculatius Sole, multi ex Platonicis, Orpheum in hoc potissimùm imitati, Solem Mundi oculum nominarunt: Quoniam in eo tanquam in quodam lucidissimo speculo cuncta viserentur, atque sese ostenderent. Hinc Heraclitus cuncta dicit noctescere, si Solem Mundo sustuleris. Quid est nostrum corpusculum, si desit anima? Nulla ibi contrectatur vena pulsatilis, sentiendi nullum inest judicium: Nullus in eo vitalis halitus, aut ulla spiratio. Quare etiam nonnullis visum est Solem cor cœli nuncupare: Quoniam sicut in còrde unus extat fons sanguinis, cætera humani corporis membra humefaciens & irrigans, motumque vitalem infundens: sic in Sole videtur esse omnium rerum tum inferiorum, tum superiorum vegetatio & conservatio: Quoniam vitam & calorem inferioribus quodammodo inspirat lumine suo. Est autem lumen actus quidam simplex, cuncta ad se vivifico calore convertens, cuncta permeans entia, qualitates eorum virtutesque ducens per omnia, ac tenebras caliginesque dispergens. Quare in medio considet Phœbus aurea coma fulgente, tamquam Rex & Imperator, Mundi sceptrum, & gubernaculum tenens: cui omnes cœlestium inesse virtutes, non solùm Jamblichus, sed & multi alii confirmarunt. Et inquit Proclus Ad Solis aspectum omnes omnium cœlestium vires congregari in unum atque colligi, quas tandem in hunc Mundum inferiorem per ejus ignea spicula credimus disseminari. Hoc tibi etiam vel maximo argumento esse potest Sole ad nos vergente terram herbescere atque pubescere, Abeunte verò deflorere. Sed de naturæ infantia nonnihil commentandi voluptate capior.

CAP. IX.

De Natura.

Naturam vim quandam esse rebus insitam ex similibus similia procreantem asserimus. Generat enim natura cunctas res, auget, alitque: Quare omnium habet in se nomina rerum. Animal est à natura, lapis, lignum, arbor, & corpora quæ vides, sunt à natura ejusque retinaculo. Natura est ligamentum elementorum virtusque commiscendi, quæ in qualibet re hujus Mundi sublunaris elementorum mixtiones efficit, formamque suæ speciei congruam impressit: per quam ea res à quavis alia

alia re diſtinguitur atque ſegregatur. Nec eſt natura alicujus coloris, omnium tamen colorum particeps & effectrix: nullius etiam ponderis aut qualitatis, omnium denique qualitatum rerumque fœcunda genitrix. Quid ergo eſt natura? Deus eſt natura, & natura Deus. Sic intellige: Ex Deo oritur aliquid proximum ei. Eſt ergo natura ignis quidam inviſibilis; à quo Zoroaſter cuncta eſſe genita docuit: cui Heraclitus Epheſius aſtipulari videtur. Nonne Spiritus Domini, qui eſt amor igneus, quum ferebatur ſuper aquas, edidit eisdem igneum quendam vigorem, quum nihil ſine calore generari poſſit? Inſpiravit Deus rebus creatis, quum diceretur in Mundi genitura: Creſcite & multiplicamini, quandam germinationem, hoc eſt, viriditatem, qua ſeſe cunctæ res multiplicarent. Unde quidam profundiùs ſpeculantes, omnes res dicebant eſſe virides, quum eſſe viride creſcere dicatur, ac coaleſcere, eamque viriditatem Naturam vocitabant. Sed Ariſtoteles inquit ignorato motu ignorari naturam, quum modò ſit volatilis & in continuo motu generationis, augmentationis, alterationiſque quæ tandem in extrema Mundi calce ſtabilis erit, atque fixa. Quoniam tunc eam generandi virtutem potentiamque Deus à rebus auferet, & in reconditiſſimo ſuæ omnipotentiæ theſauro ubi ab æterno erat, collocabit. Hanc ergo generandi virtutem rerumque conſervationem Animam Mundi vocare libuit: non quòd Mundus ſit animal, ut Platonicæ rationes, & etiam Aſtrologorum Arabum, Ægyptiorum, Chaldæorumque teſtimonia comprobare videntur. Poſuerunt etenim Philoſophi Mundum eſſe animal, cœloſque ac ſtellas eſſe animalia, & animas rerum eſſe intelligentes, mentem participantes divinam. Inſuper cuilibet rei Deum aut animam quandam præeſſe, omniaque plena diis eſſe Democritus & Orpheus & multi Pythagoreorum ſunt opinati: quibus ſtatuerunt divinos honores, preceſque & ſacrificia dedicarunt eisdem, & diverſo cultu venerabantur: Præterea omnes ejuſmodi animas reducebant ad unam animam Mundi. Similiter deos omnes ad unum referebant Jovem. Hoc Ariſtotelicuſque Theophraſtus: hoc Avicenna, Algazeles: hoc Stoici, omneſque Peripatetici confitentur, ac ſummo opere comprobare ſunt conati. Hinc omnem gentilitatis errorem: hinc Poëtarum figmenta diabolica ſacrificia, & immolationes ſacrilegas emanaſſe non ambigo: hinc Aegyptia tellus animalia quædam, & alia monſtrifica portenta in Larariis ſuis coluit & adoravit. Qui ergo Ethnicorum Philoſophiam vanam eſſe non dixerit, quæ hoc vulgatiſſimo errore aliiſque multis eſt miſerrimè labefactata? Ubi mihi viſi ſunt Philoſophi Pelidibus, puelliſque ſimillimi puteum magnum perforatis urnulis haurire ſatagentibus. Eos tamen venia dignos judicare poſſumus, quum ipſis nondum illuxerit vera lux, Jeſus Chriſtus Salvator. Quare Chriſtiani Philoſophi, cujus authoritas eſt gravior judiciumque certius, intereſt, quæcunque ad fidei naturæ ſacramentum facere videntur, tanquam ab injuſtis hæredibus poſſeſſa, ad Catholicæ Eccleſiæ ſeptum deducere, Virgiliano more. Qui aurum ſe colligere dicebat ex ſtercore Enniano. Apicularum item more, dum ſuaviores Hymeti flores generandi mellis gratia exſuxerint. Quis non intempeſtivam Pici Mirandulani necem lachrymis non madeſceret? quem noſtris ſeculis Parcæ ſorores ſingulariter inviderunt. Qui ſi vitæ munere aliquandiu functus eſſet, laceram eam Philoſophiam atque mendicantem, expunctis erroribus, novo candore concinnaſſet. Legitimam tamen Philoſophiam quiſque ſumma laude decantet: cujus natura aut mundus eſt fundamentum, quæ mores & virtutem homini præſcribit.

Quæ tibi lactantes prima lanuginis annos
Corrigit, & vitæ lineamenta tuæ.

Quæ naturæ interpretationem & abſtruſiſſimarum ab oculis rerum inveſtigationem ſibi vendicat. Digniſſima quidem cui divinarum & humanarum rerum diſceptatio deferatur. Per eam mundi penetralia, terraſque, tractuſque maris, cœlumque profundum, quantum poſſumus divina gratia, & naturali lumine perquirimus. Ipſa decernit cœlum aſtrorumque innumerabilem multitudinem: tum auricomi Solis iter, Triviæque labores. Hæc vias ſyderum radio deſcribit.

Hæc docet Æoleos ſ[illegible]lles ventique ſuſurros,
Hippotades ſceptro quos domat ille ſuo.
Cur tubet terræ moles, quid Iridis arcum
Efficiat, canaſque nives rigidamque pruinam.
Quid generet rorem, fulgur, quid concava nubis
Vellera, quid terræ gibbos, fulmenque triſulcum.

Quid glomeret imbres, vitrea quid grando: Quæ ſint auri, quæ ſemina ferri. Unde ſæva tonatio: Unde aquarum perennium fontes ſibi ſumant initia, & cætera id genus. Eam Philoſophiam perdiſcant teneri juvenes lactantibus annis, fabulaſque aniles Philoſophorum ubique devitent, ponentium Mundum eſſe animal, ipſumque innumeris conſtare animalibus, eiſque divinis. Quid inutilius? quid ineptius? Quid etenim eſt dicere Solem animarum, aut alia corpora cœleſtia, eſſe animata, mentemque participantia divinam, quàm labi ad malam hæreſim & abominabilem idololatriæ perfidiam? Neque concedendum eſt (divo Auguſtino teſte) globos illos ſydereos, quibuſdam propriis animis vivere, eiſque intellectualibus atque beatis. Ego certè ſcio tantùm animam humanam lucem eſſe divinam ad imaginem verbi, cauſæ cauſarum primi exemplaris, creatam, ſubſtantia ſigilloque Dei figuratam: cujus character eſt verbum æternum, participatu cujus animam eam brutalem è naturæ gremio depromptam, ſubſiſtere credimus, tenuem animæ rationalis ſimilitudinem modicumque veſtigium præ ſe ferentem: quemadmodum vivæ vocis Echo imago eſt & ſimulachrum. Sed de anima vegetali cæteri viderint. Admittunt Theologi Doctores intelligentias orbium motrices, non quòd ipſos orbes informent, aut ſenſibiles, juxta D. Hieronymi ſententiam, intellectualéſve reddant, ſed ut aſſiſtant eos movendo. Licet & ii orbes poſſent eſſe divina voluntate jubente propria ratione volubiles. Voluit tamen omnipotens Deus ex ineffabili bonitate ſua huic mundanæ fabricæ ſecundas cauſas præeſſe, ut quæcunque ſe ipſo moveat, dent etiam cæteris movendi potentiam. Unde etiam animabus humanis angelos in cuſtodiam deputavit: licet & ipſe primariè eas cuſtodiret. Non eſt tamen arbitrandum hujuſmodi intelligentias ex neceſſitate volvendis ſphæris accommodatas, quaſi non poſſent proprio rotatu verſatiles. Cum quidam ſolliciti homines ex ære, aut orichalco machinam eam cœleſtem conſimiliter effingant in meditullio terram ſtabilientes. Deinde conſequenter cætera elementa tum orbes ſyderum & cœlorum rotulis quibusdam affigunt, quibus planetarum motum, & cœli faciem ad amuſſim conantur exprimere. Sunt alii ſcrupuloſi homines, qui machinas horarias, tum molas quaſdam molendinarias perpetuò verſatiles fabricare,

fabricare nituntur. Quòd si homo potest divinam rationem æmulari, quis non existimaret globos istos sydereos propria virtute non posse rotari? Sed quid de varia Astrologia dicam, quam Picus noster in omni genere disciplinę famigeratus superioribus diebus validis rationibus enervavit? Dic mihi, quid omnia in cœlum refers Astrologe? quid de naturis astrorum, & signorum, & motibus planetarum comminisceris? Qui nullo pacto nec minimæ cujusdam rei terrenæ vires & proprietatem augurari queas? Quid sydera & stellas metiris, aut potiùs mentiris? qui ne terreum aliquod corpusculum mensione complecteris? Quid magis ridiculum? quid est absurdius, quàm in cœlo nono, aut decimo, tales figurationes, ac linearum imagines, aut figuras cœli octavi ex multivaga stellarum applicatione forte deprehendere? Quid virtutis habere credis hujusmodi imagines imaginatas? Quid triplicitates? Quid syderum eorum aspectus? & cætera id genus folia inania veritatis aut virtutis præ se ferant? Licet hujusmodi motus & naturæ stellarum varięque rerum inter se adaptiones viderentur habere aliquid significationis: mihi tamen ita persuasi, hominem non posse ea probe dignoscere, nisi miraculo quodam sibi cœlitùs ostendatur. Hinc divus Hieronymus Astrologos & Genethliacos ita deridet: *Hi sunt qui elevant se adversus scientiam Dei, & omne quod geritur in seculo, fictam sibi scientiam pollicentes: referunt ad ortus stellarum & occubitus. Hi sunt qui vulgò appellantur Mathematici, & ex astrorum cursu lapsuque syderum, res humanas regi arbitrantur; & cum salutem aliis promittebant, sua ignorabant supplicia.* Ego quum adhuc essem in Agrippa civitate, de Astrologis ita luserim: illis quidem Astrologis, meo judicio, solet accidere, quod Thaleti Milesio olim usu venit; qui quum è domo spectandorum syderum gratia exiret, in subjectam foveam cecidisse fertur: Qui quum rem ridiculam cuidam aniculæ faceret, ab ea derisus in ædes cùm ludibrio est reversus. Quare Christiane homo hujusmodi stolidos Astrologiæ cornicationes, ejusque filias Geomantiam, Hydromantiam, Pyromantiam, Necromantiam, Haruspicinam, & multa id genus alia deliramenta cum gregariis æmulis ultra montes Caspios in æternum exilium relega. Et gloriam omnipotentis Dei Domini tui noli creaturis suis attribuere. Videamus nunc quam naturam Philosophi petierint.

CAP. X.

Quid Philosophi, & qualem Naturam desideraverint, ut spiritus æthereus animæ currus perhibetur.

QUem Philosophi lapidem quærunt, est spiritùs invisibilis & impalpabilis, est tinctura & spiritus tingens: Quem alter quidam spiritus visibilis atque palpabilis in penitissimis visceribus abdidit. Ita pariter Philosophi eundem spiritum sub ænigmatum velamine inexplicitum nobis reliquerunt. Lapis ille est quintum à quatuor segregatum. Est ligamentum elementorum, medium atque vinculum, quod elementa auri fecit esse concordia, & quod sulphur & Mercurium in alvo terræ in corpus metallicum conglutinavit. Et quia tale ligamentum, quod est in terra, quum sit invisibile, haberi non possit, quæsiverunt ipsum Philosophi in corpore perfectiori. Petunt ergo Philosophi naturam eam generativam quæ metalla generare poterit, ut eam mundificent, & in tinctura reddant potentiorem centies milles, magis quam priùs in natura sua fuerit: Eamque vivum ignem, aut ignem naturæ, aut animam mediam naturam vocabulo secretiori appellare consueverunt. Et quemadmodum Medici hominem in corpus, spiritum, & animam discriminant, pari modo Philosophi lapidem suum in eas partes sunt partiti. Modò spiritus est vita animæ: anima vita est spiritus: Rursus illa duo vita sunt corporis. Etiam spiritus nodus est animæ & corporis, & tanquam æthereus animæ currus vehiculumque, quod virtutem animæ per totum corpus disseminet. Poteris etiam intelligere, cùm Philosophi asserunt lapidem ex corpore, spiritu & anima constitui, quatuor elementa corporis. Aqua etenim est spiritus: itidem aër: ignis medius, ut ita dicam, est spiritus: terram non spiritum, sed corpus dicimus, quoniam aliorum elementorum retinaculum est, materia, atque sedes.

CAP. XI.

Docet solutionem esse necessariam, per quam spiritus generativus è corpore ducitur.

TAle autem ligamentum non potest facilè haberi, propter fortissimam ipsius auri compactionem, nisi per solutionem, quæ hujus nobilis scientiæ fundamentum est, & principium, in qua consistit totius naturæ arcanum. Ipsa est hujus rei thesaurus: ipsa est quæ erigit pauperem de stercore, & comparat eum regibus & principibus. Unde quærunt Philosophi, quare solvantur corpora, hoc est, aurum vel argentum. Respondent ipsi ut separetur purum ab impuro. Ad hoc enim solvitur corpus, ut terra ipsa in profundo possit mundificari. Quod natura non potuit, quia simpliciter operatur. Et in ea mundificatione deletur impedimentum tincturæ, ita ut innumerè possit sibi simile propagare. Quòd si fieri debeat ea sui similis propagatio per spiritum, quum omnis spiritus sit generationis author, & crassiori cohibeatur materia, necessariam solutionem dicimus, per quam aurum vivum, & (ut ita dicam) spirituale efficiatur, & in primam naturam, hoc est, in spiritum aquæ & vaporem terræ reducatur, ut tandem habeatur sulphur & mercurius apud nos è quibus in ventre terræ sunt metalla generata. Perfecta autem solutio est, quum spiritum & animam auri separaveris. Sed quoniam aurum apud Philosophos corpus est temperatissimum, æquales habens partes calidi frigidi, humidi & sicci. Ideo ipsum difficiliùs propter parem elementorum concordiam atque proportionem, corrumpi potest, atque dissolvi. Oportet ergo fieri discordiam in elementis per contraria elementa, & hæc discordia facit corporis solutionem & mortificationem: qua facta fit naturę mundificatio, quæ tamen non potest fieri sine Philosophica elementorum separatione. Elementa verò corporis separari debent, ita ut natura generativa maneat in flore & germine. Quòd si quis eum florem combusserit, atque elementa ab invicem separaverit, sperma generativum perdetur, nec ea posset aliqua creatura ampliùs conjungere, ut generent. Hæc est verissima Philosophorum consideratio: si quis secus ex propria phantasia consideraret, stultus quidem est naturalis: quia contra naturam falsò syllogizat.

CAP.

CAP. XII.

De Occultatis in Arte disputat, & de triplici Separatione.

SUnt autem tres solutiones filiæ sapientiæ in opere Philosophico. Prima est crudi corporis: secunda terræ Philosophicæ: tertiam in augmentatione ponimus. Sunt item in solutione hæc tria abdita, pondus, mensura temporis, & ignis. Quare si pondus Mercurii & auri mensuramque temporis quamdiu fiat solutio, atque ignem temperatum cognoveris, solutionem habes: quæ fieri debet in furnello secreto, & vitris paulò majoribus. Unde inquirendi sunt diversi ignes, & tam variæ partes in vitris ponendæ, ut tandem divina gratia dotatus eam ostenderes. Oportet etiam in hoc præclaro opere dies, menses & annos Philosophorum dignoscere. Asserunt Philosophi te in tribus diebus naturalibus facere periculum si bene operatus sis. Quod si ingenio vivaciori fueris, inquiunt te in 24. horis cognoscere. Ipsi in Philosophia duas noctes & tres dies statuerunt: Obsecra Deum Opt. Max. ut diem ultimum rubeum videre dignus sis. Ponunt similiter Philosophi tres Philosophiæ claves, solutionem, conjunctionem, atque fixionem: Aut si profundè intellexeris, tres separationes. Primò fit separatio animæ à corpore per spiritum. Secundò crimina ipsa, quæ sese in solutione ostenderint, ab anima, & spiritu secernuntur. Postremò spiritus ab anima separabitur: & hoc in naturæ fixione contingit: ut infra & hic tibi tanta secreta dixerim, quòd non credi possit. Ego duas claves in toto Philosophiæ ambitu fideliter assero. Altera quidem quæ corpus aperit in varias claves potest distribui. Quæcunque enim res aurum solverit, atque in spiritum reduxerit, clavis dicitur: quamvis una duntaxat inter alias sit clavis potentissima & naturalis, ut 8. cap. scripsi: Et talis res dicitur lapis. Altera clavis quæ claudit, & spiritum tingentem retinet, & coagulat, terram solam dicimus, quam cuncti Philosophi Principem lapidem vocitarunt. Sed de capite corvi dicimus alacriter omnes à principio Mundi Philosophos tam modicum habuisse, quòd vix credi possit. Miselli tamen Philosophastri eam nigredinem quæ ex superfluitate Mercurii & corporis in superficie apparet, caput corvi sunt arbitrari.

CAP. XIII.

Agit de Praxi Lapidis, de ejus prima solutione, atque separatione, ubi Arcanum illud naturæ alioqui abstrusissimum sapientiæ filio in aprico ponitur, in quo Lucifer è cœlo labitur.

TEmpus est nunc, fili sapientiæ, calamum ad praxim convertere: ubi quemque Philosophiæ deditum imprimis monitum velim, omnia genera salium, aluminum, & aliarum multarum & peregrinarum rerum vana esse nec aliquid momenti aut efficaciæ præ se ferre. Similiter cunctas vulgares solutiones, sublimationesque communes, esse labores adulteros, & nihil ad veram & naturalem Philosophorum scientiam pertinere. Quare eos homines circumforaneos effugiendos censeo, qui totum fermè Mundum suis dealbationibus, aut rubefactionibus deceperunt, in quibus nulla Philosophiæ vena calet: quique potiùs Pseudophilosophi sunt judicandi, cum apud Pilosophos nihil veritate sit antiquius, nihil turpius falsitate atque deceptione. Quo fit ut pauciores sint Philosophi quam forsan credidisti. Nunc in praxim descendamus, quam in duo partiemur opera. In primo erit mentio de solutione prima, & separatione distillationeque. In secundo agemus de conjunctione & fixione, ubi de augmentatione secretissima habebitur consideratio, Quam in nullo libro Mundi invenies. Sed hic in universali gradus operis lubet interferre: Primo etenim componimus, compositum putrefacimus, putrefactum solvimus, solutum dividimus, divisum mundamus, mundatum unimus, & sic completur opus. De his verò particulatim nostra laborabit oratio. Arbitrantur autem Philosophi, in lapidis praxi non minus quàm 12 partes mercurii accipi debere. Etiam apud eos corporis soluti periculum est, si per pellem ejus fieret compressio putabant itidem nonnulli è recentioribus solutionem posse fieri tempore breviori, si prius folius auri per molam quandam, aut mortario fieret diuturna contusio, aut contritio. Depuretur ergo primò mercurius cum sale communi parata, aut alia quavis re idonea, ut ejus subtilissima substantia haberi possit. Hujus aquæ purificatæ aliquot partes perbellè commisceantur cum una parte Solis purissimi in folia, aut tenues bracteolas ducti: & ponatur in ampulla vitrea longiori, panniculis atque crucis signaculo obstipata: & operiatur vitrum cineribus ad aquæ superficiem: detur que ignis levissimus, ne aqua ascendere videatur, sed viva apud aurum remaneat, & servetur quasi. Is calor æquilibris, quod in aqua Mercurii superexudet terra quædam vaporosa & subtilis, quæ in colore mirabili solet cognosci quando fit extrahenda. Fulget autem sulphur ipsum iridis instar, per aquas: non tamen secundùm omnes colores, quemadmodum iris in hoc Mundo majori. Stat ipse iridis arcus medius in pura, liquida, & fluente aqua, & medius super terram. Hinc tota sulphuris proprietas, ejusque naturalis similitudo per iridem exprimitur: nec conspicitur in cœlo iris, nisi Sole fulgente: cui etiam pluvia solet succedere. Venientibus autem nebulis, aut nubibus opacis, Sol ipse, similiter arcus iridis occultatur. Iridem Physicis sic explicare placuit, quando imago Solis humidam & cavam nubem, densamque, instar speculi colorat, & medietatem orbis ejus intersecat, quod ad hanc divinam & mirabilem peritiam nostram propiùs accedit. Non est tamen opinandum sulphur ipsum nigrescere cùm ipsum extraxeris, ut nonnulli putaverunt. Extracta tandem Venere, aquam in qua est anima Solis, aut Mercurius auri metallicus, distillabis calore lento, ut inter guttam & guttam 60. momenta recenseri possint. Et vocatur aqua illa destillata, aqua nostra viva, quæ vivificat omnia corpora, & est ex duabus naturis composita: intellige spiritum & animam, quoniam spiritus animæ sedes est, ejusque retinaculum, vocaturque hæc aqua nominibus multis, acetum acerrimum, luna, fœmina, sperma vel menstruum fœmineum, cœlum, Mercurius, capilli rubei hominis: hoc, est spiritus Solis: id est, auri. Sulphuris verò dicitur corpus, Sol, masculus, sperma masculeum, terra & Mercurius. Sunt autem hæ destillationes necessariæ, per quas depuratur Mercurius ab omni feculentia terrestri, & cadit Lucifer, hoc est immunditia, & terra maledicta è cœlo aureo: & hic fit separatio criminis ab anima, ut in cap. 12. disputavi, Audi similitu-

similitudinem arduam: Cœlum, hoc est, aurum fuit in primordio purum, sed quum solutum esset ostendit corruptionem. Ergo primum malum in cœlo fuit, cùm adhuc corruptio aut Lucifer esset, quo lapso, cœlum est mundificatum. Itaut nullus angelus jam è cœlo aureo labi possit. Quòd si Lucifer in se animam mediam naturam aut Deum habuisset, nullo pacto ad inferos detrusus esset.

CAP. XIV.

De Praxis parte secunda disputat, ubi de Igne & coloribus secretior habetur disputatio: & solvuntur hæ quæstiones: An cœlum descendere debeat ad terram, vel terra ascendere ad cœlum: Vtrum spiritus debeat cum anima in cœlum: vel, an ambo manere debeant infra cœlum: ubi spiritus angelo comparatur, qui cum anima humana in corpus videtur descendere.

Restat nunc pars altera Philosophicæ praxeos, longè quidem difficilior, longè sublimior: In qua omnes ingenii nervos, omnia denique mentis curricula multorum Philosophorum clanguisse legimus. Difficilius etenim hominem faceres reviviscere, quàm mortem appetere: Hic Dei petitur opus. Maximum quidem mysterium est creare animam, atque corpus inanime in statuam viventem confingere. Putas ne esse vivacis ingenii animam ad spiritum, tum spiritum ad animam, rursus illa duo ad corpus reducere? In hoc nostro Opere scire convenit, quantum spiritus, quantum animæ, & quantum sit corporis. Porrò quantum animæ mediæ naturæ sit in spiritu, & quantum in corpore, ut has quasi duas naturas sibi congeneas atque cognatas in debita proportione conjungas. Conjungere ergo debemus duas aquas, sulphur auri ac ejus Mercurium, animam & corpus, Solem & Lunam, masculum & fœminam, duo spermata, cœlum & terram, & duo, ut ita dicam, argenta viva; & ex istis argentis vivis fit vivus Mercurius, ex quo solo dicunt Philosophi lapidem suum constitui, quod miselli homines de Mercurio crudo sunt hallucinati. Is verò Mercurius est omnia metalla, masculus & fœmina, & monstrum Hermaphroditum In ipso animæ & corporis matrimonio, quàm ego solutionem & Philosophorum putrefactionem voco, Terra auri suo proprio spiritu solvitur, quod in his propositionibus deprehendes. Corpus debet solvi in medio aëre subtilissimo: corpus item propria caliditate & humiditate solvitur: ubi anima media natura in colore nigredinis ubique in toto vitro principatum tenet, quam naturæ nigredinem caput corvi, aut Solem nigrum prisci Philosophi nominabant. Unde quidam hanc propositionem afferebat in medium: Tres circulos circuivi, vidi tres Soles in firmamento habentes tres facies, Solem nigrum videlicet, Solem album, & rubrum. Vocabatur etiam ea nigredo omnium rerum nigrarum nominibus, postquam cuncti Mundi colores, qui ingenio concipi possunt, solem apparere, qui tandem ad albedinem veram tanquam ad centrum & cardinem referuntur. In albo sunt omnes colores, & ex ipso cæteri, ut ita dixerim, colorari videntur. Album & nigrum sunt ipsa natura colores, & quidem extremi: ex quorum multiplici ad se invicem commixtione proportioneque medios, quos dicunt colores, suboriri credimus. Opinamur etiam ex albi & nigri confusione quandam conflari rubedinem. Eam verò albedinem appellamus lapidem album, Solem album, Lunam plenam, lunamque calcinatam, argentum album, terram albam fructuosam, mundificatam & calcinatam, calcem albam, & sal metallorum, corpusque calcinatum, & aliis plerisque nominibus nuncupamus. Dicitur insuper terra viva & sulphur vivum albumque, quando anima introducta est in corpus, & impedimentum est remotum. Hic quæstionem hanc solvimus, utrum terra debeat esse aërea aut ignea? Utrumque simul dicimus. Quòd si solum ignea existeret, combureretur in cinerem mortuorum. Si verò solum aërea, volatilis effecta in tingendis metallis evanesceret. Sed de igne quo fit terræ solutio, quid memorem? Vide calorem in terræ visceribus, quem sola natura ministrat, ubi quasi nullum videris deprehendere, qui tum à calore Solis instigatus in montibus metalliferis ascendendo & descendendo multis cubitis ubique aquam spissiorem coagulet, & unà cum pinguedine terræ in unum corpus associet. Sed cùm natura vix nonnunquam in quingētis annis suas operationes efficiat, & nobis non sit tributa tanta vitæ usura, nec ultra elephantum, aut ad annum, quem aiunt, Platonis, detur vivere: Philosophus igni gradum majorem attribuit, quo naturam ducem tempore breviori æmuletur. Propterea eum singulari ingenii beatitudine pollere jure dixeris, qui tibi ignem naturæ congruum possit ostendere. Ignem suum naturalem Philosophi balneum, aut Solem suum, aut fimum equinum vocant: quem alii aut ligno, aut alia quavis materia, nos verò carbonibus furnello præsertim ad hoc aptato conficimus. Solet præterea lapis in triplici vase fictili componi, quo lentior igniculus haberi possit, calori inquam gallinæ, dum excubat ova, quamsimillimus. Et eo calore draco, hoc est terra auri, se ipsum mortificat, quando elementa & spiritus de se dat. E diversò seipsum vivificat, quando spiritus rursum ad se acceperit. Quare comparatur Jesu Christo qui se ipsum morti pro nobis obtulit voluntariè, & sese postea per resurrectionis gloriam propria virtute vitæ restituit amplius non interiturus. Dicimus hoc etiam in loco, draconem de se expuere omnem obscuritatem, & venenum, & postea imbibere & dealbari. Et quoniam supra cœlum cum terra debere conjungi diximus, oritur hæc quæstio: An cœlum descendere debeat ad terram, vel terra ascendere debeat ad cœlum? Certum est terram non posse ascendere, nisi priùs cœlum descenderit: terra autem in cœlum sublimari dicitur, quando spiritu proprio soluta tandem cum eo una res efficitur. Hac similitudine tibi satisfaciam: Filius Dei delapsus in virginem, ibique caro figuratus, homo nascitur: qui cùm nobis propter nostram salutem veritatis viam demonstrasset, pro nobis passus & mortuus, post resurrectionem in cœlos remeat. Ubi terra, hoc est humanitas exaltata est super omnes circulos Mundi, & in cœlo intellectuali sanctissimæ Trinitatis est collocata. Pariformiter cùm ego morior, anima adjuta gratia & meritis Christi ad fontem vitalem remeat unde descenderit. Corpus in terram revertitur: quod tandem depuratum in extremo Mundi judicio, anima è cœlo labens secum perducit ad gloriam. Cæterùm quia congruum est animam ad cœlum ascendere, aliud quoddam dubium sese ingerit: An spiritus videlicet cùm anima transire debeat ad cœlum, vel an ambo manere debeant infra cœlum. Diximus spiritum esse animæ retinaculum in isto Mundo, sed cùm lapis ad albedinem fixam

fixam pervenerit, erit alius Mundus priore longè excellentior, ubi spiritus manebit in medio, Anima in cœlo, & corpus in fundo: intellige terram esse cœlum animæ: E diversò, animam esse cœlum corporis. Et quia spiritus animam in solutione labefecerit, ambo faciunt pœnitentiam & purgatur anima per spiritum & similiter corpus. Anima defæcata sola in cœlum conscendit, & abit spiritus cum suis criminibus. Quòd si is spiritus apud animam & corpus manserit, perpetua ibidem esset corruptio, nec fieret elementorum recta concordia atque paritas. Hunc spiritum angelo congruè in quibusdam æquiparare poteris, qui cum anima humana (quando in punctum cordis medium & exinde per universas corpusculi partes infunditur) solet descendere. Fingimus item corpus, spiritum, & animam loqui per modum dialogi: dicente spiritu ad animam: Ego ducam te ad æternam mortem, ad inferos, & ad domum tenebrosam. Cui anima: Anime mi spiritus, Quare ad eum sinum non reducis, à quo me adulando exceperis? credebam te mihi devinctum necessitudine. Ego quidem sum amica tua, ducamque te ad æternam gloriam. Sed putat corpus, quod vivificando gloriosum efficit. Cui spiritus: Faciam certè, sed miser ego abire cogor, cùm te super omnes lapides preciosos constituero, beatamque fecero. Quare te obsecro, cùm ad regni solium deveneris, mei aliquando memor existas. Cui corpus tandem gratias egit innumeras, quòd essentiam sibi dederit excellentissimam, per quam Deum tanquam in speculo est intuitum, promisitque recordaturum, primasque ei partes in regni solio congratulatur.

CAP. XV.

Explicat hanc propositionem: In umbra Solis est calor Lunæ, & in calore Lunæ est frigus Solis: similiter quo pacto cognoscitur in Luna quando Sol fulgere debeat. Quid est umbra Solis & Lunæ. Et quod necessarium est Solem & Lunam, similiter cœlum & terram conjungi, & de Aurora citrina meminit.

Diximus capite præcedenti, Solem & Lunam debere conjungi: credimus te sapere quid Sol, quid denique sit ipsa Phœbe. Cynthia; id est Luna, Phœbum Solem aperit. Phœbus sororem, id est Lunam, suam claudit atque coagulat. In ipso Solis & Lunæ conjugio hanc propositionem intellige: In umbra Solis est calor Lunæ, Et in calore Lunæ est frigus Solis. Enimverò quando humiditas Lunæ calorem & lumen à Sole acceperit, Sol in Lunam intrare dicitur, quo intrante incrementum Luna suspicit atque calescere incipit, Sol verò frigescere & humescere: quoniam aquam ad se acceperit, & calorem siccitatemque perdiderit, ex quo luminis exors obtenebrescit. Cùm autem Luna in Solem ierit, Sol ipse reviviscere incipit; atque fulgescere: quia lux ei redditur, & Luna splendore viduata gracilescit & inumbratur. Unde Solis umbra frigiditatem & humorem Lunæ, umbram vero Lunæ diem assero. Deme ergo umbram à Sole, & tota lux ejus ubique dispergitur. Non tamen opineris Lunam à Sole posse capere lumen uno horæ punctulo, sed paulatim & paulatim corpus solvitur. In principio quando Soli Phœbe est conjuncta, ab ipso incenditur: quæ incensa paulatim ante noctem mediam fulgere conspicitur: quando verò Orbe toto plena extiterit, totam noctem solet nitore suo perfundere: Qua rursus decrescente, atque à lumine hebescente Phœbi calor vigere incipit. Ubi liquido cognosces in Luna quando Sol splendere debeat, si scriptorum meorum mentem deferens introrsum animo pervadas, licet & alio ingenio intelligi possit. Cùm Luna, hoc est, lapis albus citrinescere aut rubescere cœperit, Solis fulgentis est indicium. Principium rubedinis aurora est, auroram citrinam quis non diceret? Tithonia, id est, aurora, communi huic videtur esse mancipata muneri, ut aërem perroret atque rapidum Phaëthontis, id est Solis, iter luce prima demonstret: Ubi tandem fulvus Eous fundit odoratam Nabathæo cardine lucem, quæ anima videtur. Quod autem ut suprà disputatum est, Solem in Lunam ire, deinde Lunam in Solem sit necessarium: duo in cœlo impedimenta inter media deprehendimus Venerem & Mercurium; quibus ablatis eorum mirabilis erit coitio: qua facta Luna non perdet amplius lumen suum, sed fulgebit luce propria. Et Sol identidem: Aderitque dies ultimus Mundi prioris: post quem sequitur alius Mundus, atque alia vita, ubi erit aut dies perpetuus apud superos, aut apud inferos umbra perpetua. Descendetque ignis cœlo, & rursus ad cœlum aureum conscendet: id est, tinget imperfecta.

CAP. XVI.

De ipsa Lapidis Augmentatione tum priscorum Philosophorum tum Neotericorum: Et inducitur tantùm unum esse diem, & unam noctem: Rursus septem dies à septem dominis Mundi.

Placet nunc, fili sapientiæ, lembum eum Philosophicum ad portum felicem appellere: age ergo remos, expande vela, da ventum celerem & fœcundum: portus salutaris est petendus. Postquam lapis noster factus est albus, filium nostrum generatum dicimus? Licet modò puer homo fit perfectus, corpore & anima consistens, non tamen aliam prolem generare potis est, quin priùs suæ naturæ alimento educetur, donec ad ætatem generationi maturam perveniat. Accepimus à priscis illis Philosophis, qui sola natura sunt operati, aquam suam vivam in partes duas esse partitos. Qui cùm ad albedinem fixam cum altera parte aquæ pervenissent, eandem cum altera parte reservata, aut etiam solo fortè igne rubefecerint. Alii in lapide rubro, quia ad supremum gradum ascenderit, & per se augeri non possit, labores quos antea confecerint rursum sunt auspicati. Solventes eam rubedinem cum altera parte aquæ reservatæ, ipsam ad primam, ut ita dixerim, essentiam denuò reduxerunt: laboraruntque penè in omnibus sicut à primordio: sed majori quidem tum ignis tum laborum industria: & hanc repetitionem veriorem, aut majorem augmentationem crediderunt. Quare etiam tempore prolixiori in lapide peragēdo usi sunt primi Philosophi: Quem minores natu atque posteri, anni curriculo soliti sunt absolvere: ea de re ut albū lapidem, quo in Lunam tingere velint, spermate lunari per totum, aut ei addendo alios spiritus albos, videlicet, è Jove & Saturno per sublimationem eductos, augmentaverint: Quin etiam lapidem album spermate solari aut spiritibus aliis rubellis è Marte & Venere augmentando rubefecerint. Et hoc haud abs re factum esse existimes; quando ejusmodi inferiora corpora multum tincturæ in se habeant.

Quòd

Quòd si perfectius ex eis corporibus exemeris, & corpori perfectiori addideris, totum effici perfectum quid ambigitur? Et dicuntur hujusmodi corpora inferiora spiritus, cùm dicimus, solve corpus, hoc est, lapidem factum, & adjunge spiritus. Vocantur itidem pueri cùm dicimus: Pueri ludunt cum lapide, quando ipsum majorem pondere & virtute fecerint. Unde etiam in aliis laboribus urinam puerorum quatuor annorum scimus esse aquam, quatuor inferiorum corporum: quæ cùm sit dicta aqua fortis Philosophorum, Aurum solvere dicitur, ex quibus lapidem quendam creari non imus inficias. Mineralem Lapidem trifariam distinguimus. Philosophorum Lapis ex solo auro, solaque natura conficitur, & is est sublimior: qui omnes ægritudines curare à Philosophis perhibetur. Alius simplex lapis est, quando sola radix & sulphur auri aut argenti in fine spiritibus inferiorum corporum augmentatur: ubi hæc pondera: Unum ad tria, vel duo ad septem in Minori Turba posita discutiuntur, solo sulphure indigens aut aureo aut argenteo. Ad sulphur aureum tres rubelli spiritus: Ad argenteum verò tres albicantes reducuntur. Modò duo sunt sulphura, & septem spiritus; è quibus novenarius ille numerus excrescit atque colligitur: De quo plerique in hunc usque diem stolide sunt commentati. Tertium lapidem omnium metallorum sulphura cum suis spiritibus constituere dicimus. Lapidem partes innumeras posse tingere, apud Philosophiæ consultissimos, ita decernitur: Quemque spiritum esse multiplicabilem, sed nullum corpus. Et cùm lapis noster factus sit maximè volatilis, atque, ut ita dicam, spiritualis, totusque igneus, & diuturna decoctione in igne enutritus, atque per multijugas solutiones & coagulationes sæpiùs repetitus: Quidni crederes eum lapidem innumeras partes tingere, si emunctis naribus naturæ rationem ejusque dotes mirificas introrsum olfeceris? Quò plus in Solem album solveris, & iteratò coagulaveris, eò plus tinges: Quantò item plures fœminas vir acceperit, eò plures habebit proles. Et quidem Philosophus ita inquit: Si tincturam dederis, tinges quomodo volueris. Quod etiam in frumentariis aut semine videre licet, cùm ex uno granulo multa producantur: ex quibus sæpiùs repetitis, optima tandem segs solet exurgere. Nec hoc minori argumento erit, si Soli & Lunæ priùs conjunctis pueros, hoc est, inferiores planetas addideris: & planetæ sunt domini Mundi, qui totam hanc molem regunt. Quid refragetur, lapidem ex omnibus metallicis compositum, totum Mundum non posse tingendo rubefacere! Manifestum est etiam de lapide ex solo auro: Quoniam Sol aliorum Planetarum est dominus, & cæteri planetæ ab eo capiunt fulgores aureos. E quibus eliçi potest, tantùm unum esse diem, unamque noctem tota ætate Mundi: Rursus septem dies à Planetis septem, eosque dies unum diem: quoniam unus est Sol: splendor Solis dies est, quo lucescente fugit à te omnis ærumna atque calamitas.

CAP. XVII.

Quasdam Propositiones obscuras in Libris Philosophorum hujus Diatribæ positas explicat.

Pythagoras ille Samius cùm auditores ad collegium suum erudiendos acciperet, in primis hoc præceptum eis tradidisse fertur, ne quid ex his quæ in eorum scholis tractabantur, in vulgus emitterent. Quare auditores suos quinque annorum curriculo fecit obmutescere, ut neque interrogare præceptorem de his rebus, neque inter se disserere liceret. Quem morem consecuti Pythagorei, tandem memoria labente cœperunt ea, quæ à præceptore didicerant, tum de primis rerum principiis, tum de rebus divinis, literis commendare: ita ut secretaria earum rerum medulla in numerorum sacramentis delitesceret. Quod etiam Platonem fecisse, qui per similitudines recedentes, Mathematicasque figuras, præceptiones suas abstruserit, indicio est ejus epistola, quàm de natura primi entis ad Dionysium scripsit. Scribendum est, inquit, per ambages & ænigmata: ut si fortè mari vel terra jactari librum contigerit, qui legerit non intelligat. Hoc etiam Poëtis fabulandi locum dedisse arbitror, quo ne res sublimes ad plebem ignobilem devenirent, sub fabellarum extraneo cortice suavissimum Philosophiæ victum intus reconderent. Legimus Ægyptios, ut dogmata sua haberent in sanctuariis, literis ignorabilibus, hoc est, quibusdam animalium figuris, ipsa occultasse: utpote, naturæ signaculum, si bene memini, vultur erat effigiatus: Draco in circulum ductus caudámque suam mordicans, anni currentis imaginem figurabat. Nónne quidam curiosiores cuilibet rei proprium characterem nituntur ascribere, quo ejus rei occultior esset annotatio? Eò fit ut prisci illi Philosophi hanc divinam artem sub verbis obscurioribus tradere censerent: Causam in capite septimo reperies. Quare putaverim frugi & operæ pretium esse, si tibi tanquam filio Philosophiæ, quasdam propositiones obscuras explicarem, è quibus facillimè alias tibi objectas excutere queas. Dicunt Philosophi, lapidem suum ubique offendi, in montibus & cavernis. Ex ea propositione malè intellecta, mihi persuasi omnes errores emanasse ad posteros, qui in sanguine ovis, capillis, & cæteris rebus vanis & extraneis sunt operati. Eam sic intellige. Quemadmodum Sol ipse cœlestis, ubique est in hoc Mundo majori per radios suos: ita Sol iste terrenus: id est, aurum, ubique est in toto vitro: id est, Mundo minori. In montibus: id est, capite vitri, & cœlo, atque cavernis: id est, in fundo vitri & terra. Dicunt lapidem nasci in duobus montibus: In cœlo monte, & terra, intellige in vitro. Præterea asserunt lapidem suum esse in omnibus rebus: id est, in omnibus metallis, quæ eorum res sunt. Lapis item est in omni re: id est, natura est in omni re: & quia natura habet in se nomina, & natura est totus Mundus: Ergo lapis habet multa nomina, & dicitur esse in omni re, quamvis una sit propinquior quam in alia, cùm Philosophi solam naturam generativam metallorum efflagitent. Unde dicunt, divites: id est, perfecta corpora, sicut est aurum & argentum, habent eam naturam ut pauperes: id est, imperfecta metalla. Est tamen perfectior & in igne permanentior auri vel argenti natura; quàm in cæteris metallis. Etiam Philosophi rem fixam & permanentem quærunt, quæ totum Mundum regat, utpote Solem aut Lunam. Unde antiquitus Solem, Mundi Dominum vocitabant: in quo est vita ad sanandum omnia, quæ diem motu suo efficit, atque noctem, totumque Mundum suo fulgore illuminat: Quare dicit Sol: Ego sum lapis, vel: In me est lapis. Dicunt etiam Philosophi: Opus lapidis esse opus mulieris, & ludum puerorum. Mulier nonnunquam terra est; aliquando Mercurius, qui totum opus videtur perficere: pueri ludunt cum lapide, hoc est, elementa tria cum terra, vel

inferiora corpora ludunt cum lapide aureo, quando ipsum in fine augmentaverint. Similiter pueri ludunt cum lapide & projiciunt, hoc est, ignari & imperiti projiciunt in fundo terram ipsam, quando sublimationem fecerint. Compararunt aliqui Philosophi opus lapidis creationi Mundi: Similiter, generationi hominis & ejus naturalitati. Posteriores verò Philosophi non solùm hanc peritiam verbis recen ibus: sed etiam imaginibus depictis abdiderunt. Vidi ego depictam filo pulcherrimo, virginem nudam, ætate viridem, coma eburnea, oculis fuscis, albicantibus, rubentibusque genis, cujus papillæ erant lacteæ & admodum teretes atque tornatæ. Eratque ea virgo toto corporis candore adeò insignis, atque omnibus naturæ dotibus adeò venustè decorata, concinnata, ut regio thalamo dignissima censeri posset: quam etiam cuncti Philosophi, tum prisci, tum neoterici deperirent. Qualem Venerem, aut Junonem, aut aliam quamvis venustam puellam, aut juvenculam Poëtæ solent describere. Habebat autem ea Nympha in manibus pendulis faces duas ardentissimas, & sub pede ejus dextro lapis erat aureus, è cujus gremio aureus quidam fons in multas venulas excurrebat. Sub levo pede lapis erat argenteus, argenteam de se flammam evomens. Depingebatur à dextris Titan ipse, radiis suis undiquaque scintillans: A sinistris depicta erant cornua Phœbes: terebantur hinc inde quædam aviculæ, partim ad aëra sursum, ad terram deorsum. A tergo virginis coaluisse vides arborem variis pomis & floribus gravidè refertam, quam vitæ arborem in horto Paradisi consitam putares, si modò ejus gratiam & vivacitatem delibares. Describitur in Tiara Philosophica Hermes omnium Philosophorum facilè Triumvir, in Cathedra sedens, super genibus geminas tabulas servans. In quarum altera delineabantur, tum globus Solis, tum Phœbe cornicularis: sub quibus duæ aves in circulum ductæ mutuò sese glutientes, consistebant: quarum altera superior alata: altera sine alis depingebatur. In tabula altera depicti erant tres circuli versicolores, in quorum medio imago erat Lunæ, ad quam duo Soles, alter radium unum, alter duos diverberabat. Volabantque circum Hermetis Cathedram novem aquilæ habentes in pedibus arcus extensos, è quibus sagittæ pennatæ emittebantur in terram. Nónne scientiam nostram Ulmannus quidam divi Francisci ordinis frater Minor, miro artificio in lingua vernacula ac populari contexuit? atque per Christi passionem verissimam esse comprobavit? Ubi visitur imago illa biformis, partim mascula, partim fœminea, monstrum illud androgynum Imperatoriæ majestatis sceptrum in manibus gestans? Et pleraque id genus alia in Philosophorum libris conspiciuntur.

CAP. XVIII.

Ostendit quòd Lapis omnes ægritudines curare potis sit, cùm omnis Natura sit in Sole, & Sol in natura, & præsertim in Lapide.

QUod verò Lapis omnes ægritudines curare queat, de his omnium Philosophorum libri sunt referti: Ratione tamen naturali id ostendere pro virili portione studebo. Omnis natura est in Sole, & Sol in natura: ergo spiritum ejus aucupari possumus in omnibus, & præsertim in auro: Et quandò natura est ægrota, ille lapis sanat naturam. In auro propagando maximè elaboravit cœlum, similiter Sol ipse, & Jupiter, Sol quidem ei cunctas suas dotes indidit: Propter igneam ejus virtutem atque splendorem. Jupiter autem, quem vitæ patronum Medici vocant, temperantiam & elementorum æqualitatem ei infudit. Ab his dotibus adeò incorruptibile factum est aurum, ut nullus ignis in ejus substantiam, aut virtutem corrumpendo agere possit. Accedit ad hæc auri solutio, & naturæ ejus purificatio, atque longa in igne enutritio, à quibus mirabilem, & propè divinam sortitum est operationem. Quod si eo Lapide in esculentis, aut poculentis in pondere grani sinapi vescereris, vitæ oleum & igniculum cœlesti suo vigore, in æqualitate conservaret, elementáque tui corporis in pace & fœdere colligaret, temperaretque. Quibus temperatis, anima elementis servaretur, & homo incolumis semper existeret, usque ad eum finem, quem omnipotens Deus homini propter inobedientiam primi parentis instituit. In corpore Christi tanta erat elementorum affinitas, tantáque colligatio, quia nulli crimini obnoxius erat, tum propter mirabilem essentiæ divinæ unionem, quod nunquam fuisset mortuus naturaliter, nisi hominis redimendi gratia, propter quem & natus esset, voluntarie mortem appetiisset. Age illi gratias perpetuas te creanti, te pretioso sanguine suo ab infernis sedibus redimenti, teque hoc tanto munere donanti, quo sanitatem atque vitam diuturnam in fœlicitate transigeres: propter quam præcipuè Lapis noster est petendus. Taceo divitiarum ubertatem, quæ homini confertissimè ac copiosissimè per hanc artem exuberant. Aurum potabile, vel aureum liquorem habens. Si in aqua vitæ è vino Malvatico expressa, aut alio quodam Falerno: id est, vino nobili, lapidem eum solveris.

CAP. XIX.

Praxim Philosophicam repetit: ubi divinam eam Lapidis peritiam brevibus Sententiis totam contexit sæpiusculè.

MAsculinum pretium foliatum aut limatum compone cum Mercurio in duodecima proportione se habente ad pretium. Pone ad ignem lentum, & continua eum, quoad in Mercurio corpora solvente supereminet Venus natans, quod extrahe, donec nihil corporis in fundo remaneat: & habes primam partem operis Philosophici. Secunda pars operis est sulphur, ipsum pone in vitro sine aqua, & aquam corporis, in qua est anima Lunæ destillando. Hanc aquam junge sulphuri, & permitte ut multis vicibus unum cum altero quandoque surgat, quandoque deprimatur, donec Venus aquam suam conceperit, quod fit in corpore albissimo: & habes elixir ad album. Tertia pars operis est: Habitam terram albissimam forti igne citrinabis; deinde vi ignis rubificabis: & est elixir ad rubeum.

De alio modo operandi. Adhuc peritiam eam divinam brevibus, & cum miro ingenio comprehendere lubet. Solve corpus, accipe sulphur, mundifica ipsum, sublima spiritum, junge spiritum cum sulphure, & habebis Artem Philosophicam. In omni perfecto Opere Alchimico, quantumcunque etiam exiguo, spiritum & sulphur auri habere est necessarium. Spiritus tingit colore aureo: Sulphur dat pondus aureum, atque coagulat. Si altero careret,

careret, opus nihil efficeret. In Venere auri Philosophici totum naturæ arcanum inquiunt delitescere, & dicunt verissimum. Quare coagulum nominari solet, cùm dicitur: Accipe coagulum à corpore, & habes magisterium, quo non est majus in natura. Similiter mundifica coagulum, & dele impedimenta, & tinges. Sed quia pannus immundus, sulphuri comparatus, mundificari non possit absque aqua: sic sulphur naturæ sine aqua non abluitur. Abluere est solvere, solvere est purificare, aqua est Mercurius, ipse est clavis: solus aperit corpus, & albificat sulphur: quo albato recedit cum immunditia: Ego te singulari eruditione vigere dicerè, si eam amovere poteris. Ipsa est impedimentum & mors æterna. Quare non ibit in cœlum, ut suprà in cap. xiv. insigniter demonstravi. Et dico tibi per Deum Creatorem cœli, quod est unum de secretis maximum. Amplius ipsa Lapidis scientia nihil est aliud, quàm terræ aut naturæ purificatio: Nec est Alchimia aliud, quàm naturæ purificatio. Non potest terra à sordibus suis defæcari ac purgari, nisi per medium aquam ad se acceperit. Et hoc totam artem brevibus complectitur, si naturam intellexeris. Plura his similia per te ipsum divina gratia poteris deprehendere. Lauda Deum per omnia sæcula sæculorum.

CAP. XX.

Ponit Quæstiones fictas à Necromantico Illardo ad Diabolum de Lapide Philosophorum.

NEcromanticus quidam, nomine Illardus, in Provincia Catilania has fecit Quæstiones ad Diabolum. Quæstio 1. Utrum possit fieri Philosophorum Lapis ad convertenda imperfecta metalla in Sole & Luna igne judice? Respon. In auro sunt omnia metalla essentialiter cum suis terris in colore multiplici. Ex terra ejus cum essentia sua conficitur Lapis, qui sua natura omnem immunditiam aufert, & projectus ad imperfecta, fixat ea perpetuò. Quæstio 2. Quid & qualis est ea essentia? Resp. Est anima media natura, quæ permittit unam formam converti in aliam. Quæst. 3. Quo pacto agit anima media natura? Resp. Omnes Angeli aut homines non possunt introrsum per intellectus suos acutissimos ullo pacto eam videre, aut comprehendere. Quoniam hoc Dei proprium est, qui suæ majestati hanc servavit. Quæst. 4. Potestne homo eum lapidem conficere? Respon. Quicquid Deus creavit, proprietatem habens, possibile est homini ut in id agat: sed valde difficile est lapidem conficere: tamen confici potest. Quæst. 5. Anima media natura habetne corpus? Resp. Color auri est corpus animæ mediæ naturæ. Quæst. 6. Quo pacto potest color de auro separari? Resp. Anima media natura cum calore suo & vix humiditate dividit, & conjungit ambo simul. Quæst. 7. Color auri est albus, aut niger, aut cujus generis? Respon. Est albus ad visum humanum, sed spiritu est cyaneus. Quæst. 8. Quo pacto, & è quibus fit color? Resp. Natura facit eum ex pura terra & pura aqua. Qu. 9. Est color in omnibus metallis? Resp. Non solùm in metallis, sed etiam in omnibus elementis est color absconditus. Quæst. 10. Cujus virtutis est lapis? Respon. Lapis depurare potest omnia corpora metallica imperfecta ab omni lepra, ut sint perpetua, usque ad judicium extremum. Corpora humana sanat ab omni ægritudine, usque ad mortem naturalem. Quæst. 11 Qualis, & quæ res est anima humani corporis? Respon. Est ignis vivus cœlestis vitæ, & habet in se animam mediam naturam. At anima media natura vocatur Deus, Creator omnium rerum, quæ sunt in Mundo. Quæst. 12. Habuitne Virgilius lapidem? Respon. Non solùm ipse habuit lapidem, sed multi Philosophi habuerunt eum, & scripserunt de eo multifariam obscuris nominibus, & multis operationibus. Qu. 13. Quomodo & quare appellatur lapis? Respon. Ego dico tibi, lapis est nomen ejus, & non est mihi data libertas tibi aliquid manifestandi amplius. Quæst. 14. Quanto tempore potest lapis ad finem deduci? Resp. Duodecim menses sunt necessarii à primo die inceptionis. In triginta diebus terra ex Saturno generatur, vel natura terræ facit crescere Saturnum. In centum diebus crescit argentum vivum in aqua. In sexaginta diebus completis crevit aër ex Jove. In aliis diebus anni crescit ignis à Sole. In puncto anni anima media natura de cœlo descendit in hanc terram, & mortificat superiores & inferiores potestates. Imago multiplicis victoriæ ad consumendum bellum in corde ventris eorum, usque ad ignis judicium perpetuum. Non amplius tibi dicam.

FINIS.

SUBSECTIO VIII.

LIBER SECRETORUM ARTIS, *compositus per* CALID, *Filium* Iaichi, translatus ex Hebræo in Arabicum, & ex Arabico in Latinum, incerto Interprete.

Præfatio de Difficultate Artis.

GRATIÆ sint Deo omnium Creatori, qui nos conduxit & recoluit, & docuit & intellectum & scientiam nobis dedit. Nisi Dominus nos custodiret & conduceret, essemus sine custodia, & sine doctore tanquam erronei, imò hujus Mundi nihil sciremus, nisi ipse nos doceret, qui principium est, & scientia omnium, sua potentia & bonitate super populum. Qui dirigit & erudit quem vult, & reducit sua misericordia ad viam justitiæ. Misit enim nuncios suos ad tenebras, & vias explanavit, & sua misericordia replevit suos diligentes. Scias Frater, quòd hoc nostrum magisterium de lapide secreto, & officium honoratum, est secretum secretorum Dei, quod celavit suo populo, nec voluit ullis revelare, nisi illis, qui fideliter tanquam filii meruerunt, & qui ejus bonitatem & magnitudinem cognoverunt. Qui enim secretum Dei postulat, necesse est ei hoc secretum magisterii plus quàm aliud. Et sapientes qui illud assequuti fuerunt, aliqua de seipso celaverunt, & aliqua revelaverunt. Sic enim inveni sapiente

antecessores, in hoc convenientes in suis libris honoratis. Unde scias, quòd discipulus meus proprius, Musa, honorabilior omnibus apud me, in ipsorum libris multum studuit, & in opere magisterii laboravit, unde aggravavit ipsum ejusdem compositio, & in ea multipliciter dubitavit, & ignoravit simili et rerum compositionis naturas. Et supplex ac humilis pro ipsa a me explanationem petiit, & directionem ejusdem. Ego autem eidem nihil in ea respondi, nec volui discernere, sed præcepi ei, Libros Philosophorum legeret, & in eis quod à me petierat indagaret. Ipse verò abiens, legit plusquam centum libros, prout invenire potuit: libros videlicet veridicos, secretos, nobilium Philosophorum, & in eis quod petiit, non potuit invenire, qui tunc mei animi ideo stupefactus, & quasi extra mentem positus; etiam per annum continue in ea perscrutando. Ex quo igitur discipulus meus Musa, qui inter Philosophos, in gradum & modum sapientiæ meruerat computari, sic in compositione ejus dubitavit, & hoc ei contingit in ea, quid faciet ignarus, vel insipiens, rerum naturas non intelligens? neque rerum complexiones cognoscens? Cùm autem hoc viderem de meo discipulo prælecto, & charissimo, motus pietate, & dilectione ejusdem, quin etiam nutu & voluntate divina, edidi hunc meum librum in obitu meæ mortis, in quo præter nisi dicere quædam, quæ antecessores Philosophi retulerunt in suis libris. Et dixi quædam quæ ipsi celaverunt, & nullo modo dicere, aut reserare in scriptis suis voluerunt. Et explanavi & exposui quædam, quæ ipsi cooperuerunt suis dictis obscuris & figuratis: Et vocavi hunc meum Librum Secretorum Alchemiæ. In quo nominavi quicquid necesse est inquisitori hujus scientiæ, sive magisterii, juxta linguam ejus intellectui convenientem, atque sensui inquirentis. Et nominavi in hoc libro quatuor magisteria magis alta, & meliora, quàm sapientes fecerunt. Quorum sunt Elixir, unum minerale, & aliud animale, alia verò duo residua sunt mineralia, & non sunt elixir unum, quorum est artificium lavandi, quod vocant corpora. Alterum quidem est, facere aurum ex azoth vivo, cujus factura est generatio, est secundum generationem sive ordinem generationis in mineris, in corde & interioribus terræ existentibus. Et hæc quatuor magisteria atque artificia explanaverunt sapientes in libris suis de compositione hujus magisterii. Sed de eis defuit multum, & de ejus operatione noluerunt in libris suis ponere, vel si invenit, non potuit intelligere, & nihil gravius invenit quàm illud. Et ideo dicam in hoc meo libro, ipsam, ejusque factum. Qui ergo hunc meum librum legerit, legat aliquid geometriæ, & ejus mensuras addiscat, ut clibanorum fabricam rectè componat, nec modum eorum excedat, per augmentum vel diminutionem, & quantitatem ignium: sciat & modum sive etiam gradum vasis operis. Similiter videat & cognoscat, quid sit radix penitus & principium magisterii: & est eidem, tanquam matrix animalibus, quæ in ea generantur, & capiunt creationem pariter ac nutrimentum; quod prædictum est. Nisi res magisterii inveniat sibi idoneum, destruetur factum atque opus ejus, & ejus operarii quæsitum non invenient, nec ipsa res proderit in effectum generationis, quia cùm non invenerit causam generationis, sive radicem, & ipsam caliditatem, continget in operationibus casus destructionis. Hoc idem in quantitate ponderum est contingens, quæ cùm disconvenit in composito, partibus quidem ejusdem naturæ terminum transcendentibus, per augmentum vel diminutionem, destruitur cum ea proprietas compositi, & fit effectus compositi casus atque vacuus. Et ego ostendo tibi unum exemplum: Nónne vides quòd in sapone, cum quo panni abluuntur & mundificantur, & fiunt albi, generatur in sui recta compositione hæc proprietas, propter æqualitatem, & rectas compositiones, & debitas compositi, quæ participant in longitudine & latitudine: unde propter hanc participationem convenerunt, & tunc apparuit quod erat in ea de veritate ad factum, & nota fuit inde virtus quæ prius latebat, quam vocant proprietatem, & est virtus ablutionis, in composito generata. Cùm verò quantitas ipsius compositi transcendit suum terminum, & per additionem vel diminutionem, transgreditur ipsa virtus æqualitatis terminum, & exit ad contrarium, secundum distemperantiam compositi. Et ita in compositione nostri magisterii intellige.

CAP. I.

De quatuor Magisteriis Artis, scilicet, Solutione, congelatione, albificatione, & rubificatione.

ET incipio dicere artificium majus, quod vocāt Alchemiam, & certificabo dictum meum, & nihil celabo, nec tacebo hic dicere de eo, nisi illud quod non convenit dicere, nec est nominare. Dicimus igitur, quod artificiū majus, sunt quatuor magisteria, prout dixerunt sapientes, videlicet, Solvere, Congelare, Albificare, & Rubificare. Et hæ quatuor quantitates sunt participes, quarum duæ similiter sunt inter se participes, similiter & aliæ duæ. Et utraque harum duplicium quantitatum habet aliam quantitatem participem, quæ est major quantitas particeps post has duas. Et volo dicere, pro iis quantitatibus, quantitatem naturarum, & pondus medicinarum, quæ solvuntur & congelantur per ordinem, nec intrat diminutio, nec additio. Sed hæ ambæ, scilicet solutio & congelatio, erunt in una operatione, & unum factum meruerunt, & hoc ante compositionem: Sed post compositionem ipsarum opus erit diversum, sed hæc solutio & congelatio, quas nominavi, sunt solutio corporis, & congelatio spiritus, & sunt duo, & habent unam operationem. Quia spiritus non congelantur, nisi cum solutione corporis, & similiter corpus non solvitur, nisi cum congelatione spiritus. Et corpus & anima, quando conjunguntur insimul, agit uterque eorum in suum socium, factum sibi similem. Et exemplum est hujus, aqua & terra: quia aqua cùm terræ conjungitur, conatur ad solvendum eam cum sua humiditate, & sua virtute & proprietate, quæ in ea sunt, & facit eam subtiliorem, quàm priùs erat, & reddit eam sibi consimilem: nam erat aqua subtilior terra. Et similiter facit anima in corpore, & eodem modo inspissatur aqua cum terra, & fit consimilis terræ in densitate, quia terra spissior est aqua. Et scias, quòd inter solutionem corporis, & congelationem spiritus, non est differentia temporis, neque opus diversum, ita quòd sit unum sine alio, sicut non est inter aquam & terram in sua conjunctione pars temporis diversa, quòd cognoscatur, vel vesperetur una ab alia, in eorum operationibus: sed eorum est unus terminus, & unum factum: & una & eadem operatio circuit super ipsa duo, & simul, ante compositionem. Et ideo dixi ante compositionem, ne

ne putet, qui hunc librum legerit, & audierit solutionem & congelationem, ut dixi, quòd sit compositio quam nominaverunt Philosophi, quia sic esset in errore sui facti, & suæ scientiæ. Quia compositio in hoc artificio seu magisterio, est conjunctio sive matrimonium congelati spiritus cum corpore soluto, & eorum conjunctio, & eorum passio est super ignem. Nam caliditas est ejus nutrimentum, & anima non dimittit corpus, nec cum eo conjungitur omnimoda conjunctione, nisi per mutationem utriusque à sua virtute & proprietate, & post conversionem suarum naturarum. Et hæc est solutio & congelatio, quam priùs Philosophi vocaverunt. Et scias, quòd hanc solutionem & congelationem jam celaverunt sapientes, & loquuti fuerunt in ea subtili ratione, ex dictis obscuris & coopertis, ut sensus inquisitoris ab ipsorum intellectibus elongaretur. Et hoc esto exemplum dicti Philosophorum cooperti & obscuri in eis. Ungite folium cum toxico, & verificabitur in eo vobis principium officii, sive magisterii ejusdem. Et: Operamini corpora fortia cum jure soluto, quousque utrumque eorum convertatur ad suam subtilitatem. Similiter & dictum Sapientis in eisdem est: Nisi converteritis corpora in subtilitatem, ut sint subtilia, & tactu impalpabilia, non dirigetur vobis quod quæritis. Et si trita non fuerint, revertamini ad operationem, quousque terantur, & fiant subtilia: quod si hoc feceritis, vobis quod cupitis dirigetur. Et hoc modo plura verba talia de eis posuerunt. Nec ullus probantium potuit attingere ullatenus hoc factum talis celamenti, quousque apparuit ei bona apertio documenti ostensiva, remoto dubio præcedenti. Et similiter nominaverunt compositionem, post solutionem atque congelationem. Postea etiam dixerunt, quòd compositio non completur, nisi cum matrimonio & putrefactione. Et iterum ipsorum dictum postea docuit pro solutione & congelatione, & divisione, & pro matrimonio & putrefactione & compositione. Et hoc est, quia compositio, rei est origo & vita. Nisi enim esset compositio, non produceretur res in esse. Et divisio est separare partes compositi, & sic separatio fuit sua conjunctio. Et dico quòd in corpore non morabitur spiritus, nec in eo erit, nec cum eo ullatenus remanebit, quousque ipsum corpus habeat ex subtilitate & tenuatione, ut habet spiritus. Et cùm jam ipsum attenuatum fuerit & subtiliatum, & exierit à sua densitate, & spissitudine ad tenuitatem, & à grossitie & corporeitate ad spiritualitatem, commiscebitur tunc spiritibus subtilibus, & imbibetur in eis, & sic uterque evadent unum & idem, & non separabuntur, sicut nec aqua mixta aquæ. Ponatur quòd duæ quantitates participes, quæ sunt in solutione & congelatione, major sit anima, & minor sit corpus: postea adde quantitati, quæ est anima, quantitatem quæ est in corpore, & participabit quantitati primæ, & erunt in virtute participes solummodo, & operare eas, sicut operati fuimus, & inde habebis quod cupis, & verificabitur tibi linea, sicut dixit Euclides. Postea accipe ejus quantitatem, & scias ejus pondus, & adde ei de humiditate, quantum possit bibere, cujus humiditatis non habemus hîc pondus determinatum. Postea operare eas operatione dissimili, primo videlicet imbibendo & sublimando: & hæc operatio est illa, quam vocant albificationem, & vocant eam Yaricht: id est, argentum & plumbum album. Et cùm jam albificabitur hoc compositum, adde ei de spiritu quantum est medium totius, & reduc ad operationem, quousque rubefiat, & erit tunc de colore alsufir, quod est nimis rubeum, & assimulaverunt eum sapientes auro. Et effectus hujus ducit te ad dictum Aristotelis, qui dixit suo discipulo Ardæ: Lutum quando albificatur, nominamus ipsum Yaricht, id est, argentum: & quando rubificatur, nominamus ipsum Temeynchum, quod est aurum. Et albedo est, quæ tingit cuprum, & facit eum Yharit. Et illa rubedo est, quæ tingit Yharit: id est, argentum, & facit eum Temenchum: id est, aurum. Unde qui poterit solvere illa corpora, & subtiliare, & albificare, & rubificare, & ut tibi dixi, componere imbibendo, & ad idem convertere, consequetur magisterium, & faciet factum, quod dixi, sine dubio.

CAP. II.

De Rebus, & Instrumentis huic Operi necessariis, & opportunis.

Et oportet te scire vasa in hoc magisterio, scilicet Aludela, & sapientes vocant cœmeteria, seu cribratoria: quia in eis dividuntur partes, & mundantur, & in eis perficitur & completur, depuratur res magisterii. Et quodlibet horum habeat Clibanum sibi convenientem, & utrumque eorum habeat similitudinem & figuram operi competentem. Et jam omnia nominavit, & modum & formam eorum docuit Mezleme, & plures Philosophorum in libris suis. Et scias quòd sapientes in hoc convenerunt in suis dictis, & celaverunt per signa, & fecerunt inde plures libros, & instrumenta, quæ sunt necessaria, in his quatuor prædictis. Et sunt duo. Unum est cucurbita cum suo alembico, & alterum est Aludel, quod est benè factum. Et similiter quæ sunt eis necessaria, sunt quatuor. Et sunt corpora & animæ, & spiritus, & aquæ: & ex his quatuor, est magisterium, & factum minerale. Et sunt explanata in libris sapientum, & abstuli ab hoc meo libro, & nominavi in eo, quod non nominaverunt Philosophi. Et qui aliquantulum intellectus habuerit, sciet quæ sunt illa. Et non feci hunc librum ignaro & nescienti, sed composui ipsum prudentibus, & sensum & sapientiam habentibus & scientibus.

CAP. III.

De Naturis Rerum ad hoc Magisterium pertinentium.

Et scias, quòd Philosophi nominaverunt ea pluribus nominibus. Unde quidam eorum nominaverunt ea mineras, & quidam animale, quidam autem herbale, & quidam per nomen naturarum, hoc est naturale. Alii quidam vocaverunt ea quibusdam nominibus ad libitum, secundùm quod eis videbatur. Etiam scias, quòd earum medicinæ sunt naturis propinquæ, prout dixerunt Philosophi in libris suis, quòd natura propinquat naturæ, & natura assimilatur naturæ, & natura conjungitur naturæ, & natura submergitur in natura, & natura dealbat naturam, & natura rubificat naturam: & generatio cum generatione retinetur, & generatio cum generatione vincit.

CAP. IV.

De Decoctione & ejus Effectu.

ET scias, quòd Philosophi nominaverunt in suis Libris Decoctionem. Et dixerunt, quod faciant decoctionem in rebus. Et illud est, quod eas generat,& mutat à suis substantiis & coloribus ad alias substantias, & ad alios colores. Et non transgrediaris, quod dico tibi in hoc Libro, & procedes rectè. Respice frater semen, quod est in vita hominum, qualiter in ipsum operatur Solis caliditas, quousque exit ex eo granum, & comedunt homines, & alia animalia. Postmodum operatur in ipsum in homine natura cum sua caliditate, & reddit carnem & sanguinem. Et nostra operatio magisterii est sic. Unde nostrum semen, quod à sapientibus est sic, quod sua perfectio, suusque processus est ignis, qui est causa vitæ & mortis, qui non tribuit ei vitam, nisi cum intermedio, & sua spiritualitate, quæ non commiscentur nisi cum igne. Jam verificavi tibi veritatem, quam vidi atque feci.

CAP. V.

De Subtiliatione, Solutione, Coagulatione, & Commixtione Lapidis, & eorum causa, atque fine.

ET scias, quòd nisi subtiliaveris corpus, quousq; fiat aqua totum, non rubiginabitur, nec putrefiet, & non poterit congelare animas fugaces, cum tetigerit eas ignis: quia ignis est qui eas congelat, cum auxilio ipsius ad ipsas. Et similiter præceperunt Philosophi solvere corpora, & solvimus, ut ad hæreat caliditas eorum profunditatibus. Postea redimus ad solvendum ipsa corpora, & ad congelandum post ejus solutionem, cum re quæ ei appropinquavit, quousque conjungamus omnia commixta bona & idonea commixtione, quæ est quantitas temperata. Unde conjunximus ignem & aquam,& terram & aërem: & quando commiscuit se spissum cum subtili, & subtile cum spisso, remansit alia cum aliis, & conversæ fuerunt suæ naturæ pares, cùm priùs essent simplices, quia pars est generativa, addit & tribuit suam virtutem in subtili, quod est aër: quia adhæsit cum suo consimili, & est pars generationis. Unde accepit potestatem ad movendum & ascendendum. Et potuit frigiditas in spisso: quia amisit caliditatem, & exivit ab eo aqua,& apparuit res super ipsum. Et exivit humiditas ascendendo, & subtile aëris, & commiscuit se cum eo: quia est suum consimile, & suæ naturæ. Et quando corpus spissum amisit caliditatem & humiditatem,& potuit super ipsum frigiditas & siccitas, & comminuerunt se suæ partes, & divisæ fuerunt, & non fuit humiditas quæ conjungeret ipsas partes divisas, elongaverunt se partes. Et postea pars quæ contraria frigiditati, quia continuavit, & immisit suam caliditatem & suam decoctionem ipsis partibus, quæ sunt terræ, & in eis ipsius posse valuit, sive potuit, & habuit dominium & victoriam super frigiditatem, & latuit frigiditas, quæ priùs erat in corpore spisso per victoriam caliditatis super eam, conversa fuit pars suæ generationis, & facta fuit subtilis & calida, & conata fuit siccare cum sua caliditate. Et postea subtile, ascensor naturarum, cùm amisit calorem accidentalem, & accidit ei frigiditas, tunc conversæ fuerunt, & inspissaverunt se, & descenderunt ad centrum, & conjunctæ sunt naturæ terrestres, quæ se subtiliaverunt, & conversæ fuerunt in suam generationem, & imbiberunt se in eis: & conjunxit humiditas illas partes divisas, & conata est terra siccare illam humiditatem, & obsedit eam, & prohibuit, ne exiret ab ea, & apparuit quod erat absconsum super eum. Et non potuit humiditas separari retentione siccitatis. Et similiter invenimus, quod quicquid est in Mundo, retinetur per suum contrarium, vel cum suo contrario: scilicet caliditas cum frigiditate, & siccitas cum humiditate. Postea cùm quilibet eorum obsedit suum socium, commiscuit se subtile cum spisso, & factæ fuerunt illæ res una substantia, scilicet sua anima calida & humida, & suum corpus frigidum & siccum. Postea conata fuit solvere & subtiliare cum sua caliditate, & sua humiditate, quæ est sua anima. Et conata fuit claudere & retinere, cum suo corpore quod est frigidum & siccum. Et sic super hoc circuit & convertitur officium hujus. Jam asserui tibi veritatem, quam vidi & feci, & præcepi tibi, ut convertas naturas à sua subtilitate, & suis substantiis cum caliditate & humiditate, quousque convertantur ad aliam substantiam, & alios colores. Et non transgrediaris quod in hoc libro dicitur, & procedas rectè in magisterio prout cupis.

CAP. VI.

De Fixione Spiritus.

ET scias, quòd corpus cùm commiscet se cum humiditate, & ipsum invenit ignis caliditas, convertitur humiditas super corpus,& solvit ipsum, & tunc non potest spiritus ab eo exire: quia imbibit se cum igne. Et spiritus sunt fugaces, quousque corpora cum eis commiscentur, & conantur pugnare cum igne, & ejus flamma. Et parum tamen conveniunt istæ partes, nisi cum operatione bona & continuo & longo labore: quia naturæ animæ est tendens sursum, ubi centrum animæ est. Et quis est ille ex probatoribus, qui valet duo, vel diversa conjungere, quorum centra sunt diversa, nisi post conversionem naturæ earundem, & mutationem substantiæ, & rei à sua natura, quod est grave quærere: Ergo qui potuit convertere animam in corpus, & corpus in animam, & commiscere cum eo spiritus subtiles, tinget omne corpus.

CAP. VII.

De Decoctione, Contritione, & Ablutione Lapidis.

ET scias illud, quod est multum necesse in hoc secreto atque magisterio, est decoctio, contritio atque cribratio & mundificatio, atque cum aquis dulcibus ablutio. Unde qui aliquid hujus operatus fuerit, mundificet ipsum bene, & abluat atque mundificet ab eo nigredinem, & tenebras quæ apparent super ipsum in ejus operatione. Et corpus subtiliet, quanto plus poterit, postea miscebit cum eo animas solutas,& spiritus mundos quousque sibi placeat.

CAP. VIII.

De Quantitate Ignis, & ejus commodo & incommodo.

ET cognoscat similiter quantitates ignium, & commodum rei hujus, & incommodum ejusdem,

dem, provenit à commodo ignis. Unde dixit Plato in suis sermonibus, in libro suo: Ignis addit perfecto commodum seu profectum, & corrupto incommodum seu corruptionem. Unde cùm fuerit ejus quantitas bona idonea, proficiet, & cùm multiplicaverit in rebus, ultra modum corrumpet ambo, scilicet perfectum atque corruptum. Et hac de causa oportuit sapientes mittere medicinas suas super Elixir, ad prohibendum & removendum ab eis combustionem ignium, & eorum caliditatem. Et dixit Hermes patri suo: Pater timeo ab inimico in mea mansione. Et dixit: Fili, accipe canem masculum Corascenem, & caniculam Armeniæ, & junge insimul, & parient canem coloris cœli, & imbibe ipsum una siti ex aqua maris: quia ipse custodiet tuum amicum, custodiet te ab inimico tuo, & adjuvabit te ubicunque sis, semper tecum existendo in hoc mundo & in alio. Et voluit dicere Hermes, pro cane & caniculo, res quæ conservant corpora à combustione ignis, & ejus caliditate. Et sunt illæ res aquæ ex calcibus & salibus, quarum facturæ inveniuntur in libris sapientum de hoc magisterio. Et aliqui ex sapientibus nominaverunt eas, aquas marinas, & lac volatilium, & his similia.

CAP. IX.

De Separatione Elementorum Lapidis.

INde oportet, ô frater, quem Deus honoret, ut accipias lapidem honoratum, vel preciosum quem nominaverunt, sapientes, & magnificaverunt, & absconderunt, & celaverunt. Et ponas ipsum in cucurbita cum suo alembico, & separa ejus naturas, hoc est quatuor elementa, terram, aquam, aërem, & ignem. Et sunt ea, corpus & anima, spiritus & tinctura. Et cùm separaveris aquam à terra, & aërem ab igne, serva utrumque duorum per se, & accipe quod descendit ad fundum vasis, & illud est fæx, & ablue ipsam cum igne calido, quousque auferatur ejus nigredo, & recedat ejus spissitudo: & albifica ipsam albificatione bona, & fac ab ea evolare additiones humiditatum, & tunc convertetur, & deveniet calx alba, in qua non erit obscuritas tenebrosa nec immundicia, nec contrarium. Postea redi ad naturas primas, quæ ascenderunt ab ea, & mundifica eas similiter ab immunditia & nigredine atque contrarietate: & reitera super eas multotiens, quousque subtilientur, & purificentur, & attenuentur. Et cùm hoc feceris, jam misertus est tibi Deus. Et scias frater, quòd hoc officium est unus lapis, super quem non intret Garib: id est, aliquid aliud. Cum eo operantur sapientes, & de eo exit, cum quo medicatur, quousque compleatur. Non commiscetur cum eo aliquid, nec in ejus parte, nec in toto. Et hic lapis invenitur in omni tempore, & in omni loco, & apud omnem hominem, cujus inventio non aggravat inquirentem, ubicunque sit. Et est lapis vilis, niger & fœtens, non emptus precio, & sine aliquo non existit levis in pondere, & vocant eum Origo mundi: quia oritur sicut germinantia. Et hæc est ejus revelatio, atque apparitio inquirenti.

CAP. X.

De Natura Lapidis & ejus Origine.

ACcipe ergo ipsum, & operare ipsum, ut dixit Philosophus in suo libro, quando nominavit eum sic: Accipe lapidem non lapidem, vel qui non est lapis, nec est de natura lapidis. Et est lapis, cujus minera generatur in capite montium, & Philosophus voluit dicere montes pro animali. Unde dixit: Fili, vade ad montes Indiæ, & ad suas cavernas, & accipe ex eis lapides honoratos, qui liquefiunt in aqua quando commiscentur ei. Et illa aqua est ipsa videlicet, quæ sumitur ab aliis montibus & illorum cavernis. Et sunt, fili, lapides & non sunt lapides, sed nominamus eos per similitudinem, quam habent ad eos, Et scias quòd radices minerarum ipsorum sunt in aëre, & eorum capita in terra, & quando evelluntur à suis locis, audietur, & erit rumor magnus, & vade, fili, cum eis: quia citò evanescunt.

CAP. XI.

De Commixtione elementorum separatorum.

ET incipe compositionem, quæ est circuitio totius facti, nam compositio non erit, nisi cum matrimonio & putrefactione. Et matrimonium est, commiscere subtile cum spisso. Et putrefactio est assare, terere, & rigare, quousque commisceantur insimul, & fiant unum: ita quòd non sit eis diversitas, nec separatio de aqua mixta aquæ. Et tunc conabitur spissum retinere subtile, & conabitur anima pugnare cum igne, & pati ipsum. Et conabitur spiritus submergi in corporibus, & fundi in eis. Et oportuit hoc esse: quia corpus solutum, cùm commiscuit se cum anima, commiscuit se cum ea, & cum omnibus suis partibus, & alia in aliis intraverunt cum sua similitudine, & conversa fuerunt unum & idem. Et ideo oportuit, quòd accidat animæ de commoditate, & de durabilitate, & permanentia, quæ accidit corporis in loco commixtionis. Et similiter spiritui in hoc statu vel permanentia animæ & corporis, conveniens fuit accidisse, Quia spiritus cùm commiscetur cum ea cum labore operationis, & commixtæ fuerint partes ejus cum omnibus partibus aliorum duorum, quæ sunt, videlicet anima & corpus, tunc conversa fuerunt, spiritus & alia ambo, unum quid, & indivisibile, secundum substantiam integram, cujus, salvæ fuerunt suæ naturæ, & convenerunt suæ partes, unde cùm obviaverit istud compositum corpori soluto, & ipsum consequuta fuerit caliditas, & apparuit super faciem ejus quod erat in eo ex humiditate, & liquefactum fuerit in corpore soluto, & transivit in ipsum, & commiscuit se cum eo, quod est de natura humiditatis, incendit se, & defendit se ignis cum eo. Unde cùm tunc ignis voluerit cum eo suspendi, prohibebit eum apprehendere se: id est, adhærere cum spiritu admixto aquæ suæ. Et ignis non adhærebit ei, quousque sit purum. Et similiter aqua, ex sua natura fugit ab igne, & quando ipsum consequitur ignis, & vult eam avolare, & sic fuit corpus causa recisa retinendi aquam, & aqua causa retinendi oleum, quod non comburetur nec consumetur. Et fuit oleum causa retinendi tincturam: & fuit tinctura causa faciendi apparere colorem, & causa demonstrandi tincturam, in qua non est lumen, nec vita. Unde hæc est vita recta & rei perfectio, & Magisterii, & hoc est quod quæsivisti. Scias igitur & intellige, & invenies quod quæris, si Deo placuerit.

CAP. XII.

De Solutione Lapidis compositi.

SEd postea Philosophi subtiliaverunt se ad solvendum ea, ut bene se commiscerent, corpus & anima. Nam omnia quæ simul sunt in contritione & assatione, & rigatione, habent vicinitatem & colligationem adinvicem, ideoque potest ignis assumere naturam à debiliori, quousque deficiat & evanescat: & similiter revertitur super partes fortiores, quousque remaneat corpus sine anima. Unde quando sic solvuntur & congelantur, accipiunt partes adinvicem, partes suas magnas videlicet atque parvas, & fuit hoc ex eis complexio, & est eorum assumptio, & sic conversa fuerunt illa duo unum & idem. Et quando sic fuit, assumit ignis ab anima, quantum assumit à corpore, nec addit nec diminuit, unde fuit per ea perfectio. Ex eo necesse est ei capitulum proprium in scientia Elixiris, scilicet dictum, de solvendo corpora & animas simplices. Quia corpora non intrant super animas, & erunt retinacula eis, & excusabunt eas ab omni opere sublimandi, figendi, atque retinendi, & commiscendi, & his similia, nisi cum mundificatione prima. Et scias quòd solutio non transcendit hos duos modos: aut enim est extrahere interius rerum ad suam superficiem, & erit pro hoc solutio, & est exemplum ad hoc, quod argentum est frigidum & siccum in sua apparentia, & quando apparet suum interius, est solutum: quia est calidum & humidum: Aut dicta solutio est corpus acquirere humiditatem accidentalem, quam non habebat, & addit suam humiditatem cum ea, & ideo solvunt se suæ partes, & erit pro eo solutio.

CAP. XIII.

De Congulatione Lapidis soluti.

ET dixerunt aliqui ex sapientibus: Congela in balneo congelatione bona, quam tibi dixi, & est sulphur luminosum in tenebris, & est hyacynthus rubeus, & toxicum igneum & interficiens, & est Elixir, quod super nullum remanet: & leo victor, malefactor, & ensis scindens, & tyriaca sanatrix, vel sanans omnem infirmitatem. Et dixit Geber filius Haven: Quòd omnes operationes hujus magisterii sub sex contineantur rebus, quæ sunt fugere, fundere, & incerare, & dealbare, ut est marmor: & solvere & congelare. Et illud fugare, est fugare & removere nigredinem à spiritu & anima. Et fundere, est liquefactio corporis. Et incerare, est propriè corporis & ejus subtiliatio. Et dealbare est fundere citò corpus propriè. Et congelare, est congelare corpus cum anima præparata. Rursum fugare cadit super spiritum & animam: & fundere & dealbare, & incerare & solvere, cadit super corpus: & congelare cadit super animam, & intellige.

CAP. XIV.

Quòd unus tantùm sit Lapis, & de ejus natura.

DIxit Bauzan Philosophus Græcus, cùm interrogaverunt eum: Nunquid germinans potest fieri lapis? Dixit sic: Duo scilicet primi lapides, apis alkali, & lapis noster, qui est vita illi, qui ipsum scit, & ejus factum. Et qui nescivit & non fecit, & non certificabitur quomodo nascatur, aut putabit lapidem aut qui non comprehendit super omne quod de modis hujus lapidis dixi, jam paruit se morti & pecuniam suam perditioni. Quia nisi hunc lapidem honoratum invenerit, non consurget alius suo loco, & non vincent naturæ super ipsum. Ejus natura est caliditas multa cum temperamento. Unde qui ipsum scivit, jam docuit ipsum, & qui ipsum ignorârit, non docuit ipsum. Habet autem proprietates & virtutes multas. Nam ipse mundificat corpora ab additionibus accidentium ægritudinum, & conservat substantias salvas, ita quòd non appareant, neque videantur in eo turbationes contrariorum, nec fugimentum sui vinculi. Hic est enim sapo corporum & eorum spiritus, & eorum anima: quando commiscetur cum eis, solvit ea sine detrimento. Hic est vita mortuorum, & eorum resurrectio, medicina conservans corpus, & purgans superfluitatem. Et qui ipsum sciverit, sciat, & qui nescierit nesciat. Nam hujus officium non consurgit precio, nec associatur venditioni, seu emptioni. Intellige ejus virtutem & valorem atque honorem, & operare. Et dixit quidam sapiens: Non est tibi datum à Deo hoc magisterium solum pro tua audacia, fortitudine & caliditate, sine omni labore. Nam laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo Deum creatorem, qui tibi tantam gratiam suis operibus bene dictis voluit exhibere.

CAP. XV.

Modus Operationis Lapidis ad album.

CUm ergo volueris hoc magisterium honoratum facere, accipe lapidem honoratum, & pone eum in cucurbita, & cooperi cum alembico, & claude eam bene cum luto sapientiæ, & dimitte exiccari: quod sic facies, quotiescunque claudes cum luto sapientiæ, postea mitte in stercore calidissimo: deinde distillabis eum, & pones sub eo recipiens, in quod distilletur aqua, & dimittes sic, quousque tota aqua distilletur, & exiccabitur humiditas, & poterit siccitas super eum. Postea extrahes eum siccum, & servabis aquam, quæ distillavit ex eo, quousque tibi sit necessaria. Accipiesque corpus siccum, quod remansit in fundo cucurbitæ, & teres ipsum, ponesque in vase Chalcosolario, cujus quantitas sit secundùm quantitatem medicinæ, & subhumabis eam in stercore equino humido excellentissimè calido, prout potest, & sit ipsum vas clausum bene cum pila & luto sapientiæ, & sic dimittas ipsum esse ibi. Et cùm noveris quòd voluerit infrigidari stercus, parabis aliud calidissimum, & in eo pones dictum vas. Sic facies cum eo quadraginta dies, renovando sæpe stercus calidum, cùm necesse fuerit, & solvetur medicina in se, & fiet aqua spissa, alba: & cùm sic eam videris, scias ejus pondus, & adde eidem quantum est medietas ponderis ipsius de aqua, quam priùs servasti & claude tunc ipsum vas cum luto sapientiæ, & iterum reduc ad stercus equinum calidum: quia in eo est humiditas & caliditas, & non omittas (ut priùs diximus) renovare stercus, cùm infrigidari inciperit, quousque compleantur quadraginta dies. Quia tunc medicina congelabitur in simili quantitate dierum, quibus soluta fuit priùs. Postea accipe eam, & scias pondus ejus integrè, & accipe quantitatem ejus de aqua, quam priùs formasti, & tere corpus, & subtilia, & pone aquam super

super ipsum. Et iterum remitte in stercore equino calido, per unam septimanam & dimidiam, & sunt decem dies, tunc extrahes, & invenies corpus jam bibisse aquam. Postea tere ipsum & pone super ipsum de ipsa aqua, quantum prædictum est. Et subhuma eum in stercore, & dimitte ibi per alios decem dies. Postea extrahe, & invenies ipsum corpus, quod jam biberit aquam. Postea, ut priùs tere, & pone super ipsum & prædicta aqua, juxta quantitatem prædictam, & iterum subhumabis in stercore prædicto, & dimittes ibi per decem dies, & postea extrahes. Et sic facies quarta vice, tunc cùm jam quarto complebitur hoc extrahe & tere: & sublimabis eum in stercore, quousque solvatur: deinde extrahe, & reitera adhuc semel, quia tunc est origo perfecta, & jam complevit suum factum. Tunc verò cùm sic fuerit, & adduxeris rem, ô frater, ad hunc statum honoratum, accipe ducentas quinquaginta drachmas plumbi vel stanni, & funde ipsum. Deinde cùm liquefacta fuerit, projice super ipsum unam drachmam de Cinnabari; id est, de hac medicina, quam adduxisti ad hunc statum honoratum, & hunc ordinem altum, & retinebit ipsum stannum seu plumbum, ne evolet ab igne, & albificabit ipsum, & extrahet ab eo ipsius detrimentum, & ejus nigredinem, & convertet ipsum in tincturam permanentem perpetuò. Deinde accipe unam drachmam de istis ducentis quinquaginta, & projice super ducentas quinquaginta stagni aut latonis, seu cupri, & convertet ipsum in argentum melius quàm de minera, & hoc est majus quod facere potest, & ultimum, si Deus voluerit.

CAP. XVI.

Conversio prædicti Lapidis in rubeum.

ET si volueris hoc magisterium ad aurum convertere. Accipe de hac medicina, quam (ut dixi) adduxisti ad hunc statum honoratum, & ad hunc ordinem altum, pondus unius drachmæ, & hoc secundùm modum exempli tui superiùs dicti. Et pone eam in vase chalcosolario, & subhumabis eam in stercore equino per quadraginta dies: quia solvetur: postea dabis ei ad bibendum aquam corporis soluti, primò quantum est medietas sui ponderis, postea, usquequo congeletur, subhumabis in stercore calidissimo, ut priùs dictum est. Deinde per ordinem facies in hoc capitulo auri, sicut fecisti superiùs, in capitulo argenti. Et erit aurum, & operabitur aurum, si Deus voluerit. Custodi, fili, hunc librum secretissimum, & non ponas ipsum in manus ignorantium, secretum secretorum Dei: quia perficies quod volueris, Amen.

SVBSECTIO IX.

Liber TRIUM VERBORUM KALID Regis acutissimi,

Ex Manuscripto, longè aliis præcellentiore.

ALCHIMIA est Ars Artium, Scientia Scientiarum ab Alchino inventa. Chimia autem Græcè, massa dicitur Latinè: Per istam enim artem Metalla, quæ in Minera imperfecta, reducuntur ad perfectionem, de corruptione ad incorruptionem: quod sicut puer in utero matris ex corrupta matrice, quæ habet infirmitatem & corruptionem, licet sperma fuerit mundum, fit leprosus & corruptus, causa matricis corruptæ: Sic est in metallis, quæ corrumpuntur natura, ex sulphure corrupto, vel in aqua fœtida. Quia natura intendit facere Solem & Lunam, in puncto suæ originis, & non potest: Unde metalla corrumpuntur per actus sicut supra dictum est.

CAP. I.

De Qualitate Lapidis Philosophici.

LApidis iste, de quo fit hoc opus, habet in se omnes colores. Est enim albus, rubeus, rubicundissimus: citrinus, citrinissimus, cœlestinus viridis, gravis. In Lapide isto sunt quatuor elementa. Est enim aquaticus, aëreus, igneus, & terreus. In Lapide isto in occulto est caliditas & siccitas: & in manifesto frigiditas & humiditas: Oportet ergo nos occultare manifestum, & id quod est occultum, facere manifestum. Illud autem quod est in occulto, scilicet caliditas & siccitas est Oleum: & istud oleum est siccum. Illa siccitas tingit, quia siccitas Alchimiæ tingit & non aliud, quia alkale & non aliud tingit. Illud quod est in manifesto frigidum & humidum, est fumus corrumpens. Oportet ergo quod frigidum & humidum recipiant caliditatem & siccitatem, quod erat in occulto, & fiant una substantia. Illa autem frigiditas & humiditas est fumus corrumpens & aquosus, de quo dicitur, quod humiditas aquosa & adustiva corrumpit corpus, & tingit in nigredinem. Istas ergo infirmitates oportet destruere in igne & per gradus ignis.

CAP. II.

De Lapidis ipsius proprietate

HIc est Liber Trium Verborum, liber Lapidis preciosi, qui est corpus aëreum & volatile, frigidum & humidum, aquosum & adustivum, virtute divina. Et tunc mutatur spiritus in nobilissimum corpus, & non fugit ab igne, & currit ut oleum, quod est tinctura viva multiplicativa, ponderativa, colorativa, declarativa, consolidativa, pulcherrima, ingressiva, præservativa.

CAP. III.

De occulta Caliditate & siccitate in humido & frigido existentibus.

OPus mirabile Trium Verborum, est opus illud, quod de tribus verbis legitur, & aliter à quibusdam intelligitur, ut omnes clarè & apertè non intelligant causam in tribus verbis. Hoc inquiritur in humido & frigido, in quo est occulta caliditas & siccitas, & hoc scire nos oportet, ut faciamus

de

de manifesto occultum, & de occulto manifestum: & istud occultum est de natura solis & ignis, & est pretiosissimum oleum omnium occultorum, & tinctura viva, & aqua permanens, quæ semper vivit, & permanet, & acetum Philosophorum, & spiritus penetrativus: & est occultum tingitivum, aggregativum & revivificativum, quod rectificat & illuminat omnes mortuos, & surgere eos facit, postquam non fugit ab igne ejus caliditas & siccitas.

CAP. IV.

De Conversione spiritus in corpus & corporis in spiritum.

Spiritus iste vertatur in corpus, & hoc corpus in spiritum, & iterum spiritus iste fiat corpus, & tunc facta est amicitia inter frigiditatem & humiditatem, caliditatem & siccitatem. Sed virtute Dei fieri potest cum molli temperamento, & moderativo termino ignis. Et hujus longitudinis duorum & unum, à tribus duo intelliguntur, à duobus verò tria non intelliguntur. Et hæc sunt verba pretiosa, occulta & aperta, data non pravis, non impiis, non infidelibus, sed fidelibus & pauperibus à primo homine usque ad ultimum.

CAP. V.

De Planetarum imagine & eorum operibus in Mercurio existentibus.

Dico ergo, quod in Mercurio sunt opera Planetarum, & eorum imaginationes in suis locis, sicut in fœtu suis partibus & temporibus operantur. Nam in fœtu primo mense cum semen à matrice acceptum est, Saturnus operatur congelando, & constringendo sua frigiditate & siccitate ipsam materiam in unam massam. Secundo mense operatur Jupiter sua caliditate, digerendo in quandam massam carneam, quæ embrio vocatur. Tertio mense operatur Mars agens in materiam, & caliditate & siccitate dividit & sequestrat illam massam & membra disponit. Quarto mense Sol, ut Dominus, immittit Spiritum, & sic incipit vivere. Quinto mense operatur Mercurius, qui foramina & spiracula facit. Sexto mense Venus disponit & ordinat supercilia & oculos, testiculos, & similia. Septimo mense Luna sua frigiditate & humiditate laborat ad expellendum fœtum: & sic tunc nasceretur, vivere posset. Si verò non nascitur, tunc debilitatur. Et iterùm Saturnus octavo mense sua frigiditate & siccitate incipit operari, tunc constringendo ipsius fœtus acceptionem in matrice, & si tunc nasceretur, vivere non posset. Nono mense Jupiter iterum operatur, & sua caliditate & humiditate, iterum nutriendo reducit vires ipsi fœtui. Et sic completo nono mense nascitur & benè vivit. Et hæc sunt verba vera. Aqua fœtum tribus mensibus in matrice conservat, Ignis totidem custodit: Aër quoque tribus mensibus fovet. Infanti verò nunquam patebit egressus, quousque aëreos flatus exhauriat. Egressus tandem os aperit, & lactatur.

CAP. VI.

De Observatione Planetarum in opere.

Ab istis tribus mensibus oportet nos intelligere, te cum acuto ingenio scire, & componere & extrahere duo, quia ab istis verbis intelliguntur duo. Unde omnes qui cupiunt scire hanc rem, acuant ingenium suum ad aperiendum thesaurum ex tribus verbis, in quibus occultatur tota præparatio & virtus lapidis, in quo est caliditas & siccitas, quæ siccitas est oleum vivum, & tinctura viva. Hæc est expositio: Quia sic à principio conceptionis usque ad nativitatem infantis, quilibet Planeta suo loco dat imaginem virtute divina sic creante. Ita in omnibus operibus Alchimicis quilibet Planeta suo loco facit imaginem usque ad complementum operis, & tunc nascitur Alchimia artificiosè. Et in hoc opere Alchimiæ multi errant, & pauci perveniunt ad finem. Nam in hoc opere est saltus Lunæ, & circulus Solis ad gradus tres. Primus debilis: secundus firmus: tertius perfectus: & termini tres. Primus, quando Sol intrat in arietem, & est in sua exaltatione. Secundus, quando Sol est in Leone. Tertius, quando Sol est in sagittario. Intellige ergo, quia secundum istos gradus completur opus Alchimiæ.

CAP. VII.

Expositio Trium Verborum.

Redeamus nunc ad expositionem Trium Verborum: in quibus tota Ars consistit. Aqua enim dicitur tribus mensibus fœtum in matrice conservare. Aër tribus mensibus fovet: Ignis totidem custodit. Hoc totum dictum est de Mercurio per similitudinem. Et verbum istud, & sermo iste, & terminus obscurus est apertus ad intelligendum verum. Nam & alia natura est in muliere prægnante, & alia in Mercurio. Tamen per similitudinem caloris, qui in matrice inventus est, æstimatus est ignis, qui est triginta duorum graduum. Unde istud tertium verbum de quo dicitur: Ignis totidem custodit, obscurum est, & multi errant in eo, & intrant terram regionem nescientem, quia à tribus accipiunt duos gradus, & ab istis duobus gradibus extrahuntur reliqui gradus, & in 32. particulis craticulæ partitur libellus: & in istis gradibus expletum est verbum tertium totum, de quo dicitur totidem. Primus gradus complet aquam & aërem. Secundus gradus complet totum hoc quod diximus & totidem, & hoc est donum Dei.

CAP. VIII.

De Gradibus Ignis.

Sperma ergo Lapidis est frigidum, & humidum & liquidum, Liquor verò facit globum, & recipit carnem & sanguinem, & membra, & imaginem deinde à Deo altissimo, & venit ad ortum & interitum. Et isti sunt duo gradus & 7. Secundum sperma est lapis solus, nec est ei alius similis in hoc mundo, qui seipsum imprægnat, & de seipso concipit, & seipsum parturit: & postquam hoc vivum moritur, à rubea, à morte mortuum, causa est tum per calidum & siccum, & non fugit ignem, nec emittit fumum: nec saltum faciet, & funditur sicut cera, & est sicut electrum, & est siccum quæ siccitas tingit. Et cum hac tinctura vivificantur omnes mortui, & semper vivent. Et est tinctura vera viva, rubea, & alba. Nota quod in sola aqua sine aliqua separatione possint fieri omnes distillationes, sublimationes, & calcinationes, & rubificationes, & mortificationes ipsius mercurii mortui: Et infusiones, cum omnibus resolutionibus & congelationibus. Sic debent ergo ingenia excogitare quando fiat. Unde cum jam facta est amicitia inter illum & ignem, tunc incurrit ut oleum, in uno ictu.

ictu. Oleum eſt ingreſſivum, penetrativum, permixtum, coagulatum & generativum. Vincit enim omnem rem ſubtilem, ſolidum penetrat, unde omnes qui quærunt hanc ſcientiam, acuant ingenium ſuum, quando iſta fiant, & quæ ſint ſpecies iſtius artis. Probationes autem lapidis ſunt hæ, ut quando jam eſt firmus, ut ponatur aliquantulum de illo ſuper ferrum candens, vel æs, vel argentum candens, ſi fluit ſicut cera & non fumigat, & cohæret firmiter metallo, tunc eſt perfectus, quia ſi hæc non apparent, tunc tamdiu coquendum donec ita fiat. Eſt hæc probatio ſuper omnes probationes, & hæc probatio debet fieri inter primam & ſecundam congelationem, & reſolutionem. Et ſciendum eſt, quod primus terminus mortificat frigidum & humidum. Secundus terminus complet mortem primi mortui, & augmentat rubedinem, & facit maſſam ſalſuginoſam (aliàs ſtaliginoſam) & pineam, ſicut primi fructus pini, lucidam, fulgentem, ut folia auri, & hæc rectificatio mortis, quod eſt oleum fixum, quod rubificat omnia metalla corrupta, perducit ad ſummitatem, & naturam meliorem. Laudetur ergo Deus, & ſanctum nomen ejus, quod eſt benedictum ſuper omne nomen, de hoc ſancto dono.

SVBSECTIO X.

MERLINI ALLEGORIA *Profundiſſimum Philoſophici Lapidis Arcanum perfectè continens.*

REx quidam alios cupiens ſuperare potentes, ſe contra eos præparavit ad bellum. Cumque vellet equum aſcendere, præcepit cuidam ex militibus ſuis, ut daret ei ad potandum de aqua, quam plurimùm diligebat. Qui reſpondens ei dixit: Domine, quæ aqua eſt illa quam quæritis? Et Rex ait: Aqua illa quam quæro aqua eſt à me plurimum affectata, & ipſa diligit me præ cæteris. Et ille perpendens, ſtatim ivit, & eam detulit ei. Rex autem accipiens eam, bibit & rebibit, donec omnia membra ſua repleta ſunt, & omnes venæ ejus inflatæ, & tunc fuit valdè discoloratus. Hoc facto, dixerunt ei milites ejus. Domine ecce equum, aſcende ſi placet. Qui reſpondens dixit: Sciatis me aſcendere non poſſe. Dixerunt milites, quare non potes? Reſpondit, quia ſentio me gravatum, & doleo caput: & ut mihi videtur omnia membra mea ab invicem dividuntur. Jubeo igitur vobis, quòd ponatis me in cameram unam lucidam & ea conſtituatur in loco calido & ſicco continuè temperato per diem & noctem, & ita ſudabo, & aqua quam bibi deſiccabitur in me, & ita liberabor. Fecerunt ergo ſicut Rex præceperat eis. Completo verò tempore, aperuerunt cameram, & invenerunt eum quaſi mortuum. Parentes verò ſtatim cucurrerunt ad medicos Ægyptiacos & Alexandrinos præ cæteris honorandos, & adduxerunt ad eum, narrantes eis ſecundùm quod Regi acciderat. Qui quidem viſo eo, dixerunt, ipſum poſſe proculdubio liberari. Et illi: Quis veſtrûm erit magiſter? Reſponderunt Alexandrini, nos ſi placet vobis. Dixerunt Ægyptii, non placet nobis, imò nos volumus eſſe magiſtri. Antiquiores enim vobis ſumus, licet juniores videamur. Alexandrini verò conſenſerunt. Tunc dicti magiſtri acceperunt Regem, & dilaniaverunt eum in partes minimas, terentes eas, & miſcuerunt cum medicinis ſuis humectantibus aliquantulum, & ita poſuerunt ipſum aptatum in camera ſua, in loco calido temperato, ſicut priùs, per diem & noctem. Hoc facto extraxerunt eum quaſi ſemimortuum & adhuc habentem aliquantulum vitæ. Quem videntes parentes ejus, exclamaverunt dicentes: Heu Rex mortuus eſt. Quibus Medici dixerunt, non eſt mortuus. Nolite clamare, dormit enim, & jam incepit terminare. Acceperunt itaque ipſum iterum & abluerunt eum aqua dulci, donec ſapor medicinarum receſſit: & miſerunt cum eo iterum de eadem medicina nova, & poſuerunt eum in loco ſuo ſicut prius, Et quando extraxerunt. Tunc parentes ejus fortiter clamantes dixerunt: Heu Rex mortuus eſt. Quibus Medici reſpondentes dixerunt: Interfecimus eum ideo, ut melior & fortior fiat in hoc Mundo poſt reſurrectionem in die judicii, quàm fuiſſet priùs. Quod quidem parentes ejus audientes, crediderunt eos eſſe truffatores, & ſtatim abſtulerunt eis medicinas ſuas, & expulerunt de regno. Hoc facto, loquebantur adinvicem, conſiderantes quid deberent agere de hoc corpore venenato & mortuo. Et convenerunt ut ſepelirent ipſum, ne putreſieret, ac ejus fœtor nocumentum inferret. Alexandrini verò Medici hoc audientes iverunt ad eos, & dixerunt: Nolite ipſum ſepelire, quoniam (ſi placet vobis) reſtituemus eum ſaniorem, pulchriorem, & potentiorem quàm priùs. Tunc illi ſubridere cœperunt, dicentes: Vultis ne truffare nos, ſicut & alii? Sciatis quòd niſi feceritis quod promittitis, manus noſtras evadere non poteritis. Medici autem ad hoc ſe obligantes, acceperunt Regem mortuum, ſicut alii dimiſerunt, terentes eum, bene abluerunt, quouſque nihil de medicinis aliorum remanſit, & deſiccaverunt eum. Deinde acceperunt partem unam Salis armoniaci, & duas de nitro Alexandrino, & miſcuerunt cum pulvere mortui, & impaſtaverunt cum parum olei lini, & poſuerunt eum in camera una, facta ad modum crucibuli inferiùs perforati: & ſub foramen poſuerunt aliud vas mundum ad modum crucibuli factum, & dimiſerunt eum ibi per unam horam. Deinde cooperuerunt eum cum igne inſufflantes donec fuit penitus liquefactum, in aliud crucibulum deſcendens inferius per foramen. Tunc Rex ita de morte ad vitam reſurgens, magna voce clamavit, & dixit: Ubi ſunt inimici? Sciant quòd omnes interficiam, niſi mihi obedientes adveniant ſine mora. Omnes igitur audientes, venerunt coram eo, dixerunt: Domine ecce parati ſumus veſtris in omnib. obedire mandatis. Itaque ab illa hora ut antea: Reges omnes & potentes aliarum regionum honoraverunt & timuerunt eum. Et quando volebant videre de mirabilibus ejus, ponebant in crucibulo unciam unam Mercurii bene loti, & projiciebant deſuper tanquam unum granum milii de

de ungulis, vel de capillis, aut de sanguine suo, & sufflabant leviter cum carbonibus, dimittebant eum infrigidari cum eis, & inveniebant lapidem qualem ego scio. De quo lapide projiciebant parum super Saturnum purgatum, & statim mutabatur forma ejus sicut scio. De quo postea ponebant partem unam super decem Veneris, & erat totum unius coloris & bonitatis. Item aliter: Accipiebant dictum lapidem tritum, & miscebant cum sale, & sole sicut priùs, & liquefaciebant eum, & projiciebant dictos sales solutos in sero captino, & tunc fiebat optimum ad omnia. Custodi frater hunc Tractatum, & serva bene, quia truffa est optima inter stultos, & non truffa inter sapientes. Hæc enim est via Regum trium dierum, quoniam parum laboris sustinentes, magnum lucrum desiderant obtinere. Laudes Creatori maximo referamus, qui fidelibus suis gratuiter inspiravit, accidentia pro velle in substantiis transmutare, & ut quod in potentia rebus latitat, ad actum reduci valeat sapienter.

Allegoriæ Merlini Finis.

SUBSECTIO XI.

THESAURUS PHILOSOPHIÆ, Anonymi.

RESERAT nobis ejus salutare, cujus sunt omnia, cœlum, terra, mare, qui de nihilo cuncta creare potuit: & dissona consona ligare voluit: & ægra statuit medicinis curare ex sua bonitate: quod antiqui sapientes ad plenum intelligentes duplicem de hoc modum in suis libris posuerunt, unum verum, alium vero devium. Verum quidem modum posuerunt verbis obscuris, ut à nullo, nisi à filiis ad plenum intelligeretur. Hoc autem celaverunt, nec impii hanc scientiam usurpantes, ad profana perpetranda fierent promptiores: & de eorum peccatis essent rationem reddituri. Ideirco cave tibi carissime, ne hanc scientiam alicui indigno participes, sed more Philosophico eam celes, quam cum vero experimento cognoveris, amor ejus & dilectio in te augebitur.

Falsum autem modum in verbis liquidis posuerunt: quem modum & ejus errores cum suis causis dicere prætermittam: Sed carissime audi & intellige, & Deus tuum illuminet intellectum. Scito quod scientia nostra est scientia 4. elementorum, & temporum, & qualitatum, & eorum ad invicem conversio: & in hoc omnes Philosophi conveniunt. Et scito quod in omni re sub cælo sunt 4. elementa, non per visum, sed per effectum. Unde Philosophi sub velamento scientiæ elementorum, scientiam istam tradiderunt, & operati sunt: sed non intelligentes literam operationis, hæc omnia in sanguine, capillis, & ovis, nec non & multis aliis truffis tentaverunt, & ego tentavi, & in stuporem fui redactus. Et ideo tanquam de scientia desperatus, Magisterium postposui: alias reprobavi imbecillitate proprii intellectus. Ad me ipsum tamen postea revertens tandem cum Avicenna cogitare cœpi: Si hæc res est, quomodo est? Et si non est, quomodo non est? Scivi igitur quod omnium metallorum materia & sperma est Mercurius decoctus & inspissatus in ventre terræ, calore sulphureo, ipsum decoquendo, & secundum varietatem sulphuris & ejus multiplicitatis diversitatem, diversa metalla procreantur in terra. Ipsorum enim prima materia est una & eadem ipsa tamen differunt sola actione accidentali, & in decoctione majori vel minori, temperata vel intemperata, adurente vel non adurente: sic concorditer asserunt omnes philosophi. Certum quippe est omnem rem esse ex eo vel de eo in quod resolvitur: nam gelu convertitur in aquam mediante calore: Clarum est ergo ipsum primo fuisse aquam, sic & omnia metalla convertuntur in Mercurium, ergo ipsa prius fuerunt ex Mercurio: modum autem convertendi ipsa in Mercurium, inferius ostendam. Hoc autem supposito, solvitur dictum Aristotelis dicentis 4. Meteoror: Sciant ergo artifices Alchimiæ, species metallorum permutari non posse. Et hoc verum est, nisi ipsa (ut sequitur) reducantur in primam materiam, Reductio vero ipsorum est facilis & possibilis ad invicem, nam omne crescens & nascens multiplicatur, ut patet in omnibus plantis & arboribus & animalibus: nam ex uno grano mille procreantur grana: ex una arbore mille procedunt ramuli, & ab uno homine omne genus hominum procreatur: sicut unum quodque augetur ex sua specie, sic & metallum potest per consequens ex se augmentare suum metallum. Et non est differentia, ut dicit Aristoteles, utrum hæc fiant in organis naturalibus vel artificialibus. Metalla vero omnia in terra nascuntur & crescunt: possibile est ergo in eis augmentationem & multiplicationem fieri, & ita usque in infinitum. Sed hoc non potest fieri, nisi per illud quod est perfectius in linea metallorum: perfectioris generationis est illorum metallorum completa medicina, quæ est elixir Philosophorum. Ad hoc autem elixir perveniri non est possibile, nisi per suum medium. Vide naturam medii, in quo semper est continentia extremorum. Extrema vero sunt sulphur & Mercurius, & elixir completum: ex illis istorum quæ magis depurata & decocta sunt & digesta, illa sunt meliora & perfectiora, & etiam propinquiora. O carissime non oberres, quæ enim seminaverit homo, hæc & metet. Jam satis patet quis sit lapis, quæ medicina ejus, cui nihil extraneum additur, nisi quod superflua removentur: quia non conveniunt rei, nisi quæ propinquiora sunt ei ex natura. Nunc igitur carissime explicabo dicta Philosophorum, & verba sapientum obscura in parabolis celata, ut judices me verba philosophorum intelligere, & ipsos verum protulisse affirmes. Est igitur illud primum quod Philosophi vocaverunt solutionem, quæ est artis fundamentum: Unde dicit Maria: Copula gummi cum gummi vero matrimonio, & fac illa sicut aquam torrentem. Rosinus Philosophus ait: Nisi corpora in incorporea vertatis, in vanum laboratis. Item Parmenides de hac solutione tractat, dicens in Turba: Quidam hanc solutionem audientes, putant eam fieri absque corpore suo cum conjuncta est, & factum est unum permanens: Non est enim philosophorum solutio aquæ nubis, sed corporum in aquam solutio,

solutio, seu conversio, ex qua primo creata fuerunt, videlicet in Mercurium prout gelu convertitur in aquam liquidam ex qua prius fuit. Ecce per Dei gratiam unum elementum quod est aqua, & ipsius corporis in aquam liquidam reductio. Secundum verbum est, quod ex aqua fit terra leni decoctione totiens reiterara, donec nigredo supereminear: Nam ut dicit Avicenna in titulo de Humoribus: Calor agens in humido corpore primo generat nigredinem,ut est videre in calce quæ apud vulgus fit. Ideo dicit Menabdes: Jubeo posteros facere corpora non corpora per dissolutionem, & incorporea corpora per suavem decoctionem: in qua summe cavendum est, ne spiritus convertatur in fumum, & evanescat per nimium ignem. Unde Maria dicit, Custodi ipsum, & cave ne fugiat aliquid in fumum. Et sic mensura ignis caliditas solis Julii mensis, ut ex suavi & longa decoctione inspissetur aqua, & fiat terra nigra. Sic ergo habes aliud elementum quod est terra. Tertium verbum quod præcessit, est terræ mundificatio. Unde dicit Morienus: Hæc terra cum aqua sua putrefit & mundificatur: quæ cum mundata fuerit, auxilio Dei totum magisterium dirigetur. Hermes quoque ait: Azot & ignis latonem abluunt,& nigredinem ab eo auferunt. Ideo dicit philosophus: Dealbate latonē, & liberos reponite,ne corda vestra rumpantur.Hæc est enim compositio omnium sapientum, & etiam tertia pars totius operis. Jungite ergo, ut dicitur in Turba, siccum humido, id est terram nigram cum aqua sua, & coquite, donec dealbetur. Sic habes aquam & terram per se, & terram cum aqua dealbatam. Quartum verbum est, quod aqua, quæ cum terra fuerit inspissata & coagulata, ascendat sublimatione. Sic habes terram, aquam & aerem. Et hoc est quod dicit Philosophus: ipsum dealbate, & cito igne sublimate, quousque ex eo exeat spiritus, quem in eo invenies, qui dicitur avis, aut cinis Hermetis, Vnde & Morienus ait: Cinerem ne vilipendas: nam ipse est diadema cordis tui, & permanentium cinis. Et in lib. Turbæ dicitur: Ignis regimen augmentate: & per albedinem pervenitur ad cinerationem, quæ dicitur terra calcinata, quæ est naturæ igneæ: & habes in prædictis proportionibus quatuor elementa, nempe aquam dissolutam, terram dealbatam, aerem sublimatum, ignem calcinatum. De istis etiam 4. elementis dicit Arist. in lib. de Regim. Principum ad Alexandrum, cum habueris aquam ex aere, & aerem ex igne, & ignē ex terra, tunc plenam habebis artem philosophiæ. Et hic est finis primæ compositionis, ut Morienus dicit. Nunc ad secundam compositionem transeamus, quæ habet inspirasse, tingere, & vivificare primam compositionem. Vnde dicit Calindus philosophus: Nemo unquam potuit, vel postea poterit tingere terram foliatam nisi cum auro. Ideo præcipit Hermes dicens: Seminate aurum vestrum in terram albam foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis, & aerea. In istam ergo terram aurum seminamus cum tincturam auri illi imponimus. Sed nunquam aurum potest perfecte aliud corpus tingere quam seipsum: Certe hoc non potest nisi perficiatur arte. Vnde ait Raymundus: Quamvis hic lapis noster jam in se tincturam naturaliter contineat: nam in corpus magnesiæ creatus est perfecte, per se tamen non habet nisi perficiatur arte & operatione. Geber dicit in Operatione radicum: Ad hoc fit operatio, ut melioretur tinctura auri in auro plus quam est in sua natura: & etiam ut fiat Elixir juxta sapientum allegoriam, id est, compositum ex speciebus limpidum condimentum, antidotum, & medicina omnium corporum curandorum, purgandorum, & transformandorum in Lunificum & Solificum verum. Sed nunquid solo auro, & non alio corpore indigeamus, audi Hermetem dicentem: Pater ejus, id est, primæ compositionis est Sol, mater ejus Luna: Pater est calidus & siccus, tincturam generans: Mater ejus est frigida & humida genitum nutriens. Ideo Sol per se, & Luna per se, sunt difficillimæ fusionis. Et dum conjunguntur in modum quo fit solidatura ad aurum, funduntur citissime. Ideo dicit Maria: Accipe corpus projectum, sive monticulum clarum, quod non capiatur putrefactione, & tere cum elsapenos quod comprehendit tincturam spirituum, & appropinqua igni, & totum liquefiet cito, si super eum projecisti uxorem suam Lunam. Igitur si in lapide nostro esset tantum alterum ipsorum, nunquam facile flueret medicina, neque tincturam daret. Et si daret, non tingeret nisi in quantum esset: & reliquum, ut Mercurius, in fumo evolaret: quia non esset in eo receptaculum tincturæ. Sed nostrum finale secretum est, habere medicinam quæ fluat ante fugam Mercurii. Istorum autem duorum conjunctio est necessaria in opere nostro: Dicit enim Geber: In perfecto Magisterio preciosius metallorum est aurum: ipsum est enim tinctura rubedinis transformans omne corpus. Ipsum est fermentum totam massam convertens ad suam naturam. Ipsum quoque est anima conjungens spiritum cum corpore: quia sicut corpus humanum sine anima est mortuum & immobile, sic & corpus immundum sine fermento quod ejus est anima, terreum & invegetabile. Nam fermentum præparati corporis totam massam convertit ad suam naturam. Et non est fermentum nisi Sol & Luna planetis appropriata: Quia sicut Sol & Luna cæteris planetis dominantur, sic ista duo corpora dominantur aliis corporibus metallorū,quæ in naturā prędictorum duorum conformiter convertuntur, & ideo fermentum dicitur: Nam sine ipso gramina non emendantur. Dicit enim Raymundus: Sed hanc emendare non poteris nisi prius subtilietur arte ac operatione. Quare Hermes dicit: Fili extrahe à radio suam umbram. Igitur præparatio & subtiliatio fermenti nobis est necessaria, sicut est in fonte, quia quantum est ad creationem perfecte nascitur, sed non quantum ad operationem, nisi prius alatur pauco lacte & post pluri, deinde plurimo, sic contingit ex toto in lapide nostro. Accipe igitur quartam partem sui, hoc est unam partem de fermento, & tres partes de corpore imperfecto, dissolve fermentum in æquale sui aquæ Mercurii: Coque insimul lentissimo igne, & coagula illud fermentum, ut fiat sicut corpus imperfectum, & orificio vasis clauso eodem modo & ordine ut dictum est fit præparatum: hoc autem præcipit Hermes dicens: Charissime, in principio operis recentis æquales partes permistionis commisce insimul, & tere donec desponsetur, & ale ut fiat in eis conceptio in fundo vasis, & generationes geniti fiant in aere. Morienus quoque dicit: Fac in principio ut fumus rubeus capiat fumum album in forti vase firma conjunctione sine spirituum exhalatione, & hoc est quintum verbum. Sextum verbum est, ut quartam partem, fermenti subtiliati conjungas cum tribus partibus terræ dealbatæ, & aquam suam imbibe huic, & ut prius toties hæc coque & reitera, donec duo corpora unum fiant sine coloris diversitate. Unde Morienus: Cum corpus album fuerit calcinatum, mitte in eam quartam partem sui de fermento auri;

auri: Nam aurum est sicut fermentum panis, quod totam massam pastæ convertit ad suam naturam: Coque ergo ipsum in aqua sua donec fiat res una, & corpus unum siccum: Quia ut dicit Maria: Percutiet ipsum aer, congelabit eum, & erit unum corpus: & illud est secretum Scaliæ: Tunc intruditur fermentum in suo corpore, quod est ejus anima. Et hoc est quod dicit Morienus. Nisi corpus immundum mundaveris, & id dealbatum reddideris, & in id animam miseris, nihil in hoc Magisterio direxisti. Ideo fit permistio fermenti cum corpore mutato, & non cum corpore immundo. Nam ut dicit Gasius, in perfecto Magisterio: Lapides non recipiunt se ad invicem, nisi utrique prius fuerint mundati. Non enim recipit corpus spiritum, neque spiritus corpus, ita quod spirituale fiat corporeum, vel corporeum spirituale, nisi prius fuerint ab omni sorde depurati perfectissime. Quando vero mundatur mox complectuntur se invicem corpus & spiritus, & pervenit ex eis operatio una perfecta, quia alterata sunt à natura, & crassa facta sunt subtilia. Hoc etiam dicit Astanus in Turba: Spiritus non conjunguntur corporibus, donec ab immunditiis perfectè fuerint denudati: & in hora conjunctionis maxima apparent miracula: tunc corpus imperfectum coloratione firma coloratur fermento mediante, quod fermentum fit anima corporis imperfecti: Et spiritus mediante anima cum corpore conjungitur, & cum ea simul in colorem fermenti convertitur, & fit unum cum eis. Hoc est igitur elixir, ut dicit Avicenna ad Astem philosophum, quod tingitur tinctura sua, & submergitur oleo suo, & figitur calce sua: cujus aquam invenimus sicut est argentum vivum in mineralibus, & oleum ejus sicut est sulphur, aut arsenicum in mineralibus, & calx ejus est calx in mineralibus: Verum etiam melius: abundantius & sublimius est opus: ut album completur tribus, in quibus non est ignis: & citrinum quatuor rotatur rotis. De istis rotis etiam dicit Maria: In hac schola non sunt nisi mirabilia: intrant namque in eo quatuor lapides, & ejus regimen verum est. Ex prædictis igitur patet subtiliter intelligenti vel intuenti, philosophos in eorum verbis obscuris verum dixisse: Nam dicunt: Lapis noster est ex quatuor elementis: & ipsum elementis comparaverunt. Et primo ostensum est qualiter quatuor ibi sunt elementa. Quia ut dicit Rhasis: Omnia quæ à Lunari globo inferius à summo condita sunt opifice, participant quatuor elementis, non tamen per visum, sed per effectum. Nam lapis est una sola res, tantum una substantia, radix una, & una natura. Hermes dicit, Incipe in nomine Domini, & cognosce naturam lapidis. Ipse enim est à radice materiæ suæ, qua in eodem & de eodem: nec ingreditur alium super eo quod non fit ortum ab eo: Revera non convenit rei, nisi quod propinquius est ei ex natura sua: nam unumquodque diligit sui simile. Idcirco dicit Plato: Substantia una, & una essentia: in hoc uno est calidum, frigidum, humidum, & siccum: Ideo dicitur minor mundus, quoniam ex eo, & per eum, & in eo, & cum eo, sunt omnia metalla. Ipse quoque est sicut arbor, cujus rami, & flores, & fructus sunt ex ea, & per eam: & ipsa est totum similiter. Unumquodque non generat res nisi sibi similes ex specie sua: ita hæc res una est & eadē, & quicquid de ea est, unum & idem est, & non diversum. Hunc autem lapidem nominant philosophi nomine omnis rei corporis & omnis speciei: Vnde Pythagoras: Omnibus nominibus nuncupatur, cujus nomen proprium est tantum unum: unde versus:

Dicitur hæc Luna nominibus omnibus una.

Et dicit Phieras: Tenebrosorum nominum pluralitatem dimitte. Natura quidem una est quæ omnia superat, non autem diversæ naturæ illam rem emendant: Verum quidem una sola natura est, quæ seipsam germinare facit. Igitur, ut dicit Diomedes, Venerabili utimur natura, quoniam natura non emendatur nisi sua natura: cui noli alienum introducere pulverem, neque ullam rem, neque res diversæ illam rem emendant: Nam ipsa seipsam facit germinare.

Maria tamen dicit: Quod exibit album & calx humida, quæ sunt unum de uno, sunt radices hujus artis. Et Philosophi nominaverunt illam multis & omnibus nominibus, quorum una sola res est tantum ut dicit Morienus. Ego veritatem dico vobis, quod nihil aliud duxit modernos in errorem nisi nominum multitudo. Sed omnis sapiens sciat, quod hæc nomina non sunt nisi colores in conjunctione apparentes. Et sic non errabis in via hujus operis, quamvis philosophi dicta & nomina sua multiplicaverunt, tamen non intelligunt nisi rem unam, & viam unam operandi, & vicem unam caloris (vel coloris) ostendi. Et nota, ista diversitas colorum non apparet in nostro lapide, nisi in conjunctione animæ cum corpore, ut dicit Morienus; Vna tantum vice ignis in eo innovat diversos colores. Dixerunt Philosophi, quod lapis ex corpore, anima, & spiritu est: & verum dicunt. Nam corpus imperfectum dixerunt corpus, fermentum animam, & aquam spiritum: & bene quidem. Nam corpus imperfectum per se est corpus grave & infirmum, ac mortuum: Aqua est spiritus corpus purgans, subtilians, & dealbans. Fermentum est anima quæ corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam perducit. Corpus est Venus & femina: Spiritus est Mercurius & masculus: Anima est Sol & Luna. Corpus habet liquefieri in primam materiam suam, quæ est Mercurius, ut dicit Morienus noster, Mercurius non habetur nisi ex corporibus liquefactis liquefactione non vulgari, sed ea tantum quæ durat donec conjuges vero matrimonio socientur, & etiam uniuntur: & hoc est usque ad albedinem. Et nota quod corpus liquefactum est ex toto, cum in decoctione apparuerit nigredo, unde dicit Bonellus: Videntes autem nigredinem illi aquæ imminere, scitote illud corpus jam liquefactum esse, hinc coquite eum in aqua leni igne, usque quo cum suo vapore compari desiccetur, & fiat res, quæ in ea à suo corpore introducitur. Spiritus vero, corpus subtiliatum convertit ad se & penetrat, ideoque dicitur aqua permanens, & aqua vitæ. Vnde dicit Mundus in Turba: Mercurius est aqua permanens, sine qua nihil fit: Vis enim ejus est spiritualis, sanguis contritus, unde cum corpore istum in spiritum vertit, & sibi ad invicem missū, in unum redactum secundum virtutem virtutum corpus incorporat spiritum, spiritus vero corpus in spiritum tinctum, prout sanguis vertit: Nam omne quod spiritum habet, habet & sanguinem: & sanguis est humor naturalis naturam confortans. Et scito, quanto magis decoquitur, & in suo humore abluitur, tanto magis limpidius apparebit & melius. Sed ut dicit Morienus: Nihil est quod à latone possit suam umbram auferre nisi azot, quando in eo decoquitur, donec eum coloratum reddit & album, velut sunt oculi piscium: tunc enim expectat suum bonum ut confortetur suo fermento. Nota autem quod fermentum est anima fixa lapidis tingens, vivificans, & complectens. Unde dicit Maria:

Maria: Corpus fixum est de materia Saturni comprehendificans digestionem tincturarum, & complens sapientiam fediarum, sine quo hoc Magisterium nunquam perveniet ad effectum, donec Sol & Luna in uno corpore conjungantur: Nam totum hujus artis artificium, ut dicit Euclides, est in Sole & Mercurio: ipsa enim in unum conjuncta, tincturam habent infinitam. Nam in opere quærit colorem sanguine rubicundiorem. Modicum quippe hujus coloris in album infusum, convertit magnam albi quantitatem in citrinum colorem, sicut experiri potes, si sanguinem projeceris in lac vel in aquam. Igitur, ut dicit Josephus: Commisce ignem & aquam, & erunt quatuor: deinde fac ista unum, & pervenisti ad illud quod quæris: tunc enim fiet corpus non corpus, debile super ignem non debilem, & erit super eo pax. Præparatio autem harum rerum à principio, usque ad finem est aqua fixa, honorata: nam illa manifestant tincturam in projectione: & ipsa est mediatrix inter contraria, & ipsa eadem est principium, medium & ultimum. Intelligens ipsam, apprehendit sapientiam. Dixerunt etiam quidam Philosophi: Nisi corpus vertatis in non corpora, & incorporea in corpora, regulam veritatis non invenistis: & verum dicunt. Nam corpus primo fit aqua, & sic corporeum fit incorporeum, id est, spiritus: deinde in conjunctione spiritus aqua fit corpus. Ideo dicit Hermes: Converte naturas, & quod quæris invenies: & hoc est verum. Nam in nostro Magisterio primo facimus de crasso gracile, id est, de corpore aquam: Postmodum verò facimus de humido siccum, id est, de aqua terram: & sic vere naturas convertimus, quia facimus de corporali spirituale, & de spirituali corporale. Et hoc est quod dicit Senior: Est conversio corporum de statu in statum, de re in rem, de infirmitate ad potentiam, de crassitie ad tenuitatem, de corporeitate ad spiritualitaté, sicut convertitur semen hominis in matrice mulieris conversione naturali de re in rem, donec formetur homo inde perfectus, ex quo fuit radix & principium ejus: nec mutatur ab hoc nec ex sua radice aliqua divisione. Nam ut dicit Aristoteles: Omnis generatio est ex convenientibus in natura. Et hoc est verum, maxime in generationibus metallicis: ideo enim Philosophi dicunt: Ne facias ingredi super eum alienum, neque pulverem, neque aquam, neque ullam rem: quia si intraverit super eum alienum, corrumpit eum & destruit eum. Unde dixit Arabs rex quidam: Aqua non conglutinatur nisi cum simili sulphuris sui in hoc quod ex eo est. Deinde facimus illud quod est superius, sicut est illud quod est inferius, id est, ut spiritus fiat corpus, & corpus spiritus, sicut est in principio nostræ operationis, ut in sublimatione, quod est inferius, est sicut quod est superius, & totum vertitur in terram. Idcirco dicit Hermes: Quod est superius per sublimationem, est inferius per descensionem, & quod est inferius per constipationem, est sicut quod est superius per ascensionem, ad perpetranda miracula rei unius: aqua & terra habent locum inferius: aër & ignis ascendunt superius, aqua & terra concipiunt & nutriunt: aer & ignis, agunt & conjungunt. Et ista quatuor in nostro lapide conveniunt, ut dicit Senior: Quod quatuor elementa in lapide nostro purificata sunt, quia in eo est aqua fixa, & aer quietus, & terra quiescens, & ignis circumdans omnia: & in hac repugnantia in eo conveniunt. Et hæ quatuor naturæ in eo, & ex eo, & per eum generatæ sunt. Patet ergo ex præmissis, quod lapis noster ex quatuor elementis est. Dixerunt ergo Philosophi, Quod lapis noster habet corpus, spiritum & animam: Et ista tria dicuntur ex una natura, & una re cum una aqua de una radice: & certe verum dicunt: Nam totum Magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & de ea, & ex ea sunt omnia necessaria: Nam ipsa corpora solvit, non solutione vulgari, prout tradunt ignorantes, quod convertantur in aquam nubis, sed solutione vera Philosophica, ut convertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt. Unde dicit Socrates: Secretum cujuslibet rei & vita, est aqua: ipsa solvit corpus in spiritum, & de mortuo facit vivum. Ipsa est acetum acerrimum, quod omnibus imminet, & omnia superat. Terite ergo lapidem nostrum aceto acerrimo: incoquite donec inspissetur, citissime tamen, ne acetum convertatur in fumum & pereat totum. Item, ipsa eadem aqua calcinat corpora, & in terram reducit. Ipsa etiam eadem corpora denigrat, dealbat & rubificat: ipsa eadem in cinerem transformat, pulverizat & ea intrat: juxta quod dicit Marchos rex, Aqua nostra solvit corpora, congelat, & denigrat ea: & ipsa abluit omne corpus, & aufert omnem nigredinem, & tingit omne nigrum: & facit album, & tingit omne album: & facit rubeum, & vivificat omnia mortua in vitam sempiternam. Ideo magnificatur hæc aqua, exaltatur, & facta est domina omnium rerum, nec invenitur res agens suas operationes. Morienus quoque dicit, quod Azot & ignis latonem abluunt. mundificant, & obscuritatem ejus penitus ab eo eripiunt. Laton autem est corpus immundum, Azot vero est Mercurius. Et hæc aqua conjungit corpora diversa modo prædicto præparata tali conjunctione, quod non potest ignis potentia ea separare. Ipsa facit matrimonium inter corpus & fermentum, & eorum unum mutat in aliud, & ab ignis combustione defendit. Calcinata namque terra & dealbata ipsa altiora petens loca, fit spiritualis & aerea: Et quod est spirituale, & aereum, est incorruptibile & penetrativum. Unde dicit Hermes: Aqua aeris inter cœlum & terram existens, est vita uniuscujusque rei: nam ipsa est mediatrix inter ignem & aquam per calorem & humiditatem suam, unde ipsa aqua suspicit aerem: nam ipse aer suspicit ignem, quia ipse est vicinus igni per calorem, & propinquius aquæ per humiditatem: idcirco facit matrimonium inter virum & mulierem. Omnis enim spiritus consistit ex subtilitate fumositatis aeris. Nam omne animatum vegetabile attrahit spiritum & viam ex aere. Ignis igitur aquam aeris vivificat mortuam, facit matrimonium, & à combustione ignis protegit compositum. Ideo dixerunt Philosophi: Converte aquam in aerem ut fiat vita: vita tamen cum vita, quia ipsa est vita & spiritus cui ipsa intraverit. Igitur aqua nostra sublimat corpora non sublimatione vulgari, quam intendunt idiotæ credentes quod sublimare, sit superius ascendere: Unde accipiunt corpora calcinata, & miscent ea cum spiritibus sublimatis, ut sulphure & Mercurio cum sale armoniaco conjungunt, & per fortem ignem sublimationem faciunt, ut corpora simul cum spiritibus ascendant, & dicunt tunc quod spiritus & corpora sunt sublimata, & à suis superfluis optime depurata: sed delusi sunt: quia ipsi postea ipsa magis immunda reperiunt, quam prius fuerint. Nam ars est debilior quam natura: Unde dicit Albertus in libro de Mineralibus: Quoniam duo extranei humores à sulphuris substantia artificio & ingenio naturæ purgati sunt, melius ab arte purgari vel depurari non possunt: Nam artificium naturæ certius est & sublimius omni arte. Igitur

nostrum sublimare non est superius ascendere: sed sublimare Philosophorum est de re parva & humili, seu bassa & corrupta magnam facere, altam & purã. Unde quum dicimus: Ipse sublimatus est in Episcopũ hoc est, promotus est ad dignitatis gradum Sic dicimus corpora sublimata, id est subtiliata, & in alteram naturam translata: Unde sublimare idem est quod subtiliare, quod totum facit aqua nostra: Unde dicit Morienus. Aqua a corpore mortuo in quo non est anima aufert fœtorem, & quando dealbaverit animam, & eam sublimaverit & corpus custodierit, aufert ab eo obscuritatem, & omnem odorem malum. Albides quoque dicit: Accipite res à mineris suis, & sublimate eas ad altiora loca sua, & mittite eas à cacumine montium suorum, & reducite eas ad radices suas. Sublimare igitur est rem grossam subtiliare: Unde dicit Hermes: Sublima subtile à spisso suaviter, & cum magno ingenio. Ascendit enim terra in cœlum, iterumque descendit in terram, & recipit vim superioris subtilitatis penetrandi, & inferioris gravitatis remanendi. Sic ergo intelligite sublimationem philosophorum, quia multi sunt in hoc decepti. Item aqua nostra vivificat corpora & mortificat, deducit ad occasum, & reducit ad ortum. Ipsa colores nigros apparere facit in mortificatione, dum convertuntur in terram putrefactione: Postmodum apparent multi colores & varii ante dealbationem, quorum omnium finis est albedo stabilis: Ipsa enim est ut granum frumenti cadens in terram, quod nisi mortuum fuerit, ipsum solum manet. Sic semina omnium terræ nascentium mutantur, & putrefiunt, donec ingreditur super eis corruptio: Idem germinant & augmentantur sicut illa, ex quibus radicem habuerint. Sic aqua nostra nutritur, putrefit, & corrumpitur, deinde germinat, resurgit, & se ipsam vivificat. Idcirco dicit Calidus, Quando vidi aquam congelare seipsam, tunc certificatus fui, quod res vera est sicut assignatur. Coquite ergo eam cum corpore suo donec siccetur humiditas ejus ab igne, & sit sicca, donec videatur eam colligi se spiritus ejus ab ea, & fecisse mansionem in radice elementi sui: hoc autem erit quando mortificaveris, corpus album decoxeris: tunc erit aqua spiritualis, potens naturas convertere ad alias naturas, tunc autem corpora mortua vivificat & germinabit. Item, Aqua nostra est mater diversorum colorum mirabilium: quia per ipsam diversitas colorum apparebit, & hoc erit maxime in missione aquæ corporis præparati & fermentati: tunc enim infiniti colores apparent, tot quot excogitari possunt: quia tunc spiritus conjungitur cum corpore & anima: nam spiritus est locus animæ, & anima à corporibus extracta est aquæ tinctura: Unde Senior: Hæc aqua est tinctura soluta in corpore deportata, sicut portatur tinctura tinctorum super pannum: deinde recedit aqua per desiccationem, & remanet tinctura sua per impressionem: Similiter est de aqua animæ in qua portatur tinctura, quam reducunt super terram suam albam sitientem, foliatam. Hanc aquam vocat Hermes auri, spinarum & florum, & croci: quia tingit terram eorum calcinatam: unde etiam dixit, Seminate aurum in terram foliatam: deinde recedit aqua spiritualis, & in corpore remanet anima, quæ est tinctura Solis: nam ipsa est sicut fumus subtilis, insensibilis, non nisi in effectu apparens. Sed ejus actus est manifestatio colorum, & ignis ex igne generatur & nutritur in igne, & est filia ignis: ideo oportet reduci ad ignem, ut non timeat ignem, sicut reducitur puer ad ubera matris suæ.

Hunc etiam lapidem nostrum aliqui æs album vocaverunt. Unde Lucas & eximius in Turba: Scitote omnes scientiam quærentes, quod nulla fit tinctura, nisi ex nostro ære albo: æs enim nostrum, non est æs vulgi, æs vulgi corrumpitur & inficit omne cui imponitur: æs vero Philosophorum perficit & dealbat cui associatur. Ideo dicit Plato: Omne aurum est æs, sed non omne æs est aurum: nam in natura aurum assimilatur æri, ut in gravitate, tactu: sed in natura æris non est aliud, quàm in natura auri: ex corruptione in terra & mansione in patientia, in igne & mansione in mari. Itaque æs nostrum habet corpus, animam & spiritum: & illa tria sunt unum: nam spiritus, corpus & anima sunt unum: quia ipsa omnia sunt ex uno & de uno, & cum uno, quod est radix ipsius. Æs igitur philosophorum est elixir eorum ex spiritu, corpore & anima completum & perfectum. Sic enim Philosophi lapidem diversis nominibus nominaverunt, ut sapientibus esset manifestus, & insipientibus occultus. Sed quocunque nomine nominetur, semper est unus & idem: & de eodem: unde dicit Merculinus hæc carmina:

Est lapis occultus, & in imo fonte sepultus,
Vilis & ejectus fumo vel stercore tectus:
Unus habet vivus lapis omnia nomina divus:
Unde Deo plenus sapiens dixit Morienus.
Non lapis hic lapis est animal quod gignere fas est,
Et lapis hic avis, & non lapis aut avis hæc est:
Hic lapis est moles, stirps, & Saturnia proles:
Jupiter hic lapis est, Mars, Sol, Venus, & lapis hic est
Aliger, & Luna lucidior omnibus una,
Nunc argentum, nunc aurum, nunc elementum,
Nunc aqua, nunc vinum, nunc sanguis, nunc chrisolinum,
Nunc lac virgineum, nunc spuma maris, vel acetum,
Nunc in sentina fœtenti stillat urina,
Nunc quoque gemma salis, almizadir sal generalis,
Auripigmentum primum statuunt elementum
Nunc mare purgatum cum sulphure purificatum:
Siccine transponunt quod stultis pandere nolunt,
Sicque figuratur sapiens ne decipiatur,
De quod tractatur stultis ne distribuatur.

Item ut dicit Morienes: Lapis noster & confectio ipsius magisterii assimilatur in ordine creationi hominis. Nam primum est coitus, secundum conceptio, tertium prægnatio, quartum ortus, & quintum sequitur nutrimentum. O carissime, hæc verba Morieni intellige. & non errabis in veritate. Aperi ergo oculos tuos, & vide quod sperma philosophorum est aqua viva, terra autem est corpus imperfectum, quæ terra merito dicitur mater: quia ipsa est mater omnium elementorum: ideo quando sperma Mercurii conjungitur cum terra corporis imperfecti, tunc coitus appellatur, tunc enim terra corporis dissolvitur in aquam spermatis, & fit aqua sine divisione una: unde dicit Hali: Solutio corporis & coagulatio sunt duo: sed habent unam operationem: quia spiritus non coagulatur, nisi cum solutione corporis: & corpus & anima quando conjunguntur, agit uterque in suum consimile: Exemplũ cùm aqua conjungitur terræ, aqua cum sua humiditate & virtute conatur eam dissolvere, nam facit eam subtiliorẽ quam prius erat, & reddit eam sibi consimilem: quia aqua est subtilior terra: similiter facit, anima in corpore, & eodem modo inspissatur aqua cum terra, & fit consimilis terræ in densitate: quia terra spissior est quam aqua. Ideo inter solutionem corporis & coagulationẽ spiritus, non est differentia temporis, nec diversum opus in aliquo

aliquo, ita quod fiat unum sine alio, sicut non est inter aquam & terram in sua conjunctione diversa pars temporis: quod cognoscitur si conjungatur vel separetur una ab alia in earum operationibus: Sicut nec sperma viri separatur à spermate mulieris in hora sui coitus, sic & eorum unus est terminus, unum factum, & una & eadem operatio simul cernitur super ipsa duo. Ideo Merculinus rerum misturam coitum vocat & genituram.

Semina miscentur quasi lac, quæ mista videntur.

Secundum est conceptio, quum terra in nigrum solvitur pulverem, & incipit aliquantulum de Mercurio secum retinere: tunc enim agit masculus in feminam, id est Azot in terram: ideo dicit Aristeus: Masculi ad invicem non gignunt, nec mulieres concipiunt. Generatio enim est ex maribus & feminis, & maxime ex invicem convenientibus. Maribus namque ducentibus feminas, natura gaudet & fit generatio vera. Natura autem alienæ naturæ ineptæ conjuncta, nullam veritatem spermatis gignit. Conjunge ergo filium tuum Gabricum dilectiorem tibi omnibus filiis tuis cum sua sorore Beya, quæ est puella fulgida, suavis & tenera: Gabricus est masculus, & Beya femina, quæ ipsi dat omne quod ex ipsa est, & quamvis Gabricus sit carior Beya: tamen non fit generatio sine Beya, Gabricus enim cum Beya concumbens, protinus mortuus est: nam Beya ascendit supra Gabricum, & includit eum suo utero ut nihil penitus videri poterit de eo, tantoque amore amplexata est Gabricum, quod ipsum totum in sui naturam concepit, & in diversas partes divisit: & hoc est quod dicit Merculinus.

Quod quasi lac fuerat, conceptio sanguine mutat,
Pallida nigrescunt, rubea diffusa nigrescunt.

Tertium est prægnatio: quia dealbatur terra: dominante namque aqua, terra crescit & multiplicatur, & augmentatio novæ prolis inde generatur: tunc oportet te terram nigram abluere, & igne calido dealbare. Unde Hali dicit: Accipe quod ad fundum vasis descendit, & ablue istud cum igne calido, quousque auferatur ejus nigredo, & recedat ejus spissitudo, & fac ab eo evolare additiones humiditatum, donec deveniat calx nimis alba, in qua non erit macula, tunc enim terra ad recipiendam animam est depurata, ideo Merculinus.

Firmans mutatum, prægnatio spondet hiatum:
Quæ bene purgantur, concordi pace ligantur.

Quartum est ortus, quando fermentum conjungitur terræ dealbatæ, ita quod unum fiant substantia & colore, tunc enim natus est lapis noster in vitam sempiternam: quia tunc spiritus cum corpore, anima mediante, conjungitur. Hæc namque est compositio, quæ ut dicit Hali, fit cum putrefactione & matrimonio: & matrimonium est subtile cum crasso seu spisso commiscere, & animam cum corpore commiscere. Putrefactio vero est assare, terere & rigare quousque insimul commisceantur, & fiant unum, & non sit in eis diversitas neque separatio de aqua mista aquæ, tunc conabitur spissum retinere subtile, & conabitur anima pugnare cum igne, & ipsum pati: & conabitur spiritus multum alienatus in corporibus fundi cum eis. Ideo Merculinus:

Quintum prægnatum, producit stercore natum:
Natis vita datur, non natis vita negatur.

Quintum est nutrimentum, quia fœtus extractus non nisi lacte nutritur & igne, parcè & paulatim, dum parvulus est, & quanto magis esurit ossibus confortatis in juventutem producitur: in quam perveniens sibi subsistit & sufficit, & sic oportet te in hac operatione facere, sciens quod absque calore nil unquam generatur: & intensus calor perire facit: & frigidum balneum compositum fugat, temperato verò & suavi balneo, & igne levi corrumpentes humiditates corporis extrahuntur: ideo dicit Merculinus:

Postea nutritur, quod natum lux reperitur,
Ignis aquam superat, fornax alimenta ministrat:
Hinc etiam lapis natus noster appellatur.

Unde Plato in libro Turbæ dicit: Honorate Regem ab igne venientem, diademate coronatum, & ipsum illuminate quousque ad ætatem pervenerit perfectam, & nolite ipsum comburere, nec fugetis ipsum comburendo nimio igne: quasi ipsum provocaveritis ad iram, aufert à nobis regimen suum: Cujus pater est Sol, mater verò Luna, quem portavit ventus in ventre suo: & nutrix ejus est terra, nutritur autem suo lacte, id est spermate ex quo fuit ab initio imbibatur ergo sæpè & sæpiùs parcè & paulatim suo Mercurio, quousque bibat quod sibi sufficiat. Tunc autem, ut dicit Hali, erit corpus causa retinendi tincturam: & erit tinctura causa retinendi colorem, & color erit causa demonstrandi tincturam, in qua est lumen & vita naturæ. Unde hæc est via recta, brevis, summa perfectio rei, & conservatio totius magisterii: O carissime amice singulariter dilecte, per ea quæ dicta sunt faciliter potes intelligere verba obscura, & cognosces omnes in eo convenire, quod nullum est magisterium nisi illud quod dixi. Jam enim habes corporis solutionem, & ipsius ad primam materiam reductionem. Deinde habes ipsius in terram conversionem: Præterea terræ nigræ dealbationem, & in aerem levigationem: quia tunc destillando humiditatem quæ in ea invenitur, fit aereum quod ascendit, & terra remanet calcinata, & tunc est igneæ naturæ: & habes conversionem ipsorum ad invicem: & accipit augmentationem tantam, cujus utilitas major est, quàm possit percipi aliqua ratione. Amen.

SUBSECTIO XII.

AURELIAM OCCULTAM PHILOSOPHORUM, cum Tractaculo Senioris Zadith de Chymia, complectitur.

LECTORI.

Libuit Candide Lector, in vestibulo hujus Opusculi Symbolum Saturni *præfigere, cum Materia illa prima per hoc dilucide & perspicue explicetur. Tu nostro studio fruere & vale.*

ÆNIGMA PHILOSOPHORUM sive SYMBOLUM SATURNI, Per Parabolas AZOTH dilucide ostendens.

VENIT aliquando cum per tot annos vitæ meæ navigarem à polo Arctico ad polum Antarcticum, ut singulari Dei nutu ejicerer ad littus magni cujusdam maris: Et licet maris illius mundi aditus & proprietates optime cognitas & perspectas haberem, nihilominus inscius fui, an etiam in illis oris generaretur pisciculus ille, Echeneis, quem tot magnæ & parvæ conditionis homines hactenus tam solicite quæsierunt: Dum autem in littore Melosynas hinc inde natantes cum Nymphis conspicio, fessus etiam à præcedentibus laboribus, & cogitationibus variis gravatus, ab aquarum murmure somno corripior: Et dum suaviter obdormisco, occurrit mihi in somnis visio mirabilis: Video e mari nostro venerandæ canitiei senem NEPTUNUM cum tridente egredientem, qui me post amicam salutationem in Insulam deducit amœnissimam. Hæc Insula pulcherrima versus austrum sita erat, ac rebus omnibus ad hominis necessitatem, & ad ejusdem delitias spectantibus, refertissima.

Virgilii campus Elysius vix cum illa potuisset comparari. Totum Insulæ littus, undique virentibus myrtis, cupressis, ac Rorismarino cinctum erat: Prata virentia variatis floribus tecta, jucundissimo aspectu, suavissime redolebant. Colles vineis, oleis, & cedris, miro modo decorati erant. Nemora Arantiorum & Limoneorum arboribus referta: Viæ publicæ laurorum ac Granatorum arboribus singulari artificio intertextis, utrinque consitæ, gratissimam peregrinantibus præbebant umbram. Ut paucis dicam, quidquid in toto mundo est, ibidem videbatur: Inter ambulandum monstrabantur mihi à dicto Neptuno sub aliqua rupe, latentes duæ illius Insulæ mineræ Auri & Chalybis. Non longe illinc deducor ad pratum in quo peculiaris hortus variis & spectatu dignissimis arboribus plantatus erat; Inter complures Arbores autem, ostendit mihi septem arbores nominibus insignitas: ac inter has, duas præcipuas aliis eminentiores observavi, quarum una ferebat fructum instar Solis lucidissimi & fulgentissimi, & folia ejus erant instar Auri; Altera vero producebat albissimos Liliis candidiores fructus, & folia ejus erant sicuti argentum vivum: Vocabantur autem hæ arbores à Neptuno una Solaris arbor, & altera Lunaris. Et quamvis in hac Insula omnia ad nutum essent, unicum tamen ipsi deerat: Aqua non habebatur, nisi magna cum difficultate. Erant quidem multi, qui partim tentabant illuc Aquam fontis per canales deducere, partim etiam ex variis rebus eliciebant, sed frustraneus erat attentatus labor, quia illic locorum nullo poterat haberi medio: & si habebatur, inutilis tamen fuit & venenosa: nisi è radiis Solis vel Lunæ, quod pauci præstare potuerunt, & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiam, nunquam ultra decem partes potuit attrahere. Erat enim ejusmodi Aqua mirabilis, & crede mihi, quod oculis meis viderim, palparim Aquæ illius niveum candorem, & dum illam aquam contemplarer valde miratus sum: Interim fatigatus illa consideratione, evanuit coram oculis meis Neptunus, & apparet mihi vir magnus, cujus fronti nomen Saturni erat insculptum: Hic accepto vase hauriebat Aquæ partes decem, & statim de fructu Arboris Solaris accepit & imposuit, & vidi fructum Arboris consumi & resolvi instar glaciei in Aqua calida: quæsivi ex illo: domine, video rem mirabilem, Aquam esse fere ex nihilo, video fructus Arboris in illa, adeo suavi calore, consumi; quid ista? At ille mihi gratiose respondit: Fili mi, verum est quod res hæc est mirabilis, sed ne mireris, ita enim oportet esse: Nam hæc aqua est aqua vitæ, habens potentiam fructus arboris hujus ita meliorare, ut postea non plantatione seu insitione, sed solo suo odore faciat sibi cæteras sex Arbores uniformes. Insuper hæc aqua est huic fructui instar fœminæ, in re nulla possunt arboris hujus fructus putrefieri nisi in hac aqua. Et licet fructus per se sit mirabilis, & res pretiosa: attamen si in hac aqua putrescit, gignit ex hac putrefactione Salamandram in igne perseverantem, cujus sanguis omni thesauro pretiosior est, habens facultatem sex arbores, quas hic vides, fertiles reddere, illarumque fructus melle dulciores proferre. At ego petii, Domine, quomodo fit istud? Dixi tibi, inquit, arboris solaris fructus esse vivos, dulces, at ubi nunc unus saltem ex illo saturatur, quando in hac aqua coquitur, possunt postea mille ex eo saturari. Quæsivi porro, Domine: coquiturne igne forti & quandiu? At ille: aqua ista habet intrinsecum ignem, & si juvatur calore continuo, comburit tres partes corporis sui cum hoc corpore fructus, & non remanebit nisi pars minutissima, quæ vix imaginari potest, sed in summa virtute, coquitur sagaci ingenio Magistri septem mensibus primo, postea decem: sed interea apparent res variæ, & semper in die quinquagesimo, plus vel minus. Adhuc interrogavi: Domine, nonne potest etiam in aliis aquis coqui hic fructus, vel additurne illi aliquid? Respondit: non est nisi hæc una aqua, quæ utilis est in hac regione vel in Insula: Nulla etiam alia

alia aqua poteſt penetrare poros hujus pomi, niſi hæc: & ſcito arborem ſolarem etiam ex hac aqua ortam, quæ ex radiis Solis vel Lunæ vi magnetis extracta eſt. Propterea inter ſe magnam habent concordantiam: Sed ſi aliquid peregrini ipſi adderetur, non poſſet id præſtare quod facit per ſe: Relinquenda igitur per ſe, nihilque ei addatur, niſi hoc pomum: Poſt decoctionem enim eſt fructus immortalis, vitam habens & ſanguinem, quia ſanguis omnes arbores ſteriles facit portare fructus ejusdem naturæ cum pomo. Rogavi ulterius: Domine, hauriturne Aqua hæc alio modo, vel habeturne ubique? Et ille, in omni loco eſt, & nemo ſine ea vivere poteſt, hauritur miris modis, ſed iſta eſt optima, quæ extrahitur vi chalybis noſtri, qui invenitur in ventre Arietis. Dixi ad quid utilis? Reſpondit, ante debitam coctionem eſt ſummum venenum, ſed poſt coctionem convenientem ſumma eſt medicina, & dat viginti novem grana ſanguinis, quodlibet autem granum oblingentes ſexaginta quatuor ſuppeditabit tibi fructus arboris ſolaris. Quæſivi: nonne ulterius meliorari poteſt, teſte ſcriptura philoſophica? ait, ad decem, poſtea ad centum, deinde ad mille, & decem millia, &c. poteſt exaltari. Inſtabam, Domine mi, noverunt ne multi iſtam aquam, & habet ne nomen proprium? Ille clamabat palam dicens, pauci noverunt, ſed omnes viderunt, & vident & amant. Habet nomina, ſed multa & varia. At nomen proprium ejus eſt Aqua maris noſtri, Aqua vitæ, non madefaciens manus. Petii adhuc: utunturne ea alii ad res alias: Vititur ea, ait, omnis creatura, ſed inviſibiliter. Naſciturne in ea aliquid, interrogavi: At ille, ex ea ſiunt res omnes in mundo, & in ea vivunt: ſed in ea proprie nihil eſt, ſed eſt res quæ ſe miſcet omni rei. Quæſivi: eſt ne ſine hoc arboris fructu utilis? ad hoc dixit: in hoc opere nequaquam, ſiquidem non niſi in ſolo hoc arboris ſolaris fructu melioratur. Incipi adhuc rogare: Domine, quæſo nomina mihi illam tam manifeſto nomine, ut nullum poſſim amplius habere dubium: At ille ſublata voce ita clamavit, ut me è ſomno excitaret, ideo non amplius poteram quærere, nec ille ulterius mihi reſpondere voluit, nec ego tibi plura dicere poſſum: contentus eſto hiſce, & crede quod non eſt poſſibile, lucidius loqui: Nam ſi hæc non percipis, nunquam aliorum Philoſophorum libros aſſequeris. Poſt Saturni inſperatum ac ſubitaneum diſceſſum, novus me ſopor invaſit, & denuo mihi forma viſibili apparet Neptunus: Præſentem in hortis Heſperidum congratulatur felicitatem, monſtrando mihi ſpeculum, in quo totam naturam detectam vidi: Poſt varios ultro citroque commutatos ſermones, gratias ipſi pro exhibitis beneficiis ago, quod ſuo videlicet ductu, non ſolum hunc amœniſſimum Hortum ingreſſus fuerim, verum etiam in optatiſſimum Saturni colloquium venerim. Sed quia propter improviſum Saturni diſceſſum difficultates aliquæ quærendæ & inveſtigandæ adhuc reſtarent, rogavi enixe, ut hac exoptata occaſione mihi ſcrupulum eximeret. His autem verbis illum compello, Domine, legi libros Philoſophorum affirmantium generationem omnem fieri per Marem & fœminam, & tamen ſolum fructum arboris ſolaris vidi in ſomniis Saturnum Mercurio noſtro imponere, credo etiam tibi ut Domino Maris hujus, quod iſta bene ſcias, reſponde quæſtioni meæ quæſo? At ille, verum eſt, fili, omnis generatio fit in mare & fœmina, ſed propter diſtinctionem trium Naturæ regnorum, alio modo naſcitur animal quadrupes, alio modo vermis. Licet enim vermes habeant oculos, viſum, auditum, & reliquos ſenſus, tamen per putrefactionem producuntur, & eorum locus vel terra, in qua putreſiunt, fœmina eſt: Ita in corpore Philoſophico mater eſt hujus rei, repetita toties illa aqua tua, & quicquid ex ea naſcitur, more vermium, per putrefactionem naſcitur: Ideo Philoſophi Phœnicem & Salamandram vocarunt: Si enim è duorum corporum conceptione fieret, eſſet res morti obnoxia, at quia ſe tantum reviviſicat, deſtructo corpore priori, emicat aliud incorruptibile: Siquidem mors rerum nihil aliud eſt, quam ſeparatio unius ab altero. Et in hac phœnice ita fit, quod ſe vita à corpore corruptibili per ſe ſeparat. Inſuper quæſivi: Domine mi, ſunt ne diverſæ res rerum vel compoſitio in hoc opere? At ille, unica res eſt, cui non miſcetur aliquid aliud præterquam aqua Philoſophica, tibi in ſumno aliquoties manifeſtata, quæ in decuplo eſſe debet ad unam corporis partem: Et firmiter ac indubitate credas, fili, quæ per ſomnia in hac Inſula, pro more regionis, tibi à me, & à Saturno fuerunt patefacta, nullo modo eſſe ſomnia, ſed puriſſimam veritatem, quam experientia unica rerum Magiſtra tibi Dei aſſiſtentia detegere poterit. Ulterius quærentem ſine reſponſo poſt vale dictionem diſcedens, me à ſomno excitatum, in deſideratam Eutopiæ regionem ſiſtit. Et ita tibi etiam, amice Lector, ſatis hactenus à me dictum ſufficit. Vale.

Aureliæ occultæ Philoſophorum Pars Prima.

Collocutores,

ADOLPHUS. SENIOR.

SAlve venerande Senex: cum jampridem è longinquo juxta arborem hanc ſolum tecum ipſo neſcio quæ animo volutantem videam, intermittere non poſſum, quin te adeam, deque cauſa illiusmodi meditationis inquiram.

SENIOR.

Imò, ô Juvenis, jam demum ea mihi cognoſcere licet, quæ in invenili ætate conſtituto abſona & incredibilia videbantur, cum enim literis adhuc operam darem, turgida ambitione inflatus, omnium rerum ſcientiam mihi arrogabam, verum nunc demum ætate provecto, diligentiori ſtudio naturæ librum illum magnum, & perplexum inveſtigare libet, cum tamen temporis omnem opportunitatem & diuturnitatem, tanquam præterfluentem aquam, præterlabi, videam, & ingemiſcam ſedulo.

ADOLPHUS.

Hoc vero eſt, quod admiror in te, ô ſenex, cum diverſimodas inter nos affectiones conſpicio, tibi enim avolare tempus præcox, mihi tardi ſeneſque videntur ire dies, eaque de cauſa jam dudum in apricum exoptarumque deflectere equum animus geſtit campum, & ſodalium quærere congerronumque ſodalitia, quæ temporis tarde gradientis moleſtiam excutiant.

SENIOR.

Video equidem, amice, te liberali facie in ipſo ætatis flore conſtitutum, libet itaque de tuo nomine ac progenie liberius inquirere, non enim moleſtum tibi fore puto, ſi remota fraudis ſuſpicione, nomen tuum & vitæ conditionem inquiram diligentius.

ADOLPHUS.

Adolphi nomen, & Haſſiam patriam mihi eſſe ſcias, quæ me literis in puerili ætate imbuit, & provectiorem ætate ad mercaturam literalem publicis ſcholis

ſcholis tranſmiſit, verum cuſtode pædagogoque remoto, bonorum paternorum legitimus effectus adminiſtrator longinquas inviſere terras & peregrina adire loca animus geſtit, & quidem ante alia Romam illam terrarum dominam petere cum comitibus libet, tuum verò, vir uſu rerum & experientia clare, de ea profectione conſilium audire prius velim.

SENIOR.

Conſilium meum tibi non deerit, quod quidem eo facilius ſuppeditare queo, locorum horum gnarus, modo tu ſanis monitionibus parere non recuſes.

ADOLPHUS.

Mihi juſſa capeſſere fas puto, tu qui ætate & rerum experientia præſtas, conſilio fauſto vias tenebricoſas ingredienti præmonſtra, videbis docilem, & attentum te nactum eſſe auditorem.

SENIOR.

Dixiſti Fili, teneri te deſiderio inviſendi Romam, at hoc tibi perſuaſum habeas optime, Romam hanc modo nam eſſe, & nuncupari vere. Vidi equidem & ego hoc orbis caput, ſed prudentiore jam ætate ſeptus, ad diſcrimina & pericula attentior. Meo igitur conſilio, diu hærere hiſce in locis animum non inducas, vere enim Roma via mundi periculoſa, paradiſus eſt terrenus, hortus delitiarum venerearum, & locus à quo probitas, pietas pudorque omnis exulat, regia vicarii principis mundani. Videbis in hac omnes hujus mundi illecebras, & ſuperbiæ fontem, voluptatumque colluviem, & fructus carnis, quæ nullius eſt pretii, & litera eſt abſque ſpiritu. Spiritus enim hic loci non reperitur, ſed altiori indagine quærendus, felix terque quaterque cui Deus ſpiritum hunc interiorem exſuſcitat, quem Judæi etiam cœci repudiarunt, etiamſi velum templi abruptum eſſet & agnus librum ſeptem ſigillorum aperuiſſet & dixiſſet, conſummata eſſe omnia. Ante omnia igitur pietatis opera amplectenda, nec mundi ſtudia naturæ iis anteponenda, prout in ſequentibus latius ex me audies. Verum hoc maxime diſplicet, cùm videam te valetudine optima temporis accuſare diuturnitatem, licet florenti ætate ſubnixus morbi nullius vim ſentias, meliori igitur calculo hæc trutinanda tibi omnino exiſtimes velim, breviuſcule enim hæc me attigiſſe potius, quam prolixius decurriſſe hoc ſtadium vides; nec temporis opportunitas inanis abſque labore ſtudioque tranſmittenda, ſed potius cognitioni Dei ac operum ejus accuratè ſeduloque inſiſtendum & exerendæ ſenſuum noſtrorum vires, eum enim in finem ad imaginem Dei ſumus creati, non ad ſimilitudinem beſtiarum, quæ noſtrum in uſum ſunt potius conditæ, oculi igitur noſtri & aures in laudem Dei exacuendi, arrigendæque ſedulo ſunt, otiumque profligandum, nec tempus ullum abſque ſtudiis honeſtis tranſmittendum.

ADOLPHUS.

Equidem mi ſenex videor mihi jamdudum ea quæ uſui mihi eſſe poſſent, percepiſſe, acquiſivi enim Latinæ Linguæ cognitionem & Ariſtotelicæ Doctrinæ notitiam non pœnitendam, non igitur hiſce in ſtudiis ætatem terere, ex uſu eſſe video, præſertim cum ſentiam omnia imperfecta & vana eſſe, nec ullum video magiſtrum & doctorem artis, qui abſque fraude & dolo actiones ita ſuas inſtituat, ut ad finem præoptatum dextre perveniat. Aſtronomiæ ſtudium, quod ante alia certum maxime & indubitatum eſſe debebat, incertum prorſus, fallax, inconſtans, idem de medicina judicium. Qui verò errorum cacoëthes in ſacris Theologorum ſcriptis verſentur, nemo non videt, cùm tamen Scripturæ Sacræ ſumma ſit certitudo, & conſtantia: ab omnibus tamen ferè in diverſum rapitur ſenſum, nec ullus controverſiarum finis, hac vita inſidiatur alterius alter, alius vel ipſam animam occidit, altera ex parte fortunæ bonis alii inſidiantur, nec ullus furtorum, rapinarum, contentionum, & pugnarum finis eſt, & hæc vel ſummæ doctrinæ, vel prudentiæ, vel fortitudinis eſſe opera quivis gloriari ſolet: Ego verò in juvenili ætate conſtitutus hiſce me aſſenſum præſtare poſſe video, licet literarum cognitioni & ſtudiis operam meam amplius non addicam, præſertim cum videam ſcopum verum à nullo fere contingi, quod & ſuperioribus diebus à ruſtico quodam mihi objiciebatur, Doctiores pejores ſcilicet & deteriores aliis eſſe: & metuunt nonnulli, nec quidem abſque ratione, doctos vel proprio exitio pœnas hujus rei daturos: nec rationem ullam video, ob quam à vera & cœleſti doctrina deflectamus, cùm tamen ea nobis cœlitus tradita ſit per Verbum in carne natum, ut & ante ex te audiebam, imò, ut verbo dicam, humana ſapientia & doctrinarum circulus inconſtans, imperfectus eſt, huicque meæ opinioni te aſſenſum præbiturum, confido.

SENIOR.

Verum quidem hoc, Latinæ Linguæ cognitionem eatenus & mihi vindico, ſed exoticarum linguarum notitia peculiarem locum non habet, nec eo modo neceſſariæ videntur, prout Hebraicæ; Græcæque notitia, in quibus omnium artium cognitio nobis antiquitus tradita, ſed videmus etiam illarum exoticarum cognitionem in aulis maximè Principum, ob varia negotia, neceſſariam eſſe, & præclarum Dei donum, quod exemplo ædificantium turrem Babel patet, inter quos varia linguarum idiomata exoriebantur, eum quidem in finem ut in diverſas orbis partes diſſipati, in diverſas etiam opinionum ſectas traderentur, hæc omnia tamen à Deo Optimo Maximo ita regebantur, ut ad honorem Dei inſervirent: & efficacia Spiritus Sancti, piis ex omnibus gentibus collectis, turris illa inſana ſtructura in ſacroſanctum Dei templum, miniſterio Apoſtolorum converſa eſt, in quo Dei laudes audiantur, non enim Deo ulla confuſio & diſſipatio placet, cùm ècontra Dæmon controverſiarum & diſcordiarum author ſit, & Deus Trinunus omnium maxime concordiam à nobis & pacem exigit, hæc pax eſt, omnibus ſupereminens, in qua mundus hic conditus, & regnorum adminiſtrationes eluceſcunt, qua in re Chriſtus Salvator & ejus aſſeclæ nobis exemplum præbuerunt, quod imitari omni ſtudio decet. Et hæc quidem de linguarum cognitione, ſed quoad animarum rem procurandam, neceſſarium haud eſt, ætatem omnem in linguarum cognitione aſſequenda atterere, ſed requiritur, ut ſacras miniſtrorum conciones audiamus, & Sacræ Scripturæ lectioni incumbamus ſedulo, prout idem ex tribus illis linguis primariis, lingua vernacula omnibus proponitur, idem judicium de naturali Philoſophia, & ſtudio acquirendorum

rendorum fortunæ bonorum. Verum sapientes hujus mundi & astuti sæculi hujus varias insistunt vias, nec regimine à Deo præscripto contenti, extera quærunt, hinc temporis thesaurus ille pretiosus disperditus & varia animarum pericula, quibus extremo hoc sæculo subjacemus, in quo Deus ultimam illam urbem Hierosolymorum, universum nempe orbem visitaturus & judicaturus est. Exorientur etiam pari ratione tres illi inimici capitales, & primarii, spirituales, prout & Christi in carnem adventum præcedebant, & ultimam ejusdem desolationem, sed ultimo ejus adventu consilia eorum inania reddentur, & elusoria ante Christi Tribunal. Si igitur postremis hisce temporibus hi advenerint, animadvertemus, mundi finem instare: & eodem tempore existebant Pharisæorum, Sadducæorum & Essæorum diversæ sectæ. An non autem Pharisæi operarii meri erant, externis operibus occupati, literales, non cognoscentes spiritum, nec Messiæ adventum. An non Sadducæi resurrectionem mortuorum pernegabant, Essæi autem Anabaptistico spiritu agitati, Sacrosanctam Trinitatem oppugnabant: in Omnipotentiam divinam blasphemia prima, secunda in misericordiam, & tertia in justum & verum Dei Spiritum injuriosa. Hinc vides, homines normæ divinæ semper adversantes, & quamvis plures numero essent & diversæ sectæ, prænominatæ tamen primariæ erant & præcipuæ, quarum unaquæque doctrinam de sacrosancta Trinitate oppugnabat, subinde una ex alia exoriente, mutatis tantum nominibus, accrescente indies horum malitia, & procedente, pauci enim erant inter Judæos, qui veræ religioni addicti clanculariam quasi vitam agentes, summo studio insidias mundi hujus effugiebant. Spiritus igitur omnis probandus, imò unusquisque nostrum semetipsum probet ex verbo divino, tanquam ad lapidem lydium: quod si fiat, spiritus ipse conscientiam uniuscujusque perscrutando, examini sistet. Hæc de linguarum cognitione dicta sunt. Persuasum verò habeas, hominis naturalem illam, quotidianam, & æternam conservationem & cognitionem non in animali notitia solùm exquirendam; humanum enim errare, sed in ipso Dei verbo ex utraque parte quærendam, quam naturæ investigatio sequatur, ex Deo enim ortum trahentes, ad eundem revertuntur, & in eodem terminum finemque statuunt, verbum enim sola norma & sceptrum est, & natura norma omnium creaturarum, & ad animæ corporisque habitationem viam sternens, ex quibus omnibus Theosophus verè cognoscitur, horum autem omnium cognitio vera Aristotelem latuit, nam in tenebris cæcutientem eum videre licet, humanæ quamvis rationis acumine aliis longè præstantem. Idem & de sectatoribus ejusdem dicendum, authoritate nominis apud plerosque licet magna polleant. Temporis itaque ante omnia exacta consideranda ratio, & veritatis justitiæque studium conatu omni sectandum, implorandumque Sacri Spiritus auxilium, qui spiritualium nobis rerum cognitionem largiatur, & viribus omnibus cavendum in labyrintho hujus mundi, vitiis inhæreamus, sed bonum & æquum sectantes, & diem, horamve nullam absque fructu laboreque præterlabi permittentes actiones nostras omnes ad divini nominis gloriam & proximi emolumentum dirigamus.

ADOLPHUS.

Copiose adeò de his omnibus disseruisti, mi senex, ut minimam eorum partem assecutus, de omnibus respondere haud possim, video quidem bonum omni studio sectandum, sed non cunctis simul respondendum, & lente quidem festinandum statuo.

SENIOR.

Discenda ea, ô amice, quæ adhuc ignorare te fateris, seniorum enim & antiquorum beneficio viam hanc expeditam & facilem mihi redditam, fateor, idque etiam tibi contingere posse ne desperes, modò tua etiam ipsius voluntas & studium diligens non desit.

ADOLPHUS.

Ego verò hæc omnia ex te audire percupio, & nullum unquam laborem subterfugiam, quo minus huic desiderio meo satisfacere queam cum præsertim ea omnia & honesta & utilia esse facile perspiciam.

SENIOR.

Summo rationis acumine ante omnia consideranda est nobilitas & excellentia septem dignitatum illarum, quas mox ordine tibi pandam, quæ sunt, valetudo prospera, & temporis accurata dispensatio, quæ triplex est, rejicienda item venustatis & authoritatis existimationisque humanæ, ut & fortitudinis ac potentiæ, divitiarum quinetiam & rei familiaris cura: hæc enim quatuor dona sunt, quibus incogitanter homines abuti solent. Quod ni Deus Opt. Max. afflictionum & tentationum flagellis præter hæc nos haud visitaret, nec inopinatæ quandoque morti traderet, nec terribili illa tuba revocans (coram eo enim nullus personarum respectus, aut dignitatis consideratio, & nescia hominum mens, serus quid vesper vehat) remoram injiceret humano generi, faciliori via ad bonorum ejusmodi contemplationem & cognitionem perveniremus. Verumenimvero, quotusquisque nostrum juxta animæ salutem etiam de æterna illa, & perpetua valetudine, æterna pace, angelica venustate, cœlesti fortitudine & sapientia, ac thesauris gloriæ curam suscipit? quæ omnia nobis promissa sunt, & quorum communicationem expectamus per Salvatorem nostrum Jesum, sed non in marcessibili & putrido hoc corpore, si nimirum in viis ejus ac præceptis ambulantes ad finem usque perseveravimus, ad arcam illam fœderis veniemus. Qui enim voluntati illi divinæ in libro vitæ patefactæ & demonstratæ, obedientiam præstiterit, ex libro vitæ nomen ejus non auferetur, omnes enim vocati sumus. Quamvis verò & de gloria hujus mundi dicenda aliqua essent, quæ vera scilicet est, nulla tamen hæc est & emortua plane cœlesti illi comparata, pretiosissimus licet & hæc sit thesaurus, talem enim & ego agnosco, sed caduca & vana, non autem perpetua & immortalis, prout cœlestis illa gloria, Christus. Beati autem & verè felices illi sunt dicendi, quorum mentes Deus per afflictionum tenebras illuminat, & hucusque perducit, tunc enim spiritualis illa concertatio & lucta & arma quibus in ea utendum, patefiunt, unde patet, temporalia illa tantam efficaciam præstare non posse, sed vim illam à solo Verbo Dei pendere & in mortis articulo hominibus concedi, verum nec omnibus hæc conceduntur, hinc etiam præposteram curam agentes, minus de ea soliciti, vitam planè otiosam & voluptuariam vivimus, arbitrantes cum sola natura nobis pugnandum esse & concertandum,

dum, cum tamen longè aliter hæc sese habeant, hinc securitas illa in tota fere hominis vita tyrannidem gerens. Hinc manifestum quoque evadit, etiam spiritum hominis passionibus & cruci subjici, prout etiam primus ille peccavit, & corpore secundario peccata consummavit. Eodem modo etiam spiritualis illa anxietas & afflictio mortem præcedit, eamque horribiliorem homini, & terribiliorem omnium aliarum rerum proponit, & hoc præcipuè iis, qui in securitate illa & voluptatum palude ætatem transegerunt, hinc ille conscientiæ vermis animas hominum mille tentationum modis arrodens. Utinam vero tempore gratiæ florentis gloriam Dei verè cognosceremus, & oculis auditu que apprehenderemus tanquam in præterito digniori & futuro comparati in verbo ejus, in quo cœlestes thesauri & æterni latent, qui & post omnium aliarum rerum desolationem & interitum permanent, quamvis omnia plena sunt gloria majestatis divinæ, & de illa omnes creaturæ & opera manuum ejus in cœlo, subtus cœlum, in terra, & infra eandem testimonium perhibent. In his enim omnibus Dominum Deum in potentia virtutis suæ & bonitate contemplari licet, hoc si exactius consideraverimus, deprehendemus ingentes adeo sapientiæ thesauros nobis contemplandos esse, ut præter cognitionem verbi ejus, præ tenuitate nostri intellectus ante Dei faciem contremiscentes, eos assequi vix unquam sperare possumus, cum videamus Deum Opt. Max. cuncta in nostri amorem ordine bono & decenti creasse. Talis enim Deum spiritu vere contemplatur, & de eo gaudere potest, cùm imaginem Dei spiritu sese esse sciat, & vitæ suæ actiones ad Christi primi Adami & Præcursoris actionum normam dirigere, ad proximi utilitatem, teneatur. In futura autem & perfecta vita cognitionem plenariam Divinæ gloriæ acquiremus, absque ullo addiscendi labore ac tædio, quod in hac vita devorare cogimur, in ea vita divini nominis honor & gloria consummabitur, in æternum permansura, novimus enim misericordiam ejus quotidie renovari & gloriam ejus linguis Angelicis decantari satis non posse, nec enim homines nos mysteria divina perscrutari & prædicare satis possumus, nisi hæc omnia ex dono Spiritus Sancti fiant. Improbi verò, qui in administranda illa re familiari male versantur, propositam habent æternam ignis æterni afflictionem, sitim & famem æternam, spectra dæmonum, frigiditatem & æstum intolerabilem, quæ etiam ipsos dæmones affligent, quamvis elementares passiones sentire non possint, sed solum pœnas æternas & spirituales sentient, de quibus nihil certi, nisi quod ex Verbi Divini mysteriis hausimus, dicere possumus. Quin & æternitas illa & temporis duratio omni fine carens, consideranda, & examinanda est, omnique temporis momento Deus exorandus, ut nos ab hoste, qui in omnibus viis & semitis nostris infinitis tentationibus & malis nos opprimere tentat, liberet: prout etiam creaturæ aliæ & elementa, cœlestia corpora & spiritus, idem periculum inferre attentant, nisi etiam hac in parte Dei auxilium occurreret. Omnium igitur maxime est necessaria precatio ardentior, quæ auxilium Spiritus Sancti imploramus, ut ejus gratia adjuti Verbum Dei absque intermissione audiamus & addiscamus, per quod fiduciam illam in Deum acquiramus, quæ norma etiam est & lydius lapis vitæ nostræ, cum & ipse dicat, Fac hoc & vives: & alibi: qui peccavit, pœnitentiam agat, & à peccatis desistat, non enim morte peccatoris gaudet, sed vult ut convertatur & vivat. Quod vero ad carnis nostræ sensum attinet, videretur prima facie, nullum esse numen cœleste, cujus ira & pœnæ timendæ forent, cùm nihil nisi terrena omnia & caduca, non autem divinum numen, oculis nostris cernere & audire queamus. Verum aliter res sese habet, habemus enim Moysen & Prophetas, & vocem clamantem in deserto, qui Verbum Dei & voluntatem ejus annuntiant, & viam præparant, quo digni efficiamur in die illa magna mortis nostræ & judicii universalis, cum actiones hominum omnes, juxta normam libri vitæ & testimonium Spiritus examinabuntur, & sententia feretur super omnem carnem viventem, tunc enim infideles videbunt eum, cujus latus perforarunt, cum tamen invisibiliter & in spiritu ac fide eum videre noluerint, nisi digitos suos vulneri illi à Judæis illato applicaverint, ea magis considerantes, quæ naturæ hujus mundi conveniunt, quam quæ cœlesti illi Regi attribuuntur.

ADOLPHUS.

Concionem equidem pastoris cujusdam audire mihi videbar, licet diffiteri nequeam spiritualia hæc oneri mihi fore, & actiones vitæ meæ juxta hanc normam instituere non libeat, sed forsan & olim hæcce didicisse & perfecisse juvet. Interim tamen vires ingenii exercere & ea omnia facere sedulo annitar, quæ per humanæ nostræ imbecillitatis vires facere licet. Verum cum antea thesauri hujus mundi mentionem feceris, aveo ex te scire, quisnam ille sit thesaurus mundanus, videor enim & mihi eum jam pridem cognovisse, eumque nullum alium esse, quàm mundi hujus opes & divitias, quod si vero alius & diversus ab opinione mea hic sit, ejus descriptionem & cognitionem pleniorem à te vehementer expecto.

SENIOR.

Quidni expectare ejus cognitionem pleniorem putem? cum vel universus hic mundus ejus cognitione ardeat, verum persuasum hoc tibi habeas, esse thesaurum hunc virtuosam & spiritualem essentiam, nec solum divitiis, sed etiam medica scientia pollentem, & quidem tali medica potione, qua homines insuperabilibus morbis, divina aspirante gratia, liberantur, quibus etiam medicus alius levamen aliud afferre nequeat: hoc vero mysterium omnem auri argentive præstantiam longè exuperans, rationem humanam exacuat, & plenum est mysteriorum, quæ vel incredibilia aliis videntur. De his omnibus Apocalypsin Hermeticam Theophrasti perlegere poteris; non enim hac vice ego tibi dicere constitui quidnam ille sit, mysterium namque hoc arcanum est & absconditum ab ipso mundi exordio, ad hoc usque tempus, hæc enim Dei est voluntas, nec ego Naturæ illud sigillum revelabo apertius; more antiquorum Philosophorum, & mysteria hæc præter alia alias etiam satis apertè & dilucidè variis scriptorum monumentis tradita sunt, verum divina providentia factum est, quod piis hujus artis sectatoribus mysterium sit revelatum, à principio enim futura hic cognoscit omnia, & hæc est divina illa providentia cui fasces superbiæ submittere homines omnino decet.

ADOL-

ADOLPHUS.

Equidem jam demum ego agnosco & intelligo dicta tua, licet spirituali velamine hucusque tegere ea sis conatus, hoc enim mysterium vere lapis est ille Philosophorum omnium scriptis adeo decantatus, ex prima materia compositus, sale nimirum, mercurio & sulphure. De hoc Lapide Philosophico omnium libri pleni, & adhuc plura scripta quotidie in lucem prodeunt, & quidem nonnullos etiam novi, qui huic arti addicti, etiam multa de hac mecum collocuti, scripta etiam monstrare solent, quæ & ipse quibusdam in locis mutavi. Etsi vero hæc quandoque accuratè & artificiosè elaborata sint, corrumpuntur tamen & perniciosè mutantur à talibus, hinc & typographus & plebs imperita fraudem sentit, cum emolumentum ad solum illum perveniat plagiarium: hinc magnum scandalum percipio. Præter hæc & nullibi fere artis finem & effectum videmus, ac rari nigroque simillimi cygno artificii hujus cultores, qui verum ejus usum & effectum assequuti sunt, quin & plerisque in scholis artis hæc præcepta pro nugis ac fabulis reputantur, quod non semel ex viris apprimè doctis audire licuit, qui dissertatione cum artis hujus cultoribus instituta, plagiarios eos, impostores & sycophantas pronunciarunt, cum nulla artis constantia & certitudo reperiatur, nec & mihi credibile unquam videbitur, hujus artis mystas verum aurum & argentum ex aliis inferioribus metallis producere posse, & vel divina virtute vel incantationibus & ministerio dæmonum fieri hæc puto. Præsertim cum plerosque de familiaritate cum dæmonibus suspectos non abs re audiverim sæpiuscule. Verum à te Vir venerande, cùm videam te hujus artis haud levi cognitione imbutum, enixius audire gestio, licet mysteria hujus revelare alia & primaria recuses, verum de hac & accuratius judicium, num scilicet hocce donum verè à Deo Opt. Max. hominibus datum fiet, tantam metamorphosin naturæ arcanorum instituere, quæ quidem cogitantem magna me subit admiratio, præsertim cum & nonnulla legisse me recordor, in hunc sensum, verum sensum eorum assequi minus videbar, cum recondito ab aliis dicendi genere mystæ hujus artis uti soleant, hinc vanæ tot annorum & sumptuum laborumque immensorum profusiones, ut verè exclamare hic mihi liceat, dubiam plane, incertam ac fallacem spem esse, quæ huic arti addictos nutrit, præsertim cum nullibi verum effectum hujus videre liceat.

SENIOR.

At, verum hujus artis effectum, & finem ego tibi, amice, ostendam, quo certitudinem ejusdem, & me possessorem ejus verum agnoscas, ut lapidi hoc dictum velim, hoc vero persuasum tibi habeas, me unà cum aliis huic studio addictis radicem hujus arboris veram optime cognitam habere, quæ tamen radix aliis omnibus ignota eo usque est, donec de arbore decidat, & ab aliis etiam ac vulgo cognoscatur. Ne vero tædio afficiaris, cum videris me prolixius solito de hisce differere, sic enim ratio hujus artis exigit, & primaria, præstantiaque præcedere debent, terrenis subsequentibus, ad quæstiones autem mihi à te propositas, inferius dilucidius respondebo, & vera me dixisse demonstrando apertius.

ADOLPHUS.

Ante omnia verò causam mihi aperiri velim, qui fiat, quod hujus artis cultores nullos sciamus, qui verum artis finem assecuti, transmutationem metallorum exactè calleant, ècontrariò verò nullius pretii ferè apud omnes doctos hæc habeatur, cùm tamen meritò & hi ejus plenariam cognitionem callere debeant, præsertim cum hæc tanta cum utilitate & fructu sit conjuncta, licèt nullum uspiam locorum viderim, audiverimque, qui hujus beneficio decantatas illas Crœsi opes sit consecutus. Et quidem cum & tu hujus artis cognitionem tibi vindices, paupere vestitu & eremitaneo incedis. Ego verò si hujus præstantis adeo & auriferæ artis processum cognitum haberem, ingentes divitiarum thesauros, & mundi opes, dignitatemque compararem, quæ vel potentissimis mundi Regibus terrori essent, & æmulationi, tales enim hujus cultores aliis pollicentur: quæ tamen, circa hæc, tua sit sententia, audire percupio.

SENIOR.

Video tibi, vulgi hujus mundi, & insipientium omnium sententiam arridere, qui omni studio divitiarum solummodo marcessibiles thesauros & voluptatum illecebras quærunt, longè verò alia est Philosophorum mens, ac sententia, non enim Philosophi nomine talia ludicra sectantes digni sunt sed ii, qui ad mysteriorum divinorum cognitionem plenariam assequendam annituntur sedulò, omneque studium & laborem ad Deo Opt. Max. & proximo inserviendum conferunt, ostentationis titulo, ac ambitione terrenæque opum congestionis cura remota, licet & illis necessaria ad hanc vitam Deus misericorditer largiatur alia hujus seculi studia, alia mens in sola pecuniarum acquisitione laboriosa & opum dignitatisque ostentatione invidiosa occupata, quorum in odium Philosophi hujus artis mysteria abscondere solent, ne Nemroticæ familiæ hujus vim & oppressionem sentiant. Eadem ratio est, ob quam hæc secreta circulatoribus & præstigiatoribus conclusa permaneant, ex ejus namque prolatione magna cujusque ordinis hujus mundi confusio & perturbatio exoriretur, cùm tamen ordinum hæc distinctio summo consilio à Deo ipso instituta, & ad concordiam pacemque inter homines propagandam, necessaria maximè fiet: Deus enim Opt. Max hanc ordinum & graduum inter terrigenas distinctionem ita dispersit, ut alteri alter inserviret, & concordiam ac pacem alterius procuraret, quousque à Deo rursus ab invicem separentur, quemadmodum Artis Alchymicæ cultor animam, corpus & spiritum abs se invicem segregat, & vicissim conjungit. Hæc autem Divina Dei Opt. Max. segregatio nulli hominum facienda est, nisi improbos coercendi præceptum acceperit è verbo ejus, quod solum est veritas illa unica & justitia: quicquid autem extra hoc est, blasphemia est abominatio coram Deo. Hinc enim magistratus Dei vicem gerens, potestatem planè divinam accepit: hinc & legis illa vindicta adversus eum, qui sanguinem humanum extra hoc præceptum effundit, nec enim apud Deum ullus est personarum respectus: separatio autem hæc divina attentius consideranda & summo in pretio haben da. Verum hæc extra cancellos dicta videntur magnum tamen emolumentum & utilitatem huma no generi afferunt, ob eamque annectere placuit Verum

Veruntenimverò in libro Ezechielis Prophetæ mentio fit quatuor ventorum, qui ossa demortua afflarunt, quæ ex illis carne circumdabantur, quin & spiritus, qui illa occupavit, mentio ibidem habetur, pari ratione etiam dissipationis & reditus ventorum mentio fit crebrior, videmus etiam in agone mortis omnia in homine ab invicem segregari, quatuor enim tunc elementa, spiritus & anima, quæ spiritus nomine insigniuntur, segregantur, & ab invicem discedunt, horum loco elementaris illa aqua & terra copulantur, & alius etiam aër ac ignis condensantur. Sideralis spiritus vitæ, internus & invisibilis homo ad sidera redit, & suprà elementa elevatur, anima in sinum Abrahæ tendit juxta Dei promissiones, & sub altari quiescit, usque ad consummationem & conjunctionem, donec scilicet numerus & tempus hujus mundi, terrenæ matris nostræ, & cœli naturæ parentis compleatur: quin etiam videmus, quomodo terra quotidianos nobis cibos suppeditet, in iis latet spiritus elementorum, tanquam nutrimentum, ut & cœlestis essentia. Pari ratione etiam nutrimentum aquæ & ignis habemus, quo temperamentum conservemus, in corpore terreno, quod spiritualem etiam ignem & aquam continet, ad confortandum interiorem spiritum. Quemadmodum enim terra hæc ambo in se habet, eodem modo & cœlum, quod quinta essentia dicitur, hoc enim longè nobilius est Elementis, & spiritus nutrimentum, prout Verbum Dei, cibus est animarum, & corporeum factum est, ut corpus, animam & spiritum cœlesti beatitudine donaret, quamvis cibus nutrimentum corporeum non sit, sed vinculum & sigillum apochæ & libri vitæ, in testimonium veritatis, propter exiguam fidem & cognitionem numinis divini imbecillem, cùm Deus naturalia & spiritualia summo amore prosequatur, & velit creaturam suam omnem in homine esse, & in conjunctione Christi, à quo lapsi releventur. Quemadmodum verò Verbum Dei principium est omnium rerum, pari ratione etiam est principium imaginis Dei, ex auditu namque Verbi Dei, flos ille Spiritus Sancti fides oritur, & ex semine illius floris exoritur arbor bonorum operum, quamvis opera bona salutem æternam non mereantur, sed sola fides in Verbo Dei, ante faciem nostram stulto & impossibili existente. Hoc verbum amor est ille magneticus, per quem nos cum piis omnibus ad se trahit, & à nemine separari potest. Eodem modo & siderali magneticus est amor, & natura illa terrena, quæ omnia exactiori trutina consideranda sunt & pensitanda, prout & illud exagitandum, in cognitione naturæ, quod internus homo in naturâ efficiat, qui invisibilis est & cœlestis, anima autem est supernaturalis & supercœlestis, de quibus omnibus nihil aliud scimus, nisi quod à Deo nobis revelatum est. Natura verò naturales illos spiritus proponit, licet summi sint, & abdita consideratione egeant, corporalis autem homo spiritualia non intelligit, nisi per Regem Spirituum, Spiritum illum Sanctum, Spiritum veritatis illi revelatum fuerit, per hunc omnes artes, sapientia & scientia ponderatur, hic spiritus supercœlestem ignem amoris & magneticum spiritum sapientiæ in Christianis excitat, & accendit, & aqua nos abluit & candidos reddit, ut pœnitentiam agamus pro peccatis nostris, & reatibus nostris quotidie moriamur, hinc crebra illa mentio aquæ & ignis, sanguinis & aquæ spiritus, hic est, qui vitam dat, peccatum enim nostrum sanguinei coloris, peccati autem merces mors atra, crux & afflictio, piorum verò stola candida & corona gloriæ. Hæc prolixius dicta in præsentiarum sufficiant: ad quæstionum à te propositarum enodationem descendamus, quarum & explicationem tibi ordine pandam, & reipsa artis hujus certitudinem demonstrabo, ita ut fides tua inposterum oculata reddatur. Ad alterum autem objectum quod attinet, doctos plerosque hujus scientiæ exiguam cognitionem habere, scias hoc singulari Dei voluntate, & ob certam utilitatem fieri, Deus enim superbiam omnem & ambitionem reprobat, & humilibus ac pauperibus, non autem magnatibus & filiis hujus mundi thesaurum hunc largitur, quem homo juxta præceptum Domini fœnori locare tenetur, ad honorem & gloriam Dei extollendam, & pauperum inopiam sublevandam, ne scilicet inerti otio torpescentes vitæ munia derelinquamus, sed juxta Dei voluntatem & beneplacitum opera vocationis nostræ obeamus. Quod si verò hic thesaurus omnibus tribueretur, quæ quæso confusio & discordia inter mortales exoriretur: nec video, qua ratione dictum illud Syracidæ, mi fili, si Deo inservire & placere vis, præpara te ad diem afflictionum, verificari posset? quod quidem dictum de paupertate, inopia, & imbecillitate humana loquitur, ut ex teipso conjicere facile poteris. Nec etiam hominibus conceditur, thesauro hoc pro animi libitu utendi fruendi, malitiosa enim hominis natura & depravata. Hoc igitur arcanum nemini revelato, nec superbiæ, avaritiæ, & ambitioni manus dato. Dei enim honor est & gloria sola, sic enim si fortuna favet, caveto tolli, si fortuna tonat, caveto mergi, Deus enim utriusque fortunæ arbiter, pro sua voluntate utramque moderatur, non enim minor virtus est ante adeptam scientiam, omni studio eam venari, quam post illam adeptam silentio eandem tegere: verum si alio modo, quam revera sese habet, revelaveris, ars illa summa artis nomen & dignitatem amittit. Hinc è Philosophis quidam inquit: Hoc opus præ omnium oculis abscondito, tanquam verbum in lingua tua, & ignem in oculis tuis, imo de hoc tecum ipsum ne differas, ne ventus verba tua ad alium perferat, quod quidem ad tui incommodum postea redundabit, de hisce ego te fideliter præmonui, tuum est cavere sedulo, ne corpore & animo pœnas luas. Magnus verò est abusus præstantissimorum horum Dei donorum, quæ ex mera gratia & liberalitate Deus nobis largitur, summa etiam ignominia conculcantur & abjiciuntur Philosophica hæc dona, & sententiæ, quæ ab ignorantibus pessimè conspurcari solent, ob quam ignorantiam etiam lucem hanc videre non potuerunt. Avaritiæ autem & luxuriæ crimen adeò prorsus in filiis hujus sæculi inolevit, ut & domesticis eorum fide lubrica & justitiæ fontes, juraque omnia subvertantur, hujusce rei exemplum quod oculis hisce meis videre mihi licuit, enarrare placet. Habitabat in urbe quadam vir prædives & opum divitiis apprimè affluens, plurimorum filiorum parens, avarus, parcus, & in proprium corpus ob avaritiam injurius, ingentes filiis thesauros congerebat, qui in omni rerum affluentia per matrem educati, opum fiducia paternarum luxuria & otio torpescentes, sceleribus diffluentes, cum vitiorum progressu etiam ætatis incrementum capiebant. Cùm verò pater ex hoc vitæ diversorio discessisset, bona illa paterna indies abligurientes, vitiis & sceleribus immersi, opum & divitiarum incrementum (ut prius factum fuerat) stulti expectabant. Verum frustra, sed rei familiaris & opum decrementum indies sentientes,

sentientes, ad extremam pauperiem redacti etiam à maximis sceleribus perpetrandis non abstinebant, ignominiæ & dedecori per omnem vitam expositi. Hæc autem omnia ex perversa educandi instituendique liberos ratione provenerunt, prius enim in morum & scientiarum cognitione instituendi fuerant. Dei namque voluntas est, ut distincti sint ordines & gradus hominum, & alteri alter inserviat: omnes etiam homines in vocatione sua & ordine servi sunt, & mercenarii. Dominus enim & Servator noster aliis itidem opera servilia præstitit, & discipulorum pedes abluit, honor autem in aliis minor, in aliis major est, & summus, prout dona quoque sunt, & benedictio, hinc illa norma ab ipso patrefamilias Deo Opt. Max. præscripta, quomodo servieris in vocatione tua, eo etiam mercedem tibi numerabo. Deus verò unica die dispensat ingentes adeo divitiarum thesauros ut & opulentissimorum Regnorum divitias longè exuperent, nec tamen ullus inopiæ futuræ apud eum metus, quinimo, quo plus dederit, & pluribus abundat, & hinc Deus ante alia omnia & super omnia amandus & diligendus est amore summo. De opibus verò humanis plerunq; hoc contingere videmus, quod avarum congerentem Euclionem liberalis subsequatur dispensator, juxta doctiorum illud: Opes cornua pauperi addunt, & in extremam sæpius præcipitant possessorem perniciem, ac sempiternos Gehennæ cruciatus. Si enim divitiis & opibus hujus mundi quis abundaverit, veræ valetudinis & cœlestis pacis seriam cogitationem, curamque haud facilè suscipit, nec egentes liberalitate sublevare studet, omnem contra diligentiam & studium acquirendis magnarum opum acervis consecrat, Dei interim & pietatis omnis oblitus, summo igitur cum periculo juvenes in hisce illecebris versantur, etsi prudentia ætatis defectum interdum suppleat, pii autem calicem afflictionum bibere coguntur, improbis ad æternos Gehennæ cruciatus reservatis. Verum hæc omnia filiis hujus sæculi ludibrio sunt & risui, qui liberos suos præpotentibus familiis & opibus inserere satagunt, non attento conscientiæ morsu, qui serio dictitat sapientiam divinam primum omnium quærendam esse, sine qua nihil unquam in hoc mundi theatro consistit, hinc ille conscientiæ vermis, variis tentationum telis corda miserorum in agone mortis arrodens: non enim homines animæ salutem in humilitate vera quærere solent.

ADOLPHUS.

Aliena planè à scopo & diversa adducere videris, licet nonnulla & in me dicta esse sentiam, verùm sedulò reliqua attexe, attentus ipsum finem expecto, interim tamen hic scrupulus animum meum mordet, qui fiat, quod ars hæc & mysteria Philosophorum non etiam aliis revelentur, & innotescant, cùm videamus artes alias omnes plerunque vulgò innotescere, & hoc quidem nonnunquam maximam dubitationem diligentius consideranti movet.

SENIOR.

Ante hæc ex me audivisti, omnibus hujus artis cultoribus silentium imponi, & occultationem hujus scientiæ, propter tyrannorum hujus mundi, scortatorum, superborum, usurariorum, luxuriosorum & aliorum scelestorum potentiam, & flagitia. Omnes enim Philosophi veram cognitionem scientiæ hujus summa arte abscondunt, nonnulli verò qui ejus possessionem adepti, malè in ejus administratione versati sunt, amiserunt usum ejus & commoda, quibusdam etiam, immatura morte, ut & violenta ab aliis illata, abreptis. Auditor enim & possessor hujus artis humilis, pius, taciturnus & probus sit oportet. Si igitur & tibi Deus ejus scientiam & possessionem largitus fuerit, eodem modo te geras, nec alii divendas, sed assidua diligentia ulteriori cognitioni & operibus vocationis tuæ sedulò incumbas, proximo etiam quin & inimico beneficentiam exhibeas, ad hoc enim norma Christianæ religionis nos obligat: hostibus autem fidei summis viribus resistendum, & in hoc sedulo annitendum, ut & alii in Dei laudem accincti, misericordiam ejus nobiscum decantent: propter ingratitudinem verò multa abscondita latent, ignorantia enim damna plurima parit, scientia contra bona adauget, & est radius ille lucis. Plurimi autem inveniuntur qui artem hanc investigare conantur, sed nec taciturnitati nec aliis virtutibus ad ea assequenda necessariis student, in eundem cum Phaethonte illo Ovidiano, currus Solis paternos regere nesciente, interitum incidunt, summa quinetiam cura thesaurus hic est custodiendus, & asservandus. Quod si homo vel parabolas solum & mysteria consideraverit, abundè sibi satisfactum putet, cùm videat in natura sigillum & imaginem bonitatis divinæ esse impressam: Natura enim omnia accuratè perficit & quidem perfectius, quam ipse homo, qui tamen nobilissima est creatura, & proximior Deo, rationalis & dilecta creatori, unde patet præstantia hominis respectu aliarum creaturarum, quam ob causam etiam præcepta & vitam æternam eidem Deus Optimus Maximus proposuit.

ADOLPHUS.

Fateor equidem quamplurima hic consideranda esse, breviuscule autem tuam de parabolis sententiam expecto, præsertim cùm eas attendendas esse sæpius dixeris.

SENIOR.

Imo ante omnia aliæ hæ sunt considerandæ, & hinc prolixam adeo earum mentionem feci, quod cætera ferè cuncta præterierim, infinita enim ferè sunt, non tamen necessaria: qui enim opus ipsum novit, per se cognoscit ansam hæresibus non esse præbendam, conantur enim nasutuli sub sacro Bibliorum nomine plebeculæ hæc nonnunquam venditare, quæ obviis ulnis ea accipere solet, impium etiam & blasphemum opus aliud divino comparare numini, Verbum namque Dei scala est Jacobi, & Christus Mediator & norma solus est, ad quem omnia in libro vitæ diriguntur. Pari ratione in opere nostro naturæ, videmus vitam & mortem, & resurrectionem, creationem item orbis universi, numeros, mensuram & pondus, incrementum, vires & efficaciam stellarum & elementorum, inprimis verò Solis & Lunæ, per Solem enim juxta beneplacitum & ordinationem divinam descendit, eamque ob causam Soli comparatur, & ejus nomine appellatur, quemadmodum enim superius, ita & inferius, quo miracula perficiuntur, est etiam masculus & fœmina & servus totus orbis, universi opes & divitias in se continens, sol purpureus, & rubicundus, aureus. In hisce duo sunt notanda, ut de uno & duobus, Deus enim Opt. Max. ex nihilo aliquid creavit, illud aliquid verò fiebat unum aliquod, in quo omnia, creaturæ cœlestes & terrestres, dixit enim

Deus: fiat, & erat. Cum verò cuncta verbo fuo creata effent, & ante eum erat univerfa natura, & a re feparata erat, ac bona, in effentia fua ante Deum erat, & beneplacitum erat Deo, in eo, erat enim valde bonum, verum aliquid ex eo cito periret, & non perduraverat ufque ad tempus magni finis mundi, præter hoc igitur & aliud requirebatur, per unum enim perdurare non poterat, prout initio conditum fuerat propter imbecilliorem creaturam, quam Deus pariter volebat, & dicebat, crefcite & multiplicamini, tunc enim multiplicabatur in tantum, ut nihil interiret, ufque ad magnum fæculum finis mundi, hæc enim erat benedictio Domini, quam homini verbo fuo impertit, & omnia ad finem ufque obedientia fummi perficiuntur, & Spiritu Sancto reguntur, idem etiam eft in Adamo & Eva, mafculo & fœmina. Obfervandum hic, qua ratione per Unum creatio, per alterum augmentum, multiplicatio & confervatio, & per tertium adminiftratio perficiatur, tanquam per fpiritum, hæc enim exactiori trutina examinanda funt. Laus & honor Deo Trinuno. Poftremo, Deus homini quoque ad effentiam citò præceptum & prohibitionem adjungebat, & omnia ei fubjiciebat, abfque omni defectu, & poteftatem dabat de omnibus fructibus Paradifi comedendi, præter unicam illam arborem fcientiæ boni & mali, cujus fructu interdictum ei fuerat, & quidem forfan ob dæmonis malitiam, cujus voluntati tandem tamen, ex inobedientia fubjiciebatur, bonum enim folum eft cognofcendum, & malum fugiendum, quo & hofti via præparetur: Deus namq; folus eft Dominus qui cuncta adminiftrat, creaturæ verò omnes ei fubjectæ: præceptum peccatum introduxit, cum nemo id obfervaret, ex inftinctu fcil. dæmonis & proprii arbitrii, hoc enim erat peccatum primum, blafphemum & idololatricum, fcientiam omnem ignorantiæ tenebris involvens, quin imo in cognitionem & fcientiam mali convertens, ufque in hodiernum diem, in vitia omnia & flagitia, & artes dæmonum quibus in facro baptifmatis fonte renunciamus, in regeneratione fcilicet & renovatione vitæ noftræ, in Adamo novo, utpote ligno vitæ, quod parentibus noftris ablatum, in terreftri paradifo vitæ terreftris, repromiffum tamen in femine mulieris Chrifto qui eft arbor vitæ & fpiritualis ac corporalis, quo non tantum anima, fed & corpus vitam acciperet. Quemadmodum enim Adam ex Paradifo ejectus, in mundum hortum tenebrarum & afflictionum ac mortificationem fanguinis & carnis mittebatur, eadem etiam ratione, fi manna, hoc eft, panem cœleftem, Verbum Dei audiverimus, & juxta præcepta ejus actiones vitæ noftræ inftituerimus, & verbum quod caro factum eft, credentes participaverimus, per illud vitam refumemus, & ex domo ignorantiæ in cœleftem paradifum transferemur, & ficut mors Adamum rapiebat, ita nos invita etiam libertati fiftere cogitur per folum Verbum Dei, Chriftum, in quo omnia funt, in veteri enim Adamo morimur, in altero autem & novo refurgimus, prout nos ille præcedit, quapropter arbor eft vitæ, de qua comedere debemus in domo hac afflictionum exultantes. Quemadmodum vero primo Adamo certo genere fructus Paradifi interdictum erat, ita pari ratione, normam, præceptum ac viam nullam aliam excogitemus, neque ad dextram, neq; ad finiftram, præter verbum Dei, in libro vitæ comprehenfum, quod feptem figillis occlufum, Chriftus aperuit. Sin verò præter hoc alia & majora cognofcere defideramus, & de fructu arboris fcientiæ boni & mali comedere, duobus infervire velle Dominis dicemur, hoc eft, Deo & Diabolo, amplectentes mendacium pro veritate, & veritatem tanquam mendacium reprobantes, reportabimus quin etiam mercedem condignam noftris operibus? Et inprimis noftris parentibus factum eft ut detruderentur è confpectu Dei vivi, Deus enim non eft homini fimilis, fed homines ad imaginem ejus funt conditi, ut præceptis ejus obediant, nec illis detrahant, addantve: cum fapientia & fcientia, quæ in cibum nobis conceffæ funt, è verbo Dei, de quo homo vivit, & in libro vitæ horto fpirituali decerptæ, nobis proponantur, ex hoc enim omne bonum, & per verbum omnia condita funt, quæcunq; oculis & manibus comprehendere licet, ex invifibili enim vifibile factum eft, ita etiam ex auditu Verbi Dei fides ortum capit, ex fide bona opera, hoc eft, ex invifibili, vifibile, & ex verbo Chriftianus generatur. Hæc autem ita fefe habent, ut homo pari ratione agat & operetur, non verò otiofas & inanes quæftiunculas, de omnipotentia divina fectetur, hæc enim Dei eft ordinatio & omnipotentia, qui confimile etiam exemplum homini præbuit. Thomas verò ille incredulus affequi illud non poterat, cum tantummodo humanam naturam & fcientiam ad cœlum elementare inferius agnofceret, & inprimis quæ interiora funt, ut aqua & terra, quæ tamen receptacula funt & carceres mortis, hæc autem eft Philofophia illa à Paulo reprobata, in qua nulla perfectio, fola autem Philofophia illa cœleftis per fidem, charitatem & fpem confummatur. Hoc loco illud notandum, quemadmodum per verbum Dei omnia confervantur, & nos fidem habere oportet verbo quod ex ore Dei progreditur: ita etiam Chriftus Patri hunc honorem tribuit, quod abfque fide nihil acquiratur, verum major hominum pars non credit ea quæ non vident, nec confiderant Deum Patrem, Deum Filium, & Deum Spiritum S. oculis noftris peccato obnoxii videri non poffe, prout etiam homines radios vultus ejus qui omnem Solis fplendorem longè excedit, cùm in vifibili forma adhuc inter eos verfaretur, videre ob naturæ peccatricis defectum non potuerunt, quamvis ipfe Chriftus etiam hodie corporaliter nobis adhuc adfit, & fit ad dextram Dei, hoc eft, in facrofancta illa puritate & Deitate, prout omnem etiam voluntatem Patris adimplevit, & omnia ex abyffo in fummum ufque, in carne & fpiritu peragravit, & adhuc omnia in omnibus complet. Quis vero hominum qui fummam illam altitudinem & fapientiam Dei perveftigare queat? fcimus enim cœlum effe fedem illius, & terram fcabellum pedum ejus. Non igitur de cœleftibus illis inquirere poffumus nec cognofcere, nifi quæ in verbo Dei nobis traduntur, quæ D. Palus vidit, & enunciare non valuit, fed verbum cœleftem illum panem, tanquam figillum nobis transfcripfit, in quo animarum noftrarum falus confiftit, nempe Dei voluntas, vera arbor vitæ, ut fanguinem ejus bibamus, & comedamus carnem ejus, firmiterque credamus, fefe hæc ita omninò habere, fi verba inftitutionis recitentur. Ita etiam natura perfecta in fpeculo unico multa miracula oftentat, quæ breviufculè hic attigiffe fufficiat, cum Sacræ Scripturæ hæc conceffa, ab ea fatis revelentur, talis autem Dei voluntate fubnixus, omnia videt & cognita habet prout etiam quidam è fanioribus Ethnicis cognoverunt.

ADOLPHUS.

Eo prolixo adeo fermone tuo deduxifti, ut vel majoris partis oblivio me ceperit, verum ex te hoc audire defidero, an non hocce opus naturæ fpiritum in fe habeat, qui mutationem introducit, cùm

cum videam te secundi numeri mentionem fecisse, qui multiplicetur, ad hoc enim vitalis spiritus requiritur.

SENIOR.

Vere vitalis spiritus mineralis huic inest, qui cursum suum in eo consummat, postquam ab artifice præparatur juxta dignitatem suam. Deus enim hominem ex mera bonitate dominum ejus constituit, ut ex eo aliud quid, novum nempe mundum, formaret, per vim ignis, juxta ordinationem & præceptum à Deo traditum, præter hoc enim homo nihil omnino efficiet, & omnino requiritur ut hæc omnia in timore Domini, honesto proposito & pura conscientia peragantur. Quod si ergo quidam è fece hominum artis hujus finem non assequatur, nemini scandalo fiet, quia etiam licet hominibus præ oculis versetur, & ad alios plerunque fines adhibeatur, paucissimi tamen verum usum ejus ignorant, nescientes præclarum hunc thesaurum tenebris illis obnubilatum: hinc plerunque aurum hoc purissimum densa caligine & ærugine septum cœno & sordibus immersum derelinquitur, quæ omnia recto naturæ ordine sic fiunt. Verum Philosophi saniores audito solum Mercurii nomine agnoscunt hunc thesaurum & præ oculis habent, licet invisibilis fiet & spiritualis, est nihilominus materialis, & virgo castissima, quæ virum non cognovit, substantia fragilis, hinc nomen ejus lac virgineum, mel montanum, terrestre lac, urina infantum, & similia: in his enim omnibus quæsiverunt hactenus artifices, sed non invenerunt, ex metallica enim materia, & optima quidem præparatur.

ADOLPHUS.

Annon igitur aurum hoc est, cum hoc nobilius adeo sit metallum, video enim te jamdudum hoc innuisse.

SENIOR.

Minime omnium, sed alia etiam prius tibi cognoscenda sunt ex me, avidius enim adhuc terrestris auri thesauris inhias, verum nondum satis hæc percepisti, & quidem literis consignatum ultimum & præcipuum hujus artis mysterium tibi tradam, quamvis verò etiam in præsenti sermone meo dubia quædam inesse videantur, non tamen necessarium erit, ea dilucidius explicare. Non verò thesaurus hic aurum est illud mundanum, ut nec argentum, mercurius, sol, antimonium, nitrum, sulphur, nec simile horum quid, sed est spiritus auri, & mercurius, qui à Philosophis prima & secunda materia vocatur, peculiaris ac singulis naturæ & proprietatis, nullam ignis vim expertum, aurum obryzum orientale, omnium præstantissimum, altero illo auro mollius, & fusum, verus ille mercurius auri, & antimonium, ex corporibus qualitates suas attrahens, si liquidum fuerit. Præparatio hujus nihil aliud est, quam ut purè abluatur, & mundetur, aqua & igne, prout etiam alia pleraque eodem modo præparantur, ut Deo & hominibus complaceant: Sublimatio igitur illa, distillatio, separatio, digestio, purificatio, & coagulatio, cum fixatione exactè cognoscenda, & ovum illud naturæ à quampluri-mis ab ipso exordio quæsitum, diligentius inquirendum, de hoc plurimorum monumenta extant, inter alia quoque comitis Bernhardi, & aliorum, quæ tibi quoque sub calcem nostri sermonis ostendam, & parabolas multas iis adjungam.

ADOLPHUS.

Cùm videam artis hujus usum multo sudore comparandum possessionemque ejus cum periculo conjunctam, omninoque etiam subeunda vocationis munia, gaudium illud quod prius ceperam, remissius aliquanto factum, & vana spe me delusum video.

SENIOR.

Hoc tibi è tripode dictum putato, laborandum strenue esse & beneficentiæ munera erga pauperes exercenda, non tamen pauperes quosvis, sed illos, qui verè pauperes sunt, curam etiam pupillorum & viduarum ad Divini Nominis gloriam & honorem suscipiendam. Honor autem Deo proprius nemini alii tribuatur, tum & consolationes è Verbo Divino petantur, Verbum enim Dei naturam longo ordine præcedit, & servus dominum subsequitur, paterque matrem dignitate antecellit: omnino autem ita agendum, ac si de hoc nobis nil prorsus constaret, sed labori vocationis sedulo inhiandum, ad proximi utilitatem & Reip. emolumentum procurandam, & ignorantiæ mala profliganda, sine intermissione enim & ratio & corpus bonum operari debent (otium namque pulvinar est Satanæ, & gravi sub pœna prohibitum, ex hoc enim scelera alia omnia, luxuria, avaritia, homicidia, mendacia, imposturæ, ac fraudes,) in hoc imitantes naturam ipsam, nostrum autem opus nullo unquam tempore otiatur, & sine intermissione operatur, omnibus diebus & horis, donec sextum tempus hebdomadarum ejus compleatur, & sabbathum ejus appropinquet, tunc enim requiescit & honorat dominum suum, hominem, cui juxta Dei ordinationem inservire debet, obtemperans præceptis ejus; pari ratione etiam homines absque ulla intermissione laborare & operari debent, donec in æternum Dei regnum ingrediamur, verum hæc omnia repugnante quasi natura fiunt, & moleste ferimus, cùm audimus assiduo labore victum quærendum esse, donec in terram revertamur, ex qua conditi sumus, cùm otium & dominandi libido omnibus ex æquo arrideat, pari ratione etiam in orationibus & deprecationibus segnes sumus, licet omnia precibus à Deo impetranda & flagitanda sint, alios ut mendicantes contemnimus, exiguo & ipsi censu sublevati, avari interim existentes, etiam inimicis ad benefaciendum obligati, quin & alia innumera flagitia inter nos regnum possident, ut sunt, ira, avaritia, odium, inimicitiæ, mutua diffidentia, propter hæc enim præstantissimum hoc bonum à nobis aufertur, ut & scientia illa præclara medicinæ, quæ in hoc latet, doctoribus aliis medicis incognita, nec enim hic thesaurus in scholis medicorum traditur, sed absconditus præ oculis illorum remanet, eodem modo quo & Pharisæos internus spiritus Sacræ Scripturæ latebat, qui erat verus ille Messias, & medicina animæ, quamvis in medio eorum versaretur, hinc etiam patri ille gratias agit, quod thesaurum hunc sapientibus hujus mundi præcluserit, & insipientibus ac stultis eum revelarit: Eodem etiam modo de hac nostra naturali medicina dicitur, voluntatem Dei præcedere debere, quæ ardenti precatione efflagitetur, prout in omnibus etiam aliis rebus mundanis hæc divina voluntas prædisponit omnia: hinc patet vanitas illorum medicamentorum simplicium, & syruporum, qui ab unguentariis vulgo, maxima cum jactura

jactura famæ & existimationis medicorum, ac dispendio ægrotorum, quinimò eorum certissima pernicie ac interitu propinantur, & sumptus illi ab ægrotantibus facti in superbiæ & luxuriæ alimoniam convertuntur, prout nuperrime quidam homo rusticus querebatur, se ea arte delusum, universæ propè substantiæ ac familiæ jacturam fecisse, nisi propere quidam exiguæ fortunæ homo ei auxilium tulisset. Sic enim plerisque fere eam tantum curam esse videmus, ut famæ & nominis celebritate donati majorum gentium diis assideant, interim curam illam & diligentiam, qua proximi emolumentum & particularia illa studia sublevantur, imò & ipsa universalis illius cognitio acquiritur, prorsus negligunt. Summo itaque studio omnibus in id incumbendum est, quo bonum a malo separent, hoc est, virtutem & fructus arboris bonæ cum radice triplici, mansuetudine, modestia & patientia cognoscant, pari ratione etiam fidem, charitatem, & spem animæ fructus, excolant ut sciamus quid veritas & justitia eaque tam animæ quam corporis sit, hoc est, boni cœlestis & corporei: hoc vero ut facilius assequamur, scientia Theologica & Juridica nobis à Deo tradita est, in his enim puritas & sanctimonia naturæ consistit, virtus enim, opera vocationis & justitia singularis est sapientia, lumen & Philosophia, juxta quam Salomon homines alios omnes longè præcellebat. Verùm Deus ipse unicuique opera vocationis suæ assignavit, mandavitque unicuique nostrûm, ut in vocatione sua ac munere vitæ juxta normam verbi divini, prudenter, pie & justè actiones suas institueret, tanquam servus Dei, & rationem de omnibus redditurus ante tribunal Judicis omnium gentium, coram quo omnia hominum facta revelabuntur. A Deo autem omne bonum descendit, pariter etiam ab eo sapiens & dives, pauper & insipiens, venustus ac debilis: qui autem pauperem & imbecillem contemnit, spernit illum, à quo est creatus bonum enim omne à Deo, ex Diabolo autem mala descenderunt, tanquam fonte & origine omnis mali. Singulari autem consilio Dei malum etiam in hac vita tyrannidem agit & piis molestiam exhibet, licet Dæmon ex mera malitia ad detrimentum & interitum hominum dirigere illud conetur, omne enim malum Deo & piis in bonum servit, quin & ipse dæmon invitus gloriæ divinæ inservire cogitur. Solum autem peccatum nostrum in causa est, quod malum bono in hac vita commisceatur, sustentante interim nos benignitate & misericordia divina. Eum in finem etiam præcepta Decalogi nobis tradita sunt à Deo, ut malum à bono separaremus ad evitandum æternæ damnationis dispendium. Verum quæ sit mundi facies & studia, quivis facile videt, & avari illi prædones Christi nomen in sacro Baptismatis fonte professi, Judæorum perfidiam & rapacitatem immodicis usurarum exactionibus imitantur, cùm illi divinæ voluntati morem se gessisse improbè putant, dum Ethnicorum & exterorum (quo nomine Christianos appellitare solent,) bona rapuerint, licet æternas pœnas salvator iis comminetur, qui proximum usuris & exactionibus lædentes, eorum bona abliguriunt, ut ex illis, qui crapulæ & luxuriæ nomina dantes pupillorum & viduarum bona intercipiunt. hæc vero duo genera hominum avarorum & luxuriantium conjungenda sunt & pari calculo censenda. Vita verò locupletum illorum Patriarcharum, Abrahami, Isaaci, Jacobi, Josephi & Jobi pretiosa, & justa, modestiæ & obedientiæ erga Deum plena. Dei enim cultum omnibus aliis creaturis præponebant, & in puritate vitæ & justitia ambulantes, ardentes & efficaces preces ad Dominum fundebant. Quemadmodum vero in veteri testamento apud plerosque magnæ erant divitiæ, sed magno constantiæ vinculo conjunctæ: ita in novo inopia plurimos premit Christi cultores, requiritur tamen consimilis constantia, timor & amor erga Deum. Ex hisce omnibus satis copiosè te intellexisse puto, causa quæ sit, ob quam mysteriem hoc absconditum adeo & arcanum hactenus præ oculis multorum fuerit, cum dæmon facili negotio viam aliam aberrantem à recta via demonstrare possit, per vanas hujus mundi voluptates, hic enim in cognitionem omnis mali nos seducit, perversus namque & sceleratus sapientissimum omnium, primum nostrum parentem Adamum seduxit: quinimò per hujus astutiam omnes sancti in deteriora lapsi, & hoc propter peccatum nostrum, ex quo ira Dei in nos effusa est, & omnia summo labore, cura, ac solicitudine mortalibus venduntur, hic enim calix ille crucis ad usque sabbathum illud magnum & requiem futuro seculo æternam, in qua cum Christo Salvatore de fructu vitis bibemus, ubi specie alia prorsus ab hac induti ad eum, pariter ad nos properantem, transmigraturi sumus, ad quam felicitatem quamprimùm nos perducat Deus ter Opt. Max per Mediatorem nostrum, & Spiritum Sanctum, cui fœdere filiationis conjuncti sumus, cui obedientiam promissam præstare tenemur, in sectando bona & profligando mala opera, ut offeramus ei novos Israelitas, spiritum contritum, & vota Deo facta reddentem. In his Spiritus Dei operatur per fidem, charitatem & spem, quemadmodum etiam ardens illud desiderium & consuetudo, in natura multa perficit, quæ incredibilia videntur. Pauci namque hominum patienter in cognitione Dei adipiscenda tædia illa devorant, sed plerique terrestria bona & caduca sectantur, innixi voluptatibus, ambitioni & potentiæ mundanæ, hinc Christus regnum suum à mundo separat, & mundanarum rerum curam ab se rejicit, licet rerum omnium, sapientiæque ac scientiæ cognitio, fons & origo ipsa siet, hisce tamen neglectis, regnum sapientiæ divinæ annunciavit, quod ante omnia à nobis quærendum esse, & ipse statuo: verum quæ tua circa hoc sit sententia, audire desidero.

ADOLPHUS.

Fateri equidem vel ipsa veritas me cogit, hæc omnia ita se habere, licet opinioni longè diversæ jamdudum calculum addiderim. Et quidem sententia illa mea cum filiorum hujus lucis opinione ad amussim convenit, sed cum aliena prorsus ab hac ex te audiam, mutanda illa foret. Prorsus itaque & mihi indubitatum videtur, mysterium hoc & arcanum non omnibus communicari & revelari posse, præsertim cum & in aliis omnibus artibus tam iis ad quas nos natura provocat, quam quas magistro duce cognoscimus, idem prorsus obtinere videam, ad harum enim cognitionem assequendam gratia divina, industria, diligentia & ardens studium maximo cum labore conjunctum requiritur, prout etiam in aliis omnibus vitæ muniis hæc necessario desiderantur. Me vero quod attinet, equidem & ego voluptuariam hanc vitam complectendo, ardelionum, gnathonum, helluonum, & fastuosorum consortia haud gravate ferrem (cum & aliis quibusdam magnam fœlicitatem absque labore obtigisse videam) & thesauri hujus usum ad potentiam & ambitionem, magnasque opes acquirendas, conferrem.

SENIOR.

SENIOR.

Quin tu regibus & principibus hujus mundi datam esse potestatem, nescis? ut loco Dei Opt. Max. militiam hominum reprimant, justitiam, veritatem & pietatem & obedientiam colant, propagent, quò omnia in hoc vitæ statu decenter & ordine bono fiant. Quemadmodum autem magistratus politicus gladio seculari sceleratos punire solet, ita etiam spirituales illi patres & magistratus ecclesiastici gladio spiritus, & Verbi Dei ac mandatorum ejus, vitam populi Christiani regunt, & post vulnera, legis maledictione illata, oleo justitiæ inungunt & sanant, nisi ipsi prævaricatores sanitatem & curam vulnerum respuant, non tamen hæc conscientiæ vulnera gladio temporali ab Ecclesiasticis sananda sunt, prout etiam videmus, Aaronem, Moysen & Josuam distincta habuisse officia, donec in terram promissionis ingressi erant, & subditis etiam mandatum est, quod obedientiam & honorem exhibeant Magistratui à Deo ordinato, ne ambitione inflati se ipsos officiis magistratus ingerant, & dignitatum munia munere, dolo, potentiave præripiant, nisi ad hoc legitimè vocentur, qui enim semetipsum aliis præposuerit, humiliabitur, cum ex ambitione & superbia hoc proveniat, cui Deus summopere resistit, superbia enim præ omnibus execranda est idololatria, cùm Deus solus sit summus, & potens, omnesq; ordines & gradus secularis potestatis juxta suam ipsius voluntatem & beneplacitum instituat & gubernet, omnia in lumine & tenebris perspiciens, creator & author omnis ordinis justitiæ & creaturarum, prohibens arbores & montes cœli fastigiis immisceri, bestias rapaces coercens, gigantum & tyrannorum vim & crudelitatem reprimens: omnibus enim qui Deo resistunt, & dilectis ejus adversantur, bona in malum & venenum cedunt, iis licet Sol communis oriatur, Deo turrim potentiæ illorum ventorum turbine mirabiliter prosternente, cujus rei quotidiana exempla testimonium præbent. Præter hos reperiuntur quidam, qui mediocrium & minorum gentium artium scientia aliqualiter imbuti magnos spiritus ducunt, Dei Opt. Max. potentiæ vim elevantes, & vitam Epicuream viventes. Ab hisce summopere cavendum, præsertim cum natura ad malum propensi simus, licet ignoremus quomodo per Verbum Dei mundus conditus sit, exque eo verbo spiritus procedens, ac imago Dei, quod Moyses à tergo in rupe videbat, lateat, non enim Christus eo tempore oculis corporeis videri poterat.

ADOLPHUS.

Longius ab instituto ad spiritualium quæstionum enodationem digredieris, cujus descriptionem & cognitionem avidus hactenus expecto, quamvis nonnulla ex te audire visus sim mihi, quæ antehac diligentiori trutina examinanda esse, non animadvertebam.

SENIOR.

Divinorum pariter & humanorum bonorum cognitio pari passu quærenda est, cum externa illa bona ad temporalem felicitatem saltem aditum præbeant, sitque Dei immutabilis voluntas, ut nocte dieque legem ejus meditemur, ex hac enim animæ salus exoritur, homoque cognoscit, omnia precibus ab eo bonorum fonte efflagitanda, terrenorum curam abjiciendam, & dona nobis collata in humilitate & modestia custodienda esse, in hoc enim dæmonis maxima omnium potestas & astutia elucescit, ejusque vim & caliditatem nemo nostrûm effugeret unquam, nisi Dei misericordia nos protegeret. Quæ verò ulla hominis felicitas, emolumentum ac præstantia, omnibus licet mundi voluptatibus & divitiis abundet, nisi animæ morbi curentur, & auferantur? Hoc enim maximum illud erat beneficium, cùm Christus Salvator noster peccatorum remissionem curationi morborum semper conjungebat.

ADOLPHUS.

Vera quidem hæc sunt, sed non satis decenti trutina examinantur apud plerosque, quod etiam vitium mihi ipsi inhærere diffiteri plane nequeo, cum & æquo plus animus jamdudum cupiditatibus & voluptatibus mundanis adhærescat. Verumenimverò cùm divitiarum usus & possessio, ut & opus illud naturæ divinæ voluntati non repugnet, spes me optima tenet, juxta Dei Opt. Max. ordinationem & voluntatem me eo usurum, præter hæc Pharisæorum illa cœcitas me aliquantulum tenet, qui credere nolebant, nisi miracula & signa viderent Christi, quamvis fidem ad salutem animæ necessariam adesse mihi per Dei gratiam minimè dubitem, sed ad confirmandam fidem de miraculis divinis & cognitionem parabolarum præclarissimi hujus thesauri exactiorem explanationem dictorum expecto.

SENIOR.

Hæc omnia eò prolixius à me cōmemorata sunt, ut intelligas thesaurum hunc magicis artibus non acquiri prout alia iis acquiri nonnulli putant, nec fiduciam plenariam in eo collocandam, ut nec omnem ei fidem derogandam esse. Sed ut apertius demonstrem tibi, quæ vera illa causa siet, ob quam abscondi debeat à cultoribus, nec uni soli eum dari, nec enim omnia uni soli dantur. Hinc illa Christi Salvatoris præclara parabola, Matth. 6. neminem duobus dominis inservire posse: & ut videamus, Deum in naturæ operibus semetipsum patefecisse, quò opera ejus mirabilia in omnibus cognoscantur, & quidem hoc modis variis, & tentationum afflictionumque generibus diversis, non voluptatum cœno, prout videmus eum Zachæum illum animi vitio labascentem suscepisse, prætenuis licet & infimæ sortis hic esset; ejus nihilominus hospitio uti voluit, quoniam magneticus ille amor apud Zachæum erat, qui in alios quoque derivabatur. Verum ex communi humanæ naturæ labe animum efferimus, & benignitatis fontem occludimus, quasi hoc Dei donum nobis in nostram solum utilitatem concessum sit, cum potius in beneficentiæ opera erumpere, & misericordiæ beneficia erga pauperes exercere debeamus, sed hæc omnia mundi hujus sectatores facile rident, divitiæ namque hominum animos pervertunt ut diversa planè agant, & justitiæ frænum immutent, hinc Mammon opes à Christo dicuntur. Quin & sapientiam divitiæ conferunt, & nummo loquente pauperum sapientia silentio involvitur, difficilis ea de causa introitus locupletum in regnum cœleste, sapientes autem pauperes, mansuetos, humiles Dominus novit, & sustentat, divitum copiam in inopiam redigens (cum putent nullius opera sese indigere) & sapientiam mundi hujus stultitiam esse demonstrans. Ante omnia, amice jucundissime, regnum Dei quæramus, & cum Propheta Davide oremus, ut Deus secundum nostrā indigentiam & suam ipsius voluntatē

necessaria largiatur, ne ad sinistram & errorum viam deflectamus, cum via mundi hujus lubrica valde sit & periculosa. Salomon etiam Rex à Deo sapientiam flagitat, ut populum Dei ad ejus honorem ac laudem gubernare possit, & ab ipso immensos divitiarum thesauros accipiebat, prout etiam idem Salomon inquit, sapientiam in biviis clamantem ad sui amorem & studium amplectendum invitare, magna enim & præclara est gloria divina, ubique nobis sese exhibens, & invitans, pauci autem ex nobis attentius hæc considerant in hac mortali vita, quæ velociùs avolans, plerisque nihilominus segnis abire videtur. Magnum autem est mysterium Dei, apud timentes eum, & piis lux exoritur in tenebris, ex Deo misericorde & justo, Psal. 112. Ne igitur temporis pretiosum illum thesaurum, & mentis aciem corporisque vires in acquirendis & congerendis mundanis divitiis consumamus, ambitiososve & superbos imitemur, sed potius omnia nostra ad commodum & utilitatem piorum, imprudentum licet, in timore Domini dirigamus.

ADOLPHUS.

Licet vera hæc fatear, scrupulus tamen ille adhuc me mordet, cùm audiam Philosophorum sententiam, thesaurum hunc precibus à Deo efflagitandum esse, & deposcendum.

SENIOR.

Aliquoties jamdudum ex me audivisti, regnum Dei ante omnia esse quærendum, & hinc omnia Deum nobis additurum, nec hominem ex solo pane vivere posse, sed ex verbo omni, quod ab ore Dei progreditur. Eadem autem ratione qua Dæmon Salvatorem nostrum tentavit, eodem modo & adhuc hodie nos tentare solet, tempore necessitatis, ubi enim fides & verbum Domini non adest, in afflictionibus desperamus & animum omnino abjicimus, imò & prospera flante fortuna idem nobis accidit, sectamur quinetiam ipsum dæmonem, & authorem omnis mali, & auxilium ab eo requirimus, ille verò ea nobis pollicetur, quæ sua non sunt & in extremas ignorantiæ tenebras præcipitat, cœlestem igitur panem & manna terrestri longis parasangis anteferamus. Quid vero Philosophi, in investigando hoc thesauro, Deum exorandum dicunt, rectè hoc & verè dictum, Deus enim solus nobis eum largitur, modo ne temporis etiam momenta ei præfigamus & modum, voluntatique ejus frænum injici ne præsumamus, hic enim est veritas, sapientia & justitia, unicuique juxta suum debitum per Spiritum Sanctum tribuens, prout etiam in Apostolos ille est effusus. Hac etiam de causa quotidie in Oratione Dominica, panem nostrum quotidianum efflagitare jubemur, nescimus enim quæ petere à Deo debeamus, & sæpius ea quæ in nostri perniciem cessura sunt petimus, licet hæc quandoque concedantur nobis ut per ea tentemur. Solum igitur auxilium Spiritus Sancti, prospera valetudo, & pacis commoda à Deo petenda, ab hoc enim omnis scientia, & sapientia, & naturalis & spiritualis, descendit, Christus autem ardenter admodum salutem hominum desiderabat, hinc dicit regnum suum non esse de hoc mundo, & ad hoc se in mundum venisse, ut homines salvos ad regnum cœleste reduceret, & ex tenebris ignorantiæ ac terrenarum opum erueret, donec tandem aliquos eo perduxerit, eum in finem orationem illam dominicam quam appellamus nobis tradidit, & docuit quo modo ad Deum Patrem, cujus filii per adoptionem sumus, preces nostras dirigere debeamus, cùm antehac sub ceremoniis Legis in metu & timore servili coram eo ambularemus. Præter hæc latere te non puto, naturale ex supernaturali oriri, & regnum Dei ab æterno esse, ex quo regnum temporale promanat. Annon enim primum cœlum & firmamentum præparatum est, post hoc Elementum, & omnium ultimo terra, post hanc conditus est homo, creatura nova, & microcosmus. Primum enim Deus in homine in terra tanquam centro circuli incipit, prout prius ex majore centro initium sumpserat, post hæc hominis corpori vita & anima indita est, vita & anima æterna, ac immortalis, hoc enim supercœleste est, & tanquam cœlum divinum sidereum, tanquam spiritus essentialis omnium creaturarum viventium naturalium, postremo autem corpus elementale, tanquam in corpus unicum, centrum terræ, nomine salis terræ à Christo indigitatum, sal enim omnia à putredine conservat, quemadmodum ex oceano naturali mundi cognoscitur, quænam contagio ex tali putredine nasceretur, nisi Deus sale illo hoc præservaret, inprimis verò si motus omnis expers jaceret. Sali etiam conferuntur Pastores & Ministri verbi, qui membra fidei suæ commissa à putredine præservant, per prædicationem Verbi Divini & Spiritum S. in hoc mundi oceano. Primus etiam pater nostrum omnium Adamus universalem cognitionem habebat omnium creaturarum, cum nos posteri ejus vix particularia quædam possideamus, & cognoscamus cognitionem illam nostram imperfectam esse, prout etiam ultimis temporibus homines multi loco unius Adami in multis congregabuntur, & dicitur omnes artes ante supremum mundi judicium plenariè revelandas esse. Nulli autem hominum tanta cognitio & scientia datur, quanta primo nostro parenti Adamo concessa fuit, & Christo Adamo illi novo data, quam scientia etiam sponsæ suæ largitur, hoc est multis in uno collectis, donec in vitam æternam ingrediamur, in qua omnia nova reddentur, & revelabuntur, & unicuique merces debita tribuetur, in hoc enim mundo variis tentationum molestiis & curis subjacemus propter labem peccati, ex quo magna incommoda per inimicum generi humano inferuntur, nos enim imagine Dei amissa, contraria semper ejus voluntati facimus. Præter hæc considerabis etiam dictum illud Salvatoris, quo thesauros illos nos quærere jubet, qui nec putredini nec furum aut prædonum rapacitati subjacent, sed sint thesauri spirituales, hominum conscientias in extremis tentationum fluctibus sustentantes, cum spiritus & corpus terrore ac tremore convulsa humanæ opis auxilium frustra quærunt, eo enim temporis momento armatura cœlestis summa ope requirenda, & quæ sit cardinalium illarum virtutum mundanarum, quibus tempore gratiæ florente nitebamur, venustatis scilicet, sapientiæ, Opulentiæ & Potentiæ, vis caduca ac fragilis patet, divinæ gloriæ collata, quæ in solo Christo & verbo ejus quærenda. Quod si vero tempore hujus nostræ peregrinationis vigilantes & orationi vacantes, fidem nostram, charitatem, spem, modestiam, humilitatem & patientiam, tanquam sponsa Christi, testatam fecerimus, ut conformes simus Sponso nostro Christo Salvatori, in sinum Abrahæ & Isaaci per scalam Jacobi ascendemus, & videbimus gloriam & petram fidei, ac dilectum domino discipulum Joannem, qui tanquam Aquila supervolans, in solem oculos suos convertit, gloriam scil. & claritatem Dei, quæ Jacobo etiam ignota & abscondita fuit,

fuit, cujus quidem gloriæ gustum & radium quendam tres hi discipuli in monte Thabor perceperunt. Verum hæc omnia eum in finem conscripta sunt, ut exemplo horum, mundanas opes aspernati, solum verbum divinum & mandatum ejus sectantes, opem Spiritus Sancti imploremus, & in fide, charitate, spe, humilitate, & patientia coram Deo ambulemus percipientes pari modo gustum aliquem hujus cœlestis Hierusalem & Paradisi. Hæc enim ex solo Dei verbo addiscimus, non vero mundi hujus illecebris, hic enim solus est justus, & misericors. Qui igitur imaginis divinæ in sese restaurationem exoptat, misericordiæ operibus, & charitatis studeat, cum multi nos unum corpus simus in Christo, & unica ejus sponsa. Hæc vero omnia tibi necessaria proponere volui, licet quotidie etiam ex auditu verbi Dei haurias, quo, ardentiori cura hisce intendens, juxta dictum illud Pauli certo statuas, magnum esse vectigal, si quis pietatem colens, majora non appetat. Nec enim quicquam in hunc mundum afferimus, nec egredientes ex hoc de fortunæ bonis quicquam efferimus. Quod si Deus hujus vitæ & victui neccessaria largitus fuerit, æquum est, ut donis illis contenti vivamus. Qui enim mundanas illas opes anxiè quærunt, in tentationes & cupiditatum retia incidunt, donec ab iis in extremam perniciem præcipitantur. Avaritia namque radix est omnium malorum, & qui concupiverunt, à fide aberrarunt, in profundas calamitates demersi. Hæc omnia, ô homo Dei, summa ope fuge, & sectare justitiam, pietatem, fidem, patientiam & humilitatem, militans bonam militam, & apprehende vitam illam æternam, ad quam es conditus, & quam professus es coram multis. Divitibus autem hujus seculi præcipe, ne superbia efferantur, & sperent in divitiis incertis, reponant autem spem suam in Deo vivo, qui omnia suppeditat, ut benefaciant aliis, divites & abundantes operibus bonis, & thesauros in fundamentum bonum & apprehensionem vitæ æternæ acquirant. Hæc est summa & argumentum totius responsionis nostræ, adeo prolixe hactenus enumeratæ, quo desiderium illud terrenarum opum tibi aliquatenus lenirem: verba enim hæc ex centro cœlesti Solis illius Justitiæ, & radiis Spiritus Sancti per vas illud electum Dei, prolata sunt. Vita autem & beatitudo cœlestis terrenam illam longe præcedit, quam & nos æmulari decet in hac carne, ut efficiamur caro spiritualis, quæ ab omnibus hujus mundi illecebris abstinet, cum inimicis Dei continuum & sub jugo spiritus bellum gerens.

ADOLPHUS.

Magna me admiratio subit, cum videam te spiritualibus illis & cœlestis doctrinæ mysteriis inhiare, quamvis pauci hujus mystæ iis animum attendere soleant, adeo vero prolixe & subobscure hæc omnia hactenus tradidisti, ut facilius quivis in auri quam divinæ scripturæ amorem accenderetur. Ego vero magna cum voluptate ea omnia hactenus audivi, cum multa audiam, quorum me nulla huc usque cura habuit, prout etiam natura ad malum proniores, recte dictis factisve minus attenti sumus.

SENIOR.

Eo vero magis hisce attendere debemus, quod etiam naturale hoc opus divinæ gloriæ in imaginibus ac parabolis plenissimum sit, præter terrenarum etiam opum abundantiam. Verum intuentem hominum vitam, plerorumque tœdium me capit, pauci enim digni quibus mysterium hoc reveletur, in juvenili enim ætate omnium rerum egenus, cunctis ludibrio habitus, ægre tandem à bono quodam viro susceptus, huc usque magna cura, solicitudine & variis afflictionum molestiis jactatus, vix tandem emersi, ex his vero hominum cœcitatem in spiritualibus animadvertens, Christo Salvatori aures & oculos præbeo morigeros, ardenti voto obtestans, ut & me, & alios ex mundana illa cœcitate eruat. Hujus generis & illud est, quod plerosque doctorum, divitiis abundantes videmus, alios pene omnes despicatui habere, nimia ambitione ac superbia inflatos, cum tamen in extremo illo vitæ articulo opes & ambitio illa opem nullam eis ferre possint, viresque adeo attenuentur, ut abigendis muscis vix sufficiant. Num vero ambitio illa, superbia, & desidia solæ causæ sunt, ob quas è Deo hanc in lucem missi sumus, fruges consumere nati? An non omnem curam & sollicitudinem eo intendere decet, quò sapientiam illam divinam acquiramus, quæ quidem à plerisque male extruditur, nec hospitio excepta prout olim ab Abrahamo, Lotho & Deipara virgine suscepta fuit, ad hos enim & divertit, & habitationem firmam in pectoribus eorum sibi præparavit. Hæc autem est Spiritus Dei, imò & ipse Deus. Hinc patet, quidnam sit verbum Dei, quod in nobis habitare intendit, hoc enim est sapientia illa perfecta, non autem in iis habitat, qui superbi sunt & animo elati, & qui sapientiam non quærunt, hæc enim quos diligit quærit & investigat, pios nempe & rationi obtemperantes, quæ pietas initium est sapientiæ. Hinc diversi status humani generis constituti, & quidem tam in spiritualibus, quàm corporalibus, ut sunt, Theologia, Jurisprudentia, Medicina, Mechanicæ artes, & liberales, quæ vocantur. Hac ratione artes omnes manuariæ per septem illas ad ordinem bonum & justum reductæ sunt, bonum à malo separatum, veritas à mendacio discernitur. Dei namque voluntas est, ut malo à bono separato lumen verum in nobis fulgeat, cum post lapsum illum Adami primi per iram & astutiam dæmonis omnia subversa & turbata fuere, novusque Adamus, nos tanquam Evam illam regeneratam ab omni labe separat, bonum à malo discernit, vitam & mundum novum reducit per semetipsum, & verbum suum sanctum, ne posthac corpus & spiritus unquam abinvicem separentur, sed firma permaneant in imagine Dei: Hæc enim est voluntas Dei, hocque modo nobiscum permanet in mundi usque finem. Verum mundo refractario cæcitatem illam & tenebras Judaicas proponit, qui veteris illius Adami vestigiis insistit, nec eundem per fidem in S. Baptismate morti tradit & opprimit: hæc enim sacra est operatio Spiritus Sancti, per verbum in fide, absque verbo autem nihil est, est enim ipsum Dei verbum. Qui autem verbo non credit, cum Adamo illo in mortis tenebris hæsitat, nec spem habet vitæ æternæ, non enim absque fundamento in fide persistere potest: estque Ethnicus & hæretica pravitate insignitus, qui offendit ad lapidem angularem, à D. Joanne præmonstratum. Deus namque pro immensa sua misericordia quamplurima media nobis proposuit, per quæ juxta voluntatem ejus à plurimis tentationibus & malis præservaremur, & vitare possemus spiritum maledicum & doctrinam perversam, animæ pariter ac corporis subversionem procurantem. Officium magistratus politici huc

huc quoque accedit, per quod magistratus malorum vim & audaciam a cervicibus piorum propulsat, concordiam ac pacem procurat, fraudes ac dolos omnes propellit, & jus suum unicuique tribuit, non quidem juxta hominum affectiones & voluntatem, sed juxta justitiæ & divinæ voluntatis normam. Idem de medico, & facultate medica sentiendum, qui omnis generis morbos & infirmitates abigit, propulsat. Spiritus enim ille malignus omnis generis mala, tentationes & afflictiones humano generi immitit, ut sunt fraudes, malitia, inimicitiæ, odia, mendacia, adversitates calumniæ, inopia, persecutiones, inconstantia, aliæ tentationum variæ species, contra fidem, charitatem & spem militantes, prout etiam in Apostolis Joanne, Petro, & Jacobo videre licet, qui dum Christus Salvator captivus ex horto adduceretur, humanæ fragilitatis & inconstantię exemplum manifestum præbebant. Verbum igitur divinum summo studio sectandum, & animis infigendum, sacramentorumque sigillo confirmandum est, quo sub excessum nostrum ex hac vita fidem nostram obsignemus, & contra vim portarum inferorum in vitam æternam ingrediamur. Hæc vero, quæ prolixe adeo a me dicta sunt, ne tædio te afficiant, quin exemplo Tobiæ curam mundanarum opum abjicias, contentus necessario quotidiano victu, spem omnem in Deum reclines, pauperibus eleemosynas distribuas, reliquorum omnium soli Deo cura relicta. Verum quo dictorum enodationem & intelligentiam plenius assequaris, munus hocce tibi offero, per quod dicta plenius & uberius declarabuntur tibi, & consequaris stipendium & thesaurum largissimum, quo in novitate vitæ assiduitate studiorum ad proximi utilitatem & Divini nominis gloriam felicius progrediaris. Hic vere talis est thesaurus, (si modo Deo adjutore ejus cognitionem perceperis,) qui in nullis doctorum libris, nec unguentariorum thecis obvius habetur, absconditus præ oculis usurariorum, fœneratorum & Euclionum, nec ab ullo homine pretio ullo comparari potest, hæc enim est aqua nostra & ignis, bonis in utilitatem & emolumentum, malis vero in perniciem cedens manifestam, quandocunque mali eo abusi fuerint ad voluptates mundanas, & desidiam, non enim homines mundani ea amplectuntur, quæ magno labore quæri solent. Si igitur humilis, patiens, modestus & placido animo fueris, thesaurum hunc veræ tranquillitatis & opulentiæ assequeris, & Deo ac proximo utiliter inservire poteris. Primum autem omnium Ægyptium illum sacerdotem & Regem Hermetem, ejusque tabulam Smaragdinam tibi proponam, ei comites F. Basilii, comitis Bernhardi, scripta Theophrasti, tincturam Physicorum adjungam, si modo prius, quæ tua de hoc sit sententia, apertius declaraveris.

ADOLPHUS.

En tandem desiderii mei colophon, quem tanta aviditate & ardore hactenus expectavi: Ego vero sancte polliceor, me thesauro hoc ad utilitatem & emolumentum proximi, & divini nominis gloriam usurum, & communicaturum esse, actionesque meas omnes eum in finem instituturum, ut aliis ex usu quod fiet monstrem, nec animus meus spiritusve vitiis aut flagitiis contaminatus, aliis scandalo cedat, quantum quidem in hacce humanæ carnis fragilitate fieri unquam poterit.

SENIOR.

Hoc tibi persuasum habeas, etiam illum misericordiæ opera exercere commodè posse, qui mediocri opum affluentia gaudet, & quidem beneficentia ex tenui opum rivo profecta Deo impensius probatur. Verum enimvero cum animi tui candorem satis perspexisse mihi videar, sub finem nostri hujus colloquii mysterium hoc Parabolarum tegumento involutum tibi trado. Tuum verò erit, lectioni prædictorum, cæterorumque qui hujus mysterii arcana reserarunt, attentiori studio invigilare, præsentem verò commentatiunculam in tui usum à me conscriptam maximopere observes, cæterorum curam Deo Opt. Max. committe.

ADOLPHUS.

Equidem, venerande senex pro munere adeo pretioso & institutione quam hactenus ex te percepi, fideli, gratias habeo tibi immensas, & quantas animo concipere possum, sancte interim promittes, me diligenti lectione in succum sanguineum tradita conversurum: Dei verò opem ardentibus votis implorabo, & vitæ actiones omnes ita instituam, ut virtutum exemplum aliis præbeam, omnia verò studia mea, & operam tuis commodis dico, consecro, offero.

SENIOR.

Utinam verò hæc omnia Dei benignitate adjuvante ita fiant: Quod si verò Deus Opt. max. hujus magisterii cognitionem tibi largitus fuerit, gratus esto, soli Deo laudem & gloriam referens, juxta dictum illud Jeremiæ 9. Sapiens non glorietur in sapientia sua, nec fortis in fortitudine, nec dives divitiis suis fidat: qui verò, gloriatur, in hoc solo glorietur, quod cognovit, quod ego sum Dominus, misericors, & justus, inquit Dominus DEUS tuus, *Amen.*

FINIS PRIMÆ PARTIS.

Pars Altera AURELIÆ OCCULTÆ PHILOSOPHORUM.

(*Vid. Tab. III. Fig.* I.) EN cœlum terramque humeris meis porto, eaque fundamentaliter & exactè observo, ac perscrutor, primùm quidem prudens, pòst simplex existens, donec mercedem debitam reporto.

Ars hæc & mysterium nulli remotis adeo repagulis & apertius traditur, quàm in parabolis, quæ quidem exactè considerandæ, & trutinandæ sunt, præterquam quod etiam aliorum Philosophorum libri & commentationes sunt cognoscendæ. Ad hanc autem nostram artem penitus assequendam labor & studium exiguum, sumptus, & instrumenta pauca & exigua requiruntur, potest enim ars hæc vel horis duodecim addisci, & octidui spatio in opus ac effectum deduci, cum proprium in se principium habeat, licet in aliis artibus vel sex septemve annorum curriculum requiratur, quo illæ effectum consequantur. Nonnulli tamen vel triginta, vel quadraginta annorum spatia magnis sumptibus confecerunt, finem hujus magisterii nunquam assequuti: Artifices autem quibus finis cognitus & perspectus est, abscondere & tegere summa ope hoc artificium conantur, quod quidem mundi hujus asseclæ mirari solent. Verùm hæc omnia in Dei misericordia posita sunt, & ad opus hoc nostrum tantummodo Azoth & ignis requiritur, quod nihil aliud est, quàm lavare, coquere, solvere, putrificare.

ficare, coagulare & fixare: hæcque omnia à paupere pariter ac egeno, & divite præstari possunt, nec etiam opus est, ut memoriæ conservandæ causa literis hoc artificium tradatur, sed vel ipsa viva vocis traditione cognosci possunt. Ego verò planius & dilucidius hæcce tibi declarare nequeo, ob vim quorundam injustam, sed hoc saltem dico & præcipio: ad hoc artificium adhibe aquam lunarem, sive aquam argenti in qua radii solis conjuncti sunt: Hæcque operatio verè mulieribus, ut veteres dicebant, convenit, licet tot ac tanta volumina de ea à variis conscripta habeantur, tantusque numerus plebejorum juxta ac magnatum magnis sumptibus & laboribus investigent, vano scilicet & frustraneo labore, natura enim repagulum intus obduxit. Post hæc parabolæ quædam cum Tabula Smaragdina Hermetis Philosophi præstantissimi, tibi ad majorem & pleniorem cognitionem proponuntur.

VERBA HERMETIS IN POEMANDRO.

Hermetis Trismegisti Pœmander.

CUm aliquando cogitarem circa entia, & elevata mente, valde sopitis mei corporis sensibus, veluti qui somno sunt gravati ex cibi satietate, vel corporis labore, visus sum videre quendam permagnum mensura indefinita, vocare meum nomen, & mihi dicere. Quid vis audire & inspicere? Et quid mente concipiens, discere & cognoscere? Ajo ego, tu verò qui es? Ego quidem, inquit, sum Pœmander, Mens ejus qui dominus est. Novi quid velis. Et tecum sum ubique. Dico ego, discere volo entia, & intelligere eorum naturam, & cognoscere Deum. Quomodo? Dixi, audire volo. Inquit, me rursus habe mente tua, quæcunque vis discere, ego te docebo. Cum hoc dixisset, mutatus est forma. Et illico cuncta mihi aperta sunt momento.

TABULA SMARAGDINA HERMETIS.

VERBA SECRETORUM HERMETIS.

(*Vid. Tab. III. Fig.* 2.) VErum hoc est, & ab omni mendaciorum involucro remotum, quodcunque inferius est, simile est ejus quod est superius, per hoc acquiruntur & perficiuntur mirabilia operis unius rei. Quemadmodum etiam omnia ex uno fiunt, per considerationem unius, ita omnia ex uno hoc facta sunt per conjunctionem. Pater ejus Sol est, mater Luna, vêtus in utero gestavit, nutrix ejus est terra, mater omnis perfectionis Potentia ejus perfecta est. Si mutatur in terram, terram ab igne separato, subtile & tenue à grosso, & crasso, & quidem prudenter cum modestia & sapientia. In cœlum hoc à terra ascendit, & à cœlo rursus in terram descendit, & potentiam ac efficaciam superiorum & inferiorum recipit. Hoc modo acquires gloriam totius mundi: Propulsabis igitur tenebras omnes & cæcitatem, hæc enim fortitudo omni alii fortitudini & potentiæ palmam præripiens: omnia namque subtilia & crassa duraque penetrare ac subigere potest. Hoc modo mundus hic conditus est, & hinc conjunctiones ejus mirabiles, & effectus mirandi, cum hæc via sit, per quam hæc mira efficiantur, & propter hæc Hermetis Trismegisti nomine me appellarunt, cum habeam partes tres sapientiæ & Philosophiæ universi mundi, consummatum est verbum meum, quod dixi de opere solari.

Hoc dictum palmarium est & omnibus aliis de hac materia prolatis palmam præripiens, totius artis mysteria in sese continens, prout etiam Theophrastus de hac arte sequentia tradidit. Summa dictorum in hoc consistit, recipe lunam è firmamento, mutato eam superiori loco in aquam, & in terram conjicito, & tunc miraculum toto orbi admirandum perpetrabis. Si verò operationem ad finem perduxeris, & è principatu in terram cribratam conjeceris, quæ in arte nostra terræ lutosæ comparatur, purga & libera ab ea illam, tunc enim longe splendidiore radio fulgebit. Si verò subtristem, & mutatam eam videris, in balneo venustatis eam lavato, & vestimento fulgoris permanentis, & terra cruda qua mirificè gaudet, orna, & in eo vestitu permaneat ad tempus ipsi congruum, tunc enim perpetuò in eo permaneat, quo etiam juxta libitum ei vincula injicere possis. Hoc est mysterium universæ Lunæ, quod si assecutus fueris, omnia arcana artis tibi revelabuntur.

SYMBOLUM F. BASILII VALENTINI.

LApis est minimè omnium preciosus, ex quo ignis fugitivus extrahitur, ex hoc autem igne lapis ipse est constructus, colore candido & rubro, nec tamen lapis est. In hoc lapide natura operatur & fontem limpidum producit qui patrem suum fixatum aquis suffocat, & absorbet, donec anima ei tandem reddatur, & mater fugitiva in regno similis fiat. Hic etiam Lapis potentiam, ac vires magnas acquirit, Solem ætate præcedit, matre fugitiva per Vulcanum præparata, & patre per spiritum progenito. Anima pariter, corpus ac spiritus in duobus consistunt, ex quibus omnia: ex uno hæc, & unum est, fixum & fugitivum conjungens. Hæc duo sunt, & tria, & unum, quod si horum cognitio te lateat, artis effectu frustrabere. Adamus in Balneo sistitur, in quo Venus similem sibi reperit, hoc verò balneum ab antiquo illo Dracone, cum vires ac potentiam suam amiserat, præparatum fuit. Hoc verò nihil est aliud, inquit Philosophus, quàm duplex Mercurius, In hoc nomen ejus latet, quod omni diligentia, & assiduo labore quærendum.

Exitus Acta probat.

SYMBOLUM NOVUM.

(*Vid. Tab. III. Fig.* 3.) DEa sum, venustate & claritate generis insignis, nata ex æquore nostro proprio, terram universam ambiente, & semper mobili, ex uberibus meis lac & sanguinem profundo, hæc duo coque, donec in aurum & argentum convertantur: Omnibus autem aliis longè antecellens, possessori mercedem largam refero.

O Fundamentum præstantissimum, ex quo omnia in hisce terris prognata sunt, venenum licet si primo aspectu, aquilæ fugitivæ nomine ornatum! Prima materia, & benedictionis divinæ semen, candidum & rubrum, in cujus corpore siccitas & pluviæ latent, quæ tamen impiis abscondita sunt, propter ornatum & vestem virginalem, in toto terrarum orbe dispersum, parentes tui sunt Sol & Luna, in te operantur etiam aqua & vinum, aurum pariter & argentum in terra, ut lætetur homo mortalis. Hoc modo Deus ter Opt. Max. benedictionem suam & sapientiam cum imbre & solis radiis largitur, ad laudem nominis sui sempiternam.

Verum,

Verum, ô homo hîc adverte, quænam Deus per hoc tibi largiatur. (*Vid. Tab. III. Fig. 4.*) Excrucia aquilam, donec lachrymas effundat, & Leo debilitetur, ac mortem lachrymando oppetat. Hujus sanguis thesaurus est terrenus, cum lachrymis aquilæ conjunctus. Hæc vero animalia invicem degladiare & occidere, mutuoque amore sese prosequi solent, & proprietatem ac naturam Salamandræ induunt. Si vero in igne illæsus permanserit, summas ægritudines hominum, bestiarum & metallorum absumit.

Postquam verò antiqui illi Philosophi signum hoc cognoverunt, in hoc mysterio, centrum arboris mediæ in Paradiso terrestri summo studio indagarunt, per portas quinque litigiosas intrantes. Prima harum fuit, cognitio veræ materiæ, in hac enim prima & atrox pugna oritur, secunda est præparatio, juxta quam materia præparanda est, ut favillas aquilæ & leonis sanguinem invenirent, sub hanc portam acris pugna exoritur, acquiritur enim aqua & sanguis & corpus spirituale lucidum, tertia porta ignis est, ad maturitatem condescens, quarta multiplicatio & augmentatio, in hac pondus necessario requiritur, quinta & ultima porta est, projectio in metallum. Gloriosus autem, prædives & sublimis ille est, qui quartam portam occupat, universalem enim medicinam omnium morborum acquirit, hæc est character ille magnus libri naturæ, ex quo Alphabetum totum oritur: Quinta vero metallis solum inservit. Hoc mysterium ab ipsis mundi incunabulis & Adami creatione existens, omnium antiquissimum est, & scientia à Deo Optim. Max. naturæ per verbum inspiratum, potentia mirabilis, & ignis vitæ benedictus, carbunculus pellucidus, aurum rubrum, & benedictio hujus vitę divina, verum propter hominum malitiam hoc naturæ mysterium paucis datur, licet toti mundo præ oculis quotidie versetur, & vivat, ut ex sequenti parabola patet.

MATERIA PRIMA.

(*Vid. Tab. III. Fig. 5.*) DRaco ego sum venenatus, ubiq; præsens,&minimo pretio comparandus, illud super quo aquiesco,& quod supra me requiescit, in me ipso deprehendet qui rite investigaverit. Aqua mea & ignis destruunt, & componunt, ex corpore meo viridem & rubrum leonem extrahes; quod si me exacte non noveris, sensus quinque igne meo absumis. Venenum præcox è naribus meis egreditur, quod quamplurimis exitium attulit. Crassum itaque à subtili artificiosè separato, nisi extrema paupertate gaudeas. Vires masculorum pariter ac fœminarum, quin & cœlorum ac terræ tibi largior, Animose vero & magnanimiter artis meæ mysteria tractanda sunt, si modo vim ignis me superare desideras, in quo negotio quam plurimi & rei & laborum jacturam fecere. Ovum ego sum naturæ sapientibus solis notum, qui pii & modesti microcosmum ex me progenerant, hominibus quidem à Deo Opt. Max. præparatum, licet paucissimis (quam plurimis etsi frustra desiderantibus) datum: ut pauperibus ex thesauro meo benefaciant, nec animum auro perituro addicant. Mercurii nomine à Philosophis dicor, maritus meus aurum est, (Philosophicum) Draco antiquus, ubique terrarum præsens sum, pater materque, juvenis ac senex, fortissimum & debile, mors & reiectio, visibilis & invisibilis, durum, molle, in terram descendens, & ad cœlum adscendens, summum & infimum, levissimum & gravissimum, in me naturæ ordo sæpe invertitur, in colore, numero, pondere, & mensura naturale lumen continens, obscurus & lucidus, ex cœlo & terra progrediens, notus & nihil omnino existens, colores omnes in me elucent, & metalla omnia per solis radios: Carbunculus solaris, terra nobilissima clarificata, per quam cuprum, ferrum, stannum, plumbumve in aurum transmutare poteris.

Operatio Philosophici Mysterii.

(*Vid. Tab. III. Fig. 6.*) SEnex ego debilis & infirmus, cognomine Draco, caveæ inclusus eam ob causam sum, ut regia corona redimar, & familiam meam divitiis locupletem, servus fugitivus nunc primum existens, post hæc vero omnes regni thesauros possidebimus, gladius igneus magnis tormentis me afficit, mors autem carnem & ossa mea infringit, donec transeant septimanæ sex, utinam vero inimicos superare queam. Anima mea & spiritus meus me derelinquunt, venenum atrox, corvo nigro assimilior, hæc enim malitiæ merces, in pulvere & terra cubo, utinam vero ex tribus unum fieret, ne vero ó anima & spiritus me derelinquas, ut diei lucem rursus intuear & ex me heros ille pacis, quem universus orbis aspiciat, exoriatur: In corpore meo sulphur, sal & Mercurius reperiuntur, hæc vero rite sublimentur, distillentur, separentur, putrificentur, coagulentur, fixentur, coquantur & laventur, ut feces ac sordes detergantur.

Quod si vero colores quamplures abigantur (*Vid. Tab. III. Fig. 7.*) & heros ille rubeus appareat, hic enim est filius ille præpotens, minimus parem in totius mundi ambitu non habens, & viribus, ac efficacia solis lunæque præditus, omnium victor, aurum rubrum; cujus notitiam magnopere comparabis, si tamen per ignem septies purgatum fuerit, post hæc in turbam hominum & plebem producas, quæ honori, & gloriæ ipsius invidet, sed attende sequentia.

(*Vid. Tab. III. Fig. 8.*) VIri decem Heroem hunc ac terram prosternentes, vita exuunt, quod tamen flagitium illis remittit & condonat, cum post hæc in vitam hanc redivivus sempiterna vita gaudet, per hunc major pars morte ejus reviviscunt, qui substantiæ ejus communicant, urbs tamen undique obsidione cingitur, quò & hi patiantur & moriantur vel primo mox intuitu perditi. Tenebris autem Lunæ & Solis ingruentibus pastor hic occumbit, non tamen separari & dividi potest, cum terræ primæ similis non sit, hostes autem ejus morte pariter cum eo occumbent, si modo gloriæ & honoris participes fieri velint. Mera autem ex gratia Iris apparet, cum Rex his faveat, & tunc laudes & encomia hujus decantanda.

Jam demum & inimici Regis torquentur, & malitiam suam agnoscentes occumbunt omnes pariter, quin & secundo rei declarantur, & urbs eorum ab hostibus & igni obsidetur, prius quidem spiritualiter, nunc vero & corporaliter, parique exitio cum priore omnes succumbunt.

(*Vid. Tab. III. Fig. 9.*) VErum heros hic tanquam Rex verus auxilium illis fert & assistit, cum jam unum tantum ii sint, & in nihilum fere redacti, propter Eclipsin illam solis, e qua corvi nigerrimi provolantes carnem eorum omnes

omnem absumunt, & anima ac spiritu illæsis, juxta putridam carnem eorum versantur. Rex vero à putredine immundus est, & ob id anima, spiritus & corpus conjunguntur, ut ipse in iis, iique vicissim in ipso habitent. Fixum autem alterum illud fixum pariter reddit, ut ex eo proles nova nascatur. Verum ulterius animadverte: Colores iridis ostendunt eos veste candida nuptiali dignos esse: Quod si amicabiliter illum complexi fuerint, vesti um purpureum & aureum consequentur, & sabbatho requiescent, in quo creatori suo honorem debitum exhibebunt. Jam quidem Luna obediens prodit, die solis illucente, & amica illa dilecta (Argentum) niveo vestitu amicta prodit. Tu vero reliqua lætus percipe.

(*Vid. Tab. III. Fg.* 10.) JAm demum è sepulchro redivivus prodeo, & fratribus meis appareo, sponso meo me amplectente, quo etiam fratrem meum debilem adhuc & imbecillem tingendo, constantem & spiritualem candidumque reddam, quin & vim & potentiam Regis revelem, qui victor me propediem subsecuturus, Soli nos similes reddet, quoniam in me resurrexit, assimilor autem mari crystallino fixo, & malitiam, imperfectionemque fratrumm eorum amarè deploro, per quam à me recedentes, lapidibus & pulveri terreno conjuncti, vim omnem amittunt, terrenis inhiantes, & cœlestia negligentes, sine remissione enim ulla lachrymas profundo, ex quibus benedictio promanat, nec vanitati & impudentiæ studium addico, prout soror mea Venus, hisce intenta, semper lascivit. Verum & illa vestitum meum consequi poterit, quem quinque distribuere debebam, si modo vivere mecum sustinent. Frater autem meus, sceleratus ille Mars, fraudulentus, posthabitis lachrymis & lamentationibus meis quamplurimos prosternit, & perimit innocentes, & ira radiante inflammatus, sapientiam, modestiam & pacem omnino aspernatur. Idem animus etiam fratri Saturno est, qui melancholica passione obrutus, avaritia, plurimorum salutem obvertit, hinc facies ejus subtristis. Jupiter vero clemens, coronæ regiæ adpropinquat, severus, subtimidus & sæpiuscule inconstantiæ passionibus subjacens: prout maxima pars hominum iisdem subjacet, licet omnes tandem in unum congregandi & conjungendi sint homines. Mercurius vero frater meus junior, senex quamvis, prudentia, concordiæ vinculum pariter abrumpit, lacrymat, ridetque affatim, cum salamandræ similem sese esse videt, mercenarius est, & mirabilium operum patrator: similis ei per universum terrarum orbem discurrens, bonorum juxta ac malorum consortio gaudet, & oritur. Si vero constantiam meam imitarentur, & Rex ille cœlestis summa nobis bona largiretur. Sol autem pluviis delectatur, & post pluvias opes magnas & divitias largitur, quemadmodum pater familias uxorem ardenti amore prosequitur, rixarum & contentionum discordia penitus inter eos sublata. Ita etiam argentum tingam, Rege meo in aurum figente.

(*Vid. Tab. III. Fig* 11.) HOstes inimicosque meos universos insigni nunc claritate fulgens, levici. Ex uno multi, & ex multis unum, prosapia celebri oriundus, è minimo ad summum ascendo: vis omnium infima in orbe terrarum cum suprema unitur. Unum ego sum, & multi in me, & per decem multiplicatus, tot enim vicibus amicos illos meos exemendo, si modo in fusione promptum obsequium præstiterint, exemplo amicæ meæ Lunæ Sex mihi sunt vestes nuptiales, & coronæ aureæ sex, quarum singulæ singulis dabuntur, ut Regibus similes mecum regnent, aliis, qui me, amoremque meum aspernati fuerant, dominantes. Per ignem enim revelabuntur, quod è terra ascendere satagunt, si nimirum læti, candidi, sanguinei, purpureique fuerint, divitias magnas largientes. Quemadmodum è Deo omnia, summa & infima, principium & finis. Ipse enim est A. & O. ubique præsens. Philosophi nomine Azoth me ornarunt, Latinis A. & Z. Græcis α & ω Hebræis א ת Aleph & Thau, quæ nomina summam reddunt. In ignem

A... { Z / ω / ת } conjectus tanquam Ira, aquam opprimo, sex vero metalla reliqua summa laude nomen meum celebrant, quoniam in regnum Solis ea introduco, hinc universale vocitant, cum in purissimum aurum ea transmuto, quod quidem aurum ex aqua, igne, aere, terra venenove damnum nullum unquam sentiet. Quin & morbis hominum remedium præbeo, thesaurus verè regius sum, piis solum donatus. Si vero Deus ter Opt. Max. hujus thesauri cognitionem tibi donaverit, modesto animo tecum vive, ne improborum consortio gaudens, periculum maximum & afflictionem incurras. Solent enim quam plurimi sub specioso amici titulo, saluti ac incolumitati tuæ insidias struere: Revelatio autem soli Deo debetur.

Opus Universum Philosophorum.

SEnex ille primum est principium per hermeticam artem revelatus, Sulphur est, Sal, Mercurius, inferius sicut superius, astrum Solis, coloribus abundans, ignis, aer, aqua & terra ex prosapia Dianæ & Apollinis prognatus, virilis ignem & aerem, fœmineus terram & aquam denotat, pondere gravis & levis, stabilis, constans, & fugitivus. Exue hunc veste terrena, & nudum præpara, balneo calido include, calore vaporum diebus noctibusque coquito, donec stella septemplex appareat, per sphæram circumcursitando, & in aqua suffocetur. Corvus niger prima avis, circa cadavera circumvolitat, donec columba alba progreditur, eam subsequente ave rubra. Spiritualiter igitur corvum primum extingue, ut colores omnes emergant, monoceros vero requiescit, Luna corporali existente, viam Regi præparat, argentum candidum emergit. Rex hoc subsequitur, ruber, solitarius adhuc, sed purissimus, quod si eundem cum matre ipsius per omnia regna deduxeris, pretium ejus in decuplum multiplicabitur, & fratribus suis divitias commodaque infinita præstabit.

Felix terque quaterque beatus qui hujus artis plenariam cognitionem est assecutus.

Declaratio Et Explicatio Adolphi.

POstquam Ego Adolphus ex consuetudine pariter, & animi cupiditate iter Romam versus institueram, ut artium secreta penitus indagare possem, nocte quadam diversorio exclusus, virium imbecillitate coactus, & somno aggravatus, cum per totam diem tempestatum imbribus debilitatus maxime fuissem, specum quandam subterraneam ingressus sum, quarum quidem Romæ magnus numerus, oratione itaque ad Deum opt. Max. fusa,

fuſa, auxilium ejus implorans, jejunus & ſomnolentus obdormii. Ob loci incommoditatem media nocte expergefactus, ſpecus, diverſorii mei, incommoda conſiderans, mirabilia opera Dei Opt. Max. animo volvens, afflictionesque ac ærumnas humanas, attentius examinans, tandem etiam ſecreta illa & opus philoſophicum exactiori lance trutinans, ſtrepitum quendam in ſpecu mihi exaudire videbar, qui tamen eodem fere momento conticeſcebat, hinc magnus metus animum meum invaſit, & anxius hærebam, num dæmonum præſtigiæ, aut hominum latrunculorum inſidiæ eſſent, Dei itaque opem implorans, tandem exiguam lucem procul à me in abditis ſpecus video, quæ ſenſim aucta propius ad me accedebat, Ego vero viribus deſtitutus hæſitans tandem videbam virum quendam pellucidum, tanquam æreum, corona regia, ſtellis undique exornata, redimitum, dum vero attentius inſpicio, omnia interiora ejus conſpiciebam, cerebrum quidem tanquam aquam cryſtallinam, ſemper ſeſe moventem inſtar nubis, & cor tanquam carbunculum, rubens, preter hæc videbam alia ejus inteſtina, pulmonem, jecur, ventriculum & veſicam, quæ omnia pura & pellucida erant inſtar vitri, nec tamen fel, lien, cæterave inteſtina apparebant, ejus vero claritatem ac puritatem verbis declarare non poſſum, & tanquam inſomnio preſſus tandem exclamo, Libera me, ô Domine Deus, ab omni malo. Vi autem ille ad me accedens inquit, Adolphe, ſequere me, monſtrabo tibi ea, quæ præparata tibi ſunt, ut è tenebris in lucem transmeare poſſis. Ego, inquam, quisnam ſies, ignoro, ſpiritus Domini cœli ac terrarum me regat: ille vero, ſequere me, ait, cum enim & me & dominum meum diligas, reciproco amore à me redamaris, tu vero æternum illum Dominum ſumma laude celebrabis. Hisce dictis, tandem in interiora ſpecus ingreſſus, omnia illa attentius conſiderans, video in corona illius ſtellam præfulgidam rubram, cujus radii totum corpus meum, & præcordia penetrabant, veſtis ejus erat linea, candida, floribus verſicoloribus aſperſa, colore viridi interius perfulgente, præter hæc ex corde ejus ad cerebrum & vice verſa vapor quidam ſemper mobilis aſcendebat. Tandem vero manu parietem fragore magno concutit, & oculis meis ſeſe ſubducit, hinc rurſus magnæ tenebræ, & ſolicitudo metuſque animum meum occupant, exoriente verò ſole, accenſo cereo interiora ſpecus perſcrutando parietem concuſſum video, arcam plumbeam reperio, quam cùm reſeraſſem, librum video in cujus foliis fagineis figura parabolica de veteri Adamo annotata erat, ergo vero diurna nocturnaque verſabam hanc manu, donec tandem per unicam vocem arcanum illud mihi revelaretur, ex quo mirabilia multa penitus cognovi. In Meridiem perſpiciebam, in qua calidi illi Leones, & in loca Polis ſubdita in Septentrione in quibus urſi vagantur, ſumma vero laude nomen domini decantabam, & cognoſcebam myſterium obſignati illius libri naturæ, quod arcanum etiam prout antea additum fuerat hoc loco apponam.

SYMBOLUM SATURNI.

Adamus ſenectute confectus, cum conjuge legem prævaricatus, maledictionis ſententiam in ſeſe derivarat, metu igitur ambo conſternati, fugam capeſſentes, in veprem ſe abdiderunt, & pudore ac verecundia ob nuditatem corporum moti, extremam quoque mortem objiſſent, niſi Dei Opt. Max. creatoris miſericordia, in priſtinum perfectionis ſtatum futurum reducti fuiſſent, liberos enim imperfectos generabant, antequam renovarentur. Verum cum horti illius poſſeſſione ſemetipſos indignos reddidiſſent, & toti alias orbi revelandi eſſent radio ignito ex horto illo deliciarum ejecti fuerunt. Quamvis vero hortus ille deliciis & amœnitate abundaret, Adamus nihilominus cum conjuge multi paraſangis illum excedebat. Cum vero ex eo ejicerentur, Eva muliebri inconſtantia mota prior abſcedebat, Adamo, viro conſtante & magnanimo cedere nolente, donec tandem poſt plagas ſex acceptas, cederet loco. Eva vero è ſingulis plagis dimanantem ſanguinem ejus recipiebat, & cuſtodiebat eumque pari vi magnetica è horto extrahebat, defeſſus namque vires priſtinas recuperare nequibat, donec ambo in eodem balneo loti, unctique ob mutuum amorem ſimul mortem opperirent, rurſus tamen in unum reſurgerent, & poſt mortem filium ſupremæ eſſentiæ progenerarent. Filius vero ille pariter mortem oppetens, revixit, ut omnia penetraret, & multiplicandus venit per decem, fratres enim imperfecti & debiles, cum oppugnant, niſi enim hoc fieret, labor omnis inanis & fruſtraneus eſſet: poſthæc vero omnes pariter cum eo morte occumbunt, reſurgentes tandem & regnantes unà cum eo, fulgentes & radiantes tanquam Sol terrarum. Voluntas enim eorum Regi obediens, hinc divitias ſempiternas adepti, decies, centies, & millies numerabantur. Soli Deo, à quo ſapientia omnis, honor & gloria.

Amen in Mercurio qui pedibus licet carens decurrit, aqua manus non tingens, & metallici univerſaliter operatur.

FINIS.

Senioris Antiquissimi Philosophi Libellus ut Brevis, ita Artem diſcentibus & exercentibus utiliſſimus, & verè aureus,

Dixit Senior Zadith filius Hamuel.

(*Vid. Tab. III. Fig. 12.*) Intravi ego & Oboël, Chariſſima Barba, in domum quandam ſubterraneam, & poſtea intuitu ſumus ego & Elhaſam univerſos carceres Joſeph ignitos, & vidi in tecto imagines novem aquilarum pictas, habentes alas expanſas, ac ſi volarent, pedes verò extentos & apertos, & in pede uniuſcujuſque aquilæ ſimilitudo arcus ampli, quem ſolent ferre ſagittarii, & in pariete domus à dextris & à ſiniſtris intrantis, imagines hominum ſtantium, prout poſſent eſſe perfectiores & pulchriores, induti diverſis veſtimentis & coloribus, habentes manus extenſas ad interiorem thalamum, imminentes ad quandam ſtatuam ſedentem intus in domo, in latere juxta parietem thalami interioris, à ſiniſtris intrantis thalamum contra faciem ſuam. Et ſedebat ſub cathedram ſimili cathedræ Medicorum extractam à ſtatua illa, & habebat in gremio ſuo ſuper brachiis ſuis, & in manibus extentis ſuper genua ſua, tabulam marmoream extractam ab ea, cujus longitudo brachii unius, & latitudo unius palmæ, & digiti manuum ejusdem ſub tabula reflexi deſuper, acſi teneret eam, & erat tabula ſicut liber apertus cuilibet intranti, veluti ſi innueret reſpicere in eam, & in parte thalami in qua ſedebat erant imagines diverſarum

FIG. I.

FIG. 2.

FIG. 3.

FIG. 4.

FIG. 5.

FIG. 6.

FIG. 7

FIG. 8.

FIG. 9.

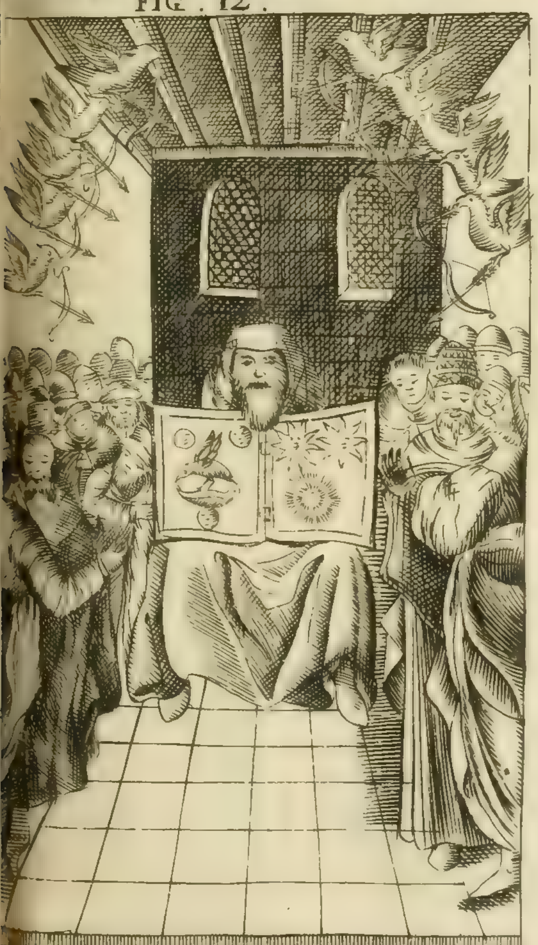
FIG. 10

FIG. 11.

FIG. 12.

diversarum rerum infinitæ, & literæ de barbaria. Et erat tabula quam habebat in gremio in una ejus medietate divisa. Erat enim quædam linea per medium imago duarum avium in inferiore parte ejus pectore inclinato, quarum avium una habebat alas abcisas, & altera habens alas duas, & utraque tenebat rostro caudam alterius, acsi volans vellet volare cum altera, & illa vellet retinere volantem secum. Erant autem illæ duæ aves colligatæ, homogeneæ, depictæ in una sphæra, quasi imago duarum in una, & erat juxta caput volantis ex duobus sphæra, & supra has duas aves juxta caput tabulæ, proximè digitis statuæ imago Lunæ lucentis: Et ex altera parte tabulæ alia sphæra, respiciens ad aves inferius. Erant autem universa tempora quinque, inferius videlicet aves duæ, scilicet imago Lunæ, & alia sphæra.

In alia autem medietate in capite tabulæ declinante ad digitos statuæ, erat imago Solis emittens radios, velut imago duorum in uno. Et in altera parte alia imago Solis, cum uno radio descendente. Et hæc sunt tria, scilicet duo lumina & radius duorum in uno, & radius unius descendens, porrectus ad inferius tabulæ, circundans sphæram nigram divisam per circuitum ejus, & factum est duo tertia & tertium.

Tertium verò ejus habet formam Lunæ crescentis, & pars interior alba sine nigredine, & sphæræ nigra circumdat eam & forma earum quasi forma duorum in uno, & Sol simplex Et hæc est imago unius in uno, & hæc sunt similiter quinque, & fiunt omnia decem, secundum numerum illarum aquilarum & terræ nigræ.

Exposui tibi omnia ista, & composui in carmine, & hoc non habemus nisi à gratia Dei, cujus nomen sit benedictum, ut intelligas & cogites benè in eo, & super eo, & depinxi tibi imagines singulas illius tabulæ, & quæ in ea sunt imagines & figuræ in locis suis in isto carmine, quod poteris perpendere capitulis, quæ significant has figuras.

Exposui etiam & explanavi has decem figuras, & demonstravi postea finem carminis mei, quod planè non potuit fieri sine carmine, & aperiam tibi manifestè quæ celavit ille sapiens, qui fecit statuam illam in domo illa, in qua descripsit totam illam scientiam, quasi in figura sua, & docuit sapientiam suam in lapide suo, & manifestavit eam intelligentibus.

Scivi quod ista statua est in figura sapientis, & quod est in tabula existente super brachiis & genibus suis in gremio suo, est scientia sua occulta, quam descripsit per figuras, ut dirigatur ad illum qui cognoverit & intellexerit, quod voluerit sapiens per illud propinquius. Est enim illud interius subtiliter perspicientis & cognoscentis terminos sapientiæ, ex sermonibus obscuris & typicis, cum contulerit illos sermones illic imaginibus & figuris, unum aperiet reliquum, nec regetur super lapide occulto.

Epistola Solis ad Lunam crescentem.

In tenuitate enim nimia dabo tibi de pulchritudine mea lumen, quo pervenitur ad perfectionem. Exaltatur enim per hoc ad omne altum. Dixit primo luna soli. Tu mei indiges, sicut Gallus Gallinæ indiget, & ego indigeo operatione tua ò Sol, sine cessatione, cum tu sis perfectis moribus, pater luminarium, tu es lumen excelsum, dominus, & magnus. Ego luna crescens frigida & humida, & tu sol calidus & siccus, quando copulati fuerimus æquitate status in mansione, in qua non fit aliud, nisi leve habens secum grave, in quo vocabimus, & erimus sicut vacat mulier & vir ejus, & hoc est verum ex locutione. Et erimus ò sol, cum conjuncti fuerimus vacaturi in ventre domus clausæ, recipiam à te animam adulando, & si abstuleris pulchritudinem meam, & fiam ex propinquitate tua tenuis, exaltabimur exaltatione spirituum, quando ascendimus ordinem seniorum. Lucerna lucis infundetur lucernæ meæ, & te & me, sicut commixtio vini & aquæ dulcis, & prohibeo fluxum meum, postquam induta fuero nigredine tua, colore qui fit velut atramentum post solutionem tuam, & coagulationem meam. Cum intraverimus domum amoris, coagulabitur corpus meum, & ero in vacuitate mea.

Respondit sol, si feceris hoc & non intuleris mihi nocumentum ò luna, & revertetur corpus meum, postea novam dabo tibi virtutem penetrationis, postquam potens erit in prælio ignis liquefactionis & purgationis, ex qua ibis sine diminutione & tenebris, sicut æs & plumbum, & non impugnaberis, cum non sis rebellis.

Beatus qui cogitat in eloquio meo, nec dignitas mea ipsi negabitur, nec vilescet per carnem infirmatus Leo. Quod autem successisti mihi, non nego aptum augmentum plumbi. Igitur desinet lux mea, extinctus est decor meus, quoniam capient de ære mei mundi corporis, & à pinguedine de plumbo verificato, in syllogismo pondus eorum absque sanguine hircorum, & discernit verum à falso. Ego ferrum durum siccum, ego fortis pistans, omne bonum per me est, & lux, secretum secretorum per me generatur, nec res est agens actionem meam.

Quod habet lucem, factum est in luminis obscuritatem, postquam verò deductum est ad perfectionem, convalescit à languoribus, & à tenuitate, & apparebit illud magnum fluxibile capitis & caudæ. Et hæ duæ proprietates, & septem ordines ponderum, quinque eorum scilicet absque obscuritate, & quinque lucentium est pulchritudo.

Expositio Horum dabitur tibi de virtute mea, & proprietate solis de computatione mea, &c.

Solis perfectio.

Sol est clavis cujuslibet Januæ, & quod restat sine dubietate, est in firmamento directo determinante. Hæc est distinctio septem partium, hæc divisio est directionis & spoliationis, quæ has res sordium jubet revertere in decoctione, & infirmatione ad temperantiam suam reversorum pullorum, hæc est coagulatio absque divisione. Posteaquam feceris illa septem, quæ divisisti per septem stellas, purgasti & hoc tritum minute, donec videantur sicut margaritæ in similitudine, hæc est dealbatio, detegens dubium societatis ad aquam nubium. In hoc ostendit tibi flores aureos, extremitatem omnis coloris, conversi in similitudinem pavonis, quod introitu residui numerorum stellarum remanentium in corpore decoctum est à qualibet stella singulariter. Hæc est perfectio coagulationis sine fallacia, & factus est Sol perfectus.

Tinctura.

Pater ejus ignis est, & in igne crevit, nec timet terminum ignis, sed fixus est, & non fugitivus. Pingitur in corpore usque ad cor, hoc est vilis filius, inter filios charior, præparatio ejus est difficilis

difficilis & occulta. Et homines in vanum ambierunt eam, & hoc est simile ei, non possederunt, cum nunquam noverint in æstimatione. Sed cum sit difficilis, delicabilis, facilis, modica, levis, propinqua, intelligit ipsam ingeniosus, subtiliter arbitrando, qui fuerint clarificati animi ex libris relictis, quos occultaverunt philosophi, propter præparationem, quæ est difficilium rerum, Hoc est quod coruscat in Elixir, & quod habet de tinctura impressionem, & incipit à potente, & perducit ad actionem.

Omnis præparatio vana est propter hanc, illius rei quam composuerunt prohibitione ejus ab actu suo infirmata est. Facta ignota, propter hoc, est cognoscat omnis animus concupiscentiam suam. Fluit, quod videntes dicant.

Præparamus eam cum omni præparatione, nec adepti sumus eam, & cum scientia fecimus illam, & cum præparationibus sapienter operati sumus. Et per hoc stultis sunt stultiores, qui præparaverunt illud, quod non habet tincturam in se, ex omnî re quæ tendit ad nihilum, & credunt bene facere, sed nihil acquirunt præter laborem, & sunt per hoc inflati, quia in impossibilitate excæcati sunt à veritate, & præparantes ab opinione sua cadunt.

Dixerunt sapientes antiqui: Hircus est nec cognoscit, convenit apud considerantem, & videntem ad arandum sive pascendum cum camelis. Superbit enim ex eo quidam sapiens & sciens, & quod omnis sciens novit, quomodò etiam erret vulgus, habens oculos clausos, dormit, cujus barba convenit pueris. Si habuerint eam, non inveniunt ejus præparationem. Et res non perficitur, nisi cum præparatione, & hoc est quæsitum Omnis opinio ipsorum est fallax, quod attraxerunt ignorantes in suis sermociunculis.

Ignorans ferit ignoranter colocynthiden, & sperat inde melius comedere, sed quando quod sperabat non invenerit, redit ad cognitionem suam, & extendit eam, & dicit hoc est ex infortunio. Et hirci deinde quærunt in testis capitum, & in nervis, & in ventribus, cum vita sit sine ipsis. Nonne hoc est ex paucitate distinctionum ignorantium & vituperantium? Si dicerem aves homines, aut grana tritici fructificant galbanos. Aut palma portavit mala etiam granata, aut volatilia portaverunt pisces: Respondetur fabulam dixisti: Non generant res, nisi sibi similia, aut fructificant res, nisi fructus suos, nonne convertentur à sua ignorantia? Oves malæ, & à vituperio actus earum ipsis veniunt, sed priùs à dubitatione. Dixerunt patrem argenti & auri esse in terra & mari. Quidam dixerunt esse in arboribus, alii dixerunt in lapidibus, & abbreviati sunt in his super erroribus ex credulitate rerum inventarum, & removerunt laudabilia, veram significationem scientiæ, ex masculis hircibus oculis videre res manifestas ex oculis virorum & mulierum. Per dicta si consideramus stellas, non est inter nos diversitas in hoc, quod opinamur.

Ex his & per hoc præparat sapiens, & per hoc operatio nostra surgit, per feras vel per aperientes feraturas. Per Deum si porrecta fuerit ad eum palma, non revertetur vacua, & hoc adulterat occupationem ejus in eo, nec scit, quæ sit perventio, nec clavis, nec mutat feras, & coagula tinctorum, propterea non pervenit ad artem.

Fixatio.

Et quicquid figitur de duobus, ex uno similiter potest figi, sumenda est pars alia in scientia, absque partibus, & factum est totum totius oculi. Accipiantur autem cum scientia & figuris, scilicet solis & Lunæ, respicias ad radices cum ramis separatim duplicatas à conjunctione & ligatura duarum avium in cauda, qualiter prohibetur una ab ascensu ejus, quæ est sine plumis propter paucitatem humoris, qui est sulphur rubeum verum. Et nomina & cognomina excæcaverunt in libris suis, & videntes bene probaverunt scientias eorum, hoc est tinctum & tingens, quod super quolibet igne durat. Et cum vicinatur igni, est venenum, quia omne venenum est in eo, velut in luminaribus, & factum est habens splendorem. Abcissæ sunt ab eo alæ, & pennæ, & est manens, non recedens ad superiora, anima ejus volat propter similitudinem suam, tunc lucerna cum habente alas ascendit in statu, ascendit ab eo anima ejus, & exaltatur ad cœlum, ut est sol, ut est oriens in Luna crescente, tunc ad ipsum revertetur & vilescit animari eum, & humiliatur.

Sublimatio.

Desponsavi ego duo luminaria in actu, & factum est illa quasi aqua in actu habens duo lumina, sicut videmus solem habentem duos radios super cinere mortuo pluentes, & reviviscit quod fuerat morti deditum, sicut mortuus post inopiam magnam. Hæc est soror & hic est frater ejus, per quem induraverunt & desponsaverunt subtilitate præparationis, figentes eos. Sed postquam facta est conceptio, volare fecerunt, & fuerunt in domibus montium, hoc significat crescenti luminari, lunam crescentem, & aves duas ex ea.

Respice igitur præparationem ejus primam, & cogita hoc, & solem, & soles duos, hoc est utilia ex tribus, & tres comparationes rubeum habentes splendorem. Quatuor, si sunt ex quinque quæ non impellunt, & tria ex duobus sumuntur, & sol & soles duo, non ascendunt.

Triplex est anima hujus projectionis, virtus superioris & inferioris est similis. Dixit vero Hermes Corona sapientum facta est residuum hujus aquæ, quæ non permittit rem in aquam, sicut tenebræ, sed vivificat terram sicut accidens pluvia & terræ, sicut duo tertia, & tertium combustum, & congregata est in illa prima, sicut vides ejus imaginem depictam, nec est in aperto quod remansit. Sera & sera, infra seram, clavis ei una existit, vilis radicis, & id quod in operatione projicitur ignorando, minus est vilius. Cooperite figuras expositioni, non enim habemus imaginem præter picturam. Videns hanc habet considerationem & discretionem clavis, nempe solem radiantem cum justitia, & non cum injustitia.

Coagulatio.

Hoc carmen sequitur expositionem figurarum ejus & imaginum verbis planis & manifestis, licet prolongetur ex repetitione dictorum. Alterum est ignis quietus, & est terribilis, forma ejus gloriosa. Congelatum autem est eadem aqua, tamen est congelata, & aqua currens est mater congelati, & ex ea est & fuit fœmina, & iste masculus.

Dixit iterum Maria. Aqua quam jam memoravi, est rex de cælo descendens, & terra cum humore suo suscepit eum, & retinetur aqua cœli cum aqua terræ propter servitium suum, & propter arenam, suam honorat eam, & congregatur aqua in aquam, Alkia in Alkiam, & dealbatur alkia

alkia cum Astuam. Sunt verba actoris qui voluit directionem animæ in spiritum, donec commisceatur, id est, conveniat, & fiat res una, velut marmor. Et scito similiter quod dictum est de aqua quam memoravi, quæ est rex qui de cœlo descendit in terram, cum humore suo suscepit eum, & retinetur aqua cœli ab aqua terræ. Voluit per hoc aquam divinam, quæ est anima, & nominavit eam regem, quia spiritualis, & ex terra extractus est, & ascendit ad cœlum: et quod dixit de cœlo venit, voluit per hoc reductionem ad terram suam. Et hunc regem quem nominavimus, exponam tibi per illum genitum quem memoraverunt, gignitur in aëre, & fuit conceptus ejus in terra, vel inferius, & hæc est virtus superior cœlestis quam acquisivit aqua, quæ extrahit aërem de aqua.

Dixit Hermes. Perficitur in ea virtus superior & inferior. Et de illa dixit Marcos. Non cognovit eam neque concepit eam mater ejus. Et dixit de ea alius sapiens. Hoc est ovum generatum in aëre, ex subtilitate aëris & terræ. Et de ea dixit Calid filius Seid. Accipe ovum rufum de meliori minera quam poteris reperire, quæ neque in aëre, neque in terra existit. Nominavit eam ovum rufum, quoniam exaltatur, & fit aër, quia color aëris est ruffus, per quod vult intelligi animam quæ est aqua. Et in hoc quod tibi exposui, diversitas est in dictionibus, sed intellectus est idem. Sermo eorum est idem, verus, non diversus tamen, diversi turpiter usi sunt exemplis. Item quod dixerunt in diversis locis: Aër alienus incorporatus, significat per hoc solamen extractum ex opposito post solutionem & destillationem. Et hoc fere solum manifestum est, & est cinis extractus ex cinere, & hic est cinis de quo dixit Alhomianes.

Quis quærit ovum? an inveniet in eo diem pulchrum? id est non exhibit eis de cinere ovorum, linis suavem faciens illorum præparationem, & pulchram, & coagulantem aquam eorum, sicut ille dixit postea. Et retinebitur aqua cœli cum aqua terræ, & est idem interius. Deinde dixit. Et congregatur aqua, & aqua retinebit aquam, & amaritudo amaritudinem, cinis cinerem, & albriam retinebit albriam. Et hoc est illud idem, nec est qui inveniat aliam operationem.

Dixit sapiens: Invenit proximus proximum suum. Item alius: Aqua retinet aquam, videlicet spiritus & anima quando decocti fuerint in iteratione destillationis, & tunc permiscentur permixtione universali, & unus retinebit alterum, & fient unum: Unum in subtilitate & spiritualitate, & hoc totum est illud quod vidisti pictum.

Verum duo soles qui sunt in uno, & sol simplex, est terra existens sub ipsa aqua splendente. Et radix hujus aquæ sunt ambæ aves colligatæ, quarum utraque retinet caudam alterius, & radix harum avium est luna plena, & hæc est Magnesia & Abarnahas perfectum.

Quidquid autem pervenit ad te ex parabolis, similitudinibus, nominibus, gemmis, floribus, sulphure, arsenico, & argento vivo, de Cambar, & omne nigrum, rubeum & album: Et omnia humida ex acetis, lactibus, sanguinibus, urinis, spermate, fellibus & his similibus: Hæc omnia significant hanc aquam divinam. Et omnis aqua ei similis, quia assimilaverunt eam omni subtili ex humidis & aliis, & ovo composito ex rebus.

Explanatio Tabulæ.

Dixit filius Hamuel, author hujus operis. Feci inimicos in carmine figurarum & imaginum, quas prædixi fuisse descriptas in marmore in gremio sapientis, existentis vel sedentis juxta hostium Thalami, in domo quam sibi ædificaverat, quibus imminebat ad sapientiam suam, sicut præcessit in dictis meis in initio carminis mei. Deinde cognovi explanandam esse prædictarum figurarum, significationem, & quidem modo perfectiore quo possum exponere, ad denarrandam hujus rei virtutem, testimonio authoritatum sapientum antiquorum. Unde intendo sermonem dirigere ad omnia quibus indigent illæ figuræ & imagines explanandæ, & radix earum & facilitas præparationis primæ & alia quædam.

Figuræ autem illæ quas ordinavit sapiens, sunt sicut radix sapientiæ & præparationis, & sunt scientia sapientiæ totius. Et cum ipse non explanaverit totum, & indiget explanari multis expositionibus, assignationibus & similibus coloribus, & nominibus quibus nominatur in ordinibus præparationis, & feci hoc apud finem carminis, exponens manifeste, & explicavi sermonem sicut mos est sapientum antiquorum, ut addatur intellectus interius & certitudo, & reveletur quod in aliis est coopertum. *Et figuratur in eo Aqua foliata*, puri coloris, & illa est quam nominaverunt sapientes illis nominibus. Nominaverunt etiam ipsam aquam divinam, & terram stellatam. Feci autem hoc propter multiplicitates eorum quæ memoravi, & multiplicavi ex assignationibus in ea, & eam demonstravi ex nominibus eorum cum coloribus.

Dixit Sapiens. Hæc explanatio demonstratio est sine invidia, nec aliquid typici feci, sed eam plenam & manifestam indicavi.

Tabulæ ad dextram Significatio generalis.

(*Vid. Tab. III. Fig.* 12.) Scias ergò quæ sunt quas descripsit sapiens decem figuræ. Quinque ad dextram tabulæ usque ad medium, quæ sunt luna semiplena, & luna plena ex altera parte supra in margine tabulæ. Et tria alia inferius. Scil. duæ aves, & luna plena, & illa sunt quinque, & hæc est medietas primi temporis, quam non præcedit alia præparatio. Hæc medietas initii operis est, destillatio, tenuatio, & extractio Animæ à corpore in aqua spirituali, & hoc corpus, est lapis eorum compositus. Deinde destillatio *aquæ solius. Hoc est novissimum primi operis, & est aqua munda.*

Tabulæ ad sinistram generalis Demonstratio.

(*Vid. Tab. III. Fig.* 12.) In alia vero medietate tabulæ usque ad extremitatem ejus declinantem ad sinistram, erant quinque sicut vidisti descriptas in carmine, quæ sunt tres superiores, una simplex, & una ex duabus, & hæc est duorum in uno, & hæc est figura solis, habentis duos radios descendentes, & sol simplex habens unum radium, & est figura unius in una. Et subtus in inferiore parte tabulæ figura, similiter duorum in uno, & hoc est quod nominavit mundum inferiorem.

Tria verò superiora, imago est divinæ spiritualitatis, in qua est aqua portata, quam vocavit aurum, & nominant hanc aquam divinam naturæ omnis humidi, ex acetis, urinis, & lactibus, pinguedinibus, sanguinibus, & spermatibus. Et vocant istam aquam nominibus omnium tincturarum, & florum. Et intendunt per hoc animam lapidis, quam exaltaverunt in aquam istam suam, & hoc est propter generationẽ suam in præparatione secunda.

Similiter nominant hanc aquam Nubem vivificantem, mundum inferiorem, & per hæc omnia intelligunt Aquam foliatam, quæ est aurum Philosophorum, quod vocavit Dominus Hermes Ovum, habens multa nomina. Mundus inferior est corpus & cinis combustus, ad quem reducunt Animam honoratam, & cinis combustus & anima sunt aurum sapientum, quod seminant in terra sua alba, & terra margaritarum stellata, foliata, benedicta, sitiente, quam nominavit terram foliorum, & terram argenti, & terram auri. Per omnia illa intendunt corpus suum calcinatum & dealbatum.

Ista aqua triplex est Sol descriptus cum duobus radiis, & est figura duorum in uno, & Sol simplex habens radium unum, & hæc est figura unius in uno, quæ sunt terra. Et hæc est aqua ex duobus naturis, & vocat hanc aquam triplicem, quia est unum in quo sunt tria, videlicet aqua, aer & ignis. Et terra nigra existens inferius, est mundus inferior, ex duobus permixtis & temperatis, & est figura duorum in uno, & hæc est terra ex duobus corporibus, & ista similiter sunt quinque, quæ sunt scilicet sphæra sicut luna plena, & in ventre ejus est figura lunæ, & duo radii & tertius radius descendens de cœlo inferius scilicet ab extremitate tabulæ superioris ad extremitatem inferioris, circumdans terram. Hæc est tertia terra. Prima quæ intrat in corpora eorum. Secunda quæ est terra eorum ex opere Lunari quod est initium operis secundi.

Secundum quod sequitur est rubificatio, quam vocant opus secundum & opus solis. Et hæc tertia pars aquæ divisæ in novem partes, & hoc tertium est dealbatio secundæ, quæ est initium operis secundi, præter secundam denigrationem quæ est denigratio prima secundi operis, quæ denigrat terram eorum albam quando intrat super eam, deinde dealbat eam, & hanc dealbationem secundam vocant Philosophi sapientes dealbationem primam, quia est initium secundi operis, postquam fit rubificatio cum residuo novem partium aquæ, quia projiciunt præparationem primam totam, quæ est dissolutio, destillatio & extractio spirituum de lapide suo, post dispositionem suam, & temperationem primam, quæ non præcedit operationem, & nominaverunt opus secundum quod est dealbatio secunda, & initium secundi operis. Et nominaverunt opus secundum rubificationem solarem, & dealbationem Lunarem. Intellige hæc sophismata in sermonibus sapientum.

Et hoc quod ante ascendere fecisti supra has tres partes aquæ præparatæ, supra terram eorum albam foliatam, solvetur totum, & fiet terra una, & aqua super eam colore picis liquidæ, Unde necessaria erat præparatio prima. Sicut consuetudo est, Et hæc est putrefactio corporis cum igne bestiarum subtili, levi, 150. diebus, & fortè apparebit in 50. Et quidam dixerunt 120. diebus, & forsan apparebit albedo 70. Nec approbatur hoc apud eos, quia fortè albæ significant calorem ignis, & bonitatem præparationis, quæ apparet prius, quia hoc significat intentionem caloris ignis.

Residuum verò aquæ sunt sex partes quas nominant tincturas, & aquam rubeam, & sanguineam, & nomine omnis rubei, & sunt albæ in manifesto, colorant in rubeum. Et opus secundum est albificatio, & sapientes hæc duo opera in unum contraxerunt. Nam quando loquuntur de uno, loquuntur etiam & de alio, unde diversificantur legentibus eorum scripta.

Cum ergo mundata fuerit nigredo, & reducta fuerit albedo, imbibunt terram suam illis partibus, quæ sunt sex partes, divisæ in sex filias, & habent decem colores apparentes in composito, scilicet secundum numerum novem aquilarum, & decima est fex, de qua extractæ sunt, quas memoravi in prologo carminis præcedentis, quas vidi depictas in toto Elbarba scilicet domus, & quod in pedibus de potentiis quas ibi memoravi.

(*Vid. Tab. III. Fig.* 12.) Hæc sunt omnia quæ ibi erant depicta in tabula, quæ descripsi, sicut tunc reperi, & contuli scientiis, ex his quæ in epistolis suis sunt. Et novi intellectum quem indicavit ille sapiens, ex eo quod reliquit nobis opus suum velatum, quod descripsit per figuras. Hoc fecit ut esset propinquum inquisitoribus hujus scientiæ.

Et radix horum decem quæ sunt perfectio operis, sunt quinque scilicet masculus & fœmina, & tres sorores eorum, ingredientes super eis, quæ sunt salsatura, ingredientes super masculum & fœminam. Prima autem salsatura secundum ipsos, est similiter masculus & fœmina.

Secunda quam vocant hic aërem, quia jam pervenit in præparatione, quam præcedit salsatura secunda quam memoravimus, & facti duo masculi super unam fœminam. Deindè ingreditur salsatura secundò in eo recens, quæ est fœmina secunda, & facta sunt universa quatuor, scil. duo masculi & duæ fœminæ, ex quibus exierunt quatuor colores, & hi sunt numerus ejus. Intellige hoc principium numeri, primum & secundum, & dicis duo, & illa sunt tria in numero, deinde dicis tria quæ sunt in numero sex, deinde dicis quatuor, & fiunt in numero decem, numeri manifesti, occulti autem ipsorum quatuor. His autem numeris perficis Magnesia, quæ Abarnahas existens ex quatuor. Decem verò sunt quatuor, & ex eis extrahuntur, & quatuor ex eis sunt decem, Hæc sunt quatuor naturæ, scilicet terra, aqua, *aer & ignis, ex quibus consistit omnis creatura.* Intellige autem hoc.

Aër autem germinare facit segetes, & ascendunt per eum ad aëra, & propter extenduntur & crescunt, propter quod dixerunt, cum sit aër mediator inter ignem & aquam, per calorem & humiditatem suam propterea suscepit ignem & aquam, est enim vicinus igni per calorem, & aquæ per humiditatem.

Significant ergò *per mediatorem aerem, quia omnis spiritus sub stit subtilitate fumositatis aeris, propter quod diximus, quod natu sapientiæ in aere nascitur, quando sublimatur ad Alembicum. Propter quod fit aqua vivificans* terram illorum, & embrionem qui est in terra, qui est anima ex corpore eorum.

Secundo quando reducitur ad id circa finem operis, & scito quod aër existens inter cœlum & terram, per quem exitit vita uniuscujusque rei, & currit super vestras quatuor naturas in occulto, quæ sunt terra, aqua, ignis, aer, & currit super illas in statu rectitudinis, & meliorationis, & est calidus & humidus.

Similiter est anima extracta ex lapide eorum, quando existit vita ejus, post mortem ejus. Et sicut aër est vita uniuscujusque rei, similiter aqua eorum est caput operis eorum, & clavis, & vita corporis defuncti eorum, quæ est terra eorum benedicta sitiens. *Et sicut aer est calidus & humidus, similiter aqua eorum est calida & humida*, & est ignis lapidis, & est ignis circundans, & humiditas aquæ eorum est aqua. *Et cum*

aer

aer diutius coqueretur, factus est ignis, in forma aëris habens actionem ignis. *Nam postquam labor iste super aërem reiteratus est, & iteratus est calor super ipsum*, factus est *fortioris caloris, quo comburunt* res suis & denigrant, & dealbant, quia factus est operans operationis, ignis, non in veritate, sed secundum *similitudinem vocabuli operationis ignis.*

Dixit Hermes rex Græcorum, in illo aere est aer, & non aer. Item dixit Ignis eorum quem tibi monstravimus est, aqua, & ignis noster est ignis, & non ignis. Et sicut dixerunt sapientes. Homines attrahunt spiritum ex aere, ex quo nutu DEI consistit spiritus eorum. *Similiter æs sapientum attrahit spiritum ex humiditate eorum, & virtutem acquirit, & crescit* illud æs, & nutritur, sicut cæteræ res augmentum recipientes. Et scito quod per attractionem aeris viget spiritus, & per ipsum est vita ejus. *Significatur per hoc anima lapidis, quæ facta est tenuis per extensionem spiritus in fixione. Et per illud quo induta est, facta est tenuis & subtilis ad multiplicationem caloris* in fixione ignis, scil. in virtute ignis & combustione ejus. Cum autem accepit vitam ex aëre, quæ est vita uniuscujusque rei ex animalibus, & vegetabilibus, in quibus est augmentum, fiet aër & vita illius quod ingreditur & vivificat illud mortuum, post mortem suam, propter quod dixerunt sapientes. *Convertite aquam in aerem, ut fiat vita quod in ipso est*, & spiritus illius qui ingreditur cum eo, ex quo fit vita uniuscujusque rei, & aër similiter vivificans unamquamque rem. Aër verò ex aqua est, nec separatur ab ea, & ex ambobus consistit vita uniuscujusque rei.

Scias ergò hanc præparationem, & hunc intellectum, & dimitte alia, nec est ex animalibus, nec ex vegetabilibus, & lapidibus, inanimatis, adustibilibus, corruptibilibus, aliquid simile huic præparationi, quibus omnibus inaniter homines occupantur.

Hæc est enim aqua calida, & aër quietus, & terra liquescens & ignis circumdans. Et hoc est quod ipsi *fecerunt aquam suam corpus, cum ad ignem figeretur*, in quo virtute caloris spoliaverunt eum sua superflua humiditate, deinde unius in aquam solverunt, postea in præparatione ut ignis ipsum exaltaverunt in aërem.

Hinc deinde addiderunt præparationi suæ, hæc facta est calida, ignea, adurens, potens, quam vocaverunt ignem operatione sua, & erant hæ quatuor naturæ in ea, & ex ea, & per eam generatæ sunt, & convenerunt repugnantia in hoc unico. Propter quod hæc Anima quæ ingreditur, *fit vitalis in spiritu, per attractionem aeris, ex reiteratione sublimationis ejus*, id est, destillationis, ex qua *reiteratione fit ignis, sed fortioris caloris & adustionis quam ignis.*

Hæc est præparatio, qua excæcati sunt homines, & erraverunt errore longo cum ignorent hunc lapidem hac præparatione præparatum. Et pervenit in hanc aquam præparatione prima virtus superior & inferior. Sicut dixit sapiens studiosis, qui [illegible] mare sapientum. Hermes. Et facta est dominans superioribus & inferioribus, & faciens mirabilia in se, & ejus contraria, quia denigrat, dealbat, & [illegible] bificat, indurat molle, & mollificat durum, & frater ejus est cinis extractus à cinere, [illegible] eorum albo.

Secundo [illegible] vocat terram benedictam, sitientem, [illegible] qui est fermentum. Auri aqua aqua est fermentum, & corpora sunt terra eorum, & fermentum hujus aquæ divinæ est cinis, qui est fermentum fermenti. Quod vocavit Maria sapiens in quodam loco librorum suorum, Coagulum, cum sit coagulans aquam illorum, in terra eorum, quæ est corpus secundum. Et hæc est Corona victoriæ, & vocaverunt ipsum argentum propter intensionem albedinis ipsius, & hoc in aqua illorum foliata significaverunt per dictum suum: Commiscete aurum cum auro, id est, commiscete aquam & cinerem. Et de hoc cinere, & de hoc corpore eorum secundo dealbato dixit Hermes filio suo: Semina aurum in terra alba foliata. Nominavit ergo hic Hermes aquam illorum albam, aurum, ideo quod Anima tingens latet in aqua illorum alba, cum dominetur ei spiritus calore suo & albedine. Vocavit corpus eorum terram albam foliatam. Luna plena est aqua Philosophorum, & radix scientiæ. Est enim Luna dominatrix humorum, & Luna crescens superius, & Luna duplex superius, sunt tres partes aquæ.

Et innotesco tibi ô fili, quod investigavi super communicationem Lunæ plenæ, per figuram Lunæ quam descripsit sapiens juxta Lunam plenam, quæ est vicina illi; & fecit significationem ejus, & nisi esset bona illa sphæra, quæ est figura lunæ plenæ, ignoraretur quid esset. Et hæc semper est Luna apud perfectionem, & plenitudinem sui luminis.

Et per omnia illa intendit sapiens opus inventum approximare inventis.

Et Luna plena est Magnesia quæ est Abarnahas perfectum, & est lapis perfectus & rotundus, & est mare, unde intellexi, quod hæc est radix scientiæ hujus occultæ. Intellexi etiam quod duæ aves sunt ex Luna plena, quia sapiens depinxit eas juxta, sicut descripsi tibi in loco suo inter carmen meum, ut scias & intelligas illud. Cum autem depinxisset eas, & etiam depinxisset ex altera parte Lunam semiplenam, quod ipsæ essent ex ea, & idem sunt rami ejus, & illa est radix earum ex qua sunt, & quod illa est totum, & pars totius. Et quod ex illa egrediuntur duo fumi, quorum caput unius est ad caudam alterius, sicut vidisti. Et hoc est quod sapiens fecit sermonem harum, sicut fecit plenæ Lunæ, ut significaret per suam Lunam plenam, quod duæ aves essent colligatæ ex ea, & ego cognovi rem ad quam intendit per Lunæ plenæ figuram, quid sit. Quia Luna est domina humiditatis.

Specialis Investigatio Tabulæ ad dextram positæ, quæ continet operationem & materiam primam Lapidis benedicti.

Et I.

De duabus Avibus invicem junctis.

(*Vid. Tab. III. Fig. 12.*) ET scito, quod istæ aves sunt masculus & fœmina, quos indicant sapientes, & ipsi sunt Lapis eorum, cum desponsati fuerint & coagulati, sicut vidisti figuram eorum, quod coagulati erant & conjũcti, & facti una res. Apparet tamen quod sint duo, & illa res una ex duabus quæ coactę, factę sunt una res, id ex quo fuit, & hoc est Luna plena. Et in statu diminutionis, & plenitudinis ejus aspectus plenæ Lunæ. Et unaquæque illarum avium retinet alteram. Coagulatum autem retinet Kaled, id est masculus retinet volantem, & volans est fœmina, quæ habet alas integras, & volans vult volare cum alia, sed avis quæ non habet alas, retinet illam. Et hoc principiũ primi

operis est. Prohibet autem volantem à volatu, & ipsum facit stare secum, & colligatæ sunt & retentæ, & incarceratæ. Masculus autem est, qui sine alis existit sub fœmina, fœmina verò habet alas. Propterea dixerunt: Projicite fœminam super masculum, & ascendet masculus super fœminam.

II.

De Tribus Lunæ Imaginibus, quæ circa has duas Aves conspiciuntur.

(*Vid. Tab. III. Fig.* 12.) QUando autem ingredi feceris super eis tria alia, videlicet Lunam duplicem & crescentem, fiet totum aliquid, sed non ingreditur super eos unaquæque pars trium, nisi in vase suo, & in ordine suo ex præparatione, nec ingrediuntur similiter. Cum verò duæ fuerint personæ, & tres fuerint perfectę, *coagulabitur totum, & fiet unum.* Duo verò prima erant Abarnahas imperfectum. Sed quando ingressæ sunt tincturæ, & pluerunt pluvię de cœlo, tunc est Abarnahas perfectum, & hoc est ovum ruffum, quod habet in se totum, quod eis est necessarium, & est mare eorum, & pater auri, & mater cœlorum, & propter hoc nominaverunt lapidem hunc *post dealbationem ejus secundum aurum.* Et dixerunt, aurum nostrum non est aurum vulgi, & illud significaverunt in dicto suo, ante sassaturam, quæ est dealbatio.

Postquam denigrati sunt masculus & fœmina, dealbaverunt aurum, & hæc ratio habet triplicem intentionem, Primò dixerunt dealbata avis, hoc est compositum primum, quod est masculus & fœmina, quia denigratum est, postquam dealbavit id fœmina, & vicit colore suo. Deinde denigrati sunt duo, quia ignis denigravit id cum præparatione, & nominaverunt illam denigrationem primam conjunctionem, quia conjunctus masculus est fœminæ. Et est signum perfectæ conjunctionis, & susceptionis unius alterius. Et hoc nominaverunt opus nomine omnis nigredinis, sicut in denigratione secunda, videlicet carbonem montis & picem, & antimonium, & alkali, & martali, & aliis nominibus. *Et hoc est argentum vivum extractum de Cambar*, sine typo & similitudine, & est animæ extractio à cinere, & cinis qui est mundatus postea fit fex, quia ulterius non indigemus ipso.

Nominaverunt similiter cinerem suum calcem & vitrum, & Lithargirium suum, & aquam mundam, quia mundata est à tenebris animæ, à materia nigredinis. Separatur enim ab ea malitia ejus, quæ est terrestritas mala. Et hæc sunt folia & flores ejus, scilicet anima, & spiritus ejus qui sunt in ea, & vocaverunt aquam coloratam à coloribus suis.

Alius autem intellectus hujus orationis est dealbare aurum, & *est præparatio animæ cum aqua spirituali*, donec dealbetur, & dominetur ei cum colore suo, & fient ambæ albæ resplendentes, habentes lucem & splendorem, deinde colorat anima. Cumque pervenerit ad hunc terminum dealbationis & præparationis, *factus est subtiliter spiritus*, cum quo præparata est, & vocatus est tunc ipse spiritus, aqua purificata, aqua divina.

Tertius hujus orationis intellectus est dealbare aurum, significat dealbationem corporis eorum, quia est terra eorum alba, post ingressionem trium partium primarum super eo, ex novem partibus, & manifestationem nigredinis in eo. Unde dixerunt dealbate aurum, significaverunt hoc dicto tertium intellectum. Cùm ergo dicunt dealbate aurum, comprehendunt hos tres intellectus in hac oratione una. Et nominant hæc tria, de primo masculo auri, & vocant animam extractam ab eo post complementum lapidis, cum suis permixtionibus auri, & est aurum sapientum in virtute. In quo dixit Hermes: Seminate aurum in terram albam foliatam. Terra alba foliata est corona victorię, quæ est cinis extractus à cinere, & corpus eorum secundum. Nominant autem corpus eorum, in quo seminant aurum suum. Cum autem dixerunt in libris suis secundum similitudinem exemplorum: Extrahe salem Alkali, scilicet per nigredinem, intelligunt, corpus suum, & per salem suum cinerem, & animam, quam extrahunt ab eo. Homines verò qui legunt in libris modernorum dicunt & extrahunt salem alkali tinctorum, & operantur cum eo, & non prosperantur in aliquo, & per hoc & similia deviarunt homines à cognitione lapidis eorum.

Et scito *quod hæc denigratio est tinctura totius*, quæ redit postquam cooperit albedinem tinctura, & hoc est in fine præparationis, & post complementum destillationis & reductionis aquæ super terram. Solvunt enim hanc tincturam cum humiditate, quæ est ex ipso in principio, & in fine cum igne, sicut vides gramenHospho seu offoto in gramine suo cum aqua & igne naturaliter augmentari & nutriri, & generatur in eo tinctura, ex eo, & in eo. Unde ostendit nobis Hessor, in quo est tinctura in cacumine ejus. Et propter hoc dixerunt: Vertite aurum in folia, id est, facite ut habeant colorem foliorum, ut sint folia nostra color. Voluerunt enim per hoc dealbationem ejus primam, quam nominaverunt sassaturam, & coagulationem totius in album.

Projicite folia, id est solvite ut fiant aqua, & cum corpus fuerit album, tunc extrahe animam ejus, quæ est sulphur ipsius, & tinctura ejus, quam vocant gemmam & gluten auri, *& extrahitur post putrefactionem & solutionem in aqua eorum spirituali, cum sublimatione & destillatione.* Et hoc nominaverunt cribrationem. Unde dixerunt Cribra illud cribro, & filo, id est cucurbita, & alembico. Unde occultaverunt hoc nomen cucurbitæ, & alembici, & dixerunt cribro & filo. Nam quidam sapientes (quos vocant avos mundi) dixerunt vas supra vas.

Cùm autem extraxerunt illam Animam, & ipsa perfecta est in aqua ipsorum spirituali, quæ est spiritus humidus, pręparans illam solam cum aqua sua in sublimatione, donec attenuetur in destillatione per rectificationem, & clarificetur & convertatur in spiritum, cum spiritu humido, quo madefecerunt eam & dissolverunt. Et postquam *erat corpus fixum & siccum, accommodaverunt ei animam per putrefactionem & solutionem*, deinde cum ingenio *extraxerunt* eam à corpore suo, illam *retinente*, Distractione autem & dissolutione corporis sic facta, mansit ipsa *in aqua sibi simili*, quæ est pater ejus in præparatione, donec convertat ipsum in spiritum, tunc penetrat & extenditur in corporibus cum spiritu humido, quem nominant sapientes avem Hermetis, quia præparator est sive rector corporis ejus, & extractor. Et ipse est reductor ad corpus suum, quod vivificabit post mortem suam, per hanc vitam postea nulla erit mors, *Propterea quod vita infunditur sicut spiritus corpori.*

Deinde fecerunt hoc corpus, quod nominaverunt ignem cum dissolutione animarum, & mutaverunt ipsum ab anima cum humiditate, & factum est calidum humidum, & tunc nominaverunt animam, & sanguinem

& sanguinem aëris, & aurum, & tincturam, & nomine uniuscujusque rei sibi simili.

Nominaverunt similiter ipsam Embrionem, & genitum. Cœpit autem esse Embrio per multiplicationem adscendens ad aëra, & descendens cœpit esse in hac aqua præparata prolongatione præparationis, res non existens in ea. Propter quod dixerunt sapientes: Facite res esse rem, & propterea factus est lapis eorum agens res. Et quicquid est in manibus hominum, est vacuum & vanum. Quia virtus, quam vocant Embrionem & genitum, non generatur nisi in lapide eorum tingente, aliter quam universi lapides, sive sicci, sive humidi, per putrefactionem, & calorem alarum, sicut formatur pullus. Et sicut formatur homo ex spermate, & alia animalia Et sic formatur *res per putrefactionem & calorem alarum.*

Deinde fecerunt hanc animam per *attenuationem & subtiliationem*, in conversione spirituum, ut tingat & imprimatur corporibus. Propterea dicunt sapientes: Æs nostrum est sicut homo habens spiritum, animam & corpus. Propterea dicunt sapientes, Tria & tria sunt unum. Deinde dixerunt in uno sunt tria, & spiritus, anima, & corpus sunt unum, & omnia sunt ex uno. Et præparatio est, quam vocant conversionem suam, in præparatione de statu in statum, de re ad rem, de infirmitate ad potentiam, de grossitie ad tenuitatem & subtilitatem, sicut præparatur semen solum in matrice præparatione naturali, de re ad rem, donec formetur inde homo perfectus, ex quo fuit radix ejus & principium, nec mutatur ad hoc, nec exit à radice sua de re ad rem, sine ingressione alterius rei super ipsum, nisi sanguis menstruosus, ex quo fuit semen, id est, ex sanguine ei simili, & ex ipso fuit nutrimentum. Et similiter ovum sine ingressione alterius rei, quæ ingreditur super eo, convertitur de statu in statum, & dividitur de re ad rem, & fit pullus volans, sicut illud à quo habet radicem & principium.

Et similiter semina omnia, & nascentia terræ, putrefiunt & mundantur, & ingreditur super eis putrefactio vel corruptio, deinde germinant & augmentantur, sicut ea ex quibus habuerunt radicem & principium. Et propter hoc mineralia non mutantur, ut exeant à sua radice, sed redeant ad illud, ex quo sunt, nec convertuntur ex hoc ad aliud, & qui dicit aliud, falsum dicit.

Hæc est ergo conversio & divisio, quam audis in libro sapientum. Ne intendas ad multas aquas, habentes colores, faciunt multi in capillis, in fellibus, & ovis, cùm non intelligant veram sapientiam. Illi autem numeralibus nominaverunt Kibrick siccum & combustum, & comburens, & vocaverunt Abmitam animam, & dixerunt in manifesto sermonis eorum sulphura & animam. Volunt tamen sapientes illam animam, quam tibi assignavi ex lapide eorum, qui convertitur de statu in statum in præparatione, quam animam vocaverunt sulphura & corpora. Similiter vocaverunt eorum corpora sulphures & sulphur rubeum, & est anima. Et occupaverunt se homines sulphuribus quæ novit vulgus, & denominaverunt à cognitione animæ, quum vocaverunt sulphur album portare in aqua eorum. Non tamen est sulphur, sed facit operationes sulphuris. Unde satisfecerunt sapientes hominibus, qui dixerunt sulphur nostrum non est sulphur vulgi, quia sulphur vulgi comburitur, sicut sulphur sapientum album combustione albedinis & meliorationis. Et combustio sapientum est dealbatio tota. Et de hoc locutus sum diffusè in Libro meo, qui dicitur Clavis Sapientiæ majoris.

Nominant autem hæc tria, argentum vivum ingrediens super masculum & fœminam, quo dealbant compositum & tingunt, & tinguntur ab eo.

Altera Tabula à sinistris posita continens Operationem Lapidis Philosophici, multis in specie illuminatur.

(*Vid. Tab. III. Fig. 12.*) Et propter hoc dixerunt Sapientes, quod Lapis eorum consistit in quinque, & verum dixerunt, quia intendunt per hoc masculum & fœminam, & hæc tria argenta viva. Et quando dixerunt de uno, verum dixerunt, quia omnia illa sunt ex uno. Et similiter dixerunt ex septem, & quod addunt super his est ex eo, quod ingreditur super eo, ex additionibus quæ sunt ex eo & in eo, & in ordinibus præparationis, in putrefactione, conversione, & dissolutione, & in pluribus ex his, & verum dicunt. Et quod in eo est ex coloribus, & virtutibus, & naturis, & saporibus est. Et propterea dixerunt decem, sicut ex uno, & in uno decem sunt, & illa sunt partes superiores, cœlestes scilicet, sol duplex habens duos radios, & sol simplex, & sunt flores quos nominaverunt secundum multitudinem flores lignorum, videlicet flores lapidis, qui sunt anima, & animæ tinctura, & & tincturæ sulphuris, & sulphura quæ despoliabantur in hoc permixtione, quæ est Magnesia post putrefactionem, & post destillationem, aliquid post aliquid, paulatim & paulatim. *Nec egreditur hæc anima à lapide una vice, sed egreditur multis vicibus, paulatim & paulatim, aliquid post aliquid.*

Digressio Authoris ad alia, quæ tamen huic Operationi convenientia apparent.

Postea nuncupatum est hoc, anima & animæ, & flos & flores, & tinctura & tincturæ, sanguis & sanguines, pinguedo & pinguedines propter egressionem ejus cum spiritu paulatim aliquid post aliquid ascendens ad aëra, propter quod dixerunt animas & dixerunt & nominaverunt eum spiritum, & spiritus, *quoniam ejus natura subtiliata est* & facta *est tenuis & subtilis postquam facta est Anima,* Ideoque dixerunt Spiritum cum quo extraxerunt à corpore suo, & cum ipso præparaverunt eam, & redegerunt in spiritus, & est spiritus unus, & anima una per egressionem spiritus à corpore, & est Abarnahas perfectum.

Nominaverunt etiam *Magnesiam aliquid post aliquid, propter ingressionem ejus in ipsum super animas*, aliquid post aliquid in ordinibus præparationum, & tunc nominatur spiritus & est spiritus unus. Similiter vocaverunt corpus, & corpora eodem modo, quia corpora sunt masculus & fœmina, colligatæ & coagulatæ, & tres imbibitiones, quas vocaverunt nutrimentum, & salsaturas, & vitrum, & alumen calcinatum, & cinerem & ligamentum album, & arenam, & nomine cujuslibet rei siccæ & similium.

Quando *verò coagulata est anima* cum masculo aut fœmina, quæ sunt ex eis, & de radice eorum, & una illarum trium imbibitionum est masculus, quem vocaverunt aërem addenda erit, quia effectus est masculus & effecti sunt duo masculi & duæ fœminæ, & inter eos est una fœmina. Et facti sunt omnes quatuor, duo masculi & duæ fœminæ. Et perfecta est domus quatuor partibus suis, & tecto. Et hic

est lapis perfectus ex quinque, & facta sunt quinque corpora, & sunt unum, quia sunt eadem. Propterea dixit sapiens:

Tres compassiones sunt, quælibet compassio est coagulatio, unde sunt tres coagulationes. Significavit per hoc hæc tria alia quæ coagulata fuerunt cum masculo prius & fœmina, & hæc est tinctura quæsita, & res perfecta.

Quidam vero eorum nomina variant, ut hoc, Ex tribus terris: Quarum prima est margaritarum, secunda terra foliorum, tertia terra est terra auri. Ideo nominaverunt similiter Animam & spiritum, ex hac permixtione egredientes, Arsenicum citrinum, arsenicum rubeum, Per rubeum volunt animam tingentem. Similiter vocant hanc *animam tingentem sulphur rubeum*, spiritum, arsenicum citrinum: quia spiritus dealbat animas, & dominatur colore suo. Et nominant Animam æs, & ipsa est fumus gravis, & ideo nominaverunt spiritum Jermick, & argentum, quia dealbat æs eorum. Et *quia dominatur spiritus colore suo hunc Animæ, & dealbat eam*, sicut argentum dealbat æs eorum. Ideoque possibile fuit sapientibus dicere corpus & corpora, anima & animas, spiritum & spiritus. Et si exiret hæc Anima à spiritu suo una, dicerent animam & animas, spiritum & spiritus, corpus & corpora, nec dicerent hoc nisi propter hoc, quod tibi demonstravi *de egressione ejus paulatim*. Nec mentiuntur quia egrediuntur ex partibus, *& una quæque pars habet spiritum, & animam & corpus*. Hæc autem res est una, & alia quæ partitus est in plura per ingressionem ejus, super illa in gradibus suis, ex ordinibus præparationis, & dicitur Spiritus, & spiritus anima, & animæ corpus & corpora, sicut ordinavi & demonstravi per dictum eorum ex pluribus, & uno, & diversis rebus. Et hoc est quando congregatur radix, & illud quod ingreditur super eo, ex partibus quas partitus est ex eo, in una præparatione, quæ convertit ipsum de re in rem, de colore in colorem, & de sapore in saporem, & de natura in naturam. Et propter hoc multiplicaverunt ejus nomina & assignationes. Unde possibile eis dicere ex pluribus, ex uno, *& diversis rebus. Sed ista plura sunt unum*, nec sunt ex alio, & dictum illorum est, quod tibi exposui ex pluribus, & ex uno & ex rebus diversis, *est idem & unum*, non habens secundum. Et si dixerunt plura, verum dixerunt, propter quod ingreditur super eo, & ex his quæ diviserunt ex eo, & ipsum est ex eis, & propter quod habet in se, & illa habent in se externa, in coloribus, saporibus, & statibus, in quæ commutantur in præparatione, & sunt diversæ res & numeri noctium & dierum, in præparatione longinqua. Quia non perficitur medicina hæc, quæ est Elixir eorum, nisi ex diversis rebus, *& hunc laborem nonnisi in multis diebus absolvunt*. Et hoc voluerunt quod typicè protulerunt, memorando Planetas septem & signa 12. & naturas eorum & colores & quicquid in eis est. Cujus exemplum est granum frumenti, quod non fit in germine suo granum, nisi ex diversis rebus, cùm sit res una, & diversæ res sint præparationes ejus in multis diebus & noctibus, per humorem terræ & calorem solis. Quia prius terra aratur & seritur, postea metitur, deinde trituratur & ventilatur, & alia multa quæ operantur homines, donec extrahantur grana, deinde purgantur & moliuntur & tartarisantur, & massantur, fermentantur, & coquuntur, & fit panis, & hoc non fit, nisi ex diversis rebus, in multis diebus & noctibus & horis, & ex hoc consequitur hoc quod consignavimus prius. Et multitudo præparationis tam varia est, ut comprehendi vix possit. Deinde & Sophismata sapientum accedunt, veluti cum dicunt, quod res nostra est ex una re, non opinetur aliquis, quod sit ex una re, sed ex diversis, quæ præparatæ *facta sunt unum*. Et hoc dictum tibi monstravit intellectum ipso non in illo.

Quando enim congregatæ fuerint hæ res *ex similibus lapidibus*, & nomina eorum, & naturæ, & sapores, & odores, & operationes & numeri plures & diversi sunt. Licet cùm reducti fuerint ad illud ex quo sunt, *unum in veritate est*. Unde verum dixerunt per omnia. Homines verò non intelligunt verba eorum, nec percipiunt quid intenditur, unde falsificant veridicos, & verificant falsidicos opinionibus suis, & sibi debent imponere culpam, non sapientibus. Error enim eorum est ex ignorantia intentionis eorum, quando audiunt diversa verba, sed ignota intellectui eorum, cùm sint in intellectu occulto. Ipsi vero saltem prout est litera & assignatio intelligunt, & sic falluntur, cum sit sepultum *in occulto, quod manifestandum erat*. Nam qui dicit ex sapientibus Animam, intendit tincturam totaliter ab ipso lapide extractam. Et qui dixerunt tincturas, flores & animas, & pinguedines, & his similia, ut in pluribus de sanguine, de sanguinibus, de aceto, & acetis, volunt per hanc tincturam de anima quam diximus esse animas. Et secundum hunc modum & præparationem dicitur in spiritibus.

Et si quis studeret invenire aliam rem, quæ faceret hance operationes, non inveniret. Et hæc est hujus sapientis intentio. Similiter & in lapide eorum intellige, quia non inveniunt rem quæ faciat operationes super intentionem inquisitionis & studii.

Per hoc etiam quod dixit: Studuerunt inquirere aliud quod faciat operationes suas, & non potuerunt invenire. Et ipsi quærunt tincturas, quæ faciant eis argentum & aurum ex alio lapide, & sapientes non possunt extrahere tincturam ex alia re, nec potuerunt invenire, nisi ex hoc lapide impari. Et ipsi dicunt quod scientia sit in omni re creata, ex lapidibus terrenis, & aliis, & ipsi semper præparant, & non prosperantur, & ab ignorantia non exterminantur.

Dixit iterum Marchos. Medius lapis sapientum sine dubio est lapis citrinus, & funditur in igne fusione plumbi, & rubet tali rubore, quod nunquam de cætero erit citrinus, & habet oleum lucens, & rubens, sicut rubinus. Et oleum ejus velocioris egressionis in aquam, quia est de genere aquæ, licet sit lapis. Nam qui dicit spiritus intendit totum spiritum & animas similiter ingredientes super corpus in gradibus præparationis, paulatim & paulatim, partem post partem. *Et tinctura est tota aqua tingens*. Et tincturæ sunt sex partes reservatæ in sex violis, quibus tinguntur, cùm ingreditur super corpus eorum album, quod vocant terram suam. Et illæ sunt quas assimilant fructibus arborum & non imitant eas alumina, & *aquam rubeam, quæ tamen non sunt rubea, sed nominaverunt sic ab operatione sua*.

Similiter *est extractio animæ à corpore suo cum spiritu ipsum exigente*, quando alteratum fuerit corpus, & *dissolutum paulatim & paulatim aliquid post aliquid, non enim ingreditur vice una*. Et hæ partes sunt *de spiritu uno præter quem non est alius*. Spiritus autem est ex eo, sed diversificatur anima ab isto spiritu, qui est radix ejus, ex eo quod acquisivit *sibi à calore ignis, & facta* calida & hu-

& humida in natura sanguinis & aëris, qui prius erat corpus siccum, calidum & igneum, & hoc similiter, post quam extitit calida & ignea Intellige hunc modum, *cum convertisti ipsum a frigido humido ad calidum humidum.*

Similiter cum dicunt aquam & aquas, intendunt per hoc dictum aquam unam, quæ est spiritus, ex qua patiuntur aquæ. Intellige & cogita bene, quia invenies esse verum.

Modus alius animalibus & speciebus, quod masculus & fœmina, & quodlibet per se ingrediens super eis, habet spiritum, corpus & animam. Propter quod dixerunt: Spiritus, animas, & corpora: Et hoc planè, non obscurè & verè dicunt. Et propter multiplicationem conversionum & statuum ex alterationibus, morte & vita generatione, lactatione, balneis & nutritione nominata est sapientia. Quia lapis iste est diversus ab omnibus lapidibus in naturis suis, & in perfectione sua, & susceptione nutrimenti, & augmenti in præparationibus suis, quibus nihil nostrarum præparationum assimilatur. Quia est de semine mundo, habens multam benedictionem. Et si esset ut opinantur, de lapidibus suis terrenis, aut vegetabilibus, aut terrenis, non nominaretur sapientia, cum nec mors, aut vita in ipsis sit, nec desponsatio, nec conceptio, nec generatio prolis, nec nutricio, cum nostræ præparationes quas *nominavimus ex animalibus nostris & lapidibus*, quos vidimus & fecimus super eis, non ex vanitatibus & præparationibus illorum sint.

Age ergo semper gratias Deo glorioso, & sublimi, & abhorre conventum hominum, & apprehende solitariam vitam, & diutius cogita in omnibus quæ habes, & quæ percepisti per expositionem meam, quam tibi exposui in his tribus libris, quibus potens eris super liberatione verborum sapientum, & expositione omnium quæ typicè protulerunt, in figuris etiam, imaginibus, & parabolis, & cognosces lapidem eorum, & præparationem, non sicut ille, qui obscuravit librum suum, & modum adeundi. Quidam enim dixerunt: Accipe taliter & taliter &c. sed injustè & avare, & non aspicias libros ipsorum, nec dubites de his quæ pervenerunt à te ad nobis. Et si contradixerint tibi ignorantes, aut humiliati fuerint pro posse suo, non proferas eis aliquid ex his quæ habes, nec improbes vanitatem illorum similitudinibus veritatis, quæ facta est tibi, & esto cum vero ubicumque fuerit, & dimitte eos, quia non invenio aliquem quærentem illud, quod inveniunt sapientes, sed sunt omnes involuti vanitate, incidentes ad illud quod non est dignum respici, propter magnam ignorantiam suam, & defectum intellectus.

Sed ego feci tibi per hoc quod exposui hoc sapientiæ intellectus. *Sapientiæ cor est in constantia.* Unde videri tibi poterunt omnes inquisitores hujus artis ipsam ignorantes bestiis similes, ex eo quod ignorant quod tu nosti. Cum autem intelligis hos tres libros meos, librum *clavis* sapientiæ majoris & *hunc* librum cum his quæ pervenerunt ad te ex *carminibus* meis in arte, & verabaha, id est, figuris suis & similitudinibus, & imaginibus & significationibus illarum imaginum, factus es sapientior omnibus istis.

Exterior homo vero habens rationem benè dispositam, subtilis ingenii, percepit ex paucis significationem multorum. Itaque ex doctrina illa multa tibi aperientur, & ex verbis eorum verba manifesta. Longinquum est, ut concludat ipse aliud, qui prodit ex uno libro sapientum, vel ex multis libris, sicut ego prodidi. Et quomodo est hoc, cum ipsi non intelligant à me, quod ego *egi & studui die ac nocte, & laboravi multis annis.*

Deinde exposui eis, & cogitavi in eo per inspirationem & suspensionem, & propter hoc propitiatus sum huic scientiæ, & seniores eorum apud quos est judicium, non intellexerunt à me literam unam ex his quæ explanavi eis, & approximavi intellectui eorum, sed ipsi postea nitebantur super præparatione ciborum, & gallinarum earum, & capillorum, & lapidum eorum carentium humore, siccorum, combustorum, corruptibilium, frigidorum, malorum, ex quibus quærunt quam non habent tincturam, qua tingunt aurum & argentum. Sic ergo erraverunt, & damnificati sunt damno apparente.

Revertitur Author ad Operationis continuationem.

REvertamur ergo ad illud de quo digressi sumus in extractione Animæ paulatim & paulatim à corpore suo.

TYPUS OPERATIONIS.

DIxit rex Marchos, & est typicum in eo & parabola, in venatione Leonis, secundum quod ipse ordinavit, quia retinet in similitudinibus modos typicos, & in parabolis, ut annunciet posteris per hoc, quanta sciebant philosophi, & quanta malitia erat, & est in hominibus, & contumacia, ut deveniant homines insipientes ab ista scientia, & tamen est propinqua habentibus intellectum. Dixit ergo Marchos matri suæ: Quomodo venaris Leonem? & admirata est mater ejus, & dixit: Ego respicio in eum, cum vult arripere iter suum, & exiens præcedo eum, & sedet in via, & fodio ipsi foveam in medio viæ, per quod intendit cucurbitam, & ædifico super foveam tectum vitreum, quod cum ingressus fuerit, video quo modo moritur, & alteratur color ejus post mortem à colore in colorem. Et cum appropinquatus fuerit Thalamo, accendo ignem sine fumo in ista fovea, habentem flammam egredientem super stakonos i. e. super nigros carbones, sicut graditur mater pia super ventrem filii sui. Et assimilavit subtilitatem caloris ignis gressui piæ matris super ventrem filii sui. Dixit enim ei mater sua: O Marchos, oportet ne hunc ignem esse leviorem calore febris? Dixit ei Marchos, ô mater fiat in statu febris. Deinde: ô mater revertor & accendo illum ignem, sicut tibi assignavi, & pono ad illum lapidem, quem qui cognoscit ponit illum super oculos suos, & qui non cognoscit projicit illum.

Cum autem apportavero illum super ignem, facit odorem quem diligit Leo. Cum verò Leo odorat lapidem illum, veniet velox ut intret thalamum illum vitreum, & cadit in foveam quem transgluritlapis ille, ita quod non potero videre aliquid de eo, & hic lapis quem diligit Leo, est fœmina, quia ipsa cooperit ipsum colore suo, propter quod dixit, non videbo ex eo aliquid. Cum verò vigoratus fuerit per dies aliquot (vult per hoc stationem suam in præparatione) & quot ingreditur in ipsum de nutrimento, emittit manum ejus dextram, quam cum emiserit, abscindo eam. Deinde stat rursus per aliquot dies, & emittit manum

ejus

ejus finistram, quam cum emiserit, abscindo eam. Deinde stat & emittit pedem ejus dextrum, quem cum emiserit, abscindo illum. Deinde emittit pedem ejus finistrum, & eundem etiam abscindo, tunc interfectus est. Deinde caput, manus, & pedes alligo, & calefacio eis aquam extractam a cordibus statuarum ex lapidibus albis & citrinis, quæ cadit de cœlo tempore pluviæ, & colligimus eam, & reservamus ad decoctionem capitis, manuum & pedum Leonis hujus. Quod postquam decoxerimus, recipimus jus eorum, & nutrimus in vase vitreo, deinde reducimus ad corpus Leonis istius & decoquimus cum illo jure. Innuit per illam decoctionem permixtionem & reductionem, donec liberetur Anima paulatim & paulatim, videlicet reducatur totum super Leonem, & coquatur cum eo, & destilletur quousque non remaneat humiditas in illo corpore quæ non egrediatur cum aqua, scil. anima.

Explicat Author Parabolam præcedentem.

ET quod dicit: Quando decoctus fuerit ille Leo, colamus jus, & projiciamus carnes ejus, intendit per hoc quod dicit carnes, feces Lapidis. Et quod dicit: Calefaciamus eis aquam extractam à corporibus statuarum ex lapidibus, vult per corda Animas lapidis in Magnesia collectas, quæ sunt masculus & fœmina, & patres eorum, qui sunt albi & citrini, verum masculus primus, cujus color est obscurus, & masculus secundus, quem diximus fieri masculum, & est in natura aëris, color est apud eos rubeus. Per hoc etiam quod dicit: Cadit de cœlo tempore pluviæ. Pluvia est destillatio aquæ eorum.

Deinde recipimus illud jus, & decoquimus in vase vitreo, & tenui & integro, donec rubescit & coagulatur & fiat lapis sive rubinus, & ponimus in barba in aquam, ubi quam diu fuerit lapis ille, lucet. Intendit per hæc verba decoctionem aquæ cum Anima, post extractionem à fecibus suis, donec coquitur, & permisceantur permixtione universali, quam *commixtionem nominant coagulationem.*

Et quod dixit Rubinus, per hoc vult Animam tingentem, *propter quod acquisivit virtutem ex igne*, quia ipsa licet sit alba, ex eo quod spiritus dominatur ei colore suo, novit ipse, quod ipsa sit sicut rubinus rubeus, quamvis lateat in aqua non apparens, & quod ipse deduxit ipsam ad istam præparationem decoctionis, & sic ex certitudine pervenisse ad illum terminum, per quem est tingens & penetrans, unde dixit sicut rubinus in colore. Notificavi prius, quod nominaverunt aquam suam istam, Animam lapidis, & ideo dixit in eo lapide, nec est lapis, est tamen aqua eorum divisa. Et ubi dicit ponimus in barba, id est, in domo, signat per hoc locum in quem ponitur corpus eorum, scilicet quod est terra eorum alba, in quem ponunt aurum eorum in quo coagulant aquam suam. Et quod dixit lucet: vult per hanc manifestationem lucis tincturæ in eo, sicut barba in alio loco est cucurbita congregans totum opus suum.

Sapientes vero usi sunt diversis tropis in assimilatione, & sunt diversi in hoc in nominibus, sed intellectus in quem innuunt est idem. Et ex dicto suo similiter est in extractione animæ à lapide hoc: *Scilicet ablutio cum aqua, & igne*: hoc autem non est currens per se. Propterea quicunque voluerit abluere rem, cum ipso abluit, sicut ego assignabo tibi quid sit, ut scias illud.

Est *itaque lapis aqua eorum congelata*, & talis est *forma ejus quæ cum ingressa fuerit aliquid*, imprimitur, *& coagulabitur in eo, cumque volunt illa extrahere, calefaciunt cum igne suo, quem mensurati sunt illi, & occultaverunt, & cum invenit illam calor illius ignis, solvitur, & fit aqua currens. Cum autem præparata fuerit, revertitur ad formam suam priorem, & congelatur, & extenditur albedo ejus.*

Similiter cum solvitur, non solvitur totum, sed solvitur ex eo parum, & continuant in eo patientiam, & reductionem in præparatione, & hoc quod extrahitur qualibet die parum, est illud quod dixit Marchos matri suæ in venatione Leonis, & extractione manus ejus dextræ, quam abscidit, deinde extraxit sinistram etiam, donec perveniat ad id quod audisti.

Deinde ad secundum modum quem assignavit, & pervenit hic usque ad hanc aliam assignationem. Et hoc est quod dixit congelatur & solvitur, abluit omnem rem, aufert omnem nigredinem, & tingit omne nigrum, & facit album, & tingit omne album, & facit rubeum. Et ideo res magnificatur & exaltatur, & facta est domina omnium rerum, quia non invenit res agens operationes suas.

Tincturæ Operatio.

DIXIT iterum Marchos: Medius lapis sapientum sine dubio est citrinus lapis, & funditur in igne fusione plumbi, & rubet tali rubore, ut de cætero nunquam citrinus erit. Et habet oleum rubens & lucens sicut rubinus, & oleum ejus velociore egressione aquæ, quia est de genere aquæ, licet non sit lapis. Vult per oleum Animam, de qua præcessit sermo, quæ non egreditur per ignem, sed aqua extrahit eam per præparationem, sicut ostendimus tibi. Et ideo dixit Marchos regi Theodoro: Notum faciet tibi Deus, quod hoc quod egreditur ab opposito tenui, est caput mundi. Nonne vides aquam quæ est vilius illa, & ex ipsa formatur margarita subtilis. Aut non consideras creatorem nostrum, qui formavit nos de limo terræ, & hoc potestate Dei gloriosi & sublimis, & per omnia ista significant lapidem eorum de quo est, & de quo fecerunt ipsum. *Et ipse est de aqua viva, quæ vivificat res, & ipse est vivus & immortalis, quem potest ignis comburere*, & propter hoc extrahitur tinctura vera, Kalid, id est, fixa, incombustibilis, cum granum ejus prius fuerat combustibile.

Et quicquid est ex aliquo super quod ingreditur corruptio, combustio & annullatio, non habet in se tincturam, Quod si esset in aliquo combustibilis & corruptibilis tinctura, esset tinctura non fixa, sed combustibilis, sicut radix ejus ex qua est.

Et propter hoc dixerunt sapientes, *quod fixum facit res fixas.* Et dixit Hermes, quod secretum & vita cujuslibet rei est aqua, & aqua suscipit nutrimentum hominum & aliorum, & *in aqua est maximum secretum.* Hoc modo autem fit, ut in fermento fermentum, & in oliva oliva, & in quibusdam arboribus gummi, & in persicis oleum, & omne genitum habet *principium ab aqua.* Et dixit Dominus, cujus nomina sanctificentur, *fecimus ex aqua omnem rem.* Ille autem qui fecit in eis fermentum, oleum, & gummi, & pinguedines, fecit voluntatem suam. Ergo non quæratur vita & tinctura ex mortuis, combustibilibus, quæ non habent tincturam & vitam. Aqua vero recipit tincturam.

In-

Intelligo excœcata sunt corda & oculi, & surdæ factæ sunt aures ab his similitudinibus, & indiciis in omnibus hominibus. Legunt & non intelligunt, student, & non percipiunt, ignoraverunt veritatem & projecerunt eam. Qui enim erraverit à veritate, præcipitabitur in vanitate.

Marchos etiam assignavit aquam eorum, cum dixit ei Seneca: Nominasti mihi, ô Rex mirabile mirabilium, cum dixisti: Vivificabit eam post mortem suam, & tingit eam colore post colorem, id est, terram suam tinctam cum aqua illorum viva. Dixit Marchos: Talis est natura illius aquæ, & propterea nominaverunt eam dominam Barbæ, id est domorum, super omnibus nominibus, & fecerunt eam caput mundi. Mundus autem est Magnesia, quo nomine nominat eam Hermes, & dixit: Est mundus minor. Item: est unum quod non moritur quam diu fuerit mundus, & vivificat quodlibet mortuum, & manifestat colores occultos, & celat manifestos. Dixit Sohalta: Quomodo potest hoc esse ô Rex? Marchos ait, in hoc est mirabile, quia si miseris ista super illa tria commixta, & dimiseris, & in illis vivet album super citrinum & rubeum, & albificabit ea, ita quod facit ea in albedine nigra. Deinde juvat citrinum super album, & rubeum, ita quod facit citrina citrinitate auri. Deinde juvat citrinum rubeum super citrinum & album, ita quod rectificet, & facit in rubedine Chermerina. Cumque videris hoc, tunc gaude, si verò remanserit in illa nigredine post rubificationem ejus, peccasti in præparatione ejus, & corrupisti quidquid antea operatus fueras, & morieris præ dolore peccati & inopiæ. Et hæ sunt divitiæ incomparabiles, ut hujus explanationem memoravi tibi in libro meo, qui dicitur clavis sapientiæ in inventione aquæ, quæ egreditur à muliere, ante egressionem prolis, quam vocant mulieres alhedi, propter egressionem ejus ante infantem, & est ibi perfectè. Iterum interrogavit scilicet regem Marchos, de cognitione lapidis. Omnis homo cognoscit illum, & apud unumquemque est de cognitione ejus utilitas, quæ non est apud alium. Utilitas verò quam quæris non est nisi apud Dominos Barbi, id est doctiores. Et dixit scilicet domine mi Rex, invenitur quando quæritur? Respondit etiam Marchos, non est res in mundo quæ cognoscitur quam illa. Unusquisque & omnis homo indiget ea, & est apud illum. Nec potest etiam esse sine illo. Intendit Philosophus omnia quæ dicit, Aquam. Invenitur enim aqua in omni loco, in vallibus, in montibus, & apud divitem, & pauperem, robustum & delebilem. Et talibus similitudinibus utuntur omnes sapientes in lapide suo, qui est spiritus humidus. Dixit Hermes, scitò quod non conveniunt calor & sanguis, humiditas & siccitas, nisi post extensionem, nec conveniunt habentia frigiditatem cum calore quia vita hominum per animas est continua aquæ, quæ si perhibetur, ab eis non invenitur. Ideo non convenit nec erit sive genitum, sive semen. Oportet ergo te scire, quod humores significavit per has similitudines, & sic alii sapientes lapidem suum comparaverunt, commixtiones autem ejus, & rami, & partes, & commixtio, & nutrimentum, & id quod componit ipsum, & non repugnat, est ex eo, & per eum, & ad eum, & non ex alio, & ipse operatur cum humiditate aquæ maris.

Lapides verò nostri generantur ex terra & comparantur terræ mineralia terræ. Convenit ergo nobis intelligere dicta hujus sapientis, & aliorum sapientum. Et sciant omnes habentes rationem, & intelligentes, quod lapides nostri terrei aridi, non conveniunt lapidi sapientum; nec exiret ex illis semen unquam, sunt enim terrei & mortui. Et intendit per hoc quod dicit semen gummam. Imò dixerunt omnes sapientes ne facias ingredi super eo aliquid alienum, corrumpit enim ipsum. Quod si intraverit destruet, & hoc non concludetur cum lapidibus nostris & corporibus nostris unquam. Dixit Hermes, non convenit rei, nisi quod propinquius est ei ex natura sua, & generabitur inter ea proles similis illi, humiditas autem est de dominio Lunæ, & pinguedo de dominio Solis. Ideo fecerunt pinguedinem super aquam, & omnis calidi elementum ejus est pinguedo, & omnis frigidi elementum est scilicet humiditas. Res autem consistit ex subtilitate elementi sui, deinde ingrossatur & induratur secundum temperantiam naturæ suæ. Et postquam fecit Deus & ei attribuit & est quietiva. Et quædam sunt motum habentia, & quædam limpidificantur, & quædam sunt fluentia, & hoc simile ejus est, quod dixit Aros Regi, quod aqua non conglutinatur, nisi cum simili sui sulphuris, nec invenit in re aliqua aliquid simile sulphuris sui, nisi in hoc quod ex eo est. Quod autem dixit Hermes, convenit rei id quod propinquius ei est, deinde adjunxit: ex natura sua, & non dixit de alia natura; & hoc est planum & manifestum ex verbis Hermetis. *Lapis igitur sapientum in ipso, & ex ipso perficitur radix, & rami, & folia, & flores, & fructus.* Est enim sicut arbor, cujus rami, & folia, & flores, & fructus sunt ex ea, & per eam, & ad eam, & ipse est totum & ex ipso est totum. Et similiter dico vobis. Quod unumquodque alias non generat res, nisi cum eo, quod est ex specie sua, quod hic dici potest homogeneum ipsi. Similiter ex Adam & Eva omne hominum genus, ergo omnis res conveniet cum suo simili & propinquo, & secundum speciem suam. Similiter dicunt, carnes ex carnibus generantur. Et incipe in Nomine Domini & cognosce materiam ejus. Est enim à radice materiæ suæ totum quod est in eodem, & de eodem, nec ingreditur aliud super eo, nisi id quod ex eo est, & etiam ab eo, & est radix ejus. Similiter fecerunt caseos ab eo, & hoc est ex quo extrahitur, & est in eo, & ex eo, & per omnia significavit lapidem suum, qui est unus lapis, & permixtiones ejus sunt ex eo, non ex alio, & quapropter appropinquaverunt illum intellectum pro posse suo per similitudines & assignationes. Veruntamen non est interius potens nec auram capiens, nec ratio quæ perducat eos ad quæsitum suum. Et dixit Averrois sapiens: Respice Carpentarium an conjungat lignum cum ligno nisi sibi simili, & sutorem, vel sartorem, an suat pannum nisi cum panno simili, lineum cum lineo, & laneum cum laneo. Item sapientes dederunt doctrinam plenam, & appropinquaverunt intellectum pro posse suo, & tunc non intelliguntur ab eis. Dixit Hermes recipe conjunctiones in principio operis recentes, permisceantur æqualiter & terantur, deinde desponsentur, deinde triturentur, aliæ in aliis, ut fiat conceptio, deinde extrahantur & nutriantur ut fiat genitum. Scias quod hæc *conceptio & desponsatio fit in putrefactione in fundo vasis geniti eorum.* Et fit in aëre videlicet in capite eorum vasis, & caput vasis est superior pars thalami, & thalamus est alembicus, in quo est illud genitum. Dixit Marchos genitum earum est in barba, id est in domo ejus terrea, & cœlum ejus secundum quod oritur super eo Luna terræ & Sol ejus, & Stellæ ejus & Ventus ejus, & diversi colores ter-

ræ

ræ ejus. Item dixit Marchos & eſt tempus in iſto genito quod naſcitur, de quo facit talem ſimilitudinem. Tunc ædificabimus ſibi talem domum, quæ *dicitur monumentum Sihcka*. Dixit, terra eſt apud nos quæ dicitur tormos, in qua ſunt reptilia comedentia opera ex lapidibus adurentibus, & bibunt ſuper eis ſanguinem hircorum nigrorum, manentia in umbra, concipiunt in balneis & pereunt in aëre, & gradiuntur ſuprà mare, & manent in ſepulchris, & pugnat reptile contra maſculum ſuum, & in ſepulchro manet maſculus ejus 40. noctibus, erit vacans, ſicut columbæ albæ, & proſperabitur greſſus, & projiciet ſemen ſuum ſupra marmorem in ſimulachrum, & venient corvi volantes, & cadunt ſupra illud, & colligunt, deinde volabunt ad cacumina montium, ad quæ nemo poteſt aſcendere, & dealbantur & ibi pullulant, & hæc eſt parabola dicti ſui. Similiter non novit hoc niſi *quæ concepit intra ſe in capite ſuo*. Quod autem dicit: Reptilia comedentia opaca: Intendit per hoc lapidem adurentium, & bibentium ſuper eis ſanguinem hircorum nigrorum. Intendit per reptilia imbibitiones. Et quod dicit comedere opaca, quod tranſglutient unum tingens. Ad hoc congregati ſunt ſocii ſui, qui latent in illis imbibitionibus, & non apparent & recipiunt ſubtilitatem ejus; per ſanguinem hircorum nigrorum &c. vult animam fluentem lapidis ab eo. Et hirci nigri, per hoc vult lapidem, quando ingreditur non fœmina in præparatione, *& denigratur poſt dealbationem ejus præparatione ignis.*

Et per hoc, quod dicit concipit in balneis, & parit in aëre, intendit cucurbitas, & etiam ſepulchra, quia in eis fit mors, aſſimilavit calorem ignis calori balneorum, in quibus lapis ſudat in principio diſſolutionis ſuæ paulatim & paulatim. Et per hoc quod dicit pariunt in aëre, ſignificat ſuperiorem thalamum alembici, quia aër eſt inter cœlum & terram. Et ſimiliter eſt generatio hujus tincturæ à ſuperiori cœlo, id eſt barba, quod eſt ſuperius alembici, & fundo cucurbitæ.

Et hoc eſt quod dixit Hermes, *Leviter & prudenter ſublimatur à terra uſque ad cœlum, & acquirit vim à ſuperioribus, & deſcendit in terram, & habet in ſe virtutem ſuperioris & inferioris, dominans inferiori & ſuperiori, & habet lumen luminum, & propter hoc fugiunt ab eo tenebræ.* Et illud eſt quod nominant Regem de terra prodeuntem, & de cœlo deſcendentem. Et ſimile eſt huic quod dicit quidam in iſta aqua: Accipe res à minera ſua ſublimate eas ad altiora loca, & mittite à cacumine montium eorum, in quibus invenitur, & reducite ad radices. Et in hoc dixit quidam alius ſapiens, hoc ovum vagit in terra tota, per quod vult aërem, qui deſcendit de cœlo & terra & lato. Et hoc dixit alius, & ego dico *ovum generatio in aëre à ſpiritualitate terræ.* Et dixit in hoc Calid filius Iſid ſignificans, genitum hoc pronominaverunt tincturam, & ſanguinem, & ovum. Accipe ovum ruffum à meliori minera quam invenire poteris, nec in cœlo nec in terra; Dixit etiam Avicenna, non eſt in cœlo, nec in terra nutrimentum ejus, ſed in umbra aëris. Conſidera diverſitatem eorum in dictis parabolis, & aſſignationibus, & ſimilitudinibus, & convenientia eorum in intellectu, quod ſapientes non ſunt diverſi in intellectu, ſed in nominibus & ſimilitudinibus, & per omnia iſta ſolum intelligunt lapidem ſuum prædictum ſcilicet animam. Calid autem ſignificat per ovum ruffum genitum, quod generatur ex eis in aëre. Et hoc eſt nec in cœlo, nec in terra. Et hoc totum dictum eſt à ſapientibus per ſimilitudinem, & omnia dicta ſunt idem de eodem, licet ſint diverſi in nominibus & ſimilitudinibus, opinatur quod ſint diverſi, & quod res ſint diverſæ & ſtupent propter hoc. Et recipit res quibus nominaverunt lapidem ſuum ſophiſticè, & hoc credit eſſe calidum eorum, & lapidem eorum, quem non novit inſipiens, & nihil invenit, ſed cum percipit verba eorum, & interius invenit veritatem manifeſtam, & quicquid præceſſit de dictis eorum, ſcilicet quod tibi oſtendi. Conſerva igitur hoc, & apprehende, & eris cum veritate. Omnis enim typica, & tropica elocutio eorum, eſt ſuper hac tinctura, quam extraxerunt in ſua aqua, quam nominaverunt animam & regem.

Et hoc genitum eſt pinguedo, quam vocant animam & ovum, quia hæc anima rubea latet in ipſa aqua alba ſpirituali, quam extraxerunt de lapide, quam dixerunt in permixtione ſua magneſiam: Ideo vocaverunt hanc aquam ovum maris, quia radix ejus eſt aqua, & vocaverunt aërem, & etiam multis aliis nominibus. Et hoc eſt quod ipſam rubeam aſſimilaverunt eam vitello, & aquam albam in qua portatur album ovi. Cumque apparuerint colores, vel tincturæ, erit ſicut cum apparet ex ovo pullus. Nominaverunt etiam lapidem ſuum, qui eſt magneſia, mare, quia ex eo aſcendit nubes eorum & pluvia. Dixit Plato natura coquit naturas, & natura congaudet naturæ, & non eſt niſi unica natura, & genus unum, & ſubſtantia una, & una eſſentia. Hoc eſt: ovum in quo eſt calidum & frigidum, humidum & ſiccum. Propter quod vocat Hermes hunc lapidem mundum minorem. Et hæc res eorum eſt una, quam nominaverunt nomine omnis rei, & omnis corporis, & omnis ſpeciei, quam habent homines in manibus, & omnium iſtorum exponenda, audiſtis autem, & adduxiſtis ſuper his teſtimonia ſapientum. Et dixit alius panem aſperum, & alius panem de ſimila, & alius tortum panis. Non poſſunt rectè dici diverſa, quæ non diverſificaverunt à farina, nec declinaverunt à tritico ad aliud, ſcilicet omnes convenerunt, quia omnia illa ſint una res, & de eadem re, cujus nomina ſunt diverſa, & aſſignationes ejus, & quod fit ex eo reducitur ad farinam & triticum, & eſt radix illorum, & ex qua ſunt, diverſi tamen ſunt in nominibus, & quod diverſa ſint nomina harum rerum propter diverſas ſpecies præparationum earum & omnes illæ res ſunt ex tritico, & materia ejus eſt eadem, ſimiliter verba ſapientum licet ſint diverſa, idem tamen ſignificant, nec differunt niſi in nominibus & aſſignationibus, propter mutationes ejus in gradibus præparationis ex re in rem, & de ſtatu in ſtatum. Ideoque multiplicaverunt nomina ejus & aſſignationes. Item dabo tibi exemplum ejus in panno. Pannus ſive tela eſt una & eadem res quando ſcinditur, ut inde fiat aliquod indumentum, & dividitur in multas partes & aſſuitur, & fit una res uno nomine nominata, ſcilicet tunica, vel camiſia, & omnes illæ diviſæ partes ſunt à tela, & ſunt in diviſione & nominibus plures, ſed ſunt ſecundum materiam & intentionem unum & idem. Dixit Salomon Rex: Recipe lapidem qui dicitur Thitarios & eſt lapis rubeus, albus, citrinus, niger, habens multa nomina, & diverſos colores.

Dixit etiam naturam unam, & ſpiritualem, ſepultam in arena, & aſſignavit lapidem coloribus propriis, qui apparent in præparatione. Dixit Sapiens aſſigna mihi illum: Dixit, & eſt corpus magneſiæ nobile, quod commendarunt omnes Philoſophi. Dixit, Quid eſt magneſia? Reſpondit magneſia

magnesia est aqua composita, congelata, quæ repugnant igni. Hoc mare latum, magnum bonum, cujus bonitatem commendavit Hermes. Fecit enim magnesiam hîc spiritum & animam, & corpus cinerem, qui est intus in cinere. Et dixit Plato, unumquodque est unum, quia omnis homo est animatus, sed non omne animatum est homo, sed quoddam animatum est homo, & in natura hominis est illud, quod est in natura animati. Nec potest rectè dici quod omne animatum est homo, cum enim dicis animatum, comprehendis in eo bestias terræ, & volucres cœli, & homines, & arbores, & vegetabilia, sed cum dicis homines, non comprehendis aliquid ex illis.

Intellige hoc dictum Platonis, & quid intendit. Item dixit Plato: Omne aurum est æs, & non è converso: Nonne vides quod in natura auri nihil est quod assimilatur æri in tanto motu & colore, nec aliquid in natura æris est, quod sit in natura auri ex corruptione in terra, & patientia in igne, & mansione in mari, *Dixit etiam: Omne argentum vivum est sulphur*, sed non omne sulphur est argentum vivum, *fecit ex sulphure hîc magnesiam*. Hæ duæ orationes sunt planæ, propter quod non est in lapidibus aliud quod sit in lapide eorum, & propter hoc hæc omnia significant lapidem suum, qui est unus, non habens similem sibi, quem si nominaverunt lapidem, tamen est spiritus, & habet nomen spiritus. Et si dicatur aqua, non est sicut cæteræ aquæ, nec habet intellectum distinctum. Et si congregata fuerint, impositum est ei nomen impar, nec perficitur in se, nec ex se, nec per se. Et secretum quod est in eo, non est in alio. Intellige hæc quæ præcesserunt, in quibus facta est mentio ejus, & adhuc augebo tibi intellectum, & cogita semper hoc quod dixit Hermes in præparatione lapidis occulti.

Lapidis Philosophici Confectionis demonstratio, à natura humana desumpta.

Dixit Hermes, quod *secretum unius cujusque rei in una est aqua*, & hæc aqua est susceptibilis nutrimenti in hominibus, & in aliis, & in hac aqua est maximum secretum. Aqua enim est, quæ fit in tritico frumentum, & in oliva oleum, & in quibusdam arboribus gummi, & in Persicis pinguedo, & in omnibus arboribus fructus diversi. Et *principium generationis hominis est aqua*. Semen enim viri projectum in matricem mulieris adhæret septem diebus, & fit humor subtilis, & manet septem diebus, donec coaguletur in omnibus membris, in ventre mulieris, per tenuitatem ejus, & subtilitatem, & pervenit ad carnem, & fit caro, & super ossa, & fit os, & super pilos, nervos, & simile fit in eis.

Deinde coagulatur in 10. die, & fit tanquam caseus. Deinde rubificatur in 16. die, velut color carnis. Deinde incipit in die 24. discerni, & habere membra similia filis, & in 32. formatur in forma hominis, sicut dicit liber, & in die 40. apparet in ea anima, & à 40. die incipit nutriri sanguine menstruali, per sursum ejus, per umbilicum, & induratur etiam infans, & crescit paulatim & paulatim, & vigoratur. Et scito quod aqua famulatur ei in ventre tribus mensibus primis, deinde aër tribus mensibus secundis, deinde famulatur ei ignis tribus mensibus tertiis, & decoquit eum, & perficit, & cum completi sunt 9 menses, abscinditur sanguis quo nutriebatur, & ascendit ad pectus mulieris, & fit ibi sicut corona, & fit aliud nutrimentum ejus post egressionem ejus ab utero, ad hunc modum. Et hæc tota est assignatio præparationis lapidis eorum, & secundum hoc præparaverunt. Intellige ergo hanc præparationem & modum. Per matricem intelligit fundum cucurbitæ, & quod intus est, & obturationem oris ejus, & firmationem conjunctionis, ut quod intus est, *non recipiat inspirationem ab aëre, & coagulabit se*, sicut dicit Calid: Cum vidi aquam coagulare se ipsam, tunc certificatus sum, quod res vera est, sicut assignatur. Et dixit Rosinus simile huic, & memorabilis est coagulatio corporis sui 47. diebus, & vocaverant *corpus igneum*, & Alkanbar, *& vivum argentum*, & sulphur rubeum. Et his nominibus vocaverunt, & nominaverunt animam ab ipso egredientem. Et dixit Rosen, quod assalia est virtus fœminæ, quam fecimus in 9. diebus, & nominavimus eam assalia, propter solutionem ejus ad aëra, & saporem ejus ab eo, in quo erat de corporibus sui & propter fugam ejus, & propter intensionem caloris ignis super eo, & propter debilitatem ejus ex eo, quod invenit inimicis suis. Ergo coquite eam cum corpore suo, donec siccetur humiditas ejus ab igne, & sic siccatur, donec videris eam relegisse spiritus ejus ab ea, & fastidivisse mansionem in radice elementi sui, & hoc est cum mortificaverunt corpus album, & decoxeris, & triveris, & fuerit aqua spiritualis, potens convertere naturas ad alias naturas, tunc vivificabit corpora. Quod autem dixit Assalia, vult intelligere duo humida ascendentia ad aëra, & hæc sunt spiritus & anima, & quod dicit, hæc est virtus fœminæ, quam fœminam fecerat in 9 diebus, significat animam quæ est virtus fœminæ, quam fecerunt masculum, cum coagulatur & figitur in igne, & fit masculus calidus & siccus, per idem quod acquisivit à parte ignis, & nominatur tunc masculus, & nominant hanc aquam coagulatam nomine cujuslibet masculi. Deinde desponsaverunt cum fœmina, & ipse est ex ea, & ipsa est radix ejus, & coagulatio ejus.

Sicut dixit Hermes, secundum proportionem spermatis in matrice, & ex his judiciis manifestis & occultis, planis & obscuris, ad quæ potest vix dirigi aliquis, intellexi & novi veritatem dicti eorum, cum dicerent scilicet, quod lapis noster res est, quam habent, & non participat cum eis alia. Quoniam in eo, quod est sulphur, arsenicum, aut ferrum, aut æs, aut ovum, aut capilli, aut aliud ab aliquibus vegetabilibus, aut lapidibus mortuis, non dixisset lapis noster, & non appropriasset sibi, cum omnes homines participarent secum in illis.

De omnibus istis modis sicut nos præparavimus ante intellectum & cognitionem operis, & præparationem quam cognovimus ex omnibus præmissis, & videmus quod omnia erant vana, unde projecimus vana, & laudamus Deum, qui notificavit nobis vanitatem omnium talium, & egimus ei gratias, & scivi cum dixerunt lapis noster, quod est res appropriata eis præter homines. Igitur necesse erit nobis investigare illum. Et quod dixerunt verba nostra in manifesto sunt corporalia, & in occulto spiritualia, quæ cum audivimus, quæsivimus cognitionem hujus occulti. Spirituale quidem occultaverunt, & manifestaverunt per aliud, ad res corporales. Hoc non potest intelligi nisi per sensus interiores, & veram rationem & intellectum, & non apprehendimus ab eis, quæ percepimus in manifesto auditu. Veruntamen inquirimus occultum, quod occultum occultaverunt sensui nostro,

nostro, quod si non esset, non extraheretur quod cogitaverunt in cordibus suis. Ego autem declaravi vobis quod occultaverunt, & non abscondi ab eo aliquid, & hoc etiam est ex dictis eorum. Aurum nostrum non est aurum vulgi. Aurum verò nostrum est, quod est ex opere nostro. De quo dixit Rosinus: Cum desponsatus est cum sorore sua, & facta est conceptio, & prodiit genitum, quod est anima Assalia est, inquit, virtus fœminæ quam perfecimus 9 diebus: Significavit nobis, quod cum viderimus virtutem hujus aquæ, & magnum effectum ejus, & flores ejus in terra eorum, & quod erit postea in projectione super folia vulgi. Et hæc est minima res, sed lux super rubeum tingit illud in melius aurum, quàm sit aurum vulgi, oportuit significare vobis, quod hoc magnum periculum est, virtus seu potentia illius rei, quam tinxerunt prius, & hoc est secretum, super quo juraverunt, quod non indicarent in aliquo libro. Nec aliquis eorum declaravit hoc, & attribuerunt illud Deo glorioso, ut inspiraret illud cui vellet, & prohibeatur à quo vellet. Est enim radix sine qua nullum juvabit æs, & quod occultaverunt est præparatio illius rei, donec figeretur in igne, & tunc fit res magna, & homines ignorant hoc, nec habent illam assaliam, nec illam virtutem quæ habeat talem effectum. Et dicit filius Hamuel: Laudate Dominum, cujus nomina sanctificentur, super hoc quod dignatur ei tribuere, & inspiravit ei conjunctionem hujus rei occultæ, & sic post multas investigationes, & vigilias continuas hujus rei occultæ, & revelationis occultorum dictorum, adeptus sum lapidem.

Quid Philosophis Plumbum sit, & quid Azoth.

INtravi die quadam domum senioris Abielhaiam, causa visitandi ipsum, & sedi ad dextram ejus, & erant ibi duo viri, quorum unum cognoscebam, alium verò non, & collocuti fuerant ante præsentiam meam de arte, & ut percepi per illud quod quæsivit à me, quod indurata fuerat super eis res, & obscuratum verbum, nescientes id quod considerabant in dictis sapientum, & erant in stupore, & convertit ad me Senior faciem suam securus amicitia, quam con plectebamur, & dixit mihi: Qualis est intellectus sermonis sapientum: Recipe plumbum, & quod assimilatur plumbo, & recipe Azoth, & quod assimilatur Azoth, hæc sunt quatuor, quorum duo manifesta sunt, nominant enim plumbum, & nominant quod assimilatur ei, & obscurant istud, & nominant Azoth, & celant nomen illius quod assimilatur ei. Quæ sunt ergo ista quatuor? Et dixi ei: Hæc verba sapientum habent in se obscuritatem, & sunt ex sophismatibus eorum. Dixit quomodo est hoc? Dixi: voluit per hoc sapiens duo tantum, quæ sunt eorum occultorum occultum significantia, & adinvenit verba quatuor, & non intendit nisi duo Dixit, & quomodo est hoc? & ipse nominavit quatuor, etiam repetit verba sapientum secunda vice? Et dixi, non intendit per hoc dictum nisi duo tantum. Et ille ait: Sapiens dixit quatuor, & tu dicis duo. Et dixi ei: In his tribus sicut prædixi, est obscuritas & sophisma sapientum in hoc loco, & si voluisset quatuor partes, ex quibus componuntur masculus & fœmina, dixisset: Recipe ignem & aquam, & commisce, & consistet unumquodque ex duobus. Deinde fac quatuor unum, veruntamen sapiens dixit: Recipite plumbum, & quod assimilatur ei. Deinde repetit, dicens: Recipite Azoth, & quod assimilatur Azoth, unde ex illis & in similibus celant scientiam ab omnibus. Intellige & confide in Domino meo, & intelligas hoc dictum sapientis hujus, & exempla. Dixit enim, accipe plumbum, plumbum verò apud eos est nomen masculi, nominavit enim masculum, & tacuit nomen fœminæ, & dixit, & quod assimilatur plumbo, quia ipsa est ex eo, & ipsum est ex ea. Deinde dixit secundo: Recipite Azoth, & quod assimilatur Azoth. Azoth autem est fœmina, & nominavit hic fœminam, & tacuit nomen masculi. Et dixit, & quod assimilatur Azoth, & non nominavit hic masculum, quia non nominat illum in principio sermonis planè, ut desit dubitatio, & tantum valent hæc verba ac si diceres: Recipite Adam & quod assimilatur Adam. Nominasti hìc Adam & tacuisti nomen Evæ, quæ est fœmina, & non nominas eam, quia scis quod homines qui sunt tui similes in hoc mundo, sciunt, quod illud quod assimilatur Adæ, est Eva. Deinde repetens secundò dicis ut res obscuretur, & minus intelligent: Recipite Evam, & quod assimilatur Evæ. Nominasti hìc fœminam quæ est Eva, & tacuisti nomen masculi qui est Adam. Quia nominasti eum, semel ab ipso incepisti. Et hoc non potest esse cavillanti dubium. At illi cœperunt respicere unus in alterum, & stupor reprehendit eos super hoc, quod eis explanavi. Et simile huic est, quad dixerunt, commisce calidum cum frigido, & fiet temperatum, nec calidum, nec frigidum. Et commisce humidum cum sicco, & fiet temperatum, nec humidum nec siccum. Manifestum hujus dicti est super quatuor, & generaverunt ex his duo tantum, videlicet masculus & fœmina, masculus est calidus & siccus, fœmina autem est frigida & humida, quæ cum commixta fuerint, commixtum est calidum cum frigido, & humidum cum sicco, & hoc non est dubium intelligenti, & sustinet hic intellectus verba sapientum, quod habet aliud modum quàm tibi monstravi de aqua & igne, & aqua ac aëre, & terra, & alius modus est ex præparationibus. Et est hoc dictum, sicut dixit Joseph: Commisce aquam & ignem, & erunt duo. Commisce aërem cum terra, & erunt quatuor. *Deinde fac quatuor unum, & pervenisti ad id quod audisti* aut quod vis. Et tunc fit corpus non corpus, & debile super ignem non debile, & apprehendisti sapientiam. Fac ergo secundum quod dixit sapiens super eo, parum post parum, & præparatio harum rerum à principio usque ad finem, & est aqua calida, id est fixa, honorata, & est illa quæ manifestat tincturam in projectione, & nisi illa esset, non esset intentio aliquorum sapientum in aliqua radice sapientiæ, & ipsa est mediatrix inter contraria, & ipsa eadem primum, medium, & ultimum.

Intellige & quod tibi demonstravi, & scito modum verbi mei, & ipse manifestat tincturam. Talis enim solet esse improbitas sapientum, & eorum sophismata. Et ipsi fortè adduxerunt in vero sensu, & sub eo est alius, & ego spero quod apparebunt vobis per verba quæ innui vobis de secretis illorum & sophismatibus, & Dominus tribuat vobis prosperitatem. Si verò aptus fuerit de aliquo ex sophismatibus sapientum modus alicui hominum, non aperietur nisi legenti librum & carmina mea. Explicavi enim tibi & omnibus fratribus meis, quicquid obscuraretur à philosophis pro posse suo, & quod celaverunt à patribus & filiis, & comprehendi in paucis paginis, quod ipsi expanderunt in millibus paginarum, sepultum in tropicis

&

& typicis locutionibus, & magnis obscuritatibus involutum, quod intellectus intelligentium apprehendere nunquam valet.

Ego autem, ut portaretur memoria mea à posteris in arte illa, sedi solitarius, considerans libros antiquorum, & quærens à quolibet nobiscum sedentium scientiam hanc inquirentium, quos cum alloquerer, non intelligebant me, habebant enim præ manibus libros, qui describunt eis Alkakir, id est, species vel res vanas, quas nesciunt quibus occupantur, & hæ sunt res quæ deteriorant ipsos occupatos, & ipsi intendunt suis commixtionibus deviantes à veritate, ignorantia excæcati. Cum autem vidi te, & vultum tuum illustratum per id quod innui & exposui ex secunda apprehensione tui interius, converti faciem meam ad te, & explicavi tibi ex eo quod concluserat scientia mea in pectore meo, ut cognoscas intentum scientiæ, & locum secreti, & dividas inter te & homines, errores incidentes his quæ legisti in libris aliorum, & quod locuti sunt, & adduxerunt ex verbis sapientum antiquorum & modernorum, quorum libri appetuntur, quorum etiam nullus ausus est exponere unicam literam ex dictis Philosophorum, sed tantum illud protulerunt quod posuerunt in libris sapientum, nec aperierunt ex eis aliquem sensum. Est autem opus mihi ut sapiens sim, ut aperta incerta sint, & noverim occulta, & exponam veram sapientiam, & perveniam per illam expositionem ad veritatem & manifestationem eorum, ut post manifestationem manifestetur studentibus in illis, & aperiatur fastidientibus & impatientibus & sufficientiam habentibus in his quæ præ manibus habent ex ignorantia. Sed quando non expono ex eis aliquid, erit liber meus idem quasi liber illius sapientis, & verba mea verba sua, & ego velut accedi verba eorum, & mihi attribui, & hoc est inconveniens, & dedecus illi qui sic facit. Quæ enim utilitas est legenti librum meum, quando res est ut assignavi scientiam? talis qui sic facit appetit jactantiam Composuit enim librum suum, opinans, quod intellexerit illud occultum mysticum, & ipse nescit, nec intelligit literam unam ex his, quæ composuit in libro suo, & si quæratur ab eo aliquid ex ipsis, respondet per falsitatem. Et si comprobetur ei, defendit per cavillationem & similitudines vanas. Veruntamen si sim magnæ rationis in scientia, & aperti fuerint tropi mihi eorum occulti, & manifestum est mihi quod occultaverunt. & hoc apprehendi per scientiam, debeo rectè hoc appropinquare intellectui successorum meorum, sermonibus in aperto velatis, significantibus intellectum occultum & velatum, ut hoc sit apertum & celatum. Est autem apertum studiosis sapientibus & intelligentibus, & investigantibus, celatum autem minus intelligentibus, quod nisi fecero non manifestabo industriam meam præ cæteris & erunt dicta mea tanquam proposita sunt, sicut proponunt ignorantes, propter quod feci sic, & Deus aperiat tibi quod restat ex meis carminibus, & versibus, & libris meis, scilicet libro Clavis Sapientiæ majoris, & hoc magna sua gratia & largitate. Revertar igitur ad complementum intentionis nostræ in verbis super his figuris, & non prætermittam exponere imagines, quas descripsi in carmine meo, licet illud modicum comprehendit modos, quos intendit sapiens, & imagines illas & figuras. Iterum conversus, quia scio quod sufficit tibi id quod aperui in isto, & appropriavi hanc partem istius libri mei in expositione aquæ divinæ foliatæ, mundæ, & terræ stellatæ, & abbreviavi expositionem paucis verbis, & sufficientibus. Et hoc sicut præcessit mentio ejus in expositione figurarum carminis mei, quod sic incipit: Epistola Solis ad Lunam crescentem. Et sunt multi versus Fecit tamen illud carmen determinatum habens minores inventiones imaginum, & mirabilium quæ continet, & illud est per se non indigens expositione alia, quod sic incipit: Et in domo Hamuelis mansio &c. Et sunt centum versus & unus, & præter hæc carmina quæ legisti, & locutus sum tibi, quod sufficit in omnibus istis, est unus modus. Veruntamen aliæ indigent aliis, redit sermo ad locum suum. Similiter dictum est, sicut prædixi in corpore & corporibus, sed quod tibi explanavi in spiritibus, & spiritu, & in anima, & in animabus, & est unum corpus & partitur, & tunc dicitur duo corpora, scilicet partes, sed prius est unum ex uno. Qui autem dixerit aliud, ignorat scientiam, quia nescit corpus, nec corpora, nec spiritum, nec spiritus, nec animam, nec animas nec cognoscit lapidem, nec ex quo est, nec percipit ordinem operis aliquo modo. Et causa est, quia ex parte illarum qualibet falsaturarum incorporatum est corpus unum. Propter quod similiter dixerunt corpus unum & corpora, & propter hoc habent esse ex illis spiritibus & animis scilicet unde occupantur in præparatione sulphuris eorum, & in sublimatione arsenicorum suorum combustibilium & corruptibilium. Sed manifestum est quod audiunt, & nudum quod legunt. Cognoscunt enim illa, veritatem ignorantes, sulphur verò & sulphura, & auripigmentum & auripigmenta, & Zainoick. Omnia illa sunt nomina aquæ divinæ foliatæ, cujus dealbatio est præparatio ejus per sublimationem, quæ est dealbatio, donec fiat alba lucida, in qua non sunt sordes, hæc est dealbatio sulphuris, & sublimatio Zerruck, & ablutio corporis, & inductio aquæ super illud tam diu, donec non remaneat in eo aliquid ex anima, quæ est tinctura, quæ non ascendit cum ipso spiritu. Cumque acceperis animas, & anima fuerit in ista aqua, & non remanserit in copore ex ea, tunc abluisti corpus à sordibus, & innuisti per hoc totam extractionem animæ totius ab eo, ut liberetur cinis à cinere mundus, in quo non sit pinguedo, quæ prohibeat ipsam ab operatione. Et scito quod quicunque percipit scientiam suo modo, non latebit ipsum dictum expositionis meæ, & maximè ad quem pervenerunt libri mei, & intellexerit eos, Et Deus sit testis super nos, ut non prohibeatis eos ab his, qui sunt digni ex sermonibus nostris, & non expandatis eos indignis. Iniquè enim agetis contra scientiam, & merebimini pœnas ab eo cujus nomen glorificetur in infinitum. Commissa est enim vobis hæc scientia, ut subveniatis fratribus vestris, & pauperibus, & Deus retribuet vobis quod benè agitis.

Memoratus sum in hoc libro, quod Luna plena quæ est ex his figuris, est radix omnium, ex ipsa extractæ sunt res, per hoc significatur aqua, quia Luna dominatur omnibus humoribus, & est domina aquæ, & duæ aquæ extractæ sunt de ea, & sunt duo fumi, de quibus facit mentionem Hermes, & dicit: Descendit fumus superior ad inferiorem, & concipit fumus à fumo, & ex aliis non subsistunt creaturæ. Intellige hunc modum, & ex his tibi cum tribus sororibus aquarum mentio præcessit, extractæ sunt omnes res. Et res sunt quæ nominantur sulphur, & flores spinarum, & flos omnis spinæ, & tincturæ & fermenta. Et hoc totum post imbibitionem, & ingressum trium imbibitionum priorum,

priorum, quas nominant saltaturas, & post fixionem eorum in lapide, qui est desponsatus & coagulatus cum eis, videlicet cum masculo & postquam totum dealbatum est cum his tribus desponsatis, dixit Anna[illegible]os solummodo non addens quartum. Item dixit Viemon: Cum perfeceris tria non timeas ab operatione sua fixionem. Et idem dixit Aros regi: Si diminuta fuerit palma digito uno, diminuetur potentia. Intendunt per hoc, ut non diminuatur in coagulatione aliquid, ex his videlicet quinque quæ sunt duo masculus & fœmina, & tres imbibitiones, de quibus iterum dixit Aros.

Si diminuta fuerit palma digito uno, erit sanguis tantum diminutus. Cum autem coagulatum fuerit totum, tunc nominatur mare sapientum. Et hæc terra est mater mirabilium, & mater cœlorum, & mater duorum fumorum, & est totum, & ex ipsa trahitur totum, quo indigent in opere suo. Et ipsa est cinis animatus, de quo dixit Viemon: Projicitur in sterquiliniis, hoc est vile in oculis omnis ignorantis, quasi diceretur ei, hæc est scientia & opus, apparet ei esse [illegible], & iste sensus eorum evenit verbi magni [illegible] ex cineri extracto a cinere. Scito ergo modum qui aprehendit duo in unum, & hæc tria quæ dealbant masculum & fœminam, sunt quæ nominaverunt tres terras. Nec sufficit una ex eis sine alia, habet enim quæque illarum opus suum. Terra prima est terra margaritarum, secunda foliorum, tertia est terra auri, & ipsa tingit Elixir, & elixir tingit eam. Et hæc quinque cum congregata fuerint, & colligata, sunt unum, quod lapis est sapientum naturalis perfectus, & est sicut domus cum suis quatuor partibus & tecto. Et hæc est magnesia alba vera, non falsa, & est Abarnahas perfectum, occultum, typicum, hæc est aqua in qua congregatæ sunt potentiæ, albedo & rubedo, quam assimilaverunt ovo, propter albedinem ejus manifestam, & siccitatem, in cujus occulto est rubedo. Et hæc albedo quam assimilant ovo, circumdat quicquid est in eo, quo indiget præparatio, sicut cortex ovi circumdat album & vi[illegible]tum quo indiget pullus. Et hunc lapidem nominaverunt omnem rem, & dixerunt: Scientia nostra illa est in omni re, & hoc est ex sophisticationibus eorum propter homines. Unde homines consumpserunt pecunias suas [illegible], & laboraverunt totaliter in præparatione uniuscujusque rei, quam opinati sunt præsumptione, & ignorantes æstimaverunt lapidem esse in [illegible] re, quam præparant. Unde & unusquisque præparat illud, quod opinatur, & cadit æstimatio ejus fallax super eo.

Certum est autem, quod scientia est in omni re præparationem habente, sicut demonstravi in pluribus locis librorum meorum: Et intentio eorum in hoc est, ut lapis eorum quem nominaverunt omnem rem, habet enim in se totum quo indiget, ex corpore, ex sole, ex aquis, ex spiritibus, & animabus & tincturis. Et hic lapis est aurum, & est mater auri, quia generat aurum, & ex ipso est draco, qui comedit caudam suam. Et ex ipso trahuntur mures, & ascendunt nubes, & pluunt pluviæ super terram, & ex ipso prodeunt flores & tincturæ. Hæc aqua facit omnia opera, & ejus mirabilia sunt majora, quam dicuntur, in ascensione ejus ad aëra, vel superiora thalami, & fiunt ibi flores, & ideo assimilaverũt ipsum floribus, quia flores arboris & spinarum generantur & apparet in cacumine & extremitate eorum superiori.

Draco autem est aqua divina, & cauda ejus est sal ejus, & est cinis qui est in cinere. Et de illo cinere ascendit pluvia viva, & vivificans, quæ descendit de cœlo post exaltationem ad illud, & pervenit ad illum virtus superior & inferior per attractionem aëris. Cumque descenderit super terram, vivificabit eam post mortem ejus, & vivet per eam, quicquid est in ea. Et per omnia illa significant hunc lapidem, & ex eo prodeunt omnia illa.

Et hic lapis est albus, de quo dixit Rosinus: Scitote, quod si feceritis corpus album, recipite per id modum operis sui, & relinquite illud in quo estis. Et de hoc lapide dixit Philosophus: Est lapis & non lapis, hic est lapis quem assimilavit Aros sapiens lapidi vel Aquilæ. Est enim lapis Aquilæ lapis cognitus, & est lapis in cujus ventre est lapis qui moritur, per quem significavit aquam ascendentem, & cinerem extractum à cinere. Similiter est lapis, in cujus ventre est lapis, qui moritur, quem cum solverunt, prodit ex eo aqua sua, quæ erat congelata in eo, & moritur ascendendo & exaltando ad aëra. Significant per hoc spiritum & animam, qui est in ventre ejus. & remanet fex ex aqua, & exuitur illud ascendens immobile. Deinde apparet ex ea præter animas, frater ejus, qui est Cinis cineris, quem nominant mare coagulatum, coagulans aquam eorum in terra eorum. Et de illo dixit Calid filius Isid: Nisi esset fermentum, non coagularetur aqua massæ. Magnifica hunc cinerem, cum hic est fermentum auri vulgi & filiorum eorum. Et hoc est fermentum aquæ eorum, & aqua eorum est aurum, & est fermentum corporum, ad quem reduxerunt eam. Et cinis est fermentum aquæ, quæ est eorum. Ideo nominaverunt hunc cinerem fermentum fermenti, per illud vigorant aquam suam magna potentia. Et dixit Rosinus: Si fuderitis corpus album &c. Non intendit hic per fusionem, ignis fusionem, sed significat solutionem ejus, ut fiat argentum vivum, & extrahentur flores ejus ab eo. Et hic est lapis, de quo dixit Argos regi. O si cognoscerent aurifabri, quid haberent operis, lucrarentur per ipsum multum. Item, Maria dixit in eo: Recipe corpus magnesiæ quod dealbatum est, & factum est simile foliis, quia ipsum est quod fugat paupertatem, quia non habet post Deum aliam medicinam. Et aurum extractum ex hoc lapide, est aurum Philosophorum, & est tinctura quæ est animata, quia ascendit spiritus ad custodem altiorem, & hoc corpus album nominant, cum fuerit dealbatum aurum, post denigrationem ejus, de quo Calid filius Isid: Præteriti, nec præsentes, non possunt tingere aurum, nisi cum auro, & hoc quod non est aurum, sed lapis eorum tingens, quem memorati sumus. Ex illo enim corpore generatum prodit aurum, & de isto auro crescunt flores, qui sunt aër subtiliatus. Dixit sapiens Alkides: Accipe res à mineris suis, & exaltate eas à cacumine suorum montium, & reducite eas ad radices suas. Et hæc sunt verba sua manifesta, in quibus non est invidia hec obscuritas. Verùntamen non nominant res quæ sunt. Per montes autem significant cucurbitas & per cacumina montium alembicum. Verè autem est secundum similitudinem, recipere aquam illorum per alembicum inventam, Reducere verò super radices, est super hoc à quo prodierunt. Et nominavit cucurbitas montes, quod in montibus solent mineræ auri & argenti esse, & in his montibus qui sunt cucurbitæ generatur aurum eorum & argentum, & in ipsis fit, & illæ sunt mineræ foliorum & auri eorum, & in ipsis manifestant eam præparationibus, & hoc totum est secundum similitudinem, & est admirabilis & pulchra similitudo, nec vult per montes homines, nec intendit per altiora

ra loca sua capita hominum, nec quod de ipsis metitur sicut capilli, sicut dixerunt quidam glossatores, qui recesserunt à veritate, & laboraverunt in capillis, & consumpserunt pecuniam suam, & dies in inquisitione vanitatis. Sed scientia est dignior, altior & nobilior, quam id quod opinati sunt, & pervenerunt homines quos vides per falsas opiniones ad vanitatem. Et similiter quicunque dixerunt, quod hæc ars est ex ovis, ungulis animalium, urina, sanguine, felle, sperm ite, & similibus & aliis etiam mineralibus diminutis combustibilibus corruptibilibus & nihil venientibus, falsi sunt, postquam sciverunt, quod sit scientia perfecta magni pretii, & quod est secretum Dei gloriosi, & sublimis, magnum, & multitudo multitudinis, & quæ inspirata est à Deo philosophis suis, & electis, & in eum credentibus, & est dignius quàm est in mundo, & nihil comparatur ei, & est soror Philosophiæ, & habuit esse à Deo per inspirationem. Postquam sciverunt hoc dixerunt, quod esset ex capillis & ovis, arsenicis, & sulphuribus & rebus immundis & sordidis, ita quod quidam ex infirmitate suæ rationis fecerunt eam, & ex stercore & urina, & hoc absit à sapientibus Dei gloriosi & sublimis. Ego autem depictam vobis eam ostendam, sicut depinxit sapiens, & hæc figura depicta quasi figura duorum in uno. Et h. e. opus secundum & est rubificatio. Et illa similiter ex quinque sunt tria cælestia aërea, ignea, possibile est ut dicantur ex eis hoc. Tres verò superiores partes, est aqua duarum naturarum, & depinxerunt hanc aquam tertium, quia est tertium aquæ diversæ, & est tertium ejus ex iis, & ista tria denigrant folia eorum. Secundo quod est corpus secundum, & dealbat ipsum, & sex partes aliæ reservantur ad rubificandum, & demonstraverunt, quod tertium aquæ sunt tres partes, per illud quod depinxerunt, sicut vidisti, quod habet tres naturas, i. e. aquam, aërem & ignem, & per hoc ostenderunt, quod est unum, in quo sunt tria, & mundus inferior terreus est terra ex duobus corporibus, & aqua ex duabus naturis, per hoc intendit sapiens animam, & spiritum animam ferentem. Dicunt enim quod spiritus est locus animæ, & est aqua quæ extrahit hanc naturam à corporibus suis, & anima est tinctura soluta, & portata in ea sicut portatur tinctura tinctorum nostrorum in aqua sua, qua tingunt. In aqua sunt tincturæ eorum, quæ aqua tingitur, & extenditur in panno, & ex ipsa currit tinctura in panno. Deinde recedit aqua per siccationem, & remanet tinctura in panno. Similiter est aqua sapientum, in qua portatur tinctura eorum, quam videlicet aquam in qua est tinctura reducunt super terram suam albam, benedictam, sitientem, quam assimilaverunt panno, & currit aqua illorum in terra eorum, & extenditur totaliter in illa, cum qua currit tinctura illorum, quam vocaverunt animam, quem etiam vocavit Hermes aurum, cum dixit: Seminate aurum in terram albam foliatam, significavit hanc tincturam, & assimilaverunt floribus spinarum, & nominaverunt eam crocum & Effer. Et hæc tria tingit & remanet anima, quæ est tinctura in corpore, in quo manifestavit tincturam suam, & pulchritudinem. Est enim fumus subtilis in sensibus & non apparet nisi effectus ejus in corpore, & actus ejus manifestatione coloris, & est ignis, & ex igne est, h. e. generatur ex igne & nutritur, & est filia ignis, propter quod oportet reduci ad ignem, nec timet ignem, sicut reducitur puer ad ubera matris suæ, & hæc omnia ostendi tibi depicta sicut ordinavit ea sapiens. Hoc autem quod memoravi tibi, est intellectus dicti eorum, *terra ex duobus corporibus & aqua ex duabus naturis, & opus albi & rubei, est opus unum*, licet nominaverunt ea duo opera. Nonne vides hoc opus primum, constat ex quinque, quorum tria sunt superius, & duo inferius. Ita quod albi opus est medietas operis, & est primum opus. Opus vero rubei, est medietas secunda, & totum est unum opus, licet nominaverunt duo opera, sicut prædixi, secundum quod ordinavit sapiens, & ego exposui id tibi. Et primum opus quod omne præcedit opus, est extractio tincturarum pro istis duobus operibus, quæ sunt opus unum, & duo pro uno, super quod non ingreditur aliquid alienum ab eo, & est ignis. Operatur enim operatione ignis. Dixit autem Hermes. Omne subtile ingreditur in omne grossum. Intendit per hoc dictum suum, ingressionem aquæ eorum in corpus eorum, & reservat corpus illud, & vivificabitur post mortem suam in vitam sempiternam. Recommenda igitur memoriæ verba à me prolata, quorum intellectum aperui per ea quæ tibi demonstravi, & magnifica scientiam, qui enim spernit scientiam, spernit illum Dominus gloriosus, & sublimis, & decora conscientiam tuam, & multiplica preces magistro tuo. Respexisti enim ad hæc secreta magna, nobilia, quæ latent omnes homines, in quorum tenebris sunt, & fuerunt eorum intelligentiæ: donec manifestavit ea Philosophus filius Hamuel: Zadith, & extraxit à fundo eorum margaritas preciosas, & ostendit tibi manifestè & apertè hoc secretum celatum, quod appropriavit Dominus gloriosus huic lapidi vili & impreciabili, & est preciosius quod est in mundo & vilius. Et similiter quod preciosius est in mundo ex vestibus, est sericum ex vermibus, & mel in quo est sanitas hominum est ex apibus, & margaritæ ex conchis extrahuntur. Et homo qui est dignius quod est in mundo, est ex spermate. Et verba Hermetis quæ audistis in hoc dicto, assimilantur dicto sapientis in assignatione lapidis eorum, & verba eorum omnia sunt eadem, & pars parti est propinqua. Et hoc jam præcessit cum dixit: Accipite res cum mineris suis, & exaltate ea ad altiora loca sua, & metite eas à cacumine montium eorum, & reducite easdem ad radices suas, & ex his quæ jam præcesserunt ex ipso. Et est idem intellectus cum dicto Mariæ. Est rex qui de terra prodiit, & de cœlo descendit. Itaque intellectus verborum suorum est, & innuit ad idem, licet diversæ sunt voces eorum in nominibus, & assignationibus, & similitudinibus, & judiciis, & parabolis. Et per omnia illa significant lapidem suum: & ad ipsum innuunt, & ego ostendi tibi modum, quo poterit tibi veritas aperiri. Et scito quod non potest esse quin verba explicentur in his literis. Et hoc est propter multiplicitatem authoritatum sapientum, ut intelligas hoc arcanum. Habeas sensum seu intellectum, & ingenium, & insipiens exerceatur. Tu autem cum perceperis intellectus verborum sapientum, liberaberis à tenebris, & ingressione in errorem. Quod si non poteris ex libris eorum intentionem tuam adipisci, ex eo quod intellectus tuus non percipit hoc, non cognoscis lapidem. Jam demonstraverunt tibi modum manifestè, & per prohibitionem è rebus vanis, unde lucratus es multum, & redemisti pecuniam tuam, ne expendatur in vanum. Et hæc est magna utilitas. Et si intellexeris, ambulasti in lumine lucente, & in luce coruscante. Et ego replicabo tibi verba eorum, in aqua spirituali, quæ est alba. Et hoc est quod docet

docet interrogare, ne deviet interrogantem, & ne dubites, cum audis eos dicentes flores, vel tincturas, aquam albam, vel aquam rubeam, quæ aqua alba est ad dealbandum, & aqua rubra ad rubificandum. Ne igitur æstimes quod rubea in manifesto sit. Sed est rubea in effectu, quia color ejus qui est rubedo, latet in occulto ejus, & hoc demonstrabo tibi ex verbis sapientum, ut addatur tibi rectitudo super hoc quod prædixi tibi. Quod autem dicunt aqua alba ad dealbandum, significant per hoc tres partes, & nominaverunt duo opera, scilicet Lunare & solare, primum est lunare, & hoc est abluere, & dealbare in putrefactione septuaginta diebus. Et hæc est dealbatio totius, & fuga tenebrarum ab eo. Secundum est rubificare, & tingere solum, & coagulare tincturas eorum in terra eorum benedicta, sitienti. Terra autem prima quam non præcessit aliquod opus liquefacta & soluta est, & extractæ sunt ab ea tincturæ suæ, quæ sunt sulphura ejus, & facta est fermentum, & ingressa est super aliud corpus, cum quo massatur illud corpus cum alio fermento, quod est fermentum fermenti, & hoc corpus est cinis, cujus operatio superius sufcienter expressa est, unde multi non intelligentes hunc lapidem, nec dicta Philosophorum, combustibilibus, & corruptibilibus, & aridis adhæserunt mineris, quæ siccæ tincturam non habent, laborantes inutiliter consumpserunt pecuniam, & damnati sunt damno apparente. Tu autem qui in timore Dei studiosus fueris, & lapidis hujus secretum, & apparentem virtutem ejus videbis, & invenies spiritu altissimi instructus. Ut cognoscas, quoniam omnis sapientia a Deo est, & cum ipso fuit semper, cujus nomen Domini in seculum seculi benedictum, qui abscondit hæc à sapientibus & prudentibus, & ea parvulis revelavit. Et sic finiunt dicta sermonis,

Expositio Aquilarum.

Vid. Tab. III. Fig. 12.

Decem Aquilæ, Sol, & Luna, tres sphæræ, & domus, & intus in domo Cathedra, & in illa Cathedra imago sapientis, quæ est locus artis, & tabula marmorea super genibus illius sapientis, divisa in duo media in tabula illa cum quadam differentia, & super genibus illa, & digiti reflexi, & duæ aves in una sphæra, & multi hominum intuentes in illam imaginem, induti diversis coloribus, Arcus in pedibus aquilarum potentiam & fortitudinem illarum indicant, & ipsius originis à principio usque ad finem. Per Aquilas substantiam volatilem intelligas. Cathedra signat locum operationis, & formam vasorum, quod est intus. Sol cum uno radio consequenter cum duobus radiis, tertio luna semiplena, semper cum duabus avibus redit in idem. Luna semiplena, quia quarto ex ea plena diminuitur, tamen additur soli cum duabus radiis, & hoc usque ad terminum fermentaneum, & tunc ex duabus mediis fit totum. Sed modò veniamus ad illam tabulam divisam per duo media. Et dico, quod non est dubium, quod quadrant, & reducant ad formam circularem, oportet dividi per medium cum digitis suis, quod sunt tam rotundi, & tale erit vas operis, quia digiti illi sunt dilatatiores, rotundi, ad quantitatem duorum digitorum, super asthanor & althanor. Habet scabellum ut vides in figura, propter hoc, ut facilius conservatio argenti vivi fiat. Sed quomodo illæ duæ aves possunt esse in una sphæra? Debes intelligere quod sphæra dicitur rotundum, & rotundum est figura cælestis, & cœlum est diaphanum, & quantitas distantiæ fit operativa, sed propinquitas clarum facit, & est illius causa. Sed quomodo illæ duæ aves habent esse, ut unius rostrum tendat ad alterius caudam? Dicendum quod homogeneæ sunt, & unius naturæ, nec una valet sine alia, sed una est ex alia, & una per magisterium perficit aliam, & artem ex ea, & sic per omnia, donec utraque sit in sua origine, & tunc incipit fieri res magna. Sed quid de diversis imaginibus intuentium intus thalamum & stantium? nisi diversos operantes in arte: & nihil scientes, & mirantur de dictis philosophorum, & de arte, cum apud eos non sit apprehensibilis, & ideo stupefacti sunt, ut dementes, & inflati, credentes esse impossibile, & hi sunt à dextris, & à sinistris intrantis, & dicuntur dextrè & sinistre intrare, quia aliqui sunt qui sciunt circa quid debent operari, sed ut sciunt operationem. Sinistri sunt illi, qui nihil habent in re, sed operantur ex contrariis veritati.

Sed quid de illis Philosophis & magistro circa tectum? Dico quod illi fuerunt hujus artis inventores, & ille magister compositor illius figuræ literæ Hebr. Per primum inventorem Sem filium Noë intelligite, nec fuit primus Hermes, sed successor illius. Alio modo exponitur illa tabula marmorea extensa super genibus sapientis. Et quæ divisa quadã linea per medium. Et dico quod illa tabula ostendit totum opus, & modum operationis scienti. Et in prima medietate à dextris ostenditur medietas operis, hoc est operationis Alkysderam, & illa est operatio à principio usque ad adventum conjunctionis avis & avis. Et ista operatio dividitur in duas operationes, sc. solis cum uno radio, quæ operatio ostendit jam agens aliquid imprimere de sua virtute & potentia in suum subjectum, sive passum, & in aquatione describitur sol cum uno radio. Sed quando agentia aliquid imprimunt, sc. formam appellatur sol cum duobus radiis, quasi duplicata potentia, vel duplicatus effectus respectu primi.

Sed quid de alia medietate à sinistris, ubi est Luna semiplena cum sphæra nigra, & alia sphæra cum duabus avibus? Dicendum est quod hoc ostendit quid sit de operatione post mortem Leonis, & quomodo resuscitatur, & quid sit de ratione animæ: & quid dicitur ratione corporis. Et in Luna semiplena ostenditur accidens inseparabile ipsius animæ, tanquam propria passio: Et semiplena, dicit imperfectionem, sed sicut corpus vivens dependet ab anima, sic & semiplena Luna cum sphæra, dependet à sole cum duobus radiis. Et quia dictum est, quod est à potentia ad fermentandum, incidunt in sphæram cum duabus avibus, quarum una apparet mortua, & in veritate mortua, & alia viva. Et viva attribuitur Lunæ semiplenæ, & mortua soli cum duobus radiis, vel fermentaneo. Illæ duæ aves sic sunt colligatæ in una sphæra, quod rostrum unius caudæ alterius est appensum, sic cauda colligata rostro in eadem sphæra, quod tam cauda quam rostrum propter indivisionem naturæ, & homogeneitatem utriusque posse & virtus est eadem, nec una præter alteram, nec altera præter alteram, per se & in se. Et hoc ideo, quia quod est superius, est sicut quod est inferius. Et nonne vides quod aqua aquæ est homogenea. Et ego dico quod fermentum panis panis est, & sic fermentum auri aurum est. Sed aurum nostrum, ut intelligas, non est aurum vulgi, quod est propterea, quia aurum vulgi non habet tingere, nisi quantum in se est, Sed aurum nostrum, quod est verificatum omni solutivo, super omnem passivum, &

& est regula & regulans, & tingens & tinctum, & hoc avis & avis, nec avis & avis est hoc, sed ex ave & ave consurgit, illa forma fermentanea fermentata. Et est ibi duplex fermentum scilicet fermentans, & illa est avis mortua, & fermentatum, & est avis viva. Et ex his duobus sequitur fermentum fermenti per excellentiam. Et illud est ex operibus magisterii, & super hoc gaudent Philosophi. Et sic in sinistra parte habemus Lunam semiplenam, & sphæram, & duas aves & sphæram. Et sic habemus totum numerum de tenente tabulam. Dicitur quod est Alchanor, & est locus præparationis, & digestionis, & actionis. Et talis est dispositio & forma illius, & hæc statua ut supra depicta apparet.

Senioris Tabulæ Chimicæ Finis.

SUBSECTIO XIII.

Anonymi Veteris Philosophi CONSILIUM CONIUGII, *seu* DE MASSA SOLIS & LUNÆ Libri III. *Verè aurei & incomparabiles, ex Arabico in Latinum Sermonem reducti.*

Incipit Primus Liber Consilii Conjugii, de Massa Solis & Lunæ, *cum suis Compendiis.*

NON legitur à divina munificentia majus emanasse donum sapientia. Unde Hamuel, Recommenda memoriæ, exorna conscientiam, magnifica scientiam. Qui enim spernit scientiam, spernit illum Deus sublimis & gloriosus; sapientes verò & electi servi Dei, quorum unus post alium, hanc sibi hæreditavit sapientiam gratia & dono Dei, cujus nomen sit benedictum, ut sibi facerent memoriam perpetuam posteris, de hac libros suos conscripserunt, typicis & tropicis locutionibus velatos. Nisi enim hanc scientiam posteris descripsissent seculis oblivioni dedita periissent, sicut & domini ejus mortui. Sunt enim libri vasa memoriæ, & fama perpetua sapientum. Ne autem hæc sapientia & donum Dei altissimi hilariter elargitum microcosmo ad interitum tenderet, Deo volente philosophi & prophetæ, scientiarumq; domini, hujus sapientiæ series in scripturis deposuerunt velatas, propter plures causas. Prima est Hamuelis in Seniore, ut attribuerent illam domino glorioso, ut revelaret illam cui vellet, & prohiberet illam à quo vellet. Nam ut dixit Morienus ad Regem Calid: O bone rex, scire te convenit, quod hoc magisterium nihil aliud est nisi secretum secretorum, & arcanum Dei altissimi & magni. Ipse enim hoc magisterium suis prophetis mandavit, quorum animas in paradyso suo collocavit. Si autem sapientes, qui post illos fuerunt, suas dispositiones de qualitate vasis in quo conficerent non invenissent, nunquam ad hujus magisterii perfectionem pervenire potuissent, & in eodem libro postea alibi dicitur: & scire te convenit, quod intentio omnis hominis, hanc scientiam puram & divinam inquirentis, nihil aliud arbitrari debet nisi donum Dei altissimi, & magni, qui eam servis suis commendat, cujus nomen sit benedictum. Secunda causa est in libro luminum Rasis, qui, postquam multa de dispositione artis docuisset, dicit: Quamvis omnia dilucide præmissa sunt, idoneum tamen arbitror, quamplurima sub ænigmatis specie involvi. Si enim omnia prout se habent, vellem enodare, nullus ultra prudentiæ locus esset, cum insipiens sapienti æquaretur, nec sub circulo Solari vel Lunari quisquam mortalium paupertate noverca medias angustias defleret. Tertia causa velationis hujus scientiæ legitur, ne detur occasio malignandi pravis, hæc scientia occultatur in verbis obscuris, unde bonis celari non debet. Dicit Assiduus: Quidam ex philosophis Dominum timentes, non tam sublime, nec tam pretiosum hoc magisterium habuerunt. Immò opus suum patens & manifestum scribere voluerunt: sed expavescebant hæc agere, eo quod mundum deleret, & opus arandi & serendi plantarum periret. Ergo non frustra libros suos scripserunt velatos, nec eventui composuerunt. Quarta causa obscuritatis legitur in fine turbæ philosophorum, ubi dicitur: Nisi enim nomina multiplicarentur in hac arte nostra, sapientiam nostram pueri deriderent. Quinta causa est Mundi Philosophi in Turba, dicit enim: Si plebei venditores hanc mineram agnoscerent, non venderent eam vili precio. Arsuberes in eodem libro. Et si reges eam agnoscerent, non sinerent eam ad pauperes devenire.

Libri autem Philosophorum, quanquam obscuri, tamen valde utiles sunt ingeniosis hanc scientiam inquirentibus, quæ sine literarum cognitione haberi non potest. Unde Pythagoras in Turba: Quanto plus libros legebam, tanto magis agnoscebam: Et Mirtiganus ad Horfolcum: Narrasti frater de argento vivo, & intus quod est magnesia, & jussisti libros philosophorum legi & experiri. Et Morienus ad Kalid regem dixit. Quod jam diximus tu ne bene intellige, & intellectum memoriæ commenda, & juxta suum ordinem illa dispositione, & in eorum dispositione frequenter stude, quia ejus frequens studium viam rectam tibi ostendit, ita ut eam videas, nec amplius à te celari possit.

Rasis in libro luminum: Cum ergo nostrorum statuum scripta omnia diligenter & serio perspexeris, si universa ad propriam formam reducere studeas, voti nullatenus cessabitur effectus. Propterea artifici summe videtur necessarium scrutari, æstimare, diligere: nam in inquirendo & eliciendo libros nostros sic appetunt, quod amando repertos colligant & servent. Nec in his alicujus temporis dispendium impendente te pigebit. Cui autem hæc tria deficiunt, nec librorum deliciis ditari merebitur. Hamuel commentator Senioris se excusans quod sapientiam suam in figuris descripsit, dixit: Propinquius est illud intellectui subtiliter prospicientis, & cognoscentis terminos sapientiæ, ex

ex sermonibus typicis & obscuris, cum contulerit illos sermones illis imaginibus & figuris, unum aperiet sibi reliquum, nec legitur aliquid super lapide occulto. Item etiam commentator suadens libros legere suos, diffuse loquitur, causam subjungens dicit: Ego autem ut portaretur memoria mea à posteris in ista arte, sedi solitarius considerans libros antiquorum, inquirens a quolibet nobiscum sedentium, scientiam hanc inquirentium: quos cum alloquerer, non intelligebant me, habebant enim præ manibus libros, qui describunt eis species & res vanas, quas noscunt, qui his occupantur. Et hæ sunt res quæ deteriorant occupantes & ipsi incumbunt suis commixtionibus deviantes à veritate, & ignorantia excœcati, quorum nullus ausus est exponere nec literam unam ex dictis philosophorum. Est autem opus cum sapiens sim, & aperta mihi cætera sunt, & noverim occulta, ut exponam verba sapientum, & perveniam per illam expositionem ad veritatis manifestationem: post eorum manifestationem, ut manifestaretur studentibus in illis, & apertientur fastidientibus in illis & impatientibus, & sufficientiam habentibus in his, quæ præ manibus habent ex ignorantia. Sed cum non explano aliquid ex eis, erit liber meus tanquam ipsius sapientis, & verba mea, & verba sua vel illorum, & mihi attribui, quod est inconveniens, & dedecus illi qui hoc facit, qui appetit jactantiam. Veruntamen si fui cum magno labore in scientia, & aperti sunt mihi tropi illorum occulti, & manifestum est mihi quod occultaverunt, & apprehendi per scientiam quod occultaverunt, debeo hoc appropinquare intellectui successorum meorum, sermonibus in aperto velatis, significantibus intellectum occultum, & velatum, ut hoc sit occultum & velatum.

Est enim apertum studiosis & sapientibus, & intelligentibus, & investigantibus; occultum autem insipientibus, quod nisi sic fecero non manifestabo industriam meam præ cæteris, & erunt dicta mea tanquam propositio sine demonstratione, quod non feci sic. Et scito, quod qui percipit scientiam uno modo, non latebunt ipsum dicta expositionis meæ, & maxime ad quos pervenerint libri mei. Et Deus sit mihi testis super vos, ut non prohibeatis eos, qui sunt digni ex fratribus nostris, & non pandatis ea indignis, alias indigne agereris, & contra conscientiam & merebimini pœnam à Deo, cujus nomen glorificetur.

Commissa enim est vobis hæc scientia, ut subveniatis fratribus nostris pauperibus, & Deus retribuet. O quantum est honoratum ex his assignationibus & argumentis philosophorum per libros eorundem inquirendos. Hæc omnia dixit Senior. Ego inter sapientiæ amatores minimus ipsorum ex eo invictus, quorum experientiam non attingo, ocium cupiens evitare, fructum studii mei longinqui & laboris immensi, propter quod multis annis laboravi cum diligentia & assiduitate, quærendo & æstimando, multas noctes insomnes duxi, degendo diebus multis.

Jam habito hoc quod sum dono domini mei Dei consecutus, dignum duxi non solum intellectui, qui locus est specierum intelligibilium, verum scripturæ, quæ gazophilacium sapientiæ Dei est, fore mandandum, ne tanquam avarum possessorem & degenerem, me scientia dignaretur deponere, procuravi primo in laudem Dei, datoris scientiæ, & ad utilitatem fidelium ejus. Hanc enim scientiam inquirentibus, necessarium est habere mentes purificatas Deo, cum sit donum & secretum secretorum Dei, & soror Philosophiæ ac Philosophorum, quia habet esse à Deo per inspirationem. Singulariter verò motus ut proprium nomen habeat virtus societatis, non errantis, sed vere existentis in intelligentia principiorum, & scientiarum, & conclusionum artis, per expositionem trium verborum & clavis sapientiæ majoris, volui specialissime declarare, ut multorum sapientum dubiam aciem mentis figat. Quia vero problema diversorum philosophorum commutando exponere decrevi de viro artis & muliere ejus: hunc librum consilium conjugii de massa Solis atque Lunæ volui nuncupare. In quo prius de minera artis eloquar, exponendo secreta secretorum. Secundo de regimine ejus. Tertiò ponam carmen trecentorum versuum, & commentabor dicta philosophorum, & exponendo societati quicquid obscuraverunt pro posse suo, & celaverunt præ patribus & filiis, comprehendens in summa quod ipsi in multis passibus librorum expanderunt sepultum tropicis & typicis locutionibus, & magnis obscuritatibus involutum. Sed quia lapis sapientum in cavernis planetarum occultatus est, id est, in definitione Solis & Lunæ Planetarum reliquorum, ab iis ducam exordium.

Prima Pars Hujus Libri.

Sol, ut dicit Algazel, est mundi oculus, splendor firmamenti, pulchritudo cœli, orbium viator, fons totius caloris, planetarum rector, horarum divisor, gratia & honor Dei. Luna, ut ait idem, est cœli purpura, Solis sectatrix, navigantium solamen, roris nutrix larga, præsagium tempestatis, domina humiditatis. Sol dicitur quasi super omnia lucens, Luna quasi luce lucens aliena, quia ipsa non lucet de se, sed omnem splendorem suum à Sole mutuat. Hermes, Sol etiam est dominus corporum & lapidum & est nobilior eis, quoniam est rex eorum & ipsorum copia, quod non corrumpit terra nec aqua, nec ignis, nec minuitur in igne, sed ignis ipsum rectificat & humectat, & non comburunt ipsum sulphura corrumpentia, quia natura ipsius est æqualis, clare & recte temperata, propter quod extulerunt ipsum sapientes; & magnificaverunt ipsum, & posuerunt in ipso compositionem Elixir magni lapidis, quoniam est substantia æqualis permanens, fixa longitudine æternitatis. Hoc quidem Elixir est de complexione substantiæ auri; quia est calidum & humidum, & est Elixir hoc in corporibus, sicut Sol in stellis, quare Sol est rex stellarum, & lumen earum, & per eum complentur res terræ ex plantis, fructibus & mineris. Etenim retinet omne corpus, & retinetur ab eo, & est fermentum duorum Elixirium albi & rubei, & non rectificantur nisi per ipsum, & non complentur per illud, sicut pasta quæ non completur nisi per fermentum, & est hoc fermentum in Elixir, sicut coagulum in lacte, & sicut muscus in odore bono. Luna verò, sponsa Solis, est coloris cælestini, vicina complexioni solis, & est domina humiditatis, ex qua cuncta procreantur adjutorio solis. Mercurius vero mercantum dominus est, qui aurum, & argentum, & gemmas latere volentia in luto mercatoribus adinvenit, & Mercurius est pars materiæ omnium metallorum, & est ex sicco terreo, & subtili, & humido unctuoso, inadustibili, vehementer & optime universaliter complexionato, nisi quod vergit ad humidum aquosum, unde ratione humidi humidantis fluit

fluit in frigido, quærens iter alienum, & fugit in igne. Et ratione humidi unctuosi, inadustibilis, & vehementis complexionis non aduritur, sed in totum sublimatur.

Nam humidum unctuosum motum ab igne, trahit secum subtile suum siccum omnino ita, quod post se nullas relinquit feces, & ratione sicci fluit globose, & non madidat illud quod tangit, nec adhæret ratione vehementissimæ complexionis, & ex soliditate partium densarum privatarum raritate ponderosum est, & super ipsum natant lapides, & metalla omnia, præter aurum, quod petit fundum. Ex quo elicere poteris maximum secretum: scilicet naturam, symbolum, & similitudinem magnam: Et sciendum, quod Sol, & Luna, & Mercurius digesta sunt calore temperato Mars vero & Venus calore igneo, excedente temperiem adustivam, & hic calor dicitur optesis. Calore vero molendesi, qui est defectivus, ac ejus parte digeritur Jupiter & Saturnus. Et sciendum quod Mercurius purus, id est, optime complexionatus est in Sole & Luna, & seipsum solvere reperitur, licet sit materia vel potius pars materiæ omniũ aliorum. Et postquam ad suam speciem est productus naturæ beneficio, ratione suæ optimæ complexionis ultra corrumpi non potest, sed alia corruptibilia metalla ex eo habent generari. Contingit ex eo, quamdiu est in fieri non facto esse, scilicet digestione, optesi & molendesi. Et ex his, & per hæc, quæ dicta sunt præparaverunt sapientes lapidem suum de meliori minera, quam possunt invenire. Unde Geber, qui prima naturalia ignoravit, jam multum remotus est ab arte nostra, quia radicem non habet veram, super quam intentionem suum fundet. Qui verò principia sciverit naturæ & causas atque essentias, non tamen adeptus & consequutus est verum finem & profectum artis hujus occultissimæ, habet tamen faciliorem aditum, & hic parum remotus est ab artis introitu: Qui vero sciverit omnia principia & causas mineralium & generationis modum, quæ ex intentione naturæ consistunt, parum quidem aufertur ab eo de operis complemẽto, sine quibus non potest sciẽtia nostra pefici.

Lapis philosophorum est rex de cœlo descendens, cujus montes sunt argentei, & rivuli aurei, & terra lapidis, & gemmæ pretiosæ. Ecce jam omnes species artis enumeratę sunt. Assiduus: Scito fili, quod opus philosophorum & prophetarum non fit nisi in solo argento vivo, quoniam illis in omnibus rebus cogitantibus & ad argenti vivi scientiam perveniẽtibus, nesciebant, quod argentum vivum accipiant, quo operantur. Ideoque in naturis & in accidentibus, quæ omnia alterant, cogitationem & complexionem iteraverunt. Cum autem super lapidem eorum quieverit intentio, & notum habuerint, quod ex hoc lapide procedit argentum vivum, quod voluerunt quidam ex ipsis valde celare, omnibus nominibus nominaverunt, & omni operi & rebus ipsum assimilaverunt. Quidam vero tantum uno nomine, quod est lapis: aquam vero quæ ex eo, vel ex ea, vel ab eo extrahitur, argentum vivum nominaverunt, quod diviserunt in duas partes, quas illos oportuit duobus nominibus nominare. Quidam enim dixerunt cœlum & terram: Quidam masculum & fœminam: Quidam lapidem & aquam: Quidam spiritum & corpus: Quidam ovum & gallum, Quidam hominem & magnesiam: Quidam vile ac charum, & stercore tectum, ad quod vix poterit perveniri, quod homines ac pueri in plateis & viis prætereunt, & id est, humidum, quorum expositio in sequentibus apparebit. Unde Rasis in lumine luminum, sapientes quidam in uno, scilicet humido, quidam in duobus, masculo & fœmina, quidam in tribus, scilicet, spiritu, anima & corpore, scilicet, aqua, terra & tinctura, quidam in quatuor scilicet elementis consistere volunt.

Sapientes tamen dicunt, quomodo quinque elementa ex radice una, scilicet ære philosophico pullulant: scilicet quatuor elementa, calidum, frigidum, humidum & siccum & quinta essentia quæ nec est calida, nec frigida, nec humida, nec sicca, nullo alterius generis adveniente. Nam & seipsum dissolvit, & coagulat seipsum, albescit & rubore decoratur, seipsum croceum facit & nigrum: præterea seipsum desponsat, id est, spondet uniri, quia natura naturæ congaudet propter vicinitatem, id est proximitatem naturæ inter illa, & à seipso concipit, quia unum est genus omnium illarum specierum, scilicet masculi & fœminæ, & spiritus Lunæ: & natura naturam vincit, & natura naturam continet, quousque finem operis acceleret.

Adomat, sciatis, quod non est nisi res una, quæ patrem habet & matrem, & ejus pater & mater eum nutriunt, atque pascunt, nec ipse à suo patre & matre in aliquo differre potest. Hermes, cujus pater est Sol, mater verò Luna. Et Assiduus, cujus mater est virgo & pater non concubuit, ergo est generatio casta. Et iterum Hermes dicit, non convenit rei, nisi quod propinquius est ei ex natura: & statim adjunxit: Humiditas autem est ex dominio Solis.

Et dicit Dantinus: Quod omnis res artis hujus, non est nisi de eo & cum eo: quia omnis tinctura à suo simili procedit. Et Arctorienes etiam commemorat, quod tres species ad totum magisterium sufficiunt, scilicet, fumus albus, id est, vis quinta, id est, aqua cœlestis: & leo viridis, id est, æs Hermetis: & aqua fœtida, quæ est mater omnium, ex qua & per quam, & cum qua præparant ipsum in principio, & in fine.

Has igitur species tres, & ejus confectiones, nemini detegas: sed stultis hoc magisterium circa quamlibet aliam rem quærere, & quærendo errare contingit, quia ad ejus perfectionem non pervenient, donec Sol & Luna in unum redigantur corpus, quod nisi Deus voluerit, nunquam fiet. Et Aristoteles in Epistola ad Alexandrum dicit: Quod hujus artis duo sunt lapides principales, albus & rubeus, mirabilis naturæ. Albus in occasu Solis incipit apparere super facies aquarum, abscondens se usque ad mediam noctem, & postea vergit in profundum. Rubeus vero ex opposito operatur, quia incipit ascendere super aquas in ortu solis usque ad meridiem, & postea descendit in profundum. Et in alia Epistola dicit: Aqua instrumentalis in arte intelligitur esse duorum, quorum unum Soli, alterum Lunæ deputatur, & jam arcanum cœleste perfeci. Et Kalid, in his duobus lapidibus, quos designavi, est quatuor naturarum relictarum perfectio, quorum alter est vir, id est, Sol, alter vero uxor, id est, Luna. Et Hamuel commentat. Hæc est magnesia nobilis quam commendaverunt omnes philosophi, quæ ex multis vocabulis una est res, & sunt duæ atque divinæ, Lunaris, scilicet, & Solaris, nec una ex eis operatur sine alia.

Et Hermes dicit: Quod lapis esse, est secretũ totum, & vita majus cujusque rei, & omnis homo indiget eo.

Et hæc est aqua, quæ est in tritico fermentum, & in oliva oleum, & in persicis gummi, & in omnibus arboribus fructus diversi, & principium generationis

tionis hominis est ex ea, & est vivum quod non moritur quamdiu mundus est, quia est caput mundi, id est humor. Rasis in libro luminum, supervacue videtur tibi illud nominare & designare, quia nunquam à re recedit, quia si morieris tecum moritur, sed si interierit, cum ipso obibis mortem.

Et in eodem ipso libro de minerarum arte sic loquitur, sed diffusus est sermo, oleum quoque suscipiens colorem, id est splendorem solarem, ipsum sulphur est: ita eodem modo idem etiam est æs. Ergo Plato dicit, omne arg. vivum sulphur, sed non è converso, & omne aurum æs, & non omne æs aurum. Textus, sed omne oleum Soli comparatur atque auro. Ergo Hermes, Pinguedo est ex dominio Solis: & humiditas ex dominio Lunæ, quia omnis frigidi oleum est humiditas, & omnis calidi oleum est pinguedo, Textus, Atque secundario mortem respiciendo, ab ipso oleum exprimitur, sed propter siccitatem terræ postquam totus vapor æris est extractus in aqua sibi simili. Dicitur etiam opus mortis propter rubiginem. Unde Theophilus, Dico vobis quod ferrum non fit rubiginosum nisi per aquam illam, & ipsa est quæ laminas tinxit. Et Donellus, Ego autem dico vobis, sumite ferrum facientes inde tabulas postea aspergite eas veneno, & ponantur in vas cujus os bene claudatur, &c. Et propter nigredinem in opere primo & secundo apparentem dicitur Mars: Unde Florus: Et scitote quod prima nigredo ex natura Martis est & ex illa nigredine exortus est rubor qui nigrum emundavit, & pacem inter fugiens & non fugiens ordinavit: Est enim Mars Deus belli. Textus, quod aut fex, id est, nigredo atque tinctura emittitur, aqua vocatur perpetua & incorruptibilis, fex ipsa dum nigrescit magnesiæ nomen usurpat. Glossa in turba, Ablue donec exeat nigredo, quam quidam nummos vocaverunt. Et Gradinon ait, Rebus artis nostræ semel contritis, & coctis, invenietis nigredinem, & illud est plumbum sapientum, de quo dixerunt nummi nostri nigri sunt. Textus, Alba fex ipsa plumbum album nominatur id est stagnum. Ipsa quidem Mercurio adscribitur, & ipsa est oleum, quod cum digniori administratione præparata ipsum aurum viscosum & atramentum nominant & gummi rubicundum, & auripigmentum rubei sibi nomen assumit, quia est pinguedo auri & tota ejus tinctura. Textus, natura quinta ipsa est Veneris, apud Philosophos, quæ nec calida, nec frigida, nec humida, nec sicca est, sed medium. Ea etiam auripigmentum croceum & Iris prò multiplici ejus colore dicitur. Est enim lapis à quo procedit omnis color, ipsa est aqua perpetua, alba quidem quando prima candida apparet, tum etiam albumen ovi, & acetum, aqua marina & almizadir, & similia his nomina attribuunt. Ex hac quidem aqua, & ex hoc corpore argentum vivum mutatur: Et sicut candor in rubeum se transformat: sic hoc oleum occulti & secretum in candido amplius argenti vivi quod jam prædictum est totius operis exordium & radicem firmat, & cum perfectum fuerit stanno, vel plumbo, vel æri supra positum, in argenti optimi speciem convertit. Ipsum quoque deinceps de auri tinctura produci possibile est; Et tandem rubescente, oleum scilicet sulphuris cum argento vivo, quod de candido corpore habet esse, desponsandum erit, ex aqua æris candor & serenitas arg. vivi quæ album efficit, & ipsa est rubea, post candorem namque rubescit. Hoc itaque oleum & argentum vivum in unum redacta, unum quiddam constituunt, unde verus & commune sentit proverbium & est sermo sapientis: Servus rubicundus candidam duxit uxorem, & per conceptionem seminis gravida, peperit filium qui omnes suos progeniores, id est Solem & Lunam superat. Cum igitur arg. vivum ex candido corpore procedit, oleo id est sulphuri sociatur. Glossa, argentum vivum de argento sociatur oleo, id est pinguedini solari, quæ masculus est & illa fœmina. Textus: Etiam habet argentum vivum nomine alterius designandum. Nam quæ corpora candida & rubea, sunt commista vel admixta, totum hoc corpora quatuor nuncupamus.

Sic igitur de argento vivo in corpore magnesiæ, est per corpus candidi & rubicundi solutum cognoscunt congelari. Etiam Hermes in libro ducatus qui est unus de 7. dicit: Fiducia in duabus rebus consistit, quibus tertium adjungitur, & est idem dictum quod prius. Et idem albi dicit: Tres facies id est, spiritus vidi, ex uno patre natos, id est, una progenie quia ipsorum est unum genus, quarum una est in igne, altera in aere, tertia in aqua. Quia, scilicet, Hamuel commentator senioris dicit: Est aqua vitæ triplex, quia est unum in quo, sunt, scil. aer, ignis, aqua in qua est anima exorta quam vocant aurum, & vocant eam aquam divinam. Textus, quas scilicet facies pater eorum conjunxit, pater, id est, genus unum quia homogenea sunt, ideo symbola: & tum vidit eas esse conjunctas scilic. naturas tres, quia sese congaudent, tunc uno ore locuti sunt, scilicet illæ tres naturæ conjunctæ in aqua dicentes, eas quæsitum quatuor elementorum naturas, scilicet in terra, quia in corpore mortuo sunt quatuor, calidum, humidum, frigidum & siccum, & ista uniuntur per quam illam quæ omnia operatur, scilicet vivificat, mortificat calcinando, & cætera solvit, & se cum terra coagulat. Textus? Quas scilicet naturas 4. formicæ id est, nigredo in ventre terræ æris Philosophici prius eduxerunt in aquam, quæ nec est calida, nec humida, nec frigida, nec sicca, sed medium omnium incorruptibile, conjungens tincturas fixas.

Et Lucas Philosophus: Comburite æs, id est, comburite argentum, & comburite aurum, quod non est nisi unum comburire, quia comburere est dealbare, scilicet prima & secunda dealbatione. Et rubeum facere est vivificare quod est ultimum operis. Et idem subjungit: definitio artis hujus est, corporis liquefactio id est solutio in aquam, & animæ à corpore divisio: animæ quoque corpori suo mundo reassociatio: Æs enim nostrum habet animam & corpus sicut homo.

Oportet ergo dirui corpus, & animam separari ob eo, quod non penetret corpus sed anima, id est, tinctura in aqua, quæ est subtilis & tingens ipsum corpus, id est penetrat terram mortuam, & ita est corpus & anima in natura.

Et subjungit pulchrum ænigma & obscurum, quod splendor Saturni, id est, nigredo solaris, quæ est Spiritus ejus & tinctura, dum scandit in aceto, id est, dum resolvitur in vaporem aereum in aqua sua ex qua est prius, non apparet nisi tenebrosus, id est, viget, & tunc nascitur proles Philosophorum. Textus: Mercurius id est stilbon quasi stillans bonum, radio solari id est splendori solis occurrit, ut conjungatur lumen lumini, & albificetur post summam nigredinem. Textus, & argentum vivum id est aqua viva virtute sua ignea, id est solari quæ potentior est igne, corpus sc. mortuum vivificat, id est rubificat & perficit, id est figit. Præterea de lapide isto impari Castis in Turba dicit: Si vultis ad per-

perfectionem nummum nostrum, id est æs experiri, inspicite, si est æs impalpabilis id est munda & purgata à nigredine, sc. quod est oleum, quod quasi frusta desuper natare conspexeris, & congregatur & in aquam candidam conversum fuerit: quod si tale inveniatur, est aptum, quia aliter non tingit, Rasis Spiritus in corpora habet ingressus, cum adeo munda & purgata subjaceant. Et hæc radix præcipua est hujus negotii. Sequitur: Et scitote quod si aliud quicquam præter æs nostrum & aquam nostram sumitis, & in aquam nostram rigatis nihil proficit: Si vero æs nostrum per aquam nostram rigatis veritatem invenietis. Et subdit: Per æs nostrum & aquam nostram permanentem, Philosophi significaverunt in hoc lapide, quem etiam lento igne coqui jusserunt, quæ utique duo sunt lapis noster nummosus, scil. æs & aqua, & sunt etiam id de quo dixerunt sapientes, quod natura natura lætatur propter propinquitatem naturæ in illa duo, id est masculum & fœminam, ac aquam nostram, & est ejusdem naturæ, sc. aqua illorum duorum, id est Solis & Lunę inter quam maxima consistit propinquitas, quæ nisi esset, tam citò non converterentur sc. in unum. Et Castis in Turba. Quod non existit ab homine nisi homo, nec ex volatili nisi volatile. Et natura non emendatur nisi per naturam. Ex ea quidem & non ex alia colitur ars, quam nisi capiatis, & rigatis, non bene agitis. Jungite ergo masculum, id est, Solem, filium scilicet sorori suæ, id est Lunæ odoriferæ, id est per odorem seu fumosam evaporationem & vobis artem gignent: & nolite eis alienum jungere pulverem, nec rem aliam præter aquam suam. Et subdit, O quam preciosissimâ & mirifica est servi hujus rubei, id est, Mercurii rubificati, natura, ipse enim est sine quo regimen operis stare non potest. Et dicit Lasam, Quod natura illa masculus est & fœmina, & invidi vocaverunt eam magnesiam, eo quod in eo est maximum arcanum. Et Assaracus, Qui veritatem vult consequi capiat Solis humorem & spiritum Lunæ, quia sulphur sulphure continetur & humiditas humiditate. & Arsuberes, sulphur sulphure, id est argentum vivum cum ære, omne enim arg. vivum sulphur est, sed ambo sulphura sunt incombustibilia, & humiditas humiditate, id est, Mercurius humiditate æris, Et Constans dicit, Nihil aliud curate, nisi quomodo duo sunt arg. viva, scil. fixum in ære, & volatile fugiens in Mercurio. Et invidus dicit, quod hoc sulphur, id est, arg. vivum, consuevit fugere, & sublimatur sicut vapor.

Oportet enim alio arg. vivo sui generis id est, æris retinere, & fugam cohibere, quod si cum albo vel rubeo sulphure sui generis non misceatur, id est, auro vel argento, proculdubio fugiet. Argentum ergo vivum arg. vivo sui generis jungite, quo peracto maximum habetis arcanum. Et Parmenides dimitte aquas & brodia, corpora & lapides, sed nummos causate, & æs pro nigredine, & stannum pro liquefactione sumite, id est, fac tabulas, id est, folia de auro, & pro nigredine sumite, id est cum mercurio denigrate & computrescite, & stannum pro liquefactione sumite, id est, quando videtis ipsum album totum, tunc est liquefactum, id est in aquam conversum, subdit idem Parmen. Dimitte sermones superfluos, & accipite arg. vivum, id est, aquam compositam, & congelate eam in corpore magnesiæ, id est, in terra aquæ divinæ, & fiet album & rubeum, id est, aurum & argentum. Et dicitur lapis magnesiæ, quia secundum Pythagoram est res illa consequens socium suum, sicut magnes ferrum. Quoniam sicut propinquitas magnetis est cum ferro, sic consimilis est aqua cum terra. Et sicut anima cum corpore lætatur, sic natura quidem cum natura sibi compari congaudet. Et Eximius dicit, Dico vobis veraciter, quod non est tinctura Veneris nisi in ære nostro. Nolite ergo pecunias vestras in vanum consumere, cordibus & animalibus vestris tristitiam inducendo. Et Hermes ait. Quod Azoth id est arg. vivum, & ignis putredinis, qui est ignis sapientum, Latonem, id est æs, abluunt atque mundificant, & ejus obscuritatem ab eo penitus eripiunt. Quod si ignis modum recte disposueris, Azoth & ignis in hac dispositione hujus rei sufficiunt. Unde Eivo interfector ait, Dealbate Latonem id est æs, & non potest dealbari nisi solvatur in Azoth. & libros rumpite ne corda vestra rumpantur. Et Dantinus inquit, Laton quamvis prius sit rubeus, tamen inutilis, sed si post rubedinem in album variatur nullum valebit. Et Hermes In primis est nigredo, & postea cum sale & anaton, id est igne & mercurio sequitur albedo, & in primis fuit rubeum & in ultimo album. Et supradicta nigredo omnino aufertur & deinde vertitur in rubeum, lucidum, nimis pulchrum. Et Marior dixit, quum Laton noster id est æs nostrum cum Aakbrie comburitur, id est cum sulphure nostro humido, albo incombustibili, & mollicies Azoth super ipsum funditur, ita ut fervor, id est pinguedo calida ejus tollatur, tunc omnis obscuritas atque nigredo ab illo aufertur. Humor enim in igne generat nigredinem, quo humore digesto, sequitur albedo, sic est in proposito, Et cum in aurum purissimum convertitur, id est in colorem aureum in effectu non aspectu, quia aurum viscosum & album est in aspectu vel visu. Non igitur in vanum testimonia de minera artis ad loca adduxi diversa. Qui dicit Morienes: Ego autem dico tibi, quod in specierum ponderibus nihil expendas & maxime in auri artificio. Quia si quid aliud ab hoc lapide quis in hoc magisterio quæsierit, assimilatur viro per scalas atque gradus ascendere nitenti, qui cum nequiverit super faciem suam pronus in terram cadit.

Et postea dicit, quod in hoc lapide sunt quatuor elementa, & assimilatur mundo & mundi compositioni, nec in mundo alius lapis invenitur qui huic assimiletur in effectu vel natura. Quicunque autem alium lapidem ab hoc magisterio quæsierit, ejus opera omnia frustrabuntur. Hamuel, jam demonstraverunt tibi sapientes modum manifestè per prohibitionem à rebus vanis, unde lucratus es multum, & redemisti pecuniam tuam ne expendatur in vanum. Et hæc est magna utilitas si intellexeris: Ut autem plenius pateat hoc capitulum, figuras minerarum & compositiones earum cum distinctione operis duplicis, quas senior in domo sua in imagine sua descripsit, scientiam pulchriorem sed obscure traditam, ego exponam breviter. Dicit senior: Intravi ego domum quandam subterraneam, quæ domus est thesaurorum: Et vidi in tectis 9. imagines aquilarum, habentes alas expansas ac si volarent, pedes extentos habentes & apertos, & in pede uniuscujusque aquilæ similitudo arcus ampli quem ferre solent sagittarii.

Et à dextris & sinistris domus, imagines hominum erant, prout possent esse perfectiores, stantium induti diversis speciebus & coloribus habentes manus extensas ad interiorem thalamum, imminentes ad quandam statuam intus in domo. Et in interiore parte thalami erat imago sapientis, quæ habebat

habebat tabulam unam marmoream in longitudine unius brachii, & latitudine unius palmæ in manibus suis super genua sua. Et digiti manuum ejus desuper refixi, & deflexus, ac si innueret respicere in eam, sicut in libris apertum cuilibet videbatur intuenti. Et habebat tabula illa columnas sicut liber, divisa enim erat per medium, & in parte in qua sedebat Sapiens, erant imagines diversarum rerum, & literæ barbaricæ. Et in prima medietate tabulæ erant quinque in inferiori parte tabulæ. Prima sphæra ex duabus avibus pectoribus inclinatis: quarum una habebat alas abscissas scilicet masculus: alia vero super istam erat alata scilicet fœmina, & utraque tenebat rostro caudam alterius, ac si volans vellet volare cum altera, & illa vellet retinere volantem. Et erant istæ duæ aves homogeneæ, in una sphæra. Deinde alia sphæra 8. Luna plena. Superius in prima tabula erant duo juxta caput volantis, imago erat Lunæ crescentis, & ex altera parte Luna in sphæra. In altera vero medietate tabulæ secundæ, erant similiter 5. tria superius & duo inferius. Superius Sol cum duobus radiis, qui est Sol duplex, & imago duorum in uno. Et ex altera parte imago Solis cum uno radio, qui est Sol simplex, quasi imago unius in uno. Et radius descendebat circumdans terram nigrans, in inferiori parte divisam per tria. Tertia ejus habebat Lunam crescentem, pars interior alba sine nigredine, & sphæra nigra circumdabat eam. Et hæc sunt duo scilicet terra ex duabus naturis scilicet sphæra nigra, & Luna quam circumdabat. Et superius tria, scil. Sol cum duobus radiis, & Sol simplex cum uno radio & hæc sunt omnia decem secundum numerum 9. aquilarum & terræ nigræ. Glossa: Domus hæc thesaurorum est vas artis in fimo pendens sterquilinii, de quo postea diffusius dicetur. Novem vero aquilæ sunt novem partes aceti, seu maris nostri, quia sicut pennæ aquilæ suscipiunt aurum cum deaurantur, ita nulla alia res potest solvere Solem, nisi aquila nostra, nec ulla alia aqua fit aurea. De quo dicit Marion, Nihil est quod à Latone suam obscuritatem vel suum odorem auferre potest, sed Azoth est quasi suum tegumentum, primo videlicet quando decoquitur, nam & cum colorat & album reddit, & iterum Laton dominatur Azotho, quia eum rubicundum reddit. Alius quoque Philosophus dicit. Et Azoth nequit substantialiter latoni auferre suum colorem, vel eum mutare nisi quantum ad visum, sed Laton ab Azoth suam aufert substantialiter albedinem, quia ei inest mirabilis fortitudo, quæ super omnes colores apparet, Laton quidem Azoth dominatur & eum reddit rubicundum, cum novem aquilis, id est, novem partibus aquæ volat tinctura æris nostri & sublimando in illo vase suo dealbatur totum. Unde Rasis, substantia omnium rerum decimæ adæquatur parti, si autem totum signare volueris, novem decimas sui necesse est fieri de substantia aquæ. Et Moses in Turba. Jungite primo novem partes de aceto, hæ enim aquilæ habent arcus extentos mortificantes corpus, & extrahentes ejus animam, quæ est tinctura æris. Parmenides. Hoc mare rubrum vertit aurum in rubeum ignem, eo quod natura natura lætatur. Coquite igitur in humore, donec appareat natura abscondita, id est donec privetur nigredine quæ ferat Ethel de Ethel, id est de argento, Rosin. Si fuderitis, id est solveritis, in aquam nostram corpus album, id est, æs nostrum, extrahentur ab eo flores, id est tinctura ejus. Et Aristæus in Turba: Accipite corpus quod magister fumi jussit facientes inde tabulas tenues: deinde in aqua maris nostri ipsas ponite, quæ postquam teguntur aqua permanens dicitur, in igne leni decoquas donec confringatur corpus & fiat aqua, & projicite Ethel, id est argentum vivum jungite, & lento igne simul assate donec fiat brodium saginatum ex pinguedine solari, & in suum proprium Ethelio convertite, scilicet ex quo fuit & natura est composita, donec fiat nummus bonus, id est nigredo, quam Solis florem nuncupamus, coquite eum etiam donec privetur nigredine, & appareat albedo, & est æs combustum & auri flos. Pythagoras in Turba dicit. Est acetum acerrimum quæ aurum merum spiritum facit esse, quo habito nec albedo, nec nigredo, nec rubigo consistit. Et cum istud acetum miscetur corpori, vertit ipsum in spiritum, ipsum quoque tingit tinctura spirituali, quæ nunquam deleri potest. Et filius Azir, Hoc acetum comburit corpus, & vertit ipsum in cinerem & dealbat eum similiter, & si coquitur donec bene privetur nigredo, fiet lapis & nummus albissimus. Postea subjungit: Nunc per istam dispositionem, ostensa est vobis natura fortior omnibus naturis, atque potentior ac nobilior, quam sola Dei miseratione acetum purum novi esse. Et quanto plus libros legebam, tanto plus agnoscebam. Homines vero prout possent esse perfectiores induti diversis speciebus & coloribus sunt Philosophi & Prophetæ servi Dei, qui annuunt ad legendam & intelligendam sapientiam Dei altissimi, ut percipiant quod qui servus Dei est, quod thesaurus ejus nunquam deficiat. Literæ vero barbaricæ & infinitæ species, sunt ænigmata & obscura sophismata infinita sapientum, ut ea malignis celarent hominibus. Unde in Turba: Cum enim infinita habeant nomina, uno tamen nomine nominantur, in quo non est fallacia nec diversitas. Et hoc ubi non prodest magnificè nominatur, & ubi prodest, ibi celatur. Est enim lapis & non lapis, & quia spiritus anima & corpus est albus volatilis concavus quoad porositatem terræ. Et quia totam combibit terram suam, salsus, pilis carens, quem nemo infrigidatum valde, id est, sublimatum tangere potest sine magna offensa, quem si volare facis, volat, & si dixeris ipsum esse aquam, verum dicis, & si dixeris ipsum non esse aquam falsum dicis.

Non igitur pluralitate nominum decipiaris, sed certum habe, quod unumquodque est, cui nihil alienum infertur. Ejus igitur socium investiga, id est æs, & nihil aliud ei inferas, & sine homines multiplicare nomina, quæ si non multiplicarentur, sapientiam nostram pueri deriderent. Hæc omnia scripta sunt in Turba, in fine de ænigmatibus sapientum.

Duæ aves sunt homogeneæ, id est, unius naturæ, & sunt lapis sapientum, masculus est sine alis, id est, non potest volare, quia de se ignis non potest ipsum corrumpere, nec exhalare in igne, vel nullum salium, vel spirituum aut aluminum, nisi aquila nostra dicta. Avis vero alata est fœmina, quę cum corporibus corrumpentibus consumitur. Unde dixerunt: Facite fœminam super masculum, & ascendit masculus super fœminam, quoniam per fœminæ adjutorium, & aquæ suæ volat, & spiritus efficitur humidus, & argentum vivum ab hominibus extractum, id est, ratione & magna intelligentia. Unde Theophil. Et quicquid invidi in suis libris occultè narraverunt, argentum vivum significare voluerunt, quod alii aquam sulphuris, alii album plumbum, alii æs, aliquando nummus compilatus

nominatur. Et conjunxerunt masculum cum fœmina in proprio humore, quia sine masculo & fœmina nihil natus generatur. Morienes quinque partes nutritiones describit lapidis. Primo est coitus, secundò conceptio, tertiò impraegnatio, quartò ortus, quintò nutrimentum. Si enim non fuerit coitus, non erit conceptio, & si non fuerit conceptio, non erit impraegnatio, & si non fuerit impraegnatio non erit ortus. Hæc est hujus dispositionis directio, quia scilicet hominis creationi assimilatur. Unde prius dixit Morienes: O bone Rex, tibi confiteor: verum, quia hæc divino nutu in sua creatione magis conficitur. Omnis enim à Deo creatio, sine ista aqua persistere non potest, scilicet, humore seu aqua, Et post subdit: Quid multa referam? hæc enim res à te extrahitur. Cujus minera existit apud te nunquam & illam inveniunt, & ut verius confitear, ex te ipsi accipiunt, & nullius minera in exegisti. Intellige quoad creationem hominis de mare & fœmina, & libidine quoad humidum. Si enim non esset humidum in utero, sicut dicit Bonellus in Turba, non servaretur sperma, donec fœtum producat.

Et Assiduus humidum aquosum lapidem suum dicit pro sophismate. Et scito Fili, quod hunc lapidem de quo hoc arcanum extrahitur, Deus non emendum pretio posuit, quoniam in viis ejectus invenitur, ut à paupere & divite haberi possit, ut ratione ac scientia possit ad eum quis leviter pervenire, humidum vero ubique est, & lapis noster humidus est humiditate aquosa, & metallina, unde dixerunt ipsi & vilissimum & pretiosissimum quod est in mundo.

Humor enim communis de quo omnia generantur impretiabilis est, Hamuel exponit hoc vilissimum dicens, pretiosius quod est in mundo ex vestibus est sericum, & est ex vermibus, & mel in quo est sanitas hominis, est ex apibus, & margaritæ ex conchis extrahuntur. Et homo, qui est dignius, quàm quod est in mundo, est ex spermate. Æs verò artis, & mineram, sola hominum opinio facit pretiosa, ut præclare dicitur in lib. de consolat. Philosophiæ.

Pulchritudo enim, quam habent, non est eorum sed lucis: Omnis enim color est lux in corpore perspicuo, terminata per opacum. Aurum enim atque argentum, & gemmæ de natura sua latere volunt in luto & terra opaca, unde hoc significare voluit Morien. dicens: Si hoc, quod quæsieris, in sterquilinio inveneris, illud accipe, si verò in sterquilinio non inveneris, manum tolle ex marsupio. Et item Gratianus. Et si hoc in stercore inveneris, quod tibi placet vel expedit, nihilominus tolle, significans quod de minera recenti accipere debes, quod non fuit in opere: Et quod subdit Morien. Omnis enim res quæ magno emitur pretio, in hujus operis artificio, mendax & inutilis reperitur, significat prohibitionem à rebus vanis, ut margaritis, argento vivo, sulphure, arsenico, sale armoniaco, quæ ignem fugiunt. Quomodo igitur expectabitur bonum de eo, quod non est permanens. Tinctura enim quæ extrahitur à corporali & combustibili radice annullatur, sicut radix ejus. Non enim mutantur res, ut à radice sua exeunt, in mineralibus, nec in seminibus videtur vegetabilium, & seminibus animalium, ut ex ovo fit pullus diversis transmutationibus, à quo habet radicem. Et similiter ex spermate fit homo, nullo alio superingrediente nisi menstruo sanguine, ex quo fit sperma, sicut ex sanguine sibi æquali atque confundi per quem inde nutritur.

Sed egestio stercoris & urinæ, sanguinis, capilli, & ova, & similia, nullam vicinitatem habent cum metallicis, ita quod à radice ipsorum possit fieri aurum & argentum, sicut quidam putant ignorantes, non enim exit ab homine nisi homo, nec ex simili nisi sibi simile.

Igitur aurum & argentum non nisi ex consimili specie ejus. Unde ait Senior filius Hamuel: unumquodque animal non generat res ex se, nisi cum eo quod est ex se, cum specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam & Eva & omne hominum genus. Ergo omnis res convenit cum suo simili & propinquo ei secundum speciem. Incipe in Nomine Domini Nostri Jesu Christi, & cognosce naturam ejus, est enim à radice materiæ suæ, quod in eodem & de eodem est, nec ingreditur aliud super eo, quod non sit etiam ab eo, & est radix ejus. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est, ex quo extrahitur, & est in eo & ex eo.

Lapis enim Philosophorum est aqua congelata sicut in auro & argento, & repugnat igni & resolvitur in aquam suam ex qua componitur ex genere suo. Unde Hermes: Non convenit rei, nisi quod propinquius est ei ex natura sua, & generabitur in illa proles ei similis. Et statim subjunxit, humiditas aurum est, ex dominio Lunæ, & pinguedo ex dominio Solis. Unde hæc duo, scilicet, Sol & Luna unum sunt, & coagulatum, & semen. Et Aros Rex dicit, Aqua non conglutinatur nisi cum simili sulphuris sui, nec invenitur in re aliquid simile sui, nisi quod est ex eo. Et Calid filius Jesid: Præteriti nec præsentes possunt tingere aurum, nisi cum auro, & cætera in Seniore invenies. Et hæc de duabus avibus atque aquilis dicta sufficiant.

Sequitur, quare posuit plures Soles & Lunas? Respondetur: Quia non egreditur simul uno actu spiritus & anima, sed paulatim pars post partem successivè. Hæc in Seniore planè declarantur: Sed ego exponam, quod ille prætermisit. Duæ plenæ Lunæ & media sunt quinque à minori computando scilicet media Luna, & quatuor mediæ Lunæ sunt in duabus plenis & duo Soles sunt omnia septem, & hoc est, quod postea est dicturus, septem sunt ordines ponderis, quinque ex eis sunt absque obscuritate, scilicet Lunæ: duorum lucentium est pulchritudo, id, duarum partium Solis. Et quia non est nisi imago Solis & Lunæ, in tabula, & numerus, pondus sequitur numerum figurarum in ea, & subjungit postea: Scito unius radicis, non minus quàm tres & tertiam dimidiam partem esse, quod scilicet pondus ponitur cum eo, id est, Sole, ad illud scilicet tertium, id est, novem. Secundum enim quod Hermes dicit, Sol & Luna sunt radices hujus artis. Et Rasis tres partes ignis, & septem terræ præcipit recipere, & pars parti ut dicit æquatur correspondendo, scilicet, æqualitate proportionis. Et secundum opinionem Obede: Rasis, de Luce quatuor partes, & de aëre partem unam, & ex igne partem unam. In Libro Trium Verborum quatuor ponuntur pondera, primum est de terra 11. partes, & de igne partem unam, & inferas ei de unguento, & pone ad solvendum quousque conficiantur. Hæc autem dissolutio est ab eo colore accepta. Quidam dicunt tres partes terræ & unam ignis, regimen verò unum & idem, & utrumque rectum, primum tamen melius dicit. Et Zenon in Turba dicit: Unam partem de sincero corpore, id est, Solis, & tres de alio ære: deinde commiscete aceto,

aceto, & continuo coquite, quouſque terra fiat.

Et Dardaris in Turba dicit: Et quatuor nummi vulgi non tingunt, ſed tingunt æs, id eſt Mercurium, tincto autem ære tingunt nummos vulgi. Et dicit, quod argentum vivum, eſt quatuor corporum, quæ ſunt animæ occultæ in quatuor corporibus. Alii dicunt, quod non, ſed ſint ſeptem partes terræ, & una ignis, & hoc etiam bonum eſt, primum tamen melius.

Quidam dicunt, quod non, ſed ſint undecim partes terræ, & una ignis, & idem regimen eſt, primum tamen melius, & ſubdit: Operare ergo quod volueris, quia regimen eſt idem, & ſpatium temporis etiam idem. Et ut quidam dicit in libro luminum. Volunt tres partes terræ & unam ignis, quod tamen Raſi non placet: Dicit ergo: Non enim precii inæqualitas commutari debet. Et nota, quod folia cum duabus partibus unguenti debent vento, igne amalgamari, & poſtea totum unguentum infrigidari, cum pondere ſuo vero, ita quod ſint novem unciarum & æris una pars. Et in Turba Pandulphus: Ecce quod in ovo ſint quatuor, terra, aqua, aër, & ignis, & punctus ſolis in medio rubeus, qui eſt pullus. Et Morienes dicit: Quod prima propoſitio eſt quaſi nulla. Et quidam expertus in hac arte dixit: Medicus Solis ut drachmam unam: ut ſit ſemen ignis. Et aſſiduus omnia inveſtigans dicit: duas inveni ſubſtantias, ſcilicet, agentem & patientem, & ecce agens unum ubique, patiens vero plura: ex quo notum: Quod in hoc opere accepto uno duo fiunt, ſcilicet maſculus & fœmina. Porro maſculus ubique ſingulare, fœmina vero plura. Et nota quod duplex eſt pondus artis, ſcil. commune in quo non eſt diverſitas, ſc. novem, & pars decima: Aliud eſt pondus ſingulare, ſeu plurale, & eſt duplex: Primum eſt primi operis, & illa eſt in prima compoſitione æris, & eſt diverſum ſecundum diverſos. Nota de pondere imbibitionis, quantum ſcil poteſt ignis imbibere partes, quod natura ſcit melius quam artifex, quia natura ſimul imbibit nec fit manuum contrectatio, ſed ignis & Azoth ut Aſſiduus dixit.

Jam aliud eſt pondus ſpirituale ſecundi operis. Et illud etiam eſt diverſum ſecundum diverſos. Athomus in Turba vult tertiam partem ignis, & duas terræ commaſſari. Dicit enim: Et ſi fuerint viginti quatuor unciæ, extinguite calorem illum tertia parte, id eſt, octo unciis de aceto. Et Bonellus in Turba moderate dicit: Cavete humorem multiplicare, nec ponatis ipſum ſiccum, ſed facite ipſum ut maſſam ſolitam: Scientes, quod ſi aquæ maſſam multiplicaveritis, non continebit eam, nec bene ardebit in camino, id eſt, non bene exſiccabitur, nec cito: Et ſi nimis ſiccaveritis, non conjungetur nec coquetur. Arſuberes etiam dicit in Turba: inungite ipſum aqua nivis, ut apud viſum ſufficere credatur, & decoquite donec rubigo conſumatur. Morienes vero quartam partem vult ignis, & tres terræ. Dicit enim: Nam cum corpus immundum duxeris mitte poſtea de fermento, id eſt, aquæ vitæ, quartam partem ſui, fermentum enim auri eſt aurum, ſicut fermentum panis eſt panis. Et quando eum miſeris, depone in Solem ad coquendum, donec hæc duo in unum redigantur. Hermes vero, cui nullus fuit ſimilis, quartam partem docet addere, & illam non ſimul, ſed ex quarto ad quartum, id eſt, in quatuor diebus, pro qualibet quarta, & tere in mortario, donec fiat ſicut pinguedo, vel unguentum, & poſtea aſſa ad ſiccitatem, & iterum humiditatem contere in pluribus diebus, & hoc novem vicibus ſolve & coagula. In qualibet enim ſolutione & coagulatione, augebitur effectus ejus. Raſis vero in libro luminum, aquam docet addere partem aquæ ipſi terræ, ut in opere ſuo videbitur: Tamen Hermetis modus eſt melior iſtis.

Et ſciendum quod Philoſophi finem ante principium in ſuis tractationibus ſæpius poſuerunt, & principium in finem interſerentes. Unde quandoque depreſſerunt primum opus, & locuti ſunt de ſecundo, quandoque primum opus pertractaverunt dimittentes ſecundum, quandoque tamen ex radicibus ſcientiæ, quandoque ſine numeris. Propter quod Hermes in libro radicum, qui eſt ſecundus de ſeptem dicit: Quod ſapientia autoris, major eſt libro ſuo. Poteſt enim auferre principium vel finem, cum radice, vel ſine radice ſicut primus inventor. Et in quinto de ſeptem, Poſtquam de contritione aquæ & terræ ſatis ſuperque dixiſſet, & pondere ſecundi operis, ſcilicet, de quarta parte, & de quinta parte, & de altera dummodo deglutire poſſit eum: Deinde loquitur de pondere primo in fine, dicens: Quod ſecundum ſcilicet ſententiam cœleſtium, atque ſecundum ſententiam ſingularium, & ſecundum ſententiam bonorum materialium eſt arcanum, & non dicam tibi niſi ſingulariter. Et hæc eſt, una pars ignis & tres terræ: & jam per Deum bene dixi: Naturæ enim ſunt quatuor & non plures. Unde & multiplicia ſunt pondera eorum: Aut penes quatuor naturas elementorum, aut penes quatuor naturas & aquam ſecundam, aut penes pluralitatem rerum, ſcil. trium, qui eſt numerus perfectus: aut penes ſeptem planetas, aut penes 12. ſigna, quibus opus regitur, pondera ſua deſcripſerunt. Primi poſuerunt quartam partem Solis, ſecundi quintam, tertii tertiam, aut paulo plus; quarti ſeptimam, ut Raſis ponit ſeptem partes terræ, & tres ignis; quinti duodecimam, & ſecundum diverſas rationes diverſa pondera ſtatuerunt. Et quandoque loquentes de uno opere poſuerunt pondera alterius. Unde Senior: Et ipſi forte locuti ſunt verbum in uno ſenſu, & ſub eo eſt alius. Amplius prima, quinque ſcilicet, duo ſuperius, luna ſemiplena creſcens, & Luna plena. & ſubtus alia tria ſcilicet duæ aves & Luna plena ſignificant primum opus, quod eſt extractio tincturarum de corpore donec nihil remaneat in corpore, quod non aſcendit cum ſpiritu humido, quo modificatur corpus, & in aquam vertitur claram: Primo tamen apparet nigredo ex dominio humidi in calido, quæ tam diu durat, quouſque conſumatur humidum, & tunc dealbatur aqua. Et de hac aqua dicit Morienes, quod nihil cum ea facies ipſa non exiſtente fermentura. Et Senior dicit: Antequam deſcendere feceris has tres partes aquæ, id eſt, aquam, aërem & ignem, exiſtentes in aqua ſuper terram eorum albam & foliatam, ſcilicet, in ſecundo opere, primus in primo opere ſolvetur totum, ſcilicet corpus humidum, & fiet terra, ſcilicet, lapis. Unde neceſſaria eſt præparatio eorum prima, ſicut conſuetudo eſt, & hæc eſt putrefactio corporis cum igne beſtiarum ſubtili 150. diebus: & quidam 170 diebus naturalibus, & forſan apparebit albedo prima in 70 diebus, nec approbatur hoc apud Philoſophos, quia ſignificat intentionem ignis. Et ideo primum in humore eſt apud eum melius, quam ſecundum, vel tertium, quia ſignificat temperantiam ignis, donec detur albedo, & rubedo reducatur. Nota licet hæc retorqueantur ad ſolutionem rerum primam,

tamen

tamen senior intelligit de albedine secunda, quæ in centum quinquaginta diebus resolvitur, cum una tertia de novem coloribus: aut quia in viginti uno die resolvitur in aquam, aut in 150. diebus resolvitur a bedo secunda, quæ est primum opus & coagulatio tota totius, quod est verius & expertum. De hac putredine dicit Pandolphus in Turba: Sume occultorum honorabile, hoc est magnesiam albam, quæ in vino mixta est & contrita, & non accipiatis eam, nisi mundam & puram, & ponatis eam in vase suo, & orate Deum, ut vos ipsum videre faciat lapidem rectum, & coquite ipsum lente, & cùm extraxeritis ipsum, videte, si factus est niger, & si est, bene rexistis. Sin autem, regite ipsum album, quod est magnum secretum donec operiatur nigredine, atque postea nigredo fiat, quæ quadraginta diebus tantummodo durat & dealbatur, & coagulatur.

Et hæc aqua est flos æris, aurum indicum, & aqua croci, & alumen fixum. Et ut Asuarus in Turba ait autoritate Hermetis. Dicit enim: Hermes partem nummorum sumi jussit, id est, album humidum, & ex æ.e Philosophorum partem, & nummis commisceri, & vasi imponere, cujus os bene claudatur, & coquatur septem diebus unius nominis, tunc convertetur æs in nummos, id est, in album humidum, atque coquatur iterum septem diebus, & non tædeat decoctio, postea aperiatur vas, & invenietur nigredo: desuper iteretur decoctio, donec consumatur nigredo, qua consumpta apparebit albedo nobilissima, & sic cepisti Solis humorem & spiritum Lunæ. Et hoc est opus primum, quod non præcedit aliud.

Duæ verò aves homogeneæ sunt masculus & fœmina, sed numerus duorum in unum positus in figuris, scilicet septem: Luna vero plena subtus, designat humorem Solis & sputum Lunæ Lapidis humidi Philosophorum extrahendi in aqua sua.

Superius est Luna crescens similiter quia paulatim & paulatim, non simul, sed pars post partem ascendit tinctura, donec humor totus congelatus in ære, convertatur in spiritum humidum sui generis, quod designatur per secundam Lunam plenam, quæ est Abarnahas perfectum, & de ista aqua divina, quæ est Lapis Philosophorum, est totus liber Senioris. Secunda verò medietas figurarum, similiter opus secundum, id est, coagulationis, videlicet partium aquæ eorum, id est, colorum aquæ in terra alba munda, id est, fixationis ejus in ea. Sol cum duobus radiis est imago aquæ divinæ, in qua sunt tria, scilicet ignis, aër & aqua, & est aqua ex duabus naturis composita, & maris & fœminæ. Et tamen est aqua triplex, propter rem tertiam additam duobus, & ista aqua non simul imbibitur, id est, conteritur, cogulatur & incineratur. Sol verò cum uno radio est, quod aqua triplex est una natura homogenea in una aqua. Et licet sint duo opera, album & rubeum, tamen est unum opus in eodem incipiens, & eodem & non alio modo terminans, & est figura unius in uno. Terra vero est corpus inferius ex duobus corporibus cui admixtum est tertium sui generis, quo primo coagulatur, ut speculum vel gladius denudatus, & postea per majorem calorem incineratur, & iterum conteritur cum spiritu humido, donec non appareat, sed ei commisceatur, & fiat unguentum, & iterum coagulatur: deinde incineratur, & sic primum reducendo hæc super suum finem, donec plenè dealbetur albedine fixa. Et est secunda, tertia artis de qua dicit Morienes; O Rex si regnum tuum vendidisses, hoc opus non compensares. Deinde iterum imbibitur, donec commisceatur & congeletur & incineretur. Quia dicitur in Turba à Pandulpho: Scientes quoties cinerem unitis, toties oportet ipsum exiccari, & humectari, donec vertatur color ejus in id, quod quæritur, & totum congeletur. Et in imbibitione infinitos emittit colores, donec perfectum & ultimum puniceum & fixum colorem producat in igne continuo sine manuum contritione. Unde Mundus Philosophus: Postea per 40. dies finite, donec spiritus pertranseat corpus. Hoc enim est regimen quo spiritus incorporantur, & corpora in spiritus vertantur: Et moneo siquidem ne compositum fumiget, quo peracto maximum habetis arcanum, quod Philosophi in libris suis celaverunt. Terra verò quam circumdabat sphæra nigra, est secunda nigredo quæ pervenit ex humiditate aquæ missæ super terram: Sed quod est divisa per tertiam ejus, id est per tria tertia; significat tres salsaturas, vel tres terras, scilicet terram margaritarum, & terram foliorum, & terram auri. Terra margaritarum est prima terra, ex qua extractæ sunt tincturæ in aqua sua, ex qua procedunt margaritæ: secunda terra foliorum, id est colorum: nam variabiles producit colores, donec perfectè dealbetur, & cùm perfectè dealbatur est tertia. Vel potest dici prima terra foliorum, quia folia æris mutata transeunt in aquam & terram. Secunda margaritarum, quando plenè dealbatur. Et tertia terra auri, quæ est tinctura Solaris & ipsa terra post denigrationem. Secunda dealbata dicitur aurum Philosophorum. Et aqua est aurum eorum, quia est mater auri, quia generat aurum secundum Seniorem: Et illæ tres terræ est una natura unius sphæræ, & unius generis: & similiter est intelligendum de tribus salsaturis, & salsatis, id est imbibitionibus cum tribus tertiis partium novem. Prima terra congelatur & incinerata efficitur masculus, & sunt duo masculi Solis & Mercurii, & una fœmina Lunaris naturæ: Deinde per reliquum aquæ, quæ sunt 6. colorum partes fit altera fœmina, & erunt duo masculi & duæ fœminæ. Secunda verò tertia est salsatura, quod totum nihil aliud est dictum, nisi calcina, solve, & distilla, coagula & incinera, & iterum calcina, donec totum coaguletur, & ultimò figatur, quod est, ultima tertia & finis operis: De quibus tribus tertiis in Turba cap. de ænigmatibus per omnia ænigmata, postquam opus suum dividit in tria, primò in corpus mortuum, & animæ extractionem à corpore, quod est primum opus. Secundò de calcinatione corporis, & ejus mundificatione per aquam suam imbibendo, & assando, donec ad modum nivis dealbetur, seu salis candidi. Tertia est animæ mundæ, corpori mundo & candido sociatio, propter quod ænigma primum ponam Turbæ. Dicit enim: Accipe hominem, tunde eum super lapidem vel laminam trahendo donec corpus ejus moriatur, & spiritus ejus extrahatur, & hoc est primum. Deinde de secundo dicit, tunde eum iterum & trahe corpus donec spirituale fiat, & ejus pereat spissitudo, & esto securus, quod cum suam amiserit spissitudinem fiet spirituale. De tertio sic statim sequitur. Redde ei postea animam suam id est colorem viridum tyrium, deinde pone in balneo per 40. dies, sicut & in vulva sperma moratur, quod utique regenerationis nostræ est principium, & ita surget creatio, propositumq; peragetur. Ecce tres terras ponit, terram mortuam, terram candidam, quæ est Luna interior alba, quia albedo in ventre libidinis, id est nigredinis occultatur; & in

in albedinẽ rubor, id est terra vivida quæ est tertia terra. Unde Florinus in Turba: Cum albedinem illam supereminentem videbitis, certi estote, quod rubor in illa absconditus est, & tunc oportet vos ipsum extrahere, & tam diu decoquere, donec totum rubeum fiat. Quod autem dicit per 40. dies significat unius nominis: Athomus similiter dicit per 42. dies, & subjungit quantitatem, scil. sicut & in vulva sperma moratur, hoc est 40. hebdomadas. Et quia citius & tardius potest hoc fieri, inde subdit Athomus, quod opus hoc secundum à die mensis Septembr. 10. qui est primus mensis secundum Ægyptios ex ubertate fructuum, ad decimum libræ perficitur, id est per annum est ejus perfectio, quia contingit ex diversitate ignis citius & tardius perfici. Et postquam anima conjuncta est corpori, non extinguitur ignis, sc. per tres terminos & tres gradus ignis, & fit alteratio gradativa, donec tertio gradu compleatur, ut dicit Gratianus. De terminis autem & gradibus ignis consule librum trium verborum, & hoc ego ibi exposui. Nota de domo thesaurorum de qua dixit author in primo, Assiduus loquitur de ea sic, Ergo fili locum hujus lapidis tibi ostendam, nec peritum tædeat legere, & ne desperet se ad scientiam pervenire posse. Hoc autem quodam est in loco, qui utique locus est quatuor elementa, & sunt quatuor januæ, quas si nosse vis, dico primo quatuor esse stationes, quatuor angulos, quatuor terminos, & quatuor parietes. His autem, quatuor claves exponam, in fine carminis hujus. Sequitur: Hæc autem domus est thesauraria, in qua omnia thesaurantur sublimia de scientiis sive sapientiis, vel rebus gloriosissimis quæ haberi non possunt, & in hac domo thesaurisantur. Domus in qua hi thesauri sunt, quatuor januis clauditur, quæ quatuor clavibus reserantur. Cuique istarum clavis est una: Nullus hanc domum potest ingredi, nec aliquid ab ea retrahere, nec arcanum, quod in ea clausum est scire, nisi prius clavem cognoscat, & eam secum habeat, aut saltem sit de familia domus. Scito ergo fili, & animo adverte, quod qui scit clavem unam, & ignorat residuas, domus januas sua clave aperiet, sed ea quæ sunt in domo non aspiciet, quoniam domus superficiem habet ad infimum visum tendentem. Ergo oportet ut singulæ januæ singulis clavibus aperiantur, quousque domus tota adimpleatur lumine, tunc ingrediatur quivis de thesauro accipiens. Scito fili, quod isti thesauri non sunt absconditi, verum in ea servati domo coram oculis tuis, cum domum ingrederis. Volo tamen unam clavem tibi ostendere vel tribuere, quod per ejus signa invenies, quibus si rationem habes, tertias ejus residuas poteris invenire ex ea. Porro hæc una clavis est ascensio aquæ per vasis collum, ad caput ejus habens similitudinem animalis hominis, & est basiliscus sapientum absque cornu, quod extrahit aquam cornu cervi, & germen aquæ præcipuę, & lumen fluminis pulcherrimi, cujus sunt notiores lapides, preciosæ & gemmæ & coralli. Ex eorum nempe pinguedinis vapore, fit clavis una, & si vis perfectionem oportet te reliquas tres extrahere, & scire gloriam de quatuor terminis inferius, prima clavis est humoris extractio, & pinguedinis id est aquæ & olei, & humor est Lunæ & pinguedo solis: cujus sunt hæc signa, scil. nigredo superabundans, qua consumpta purificata jam est anima in aqua per destillationem. Dicit Victimerus: Expedit vobis aquam ex vapore sublimare. Nam cum videritis naturam aquam fieri ab ignis calore, totumque corpus magnesiæ ut aquam liquefactam, omnia tum vapor facta sunt, de jure attrahit vapor & continet suum par; quia fixum retinet volatile, natura enim naturas continet. Et Rasis in libro luminum. Cum inhumationem facias donec vertatur in aquam mollem, tunc enim fine tui desiderii potieris, & hoc est post albedinem primam, Secunda clavis est attenuatio corporis terrestris quoniam rigiditas ei inest & flexibilitas & inquinatio, quæ non nisi laborioso & subtili ingenio evelli potest ut dicitur in Turba. Non enim potest attenuari corpus quam diu flexibilitas & rigiditas & durities in eo consistit. Capiatur ergo, ut dicitur in Turba, corpus, & abluatur, & ad lentum & tepidum ignis calorem regatur, & ad modum eorum qui linum cum cinere & aqua calcis majoris albi candidum faciunt, dealbetur: Deinde per noctem unam dimittatur in humidum locum, postea aqua maris ablutum roretur paulatim, donec plenissime dealbetur, donec ab omni inquinamento mundum & albissim ũ videatur. Hæc autem albedo non fit sine nigredine magna primò, in cujus ventre est albedo ista salis candidissimi nostri, & hæc est secunda clavis.

Tertia clavis est totius aquæ, id est humiditatis residuæ, quæ jam olei nomen habet in bibitio, contritione longa, quia assatio & congelatio, incineratio & inceratio, cum eodem oleo fiat, donec tota aqua adunetur. Quarta clavis est fixatio in tribus terminis & tribus gradibus ignis, donec fit fixum tingens. Et subdit in alio capitulo Assiduus: Deinde post coagulationem fac ipsum volare, per quosdam menses, id est 40. diebus unius nominis in humido stercore, id est igne humido vel lento donec aqua rubescat, & inspissetur & fiat æqualis. Et intellige quod Assiduus vult tres partes terræ & unam ignis. Dicit enim: Ex eorum pinguedinis vapore fit clavis una, pinguedo autem fit ex dominio Solis. Et si vis perfectionem, oportet te tres reliquas partes terræ extrahere. Sed prima glossa est melior, & hæc non fallit. Et nota quod omnes Philosophi experti unum vas habuerunt, inexperti duo, ad minus unum pro registro, in quo reliquum perceperunt.

Unde Gratianus dicit, & nota si præparentur omnia simul apud expertos, bonum est: tamen major experientia inquirentibus cum singula singulariter præparantur & examinantur unum in reliquo. Non enim potes aliter præparare singulariter, non enim sufficit una aqua absque alia, id est, Lunaris absque Solari, non fiet genitũm ex uno tantum, sed ex mare & fœmina simul. Et per Deum in expositione istorum omnium longo tempore libros consului, centies perlegendo lectiones, & non habui istud nisi per inspirationem à Deo. Et in his paucis consului multiloquium & gravitatem benedictam Senioris. Deinde doctrinam Assidui breviter exponam: Accipe albedinem & Nigredinem, quæ scil. sunt claves operis primi & secundi, & dimitte dum coquitur, id est fermentatur, id est, corrumpitur in alembico & in vase suo: Et ascendit id est sublimatur in vaporem in suo humore: Fecem, id est nigredinem quæ est Ethel, projice, id est, dele & purga aquam, extende, id est, aquam ablue. Glossa: Hermes secundum claritatis quantitatem tingit, unde aquam extende, id est distilla sublimando, donec fiat clara, & omnis humor massæ extrahatur clarus & albus, terram munda scil. à grossitie & rigiditate, ut fiat cinis subtilis privata nigredine, vas firmiter claude scil. gipso vel cera, & albumine, sunt enim in eo venti, qui si detenti non

non fuerint, totum opus periret, ut dicit Morienes ad Regem Kalid in dialogo, ventum veta, quia infrigidaret materiam in vase, & ignem extingueret: Fumum veta, id est, quod fumiget materia de vase, vel non debet esse ignis fumosus, carbonum lignorum, sed ignis bestiarum subtilis bene colatus. Ignem propius duc, id est, mallatione terræ cum aqua sit fortior, de prope apponendo, putrefactionem serva. Gratianus, Et unumquodque calcinatum dissolvatur suo modo ut putrescat. Et Morienes in dialogo autore sapiente: Quod tota fortitudo hujus magisterii non est nisi post putredinem. Ait enim: Si putridum non fuerit, ad nihilum revertetur. Et subdit, quod post putrefactionem Deus altissimus perficiet quæsitam compositionem; frigiditatem & calefactionem veta, id est, excessum caliditatis & frigiditatis, in temperantia, id est in medio persevera extremorum calorum, scilicet non excessivum. Et omne opus quod est extra modum, id est, cum excessu & superabundantia veta, ut non sit nimis sicca massa, nec nimis humida: Unde Bonellus in Turba. Scito quod si massæ aquam multiplicaveris, non continebit eam ignis, nec bene ardebit in camino. Et si nimis siccaveris, non conjungetur nec coquetur. Noli festinare. Unde Rasis in libro luminum: Aqua dum miscetur æri, ipsum interius dealbat, expecta igitur candorem. In hoc enim negotio, si agendi difficultas aut tædiosa fatigatio opificem negligentia afficiet, ipsum expectato gaudio privat, spem suffocat, æstimationem interemit. Sequitur: Esto patiens coquendi, & putrefaciendi, temporis non te tædeat quamvis sit longinquum, tamen omni alio operi, quia ut dicit Senior propinquius. Et aliena semper præparant, & nunquam prosperantur. Sequitur propinquum veta, quod ut dicit Senior non nisi multis diebus hoc opus perficitur, nec est necesse ut reiteretur, prout dicit Hermes, sufficiet homini per mille millia annorum, & si quotidie duo millia hominum pasceres, non egeres: tingit enim in infinitum, & tantum quod non potest comprehendi intellectu. Et in quinto libro de septem dicit: Et non scies effectum ejus nisi postquam projeceris: & compleveris, & totum hoc jam scis, nec in infinitum &c. Sequitur: Et animalia, id est, colores, qui fiunt per aquam vivam in terra, noli fœtisare, id est immundare fece, id est, pulvere seu nigredine. Quia ut dicit Rasis in Libro Luminum: Nunquam in fine nigrum fit, quod si nigrum quid procedat imperfectum est medicamen. Et Senior dicit: Si remanserit in ea nigredo post rubificationem ejus, peccasti in præparatione ejus, & corrupisti quicquid operatus es, & morieris præ dolore peccati & inopiæ, quia hæ sunt divitiæ incomparabiles. Colores autem vividi sunt albus citrinus & rubicundus. Quia ut dicitur in Turba: Comburere est dealbare & rubificare, & ideo dixit, animalia quorum anima corpus colorat & vivificat.

Quidam tamen libri habent: Et animalia fœtisare, id est, producere non te pigeat, fœtus enim lapidis est color semper vividus, & in perpetuum manens: Quidam libri habent animalia noli effœtare, id est aperire, sit enim vas clausum. Sed in registro, illa animalia, id est colores poteris experiri. Sequitur: non te pigeat quod agis: rubifica donec aqua tota coadunetur vel coaguletur, & ignem non fugiat, id est, fixum fiat, quæ est probatio super omnes probationes, si fumum super laminam ferream & ignem non emiserit & fluxerit sicut cera, & firmiter metallo adhæserit.

Sequitur, Scit enim aqua pugnam ignis, & prolixitatem coquendi, & putrefaciendi, & inspissandi. Opus enim quodlibet sibimet est duplex, & artifex sequitur naturam eorum, donec ad suum ordinem perveniat igne coquente. Sequitur: Deinde scilicet post coagulationem in humido stercore, id est, igne sapientum, vas circunda & latonem, per aliquot menses, id est novem, sicut & in vulva sperma moratur, ut dicitur in ænigmatibus Turbæ, Fac ipsum morari vel volare, id est, ascendere. Ascendit enim & descendit in arbore Solis donec fiat Quelles, id est, Elixir. Quod dicit per aliquot menses, hoc Mundus in Turba dicit per quadraginta dies, & subdit quales sint ut in vulva sperma moratur, hoc est novem mensibus vel circa. Sequitur: Scito etiam quod nullum Quelles facit rubeum nisi id quod fit de scarabeis, id est pigmento rubeo, quod est auripigmentum. Sequitur: Nulla aqua fit Quelles, nisi illa quæ fit de scarabeis aquæ nostræ. Hæc enim sola aqua est aqua thesauri infiniti. Et bene dicis: Nulla aqua fit Elixir, nisi ista aqua olei rubei, quæ est aqua singularis, & nulla alia, quia nulla alia totaliter congelatur. Unde Rasis omnium lapidum genus, hoc nostro excepto, liquidam producit aquam, quia ex quibus elementis constituitur nostra natura consociatur, & illa est temperantissimæ complexionis, & compositionis fortissimæ. Aliorum autem lapidum aqua est simplex liquida, debilis compositionis. Senior: Et si quis studeret invenire aliam rem facientem hujus operationes, non posset. Et alibi dicit: Et post Deum non habes aliam medicinam: Ipsa est enim aurum sapientum, quod fugat paupertatem. Unde subdit: Præteriti nec præsentes possunt tingere aurum, nisi cum auro, & quod non est aurum, scil. lapis eorum, ex ipso procedit aurum. Et bene dicit Assiduus: Cùm verò de substantia dicimus, non dicimus aurum, quousque nobis peragatur scilicet aureum, quoniam non est aurum dictum, sed aqua cœlestis gloriosa scil. æs nostrum, ac argentum nostrum, ac sericum nostrum, totaque oratio nostra, quod est unum & idem, sc. sapientia, quam Deus obtulit quibus voluit. Et subdit Assiduus prædictis unde sermo venit, vade ad fontem sc. sitiens, & perveniens in terram nigrorum vel fuscorum, quia oportet quod terra denigretur in primo opere, sicut in secundo & novem. Nec opus est pluribus quam novem partibus aceti secundum Seniorem & Mosen in Turba. Et Hamuel 9. aquilas ponit. Sequitur etiam suffoca illas, id est, concludes in vase bene obstruendo, & accipe eorum sanguinem, id est, rubedinem pinguem quæ est eorum venenum, occidens, id est, Icorem omnium imperfectorum corporum quorum lepram occidit, & quod Mercurio competit in aurum perfectum reducit. Non enim convertit nisi quod suæ naturæ est, & competit ei. Sequitur: Quod est scandens ad superiora, & incontinenti fluit ad receptaculum, coque ipsum donec fiat rubeum, id est donec tota tinctura extrahatur, quod fit post summam nigredinem, quam dealbatio summa sequitur. Et subdit statim: Ego autem dictum lapidem tibi significabo. Nisi hic vapor ascendet nihil habes ex eo, quia ipse est opus, & absque quo nihil. Et sicut anima corpori, ita est ipse, qui fit Quelles. Ne igitur dicas quod invidiæ causa ipsam aquam nominaverim, licet nominaverim, inspice & crede mihi quod hic lapis est non lapis.

Nunquam aliquem Philosophorum audisti dicere, hunc lapidem esse aquam fontis vivi. Et Rasis in

in Libro Luminum: Lapis noster in quo totus noster effectus & gratia est aëreus, visu quidem aqua, ignis natura, colore comburens, naturarum proprietate integer, nec durus, humidus: substantia etiam liquefit, multorum etiam medicamentorum usui aptus existens, & utilis, ut in omni apparatu suo, speciem aquæ suscipiat.

Deinde sequuntur alia præcepta Assidui dicentis: Quod in hoc libro est literarum vel librorum perfectio, & opus perfectissimum ac certissimum in medio generis sui: Qui Sol est in medio Planetarum, id est metallorum mediæ & temperatissimæ complexionis, & in medio generis inter Mercurium & urinam, & in medio ætatis suæ quoad secundum opus vel primam dealbationem, quia tunc tingit in album perfectum: Et est aptissimæ putredinis, id est incinerationis, & tractionis animæ à corpore per putrefactionem, & exiccando putrescit, & in aptitudine bonitatis, aut positionis suæ, id est partium in tota situatione bona quiescit. Et cum hoc fuerit immundum scil. Sol, aut permistum, scil. Luna, aut turbatum, scilicet Jupiter, vel non accipitur in tempore opportuno, id est, senex vel juvenis, nondum notus, id est, regulatus transmutatione in aquam suam. Et aptitudo putredinis sit cum aptitudine bonitatis positionis, quoad positionem ignis fortis, & vasorum debita proportione. De Sene dicit Moyses in Turba: Et si ovum compositum ultra quam debeat regitur, id est, magno igne profecto extinguitur lumen ejus à pelago sumptum, quia æs cedit ad latera, nec solvetur, & per consequens non congelaretur, nec tingeret. De opportuno tempore dicit idem. Regite ipsum, & coquite, donec appareat album, & tunc videbitis unum à tribus foris derelictum, id est, aquam vitæ, in qua sunt tria, ignis, aqua, & aër, vel aquam vitæ à corpore in quo sunt similiter tria. Et dicit Limenis circa 12. vel 18. dies, quam diu non est nigrum, & quandiu est in nigredine etiam summa. Et Morienes dicit, quod sanguis frangendus est, ne impediat, quæ fractio, id est separatio, fiat postquam dealbatum fuerit. Et nota, quod si ulterius quam debeat regatur, tunc corpus subintrabit, & ideo in tempore opportuno debet accipi. Et sequitur: Vel si accipiatur ab inferiori parte sui generis, id est, ex planetis perfectis aliis. Et nota, quod Pandulphus in Turba dicit: Quod ovum Philosophicum eversum est, scilicet contra majorem mundum, quia ovum nostrum secundum medium suum dicitur altius, scilicet à Sole: & secundum extremitates dicitur inferius, id est, alias duas partes, quia ovum mundi secundum polos dicitur altius, & secundùm suum medium inferius, & in medio est Solis punctus, sicut pullus, & secundum hoc superius. In ovo verò mundi è converso est, scilicet medium suum inferius est, exempli gratia: In mundo ignis est subtilius, levius & altiùs elementum, sed in ovo illius ignis est infimum elementum, quia in medio constitutum, & in mundo est grossius & gravius & infimum elementum, sed in ovo, scilicet cortices exteriores sunt terra & altius elementum & sic de cæteris. Ergo est verum, quod ovum habet se per contrarium ovo mundi. De ovo mundi contrarium est, quia ovum mundi secundum polos dicitur altius, & secundum suum medium inferius, vel secundum extremitates, id est Saturnum & Lunam, quæ in mundo sunt inferius & superius. Saturnus superior & altior, & Luna inferior, & sex planetarum. Sequitur: Ecce in ovo sunt quatuor scilicet terra, aër, aqua & ignis, & punctus Solis in medio rubeus, qui est pullus. Et hæc est causa, quod Philosophi artem hanc ovum nominarunt. Sequitur dictum Assidui: Nec in igne operatur alieno, vel extraneo spiritu, quia ut dicit Senior: Nec facias super ipsum ingredi aliquid alienum, corrumperet enim ipsum & destrueret totum. Vel sic & melius, quod in igne non operatur alieno, sed in suo igne, qui est humidus: Extraneus enim ignis inæqualis est excessivus carens temperantia. Tota enim hujus operis efficacia in suo consistit igne, ut dicit Mori. & Geber. Solus calor Solaris est generans complexionem bonam, quem calorem ignis scilicet natura imitatur. Sequitur: quoniam cum digeritur aliud istud, id est, aquæ vitæ avis, quæ est animata tinctura, incorruptibilibus ejusque forma perficitur, scil. postquam dealbatum fuerit, tunc operationi aptum est, unde non debet sumi, antequam Melancholia, id est, nigredo in eo non abundet nec postquam abundet, vel si sumatur antequam aër, id est, vapor aëris in eo gignitur, id est, in corpore immundo non spirituato, & senescat in posterum, vel expone postquam forma ejus perficitur, aptum est operationi antequam melanch. nigra in eo abundet, quia sic operaretur in nigrum & non in rubeum vel in album. Et antequam aër, id est, anima vitæ, gignet in eo scilicet immundo & grosso existente non spirituato corpore, & senescat, id est, morbidum fiat & melancholicum, antequam melancholia abundet, & aër gignitur alienus. Nota quod hoc fit si dimittatur stare aqua quando operationi apta fuerit, quia coagulum ejus cadit in fundum coagulatum, per frigidum aëris & siccum congelans: quod cuidam sociorum meorum contigit qui per annum sic invenit, sed non fuerat destillata. Deinde dicit, quod in his decem præceptis erraverit nullus. Et de isto opere quidam sapiens, pulcherrimam similitudinem de viro scilicet & muliere artis locutus est, dicens: Qui me miserculam offenderit, & à quiete mea dispserserit, do plagam in faciem suam, per quam fugam capiam, per hoc tangit evitare excessum caloris, miserculam, id est, humiditatem teneram Lunarem, & qui me de loco meo vi abstulerit, id est, de ære meo, & dilectum meum mecum vinculaverit, id est, conjunxerit Solem cum Luna in uno corpore, in aqua sua, sagittæ ex pharetra nostra, id est, humores vaporis nostri corporis vindicabunt nos, & vitam regenerabunt, & nunquam de cætero morientur, & si præter dominium nostræ mobilitatis, id est, sine excessu transmutationis inclusi creati fuerimus, scilicet igne lento, propugnatores nostri, vel propagatores, id est, parentes nostri peribunt, id est, morientur, tradentes animas filio, id est, aquæ vivæ, & nos amentes, id est, sine mente, scilicet sine spiritu, jacebimus scilicet in terra, & vestibus vilibus denudati, id est, coloribus, & tincturis nostris, quæ ex natura sunt vilia, quia in stercore & in limo terræ, & in opacis locis naturaliter volunt latere, & sola opinione hominum pretiosa sunt. Vel sic expone, vestibus vilibus, id est, nigredine secundi operis, & balneati fuerimus in aqua nostra, tunc sequitur animæ nostræ, id est, tincturæ mortuæ, id est, extinctæ, in corporibus nostris apparebunt. Unde quidam dixit: Et si nudus in cœlos ascendero, tunc vestitus in terram veniam, & complebo omnes mineras. Et si in fonte auri & argenti baptizati fuerimus, & spiritus corporis nostri cum Patre & Filio in cœlum ascenderit & descenderit, animæ nostræ revivíscent, & corpus meum animale candidum permanebit, scilicet, Lunæ: Corpus

verò

vero dilecti mei, id est, Solis delectabile, & rubicundum, & roseum relucebit, significat secundum opus, & si parentes dilecti mei, id est, corpora mortua, de vita gustaverint, & de aqua vitæ sapientiæ, lacte meo lactati fuerint, & mero albo inebriati fuerint, & in lecto meo, id est, vase, nupserint, generabunt filium Lunæ, id est, tincturam Lunarem, qui totam parentelam suam prævalebit, id est, omnes progenitores. Et si dilectus meus, de rivulo rubeæ petræ potaverit, & fontem matris suæ gustavarit, & mihi tunc copulatus fuerit, & vino rubeo affinis nostri mecum inebriatus fuerit, & multiplicia biberit, & in lecto suo mihi amicabiliter accubuerit, & in amore meo per sperma suum, cellulam meam subintraverit, concipiam, & ero prægnans, & tempore meo pariam filium potentissimum, dominantem & regnantem præ cunctis rebus, regibus & principibus terræ, coronatum aurea corona victoriæ, à Domino Deo altissimo, qui vivit & regnat in sæcula sæculorum, *Amen.*

Explicit Liber Primus.

Incipit Liber Secundus, De Expositione Figurarum, de Massa Solis.

Expositio Epistolæ Solis ad Lunam crescentem, in anno Solari, quæ incipit: In tenuitate sua, seu teneritate, id est, novitate sua nimia, scilicet conjugii cum Sole, id est, illuminationis ab eo. Dicit Sol: Dabo tibi de pulchritudine mea lumen, scilicet solare, quo pervenitur ad perfectionem tincturæ, exaltatur enim lumen solare. Omne enim altum, id est, omnis planeta per ipsum perficitur. Dixit primo Luna Soli: O Sol, tu mei indiges, sicut gallus indiget gallinæ, quæ sunt aves homogeneæ duæ in sphæra una, de qua prius dictum est. Et ego Luna indigeo ope tua, ô Sol, sicut primum passivum suo activo, ad quod est in potentia propinqua, scilicet transmutandi sine importunitate, id est, sine festinantia, de Luna plena, id est, aqua perfecta, quia Luna est domina humorum, ponit efficiens pro effectu: Quia ut dicit Morien. radix hujus scientiæ est in hora compositionis suæ, & expectes die noctéque super fixionem ejus. Omnis igitur festinantia procul pellatur ab ipso artifice, & providentia, & ratio, & firma expectatio adhibeatur. Quapropter ignis blandus diutius apponi debet, qui in diebus suis semper æqualiter perduret, ne festina combustione corpus consumatur. Sequitur: Cùm sis Sol perfectus in omnibus partibus luminarium, tu es lumen, dominus excelsus & magnus, quia per te complentur res minerales, vegetabiles & animales. Ego Luna crescens in lumine solari, frigida, & humida, quia sum mater humorum, & tu Sol calidus & siccus, quod est principium generationis omnium, quando copulati fuerimus, id est, conjuncti in æqualitate status, id est, in proportione, & in mansione, & in vase, ubi non fit aliud, id est, alia res extanea, nisi leve habens secum grave, id est, spiritus proprius cum suo corpore, vel intelligit quatuor elementa, per leve, ignem & aërem, per grave, terram & aquam, sicut per rarum & densum, antiqui significaverunt hæc quatuor. Sequitur: In qua mansione, id est, domo vasis vacabimus commanendo, & erimus similes, sicut vacat mulier & vir ejus in generatione partus, & hoc est verum ipsa locutione. Et ego ô Sol cùm conjuncti fuerimus, vacaturi in ventre domus clausæ, ex omni parte recipiam à te animam, id est, pinguedinem olei, quæ est tinctura vivificans omnia, adulando, id est, blando modo, quia natura gaudet propter vicinitatem eorum in natura conformi in aqua sua, vel cum aqua sua, & natura naturam vincit, & natura naturam continet. Ut in Turba: Et si abstuleris pulchritudinem meam, id est, Lunæ, per decoram lineationem, intendit nigredinem primam, quia decolorat eam Sol, & exaltabuntur, id est, sublimabuntur exaltatione spirituum, id est, ad modum spirituum sublimatorum, cùm ascenderimus ordinem, id est, ordinatam dispositionem Senioris, id est, Saturni, Jovis, & Martis, & his nominibus nominaverunt nigredinem illam, scilicet Saturnum albedinem, Jovem rubedinem, Martem rubiginosum, vel æruginosum, unde à principio conceptionis, usque ad medietatem infantis, quilibet planeta dat suam imaginem, virtute divina sic creante.

Ita etiam in hoc Opere quilibet Planeta suo loco facit impressionem suam, usque ad complementum operis, ut dicitur in libro trium verborum. Et ideo dictum est prius sine importunitate, qui enim importunus & festinus vult esse, sua vehementia opus confundit, quia non est opus opificis, sed opus naturæ ministrante artifice, & adjuvante eam.

Sequitur: Lucerna Lucis, scilicet, Solaris, infundetur lucernæ meæ, id est, lunari ex te, scilicet, Sole, & ex me Luna, fiet infusio luminosæ, sicut commixtio vini cum aqua dulci, sic ex me atque te fit commixtio luminum, est enim utrobique similitudinis proportio, vinum enim & Sol, calida, Luna & aqua frigida, confluent. Sed postquam lucerna Solis infusa est lucernæ Lunæ, cessat humor fluere, qui quod indurat denigrat lumen. Ideo sequitur: Et ego scilicet Luna, prohibebo fluxum meum, & potest litera sequens esse connexa præcedenti dicendo: Ego Luna prohibebo fluxum meum, postquam Sol indutus fueris nigredine mea, colore atramenti: & tunc innuit primam nigredinem, de qua dictum est, quæ est argentum vivum de argento. Vel potest esse spiritualis versus continuus sequenti, innuendo secundam scilicet nigredinem, sic post solutionem atque coagulationem humoris mei, cui intraverimus templum amoris, scilicet in secundo opere, postquam indutus fuerit nigredine mea, colore atramenti, tunc coagulabitur corpus meum, in nativitate mea fiet sol oriens, in Luna crescente, & convertetur in decorem Solarem. Dixit Sol Lunæ, si feceris hoc quod dixisti, non invenies in me nocumentum, id est contrarium, & revertetur postea corpus novum. Quia dicit Gratianus: Cùm Mercurium fermentaverimus, quid ultra quærimus? nisi decoctionem ignis cum sulphure, quia ignis & Azoth sufficiunt tibi, ut dicit Elbo. Dealbate igitur Latonem cum Mercurio; hic nota secundam dealbationem, quia Lato est ex Sole & Luna compositum corpus citrinum, quod cùm dealbaveris per diuturnam decoctionem, id est, longam, & ad pristinam citrinitatem perduxeris, habes iterum latonem eodem modo ductibilem ad quantum tibi placuerit, quia in infinitum virtus ejus extenditur, & tunc intrasti per ostium, & habes artis principium, & tunc calcina, dissolve, distilla, coagula & incera, & ita procede per medium, & resultatum facis penetrabile, & tunc ad finem pervenisti; & Senior dicit de eo:

Est enim hoc minerale, quod cum miseris aquam super terram, vincit album super citrinum & rubeum, & dealbificat ea in albedine argenti Deinde vincit citrinum super album & rubeum, ita quod citrinare ea faciat, super citrinitate auri. Deinde vincit rubeum super citrinum & album, & rubificat ea in rubedinem Alkazel marini, & tyrii, vel Ostreæ, quibus tingitur Ostrum, vel præparatur & melius. Et cùm videris hæc, gaude. Sed si remanserit in eo nigredo, corrumpit quicquid operatus es, & morieris præ dolore, quia sunt divitiæ incomparabiles. Et alibi non est differentia inter ipsum, & argentum, vel aurum, nisi quod citius funditur.

Sequitur: Dabo virtutem penetrationis, scilicet, tincturæ, per quam potens eris in prælio ignis; prælio liquefactionis & purgationis, ex qua exibis sine diminutione, sicut firmus Sol: non impugnaberis de cætero sicut æs & plumbum.

Sequitur: Leo, id est, Sol inferius, vilescit per carnem, hic est metaphora sicut Leo fortis & Rex animalium, vilescit per infirmam carnem suam, die enim quarto in quartum, quartanam naturaliter patitur: Ita Leo natura, per carnem suam sibi contemporaneam lunarem vilescit & eclipsatur.

Luna enim est umbra Solis, & cum corporibus corruptibilibus consumitur, & per ipsius corruptionem mediante Mercurii humiditate Leo eclipsatur, sed ejus eclipsis in meliorem convertitur naturam & perfectiorem priore.

Sequitur: Quod autem successisti mihi, id est, in meam transmutaris naturam & dignitatem: Deinde ostendit, quomodo Sol vilescit per carnem infirmam, dicens: Apud augmentum plumbi nigri, apud augmentum, id est, abundantiam nigredinis plumbi, id est, æris nostri deficit lux mea, id est, Solis, & extinctus est decor meus. Quia ut dicitur in Turba: Coquite donec exeat nigredo, quam nigredinem alii nummos nigros, alii plumbum sapientum vocaverunt. Dum reddit causam, quare sit lux Solis extincta circa angulum nigredinis, dicit, quoniam alia duo principalia luminaria capient pinguedinem, id est, humiditatem meam metallicam mercurialem fixam, de ære meo mundi corporis existentis, & de plumbo verificato, id est, de plumbo sapientum, quod scilicet æs vel plumbum est verificatum in syllogismo, id est in ratione scientiæ, ex parte apud Philosophos.

Aliter potest punctari versus iste. Pondus, id est, compositio eorum, in syllogismo, id est, in ratione, discutitur sine seu in intellectu componente de sanguine Solis, & in humiditate Lunæ, absque sanguine hircorum, & aliorum animalium, quæ nihil ad propositum faciunt, ut pondus, id est, compositio sapientum in suo Elixirio discernat verum compositum à falso composito & è converso, Quia hæc est magnesia vera & non falsa. Sequitur; Ego, scilicet Sol, ferrum, durum & siccum. Et dicitur ferrum propter rubiginem, quam florem vocant æris. Ergo fortis, quem ignis non superat, nec sulphura vastant, pistans, id est, condiens omne bonum. Per me enim lux generatur, & secretum secretorum Philosophorum, id est, tinctura perpetua corporum conficitur, nec est res in mundo alia agens actionem quam meam. Et Senior dicit: Si quis studeret invenire aliam rem facientem ejus operationes, non posset, & non est qui inveniat aliam operationem. Est enim Sol radix incorruptibilis, & ab igne, & ærugine, & sulphuribus, & ideo extrahitur tinctura vera fixa ab eo. Alia autem omnia opera & spiritus corruptibilia sunt, & quomodo potest tinctura incorruptibilis extrahi à radice corruptibili; & jam tot sunt & fuerunt variarum rerum præparatores, qui nunquam perfecerunt: Imò non est aliud fundamentum artis, quam Sol & ejus umbra, sicut dictum est prius, & nunc sermo processit, & de radicibus sapientiæ majoris. Sequitur: quod habet lucem, id est, Sol lucens factus est, habens obscuritatem, id est, nigredinem, postquam non est ad perfectionem deductus, id est, dummodo est in fieri: Intelligit nigredinem secundam in secundo opere: Convalescit à languoribus, id est, tenuitate, id est, infirmitatibus & debilitate, & habebit vitam leonis rugientis vel resurgentis post nativitatem. Metaphora potens est, quia dicit Lucas in Turba: Diffinitio hujus artis est liquefactio, & animæ à corpore divisio, & iterum, animæ cum corpore conjunctio. Et sic surgit resurrectio corporis nunquam de cætero moritura. Et hæc est causa, quare æs nostrum vocatur Leo, quia sicut Leo rugiendo resuscitat prolem mortuam, vitam immittendo, sic corpus æris mortuum resurgit, conjuncta sibi anima per aquam vitæ. Sequitur: & apparebit illud magnum fluxibile, id est, oleum in mensuris, & tinctura Philosophorum currens in nictu oculi sicut cera super laminam.

Capitis & caudæ sunt duæ proprietates, scilicet dealbandi & rubificandi corporeum, & spirituale vel mortuum & vivum, tamen prima glossa est melior. Unde Senior in fine dicit: Hæc est aqua, in qua congregatæ sunt potentiæ albedinis & rubedinis Unde assimilaverunt eam ovo, quia circundat totum quod est in eo, habet enim totum in se, quo indiget, & præparatur in præparatione sua. Et subdit: Et hic est draco, qui devorat caudam suam. Draco est aqua divina, & cauda est sulphur ejus, & cinis, qui est inter cinerem, & de isto cinere descendit pluvia viva, vivificans terram &c. Et cinis ille est fermentum aquæ, quem cinerem Morienes vocavit coagulationem, cùm sit coagulans aqua terram. Alia glossa Capitis & Caudæ, sicut dicitur in Turba. Sume viperam, & priva eam capite, & cauda, in his enim duobus locis quiescit ejus venenum, id est, tinctura: ex quo scilicet veneno, procedit spiritus, scilicet, tingens. Deinde caudam & caput; id est, principium operis, & finem ejus, & est unum & idem, à quo incipit, & cum quo finit: Omnia enim operatur aqua ista cœlestis, sume igitur residuum corporis viperæ, id est, terram, & coque lento igne, scilicet Philosophico, quousque ab ossibus secernatur, id est, donec fiat durum, & splendidum sicut gladius denudatus, & pone eam super laminas, id est, in vas, & tamdiu tunde, scilicet igne & pistillo, donec vertatur corpus in spiritum, & auferetur ab eo flexibilitas. Non enim potest attenuari, id est, spirituari corpus, quandiu flexibilitas in eo consistit. Intendit quod incineretur corpus residuum, quod vocatur terra, à qua est extracta tinctura per aquam. Sicca corpus hujus ad Solem, id est, ad lentum ignem, intendit æqualitatem ignis. Deinde capiti suo junge & caudæ, & cum eis tere, scilicet igne lento qui omnia terit, donec videas quod inquiris. Hoc itaque completo, scias quod habes corpus corpora perforans, & naturam naturam continentem, & naturam natura lætantem, quod profecto theriaca Philosophorum vocatur, & dicitur vipera, quia sicut vipera concicipiendo præ libidinis ardore caput secat masculi, & pariendo moritur, & per medium secatur: sic lunaris humor concipiens lucem solarem, sibi convenientem,

venientem, Solem necat, & pariendo progeniem Philosophorum, ipsa similiter moritur, & uterque parens moriendo animas filio tradunt, & moriuntur & pereunt. Et parentes sunt cibus filii, & naturam eorum accipiunt & cum ære roborantur ad pugnam ignis. Hic autem filius laudabitur in omnibus libris Philosophorum: Et est lapis Indus Babylonicus, & æs combustum, ut Kalid dixit.

Sequitur, Septem sunt ordines ponderum ordinatorum corporum. Quinque partes ex eis sunt absque obscuritate, scilicet de umbra Solis duorum lucentium est pulchritudo, scilicet Sol, & hæc compositio est secundum numerum figurarum, scilicet tertia dimidia Luna à minori computando numeri quinque mediæ Lunæ, & duo Soles, unus cum duobus radiis, secundus cum uno radio. Expositio harum dabitur tibi expositione mea, & proprietates radicis. Hoc dicit propter hoc, quia dixit duorum lucentium est pulchritudo. Sol est clavis cujuslibet januæ, id est, omnis introitus artis, & quod restabit, id est, quod reliquimus, est de radicibus artis sine dubietate, id est certitudinaliter, Sol est, simplex clavis totius operis, cum firmamento & terreitate, id est cum Luna terra & opaca, inter cæteros planetas feculentior, quod post maculas quas habet dum in plenilunio est, & cum firmamento directo, id est regulato per artem. Et dicitur Luna firmamentum, quia dicit Hermes, Luna potens in firmamento est, & pauper luminis, & cum Mercurio lucrum eorum convertibilis natura, Solis umbra. Quidam libri habent, cum firmamento directo terreitati, directio enim in medietate ordinato terreitati, id est elementari corpori, & utraque litera est bona: Quia septem partes ponderis sunt, & per versum istum exponit præcedentem. Ideo dixit: Hæc est demonstratio, id est, expositio septem partium: hæc est divisio id est, separatio spoliationis, id est tincturæ spoliatæ, hæc est divisio decoctionis, id est in igne coquente. Quam scilicet spoliationem nigredinem appellamus, quæ fit per decoctionem competentem, in qua dissolubile temperatum dissolvitur, & anima temperati extrahitur. Nota secundum Seniorem, quod præparatio hæc vocatur conversio & divisio in subtilitate & attenuatione spirituum, ut tingant & imprimantur corporibus, & hoc propter conversionem suam in præparatione de statu in statum, & de re in rem, & de infirmitate in potentiam: & de grossitie in tenuitatem & subtilitatem, sicut convertitur semen solum in matrice præparatione naturali de re in rem, donec formetur inde homo perfectus, ex quo fuit radix ejus, & principium ejus, & hoc sine ingressione alterius rei nisi sanguinis menstrualis ex quo fuit semen, & ex sanguine ei simili, & ex ipso fuit nutrimentum ejus. Et similiter ovum sine ingressu alterius rei convertitur de statu in statum, & dividitur de re in rem, donec convertatur in pullum volantem, sicut illud à quo radix fuit & principium ejus. Et similiter semina terra nascentium putrescunt, & mutantur, & ingreditur super eis corruptio, sicut ea ex quibus habuerunt radicem. Et propter hoc mineralia nostra non mutantur ut exeant à radice sua, si redit ad id ex quo fuit, nec convertitur ex hoc in aliud, & qui dicit aliud, falsum dicit. Hæc est ergo conversio & divisio quam audis in libro sapientum. Huc usque Senior dixit. Sequitur: Hæc est coagulatio absque divisione, id est conjunctio maris & fœminæ & absque dissolutione postquam feceris, id est præparaveris, singulariter affirmando illa septem scil. 5. partes Lunæ & duas Solis, quæ septem divisiti per septem stellas, id est, secundum numerum septem Planetarum, qui omnes Planetæ operantur super istas septem partes Planetarum Nostrorum, & hoc est tertium scilicet Mercurium amalgamare, cum septima parte ponderis, deinde mitte de albo humido novem partes, ita quod decima sit æris pars. Et postquam purgaveris in præparatione conversionis, donec videantur sicut Margaritæ in similitudine, tunc errare non poteris de cætero. Hæc est dealbatio detegens dubium terræ tuæ sitientis, & hoc per aquam nubium cœlestium, in hoc scilicet dicto demonstrato ostendit tibi flores aureos, id est tincturam solarem omnis floris, id est, coloris conversi ad medium extremitatum scilicet albi & nigri, velut indumentum pavonis in similitudine. Hic enim est lapis cui inest omnis color, secundum diversas conversiones ejus in præparatione sua. In hoc igitur opere, Sol ut rex & dominus cœli, immittit spiritum & vitam: Mercurius vero format spiracula, est enim acetum acerrimum, quod aurum merum spiritum facit esse, ut dicit Pythagoras: Ipse est quo mediante fit corruptio & regeneratio ejus: Luna vero sponsa Solis, spiritum feminis conceptum a sponso suo illuminat, & sua frigiditate & humiditate laborat ad expendendum fœtum ex his productum. In introitu vero residui numeri stellarum scilicet quatuor detecta est tibi impressio & imago in decoctione, quibus Planeta facit virtutem Dei, & hoc est quod dicit, decoctum à qualibet stella singulariter: sc. Saturnus constringendo, & congelando sua frigiditate & siccitate ipsam naturam in massa, Jupiter vero sua caliditate & humiditate digerendo, Mars vero sua caliditate & siccitate homogenea congregat, & heterogenea sequestrat: Venus vero frigiditate membra & imaginem disponit. Et sic nascitur Alchimia naturalis per principia naturalia, & per impressionem formæ scilicet naturalis, substantialis, ministrante artifice. Æs enim de se non habet, nisi formas accidentales, sed juvat naturam, disponendo principia, inducit formas substantiales. Et locus generationis licet sit artificialis, tamen imitatur naturalem quia est concavus, conclusus, in quo fumus principiorum naturalium generatorum per naturam, ratione caloris diuturni & continui, diu reflexus in se & vaporaliter commistus congelatur in metallum, cujus est vapor secundum speciem, ex qua est radix. Ex his dictis patet solutio duorum argumentorum contra possibilitatem artis: Quorum unum est quod non habet ars inducere formas substantiales, sed accidentales: secundum est quod locus naturalis debet esse principium generationis. Adducunt tamen dicentes, metalla generari secundum influentiam Planetarum, quæ constellatio latet Alchimistas, quia oportet eos in illo incipere operari in quo natura cœlestis incipit movere mineram. Quibus dicendum quod motores cœlorum quandocunque & ubicunque inveniunt materiam dispositam habentem potentiam ad talem formam, tunc incipiunt movere per impressiones suas ad illam formam, dummodo artifex conjungat activa passivis. Sol enim & homo generant hominem, nec tamen oportet, quod homo generans hominem, præsciat impressiones Solis: Sed convenientibus principiis activis & passivis, cum habilitate materiæ, Sol disponit & movet ut cæteri Planetæ, secundum distantiam localem ad orbem, tum licet omni tempore posset incipere opus, unum tamen tempus habilius est altero. Quia dicit Hermes

Hermes, in 2. lib de septem, Quod hoc elementum est humidum in vere & æstate, oportet ergo ut sumatur inter illud & illud sc. 15. dies post introitum Solis in Arietem, usque ad introitum tauri. Hoc enim tempore amplius augmentabitur, & oportet dissolvere hunc lapidem, Sole existente in Ariete & Tauro: Hæc Hermes dixit. Sed Assiduus dicit, quod oportet poni lapidem istum in vase suo carcerate sectione in hyeme, æstate, autumno, & vere, & omnibus anni diebus. Quia ut dicit Senior: Est semen mundanum, mandam habens benedictionem: ex potentissimo enim masculo & fœmina generosa & candidissima procreatur. Et huic semini nihil incongruum & commistum, & existit albissima materia auri & argenti, ex purissimo Mercurio & sulphure incombustibili. Ideo quilibet Planeta imprimit suam imaginem & impressionem singulariter, sicut & in fœtum humanum donec perficitur. Sequitur: Hæc est perfectio coagulationis sine fallacia, & factus est Sol, id est Solaris minera, perfectis statibus. Principium ejus ignis est, & in igne crevit, nec timet cinerem. i. e. testam cineris. Est & fixus non fugitivus, jungitur in corpore, sc. metalli, usque ad cor, id est in profundum, quia ex radice fixa, sc. ex Sole, qui est fons totius caloris, & Planetarum rector, proficiscitur. Sequitur, hic est filius vilis & carior id est, hic filius sc. lapis, cujus mater est virgo & non concubuit, & est vilissimus & carissimus. Et dicitur filius vilis, quia nullius precii in oculis est omnis ignorantis, hæc fœmina est vilis, quia si diceretur ei hoc opus, videretur esse falsum sibi. Senior: Et est carissimus, quia sine eo non operatur natura, sc. sine humido. Lapis enim Philosophorum aqueus & humidus est, humor vero vilissimus, quia pedibus conculcatur, & est carissimus, quia principium est generationis naturarum: & est ænigma sapientum dictum illud. Præparatio ergo hujus est difficilis, & occulta destruens, quæ multos sapientes nudavit, nec est super eo lapide iter in opinionibus laborantium & operantium, quia dicit, infiniti sumunt radicem ejus, & homines in vanum abierunt à radice hujus scientiæ, & simile ei non possederunt, quod tamen nusquam currit in æstimationem eorum. Est itaque difficilis ignorantibus, & mirabilis, facilis scientibus, modicus, levis, delectabilis & propinquus: Intelligit autem ipsum ingeniosus. Est & subtilis, ex hoc arbitrando: cum clarificati fuerint ejus animi, ex libris relictis à græcis, quoniam nihil occultatur præter præparationem ejus, quæ est difficilior omnibus. Hoc est quod coruscat in Elixiri, quod hic de tinctura incipit à potentia, id est, à materia potenti, aptissima ad talem formam, & pervenit ad actum, id est, formam auri & argenti, ad quam fuit in potentia. In talem enim metalli speciem congelatur humor, cujus est fumus, & vapor: quia simile non generatur, nisi ex sibi simili per naturam. Deinde invehitur autor contra operarios vanos hujus artis, nec radicem habentibus, nec præparationem ad minus, dicens: Omnis præparatio est bona illius rei, præter hanc præparationem occultam Philosophorum: sed ipsi composuerunt prohibitionem ejus in actu suo, quia ipsi semper præparant, & nunquam prosperantur. Quia ut dicit Morienes ad Regem: Scito quod terra, aut lapis, aut ovum, aut sanguis, aut acetum, aut omnia hujus, ut sulphur, arg. vivum, auripigmentum, falsa, ad hoc magisterium inutilia, & malum exitum habentia, & homines sæpe hæc omnia terunt & coquunt, & à sua decoctione extrahunt, & extractum sepeliunt, & juxta suam opinionem bene facere credunt. Et ut error eorum magis confirmetur, & ne desperent, hoc quod quærunt, nequeunt, sed sperant invenire. Et de compositione librorum falsorum dicit Senior. Composuit enim librum suum, opinans, quod intellexit illud occultum mysticum, & ipse nec scit nec intelligit literam unam de his quæ composuit in libro suo de libris Philosophorum remotus. Et si quæratur ab eo, ex ipsis respondet per similitudinem, & si comprobentur ei, defendit se per cavillationes & similitudines vanas. Sequitur: In te firmata, id est, in radice artis firma, præparatio eorum facta est ignota, quia non habent esse, & si habent radicem, non habent præparationem, propter hoc non cognoscunt. Omnis animus sequens concupiscentiam, id est opinionem suam vanam, fluit, id est fluctuat, & divagatur per diversas vias erroneas, ita quod ultimo dicant. Præparavimus eum cum omni præparatione, nec adepti sumus, & cum scientia fecimus illum, & cum præparationibus suis sapienter operati sumus. Et propter hoc sunt stultis stultiores, quia præparant illud quod non habet tincturam in se, ex omni re quæ tendit in nihilum & infimum, & credunt se bene facere, & nihil acquirunt præter labores, & propter hoc sunt inflati in possibilitate partis, & excæcati sunt a veritate. Dixerunt antiqui sapientes: Hic autor deridet superbiam Alchimistarum Philosophorum operantium in rebus fœtidis. Dixerunt antiqui sapientes de tali operatione. Hircus est, id est superbus & olens fœtidior hirco, ex oleis capillorum, & stercorum, & menstruorum, & multorum talium fœtidorum combustibilium laborant, & non recognoscunt radices scientiæ, nec præparationes ejus: vel sic, non recognoscunt homines quod decipiunt in ignominiam illius, Talis operator convenit, id est aptus est, apud considerantem, id est Philosophum, & videntem, id est Prophetam, de quo cum se intromittit scientiæ talis, magis convenit, id est, aptus est, ad arandum, id est ad pascendum cum camelis, id est convenientior est rustico vel pastori, quam Philosophiæ huic, quæ tantum à Deo habet esse per inspirationem humilibus & justis. Sequitur: Superbus enim scilicet ex eo hircus iste, quod dicitur sciens & tamen non est. Quibusdam enim magis operæ precium est videri sapiens esse, quam esse & non videri, ut dicitur in Elenchis, sic etiam iste superbit, quod creditur & dicitur esse sapiens & sciens & quod omnis sciens novit quantum erret in illo. Vulgus, id est operator vulgaris, habens oculos mentales, clausos, id est obnubilatos, dormit, id est, somniat, quia imaginationes fantasticas & vanas habet in rebus vanis. Cujus scilicet vulgi barba, id est operis vas convenit pueris id est ludo puerorum. Dicitur enim in Seniore: Quod utilitas quam intendis non est nisi apud dominos barbæ, id est dominorum. Et iterum dicit, quod genitum eorum est in barba, id est in domo dominorum: Vel potest esse alia derisio talis, quia antiquitus sapientes, in signum maturitatis, barbati incedebant, cujus barba, id est sapientia, convenit pueris, id est stultis. Vel potest esse sensus ex simili, quod illudunt homines tales falsidici, sicut pueri trahunt barbas dormientium illudentes eis. Sequitur: Si habuerint rem, id est radicem scientiæ, non inveniunt ejus præparationem, & res artis non perficitur, nisi cum præparatione: Et hoc est quod quærunt, & omnis opinio eorum, præter illam, fallax est

eſt. Attraxerunt ignorantes in funiculis, id eſt per deceptiones, & demonſtrationes ſuas vanas. Tranſmutant enim in apparentia Lunam in cuprum, & aurum in aliam ſpeciem coloris fantaſticam, & cum in ignem veniunt, revertuntur in formam Solis & Lunæ ſicut prius fuerant, & ignorantes credunt quod fecerunt eis aurum & argentum. Aut Amalgamata faciunt Solis & Lunæ cum Mercurio, & promittunt eis tingere Mercurium & coagulare in Solem & Lunam, & per limaturas auri & argenti diſtillatores attrahunt ignorantes & decipientes. Sequitur, ignorans ſerit coloquintidam, & ſperat inde comedere mel, ſed quando quod ſperavit non viderit, redit ad agnitionem ſuam, & extendit, id eſt magnificat & confortat errorem ſuum, & dicit hoc eſſe ex infortunio. Similiter iſte de capillis & de urina, & illi de ſtercore, & illi de ovis, & ventribus concharum, & ſanguine, ea pro ſeminibus & radicibus auri & argenti ſeminant, in quibus nulla proportio eſt, nec potentia parva ad actum illorum, & reiterant operationes, inſiſtentes diverſis modis, & tamen nunquam proficiunt, dicentes hoc eſſe ex infortunio noſtro, non ex materiarerum vanarum, nec operationibus ſuis falſis. Templa, id eſt corpora Alchimiſtarum vulgarium, quæ videntur eſſe templum ſapientiæ majoris, ornata, id eſt veſtita indumentis, ſicut locuti ſunt de arte ſulphuris & arſenici, & eorum decoctionibus, & in pigmentis & urinis. Et ſi locuti fuerint de capitellis ovorum & ſtercorum, & capillorum, & conſimilibus quibus maculantur, ut dicimus hirci ſunt, qui cum fœtore montana conſcendunt per devia. Sic iſti philoſophantur, componentes libros fœtidos, in quibus nulla eſt utilitas, niſi de perditione temporis & expenſæ, de quibus ſuperbiunt. Deinde inquiſitive dicit autor, interrogando qua de re, id eſt ob quam cauſam, dictum eſt ab iſtis doctoribus, in multis, nunc in hoc nunc in illo labore, ſcilicet in teſtis capitum, id eſt, in oſſibus capitis, & carne, cerebro, capillis, & in ovis gallinarum, & ſcorpionum, & in utribus & in teſtudinibus conchilium, id eſt concharum, cum tamen veritas ſit ſine diverſitate in una re, & una diſpoſitione, & uno actu ſcilicet decoquendi. Unde Morienes ad regem. Hoc myſterium totum ex una re, & una via perſiſtit, & unica diſpoſitione perficitur, & autor reſpondet quæſtioni dicens: Nonne hoc eſt ex paucitate æquitatis dictum ignorantium, & vituperatorum. Et reprobat eos per quandam quæſtionem, & ſolutionem ejus manifeſtam dicens: Si diceres, quod ovis peperit homines, aut grana tritici fructificabunt galbanos, aut palma portavit mala granati, aut volatilia cœli parturiunt piſces aquarum: Ipſi reſponderent falſum dicis & dixiſti. Deinde ſolvit dicens: Aut non generant res niſi ſimilia, aut non fructificant res niſi fructus ſuos, nonne convertentur à ſua ignorantia? Dixerunt quod pater auri & argenti, ſit animal terræ & maris, vel homo, id eſt pars hominis, ut capilli, ſanguis, menſtruum, ſecundina.

Et quidam dixerunt in arboribus, id eſt plantis & herbis. Et quidam in lapidibus, ut arſenicis, & aliis mineralibus, alienati ſunt à veritate ſcientiæ, ex his erroribus ex credulitate rerum incertarum removerunt à ſe laudabilia nota, id eſt deſiderata, ſcilicet ſtationem ſcientiæ, id eſt ſtabilem ſcientiam & mineram ejus. Etenim res ejus eſt manifeſta, in oculis virorum & mulierum rectis, de habentibus oculos juſtos. Et quidam libri habent maſculinos oculos, id eſt procaces & vagos, qui etiam cognoſcuntur ex oculis perfectorum hominum. Sic & in libris & in intellectibus virorum & mulierum hanc ſcientiam ſcientium per Prophetas ſuos, quorum intellectum nullus illorum audet nec poteſt exponere. Manifeſta eſt res quæ eſt vagæ mentis & inſtabilis intellectus ſuper res vagas, non fixas, multimodus, cum tamen veritas artis ſit ſine diverſitate. Probatio, quod ſit ſine diverſitate, quia eſt res una. Unde Senior dicit internus de lapide artis. Aqua non conglutinatur, niſi cum ſimili ſulphure ſui, nec invenitur in re aliquid ſimile ſulphuris ſui, niſi in hoc, quod ex eo eſt, ſcilicet, ſole, qui eſt ex humido albo aquoſo. Et Hermes: Non convenit rei, id eſt aquæ, niſi quod propinquius eſt ei ex natura ſua. Et generaliter nulla proles eſt ſimilis ei, ex quo non eſt, humiditas autem ex natura ſua & eſt ex dominio Lunæ: Pinguedo autem eſt ex dominio Solis. Et ſubdit Senior: Lapis ergo ſapientum ex ſeipſo & in ſeipſo perficitur. Eſt enim arbor, cujus rami & folia, & flores & fructus, ſunt ex ea, & per eam, & ad eam, & ipſa eſt tota, vel totum & non aliud. Et ſubdit: Et ſimiliter dico vobis, quod unumquodque aliud non generat ex ſe, niſi cum eo, quod ex eo eſt, & ſpecie ſua, quod eſt homogeneum ipſius. Similiter Adam & Eva, & omnium hominum genus. Ergo omnis res convenit cum ſuo ſimili & propinquo, ſecundum ſpeciem ſuam, & ſimiliter carnes ex carnibus generantur, & tinctura metallorum in metallis. Et ſubdit: Incipe ergo in nomine domini noſtri Jeſu Chriſti, & cognoſce naturam ejus. Eſt enim à radice ſuæ materiæ, quod eſt in eodem, & de eodem, nec ingreditur aliud ſuper eo, Et eſt radix ejus, ſc. Mercurius. Similiter Mercurius eſt ab eo, & hoc eſt de quo extrahitur, & eſt in eo, & ex eo, & per eum. Omnia iſta ſignificant lapidem ſuum, qui unus eſt, id eſt, ſingularis, & non poteſt eſſe quin verba repetantur frequenter eadem, propter expoſitionem, declarationem & teſtimonium Philoſophorum.

Ecce, quam lucide dicunt philoſophi, & ignorantes oblique ad aliud intendunt oculos mentis. Et Geber dicit: Neceſſe eſt artificem conſtantis eſſe voluntatis, & non modo hoc, modo id, attentare præſumat, quia in rerum multitudine ars noſtra non perficitur.

Eſt enim lapis unus, medicina una, in quo magiſterium totum conſiſtit, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, niſi quod in præparatione ſuperflua, id eſt frigidum & humidum, removemus, quæ denigrant opus & deſtruunt. Sapientes doctrinam plene tradiderunt, pro poſſe ſuo demonſtrantes, ſed ſtulti non intelligunt.

Sequitur: Per Deum, ſi conſideraveris ſtellas, id eſt, planetas erraticos, id eſt, metallorum corpora, non eſt inter nos, ſcilicet, philoſophos, differentia, id eſt, diverſitas, in hoc quod opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant lapidem ſuum in quibus eſt Mercurius, & ſulphur fixum incombuſtibile, per naturam rectificatam. Et propter hoc præparatio noſtra ſurgit per ſeras, & claves aperientes ſeraturas id eſt, problemata obſcurata. Per Deum ſi porrecta fuerit ad eam, ſcilicet, præparationem ſapientum, palma, id eſt, manualis operatio, non revertetur ad eundem vacua, ſed locupletata theſauro incomparabili, tamen pro ſe in mundo, id eſt, hominibus mundanis, ſcilicet abſque vera præparatione, per aſpectum, id eſt, intellectum vituperatum, & aſſignationem erroneam fit, manus revertetur prorſus vacua,

Et præparatio ignorantum continuans artem, annihilat occupatum in eo, nec scit, nec fit proventio artis, nec claves, neque seras, id est, problema sapientum, neque etiam scit, quod coagulans mittat tincturam neque pervenit ad proventum: Est ista nostra præparatio sapientum, est largi muneris, habens labores solutionis. Et quicquid figitur ex duobus, id est, ex humiditate metallica duorum luminarium, sine alio extraneo ab iisdem fixatur, seu sit existens, suo scilicet genere. Unde Hermes: Tres facies in uno vidi patre, & bene dixit, quod ex uno sunt, licet habeant partes elementales, ut aquam & terram, ignem & aërem, quæ tamen omnia ita sunt vehementissime complexionata, quod minimum elementi unius, est cum minimo elementi alterius, quod per nullum artificium possent separari, propter compositiones tam fortes ipsorum. Unde subdit autor: Pars in scientia absque partibus, id est, sine diversitate, & factum est totum totius, id est, unum unius, quia totum est ex eo, & non ex alio. Sicut sartor ex ipso panno partes format diversas, ut plicas & manicas, girones & thorale, quorum ipsa principalis materia est pannus: & textor cum iisdem filis pannum componit, de quibus est stamen; Sic & hoc magisterium est unum per se, nec alio indiget, ut dicitur in Moriene ibidem. Sequitur: Oculi sc. intellectuales, accipiantur à figuris Senioris, cum scientiam respicias ad radices, cum ramis separatam, duplicata conjunctione & ligatura duarum avium, in causa qualiter prohibetur una per aliam ab ascensu. Et una est sine plumis, propter ponderositatem, scil. terræ, sed aqua habet plumas. Et utrumque est Sulphur, & retinaculum alterius, & sunt duo argenta viva. Et subdit. Hoc est sulphur rubeum, scil. aqua, quæ non habet in actu suo finem, quia tingit in infinitum, & nomina & cognomina, id est, pluralitas nominum in hac arte, excœcaverunt videntes in libris suis, unde examinaverunt scientias erroris, excœcati multitudine nominum, hoc scil. sulphur nostrum, vel hæc aqua nostra, est tinctum, & tingens hoc, scilicet sulphur, est quod super quolibet igne est durans, scilicet, seminum arboris, olivarum & aliarum quando vicinatur igni bestiarum continuò duranti est venenum, id est cur corporum. Omne venenum est in eo, id est, omnis medicina lętans, id est omnem morbum corporum & hominum & metallorum corrigens. Et factum est hoc sulphur velut Lunare, habens splendorem, scilicet solarem. Abscissæ sunt ab eo, scilicet sulphure cæteræ pennæ & alæ, id est, spiritus, & spiritus esse est manens, & non recedens, id est fixum. Ad superiora enim anima ejus volat propter similitudinem suam, id est, humiditatem metallinam, conformem & unigeneam sulphuri rubro. Tunc lucerna fixa cum habente scilicet alas, & cum lucerna Lunari, ascendit in statum, id est in terminum. Ascendit ab eo anima ejus, & exaltatur in cœlum, id est, ad spiritum, & fit Sol oriens, id est, rubeus, in luna crescente in naturam solarem. Et tunc lucerna duorum luminum, id est, aqua vitæ, ad ipsum, unde orta fuerat, revertetur, scilicet, in terram, & vilescit, & humiliatur & putrescit, & figitur amanti eum, id est, sulphur terreum. Dispensa ergo duo luminaria, quæ aqua ex duobus corporibus & naturis est, vel sic, dispensa duo luminaria scilicet, Solem & Lunam, & utraque litera est bona, sed secunda est melior.

Et facta est illa aqua una, habens in se duo luminaria: sicut videmus Solem cum duobus radiis in figura significantem conjunctionem duorum luminarium radiantium super cinere mortuo, & pluentes, & revivificit quod fuerat morti deditum, sicut post magnam inopiam, quando mortuus est, id est, depauperatus resurgit.

Hujus consimile dixit alter: Si nudus ascendero in cœlum, & vestitus veniam in terram, complebo omnem mineram. Hæc est soror, & hic est frater, id est, masculus & fœmina sunt unius generis. Induraverunt aquam, & desponsaverunt masculum fœminam in aqua, & totum in terra, & tamen subtilitate præparationis, id est, igne æquali, lento, non excedente calorem cœlestem, fixerunt eos. Sed postquam facta est conceptio volare fecerunt, scilicet genitum, & fuerunt in domibus montium, scilicet, animæ parentum; significat crescentem Lunam crescente luminari majori. Et duas aves, significat ex eo, id est, duos spiritus, vel duas animas duorum luminarium, ex ære. Ut enim Morienes dicit: Opus hoc assimilatur creationi hominis, quia primo est coitus, deinde conceptio, deinde imprægnatio, postea ortus, ultimo nutritio.

Et inter alia quoque Marcus dicit: Concipiunt in balneis, significat calorem lentum & humidum balneorum, in quibus sudat lapis in principio dissolutionis suæ paulatim, atque pariunt in aere, significat superiorem thalamum scilicet alembici quia generatio hujus tincturæ est in aere alembici, superiori, & gradiuntur super mare, & manent in montibus & sulpuchris suis. Et subdit idem: Et projicient semen super marmore simulachrorum, & in aqua sibi simili Deifica, & veniunt corvi volantes, & cadunt super illud simulachrum: intendit nigredinem, quæ est flos æris aureus, per corvos. Deinde volabunt super cacumina montium, ad quæ nemo potest ascendere, id est, ad superiorem partem alembici conclusam undique & dealbabuntur ibidem. Respice præparationem primam ejus, & cogita hanc, quæ est spirituum extractio omnium de corpore, & ipsorum mundificatio in aqua sua. Et respice Solem, & Soles duos, id est, Solem cum uno radio & cum duobus radiis. Et hæc est ultima præparatio, scilicet, spirituum cum corpore suo, cum contritione & assatione multipliciter iteratis, donec videas illa, quæ quæris in ea. Et dicit quod secunda & ultima præparatio est ex tribus scil. salsaturis vel terris, scil. terra foliorum, terra margaritarum, & tertia terra auri, vel ex tribus, id est ex trinitate lapidis. Et sunt tres compositiones rubei lapidis habentis splendorem. Glossa: Gratianus dicit, quatuor sunt elementa, & triplex elementatum minerale. In terra tamen vegetabile, partim in terra secundum radicem, partim super terram secundum herbam: Et animale omnino super terram gradiens. Secundum Morienem, terræ sunt tres tertiæ hujus artis: Prima est aquæ vitæ præparatio post corporis putrefactionem: Secunda tertia est secunda dealbatio: Tertia tertia est animæ cum corpore conjunctio. Vel secundum Seniorem tres sunt terræ, scilicet, foliorum, margaritarum & auri. Quatuor sunt elementa, quia calidum, frigidum, humidum & siccum sunt in terra, & quinta essentia, nec calida, nec frigida, nec humida, nec sicca, sed medium horum. Et hoc jam prius expositum est de numero principiorum artis. Quidam enim in uno, quidam in duobus, quidam in tribus, quidam in quatuor, quidam in quinq; dicunt & omnes bene dicunt. Hæc autem omnino

omnino non impelluntur, sed sponte sibi congaudent, quia sunt homogenea, unde naturæ natura congaudet, natura naturam continet, & natura naturam vincit. Tertia est ex duobus corporibus principalibus & aqua triplex, aeris, & ignis, & aquæ natura, & omnia unum, quia sunt ex uno, & Sol simplex, & Soles duo, id est cum radiis duobus contriti, in terra non ultra ascendunt, sed figuntur in ea. Triplex est anima habens projectionem tingentem, scilicet, anima Solaris, & anima Lunaris, & tinctura sulphuris, albi, humidi, & sunt unum de eodem, virtus superioris, scilicet, aquæ vitæ, id est, tincturæ, & virtus inferioris, scil. terræ, sunt simul similatæ naturæ, quia eadem generatione generantur & corrumpuntur. Eorum autem corruptio, est ipsorum putrefactio, quæ totam generans naturam in melius disponit: Quia ut dicit Morienes ad regem: Quod tota fortitudo hujus magisterii, non est nisi post putredinem, quia nunquam fuit aliquod animatum, aut nativitate editum nisi post putrefactionem: Si enim putridum non fuerit non funderetur, neque solvetur, & si solutum non fuerit, ad nihilum revertetur. Sequitur, dixit Hermes: Corona factum est residuum, id est, reliquiæ hujus aquæ divinæ, quæ non prætermittit rem, id est, terram, ratam & fixam, in qua sunt tenebræ, id est, nigredo.

Secunda in secundo opere, scilicet, per residuum hujus aquæ imbibendæ, summe dealbabitur, & hoc est, quod dicit, scilicet vivificat eam, scilicet, terram, occidens, id est, humor pluviæ & vivificat duo tertia terræ, scilicet album & rubeum, & tertium tertiæ combustum. Notat tria tertia terræ vivificandæ, scilicet terram foliorum, & terram margaritarum, & terram auri. Et prima tertia est combustum quia flores tincturæ, animæ sunt extractæ, cum illa aqua pura congregata est in illa terra, ut dicit Anaxagoras in libro quarto, quia spissum omnium elementorum coagulatur in terra: Sicut vides imaginem ejus depictam in Sole, cum duobus radiis Planetæ super terram. Id vero quod remansit de tinctura in terra congregata, non est in aperto, id est, non apparet eo modo, sicut ante præparationem fuit, scilicet, ut non videamus in manibus puerorum de cætero, sed est thesaurus inappreciabilis sapientum. Qui ut dicit Socrates: Dispositio operis est ludus puerorum: scilicet, ante præparationem: In præparatione autem, ocium & opus mulierum, scilicet coquere. Unde quidam philosophus dicit, quod hunc lapidem pueri portant in manibus quorum est silentium post clamores. Et in his dictis philosophorum, est fera, & fera infra feram aptata, id est, obscuritas obscuratur obscuritate, quia typus & figura in tropo, clavis ejus & una ex eis, quia una via, una dispositio, una actio. Deinde ponit in carmine suo in fine pondus primum. Scito filii radices sunt non minus quam tres, id est, tertia dimidia Luna, cum eo scil. Sole, ad illud, id est, humidum aqueum, hoc projicitur ignorando, id est occultando, quod in eo lapide est, ex operibus, quia nihil occultaverunt, nisi præparationem ejus. Unde ignorando non sumitur active, quia magister tenetur scire operationem, scil. passive, id est, non notifico aliis indignis. Scit enim Deus protector hominis, cui vult inspirare, & à quo vult celare. Comparate igitur figuras expositioni: quia non habemus imaginem præter picturam tabulæ Senioris, & videbit hoc habens considerationem, & discretionem clarius, quam Solem radiantem, cum justitia, non cum injustitia, in dispositione.

Nota quod dicit Morienes ad Regem in dialogo suo: Si Sapientes, qui post antiquos Philosophos & Prophetas fuerunt, suas expositiones de qualitate vasis in quo conficerēt non invenissent, posteri nunquam ad hujus ministerii perfectionem pervenissent. Igitur de qualitate vasis tuæ commenda memoriæ: Gratianus dicit, In primo gradu expediunt vasa metallica, in secundo gradu vitrea, in tertio testea, id est, in primo opere sit vas metallicum, in coagulatione vitreum, in fixione testeum. Forma autem omnium sit sphærica inferius ad medium dimidiæ Lunæ, & altum secundum quantitatem materiæ. Antiquorum tamen quidam in vitreis vasis perfecerunt, sed talia vitrea non sunt apud nos, nisi si consimilia inveniantur. Quidam antiquorum in testeo vase totum terminaverunt opus: Ut Zenon: Debet enim esse vas lapideum molare, forte, non porosum, bene decoctum, quale habent vitrearii, in quibus liquescunt vitra. Hoc enim vas quod eis durat sex hebdomadas, bene durat in arte sex annos; quia ars non habet calorem excessivum, spiritualem autem glebam habet, quæ non liquescit in igne sicut communis glutifigulorum gleba, sed resistit igni, fortis existens compositionis & densum, non porosum, nec potest ex altero quolibet lapide vas artis fieri, quia alter lapis non maneret in igne, sed scinderetur paucis exceptis. Ergo debet esse ex lapide cocto. Sic autem fiat tale vas: Accipiatur gleba dicta, & exsiccetur, deinde conteratur, & ejiciantur aqua & lapides, & terra aliena, & quicquid est alterius naturæ in ipsis, vel ab ipsis. Deinde pars fere media cremetur igne, ut lapidescat, quam contere molendo subtiliter, & cribrando, & cum isto molito conficias glebam loco arenæ, & bene commisce quoad sit salis tenax, & de isto fac vas, & decoquatur in igne, & devitreari permittas intus vitro forti quod non scindatur, nec debet devitreari vitro plumbi, sed cineris, & fiat sibi coopertorium ejusdem generis sine spiraculo. Est enim vas, quod nec est cucurbita nec alembicus. Verum vas ex duobus lapidibus unius generis, ut Calid dicit filius Jesidis.

Nota, quod nullum metallum expedit pro vase nostro, nisi ferrum limpidum bene digestum, nullum enim aliud duraret. Aqua etenim nostra ferro non commiscetur. Unde Rasis in libro luminum dicit: Si in ferro exaltatum fuerit, salutem confert. Et prius dixit, quod non potest excogitari compendiosus instrumentum dicens: Potissimum autem ad destillandum administratio, & inter cætera compendiosius vas ferrum exigit, & ex limpidissima factum materia, & in hoc vitrum præcellens, quod frangi non potest. Et pro certò breviter terminaretur primum opus in hoc vase, quia supra lampadis ignem cito absolveretur putrefactio, & corporis solutio.

Et sicut dictum est apud expertos, unum solum vas requiritur. Sed apud inquirentes plura & singulariter præparantur, & unum in reliquo vase experitur & examinatur, sed tunc nota: non debent esse ejusdem spissitudinis, & tantum in uno de materia, quantum in alio, & ponatur ut ignis æqualiter agat in ea ipsa, & sit æqualis expositionis in furno, ut quatuor digitis aut paulo plus excedant, & intus æqualiter pendeant, ut ignis æqualiter eis deserviat lumen. Si autem sit vas vitreum, locetur æqualiter unum sicut alterum ex gleba priori & limo. Fornacem facias de gleba com-

muni luti figulorum, communiter facta in spissitudine trium digitorum, & altitudine ulnæ capitalis, & latitudine palmæ bonæ, ita quod ignis flamma sua non tangat fundum vasis, & quod libere deferat calorem æqualiter ad omnes partes. Habeant etiam respiracula trium vel quatuor foraminum. Sit autem furnus æqualiter elatus, & in summo suppone ei rotam factam de bona gleba, in spissitudine duorum digitorum, vel amplius paulo, quæ tota habeat in medio foramen unum vel duo. Et nota, quod non totum simul ponatur in præparatione, sicut apud expertos, scilicet parte experiatur, quod in toto errare non contingat, vel duo in quibus pendeant vasa tua. Et bona cautela est, quod non augeas ignis gradus duplo priore; sicut docet Nodanus, sed in medietate, ut scilicet in primo gradu sit libra, in secundo gradu sit libra & dimidia, &c. Per lentum enim ignem non errabis, sed per excessionem corrumperes, licet prolixiori tempore coquitur lento quam acuto. Tolerabilius est autem sub moderatione prorogare, quam sub excessu irrevocabiliter peccare. Nota etiam, cum quibus partibus aceti citius solvitur Rebis in aquam, sed prolixius exsiccatur & figitur. Et hic communis est modus, & doctrina philosophorum. Experti vero superfuderunt aquam ut supereemineret tribus digitis, secundum quod eis videbatur bonum. Si vero septem partes, aut circa sumantur pauciores, sed tardius solvitur corpus artis. Plus enim agunt novem partes, quam sex vel septem, sed citius exsiccantur pauciora quam plura, & citius figuntur. Et quicquid potest virtus in uno opere, hoc potest duplex virtus modico tempore secundum Philosophum, dummodo sit æqualis comparatio proportionis agentis ad passum, ad ejus perfectionem producendam, unum est quod legitur verius 21. alius 6. dies habet dies pro solutione pro ducatu primo 13. dies, pro complemento 40. dies, secundum quod natura & ignis te docebunt. Sequere naturam ejus, secundum signa & claves traditas & errare non permittent. Sic enim pugnam aquæ & ignis, prolixitatem coquendi, ut dicit Assiduus, donec visui patefiat, ita quod ipsius operis imitatio te doceat operari. Est enim rectissima norma & formula hujus artis. Sumatur ergo lapis humidus & albus, bene fermentatus, & cum una tertia de novem abluatur, & putrefiat paulatim & paulatim: pars post partem, donec dealbetur in 150. diebus id est, 21. diebus unius nominis, & hoc secundum Seniorem. Dicit enim primum opus humare est abluere, dealbare, & putrefacere 150. diebus, & hæc est dealbatio totius, fuga tenebrarum ab ea. Et forte apparebit albedo in 70. diebus, id est, 10. hebdomadis & duobus diebus, vel in 4. hebdomadis universaliter. Sed subdit: Nec approbatur apud eos hoc, sed primum est melius, quia significat temperantiam & bonitatem ignis. Secundum autem, & tertium intentionem ignis, & corruptionē operis. Nota idem vult scilicet Morienes, quod albedo quæ est primum opus & fundamentum rubedinis in 21. die peragatur & duobus diebus. Ultimo subtus & supra fortem ignem dando, & similiter erunt 23. dies, sicut Senior dicit. Et docet Morienes, cum 4. parte imbibere, in prima expositione, donec ad octavam partem tincturæ redigantur, id est in tertium. Item dicit Antonius in Turba: Extinguite caloris tertiam partem, id est 8. & de aceto si fuerint 24. est ejusdem aceti, & cum quarta parte per tres dies assare præcipit. Et 7. erunt assationes, & iterum ulterius cum quarta parte, donec album & fixum fiat, per duos dies subtus & supra administrando ignem. Isti igitur duo concordant in opere: Eadem est intentio Rasis, 7. assat, & iterum assat & humectat, donec candidum fiat, & ignem non fugiat, & tunc cum aqua sua dissolvit, & coagulat & tingit. Et dicit in triduo scilicet unam fieri distillationem, & coctionem rectissimam & perfectam. Et subdit: Quamvis triduo conterere mandamus, dies aut pars diei sufficit: & in operis, cum tinctura completa est, dicitur numerum dierum inhumationis complevisse, tamen 21. dierum spatium & transmutatio coctionem exsolvit promissam. Et iste tertius philosophus cum prædictis concordat. Et nota si una tertia in tot diebus completur, duæ tertiæ residuæ in duplici tempore complebuntur, & in 24. diebus. Et hoc dicit Mundus & Antonius & Zenon & plures Philosophi, ita quod in octavo die totum terminatur opus, quia decoctio 21. die, ut dicit Hermes & multi alii, & dealbatur terra in aliis viginti diebus & uno. Et in allegoriis? Anima decoquitur 40. diebus: sicut in vulva sperma moratur, & ita resurget propositum. Et eadem via est ad rubeum, sicut ad album, nisi prius dealbetur complete & fixe. Quæ dealbatio est fundamentum secundi operis, & primum opus est extractio tincturarum, deservit istis duobus operibus, quæ sunt unum opus, & si non esset fixum post albedinem, iteretur decoctio, donec sic contingat in igne fortiori, quia quod fixum fuerit fixum, redibit. Et quanquam isti periti Philosophi breviores aliis, posuerunt terminum dealbandi: tamen communiter Philosophi in turba 40. diebus jusserunt regi utrumque opus. Mundus scilicet docet primo 40. diebus regere, & quando tota aqua est imbibita, iterum docet 40. diebus spiritum incorporari, & cum corpore spirituari. Idem docet Pantophilus 40. diebus dealbare. Et Theophilus dicit, quod vorax sapientum æs liquefacit, & velut in aquam fluxibilem vertit, eo quod oportet nos eos in tenues laminas producere. Deinde cum veneno coquere ad 7. in duobus 7. ad 7. id est per 21. dies, dicitur in ænigmatibus Turbæ. Et quia nigredo prima, secundum Pantophilum in Turba, nisi 40. diebus durat, subjunxit Theophilus. Et in sua aqua coquite 42. diebus, deinde aperite vas, & invenietis æs in argentum vivum versum. Dividentes igitur hanc aquam in duo æqualia, alteram partem coquite 40. diebus, donec fiat flos candidus, ut flos salis in suo splendore & coruscatione: & iterum docet aliam partem coquere, donec crocus fiat, & donec decoctione & aqua convertatur, & fiat simile quiddam syrupo granatorum. Similiter Belus dicit, majorem propinquitatem esse inter æs & aquam, quam inter magnetem & ferrum, & jubet posteros coquere argentum vivum quod est vis masculi cum corpore, donec liquefiat ut aqua fluxibilis, & aquam docet dividere in duas partes, quarum prima medietate ad liquefaciendum & coquendum utitur: Secunda vero medietate, ad mundandum combustum, & suum socium, quæ unum factæ sunt imbibere septies, donec ab omni conquinatione mundentur, & fiat terra. Et subdit: Scitote quod 40. diebus ipsum totum in terram vertitur. Similiter Victimerus dicit: Aquam divide in duas partes, quarum altera parte æs oportet comburere: illud enim æs immissum in illam aquam, fermentum dicitur auri. Tunc oportet vos reliqua aqua septies imbibere usque bibat totam aquam; ac cum toto humore desiccato in terram

ram vertatur avidam. Deinde in accenso ponantur in igne, 40. diebus, quousque putrefiant, ejusque colores appareant. Idem dicit Bonellus: Aquam divide in duas partes, quarum altera parte corpus comburite, id est dealbate secundum Lucam in Turba, qui dicit, comburere est dealbare: Altera vero parte putrefacite. Scitote quod totum regimen non est nisi in aqua. Accipe ergo æs nostrum, & cum prima parte sua imponite vasi, & coquite 41. diebus, & ab omni immunditia mundate, & coquite, donec finiantur dies ejus, & lapis fiet humore carens. Deinde coquite, donec non restet nisi fex. Deinde munda abluite aqua septies, aqua finita, dimitte ipsum putrefieri in suo vase, donec desiderabiliter vobis appareat propositum, & cavete ne ab aquis ipsum separare faciatis, ne inficiatur & pereat quod in vase est. Et ante hæc omnia, circa principium hujus capituli dicit Bonellus: Omnia decoquite lento igne, donec omnia quæ in vase sunt aqua fiant. Namque calore ei adveniente, Dei nutu aqua fient. Videntes itaque nigredinem illam in minerali aqua, scitote corpus liquefactum esse jam, tunc suo vasi imponite, & 40. diebus coquite, usque aceti & mellis bibat humores. Et quidam detegunt ipsum in quolibet 7. dierum, vel 10. noctibus transactis in quibus mera videtur aqua, usque in 40. dierum perfectionem. Tunc enim bibit amoris decoctionem. Iterum abluite ipsum & private nigredine usque terra fiat & humor pereat, & lapis tactu siccus existat. Item Ephistus ait: Jubeo, quod dealbatio non fit nisi decoctione Etheliæ, terendo & imbibendo æs frequentissime tractando, non autem simul fundite aquam ne Ixir submergatur. Arescente igitur humore, & in pulverem verso, 40. diebus ipsum dimittite, donec appareant colores à Philosophis descripti. Et Pandulphus jubet coquere, donec totum nigrum fiat, quæ nigredo quadraginta durat diebus, deinde in alumine fixo, & crocodocet imbibere quadraginta diebus, donec tertia pars consumatur. Item Athanius 42. diebus jubet, & iterum à decima die Septembris, usque ad decimam diem Libræ, dicit opus secundum fieri. Senior vero vult, quod albedo resolvi incipiat ultra 150 diebus. Et similiter Rasis. Morienes vero primo docet 21. diebus fieri dealbationem completam, dicit. O rex, si in eo album firmatum conspexeris, si totum tuum regnum & homines vendidisses, opus hoc non compensares.

Rasis in libro luminum dicit de operis regimine: sic tandem assare alternatim, & adaquare convenit, ut nec fugiat ignem nec fumum emittat. Et post pauca sic tradit regimen, dicit inhumationem 21. diebus continuis absolvi, unde & si 21. dies expendit, prius & posterius eosdem impendere oportebit: Sicut dicit Rasis in libro luminum: Artifici summe videtur necessarium scrutari, æstimare, diligere, nec in his aliquid dispendii impendere te pigebit. Cui autem hæc tria deficiunt, nec librorum deliciis ditari merebitur. Unde scrutationibus, duobus modis didici operis fieri complementum, primo modo in vitreo vase, sine manuum contritione, sicut in primo & ultimo, ita & in medio operis ignis & aquæ ministerio tantum. Sicut seipsum dissolvit, ita copulat seipsum, albescit & rubore decorat, croceum facit, & nigrum, seipsum desponsat, & à seipso concipit quousque finem operis acceleret. Quia in ænigmatibus dicitur, lapis proprio jaculo interficit seipsum, macerat & desponsat seipsum, & rubificat seipsum, solvit & coagulat seipsum, figit & imbibit seipsum, & anima præparat corpus, & corpus animam, nec prius, ut dixit mihi eruditor meus, videbis albedinem, donec totum coagulatum fuerit corpus seipsum, imbibendo; nec aquam ab ipso separando, nec tertiam nec mediam ejus partem, cum non fiat, hæc dispositio manibus humanis, ut dicit Morienes: Sed ignis & aqua tibi sufficiunt, & isti habent registrum, ut quando a bedo apparuerit, procedant in 6. gradibus ignis, sicut à Philosophis est descriptum, & hanc viam probant sequentes. Primo Morienes dixit, Rex Kalid, cum hæc dispositio non fiat manibus hominum, quæ est ista dispositio, qua totum perficitur magisterium? Respondet magister ei, quod hæc dispositio est naturarum mutatio, calidi cum frigido, & humidi cum sicco mirabilis connexio. Juxta quod ait sapiens, quod Azoth & ignis latonem abluunt atque mundificant, & ejus obscuritas penitus ab eo aufertur. Quia si recte ignis modum disposueris Azoth & ignis in hac dispositione tibi sufficiunt ad albedinem latonis & ejus perfectionem. Et hæc dispositio est aquæ è terra extractio, & ipsius aquæ super terram dimissio, donec ipsa terra computrescat. Et hæc aqua cum terra putrescit & mundatur, qua mundata totum magisterium Dei auxilio dirigitur. Quia tunc caret fœtore & obscuritate, & omni humiditate alba candida, & potens est recipere tincturam. Item Gratianus: Non enim possumus propriis manibus operari in Mercurium, sed cum 10. speciebus, quas manus nostras appellamus in hoc opere nostro, id est 9. partes aquæ & decimam terræ. Item Theophilus in Turba: Accipe Magnesiam albam, & arg. vivo masculo mixtam convertite coquendo in igne, & non manibus, quousque tenuis fiat aqua. Quia Ixir seipsum conterit, donec decoctione & aqua conteratur, & fiat syrupo Granatorum similis. Iste tamen Philosophus vult quod aqua dividatur in duas partes, cum una dealbari, & altera rubificari, & forte notat duo opera, album & rubrum: Quia quandiu album est durat frigiditas & humor. Et ut Belus dicit, quod tripliciter mediante aqua mundatur corpus ab omni inquinamento & diruitur, & fit terra dicens: Et scitote, quod 40. diebus ipsum totum vertitur in terram. Unde & subdit: Coquendo ipsum liquefacite, donec fiat aqua, deinde aquam ter abluite, donec fiat ut nummus liquefactus, deinde coquite donec coaguletur, & fiat stanno similis, coquite iterum ipsum, & residua aqua imbibite, donec propositum inveniatis. Qui eodem modo dicunt aquã dividere, id est, materiam, in duo opera scil. album, est sophisma sapientum, & non verbum manifestum. Item Locustes dicit: Aquam dividite in duas partes, quarum altera liquefactum est plumbum ut aqua, & coquite donec desiccetur & fiat terra: Deinde terite aqua adversata, donec rubeum induat colorem. Sed subdit, argentum vivum volentes congelare, cum suo mystico corpore, deinde coquite donec utrumque fiat aqua permanens, deinde coquite illam aquam donec congeletur. Hæc autem aqua cum compari sibi desiccatur, eo quod invenietis tunc argentum vivum, jam coagulatum à seipso, ac suo vasi imponite, & coquite ipsum, donec conteratur, & donec fiat crocus colori aureo similis. Et secundum Gregorium; Post splendorem coruscantis regitur, usque rubeus fiat, sic autem videntes, coquite usque fiat aurum. Deinde

Deinde iterate, & fiat aurum tyrii coloris. Et Baxon; coquite donec fiat niger, deinde albus, deinde rubeus. Et Zimeon dicens quomodo corpora in non corpora vertantur, dicit: Æthelia conteratur quousque pulvis fiat. Scitote quod non fit pulvis, nisi continua & fortissima decoctione, & contritione in igne, & non manibus, cum imbibitione & putrefactione & solutione & expositione & [illegible]. Item Aflatos Philosophus: Nisi similiter res in initio coquendi, absque manuum contritione, donec aqua fiant, non opus invenitis. Sed tibi plures aut omnes volunt pluries imbibere aut dividere aquam, Et dicent quod non simul conteritur, sed successione aqua & igne, non manibus. Et Bonellus dicit: Manuum autem contritione vere margent, cavete tamen ne ab aquis separati faciatis, ne ad vos venena perveniant, & ea quæ in eo sunt pereant. Ephistus autem contrarium dicit, quia dicit: Jubeo autem non simul fundere, ne Ixsir submergatur; verum paulatim infundite, & conterite, & desiccate, & multoties facite, donec finatur aqua & arescat. Deinde 40. diebus dimittite, donec varios emittat colores: Dixit ad hoc quia non simul funditur, id est, coquitur atque conteritur, sed successive. Quia secundum Rasin, fundere, mundare, [illegible], adæquare, coquere, abluere, idem est. Item Baxon: Heu vobis, intelligere dicta Philosophi & qualiter opus divisit, commiscere, coquere, sublimare, assare, calefacere, dealbare, terere, adaquare Ethelia, rubiginem facere, & tingere: hæc igitur plurima nomina, quorum rerum tamen unum est, quia una aqua viva, & una decoctio est, sicut dicit Adidans. Et statim cum videtur unam actionem continuam prætendere, &c. subdit: Et si scirent Philosophi, quod una contritione, & una assatione, sive decoctione sufficeret, non tantum dicta eorum iterassent. Et ideo fecerunt, ut teratur compositum & coquatur jugiter, & monuerunt ne vos illius tædeat. Et statim immediate subjungit, ad primam intentionem intendens, cum quibus dictis vos obscuraverunt, mihi autem sufficit, dicere simile. Ecce quod pro sophismate & obscuritate habet divisionem illam, & tamen subjungit, præcipiens multipliciter coqui, & ne tædeat decoctiones reiterare. Morienes enim vult, quod continuetur, & æqualis fiat ignis, ne maximum sequatur damnum. Et subdit, quod vas suæ fornaci immobiliter adhæreat, donec totum tempus frigidæ actionis auri compleatur. Sed tamen cum quarta parte rei mortificare, & irrigare, cavendo ne flamma vas attingat, nam omnia in damnum verterentur. Et tamen hoc divisim imbibere, & apponere aquam terræ, & non omnia simul. Et idem: Et forte hæc simul parare est apud expertos. Quia dicit Gratianus: Nota si præparentur omnia simul, bonum est apud expertos, attamen major experientia quærentibus, ut cum singula singulariter præparentur & examinentur unum in reliquo. Subjungit enim quod in dissolutione omni, fit incorporatio dissoluti, vel dissolventis, & ibi potest fieri spiritus corpus, & corpus spiritus. Et ipse Gratianus singulariter præparat, dicens, Mercurius in omni sua dispositione fit Ixsir, id est Mercurius fusibilis, tingens, non fixus, in Leone fit Ixir, id est Mercurius præparatus, & separatus, & tingens, tinctura fixa, pro quantitate sua, sed non ad plenum: cum fermento inceratus fit Elixir, id est Mercurius inceratus, tingens & mutans, inseparabiliter, & infinitum, & ultra modum: ita quod principium attestatur supra suum finem, quod est calcina, dissolve, coagula, Mercurium incera: Xir dicitur quælibet medicina stringens Mercurium, Alchimice præparata super ipsum. Extrahe ergo oleum de terra prima, & dissolve in eo medicinam stringentem, & coagulantem, id est terram, & iterum sublima per alembicum, & calcina, & manet expressa calcinatio, & dissolve, & distilla, & coagula, & incera oleo suo, & projice super Mercurium fermentatum illud Xir, & est Ixir aptum ad faciendum Elixir. Et scias pro certo quod corpus sic dissolvitur salsedine mediante ratione metallinæ humiditatis, quia nisi corpus suum à quo extrahitur introibit &c. Postea idem dicit Mercurius capiatur, & ponatur in custodiam inter adurens & adustam, & committatur Soli Lunæque, quæ sunt fontes frigoris & caloris, & terra nostra profert germen candoris & ruboris fixum & fusibile. Quia ibi exponit, dicens de præparatione fermenti. Nota Mercurium sublima de fermento, & dissolve eum in aqua aquilæ, & calcina fumum rubeum & coagula cum eo Mercurium solutum, & sicca & hoc siccum junge cum fermento, & totum calcina, & dissolve iterum, & iterum coagula cum eo Mercurium dissolutum, & hoc est quod dicit adustum & adurens. Et alias dicit: Dealbate Latonem, quem cum dealbaveritis, & per diuturnam decoctionem ad pristinam citrinitatem perduxeritis, habebitis iterum &c. Et tunc calcina, dissolve, distilla, coagula, & incera, & itap procede per mensem, & si resultatum fuerit penetrabile, tunc ad finem pervenisti. Et pro ista parte omnes videntur consonare, Senior, Turba, Ænigmata Turbarum ut patet.

Explicit secunda Pars, de Massa Solis & Lunæ.

Incipit Tertia Pars LIBRI TRIUM VERBORUM, *De Massa Solis & Lunæ.*

OPus mirabile trium Verborum, in quibus pretiosissimum arcanum, & donum Dei totaliter comprehenditur, de Lapide precioso, qui est corpus aereum, volatile, frigidum & humidum, aquosum & adustivum. Cujus expositio sola delectatio illius secreti, & venerabilis societatis nostræ, me compulit declarare, ut scientes tantum arcanum, quod infinitis problematibus est celatum & à sapientibus & prudentibus hujus mundi elongatum, gaudeant de dono Dei gloriosi, quod est thesaurus indeficiens. Nec exponam nisi difficiliora libri appropriando testimoniis Philosophorum diversorum, vel expositionibus eorundem, nec quicquam novi adinvenire queo plus dictis Philosophorum, quia una res, una est via ejus, & hæc est secunda pars tractatus libri de Massa Solis & Lunæ, id est Consilii conjugii super demonstratione libri trium verborum. Dicunt igitur Philosophi, combinationes duarum contrarietatum, quod est frigidum & humidum, quæ sunt aquosa & adustiva, non sunt amicabilia caliditati & siccitati; quia caliditas & siccitas destruunt frigidum & humidum virtute domina, & tunc vertitur spiritus iste in nobilissimum corpus, & non fugit ab igne, & currit oleum in igne, & est tinctura pulcherrima perpetua. Unde scire oportet, ut manifestemus ejus occultum, id est calidum & siccum, & occultemus manifesta, scil. frigidum & humidum.

Istud

illud occultum est de natura solis, dignius & preciosissimum omnium occultorum, & tinctura una, id est, singularis, & non est alia, quia est aqua permanens, quæ semper vivit, & acetum philosophorum. Unde Mundus in turba: Gumma, scil. nostra, non emendatur nisi auro tantum. Dico quod Gumma nostra fortior est auro, qui noscunt eam, auro preciosiorem tenent eam. Aurum quidem honoramus cum Gumma nostra, quia sine ipsa aurum non emendatur. Et inde est quod philosophi scribentes de ea, nihil manifeste narrant, si enim plebei venditores cognoscerent eam non venderent tam vili precio. Et Arsuberes dicit: Scitote unum quid esse omnibus naturis fortius & sublimius, apud philosophos, & apud insipientes vilius, sed nos hoc veneramur: Et si Reges hoc agnoscerent, non sinerent ipsum venire ad pauperes. O quam mirabiliter natura gummi hoc vertit aurum in spiritum, & quam mirabili modo eminet cunctaque superat. Et Pandophilus: Dico, quod non est dignius corpus & purius Sole, sine quo & ejus umbra, id est, Luna, quæ de se est tenebrosa, nullum venenum tingens generatur. Qui vero venenum philosophorum absque eis componere nititur, totus errat, qui autem cum Sole & ejus umbra venenum novit tingere, venit ad arcanum, quod dicitur nummus, qui cum rubeus efficitur, vocatur aurum, & qui novit decambar philosophorum occultum novit totum opus. Et dicitur Luna umbra Solis, cum Sol induitur nigredine Lunæ, colore qui est sicut atramentum ut dicitur in Seniore, & dicitur de Cambar id est, filius ignis, quia in igne crevit, nec timet terminum ignis, & dicitur à canna, quod est incensio vel ignis, & bar quod est filius, vel dicitur decambar, à deca, quod est decem, & bar filius, quasi filius decem specierum artis, scil. 9. margaritarum, & decima æris, de quo expositio jam præcessit in primo tractatu. Gratianus autem dicit, quod his decem speciebus capitur Mercurius. Et in Seniore dicitur: Præteriti nec præsentes possunt tingere aurum, nisi cum auro. Idem dicit autor, quod occultum istud est de natura Solis dignius, quia est spiritus Solaris, & sanguis Solis, & tinctura ejus. Nota, quod lapis non est adustivus passive, quia non aduritur: ignis enim ipsum non corrumpit, sed emendat, ut in sequenti probabitur. Sed dicitur adustivus active: quia sulphur sapientum, ut dicit Senior, adurit combustione albedinis, & meliorationis, quia combustio sapientum est dealbatio tota totius. Satis fecerunt autem philosophi hominibus, dicentes: Sulphur nostrum non est sulphur vulgi, quod comburitur combustione nigredinis & corruptionis. Et Floris in Turba: Nonne videtis quod hæc crucians, cum nocumento vel corruptione cruciat; imo cum utilitate & coadunatione. Si enim cruciatus hic esset noxius, non complecteretur ab eo, quousque variabiles colores extraherentur ab eo, vel ex eo. Et hanc utique aquam sulphuris nominamus, quam etiam ad rubeas tincturas applicamus. De incorruptione autem ejus ab igne Geber eleganter declarat, dicens: Quod sulphur nostrum est fortissimæ complexionis, & uniformis substantiæ, quia in eo minimæ partes terræ taliter partibus aëreis, aqueis, & igneis commixtæ sunt, ut nulla ipsarum alteram in resolutione possit dimittere, sed quælibet cum qualibet resolvitur, per fortem unionem, Solis calore, quam habuerunt in mineralibus, secundum debitum cursum naturæ. Argentum quoque vivum, ut dicit Geber, est aqua viscosa, in visceribus terræ generata, substantiæ subtilis terreæ, per calorem temperatissimum unita totali unione per minima quousque humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido, æqualiter, imo fugit superficiem planam de facilli, propter suam humiditatem aqueam, non autem adhæret, licet viscosam habeat humiditatem, propter siccitatem illius, quæ illam temperat, & non adhærere permittit, est enim amicabile, & placabile, metallis, & est medium conjungendi tincturas, & sine ipso nullum metallum deaurari potest, & non submergitur aliquod metallum in argento vivo, nisi Sol. Ex quo maximum elicies secretum: figitur etiam, & est tinctura rubedinis, & exuberantissimæ reflexionis, & fulgidi splendoris, & non recedit à commixto: commiscetur cum auro, & figitur per ipsum maximo ingenio, quod non pervenit ad artificem duræ cervicis vel petrinæ. Est etiam incombustibile, & incorruptibile, quia omnis corruptio metallorum, vel est per inclusionem sulphuris adurentis in illorum substantia, per inflammationem ipsa metalla diminuens, & exterminans in fumum, vel multiplicatio flammæ exterioris penetrantis illa, & secum in fumum resolventis, ut patet in calcinatione plumbi, ubi est partium rarefactio per calcinationem, tunc enim flamma in ea potest penetrare & exterminare. Si ergo omnes causæ metallorum corruptionis conveniant, maxime corpora corrumpi necesse est. Quia igitur argentum vivum per nullas causas corruptionis se in partes corruptionis suæ dividi permittit, quia aut in tota sui substantia ex igne recedit, aut cum tota in illo manet stans, imo notatur necessaria perfectionis causa, propter enim bonam partium adhærentiam, & fortitudinem suæ complexionis & commixtionis, scilicet quando partes illius inspissantur per ignem, ulterius non se permittit corrumpi, nec per ingressionem furiosæ flammæ, illud in fumum elevantis, quoniam rarefactionem sui non patitur, propter densitatem compositionis suæ. Et ideo ponderosum est. Et propter carentiam adustionis, quæ fiet per Sulphur, non aduritur. Laudetur igitur benedictus Deus gloriosus & altissimus, qui creavit illud & dedit illi substantiam, & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere. & in illa possit hujus perfectionem reperiri per aliquod artificium quod in illo invenimus potentia propinqua. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab eo non superatur, sed in illo amicabiliter quiescit ei congaudens. Hæc omnia Geber dicit de Mercurio, & hic est sulphur artis. Unde Plato: omne argentum vivum sulphur, non autem omne sulphur argentum vivum: & omne aurum æs, non autem omne æs aurum. Et cum ista duo sunt bene regulata, ignis non separabit in æternum, scilicet quod similes sunt naturæ, & temperatissimæ & fortissimæ compositionis sint ambo. Hæc sunt tria verba præmeditatæ intentionis, & sunt verba typica ad similitudinem fœtus philosophorum. Aqua tribus mensibus fœtum in matrice conservat. Aer tribus mensibus fovet: Ignis totidem custodit, quibus scilicet totidem expletis, sanguis, qui fovebatur in umbilico, à quo nutriebatur infans, pectus maternas mulieris conscendit mammas, ibique post angustias nivis candorem assumit. Infanti vero nunquam patebit exitus, quousque omnes status aereos exhauriet. Egressus tandem os operi, & lactatur, Et ab istis verbis oportet nos cum acuto ingenio extrahere duo, & septem, quæ ab istis verbis intelliguntur.

Et Senior autoritate Hermetis similiter idem dicit sic: Et scito quod aqua famulatur ei in ventre tribus mensibus primis: Deinde tribus mensibus aer: Deinde ignis tribus sequentibus, & decoquit eum & perficit eum. Et cum completi fuerunt novem menses, abscinditur sanguis quo nutriebatur in umbilico matricis, & ascendit ad pectus mulieris, fit ibi sicut corona, atque fit nutrimentum ejus, post egressionem ejus ab utero. Et hoc dictum est totum propter assignationem præparationis lapidis, quemadmodum præparaverunt eum sapientes. Per matricem intendit fundum cucurbitæ, & per se nen viri & mulieris, humorem Solis & Lunæ, per sanguinem menstruum, album humidum, quo fœtus fovetur & formatur in matrice vasis nostri: Per matricem clausam tempore conceptionis & imprægnationis nota abstructionem vasis, & diligentissime confirmationem conjunctionis, ut quod intus est, non recipiat inspirationem ab aere. Sunt enim ibi ventus & spiritus, qui si exhalarent totum opus cassaretur. Per sanguinem, qui rubeus est, & niger intendit nigredinem apparentem in principio operis, ex qua exortus est rubor tincturæ: Per ascensum sanguinis ad maternas manus, nota sublimationem ejus ad aera, in superiori parte Alembici, ubi candorem nivis assumit, & tunc perfectus est lapis, qui est spiritus humidus & aqueus. Et Morienes dicit: Et non est tamen sicut aqua alia, sed est aqua quæ ubique reperitur, & nullius est precii & est semper, quia est principium mundi. Ex aqua enim omnia facta sunt. Super aquam ferebatur spiritus Dei gloriosi & altissimi, & principium generationis hominis est ex ea. Cujus aquæ pater est Sol, cujus mater est Luna: ut dicit Hermes pater philosophorum. Et Assiduus: Cujus mater est virgo, & pater non concubuit: & est unum & idem dictum. Et pro certo, Sol est principium generationis hominis in obliquo circulo. Unde philosophi de hac arte loquentes, alii naturaliter docent, ut de masculo & fœmina, de calido & humido, & aliis principiis naturalibus. Alii arithmeticæ edifferunt dicentes de 9. & parte 10. & ut duo tria faciunt 6. unum & duo tria. Alii astronomice, ut de Sole, Luna & Planetis, quorum lux & motus est causa eorum, & ubique & semper sunt virtute, & in qualibet re subjecta, & nullius precii, quia non videntur lux & motus horum. Sicut autem lac efficitur nutrimentum infantis, post ejus egressum ab utero, sic terra nutritur, vivificatur & crescit per hanc aquam divinam donec sibimet sufficiat. Unde per similitudinem spermatis in matrice naturaliter docent philosophi præparationem Mercurii philosophici. Unde Pythagoras in Turba. Et non sine causa confertur spermati vel vulvæ quibus recte assimilatur, quia in complexione sua multoties facit apparere colores, prout in unoquoque regimine gubernatur res. Et Bonel. in Turba dicit: Scitote nihil absque complexione generari. Sperma quidem ex sanguine & libidine generatur, & nutritur caliditate & humiditate sanguinis, post 40. vero dies fœtus formatur, & nisi esset humiditas in utero, non solveretur sperma, nec procrearetur fœtus. Illum vero sanguinem constituit ad nutriendum sperma, donec fœtum producat, qui cum productus est, non nisi lacte nutritur quam diu parvulus est & quanto plus calore naturali exuritur tanto plus ossibus confortatur, in juventutem ducitur, & cum venit ad senium, sibi ipsi sufficit, Simili modo oportet nos in hoc opere laborare, scientes nihil absque calore generari. Et quod intensus calor balnei facit exhalare, fugiens vero perire. Si vero sit temperatus, tunc suavis est ei, & ita levificantur venæ, & calor totaliter augmentatur. Et iste philosophus pulcherrime docet præparationem & generationem & nutritionem fœtus. Et Arist. in Epistola ad Alexandum regem. Et scias quod nullus natus nascitur, nisi ex patre & matre. Infans vero quando omnis spiritus materię suæ, ad ejus organisationem existentibus exhaurit, nascitur naturaliter sine suo nutrimento. Et sicut in 9. mensibus infans omnes flatus aereos exhaurit, & menstruum conversum est in lacteam formam: ita in novem mensibus conficitur primum opus scil. albedo secunda, qua totum coagulatur opus, tamen solvitur circa sex mensibus, secundum autoris experientiam. Sed secundum Balgum in Turba 180. diebus. Et secundum plures philosophos ut Rasim, Assiduum & Seniorem, & secundum autorem in turba in 20. diebus & die ejusdem nominis omnis fumosi vaporis fit cessatio, cumque candorem lactis suscipit, nullius suspicionis ambiguitas relinquitur. Ut dicit Rasis in libro luminum. Corpore etenim mortuo, & ab eo argento vivo in ipso coagulato prius extracto in qua sua, ex qua nutritur, & crescit istud corpus & revivifcit, nunquam de cætero moriturum, quia est tinctura incorruptibilis & ex incorruptibili grano procreatum virtute divina. Et pro certo hic mercurius non est vulgaris, non enim coagularetur tam cito: Aqua igitur tribus mensib. fœtum conservat in matrice: Aer tribus mensibus fovet ipsum: Ignis totidem coquit. Hoc dictum est per similitudinem de Mercurio nostro, quia infra sex menses, per lentum, continuum, & æqualem ignem philosophorum coletur aqua & aer, id est spiritus & vapor æris in aqua philosophica. Sicque capitur Mercurius extractus, rubeus in occulto, sed in manifesto candidus est, & forte in 12. die solvitur, & in totidem coagulatur diebus. Sed ignis regimen in extractione hujus Mercurii nota, secundum quod dicit Avicenna: Quod calor in humido corpore efficit nigredinem prius: deinde ipsum nudat nigredine, quia ejus omnino finit humiditatem, & cum superfluit illa, calor ipsam albificat, ut videtur in colore apud vulgus. Primo enim in opere omnia denigrantur, secundo dealbantur, tertio per majorem ignis intensionem oportet compositionem incinerari totam. Sic enim in nostro opere, ex abundanti humore in corpore, nigredo generatur in igne. Hæc autem nigredo vocatur Ethel de Ethel, id est argentum vivum de argento vivo. Et Pandulphus in Turba: Regite ipsum albo humido, quod est magnum secretum, donec operiatur nigredine & pura nigredo fiat. Estque hæc dissolutio nigredinis, humiditas Lunæ, & pinguedo Solis, quibus nihil est affinius, & propinquius. Et secundum Hermetem: Hæc autem nigredo secundum experientiam Pandolphi, tantum 40. diebus durat, qua consumpta apparebit albedo nobilissima postquam calor ejus omnino finierit humiditatem, & tum omnes flatus aereos exhausit corpore interempto. Ignis autem totidem custodit, id est totum opus complet, ut glossat autor, id est ignis primò corpus mortuum coagulat: Secundo incinerat, & iterum dissolutum in aqua sua conterendo pistetur, donec totum humidum fiat ut pinguedo spissa, & extinguetur aqua tunc per ignem: Iterum distilla, coagula, incinera. Quia ut dicit Pandolphus in turba: Scitote, quoties cinerem,

cinerem, id est, corpus imbiberitis incineratum: & quoties gummi suum imbibitis, toties oportet ipsum siccari, & iterum humectari donec vertatur color ejus in id quod quæritur. Et Assid Coque ipsum, donec aqua coadunetur, & coaguletur, & ignem non effugiat, significat temperantiam ignis, ne compositum fumiget. Scit enim aqua pugnare contra ignem, prolixitate coquendi & putrefaciendi & inspissandi. Deinde vas humido stercore & igne humido philosophorum circunda, & per quosdam menses fac illum volare, donec aqua rubescat, & inspissetur, & fiat Elixir tingens per quosdam menses, h. e. secundum Mundum philosophum, per 24. dies, id est, septimanas, aut secundum quot in vulva sperma moratur, donec formetur inde homo, sicut ex radice sua, ex qua fuit. Gloss. Volare, quia ascendit & descendit in arbore aurea. Et sic interficit superiorem & inferiorem virtutem, donec fiat fixum. Et Athan. in Tur. dicit de ejusdem mensibus: Coquite ipsum in Sole, i. e. calore Solari, qui est ignis continuus unius generis, & in terra nigra per 40. dies & duos dies, & forte hoc diutius continget coqui: Ideo subdit exponendo illud tempus, dicens: Opus vero secundum à die mensis septembr. 10. usque ad decimum libræ perficitur, id est per annum. Sic igitur expone: Ignis totidem custodit, id est 9. mensibus, vel per annum temperatiori igne, quibus 9. mensibus fovebatur sanguis ab umbilico descendens ad pectus mulieris, ubi candorem lactis assumit, qui efficitur nutrimentum fœtus post egressionem ejus ab utero. Intelligitur per hoc, quia secundum hunc modum præparaverunt lapidem, quod non ad temporis quantitatem sed qualitatem intelligi debet, de progenie philosophorum nutrienda vita sua sc. aqua divina, spiritus igitur iste veritur in spiritum, quia dupliciter exponitur in corpus, id est coagulatur in terra, & corpus vertitur in spiritum, id est totum sublimatur in arbore aurea, aliter corpus vertitur in spiritum, id est amissa sua spissitudine & rigiditate fit spirituale. Unde in Turba dicit, certus esto, quod cum amiserit suam spissitudinem spirituale fiet. Et Gratianus dicit; Quod autem corpus fiat spiritus & spiritus corpus, intellige quod corpus & spiritus fiant unum, & cum corpus solutum in salsedinem tingit est spirituale. Corpus igitur istud vertitur in spiritum, id est, est spirituale, id est tingens, quia tingere est spiritus officium. Et secundo spiritus iste iterum vertitur in corpus, id est, ad ultimum fixatur. Et primo fixatione Lunari, secundo fixatione solari & virtute Dei, à quo hæc sapientia suis quibus voluit emanabit, & moderantia patientia moderativa terminorum ignis, quia quatuor sunt termini ut postea videbitur. Et hæc longitudinis duorum & septem. Hæc sunt verba difficilia, quæ longo tempore rimatus sum. Unde nota de temperamento ignis, quod debet esse æqualis in omnibus suis gradibus septem & in omnibus tertiis suis, sc. 4. donec interior ignis opus suum perficiat, ut dicit Gratianus. Et hæc de longitudine duorum ignium, & septem graduum ejus ignis. Nam à tribus duo intelliguntur non è converso, ut autor dicit in litera. Et secundum autorem duplex inventus est ignis qui est trium graduum. Glossa: Duplex ignis, id est simplex ut ovorum vel avium aut in statu febris secundum Marcum in primo opere, & secundus ignis gradatus aut duplatus. Et iste ignis duplex est trium graduum in prima clave operis & triplex in secunda clave operis, sunt enim duæ claves artis, ut dicit autor. Prima clavis est annus, & secunda clavis alter annus, & 7. dies ut postea per alios autores probabitur. Et quælibet clavis est trium graduum, sicut in processu patebit, testimonio aliorum sapientum; vel aliter potest exponi hæc trium graduum, id est, secundum tres gradus Solis in circulo: Primo dum Sol est in Ariete in exaltatione sua: Secundo dum Sol est in Leone: Tertio dum Sol est in Sagittario. Et huic dicto concordat Gratianus dicens: Quod calor artificialis imitatur naturalem in tribus gradibus: Primo in humido dissolvente, dum Sol est in Ariete ad Cancrum usque in exaltatione sua in primo opere Secundus gradus est in humido aggregante, quando Sol est in Leone, sc. in dealbatione secunda operis secundi. Tertius gradus est in humido incorporante, ubi fixatur Sole intrante Sagittarium; ibi enim calcinatur substantialis humiditas. Primus gradus est debilis, qui est spirituum a corpore extractio, & relinquitur terra foliorum. Secundus gradus est fumus, id est secunda dealbatio, quæ est terra margaritarum. Tertius gradus est perfectus quantum ad terram auri, id est, rubedinem suam. Unde autor loquitur Arithmetice de opere, cum dicit, longitudinis duorum & septem. Et loquitur Astronomice, cum dicit de triplici gradu Solis. De quibus Gratianus dicit, Mercurius in omni dispositione sua, fit Xir, in Leone inceratus fit Ixir in terra: In fermento inceratus fit Elixir. Ita quod principium attestatur super suum finem & è converso, quod est calcina, dissolve, distilla, coagula Mercurium, & incera. Mercurius namque trinomius efficitur in aptatione sua, primo fit Xir, secundo Ixir, tertio Elixir. Xir est Mercurius fusibilis, & tingit tinctura non fixa, nec mutat: Ixir est Mercurius præparatus, & separatus & tingens fixa tinctura, pro quantitate sui, sed non mutans, sc. dum est in Leone: Elixir est Mercurius inceratus, tingens & mutans inseparabiliter, & ultra modum, sc. Sole intrante in Sagittarium; in quo grando & pluvia de cœlo cadit in terram, & animæ id est colores spirituum premuntur, id est, incinerantur, & fixantur, & revivificunt. Triplex est ignis igitur, trium sc. graduum, & est duplex sc. positivus & gradatus. A tribus enim duo intelliguntur, id est ab istis tribus gradibus ignis, duo ignes accipiuntur, simplex & duplicatus: & isti ignes sunt diversi, quia positivus non est gradus, quia non est duplicatus. Isti autem tres gradus dividuntur per septem gradus, includendo primum cum sit fundamentum ad cujus additionem omnes ignes sequentes gradantur Qui autem sint 7. ignes, intelliges per Gratianum, dicentem, Quod Mercurius non sit ponendus in aliquem gradum caloris, nisi prius capiatur cum Mercurio extracto, & fixo, in fermento Solis & Lunæ, similis in uno corpore. De cujus aptatione sic dicit: Corpus dissolutum in humido superveniente Mercurio dissolvit ipsum, sed hoc non est opus humidi, sed salsedinis mediante humido, à quo consociatur corpus cum Mercurio, ratione metallinæ humiditatis, quare magis amica est corpori metallino, quare anima in suum corpus ingreditur, & quia duo corpora non habent unum locum, descendunt ad fundum, & aqua pristina supernatat, & dicitur secundario, in qua Mercurius simplex dissolutus non cadit, & hoc est bonum secretum, si causam noveris. Nota hujus expositionem in Epistola Aristot: ad Alexandrum, ubi enumerat species artis dicens. Scias igitur quod ignis sulphur est, id est Sol. Unde

Parmenides in Turba: Quod hoc mare vertit aurum in rubeum ignem. Et Gratianus: Ita certa teneritudo Mercurii consuescit in igne cum Alkibric, id est Sole, à quo separabit substantiam rubicundissimam, cum benefio ferventis olivæ, aut per animalium pinguedinem, de pascuis uberrimis assu mptorum. Cujus verbi expositionem postea demonstrabo. Igitur sulphur ignis est, scilicet solaris splendor, & spiritus potens magnesiæ est terra, id est corpus mortuum duorum luminarium, quæ alium locum obtinet quam corpus aquæ, quia unumquodque seorsim ponitur scil. corpus & aqua, & aqua supernatans prisca est Mercurius, qui prima dicitur aqua. Secunda est aër, id est vapor corporis. Et arg. vivum est aqua prima, per totum fluens corpus: Sed spiritus est aqua secunda in qua Lunaris humor & pinguedo Solaris, ratione Metallinæ humiditatis, Mercurio sunt conjuncta. Sequitur: Quia omnia nutriuntur, & omne germen vegetatur, & omne lumen ascendit, & omnis fructus. Mercurius vero simplex, communis & vulgaris, non est operis nostri, sed compositus, quia congelatur subito, & figitur sicut illud, sed simplex Mercurius caret fermento, nec est nobis utilis, & hoc est magnum secretum. Unde de isto Mercurio composito dicit Enimerus in Turba: Moneo igitur vos argent. vivum quod ex pluribus rebus confluxit, congelare, ut duo tria faciunt, id est masculus & fœmina faciunt aquam vitæ, in qua sunt tria, aër, ignis & aqua, quatuor unum, scilicet quatuor elementa faciunt ut fiat unum, & duo unum, scilicet spiritus & corpus conjunguntur, Vel sic, & quatuor unum, id est, 4. partes æris & una Solis & Lunæ, tres fiant unum scil. continuatione, ut dicit Senior in Turba: Accipe de sincero corpore partem unam, & ex alio ære tres & commisce aceto. Et Dardaris dicit: Quatuor vulgi numm[i] tingunt æs. Et repetam ego verbum primum, quod Mercurius non est ponendus in aliquem gradum caloris, nisi prius capiatur cum Mercurio extracto, & fixo ab ære. Unde Rason: Si solveritis corpus album, ut fiat argentum vivum, extraheutur ab eo flores ejus, & si scirent aurifabri, qui cum eo opus habent, lucrarentur per ipsum multum non fusione ignis, sed solutione ejus, ut convertatur in id, ex quo fuit radix ejus. Et ista est Glossa Senioris. Sed talis solutio non fit nisi per ignem simplicem, lentum, velut ovorum vel avium, nutriatur in primo opere. Deinde Gratianus de secundo opere dicit, significando 6. gradus, ignis, Mercurius gradatim ducendus ast ad fixionem. Primo igitur calcinatur ejus ventositas in primo gradu caloris, secundo cruditas in secundo gradu caloris, tertio substantialis humiditas in tertio gradu caloris. Et unum quoque calcinatum dissolvatur suo modo ut putrescat, scilicet conterendo, imbibendo & assando: Et ita tandem in unum contentum corruat imbibendo cum uno fermento, id est aqua una, quia aqua est fermentum aquæ, Et rursum ducantur per tres gradus caloris, & ita Mercurius agit in seipsum, Et sic patet 6. esse gradus ignis duplicati, & ignis simplex est septimus.

Gratianus vero non ponit nisi sex gradus vel modos, excludendo septimum, & positivum ignem, & positivus non dicitur gradus, sed quia est fundamentum graduum.

Autor vero operis ponit 6. gradus ignis includendo simplicem primum: Ideo quia primus ignis positivus, & secundus qui est primus gradus, non differunt, nisi quia primus, scilicet primi operis est uniformis in primo, in medio, & in ultimo. Sed gradus primus secundi operis est difformis, quia ultimo acuitur, & per ipsum ignem fit coagulatio aquæ cum corpore, & corporis spirituatio. Quomodo autem fit difformis, patet per plura testimonia Philosophorum. Lucas in Turba dicit: Ignis sit lenis in dealbando, donec coaguletur, postea faciatis ignem aliquantulum fortiorem. Et Archiratus ibidem dicit: Coquite ipsum donec in lapidem vertatur, postea coquatur igne fortiori, quousque lapis durior fiat, & confringatur, & in cinerem vertatur, postea imbibite ipsum donec humidus fiat, & coquite igne fortiori. Et ut dictum est claudite os vasis, & coquite, donec totum corpus confringatur & incineretur. Et versus finem libri dicit Autor Turbæ: Postea in vase vitreo ponite, dimittenres eum in loco tenebroso, donec videatis vas candescere, & velut Jacinthum lucere. Sed antequam ulterius exponatur, Notandum quo igne rubor primi operis & secundi extrahatur, Gratianus dicit: Sed non te seducat, quia dicitur spiritus fiat corpus, ut intelligas scilicet fixum, & corpus fiat spiritus, quod simili modo intelligendum est. Itaque trita teneritudine Mercurii: sicut dictum est prius, Glossa: Trita & contrita teneritudine id est humiditate Mercurii, & exsiccata post restitutionem animæ corpori, consuevit sc. Mercurius in igne cum Alkibric, id est sulphure incombustibili manere: quia nec ignis nec sulphura vastant, sed ignis magis ipsum emendat, id est Sol. Et scito quod duplex est sulphur artis, Mobile aqueum, scilicet argentum vivum, de quo dicit Plato: Omne argentum vivum sulphur, & non è converso: Et aliud est sulphur ei simile in natura, sc. Sol & ista duo sulphura se consequuntur, sicut ferrum magnetem, à quo scil. Sulphure, id est auro, separabis ejus substantiam, rubicundissimam, id est colorem substantiæ purpureæ, & venenum tyrium, cum beneficio ferventis olivæ, & animalium pinguedine, de pascuis uberrimis assumptorum. Et ideo dicit Morienes ad regnem Kal. de igne 2. operis: Præcipietis enim ignem servare æqualem, ut nec augeatur, nec minuatur. Et subdit; Ignis autem Philosophicus talis est, quod ejus materia fit cum viva partitione. Partitur autem ejus materia ex stercore ovino, apponendo de foliis olivarum. Nihil est enim aliud quod ignis combustionem æqnalem perdurare cogat. Assiduus dicit, Ignem Philosophicum esse ignem humidum, id est, in equorum & boum stercore, abscondere & putrefacere in igne lucernæ. Dicit etiam, con pone pacem inter spiritum & corpus, super ignem putredinis de speciebus, id est floribus, sive corporibus quæ à terra procedunt, vel quæ aër generat, vel quæ in animalium ventre nascantur. Et in alio capitulo dicit de igne secundi operis, post aquæ coagulationem in terra: Deinde vas humido stercore circunda, & per quosdam menses fac ipsum volare, donec fiat quelles. Et senior dicit quod putrefactio est corporis cum igne subtili bestiarum, & hunc ignem mensurati sunt & occultaverunt. Et per hunc ihnem aqua congelata fit lapis quietus aqua currens, & cum præparata fuerit revertitur ad formam priorem suam & congelatur, & continuant in eo patientiam & reductionem in præparatione. Et notabiliter exponendo ignem bestiarum subtilem, & subjungit Senior dicens, quod primum luminare scilicet 150. dierum melius est quam secundum vel tertium, scilicet 120 vel 70. dierum, quod oportet esse intensum lumen, sed primum esse temperatum. Et Kalid, Scitote etiam ignes esse unius generis,

generis, igne quoque coquentibus quandoque corruptio accidit, unde præstat unum genus habere in coquendo. Et Aristoteles in Epist. ad Alexandrum: Cave ne ipsum sua flamma contingat, sed quemadmodum liquefacta ea liquefac. Et Rodanus in libro trium verborum dicit: Quod in solo igne, sine aliqua separatione possunt fieri omnes distillationes, & sublimationes & calcinationes, & rubificationes, & fusiones, cum omnibus resolutionibus, & coagulationibus, sicut dicunt esse, donec amicitia fiat inter istum & illum: Tunc vincet omnem rem solidam, & curret oleum in ictu oculi. Et Gratianus dicit, quod ignis in omnibus suis gradibus debet esse æqualis donec inter ignis opus suum perficiat. Et Bonellus in Turba: Et quanto plures transeunt dies, tanto fortius congelatur & non comburitur. Solis enim beneficio, id est, igne solari, coctum & coagulatum est, vel congelatum est, & albedo illa potentissima facit eum ignem superare. Et Theophilus dicit, quod cum Philosophi vident lapidem versum in sanguinem, ponunt eum ad Solem, id est, ignem lentum continuum & mensuratum, quousque lentitudo cesset, sanguis arescat, & tunc apparet venenum, & occultum manifestatur, Unde Rases in libro luminum: Quod soli apponere mandamus, inhumationem aut ignem denotat. Et Castus: Regite ipsum Sole & rore, donec fiat lapis. Et Antonius in Sole & terra nigra jubet decoqui, dicens; Quod opus hoc citius & aliud tardius congelatur ex diversitate coquendi. Si enim locus ubi coquitur, roridus fuerit, congelatur citius: Si vero siccus tardius: servamus ignem humidiorem, citius perficere ficciore. Et ad quid omnes Philosophos eloquar? unus & æqualis debetur in omnibus gradibus ignis. Ignis igitur & Azoth sufficiunt tibi in hac arte: Cera vero, oleum, & sepum ex dominio sunt Solis, & de rore cœli, in quibus multa sunt hominum secreta. Sed antequam de gradibus ignis dicatur, sciendum est prius, quomodo spiritus iste vertitur in corpus, & corpus in spiritum. Assiduus: Scito filii, quod naturarum omnium rerum, quædam quibusdam perfectiores sunt, nec quidquam aliarum dirigitur absque aliis, nec totum jungitur nisi insit ei pars, nec pars nisi insit ei totum, quomodo liquescit terra & in aërem vertitur. Et subdit quomodo spiritus in corpus vertitur, dicens similiter: dum opus convertis, dicis quod ignis coagulatur, & fit aër, Aër vero coagulatur & fit aqua: Aqua vero coagulatur & fit terra. Ecce in unam naturam inimica convenerunt, quæ cum impulsantur, id est coagulantur, fiunt amica, rarescunt vero & fiunt inimica, scilicet in separatione elementorum. Oportet te igitur totum extenuare in terra, id est, terram spirituare, & tingentem facere, & jam peregisti. Et Gratianus consimile huic dicit: Ignis in aëre fit lux. Unde deficiente humido, deficit splendor: Intendit coagulationem ad modum speculi, seu gladii denudati. Ex osse fit calx, intendit exsiccationem illius humidi splendentis, ut vertatur in cinerem, de quo dicit Aziratus: Et quam preciosus est cinis iste: Aër in ovo fit spiritus, id est spissum aëris in vitro concluso, concidit in aquam, unde fissa pellicula evaporat. Et Pandophilus: Et claudite os vasis diligenter, ne exeat flos, sed suo propinquo societur, & augmentat ejus albedinem. Aqua in terra fit vitrum, unde sicci adunati semper sunt duriores. Intendit per hoc coagulationem aquæ in terra, sicut dictum est. Quia principium hujus rei attestatur super suum finem, quod est, calcina dissolve, distilla, & coagula, & iterum calcina, & incera. Socrates etiam dicit; Lapis mortuus est vitium igne confectum, & viscositas ejus, quia spiritus virtute ignis aperuit. Spiritus ergo in viscositatem agit, quamvis enim perforare non possit, sed spiritus magis tingens corpus penetrat, & non corpus corpus Sequitur: Terra in igne. Sal: id est terra calcinatur in cinerem, sicut dicit Pandophilus: Quoties cinerem imbibitis, toties oportet ipsum exsiccari, donec vertatur color ejus in id quod quæritur. Ideo sequitur: Et hæc postea fiunt inter se variæ res. De hac conversione spiritus in corpus dicit Plato in Turba: Scitote omnis Turba quod omnis spissitudo in terra quiescit. Spissum namque ignis in aërem cadit, & spissum aëris & ignis in aquam & densum, quod ex ignis & aëris & aquæ spisso coadunatur cadit in terram. Unde subdit Gratianus, Quomodo corpus fit spiritus, dicens; Terra resolvitur in aquam, aqua in aërem, aër in ignem, & hæc est via qua corpus fit spiritus. Hæc enim aqua est calida, ignea, adurens, potens, sed fortioris caloris & adustionis quã ignis, ut dicit Senior, quod superat eum sicut dictum est. Et Parmenides dicit; O natura illa cœlestis virtutis, naturas multiplicans, o vere fortis naturas vincens & superans, suasque naturas gaudere faciens. Hæc est ista natura spiritualis, cui Deus posse dedit, quod ignis dare non potest. Sequitur, ignis per contritionem fit aër: Aër per contritionem fit aqua. Et hæc est via qua spiritus fit corpus. De ista conversione spiritus in corpus, & è converso, Gratianus distinguit dicens, Quod Ir non facit Xir nisi beneficio diuturni caloris, æqualiter & continenter perdurantis, tunc se diffundit minera in diversos lapides, & postmodum separatur ab eis. Deinde exponit se dicens. Ir interpretatur manus seu mancipans. Non enim possumus propriis manibus operari in Mercurium; sed 10. speciebus quas manus nostras appellamus in hac arte, id est 9. partibus albi humidi, & 1. parte æris: & pondus istud est ovum in genere. Sed Rasis 7. partes terræ & tres æris ignis nostri ponit in specie, quæ sunt 10. species, quibus Mercurius capitur & fermentatur, Sequitur, Xir dicitur esse quælibet medicina stringens Mercurium Alchimistice præparata super eum: sc. terra lapidis quæ coagulat lac virginis, id est, retinet Mercurium. Unde subdit modum dicens, Extrahe oleum id est Mercurium, primo de terra, id est ab aëre, & dissolve in eo medicinam stringentem, & coagulantem id est terram dissolve sc. imbibendo, conterendo, donec fiat sicut spissa pinguedo, & dispareat oleum longa contritione, triduo secundum Rasin, & postea assa simul, donec in unam transeat naturam. Et hoc est quod dicit: Et iterum sublima per alembicum, id est, assa. Et dicit sublima, quia igne sibi ministrando, surgit in altum acetum, quia ejus natura spiritualis est, & ideo ascendit ut apparet in vase, & in coopertorio nodi parvi, propter hoc ignis fit levis in coagulando: Sequitur, calcina, id est incinera exsiccatum, & manet, id est, figitur expressa calcinatione, & iterum calcina, & incera oleo suo, & projice super Mercurium fermentatum illud Xir id est terram calcinatam, & imbibe Mercurio fermentato, id est composito, & ad Ixsir aptum, ad faciendum Elixir. Glossa Xir interpretatur mancipatus, id est manibus, id est speciebus captus est: quia extractus est de terra, vel à terra Mercurius fixus. Ixir interpretatur emancipatus: vel extra manus quasi Mercurius extractus, id est, in corpore suo albo mancipatus, id,

id est, captus, & tunc tingit in album, quia Mercurius tinctus tingit. Lucas: Magnesia cum sit alba, omnia dealbat, Jungite ipsum feci suæ, donec coaguletur, & album fiat ut nix: & affate donec seipsum incinerare faciat. Magnesia quidem cum dealbatur non dimittit spiritus fugere, nec in eis umbram apparere, quo con pleto maximum habebis arcanum. Sulphur enim sulphure mixtum est. Et Emimidius dicit, sulphur sulphure continetur. Sulphura enim fugiunt, nisi vivo arg. sui generis, id est, extracto ex ære detineantur. Et non credatis quod tingant, & postea fugiant. Et Rasis in libro luminum; Et Morienes, & Assiduus volunt, quod terra cum sit dealbata & candida, sit fixa; supple fixione Lunæ, sed non fixa fixione Solis, & ideo tingit in Lunam: Et hæc secunda tertii operis, Elixir dicitur Abelon, quod est totum, & Xir mancipatus quasi totum captum, id est fixum, sc. tota animæ incorporatio & fixio perfecta longitudine duorum annorum & 7. dierum, secundum experientiam autoris. Et ista est secunda Glossa libri duorum & septem, Et sic nascitur Alkimia naturalis, secundum impressionem Planetarum, sicut in litera autoris: quia in hoc opere est saltus Lunæ, id est sublimatio humiditatis Lunaris, & circulus Solis, quia post extractionem est gradus triplex sicut prius expositum est, Et bene dicit circulus Solis, quia post extractionem spiritus solaris, corpore suo mortuo, fit animæ restitutio, & corporis vivificatio. Et in hoc verbo tangit autor mineram Rebis, de qua sufficienter declaratum est in primo tractatu. Redeamus igitur ad expositionem trium verborum, in quibus tota ars consistit, scil. aqua tribus mensibus fœtum in matrice conservat. Aër tribus mensibus fovet: Ignis totidem custodit. Hoc totum dictum est de Mercurio, secundum similitudinem aëris in matrice. Et duplex inventus ignis est, qui trium graduum, & à tribus intelliguntur duo, sicut prius expositum est. Primus gradus ignis complet aquam & aërem: Secundus id est sequens gradus in igne, complet totum opus, scil. coagulat, calcinat, incerat & figit, hoc est quod diximus, totidem. Lapis autem est duplex frigidus & humidus. Et liquor Mercurialis de primo spermate facit globum, id est sphæram, per pannum subtilem, quicquid continere non potest de humido, id est aqua secunda, & hoc transacto primo opere, quod completur per ignem primi gradus. Nota si non fiunt globi non natabit, sed submergetur æs ad latera vasis, nec confringetur dissolvendo etiam per annum, si assatur, hoc expertnm est. Deinde per ignes sequentis gradus, recipit ille globus carnem, id est, coagulationem, & sanguinem, id est, tincturam. Unde Assiduus, est enim lapis, noster auro incarnatus, & recipit membra, id est, partes integrales, notat incarnationem aquæ residuæ, & coagulationem, & incinerationem & iterum dissolutionem, destillationem, coagulationem & calcinationem, ita quod principium attestatur super suum finem. & è converso, donec omnes partes membrales sui in unam transeant naturam. Et deinde per ignis administrationem recipit imaginem, secundum naturam, id est speciem suam, ex qua fuit radix ejus, à Deo altissimo, & veniet ad ortum, & lucebit colore purpureo, id est, puniceo. Unde in Allegoriis philosophorum de ultimo regimine: Postquam totum opus versum est in terram, in vas vitreum ponite, dimittentes eum in loco tenebroso, significat obstructionem vasis, donec videas vas candescere, & velut hyacinthum lucere. Et hic color tyrius quo tingitur purpura, extrahitur igne duorum & septem graduum, de quibus dictum est, & adhuc melius in specie dicitur. Quidam vero hoc dictum volunt intelligere de primo opere, & faciunt globum, & illum affant imponendo patellam per tres vel quatuor horas, in panno pendente infimo. Deinceps projiciunt ipsum in totum humorem 9. partium, & coquunt donec suam recipiat imaginem, & membra, id est, donec totum humorem lunarem, & pinguedinem solarem, extraxerit acetum nostrum, quæ sunt tincturæ æris. Sed mihi videtur esse dictum de opere secundo, nam citius folia amalgamata in massam sine tactu convertuntur per acetum nostrum, & magis agit in rebis, quia magis tangit agens patiens, & fortius in massa plana, quam compacta in globo, in quo non possunt partes aceti nostri ita libere permisceri. Unde Arisleus, Accipite corpus quod magister sumi jussit, facientes inde tabulas: Deinde in aquam maris nostri imponite, & in suam Etheliam vertite, & coquite donec prijvetur nigredine, & appareat albedo. Et idem Bonellus in Turba dicit: Sumite de vetu ferrum, facientes inde laminas, & aspergite eas veneno, & imponite in vas cujus os bene claudatur. Et Arisleus & Theophilus ajunt, vas debere fore concavum ad capacitatem librarum 30. licet magister operis non posuisset nisi 25. libras corporis nostri æris in laminas tenues coaptati, vel producti, puri, crudi, aut œni & sinceri. Deinde tangit primum opus, dicens: sed sperma simile est huic, quia æs & Mercurius sunt adhuc intransmutata in coagulatione & fixione, sicut in secundo opere in se invicem transeunt. Et lapis hic est solus, & non alius in mundo, nec est ei alius similis in effectu vel natura, qui seipsum impregnat & de seipso concipit, & seipsum parturit, postquam hoc vivum moritur à rubea morte, &c. In Etymologiis sapientum, lapis noster proprio jaculo interficit seipsum. similiter maritat seipsum, & solvit seipsum & coagulat seipsum, & figit seipsum, & imbibit seipsum, & anima præparat corpus & corpus animam. Et postquam hoc vivum moritur à rubea morte, hoc intelligi potest de corpore vivo æris, postquam hoc rubrum mortuum est a rubra morte, i. postquam extractus est humor & tinctura sua rubea. Vel potest intelligi aliter de argento vivo composito & jam extracto in primo opere, postquam illud moritur, id est, calcinatur & figitur à rubea morte, id est ab igne ejus, frigiditatem & humiditatem corrumpendo, tunc est cura mortui, i. e. cujuslibet corporis imperfecti, quæ sunt corpora mortua, carentia tinctura, quæ spiritus & anima sunt corporis vivi, & æris nostri, & ideo est cura corporis imperfecti, cum per caliditatem & siccitatem tingit, & non fugit ab igne, nec fumum emittit, & fluit sicut cera, & est sicut oleum. Quia siccitas Alchimiæ tingit & non fugit ab igne, & cum hac tinctura rectificantur omnes mortui, id est omnia corpora metallorum imperfectorum, de tinctura vera rubea & alba, ut semper vivant.

Dehinc de clavibus, & terminis, & gradibus ignis est dicendum. Prima clavis, & primus terminus completur 12. mensibus, & si completum non fuerit, saltem complebitur hoc in fine quarti termini. Unde Autor in litera; Primus terminus mortificat frigiditatem & humiditatem extrahendo animas, & totum spiritum, & vertit in terram coagulando & calcinando &c. Secundus vero terminus est sequens annus, & loquitur de termino in genere quia sequens annus habet tres terminos. Et in hac secunda clave operis, terminus sequens, id est, annus,

annus complet mortem primi mortui, id est, corporis nostri, cujus spissitudo & rigiditas in primo termino destructa est, & augmentat rubedinem & facit massam caliginosam & pineatam, & ascendit in arborem crispata ad modum fructus primi, quasi consperssa pruina, & lucida fulgens & folia auri facit annus iste. Et hæc est rectificatio Mercurii, quod est oleum fixum, quod rectificat omnia metalla corrupta & producit ea ad sanitatem, & ad naturam meliorem. Secundus terminus est quatuor mensium, & si completum tunc non fuerit, saltem in tertio termino hoc contingit, qui est etiam quatuor mensium: & si tunc similiter non perficitur, saltem in quarto termino hoc fiet, qui est quatuor mensium & 6. dierum. Dixit Rachay filius Dybei; In fine primi termini, vide si fundat se super laminas, fumumque non dederit, nec crepitum, quod est signum perfectæ concoctionis quod si hæc defuerint, reduc ad quartum ignem. Sequitur de ignibus. Primus terminus tribus regitur ignibus, primus ignis est in primo gradu levis & debilis, & hoc regimen fit 6. mensibus, & hic ignis complet aquam, & aërem, id est, spiritum in aqua sua, qui est lapis solus, sicque capitur & Mercurius extractus, fit rubeus in effectu, & occiditur corpus. Deinde ignis totidem custodit, scilicet sex mensibus cujus regimen fit duobus ignibus scilicet, Secundo qui est duplex respectu tribus primis mensibus, & sic completur primus terminus & prima clavis: licet tamen autor longum tempus consumpserit, in extrahendo frigiditatem & humiditatem lapidis in sua experientia. Kalid tamen filius Iesidis in 13. hebdomadis complevit totam coagulationem, quia in tribus hebdomadis, id est, 21. diebus, unius nominis, complevit aquam & aërem, lege in libro suo. Ista autem diversitas est secundum diversitatem ignis. Debet enim aqua dividi per medium mediamque ejus partem imbibere per 7. hebdomadas, super tepidum ignem, & ad gradum majorem perveniet: deinde ei imbibere aliam residuam partem in sex hebdomadis & tunc substantia & calor ejus resplendebunt. Secunda clavis est simililiter 12. mensium, & 7. dierum, & habet tres terminos. In primo rege cum igne quarto, qui est duplum tertii, & sunt quatuor menses. Hic est secundus terminus 16. mensium. Deinde rege cum igne quinto quatuor mensibus qui est duplus quarti, & hic est tertius terminus, scil. 20. mensium. Posthac rege igne sexto, qui est duplus quinti, mensibus quatuor & 7. diebus cum tribus gradibus ignis. Assiduus similiter spatium prolixum ponit. Dicit de quo varie philosophi dixerunt, sc. per 21. dies, & 40. dies & 80. dies per 4. menses & 7. menses, & unam hebdomadam & tribus diebus, & partem unius diei. & addiderunt, & diminuerunt quod tibi ostendam absolvi per annum ejus perfectionem, sc. per quatuor temporum perfectionem sc. hyemis, cujus est frigiditas & humiditas, & veris cujus est occulta caliditas, & æstatis, cujus est caliditas apparens, & autumni cujus est siccitas apparens: Ergo post autumnum non oportet te cessare ab opere, & novum opus incipere, quasi diceret, siccata materia oportet figi, & maturari altero anno. Et nota quod Morienes & Rasis & senior & alii plures primum opus in 21. diebus i. e. hebdomadis terminaverunt. Mundus & Pandoph. in 41. diebus quia nigredo non nisi 40. diebus durat. Quidam per 80. D. ut Rosinus & Socrates: Quidam per 4. menses, quidam 21. dies nominaverunt tres hebdomadas ut Rasis quod triduo tantum opus primum perficit. Et Kalid in tribus hebdomadis, & h. e. tribus mensibus philosophicis, & etiam per 21. hebdomadas. Quidam vero opus secundum in 9. hebdomadis, i. e. mensibus terminaverunt, ut dicitur in allegoriis 40. diebus sicut & in vulva sperma moratur i. 40. hebdomadis. Et Antonius similiter per annum, Et quidam 7. mensibus i. e. 28. diebus alias hebdomadis, quidam per hebdomadam, i. 70. diebus philosophicis, ut Zenon. Et sic debet intelligi dictum Assidui, qui etiam 40. diebus dicit totam aquam esse lucidam. Quidam per quatuor menses. & hoc est 120. diebus quam ad dealbationem secundam. Quidam per unum diem dicunt, quod intelligatur de distillatione & imbibitione. Tandem Rasis, quamvis triduo conterere mandamus, dies aut pars diei sufficit, id est per hebdomadam, triduo, id est tribus hebdomadis. Unde Bachaseus dicit: Non potestis ad utilitatem pervenire absque prolixo termino & regimine continuo. Et Senior dicit: Non perficitur hæc medicina, nisi præparatione longinqua, in multis diebus & noctibus. Unde patet quod philosophi diversum posuerunt hujus combustionis terminum, forte propter diversitatem locorum. In calidis enim regionibus citius, quam in frigidis: Item in humido igne citius quam in sicco coagulatur. Constans dicit, quod hoc opus toties continue operatur, donec visui patefiat, id est, quod ipsius operis imitatio te doceat. Scit enim aqua pugnam ignis & prolixitatem coquendi, ut dicit Assiduus, vel sequere cujuslibet alterius dictum. Theophilus dixit quod in 100. diebus vertitur totum opus in terram. Bonellus & Archanus & Myretis idem volunt. Et Aristeus dicit fieri complementum in 80. diebus, idem dicit Rosinus. Socrates in 150. diebus Balgus & Aziratus opus in 190. diebus decoqui & magister operis ponit idem: Et dicit se perfecisse totum opus in 80. diebus. Et in allegoriis in 40. diebus debet decoqui, & dicunt quod infra hebdomadam albescit. Item Antonius dicit decoctionem fieri 42. diebus. Item alibi in Allegoriis per 21. dies. Idem dicit Morienes, Item Lucas quod assequitur, 7. diebus & fit album. Item Socrates dicit terite cum ratione, & sale & aqua maris, & pluvia per 21. dies, & aqua salsa per 10. dies, & aqua dulci per 10. dies, & invenietis: Item Mundus dicit quod oportet decoqui per 40. dies, & dicit idem, iterum debere decoqui 40. diebus hoc est 80. diebus unius nominis vel bis 9. mensibus, ita quod in 9. mensibus figatur. Item Pandulphus dicit quod in 7. diebus appareat nigredo. Item Rasis in libro luminum dicit inhumationis terminum 21. dierum, exsolvere promissa: Et nota quod dies quandoque sumitur in arte pro die naturali, quandoque pro hebdomada, ut Rasis in libro luminum de humatione 21. diem ponit, id est hebdomadas 21. Senior vero accepit diem naturalem dicens in 150. diebus quod forte in idem incidit. Et quidam istos 20. dies & unum, vocant 3. hebdomadas, ut Kalid & Hermes in primo cap. Marinas testas, &c. Et Rasis tribus diebus quemadmodum ad assationem perfectam secundum Morienem. Et nota ad intellectum horum pleniorem, quædam dicta terminorum debere intelligi de primo opere tantum, quædam de secundo tantum, quædam de toto opere: quædam de prima albedine vel nigredine, quædam de nigredine & albedine secundi operis, secundum quod diligens studens in autoribus plenius & manifeste videre poterit: unde diversitas ignis prolongatur & breviatur. In 10. . enim diebus unius nominis

&

& 80. hebdomadis plures finierunt opus. Et hæc omnia natura rei quæ coquitur & ignis te docebit. Quia ut dicitur in libro etymologiarum noster proprio jaculo interficit seipsum, & similiter maritat seipsum, & desponsat seipsum, & coagulat seipsum & figit seipsum, & imbibit & incerat seipsum, & anima præparat corpus, & corpus animam, si autem maximæ philosophia inde 70. philosophorum, locum habeant in hoc opere, de proportione moventis, tunc in medio tempore poterit præparari. Si enim aliquod movens movet aliquod mobile in uno opere, duplo fortius movens movebit ipsum, in medio tempore, dummodo æqualiter perficerent, & utrumque ignem non effugiat compositum artis. Sed tamen cavendum est de igne excessivo propter periculum, quia ut dicit Rasis in libro luminum: Et quia maximus quam mediocris ignis æqualiter efficiat, lentus tamen semper est adhibendus: Et sic continue pista donec in speciem pulchram convertatur. Nota non mireris æquivocasse dies, quia hoc philosophi fecerunt per inspirationem: Lege Danielem, qui dicit quod post 70. hebdomadas nascetur Christus, & post 60. hebdomadas occidetur Christus, &c. Daniel etiam dicit post 14. hebdomadas veniet filius iniquitatis, & alias dicit 14. dies. In ultimo capite hujus tractatus, quandam quæstionem declarabo, cujus difficultas floridam habet declarationem & lumen præstabit intelligendi secreta philosophorum in libris ipsorum. Quæritur igitur, utrum tota aqua tinctura coaguletur in corpore, vel solum tinctura existens in aqua coaguletur. Quod non probatur: primo per dictum Gratiani: Ir non facit Xir nisi beneficio diuturni caloris æqualiter & continuè perdurantis, sicut se diffundit minera in durissimos lapides, & postea separatur ab eis, Ideo videtur similiter quod tinctura æris se diffundat in aqua sua & postea separatur ab ea. Hoc idem videtur dicere Rasis in libro luminum, dicens, quatuor sunt naturæ quæ philosophicum constituunt hominem, quarum tres naturæ, scil terrestres gummi inficiunt rubicundo subjecto, nihil tamen ponderis, præterquam quod in candido erat, rubicundo adjiciet, dum argentum solum in ruborem mirabiliter transformat hoc idem arg. 3. autoritate senioris, qui dicit spiritus est locus animæ, & est aqua quæ extrahit hanc animam à corporibus suis, & anima est tinctura soluta, in aqua, & portatur in ea, sicut portatur tinctura tinctorum nostrorum in aqua, qua tingunt pannos, & tinctura extenditur in panno. Deinde recedit aqua per exsiccationem, & remanet tinctura in panno, similiter aqua sapientum, in qua portatur tinctura, reducitur super terram suam benedictam sitientem, quam assimilaverunt & aquam nominaverunt animam, quam vocat Hermes aurum dicens: seminate aurum in terram albam foliatam, & hæc terra tingit, deinde recedit aqua spiritualis & remanet anima, quæ est tinctura in corpore, in quo manifestabit pulchritudinem suam, hæc omnia dicit Senior, ad istam quæstionem dicendum, quod aqua cum tinctura coagulatur quod per experientiam vidi. Unde Kalid filius Isidis: Quoniam vidi aquam coagulare seipsam, tunc rarificatus sum quod vera est res quæ assignatur. Et alibi dicit: Est enim lapis non lapis, quoniam in ipso est fermentum, sine quo non coagularetur massa aquæ, Et senior dicit aqua eorum est aurum, & est fermentum corporum, ad quam reducunt ea. Et de hoc lapide extractum est aurum quod fugat paupertatem, & post Deum non habes aliam medicinam. De quo dixit Kalid: Prateriti nec præsentes possunt tingere aurum nisi cum auro, & hoc quod aurum, sc. lapis eorum tingens, ex ipso generatum prodit. Et de isto auro, quod est flores, qui sunt aer sublimatus, omnis eorum intentio constituta est: Unde quod non diceretur lapis non lapis nisi quia est aqua congelabilis in lapidem. Et in quodam libro dicit Kalid filius Jesicis. Quod quatuor sunt signa demonstrantia artem. Primum est siccitatis & humiditatis conjunctio, & nigredinis apparitio, eo quod oportet te conjungere humidum cum sicco, & calidum cum frigido. Secundum signum est unguentum apparens in initio operis, & est similis liquefacto, cum fuerit super ignem, & cum aëris frigiditas ei succedit & accedit, coagulatur: deinde in igne liquescit, quemadmodum unguentum: Et est venenum occidens, quod dissolvitur & fit ponderosum, in inferiori parte instrumenti subsistens nigrum, & fit aqua, & tunc vocant ipsum spiritum & arg. vivum quia multa sunt nomina. Tertium signum est quod ipsum est minoris aquæ post præparationem, prout lac sc. virginis, i. e. sicut lac coagulatum, est minoris ponderis separatum à sero. Et huic signo tertio Pythagoras in Turba ponit simile. Dicit enim Accipite Ethelium, & more lactis quia corpora sunt ei sicut coagulum lactis. Et iterum dicit: Id ipsum suo vasi imponite & coagulate donec fiat pulvis & coquite cum sputo lunæ, & coagulate & dirigite, & invenietis lapidem tractum, & aqua imbibitum. Iste est lapis quem cunctis nominibus nominamus, qui opus recipit & bibit seipsum, & est lapis à quo procedit omnis color. Quartum signum est quod suam spissat naturam, hæc igitur est via præparationis. Hujus autem operis fundamentum est patientia, suavitas, mora, & aptitudo instrumentorum ad ea assanda. Ecce in istis 4. signis patet ejus coagulatio cum tinctura. Ex his ad rationes. Ad primam cum dicitur sicut minera se diffundit in durissimos lapides, &c. Dicendum quod est simile & dissimile: simile est in hoc quod sicut metalla generantur in concavo loci obtusi & clausi in lapidibus duris vel similibus taliter, quod à materialibus elevatur fumus sive vapor ratione caloris qui scilicet fumus, dum in se reflexus, & vaporabiliter commixtus congelatur in metallum, illud quod est sibi congruum, & in talis metalli speciem terminatur, cujus est vapor, secundum proprietates cœli, quæ influunt à stellis, & à materia. Qui si esset locus apertus, nullum ibi metallum generaretur, sed tota ejus materia expiraret, sicut in plantis & in animalibus locum habet. Ita à simili, si vas in arte nostra non esset clausum ad inclusionem spiritus, tota vis ejus exhalaret. Dissimile autem est in hoc, quod lapides sunt materia inconveniens ad commixtionem metallorum. Ideo ab ipsis separatur metallum ab inconverso & heterogeneo. Ignis enim heterogenea separat & homogenea congregat, sed in hujus artis mixtione omnia sunt homogenea, ideo fit universalis commixtio, ita quod minimum illius elementi unius est cum minimo alterius. Ideo ignis non separat inter ea, sed totum congelatur in talis metalli speciem cujus vapor est. Quod autem conjungantur per minima, patet per Hermetem dicentem: Nisi lapis noster esset aëreus, non conjungeretur Anhaurit: ita quod ignis non separet inter ea. Et Gratianus dicit, solaris splendor transit in aërem, & ubi transit splendor, transit & aër. Lapis igitur noster aëreus est, quia non obstat ei nec visui odore tamen sentitur, nec tactu facit vestigium, & coagulat

coagulat Mercurium dissolutum ut ipsum est. Lapis igitur invisibilis est. Hæc omnia Gratianus dicit. Et dicitur lapis aëreus, quia per evaporationem sui in aërem transit, & spiritus efficitur potentissimus, unum extans cum Mercurio ex quo fuit primo. Unde Rosen: Si fuderitis corpus album ut fiat argent. vivum, extrahentur ab eo flores ejus, non autem mutaretur in Mercurium, si non essent homogeneæ naturæ. Unde Kalid filius Isidis, Dixerunt sapientes hujus artis, plures sunt res quibus adjuvatur opus, quæ non proximæ sunt, tamen sunt ex progenie generis sui. Et idem dicit, Masculus & fœmina & quatuor naturæ sunt unum, eo quod alterum generatum est ex altero ex cavernis suis, & ex genere suo, sunt ergo unum & ad unum revertuntur. Igitur ignis non superat inter tincturam & aquam, sed magis coagulat lac virginis, id est Mercurium, ut ipsa sit coagulata. Ad secundam rationem dicendum, quod processit ex falso intellectu. Unde triplicem habet expositionem. Prima sit expositio, quatuor sunt elementa lapidis optime proportionata, Philosophicum constituentia hominem, id est Elixir perfectum humanum, quia multas infirmitates & plurimos defectus humanos fugat ab homine, & lapis dicitur homo, quia nisi ratione & scientia humana ad eum pervenitur. Unde in allegoriis. Accipe hominem &c. Et Assiduus, Benedictus qui tendit ad hunc lapidem, gratiasque Deo agit, quia in nullo propinquorum vel extraneorum opera indiget: Et Morienes: sed hæc est scientia quæ maxime inter alios inquiri debet, cum & per illam, ad aliam magis admirabilem pervenire possimus scilicet Medicinam, Philosophi cum utebantur hoc lapide, vixerunt longo tempore. Nam ut dicitur in Etymologiis Philosophorum, quod in hoc convenerunt omnes Philosophi, quod lapis noster Hæmatites quando fuerit rubificatus, quod est completus, tunc facit diversas operationes, non solum in corporibus solidis, sed etiam in humanis, lapidibus pretiosis & gemmis: Et non est res mirabilior in hoc mundo, quam ipse est in omnibus operationibus suis. Ipse vero non solum curat metalla, sed etiam corpora humana conservat ab infirmitatibus suis. Et subdit ibidem: Recipe lapidem hæmatitem, & da bibere cum aqua paralytico, hydropico, phrenetico, omnibus leprosis & præcipuis infirmitatibus, videlicet internis & externis, maculas malas quæcunque fuerint in corpore delet, & valet ad visum procul dubio oculorum, & quicquid tale est, maxime confortat naturam. Et scias, qui utitur eo omni die hilaris erit ultra modum, & faciem lucidam reddit omnibus ipso utentibus: Et Melancholiam omnesque malos humores indifferenter à corpore expellit. Et quid mirum, nonne aurum curat multas ægritudines? si facies aurum nobilius auro, spirituatum & attenuatum attenuatione spirituum, curat solida corpora & humana. Est enim Theriaca Philosophorum, ut dicitur in Allegoriis ipsorum. Istæ igitur quatuor naturæ lapidis constituunt Philosophicum hominem quarum tres naturæ, id est terra in aqua sunt tria, scil. duo arg. viva cum sulphure suo, & quarta natura est aqua lapidis, scilicet aurum viscosum quod vocatur gummi rubicundum, quo inficiuntur illæ tres naturæ terrestres, inficiuntur, id est, tinguntur & desponsantur tinctura perenni. Quia ista aqua omnia facit, scil. per eum dissolvitur, coagulatur, calcinatur terra, & inceratur, & per eum retinetur omne volatile. Tres igitur naturæ inficiuntur gummi rubicundo, id est aqua aurea superjactata, quæ est aqua simplex in essentia.

Et consimile huic dixit Moses in Turba, de primo opere: Decoquite ipsum levi igne donec appareat album: Deinde extinguite, & videbitis unum, id est aquam vitæ; à tribus sociis divisum, id est à corpore in quo sunt tres naturæ, quia duo Masculi, scilicet Sol & Mercurius coagulatus, & Luna ista in terra inficiuntur gummi rubicundo superjecto: Nil tamen ponderis id est metallinæ humiditatis accedit præterquam in candido erat, & in aqua viva rubicunda, & æri nostro rubificando, quia naturaliter æs nostrum licet mortuum sit, est rubicundum. Et licet extrinsecus sit album, intrinsecus tamen rubicundum est, adjicias solummodo argentum vivum, id est, substantiam metallinam argenti vivi, tunc in ruborem id est, tincturam auream mirabiliter transformat. Est enim ut dicit Kalid minoris aquæ post præparationem sicut lac, quasi diceret non plus ponderis adjiciet aqua corpori, quam de humiditate metallina in se habet. Quia licet humiditas aquea transeat, sed metallina manet dum solummodo argentum scilicet vivum in ruborem mirabiliter transformat. Unde in Moriene dicitur: Quod Azoth nequit substantialiter Latoni auferre suum colorem, nisi quantum ad visum, sed Laton ab Azoth suam aufert albedinem, & ei dominatur, & rubicundum reddit eum, quoniam Latoni inest naturalis fortitudo, quæ super omnes colores apparet. Ergo bene dixi dummodo solum argentum vivum in ruborem mirabiliter transformat: Est enim color Latonis perpetuus, & quod seminas in Mercurio, metes ex eo. Unde Gratianus, omne metallum est in Mercurio, unde quale seminas in eum, tale & metes ex eo, habet enim fixum incorruptibile semen, id est humiditatem metallinam incorruptibilem: quia aut totaliter incombustus ab igne recedit, aut totus in eo manet, sicut dicit Geber, Et habet in se humidum aqueum superabundans, cum quo transit fixum. Alia Glossa, Tres naturæ gummi inficiuntur rubicundo, nihil tamen ponderis, id est, augmenti præterquam in candido erat, id est in lacte virginis, quia mater ejus virgo est, & pater non concubuit, ut dicit Assiduus. Et Hermes, Cujus pater Sol & mater Luna, &c. Ideo bene dicitur lac virginis, & adjiciet rubicundo & Soli, quia Sol non augmentatur, non enim manet sed corrumpitur in melius. Augmentum enim est præexistentis quantitatis additamentum, sed Sol effectus est Azima seu fermentum corruptum. Diffinitio enim mortis est, animæ à corpore separatio, & animæ mundo corpori conjunctio, & hoc fit dum gummi rubicundum solummodo argentum, terram albam argenteam, quia argentum in ruborem mirabiliter transformat, id est in colorem purpureum, & sic Sol non augmentatur sed ipso corrupto Luna nostra viva in tincturam solarem virtute aceti mirabiliter transformat. Unde Morien. sine stultos in omnibus aliis errare, qui ad hoc propositum nunquam pervenient, donec Sol & Luna in unum corpus conjungantur, quod nisi Deus altissimus voluerit nunquam fiet: Est enim donum Dei & secretum altissimi. Hæc autem conjunctio Solis & Lunæ non fiet nisi post ipsorum corruptionem. Unde in allegoriis: Oportet enim utrunque occidi gladio proprio, inhibendo sibi animas permanentes, donec anima interius occultissima extinguatur, quia ex homine non exit nisi homo, nec ex brutis nisi similia ejus. Similiter nulla erit via ad rubedinem & albedinem, nisi si argentum vivum ignem patiens, Soli & Lunæ con-

conjunxeris, nec aliter animam penetrantem & tingentem ei poteris extrahere quæ in ventre corporis occultatur: Igitur nullum eorum manet incorruptum corporum.

Ideo non fit ibi augmentum, sed genera tincturæ perennis, quæ corruptio unius est generatio alterius, secundum Philosophos, sed hæc dictio solummodo non excludit coagulationem argenti vivi. Quia dicit Rosen: Et memoratus sum coagulationis corporis quod vocatur corpus igneum, & Cambar, & argentum vivum & sulphur rubeum. Et his nominibus nominaverunt animam ab ipso corpore egredientem. Aliter posset exponi, deinde multum ponderis, &c. id est, quantitate non augmentat tinctura in tingendo, dum solummodo argentum in aurum mirabiliter convertit, Ita, quod humiditas metallina cum aqua sociatur, corpus metallinum, id est, pinguedo Solaris & humor Lunaris coagulatur, id est fixatur. Unde Arsuberes in Turba: in urina puerorum & aqua munda permanente coquite ipsum lento igne antequam tingat, donec tota nigredo ab eo recedat, postea de facili constringetur. Si autem recederet sicut aqua tinctorum nostrorum non dicerent aqua perpetua aut permanens, nec dicerent quod de facili constringeretur id est, coagularetur. Hoc enim argentum vivum est perfectio rei, ideo non transit, ut dicit Geber. Consideratio verò rei quæ perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ argenti vivi, & est materia, quæ ex materia illa sumpsit originem, & est ex illa creata. Non est autem ista materia argentum vivum in sua natura, nec in tota substantia sui, sed fuit pars illius. Nec est modo cùm lapis noster factus est, sed pars ejus. Ipse enim illustrat & ab ustione conservat, perfectionisque significatio est, Laudetur igitur Deus omnipotens, qui creat carissimu ex re vilissima, qui est lapis noster, de quo fit opus istud habens in se omnes colores.

Est enim albus, rubeus, rubicundus, citrinus, citrinissimus, cœlestinus, viridis, gravis. In lapide isto sunt quatuor Elementa. Est enim aquaticus, aëreus, igneus & terreus. In occulto ejus est caliditas & siccitas, & in manifesto frigiditas, & humiditas, & est oleum, & istud est siccum, & illa siccitas tingit Alchimice, quia siccitas tingit & non aliud. Humiditas autem aquosa & adustiva corrumpit hoc opus & tingit in nigredinem. Istas igitur infirmitates oportet destruere per gradus ignis, de quibus hoc melius, censendum est, ut quod post coagulationem suam in tali gradu ignis teneatur, quod fugere non possit, donec majorem possit sustinere gradum ignis, in quo teneatur iterum per dies dummodo ipsum non effugiat, quod ad triplum majorem possit sustinere ignem, & sic manu ducatur de gradu in gradum, donec ignitionem perfectam in corpore patiatur & igem non effugiat, & in ultimis tribus gradibus expedit vas lapideum non porosum, ignem patiens, sicut præcessit sermo in fine libri primi. Nec credo in vitro, mediante cinere, hæc fieri posse igne Philosophico, quod non agere possit actiones in gradibus ignis, per tot media removentia fixationem medicinæ scilicet per testam & cinerem, nisi pendeat lutatum in rota super ignem æqualem in gradibus suis. Unde Gratianus, in primo gradu, expediunt vasa metallica, scilicet in primo opere: In secundo gradu vitrea, scilicet ad coagulationem, & terræ dealbationem, & donec tota vis aquæ incineretur: in tertio gradu expediunt vasa testacea, scilicet quoad fixionem ejus plenariam &c. *Amen.*

Explicit Studium Consilii Conjugii de Massa Solis & Lunæ Artis completæ, &c.

LIBRI III. SECTIO II.

Quâ Autores Chemici *qui ab ipsô* RICHARDO ANGLO, *ad usque* IOH. PICUM MIRANDUL. *inclusivè scripserunt, adducuntur.*

SUBSECTIO I.

RICHARDI ANGLICI Libellus utilissimus περὶ Χημείας, *Cui titulum fecit*, CORRECTORIUM.

CAPUT I.

Præfatio. Quomodo Ars imitetur Naturam.

CUM omnis rerum emendatio illius rei naturam augmentet, cujus est: Ideo in multis Philosophorum datis, per artem emendatur natura ultra suum motum, quem habuit in prima forma. Et tamen nulla res laborare potest, nisi mediante natura, cum ipsa natura in arte occultè & intrinsecè laboret per artis administrationem: per hoc sequitur emendationem naturæ virtutis esse augmentationem, & artis laborem, illius rei emendationem. Quoniam natura perficit suum gradum, quem naturaliter perficere potest, & illum præterire nequit, nisi ipsa natura impedita fuerit per artis impedimentum. Quamvis enim ars naturam non transcendat, faciens novam naturam per simplicem laborem, tamen ars transcendit naturam, quoad illam naturam quam potest propriè subtiliare. Et ideo dicitur: Ars imitatur naturam, non quod novam ædificet, sed quod illius naturæ virtutem subtiliet. Ad hæc incipit ars proficere,

proficere, ubi natura deficit, subtilem naturam in re occultam detegere, & ipsam manifestare. Cum natura generat metalla, tincturas generare nequit, quamvis bene tincturam in se plenam occulte contineat. Unde Philosophus: Natura continet in se quibus indiget, & non perficitur, nisi moveatur arte & operatione. Quare in nostro opere ars non est aliud, quam adjuvamen naturæ, quod patet in multis artium operibus Laicorum: ubi natura primum producit lignum: Secundo, ustio ignis de ligno cinerem: Tertio ars de cinere vitrum: Et hoc totaliter intelligendum est. Si in cineribus ista prima materia vitri occulta non fuisset, ars nequaquam vitrum inde produxisset, aut perfecisset, sine natura præhabita. Et sic perpendes, quod è nullis rebus aliquid dici potest, quod in ipsis non existit: ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua nature, naturaliter virtutis affectat augmentum, & fructum affert juxta naturam suam, & non in alia natura sibi contraria, cum omne seminatum suo semini correspondeat, hoc dicimus quoad generationem. Non generatur ab homine, nisi homo, nec ab aliquo tali, nisi simile sibi, & quoad naturam imitandam per artem, non facit hoc aliqua res simpliciter laborans per ministerium naturæ, nisi per naturæ illius complexionem: quoniam si aliena natura pior introducitur, immediate ars simpliciter non imitatur naturam, sed illæ pejores naturæ extraneæ inficiunt illam naturam, & statim non fit ex ea quod fieri credebatur: quoniam omne pejus laborans in aliqua re, nititur melius destruere, & omne melius laborans in aliqua re, nititur pejus perficere. Et ideo unicuique artifici naturam imitari necesse est, & illius naturam cognoscere, cujus rei naturam ars sua imitatur alioqui fatue per artem ipse naturam dignoscitur emendare.

CAP. II.

Studium Philosophiæ esse necessarium ad hanc Artem.

Studium secundum Doctores amovet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram scientiam, & cognitionem cujuslibet rei. Ergo in primis necesse est, per studium hujus suavis operis, scientiam acquirere, & per Philosophica dicta ingenium acuere, cum in ipsis sit cognita via veritatis. Si ergo laborantes laborem non despexerint, fructum inde provenientem dulciter gustabunt. Qui vero studere abhorruerint, laborando penpendant in suis cogitationibus, utrum ars ipsorum sit naturæ imitatio, præcipue illius rei, cujus naturam ars illorum emendare debet. Nam præter naturæ imitationem impossibile est ipsis secreta Philosophorum ad perfectum finem perpetrare: sicut de his loquitur Philosophus: Hi transeunt ad practicam, sicut asinus ad fœnum, nesciens ad quid porrigat rostrum, nisi in quantum sensus exteriores, sine intellectu, per visum & gustum ad pabula deducunt. Sic ipsi asini sine veris principiis & studiis fructuosis, ac naturarum cognitione, quærunt perficere opera naturæ, & secretum secretissimum totius naturalis Philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficiis, auxiliatur pauperi, & corpus humanum incolume conservat, præbens ei sanitatem. Et postea subditum de illius occultæ naturæ medicina: Et ideo omnes hujus artis beneficium diligentes, studiis insistere tenentur, & ex libris veritatem exhaurire, & non ex fabulis fictis & operibus mendosis, cum hæc ars nullatenus veraciter inveniatur (quamvis hominibus multæ sophisticationes appareant) nisi post terminum studii & philosophicorum dictorum cognitionem, seu per scientis fidelem informationem cum docetur. Qui enim in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit, & ultra: Non bene potest est de levi practicæ assuescere cujus mens in studiis renuit desudare.

CAP. III.

De Principiis naturalibus.

Non est autem hæsitandum hanc artem habere vera principia naturalia, cum ipsa natura corpora metallica formet in minera, quod patet per Aristotelem 4. Meteoron. ubi distinguit corpora mineralia in quatuor species: In lapides, in liquefactiva, in sulphura, & sales, & horum quædam sunt raræ substantiæ, & compositionis debilis, & quædam fortis substantiæ, & quædam eorum ductilia, & quædam non. Et quæ illorum rationes generationis sint, patet ibidem: ergo hic non est necesse poni.

CAP. IV.

Quot sint Partes Mineralium.

Distinguuntur autem corpora mineralia specialiter in duas partes, scilicet in partem metallicam, id est metalla, quæ originem ex Mercurio ducunt, ut aurum, argentum, cuprum, stannum, plumbum, & ferrum, & dicuntur mineralia majora: Et in partem mineralem, quæ originem ex Mercurio non ducunt, ut sales, attramenta, alumina, vitriolum, arsenicum, auripigmentum, sulphur, & similia, & dicuntur mineralia minora: sunt tamen corpora non metallica, cum manifestum sit, quod majora mineralia, id est corpora metallica, originem habeant ex sulphure & argento vivo, secundum magis & minus depurato. Et nunc ponam differentiam eorum generationis, & dicam unde originem habeant, quod tamen sufficienter patet in multis philosophorum libris.

CAP. V.

De Metallis, quæ originem ducunt ex Mercurio in genere.

Sunt autem ductibilia, omnia liquabilia metalla, quæ originem ducunt ex Mercurio: nam materia eorum est substantia aquea, mista cum substantia terræ, commistione forti, & non potest unum ab altero separari: quare congelatur substantia aquea illius cum frigore magno post actionem caloris, & ideo ductibilia sunt, & fabricabilia. Sed non congelatur sola aqua, nisi siccitate? quæ alteravit aqueitatem & terrestreitatem cum in ipsis humor non est nimis unctuosus: nam congelatio eorum est ex siccitate terrestri, ideo non faciliter solvitur, nisi per actionem caloris vehementum in ipsis, secundum quod sunt fortius ac fortius commista.

CAP. VI.

Quomodo Metalla ex Mercurio fiant, in specie.

Rerum natura omnium liquabilium genera naturaliter operata est ex Mercurio, vel argento vivo, & sui sulphuris substantia, eo quod proprium est argenti vivi quod coagulatur ex vapore, sicut ex calore sulphuris albi vel rubei non urentis. Unde Aristot. in 4. Met. Si sulphur album non urens fuerit, congelat Mercurium in argentum bonum. Si sulphur purum cum rubore clarum, & in eo vis igneitatis simpliciter non urentis, congelat Mercurium in aurum purissimum: quoniam omne siccum naturaliter ebibit suum humidum, ut in suis partibus sit consummatum, Vapor ergo sulphuris argentum vivum coagulantis ex sua substantia est terreus, subtilis, aëreus, decoctus, & digestus à commistione prima sibi unita à concoctione caloris. Postea elevata, decocta & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi Mercurium in corpora metallica, secundum quod sulphur fuit simplex, vel adurens, quod perfectionem vel imperfectionem in metallis, causat, ut postea apparebit. Exemplum de his, quod ipsorum prima materia sit argentum vivum: quoniam cum liquefit per calorem, convertitur in ipsum. Certum quippe est, ipsa antea fuisse argentum vivum, quia omnis res de eo in quod resolvitur, est: nam glacies convertitur in aquam, calore mediante, necessarium est ergo prius aquam glaciem fuisse.

CAP. VII.

De Generatione Sulphuris & Mercurii, & quæ ex eis oriantur Metalla in generali, & quomodo perfecta ab imperfectis differant.

Hic notandum est, quod sulphur provenit ex pinguedine terræ, in minera per temperatam decoctionem inspissata, quousque induretur & sicca fiat. Et quum indurata fuerit, Sulphur vocatur. Argentum vero vivum in sua radice prima, est compositum ex terra alba, subtili, nimium sulphurea, cum aqua clara fortiter admista, & unita tali unione per minima, quousque humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter, donec fiat substantia una, non quiescens in superficie plana, nec adhæreat tangenti propter siccitatem, quæ alteram [illegible] in ipso. Est autem homogeneum in natura, quia aut totum remanet in igne, & fixum, aut totum evolat in fumum, quum sit incombustile, & aëreum, & hoc est signum perfectionis: & ideo quum postea de terra sulphurea decurrit, calefactum superius ascendit. Unde in sua natura est, ut per calorem sublimetur. Veruntamen continua sublimatione nimium sublimando depuratur, decoquitur, & inspissatur, ac per sulphur album & rubeum gradatim congelatur: quod quidem sulphur dissolvitur multoties, & postea congelat argentum vivum, & illius sublimatione inceratur caloris actione, donec vix in millibus annorum successive, & operatione naturæ in perfectum metallum congeletur. Et sic quidem ipsa natura in vasis mineralibus, mediante calore operatur metalla. In istis ergo operibus naturam imitari oportet quicunque vult medicinam perficere, ad imperfectorum perfectionem, licet ista corpora differant in compositione sua ab argento vivo, quæ ab eo generantur eodem modo, quo ipsum fuerit purum vel impurum, & sulphure mundo vel immundo, sibi extraneo, ut dictum est. Si enim argentum vivum coagulatur à sulphure albo, non urente, erit argentum. Si coagulatur ex sulphure puro, in quo est vis igneitatis, similiter non urentis, erit aurum. Si vero sulphur fuerit malum & debile, & Mercurius bonæ substantiæ, convertit ipsum in æs. Si vero argentum vivum fuerit porosum, terreum & immundum, & sulphur etiam immundum, fœtidum & terreum, & fixæ substantiæ, fit ex ipso ferrum, quod postea, non funditur. Stannum vero videtur argentum vivum bonum habere, sulphur vero malum, non bene mistum, & quasi non bene congelatum. Plumbum vero habet argentum vivum malum & grossum, mali saporis & fœtidum, ac debilis virtutis: unde assidue per ignis violentiam corrumpitur. Sic differunt corpora metallica ab argento vivo, secundum quod ipsis inest sulphur extraneum, vel adurens, vel simplex. Ex sic consideratur, quæ virtus sit in ipsis. Cum enim multa quantitas sulphuris sit infectio, & multa quantitas argenti vivi in ipsis dignoscitur esse perfectio, cum sit incombustibile & aëreum, quoniam sulphur comburit, & comburitur, & perfectionem omni tempore impedit, Hæc de verbo ad verbum sunt Philosophorum dicta super Aristot. in 4. Meteor. Credendum est autem, quod ipsorum Philosophorum veritas in aliquo mendacio nunquam est reperta. Sic faciens ars sequitur viam naturæ, ex quibus elici veritas potest: nec est credendum fabulis fictis nec operibus mendosis, ab opere naturæ omnino extraneis ut dicitur. Qui credit mendacio, & non secretis Philosophorum, perdit tempus cum opera, & labores.

CAP. VIII.

De Formatione Mineralium, quæ originem ex Mercurio non ducunt.

Sunt autem media mineralia secundum quod dictum est, quæ originem ex Mercurio non ducunt, id est, ex Mercurio propinquo, & debilis substantiæ: & horum quædam sunt sales, quæ liquefiunt humido faciliter, ut alumen & chalcanthum, sal simplex, & sal ammoniacus, sal petræ lapidis, & omnia genera salium. Et quædam sunt unctuosa, nec liquefiunt solo humore faciliter, ut auripigmentum, arsenicum, sulphur, & alia sulphurea. Nam aqueitas sulphureorum est commista cum terra viscosa, commistione forti cum ferventia caloris, donec facta sunt unctuosa, & postea coagulata sunt ex frigore. Atramenta vero composita sunt ex sale & sulphure, & lapidibus. Creditur in eis esse vis mineralis aliquorum liquabilium, quæ ex eis fiunt, vel chalcanthum & colcotar, quæ generantur ex majoribus granis attramenti, & non solvuntur, nisi solvatur salsedo cum ipsis, quæ est in ipso sulphure, & postea congelatur in frigore, & istud jam accipit vim mineralem, ab aliquibus corporibus naturaliter in terra. Quod accipit vim ferream erit rubeum, vel terreum, & colcotar. Quod autem vim æream accipit, hoc erit viride æris, vel chalcanthum. Unde est possibile ista duo, scilicet colcotar & chalcantum ab ipso generari. Quamvis autem omnia prædicta participent in vi minerali cum metallis, tamen corpora metallica artificialiter ex ipsis fieri non possunt, cum alterius sint naturæ, & cum eis una materia propinqua originem non duxerint.

duxerint. Non tamen nego, quin cum ipsis possint metalla purgari aut dissolvi, ac sophistica forma per ea introduci, ut in ipsis errent homines. Potest quoque plumbi nigredo sive immunditia abstergi, veruntamen plumbum semper manet plumbum, quamvis videatur argentum, & introducant in eo novas qualitates alias, ut appareat argentum. Sic artifices etiam possunt facere congelationes per ea, id est, ex Mercurio humidum extrahere cum rebus siccis, ut videatur Mercurius coagulatus, sed ista coagulatio est pessima: Philosophorum autem coagulatio, non humidum exiccat, sed Mercurium suæ radicalis humiditatis consumptione coagulat. Audi quid dicit Aristoteles: Sciant Artifices Alchemiæ, species rerum transmutari non posse, sed similia illis facere possunt, & tingere rubeum citrino, & album tingere colore rubeo, donec fiat multum simile auro, vel argento, ut hi qui conjungunt stannum, cuprum, & Mercurium, & inde faciunt aurum sophisticum. Sic expolitio per minora mineralia non est impossibilis, aut vapor caloris, ponderis etiam diminutio contra hæc non stant, sed contra verum aurum & argentum, quæ nequaquam in natura & arte conceduntur fieri, nisi reductione corporum in primam materiam: sic species rerum transmutari possunt, ut postea Aristoteles subdit: & hoc non fit per solam liquefactionem, sed per congelati Mercurii resolutionem, cum admistione sui spiritus, corpus in Mercurium transformatur.

CAP. IX.

De Generatione Sulphuris vulgi, & simplicis, & Mercurii.

Cum jam dictum sit, quod sulphur in metallis est impedimentum, nunc pono differentiam in Mercurii generatione & sulphuris, quamvis ex utraque parte causent metallum, scilicet Mercurius essentialiter, & sulphur ex parte accidentali, tamen illud sulphur adhuc est duplex, vivum & adurens. Vivum causat metalla, quamvis unum differt ab alio, secundum quod plus existit viscositate terræ infectum, cùm tamen sulphur simplex vivum, causans aurum & argentum non est nisi vapor calidus, & siccus, generatus ex purissima siccitate terrestri, in quo omnibus modis prædominatur ignis, & illud dicitur elementum cum Mercurio metallorum. Sed generatio sulphuris vulgi differt à generatione Mercurii, ut dictum est, quod aqueitas sulphuris vulgi est commista cum terrestreitate viscosissima, cum fervente calore, & facta sunt unctuosa. Sic generatio Mercurii differt in parte secunda à generatione sulphuris istius, cùm sit generatus ex terra subtilissima, albissima, sulphurea, cum limpidissima aqua quam terra parit admistione fortissima, ita quod unum ab altero separari non possit, donec non quiescat in superficie plana, nec adhæreat tangenti propter siccitatem terræ, quæ alterat aqueitatem ratione fortis admistionis, & ideo est elementum cum sulphure simplici omnium ductibilium. Vel propriè, simile est aliquibus ductibilibus, & ideo propter concordiam aliquam ipsorum generationum, commiscetur sulphur Mercurio, & unum alterat aliud in natura. Quare unumquodque corpus metallicum in se sulphur expressè habere dignoscitur & Mercurium. Cùm liquescit calore mediante, apparet Mercurii substantia, & sulphuris, maxime in colore & cute rubea superius natante. Sed proprium naturæ unius est adhærentia alterius, cùm unum sine alio metallum generare non possit. Et in quantum sulphur fit magis simplex in tantum magis gaudet & cohæret Mercurio simplici ac mundo, ut fortius unum cum alio conjungatur, & tunc perfectiora ex ipsis generantur metalla.

CAP. X.

Quod impossibile sit media mineralia artificialiter fieri Metalla.

Sed quia in præcedente capitulo determinatum est, minora mineralia artificialiter non posse fieri metalla: ideo propter majorem veritatem, restat hoc fortius probandum. Primo sic: Quia minora mineralia de prima metallorum materia, quæ est Mercurius, non sunt generata. Cùm autem generatio eorum cum generatione Mercurii in primo differat in forma, & materia, & compositione: ideo etiam metalla fieri non possunt: quia unius speciei una est materia prima, & sperma ex quo generatur. Sed prima pars antecedentis patet, quia minora mineralia non sunt generata ex Mercurio, ut patet per Aristotelem & Avicennam. Ideo si deberent fieri metalla, oportet quod primo transirent in materiam primam metallorum. Sed quia artificialiter id fieri non potest, ideo metalla minimè erunt. Sic secunda pars antecedentis sufficienter patet, ut declaratum est in præcedenti capitulo. Secundo ad idem: Quia minora mineralia principium artis artificialiter fieri non possunt, quod est Mercurius, ideo etiam medium & finem non pertingunt, quæ sunt metallum & tinctura. Consequentia tenet: quia nutrimentum in homine per generationem, non potest fieri homo, nisi prius convertatur in sperma, & sic addito suo simili, novus generatur homo. Sed quia minora mineralia à metallis extraneæ sunt naturæ, quamvis in aliqua vi minerali participent, tamen debilioris sunt virtutis, & adustibilia: ideo natura metallica de ipsis non gaudet, sed ea respuit. Conservat autem ea quæ suæ naturæ sunt. Verbi gratia: Si miscerentur aqua & terra, tunc separantur ab invicem, quia terra petit fundamentum, cùm sit gravis & sicca, aqua vero superficiem. Et nequaquam artificialiter sic possunt conjungi, quod istæ duæ naturæ stent in una natura conjunctim, quamvis aqua possit abluere & mundare terram. Sed quod siccitas terræ artificialiter mutetur in humidum aqueum, credi impossibile est, licet terra madefiat aqua. Sic minora mineralia possunt conjungi cum metallis, & ea purgare, & aliquo modo novam formam introducere, sed cum ipsis permanere, & illud immaturum maturare natura non concedit. Quare fatui sunt, qui tot & tam diversa negotia, & sophisticationes ad decipiendum homines adducunt, scil. res improportionabiles, quæ nec naturam dant, nec eam recipiunt, scilicet secundinas, testas ovorum, crines, sanguinem rufi hominis, basiliscum, vermes, herbas, stercus humanum: & sic de infinitis generibus stercorum, volentes cum pessimis optima perficere, & naturæ defectum cum his adimplere. Sed quia in his naturalibus, nec aliquatenus talium unquam veram materiam imaginando sunt perscrutati, volentes stercus seminare & metere triticum, quod satis videtur impossibile, ut dicitur, Quæ seminaverit homo, hæc & metet. Ergo si stercus seminat, stercus inveniet. Quare non est mirum, quod nullus in tali stercore perficit, cum sint delusi & omnes ipsis adhærentes. Semina igitur aurum & argentũ, ut afferant

afferant fructum cum labore tuo, mediante natura, quia ipsum habet, & est illud quod quæris, & nulla alia res mundi: cum alia omnia sint fœtida & naturæ cedant per ignis assiduitatem, & examen. Sunt & aliqui Alchemistæ in minoribus mineralibus laborantes, scilicet in quatuor spiritibus, ut sulphure vulgi, & arsenico, & auripigmento, & sale armoniaco, volentes ex his tincturas perficere: sed illud minime facere possunt, ut patet per diffinitionem naturæ. Quia tingere non est aliud, quam tingens tinctum in naturam suam transformare, & secum sine ulla separatione permanere, docens naturam præliari contra ignem persequentem: & ita, ut natura tingentis & tincti concordent: verbi gratia, Si ex auro vel argento tinxeris plumbum, vel stannum, vel aliquod tale, quod concordat in naturis, quia originem ex utraque parte ex Mercurio duxerunt: & cùm maturum immaturo conjungitur, cum maturo perficietur in tali via. Sed cùm isti quatuor spiritus sint alterius naturæ cum metallis, ut sufficienter prius dictum est: ideo si tingunt, tunc quæro, utrum debeant convertere, vel converti. Si converti, tunc tinctura non est, ut prius patuit per ejus definitionem: si autem convertere, tunc tingendum convertet in suam naturam, & hæc est terrena, naturæ metallicæ contraria: ideo tingendo metallum facere non potest. Quod autem tingens tingendum convertat in suam naturam, probatur, quia omne generans naturaliter generat sibi simile, sed quia natura quatuor spirituum generans est terrea, ideo generabit sibi simile, quod etiam erit terrea materia sicut ipsum. Sic etiam omnem aliam tincturam fatuam, quæ non invenitur in proprietate metallicæ naturæ, despicias cum viis aliis naturæ extraneis, quia in ipsis non est aliud, nisi rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cùm omnia ista apparenter sint metalla, & non existenter, quæ per minora mineralia, vel consimilia sunt præparata. Et ergo stultum est, quærere in re, quod antea non fuit in illa, sicut verum aurum & argentum in rebus fœtidis & adustibilibus.

CAP. XI.

De differentia Sulphuris vulgi, & Philosophorum simplicis non adurentis.

NUnc quærendum est de differentia sulphuris simplicis Philosophorum non adurentis, & sulphuris vulgi. Cùm Philosophus generaliter loquatur: sulphur coagulat Mercurium; Utrum omne sulphur Mercurium coagulet? Dicendum est quod non. Quia omne sulphur vulgi, secundum Philosophum, metallis est contrarium. Item Avicenna: Non intrat in magisterium nostrum, quia non est ortum ab eo, cùm semper inficiat, denigret, & corrumpat, quocunque modo per artificium præparetur. Est enim ipsum ignis infectus. Ergo si figitur, fusionem impedit, nec est possibile corpori conjungi, cujus exemplum cernitur in ferro, quod sulphur fixum, grossum, immundum in se habet dignoscitur. Si verò calcinatur, in terream redit substantiam, ut pulvis mortuus. Et quomodo posset aliis metallis vitam inspirare? Habet enim duplicem superfluitatem, inflammabilem substantiam, & terream fœculentiam. Igitur per hoc considera sulphur vulgi, & non Philosophorum, cùm sit ignis simplex, vivus, vivificans alia corpora mortua, & ea maturans, & ita quod naturæ defectum supplet, cùm ipsum sit per se superfluæ maturitatis, secundùm quod in sua natura est perfectum & per artificium magis ac magis depuratum. Unde iterum Avicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi quantum existit in istis duobus corporibus Sole & Luna. In Sole autem perfectius, quia magis est digestum & decoctum. Philosophi autem subtiliter sunt imaginati, quomodo ex istis corporibus perfectioribus sulphura illa elici possent, & ipsorum qualitates melius purgari per artem, ut hoc fieret in arte mediante natura, quod antea in ipsis non apparuit, quamvis plenariè occultè habuerint. Et hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione, & in primam materiam reductione, quod est argentum vivum, ex quo facta sunt ab initio, & hoc sine ulla admistione rerum extranearum, cùm extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendent: quoniam nihil convenit rei nisi quod propinquius est ei, cùm sit medicina simplicis, ac mineralis naturæ, ex aqua Mercuriali producta, in qua aurum & argentum prius sunt soluta. Verbi gratia: Si in simplici aqua congelata glacies * ex nive creavit virtus, in ea solvitur per calorem, & redit in primam substantiam aqueam, & sic aqua tingitur ex virtute, quæ occulta fuit in glacie. Si autem glacies non resolvitur per calorem in aquam, non conjungitur aquæ, in qua jacet, nec illa aquam tingit sua virtute, quæ in ea ante coagulata fuit ex parte specierum. Sic eodem modo, si corpus non resolveris in Mercurium per Mercurium, occultam virtutem ex eo habere non potes, puta sulphur digestum, & decoctum per opus naturæ in minera. Sic lapis est unus, una medicina, quæ secundùm Philosophos dicitur Rebis, id est bina re, scilicet ex corpore & spiritu albo vel rubeo, in quo multi fatui erraverunt, diversimodè exponentes illud:

Est Rebis in dictis rectissima norma figuris.

Id est, duæ res, & hæ duæ res sunt una res, id est aqua conjuncta corpori, quo corpus solvitur in spiritum, id est in aquam mineralem, ex qua factum est ab initio: & sic ex corpore & spiritu fit una aqua mineralis, quæ dicitur elixir, id est, fermentum: quia tunc aqua & spiritus est una res, ex qua fit tinctura & medicina omnium corporum purgandorum, quod multis fatuis videtur impossibile. Igitur ex una re, quæ est aqua corporis, & spiritus, medicina perficitur. Unde versus:

Hæc fallit multos sua per problemata stultos.
Ars unam poscit rem, quam quivis bene nescit,
Hanc optant plura rem, res sic est tamen una.
Illi non similis præest, pretio quoque vilis,
Nec contemnenda, nam perficit illa stupenda.
Hanc tu fixare debes, & in igne domare:
Sic quod & ascendat, & rursus ad infima tendat.
Dissipa rem captam, per rem prius hanc satis aptam,
Leniter extractam, sic massam contere factam.
Hæc non festinet, sed temporis ordine fiet.

Item alii versus, quod corpus grossum fiat spiritus subtilis, id est fixum volatile: & è converso, volatile fiat fixum,

Aspera res lenis quoque fit vasis in amœnis.
Quæ dum calcatur, tamen à doctis adamatur.

Alii versus, quod vice versa fit fixum.

Sed dum fixatur hæc res, & in igne domatur.
Hanc tegit umbra sua, rerum substantia quinta.

Id est fermentum secundum, qualiter incepisti, taliter finias cum fermento. Alii versus de Inceratione, cum funditur, tunc omnia cum eo funduntur.

Omnia conjungit, si funditur, omnia fundit.

Et

Et sequuntur plures versus secundum Albertum, ad quos remitto studiosos. Et sic exposui tibi quid sit Rebis,& Elixir, & Medicina, & unde dicantur,& quæ aquæ Philosophorum,ex qua viva fiunt elementa postea, & è converso unum fiant, Versus,

Quatuor ex uno fiunt, & quatuor unum.
Hæc sunt secreta, sic gaudebis sine meta.

Et sic secundùm Philosophos habemus naturam Sulphuris & Mercurii super terram, ex quibus aurum & argentum factum est sub terra. Ex his dictis videtur, quomodo ars imitatur naturam,& per nullum alium modum.

CAP. XII.

Quomodo Sulphur album & rubeum existat in Luna & Sole.

CUm sit dictum, quod sulphur Philosophorum rubeum, existat in Sole, per majorem digestionem & sulphur album in Luna per minorem digestionem. * Unde Philosophus: Citrinatio non est aliud quàm completa digestio. Nam calor agens in humidum, primo generat nigredinem, & agens in siccum generat albedinem, quam albedinem ignis transcendit, agens in eo, purissimam citrinitatem causat. Et hæc omnia in plumbi calcinatione attendi possunt. Etiam dicit Philosophus: quod jam actu unumquodque perfectorum corporum suum sulphur bonum cum Mercurio contineat, scilicet aurum aureum,& argentum argenteum.Ideo sulphur album per citrinitatem fit aureum,eo quod sulphur rubeum, id est ignis substantia est ibi, qui hoc album plus digessit, & sic sulphur album & rubeum ex utraque parte existit in Sole. Quare ignis est summa ejus perfectio, ut in igne generati. Et ideo amicabiliter congaudet natura suæ igneæ naturæ. Unde quæritur: Utrum aliquæ res extraneæ hoc in corporibus possint causare? Cùm ars non sit aliud, mediante natura, nisi coctio & digestio illius naturæ per simplicem laborem. Verbi gratia. De mane cum surrexi, & video urinam meam albam, judico me nimis parum dormivisse, repono igitur me ad dormiendum, & accepto somno, urina fit citrina, & hoc nullo alio modo fit, nisi per digestionem caloris naturalis: Sic sequere naturam per artem similiter decoquendo, digerendo & maturando, & subtiliando, cùm jam actu contineat natura in se ignem naturalem, quo maturatur, hunc aliæ res non habent, & eum dare non possunt. In Luna verò non est, nisi sulphur simplex album, non tantum digestum sicut rubeum, cùm non sit nigredine privatum per actionem caloris, quem in se naturaliter continet, sed ignis species est obtecta & occulta, agens tam in arte, quàm in natura, & è converso. Et ideo non est impossibile, quod ars, mediante natura, hoc plus digerat & perficiat, cùm naturaliter natura appareat perficere: sed per se non potest, nisi juvetur arte & operatione: quamvis isti labores, ut credo, non perveniant ad hominem duræ cervicis. Quia boni laboratores raro inveniuntur. Et ideo non fit verum argentum & aurum, nisi fiat ita digestum & decoctum, velut medicina, cum qua tingitur, & in melius melioratur pejus. Quia omnium Philosophorum intentio est, cum meliori pejus perficere. Quod fatui contrariè intelligunt: quia cum pejori melius perficere nituntur, & hoc quærunt in re,quod nunquam fuit in illa, scilicet aurum & argentum in stercoribus, & in rebus adustibilibus, & hoc faciunt sophisticè, ut appareant hominibus vera, ut dictum est prius.

CAP. XIII.

Quod in aliis corporibus ægris, non est utile hoc sulphur quærere, cùm in ipsis non sit.

QUæri verò non immeritò potest, utrum in aliis ægris corporibus, hoc sulphur, scilicet album & rubeum, ad Mercurium tingendum elici possit? Dico quod non. Quia prius dictum est, quod in ipsis non est aliqua materia majoris temperantiæ, & minoris fæcis, quam in istis duobus corporibus, quibus insunt radii tingentes, quibus uti possis ad tingendum, sed cum aliis non tinges, cùm priùs dictum sit, quod in se contineant sulphur fœtidum & adustibile, & non virtualis naturæ, sicut in illis,cùm omnis ars non valeat nisi prohibita natura quam sequatur. Posses tamen purgare metalla imperfecta cum minoribus mineralibus, & cum purgata essent, non haberent auream vel argenteam naturam in se, quia decoctio vel digestio aurea non fuit in eis, sicut in istis duobus corporibus nec sulphur ita maturum, & ideo ipsis immaturis succurrendum est cum maturo, ut maturentur. Igitur non tingunt, sed tinguntur, quia tinctura auri vel argenti in ipsis habet proportionabilem naturam, quia cum eis originem ex Mercurio duxerunt. Ex his manifestè patet, quod minora mineralia tingere non possunt. Quia si corpora imperfecta metallica, quæ conveniunt cum auro & argento ex parte Mercurii tingere non possunt, nec naturam auream sive argenteam infundere, quomodo tandem illa facere possent, quæ non conveniunt in aliqua natura cum eis? & ideo non est tingendum, nisi cum illis, quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento, quia aurum aureum, & argentum argenteum tribuit colorem & naturam. Quare omnia alia despicias, cum ipsis nullus fructus sit, sed solum rerum perditio, nec non temporis & laboris.

CAP. XIV.

Quod Aurum curet infirmitates, & alia corpora metallica.

CUm autem inter vulgares & doctos Aurum famam teneat: quod in prima dispositione manens, lepram curet, & plures alias virtutes habeat, & hoc non est nisi propter completam ejus digestionem, quia excellentia ignis in eo agens omnes malos humores consumit in corporibus ægris existentes, tam in calidis quàm in frigidis causis. Sed hoc argentum facere non potest, quia tantam superfluitatem ignis non habet, & tantum non est digestum, & coctum naturali maturitate. Tamen isto non obstante igneitates in se occultè & virtualiter habet, sed non ita plenè, quia adhuc ignis non vincit alias qualitates elementares sicut in auro. Et ideo argentum in sua prima dispositione manens, non curat lepram ita potenter, nisi prius per artem digeratur, quousque habeat summos gradus auri, & omnem maturitatem. Quare alia ægra corpora metallica, minus curant infirmitates, secundum quod magis differunt in perfectione & maturitate ab eis. Aliud minus, aliud magis differt, & secundum hoc minus curant, quod est ex defectu sulphur

ſulphuris infecti, fœtidi & urentis, ex quo in genere coagulationis ficta ſunt ab initio, & ideo non curant, cum ignis in ipſis ita infectus ſit elementaribus fæcibus, & urens, cum aduſtione aliarum elementarum qualitatum.

Nunc ad propoſitionem primam virtutis auri curandis. Cum autem tanti vigoris ſit promulgatum, & hoc in prima ſua diſpoſitione manens: Quid eſt mirum, ſi in medicinam (ſicut expertum eſt) per artis miniſterium ſequentis naturam redigatur? & ejus virtus ſubtiletur per digeſtionem decoctionis, & qualitatum purgandarum, quod plures ac infinitas, ſeu omnes ægritudines tunc habeat curare? Quod patet per Arnoldum de Nova villa expertiſſimum medicum hujus ſummi operis, qui Dominum Apoſtolicum, Dominum Innocentium à peſte incurabili cum hac medicina * tinctum, & operæ naturæ per artis miniſterium, non eſt aurum, aut argentum vulgi, quoniam additur eis additio magna, in proſperitatibus multarum utilitatum, ad omnem ægritudinem cujuslibet generis expellendam. Et nominanter has aſſignavit virtutes: De ſene facit juvenem, & ſenem revireſcere facit naturam, conſervat ſanitatem, roborat infirmitatem, omnem corporis expellit ægritudinem, venenum declinat à corde, arterias humectat, lividam immunditiem à pulmone diſſolvit, vulneratum conſolidat, ſanguinem mundificat, lapidem frangit, contenta in ſpiritualibus purgat, ſi caput reumaticum eſt purgat à fluxu, ſtomachum in calore naturali confortat. Et ſi ægritudo fuerit unius menſis, ſanat eam in uno die vel hora: ſi vero ægritudo fuerit unius anni: ſanat eam in octo diebus: ſi vero morbus fuerit antiquus longo tempore, cum aliis medicinis incurabilis, ſanat eum in dimidio menſe. O felix ſcientia cum ſciente. Quare non immerito hæc medicina ſuper omnes alias medicorum medicinas eſt quærenda, quia qui habet eam, incomparabilem habet theſaurum, & in ſalubri conſtellatione natus eſt, in hoc ſeculo dives, divitiis affinitis ſuper reges & principes hujus ſeculi. Quis non diligeret ſuper talia, quæ ſanum & longævum ſe utentem, ſupra omnes medicorum medicinas, conſervant? cum ipſum ditent, & alios non depauperent. Hæc ſunt bona juſta coram Deo & hominibus, non per uſuram acquiſita, ſeu fraude & deceptione mendacium, ac per mercimonia in deceptionem plurimorum, ut in omnium aliorum bonorum acquiſitione: quia hæc ars eſt ſpeciale donum Dei, ut dicitur: Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. Sed è contrario, ait beatus Auguſtinus ad omnes alios Alchemiſtas, qui homines ſophiſticationibus deludunt: Vos deceptores eſtis, & ſententia excommunicationis aggravati, cum veſtra opera, elementa falſa ſint & mala. Et excludens ſeu ſalvans artifices naturam imitantes, quamvis pauci hujus artis veritatem ſumme cognoſcere valeant, ut ſupra ad propoſitum dictum eſt de virtute hujus medicinæ. Si truffatores in ſtercore aurum & argentum quærentes in libris ipſorum propriis, quos & ipſi proprie compoſuerunt, & ipſos tamen compoſuiſſe Philoſophos teſtantur, quod veritas non teſtatur, quoniam veritatem poſuerunt: Quum veritas philoſophorum (ut dictum eſt ab aliquo) in forma mendacii non cernitur unquam fuiſſe reperta, ſed ſemper naturæ motum & modum imitatur. Sic enim in libris veſtris ſcriptis in arte Alchimiæ. Caveas tibi ab odore ejus, ne interficiat. Ecce qualis medicina, quæ quum vivificare deberet, mortem inducit. Quare hoc non eſt mirum, quod ſi res toxicativa, cum antea ex ſtercoribus & venenoſis receptis ſit compoſita. Videte fatui, quomodo veſtra opera differant ab operibus naturæ. Quare tantum fatigamini in hujusmodi rebus altis, ad quæ pervenire non poteritis taliter laborando? niſi miraculoſe fieret contra naturam, ut accidit beato Joanni, qui de virgis fecit aurum & argentum, confiſus in potentia Dei, & de arena maris lapides precioſos. Dico enim vobis, qualis eſt medicina, tale fit & aurum & argentum. Cum merdam ſeminaveritis, merdam metere viſi eſtis, & apparentias ſophiſticationum. Revertamini fratres ad viam veritatis, qui eam ignoratis, quoniam propter vosmetipſos conſulo ſtudere & laborare, ſapientum dicta revolvendo, ex quibus veritas elici poteſt: & non caſualiter, aut temere ad opera accedite, per hoc quod ſcribitur: Recipe hoc vel illud, id eſt merdam, & fac ſtercus. Scitote quod hæc ars à Philoſophis occulte tradita eſt propter ejus nobilitatem, & non æſtimate eam in foro eſſe venalem, aut vendendam & emendam, ſicut libri veſtri multarum falſitatum continent. Unus emit, alter vendit, diſcas mihi merdam, & ego te docebo ſtercus. Sic permerdatus alium permerdat, & omnis mundus exiſtit quaſi permerdatus. Volentes ergo alios ditare, vos ipſis infinitis paupertatibus eſtis ſubjecti. Fratres revertamini, cum Sapientia cognoſcat vos errare cum libris veſtris. Philoſophorum vero libros perlegite, & perlectos repetite. Si autem repetitos non intellexeritis, non Doctores, ſeu Philoſophos reprehendatis, ſed veſtræ ignorantiæ calumniam reddatis.

CAP. XV.

Quod duo particularia tantum ſint vera in hac arte quorum primum eſt in Mercurio.

PRimum univerſaliter omnibus intuentibus, ad quos præſentes pervenerint, declaro, quod in totius hujus artis ſerie, non ſunt niſi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur ſecundum Philoſophos & naturam. Quamvis deceptores infinitas ſophiſticationes, dealbationes & rubificationes faciant, quibus fideles deluduntur. Primum particulare, tam in albo quam in rubeo, exiſtit in Mercurio, ſine adminiſtratione medicinæ perfectæ, licet corpus, cum quo perficitur, in ſe ipſius tincturam contineat particulariter, ſi moveatur arte & operatione, veluti natura requirit. Primum quod in natura particulariter ex utraque ſpecie perficitur eſt cum Mercurius ſit prima materia omnium metallorum, compoſitus ex terra alba nimium ſulphurea & aqua clara, & ideo albedo terræ transpareat limpiditatem aquæ, & fit color in eo albiſſimus, ut docet experientia, & hic fit immaturus, poſſibile eſt ex eo fieri Solem & Lunam. Unde Philoſophus: Admiſceatur aliis corporibus metallicis, quia ſunt de materia ejus, & ipſa generata ſunt ab eo, & ideo per artificium illud ſibi poteſt mittere digeſtam naturam in eum, ut cum eis perficiatur: Et ſic quibus complectitur metallis fit ſimilis ipſis, ſine aliqua admiſtione extranea, cum ſimpliciter natura congaudeat ſuæ naturæ, & non per aliud medium, extraneum, ſcil. cum Sole Sol, cum Luna Luna, cum Venere Venus, & ſic de aliis, quia, unumquodque mittit in illum vim ſuam, etiam quia continet in ſe ſulphur ſuum bonum immaturum, quod

quod per artem maturatur. Quare alia metalla sic coagulata & infecta per sulphur particulariter, sicut ipsum Sol & Luna fieri non possunt. Prima ratio est. Si enim corpora imperfecta metallica transformarentur & admiscerentur cum Sole & Luna, tunc ipsorum Mercurius haberet illud in se præhabitum sulphur malum: & si purgarentur, adhuc in tantum purgari non possent, quod reducerentur in Mercurium, sicut ante talem superfluitatem, nec etiam posset corpus perfectum in eo dissolvi. Et cum in eo dissolvi non posset, naturis ex utraque parte seratis, unumquodque in examinatione ab altero separaretur ex quo non haberet in se naturam perfectam occultare, cum qua solutiones propriæ ipsorum perficere possent, mediante arte, ut alia corpora perfecta subvenirent cum natura sua, quæ naturaliter est perfecta. Secunda ratio: Si insoluta adjungerentur perfectis corporibus, minus aurum & argentum fieri possent, cum naturaliter per congelationem ex utraque parte naturæ eorum seratæ sint: & cum non sit medium aperiens illas naturas, nec una vis in aliam conjungi possit naturali conjunctione, nec mitti, ita ut redeant in Mercurium, ex quo ex utraque parte originem duxerunt: Ideo per asperitatem ignis ab invicem separantur, scilicet per combustionem naturæ imperfectæ, & per resistentiam naturæ perfectæ, ut bene cernitur. Sed cum conjungere volueris facias medium per Mercurium, qui dissolvit & aperit naturas, ut simpliciter unum possit transire in aliud, & perfectum vim mittere in imperfectum, ut secum perficiatur. Et hi sunt labores viæ particularis, quibus aurum & argentum fieri potest, sed universaliter non. Nota. Mercurius crudus dissolvit corpora, & reducit ea in primam materiam, sed Mercurius corporum hoc facere non potest. Est enim propter cruditatem sui sulphuris, quod in prima habuit alba terra, ex qua cum aqua clara factus est ab initio, quia illud crudum semper appetit corrodere, quod suæ naturæ vicinius est: primo aurum, secundo argentum, & sic de cæteris. Quare alter Mercurius corporum sic facere non potest, quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea fuit in illo, est alteratum in natura, & ideo non corrodit sicut primum, nec seratum aperit, & ideo una vis non mittitur in aliam, sed unumquodque manet per se, quamvis confluctualiter sint conjuncta, secundo naturaliter ex utraque parte sunt serata. Quare in examinatione, & per asperitatem ignis imperfectum comburitur, cum una natura alteri succurrere non possit. Sed cum argentum vivum crudum hoc facere possit, scil. naturas seratas aperire, ut unaquæque res suæ naturæ vicinæ sit adjuvamen: ideo si dissolverit argentum inveniet argenteam naturam, & si aurum, inveniet auream naturam, si plumbum plumbeam, & sic de aliis, per ipsorum sulphur congelatur, ut dicit Philosophus, & simile fit illis. Si vero ista corpora quæ suam naturam participant, scilicet imperfecta non possunt ipsum perficere, minime ista, quæ suæ naturæ non sunt, nec in minerali cum eo participant, sicut tu quæris in multis stercoribus. Et ideo est particulariter possibile ex eo fieri argentum & aurum, & in aliis corporibus non, ut audivisti: Nota: Duplex est solutio corporum in Mercurium, per Mercurium & in aquam Mercurialem. Prima solutio requiritur ad particularia, secunda ad universalia. Prima solutio corporum in Mercurium, non est aliud nisi congelati resolutio, id est, quod per solam solutionem seratum aperitur, propter ingressum unius naturæ in aliam, & ista resolutio est in particularibus. Secunda solutio est in aquam Mercurialem, & hæc est in universalibus: & ista non fit per solam solutionem sulphuris immaturi in Mercurium, sed per putrefactionem corporis & spiritus in calido & humido. Cum putrefactio omnium rerum natura ad invicem ligatarum sit solutio & separatio, & sic separentur partes ad invicem ligatę, ut unaquæque pars separetur ab alia. Et hoc fit per solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurii sunt connexa, scilicet aquæ & terrę. Et cædem partes cum purgatæ fuerint in natura per conversionem conjunguntur, & plus se diligunt propter ipsorum mundificationem quam antea: quamvis ista separatio fieri non possit in corporibus, nisi per spiritum. Et sic ars transcendit naturam in una via, quod artificialia subito fiunt, cum tamen naturalia ante prolixe facta fuerint. Non credas quod sint elementa vulgaria, sicut aqua nubis, & consimilia: sed humidum aqua, frigidum terra, calidum aer, siccum ignis. Et sic sunt in naturis rerum elementarium, cum nequaquam ars possit partes ita naturaliter separare, quod simpliciter in elementa secundum quod fuerint, transmutentur, cum primo natura mutavit unam qualitatem in aliam. Taliter ars bene separare potest, ut humidum à sicco, frigidum à calido separetur. Sed tamen una qualitas adhuc de naturali commistione possidet naturam alterius in aliqua parte, per hoc possunt per artem vice versa conjungi, sicut divisa sunt. Si enim una qualitas non participaret naturam alterius, scilicet aqua naturam terræ in frigiditate, & aër aquæ in humiditate, & sic de cæteris, tunc sequeretur, quod naturale opus esset totaliter destructum, cum simplicia essent elementa, sicut antea fuerunt ante Mercurii generationem, & ars destruxisset naturam à capite incipiens, scilicet ab auro & argento, usque ad primum, id est, argentum vivum: & ultra ista principia ad simplicia elementa, secundum quod antea fuerunt ante Mercurii generationem, quod tamen ita remote in arte est possibile. Et si esset possibile, tunc sequeretur, quod de novo extra primam materiam, Mercurii scilicet metallorum, ars componeret elementa, & vice versa generaret Mercurium, sicut destruxisset, quod est impossibile artificialiter fieri. Sed bene ars destruit à capite usque ad pedes, id est, Mercurium à pedibus ædificans usque ad caput, in subtiliori forma naturalis substantiæ, quam antea fuit. Sic dividuntur species rerum, cum in aliam formam transmutantur, quam antea fuerunt, quod dicit Aristoteles: Sciant artifices Alchemiæ, species rerum transmutari non posse, quod verum est, ut ipse confirmat, nisi in primam materiam convertantur, id est, in argentum vivum, & ultra hoc non consulo, cum fieri sit impossibile.

CAP. XVI.

De secundo particulari, quod est in Luna.

QUum superius dictum sit, quod Luna contineat in se sulphur album, sicut aurum, cum ignis species sub albedine in eo obtecta sit: ideo omne argentum est possibile fieri aurum, ut dicit Philosophus: Non est aurum quod non prius fuerit argentum. Sic argentum continet in se aliquas qualitates indigestas, quæ possunt ab eo purgari, ita quod per artem particulariter transeat in Mercurium

rium fixum, id est, in viciniſſimam naturam auri, quia tunc omne illud continet in ſe, quod & aurum, per oppoſitionem ſulphuris rubei Philoſophorum, per hoc plus digeritur, & citrinatio in eo cauſatur in adjuncto corporis perfecti, cum fuerint ſimpliciter unius naturæ. Hoc autem in aliis corporibus fieri est impoſſibile, cum tantam vicinitatem naturæ perfectæ non habeant, ſicut ipſum, quia est impedimentum in generatione ipſorum per ſulphur aduſtibile & fœtidum: nec ipſa ſunt medium, de quo loquitur Philoſophus: Non fit tranſitus ab extremo in extremum, niſi per medium: id eſt, ex Mercurio non generatur aurum, niſi prius fuerit argentum, nec in ſe habent ſulphur ignis ſimpliciter non urentis ſed ſulphur adurens, & ideo in Mercurium fixum particulariter transformari non poſſunt, cum ſemper prædictum ſulphur ea comburat per ignis examinationem. Et ſic habes rationes, quomodo particulariter aurum & argentum fieri poſſunt.

CAP. XVII.

De Sophiſticis particularibus.

Ariſtoteles dicit: Sciant artifices Alchemiæ, ſpecies rerum transmutari non poſſe, ſed ſimilia illis facere poſſunt, & tingere rubeum citrino, ut videatur aurum, & album tingere, donec ſit multum ſimile auro vel argento. Poſſunt quoque plumbi immunditias abſtergere, vel alterius corporis, ut videatur aurum vel argentum: veruntamen plumbum ſemper manet plumbum, cum in ſe non habeat aurum & argentum, ſicut prius dictum eſt, ut hi, qui accipiunt ſalem ammoniacum, vel alia minora mineralia, ut in ipſis fallant homines, ſed aurum & argentum ſophiſticum faciunt. Conjunguntur enim ſtannum & cuprum cum Mercurio, ut appareat hominibus argentum, & aliquo modo fabricabile, & in igne examinabile, ſecundum eos qui in igne experti ſunt, qui tamen in hoc deluduntur, & in examinatione naturæ. Aduſtibile & fœtidum, ſecundum quod eſt, veram naturam argenteam non habet in ſe, ſicut apparet in colore & examinatione aliqualiter. Prima ratio eſt, Cuprum continet in ſe Mercurium mundum aliqualiter, niſi in quantum in ſulphure exiſtit defectus, quia ſulphur fœtidum & aduſtibile habet, quod in quantum aduſtibile, comburit: & rubedinem non ratione digeſtionis habet, ſed ratione ſulphuris rubei & immundi, tamen Mercurius habet ſubſtantiam præ ſulphure, & ideo tardius in igne deficit, quam plumbum vel ſtannum: quoniam Mercurius reſiſtit, niſi in quantum violentiam patitur à ſulphure ſibi commiſto. Et quod per plumbum citius comburitur, hoc eſt ratione Mercurii plumbi imperfecti, quia infectus Mercurius cum infecto ſulphure, ſicut plumbum eſt, quærit aliquid vicinum ſuæ imperfectioni, & cum argentum & cuprum commiſta ſunt, in argento non invenit aliquam rem infectam, ſicut in cupro, ubi invenit primo ſulphur adurens, cui citius commiſcetur. Et in commiſtione univerſali Mercurius cupri magis inficitur, cum plumbum ſit ex utraque parte, ſcilicet Mercurii & ſulphuris infectum, & plus malum citius adhæreat malo, quam bono. Et in quantum majus malum malo cohæret, in tantum debilius & pejus erit. Et ideo citius coadhæret cupro, quam argento, inficiens & comburens illud, cum natura cupri & argenti, ut audiviſti, ex utraque parte ſint ſeratæ, pejori ſubvenire non poſſunt: & ideo comburitur cuprum ab argento, quæ fluctualiter conjuncta fuerunt, naturaliter autē ex utraque parte naturæ eorum ſunt ſeratæ. Et ſic bene plumbum comburit cuprum ab argento, quod tardius ſeparatur ſine plumbo, quoniam in quantum magis comburitur, in tantum debilius erit & combuſtibile. Sed in conjunctione ſtanni cum cupro & Mercurio, Mercurius aperit aliquo modo naturas ſeratas, & conjungit hæc duo ſcilicet ſtannum & cuprum. Nam cum ex utraque parte aliquo modo mundum habeant Mercurium, & ſulphur malum debiliter commiſtum, conjungitur Mercurius Mercurio: ſed quia habet potentiam ſulphuris, variando colorem cupri, qui exiſtit in ſulphure, ita quod nova forma appareat, & jam ita cito ſulphur comburi non poſſit, ſicut ante ipſum Mercurium, & Mercurius crudus coagulatur per ea, & alteratur cum ipſis in natura, ſic ut aliquo modo appareat argentum, quamvis verum argentum non eſt, cum in eo non fuerit debita digeſtio & decoctio, & ſulphur non ſit ita ſimplicis & virtualis naturæ, ſicut ipſum argentum vivum, cum aurum & argentum ex utraque parte ſui Mercurii & ſulphuris ſufficienter ſint digeſta, & bonæ maturitatis, & in omni digeſtione perfecta. Sic habes argentum ſophiſticum ex ſtanno, cupro & Mercurio: & ſic tunc adjicerent aliquos pulveres minorum mineralium, tunc magis debilitarent ſulphur, & ſic non eſſet impoſſibile, quod Mercurius ageret ſuper potentiam naturalem, ſed ſemper in fine diminuitur, & comburitur in igne, cum ſulphur non ſit virtualis naturæ, ſicut ipſe Mercurius, ſed ſemper occulte comburens & inficiens Mercurium, quamvis Mercurius ſit ſuppeditatus, & ſic poſtmodum in ſtercus redeat, ſecundum quod ſtercus fuit. Sic intellige, quomodo verum aurum & argentum differant ab auro & argento ſophiſtico, quamvis plures ſophiſticationes fiant eodem modo per alia metalla in rubeo, vel in albo, adjunctis mediis mineralibus, vel aliquot ipſorum. Sunt vero ipſi laborantes deluſi, æſtimantes bonum ſecundum apparentiam, hoc facit ipſorum ignorantia, quod non cognoſcunt naturas metallorum.

CAP. XVIII.

De Via univerſali, Sermo generalis.

Determinato Prologo hujus Artis, & particularibus ejus, nunc dicemus de via, univerſali, in qua ars imitatur naturam. Eſt autem via univerſalis, ut audiviſti ſuperius, poſſibilis in naturis metallorum, plantare ramos, in quibus creſcunt flores miri odoris, & roſulæ tam albæ, quam rubeæ. Primum autem incipere, eſt ſolvere lapidem in ſuam primam materiam, & eſt conjunctio corporis & ſpiritus, ut ex eis fiat una aqua Mercurialis. Unde Avicenna: Primumque incipere, eſt ſolvere lapidem in ſuum Mercurium. Unde Raſis Philoſophus: Niſi corpora ſolvas, in vanum laboras, ſcilicet argentum & Mercurium, ad elixir album, & aurum & Mercurium ad elixir rubeum. Et hoc in balneo rorido, ratione putrefactionis, ut corpora viſcoſitate aquæ Mercurialis ſolvantur. Unde Parmenides: Cum conjuncta eſt in unum permanens aqua, cum qua fit ab initio, poſtea ſequitur elementorum diviſio, & ipſorum purgatio. Unde Albertus magnus: quatuor ex uno fiunt, & quatuor unum: id eſt, ex aqua mercuriali. Tertium eſt terræ mundificatio, de quo dicit Morienus philoſophus. Hæc aqua cum terra ſua putreſcit, per hoc magiſterium totum dirigetur. Unde Raſis philo-

Philosophus; junge siccum humido: humidum est aqua, siccum vero terra. Postea sequitur terræ sublimatio, de qua dicit Parmenides philosophus. Ipsum dealbatum cito igne sublimate, ut exeat ex eo spiritus, quem in ipso inveneris, & terra maneat calcinata, de qua terra dicit Philosophus Parmenides & Morienus: Scit cinerem qui est in fundo, ne vilipendas, quia est diadema corporis tui, & permanentium cinis. Sic sunt quatuor elementa sic præparata, ut superius intellexisti. Nec conjunxeris ea ante ipsorum mundificationem, cum propter eorum immunditiam separentur, quod dicit Ascanius: Spiritus non conjungitur corpori, donec à suis immunditiis perfecte fuerint denudati. Et fermentum album & rubeum conjunguntur, secundum quod elementa sunt alba & rubea. Si alba, tunc requiritur ignis: si rubea, tunc elementa per ignem rubificantur, ut ipsa digerat, maturet, consolidet, & absorbeat sordes aquarum in conjunctione. Habeat proportionabiles virtutes quatuor elementorum, terræ in frigiditate & siccitate, aquæ in frigiditate & humiditate, aëris in humiditate & caliditate, ignis in caliditate & siccitate. Ignis & terra extrema sunt elementa. Aqua & aër sunt media elementa, quæ conjunge per debita & vera pondera, ut plus diligant se quam antea: primo terram cum aqua, secundo aerem cum igne. Et sic converte naturas, & quod quæris invenies. Tunc terra habilis est ad solvendum, aqua efficax ad mundandum, oleum vel aër in quo portatur spiritus ad miscendum: ignis ad tingendum. Sic corpus retinet spiritum, sicut spiritus retinet animam cum adjunctione fermenti.

SVBSECTIO II.

GEORGII RIPLEI, *Philosophi Doctissimi Angli, Ordinis Canonici regularis Brittlintonensis*, Liber DUODECIM PORTARUM *Nequaquam mutilus, sed integer.*

Philosophi Artem potius occultare conati sunt quam patefacere: Etenim in Metallis scientia tota consistit & eorum radicibus: propterea characteribus, diversisque Nominibus ad Artem occultandam usi sunt: Ego vero studiosis scientiæ plane, ut nactus sum in meis peregrinationibus offero: bonique consulite:

B. à Portu Aquitanus.

Pigmæi.	*Silvani.*	*Vulcani.*	*Penates. Superi.*	*Heroes.*	*Nymphæ.*	*Lemures. Manes.*
♄ *Plumbum.*	♃ *Stannum.*	♂ *Ferrum.*	☉ *Aurum.*	♀ *Cuprum.*	☿ *Mercurius.*	☾ *Argentum.*
Mysteriũ extremæ ũctionis	*Mysterium Ordinis.*	*Mysterium Cõtritionis.*	*Mysterium Altaris.*	*Mysterium Conjugii.*	*Mysterium Cõfirmationis.*	*Mysterium Baptismatis.*
Sal Marinum.	*Sal armoniacum*	*Sal petræ.*	*Sal commune.*	*Vitriolum.*	*Alumen plumosum.*	*Alumen.*
Splen.	*Epar.*	*Fel.*	*Cor.*	*Renes.*	*Pulmo.*	*Cerebrum.*
Antimonium.	*Vismat.*	*Chobolt.*	*Sulphur.*	*Thutia.*	*Cinabrium.*	*Talc.*
Capricornus.	*Libra.*	*Aries.*	*Leo.*	*Taurus.*	*Virgo.*	*Cancer.*
Noctua.	*Columba.*	*Struthio.*	*Aquila.*	*Pavo.*	*Ciconia.*	*Cinnus.*
Linum.	*Hordeum.*	*Avena.*	*Triticum.*	*Pisa.*	*Milium*	*Siligo.*
Vrsus.	*Ovis.*	*Equus.*	*Vnicornu.*	*Alces.*	*Panthera.*	*Tigris.*
Bufo.	*Aranea.*	*Scorpio.*	*Draco.*	*Lacerta viridis.*	*Basiliscus.*	*Serpens.*
Decrepitas.	*Senectus.*	*Virilitas prima.*	*Virilitas plena.*	*Iuvenilitas.*	*Pueritia.*	*Infantia.*
Calx metallorum.	*Oleum vel resina metallorum.*	*Sac. Metallorum.*	*Tinctura metallorum.*	*Crocus metallorum.*	*Mercurius metallorum.*	*Liquor metallorum.*
Putrefactio.	*Destillatio.*	*Calcinatio.*	*Transmutatio.*	*Coagulatio.*	*Sublimatio.*	*Solutio.*
Dii terrestres.	*Dii aerei.*	*Dii ignei.*	*Dii cælestes.*	*Dii mortui.*	*Dii aquei.*	*Dii infernales.*

Prologus

Prologus ipſius Libri.

O Lumen incomprehenſibile, glorioſum in majeſtate, cujus radiorum claritas offuſcat noſtra lumina. O unitas in ſubſtantia, & triplex in Deitate, Hierachii jubilei gratulans glorificatio. O miſericors animorum purificatio & pura perpetuatio, ex occurrentibus periculis qui nos eripis benigne, ex hac turbulenta valle vanitatis cælo infers. O potentia & ſapientia, ô benignitas inexplicabilis, ſubſtine me quotidie, ſiſque meus gubernator, ut nunquam tibi vita mea diſpliceat, ſed potius tibi obediam tanquam fidelis profeſſor. In meo principio (bone Deus) audi preces meas, virtute tuæ gratiæ adauge voluntatem meam: da ſimul ut poſſim voluntatem tuam abſolvere. O ſcrinium excellens, & abundans omni theſauro, tu es à quo omnis bonitas largiſſime manat ad homines, atque ad quamlibet creaturam. Digneris igitur tueri opus tuæ potentis dextræ, ne tempus noſtrum in vita teramus inutiliter. Concede, ſine fraude ut victum nobis comparemus, ne in periculum grande peccatorum incurramus. Et quandoquidem nos tua de cauſa renuntiavimus noſtræ voluntati, mundo, & concupiſcentiis ejus, tanquam proprium & ſpontaneum profeſſorem me recipe: cum ex te ſolo dependeat noſtra fiducia tota, ulterius non poſſumus: nos tibi ſubmittamus oportet Occultos tuos theſauros dignare nobis detegere. Oſtende nobis tua abſcondita, nobiſque ſis benignus. Inter alios qui te profeſſi ſunt me ipſum offero cum humili ſubmiſſione orantem, ut tuus ſervus poſſim eſſe, vita integra non aliena à mea profeſſione, ordinis canonici regularis Brittlintonenſis. Deprecor te Domine ut mihi velis ignoſcere, famulis tuis fidelibus ſi tua ſecreta, aperuero.

In principio cum creaſti omnia ex nihilo, ſphæricum opus & obſcurum ex confuſo chao, te auctore, non ſine miraculo fuit fabrefactum, in ſe continens omnes res promiſcuas, quod ſex dierem ſpatio fuit diſcretum, ut Geneſis aperte teſtatur. Tum cælum & terra facta ſunt tuo verbo, tua voluntate atque potentia; ex una maſſa confuſa creata ſunt omnia quæ nunc ſunt: ſed antea tanquam creator eras in gloria, nunc es, & eris ſine fine proculdubio; animæque purificatæ ſurſum ad tuam beatitudinem venient. Hoc principium unum eſſe poteſt ad declarationem noſtri benedicti lapidis. Nam quemadmodum ex una maſſa creata ſunt omnia, ſic in noſtra ſecreta practica hoc ipſum debet eſſe: nam omnia noſtra ſecreta ex una oriuntur imagine. In libris philoſophorum, ſi cui lubet videre, noſter lapis appellatur Microcoſmus, unus & trinus, Magneſia, atque etiam ſulphur & Mercurius à natura proportionatus.

Sed aliqui admirantur neque id ſine cauſa, & attoniti ſunt de re tam admiranda quid ſit noſter Lapis cum Philoſophi dicant iis, qui perpetuo illum quærunt, volatilia & piſces eum ad nos deferre, unumquemque noſtrum habere eum, & in quolibet eſſe loco, in te, in me, in qualibet re, tempore, & ſpatio, ad hoc reſpondeo: Mercurium hunc eſſe profecto, ſed non vulgarem, vocatum argentum vivum nomine, verum Mercurium ſine quo ullum exiſtens eſſe poteſt. Omnes philoſophi memorant; & dicunt hoc ipſum: Quare philoſophiæ rudes immerito nos accuſant, affirmantes nos hunc celare: ſed magis culpandi ſunt ipſi, qui cum indocti ſint, ſeſe tamen philoſophiæ immiſcent. Itaque, niſi tu Mercurium noſtrum recte noveris in quo ſit, & ubi eum quærere debeas, cave ne hoc opus in manus aſſumas: nam Philoſophi deludunt ſtultos blandis verbis. Sed ſi me audieris, ego te revera docebo, qui ſit ille Mercurius tibi maxime utilis, nec te quicquam hac in re celabo.

Propinquius invenitur in quibusdam rebus quam aliis, animadverte igitur quod tibi ſcribo, nam ſi nunquam ad ejus cognitionem perveneris, hoc mihi non imputabis. Ego profecto te docebo, ut intelligas Mercurios eſſe tres, qui ſunt claves ſcientiæ, quos Raymundus ſua menſtrua vocat, ſine quibus nihil recte fit: ſed duo iſtorum ſunt ſuperficiales; tertius eſſentialis Solis & Lunæ, quorum proprietates tibi ſincere declarabo. Et Mercurius aliorum metallorum eſſentialis, eſt noſtri lapidis præcipuum materiale. In Sole & Luna noſtra menſtrua non ſunt conſpicua viſui, nec apparent niſi per effectum. Hic eſt ille lapis quem intelligimus, ſi quis noſtra ſcripta recte intelligat. Eſt anima & ſubſtantia ſplendida Solis & Lunæ, ſubtiliſque eorum influentia per quam terra recepit ſplendorem. Nam quid aliud eſt aurum & argentum, inquit Avicenna, quam terra munda alba, & rubea: Tolle ab ea præfatum ſplendorem, & nunc terra erit parvi momenti, totum compoſitum vocamus noſtrum plumbum. Qualitas ſplendoris à Sole, & Luna provenit, atque in ſumma hæc ſunt noſtra. menſtrua.

Corpora perfecta cum primo naturaliter calcinamus: ſed nullum corpus immundum ingreditur excepto uno, quod vulgariter vocatur à Philoſophis Leo viridis, quod eſt medium conjungendi tincturas inter Solem & Lunam cum perfectione, quemadmodum Geber ipſe teſtatur. Cum ſecundo, quod eſt humiditas vegetabilis revivificans quod prius erat mortuum, ambo principia materialia debent ſolvi, & formalia, alioquin parvi eſſent momenti. Hæc menſtrua itaque noſcas, tibi dico, ſine quibus nec vera calcinatio poteſt fieri, nec naturalis diſſolutio. Cum tertio, quod eſt humiditas maxime permanens, incombuſtibilis, & unctuoſa in ſua natura, Hermes arbor in cineres comburitur. Hic eſt noſter naturalis ignis certiſſimus, noſter Mercurius, Sulphur, noſtra tinctura munda, noſtra anima, noſter lapis elevatus cum vento in terra generatus. Hæc animo reconde tuo. Hic lapis audeo tibi dicere, eſt vapor potentialis metalli, hunc quo pacto acquiras oportet te eſſe cautum: nam inviſibile profecto eſt hoc menſtruum, quanquam cum ſecunda aqua philoſophica per ſeparationem elementorum, poteſt apparere ad viſum in forma aquæ claræ. Ex hoc menſtruo labore exuberato, atque cum eo poteſt fieri ſulphur naturæ, ſi ſit naturaliter acuatum, & circulatum in ſpiritum purum: tum cum eo diſſolvere poteris tuam baſim aut maſſam diverſis modis, quemadmodum ex praxi intelliges hoc; propterea ſuo loco declarabo cum multis aliis, ſi Deus conceſſerit mihi ſpatium & gratiam, & ſi conſervabit meam vitam in ſanctitate. Quemadmodum te docebo, vide ut ſic facias, ac pro tuo primo fundamento principali, vide ut intelligas tuas aquas menſtruales: & jam facta calcinatione, augens, non diminuens humidum radicale, donec tua maſſa frequenti ſubtiliatione leviter fluat ut cera ſuper metallum: tum ſolve illam cum tuo vegetabili menſtruo, donec habeas oleum inde coloris lucidi, tum eſt illud menſtruum conſpicuum uſui. Oleum extrahitur inde coloris aurei, aut huic ſimile ex noſtro ſubtili rubro plumbo, quod Raymundus dicebat cum eſſet

ſenex

senex multo magis quam aurum esse in pretio. Nam cum propter senectutem vicinus esset morti, ex eo fecit aurum potabile, quod illum revivificavit: nam sic simul possunt circulari, hoc est, illud oleum, & vegetabile menstruum, & sic arte, & labore exuberari, & fieri per artem lapis cælestis, tam igneæ naturæ, ut inde illum vocemus nostrum basiliscum, magnumque magni Elixir pretii: quia quemadmodum visus basilici suum objectum necat, sic occidit iste Mercurium crudum quando super ipsum projicitur, in nictu oculi, ita, ut citissime ille Mercurius tingat, stabili tinctura, omnia corpora in Solem & Lunam perfecte, hoc pacto guberna basim utramque, & rubeam, & albam. Aurum potabile hoc modo fiet ex auro, non communiter calcinato, sed ex nostra tinctura quæ non evanescit, ex nostra basi extracta cum menstruo circulato. Sed naturalis subtiliatio nihilominus debet fieri, antequam tuum aurum dissolvatur, hoc principium ante omnia tibi dictum putato.

Nunc in capita hunc tractatum volo dividere numero duodecim, & cum debita recapitulatione, superfluas repetitiones seponens, studens solummodo dare veram informationem tum theoricæ, tum practicæ operationis: ita ut quicunque meis scriptis doceri volet, suum propositũ perfecte consequatur.

Primum caput tractabit de naturali calcinatione:
Secundũ de dissolutione secreta & Philosophica.
Tertium de nostra elementari separatione.
Quartum de conjunctione matrimoniali.
Quintum de putrefactione sequetur.
Sextum de congelatione albificativa erit.
Septimum de cibatione consequetur.
Secretum nostræ sublimationis octavum demonstrabit.
Nonum erit de fermentatione.
Decimũ de vera exaltatione paucis verbis agam.
Undecimum de nostra mirabili multiplicatione.
Duodecimum de projectione, & postea de recapitulatione.

Et sic hujus tractatus erit finis auxiliante Deo, quemadmodum in animo habeo.

De Calcinatione, cum servatione nativi caloris, & humidi radicalis. Porta prima.

CAlcinatio est purgatio nostri lapidis, restaurãs eum suo proprio naturali calore, de radicali humido nihil deperit, inducens solutionem nostro lapidi imprimis necessariam, Philosophos ut imitemini vos moneo; nolite operari vulgato more, sulphuris aut salibus præparatis variis modis. Neque enim corrosivis, aut igne solo, aut aceto, aut aquis ardentibus, aut vapore plumbi noster lapis calcinatur, juxta nostrum propositum. Quicunque sic calcinare studetis, ab hac difficili sententia reducite manum, donec melius nostram calcinationem intelligatis. Nam hujusmodi calcinatione corpora destruuntur, quæ diminuunt humiditatem nostri lapidis: nam quando corpora in pulverem exuruntur siccum, tanquam cineres, aut ossa combusta, hujusmodi calcinationem nolumus omnino: nam humidum multiplicamus radicale in calcinatione, nihil de eo minuendo. Et pro fundamento nostræ calcinationis operare caute, genus cum genere tantum: nam genus cum genere habet inclinationem appetibilem, qui hoc non novit, in scientia cæcus est, hic vagari potest, ut caligo ventis agitata, incertus ubinam aliquod commodum reperiat, eo quod non potest recte intelligere nostra verba.

Junge genus cum genere, & speciem cum specie, & æquum est. Nam unumquodque germen respondet suo proprio semini, vir generat virum, brutum brutum. Profecto latius tractare non est admodum necesse, sed hic unum animadverte, si vis obtinere: omnis spiritus figitur calcibus sui generis, hoc bene animadverso fructum referes. Et nos calcem conficimus unctuosam, tam albam, quam rubeam trium graduum, antequam nostra basis sit perfecta, liquida ut cera: alioquin nulli est usui, idque longo progressu, ut philosophi scribunt: annum enim sumimus, & amplius, pro nostra expectatione, nam minori temporis spatio calx nostra confici non potest, fusionis capax, cum colore qui non evanescit. Quod ad proportionem attinet, oportet te attendere, nam in hac multi decipiuntur; itaque ne opus tuum corrumpas, sint tua corpora subtiliter limata, cum Mercurio, tum æquali proportione subtiliata, unum Solis, duo Lunæ, donec hæc omnia tanquam in pultem redigantur: tum, fac tuum Mercurium, cujus quatuor partes Soli, duas Lunæ jungas ut decet: atque hoc modo opus tuum incipiat oportet in figura trinitatis, tres partes corporis, & spiritus totidem, & pro unitate substantiæ spiritualis, una pars amplius spiritus, quam substantiæ corporalis. Juxta Raymundi repertorium ista vera est proportio, si cui libet videre. Hoc ipsum meus Doctor mihi ostendit, sed tres de spiritu Bacco sumpsit, pro una parte corporis, pro qua vigilavi multas noctes, antequam illud recepi. utrumque verum est, sume tibi quod lubuerit. Si etiam aqua tua æqualis fuerit in proportione cum terra, calore mensurata, ex his emerget novum germen, simul album & rubeum, in pura tinctura, quod in igne perpetuo durabit, donec vivum mortuum revivificet, fac itaque trinitatem unitatis sine dissentione, Hęc est certissima optimaque proportio. Nam quo minor fuerit pars spiritualis, hoc facilior erit dissolutio, potius quam si nimia aqua terram submergeres, quod totum opus destruit. Animadverte igitur lutum figulorum, ne unquam facias nimis dilutum ventrem, hoc lutum attende quomodo sit temperatum, & modum item quo sit calcinatum, semperque hoc in pectore geras, ut nunquam tua terra aqua suffocetur. Et sicca tuam humiditatem calore temperatissimo, juva dissolutionem cum humiditate lunæ, & congelationem cum Sole. Tum egisti.

Sic quatuor naturas in quintam convertes, quæ est omnium perfectissima, & temperata. Sed durum est, nudis pedibus calcitrare contra stimulum, ferreum, aut chalybeum exacuatum, quemadmodum multi faciunt insipientes, cum hujusmodi res magnas aggrediuntur, quas nullo pacto intelligunt: in ovis, vitriolo, aut sanguine, quas divitias arbitrantur se illic reperturos, si philosophiam recte intelligerent, neutiquam in operatione cæcutirent, aurum & argentum ut quærerent extra speciem: nam quemadmodum ignis est ignificandi principium, ita certe principium aurificandi est aurũ. Si tu itaque studes conficere, Solem & Lunã arte philosophica, ad id nec ova nec sanguinem accipies, sed Solẽ & Lunam quæ naturaliter & prudenter calcinata, & non manualiter novam generationem foras producũt, augentia suum genus, ut omnes res naturales, & si hoc verum esset, aliquod elementum esse in rebus non metallicis, in quibus colores reperiuntur aspectu jucundi, ut in sanguine, urina, ovis, & vino aut mediis mineralibus effossis ex fodinis, attamen necesse esset eorum elementa prius putrefieri, & separari, & cum elemẽtis corporum perfectorum matrimonio conjungi, Pri-

mum igitur tuorum elementorum fac rotationem, & in aquam terram converte ante omnia: deinde ex aqua fac aërem per levigationem, & aërem reduc in ignem: tum te magistrum vocabo totius nostri magisterii simul magni, & parvi, nam rotam elementorum circumrotasti, recte percipiens nostra scripta. Hoc peracto retrorsum reduc tuam rotam, & in aquam converte ignem, aërem in terram, alias in cassum laboras: nam hoc pacto ad temperamentum perducitur lapis noster, quando ex quatuor contrariis naturis una componitur, postquam fuerint ter circulatæ, & sic tua basis erit perfecte consummata. Itaque sub humiditate Lunæ, & sub temperato calore Solis elementa tua cito incinerentur, & tum magisterium totum consecutus es. Tum gratias age Deo, quod opus tuum sit inceptum, nam in hoc habes signum verum, quod in nigredine ibi apparebit: Corvi caput hoc signum vocamus, & aliqui hoc nominant corvi rostrum, aliqui vocant cineres arboris Hermetis, & sic id nuncupant pro suo arbitrio; nostrum bufonem, qui è terra satiatur aliqui vocant, per quam est mortificatus spiritus veneno intoxicatus, aut infectus, sed habet nomina propemodum infinita, nam ab unaquaque re, quæ nigra est in aspectu denominatur, donec incipit albescere: nam post nigredinem cum lucidum fit, tum habet nomina jucundiora, secundum res albas similiter & rubeas, sic suas habet denominationes. In primam portam jam intrasti arcis philosophorum, in qua habitant, procede prudenter quo possis occupare plures januas hujus arcis, quæ rotunda est in modum campanæ, & portas habet adhuc undecim, una superata est, ad secundã nunc propera.

De Solutione, Porta secunda.

DE solutione ut loquamur verbum unum, aut alterum, quæ manifestat quod prius erat subtractum visui, & extenuat res, quæ prius erant densæ, virtute nostri primi menstrui clari & lucidi, in quo corpora nostra patiuntur eclipsin, & à suis duris, & siccis compactionibus subtiliantur, & in suam primam materiam naturaliter retrogradatur, unum in genere sunt, in numero non item, cujus pater est Sol, Luna vero mater, mediator est Mercurius, hi, & non plures sunt Magnesia nostra, nostrum Adrop. & non alii. Nulli hic est præter sororem, & fratrem, hoc est, si interpreteris, Agens & patiens, sulphur & Mercurius, coessentialia nostro proposito. Inter hæc duo in qualitate contraria, generatur medium maxime admirandum, quod est noster Mercurius, & menstruum unctuosum, nostrum secretum sulphur, operans invisibiliter, violentius igne exurens corpora, quousque in aquam dissolvantur mineralem, id quod noctem, propter tenebras, & septentrionem vocamus. At nondum, ut arbitror, perfecte intelligis verum secretum dissolutionis philosophorum, itaque consulo tibi, ut mea verba concipias sapienter, dicturus enim sum tibi sine fallacia, quænam sit nostra solutio, est causa nostræ congelationis. Nam dissolutio unius partis corporalis, causat congelationem alterius partis spiritualis, & nos dissolvimus in aquam, quæ manum non madefacit, nam cum terra prorsus in cinerem redigetur, tum est aqua congelata, hoc intellige. Nam cum elementa sint ita concatenata, quando corpus à prima sua forma est alteratum, nova forma inducitur immediate. Nam nihil est in rerum natura spoliatum omni forma. Et secretum hic tibi cupio aperire, fundamentum totius nostri secreti, si hoc ignoraveris, nihil aliud quam perdes operam & impensas, magnas, & exiguas. Cave igitur ne in errorem incidas: Nam quo major terræ, & minor aquæ quantitas erit, eo melius, & citius solutionem videbis. Animadverte ut glacies in aquam resolvitur, & recte quidem, Nam aqua erat prius: eodem modo rursus nostra terra in aquam reducitur, & aqua per hanc congelatur in perpetuum. Nam secundum opinionem omnium philosophorum, omne metallum fuit aliquando aqua mineralis, quamobrẽ cum aqua rediguntur in aquam omnia. In qua naturaliter sunt quatuor qualitates repugnantes cum diversitate. Substantia in substantiam, & qualitas in qualitatem converti debent, donec diversitas ad perfectam unitatem redigatur. Nam scriptura testatur, quod cum terra turbabitur, in maris profundum conjicientur montes. Sic quoque nostra corpora tandem in aquã convertuntur. Corpora enim nostra, quæ à planetis nomen sumserunt, comparantur non inepte montibus. In profundum itaque Mercurii hæc projice ne damnum incurras, tum pulcrum videbis spectaculum: totum enim convertetur in pulverem impalpabilem, quemadmodum coagulum nostrum naturaliter lac coagulat. Corpora tum primum suam formam amiserunt, aliaque immediate inducitur, tum tuas impensas recte collocasti, quod multi alii, licet docti, non assequuntur, ignari secretorum nostræ philosophiæ, unum propterea verbum addam, nempe singula corpora tres habere dimensiones: altitudinem, latitudinem & profunditatem, per quæ continue circumducetur rota nostra. Sciens ingressus suos in occidente futuros, ulterius producendo in septentrionem & ibi luminaria omninò perdunt lumen suum: nam illic debent manere nonaginta noctibus in purgatorii tenebris absque lumine: Tum vero quamprimum cursum tuum in orientem dirige, transiens per colores varios & multiplices, & hoc pacto hyẽms, & ver pertransierunt. In orientem igitur tuum ascensum molire, ubi Sol claro lumine oritur, in æstate, idque fiet magna delectatione: nam ibi opus tuum perfecte dealbabitur; deinde ab oriente in meridiem ascende, & ibi quiescat in cathedra ignea: nam ibi est messis, hoc est, finis operis, secundum desiderium tuum completi. Tunc Lucet Sol cum rubedine in suo hemisphærio, post eclipsin in gloria triumphans ut rex, & imperator super Mercurium & metalla. Et in uno vitro hæc omnia debent fieri, ovo simili in forma, & bene clauso; tum debes scire ignis mensuram, qua ignorata tuum opus omnino deperdetur. Nunquam permittas tuum vitrum esse calidius quam ut possis tangere & sustinere manu nuda quamdiu lubet, durante tempore solutionis, ut philosophi testantur. Attende propterea meæ doctrinæ. Cave ne vitrum hoc vel aperias, vel moveas unquam, ab initio usque ad finem. Si secus feceris opus tuum nunquam potest perfieri. Sic in hoc capite, quod est per breve docui te veram solutionem. Nunc ad tertiam portam, nam hæc est occupata.

De Separatione, tertia Porta.

SEparatio unamquamque partem ab altera dividit, subtile à grosso, densumque à tenui, sed separationem manualem ut seponas vide, stulti enim est hoc, qui parum inde facit lucri: at in nostra separatione non cessat natura, faciens divisionem qualitatum elementalium, usque ad quartum gradum donec eæ transmutentur omnes. Terra transit in aquam colore nigro, & livido, & aqua deinde in aërem in vera albedine, Aër in ignem, non sunt plura elementa, inde noster lapis efficitur arte delectabilis. Sed de ista separatione plura scribere opus habeo. Separatio vocatur ut est apud Philosophos definitio, dictorum elementorum quadrupla dispersio. De separtione ista invenio

invenio similem figuram quæ apud prophetas extat in psalmorum codice: Eduxit Deus de petra flumen aquæ puræ,& ex saxo durissimo oleum copiose: sic etiam ex nostro lapide pretioso, si sis sapiens, oleum incombustibile, & aquam hauries. Et circa hoc negotium non est opus carbonum sufflatione: Hoc facito leni calore & enutrito,primum igne humido, & postea sicco phlegma extrahens cum patientia, ac postea alias naturas sapienter, exsicca terram,donec illa sitiat calcinando:alioquin in vanũ laboras, ac tum fac, ut bibat rursus suam humiditatem. Sic tibi facienda sæpe separatio est, dividens materiam in duas partes, ita ut subtile à grosso separes, donec terra in fundo manserit colore livido. Ea terra est fixa, ut possit perpeti omnem violentiam, pars altera spiritualis est, & volatilis, sed omnia illa in unam rem debent converti, Tum oleum, & aquam ab aqua destillabis, auxilioque ejus additionis,aquæ scilicet recipies motum, observa bene hoc, ne tu deperdas tuum opus incuria debitæ occlusionis,fac tuum obturamentum ex vitro,fundens superiorem partem vitri tui, ut simul cohæreat,tum erit tuum vitrum philosophice clausum. Aquam cum qua debes reviviſicare lapidem vide ut destilles, antequam cum eo operis, sæpius per se solummodo ex visu poteris cognoscere quando erit purgata à fęculentis fæcibus, quam aliqui possunt multiplicare cum Saturno, & aliis substantiis, quas rejicimus.

Destilla eam igitur donec sit munda,& tenuis ut aqua quemadmodum decet, colore cæruleo, splendenti, & livido, retinens simul suam figuram, & ponderositatem. Cum ea humectavit Hermes suam arborem cum suo vitro, fecitque crescere in altum flores discoloratos admodum pulchros visui. Hæc aqua comparanda est venenosæ viperę,de qua efficax coquatur theriaca. Est enim toxicum potentissimi furoris, quo nullum potest excogitari nocentius à pharmacopolis, idcirco sæpe petitur, sed nemo isto veneno inficietur,postquam in medicinam elixatur, tum enim veluti potens & vera theriaca maxime valet ad expellanda venena, & in suo opere mirabilia quædam ostendit, multos morte eximens, vitæque servans, unde ne illam misceas cum corrosivis, at puram elige, & quæ facile fluat, si inde aliquid boni cupis facere. Res est ea naturæ admirabilis, & sine qua, nihil potest fieri: propterea vocavit eam hermes suum ventum, ob suum à Sole, & Luna proclivem volatum, faciens mox cum eo lapidem nostrum volatilem, mortuum vitæ reddens vitamque impertiens Soli & Lunæ; marito & uxori, qui nisi arte redderentur animati, & eorum pinguedo cum aqua extraheretur, ita quod tenue separaretur à duro, nunquam hoc opus perduceres ad optatum finem. Rem igitur facturus proculdubio, sustollito aves ex suo nido, easque postea rursus nido restituas. Aqua cum aqua convenit, & ascendit, ac spiritus cum spiritibus, ut quæ inter se sint homogenea, quæ postquam exaltata sunt, fac ut descendant, itaque prius dividas, quod prius natura ligarat, Mercurium essentialem convertens in ventum: sine qua naturali, & subtili separatione nunquam profutura complebitur generatio. Jam, ut ope mea hanc portam occupes, ultimum hoc secretum tibi volo declarare: aqua tua debet esse septies sublimata, alias naturaliter nulla fiet dissolutio, nec putrefactionem ullam videbis, picis instar liquidæ, nec apparebunt colores, ob defectum ignis in tuo vitro operantis. Quatuor sunt ignium genera, quæ scire debes, naturalis, innaturalis, & contra naturam, elementatisque qui accendit lignum, his ignibus utimur, & non pluribus. Ignis contra naturam debet excruciare corpora ipse est draco, quemadmodum tibi dico, violenter comburens ut ignis inferni. Ignis naturę est tertium menstruum, ille ignis naturaliter inest cuique rei ignem occasionatum vocamus innaturalem, ut calorem cinerum & balneorum ad putrefaciendum, absque his ignibus tu nihil perduxeris ad putrefactionem, ut possit separari tua materia, ut simul sit proportionata ad novam conjunctionem, fac igitur ignem intus in tuo vitro, qui comburat corpora efficacius quam ignis elementalis, si modo vis facere lucrum ex nostris secretis ex animi tui sententia, tum tua semina & putrefient, & germinabunt, auxiliante igne ex occasione nato naturaliter ut illa pòst queant separari, separationis ita debes superare portam, post poteris ulterius progredi arcanæ conjunctionis versus portam, in penitiorem arcem quæ te conducet. Utere meo consilio, si vis rem facere. Porta hæc duabus est obserata seris, ut ex iis consequenter audies.

De Conjunctione, quarta Porta.

POst caput illud naturalis separationis, per quam nostri lapidis elementa separantur, consequitur modo caput arcanæ conjunctionis, quæ naturas repugnantes conjungit in perfectam unitatem, & sic eas convertit, ut nulla ab altera diffugiat, quando erunt per ignem simul examinata, firmum adeo existit earum conjugium. Philosophi itaque hanc definiunt, dicentes nihil esse conjunctionem aliud quam copulationem separatarum qualitatum, aut ut alii volunt,quandam adæquationem principiorum. Sed quidam cum Mercurio venali apud pharmacopœos corpora miscent, quia non possunt dividere eorum elementa, & propterea à via aberrant: nam quoad anima fuerit separata,& purgata à suo originali peccato, cum aqua, & pure spiritualizata, veram conjunctionem non potes accipere. Divide ergo animam à corpore, tum ex parte corporea & spirituali, anima causabit conjunctionem perpetuam. Conjunctionum duarum mentionem faciunt philosophi: grossa, una, quæ corpus cum Mercurio recrudescit; sed hac relicta secundam persequere, quæ, sicut dixi, post separationem elementorum est celebranda, in qua relictæ partes, sicut sunt colligatæ,& sic ad perfectam temperiem reductæ,ut nulla inter eas sit futura unquam repugnantia. Sic separatio est causa veræ conjunctionis aquæ & aëris, cum terra & igne, ut unumquodque elementum in alterum possit traduci, itaque persistent in perpetuum ex voto animi tui. Fac ut faciunt plastæ cum argilla, & luto: tempera ea spisse, & non nimis dilute, ita ad desiccationem citius pervenies, At tria sunt hujus conjunctionis genera. Prima à Philosophis vocatur dupla, quæ inter agens & patiens existit, masculumque & feminam; Mercurium,& sulphur vivum; materiam, & formam; tenue,& spissum counita, hæc instructio certe te adjuvabit nostram conjunctionem recte perficere. Genus alterum appellatur Triplum, quæ est conjunctio facta de tribus rebus, corpore, anima, & spiritu donec inter se conveniant, quam triadem debes traducere in monadem: Nam sicut anima debet esse vinculum spiritus, sic etiam corpus animam sibi connectere opus est, quare hæc dictata animo ne excedant tuo: quartum genus conjunctionis, quod item est ultimum, quatuor elementa conjungit ut maneant una, quadruplam recte eam Philosophi vocant,

vocant, ac ſpiritualiter Guido de Montanor, cujus nomen latè ſpargitur. Itaque pro commodiore via nunc temporis, in noſtra hac conjunctione quatuor elementa debent aggregari in debita proportione, quæ prius à ſe invicem erant ſeparata, ut enim fœmina venas habet quindecim, mas autem non plures quinque, ad actum ſuæ fœcunditatis neceſſarias; ſic etiam in noſtra conjunctione intellige, quod mas, Sol noſter, debet habere ſuæ aquæ partes tres, & illius uxor novem, quæ debent ad ipſum eſſe tres: tunc par cum pari gaudebit ſemper habitare. Nec de conjunctione eſt opus plura ſcribere, idcirco jam huic capiti volo finem imponere, jubens ut conjunctiones groſſas non facies plures una, raro enim meretrices habent à ſe natos; ſic ad noſtrum lapidē nunquam pervenies, ni fœminam viduo jacere lecto permiſeris, ſic ut poſtquam ex mare illa conceperit, ſit deinde ejus matrix clauſa cæteris: nam quisquis cocto crudum ſemper adjicit, vas ſuum aperiens, materiamque ſinit frigeſcere, non ille ſperma conceptū nutrit, ſed illudit ſibi ipſi, opuſque ſuum omne perfundit. Quamobrem, ſi cupis tibi bene eſſe, obſigna matricem, & bene nutrias tuum ſemen, calore jugi, & temperato, ſi modo vis proficere, cumq; jam vas ſteterit menſes quinque ſic ut poſt omnes nubes, & eclipſes lumen appareat, tum ſtatim calorem auge, donec clara tuus pelluceat claritate lapis, tum demum poteris ſtatim aperire tuum vas, & enutrire prolem, quæ jam tibi nata eſt, lacte, & cibo ſemper magis & magis: tunc enim humiditas, & ſiccitas ſic ſunt temperata, ut terra impreſſionem receperit ab aqua, quæ nunquam deinceps à ſe mutuo poſſunt ſeparari, & ſic aqua terræ dedit ingreſſionem ut ex profeſſo pariter ambo velint habitare, aquaq; terræ ſibi acquiſivit vim retentricem, inde illa duo unum facta, nunquam poſtea contrariantur, ſic duabus in rebus tota noſtra intentio dependet, in ſiccitate, & humiditate, quæ ſunt duo contraria. In ſiccitate, quæ humiditatem ad fixionem ducit, in humiditate, quæ terræ liquefactionem inducit, ut his ita temperatis naſcatur temperies, non ita denſa ut corpus, nec ita tenuis, ut aqua. Sine dubio ſolutio & connexio ſunt duo principia arduæ hujus ſcientiæ, & cardines præcipui: ſunt tamen multo plura principia ſplendida, quæ poſtea demonſtrabo. Progredere igitur ad aliud propugnaculum firmæ hujus arcis noſtræ ſapientiæ, quintam ut ſic poſſis ingredi portam.

De Putrefactione, quinta Porta.

HIc incipit Caput de Putrefactione, ſine quo cardine nec ſeges nec ſemen multiplicatur, ea autem debet fieri ſolummodo cum actione continua caloris in corpore, non manuali. Nam corpora omnia naturaliter alterari non poſſunt ſine ipſa, ut Chriſtus eſt teſtis, dicens: Niſi granum tritici moriatur in terra, augmentum nullum faciet, ſic niſi putrefiat materia, nullo modo poteſt recte alterari, nec poſſunt elementa naturaliter dividi, nec eorum abſoluta eſſe conjunctio. Idcirco ne fortaſſis actum agas, principia putrefactionis recte intellige, antequam hoc aggrediare opus. Putrefactio poteſt hoc modo definiri juxta Philoſophos: Ea eſt corporum interemtio, ac in noſtro compoſito trium rerum diviſio, corpora interemta ad corruptionem perducens, & poſtea ad generationem apta reddens. Nam quæcunque in terris generantur dubio procul cœlorum rotatione generantur, atque hinc elementa miſce tua, coæquaque ſapienter & temperato in calore ſerva, ante omnia cavens, ne nimio calore in cineres redigantur, pulverem ſiccum rubicundum & inutilem, ſed in pulverem nigrum, corvi roſtro ſimilem, in balneo calente, vel alias in noſtro fimo, tanto tempore dum noctes tranſierint nonaginta, in humido calore hæc conſerva diligenter: mox poſtea nigredo erit tibi index, quod illa ad putrefactionem properant, quæ tu deinde poſt diverſos colores pertrahes ad perfectā albedinem facile, ac tuum ſemen in ſua natura multiplicabitur, fac ut illa ſe mutuo amplectantur & oſculentur, & ut pueri ſurſum deorſumque volutando ludant, & quando eorum linteamina erunt fœdata lotio, tunc femina abluere teneatur, quæ ſæpius infirmata in deliquium animi cadet, & tandem morietur cum omnibus ſuis infantibus, & ibit in purgatorium, ut purgetur originali peccato. Quando illic erunt, paulatim & paulatim augentur pœnæ eorum, ſemper calore magis magisque aucto, qui nunquam ceſſare debet: ſitque fornax huic negotio bene apta, quam ſapientes vocant Athanor, ſervans calorem, uti par eſt, temperatiſſimum, cum quo materia naturaliter putreſcit. Hoc de principio loquitur Guido vir ſapiens, dicens quod cum per putrefactionem morietur compoſitum corporale, tum ſecundum Morienum & plures alios, reſurgit per novam vegetationem corpus ſimplex, & ſpirituale. Et ſi non eſſet calor & humiditas in continuo motu, ſperma non maneret in matrice, & ſic nulla fieret generatio. Principio igitur accipe noſtros lapides, ac ſpelias unumquemque in ſepulchro alterius, æquabilique inter ſe eos jungas connubio, ut ſimul concumbant ſex hebdomadas, tum foveant ſuum ſemen naturale, conceptum nutriant ac conſervent, toto illo tempore à fundo ſui ſepulchri non ſurgentes: quod ſecretum multos fallit. Conceptionis tempus hoc levi calore exſpectes. Nigredo ſeſe oſtendens ſignificabit tibi quādo moriūtur, nam ſimul ut pix liquida eo tempore turgescent, & ebullient; ſubſident, & putrefient, ſplendentes colores ibi apparebunt inſtar iridis, aſpectu pulcherrimi, & tunc aqua incipit omnino deſiccari. Nam in corporibus humidis calor temperate agens, & nigredinem gignit, primum omnium conjunctionis naturalis certum indicium & veræ putrefactionis, hoc ne oblivilcaris, nam tum à perfecta alteratione non aberraveris; & ſic per portam nigredinis debes intrare, ſi lucem paradiſi in albedine vis acquirere: Sol namque in ſuo exortu primum obſcurus erit, ac tranſibit per aquas diluvii Noæ, ſuper terram quod centum perſtitit dies & quinquaginta, antequam omnes aquæ receſſerint. Sic noſtræ aquæ, ut ſapientes aſſerunt tranſibunt, ut tu cum Davide recte dixeris. Abierunt in ſicco flumina, hoc ſerva tibi: mox vineā poſt Noha conſevit ſuam, quæ flores ſplendidos, & botros illico reddidit: quo habito non eſt quod timeas: nam eodem modo ſubſequetur germinatio noſtri lapidis. Et ſtatim cum triginta dies tranſierint uvas habebis carbunculi rubedine, ſcilicet hoc eſt, noſtrum Adrop, Uzifur, atque plumbum rubeum, nam velut animæ è pœnis temporariis ſolutæ Elyſio inferuntur, ubi vita fruuntur felici; ſic noſter lapis in purgatorio à caligine purgatus, ſine cōtroverſia gaudebit albedine, & pulchritudine ſuæ conjugis, & tranſibit ex purgatorii caligine ad lumen paradiſi in albedine Elixir præpotens. Atque ut citius poſſis ad putrefactionem pervenire, iſtud exemplum accipe pro concluſione, ſecreta enim putrefactionis latent in eo omnia. Quercus perenni madefacta gurgite non cito putreſcit, mihi crede, vel experto; nam ſi centum annis vel amplius ſit ſub aqua, invenies illam

jam æque integram atque erat prius. Sed si sit aliquando humida, & aliquando sicca, ut potes animadvertere per experientiam in lignis, successu temporis illa quercus putrefit. Sic nostra quoque stat sententia, ut quandoque arbor nostra Sole comburatur, & tum aqua statim post refrigeretur: hoc enim modo ad putrefactionem facile adduces: esse enim nunc in humido,& nunc rursus in sicco: nunc in magno calore, & nunc rursus in frigido, efficiet ut cito ad modum putr fiat,ac inde protinus aurum putrescet tuum. Corpora tractabis ut tibi dixi Et in putrefactione cum calore ne sis velocior, ne in cineribus postea quæras lucrum tuum. Aquam igitur ex terra extrahas, & fac cum ea ut anima ascendat: tum rursus in terram eandem deprime, ut illæ totiens descendant, quoties ascendant: à violento calore, ac subito frigore defende vitrum tuum, moderatoque adeo utere igne, ut hac ratione nunquam vitrescat tua materia. Adverte quam tibi deligas materiam, ne immisceas te salibus, sulphuribus,nec mediis mineralibus: nam quicquid Sophista aliquis garriat, Sulphur nostrum, & Mercurius sunt in metallis tantum, quæ quidem vocant olea & aquas, aves & bestias & aliis multis nominibus, ne aliquando stulti nostrum lapidem noscant, sed si Deus tibi concesserit ut aliquando nanciscaris hanc scientiam per doctrinam quam tibi tradimus, ne detegas cuiquam, quicunque sit qui postulet. Nec favore, nec argento, nec etiam auro. Ne sis oppressor, luxuriosus, nec jactator impudens, sed inservias Deo, & pauperes sint tibi curæ, si vis esse longævus super terram, Nunc in hoc te capite docui, qua via debent tua corpora putrefieri, dirige ergo gressus versus sextam portam. Nam quinta est jam occupata.

De Congelatione, sexta Porta.

De congelatione necesse non est multa scribere, sed quid ea sit primum significandum est. Ea est mollium rerum induratio in colore candido, & confixatio spirituum volatilium. Quomodo congelabis, ne sis multum sollicitus, nam elementa protinus connectuntur, modo putrefactio facta fuerit naturaliter. Sed congelationes diversis fiunt modis spirituum & corporum dissolutorum in aquam claram, ac salium item dissolutorum bis, vel ter, ac tum congelatorum in fluxibilem materiam, de quibus congelationibus stulti multa garriunt. Et quidam dissolvunt dividentes manualiter elementa, ac postea congelantes in siccum pulverem. Sed talem congelationem nos non quærimus, quia nostro operi est omnino contraria. Nam nostra congelatio non metuit ignem quippe quæ semper unctuosa in ea stare debet, ac etiam in sua tinctura abundare, quæ congelata in aere, non liquescat in aquam, tunc enim nostrum opus destrueretur, Præterea non congelatur in tam durum lapidem ut vitrum, aut crystallum quæ ignis funduntur violentia, sed sicut cera, quæ cito funditur, sine follium flatu. Cave ne decipiatis, talis enim congelatio non convenit nostro proposito, quæ redit rursum in aquam ut congelati sales, sed quæ fluit & permanet, tales enim salium congelationes nobis non prosunt, pertinent enim ad sophistas qui congelant vulgariter, quatenus propter si cupis recte facere cum tua medicina, nunquam naturaliter fluat nec congeletur nisi prius putrefacias, prius purges, & figas elementa nostri lapidis donec ea simul congelentur & facile fluant: nam cum materia facta est candida, tum spiritus cum corporibus congelabuntur, temporis tibi est adhuc statuendus longus terminus, antequam talis congelatio tibi appareat in similitudine perlarum. Lætare aspectu talis congelationis, quæ postea educet grana sanguinis modo rubentia, omnibus præferenda mundi divitiis. Quapropter terræ grossitie mortificata, in humiditate nigredo generatur. Principium hoc nemo mortalium negaverit, sic profecto dicunt omnes philosophi naturales, qua habita, non est, quod dubites de albedine, & si in albedinem illud semel congelaveris, habes lapidem omnium lapidum pretiosissimum: & sicut per humidum siccum fuit putrefactum (quod facit in colore apparere nigredinem) sic sane, humidum congelatum per siccum, generat albedinem noctu clarissime lucentem, & siccitas procedit, & dealbat materiam, ut in nigro humiditas se prodit, coloribus variis semper novis, ac novis. Causa horum omnium est calor temperatissimus operans, & movens continenter materiam, atque eo modo per hunc materia alteratur, tam intrinsecus quam extrinsecus substantialiter, non ut faciunt stulti quoad aspectum sophistice, sed hic ut unaquæque pars quemvis ignem toleret, fluxibilis, fixa, ac stabilis in tinctura: & de tali digestione determinat medicina facta prius in stomacho,in quo est siccitas,quæ albedinem efficit sine cõtroversia; quemadmodum secunda digestio causat rubedinem completam in hepate calore temperato: sic etiam noster lapis per siccitatem & calorem digeritur ad album & rubeum perfectum. Sed hic aliud secretum cognoscas oportet,quo pacto noster filius in aere nascitur,ne nimiũ studeas perflandis carbonibus, nec putes hoc jocum esse,nec ludibrium, sed crede mihi omnis periit tuus labor,nisi terra tua revivificetur aqua; congelationem veram nunquam videbis. Est quædam anima existens inter cœlum & terram, oriens à terra, ut aer, cum aqua pura, causa vitæ omnium rerum viventium,decurrens perpetuo super nostram quadruplicem naturam,omni sua virtute perducens illam ad meliorem statum, quæ anima aerea, est secretus ignis nostræ philosophiæ, vocata alias nostrum oleum,& nostra aqua mystice. Atque hic medius aer, quem oleum vel aquam dicimus, nostrum ignem, nostrum unguentum, nostrum spiritum, & nostrum lapidem, in qua re sola fundata est omnis nostra sapientia; nunquam solus exit nec intrat per ignem, sed aqua quamprimum cum educit, ac post introducit, ut aqua,quæ ab aqua nunquã separatur,& sic post aqua solum nostram aquam movere, qui motus causat mortem simul & vitam, & aqua naturaliter adhæret, sine ulla repugnantia ac contentione. Quæ aqua à stultis ignoratur, cum sit ex natura,procul dubio, spiritus calcinati & educẽtis. Aqua est secretum & vita omnium rerum in toto orbe existentium, ab aqua enim res singulæ habent suum initium, ut cernere est in fœminis parturientibus, aqua effluente prius, si omnia sese recte habeant, vocata Albium, quæ prius ab illis emanat ante partum: non sine magnis doloribus. Ac certe, causa hæc est omnium præcipue, cur nos philosophi jubeant esse patientes, usquequo omnis aqua siccetur in pulverem, foventes calorem continuum, sed non violentum: nam qualitates sunt contrariæ cujuslibet elementi, quoad postea nigri cum albo, facta sit unio ex his congelatis in æternum sine divisione. Præterea præparatio hujus conversionis unius rei in aliam,& de statu in alium statum, fit solum per naturalem & prudentem operationem naturæ,ut est spermatis in matrice: nam sperma, & calor, sicut soror, & frater quæ tandem in seipsis, ut natura fert,actione & passione convertũtur

in perfectum virum. Quantum ad partem corporalem à natura confectam in virum, talis tunc est qualis fuit inchoator, quæ, quamvis sic de una re in alteram erat alterata, non tamen extra speciem, cum alia specie conveniebat; sic enim nostra materia spermatica in uno vase, in seipsa debet converti de una re in aliam, calore temperatissimo eam decoquente. Possum tibi adhuc afferre aliud exemplum quo pacto substantia ovi per naturam est operata in pullum non egrediens ipsam testam; similitudinem aptiorem non potui recitasse. Illic conversiones fiunt, donec perducatur de statu in statum, simile à simili in specie fovente calore solummodo mediante. Potes his & aliud exemplum legere rerum vegetabilium, considerans quo pacto quævis planta ex suo proprio semine crescit mediante calore & humiditate per naturalem operationem: similiter etiam mineralia nutriuntur humido radicali, quod eorum erat principium, non prætergredienti suam speciem in uno eodemque vase. Ibi convertimus rursus unam rem in aliam, in suam matrem, scilicet aquam, quando transferuntur. Hoc principio ignorato, in cassum laboras: tunc totum nihil aliud est quam sperma, nec quicquam est præterea, præter speciem cum specie, in numero duo, mas & fœmina, agens & patiens in matrice terræ pretiosissimæ, atque hæc convertuntur colore de una re in aliam, uno in vase vitreo, & sic de statu in statum, usquequo natura eos perducat in unam substantiam, ex aqua regenerata: Et sic sperma in sua specie est alteratum, aptum in similitudine suam speciem multiplicare, ut faciunt in sua specie omnes res aliæ naturaliter. Tempore dicti hujus naturalis processus, dum sperma conceptum crescit, substantia nutritur suo proprio menstruo, quod aqua solum, & terram produxit, cujus color est viridis proprio aspectu; ac eo ipso tempore Sol abscondit lumen suum, capiens cursum noctu per Septentrionem; hoc dictum menstruum, est, (idque pro arcano tibi dictum puta) sanguis nostri leonis viridis, & non vitrioli. Domina Venus veritatem hujus tibi poterit aperire, si eam ab initio consiliariam advoces. Hoc secretum absconditum est à Philosophis summis & infimis. Qui sanguis extractus ex prædicto leone, ob defectum caloris non habuit perfectam concoctionem. Hic sanguis vocatur nostrum secretum mēstruum, cum quo nostrum sperma nutritur temperate, quando ipsum convertitur in fæces corporales, & fit album, & perfecte siccum, congelatum, & fixum in suo proprio corpore, tunc bis coctus sanguis bene poterit videri, istius operis vocatum albissimum Diadema. Intellige nunc quod ignea nostra aqua, sic acuta, vocatur menstrualis aqua, in qua terra nostra soluta est, & naturaliter calcinata, per congelationem, ut ea nunquam possit dividi. Adhuc tamen non cessabis congelare plures aquas, in partes tres aquæ acuatæ, ut prius dictum est, cum quarta parte terræ congelatæ, nec amplius. Hinc, substantiæ sic congelatæ adde quartam partem aquæ Crystallinæ, & fac ut mutuo copulentur conjugio, per congelationem in medium metallinum, quod sicut ensis bene politus splendebit, post nigredinem quæ prius apparebit. Da illi tunc quartam partem novæ aquæ. Multo plures imbibitiones adhuc debes habere. Da illi secundam, ac post etiam tertiam, servans in tua mente dictam proportionem, tunc ad aliam quarta vice propera, quintam vicem & sextam ne omiseris: & pone duas partes qualibet vice illarum trium, & septima vice debet habere partes quinque. Quando fecisti imbibitiones septem, tunc iterum debes rotam circun[illegible]re, & putrefacere omnem illam materiam sine additione, primo nigredinem spectans, tunc in albedinem congela totum, tunc basim ad finem perduxisti, ac post in rubedinem per meridiem ascende. Sic aqua tua divisa est in partes duas, cum prima parte corpora purificantur. Secunda pars imbibitionibus destinatur, cum qua postea materia denigratur, statimque super leni igne albificatur, tunc vocatur à Philosophis Sol cœlestis fulgoris, Reduc eum ad rubedinem, ac ita sextam portam vicisti.

De Cibatione, Porta septima.

NUnc calamum meum ad cibationis descriptionem converto, ecce ea debet occupare locum septimum, sed paucis illa expedienda est verbis, propterea adverte, & me diligenter audi. Cibatio vocatur nutritio nostræ materiæ siccæ, lacte & cibo utriusque moderate datis, donec reducatur in tertium ordinem. Sed nunquam illi tantum des, ut illam suffoces, cave ab hydropisi, & Noæ diluvio, propterea paulum & paulum ei addas cibi & potus, ut videbitur ei profuturum, ne aquei humores, superent sanguinem. Ideo potus sit ita mēsuratus, ut naturalem appetitum inde nunquam exstinguas. Nam si bibit nimium provocandus est vomitus, alioquin nimis diu ægrotabit, ab hydropisi igitur conserves ventrem, & à fluxu, alioquin res non bene se habebit. Sine potius ut sitiat interdum, quam ut una vice nimium potum ingeras, cui in juventute diætam præscribas. Utatur igitur diæta ut natura requirit moderata, donec ad ætatem pervenerit, custodiens illam à frigore, & humido calore fove. Tum crescet & augebitur virtus illius parietque tibi utilitatem simul & jucunditatem: nam obscura & ægre corpora reddit sana & lucida, mundando eorum lepram sua propria virtute. Tribus vicibus sic totam tuam circumvertes servans dictæ cibationis regulam. At tum quam primum ignem senserit, uti cera citissime fundetur. Non est hic opus pluribus verbis, nam dixi tibi diætam maxime convenientem postquam elementa facta sunt æquipollentia. Dixi etiam quomodo ad albedinem reduces tuum aurum, similimum in figura floribus spinę albæ, dictum magnesia, ut antea tibi dixi. Et nostrum sulphur album incombustibile, quod ad ignem nunquam evolabit: itaque septima porta ut tu desideras in ortu Solis est acquisita.

De Sublimatione, Porta octava.

HIc de nostra sublimatione verbum unum aut alterum faciam, quę Porta est octava. Stulti quidem sublimant. Sed tu ne sic sublimes: Nam non sublimamus certe ut illi. Ad sublimandum igitur recte, non errabis, si corpus primo facies facere spirituale, ac tum tuos spiritus, ut docui, corporales. Quidam Mercurium sublimant à vitriolo & sale, & alios spiritus à scamnis ferri & chalybis, à testis ovorum, & à calce viva, & suo modo sublimant recte; sed talis sublimatio nihil convenit omnino nostræ intentioni: nam sic non sublimamus, quare ad veram sublimationem jam tendimus. In sublimatione primum cave ab hac una re, ne sublimes ad summitatem vasis, nam sine violentia non coges rursus ad fundum, sed illic vult adhærere, & morari; sic refrigeratione lætatur. Retine illud igitur temperato calore inferne, quadraginta dierum spatio donec nigrū fit & obscurum: nam tunc incipit prodire anima, ex suis propriis venis: nam quicquid subtile

subtile est ascendet cum spiritu procul dubio. Mente igitur hoc serva, & cogita quo pacto hic eclipsata sint corpora, quæ dum putrefiunt, sublimantur magis ac magis, donec in aquam omnia elevata fuerint, sicque, cum suum venenum exspuerint, in aqua tunc apparet nigredo, sicque spirituale omnino, sublimando leviter nostro modo, in aquam quæ illum portat: nam sic in aëre noster infans debet renasci, quousque in aquam suam revertatur. At quando hæc duo per sublimationem continuam ita sunt elaborata, calore simul humido, & temperato, ut totum sit album & omnino spirituale factum: tunc cœlum super terram reiterandum est, donec anima cum corpore incorporetur, ut terra fiat, quod ante erat cœlum, quod fiet in sublimationibus septem. Sublimationem autem facimus tribus de causis, prima est, ut corpus fiat spirituale, secunda ut spiritus fiat corporalis, & fixetur cum eo, & consubstantialis fiat: tertia causa est, ut ab originali immunditia purgetur, & ejus salsedo sulphurea diminuatur in eo, qua est infectum. Tunc cum ea simul purgata sunt, sublimabuntur in altum albiora nive, aspectus ille erit tibi gratissimus: nam tum statim perfecte cognosces, quod spiritus erit præcipitatus: tunc octava tibi patebit janua, à qua multi sunt exclusi cum ludibrio.

De Fermentatione, Porta nona.

VEram fermentationem pauci intelligunt operatores, quapropter secretum hoc explanabo tibi. Multas profecto peragravi regiones antequam unum invenire potui, qui id mihi explanaret, tandem, divino favore, cujus nomen sit benedictum, perveni ad perfectam notitiam. Animadverte ergo, quid hic scripturus sim: fermentationes diversis fiunt modis, per quas medicina nostra perpetuatur. In claram aquam quidam solvunt Solem, & Lunam, & cum eorum medicina faciunt ea congelari, quæ cum igne examinantur, non possunt durare, nec alterari cum complemento. Talis fermentatio non est nostri propositi. Quidam faciunt magis naturaliter, fermentantes suam medicinam hoc modo, dissolventes in Mercurio Solem & Lunam donec cum spiritibus assurgant, simul ea sublimantes bis, vel ter. Tum cum eis fermentationem faciunt. Via quædam est ista, quam tamen rejicimus. Quidam sunt fortunatiores, ad eligendam veritatem in parte fermentationis, illi amalgamant corpora cum Mercurio in pultis modum, tunc super illa medicinas suas projiciunt, Isti nostrorum secretorum habent aliquam notitiam, sed non veram cum perfecto complemento, quia nec putrefaciunt, nec alterant suum fermentum: propterea refera tibi hoc secretum, vide quomodo fecisti in corporibus imperfectis, sic fac per omnia in corporibus perfectis, id est, primo ea putrefac, destruens omnino primas eorum qualitates, nam hoc totum est de nostra intentione, ut prius alteres, antequam fermentes. Ad totum compositum fac fermenti quartam partem, quod fermentum est solum Solis, & Lunæ. Quare si es magister hujus artis, sine ut tua sic fiat fermentatio, fige aquam & terram simul statim, & quando tua medicina fluit ut cera, tunc vide ut supra amalgamatum eam projicias: cum omne illud simul est mixtum, supra suum vitrum bene clausum fac ignem, sicque continua donec totum sit fixum, & bene fermentatum ex animi tui sententia. Tunc fac projectionem sicut placet tibi: quia ea est medicina omnino perfecta: ita facies fermentum tum rubeum, tum album. Nam sicut farina frumenti in massam redacta requirit fermentum ut panis naturalem possit habere gustum, esseque nutrimentum homini aptissimum: sic etiam tu fermentabis, ut gustare possis de fermento puro, ad ferenda omnia examina in æternum. Scitoque quod fermenta sunt tria, duo corporum in natura pura quæ alterari debent ut tibi diximus, tertium secretissimum quod nos meditamur, est illa prima terra cum sua propria aqua viridi. Quapropter cum leo sitit, fac ut bibat donec ejus corpus rumpatur. De hoc si vellem movere quæstionem, & rogare operatores quid sit hæc res, mox hoc eos examinavero, si habent notitiam nostræ fermentationis. Vera ergo fermentatio, ut tibi dico, est animæ cum corpore incorporatio, restaurans ei naturalem odorem, gustum & colorem per naturalem inspissationem rerum separatarum, debita reintegratione, unde corpus à spiritu recipit impressionem, ut unumquodque possit juvare alterum ad ingressionem conciliandam. Nam sicut corpus in sua corporali compage, non potest ostendere suas qualitates effectualiter, donec factum sit spirituale, sic nec spiritus possunt manere prius cum corpore, quam ipsi cum eo proportionaliter sint confixati. Tunc enim corpus docet spiritum ignem pati, & spiritus, corpus ingredi ad tuum placitum, ea propter Solem tuum cum Sole debes fermentare, cum sua propria aqua, terram purgatam intelligo, quod nihil aliud est dicere, quam elemento, spiritu vitæ solummodo intercedente. Nam sicut Magnes, ut tu vides, trahit ad se ferrum, sic nostra terra per naturam trahit deorsum animam suam à se elevatam cum vento. Cum vento igitur animam inducito & educito. Misce aurum cum auro. Hoc est, fac elementum cum elemento simul currere, donec omnem ignem possint pati: nam terra fermentum est sine dubio aquæ, & vicissim aqua terræ, hoc pacto debet fieri tua fermentatio. Terra est aurum, sic & anima, non commune sed nostrum elementatum, his tamen debet Sol adjungi, ut per nostram rotam possit alterari: nam sic ad fermentum debet esse præparatum, ut profunde possit esse junctum cum aliis naturis, ut ego tibi dico: & quicquid unquam de auro dixi idem de argento tibi dictum puta. Nempe ut putrefacias & alteres quæ tibi dixi, antequam tuam medicinam fermentare occipias, Solem & Lunam videtur renoves, ut ipsa possint tenere de quinta essentia, tunc eorum tinctura perpetuo durabit. Est & alia via excellentissima pertinens ad aliam operationem, aquam facimus maxime odoriferam, cum qua omnia corpora in oleum reducimus, cum quo nostram medicinam facimus fluentem: quintam essentiam vocamus hanc aquam, hominum quæ sanat omnes infirmitates. Sed cum tua basi secundam nostram doctrinam præparata, quæ est nostra calx, hoc debet fieri: nam quando corpora sunt sic calcinata, aqua illa protinus in oleum dissolvit, fac igitur oleum ex Sole & Luna, quod est fermentum odoratu fragratissimum, Superata est nona porta hujus artis.

De Exaltatione, decima Porta.

PRosequamur nunc caput exaltationis, cujus debes habere perfectam notitiam, nam parum differt à sublimaitone, si nostra verba concepisti, huic convenit Scriptura sacra, Christo dicente: Ego si exaltatus fuero, omnia ad me traham. Si nostram medicinam hoc pacto exaltaverimus, hac ratione erit nobilitata, quod fieri debet duobus

duobus modis, ab eo tempore quo partes sunt desponsatæ, quæ sunt mortificatæ, & exanimatæ, & commiscentur simul mas & fœmina, & postea revivificantur spiritu vitæ. Tum sursum in cœlum debet exaltari, ut ibi corpus & anima glorificentur, Nam debes illud facere ad talem subtilitatem, ut ascendant simul inthronizanda in nubibus splendidis, angelis consociata, tunc trahent, ut videbis, omnia alia corpora ad suam propriam dignitatem. Si igitur velis tua corpora exaltare, augmenta illa primo spiritu vitæ, donec terra sit bene subtiliata, per naturalem rectificationem omnium elementorum, illa exaltans sursum in firmamentum: tunc multo preciosiora erunt auro propter quintam essentiam de qua retinent: nam quando frigus vicit calorem, tum in aquam aër convertitur, & sic duo contraria simul fiunt obviam, donec utrumque cum altero recte conveniat. Sic in aërem aqua, sicut tibi dixi, quando calor frigori dominatur, convertitur arte nostræ circulationis: tunc ex igne aërem habebis, solvendo, putrefaciendo, & sublimando, & ignem habes ex terra materiali, separando violenter elementa specialiter terram bene calcinando, & quando unumquodque purum factum est, tunc tenent omnia de quinta essentia. Hoc modo igitur fac ut circuetur unumquodque in alterum festinanter exaltans, ac in uno vitro bene sigillato hæc omnia peragantur, non manibus, sed sicut te doceo naturaliter. Ignem in aquam tum primo diligenter converte. Nam ignis est in aëre, qui est in aqua existens & hæc conversio convenit nostro proposito. Tum ulterius verte tuam rotam, quousque aër convertatur in terram, quod rectissime fieri potest, nam aër est in aqua, existente in terra, quamvis aquam in ignem, contraria in sua qualitate, cito convertere potes: nam aqua est in terra, quæ est in igne, hæc est vera conversio. Rota est jam propemodum circumversa. Converte aquam in terram, quæ est proprius nidus aliorum elementorum: nam terra in igne est quæ in aëre quiescit. Istam circulationem debes incipere in occidente, tum post meridiem versus, donec exaltentur, procede debite, ut in figura tibi ostendi; in hoc progressu aperte potes videre, quod ab uno extremo ad aliud non fit transitus nisi per interjectum medium, cum sint contrariæ qualitatis. Et certe ratio dictat, ut calidum in frigidum cum multis aliis inter se contrariis sine medio, ut est humiditas circa calidum & frigidum, non potest converti, ut antea tibi dixi. Hactenus te docui facere omnium tuorum elementorum perfectam circulationem, in rotæ figura exemplum habes, quo modo dictam exaltationem facies, ac tuæ medicinæ in elementa veram gradationem, donec eam conduxeris in complexionem temperatam; tum portam decimam acquisivisti.

De Multiplicatione, undecima Porta.

AD multiplicationem declarandam me accingo, quæ à Philosophis sic definitur: Est augmentatio revera Elixiris in bonitate & quantitate, simul pro rubro & albo, multiplicatio est, sicut illi describunt, ea res quæ facit augmentum medicinæ, in quovis gradu, in colore, in odore, in virtute, & quantitate. Et ut possis tuam medicinam in infinitum multiplicare, causa hæc est, nam est ignis, qui excitatus nunquam moritur, sed semper tecum habitat, sicut ignis in domibus, & sicut moscus in confectionibus aromaticis, cujus una scintilla potest excitare plus ignis, in virtute, multiplicari. Idem fit in nostra medicina. Dives est ille qui ignem habet plus vel minus, propterea quod tantopere potest quantum vult augeri, sic dives est ille qui particulam habet nostri Elixiris, quia potest augeri in infinitum. Una via, si dissolvas nostrum pulverem siccum, & facias horum frequentem congelationem, hujus in virtute tum facies augmentationem. Secunda via simul in bonitate & quantitate multiplicatur, per iteratam fermentationem, ut in illo capite tibi manifeste ostendi diversis modis naturalis operationis, & sic in capite nostræ cibationis, ubi potes cognoscere quo pacto infinite tua materia cum Mercurio multiplicatur. Sed si tu velis una solvere atque etiam fermentare, augebitur tam in quantitate, quam in virtute: & sic potes illud multiplicare, ut in vitro crescat in modum arboris, quam Hermetis arborem vocamus, aspectu pulcherrimam, cujus unum granum multiplicabitur in mille si sapienter noris facere tuam projectionem. Nam prout crocus pulverisatus si cum liquore paulatim temperetur, & postea addatur majori liquoris quantitati, tingit multo plus liquoris in quantitate, quam si esset integer in sua grossa substantia: sic nostrum Elixir, quo tenuius factum fuerit, hoc largius se profecto sua tinctura sparget. Itaque cooperi tuum ignem vesperi, atque ac mane, ne tibi sit opus ostiatim illum disquirere inter vicinos, ut ab illis accipias mutuo. Quo diutius retinebis, eo amplius lucraberis, multiplica semper magis ac magis in tuo vitro, enutriens illum Mercurio dum vixeris, sic habebis amplius quam tibi opus erit, hoc est manifestissimum. Non est quod scribam apertius, utaris igitur ratione duce, ne frenum propterea laxes peccatis, sed inservias Domino Deo tuo attentius, & quamdiu hic vixeris hæc menti tuæ recondere ne obliviscaris, cogita te aliquando ante Dei tribunal assistendum, dona tua propterea & tuos thesauros probe & pie disponas, juva pauperes in necessitate, ut in hoc mundo possis procurare misericordiam & gratiam. Ora Deum, ut te conducat in hanc portam, ut possis tuæ conquisitioni finem imponere.

De Projectione, duodecima Porta.

IN projectione probabitur si nostra praxis est utilis, cujus oportet me secreta quædam monere: si tinctura sit vera & non variabilis, probabis cum pauca quantitate tuæ medicinæ, metallo, aut Mercurio, ut pix adhærebit, & tinget in projectione ut omnem ignem sustineat, intrabit & sparget seipsam largissime. Sed multi per ignorantiam destruxerunt opus suum, quando faciunt projectionem super metallum impurum: nam illorum tinctura propter corruptionem evanescit, quod à corporibus non removerunt, quæ post projectionem sunt frangibilia, fusca & nigra. Ut igitur tinctura possit perpetuo durare, vide ut tuam medicinam prius projicias super fermentum, tum erit illud fermentum frangibile ut vitrum, projice illam frangibilem substantiam super corpora mundata & valde pura, & statim videbis ea curiose colorata cum tinctura, quæ omnes probas sustinebit, Et sic à Psalmis Davidis numerato, ut utilem projectionem & perfectam facias, Super Psalmum cujus initium est fundamenta, projice, Nunc dimittis. Super verba mea, projice fundamenta. Tum verba mea super diligas, & diligam super attendite. Sic fac projectiones tres, aut quatuor, aut quinque, quousque medicinæ tuæ tinctura incipit decrescere. Tunc tempus est finem projectionis faciendi. Mystico hoc sermone nihil aliud volo quam ut

at imprimis minus projicias super majus crescendo semper numerum, ut sapientes dicunt, & reserva hoc tibi secretum apud te. Sis avidus doctrinæ, ea non erit tibi oneri. Nam qui corporibus ægris jungit Elixir ille parum novit, quid sibi velit projectio. Decem si multiplicas primo per decem, centum efficit numerus ille, si centum rursus per decem multiplicabis mille dicitur numerus iste; si mille item per decem, efficiunt decem millia, quæ rursus per decem multiplicata centum millia efficiunt. Jam superasti istas duodecim portas, ac totam arcem gubernas ad libitum, serva hæc secreta apud teipsum, & in igne contineas tuum vitrum: & multiplica tuam medicinam magis ac magis: nam sapientes dicunt, quod habes apud te non est quod aliunde quæras.

Sequitur Recapitulatio.

UT hunc tractatum in Epitomen redigam, attende diligenter latitudinem nostri lapidis, & incipe in occidente, ubi mas rubeus & conjunx alba fient unum, desponsati spiritu vitæ, ut vivant in amore & quiete, terra & aqua æqualiter proportionati, & una terræ pro tribus spiritus, est enim bona proportio, quæ est spiritus duodecim, pro quatuor partibus terræ sive corporis. Tres partes fœminæ, & unam viri debes accipere, & quo minus fuerit de spiritu in hac desponsatione, eo citius tuam calcinationem absolves. Tum in septentrionem per obscurationem progredere rubri viri & conjugis, quæ dicitur eclipsis, solvens eos, & alterans, inter hyemem & ver, in aquam convertens terram obscuram, illinc per varios colores ascende in orientem, ibi Luna erit plena apparens interdiu. Tunc præteriit purgatorium illius cursus. Nam illic Sol oritur apparens albus & lucidus, ibi est æstas post hyemem, & dies post noctem. Tunc terra, & aqua post nigredinem conversa sunt in aërem, & nubes & tenebræ sunt prætęritæ & omnia apparent lucida. Et sicut occidens erat principium hujus practicæ, & septentrio perfectum medium alterationis profundæ, sic oriens est principium speculativæ, sed sui cursus, mox in meridiem facit consummationem, ibi sunt elementa circulatione in aquam conversa. Tum quin optatum tuum consequaris, non est quod dubites, nam rotam nostræ philosophiæ circumvolvisti. Nihilominus tuam rotam bis adhuc circumdes oportet, in quo sunt comprehensa nostræ philosophiæ secreta declarata in 12. portis, si recte concepisti quo pacto perfecte calcinabis corpora, dissolves, & putrefacies, & omnia secreta alia nostræ infimæ astronomiæ, cum perfecta intelligentia omnium polorum in nostro cœlo lucentium coloribus inexplicabilibus, pulchriores nunquam sunt visi, pallidus, & niger, falsus citrinus, imperfectus & rubeus, pavonis plumarum color elegantissimus, iris qui etiam præteribit, Pantheræ color varius, leo viridis, Corvi rostrum nigrum ut plumbum, ii apparebunt ante perfectum album, & alii plures colores, & post perfectum album cineritius, & falsus citrinus, & postea apparebit sanguis rubeus impermutabilis: Tum habes medicinam tertii ordinis in suo genere multiplicabilem. Sed secretum istud omnino non debes ignorare, quod noster mas rubeus non tingit, neque illius conjunx donec tingantur: si igitur velis, tibi hac arte rem parare altitudinem tuorum corporum absconde, & patefac eorum profunditatem, destrue primam qualitatem omnium tuorum materialium, & secundas qualitates excellentiores quamprimum in his repara, & in uno vitro, uno regimine: converte quatuor naturas in unum. Dividendum erit tuum elixir rubeum in partes, antequam rubifices, quod pones in duobus vitris. Si vis habere Solis & Lunæ duplex elixir, fac sic: cum Mercurio multiplica statim in magnam quantitatem. Si in initio habes tantum, ut cochlear solum impleat, poteris multiplicare, simul in album & rubeum, ut etiam si viva mille annis satis superque habeas. Dissolve ergo caute tuam basim, & converte illam in perfectum oleum, quod circulatione fieri debet secundum nostrum propositum, hæc olea figent crudum Mercurium, in perfectum Solem & Lunam, hanc oleagineam substantiam fixam & puram, Raymundus vocavit suum basiliscum, cujus nunquam tam planam fecit explicationem.

Memento hominem esse nobilissimam creaturam in compositione terrea, quam unquam Deus creavit, in quo est quatuor elementorum proportionatorum per naturam neutralis Mercurialitas, quæ omnino nihil constat, producitur arte ex sua minera: nam nostra metalla nihil aliud sunt, quàm nostræ duæ mineræ nostri Solis & Lunæ, ut Raymundus sapienter notat. Splendor Lunæ & Solis lucidi, in has duas mineras secrete descendit, quamvis splendor sit absconditus tuo visui, arte potes efficere ut appareat manifeste. Hunc lapidem absconsum, hanc unam rem putrifica, lava in suo liquore donec albescat: tum fermenta sapienter. Et sic habes summam totius Operis.

SVBSECTIO III.

THOMÆ NORTONI Tractatus. *Crede Mihi seu Ordinale.*

Præfatio I. Authoris ipsius.

LIber iste Clericis monstrat scientiam,
Liber iste Laicis auget inscitiam,
Liber honoris juvans per copiam,
Et liber pauperum fugans inopiam,
Liber fiduciæ est & veritatis,
Regibus consilium, doctrina Prælatis,
Et liber utilis viris beatis,
Vivere qui cupiunt absque peccatis,
Liber secretus, liber Doni Dei,
Electis semita viris bonæ spei,
Valens constantibus firmæ fidei,
Nec non credentibus verbis oris mei.
Quærunt Alchymiam falsi quoque recti,
Falsi sine numero, sed hi sunt ejecti,
Et cupiditatibus (hei) tot sunt infecti,
Quod inter mille millia vix sunt tres electi.
Isti ad scientiam multi sunt vocati,
Nobiles & pauperes, inscii, literati,
Qui nolunt labores neque tempus pati,
Ideo non perficient, quia sunt ingrati.
Liber artis filios docet iste satis,

Quibus

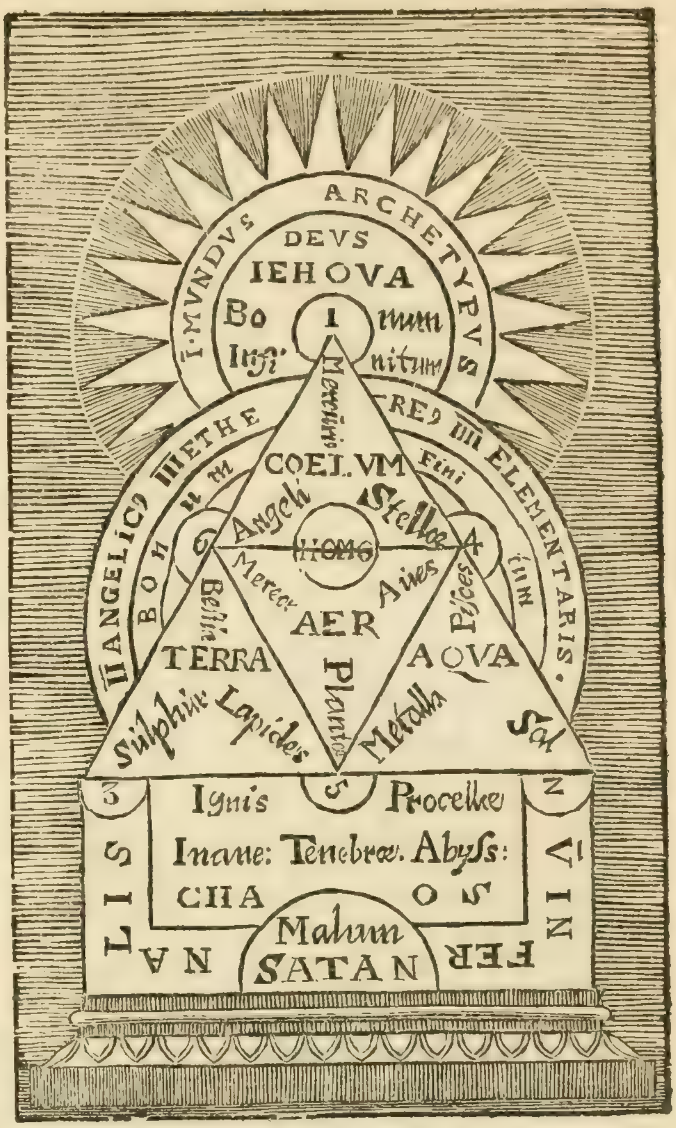
Quibus hæc percipere Deus dedit gratis,
Verticulis propheticis quatuor his credatis,
Omnia dat gratis Divinæ fons pietatis.
Hæc nobilis ſcientia eſt tantum illis data,
Qui diligunt judicium mente cum beata,
Doloſis & raptoribus ſed eſt denegata,
Propter peccata tr[illegible]ntur munera grata.
Sæpe Reges Angliæ decoraſſet hæc res
Firma ſi in Domino fuiſſet eorum ſpes,
Ille ſed qui capiet per hanc rem honores,
Antiquos mores mutabit in meliores.
Iſte cumque venerit, regnum reformabit,
Virtutibus & moribus & exemplum dabit
Sempiternum regibus, plebs tunc jubilabit,
Et mutuo ſe diligens laudes Deo dabit.
O Rex hæc facturus, Deum regem ora,
Et ejus auxilium pro re hac implora,
Tunc regi juſto fulgenti menti decora
Grata ſuperveniet, quæ non ſperabitur hora.

PRÆFATIO II.

IN honorem Dei Unius, Trini in Perſonis,
Hic liber eſt factus, ut indocti viderent
Doctique, poſt meum obitum:
Quo omnes imperiti, qui conantur
Quærere per Alchymiam magnas opes,
Inveniant bona conſilia, antequam opus id incipiant:
Nihilominus Eruditi magna ſecreta quoque hic diſcent:
Verum omnes indocti cauſam habebunt hic timoris,
Ut ſibi caveant à falſis deluſionibus
Operum multiplicatorum, eorumque concluſionibus.
At ideo famam præ mundo non deſidero,
Niſi veſtras ad Deum preces, nomine meo non expreſſo:
Ne quis in hoc inquirat aut animadvertat,
Sed ſapienter conſideret flores hujus libri:
Si quemcunque hominum ſtatum
Reſpiciatis, quamplurimos invenietis,
Qui mentem Alchymiæ adjiciant
Saltem deſiderio lucri & divitiarum:
Utpote Papæ Cardinalibus magnarum dignitatum
Archiepiſcopi & Epiſcopi ſummorum graduum,
Abbates & Priores religioſi
Cum Monachis, Eremitis & Presbyteris variis:
Et Reges cum Principibus, Dominiſque alti ſanguinis.
Nam quilibet ſtatus deſiderat de ejus bonis
Mercatores, & qui circa ignem opera tractant
Ex avaritia ejus opus deſiderant:
Et opifices ex vulgo nolunt ab ea excludi,
Illi enim æque, ac Domini, amant hanc artem:
Ut aurifabri, quos magis excuſamus,
Quia viſio ipſorum artis inducit eos ad credendum.
At mirum eſt, quod textores hoc opere participent,
Murarii, coriarii, pauperculique presbyteri,
Pictores & vitriarii ab ea ceſſare nolunt.
Imo & refectores rerum fabrilium ſeſe exaltare cupiunt
Magna cum præſumptione; quibus talis color
Convenit, qui dat tincturam vitris.
At multi operarii decepti ſunt
Credendo nimis ſubito, ad mittendum in fumū ſuas opes
Et quamvis damna dolorem iis excitent,
Tamen continua ſpe ſe recreant,
Promittentes ſibi optimum exitum:
De multis hujuſmodi dicere novi verum,
Qui per totam hac ſpe ſe oblectant vitam
Donec evadant pauperes & egeni:
Melius equidem fuiſſet illis, deſiiſſe
[illegible]vore: quia nihil præter vexationem inveniunt.

Nam certe qui non eſt valde eruditus,
Vilior eſt, quòd quàm hoc opere præoccupari debeat:
Crede mihi, non eſt res parvi momenti
Cognoſcere omnia ſecreta ad hanc reſpectantia mineram:
Eſt namque valde profunda Philoſophia
Subtilis ſcientia, ſacra Alchymia.
De qua intendo hic ſcribere:
Quamvis forte non adeo curioſe:
Nam is, qui velit communiter populum docere,
In ejus gratiam uti debet ſimplici & communi lingua
Et quamvis ſtylo plano & humili ſit utendum,
Nullus vir candidus putet ſibi id deſpiciendum:
Omnes, quicunque ſcribunt de hoc opere
Libros ſuos valde obſcuros aliis reddunt
Poeticis figmentis: parabolis & metaphoris,
Quod deſcendentibus plurimum moleſtiæ & difficultatis
creat,
Nam ſi in practica id conentur experiri,
Omnes impenſas perdunt, ut quotidie pateſcit:
Hermes, Rhaſis, Geber & Avicenna,
Merlinus, Hortulanus, Democritus & Morienus,
Baconus & Raymundus, cum multis aliis
Tecte ſub velamento ſcribunt, ſic & Ariſtoteles:
Eam quæcunque illi hac de re tradiderunt,
Eorum cauſæ obſcuriores multos ſeduxerunt,
A vulgo & doctis & ſic ab omnibus
Celarunt artem, ne quiſquam inveniat
Medio eorum librorum, quamvis pulchras rationes
addiderint.
Quibus illi in deſperationem deducuntur.
Attamen Anaxagoras omnium rectius ſcripſit
In libro ſuo de Converſione naturali,
Ex antiquis Philoſophis, quos unquam reperii,
Ille optime hujus ſcientiæ fundamentum aperit,
Unde Ariſtoteles ipſi valde inicus
Carpit eum abſque cauſa
In multis locis, prout probare potero,
Hac intentione, ne quis eum ſequeretur.
Nam ipſe erat abundans doctrina & amore,
Deus animæ ejus benedicat ſuperius:
Ac illis, qui inimicitiæ ferunt ſemina,
Deus condonet malefacta,
Quemadmodum monachus ille quantum edebat librum
Mille receptarum, ex malitia & vexatione,
Qui in multis locis deſcripſit
Innumeros decepit & circumdaxit,
Multoſque ad inopiam redegit,
Exque veris & probatis viris falſarios effecit:
Quapropter miſericordia quadam cogor
Ad monſtrandum veritatem in paucis & ſimplicibus
verbis
Ita ut à falſis doctrinis averti poteritis,
Si huic libro mihique fidem adhibueritis:
Dimittite receptarum veſtra volumina,
Nam ejuſmodi ſunt deceptionum plena,
Nec fidatis illis, at hoc obſervetis bene
Quod nihil ſit ſcriptum niſi ex proprietate cauſæ:
Unde Practica multum aberrat,
Ubi cognitio cauſæ non præceſſit;
Quo circa prudenter in mente hoc teneas,
Quod nil opereris, niſi cur & quomodo cognitum habeas:
Ille etiam, qui in hac arte progreſſum facere cupit,
Opus habet ut falſitatem omnem fugiat
Nam veritas ipſe Deus eſt, qui hanc artem monſtrat,
Ideo falſitati nunquam vos dabitis:
At conſtanter in animo vobis maneat fixum,
Nullo modo adulterina metalla procurare,
Sicut illi, qui quærunt albificationes aut citrinationes,
Quæ pati nequeant omnes Examinationes,
Quibus falſum argentum conficiunt, prout norunt,

Aut nummos, ad decipiendum homines:
Verum Deus providit, ne quis in hac arte benedicta
Quicquam speret, qui falsarius unquam fuerit.
Gratiam ut habeat à Deo necessum est, qui hanc artem inquirere velit,
Ideo debet esse justitiæ veritatisque amans:
Nec vero quis nimium se in animo vexet,
Qui propter externa desideria hanc artem exoptet:
Atque is, qui intentione sua frui velit,
Ut satis sit dives, convenit:
Diversis viis ne sese dedat operationum,
Sed solummodo sequatur hujus libri ordinem,
Qui vocatur Alchymiæ ORDINALE,
Et CREDE MIHI, columna perpetua,
Nam, veluti Ordinale presbyteris ostendit
Ministerium dierum, quos observare tenentur,
Ita, ex omnibus Alchymia inordinatis libris
Effectus hic secundum ordinem ponuntur:
Quapropter hic liber pro Alchymiæ modo
Est incomparabilis precii,
Cujus veritas nunquam poterit reprobari,
Quamvis humili forma sit compositus.
At veluti ego artem hanc obtinui ex divina gratia,
Sic eam vobis offero in septem capitulis,
Adeo plene, quam ex conscientia mihi licitum.
Ex nutu severi Iudicis in extremo die:
Primum caput omnes docebit ex æquo,
Quinam hanc scientiam assequi poterit ex populo:
Et cur vera Alchymiæ scientia
Ab antiquis vocata sit benedicta & sacra.
In secundo capitulo monstrabuntur
Inania gaudia circa hanc & pericula:
Tertium caput in cujusdam amorem
Fideliter aperiet lapidis materiam,
Quem Arabes Elixir appellant,
Hoc unde sit, ibi intelligetis:
Quartum caput ostendet majus opus,
Molesti laboris, inconveniens doctis,
In quo currunt varia diverticula
Multis cum periculis & erroribus plena:
Quintum caput de subtili est opere,
Quod Deus solummodo pro erudito disposuit,
Verum perpauci doctorum id comprehendunt,
Hinc haud multis hæc scientia appropriatur,
Sextum caput est de proportione & convenientia
Naturæ inferioris cum cœli sphæra superiore,
Cujus vera cognitio multum promovet eruditos
Et adjumentum iis præstat in nostro mirabili opere.
Septimum caput vere vobis demonstrabit
Varia regimina vestrorum igneum.
Nunc DOMINE Deus ducas me & juves,
Nam ad rem jamjam producere cupio:
Singulos exorando, qui in hunc inciderint librum,
Ut in mente preces pro anima mea dicere velint;
Et ne quis meliori aut viliori
Mutet meam scriptionem, timore divinæ maledictionis:
Ubi enim sententiæ cui vivæ non apparebunt
Ibi prudentiores ipsi sibi invenient;
Et si quædam syllabæ fuerint mutatæ,
Reddere potuerunt inutilem hunc librum:
Quapropter ne uni aut alteri confidas lectioni,
At vigesies desiderat iterari:
Nam continet magni ponderis sententias,
Licit parum Eloquentiæ præ se ferat:
Verum optimum erit, quod fieri à vobis convenit,
Nempe ut legatis quamplures libros, & post hunc cum illis.

Capitulum primum.

MAgisterium valde admirabile & Archimagisterium
Est Tinctura sacræ Alchymiæ,
Scientia mira secretæ Philosophiæ,
Singulare donum & gratia omnipotentis Dei,
Quod nunquam, labore manuum ab homine inventum fuit,
At solummodo revelatione & doctrina aliorum
Nunquam hoc venditum aut emptum est precio
Ulli, qui id quæsiverit:
Verum datum est Dei gratia solummodo viro digno
Perfectum magno sumptu, longo labore & tempore
Subvenit alicui in necessitatibus,
Tollit vanam gloriam, spem & timorem
Submovet ambitionem, violentiam & excessum,
Mitigat adversitates, ne quem opprimant,
Quicunque ejus perfectam habuerit cognitionem
Fugiendo extrema mediocritete est contentus,
Quidam dedignantur hanc artem vocare sacram
Et hoc modo subjiciunt,
Dicentes, quod maledicti hanc scientiam sibi acquirant
Quibus Deus nihil boni conferre velit:
Nam eorum voluntaria & falsa infidelitas
Non admittit ut possideant id, quod boni sit causa,
Ad hæc nullam aliam rem conficit
Nisi saltem aurum aut argentum ad pecuniam, pocula aut annulos

Quæ à sapientibus probatæ & inventæ sunt
Res minus virtuosæ ex omnibus supra terram :
Hinc concludunt istius farinæ homines,
Negantque hanc scientiam quoad effectum esse sacram,
Ad ea nos referimus & protestamur, ut novimus,
Quod hæc scientia nunquam alicui fuerit tradita,
Nisi omni ex parte probatissimo per multum temporis,
An dignus sit ut hanc recipiat gratiam,
Ratione ejus veritatis, virtutis & absolutæ intelligentiæ,
Ex quibus si quid ei defuerit, nunquam habebit.
Ita nemo hanc artem potuit assequi,
Nisi à Deo quis missus fuerit, à quo institueretur:
Res enim adeo est honoranda & rara,
Ut necessario alteri tradenda sit oretenus,
Sic ut oporteat, etiam voluntas adsit paratissima,
Eam recipere sub sacratissimo & summo juramento,
Quod, ut nos recusamus magnas dignitates & famam,
Eodem modo ipse easdem recusare velit,
Et quod nunquam adeo audax sit futurus,
Ut hoc secretum proprio filio insinuare præsumat,
Nam propinquitas sanguinis aut affinitas
Non recipienda est ad hanc dignitatem,
Si sanguis, proprie sanguis non participat
At solum virtus hic postulatur,
Ideo secreto inquiratis & videatis
Omnes mores & virtutes, nec non habilitatem
Ejus personæ, quæ sit apta ad hanc discendam scientiam,
Et eadem ratione astringatis ipsum stricto juramento,
Ne quispiam hanc artem post se relinquat,
Cum dignum & probatum virum invenire possit,
Si ætas ei ingravescat, aut molesta sit,
Unum quidem docere potest, at non plures :
Nam oportet hanc scientiam secretam semper manere,
Causa est hæc, prout animadvertis,
Quod si improbus hanc artem sciret,
Multum inde periculi Christiano orbi contingeret,
Inflatus enim ille superbia suis hæreditatibus removeret
Legitimos Dominos, qui aliis imperant :
Cujus rei periculum & pœna
Immineret illi qui artem docuisset :
Si itaque propter suspicionem tantæ elationis & superbiæ.
Sibi cavere debet, qui hanc scientiam velit tradere,
Hinc nullus tam præclarum assequetur donum,
Nisi is, qui virtutibus valde excellat.
Quod si illi ipsi putent, contra possidentes, negare
Hanc scientiam sacram, veluti prædictum fuit,
Nec videri benedictam ex effectibus,
Secundum ordinem suum tamen sancta est :
Siquidem nemo eam invenire queat,
Nisi ex gratia divina, unde sacri apparet generis :
Si quoque opus est & labor divinus
Ex vili cupro facere aurum & argentum finum :
Nullus ejusmodi mutationem reperiet suis meditationibus
Ex diversis rebus, quas Deus creavit.
Nam quæ Deus conjunxit, homo non disjunget
Nisi ipsius gratiosus consensus plenarie adfuerit
Ope hujus scientiæ, Quam Dominus noster summus
Concessit his, quos ille diligit.
Unde antiqui Philosophi non inconvenienter
Vocarunt hanc sacram Alchymiam,
Ideo eo nemo tam temerarius erit,
Ut tantum Dei munus benedictum abjiciat,
Si modo consideret, quod Deus omnipotens
Hanc scientiam à magnis celaverit doctoribus,
Et dederit eam perpaucis ex sua misericordia,
Qui sunt fideles, veraces & humiles :
Et veluti saltem sunt planetæ septem
In tanta multitudine stellarum cœli,
Ita inter milliones millionum hominum
Vix septem ad hanc scientiam perveniunt
Unde indocti vos addiscitis & videtis,
Quomodo multi doctores magnæ authoritatis
Cum variis inquisitoribus aliis hanc artem indagare conati sunt,
Quorum tamen labor tetendit in nihilum,
Et quamvis sumptus impenderint, tamen nil invenerunt,
A proposito enim suo semper deciderunt,
Et sic desperantes cessarunt ab hac arte,
Dicendo tum, non esse hanc veracem,
Nisi fictas fabulas ; quovis eundo,
Et rem falsam, naucique proclamarunt.
Tales sibi nimium videntur attribuere,
Illi putant suam sapientiam fore tantam, ut hanc artem reperiret,
Verum de eorum calumniis & verbis injuriosis
Nos equidem ne tantillum curamus.
Nam ejusmodi non sunt invitati ad nostrum convivium,
Qui se sapientes existimant, cum ne minimum facere norint.
Quamvis hi ipsi non curent eam prosequi
Nihilominus Alchymiæ scientia veram permanet.
Et liceat quidam etiam ex doctis id negent,
Attamen quilibet sapiens consideret,
Quod ille, qui veritatem ejus nunquam viderit,
Nullum testimonium legitime reddere valeat,
Esset enim res admiranda & inaudita,
Quod quidam, qui nunquam visum habuisset ad pingendum
Aut cæcus à nativitate quomodo posset certificari
Ut scriberet aut optime imagines depingeret :
D. Pauli (Lond :) turrim, permagnum foret dubium,
Ab illis doctis, superbis, posse ædificari.
Forte enim contingeret eos ipsos succumbere,
Antequam sapienter loco removissent.
Quocirca tales procul absunt ab eo,
Quod invenirent rem omnium secretissimam ;
Hinc quilibet sua utatur fortuna,
Et ejusmodi doctos remittat ad suam propriam ignorantiam.
Nunc vos, qui hanc scientiam quæretis,
Discatis discernere falsos à veris,
Omnes investigatores veri artis Alchymiæ
Sint eruditi in philosophia,
Alias omnis illis perdetur labor,
Prout ei, qui aquam haurit cribro,
Veri indagatores quærunt per se soli.
Spe præconcepta inveniendi nostrum delectabilem Lapidem
Idque ideo, nolunt ut quis alius damnum patiatur,
Omnes illi propriis utuntur sumptibus,
Sic dum expensas semper adhibere non detrectant,
Suas consumunt opes & cistas vacuas reddunt :
Magna cum patientia ipsi progrediuntur,
Sperantes solummodo in Dei auxilium :
Falsarii discurrunt ex oppidis in oppida
Ut plurimum vilioribus pannis obsiti,
Semper inquirendo diligenti cura,
Quam captent, prædam falsa deceptione,
A pejerando hi non desistunt,
Dicentes, quod possint argentum augmentare :
Nil frequentius quam perjuria illis,

Dum

Dum affirmant se posse multiplicare
Aurum & argentum, atque hac ratione
Promissis suis arrident avaris;
Quorum mentem ad se facile inclinant,
Tum Deceptio & avaritia optime conjunctæ sunt:
Verum post non longo tempore
Multiplicator eum decipit
Magnificis suis promissis & juramentis falsis
Avarus ad inopiam redigitur,
Nisi forte confestim sibi caveat
A multiplicatoris deceptionibus,
De quibus quamplurima possem referre,
Sed non audeo, ne eos stimulem,
Qui ad male agendum sunt dispositi.
Nam multum damni hinc exoriri posset:
Quocirca consulo vobis & demonstro
Ejusmodi, qui tale officium offerunt:
Quod si illi scientiam eam haberent absque dubio
Nulli unquam ostenderent,
Cum illi promittunt multiplicationem
Proponunt sibi agere nequitiam,
Bonæque voluntatis aliorum bona deprædari,
Quid de ejusmodi sodalibus dicam?
Tales fallarii quocunque sese conferant.
Puniri deberent, nec tot talesque forent:
In naturam mendacia falsa congerunt;
Nam metalla non multiplicantur,
De hac sententia quilibet sit certus,
Quod natura plus artis ostendat,
Nihil multiplicat, (ut authores dicunt)
Nisi una ex his duabus viis:
Aut putredine, quam vocant putrefactionem,
Aut alia, velut animantia, per propagationem,
Propagatio in metallis esse nequit,
At in nostro lapide multum illi simile videbitis,
Putrefactio destruere & corrumpere debet,
At id fiet in loco convenienti:
Metalla generantur intra terram;
Nam supra terram ærugo apparet in illis,
Et ita supra terram est corruptio
Metallorum & longo tempore destructio,
Et quibus nulla causa adest in hoc casu,
At supra terram non sunt in suo loco,
Loca autem naturæ contraria adversantur,
Veluti pisces extra aquam extinguuntur,
Et homo cum volucribus & bestiis in aëre degit,
Ita lapides & metalla sub terra generantur:
Medici & Apothecarii non desiderant
Quærere aquarum rivos in collibus siccis.
Nam Deus ordinavit ex sua sapientia & gratia
Omnes res crescere naturaliter in suis locis;
Contra hanc doctrinam quidam opponunt,
Et asserunt metalla multiplicari:
Argenti enim, plumbi, stanni & æris
Venæ quædam sunt ditiores, aliæ minus,
Quam diversitatem naturæ non admitteret,
Si metalla non multiplicarentur nec crescerent,
Quocirca dicunt hanc rationem demonstrare
Quomodo sub terra augeantur & crescant illa,
Cur itaque non supra terram in vasis bene dispositis
Ad præservandum ea ab igne, aqua & aëre?
Ad hæc respondemus, hanc rationem esse inanem,
Cum non sit perfecta similitudo:
Nam causa efficiens metallorum invenitur
Solummodo virtus mineralis,
Quæ in qualibet terra non adest,
At saltem in certis locis & selectis fundis,
Quibus sphæra cœlestis
Immittit suos radios directe quotannis,
Et prout materia ibi tum est disposita,
Tale quoque metallum formabitur:
Paucæ terræ sunt aptæ ad eam generationem,
Quomodo igitur supra terram possit esse eorum multiplicatio?
Ita omnes percipiunt, qui prudentes sunt,
Quomodo aquæ congelatæ, seu glacies se habeat
Antequam indurata fuerit,
Quædam in locis copiosior, quædam paucior,
Ut aquæ in fossis & torrentibus
Fuit exigua quantitas, cum rigere cepit;
At aquæ in lacubus majores habent venas
Propterea copiam materiæ in iis congelatæ,
Propterea dicere, non bene conveniret,
Quod ideo hinc multiplicari possit ipsa glacies:
Ita quamvis metallorum fuerint venæ plures aut pauciores,
Non probat, quod producant plus, quam ante fuerint,
Ita credere vos oportet absque ullo dubio,
Quod ingredientia omnia redigenda ad simplicitatem,
Et compositio discernenda sit, ut animadvertitis:
Nam in multiplicatione herbarum, veluti natura providit
Ut singula secundum semina sua differrent,
Seorsim stipites & folia, quæ virtualiter illis insunt,
In actum deduci non possunt, ut notentur oculis:
At metalla manent in sua integra compositione,
Cum ab aquis fortibus dissolvuntur:
Idcirco siquidem glacies simplicitati sit propinquior
Quam metalla, nec tamen augeri possit,
Certe credere vos oportet, (ut antea dixi)
Quod ex una uncia argenti plus fieri nequeat.
Adhæc nihil multiplicari reperietis,
Nisi sit vegetabile aut sensitivum genus,
Cum metalla saltem sint Elementativa
Nec habeant semina, nec sensum corporis:
Ergo concludimus, omnes multiplicatores cessare debere,
Nam metallum semel generatum nunquam accrescit:
Nihilominus unum metallum transmutatum invenimus
In aliud metalli genus
Propter materiæ propinquitatem, quæ in ipsis erat,
Veluti cognitum est inter ferrum & æs,
At facere verum argentum & aurum nihil potest,
Nisi solummodo Philosophorum Medicina.
Ideo opera ejusmodi, quæ multiplicatores usurpant,
Docti omnes reprobant & extreme fugiunt,
At sacra Chymia merito honoranda est,
Quæ tractat de preciosa Medicina
Tali, quæ fere facit aurum & argentum purum,
De quo exempli vice testimonium
Extat in quadam civitate Cathaloniæ,
Quod Raymundus Lullius nobis, veluti supponitur,
Fecit in septem imaginibus ad monstrandam veritatem,
Tres fuere ex argento bono in forma matronarum,
Quatuor ex auro habitu virili,
In quarum vestium margine literæ apparuerunt,
Significantes sententiam hanc, quæ sequitur·
Ex solea equina veteri (una inquit) qui ferrum, ☽ ex ♂ 1,
At nunc sum argentum purissimum:

Ego eram, alia dicit, ferrum ex minera desumptum ☉ *ex* ♂ 2.
Sed jam, ſum aurum perfectum & finum,
Olim fui cuprum ex veteri cupa ☽ *ex* ♀ 3.
Nunc ſum argentea tota, inquit fœmina:
Quarta ait, eram cuprum in loco vili generatum, ☉ *ex* ♀ 4.
At nunc ſum aurum perfectum factum Dei nutu,
Quinta dicit, fui argentum purum & finum, ☉ *ex* ☽ 5.
Sed nunc excellens aurum melius quam prius:
Sexta, canna plumbea ducentis fere annis fui, ☽ *ex* ♄ 6.
Et jam optimum argentum omnibus appareo,
Septima inquit, ego plumbum ex auro factum ut monſtrum, ♄ *ex* ☉ 7.
Sed certe ſorores meæ, quam ego, ſunt propiores.
Hæc ſcientia, ut quidam volunt, dicta eſt
Olim ab Alchymo rege percelebris famæ:
Qui princeps glorioſus animo generoſo
Et virtute præſtans hanc artem indagare ſperavit,
Scrutatus naturam vir ille doctiſſimus
Extortione omniſi quæſivit & invenit illam,
Rex Hermes quoque idem fecit,
Qui fuit vir eruditione celeberrimus:
In quadripartitis ſuis Aſtrologiæ
Artis medicæ & hujus Alchymiæ,
Nec non magiæ naturalis,
Veluti quatuor ſcientiis in natura exiſtentibus,
Ac ibi, inquit ille, beatus habetur,
Qui res novit vere, prout ſunt,
Et beatus eſt is, qui debite probat
Illud quod ad ſcientiam ſpectat:
Nam ex opinione ſua quamplurimi
Decipiuntur, in iis, quæ non cognoverunt:
(Vetus eſt proverbium) quod in magno acervo imaginationis
Non ſit exiguus ſcientiæ manipulus,
Cum probatione debita & diſcretione ſufficiente
Sapientes quoque quotidie multa addiſcunt.
Per ſcientiam homines ſeipſos noſcunt & res quaslibet,
Homo enim beſtia eſt pejor abſque ſcientia:
At vix ulla cupidine quis ducitur
Scientiæ, cujus nil ipſe tenet:
Et defectus eruditionis audaces & feros
Sufficiens autem ſcientia reddit humanos,
Nobiles nunc ſolent deſpicere
Eos qui ſcire deſiderant.
Sed Reges antiquo tempore
Ordinantur (veluti auctores multi tradunt)
Quod ſeptem ſcientias liberales diſceret
Nemo, niſi nobili liberalis ingenio.
Et qui illis deditus eſſet, liberrime
In ſtudiis ſuis vitam ageret:
Hinc antiqui eas vocaverunt
Septem ſcientias liberales
Nam qui vellet eas addiſcere perfecte & bene
Oportuit eum libertate certa gaudere.
Ab aliis operibus mundanis abſtinebit
Qui leges ſaltem humanas percepturus eſt,
Multo magis ſe mundo abdicabit,
Qui multas ſcientias addiſcere velit.
Et hac ex cauſa ſatis videtur,
Cur eruditi viri ſint deſpecti.
At excellens ejus memoria non ceſſabit,
Qui rerum cognitione ſemper accreſcit.
Amans ſcientiæ, juſtitiæ & gratiæ
Multis in locis repudiatur.
Sed in aulam qui portat quocunque modo
Utile ſeu munus, eo prævalet tempore.
Quapropter hæc ſcientia aliæque gratiæ plurimæ
Sunt perditæ & amiſſæ ab omnibus.
Porro memento ejus, quod dico,
Nonnulli eam appetunt in vita ſua,
Avaritia & ſcientia diſcordi ſunt genere,
Qui deſiderat lucrum, hanc artem non inveniet.
Sed ille qui amat ſcientiam pro ejus dignitate
Indagare utramque poteſt fælici ingenio:
De hoc capitulo non opus eſt plura tradere,
Nam hic apparet, quales eam attingere poſſint,
Hoc eſt, ſolummodo fidelis,
Et qui eſt conſtans animo ad inveſtigandum,
Non ambitioſus, nec ab aliis quid mutuari coactus,
Qui ſit patiens, nec nimium properet,
Quique in Deum firmiter confidat,
Et ſcientiæ omnino adhæreat;
Et eam omnibus his qui vitam agat integerrimam,
Falſitatem deteſtetur & à peccatis abhorreat,
Tales ſunt apti ut ad hanc ſcientiam perveniant,
At capitulum ſequens eſt de gaudio & dolore.

Capitulum Secundum.

IN Normandia vixit nuper monachus quidam,
Qui decepit quamplurimos cujuſcunque ſtatus,
Hic poſtquam in phantaſia
Præconceperat, ſe hanc artem perfecte ſcire,
Tanta lætitia perfuſus eſt,
Ut furere pene inciperet,
De cujus præpoſtero gaudio, (licet non diu durarit)
Exempli gratia hunc apologum narrabo:
Monachus iſte Franciam pervagatus erat,
Ut apoſtata deſideriis ſuis indulgendo:
Et poſt in hoc regnum venit
Cupiens cuique perſuadere,
Se totius Alchymiæ fundamentum plenarie callere,
Quod in libro quodam Receptarum repererat;
Idcirco animum omnino induxit ſuum
Præclara quædam facta ac nobiles actus poſt ſe relinquere
Unde nomen ejus foret immortale,
Et fama in hac regione maneret perpetua:
Atque hinc ſæpe ſpeculabatur, unde inciperet
Tantas divitias abſumere, quas inventurus eſſet:
Et ſemper cohitabat, En hoc novi,
Ubi reperiam quendam virum fidelem,
Qui voluntati meæ morem gereret,
Et propoſitum meum in actum ducere juvaret,
Tum facerem, ut in planitie
Salisburgenſi glorioſe extruerentur
Quindecim Abbatiæ in exiguo tempore,
Ita ut ſingulæ ſingulis miliaribus ab invicem diſtarent,
Hac de cauſa hic monachus ad me accedens

Fiducia

Fiducia ea, quam dicebat de me referri;
Mentem suam jam dictam mihi aperiebat,
Et orabat ut sibi consilio adessem:
Ego ante imaginem sancti Jacobi promisi,
Me nolle ejus nomen patefacere,
Nihilominus scribere mihi licitum est absque vitio
De ejus desiderio tam immi.
Cum magnam mihi suam scientiam mihi aperuisset,
Dicebat sibi nihil deesse
Nisi oportunam occasionem
Ad laborandum in Regis commodum
Et impetrandum licentiam ab ejus senatu
Et Dominis mediate,
Ad coëmendum agros pro antedictis Abbatiis
Nam pro expensis se satis facturum:
Verum multum adhuc dubitavit,
Quomodo, à quibus & ubi emendæ essent terræ:
Cum de tam magno ejus opere audissem,
Explorare volui quam peritus esset in literis
Et quantum eruditionis haberet scholasticæ,
Sed in his fatuus saltem inventus est:
Nihilominus sustinui & secrete me gessi,
Ut plus ejus desiderii cognoscerem:
Tum dicebam; rem esse adeo leviculam
Ut Regi aperiri non debeat:
At si proba esset non conveniens,
Ipsum pro stulta fabula acceptaturum:
Monachus respondit, quod in igne teneret,
Rem, quæ suam voluntatem complere posset,
De qua veritatem intra 40. dies
Me cogniturum certissime:
Tum retuli me non urgere amplius
Sed 40. dies (dixi) expectaturum:
Quod tempus ubi advenerat,
Ipsius monachi scientia evanuerat,
Tum omnes ejus Abbatiæ & concepta
In rem nihili redierant;
Et veluti venerat, sic abiit
Non absque magno animi pudore:
Nam paulo post, brevi tempore
Multos bonæ voluntatis viros decepit,
Et deinde repetiit Franciam;
Ecce quam miserabilis hæc fuit permutatio,
Quod quindecim Abbatiæ religiosæ
Hoc modo deberent confundi.
Res mira fuit quod ipse putarit,
Et omnem suam mentem intenderit
Abbatias extruere & detraxerit
Sub obedientia vivere:
At velut apostata circumvagatus est
Ut benedictam hanc scientiam indagaret:
Verum veluti superius hoc libro scripsi,
Nullus deceptor huic scientiæ sit intentus.
Aliud quoque exemplum memorandum est
De quodam qui speravit æque bene hanc rem facere,
Ac Raymundus Lullius, aut Bacon monachus,
Unde sese vocitavit sanctum Petrum,
Fuit minister parvi oppidi,
Non procul à civitate Londinensi,
Qui videbatur aliis exiguam
Prædicandi habere scientiam:
Certus putabat hanc artem repetire,
Et nomen voluit suum hinc celebrari,
Ratione pontis imaginatione concepti
Supra Tamesin faciendi pro commodo transeuntium,
Quod fieret publica quædam utilitas
Cessura toti regioni circum circa:
Verum ad opus ejusmodi perficiendum,
Nihil ejus voluntati sufficere potuit.
Quocirca sublimem adeo erigere voluit
Pontem, ut omnibus admirationi futurus esset,
Cum turribus deauratis lucentibus instar auri,
Quæ res magnifica videretur spectatoribus:
Tum sæpe commemorabat de novo
Quam magna fama sequutura esset,
Si pontem adeo illustrem faceret,
Ut noctu perlucere late possit,
Atque sic continuo perduraret,
Tum omnes eum celebraturi essent:
At in animo ejus variæ dubitationes exortæ sunt,
Quomodo hoc opus perficeret,
Putavit quidem lampadas igne incensas
Satisfacturas huic suo desiderio:
Ideo lampadas ea intentione
Sufficienter ordinandas statuit.
At iterum veritus est valde
Quod post mortem suam:
Alii hoc lumen ministrare recusaturi essent,
Et reditus aliis rebus impensuri,
Hinc cogitabat fælicem eum,
Qui sciret cui tuto confideret,
Denique præsumpsit lumen illud apponere
Ponti, quod noctu reluceret,
Ex carbunculis gemmis, pro miraculo,
Cum duplici reflexione subtus & superius:
Interim novæ imaginationes animum ejus vexabant,
Ubi carbunculi essent reperiendi,
Ac ubi sapientes viri ac fideles offendendi,
Qui pro ejus intentione inquirerent
Per mundum ubicunque
Copiam carbunculorum:
Hac de causa adeo se macerabat,
Ut maciem fere contraheret,
At cum putaret sic firmissime
Se tantæ artis possessorem fore,
Postquam annus jam finitus esset,
Ars omnis ejus, viresque defecerant;
Nam ubi vitrum suum extraxerat,
Nil materiæ continuit pro auro vel ære;
Tum iratus & fere furore percitus fuit,
Suas enim opes perdiderat,
Atque hoc modo vitam transegit,
Quid amplius de eo referam?
At ut laici doctique in scholis
Agnoscant res horum fatuorum,
Meminerint exemplorum eorum ubicunque sint,
Eo enim animo sunt quam plurimi alii:
Ipsi leviter credunt omnes conclusiones
Quamvis sint falsæ illusiones,
Si saltem in libris scriptis reperiant,
Existimant verum præ mentis levitate,
Tam facilis & temeraria confidentia,
Causatur pauperiem & frustraneas expensas,
De spe hujus artis vanum surgit gaudium,
Spes enim inanis stulti est paradisus,
Veri autem filii artis confitentur
Deum, sine quo omnia fallunt:
Nam veluti non habent scientiæ initium,
Ita absque eo non sortiuntur finem bonum,

Confiteor Altissime nullus ista capit,
Licet prius didicit, absque te nil sapit.
Nam tanta stat gratia te Deum semper apud,
Perficere sicut capere, nam finis es & caput.
Veluti nunc de gaudio hujus artis audivistis,
Ita nunc de dolore circa eam percipietis,
Quamvis contrarium desiderio
Illius, qui hac arte d lectatur.
Prima cura est, agnoscere animo
Quam multi hanc quærant, pauci vero inveniant,
Et quod nemo hanc scientiam adipisci possit,
Nisi doceatur, antequam incipiat.
Vere doctus est & intellectu puro,
Qui per doctrinam alterius eam apprehendere potest,
Varias diversitates ut cognoscat necessium est,
Qui secreta naturæ opera indagare contendat,
At institutio non adeo certa est,
Quin contingat aliquem post eam errare posse,
Veluti omnes qui nunc è vivis discesserunt,
Errarunt antequam lapidem nostrum invenerint,
Sive primo seu sequenti tempore,
Omnes errant, donec vera practica accedat,
Nullus autem aberrat magis in calore & frigore,
Quam artifex temerarius & audax,
Nam nemo citius opus nostrum perdit,
Quam is, quid hic complere præsumit.
At ille qui rem profecturus est,
Sit providus & acutus in operando,
Præ omnibus enim curis hæc est gravissima,
Ut si quis in uno errarit, de novo iterum incipiat,
Certe curas permultas habiturus est,
Qui hanc artem adipisci desiderat,
Sæpe voluntatem suam permutabit
Rebus novis, quas cognoverit,
Consilia ejus sæpe erunt irrita,
A quo infortunio nunquam securus fiet,
Et sæpe animus ejus vacillabit
Novis opinionibus, dolore afflictus,
Atque ita continuabit in phantasiis,
Ut mira res sit, si eam attingat,
Quin curas versabitis acerrimas
In hac arte qualescunque fueritis,
De molestiis plus vobis aperiam
Quod desiderium vestrum refrenabit,
Magna est cura, ut sapientes tradunt,
Cognoscere ubi perfectus sit artifex:
Et quamvis incidatis in eum, qui vos doceat,
Varias tamen molestias & curas habebitis,
Nam si mens tua virtuti sit dedita,
Diabolus ut noceat allaborabit,
Tribus modis offendere te præsumet
Festinatione, desperatione & deceptione,
Propter opera virtutis, quæ facturus sis,
Si ad hanc scientiam perveneris,
Primum jam dictum periculum est festinatio,
Quæ multum destruit & corrumpit,
Omnes authores qui de hac arte scribunt
Festinationem dicunt esse ex diabolo,
Exiguus ille liber de philosophorum turba
Inquit, omnis festinatio ex parte diaboli est,
Idcirco ille rem maturabit,
Qui procedet lento gradu,
Juxta proverbium veritatem cognoscetis,
Quod quo quis magis festinet, eo lentior futurus sit,
Nam qui properat, opus non perficiet
Interdum nec in mense, nec aliquando in anno,
Et in hac arte semper erit verum,
Quod festinans nunquam carebit querelis,
De celeritate quoque estote certi,
Quod à veritate eos præcipitabit,
Diabolus non habet subtiliores modos,
Quam ut celeritate vos circumveniat,
Idcirco sæpenumero præsumet
Per hanc vos in errores seducere,
Ipse gratiam ubique inveniet,
Qui festinationi semper se opponet,
Semper, dico, nam in momento temporis
Festinatio destruere potest omnia vestra opera,
Ideo ab omni festinatione cave,
Tanquam ipsa prorsus sit diabolica,
Ratio mea non sufficit, ut debet,
Festinantiam reprobare,
Quamplurimi se involverunt magnis curis,
Quia festinantiam admiserint,
Sed semper ad finem properarunt,
Quod ex Sathanæ tentatione accidit,
Nil amplius de festinantia modo,
Sed beatus est patientiam habens,
Cum vero festinatione inimicus non prævalet,
Tum desperatione mentem vestram fatigabit,
Et sæpe hanc sententiam vobis ingerit,
Quam multi id quærant, quam pauci inveniant,
Iique longe te sapientiores,
Quæ igitur certitudo tibi supererit,
Ipse instigabit, ut quoque dubites
An magister tuus habuerit, nec ne,
Et quod forte evenerit,
Ut partem, non totum, te docuerit,
Ejusmodi incertitudinem movebit,
Ad dubitationem menti tuæ ingerendam,
Et sic labores tuos recompensabit
Cum tali diffidentia & desperatione,
Contra assultus ejusmodi nil juvabit,
Nisi confidentia sola virtus,
Ad quam ipsa ratio accedat,
Nec causa remanebit timoris,
Si prudenter in animum revocabitis
Virtuosos mores, quos reperitis
In vestro Magistro & Doctore,
Nec opus erit, ut desperetis,
Si circumstantias omnes considerabitis,
An ex amore vel dubio vos docuerit,
Et num ipsa motio ab illo inceperit,
Nam tali viro difficile est confidere,
Qui enim vobis eam rem profert, magis indiget
Vestri, quam vos illius,
Hoc modo certitudinem habebitis,
Priusquam opus vestrum incipietis,
Cum talem obtinueritis fiduciam
A desperatione securi eritis:
At quis ejusmodi magistrum reperiet,
Ceu meus fuit, non habebit causas, cur dubitet,
Qui vere erat nobilis & laude dignus,
Amabat justitiam & abhorrebat à fraude,
Secretorum tenax, cum alii clamarent,
Noluit agnosci eorum sciens,
Si quando alii differerent de rosæ coloribus,
Nil ipse addidit tacite se gerens.
Ad quem longo tempore me recepi,
Sed ille me strictis observabat modis,
Ut agnosceret meam dispositionem
Diversis probationibus, sciretque conditionem,
Cumque reperiret in me certam fidelitatem,
Magnamque spem, quam conceperam,
Tandem ejus gratiam ex Dei nutu
Obtinui, quæ ad me inclinata fuit,
Unde paulo post ipse cogitarit,
Quod ulterius dilationem pati non deberem,
Variæ meæ literæ affectusque mei cordis,
Moverant ejus animum mihique addicarant,

Quocirca

Quocirca calamum sumere non recusavit,
Sed iterum mihi rescripsit, prout sequitur:
Amice fidelis & frater amantissime,
Respondere tibi cogor, non est futurus alter,
Tempus adest, quo hanc gratiam à me captes,
Pro magno præmio & solatio tuo,
Tua persona & firma ejus confidentia,
Tua virtus probata, ejusque sapientia,
Tua veracitas, amor, ac perseverantia,
Animusque constans, desideriis suis fruetur,
Ideo necessum est, ut intra perbreve tempus
Colloquamur invicem oretenus:
Si scribere deberem, juramentum meum solverem,
Hinc conveniamus necessario.
Et cum adfueris, hæredem artis
Te faciam atque ex his terris discedam;
Tu eris & frater & hæres mihi
Hujus tam magni secreti, de quo docti desperant:
Quocirca age gratias Deo pro hoc nuncio,
Nam melius est, quam ferre aliquot coronas
Proxime post sanctos suos Deus hoc elegit,
Qui hanc habent artem, qua ipse fit honorandus,
Nil magis ad te scribam in præsenti,
Sed quamprimum ad me equitare velis,
His literis acceptis, mox properavi
Ad magistrum meum per centum millia & amplius,
Ubi quadraginta dies continuando
Didici omnia secreta alchymiæ,
Quamvis philosophiam ante intellexeram
Velut alius quispiam in hoc regno,
Nihilominus fatui, qui hanc scientiam quærunt,
Existimant quod 40. diebus perfici queat,
Sed inter 40. dierum opus, animadvertitis,
Et 40 dierum doctrinam, multum differentiæ,
Tum obscura dubia mihi apparebant clara,
Ubi inveni reserata vincula naturæ.
Causæ rei tam mirabiles videbantur mihi adeo certæ
Et ita rationabiles ut desperare non potuerim:
Si vos cum magistro vestro sic convenietis,
Nos de vobis nullum concipimus dubium.
Tertium impedimentum deceptionem vocamus,
Inter alia adversus me pessimum:
Idque dictum est de servis, qui attendant
In opus vestrum, quidam enim norunt multum deceptionis,
Et quidam sunt negligentes, alii ad ignem obdormiunt,
Quidam sunt pravæ voluntatis, qui vobis nocebunt,
Quidam sunt fatui, alii nimis audaces,
Alii doctrinæ sunt inobedientes,
Quidam habent digito, rerum alienarum retractivos,
Qui tractant res nefarias, valde nocivas,
Quidam sunt ebriosi, leves, & aliis intenti,
Cave tibi ab hisce si velis esse absque damno,
Fideles sunt stulti, prudentes falsi,
Unus me lædit, ut & alter obest,
Nam cum opera mea bene præparatam,
Tales abstulerunt mihique nihil reliquerunt,
Tum revolvens apud me sumptus, tempus & labores,
Quod de novo incipiendo perferre deberem,
Tristato corde mox valedixi,
Non appetens magis Alchymiæ:
At quomodo hoc eo tempore evenerit
Pauci id crederent ratione vera,
Quamvis vel decem personæ attestari.
Queant, quo infortunio laborarim:
Quod vix ab hominibus solis contigerit
Absque diaboli ope, ut ipsi narrare possent:
Faciebam quoque Elixir vitæ,
Mecumque sentiebat mercatoris uxor,
Quintam essentiam etiam comparabam
Cum multis aliis secretis,
Quæ nequissimi homines mihi auferebant,
Magno meo dolore & tristitia,
Ut in hoc mundo nil aliud dici possit,
Nisi lætitiam quamcunque curis esse permixtam:
De curis parum adhuc restat dicendum;
Quod convenit in mente reservari;
Id accidit viro benedicto,
De quo veritatem ipse referre queo.
Thomas Davvltonus vir bonus
Deo nocte dieque inserviens
De rubea medicina magnam habuit copiam;
Quo vix alius ex Anglis plus obtinuit,
Satelles quidam regi Eduardo à Servitio existens
Cui nomen erat Thomas Harbard,
Hunc Davvltonum vi extraxit
Ex Abbatia Comitatus Glocestriæ,
Et coram Rege constituit,
Ubi Delvis tum præsens aderat:
Nam Williami Delvis Davvltonus scriba fuerat;
Delvis de Davvltoni opere narraverat:
Delvis quoque servus erat fidelis
Ipsi Eduardo Regi sæpe astans:
Delvis ubi retulit, quod intra horam:
Davvltonus sibi fecerat mille libras Starlingenses;
Auri tam boni, quam Regales nummi,
Spacio dimidiæ diei, vel adhuc minori,
In cujus rei testimonium Delvis in Biblia jurabat;
Tum Davvltonus respiciens ad Delvin
Dicebat, ô Delvis pejerasti ante,
Ideoque sollicitum te esse deceret,
Nullam inquit, ille, ob causam modo dictam,
Uti Deus novit, quem Judas prodidit,
At semel (inquit Delvis) juravi tibi,
Quod à me non esset manifestandus,
Sed id servare non teneor (ut autumo)
Pro Regis commodo & hujus regni,
Tum Davvltonus respondit modestissime
Hæc responsio perjurium non excusat,
Quomodo Rex ipse tibi confideret?
Qui sis confessus eo præsente perjurium?
Sed ego, inquit Davvltonus ad Maj: Regiam;
Sæpe sollicitus variis in locis
Propter hanc medicinam animoque indolui,
Ideo jam cogitavi ne amplius molestaret,
Nam in ea Abbatia, ubi comprehensus fui,
Projeci illam in publicum lacum,
Currentem ad fluvium, qui fluxu & refluxu maris movetur
Et sic ibi tantum divitiarum perditum,
Quantum inservivisset ad Terram sanctam recuperandam
Viginti millium exercitui pro reditu,
Diu propter amorem Dei id servavi,
Ut subvenirem Regi, qui eam expeditionem assumeret;
Heu Davvltone, tum Rex dicebat,
Stultum fuit tantam rem perdidisse;
Et voluit, ut id Davvltonus de novo faceret,
Davvltonus respondit, hoc fieri non posse,
Cur non? inquit Rex, quomodo id nactus?
Ipse referebat quod à Canonico Lischfeldensi acceperat,
Cujus opera Davvltonus diligenter servaverat
Per multos annos, donec ille obierit,
Propter quod servitium, dixit, hoc spatio
Canonicus sibi dederat, quicquid ejus haberet,
Rex Davvltono quatuor marcas donavit
Licentiamque abeundi mox quo vellet,
Tum Rex ex animo tristis fuit,

Quod Daultonum ante non cognoverat.
Hic sæpe accidere solet pro certo,
Quod tyranni regi sint propinquissimi,
Nam Harbardus Daultonum comprehensum
Adduxit in Stepnei, ibique detinuit,
Ministri Harbardi pecuniam abstulerunt,
Daultono quam Rex ante dederat,
Et post Harbardus Daultonum inde portavit longius
Ad castrum quoddam Comitatus Glocestriæ,
Ibi Daultonus diu captivus detentus fuit,
Cui Harbardus maximas injurias inferebat,
Inde eum in carceres strictiores
Trojam deduxit, ubi post quatuor annos
Illum morti addixit:
Daultonus ad moriendum obediens
Benedictus, inquit, sic Domine Ihesu
Videor nimis diu à te abfuisse,
Scientiam tu mihi dedisti magna cautione,
Quam tenui absque insolentia,
Et nullum unquam inveni aptum
Qui mihi mortuo hæres succederet,
Ideo dulcissime Domine, nunc cogor
Id tuum donum iterum tibi resignare
Et tum devotissimas preces fundens,
Subridens, inquit, fac nunc quod cupis:
Cùm Harbardus videret eum ita ad mortem paratum,
Lachrymæ deciderunt ejus oculis.
Nam neque carcer, nec mors prævalere potuit,
Ad hanc inquirendam artem, nec dolorus altus,
Nunc dimittatur, tum Harbardus inquit,
Non enim oberit aut proderit posthac alicui,
At cum Daultonus surgeret de loco,
Circumspexit tristi vultu
Abiitque pressus angustiis,
Nec desideravit annum supervivere.
Hæc illi injuria accidit, ut narravi,
Per homines infernum non timentes
Harbardus non diu post obiit,
Et Delvis in Teukesburia decollatus fuit,
Hoc modo magna molestia, veluti videtis,
Hanc artem comitatur in quolibet gradu,
Hic ipse rex sua intentione frustratur;
Quia Harbardus erat insolens & violentus,
Dum virum adeo nobilem superbus oppresserit,
Et veluti maleficum captivum duxerit,
Cum tamen lenitate, patientia & gratia
Multum solatii inde evenisset,
Non solum regi, ut intelligitis,
Sed quoque toti Reipublicæ hujus regni,
At non mirandum est, quod gratia non accedat,
Nam peccata regnant ubique in hac regione,
Ecce hic gratia perfecta præsto fuit,
Ad tollendas taxas & vectigalia à populis,
Unde multum boni & charitatis contigisset
Inter viros equestres, Sacerdotes & communem plebem,
Hic observare licet quod vitiosa violentia
Acquirere nunquam possit sapientiam.
Nam vitia & virtutes res sunt contrariæ,
Hinc vitiis dediti eam possidere nequeunt,
Si vitiosi possent hanc scientiam indagare,
Multum violentiæ hinc aliis inferrent,
Et in ambitione sua in dies accrescerent,
Pejorisque conditionis, quam ante fierent.
Nunc hoc capitulum de gaudio & dolore finitum est,
Quod caput sequitur materiam nostri lapidis manifestat.

Capitulum Tertium.

Tonsilus igne laboraverat
Sexaginta annos & amplius ad obtinendum desiderium,
Brianus alius fuit cum Hovvltono in occidentali parte
Semper occupatus, practicam exercendo,
Attamen hanc nobilem scientiam non invenerunt,
Quia nec materiam nec artis radicem noverant,
Sed illegitimè procedentes semper id quæsiverunt
Donec vitam & bona sua profuderant;
Multum sumptus, damni & angustiæ passi sunt
Inter sua Recepta, quæ operabantur,
Tum Tonsilus coram me conquestus est
Cum lachrymis, dicens quod corde doleret,
Quia consumpserat potiorem suæ vitæ partem
In falsis receptis & in vilibus materiis
In herbis, gummis, radicibus & gramine,
Quorum varia recensebat genera,
Ut Coronopum, Selandinam & Mezerion,
Veruinam, Lunariam & mortagon;
In capillis, ovis, in excrementis & urina,
In antimonio, arsenico, in melle, cera & vino,
In calce viva, Sandiver, & vitriolo,
In marchasitis, tutia & singulis mineralibus,
In amalgamatis, albationibus & citrinationibus,
Omnia ad nihilum redacta sunt in ejus operationibns,
Nam non considerabat, quid intenderet
Securus de proportione naturæ,
Posthæc omnia nihil putabat melius,
Quam in sanguine humano operari,
Donec ego dicerem, quod sanguis in fumum corrumperetur
Ignibus fortissimis & destrueretur.
Ex amore Christi tum dixit, me doce,
Qualis esse lapidis substantia esse debeat.
Tonsile, ego inquam, Quid tibi prodesset
Adeo seni ideo ab hac re cesse,
Et incumbe precibus, quia tempus id postulat:
Nam si scires materiam nostri lapidis,
Antequam perficeres eam, ætate occumberes.
Ne hoc cures bone Magister, ipse retulit,
Satis mihi solatii contingeret
Si cognoscerem saltem materiam
Illius lapidis, tamdiu à me quæsiti.
Tonsile, dicebam, non est res parva,
De qua certior fieri desideras,
Nam multi authores scribunt de illo dubio,
At nullus ex iis id clare demonstrat,
Ipsi enim auctores de hac arte scribentes
Orarunt Deum [teste Democrito]
Ut subito ex hoc mundo auferret
Illorum animas, qui hac de re libros scripturi essent,
Multi enim sunt veriti ex iis
Ne plus quam deceat, de hac scientia traderent,
Quilibet illorum saltem unum aut duo puncta docuit.
Unde agnosci possit certissime à sociis,
Quod illis æqualis esset:
Siquidem unus eorum alium intelligit,
Ita scripserunt, non ut omnes instruerent,
At ut sese manifestarent secreto dicendi genere.
Idcirco ne sis contentus ut unum saltem librum legas,
Sed varios authores perlustres,
Liber librum aperit, ut vir doctus Arnoldus asserit,
Velut & Anaxagoras de eodem opere testatur.
Qui enim deses ad legendum varios libros extiterit,
Ille

Ille ad practicam inutilis cenſebitur.
At Tonſile, velut Eleemoſynam id non offeram
Alicui aperiendo (quod nunquàm antehac factum)
Per modum reſponſionis tibi dabo ſolatium,
Si prudenter me interrogaveris
Bone Magiſter, ipſe tum dicebat, me certe doce,
Num materia ſit Sol & Mercurius?
Aut verò Sol & Luna,
Aut an tres illi ſimul ſumendi ſint?
An ſolus Sol, an ſolus Mercurius,
An verò ſulphur cum iis ſit materia noſtri lapidis?
Seu num ſal armoniacum conveniat,
Vel alia mineralia ad conficiendum lapidem:
Hic ſunt, ego inquam, Tonſile, variæ quæſtiones
Prudenter inſtitutæ non abſque aſtutia?
Non autem adhuc nominaſti, niſi in genere,
Nam oportet te partem ex omnibus ſumere
Diverſo tempore, prout arti inſerviunt,
Variæ res adjuvant quidem noſtrum lapidem;
Licet duo ſint materialia, unuſque ſit lapis,
Inter quæ eſt hæc differentia,
Velut inter matrem & ſobolem accidit,
Aliam quoque diverſitatem obſervabis inter ea,
Velut eſt inter marem & fœminam,
Hæc duo genera tibi omne præſtabunt ſervitium
Ad album quoque opus, ſi ſapiens fueris,
Unum ex hiſce lapidem invenies,
Nam patitur ignem, ut lapides ſolent,
Sed non eſt lapis in tactu vel viſu,
Verum ſubtilis terra purpurea, rubra nec lucida,
Et cum ſeparata eſt & præparata,
Tum nominamus id noſtrum lithargyrium,
Primo purpureum, rubrum & poſt ſubalbum,
Atque tum vocatur electa noſtra marchaſita,
Una uncia ejus ſuperat quinquaginta libras,
Non venditur per Chriſtianum orbem,
At qui eo indiget, cogetur
Ut curet fieri, aut ipſe præparet.
Sed hæc gratia magna in eo opere apparet,
Quod fieri poſſit ſemel nec deinde amplius,
Antiqui Authores vocant eam rem vilis pretii,
Nam nihil æſtimantur in mercatura,
Nemo qui inveniet, tollere id curabit
Magis quàm unam unciam luti
Nullus vult credere, quod ſit magni pretii,
Nullus itaque agnoſcit id, niſi valde prudens,
Hic aperui ego mirabile ſecretum,
Quod nunquam factum eſt per totum orbem.
Alium adhuc lapidem, Tonſile habere oportet,
Aut aliàs perdes tuum præcipuum materiale.
Qui lapis eſt valde pulcher & clarus,
Lapis in mercatura, lapis in viſu,
Lapis reſplendens cum perſpicuitate,
Exiſtens mirifica diaphanitate,
Pretium unius unciæ convenienter
Eſt viginti ſolidorum, vel circiter:
Nomen ejus eſt Magneſia, pauci eam norunt,
Invenitur tam in ſummis, quàm imis locis.
Plato agnovit ejus proprietatem vocavitque nomen,
Et Chavvcerus inquit, quod Dytanos appelletur,
In Canonici ſermone dicitur quid ſit hoc modo,
At quid ignotum per magis ignotius.
Hoc eſt, quid illud exiſtat
Niſi quid incognitum magis incognito appellatum
Nihilominus Tonſile, jam vere docebo,
Quid ſit Magneſia in noſtra lingua,
Magnum quid mirabile in Latino dicitur,
Æs eſt pecunia, ſcientia ſed ars,
Id eſt, quod ſit res hujuſmodi
In qua ſit multum divinæ ſcientiæ,
Nunc agnoſcis, quid eſt magneſia,
Res æris, in qua latet ſcientia, divinaque mira,
Hos duos lapides, Tonſile, aſſumes
Pro materialibus ad Elixir elaborandum,
Quamvis prima vice non ſint plures materiæ,
Tamen variæ res adjuvant, ut ante narravi,
Hoc ſecretum ante hoc tempus
Non adeo manifeſtatum fuit, quod tibi habeto,
Orabo Deum, ne tibi pro crimine imputetur,
Vereor enim, ne calamus meus plus juſto aperuerit,
Nam etſi pauci percipiant hanc ſententiam,
Attamen ſubtiliores inter doctos plus nimio habent evidentiæ,
Multi enim eruditi ſunt adeo excellenti ingenio,
Ut ſi hoc haberent fundamentum, artem indagarent,
Cum Deus velit, ne quis eam inveniat
Niſi ipſe ſolummodo, qui ſit virtuoſa mente:
Ideo antiqui authores celarunt cum ratione
Materiam noſtri lapidis, quæ hic aperta eſt,
Alia materialia accipere non teneris,
Niſi hæc bina, ad album faciendum lapidem,
Excepto ſale armoniaco cum ſulphuris genere,
Quod ex metallis educitur,
Hæc duo ſufficiunt ad implendum tuum deſiderium;
Præter hæc alia ignem fugiunt,
Sulphur comburitur & mutat ſuum colorem,
Sed noſtrum Lythargyrium ſemper perdurat,
Ne cum metallo aut argento vivo incipias
Ad faciendum Elixir, ut intentione fruaris,
At ſi deſtruxeris totam ejus compoſitionem,
Quædam ex componentibus te adjuvabunt,
Sed illud nihil aliud eſt, hoc atque illud
Quam ſaltem Magneſia & Lythargirium, ipſius frater.

Capitulum Quartum.

De magno opere non ſubterfugiam,
Licet ſit ſecretum, largiſſime tradere,
Ut veritatem vobis aperiam unicè attendam,
Quatenus mihi conceſſum ſit Dei mandato,
Ego vobis viam monſtrabo tanquam ductor,
Eo modo, quo inveniatis veſtrum propoſitum,
Si conſideretis, quomodo partes hujus operis
Sint contuſæ ab antiquis authoribus:
Velut ante dicebam, magiſtri hujus artis
Quilibet ſaltem unam declarabant partem,
Ideo quamvis ſatis perceperitis eas ad lubitum,
Non tamen ordinare valetis, ut debetis,
Arnoldus in ſcriptis ſuis teſtatur,
Quod finale ſecretum ſit, agnoſcere rem illam,
In qua opus noſtrum ſit fundatum,
Et quomodo puræ naturæ & ſimplices ſint inveniendæ,
In libro ejus, qui incipit, Multifarie,
Inquit, materiæ noſtræ fundamentales duorum ſunt generum,
At quomodo eæ reperiantur, præterit omnino,
Nomina illarum proximè præcedente capite habetis,
Frater Baconus plus de eo puncto aperit,
Dum inquit, Divide partes omnes
In Elementa propinqua, de eo ſitis cauti,
Sed imprudentes ita non operantur:
At pertinaciter procedunt, tanquam fere furioſi,
Ad materiam diviſibilem plus addentes,
Ita cum putent ſe producturos flores,
Nihil aliud agunt, quàm quod multiplicent errores,

Ibi Baconus ratiocinatur, ut & alii ejusmodi,
Et timet, ne plus justo aperiat:
Avicenna in Porta scribebat, si memineritis,
Quomodo progredi debeatis ad perfectionem obtinendam,
Veraciter docendo, prout veritas se habet,
Comedas, ut bibas, & bibas ut comedas:
Et intermedio tempore sudore perfundatur,
Rasis aliquatenus hæc declarans dicit,
Non tamen comedat res festinanter,
Sed pedetentim consumat suum alimentum,
De quo Propheta facit quoque mentionem,
Si modo respexeritis ad ejus intentionem,
„ Visitasti terram & inebriasti eam,
„ Multiplicasti locupletare eam,
„ Terram fructiferam in salsuginem,
„ Et terram sine aqua in exitus aquarum,
Si habuerit copiam cibi & potus,
Necessum est vigilare, tum cum foret dormiendum,
Nam labor est in vigiliis & magna diligentia
Et nutriri debet preciosis elementis,
Ideo omnes pauperes abstineant, inquit Arnoldus,
Nam hæc ars est pro divitibus hujus mundi,
Confidite ejus verbis vos pauperes quotquot estis,
Ipse enim sum testis, quod ita esse verum invenietis,
Esto longanimis & suavis, inquit ille,
Nam festinantes finem nunquam videbunt,
Diuturnitas purificationis materiæ infectæ
Decipit quamplures, qui id non credunt,
Idcirco pauperes ne præsumatis
Hæc indagare mira, sed in tempore cessate,
Excessus quadrantis unius horæ
Destruere totum potest, hinc divitiæ succurrunt:
„ Is primum pro quo & ultimum pro quo non,
Ad cognoscendum lapidis nostri lentam elixationem,
Donec non magis elixetur, ne desinas,
Attamen longa continuatio non dat incrementum,
Cogites quod aqua velit ebullire,
Sed butyrum elixetur, velut & oleum:
Et sic lenta coctione consumas,
Non ebulliendo, quod fit festinanter:
Propter dubia periculorum variorum,
Et propter superegressionem nostri lapidis:
Inter magna opera omnium est gravissimum
Ut clarificemus nostra media mineralia:
Extremitates variæ bene sunt perfectæ
Absque multis mediis prudenter quæsitis,
Et singula media oportet fieri pura,
Si Opus vestrum absolvi debeat,
Nam impura & pura (ex carnali affectu)
Valde inter se adversantur, & sic maturum & immaturum,
Fixum fixo per se adhærebit,
Et volatile volatili genere trahetur,
Et ubicunque amplius est concordia,
Natura trahet, quod albi foret ante:
Hoc magnum opus in suo genere impurum est,
Et plenum periculi id invenietis,
Nullius prudentia tanta esse poterit,
Ut non interdum aberret in illo
Tam bene doctus, quam laicus,
De quo Anaxagorus hoc modo inquit:
Nemo prima fronte reperitur discretus:
Et quondam virum sapientem dicere audivi,
Quod hoc tempore in Catalognia
Magnesia cum aliis mineralibus
Vendatur, si saltem inquirere curetis:
Ut ita manus delicati viri
Non sint inquinandæ tam vili opere:
Et longe citius opus vestrum, ut existimo,
Ita inciperet & finiri posset:
Nam si deberitis omnia facere, ut ego novi,
Defatigati essetis, priusquam opus aggrederemini:
Philosophorum opus non incipit
Priusquam omnes res sint puræ extus & intus,
Nos qui quærimus tincturam valde speciosam,
Oportet demere omnes res viles & vitiosas,
Ex variis mediis quodlibet suam habet proprietatem
Ad officium suum præstandum, secundum suum gradum,
Ex iis, quibus nostræ res aluntur,
Quædam prodesse poterunt, quædam obesse,
Nostri Pharmacopæi ignorant ista præparare,
Et nos eos docere subterfugimus,
Cujus rei causa non est alia,
Quam quod adulterarent ea (ad decipiendum homines)
Potius, quam ut omnibus viribus incumberent
Curarentque veritatem obtinere:
Mos illorum est (unde ex animo doleo)
Plurima appetere & pauca pro iis præstare:
Qui velit verum habere opus, ne parcat labori
Nec expensis, quamvis loculos inaniat,
Et in magno opere omnium longissime abest,
Quo quotidie desideret ejus finem reperire:
Si grande opus cum omnibus circumstantiis
Perfici posset tribus annis, res fortunata foret:
Nam ille qui illud semel finire poterit.
Nunquam necessum habebit id de novo incipere:
Si medicinam suam sapienter augmentare noverit,
Illud enim magisterium est omnis nostræ intentionis,
Non opus est nominare hic mineralia,
Nam Albertus clare de omnibus scribit,
Multum tradere possem de naturis minerarum,
Quod in hoc magno opere foret frustraneum:
In hoc enim grandi opere nihil invenietis
Nisi manuum labores vocatos Mechanicos,
Ubi in centenis modis & pluribus
Aberrare poteritis, quocunque incedetis,
Idcirco credite, quicquid antiqui authores tradunt,
Absque experientia nihil rectum fieri posse.
Considerate omnes circumstantias & curate
Observare uniformitatem in omnibus requisitis:
Utere uno vasis modo in materia & forma,
Cave à commixtione, ne quid infortunii accidat,
Centum errores magis speciales
Præcavere poteris hac admonitione generali,
Et hæc doctrina erit sufficiens
Illi, qui practicæ prudenter insistit,
Si famuli vestri sint probi & fideles,
Non pigebit vos vestri operis,
Idcirco si expertes omnis timoris eritis,
In magno opere, sequere meum consilium,
Nunquam ad id uxoratos admittetis,
Mox enim se fessos dicent, ut ipse narrare novi,
Nullum itaque conducetis
Nisi certa mercede, quodcunque feceritis,
Non in menses, quodcunque poteritis,
Nec in septimanas, sed in singulas dies:
Et ut merces vestra illis arrideat
Magis, quam alibi impetranda,
Et ne cogantur propter mercedem expectare,
Sed ut satisfactio æris ipsis sit in promptu,
Nam hoc eos excitabit ad amorem & metum,
Ut ad opera sibi commissa sint attentiores,
Quo existiment, quod dimittendi mox forent
Si negligentes vel uno die existerent:
Uxorati non ita convenient
Pro hoc opere, quos ideo fugias:
Si hoc cognovissem & fecissem antea,

Multas

Multas injuriarum molestias declinassem,
In hoc quoque opere oportet adesse libertatem
Sine impedimentis quocunque in gradu,
Cum multo solatio ad curas relevandas
Continui laboris, qui cessare nequit.
Alias angustiæ propter labores & melancholiam
Possent esse causa destructionis tui operis,
Non necessarium est plura nunc ostendere,
Nam antiqui authores reliqua jam ante tradiderunt,
Et quod requisitum sit ab iis intermissum,
Hic liber absque ullo demonstrat dubio,
Idcirco exiguus hic libellus ORDINALE
Est Alchymiæ omnium complementum,
Capitulum sequens convenit pro clerico
Ostendens consilia pro subtili opere.

Capitulum Quintum.

Briseus cùm monetas mutaret,
Quamplurimis damno, multis gaudio extitit,
Et veluti diversis ea mutatio visa est
Res nova & rarissima,
Sic eo tempore quid miri contigit,
Quod ad hanc spectarit scientiam,
Cùm tres magistri artis hujusmodi
In uno decumberent lecto prope Leadenhal,
Qui habereat Elixir perfectum album & rubeum,
Mirabile est tales ternos uno jacere lecto,
Atque hoc spatio decem dierum,
Siquidem vix inveniantur in millione hominum,
Ex ducatu Lotharingiæ, velut accepi,
Unus eorum fuit, secundus ex medio Angliæ,
Sub cruce circa finem trium Comitatuum
Tertius natus erat ætate minimus:
Qui ex nativitatis figura à doctis judicatus est
Exornaturus Anglicanam terram,
Posset quis totum peragrare mundum,
Et tales magistros tres non reperire,
Duo ex illis discessuri, sed junior permansurus est
Multum boni in hac regione aliquando facturus,
Sed peccata principum morabuntur
Id boni, quod ipse præstiturus esset.
Senior magister de eo vaticinatus est
Et dixit, quod passurus esset multum injuriæ
Ab iis qui grati erga eum esse deberent,
Et multa alia hic enarrabat,
Quæ exinde vera inventa sunt,
Et nonnulla adhuc eventura
Ex quibus unum est certissimum, dicebat ille,
Post multas molestias magnum futurum est gaudium,
In singulis quartis hujus regionis
Quod omnes probi percipient,
Junior quæsivit, quando id eventurum,
Senior respondit, postquam visum foret
Sanctam crucem honorati nocte dieque,
In terra Dei & in terra Luminis,
Quod convenienti tempore continget,
Sed diu dilatum absque causa est,
Cum id inceperit, notes bene hanc rem,
Hæc scientia aperietur Regi,
Et longe plures gratiæ
Quam hic à nobis enarrari poterunt,
Gratia illi Regi tum aderit
Cum mores antiquos emendaverit,
Ipse in secreto investigabit
Hanc scientiam obscuro sermone:
Et inter solitarios seu monachos
Ea de re semper fiet certior,
Ita Rex Calid eam quæsivit apud multos,
Donec inciderit in Morienum,
Qui opem tulit Calidi in sua necessitate,
Virtus enim ejus ad hoc incitavit:
Sed nunc de hac materia tacebimus,
Et de subtili opere trademus.
Necessum est, ut sit eruditus,
Qui velit percipere subtile opus.
Oportet eum cognoscere primam Philosophiam,
Si confidat Alchymiam inquirere,
Et primo vos intelligere debetis
Qui huic operi intenti estis,
Cum metalla vestra per præparationem
Sint facta habilia ad generationem,
Tum divisione separanda erunt
In quatuor Elementa, si lucrari desideretis;
Quod si perficere nequeatis,
Ite & discite ab Hortulano,
Qui ea de re suum fecit librum,
Quomodo vinum sit dividendum in 4. Elementa,
Et præterea vos scire decet
Effectus quatuor qualitatum,
Quæ dicuntur, caliditas, frigiditas, humiditas & siccitas,
Unde omnes res sunt compositæ,
Et quia præcipuè in hac arte appetatis
Habere colorem in igne perseverantem
Sciatis, antequam illum obtineatis,
Quomodo quilibet color generetur,
Nam omnis color, qui nominari potest,
Hic apparebit, antequam albedo aderit,
Ad hæc vultis habere in opere
Facilem liquefactionem instar ceræ aut gummi,
Alias non intraret, nec penetraret
In metalla, testantibus authoribus,
Sic desideratis quoque habere fixum & fluxibile,
Cum coloris copia, quocunque modo.
Hæc tria contraria conjuncta ut fiant
In uno subjecto, magnum est secretum,
Nihilominus ille, qui valet ingenio,
In hoc capite id invenire poterit.
Et primo, ut dem vobis brevem doctrinam;
De prædictis quatuor qualitatibus primis,
Calor & frigiditas sunt qualitates activæ:
Humiditas & siccitas verò passivæ:
Nam hæ patiuntur semper illas,
Ut lapides cum fiunt calx & aqua glacies,
Unde facillimè judicare poteritis,
Nihil generatum est, nisi calore aut frigore;
Attamen passivæ habent aliquid activitatis,
Veluti in mechanicis operibus quotidie videmus;
In panis & cerevisiæ coctione & aliis opificiis
Humiditas operatur & siccitas.
Aristoteles in physicis, multique alii
Dicunt, ab actionibus procedit speculatio;
Referunt quod practica sit radix & initium
Speculationis & omnis scientiæ.
Nam proprietates rerum quarumlibet
Perceptæ fuerunt per earum operationes:
Veluti per colores urinarum audemus
Pronunciare de calore vel frigore,
Per istas quatuor qualitates primas
Indagamus colores successu temporis;
De quibus certi esse non possumus
Nisi in substantia valde pura.
Multum doctrinæ inde capietis,
Si sciatis, quomodo colores quotidie generentur;
Color est extremitas cujusque corporis clari,
Clara substantia bene terminata hic est materia,
Si caliditas dominetur in materia sicca,

Color albus aderit ibi certissime,
Veluti apparet in oculum ex ossibus combustis,
Et in calce viva ex lapidibus facta,
Ubi frigiditas agit in materia humida & clara,
Albedo apparebit in ea operatione,
Ut contat in glacie & frigore induratis,
Causa ejus declarata est jam ante in Philosophia,
Sed hic non de communi philosophia loquor,
Verum per exempla, ut tradam Alchymiam,
Unum per aliud percipi potest,
Veluti soboles agnoscitur ex sua matre,
Si caliditas in materia humida & crassa
Agat, niger inde color generabitur,
Quod si exemplum ejus desideretis,
Observate cum viridia ligna igni apposueritis,
Cum frigiditas operatur in materia crassa & sicca,
Niger erit color, cujus rei ratio est,
Talis materia est compacta & valde crassa,
Cum frigore constringente, vitæ inimico,
Crassities facit obscuritatem, & lucis privationem,
Si color privetur, nigredo apparebit.
Ideo semper hujus memor esto,
Quod clara materia sit materia albedinis,
Causa efficiens potest esse varia,
Nam interdum est caliditas, interdum frigiditas,
Sed albedo & nigredo ut omnes norunt)
Sunt colores contrarii in extremitatibus,
Hinc opus vestrum cum nigredine incipiet,
Si finis est debeat albedinis perfectio,
Intermedius color, ceu philosophi tradunt,
Est rubeus inter nigrum & album,
Nihilominus firmiter mihi crede,
Rubeus est ultimus in opere Alchymiæ,
Dicunt quoque in sua doctrina,
Quod hi duo colores, rufus & citrinus:
Sint intermedii inter album & rubeum.
Et quod viridis & plumbeus color
Inter rubeum & nigrum intercedat,
Incarnatus color est ex materia valde pura
Medici in urinis habent colores novemdecim,
In album & nigrum, ut ipsi tradunt,
Ex quibus color subalbus unus est,
Similis colori lapidis Onichini,
De eo colore Magnesia videtur,
Sed magnesia splendet cum puritate,
In nostro subtili opere Alchymiæ
Omnes occurrent colores, qui unquam habentur,
Centum & plures certissime,
Quam in urina sunt animadversi,
In quibus omnibus coloribus esse nequit,
Quin lapis noster contineatur secundum omnes gradus,
In omni compositione operum, quæ fiunt,
Et in omni compositione, qui mente concipitur,
Quotquot ibi colores sese offerunt,
Tot graduationes prudenter institues,
Et si non omnes graduationes cognoveris,
Ex Raymundo illas discas in arte ejus generali,
Gilbertus Rymerus scripsit juxta suam inventionem
De 17. proportionibus, at illæ non sufficiunt
In hac scientia quam nunquam invenire potuit,
Quamvis in medicina fuerit valde eruditus,
Cum excellentia naturæ humanæ
Sæpe superet medicinas medicorum,
Et sic honoret non raro suam artem
Cum sua medicamenta forte sunt inania,
At ita non se habet in medicina minerarum,
Ea enim ars excedit omnes alias generationes,
Et solum existit hominis sapientia,
Veluti per experientiam prudentes testari possunt,
Et ita alchymiæ verum fundamentum
Est in compositione ratione prudentis graduationis,
Caloris & frigoris, aut humiditatis & siccitatis,
Cognoscendo, quod aliæ qualitates per eas generentur
Utpote durities & lenitas; gravitas & levitas,
Asperitas & lævitas, per certa pondera,
Cum numero & mensura sapienter indagata,
In quibus ternis existit omne à Deo confectum,
Nam Deus fecit omnia & disposuit certe
In numeris, ponderibus & mensuris,
Quos numeros si mutuaveritis,
Naturæ injuriam facitis,
Ideo Anaxagoras inquit, cave bene,
Ne ad conjunctionem procedas,
Antequam pondera plenarie cognoveris
Omnium componentium, quæ hic requiruntur,
Baconus dicit; quod antiqui nihil celaverint,
Nisi solummodo proportiones, quas non docuerunt,
Nam nullus authorum est, nec rex, nec princeps
Scribens de hac scientia cum aliis congruit
In proportionibus, quas si scire velitis,
Raymundus cum Bacono & Alberto docebit,
Cum Anaxagora seniore, ex his quatuor
Habebitis perfectam cognitionem, at non ex uno omnem,
Et si junxetis 4. qualitates ad unam intentionem,
Tum oportet conjungere singula Elementa,
Ut aquam & terram secundum vestrum desiderium,
Bene composita cum aere & igne,
Sciendo, quod in activitate sit dignior
Secundus & tertius quorumlibet graduum,
Quartus & primus excludi nequeunt,
Nam utilis est & maxime usurpandus,
Et optime extendere potest suam multiplicationem,
In quo existit virtus generationis,
Atque hoc est terrestre Lithargyrium nostri lapidis,
Absque eo nulla erit generatio,
Nec nostræ tincturæ fixatio,
Nam nihil est fixum, nisi terra sola,
Cætera omnia Elementa sunt volatilia,
Ignis, aër & aqua, ut quotidie videtis,
At ignis est causa extensibilitatis,
Et facit materiam esse permiscibilem,
At clarus splendor in pulchro colore
Fit magis ex genere aerio,
Et aër quoque si fuerit condensatus
Facit res levis liquefactionis,
Veluti est cera, & butyrum & omne gummi,
Exiguus calor ea omnia liquefacit,
Aqua purgat cum ablutione,
Et res mortificatas causatur revivere,
De multiplicatione ignis nil miri videtur,
Quæ multiplicatione terræ inferior est,
Nam terra generat herbas quotidie novas,
Absque numero idcirco verum est,
Quod terra tam sit admiranda, quam ignis,
Quamvis una scintilla in immensum se multiplicet,
Si tota ditio foret repleta lino,
Tum vana scintilla mirabiliter in eo cresceret,
Ignis & terra solummodo se multiplicant,
Et illæ sunt causæ multiplicationis nostri lapidis,
De hac terra Albertus magnus meminit
In mineralibus quod Lythargyrium sit optimum
Pro Elixire albo, ibique recenset illud,
Quod quoque in libro carminum demonstratur:
Nunc ad conjunctionem accedamus;
Et quædam consilia de ea adferamus,

1. Conjunge

1. Conjunge Elementa tua grammaticaliter
Cum omnibus suis regulis convenienter,
Quæ regulæ ad adjuvandum eruditos
Sunt præcipua instrumenta in hoc opere,
Nam nihil magis sibi contrariatur,
Quam esse fixum & volatile:
Omnes Grammatici Angliæ & Franciæ
Ignorant docere vos hanc concordantiam:
Hoc ORDINALE eam tradit, ut videbitis
In Physica, libro de Arbore.
2. Conjunge eo quoque Rethoricæ modo
Cum naturis ornatis & purificatis,
Postquam tinctura vestia debeat esse pura & pulchra,
Accipe purum terram, aquam, ignem & aerem,
3. Logica via, quandocunque sit,
Misce vera genera, non sophistica,
Quorum ignorantia adduxit multos doctos
Ut omnem suum laborem & opus perderent,
4. Junge ea invicem quoque arithmetice,
Per numeros subtiles proportionales,
De quo parum adhuc fuit cogitatum,
Cum Boetius scriberet, Tu numeris Elementa ligas;
5. Conjunge tua Elementa Musice
Duas ob causas, unam propter melodiam,
Quæ suos concentus placitos habeat,
Cum verum effectum ejus inveneris,
Et sic compone, ut Diapason
Cum Diapente & Diatessaron,
Cum hypate, hypaton & Likanos misce,
Cum regulis, quæ sunt in Musica,
Cum proportionibus causantibus harmoniam,
Quibus valde similes proportiones sunt in Alchymia,
Nempe pro magnis numeris actu positis,
Sed pro secretis numeris intellectualibus
Oportet ut inquiratis, velut ante dixi.
Ex Raymundi & Baconi doctrina,
Baconus tradit ea obscure in tribus suis epistolis:
Et Raymundus melius in Arte generali:
Multi existimant, cum ista legunt,
Quod intelligant, at revera falluntur.
6. Cum astrologia junge quoque Elementa,
Ut prosperentur eorum operationes quæcunque;
Quæ simplex genus, rude & inexpertum
Prudenter ducunt, donec inveniatur finis,
Cum tempore illa obediunt
Supra naturas formatas stellarum influentiæ,
7. Et scientia perfectiva multum præbere evidentiæ
Omnibus in hac arte nobili laborantibus,
Et ita quam plures scientiæ aliæ faciunt
8. Velut præcipue illa de pleno & vacuo,
Sed magistra inter scientias omnes habenda,
9. Ad serviendum huic arti, est magia naturalis,
Cum quatuor Elementa sapienter composita fuerint,
Et singula in suo gradu ordinata
Tum ex variis gradibus & digestionibus
Colores apparebunt usque ad perfectionem,
Tunc enim intrinsecus operatur calor naturalis,
Qui in nostra substantia saltem est intellectualiter,
Visui non patens, nec manibus palpandus,
Ejus operatio paucis rarisque est cognita,
Et cum hic calor naturalis movebitur
Per externum calorem artificialem,
Tum natura excitata operari non desinet,
Ad varias diversitates graduum producendas:
Quæ est una causa, ut ex ratione animadvertitis;
Quod in opere nostro tot appareant colores,
Idcirco causatur in hac arte multum dubii
Ignorantia caloris intrinseci & extrinseci:
Ad sciendum, quomodo uterque hic calor congruere debeat,
Et uter eorum in operando prædominari,
Digestiones in hoc opere valde conveniunt
Digestionibus rerum animatarum,
Et præ cæteris (ut certe testificari possum)
Magis assimilantur coctioni in homine:
Ideo Morienus dicebat, lapis noster in generatione
Valde est similis creationi hominis:
In quo, inquit Raymundus, quatuor omnes gradus
Complexionum quatuor invenire licet,
Idque actu, quod non poteritis reperire
Inter alias creaturas in alio genere,
Hinc inter creata hæc duo solummodo
Vocantur Microcosmus, Homo & noster lapis;
Nunc de digestione ad nutritionem
Perfecte cognoscendum opus est accedere,
Humor est solidus, constans cum siccitate;
Fortiter mixtus in suis gradibus,
In opposito passiva debite mixta
Generantur calore intrinseco & extrinseco;
Ita nihil aliud est nostra digestio,
Nisi ex humore substantiali creata perfectio,
Oro vos, ô laici, ut me excusetis,
Quamvis ad hujusmodi verba non sitis assuefacti,
Oportet me iis uti, quia omnes authores affirmant,
Quod quælibet scientia suos proprios habeat terminos,
Digestio interdum magis augmentatur
Externo frigore, ut quotannis videre potestis,
Quomodo in hyeme homines plus cibi capiant,
Quam æstate, cum calor eorum sit intensior,
Nam frigus tum cogit calorem intrinsecus fugere
Et magis conjungit, ut fiat fortior,
Cujus virtus & potentia major est
Ad digestionem perficiendam, quam antea.
Sed præcipuum nostrum Digerens pro hac intentione
Est virtualis calor materiæ digerentis,
Nihilominus calor rei digestibilis
Adjuvat digestionem, ejusque operationem;
Febrilis calor nihil digerit,
Radii solares juvare possunt & causari destructionem,
Vinum digestum plus habet caloris naturalis,
Quam recens mustum, cujus calor est accidentalis,
Coagulatio non est forma substantialis;
Sed saltem passio rei materialis,
Adhæc vos scire oportet, cum colores apparent,
Quod si præcipuum agens in ea materia,
Interdum enim calor est, interdum frigus,
Et aliquando humiditas, aliquando siccitas.
Ad cognoscendum principale agens semper
Requirit indagationem subtili ratione,
Quod non perceptum est, nisi à magistris paucis,
Nam non norunt, quomodo colores oriantur,
Principale agens qualitatum quatuor
Potentiam regalem obtinet & prædominatur;
Ut reliqua ad suum genus convertat,
De qua conversione Anaxagoras tradit
In libro suo de conversione naturali,
Cujus causas speciales Raymundus adducit;
Non est res ludrica aut levis docere,
Quomodo vestrum principale agens debeat discerni,
Quod tradam vobis per quatuor signa,
Ut per colorem, saporem, odorem & liquorem.
Et primo per colorem, quo intentioni vestræ serviat,
Ut principale agens agnoscatis,
Respicite in vas vestrum, qui color magis apparet
Tum illud, quod hunc causatur est principale:
Pro eo tempore, cujus insolentiam mitigare poteritis;

Per

Per hanc doctrinam, si furere incipiat,
Quod perficietis, si bene cognoveritis
Causas colorum omnium, qui occurrent,
Hos ego his tradam brevissime
Per causas suas, ne opus sit alibi eas quærere :
Albedo producitur ex varia materia clara,
In alia re terminata, prout hic quoque invenitur,
Nigredo est, cum partes corporis obscuri
Cum Crassitie opprimit claritatem subjecti,
Aut fit ex combusta terrestreitate,
Sed ex ea combustione magna durities sequitur,
Ac per commixtionem obscuri, clari & puri
Generantur omnes intermedii colores,
Quælibet res clara, perspicua & pulchra
Oritur ex materia aquæ & aëris,
Quam pura terra apprehendit,
Talis quæ claritatem ejus non tollat,
Et si in ejusmodi claritate & perspicuitate
Non videatis colores speciales,
De quibus audacter judicare poteritis,
Quia causa earum rerum fuerit intense frigida,
Veluti in Cristallo, berillo, aliisque plurimis,
Diversitatem inter ea scire debetis :
Cristallus habet aquam ad aerem declinantem,
Inde est clara, speciosa & pulchra:
At si declinet magis versus aquam,
Est obscurior, ut berillus, vel glacies congelata,
Sed si materia tendat ad siccitatem,
Obscuritas cum duritie nascitur,
Ut apparet in adamante lapide,
Et in pluribus ejusmodi aliis :
Splendoris, qualis est in Magnesia,
Lux est causa in materia clara,
Quæ superinducta est in aqueum vaporem,
Antea calore incensa certissime;
Nunc post claritatem & colores extremos
De mediis coloribus nonnihil addam,
Rubini color est de tenui fumo ortus
In claro corpore, qui tum causatur,
Cum in eo corpore dominatur copia lucis,
Nam ejus plus vel minus facit plus vel minus splendere,
Sic Amethistus rubinum sequitur dignitate,
In minori claritate & majori obscuritate,
Et Calcedonius micante substantia
Sequitur berillum in gradibus variis,
Viridis, ut Smaragdus, est ex aqua pura,
Cum terrestri materia combusta mixta,
Ex quo clarioris substantiæ terra fuerit,
Et clarios viriditatis color apparebit,
Fuscus est ex claritate terminatæ
Inita ex crassi fumositate congregata,
Ex aqua & terra productus,
Cui adest claritudo aeris :
Lividus vel plumbeus color generatur
Ex partibus aqueis & terrestribus,
Et ubi hæ partes sunt frigidæ & crassæ,
Ibi plus ejus coloris visitur,
Ut apparet in inveterato plumbo,
Et in hominibus morti propinquis,
Hic color vocatus lividitas,
In lividis inimicis frequens,
Naturalem calorem & sanguinem movet
Ad cor, ad confortandum illud,
Et derelinquit faciem frigidam & siccam,
Quia calor & sanguis inde recesserunt :
Similiter cum febres sunt in extremitate,
Ungues manuum isto colore conspiciuntur,
Saphyri color ex oriente cæruleus
Cœlesti sphæræ non absimilis,
Longe pulchrior est ad visum livido,
Quia plus in eo est aeris, aquæ & lucis,
Quam in livido colore & multis modis
Hinc talis color preciosior æstimatur,
Quam alii cærulei, qui quo sint obscuriores,
Eo minus habent aeris & plus terrestreitatis,
Argentum in lazurinum facile adduci potest,
Cujus ratio est, perspicuitas,
Quæ in argento existit, producta ab aere,
Ideo ad cœlestum colorem tendit :
Et copia argenti vivi, quæ in eo est,
Causatur in argento splendorem,
Subtilis terra, pura aqua cum claritate aëris
Efficit illum splendorem in argento vivo,
Citrinus color, flavus ut est in auro.
Est color placitus, quibusdam valde gratus,
Generatus ex valida & forti digestione,
Nam humor in eo habet fortem decoctionem,
Talis color per calorem generatur,
Velut est in melle, urina, lixivio & felle,
Fulvor in auro producitur [ut vere dico]
Ex pura & subtili materia bene terminata,
Perspicuitate condensata; nam aqua purior
Quo fuerit condensata, eo magis splendebit.
Causa enim ejus non est alia,
Quam humiditas terminata, ut doctiores statuunt,
Ita ut sit quoque polibilis,
Quia aër nullas figuras recipit :
Nam aër per se non terminatur,
Sic causam perspicui in aqua agnosceris :
Albus & rubeus bene mixti & puri
Generant pulchrum colorem citrinum,
Ita diversa commixtio Elementorum
Facit diversos colores pro diversa intentione,
Cum variis digestionibus & variis gradibus,
Omnes colores facti sunt pro oculis.
Elementorum colores proprios notabitis,
Unde de coloribus melius judicabitis,
Medici dicunt de herbis quibusdam,
Quod sint exterius frigidæ & calidæ intus in radice,
Si exemplum hac de re expetitis,
Considerate operationem nobilium violarum,
Communis philosophia causam hanc apperit,
Quod frigida sit intus & rubea extus rosa,
Anaxagoras dicit in sua conversione naturali,
Intrinsecum & extrinsecum in omni re esse contrarium,
Quod verum est, exceptis iis rebus, quæ sunt
Et parva compositione simplicitati proximæ :
Ut est scammonium & laureola laxativa,
Quæ non nutriunt ut vegetabilia,
Memento, quomodo in qualibet re mixta,
Semper unum elementum regnare desiderat,
Qui insolens appetitus & vitiosus
Cogit homines, ut sint tam ambitiosi,
Quod Deus optime disponere novit,
Dum pro peccatoribus bene providerit,
Omnes efferos appetitus ad æqualitatem reduci,
Cum Requiem æternam ecclesia canit,
Tum omnes ambitiosæ cogitationes
Apparebunt in nihilum redactæ,
Domini & mendici tunc evadent
In sarcophago omnino æquales,
Principale vestrum agens ita tractabitis
Si ultra æqualitatem tetenderit,
Ideo Aristoteles inquit, componite lapidem vestrum
Æqualiter, ne in eo sit repugnantia,
Nec ulla divisio, cum proceditis,
Cavete de eo, qui valde necessum sit,

Et

Et cum contigerit, ut videatis
Omnes colores simul, qui numerati sunt,
Tum permitte naturam sua operatione
Pro libitu suo instituere generationem,
Ut ita inter tot tamque varios colores
Natura ostendat unum principalem,
Talem qui ad propositum tuum vergat,
Correspondens elemento vestri desiderii,
Hoc modo ex coloribus providebitis,
Quid vos in opere dirigere debeat,
Quamplurima ita de coloribus possem scribere,
Sed hæc promissis meis satisfacient,
Quatenus colores vestro inservient proposito,
Ad agnoscendum principale vestrum agens,
Sed multi ex doctis mirabuntur, ut patet,
Tam varios colores, in lapide nostro
Ante perfectam albedinem & claram,
Immutabilemque apparituros,
Considerando paucitatem ingredientium,
Quibus respondebo ad placitum eorum,
Et insuper veritatem illius magni dubii,
Per genus magnetiæ, isti colores eveniunt,
Cujus natura est convertibilis
Ad quamcunque proportionem & gradum,
Veluti Christallus ad ejus subjectum exsistit,
Nam cujuscunque rei, quæ est in terris,
Si Christallum ei supponatis,
Colorem repræsentat, hinc desine mirari,
Ideo Hermes inquit nec falso nec invide,
Ad perpetranda miracula rei unius,
Deus ita ordinavit, Rex Hermes ait,
Ut mira fiant de re unica;
Communes Philosophi hinc reperire nequeunt,
Virtutem nostri lapidis captum, eorum excedentem
Odor quoque intentioni vestræ proderit,
Ad sciendum prædominans Elementum,
Et una cum colore erit pro testimonio,
Quo principale agens indagetis,
Et vos qui odore doceri vultis
Principale agens ut discernatis,
Velut album & nigrum sunt extrema colorum,
Ita suave & fœtidum inter odores existunt,
Sed cum pisces ex visu non cognoscant
Intermedios colores, quia ipsorum oculi
Careant palpebris, ad claudendum eos,
Sic nec medii odores odoratu,
Percipientur à vobis, & hæc est ratio,
Quia nares patent ut piscium oculi,
Ideo medii odores non certissime
Captantur naribus, ceu medii colores oculis videntur:
Gravis odor non est (ut docti sentiunt)
Medius odor, sed saltem minus fœtens,
Atqui scribebant in suis libris
De sua experientia, (quæ mihi non est cognita)
Quod si misceatis suavem & redolentem odorem,
Æqualiter cum fœtente, ad probandum vestram intentionem,
Suavis odore percipitur, non autem fœtidus,
Causam ejus rei cognoscere poteritis,
Omnes res suaves habent plus puritatis;
Et magis sunt spirituales, quam fœtidæ:
Idcirco in aere sunt magis penetrativæ
Et magis extensibiles, & sic quoque vitæ,
Magis acceptabiles, seu amicæ naturæ
Et hinc magis receptæ quod est certum,
Odor est fumosus vapor, calore resolutus
Ex substantia quidam sudore visibili,
Qui in aërem libere intrat,
Et mutat aërem, vestrumque odoratum,
Veluti sapor ciborum mutat vestrum gustatum

Et quemadmodum soni afficiunt auditum
Et colores afficiunt vestrum visum,
Ita odor mutat odoratum sua potentia,
Si causam odorum, scire desideretis,
Quatuor res ad eos requiruntur,
Primo, quod subtilis materia sit obediens
Operationi caloris, ut referat
Per fumum similitudinem ejus rei,
De qua fumus ille evaporat,
Et ut propaget fumum eum purum,
Sed retinebit eundem fortius,
Et sic materiæ crassæ non obediunt
Caloris operationi, ut patet in nostro lapide;
Calor efficit odorem, frigus impedit.
Quia fimeta in æstu magis fœtent, quam hyeme;
Odores grati generantur
Ex pura substantia & vaporosa,
Ut apperet in ambra, nardo & myrrha;
Quæ res fœmineo sexui in primis placent,
Sed ex substantia pura cum mediocri calore
Proveniunt temperati odores, ut in violis,
Ex mediocri calore & substantia impura
Fit odor ingratus, ut aloës & sulphuris,
At cum naturalis calor diminuitur,
Tum inde gravis odor exoritur,
Veluti olet piscis inveteratus,
Ubi naturalis calor putret & odor fœtet,
Fœtor est vapor & resolutus fumus
Rerum, quæ sunt malæ complexionis,
Et cum humor saltem corrumpitur,
Ita ut substantia non destruatur,
Inde saltem gravis odor spirabit;
At non omnino fœtens eo modo,
Fœtoris putidi vera causa existit
Solummodo corruptio ipsius substantiæ;
Et cum mala substantia putrefiet,
Horribilis odor inde generabitur,
Veluti draconum & hominum cadavera putrida
Odore causari possent pestilentiam,
Non est salubre, olfacere carbones
Extinctos, ex fœtore vel equa abortire potest,
Quando qualitates conveniunt rei alicujus
Cum natura vestra tum bonus odor non deerit,
Sed cum substantia vestro generi fuerit contraria,
Tum odorem ingratum repræsentabit,
Pisces amant suaves, odores veluti constat,
Non appetunt escam putidam, velut novam,
Omne quod participat bono odore,
Habet naturalem calorem sibi convenientem,
Quamvis Camphora, rosæ & res aliæ frigidæ
Habeant suaves odores, tamen auctores scribunt,
Quod in calore virtualiter id sit inclusum
Cum puritate substantiæ, unde ita olent,
Hanc veterum opinionem aliis instillate,
Quod bonus odor non sit alteri contrarius
Sed ita non fit cum fætido odore,
Nam odor allii putorem fimi tollit:
De odoribus hæc doctrina sufficit
Pro ut in Alchymia vestræ intentioni servierit,
Quo opera vestra hinc intelligatis,
Quando res ad putrefactionem tendant.
Per odores quoque cognoscetis
Subtilitatem & crassitiem materiæ discernere,
De media etiam substantia cognitionem habebitis;
Quæ ostentat corruptionem caloris naturalis,
Et cognitionem diversitatum tenebitis
Cum humor sit corruptus & cum substantia,
Sed nostra substantia facta fuerat valde pura,
Et est conservata virtute minerali,

Ne inde fœtorem percepturi sitis,
Quamvis putrefiat in suo proprio genere.
Tertium signum & testimonium,
Quo intelligatis vestrum principale agens,
Sapor vocatur, gustatus oris,
Qui semper causa est diminutionis
Substantiæ illius rei,
De qua gustare præsumitis,
Sapor judex longe certior foret,
Quam color aut odor, sæpius probandus,
Si non adeo sapor esset periculosus,
Dum lapis noster est in opere,
Nam nocet & sanitati & vitæ,
Tam est res penetrativa
Res omnes subtiles superat,
Et solidas res subito penetrat.
Hinc est periculum, nec conveniens,
Multum vel sæpe de eo gustare,
Confortat metalla, ut novimus,
Sed nocivus omni hominum generi est,
Donec perfecta rubedo accedat,
Quæ in igne semper duratura est,
Quidam de plebe vilis, huic arti inserviens
Gustavit de lapide albo particulam,
Existimans eo se revelatum iri
Ab omni ægritudine & dolore,
Unde miser ille subito fuit,
Conjectus in fortem paralysin,
Quem magister meus magna fœlicitate
Curavit cum Bezoare minerali,
Idcirco quamvis gustatus communiter
Sit optimus judex quocunque tempore,
Tamen gustatus ejus est abominabilis,
Nec sapor hic quicquam proderit,
Nihilominus de quibusdam partibus separatis
Gustatio fieri commode posset,
Ante conjunctionem factam experiendo,
Num operatio rite peracta esset, vel non,
Quomodocunque sit, sapiens satis noverit
Colore & odore intentionem suam perficere,
Nam multi judicant de vino bono
Ex colore & odore, cum purum sit
At de novo vino invenitur in genere
Gustatus verus judex præ omnibus,
Odoratus enim habet saltem unum organum,
Nihil discernens nisi res fumosas,
Sed gustatus habet organa sex absque dubio,
Ad percipiendum qualitates intus & exterius,
Quæ natura ordinavit contra pericula,
Ad securitatem rerum vitam habentium,
Simia judicat de suo cibo ex odoratu,
Homines & psitaci confidunt gustui,
Nam multæ res boni sunt odoris,
Quæ tamen gustui non conveniunt
Quia sunt abominales, nimis acidæ,
Nimis acres, amaræ vel alias horridæ,
Seu venenosæ, corrodentes seu nimis fortes;
In his gustatus judex non admittitur,
Auctores antiqui olim retulerunt,
Quod sapores essent novem,
Quos discere poteritis exiguo tempore;
Ut saporem acrem, unctuosum & acetosum,
Qui tres subtilem materiam significant,
Et alii tres mediocres materias testantur,
Ut mordens, salsus & aquosus,
Reliqui tres ex crassa substantia procedunt,
Ut sapor amarus, subacidus & dulcis,
Hi novem inveniuntur multis in locis,
Quinque ex iis generantur cum calore,
Unctuosus, acris, salsus, amarus & dulcis;
Sed reliqui quatuor numero
Facti sunt ex frigore, veluti est acetosus,
Acidus vocatus sapor ponticus,
Et subacidus qui dicitur stipticus,
Aquosus quoque dictus insipidus
Cum frigiditate generati effectualiter,
Sapor ex duabus rebus concipitur,
Diversæ substantiæ & diversæ complexionis,
Ex caliditate & humiditate in secundo gradu
Cum substantia crassa dulcis sapor provenit,
Idem gradus ejusdem complexionis
Cum mediocri substantia mixtus
Unctuosum saporem producit,
At ubi est calor & siccitas simul
Cum mediocri substantia in secundo gradu
Inde sapor sequitur necessario salsus,
Cum res in tertio gradu calida & sicca fuerit
Cum substantia crassa, inde fit amarities,
Sed in quarto gradu materia calida & sicca
Cum subtili substantia generat acredinem,
Ita quinque sapores, ut antea dixi,
Producuntur à calore, nec plures,
Ex frigore & siccitate in secundo gradu
Cum subtili materia acetositas oritur,
Veluti ex vultu hominum animadvertitis,
Cum gustant poma immatura,
Eadem complexio in eodem gradu
In re mediocris substantiæ,
Progenerat, veluti facile æstimabitis,
Mordens sapor, qualis est in rosa,
Sed acidus & subacidus, & minus acidus hi tres
Fiunt ex frigiditate & siccitate in diverso gradu,
Et frigiditas & humiditas in primo gradu
Aquosum saporem semper generant,
Veluti apparet in albuminibus ovorum
Et facie candida fœmellarum,
Nam tales sunt frigidæ & humidæ,
Et habet multum superfluitatis,
Ideo virorum sunt minus appetentes
Isaac dicit, sapores esse saltem septem,
Quia acidus subacidus sit unus, sed inæqualis
In complexione, unius radicis,
Et insipidus foret saporis privatio,
Inveniuntur quoque sapores compositi,
Ut dulcis acor & alii quamplures,
Ita ex saporibus homines indicabunt
Diversas substantias, complexiones, gradus quoscunque
Et si dubitetis gustatu experiri,
Ad alia testimonia accedatis,
Veluti in medicina non credendum urinæ
Soli, sed quoque in testem vocandus est
Pulsus manuum prudenti consideratione,
Sed res non naturales corporis humani
Habentes respectum insimul,
Ad septem res illas naturales,
Caveat sibi, si securus esse velit,
A tribus rebus contra naturam,
Hæc octodecim fundamentabiliter teneat;
Ignarus medicus est ea prætereuntis,
Ita ab ignorantia eritis tuti
Et ægros à morbis relevabitis,
Sic si hanc scientiam velitis indagare
Operationibus, ad has respicite circumstantias,
Prudenter considerando hæc 4. testimonia,
Tria sunt tradita, quartum est liquor:
Liquor est solatium hujus operis,
Liquor erudito dat evidentiam,
Per illum nectendi sua Elementa,
Atque etiam solvendi pro sua intentione,

Liquor

Liquor conjungit marem & fœminam,
Et facit res mortuas ad vitam redire,
Liquor purgat per solutionem.
Liquor nostri lapis est præcipuum nutrimentum,
Absque liquore alimentum non est bonum
Liquor vehit alimenta omnia
Ad singulas partes humani corporis
Et sic idem facit apud nos in Alchymia,
At considerare vos oportet paritatem
Omnium vestrorum liquorum & quantitatem
Et quam crassi sint vel tenues,
Alias parum lucri facietis.
Sed non, ut medici meminerunt
Quia elixir est res secundæ intentionis,
Ideo plus miri naturalis invenietis
In ejus operatione, quam in omni alio genere,
Medici dicunt, quæ urinæ sint crassiores,
Eo plus significant humiditatis,
Multi liquores requiruntur
Ad nostrum lapidem pro ejus appetitu,
In libro Turbæ Arisleus refert,
Quod aër in aqua secrete sit inclusus,
Quæ tollit terram aëria sua potentia
Pythagoras inquit, quod bene dictum id foret,
Aristoteles astute verba ejus ponit,
Dicendo, cum habueris aquam ab aëre
Plato sapientissime loquutus est
Et vocavit illud stillam roris Madii,
Quod appropriate de Alchymia dictum est,
Sed communes authores primæ philosophiæ
Inquiunt, Aër condensatus redit in pluviam
Et aqua rarefacta in aërem revertitur,
Aliqui dicunt, quod Mayus sit initium anni,
Ut sumatur aqua facta ex aëre;
Qui eam dicunt talis aqua de cœlo descendit,
Donec Sol ingrediatur Scorpionem,
Alii dicunt, quod omnes liquores sint fugiendi,
Quos frigus inficiat, nec sint usurpandi,
Causa, cur ita, ut narrant antiqui authores,
Est quod activitas eorum sit frenata frigore,
Quidam Philosophi dicunt, quod sumere debeatis
Lac pro liquore ad faciendum Elixir,
Alius ait pro sua intentione,
Quod nullus liquor pro complemento sufficiat,
Ut aqua ex lythargyrio, quæ sit utilis
Cum aqua Azoch, ut lac fiat virginis,
Sed Democritus ait, quod optimus liquor sit
Ad faciendum Elixir, Aqua permanens,
Cujus naturalis virtus & proprietas sit
Ignem tolerare, nec inde fugere,
Repescissa inquit, quod præcipuus liquor
Sit aqua vitæ pro Elixiris opere
Quia ea sit spiritualis & reviviscens,
Res mortuas revocans ad vitam,
Existens quinta essentia rerum,
De qua Aristoteles scribens,
In libro suo de secretis ita dicit:
Quod omnis perfectio sit in quinario,
Rupescissa vocat optimum omnium liquorem,
Nam facit crassas materias spirituales,
Sed apud Pythagoram invenietis
Aquam nostram vitæ alterius generis,
Ipse inquit, quod sit vivificans in hac sententia,
Fac fugiens fixum & fixum fugiens,
Eo enim modo forti coactione
Fixæ materiæ fiunt facilis liquefactionis,
Alii dicunt, quod nullus liquor superet
Liquorem congelationis amantem,
Ideo talis optime reperiri posset
Prope Islandiam, in tali terra,
Quam Oceanus circum ambiat,
Ubi tales liquores facile occurrant,
De alio liquore alii sapientes dicunt
Qui sit frigidior quam aqua fontis,
Magis gelidus non gustatur liquor,
Attamen nunquam consumitur aut diminuitur,
Quamvis sit semper in opere occupatus,
Nunquam tamen in copia deficiet,
Qui à Democrito vocitatur
Lux umbra carens aqua orientalis,
Hermes inquit, nulla aqua tam est necessaria
Quam aqua crudi mercurii,
Nam illa, dicit vir doctissimus
Locum tenebit aquæ in nostro opere,
Nunc discitis omnes, quotquot hanc scientiam quæritis,
Quod per hos liquores lapis noster perficiendus sit,
Liquor est res mobilis
Substantiæ liquidæ & instabilis,
Omnes ejusmodi res sequuntur motus Lunæ
Magis quam res stabiles aliæ,
Idque apparet cuicunque clerico
In operatione albi operis,
Liquores lavant & purificant
Tam extremitates quam intermedia.
Deus creavit liquorem ad hominis usum
Ad purificandum res impuras in ædibus,
Liquor absque dubio educit
Res abditas corporum exterius,
Ut lotrices evidenter comprobant,
Dum ex cinere suum faciunt lixivium
Liquor confortat radices graminis,
Et arborum, quæ exiccatæ fuerant,
Nam liquores naturales restaurant
Humores antea perditos,
Liquores dividunt qualitates seorsim,
Resolvendo substantias in atomos admirabiles,
Liquores quoque in unum cogunt
Multas res, ut fiant noster lapis
Liquor juvat ad fluxum & motum,
Diversas res: & hinc animadvertitis,
Quomodo liquor investigandus sit
Ex rebus variis quæ in terra existunt,
Quidam per inclusionem, velut Terebinthina
Et quidam expressione, ut musta & vina,
Aliqui contritione, veluti oleum,
Quidam distillatione, quemadmodum aquæ fiunt,
Aliqui combustione, ut colophonia,
Et quidam per aquam, ut fœminæ faciunt lixivium,
Quidam aliis viis producuntur,
Et per naturalem operationem fiunt,
Ut urina, sudor, lac & sanguis,
Ac coagulum ad caseos faciendos utile,
Per tot modos & adhuc plures
Liquores quærimus pro nostro lapide,
Quilibet ex illis vult adhærere
Illi, quod tangit magis minusque,
Sed argentum vivum quamvis fluxibile sit,
Tamen nulli rei adhærebit,
Nisi met illis cujuscunque generis,
Quia ibi invenit sororem vel fratrem,
Mixtum ex subtili terra relinquit ea,
Nec adhæret illis, quæ tangit,
Omnes isti liquores enarrati.
Continent 4. Elementa æque, ut istud,
Ut lac continet serum, butyrum & caseum,
Et ita singula ex his omnibus:
Quæ quatuor Elementa separari possunt
Et iterum conjungi, ad vestrum lucrum,

Sed longe prudentius hæc inveſtigantur,
Quam cæcus, barbarum & ſurdum fiunt,
Ex omnibus liquoribus, qui ſunt in noſtro lapide,
Non eſt ſimplex, niſi aqua ſola,
De ſingulis quoque liquoribus noſtri lapidis
Cognoſcatis complexiones & gradus,
Et tum cum liquoribus ſeparabitis
Principale agens de ſuo ſitu,
Si ipſum fuerit permanens & durabile
In variis modis ſpecialitatis,
Ut ſi qualitas prædominans ſit ſiccitas,
Emendabitis eam liquoribus humidis
Jam magis, jam minus prout neceſſum videbitis,
Et ſic in omnibus qualitatibus procedetis,
Eoque modo ordinabitis pro veſtro nutu
Principale agens ad veſtrum propoſitum implendum,
Ex qua cognitione diverſitatis, contrarietatis & convenientiæ
Cognoſcetis, quæ qualitas prædominari debeat,
Liquores veſtri vel ſunt addendi vel ſubtrahendi
Ad æqualitatem faciendam magno ingenio,
Sed ne credatis, rem ullam exiſtere
Calidum & humidum ſimul in uno gradu,
Nam omnes, qui putant ejuſmodi binas qualitates eſſe,
Decipiuntur ſua opinione, ubicunque ſint,
Communes ſcholæ, quæ ita docent, non ſunt veræ,
Mitte hanc opinionem & novam adduce,
Omnes antiqui decepti inveniuntur,
Dum in uno gradu duas qualitates poſuerunt,
Aut ita dixerunt, ne inquirentes reperirent
Sécrètam mixtionem ex Elementorum genere,
Ideoque qui non novit graduationes,
Non poteſt eſſe perfectus in noſtris operationibus,
Nam in propriis ſuis numeris Deus fecit omnia,
Abſque veris numeris nemo bene cantabit,
Qui errat in numeris in ipſo cantu errabit,
Qui errat nobiſcum, naturæ infert injuriam,
Conſiderate quoque naturam medii,
Cum in tertio gradu fuerit depuratum,
Quo purius eſt veſtrum medium,
Eo major perfectio inde oritur,
Media complectuntur magnam partem
Virtutum quæ ſunt in hac arte,
Nam principale non poteſt reddere influxum
Ad finalem terminum, nec ille refluxum
Ad ſuum principale, abſque ſuccurſu
Mediorum, quæ extremitates contineant prædictas,
Nam veluti per medium alti ſpiritus
Anima connexa eſt humano corpori,
Ex quibus tribus ſpiritibus unus vocatur vitalis,
Alter dicitur ſpiritus naturalis,
Tertius eſt ſpiritus animalis,
Et ubi hi moventur, nunc audietis,
Spiritus vitalis in corde habitat,
Spiritus naturalis (ut authores teſtantur)
In Epate exiſtere perhibetur,
Sed ſpiritus animalis in cerebro,
Et quamdiu hi tres ſpiritus
In homine ſanitatem continuant,
Tam diu anima abſque ulla repugnantia
In corpore manet, vitaque ſana eſt,
Sed quando hi ſpiritus in homine remanere nequeunt,
Tum anima quoque inde diſcedit,
Ideo in opere noſtro, ut authores ſtatuunt,
Debent eſſe corpus, anima & ſpiritus,
In opere quoque noſtro oportet
Ut medium noſtrum cum quolibet genere conveniat,
Utriuſque extremitatis cum ſapientia inventæ,
Alias totum opus in nihilum redigeretur,
Nam natura prudens non poteſt operatione
Rem aliquam complere ad nutum,
Et ita incedere inter extremitates,
At ſi primo per omnes gradus tendat
Cujuſque medii, hoc eſt verum & legitimum
Hinc natura varia media ordinat,
Nunc poſt hæc omnia ſcire vos oportet
Septem circulationes cujuſque Elementi;
Quæ conveniant cum numero ſeptem planetarum,
Quos nemo cognovit, niſi ex gratia cæleſti,
Et philoſophi magni ingenii
Dicunt, quod circulationes debeant eſſe novem
Securius eſt illos ſequi in opere,
Nihilominus ſeptem nobis ſufficerent
Per inventiones novas nuper inventas,
A recentioribus philoſophis, quorum opera ſunt vera,
Sed pro circulationibus Elementorum
Quidam docti putant ſatis fore pro ſua intentione,
Si ab igne ordine deſcendant
Ad aërem, nec ſe errare,
Si hinc ad aquam procedant,
Atque inde ad terram, cum opus fuerit,
Et hoc modo obſervato ordine
A ſummis ad inferiora tendant,
Quorum verborum hanc rationem exiſtimant,
Quia aër eſt cibus ignis repertus,
Sed, crede mihi, talis circulatio
Eſt ſaltem quædam rectificatio,
Quæ magis ſeparationi inſerviat
Eſt correctioni, quam tranſmutationi.
Attamen verum eſt, quod ignis appetitus
Sit inprimis operari in terra,
Tanquam in præcipuo ſuo materiali fomite,
Quia ignis cum terra maxime omnium conſentit,
Ideo, quod ſiccitas dependeat à calore,
Sed aër cum ſuo genere magis humidus eſt,
Quamvis ignis abſque aëre non operetur,
Cùm elementa inter ſe ſint connexa vinculis,
Per Dei manum, ne ab invicem diſcedant
Ullo ingenio vel virtute artis humanæ,
Veluti in tubis aquarum exemplum videtis,
Ubi aqua gravis aſcendit poſt aërem,
De quo cauſam rationabilem non percipitis,
Niſi connexionem elementorum in ſuo genere,
Sed noſtra circulatio ab igne ſummo incipit
Et finitur cum aqua ipſi maxime contraria,
Alia circulatio cum aëre incipiens
Finitur cum ſuo contrario, cohærent terra & ignis,
Ab igne verſus terram, hinc ad aquam puram
Inde ad aerem, atque hinc per medium
Progredimur ad terram, & mox ad ignem,
Per has circulationes opus rubeum perficitur:
Aliæ circulationes potius albedini conveniunt,
Quæ propter eam hic enarratæ ſunt,
Quælibet circulatio ſuum proprium habet tempus,
Pro ratione ſuæ difficultatis,
Nam ut unus planetarum gravior eſt
Altero & in curſu tardior,
Ita quædam circulationes, quas docti peragunt,
Requirunt ſpacium triginta hebdomadum,
Aliæ circulationes minus habent temporis,
Veluti planetarum alius alio eſt levior,
Sed tempus unius eſt, quo aſcendat alius,
Ad 26. ſeptimas extenſum experimento,
Poſt omnes groſſas præparationes ante factas,
Et circumſtantias intellectas,
Quarum ignorantia quam plures decepit,
Cogens eos ceſſare, ubi ſapientes inceperunt,

Vulgares

Vulgares alii, qui hanc scientiam quæsiverunt,
Putarunt, quod 40. diebus hic confici possit,
Non cognoscunt illi res naturæ & artis
Habere tempus proprium pro cujuscunque modo,
Veluti apparet in hac similitudine,
Elephas, quia sit animal magnum & rude
Fœtum fert duobus annis,
Et est quinquaginta annorum antequam generet;
Anaxagoras inquit in sua consideratione
Quod metalla habeant pro sui generatione
Mille annos, Hinc statuit
Ejus respectu nostrum opus saltem esse unius diei:
Ita oportet operari vos subtili ingenio
Cum videritis terram surgere super aquam,
Nam ut aquam sustinet terra, quam premimus,
Ita in opere hujus lapidis contingit,
Hinc fontis scaturigines levi motu
Prudenter instituetis sæpe numero,
Ut aquæ possint leviter fluere,
Quia fluxus violenti sunt periculosi,
Præterea prodest in Alchymia
Cognoscere septem aquas in effectu,
Quæ sunt traditæ à diversis,
Cum sint communes, quas quærere oportet,
Nec desideretis hunc librum omnia docere,
Quia hic est saltem Ordinale,
Per has aquas existimant quidam
Emendare se posse omnes defectus metallici generis,
Putant quoque Elementorum quatuor
Per has se inventuros effectus
Nam præsupponunt cum confidentia
Quod omnes virtutes requisitæ iis contineantur,
Et ad mollificandum metalla duriora
Ac indurandum alia nimis mollia,
Vel ad putrefaciendum vel reddendum ea malleabilia,
Pro cujusque convenientia & aptitudine,
Ejusmodi liquores cognoscere valde prodest,
Alias lapis noster nutriri non poterit,
Auctores fama celeberrimi
Vocant lapidem nostrum Microcosmum,
Nam ejus compositio absque dubio
Apparet persimilis mundo, cui insistimus,
Ex calido, ex frigido, humiditate & siccitate,
Ex duro & molli, ex levi & gravi,
Ex aspero & levi, & ex rebus fixis
Miscetur cum volatilibus & fluxilibus,
Et ex omni genere contrario in unum reducitur,
Compositum ex instituto Dei gloriosi,
Unde in metallis fiat transmutatio,
Non solum in colore, sed in transsubstantiatione,
In qua oportet vos scire illud.
Quomodo omnis virtus Elementorum transmutantium
In transmutatum prædominari debeat,
Antequam substantia transmutetur,
Omnesque partes ejus transmutatæ debent converti
In Elementa transmutantia gradatim impressa,
Ita ut res tertia elementa ex iis omnibus
Illius conditionis semper permaneat,
Ut vere habeat ab uno illorum
Substantiam, ab altero virtutem,
Puer ubi natus est potest edere & flere,
Noster lapis in nativitate sua potest colorare abundanter,
Post tres annos puer incedit & loquitur,
Tum noster lapis adhuc magis colorabit,
Unum in mille ejus tinctura procedit
Metallorum bene ablutorum, veluti ipse testis sum,
Firmiter credite & confidenter cogitate,
Quod argentum tam bonum faciat, quam minera producit,
Et ita lapis noster augmentabitur & accrescet
In quantitate & qualitate in infinitum,
Atque inde ejus incrementum & augmentatio
Assimilatur homini in crescendo & creatione,
Attamen unum veritatis punctum hic ponam,
Quod quibusdam displicere possit,
Cum primum feceritis nostrum lapidem,
Eo tempore de lucro cogitetis,
Quod si tum cessare animum inducatis,
Manibus vacuis inde abibitis,
Expensæ adeo fuerunt magnæ
Quæ huic adhibentur operi,
Sed ad primum augmentum ex omnibus
Dividite vestrum lapidem
In duas partes æqualiter
Cum subtili bilance & non ad visum,
Unam pro rubeo, alteram pro albo,
Ad tenendum utrumque pro vestro commodo,
Tum primo lucrum incipit exoriri,
Sed postea, si sapueritis
Ad singulas augmentationes continuas
Utilitas proveniet commodissime,
In hoc nostro opere albo
Veluti quoque in rubeo lapide,
Inde dicit Maria soror Aaronis,
Vita est brevis & scientia longa,
Nihilominus valde retardat senectutem,
Cum semel sit perfectum forti animo,
Sed quidam, quamvis docti fuerint,
Reliquerunt opus suum ex inconstantia,
Postquam majores labores præterierant,
Quia non cognoverunt quod ultimo
Generetur lucrum & utilitas,
Quam appetiverunt illi in principio,
Hinc video, quod necessarium sit
Verum dicere, quando vos lucrum captabitis?
Nam cum ego obiero ex hac mortalitate
Hoc testimonium superstes remanebit,
Qua de causa non subterfugio
Veritatem hujus artis declarare,
Quoad mihi liceat, ne male accuset,
Quod Dei præcepta neglexerim:
Hoc modo finitur nostrum album opus
Satis declaratum viro intelligenti,
Post hæc omnia quodam tempore
Audivi dicentem magistrum meum,
Quod permulti patientes & sapientes
Invenerint nostrum album & lapidem experimentando,
Veluti fuissent vere instituti,
Magno cum labore & acceperint,
Sed pauci, dicebat, aut vix unus
In quindecim regnis habet nostrum rubrum lapidem,
Eoque dicto conjecit oculos
In me respiciens immobiliter,
Propter sua verba me vidit tristem,
Respondit ego, Heu mihi quid faciam?
Nam supra omnes res terrenas
Appeto & amo scientiam,
Et quia lapis rubeus præservando
Sit res preciosa producens mihi vitam,
Lapis rubeus, inquam, mihi fuerit gratior
Quam totius mundi aurum
Tum dixit ille, quod ætate forem junior,
Corpore agilis, ad insolentiam adhuc proclivis,
Vix ætatis viginti octo annorum,

Et quod Philosophi tales non haberent coævos
Hoc responsum molestum tum mihi reddidit,
Donec senior fueris dicebat, esse non poterit,
Eheu inquam, bone magister, sis memor,
Quamvis corpus sit mihi agile & juvenile,
Fac mei probationem, & invenies
Satis ætatis in mente apparituum,
Nihil addidit ipse eo tempore,
Et sic se sustinuit aliquamdiu,
Post hæc subito miris modis
Tentavit me, ut mos est philosophorum,
Quod omne narrare nimis longum foret,
Et evulgare id non sine injuria possem,
Nam servari debet pro secreto
Huic, cui scientia hæc continget,
Attamen ultimo successu temporis
Ille me amore dignatus est ex divina gratia,
Ut ita veram doctrinam acceperim
Conficiendi hanc rubram medicinam,
Quam inquirere velle esset frustraneum,
Antequam alba medicina perfecte sit confecta,
Habent quoque utræque medicinæ in principio
Unum modum vasis & operationis
Tam pro albo quam rubeo,
Donec omnes res vivæ fuerint mortificatæ,
Tum vasa & forma operationis
Mutari debent in materia, figura & gradu,
Sed cor in me palpitat & manus tremunt,
Quando scribo de hac re rarissima,
Hermes sententiam veram olim protulit,
Dicens, Ignis & Azoth tibi sufficiunt.
Expositor Hermetis & Aristoteles simul
In eo adjuncto opere rem miram declarat,
Inquiens quod Albertus Magnus Ordinis prædicatorum,
Et Baconus minorita, quoque monachus,
Non lapidis rubei habuerint considerationem
Ad augendum cum multiplicatione,
Expositor ille hoc satis cognoverat,
Quemadmodum magister meus mihi vere ostendit,
Quamvis nunquam probaverim
Opus rubeum ante hunc diem:
Causa apparet in hoc libro superius,
Cum spoliatus essem, nil desideravi amplius,
Attamen eo usque me intromisi
Ut secretum vobis pandere non desinam.
Enarrando tales, qui ausi sunt
Tam grande secretum aperire aliis,
Ipsi dicunt, quod intra albedinem
Cælata sit rubedo nostri lapidis delectabilis;
Quæ possit vi forti ignis alicujus
Educi, ut appareat secundum nostrum desiderium,
Pandophilus in turba ait, mente secura
Est ejus umbra in vera tinctura,
Maria id confirmat fide oculata.
Quod in ipsa albedine est rubedo occultata,
Liber laudabilis ab Hermete factus
De rubeo opere loquitur hoc versu,
Candida tunc rubeo jacet uxor nupta marito,
Hoc est, si caute respexeritis,
Tum pulchra & candida fæmina est
Copulata rubeo viro,
Unde facile intelligere poteritis
Cum lapis vester albus tolerabit calorem
Et manebit in igne ut sanguis, rubeus,
Tum Conjugium est perfectum & bonum,
Et facile hoc tempus agnoscetis,
Quomodo semen masculinum
Operando obtinuit victoriam,
Supra menstrualia preciosissime,
Eaque bene convertit ad suum genus;
Veluti ab experientia vobis patebit,
Considerando substantiam embryonis,
Nam tunc completus est noster lapis,
Quem sapientes dicunt nutriri debere
Proprio suo veneno, quousque sufficiat,
Tum ibitis quocunque libuerit,
Nam omnes sumptus vestros ille recompensabit;
Hoc modo finitur subtile opus cum requisitis suis,
Non necessum est, nec possum, nec volo, plus ostendere.

Capitulum Sextum.

Respectu materiæ concordantiarum
Considerabitis non esse variationem,
Inter eas res, quæ convenire debent,
Num ex variatione oriri posset discordia,
Unde labor vester frustra foret impensus,
Quicunque nostrum opus incepturus est,
Quinque regulas seu concordantias tenere debet;
Primo regula est ut observet,
Num mens ejus cum opere consentiat,
Quod prædominari oportet præ omnibus,
Alias omnes labores vestros frustrabitur,
Secunda regula necessaria est ad cognoscendum
Discrimen inter hanc artem & ejus artifices,
Tertia vestræ intentioni inserviet,
Cum opus convenit cum instrumentis,
Quarta concordantia bene inquiri debet
Quo ad locum, ubi perfici optime queat:
Quinta est de concordantia & sympathia
Inter vestrum opus & sphæram cælestem:
De his quinque regulis hic tradituri sumus,
Incipiendo à prima inveniemus,
Quo vere pauci magnates sint constantes animo,
Quia illi sunt præcipites, & opus longum est,
Volunt ut vos naturæ violentiam faciatis
Quidam novitii sunt adeo celebres ac ignis,
Post animi dimidium illi nihil desiderant,
Et quidam in septimana vix completa
Mutabunt mentem, quidam in die:
Et per mensem firmiter credunt,
Sequenti mense vero totam artem reprobabunt,
Multo melius esset pro iis cessare,
Quam artem hanc velle indagare,
Tales muscæ volent, quo velint,
Et tales verba prius addiscere elaborent,
Sequentes sententiam hujusmodi sacerrimam,
„ Attingens à fine usque ad finem fortiter
„ Disponens omnia suaviter:
Omnes parum prudentes & mente mutabiles
Necessario variari contingit,
Et quidam cuicunque fidem adhibent,
Quod opibus illos exuit:
Cuique fabulæ sibi narrare solent
Assentiri & antiqua relinquere:
Sed quidam Domini sunt animo constantes
Iique apti sunt ad finiendum illud:
Talis quicunque fuerit in hoc opere,
Sive laicus sive clericus,
Seu dives, eques, abbas aut dominus
Cum hac arte maxime convenit:
Secunda concordantia cum hac arte est,
Cum habiles invenitis ministros,
Nullus famulus huic intentioni inservit,
Nisi sit sobrius, prudens & diligens,
Fidelis vigilans & meticulosus,
Tenax linguæ nec vitiosus corpore,

Puris manibus, in attrectando curiosus;
Non inobediens, nec præsumptuosus,
Tales ministri vestro operi intenti
Servabunt illud ab omni injuria,
Sed ne confidite ejusmodi duos aut tres
Sufficere vobis ad finem operis:
Si materia vestra sit quantitate mediocris,
Tum octo tales servi convenient,
Sed ad quantitatem exiguam sufficient
Quatuor ad omnia peragendum:
Quorum per dimidia operabitur,
Quando pars altera dormit aut est in Ecclesia;
Nam ex hac arte nihil boni habebitis,
Nisi ministretur ei tam nocte quam die,
Cum continuatione excepto sacro sabbato,
A vespera numerando ad vesperam sequentem,
Et dum operantur, oportet eos cavere
Omnem nequitiam, alias hoc verum continget;
Quod tantum infortunii interveniet,
Ut corrumpant partem sui operis,
Ideo omnes ministri debent esse masculi;
Vel etiam omnes sint fœminæ,
Ne simul in opere adhibeantur,
Licet quidam ex illis ex vestris sint cognatis
Tamen necessum est eos quid habere solatii
Ad labores eorum magnos remittendos;
Nam nihil magis futurum est utile,
Quam hæc una concordantia,
Tertia regula est per multis obscura
Ad ordinandum instrumenta huic operi necessaria;
Veluti singula capitula habent diversas intentiones;
Ita quoque requirunt diversa instrumenta,
Tam in materia, quam in forma,
In concordia ne casus superveniat,
Veluti opera divisionum & separationum,
Parva poscunt vascula ad suam operationem;
Sed vasa lata pro circulatione,
Et longa pro præcipitatione,
Et brevia & longa faciunt pro sublimatione;
Sed angusta vasa & satis alta
Correctioni magis appropriantur,
Quædam vasa fiunt ex plumbo,
Et quædam ex luto seu vivo seu mortuo,
Lutum mortuum ea res vocatur,
Quæ sustinuit magnam perdurationem,
Tale mixtum cum pulvere & luto crudo
Ignem tolerabit, nec in eo deficiet,
Sed alia luti genera in igne non manebunt;
Quæ pro vasis accipere non desiderabis,
Alia vasa fiunt ex lapidibus
In igne mansura, sed pauca vel nulla
Apud operarios nunc inveniuntur,
In aliqua regione totius Angliæ,
Quæ nihil aquæ imbibant
Et tamen in igne sicca perseverent,
Ejusmodi lapidea vasa pro nostra intentione
Futura essent preciosa instrumenta,
Omnia alia vasa fiunt ex vitro,
Ne materia spiritualis exeat
Ex cinere, & silice in hac regione ejusmodi
Fiunt, sed alibi ex lapillis,
Ex nostris vitris genus optimum
Matutina frusta solent exhibere,
Quæ fuerunt cinis pridie
Et tulerunt ignem per noctem & amplius
Durior species vocatur freton,
Ex vitrorum fracturis id evenit,
Tinctura smaltorum vitriariorum
Non penetrabit illud, ut referunt;
Per hanc doctrina eligendo

Assumetis quodcunque volueritis pro vestro usu;
Sed quoad figuram generis vasorum
Quilibet pro arbitrio suo eam sequitur,
Optima forma vasis est, ut patet,
Quæ convenit cum vase naturæ,
Et figura, quæque respondeat quantitati
Omnibusque aliis circumstantiis materiæ;
Et hoc tradit optime Albertus Magnus
In libro suo de mineralibus,
Hac de re secretum manifestatum est
A magistro meo; dum hoc modo
Inquit, si Deus non dedisset nobis vas,
Nihil dedisset, atque illud est vitrum,
Instrumenta plura sunt necessaria,
Veluti fornaces habentur convenientes;
Auctores antiqui invenerunt pro hac arte
Furnum specialem ad omnes usus,
Quilibet pro suo ingenio alios,
Sed quam plures ex illis sunt inutiles;
Alii sunt nimis lati, alii nimis longi,
Multi ex iis naturæ non conveniunt,
Idcirco quidam furni possunt usurpari
Sed quamplures ex iis debent non admitti
Nam facti sunt saltem singulari inventione
A talibus, qui videbantur, nec erant sapientes;
Formam magis commendabilem ex omnibus
In hoc libro descriptam reperietis,
Quidam furnus à me inventus fuit nuper,
Qualis antiquis non fuit cognitus,
Cujus secreta potentia studio inquisita
Magnoque sumptu producta fuit,
In eo uno eodemque tempore fieri possunt
Sexaginta opera, fere nullis expensis,
Nec majoribus, quam quæ uni operi adhibentur;
Hinc certe magna ejus est utilitas,
Sexaginta diversos gradus habebitis
Pro totidem operibus & singulis diversum calorem
In eo furno pro implendo vestro desiderio,
Ita ut tamen exiguo igne hæc omnia fiant,
Qui saltem pedem in latitudine exæquet,
Et tamen quodlibet eorum 60. spaciorum ei æquale est,
Plura proposita ibi possunt perfici,
Quia ibi erit calor quicunque expetitur,
De hoc instrumento non omnes cognitionem habent,
Atque ideo in pictura non fuit adjectum,
Alius furnus poterit inservire sexaginta
Vitris & adhuc longe pluribus,
Quorum singula æqualem sentiant calorem,
Veluti ex pictura facile percipietis,
Deinde alia adhuc fornax ad operandum
A me inventa est per imaginationem,
Quæ optime inserviat separationi
Dividentium & exaltationi,
Et disjunctioni, quæ vocatur divisio,
Nec non correctioni quæ dicitur ablutio;
Et aliquando conveniet desiccationi,
Et optime facit ad præparationem,
Et ita pro sex rebus prodesse potest,
Et tamen simul & semel pro omnibus,
Hæc est res nova, quæ non debet
Exprimi pictura, ut omnes videant,
Alius furnus appingi potest
Magis periculosus, quam omnes alii;
Factus pro Magnesia, de quo antiqui tradiderunt,
Quod manu tangi nequeat & linteolum tamen,
In ejus medio positum non comburatur,

Præ timore flammæ ex lignis surgentis.
Quam tandem fornacem cum ipse reperissem,
Multa admiranda in eo perfeci.
Nunc convenit narrare hoc tempore
Cujus gradus sint in dubium vocandi,
In quo Magnetiæ materia preciosa
Vivà servari possit, ne tota pereat,
De cujus graduationibus ut sitis certi,
Considerate vestra registra, & hoc notetis,
Quo plura sint registra, eo minorem esse calorem,
Per varia registra, varios gradus facietis,
Qui novit virtutem & genus operationum
Cujusque furni, ille veritatem invenire poterit,
Et è contra qui eam ignoraverit,
Omnia ejus opera casualiter procedent,
Nemo erit securus, se intentionem suam habiturum;
Absque convenientia artis & instrumentorum,
Plura alia instrumenta erunt requisita,
Quam in hoc capitulo recenseantur,
Quæ ordinabitis subtili ingenio,
Et probabitis antea, si prudentes fueritis,
Quarta regula valde est notabilis,
Inter hanc artem & locum, qui sit aptus,
Quædam loca oportet semper esse sicca,
Ab aëre libera aut temperata luce,
In quibus radii solares nulli splendeant,
At pro quibusdam locis verum est,
Quod non nimium lucis habere possint,
Quædam loca necessario debent esse humida & frigida,
Pro quibusdam operibus, ut authores tradunt,
Sed in nostris operationibus ubicunque
Ventus nocebit quocunque modo:
Ideo pro singulis operum speciebus
Oportet vos rationabiliter locum eligere,
Philosophi dicunt pro suo ingenio
Quod fieri debeat intra feras novem,
Astrologi tradunt, singularem esse gratiam
Invenire locum operationi idoneum,
Nam multæ res mira producunt,
Quibusdam in locis & non in aliis,
Sed contraria admiranda ex una re
In contrariis locis generantur sæpissime,
Cujus nulla alia causa apparet,
Nisi loca contraria quo ad sphæram cælestem,
Et ubi locus terræ aliis fuerit contrarius,
Illi consentiens obedire forte reperitur,
De quo magna evidentia & testimonium clarum
In magnete lapide facile occurrit,
Cujus septentrionale punctum huc convertitur,
Quod versus austrum pellit aciculas,
Ideo sapientes hanc artem inquirendo
Repererunt quædam loca ei apta, quædam inepta,
Certe ejusmodi loca ubi luxuries dominatur,
Pro hac arte extreme detestanda sunt,
Quinta regula à doctis sat cognita est,
Inter sphæram cælestem & subtile nostrum opus,
Nihil supra terram habet plus simplicitatis,
Quam elementa nostri lapidis,
Idcirco quando ea sunt in operatione,
Maxime obediunt constellationi,
Unde concordia valde amicabilis
Est in directo & fixo Ascendente,
Quod est commune signum pro hac operatione,
Pro multitudine ipsius reiterationis,
Fac ut sit fælix Ascendens tuum prædominans,
Et à malis aspectibus ipsum reservetur,
Quod si impediatur vel necessario inficiatur,
Caveatur ut habeat bonum aspectum,
Pro albo opere fac fortunatam Lunam,
Ut sit domina quartæ domus,
Nam hic est Thalamus absconditus ab antiquis,
Sic in domo sexta sit pro ministris operis,
Serva omnes eas à magnis impedimentis,
Velut est in picturis, aut ad istam intentionem,
Dummodo vestra Nativitas non prætendat infectionem,
Contrariam respectu hujus electionis,
Virtus motoris orbis est formalis,
Virtus octavæ sphæræ est ei instrumentalis,
Cum signis & figuris suis aspectivis,
Planetæ virtus est propria & specialis,
Virtus Elementorum hic est materialis,
Virtus infusa ex omnibus iis resultat,
Prima assimilatur operatoris ingenio,
Secunda vero ejus manibus par est,
Tertia instrumento bono æqualis est,
Reliqua rei similis est, quæ conficitur,
Fac ut omnia præmissa cum omnibus consentiant,
Et tunc merito fies magnus dominus,
Hoc modo Elixir (cujus fecimus mentionem)
Generatur res secundæ intentionis,
Ne confidas Geomantiæ, superstitiosi arti,
Nam Deus rationem addidit, quæ alibi est posita,
Nec credas astrologo ulli, & dico, quare,
Quia ars ea est secreta, velut Alchymia,
Alterum illud vetitum est & omnino reprobatum
A sanctis viris & Dei ecclesia,
Nec fidas, nec ames Necromantiam,
Nam proprium est diaboli, mentiri,
Crede huic doctrinæ eamque desidera,
At nunc à me discas Regimen ignis,

Capitulum Septimum.

Perfectum magistrum eum agnoscatis,
Qui sciat regimen ignis, ejusque gradus,
Nihil desiderium vestrum poterit impedire,
Nisi ignorantia caloris & ignis,
A multis authoribus reperitis scriptum,
☉ Totum consistit in ignis regimine,
Ideo in omnibus capitulis procedetis
Ita ne calor magis minusque operetur,
In quo multi ex Gebri coquis
Decepti sunt, licet docti ex libris,
1. Ejusmodi calor, quo porci vel anseres deplumantur.
In hac arte convenit pro decoctione,
Pro mediis mineralibus hic calor est aptus
Ad lythargyrium sudore perfundendum,
2. Talis calor qui subtilia lintea exiccat
In 30. operationibus inservit nostro aëri:
At pro divisione usurpabitis hunc calorem,
Quo coqui utuntur ad carnium assationem,
3. Idem calor cum circulari igne
Pro separatione dividentium requiritur,
4. Sed pro circulationibus Elementorum
Ignis candens vobis erit accommodatus,
Qui ignis semper maneat æqualis
Quocunque minuto & simul perpetuus,
Nam nunquam deficere, nec increscere debet
Iste ignis quamvis nec unquam cesset,
Studeas sapienter & respicias circum circa,
Ut talem investigare possis ignem,
Et in eo igne non debet esse humiditas,
Quam manus tangant aut oculus videat,
5. Ignis humidus adhuc alius est
Et tamen videtur oppositum in adjecto,

Talis

Talis ignis separat certo tempore
Materias adhærentes vasis lateribus,
Multo plures res idem calor efficit,
Sæpe quæ sunt crassa, facit tenuia,
Philosophus prudenter de hoc calore
Asserit, quod summus ejus gradus futurus sit
Ut caulctur & generet tam æqualem siccitatem;
Velut sit de sicco calore in primo gradu,
6. Alius ignis est deficcationis
Pro materiis, quæ imbibitæ sunt liquoribus,
7. Alius est ignis conservationis,
Quia omnes res exiccantur per hujus operationem,
8. Pro Magnesia facit ignis effusionis,
Plenus periculi & illusionis,
Non solum periculi, quod contingat operi;
Sed etiam magistro nocere possit;
Quod semel receptum perimeret,
Ideo ordina ut respires salubriter,
Provideas ori, auribus, oculis & naribus;
Nam decies pejus quam venenum,
Quidam hinc multum damni passi sunt,
Qui hanc cautionem antea non acceperint.
9. Ignis corrodens in hac arte servit,
Ad Elementa propinqua sapienter dividenda;
In uno momento excessus opus vestrum periit;
Et uno momento defectus non erit sufficiens,
Qui certus erit ad verum gradum inveniendum
Magister magnus in igne futurus est,
Difficile est cognoscere ejus potentiam,
Nulla est probatio nisi per vitum,
Ideo omnes in eo experimendo errant,
Ejus calor addiscitur sumptu & experientia;
De hoc calore in specie Anaxagoras dixit,
Nemo prima fronte reperitur discretus,
10. Alius calor est magnæ coctionis
Pro mineralibus, quæ sunt duræ liquefactionis,
Hic calor non potest nimis esse fortis,
Quamvis diutissime sit continuatus,
11. Alius est calor calcinationis
Pro impuris metallis, eorumque præparatione
Qui non comburat ea nec liquefaciat,
Alias enim facile dissiparentur:
12. Duodecimus est calor sublimationis
Omnium spirituum mineralium,
13. Ultimus calor ex his omnibus præcipuus est,
Cum ad projectionem lapis vester propinquet,
Usus facit artificem, nil amplius est dicendum,
Nisi quod qui erret, necessaria denuo incipiat,
Jam docui vos quaslibet res suo nomine,
Veluti alius alium docet viam ad quandam urbem,
Per omnes pagos, aquas, Pontes & clivos,
Ut prudentes iter suum bene perficiant,
Sic vir doctus per hanc doctrinam reperiet
Scientiam illam, si subtili sit ingenio,
Omnes alii hinc se stultos agnoscent
Ne immisceant se illi, qui paululum habent eruditionis!
Nam hic est apex mundanæ scientiæ,
Ad quem attingere nec papa nec rex valeat,
Per suos honores, nec magna sua consilia,
At saltem per virtutem & gratiam, ut auctores tradunt,
Hic lapis preciosus inveniri nec perfici potest;
Nisi cum summa devotione sit quæsitus,
Prædicti authores una cum hoc meo libro
De Alchymia omnem veram doctrinam demonstrant,
Si complebitis illorum sententias omnes
Non per opinionem, sed hoc Ordinale,
Nam in hoc Ordinali à vobis omne tollo dubium;
Nil hic nisi recte positum, nec quid omissum est,
Hoc die hæc doctrina ita tradita
Magis mihi placuit, quam mille librarum summa,
Trecentæ libræ non præ ea placerent mihi
Si hoc capitulum foret omissum;
Ne vero miremini vos Domini aut amici
Quod tam nobilis scientia, veluti hæc indigitatur;
Hic sit exposita in Anglicano sermone rudi;
Nam hoc factum est ut multitudo
Populi rudis instituatur, æquivalent
Decem millia laicorum decem viris doctis;
Unde quotannis magnæ divitiæ in hac regione
Leviter perduntur; veluti prudentes intelligunt;
Et quamplures alii cujuscunque status
Quotidie rediguntur ad summam paupertatem,
Desinite laici, desinite; nec semper sitis fatui,
Melius est vobis desinere tarde, quam nunquam;
Omnes quibus placuit hunc perlustrare librum,
Pro anima mea orent, proque vivis & mortuis,
Anno Christi 1477.
Hoc opus inceptum est, Deo sit gloria.

SUBSECTIO IV.

JOH. DAUSTENII *Angli*, Philosophi expertissimi, ROSARIUM, *Arcanum Philosophorum secretissimum comprehendens.*

Desiderabile desiderium & impretiabile pretium hoc compositum fuisse supponitur ex libris antiquorum: Nos autem hoc in summa una breviter adunabimus omnia, ut tibi, carissime, chimicæ veritatis excellentissimum simul & certissimum sufficienter pateat arcanum. Quam quidem summam vocitamus Rosarium, eò quòd ex antiquorum libris tanquam rosas à spinis tibi ipsam avulsimus. Et quia nocet veritati quicquid contrariatur veritati vel rationi, ideò sententiis veritati per omnia convenientibus, claro sermone, recto ordine & de verbo ad verbum cum omnibus suis causis sufficientibus succinctè trademus, quicquid ex ipsorum libris reperimus necessarium ad operis complementum, nihil penitùs superfluum, nullumque additamentum ad totum magisterium ponentes. Placeat ergò domino nostro Jesu Christo nobis immittere spiritum intelligentiæ suæ.

Universa bonitatis Domini opera circulata sunt & perfecta, ad ipsum, à quo prodierunt, sphæricè rotata. Ab initio namque suæ creationis, naturam cunctis præponens, quatuor fecit corpora simplicia, ex quibus postea constituit corpora quæque mixta. Mixtorum autem quædam fecit intellectiva, quædam sensitiva, quædam vegetabilia, & quædam mineralia. Intellectiva quidem cuncta ex raritate elementorum creavit ad similitudinem sui ipsius. Ad ipsum ideò inquietum est cor nostrum, donec veniamus ad ipsum. Nam omnium elementorum

[illegible]itas ascendit ad ignem, qui est juxta stellas: [illegible] nos ab ista creati merito tendimus sursum ad Deum, tanquam ad principium nostrum primum. Sensitiva vero cuncta & quæque vegetabilia & mineralia ex [illegible]dine elementorum composita in species diversas, quæ omnia, cum dissolvuntur per mortem, non immerito revertuntur ad terram & aquam velut ad suam materiam, Nam [illegible] elementorum omnium naturaliter tendit deorsum ad suum centrum, id est terram, tanquam omnium terrea natura constantium matrem. Tertius est terminus, magnitudinis & augmenti, ut in sua specie augmentet unumquodque suum simile. Et eorum quædam ex partibus sunt dissimilibus, ut carne, sanguine ossibus, venis, nervis & similibus,ut homo. Quædam ex ligno, corticibus, foliis & his similibus, ut arbor. Quædam verò ex partibus sunt similibus, ut ea quæ per totum sunt unius essentiæ, sicut est videre in metallis. Quę autem sunt ex partibus dissimilibus in se suum possident semen, unde multiplicantur & crescunt, ut videtur in omnibus animatis & arbustis. Quæ vero e partibus constant consimilibus non multiplicantur nisi ad suam primam reducantur materiam. Quare dicit philosophus, sciant artifices Alchemiæ, species metallorum transmutari non posse, nisi fortè in primam reducantur materiam, & tunc quidem transmutantur & in aliud, quàm prius erant, convertuntur. Et illud ideò quia corruptio unius est generatio alterius, tam in artificialibus, quàm in naturalibus. Ars enim imitatur naturam & in quibusdam corrigit & superat eam, sicut mutatur natura infirma Medicorum industriâ. Nam natura non construit domum, nec conficit electuarium, quoniam de se non habet motum ad hoc faciendum, sic etiam lapis noster, quamvis in se tincturam naturaliter contineat, (nam in terra perfectè creatus est) tamen per se non habet motum,ut fiat Elixir perfectè completum, nisi moveatur per artem. Aliquando ergò ars perficit quæ natura non potest operari: ars verò imitatur naturam & naturalia perficit, in quantum apta nata sunt perfici per naturam, & ideò succurrendum est per artem, quia quædam omittuntur per naturam. Nec est differentia inter naturam & artem, nisi quòd ars agit exteriùs, natura verò interiùs operatur. Ars enim tanquam organum naturæ administrat motum, ipsa quidem per se agit, quando ad suam vertitur perfectionem. Omne ergò corpus aut est elementum aut ex elementis compositum: sed omnis compositionis generatio ex quatuor elementis consistit simplicibus: quare oportet necessariò, ut lapis noster deductus sit ad primam originem sui sulphuris, & Mercurius dividatur in elementa, aliàs depurari non potest, nec conjungi, quia partes ejus minimæ non possunt ingredi in minimis partibus corporis: divisus autem depuratur & iterum conjungitur, & Elixir quod quærimus operatur. Nam experimentum destruit formam ejus specificam novam introducens speciem. Verum post elementorum divisionem non videtur ex eis quicquam nec tangitur nisi terra & aqua. Quia aër & ignis nusquam videntur, nec virtutes eorum sciuntur nisi in prioribus elementis; rara quippe sunt omninò & simplicia, quare ab oculis corporis videri penitùs non possunt. De illis ergò non cures, quoniam sufficit tibi reducere lapidem ad simplicem puritatem.

CAP. II.

Elementa autem sunt quatuor: & humores quatuor, sanguis, cholera, phlegma & melancholia: & modi sunt quatuor humidus, calidus, frigidus & siccus. Elementa sunt ignis, aër, aqua, terra, quorum duo sunt amica & duo inimica, duo activa & duo passiva. Ignis & aër sunt amica, ut & aqua & terra: ignis & aqua sunt inimica, ut & aër & terra. Ignis & aër sunt activa, aqua & terra sunt passiva, duo ascendunt & duo descendunt, unum est in medio & alterum sub altero, & illud ideò, quia cum contrarium remotum sit à suo contrario, non coadunantur nisi per medium. Caliditas contrariatur frigido & humiditas sicco: quare liquet, quòd neutrum eorum coadunatur alteri nisi per medium. Igitur quod non est contrarium per se ipsum est adunativum. Sicut calida pars siccæ coadunatur quoniam in nullo contrariantur, ideò ex illis coadunatur elementum ignis. Sic calidum & humidum non contrariantur invicem; quare ex illis resultat elementum aëris. Nec contrariantur insimul frigidum & siccum, ex quibus generatur elementum terrę; nec etiam frigidum & humidum ex quibus congregatur elementum aquæ. Sic calidum & frigidum non coadunantur nisi per medium, videlicet per siccum & humidum, quoniam per se nolunt simul stare, cum unum obtundat reliquum propter suam contrarietatem, ideoque simul stabunt per humidum & siccum, cum unum sustineat reliquum. Verùm calidum & frigidum congregant & disgregant unigenea & non heterogenea dissolvendo & coagulando.

Sed humidum & siccum aggregantur & disgregantur constringendo & humectando. Simplex ergò generatio & simul permutatio est elementorum operatio. Liquet ergò manifestè res universas per calidum & frigidum insimul generari, & similiter permutari. Nam gignunt calidum & frigidum vincentia materiam. Cum vero vincuntur agentia liquet quoniam secundum partem violentia indignè fit. Ex quolibet tamen non fit quodlibet, sed determinatum fit ex determinato, quia non est generatio congrua nisi ex convenientibus in natura.

CAP. III.

In dubium ergò revocatur, quid sit de quo philosophi loquuntur, cum nullus illorum illud exprimat. In hoc ergò diversi diversa sanxerunt, cum tamen in uno solo consistat veritas: ipsum certè carè servamus & omnia alia docemus evitare; nam patet per scripta Philosophorum? Rem unam esse, nec alienum quid sibi jungi debere quia nihil convenit rei, nisi quod illi propinquius est ex sui natura: non enim proferunt res nisi sibi similia, nec fructificant nisi fructus suos. Homo quippe generat hominem, & Leo Leonem; sic unumquodque generat suum simile. Mulus cum sit ex diversis generibus, nunquam recipit seipsum, nec generatum suis similibus parentibus; sic est de omnibus ex diverso genere procreatis: ideò est necessarium, ut elementa sint unius generis, & non diversi, aliàs actionem & passionem non haberent ad invicem, cum unum non tangeret reliquum. Ergò cum res ex uno genere sint, radices earum sunt unum. Diversitas ergo rerum causatur ex diversitate partium suarum: cognosce ergo mundum ab immundo, quia

quia nihil dat quod non habet. Mundum est unius essentiæ vacuum alterationibus; immundum est diversum & ex contrariis partibus adunatum, facilis corruptionis susceptivum: horum probatio in Sole patet & Saturno, quia Saturnus omnino corrumpitur, Sol vero minimè, & ideo omnes Planetæ egent lumine illius. Cognitio ergo contrarietatis corporum & suæ creationis principium facile facit hoc magisterium: nam sordes adhærent sordibus, cum sint de genere earundem, sed mundum vincit naturam immundi, non patiens commixtionis defectum. Non quæras ergo in natura quod in ea non est. Quoniam res non fiunt nisi secundum suam naturam, & major corruptio est in re passiva quàm in activa.

Et tinctura est in lapide, quemadmodum cor in homine. Utere ergo nobiliori membro & simpliciori, & sufficit tibi: Membrum tamen cordis ex corpore est, sicut membrum cerebri ex capite; quia in corde est vis animæ irrationalis, sicut in cerebro vis animæ rationalis. Sed quod minus habet de angulis est nobiliori & simplici propinquius, sicut propinquior est simpliciori triangulus quàm quadrangulus, quoniam terminos habet pauciores. Principium nostrum simplex non commixtum est rotundum, ergò est corpus simplum nullum habens angulum. Dimitte ergo commixtum & utere simpliciori, quia illud est genus generum & forma formarum, nam ipsum est prius & posterius in Planetis, sicut Sol in stellis. Transferam igitur sermonem ad homogenea in natura, licet sint fortia. Nam in habentibus symbolum facilis est transitus. Igitur cum quæsitum tuum sit de genere amborum mundi luminarium, oportet eligere in eo quod est homogeneum ipsorum. Et certè cum hoc genus appropriertur homini multùm, scimus quod non perficietur opus nisi per ipsum. Quapropter sic describitur ab Aristotele ad Alexandrum. Decorantur regum diademata lapidibus pretiosis, quorum pulchritudine visus juvatur, animus delectatur, dignitas ornatur, & eorum virtute ægritudines gravissimæ à corporibus expelluntur, sine quibus parum est efficax omnis medicina: quare iis utuntur Medici in suis medicinis ad gravissimos morbos expellendos. Est autem Doctorum verissimum argumentum, quod melior lapis omnium lapidum meliùs valet ad expulsionem omnium infirmitatum. (Nota hic de meliore lapide omnium lapidum, quod est aurum per intellectum.) Melior ergò lapis omnium lapidum est ille, qui magis est coctus, & igni proximus, qui plus sustinet ignem & tardiùs frangitur ab igne. Idcircò magis valent lapides pretiosi, ut rubinus & saphyrus, quàm lapides alii, quoniam generantur in loco calidiore, propinquiùs Soli & cum majori calore. Et sic etiam in metallis: magis valet aurum quam argentum, quia magis est coctum: & argentum magis quàm cuprum vel aliud metallorum. Et sicut rubinus habet in se omnium lapidum pretiosorum effectum, sic habet & aurum in se virtutem omnium lapidum ductibilium. Nam continet in se omne metallum, tingit ea & vivificat, quoniam dat lumen suum sursum usque ad Saturnum & deorsum usque ad Lunam, cum sit nobilius omnium istorum ergò aurum capias. Verum Rubinus proportionaliter ab elementis est complexionatus, cum pro majori parte sui sit ex substantia lucida, ut ex aqua clara; & coaguletur cum sicco & calore magno: ideo neque cuditur, ne ad alium statum reducitur, nisi ex toto destruatur, quoniam igni ex omni parte contrariatur. Aurum vero, cum sit ex substantia terrea mixta cum aqua per minima, est homogeneum igni ex una parte duarum extremitatum & coagulatur cum frigore post actionem caloris in ipsum: ideo cuditur, funditur, & in igne melioratur; est enim proportionatum meliori complexione, æquali, nobiliori & durabiliori compositione præ omnibus aliis lapidibus pretiosis. Post illud immediate est argentum, ergò sume & argentum pro lapide. Defectus autem aliorum corporum est, quòd in iis est caliditas aucta aut frigiditas diminuta: sicut deficit frigiditas cupro & ferro, caliditas autem plumbo & stanno. Et natura eorum non potest fieri aurum nisi priùs fuerit argentum, eo quod nihil transire potest de primo ad tertium, nisi per secundum. Aurum ergo & argentum justè & æqualiter sunt composita, & verè sunt temperata præ omnibus aliis lapidibus qui sub cœlo sunt, ad speciem nostri lapidis pretiosissimi pertinentia. Et certè aurum est Dominus lapidum, nobilius corporum, rex & caput optimum eorum: non enim corrumpitur ab aëre, nec ab aqua, nec à terra, nec ignis minuit ipsum; immo ignis id humectat, decorat & rectificat, & res comburentes illud non comburunt, nec corrumpentes corrumpunt, eo quod ejus commixtio est temperata, & natura directa in æquali caliditate, & frigiditate, humiditate & siccitate; nec in eo quidpiam superfluum est nec diminutum. Nulli ergo lapides quamvis calores videantur auro, magis valent, quam aurum. Cariores quidem sunt, non quia pretium auri excedunt, sed quia rariores & pauciores inveniuntur. De omnibus ergo rebus scibilibus magis valet aurum, quoniam est fermentum Elixiris, sine quo nequaquam peragitur: lætificat animam, conservat juventutem, renovat senectutem, & omnem corporis depellit ægritudinem. Est enim sicut fermentum pastæ, & coagulum lacti in caseum, & sicut muscus in aromatibus bonis. Meritò ergò aurum circumdat partem superiorem Solarem, argentum verò inferiorem Lunarem: und nisi Solem & Lunam viderem, pro certo dicerem, quòd magisterium non esset verum. Sed quia Solem & Lunam video, certissimè scio, quod magisterium est verum. Quælibet namque res augmentat suum simile, & ista omnia sunt homogenea vegetabilium in natura, quare oportet ipsorum augmentum esse sicut est vegetabilium. Porrò Sol est tinctura rubedinis, quæ transformat omne corpus; Luna verò, cum sit domina humiditatis, est tinctura albedinis. Cum sole tamen commiscentur spiritus & figuntur per ipsum ingenio maximo, quod non pervenit ad artificem duræ cervicis. Spiritus namque in naturam suam conversus moritur & mortuus videtur, inde postea inspiratus vivit, crescit & multiplicatur ut res cæteræ. Idcirco nisi Sol purissimus, & Mercurius conversus mortuus fuerit, ipse solus manet: si autem mortuus fuerit, multum fructum affert, & unde videbatur perdidisse quod erat, inde incipit apparere quod non erat. Qui ergo illius destructionem ignorat, constructionem ejus ex actu naturæ necesse habet ignorare. Calcinatur tamen & solvitur labore maximo absque utilitate. Corporibus ergo aliis non indiges, cum possis habere in istis, quod est majoris temperantiæ & minoris fæcis. Si autem indigueris usu eorum, oportet primo ut convertantur in speciem perfectorum, & tunc demùm incipere operationem in eis. Possibile tamen est, quòd operetur quis in eis, cum in omnibus corporibus insit scientia, sed non erunt

ita bona ſicut prædicta, quia in majori opere non unius perfectionis ſunt corpora omnia diminuta, cum non ingrediantur illud, donec in compoſitionis ſubtilitate fuerint ſicut corpora perfecta. Album tamen & rubeum ex una radice, nullo alterius generis corpore interveniente pullulant: nam Luna in argenti opere ipſum candidum, quod de puriſſimi Solis materia formatur, nihil tum ipſius coloris retinens deſignant: ipſe tamen Sol abſente argento vivo privatur effectu, quia ex materia & forma tantum fit generatio vera. Totum ergò beneficium iſtius artis eſt in Mercurio & Sole, & Mercurio & Luna: ſed indiges quòd circa eorum ſolutionem labores, redigens ea ad ſuam primam materiam.

CAP. IV.

PRima autem materia metallorum eſt argentum vivum, quia cum liquatur, omnia convertuntur ad ipſum. Certum quippe eſt omnem rem eſſe ex eo, in quod reſolvitur. Gelu reſolvitur in aquam calore mediante, clarum eſt igitur ipſum aquam prius fuiſſe. Sic omnia metalla reſolvi poſſunt in argentum vivum, ergò ipſa priùs fuerunt argentum vivum. Hæc igitur nota, de reſolutione corporum in argentum vivum.

Benedictus ergò Deus ſublimium naturarum creator, qui nobis dedit rationem deſtruendi & reducendi omnem rem ad primam ſuam materiam & naturam; puta corpora præparata ad primam originem ſui ſulphuris & ſui Mercurii, ut ex eis in paucis diebus faciamus ſuper terram, quod natura eſt operata, ſubtus terram in mille annis. Unde ſi aliud beneficium non haberemus ab argento vivo, niſi quòd corpora reddit ſubtilia ad ſui naturam, deberet nobis hoc ſufficere: ipſum enim eſt amicabile & metallis placabile, & medium conjungens tincturas, quia in ſe recipit quod ſuæ naturæ eſt, alienum vero reſpuit, quia eſt uniformis ſubſtantiæ, in omnibus ſuis partibus homogeneum. Argentum etiam vivum eſt quod ignem ſuperat, & ab eo non ſuperatur, ſed in eo amicabiliter quieſcit, eo gaudens. Propter enim bonam partium adhærentiam in ſuæ mixtionis fortitudine, ſcilicet quando partes ipſius inſpiſſantur per ignem, ulteriùs non permittit ſe corrumpi, neque per ingreſſionem fumoſæ flammæ ſe in fumum ulteriùs ſinit elevari: quoniam mortificationem ſui non patitur propter ſuam denſitatem & aduſtionis carentiam. Veridicè ergò innuimus, corpora ea majoris eſſe perfectionis; quæ plus argenti vivi continent, & quæ minus, minoris. Et certè diminutio in corporibus imperfectis eſt paucitas argenti vivi, & non recta inſpiſſatio ejuſdem: quare complementum in illis erit argenti vivi multiplicatio, bona inſpiſſatio & fixio permanens. Studeas igitur, cum in opere fueris Mercurium ſolummodo ſuperare in commixtione, & ſi per illum ſolum perficere poteris, pretioſiſſimæ perfectionis indagator eris, & ejus perfectionis ſumma lætaberis, quæ naturæ vincit opus: mundari enim intimè poterit, ad quod natura non pervenit; & ſic per conſequens opus ex eo poterit creari, quod omnem ſuperabit naturam; quia non eſt differentia, utrum hoc fiat in organis naturalibus, an in artificialibus. Ex iis ergo elicias ſecretum, Medicinam noſtram neceſſario ex iiſdem eſſe aſſumendam, quæ argento vivo maximè adhærent in profundo ejus, & ei per minima commiſcentur ante illius fugam: argentum autem vivum argento vivo magis adhæret, & eidem magis amicatur, poſt illud vero aurum & poſtea argentum: alia autem corpora non habent tantam conformitatem ad ipſum, quia minus de ſua pura participant natura. Tum etiam nihil in eo demergitur niſi Sol. Idcirco eſt neceſſarium, quod hæc medicina ex illis potiſſimum elici debeat, in quibus maximè conſiſtit: eſt autem tam in corporibus, quam in argento vivo ſecundum naturam, cum unius ſint reperta naturæ. Sed in corporibus quidem difficiliùs, in argento autem vivo propinquius, non autem perfectiùs. Cujuſcunque ergo generis ſit Medicina tam ex corporibus, quam ex argenti vivi ſubſtantia, lapidis pretioſi indagatur materia, & illud ideo quia non eſt tranſitus de extremo ad extremum niſi per medium: extremum autem metallorum ex uno latere eſt argentum vivum, ex altero Elixir completum. Medium autem iſtorum ſunt corpora, quæ ſe elongant ad malleum, quorum alia aliis magis ſunt depurata, decocta & digeſta; atque illa ſunt propinquiora, quod chimiſtas non credimus ignorare. Non igitur aberres, quia nulla eſt tinctura vera, niſi ex ære noſtro. Et ſcias quod omne aurum eſt æs, ſed non omne æs eſt aurum; quia de genere ad ſpeciem non eſt conſequentia. Sic omne aurum eſt ſulphur rubeum, ſed non omne ſulphur eſt aurum, quia auro nihil ineſt de corruptione ſulphuris. Lapis ergò noſter ſecundum diverſitatem ſuæ operationis habet convertere argentum vivum in veriſſimum argentum, vel etiam in aurum puriſſimum, ut patebit in ſequentibus.

Hic ergo ſiſte gradum, deſinens alium quærere lapidem, ſiſteque tuam conſumere pecuniam, & animo triſtitiam inducere perpetuam, quia quæ ſeminaveris, hæc etiam metes, quia non poteſt arbor mala fructus bonos facere: non ponas ergò in opere tuo muſcas & ſcarabæos, nec comedas de filio, cujus mater eſt corrupta, ſed fruſtum de pinguiore carne comede, quoniam ſtultitia eſt magna opus tuum facere de pejore, cum poſſit fieri de meliore. Venerabili ergo utere natura, tenebroſorum nominum dimittens pluralitatem, quia huic rei diverſa imponunt nomina, quoad diverſos colores in opere apparentes. Quando enim crudum eſt, vocatur argentum vivum, aqua permanens, plumbum, ſputum Lunæ, ſtannum &c. quando autem coctum, dicitur argentum, magneſia & ſulphur album: cum verò fuerit rubeum, dicitur auripigmentum, corallus, aurum & fermentum: iſta enim & ſimilia imponuntur nomina propter naturæ ſuæ excellentiam. Quocunque tamen modo diverſificentur ejus nomina, ſemper eſt una ſola natura, cui non introduces rem alienam, nec pulverem, nec aquam, nec aliam rem. Conſtans etiam ſit voluntas tua in opere, ne modò hoc, modò illud præſumas attentare; quia in rerum multitudine ars noſtra non perficitur. Eſt enim lapis unus, materia una, vas unum, regimen unum, & una diſpoſitio ejuſdem, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, niſi quòd in præparatione ſuperflua removemus: non enim ingreditur illud, quod non ſit ortum ab eo, nec in ejus parte, nec in toto: ſi vero extraneum aliquid ſibi imponitur, ſtatim corrumpitur, nec fiet ex eo quod quæritur.

CAP. V.

EST itaque lapis noſter unus aqua videlicet permanens, munda lucida, clara, cæleſtem habens

habens colorem: verum nisi sit in illa aqua quod ipsam emendet, quod quæritis, non fiet. Solem sanè honoramus, eò quòd aqua nostra emendetur ab ipso: nam absque Sole & ejus umbra nullum tingens generatur venenum; qui verò sine his tincturam efficere credit, procedit ad practicam sicut asinus ad cœnam. Et illud ideò, quia corpus non agit in corpus, nec spiritus in spiritum, eo quòd forma non recipit impressionem a forma, nec materia à materia: nam simile non agit in suum simile, nec ab eo patitur, cum neutrum eorum sit dignius alio. Nullum ergò eorum agit in alterum, quia par in parem non habet imperium. Veruntamen corpus suscipit impressionem à spiritu, sicut & materia à forma, eò quod apta nata sunt ad invicem agere & pati. Corpus namque tingit: spiritus penetrat: corpus tamen non tingit nisi tingatur, quia spissum terræ non ingreditur propter suam grossitiem: verùm tenue aëreum est, quod ingreditur, & tingit, & hoc est sulphur corporis extractum per spiritum. Non ergò tingit aurum nisi seipsum, donec spiritus ejus occultus extrahatur è ventre ejus, fiatque omninò spiritualis. Et aqua nostra viva est ignis aurum comburens, mortificans & confringens magis quàm ignis elementalis, & quantò magis illi miscetur & teritur per ignem lenem, tantò magis diruitur, aquaque viva ignea attenuatur. Cum autem fuerit trita & unum quid facta, habet in se omnem tincturam ignem patientem. Corpore ergo cum spiritu sic colorato, colorat, & omnem tincturam in se habet & donat; ideo qui è Sole & ejus umbra h. e. Luna venenum tingens conficiunt, nostrum lapidem perficiunt. Veruntamen nisi lapis haberet tam ex substantia una, quàm altera, non haberet actionem & passionem ad invicem, & unum non tingeret alterum. Nam lapis & lignum nullo modo inter se habent operationem, cum sint ex diversa materia, sic & in omnibus materiâ differentibus. Quare liquet esse necessarium, ut agens & patiens in genere sint res una & eadem, in specie vero altera & diversa, secundum quod & mulier diversificatur à viro: quia licet in uno genere & natura conveniant, tamen inter se habent operationem differentem, ut convenit inter materiam & formam, & inter agens & patiens. Materia namque patitur actionem, forma vero agit assimilans sibi materiam. Ideo materia naturaliter appetit formam, sicut mulier appetit virum, & turpe pulchrum. Sic etiam spiritus libens amplectitur corpus, , ut ad suam deveniat perfectionem. Cognosce ergo radices minerales faciens ex eis opus tuum, quoniam non possumus lapidem nostrum alio modo nominando exprimere, nec ipsum alio nomine nominare, sed per descriptionem suarum radicum ex parte nominamus ipsum. Et illud ideo, quia lapis noster à philosophis dicitur omnis res, quæ habet in se & de se omnem rem necessariam ad sui perfectionem: omnibus nominatur nominibus, propter naturæ suæ excellentiam, & absconditam & diversam actionem: ubique invenitur propter elementorum participationem: vilissimus est per putrefactionem, carissimus per virtutem: Niger, albus, citrinus secundum colorum mutationem. Diversorum ergò suorum nominum postpone multitudinem, quia quocunque modo nominetur, semper tamen est una sola res & eadem. Philosophi certè non curant de nominibus, sed de nominum proprietatibus, eò quòd per unum dant intelligere reliquum, non enim sermoni res, sed rei sermo est subjectus.

Medicina igitur nostra est una in essentia & in agendi modo similiter: est tamen necessarium ut illa eadem medicina sit alba antequam rubea fiat, quia non potest fieri rubea nisi primò fuerit alba, eò quòd nemo potest transire de primo ad tertium, nisi per secundum: sic non est transitus de nigro ad citrinum nisi per album, quia citrinum ex multo albo & paucissimo nigro est compositum; ideoque nisi hanc medicinam primò dealbaveris, verum rubeum facere non poteris. Non ergò differunt inter se materia alba & rubea in essentia ulla, sed in hoc quod medicina rubea majori indiget subtiliatione & longiore digestione ac calore in igne in suo regimine: & illud ideò quia finis operationis albi est principium operationis rubei: & quod completum est in uno, incipiendum est in alio. Nam totum magisterium uno modo incipitur & finitur. Opus tamen rubeum fermento indiget rubeo, sicut opus album albo.

CAP. VI.

Nostri porrò operis vas est unum, in quo totum completur magisterium, & est quædam cucurbita cœca non habens sectionem, sive vas unum solum vitreum, spissum, undique clausum, cubiti longitudine, subtus & supra rotundum, sine poris, planum, & amplum: cujus fundus sit parvæ curvitatis, parietibus tamen planis & amplitudine capitis, ut sublimandum per illud ascendat liberiùs. Sic enim cum necesse fuerit, ignis subtus & supra meliùs poterit accendi. De alia quidem materia non valet, quàm de vitro, nisi forrassis similis esset substantiæ cum illo: quia solum vitrum & vitro simile (cum corpus sit lucidum, transparens, & poris carens) potens est spiritus fugaces tenere, ne exterminentur ab igne, & colores in opere apparentes ostendere, ne operator erret in regimine: alia verò vasa non, quia corpora habent opaca & porosa, per quæ spiritus successivè, id est parum & parum transiens in fumum evanesceret. Et quia proprium est Mercurii per fumositatem ascendere, ideò claudatur spiraculum vasis fortiter & continuè, ne quid per illud possit exire vel subintrare: quia si aër vel alienus humor intraverit, administrationem corrumpet: si verò flos ejus, id est fumum albus egrediatur & fugiat, totum opus privatur effectu. Regimen autem nostri lapidis est unum, & est ipsum decoquere jugiter & continuè in suo vase sine intermissione, donec finem consequaris optatum. Philosophi tamen multa posuerunt artificia ad artis suæ venerationem & occultationem & præsertim in mundificatione, ne sordidum & immundum quid introducant, ut sunt commiscere, coquere, sublimare, assare, terere, coagulare, adaquare, putrefacere, dealbare, rubificare: hic sunt nomina plurima quorum tamen regimen est, quod est coquere tantùm, & ideo non est aliud, quàm opus mulierum & ludus puerorum. Contere ergo, coque, reitera, nec te tædeat pluries hoc reiterare, quia si scirent philosophi, quod una decoctio & una contritio sufficerent, non toties sua dicta reiterarent, quod ea de causa fecerunt, ut compositum teratur continuè, & coquatur sine intermissione. Totum tamen regimen ejus est in temperie ignis, quia diversitas regiminum suorum est à diversitate graduum ignis, & ordo inter ignis quantitatis expertum demonstrat artificem: quoniam ignis in solutione semper erit lenis, in sublimatione mediocris, in coagulatione temperatus, in dealbatione continuus, in rubificatione fortis. Si verò in istis nescienter erraveris, cassum sæpissimè laborem deflebis.

Necessum est ergò, ut sedulus operi insistas, nec opus detruncatum dimittas; quia nec scientiam nec proficuum ex opere dimisso acquires, sed potius damnum & desperationem. Necesse quoque est in scientia naturalis philosophiæ eruditum esse, & industria præditum, ut in puncto temporis errori subvenias per scientiam, quia per totam naturalem industriam emendare non poteris; nam ars ab ingenio juvatur, & ingenium ab arte. Similiter expedit, te hujus artis principia non ignorare, & radices principales, quæ sunt de esse operis, nam qui principium ignorat, finem non inveniet. Non etiam nitaris sophisticam operis metam invenire, sed soli vero operis complemento intendas, ne fortè Deus, in cujus potentia reservatur ars nostra, ejus veritatem tibi deneget in æternum. Nota ergo intime de lapidis nostri dispositione, quod est totum opus. Dispositio autem lapidis nostri est una tantum, & est ut ponatur in suo vase: & jugiter coquatur in igne, quousque totum ascendat solutum: deinde moderandus est ignis, donec suum exhauserit humorem, fiatque siccum & multum album: tertio fortificandus est ignis, quousque citrinum fiat & multum rubeum: verum si in operando negligens fueris, istorum colorum nihil videbis. Idcirco cum in opere fueris, studeas omnia signa, quæ in qualibet decoctione apparent, in mente recondere, & illorum causas investigare, quia hoc multùm necessarium est artifici idoneo ad totius operis complementum, eo quod ignorantes causam necesse habent ignorare causatum. Nota etiam de vase, quod semel semen imponendum est, ut generatio bona fiat & non pluries: & quamvis à philosophis multoties dicatur, pone in suo vase & firmiter claude, sufficit tamen semel imponere & claudere, quousque totum compleveris magisterium; quod amplius est à malo est, quia si pluries aliquid imposueris, tunc procul dubio aurum non vertitur in rubeum, neque fiet album: totum ergò residuum ponitur ad artis occultationem. Et certè ad generationem hominis & omnis vegetabilis nunquam nisi semel matrici imponitur semen: si autem aliud apponeretur, tunc unum destrueret reliquum propter indigestionis cruditatem, aut aëris ingressum vel materiæ superabundantiam: ideò etiam mulieres multis viris sese exponentes rarissimè concipiunt, aut si concipiunt abortum pariunt. Sic cruda coctis & indigesta digestis superponentes, corpus non nutriunt, sed occidunt, quia de matris sanguine tantum nutritur fœtus, & vivit quousque producatur in lucem. Ex his ergò patet, quod pluribus rebus non indigemus ad opus nostrum, neque magnis opus sit expensis, quoniam unus est lapis, unum vas, una materia, unum regimen, & una dispositio ejusdem ad album & ad rubeum successivè id est paulativè faciendum. Et omnium capitulorum hujus artis, & ipsarum medicinarum pretium non excedit quinquaginta argenteos. Igitur si verteris naturas, pulchrè direxeris, operationem benè coaptaveris, & consanguinea suis consanguineis convenienter junxeris, totum opus perficies: nam naturæ naturis suis obviantes sequuntur eas, & exaltantur in eis; putrescunt namque & gignunt, eò quòd natura regitur natura, diruit naturam, liquefacit & in pulverem vertit. Deinde natura naturam recreat, gignit & innovat, quousque finem operis inducat. Veruntamen quia secundum meritum materiæ dantur formæ, ideò cum natura non præparata non convenit operari. Optimus autem omnium præparationum modus est, superflua demere & absentia supplere, sic enim tam integra quam corrupta ad perfectum revocantur statum.

Et illud quidem est, ut à rebus siccis, sibi in nullo convenientibus, valdè sublimes Mercurium, quousque cœlestinum acceperit colorem. Caveas tamen præcipuè in ejus mundificatione à privatione virtutis suæ, ne vis activa suffocetur in aliquo. Nam omnium terra nascentium semina non multiplicantur nec crescunt, si vis generativa eorum per aliquem calorem extraneum tollatur; sic certè nec ista natura multiplicatur, si non præparetur modo debito. Igitur non assumas istam naturam, nisi puram, mundam, crudam, amœnam, currentem, sinceram & rectam; si verò secus feceris, non proderis quicquam. Additamentum autem ejus meliùs depuratur per cæmentum. Ergò cum volueris facere intentionem, solves in illa ligaturam, nam primus gradus suæ præparationis est, ut fiat Mercurius, nec fit hoc donec lenifices per aquæ dominium, & caloris motum continuum, secundum humanæ generationis modum; in qua si humiditas uteri & calor continuus non esset, sperma non maneret, nec fœtus produceretur: sic oportet in opere nostro, ut calore temperato fiat, & aqua sit multa & multum oleum, quia quanta fuerit multitudo aquæ, tanta erit multitudo tincturæ. Suavissimum est tamen, ut natura regatur secundum debitum naturæ cursum, ne per calorem multum vel ejus defectum pereat magisterium. Nam si natura minùs vel plus regatur quam oportet, statim corrumpitur, nec fit ex eo quòd quæritur. Prudenter ergò & non casualiter operare quia natura est sagax & solicita in productione sui ipsius, cujus solicitudinis non est finis, unde Versus.

Ars non tentetur, nisi naturam comitetur
Hæc non festine, sed temporis ordine fine.

CAP. VII.

Solvimus sanè aurum, ut in suam primam reducatur materiam, hoc est ut verè fiat sulphur & argentum vivum, quia tunc possumus optimè argentum & aurum inde facere, cum fuerit conversum (in ms. in materiam primam) in naturam ipsorum ideoque debet lavari & decoqui, ut fit vivum sulphur & vivum argentum, nam ista secundum philosophos sunt materia prima omnium metallorum. Et certè nostra solutio non est aliud, nisi quòd corpus revertatur in humidum, & reveletur in eo natura argenti vivi, suique sulphuris salsedo minuatur: non autem ut revertatur in aquam nubis, ut quidam stulti putaverunt: nam si reverteretur in talem aquam, fieret tunc siccum per vim non per naturam, ad modum salium & aluminum, & siccum liquefierent ad ignem, converterentur in vitrum: sed illud est falsum, ergò & intentio illorum. Est ergò solutio nostra ut tradas Gabricum Bejæ in conjugium: qui cum Beja concumbens statim moritur, & in ejus transfertur naturam. Deinde transactis diebus multis, ascendit super Bejam, transferens ipsam in corpus suum. Et quamvis Beja sit fœmina. Gabricum tamen emendat, eò quòd ex ipsa est. Et quamvis Gabricus sit carior Beja, scimus tamen quòd non sit absque ea, eò quod nulla est generatio congrua, nisi ex masculo & fæmina. Idcirco conjunge servum nostrum rubeum sorori suæ odoriferæ, & inter se artem gignent, unde Versus,

Candida si rubeo mulier sit nupta marito,
Mox complectuntur, complexaque concipiuntur
Per se solvuntur, per se quoque conficiuntur,
Ut duo quæ fuerant unum quasi corpore fiant.

Positos

Positos igitur in suo vase claude diligentissimè, coquens continuè ad ignem lenem, donec brodium fiant saginatum: nam ex principiis naturalibus est planum, quod omnis res cujus radix est terra, in aquam solvatur & fiat currens. Et certè secundum Philosophum terra fit aqua, cum vincunt eam aquæ qualitates: & aqua fit terra, cum vincunt eam terræ qualitates. Sic solutio corporis est congelatio spiritus, & congelatio spiritus est solutio corporis, nam habent unam operationem, quod non solvitur unum, nisi congeletur reliquum. Iunge ergo toxico folium tuum, & fortificabitur tibi in eo operis principium. Ex rotatu tamen cœlorum felicia & infelicia germinant in terris: ideo in principio operis tui adjuva solutionem per Lunam, & coagulationem per Solem: nam effectus inde apparebunt: eò quòd inferior deprimitur, cum juvat superior. Superiora namque inferius dominantur: unde Versus:

Destrue rem captam primò per rem satis aptam,
Leniter extractam, sic massam contere factam.

Esto ergo longanimis in regimine, vas firmiter claude, ac noli cessare, quia nulla fit generatio rerum nisi per motum continuum, aërem exclusum & calorem temperatum. Et hujus exemplum est uterus mulieris, quæ cum conceperit, immediatè clauditur matrix, & caliditate & humiditate sanguinis generatur fœtus, nunquam tamen flatus extraneos recipit, nisi cum natus fuerit. Sic & eodem modo noster lapis in vase jugiter maneat clausus, donec suam biberit humiditatem & calore ignis perfectè nutritus fiat albus, tunc enim nascitur, nec ipsi aëris nocent flatus. Est ergo summè necessarium continuare operationem, moderare ignem, excludere aërem, & maximè usque ad albedinem. Combure ergo æs nostrum levi igne, & sicut ova nutrias, donec diruatur corpus, & tinctura extrahatur. Non autem extrahitur totum simul, sed parum & parum egreditur omni die, donec in longo compleatur tempore. Et quod solvitur semper sursum ascendit, licet residens sit majus. Ideò ignem semper caveas magnum, ne pervenias ad solutionem ante tempus necessarium, quia hoc perducit ad remotionem remotam, privans opus secundùm operationem & motum. Nam calor intensus compositum perimit, frigiditas fugat, sed lenis nutrit & conservat. Positum ergò in Balneo temperato contere igne, & non manibus ablue ipsum humiditate suæ aquæ, ut non aduratur virtus ejus ignea, nec comburatur sua substantia sulphurea: nam ipsa primò egreditur, cum sit levior separatione, & dignior operatione, quàm virtutes aliorum elementorum. Continua super eum Balneum temperatum, donec in aquam solvatur impalpabilem, & tota egrediatur tinctura in colore nigredinis, quod est signum solutionis veræ: nam calor agens in humido generat primò nigredinem, & in sicco operatur albedinem, & in albo citrinitatem, sicut est videre in plumbo, cum ex eo fit minium. In humido ergo igne rege ipsum continuè, noli festinare, nec ab opere cessare, quousque corpus diruatur & pulvis fiat spiritualis: nam quod pulvis fuerit spiritualis, in vase sursum ascendit, quod vero spissum & grossum in vase remanet deorsum; ideo nisi omnia in pulverem vertas spiritualem, nondum ea contrivisti: coque ergo deinceps, quousque convertantur, & omnia pulvis fiant. Et hæc quidē contritio est decoctionis, non manuum, quæ tantum debet fieri leni coctione humida, putrefactione, continua contritione, igne & non manibus: nam manuum contritione non egemus. Aikien certè facit hoc, & per eam perficitur: quia Aikien terra, id est quædā generatio secreta in terra, & est sicut Alkien in homine, illud virtute sua præparativa clarificat sēper & dividit sicut scit & nutrit: natura namq; sagax est & sibi sufficiens in omnibus, quibus indiget. Ex opere quidem suo est, ut convertat terram in aquam, & aquam in terram, secundum operationem diversam. Primò siquidem conatur aqua solvere terram, ut ad modum sui subtilem habeat naturam; secundò autem terra coagulabit aquam, ut secum sustineat ignem: & hæc est solutio corporis & coagulatio spiritus leni decoctione ignis in 150. diebus: & forte apparebit albedo in 70. diebus; sed primum est melius quoniam significat temperantiam ignis & bonitatem præparationis. Nihil tamen nisi argentum vivum agit in aurum, eo quod est commixtibile & perforativum. Ipsum autem corpus denigrat, consumit & cruciat, eo quod de sua consistit natura. Quod vero denigrat, est id quod non fugiente januam operit, & non fugiens cum fugientibus vertit: crucians tamen non cruciat nocumento nec corruptione, verùm coadunatione & utilitate. Si enim ejus cruciatus esset noxius & inconveniens, non amplecteretur ab illo, nec suos extraheret colores, quos aquam sulphuris nuncupamus. Veruntamen quod primo denigrat, clavem operis esse dicimus, quoniam non fit absq; nigredine. Nam ipsa est tinctura, quam quærimus, qua in quolibet corpore tingimus, quæ quidem prius occultata fuerat in suo ære, quemadmodum anima in humano corpore. Ideò nisi æs nostrum diruatur, imbuatur & teratur, ac per se & diligenter regatur, donec à sua spissitudine extrahatur, & in tenuem spiritum & impalpabilem vertatur, in vanum laboratur. Quia nisi corpora vertantur in non corpora, & non corpora in corpora, nondum regulam operis invenisti; & illud ideò, quia non possumus istam tenuissimam animā, omnem tincturam in se habentem, à suo corpore extrahere, nisi priùs diruatur, & in tenuem spiritum & impalpabilem vertatur. Nec solvitur corpus partes habens constrictas, nisi per ignem & aquam. Sed aqua nostra est ignis corpus comburens magis quàm ignis. Ideò qui per se ea regit, extrahit naturam omnem naturam superantem. Esto ergò assiduus operator in omnibus statibus suis, patienter continuando decoctionem, quousq; tota egrediatur tinctura super aquam in colore picis liquidæ, & cum videris nigredinem illi aquæ supereminere, scias tunc corpus liquefactum esse.

CAP. VIII.

Tunc oportet ignem lenem continuare super ipsum, donec conceperit nebulam tenebrosā. Intentio quippe philosophorum est, ut corpus jam solutum in pulverem nigrum, suam ingrediatur aquam, & fiat totum unum. Si verò dicas, qualiter pulvis fiet aqua? Scias quod iste pulvis non est nisi aqua sulphuris soluto calore ignis: De jure ergò aqua suscipit aquam sicut naturam propriam. Ideo nisi quodlibet vertatur in aquam, nullatenus devenies ad perfectionem, quia non oportet unquam aliquo alio uti in commixtione, contritione & toto regimine nisi illa sola aqua permanente. Et nota quòd vis ejus est spiritualis sāguis, sine quo nihil fit. Convertitur autem in corpus, & corpus per id ipsū vertitur in spiritum: sic enim adinvicem mixta & in unum redacta, se invicē vertunt: nam corpus incorporat spiritū, spiritus verò corpus vertit in spiritum instar sanguinis tinctū. Quia omne quod habet spiritum,

tum, habet & sanguinem; quare oportet istam nigredinem aquæ suæ imminentem igne leni jugiter occupari, donec in suam demergatur aquam, fiatq; aqua in aquam, id est donec totum fiat una aqua. Et cum aqua alteri aquæ miscetur, tunc aqua amplectitur aquam, sic ut non possint separari ab invicem. Insipientes autem aquam audientes, putant eam aquam esse nubis: sed si rationem haberent, scirent utique eam esse aquam permanentem, quæ tamen absque corpore suo, cum quo soluta est, & facta sunt unum, permanens esse non potest. Hanc autem aquam Philosophi dixerunt aquam Solis, igneum venenum, & bonum multorum nominum. Ideo oportet nos, cum hanc aquam formam sulphuream habentem possidemus, aceto nostro miscere, ut ejus nigredo deleatur. Redde ergo carbonem suæ aquæ, ut in ea extinguatur, & rerum conceptio fiat: unde Versus:

Igne tepescente caleant fervore carente
Et vas claudatur jugiter dum concipiatur,
Ut duo quæ fuerant unum quasi corpore fiant.
Semen ut humanum puro de sanguine natum,
Renibus extractum nutricis femore sumptum
Fœmineo junctum cum semine, fit velut unum
Hac serie rerum conceptio fit specierum.

CAP. IX.

QUi ergo noverit ducere, prægnantem facere, generare, mortificare & vivificare, lumen inducere, & mundare ulterius à sua nigredine & tenebris, erit maximæ dignitatis. Nobis enim regem coronatum filiæ nostræ rubeæ conjungentibus, & ei leni igne nodum nectentibus, concipiet & filium gignet. Nam fusæ nubes, quæ super eam fuerant, revertentur in suo corpore, sicut exierunt. Tingens ergo & tingendum oportet te diruere; ipsum enim, quod miscetur sibi, superat & in suum avertit colorem: & quemadmodum apud visum superficialiter [illegible] intima superat: ideo cum corpore misceatur & [illegible] ut tinctum sit cum eo, vertit ipsum in spiritum & spirituali tingit tinctura & invariabili, quæ deleri non potest. Continuatio igitur eorum regimine quadraginta dierum spatio, fiet ut cumque aqua permanens cooperta nigredine. Quæ tamen nigredo, si debito regatur modo, non permanet nisi 41. diebus: ideò in suo eam regens balneo, subjice ignem, quousque fiat aqua clara, & ut verum argentum vivum scandens in aërem. Idcirco cum videris naturas aquam fieri, ut in aërem sublimentur, tunc omnia vapor facta sunt: nam anima à corpore separata, & in spiritum sublimatione delata, factus est uterque fugiens. Aqua enim reseravit januam non fugienti convertens ipsum in spiritum sibi similem: unde facti sunt aërii spiritus in aëra simul scandentes, ibique accipientes vitam inspiratam à suo humore, sicut homo ab aëre; quare multiplicatur & crescit in sua specie, sicut res cæteræ. De jure igitur tunc vapor continet vaporem, eo quod simul utrumque in decoctione est junctum. Ideo fugiens natura, quamvis sit ei fuga essentialis, dimisit tamen fugere, eò quod in sublimatione junguntur ad invicem. Quare debet totum igne mediocri in vaporem multoties sublevari, ut inspiretur ab aëre & possit vivere. Nam omnium natura constantium vita ex aëris consistit inspiratione: quare totum opus consistit in vapore & sublimatione suæ aquę. Summoperè tamen caveas in omni sublimatione à fractione vitri aut tui vasis: quia si in tantum accenderis ignem, ut aqua ad vasis ascendat summitatem gaudens refrigerio adhærebit ibidem, & sic elementorum non poteris perficere sublimationem, eò quod oportet unumquodque illorum rotatu sphærico per se pluries deprimi & elevari: sed quod per violentiam ascendit, sine violentia non descendit. Sit ergò ignis lentus, ita ut per se totum opus ascendat & descendat liberè, absque vasis adhæsione. Ideò nisi corpus aqua & igne attenuemus, quousque ascendat ut spiritus, nihil facimus. Eo autem scandente in aëre nascitur, & in aërem vertitur, fitque vita, ut una non separetur ab alia, sicut nec aqua mixta aquæ: ideò natus in aëre sapienter nascitur, quoniam omninò spiritualis efficitur. Intellige ergo quòd tribus de causis sublimationem facimus: prima est ut corpus fiat spiritus de subtili natura: secunda est, ut spiritus se incorporet cum corpore & fiat unum cum eo: tertia est ut omnia fiant munda & alba, & salsedo sulphuris minuatur; nam per sublimationem comburitur, quicquid ex opere fuerit combustibile. Et certè summè nobis est necessarium, ut elementa fiant simplicia, ut possint conjungi ad invicem; fieri tamen simplicia non possunt, nisi in partes separentur; ideo oportet utrumque vaporem pluries sublimare, donec aqua descendat in cribratione. Cribramus autem res cribro sphærico septies, ut omnia fiant aqua limpida, clara, quoniam corpus nunquam dimittit animam à se separari, quæ sibi compar est in propinquitate simplici, & ideò reiteramus eorum sublimationem, ut ad subtilem reducantur naturam. Oportet ergò separationem pro posse exercere, ut nihil de pinguedine animæ remaneat in corpore, nisi quod non sentiatur in sui exaltatione, aliàs impedietur in operatione. Cribratur namque cribro sphæræ vice post vicem, & corpus descendit ad imum, & aqua ascendit alba cum anima simplici propinqua. Confunde ergò omni tempore partem cum parte, ut rectificata resistant elementis, & præcipuè igni: quæ enim resistenti resistunt minimè, separantur & deficiunt. Unde oportet corpus esse aridum siccum, animam humidam & spiritum fluentem. Verùm quidam opinantur separationem fieri multis speciebus, de quo non cures, quia prosperaberis in eo, quòd reducas operationem ad æqualitatem simplicis, & non in eo, quòd separetur unumquodque singulariter in elementis. Et certè non erit difficile omnia reducere ad simplex album, cum sint de natura ejus: pater ejus est Sol, mater ejus Luna, portavit illud ventus in ventre suo, terra prægnata est ex eo, eò quòd aquam ab aëre, aërem ab igne & ignem à terra destillando recepisti: nam ex multa sublimationis iteratione anima cum aqua ascendens depuratur, & ejus grossities ad ima descendens in terram limatur. Sic ergò de igne facies terram, & de aëre aquam, quam reduces super terram. Vis enim ejus integra est, cum versa fuerit in terram. Verte ergò terram in aquam, aquam in ignem, ignē verò in aërem, & occultes ignem in intimis aquæ, terram verò in aëris ventre. Calidum autem misceas humido, siccum verò cum frigido, quoniam isto modo facies mixtionem, quia non est transitus de extremo ad extremum nisi per medium. Aquila ergò volans per aërem, & bufo gradiens per terram est magisterium: idcircò separabis terram ab igne, subtile à spisso, suaviter cum magno ingenio. Ascendit à terra in cœlum, iterumque descendit in terram, recipit vim superiorem spiritus, & inferiorem corporis, quia vincit omnem rem subtilem congelando, omnemque rem solidam penetrabit alterando. Sic enim dominatur superioribus & inferioribus, quia operatur tam in spiritibus quàm in corporibus.

CAP.

CAP. X.

Liquet ergò quòd æs noſtrum habet ut homo, corpus, ſpiritum & animam. Spiritus eſt ejus aqua, anima eſt tinctura, corpus verò eſt ejus terra. Spiritus eſt delator ſive portator animæ ſuper corpus ſicut portatur tinctura tinctorum per aquam ſuper pannum: anima autem eſt vinculum ſpiritus, ſicut corpus eſt vinculum animæ, corpus verò eſt fixum, ſiccum, continens ſpiritum & animam. Spiritus ergò penetrat, corpus figit, & anima copulat, tingit & dealbat. In his autem qui non fecerint duo ſulphura de ſulphure, nihil norunt: & duo ſulphura ſunt, quæ ex lapide mixto & juncto ſublimantur ad tincturam, quæ quidem tingunt & fugiunt, ſed à ſulphure continentur, quod fugere non poſſit, quoniam ipſum fugientium eſt connexio. In his tamen tribus eſt fumus, nigredo & mors, quæ niſi ablata fuerint, perpetua non erunt. Oportet ergò ab aqua fumum, ab anima nigredinem, & à corpore mortem expellere frequenti diſſolutione. Commiſce ergò ova gallinarum nigrarum cum ære, & habebis aurum & argentum, quantum volueris. Vultur autem ſine alis volans ſupra montem clamat, ego ſum albus nigri, rubeus albi & citrinus rubei filius veridicus & non mentiens: me igitur matri & ſuo pectori junge, quia ſuam ſubſtantiam facio continere. Noli ergò alienum nobis introducere, nec ab opere ceſſare, nam omnis natura cum ſua coadunatur ſocia, & per eam perficitur. Mater me genuit & per me gignitur ipſa: ipſa enim primò dominabatur mihi, de cætero dominabor ei, quia perſecutor matris meæ factus ſum, poſtquam ab ea accepi volatum. Ipſa tamen meliori modo, quo poteſt, ſicut mater pia, fovet & nutrit filium quem genuit, donec ad ſtatum devenero perfectum. Pone ergò me in humido igne, qui mei humoris calorem augmentat, & ſiccitatis combuſtionem vetat, quouſque finem operis inducat: deinde rubiginem & umbram meam extrahe per ſe, quouſque tertia parte perſiſtam: decoctio namque me minuit, tritum verò augmentat: & quod poſt 15. dies diminuitur, poſt 30. augmentatur, hoc eſt initium & finis. Cuſtodi ergò argentum vivum in intimo thalamo ſuo, in quo coagulatum eſt, nam ex iterata cribrationis vice aqua aſcendit alba cum anima ad alembicum, & corpus paulatim deſcendit ad imum; & ipſum eſt argentum vivum, quod dicitur terra reſidua, quæ aquam recipit & bibit eam, quoniam connexio eſt tincturarum. Conſerva ergò vas & ligaturam ejus, ut ſis potens in conſervatione ſpiritus: nam aqua, quæ priùs erat in aëre, habitabit in terra, & ſic fugere nequibit. Redde eam tunc ad ſuperiora, & per ſuos terminos non ineptè eam mitte, deinde corpori priori eloto per ſe eam conjunge: nam ubicunque fuerit corpus, congregabuntur & aquilæ, quia aqua conſequitur terram, quemadmodum ferrum magnetem: nam aqua quæ ſine violentia aſcendit, ſine violentia deſcendit. Irrorate ergo terram, & mundate nigredinem; unde Verſus:

Conſurgit nullus unquam ſine corpore fructus,
In quo dum moritur ſemen fructum dare fertur
Sic cibus in ſtomacho fomentum ſuſcipit intrò,
Deinde merum ſeparat, & idem per membra coaptat,
Firmans mutatum, prægnatio ſpondet hiatum,
Menſtruus hunc paſcit donec ſuus exitus adſit.

CAP. XI.

Liga ergò mulieris lactantis manus poſt tergum ut non fugiat Gabricum, & appone illi filium quem genuit ut lactet eum, quoniam cum fuerit mulier mortua, erit buſo groſſus de lacte: tunc ſcinde buſonem per medium, apponens gallinæ ut comedat ipſum, & cum fuerit buſo comeſtus, erit albus intus & exterius. Reducas aquam ad terram temperatum adminiſtrans ignem, quouſque in natura ſua radicem fecerit, ſciens pro certo quòd oportet iſtum nutriri primo pauco lacte, ſicut eſt videre in infantis educatione, nam pauco lacte nutritur & igne parvo fovetur dum parvulus eſt, & quanto magis creſcit, majori indiget cibo & calore, quouſque ſuum biberit humorem: nam humor primus eſt frigidus, ideo cavendus eſt ignis nimius, qui frigori eſt inimicus. Veruntamen ſi corpus poſueris ſuper ignem abſque aceto, comburetur, nec fiet ex eo quod quæritur: quia ſi ignis non invenerit humiditatem, quam deſiccet, comburit corpus: acetum autem ſibi impoſitum prohibet combuſtionem ignis, deſiccans ſe cum corpore, ne patiatur læſionem: & quanto magis flamma ignis occupatur, tanto magis in aquæ intimis abſconditur, ne calore ignis comburatur. Jubeo autem non ſimul infundere aquam, ne ſubmergatur Elixir; verùm paulatim infunde aquam, & ſemper corpus cum tribus aquæ ſuæ partibus decoquatur: nam ſi conficiatur abſque pondere, (mſ. mors ſibi) mora eveniet, qua ſuperveniente, malum inde orietur. Si vero convenienter regitur, cum ſua pacificatur aqua ſuper ignem. Verùm quia corpus primo parum habet radicis, cujus virtus non æqualiter abundat in omnibus partibus, ſicut nec ſplendor Solis in Planetis, ideo patientia & mora ſunt neceſſaria, ut prolixitate coquendi aqua vincat pugnam ignis: nam leni decoctione aqua congelatur, & humiditas corruptiva extrahitur, humoris radicalis calor augmentatur, & ſiccitas à combuſtione prohibetur. Sed accidit quòd opus aliud citiùs, aliud verò tardiùs congelatur, quod ex coquendi diverſitate accidit neceſſariò: quia ſi locus, ubi coquitur, humidus ſit & roridus, citiùs perficitur opus, ſi verò ſiccus ſit tardiùs congelatur. Jubeo ergo ignem noſtrum ſemper eſſe lenem, donec congeletur in lapidem aqua, & maneat deorſum, nam intra ſpatium quadraginta dierum tota vertetur in terram: ideo cum videris aquam coagulare ſe ipſam, tunc ratus eſto ſcientiam eſſe veram: nam corpus coagulat ſuum humorem in ſiccum, ſicut coagulum agni lac coagulat in caſeum. Idcirco corpus coque cum aqua vitæ, & leniter aſſando coagula ad ignem, quouſque fiat ſpiſſum & ſiccum: cum autem fuerit ſiccum velociter bibit ſuum humorem reſiduum: tunc aliam aquam impone, ſuaviter decoque, vas diligenter claude, noli feſtinare nec ab opere ceſſare.

CAP. XII.

Veruntamen aqua dividenda eſt in duas partes, quarum prima in corpus coagulatur, & altera putrefit & liquatur. Coagulare eſt aqueam ſubſtantiam in terram redigere; putrefacere vero eſt coagulatum reſolvere: nam putrefactio non eſt niſi cum humido & ſicco, ſic enim ſpiritus penetrabit in corpus, & commixtio fiet per minima. Ignis autem ſubtus adminiſtratus temperatus ſit: cave etiam ne nimis feſtinanter extrahatur à ſuo vaſe, fortè namque moveretur, quoniam infanti nunquam patebit egreſſus, donec aëreos flatus hauriat: cuſtodi ergo eum continuè clauſum, rore circumdatum, omnino præcavens, ne flos ejus egrediatur in fumum, & pereat magiſterium. Veruntamen in opere, pondere & menſura omnia rege

rege, ut quoties corpus imbuitur toties deficcetur: non tamen comedas festinanter, nec comedas quod non bibas, nec bibas quod non comedas; sit autem potus post comestionem, nec comestio post potum alioquin facies ventrem humidum, nec recipiet ficcitatem. Comede ergo & bibe unum post aliud secundum rationem, unum 2. 3. 4. 5. 6. computando ad 12. facies Lunæ. Currit autem hic numerus ex multitudine ternarii in quatuor & erunt 12. Verum ternarius fit ex uno in tria: & sunt tres salsaturæ primariæ quarum quælibet in aliis tribus dividitur salsaturis, & erunt 12. Verte ergo triangulum in rotundum & habes magisterium. Et illud quidem fit, si quadrangulus in unaquaque specularum suarum tres habeat angulos æquales. Fac ergo circulum, & in medio circuli centrum, deinde in unaquaque specula æquali fac tres triangulos de circulo centri: sit autem linea æqualis de primo centro ad reliquos punctos, & æqualis & una sit omnium tertiariorum mensura: Computa tertiarios, & 12. invenies; desuper quos ducas compassum & invenies quod tanget unumquemque ternarium: [ms. tertiarium.] ergo per 12. triangulos quadrangulus eveniet rotundus. Sic compone magisterium, quia sicut omnes spatulæ concurrunt ad centrum compassi, sic tota aqua est ad suum corpus per suos tertiarios reducenda. Si autem diminutum fuerit angulo uno, diminuetur portio sua. Venare ergo animas, quoniam in terra est mansio earum, ut fugere nequeant. Non sis in venatione nisi lentus, præcavens ne igne nimio vertantur in fumum: fugam: si autem fugient, non capientur cum falcone: si vero includuntur nec fugiunt, tunc revertuntur ad corpus unde exierunt: eò quod corpus attrahit suum humorem, sicut magnes ferrum. Converte ergo terram, decoque aquam, & reitera operationem, quousque unus ex ternariis vertatur deorsum: nam si unum ex tribus occidisti, omnes sunt mortui; quia si unum sit fugiens, alterum vero ignem patiens, utrumque junctim patitur ignem, eo quod unum continet reliquum, propter naturæ suæ propinquitatem, & hæc quidem est coagulatio nostra, nam omne volatile à fuga prohibetur suo fixo. Veruntamen non efficitur hoc manibus, sed natura ad ipsum circulariter operatur, quia natura seipsam dissolvit & coagulat, seipsam albefacit & rubore decorat, seipsam croceam facit & nigram, seipsam desponsat & à seipsa concipit, quousque finem operis inducat. Quare liquet, quòd hæc confectio non est manualis operatio, sed naturarum mutatio, & earum calidi cum frigido & humidi cum ficco admirabilis connexio, unde Versus:

Est ergò munda secreti fluminis unda.
Quæ sua bis senis extrudit brachia venis,
Per se stillabit & mortua vivificabit.
Si congeletur quod destillare videtur
Igne tepescente foveas fervore carente:
Aluit, emundat, renovat, regit, unit & undat,
Germinet ut florem tellus & spiret odorem.

CAP. XIII.

Accipe ergò volatile volans submersum, & mancipa ut tibi respondeat non volando in regionibus, sed volatu evolans ad tuum contentum: nam quod est inferius est sicut id quod est superius, & quod est superius sicut id quod est inferius. Ideo, aqua nostra benedicta suam venit adaquare terram mundare nigredinem, & omnem malum auferre odorem, eo quod inter eos est libido sicut maris & fœminæ. Caveas ergo ne à vase exeat sua humiditas & pereat, verùm ipsam reducens ad terram coagules leni igne, sicut coagulatur sperma in matrice: fœmina namque suum amplexata conjugem velociter transit in corpus suum. Verte ergo aquam super terram suam, quousque coaguletur deorsum: tunc enim citiùs à natura transit in naturam, & in unoquoque gradu suarum operationum novam assumit naturam. Redde cineri (ms. secundum tertiarium suæ aquæ) sudorem suum contere, coque, reitera, nec te tædeat reiterare, nam terra non germinat absque frequenti irrigatione, nec suscipit irrigationem absque præmissa deficcatione. Ideo omni vice post deficcationem tere, & superfunde aquam temperatè, nec multum nec parum; quia si multum fuerit, fiet pelagus conturbationis, si vero parùm, comburetur in favillam. Ideo in omni pondere pondus, in omni mensura modus servetur, & in omni opere opus est, ne nimia ficcitas aut superfluus humor administratus corrumpat, ut tantum assando decoquas, quantum in dissolvendo adjectum est, & imbibendo dissolvas, quantum assando defecit. Semper autem cavendum, ne ignis asperitas exustionem generet, nec ab actione cessandum, donec totum ficci lapidis formam assumat. Veruntamen natura non habet motum nisi per caloris actionem: Ideo si calorem benè mensuraveris, aqua & ignis sufficient tibi, nam corpus abluunt mundant, nutriunt, & ejus obscuritatem auferunt: & certe totum opus & regimen ejus non est nisi, aqua permanens, omnia in se habens, quibus indigemus: nam liquefacit & congelat, diruit & dealbat, nec oportet aliquo alio uti in toto regimine nisi hac aqua permanente. Manutene ergo hanc aquam cum suis operibus, quoniam facit album ad album, & rubeum ad rubeum: effectus tamen ejus consistit in regimine ignis, nam cum eo dividitur aqua, cum eo retinetur à fuga, cum eo corpori jungitur anima, cum eo fit coagulatio nostra: caveas tamen intensionem ignis, quia si intendetur ante terminum, fit rubeum quod non prodest. Sit ergo ignis lentum usque ad albedinem, inspice autem multoties, quomodo facias conjuges amplexari: nam fortibus nexibus vinciendi sunt spiritus ut roborati pugnent contra ignem: quia si mulier vagæ patuerint egressus, alienos amplexus quærens fugiet. Si verò occludatur ut fugere non possit, tunc rediens ad virum concumbit cum eo, & eum occidit: ast iste calefactus ejus cònsumit humiditatem, faciens ipsam morari secum: nam spiritus ablati à corporibus desiderant eis inesse, sequuntur ea, & gaudent habitare in ipsis, vivificant ea, nec unquam separantur ab eis. Ideò non frustra confertur sperma vulvæ, quoniam unum consequitur reliquum tanquam sponsa paranymphum. Vivifica ergò mortuum h. e. corpus, occide vivum h. e. spiritum & habebis magisterium: unde Versus:

Pluribus aptatis lac decoque virginitatis,
Igne tepescente fumo fervore carente,
Hinc cum siccatur citiùs serpens adaquatur,
Et tamen hæc grata, quod aqua tam sit moderata;
Unda sui fontis distillat à vertice montis,
Alter & alterius fons fontis fluminis hujus,
Suscipiet umlsum propria testudine pulsum
Et teneat mundam ficcati sanguinis undam.

Extrahe à nube suam umbram & sordidum, & quod nebula ei superveniens coinquinat & à luce retinet quare angustatur & à sua rubigine detinetur. Ideò, oportet prima parte ejus aquæ æs nostrum comburere, & coquendo coagulare, quousque à sua liberetur rubidine: tunc namque dicitur à philosophis

sophis fermentum auri, & coagulum coaguli, quia recipit & bibit aquam coagulans ipsam secum in terram: & in hoc est finis primæ operationis, & initium secundæ, quoniam uno modo incipitur & finitur. Modus autem rubificationis lapidis albi prædicti est quod oportet residua aqua sua multoties imbuere ad incerandum congelatum, ad mundandum combustum, & ad colorem immutandum, donec tota aqua fiat deorsum.

CAP. XIV.

IMbibe ergo ipsum septies vice post vicem emundans nigredinem, quousque diruatur & in terram vertatur, nam in quadraginta diebus totum vertitur in terram: aperi & claude, solve & noda, extende & plica, ablue & desicca: hoc facito continuè, donec quadrangulum vertas in rotundum cum suo genere. Æs gubernatum dissolve coquendo, quousque fiat ut aqua, & ut verum argentum vivum, post hæc secundum consuetudinem coagula ad ignem. Dicimus quidem coagula secundum consuetudinem, eo quod priùs fuit coagulatum in siccum rubeum: ideo cum siccum fuerit, solve quod ex illo fuerit solubile: quod non solvitur continuè coque, quousque solvatur omnimodè. Sic ergò reiterando iste ordo servetur, quousque istius major solvatur quantitas, deinde coagula, & leniter assando in igne temperato conserva, quousq; illi major, ad illius exigentiam, ignis administrari possit. Omnes ergò hos ordines præparationum super ipsum quatuor vicibus reitera, & ultimò calcina per modum suum figentem & calcinantem, quoniam sic pretiosissimam lapidis terram sufficienter administrando rexisti. Et certè calcinare nihil aliud est, quàm desiccare & in cinerem vertere: ideò cōbures ipsum absque timore donec cinis fiat, quod cum cinis fuerit, optimè miscuisti, eò quòd cinis iste spiritum recipit & bibit, ac suo imbuitur humore, donec in colorem vertatur pulchriorem, quàm priùs fuerat. O quàm pretiosus est cinis iste, carissime! hunc ergò cinerem ne vilipendas, sed redde ei sudorem suum quem ejecit, quousque totum vertatur deorsum: quoties enim cinis imbuitur, toties per vices desiccatur, quousque totum vertatur in album & crematum, namque cum desiccatur seipsum continet ad invicem. Quare oportet æs cōterere aqua vitæ pluries imbuere, & vice post vicem desiccare, quousque suum biberit humorem. Jubeo ergò aquam vivam coagulare, corpori suo miscere, & coquere quousque exiccetur; tunc enim invenies totam aquam vivam à seipsa coagulatam, & in terra contentam; tunc corpori jungitur spiritus, aqua cineri, & fœmina viro: quoniam quando æs convenienter regitur, cum aqua pacificatur, & albo colore coloratur: & benè quidem, quia dealbatio non fit nisi decoctione & aquæ congelatione, & quantò plùs æs abluitur, tantò intensioris fit albedinis. Ideò philosophi decoquere, ethelia imbuere & terere frequentissimè præceperunt. Si autem scivissent, quòd una decoctio & una contritio sibi sufficere potuissent, non toties sua dicta iterassent: ideò ergò id fecerunt, ut teatur continuè, & coquatur sine intermissione. Contere igitur, coque, reitera, nec te tædeat reiterare, cum suo ære decoque, imbue, ablue nigredinem aqua vitæ, assa latonem donec exiccetur & fiat corpus novum: nam aqua vitæ gubernat & dealbat omne corpus, vertens totum in suum colorem. Ille namque fumus albus est, cum quo dealbatur, quicquid dealbari præcipitur, quoniam natura naturam convertit; Illum ergo fumum suæ fæci admiscens coque & tere multoties donec coaguletur & sua nigredine privetur. Et certè aqua roris Madii ipsum abluit & emundat, descendens de cælo tempore (mſ. pruinæ) pluviæ, penetrat & dealbat: ipsa enim aqua habitans in aëre consequitur terram sicut ferrum magnetem. Inter eos sanè est societas & libido, propter naturæ suæ propinquitatem: nam naturæ suis obviantes naturis lætantur in eis. Residuum ergò humorem impone coquendo continuè, donec coaguletur & nimis dealbetur, sciens pro certo, quod, si fuerit siccum, velociter bibit sui humoris residuum. unde Versus:

Tunc res misceri debent pariterque foveri,
In quarum cœna sitiens adaquatur arena,
Hujus aquæ vivæ viridis velut unctus olivæ
Partes bis senæ parti sociantur arenæ &c.

CAP. XV.

INspice ergò qualiter compositum potat aquam, & in unoquoque gradu coloribus alteratur. Dum enim res igne superponitur, de colore ad colorem multiplicem, natura operante, transfertur: spiritus tamen & anima non uniuntur cum corpore nisi in albo colore; quia quamdiu apparuerit nigredo obscura, dominatur fœmina, & ipsa quidem est prior vis nostri lapidis, quoniam nisi fuerit nigrum, non fiet album nec rubeum; rubeum enim ex nigro & albo est compositum. Veruntamen calor temperatus & humido agens operatur nigredinem, desiccat humiditatem, & tollit corruptionem; è contrario calor invalescens operatur rubedinem, humiditatem fugat, & generat corruptionem. Quare liquet: quòd si compositum plus regatur, quàm oportet, statim extinguitur, nec fiet ex eo quod quæritur. Cavendum est ergò ne aqua per ignem nimium vertatur in fumum & fugiat, idcircò fit pugna aquæ & ignis prolixitate coquendi, nam ut calore Solis aqua desiccatur, sic leni decoctione ignis aqua coagulata in terram continet seipsam contra ignis pugnam. Vincat ergò aqua pugnam ignis prolixitate coquendi, inspissandi & coagulandi seipsam: nam si ejus naturam perfectè scires, prolixitatem coquendi sustineres utique, donec propositum invenires, quoniam bonitas hujus naturæ venerabilis probatur in corporibus maxima, eò quòd propter nullas exterminationis causas se in partes suæ compositionis dividi permittit, sed aut cum tota sui substantia ab igne recedit, aut cum tota in igne stans permanet, quare notatur in ea perfectionis causa necessariò Hanc igitur patienter rege naturam, suaviter coagulando argentum vivum, quod ex ære nostro pluit super ipsum, amaræ ascendunt nubes & pluunt pluviæ super terram, quia omne grave corpus & densum ad suum naturaliter labitur centrum. Argentum verò vivum ex ære sublimatum, ex quo omnia fiunt, est aqua munda & tinctura vera, quæ æris umbram delet: ipsum namque est sulphur album, quod solum æs dealbat, & quo spiritus continetur ne fugiat. Illud tamen sulphur non poterat dealbare æs, nisi in priore opere esset dealbatum, eò quòd solum sulphur album dealbat æs nostrum: quare liquet quòd tanta erit pulchritudo æris, quanta fuerit albedo sulphuris. Volens ergò ad veram pervenire tincturam, impone illi

illi paulatim humiditatem, quam ejecit, coquendo aſſiduè donec colorem induerit pulchriorem, & quoties imbuitur, toties per vices deſiccetur, quouſque vertatur in album quod quæritur: nam inceratum cum deſiccatur continet ſeipſum, & ſi unum eſt fixum figitur & reliquum, & ſit album exteriùs album etiam erit interiùs. Idcircò ne deſiſtas ipſum imbuere, coquere & deſiccare, donec toto ſuo imbuatur humore. Contere ipſum aqua permanente, & leni decoque igne, donec nigredo pereat & recedat: imbue ipſum continuè aqua vitæ, prout videris ei ſufficere ad viſum; aſſa & coque donec totum biberit humorem, ſciens quòd purpureus color non tingitur niſi frigido & humido, nec albus niſi ſicco, nec rubeus niſi calido. Hoc igitur æs aſſando coque reſiduo ſuo humore, donec ſeipſum faciat germinare, deinde in Sole deſiccando tere, quouſque totum vertatur deorſum.

CAP. XVI.

VEnerare ergò regem & ſuam uxorem, & noli eos comburere, ne nimio fugiant calore, quoniam indiges patientia & longanimitate, quæ regem & ſuam uxorem in regimine emendant: coque eos donec fiant nigri, deinde albi, poſtea rubei, & tunc fit venenum tingens in aurum. Æs ſiquidem noſtrum primò quo magis coquitur, eo magis ſolvitur & fit aqua ſpiritualis: ſecundò quo magis decoquitur, magis impinguatur, & fit pulvis majoris albedinis: tertiò quò magis coquitur, magis coloratur, & fit tinctura majoris rubedinis, & tota hæc operatio non eſt, niſi extractio aquæ à terra, & ejuſdem ſuper terram dimiſſio. Adſit autem diligens miniſtratio, adſit continua expectatio: revertetur enim omnium declaratio, & ſic eveniet tua deſideratio. Aquam igitur totam exhauſtam & in terra contentam per quoſdam dies (id eſt per 60.) in ſuo vaſe ſuper ignem lenem dimitte putrefieri, quouſque pretioſiſſimus ei color albus deſuper appareat, ſit autem calor lenis uſque ad albedinem, quia ſi calor intenſus ſubito irrepſerit, vaporem nigrum facit, & album fugit compoſitum: nam vapor ille albus eſt, igitur ſi figitur cum ære dealbat ipſum intus & extra: ſi vero fugit ab ipſo, vertitur in rubeum, quod non prodeſt. Et certè in putrefactione æris ſpiritus uniuntur cum corpore & deſiccantur cum illo: qui quidem niſi deſiccentur, non apparebunt colores animæ, quia putrefactio non eſt niſi mortificatio humidi cum ſicco: nam humidum totum coagulatur cum ſicco vel per ſiccum. Vulgus tamen ſolum humidum putrefacit: ſed noſtra putrefactio non fit abſque humido & ſicco, eò quòd humiditas tantum ſiccitate continetur, ut fugere nequeat. Quia non poſſunt gravia niſi levium conſortio ſuperius elevari, nec levia niſi gravium conſortio inferiùs detrudi, & utrumque eſt operis initium & finis. Rege ergò operationem continuè, coque ſine intermiſſione, noli feſtinare, nec ab opere ceſſare quia niſi humiditas uteri & calor continuus eſſet, ſperma non maneret, nec fœtus perageretur. Nam moriente matre moritur & fœtus propter imminens frigus. Deus ergò illum ſanguinem & calorem uteri conſtituit ad nutriendum fœtum, uſque ad tempus nativitatis: ſic oportet te continuo calore opus regere uſque ad albedinem; nam in albo tantum colore ſpiritus uniuntur cum corpore, ut fugere non poſſint. Quare incipit tunc vivere, nec ſibi nocent alieni flatus, niſi decreveris ad rubeum procedere. Balneum igitur intenſi caloris perire facit, frigidum verò fugat, ſed temperatum fovet & conſervat: idcircò oportet ſuaviter regere, ſicut ovorum excluſione, quouſq; totum fuerit album: quare præcipitur dealbare Latonem, & libros rumpere, ne corda rumpantur. Terra quippe cum aqua putreſcit & mundatur, quoniam cum deſiccata fuerit, nigredo recedit, & dealbatur: tunc peribit tenebroſum mulieris dominium; tunc vir aſcendens ſuper mulierem aufert illi regnum: tunc fumus penetrabit in corpus, & ſpiritus conſtringetur in ſiccum: tunc ceſſabit nigrum, colore deformatum, & fiet album, lucidum, clarum. Quia calor agens in humido generat primò nigredinem, ſic agens in ſicco generat albedinem, & in albo citrinitatem: exemplum ſit in ligno accenſo cum faciunt carbonem: ſic & lapidis noſtri ſubſtantia primò quo magis coquitur eo magis ſolvitur & denigratur: ſecundo quo magis coquitur, eo magis exiccatur, & dealbatur: tertio quo magis coquitur, tanto magis rubificatur, quouſque perficiatur. Res ergo cujus caput eſt rubeum, pedes albi, oculi vero nigri eſt magiſterium.

CAP. XVII.

QUatuor tamen ſunt colores principales niger, albus, citrinus & rubeus. Et omnia æris nomina ex his quatuor coloribus, in corpore ſuo apparentibus dicta ſunt, qui quidem omnes ex aceto ſibi impoſito eveniunt. Prædictis autem coloribus apparentibus, oportet unumquemq; eorum 40. diebus coqui, & aqua tota conſumpta leniter deſiccari, quouſque albedo appareat. Quòd autem ſit neceſſarium opus primò denigrari, probatur per hoc, quod generatio non fit niſi per corruptionem alterius. Et corruptio non fit niſi per putrefactionem, & calorem in humido agentem, & calor agens in humido efficit primò nigredinem: quare liquet quòd principium operis noſtri eſt caput corvi. Similiter ipſum putrefieri eſt neceſſarium, quia nihil fuit unquam natum, nec creſcens nec animatum, niſi poſt putredinem. Si enim putridum non fuerit, fundi non poterit, neque ſolvetur, ſi vero ſolutum non fuerit, ad nihilum redigetur. Noſtra tamen putrefactio non eſt ſordida nec immunda, ſed eſt commixta terræ cum aqua & aquæ cum terra per minima, donec totum fiat unum corpus, coque ergò maſculum & uxorem ſimul, quouſq; utrumque coaguletur in ſiccum: quia niſi fuerit ſiccum, colores diverſi minimè apparebunt, eò quod ſemper erit nigrum, dum humidum dominatur: ideò os vaſis diligenter claudatur & coque ad ignem donec totum vertatur deorſum. Tunc draco alas ſuas comedit, & diverſos emittit colores. Multis ſiquidem diverſiſque vicibus mutabitur de colore in colorem, donec ad firmam deveniat albedinem: nam omnes mundi colores apparebunt, cum denigrans humiditas fuerit exiccata: verùm de illis coloribus non cures, quoniam non ſunt veri colores, nam pluries citrineſcit & rubeſcit, pluriesque deſiccatur & liqueſcit ante veram albedinem: ſed ſpiritus non figitur cum corpore niſi in albo colore. Quare liquet quòd dealbatio eſt ſemper expectanda, cum ipſa ſit totius operis complementum; neque tam variatur poſtea in colorem verum, quàm in rubeum. In unoquoque igitur gradu inſpicias, qualiter aqua congelat ſeipſam, & quomodo de colore in colorem mutatur compoſitum, quia ſi neſcienter regatur, ſuorum colorum nihil videbitur, & ſic ſæpiſſimè caſſum deflebis laborem, eo quod minimè ſcire poteris, in quo gradu moderandus eſt ignis, niſi per colores in opere apparentes. Colores itaque te docebunt quid facias

facias de igne; ipsi namque ostendent quoto tempore, & quando ignis primus, secundus & tertius est faciendus: unde si diligens fueris administrator, colores te docebunt quid fieri oporteat. Nam omni tempore in solutione & coagulatione erit ignis lenis, in sublimatione mediocris, & in rubificatione fortis. Veruntamen quanto magis variantur colores, tanto magis continuandus est ignis lenis in dealbando, donec ad metam deveniat albedinis: nam ante album non mittimus ignem multum, eo quod ipsum est frigidum, crudum & semicoctum, & ideo albedinis vices sunt ipsius mulieris. Sit igitur ignis lenis in dealbando, donec figatur vapor cum suo compare: aliàs si accenderis ignem ante terminum fit rubeum, quod non prodest: eo quod rubeum ex multo albo & purissimo nigro cum calore magno est compositum, unde Versus:

Hæc rubens vena candentis fontis amœna
Roris adhuc plena fiat sub Sole serena,
Leniter fervescat donec siccata quiescat,
Inde candescat, & candida tota nitescat:
Candida tunc venas faciens candore serenas
Mysteriis plenas candentes pandit arenas

Ergo si ignem benè mensuraveris, operationemque rexeris ad colorem album primo devenies. Et cum fuerit album, tunc ignis fiat intensior, & etiam intendetur albedo. Facto autem supra ipsum & subtus calore sicco per spatium dierum aliquot, totum figetur deorsum, & nihil spiritus ascendet superius, quod est signum perfectæ fixationis, unde Versus:

Ignem qui spernit non ad sublimia tendit,
Et si quid videas paulatim tendere sursum
Hæc ergò repetenda monet decoctio rerum,
Tempora cocturæ tria sunt septena dierum,
Sicut solvuntur species & concipiuntur,
Sic fit summa rei congestio materiei.
Ex hac mixtura surgit coitus genitura,
Accensos ignes comburit fortior ignis;
Igne superposito facias descendere rursum
Donec prætereat cocturam meta dierum
In quibus unitur contraria vis specierum,
Quæ sic accedunt nec dissociata recedunt,
Et res certa spei sequitur candor seriei
Cujus natura dat in omnibus omnia pura.

Tunc fugiens non volabit à non fugiente, quamvis sit ignis æstuans: quia magnesia cum dealbatur spiritus fugere non permittit, nec æris umbram apparere: nam ipsum est sulphur fixum album, quod omne corpus tingens perficit, & in verum argentum convertit. Quare dicit philosophus: si fuerit argentum vivum purum, coagulabit illud vis sulphuris albi non urentis in argentū: & illud est res optima quam recipere possunt operantes Alchemiam, ut convertant illud in argentum: quia natura tunc continet naturam, & vero matrimonio convertuntur ad invicem. Veruntamen non est nisi una sola natura, quæ in unoquoque gradu suarum operationum in aliam vertitur naturam, eo quod natura naturâ lætatur, natura naturam superat, & natura naturam continet, docens ipsam præliari contra ignem: nec sunt tamen diversæ naturæ vel plures, verum est una natura tantum habens in se naturam & res omnes quibus sibi sufficit; idcirco uno ordine opus incipitur & finitur. Duplex tamen est modus compositionis, quia una est humida, altera vero sicca; cum autem coquuntur, fiunt unum, sic ut neutrum dimittat reliquum, & benè quidem, quia humidum faciliter impressionem recipit & faciliter dimittit, siccum verò graviter impressionem suscipit, & graviter remittit: ideò cum humidum & siccum temperaverunt se ad invicem, adipiscitur siccum ab humido facilem impressionem, & acquirit humidum à sicco, ut firmiter retineat impressionem, & omnem sustineat ignem. Unde propter humidum prohibetur siccum à sua separatione, & propter siccum prohibetur humidum à sua fluxibilitate. Exemplum hujus est opus figuli, qui ligans terram cum aqua coquit ad ignem, ut unum non dimittat alterum, sic facito magisterium, disponens solam terram per humiditatem & caliditatem, donec conveniant & conjungantur, & non discrepent nec dividantur. Tunc adjunge eis duas virtutes operativas, aquam & ignem, & complebitur magisterium: quia si permiscueris aquam solam, dealbabit; si vero adjunxeris ignem, rubificabit. Nam album completur tribus rotis, in quibus non est ignis, rubeum autem quatuor rotatur rotis: & hoc quidem elixir, quod tingit tinctura sua, submergitur oleo suo, & figitur calce sua: & oleum est conjungens & aggregans inter calcem & aquam: & aqua est deferens tincturam super calcem suam, & quando figitur calx, figetur & aqua cum ea propter vehementiam commixtionis; & tunc corpus est causa retinendi aquā, aqua conservandi oleum ut non accendatur super ignem, & oleum est causa tenendi tincturam: & tinctura est causa faciendi apparere colores, & color est causa demonstrandi albedinem, & albedo est causa retinendi omne volatile à fuga: nam corpus cum dealbatum fuerit, spiritum fugere non permittit, nec nigredinem ulteriùs apparere. Anima autem est vinculum spiritus, sicut corpus est vinculum animæ, nec est hoc vinculum sicut naturæ vinculum, sed velut compositum: quia compositio naturæ est per ingressionem contrariorum, & compositio nostra est per fixationem compositorum. Et qui non liquefacit corpus cum spiritu, ut fiat aqua una impalpabilis, & postea coagulat super ignem lenem, multipliciter errat. Quare denigra terram separando ejus animam, postea vertet aquam super terram per se, paulatim dealbando & siccando totum & habes magisterium. Nam qui terram denigrat, & album igne dissolvit & coagulat, donec fuerit in colore, sicut gladius denudatus, à tenebris liberabitur: & qui dealbatione completa ei animam inducit, totumque postquam liquefactum fuerit, in rapido igne figit, felix dici merebitur, & supra mundi circulos exaltari.

CAP. XVIII.

Jam didicisti, charissime, album opus facere, nunc quoque oportet ut scias rubeum perficere: veruntamen nisi dealbaveris, verum rubeum facere nequibis, quia nemo potest devenire de primo ad tertium nisi per secundum; Sic non poteris accedere de nigro ad citrinum nisi album, eò quòd citrinum ex multo albo & paucissimo nigro est compositum. Dealba ergò nigrum, & rubifica album & habes magisterium. Quoniam sicut annus dividitur in quatuor tempora, sic & nostrum opus benedictum. Primum est hyems, humidum & frigidum, pluviosum: secundum est frigidum & siccum floridum: tertium est æstas calidum & siccum, rubicundum: quartum est autumnus tempus colligendi fructus. Hac dispositione tingentes rege naturas, donec maturatę fructum afferant ad libitum. Verùm hyems jam transiit, imber abiit, & nox recessit: nam flores apparuerunt in terra nostra tempore veris, sed

super

ſuper roſam albam ſolùm ſtantes quievimus, quoniam ipſa ſortitur effectum corpora quæque ægra in verum convertendi argentum. Cùm igitur videris albedinem illam apparentem, ratus eſto quòd rubor in illa occultus eſt, & tunc non oportet illam albedinem extrahere, ſed coquere quouſque totum fiat rubeum: & quò magis eſt rubeum magis valet, quoniam abundantiùs tingit: ſic quod magis eſt coctum magis eſt rubeum, ergò quod magis eſt coctū magis valet, & ſic per conſequens quod maximè etiam maximè. Et certè color rubedinis cauſatur ſolùm ex complemento digeſtionis: nam ſanguis non generatur in homine niſi diligenter coquatur in hepate. Sic de manè cum videmus urinam noſtram albam, ſcientes nos parùm dormiviſſe, redimus ad lectum: ſomno autem recepto completur digeſtio & urina citrinatur. Sic per ſolam decoctionem poſt albedinem devenies ad rubedinem, errare ſiquidem non poteris, ſi ignem ſiccum continuaveris ſuper ipſum. Nonne vides quòd ſperma non generetur ex ſanguine, niſi priùs coquatur diligenter in hepate, quouſq; intenſum habeat ruborem, & niſi ita fieret, nihil ex illo generatur ſpermate. Similiter & æs noſtrum album niſi diligenter coquatur, non rubificatur. Et certè ſolus calor hepatis rubificat chylum, & ſolus calor ignis accenſus rubificat ſulphur album; nam prima digeſtio ſtomachi omnia dealbat, ſecunda verò hepatis omnia rubificat, quia in ſolo hepate viget calor, ſicut in ſtomacho viget ſiccitas. Igne ergò ſicco & calcinatione ſicca decoque ſiccum, donec rubeat ut cinabrium, cui de cœtero nequaquam impones aquam, nec aliam rem, quouſque ad complementum decoquatur rubeum. Nam tempore æſtatis & fructuum undatio pluviarum corrumpit magiſterium. Quare ſicco igne abſque timore ipſum comburere oportet, donec rubicundiſſimo veſtiatur colore. Noli ergò ab opere ceſſare, quamvis rubor aliquantulum differat apparere: nam igne augmentato poſt albedinem ex primis coloribus habebis rubedinem: medius tamen inter illos colores apparebit citrinus; ſed ille color non eſt ſtabilis, quia poſt illum rubeus non moratur venire, quo veniente certus eſto opus tuum eſſe completum: quoniam tunc mulier converſa eſt in maſculum, & omne incompletum in Solificum verum. Quare dicit philoſophus: Si fuerit ſulphur mundum, optimum, cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneitatis ſimplicis non urentis, erit res optima, quam recipere poſſunt Alchymiſtæ, ut ex ea faciant aurum. Ex his manifeſtè liquet, quod iſtud ſolum eſt verum noſtrum ſulphur album & rubeum quod quærimus, quo corpus quodlibet tingimus in veriſſimum aurum & argentum melius quàm quod de minera producitur, ſecundùm quod elixir album vel rubeum fuerit præparatum.

CAP. XIX.

Cum ergò duxeris unam quamque ſpeciem ex partibus operis, ſicut oſtendimus ea dirigere, tunc reduc ſpiritus ad illud & ſublima totum, quia ſublimabitur lucidum clarum, impermixtibile elementis. Et illud quidem eſt, ut accipias partem iſtius noti lapidis puriſſimam, & per ingenioſum ſubtilem modum conjungas per minima, & levetur totum. Quod ſi non eveniat, addatur ei non fixæ partis quantitas, ut ſumma volatilis ſuperet ſummam fixi, quouſque ad elevationem iſtius ſufficiat. Nam vidimus in eis, quibus uſi ſumus experientiæ modis, quod quæ cum aqua permiſcentur, ſi ſumma volatilis vincit ſummam fixi, quod fixum volabit cum ea; & ſi non vincet, figetur cum ea. Spiritus namque portabit ad ſuperiora quicquid ſibi conjunctum fuerit. Ergò citiùs portabit quod eſt omninò de natura ejus: Hanc tamen ſublimationem cum calore ſicco oportebit facere. Et cum elevatum fuerit, reiteretur iſtius ſublimatio, vice poſt vicem, quouſque per hanc ſublimationem & ejus reiterationem figatur totum. Cum autem fixum fuerit, cum eo fixo non fixi parem quantitatem poſt quantitatem combibe per ingenium tibi notum, quouſque iteratò levetur: totum ergo iterato figatur, quouſque fuſionem præſtet facilem ad modum ceræ. Et hæc quidem eſt medicina ſtans, tingens, penetrans & perſeverans, cujus una pars convertit mille & ultra partes cujuscunque corporis in veriſſimum aurum & argentum, ſecundum quod elixir album vel rubeum fuerit præparatum.

CAP. XX.

Non ergò dependet bonitas hujus multiplicationis niſi ex multiplicata reiteratione ſublimationis & fixationis hujus medicinæ: quoniam quanto hujus complementi ordo reiteratur pluries, tanto etiam ipſius exuberantia multiplicatur magis, & augmentatur bonitas perfectionis iſtius maximè, quouſque omne corpus à perfectione diminutum atque etiam argentum vivum mutet in infinitum in Lunificum & Solificum verum. Nam quoties ſublimaveris medicinam perfectam & ſolveris, toties lucraberis omni vice ad projiciendum unum ſuper mille: ut ſi primò cecidit ſuper mille, ſecundò cadet ſuper decem millia, tertiò ſuper centena millia, quartò ſuper millena millia, & quintò ſuper infinitum. Quantò igitur elixir magis ſubtiliatur, tantò plus tingit, atque adeò in quantum elevaveris tuum opus, in tantum plus valebit, quia abundantius operabitur, & majorem quantitatem convertet. Et hoc eſt quod dicit Geber, qui fuit magiſter magiſtrorum in noſtro magiſterio: Operare tu cum lapide tuo, & cum lapide meo, & plùs valebit meus quàm tuus; quia ſi projiceris unum ſuper mille, ego projiciam ſuper 10. millia, & totum erit bonum: ſi autem tu projeceris ſuper decem millia, ego projiciam unum ſuper millena millia; quare plùs valebit lapis meus, quàm tuus, quoniam in tranſmutatione multorum millium tranſcendit lapidem tuum: Hoc autem dixit Geber, ut nos ſeduceret, quia lapis ejus & noſter unus & idem eſt, ſed ſolvebat totum & ſublimabat multoties, ita ut unum de lapide ſuo tranſcenderit decem de noſtro; & ideò quantò magis ſublimatus fuerit, tanto majorem convertendi vim habuerit, ergò & qui maximè maximam. Non ergò omittas elixir tuum ſubtiliare, & in quantum poteris ſublimare: & certè cauſa ſuæ velocis liquefactionis eſt ſuarum partium ab igne ſubtiliatio finalis: nam quicquid ex Mercurio in natura propria ad fixionem deductum magis ſubtiliatur, magis etiam ſolvitur, & ideò quod maximè etiam maximè. Et hæc eſt cauſa quòd elixir completum ad ceræ modum citiſſimam dat fuſionem, magis quàm aliquod metallorum: ipſum enim non eſt niſi ex puriſſima argenti vivi ſubſtantia in fixionem deductum, & ex ſubtiliſſima materia, mundiſſima, fixa, quæ ab argento vivo ſumpſit originem, & ab illo eſt creata. Et illud ideò, quia cum fugitivum ſit argentum vivum de facili abſque inflammatione, alia medicina

medicina eget, quæ subitò ante ejus fugam illi in profundo adhæreat, & ei per minima conjungatur, illudque inspisset, ac sua fixione à fuga in igne conservet, convertens totum per suum beneficium in momento in Lunificum & Solificum verum, secundùm quod elixir fuerit præparatum. Si ergo facilis non esset fusionis, non funderetur ante Mercurii fugam neque retineret ipsum: si autem de ejus non esset natura, non adhæreret illi in profundo ejus neque gauderet per minima permisceri nam argentum vivum in se non recipit, nisi quod suæ fuerit naturæ: si fixa non esset medicina, non figeret, & si mundissima & fulgidissima non esset, non converteret Mercurium neque cœtera corpora in aurum & argentum, quia nihil dat quod non habet, cum non inveniatur in re, quod in ea non fuerit antea. Quare liquet medicinam nostram necessariò debere esse substantiæ subtilissimæ & purissimæ, adhærentis argento vivo ex natura sua, & facilimæ & tenuissimæ liquefactionis, & fixam super ignis pugnam: quia hæc Medicina ipsum Mercurium coagulabit, & in naturam Solarem & Lunarem convertet. Jam ergo nostram complevimus medicinam in caliditate & frigiditate, in humiditate & siccitate æqualiter temperatam: unde quicquid illi apponitur, erit ejusdem complexionis cum eo cui apponitur, ut si aquam illi apposueris, totum solvetur in aquam, si vero ignem totus erit ignis, & hæc est causa quare multiplicari potest medicina in infinitum: ipsa enim est sicut ignis in ligno, & sicut muscus in aromatibus bonis, eo magis crescens, quo magis fuerit conculcata. Quare oportet te partem ejus relinquere omni tempore, quoniam ditatus est ab illa, sicut qui habet ignem ditatus est ab ipso.

Multiplicatur autem Medicina sive per solutionem, sive per fermentationem: sed per solutionem tardiùs, per fermentationem vero citiùs nostra augmentatur Medicina, eo quod soluta non benè augmentatur, nisi primùm in suo figatur fermento. Abundantiùs tamen operatur multò medicina soluta & fermentata, quam solùm fermentata, quoniam magis est subtiliata, licet per solam fermentationem possit etiam multiplicari in infinitum. Et illud ideo, quia fermentum reducit sibi appositum ad sui naturam, colorem & saporem per omnem modum: nam confectionem dealbat, combustionem inhibet, tincturam continet ne fugiat, corpora vivificat, & se invicem ingredi facit & conjungi, quod finis est operum & sine illò elixir non peragitur, quemadmodum pasta sine fermento non fermentatur. Idcirco cum Elixir sublimando fixaveris, reducas super ipsum appropriatum spiritum, sic ut commisceatur & liquefiat per secretum naturarum in vase philosophico: nam cum steterint per moram temporis vincet fortius illorum convertens totum in spiritum sibi similem, & ipse cum potens sit super vinculo non stat: conjunge ergo ipsum: ut generet sibi simile, nec conjungas cum quovis alio, ut convertat ad se, nisi cum eo, cum quo fuit in principio: si feceris hoc fiet Elixir etiam illud quod conjunctum fuit: & illud ideò, quia sulphura sulphuribus continentur, & humiditas simili humiditate: nam spiritus convertens sulphur in spiritum sibi similem, factus est uterque fugiens, & spiritus aërei in aëra simul scandentes sese diligunt. Videntes igitur philosophi, quod illud non fugiebat cum fugientibus, fugiens factum iteraverunt ad simile corpus non fugiens, & intulerunt in idipsum, à quo fugere minimè poterat, propter propinquam naturæ suæ convenientiam. Anima certe suum corpus citiùs ingreditur, quàm si in aliud mitteretur: quòd si immittere studueris, in vanum laborabis; quoniam non est communicatio tenebrarum & lucis: ad corpus ergò simile corporibus ex quibus extracta sunt ipsa revertuntur, quia tingens & tingendum una tinctura facta sunt. Non putes ergò, quòd hoc quod tingit & fugit veram esse tincturam philosophorum, quia sulphura tingunt & non fugiunt, nisi simili argento vivo juncta sint sui generis; ideò oportet ipsum admisceri argento vivo albo vel rubeo sui generis & contineri ne fugiat. Quare jubemus argentum vivum commisceri argento vivo, quousq; una munda aqua fiant, ex duobus argentis vivis composita. Veruntamen in eorundem commixtione pones parum de opere super multum de corpore, ita ut habeat potentiam illud convertendi in Medicinam, aliàs totum vertetur in spiritum sibi similem. Si verò projeceris parùm operis super multum corporis, puta unum istius super quatuor alterius, sine aliqua mora pulveris tui color erit albus vel rubeus, secundum quod fuerit fermentum super quod projeceris. Et quidem pulvis est elixir completum naturæ horum, de quibus elixir habet fieri. Et elixir debet esse pulvis simplex, & habet fieri de meliotibus rebus hujus mundi: & corpus & fermentum, quod ibi misces, debet esse pulvis subtilis solutus, quia non facies omninò eorum mixtiones, donec unumquodque solvatur separatim in aquam; eo quod qui desiccat priusquam imbibat, non conjungit per minima, nec omnino subtiliat: lævius quippe est separare vinum à terra quàm ab aqua. Sed quando aqua miscetur aquæ, tunc aqua recipit aquam sic ut nunquam separentur ab invicem. Ideo si fueris hydropicus, bibe multum de dicto potu & sanaberis: quoniam unaquæque tinctura plus in millena parte tingit in liquida quam in sicca substantia, ut patet de croco, cum ponitur in liquoribus; si enim in siccis projiceretur parùm tingeret, sed si solutus jungatur cum pauco, & paucum cum magno tingit in infinitum.

CAP. XXI.

Sic ergo facies projectionem: primò multiplica decem in decem & erunt centum, & centum in centum & erunt mille, & mille in mille & erunt decem millia, & decem millia in decem millia & erunt centum millia, & centum millia in centum millia & erunt mille millia, & mille millia in mille millia, & erit numerus innumerabilis: hoc est dicere: primò pone unum super decem, & unum istorum super centum, & erunt decem millia, & de cæteris similiter. Iterum secundùm alium philosophum: pone partem unam super decem metalli præparati, & hujus unam partem super centum, & convertetur conversione fixa atque durabili, si Deus voluerit. Si autem una vice & prima pones unam partem super mille partes, timendum esset, ne præ nimio calore consumeretur & exhalaret antequam penetrasset & confectum esset: cum autem ponis unam super decem, citò penetrat & miscetur, unde non est necesse fortificare ignem neque continuare, sed citò debet deponi: cum autem infrigidatum est jam illud se tenet cum illo, & adhæret ei propter convenientiam naturæ: quare si dehinc partem unam super centum projicias, retinetur substantia lapidis ab eo cui mixtum est, adhærens ei donec totum transmutaverit. Cum oleis ergò misce argentum vivum præparatum, non quòd sit materia omnium metallorum,

metallorum, ficut quidam affirmant, & multi putant, sed quòd per frigiditatem teneat medicinam super ignem donec misceatur ne exhalet, custodi ergò illud & eris fortunatus in terra. Causa autem eorum omnium est triplex, bonitas, necessitas & perfectio: bonitas ut abundantiùs tingat, ut meliùs perficiat, ut plura convertat: necessitas ut meliùs coloretur, ut sibi simile generetur, ut meliùs figatur: perfectio quia Medicina perfecta habet convertere metallum imperfectum in perfectissimum aurum & argentum. Numerus autem perfectionis est denarius, centenarius & millenarius: ideò de primo ad ultimum facies projectionem; nam si ita parvus simpliciter dimicaret contra ita magnum, superaretur ab eo propter sui paucitatem. Verùm omnia medicinæ fundamenta sunt multum subtilianda & tingenda, quia quanto plùs subtiliatur Elixir, & tingitur, tanto abundantiùs operatur, ergo & quod maximè, maximè. Ideò ad solutionem pone solutionem, & soluto immitte desiccationem & pone totum ad ignem, custodi fumum præcavens ne fugiat aliquid ex illo. Regimen autem totum est in temperie ignis, itaque morare propè vas, & intuere mira, quomodo movebitur de colore in colorem in minus quàm in hora diei quousque perveniat ad metam albedinis & rubedinis, quoniam citissimè liquefiet in igne & congelabitur in aëre: quia fumus cum senserit ignem, penetrabit in corpus, & spiritus constringetur in siccum, eritque corpus unum, fixum, clarum, album vel rubeum, secundum quod fuerit medicina & fermentum. Tunc depone ab igne, dimittens totum refrigerari, quia cadet unum ipsius pondus super mille millia, & ampliùs cujusvis corporis, convertens totum in optimum aurum & argentum, secundum quod Elixir fuerit præparatum. Veruntamen Medicina alba album exigit fermentum, sicut rubea rubeum: quia in opere rubeo nihil intrabit nisi rubeum, sicut in albo nihil nisi album. Ideò quod facis in albo, fac & in rubeo, quia una & eadem est præparatio amborum, sed complificans tincturarum & spirituum est ipsorum fermentum: quare liquet quod qui argentum vivum album, ignem patiens, argento mero id est puro non conjungit, nullam elegit viam ad albedinem: qui verò argentum vivum rubeum, ignem sustinens, non conjungit auro mero id est puro, nullam viam elegit ad rubedinem. Non ergò fatiget corpus suum in his, ad quæ non poterit pervenire, quia nec sibi nec alteri, nec mundo proderit, donec motor in sublimi naturæ mobili quieverit in incorruptum quasi non corruptum.

CAP. XXII.

Veruntamen quia nimius sermo intellectum obruit & errores augmentat; ideò sub brevitate sermonis totum hujus operis complementum narrabimus: & est ut sumatur lapis sufficienter notus, & cum operis instantia assiduetur super ipsum perfectio sublimationis, ut primò mundetur & subtilietur lapis, donec ad ultimam subtilitatis puritatem deveniat, & tandem volatilis fiat: & hic quidem est primus ejus administrationis gradus. Abhinc verò cum fixionis modis figatur, donec in igne asperitatis quiescat. Sit autem opus Lunæ nimis album, opus verò Solis rubeum, quia album est opus hyemis, & rubeum æstatis: ideò majori partium sublimatione indiget per modos proprios in majori decoctione digestos, donec rubicundissimum assumat colorem: & in hoc uno meæ perfectionis secundus gradus consistit. Sed in tertio gradu est totius operis complementum; & est ut jam fixum lapidem cum modis sublimationis volatilem facias cum non fixo & volatilem fixum; & fixum iteratò solutum & volatilem, & iteratò volatilem fixum, quousque fluat & liquefiat & alteret in complemento Solifico & Lunifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis hujus tertii gradus medicinę resultat bonitas & alterationis multiplicatio, ut unumquodque imperfectorum corporum convertat in infinitū in Solem & Lunam veram.

Præterea etiam virtutem habet efficacem omnem sanandi infirmitatem super omnes alias medicinas: nam lætificat animum, virtutem augmentat, conservat juventutem & renovat senectutem, quoniam non permittit sanguinem putrefieri, neque phlegma dominari, neque choleram aduri, nec melancholiam superexaltari: in ò sanguinem supra modum multiplicat, contenta in spiritualibus purgat, & omnia corporis membra conservat, & generaliter tam calidas quàm frigidas infirmitates citissimè curat præ omnibus Medicinis. Quoniam si ægritudo fuerit unius mensis, eam uno die sanat; & si unius anni sanat diebus duodecim: si verò antiquior & multi temporis, sanabit uno mense, & omnes malos humores expellet, bonosque inducet: confert & amorem illorum quibus offertur, deferentibus securitatem, audaciam & victoriam. In hoc completur secretum secretorum naturæ maximum: quod est super omne hujus mundi pretiosum pretiosissimum.

Visio ejusdem Iohannis Daustenii Angli.

Cum omnium rerum naturâ consistentium certus sit effectus generationis & augmenti, ex radice earundem sumimus necessariam Planetarum insinuationem: unde, ortum Solis & Lunæ magno desiderio quærentes, talem vidimus visionem. Putavimus nos raptos ante conspectum Naturæ; & ecce septem Planetæ venientes, volente ipsa natura, fratrem suum primogenitum perfecerunt sibi in regem, ac diademate regni insignitum, quasi dominum suum adorantes, suos eidem pandebant defectus: Erant enim omnes ferè vel lepra vel scabie infecti. Rex autem confratres consolari cupiens, ait: Expedit certè, ut unus ex nobis sine macula existens moriatur pro universis, & non tota progenies pereat, ut recenti ipsius sanguine liniti consequamini sanitatem: nam, ut dicit Plato, secundum meritum materiæ dantur formæ. Planetæ autem cæteri suum regem audientes dicebant, & quis nostrûm caret macula? nam ex semine immundo concepti sumus, & fragilitati subjectos peperit nos mater nostra: quis igitur potest facere mundum de immundo semine conceptum? non enim invenitur in re quod in ea non est. Quibus mater illorum Mercurius respondit: filii, sex corpora genui, quorum unum est fulgidum, immaculatum, rex & caput & optimum Planetarum, nec quid superfluum in eo est, nec minus in eo, quia ejus complexio est temperata & natura directa in caliditate & frigiditate, humiditate & siccitate: ideoq; res cōburentes illud non comburunt, nec corrumpentes corrumpunt, nec terra nec aqua alterant ipsum unquam. Cum ipso ergò spiritus commiscentur, & figuntur per ipsum maximo ingenio, quod ad duræ cervicis artificem non pertinet: ipso ergò perficeremur benè omnes,

omnes, ſed quia perfectis moribus eſt, mori nequibit. Flebant ergo omnes fletu magno, dicentes: proh dolor! quare nos immundos & ipſum ita perfectum genuiſti mater? heu nobis! cur nos conſtituiſti fratres amaritudinis & doloris? quare non in utero ſuffocati ſumus, aut antequam naſceremur periimus? cur excepti genibus, lactati uberibus nati ſumus in combuſtionem & in cibum ignis? Quibus Natura reſpondit: Omnia in ſapientia & menſura creata ſunt: qui dedit conſilium, ferat auxilium: nam bonus Princeps animam ſuam ponit pro ſubditis ſuis. Oportet ergo te, ô Rex, denuò naſci, quando aliàs mori non poteris, nec tuos perficere & curare fratres: quia qui quartum convertit in ſextum, poterit tunc ipſum convertere in ſeptimum & in quartum. Rex autem ſubridens inquit: quomodo poteſt corpus ſenile naſci denuò, num quid poteſt matris ſuæ uterum ingredi & renaſci? Cui natura reſpondit: Tu es caput familiæ tuæ & hæc ignoras? Nonne ſcis, quòd nihil demergitur in Mercurio niſi Sol? te igitur matri & ſuo pectori juncto nihil melius: quia ſic fugam ſuam quieſcere & tua contineri ſubſtantia facies: non enim poſſunt gravia niſi levium additione ſurſum elevari, nec levia niſi gravium conſortio inferius detrudi: nihil ergo creatum eſt ſine cauſa. Qui ergo animam ſuam amat, eam perdet, nam unde videbatur perdidiſſe quod erat, inde incipit apparere quod non erat: quoniam quæ devaſtant, emendant, & unde corruptio procedit, inde emendatio apparet. Rex ergo gemens ait: Domina transferatur quæſo à me onus iſtud, veruntamen ſi transferri non poteſt, niſi portem illud parebo ſententiæ tuæ: quia non eſt dignus imperio, qui negligit certare pro ipſo. Lunam igitur plenam aſſumam in matrem, ut fiam albus nigri, rubeus albi, citrinus rubei filius veridicus non mentiens. Fratribus ergo gaudentibus de nuptiis promiſſis ſui regis, pararunt illi cubiculum grande, ſtratum rotundum, lucidum, rore circumdatum, bene clauſum, quod & novem virginibus pulchrarum facierum ad tanti regis ſervitium decenter munientes præſtolabantur cum timore liberationem ſuam. Igitur dum medium ſilentium tenerent omnia, lux lucens valde rutilans, à regalibus ſedibus veniens, novem virginibus dixit: oportet me per ignem & aquam tranſire, ſolùm ſerpentis venenum timeo, ne violentia nimia in ætate tenera perimat me: cuſtodia ergo mei eſtote, quouſque ad ætatem devenero perfectam, & vos tunc in regnum meum transferens, de cætero erimus immortales. Virginibus ergo cuſtodiam optimam pollicentibus, Rex ſuum thalamum ingreditur ſecurus, & magno libidinis ardore ex improviſo ſuccenſus dormivit ſtatim, & dormitavit cum virgine decora nimis, filia matris ſuæ. Et quia indigeſtus nimiùm incaluit, omninò diſcraſiatus virtute defecit. At mulier illa Sole amicta & ſub pedibus ejus Luna, ſubitò abſorpſit ſuum ſponſum, ut de illo nihil reliquum videre poſſem: nam fumoſa ex libidine effecta, totam ſuis baſiis animam regis exhauſit: unde & virgines regem mortuum penitùs exiſtimantes, deſperatæ de vita ipſius, ſimiliter dormiverunt. Quod ſentiens ſerpens callidus antiquas inimicitias erga mulierem recogitans, ſub dicto ingreditur thalamo, venenum paulatim & paulatim effundens, ne fortè è ſomno dormientes excitaret; & toxicum hoc, parum & parum aſcendens, corpus regis dormientis ſenſim comminuit. Mulier verò de tanto ſanguinis calore nimiùm calefacta, cum ſuis virginibus effugiens, cameram aſcendit altiorem, iterum atque iterum ſepties in lavacro purgatorii peccatum ſuum diluentes, ut vel de regis corpore, ſi ſolam animam ſecum conſervarent, ne fortè pro ejus morte, ſi quid corporis ipſius ſecum haberent, ſuſpendii damnarentur. Uxor autem cùm regem diligeret, & in ſe animam ejus exhauſtam poſſideret, cogitavit quomodo mortuum ſuſcitaret. Et cum ex ſcientia naturali diligenter cognoviſſet, quod abſque alterationibus multis nihil reviviſceret, primo ne corpus mortuum inficeret aërem, combuſſit in cinerem, & regiis exequiis magnificè celebratis ſecum combuſto cinere gratanter ſepelivit. Sed æmulatio antiqua ſerpentis charitati invidens, parum & parum toxicum emovebat, nunquam ab inceptis deſiſtens feſtinare opus mulieris deſtruere laborabat. Hoc fiebat prima luce octobr. Mulier autem more materno virum ſuum diligenter in intimis ſuis viſceribus recolligit, ne ampliùs læderetur volens venenum repellere: & quantò magis toxico ſerpentis fœtus infeſtatur, tantò magis maternis admiſſus viſceribus occultatur, ne nimio calore abortum patiatur. Luna namque humiditate propria plena fœtum obumbravit & ignis flammam eminùs expulit. Verum ex labore conflicta fœmina & onere fatigata, efficitur turpiſſima, facie denigrata, & toto corpore proſtrata ſuper terram, nec oculos erigere nec manus extendere poterat præ languore. Nam artis principium eſt caput corvi nigrum, parum & parum exiccans ſe ad ignem, ut album poſt fuſcum induat indumentum. Interim mulieris adfuit tempus pariendi, peperitq; filium ſuum primogenitum: & ne inficeretur à ſerpente præcavens in futurum, aſſumptis alis ſuperiorem aſcendit cameram quærens exitum, nec inveniens, rediit ad nidulum unde exierat, nec inveniens requiem, quam quærebat, iterum atque iterum expanſis alis ſuperiùs evolabat; ſed obſerato exitu cogitur retroire. Et dum in hunc modum certabat evolare, filius noſter genitus tres virgines devorabat, ita ut illarum alis deplumatis fuga penitùs privarentur. Quod cautiùs videntes ſex cæteræ virgines valde timuerunt curſu moderato aërem petentes: verùm ipſe deſiccans ſe ad Solem de nigro ad album verſus eſt colorem. Facta autem ſunt hæc pridie Cal. Martii. Serpens igitur cùm iſta didiciſſet, nimio furore repletus, regem incineravit fortiori calore: at ille magis & magis aquam hauriens, unam poſt aliam ex ſex virginibus ſingulas devoravit, ſemper cum ipſis, ut priùs fecerat cum aliis, coagulans ſe ad ignem, itaut intra ſpatium aliorum 40. dierum totus verſus ſit in terram, & tum poſt alias 40. dies in æquali calore jugiter conſiſtens, ultimò albiſſimum induit veſtimentum. Multoties autem mutavit ſuos vultus, quandoque nigram & fuſcam, quandoque rubeam & croceam, quandoque citrinam & albam emittens effigiem; ita ut cum Horatio dicerem: Quo teneam nodo mutantem Prothea vultus. Cùm igitur in mera perſtaret albedine, conjugio ſororis ſuæ Lunæ ſcivimus ipſum indigere: Cùm illa igitur ipſum maritantes ſuper alia corpora projectionem fecimus, & ecce una pars ſui mille millia partes aliorum Planetarum in veriſſimum vertebat argentum. Igitur cum ſerpens videret ſe conteri, tactus dolore cordis intrinſecus, tuto ſuo poſſe regem albis indutum veſtimentis perdere inſudabat, ut quod prius neglexerat, vel ſerò ſaltem provideret. At Rex oſſibus confortatis fortiter reſiſtens magis ac magis ſerpentem conculcavit, & tandem

post tempora ipso interfecto nullius prorsus venenum de cætero metuebat. Verùm ex ira, motu & duello nimiùm calefactus de albo in sanguineum versus est colorem, & sic imperium reassumens de omnibus triumphavit, nullius que culpam reliquit impunitam. Cum ergo purpura sese vestisset regali. Solem cum Sole copulantes super corpora alia projecimus: & ecce una pars sui mille millia aliorum in verissimum mutavit aurum. Expergefacti igitur visionem conscribentes, gaudio magno gavisi fuimus, ita ut paupertate exulata de cætero domos proprias inhabitare recusemus. Unde Domino nostro Jesu Christo gratias referentes, arborem conscendimus, poma colligimus, maria timemus.

FINIS.

SUBSECTIO V.

Dialogus *inter* NATURAM & FILIUM PHILOSOPHIÆ.

Egidius de Vadis suo Amico N. S. P. D.

NON mireris super me (virorum optime,) qui omnium scientiarum ignarus, tantum opus super vires aggredior, virtus enim tanti vigoris est, ut non modo ignotos flagrans amore & desiderio conciliet, verum etiam inscios, ignavos, torpentesque instiget, ut meram scientiarum omnium medullam concupiscant. Hos inter omnes (ut amici dicere solent) tui non obliviscor, quippe qui virtutibus ita præditus es, ut minime possim aliquid agere, quin prius virtutem in te radicatam pro viribus honori postponendam cæteris divulgarem. Honor enim (teste Philosopho) præmium virtutis est: & viventium quidem cui potius attribuatur, omni adulatione postposita, Deum testor, ambigo: quamplurimos equidem video, qui propter ornatum dicendi modum scribendive sibi honores magnos vendicant: qui tamen nihil aliud quàm verborum lenociniis, ac phaleratis dictis, meras fabulas & nugas docent: ii quidem nondum reliquerunt nuces, neque sapiunt patruos, sed tanquam pueri, vel juvenculi, si quis pomum simul & aurum offert, aurum quod summi pretii est & valoris, nihil pendunt: & pomum, nucem, quod minimum est anteponunt: hæc quidem Achillis & Glauci permutatio. Nam si quis de Naturæ secretis dissertaret, illi pro certo veluti nucis testudinem lambentes nihilque medullæ dulcedinem gustantes: comptis & ornatis verbis, aut parum aut nihil ad rem pertinentibus, quasi garrulosi respondebunt. Quamobrem istius verba proportione cum illis quadrant: qui dicit, eloquentiæ satis, sapientiæ parum. Verumenimvero si illis plurimum deterior sum, tamen præcipuè propter ignorantiam, cum etiam propter sermonis barbariem, quam ipsi balbutiem vel solœcismum vocant: quantum ii de testudine politis verbis contendere ausi sunt: tantùm ego (quamvis inornate) de illius nucis dulcedine intima diligenter perquirere delector, ii exterius, ego exteriora & interiora liquide perspicio. Igitur confidentia mea in te tanta est, ut hæc nostra in te imprimerentur, & munus meum (quamvis exiguum) læta fronte suscipias: mutuoque me amabis (ut soles.) Vale, ex Bibliotheca Regia Richemerum 17. Idus Julii Anno 1521.

E.D.V.

AUTHORIS PRÆFATIO.

CUM annis plurimis super secretorum naturæ indagine, lucubrationibus non paucis propenso animo laboreque infatigabili, me defatigassem: denique perpendens omnia ejuscemodi indagationis itinera, tramites, tum denormia, tum diverticula, ambiensque semitas, quæ non solum de plena, verum etiam syrupis, gryphis, tropicis, ænigmatibus, apophthegmatibusque variis (ne dicam larvis) occupata: nam Philosophi omnes sunt adeo sententiosi, una tamen difficultate minime contenti, tantis ambagibus tam involvunt, ut per eas neminem ad optatum finem pervenire posse arbitrer. Sive ergo larvas (ut Plinio placet) cum mortuis luctari, & in palæstra cum natura potius certare censui, præsertim Philosophis dicentibus: Natura te docebit, quæ quidem multis varia multisque modis pulsata quæsitaque (Deo docente) mihi tandem apparuit: quam primo impetu tantis varietatibus indutam, ornatam, rem intuens non parum stupefactus fui. Nam omnes hominum linguæ ad suorum vestigamentorum enucleationem minime sufficerent: Illa vero me consolari cupiens prædulci ac blando sermone taliter alloquuta est: Noli timere ô fili (inquit) nam ego sum Natura quam tantis viribus quæsivisti, quæ ex mandato Dei tibi missa sum. Euge ergo, exulta, & lætare, quia duobus modis te felicem reddam. Primum in hoc quod vides quantum misericordia Dei, pro te vilissimo peccatore facere dignata est, quæ me oculis corporis cerneres, cùm sis rudis & valde tenuiter qualificatus in scientiis. Secundo super hoc consolaberis, quod tibi dubitanti in omnibus respondebo. Interroga ergo ut libet, & quod tibi concessum est aperiam. Cui ego, ô bona Domina parce mihi obsecro, nam balbuties mea non me condignas sinit tibi referre gratias. Nam ut jam aiebas, literis parum qualificatus sum, pergam ergo, & Deo meo qui sua largitate immensa te mihi destinavit, gratias referam. Reversus verò super dubiis in quibus mergor, te interrogabo: At illa inquit. Age fili, & quod novisti ne moreris reddere: Ego interim finem orationis expectabo.

ORATIO.

O Domine Deus omnipotens, Pater & Filius & Spiritus Sanctus, da famulo tuo licet indigno, te cognoscere, te super omnia velle, secundum te vivere, & cursum præsentis vitæ consummare. Scio equidem firmiter & manifestè confiteor: te esse fontem & originem universi boni, atque desiderii honesti & cognitionis omnis operationis atque debitæ perseverantiæ. Tu enim produxisti primum hominem naturalibus perfectum, & sufficienti scientia præditum: tu enim dedisti servis tuis Bezaleel, & Aoliab scientiam excogitandi omne opus fabrile in metallis: tu dedisti Salomoni

moni servo tuo cor docile, tu corda omnium Prophetarum tuorum inspirasti, tu etiam dixisti, petite, & dabitur vobis, pulsate & aperietur vobis. Te igitur clementissime Deus, conservator ac protector meus, deprecor supplex atque imploro, ut illumines cor meum ad petendum, quę sunt ad gloriam & laudem tui nominis sanctissimi: non displiceat tuæ Deitati (quæso,) quod ego indignus peccator peto tuam misericordiam, me dignare illuminare, super cognitionem rerum naturalium: & cum sis ignotus per prius, saltem per posterius, per tuos gloriosos effectus scilicet, cognoscaris: Da mihi igitur clementissime Deus ita cognoscere, & efficaciter atque ornate, sine interruptione mundi, aut Diaboli perficere: cum corde meo in te fixo immutabiliter permanente, ut omnia opera mea facienda sint in laudem & honorem sanctissimi nominis tui, ac in redemtionem captivorum, atque sustentationem pupillorum atque viduarum, ac omnium fidelium indigentium, intercedente Domino nostro Jesu Christo filio tuo, qui tecum vivit & regnat in secula seculorum Amen.

CAP. I.

In quo natura docet filium artis, quænam sit materia lapidis: dicens, quod ex fine intentionis resultat principium operis.

Filius.

Jam ergo Domina, postquam Deo meo pro omnibus beneficiis suis gratias egi, interrogabo te, si vero libuerit respondebis.

Natura. Propone fili, & cum Dei adjutorio tuis dubiis satisfaciam.

Filius. O domina, postquam in oculis tuis tantum inveni gratiæ, dic mihi obsecro, quare Philosophi in libris suis non nominant materiam, unde lapis ipsorum procreatur? plures equidem tractatus me legisse memini neminem eorum tamen quovis modo eam nominare intellexi.

Natura. Fili scias omnes Philosophos eam in eorum libris palam nominare, sed quia non nisi Philosophis & filiis suis loquuntur, ideo qui non sunt in Philosophia qualificati atque imbibiti, non animadvertunt quomodo eam nominant; subtilitas vero apud ipsos est stultitia atque rusticitas apud inscios. Audi ergo, & sermones meos ausculta, quia ostendam tibi, quomodo viva voce nominant: Audivistine auctoritatem Aristotelis dicentis, actus activorum sunt in patiente disposito: forma ergo non agit, nisi secundum dispositionem materiæ. Intelligis hoc.

Filius. Imo Domina.

Natura. Vide jam quomodo eam nominant. Quoniam si dixeris, quid facere intendis, videbis & clare intelliges atque quod quæris perpendes: eo quod ex fine cujusque intentionis resultat principium ejus.

Filius. Ego quidem solem & lunam producere intendo.

Natura. Adverte jam quomodo principia tuæ operationis nominasti: dicendo finem tuæ intentionis: qui est aurum & argentum te producere velle: quæ quidem erunt operis tui principium, ac si dixisses hominem te velle producere ibi tuum agēs nominasses. Quo habito nihil tibi deesset, nisi patiens tali generationi congruum. Quia sicut non est possibile generare hominem sine homine, sic neque aurum & argentum sine auro & argento: eo quod omne simile producit suum simile.

CAP. II.

In hoc secundo capite natura dicit mineralia esse hermaphroditæ naturæ eo quod utrumque sexum habent scilicet sulphur & argentum vivum. Et quod incrementum alicujus rei pendet à suo principio.

Filius. Quomodo domina, video hominem generari, ex copulatione maris & feminæ: in argenti sive auri productione, non percipio aliquam copulationem.

Natura. Scias fili, quod omne crescens, tum in vegetabilibus, mineralibus, sive animalibus, non educitur de potentia ad actum, nisi per conjunctionem formæ & materiæ: quæ loco masculi & feminæ capiuntur, si ergo in mineralibus, & vegetabilibus, non fit coitus, est tamen attractio inter ipsa, per quam homo cognoscet formam materiæ convenientem. Quia ut (inquit Plato) secundum meritum materiæ dantur formæ: nulla est generatio congrua, nisi ex convenientibus in natura. Mineralia tamen atque vegetabilia Hermaphroditæ sunt naturæ, eo quod utrumque sexum habeant. Nihilominus fit ex seipsis conjunctio formæ & materiæ, quemadmodum fit de animalibus.

Filius. O Domina ego te summe flagito ut illam copulationem ab ore tuo audiam.

Natura Audi quod Plato dixit, à quo dependet alicujus principium, in eodem erit suum incrementum. Nonne vides quod hominis generatio & ipsius productio fit ex sanguine menstruali, & nutritio sive educatio ejus ex lacte, quod est sanguis bis coctus: quia à menstruo non differt, nisi per reiterationem decoctionis. Modo simili planta fit, ex subtili terreo & aqueo: Cum ergo semen ejus habueris, commenda id terræ, per cujus subtile cum humido simili producas de potentia ad actum: Considera similiter naturam mineralis corporis: hoc est dictum principium, unde cœpit suam originem, & reduc etiam ad suam materiam, sicut dictum est de planta, & velle tuum adimplebis.

CAP. III.

Natura docet, quænam sit illa materia operis physico necessaria, exemplo probat ut videre licet legendo hoc caput tertium.

Filius. Profecto Domina mihi videtur quod si ipsum minerale corpus, ad suam primam materiam quæ prius erat reducere vellem impossibile erit: quia prima materia secundum Philosophum, neque calida est, neque sicca, frigidave vel humida: ergo illa reductio erit valde remota à metallis.

Natura. Quomodo intelligis primam materiam? ego enim non loquor de illa remotissima quæ dicitur hyle, neque de illa quæ dicitur Chaos, quamvis materia confusa indiges, eo quod novam formam inducere conaberis: Neque etiam intellige de naturis, unde elementa proveniunt, neque etiam de qualitatibus ab ipsis elementis provenientibus, sed tantummodo de prima materia propinqua, quæ quidem in animalibus sperma, in vegetabilibus semina dicūtur, in mineralibus vero sulphur, & argentū vivum dicitur, Philosophorum supple: quia

quia illa remotissima prima materia sive 2. 3. 4. non est ita apta disposita, ad creandum asinum sicut metallum: ego enim volo quod reducas ad primam materiam sub conservatione speciei, imo sub ipsius individui conservatione: species enim non sunt actionibus sensibilibus subjectæ. Jam nota bene exemplum quod tibi dabo, super ista reductione; cum enim homines & mulieres coeunt, tunc reducuntur ad primam materiam, quia de eorum corporibus cruda spermata generantur, ex quibus ipsi primo prodierunt: non tamen eorum corpora destruuntur, quemadmodum fierent, si ad primam materiam remotam reducerentur, Quare oportet quod sic facias in opere tuo, hoc est sub speciei conservatione, quod quidem notare debes peroptime.

Filius. Certe Domina, ego jam tua gratia adjuvante sapere incipio, quæ sit illa reductio, differentias tamen istarum materiarum primarum ignoro.

CAP. IV.

Quid sit chaos, & est materia illa arti necessaria. Materia etiam lapidis est propensa ad omnes formas suscipiendas: & palam venditur.

Natura. Fili, epilogare illud quod quæris, erit opus satis prolixum, nihilominus, quia te in istis propensiorem cæteris perpendo; breviori modo quo possum quod cupis enodado: scias itaque, quod materia remotissima dicitur Hyle, & est primordiale omnium rerum principium, de quo quod dicit Augustinus referam: ait enim cum aliquid informe concipio, prius nihil intelligo, quam intelligebam quia sicut nihil videndo, tenebræ videntur, nihil similiter audiendo, auditur silentium Sequitur ergo quod hyle sit illud, quod inter aliquid & nihil percipitur, alia vero materia, quæ non est adeo remota dicitur Chaos; quod quidem Chaos est rudis indigestaque moles, in quo omnia erant confusa, & commixta, quam alii appellant materiam sive massam confusam: ab initio hiantem; alii materiam cæli & terræ informem, quæ primum ex nihilo facta est; de qua postmodum cuncta sigillatim per species varias formasque proprias prodierunt: quam Lactantius sic definit: Chaos est rudis inordinataque materia, confusa congeries, & ut melius istam primam materiam intelligas, quæ tibi super omnes alias est necessaria: eo quod absque ea opus tuum minime perficies: dicam tibi planius qualis ipsa est, quia quamvis in principio summus Deus præparavit quatuor elementa quæ erant confusa in ea, eo quod terra & aqua, quæ sunt aliis graviora attingebant usque ad orbem lunæ, & ignis & aër leviora cæteris elementis descendebant usque ad terræ centrum: Quare talis materia merito dicebatur confusa, remansit tantum in mundo isto aliqua pars illius materiæ confusæ, quæ ab omnibus cognoscitur & palam venditur; pauci tamen sunt, qui hujusmodi Chaos sive materiam confusam esse opinantur; quare (fili) erit tibi necesse eam scire, cum sine ipsa (ut superius dixi) in vanum laborabis, quia in se existens informis, & apta ad omnes formas, facillime Chaos formam sortietur, qualem attribuere ei cupies; & si uberius de ea inquirere volueris, vide Raimundum in suo testamento cap. 30. & 75. & ibi videbis, quomodo Deus primo quintam essentiam creavit, in qua in omnibus operibus universaliter comprehendor, quam in tres partes instar suæ essentiæ devisit; & de parte prima magis pura creavit angelos. De secunda cœlum & stellas, & de tertia mundum. Non intelligis tamen, quum Deus creavit terram simul absque alia temporis successione, & absque materia præcedenti, quæ respicit successionem generis: ego enim te hic instruo, ad tui operis propositum, quod primæ divisioni assimilatur, quare si absque divisione perficere intendis, conatus tuus erit impossibilis. De ista tertia parte divisa in quinque partes Deus creavit primo quintam substantiam: de cæteris quatuor elementa. Lege ergo capitula superius allegata, & omnia ista ad longum habebis. Jam fili restat videre de naturis, quæ sunt simpliciores elementis, scias ergo duas esse naturas: prima caloris: altera frigoris: natura caloris activa est; frigoris vero passiva; Calor generatur à motu, & frigus vel natura frigoris à quietudine terræ: lege Avicennam in clavi sapientiæ & invenies ista omnia ad longum, & delectabili modo ventilata, distinguendo quid sit simplex & compositum de simplici: & compositum de composito. Duæ illæ primæ naturæ dicuntur simplices, opus vero ipsius dicitur simplex de simplici, quod est natura caloris, frigiditatis, humiditatis & siccitatis, & super istarum naturarum generatione dicit quod in principio Creator absque sermonis prolatione dixit, fiat talis creatura; postea creata est creatura, quæ nec magna nec parva, nec subtilis nec grossa, nec movens, nec quiescens dici potuit, neque alia quacunque declaratione determinari, nec rei cuilibet assimilari, in qua quidem omnia potentialiter extiterant, quæ ut ad actum reducerentur creavit creaturam secundam, quam lucem appellari decrevit; hæc Avicenna quantum ad quatuor Elementa, jam dixi tibi quod reductio ad ipsa est nimis remota, ad qualitates vero ab illis provenientes, habita tamen materia prima & propinqua facies reductionem. Quia necessario habes Elementa dividere, quare non indiges aliis materiis: materia illa confusa excepta, propter rationes superius dictas.

Filius. Benedicta sis Domina, ego omnia tua dicta notavi super ista reductione ad primam materiam, non tamen bene video, quomodo corpora reincrudere possum: saltem in mineralibus: in animalibus vero rem satis facilem video, per semina eorum, quæ ab istis indigesta producuntur.

CAP. V.

In isto opere physico non capiatur id ex quo metalla sunt, adducens exemplum de creatione hominis: item quomodo res in visceribus terræ circulando generantur.

Natura. Non mirum est, quod nondum percipis modum, eo quod illa ex quibus procedunt, ista adhuc ignoras.

Filius. Quod illud est ergo in mineralibus, quod terræ commendare, sive in primam materiam reducere præcipis?

Natura. Jamque tibi dixi, quod ex fine cujuscunque rei resultet principium ejus.

Filius. Verum est Domina, ut videre videor quod ex fine cujuscunque rei resultat mihi materia, quod tamen erit forma non bene percipio, quod metalla homogenea sunt? in ipsis autem pars à suo toto non differt; in heterogeneis vero, sicut in animalibus & vegetabilibus, semina sunt satis perceptibilia.

Natura.

Natura. Fili, dixi tibi, quod à quo dependet alicujus principiū, in eodem erit sui incrementum.

Filius. At si hoc verum sit, sequitur quod forma & materia sive eorum incrementum erit ex Mercurio, & sulphure, eo quod secundum omnes Philosophos, metalla omnia ex ipsis originem ceperunt.

Natura. Fili, verum dicis, non oportet tamen in tuo magisterio capere illud, ex quo metalla sunt; sed illud quod ex ipsis est: verbi gratia, capiam primum exemplum in homine, qui natura naturante principio factus est ex limo terræ quidem, unde primus factus est, quod est illud ex quo ipse est; sed ex eo popismate sive spermate; quod ex ipso est: Item in vegetabilibus capiamus eandem similitudinem. Planta enim (ut superius expressum fuit) generatur vel potius producitur ex subtili terreo vel aqueo, simul mixtis, si ergo ad ipsam productam caperetur terreum & aqueum, quantumcunque subtilissimum, nunquam intentum duceretur ad effectum Non capitur ergo illud, ex quo ipsa est, quod est semen vel surculus ejus: mineralia vero generantur ex sulphure & argento vivo, quæ quidem pro opere tuo perficiendo minime capiuntur, cujus rationem tibi consequenter ostendam, per compositionem saponis, qui ex aqua extracta ex cineribus clavellatis, & oleo vel sapo efficitur. Quia si quodlibet istorum per se caperetur, & congelaretur aqua, sive lixivium in sal, non esset possibile postea facere saponem: Inde quod similiter accidit de sulphure, quod primo erat aqua, cujus natura erat frigida & humida, quæ postea circulando per calorem solis, vertitur in aërem, cujus natura est calida & humida, denique vertitur in ignem, cujus natura est calida & sicca, cum quo postea se temperat terra, & sic efficitur sulphur. Et eodem modo intellige de Mercurio, sed non eodem ordine, eo quod alter est summe calidus, alter summe frigidus. Si tamen illa aqua unde componuntur ante talem circulationem haberetur, posset inde metallum fieri, sicut dictum est de sapone: quod postea nullo modo fieri possit; quare concluditur sicut dictum est, de animalibus, & vegetabilibus, illud non esse capiendum, ex quo metalla sunt, sed quod ex ipsis scilicet metallis est; si ergo me intellexisti, fili, sulphur & argentum vivum, unde creatur lapis, non sunt illa, ex quibus metalla generantur, quod combustibilia sunt, sed illud quod ex ipsis est, quod est non urens.

CAP. VI.

Natura docet artis filium se non posse facere materiam, ex qua Mercurium Philosophorum fit, & quare vocatur Mercurius Philosophorum.

Filius. Profecto Domina, omne illud quod dixisti, verum arbitror, eo quod per jam dictas similitudines apparet, quod sic fit in rei veritate, nihilominus sum magis confusus quam primo fueram: quod nullo modo intelligere possum, qualis debet esse ista forma. Philosophici dicunt, cape Mercurium nostrum, & sulphur nostrum, & tu dicis illa non intrare in magisterio. Quid ergo accipiam ignoro, cum nulla alia sulphura neque argenta viva cognosco.

Natura. Fili, Philosophi dicunt accipe Mercurium nostrum in hoc dant tibi intelligere, quod non loquuntur de communi, quia dicunt nostrum: Mercurius enim dicitur eorum, sicut filius patris dicitur, qui eum genuit, quia non est mihi (inquit natura) datum producere eorum Mercurium de potentia ad actum, absque adjutorio Philosophi, quare merito dicitur ipsorum, quia eum usque ad effectum producunt.

CAP. VII.

Ibi Natura docet rem omnem habere suum contrarium. Ultra ubi est attractio, ibi erit & retentio, & quod attractio ferri à magnete artem manifestat.

Filius. Enarra mihi obsecro, qualis est iste Mercurius, qui dicitur semen metallorum.

Natura. Fili per hoc quod dixi tibi superius spero te intelligere, quæ sit tua materia; eo quod ex fine tuæ intentionis resultet, scias ergo quod omnes res aliquid habent odisse & aliquid amare, quamvis in lapidibus convenientius dicitur attractio: quam amor vel odium, quod in animalibus melius congruit; Vide ergo qualis res in mundo sit, tua materia propinquior, in attractione scilicet, sciens quod levia superius non possunt, nisi gravium inferius consortio detineri, utraque ergo in opere erunt necessaria, grave & leve: inter quæ attractio quemadmodum inter causam & effectum, homo enim intuens mulierem trahit & trahitur ab ipsa magis quam à cæteris animalibus extra suum genus & suam speciem existentibus. Modo simili stomachus tuus esuriens, vitiis cibariis, magis ea appetit, quam multa quæ ab oculis videntur; nam solum ille appetit, quod naturæ suæ convenit: quare scias quod ubi fit attractio, ibi erit retentio. Digestio sequitur, & per consequens Evacuatio: quod quidem oportet fieri in tuo opere, eodem modo, ac eodem ordine. Primo in summitate vasis vice stomachi, 2. centro ipsius loco epatis, 3. inter poros & ipsius meatus: quemadmodum in venis, & 4. & ultimo in omnibus partibus corporis ut in membris.

Filius. Profecto Domina ego satis percipio omnia creata habere aliquid odisse vel amare: Quamobrem Philosophus dicit, in habentibus symbolum facilior est transitus, tamen ad istud propositum, hoc videtur, esse contra dicta philosophorum; qui dicunt unam rem fore in opere necessarium, cui nihil additur: nisi quod superflua removentur: Si ergo fuerit attractio, necessario duas res esse ibi oportet.

Natura. Fili, nūquid definitionem speciei ignoras, quæ prædicatur in numero differentibus. Vir & mulier non differunt specie, sed numero tantum: sic in isto magisterio, erit alia differentia, quia erunt duo in carne una, super quod dabo tibi exemplum in ipso homine, qui quidem generatur ex spermate activo naturali, & spermate passivo innaturali, cum sanguine menstruali contra naturam; quæ quidem spermata ab ipso menstruali originaliter proveniunt: Imo est matrix, in qua hujusmodi recipiuntur, quæ non differt ab ipso sanguine, neque totum corpus scilicet utriusque viri & mulieris: vide ergo qualiter ego operer in una re, quæ quidem non differt, nisi in combinatione Elementorum. Imitare me ergo in opere tuo & lætaberis, & tunc verificabitur illud dictum ante primitus assumptum, natura te docebit; Quod si ab isto itinere declinaveris nunquam ad bonum finem pervenies; eo quod in portentis non delector. Scias itaque fili, quod attractio ferri à magnete propalat atque manifestat sapientibus majorem partem secretorum meorum;

meorum: quia per hoc perpendis quod attractio non fit in animalibus duntaxat, sed & in lapidibus, dispone ergo materiam tuam sagaciter, & considera bene naturam ejus per ea, quæ superius dicta sunt; per hoc enim cognosces formam sibi congruam atque operi tuo convenientem, qua habita nihil tibi deerit.

CAP. VIII.

Quid sit Depuratio, & sine illa vix quicquam boni operabitur in hac arte, quia totum magisterium in materiæ præparatione consistit, & quod Aurum vulgi non sit lapidis materia.

Filius. O Domina, ego te obsecro, ut mihi dicas, quare Philosophi dicunt Solem exaltari in arietem debere, an ibi sit motus Arietis observandus? ipso Sole ascendente vel sole ibidem conveniente?

Natura. O fili scias, quod Philosophi non dicunt hoc, ut motus cæli movetur eo quod omni hora & momento est generationi atque corruptioni congruus; quia hoc dicunt quod sol superius exaltatur in arietis signo, quod est Saturni casus & domus Martis est; quia est totus colericus, sic oportet quod sol infernus, unde opus tuum fit exaltetur in domo Martis, in ariete scilicet, qui est tuus clibanus, in quo deprimitur frigiditas, quæ est propria Saturno, & calor exaltatur, qui est causa exaltationis tui Solis.

Filius. Quomodo Domina, non intelligo, quod Sol noster exaltetur propter clibani calorem, quia perfectus est, ut omnes Philosophi testantur.

Natura. Intellige fili, quod virtute ignis sol tuus depuratur, quæ quidem depuratio à Philosophis pro exaltatione intelligitur: & quia in ariete sol incipit ascendere ad augem, id est suum fastigium, quod ulterius ascendere non possit; simili modo sol tuus semper exaltatur, usque ad finem operis.

Filius. De quo Sole loqueris Domina?

Natura. Neque de superno loquor, neque de illo qui vulgariter sol nuncupatur, eo quod si non sit mixtus non potest exaltari, ultra id quod est; ego loquor de sole Philosophorum qui est una res vilis, & parvi pretii, qui per istud magisterium potest exaltari super aurum gradibus infinitis, & efficitur impretiabile pretium, ac thesaurus incomparabilis.

CAP. IX.

Necessario in hac arte duo necessaria esse, nempe agens & patiens: Quia unum & simplex non agit in seipsum.

Filius. Benedictus sit qui te creavit Domina, & benedicta sis in omnibus operibus tuis, jam enim sapere incipio, & intueri tuam nobilissimam operationem, per tua gloriosa dicta: postquam ergo tua doctrina mediante formam & materiam habeo cum modo exaltationis nostri Solis in ariete; Jam ostende mihi obsecro qua ratione forma agit, materia vero patitur: quia si me non fallet opinio, ibi latet arcanum, quia ejusmodi actio est necessaria, propter certam proportionem numerorum & mensurarum.

Natura. Fili verum dicis, quia tota vis magisterii tui ibi consistit, sed ad hoc intelligendum non habes ignorare, scientiam istam esse scientiam quatuor elementorum, quæ super omnes alias uberius ac melius de eorum symbolizatione & discordantia tractat: & quæ ipsorum sint nobilia, quæ ignobilia; quæ activa, quæ passiva: quamvis omnia vicissim agunt, & patiuntur, quæ concordantia & quæ discordantia, quam symbolizationem intelligimus; quibus arte præceptis scies qua ratione agens agit & materia patitur, quia (Arist. teste,) omne agens suo passo nobilius est: Cujuscunque ergo tuum agens complexionis extiterit, suum patiens contrarium necessario esse debet; verbi gratia, si tua materia frigidæ & siccæ complexionis fuerit, operæ pretium erit tuum agens calidæ & humidæ complexionis esse, quod par in parem non habet imperium; Sis ergo cautus ibi, nam Philosophi nihil celavere nisi quæ nunc quæris.

Filius. O bona Domina, ergo te summe flagitio, ut hæc me docere non dedigneris, quia meo judicio passus iste est omnium difficilimus.

Natura. Verum dicis omnia enim per pondus, numerum & mensuram esse creata; nemo sanæ mentis ambigit, sunt tamen talia bene recteque cognoscere, admodum difficilia; nemo enim hoc enucleat, nisi sit de electis sapientibus, quia rari sunt, qui in talibus delectantur, tu vero es fragilis & parvæ capacitatis; quare per satis familiare exemplum te instruam,: & hoc super hominis generatione, in qua vir dicitur agens, & mulier patiens; Si ergo agens sit suo passo nobilius, oportet quod magis nobiliora elementa sint in ipso, quæ sunt ignis & aer, alia vero duo terra & aqua scilicet in patiente sunt; non intelligas tamen, quin omnia quatuor sint, tam in agente quam in patiente: sed non eodem ordine, quia (ut jam dictum est) par in parem non habet imperium. Quare sequitur, quod si femina esset adeo calida sicut vir, generatio ab ipsis minime sequeretur. Oportet ergo: quod mulier sit valde frigida respectu viri, cum ergo tuam materiam habueris, sua complexione optime speculata, suum agens facilime reperies, & hoc non exeundo latitudinem speciei quam quæris.

Filius. Omnia quæ dicis peroptime intelligo, modum tamen proportionandi non video.

Natura. Ego profecto te satis rudem invenio, quare unum exemplum tuæ naturæ simile tibi dabo, si aliquis tibi præciperet ut lapidem projiceres, quem si nimis gravem sive ponderosum invenires, diceres eum te projicere non posse, modo simili faceres de levitate: quare tentando immediatè perpendis, si proportio debita sit inter te & ipsum. Item cum esuris & vides cibaria, ignoras quantum ex eis tibi sufficiat, comedendo illico sentis virtute tui stomachi, quantum tibi convenit, fac ergo similiter in tuo magisterio.

Filius. Certissime Domina dicta tua verissima sunt, minime tamen dubiis meis satisfaciunt. Certus enim sum his sicut in cæteris pondus certum esse determinatum; tu vero me hic instruis, non per causam quemadmodum Philosophi scire oportere dicunt: sed potius sicut rustici idiotæ hujumodi probare solent; eo quod calidus stomachus, & fortis plus potest in digerendo quam frigidus & debilis in productione alicujus speciei de potentia ad actum; opinor tibi certam mensuram esse observandam, imo pondus atque numerum determinatum, & quod hoc sit causa totius effectus.

CAP.

CAP. X.

Hac Scientia est pars Cabalæ, & potest doceri in aure, modo quis sciat proportionem ponderum.

Natura. Verum est quod dicis, fili, ista tamen non sunt palam dicenda neque manifestanda, nisi Deum timentibus, & hoc per colloquia, eo quod scripta tam ab indignis, quam dignis videri possunt, quare aliqui dixerunt, istam scientiam esse partem cabalæ, quæ receptio interpretatur per colloquium scilicet. Nam Philosophi de ea tractantes tantis ænigmatibus, tropicis scriptis, gryphis, atque problematibus involvunt, quod tantum docet Pythagoras suo silentio, quantum ipsi scripturis suis: hic ergo in ista frutice latet lepus, eo quod ista proportio est clavis omnium secretorum; quia metalla quæ ab una radice originem sumpserunt, in pondere diversificantur, per istam proportionem duntaxat, atque lapides pretiosi ab ipsis metallis non differunt qualitate, calore vel levitate, fusioneve, nisi ista mensura sive proportione mediante: eo quod illud, quod producit metalla in esse, ea gubernatione mediante similiter preciosos lapillos in esse producit, secundum tamen diversa instrumenta, atque informationem diversam, quam à me accipit, vel ab ipso artifice mihi ministrante.

CAP. XI.

Quomodo Natura regit omnia, tam inferiora quam superiora, certis mensuris & rationibus Elementorum.

Filius. Quid intelligis, Domina, per instrumenta diversa atque informationem diversam?

Natura. Intelligo quod locus generat vel conservat locatum; quod quidem Lullius in libro primo suæ quintæ essentiæ, capitulo quod incipit: Referimus, namque tibi, egregie ventilat, dicendo, fili, audi, quid super ista proportione dicit: hæc est multiplicatio & proportio tincturæ, quam Dominus noster dedit mihi naturæ ad faciẽdum transmutationem. Quoniam ex uno pugillo terræ, & novem aëris, fiunt decem pugilli aquæ; & de uno pugillo aquæ, & novem ignis, fiunt decem pugilli aëris, ascendendo per scalam vivificationis naturæ grossæ, in simplicem & altam; similiter ex uno pugillo ignis, & novem aquæ fiunt decem aëris mortui, qui est aqua viva: & iterum de uno pugillo aëris mortui, qui est aqua viva, & novem terræ, fiunt decem aquæ glorificatæ. Intellige ergo quia ista est doctrina, per quam omnis mensura, & omnis temperantia indiget fieri; & est necessarium quod sic fiat in hac arte, quia aliter fieri non potest. Ista enim proportio est catena deaurata, & rota circulorum totius seculi, per quam ego Natura gubernor, per omnia mea instrumenta in rotando & circulando, hæc Raimundus.

CAP. XII.

In hac arte radices metallorum sunt cognoscendæ. Cognita hac scientia cæteræ scientiæ facile cognoscentur. Idcirco Deus omnium scientiarum donator orandus est.

Filius. Obsecro Domina, doce me clariore ac faciliore modo si poteris, nam ista quæ nunc retulisti, sunt nimis obscura.

Natura. Fili, utere consilio Avicennæ, qui dicit, quod cognitio metallorum eorumque radicum, facile facit hoc magisterium: scutare naturas eorum, & facillime quod tu desideras invenies: scias quod per cognitionem speciei quam quæris, qualis ista proportio esse decet. Noli ergo ulterius de ipsa inquirere, eo quod magistro meo non placet, quod talia divulgantur; sed stude diligenter, & implora tui creatoris auxilium, ut sua misericordia tuum intellectum illuminare dignetur, non ista specie duntaxat, sed in omnibus aliis, ut una cum isto magisterio omnia simul agnoscas. Quia quicunque istam scientiam per causam & rationem intelliget, omnia mea fere secreta eidem propalabuntur; eo quod ista est peculiaris ad omnes alias cognoscendas. Adhuc fili, volo te scire, quod Arithmetici suam materiam in Dyade sive binario constituunt; formam vero in monade sive in unitate. Nam avertrois commentator Aristotelis (inquit) Infima supremis proportio dupla ligavit. Quare fili, prudenter interrogasti, pauci equidem sunt, qui de talibus dubitant. Imo inter mille unum non video, qui considerat, quid in opere erit materia, sive forma, quare merito decipiuntur; nam eorum interrogatio non est nisi super Mercurium, quam si semel intelligunt argentum vivum esse, non petunt ulterius. Si sit bipartiens, vel unicus, sufficit illis, solum invenire modum mortificandi ipsum, quia tunc existimant se invenisse magisterium, cum in rei veritate sunt magis remoti quam ante fuerunt, quare super dubiis tuis te summe laudo.

CAP. XIV.

In numeris omnia sita sunt. Imo elementa certis numeris ligantur.

Filius. Profecto Domina, memini me legisse in principio Boetii, de consolatione Philosophiæ. Tu qui numeris elementa ligas, quod eum temere non sic dixisse arbitror, vidi & certo experimento elementa invicem combinari, aliquo numero, quod alio minime fieri potest; præterea Philosophi mira dicunt de numeris. Nam Picus Mirandulanus ita eos extollit, ut non vereatur dicere, per ipsos responderi posse, ad omne scibile, quod profecto verissimum arbitror. Quare libentius de iis interrogassem; salvo quod hujusmodi docere recusas.

Natura. Multa secreta in numeris sita sunt, nihilominus si mihi intimaveris, in quibus erudiri cupis, ergo forte precibus tuis acquiescam.

Filius. Ego enim informari cupio super corpus æquatum, vel potius æquandum; nam Philosophi affirmant, medicina nostra mediante omne corpus tam humanum quam minerale, sive vegetabile, rectificari posse: si ergo æquatum non fuerit: quomodo dabit quod non habet?

CAP. XV.

Hac scientia est investigatrix rerum naturalium, qua pervenitur ad cognitionem abditarum rerum.

Natura. Profecto fili, quod quæris satis arduum est, quia tamen primo super dubiis tuis respondere spoponderam, omnia tibi manifestabo, sub conditione tamen quod nemini indigno revelabis. Idcirco primum scire debes, quod ista scientia super cæteris profundius secreta mea investigat, eo

eo quod ipſa ſola imitatur, me tam in generationibus, quam in tranſmutationibus per digeſtiones ſuperiores declaratas. Quæ quidem oſtendunt, qua ratione vegetabilia in animalibus & animalia in hominibus, hoc eſt dictum carnem & ſanguinem humanum convertuntur; denique ipſa imitatur omnimodas elementorum combinationes, quæ in univerſo ſunt, & (ut Avicennæ placet) centum quadraginta quinque numerantur. Quibus omnia per me propagata generantur, variantur, atque diverſificantur: quarum & cognitio ad illud quod quæris inveniendum erit tibi admodum neceſſaria, poſſuntque 145. prædicti 24 modos reduci, quos prout conſequenter explicabo, quibus auditis percipies aliquas qualitates agere & pati: & hoc ſecundum magis & minus, per quas quidem finaliter invenies modum æquandi elementa in uno corpore, quod eſt illud quod quæris. Non opineris tamen quod talis æquatio non poſſit ſecundum quantitatem levis & gravis, quia corpus ſic mixtum neque moveretur neque quieſceret, oportet ergo quod fiat ſecundum ſubſtantias & qualitates elementorum quantum ad æqualitatem virtutis potentiæ in operando, quia poſſibile eſt ad multum de terra ponere minus de igne, ut illud quod terræ eſt, habeat tantam potentiam ad agendum ſicut illud de igne; Et ſic de cæteris. Quæ cum ſic fuerint congregatæ in mixto, Philoſophi mixtum habere æqualitatem, in quo quidem maxime delector: eo quod in tali corpore neque eſt actio, neque paſſio, videre potes in auro, quod minime corrumpi poteſt, ratione prædictæ æqualitatis; ad iſtas ergo combinationes accedamus. Quare prima talis eſt, quia aut erunt duo elementa, ſcilicet majora, & duo minora, aut tria majora & unum minus, aut tria minora & unum majus; aut omnia æqualiter. Et hæc combinatio non poteſt eſſe ſecundum pondus, neque ſecundum quantitates qualitatum: oportet ergo ut ſit ſecundum virtutes & potentias activas ipſarum qualitatum, eo quod complexiones attendantur penes potentias & virtutes qualitatum, & non penes pondus & quantitatem. Intellige ergo quod ego hic loquor, de complexionibus, prout dixi tibi ſuperius, ſi vero duo ſunt majora, aut erunt ignis, aër, aqua & terra erunt minora: hic eſt primus modus: Aut erunt ignis & aër minora, & aqua & terra majora; & hic eſt ſecundus modus: Aut erunt ignis & aqua majora; Et hic eſt tertius modus: Aut ignis & aqua minora, & aër & terra majora; Et hic eſt quartus modus: Aut quod ignis & terra ſunt majora, & aër & aqua ſunt minora: Et hic eſt quintus. Aut ignis & terra ſunt minora, & aër & aqua majora; & ſic eſt ſextus: ſi vero aër combinetur cum aqua & terra [ut prius dictum eſt de igne] aut cum terra fiunt combinationes ſex: Licet non erunt modi diverſi ſecundum rem ſed ſolum ſecundum rationem combinandi, ut patet: Quia ſi dicitur, quod aër & aqua ſint majora, terra & ignis ſunt minora, jam fit ſextus modus; ſi vero dicatur, quod aër & aqua ſint minora, & ignis & terra ſunt majora, ſic fiet modus quintus: ſi vero dicatur, quod aër & aqua ſunt majora, & terra & ignis minora, tunc eſt quartus modus; ſic è converſo tunc eſt tertius modus; ſi vero dicatur, quod aqua & terra ſunt majora, ignis & aër minora tunc eſt ſecundus modus; ſi vero è converſo, tunc eſt primus modus. Quare intelligere debes, quod Avicenna obnubilando has diviſiones, ponit duodecim modos, qui ſunt non niſi ſex ſecundum rei veritatem. Qui ſi dividantur in viginti quatuor, quilibet 4. modos habebit. Nam cum dicitur, quod aër & ignis ſunt majora, poteſt eſſe quod ignis ſit maximus, & aër minor, & aqua minor, & terra minima. Et ſic poſſunt modi omnes alii variari per quatuor, ſecundum formam nunc dictam. Nam in ſecundo modo cum dicitur, quod ignis & aër ſunt minores, & aqua & terra majores, poteſt eſſe quod ignis ſit minimus, aër major, aqua major, terra maxima; & ſic primus modus: vel ignis minimus, aër major terra major, aqua maxima; & ſic ſecundus: vel aër, ſit minimus, ignis major, aqua major & aqua maxima; & ſic eſt modus quartus. Et ſic intellige per alios modos per exemplum illorum. Quare, fili, ſi iſta omnia cognoſcere volueris, lege ipſum Avicennam in ſua majori Alchemia.

CAP. XVI.

Quatuor ſunt gradus in rerum natura & non plures, & quod aurum eſt ultimum appetitus materiæ & formæ.

Filius. O Domina, non eſt mihi poſſibile tuæ doctrinæ dulcedinem explicare: quare te ſumme flagito, ut me jam inſtruas ſuper illo corpore æquato, in quo neque eſt actio, neque paſſio, ubi dixiſti te quieſcere: eo quod in illo eſt ultimus appetitus formæ & materiæ.

Natura. Fili ſcias, quod complexio æqualis & temperata eſt ex qualitate quantitatum, quantum ad potentias activas, quæ quidem dicitur habere ſuos gradus; ſaltem reſpectu complexionis humanæ, & hoc uſque ad 4. ſecundum gradum dominii, vel ſecundum aliquos uſque ad decem gradus, quamvis Latini non doceant plures gradus quam quatuor, reſpectu ſenſus & humanæ complexionis tum naturaliter, & ſecundum ſe infiniti poſſunt eſſe gradus temperati, & æqualitatis. Tu vero in æqualitate tua habebis reſpectum ad aurum, ad inſtar ejus adæquabis opus quod quæris, & hoc fiet cum radices ejus cognoſces; alias decipieris.

Filius. Deo adjuvante, tuam doctrinam imitando ſpero pervenire ad optatum; deprecor te tamen, ut exponas mihi iſtos quatuor gradus, ſecundum ſenſum humanæ complexionis.

CAP. XVII.

Adhuc ſententiam graduum proſequitur, & quod gradus unus alium ſuperat.

Natura. Fili ſcias, quod primus gradus reſpectu humanæ complexionis eſt ille, in quo eſt æqualitas, ſecundus vero æqualiter excedit, tertius quodammodo ad læſionem declinat; ſed quartus propter ſuum exceſſum lædit ſenſum. Exempli gratia: Aqua multum tepida ſenſum ſuccumbit, nec delectatur ſenſus in ea: & ſic eſt primus gradus. Quando vero eſt bene temperata, calido cum frigido, ut ſenſus in eo delectetur, tunc eſt ſecundus gradus. Quando vero eſt calida & lædit ſenſum, tunc eſt gradus tertius; ſed ſi eſt bulliens, tunc eſt quartus gradus. Et ſic illi gradus poſſunt ire in infinitum quantum ad nos ſecundum augmentum iſtarum qualitatum, tamen in quarto ſtatu, reſpectu humanæ complexionis. Maxime cum complexio, de qua ſuperius tactum eſt, dicitur æqualis, & temperata humanæ complexionis, eo quod eſt humanæ naturæ maxime conveniens: non tamen ſentiendum, & ſciendo

sciendo quod gradus desideratur hic in rebus, quantum ad tactum & sensum; & secundum virtutem & potestatem vidi. Nam Zingiber secundum tactum, naturam, sensum & substantiam est frigidum & siccum; sed secundum virtutem complexionis, est calidum & humidum. Et vinum est frigidum & humidum secundum tactum exteriorem, & secundum substantiam & sensum; & secundum virtutem complexionis est calidum & siccum. Et sic intelligere potes, quod unum magisterium est suo occulto contrarium.

Filius. O Domina, quam dulcia sunt eloqui tua! declara mihi adhuc modicum super illa æquatione quam tantum desidero, quia in istis combinationibus me in tantis involvisti, quod cui parti adhæream ignoro.

Natura. Si magis de illo corpore æquato vel æquando scire desideras, audi quid super hoc sentiunt Philosophi.

CAP. XVIII.

Hic docet quid sit quadratura circuli, quam multi periti frustra quærunt, ut Aristotelem non intelligunt, varia tractantur in hoc capite.

Natura. Euclides in Rosario ait: hujus aquæ proportionale scire poteris, si multiplices pondus corporum in duodecim. Item quidam alius: si continens habuerit duas libras, appone duodecim grana Mercurii præparati: Item lapis aquilæ fit 9. fermentum, id est pars terræ, quia modicum de fermento totam massam corrumpit. Socrates in turba, si parum de auro posueris, exiet tinctura potens & candida. Parmenides, unum superat decem. Hali, quantitatem ipsam, & scias ejus pondus, & adde ei de humiditate quantum potest esse: ejus quantitas non habet pondus determinatum. Item & alius metrice dicit: cujus pars dena rerum fit germine plena. In tractatu qui incipit terra stat. Terra debet bibere tantum, quantum de vino ipsum est. Item in eodem tractatu, pone tantum de vino, quantum de altero alio. Item Bacon de complexionibus corporum; Spiritus debet esse proportio, vel decima pars corporis. Item in alio tractatu: Proportio corporis sit secundum rationem tuam, proportio vero metalli est quinta & sexta pars medicinæ. Item in tractatu qui incipit, Venerande pater, per quadrangulum intellige quatuor elementa, & per duodecim, tertiarias imbibitiones; accipe pondera, verte ergo quadrangulum in rotundum, & totum habebis Item in eodem advertendum est oppido, quod pondera in hoc loco sumuntur æqualia sine angulo, & illud ideo quia sic utimur æquali linea; sume ergo de unoquoque æquale eorum pondus. Iterum & alius metrice: Sulphuris & tantum capiatur de flumine quantum. Item tractatus quia nimis sermo: vide quod quantitas matris sit penes filium, ut habeat se numerus ternarius: 4. vicibus in se deductus. Audi similiter quid Hermes super hoc definit. O fili sapientiæ (inquit) scitote aquam sapienter ponderatam esse, cujus proportionem docebo consequenter. Accipe ergo de humore 1. tertias, & de rubore meridionali 4. partem, de sehit, id est, terra citrina similiter, & de auripigmento similiter dimidium, quæ sunt octo. Quæ quidem verba mystica sunt mysteriis plena, & sensu obscura relata. Item Johannes Daustin, qui fuit excellens Philosophus, ad quendam Cardinalem scribens. Ex denario divino statues unitatem. Item Raym. Lulius cap. 91. Et ideo demonstrarum est, quod vapor menstrualis terrestris & argenti vivi, non debent excedere, neque pondus metalli puri, nisi æqualiter illi. Et idem cap. 82. Adjunge sibi capite rubeo novenam partem, cujus complexio est calidissima, cum duabus partibus pedis albi, Item Comes Bernhardus: Deus fecit unum & decem, & decies ipsum multiplicavit, & iterum idem: pone decimam partem cum decima parte. Item Arnoldus de Villa nova. Non sis prodigus neque avarus, sed tene medium. Item alius: Ut sit opus summum minus exigit uncia nummum. Item & quidam alius; Pondera propono, quibus hic secreta repono, Pondera quinque Jovis vivi; sint vincta duobus, Pondera quinque meri vicies, dant vulnera Marti. Item & alius, sunt 24. horæ diei, adde unum, & erunt 25. Fili, ego possem adducere adhuc plura eorum dicta ad istud propositum, sed meo judicio ista videntur dubiis tuis satisfacere posse: si illa intelligis, quia quamvis diversificantur invicem, in sententiis concordant tamen omnes, in sensu & intentione.

Filius. Ego gratias tibi ago immensas ô bona Domina, super omnibus beneficiis tuis, non modò duntaxat, sed multo tempore antehac exhibitis, tu enim me hic pulcre & sagaciter instruxisti, quamvis illa quæ nunc retulisti, sunt satis obscura atque admodum difficilia; spero tamen (gratia Dei interveniente) mediantibus illis ad optatum pervenire: memini enim me legisse in libro Mariæ sororis Moysi, Matrimonifica gummi cum gummi: Et Morienus inquit, fac ut fumus rubeus album capiat: modum agendi tamen non declarat, sicut multis modis jam [licet obscure] fecisti.

Natura. Non est ista scientia quemadmodum de cæteris, nam ista omnibus dari non debet: pauci enim sunt tanta gratia digni. Quare eam per ænigmata, parabolas, scirpos, gryphos tropicos, & hujusmodi, de more antiquorum tradere oportet. Sapientes enim & Deo dilecti sciunt eligere granum ex paleis, & teriacam conficere de serpente. Nam Bacone citato, ubicunque Deus magnam virtutem posuit, ibi magnam difficultatem pro custodia reliquit, ut est videre in viperis, in quibus maximum secretum latet, cum magno periculo, atque difficultate. Taceo istam scientiam quæ ducit majorem partem hominum in ea laborantium ad confusionem: eo quod rari admodum sunt qui eam inveniant; infiniti vero qui per eam deperdantur: tamen nihil in mundo ea verius invenitur. Tu vero si prima lectione quæ tibi retuli intelligere nequiveris, reitera lectionem: & roga Creatorem ut tuum intellectum illuminare dignetur. Et sic finaliter quod quæris invenies.

CAP. XIX.

Hæc scientia non acquiritur receptis aut vanis studiis, sed laborando, meditando, & re ipsa præstando.

Filius. Ergo te imploro Domina, ut unum saltem ex dictis tuis enucleare mihi non dedigneris, dixisti enim superius viginti quatuor horæ sunt diei, adde unum fient viginti quinque. Quod utique verissimum esse arbitror, quid tamen per hoc velis ignoro.

Natura. Non te præteriit, quod sole lucente dies est in die tuo: quod est sol tuus ad istud opus pera-

peragendum: adde unum lunæ, qui est Mercurius, & erunt 25. habes ne jam quid sit.

Filius. Imo Domina, quare iterum atque iterum de omnibus viribus meis regradior. Profecto multum obligamur Philosophis, qui hanc scientiam nobis taliter tradiderunt, ut eam acquirendi cautos atque subtiles, imo & Deo magis devotos redderent. Bene inquit Caro, dicens: Dulcia non meruit qui non gustavit amara. Dignus non est imperio qui negligit certare pro illo. Quis etiam victoriam potest sperare sine pugna?

CAP. XX.

Docet quid sit primum movens in rebus naturalibus, Quomodo ex uno grano seminato natura multiplicat in infinitum. Sic & Ars facit imitatione naturæ; Et absoluto lapide poteris ad talem formam ducere qualem volueris.

Natura. Jam fili video quod sapere incipis, quare libentius à modo te instruam. Scias ergo quod primum movens in me natura, est spiritus vegetativus, qui in vegetabilibus humor aëreus, in animalibus vero humor radicalis: vel calor innatus dicitur: Et est propriè ignis naturæ: Non intelligas tamen, quod sit calidus ignis & siccus. Imo ut prius dixi, est naturalis: qui proprie dicitur calidus & humidus: & propter hoc Philosophi dicunt suum lapidem esse vegetabilem, eo quod absque tali spiritu neque cresceret neque pullularet.

Filius. Quomodo eum crescere ac pullulare ais, ô Domina? ego enim non intelligo quod crescat neque multiplicetur, nisi prout panis crescit apponendo magis de farina, & rebus cæteris ad ipsum faciendum requisitis.

Natura. Fili tu male intelligis: eo quod lapis id est medicina quam quæris pullulat, & multiplicatur, quemadmodum granum frumenti cadens in terram bonam, cum mortuum fuerit, multum fructum affert. Quia (Divo Paulo testante) quod seminatur non fructificatur nisi prius corrumpatur, & moriatur. Dum corrumpitur ergo multa alia grana inde producere poteris. Modo simili hic intelligere debes quia de uno calco quod est pondus minimum, grano excepto, centum mille talenta quod est pondus maximum; imo millesies mille millia talenta & usque in infinitum, sine fine, aut aliquo numero determinato, quantum ipse volueris de potentia ad actum producere. Quare satis debile exemplum de pane assumpsisti, eo quod panis nullam cum eo similitudinem habet (fermentatione duntaxat excepta) quæ quidem in isto opere est admodum necessaria, & hoc pluribus. Exemplum in hominis creatione vel potius generatione, si matrix mulieris non habuerit aliquid de menstruis post ipsorum generationem, (quæ ibi pro fermentis capiuntur) generatio hominis esset impossibilis. Similiter panis quem pro exemplo adduxisti, si non fermentaretur, esset satis difficile eum ducere in saporem panis: Quare fili multa secreta latent in fermentatione: quæ longum esset enarrare. Quia in rei veritate, ibi latet fere totum secretum. Quia postquam lapis est completus & perfectus, tu poteris eum ducere ad quamcunque formam quam volueris, ista fermentatione mediante, Vide ad hoc propositum quiddicunt Philosophi. Omne fixum in fixo, vertitur in naturam fixi. Nonne vides sperma in omnibus animalibus unum? eo quod generatur ex sanguine bis cocto, & tamen in diversitatem loci in quo projicitur producit diversas formas? Adverte ergo quid dixi superius, quod locus generat locatum. Sperma enim in omnibus animalibus est, quemadmodum Mercurius in mineralibus; dicitur enim Mercurius propter suam mirabilem convertibilitatis adhærentiam: nam adeo versipellis est, quod semper illi assimilatur cui jungitur, Ut in superiori astronomia, cum bonis bonus est, & fortunatus, cum malis malus & infortunatus, scias ergo ipsum in astronomia inferiori temere non posse modo simili assimilatum, nam in inferioribus omnino se habet, sicut in superioribus, quæ omnia profecto te intellexisse arbitrabar, nisi paulo ante satis stolide locutus esses.

Filius. Ædepol, Domina memini me audivisse quendam Philosophum dicere: qui nondum erravit, nondum incepit; sine me ergo paulatim errare antequam incipiam; quia in multis aliis etiam ambigo, quamquam gratiose in omnibus quæstionibus meis respondisti: ego adhuc incertus sum, super hoc quod superius dixisti, ipsum oportere habere spiritum vegetativum: non enim in mineralibus talem spiritum videre possum. In animalibus sive in vegetabilibus ipsum clare video.

CAP. XXI.

Medicinæ pharmacopæorum sunt corruptibiles, Medicina physicorum incorruptibilis; Lapis multiplicatur multitudine spirituum.

Natura. Audi Fili, quid Raymundus Lullius & Johannes de Rupescissa ejus collega, in suis quintis essentiis super hoc sentiunt, Velle præservare per rem putridam & cito corruptibilem, & reformare per rem deformitati subjectã, & facere incorruptibilem per rem deficientem, & infirmum curare per rem infirmam, & pulcre facere per rem fœdam est fantasticum & inane. Cum ista enim medicina poteris omnem infirmitatem etiam desperatam sanare: Aurum & argentum lapidesque producere preciosos, si ergo ipsa de re corruptibili facta esset, quemadmodum medicinæ de præparatione apothecarii, quarum virtus momentanea recedit prima actione projecta; quoniam non mutant, sed mutantur: quamvis actionem fecerunt ad diversa (digestione tamen superante) vertitur substantia earum in idem medicatum: eo quod sunt ex rebus cito corruptibilibus compositæ (ut superius dixi) Audi etiam quid Rogerius Bacon super hoc sentit; Ait enim in epistola de retardatione senectutis: Res quamplurimas quæ suas vires & fortitudines ostendunt, sua forma, sua materia, essentia, colore, durabilitate, conservatione, & corruptione. Nam ut ipse ait: illud conservat quamdiu conservatur; & illud corrumpit, quam cito corrumpitur. Vide ergo qualis complexionis & potestatis esse debet; Quia si sit corruptioni subjecta, in vanum super eam laborabis, Quia ut Job placuit: quis potest facere mundum de immundo conceptum semine; per istas rationes clare videre potes, rem istam quam quæris, minime subjici corruptioni: Quantum ergo ad hoc, quod de spiritu vegetabili dubitasti; Nonne vides, quod si granum frumenti vel alterius seminis perforatum fuerit antequam seminatur perdet suum spiritum vegetabilem; quia non potest crescere nisi illo spiritu mediante. Deficiente enim causa, ergo deficiet effectus. Modo simili, quomodo sperabis ex parva quantitate tui lapidis medicinam multiplicare in infinitum, nisi virtute illius spiritus. Nullam enim rem vegetare possum absque illo. Illa

Illa enim est prima potentia in homine dicta vegetabilis (potentia elementari excepta) & habet sub se potentiam generativam sub aliis quatuor potentiis, quas ego explanavi tibi superius, & dicuntur appetitiva,retentiva,digestiva,& expulsiva; quæ cum bene proportionatæ sunt sine aliqua alteratione,ut ego ipsas ordinavi, totum hominis corpus erit sanum; & alia potentia, quæ dicitur sensibilis completa. Perfecte dijudicas, per suos quinque sensus exteriores,omnia eorum objecta, & si deinceps tertia, quæ dicitur imaginativa: denique & quarta, quæ rationalis dicitur. Vide enim aliquid in potentia vegetabili debilitatum, sensualis potentia infatuatur; quia putat videre quæ non videt, & audire quæ non audit: gustus non est ei bonus, nec rectè discernit per olfactum. Quare ipsa vegetabili potentia alterata; alterantur & destruuntur cæteræ potentiæ. Peroptime ergo sequitur illam potentiam vegetabilem, sive spiritum ejus peculiarem, ad tuam medicinam generandam sive producendam. Quod si tu (ut prius dixisti) ignoras talem spiritum fore in mineralibus, inquirere diligenter de eo, tam in corporibus quàm in spiritibus, sive mediis, quia sine ipso nunquam perficies.

Filius. Profecto, Domina, omnia quæ dixisti verisimilia sunt prima fronte, tamen sunt intellectu difficilia. Memor sum te dixisse superius, medicinam instar auri esse æquandam, sequitur ergo quod non sit aurum.

Natura. Dedi superius distinctionem auri, ubi de Angelis solis locuta sum; & qualis ille Sol est, qui exaltari debet, cum nonnullis rationibus: Quare sol vulgi non exaltatur; quem Plinius in sua naturali historia definit, dicens: Sol omnium corporum nobilissimus, nihil igne deperit, tantisque incendiis rogisque durante materia. Perpendis jam, quod si æquatus in suis qualitatibus non esset, ignem tolerare minime posset,& hoc durante materia. Quare dixi tibi,quod ad instar suæ qualitati, medicinam tuam adæquare necesse est. Non erit ergo ille medicina, sed coadjuvans; quia non habet illum spiritum vegetabilem in se, de quo locuta sum; quamvis Rasis dicit tincturam esse in lapidibus, quemadmodum cor in animalibus. Et sic clare vides quod ipse non est, sed Philosophorum qui exaltandus est; ego enim ipsum exaltavi quantum possibile est.Quare dicitur carus, alter verò vilis, & parvi pretii: Exalta ergo ipsum sublimando usque ad suum fastigium: Tu enim reperies eum per attractionem, quam superius declaravi: & cùm videris eum sic exaltatum, tunc esto certus, te operari in una re; quia puritas est unius essentiæ, impuritas verò diversarum. Vide ergo diligenter, ut unam rem & non plures habeas, & in summa ut tibi satisfaciam, totius artis istud secretum per anacephalæosin referabo. Intellige fili, istam scientiam se omnino habere, quemadmodum alimenta in alitum. Ego vero superius locuta sum de appetitiva, retentiva, & digestiva, hic iterum conabor, non solum modum digestionis tibi ostendere, verum etiam qua ratione ipsum in alitum vertitur.

CAP. XXII.

Digestio fit beneficio caloris humidi, & non sufficit in opere calorem externum habere, sed illum qui in materia delitescit.

Natura. Intellige fili, quod ubicunque vegetativum est pro instrumento, sensitivum vero pro motore: quare apparet digestio fieri virtute motoris, & non instrumenti: Quia, dato quod animal sumat sibi aliquod vegetabile pro cibo, non tamen convenit ille cibus in vegetale, sed in sensitivum; oportet ergo quod ipsa conversio fiat virtute caloris naturalis illius ipsum cibum digerentis: Eo quod nullam aliam causam quare hoc fit perpendimus. Non est tamen verisimile hoc fieri (calore duntaxat mediante) quia si sic, digestio fieret citius per focum, quam per calorem naturalem. Quæ sic facta, non tamen converteretur in sanguinem & carnem & ossa, (ut experientia docet) necesse est ergo, aliquam aliam causam occultam ibi esse, quæ minime apparet, & dato quod locus conservat & generat locatum, (ut superius dictum est) tamen illa causa non per hoc propalatur: est tamen aliquo modo satisfaciens dubiis hominũ. Intellige ergo fili quod calor extrinsecus ignis, non erit tibi sufficiens in tuo opere, habitis etiam omnibus rebus operi necessariis cum illo calore naturali materiam digerente, nisi illam causam occultam etiam habueris, quam ego clarè hic aperui, si me bene intellexisti. Ipsa enim latet in motore, & non in instrumento, ut superius dictum est.

CAP. XXIII.

Natura docet rem omnem esse cum anima, id est, spiritu vegetabili, qui quidem Spiritu movet res ad esse. Item hanc artem, arbitrii nostri non esse sed Dei omnipotentis: Ideo invocandus & orandus est.

Filius. Domina, tu hic profunde loqueris id videre videor, illa quæ nunc adduxisti tangunt rem cum acu, non tamen bene video, quomodo ad instar illius causæ occultæ possum opus meu dirigere, nisi quod dicis motorem illius effectus esse causam. Erit ergo illa causa in anima, quæ nullum effectum faciet, nisi existens in corpore proprio, eo quod natura, non nisi in sua lætatur natura, ut dicitur de spiritibus in corporibus mortuis existentibus, quia quamvis faciunt movere ipsa corpora, loqui & comedere; non tamen digerunt per calorem naturalem, quem minime habent, & per consequens per illam aliam causam occultam, de qua sic locutus es.

Natura. Fili, optime respondisti, quia sic est in rei veritate. Junge ergo animam cum suo corpore (suo spiritu mediante) quia anima nullo alio modo coassumet suum corpus, nisi per proprium spiritum, eo quod ipsa est in natura, à suo corpore nimis remota; verum si interponatur spiritus cum utroque symbolizans, tametsi corpus per se inefficax & ineptum, longeque à natura animæ remotum, tamen existens conformis utrique facile utrumque, & ad utramque fiet attractus. Intellige ergo quæ dixi tibi, quia per hoc attinges magisterium. Quod si omnia capere primo impetu nequiveris, roga Creatorem tuum, ut gratiam suam concedere tibi dignetur, mediante qua intelliges & complebis. Noli tamen hanc medicinam ab ipso quærere, ut alios excedas & superbias, quemadmodum faciunt arrogantes & ambitiosi se ipsos de possessionibus suis jactantes, quoniam omnes tales, non solùm à Deo, sed ab ista scientia, & omni Dei dono reprobati, & indigni inventi sunt. Scrutare ergo illam, ut omnibus viribus Deo servias, & videas quantum ipse fecit pro hominibus bonæ voluntatis, & sic finaliter, qui misericordia infinitus est, gratis infinitis dignum invenies, cujus sanctissimum nomen sit benedictum. *Amen.*

SUBSECTIO

SVBSECTIO VI.

DIONYSII ZACHARII Opuſculum Chemicum, *cum adjuncto* NICOLAI FLAMELLI *in illum Librum* Commentario; *item ejuſdem* FLAMELLI Summario Philoſophico.

Prima Pars Opuſculi DIONYSII ZACHARII.

Qua via pervenerit Auctor ad veram notitiam hujus Artis, Operiſque divini.

HERMES ille Triſmegiſtus non immeritò vocatus Philoſophorum omnium naturalium Propheta primus, atque pater, divini Lapidis Author, & Termagnus Interpres, poſtquam expertus eſſet veritatem hujus divinæ Philoſophiæ, ſcriptum nobis reliquit, quod niſi meruiſſet univerſale Dei judicium poſtremum, nunquam de hac divina ſcientiâ quicquam ſcripſiſſet, in tantam venerationem habuit. Hujus opinionis etiam extiterunt quotquot eum in hac Arte ſunt imitati: quo factum ut omnes libros conſcripſerint in ea, variis argumentis in utramque partem concludentibus, ut ait Geber in Summa, ut ignorantes ad hunc modum errare cogerentur, econtra doctrinæ filii ſub opinionum ejuſmodi varietate, mentem ipſorum perciperent. Quos nihilominus etiam errare fuit neceſſarium à principio, ut poſtquam adepti fuerint artem ſummis laboribus, cum intellectus, tum corporis, pluris faciant, occultiuſque ſervent. Iſta nimirum eſt occaſio maxima celandi: nam ad intolerabiles, pœnoſoſque labobores accedunt ſumptus ingentes, his potiſſimum qui librorum lectura ſola diſcunt, expectantes inſpirationem à divino ſpiritu, quemadmodum ego feci ſpatio decem annorum, ut narraturus ſum, & medium dicturus per quod in cognitionem hujus Arcani venerim. Cum annorum eſſem circiter viginti, poſtquam cura parentum inſtructus domi fuiſſem in principiis Grammatices, ad Artes & Philoſophiam relegatus, annorum ſpatio trium, diligentia particularis mei Præceptoris, adeò profeci, ut viſum fuerit meis tutoribus (interea temporis enim uterque parens interierat) altius me provehere, videlicet ad legiſprudentiam ſub eodem præceptore: ſed priuſquam diſcederem ab artium collegio, familiaritatem & amicitiam cum plurimis aliis ſcholaribus inieram, iſti varios habebant receptorum Chemicorum libros, quos mihi datos mutuo ſumma diligentia deſcripſeram, annuente Præceptore familiari, qui jamdudum etiam in hac arte laborare cœperat, adeò ut antequam abirem, collegiſſem librum admodum copioſum ejuſmodi receptis refertiſſimum. Statim atque una cum præceptore meo veniſſem eo locorum, ubi legibus operam navare debui, ſcripta mea cœpi revolvere, quorum aliqua projectiones continebant unius ſuper decem, alia ſuper viginti, triginta, tertiam, mediam partem, ad rubeum octodecim characterum, viginti, &c. in coronatorum aurum, ducatorum, altioriſque coloris quam unquam eſſe poſſit, unum ſuſtinere debuit liquationem, aliud examen Lydii lapidis, omnia aliud examina: de albo ſimiliter, unum eſſe debuit denariorum decem, aliud undecim, aliud capitalium numiſmatis argentum, album ex igne rediens, aliud in affricatione lapidis Lydii. Summatim exiſtimabam, ſi vel minimum iſtorum præſtare valerem, in hoc mundo majorem felicitatem contingere mihi non poſſe. Præſertim cum legerem ejuſmodi recepta magnarum inſcriptiones præ ſe ferre, unum Reginæ Navarræ, aliud Cardinalis Lotharingiæ, Turnonis, & aliorum infinitorum, ut ejuſmodi larvis atque titulis fides ab incautis hominibus adhiberetur, quibus etiam decipiebar facilè cum cæteris. Fornaculas itaque fabricari cœpi, & à minimis ad maximas deveniens, totum iſtis replevi magnum cubiculum: unam ad deſtillationem deſtinaveram, ad ſublimationem aliam, ad calcinationem, diſſolutionem, balneum Maris, ad fuſionem, adeò ut pro primo introitu mei principii, ducentos coronatos, quos receperamus in ſuſtentationem ſtudiorum ad duos annos, penitus inſumpſiſſem, partim in fornacibus, partim in carbonibus, infinitis mineralibus, & vaſis vitreis, auro & argento inutiliter fuſis, mixtis, atque ſolutis, quæ longa tractatione peribant inter loppas & cineres, ac ita diminuta vix apparebant, vel tantillo reſiduo fragili & corrupto: finito nondum anno priore, ſubſtantiam duorum, aut ſaltem poſterioris jam inchoantis, in fumum redegi. Hoc tempore meus Præceptor callidiſſima febre correptus, per calores noſtris carbonibus excitatos (illorum inſtar fermè qui Venetiis in Arcenali percipiuntur à fuſoribus tormentorum) quia jam inflammatus, ac flagrans intrinſecus frigidè bibiſſet, ob cujus mortem maximè dolui: tum quia parentes renuebant plures mittere pecunias, quam pro me ſolo. Proinde cupiens inchoatum opus proſequi, domum redire coactus ſum, ut liber à tutela factus, meique juris, de paternis modo quo vellem diſponerem, quæ ſtatim in arendam (ut vocant) conſcripſi quatuor annis quadringentorum coronatorum pretio, quibus tandem receptum ab Italo mihi datum experirer; hunc alui mecum, donec viderem exitum rei: affirmabat enim ſe vidiſſe per experientiam ejus effectum. In hanc rem emi duas uncias auri, & marcam unam argenti, liquata ſimul diſſolvimus in aqua forti, poſtmodum calcinavimus per evaporationem, aliis quoque diverſis aquis, variiſque deſtillationibus diſſolvere conati ſumus, tantiſper dum tres præterirent menſes priuſquam hic pulvis paratus eſſet in projectionem, quam quidem juxta recepti præſcriptum fecimus, at fruſtra: nam augmentum tranſmutatum eſt in detrimentum, adeò ut ex auri & argenti ſimul unciis

unciis octo, restiterint unciæ tres tantum, ut interim taceam de multis aliis sumptibus, quibus quadringenti mei coronati, sunt ad ducentos & triginta redacti, de quibus etiam viginti defecerunt, istos, Italo meo dedi, ut auctorem adiret recepti, quem asserebat esse Mediolani, à quo melius instrueretur. Proinde per totam hyemem expectabam ejus reditum, verum in diem postremum potuissem ibidem mansisse, nunquam enim postea mihi visus est. Æstas tandem comitante peste rediit, quapropter loco mihi cedendum fuit, aliisque sociis anno dimidio, quo tempore incidi in quendam senem, vulgò Philosophum appellatum, quo cum amicitiam contraxi, meaque recepta communicavi, rogans ut suo judicio meliora notaret: decem itaque vel duodecim quæ sibi potissima videbantur, demonstravit. Hæc, cessante peste, rediens ad pristinum locum tentare cœpi mox à reditu, perque totam subsequentem hyemem operatus ad festum usque Joan. æquè tantum emolumenti, quantum ex præcedentibus reportavi: siquidem adhuc quadringinti mei coronati sumpserunt augmentum, ut ex eis septuaginta duntaxat numerarem, non propterea despondi animum. Quidam Abbas habebat receptum ab amico Roma transmissum, ex aula Cardinalis Armignaci, cui adjunctus exposui centum coronatos, totidem & ipse, ut communibus expensis experiremur. Fabrefactis igitur fornacibus diversarum formarum ab aliis, quoniam opus erat nobis excellentissima aqua vitæ, pro dissolutione marcæ aut libræ semis auri, generosissimi vini vas magnum emimus, ex quo per pellicanum ingentem copiam ejus aquæ sæpius rectificatæ, plurimis vitreis vasis ad hoc emptis paravimus. Postmodum auri nostri, prius integro mense calcinati, marcam unam, & quatuor marcas aquæ dictæ, posuimus in duo vasa vitrea spississima retorta, unum in aliud intrante, sigillatis, & ambobus collocatis in duabus magnis fornacibus rotundis: Emimus etiam carbones pretio triginta coronatorum unica vice, ad ignem subtus continuandum integro quidem anno, ut interea tamen aliquid in aliis etiam receptis tentaremus, ex quibus non magis quam ex opere magno consecuti sumus utilitatis, ex utroque videlicet omninò nihil. Construxissemus ignem ad infinitos annos, priusquam, ut receptum pollicebatur, congelatio facta fuisset in fundo vasorum, non præcedente solutione. Non autem operabamur in debita materia, nec erat ista solutionis aqua vera, quæ nostrum aurum dissolvere debet, ut ab experientia patuit. Invenimus enim aureum pulverem adhuc integrum, nec nisi paulò minutiorem, quem projecimus super vivum argentum, ut habebatur in recepto, sed in vanum. Ægrè tulimus hoc infortunium, & præsertim Abbas, qui tamquam optimus secretarius publicus, jactitarat coram suis monachis, se nihil expectare, præter finem operis, tandem plumbeum fontem existentem in monasterio liquefacturum, & conversurum in aurum: verum in aliud tempus reservare coactus est, ut postmodum suppeditaret ei sumptus, quos interea fecit per Germanum operatorem prætereuntem, & frustra me absente dum essem Parisiis tentavit. Abbas utique reassumpto animo, persuasit mihi, ut congregarem pro parte mea trecentos, vel quadringentos coronatos, totidem adderet meis, quibus mecum assumptis Parisios me conferrem, ubi laborantium numerus infinitus, tantisper inter ipsos ac diversos versarer, donec opus aliquod perfectum invenissem inter nos velut fratres partiendum. Quod quidem pacto inito, bona possessionum mearum denuò conscripsi, Parisios utique veniens octingentos attuli coronatos, ea intentione, ut illinc non discederem, usque dum assumpsissem aut reperissem quod optabam. Non sine parentum & amicorum omnium offensionem maxima recessi, qui me libenter in ordinis senatorii virum promovissent in patria, existimantes me legis peritum esse promptissimum. Verum ego resistens, ac simulans me his pecuniis officium aliquod empturum, valedixi, & accinxi me itineri altera die natalis festi, ac Parisios appuli triduo post Reges. Ibidem integro mense primum incognitus latitare volui, Mox atque postmodum frequentare cœpi cum artistis, aurifabris, fusoribus, vitrariis, fornacum structoribus, aliisque, tantam contraxi notitiam, ut vix altero mense finito, plus centum operatorum facti sint mihi familiares. Nonnulli operabantur in tincturis metallorum per projectiones, alii per cimentationes, aliqui per dissolutiones, plerique per conjunctionem essentiæ lapidis smirilli vulgò nuncupati, nonnulli per prolixas decoctiones, aliqui in extractionibns Mercuriorum à metallis, alii verò in istorum fixationibus. Adeò frequens erat nostra congregatio, in domibus, alias in summo templo, ut festivis, ac dominicis diebus non parceretur. Aliqui dicebant inter se: Utinam nobis esset facultas opus nostrum repetendi, perveniremus ad perfectionem: alii, si vas nostrum integrum permansisset, res benè succedebat: nonnulli, si vas cupreum habuissemus optimè rotundum, fixum reddidissemus Mercurium cum Luna. In summa nemo omnium aliquid operatus fuerat, quod suis careret excusationibus, quibus adhuc tantisper surdas aures exhibebam, inutiles namque sumptus, quos feceram ejusmodi persuasionibus, memoriam refricabant. Interea Græcus quidam existimatione doctus, adiit mihi notum thesaurarium, aureos illi montes promittens ex fixatione Mercurii cinabaris. Hæc notitia dedit occasionem, ut cum amico simul pro parte mea pecunias erogarem, ad hoc opus exequendum. Cum igitur opus esset argento puro in limaturas confracto, hoc emimus pondere trium marcarum, ex quo, cum adjuncta pasta quapiam artificiali, clavos efformabat operarius noster, admixta cinabari pulverisata, quos in olla figulina clausa decoquebat suo tempore. Tandem exiccatos per cupellam fulminabat, adeò ut repererimus tres marcas, & paulò plus, argenti puri, quas quidem asserebat ex cinabari productas: nostras antea positas in fumum evolasse. Lucrum hoc Deo notum esse potuit, non nobis, cum ego pro parte mea triginta coronatos, & ultra, perdidissem, vel frustrà insumpsissem. Rumor hic clavorum increbuit per totam civitatem Parisiensem, ut nemo non de his audivisset, præsertim inter eos, qui sophisticationum operibus assueverant, velut antea de pomis cupreis ad fixandum cum luna Mercurium fama fuerat proseminata. Tandem advenit quidam nobilis in sophisticationibus insigniter expertus, adeò etiam, ut inde lucrum faceret opera sua vendens auri fabris, quocum amicitiam inii, non sine sumptu, ne me putaret egenum.

Anno integro cum ipso versatus sui, priusquam tantillum declararet, postremò tandem arcanum suum mihi communicavit, quod etsi plurimi faceret, nihil perfecti fuit. Nihilominus ad meum Abbatem scripsi cuncta, quæ successerat, ipsique duplum postremi hujus operis misi cum practica dicti nobilis.

Ad me rescripsit ut manerem Parisiis adhuc annum sumptusque non formidarem, maximè cum in arcanum incidissem, pro principio, quod existimabat non exiguum, quamvis ego resolvissem in animo non uti materia, quæ non persisteret in eodem statu, quo prius apparuerat, hoc mihi proponens, operandnm non esse, neque laborandum cuiquam, ut nequam & impostor evadat, aliorumque detrimento ditescat. Proinde mansi, ut scripserat alio anno, cum duobus antea præterlapsis, frequentans jam hunc, modo alium, eosque de quibus opinio communis erat ipsos aliquid habere boni perfectique. Omnes fermè consumpseram pecunias, cum jam ad me rursum scriberet Abbas, ut mox visis perlectisque suis literis absque mora venirem ad ipsum quod feci: nolebam enim promissam fidem fraternam perfringere. Advenienti mihi literas obtulit à Rege Navarræ (qui harum rerum curiosus esse videbatur) ad ipsum missas, ut procuraret apud me, si rem gratam illi præstare vellet, Regem adirem illico, arcanumque docerem illius nobilis, nec non alia quæ me scire audiverat ex relatu, promittentem in remunerationem tria, vel quatuor millia coronatorem. Summa hæc Abbatem adeò inflammarat, ut non magis lætum se demonstrasset, ubi jam in crumena sua latitassent, nec prius quiescere potuit, quam in Aulam me contulerim. Quo cum venissem, non ante sex hebdomadas operari potui, quod alio quærenda essent materialia. Absoluto tandem opere muneris, quod expectabam obtigit nihil, Nam etsi Rex in animo concepisset remunerare labores meos (ut interim taceam de favore & amicitia per incolas & aulicos, mihi demonstratis scilicet, à valdè paucis tamen) nihilominus dissuadentibus Regi bonam opinionem suis, ac maximis nobilibus, & præsertim illis, qui potissima causa fuerunt adventus mei, dimissus fui à Rege vacuis manibus, datoque verbo gratiarum, & si quid esset confiscationum in suis regionibus, cujus potestatem haberet, perquirerem, hoc mihi dare pollicebatur. Tædiosa responsione perturbatus, fidere nolui tam vanis promissionibus, quæ mihi notissimæ fuerant olim, ad Abbatem non satis contentus redii, nec prius tamen quam inviserem transeundo quendam religiosum Doctorem excellentissimum in philosophia, de cujus singulari doctrina rumor erat non exiguus, hic me plurimum retraxit à sophisticationibus. Postquam cognovisset me Philosophiæ navasse operam, eo usque, ut magistratus gradum (quem vocant) recepissem, ut ipsi etiam narraveram, dolere se plurimum, ajebat, me non habuisse libros optimos quoscunqne priusquam & tempus, & opes tam inutiliter consumpsissem in ejusmodi sophisticationibus diabolicis. Narrabam ei de hoc opere postremo, qui mox judicavit in multis examinibus persistere non posse. Quapropter suasit amice, ut prorsum deinceps abstinerem ab istis erroribus, librosque legerem antiquorum Philosophorum attentius, ad cognitionem veræ suæ materiæ, in qua videbatur consistere hujus scientiæ potissima perfectio. Proinde accelerabam iter ad Abbatem, ut rationem redderem sumtuum, quos feceram Parisiis, partemque darem ejus remunerationis, quam acceperam à Rege Navarræ. Cumque narrassem omnia, contristatus est, & maximè quia nolebam in opere perseverare: credebat enim industrium operatorem esse me, nec tantum efficere potuerunt bona verba, quibus utebatur, quin Doctoris consilium amplecterer, ob evidentes rationes quas adduxerat. Calculo dato cum Abbate, utrique nostrum ex octingentis coronatis communibus, nonaginta residui sunt inventi. Vale utrinque dicto, separati fuimus: ego verò domum reversus, ut plures nummos à meis arrendatoribus haberem, quibus receptis, Parisios iterum me contuli, deliberatione facta mecum, postquam eo venissem, à domicilio quopiam non exeundi, donec optimam & perfectam fecissem resolutionem, ex lectura diversorum auctorum nostræ philosophiæ naturalis antequam operi nostro magno manum apponerem, relictis omnibus sophisticationibus auctori suo nequam. Appuli Parisios itaque postridie Sanctorum, anno 1546. comparatisque mihi libris aliquot pretio decem coronatorum in hac philosophia partim excusorum, partim verò non, cum antiquorum, tum modernorum scribentum, ut Turba Philosophorum, Trevisanus, Lamentatio naturæ, & plerique alii tractatus nondum impressi, & locato cubiculo in suburbio Marceo, mansimus ibidem ego, & puer inserviens mihi, neminem interea frequentans, atque assiduè studens, dies & noctes integro anno summa cum diligentia. Primo mense vix absoluto, cœpi jam unam resolutionem mihi proponere, mox aliam, hanc ampliare, modo mutare prorsum, idque tantisper facere proposueram, usque dum in unam tandem incidissem, in quam nulla varietas, & nulla contradictio sententiarum philosophicarum quadrare posset. In istis annus, & bona pars alterius præteriit, priusquam stabilem aliquam ex eis cognitionem elicere possem. Inter istas perplexitates constitutus, frequentare visum est expediens bonos operatores in hoc opere divino, sophistis à tergo relictis, quos cognoveram toto cœlo [quod ajunt] errare, & alios seducere. Verum quæ me tenebat ambiguitas à studio, jam augebatur, ac magis dum considerarem varium atque diversum operandi modum inter ipsos. Nam si hic in auro solo operabatur, alter in auro cum Mercurio, alius admiscebat plumbum, quod sonans appellabat, quia cum argento vivo per vas retortum transierat: alius item convertebat metalla in argentum vivum, variis simplicibus atque diversis, per sublimationem: alius operabatur in attramento nigro, quod asserebat veram esse materiam, qua Raymundus Lullius utebatur in compositione magni sui lapidis.

Si quis operabatur in alembico, contra reperiebatur, qui in multis, atque aliis diversis vitris, æneis nonnullis, cupreis, plumbeis, vel argenteis, etiam aureis. Item nonnulli suas decoctiones faciebant igne magnorum carbonum, alii lignorum, alii qui floribus racemorum, alii Solis radiis, & in balneo Mariæ alii. Adeò ut operationum ejusmodi varietas, una cum librorum contradictionibus, eo me fermè redegerant, ut desponderem animum, cum Spiritu divino rursum erectus, ad librorum seriam lecturam denuò me contuli, diligentius & majore cum animadversione relegi scripta Raymundi Lullii, præsertim in Testamento & Codicillo, quæ contuli cum epistola quadam, quam scripsit, prope mortem existens, Roberto Regi, & cum scripto quodam à Doctore mihi dato, cui fuit inutile, nt contra prædictas omnes operationes, quas antea videram concludens, ad unam tandem resolvissem, talemque reperissem, quæ conveniret cum omnibus libris: item cum ea resolutione, quam facit Arnaldus de Villanova præceptor Lullii in hac arte, sub finem magni Rosarii sui. In hac itaque manens opinione, aliud nihil operatus fui; quam

quam assiduè legere ac meditari circa meam resolutionem dies & noctes, donec terminus adesset mei census, ut domum redirem operatum. Cumque jam essem domi, proposui quod resolveram in effectum deducere, facta provisione prius omnium quæ necessaria sunt, ac primò furnum construxi, & altera die Paschatis laborare cœpi, non sine multis impedimentis, quorum hic non faciam mentionem, nisi parentum & amicorum crebrarum increpationum, ac vicinorum. Nonnulli dicebant mihi, Heus quidnam versas in animo, nunquid sat inutilium sumtuum in his nugis adhuc fecisti, quæso? Alius admonebat nisi abstinerem à tractatione tantorum carbonum, vulgus suspicaturum de fabricatione monetæ falsæ, cum jam hac de re murmurare cœpissent. Adveniebat alius, qui cives omnes asserebat mirari, ac præeminentiores, cur non facerem professionem Jurisprudentiæ, præsertim quod Licentiatus essem, quoad pervenerim altius ad officium aliquod administrationis è Republica. Qui mihi conjunctiores erant, ac familiariores, increpabant indies absque intermissione dicentes: Quando tandem istis ineptiis finem impones, & bonorum paternorum dilapidationibus? potius foret hujusmodi sumtus inutiles ad solutionem creditorum convertere, & emptionem alicujus officii. Nec id sat esse videbatur, quin minarentur mihi, nisi desisterem, facturos ut ministri Justitiæ ruerent in domum, & omnia perfringerent instrumenta cum reliquis. Si nostri nullus (inquiebant) nec cæterorum tibi amicorum sit respectus, tui saltem habeto rationem, considerans cum triginta, vel circiter, annorum sis, videris agere quinquagesimum. Sic tibi barba tingitur in albedinem fermè, præ nimiis laboribus, vanæ cujusdam opinionis gratia perpessis à tua adhuc juventute. Utrum hæc verba me pungerent asperrimè considerate: maximè cum viderem opus meum indies succedere prosperius, cui pertinaciter & constantissimè insistebam absque tædio, spretis etiam istis ac aliis intervenientibus impedimentis, & præcipuè peste, quæ sæviebat per totam æstatem, ut etiam cessarent omnes negotiationes. Singulis utique diebus conspiciebam apparitiones trium colorum, quos Philosophi scribunt apparere debere ante perfectionem operis divini. Eos omnes gratia Dei vidi successivos unum post alium, & deinceps proprio die Paschatis alterius anni, vidi perfectionem, experientia facta super vivum argentum calefactum in tigillo, & conversum in purum aurum præ meis oculis, breviori spatio, quam unius horæ, pauco admodum hoc pulvere divino. Deus novit quanto fuerim gaudio perfusus. Nec propterea jactabundus, aut elatus mundo coram exsilii, sed clam Deo gratias agens immortales, qui meas preces exaudire dignatus fuerat, per Jesum Christum filium suum Dominum nostrum, oravi latius, ut illuminaret cor & intellectum sua gratia; quò possem uti ad honorem & laudem sui gloriosi nominis. Altera die statim accinxi me itineri versus meum Abbatem, quo promissæ fidei facerem satis, at obierat sex antea mensibus: quamobrem dolore maximo affectus fui, & ob mortem alterius Doctoris videlicet, de qua mihi relatum fuit itinere, non longè transeunti à suo Conventu. Proinde contuli me in quendam locum assignatum cuidam proximo parenti meo, priusquam discederem à patria, ut eum ad me venturum expectarem: hunc reliqueram domi meæ cum potestate procuratoria, vendendi omnia bona mea paterna, ut meis creditoribus satisfaceret, ac residuum secreto pauperibus & egenis distribueret, utque mei parentes & alii fierent participes ejus doni, quo me Deus honorare voluerat. Plerique, & ferè omnes alii existimabant me tanquam desperabundum, & præ dedecore ob tantos sumtus inutiles vendidisse omnia, quo ad exteras regiones fugiens, laterem incognitus, ut mihi retulit ille meus parens, qui ad me venit prima Julii. Deinceps Lausanam ivimus, in Sabaudia sitam, ut inde nos conferremus ad celebre quodpiam emporium Germaniæ, pauco admodum comitatu, ne innotescerem etiam illis, qui hoc meum opusculum legerent, me vivente, Quod quidem composui solum, ut diverterem bonos piosque viros à sophisticationibus, ad viam rectam perfectionis in hoc opere divino. Pro conclusione hujus primæ partis, in memoriam omnibus refero quod Poëta cecinit;

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

quo discant à meis erroribus inutiles sumptus fugere, qui fiunt in sophisticationibus: contra, patienter & constantes prius legere & intelligere bonos auctores, quam operi manum admovere: Deum orando semper pro gratia & intellectu sincero. Siquidem non fato neque fortuna huc pervenitur, at sola vocatione divinitus facta, potius quam studio. Quibus datum fuerit, dabitur pariter indignis velandi modus, & aliis probisque revelandi, ne omnes æqualiter intelligant: pariter & benè utendi gratia, in honorem Altissimi datoris luminum. Amen esto.

Opusculi Dionysii Zacharii *Secunda pars, quæ docet auctor legendorum Philosophorum naturalium ex facilima methodo modum & normam.*

PRimo Physicorum libro Aristoteles docet contra negantes principia non esse disputandum, at benè cum ipsis, qui fatentur esse vera, per ignorantiam (sed hac valeant, quantum valere possunt) incauti, non videntes anguem sub hac verba latentem, ob larvam sibi ante oculos positam, præ qua de falsis coloribus à veris discernere nequeunt. Sed auctorem in hac parte intelligere non sat valens, ad meliora transeo, qui prosequitur ad hunc modum; Bonis [inquit] viris, & hujus artis studiosis opusculum volui conscribere, quo valeant inde fructum & utilitatem referre non exiguam in legendis auctoribus, intelligendis obscuritatibus, & velamentis, confusione per varietatem inordinatam structis. Proinde ut obveniam istis, & meis subveniam auditoribus, ordine partiar narrationem, ac primò dicam per quos hæc scientia potissimum inventa prodiit in aliquorum successivam notitiam, tum quibus auctoribus usus sum in compositione hujus opusculi: causam etiam quare tam obscurè scripserint. Deinceps diversis probabimus argumentis veritatem & certitudinem artis, respondendo pariter magis apparentibus in contrarium adductis. Tertiò docebimus artem nostram esse naturalem, & qua ex parte: item quamobrem divina vocetur ab operationibus principalibus, inibi declarando manifestos errores operantum, hac tempestate. Tandem opera naturæ sub terra per ipsam usitata, in generationibus metallorum declarabimus, ad quorum imitationem artifices operari super terram oportet. Postea materiam ad hoc opus necessariam indicabimus: & postremo terminos præcipuos

cipuos usurpatos in hac arte, sententias quoque Philosophorum antiquorum apparentes, sibi mutuo contrarias concordabimus, in filiorum artis utilitatem, & in maximum detractorum dedecus, ignominiam, & confusionem; singula per antiquissimorum, & doctissimorum Philosophorum auctoritates, ne se putent à moderno quopiam detegi cum suis imposturis. Ut melius declaremus nostræ scientiæ primos inventores beati Jacobi Apostoli doctrina est, quod revocemus in memoriam, quæ sic habet: Omnis donatio bona, & omne donum perfectum è supernis est, descendens à patre luminum, &c. Hæc sententia generalis est, quapropter & nostræ convenit intentioni, maxime quia scientia nostra est tam divina, tamque supernaturalis (in secunda quidem operatione) ut semper fuerit, ac sit adhuc impossibile hanc innotescere hominibus, quocunque studio vel industria quavis, etsi omnium sapientissimi sint, atque doctissimi Philosophi, nisi primum à Deo sit inspirata. Deficiunt enim hac parte nobis naturalis omnis ratio & experientia. Quapropter merito scriptum est à nonnullis, arcanum esse reservatum à Deo suis, ipsum timentibus & honorantibus, ut ait ille magnus propheta noster Hermes. A nullo alio (inquit) nec per alium, quam à Deo per divinam ejus inspirationem habeo. Alphidius idipsum confirmat, his verbis: Scito fili, Deum reservasse hanc artem Adami posteris, & præsertim vere pauperibus. Id ipsum affirmat Geber in Summa inquiens: Nostra scientia est in potestate Dei qui ex misericordia sua donat eam quibus vult. Non est igitur in hominum potestate, neque ab ipsis excogitata. Verum in quantum ipsa naturalis est, aut in primis suis operationibus naturam imitatur, eatenus variæ sunt opiniones in demonstrando primum inventorem ejus imitationis. Nonnulli asserunt fuisse Adamum, alii Æsculapium: aliqui volunt Enoch primam ejus habuisse cognitionem, quem dicunt Hermetem extitisse, cui etiam tantum honoris Græci tribuerunt, ut omnium artium occultarum inventorem appellarent. Ego pro parte mea libenter assentirem postremæ huic opinioni, cum certissimum sit ipsum fuisse præcellentissimum Philosophum; ut ex scriptis ejus apparet. Causas rerum diligentissime scrutatus est, per experientias in naturalibus, quibus cognitis, innotuit ipsi pariter materia qua utitur natura in concavitatibus terræ generando metalla. Quotquot enim hanc imitati fuerunt omnes pervenerunt ad veram hujus artis notitiam, uti Pythagoras, Plato, Socrates, Zeno, Haly, Senior Rasis, Geber, Morienus, Bonus, Arnaldus de Villanova, Raymundus, & plerique alii, quos recensere prolixum foret. Ex quibus omnibus, tanquam ex præcipuis, composuimus hoc præsens nostrum opusculum, non sine maximo labore, ut ipsorum libri testantur. Scripserunt enim ad hunc modum [cum præ oculis timorem Dei sibi proponerent] ut impossibile sit ad cognitionem artis hujus pervenire lectura sola suorum librorum; quod Geber in Summa: Non est (inquit) quod filius artis animum despondeat in hoc opere divino: siquidem assidue meditans causas naturalium compositionum, tandem eo perveniet, quo tendit animus ejus. Contra, quicunque prætendit invenire medio librorum nostrorum, tardè rem assequetur: nam ad eum scripsere modum Philosophi (ait alio loco) ut sibi ipsis tantùm videantur congratulari practicam veram, huic inquirendi modum permiscentes: item præcipuas quoque operationes vario modo, ac in diversis capitulis ponentes: causam ponit: Quia si observassent ordinem in suis tractationibus, potuisset hæc scientia divina ab omnibus intelligi primo die, vel unica hora, adeò nobilis est, ac admiranda.

Alphidius inquit: Philosophos, credendum est, prædecessores nostros occultasse principaliorem suam intentionem, sub ænigmatico & æquivoco sermone, ac innumeris figuris ne per manifestationem suæ doctrinæ, mundus ruinam inde pateretur. Nam periret omnis agricultura, negotiatio, & quicquid necessarium est in conservationem vitæ humanæ: nemo siquidem laborare vellet, cum se tantis opibus refertum videret, unusquisque necessitudinem contemneret. Quo fit ut Hermes in principio sui libri, se excusans dicat: Filioli, non est quod existimetis Philosophos occultasse hoc arcanum, ex invidia adversus doctos ac studiosos, at solum ne malignis & ignaris innotesceret. Rosinus ait: Hoc medio ignarus æquaretur sapienti, & malitiosus homo nequam abuteretur, in detrimentum, ruinam & perditionem totius populi. Similibus excusationibus utitur Geber in Summa sua, capitulo de Administratione Medicinæ solaris, inquiens: Non est quod mirentur filii doctrinæ, Philosophos obscure scripsisse libros suos: non enim ipsis factum, sed ignaris & indignis velatam esse voluerunt hanc sententiam, sub tanta varietate & confusione diversarum operationum, interea tamen stratam viam filiis sapientiæ quâ pervenire possent ad cognitionem artis. Non enim (ut habetur alio loco) sibi ipsis tantum scripserunt artem, quam tenebant, sed media dederunt, quibus cognosceretur, & haberetur ab aliis. Hæc est igitur causa difficultatis in libris Philosophorum. Quid enim difficilius esse potest, quam ex tam innumeris contrarietatibus & contradictionibus explicari, nedum in multis, ac inter omnes fere, verum etiam in unico auctore, ut Rasis ait, inquiens: Abunde satis demonstravi libris meis verum fermentum, quo quidem opus est ad multiplicationem tincturarum ad metalla, quod alio loco dixi non esse verum fermentum, relinquens hujus sententiæ sententiarumque judicium illis qui sanum habent intellectum, subtilemque discretionem. Item si unus ipsorum dicat materiam nostram esse vilis pretii, atque nullius, ubique in fimis reperiri, uti Zeno in Turba Philosophorum: contra hoc eodem libro Barseus ait, quod quæritur non est parvi pretii. Alius dicet rem esse pretiosissimam, non absque multis sumptibus reperibilem. Hic docet præparationem materiæ in diversis vasis operationibusque diversis, uti Geber in sua Summa: mox reperias alium asserentem uno vase tantum opus esse ad divinum opus nostrum, ut sunt Rasis, Lilius, Alphidius, & alii. In lib. ejusdem Rasis habetur tempus novem mensium, in alio legitur annus esse necessarius ad hoc opus perficiendum, quod asserunt Rosinus atque Plato. Tandem in ipsorum terminis tanta varietas apparet, ut impossibile sit rem à quoquam detegi, nisi per inspirationem altissimi, vel immediate, vel per aliquem virum bonum & sapientem in hac arte. Causa potissima hæc est, ut non appareat quisquam hujus rei peritus vivens, at solum post mortem fateatur scriptis: tantis enim laboribus adeptam artem sibimet, si possent, occultam vellent Philosophi, quanto magis aliis. Hoc nobis igitur cum vulgo non est ita mirandum, atque cum sapientibus, quanam via sit ad illam perveniendum. Priusquam autem ad secundum nostræ divisionis membum veniamus, respon-

respondendum erit objectioni calumniatorum, labores alienos carpere solitorum, quod proprii sui lumine vero careant. Non observatam (inquient) Aristotelis doctrinam libro septimo Physicorum, quæ sic habet? Definitio est vera forma subjecti definiti. Cum ergo suscepissem veram tractare methodum hujus scientiæ, prius à definitione fuit inchoandum. Hos & similes remittam ad priscos auctores, qui cum scientiæ divinæ definitionem dare conarentur, & non invenirent perfectam & completam, fateri coacti sunt, non esse possibilem, maxime quia familiaribus caret principiis, ut ajunt Morienus, Lilius, & plerique alii. Quapropter descriptionibus variis duntaxat contenti fuerunt, quibus effectus artis demonstrarent. Ego vero dicam pro parte mea, quidnam hac de re sentiam. Est philosophiæ naturalis pars quædam docens modum perficiendi metalla supra terram, ex imitatione naturalium operationum, quanto proximius fieri potest: quam veram asserimus, diversis de causis. Præcipuè cum nihil sit inter Philosophos certius, veritatem ibidem esse, maxime ubi nulla apparet contradictio, teste Philosopho. Quotquot autem in hac arte scripserunt olim, sive Hebraice, Græce, aut Latine, sive quovis alio sermone, consenserunt inter se, etsi diverso tractandi modo per figuras æquivocationes, & ænigmata, ut videantur uno & eodem idiomate scripsisse, eodem etiam tempore, quamvis centum, ducentis, ac mille annis alii alios præcesserint, Senior in hanc sententiam ait: Quamquam apparet quodammodo Philosophos diversa tractare sub variis diversisque nominibus: Verum enimvero nil nisi rem unicam intelligunt. Idipsum asserit Rhasis libro Luminum, inquiens: Sub diversis sententiis, nobis prima facie contrariis apparentibus, Philosophi non nisi rem unam intellexerunt, eandemque: cujus rei testimonium exhibent aliarum sententiarum insignes professores, qui pariter in hac arte divina scribentes etiam, & affirmantes hanc divinam scientiam circa rem unam versari perhibent. Sola Philosophi sententia hæc nobis sufficeret, quam ponit Ethicorum libro 2. Omne quod rite peragitur, unico medio perfici. Omnium igitur opinio est, unica via divinum hoc nostrum opus absolvi. Teste Gebro in Summa: Scientia nostra (inquit) per diversa non perficitur, at solum per unicam rem, cui nihil addimus nec diminuimus, sed superflua tantum removemus, præparatione sola separando. Item Lilius ait: Magisterium nostrum, una re duntaxat, uno regimine, & unico medio perficitur. Idem asserunt omnes, quotquot scripserunt hactenus in hac arte Philosophi, licet videantur in varia distrahi. Potissima certitudo nostræ scientiæ, qua confirmamur esse verissimam, est experientia, quam fecimus ejus, ut loquuntur Senior & Rhasis. Verum ut iis talem approbemus, maxime, quibus dubitare merito contingit, cum cæteris Philosophis erit fatendum, ipsam contineri sub ea philosophiæ parte, quam operativam vocant, & sub medicina, quæ sui veritatem non aliunde comprobare, quam ab experientia potest, Ut cum per eam docetur Reubarbarum purgare choleram: non melius id poterit, quam ex oculo percipi, & experimento per applicationem dicti simplicis medicamenti. A simili concludimus in arte nostra: si videatur fumo solo plumbi coagulari Mercurium, & atramentorum fieri componique posse medicinam perfectissimam, naturæ metallorum & qualitatibus congruam, qua cum cæteris imperfectis perfici queat, sola projectione super ipsum facta, præsertim cum & ipsa mineralia composita congelent Mercurium, ipsumque reducant in suam naturam. Quanto magis perfecta per nostram artem rite præparata congelabunt ipsum ac reducent cum aliis imperfectis metallis, ingenti & exuberanti sua decoctione, quam habent per administrationem artis nostræ. Quo firmius hanc nostram intentionem curiosis hominibus approbemus, ut ejus veritati certitudinique melius assentiant, Aristotelis sententiam lib. 4. Meteor. adducamus: Omne, quod (inquit) eandem cum aliquo composito operationem efficit, est idem per omnia simile, ut omne quod operationem habet oculi, est oculus. Haud secus, cum aurum nostrum arte nostra compositum, per omnia simile sit minerali (in quo versatur omnis controversia disceptationis, utrum aurum à nobis compositum verum sit aurum) satis docuisse videmur ex Philosophi sententia, nostram artem esse veram & certissimam. Satis fatebuntur ipsis probatum, qui viderunt ejus experientiam, aliis vero non: quibus Philosophi probabiliores auctoritates in hanc rem adferemus. Eodem libro Meteororum, quarto Digestionum capitulo sic inquit, aut simile. Quicquid in perfectionem destinatum est, ac tale mansit ob digestionis defectum, assidua digestione perfici potest: qualia sunt omnia metalla imperfecta, cum à natura fuerint ad aurum ordinata prius ab initio suæ compositionis, ut postremo per eandem ad eum finem, auri videlicet, perducerentur, nec nisi talia sunt ob imperfectam digestionem: ergo quod sequitur audiemus eo loco, ubi quartum nostræ partitionis membrum discutiemus. Quod igitur natura sub terra voluit exequi, nos supra terram imitatione per nostram artem, & projectionem efficimus, ut infra latius audietur penultima nostræ divisionis parte. Rursus cum elementa qualitatibus suis sibi mutuo contraria (ut ait Philosophus libro secundo Generationum) in se invicem convertibilia sint, quanto magis ipsa metalla, quæ sunt unius & ejusdem substantiæ materiæque, cum non sint qualitatibus contraria, convertentur, hoc in illud facilimè. Quam ob causam Hermes procreationem ipsorum circularem esse dixit, at improprie quodammodo, ut ipsemet fatetur, quia non sunt ad eum finem à natura creata, ut ex perfectis fiant imperfecta, sed contra: quapropter eatenus non est eorum generatio prorsum circularis, nisi pro parte. Quanquam istæ similesque rationes per se sunt in confirmationem artis sufficientes: attamen quia sophistæ semper in contrarium adferunt, quod reluctetur veritati, si non omnia (quod prolixius foret, quam huic opusculo nostro conveniat) quæ difficiliora sunt argumenta, studiosorum animum & mentem perturbantia, mediamque inter dubium & resolutionem hærentem tenentia, producemus in medium, ut ab istorum solutionibus alia refellere discant; Ex auctoritate Philosophi quarto Meteororum, quæ pariter fuit Avicennæ, & Alberti Magni, sic argumentantur: In vanum operantur Alchemista metalla perficere conantes, nisi reducant illam in primam materiam. Cum igitur id non faciant, sophistica per conclusionem asserunt Alchemistarum omnium opera, ut ipsemet Albertus ait ad hunc modum. Quotquot metalla tingunt variis materialibus simplicibus in diversos colores, sunt impostores, nisi reducant illa in primam materiam. Multi sapientissimique viri hoc argumentum solvere conati sunt, cum sit ex magis apparentibus. Istorum nonnulli dicunt, etsi per projectioné imperfecta non reducãtur, nihilo-

nihilominus in compositione medicinæ similis fit reductio, videlicet in sulphur & argentum vivum, quæ sunt vera materia metallorum, ut infra dicetur latius quarto nostræ divisionis membro. Sufficit igitur agentis sola reductio, tum perfectio summa per decoctionem acquisita, licet passivi nulla fiat reductio. In ea sententia fuerunt Arnaldus de Villanova in magno suo Rosario, quem secutus est Raymundus Lullius in suo Testamento. Salva pace tamen & reverentia, quæ debetur gravissimis auctoribus, hæc opinio contrariari nimium videtur Philosophis omnibus. Cum enim concedunt metalla esse in primam reducenda materiam, quod motu fit corruptionis ex Aristotele, velle videntur sola fusione divini nostri lapidis super metalla, hæc ad eum corrumpi modum, ac nudari prima sua forma, quod omni Philosopho concedere nimis indignum est. Plerique alii diversas adferunt solutiones, ut videre licet in suis libris. Ego vero meam solutionem proferam. Si quidem nova fabricare metalla moliremur, aut ex eis lapides vel quidpiam aliud alienum à metallis, necessario forent in primam suam reducenda materiam, idque mediis quæ dicta sunt. Cum tamen hæc sit intentio nostra duntaxat, ut imperfecta perficiamus metalla in aurum, præter omnem transformationem in materias novas, & à propria sua natura differentes, purgemus ac mundemus per operis nostri divini projectionem, quo ad exuberantem deveniant perfectionem. Haudquaquam est opus illa reducere in primam materiam: differunt enim imperfectum perficere, & ex isto novi quid producere vel generare. Alioqui concluderetur, omnia semicocta reducenda esse ad primam formam, ut complete decoquerentur: quod quidem indignum est omni Philosopho. Cæteras objectiones adversus chemicas artes fieri consuetas, in præsentia missas faciam, quod per ea quæ posuimus, reliqua facile solvi queant argumenta quævis Auctoritatis Avicennæ tamen est, quod meminerim, de contradictionibus Aristotelis contra chemiam objectis in sua juventute: Cognovi (inquit) intentionem eorum, qui nostram artem negant, & aliorum qui veram affirmant esse. Priores, ut sunt Aristoteles & plerique alii, utuntur quibusdam argumentis utcumque apparentibus, ac nomine veris. Posteriores vero dicunt hanc scientiam certis demonstrationibus probari non posse, vel licere, ut alias omnes, cum alia via procedat, aliis omnibus contraria. Nam celat ac velat suorum terminorum proprietates, cum cæteræ plurimum laborent in suorum declarationibus. Proinde nostræ divisionis ordinem prosequutus, tertium ejus membrum arripiam, exponens operationes ejus necessarias, ad executionem operis nostri divini. Primo dicam rationem quare naturale vocetur atque divinum, ut cognoscantur enormes operantium hac tempestate errores. Aristoteles docet naturam operari sub terra in procreatione metallorum quatuor qualitatibus (ut melius intelligatur) elementis, igne, aëre, aqua & terra: quorum duo, reliqua duo comprehendunt, terra ignem, & aqua aërem. Cum igitur materia nostra constat ex aqua & ex terra (ut infra dicetur amplius penultimo nostræ divisionis membro) merito naturalis appellatur, quia in ejus compositione quatuor intrant elementa: duo manifesta, sub quibus alia duo latitant, oculis velata corporeis, ignis, & aër videlicet, quæ solis mentalibus percipi debent, ut ait Raymundus Lullius in suo Codicillo, ad hunc modum: Considera (inquit) naturam, & proprietatem olei (quod sophisticatores aërem vocant, ideo quia suis qualitatibus magis abundare dicunt) oculus tuus non judicabit illius differentias, & proprietates. Per hæc verba satis innuit, elementa quatuor in in opere nostro divino non esse evidentia, quod plerique falso putarunt, ut infra dicetur, ubi terminos declarabimus artis. Naturalis etiam dicitur scientia, quod in prima sua operatione imitatur naturam quanto diligentius potest: non posset enim in omnibus, ut ait Geber in sua Summa. Veterum operationibus Philosophorum naturalium, qui nos præcesserunt, optime confirmantur: hi quidem postea quam diligentissimis inquisitionibus cognovissent (ut ait Raymundus Lullius in epistola sua ad Albertum Regem, & Albertus Magnus in tractatu Simplicium animalium) naturam ad metallorum procreationem, sub terra solum operari per continuas & assiduas decoctiones veræ materiæ, quibus mundum ab immundo, purum ab impuro, perfectum ab imperfecto, continuatis evaporationibus separat calore terræ mineralis partim id efficiente, patim calore Solis, qui per se solum integram & perfectam istam decoctionem non adimplet, ipsimet confirmati sunt. Hoc declarat optime bonus ille Trevisanus, quod etiam nos docet experientia: videmus enim in mineris diversitatem metallorum & materialium, nonnulla crassiora, & alia subtiliora purioraque in sublime plerumque exaltata. Quapropter nostra scientia naturam imitando, procedit in prima sua operatione per sublimationem, qua materiam nostram optime purificet: impossibile namque fuerit nobis aliter præparare, ut Geber in Summa, & Rasis in libro Luminum inquiunt: Initium operis nostri, est sublimare, quare merito naturale vocatur. Quam ob causam scripserunt illi, qui nos præcesserunt, opus hoc nostrum non esse artificiale: quicquid enim facimus, aliud nihil est quam administrare naturæ per artem materiam ad compositionem operis necessariam, quam ipsa natura non potuit in hanc profectionem connectere, quia ejus actiones continuæ sunt, ut ait Geber in sua Summa. Ratione hujus tam admirandæ conjunctionis elementorum scientia nostra divina vocatur: quam vero conjunctionem Philosophi secundam operationem appellarunt, & nonnulli dissolutionem, asserentes, arcanum arcanorum esse, quod Pythagoras ait in Turba Philosophorum: Magnum hoc est mysterium, quod hominibus Deus velatum esse voluit. Item Rasis in libro Luminum: Si veram nostri corporis dissolutionem ignoraveris, non est quod opereris: illa siquidem ignota, reliquum inutile fuerit: hanc etiam ex libris discere nemo potest, neque ex notitia causarum naturalium: proinde vere divina dicitur, ut Alexander inquit. Corpus nostrum (quod lapis est occultus) cognosci minime potest, neque videri, nisi nobis hoc ipsum Deus per Spiritum Sanctum suum inspirarit, vel per aliquem vivum hominem docuerit, sine quo scientia nostra nihil est. Hic est lapis, de quo loquitur Hermes tractatu suo quarto: Lapis noster (inquit) divinus cognoscendus est, qui clamat assidue: Defende me, & ego juvabo te, da mihi quod competit, ego tibi vicissim optime succuram. De hoc eodem occulto corpore loquitur primo suo tractatu: Falco semper in cacumine montis clamans: Ego sum album nigri, & rubeum citrini. Scientiam nostram inutilem esse præter istam conjunctionem, ratio est, quia tempore nativitatis & procreationis operis nostri divini, pars volatilis secum defert partem fixam. Aliter enim quam per istam admirandam, & plusquam

& plusquam supernaturalem conjunctionem efficere haud quaquam possemus, ut in igne fixum opus permaneret: ut quod omnes Philosophi præcipiunt, fiat fixum volatile, ac denuo volatile fixum. Ista conjunctio fieri debet ipsamet hora suæ nativitatis, ut inquit Haly secretorum libro: Quicunque nostrum lapidem non invenerit hora suæ nativitatis, non est quod alium expectet ejus loco. Nam is qui divinum opus nostrum aggreditur absque notitia determinatæ nativitatis ejus horæ, nil ex opere suo consequetur unquam, præter inutiles omnino labores & pœnas erroris sui. Hanc eandem conjunctionem Rasis libro Præceptorum propriè vocat pondera Philosophorum, & regimina, suadens ut ab hoc opere divino prorsum abstineamus, si non cognoverimus exactissime pondera, quæ Philosophi præ cunctis aliis arcanis occultarunt, ut patet ab eorum scriptis variis. Nam ubi quis dixerit, ejusmodi conjunctionem divinam fieri die septimo, mox reperias alium; qui asserat quadragesimo die compleri: alium centesimo: alium sub finem mensium septem aut novem, quod Rasis: alium sub anni finem, ut Rosinus: vix duos hac in re concordantes legere poteris. Cum tamen unicus sit idemque terminus, unicus dies, imò unica sola & eadem hora, qua fieri debet nostra conjunctio ad propriam suam decoctionem. Verum quia voverunt arcanum hoc potissimum se non revelaturos, de studio diversos scripserunt terminos, quamvis inter se conveniant, intelligentes unicum, quo cognitio reliquum nihil aliud est, præter opus mulierum & puerorum ludus, ut ait Socrates: Ecce tibi veram dispositionem albi plumbi demonstravi (hoc est veram præparationem materiæ nostræ, quæ nigra prius ut plumbum apparet, postmodum albescit per nostram continuatam decoctionem) si hanc probe intellexisti, residuum aliud nihil est, quam opus mulierum, & ludus puerorum. Innuens per hæc verba nullum opus hoc nostro levius, post conjunctionem existere: quod sane verissimum est. Cum non sit opus alio labore quam sola decoctione duarum materiarum jam conjunctarum: interea dum coquuntur, quies datur optatissima, ut ait Philosophus Ethicorum 7. Quietem longè delectabiliorem esse quovis labore. Nostram decoctionem postremam fieri cum requie, & absque labore tormentove testatur Rasis lib. Trium verb. inquiens: Omnes dissolutiones, calcinationes, sublimationes, dealbationes, rubificationes, ac reliquas operationes, quas Philosophi scripserunt esse necessarias ad divinum opus nostrum complendum, in igne fieri præter amotionem. Pythagoras in Turba Philosoph. idem asserit, inquiens: Cuncta regimina ad opus divinum & perfectionem ejus facientia, decoctione sola compleri. Barseus idipsum ait eod. lib. Coquendum, tingendum, & calcinandum in hoc opere, verum operationes decoctione duntaxat omnes perficiendas. Ne tamen Sophistæ calumniatores dicant, & suas operationes etiam non esse nisi decoctiones, alias Philosophorum antiquorum sententias allegabimus, quibus errores eorum detegantur. Alphidius ait: in operis nostri divini compositione, non nisi una materia sola (quam aquam propriè vocant) una tantum actione, decoctione videlicet, quæ fit in unico vase præter amotionem ab igne. Idem attestatur Rex Salomon: in operis nostri divini confectione (quod nostrum sulphur vocat) non indigemus (inquit) præterquam uno medio solo. Lilius idem sentit: Divinum opus nostrum (ait) fit in uno vase solo, uno medio duntaxat, & unica decoctione. Mahometus: Non habemus (inquit) nisi medium unum, decoctionem videlicet, vas unum, &c. quibus divinum opus nostrum ad album & rubeum perficiamus. Avicenna tenuit eandem opinionem, qui præ cunctis optime loquitur, ad hunc modum: Disputationes (inquit) omnes, id est, operationes, ad opus nostrum divinum componendum necessariæ, fiunt in uno vase solo, duplici tamen.

Operantum igitur hac tempestate maxima pars errorem suum hoc ipso fateri cogetur, cum nemo non ipsorum tres vel quatuor furnos habeat, & nonnulli decem vel duodecim, hunc ad calcinandũ, illum ad solvendum, alium ad sublimandum, & innumera vasa quibus, utuntur. Verum enimvero tales in diem extremum operarentur, priusquam ad perfectionem hac via pervenirent, nisi corrigant suas operationes. Ut interim taceam de separationibus elementorum (quas vocant) usque dum de natura quatuor elementorum, ubi de terminis artis nostræ dicturus sum, tractetur. Satis mihi fuerit in præsentia demonstrasse modum, & viam detegendi, cognoscendique devios operarios in hac arte, pariter eos, qui persistunt in recta semita. Nam, ut antea dixi, latiusque dicetur infra, unicus est operandi modus, in unico vase (quod Lullius Hymen appellavit) in unica fornacula (quam Trevisanus ignem clausum, humidum, vaporosum, continuum, ac digerentem vocat) præter amotionem, donec decoctio compleatur. Non est ergo tantis opus instrumentis, neque sumtibus ad hanc rem factis. Scio multos esse literatos libris insistentes, qui præter ullam certitudinem operantur, istos pessime habebit mea reprehensio, cum Geber in Summa sua doceat varias præparationes, cum sulphuris, tum argenti vivi, similiter corporis & spiritus. Item Rasis, libro Perfecti magisterii, dicit corpora & spiritus variis præparari mediis, quorum plurima docet. Antea satis respondimus, hæc & similia per Philosophos scripta, non alia de causa, quam ut veram operis nostri divini præparationem velent indignis, & contegant. Hoc Geber attestatur in sua Summa, capitulo de Medicinarum differentiis, inquiens: Unica est perfecta via, qua relevamur à tantis præparationum operationibus, oneribusve. Jam est quod naturæ modum operandi ponam, in concavitatibus terræ generando metalla, quem ars imitari debet: ac deinceps materiam veram & necessariam, ad istorum perfectionem supra terram, declarabo. Cum igitur hoc sit præcipuum in arte (ut Geber ait ab initio suæ Summæ, & Avicenna, præcipientes à practica hujus operis abstinere, qui non prius vera fundamenta norint materiarum ac minerarum) imitabor excellentiores auctores & magis peritos in mineralibus, declarando quæ ad hanc rem apprime sunt necessaria: Omnium itaque Philosophorum sententia est, cuncta frigore congelata plurimum abundare humiditate aquea in sua materia prima, ut ait Aristoteles quarto Meteororum. Cum igitur liquata metalla frigore congelentur, necessario prima ipsorum materia humiditate multa pollebit aquatica. Verum Albertus Magnus (qui præ cæteris mineralia scrutatus est exactissime) istam humiditatem aqueam ait, non esse similem aquæ humiditati, quam videmus communiter in aliis naturæ compositis. Ista namque per ignis violentiam in fumum transit. At liquata metalla non ita reducuntur in vaporem

vaporem, concludendum hinc ipsorum humiditatem alicui materiæ permixtam esse, quâ retineantur in igne, tutaque sint ab ejus vehementia. Nihil autem igni magis resistit, quam humiditas viscosa permixta subtilioribus terræ partibus, ut ait Bonus Ferrariensis, & experientia docet: quapropter metallorum humiditatem esse talem firmiter credendum est. Cum tamen experientia doceat, repurgandam inter aliquas humiditates in fumum abire, metallis nihilominus in igne minime consumtis, fatendum est cum præcipuis auctoribus nostræ scientiæ, metallorum compositionem subintrare duplicem humiditatem viscosam, extrinsecam, & intrinsecam. Prior est crassa, subtili suæ terrestri materiæ non bene permixta, quapropter ab igne facile comburitur in con umtionem. Posterior vero, quia maxime subtilis, & optime permixta subtili suo terreo, ut ambæ partes unicam & simplicem materiam constituant, neutra per ignem ab altera separari, vel ab omni potest, quin simul abeant, aut una remaneant in igne. Ex ejusmodi humiditate procreatum est argentum vivum, quod videmus, ut patet etiam experimento. Testatur Arnaldus de Villanova: Hoc (inquit) nos reddit certiores, ambas materias antea dictas in ipso perfectissime conjunctas: nam vel terrestris humiditatem secum retinet, aut illa rapit illam in auras. Quod quidem Albertus Magnus causas metallorum compositionis diligentissime requirens, optime cognovit, argentum vivum scilicet assidue moveri, ac fluere, quia vicissim altera pars in alteram dominium habet, ut causa fluxus atque motus, est humiditatis imperium, & siccitatis terrestris in humiditatem actus efficit, ut non adhæreat tangenti, neque madefaciat. Hinc Alberti sententia comprobatur libro Mineral. simpl. Materia prima (inquit) metallorum est humiditas viscosa incombustibilis, forti mixtione, cum subtili terreo conjuncta in cavernis terræ mineralibus. Optime cum Gebro convenit, asserente in Summa sua, materiam veram metallorum esse argentum vivum, quia (inquit) natura nunquam otiosa procreavit argentum vivum ex dicta materia mixta, &c. Bonus Ferrariensis ait, argentum vivum esse proximam materiam metallorum, sed præcipuam humiditatem viscosam subtili suo terreo mixtam. Geber etiam in argenti vivi definitione, quam facit in sua Summa: Est (inquit) humiditas viscosa per auxilium terrestris suæ partis condensata, suam compositionem intrantis. Consideremus itaque diligenter naturæ progressum, in rerum omnium procreatione, quibus propriam admiscet materiam, quam Philosophi vocarunt agens, quia seipsam non producit, ut ait Aristoteles: hoc est, suos effectus non demonstrat. Quapropter natura in procreatione metallorum postquam creavit materiam, id est, argentum vivum, tanquam sagacissima, proprium adjungit agens: nempe terræ mineralis quandam speciem, velut collostrum ejus & pinguedinem in cavernis terræ mineralibus, longa decoctione inspissatam, hanc vulgariter vocamus sulphur: comparatione ad argentum non alia, quam coaguli ad lac, viri ad feminam, agentis ad materiam ei subjectam. Philosophi duplex sulphur posuerunt, unum facilimæ liquefactionis, alterum vero congelatum solum, & non fusibile. Proinde quo natura demonstraret virtutem & efficaciam agentis, id est sulphuris, in materiam, cui adjunctum est, efficit admirabili compositione quadam, ut metalla coagularentur actione sulphuris fusibilis, ut essent liquabilia. Verum alia mineralia sin plicis composuit actione sulphuris non fusibilis, ut non essent fusibilia, uti sunt magnesia, marcasita, & id genus alia. Cum autem agens non possit esse pars materialis compositi, ut Aristoteles ait; natura procreans metalla sub terra, postquam dictum sulphur miscuit cum argento vivo, compositione quidem inenarrabili, pretiosissimum inde generat metallum, aurum videlicet: ab eo decoctione perfecta separando suum agens, id est, sulphur. Et hæc est ratio cur sit perfectius omnibus aliis metallis, tum quo videamus naturam illud in melius ultra non transmutare. Item hac de causa melius ac facilius conjungitur argento vivo, quia nihil aliud est, quam argentum vivum proprio suo sulphure decoctum, & prorsus deinceps ab eo decoctione dicta separatum. Ut itidem separatio sulphuris est auri perfectio, quod in aliis metallis remaneat, istorum est imperfectionis potissima causa. Hinc fit etiam, ut argentum sit imperfectius auro, & cuprum argento: scilicet ob defectum completæ digestionis, qua sola separatur agens ab eis, id est, sulphur. In eo declaratur potissimum, ac præcipuum arcanum totius artis nostræ. Cum enim ars imitari naturam in suis operationibus debeat, necessario, priusquam divinum hoc opus nostrum perficiatur, agens vel sulphur suum erit separandum. Quod quidem occultarunt omnes Philosophi, relegantes nos in suis libris ad naturales operationes, quas abunde satis declaravi. Quo tamen perfectius cognoscatur, qua in re scientia nostra naturæ operationes imitetur, operæpretium fuerit præcipuum & communiorem declarare modum, quo ipsa utitur in metallorum perfectione. Antea diximus metallorum perfectionem, vel imperfectionem fieri ob agentis privationem, vel mixtionem, id est, sulphuris, & ostendimus modum primum, quo natura consueta est uti in compositione principis metallorum & perfectissimi videlicet auri. Modo sciendum ipsam alio etiam uti progressu, qui licet priori contrarius esse videatur, est nihilominus persimilis, si probe consideretur finis, ad quem tendit intentio naturæ, qui pariter aliud nihil est præterquam repurgare metalla, purgareque penitus à suo sulphure. Nam idipsum quod priore modo per decoctionem perfectam efficit, posteriore continuatis, & longis digestionibus exequitur imperfecta sensim purificando tantisper, donec reducantur in aurum. Siquidem experientia nos docet, in mineris argenti reperiri communiter plumbum, & in nonnullis ambo simul permixta, ut argentum videatur imperfectum fermè ob digestionis defectum: quapropter metallicarum periti rerum suadent, ut occlusis cavernis, ne materiæ sublimiores evaporare queant, diutius triginta, vel quadraginta annis relinquantur, ac donec perficiantur. Quod quidem Albertus Magnus recitat accidisse suis temporibus in regno Liburniæ, vel Sclavoniæ: pariter ab experto mineralium fossore mihi relatum fuit, sæpius evenire. Secundum itaque hunc modum quo natura in perficiendis metallis utitur, ars imitatur suis operationibus ad imperfecta perficiendum, privatione sui sulphuris videlicet, facta per projectionem operis divini super illa, postquam liquefacta sunt: qua purificantur à dicto suo sulphure, perficiunturque in purum aurum, perfecta sua decoctione exuberante, quam acquisivit per administrationem artis nostræ. Non aliter, quam varii modi, quibus natura utitur in

in purificatione metallorum, non efficiunt ut variæ fiat auri formæ (puto in perfectione) pariter & quibus utimur diversis ipsa perficiendi modis supra terram, aurum nostrum naturali & minerali diversum non redditur, cum eadem utamur materia supra terram, qua ipsa sub terra, & in suis cavernis, attestante hoc ipsum Aristotele nono Metaphysicorum. Ex agente & materia (inquit) similibus, operationes semper sunt similes, quamvis media sint diversa: nam ista & materia duo sunt. Verum si materia sit una similisque per omnia cum agente, omnes operationes, quæ ab initio dissimiles videntur aut contrariæ sub finem eundem sortiuntur effectum. Ut approbemus materiam nostram, qua utimur ad metalla perficiendum supra terram, esse in omnibus persimilem illi qua natura sub terræ cavernis utitur in ipsorum procreatione, Gebrum citamus testem in sua Summa: Ars (inquit) nostra naturam imitatur quanto propius possibiliusque potest. Idipsum Hermes ait, Pythagoras, Senior, & plerique alii. Proinde si naturam ars imitatur, necessario fatendum est, ipsam uti simili materia qua natura, quæ utrobique non nisi una sola esse potest, quam vocavimus argentum vivum, non solum per se, at mixtum una cum agente suo proprio, sulphure videlicet vero. Eadem igitur materia, quam Philosophi vocarunt argentum vivum animatum, erit vera scientiæ nostræ divinæ materia ad nostrum opus divinum complendum. Cum hoc ipso, & non alio natura in terræ concavitatibus utitur in procreatione metallorum, pro sua vera materia, ut supra satis ample demonstravimus.

Vocaverunt argentum vivum animatum, ut ostenderent inter ipsum, & argentum vivum commune, differentiam, quod posterius ita remansit, quia natura non adjunxit ei suum agens proprium. Falso igitur existimarunt plurimi argentum vivum commune, & sulphur commune materiam esse metallorum. Nam ullo unquam tempore non accidit, ut illa simul ambo mixta reperta sint in mineris, qua ratione potuerunt igitur esse vera materia metallorum in concavitatibus terræ, vel artis nostræ supra terram? ut loquitur Geber in sua Summa de Principiis artis. Et idem alio loco: Nostrum (inquit) argentum vivum aliud nihil est, præterquam aqua viscosa, desponsata per actionem sui sulphuris metallici. Hæc est vera nostra materia, quam natura preparavit arti nostræ (ut ait Valerandus Sylvensis) & reduxit in certam speciem veris Philosophis notam, absque ulteriori transmutatione sui ipsius. Avicenna similiter ait: Natura nobis unam solam præparavit materiam, quam ars nostra componere per se minime potest. Fatuum igitur foret credere ex omnibus materiis, quas miscere possemus, ullas, etsi metallicas, aut quascunque alias, esse posse veram scientiæ nostræ materiam, cum natura nobis præpararit illam, ut nihil desit præter hæc duo: scilicet eam purificare & perficere, conjungereque per decoctionem sibi propriam & congruam. De hac materia loquitur Rasis libro Præceptorum: Noster Mercurius (inquit) est verum fundamentum nostræ scientiæ, ex quo tincturę veræ metallorum extrahuntur. Alphidius de eodem: Animadverte fili totum opus sapientum Philosophorum, in argento vivo solo consistere: quapropter Hermes præcipit nobis, hunc observare Mercurium, quem coagulatum vocat, & occultum in latebris deauratis. Geber de eodem Mercurio. Laudetur (inquit) Altissimus qui hoc argentum vivum creavit eique dedit potentiam incomparabilem, ad magisterium scientiæ nostræ verum perficiendum. In summa nemo non scribentium sapientum fuit ejusdem opinionis. Objicient operantes moderni temerarium me judicantes, qui tot ac tantos viros prædecessores ausim reprehendere, quorum theorica & practica sublimare docent argentum vivum [quod Mercurium appellant] cum vitriolo & sale communi, postea per calidam aquam revivificare, ut cum auro tandem permisceatur [quod Solem appellarunt] ac ad hunc modum solvere & fixare, quo divinum opus nostrum perficiatur: quod scribit Arnaldus de Villanova in magno suo Rosario: item Raymundus Lullius in suo Testamento. Ut istis respondeam quod satis sit ipsis, per eosdem auctores, quos allegant, quorum scripta testantur, istas operationes omnes, destillationes, separationes elementorum, reductiones, & id genus alias, nulla alia de causa positas fuisse, quam sub ejusmodi larvis practicam nostræ scientiæ velarent. Adducemus eundem Arnaldum Villanovanum, qui postquam in suo Rosario docuit diversas istas operationes, sub finem suæ recapitulationis in hæc verba, vel his similia prorumpit: Ostendimus (inquit) veram practicam, verumque modum opus nostrum divinum perficiendi, sed brevibus admodum verbis, quæ tamen satis prolixa videbuntur intelligentibus. Proinde tot tamque diversis, ac prolixis operationum sermocinationibus, non intellexit veram præparationem divini hujus operis, neque practicam, quam antea brevibus tractasse dixerat. Hoc ipsum Raymundus in fine Codicilli, ubi respondet illis, qui fortassis interrogare possent, cur descripserit artem, cum antea dixisset impossibile cuivis ad artem hanc, ejusque veram notitiam librorum lectura perveni-re? Ut [respondet] lector fidelis introducatur, habitumque sibi contrahat, quo pervenire queat in veram operis nostri divini cognitionem, cujus præparationem sincere nunquam posuimus, nec declaravimus aperte. Constat igitur prolixas atque diversas ejusmodi præparationes, quas docet in suis libris, non esse solam & unicam practicam operis nostri divini. Qui paulo doctiores erunt, objicient mihi, rogantes, cur scripserim divinum opus nostrum fieri ex unica sola materia, videlicet ex unico & solo argento vivo animato, cum Geber in Summa, capitulo de Coagulatione Mercurii dicat, extractam esse à metallicis corporibus, cum arsenico suo præparatis. Rosinus contra dicit esse verum sulphur incombustibile, ex quo divinum opus nostrum constat. Salomon Rex filius David hoc ipsum attestatur, inquiens: Deus prætulit omnibus rebus existentibus sub cælo verum nostrum sulphur. Pythagoras in Turba Philosophorum scripsit: Opus nostrum divinum perficitur, quando sulphura vicissim conjunguntur, aliud cum alio: quapropter ex sulphuribus constat, & non ex argento vivo animato solum. Ut responsum demus quo spiritibus à via delirantibus satisfactum sit, in memoriam revocanda sunt, quæ supra diximus de metallorum materia, naturam videlicet in terræ concavitatibus, adjungere proprium agens argento vivo. Cæterum quia divinum opus nostrum proprium nomen non habet, alii aliud indiderunt, ut Lilius scripsit ipsum tot nominibus appellari inter Philosophos, quot in hoc mundo res creatæ sunt, innuens per hæc verba nominibus infinitis vocari quamvis una semper & eadem res, ex unica materia sola constans, existat. Philosophi nihilominus,

qui præcesserunt, illi tot ac tam varia diversaque, juxta colorum in decoctione apparentium varietatem, imposuerunt nomina pro suo arbitrio. Qui uti nos vocaverunt argentum vivum animatum, consideraruni primam nostram materiam, (quam antiqui Philosophi Chaos appellarunt, cujusque principium ab exordio sumptum) verè per omnia simile esse naturæ & materiæ argenti vivi, ex quo natura componit, ac perficit in terræ concavitatibus metalla, uti supra demonstravimus. Item qui divinum opus nostrum vocaverunt lapidem Philosophorum [quod illi commune nomen est] id respectu finis decoctionis materiæ nostræ fecerunt, quia fixa permanet in igne, solent enim appellare lapidem, quicquid non refugit ignem, & ab isto non sublimatur. Plerique alii multa excogitarunt alia nomina, juxta suas rationes, quæ singula recensere longum foret: ut ait Malvascindus: Si materiam nostram dicamus esse spiritualem, verum est: si corpoream, non mentimur: si verò cœlestem, verum est nomen ejus: si terrestrem, non impropriè loquimur. His verbis manifestè patet, varietatem nominum ab antiquis nostris prædecessoribus impositorum operi nostro divino, diversis rationibus in diversitate colorum & operationum apparentium in sua decoctione fundatam esse.

Pariter & qui sulphur appellarunt, ut attestantur auctoritates quæ contra me possent adduci, respectu ad postremam decoctionem, in qua materia apparet fixa ita loquuti sunt. Ut igitur ab initio veram argenti vivi demonstrabat apparentiam, quia volatilis erat, in fine fixatur, tum demum occultum, & quod intrinsecus existens, erat incognitum, pars fixa videlicet, quam sulphur appellamus, manifestatur continuata, postremaque decoctione, in qua dominatur supra partem volatilem. Hac de causa materia nostra non appellatur amplius volatilis [intelligo de his, qui postremam decoctionem considerant] at sulphur denique fixum, ut ait Arnaldus de Villa nova in suo Rosario magno, cum de postrema decoctione loquitur operis nostri divini: Est [inquit] verum sulphur rubeum, per quod argentum vivum perfici potest in aurum. Proinde concludere verè possumus, omneque dubium resolvere, materiam ex qua divinum opus nostrum componimus, non esse nisi unam rem solam in omnibus, & per omnia, similem illi materiæ, qua natura in terræ concavitatibus utitur ad procreationem metallorũ, non obstantibus omnibus in contrarium supra allegatis auctoritatibus, ac similibus aliis quibuscumque. Nominum enim diversitas (ut ait Aristoteles) rem esse diversam non efficit. Ut nostræ divisioni finem imponamus paulatim, reliquum est, ut nostræ scientiæ terminos declaremus, id est, sententias optimorum & præcipuorum auctorum, qui præcesserunt, conferamus: utuntur præcipuè quatuor terminis inter alia, de nostri divini operis compositione differentes, ut sunt elementa quatuor, fermentum perfectum, venenum verum, & coagulum perfectum, quod alias masculum appellarunt, ad fœminam facta comparatione, velut coaguli ad hac simplex. Quo melius itaque declaremus, quidnam intelligant per elementa, sciendum quid Philosophi naturales dixerint de materia prima, quam Chaos appellarunt, in quo confusè quatuor illa continebantur, & quæ ob suam contrarietatem, quolibet suas actiones demonstrando, manifesta nobis facta sunt. Quamobrem Alexander in Epistola sua? Quicquid [inquit] antiquis demonstratum fuit, esse calidæ qualitatis, ignem esse judicarunt: quod siccum & coagulatum fuit, esse terram: quod humidum & labile apparuit eis, aquam: quod verò frigidum, subtile, ventosumque visum est esse, aërem appellarunt. Quorum duo sunt in aliis duobus occulta & conclusa, ut ait Rasis libro præceptorum: Omne compositum (inquit) ex quatuor constat elementis, duobus occultis in aliis duobus apparentibus, aëre videlicet in occulto aquæ, & igne in interioribus terræ, ut antea diximus. Et quia duo conclusa non possunt actiones suas demonstrare, præter alia duo, debilia vocaverunt, alia verò fortia. Hac de causa dicunt composita esse perfecta, quando humidum & siccum, id est, aqua & terra conjuncta sunt æqualiter auxilio naturæ, cum frigido & calido, quæ sunt aër & ignis, per conversionem unius in aliud. Quamobrem Alexander libro Secretorum ait: Si converteris elementa unum in aliud, invenies quod quæris. Hæc sententia benè perfecteque cognita nobis demonstrat veram materiam, & perfectam indicat scientiæ nostræ practicam: quapropter, ut melius intelligi queat, proprius de quatuor elementis, & eorum natura loquendum est, cum sint necessaria in operis nostri divini compositione. Hermes ait: In terra nostra creata sunt alia quævis elementa, Alphidius contra profert aquam esse præcipuum elementum, ex quo cætera elementa, ad operis nostri divini compositionem requisita, creata sunt: in quibus nulla habetur, ut apparet contradictio. Nam ab initio procreationis operis nostri divini, aliud nihil apparet, quam aqua sola, quam Philosophi vocaverunt Mercurialem aquam, ex qua terra procreata fuit, cum inspissaretur conjunctione decoctioneque supernaturali, præter quam nobis est inutilis Proinde verè loquutus est Hermes, dum dixit ex terra prodiisse reliqua elementa, cum ipsa sola suas demonstret qualitates in operatione secunda, non secus atque aqua suas demonstrabat in operis initio. Quapropter Alphidius ad Valerandum scripsit, ac ad alios, ipsam esse præcipuum elementum, in operis nostri divini compositione.

Hæc sunt illa duo elementa, quæ Philosophi dicunt esse cognoscenda, priusquam aggrediamur opus. Ut Rasis libro Luminum: Priusquam (inquit) incipiatur opus, est cognoscenda natura & qualitas aquæ & terræ, quia in istis duobus comprehenduntur quatuor elementa: alioqui volatile fixum rapiet secum, & scientia nostra nobis inutilis futura est. Hac de causa præcipitur, elementorum quatuor conversio, ut divinum opus nostrum ritè qualificatum in fine fixetur, utque resistere valeat ignis omni violentiæ, corruptioni aëris, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni, non aliter quam aurum minerale, propter magnam suam perfectionem. Ista conversio elementorum [ut ait Raymundus Lullius] nihil aliud est, præterquam terram, [quæ fixa est] volatilem reddere, & aquam [quæ est humida volatilisque] siccam & fixam efficere: quod probe fit continuata nostra decoctione in vase nostro, præter omnem amotionem, vel apertionem, ne fortè nostra pereant elementa, & in auras avolent in fumum.

Hoc ipsum attestantur scripta Rasis, & aliorum scripta varia Philosophorum in eandem sententiam, quum dicunt veram separationem, & conjunctionem elementorum quatuor, in vase nostro fieri nullatenus tacto manibus pedibusve: quoniam [ut aiunt] lapis noster seipsum dissolvit, coagulat, abluit, purgat, albificat, & rubificat, præter extraneæ

extraneæ rei cujusvis additionem vel mixtionem.

Arnaldus de Villa nova eſt ejusdem opinionis in ſuo Roſario magno, dum inquit brevibus admodum verbis. Nullo alio labore eſt opus, quam in aqua trucidanda, hoc eſt, fixanda: nam ſtatim atque hæc erit mortua, reliqua elementa necata ſunt, id eſt, fixata. Falſæ ſunt igitur operantum hujus temporis, & elementorum, ſeparationes ſophiſticæ, in ſcriptis ejusmodi Philoſophorum omnium peſſimè fundatæ, qui vetant expreſsè deſtructionem ſimplicium in ſuis præparationibus, quia [ut ajunt] impoſſibile eſt arti primas formas dare. Certiſſimum eſt, elementa quatuor minimè componi poſſe, niſi prius deſtruerentur. Quapropter non eſt opus hac elementorum ſophiſtica ſeparatione, falſaque ad operis divini compoſitionem. Falſam eſſe talem ſeparationem, hoc ipſo probatur, quod antea dictum fuit: nempe duo elementa eſſe in aliis duobus comprehenſa: quo fit, ut veram eorum ſeparationem cognoſcere minimè poſſimus, quantò minus perfectam conjunctionem. Experientia comprobatur, elementa, quæ ſeparaſſe dicunt, nihil habere commune cum natura verorum elementorum [ut ait Valerandus] exemplo ſit ipſorum oleum, quod vocant aërem, humectat & madefacit omne quod tangit: contra veram aëris naturam. Proinde ſat mihi fuerit, oſtendiſſe naturam & qualitatem elementorum, & eorum converſionem in hac noſtra ſcientia neceſſariam, quo modernorum operantum palam fiat ignorantia ſcientiæ veris filiis, utque illos cognoſcentes, fugiant ab eorum conſortio. Jam videamus quidnam intelligant Philoſophi per hunc terminum videlicet fermentum. Dupliciter ſe dicunt uſurpaſſe: priori ſignificatione dum faciunt comparationem operis noſtri divini ad metalla: non aliter quam videmus parum fermenti panis multam farinam in ſuam naturam & paſtam convertere: ſimiliter divinum opus noſtrum convertit metalla ad ſuam naturam: & quia eſt aurum, illa transmutat etiam in aurum. Verum quod raro in hanc ſignificationem aſſumſerunt [in qua nulla difficultas] ad ſecundam veniemus, in qua ſcientiæ noſtræ maxima difficultas latet. Per fermentum itaque ſecundo modo verum corpus & veram materiam intelligunt, quæ divinum opus noſtrum perficit: quod quidem oculis eſt incognitum, & intellectu ſolo perceptibile quid. Etenim ab initio materia noſtra apparet volatilis [ut antea ſatis declaravimus] quam nos oportet conjungere proprio ſuo corpori, ut hoc medio retineat animam, quæ medio iſtius jam factæ conjunctionis, mediante que ſpiritu, ſuas divinas operationes demonſtrat, in opere noſtro divino, ut ſcriptum legitur in Turba Philoſophorum, adhunc nempe modum: Corpus habet plus virium, quam duo fratres ejus, quos vocant Spiritum & animam. Non quod intelligant quemadmodum Ariſtoteles declaravit, & alii Philoſophi (quod valdè notatu dignum) ſed corpus vocarunt omne ſimplex, quod ex propria ſua natura poteſt ignem ſuſtinere, præter ullam diminutionem: hoc aliter fixum vocant. Animam appellarunt omne ſimplex per ſe volatile, poteſtatem habens ſecum rapiendi corpus, ac deferendi ab igne: hoc alio vocabulo nominarunt volatile. Spiritum eſſe dicunt id, quod poteſtatem habet retinendi corpus & animam: iſtaque duo ſimul adeò conjungendi, ut non poſſint amplius ſeparari, ſive perfecta ſint, aut imperfecta. Quamvis in opere noſtro divino, ab initio nihil intrat novi (puto poſt primam præparationem) nec in operis medio, neque in fine. Verum Philoſophi diverſis reſpectibus & conſiderationibus rem unam & eandem vocarunt corpus, animam, & ſpiritum, ut ſupra dictum abundè. Primò cum materia noſtra eſſet volatilis, vocaverunt animam quia ſecum deferebat corpus. Poſteaquam id quod occultum erat, manifeſtum eſt in noſtra decoctione, tum demum corpus vires ſuas palam fecit, mediante ſpiritu, hoc eſt, animam retinuit, hanc ad propriam naturam ſuam reducendo (id eſt, in aurum) eamque ſua fixavit potentia, per auxilium artis noſtræ. Hoc ipſo declaratur exactè, quod Hermes ſcripſit, nullam tincturam fieri citra lapidem rubeum. Nam ut Roſinus ait: Verus Sol noſter apparet albus & imperfectus in noſtra decoctione, & eſt perfectus in rubeo ſuo colore. Fermentum eſt de quo loquitur Arnaldus de Villanova in ſuo Roſario magno, quod apparet illis duobus coloribus, non tactum, neque mixtum alteri materiæ cuipiam, ut per ea ſcripta poſſet intelligi. Verum eſſe teſtatur Anaxagoras, inquiens: Sol noſter eſt rubeus & ardens, qui conjunctus eſt animæ albæ, & naturæ lunæ, [illegible] medio: quamvis totum ſanè aliud [illegible] argentum vivum Philoſophorum. Morienus declarat: Impoſſibile fuerit [inquit] ad perfectionem ſcientiæ noſtræ pervenire tantiſper donec luna ſoli conjuncta ſit præter quem ſcientia noſtra eſt inutilis, ut ait Hermes, & reliqui omnes Philoſophi. Per hæc intelligi poſſunt, quæ Raſis loquitur libro Luminum: Servus [inquit] rubeus [illegible] duxit fœminam albam, in fine perfectionis operis noſtri divini. Similiter quod Lilius habet: Unio vera corporis & animæ, fit in albo & rubeo colore, medio tamen eodem, certo tempore, per auxilium noſtræ decoctionis, ad eum gubernatæ modum, ut materia noſtra non deſtruatur: nam, ut in Turba ſcriptum reperitur, emolumentum ac detrimentum operis noſtri divini, utrumque provenit ex adminiſtratione ignis. Proinde ſuaſerim una cum Raſi, ne quis temerè hujus practices ſuſcipiat provinciam, in hac noſtra ſcientia, priuſquam ignis regimina cuncta [quia diverſa] in operis noſtri divini compoſitione apprime neceſſaria, probè admodum cognoſcat: alioqui terminus, quem venenum appellant, applicabitur ipſi, quod in ſecunda operatione ſolet accidere, ut antea dictum. Non propterea venenoſum quid addendum eſſe quis exiſtimet in noſtra materia, neque Theriacam, minus extranei quidpiam [ut exiſtimarunt nonnulli literam conſiderantes] ſed quod induſtrium, ac vigilem operatorem eſſe oporteat, ne terminum & horam nativitatis aquæ noſtræ Mercurialis prætereat, ut adjungat ei proprium corpus, quod antea fermentum appellavimus, & jam venenum vocamus, idque duabus de cauſis: Prior nos concernit, quia non aliter quam venenum humano corpori nihil præter damnum inferre poteſt: ſi hoc loco non conjunxerimus illud ſua hora determinata, nihil nobis quam detrimentum adfert, ac diſpendium, ut ſupra diximus. Poſterior concernit Mercurium [quem vocamus aquam mercurialem] quia hunc trucidat, & fixat. Quo quidem interpretatur quod ſcripſit Hamech, inquiens. Cum noſtra materia pervenit ad ſuum terminum, eſt conjuncta ſuo veneno mortifero. Item quod Roſinus: Venenum hoc [ait] eſt valde magni pretii. Haly, Morienus & reliqui omnes idem atteſtantur. Eadem comparatione theriacam vocarunt, ut ait idem Morienus. Quoniam idipſum operatur in corpore metallorum, quod in noſtro theriaca. Quamvis

etiam

etiam id quod scripserunt, adaptari queat ad conjunctionem perfecti fermenti, cum hora determinata facta est, quia per ipsam divinum opus nostrum perficitur. Similes igitur auctoritates intelligi debent ex allegorico sensu, & non apparentia literæ, quod plerique falso existimarunt. Istiusmodi est postremi termini, magis usitati, & intellecti minus, interpretatio: etenim major pars per ipsum intelligunt divinum opus nostrum, quando perfectum est: non aliter [inquiunt] quam parum coaguli plurimum lactis congelat, nostræ materiæ tantillum projectum super vivum argentum, illud congelat, & ad propriam suam naturam adducit. Verum decipiuntur, aberrantes à veritate: nam per ea concludunt materiam nostram comparari non posse metallis, quia congelata sunt. Proinde sciendum est, quando Mercurius noster apparet simplex, est labilis, ipsumque Philosophi lac vocarunt, cujus coagulum appellant id, quod nos supra fermentum, venenum, & theriacam vocavimus. Quia velut coagulum non differt à lacte, nisi pauca decoctione, nostrum coagulum etiam à nostro Mercurio non differt, nisi per decoctionem, quam acquisivit antea: hoc est, magnum & supernaturale secretum, ob quod Philosophi nostram scientiam divinam esse dixerunt: quia deficiunt in ea rationes humanæ, ut supra narravimus. Hoc est, coagulum, quod Hermes vocavit florem auri, de quo volunt intelligi, cum inquiunt: In congelatione spiritus, facta est vera dissolutio corporis: & è contra in dissolutione corporis est facta vera congelatio spiritus. Quia per ejus medium totum perficitur opus, ut ait Senior: Cum vidi nostram aquam [id est, Mercurium nostrum] per se congelari, credidi firmiter nostram scientiam esse veram. Eandem ob causam scribit Alexander in scientia nostra nihil esse creati, præter id quod factum est ex masculo & fœmina. Coagulum nostrum vocat masculum, qui ipsum est quod agit, & philosophi masculo tribuerunt actionem, & passionem fœminæ, quam dicunt esse Mercurium nostrum, adeò quia coagulum dictum agit in ipsum, suam potentiam demonstrans. Hac de causa dixerunt, fœminam alas habere, quia noster Mercurius simplex est volatilis: qui tamen retinetur per dictum suum coagulum. Ea propter scripserunt: Fac ascendere fœminam supra masculum, & postea masculum super fœminam, idipsum intelligentes quod in Turba Philosophorum: Honorandum esse Regem nostrum, & Reginam suam uxorem, ac diligentissime cavendum ne adurantur, id est, ne decoctio nostra acceleretur. Nam, ut Arnaldus ait in magno suo Rosario: Præcipuus error in operis nostri divini practica, est accelerata, vel festinata decoctio. Similibus ac variis terminis usi fuerunt in scriptis suis antiqui Philosophi, & quia præcipui sunt isti, quos declaravimus, finem interpretationibus terminorum imponemus: etenim his probe cognitis, vera materia non potest non cognosci, ac deinceps libri Philosophorum faciles facti sunt, ut ait bonus Trevisanus. Concludendum igitur cum Philosophis omnibus, quorum scripta hactenus in meliorem ordinem quam potui, redegi, non nisi unam esse materiam solam, ex qua divinum opus nostrum adimpletur. Componitur enim ex solo simplici Mercurio (quem Philosophi proprio suo termino, citra ullam æquivocationem, Mercurialem aquam vocarunt) coagulato per actionem sui proprii sulphuris (quod Hermes propriè vocavit florem auri) qui longa & continuata nostra decoctione, tantam ac tam excellentem acquisivit perfectionem, ut opus hoc nostrum valeat omnia corpora metallica imperfecta, quibus conjunctum fuerit projectione, in purum & putum aurum transmutare minerali simile, idque diversis rationibus antea deductis & allegatis, quibus amplè satis declaravimus, quinam fiat, ut imperfecta metalla per illud perficiantur. Cum utique nulla simplicia differentia, vel qualitatibus contraria conjungi possunt, aut perfectè misceri simul, divinum pariter opus nostrum, quia conflata ex solo argento vivo, pati nullo modo potest conjunctionem cum sulphure, quod remansit in metallis imperfectis, ob digestionis defectum, ut supra notavimus. Verum enim verò, cum sic potentissimum, & summa digestione perfectissimum, separat sulphur dictum à metallis, & argentum vivum, quod in ipsis est reliquum, perficit in aurum. Experimento comprobatur, cum projectionem facimus ejus super commune vivum argentum, reperimus ipsum totum fermè conversum in aurum. Contrarium videmus efficere super metalla projectum: siquidem ex semilibra aliquorum vix habentur unciæ sex: at quanto magis decocta sunt, tantò minus hac via diminuuntur. Finem itaque hujus opusculi mei secundæ partis faciens, tertiam & ultimam tandem aggrediar, in qua veram & perfectam scientiæ nostræ divinæ practicam sub diversis allegoriis explicabo. Quam Deus manifestabit suis fidelibus, ejusque studiosis amatoribus, qui diligenter hæc mea scripta perlegent, veram dans intelligentiam per Spiritum Sanctum suum, ad sui gloriam & honorem: cui sit laus in æternum.

Tertia Pars Opusculi Dionysii Zacharii, *de Practica divini Operis.*

VNiversa terra per Philosophos & Cosmographos in tres partes principes divisa est: in Asiam, Africam, & Europam, sub quatuor plagis, vel regionibus, Oriente, Occidente, Meridie & Septentrione sitas, subque dominio diversorum Imperatorum, Regum, Principum, potentumque Dominorum. Quorum unusquisque res diversas & varias habet in delitiis, cum ob earum raritatem, tum singularem valorem: posterior causa non æque grata, atque prior existit, quod experientia didici, cum varias atque adversas peragrarem regiones. Siquidem ubi doctorum frequentia virorum fuit, ibidem (maximo meo malo) vidi sapientes valde miseros & abjectos, econtra ditissimos ignaros, & in maximo haberi precio. Ubi vero penuria doctorum peritorumque hominum erat, maxima quoque pars ignari prorsus & inepti, hoc loco potissimum sapientes honorabantur ab omnibus, & præsertim à majoribus summo favore & observantia maxima prosequutos animadverti. Haud secus opum inopia minerarumque (unde nobis aurum communicatur & alia metalla) his locis ubi non reperiuntur, maximam istorum æstimationem efficit, ut abundantia secum adfert ejus vilipendium, cujus habetur magna copia penes opulentos: & viliora quæque nulliusve pretii, perfectique nihil habentia præter apparentiam, oculos eorum semper occæcarunt, ut perfecta pretiosaque non cognoscerent. Quapropter indignati sapientes, cum vident ignaros esse prælatos, alio se conferunt, suæ sapientiæ vires & potentiam deliberantes alibi locorum demonstrare. Quod fecit olim magnanimus quidam Gubernator, proponens nunquam desistere, donec reliquam mundi partem, ultra suam, qua potiebatur,

potiebatur, sibi subjecisset copiarum suarum præsidio, & præsertim fidelis œconomi sui consilio. Interim dum hæc in animo versabat, varios ac diversos adjunxit sibi extraneos, qui quod minime fideles essent, existimarunt se liberalius exceptos iri ab Imperatoribus, Regibus, aliisque Principibus. Quapropter (ut solent exploratores) ab eo defecerunt, ejusque vulgarunt illis consilia. Qui parvipenderunt, nullam terrenam existimantes potentiam suæ resistere posse, quanto minus dicti Gubernatoris deliberationem. Dum igitur in Aulis magnisque Palatiis nil nisi ridebatur, cantabatur, procationibus, larvis, equorum exercitiis, choreis, ac variis ludis fallitur tempus inutiliter, adulatoribus, & susurronibus benignæ præbentur aures, viri sapientes derisorie tractantur nomine philosophico (quod olim magni Monarchæ Potentatusque non sunt dedignati, nec adhuc facerent, si sanum, ut antea libenter adhuc audirent consilium) interea bonus ille Princeps Gubernator, suis stipatus præsidiis, auxiliaribusve copiis, unam ex celeberrimis urbibus Imperii jam obsederat. Imperator conscripto copiosissimo milite, multis Regibus comitatus, ac principibus, signa jamjam ad conflictum conferre parabat, cum bonus Princeps Gubernator persuasione sui fidelis œconomi, aliorumque suorum, obsidione relicta, solus in munitissimam arcem tuto se recepit, copiis ejus campos circum occupantibus, & indies inimico strenue resistentibus. Adduxerat Imperator quinquaginta millia peditum, equitumque sex millia, innumeraque tormenta bellica, Princeps itaque deserens urbem ferrea turri propugnatam, ordine classico suis cum castra movit, pugnantibus strenue post ipsum copiis posterioribus adversus hostem, & ni fluvium illico trajecissent, fractisque pontibus sibi suoque Principi prospexissent, maximum imminebat eis periculum, at illæsi omnes evaserunt manus inimicorum. Altera die persequentibus viriliter hostibus, coactus est Princeps consilio suorum assentiens, in locum inexpugnabilem secedere, simul & omnis miles cum eo. Vallis & aggeribus muniebatur, in cujus meditullio sedebat in rupe muris circumsepta, nunquam expugnabilis arx rotundissima cui astabat alia turris eminentissima, per quam sub terra cuniculis excavatis, œconomus omnia quæ & victui, & bello erant necessaria, potuit introducere nesciis inimicis, ut olim factum extitit Neapoli Romaniæ, dum Solimanus Rex Turciæ hanc obsideret annis viginti, nec perciperet unde venirent urbi subsidia, victus, & alia. Princeps autem suis intra mœnia receptis, in arcem se recepit, ac in parvum cubiculum rotundum ornatissimum quoque singulis tanto Principe dignis, in quo tempore mansit, quo duravit obsidio, quod summe delectaretur eo receptaculo: fabrefactum erat, quemadmodum in Ducatu Lotharingiæ videre licet. Inde per quatuor fenestras ei fuit conspicuum quicquid hostes facerent machinationum, ut ipsum interciperent. Verum intrare non poterant, quod porta sui domicilii præcipua, ad eum erat occlusa modum, ut nemo valeret eam aperire, præter fidelem œconomum, qui de singulis adeo prudenter disposuit, atque providit, ut integro obsidionis anno deficeret nihil. Ob varios & asperrimos insultus ab Imperatoris milite factos indies, coactus est Princeps exercitum suum in quinque turmas partiri, ut quælibet ageret excubias per suas vices. Exercitus Ducibus ad hunc modum Imperatori suadentibus, ne castra moveret: Si Principem (inquiunt) reliquerimus, merito nos deridebit, præsertim quod nostri fuerit ordinis à nobis recessisse dicat ea de caussa, quia minus digne tractabatur: quamobrem si manus evaserit nostras, omnem vindictæ quæsiturus est occasionem. Hæc & similia verba moverunt Imperatorem, ut obstinato prorsum animo deliberaret, Principem captivum facere per inediam, aut alia via qua posset. At instante hyeme, parte castrorum suorum tantisper secum retracta, reliquam in obsidione reliquit Imperator sub Ducatu potentissimi Satrapæ, qui plurimos impetus faciebat indies adversus boni Principis militem. Consilium Imperatoris erat, ne sui castra moverent ante præterlapsum annum. Quod intelligens Princeps per suum œconomum turmis imperavit suis, ut quælibet unum ex Imperatoris exercitu, vi direptum armorum adferret vexillum, indicta pœna maxima suæ indignationis, ni facerent imperata. Quod si etiam perstitissent, additio ingenti præmio quibusvis, insuper pollicitus est in propria persona, comitante fideli suo œconomo prodire, hostique manum infligere tam strenue, ut vel vitam foret amissurus, aut primum Imperatoris vexillum reportaret, spoliisque ditaret omnes, qui sequuti fuissent, supra cunctos suos inimicos, qui obsidebant eum. Reassumptis igitur animis, priusquam tempus constitutum præterlaberetur, allata sunt ei per suas turmas, quotquot Imperatoris signa desiderarat, medio duplicationis circuli, quam docuerat œconomum suum Princeps quidam Galliæ. Primum vexillum erat nigrorum equitum Germanorum, quos vocant Reutherorum atrorum: Secundum interfertum erat variis coloribus: Tertium erat non usque adeo dissimile vexillo Regis Galliæ: Quartum insignitum erat Luna crescente: Quintum vero simile fuit signo maximo Imperatoris: quod quidem Principi animum auxit, ut altero die cum œconomo suo prodiret ad mœnia, & ibidem strenue supra modum pugnaret, usque dum consequeretur maximum vexillum Imperatorum. A pugna tandem rediens, & fatigatus, ab œconomo, cibis prioribus obsidionis initio residuis, reficitur, ac refocillatis viribus altera die cum suis & œconomo viriliter insiliens in hostem, totum exercitum partim prostravit, partim fugavit Imperatoris, Ducum suorum auxilio, qui omnes sui Principis coloribus illustrati sunt. Quo factum deinceps, ut omnis Potentatus, sive Papa sit, aut Imperator, sive Rex, Princeps, vel Solimanus, quotquot sunt, huic uni Auro Principi deferant palmam, & victoriam cedant applausu maximo, Deo sic jubente ac volente, cui sit laus, honor, & gloria perennis. Reliquum erit, ut operis nostri divini projectionem super metalla, tincturam gemmarum, & humani corporis medicinam in eo sitam esse, declaremus.

De Projectione super metalla.

Regis nostri multiplicati viribus, & cibis refecti, uncia una projiciatur super uncias quatuor auri puri, purique liquati, fit inde materia frangibilis, quæ pulverisata, coquatur in monte clauso insultus postremi calore, vase admodum stricto etiam obturato, spatio trium dierum. Hujus pulveris uncia una projiciatur super viginti quinque marcas argenti, vel cupri, vel super octodecim marcas plumbi vel stanni, vel super quindecim marcas argenti vivi communis, in crucibulo calefacti, vel plumbo congelati. Materia mox spuma crassiore contegetur, operatione completa: crepitus fiet, ac si crucibulum frangeretur. Tandem liquefiat hæc materia, & erit in aurum conversa. Verum si dictum pondus

pondus observatum non fuerit, nec materia priore suo colore mutata: quapropter esset in cineritio magno fulminanda sine plumbo, ut horarum trium spatio materia, quæ non erit transmutata, consumatur; reliquum in fundo purum, est cimento regali sex horis latius purgandum. Hac via totum habebitur aurum, opera magni Regis nostri conversum, simile minerali cuivis & æquipollens. Et hæc est via, quam docet Raym. Lullius in suo Codicillo, quod ad projectionem attinet. Secundam pro tinctura gemmarum docet in suo Testamento.

De Tinctura gemmarum & unionum.

LAvandus est magnus ille Rex noster, ac reficiendus statim postquam allatum est ei lignum album crescente luna insignitum, nec finis obsidionis est expectandus, sed a suæ refectionis pastu primo. Hic est Mercurius, quem Raymundus Lullius vocavit argentum vivum exuberatum. Ejus unciæ duæ vel tres ponantur super cineres, in alembico parvo bene clauso, destillentur igne lento primum, cum nihil hoc igne stillare volet amplius, mutato recipiente lutatoque fortiori tandem urgeatur igne, quicquid ascendere poterit. Liquor iste secundus in alembico recenti, per balneum Mariæ destilletur, tertio cohobando liquorem super fæces viscosas, & aqua brevi suo tempore dissolventur: tertia vice tamen totum per cineres destilletur, & postmodum in alembico recenti per balneum rursus destilletur quater, fæces vice qualibet servando seorsim, usque dum aqua destillata sit clara splendensque perlarum candido nitore, cujus usus hic est ad uniones. Ponantur isti licet minutissimi, in cucurbitam parvam, quibus affundatur aquæ dictæ tantum, ut parumper emineat, cooperiatur galea cæca, & post horas tres in pastam resolventur albam, & supernatabit liquor admodum clarus, evacuetur modestè ne turbetur. Cucurbita cum pasta ponatur cooperta, in balneum Mariæ tribus diebus digerendo, postmodum auferatur. Fabricetur formula argentea rotunda, intrinsecus deaurata, quæ per medium in duas æquales partes aperiatur, adapteturque filium aureum vel argenteum deauratumque inter ambas concavitates. Tandem spatula aurea formulæ medietas repleatur utraque dicta pasta, filum per medium collocetur in medio sui foraminis, claudaturque formula, filum autem protrudatur, ac retrahatur, quo bene foratus sit unio per medium. Aperta formula eximatur unio formatus, & ponatur in scutellam auream altera simili coopertam, non tangatur manu, siccetur in umbra, & non ad Solem. Cum plures habueris, filo perforentur omnes, & in canali vitreo ab una parte latum foramen habente, ab altera non majus filo aureo, & suspendantur simul in bocia, vel urinali vitreo mundo supra liquorem dictum sublimatum, lutetur vas, & octo diebus in aëre contineatur, postea tribus ad Solem, singulis ternis horis movendo vitrum, ut vapor ascendat, hoc artificio perficientur uniones tantæ quantitatis ut voles. Ad eundem modum de rubinis & carbunculis fieri poterit, rubei Mercurii medio, post unicam ejus refectionem.

De Usu divini Operis nostri, ad humani corporis medicinam.

SUmatur pondere grani unius post exitum Regis, & albo vino dissolvatur in argenteo vase. Tingetur vinum citrino colore, quod ægris administretur, paulo post mediam noctem uno die sanabitur, si morbus sit unius mensis, si fuerit unius anni, infra duodecim dies, vel infrà mensem, ubi valde diuturnus morbus esset futurus. Ad conservandam sanitatem, sumendum ex eo parum singulis annis bis, sub initium veris & autumni. Hoc medio sane vivitur, & alacriter usque ad prædestinatum vitæ terminum, Deo dante, cui laus fit, honor & gloria nunc semper, & in æternum, Amen.

Finis opusculi Dionysii Zacharii.

NICOLAI FLAMELLI *Galli* Commentarius *in* Dionysii Zacharii *Opusculum Chemicum.*

AD Metallorum veram cognitionem ignorandum non erit, dum in primis adhuc speciebus existunt, in sulphure videlicet, ac in argento vivo duas habere formas, unam masculeam, alteram vero femineam, quæ duo spermata maris atque feminæ, sulphuris prius, elementa masculina duo continet, ignem & aërem: posterius alia duo feminea, terram & aquam. Quo duobus comparantur in arte serpentibus, uni alato, terribili, alteri quidem alis carenti multo horribiliori. Hæc duo spermata si per naturam conjungantur in ventre Mercurii, qui propter suum ardorem vocatur ignis naturæ, & à nonnullis leo devorans, & ejus ventrem licet aurum & argentum subintrent, non absumuntur, quod illo natura duriora sint, atque perfectiora. Mercurius est imperfectus, nihilominus aurum & argentum communia proveniunt ex eo. Argentum est substantia lunæ inferioris, ut aurum solis etiam inferioris. Mercurium igitur matrem occidi, ac mori oportet per dicta spermata, qui postquam semel mortificatus fuerit à natura, nunquam poterit amplius reviviscere. Nam vel tantillum congelatus in venis terrestribus, adest mox in eo granum auri fixum, quod ex duobus spermatibus producit verum germen Mercurii: ut à plumbi cavernis videre licet, in quibus nulla minera locorum ubivis, in qua fixi granum verum non contineatur manifeste, id est, granum auri, vel argenti. Siquidem prima congelatio Mercurii est minera plumbi, in qua positum est à natura Hoc vere multiplicari potest in suam perfectionem absque dubio vel errore, existens tamen in suo Mercurio non separatum à sua minera. Metallum enim in minera sua consistens, est Mercurius, à quo si granum separatur, ut pomum erit immaturum ab arbore sua desumptum, quod prorsus destruitur. Granum fixum est velut pomum, & Mercurius arbor. Non est igitur separandus ab arbore fructus, quia non potest aliunde nutrimentum accipere quàm à suo Mercurio. Major est fatuitas in Mercurium ponere aurum & argentum, non secus atque discerptum pomum arbori rursum infigere. Ut igitur negotium hoc adimpleatur ex æquo, sumenda simul arbor cum suo fructu, quo denuo plantetur, citra fructus ablationem, in fertiliorem terram atque nobiliorem, quæ plus nutrimenti dabit unico die quam prior ager in centum annis exhibuisset, ob ventorum assiduam agitationem. Altera terra, quod soli proxima sit, crescere vegetareque facit arborem, continuo rore, & assiduo sole in horto philosophico, mane, vesperi, dies & noctes, ac in singulas horas, absque intermissione lucente, arborque rore dulcissimo conspergitur, ac nutritur, uno anno magis, quam in priore terra decem millibus. Positis igitur ambobus in furno continui caloris dies & noctes, vapor ejus, qui ros est,

est, impedit combustionem. Lignorum vel carbonum calor est inutilis, imo noxius. Noluerunt itaque sapientes Philosophi in alia re quapiam operari, quam in ipsa natura, cum ipsa luna, in matre congrua Mercurio. Ex quo tandem generalem Mercurium effecerunt, longe potentiorem & fortiorem illo naturali. Ascende igitur in montem, ut vegetabilem saturniam, regalem & mineralem herbam videas. Succus enim ejus sumatur purus abjectis fæcibus. Ex eo namque maximam partem operis tui perficere poteris. Verus est hic Mercurius Philosophorum. In primis igitur Mercurium tuum ne laveris, sed jungas ipsum cum parte sua, id est, cum igne, super cineres, qui stramen sunt, in vitro solo, absque ulla re alia, quod nidus est, in furno, qui domus est: ex nido pullus nascetur, qui suo sanguine sanabit omnes.

Fons Chimiæ.

FOns & caverna metallorum omnium, est mater, ex qua nascuntur & proveniunt illa septem, ut ex sua natura: item Saturnus, Jupiter, Mars & Luna Plumbum intellectualiter est aurum leprosum, &c. Fons autem naturæ si Mercurium in eo positum recipiat, inde medicina fiet excellentissima. Nascitur in terra massa plumbea Mercurius, qui clausus in carcere postea liberetur, alioqui non potest sciri pondus, nec mensura, quæ desideratur: ad eum tamen cognoscere modum poteris. Solis Mercurius non est Mercurio lunæ similis, cum hic semper albus manere debeat, quo sibi similem procreet, Mercurius vero solis est rubificandus: & hic est labor primus: & postmodum congregari poterunt, Notandum utique quintam essentiam esse nobis in hac arte præcipue necessariam, & Mercurium istum reperiri potissimum eo loco, in quo Sol est in maximo suo calore, multosque flores producit: nam post flores sequuntur fructus. In luna similiter invenitur dum in ipsa quæritur, in Saturno, Marte, Venere, & in Mercurio securius: ego autem [Flamellus inquit] in sole reperi & elaboravi. Cum igitur singula conveniunt in hoc opere philosophico, quorum quodque simile est alteri, tum fœtus matrem devorat, patremque suum in unico lacu suffocat, in quo simul flores, lac, fructus, atque sanguis inveniuntur. Metallum igitur hoc unum in unico vase ponendum, & in unico furno. Mercurius est de quo loquor, & nihil aliud. In operis abbreviationem unicum habetur in hoc mundo metallum, in quo Mercurius iste noster abunde reperitur. Aurum calidum est & siccum, Luna vero frigidæ naturæ, Saturnus gravis atque mollis: quapropter soli similis hoc ipso, aurum leprosum appellatur: Venus est Lunæ similis pondere & malleatione, Mercurius frigidus & humidus similis Jovi, qui nascitur ex eo, Mars autem durus, gravis & frigidus. In duobus igitur negotium hoc omne consistit, ut videlicet igne tuum sulphur penetrativum efficias, & attractivum, quo matrem suam devorare queat, & compleveris opus. Matrem infige ventri sui fœtus, quem antea peperit, tum demum sibi pater erit, ac filius ex duobus spiritus perfectus. Postquam sulphur tuum devoratum erit, Mercuriusque suus mortificatus, conjiciatur in carcerem, in quo maneat diebus quadraginta, & videbis quod optas, juxta hoc versus:

Si fixum solvas, faciasque volare solutum,
Et volucrem figas, faciet te vivere tutum.

Joan. Mehunnius de Lamentationibus naturæ. Sub Luna quod concluditur, cælum hoc loco vocatur, quia materia formam appetit, non secus atque femina virum. Materia solum est ex 4. elementis, ex quibus fit chaos, & ex illo Rex atque Regina generantur. Primo quidem creatus est ignis à Deo; quem sub Luna collocavit, expertem corruptionis, & purissimam essentiæ quintæ partem in se continentem. Postea factus est aër subtilis, in quo Deus pariter essentiæ quintæ partem posuit, non tantam ac in igne, minorem in aqua, & in terra minimam. Ut ignis igitur in aërem agit, sic aër in aquam, & in terram. Terra mater est, & nutrix omnium quæ concipit in utero suo ab igne: hoc ipsum fovet, in centrumque usque suum absque intermissione. Cum igitur sola natura potentiam habeat reducendi 4. elementa in primam materiam generaliter mixtam, quibusvis elementis; impossibile fuerit cuiquam operantum id efficere, præter ipsam, quæ sola dat materiam atque naturam. Quinta namque essentia, quæ cathena dicitur aurea, ad hunc modum contraria connectit & concordat, ut nunquam dissentiant amplius. Considerandum in primis aurum, quod pulcherrimam formam suam accipit in cælo, & optimam in terra materiam pariter & gemmæ. Cælum igitur qui tam essentiam informat forma & materia in elemento contenta, per quam forma determinetur: quæ depuratione, & successu longi temporis perficitur. Aurum itaque & gemmæ per me naturam solam componuntur: nemo enim proportiones præter me novit. Quod utique quæris summum est naturæ secretum, descendens ex virtute cælesti. Quapropter tota scientia naturæ debetur, qua simplicitas elementi de cælo depromitur, hæc in cælo dicitur essentia primitiva, & in elemento quinta, quam ipsa reductionibus efficit, ac prolixis circulationibus, inferius in superius convertendo, & frigidum & siccum, in humido & calido conservando, lapides atque metalla sub humido suo radicali, cælestibus motibus astrorum, quibus elementa gubernantur, & eorum obediunt influentiis: ut quanto purior est materia, tanto per naturam fiat excellentius opus. Cælestis itaque motus, est intelligentia correspondens in inferioribus, in quibus per suas influentias omnia producit in esse. Utitur ergo natura materia in igne quovis infallibili, quia ex isto virtutem recipit omnem. Item aqua ex origine sicca proveniens, nihil quod tangit humectans, non recedens neque volatilis, est oleum incombustibile. Nullus artificialis ignis tantum calorem infundere posset, quantus ex cælo provenit. Cæterum in istis non ignorandum, opus hoc nostrum integrum fieri ex vili materia homogenea, in unico vase clausa, in unico furno id continente, quod eam perficit: nam solo regimine perficitur, imitando naturam. Hæc in generatione hominis, corpus admodum subtiliter format ex argento vivo & sulphure masculino, agente, solo vase, matrice videlicet contento, cujus furnus venter est, quamvis auxilietur homo per suam artem, dum ardet in sua natura, materiam congruam infundendo, præter quod aliud nihil efficere potest. Non secus in arte nostra, si quis eligere norit materiam ejusmodi, qua natura delectatur, eamque rite præparatam suo vase & furno concludere, ego (inquit natura) & ipse perficiemus ubique sine mora, modo requisitum ignem administrarit naturalem, contra naturam, non naturalem & absque ardore: ignem (inquam) calidum, siccum, humidum & frigidum. Considera igitur qualem esse oporteat: nam absque igne & materia nihil fit in hac scientia. Do tibi materiam (inquit natura) forma est, quod ipsi tibi pares, non dico substantialem, neque accidentalem, sed

ſed conſtruendi vas, atque fumum. Deinceps præpara materiam tuam in pulverem factam cum aqua ſua, vaſe concluſam unico: rege calore temperato, hic promovebit actionem, & frigiditas putrefactionem. Siquidem ob magnam frigiditatem non poſſet impedire ſiccitas, neque reſiſtere huic agenti, quin argentum vivum ſtatim reducatur in primam materiam integra connexione. Proinde priusquam opereris (inquit natura) diſce me cognoſcere, quæ mater ſum, ſine qua nulla creatura poteſt eſſentiam recipere, vegetare, neque animam habere ſenſitivam abſque cœlo & elementis. Eſt utique medium inter Mercurium & metallum, quod ſumendum eſt ad artem noſtram: Eſt (inquam) aurum potabile, & humidum radicale, ſummaque medicina quam per tuam artem, & meam ſcientiam perficimus. Absque me quæ materiam exhibeo, nihil unquam efficies, & absque te, qui miniſtras, non poſſum hoc opus exequi ſola. Sed per me & te brevi tempore conſequeris. Transmuta quatuor elementa, metalla deferens & atramenta, ſub ſpecie tranſmutabili, quæ materia notatu digna fuit a Philoſophis uſurpata, & ab ignaris contemta. Similis eſt auro ſubſtantia, diſſimilis eſſentia: Convertens ejus elementa, quod quæris invenies, inferiora ſublimando, & ſuperiora & inferiora convertendo. Sumito igitur vivum hoc argentum agente ſulphure mixtum, & unico vaſe, unico furno etiam concluſum, inhumetur vas pro tertia parte, ſupraque philoſophicum ignem contineatur: omnisque ſpecies, præter materiam ſolam à qua minera ſumit originem, relinquatur.

Reſponſio.

Natura movens ſuperiora digitis & pedibus, inferiora transmutat elementa uſque in centrum terræ ſine intermiſſione, à cœlo primam formam accipit, & materiam ab elementis: quamvis hæc materia confuſa ſit, & non diffuſa, donec per naturam ſpeciſicetur & qualificetur. Tum demum recipit formam ſubſtantialem, & poſtea viſibilem accidentalem. Formam priorem tranſmutat, ut informet nova forma materiam. Objectum namque potentia ſubjectum eſt, quia ſubſtantiam in actu, qui prius fuit in potentia, ſuſtinet. Aurum ſcitur eſſe minerarum omnium theſaurum, attamen formam non habet, neque materiam tantæ potentiæ, ut ſuam excedat perfectionem: non habet enim majorem potentiam, quam perficiendi ſeipſum, quicquid moliatur artifex. Ipſum deſtruere ac in eſſe reducere, fatuum eſſet opus, cum ex eo nihil plus virtutis, neque potentiæ haberi poſſit, quam obtinet ex propria ſua natura. Nulla fit reductio eorum, quæ natura perfecit in ſpeciem, vel individuum, niſi primo corrumpantur. Etiam poſt corruptionem generatio non fit ſpeciei ſimilis, niſi fiat regreſſus in hoc genus. Quapropter auri deſtructio viam non ſternit ad ipſum conſtruendum, quia per ſui deſtructionem conſtrui nihil poteſt: ipſo namque mortuo pariter moritur ejus ſubſtantia, ut ex eo non poſſit amplius aliud argentum vivum enaſci, neque metallum. Et quia elementum ignis in terra continetur, & aëris in aqua, quorum quantitatem, qualitatem, proportionem perfectæ conjunctionis ſuæ nemo novit, ſeparanda non ſunt elementa, cum reparari nequeant. Solum id igitur quod natura generavit, nobiſque relinquit ſumendum ad artem. Summatim elementorum ſeparatio non fit effectualiter argenti vivi, neque ſolis, qui pater eſt artis filio ſuo ſpiritum impertiens.

Auctoris incogniti.

Eſt in Mercurio quicquid quæritur, ex quo corpus, ſpiritus, & anima trahitur, unde puriſſima & mundiſſima tinctura provenit. Humor eſt pretioſus, hominem lætificans, factus ex terra, aqua & igne. Corpore utique purgato, conceptoque ſpiritu, tandem clarus fons exurgit, in cujus fundo jacet leo viridis aut ſerpens qui extenditur. Si expergefiat in altum aſcendit, & poſtquam ei deficit animus, deorſum decidit in balneum, quo tantisper lavatur donec rubeſcat, lavatur (inquam) aqua vitæ uſque dum non agnoſcatur amplius. Poſtremo vertitur in digniſſimum lapidem, primo album, & poſtea citrinum viſu pulchrum, atque delectabilem, Sis igitur de Mercurio vero ſollicitus, quem natura generavit, & qui cum ſuo patre moratur proſpere, proſperaque reddit imperfecta metalla.

Teſtamentum Arnaldi Villanovani.

Lapis generatus, ortuſque de terra per elevationem perficitur, aquæ potione ſatiatus. Infra duodecim horas, ut minimum inflatur, & intumeſcit circumquaque viſibiliter. Poſtmodum in balneo poſitus, vel in aëroſo hypocauſto moderate calido & ſicco, ac purificatus ab extraneo vapore, ſoliditatem ſuarum partium acquirit, extenuatuſque ſuperflua humiditate, fit idoneus ad commixtionem. Quo facto ex purioribus ejus partibus exprimitur lac virgineum. Quod mox inde poſitum in ovum philoſophicum, proprio & continuato calore, foveatur ut pro pullorum excluſione, Varietate ſuorum calorum nudatus, gaudet cum ſuo compare, colore tinctus inſtar nivis. Inde poſt abſque periculo reſiſtit ignis violentiæ, tantiſper, donec pavonis coloribus ornatus, de monumento deinceps egrediatur cum Regali ſummaque potentia.

Etſi brevis admodum hic videatur eſſe proceſſus, prolixiſſimis tamen circumſtantiis non caret, ac operationibus. Singula compendioſe tractantur, quæ circa hoc opus neceſſaria ſunt opera, per ſingulas periodos optime conſideranda, nec inconſiderate prætereunda. Nam facilius ex tantillo ſermone veritas comprehenditur, hujus divinæ ſcientiæ, quam ex copioſiſſimis & innumeris voluminibus, multitudine varietateque veritatis unitatem & ſimplicitatem contegentibus.

Aliæ quædam Annotationes ex variis Auctoribus.

De Solutione & Coagulatione Materiæ Chemiæ.

Cum Solutio ſit præcipua hujus artis operatio, primo de hac dicendum erit, adductis variorum Philoſophorum auctoritatibus, quo facilius intelligi queat, una aliam interpretante. Hæc ſunt igitur, quæ colligere voluimus, & attexere noſtris collectaneis. Etenim ex varietate mens Philoſophorum petenda eſt, ſi reducatur comparationibus ad unum & eundem ſenſum. In quibus maxime convenire videntur, hoc ipſum eſſe quod quæritur, non dubitandum. Totum utique negotium operis divini philoſophici conſiſtit in his duabus operationibus, videlicet in ſolutione & congelatione. Solutio igitur ex ſententia Gebri, eſt rei ſiccæ in aquam reductio.

Scala Philoſophorum.

Solutio lapidis eſt reductio ejus in mineralem aquam.

Villano-

Villanovanus.

Solvimus (inquit) quando corpora dividimus, ea simplicia & subtilia reddimus, atque in primam naturam & materiam resolvimus.

Avicenna de materia.

Duplex est materia prima, propinqua & remota: propinqua est argentum vivum: remota est aqua. Quia argentum vivum prius fuit aqua, deinceps argentum vivum.

Lullius.

Dissolutio primariam intentionem habet, ad destruendum cum lunaria.

Clangor Buccinæ.

Prima materia haberi non potest, nisi per operationes artificiales, naturalibus operationibus contrarias.

Auctor Incognitus.

Quam difficilis res sit dissolutio, testari possunt, qui solutioni dederunt operam. Multi ad eam sua imperitia pervenire non potuerunt. Qui aliter igitur quam per nostrũ artificium solvit, frustra solvit.

Clangor.

Solutio est opus naturæ, & non artis: artifex tantum naturæ minister est, & adjutor.

Avicenna.

Ut aqua est prior & propinquior materia lapidis, ita altera materia lapidis, est spiritus metallorum.

Rosarius.

Qui cupis investigare hujus artis secretum, cognoscere te oportet primam metallorum materiam, alioqui tuo labore frustraberis.

Villanovanus.

Dissolutio est sapientiæ perfectio: oportet enim ut ipsa sapientia quæratur: alioqui non invenietur. Propterea dixit Hermes: Homo non potest habere, nec reperire dissolutionem nisi per ignem divini ingenii.

Avicenna.

Verum principium nostri operis est dissolutio lapidis. Idem: Primum regimen lapidis est lapidem solvere, & in suam primam naturam reducere.

Villanovanus.

Indiges tu, quicunque vis operari, ut in solutione & sublimatione duorum luminarium primo labores, quia primus gradus operationis est, ut fiat argentum vivum ex ipsis.

Ludus Puerorum.

Artifex nostri operis primo debet lapidem solvere, deinde coagulare: quoniam opus nostrum nihil aliud est, quam facere perfectam solutionem & congelationem.

Glangor.

Tota hæc ars in hoc vertitur, ut jungamus humidum sicco: id est, ut solvamus & coagulemus. Humidũ est spiritus liquidus ab omni sorde mundatus. Siccum est corpus perfectum purum & calcinatum.

Mirneris.

Siccum est terra: humidum vero est aqua.

Aristoteles Chemiographus.

Primum quod facere debes in opere, est, ut Mercurium sublimes, deinde ut in Mercurium mundum corpora munda mittas.

Calid.

Nisi converteritis corpora in subtilitatem, ut sint impalpabilia tactui, non dirigetur vobis quod quæritis. Et si trita non fuerint, revertimini ad operationem, quousque terantur, & fiant subtilia. Quod si feceritis, vobis quod optatis dirigetur.

Turba.

Nisi corpora fiant incorporea, nihil operamini.

Geber.

Nullum argentum potest fieri, nisi omnia prius solvantur. *Rosarius.*

Qui aurum scit destruere, ita quod amplius non sit aurum, is ad maximum arcanum pervenit.

Joan. Aquinas.

Facilius est aurum construere, quam destruere.

Scala Philosophorum.

Solutio lapidis est occulti revelatio, crassitudinis attenuatio, rei duræ & siccæ in quandam liquidam substantiam reductio.

Villanovanus.

Aurum & argentum in penetralibus terræ dura, sicca, & strictissime ligata reperiuntur. Per dissolutionem vero artificialem mollia redduntur, fluentia & substantia liquida. Idem: Natura in suo corpore tincturam occultat, quam ars manifestat cruciando & torquendo corpus, modo per aquam, modo per ignem. Item: Non pigeat vos cruciare & corrumpere corpus terendo, & imbibendo, donec aquam extraxeritis, & corpus tenue factum sit, ac impalpabile. *Clangor.*

Corpora metallorum dissolutione dissolvuntur.

Villanovanus.

Aqua Philosophorum benevole & naturaliter dissolvit metalla, cum quibus non ingrato, neque contrario vinculo colligatur. Idem: In aqua Philosophorum virtus inest humida, proprietatem habens, quæ sine damno & detrimento corpus torquet.

Bernardus.

Similitudinarie generantur per artem homo & aurum: tamen horum spermata & semina per artem generari non possunt, eo quod illam proportionem mixtionis, ad producenda semina, ars nescit componere. *Congregatio Philosophorum.*

Natura cum gradum, quem perficere potest, perficit, sed quem præterire nequit. Alius: Natura continet in se ea quibus indiget: sed non perficitur, nisi arte moveatur, & operatione. Item: Primæ dispositiones lapidis nulla arte induci possunt, natura solum hoc facere potest. Item materia lapidis fit natura. Materiam facere per aliquod artificium impossibile est. Lapis enim à natura creatus invenitur, nec alio indiget, nisi ut removeatur quod superfluum est in eo, id est, in materia ejus.

Avicenna.

Lapis non fructificat, donec ad nihilum deveniat tanquam aqua decurrens.

Turba.

Totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, ex ea, & de ea fiunt omnia necessaria. Nam ipsa solvit corpora solutione vera & philosophica, ut convertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt. Alibi: Nisi quodlibet vertatur in aquam nullatenus pervenietur ad perfectionem.

Alphidius.

Nisi naturas attenues, aquam illas faciens, nihil colorare potes: fac ergo corpora esse aquam liquefaciendo, quæ apud Philosophos aqua sapientiæ nuncupatur. *Rosarius.*

Aqua permanens, sive perennis, sive vinum ardens dicitur aqua corporis, id est, quando corpus redactum est in Mercurium. Item: Aqua permanens esse non potest absque suo corpore, cum quo soluta est. Item: Absque aqua permanente nihil fit. Dicitur etiam aqua vitæ. Item: Solum cum ardente vino potes complere elixir perfectum.

Scala.

Draco est sulphur, quod extrahitur de corporibus per magisterium.

Avicenna.

Qui elixir album facere instituit, in argento sulphur album reperiet, in auro rubeum. Et quoniam tale sulphur non reperitur supra terra, nisi in illis duobus corporibus, ideo præparanda sunt corpora subtiliter, ut sulphur eorum, & argentum vivum ex ipsis habere possimus, qualia fuerunt illa, ex quibus aurum & argentum sub terra efficiebantur.

Clangor.

Solvite corpus perfectum in Mercurium, inde habebitis virtutem occultam, id est, sulphur philosophicum digestum, & decoctum per opus naturæ, quemadmodum in minera digeritur, & decoquitur.

Ludus Puerorum.

Oportet nostrum lapidem ad primam materiam reduci, & ad originem sulphuris & Mercurii.

Clangor.

Et tale argentum vivum dicitur oleum incombustibile, anima, aër, & splendor corporum quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præstat immortalem, & ea illuminat.

Geber.

Principalia naturalia in opere naturæ sunt, spiritus fœtens, id est, sulphur, & aqua viva.

Clangor.

Dissolutio corpus in naturam spiritus convertit.

Rogerius.

Oportet omnino quod fixum fiat volatile: id est, quod corpus fiat spiritus, idque cum volatili, id est, cum Mercurio mundo.

Clangor.

Spiritus, id est, aqua Philosophorum, est locus animæ, Anima est tinctura à corporibus perfectis extracta, & in spiritum, id est in aquam Philosophorum derivata.

Villanovanus.

Hæc est via qua secretum consequimur conficiendi sulphuris albi & rubei, quod est anima corporis, quæ à corpore educta, tingendi vim habet, quam spiritui aquæ vitæ committit conservandam.

Scala.

A radice convenit extrahere naturam, id est, primas partes essentiales, sine quibus nulla fit metallorum transmutatio.

Villanovanus.

Intentio nostræ operationis non est aliud, nisi quod eliciatur, & eligatur purissima substantia ex sole & luna.

Clangor.

Extrahe argentum vivum, seu lapidem philosophicum tam à corporibus, quam à vivo argento: quoniam unius sunt naturæ, & habebis Mercurium & sulphur; de illa materia super terram, de qua aurum & argentum generata sunt in terra.

Communis Sententia.

Mercurius Philosophorum constat argento vivo & sulphure.

Bernardus.

Sol nihil aliud est, quam sulphur & argentum vivum. Terram, inquit, & aquam Mercurio attribuunt, aërem & ignem sulphuri. Terra & aqua sunt elementa passiva, aër & ignis activa. Terra & aqua feminæ rationem habent, aër & ignis viri, nec est alia extranea additio, nisi digestio, qua mediante, omnia quatuor in auro circundantur, & æquali proportione maturantur.

Communis Sententia.

Corruptio unius est generatio alterius, idque tam in artificialibus, quam in naturalibus. Aliter: Secundum naturã nihil generatur, quod prius non corrumpatur, & nihil resurgit, quod præmortuum non sit.

Bernardus.

Si aurum in argento vivo decoquatur, seu dissolvatur debito modo & via naturali, ipsum argentum vivum naturales proprietates auri obtinebit. Idem: Solutio quæ fit per aquam Philosophorum, formam quidem corrumpit exteriorem corporum solutorum, at non corrumpit materiam.

Villanovanus.

Quod dissolvit corpus à spiritu est, quod verò coagulat spiritum à corpore est. Alibi: Spiritus dissolvit, corpus coagulat. Idem, quantum corpus solvitur, tantum spiritus coagulatur. Quod si corpus non solveretur, neque spiritus inspissaretur. Alibi: Quod à corpore soluto exit, humiditas est radiosa, quod dissolvit corpus, de spiritu prodit, & virtus ejus est germinosa. Idem alibi Solutio corporis fit cum coagulatione spiritus, & coagulatio spiritus cum solutione corporis. Tunc miscetur corpus cum spiritu, & fit unum cum eo, nec unquã separantur, non magis quam aqua mixta aquæ.

Clangor.

Quando sperma Mercurii jungitur cum terra corporis, corpus dissolvitur in aquam spermatis, & fit aqua una sine divisione.

Villanovanus.

Intellige autem corporis solutionem, & spiritus coagulationem, simul eodemque tempore fieri.

Rosarius ex Calide.

Solutio corporis, & coagulatio spiritus sunt duo, sed habent unam operationem. Quia spiritus non coagulatur nisi cum solutione corporis, nec corpus solvitur, nisi cum coagulatione spiritus. Ideo inter solutionem corporis & coagulationem spiritus non est differentia, nec diversum opus in aliquo; ita ut fiat unum sine alio. Quemadmodum videmus fieri, cum aqua vulgaris terram conatur subtiliorem efficere, & in suam materiam solvere: eodem enim tempore aqua densior & spissior fit, terra autem subtilior & rarior.

Lullius.

Multi Philosophorum in aqua forti communi, facta ex vitriolo & sale nitro, corpora metallorum dissolvebant, & per evaporationem trahebant aquam illam, tunc calx in fundo vasis remanebat, quam postea cum aqua dulci communi abluebant: deinde aquam illam per evaporationem tollebant, & calcem cum menstruo dissolvebant, ut opera sua conficerent, quæ secundum quod competebat, finem non consequebantur optatum. Dissolutio enim quæ fit cum aqua forti, non est sicut natura postulat. Idem alibi sic: Aurum & argentum solvuntur in rebus radicalibus sui generis, non autem cum fortibus aquis, quæ metalla corrumpunt: quoniam illæ aquæ repugnant naturæ.

Rogerius.

Metallis nihil adhæret, neque eis conjungitur, neque transmutat, nisi quod ex illis est.

Bernardus.

Fatui ex mineralibus conficiunt aquas per dissolutionem corrosivas, in quas mittunt species metallorum, & corrodunt, & non solvunt solutione naturali; quæ requirit permanentiam amborum, nempe solventis & soluti.

Idem.

Nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissolvit, nisi illa quæ permanet cum specie metalli in materia & forma, & quam metalla ipsa possunt recongelare. Quod non est in aquis fortibus ad

soluta

soluta corpora non pertinentibus. Corpora quidem per aquas fortes corroduntur, sed non solvuntur. At quantò magis corroduntur, tantò magis à metallica specie alienantur.

Villanovanus.

Per solutionem corpus cum spiritu miscetur, & cum eo unum fit, ita ut alterum ab altero nunquam separetur.

Clangor.

Corpus dissolvitur in aquam spermatis, & inde aqua fit una sine divisione.

Philosophus.

Melior est solutio voluntaria quàm violata, & temperata quam festina: & ideo cavendum est, ne vis formæ generativa cum corrosivis & adurentibus suffocetur.

Rosarius.

In nostro Lapide Sol & Luna vivi sunt, aliosque Soles & Lunas ex se gignere possunt. Aliud aurum ad hoc, & alia Luna mortua sunt: remansit enim vis & potentia eorum in solutione facta per nostram aquam. Alia aqua ea perdidisset, ac sterilia reddidisset,

Villanovanus.

Solutio tantum fit per argentum vivum: ipsum enim solum potest Solem & Lunam ad primam materiam redigere. Idem: Totum beneficium hujus Artis in Mercurio, Sole & Luna consistit.

Aristoteles.

Si nihil aliud haberemus à Mercurio, quam quod corpora subtiliat ad naturam suam, non parvum nobis præstaret beneficium.

Geber.

Omnis solutionis perfectio, adducitur cum aquis subtilibus, & maximè acutis, acribus, ponticibus, & fecem nullam habentibus, sicut est acetum destillatum, uva acerba, pyra multæ acritudinis, mala granata destillata, & his similia.

Villanovanus.

Corpus soluti, & aquæ solventis natura una est, nisi quod natura corporis completa est, digesta & fixa: aquæ autem natura, incompleta, indigesta, & volatilis.

Regor.

Argentum vivum est ignis corpora comburens, mortificans & confringens.

Rosinus.

Aqua tantò est igne calidior, quantò ignis est calidior aqua.

Rosarius.

Aqua nostra est fortior igne, quia facit de corpore auri merum spiritum, quod ignis facere non potest. Idem: Spiritus est totus igneus per suam igneitatem solvens, & dividens corpora.

Turba.

Comburite æs nostrum igne fortissimo.

Calidius.

Minor ignis omnia terit: minus enim operatur, quam aqua nostra, quæ corpus solvit, quod ignis facere nequit.

Lullius.

Sciri potest materiam primam nostri Lapidis esse ex natura Mercurii vivi, & sulphuris: quoniam ipsa non potest in igne corrumpi, nec in aqua, nec in aëre.

Rosarius.

Aliqui dixerunt, quod argentum vivum vulgi adhæret corporibus, quod est falsum. Quod enim Geber ait: Non invenimus inventione nostra rem aliam magis, quàm argentum vivum amicari corporum naturis. Hoc totum intelligendum est de argento vivo philosophico. Ipsum enim Solem adhæret corporibus, nec ullam aliam rem invenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni invenient aliam rem, quæ corporibus adhæreat, nisi argentum vivum philosophicum: quia argentum vivum vulgare non adhæret corporibus: Et propter hoc multi sunt decepti operando in illo argento vivo vulgi.

Lullius.

Qui cum forti aqua dissolvunt, ignorant vegetabilia nostrum menstruum acuentia: ignorant etiam aquam Mercurii vulgi, quam nos scripsimus in Testamento nostro.

Villanovanus.

Ut natura mutet naturam & convertat, tantum eo indiget, quod suæ est naturæ. Idem: Vera non est, neque philosophica corporis solutio, neque spiritus coagulatio, si in dissolutione erit materia, & natura extranea.

Dastinus.

Oportet ut elementa aquæ sint ejusdem naturæ cum elementis metalli transmutandi, alioqui degener soboles erit: quoniam ex diversitate partium nascitur & totius diversitas. Quomodo similitudo ex eis est, quæ ex uno genere sunt, & ex una radice pullulant.

Rosarius.

Lapis Philosophorum fit ex tribus: scilicet Sole, Luna, & Mercurio. Item: Fac Mercurium ex Sole & Luna in suo esse, sine Mercurio vulgi, sed per viam Philosophicam.

Lullius.

Lapis componitur ex argento vivo metallorum, non ex argento vivo vulgi.

Novum Lumen.

Argentum vivum nostrum non est argentum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum est per mineram, sed natura ad quam deduxit illud artificium nostrum.

Richardus.

Mercurius crudus disponit corpora in primam materiam, sed Mercurius corporum id facere non potest. Idem: Quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea, (id est, ante congelationem) in illo fuit, est alteratum in natura, & ideo non corrodit sicut primum.

Philosophi in genere.

Ab immundo ne quæras munditiem. Stultum est ex re quærere, quod in ea nunquam fuit. Quis dabit quod non habet? Quæ est illa insania, velle ex deteriore facere, quod sit melius: hoc est, perfecta facere ex imperfectis?

Lullius.

Cœlum, lunaria, menstruum, liquor vegetabilis, aqua argenti vivi rectificata & acuata cum vegetabilibus, est cum qua fit dissolutio metallorum naturalis.

Villanovanus.

Aquæ solutiones ex salibus, aluminibus, & aliis id genus confectæ, quæ cum metallis nullam habent cognationem, species metallorum non conservant contra, destruunt ac dissipant. His aquis contra est aqua Philosophorum, quæ metalla conservat, subtiliora reddit, deinde dissolvit, & magno naturæ consensu ea in primam transfert materiam.

Turba.

Accipite spiritum nigrum non urentem, & cum eo corpora solvite, & dividite.

Clangor.

In aqua Philosophorum latet spiritus quintæ essentiæ, cujus solius est magistraliter corrumpere, & in suam primam materiam transformare.

Rosarius.

Succus lunariæ fit ex vino nostro, quod paucis filiis nostris notum est, & cum illo fit solutio nostra, & fit aurum potabile nostrum, mediante illo, & sine illo nequaquam.

Lullius.

Menstruum absque auro & argento, Lapidem philosophicum generare non potest nec econtra. Ubi autem illa conjunguntur, menstruum movet metalla ad dissolutionem. Et vicissim metalla movent menstruum ad producendum ignem in lapidibus.

Clangor.

Si corporis imperfecti, scilicet terræ fuerit una libra duodecim unciarum, fixatur cum imbibitionibus suis nonaginta diebus.

Lullius.

In singulari aqua de corpore rubeo præparato, id est, de terra nostra rubea præparata, & in tenues laminas coaptata, vel in pulverem limaturæ redacta, pone duas drachmas, id est, quartam partem unius unciæ. Quod si plus solvere poteris plus apponas, veruntamen non excedas unciam unam. Si de terra remanserit aliquid non solutum, relinque in vitro: quod autem solutum est, sepone: postea quæ terra non soluta restitit, cum nova solvenda ponatur. De nova autem terra non ponas duas drachmas, sed minus, nempe quantum relicta terra ponderat. Quod intellige, nisi perspexeris aquam plus solvere posse.

Geber.

Modus solutionis duplex est: scilicet per fimum calidum, & per ferventem aquam: quorum una est intentio, & unus effectus. Modus ergo per fimum est, ut ponatur calcinatum in ampullam vitream, & super illud fundatur quantitas aceti destillati, vel consimilis duplum ejus, & obturetur caput ipsius bene, ne spiret, & sub fimo tepido solvi dimittatur: postea per destillationem filtri solutum removeatur: non solutum verò iterato calcinetur, & post calcinationem iterato similiter solvatur, donec per iterationem operis super illud, totum solvatur. Modus verò solutionis, quæ fit per aquam bullientem velocior est, & est ut calcinatum in ampullam ordinetur cum aceto obturato foramine, ne respiret. Quæ ampulla in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, & postea succendatur ignis sub ea, donec aqua per horam ferveat. Post hoc verò solutum destilletur, & seorsim servetur, non solutum verò iterato calcinetur, & iterato eodem ordine solvatur, donec per reiterationem solvatur.

Semita Semitæ.

Accipe pretii libram unam, cum quatuor libris aquæ: tere & incorpora cum sale modico, & aceto, fiat totum amalgama. Pretio optimè amalgamato, pone ipsum in multam quantitatem aquæ vitæ, id est, Mercurii. Pone super cineres & fit ignis lentissimus per diem naturalem. Sine vas infrigidari, & cola aqua per pannum lineum, ut transeat quod de corpore fuerit resolutum. Quod remansit in panno, cum nova aqua benedicta repone ad ignem per diem naturalem, cola ut prius. Toties reitera, donec totum corpus in aquam convertatur.

Villanovanus.

Tere libram unam limaturæ mundæ in mortario, cum quatuor libris Mercurii. Illi libræ duodecim libras aquæ vitæ dato. Pone totum in urinali, & super ignem cinerum debilem & lentum, & per diem coque. Frigefacto vase, aqua coletur, ut cum ea transeat, quod de corpore & limatura solutum erit, eam aquam sepone. Et quod solutum non est, cum nova aqua benedicta ad ignem repone per diem & noctem. Cola ut prius quod est solutum, & hanc secundam aquam pone cum prima. Ita fac, donec tota limatura in aquam, id est, in primam materiam conversa fit.

Lullius in Luce Mercuriorum.

Recipe unciam unam Solis purissimi, pone unciam illam in vitreo vase, & superpone unciam unam cœlestis menstrui, vel duas, ad plus, & immediate claude vas, ne respiret, pone vas in igne cinerum per diem ad naturaliter bulliendum. Menstruum dissolvendo Solem colorabitur, colore citrino resplendente, postea soluto Sole, pone in balneo Mariæ per alium diem naturalem. Postea per transitum de uno vase in aliud vas, menstruum sic coloratum in alio vase repone, & vase sigillato ad partem serva. Deinde super solem qui remansit insolutus in fundo vasis, pone de alio novo menstruo, ut suprà diximus. Et demum clauso vase, pone in igne cinerum per alium diem. Deinde extrahe solutum per transitum, ut suprà in alio vase cum alio sole soluto. Et sic cum novo menstruo reitera solutionem prædictam, donec menstruum amplius coloretur & in fundo vasis manebit de terra solis absque anima. Idem: Accipe calcem cujuscunque corporis volueris, pone in ampulla, quæ habet longum collum. Superfunde aquam lunariam, ut supernatet quatuor digitis. Pone super cineres, ut bulliat per diem naturalem. Deinde pone in fimo per duos dies naturales, ut melius digeratur, & ut materia separetur per partes subtiles a grossitie sua. Post extrahe ampullam. Recipe aquam illam claram in una cucurbita, & cave ne fœces turbentur, dum vas inclinatur. Mox cooperi cucurbitam, & pone in fimo ut prius. Vase autem benè obturato, & facta evacuatione, superfunde aliam aquam similem primæ, quæ supernatet ut prius, & pone in fimo. Istas operationes reiterabis, donec corpus à suis spiritibus evacuetur. Idem: Accipe aurum, & projice ipsum in aquam vegetabilem. Sit aurum ad pondus aquæ vegetabilis, pone illud totum in digestione balnei per sex dies naturales, & aurum dissolvetur in aquam, in colore croci. Postea verò destilla menstruum in destillatione balnei. Postea superpone aliam lunariam recentem, & pone iterum in digestione balnei alios sex dies naturales. Et tunc extrahe & mitte aliud, quod solutum est, in aliam ampullam, & super aliud, quod remansit, finitis solutionibus, & destillationibus, iterum de menstruo suppone ad quantitatem terræ, & pone in digestione balnei per quatuor dies naturales. Et illud quod solutum est de metallo, simul cum menstruo pone in cucurbitam ut prius, & sic fac usque ad sex inhumationes & destillationes, & illud quod remansit finitis destillationibus de fœcibus non cures.

Geber.

Non solutum iterato calcinatur, & post calcinationem iterato solvitur.

Comes.

Opus dissolutionis grave est, & difficile: expedit autem corpora solvere per aquam solam: id est, per argentum vivum sine calcinatione: quoniam istud est securius, licet in operatione sit tardius, tincturam

tincturam igitur non festines extrahere. Festinatio omnia comburit, & ad remotum perducit. Potenter sustine, coque, & non te tædeat.

Alphidius.

Multitudo & diversitas relinquenda, una dispositio quærenda.

Lullius.

Terra rubea ubi purificata & mundata fuerit, & in tenues laminas coaptata, ponenda est in aquam, ibi non solvetur primò in aquam, sed tantùm calcinabitur, & in pulverem rubeum quodammodo sine tactu reducetur. Idem, terram eam desicca secundum suum modum, ita quod pulvis super eam non cadat, donec aliam aquam attuleris, in qua possit dissolvi.

Scala.

Sol & Luna cum prima aqua calcinantur Philosophicè, ut corpora aperiantur, & fiant spongiosa & subtilia, ut aqua secunda melius possit ingredi ad operandum suum opus.

Alboe tus.

Mercurius noster fit ex corporibus perfectis, & non ex imperfectis: hoc est, cum aqua secunda, postquam per primam aquam fuerint debitè calcinata.

Rosarius.

Fixum fit volatile spatio unius mensis.

Clangor.

In dissolutione facienda, terra toties terenda, id est, in igne continenda, & aqua est illi adjungenda, donec apertè videas nihil amplius superesse, quod dissolvi queat.

Rosarius.

In solutione corporis, si plus erit de non fixo, id est, de spiritu, solutio erit celerior, quam si plus erit de fixo, id est, de corpore, si contra, tardior erit solutio: quare volenti citò solvere multa opus est aqua. Idem: Necesse est autem, ut plus sit de volatili, quam de fixo, à duplo usque ad quintuplum, sextuplum, vel usque ad decuplum, & non ultra.

Comes.

In dissolvendis corporibus, vide ne corpus album cum rubeo, nec rubeum cum albo misceatur, sed utrumque seorsum dissolvatur, neque aquam unius cum aqua alterius confundas.

Lullius in Magia naturali.

Si tibi aqua defecerit, sume cucurbitam, in qua sunt omnes liquefactiones, & superpone alembicum. Destilla aquam lento igne, scilicet per balneum, in tantum quod habeas duas partes liquefactionis. De ista aqua pone super materiam corporis, quæ est in ampulla, in qua cœpit solutio fieri, usque ad quantitatem pristinam. Et sic iterabis, donec tota terra sit evacuata.

Regor.

Caveatur ne acetum in fumum convertatur, & pereat.

Rosinus.

Caveas tibi ne tantum fumositate pereat.

Lullius in Repertorio.

Solutiones aquæ sunt in balneo, vel in fimo collocandæ: unde quod destillari poterit levi calore educatur. Vasa destillatoria sunt arcte connectenda, ut ne quid foras exhalet, De tribus aquæ partibus, duæ tantùm sunt per destillationem evocandæ, aqua Solis & Lunæ sejunctim sunt excipiendæ. Vitreum vas ex lapide potius quam ex silice conflandum est: scilicet, ne mordacitate & acrimonia aquæ corrodatur. Et ne spiritus evanescant, ea vasa fideliter sunt obturanda. Deinde istiusmodi aqua virtute & bonitate præstantior est, quam antea.

Scala.

Qui non solvit & coagulat, multipliciter errat: Coagelatio est rei mollis induratio, humoris occultatio, & diversorum colligatio.

Clangor.

Dissolvere est corpus in naturam spiritus convertere. Coagulare est spiritum efficere corporalem. Solutio facit corpus fixum volatile. Coagulatio contra, facit corpus volatile fixum. Idem: Spiritus, id est, aqua non coagulatur, nisi mediante corpore, quod in ea sit dissolutum. Corpora enim sunt velut coagulum hujus lactis, id est, Mercurii. Coagulum autem est, vel Sol, vel Luna, in Mercurio soluta.

Menabdes.

Jubeo posteros facere corpora non corporea, & incorporea corpora: illud per dissolutionem, hoc per suavem fit decoctionem.

Avicenna.

Sales sunt radices operis, Idem. Salia cujuscunque generis sint nostræ arti sunt contraria, demto sale nostræ lunariæ, quod lunaria nostra reliquit ex corporibus solutis.

Geber.

Non egemus nisi uno vase, una fornace, unaque dispositione. Quod intellige post præparationem primi lapidis.

Comes.

Ubi aquam magno ingenio, & subtili sagacitate tuæ mentis evaporaveris, cape tuum salem ita calcinatum, & pulverem subtilissimum, atque impalpabilem, & sepone mundo in vase vitreo, usque quo oporteat eum operi adjungere.

Rosarius.

Tres sunt lapides, tres sales sunt, ex quibus totum magisterium consistit.

Triplex est lapidis materia, aurum, argentum, & aqua philosophica.

Tres aquæ, solaris, lunaris, & Mercurialis; quæ postrema corpora Solis & Lunæ, in suas aquas resolvit.

Triplex est Mercurius Philosophorum, primus calcinans corpora, secundus solvens, ac sublimans, tertius his duobus conjunctus.

Clangor Buccinæ.

Duplex est argentum vivum, & nomina materiæ primæ multa. Prius dicitur præparans, quod corpus dissolvit per aquam Philosophorum. Alterum est tingens, quod à corporibus perfectis extrahitur per dissolutionem: & tale argentum vivum dicitur oleum incombustibile, anima, aër, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis imperfectis vitam præstat incorruptibilem, & ea illuminat.

Geber.

Principalia in opere naturalia, sunt spiritus fœtens, vel sulphur, & aqua viva.

Clangor.

Spiritus est aqua Philosophorum, animæ locus. Anima est tinctura à corporibus perfectis tracta. Aqua Philosophorum duplex est solaris & lunaris, ex quarum conjunctione fit Mercurius Philosophicus, & lac virginis, ex quo lapis albus & rubeus.

Trevisanus.

Taceant omnes quotquot affirmant aliam tincturam, quam nostram, esse alicujus momenti, tum qui aliud sulphur prædicant, quam nostrum, quod occultum est in magnesia. Item omnes qui aliud

aliud argentum vivum extrahere conantur, quam ex servo rubeo, & aliam aquam quam nostram, quæ permanens est, & nullo modo se conjungit alteri, quam suæ naturæ, & nihil humectat aliud, præter id quod est unionis suæ propriæ naturæ. Non est enim aliud acetum, quam nostrum, nulli colores, nullum regimen, operationes nullæ.

Scotus.

Argentum vivum coagulatum, & argentum vivum sulphureum, sunt prima materia metallorum.

Collectanea quædam ex antiquis Scriptoribus.

Certissimum est rem nullam extraneam posse metalla imperfecta perficere, vel aliquam ex eis facere transmutationem. Quapropter insanorum est hominum opinio, animalia & vegetabilia in hac arte aliquid efficere posse, cum reperiantur mineralia metallis propinqua. Philosophos tamen in illis artem posuisse credendum est, per similitudinem duntaxat. Nam ex duobus tantum, sulphure videlicet, ac argento vivo, metalla quævis oriuntur, & non ex aliis. Nihil etiam eis adhæret, nec ea transmutat, nisi quod ex eis originem duxit. Constat igitur non nisi duo, quæ dicta sunt, esse necessaria ad constituendum lapidem. Verum tamen ex altero disjunctim nullum generari metallum potest, sed ex amborum conjunctione, diverso modo præparatorum, metalla diversa generantur. Hoc vero in primis occultissimum est, ex qua re minerali fieri debeat propinquius. Si ex vegetabilibus, oportebit ex his prius fieri per artem sulphur & argentum vivum, quod impossibile fuerit: excusamur igitur in istis, quia natura nobis illa duo præparat. Sed si eligamus argentum vivum & sulphur in sua natura, quemadmodum creata sunt naturaliter, oportebit illa conjungi proportione, quam ignorat omne humanum ingenium, excusamur ergo & ab istis, maxime cum habeamus corpora, in quibus à natura debito modo proportionata reperiuntur: in quo totum secretum latet. Aurum est corpus perfectum masculinum, & argentum est etiam perfectum, quæ si sola fusione, & cum aliis imperfectis mixtione, hæc perficerent, essent elixiria, unum ad album, alterum ad rubeum, at non sunt ejusmodi, quia simpliciter à natura perfecta sunt. Si tamen plusquam perfecta decuplo vel centuplo forent, tanto perficerent imperfecta. Verum quia natura simpliciter in eis operatur simplicem perfectionem, in ea manent semper, nisi forte per artem reducerentur ad primam naturam sulphuris, & argenti vivi. Cum ergo perfecta corpora naturalia constent ex argento vivo mundissimo, & simili sulphure, quare non eligeremus illa pro materia nostra ad elixir album & rubeum? Responsio: Quia ista corpora sunt adeo compacta, & fortiter unita, ut vix inveniamus ignem in illis quicquam agere valentem, nec in ipsorum spiritus. Et quamquam ignem non ignoramus, per hunc tamen ad intimam sui mundificationem pervenire non possemus, ob fortissimam compositionem naturalem. Quamobrem excusamur etiam ab istorum duorum corporum electione, cum invenire possimus alia corpora, in quibus argentum vivum mundum, & simile habetur, in quæ natura paululum operata est, adeo ut igne nostro artificiali ad congruam ipsorum mundificationem, separationem, fixationem, ingeniosa nostri operis decoctione super ea continuata, valemus pervenire. Eligenda est ergo materia, in qua reperitur argentum vivum mundum, purum, clarum, album, nondum ad complementum adductum, sed commixtum æqualiter & proportionaliter, cum tali sulphure albo, vel rubeo coadunatum, ut ingenio nostro naturali, & nostro igne artificiali, ad intimam ipsorum mundificationem, & completam puritatem devenire queamus, & opere hoc absoluto millies fiunt perfectiora & fortiora quam corpora, in quibus natura est simpliciter operata. Ex his quæ dicta sunt, modo sis ingeniosus, gustabis hoc delectabile nectar, super quod intentio Philosophorum est fundata. Cùm igitur materiam in supradictis manifestatam, oporteat artificiali nostro labore plusquam perfectam reddere, modus non ignorandus, at à natura discendus. Hæc metalla perficit operatione frequenti & continua, instrumento solo caloris, qui montibus inest mineralium, ut crassities aquæ tantisper decoquatur & inspissetur, quo suo tandem temporis curriculo circulove transeat in argentum vivum. Item ex pinguedine terræ per eandem continuam decoctionem & calorem generatur sulphur. Hoc ipso continuato calore super ista duo simul unita, juxta puritatem vel impuritatem ipsorum generantur perfecta, vel imperfecta metalla. Quænam dementia tenet operantum animos in hac arte, ut alia via quam ipsa natura procedere velint: illam redarguere, vel superare conantes, quam vix ulla possunt industria imitari Deus per ipsam nobis viam rectam demonstrat, ut puta simplicem & continuam decoctionem igne lento factam. Et quamvis semper loquamur de lento igne, nihilominus in operis hujus regimine paulatim augendus est. Est itaque lapis unus, una materia, & medicina una, in qua totum consistit magisterium, cui nullam rem extraneam addimus, nec etiam ipsam imminuimus, sed in præparatione superflua removemus: & hoc fit in purificatione, quæ per solutionem perficitur. Sublimationem nostram cum fecere volumus lapidis, ipsum cum tota substantia ponimus in vas nostrum, cujus orificium firmiter occludimus, ne respirare possit, & in furnum ponimus inter cineres: ignem tandem excitamus tam diu, donec tota materia solvatur, in aquam Mercurialem. Postmodum rege per lentum ignem, idque tantisper, donec major pars in pulverem nigrum vertatur. Ad modum completæ sunt omnes istæ quæ sequuntur operationes: scilicet Solutio, Destillatio, Descensio, Ablutio, & Calcinatio Philosophi de qualibet peculiare capitulum posuerunt, ut occultarent artem. Cùm enim Lapis noster est in vase nostro, & materia nostra sentit Solem nostrum, mox in aquam resolvitur, quæ ascendit in cœlum, id est, in altum ad cacumen vasis, & postea descendit in terram, vel fundum. Item videntes talem aquam inspissari, & ad terram converti nigram, quæ spissa stabat in principio super aquam, ac finendo paulatim inspissari videbant, terram sub aqua mergi, & in fundo vasis residere nigram & fœculentam, dixerunt eam esse putrefactionis operationem. Videntes etiam terram croceam, subnigram, & fœculentam stantem sub aqua longo temporis spatio, in sole nostro amittere colorem nigrum & fœtorem malum, eorum nonnulli vocaverunt eam operationem, Ablutionem, Cerationem, de qua Morienus ait: Scitote totum hoc magisterium nihil aliud esse, præter extractionem aquę à terra, & iterum ipsius aquæ in terram reductionē, donec

donec ipsa terra putrescat per suam aquam & mundificetur: quæ postquam mundificata fuerit auxilio divinitatis, totum magisterium dirigetur. Philosophus dicit, terra ceratur & imbibitur per aquam, & per temperatam decoctionem solis exiccatur, & in terram vertitur tota materia, si quis perfecte noverit operationem exequi. Hermes enim ait: Vis ejus integra est, si versa fuerit in terram. Videntes itaque totam materiam in terram verti, & reduci in solidam substantiam, quæ non fluebat, sed in se constricta stabat, dixerunt esse perfectam congelationem. Inde Plato: Solvite [inquit] lapidem nostrum, & postea congelate, id est, in terram vertite magna cum cautela, sic habebitis totum magisterium. Quod nihil aliud est, quam rectam facere solutionem, & perfectam congelationem, ut omnes Philosophi dicunt. Ut igitur metalla permutentur, oportet necessario illa reduci ad sui primam materiam generi metallico proximam id est, in gummam fluentem. Tum demum ejusmodi materia prima, aptitudine sua innata, virtutibusque disponentibus, facile recipit veram speciem illius metalli, de quo intenditur philosophice: videlicet cum natura fermenti fixi, cui jam dicta materia adhæret in profundo inseparabiliter: sed fluit, quod non facit argentum vivum commune crudum. Quicunque vero ante hujus reductionem in materiam primam albificant, vel citrinant, manente specie prioris metalli in materia non conjuncta vaporabiliter, & non cum materia fermenti fixi in gummam inseparabiliter permixtam deceptores sunt, quia verum aurum non faciunt, nec verum argentum. Ut igitur quodlibet corpus transmutabile in quamcunque speciem transmutetur, ad primam reduci materiam necessum est, cum ratione materiæ possibilis fit transmutatio: ut ait Aristoteles 4. Meteor. de Generatione & corruptione, & Physicorum: Omne corpus possibile, per operationes suæ naturæ contrarias reducitur ad suam materiam primam, scilicet per corruptionem suæ formæ, quia omnis contraria operatio est ejus corruptio, & corruptio est generatio primæ materiæ. Demetrius demonstrans modum purificationis, vel putrefactionis utriusque, scilicet corporis & spiritus, ante ipsorum perfectam mixtionem, inquit: Nunquam autem ex illo, scilicet spiritu, habetur perfectio, quousque mixtione perfecta duxerit corpus suum, quod est frater suus, ad spiritualitatem secum, ut ambo sint unum facta sine separatione in æternum. Magisterium ergo dissolutionis disponit materiam lapidis, ut possit per se dividi in quatuor elementa, ex quibus primo fuit compositus. Alioquin elementa perpetuarent in genere, nisi vaporabiliter miscerentur, nec proportionata compositio, nec debitum pondus induceretur, ut decet, neque perfectio, quæ impressionis & retentionis est medium ultimum. Ad hunc modum perfectus lapis purgat, & sanat hominem ab omni ægritudine, ut innovetur tanquam à matre. Nam excitat motum in corporibus, & vivificat elementa: siquidem elementa vivificantur, cum in actum suum excitantur. Nam vita naturalis nihil aliud est, quam actus elementorum, post quem lapis non patitur dissipationem, aut separationem, ob indivisibilem sui compositionem: unde habet quo senium retardet per vitam suam, quam infundit humano corpori, non secus atque metallis, annos adaugens mediante gratia Dei, ultra propriam, & nativam proportionem, actumque naturalite susceptum, vitam producit. Attamen ejusmodi effectus non possunt alicui elementorum attribui, sed solummodo virtuti cæli, quæ est in ipso lapide. Et virtute cæli, lapis ad speciem deductus est. Licet igitur proprietas naturaliter adveniat lapidi ex impressione cælesti: tamen id quod disponit lapidem ad susceptionem istius impressionis, potest esse latitudo mixtionis, vel complexionis, quæ convenit speciei. Ergo tota vita lapidis, totumque magisterium in vapore consistit, & in subtiliatione aquæ suæ respirando ad aërem. Et lapidis vita fulgor est, & claritas metalli, in subtilitate aërea, atque fixa fusibili cum ignitione. Ex prædictis itaque sequitur argentum vivum nostrum nullatenus fixari posse ad utilitatem, nisi propriis naturalibus instrumentis [quæ sunt calidum & frigidum] & locis aut retinaculis sicci terrei alligetur, & retineatur. Et quia nec ipsa instrumenta, nec retinacula possidere valemus, nisi per virtutem separationis ipsiusmet naturæ in partes primas, videlicet elementares naturas. Ideo recta coagulatio fieri non potest, nisi prius facta separatione post debitam aptitudinem subtiliationis & putrefactionis. Causa ergo universalis conjunctionis, est separatio post putrefactionem, & debitam attenuationem corporis cum spiritu, quia sic unita debite conjunguntur. Separatio vero post putrefactionem nihil aliud est, quam reductio rei, à sua mutatæ natura iterum ad eandem. Cum igitur per mortificationem, & putrefactionem natura fuerit mutata à sua specie metalli viva, in aliam speciem mortuam, scilicet in substantiam terream, oportet eam iterum ad eamdem speciem vivam redigi metallico generi proximam: quod fit per separationem ipsam à mortuis resurgere facientem: & tunc propter uniformitatem naturarum insimul conjunguntur, & adhærentia forti conglutinabuntur. Et hæc est forma specialis nostræ dissolutionis: & hic est modus, quo naturæ gremium revelatur, tunicam ejus sublevando, & quod sub ipsa latet manifestando. Cavendum tamen ne ultra medietatem ejus tunicæ sublevetur, quo humiditas operetur in pauciori sicco, & quod elevatum fuerit, imprimatur, & candor elevati fumi in intimis rerum cavernis iterum occultetur, ita humidum cum retinaculo sicci terrei adjungatur, coaguletur, & retineatur. Quò ut res deveniat, operationem ejus iterare minime te pigeat, scilicet spiritum reprimendo, ejusque candorem tam diu occultando, & iterum manifestando, quousque perveniat ad illam substantialem albedinem, quæ amplius occultari non potest, nec alterari, nec variari, nec in alios colores converti, præterquam in rubeum facta digestione. Et tum demum fit in eo passu conjunctio corporis & animæ, commixtio, seu potius unio quæ nunquam separatur.

Aristoteles ait, argentum vivum esse elementum omnium liquabilium: etenim quando liquantur, in ipsum convertuntur. Manifestum est ergo medicinæ hujus operationem esse operationem naturæ, quia ex natura solum est composita. Certissimum est enim omne componi ex eis in quæ resolvitur, uti gelu, vel glacies calore in aquam resolvitur, quia prius ex aqua est frigore congelata. Non aliter lapis noster resolvitur in argentum vivum per magisterium nostrum, ergo ipse prius fuit argentum vivum. Primum itaque verbum est, corporis in argentum vivum reductio & hanc vocarunt solutionem, quæ est artis fundamentum. Rosinus philosophus ait: Solvite corpora & spiritus, & conjungite, tunc de cætero non possunt separari per ignem. Hermes inquit: Primũ corpus solutũ, & aqua perennis,

nis, cõgelat Mercurium perpetua congelatione, quod etiam dicunt omnes Philosophi. Qui habet aures ad audiendum, audiat: Omnia metalla fusa se habent instar Mercurii, & si frigida possent in ea fusione permanere, essent ipsemet Mercurius. Considerandum humida metalla, uti Saturnus & Jupiter, facile reducuntur in suum Mercurium primitivum. Et Mercurius debite præparatus omne corpus comedit & reducit in seipsum. Calor namque agens in humido efficit nigredinem primo, & agens in sicco efficit albedinem, & operatur in albo citrinitatem ac rubedinem. Quod in plumbo videre licet, ipsum calcinando: primo uritur in cinerem nigrum, post et in album, & postremo in citrinum, atque rubeum. Verum itaque operis nostri principium est dissolutio lapidis, quia corpora soluta in naturam spiritus sunt redacta, nisi quod magis fixa fiunt, quam spiritus. Item: Solutio corporis fit cum congelatione spiritus, & contra congelatio spiritus fit cum solutione corporis. Tum demum commiscetur corpus cum spiritibus, & fit unum cum eis, ut nunquam separentur, non magis quam aqua mixta aquæ, quoniam tunc simul omnia sunt ad homogeneitatem suam redacta. Hac de causa dixit Aristoteles, corpora metallorum transmutari non possunt, nisi ipsa prius in suam materiam primam redigantur: quod si fiat, aliam bene formam suscipiunt, cui non contrariatur ratio. Sed non fit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Sulphur & argentum vivum omnium sunt metallorum extrema: igitur metalla erunt media inter sulphur & argentum vivum. Considera igitur si poteris substantiam puram argenti vivi, & sine combustione digerere, sin minus opus tuum vanum est. Oportet itaque artificem considerationibus uti, quarum certitudo traditur in aliis facultatibus, quas supponit. Et ut studium ejus ad metam dirigatur experimenti, circa duo potissimum insudare versarique debet: prius ut de rei curandæ, vel sublimandæ quidditate elementali diligentissime perquirat, ejusque proportione: alterum, ut rei curantis, id est, principalis argentis, ac transmutantis rationem habeat. Artem enim oportet, agente fortissimo, disponere materiam, quo virtutes naturales digestionis activæ, prævaleant in passiva materia. Videmus enim quandoque per agens insufficiens omne digestum molinsin, id est, imperfectam digestionem pati, sive cruditatem, quæ contingit ob commixtionem crudæ materiæ indigestæ, aut propter debilitatem caloris digerentis & terminantis. Quapropter summe curandum est, ut natura principalis agentis, tam fortis existat in sua natura & fortificata suo modo, ut proprio naturali officio sit potens ad digerendum, & convertendum materiam in aurum: & ut illa natura sit ad eum dispositа modum, per subtiliationem & sublimationẽ, ut suis virtutibus acquisitis per artem, approximet ad qualitates sui agentis, & auri: utque mediantibus his, agens principale citrinans acuitate sua possit eam convertere in lapidem Philosophorum, & aurum. Examinet ergo naturalis artifex ingenium suum, ut mediante conditione præfatæ naturæ, quam ignoraverit, ipsam inveniat. Quia non ipsi nobis & nostris filiis intelligentibus illam dispositionem, id est, modum operandi certum & necessarium, tradimus, naturam fortificandi quoque, ac investigandi causas. Hujus igitur operis artificium inventu fuerit impossibile, nisi prius ingenium artificis propriis experientiis à natura realiter informetur. Per has utique natura seipsam cognosci demonstrat, ejusque dispositionem, qua perficitur, & mensuram approximationis ad perfectionem invenire docet. Proprium igitur opus propria indiget dispositione, cum sit ipsiusmet naturæ informantis suum argentum vivum, & operantis ejus contrariis qualitatibus: caliditate scilicet cum temperata sua siccitate, in frigiditatem & humiditatem, demendo superflua, & addendo, vel supplendo absentia & requisita, ut per id necessario habet recipere formam medicinæ completæ. Nec aliter natura prædicta motum habet, nisi juvetur, arte & operatione videlicet artificiali: dispositione sibi propria, sine qua nihil fit. Cum illam inveneris, sub vestimento philosophiæ reconde, quemadmodum tui fecerunt prædecessores, qui præceperunt strictissime contegi: cum sit totius hujus artis secretum & arcanum, adhuc à nullo philosopho scriptis revelatum. Sciendum itaque dum ipsi dicunt solvite corpora in aquam, ipsos non intelligere, neque curare aquas tangenti adhærentes, vel humectantes, sed permanentem aquam intelligunt, quæ vere tangenti non adhæret, sed superficiem discurrit, nihil humectans: sicut argentum vivum nostrum non est argentum vivum vulgare. Hæc namque materia nihil aliud adjungi sibi vult præter id quod est de seipsa: omnia siquidem quibus indiget, in se continet: hoc de nostro lapide dictum, & non de auro, vel argento vivo vulgari, &c. Nonnulli perperam ex minoribus mineralibus destillant aquas corrosivas, in quas ponentes species metallorum, eas corrodunt, ac putant esse dissolutas naturali dissolutione, quod falsum est: quia vera solutio philosophica requirit permanentiam simul scilicet solventis & soluti corporis: quoniam ex masculo & femina species novæ resultant. Certo certius est, nullam aquam naturali reductione speciem metallicam dissolvere, præter eam quæ permanet eis in materia & forma, & quam ipsa metalla soluta possunt rursum congelare: quod in aquis fortibus fieri minime contingit. Aqua nulla igitur dissolvit corpora, nisi illa quæ fuerit suæ speciei: & per quam corpora potuerunt inspissari: nec aliqua alia re nutriuntur corpora sub generatione, nisi specie consimili. Differt ergo solvens à solvendo sola proportione & digestione, sed materia non differunt ambo, eo quod per quamcunque admixtionem natura hoc format ex illo, ut mineraliter ex argento vivo simpliciter natura procreat Solem. Quicunque noverit artem dissolvendi, jam jam pervenit ad secretum, quod est species permiscere, & naturas à naturis extrahere, quæ in ipsis latent effectuosæ. Siquis igitur sulphur nostrum sciverit conjungere & amicare corporibus invenit unum de secretis naturæ maximum. Quasi diceretur, si quis corpus coproduxerit, ut efficiatur gumma permixtibilis cæteris corporibus imperfectis, invenerit maximum naturæ secretum, &c. Eo quod lapis iste perfectus est gumma & sulphur, videlicet ex dictis, supple corporibus. Nominantur ista corpora sulphurea terræ. Subtiliatione existente in aqua, dissolutio trahit lapidem de potentia ad actum: ideo quia facit eum omnino subtilem. Et conjunctio spirituum cum corpore fit, cum corpora sublimantur, ut spiritus per dissolutionem, contritionem & assationem eorum cum spiritibus. Philosophi dicunt aquam esse Mercurii, dictum lapidem liquefactum cum sua aqua propria, quæ in ipso lapide est fixa, & quæ tunc est currens & alba sicut aqua. Item humiditas aërea, quæ est in argento vivo, est una res cum terra supradicta, & cum aliis elementis in dicta terra

terra existentibus: quæ quidem humiditas, licet sit pauca, tamen est sufficiens ad nutriendum lapidem dictum, in quo est, & ad perficiendum. Insunt dictæ compositioni Sol & Luna. Et tamen non est Sol neque Luna communis, sed meliores quam in sua natura vulgari: insunt ibidem potentialiter, non visibiliter. Iste lapis sive compositum est res una duntaxat, & unius naturæ (ut aiunt omnes Philosophi) & est natura munda & clara de suis mineris propriis, quæ transmutat regimen ignis. Item medicina nostra elicitur de metallis, quæ naturaliter metalla transmutant, & nullo alio modo. Oportet enim ut elixir Philosophorum sit de Principio, radice, & natura metallorum, & medicina sit nobilior & pretiosior, quam metalla, &c. Inde liquet, ubi Philosophi loquuntur de argento vivo, & aliis humiditatibus dissolventibus, ipsos non intelligere de rebus vulgaribus à natura simpliciter datis, sed tantum de argento vivo à corporibus per putrefactionis artificium separato, quod aliter dicitur Azot: latinè interpretatum alumen potens illuminare, & clarificare omne corpus claritate sua. Cum igitur tale argentum vivum, sive Azot, sive aqua vitæ latonem abluens, à corporibus per generationem extrahi non possit, nisi post putrefactionem erit, ergo putrefactio sua generatio & dispositio. Mixtorum & vegetabilium varia est & differentialis nativitas. Nam simpliciter mixta dicuntur illa, quæ præter nostrum intuitum sub terra nascuntur, aut circa superficiem ejus, ex sola commixtione elementorum ad invicem compositorum: & est ejusmodi primæ, & simplicis naturalis mixtionis gradus multiplex. Primus est quatuor elementorum nuda compositio, in qua non est facta mutatio vel alteratio unius elementi ad aliud. Secundus primum sequitur, quia resolutis præfatis lapidibus, elementis videlicet, mineralia, de quibus sermo præsens, generantur: quæ nobiliores subterraneæ species inde procedunt, quia incipit in hoc eorum actio & transmutatio. Ad conjungendum mandarunt Philosophi, omni amoto extrinseco, solum calorem adhibendum, qui adjuvando, excitat intrinsecum calorem naturalem auri ad digerendum, & activè maturandum Mercurium. Cùm igitur ejusmodi spermata, seu semina per artem generari non possunt, ideo quod mixtionem proportionaliter ad producenda semina ars componere nescit, nec in homine, nec in terra, ubi est proprius locus generationis naturalis eorum, ista semina naturaliter facta, artificialiter conjunguntur, Et in hac naturæ proportionali actione, & Mercurii digestione, simul manent naturæ masculea fœmineaque insimul clausæ: fœminea, ut terra & aqua: masculea, ut aër & ignis: quam terram & aquam Philosophi ut Mercurium, aërem & ignem, velut sulphur esse dixerunt, in nostro lapide. Præter ista duo nihil aliud intrat, nec generat, nec multiplicat, ut patet ex præmissis. Et ista dissolutio solum dicitur liquefactio compositi, & non proprie ejus solutio, quia partes non solvuntur adinvicem separabiles. Quando compositum prædicto modo dissolvitur, partibus inseparatis manentibus (quamvis separabiles) ita quod virtus digestivorum elementorum à dissolvendis, per dissolutiones potest extrahi, scilicet argentum vivum, partes crassæ in tali dissolutione capiunt latitudinem subtilitatis, eo quod corpus in spiritum vertitur, & vice versa.

Quæ ex Democrito *collegimus, apponere visum est, quæ res dilucidior fiat, ex multorum opinionibus Authorum.*

CApiens Mercurium infige corpori magnesiæ, vel corpori Italici stimmi, vel corpori sulphuris ignem non experti, vel spumæ argenti, vel calci vivæ, vel alumini ex melo vel arsenico, vel ut scis, & conjice terram albam Veneris, & habebis Venerem claram, flavam conjice Lunam, & habebis aurum, & erit chrysocorallum in corpus redactum. Idem etiam facit arsenicum flavum & sandaraca præparata, & cinabrium valde contusum. Æs autem splendidum solum argentum vivum facit. Natura enim naturam vincit.

Si verò vis exactè rem scire, duobus catalogis mentem adhibe, quia sciendum ante omnia Mercurium positum esse, & in flavo, hoc est, in sole, & in albo, hoc est, in Luna. Et in Sole quidem dixit, Mercurius à cinabrio, in albo verò dicit Mercurius ab arsenico, vel sandaraca, vel quæ sequuntur.

Ego autem venio in Ægyptum naturalia ferens, ut materiam superfluam contemnatis, & confusam. Natura siquidem natura gaudet, & natura naturam vincit, & natura naturam retinet.

Mercurius itaque omnes induit formas, quemadmodum cera omnia sigilla, sic etiam Mercurius Philosophorum dealbat omnia, & omnium animas ad se trahit, coquit, & rapit. Ad instrumenta ergo aptatus, & in seipso humores habens, prorsus etiam corruptionem sustinens, permutat omnes colores, & permanet ipsis non permanentibus, imo vero ipso non subsistente, tunc etiam continetur corporum & subjectorum rectionibus. Quatuor (inquam) corporum composito, vel compositione, & his quæ affinia sunt, ut sunt materiæ ipsorum, & animæ ipsorum materiæ sunt ipsorum. Ut faber ex ligno, vel ex ære, aut lapide statuam erigens, de se nil nisi formam exhibet in materiam: sic etiam Mercurius arte elaboratus à nobis, ipse omnem formam suscipit, & infixus, ut dictum est, corpori ex quatuor generibus constanti, fortis & firmus manet, continens & contentus, & ob id Pibichius magnam affinitatem dixit habere. Per Mercurium ex cinabrio, ab arsenico, calcantho, cerussa, magnesia, vel stimmi Italico, & reliqua alba vel rubea cuncta sunt intelligenda corpora. Corpus etiam magnesiæ chrysocollam, vel chrysocorallum vocat. Oportet igitur prius rerum species liquefacere, & conflationibus consimiles in unum colorem convertere, duosque Mercurios, album & rubeum, in argentum vivum redigere, & ad putrefactionem separare.

Marcasitam ergo (pyriten Græcè vocant argenteam) rege & fac ex more, ut solvi possit: fluet autem per aureum, vel album litargyrium, vel in Italico stimmi: ex pugna cum plumbo. Plumbum non simpliciter intelligas, ne aberres, sed quod est ex scissili, & litargyrio nigro nostro, vel ut scis. Natura enim natura gaudet.

Rege (inquam) donec fiat incombustibilis, abjiciens nigredinem. Rege autem muria, vel urina incorrupta, vel aqua maris, vel oximellite, ut scis. Mercurius autem actu quidem albus est, virtute vero citrinus.

Frustra laborant igitur, qui materias explorant, & non naturas corporum magnesiæ quærũt. Corpus

verò magnesiæ, substantiarum est mixtio quatuor generum, ut antea dictum. Capiens igitur Mercurium, &c. Præpositus est Mercurius, ob ipsum enim extrahuntur. Abjicit etiam chrysocollam, quod est batrachium, inter lapides invenitur sulphur ignem non expertum, claudianum masculinum, flavum arsenicum à cinabrio, androdamas, cadmia, sulphur incombustibile, *&c.* summi corporis vel masculini nomina.

Tria sunt artis præcipua: Chrysolitus, Mercurius, flavus fiavus, vel favus albus, &c. natura gaudens. Corpus magnesiæ ex quatuor compositum elementis corporalibus. Aqua divina, natura quæ suam naturam gaudentem vincit & retinet, vincitur, & retinetur ab ea cum aliis. Annon vincitur natura crassioris & terrestris corporis, à natura chrysoliti existente spirituali & aërea? An non vincitur aqua divina astringente, ut juncta Sol & Luna, Marti vel Veneri, &c. retineant. Per se verò juncta his, vel aliis, non retinent: cùm tamen astringantur per naturam aquæ divinæ, retinere possunt. Quid dicam de te magnesia, quæ corpora circumplecteris? Quis non admirabitur chrysocorallum à te perfectum? Ex te enim perficitur totum magisterium. Tu sola nos bono animo esse jubes. In te explicata est similis enitens nebula, multiformem in te fers Veneris imaginem, pincernam, & ministrum ignivomum. O natura supra naturam naturas vincens. Tu totum es una natura, eademque es, per quam etiam omne opus fit. Superfluo enim numero totus tuus ornatus artificiosè declaratur, per ejus numeri terminum in unitatem divinitati similem. Unitatis enim centrum immutabile stabileque manet. Nam circularem & sphæricam numerorum contemplationem sui, ostendit in opere majore. Sed redeamus unde progressi. Magnesiæ nomina synonyma sunt, lac maris, coagulum, aphroselinum Orientis, magnesia Lydiæ, Italicum stibium, pyrites Achaiæ, &c. Cujus fluxio est mysterium, quod in ipsa latitat, margarita pretiosa. Flammiger splendor, Vestis auro contexta, Aureus nitor, Bellator, Intelligi etiam possunt de albedine operis magni.

Ager chemicus est triplex. Quatuor fratres sunt pars una. Lapis magnus pars alia, semen in agro satum repurgato, in sua terra. Mercurius alter flavus, aut albus corpori magnesiæ junctus pars tertia. Capiens igitur, &c.

Rursum fuligo vera duplex, humida & sicca. Humida est cœlestis vapor per destillationem prolectus. Sicca per ollam & cooperculum æreum, ut à cinabari vapor albus. Si igitur vaporem siccum irrigaveris humido vapore, divinum opus efficies. Sciatur enim omnes substantias atque metalla vapores existere, fierique: nam irrigati vapores fiunt humidi.

Scythica comaris etiam, novo permixta vapore, omnia perficit.

Aliud est utique verbosa alchemia, quæ sermonum multitudine continetur: aliud arcana, & abdita, sive mystica. Hæc enim sola creationis ratione progreditur, ut in Deum intuens, & à Deo creatus homo, rectam operationem per theologicos & mysticos sermones addiscat. Cœlestis enim est potissimum hæc operatio, quia constat ex cœlestibus materiis & formis.

Methodus alchemiæ mysticæ, cœli figuræ sunt, ad quarum normam ista dirigitur. Sic etiam corpora metallica transmutata à contraria natura, fiunt plana & aërea.

Semen igitur satum in terra Lunæ, Solem etiam perficit, idque ob divinam operationem, præstat cinis & cadmia. Divinum item opus, & divina aqua illibata cum suo cinere, ad regenerationem faciunt. Audi Mercurium dicentem: Si videris omnia cinerem facta, existima rectè parata fuisse omnia, Cinis enim vim magnam habet, multumque operatur. Nam ut ligna in cinerem conversa, fiunt de cætero incombustibilia, sed in opera varia mirabilia vitrorum, ac aliorum: sic & metalla in cinerem vel calcem potius conversa, denuo in quandam virtutem & operationem revertuntur. Cùm eorum natura mundum universum, & ipsa etiam elementa imitetur, unde rursum generantur, habentque cujusdam spiritus participationem, & velut rerum, quæ materiali spiritu fiunt. Sic etiam æs nostrum, sive voles magnesiæ corpus (aut aliter intelligere) ut homo animam & spiritum habet. Hæc enim fusilia corpora atque metalla, postquam in cinerem versa sunt, in igne existentia resumunt spiritum, igne hunc ipsis suppeditante, & quem ab aëre, hæc omnia faciente, hauriunt. Quemadmodum quoque homines atque omnia inde vitalem spiritum & animam sumunt. Æs ustum igitur nostrum in fuliginem siccam, omnia patiens magis afflatum, fit lapis æthesius colore, ut quidam coruscans æthesius. Postquam igitur afflatur, extinguitur divino more, quem divinam aquam appellant, ut dissolutum oleum, & vini crassitudinem suscipit, ac ibi manens per quadraginta dies lento calore, in vase vapores non transmittente, materia postmodum putrefacta, mysterium aquæ divinæ illibatum, id quod quæritur, perficit: atque hic est lapis, qui hæc facit. Notato igitur: Unum sunt omnia, per quod omnia. Ex unitate vel unione quidem incipit, & in unitatem rei quæsitæ consummationem terminat. Cùm enim multa sint in rerum natura, una dicitur divinissima aqua, una natura vincens omnia, non specie, sed arte, cum rationali scientia multos latente. O naturæ cœlestes, naturarum creatrices. His verbis incorporea natura innuitur. Nisi enim materiam spoliaveris, corpora incorporea feceris, nisi per corruptionem ipsa excusseris, dissolveris, quod latitat & spirabile est, in ortum produxeris, nisi hac [illegible] præparante res incorporeas feceris, non in[illegible]rabis naturas, neque corpora facies. O naturæ c[illegible]lestes, corporis expertes, in quas corpora se[illegible] insinuant, & cœlestis sapientiæ beneficio informantur, in quibus illæ permanent, ac ipsa corpora postmodum complectuntur. Oportet ig[illegible]ur spoliare materiam, & ipsius animam extrah[illegible]s, per ipsam deinceps corpora non corpora [illegible]e, continere & informare. Spolianda est itaque materia, ut ad stabilem perfectionem perveniat.

Definitio igitur hujus Philosophiæ est, corporis dissolutio, & animæ à corpore separatio, ut tinctura in corpus sese insinuet, utque naturæ cognatio oblectet naturam, retinens, vincens, & in ea permanens. Hoc fit cum intrinsecum foras extruditur cum voluptate, totaque substantia terrea, cumque per elevationem aquæ feceris incorpoream compositionem: item cùm per afflationes conspexeris extractam fuliginem, atque ita velut per nebulam ferri. Non enim potest incorporea natura nisi superioribus adhærere: cùm enim in sublime ferri soleat, una cum eo, quod sibi simile est, & cognatum. Augmentum itaque amata & amans natura simul, oblectans & oblectata, splendensque, una res ambæ naturæ rei naturalis & unius, alias unitæ

naturæ,

naturæ, quæ vincit omnem rem totius mundi, quare dictum: Unum sunt omnia. Hoc autem unum & unam rem existima compositum ex anima & corpore non corpus facto, in temperatum unum per unum. Candida igitur & pura luna, lunaris species est, fuligo quæ per aquam divinam probe abstergitur, & abluitur. Nihil ergo deest, præterquam nebula, & aquæ elevatio: opus regimine consummatum. Primo cujus nebulæ? fuliginis videlicet in sublime ad cælum per aquam divinam & cælestem elevatæ. Lapis igitur omnibus notus, vilis & valde pretiosus, est conjunctus ex pugnaci Venere cum Mercurio, id est, mare & fœmina. Æs ergo rubeum ingredi facias, ac tinge rubiginem auri. Pugna Veneris cum pugna Mercurii. Venus cum luna pugnando per istam corrumpitur, & luna per Venerem conjunctione figitur, id est, Mercurius per magnesiæ fuligineum vaporem. Corpus igitur æris per lunam lunariumve liquorem corrumpi debet, ac egregie conteri, tantisper ut ars ipsa postulat. Si quis enim corpus hoc per spiritum reddat flavum, potentemque ipsius naturam, secundum artem blandè præparando extrahat, tingit omne corpus. Si quis morte corpus delens, ac dissolvens, spiritus beneficio per fuliginem citrinet, omne corpus tingit. Spiritus enim hoc modo fit ex corpore fuliginis, immunis à materia, vigor & splendor corporis, imperio suo creatoris. Capiens ergo Mercurium infige corpori magnesiæ.

Tota compositio fit per Mercurium, & magnesiæ corpus per marem & feminam. Est in corpore mixta & simul contrita luna, quæ per nebulam & fuliginem completur: ipsa rationabiliter gubernata potentem naturam intus latitantem evocat, omne corpus tingentem, Venerem dealbantem, Jovi stridorem auferentem. Magnum in his mysterium latet, quod cum videris, Deum lauda. Sulphurea à sulphureis continentur, id est, elementa cœlestia & ignea continentur è terrestribus, à quibus illa haberi possunt.

Prima clavis operis est, ut ignis argenti vivi, Mercurii videlicet conjungatur cum aqua terrestris magnesiæ per suam terram. Hac via fit separatio humidorum à siccis, id est, animarum æris ex corporibus.

Secunda clavis est, cum luna & aqua conjungitur cum igne argenti vivi dicti, per aërem æris in elevatione nebulæ, quæ est reductio frigidorum cum humidis, & mixtio superiorum cum inferioribus. Terra, id est, scoria æris, conjungitur cum aëre solari per ignem, id est, per argentum vivum.

Tertia clavis est, cum per torrefactionem putrefactionis, conjungitur scoria cum divina aqua per ignem: hoc est, per lunam, aër solis etiam conjungitur cum terra, id est, cum scoria per aquam, hoc est, per humidum.

Quarta verò fit conjunctione aëris cum terra, soluta scilicet per putrefactionem & assationem septem reductionum, cunctis in aquam unam coactis, & existentibus in cinabari philosophica, quæ constat ex dicto Mercurio & sulphure magnesiæ. Quibus peractis ad hunc modum, ignis fit rursum calidus & siccus, generans calorem aëris, & siccitatem terræ. Similiter & aqua, cum fit humida & frigida, generat humorem aëris, & frigiditatem terræ. Terra cum sit frigida & sicca, generat frigiditatem aquæ, & siccitatem ignis. Aër verò cum sit calidus & humidus, generat calorem ignis, & humorem aquæ. Singula cum duas qualitates habeant, fiunt ex tribus elementis constans elementum. Collecta simul omnia fiunt duodecim ex tribus in quatuor productis, juxta signa duodecim, quatuorque stationes, ut Verni temporis aërei, Æstivi ignei, Autumnales aquei. & Hyemalis terrei. Quæ vera est elementorum compositio per artem. Item colores septem apparentes in opere, corpora dicuntur planetarum septem ejusdem compositionis, qui jam adsunt, modo post absunt in signis operis, ut in cœlo, nunc ingrediuntur sua signa, postmodum egrediuntur. Itaque per septem astra sua, quæ planetæ vocantur, & per duodecim non errantia signa sua, verum Philosophorum mysterium perficitur.

Colores elementorum in opere sunt, à pedibus usque ad genua terreum elementum nigrum: à genubus usque ad umbilicum aqueum splendens & album: ab umbilico usque ad cor, aëreum, flavum, citrinum: & à corde ad cervicem igneum, candens, ac rubeum. Deinceps ubi hæc quatuor elementa mixta fuerint inter se, fit ex ipsis calx & cinis Philosophorum, ut perfectè atque omninò conjunguntur per extremam unionem dealbata, nigredine prorsum abjecta. Sacra igitur atque divina hæc Philosophorum ars & scientia, ex una specie constat & perficitur divinè ac magnificè, hoc modo scilicet: Si enim feceris corpora incorporea, & incorporea corpora, mirificè operaberis, votique tui futurus es compos, per quatuor elementorum compositionem: per trinum regimen, duodenariam signorum mutationem: per septem astrorum aspectus, species & corpora: & per monadicam quandam singularem extremam unionem, glorificabis in trinitate & unitate Filium Dei, verbum æternum, qui ex quatuor elementis inferiorem hunc mundum perficit, & ex quatuor mutationibus anni circulorum exornavit, & post septem secula introducet eos qui vocati sunt, & electi in requiem æternam: laudantes unicum & indeficiens lumen in Patre, Filio, & Spiritu Sancto.

Duo sunt igitur quæ ex materia constant, cum binarius numerus materiam significet. Horum conjunctione, medio tertii causæ fiunt omnium. Siquidem per ternarium binarius: & omnis numerus ad unitatis simplicitatem reducitur. Vapor, qui in sublime fertur, est materia aëris, & fumus, sive fumida exhalatio siccorum est ignis materia. Non conveniunt ista duo cum reliquis duobus, aqua videlicet, ac terra, nisi per tertium, id est, vinculum, & igneam naturam. Tria hæc igitur, terno regimine dicto, novenarium constituunt, unitati secundo, ternario videlicet, proximum. Quapropter Sybillino quodam ænigmate notatur hoc mysterium ad hunc modum: Ter tres literas habeo, quadrisyllabus sum, considera me. Quælibet trium priorum syllabarum duas habet, reliqua verò reliquas habet, mutæ quinque: Totius autem numeri centuriæ duæ, octo & tres ter decades cum septem. Intelligens autem quis sum, non rudis vel ignarus erit ejus, quæ in me est sapientiæ. Aliter: Totius numeri centenaria sunt bis octo, & tres ter, & decades quatuor. Adhæc: Principia scientiæ sunt sensus & experientia: posterius est principium activæ cogitationis, prius verò apparentis rei cogitationem præbet, ex quibus intellectio sequitur animæ mundi hujusque prudentiæ. Cum enim ista sit ab omnibus exempta, sensibilem mundum complet. Tres igitur ternarii, ex ea considerentur immaterialium substantiarum ordines conficere.

Cùm tria sint etiam; quæ ad universalem operationem spectant ex quibus postea compositio fit quaternaria. Molybdocalco nostro plumbo inquit: Injice Mercurium, donec incorruptibile fiat, & permanens, quod cùm fiet, non amplius erit plumbum. Hæc omnia unum sunt, & duæ tincturæ nullo colore differunt, unam eandemque tantum cernis. Et quomodo totum ex una specie, alia quidem Veneris, alia Lunæ, alia Solis. Unica tantum aqua videtur, Rhaponticum, à ponto, marique dicta, Rha verò superficiem notat, ergo superficies aquarum intelligitur. Flavam (inquit) injice Lunam, & erit chrysocorallum, &c. Capiens ergò Mercurium à Mare, vel masculo, fige ut mos est, conjice Veneri vel pyriti sulphurato, & dealbabitur, id est, fuligini siccæ. Corpora non corpora facito & incorporea corpora compositum erigendo, latitantemque naturam extrahendo. Per Mercurium corpora corrumpe, & per magnesiæ nebulam masculum & fœminam conjunge, & latitantem rursum naturam evocans, per ipsam denique corporum formationes facies, id est, colorum planetarum. Ad hunc itaque modum corpora redduntur incorporea, & ista fiunt corporea.

Si omnia igne attenuentur, & fuligo sursum feratur, fierent varia & infrangibilia corpora. Per ignem intellige Mercurium & igneum pharmacum, quia Mercurius comburit, corrumpit, & extenuat uno & eodem artificio. Venus itaque non tingit, sed tingitur, & cum tingitur tingit. Nihil enim potest per se corpus tingere, vel seipsum separare, si spiritus, qui interius latet, non emergat. Quomodo enim potest corpus sine spiritu consistere, nisi per pulchram naturam, quæ in ipso est, animalem puta spiritum, qui colorem tincturæ secum educit, & infert. Venus itaque non tingit, sed tingitur. Terrea namq; materiæ pars, ut quæ crassa existit, non tingit, sed illa qualitas substantiæ tenuis tincturam in corpore procreat. Cùm enim Venus, id est, corpus, per magnesiam rectè gubernatur, suamque substantiam tenuem in lucem profert, tum demum tingendi vim adsumit, ac tingit. Venus autem sunt quatuor corpora. Tincturæ verò species solidæ, & humidæ, & herbæ dicuntur à similitudine, solidæ quidem à nebula usque ad chrysocollam, humidæ aqua divina. Divina enim à citrinis retinentur, &c. Veritas autem hæc est: Natura naturam oblectat, & natura naturam complectitur. Rursus Veneris quadricorporea natura per magnesiam ostenditur, & versicolorum specierum herbæ in compositione elementorum attritiones prodeunt in lucem. Cum rationabiliter attritiones corporum fiunt, tum efflorescentia virent, cum herbæ prorsus non sint, nisi colore tantum, nec istæ possunt in igne permanere. Solida enim (inquit) & humida & herbas. Solida quidem vocat corpora, albedinem, citrinationem, &c. penetrantia, & in corporibus permanentia, nec omnino cedentia, sed ipsa firmè retinentia & superantia. Humida verò dixit, ut ita recrearet illa per humida, id est, per aquam divinam. Quænam hæc est aqua divina, & cur divinam appellant? Magnum certè nomen hoc præ cæteris, atque præstantius, quod sine hac in opere nihil producitur, neque perficitur. Divina aqua est id, quod simplex & lucidissimam, & purissimam, & sine umbra corporum naturam facit, velut immutans corpora, abstergens, & est quod ex corporibus latitantem naturam extrahit. Conjuncta enim naturæ forma, pulcherrimum opus per naturam efficit ac operatur. Acuta aqua elevata & evocata dicitur. Divina enim sunt, quæ intus latitant, & extrahuntur. Divina igitur à divinis retinentur. Anima & spiritus à divinis extrahuntur, & ab iisdem retinentur, qualitate corpora penetrantia. Veritas enim est: Natura naturam oblectat, amplectitur, & vincit. Cùm enim quod intus latet per divinam aquam benè geritur, & expurgatur, oblectat seipsum ad propriam corporis naturam penetrantem, vincentem, & permanentem. Propriam itaque naturam agnoscens, lætatur connexa & conjuncta vicissitudine.

Sed ut ad rem revertamur: Quatuor corpora tinguntur, & non tingunt. Magnesia enim dealbata non sinit corpora frangi, nec umbram Veneris induci. Sed vide quidnam Philosophus dicat, quatuor corpora tingi, & non tingere, nec dicit ut antea, & cum tinguntur, tingunt: sic solidorum corporum substantiam intellige: Magnesia (inquit) dealbata, &c. Quæ magnesia nisi totum compositum? Quomodo igitur dealbatur? quando rectè gubernatur, & assata, cum divina re expurgata, omnium corporum solidorum latitantia referat ex profundo, ut per ista corporum natura tingatur. Compositum enim per divinam aquam irrigatum non sinit frangi corpora, quin potius umbram eis adimit argenti spuma magnesiæ immixta, corpus dealbat, cæteraque generis ejusdem. Magnesiæ pulchra vide miraque, quomodo per unum multitudinem infert aliqua quidem ab unitate: aliqua à dualitate: aliqua à ternario nec non pluribus intendit, donec ipsius universum conservetur. Aliqua quidem à monade, igneum scilicet, pharmacum: aliqua à dualitate, ut cum corpore ipso magnesiæ: aliqua à ternario, scilicet expurgatio cum aqua divina, & si quid intendit, & per alios assationem referat, donec totum opus quæsitum servetur abstersum, & absolutum perficiatur, & compleatur. Materia enim ad aurum conficiendum accommoda, est ipse Mercurius. Mercurius à cinabari (inquit) aliquando à Venere aliquando verò à B. Mercurius à cinabari est magnesia: Mercurius à B. est aqua divina, quæ à contracto instrumento extrahitur, & hæc sunt, quæ materiam immutant. Venus ut homo animam & corpus habet. Oportet igitur materiam corpore spoliare, ut permanente spiritu tingente, ad cujuscumque quæsiti perfectionem accommodetur. Quid est Venus? quod homo, materiale corpus. Anima quidem est pars tenuis in ipsa, quæ per regimen in lucem prodit: hoc est, spiritus tingendi potentiam habens. Corpus verò est grave & materiale, terrestreque suum quod umbram habet, quam oportet spoliare igneo pharmaco. Disspoliare est humiliare, corrumpere, solvere, & mortificare. Nihil postea desit, nihil est reliquum, præterquam nebulæ & aquæ extractio. Philosophus usus vera figura, aquam calcanthi vocavit: etenim ibi est æris generatio: & calcanthum aurum generat, flos æris (ait Philosophus) ipse est, qui rem consummat, & perficit: est etiam spiritus masculi. Sic exponitur: Conjice ex substantia hausta ab Altissimo, ut divina virtus effecta, & in spiritum conversa divinum opus faciat. Divinum quærendum est, ut spolietur materia, & fiat sola anima, & spiritus sublime petens colorem sumat, & ut cum igne sit, pugnacior, & tenacior, veluti planum corpus dæmonum, & penetrantium: radix enim solidi est planum.

In spiritum ergo conversum, & sursum latum, ut ignis (doctrinæ ratione) igni quodammodo assimilatur, & penetrantior, ac tenacior fit: quæ verò rationes à mundi natura inventæ sunt.

Nam

Nam quemadmodum quatuor elementa in seipsa transmutantur, & fiunt quod non erant, cum eorum substantia substantiæ non sit contraria, ignis fit terra, & terra fit aqua, & aqua aër, & rursus aqua terra, & terra usque ad superiora, & in seipsa mutata & soluta omnia operantur, ut est apud Hermetem: Qualitates enim sibi ipsis contrariæ sunt, & non substantiæ. Sic etiam compositum cum terra fit, & ex aqua aër, & ex aëre ignis Quemadmodum igitur ex cœlo, quod tanquam camera terræ incumbit, hæc omnia sunt ab exhalationibus: sic etiam ex olla velut ex terra, & superposito alembico, velut ex cœlo, vehementes fiunt mutationes. Et quemadmodum terræ putrefactiones exhalantes transmutantur, sic etiam flos æris simul transmutatur exhalans. Hoc idem quoque considerabis in humano capite, cucurbitulæ, vel galeæ instar imposito corpori. Ut non frustra dictum igitur contere: sic modo non temere dicitur, coquuntur sensim, & elevantur inter se. Levi namque elixatione spiritus tingens, qui latet elicitur: quod sursum fertur, spiritus est corporis expers, & anima totius compositi, id est, corporis. Quemadmodum igitur anima corporibus ostendit seipsam, fermentans omnia, in seipsa tres substantias effectrices habentem, motum, sensum & ignitionem: sic enim hic spiritus igneus factus, & anima corporis expers, cum rei cuncta tingentis corpus penetrarit, si in isto condita sit, ut planum in solido, per suæ medicinæ injectionem in argentum igne rarefactum. Lætus hic spiritus igneus (inquit) insilit, qui in corporibus etiam latitat, & sublime petens, etiam corpus ipsum, ut animam propriam retinet. Cæterum, quod ad differentem aquæ extractæ causam spectat, ne hoc terreat, flos est enim, qui extrahitur, non solum semel, sed bis terve per maripetas. Postquam igitur ostensum est secundum accidens, flos aqua sulphuris est illibata, & fixationis usum habet. Dixit enim Philosophus, & gummi paululum, omne corpus tinget. Maria inquit: Retinaculum omnium, quæ ab igne fugiunt, est alabastrum omnium candidissimum, lapis encephalus, mente reconditus habens velut calorem: hunc capiens contere, & misce cum aceto, & conjiciens in vasculum, postmodum tandem conde sub fimo: hoc enim est quod quæritur, aquam scilicet sulphuris illibatam, & rubiginem unum & idem esse: atque hic verè totius artis cardo vertitur, In ipsis deinceps consideratur in una compositione omnia fieri, quod tingit, & quod tingitur: quod fugit, & quod sequitur: quod familiare est, & contrarium: masculum & fœminam: sponsum & sponsam: agens & patiens. Unus enim est serpens, qui duas habet compositiones & rubiginem. Unum est totum, ob quod sunt omnia, & si totum non haberet totum, nihil totum esset, ait maximus Chimes. Nam res fixas facere non solum sulphuris est, sed etiam rerum, quæ dealbatæ, emollitæ & rarefactæ sunt. Cum enim substantiæ à sulphure albo in perfectione & assatione patiuntur, tunc & ipsæ sunt sulphur incombustibile factæ, & permanent facientes quod passæ sunt, dando & accipiendo: & tum utraque sulphur facta substantias fixas reddunt: hoc est, quod inter se non frangantur, efficiunt, Deinceps cur [inquit] multiplicium rerum species requiritis, cum una natura omnia vincat. Hanc naturam ab initio usque ad finem expendens manifestum videbis mysterium: hoc est, cymbalia. O naturæ cœlestium naturarum creatrices, hæ dissolutæ omnia operantur. Quid ergo hoc est dissolvere? Huc age ad liquores, & disce: Sume crocum Ciliciæ simul cum flore cineri conjunctum succo vitis, & una liquorum serie dissolutionem invenies. Huc age rursus ad album: & item in ipsum est dissolutio, ipse te docet, inquiens. Relinque inferius & fiet. Verum dixit: Alii corpora appellarunt, alii sulphur, & non decepti sunt. Et ob id diffusus est error per orbem terrarum, propter appellationum multitudinem. Quæ de quatuor & quinque elementa dicuntur, ad illa referenda sunt. Saturnum collocatur, & ex adverso plumbum in altissimo vertice, & post ipsum Jovem, Martem, Solem, Venerem, Mercurium, & infimo loco Lunam. Singula inter se distincta, uni tamen orbi conjunguntur, & unus ipsis ministrat, eademque gubernat, & ob unum spiritum amantur, mutuoque sese intuentur oculis, & mutuò versantur, & mutuò solvunt. & in suis tectis spatiantur; quemadmodum statuit ipse Creator altissimus. In terra similiter enim reperiuntur, & in aëre sunt, & in aqua & in igne, omnino pacem inter se habent, & unus opifex ministrat illis, eademque regit, unoque jugo omnia conjugata sunt atque unam potionem bibunt, ex terra enim aluntur, & quolibet ipsorum proprium munus obit, & in propria sese consistit, & Creatoris arbitrio patet, quodlibet ipsorum occulitur in terra, & in propria gloria. Et vos ô amici, cum ad hanc pulcherrimam artem vultis accedere, spectate herbarum naturam, undenam prodeunt: aliquæ ex montibus, ex convallibus aliæ, ex campis item aliæ. Considerate aërem ipsis ministrantem: considerate divinam aquam irrorantem, & nebulam ferentem, ac æthera gubernantem ipsas: quæ cum permiscentur, unum sunt, & nemo potest ipsas separare, cum in unam coïerunt naturam. O Cleopatra [inquit Ostanes] in re totum arcanum latet, expone clarè nobis de elementis, & quomodo superius descendit ad inferius & quomodo medium supremo & extimo propinquum est, & non concurrunt partes, cum præcedenti & uniatur, quodnam sit ipsis medium, quod unum faciat, & quomodo descendunt aquæ benedictæ ad videndum mortuos jacentes, ligatos, & positos in tenebris, & in caligine intus in inferno, & quomodo ingreditur medicina vitæ, & suscitat eos, ut tanquam è somno expergiscantur, & quomodo ingrediuntur novæ aquæ, quæ in principio lecti, & in lecto generantur, & quomodo nubes ipsas fert, & quomodo ex mari ascendit nubes aquosa. Ea quæ ostensa sunt contemplantes Philosophi gaudent. At Cleopatra ait eis: Aquæ ingredientes corpora spiritus ipsis inclusos & debiles, velut è somno excitant. Rursus (inquit) angustias perpessi sunt, & rursum occludentur in inferno, & paulatim nascuntur, & surgunt, atque diversos & gloriosos colores induunt, quemadmodum flores vere, quod lætatur, & exultat ob pulcritudinem, qua vestitur. Vobis (inquam) prudentibus herbas, elementa, & lapides, cum eruitis ex suis locis, pulcra admodum videntur, & non pulcra: quoniam omnia probat ignis. Cum verò gloriam induent per ignem & colorem viridem, ibi sunt majora spectacula, ibi gloria occulta, & accuratè quæsita pulchritudo, & terra mutata in divinitatem: quoniam in igne nutrit illa, Quemadmodum infans sub ventre nutritus paulatim augescit, & cum status mensis adest, non prohibetur in lucem prodire, ejusmodi res est hæc præclara. Verberant ipsam procellæ, & undæ in inferno, & sepulcro, in quo jacet, cum verò sepulcrum panditur, exurgit ipsa ex inferno, velut infans ex utero. Contemplantes Philosophi-

losophi pulchritudinem, quemadmodum studiosa mater infantem, quem peperit. Tum demum quærunt quomodo, velut infantem lacte, aquis hanc artem nutriant: quandoquidem ut infans formatur, & cum perfecta fuerit in his omnibus, ecce arcanum, signatum. Nunc autem primum aperte, ubi vobis jacent elementa, & herbæ, in ænigmatibus exordiar dicere: Ascende in supremum tectum, in montem arboribus consitum, & videbis lapidem in veritate: ex lapide hoc sume arsenicum, & dealba divine. Et vide in medio monte infra arsenicum, ibi est conjux sua cum qua conjungitur, cum qua gaudio perfunditur, & lætatur, natura in natura, & extra ipsam non conjungitur.

Descende in Ægyptium mare, & educ tecum ex arena ex fonte, quod nitrum dicitur, & conjunge illud simul, & ipse extrahet foras pulchritudinem omnia tingentem, & extra ipsum non copulatur: mensura enim est conjux: Ecce natura naturæ contra retribuit: & cùm omnia æquabiliter coëunt, tunc naturæ naturas vincunt, & invicem lætantur.

Considerate sapientes, & intelligite: ecce enim artis perfectio, conjugatorum sponsi & sponsæ factorum unum: ecce herbæ, & ipsarum differentiæ: ecce dixi vobis omnem veritatem, & iterum vobis dicam, videte & intelligite Quoniam ex mari oriuntur nebulæ, quæ ferunt aquas benedictas, & ipsæ irrigant terras, & educunt herbas & flores. Item nostra nebula egrediens ex nostro elemento, cum ferat divinas aquas, & irriget herbas & elementa, nulla alia terra indiget. Ecce fratres arcanum admirabile, ignotum prorsus: ecce veritas vobis patefacta est. Videte quomodo irrigetis terras vestras, & quomodo nutriatis semina vestra, ut maturum fructum colligatis. Audi igitur, & intelligens esto, ac dijudica exacte in quibus loquor: Sunt ex quatuor elementis arsenicum supremum & infimum, albumque & rubeum, & maris & fœminæ pondus æquale, ut conjungantur invicem. Nam quemadmodum gallina calore fovet, ac excludit ova sua, sic etiam vos fovete & perficite, & extrahentes & irrigantes divinis aquis in sole, & in locis calidis assate igne levi, cum lacte virgineo, & cavete à fumo. In inferno autem occulite ipsa, & caute movete, donec ipsorum præparatio fiat solidior, nec fugiat ab igne, tum extrahatur ab eo. Cùm conjungentur anima & spiritus, & fient unum, tunc conjicite in corpus Lunæ, & habens Solem, quem non habuerunt regum repositoria. Ecce arcanum Philosophorum, pro quo adjurarunt nos patres nostri, ne patefaciamus illud, divinam habeat formam & operationem. Divinum enim est, quoniam conjunctum cum divinitate divinas substantias facit, in quibus spiritus fit corpus, & mortua animantur suscipientia spiritum ex ipsis prodeuntem, ac invicem tenentur, & tenent. Quemadmodum spiritus contra tenebricosus, plenus vanitate & tristitia, prohibet corpora ne dealbentur, neve suscipiant pulchritudinem & colorem, quem habuerunt à Creatore. Ægrotant enim, & corpus, & spiritus, & anima, ob tenebras extensas: sed cum ipse spiritus, tenebricosus & perniciosus removetur, ut non appareat odor, neque color tenebrarum, tunc illuminatur corpus & anima, & spiritus gaudet cùm abest nigredo à corpore, & vocat anima corpus illustratum ad hunc modum inquiens: Egredere ex inferno, & resurge ex sepulchro, expergiscere ex tenebris: indutum enim es spiritualitate, ac divinitate: quoniam audita est vox resurrectionis, & medicina vitæ ingressa est ad te. Spiritus rursus gaudet in corpore, & anima in eo, in quo est, ac citato cursu fertur in amplexum ipsius, & complectitur ipsum: nec ipsi tenebræ dominantur amplius postquam subiit lucem, nec patitur ut ab illo in æternum separetur. Abiit nigredo, & conjuncti sunt in amore corpus, anima, & spiritus, & facta sunt unum, in quo latet æternum, & signata est domus plena luminis & divinitatis. Ignis enim ipsa conjunxit & transformavit, & ex sinu ventris ejus exierunt, similiter etiam ex utero aquarum, & ex aëre ipsis ministrante, & ipse eduxit vos ex tenebris in lucem. Venter enim ignis ipsa portavit, & propter ipsum induerunt gloriam, & ipse ad unionem unam perduxit, & absoluta est imago corpore, anima & spiritu, & facta sunt unum. Subjectus est enim ignis aquæ, & terra aëri, simul & aër cum igne, & terra cum aqua, & ignis & aqua cum terra, & aqua cum aëre, & facta sunt unum. Unum enim herbarum & fuliginum factum est unum, & ex natura, & ex divino facta sunt. Unum quod omnem naturam conciliat & retinet. Ecce naturæ naturas retinent, retinuerunt & vicerunt: propterea naturas alterant, & corpora, postquam ingressus est fugitivus in non fugitivum, & retinens in non retinentem, atque invicem in unum coiere, Corpora sunt cœlestia divinaque, supra memorata. Atque arcanum est, quia ut polus ex quatuor percurritur, & nunquam quies dabitur. Hæc creata sunt in hac terra nostra Æthiopiæ, ex qua sumuntur herbæ, lapides, & corpora divina, quæ Deus & cœlum fecit: in quolibet enim Creator insevit potentiam. Unum viride fecit, alterum non: unum siccum, unum humidum, unum conjungens, alterum disgregans: unum retinens, & alterum recedens, & in occursu mutuo seipsa retinent: & unum in alio reducit in corpus, in alio exornat, & fiunt una natura, quæ omnes naturas amplectitur, & retinet. Vt ipsum unum omnem naturam ignis & terræ vincit, & omnem potentiam ipsorum alterat: ecce finem.

Cùm perficitur fit medicina lethalis in corpore currens: quodammodo enim proprio colore ingreditur, & sese insinuat in corpora. In putrefactione enim & calore fit medicina currens in omne corpus sine impedimento, vel nocumento. Hic enim Philosophiæ ars extremam manum accepit.

Multa sunt igitur quæ faciant aurum, quod vero fit, unum est. Primum: arena quædam est littoralis, quæ ab auri colore chrysites appellatur: aliqui auream arenam vocant. Pila conteratur, sale inspissetur, & igne calefiat per diem & noctem. Trita rursum abluatur aqua salis, & pulvis imbibatur aceto guttatim, ut coeat siccetur & imbibatur, idque quarto. Argentum ac plumbum liquans utraque, pulverem injice, confundantur simul, & permisceantur. Postea auferens & frigefaciens horis quibusdam, cernes totum durum: deinde arenam purgans invenies aurum.

Sin velis ita facito.

Sandaracum, calcanthum, & arsenicum, & sulphur vivum & cinabarim simul terens, ac tenacem faciens mixturam in purum vitrum conjice oris angusti, obstructum argilla, per ignem die assato, postea auferens lutum invenies materiam siccam crassitudine pici similem. Hoc iterum terens in fictili vase reconde, totumque capiens loca in ignem, & ablato cooperculo invenies flavum, &c. Et magnesiam quidem si ceperis albam, & par pondus arenæ optime præparatæ, postea verò utraque con-

conterens oleo raphani concoxeris, erit tibi id quod in fornacibus aurum. Si vero non sit colore nitens, sale uncta quæ superius dicta sunt, & mysi & ferri croco conterantur, & rebus potentias communicantibus, aurum fulgentius aureis Pactoli arenis efficies. Si vero aurum habens, duplum pondus facere volueris, nihil auferens ex qualitate, hoc ponderans duplo majora pharmaca ponderata, mysi & berilli scobem ut sit quadruplum auri, quod ex ambobus constat hæc miscens, seu temperans, affige auro, atque ea, ubi in crucibulum conjeceris, & ignitum feceris, extrahe, & te ipso duplo ditior fies. Sed nostrum institutum erat, non ut de auro collustrando, neque augendo, sed de conficiendo ageretur. Hoc itaque præstabo, quamvis aliquantulum digressa oratio alias artes obiter respexit.

Cinabaris igitur, & aureus flos æris, velut naturales quædam formæ lunari materiæ injectæ, aureum corpus faciunt. Si igitur argentum liquefaciens medicinas miscendo temperaveris, sol tibi luna fiet, & si tale quid secueris, invenies colorem, & ad omnem auri usum argentum in aurum versum. Et luna aurum quidem facit, sol vero lunam non facit: sola enim ipsa inde lumen habet: nec lunæ tantum, sed magno etiam lumini ministrat. Æris igitur corpus protrahens quantum par est, ceu quandam linguam oblongam facito. Postea super carbones reponens, in ipsum vulcanum concita? irradians nunc sale fossili, nunc ocra Attica continue, vel alternatim humerum & pectus Paphiæ exornans, pulchrior plane fiet, ac glaucum colorem abjiciens, apparebit tota aurea. Cum talem fortasse Paris Venerem vidisset, Junoni & Palladi anteposuit. Quoniam vero regiminis supra meminimus, interpretabimur quidnam sibi nomen velit. Et quia chrysitidis tinctura indigemus ad opera, prius medicinam habere necesse est, ut ea in tempore utamur. Chrysocolla terra flos est, in Macedonia nascens, hanc aqua dulci purgans, & postea solaribus radiis exiccans, æris Scythici flore & chrysolitho simul solve, & commisce. Postea humido excremento inspissans in vitro reconde, totamque flammis calefacito: ex hac enim igneum pharmacum facies. Habes simul & regiminis significationem, quodve tincturam facit. Aurum vero sic facere poteris: Ubi plumbum igne liquaveris, sulphur vivum huic insperges, & igne uratur, donec vapor evanuerit. Postmodum aluminis scissilis & cinabaris par pondus capiens, miscensque in oximellite, liquato plumbo inspergito, itemque sulphur vivum (quod supra) ut tum solidum fiat, tum etiam colorem per cunctos poros capiens, propter hæc omnia aurum efficiatur.

Quidnam tibi igitur totam Democriti Abderitæ sapientiam breviter revelabimus, nihil intus in adytis relinquemus? Sed nec qui alios sacris initiant hoc dicunt, neque mystica divinatio. Stata autem tempora sacrorum principem concitarunt, ac rursus ille à debacchatione conquievit, sacrisque initiatus compositum festinavit. Sed ne moleste feras, si tibi primo ac sacrorum principi, alius ipse sacrorum princeps sedeo. Tibi enim præstantiora concredita sunt, ac tu de cœlo Deum deducis, & evehis animam & mentem, quæ in materia est, & applicas rei exemptæ à materia. Ego vero humi jaceo, ac naturæ contemplator sum, nec dum retuli me ad rerum non aspectabilium speculationem: quoniam nondum mihi acutius lumen factum est. Hæc Psellus ad Xiphilinum Patriarcham, & ultra. Nosti igitur quid faciemus, inquit? Mihi quidem terræ adyta concredita sunt: tu vero illa cælestia es consecutus. Impertiamus ergo invicem res quas habemus: tu mihi egregia spectacula: ego vero tibi naturales effectus. Sed viden quid ego tibi fecerim, cum enim auri fontes aperuerim, nec Atho concussi, nec Pangeum commovi, nec venas quasdam subterraneas reclusi, sed lapides inter se conterens, & herbas quasdam miscens, ingenue tibi ac utiliter aurum valde pretiosum elaboravi. Hujusmodi aliquid tu mihi etiam comminiscere, non in aërem concitans, non sublimem tollens, sed aliqua ratione in terris mihi ostende supercæleste bonum: nullibi enim est, sed ubique, & in qualibet universi parte. Inventum multos latet, quodque intus in nobis est, in cælo, errantes quærimus. Sed doce quomodo prope est, & quomodo longius abest, non loco distans, sed dispositione propius accedens, quod longius abest. Dic quænam ratio est defensionis intelligentiæ? deinceps usque adeo descendens, quomodo rursus ascendit? In summa me manu ducas ad Deum. Si enim per satis angustum iter, contentus ero, si vero per iter nostri capax. His me sacris initiandum, si deduxeris, polliceor tibi me nullum reliquum scientiæ & naturæ opus, nullumque studii genus, vel antiquioris sapientiæ, vel arcanæ prætermissurum: sed tibi si placuerit, quæ sub terra sunt, explicabo. At vero si tibi studiosissime munus confero, tu autem mihi scientiam non ostenderis, ærea pro aureis minus permutans: nec ob id tamen succensebo, nec tibi turpem ingrati animi notam inuram: sed sciam in vitro magis solare lumen Atticum succendi. Vis igitur me dicere, quod pro omnibus dico. Impensius ama, & vale.

Summaria Declaratio eorum, quæ dicta sunt hactenus ex Democrito, per ænigmata

QUod est spoliare, humiliare, corrumpere, solvere, & mortificare, omnemque materiam extrahere, ut spiritu incumbente ac patefaciente, sciatur id quod tingendi corpus vim habet? Ad quæsiti perfectionem accommodetur responsio. Hoc enim promptum & idoneum est ad perfectum complementum, ex speculationibus, quæ sub sensum cadunt, ad eas quæ intelligentia sola percipiuntur, ascendendo, & magnum cæleste ornamentum intuendo. Horum ornatum ubi contemplatus fueris, super omnia mentem elevans, magnamque & sat nitentem angelorum gloriam, tantumque gaudium considerans, ne convertaris deinceps ad materialem hujus humilis & abjectæ jam patefactæ scientiæ auri conficiendi notionem: sed totum te ad superiora erigas, & ad splendorem supernarum substantiarum alas mentis attollens, innumerabiles & arduas harum pulcritudines, ac aliud lumen, quod omne lumen superat, intentis & internis oculis intuens, admirans, operaque omnia in mundo deponens, ac electam ante tempus mortem animo cogitans, tecumque tuum corpus mortificans: præterea vero tuam animam abnegans, claris hymnis cunctorum Regem ac dominum gloria glorificans, & laudans: tremore vero timoreque perculsus omnipotentem potentiam in mente contemplator, & ipsius bonitatem, quæ omnem bonitatem superat, & quemadmodum omnia producta sunt per ejus inenarrabilem sapientiam. Lingua torpet, mens quoque ferre non potest, vel prorsus investigare, vel recensere, quæ magnalia Dei omnipotentis menti contemplanti vere sunt reposita.

repoſita. Hæc vero omnia in nobis ipſis conſiderantes, ſtudeamus etiam ut cum omnibus, tanquam fratres per fidem, atque delectationem, uniamur, & aſſimilemur, quantum fieri poteſt, verbo Deo quod nos dilexit: ipſumque Deum dominum noſtrum adorantes, amemus ex tota anima, ex tota mente, & ex toto corde: tantumque theſaurum admirati glorificemus ut tandem contubernio Dei dignati, per ipſum gratia repleamur, & luce ejus ſapientiæ, quæ omnem naturam illuſtrat, ac mentem omnem illuminat. Cui laus in æternum.

Hæc Xiphilinus Patriarcha ad Michaelem Pſellum, qui contra reſcribens ait: Accipe chryſolithi partem unam, magneſiæ cinabrii partes tres: contere vero donec ſimul conjungantur, & commiſceantur ſubſtantiæ, & nihil amplius ſulphuris vivi appareat: fit enim admodum nigrum, ut atramentum ſcriptorium, poſt tres dies conjiciens in lavacrum, impone ex liquore, qui ſolet abluere partes æquales, & ablue omnem tincturam excipiens. &c.

Chryſolithus eſt arſenicum, ut ſcis, vel lapis æthelius Magneſia cinabrii eſt chalcopyrites, vocatur & plumbum. Humor lavacri eſt radicis raphani noſtri acetum radicatum cum ſuo ſale, & ab eo per cohobationem tractum in ſolutivam. Ablue, inquit, donec rubigo ejus egrediatur, & ſic abit nihil ex ære remanente in plumbo. Hæc eſt magna ſolutio per evocationem, æruginatio, denigratio, ablutio, &c. Procede ut ſcis. Evacuationem dictam accipiens in vaſis relinque reſidere, & exprimens liquorem exicca, quod ſubſidet, hoc invenies ut atramentum ſcriptorium, quod contere donec fiat perfectè citrinum, vel album prius: ad hunc modum exiccando conteratur igne continuo, donec albeſcat, & candidiſſimum fiat. Vide igitur, ne dealbationis tempore deſes ſis: negligentia enim accidit, eo quod non videtur illa pulchritudo: quoniam per hanc dealbationem ſine umbra æs fit, omnem ſuam terreſtrem ſuperfluitatem & craſſitiem abjiciens. Si igitur æs dealbatur, ſpirituale fit, & denique nihil relinquitur, nihil deſit, præterquam nebulæ & aquæ elevatio. *Zozimus* ait; Unum ordinem ego novi duo opera habentem: prius, ut fiat per reſinam (intellige per purgatorium) poſterius, ut exiccetur humor Saturni per elevationem in pulverem levem. Ponas igitur lapidis levis partem æqualem, cum repurgato, & contere abluendo & evacuando cum aceto extracto per alembicum, donec albeſcat, donec candidum fiat. Vide igitur dealbationis tempore, ut ſupra, &c. Dulcificans igitur medicinam & exiccans, repone, & medicinam exæqua: Calcanthi partes tres, magneſiæ partem unam, & medicinæ partem alteram, contere ſimul, irrigans ad ſolem cum aceto albo dies ſex, & poſtea exiccans pone in fimo bovino, & ſine ut urantur per dies duos, vel tres, & tollens ab igne invenies aurum tinctum ut ſanguinem: hoc eſt cinabaris Philoſophorum, & æs clarum citrinum. Quid vobis (ait Senior) & multarum rerum ſylvæ? cum una ſit materia naturalis, & una natura, quæ omnia ſuperat. Tunc igitur per divinam aquam ſolutum & fermentatum, ut fermentum panis, ac deinceps etiam chryſolytho æquis partibus contrito & aqua ſoluto? ſecundum naturam ſuam per fluxionem, tingit omne corpus. Zozimus ait: Sol naturalis per chryſolithum ſpiritualis factus, ſecundum naturam tingit. Argentum etiam ſi diſſolvamus per aquam, & ſpirituale faciamus per chryſolythum, æs tingit album. Hoc enim etiam aliis verbis dixit. Duæ enim tincturæ nulla alia re inter ſe differunt, niſi colore tantum: hoc eſt unam & eandem præparationem habent: quia & per divinam aquam prius conteruntur, & poſtea vero per chryſolithum ſpiritualis medicina fiunt, unum quodque ſecundum propriam naturam tingit, ſol ſolem, & luna lunam. Per aquam divinam intellige viſitationem occultorum. Æthelius lapis igitur cum ære colligatus, & cum oleo raphani reductus, hic beatos Ægypti ſtudioſos reddidit. Arte compoſitum igitur erigens, ac latitantem naturam evocans, per ipſam denique corporum formationes facis, & ſic corpora incorporea redduntur, & incorporea corporea fiunt. Si omnia igne attenuentur, & fuligo feratur, erunt varia, & infrangibilia corpora. Laudetur Altiſſimus.

NICOLAI FLAMELLI *Galli* Tractatus Brevis, *ſive* SUMMARIUM PHILOSOPHICUM,

QUi Metallorum cognitionem, certamque ſcientiam, quomodo videlicet inter ſe invicem transmutetur, impetrare ſatagit: is ante omnia ſcire neceſſum habet, qua ex materia proveniant, & quomodo ſimul etiam in mineralibus ſuis formentur. Ne itaque heic forſitan erretur tranſmutationes veluti in terræ venis undique fiunt, ſpectandæ atque obſervandæ ſunt. Quocirca extra mineralia etiam transmutari poſſunt, ſi ante ſpiritualia efficiantur, ut videlicet in ſulphur & argentum vivum ſuum, quæ natura facit, perveniant. Omnia ſiquidem metalla ex ſulphure & argento vivo, omnium metallorum duobus iſtis ſpermatibus, formata ſunt: quorum unum virilis, alterum fœminini ſexus & complexionis eſt. Illa autem duo ſpermata ex elementis ſunt compoſita. Et primum quidem, virile ſcilicet, quod ſulphur dicitur, nihil eſt aliud, quam ignis & aër: juſtumque ſulphur eſt, ignis inſtar, abſque mutabili & metallica natura, non autem vulgare illud, quod nullius eſt metallicæ ſubſtantiæ. Alterum fœmininum ſperma, quod argentum vivum nuncupatur, nihil eſt aliud, quam terra & aqua. Dicta iſta duo ſpermata veteres ſapientes duos per Dracones vel ſerpentes præfigurarunt, quorum unus alas, alter autem nullas habuit. Draco ſine alis ſulphur eſt, nunquam ab igne avolans. Alatus ſerpens argentum vivum eſt, quod à vento transportatur, muliebre ſemen, ab aqua & terra factum: quocirca etiam certa ſua hora ab igne avolat, & in eo inconſtans eſt. Sin vero iſta duo, à ſe invicem ſeparata, ſpermata iterum in unum redacta, & per triumphantem naturam, in Mercurii libro, qui primum metallum metallorumque mater eſt, unita fient, tunc illud Philoſophi volantem Draconem appellant, eo quod Draco, ab igne ſuo accenſus, ſub volatu ſenſim ignem venenoſumque vaporem in aërem ſpargat: idem quoque facit & Mercurius, qui, ſupra exteriorem ignem ſuo loco in vaſe conſiſtens, igne recte inſtituto, internum naturale, quod in profundo occultatum eſt, accendit: & tunc aliquis videre poterit, quomodo externus ille ignis qui vegetabilis nominatur, Mercurii naturale inflammet: Paulo vigilantior autem is in aëre venenoſum aliquem fumum, vel vaporem, exhalare videbit, qui talis erit fœtoris, atque venenum pernitioſiſſimum, quod aliud nihil eſt, quam Draconis caput, quod celerrime

time è Babylone, quæ duobus, vel tribus, miliaribus circumdata, egreditur.

Alii vero Philosophi Mercurium huncce volante cum leone compararunt eumdemve ideo ita nuncuparunt, quod leo multifaria voret animalia, seque ista sua voracitate, pro lubitu suo, recreet atque exhilaret, exceptis iis, quæ illius furori violenter possunt resistere. Ita quoque facit & Mercurius, qui talem in se operationem habet, ut etiam quodlibet metallum illico specie sua spoliet, absumat, atque devoret. Duo tamen metalla esse vobis significo, aurum & argentum videlicet, quæ ipsi obviare possunt: quamvis notum fiet, quod Mercurius, nimium inflammatus, etiam duo ista metalla devoret, atque in ventre suo abscondat: Utrum horum tamen illud fiet, certum est illud in Mercurii ventre non consumi: In sua namque natura perfecta, & magis, quam ille, indurata sunt, utpote qui imperfectum metallum, & nihilominus tamen in eo substantia perfectionis est. Vulgare aurum, quod perfectum est metallum, argentum quoque, & omnia imperfecta metalla, ex Mercurio proveniunt: Itaque veteres Philosophi illum matrem metallorum nominant: & exinde sequitur, quod, cum & ipse ad aliquid formatus fiet, duplicem substantiam metallicam in se contineat. Et primo quidem substantiam interioris lunæ, dein etiam solis, quod metallum alteri est dissimile. De duabus istis substantiis Mercurius formatus est, quæ spirituali modo in illius corpore foventur. Quamprimum igitur Natura Mercurium illum de commemoratis istis duobus spiritibus formaverit, tunc eosdem perfectos corporales quæ reddere adlaborat. Cum vero duo isti spiritus adoleverint, & duo spermata evigilaverint, tunc propria sua corpora assumere desiderant, quo facto ipso mater, Mercurius, mori necessum habet: Qui, naturaliter ita mortificatus, tunc sese non amplius, veluti ante fuit, vivificare potis est.

Jactabundi arrogantesque quidam Chimici obscuris verbis affirmare conantur, quod quis perfecta & imperfecta corpora in currentem Mercurium transmutare debeat: verum dolus anguisque in herba latet. Verum equidem est, quod Mercurius imperfectum aliquod metallum, utpote plumbum, vel stannum consumat, &, absque labore, in quantitate multiplicet: ast eo ipso perfectionem suam amittit, ut non amplius hac ratione fiet Mercurius: Sin vero per artem mortificaretur, ut non magis sese vivificum facere posset, tunc in rem aliam transmutaretur, quemadmodum in Cinnabari, vel sublimato fieri solet. Quando enim arte coagulatur, sive nunc illud tardius, vel citius fiat, tunc duo ipsius corpora fixatum corpus non adsumunt, neque etiam illud conservatura essent, quemadmodum in terræ meatibus videre est. Ne quis tamen heic erret, tunc æque tam parum à natura sub terra coagulari potest, ne fixatum granum proveniat, & à duobus spermatibus, non verum aliquod germen proferat, quemadmodum in plumbi venis conspicitur: Nulla siquidem istiusmodi vena est, ubi non fixatum aliquod granum adpareat, auri & argenti videlicet, idque in substantia & alimentatione. Prima Mercurii coagulatio minera plumbi, & quidem summe idonea commodissimaque est, illum ad perfectionem fixationemque perducendi. Quemadmodum enim antea dictum, minera plumbi non absque fixato grano auri & argenti est, quæ grana natura illuc sumministrat: ita sese multiplicari potest, quo melius ad perfectionem plenariamque virtutem perveniat, veluti ipse expertus sum, atque pro certo illud & affirmare, & confirmare potero. Quamdiu etiam suo in Mercurio, hoc est, à sua minera non separatum, sed bene custoditum est, (omne siquidem metallum, quod adhuc in sua minera, illud est Mercurius) tunc sese multiplicare potest, modo si à Mercurio suo substantiam habere queat. Sin vero fixatum granum ablatum, & à suo Mercurio, qui ipsius est minera, separatum fuerit, tunc similis erit virescenti immaturo alicui fructui in arbore; qui, flore sublato, fructus formatur, & ex eo pomum fit. Sin autem immaturum illum fructum aliquis decerperet, tunc prima illius formatio corrumperetur: Homo siquidem nullam habet scientiam, ut substantiam, vel maturitatem largiatur, quemadmodum natura interior, dum fructus adhuc pendet de arbore, & substantiam alimentationemque suam à natura habere potest. Quamdiu igitur nunc maturitas expectatur, tam diu etiam fructus saporem liquoremque adtrahit, idque tam augmentando, quam alimentando; donec ad perfectam maturitatem perveniat.

Simili etiam modo cum auro comparatum est. Si enim à natura granum factum, & ad Mercurium suum redactum fuerit, tunc etiam ab eadem illa cortice incessabilique modo sustentatur, in perfectum suum Mercurium, quomodo in se ipso est, redigitur: expectandum dein est, donec à Mercurio suo substantiam aliquam sortiatur, non secus ac ab arborum fructibus fieri solet. Quemadmodum enim Mercurius tam perfectorum, quam etiam imperfectorum, metallorum arbor est: ita quoque etiam illa nullam aliunde alimentationem habere possunt, quam à solo suo Mercurio. Si itaque fortassis à Mercurio fructum colligere volueris, qui est splendens lucensque Sol & Luna, si fiat, ut forsitan non procul à se invicem sejunctæ fient, ita tamen ut id absque longiore mora fiat: tunc ne cogites, ut, veluti Natura ab initio fecit, illa iterum conjungere, multiplicare, atque, sine immutatione, augmentare possis. Si enim metalla à minera sua separata sunt, tunc illa, non secus ac minores nimis mature decerpti arborum fructus, qui nunquam ad justam suam magnitudinem perfectionemque perveniunt, deprehenduntur. Similiter, & per naturam, ipsamque experientiam, de arborum fructibus notum est, quod si malum, vel pirum, semel ab arbore decerpatur, magna tum fiet stultitia, si quis illud denuo arbori inserere, & hoc modo fructus illius maturitatem exspectare conetur. Quo magis enim, uti similiter experientia testatur, manibus circumvolvitur, tanto magis citiusque marcessit. Et eodem modo etiam res cum metallis sese habet. Nam si quis vulgare aurum metallicum & argentum sumere, atque ambo ista metalla in Mercurium redigere conaretur, is omnino stultesceret. Heic enim nulla ars subtilis reperienda esset, qua quis seipsum non deciperet, licet etiam multifariis aquis, cæmentis, aut id genus infinitis rebus aliis, quæ singulæ commemorari nequeunt, uteretur: assidue à scopo aberraret, ipsique idem contingeret, quod illis, qui immaturos fructus decerpere, eosdemque dein iterum ad stirpem alligare velint. Quamvis veri aliquot Philosophi recte beneque dixerint, si Sol, atque Luna, per rectum Mercurium rite conjungantur, quod tum omnia alia imperfecta metalla perfecta reddant: qua tamen in re ut plurimi homines à scopo aberrant, qui nihil aliud in terra habent, quam

quam tria ista, vegetabilia, animalia, vel mineralia, quæ una in re conjuncta sunt: Non enim curæ sibi esse patiuntur, quod Philosophi non de vulgi auro, argento, & Mercurio loquantur, quæ omnia mortua sunt, & nullam amplius substantiam recipiunt, sed in suo ESSE permanent, nullumque alterum ad perfectionem juvare potis est. Equidem revera fructus sunt, qui ante tempus ab arboribus decerpuntur, & idcirco nauci etiam æstimantur: In illis siquidem, quod quæritur, minime invenitur: non amplius habent, nisi quibus indigent. Quocirca fructus in arbore quærendi, quæ ad ipsos recta ducit, & cujus fructus cottidie eo magis magisque major fit & augmentatur, quam diu arbor porrigit. Et hoc quidem opus visum lumina & lætitia. Per hoc medium quis arbor ista, absque collectione fructuum, plantari, & in alia humidiora, fructuosiora, & meliora loca transportari poterit: quæ sane fortassis uno in die fructui plus alimentationis conferre potest, quam alias etiam centum annorum spacio ab alia terra minus acceperit.

Eo ipso igitur intelligendum est, quod quis Mercurium, qui summe laudata arbor est, sumere debeat, qui simul penes se, & indissolubiliter quidem, Solem & Lunam habet: atque dein in aliam, Soli aliquanto viciniorem, terram transferatur, ut hac ratione mirabilem utilitatem consequatur, qua in re ros abunde sufficit. Ubi enim antea plantatus fuit, illic à vento & frigore, ita agitatus debilitatusque fuit ut exiguus sane fructus de eo expectaretur: quo in loco etiam diu permansit, & nullos omnino fructus protulit.

Verum enim vero Philosophis hortus aliquis est, in quo Sol tam matutinis, quam vespertinis horis, de die atque nocte, indesinenter, commoratur, idque cum dulcissimo rore, à quo bene inspergitur atque humectatur, cujus terra arbores fructusque producit, qui illinc plantati sunt, qui etiam decentem alimentationem à gratissimo pascuo percipiunt. Id autem fit indies, illicque & corroborantur, vivificantur, & minime marcescunt, ad minimum ferme uno in anno magis, quam antea etiam mille annis, ita ut loquamur, alio in loco, ubi, à frigore infestabantur, haud fecissent. Sumantur itaque, & noctu, interdiuque assidue supra ignem in alembico foveantur. Non autem ignis carbonarius, vel è ligno confectus, sed clarus pellucidusque ignis fiet non secus ac Sol ipse, qui nunquam plus justo calidus ardensque, sed omni tempore ejusdem caloris esse debet: vapor namque ros & semen omnium metallorum est, quem non alterari oportet. In crescentibus fructibus videre est, si nimio calore abundent, sine rore modico, ut sicci maneant, & in ramusculis suis immoriantur, atque ad nullam denique perfectionem perveniant: Sin vero per calorem, vel mediocrem humiditatem in arbore sustententur, tunc elegentes & fœcundi fiunt. Calor namque & humiditas omnium terrenarum rerum alimentum est, utpote animalium, vegetabilium, & mineralium. Quocirca carbonarii, è lignis excitati ignes ipsis minime cõducunt: violenti ignes illi sunt, qui non alimentant, quemadmodum solis calor facere solet, qui etiam omneis res corporales conservat, eo, quod naturalis ille fiet. Quem in finem etiam veri Philosophi nullum alium ignem elegerunt, quam naturalem, quem sequuntur, non quod Philosophus faciat, quod natura facit: Natura siquidem res omneis, utpote vegetabilia, mineralia & animalia, quodlibet in suo, quo imperat, gradu creavit.

Simili quoque modo nunc non dicam, quod videlicet homines arte sua res naturales faciant: Sin vero natura res istiusmodi perficiat operetur ve, tunc humana arte illæ perfectiores, quam à natura factum, efficiuntur. Et hoc modo Philosophi veteres, ad nos omneis informandos, aliud nihil laborarunt, quam naturaliter cum Luna, & vera matre Mercurio, quibus de Mercurium Philosophorum fecerunt, qui, in operatione sua, multo est fortior, quam Mercurius naturalis. Hic enim saltim ad simplicia, perfecta, & imperfecta, frigida vel calida metalla operam suam præstat Philosophicus vero Lapis etiam plus quam perfectis, & imperfectis, metallis inservit, ut illa cito perficiat & reficiat idque absque ulla diminutione, additamento, aut immutatione. Quomodo à natura creata sunt, in eodem etiam isto statu illa relinquit, nec tamen aliquid negligit. Non idem heic nunc dicam, quod Philosophi omnia illa tria conjungant, quo melius Mercurium suum perficiant, veluti quidam rerum imperiti homines, indoctique Chimici faciunt, qui vulgare aurum, argentum, & Mercurium, sumunt, illaque tam male tractant, donec per fumum evanescant, atque eo modo Mercurium Philosophorum perficere conantur: ad illum tamen minime perveniunt, qui prima lapidis est materia, & vera minera. Sin autem ad illum pervenire, & boni aliquid reperire velint, tunc ad montem septimorum, ubi nulla est planicies, sese conferre, & ex alato deorsum sextum intueri necessum habent, quem è longinquo conspicient. In montis istius altitudine triumphantem Regalem herbam, quam quidam Philosophi mineralem, nonnulli vegetabilem appellarunt, & Saturnialis nominatur, cognoscent: Ossa tamen relinquantur, & jusculum purum mundumque exinde sumatur, atque hoc modo potior operis pars fieri poterit. Et hic rectus subtilisque Mercurius Philosophorum est, quem sumere debes.

Et primo quidem opus album, dein etiam rubrum faciet, si sermonem meum bene intellexeris: Utrumque enim nihil est aliud, quam uti vocant, practica: Sol & Luna uno eodemque modo præparantur, unde album rubrumque in practica provenit, quæ adeo simplex & levis est, ut etiam fœmina juxta colum impedite perficere possit, vel si gallinæ hyemali tempore ova, ad incubandum, subponat, & illa tamen non lavet. Ova enim, ad incubandum subposita, non lota, sed prout sunt, gallinæ subponuntur: nullusque in eo amplius labor requiritur, quam ut cottidie ova ista invertantur, quo melius citiusque pulli egrediantur. Id quod nunc satis superque declaratum est. Exemplum vero ut deducatur, primo Mercurium tuum non lavare, sed illum sumere, & suo cum simili, quod ignis est, in cinerem, qui stramen est, vitrumque unicum, quod nidus est, collocabis, absque re alia, in idoneo aliquo alembico, qui domus est: & tunc exinde egredietur pullus aliquis, qui sanguine suo te ab omnibus morbis liberabit, & de carne sua te cibabit, atque de plumis suis te vestiet, atque à frigore custodiet. Quem in finem summum rerum omnium creatorem oro & obtestor, ut omnibus fidelibus Chimicis, ad inveniendum istiusmodi pullum, quo de sese sustentent, gratiam suam clementissime largiri ne dedignetur; quemadmodum ut ego modicum illud, quod heic declaravi, è supernis à Deo Patre accepi, qui etiam illud ex amore & juxta bonitatem suam, mihi largitus est. Vobis

itaque

itaque præsens conscripsi opusculum, ut majori cum desiderio inquiratis, & rectam viam ingrediamini: Opusculum illud vero in Summario complexus ideo sum, quo melius, juxta Philosophorum dicta, quæ impotterum rectius intellecturos vos esse mihi persuadeo, opus comprehendere valeatis.

SVBSECTIO VII.

IOANNIS AURELII AUGURELLI *P. Ariminensis*, Chrysopœia, *&* Vellus Aureum, *seu* CHRYSOPOEIA MAIOR ET MINOR, *ad Leonem X. Pontificem Maximum, cum* NATANIS ALBINEI, D. M. *Carmine aureo.*

AVriferam parvis animi pro viribus artem;
Quæsitam nobis, & longo tempore partam;
Vt rerum involucris tantarum evolvere moles
Se posuit, claro perhibentes carmine nuper
Lusimus, & Musis hanc commendavimus almis,
Quod nulli ex omni numero fecere priores.
Cumque operi autorem cujus sub nomine tutum
Pergeret optarem, foret & res præside digna
Ipsa ex se magno, variâque hinc mente tenerer
Cui merito cuncta hæc, & non ingrata dicarem:
Interea nobis tute velut æthere ab alto
Missus ades mundi fessis succurrere rebus,
Qui belli scelerumque faces, incendia tanta
Extinguas, placidamque piis sperare quietem
Des populis, solidamque per aurea secula pacem.
Cuive etiam, si parva licet componere magnis,
Ad sanctos hæc nostra pedes ars aurea tendat:
Vt quo te fidei sacræ nunc cœtus honore
Prosequitur cunctus hoc te veneretur, & omni
Ipsa tuum pro me cultu sic numen adoret.
Hanc igitur, si non immensa negotia prorsus
Impediunt, permitte precor se prodere tantum
Quo tibi, detractio veluti velamine virgo
Nobilis ingenio vultum perfusa rubore,
Occultum incipiat semel ostentare decorem,
Hæc etenim prima quanquam se fronte legenti
Non adeò ostendat, paulum tamen ipsa reclusis
Detectæ arcanis mira & gratissima pandit.
Quam si forte legens interdum nomina divûm
Offendes quos vana olim coluisse vetustas
Dicitur, extemplò haud renuas, sacra optima quanquam
Exerces, veramque fidem, cultumque tueris.
Illa etenim tanquam priscis consueta vocari
Vatibus enixè quos tunc imitabar adivi
Supplex, & paribus curis in vota vocavi.
Materies etiam solitum conquirere Solis
Et Lunæ auxilium, nec non Vulcania velle
Arma videbatur quorum implorare favorem
Fas erat: & mihi jam per te licuisse sit id nunc
Concessum, & venia dignum peccasse fatenti.
Mox tamen hinc aliud quæsitum ad carmina numen,
Et precibus solum cunctis quandoque vocatum,
Fortè aderit, præsens fuerit si gratia cœlo
Tanta mihi: magnum multo seu carmine Mosen:
Seu quem flagranti vectum super æthera curru
Mirati videre patres, oculisque sequuti
Aëra per purum cœli discindier oras,
Astrorùmque globos intro aspexere micantes:
Seu qui voce palàm porrectòque indice prodit
Venisse auxilio jam tùm mortalibus agnum
Ipse canam, vatem quamprimùm matris in alvo
Exultantem, & adhuc puerum ad deserta ferentem
Antra pedes, puri mox & Jordanis ad undam
Dignatum caput illius contingere lympha
Qui proprio antiquam nobis sic sanguine labem
Abluit, ut scelerum maculas absterserit omnes.
Nomine cujus item tibi quondam & moribus aucto
Defuit haud unquam favor ac cælestis abundè
Gratia, qua tantum meritis conscendere culmen
Posses, & justas mundi regere unus habenas:
Magnanimos æquans propria virtute Leones,
Pontificum decus egregium jam sæpe repertos
Esse, nec Italiæ sub iniquo tempore, & usquam
Christicolis ullo prorsum in discrimine deesse.
Hæc sed erunt mihi cùm dicendi facta potestas
Jam fuerit, dabiturque loqui quæ jusseris ipse
Sancte pater, cujus nobis stant omnia nutu.
Interea certis hominum vis ulla-ne possit
Indiciis aurum facere, & mutare metalla
Percipias primum: dehinc quæ secreta laborei
Ars id perficere, & naturam æquare potenti
Ingenio inspicias: demum quis rite sequatur
Hinc modus assiduis doctisque laboribus artem
Pervideas, & quò tandem experientia ducat.
Omnia quæ gnaro passim tibi certa patebunt,
Si quo hæc inter se nexu, quóve ordine constant
Ipse acie qua cuncta soles discernere mentis
Inspectans, parvum non dedignabere munus,
Quod tibi non parva offerri super arte laboro.

LIBER PRIMVS.

HVmana experiens naturæque æmula virtus
Aurum num verè faceret quæ sideret arte;
Quisve modus foret, est animus quærentibus ultrò
Dicere: quæque palàm vestigia nulla priorum
Apparent proferre pedem: vos numina gressum
Dirigite est hominum quibus experientia curæ.
Tuque adeo in primis auro cui plurima tellus
Spargitur, & vasto venas sub corpore condit
Siderei succo plenas meliore metalli;
Phœbe ades, & tecum accelerans non passibus æquis
Alma soror gravis argento cui sæpè fatiscit
Orbis iter summâque ostentat brachia terræ
Candoris grato ætherei fucata colore.
Tu quoque nec cœptis Cylleni audacibus usquam
Defueris: tibi nam puro de fonte perennis
Rivulus argentum vulgo quod vivere dicunt,
Sufficit, & tenuis præstat primordia rebus.
Denique tu pater ignipotens quem fervida flammis
Antra juvant, tentisque expressæ follibus auræ,
Fornacésque, incudésque, & liquefacta caminis
Massa æris ducti, aurique, electríque, recocti
Invictum exercent semper: tu maxime præsis

Artifex

Artifici vatique simul tua facta canenti,
Nil sine te solers ars inchoat: eia age sanctum
Conjugis ut tecum pergat descendere numen
Effice, quam penes est generandi plena potestas.
Hæc mihi ne cursu naturæ avertar, & usquam
Declinem, ostendet quot constent cuncta, quibúsque
Principiis, quave hinc ineunda est semita, quantus
Sit modus ut certam capiant humórque calórque
Temperiem, cujus suavi perfusa vigore
Omnia perpetuo fœtus in sæcla propagant.
Tu molli e gremio surgens uxoris amatæ
Arte pari prorsus genitalem imitaberis ignem.
Per te sublimi pendent in vase metalla:
Per te eadem triti specie sub pulveris imo
Fundo hærent: eadem per te calefacta liquescunt.
Tu mihi, tu lentum solus pater alme calorem
Intendes, & cùm tempus dabit ipse remittes.
Tu princeps operis tanti, tu carminis esto
Principium: fervens dulcis mihi spiritus oris
Extet, eáque virûm per te Vulcane per ora.
Nec tu non faveas tantis æquissima votis
Prisci perpetuum sæculi decus heroine,
Quam circum exultant laudata ad flumina Nymphæ
Minciades, Phœbique chorus comitatur euntem,
Aut fovet Andino recubantem in gramine Manto
Læta trium nodo neptem complexa sororum.
Sic mihi jam gradibus crescent incepta secundis:
Nec rerum series illis aut copia deerit:
Et sua scribendis accedat gratia rebus.
Immenso primum cœli quo[illegible] sub orbe
Seu simplex fertur corp[illegible], [illegible] corpore constat
Mult[illegible] sobolem proferre, aliúque,
Quáque potest [illegible] genus, speciémque tueri.
Namque ubi materiem sparsus comprehenderit ignis.
Victor agit flammis donec [illegible]vertat in ignem:
Inficit humectátque liquor, nec desi[illegible]it usquam
Quin in se quicquid tetigit, ni major ibidem
Vis obstet, vertat, tenuésque effundat in undas:
Sic aër, sic terra sibi conferre laborat.
Vndique, sic longo cuncta in se tempore transfert.
At quæ compositis constant, quæcunque feruntur
Vivere, de propriis vel semina stirpibus edunt,
Vt fœcunda Ceres, ut germen fertile Bacchi:
Vel sibi consimiles natos animantia gignunt,
Vt bellator equus, bos ut bene junctus aratro,
Vtque hominum proles mira & cœlestis origo.
Hæc inter variant quæ nec primordia rerum
Extant, quæque frui vitali sorte negantur,
Vt media quæcunque sedent tellure metalla,
Quique latent miro grati fulgore lapilli:
Nullo namque genus sobolémve augere putantur
Semine, sed cunctos ævi torpere per annos.
Verùm hæc ipsa etiam secreto vivere quivis
Sentiat, & vita divino munere fungi:
Hæc & oriri eadem si contemplabitur, & si
Augeri ex sese penitusque increscere cernet,
Vt mox è variis pat[illegible]is nosse licebit.
Quod si non sobolem edu[illegible]unt, non cætera vertunt
In semet, causa est quod multa spiritus illic
Materie abstrusus vitam qui porrigit omnem
Explicat ægrè ex se vires, ni vivida promat
Has hominum virtus densa sub mole latentes.
Hoc etenim quicquid diffunditur undique cœli,
Aëráque, & terras, & lati marmoris æquor
Intus agi referunt anima, qua vivere mundi
Cuncta putant, ipsumque hac mundum ducere vitam
Ast anima quoniam nil non est corporis expers,
Mundus at & mundi partes quoque corpore constant,
Spiritus hæc inter medius fit, quem neque corpus
Aut animam dicas, sed eum qui solus utroque
Participans in idem simul hæc extrema reducat.
Hic igitur maria, ac terras, atque aërea, & ignem
Vivere éque, augerique, atque in se cuncta referre
Semper avet, semper stirpes, animantia semper.
Gignere, perpetuamque sequi per sæcula prolem.
Denique sic etiam fulvo detentus in auro
Ipse manum cupit artificis qui vincula solvat,
Et qui se propria reddat virtute potentem.
Quod si quis properans hunc artis viribus unquam
Explicet, atque diu tepido post incoquat igni:
Continuò aspiciet, visu mirabile, vitam
Auro impertiri longo cum seminis usu:
Nec deerit quin ex auro sibi procreet aurum.
Quod cùm ita constiterit, durate & credite dictis
Intenti artifices, & res sperate secundas.
Jam patet his ut non tantum sub montibus aurum
Natura efficiat, sed ut id quoque prodeat arte:
Quòque modo id fieri possit quandoque docebo.
Interea ne quid nobis quærentibus obstet
Quominus his adhibere fidem sit fortè necesse,
Quæ contra soleant dici num omnia solvam:
Mox eadem validis grata experientia signis
Impetet, & gravium sententia prisca virorum
Delebit, referens quæ jam videre parentes
Ipsi oculis, manibusque simul tetigere beati:
Atque hinc incipiens cuncta hæc ex ordine pandam.
Nil mirandum æquè quàm si quod longa peregit
Annorum series genitali semine cœptum,
Audeat illud idem momento protinus horæ
Ars facere, ac proprio naturam vincere cursu,
Quem tenuit tanto in spatio per grandia terræ
Viscera, summa eadem servans vestigia ab ima
Sede, per anfractus totos, ac cæca per antra:
Nec minus hic mirum si quis primordia possit.
Scire quibus constet puri genus omne metalli:
Atque ea componens, aurum dum conficit arte,
Mensura exequet, necnon & pondere libret
Metitur quibus hæc natura, & ponderat unis,
Quid locus? an quisquam poterit fornace calorem
Æquare exiguis qui circumducta caminis
Nunc loca terrarum præfertur, nunc petit altam
Tellurem, mox & supráque infráque refertur
Vnus, & inserto distendit cuncta tempore?
Quis potis est unquam tanta omniparentis apisci
Munera naturæ? quæ vis mortalibus unquam
Tanta fuit? non ipsi etiam qui numina cœlo
Dejicere in terras conati, vellere ab imis
Jam potuere suis montes radicibus altos,
Invitæ auderent sacra in penetralia terræ
Tendere, scrutaríque piæ secreta parentis.
Adde quòd in varias mutari corpora formas
Natura haud patitur: neque enim velocis equi bos
Induerit speciem piger, aut Parnasia laurus
In se Chaoniam poterit convertere quercum:
Nec magis æs puro se commutaverit auro
Quàm si quodque etiam queat à quocunque creari.
Hæc sunt quæ cœlo missam divinitus artem
Conantur frustra indiciis tenuare pusillis.
At neque scire opus est, quanquam hæc sit noscere pulchrum,
Quæ quibus extiterint gignendis ultima rebus
Principia aut quali fuerint ea lance recepta
In numerum & pondus: neque enim si farrea tractes
Semina constituant quæ far primordia quæras,
Quáve ea conveniant mensura & pondere farri:
Farra sed ipsa putri mandabis condita terra, &
Virtutem latitantem intus, seséque moventem
Irritans tantum, naturæ cætera linques.
Nec longinqua adeo spatiosi temporis ætas
Convenit huic operi, vires quod promit ab auro,

At

At non principiis è primis conficit aurum.
Quid si nobilius quoddam quod præstet & ipsi
Auro contendant proprio molimine summi
Perficere artifices, aptè cui nomen elixir
Experti fecere Arabes, verique dedere
Indicium id quoniam in melius quodcunque metallum
Ducit, & infectum mira depurat ab arte?
Sic neque spectandus nobis locus ille, calorque,
Quo calet inclusum semen genitale metalli,
Quique diu fertur specubus tellure sub alta:
Ast alio prorsum ducendi tramite gressus
Natura pariter secessus inter & artis,
Qua simul ad metam prospecians utraque ducit.
Denique nec speciem verti tunc arte putaris
Ære vel argento duci si videris aurum:
Sed privum hoc privo fieri ex ære atque argento
Aurum credideris: veluti si farris in agro
Infelix lolium & steriles nascantur avenæ:
Aut si fortè boum videas per viscera toto
Stridere apes utero & ruptis effervere costis:
Aut ut plura sinu molli simul ova puellæ
Rite fovent, multus tenero sub pectore bombyx
Palpitat & lecta nutritus fronde virentis
Dehinc mori, tenuis texto se velleris orbe
Implicat, ac tandem pedibus munitus & alis
Papilio de verme pedes volitansque recedit.
Quid si cuncta etiam sint uni subdita formæ
Quæ specie vulgo perhibent differre metalla,
E quibus extiterit quocunque impurius, atque
Sordibus infectum terrestribus, exuet omnem
Arte luem citius, purumque nitescet in aurum?
Atque ideo haud nescire opus est quibus abdita terris,
Et quibus è causis sunt, & quot forte metalla
Quæ variè primo fuerint distincta sub ortu.
Sed quis in arcanos terræ descendat hiatus?
Quisve referre pedem possit loca terra remensus?
Veridicove queat fari quæ viderit ore?
Vos Musæ quas nosse decens & dicere par est
Omnia, vos divæ nulli memorata priorum
Dicite: sic vobis ipse aurea vasa sacerdos
Prima feram: æternum sit aurea carmina durent.
Lynceus, ut fama est, visu prælatus acuto
Omnibus, è summo Siculi qui culmine montis
Pœnorum in portus oculo contendere posset.
Et numerare etiam versantes littore puppes:
Hic simul oppositas moles, simul edita saxa,
Inserta montes acie penetrabat ad imos,
Altaque secretæ spectabat viscera terræ,
Aëra per purum veluti vitreasve per undas
Aut liquida quondam crystalla missa videmus
Spectra quibus rerum nobis respondet imago,
O quoties patrii residens sub rupe Pachyni
Trinacriamque omnem supra aspeculatus & infra
Æthnæi causas ignis motusque videbat!
Qui simul ac tanta vi se procul omnia sensit
Cernere, non ultra cunctandi certus, & altè
Providus externas animum convertit ad oras.
Ergo ratem certa plenus spe magna videndi
Conscendit, pelagique deos in vota salutat.
Sicanio verum portu vix solverat, ecce
Cum fera tempestas cœlique marisque legentem
Graiorum ob portus Epiri vertit ad urbes.
Hanc Arethusa illi Nymphas hortata marinas
Immisit, Nymphisque etiam admittentibus ipsis,
Et totum ex imo passim miscentibus æquor:
Namque illas motus in thalamis ne fortè videri
Æquoreis possent invaserat æquus, & omnis
Tum chorus obscura septum caligine cœlum
Texerat, ac noctem nautis obduxerat atram.
Hinc ille aërii properans it proxima Pindi
Culmina spectatum: nec longum tempus & omne
Interius Rhodopes, Hemi, Tomarique cavernas
Fontibus irriguas centum procul inde videbat,
Oraque cernebat terræ in penetralia centum
Quin Pindo exoriens aderat Achelous ab ipsis
Sedibus ante oculos, & ab imo viscere Lynceo
Altera qui longo retinet taurina recessu
Cornua, seque altè exporgens immensa per antra
Occulit Herculeæ metuentem verbera clavæ.
Ille etiam lento præcelsa Ceraunia passu
Circuit, & visi simul interiora petivit
Omnia: mox Graiæ variis in montibus oræ
Consedit, penitusque cavis rimatus inhæsit
Obtutu specubus, mirandaque plurima primus
Vidit, & hæc eadem nobis memoranda reliquit:
Quæ dum aliis ad nos olim delata vicissim
Prodimus ante omnes hæc intro prorsus ab illis
Spectari cupimus quibus alto in pectore Pallas
Insidet, atque illic scitu pulcherrima versat.
Principio locus & sedes decreta metallis
Gignendis terræ est imum atque immobile viscus,
Marmoreæ in morem pateræ sub montibus altis
Excisum, velutique cavo sub fornice clausum:
Quò solis radii penetrant, crebrique feruntur
Siderei innumeris etiam fulgoribus ignes.
Collectumque coquunt humorem, ac jugibus inde
Saxa per & rimas loca cuncta vaporibus explent.
Ast ubi continuum passus vapor ille calorem
Consedit, nec jam secreta per antra volutus
Amplius, immensos post tandem induruit annos,
Hæret in expletis venis informe metallum.
Namque liquor partes terræ dispersus in omnes,
Et tenuis mixtus tenui, lentoque calore
Compositus, quondam fugiens & pinguis & unctus
Exiit è vasti fundo crateris, ab imo
Sulphura ubi argento fervent immixta perenni,
Argento fluere insigni, vitamque per ævum
Ducere: queis primis gignuntur multa duobus.
Hoc matris, patris illud enim vim continet: hujus
Suscipere, illius pars est præbere calorem,
Hinc fulvi species auri pulcherrima fulget,
Hinc nitet argenti candor, rubet ærea vena,
Ferrea nigrescit sub apertum, plumbea pallet,
Albicat at stanni facies, imitata colorem
Argenti, pondusque ferens, ni strideret, æquum.
In primis igitur cupidis mortalibus aurum
Quæritur ingentes inter variosque labores,
Perque laborantis manifesta pericula vitæ.
Namque ferunt Indos, regio quæ vergit in Arcton,
Tendere furatum cumulos, quos egerit auri
Formicarum ingens manus: at non segniter illas
Exire, ac contra stare, & fugientia passim
Unguibus & rostris lacerare & figere terga,
Aufugiat quamvis celeri gens illa camelo.
Nec minus aut scrobibus curæ, vastisve ruinis
Hesperii impendunt, si quando è montibus aurum
Eruerint: neque enim nunc quæ ramenta ferantur
Fulva Tago expediam: sed quæ majoribus illi
Sustineant subjecta laboribus atque periclis
Innumeris, & quæ vincant opera ipsa gigantum.
Nam steriles magno primum conamine montes
Excindunt, penitusque petunt qua nulla dabatur
Semita per cuneos accensis viscera lychnis.
Atque imas nulla phœbi sub luce cavernas
Noctes atque dies penetrant, omnique recessu
Explorant aditus: humerisque excisa vicissim
Exportant traduntque aliis longo ordine primi
Per tenebras: donec lucem qui percipit unus
Egerat extrema pondus cervice receptum.

Ad illos prædura silex si fortè moretur,
Qualis jam Pœno rupes sese obtulit hosti,
Dum ferus aerias in nos transcenderet Alpes,
Hæc igni excoquitur tunc, & mollitur aceto:
Volvitur at picea circum caligine fumus,
Et in feris latitans compresso spiritus ore
Obstruitur, vitamque opera sub fasce relinquunt.
Atque ideo ex[illegible] ingenti pondere ferri,
Et vacuos summæ referunt telluris hiatus,
Qua vapor inclusus [illegible] exhalet apertis.
Nec mora, nec requies quin multo fornice montem
Sustineant totum: cum jam majore peracta
Parte operis cedant extremæ fornicis arcus,
Et rimæ signum præbent, quam pervigil unus
Aërio montis residens in culmine sensit.
Hic ictu, aut clara revocari voce repente
Cum famulis jubet artifices, ac devolat ipse:
Protinus ingenti strepitu, longoque fragore
Mons cadit, humana nequeat qui mente referri
Conceptus, quantumque obtusas occupet aures,
Aut incredibili quam compleat omnia flatu.
I[illegible] naturæ gaudent spectare ruinam
Victores: neque adhuc illinc educitur aurum,
Nec fervere etiam tum cum [illegible], vel ante
E[illegible]: sed [illegible] illos ad [illegible] pericula duxit
Spes invicta omnes per casus, perque labores.
S[illegible] tantum moreris? aut quæ terra supersunt
P[illegible], nihilo cum sint h[illegible] forte minora?
Est [illegible] aliud [illegible] studiumque laborque,
Quo tantam expurgent [illegible] fonte ruinam.
Namque [illegible] summo prœcelsi e vertice montis:
Qui [illegible] longe superet, [illegible] etsi
Separet hinc [illegible], huc immissa canalibus ampla
Flumina deducunt tanto currentia tractu
[illegible] inter valles, perque invia saxa,
R[illegible] excisis, trabibusque inserta cavatis.
Ergo omnis vario concursu protinus unda
In mare colligitur vastum: quo deinde recluso
Erumpit tanta vi torrens omnia secum
Ut trahat, ac latum terræ provolvat in æquor.
Exciditur tendens variis hic denique fossis,
Quas illi [illegible] cavant, [illegible] gradatim.
E[illegible], asperque frutex, rorisque marini
Persimilis, retinet crebris qui stipibus aurum.
Propterea in [illegible] tabulis latera omnia, & ipsis
A[illegible] suspensis ita, per prærupta canali
In pelagus tendunt uda è tellure lacunæ:
Quod super est ramis [illegible] aurum.
Nec labor ille etiam tenuis cum flumina tentant,
Et gravibus dites cribris agitantur arenæ:
Aut [illegible] quicquam quis proferat ut cum
E[illegible], quæcunque latenti
Eruerint penitus fundo tunduntque, lavantque,
[illegible], in tenuemque molunt diducta farinam?
Hi quoque jam fuerant Italis quandoque labores
Flumina per, puteosve etiam, montisve ruinas,
Itala dum patuit priscis exercita tellus:
Cui [illegible] quippe pia lege interdicta pepercit
Auri sacra fames: neque enim exhaurire metalla
Italiæ parca & prudens est passa vetustas.
Nec foret hac etiam regio fœcundior ulla,
Quæve magis flueret venis nunc jugiter auri,
Ipsa diu cum tot fuerit non hausta per annos,
Si non mortales inter discordia, si non
Mars [illegible] hos inter vexans immania corda:
Sed contra ditare orbem, si regibus una
Cura sit, & populis ditato fungier orbe.
Pacis opus, qua cuncta vigent inventa per artes
[illegible]: quas inter haberi
Non imo dignata loco fortasse putanda est

Ipsa hæc quæ gravidæ scrutatur viscera terræ,
Dives ubi pateat latebris auraria cacis.
Hæc etenim reliquis pretiosius arte metallum
Eruitur, meritoque id cunctis nomine præstat:
Seu color inspicitur gratus quo sidera fulgent:
Seu lentus facilisque tenor quo cedit in omnes
Partes: seu pondus rerum superabile nulli
Penditur: aut ut quoniam nil deperit auro
Igne: velut solum consumit nulla vetustas:
At neque rubigo aut ærugo conficit ulla.
Cuncta adeo firmis illic compagibus hærent,
Sulphur ubi ardentis posita pinguedine causam
Perdidit, & fundi quo non velut antè vaporet,
At longo interea decoctum tempore pura
Mundiție & clara perfusum luce nitescit:
Atque ita temperiem summam radicitus humor.
Et calor exæquant illi, pariterque colorem
Perspicuumque ferunt. Argento nec minus ipsi
Vivo etiam terræ partes miscentur in omnes
Pro sus aquæ partes nullo discrimine junctæ.
Hinc calor argenti nec non & sulphuris una
Perspicua inter se densat corpuscula parvo
Multa loco, simul unde color pondusque resultat,
Et longo constans illorum tempore nexus.
His è principiis poteris dignoscere certo
Ordine quo distent inter se quæque metalla.
Sulphura si fuerint lutulenta, argentaque viva
Principio, inficient pariter quodcunque sub ipsis
Gignetur, magis atque magis quo non calor æquus
Concoquet, aut justo quo jam majorve minorve
Durarit perstans multos coctura per annos.
Hinc variæ rerum formæ quæ nomine quondam,
Quòd sint sæpe simul, Graio dixere metalla:
Singula seu propriam speciem sortita feruntur,
Et diversa aliis adeo distinctaque perstent:
Seu cunctis unum naturæ semen inhæret,
Et genere hæc uno sese specieque tuentur,
Nec distant alio nisi quod felicius illud
Exiit, hoc miserè secum sordentia traxit
Principia, atque eadem constans non exuit unquam:
Utraque cùm menti sedeat sententia summis
Patronis, neque adhuc litem dissolvere judex
Quiverit incassum conatus, proxima veris
Penitus neque adhuc: tantum hic natura recessit,
Abdidit & gravium sese in penetralia rerum.
Hactenus objectis tanta rationibus arti
Responsum, læto nunc experientia vultu
Prodeat erroris expers, & nescia falli.
Hanc quoque servitum perhibent venisse Prometheo
Post famulas quas ille polo deduxerat artes:
Atque diu illum operâ, famulantis naviter usum:
Verum ubi consenuit tantum prudentibus illam
Ipse viris fertur moriens liquisse volentem.
Hos itaque hæc certo docuit facilique periclo
Nonnulla inter se immutari ex arte metalla:
Nec tantum hæc, verum fieri quandoque per artem
Verè aurum argentumve aliis exemtile rebus.
Est lapis effossus Syria pictoribus auri
Pigmentum vero quod & ipsi nomine dicunt:
Frangitur attritus specularis more lapilli,
In summa ostentans auri tellure colorem.
Hunc tu purgatum doctè prius excoque multo
Igne per anfractus longos qui ducitur usque
Quo redeat flammis in se volventibus idem.
Igne olim hoc Caii solertia principis aurum
Fecerat, obryzon sapiens cui Græcia nomen
Præbuit è rerum inserta virtute receptum:
Seu multo quoniam purgatum redditur igni:
Seu nulla quoniam maculatum sorde renidet:
Nec pigmentum auri fuit amplius ipse, sed aurum

Qui

Qui lapis ante auri tantum simulaverat auram.
At ne fortè nimis videamur prisca referre,
Carmine perpetuo nobis propriora canamus.
Increscunt hærentque cadis simul undique crustæ,
Alba quibus longo senuerunt tempore vina:
Has meus Euganeæ gentis schola tum decus imo
Accipit erasas fundo costisque vetusti
Vasis, & includit purgato fictilis ollæ
In medio: atque luto testam circumlinit omnem,
Obturatque illi rimas, atque obstruit ora:
Hanc deinde ardenti jubet in fornace diurno
Nocturnoque calore coqui, qua vitrea fervet
Massa datura olim varias liquefacta figuras.
Verùm ubi jam satis est ea visa caloribus usta
Perpetuis, illam demit frangitque repente,
Moris ut est, spectatque simul num protinus albet:
Et teritur veteris jam fæx decocta Lyæi,
Interea sed enim, cunctis mirabile visu,
Scintillæ, conspersa polo velut aurea signa,
Innumera argenti miro in candore videntur.
Sed quid in alterius visis moror, inque relatis:
Atque aliena premens nunc per vestigia tendo?
Vidi ego qui tenues argenti ritè tabellas
Spargeret, & lateris contriti pulverem, & una
Huic virides æris squamas, niveasque perusti
Contundi micas satis injungique juberet,
Pulvereosque alios grumos è rebus acervans
Quas vetat & ratio necnon ars ipsa referri,
Hæc ne sordentis vulgi vilescat in usus,
Illa ut non ulli quæ sunt celanda revelet:
Mox ita compositis angusta in pyxide lamnis
Subjicere inclusas arcto sub fornice flammas,
Quales crediderim torrere ad Tartara fontes,
Aut ubi sulphureis diros premit Æthna sub antris.
At postquam ardenti fuerant hæc cuncta camino
Tosta dies noctesque novem, tum demere massam
Ferventem, deque ignis adhuc fervore rubentem
Abluere algentis rorant, aspergine lymphæ:
Quam simul in partes lima diduxerat acri
Exiguas phialæ secreta in parte locabat
Artificis mirè ingenium: nam desuper undam
Fundebat. quæ mox argento excerneret aurum.
Tum viridem sensim in laticem liquere videri
Argenti vis illa prius compacta, sed imum
Vas auri sejuncta gravis ramenta petebant:
Tantus aquæ vigor est, tanta illo in pulvere virtus.
Nec fortè apparet alibi concordia rerum
Clarius, ut nectat quæ vix jungenda videntur
Si quis particulas commixti pulveris omnes
Computet, & varios illarum existimet usus,
Quæ tamen hoc unum concordi ex arte tulerunt.
Nec minus ut rebus proprias discordia vires
Aufert, ut molli tenuari dura liquore
Viderit, atque brevis consumi protinus horæ
Momento, & tenues effundi prorsus in undas.
Lympharum vero species haud traditur una:
Namque aliæ quæcunque hominum tellure metalla
Erutaque & durata manu si tangere crebris
Contingat guttis eadem, mirabile visu,
Aut minuunt in frusta, aut in tenuem ocyus undam.
Dispergunt, liquidoque docent assuescere fluctu.
Sed tamen unum adeò vis hæc non inficit aurum:
Nam perstat simul incolume, & simul omnibus illinc
Sordibus ablutum confestim purius exit.
Est etiam lymphæ illius, si credere dignum est,
Mira quidem, & nobis non immemoranda potestas,
Quæ quocunque semel purum & sine labe metallum
Contigit argenti tremula sub imagine vivi
Cogit in alterius speciem formamque resolvi.
Quid quæ de veteri guttatim stillat Jaccho
Deinde fimo incoquitur putri lentoque calore,
Donec in ætherei splendoris versa colorem
Accipit è summo cœlestium corpore numen?
Hac quoque dura ferunt certo mollescere ductu
Corpora quæ Phœbi vel quæ dignata Dianæ
Nomine mortales rebus præponere cunctis
Instituère, quibus pretii mensura pateret.
Nec tamen hæc quamvis ita sint immune putabis
Esse aurum certo quin ex humore fatiscat:
Acris aqua hoc etiam diræ violentia rodit,
Et terit, & liquidas tenuatum vertit in undas.
Verum hæc exiguam lucem tibi recta sequenti
Prætulerint, veri qua cernere culmina possis.
Quo te discutiens tenebras industria ducit.
Sunt aliæ ex altis quærendæ fontibus undæ,
Jam quibus ex sese nulla vi leniter aurum
Humescat, nullo alterius veniente liquoris
Auxilio exterius, propria solvatur in unda.
Hoc agite, hinc vobis summam perquirite laudem
Divini artifices: hæc namque potentia cœlo
Cœlestis descendit aquæ qua cuncta tuentur
Rorore se proprio, nec non producere fœtus
Ipsa sibi similes, & in ævum extendere possunt
Progeniem multos fragilem durare per annos.
Nonne vides quanto secum natura tenore
Consonet? utque modum generandi comprobet unum
Semper, & unius vi nitens seminis, uni
Servat una operi, quod & unum nacta quiescat?
Nec Bacchi si tentet opus, Cerealia miscet
Semina, nec Cereris si frumentaria quærat
Pinguia Cecropiæ tractat plantaria divæ.
Hordea cui cordi, demum serit hordea, ne tu
Nunc aliunde pares auri primordia: in auro
Semina sunt auri, quamvis abstrusa recedant
Longius, & multo nobis quærenda labore.
Nec maris immensi reputes, aut nubis aquosæ
Vel liquidi fontis similem quam quærere lympham
Instituis: neque enim, quod tu observare momento,
Inficit illa, liquatve aliquid cùm spargitur, aut id
Humectat propius cui venerit: arida namque
Pulveris hæc extra in speciem se prodit, at imis
Uvida contusi liquet in penetralibus auri.
His olim veteres intenti gnaviter undis
In portum rexere ratem felicibus auris.
Ignarosque viæ mediis in fluctibus inter
Obstantes scopulos frustra liquere natantes.
Hinc multa expertum, necnon & multa docentem,
Insula divino Balearis munere misit
Alma virum, cujus miro velamine tectus
Ipse liquor quo cuncta madent jam credere multas
Impulit ut Bacchi candens & limpidus humor
Principia ablueret secreta protinus artis,
At non ille quidem sentit qua dicere prima
Est facie visus: neque tunc stillantia vina
Miscebat, cùm jam præstanti lentus in urbe
Insubrum ternos residens feliciter annos
Fecit inexhaustum pondus prædivitis auri:
Ac sociis, quos ipse sibi conjunxerat, æquus
Divisit tenuem divini pulveris offam,
Cujus in immensum quota pars traduceret aurum
Jampridem quæcunque forent injecta metalla.
Hinc quoque cultus Arabs vitreo de fonte liquorem
Desertas inter valles præruptaque purum
Saxa super ducit, nemorumque occultat in umbra
Altorum, densis passim quæ vepribus horrent:
Ast alias tamen hic venas ostentat apertè,
Uber ubi emanat semper nec inutilis humor:
Et te dum variis immensa per avia rebus
Detinet intentam, felices præterit undas
Quas manibus quondam puris haurire solebat

Ipse: nec admiscens aliud longumque diuque
Compositas parva leviter fornace coquebat:
Unde opera arcanæ naturæ occulta recludit
Sæpius, & grates diis immortalibus egit.
Sic alii quos experiendo maxima rerum
Visere jam decuit summo quæsita labore,
Angustum per iter recto de tramite nunquam
Qua prius ingressi declinavere: nec ante
Deponere optatum licuit quam tangere lætis
Tandem exoptatum longo post tempore finem
Hoc opus, hanc primum tantam mortalibus artem
Interpres rerum ostendit sanctissimus Hermes:
Nec latuit tanto duxit quos munere dignos,
Edoctos sed jam docuit, penitusque remotos
Rebus ab his tanquam non dignos terruit omnes,
Ne peterent quæ non unquam contingere possent:
Jamque probos tandem accendens ut quærere vellent
Quæ sciret, veròque ipsius deprehenderat usu,
Admonuit paucis contentum pergere doctum
Artificem, tanquam naturæ ritè sequentem
Certa solo pressis stabili vestigia signis.
Quinetiam humano docuit de corpore pelli
Hac omnes valida morbos facilique medela,
Servarique diu nitido cum flore juventam,
Et senium placidos produci grande per annos.
Nec sanctam violans fidem, nec fallere quenquam
Ille potens sacri potitur medicaminis usu,
Hoc sed qui poterit dignis aspirantibus uti,
Et præstare etiam quoties defecerit, ille
Plurima contemnens, & servantissimus æqui
Hinc erit & frugi, curásque eludet inanes:
Et dites supra gradiens ditissimus omnes,
Pauperiem summabit ovans, ac sæpe benignus
Proderit, & miseris latitans succurret egenis:
Et facilem ducet momenta per omnia vitam.

LIBER SECUNDUS.

HActenus auriferam secretæ Palladis artem
Inventam humana quondam virtute coegit
Credere nunc ratio, nunc experientia suasit.
Jamque ea quid possit, quò prudens tendere pergat
Hinc canere incipiam: dextro modo numine Phœbi
Difficiles adeò factu dictuque per artes
Ingrediar, verbis addens & rebus honorem.
Tuque ades ô cultum Musis & Apolline pectus
Ante alios olim cunctos divine poëta:
Quo duce secretum per iter procedere tantum
Ipse queam, ut propius Pimplæi culmina cernens
Alta jugi ne quò interea per devia ducar.
Illuc namque animus certa spe ductus anhelat,
Et fidit gradibus crescentis scandere famæ,
Nulla ævi quam longa queat delere vetustas.
In primis niveo sparsus candore lapillus
Quæritur, aut longo contritus tempore pulvis
E niveo in liquidum versus candore ruborem.
Illius infecto tenuis pars mixta metallo
Inserit argenti subito, mirabile, pondus.
Et speciem, vel si argento fit proxima vivo
Dedocet hoc fungi liquenti immobile vita:
At ruber ipso etiam pulvis pretiosior auro
Quodcunque ex illis primum calefeceris igni,
Vertet in immensum pondus tibi protinus auri.
Atque ideò artifici majus nihil esse putato
Quam quibus e primis opus id componere possit
Noscere, quæve prius capiat, circumque laboret:
Mox ut naturæ se tum præbere ministrum
Sentiat, exemptum latebris cùm nobile semen
Proferet in lucem solers, iterumque tenebris
Reddet, & occulta servatum pyxide claudet:
Cumque alimenta putri sensim dabit humida massæ;
Agricola ut quondam telluri semine jacto
Spargit rore levi tantum sitientia culta:
Nec minus interea tepidum cum sugeret ignem;
Et genitalem intus vim vi subeunte fovebit:
Ut calor interius solet exteriore juvari,
Ac stomacho prætenta manus præstare vigorem
Ut valet, atque ægri vires relevare caducas
Apposita exterius possunt fomenta medentum.
Nec varias specie res admiscebit, & uni
Quodcunque obstiterit junctum procul inde movebit.
O tardas adeo mentes, assuetáque falli
Artificum vario rerum per inania ductu
Pectora! cum duris quid mollia vina metallis?
Apta epulis: atque apta bibi suavissima vina?
Quid levis humano missus de corpore sanguis?
Quid lapsi è rosea flavi cervice capilli?
Ova quid? & lectæ summis in montibus herbæ
Conveniunt imis fosso sub montibus auro?
Hic tamen expressam prælis torquentibus uvam
Accipit, & phialæ postrema in parte reponit,
Cujus in extremo rostrum connectitur ore.
Hanc super ignitos cineres candente camino,
Aut super undosum laticem ferventis aëni
Collocat: ac tenuis fertur vapor intus, & hærens
Alta petit, leviusque liquens it fusus in undas,
Ardentémque vocant lympham, vitæque liquorem
Vitrea quem raris effundit fistula guttis.
Hic ergo ut multis vicibus stillaverit, una
Collectus varios tandem servatur in usus:
Præcipuè verò modico lentescat ut igne,
Sive fimo incoctus nulla non arte tepenti.
Fingitur oblongo vitreum vas ductile collo,
Bina unde, exiles velut ansæ, brachia pendent
Concava, quæ ventrem vasis flectuntur ad imum.
Hic igitur liquor inclusus cùm summa per ora
Fertur, continuò binas inclinat in aures:
Ingreditur, repetitque iterum quas liquerat imo
Fundo ferventes lymphas, iterumque refertur
Ad supera, atque levis nusquámve quietus eandem
Itque reditque viam toties, & mobilis idem
Ipse in se sua per vestigia confluit humor:
Donec paulatim niveam densetur in offam.
Tenuibus hæc tandem lamnis componitur auri
Et coquitur lento forsan longóque calore.
Verùm hoc ne an ne alio quovis ea denique pacto
Commiscent (namque hoc haud est exquirere nostrum)
Incassum cuncta exercent, frustráque laborant:
Nam specie diversa simul dum jungere curant,
Altera ut impediant primo mox altera motu,
Efficiunt ullo ne possint tempore quicquam
Edere quod per se naturâ constet & unum.
Namque ita principio statuas cuncta esse sub una
Re, quibus hic opus est, nihil ut quæsiveris extra:
Præcipuè humorem, qui sese jugis abundè
Sufficit atque intus servat, dum prodeat illud
Quod cupis, & gigni tanto conamine certas.
Quin etiam duplicem scito vim intrinsecus esse,
Et quæ semper agat, & quæ patiatur, ut una
Fœmina másque agitent: veluti cùm pullus in ovo
Crescit agente quidem hoc atque hoc patiente vicissim;
Exterius tantùm miti atque fovente calore
Adjutus: neque tu quid convenientius ullum
Exemplo hoc credas, neque quod me judice semper
Acrius inspectes, atque ad quod cuncta reducas.
Ast alius puro varias de sanguine partes
Elicit, atque adeò ductas elementa vocare
Instituit, tanquam possint ea forte videri
Simplicia aut tangi manibus, secreta vel usquam

Esse vel includi quoquam quin protinus omne
Vas penetrent duro quamvis adamante peractum
Id fuerit: simplex neque enim consistere corpus
Parte potest orbis vasti violenter in ulla,
Sed propria tantum gaudens in sede quiescit.
Sic sæpe ex aliis rebus, sic sæpe seorsum
Quatuor è tonsis ponunt elementa capillis.
At non sic natura potens hæc segregat unquam:
Sed miscet potius simul, & confundit eodem,
Frigida commutans calidis, humentia siccis:
Atque ita corrumpit solidum, nec dividit ullas
In partes, servans genitalem seminis illi
Vim qua corrupto corpus de corpore gignat:
Namque ex quo quicquam genitum est, id putruit antè.
Quid, qui conatur quæsita longius herbæ
Invalido aufugiens argentum sistere succo;
Idque gelat durátque simul, sed figere nulla
Atque potest ictu quo molli ducere possit?
At non quod solidum faciat vel ductile tantum
Quærendum est, sed quod videatur posse priorem
Auferre atque illi defecto inducere formam
Mox aliam, & puri speciem donare metalli.
Sulphura quid memorem longo detersa labore?
Nitráque purgatósque sales, tostásque Lyæi
Longævi feces, vel quæ atramenta calenti
Accensa effundunt guttas è vase rubentes?
Hinc solvunt, iterántque vices, ac sæpe resolvunt:
Deinde lavant, iterumque terunt, mox figere tentant;
In calcem vertunt etiam, missóque vapore
In sublime ferunt tenuati corporis auram.
Compositos varia videas hinc lege caminos
Innumeros, totidémque luto lita vitrea vasa.
Quæque sibi vertit faber argentarius usu,
Sordidiusque aliæ quicquid fabrilibus artes
Exercent curis nostri arripuere: suisque
Insani ascivere laboribus, atque ita semper
Sulphur olent, semper faciem fuligine tincti
Horrendas atra simulant ab imagine larvas.
Nec miseram magis affirmes veraciter ullam
Artem aliam quam quæ externis Alchemia verbis
Dicitur, obscurísque tegens ambagibus errat
Avia per, miserósque trahit per iniqua sequentes,
Ac tandem ejectos in cæca barathra relinquit.
Vt videas quandóque bonum sua prædia civem
Vendentem, patriásque domos, mercésque repostas,
Fornaces inter versari, ac follibus auram
Captare, in tenuemque, nefas, convertere fumum
Rem, dubias dum quærit opes insanus, avitam.
Difficilem interea conjux mœstissima vitam
Protrahit, illacrymant nati, fit sordidus ipse
E lauto, ludusque patens & fabula vulgi.
Quare agite, exemptam tenebris hanc cernite lucem
Mortales, cæcísque viis avertite gressum,
Ac prohibete nefas tantum, & depellite virus
Infectum quo vulgus iners se posse per artem
Divinam miscere manus putat, abdita rerum
Quæ valet & causas adeò spectare latentes.
Hanc non impuris manibus fraudator avarus
Attingat, decoctor item, quisquísve fabrili
Arte valet, mollisve etiam cui perdita cordi
Otia, mercatórve vagus, vel deditus urbi
Civis, & incumbens telluri arvísque colendis,
Et qui multa animo præsertim & magna minetur:
Vel si qui similes hæc vulgò quærere sueti
Fraude mala tantum, vel habendi prorsus amore.
At sapiens, superos in primis qui colat, & qui
Noscendis penitus causis modò gaudeat, huc se
Conferat, hanc totis sectetur viribus artem.
Huic comes hærebit gravis exploratio rerum
Intima naturæ passim vestigia servans:
Tum mora sollicitos cursus remorata sequetur;
Et visura olim stabilis patientia finem:
Mox labor, ingenuósque movens industria gressus
Haud aberit: utrumque feret vas scilicet unum
Vnum opus, atque unam secum rem denique ducet.
Ille igitur tanto comitatu septus inibit
Longum iter: & lento pervadens omnia passu
Continuè miris oculos mentémque repertis
Pascet, & assiduum fallent spectata laborem,
Donec in arcana tectos tellure recludet
Thesauros, ignotum argenti pondus & auri.
Eloquar? an vulgo prorsus non credita versu
Expediam primus? nec erat cùm talia cœpi
Jam fari mens ista mihi, sed compulit ordo
Integer ut dictis etiam majora revelem.
Ille ergo ulterius procedens ultima rerum
Secreta inveniet queis se natura peractis
Oblectas: gemmásque pari confinget ab arte.
Ac nisi dicendis superessent multa metallis,
Gemmarum forsan causas, sedésque referrem
Se positas, quibus in specubus natura beatis
Ludit, & in nulla magis hæc mirabilis usquam
Parte valet, summas variando promere vires:
Perspicuæ ut tellus lymphæ commixta minutim
Pura ferat gemmas, ut cœli motus, & ardor
Sidereusque situs certam præscripserit illis
Sedem gignendis canerem: nec gemmeus unde
Irradiet fulgor, variet color unde tacerem:
Duritiès etiam unde illis invicta, nec igni
Cedens, nec ferro: unde nitens distinctáque miris
Interdum maculis facies jam qualis achaten
Æacidæ ornarat Musis & Apolline felix.
Vos natura parens, nulla cui motus ab arte
Provenit, ô Divæ, parva concludere gemma
Sponte novem voluit propriis insignibus omnes
Ornatas, mediumque simul considere Phœbum
Deposito mitem cornu citharáque canentem:
His ut testatum signis mortalibus esset
Quo numero, & quali semper præstatis honore:
Felicem tanto dignatum munere Pyrrhum!
Et fortunatos licuit quibus ista videre!
Indomiti hinc virtus adamantis multa referri
Debuerat: solis ut quondam Regibus esset
Cognitus: utque uno tantus quæsitus in auro:
Vtque actus ferro durísque incudibus ictum
Respuat, atque etiam ferrum dissultet utrimque;
Dissiliantque ipsis incudes ictibus actæ:
Vt prædura adeo vis hæc corrupta recenti
Sanguine calfactóque hirci rumpatur, & ictu
Crebro librantis graviter per inania ferri:
Vt lapis accessu magnes adamantis oberrans
Ferrum declinet, vel inhærens abdicet idem:
Irritáque ut tandem faciat concepta venena,
Et pellat de mente metus adamantina virtus.
Omnia quæ quondam fassa est vidisse vetustas
Credula: namque horum fortè experientia priscis
Certior arrisit, quæ non ostendere sese
Quivit adhuc nobis: seu non genus illud in auro
Congenitum pateat: seu sic, ut pleraque falso
Nunc, alia, hoc etiam non vero nomine dicant
Artifices, ideóque ipsa re prorsus aberrent:
Quo neque quæ veteres super his scripsere fatentur
Esse, sed in dubium revocari tradita posse
Ipsa hæc contendunt manifestis omnia signis.
Nec virides etiam fas his transire smaragdos
Indictos: neque enim color est jucundior ullus
Quàm quo se tellus horis genitalibus anni
Vestit, & ostentat vultu meliore virentem.
At mage nil viret his: nihil est quod compleat æque
Continuis his oculos, satiet minus: ipsáque multo

Obscurata acies intentu protinus ipso
Aspectu viridis claret recreata smaragdi.
Fulgurat ut picto viola carbunculus igne
Mox etiam canerem: variusque ut fulget jaspis:
Concolor & fulvo radiat topatius auro:
Innumerásque alias specie vel nomine tantum
Diversas cœpto memorarem carmine gemmas
Verum hæc jam satis est leviter tetigisse vagantem,
Atque aliis monstrasse viam qua tendere pergant.
Si quos fortè juvat naturæ occulta subisse,
Hæc eandemque palam dulci fecisse Camœna.
Nunc age materiam tantæ quam præstitit arti
Natura expediam: ne quis perferre labores
Incassum studeat tantos, sed grandia vitet
Detrimenta quibus vesani sæpè tenentur
Artifice longè primis dum rebus aberrant
Quas capere, ac solas illos servare decebat.
Est lucus summo secreti in vertice montis,
Fons ubi decurrit nitidis argenteus undis,
Et specus exesum tendens aperitur in antrum:
Intus habet præstans divino numine virgo,
Ruricolæ Glauram prisco quam nomine dicunt.
Huc densos inter vepres angustus & asper,
Acclivisque ægrè perducit callis euntem.
Vestibulum ante ipsum speluncæ lævis & æqua
Planities, non ampla tamen, horrentibus umbris
Cingitur, ac fluvii ripis, & margine tophi
Obducta viridi musco, spissisque corymbis.
Ingreditur vero siquis feliciter, omnem
Continuò labem humanam, mirabile dictu,
Exuit, ac pondus subitò mortale relinquit,
Et purus penitusque levis fit spiritus illi:
Quíque aditus lustres cunctos agilísque feratur
Per cuneos, quibus in mediis sedet aurea Nympha,
Aureus & circum thalamus, supraque renidet:
Quin auri tabulæ pedibus calcantur euntum,
Atque ipsa ex auro splendet conflata supellex.
Tarvisiis ne qua titubes in montibus antrum
Hoc pete, qui rebus tantis primordia quæris:
Quòdque illic visum fuerit pretiosius inde
Erue, nec sumptu nimio, nec parce labori.
Non tamen aut vivum sulphur, tremulumve repones
Argentum, vel quæ undanti delata vapore
Exit ab his primum putrísque infectáque vena:
Sed purum atque omni purgatum sorde metallum
Accipies, cujus secreta in parte recessit
Spiritus, & crassa pressus sub mole latenter
Vivitat, ac solvi vinclis, & carcere cæco
Emitti expectat tenues effusus in auras:
Quæque erat innato subsidens pondere moles,
Jam levis ascensu superas contendat in oras:
Duráque molescat, naturam imitata per artem
Eximiam, retro quæ per consueta reverti
Imp[illegible] ut longo sese torpore recludat
Inclusum semen, vegetantis more, nec intus
Ardua constantis metuat jam vincula massæ.
Quod tibi ne mirum valeat quandoque videri,
Pullulat interdum proprii virtute vigoris
Auri perpetuum germen, ferturque sub auras,
Non secus ac summa fruticis tellure cacumen
Exit, & inde sua vi sese extollit, ut Istri
Accola felicis sæpe illud stirpibus hærens
Capreoli in morem nati circumdare truncos,
Implicitumque etiam saxis invenit obesis.
Utque agiles serpunt hederæ latéque pererrant
Amplexæ lateres circum, pariésque fatiscit
Dirutus, ingressis rimas radicibus, atque
Frondibus, ac prætergressis latera obvia ramis:
Sic topho inseritur crescentis vividus auri
Surculus, atque intus partes explorat inanes,
Egrediturque illinc, & se diffundit in auras;
Aut variè illius summas complectitur oras,
Quásque tenet solidè conspersas purus inaurat:
Hinc duo præcipuè quæ verset cura probati
Artificis statuo: quid primum seligat, & quo
Selectum pacto moderetur, & aptius edat
Quo possit modico solvi lentóque calore.
Utrumque innumeris prisci involuêre tenebris:
Barbaráque occultis rebus conjungere verba
Haud dubii centum statuerunt nomina, quorum
Quodcunque incertam signaret rémque modumque,
Multáque quæ lepidi quondam finxere poëtæ,
Quæque sacrorum olim veri vox nuncia vatum
Protulit: his etiam vice sunt interpretis usi,
Singuláque exposuere, atque inseruere libellis
Ipsa suis patefacta, velut cælantia pridem
Artis opus tantæ: cùm porrò vana Poëtæ
Figmenta illecebris vacuas captantia mentes
Commenti, multo fuerint diversa loquuti.
Qui verò incomprehensum & inenarrabile munus
Divinæ humanas adventu prolis ad oras
Præfati, haud quaquam parva hæc sensere sub ingens
Os illud tam magna sonans mysteria vates:
Hæc tamen haud nullis nostri suadentibus usi,
Vel quòd eos ea vanæ fide tenuisse putandum est,
Vel sua quòd variis juvit cælasso figuris.
Quinetiam huic uni quo se mollire metalla
Invenere modo, cunctarum nomina rerum
Imposuere: quod hæc cunctis vis insita rebus
Hæreat, incipiátque omnes, & compleat una.
Cuncta adeo cunctis occultavere: neque illi
Nequiquam interdum seriem abrupere loquendo
Perpetem, & excursus interposuere vacantes,
Ergo altè vestiga animis, & rite repertam
Materiam rebus tantis per devia sume.
Nam non una tibi regio dabit, aut locus unus:
Montibus at multæ spaciantur Oreades altis,
Antra quibus cura est servare, ingentiáque intus
Munera: jam quorum venientes sæpe remittunt
Participes, manibus puris & pectore siqui
Accessere illuc, dites ubi pectine eburno
Aurea perpetuo depectunt vellera Nymphæ,
Quæ prima heroum pubes rate sancta petivit,
Nec timuit tantos per fluctus quærere summis
Cum ducibus ditem sub Jasone & Hercule Colchon.
Alter inauratam noto de vertice pellem,
Principium velut ostendit quod sumere posis:
Alter onus quantum subeas, quantúmque laborem
Impendas crassam circa molem, & rude pondus
Edocuit. Neque enim quam debes sumere magnum
Invenisse adeo est, habilem sed reddere massam
Hoc opus, hic labor est, hic exercentur inanes
Artificum curæ: variis hic denique nugis
Sese ipsos, aliósque simul frustrantur inertes.
Et nunc utentes latices, Bacchive liquorem,
Nunc olidas miscent lymphas, quæ menstrua & ipsi
Appellant, veluti sint ut quæ dulcia complent
Pignora perfectis materna mensibus alvô:
Deinde coquunt lento spatiosi temporis igne
Assiduè instantes frustra, longíque laboris
Præmia decepti tarde ventura morantur
Nam varias rebus formas adhibere ferendis
Non puduit, quæ sic naturæ monstra repugnant,
Hoc opere in toto præsertim quod nihil æquè
Postulat ac quod simplex, farragine nulla
Rerum alia expletum quàm quæ tellure sub alta
Continuo puri suffitu sulphuris atque
Comparis attactu vivi conflantur in aurum.
Præparat ast aliter alius: fortasse nec unus
Est modus, una modo res ipsa & pura reduci

Jam

Jam liquido videatur, & in se sola relinqui:
Ars hic sed propius naturam imitata laboret:
Illic ipsa suum constans natura tenorem,
Artificis sed mota manu directáque servet.
Namque ubi compactum valida solvetur ab arte;
Expositumque extra venienti vi dabit ultro
Sese opus, & certa fœcundum prole patebit:
Quod superest ipsum secreta in sede locabis:
Perpetuóque calore, & longo tempore fotum
Exercebis, & huic sensim sua pabula reddes.
Nec grave decreti spatium tibi temporis esto,
Quicquid id est: certo nam prodit tempore quicquid
Exoritur, donec perfectum circuat orbem
Quo se vitalis profert in luminis auras.
Ac veluti informis paulatim matris in alvo
Fœtus inaugescit, parvus dum fingitur infans:
Sic locus exceptus dextrè, cui semina mandes
Aurea continuè producens illa fovebit,
Donec optatos adolescent edita fructus.
Túmque ministrabis parvum crescentibus ignem
Principio, humentemque, & corrumpentibus aptum;
Temperiemque illis, Mariæ quæ balnea dictant,
Inter & humorem statues interque calorem.
Quòdque fimum falsò appellant, & balnea, tantum
Tu mitem ac proprium gignendis usque teporem
Sufficies æquus: neque enim qui deficit, aut qui
Excedit calor, & medium servare nequit: sed
Alternat variátque vices hic profuit unquam
Natis, aut certo nascendis tempore rebus.
Materiam quoque nec multam concludere parva
Pyxide curandum est: modico namque ipsa calore
Haud poterit resoluta suas exprome re vires
Id quoque non opus est: nam cum semel ipse beati
Pulveris extiteris compos, non amplius optes
Aut multum, aut ipsum rursus componere: namque
Augebis quoties ulli tibi venerit usu.
Illud nec parvi facies quod clara beatus
Signa dabit pulvis tibi, cùm manifestus haberi
Cœperit, & varios ostendet ritè colores,
Sed ruber in primis quamvis optabitur, album
Non tamen excipies, quin & magni quoque pendas
Atque atrum: namque hic operis tibi monstrat apertè
Principium magni, secretaque ostia pandit
Prima viæ, ignarum frustra qua vulgus anhelat,
Et vaga multivii collis divertit in ora.
Ille iter incœptum quondam, propiusque peractum
Jam medium ostendit, nec jam procul esse ruboris
Indicium, gaudet cùm vis humana propinquum
Affore opus, quo non majus perfecerit ulla
Ars ullis adjuta opibus: licet ipsa potenti
Nil non ingenio peragat, quæ sidera cœli
Suspicit, atque obitus signorum inspectat & ortus;
Conscenditque polum gradibus subnixa superbis,
Ac maris & terræ tractus metitur, & ipsas
Innumeras prorsus numerò comprehendit arenas.
Cælestes etiam concentus voce referri
Edocet humana, fidibusque imitata canoris
Ætherei septem tentat discrimina cantus.
Arte etiàm inventa leges & civica jura:
Arte urbes constant claræ, sanctíque senatus:
Arte regunt reges populos: exercitus arte
Ducitur: atque etiam præstans dux imperat arte.
Ars & corporibus fessis divina ministrat
Adjumenta quibus reparant languentia vires:
Fertilis & terræ cultus non abnuit artem,
Cùm dura ac sterilis tellus mansuescit arando,
Et secreta prius crescunt vineta sub ulmis.
Hæc igitur quæ nos interversantur ubique,
Tractat, & illa etiam contemplans audet adire
Quæ procul à nobis tanto sunt edita tractu.

Quin bene si reputes, arti penè omnia certa
Attribuit genus humanum: nec dicere quicquam,
Aut facere illius recta sine lege requirit:
Salve hominum præsens simul & gratissima cura
Ars gravium, seu te sancta de Pallade natam,
Seu famulam potius dicam sub Pallade primam:
Namque ferunt illam proprium servasse pudorem
Semper, eam quamvis adamarit Lemnius heros
Ex quo disiecit patris caput ipse securi,
Prodiit unde ferox patrio dea prædita sensu.
Salve magna parens iterum, fœcunda virorum
Atque operum: tibi tot sacris è vatibus unus,
Quos æquo ad tantos gressu procedere rivos
Par erat Aoniis ausim conspergere lymphis
Tantarum causas rerum caligine terræ
Obductas, atrásque illis detergere sordes;
Et liquida ablutas aspergine ferre nitentes
Ante oculos. Ergo cùm tu deprehenderis arte
Eximia seriem tantam & manifesta colorum
Signa, procul longi speres promissa laboris
Præmia: namque tibi divino munere pulvis
Præsto erit auripotens, parva qui quodque metallum
Parte sui purum subitò convertet in aurum.
Ac veluti modicus, si fortè coagula desint,
Caseus extemplo lympha resolutus & igni
Adstringit plena liquidi mulctraria lactis;
Cogit & alterius lac in se vertere formam;
Sic argenta sacer pulvis liquentia sistet,
Sideredque auri specie donabit, ut omni
Præstent & nullo prorsus superentur ab auro;
Ipse etiam augetur pulvis, ne fortè labores,
Néve iteres opus expletum semel: addere summam
Vim licet, ut minimus cum pulvis denique vivi
Immensam argenti valeat convertere molem.
Seu levis & nulla demum non parte solutus
Spiritus ingreditur longa in penetralia densi
Corporis; & toto penitus se viscere miscet:
Seu potius longo concoctus tempore pulvis,
Compressusque diu, multúmque & sæpe reductus
In sese, propriùm cogit densátque vigorem.
Utque croci exiguus pura flos sparsus in unda
Immodicum grato diffundit odore colorem:
Plurima sic agitans contracto in pulvere virtus
Obvia percurrit liquidi loca cuncta metalli.
Seu nulla hic ratio est hominum deprehensa sagaci
Ingenio, quare vis parvo in semine tanta est.
Herculei neque enim lapidis si fortè requiras
Invenies causam, qua ferrea vincula nectat,
Et trahat adjuncti pondus per inania ferri:
Nec minus unde regat nautas, & vergat ad Arctos,
Spectantes parva clausum sub pyxide sidus.
Multa tegit sacro involucro natura: neque ullis
Fas est scire quidem mortalibus omnia: multa
Admirare modo, necnon venerare, neque illa
Inquiras quæ sunt arcanis proxima: namque
In manibus quæ sunt hæc nos vix scire putandum:
Est procul à nobis adeò præsentia veri.
Ne tamen haud speres artem perdiscere posse
Difficilem, atque aliis graviorem, percipe jam nunc
Quæ dicam, & posthac alta tibi mente reserva.
Quæ sciri poterunt ea primùm sola putabis
Cognoscenda tibi: de hinc ordine cœtera disces.
In primis etenim rerum cognoscere causas
Ne dubita: nam sæpe ferunt quærentibus illæ
Sese ultri faciles, si quem via recta reducat
Continuis ad se gradibus: nec sistere detur
Ante illi quàm se thalamo concludere possit
Quò se majestas veri veneranda receptat.
Illic quæ fuerint fingendis prima metallis
Semina visuntur, quæve his coctura serendis

Diversas adeò conjunxerit ultima formas:
Nec minus apparet ratio quâ posse metalla
Ipsa vices præbere suas, alienaque ferre
Imperia aspicitur: necnon & gignere, siqua
Ars juvet atque manum naturæ porrigat almæ:
Quæ etiam ut sensim madeant, & mollia persistent.
Magnum opus, & quo non credas operosius ullum
Esse aliud, nec quo magis ars se maxima jactet.
Præterea haud aberit longè quin cætera de te
Percipias ipso, nam vinclo juncta tenentur
Cuncta uno: hincque modus lenti deprehenditur ignis.
Et locus, atque decens lapidis mensura futuri,
Et calor optato vario sub pulvere fusus,
Quoque modo augendus deerit si forsitan antè
Conditus, & multo duraret tempore pulvis.
Omnia quæ læto passim tibi certa patebunt,
Si rerum seriem longo servaveris usu.
Et quandoque probus non dedignabere forsan
His equidem dignas meritis persolvere grates:
Qui procul ignari linquens ludibria vulgi
Nunc iter ingrederis nobis ducentibus arctum
Usque adeò ut paucos capiat, paucosque remittat
Incolumes, crebris laceros quin vepribus omnes
Id referat, nisi quos alta sub rupe relinquit
Errantes cæcis in flexibus, unde nec ipsi
Se unquam, mortalisve manus miseratus referret.
Sed tu ne dubites sinuosa errare per antra:
Cæca reges filo vestigia quod tibi nuper
Ostendi, ut tutus ferres, tutusque referres
Ipse pedem. Quod si finem assequerere beatus
Optatum, Divis ageretur gratia primum:
Deinde mihi merito, tibi qui præsentibus illis
Consului. Verum si non contingere metam
Forte darent superi, cœptum sed sistere cursum
Esset opus, casu quo sæpe humana laborat
Conditio: at saltem falsi mendacia vulgi
Exagitans, alios errantes cernere possis.
Illud sæpe etiam in primis, iterumque monebo
Ne si rara tibi contingat gratia cœlo.
Namque aliunde sibi nemo speraverit, ulli
Hanc vix insinues caro fidóve sodali,
Nedum aliis referes, ea nec te noscere jactes
Quæ scieris: verum secreto in pectore servans
Tecum habita, & tecum tantum ipsa arcana revolve.
Nam inspecta probis ars ipsa invisaque multis.
Invisos etiam cultores efficit artis:
Mendaces adeo multi quacunque vagantur,
Multaque polliciti vanè, quæ multa nec ipsi
Rescivere, neque est illis ea noscere promptum,
Qui rectâ quæ nos ducit via prorsus aberrant.
Multos quinetiam insignes & cætera doctos
Vidi cuncta equidem tractare & pendere magni
Quæcunque ignarum probat ac ignobile vulgus.
Quid? qui derident omnes, quæ maxima turba est.
Artifices, tanquam nihil hos intersit & illos,
Atque uno pariter pendunt examine cunctos.
Sunt qui sæpe petant quænam sit causa quod usquam,
Aut unquam tantos inter qui talia curant
Apparet nemo qui re miracula tanta
Comprobet: idcirco nullam quam dicimus artem
Esse, sed ingentes nugas, & inania mentis
Insanæ commenta sibi manifesta videri
Sed quis tam fragili munitus robore pectus
Non queat hæc ulli nunquam referanda tacere?
Nam quem non prohibet rerum prudentia fari
Quæ sibi continuò fuerint cùm dicta nocebunt?
Tutus ab insidiis quâ se virtute tueri
Posset, qui præ se ferret se condere parvo.
Divitias loculo ingentes, quibus undique regum
At regna assurgunt, & opes, opulentáque cedunt:
Omnia, tanquam illis sint unis, quæque minora?
Thesauros igitur tantos componere siquis
Jam potuit, miré sub amica silentia servat.
Quod quoque tu facies: neque te desistere cœptis
Id moveat nullos opibus quod talibus auctos
Videris aut vulgo sese ostentare beatos.
Nec quoque te gravia hæc, atque importuna retardent
Tempora, quæ nunquam miseri speravimus ante:
Hostis ut heu mites invaderet has quoque terras
Barbarus, & longo servatam tempore pacem
Perderet usque adeo, nedum turbaret iniquus.
Nunc licet invasas urbes, direptáque passim
Oppida: nunc turpes prædas, raptusque nefandos
Audire, & miseris injecta incendia villis,
Narnisiam unde suam tristis flet Musa Bononi:
Turpatos etiam cultus, violatáque fœdo
Milite templa deûm, sceleratéque insuper usta
Et confusa simul divina humanáque tantum
Belli nefas, scelerumque parens discordia nectit.
Pectora quinetiam diro commota pavore,
Et concussa hominum paucis sic ante diebus
Cernere erat, veluti dirarum agitata flagellis:
Ut sibi quisque novas trepidaret quærere sedes,
Collectisque opibus propriis oneratus abiret,
Atque solum linquens patrium se ferret ad urbem
Reginam magna quæ cingitur Amphitrite:
Tanquam illo sub tuta forent tunc omnia cœlo,
Quo sese quondam fugiens electa recepit.
Gens Italûm, ut parvis scopulis servaret & unda
Se medica, immensus totam cùm exureret ignis
Italiam accensus sævâ penè undique ab omni
Barbarie, & multos duraret fotus in annos.
Quare age, quo magis hæc fortuna subdita cernis
Quæ bona mendaci mortales nomine jactant,
Illius adversum violentos fulminis ictus
Præsidio hoc stabili temet munire labora:
Ut si fortè metus pavidos invaderet unquam
Nos iterum horrendus, quem Rex hominumque deumque
Injustos potius convertat justus in hostes,
Ipse tibi atque tuis & amicis commodus adsis.
Namque ubi divinum secretè munus habebis,
Divitibus cunctis opulentior ipse sub ala
Aptius aut loculo quovis, nullóque labore,
Quo te cunque pedes, quocunque in tempore, tecum
Omnia secura gestabis commoda vitæ,
At si pax iterum nos exoptata reviset,
Quam prope jam, siquid veri mens augurat, esse
Credimus, & nobis missum divinitus iri,
Quo potiore queas tranquillæ munera pacis
Exercere modo quàm quo, seu seria tractes,
Seu tibi sint cordi lusus & honesta voluptas,
Utraque tum frugi possis tum justus obire?
Nam neque avarities, neque honorum insana cupido,
Nec qui perturbant reliqui mortalia corda
Affectus, variéque movent & inaniter angunt,
Illecebris poterunt ullis te vincere, tanto
Præsidio ac placidæ mentis munimine tutum.
Sed neque bellorum diri motus, neque pacis.
Alma quies tantùm moveant te quærere causas
Rerum adeò obscuras, nec opes, nec commoda quæ te
Perpetuo quocunque voles tum multa sequentur:
Verùm id præcipuè moveat quòd munere dignus
Hoc ipse evadas tanto, quo maxima possis
Intimáque ingenium penitus primordia rerum
Noscere, quas facile haud unquam natura crearit
Ni quis eam exterius jam nota adjuverit arte.
Quæ qui scire queat, felix queat haud minus idem
Esse: nec optandum quicquam fortasse relinquat
Præterea quod non inventis talibus ipse
Posthabeat, lætusque velit fecisse minoris

Mens etenim arcanis solum contenta reclusis
Gaudet pars nostri melior : nec plura requirit
Cum sese in veri secessus intulit altos.

LIBER TERTIUS.

Protinus optatos opulenti pulveris ortus
Exequar : hanc etiam solertes sumite partem
Artifices, animóque diu versate volenti.
Maxima jam vobis gravium miracula rerum,
Ingentésque ausus, artísque ex ordine summæ
Ignes, & spacia, & numeros, & pondera dicam.
In magnis labor est, nec non par gloria, si quem
Respiciunt placido præsentes lumine Divi,
Insequiturque ardens velut inde accensa voluntas:
Ne vos difficilis rerum experientia turbet,
Neu me dicendi novitas ingrata retardet.
Tu quoque, si quid adhuc tibi quæ prælusimus almum
Tentarunt pectus, votis persæpe vocata
Nympha mihi, dudum sacri custodia fontis,
Extremam tantorum operum ne desere curam
Hanc nostram oramus : nec, si quæ maximus olim
Ille tuus cecinit vates ornantia supra
Tellurem complexa foves, contemnere prorsus
Inducas animum quæ nos imitamur : & ipsis
Ignis impressis quæ nunc vestigia signis
Ponimus, internæ scrutati viscera terræ,
Ne velut ex alto penitus despecta refutes.
Quin videas si qua pariles ea figere sorte
Conamur, parvo videntes grandia passu.
Sic eat æternum puris tibi leniter undis
Mincius, & tenera prætexat arundine ripas.
Principio spontis propriæ, semotus ab omni
Sit cura, & vitam tranquilla per otia ducat
Secretus latitánsque etiam, cui talia curæ.
Illi sit non ampla quidem, sed commoda multis
Tractandis domus, & vulgo quæ abjuncta recedat:
Quæque locis habeat secreta cubicula certis
Quo nullis aditus pateat, ni forsitan ipse
Jusserit huc famulos non nil inferre minister,
Qui neque quid gestent norint, nec cujus in usum
Hic brevis æstiva spatiantem porticus aura,
Et modica exceptum brumali tempore servent
Atria, contineántque domi : nec parvulus absit
Hortus, ubi vacuum toto se exerceat anno,
Et velut huic tantùm studiosè deditus instet,
Semina nunc olerum properanti seligat ungue,
Nunc eadem exculta telluri condita mandet,
Mox animum atque oculos pascat florentibus herbis:
Huc etiam interdum dulces admittat amicos:
Dissimulétque domi quid agat, gratóque sodales
Detineat lusu captos, suavíque lepore.
Interea non ille tamen cessare calorem
Occultum sinat, aurigerum si fortè locarit
Semen, ubi proprios ævi jam compleat orbes:
Aut si id continuoque igni, multóque labore
Abstrusum in venis auri perquirere tentet.
Atque ideo haud abs re fuerit quæsisse fidelem
Muneris egregii socium, longíque laboris,
Interiore domus se qui tum parte recondat,
Inque vicem partitus onus curanda ministret.
Est etiam non illa quidem postrema beati
Artificis ratio, qua se commendet, & ipsum
Diis opus æternis : neque enim sine numine divûm
Hæc veniunt, neque ad hæc ulli adspirare licebit
Qui non ritè deos studuit sibi adesse precando.
Ipse ego qui tantum hæc tenui nunc carmine tento
Pandere, ter Musis feci pia vota, precesque
Intentis manibus supplex & pectore puro:
Unde mihi insolitum cœlo adspirare favorem,
Paulatimque novas in carmina surgere vires
Sentio perque altos colles, atque avia ferri
Per nemora incertus videor : ducor sed aventi
Mente tamen quò fata ferunt, ut primus amœno
Ex Helicone sacra referam mihi fronde coronam
Primus & Aoniis intexam floribus aram:
Quæ mihi cùm fuerit teneris erecta sub annis
Et Phœbo, Phœbique choro, Genioque potenti,
Stat maris Adriaci secreto in littore ducta
Ad culmen placidis qua fertur Ariminus undis;
Aut rapitur torrens vastum violentus in æquor,
Inclyta dum subter pontis monumenta vetusti
Præterit, & dulces undas permiscet amaris
Propterea incœptas artes, operumque labores
Prosequar indictos prius, & fumantia circum
Tecta ferar Divum, tenues qui follibus auras
Captant, & liquido distendunt ære caminos.
Et jam Cyclopum fremitus audire videmur
Cominus ingentes: cœlumque incudibus actum
Murmurat, & longo chalybum stridore liquentum;
Insolitisque mihi resonat mugitibus Æthna.
Seu quis sementem faciendi quæritat auri,
Seu prius argenti rectè primordia poscit;
Nosce gradus primum varios ne spreverit ignis;
Sunt plures etenim per quos procedat oportet:
Sed duo præcipuè : Naturæ est æmulus alter
Tranquillæ : ast alter violentæ convenit arti.
Nititur hic operum immensa vi trudere semen
Et solido innexum miris compagibus auro:
Cùm prius, ut tibi mox reserabo, solveris aurum,
Reddiderísque humens, necnon & putre subactumque
Ut facilè id valido demum patiatur ab igne,
Exhalétque tumens atque in sublime feratur
Exemptum fovet ille, nec excedentis adurit
Tam virtute caloris opus: frigere nec antè
Permittit quàm se ini è componat, & ante,
Quàm se'e propria perfectum sponte reponat.
Hic mihi composita dedatur mente minister:
Magna etenim referam primùm, tùm plurima fando
Commodus expediam, quæ prisca & barbara turba
Subticuit, quave ipsam etiam celasse volentem
Crediderim, aut verbis nescisse potentius uti,
Hæc ideò lingua nunc illustrare Latinorum
Ausus : quin etiam numeros his addere conor;
Grata magis doctas veniant ut missa per aures.
In primis auri lamnas, ramentáve puri
Accipiens, crebris contundes ictibus; atque
Pulveris in morem triti, aut fluvialis arenæ
Diminues longumque teres : quo denique putri
Humore ex sese interius resoluta liquescant.
Proderit huc etiam largos infundere rores
Seminis interdum proprii, ne fortè alienum,
Ut docui suprà, quicquam miscere labores:
Ni quod multa queat connectere forsitan addas,
Quòdve etiam sparsum rebus communiter insit.
Nam simili gaudere suo simile omne putato:
Atque etiam exterius simili quodcumque juvari:
Præsertim cùm naturam natura requirat,
Atque amplexa parem contraria cuncta recuset:
Sic quoque non digitis aut plectro pulsa movetur
Fortè fides, tanquam fidibus tunc assonet ictis
Ipsa quibus fuerit concordi consona voce:
In cunctis adeò rerum concordia pollet.
Quare id ne pigeat quodcunque est quærere compar;
Aut ubicumque latet, seu montibus abditur imis,
Vel maris eruitur scopulis; aut fontibus hæret
In mediis, alto vel se producit Olympo,
Seu quacunque patet, seu parte absconditur omni;
Quicquid id est, totòve orbis se corpore miscet;
Cujus prævalidâ vi tam compacta resolvas.

Ergò

Ergo ubi jam humescent, angusti vasis in alto
Fundo compones ipsa hæc non ordine nullo:
Namque per æqua tibi maneant dispansa necesse est,
Ut calor ex æquo penetrans per cuncta feratur
Unus, & ex omni compellat parte vaporem.
Nunc quibus exceptum rebus componere possis
Institutam vas illud ubi perferre calores
Immersos opus est aurum sic rite peractum.
Est genus indomitæ mirum telluris, Iberus
Quam fossor vitreas Italum transmittit ad artes:
Hac etenim argilla fictis vitrarius ollis
Vitra liquat fervens, eadémque liquentia totas
Noctes atque dies longo depurat in igne.
Hanc igitur primùm creta compone tenaci,
Qua figulus currente rota surgentia profert
Vascula, & his pergit gratas inducere formas.
Est etiam Euganeus tellus in collibus atra
Sulphurei ad fontes Aponi quà semita ducit:
Nec minus effossis puteis quandóque subalba
Eruitur marmor referens per sæpe vetustum:
Quas ut tu cunctas una conjungere cures
Est opus, atque adeò manibus miscere subinde,
Unam quo pariter possis inducere massam.
Inde scyphi speciem oblongi simulantia finge
Pocula: quæ etiam parva circumdare zona
Os summum [illegible], illis aptentur ut alte
Vitrea vasa super tenues captura vapores.
Nec minor illa quidem fuerit tibi cura camini,
Quo validum accendas ignem, multúmque, diuque
[illegible] foveas industrius arte.
Hunc etiam duplici munitum pariete firma,
Compositumque aptè limo huc omnia circum.
Nec [illegible] sufficeat vinclis præcinctus & ære:
Et duplice intectus dura, quæ tegmine ferri
Fortior, hoc melius tanti vim perferat ignis.
Hanc quoque continuo multóque foramine comple,
Vascula quo possis illic tam multa locare,
Quam multa est operi satis, & quàm multa labori.
His ita compositis cùm primum accenderis ignem,
Æstuat is clausa rapidus fornace, feritque
Vas rectà inferius, totumque ignescere cogit.
At proprio quondam species madefacta liquore
Aurea, quis credat? tamen hæc videre periti,
Solvitur, & spondæ paulatim vasis adhæret,
Mox petere hinc sensim vitri convexa videtur:
Duraque quæ quondam fuerat, & densa, gravisque,
Mollis hæret, volitátque levis, & rara [illegible].
Quin niveo candore etiam fucata renidet
Principio: mox cæruleo pallore repente
Et violæ leviter tincto perfunditur omnis,
Quæ prius astrorum cœlique imitata colorem
Fulserat, atque auri fulva perstabat in aura.
Non tamen indicium facient hæc una, sed ipsum
Illius interea licet observare saporem,
Hæserit os circum cùm vix perceptus amaror
Indicio est: etiam sonus hinc obtusus, & aure
Deprehendi haud facilis: necnon odor haud gravis, etsi
Sulphuris exemplo paulum spiraverit atri.
Quid quod & interdum liquidam se fundere in undam
Ipsa videtur item quæ sursum repserit offa?
Usque adeò non grande semel mutarier aurum
Visum est, & superas ferri grave pondus in auras.
Hic liquor est qui si certo sit tempore lectus
Bina ministeria ex sese præstabit abundè:
Alterum ut hinc aurum proprii quandoque liquore
Seminis infundas: ipsum cùm solvere primum
Cœperis, & prima simul id contriveris arte:
Alterum erit quod cùm hic doctè immiscebitur humor,
Forsitan advectas Indo de littore baccas,
Cum senio obductæ nonnil pallere videntur,
Restituet quondam proprio candore nitentes,
Aut ex arte novas etiam, si fortè cupido
Id facere incessit unquam tibi, fingere posse
Perspicuo invenies solo puróque liquore.
Quod si quando sequens rerum pulcherrima, quoddã
Egregium meditari opus, & componere velles:
Pulchrum æquè haud quicquam, nec tam mirabile possis
Deligere, humanam quod tunc imitere per artem:
Has adeo circum ludit natura creandas.
Seu cùm se summo pandunt in marmore conchæ,
Ut genitalis eas anni stimulaverit hora,
Implenturque levi conceptu roris hiantes,
Et gravidæ certo mox edunt tempore fœtus,
Ætheriusque illis fit candens unio partus:
Sive animadvertas cur non se roscidus unam
Induat in speciem simili conceptus ab ortu.
Namque ubi ros purus cupidis influxerit illis,
Conspicitur toto diffusus corpore candor:
Turbidus at fœtum prorsus sordescere cogit:
Quem rursus videas cœlo pallere minante.
Quippe illo constant, cœlique his major inest vis
Quàm maris: hinc variant, & pro lurore vicissim
Nubilus est illis color, aut pro luce serenus
Dum fovet alba senis Tithoni Aurora cubile.
Hinc etenim pasci tunc illas cernimus, & cùm
Se tempestivè saturent grandescere fœtus.
Comprimitur verò si fulgurat ipsa repente
Concha pavens, redditque minor jejuna timendo.
Verùm si intonuit, pariter compressa pavénsque
Inflatam vento speciem, & sine corpore gignit:
Atque hi concharum verè perhibentur abortus.
Nam cute multiplici sani constare feruntur,
Et penitus solido compleri corpore partus:
Atque ita quo callum reputes id corporis esse,
Quod sale permulto soleant purgare periti.
Id mirum est cœlo tantum gaudere sereno:
Sole rubere illas, candorem & perdere: & ipsum
Custodire ideo mersas pelago altius atque
Se radiis valeant usquam contingere Phœbi.
Flavescunt tamen, & rugas traxere senecta:
Nec constat vigor ille nisi durante juventa
Quem petimus, sic his etiam longa officit ætas.
Hæret & interdum duris vetus unio conchis,
Quem neque ab his valeas nisi forti avellere lima:
Quanquam omnis pariter proprio sit in æquore mollis,
Exemptus vero durescat protinus idem.
At si fortè manum capientis prævidet ipsa
Concha, statim compressa operit seséque suásque
Intus opes, se gnara peti violenter ob illas:
Atque ita præveniens acie proscindit acuta
Sæpe manum, & pœnas decepto sumit ab hoste
Denique quod solers summi prudentia vatis
Esse apibus circa regem miratur, id ipsum
Observare ferunt conchas: ut grandior ævo
Imperet, atque alias pastum præcallida ducat.
Quæ si fortè capi, nam hæc urinantibus una
Cura est contingat palantes protinus omnes
Includi reliquas facile est tum retibus: atque
Incolumi quo major erat fiducia rege,
Hoc illis capto subit inconstantia major:
Usque adeo in cunctis ductorem amittere magnum est:
Præcipua his verò dos est æquissimus orbis,
Candor item æthereus, tum limpidus undique lavor,
Et magno pariter justum sub corpore pondus.
Sed satis hæc, ne qua videar contendere summis
Ipsis viris, merito sibi qui peperere virentem
Semper, & in nullo languentem tempore laudem:
Nec mihi certandi veniat iam vana cupido.
Tu modò cum dabitur collectum ritè liquorem,
Nam non sæpe fluit, tantos servabis in usus

Namque illo sparsus pallens prius unio candet:
Quin novus efficitur, si post componere cures
Cætera quæ cura nihilo majore parantur,
Ut referunt qui hæc egere & scripsere docentes.
Possem multa tibi quærentum inventa referre
Artificum: qui dum res hæc scrutantur, & errant
Nunc hunc nunc illuc, alienáque sæpe sequuti
Quam peterent, miranda alias, nec cognita pridem
Invenere, quibus fruitur nunc vitæ repertis.
Ut qui vitra adeo vasitas imitantia gemmas
Efficere prius: necnon qui nitra salésque
Injunxere simul lymphis & alumina primi,
Sejungique aliis aurum docuere metallis:
Vel qui tot nobis etiam ostendêre colores,
Purpureum, viridémque aut quo cœlestia tecta,
Interpicta micant, & crebris ignibus ardent:
Seu quem floriferi tranquillo tempore veris
Læta maris summas spargit Galatea per undas.
Quem facere eximia si qua cupis arte colorem,
Namque illum nobis etiam natura ministrat
Inventum scabris in rupibus, hic tibi nulla
Proveniet de parte magis, quæcunque vel artes
Cærula qui placidi referat Neptunia ponti,
Quàm qui prætenus flavo detergitur auro:
Hunc adeo ex sese profert, & detegit ultro
Ærea cyaneo conspirans aura colori:
Cum floret mira in morem rubiginis aurum
Suspensum supra os ollæ candentis aceti,
Marmoréoque etiam completæ pulvere primum,
Deinde fimo in putri jugive humore repostæ.
His ergo atque aliis quos enumerare colores
Longum esset, cuncta in tabulis simul ita reponunt
Pictores quæcunque procul propiusve videri
Contigit: ut prisci mira expressere neque ulli
Non eadem mirè nunc & pinxere minores.
Quos meus ingenio cunctos imitatus & arte
Julius, effingit quicquid natura sub ipsis
Exposuit diversa oculis: seu surgere montes
Aerios, vallésque simul subsidere valles,
Collibus atque etiam introrsum protendere hiatus
Aspicias, vacuísque ipsos se findere rimis:
Seu petere exiguo comprehensos margine cures
Prospectu latè campos, & florida rura,
Fluminàque immensas inter currentia terras,
Et maria atque lacus, viridíque in gramine fontes:
Quo nymphæ, Satyríque, & monticolæ Sylvani
Conveniunt, cœlóque illic & sole fruuntur
Quisque suo, variis intenti lusibus omnes.
Multáque præterea quibus artes haud pudet uti
Ceu propriis reliquas, si qua immiscere metallis
Pergit ritè manus: ut cùm spirantia quondam
Æra Myrhon, vel nunc eadem cùm excudere Crispus
Certat fingendi præstans, & fundere juxta,
Multáque construere, & multa admiscere, summúmque
Sufficere his ignem doctus. Nec inaniter illum
Crediderim arcanam meditatum plura per artem
Qui genus id nuper tormenti ex ære peractum
Horrendum miseris edit mortalibus, altos
Quo murorum apices longè quatit, & grave pondus
Machina terribili jaculatur in aëra bombo:
Quo tellus tremit assultans: atque oppida circum
Icta procul diro strepitu cetu fulminis horrent.
Quales attonita stupidi percepimus aure
Littore nunc Veneto, Patavi dum magnus ad urbem
Rex sedet, & latos diverso milite campos
Occupat: at contra Venetus se exercitus intra
Continet, & variis arcet terroribus hostem:
Sed quid in hæc fando diversi venimus? an quod
Nos & agit qui nunc vertit ferus omnia Mavors?
Pierides contrà contendite: nam neque vobis
Unquam aberunt ausint qui talia, sed neque munus
Ingratum est quodcunque paro: namque hoc mihi tanti
Jussistis, quod & ipse lubens præstare laboro,
Æquus in his quamvis labor est, & gloria dispar.
Nunc age continuus calor, & secretior ignis
Quo fovet ac reficit sese vis seminis intus,
Edetur, tempúsque sacri geniale Hymenæi,
Perpetuísque almi succensa cubilia tedis
Conjugii, & veri Veneris dicentur amores.
Ergo niveum cùm tu vitro deraseris auri,
Hanc hyali parvo rursus in vase repones:
Cujus item modicum ferventi os obstrue vitro.
Tum tibi seu lapide excisum formare caminum,
Sive luto fictum studeas: cui subdita lampas
Ardeat assiduum producens usque teporem:
Quem super impositus densè cinis aurea servet
Semina quæ fundo phialæ claudantur in imo,
Et vitreo dum vase diu conclusa coquuntur,
Ostendant prima varios in fronte colores.
Namque ipsum quoniam præ cunctis quærimus atrum
Post quater undenos soles cum noctibus actos,
Unde color tota candens educitur arte,
Ex atro ad candentem alios extare necesse est,
Quo species medios inter contraria sensim
Apparere tibi. Namque hoc natura requirit,
Quo sibi conveniat concors, atque undique tota
Nec nisi decursis spatiis extrema tenebis.
Omni namque dabunt tibi tot se parte videndos
Quot trahit adverso solis splendore colores
Iris, ubi terris cœlo incurvata recumbit:
Aut quot sæpe levi motu variata videmus
Cella referre avium quas Juno jungere curru
Ante alias omnes volucres dignata superbis
Centum Argi voluit prætexere lumina pennis.
Ast ubi se fusco perfuderit ipsa colore
Massa, putes proprium te suffecisse teporem,
Quo femella marem suavi complexa foveret
In gremio: ast illi sensim instillaret amorem
Fotus amans, dulcíque simul langueret uterque
Connubio, & ditem proferret denique partum.
Hinc ea paulatim pullam deponere vestem
Incipit, & sese pallenti obducere palla,
Inque dies minus atque minus pallere: neque ullo
Cessare interea momento temporis unquam
Sæpius innumero consperssa colore vicissim
Quin albere iterum maturet fœdere tanti
Conjugii juncto, quo jam resoluta latenter
Putruit, & vires quo nunc recreata resumit.
Hic igitur ne qua tepidum summoveris ignem,
Et genitalem intus vim vi subeunte foveto:
Ales ut assiduè tepidis super incubat ovis,
Nascendísque adhibet pullis intenta vigorem.
Quem tu continuè morem servare memento,
Hanc ut, dum Phœbi circum se verterit orbis,
Plurimus exacto comprehendat tempore candor.
Hæc tibi tangenda est duranti denique meta,
Hic equus est solvendus, & hic jam terminat æquor:
Quo cursum tenuisse diu latere laborum
Tantorum, & longum patienter multa tulisse:
Ac jam tempus adest quo felix præmia sumas
Debita, quæ tanto demum sudore pararis.
Accipies igitur vivi de more subactum
Argenti pondus, triquetróque in vase repones
Quo calefacta solent immissa metalla liquere:
Cumque tibi in medio vas ipsum aptaveris igni,
Cœperit & misso sursum fervescere fumo,
Pulveris exiguam perfecti projice partem
Desuper, & tantis succendas follibus ignem,
Namque id continuò, quod tu mirere, liquescet
Argenti in speciem, quam fusam deinde canali

Auguste

Angusto in gracilem videas durescere virgam.
Non tamen hic prorsus sistendum est: eja age longum
Ingresso tibi restat iter, quo pergere cura
Strenuus, & quondam felicem perfice cursum.
Nec mihi det vitio quisquam si condita claustra
Naturæ reserare nimis, vel inutile forsan.
Humano quicquam generi proferre videbor:
Cùm, veluti cunctos auro ditescere vellem,
Ipsumqua fieri possit ratione docere
Tentabo. Abstrusum quod sic natura sub imis
Montibus occuluit, quo gens humana per omnes
Id peteret patiens atque exantlata labores:
Quòve uno pretiique modum summámque tenerent
Mortales, illoque foret mutatio rerum
Æquior, & varias inter commercia gentes
Apta magis. Quod si certa produxerit arte
In lucem id quisquam, vulgòque ut pergat in usum
Fecerit, aquæ ideò pretiosum ut vile putetur:
Continuo exciderint reliquæ tam segniter artes.
Quantum hæc extulerit caput indefessa: neque ipse
Fortè pater curis acuet mortalia corda
Amplius, inde gravi passus torpere veterno
Omnia, vel potius sceleratum mox genus omnem
Jusserit humani speciem mutare decoris.
Ipsum autem, ut variis agitaverit ante periclis
Autorem sceleris tanti, aut detrudet ad orcum
Fulmine, vel celsa religatum in rupe perennes
Æternum pœnas coget dare. Nam quid Olympo
Ossa superpositus, necnon & Pelion Ossæ
Cœumque Japetumque magis sævumque Typhœa
Finxerit horrendi Jovis ira & fulmine dignos?
Aut magis æthereis subductus sedibus ignis
Caucasea meritum volucrique & rupe Promethea,
Quam qui his imprudens aurum invulgaverit arte
Dignus erit pœna simul ut multetur utraque?
Caverat hæc princeps re forsan Claudius una
Flexibile ut fieret mirando examine vitrum,
Detraheret nequid pretia olim imposta metallis.
Vidit idem inferior longo post tempore Cæsar
Ipse etiam fortasse, artis cùm perdere tantæ
Artifices voluit, jussitque exurere librûm
Multorum aggestum cumulum, dum fortè peragrat
Milite composito Ægypti ditissima regna,
Et times imperio Romano providus arte
Ex illa, & multis opibus tunc inde paratis.
Quin frustra Phauaus Pico satus, & Iovis almus
Ipse nepos, merita ferretur laude quòd olim
Primus ad Hesperios specubus deprompserit altis
Argenti late venas, primusque per ipsum
Aurum aditus tantos tellure recluserit ima,
Horum conditio si qua vilesceret arte.
Verùm id non agimus, non omnibus omnia namque
Scribimus: hac tota vulgus sed parte perosi
Ludimus: & procul hinc certum est arcere profanum,
Et terrere etiam scriptis, ne attingere sensu
Speret quæ paucis canimus prudentibus, & quæ
Non tanquam artifices, sed ut olim cætera tanquam
Scrutantes opus id naturæ dicimus, & quæ
Vix illis pateant magno percepta labore
Qui moniti nobis dignique ad tanta vocantur:
Præsertim cùm ritè volunt indicta relinqui
Nonnulla, aut dici scelus est ea quippe nefandum
Ni penitus cæcis ambagibus involvantur.
Ac nonnulla etiam, quod parce nos tamen ultro
Fecimus, interdum sparguntur falsa: neque illic
Omnia præcipuè credas tibi vera referri
Ars ubi secretos duci tentatur in usus,
Atque ubi quo pacto sese experientia promat
Promidus, addicti perplexæ legibus artis.
Quin ubi naturæ vires aperimus, & artem
Illius asseclam decernimus, atque ubi primùm
Esse hanc, mox quæ ea sit ostendimus, omnia passim
Vera tibi porrò occurrent magis, & magis inde
Omnia percipies quæ sunt ducenda sub usum,
Quàm illinc artis ubi nobis modus ipse doceri
Est visus, nostróque patens fieri documento,
Nec fuit hæc fandi tantum sententia quantum
Hic mihi nescio quis furor incidit, unde faventi
Numine non trito ductarer calce sub alta
Culmina Pieridum, lætósque invisere colles,
Et fontes haurire sacros, & carpere frondes
Sperarem doctæ jam præmia frontis honesta,
Atque adamata mihi, & multos quæsita per annos,
Hæc nam sollicitas inhibent solatia curas:
Hic amor, hæc vacuam tenet oblectatio mentem,
Gratiáque, atque una hæc animum complexa voluptas
Explet, & hinc totum percurrunt gaudia pectus,
Gaudia Castalidum dono concessa sororum.
Ergo hinc digrediens edico ne quis ab igne
Amoveat quod rexit opus, ne forte remittat
Conceptum durante diu virtute calorem:
Sed contra intendat potius, quo perferat ipsum
Tacta manus tamen artificis, ne quando moventem
Vim sese excedat calor, ac tam jugis & æquus
Perduret quam læta illum natura sequatur.
Ergo quin pergas tunc te mora nulla retardet,
Desieris cùm jam ulterius proferre nitorem
Sperati & demum jam tum candoris adepti:
Sed tamen ut properes obest patientia semper
Fida comes qua te pariter ne longa moretur
Ipsa dies faciat. Neque enim tibi tempore parta
Tanta brevi speres quæ si conquirere possis,
Nulla æquè quærenda alia, aut optanda relinquas.
Hic itaque ulterius postquam processerit ignis,
Non unus color, aut facies spectanda: sed ante
Quam tibi purpureus se proferat ipse videndum,
Paulatim croceo perfusus candor amictu,
Et variè immutans totum durabit in annum,
Cùm ruber ostendi mox cœperit, atque sub altam
Perspicuus florere cutim, violæque rubenti
Assimilis, juxtáque nitens Tyrio hyacintho.
Haud tamen hic etiam sistas, sed protinus ultrà
Perge nec à recta qua te via ducit aberres.
Tum tibi ne in mentem veniat, nec suadeat ullus
Ut quicquam immutes ignem, ni fortè parumper
Intendas, quem ferre tamen vel tangere possis,
Cum libet, illæsus: quæ sit tibi meta, modisque
Quo nihil hoc toto servandum tempore credas
Esse magis, namque hoc naturam imitabere tantum.
Cætera si pecces aliquid vel fortè relinquas,
Corrigere, aut rursus componere nil prohibet: si
Rectè animadversa hæc pridem, & quæsita fuerunt.
At si desistas, quo vis intermoriatur
Ignea continuo quæ fotum fomite pascit,
Nil agis, & subitò cùm primùm desinet ignis
Cuncta renuent, quæ non ulla reparaveris arte
Amplius, ac frustra tentes fulcire ruinam.
Verùm si contra studeas augere calorem
Impatiens, pigeátque moræ te, protinus illud
Amittes longo quod dudum tempore quæras.
Propterea assistens operi bombycina lychnis
Nunc ipse imponas filo contorta triplici:
Nunc oleo demissa leves, eadémque retorto
Profer acu, aut putres contundas forcipe fungos.
Contemplator item cùm se mutaverit aër,
Sumpserit & vires jam tempestatibus aquas:
Si media, ut par est, torrenti æstate calescet,
Et tuus hic etiam nolens augebitur ignis:
At si frigescet gelidis Aquilonibus aër,
Et tuus hic etiam nolens sedabitur ignis.

Tu

Tu verò si frigus erit mox addere primis
Fila tribus, sapiens accingere quæ tibi speres
Esse satis: sed si æstatis supereminet æstus,
Occurras, demasque celer quæ adjunxeris ante,
Aut latera extemplò attenua nimis ampla camini,
Et graciles illi spondas aptare labora.
Aut contrà, tenuis paries ubi forte maligna
Ex sese admittit vel rimis frigora, limo
Tum latera hæc eadem crasso duc omnia circum,
Quaque potes jussum conserves arte teporem.
Nec pudeat cribro cineres agitare, neque ipsos
Ampullam circum tenues aptare tepentem,
Interea quando videas inolescere fœtum
Scilicet, & densum magis affectare ruborem,
Tertia quo tandem veniat feliciter æstas,
Quæ tibi præteritos demat perfecta labores.
Nam simul ac plenum color effert purpureus se
Cunctandum nihil est, quin pulvis vase beatus
Dematur, variosque tibi servetur in usus:
Cætera sive velis auro mutare metalla,
Seu libet affectis etiam mortalibus esse
Auxilio, & tristes tuis depellere morbos.
Haud tamen exactè quisquam sic computet annos
Ut nil diminuat numero huic, nil insuper addat,
Nam seu materies habilis quandoque reperta
Acceleret cursus, eadem non apta retardet:
Seu calor intensus paulo minus aut magis æquam
Mensuram exuperet, variet tempusve, locusve:
Hinc tibi si spectes, ratioque & causa patebit
In longum tanti spatium quæ duxerit ortus,
Fecerit aut brevius. Neque enim quem septimus edit
Mensis erit fallax hominum partus, nec & hunc quem
Protulit undecimus non verum dicere possis:
Quamquam hæc in superos soleant & in astra referri.
Sunt qui deinde tamen non parvis ignibus illum
Noctes atque dies septem in fornace perustam
Detineant, donec magis hic densetur, ut aiunt.
Quod tamen haud omni sapiens ex parte probarit:
Nam facere haud quicquam simile huic natura videtur:
Cœperit at siquem servat mox una tenorem
Semper, & incœpto quæ sint diversa refutat.
Hæc tibi quo totum peragant quem circumagis orbem
Rectius, integri moneo ne spreveris anni
Observare tuis in rebus tempora passim.
At si me quicquam studeas audire, sub ipsum
Ver adeò incipies quo totus parturit orbis,
Et quo se cunctis aperit natura creandis
Cujus ad arcanum componas cuncta tenorem
Me duce, quod monui semper, ne calle relicto
Illius, à rectâ quoquam discedere tentes.
Vere igitur tum vitra tibi conflare jubeo:
Vere etiam formare luto, atque aptare caminos;
Cùm desævit hyems, ac dum non impedit æstas
Ut quamvis validos pertractes cominus ignes.
Forsitan hic numeros quæras, & pondera rerum
Quas tibi constituas, opus id quàm perficit ante:
Verùm si reputes tria sunt primordia tantùm,
Dehinc duo, dehinc etiam rectè si videris unum
Tantum erit, & solo triplex constabit in auro.
Quin ipsa hæc uno comprehendas pondere cuncta:
Nam nihilo distant inter se juncta suumque
Quoque sibi alterno permutat pondere pondus
Quæ tamen exactè prorsus sic omnia tractes,
Ut neque tam tenui numero subducere curent,
At neque tam modica perpendere lance minutim
Hi quibus argento mirè secernitur aurum,
Instrumenta quibus maneant quæ templa vocantur:
Nam templi faciem præstant circumdata vitro,
Et pedis unius modulo constructa decenti,
Quo nusquam tenui penetret vi spiritus, atque
Hic erecta bilanx præceps immotaque perstet.
Atque ideo argenti massæ, quæ continet aurum
Infusum, drachmam capiunt, quam rursus acuto
Incidunt ferro, mediamque illius in acres
Diffundunt latices partem: mox illa virentes
Particulas auri linquit resoluta per undas.
Hæ propria nigræ ad fundum gravitate feruntur
Quas illi excipiunt; & parva lance receptas,
Exiguo quocumque leves sint pondere pendunt:
Subductisque ipsis, dum quod sub parte repertum est
Tunc aurum artificis miro solertia ductu
Computat, in toto reperit quæ summa resultet.
At quamquam numeris opus est utare minutis
Usque adeo, vel ponderibus, satis attamen una
Tantum electa tibi fuerit tribus uncia primis
Ex illis, quam tu ut docui sic rite gubernes:
Aut si fortè duas sumis, nil amplius addas.
Nam te, quod superest, etiam nonnulla docebo,
Quæ tibi cùm fuerint alta sub mente reposita,
Noris cur modica contentus parte labores.
Hic ego non fictis quæ sunt tractanda figuris
Eloquar, & longis obducta ambagibus edam
Quæ quondam artifices ipsi celasse fatentur
Consulto tanquam veteris mandata Sibyllæ.
Extremo huic igitur prudens ne cede labori:
Nam brevis atque artis minima est, sed divitis usus.
Ergo vel in primis fulvo confunde metallo
Confecti paulum medicaminis: idque beati
Pulveris actutum per se vim ferre videbis.
Vel gravidum puro semen cùm rursus ab auro
Haud facili & multa extrusum collegeris arte,
Qui modus ex illis quæ pridem exegimus extat
Expressus satis, & fari non omnia par est:
Huic tu purpurei partem mox pulveris æquam
Immisce: atque illis lentum succende calorem,
Ac geminos illas etiam simul excoque menses,
Quo seriem spatio cunctam prodire colorum
Pervideas, qualem ternos miratus in annos
Videris: atque brevi sumas quæ maxima longo
Tempore jam tota quæsisti sedulus arte.
Idque iterum, atque iterum facias: quotiesque peractum
Id fuerit, toties vires illius, & ipsum
Pulvereum exauctes cumulum: namque ocyus ipse
Crescit, & hinc aliam sumit, retinetque priorem
Virtutem crescentem etiam. Nec credere vanum est
Illam adeò interdum priscis auctoribus auctam,
Ipsius ut tenui projecta parte per undas
Æquoris, argentum si vivum tum foret æquor,
Omne vel immensum verti mare possit in au
Neptunusque supra divos ditissimus omnes rum:
Tum fieri, & strato lusum Nereides auro
Ire super puro siccantes sole capillos
Cæruleæ, quo non alius color aptius auro
Hæret, & æthereo cui plenè convenit aurum.
Hæc super aurifera non invidus arte canebam;
Dum ferus Ausoniæ populos agit undique motus,
Atque rapit resides & longa pace quietos
Arma per, innumerasque immani vulnere cædes.
Horrendum in facinus: quo mixtum ignobile vulgus
Principibus, rerum quibus est permissa potestas,
Præcipitat, stupidisque necem mortalibus atram
Ingerit; atque ipsa graviores morte labores.
Illo Augurellum me tempore tutus habebat
Adriacus baccante sinus per cuncta furore
Barbarico, magnæ vel cum primoribus urbis
Versantem, aut studiis Musarum multa vacantem.
Carmina qui fidibus jampridem aptare canoris,
Tum doctos salibus sermones spargere puris
Tentavi, & demum jam rectos ausus Iambos
Edere: nunc lusi somno velut excitus arcto,

Qua data porta inter geminas quæ somni i servant:
Cornea nec nobis patuit, nec prorsus eburna
Emissus cecini falsis insomnia verbis.

JO. AURELLII AUGURELLI
P. Ariminensis

VELLUS AUREUM
ad Vonicum.

UT noris quæ forte mihi Vonice videnda
Contigerint, positis rebus paulisper agendis
Audi quæ poterunt forsan tibi vana videri,
Si reputes sed vera tamen nec somnia credas:
Ut sapiens qui multa vides velamine moto,
Quod circumpositu sic caligantibus obstat
Sæpe oculis ut vix paulum discernere possint.
Discrimen rerum obscurum. Sed pergite Musæ
Vestrum opus hoc: paucis hominum nunc visa canamus.
Transieram medium sub iter, jam mille feroci
Ipse animo horrendis perpessus monstra periclis,
Cum me difficilis ceperunt tædia vitæ.
Et jam terga locis vertebam fessus iniquis,
Numina ni tanti movissent sancta labores.
Nam quis tot vastas potuisset repere rupes
Ut sine cœlesti? sylvasque, & lustra ferarum,
Fluminaque abscissas inter currentia valles
Transisset vita incolumi, tutusque malorum
Sed fesso auxilium Deus attulit: & mihi certus
Continuo illuxit puro sub lumine callis,
Cum prius efferrent sese quocunque tenebræ.
Principio avulsum magno de corpore saxum,
Et contra arrectum prærupta mole subibam,
Quà tenis tantum venienti rima patescit,
Et quà nec radios profert nec lumina Phœbus
Errabam in cæcis tenebris & nocte profunda,
Donec sæpe gravi passu loca terra remensus
Illic unde brevis mihi se lux obtulit hæsi.
Hic vero primum subsedi fessus: & ante
Prospectant, circumque oculos per singula volvens
Extimui: retroque pedem tum forte tulissem.
Sed me ne facerem tenuis qui rupe cadebat
Exiguis humor guttis, acremque levare
Ipse sitim admonuit siccis quæ faucibus olim
Hæserat: & nusquam suasit desistere cœptis,
Sic ego jam modica requie, parvisque refectus
Haustibus inceptum qua callis pervius extat
Ire iter instituens, iterum sub luce maligna
Convallem obscuram nebulis pluviisque madentem
Ingredior, quæcumque pati graviora paratus.
Atque hic lenta sola putri vestigia figens
Undenos quater ipse dies cum noctibus egi:
Jamque viæ ad summum tandem venisse videbar
Cum mihi se penitus oculis lux abstulit omnis.
Quid facerem? vel quà tantis proferrer in umbris.
Aut quò me solita retrò sine luce referrem?
Nec tibi quæ interea transmissa fluenta lacusque
Evasi refero: aut mediis quam sæpe sub undis
Meme habui colloque tenus latera ipse subegi.
Quæ non vota Diis, seu quas non mittere voces
Sustinui? quæve ipse animo non justa peregi?
Tum mihi visa preces inter discindier ingens
Cum tonitru nubes, purumque per æthera ferri
Accelerans & lux terris placidissima reddi.
Ac vallem interea jam prætergressus opacam,
Exieram alios in campos, lateque patentes.
Atque hic diversis maculis inspersa per omne
Corpus ovis, varioque micans tum forte colore,
Quærebat tenuem lanæ candentis amictum
Sedula propter aquam, vitreis ubi rivulus amnem
Præterit immensum lymphis, & florea circum
Arva sonans scatebris leni cum murmure fertur.
Hanc ego, perfectis votis, ut proxima vidi
Gramina carpentem, midique ad fluminis undas
Siccantem vellus fluvio quod merserat ante:
Continuò obstupui, miro succensus amore
Sectari pecus egregium quo tendere gressus
Inde videretur, vel qua se verteret usque,
Hæc ita perpendens stabili dum mente voluto,
Et recta jam tento gradus, avidusque propinquo
Illa solo teneris, arta cervice, relictis
Floribus ibat ovans contra, meque ipsa petebat:
Ac veluti novisset herum, mihi protinus ultrò
Blandiri, & gremio sese dare, & aurea sæpe
Cornua, sæpe ungues ostendere, versicolorque
Motare interdum varium latus, & mihi prorsus
Sola unitantis opibus gestire colenti.
Ast ego, quam poteram magno veneratus honore,
Accipio hanc blandeque fovens deduco sub antrum
Excisum, quod fortè cava de rupe patebat,
Obductum viridi musco spissisque corymbis.
Deinde thoro lectis foliis & fronde recenti
Substrato, liquidos fontes, & læta ministro
Pabula: & hinc paribus studiis certare laboro.
Hic illa exuviis positis nova vellera primum
Induit, & vicibus tot eas mutata resumit
Quot trahit adverso solis splendore colores
Iris ubi terris cœlo incurvata recumbit:
Aut quot sæpe levi motu variata videmus
Colla referre avium quas Juno jungere curru
Ante alias omnes volucres dignata superbis
Centum Argi voluit prætexere lumina pennis.
Bissenos menses ita se variantibus illis
Præterii, cum jam niveo candore viderem
Omnia conspergi: & læto mihi pectus inibat
Pertentare favor, simul & pertundere cura.
Contemplabar enim quò dives vertere vellus
Cœperat, & mihi non parvum rabida ora timorem
Intulerant animo qua vix arcere cubili
Nostra vigil poterat custodia, sive luporum
Ingluvies erat, aut rabies pellenda leonum,
Et quos invidia exagitat vesana timebam:
Sed metus ille tamen vanus: neque vis mihi obesse
Amplius ulla virum poterat, non ulla ferarum.
Vescebatur ovis passim florentibus herbis.
Apricos vaga per campos, ubi nulla perennis
Urit hyems glacie segetes, aut solibus æstas:
Temperies illis tanta est, & gratia cœli.
At grato quondam victu mihi mitia poma
Præbebat ramis fœta incurvantibus arbos:
Semper & irrigui complebant pocula fontes.
Alter & interea circum se volverat annus:
Instabatque dies promissi muneris, ut jam
Sperarem reditum longo post tempore lætus
In patriam, & tanto finem prope adesse labori:
Ignarus quod erant mihi sex obeunte calore
Servandi, atque etiam totidem sub frigore menses.
Nam quæ marmoreo succrescens alba colore
Jam candens ebur & nitidos superabat olores,
Nescio quem in croceum sensim conversa ruborem
Tendebat Tyrio paulatim murice pingi.
Ut vidi tunc majus opus, tunc aurea terga
Speravi: atque operi tanto præferre laborem
Haud ullum passus, pariterque intendere tempus
Omne illi instituens, iterum melioribus ipse
Auspiciis tantas accingor vincere moles:
Donec concessi perfecto temporis orbe.

Candida

Candida purpureum referebant cuncta calorem,
Et de purpureo subitus color aureus ibat.
Nec mora, continuò pecus ore & maribus auram
Aurea suspirans cadit: & grave pondus inani
Corpore vellus adest pedibusque & cornibus aureis.
Hic ego cùm graviter casu perculsus acerbo,
Lætitiaque, avidusque loco discedere, primum
Vota diis, gratesque simul persolvo benignis:
Mox humeris onus imponens, ad proxima tendo
Littora: & in patriam rediens, sit alter Jason
Aurea fœlici devexi vellera Colcho.

NATHANIS ALBINEI Doctoris Medici;

CARMEN AVREVM

Ad Ianum Cusinum.

IANE CVSINE, *tibi decrevimus omnia paucis*
Naturæ atque artis mysteria, carmine amico
Scribere ludentes: & te de nocte profunda
Ereptum in mediam Solis perducere lucem.
Ergo age, & intentis animis ad singula, prudens
Abstrusos planis è sensibus erue sensus.
Principio mundi regionem implebat inanem
Torpens massa, expers motus, formæ, atque caloris:
Quam latè patet expansis toto orbe tenebris.
Unde Creatoris nutu omnipotente supremum
Limpida lux sortita locum, rutili area cœli;
Undosum pelagus, terraque gravissima moles
Exiliere: chao in mundum se vertere jusso.
Tum jugè à reliquis terra imprægnata elementis,
Subque superque solo, vario discrimine rerum,
Innumeras species nostros produxit in usus.
Hinc plumbum nigricans, & stanni stridula vena,
Lunarique nitens argentum albedine: ferrum
Hinc durum: cuprumque rubens, cognata metalla,
Denique & hinc aurum duxit primordia fulgens.
Namque udâ quodcunque almæ telluris in alvo
Concipitur corpus, sancto de semine lucis
Exiit, & medio tenuis de spermate cœli,
Inconstantis aquæ fœcunda in menstrua fusis:
Imprimis specie atque gradu distincta metallas
Quorum princeps est aurum, finisque supremus.
Deficit hoc illi, penetratis vertice claustris
Quod sese in superas vegetans non proferat auras,
Sed sterile in latebris æternum torpeat imis:
Ni manus artificis crassa de mole solutum,
Docta ministerio suavi, vegetale metallum,
De gradibus mediis, nec dum auri nomine dignis,
Sublimet, ditesque sibi fœcundet in usus.
Nunc tu scire opus est iisdem quibus ipsa creata
Naturam totum submittere legibus orbem:
Ut prius in tenebris lateant primordia rerum,
Inque chao torpore gravi confusa quiescant,
Quam quavis extra causas inceperit esse.
Arti scito etiam nullis elementa subesse
Gignendis rebus, quam quæ natura creando
Fœtibus inservit: nec libertate potiri
Edendis aliis ea, ni corruptio primum
Compositi primi præcesserit. Inde memento
Omnia ab interitu longè meliora renasci:
Principiis à se diductis, purificatis,
Nobiliusque iterum in sese redeuntibus iisdem.
Nonnisi constantes animi, mentesque sagaces,
Continuo studii fortique tenore, latentis
Queis datur arcanos veri penetrare recessus,
Huic se dent operi: quod longo tempore, vili
Principio, varios per casus perque labores,
Ducitur inceptum summa ad fastigia rerum.
Quicquid enim natura parens perducit in ortum,
Promovet id certa & constanti lege dierum.
Ex quo materna comprensum est semen in alvo,
Nonne vides menses septemve novemve requiri,
Queis unis tandem vitalis nascitur infans?
Æquius exemplum dicto, me judice, non est.
Præterea ne quis nostræ se immisceat arti,
Experientia quem non fecerit ante scientem
Queis gradibus paulatim insurgant luxque calorque
Unde pari gressu sequitur proauctio in annos.
Postquam ergo ex uno tria feceris: ex tribus unum
Ut confles iterùm, naturam imitare creantem,
Perque gradus similes subjectum intende calorem:
Donec eâ seriem conspexeris arte colorum,
Qui tandem in fixis niveo rubeove quiescant.
Plus satis hæc: cur non etiam secreta revelem
Pondera? Principia tria sunt, septemque metalla
Nostro in subjecto: primus se spiritus effert
Sublimis, qui deinde animam de corpore fixo
Allicit, & levibus per inania portat in alis:
Deque tribus tantum duo sunt, unumque decemque:
Ex quibus emergunt septem longo ordine fratres.
Ergo ubi naturæ motus legesque magistræ,
Constanti studio & longo cognoveris usu:
Nullas necte moras: submitte laboribus artis
Vim ignis inexperti mineram prædivitis auri,
In qua habitet vitæ scintilla integra latentis,
Quæque sint modico uberiùs cœlestia dona
Hauserit. Hinc sulphur vivum, claraque renidens
Munditie, auspiciis Saturni, atque arte sagaci,
Elice: mercurioque nitens immerge nitenti,
Compositumque istud crystallo conde serena.
Huic ubi continuos succenderis usque calores
Exterius; quales languens optaverit ignis
Interior: qui sese alio simili que foveri
Expetit imprimis, majori fomite major
Factus eget: subito videas, mirabile dictu,
In chaos antiquum rursus, tenebrasque silentes
Omnia diffundi, & noctem succedere opacam.
Tu ne deficias animo: nam post tenebras lux
Splendida restituet disjectas undique partes,
Digestumque novâ revocabit origine mundum
Tum quoque terra brevis cœlestem intra ilia rorem
Purior excipiet mineris sine labe creandis:
Queis non argentum, ast argentea semina crescant:
Proque auro aurificum tellus feret aurea germen.
Non tamen hic operum finis, non meta laborum:
Nam vel in argentum, vel si tentaris in aurum,
Pulvere projecto, mutare infecta metalla,
Moris ut est, operam spe vana luseris omnem.
Ergo priùs fixis satages unire metallis
Mercuriis lapides mediantibus: ut tribus illis
Unum in compositum coëuntibus igne perenni,
Optatos tandem valeas contingere fructus.
O fructus dulces, summoque cacumine montis
Prostantes: ad quos raris exercita plantis,
Per labyrinthæos inflexus, semita ducit!
Mons est præruptis altissimus undique saxis:
Cujus in occulto radix descendit in atra
Tartara, vertex de superato sole triumphat;
In medio splendent argenteæ cornua lunæ.
Hi sunt qui tota, dominantur in arte colores;
Atque, manu velut, artificem per singula ducunt;
Quodlibet artis opus peragrantes ordine eodem.
Hæc nisi sufficiant, addi ve quid amplius optes:
Accipe demùm quæ viridi cœlata smaragdo

Venturis posuit volvenda nepotibus olim,
Arcana interpres sophiæ, ter maximus Hermes.
Tu licet observes fundo grave corpus in imo
Stare, leves auræ dum ingens per inane vagantur:
Sunt tamen ex uno: naturâ est id tamen unum,
Quodcumque est, quantumque etiam in diversa movetur.
Non secus ac circum quicquid patet undique cœli,
Subjacet & quicquid cœlo terraque marisque,
Et una massa est divino numine cretum.
Hæc Sole & Lunâ res una parentibus orta est,
Aëreo gestata utero, telluris alumna:
Constanti artificis quæ in terram versa labore,
Perfectâ virtute vigens miracula præstat.
Dirue compositum naturæ, elementâque miris
Consociata modis, paulatim disjice, magno
Ingenio. Levibus transcendit in æthera pennis,
Et cœli interea vires adipiscitur altas:
Inde solum redit, & magno decedit inani,
Et terræ interea vires adipiscitur imas.
Hinc est præcellens totius gloria mundi:
Cui cedunt toto migrantes corpore morbi,
Duraque paupertas, fallaxque inscitia rerum.
Jane vale, nostrumque hilari vultu excipe carmen.
Aurea, quo levibus latet ars obducta figuris.
Scilicet annulus est sigili verè aureus ille,
Molliter inserto turgens viridante smaragdo,
Quo te preteritâ donari nocte videbas;
Grata præsagi delusus imagine somni.

FINIS.

NATHANIS ALBINEI

ÆNIGMA.

Infans in sacro accepi baptismate nomen,
Expressum Græcis elementis quod tribus, ut fit
Litera Nῦ prima, Ἄλφα secunda, & tertia Θῆτα,
Tres præbet totidem sapientum arcana figuras:
Protinus in primis quæ namque deesse videntur
Sufficit æquipotentia, vel proportio supplet.
Hæc te veridici Euclidis geometrica libris
Syntaxis primo dubium sextóque docebunt.
Quinetiam gentile quod à prænomine nomen
Majore accedit numero artem signat eandem:
Nam si præcedit viginti quatuor unus,
Succeditque alius, res fit pretiosior auro,
Tres luces ubi naturæ motusque gradusque
Artifici ostendunt cabalæ magiæque perit

.NAΘ En ubi sal.

SUBSECTIO VIII.

Generosissimi Domini BERNARDI *Comitis Marchiæ Trevisanæ* Librum *de* SECRETISSIMO PHILOSOPHORUM OPERE CHEMICO &c. *Item ejusdem* RESPONSIONEM *ad* THOMAM *de* BONONIA Galliarum Regis Medicum, *complectitur.*

Incipit LIBER

De secretissimo Philosophorum Opere Chemico, per Naturam & Artem elaborando.

Quo veros inquisitores hujus Artis à communibus erroribus retraham in veram semitam, ne suas facultates dilapident, laborumque nominis & famæ jacturam faciant falsis librorum receptis insistentes, ut sunt Geberi, Rasis, Alberti Magni, Tramitis, Luminis, Canonis, Pandectarum, Demophontis, Summæ, ac aliorum hominum seducentium, narrabo primum errores meos, ac deinceps quemadmodum ad optatum finem pervenerim, quaterque hisce propriis manibus lapidem fabricatus sim, & absolverim. Quo tandem & qui meum legerint processum, speculationibus & imitatione operum naturæ pariter efficere valeant. Fatuum esset cum vulgo judicare, propter Sophistas & impostores, quos in hac arte versari videmus indies, falsam existere, vel ejus veros auctores, & sapientes suis scriptis imponere voluisse aliis, quia ipsi fuerint illusi, quin potius famam de se post mortem reliquisse voluerint, & non infamiam, aut vituperium. At ignarum vulgus hoc habet idioticæ proprietatis, ut mox à prima lectura, quod non intellexerit, contemnat. Proinde longe plus proficiet quicunque per firmas imaginationes principia naturæ sequutus fuerit, quam litera vana & mortua sub ænigmatum figuris innumeris, ac sophisticis. Ut autem proborum sententias vobis colligam sincerè purè tractantium, libellum hunc conscribere volui, partirique in quatuor partes: quarum prima narrabit inventores artis, eosq; potissimum, qui hac potiti sunt ex voto, ac per quos ego adeptus sim. In secunda meam propriam historiam enarrans, dicam ad longum quicquid mihi contigerit in inquisitione temporis, & laborum onera citra ullam invidiam ab initio in finem omnia. Tertia de radicibus & principiis differet metallorum, evidentissimis & philosophicis demonstrationibus. Quarta verò practicam ipsam continebit, sub parabola non usque adeo obscura, quin optime possit intelligi. Singula quidem ad eum scripta modum, ut nisi Lector per hunc meum libellum intelligas, facile non crediderim per alium te percepturum unquam. Nec est etiam quod prima facie mox intelligere te posse putes, vix decima lectura, quo sæpius eam repetes, eo melius indies rem detegere poteris. Non tædere debet laborum, vel pœnitere quenquam, qui credat his evitari posse paupertatem intolerabilem, & morbos omnes animi & corporis, ut ipsemet expertus sum in multis leprosis, caducis, hydropicis, hecticis, apoplecticis, iliacis, dæmoniacis, insensatis, furibundis, & aliis quamplurimis.

In

In addiscenda quapiam arte mechanica vel aliqua liberali sex vel septem anni sunt ad minimum insumendi, sed in hac omnes aliàs excellente, quantum Sol stellas omnes, non ultra mensem; quinque vel sex sustinere quis volet. Facilis est admodum, & usque adeo, ut si claris enarrarem verbis, vel ad oculum demonstrarem, vix credere posses. Tota difficultas consistit in nostris vocibus, & intentione.

Prima Pars, *Chemiæ* Domini Bernardi *Comitis Marchiæ Trevisanæ: De primis Inventoribus hujus Artis.*

Artis Chemisticæ primus instaurator, ab ejus oblivione post diluvium, fuit HERMES TRISMEGISTUS, ut legitur, Historiarum libris memorialibus gestorum antiquorum, in Imperiali, & in expositione Tabulæ smaragdinæ per Clavetū. Hic dictus HERMES vel MERCURIUS, quia sapientissimus omnium sui temporis, & Trismegistus, Termagnus, vel Tersapiens, quod omnem mundanam sapientiam, aut Physicam triplicem calluit atque docuit, vegetabilem, mineralem, & animalem, unum lapidem: Pater autem in hac arte vocatur, ab instauratione, ut in omnibus libris habetur Hermeticæ Turbæ, in quibus ejus mentio facta est priusquam Pythagoræ. Quotquot etiam hanc tenuerint artem filii vocabuntur Hermetis. De hoc viro legitur in Bibliis, ipsum intrasse in vallem Ebron primum, & ibidem invenisse lapideas tabulas septem, quibus insculptæ fuerant à Sapientibus, priusquam inundatio fieret aquarum septem artes liberales cuique sua solum in principiis suis, ne transirent in oblivionem. Etenim eo tempore licet instructi satis, ut præviderent non omnino periturum mundum, sed servatum iri, nihilominus tamen perfectam non habuerunt sapientiam, ut considerarent Deum qui dederat ipsis illam eo tempore, dare potuisse aliis, & alii quoties vellet.

Vixisse fertur ante Legem, & post, quo tempore multi sapientes viri vixerunt. Narrat Aros in epistola quadam ad Regem Messohe. hanc artem revelatam à Deo nonnullis filiis Israël, ad Arcam Domini decorandam auro, & perficiendam, uti habetur apud Ezechielem & Danielem Prophetas: item apud Josephum. Nonnulli absque manifesta revelatione librisve, sed occulta per meditationes in operibus Dei visibilibus à suis creaturis, quemadmodum Phithomea, Rebecca, Salomon, & Philippus Macedo quos omnes tamen à Diluvio præcessit Hermes in hujus artis inventione, per tabulas dictas in valle Ebron ab ipso repertas, quo loco positus fuerat Adam ab exilio de Paradiso Eden. Ab Hermete ad plurimos alios derivavit, per libellum, quem inscripsit Smaragdinam tabulam, sub his verbis: Verum est, certum & verissimum: Quod est superius, naturam habet inferioris, & ascendens naturam descendentis. Conjungas unica via dispositioneque. Sol est ejus conjugii pater, & alba Luna mater, tertius succedit, ut gubernator, ignis. Crassum fac subtile, & hoc spissum reddito, ad hunc modum gloriam habebis hujus mundi. Brevi hoc libello totum opus continetur. Plurimi hanc artem consequuti sunt, quemadmodum legitur de Rege Calibus medio Bendagid Ternarii. Aristotele Chemista, Platone, & Pythagora Hermetis discipulo, Codicis auctore, quo libro continetur ipsa rei veritas hujus absque superfluitate, vel diminutione, licet obscure satis. In Arabia Rex Haly maximus Astrologus habuisse fertur ejus notitiam, qui Morienum docuit, & iste Regem alium Arabiæ. Calibus dictum antea: item Aros eam docuit Nephandin fratrem suum; & Saturnus Luncabur, atque sororem ejus Mederam. Infinitus est eorum numerus; quos recensere vanum est: & librorum de hac arte conscriptorum ingens habetur copia; sub methaphoricis verbis atque figuris, ut non facile queant intelligi ab aliis, præterquam à filiis artis, quorum lectura potius à via recta seducit in varios errores; quam ad scopum dirigat, è quorum numero sunt Scotus, Arnaldus, Raymundus, Jo. Mechungus, Hortulanus, Veridicus, &c. Proinde quo studiosos ad semitam rectam reducere valeam, opusculum hoc ipsis conscribere volui.

Secunda Pars, *in qua describuntur ingentes Labores Auctoris, & impensæ maximæ, cum singulis operationibus ab initio usque in finem, ex veritate perseverantissimi successus.*

Cum primum opus hoc aggressus sum, in manus meas incidit liber Rasis, in quo quidem experiundo quatuor annorum, & octingentorum coronatorum; item in Gebri libris plusquam duorum millium pro principio jacturam feci: ad id me sollicitantibus, ac inducentibus, multis impostoribus, ut meam exhaurirent substantiam. Postmodum inspexi libros Archelai tribus annis, in quibus operatus sum una cum quodam monacho, & in libris Rupecissæ, ac Jo. de Sacrobosco, per aquas vitæ rectificatas trigesies cum fæcibus, ut in tantam acredinem abiret, quæ nullo vitro cohiberi posset, in eo labore deperierunt alii trecenti coronati. Duodecim aut quindecim ad hunc modum consumtis annis, & innumeris aureis, absque fructu, post multorum experimenta receptorum, in dissolvendis & congelandis, communi, armoniaco, pineo, saraceno, metallico, salibus, tum plusquam centies calcinandis spatio duorum annorum, item in aluminibus rupeis glaciei, scaiolæ, plumbæ, in marcasitis, sanguine, crinibus, urina, humano fimo, semine, animalibus & vegetabilibus herbis, cuperossis, vitriolis, atramentis, ovis, per separationem elementorum in athanore, per alembicum, pellicanum, per circulationem, coctionem, reverberationem, ascensionem, descensionem, fusionem, ignitionem, elementationem, rectificationem, evaporationem, conjunctionem, elevationem, subtiliationem, per commixtionem: & alia sophisticationum infinita regimina, quibus jam duodecim annis inhæseram, ætatis factus annorum triginta octo, adhuc insistens in extractionibus Mercuriorum, ab herbis & animalibus, hactenus dilapidaram inutiliter, cum stultitia propria, tum impostorum seductionibus, circiter sex millia coronatorum, ut ferè despondissem animum. Verum enimvero semper interea meas preces ad Deum fundere non sum oblitus, ut subvenire meis conatibus dignaretur. Deinceps in quendam Præfectum nostræ patriæ pariter investigantem, incidi, qui ex sale communi lapidem construere conabatur, hoc in aëre dissolvens, & congelans ad Solem, aliaque multa narratu prolixissima. In hoc opere præterlapsus est sequiannus cum aliis, inani labore, quod in vera materia non operabamur. Frustra quæritur in eo, in quo, quod quæsitum est, non continetur, ut in Codice Turbæ veritatis legitur. Cum ergo sal commune haudquaquam habeat quod optamus, quinquies atque decies assumtum repetitionibus, nullam suæ naturalis proprie-

proprietatis alterationem demonstrare nobis voluit unquam, quapropter ipsum reliquimus ultra non tentatum. Præterea vidimus alios in aqua fortissima dissolventes argentum optimum, cuprum, & alia metalla: item argentum vivum, quodque seorsim in peculiari vase, ac eadem aqua, tandem ejusmodi solutiones omnes, postea quam duodecim integris mensibus quievissent, confundentes in unicum vas: eam permixtionem asserebant esse conjugium spiritus & corporis. Vas ejusmodi super cineres calidos continebant, usque dum aquæ tertia pars evaporasset, residuum exponebant Solis radiis, opinantes lapillos crystallinos inde procreatum iri albos congelatos & liquabiles, ad album ex albo, & ex rubeo metallo rubeos, ad rubeam tincturam. Ex viginti duabus phialis ejusmodi liquore semiplenis, tres nobis dederunt. Expectavimus omnes eventum generationis hujusmodi lapillorum in fundis vasorum, quinque annis, at frustra: siquidem, ut in Turba dicitur, nihil extranei opus est ad istum lapidem: per seipsum enim in materia sua metallica perficitur: tunc temporis annum ætatis meæ quadragesimum sextum compleveram, cum ego una cum doctore monacho nomine Gotofredo Lepore lapidem ex ejus intentione præmeditatum aggressus fui: sciebamus enim aliud opus quodcunque præter lapidem esse vanum, ac frustraneum quapropter hunc fabricare conati sumus, ad hunc modum videlicet: Emimus gallinarum ova numero duo millia, quæ in aqua cocta duraque separavimus, cortices in summam albedinem calcinantes: vitellos autem & albumina quælibet per se ipsa in equino fimo putrefieri sivimus, & postea destillavimus trigesies in aquam albam, & in oleum rubeum separatim, aliaque multa, quæ ob prolixitatem relinquimus: in hoc opere vano similiter anni duo cum dimidio nobis deperiere præter utilitatem, imo dispendio maximo, quo factum, ut ferme desperabundi prorsum deseruissemus omnia, nisi nova spe fulciti: cœpimus iterum addiscere spirituum sublimationes, aquarum fortium destillationes, separationes elementorum, fornacum & ignium structuras varias, in quibus versati fuimus annos octo. Supervenit alius quidam Theologus, ac doctus, Prothonotarius à Bergis, quocum etiam operati lapidem extruere volebamus, cujus instinctu solum ex vitriolo rem exequi putavimus, ac primo destillavimus acetum acerrimum octies, in quo vitriolum dictum calcinatum dissolvimus, abstraximus: iterum affusum abstraximus decies & quinquies die quodlibet, spatio duorum mensium, ob cujus odorem vehementissimum, quartana febre laboravi quatuordecim mensibus, commixtum hoc anno integro quiescere, sed nullo fructu permisimus: erat enim extranea materia. Relatum nobis postea fuit à quodam viro docto, Confessorem Imperatoris, cui nomen erat Magister Henricus, certissime habere ac tenere magisterium lapidis: ut igitur ejus notitiam haberemus, opus fuit amicorum medio maximo, & ultra dispendio plus quam ducentorum coronatorum, antequam nobis familiarem potuimus reddere. Hic autem in hunc modum operabatur: Pastam ex argento & Mercurio miscebat cum sulphure, & olivarum oleo, decoquendo simul igne lento in pellicano luto munitissimo, spatulaque lignea incorporando, sed materia nunquam permisceri potuit in unum corpus spatio duorum etiam mensium. Tandem in aliam phialam posuam hanc materiam, luto similiter munitam, ac sigillatam, in cineribus continebamus calidis omnino sepultam, igneque circum circa fovebamus existimantes Mercurium spatio dierum quindecim, aut viginti & uno, virtute sulphurei corporis, conversum iri in optimum argentum. Decoctione absoluta phialæ plumbum imponebat pro arbitrio, & igne violentissimo liquefaciebat omnia simul in massam unam: qua fulminata per capellam cineritii, debebamus invenire argentum pro tertia parte multiplicatum. Ego pro mea parte dederam argenti marcas decem, alii vero triginta duas, ex quibus recipere putabamus centum & triginta marcas. At secus evenit, quoniam ex triginta duabus marcis, ab examine socii duodecim duntaxat habuerunt, ego autem ex meis decem quatuor marcas accepi. Quo factum, ut cum lapidis arcanum habere crederem à patre Confessore quadringentis rursum coronatis pauperior factus ac dolens duobus mensibus abstinui, ut ab opere prorsus abhorrerem, maxime quod mei parentes omnes increpare me, ac tormentare indies non desisterent, ut præ mœrore vix edere, vel bibere possem, ad tantam maciem redactus sum, ut omnes existimarent me veneno contagioso quopiam imbutum esse. Nihilominus repente postmodum quam antea magis accensus plus millies, maximè quia tæderet inutiliter elapsi temporis: agebam enim tunc annum quinquagesimum octavum. Omnium errorum causa meorum (proh dolor) unica hæc fuit, quia devius oberrans non operabar in materia congrua: nã, ut ipse Geber loquitur: Corpora quævis imperfecta, mixtione cum corporibus à natura simpliciter perfectis, nullatenus perficiuntur, quia simplicem formam, pro se tantum, in primo gradu perfectionis, à natura quæ perficiuntur, adepta sunt, ac velut mortua, nihil de sua perfectione non superflua, tribuere possunt aliis, idque duabus de causis, priore quidem, quia per imperfectionis admixtionem redduntur imperfecta, cum non habeant plus perfectionis, quam pro seipsis indigent: posteriore quia non possunt hac via permisceri principia sua mixtione per minima, ut in decimotertio digestorum habetur in Pandectis, & libro Calib. item apud Gebrum, & in opere naturali, apud Magistrum Daalin, & Arnaldum Villanovanum; in Speculo Alchemiæ, in Semita errantium à Platone conscripta, in Epistola Euvarali, in Rosario magno, & in Euclidis tractatu brevi ac reliquis non sophisticis ad hunc modum: Corpora vulgaria, per naturam solam in mineris absoluta, sunt mortua, ut imperfecta perficere nequeant, verum si per artē ad septenam, denam, vel duodenam suæ perfectionis multiplicationem adducantur, eatenus tingunt in infinitum. Tum demum enim penetrantia, ingredientia, tingentia, plusquam perfecta, vivaque facta sunt respectu vulgarium: de quibus etiam apud Rasim, Aristotelem chemistam, Aulphanem in suis Pandectis, & Danielem quinto capitulo suarum Retractationum: Aurum nostrum completum (inquiunt) est plusquam vivum. Item aurum nostrum, & argentum nostrum album, quæ sunt unum & idem, non sunt vulgaria metalla, sunt enim viva, alia vero mortua virium expertia, ut aureo Codicis libro legitur, & plerisque aliis. Innumeros utique vidimus operantes in amalgamationibus & multiplicationibus ad album & rubeum, in omnis generis materia, quæ possit excogitari, maximis laboribus, tantaque perseverantia, ac tam constanti, ut majori nequeat, sed nunquam vidimus adhuc argentum tertia parte, media vel minima locupletatum.

Infinitas

Infinitas nihilominus dealbationes vidimus, rubificationes, recepta multa sophisticationum in tam variis atque diversis regionibus, uti Romæ, in Navaria, Scotia, Turcia, Græcia, Alexandria, Barbaria, Persia, Messinæ, Rhodi, in Gallia, in Hispania, in Terra sancta, & in conterminis regionibus, in Italia, in Germania, in Anglia, ac per totum fere mundum in circuitu, nullibi horum locorum adhuc vidimus, nisi laborantes in rebus sophisticis, herbalibus materiis, animalibus, vegetabilibus, plantalibus, lapidibus mineralibus, salibus, aluminibus, aquis fortibus per destillationes, elementorum separationes, sublimationes, calcinationes, argenti vivi congelationes, mediis herbarum, lapidum, aquarum, oleorum, fumorum, ignium, & vasarum admodum extraneorum, at nunquam in congruis operantes materialibus substantiis reperimus. Nonnullos aliquoties in illis regionibus invenimus, qui lapidis conficiendi modum tenebant, ac rationem: sed in ipsorum familiarem consuetudinem devenire minime potuimus. Quamobrem huc atque illuc discurrendo, investigando, & experiundo jam consumpseram decies mille & trecentos coronatos aureos, vendideram enim quandam possessionem, quæ valebat octo millia florenorum Germanicæ monetæ, ut omnibus meis parentibus venissem in maximum contemtum, quia redactus eram ad paupertatem, ut pauca mihi jam residua pecunia maneret, annos tunc sexaginta duos & ultra nato. Nihilominus ob tantas adversitates admodum fractus corpore, non animo tamen adeo, ut à concepto desisterem, quin potius misericordiæ Dei confidens, bonæ voluntatis hominibus atque diligentibus nunquam deficienti, patriam non sine maximo dedecore derelinquens, Rhodum me contuli, nemini hominum notus, ut quærerem si quomodo reperire quenquam valerem, qui consolaretur meas afflictiones desideriorum. Una dierum de quodam audiveram viro valde religioso magni nominis, rumor erat ipsum habere lapidem tantopere quæsitum, cum quo maximis tamen impensis amicitiam inii. Mutuo sumpseram à quodam, qui meos parentes optime noverat, octo millia florenorum. Formula sui laboris erat, aurum & argentum purgatissima & foliata, cum sublimati mercurii partibus quatuor mixta reponebat in fimum equinum, quæ cum stetissent ibidem undecim mensibus, destillabat inde aquam igne vehementissimo, terram in fundo vasis residuam calcinavimus igne violento per se, aquam vero sexies iterum destillavimus, quavis destillatione subsidentem terram primæ conjunximus, toties repetita destillatione donec residentiam nullam poneret amplius. Terræ tritæ & in urinali positæ sensim affusimus, at frustra multis laboribus conabamur terram aqua sua imbuere: nunquam enim permiscere potuimus, aut efficere quin semper natarct super terram, etsi contineremus in continuo calore spatio septem mensium: nulla fuit conjunctio nec alteratio, igne etiam aucto, quo factum ut frivolum opus reliquerimus propter quod rursum temporis annorum trium, & quingentorum coronatorum jacturam feci. Vir iste religiosus habebat excellentissimos libros chemicos, ut sunt Rosarius magnus, Arnaldus de Villanova, Liber verborum Mariæ prophetissæ, in quibus studere cœpi denuo, tantisper abstinens ab opere spatio quidem annorum octo tum primum cognovi rationibus philosophicis, & evidentibus, quicquid antea fueram operatus, nil nisi stultos & inanes fuisse labores: maxime cum considerarem Codicis totius veritatis hoc dictum: Natura, inquit, non emendatur nisi in sua propria natura, natura sua natura gaudet, natura naturam vincit, & natura naturam retinet. Hoc libro tandem edoctus evasi liber ab omnibus meis sophisticationibus, erroneisque laboribus. Prius itaque studere volui, quam operari rursus magnis impensis & sine fructu. Multas noctes peragebam insomnes assiduè mecum arguens, & concludens in hanc sententiam: Quid opus (inquam) ut hanc artem ab hominibus quæram, in vanum hac via meipsum torquens? Si norint artem, nunquam patefacient, si non frustra cum ipsis versor, & magno dispendio conor ipsorum captare familiaritatem & amicitiam. Consideravi potius quibus locis libri maxime convenirent in eundem sensum, ibidem existimavi latere potissimum veritatem, quæ non potest in pluribus, sed in uno tantum existere: hac via mihi facta est obviam ipsa veritas: in quibus enim maxime convenire videbam in unum, hoc ipsum fuit, quod tam anxie quæsieram. Quamvis unus hoc nomine vocet, alter alio, nihilominus una & eadem est substantia, solus error in diversitate verborum committitur, & non in concordantiis. Proinde fili mi, hunc libellum in tui gratiam conscribere volui, ne despondeas animum, neve decipiaris, quemadmodum ego diu miserrime seductus fui: tutissima cautela siquidem alienorum exemplo periculorum est addiscere. Sane credo (ita me Deus amet) istos homines, qui talia scribunt figurative, aut parabolice, crines, urinam, sanguinem, spermata, herbas, vegetabilia, animalia, plantas, lapides minerales, uti salia, alumina, cuperossas, attramenta, vitriola, boraces, magnesias, quoscunque lapides & aquas, proponunt in hac aqua legentibus, (inquam) impensarum admodum parum aut nihil in ea fecisse, neque laborum quicquam sustinuisse, vel ad id mera crudelitate motos. Nam eorum omnium qui hoc labyrintho sunt intricati, vel imposterum eo prolabi possent, me miseret, quoties in mentem veniunt intolerabiles miseriarum & calamitatum pœnæ, quas perpessus sum. Quisquis igitur fidem adhibere mihi volet, non sine maximo commodo suo fecerit, solum inde laborem, alios instruendo, reportare possum. Qui vero credere nolet, suo damno tandem experietur, quanta sit fatuitas aliorum exemplis nil commoveri, nec discere velle. Fugite sophisticationes Alchemistrarum nequam, & quoscunque alios, qui fidem istis adhibent. Nam si quid boni vos lectura librorum docuit, falsis juramentis & assertionibus adimere conabuntur, ac à via recta vos abducere. nihil habentes quo suos errores tandem excusent, feci sæpius [inquiunt] at jam non habui quæ ad hanc rem erant necessaria, hæc & illa si addantur, &c. Nisi fugias potius quam pestem istos impostores & nebulones, in hac arte nihil unquam boni degustabis. Priusquam ego hoc opus perfecissem experimento, duobus annis artem exactè didiceram ex libris, nihilominus ad me cum venirent ejusmodi homines detestabiles, & nequissimi fures, juramentis imò perjuriis asserebant mihi manifestissimos errores pro veris experimentis, quos tamen olim delirans maximo dispendio fueram expertus. Nec prius in bonis meis opinionibus confirmari potui, quam ipsos omnino desererem, ac studium meum in ea materia totum intenderem, & vigilantissime prosequerer. Quicunque cupit artem veram addiscere, versetur cum sapientibus: id est, istorum libros legat, & non impostorum, licet obscuris verbis eam doceant. Nullibi claris

c[illegible]is & apertis deſcriptos ejuſmodi libros re- j[illegible]es, quapropter conſideranda poſſibilia ſunt ex operibus naturæ per comparationem illorum ad illa, & è contra Sophiſticationes omnes fugiendæ ſunt: item ſublimationes, conjunctiones, ſeparationes, congelationes, præparationes, disjunctiones, connexiones, aliaque deceptiones omnes. Taceant quotquot aliam tincturam affirmant quam noſtram, & aliud ſulphur, quam noſtrum occultum in magneſia: item illi qui aliud argentum vivum extrahere præter quam ex ſervo rubeo, & aliam aquam à noſtra quæ permanens eſt & nulli rei conjungitur, niſi propriæ ſuæ naturæ, nihilque madefacit aliud præter id, quod eſt unitatis propriæ ſuæ naturæ. Aliud enim acetum non eſt quàm noſtrum, non aliud regimen, neque alii colores: item non alia ſublimatio, ſolutio, congelatio, putrefactio, &c. quam noſtræ. Suadeo, ut alumina, vitriola, ſalia, & atramenta omnia, boraces, aquas fortes, animalia, & omne quod ex eis provenit, crines, ſanguinem, ſpermata, carnes, ova, lapides, & mineralia quæque relinquas, pariter & metalla ſola. Quanquam enim ex ipſis eſt introitus & materia noſtra, ut aſſerunt omnes Philoſophi, componi debet ex argento vivo, & hoc alibi non reperitur, quàm in metallis (ut apparet ex Gebro magno Roſario, Codice totius veritatis, Ariſtotele Chemiſta, Platone, Morieno, Haly, Calib, Mariæ, Avicenna, Conſtantino, Alexandro, Bendegib, Eſid Serapione, Arnoldo Villanovano, Sarni Lilio, Daniele, S. Thomæ Breviloquio, Alberti tramite, Scoti Abbreviatione, Senecæ ad Aros epiſtola ad Regem Arabiæ, & Hemus, Euclide ſeptuageſimo capitulo Retractationum, & Philoſopho tertio Metereororum, per quos omnes affirmatur, metalla nihil aliud eſſe, præter argentum vivum congelatum graduum decoctionibus his non obſtantibus omnibus affirmativis rationibus, ipſa non ſunt lapis noſter, dum in forma ſunt metallica: nam impoſſibile eſt unam & eandem materiam habere duas formas. Qua ratione poſſint eſſe lapis, qui formam dignam & mediam habet inter metallum & Mercurium, niſi primo corrumpatur, & auferatur ejuſmodi forma? Hac de cauſa Philoſophus, atque Democritus libro 3. Phyſicorum, capite 3. de Meteoris, inquiunt: Glorientur Alchemiſtæ utut volent, nunquam formas tranſmutabunt metallorum, niſi per ipſorum in primam materiam reductionem: hoc ipſum habent omnes libri qui de forma tractant metallica. Verum, ut intelligatur quid ſibi velit in primam reductio materiam, apprimè ſciendum materiam eſſe primam, rem ipſam in quam immediatè proximeque ſpecifica forma introducitur, uti prima hominis materia, eſt utrumque viri ſemen & mulieris. Plerique ignari hanc intelligere putantes reductionem, interpretantur perperam ad quatuor elementa: nam (ut ipſi loquuntur) ex iſtis conſtant omnia, quæ creata ſunt abſque dubio: ſed iſta ſunt materia prima primæ materiæ, id eſt, ex elementis quatuor conſtant argentum vivum & ſulphur, quæ tandem ſunt prima materia metallorum. Etenim elementa quatuor æquè ſunt ad informationem aſini, vel bovis apta, ac ad metalla: primo namque fieri debent per naturam argentum vivum & ſulphur: quam eſſe queant metallorum materia prima. Exempli gratia, homo non componitur ex quatuor elementis, exiſtentibus adhuc in elementari natura ſimplici, ſed à natura tranſmutatis in naturam primæ hominis materiæ. Haud ſecus natura tranſmutans elementa quatuor in Mercurium & ſulphur, tum primum effecit metallorum primam: nam quicquid ultra fuerit in dictam operata materiam, nihil aliud inde reſultare poterit quam forma metallica. Verum antea cùm adhuc eſſent elementa, & non argentum vivum neque ſulphur, natura potuiſſet ex eiſdem elementis procreaſſe bovem, herbam, hominem, aut quidvis aliud a metallo differens. Ex præcedentibus liquet apertiſſime, quatuor elementa non eſſe metallorum primam, ſed argentum vivum & ſulphur. Alioqui juxta ſententiam illorum, ſequeretur inde homines, & metalla, herbas, plantas, animalia bruta, in ſumma cuncta nil niſi rem unam exiſtere ſine differentia, quo nihil abſurdius unquam dici poteſt. Item inde ſequeretur, etiam ex metallis homines generari poſſe, cùm iſti pariter, ut illa, conſtent ex elementis, & ultra quidvis ex quovis fieri, nec non ſimile ſibi ſimile non producere, non eſſe generationem, neque ſemina, nullam rerum differentiam, ſi actu omnia eſſent una ſubſtantia. Ut ad primam redeamus materiam, utemur exemplo hoc videlicet, ſemen viri per ſe, & ſemen per ſe mulieris, non ſunt prima materia fœtus, quoniam natura poteſt ex eis ad hunc modum ſeparatis, aliud quid producere monſtroſum, velut ſubſtantiam verminoſam: ſed ex amborum in unum conjunctione, ut unius virtus alterius virtutem in ſe recipiat, & amplectatur, tum demum natura nihil aliud inde producere poteſt, præter formam infantis, quod hic ſit finis illius materiæ & non alius. Natura non poteſt itaque aliam introducere materiæ formam, ea ſola, ad quam finaliter eſt inclinata, diſpoſitaque: ſpermatica igitur unio duntaxat, eſt prima materia ejus, vel eorum à quibus ſemina deciſa, vel ſeparata fuerunt, quæ nullam aliam formam recipere poteſt, quam propriæ ſuæ ſpeciei, ad quam eſt diſpoſita. De diſpoſitione ad finem rude ſatis hoc ſit exemplum: Si quis aliquo feſtinet iter, priuſquam eo deventum ſit, multæ occurrunt viæ huc atque illuc deflectentes, ut ubi ſemel in rectam gradum direxerit, perſeverans in ea, tandem eo perveniet, quo ſtatuerat ire. Ad hunc modum ſingula propriam viam, ac materiam habent, per quam & ex qua facta ſunt, & non ex omni materia quodvis, neque modo quovis perficitur. Manifeſtum eſt utique, rem omnem habere ſibi ſimilem & præcedentem, ex qua producitur naturaliter, ut inde nihil aliud fieri queat, vel in equi formationem, requiritur natura quæpiam equina in ſpermaticam ſubſtantiam tranſmutata, ex duabus contrariis materiis (ſub equina ſpecie tamen) unitis: item ad hominem ipſa natura non ſumit ſubſtantiam equinam principaliter: habet enim una quæque ſubſtantia proprium ac principale ſemen ex quo fit, ac per ſeipſam in ipſo multiplicatur, & per aliud neque alio modo quopiam. Patet ex verbo Dei, cum creaſſet hominem virum & fœminam, creſcite & multiplicamini, ex veſtra met ſubſtantia, videlicet vobis ſimili: aliis ſuis creaturis namque dixerat antea: Producat unum quodque fructum ſuum & ſemen in ſeipſo, multiplicetur, &c. Si ex uno generari voluiſſet unumquodque Deus, non tot ac tantas feciſſet creaturas, tamque diverſas, nec opus fuiſſet cœlo neque luce, ſed elementa quatuor ſemper unum & idem protuliſſent quod abſurdiſſimum eſſet. Proinde ex omnibus fecit omnis generis diverſa, ut unumquodque ſibi ſimile generaret. Nunquid ante diluvium Dominus Deus dixit Noë: Sume tecum in Arcam ex omnibus animalibus unita paria maſculum & fœminam, ut poſtea quodque multiplicetur in ſua ſpecie, & non aliter fieri vidimus

mus ? Patet igitur ex præcedentibus ad uniuscujusque generationem, opus esse sui simili, ut ex mandato Dei, diversæ rerum radices ab ipso creatæ multiplicarentur in diversa sub propria quodlibet substantia. Per Philosophorum auctoritates idipsum probatur: Scotus enim apertè loquitur, ex argento vivo coagulato, & ex argento vivo sulphureo, primam materiam fieri metallorum omnium. Item in Turba quidam Noscus nomine, Rex Albaniæ, loquitur ad hunc modum: ex homine aliud nil nisi homo fit, ex volatili nisi volatile: similiter ex bruto quovis animali nil nisi bruta bestia natura namque in alio non emendatur, at solum in sua natura. Idem à Joanne Mechungo dicitur in suo testamento: Quævis arbor suum fructum producit, ut pyrus pyra, poma pomus: pariter ex metallo generatur atque multiplicatur metallum, & nullo alio. Item Geber in Summa nonnullis locis bene in hanc sententiam scripsit, quanquam in plerisque suis libris ferè omnibus de studio scabrosus totus & sophisticus inquiens: Exactissime singula sumus experti suis, idque probatis rationibus, nihil potuimus unquam reperire permanentis in igne, præter viscosam humiditatem solam, radicem omnium metallorum, reliquæ omnes humiditates ab igne per evaporationem facile fugiunt, & per separationem unius elementi ab alio velut aqua per ignem: pars una in fumum abit, alia in aquam, in terram alia manente in fundo vasis: sic in omnibus, quoniam quæ in horum generatione haud bene sunt unita, minimo consumuntur igne ac separantur à sua naturali compositione. At humiditas viscosa, Mercurius videlicet, nunquam in eo consumitur, nec separatur à sua terra, nec alio suo elemento: nam vel omnia simul manent, vel simul abeunt, ut nihil omnino de pondere pereat. His verbis itaque Geber concludit, ad hunc pretiosum lapidem nullo alio opus esse, quam sola substantia Mercurii per artem optime mundati, penetrantis, tingentis, stantis in prælio adversus ignem, & in diversa separari se non permittentis, ac semper in sola sua mercuriositatis substantia constantissime persistentis, tum demum (inquit) conjungitur metallis in profundo radicaliter, formam ipsorum corrumpendo, ac aliam introducendo juxta virtutem & colorem elixiris, aut medicinæ tingentis. Item Aros ille Rex magnus & doctissimus ait; Nostra medicina fit ex duobus unius essentiæ, videlicet ex unione mercuriali fixæ, & non fixæ naturæ, spiritualis & corporalis, frigidæ & humidæ, calidæ & siccæ, & ex alio fieri nequaquam potest. Etenim artis industria nihil infert novi, nec adfert ad naturam in sua radice, verum adjuta natura per artem, ut decet vincula solvendo, item ars per naturam adjuta discendo ab operationibus ejus & in suppeditatione materiæ, simul ambæ desiderium adimplent, ex voto diligenter operantis. Ad hæc Morienus ait: Miscete & projicite medicinam super corpora perfectione diminuta, vel imperfecta, & hoc aliud esse nihil dicit; præter argentum vivum exaltatum arte super argentum vivum imperfectum: ex his docent apertè nihil aliud esse, quam argentum vivum. Adfert Arnaldus Villanovanus: Totum studium tuum intendatur, in digerendo & coquendo mercuriosam substantiam; & pro sua dignitate corpora digna reddet, quæ nihil aliud existunt, quam substantia mercuriosa decocta. Infinitis rationibus probari posset, Mercurium duplicem esse solam materiam primam, & proximam omnium metallorum, & non elementa quatuor, quæ sunt remotissima. Dixerit quispiam errorem suum protegere cupiens, ex tuis (inquit) contra teipsum adduco, elementa quatuor postmodum in Mercurium & sulphur, quæ metallorum prima materia sunt, arte reduci, hac via subtiliora facta sunt ejusmodi separatione præcedente, quam sine hac statim in mercurialem substantiam adducta fuissent, materiamque proximam. Ut hoc refellam tanquam erroneum & falsum, ex ista vana opinione sequeretur facilè superfluam esse naturam, si spermata rerum arte fieri valeant, sic homo generaretur absque homine solum ex quatuor elementis absque alia natura media, vel alteratione, non aliter & principia fierent compositionum, quod pugnat contra omnem rationem naturalem. In hac arte siquidem natura produxit materiam, in qua postmodum juvatur arte. Sequeretur etiam ex ea falsitate medicum arte sua, vel herbis resuscitare posse mortuum, aut morientem hominem sanare contra dictum Avicennæ & Rasis. Medicina solum auxiliatur naturæ, qua quidem absente vel deficiente, nihil operari potest illa, ut si projiciatur in corpus mortuum laxativa, non purgat, quia per naturam non recipitur actio. Quod Hippocrates in Aphorismis & principiis naturalibus, divinus magis quam humanus, ac velut spiritus corpore carens, testatur, inquiens: Ars præsupponit rem aliquam à natura sola creatam, in qua præstat auxilium ipsi naturæ, & hæc arti. Proinde constat artem indigere materia, quæ fit à natura creata; & non ab arte, à qua si esset quid opus natura foret in eis, quæ non est operata, cum de suo nihil absit? sola ars perficere posset absque alia re extranea, & præter naturam. Patet multis irrefragabilibus testimoniis, & evidentissimis, naturam ex seipsa procreare naturas spermaticas, ac præparare: tandem ars per conjunctionem in eis operatur, ad finem tendens, in quem natura crearat. Quamvis etiam, si fieri queat, ut metalla reducantur in quatuor elementa, priùs oporteret in Mercurium & Sulphur, quam in elementa separari necessario, postmodum elementa rursus in sulphur & argentum vivum, ut fiant proxima natura metallica: quæ stultitia quæso hæc esset? Cùm hæc omnia sunt unum idem, & eadem substantia, quæ novam non acquirit inde naturam, neque materiam, ab ejusmodi reductionibus, at solum manet quod antea fuerat. Quid istis frustraneis igitur laboribus indigemus, si tantundem substantiæ habebatur, cùm essent in forma spermatis argenti vivi & sulphuris, atque post reductionem in elementa quatuor, & nihil acquirant novi, non in virtute, non in pondere, neque quantitate, vel qualitate? ea de causa videlicet, quia nulla materia sibi fuit adjuncta, quæ digniora reddidisset, vel cum ipsis fuisset exaltata, sed unica tantum huc atque illuc circumducta materia sola, præter additionem: quapropter in forma proprii spermatis æque valida, ac in forma elementorum. Ad nostrum lapidem si opponatur idem, nempe nihil etiam acquiri sibi, negatur: nam ipsum reducimus, ut in ea reductione fiat conjunctio novæ materiæ unius & ejusdem radicis, præter quam reductionem fieri nequit, atqui accidit etiam additio materiæ. Duarum utique materiarum una subvenit alteri, quo resultet inde longe dignior materia, quam erant per se seorsim ante conjunctionem. Est igitur ista reductio nostra necessaria, quod per eam materiæ novam acquirunt formam & virtutem ob additionem materiæ novæ: quæ non fit in aliis reductionibus elementorum, in quibus nihil aliud apparet fieri quam circumductio materiæ nudæ sine forma,

ma, citra omnem innovationem, exaltationem, & acquisitionem alicujus formæ, vel materiæ novæ. Unde liquet reductiones istorum hominum esse meras phantasias, vanas, & erroneas. In hujus rei confirmationem apertissime loquitur quidam nomine Guilhelmus Parisiensis, vir in hac arte doctus: In creatione hominis (inquit) primo concurrunt in unionem duo spermata, qualitatibus differentia, quarum qualitatibus differentia, quarum qualitatum in uno est una frigida & humida, & in altero altera est calida & sicca, quæ in utero materno digeruntur mixtione virtutis utriusque seminis, augmentatione per humiditatem sanguinis, qui est ejusdem substantiæ, cujus est sperma fœmineum, actione virtutis masculini spermatis interveniente, nutritur inde materia dictæ mixtionis, donec fiat substantia media participans cum utriusque natura, citra ullam diminutionem, vel superfluitatem. Proinde spermata creantur à natura, & non ab arte, quæ nullo modo etiam posset, hoc solum efficit, in utero materno conjungit simul ambo. Quanquam etiam ista juvare potest in mixtione fomento caloris externi, quietis, ciborum optimorum delectu, & facile digestibilium, cum temperie, & moderatione sumptorum, quibus omnibus aliud nihil operatur, quam rebus jam à natura creatis auxiliari tantum.

Subjungit idem auctor: Creare spermata non est artis, at postquam à natura creata sunt, tum demum ars per solam virtutem naturalem existentem in spermaticis materiis jam à natura creatis conjungendo, velut naturæ minister, succurrit ipsi rei quidem existenti, at nondum perfectæ: nihil tamen addit formæ, nec materiæ, neque virtutis. Est igitur generationis prima causa naturalis, & secunda solum artificialis, quæ posterior absque priore nihil efficit. Frustra namque terra cultivatur ad messem, nisi naturalis adsit materia creata per naturam, frumenti granum videlicet. Constat igitur utramque ab altera juvari, naturam ab arte, hanc à natura, & vicissim ambas ad opus facere, cum natura, tum artis Cum igitur ab arte spermata creari nullo modo valeant, neque materiæ metallorum, impossibile fuerit hominem quovis artificio reducere quatuor elementa in spermaticam formam reductivam, alterativam, aut attractivam, ad finem recipiendi formam, vel actionem tendentem, sive disponentem. At si quis arguat Philosophos dicere quatuor elementa in arte nostra existere debere: sententia quidem eorum est, in duobus suis spermatibus quatuor primas elementorum qualitates haberi, caliditatem & siccitatem videlicet, ignem & aërem in argento vivo maturo, quod est sperma masculinum, & frigiditatem atque humiditatem in argento vivo crudo, & imperfecto quoad finem, quæ terra sunt, & aqua in spermate fœmineo, non quod actualiter in istis sint quatuor partes elementales à se mutuò separatæ ut sunt quatuor elementa, quæ videmus: etenim haud sic essent materia prima metallorum amplius, nec etiam alterari possent aliquo ingenio, vel artificio humano, in formam duorum spermatum metallorum primæ materiæ, ut aperte docet Calib. Philosophus, & Albaniæ Rex, ad hunc modum: Scitote nos ab initio nostri operis, nisi duabus materiis duntaxat non indigere, non nisi duo videntur, neque tanguntur. nec duabus plures intrant in magisterii principium, medium, & finem: verum istis duabus qualitates quatuor insunt virtualiter: in majori namque spermate, velut in digniore, duo digniora continentur elementa per qualitates, ignis & aër videlicet: in altero vero spermate natura sua crudo & imperfecto, reliquæ duæ qualitates habentur, & alia duo minus digna elementa, quæ terra sunt & aqua: per Calib. aperte satis patet, in hac arte non esse nisi duas materias spermaticas, unius & ejusdem radicis, substantiæ & essentiæ, scilicet mercurialis, solius substantiæ viscosæ & siccæ, quæ nulli rei jungitur in hoc mundo, præterquam corporibus. Id ipsum asserit manifeste Morienus libro suo, inquiens: Durum aquaticum & molle reddito durum, ut ei conjungatur aqua, celatur, vel absconditо potius ignem sub, vel in aqua frigida, hoc est, lato, vel abscondito potius ignem sub, vel in aqua frigida: hoc est, junge sperma masculum, quod aliud nihil est, quàm Mercurius coctus & maturus, continens in se per digestionem elementum ignis, cum spermate fœminino, id est, cum aqua viva. Item Isudrius in eandem sententiam loquitur in Turba Philosophorum, Aquam igni permisceto, hæc est unio spermatica potentialiter, proxima lapidis nobili perfectioni, ad eam recipiendum. Et in Codice totius veritatis, quidam Philosophus nomine Artefimalef: Conjunge rubeum virum albæ suæ fœminæ, in rotundo cubili circumdato corticum igne, continuo quoque calore foveatur ibidem, usque dum fiat conjunctio hominis cum aqua philosophica, & non vulgari, id est, in continente hoc omne inest, quod ad sui perfectionem requiritur: dum demum ista conjunctio dicitur prima lapidis materia, & non aliter. Nam in se continet fixi naturam, qua fixatur, atque spiritualem naturam, dignamque substantiam nobilissimi lapidis. In summa qui probe Philosophos intelligit omnes, optime concordare videt in omnibus, qui verò non sunt artis filii, sed ignari, dissentire perperam judicant. Postquam de prima materia metallorum abundè satis loquutus sum, argumentis quoque firmissimis, & auctoritatibus dignis Mercurium & sulphur esse probavi, latius ut progrediar in gratiam & utilitatem auditorum, in hac sequenti parte libri mei tertia, dicam quid sint Mercurius & sulphur: & quemadmodum in terra metalla generentur, eorumque differentias, adductis Philosophorum auctoritatibus, à quibus didici quæ de lapide scio, Deo dante gratiam & intellectum.

Pars Tertia *Libri D* Bernardi *Comitis Marchiæ Trevisanæ, qua per ipsum tractatur de Radicibus & Principiis Metallorum, idque rationibus & auctoritatibus evidentissimis, atque Philosophicis argumentis.*

INprimis non ignorandum est, divinum hoc Genesis opus, quo Deus in principio creavit materiam confusam & inordinatam: plenam tamen ex ejus voluntate multis ac infinitis materiis, ex qua traxit elementa quatuor, & ex istorum commixtione creavit animantia, diversasque creaturas, nonnullas esse voluit intellectivas, sensitivas, alias vegetativas & minerales. Intellectivæ creatæ sunt ex quatuor elementis, at ignis & aër in istis dominantur magis, quàm alia duo. In sensitivis tamen minuitur ignis, quod aër æque dominetur ac ille velut in animalibus brutis, equis, asinis, canibus, avibus, &c. Vegetativæ pariter ex quatuor constant, in his dominantur aër & aqua: sed aër dignitate diminuitur per aquam, & ista per solam substantiam quandam

quandam terrestrem & vaporosam. Minerales verò creaturæ, licet ex quatuor etiam constent, prædominantur tamen terra & aqua: sed aquæ dignitas est terrosa magis, quam aquatica. Diversarum sunt formarum, at multiplicari nunquam possunt, nisi per reductionem ad primam sui materiam, cæteris antea dictis proprium semen in sceipsis habentibus, in quibus delitescit omnis ipsorum multiplicationis & finalis compositionis virtus. Materia metallica constat ex solo Mercurio frigido & humido crudo, in quo sunt etiam elementa quatuor, scilicet calidum, humidum, frigidum & siccum: quorum duo dominantur, frigidum & humidum: subjecta sunt istis calidum & siccum, Cœlestis motus calor circumcirca terram penetrans, & venas ejus: est tam remissus, ac temperatus, ut vix perceptibilis, at continuus: noctu pariter ac diu semper æqualis. Calor hic non provenit ex Sole (quod nonnulli fatui volunt) sed ex reflexione sphæræ ignis aërem circumeuntis, & etiam ex continuo motu corporum cœlestium, calorem continuum, & lentum excitantium vix imaginabilem. Quamvis etiam calor mineralium esset a Sole (ex sententia Raymundi Lullii & Aristotelis) nihilominus calor esset continuus, quia Sol dies & noctes circum terram incessanter volvitur. Verum istorum opinio falsa est, quoniam Sol non est calidus, neque frigidus, at motus ejus est naturaliter calidus. Calor itaque proveniens ex motu corporum cœlestium, assidue versatur in venis terræ: non tamen calefacit (ut putant nonnulli stulte loquentes) mineras: nam si vel minime calefaceret, hoc tantillo calore activo, minore spatio temporis quam annorum decem, decoqueretur Mercurius in perfectionem Solis, quod vix centum fieri consuevit. Terra siquidem est frigida & sicca, mineræ quoque sunt in centro terræ: priusquam igitur vel tantillum caloris percepissent à Sole actualiter, nos qui sumus proximiores adureremur prorsum: intensissimus esse deberet enim, si terram & aquam frigidissima corpora penetrans, nihilominus calorem adhuc retineret, cum ad centrum pervenisset, non extinctum penitus. Verum enim vero hæc natu alius intelligi debent ad hunc modum: Cùm ipse Mercurius componatur ex quatuor elementis, calefactis igitur istis à communibus & generalibus per suum proprium motum, naturalis calor excitatur ab ejusmodi motione: pariter ignis & aër existentes in Mercurio moventur, & sensim elevantur, cùm digniora sint elementa quam aqua & terra Mercurii, nihilominus humiditas & frigiditas dominantur. At quia calor & siccitas digniora sunt elementa vincere conantur alia duo, videlicet frigiditatem & humiditatem in Mercurio dominantes: nam cœlestes motus excitant alios motus calorum naturalium, per quos Mercurii motus. 1. Qualitates moventur. Postmodum successu longo temporis Mercurii siccitas gradum unum suæ humiditatis vincit, & fit plumbum, alium quoque deinceps gradum vincit, & fit stannum. Tandem calor Mercurii iterum paululum humiditatis ex frigiditate vincit, & fit Luna. Calore plus adhuc dominante, fit æs, vel Venus, & postea ferrum atque Sol perfectus. Hac via duæ qualitates, quæ prius succumbebant frigiditate & humiditate victæ, modo vincunt alias, ac dominantur caliditas & siccitas, quæ sunt in excitatione sua sulphur, & Mercurii frigiditas atque humiditas sunt ipsemet Mercurius. Non quod sulphur hoc sit quidpiam à Mercurio divisum, aut separatum: sed est solum caliditas & siccitas, quæ non dominantur in frigiditatem & humiditatem Mercurii. Hoc sulphur postea digestum dominium habet in duas alias qualitates dictas, frigiditatem & humiditatem Mercurii. Hoc sulphur postea digestum dominium habet in duas alias qualitates dictas, frigiditatem, humiditatem, & suas imprimit virtutes. Per ejusmodi graduum decoctionum varietates, fiunt metallorum diversitates. Plumbum ab igne continue fugit, avolatque, non alia de causa, nisi quia frigiditas & humiditas sui Mercurii, nondum alteratæ fuerunt per caliditatem & siccitatem sui sulphuris, quæ quidem in eo nullo modo dominantur, alioquin ab igne plumbum quantumvis etiam vehementi, non absumeretur, quinimo Mercurius ejus gauderet in sibi simili. Pariter & alia metalla quæque fugiunt ab igne, præter Solem, quia sunt adhuc frigida humidaque, plus unum alio, juxta majorem cum dictis qualitatibus participationem, vel minorem: fugiunt (inquam) quod sibi contrarium est, sustinereque nequeunt. Omne siquidem naturaliter fugit ab adversario, simili vero delectatur: inde sequitur, Solem aliud nil existere, quam purum ignem in Mercurio, cum ab igne, quantumcunque vehementi non recedat, aliis omnibus illum non sustinentibus, uno minus alio, plusve, ut magis accedunt, vel recedunt ab ignis complexione. Sulphur enim aliud nihil est, quam purus ignis occultus in Mercurio, qui longo successu temporis in mineris excutitur, atque movetur motibus corporum cœlestium (ut supra dixi) digeritque frigiditatem & humiditatem in Mercurio, pro varietate graduum decoctionis & alterationis in diversas formas metallicas, quarum prima plumbum minus calidum & humidum: secunda stannum: tertia argentum: quarta cuprum: quinta ferrum: sexta sol, qui quidem in perfectione suæ naturæ metallicæ, purus est ignis à sulphure digestus existente in Mercurio. Ex his manifestè rursum patet, sulphur non esse quid per se seorsim extra substantiam Mercurii, neque vulgare sulphur, alioqui materia metallorum non esset homogenea (quod pugnat contra Philosophorum omnium assertiones) qui hujusmodi qualitates dominantes vocaverunt sulphur, à similitudine, quia substantiam habent inflammabilem, velut sulphur calidam & siccam, cui insunt. Unde liquet apertissime, formas metallicas à natura solum ex pura substantia Mercuriali creatas esse, non extranea, Gebro sic attestante. In profundo (inquit) naturæ Mercurii, est sulphur, quod fit longo successu temporis in venis minerarum terræ. Manifestius hac de re loquuntur Morienus & Aros: Nostrum sulphur (inquiunt) non est vulgare, sed fixum, & non volatile, de natura Mercurii, & non ex alia re quapiam. Naturam exactissime imitamur, quæ in suis mineris aliam non habet materiam, in qnam operetur, præterquam puram formam Mercurialem, ut etiam apparet optimis rationibus, auctoritatibus, & experientia. Mercurio huic inest sulphur fixum & incombustibile, quod nostrum opus perficit, absque alia substantia quam pura substantia Mercuriali Non aliter loquuntur Calib, Bendegid, Jesid, & Maria: sed clare ad hunc modum: Natura metalla sua procreat ex calore, & siccitate Mercurii frigiditatem & humiditatem superantibus, alterando, & alia nulla perficiuntur essentia, ut omnibus Philosophorum libris affirmatur, quod omnes allegare prolixum foret. Nonnulli perperam existimant

existimant in procreatione metallorum intervenire materiam aliquam sulphuream: sed contra manifesto patet, in Mercurio sulphur inclusum esse, quando natura operatur: verum non dominatur in eo, nisi per motum calidum, quo sulphur dictum alteratur & una simul aliæ duæ Mercurii qualitates: ad hunc itaque modum natura per hoc sulphur in terræ venis generat metallorum formas diversas, pro diversitate graduum alterationum. In eo pariter imitamur naturam, cum nihil extraneum, ad materiam nostram assumamus, atqui nostro argento vivo inest sulphur incombustibile Merc. riale, quod nihilominus adhuc non dominatur, sed frigiditas & humiditas Mercurii volatilis, usque dum actione continui caloris super hoc nostrum argentum vivum perseverantis, fixum per totam substantiam volatilem mixtum dominetur, & vincat Mercurii frigiditatem & humiditatem, ac tandem fixi caliditas atque siccitas, quæ sunt ejus qualitates, incipit aliarum dominari, ac pro gradibus hujus alterationis Mercurii, per suum sulphur diversi colores oriuntur, quemadmodum nec aliter, quam per naturam ipsam in mineris. Colorum ejusmodi primus est nigredo saturnea: secundus albedo jovialis: tertius lunaris: quartus venereus: quintus martialis: sextus solaris: septimus vero uno gradu per nos altius adducitur, quam per naturam: siquidem perficimus, & plusquam perfectum reddimus rubeo sanguineove colore exaltissimo, proinde cum sit plusquam perfectum, eatenus alia perficit: nam si non perficeretur ulterius quam à sua simplici natura, quid opus esset tantum impendere temporis, ut puta mensium novem cum dimidio, cùm à natura præter tantos labores ejusmodi corpora habere possimus jam creata. Verum oportet, ut antea dixi, corpus masculinum plusquam perfici, idque per artem naturam imitantem, quo sua plusquam perfectione, abundantique radiatione perficere queat alia imperfecta, in pondere, & substantia, in radicibus & principiis mineralibus. Quis igitur adeo præsumptuosus, ut credat illud perficere posse, taleque reddere, quale desideramus alio quopiam extraneo, in quo nulla radicalis habetur commixtio? In Turba quidam Aristeus nomine, qui mundum universum gubernavit annos sedecim sua sapientia, post Hermetem excellentissimus, de quo legitur in Chronicis Salomonis, ipsum congregasse discipulos Pythagoræ, ac nunquam mentiri solitum: quapropter veridicus appellatus ab Astrologis, ait: Natura non emendatur nisi in sua natura. Non potest igitur nostra materia aliter, quam in sua propria emendari. Parmenides idem loquitur, qui me primum retraxit ab erroribus, & in rectam viam direxit. Patet utique naturam metallicam non emendari, præterquam in sua natura metallica, & non in alia quavis, adeo ut hac via per nostram artem perficiamus aliquot mensibus, quod ipsa natura vix mille posset annis. Nam in mineris calor fere nullus, qui si vel tantulus inesset, opus naturæ celerrimum foret. Ut in arte nostra duplicem calorem habemus, sulphuris videlicet, ac ignis, ut alter alteri subveniat. Non est ignis (ut volunt Constantinus & Empedocles) de substantia materiæ, qui tamen opus augmentat, alioqui sequeretur ejusmodi calorem indies magis ac magis penetrare, quod est erroneum. Verum ignis duntaxat omnem artem regit, quo natura utitur, aliud nihil adferre possumus. Igne vehementi verò non alterantur inter se vicissim, neque moventur. Fiat igitur ignis digerens continuus, non violentus, subtilis, conclusus, aëreus, circundatus, alterans, & non comburens: ita me Deus amet, jam tibi narravi omnem ignis construendi modum, considera igitur ac rumina verba mea particulatim: siquidem ignis omnem comprehendit artem, ut patet ex omnibus locis Codicis veritatis. Considera pariter quid Rosarius magnus in hanc sententiam adfert: Cavete (inquit) ne solutionem vestram acceleretis, perficere volentes illam ante requisitum tempus: nam hæc præcipitatio signum est privationis conjunctionum: sit igitur ignis vester perseverans, ac lenis, in modum gradus naturæ, corporibus mitis, digerens, & frigus excludens.

Item adfert ad hæc Maria Prophetissa: Vehemens ignis impedit conjunctionem, & album in rubeum tingit coloris florum papaveris sylvestris, quod quidem per teipsum poteris imaginari, & ex opere, quemadmodum ego, discere. In calore fimi frustra tenui, & in igne carbonum absque medio, materia mea sublimata est, non soluta: Verum in igne quem dixi, vaporoso, digerente, continuo, non violento, subtili, circumeunte, aëreo, claro, clauso, incomburente, alterante, penetrante, & vivo bene successit. Jam si fueris qualem te decet esse verum inquisitorem, facile per hæc verba intelliges qualis esse debeat. In Turba habetur, experientia artificialis te docebit qualis sit ignis. In Lumine Aristotelis Chemistæ: Mercurius (inquit) in triplici vase coquendus est, ad evaporandum & convertendum activitatem siccitatis ignis, in humiditatem vaporosam aëris circumeuntis materiam. Geber & Seneca hoc ipsum affirmant: Ignis (inquiunt) materiam nostram non digerit, sed calor ejus alterans, siccus per aërem existimatus, quod medium est quo ignis movetur, & humectatur. De hoc dicere hactenus distuli: nam ignis omnia perficit, vel destruit Aros & Calib. In toto nostro opere (inquiunt) Mercurius & ignis tibi sufficiant, in medio, & in fine: sed in principio non ita se res habet: siquidem non est Mercurius noster: quod intellectu facillimum. Item Morienus ait, Scitote nostrum Latonem esse rubeum: sed inutile nobis existit, usque dum albus fiat. Scitote etiam aquam tepidam penetrare, ac albefacere, quemadmodum ipsa est, & ignem humidum & vaporosum omnia operari.

Rursus Bendegid, Jo. Mehungus & Haly: Vos qui dies & noctes (aiunt) quærentes, vestras dilapidatis pecunias, facultates, & opes vestras consumitis, atque tempus inutiliter, torquetis ingenia vestra circum librorum subtilitates, admonitos ex charitate volo (per compassionem) velut pater motus erga filium: ut (inquam) albificetis Latonem rubeum, per aquam albam suffocatam atque tepidam: cæterum frangite tot sophisticos libros, tot regimina, tantasque subtilitates relinquite, mihi credite, ut bene sit vobis: vana siquidem hæc sunt opera cuncta, præter id, quod jam vobis dixi: & in hunc scopum tendunt omnia, quæ scripta sunt. Quid melius clariusve dici posset unquam?

Codex etiam omnis veritatis ad hæc: Dealbate (inquit) rubeum, & postmodum rubeum faciatis album, in eo tota consistit ars, ejusque principium & finis. Ego autem dico tibi, nisi nigrum effeceris, minime dealbare poteris, siquidem nigredo est initium albedinis, & nigredinis finis est signum putrefactionis corporis penetrati jam & mortificationis. At hæc inquit morienus ille sapiens Philosophus Rom. Nisi putrefiat & nigrescat, non dissolvetur, & nisi dissolutum fuerit, ab aqua sua non poterit penetrari, neq; dealbari, unde nulla conjunctio, mixtio

mixtio nulla, & per se consequens nulla prorsum unio, quæ postrema fieri non potest absque mixtione: item compositio præcedere debet alterationem. Ad hunc itaque modum per ejusmodi gradus nostra materia tractatur ad imitationem operis naturæ, in omnibus absque diminutione vel additione cujusvis alterius. De ponderibus vero, ne quis multum sit anxius, quænam sint, & qualia, quibus natura utitur, sciendum utique minerarum locis non haberi: nam ubi solum unum, quid his opus esse videtur, & alibi, quam inter duo, vel plura? Pondus autem nostrum est respectu sulphuris existentis in Mercurio. Siquidem (ut antea dixi) elementum ignis, quod in Mercurio crudo non dominatur, hoc ipsum est, quod materiam digerit. Quapropter omnis, qui vere Philosophus erit, optime sciet quanto subtilius est elementum ignis aliis elementis, & ista vincere quanta proportione valeat. Pondus igitur est in elementali prima compositione Mercurii, & non in alio quovis opere. Proinde compositio primo loco fieri debet, vel conjunctio, postmodum alteratio, postea mixtio, & postremo tandem fiet unio. Quicunque volet in his imitari naturam, hujus observet ordinem atque pondera duntaxat, ut Codex omnis veritatis habet. Si confectio fiat absque pondere, retardabitur opus, quo fiet ut animum facile despondeas. In hanc sententiam optime loquitur Albugazal præceptor Platonis: Terrena potentia super sibi resistens, pro resistentia dilata, est actio agentis in illa materia. Verba sunt mere aurea, ponderum fundamentum nobis aperientia, quæ non facile, nisi doctus, intelliges, vel à quopiam explicata fuerint, insigniter docto. Ipse tibi libenter exposuissem, nisi Deo votum, æquitati, Philosophisque præstitisse, me unquam nudis verbis expositurum, aut vulgato sermone pondus, materiam, neque colores, ac solum parabolis (ut infra mox audies) veris & perfectis, absque diminutione & superfluitate, ad imitationē sapientum. Antea dixi de hujus artis inventoribus, eisque qui habuerunt, me quoque habuisse perfecisseque lapidem à principio usque in finem fassus sum: item de imposturis, quas sustinui, & propter eas ingentes impensas & labores intolerabiles, ab anno decimo octavo ætatis meæ, usque ad annum sexagesimum quartum, priusquam artem adeptus essem. Verum si habuissem ab initio libros omnes, quos postea nactus sum, citius ad eam haud dubie pervenissem: nihil aliud quam falsissima legebam recepta, & libros erroneos: præterea non nisi cum perversissimis furibus, hominibus nequam, & impostoribus communicare contingebat. Sed postquam scivi, familiarem notitiam habui cum quindecim bonis viris, qui pariter sciebant lapidis artificium, & præcipuè cum quodam Barbarino (sciveram nihilominus artem duobus annis priusquam elaborassem, vel perfecissem) hic inter disputandum (cum ex improviso dixissem, me nondum expertum) fuisse conabatur à proposito vero divertere, quapropter deserui societatem ejus. Disputabamus potissimum de modo celandi, & contegendi hominibus indignis artem. Verum in ignis structura scribentium alii dissentiebant ab aliis, quamvis ad eundem scopum tenderent omnes, ut nempe fieret ad hunc modum, ne fugiens prius avolet quam ipsum persequens, quocunq; modo pararetur ignis. Conclusionem igitur hanc meam ut intelligas, arrige attentius aures: Opus nostrum fit ex una radice, & ex duabus substantiis Mercurialibus, crudis, assumptis, ex minera tractis, puris, & mundis, igne conjunctis amicitiæ, ut exigit ipsa materia, assiduè coctis, usquedum ex duobus unum fiat, in quo quidem uno corpus spiritus, & iste corpus, facta sunt à commixtione.

Postmodum augeatur ignis donec fixum corpus tingat non fixum suo colore naturaque: nam ubi ritè mixtum est, omnia vincit, ad suam naturam & virtutem adducit, ac tandem superat & tingit millies millena, ac decies millies millena: id qui vidit, is pariter credit. Ad hunc itaque modum virtute, quantitateque multiplicatur, ut fatentur venerabilis ille Pythagoras, Isudrius, & Codex omnis veritatis. In nullo unquam librorum reperi multiplicationem, præterquam in Rosario magno, in Pandectis Mariæ, in Veridico, in Testamento Pythagoræ, in Turba, in Morieno, in Avicenna, in Bolzain, in Albugazal fratre Bendagid, in Iesid Constantinopolitano, at in aliis si habeatur, non intellexi, nec ab ipsis addiscere potui. Novi quendam ex Marchia Anconæ, qui lapidem optimè noverat, multiplicationem autem ignorabat, hic me sedecim annos integros sollicite insequutus est, ut disceret, verum ex me nunquam scivit, libros enim quos dixi, habuit ut ego. Totam speculativam igitur, & principia mineralia, cum suis rationibus detexi, quibus verum à falso discerni potest, modo vero practicam attexere visum est, obscuris verbis tamen ut egomet elaboravi, & quater composui dictum lapidem. Quicunque igitur hunc meum libellum habuerit, ac legerit, ab omni liberari merito deberet anxietate, nec non veritatem cognoscere citra defectum, dilucidius enim scribere haudquaquam potuissem, nisi rem ad oculum demonstrarem, quod quidem omnis ratio dissuadet. Ipse tu cum sciveris longe me cautius velabis, ægreque feres me tam apertè scripsisse. Voluntas Dei vetuit omnibus palam fieri, quod valde paucis notum esse bonum est, ut in Turba passim legitur.

Quarta Pars *Libri* Bernardi *Comitis Marchiæ Trevisanæ*, *de Practica Philosophici Lapidis.*

CUm in hac Arte maximè profecisse me percepissem, cœpi doctos in ea potissimum quærere ac frequentare: decet enim probatos Viros sibi similibus adjungi, & non aliis. Cum igitur per celebrem quandam civitatem Appuleam Indiæ transirem, audivi doctissimum in ea residere virum in omni scientiarum genere, qui parem in hunc mundo non haberet. Hic pretium disputationis instituerat omnibus in arte peritis, libellum foliis & coopertorio puro, puroque auro fabrefactum. Quapropter honoris avidus, animum facere mihimet ipsi non dubitavi, ac ad præscriptas disputationes disponere, addente mihi ad hanc susceptam provinciam calcaria viro doctissimo, veniente mihi in mentem etiam, audentes ad sublimia provehi, timidos dejici, ac perpetuo humi degere, viriliter in palæstram transii, fatoque palmam obtinui disputationis coram astantibus, libellusque præmii fuit mihi per facultatem Philosophiæ admodum honorificè oblatus, ut circumspectarer ab omnibus. Deinceps animi studio fatigati recreandi gratia, campos amœnos, & prata quærens, in lympidissimum incidi fonticulum, pulcherrimo lapide circumseptum, atque munitum, supra quercinum truncum, cætera muro circundatum, ne bruta ad eam intrarent, nec aves in eo balneum sibi facerent,

facerent. Super hunc fontem sedens, contemplatus sum ejus pulchritudinem, ac vidi superius clausum. Ea faciens iter vix senex, & venerandus admodum, ut Sacerdos, à me salutatus honorifice, & rogatus quamobrem iste fonticulus ad eum esset modum superius, inferius,& ad latera circumquaq; clausus, & munitus: amico responso me dignatus ait: Est quod scias, amice mi, fontem hunc esse valde mirabilis ac terribilis virtutis præ cæteris omnibus totius mundi fontibus,pertinet ad Regem solum hujus patriæ, quem fons optime novit, & ipse fontem. Prætereuntem Regem hac semper ad se trahit, & à Rge non trahitur. In eo balneo manet ducentis octuaginta duobus diebus, quibus ad tantum juventutis robur adducitur, ut a nemine quantumvis robustissimo vinci queat. Curavit igitur suum concludi fonticulum albo lapide rotundo, ut vides, in quo relucet fons clarus, velut argentum, & cœlestis coloris, ut etiam esset fortior, ne ab equis & aliis destrueretur, induxit quercum veterem fissam per medium, qui tuetur à solis radiis, umbram faciens. Deinceps, ut vides, muro circumdatur valde spisso: primo duro lapide & claro clauditur, tum demum cava quercu, maxime quia terribilis est naturæ, adeo ut omnia penetret semel inflammatus, ac irritatus, item si evanesceret, actum de nobis esset. Rogavi postmodum utrum ipse Regem in dicto fonte vidisset, qui respondit, se vidisse quidem intrantem, sed ab eo tempore, quo per custodes in eo clauditur, non apparet amplius in centesimum & trigesimum usque diem: tandem emergit admodum splendens, ac nitens. Custos portenarius, balneum assidue calefacit, ut persistat in calore, qui in aqua fontis occultus est, ac dies & noctes calefacit absque intermissione. Interrogavi rursum cujus coloris Rex esset, qui ait vestium esse panno aureo primum ab initio, deinceps holoserica diploide, vel thorace nigro, camisia quidem alba supra nivem, ejus carnem tamen, vel sanguinem rubicundissimum. Rogavi deinceps utrum Rex eo veniens multam cohortem extraneorum, plebisque minutæ secum adduceret? respondit amice, ac subridens: Cum Rex huc venire proposuit, relictis omnibus suis aulicis & extraneis, solus intrat, nemine fontem præter ipsum appropinquante, & solam ejus custodiam: cujus curam habet homo valde simplex, imo simplicissimus hominum ejus supplere vices optime posset, cum aliud nihil efficiat, quam calefacere fontem. Petii rursum utrum fonti Rex esset amicus, & fons ipsi? qui ait, mirum in modum sese vicissim amant, fons Regem attrahit, & non Rex fontem: nam Regi velut mater est. Interrogavi tandem cujus generis Rex esset? respondit esse ex fonte, qui talem, ut est, effecisset absque alia re quapiam. Petii utrum multos haberet aulicos, qui ait, sex duntaxat habere, qui successionem expectant, si forte Rex quandoq; mori posset, potitentur etiam, ut ipse, regno: hinc fit, ut illi serviant, quia sperant ab eo multam dominationem & possessionem. Tandem interrogavi utrum senex esset, qui respondit seniorem esse fonte, suisque maturiorem subditis quibuscunque. Qui fit igitur, (petii) ut isti non interficiant Regem, à cujus morte tantam successionem expectant, cumque sit adeo senex? Qui ait: Quanquam admodum provectæ est ætatis, nihilominus subditorum suorum nullus adeo patiens algoris atque sudorum, pluviarum, ventorum, & laborum ut ipse: item nemo illorum per se, nec simul omnes occidere possent, neque vis ulla. Quomodo igitur possidebunt regnum si mori nec etiam occidi possit ab aliquo? Respondit, sex ejus subditi sunt ex fonte, à quo possident omne quod habent, ut ille, quo fit, ut à fonte trahantur maxime. Rex occiditur ab ipso fonte pariter ut illi, resuscitatur per ipsum, deinceps ex substantia regni sui, quæ posita est in minutissimas partes, quisque subditorum ejus portionem accipit,& quantumcunque minutissimam particulam quilibet habeat, æquatur opulentia, viribus & potentia Regi, fiuntque inter se æquales. Interrogavi rursum quanto tempore illi expectandum esset? qui subridens iterum ait: Scito Regem intrare solum absque subditis, etsi fons amet etiam istos, non tamen intrant, quia nondum hanc dignitatem promeriti sunt. Verum intrante Rege veste auri puri contexta foliis, & contecta exuitur, quam primo suo tradit cubiculario, Saturno dicto, hic servat diebus quadraginta, plus quandoque duobus ad summum, postquam semel habuit. Deinceps exuit Rex thoracem holosericeam nigram, quam secundo suo cubiculario Jovi nomine tradit, qui custodit viginti duobus diebus, tum demum Jupiter jubente Rege, tradit Lunæ, quæ tertia persona est pulchra & resplendens, hæc viginti diebus servat. Tum demum Rex in pura camisia alba nivis instar, aut salis floris existit, quam etiam exuit, eamque Marti tradit, hic servat quadraginta diebus, aliquando duobus advenientibus. Postmodum Mars, Deo jubente, tradit Soli flavo, non claro, qui servat quadraginta diebus. Tum demum venit Sol pulcherrimus, & sanguineus, qui statim camisiam arripit. Interrogavi tandem, quid inde fit ex istis omnibus? qui ait: Fons deinceps aperitur, ac ut camisiam dedit illis, vestem, atque thoracem, momento jam suam carnem sanguineam & rubeam tradit omnibus manducandam, jam demum habent quod optabant. Rursus petii, utrum tanto tempore semper expectarent, & unum prius aliquam remunerationem servitiorum habere possent, in finem usque nisi perseverent? qui ait: Statim atque albam habent camisiam: quatuor istorum aulicorum, si velint, gaudere potuerunt, opibus quoque frui plurimis: verum dimidia parte regni solummodo potirentur, quapropter malunt, vel tantillo diutius finem atque exitum expectare, ut etiam diademate regio sui domini coronentur. Interrogavi an unquam aliquis accederet medicus, vel quidvis aliud eo tempore? qui respondit nullum, nec quicquam aliud præter custodem unicum qui subtus calorem excitat continuum circumeuntem & vaporosum, præterea nihil. Rogavi, num custos hic multos labores pateretur? qui ait, plus à principio quàm sub finem, quia fons inflammatur. Petii utrum vidissent multi? qui respondit, versatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognovit eorum qui sunt in mundo. Rogavi latius quid agerent? quia ait, Si volent sex illi Regem iterum purgare potuerunt in fonte diebus tribus, circuendo locum juxta contentam continentiam, dando primo die thoracem, secundo camisiam, ac tertio carnem suam sanguineam. Dixi ad hæc quorsum ista? at ipse, hactenus tibi respondi? fatigatus sum. Quod cùm percepissem, nolui esse molestus, ut abeuntem comitatus sum aliquatenus, illi quoque gratias agens immortales, valedixi. Venerabilis admodum senex fuit atq; sapientissimus, usque adeo ut ipsi obedirent cœli, cunctaq; tremerent coram ipso. Sopor etiam invasit me, ut rediens ad fontem aliquantisper quiescere destinaram, sedemque super hunc abstinere non potui, quin claustra omnia

secreto

secretò reserarem. Interea cum libellum meum disputationis præmium inspicerem, per suum splendorem & pulchritudinem, soporem antea conceptum auxit, ut oscitantia quadam à manibus in fontem delapsus sit, quod me pessimè habuit, volebam enim servare in memoriam honoris adepti. Cumque inspicerem disparuit ab oculis, existimans igitur in fundum decidisse fontis, aquam exhaurire cœpi, cum industria tamen, adeò ut non maneret in eo, nisi decima pars ejus cum decem partibus. Cumque totum exhaurire conarer, tenaces erant valdè interea dum in hoc opere fatigarer, supervenerunt aliqui, ut ultra haurire impedirent. Priusquam abirem tamen, conclusi rursum omnia, ne quispiam perciperet me fontem exhausisse, neque vidisse, neve fortè mihi libellum etiam surriperent. Tum demum cœpit excitari calor circumcirca in balneo ad lavandum Regem: Ego autem ob perpetratum facinus adductus sum in carcerem, ibidemque detentus quadraginta diebus. Quibus absolutis fui relaxatus, & ad fontem reversus ut viderem ipsum: obscuræ nubes apparuerunt, quæ durarunt longo tempore. In summa vidi sub finem omnia, quæ desiderabat animus, absque multo labore: qui te non torquebit etiam adeo, modo rectam ingressus viam, ab ea non deflexeris ad erroneas, at naturam in omnibus fueris imitatus: Concludens dico tibi, quicunque libellum hunc meum legens, lapidem per ipsum non intellexerit, nunquam intelliget, quicquid operetur. Nam in hac mea parabola totum opus continetur in practica, diebus, coloribus, regiminibus, viis, dispositionibus, & continuationibus, quantò melius fieri potuit narravi singula, pietate, charitate, & compassione motus erga desolatos operatores, in hac arte pretiosissima. Finem igitur faciens libello meo, Deum Optimum Maximum rogo, cujus gratia fuit absolutus, ut aperiat mentes hominum bonæ voluntatis, quibus, ut ingeniosis, pauca difficultas erit, modo abstineant à somniatis phantasiis, & subtilitatibus sophistarum, in via quoque naturæ maneant: quæ per meam speculativam demonstratur. Valete in Jesu Chrito omnes, & memores pauperum esto, cum ad hunc thesaurum inexhaustibilem perveneritis. Deum orare, qui vos docebit ulterius.

Bernardi Trevirensis *ad Thomam de Bononia Medicum Caroli octavi Francorum Regis Responsio.*

Obsequiis mihi possibilibus tibi exhibitis, venerande Doctor, & Domine honorande. Noveris me per dominum Aldericum recepisse immensam & copiosam epistolam tuam, unà simul lapidem secretissimi operis tui: quod certè insigne argumentum fuit amicitiæ: ex quo manifesta & gravissima quidem est confidentia tibi mihi exhibita, & quam magno & acri præfulgeas ingenio. Nunc autem tuæ epistolæ lubens respondebo. Quædam enim à te doctè & ingeniosè scripta approbo, quædam verò non arroganter redarguam, sed strictius & Philosophicè perstringendo aliter honoris tui causa & observantia pertractabo. In hac enim arte sacra & occulta, ut in aliis, experientia practicæ veritatem theoricæ debet corroborare. Quare venerande Doctor, nunc talibus rescriptis & libellis nos mutuò visitemus, quando præsentia corporali uniri non valemus. Cæterùm tuæ sapientiæ est (ut optimè nosti) res per causas cognoscere & intueri; quoniam experimentum fallax est, cujus notitia non præcesserit. Philosophantibus enim inest firma discretionis meditatio, ut operis quod fieri debeat perfectio ad extremum commodè perducatur. Erroris nempe contingentia evenit ad opus accedere volentibus; omisso & neglecto mentalis practicæ judicio, quam theorica in anima operatur priusquam ad opus conficiendum operationes accedant. Nam opus requirit naturam, & non contrà. Qui ergo vult quicquam efficere, animam disponat, ut rerum naturas & eventus intelligat: postea verò tutò manus ad operandum emittat. In his siquidem animum tuum apertè nosco sublimem, experimento tuo in epistola tua præscripto. Nam ut aqua quæ natura sua frigida & humida est, si vegetabilibus permixta fuerit, aliam suscipit qualitatem, & id decoctione rei permixtæ suscipit & induit qualitatem: sic & argentum vivum in reb. sibi familiaribus & permixtis. alteras suscipit naturas & qualitates: ut si Soli jungatur, Solis qualitates: si Lunæ, Lunæ qualitates: si Veneri, Veneris: & ita in aliis speciebus metallicis: unde hæ species decoquendæ sunt in eo, & ipse Mercurius est aqua earum, in quo alterando convertibiliter suscipit mutationes harum. Et aqua hæc naturam ab ipsis contrahit in similitudine vegetabilium in simplici aqua decoctorum: quamvis hæc species extrinsecè sub forma fluxus non alteretur in colore, ratione densitatis materiæ & terræ immersæ unitæ proportionabiliter aquæ Mercurii: in cæteris verò humoribus diaphanis aliter reperitur. Alterata enim hæc natura alteratur, & color extrinsecè ei latet sub specie Mercurii, qui visui non apparet. Hoc autem est à te diffusiùs disputatum & ostensum, quomodo aqua simplex fluminum est prima materia & nutrimentum vegetabilium, & ideo omnium animantium, & sensibilium: Quare si quid omnium istorum in ea decoquatur, virtutem & proprietatem naturæ illorum recipit & induit: unde cùm summè frigida, ratione tamen in ea decoctorum, operatur in nobis effectum calidi in primo gradu, ut tuo utar sermone. Insuper nihil est quòd magis nutriat quàm jusculum sive decoctum bonarum carnium, & si aqua in qua carnes & olera sunt decocta, sive res ipsæ in qua decoctæ, si madidæ sumantur, aut si ipsa aqua simplex post decoctionem sumatur aut bibatur: nihil quidem nocet imò multum prodest & juvat, quamvis priùs in ejus simplicitate & natura fuisset nociva. Hoc autem fit, quia illa aqua non est talis qualis fuit antè. Similiter argentum vivum est omnium metallorum materia, & est veluti aqua propter homogeneitatem quam habet dum vegetabilibus & animalibus, & recipit virtutem eorum quæ sibi in decoctione adhærent & commiscentur: quòd cùm sit frigidissimum, potest reddi calidissimum brevi tempore: & eodem modo temperatum potest fieri cum temperatis subtilissimo artis ingenio. Nullum autem metallorum melius sibi adhæret quàm aurum (ut dicis) ideo ut quidam opinantur: Aurum non est aliud quàm argentum vivum coagulatum vi sulphuris, &c. Ideo vis concludere, ut puto & bene, quòd si aurum in argento vivo decoquatur seu dissolvatur debitè & via naturali artis, ipsum argentum vivum naturales proprietates illius auri acquiret. Veruntamen hujus decoctionis & solutionis metallorum via, paucissimis nota est ac patet: quoniam ejus dissolutionis causa est argenti vivi humiditas restricta densitate homogeneæ terræ, & contrà: terræ frigiditas aqua sibi homogenea, homogeneitate qualitatum permanente: ut est simplex siccum in

in ea, & duplex frigidum, & simplex, humidum sub disproportione immaturitatis ad anaticam proportionem maturi Solis digesti. Differt ergo solvens à solvendo, proportione & digestione, & non materia: quia præter ullam admixtionem natura hoc formaret ex illo, quemadmodum mirabiliter natura ex argento vivo aurum mirabiliter ac simpliciter procreat, ut doctè tua Epistola disseruisti. Nam in vegetabilibus humor aquæ simplicis pro dissolutione intrinseca sumitur, ut res arte congelatæ diffundant in illam suos effectus: & rerum dissolutio contingit cum aquarum congelatione, & congelatio aquæ cum rerum dissolutione, & contra: sic & eodem modo in aqua minerali cum suis speciebus. Qui ergo novit artem & secretum dissolutionis, pervenit quidem ad artis secretum, quod est species permiscere, & naturas ex naturis extrahere, quæ in ipsis latent effectuosè. Quomodo ergo veritatem reperit, qui argenti vivi naturam humidam destruit? ut fatui, qui ipsius speciem à metallica dispositione, sive dissolutione difformant, & humidum naturale dissolvendo corrumpunt, & disproportionant argentum vivum à qualitate prima minerali, quæ nihil aliud requirit quàm puritatem & simplicem decoctionem. Exempli causa: Qui in salibus, vitriolis, & aluminosis rebus ipsum deturpant, destruunt, & in aliud mutant quàm sit natura argenti vivi. Semen enim quod natura sagacitate & clementia construxit, ipsi violando & destruendo conantur perficere, quod indubitanter destruunt ad operis effectum. Semen enim in humanis & sensitivis à natura formatur, & non ab arte, sed arte conjungitur & permiscetur: nihil tamen ei abstrahendo, nihilque addendo, si eadem species novitate generis debeat procreari: sic manente & stante eadem materia, subsequitur eadem forma, & non aliter. Quare egregie Doctor falsa & vana est omnis doctrina, quæ alterat Mercurium, qui sperma est, ante conjunctionem metallicarum specierum cum ipso. Si enim exiccatus fuerit, non dissolvit. Quid igitur faciet in dissolvendis speciebus? Nam si calefactus fuerit præter digestionem naturalem, non efficiet nec generabit calorem veluti febrilem in mineralibus speciebus, & impertinenter de frigido calidum, & de passivo faciet activum: unde error incorrigibilis erit & vanum opus. Exempli causa: fatui ex minoribus mineralibus faciunt & extrahunt aquas corrosivas, in quas projiciunt species metallorum, & eas corrodunt. Putant enim propterea illas solutas esse solutione naturali, quæ quidem solutio requirit permanentiam simul, scilicet solventis & soluti, ut ex utroque nempe masculino & fœminino semine nova species resultet. Amen dico tibi, quòd nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissolvit, nisi illa quæ permanet eis in materia & forma, & quam metalla ipsa soluta possunt recongelare. Quod in aquis fortibus non contingit, sed potius est deturpatio compositi, utpote, corporis dissolvendi. Nec corporibus pertinet aqua in solutionibus, quæ eis in congelationibus non permanet: & tandem Mercurius est hujuscemodi, & non aquæ fortes seu quam fatui existimant, aquam Mercurialem limpidam & diaphanam. Si enim diviserint seu obstruxerint homogenitatem Mercurii, quomodo stabit & conservabitur proportio prima seminis fœminei? Quia Mercurius non suscipit congelationem cum corpore dissoluto, nec resurget species in administratione artis in posterum, imò quid aliud sordidum & inutile. Sic tamen solvere se putant, in natura errantes, sed non solvunt. Quia aquis fortibus abstractis, corpus ut priùs liquefit, nec aqua illa erit ei permanens, nec substat illi corpori pro humido radicali. Corpora quidem corroduntur, tantò magis à metallica specie alienantur. Quare hujuscemodi solutiones non sunt fundamentum artis transmutatoriæ, sed potius imposturæ Alchymistarum sophisticorum, qui putant in his hanc artem sacram latere. Dicunt quidem se solutiones facere, sed perfectas species metallicas non efficient: quia naturaliter non manent sub proportione vel specie prima, quam Mercurius aqua in speciebus metallicis permittit. Corrumpitur enim Mercurius cum eis alterativè & non dissipativè. Quia dissoluta corpora in eo, nunquam ab eo separabuntur, sicut ab aquis fortibus vel cæteris corrosivis, & species speciem induit atque occultat habens illam latenter & perfectè: veluti Sol & Luna in eo dissoluta occultè retinentur. Nam natura illorum abscondita est in Mercurio usque ad sui reinspissationem, cujus ipsa latentia erunt causa cùm lateant in ipso; & sicut Mercurius dissolvit ea, & abscondit in ventre suo: sic & ipsa congelant eum: & quod fuit durum, fit molle: & quod molle, durum, specie tamen permanente: quæ specie sunt metalla & argentum vivum. Qui ergo sic dissolvit, potius congelat, & species corruptæ conjunctæ pristinam formam recipiunt artis decoctione. Quamvis hæc dissolutio diversos faciat apparere colores, propterea quòd species remanent velut mortuæ: proportione tamen intrinseca manente & integra. Unde Dominus in Evangelio similitudinariè loquitur de Vegetalibus: Nisi (inquit) granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Ista igitur alterativa corruptio formas abscondit, naturas absolvit, proportiones custodit, & colores alterat ab initio ad finem. Quia incipiente aqua cooperire terram, incipit abscondi color niger sub albo, aëre cooperiente aquam & terram, apparet color citrinus, qui tandem vertitur in rubedinem, igne videlicet regente aërem sive reliqua tria elementa. Et isti colores ultimi absconsè & intrinsecè permanent & apparent sub specie spiritus albi in Mercurio liquido, usque ad sui reinspissationem in pulvere qui est in corporibus: quia animal latet in spiritu, sicut in inspissatione spiritus & anima latent in pulvere seu in corpore. Est enim corruptio in alterandis rebus, sed non dissipatio partium, nisi fuerint partes superfluæ abjiciendæ, inutiles generationi: unde artifex opus depurat, ut meliùs digestio contingat. Exemplum patet in granis. Nam duorum granorum tritici, si unum in terram bonam projiciatur, ibi putrefit & moritur, & exteriorem amittit formam, & nihil inde dissipatur, imò tempore suo crescit ad multitudinem fructus: & ita dicitur, & fit tantùm corruptio formæ & non dissipatio materiæ. Si verò aliud granum in ignem projiciatur, tunc corrumpitur & in materia & in forma, totumque dissipatur: & illa corruptio inutilis est generationi. Quare corpora non dissolvit aqua, nisi illa quæ fuerit suæ speciei, & quæ à corporibus poterit inspissari: nec unquam nutriuntur corpora ad generationem, nisi consimili ad conservandum species perditas à corpore illo transmutatorio per operis artificium: quamvis vegetabilia ex diversis speciebus nutriantur, quæ tamen ante quam primùm illa nutriant, dissolutione priùs facta ad proportionem attrahentium assimilantur. Notandum est igitur quòd diversis modis dissolutiones metallorum

tallorum contingunt: Vna eſt quam ſciunt fatui: ut ſupra dictum eſt, cum rebus extraneis non permanentibus cum ipſis metallis ſolutis: quæ vocatur potiùs deſtructio corroſiva & deturpatio compoſiti. Secunda ſolutio eſt quæ fit ignis potentia & vi, quæ etiam non eſt vera ſolutio, ſed potius liquefactio partium elementalium adinvicem ligatarum. Ignis enim ardor extrinſecè compoſitum ejus intrinſecè naturalem ignem ſive nativum interius repetit ſolvendo, qui etiam ignis interior & proportionalis in aëre habitat, ideo ipſum aërem ſolvit. Aër autem ille ſolutus, in aqua reſidet & habitat, & aqua in terra, ipſaque aqua terram ſolvit, ita quod activum & paſſivum liquefacit, ſed illa liquefactio non eſt vera diſſolutio, imò diſſipativa eſt: quia ſunt ſibi ibidem elementa homogenea de proportione fixa ex digeſtione mixta, & unum de potentia alterius à reliquo generaliter eſt eductum. Et ideo hoc contingit in corporibus mundis, in quibus fixæ ſunt naturæ elementales. Quare in eis ignis flamma liquefacit, & totum idem ſolvit compoſitum ad fluxum, & non ad ſeparationem: quia ignis fluere non poteſt, niſi fluxerit aër ſubſtantialis ſibi: nec aër fluit niſi ſolvatur aqua: nec aqua fluit niſi & terra fluat, & contrà: ut terra ab aqua diſſolvitur, ſic vice verſa, aqua aërem retinet & congelat, & eodem modo ſurſum aſcendendo, aër retinet ignem in congelatione: quia magis fixa & figentia elementa ſibi coagentia fixionem efficiunt, utpote terra & aqua; & viceverſa, ignis & aër ad diſſolutionem ſibi coagunt. Sed iſta ſolutio dicitur liquefactio compoſiti, & non propriè ejus ſolutio, quia partes non ſolvuntur ab invicem ſeparabiles in generatione compoſiti, ſicut in tertia & vera ſolutione Philoſophica fit, quando compoſitum prædicto modo diſſolvitur, partes tamen permanent inſeparatæ, quamvis ſeparabiles, ita quòd virtus digeſtiſſimorum elementorum à diſſolvendis per diſſolvens extrahi poteſt, ſcilicet per argentum vivum: & partes groſſæ in diſſolutione tali capiunt latitudinem ſubtilitatis: propterea quòd corpus in ſpiritum vertitur: & contrà, ſpiritus in corpus, & fixa in volatilia, volatilia in fixa convertuntur. Iſta enim ſolutio eſt poſſibilis & naturalis, ſcil. per artem naturæ adminiſtrantis, & ſola eſt & neceſſaria in opere Philoſophorum: quæ per nullam aliam rem fieri poteſt, niſi per ſolum argentum vivum cum proportione ſagaci: ut bonus artifex noſcens intrinſecus naturas & proportiones, in operis initio debet proportionare. Iſtud enim opus, Domine mi, poſſunt hæc duo, & nihil aliud ingreditur ſeu generat & multiplicat, ut priùs dictum eſt. Præterea dicis, quòd purum ſecundùm opinionem multorum nihil eſt aliud, quàm argentum vivum coagulatum naturaliter vi ſulphuris: ita tamen quòd in ſubſtantia auri nihil remaneat de ſulphure, quod ipſum aurum congelavit: ſicut in fœtu humano quando in utero concipitur, nihil remanet de ſemine patris, ſecundùm opinionem Ariſtotelis, ſed tantùm ſemen viri coagulavit ſanguinem menſtrui mulieris: eodem modo poſtquam argentum vivum ſic eſt coagulatum, dicis, quòd forma auri perficitur in eo virtute cœleſtium, & maximè Solis: Verùm pace tua ac reverentia dixerim, non ita ſentiendum eſſe. Nam cùm Philoſophicè credendum ſit, aurum nihil aliud eſſe, quàm Mercurium anatizatum: id eſt, æqualiter digeſtum in viſceribus terræ mineralis, & hujuſcemodi Philoſophi ſignificarunt fieri ex contactu ſulphuris coagulantis ipſum Mercurium, & ex cauſa operis ejus, hoc eſt, ex Mercurio, calore proportionali ipſum digerente & inſpiſſante. Quare ſcire oportet, quòd aurum ſimul eſt ſulphur & Mercurius: hoc eſt, coagulans & coagulatum: & nihil aliunde accedit ei, niſi pura digeſtio vel maturatio quæ multiplicat qualitates, & excitat elementum ab elemento de potentia pura eorum in actum, nulla re alia quavis adjecta. Hæc autem digeſtio ſeu maturatio prodit activè: ab altioribus elementis, utpote igne & aëre, quæ non actu, ſed potentia ſunt in Mercurio: calore tamen extrinſeco excitata & coadiuta, & proprio ac naturali calore digerente: ſubtiliant elementa paſſiva in Mercurio actu, & non tantùm potentia exiſtentia verſus aquam ipſam: & aqua ſubtiliatur ad aërem, & aëa ſubſequitur ad ignem: & in hac proportionali actione naturæ & Mercurii digeſtione, maſculinum & fœmininum ſimul manent naturis clauſis: fœmininum quidem, ut, terra & aqua: maſculinum verò, ut aër & ignis: quam terram & aquam Mercurii in auro temperant Philoſophi, ſed aërem & ignem ipſi velut ſulphur in eo dixerunt: nec eſt alia extranea additio in viſceribus terræ. Et ideo nec in arte ſuper terram extranea additio ad Mercurii digeſtionem & inſpiſſationem ad aureitatem ſeu ſpeciem metallorum reperitur. Quamobrem Philoſophi dixerunt quòd ſulphur & Mercurius efficiunt Solem, hoc eſt, corporeitatem & permanentiam. Et ideo non ex hoc concluditur, calorem extrinſecum artificialem excitantem & coadiuvantem proportionalem intrinſecum ad digerendum & maturandum reliqua duo elementa minus digeſta & immatura in Mercurio, utpote aquam & terram eſſe de compoſiti ſubſtantia. Calor enim extrinſecus non eſt permanens intus cum quantitate ſeu pondere rei, nec eſt addens ad ipſa. Calor verò intrinſecus proportionalis & naturalis ſimplex eſt permanens cum quantitate & pondere digeſti ab eo Murcurii: quia calor ille pars eſt intrinſeca & eſſentialis ipſius Mercurii, ſcilicet duo elementa activiora in eo, ut pote aër & ignis. Quare ſtulti malè & abſurde dictum illud Philoſophicum intelligunt, quòd ſulphur & Mercurius Solem generant: quia (ut notum ſatis eſt) quemadmodum nec aër in prima compoſitione Mercuriali, vel poſthac digeſtione naturali metallica, recedunt & ſecernuntur ab aqua & terra: ita nec ſulphur [quod idem eſt quod aër & ignis] recedit nec ſecernitur à Mercurio, qui idem eſt quod aqua & terra. Qui autem aliter ſentit, aut contrarium aſſerit, non eſt Philoſophus naturalis: quia auri digeſtio tantùm contingit ac fit ex proportione prima Mercuriali, nulla additione facta ſubtus terram à natura, nec ſuper terram ab arte, ut dictum eſt. Nec repugnant prædictis, quod in hac arte purus Sol, & Mercurius mundus ſimul conjungantur: quia hoc ideò non fit, ut aſſeratur, aliud ſulphur eſſe in Sole, & aliud in Mercurio: aut alium eſſe Mercurium in Sole, & alium in Mercurio: ſed quia in Sole eſt maturior, & perfectior digeſtio quàm in Mercurio, & in Sole ſulphur eſt maturius, digeſtius, & ideo activius quàm in Mercurio. Unde Philoſophi dixerunt: Solem nihil aliud eſſe niſi maturum argentum vivum. Nam in Mercurio ſunt tantùm duo elementa actu, ſcilicet, & terra & aqua, quæ ſunt paſſiva: elementa autem activa ut aër & ignis ſunt in eo poteſtate tantùm. Sed (ut notum eſt) quando illa, aër & ignis, in Mercurio mundo deducuntur de potentia ad actum, ſcilicet ad debitam digeſtionem & proportionalem decoctionem, tunc fit aurum. Quare in auro ſunt quatuor elementa in æquali & anatica proportione coadunata

nata, in quo propterea actu est sulphur maturius & activius, scilicet aër & ignis, quàm in Mercurio. Ea propter aurum dissolvitur arte cùm Mercurio, ut ex maturo subveniatur immaturo, & sic arte decoquente & natura perficiente, maturatur compositio, Christi gratia. Unde causa elici potest, quare opere artis Philosophicæ citiùs & breviori tempore generatur aurum perfectius, nobilius, & in gradibus sublimius, quam opere naturæ. Quia natura hoc tantùm agit & operatur, solùm Mercurium in visceribus terræ absque quovis adminiculo coquendo & digerendo: quod non potest ad debitam proportionem auri aut alterius metalli parvo tempore contingere. Ars autem nostra juvat opus naturæ admiscendo Mercurio aurum maturum, in quo est sulphur optimè digestum, & ideò maturans & citò digerens ipsum Mercurium ad anaticam auri proportionem, elementa illius subtiliando. Unde arte sequitur mira hujus operis naturalis abbreviatio. Quare, mi doctor, ut ad priora revertar, non est existimandum secundùm errorem illorum qui dicunt, quòd ipsum agens masculinum fœminino in coagulando accidit, postea verò recedit: quia ut notum est in omni generatione, fœtus est activum & passivum. Oportet autem & passivum: id est, omnia quatuor elementa simul semper manere, aliter non fieret permixtio, & spes generationis fœtus excideret. Nam in quovis homine semen masculinum ad finem usque vitæ dicitur in eo agens cùm permiscetur spermati fœminino ab initio: si autem effunditur aut consumitur, ob id tunc natura vegetat & augetur mirabiliter & nutritur, & conficit sibi in eodem homine in ejus lumbis simile semen specificè. Similiter sentiendum est de semine fœminino in muliere: quare ambo semina semper stant & habenda sunt pro originalibus agentibus & patientibus primis. Est tamen varia & differens nativitas seu generatio mixtorum & vegetabilium. Nam simpliciter mixta dicuntur quæ præter nostrum intuitum sub terra nascuntur, aut circa ejus superficiem ex sola commixtione elementorum ad invicem compositorum: seu ex resolutione eorum prima: quia non vegetant, sed quantum materiæ in eis compacta & mixta fuerit, tantundem pristini ponderis eisdem compositis reservatur. Exempli causa: Quantum primò ponderat substantiæ Mercurialis massa in visceribus terræ sub dispositione minerali, tantundem auri inde digesti pondus permanebit: & potius diminuitur scoria & fæx à se abjecta, quam multiplicetur, propterea quòd non suscipit alimentum. Hujus autem primæ & simplicis mixtionis naturalis multiplex est gradus. Primus enim est elementorum quatuor nuda compactio seu compositio & immediata, in qua nondum est facta mutatio, seu exaltatio unius elementi ad aliud: sed simplex symbolizantis compositionis eorum unio perseverans & permanens. Cujus generis sunt lapides. Secundus autem gradus primum subsequitur, quia ex lapidibus prædictis mineralia (de quibus noster est sermo) generantur, & nobiliores subterraneæ species hinc emergunt & oriuntur: Quia in his incipit elementorum actio & transmutatio ad invicem, quamvis actio eorum non sit in tanta vivacitate & virtute, ut in vegetabilibus & sensibilibus, quia non vegetant nec sentiunt, ut priùs dictum est.

Tertius verò gradus lapides nobiles & gemmas comprehendit. Quia in ipsis actio perfecta & completa reperitur virtute elementorum compactorum, agentium ad invicem: ut fusiùs declaravi in Philosophia mea: ubi perspicuè ostendi, hunc tertium gradum simul cum secundo medium esse inter primam compositionem rerum naturalium, & secundam. Ergo altera rerum nativitas seu generatio est, quæ non simpliciter mixtorum, sed vegetabilium compositorum censetur: quæ quidem in quatuor genera seu impositiones distinguuntur & dividuntur: ut in altero meo libro ad te misso diffusiùs disserui. Sunt enim vegetabilia, maximè verò sensitiva, quæ ut plurimum ex masculi & fœminæ seminibus coitu commixtis & concurrentibus, sibi similia generant quod naturæ opus ars Philosophica imitatur ad generationem auri. Spermata quidem humana artificialiter nemo perficere potest, sed hominem disponere ad sui productivam generationem, utique per artem possumus. Nam semina vitalia tantùm à natura vegetabiliter in lumbis utriusque parentis digeruntur: possumus tamen ipsa parentum semina per coitum in vasis naturalibus commiscere, qui coitus est veluti ars disponens, & commiscens illa naturalia semina ad hominis generationem. Exempli causa: Semen viri tanquam maturius, perfectius & activius conjungitur artificio cum semine fœminæ immaturiori veluti passivo. Quod viri semen quia magis actu in se continet elementa agentia, ut sunt aër & ignis: quare est maturius & activius ad digerendum. Fœminæ verò semen actu magis continet elementa indigesta et passiva, ideo digerenda, ut sunt terra & aqua quibus in vasa naturalia fœminæ effusis & permixtis, nulla re extranea sibi addita [calore tamen extrinseco mulieris excitante & coadiuvante intrinsecum calorem proportionalem seminis viri,] activa elementa seminis viri digerunt, & maturant semen fœminæ, unde homo generatur perfectus in natura. Ita consimilis est huic hominis generationi, ars nostra Philosophica: quia ut in Mercurio [ex quo aurum à natura in vasis mineralibus procreatur] fit naturalis conjunctio amborum seminum masculi & fœminæ, ita artificio nostro fit artificialis & consimilis conjunctio agentium & patientium. Nam elementa activa quæ seminis masculini nomen sortiuntur cum elementis passivis, quæ sunt veluti semen fœmininum, naturaliter conjunguntur, proportione tamen naturæ debita semper observata. Dicitur autem conjunctio hæc prima Mercurialis digestio, in qua de potentia surgit actus, scilicet masculinum à fœmino: Hoc est, aër & ignis à terra & aqua, mediante pura digestione & subtiliatione ipsorum. Philosophi tamen & ingeniosi artifices naturam imitantes, præter hanc naturalem in Mercurio seminum digestionem, aliam subtilissimo ingenio conjunctionem ac digestionem fecerunt: unde ne dum aurum simpliciter, sed longè nobilius & perfectius procrearunt. Ipsi enim aurum (in quo activiora sunt elementa) tanquam semen masculinum cum Mercurio [in quo passiva existunt elementa] ut debitè dissolvatur, conjungi præceperunt, omni re extranea semota, præter calorem extrinsecum adhibitum, qui adiuvando excitat intrinsecum naturalem auri, ad digerendum activè maturandum Mercurium. Et ut generatur per naturam homo, ita & per artem aurum. Quamvis tamen arte eorum spermata seu semina generari non possint, propterea quòd illam mixtionem proportionis ad semina producenda ars nescit, ignoratque & compositionem in homine, & mixtionem sive proportionem primam, & causas subterraneorum quæ effluunt ex terra, ubi est proprius & naturalis locus generationis eorum. Sed illa semina

à natura

a natura producta artificialiter conjunguntur, ut inde ex ipsis compositivè producatur generandum, in quo ambo semina permanent simul permixta: quamvis Aristot. ut scribis, aliter sentire videatur. Non ergo post coagulationem Mercurii recedit semen masculinum sive sulphur nostrum; ut falsò quidam asserunt, hoc ita accidere, in ipso Mercurio virtute Solis maximè, & quod calore ejus præcipuè forma auri perficiatur, ut nonnulli putant, in subterraneis, imò potius vi motus globi & orbis ejus, ac universaliter totius cœli: quia radii solares tantùm superficiem terræ excalfaciunt, & non intrinsecus loca ejus profunda, in quibus specierum mineralium generatio contingit, cùm nec ad ea loca infima influentia cœli per radios deducta pertingat, quamvis motus elementorum subterraneus proveniant primùm à motu cœli, & non à radiis luminis ejus, nec ex eorum calore; vel alia influentia præter motum: quomodo autem hoc contingat, & quænam sit causa hujusmodi motus subterraneorum, puto tuam reverentiam non latere: ideò nunc supersedeo. Sol igitur non est præcipua causa auri, aut forma ejus, licet sit in eis similitudo nominum: quia sicut Sol est calidior cæteris planetis, sic aurum calidius est cæteris metallis, & consimili proprietatum differentia. Cætera etiam metalla planetis consimilia sortita sunt nomina, unde surgit error stultorum. Credunt enim quòd quilibet septem planetarum generaliter & specialiter per suam propriam influentiam unam speciem metallicam generet cui proprietate quadam convenit & in natura assimilatur. In subterraneis autem & vegetabilibus alio modo contingit, ubi cœlum seu Sol non tantùm propter motum est causa generationis ipsorum & augmentationis, imò etiam ratione caloris radiorum ejus. Sol enim calefacit ipsa vegetabilia, & superficiem terræ, reflexis scilicet elementis intensius usque ad ipsam terræ superficiem per radios ejus, propterea quòd radii ejus illuc usque pervenire possunt. Exempli gratia: A duodecimo enim cœlo quod ultimum gradum sublimitatis continet, inferius procedendo semper densiores seu minus subtiles subsequuntur orbes usque ad concavum orbis Lunæ, ubi alterabilia localiter consistunt, seu incipiunt & terminantur elementa sub hemisphærio generabilium & corruptibilium rerum permixta. Ideo ibidem ignis subtilior reperitur atque magis simplex, quamvis non omnino purus. Quia ignis simpliciter purus nequaquam in speciebus alteralibus reperiri potest separatim, sicut nec aliquod aliorum elementorum, quamvis in quolibet composito simplex ignis mixtus cum aliis elementis simplicibus reperiatur, aliter non essent elementa plura, sed unum tantùm. Radii igitur stellarum cœli, maximè verò Solis, pertranseunt regiones prædictas irrefracti, quousque ultra deorsum descendentes, in igne ratione densitatis ejus reflectantur: deinde descendentes ultra per sphæram ignis, ipsum ignem in aërem densiorem movendo reflectunt. Et consimiliter ipsi radii perpendiculariter progrediendo ad inferiora per sphæram aëris in ipsam aquam aëre densiore à qua in aërem reflectuntur. Et sic suo modo ab aqua per eos mota in aërem reflectuntur, quod etiam multò magis in terra conspicitur cum densitate alia super elementa. Ex hac autem decoctione & reflexione moventur elementa invisibiliter, licet non imperceptibiliter. Quia sentimus ex cœli motu calorem, & semper ad superius seu subtilius elementum in suum inferius & densius reflectitur, usque ad superficiem terræ mediantibus radiis stellarum perpendiculariter à sursum in infima descendendo: sic autem reflexis motis, & per Solis radios reflexos calor accidentalis in medio producitur, licet aliquando per radios aliorum stellarum aliæ qualitates hic inferius producantur: ut siccitas, frigiditas, ut ex Astronomia patet: non tamen propterea, quòd radii sint ex se calidi, sed tantùm sunt causa caloris, ratione jam dicta. Hæc autem vera esse apertè notum est ex Astronomia & arte Perspectiva, unde agnoscuntur quomodo generationes contingant seu influentiæ in vegetabilibus & sensitivis, quare hæc sufficiant. Astrologi autem vani aliter sentiunt: & putant influentias cœli esse virtute activitatis ejus, & non virtute motus ipsius: quod falsum est: quia radii cœli in orbibus superioribus nihil producunt aut efficiunt; ex quo activè cœlum influat in inferiora. Nam tales radii in præfatos orbes reflecti non possunt, nec eis commisceri, sicut in elementis reflectuntur & cum eis commiscentur, non quidem compositivè: sed eadem elementa motivè reflectendo & commiscendo, ut jam dictum est: in supercœlestibus autem non est receptio novarum qualitatum, seu peregrinarum impressionum: quamvis ipsi radii in elementis motis reflexibiliter miras efficiant qualitates. Quare Domine mi, Sol singulariter non est causa generationis auri, nec etiam mediante suo calore est causa vegetabilium, aut super terram, aut circa superficiem ejus miscibilium quæ scilicet à radiis Solis calefieri noscuntur, ut jam diximus, quod & Astronomiæ consonum est. Horum autem notitia longiorem non requirit disputationem, ob id ad reliqua pertranseo: quoniam si animum ad ea quæ diximus referas, sic intelligendum est, & verum reperies, quòd activitate sulphuris Mercurium digerentis & coagulantis forma ejus ab auro specialiter perficiatur: non tamen ex quovis metallo alio aut stella quavis hoc sentire debes, quod in tua epistola scripseris. Quod autem dictum est, sic sentiendum est de aliis metallis suo modo, differenter tamen: quoniam in aliis metallis est duplex sulphur. Unum, quod est superfluum, & quod potest separari manente forma metalli. Aliud sulphur est pars essentialis metalli, unita tamen argento vivo inseparabiliter, & non manente forma metallica ipsa: licet ipsum metallum imperfectum & sulphur eum perfici possit per medicinam corrumpentem formam ipsius metalli & aliam introducentem. Sed quid sentiendum sit in arte Philosophica de duplicitate ipsius sulphuris quam asseris, precor mi doctor præclare, ut salvo jure amicitiæ nostræ, & tuæ auctoritatis considerare velis. Non est hæc duplicitas sulphuris sic distincta in Mercurio coagulato in diversa metalla, ita ut unum ad generationem metallicam pertineat intrinsecè & essentialiter tanquam pars realis metalli censeatur, & aliud corruptioni tribuatur. Sed est in qualibet specie metallica æquè ut in auro vel argento, simplex & unicum sulphur: quod dicitur argentum vivum de compositione prima mercuriali, sicut declaratum jam est in generatione auri. Quoniam sulphur & argentum vivum tantummodò sunt quatuor elementa in ipso Mercurio, sic aut sic proportionabiliter disposita, ut requirit hæc vel illa species metallica. Illud autem quod existimatur sulphur secundum, & abjiciendum est quædam scoria & fæx metallorum in coagulatione Mercurii contracta, sive quædam superfluitas quæ immunda & impura in Mercurii digestione ad metalli formam

formam non sustinuit congelationem: quia non erat de natura homogenea & proportionali Mercurii apta coagulari & digeri in metallum. Hanc autem scoriam quidam Philosophi appellaverunt sulphur combustibile, quia in examine metallorum non potest subsistere, sed evanescit, aut in fæcem secernitur: Et hoc adducam exemplum: sanguis in sensitivis, & humor in vegetabilibus in coagulatione alias & alias substinuerunt partes: quia quædam partes sanguinis carneæ sunt proportionis, & ideò inspissari possunt & verti in carnem, & carnis retinent uniformitatem, & carnis nomen sortiuntur. Quædam verò superflui humoris sunt partes in poris residentes, quæ in soliditatem carnis minimè convertuntur, & ideo per sudores aut per medicamenta rejiciuntur extrà, & à vera carne separantur. Multò autem pauciora sunt superflua in sanguinea complexione, quàm in cæteris. Sic suo modo similitudinariè dicendum est de auro, & de aliis speciebus metallicis: ut Mercurius purior vel impurior in sua prima coagulatione plures vel pauciores continuerit & contraxerit superfluitates vel scorias naturales. Quamobrem differentia fit in Mercurii coagulatione, quæ specificat & efficit diversa metalla: & quicquid est Mercurii in speciebus metallicis; incombustibile & inseparabiliter permanens dicitur: quamvis in corporibus fixis fiat per artem volatile, per naturam tamen remanet inseparabile in proportione elementali. Quicquid verò erat scoriæ contractæ in Mercurio, & in eo permixtæ à principio, utique hoc est in congelatione per calorem in prima compositione Mercurii ad speciem metallicam digerentem: & ideò à mercuriositate seu Mercurii natura homogenea, veluti dejecta & heterogenea per examen tollitur, & à speciebus metallicis separatur. Hoc autem propriè non dicitur sulphur, sed scoria & superfluitas quædam, quia sulphur non est aliud quàm actus purus aëris & ignis calefaciens & digerens seu decoquens terram & aquam sibi proportionales & homogeneas in Mercurio. Scoria autem est id quod in prima compositione ad Mercurii naturam non pertinet, nec in primis elementis componendis & digerendis in Mercurio ad metallicam speciem tenet proportionem. Ex his ergo notum est, quòd in aliis metallicis speciebus ab auro vel argento non sunt sulphura distincta aut plura, sed unicum sulphur & simplex, quamvis in eis sint plures superfluitates, & majores quam in auro. Unde ex hoc veritas dicti vestri nota est, quòd aurum inter cætera metalla magis adhæret Mercurio. Hoc autem fit ratione puritatis utriusque, propterea quòd in illis minus est scoriæ, sive fæcis aut superfluitatis, quàm in aliis. Unumquodque enim naturaliter appetit permixtibiliter & unitivè conjungi magis sibi in natura simili & proportionali in homogeneitate, quàm dispari sibique dissimili, ut notum est, quemadmodum aqua facillimè absque contradictione aquæ alteri identitativè & unionis mixtione citò conjungitur. In auro autem nihil est aliud quàm Mercurius, propterea cùm sint in eo modicæ scoriæ (quæ sunt præter naturam Mercurialem, ut ostensum est) non fit magna resistentia, quin Mercurius purus faciliùs adhæreat auro & argento, quàm cæteris metallis, in quibus multæ superfluitates & scoriæ prohibent & impediunt ipsorum metallorum, aut eorum Mercurii congelati cum alio Mercurio crudo permixtionis contactum vel adhærentiam. Superfluitates enim illæ, ut jam priùs dictum est, non sunt de prima compositione Mercurii, nec de homogeneitate naturali seu proportionali ejusdem: & quamvis essent de com mixtione, non sunt tamen de proportione ejus: quia quicquid est de proportione rei, non est superfluum. Propterea non possunt inseparabiliter cum Mercurio permisceri, non solùm cum Mercurio coagulando per artem, sed nec cum Mercurio coagulato, qui à natura mineralitatis in eadem specie metalli conjunctus cum eis est: cùm tales scoriæ per examen ignis sint quid combustibile, & ideò separabiles. Quid ergo mirum si impediant naturalem commixtionem & unitatem permanentem eorum metallorum quibus accidentaliter supervenerunt, cum Mercurio coagulato, aut cum alio Mercurio crudo? ob hanc enim causam ipsum aurum quantumvis purum longè difficilius permanere, conjungi & adhærere potest cum Mercurio immundo & scorioso, sive coagulato, sive non coagulato, quàm cum puro & mundo. Quia simplex natura simplici naturæ sibi in homogeneitate prima & proportione elementali simili & identica adhærendo congaudebit & perficietur: atqui ut dictum est, aurum non est aliud, quàm Mercurius digestione propria & elementali actione inspissatus: ideo quāvis in terra inter aurum & Mercurium differentia fit in maturitate (quia aurum Mercurio est maturius) nulla tamen in eorum materia diversitas est. Quare quicquid aurum per maturitatis digestionem acquisivit, potest id etiam idem Mercurius sine quocunque extraneo sibi acquirere. Ars autem ad opus breviandum & contrahendum jungit aurum Mercurio, ut dictum est, & ex duobus spermatibus artificio efficit & generat illud idem, quod natura ex uno spermate actu in mineralibus creavit, identitate tamen materiæ semper ubique servata, sed non potentia actus. Et ideo ut in hoc opere in prima ejus compositione nihil extraneum suæ naturæ ingreditur, sic nec ipsum aliud multiplicat quod non est de dispositione ejus prima. Quamobrem falsò quidam putant lapidem Philosophicum ex diversis rebus, seu ex omnibus rebus componi, & ex his nutriri loco spermatum prædictorum, etsi eidem diversæ nominationes sint impositæ. Nec comedit seu in se convertit hoc opus Philosophicum aliquid suæ naturæ extraneum, quia non vegetat. Ideò quamvis in dicto lapide Philosophico sit corpus & anima seu spiritus, non propterea est vegetabiliter animatus ut arbores & plantæ. Iste enim lapis sicut omnia mineralia, est primæ impositionis prędictæ, & non secundæ, aut alicujus superioris impositionis, ut alibi dictum est. Arbores autem & plantæ sunt impositionis secundæ, ut sensitiva sunt tertiæ, aut quartæ, aut quintæ, aut ultimæ impositionis: in istis enim quatuor postremis impositionibus mixta vegetant, Nam in eis elementa per plures transmutationes & pluries alterata, magis sunt subtilia. quare sunt activiora & perfectiora, quamvis non sint in permixtione durabiliora & permanentia: quia elementa in eis non sunt fixæ compositionis, sed resolubilis: propterea vegetabiliter nutrimentum suscipiunt. Lapis autem noster ut omnia mineralia, est impositionis primæ: quia non vegetat nec vegetabiliter nutritur, sed potiùs contingit in eo nutrimentum per appositionem consimilis naturæ sibi, & non per vegetationem. Exempli gratia: nam, ut experimento patet, ex spermate fœminino, scilicet ex Mercurio unitivè, insensibiliter, & compositivè sibi apposito, hic lapis Philosophicus nutritur:

nutritur: mediante tamen caloris digestione. Simile enim sibi assumit & assimilat ad seipsum appositivè, & non vegetabiliter multiplicandum. Quare in quantitate ponderosior, & in qualitate activior & perfectior inde evadit: nec ignis sive calor hunc nostrum lapidem multiplicat, tanquam debitum sibi nutrimentum, quia non est de prima ejus compositione, sed extrinseco accidenti calefacit ipsum. Quomodo enim flamma sive ignis multiplicabit ipsum lapidem, aut magis ponderosum reddet per se, cùm non possit fixè & permanenter cum ipso commisceri, neque sit primæ compositionis nec formæ? Nihil ergo dictum lapidem nutrit & multiplicat ad generationem ejusdem formæ, nisi sperma fœmininum, quod nutrit ipsum mediante colore: non quidem vegetabiliter, sed appositivè nutrit ipsum & commixtivè. Qui ergo sic multiplicat & nutrit, non errabit, quoniam hoc multiplicans & nutriens in eandem speciem convertitur. Potest autem quis ipsum lapidem, & ejus pondus per res extraneas augere: sed hoc fieret extra speciem suam naturalem, nec in ipsum convertibilem. Illud enim pondus præter naturam fieret: hoc est, non in eandem speciem, vel unius speciei unitatem, imò diversarum specierum fieret aggregatio & compositio accidentalis, quæ examine separari posset. Quando verò Philosophi dixerunt, lapidem fieri ex omni re, non sanè intellexerunt (ut quidam perversè interpretantur) quòd ex diversis rebus sibi & specie & natura dissimilibus componatur lapis ille: aut (quod magis absurdum est) ex flamma extrinsecus administrata multiplicetur: ea potissimùm causa, quia ignis & flamma ejus ferè ex omni re posset quadam productione emergere: impugnatio autem hujus opinionis patet ex ante dictis. Sed cùm Philosophi dicunt, quòd lapis fit ex omni re, intelligunt ipsum fieri ex quatuor elementis ad invicem proportionabiliter anatizatis digestione debita & naturali: ex quibus quatuor elementis fit omnis res generabilis & corruptibilis. Quare hac similitudine dicunt Philosophi: noster lapis ex omni re procreatur: id est, ex omni elemento: quia uno eorum mortificato aut destructo, tota proportio aureitatis periret, ac species ejus: & quamvis in latitudine & genere alterabilium quodlibet generetur ex quatuor elementis actu vel potentia permixtis: non tamen de quolibet sic productibili, sed tantùm de aureo lapide nostro, vel cæteris anatizatis propriè dicitur, quòd fiat ex omni re: ea potissimùm ratione, quia in his quæ non anaticè, sed proportione adæquata elementorum producuntur, non omnia elementa insunt actu, sed in sua adæquata activitate & passione existentia. Quædam enim elementa insunt potentia tantùm sive activa sive passiva, reliqua verò insunt actu. Sed in lapide Philosophico, qui est aurum, cùm sit anaticum opus naturæ, omnia elementa quatuor activa & passiva insunt actu & inæquali proportione permanentia. Aureitas enim non est aliud, quàm quatuor elementa anatizata, non tamen quòd forma & materia illa anatica dicantur, sed potentia & actus, hoc est: non sunt anatica & adæquata quantitate scilicet, sed qualitate: propterea quòd activum non excedit passivum in agendo, nec contrà passivum excedit idem activum in plus patiendo: quoniam æqua proportio mensurarum est in auro, seu medicina nostra, duplex calidum, duplex humidum, duplex frigidum, duplex siccum, & omnia insunt actu actionis & passionis, scilicet ignis, aër, aqua, & terra: ut jam priùs dictum est. Hæc autem omnia dicuntur anatica, & adæquata qualitate & non quantitate quia sunt æquè activa & passiva, & ideo durabiliter in auro permanentia. Quia in eo passivum permanenter consistit in activo: & contrà, passivum non insurgit in activum. Nec oportet ut sint anatica quantitate: id est, ut tandem sit de materia ignis, quantum de materia terræ. Quia tunc ignis præter sui qualitatem esset ubique non adæquatæ activitatis cum terra passiva, sed longè majoris. Quare in auro est multò magis de elemento graviori & passiviori, materia scilicet, & non qualitate, quàm de leviori & activiori: id est, quantitate: in eo major est terræ quantitas, quàm aquæ: & major quantitas aquæ, quàm aëris: & major aëris, quàm ignis. Propterea omnium metallorum est gravissimum. In hac tamen inæquali proportione quantitatis, est æqualis & anatica proportio qualitatum, calidi, sicci, humidi & frigidi: quia quodlibet horum est in auro, ut jam priùs dictum est. Cujus causa ponderis est permanentia soliditatis terræ & aquæ & solutio aquæ homogeneæ cum terra: quia aqua solvit terram homogeneam. Item causa ponderis, est intrinseca eorum per minima permixtio: quia aqua non patitur terram poros habere, tam in auro quàm in argento vivo: quod aliter est in reliquis metallis, in quorum congelatione propter scoriam à mercuriositate seu Mercurii natura rejectam & heterogeneam eisdem metallis permixtam, pori insensibiliter fiunt: unde supervenit levitas, quæ non est aliud quàm absentia materiæ: & ejusdem porositas ut gravitas non est aliud quàm solida appositio materiæ: Quare si æquali quantitate commensurativa tantùm esset de materia ignis soliditate, quantum de materia terræ, ignis tanti esset ponderis quanti esset terra. Causa autem gravitatis Saturni, est immatura ejus congelatio, quæ adhuc non rejecit scoriam ad partes: unde fiunt pori, sed simul in eo purum cum impuro permixtim permanet, sicut in primo argento vivo crudo in quo debilis est inspissatio & coagulatio, ob id Saturnus sive plumbum retinet ejus argenti vivi pondus, non ob puritatem materiæ solidæ, ut est aurum, sed propter coagulationem sive immaturam ejus coctionem. Quare si in hoc opere non vis destruere ignem & aërem, conserves in proportione distincta & anatica compositi caliditatem. Si autem non vis destruere aërem & aquam, tunc in eodem composito foveas humidum, ita eodem modo serves aquam & terram, aut terram & ignem in dicto opere: oportet conservare debitè & artis Philosophicæ artificio, frigidum & siccum. Quia eorum quodlibet destructo, perit proportionalis & forma & species aureitatis. Ob id Philosophi dicunt ex omni re: id est, ex omni elemento lapidem nostrum componi, elemento quidem intrinsecè sibi servato, & ipsum componente actu. quare omnia elementa sunt principia intrinsecè actu vel potentia componendarum rerum omnium alterabilium: ea propter omnes res dicuntur. Insuper honorande mi Doctor, honoris vestri causa oportet vos Philosophorum dicta intelligere ad naturæ possibilitatem, & non ad sonum verborum. Illi enim hanc sacram artem & abditam, ejusque secreta sub similitudinibus, fabulis, ænigmatibus, & verbis obscuris tractaverunt, & data opera occuluerunt, ne indoctis, impiis & indignis patefieret. Demùm, ut ad alia tuæ epistolæ capita progrediar, lapidis tui artificium ex auro quidem factum intellexi, sed ex scriptis tuis animo comprehendere

non

non poſſum : quia non præſcribis primam illius compoſitionis originem. Proinde diffuſius de ipſo pe tractare non eſt opus, donec apertius compoſitionem & operationem edocueris. Neque vero Elixir, aut lapidem Philoſophicum conſiſtere exiſtimo ex ſignis in eo apparentibus, atque ex proprietatibus nutritivæ vegetationis flammæ, quas ſibi attribuis, ut ex jam dictis apertè oſtenſum eſt. Quando vero opus tuum ac donum tanti ſecreti ad me miſſum accepi, tuum erga me ſtudium uno animo, tuamque in me fiduciam immeritò, cognovi. Quapropter ipſum lapidem amicitiæ tuæ gratia mihi conſervo, ut gratiſſimum donum cuſtodio; plura de illo ad te quando apertiùs declaraveris, ſcripturus. Quod autem dicis in lapide tuo eſſe tria : corpus, ſpiritum, & animam (quod tibi tanquam experto & operanti paret) Philoſophi quando in eorum lapide artis naturalis illa tria eſſe dixerunt, ſimilitudinariè quidem & experimento intellexerunt. Terram enim vocaverunt corpus & oſſa ejus : quia ipſa eſt aſtringens compoſitum & prohibens fluida elementa à ſua fluxibilitate cruda, habens ſecum ignem ſymbolicè in ſiccitate. Aquam autem & aërem, ſpiritum dixerunt : quia ipſa ſunt humectantia elementa & terram diſſolventia. Aërem autem & ignem, Animam vocaverunt : quia ipſa ſunt maturantia & digerentia totum compoſitum. Et ſic nominaverunt in ſimilitudinem humanam. Quia in carne complexionata oportet eſſe oſſa ſuſtentantia corpus, & in carne oportet ſimiliter adeſſe vivacitatem accidentium vegetabilium, quæ dicuntur ſpiritus ejus. Contra Paganorum Philoſophorum errores, qui putarunt ſpiritus vitales eſſe quid diſtinctum à corpore poſito & componentibus ipſum : ſic in carne humana oportet eſſe animam informativam digerentem in homine actus brutales, & facere in eo opus intellectuale. At in lapide noſtro Philoſophico aliter ſentiendum eſt, in quo terra, oſſium nomen habet, aqua & aër, ſpiritus nomen ſortiuntur, nec in eo eſt anima, niſi quia aërem & ignem continet : quòd te perfectè ſcire ſatis intelligo. Sed hoc modo Philoſophi diviſerunt. Nam per ſpiritum crudum, ſpiritum digeſtum extraxerunt de corpore ſoluto, & remanſit eis cinis fixus ulterius diſſolvendus, in quo repererunt oleaginoſitatem & gummoſitatem lapideam & incombuſtibilem, quam animam dixerunt : quæ vivificat, conjungit, incerat, & naturas facit unitas, & in ſpiritu, naturas disjunxerunt, ſic in oleo reconjunxerunt. Lapis enim noſter non habet formam formabilem, ut vegetativam, ſed tantùm habet formam formatam, quæ forma eſt ipſamet elementa : propterea quòd homogeneus eſt. Corpus verò humanum & aliorum ſenſitivorum, eſt heterogeneum. Quia os, caro, ſanguis, medulla, crines & ungues in ipſo differenter dignoſcuntur. Quod aliter eſt in auro, in quo quicquid ineſt, unicæ ſpeciei reperitur. Quare venerande Doctor, hoc ſimilitudinariè dicunt Philoſophi propter artis adminiſtrationem, & naturæ operationem : non propterea quòd in lapide ſit anima, niſi metaphoricè (ut ſcitè intelligis) nec ſpiritus, nec corpus, ut forma formabilis, ſicuti in homine, & cæteris ſenſitivis reperitur. Amen dico tibi, quòd oleum naturas naturaliter incerans & conjungens, ac naturaliter introducens medicinam in alia corpora tingenda, non componitur ex alio extraneo, ſed tantùm ex viſceribus corporis diſſolvendi. Quod oleum ſpiritus colorem retinet ſemper uſque ad reinſpiſſationem, & tunc primò arma regalia induit, ſcilicet citrinitatem & formam metallicam, quam omnibus facit apparere : ſi in auro, aureum : ſi in argento, argenteum. Quod oleum, ſi Sol eſt, rubicundum diſſolutum eſſe dignoſcitur intrinſecus quamvis extrinſecè album appareat ſub forma liquidi argenti vivi. Quidam autem oleum componere æquè generoſum & potens, ut oleum iſtud, utpote ex Mercurio exiccato, aut ex ſtanni ſubſtantia, aut ex corpore Solis cum mixtionibus rerum diverſarum ſpecierum : ſed eis ad opus noſtrum fallax experimentum contingit. Poſſunt quidem ſpecies metallorum in ſpeciem olei reducere : in ſpeciem autem metallicam, minimè, ſalva & integra commiſcendorum proportione. Illud tamen oleum ſenſitivis ad medicinam prodeſſe poſſet : quia auri ſpecies in eo ſoluta eſt : impertinenter tamen & inutiliter ad opus noſtrum Philoſophicum. Præterea honorande mi Doctor, ut reliqua tuæ epiſtolæ capita perſtringam, diligenter & ſcitè animadvertere debes, quod ignis & azoc latonem abluunt. Azoc autem non eſt argentum vivum crudum à minera ſimpliciter extractum, ſed eſt illud quod à corporibus diſſolutis per ipſum argentum vivum extrahitur : quod utique maturius eſſe comprobatur. Quapropter, ſi laton fuerit corpus immundum, à tali azoc depuratur : quod ſcribis te quondam habuiſſe, & hoc latone per azoc abluto, medicina noſtra conficitur ad omnem ægrum curandum. Sanè hoc azoc ex Elixire fiat : quia Elixir non eſt aliud, quàm corpus in aquam, Mercurialem reſolutum poſt cujus reſolutionem azoc ex eo extrahitur : id eſt, ſpiritus animatus : Dicitur autem Elixir ab E, quod eſt ex, & lixis, quod eſt aqua : quia ex aqua iſta omnia fiunt : & eſt elixir pars ſecunda in opere Philoſophorum, ſicut Rebis pars prima dicitur in eodem opere. Tinctura verò tertia pars conſtituitur, quia ut materia hujus compoſitionis diverſos facit effectus : ſic alia & alia nomina ſortitur : Unde liquidò conſtat, quod azoc non requiritur ad Elixir : quia in hoc opere Elixir præcedit azoc, & non contrà : ſicut aqua, oleum, & ſpiritus animam : Nam ex Elixire, elicitur & extrahitur azoc, tanquam ex aqua oleum, & non contrà : unde alibi fit mentio. Exempli cauſa, ut in arte medica, aqua pura fontana, ſimplici & prima decoctione per elixationem cum carne pulli conjungitur, & inde primo decoctionis gradu emergit jus & decoctum perfectum & bonum, diſſolutis ſcilicet humidis partibus aqueis & aëris actu pulli in aquam prædictam : quamvis & ibi ſint alia elementa actu. Verùm ut fiat medicina multò perfectior, & ad ſanitatem corpori humano ægroto reſtaurandam generoſior, carnes pulli decoctæ cum prædicta aqua jam in jus decoctum alterata, aut parte ejus contunduntur, & fortiori decoctione deſtillantur, unde fit jus & decoctum multò nobilius & generoſius totius pulli naturam participans. Quia non tantùm hac ſecunda decoctione partes pulli humidæ, ſed etiam calidę : id eſt, aëreæ & igneæ in ipſum jus ſeu decoctum liquatæ permixtivè ſolvuntur : & ideo tota virtus pulli tali decoctione in prædictum liquorem extrahitur. Similiter contingit in opere Philoſophico, quia ſpiritus mineralis crudus tanquam aqua, conjungitur cum corpore ſuo ipſum prima decoctione ſolvendo : unde Rebis nominatur quia ex re bina & duplici componitur nempe ex ſemine maſculino & fœminino : hoc eſt, ex diſſolvendo : quamvis unica ſit res & materia. Unde verſus :

Res Rebis eſt bina conjuncta, ſed tamen una,

Solvitur

Solvitur ut prima sint, aut Sol aut spermata Luna.
Ex istis autem duabus rebus simul dissolutis, componitur Elixir: id est, aqua tincta. Unde versus:
Elixir Graecè pars dicitur artè secunda,
Lixis nam de se sunt facta corpora munda.
Ex hoc autem Elixire, honorande mi Doctor, ut ex primo simplicis decoctionis jure seu decocto, azoc extrahitur fortiori scilicet destillatione ac iterata: quod azoc refert & participat naturam, quæ est calida, corporis sui, ex quo extrahitur, illiusque virtutem in se retinet, ut pote oleosam naturam, quæ est calida & humida: quia ipsum est ignis & aër actu: quamvis in eo sint omnia elementa essentia & compositione. Possunt ergo ex dictis metallis alio & alio artificio medicinæ componi ad morbos sensitivorum curandos: illæ tamen operi Philosophorum sunt impertinentes, sicut pertinet Elixir ad Azoc: hoc est, spiritus, vitalis & anima fugitiva non sunt diaphana, nec transparentia, nec sicut oculi lachryma clara, nec quivis spiritus dissolvens: quamvis sint sibi invicem altiorum naturarum secundùm gradus suos, ut anima est altior spiritu crudo, cum sint unius formæ. Quia ut anima latet sub specie spiritus dissoluti ante reinspissationem (anima enim ut argentum vivum ex corpore extracta semper apparet) sic post inspissationem, anima & spiritus latent sub specie corporis. Hujus enim dicti reverentia tua experimentum vidit in pulvere quondam regi misso, cujus es physicus, in quo experimento argentum vivum sub specie argenti vivi repertum est, quod si in fundo remanens coagulatum fuisset, eandem certè pulveris speciem suscepisset. Pulvis autem ille nomine tantùm tinctura dicetur, & non medicina metallorum, quia nondum planè fixus, quamvis ut medicina humana optimè valeret. Sed hanc medicinam humanam, fixa medicina absque dubio omni virtute excedit & ad metallum, & ad hominem: quod in diaphano liquore claro & transparenti fieri non potest. Quoniam & si elixir azoc prædicta: id est, spiritus & anima diaphanitatem referrent ac haberent, jam in proportione terra aquam dimisisset, & ab illa separata esset, quæ inspissavit & coagulavit partes ejus, opacitatem fecit in Elixir & azoc, fecitque formam stare congelabilem metallicam. Nam in fixis speciebus metallicis restringendis, oportet ut restringens agat in restringibilem, & congelans in congelabilem: quod fieri non potest in prædicta aqua diaphana & clara. Aliter autem accidit in vegetabilibus, in quibus aqua simplex & diaphana per decoctionem in ipsa vegetabilia inspissatur, quæ tamen examine ignis tandem evanescit & evaporat: quia non est permanens, & fixa in compositione: quia terram naturaliter sibi homogeneam secum compositione non habuit sicut argentum vivum: quæ quidem terra causa est permanentis fixionis in homogeneis. Qua re aqua simplex congelatione non potest fixari cum vegetabilibus, sicut Mercurius cum metallis. Si ergo Mercurius diaphanitatem acceperit, in opere Philosophorum, jure irrestringibilis substantiæ permanebit, nec congelabitur super latonem ad formam, speciem & proportionem metallicam; qui secum nec in se defert suimet ipsius congelationem, scilicet aqua terram: quæ quidem terra (ut dictum est) est Mercurialis, & causa prima inspissationis, coagulationis & fixionis. Si ergo ista aqua ita maneat extra proportionem metallicam, quomodo similes species ex hac compositione procreari poterunt? Errant quoque illi qui sic putant aquam limpidam transparentem ex Mercurio extrahere, & ex illo multa mira operari. Nam sit ità, quòd talem aquam perficiant, nihil tamen prodesset opus, nec ad ejus naturam & proportionem, nec posset restaurare seu ædificare speciem perfectam metallicam. Quàm citò enim Mercurius à sua prima natura permutatur, tam citò prohibetur ingredi opus nostrum Philosophicum, quoniam perdidit naturam spermaticam, & naturam metallorum. Ex his ergo notum est, quid veritatis contineat, & in quo contraria & aliena sit opinio tua, cùm dicis, oportet (ut existimo) ad perficiendum summum Elixir habere gummam, in qua sunt omnia ei necessaria, & continentem quatuor elementa, & est aqua clarissima, sicuti oculi lachryma spiritualis facta, &c. quod facit aurum merum esse spiritum. Nam corpus non penetrat corpus, sed subtilis substantia spiritualis congelata, quæ corpus penetrat & colorat. Esto ut dicis, honorande mi Doctor quòd naturæ non conjunguntur nisi gumma, vel re oleosa & anaticè proportionata, habente naturam spiritualem: clausis tamen in ea fixè elementis: ad quam gummositatem: ultimò incerativa reducitur totus lapis Philosophicus sub fluxu levi incerativè referens omnia elementa, stans ut æs & æris natura, stans insuper ut subtilis substantia spiritualis, corpora metallica penetrans & colorans. Nam hic lapis in spiritu primo crudo sublimando non amisit speciem, scilicet ejusdem spiritus, nec etiam in gumma perfecta & magna amittit naturam suam primam. Quare oleum & gumma nihil ad hunc lapidem pertinent, nisi ut elementa anatizata simul clausa, resolubilia, unita in viscositate terræ oleosa, retenta, sepulta, inseparabiliter permixta. Hæc enim gumma seu oleum primò ex corpore extrahitur, in inceratum spiritum ducitur quousque aquæ superflua humiditas in aërem vertatur, & elementum excitetur de elemento per digestionem, & id quod fuit aqueæ formæ, fiat oleosæ naturæ: & sic totus lapis ultimò nomen gummæ suscipit & sulphuris. Hoc enim Geber docet, quando dicit, ut tua epistola scripsisti: si quis sulphur nostrum sciverit conjungere & amicari corporibus, invenit unum de secretis maximum, & unam viam perfectionis: quasi diceret: si quis corpus ad hoc perduxerit, quod efficiatur gumma permixtibilis cæteris corporibus imperfectis, invenit maximum naturæ secretum, &c. quia lapis iste perfectus est gumma & sulphur, ut ex jam dictis notum est. Oportet autem te intelligere, quòd Geber summa prudentia & miro artificio veritatem sub velamine occultat, multas obscuritates aut falsitates intermisces, quas inscii prima fronte existimant veritatem esse: ille tamen Philosophicè sub his paleis occultè loquens, veritatem apertè, Philosophicè & doctè describit: quare imperiti & sophistæ mentem ac ingenium illius, & rei veritatem non intelligentes, ad vulgarem expositionem ac sonum verborum perversè sese convertunt. Inquit enim ille: Si illud scis, tibi diximus aliquid: si verò non scis, nihil tibi diximus. Quare in legendis Philosophorum libris naturæ possibilitatem in primis considera: quanquam aliquos hujus artis Philosophicæ scriptores aliquando errasse & malè aut ambiguè tractasse contingit in naturæ veritate. Ut notatur Arnaldus de Villa nova dixisse, libro, quem Rosarium nominavit: quòd Mercurius crudus: id est, argentum vivum, quod sua natura est frigidum & humidum, per sublimationem efficitur calidum & siccum. Deinde per revivificationem fit calidum & humidum simile complexioni

plexioni humanæ. Quid ergo, inquis, mirum erit si conjungatur cum Sole, utique ejus Solis naturæ? Fit enim Mercurius convertibilis naturæ, sicut cœlestis Mercurius, qui talis est, qualis est ille planeta cum quo in cœlo conjungitur. Ille enim Arnaldus, licet in aliis scientiis fuerit reverendus Doctor & ingeniosus: in hac tamen arte fortè experimenta sine causarum doctrina tractavit. Quòd autem in prima purgatione, spiritum crudum à minoribus mineralibus salsuginosis sublimari dicit, & quod ipse Mercurius, qui sua natura frigidus est & humidus, efficitur pulvis natura calidus & siccus, ut ait, nihil tamen operi nostro Philosophico prodest. Sit ita vero, quod ex Mercurio talem faciat pulverem qualem dicit, utpote per sublimationem à salsuginosis exiccatum & calidum. Illæ tamen purgationes vanæ sunt & impertinentes, imò nocivæ ad opus nostrum perficiendum. Quando etsi minora mineralia communicant cum metallis natura, non tamen specie & proportione. Sunt enim majora & minora mineralia de nativitate seu impositione subterranea, unius & ejusdem impositionis universaliter, & ideò ejusdem naturæ: differunt tamen proportione, qualitate & specie, seu forma. Quare si Mercurius cum ipsis minoribus mineralibus destillatus fuerit & exiccatus, tunc contunditur & disproportionatur ejus extrinseca natura, & prohibetur, & inutilis est ad effectum spermatis fœminini, & invalidus efficitur ad opus metallorum. Quàm cito enim vertitur in speciem pulveris præterquàm à suo corpore Solis vel Lunæ, tam citò exiccationem recipit operi Philosophico inutilem. Non tamen improbo, quin possit & debeat scoriosus & immundus Mercurius per simplex sal semel aut pluries secundùm experientiam Philosophicam debitam sublimari seu purgari, ad scoriam & immunditiam exteriorem mineralem amovendam, manente tamen illæsa semper Mercurii fluxibilitate, seu humido radicali: id est, mercuriositate stante incorrupta, quæ est ex proportione naturali ejus. Oportet enim speciem Mercurialem & formam in tali opere manere incorruptam, sicut jam priùs dictum est: nec debet in pulverem exiccatum ejus forma extrinseca deduci. Quoniam species extrinseca corrupta ostendit intrinsecam ejus naturam confusam, nisi forma generationis ipsum alteraret, ut perspicuè videtur insignis in opere apparentibus via naturæ. Sunt enim quædam Mercurii sublimationes ab ejus propriis corporibus, quæ sibi per intima amalgamando conjunguntur & commiscentur, ex quibus pluries relevatus & reconjunctus superfluitates rejicit & amittit, & non confunditur in natura: postea autem operi Philosophico convenit & potens est in speciebus metallicis solvendis, non tamen intrinsecè alteratur valde ad opus Philosophicum, nisi à fixis corporibus in eo dissolutis alteretur. Possunt etenim ex pulvere exiccato mira fieri in medicinis sensitivorum, sive in oleum reducatur, sive in aquam, seu in pulvere remaneat, nihil tamen pertinebit ad experimentum Philosophorum. Et ideò universaliter notandum est, quòd quàm citò Mercurius in pulverem cujuscunque speciei vertatur, præter corporis sui dissolvendi naturam, tam citò operi Philosophico erit inutilis. Sunt quidam sophistæ deceptores, qui adjuncta sibi venere, vel cæteris speciebus additis, opus sophisticum faciunt: hoc est, æri imperfecto dant colorem, sed non naturalem, apparentiam quidem inducunt, sed non speciem: id est, transmutationem: sicut qui imaginem depingit mortuam, vel ex ligno componit: quæ apparet tantùm, & non est, & quantum differt homo vivus ab ejus imagine aut pictura, tantum differt opus eorum ab opere Philosophico: unde ista permixtio in examine ignis non perseverat, quamvis sit mineralis: quia natura non trahit eam à digestione proportionis, nec illa ars vehementer decoxit alterando permixtas naturas: quare illud æs ad superficiem tantùm & non intrinsecè permanens apparet esse tinctum. Quorum sophistarum deceptorum experientiis non est adhærendum: quia veritas artis naturalis hoc opus sophisticum inutile confutat, & falsum ostendit. Et si instando dicatur, quòd sicut per scoriarum Mercurii purgationes dictus Arnaldus sublimando exiccavit in natura: sic etiam (ut dicis) per revivificationem ipsum rehumectavit, & reddit ipsum Mercurium calidum & humidum, & conformem suo corpori in natura. Hoc quidem non obstat, mi Doctor reverende, nec veritatem artis Philosophicæ impugnat, imò magis error in arte naturali apparet. Nam, ut clarum est, Arnaldus docet, si sonum verborum spectes, Mercurium sic exiccatum per aquam ferventem, in quam projicitur, revivificari, & dicit effici calidum & humidum, cum primum sublimatus esset calidus & siccus. Sed quis verè Philosophus diceret, Mercurium vel aliud metallorum per aquam simplicem quantumvis calidam & ferventem interna qualitate in natura mutari, seu humiditatem sibi naturalem acquirere, & sic revivificari? Nihil ergo in hac revivificatione acquirit Mercurius, propterea quòd aqua communis ipsum non decoquit, nec alterat: quia ipsum non intrat nec ingreditur, & quod non intrat & ingreditur, non alterat: quia omne alterandum priùs est permiscendum. Potest siquidem talis aqua quasdam scorias supernatantes in Mercurio abstergere ab eodem, sed novam qualitatem illi infundere non potest. Qualem enim naturam Mercurius retinuit in pulverem redactus & mortificatus per sublimationes, talem omnino naturam servabit per aquam revivificatus. Hoc autem in reverentiam & honorem dicti Arnaldi dictum esse volo: sed naturæ veritatem & experimentum contemplor & defendo. Insuper mi honorande Doctor, ut hac mea responsione tuæ epistolæ satisfaciam & finem imponam, quæ paucis disserui, bono & æquo animo feras supplex oro, quod feci non redarguendo, sed tantùm disputando. Si quid verò tibi respondi quod tibi scrupulum ingerat, prudenter æquo & bono animo accipias, aut mihi literis significes, & pro virili tibi satisfaciam largiente & docente veracissimo Doctore domino nostro Jesu Christo filio Dei benedicto in secula seculorum.

Gratiæ sint Christo.

Ingeniosissimo Viro Petro Douet Medico doctiss. Robertus Vallensis Rugl.

Mineralia *quæ fiunt ex sulph. & argen. viv.*
- Majora *mineralia, sive metalla.*
- Minora *mineralia, sive atramenta, sales & sulphura.*
- Lapides.

Raym. Lul. in praxi testamenti.

Mercurius
- *Communis, qui est communis materia omnium mineralium.*
- Vulgi, *notus vulgo.*

Alia

Alia divisio ex eodem Raym.

Mercurius
- Philosophicus, qui est: vel,
  - Azoc, *extrahitur à corporibus perfectis dissolutis per ipsum argentum vivum.*
  - Communis, *qui non est de materia, mineralis tamẽ, sed tantùm excitat calorem sive sulphur internũ materiæ.*
- Vulgi, *notus vulgo.*

Methodus *rerum cognoscendarum.*
- Definitio, *quid est explicat, sive naturam rei.*
- Divisio, *quot species habet.*
- Resolutio, *ex quibus partibus constat.*
- Demonstratio, *causam, passionem, & omnium inexistentium rei docet.*

Resolutione enim res agnoscitur, quare Elixiris seu pulveris Philosophici compositio resolutione tibi nota erit, si ejus partes, quibus constat, probè noveris, quæ hac sequenti Tabula, ex quamplurimibus authoribus collecta comprehenduntur. Naturalem tamen mineralium compositionem ne contemnas.

Compositionis *pulveris*: 1 Volatilis. 2 *Argen. viv.* 3 *Superius.* 4 *Aqua.* 5 *Fœmina.* 6 *Beya.* 7 *Luna.* 8 *Fons.* 9 *Humidum.* 10 *Fuyant.* 11 *Mercurius* 12 *Aqua* 13 *Frater uterinus.* 14 *Vultur.* 15 *Vivum.* 16 *Aqua vitæ.* 17 *Argent. vivum.* 18 *Anima sive spiritus.* 19 *Cauda.* 20 *Cœlum.* 21 *Mulier candida.* 22 *Sudor ejus.* 23 *Nebulæ nigræ.* 24 *Tinctura.* 25 *Anima subtilis & tingens.* 26 *Regina.* 27 *Pars figenda.* 28 *Pars servata non fixa.* 29 *Pars subtilis.* 30 *Spiritus mundatus.* 31 *Ejus aqua.* 32 *Acetũ acerrimum.*

Philosophici partes duæ homogeneæ quæ ex eodem sublimatione extrahuntur, & earum nomina.

Singulæ *singulis respondent.* 1 Fixa. 2 *Sulphar.* 3 *Inferius.* 4. *Terra.* 5 *Mat.* 6 *Gabertus.* 7 *Sol.* 8 *Rex.* 9 *Siccum.* 10 *Pourfuivant.* 11 *Mercurius.* 12 *Carbo.* 13. *Frater uterinus.* 14. *Bufo.* 15 *Mortuum.* 16 *Nigrum nigrius nigro, sive corpus privatum suo spiritu.* 17. *Calidum siccum.* 18 *Corpus.* 19 *Draco.* 20 *Terra.* 21 *Rubeus maritus.* 22 *Cinis.* 23 *Corpus earum unde exierunt.* 24 *Terra.* 25 *Corpus calcinatum.* 26 *Rex.* 28. *Pars cavanda.* 28. *Pars terræ administraria.* 29 *Pars terrea & grossa.* 30 *Corporis limatura optimè calcinata.* 31 *Terra sive pulvis.* 32 *Aes sive sulphur.*

Quibus sæpius conjunctis, sublimatio vera & Philosophica fit. Unde Acuboces: O natura, quomodo vertis corpus in spiritum? sic ænim spiritus vertitur in corpus, & corpus in spiritum. Hoc fac igne Philosophorum extrinseco excitante adhibito, & (Deo concedente) lætaberis.

SVBSECTIO IX.

PRACTICA *cum* XII. CLAVIBUS *&* APPENDICE *de* MAGNO LAPIDE Antiquorum Sapientum *scripta & relicta* à BASILIO VALENTINO *Germ. Benedictini Ordinis Monacho.*

EPIGRAMMA *in* Basilii Practicam *scriptum* à MM.

Non tantas Pactolus opes, non aurifer Hebrus
  Volvit arenosis tanta metalla vadis:
Quanta Valentinus libro diffundit in uno,
  INDICE, quæ gazis sunt potiora tuis.
Namque ex Hesperio fructus tulit arboris horto,
  Queis bene Germanos ille beavit agros.
Duxit & ex Colchis aurati velleris agnum,
  Quod fuit haud parvi grande laboris opus.
Hæc, ubi succubuit mortali lege, reliquit
  Nobis, Basilica quo frueremur ope:
Quod mireris, habes hic, quodque imiteris, at imo
  Ni fundo quæras, forsan inanis eris:
Omnia sunt unum, variis quæ dissona verbis,
  Consona sed rebus noster hic author habet:
Hic tibi sufficiant, operis nec plurima quæras
  Instrumenta, sat est, hoc tibi si innotuit.

PRÆFATIO Fratris BASILII VALENTINI *Benedictini Ordinis de Magno Lapide Antiquorum Sapientum.*

POSTQVAM humani quid passus sum timoris, incepi considerare ex naturæ simplicitate miserias hujus mundi, & deflevi mecum penitus delicta à primis nostris parentibus commissa, & quod pœnitentiæ locus in terris nullus esset, sed homines indies pejores fierent, quodque pœnitentiam non agentibus æternæ impenderent pœnæ absque fine imperscrutabiliter duraturæ; Ideoque acceleravi, quod potui, malo me subtrahere, mundoque valedicere, & me Deo, ut famulum, addicare:

Cumque jam aliquamdiu in ordine meo vixissim, & illud temporis spatium, quod post absolutionem pensi mihi ipsi adorandum impositi reliquum foret, nollem, frustra absumi, ne cogitationes meæ per otium novis peccatis causam præberent, constitui apud me naturam rimari, perque anatomiam ejus arcana indagare, quod post

æterna illa in temporalibus summam reperi, & postquam multos libros in monasterio nostro à Philosophis longè ante me scriptos, qui & ipsi naturam studendo & indagando assequuti fuerant, invenerim, animum hoc mihi lubentiorem addidit, ad aiscendum ea, quæ ipsi sciverant; & quamvis difficile id mihi contigerit, tamen cum omne in initio grave, in fine facilium sit, Deus, quoque, quem sedulo oravi, ut viderem, quæ alii ante me viderant, concessit.

In conventu nostro collegam habui, quem nephriticus à calculo dolor vexabat, ita ut sæpe æger decumberet; Hic medicos multos ad se vocaverat, at à nullo præsentaneam opem sentiens, Deo vitam mancipavit, ab omni humano auxilio derelictus.

Tum ego institui anatomiam herbarum, distillavi eas, sal extraxi & quintam essentiam; verum nullam ex omnibus invenire potui, quæ fratrem illum ab affectu suo liberaret, licet permultas tentarim: Nam non erant in suo gradu adeo efficaces, ut huic malo mederentur: Et sic nullum vegetabile offendi, quod non sex annorum spatio attigeram.

Hinc acriori mentis indagine cogitationes meas intendi circa hoc negotium considerando, mecumque inii etiam ea addiscere scientiaque assequi fundamentali, quæ Creator in metalla & mineras terræ abdiderat; Ac quo magis quærerem, eo plus inveni: plus enim semper ex altero se ducebat rivus; Et Deus fortunam mihi concessit, ut multa experirer, ac oculi mei viderent etiam illa, quæ natura mineralibus & metallis infuderat, adeo diversa ut ignaris captu sit difficillimum.

Inter ea omnia incidi in minerale, quod ex multis coloribus compositum & in arte maximæ efficaciæ est, huic spiritualem essentiam extraxi; eaque fratrem meum ægrum paucis diebus pristinæ sanitati restitui: Nam hic spiritus adeo fortis erat, ut spiritum fratris mei corroborare potuerit, qui horas suas quotidie pro me oravit, donec mortuus sit: superserat autem diu, postquam convaluerat: Ejus quoque meaque preces tantum valuerunt, ut Creator & mihi aperuerit, & propter meam diligentiam demonstrarit etiam illud, quod prudentibus, uti se vocant, absconditum manet.

Atque ita hoc Tractatu Lapidem Antiquorum ad sanitatem & consolationem hominum in hac miseriarum valle cœlitus nobis, ut terrenorum summum thesaurum, concessum, indicare, & quantum mihi licitum, aperire volui, veluti tute leges, non pro mea, sed posterorum utilitate scribens; postquam cognitionem ex scriptis multorum expertissimorum virorum consecutus fuerim, ita, ut & tu ex mea doctrina, Philosophiæ addicta, quæ brevissima verbis at prolixa sensu, petram, cui veritas innitatur, cum præmio temporali ac æternitatis voto assequi possis. Amen.

De Magno Lapide Antiquorum Sapientum *Fr.* Basilii Valentini *Benedictini Ordinis.*

IN præfatione mea, amice optime & artis cupide spem feci, me tibi aliisque naturæ proprietates addiscendi studio flagrantibus, artesque penitius inquirentibus, lapidem angularem & petram, quoad mihi superne concessum fuerit, indicaturum, unde antecessores nostri & antiqui, lapidem suum, quem ab altissimo acceperant, ad sanitatem & commoditatem hujus terrenæ vitæ usurpandum, confecerint: Ut proinde promissis meis satisfaciam, nec te diu sophisticis erroribus in ambages seducam, sed ex fundamento fontem omnium beneficiorum aperiam, teneas verba mea sequentia & bene perpendas, si modo artes cognoscendi desiderio afficeris; siquidem multum loquentiæ facere nequeo; nec id meæ intentionis est; cum minimum inde addisci possit, sed delector brevibus verbis, quæ rei fundamentum continent.

Sciatis igitur, perpaucos ad possessionem hujus dominii pervenire, quamvis quamplurimi in lapide nostro ædificando sint occupati: Veram enim scientiam & ejus impetrationem Creator non communem, sed saltem quibusdam, qui mendacia aversentur & veritatem amplectantur, artique cum gemitibus cordis addicti eam diligentissime inquirant, concessam voluit, imprimis illis, qui Deum absque simulatione amant, ideoque orant.

Quocirca dico tibi in veritate, si magnum nostrum & antiquum lapidem facere conaris, ut doctrinæ meæ sis addictus, præque omnibus rebus creatorem omnis creaturæ ores, quo tibi gratiam & benedictionem suam ad id concedat; & si peccaris, confitere & fac bonum, cogitaque ex proposito, te pravum non amplius, ac probum fore, ut cor tuum ad omne bonum illustretur; & recordare, cum ad honorem eveheris, ut pauperibus & egentibus succurras, eos ex miseriis liberes, manuque tua munifica reficias, quo majorem benedictionem à Domino impetres, sedemque in cœlo per fidei confirmationem assequaris.

Nec despicias, amice mi, neve contemnas veridica scripta eorum, qui lapidem ante nos habuerunt: Nam post Dei patefactionem, ex iis habeo; Atque ea lectio multiplicetur & sepissime repetatur, ne fundamentum excidat, & veritas, instar lucernæ extinguatur.

Posthæc nec obliviscaris tui diligentissimi laboris, semper inquirendo authorum scripta; At ne animum teneas volubilem, verum fere eam petram præfixam, in qua omnes sapientes unanimiter concordent: Nam variæ mentis homo sæpius haud veram incedit viam, seque ipse in errores præcipitat, nec à mutabilis animi viris diu duraturæ extruuntur ædes.

Cum quoque lapis noster antiquissimus non ex combustibilibus rebus oriatur, quia ipse præ omni ignis periculo tutus sit hinc desinas illum quærere, in iis, quibus inesse aut reperiri naturæ non est concessum; ut si diceretur, esse opus vegetabile, quod esse nequit; quamvis vegetatio quædam ipsi adsit.

Nam nota, si ita foret cum nostro lapide, quemadmodum cum alia herba, facillime combureretur, ita ut nihil remaneret nisi sal quoddam; Et quamvis illi, qui ante me fuerunt, de lapide vegetabili plurima scripserint, tamen scias, amice mi, id facile difficile tibi conceptu futurum; Cum enim lapis noster vegetet, seque augmentet, ideo ipsum vegetabilem appellarunt.

Porro scias, bruta animalia augmentationem sui nullam producere, nisi id fiat in natura sua simili: Ideoque non opus habes verum lapidem quærere aut tibi conficiendum præsumere, nisi ex suo proprio semine, ex quo noster lapis à principio factus est: Unde percipias & intelligas, mi amice, ne & animalis animam ad hujus inquisitionem eligas: Nam caro & sanguis, quemadmodum ea à Creatore animantibus data & concessa sunt, ad animantia spectat,

spectat, ex quibus Deus illa composuit, ita ut animal inde factum sit: Verum noster lapis ab antiquissimis ad me hæreditario translatus, venit & ortus est ex duabus & una re re; quæ tertium abditum tenent: Hæc est purissima veritas & recte dictum: Nam mas & fœmina ab antiquis pro uno corpore accepta sunt, non considerando extrinsecus quo ad visum, sed ob amoris implantati & in naturæ operatione à principio infusi gratiam, pro uno cognoscendo, & quemadmodum hi duo sua spermata propagare & augmentare possunt: ita & sperma materiæ, ex qua lapis noster factus est, supplantari & augeri potest.

Quod si nunc verus nostræ artis amator es, hunc sermonem magnifacies & sapienter considerabis, necum aliis Sophistis cœcis in foveam ab inimico paratam cadas ac delabaris.

Ut autem scias, amice mi, unde semen ejusmodi proveniat, ex te ipso quæras, ad quid lapidem nostrum deducere coneris, tum manifestum tibi fiet, quod ex nulla re, nisi ex metallica quadam radice, unde & ipsa metalla à Creatore generari ordinata sunt, profluat; quod quomodo fiat, notes.

Principio cum spiritus ferebatur super aquas; & omnia tenebris adhuc obtecta erant, tum Deus omnipotens & æternus, cujus initium absque termino, cujusque sapientia ab æterno fuit, ex imperscrutabili suo consilio, creavit cœlum & terram, omniaque iis contenta, visibilia & invisibilia; quomodocunque vocentur, ex nihilo; Omnia enim Deus fecit ex nihilo: Quomodo autem hæc creatio preciosissima contigerit, de eo jam non philosophabor; tum sacræ literæ & fides de eo judicent.

In tali creatione Creator cuilibet naturæ, ne ad interitum & detrimentum tenderet, peculiare semen indidit, ut eo augmentatio fieret, quod homines & animantia, herbæ & metalla conservarentur; nec homini licitum est, Deique ordinationi adversum, novum semen pro libitu suo producere, verum saltem propagatio & augmentatio concessa est: Semen enim creare ipse Creator sibi soli reservatum voluit; alias possibile foret homini, Creatorem agere, quod esse nequit, ac præpotentiæ altissimi proprium est.

Jam scias de hoc semine à metallis generato in hunc modum; quod cœlestis influentia per Dei nutum & ordinationem superne descendat & se commisceat cum astralibus proprietatibus. Quando jam hæc conjunctio contingit, tum hæc duo pariunt terrestrem substantiam, tanquam tertium, quod est principium nostri seminis, suæ primæ originis, qua proavos suæ generationis demonstrare possit; Ex quibus ternis oriuntur & proveniunt elementa, utpote aqua, aer & terra, quæ porro per ignem subterraneum operantur, donec quid perfectum producant, quod Hermes & omnes ante me, quia præterea nihil invenire possumus ab initio magisterii, tria prima principia appellarunt: Et inventa sunt, Anima intrinseca, Spiritus impalpabilis, & corporea visibilisque essentia:

Cum jam hæc tria simul cohabitant, progrediuntur copulatione, successu temporis, per Vulcanum in palpabilem substantiam, nempe in argentum vivum, sulphur & sal. Quæ tria si per commixtionem in suam indurationem & coagulationem deducantur, prout natura multipliciter operatur, tum fit inde perfectum corpus, sicut natura requirit, ejusque semen à Creatore electum & ordinatum est. Qui jam nostri operis fontem indagare tibi præsumis & artis bravium per certamen cupidum obtinere speras, edico tibi per æternum CREATOREM, hanc esse veritatem omnis veritatis; Quod si metallica anima, metallicus spiritus, & metallica forma corporis adsit, etiam metallicum argentum vivum, metallicum sulphur & metallicum sal inde sequi debeant, quæ necessario nihil aliud, quam perfectum corpus metallicum præbere possunt.

Si jam intelligere nolis, quod te intelligere deceat, Philosophiæ addictus haud eris, aut Deus à te prohibebit.

Dico itaque sic breviter, tibi non possibile fore cum utilitate meram in forma metallica consequi, nisi prædicta tria principia absque defectu in unum conjunxeris: Tum præterea intelligas, quod animalia terræ ex carne & sanguine sint composita, æque ut homo, habentque vivificum spiritum & flatum sibi inditum, quem possideant æque ut homo; verum rationali anima destituuntur; qua homo præ cæteris animantibus præditus est: Idcirco cum bruta vitam morte commutant, penitus actum est cum iis, nec quicquam spei de ipsis in æternum permanet: Homo autem, si vitam per temporalem mortem Creatori suo offerat, vivit superstes anima, cumque clarificatus fuerit, anima in corpus ejus clarificatum reversa ibidem habitabit, ita ut corpus, anima & spiritus una congregentur; cœlestem que clarificationē suam demonstrare valeant, quæ in omnem æternitatem nunquam separari poterunt, &c.

Quapropter homo ratione animæ suæ pro fixa cognoscitur creatura, siquidem (licet extrinsece considerando moriatur) in æternum victurus est: Mors enim hominis est solummodo clarificatio, ut ita per certos gradus à Deo ordinatos à peccato obnoxiis liberetur & in meliorem locum transponatur; quod brutis non contingit: Ideo pro non fixis creaturis habentur: Post interitum enim suum nulla resuscitatione frui poterunt, cum rationali careant anima, pro qua unicus & verus Mediator Dei Filius passus sanguinem suum profudit:

Spiritus quidem morari potest in quodam corpore, at non præterea sequitur, illum fore fixum, quamvis corpus cum spiritu conveniat, ac spiritus cum corpore neutiquā rixetur: Destituuntur enim utraque forti illo, quod corpus & spiritum vinciat & confirmet, atque præ omnibus periculis tueatur & defendat, nempe pretiosissima, nobili & fixa anima: Nam ubi anima penitus deficit, ibi nulla redemptionis spes superest: Res enim absque anima imperfecta est, idque unum est ex maximis arcanis, quod sapienti & inquisitioni operam danti scire conveniat: Atque conscientia mea non passa est hoc silentio præterire, sed patefacere illis, qui fundamentum omnis sapientiæ amant: Hinc diligentissime sis meo intentus sermoni, quod spiritus in metallis delitescentes inæquales sint, unus alio volatilior aut fixior: quemadmodum & eorum anima & corpora inæqualia sunt, & quodcunque metallum omnia tria fixitatis dona conjuncta in se habeat, huic robur illud obtigit, quo ignem tolerare, omnesque inimicos suos superare possit, idque in uno sole reperitur: Luna fixum habet mercurium apud se, ideo in igne non tam cito evolat, velut reliqua imperfecta metalla, sed expectat examen suum in igne & comprobat id clarissime per victoriam suam, cum voracissimus Saturnus nihil prædæ ex illa obtinere possit.

Amori deditissima Venus abundantiori colore vestita & præoccupata est, ejusq; corpus fere totum mera tinctura est, non absimilis colori, qui in optimo metallo quoque visitur, ac propter abundantiam coloris in rubedinem se extendit: Quia vero corpus ejus leprosum sit, tinctura illa firma permanens subjectum in imperfecto corpore habere nequit

nequit, at cogitur una cum corpore interire: Quando enim corpus morte extinguitur, nec anima manere potest, sed recedere & avolare compellitur: siquidem habitatio destructa & igne absumpta sit: Unde locum non inveniat, nec ibi morari possit: In corpore autem fixo lubens habitat cum perseverantia.

Sal fixum bellicoso Marti durum, constans & crassum corpus addidit & reliquit, unde generositas animi ejus demonstratur, atque huic duci bellico vix quicquam detrahi potest: Corpus enim ejus durum adeo, quod vix vulnerari queat: Si vero strenua virtus ejus cum Lunæ fixi ate ac Veneris pulchritudine mixtione & concordantia spiritualiter conjungatur, satis suavis adhuc Musica concinnari potest, per quam aliquot claves suo dignentur honore, ut egenus pane, si in superiorem gradum scalæ ascenderit, particulariter frui possit. Nam phlegmatica qualitas aut humida natura Lunæ cum ardenti Veneris sanguine exiccari & nigredo ejus magna per Sal Martis corrigi debet.

Nec vero necesse est, semen tuum in Elementis quærere: Eo usque enim retro nostrum sperma non remotum est; verum propinquior locus est, ubi nostrum semen certam suam habitationem & hospitium obtineat, adeo ut si solummodo Mercurium, sulphur & sal (intellige Philosophorum) eo usque rectifices, quo ex anima ejus, spiritu & corpore inseparabilis quædam conjunctio contingat, quæ in omne ævum se ab invicem separari non sinat, nec disligari possit, tum amoris vinculum perfecte firmatum est, atque domicilium coronationis satis superque præparatum.

Atque scias, hoc nihil aliud esse, quam liquorosam clavem, cœlesti proprietati comparandam ac aquam siccam substantiæ terrestri addictam, quæ omnia sunt una res, ex tribus, duobus & uno orta est prognata: Quod si hoc attingere valeas, magisterium jam victor obtines: Tum conjunge sponsam & sponsum inter se, ut sese carne & sanguine pascant, nutriant, suóque semine infinitè propagent.

Et quamvis tibi ex amore quid amplius aperirem, attamen Creator prohibuit; quocirca dedecebit me de hisce clarius loqui, ne donum Altissimi in abusum veniat, atque ego multorum delictorum perpetrandorum causa existam, ita ut iram divinam in me excitē, cumq; aliis in æternas pœnas abjiciar.

Si verò, Amice mi, neque id clarum satis est cognitu, tum in practicam te meam deducam, quomodo ergo antiquorum lapidem illum Dei auxilio perfecerim; quam bene consideres, ac duodecim meas claves diligenti & crebra repetitione perlustres: atque ita procedas, quemadmodum hic te doceo & figurato modo fundamentaliter instruo.

Recipe partem aliquam optimi & fini auri, idq; separa per ea media, quæ natura artis animantibus hominibus concessit ab invicem, veluti Anatomicus humanum cadaver dividit, perq; id corporis humani interiora scrutatur: atque fac ex auro tuo retrorsum id, quod ante fuerat: Tum reperies semen, principium, medium atque finem: Unde nostrum aurum, ejusque uxor facta sint, nempe ex penetrante subtili spiritu atque pura, casta & immaculata anima, nec non astrali sale & balsamo: quæ post eorum conjunctionem nihil aliud sunt, quàm mercurialis liquor: Eaque ipsa aqua ad proprium suum Deum Mercucurium in scholam deducebatur, qui aquam eam examinabat, cumque legitimam & absque fuco reperisset, amicitiam ejus inibat, inque matrimonium sibi ipsam conjunxit: atque sic ex utrisque oleum incombustibile factum est: Mercurius enim adeo superbus redditus, ut vix seipsum agnosceret: Pennas suas aquilinas projecit, & ipse caudam Draconis lubricam devoravit, adque prælium Martem provocavit.

Tum Mars equites suos coegit, inque mandatis dedit, ut Mercurius includeretur carceri, cui Vulcanus, ut lictor, adjudicatus est eo usque, donec à fœmineo sexu liberaretur.

Postquam hæc popularibus rumusculis passim increbrescerent, cæteri quoque Planetæ convenerunt habitoque consilio, quid factu opus esset imposterum deliberarunt, ut sapienter procederetur: Tum Saturnus primus in ordine acriori oratione in hunc modum proloqui exorsus est.

Ego Saturnus Planetarum summus in firmamento protestor hisce præ vobis Dominis omnibus, me inter vos inutilissimum & vilissimum esse, infirmi & corruptibilis corporis, nigri coloris, multarum afflictionum iniuriis in hac miseriarum valle obnoxium, attamen omnium vestrum probatorem: Non enim permanentem habeo permansionem, atque mecum mei similem rapio: Cujus meæ miseriæ nulli causa imputanda est, nisi inconstanti Mercurio, qui mihi sua incuria & negligentia hoc malum inflixit: Quapropter oro vos Dominos pariter, vindictam hujusce de eo sumere, & cùm custodiæ jam sit traditus, penitus ipsum occidere, & ad putrefactionem usque ibi detinere, donec ne gutta ejus sanguinis agnoscatur amplius.

Cùm sic Saturnus orationem suam finivisset, en fuscus Jupiter progreditur & sermoni suo cum genuum inflexione, sceptrique reverentia singulari initium facit, laudans Saturni collegæ sui postulata, mandàtque se prosequuturum omnes, qui harum rerum executionem non adjuverint, atque sic finem imposuit.

Post hunc Mars accessit gladio denudato, mire coloribus interdistincto, instar speculi igniti, diversis & insolitis radiis micante, atque hic gladium Vulcano lictori obtulit, ut omnia illa à Dominis imperata prosequeretur, & cùm Mercurium interfecisset, ejus ossa penitus igne combureret: In quibus Vulcanus, ut lictor, se morigerum præstitit.

Interea dum lictor officio suo fungitur, pulchra & præ candore fulgens fœmina in longa argentei coloris veste, multis aquis intertexta, avenit, quæ cùm agnosceretur, inventa est Luna, Solis uxor: Hæc prona decidit in faciem, multisque lachrymis & gemitibus, quærebunda oravit, conjugem suum Solem ex carcere, in quem Mercurii dolo & potentia perfide intrusus esset, ubi adhuc & ex Planetarum aliorum mandato detineretur, emitti: Verum Vulcanus penitus abnegavit: Ipsi enim interdictum erat: At perseverans in suo proposito sententiæ latæ executionem gnaviter visit, donec tandem Domina Venus adesset in veste summe rubra, viridi intertexta pulcherrima facie, facundissimo jucundissimoque sermone & lepidissimo gestu, flores odoratissimos ferens in manu, qui humanos oculos sui aspectu colorum varietate mirifice reficerent & delectarent: Hæc Chaldæo idiomate intercessit apud Judicem Vulcanum pro liberatione, eique in mentem revocavit, redemptionem per fœmineum sexum futuram: At illius aures erant clausæ.

Interim, dum hi duo ita colloquuntur, cœlum se aperuit, atque exinde animal potens cum multis pullorum millibus exivit, abigens & pellens lictorem: Id fauces suas latè aperuit, ac Venerem pretiosissimam, suam adjutricem, devoravit, exclamans simul

simul clara voce: Ex fœminis natus sum, ac semen meum fœminæ copiosè propagarunt, atque eo terram locupletarunt: Ejus anima meæ addicta est, ideoque me ejus sanguine pascam & nutriam: Cumque hæc animal clare dixisset, in conclave quoddam se contulit, januamque post se obseravit: Pulli autem omnes sequebantur post ordinem, atque longe majore cibo egebant, quàm prius: bibebantque de priori oleo incombustibili: atque cibum ac potum facillime digerebant, & fiebant multo plures pulli, quàm prius, idque toties accidit, donec totum ipsi replevissent mundum.

Cùm hæc omnia ita contigissent, conveniebant multi ejus regionis viri, qui docti, inque literis periti omni studio contendebant inter se omnium horum actorum & sermonum expositionem acquirere, quo maxima ex parte meliori eorum intellectu fruerentur: Verum nullus ex illis id effectum dare potuit: Non enim erant ejusdem sententiæ, donec visum est prodire virum quendam magnæ senectutis, capillis & barba album, instar nivis, vestitum purpura à vertice usque ad pedes: in capite coronam gestavit, in qua pretiosissimus carbunculus radiabat: circa corporis medium præcinctus erat cingulo vitæ: nudis incedebat pedibus, & loquebatur singulari quodam spiritu, qui in eo occultus erat, ac sermo ejus penetrabat intima corporis, ita ut anima ex corde id sentiret: Hic vir ascendebat in suggestum & congregatos adhortabatur populos, ut silentium tenerent, seque diligentissime audirent: sese enim superne missum adesse, qui eis prædicta scripta aperiret, & per philosophicum sermonem patefaceret.

Cumque jam omnes quieti adstarent, incepit in hunc modum:

Expergiscere ô homo, & contemplare lumen, ne tenebræ te seducant: Dii fortunæ & Dii majorum gentium patefecerunt mihi in profundo somno: ô quam beatus homo est, qui Deos agnoscit, quàm mira magnalia operentur: Et felix ille est, cui oculi aperiantur, ut lumen videat, quod ante obscurum fuerat.

Duæ stellæ homini à Diis concessæ sunt ad ducendum eum ad magnam sapientiam, quas specta, ô homo, firmiter, & sequere splendorem earum, cum in iis sapientia inveniatur.

Phœnix avis de meridie potenti feræ de Oriente Cor ex pectore eruit: Fac feræ de Oriente alas, quemadmodum aut de meridie, ut æquales fiant: Nam animal de Oriente pelle sua leonina spoliari debet, ejusque alæ evanescere, atque tum simul ingredi magnum Oceani salum, cumque pulchritudine iterum egredi: Merge spiritus tuos instabiles in profundum fontem, cui aqua nunquam deficiat, ut pares fiant matri suæ, quæ inibi latet, & ex tribus in mundum exorta est.

Ungaria primo me genuit, cœlum & stellæ tenent me, atque terra nubit me, & quamvis mori cogar & sepeliri, tamen Vulcanus me secundo parit: Ideoque Ungaria mihi patria est, & mater mea totum includit mundum.

Cùm hæc audita forent ab hominibus tum præsentibus, sic porro elocutus est:

Quod est superius, fac inferius: & quod visibile, invisibile, palpabile, impalpabile, & fac ut iterum ut ex inferiori superius, ex invisibili visibile, ex impalpabili palpabile fiat: Hæc est tota pars penitus perfecta absque ullo defectu aut diminutione: at in qua mors & vita, interitus & resurrectio habitet, est rotunda sphæra, quæ Dea fortunæ currum suum impellit, & viris Dei donum sapientiæ impertit: proprio autem suo nomine secundum temporalem intellectum vocatur omnia in omnibus: super æterna summus ille Arbiter ac judex existit.

Quisquis jam scire desideret, quid omnia in omnibus sit, ille faciat feræ amplissimas alas, eamque valde urgeat, ut ipsa se attollat, perque aërem volans in supremam summi cœli regionem sese elevet: Tum combure alas ejus igne fortissimo, ut terra in mare rubrum præceps decidat, ibique suffocetur: ac igne & aëre exicca aquam, ut inde iterum terra fiat: Tum inquam, habes omnia in omnibus.

Quod si hoc invenire nequeas, in te ipsum inquiras & respicias circum circa in rebus omnibus, quæ reperiuntur per mundum: Tum omnia in omnibus invenies, quod est vis attrahens omnium metallicarum & mineralium rerum ex sale & sulphure ortarum, ac bis ex Mercurio progenitarum: (Plus, inquam) me non decebit de eo, quod est omnia in omnibus, dicere, cum omnia in omnibus comprehensa sint.

Hisce affatis porro dicebat, ô viri amici, si auditione sapientiam ex mea voce percepistis, ex quo & quomodo magnum Lapidem antiquorum Philosophorum reperire debeatis, qui leprosa & imperfecta metalla curat, iisque novam generationem aperit, ac homines in sanitate conservat, inque longam ætatem adducit, meque hucusque sua cœlesti vi & operatione confirmavit, ut sponte mea mori desiderem, hujus vitæ pertæsus.

Deus pro sua gratia ac sapientia, quam clementer mihi longo tempore impertivit, laudandus per omnia sæcula, *Amen*.

Atque ita præ eorum oculis evanuit:

Hoc sermone finito, singuli in suum se conferebant locum, unde venerant, dies noctesque de his cogitantes ac laborantes, prout cuilibet ingenii bonitas contigerat, &c.

Nunc sequuntur duodecim Claves *Fratris* Basilii Valentini *Benedictini Ordinis, quibus ostia ad antiquissimum Lapidem Antecessorum nostrorum aperiuntur & arcanissimus Fons omnis Sanitatis recluditur.*

PRIMA CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. III. Fig. 1.

Amicus meus sciat, omnes res impuras & maculatas ad nostrum opus indignas esse: Nam earum leprositas nihil adjumenti præstare poterit nostro operi: at bonum per impurum impeditur.

Omnes merces venales ex fodinis suo valent precio, cum vero falsificatio iis accedat, inidoneæ fiunt: Sunt enim fuco depravatæ: nec ejusdem, ut prius, sunt operationis.

Ac quemadmodum medicus interiora corporis purgat & purificat per media medicamentorum suorum, omnesque sordes inde expellit: Ita & nostra corpora purificari & purgari debent ab omni sua impuritate, ut in nostra generatione perfectio operari possit: Magistri nostri purum, immaculatum requirunt corpus, quod nulla macula aut peregrini commixtione adulteratum sit: Alieni enim additio est nostrorum metallorum leprositas.

Diadema regis sit ex auro puro, & casta sponsa ipsi conjugio copuletur:

Quapropter si per nostra corpora operari velis, accipe gryseum, avidissimum lupum, qui ratione sui nominis bellicoso Marti subjectus, origine autem nativitatis senis Saturni filius est, qui in vallibus & montibus mundi reperitur, fame acerrima occupatus, ac projice ipsi corpus regis, ut inde sibi alimentum habeat, & cum regem devorarit, fac magnum ignem, in quem mitte lupum ad comburendum penitus, tum Rex iterum liberabitur: Cumque hoc ter factum fuerit, tum Leo superavit lupum, nec quicquam in eo amplius consumendum inveniet: Atque sic corpus nostrum principio nostri operis est idoneum.

Ac scias, hanc solam esse viam rectam ac legitimam ad corpora nostra purganda: Nam Leo sese purificat sanguine lupi, ac sanguinis ejus tinctura mirifice lætatur tinctura Leonis: siquidem amborum illorum sanguis affinitate quadam propinquitatis invicem conjunctus est: Cumque Leo satiatus sit, spiritus ejus fortior factus est, quam prius, oculique ejus splendore magno radiant, instar Solis: Ac interior ejus essentia plurimum valet ac utilis est ad omnia, ad quæ requiritur: Et cum ita præparatus fuerit, gratias ipsi agunt hominum filii gravissimis morbis caducis aliisque affectibus vexati. Decem illi viri leprosi prosequuntur ipsum ac desiderant bibere de sanguine ejus animæ, omnesque qui malo afficiuntur, gaudent penitus ejus spiritu.

Nam quicunque ex hoc aureo fonte bibit, sentit renovationem quandam suæ naturæ, mali ablationem, conformationem sanguinis, corroborationem cordis ac perfectam sanitatem omnium membrorum sive interius, sive exterius in corpore comprehensorum. Omnes enim nervos & poros aperit, ut malum abigi ac bonum ejus locum quiete obtinere possit.

Verum amicus meus diligentissime perspiciat, ut fons vitæ purus & clarus inveniatur: Non n. aquæ peregrinæ cum nostro fonte permisceri debent, ne abortus fiat, & ex salubri pisce serpens prorepat: Et si quoque per media acrimonia adjuncta fuerit, per quam corpus nostrum dissolutum sit, fac ut omne corrosivum abluatur: Nulla n. acrimonia utilis est ad prohibendos morbos internos: siquidem acre cum destructione penetret & ita plus morborum pariat: At noster fons sit absque omni veneno, quamvis venenum veneno pelli debeat.

Cum arbor quædam insalubres ac ingratos fert fructus, abscinditur circa truncum, atque ei alia fructus species inseritur: tum germen se conjungit cum trunco, ita ut ex trunco & radice cum suo surculo bona arbor proveniat, quæ ad nutum sui insitoris salubres & placitos ferat fructus.

Sex loca peragrat rex in firmamento cælesti at in septimo sedem suam figit: Nam palatium regium inibi tapetibus aureis ornatum est: Si jam intelligis, quæ dico, tum hac clave primam seram aperuisti ac pessuli obstaculum removisti: Quod si vero necdum lumen in his perspicis, nec vitrea perspicilla quicquam proderunt, nec oculi naturales adjuvabunt, ut ultimum reperias, quod in initio tibi defuit: Tum nec plura de hac clave dicam, quemadmodum Lucius Papirius me docuit.

II. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. III. fig. 2.

In aulis magnatum & potentium reperiuntur varia genera potus, quorum tamen vix ullum alteri odore, calore ac sapore simile est: Nam præparatio illorum est multiplex: nihilominus omnia bibuntur, cum singula ad suum usum ordinata & ad œconomiam necessaria sint.

Cum sol radios suos emittit: perque nubes spargit, vulgo dicitur, solem attrahere aquas ac pluvias instare, idque si sæpe contingat, fæcundum reddit annum.

Ad palatium pretiosissimum exædificandum varii & diversi opifices & mechanici manus suas adhibent & laborant, antequam ornatissimum ac perfectum palatium vocari possit: quod enim requiritur lapideum, ligneum fieri nequit.

Per quotidianos maris sævientis cursus ac recursus, qui ex sympathia quadam superne ex cœlorum influentia contingentes causantur, multæ magnæque divitiæ terris accedunt: Nam quotiescunque refertur, hominibus aliquid boni secum adferunt.

Virgo nuptum elocanda, prius varietate vestium pretiosissimarum splendide exornatur, ut sponso suo placeat, & sui inspectione amoris incendium in eo penitus excitet: Cum vero sponsa suo conjungi carnali ritu copulanda est, diversitas omnis vestium tollitur, nec quicquam sponsa retinet, nisi illud, quod sibi à Creatore in nativitate concessum est.

Eodem modo cum noster sponsus Apollo cum sponsa sua Diana, nuptias celebraturus est, prius quoque ipsis varia vestimenta præparantur, eorumque capita & corpora aquis optime lavantur, quas aquas tu per diversos distillandi modos addiscere debes, cum sint valde inæquales, aliæ magnæ, aliæ exiguæ, pro ut earum necessitas requirit, quemadmodum de variis potus generibus dixi: Ac scias, cum humiditas terræ ascendit & nebula elevatur, in superiori parte congelatur, & sua gravitate deorsum cadit, qua ratione terræ ablata humiditas restituitur idque terram reficit, nutrit & alit, ut folia & gramina inde enasci possint: Idcirco nonnullæ præparationes tuarum aquarum distillando sæpius repeti debent, ut id, quod à terra abstractum est, ipsi sæpissime reddas ac iterum abstrahas, velut Maris Eurypus terram sæpe relinquit ac rursum obtegit, donec ad certam metam perveniat.

Cum ita hoc modo Palatium Regis variis manuum opificiis præparatum & exornatum fuerit, ac mare vitreum suum cursum absolverit, palatiumque bonis repleverit, tum tuto Rex ingredi, suamque sedem inibi ponere poterit.

Verum, amice mi, notes hoc inprimis, ut sponsus cum sua sponsa nudus cum nuda conjungatur: ideoque omnes res præpatatæ ad vestium ornatum & pulchritudinem faciei spectantes iterum removeri debent, quo nudi sepulchrum possideant, pro ut nudi nati sunt, ne eorum semen peregrini commixtione corrumpatur:

Pro conclusione hujus sermonis dico tibi in omni veritate, quod preciosissima aqua, qua sponsi balneum fieri debet, ex duobus pugilibus (intellige, ex duabus contrariis materiis) prudenter magna cura conficiatur, ut adversarius unus alium propellat, adque pugnam habiles fiant, ac bravium obtineant: Non enim utile est Aquilæ, nidum suum in alpibus ponere: Nam pulli ejus præ frigore nivis in summitate montium morerentur:

Quod si vero aquilæ draconem frigidum qui suam habitationem in petris longo tempore habuit,

buit, & ex terræ speluncis prorepit, addas, ambosque in infernalem sellam ponas, tum Pluto ventum afflabit, & ex frigido dracone igneum spiritum volatilem eliciet, qui suo magno calore aquilæ pennas comburet, ac sudorificum balneum excitabit, adeo ut nix in summis montibus colliquescat & aqua fiat, quo minerale balneum bene præparetur ac regi fortunam ac sanitatem tribuat.

III. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. III. fig. 3.

PEr aquam ignis extingui & penitus tolli potest; Et si multum aquæ in exiguum fundatur ignem, tum ignis aquæ succumbere cogitur, ipsique Dominium victoriæ concedere: Ita & nostrum igneum sulfur per aquam ad artem præparatam superari & vinci debet si modo post aquæ discessum ignea vita nostri sulphurei vaporis triumphare debeat & victoriam iterum obtinere: Nullus autem triumphus contingere in hoc proposito potest, nisi Rex aquæ suæ fortem vim & potentiam addiderit, eique sui coloris proprii clavem addicarit: ut per eam destruatur & invisibilis fiat, verum hac vice ejus visibilis forma redire debet, cum diminutione tamen simplicis suæ essentiæ ac emendatione sui statns.

Pictor in albo flavum, & in flavo rubeum ac omnino purpureum colorem pingere potest: & quamvis omnes adhuc colores adsint, tamen ultimus in gradu suo summus, prævalet: Idem in nostro magisterio contingere debet: cumque id factum, tum lumen omnis sapientiæ pro oculis habes, quod in tenebris splendet, licet non ardeat: Nam nostrum sulphur non urit, & nihilominus longe lateque emicat: nec quicquam colorat, nisi præparatum sit, suoque colore coloratum, quo & post colorare valeat imbecilla & imperfecta metalla: Non autem concessum est illi sulphuri colorare, nisi color iste cum magna perseverantia ipsi abdicatus sit: Nam imbecillius superare nequit, sed fortius obtinet Dominium in imbecillius, & debile cogitur robusto cedere; Idcirco pro hoc sermone conclusionem sequentem & sententiam retine, parvum alteri parvo subvenire nequit, nec opem præstare in operando, & res combustibilis alteram rem combustibilem defendere non potest, ne & ipsa comburatur: si itaque defensor adesse debet, qui juvamentum combustibili præstet, idque defendat, tum defensor ipse plus potentiæ habebit, quam ille, cujus defensionem sibi sumit, ac imprimis ipse in sua substantia incombustibilis necessario existet: Ita & qui nostrum imcombustibile sulfur omnium sapientum præparare velit, primo consideret apud se, ut sulphur nostrum quærat in eo, in quo incombustibile est quod fieri nequit, nisi mare salsum corpus absorpserit, ac iterum ex se rejecerit. Tum exaltes ipsum in suo gradu ut omnes cœli alias stellas claritate sua longe antecedat, inque sua essentia: adeo sanguine abundet, instar Pelicani, cum se in pectore vulnerarit, tum absque defectione sui corporis, multos pullos educare & sanguine suo enutrire possit: Illa est Rosa nostrorum magistrorum, colore tyrio, & rubeus sanguis draconis, à multis descriptus, pallium quoque purpureum summe foliatum in nostra arte, quo Regina salutis operitur, & quo omnia metalla elegantia calore refici possunt:

Hoc pallium honorificum serves bene, una cum astrali sale, quod cæleste hoc sulfur consequitur, ne adversi quid illi accedat, & de volatilitate avis ipsi concedas, quantum sufficiat, tum Gallus devorabit vulpem, & post in aqua suffocabit, perque ignem resuscitatus à vulpe iterum devorabitur, ut par pari referatur.

IV. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. III. fig. 4.

OMnis caro ex terra exorta corrumpenda & in terram iterum redigenda erit, ceu prius terra fuit, tum sal terrenum dat novam generationem per cœlestem resuscitationem: Ubi enim prius terra non fuit, ibi resurrectio sequi nequit in nostro opere: Nam in terra est naturæ balsamum & sal illorum, qui inquisiverunt cognitionem omnium rerum.

In extremo judicio mundi, per ignem mundus judicabitur, ut quod prius à magistro ex nihilo factum, rursus per ignem redigatur in cinerem, ex quo cinere Phœnix tandem pullos suos produceret: Nam in ejusmodi cinere latet verus & genuinus tartarus, qui solvi debet, & post solutionem ejus, sera fortissima conclavis regii aperiri potest.

Novum cœlum ac terra formabitur post combustionem, & novus homo longe splendidius lucebit, quam ante in primo mundo vixit, qui clarificatus erit:

Cum cinis & arena per ignem bene maturentur & excoquantur, tum vitrarius inde vitrum conficit, quod post in igne semper perdurat, & in colore pellucido lapidi simile nec cinere amplius agnoscitur, idque ignato magnum mysterium est, experto autem nullo modo, quia ipsi per scientiam & crebram experientiam opificii rationem obtinet.

Ex lapidibus opifex quoque calcem ustione parat, ut utilis sit labori, antequam vero per ignem præparetur, lapis est, & non pro calce ad laborem adhiberi potest, per ignem vero lapis is maturatur, & ab igne gradum summe calidum acquirit, adeoque potens fit, ut igneo calcis spiritu, si ad perfectionem suam perductus sit, vix quicquam comparari queat.

Quælibet res si in cineres comburatur, per artem de se præbet sal suum, quod si in ejus anatomia sulfur & Mercurium separatim servare possis, & suo sali iterum restituere, juxta sufficientiam artis, tum iterum inde fieri poterit ignis beneficio, id, quod ante ejus destructionem seu anatomiam fuerat, quod prudentes hujus mundi stultitiam vocant, proque pugnis reputant, appellantes id novum creatum, quod peccatori à Deo non concessum est, at nec ipsi intelligunt, quod creatum illud ante fuerat, & artifex saltem per semen naturæ augmentationem ejus & magisterium comprobet.

Quicunque artifex cinerem non habet, nec sal ad nostram artem conficere potest, nam absque sale nostrum opus corporeum fieri nequit: coagulationem enim omnium rerum solummodo sal operatur.

Quemadmodum sal omnium rerum sustentaculum est, easque præ putredine conservat, ita & sal nostrorum magistrorum, metalla tutatur, ne in nihilum prorsus redigantur & corrumpantur, quo minus inde aliquid iterum fiat, nisi forte Balsamus eorum intereat, & incorporatus satis spiritus è natura recedat, tum corpus esset omnino mortuum, & nihil cum fructu aliquo inde confici posset, quia spiritus

spiritus metallici decessissent, & per naturalem sui interitum reliquissent habitationem nudam & vacuam, in quam nulla vita reducenda esset.

Nota autem hoc, artis studiose, quod sal ex cinere plurimum valeat, inque eo multæ virtutes lateant: veruntamen ipsum sal inutile est, nisi interius ejus converium & exterius reductum sit. Nam solus est spiritus, qui dat vires & vitam: nudum corpus adhuc nihil præstat: si sciveris illum reperire, habebis sal Philosophorum, & oleum incombustibile verissime: de quo ante me multa scripta sunt.

Quamvis sophorum plurimi
Me quæritarint anxii,
Pauci tamen vires meas
Consideraruni abditas,

V. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. III. Fig. 5.

Vivifica vis terræ omnia producit, quæ ex ea proveniunt, & quicunque dicit, terram esse vitæ expertem, veritati contra ium statuit. Nam mortuum vivo alteri nihil suppeditare potest, & incrementum apud mortuum deficit, quia spiritus vitæ avolavit: Idcirco spiritus est vita & anima terræ, qui in ea habitat, & a cœlesti & sydereo in terrestre operatur: Nam omnes herbæ, arbores & radices, atque omnia metalla & mineralia, vires suas, incrementum & nutrimentum ex spiritu terræ accipiunt: quia spiritus est vita, qui ab astris nutritur, & deinceps alimentum omnibus vegetabilibus concedit, & veluti mater fœtum in utero abscondit & apud se enubit. Ita & terra mineralia, in ejus gremio submersa, per spiritum suum, superne acceptum fovet:

Quapropter terra per se vires illas non dat, sed vivificus spiritus. qui in illa existit, & si terra suo destitueretur spiritu, foret mortua, nec nutrimentum præberet, amplius: siquidem ejus sulphuri aut pinguedini spiritus, qui vim vivificam conservat & omnia crescentia per nutrimentum producit, deficeret,

Duo spiritus contrarii una cohabitare possunt, ac non facile conveniunt: cum enim pulvis pyrius incenditur, duo illi spiritus, ex quibus pulvis ille compositus est, cum maximo crepitu & impetu ab invicem fugiunt, & volant in auras, ut nemo dignoscere possit aut dicere quorsum profugerint, nisi ab experientia cognitum fuisset, quales spiritus & in qua substantia extitissent:

Ex quibus scias, mi studiose artis, vitam solummodo esse verum spiritum: atque ita omne quod vulgus ignarum pro mortuo reputat, iterum in imperceptibilem, visibilem & spiritualem vitam reducendum, inque ea conservandum fore, si modo vita cum vita operari debeat, qui spiritus se pascunt & nutriunt cœlesti, & sunt à cœlesti, elementari & terrestri substantia procreati, quæ materia informis appellatur.

Et quemadmodum ferrum suum habet magnetem, qui id mirifico & invisibili amore allicit, ita & nostrum aurum quoque magnetem habet, qui magnes est prima materia magni lapidis, si hos meos sermones percipis, præ toto mundo dives & beatus es.

Adhuc unam declarationem in hoc capite tibi exponam, cum homo in speculum inspicit, reflexio ipsius imaginem causatur, quæ si manibus attingatur, nihil palbabile ibidem invenitur, nisi speculum, in quod homo respexit. Ita etiam ex hac materia spiritus visibilis educendus est, qui tamen impalpabilis est: Ille idem spiritus, inquam, est radix vitæ nostrorum corporum, & Mercurius Philosophorum, unde liquorosa aqua paratur in nostra arte, quam tu in sua compositione iterum materialem efficere, & per certa media, ab infimo ad summum gradum in perfectissimam medicinam reducere debeas: Nam nostrum initium est obscuratum & palpabile corpus, medium spiritus fugitivus, & aqua aurea absque omni conversione, ex qua nostri magistri vitam suam acceperunt, finis autem est fixissima medicina humanorum & metallicorum corporum, quam potius angelis, quàm hominibus scire, concessum est, licet & ejusmodi homines talem adepti sint, qui precibus ex corde profectis eam à Deo impetrant, & erga ipsum & egenos homines grati sunt.

Pro conclusione horum, dico certissime, quod labor unus ex alio proveniat: nam nostra materia in principio operis nostri optime & summe purificata esse debet, deinde soluta & destructa, penitusque corrupta & in pulverem & cineres redacta: Cum id omne factum est, tum præpara inde spiritum volatilem, album instar nivis, & alium spiritum volatilem, rubrum instar sanguinis, qui duo spiritus tertium in se continent, & sunt tamen unicus spiritus, suntque ii tres spiritus, qui vitam conservant & augent: eos conjunge, da ipsis, quicquid de cibo & potu naturaliter necessum sit, & contine eos in thalamo caloris usque ad perfectionem nativitatis: tum videbis & experieris, quid Creator & Natura tibi concesserint. Et scias, me ore meo hucusque nullam patefactionem ejusmodi fecisse; ac Deus plus efficaciæ & mirabilitatis in natura posuit, quàm multa hominum millia credere possint. Mihi autem sigillum impressum est, ut & alii post me mirabilia scribere valeant, quæ naturalia à Creatore concessa, at pro innaturalibus ab insipientibus habentur: Nam naturale primum suum initium à supernaturali sumit, & nihilominus omne simul nil nisi naturale reperitur.

VI. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. III. Fig. 6.

Mas absque fœmina pro dimidiato habetur corpore, & fœmina absque viro similiter dimidii corporis vicem obtinet: nam singuli per se nullum fructum edere possunt: Cum vero conjugali fœdere conjuncti vivunt, corpus perfectum est, & per semen eorum augmentatio sequi potest.

Cum nimium seminis in agrum projicitur, ager superfluitate laborat, ne maturus sequi possit fructus, si vero diminutius sit semen, fructus rariose & lolium ejus loco succrescit, quo nec fit utilitas ulla consequutura,

Si quis conscientiam suam non peccato onerare velit in venundandis mercibus, proximo suo justam mensuram præstet; atque ulnas & pondera legitima suppeditet, quo maledictionem fugiat, & apud pauperes sacrificium laudis paret.

In magnis aquis facile quis suffocari potest, & aquæ parvæ non difficulter calore solis exiccantur, ut nullius respectu sint

Idcirco ad obtinendam optatam metam, certa mensura in commixtione philosophiæ liquorosæ substantiæ, observanda erit, ne majus minorem portionem

FIG · I ·

PRIMA CLAVIS.

FIG · 2 · II. CLAVIS

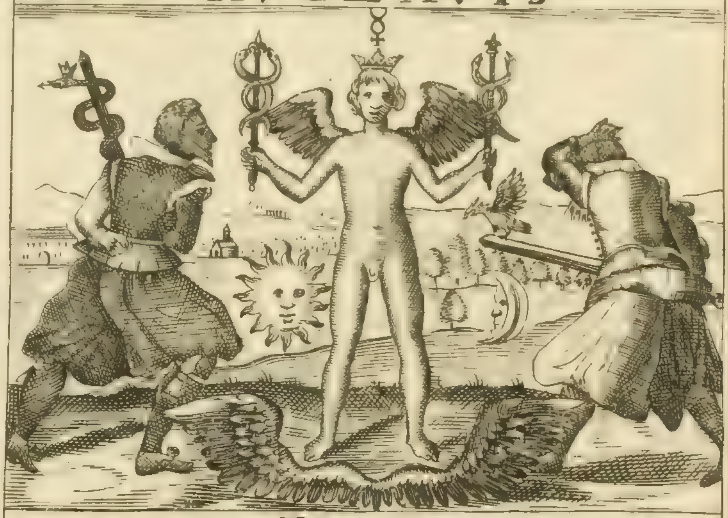

FIG 3 ·
III. CLAVIS.

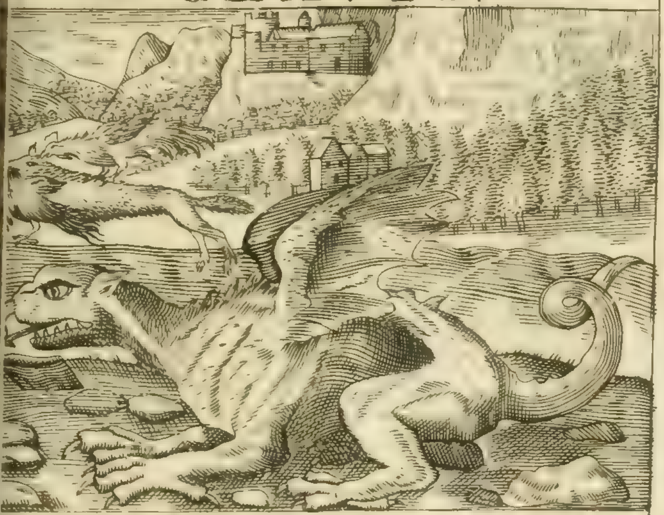

FIG · 4 ·
IV. CLAVIS.

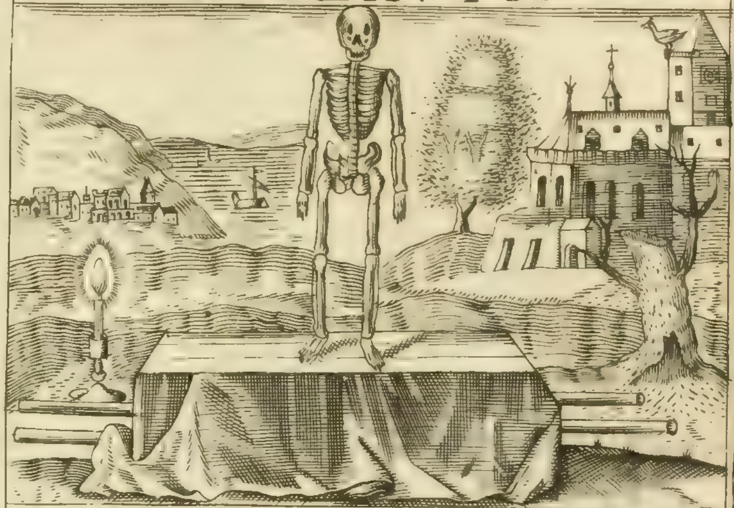

FIG · 5 ·
V. CLAVIS.

FIG · 6 ·
VI. CLAVIS.

nem ſuperet & opprimat, quo generatio prohibeatur, & ne minus præ majori nimis imbecillem ſit, quo & æquale Dominium exercere poſſit: Nam pluviæ fructibus inutiles ſunt, & ſiccitates nimiæ nullam perfectionem veram producunt; Quocirca ſi Neptunus balneum ſuum legitime præparavit, aquam permanentem bene ponderes, ſedulaque cura conſideres, ne quid nimis aut minus illi facias.

Duplex igneus mas uno candido cygno paſci debet, qui invicem ſe interiment, ac iterum ad vitam reſtituent: Et aër quatuor mundi partium tres quartas ignei viri incluſi occupabit, ut cantus cygnorum exaudiri poſſit, ad modos valedicendi Muſicos exprimendum. Tum aſſatus Cygnus cibus erit regi, & igneus rex jucundam vocem Reginæ valde amabit & præ magno amore amplectetur, ſeque ea ſatiabit, donec ambo evaneſcant, & in unum corpus coaleant.

Vulgo dicitur, quod bini tertium ſuperare & proſternare poſſint, præſertim ſi ſpacii ſatis ſit malitiam ſuam exercendi; Adhoc ſcias, ex vero fundamento, quod geminus ventus venire debeat, vulturnus dictus, ac deinde ſimplex, Notus appellatus, qui ab oriente & meridie impetuoſe ſpirabunt, quorum motione ceſſante, ita ut ex aëre facta ſit aqua, audacter confides, quod ex ſpirituali corporale fiet, & quod numerus per quatuor anni partes, in quarto cœlo, poſtquam ſeptem planetæ imperium ſuum exercuerint, dominabitur, ac in infima habitatione palatii curſum ſuum perficiet, ſummumque examen expectabit, tumque bini illi emiſſi tertium ſuperarunt & abſumpſerunt.

In hoc ipſo noſtri magiſterii ſcientia eſt perneceſſaria: Nam diviſio & compoſitio ut recte fiant neceſſe eſt, ſi modo ars divitias parere, ac bilanx non per inæqualia pondera falſificari debeat; Eſtque hæc rupes noſtræ intentionis, quod tu hoc caput per cælum artificiale, per aërem & terram, cum vera aqua & perceptibili igne, in poſitione legitimi ponderis abſque ullo defectu, finire teneatis, veluti vere tibi dixi.

VII. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. IV. Fig. 1.

Naturalis calor conſervat vitam hominis: Nam ſi naturalis calor deceſſerit, vita finem ſortitur: Naturalis ignis, ſi temperate uſurpetur, defendit præ frigore, ſuperfluitas autem ejus deſtructionem cauſatur: Non eſt neceſſarium ſolem corporaliter cum ſua ſubſtantia attingere terram, verum ſufficit, ſi à longinquo per radios, qui per reflexionem, cum in terram incidunt, fortiores fiunt, vim ſuam exerat: Nam per iſta media ſatis habet efficaciæ officium ſuum peragere, & per concoctionem omnia maturare: Per aëris enim diſtantiam radii ſolares in temperiem quandam adducuntur, ut ita ignis medio aëris, velut aër ignis medio operari queat.

Terra abſque aqua nil producere poteſt, & viciſſim aqua abſque terra nihil excitare: Quemadmodum jam terra & aqua una alterius ope indiget ad fructus generandos, ita nullo modo ignis aëre & aër igne carere poteſt: Nam ignis abſque aëre vitam non habet, & aër abſque igne colorem & ſiccitatem ſuam præſtare nequit.

Vitis in ultima ſua maturatione radiis & calore ſolis magis opus habet, quàm in initio veris. Etſi ſol in autumno operationem ſuam bene exerit, vitis ſuccum ſuum melius & fortius exhibere ſolet, quàm ſi defectu caloris radii ſolares ipſi defuerint.

In hyeme vulgus omnia mortua eſſe exiſtimat, quid frigus terram conſtrinxit, ne quia inde excreſcere queat: quam primum vero ver ſeſe offert, ut frigus aſcenſione ſolis diminuitur, omnia in vitam revocantur, arbores & herbæ vegetant, & reptilia animalcula, quæ gelidam hyemem fugerant, ex ſpeluncis & ſpecubus terræ prorepunt, omnia vegetabilia novum de ſe ſpargunt odorem, eorumque præſtans operatio per pulchros, amabiles & varios florum colores indicatur: atque ſic æſtas operando procedit, uti ex ejuſmodi floſculis cujuslibet generis fructus ferat, pro quibus merito Creatori, qui tali ordinationi metam per naturam præfixit, gratias agere debes.

Ita annus poſt annum operatur, donec mundus ab Architecto ſuo iterum deſtruatur, & illi, qui terram obſident, per glorificationem Dei exaltentur: tum omnis terreſtris natura operari deſinet, & cœleſtis æterna ejus vice habitabit.

Cum Sol in bruma procul à nobis curſum ſuum peragit, altam nivem liquefacere nequit, ſi vero propius nobis in æſtate accedat aër ignitior & fortior fit, ut nix colliqueſcens in aquam decidat, ſeque deſtruat, Debile enim fortiori cedere cogitur, & fortius debili dominatur.

Ita quoque in hoc magiſterio ignis regimen obſervari debet, ne humidus liquor juſto citius exſiccetur, ac terra ſapientum nimis cito colliquefiat & ſolvatur; Alias ex piſcibus ſalubribus in aquis tuis ſcorpiones generares: Verum ſi laboris tui verus director eſſe deſideras, tum ſume ſpiritualem aquam, cui ſpiritus in initio, incumbebat, & conclude oſtium munitionis præ ea: Cæleſtis enim urbis ab eo tempore à terreſtribus hoſtibus obſidebitur, Atque cœlum tuum per tria munimenta & mænia fortiter cuſtodiri debet, ne aditus ullus, præterquam unus; iſque cuſtodiis optime munitus ſit: Tum, ubi omnia illa perfecta ſunt, incende lumen ſapientiæ, & quære eo Groſſum deperditum, tantum illuminationis da, quantum ſufficiat; Nam ſcias, quod reptilia animantia & vermes in terra frigida & humida morentur, ratione ſuæ qualitatis: Hominis autem habitatio eſt ſupra terram in temperata & complexa proprietate ordinata: Angelici vero ſpiritus cum non habeant terreſtre, ſed Angelicum corpus, nec carni peccatis pollutæ, ut homo, ſint obnoxii, ſuperiori ponuntur gradu, ut ignem & frigus pariter in ſuprema & infima regione, abſque ullo impedimento tolerare poſſint. Et poſtquam homo clarificatus fuerit, cœleſtibus ſpiritibus in hoc æquabitur: Deus autem cœlum & terram gubernat, & operatur omnia in omnibus. Quod ſi noſtræ animæ recte proſpicimus, tum & nos denique filii & hæredes Dei efficiemur, ad id peragendum, quod jam nobis impoſſibile, verum hoc fieri nequit, niſi omnis aqua exiccetur, & cœlum & terra cum cunctis hominibus per ignem judicentur.

VIII. CLAVIS.

Vid. Tab. II. Tab. IV. Fig. 2.

Omnis caro ſive humana, ſive animalium ſui augmentationem aut propagationem nullam producere poteſt niſi id fiat principio per putrefactionem: ſemen quoque agri & omne, quod vegeta-

vegetabilibus subjectum est & appropriatum, augmentari nequit, nisi putrefactione: Multa insuper animalcula & vermes vita donantur, ita ut ex mera putrefactione vivificam vim & operationem consequantur, quod præ omnibus miraculis merito ut miraculum agnoscendum erit; verum natura hoc ipsum concessit, cum ejusmodi vivifica augmentatio & inspiratio vitæ ut plurimum in terra reperiatur, & per alia elementa spirituali semine ea ratione excitetur.

Hoc exemplis demonstrandum, novit uxor ruricolæ optime: Nam gallinam nullam ad rem familiarem educare potest, nisi id fiat putrefactione ovi, ex quo pullus generatur.

Si panis in mel incidat, in eo nascuntur formicæ, quod quoque singulare naturæ miraculum est præ aliis. Agricola animadvertit etiam, quod ex putrida carne vermiculi oriantur in hominibus, equis, aliorumque animalium corporibus, quemadmodum etiam in nucibus, pomis, pyris, & ejusmodi araneæ, vermes, & si quid præterea sit, at quis varia genera & species vermium enumerare potest, quæ ex sola putrefactione procedunt.

In herbis idem videre est, quod diversa herbarum genera, ut urticæ & ejusmodi plura in iis proveniant locis, ut herba talis nunquam crevit, aut semen ejus decidit: solummodo ex putrefactione, causa ejus est, quod terra ad istos fructus iis locis sit deposita, & quasi impraegnata, quod à proprietate syderea ipsi superne influxit: ut ita semen spiritualiter in ea produxerit: quod semen in terra seipsum putrefecit, & per operationem & adjumentum elementorum, corporalem materiam generavit, secundum speciem naturæ: Ita astra unà cum Elementis possunt novum aliquod sperma excitare, quod nunquam ante fuerat: & postea per succedentem putrefactionem augmentari poterit: Homini autem tantum non est concessum, ut novum sperma excitet: Nam operatio elementorum & syderum essentia non est in ejus potestate ad formandum: Ita & crescunt varia genera herbarum saltem ex putrefactione, quia vero agricola hæc pro consuetis habet, nec amplius considerat, nec causam ejus scientiæ sibi imaginari potest, apud vulgum consuetudinis vicem obtinet: Tu autem, cui plura quam vulgari alicui, scire conveniat, sermones & sententias ampliores percipiendo, causas ad fundamenta addiscas, per quod ex quo vivificatio resuscitationis & generationis ex ejusmodi putrefactione proveniat: non cognoscendo id ut consuetudinem, sed ut naturæ indagator: cum in summa omnis vita per putrefactionem oriatur & caussetur:

Quodlibet elementum per se habet suam corruptionem & vicissim generationem: Nam artis cupidus hujus certior factus sit, & ex superabundante fundamento cognoscat, ut in uno quoque Elemento cætera tria delitescere: Nam aër habet ignem, aquam & terram in sese, quod incredibile videri posset, cum tamen sit ipsa veritas. Ita & ignis, aërem, aquam & terram in se continet, alias nihil generaret. Et aqua particeps est terræ, aëris & ignis, alias nihil sequi posset in generatione, non considerato eo, quod quodlibet Elementum seorsim sit, cum ea nihilominus permixta sint: Hoc per destillationem in separatione Elementorum omne reperitur.

Et ut hoc tibi per legitimam probam ostendam ne ignarus dicas, mea prolata esse, mera verba & neutiquam vera, prædico tibi, cui naturæ separatio indaganda convenit & Elementorum divisio cognoscenda proposita est, quod in distillatione terræ, primò aër omnium facillime transit, post quem continuatione terra, aquæ Elementum præcedit: Ignis in aëre latet, quia uterque sunt spiritualis essentiæ, & se invicem mirabiliter amant, Terra in fundo remanet, in qua est sal preciositatis.

In distillatione aquæ, aër & ignis primo progreditur, post aqua & corpus terræ in fundo manet. Elementum ignis, si invisibilem substantiam redigatur per extractationem ignis, aquæ & terræ quodlibet per se elici potest: similiter aër in reliquis tribus Elementis habitat: Nullum enim eorum aëre carere potest: Terra nihil est, nec quicquam producere potest absque aëre, ignis non ardet, nec habet vitam absque aëre, Aqua nullum fructum generare potest sine aëre: Porro nec aër quicquam consumere nec humiditatem exsiccare potest, nisi fiat calore naturali: Cum itaque fervor & calor in aëre reperiatur, Elementum ignis utique in aëre erit: Nam omne quod calidum & siccum igneæ substantiæ addictum est quocirca unum Elementum altero carere nequit, sed commixtio quatuor Elementorum semper in generatione omnium rerum invenitur: & qui contrarium statuit, nullo modo arcana naturæ intelligit, nec eorum proprietates indagavit:

Nam scire te oportet, si quid per putrefactionem nasci debeat, ut hoc modo eveniat, necesse est: Terra per occultam & inclusam humiditatem in corruptionem aut destructionem quandam reducitur, quod est initium putrefactionis: nam absque humiditate, utpote Elemento aquæ, nulla vera putrefactio fieri potest: si jam generatio quædam ex putrefactione consequi debeat, per calidam proprietatem ceu Elementum ignis, necessum est ut accendatur & educetur: Nam sine naturali calore nullus ortus fieri potest: quod si generatum vivificum flatum & motum assumere debeat, absque aëre id accidere nequit: si enim aër ad hoc non una operaretur, suumque munus exereret, tum primum compositum & substantia, unde generatio procederet, in sese suffocaretur & interiret, propter aëris defectum: Quapropter clare reperitur, & fundamentaliter demonstratur, nullum perfecte generatum quatuor Elementorum ministerio destitui posse, & quod semper unum Elementum in alio suam operationem & vitam ostendat, atque ita per putrefactionem manifestet: Nam absque illa hoc tempore & in posterum nihil in lucem editur: & quod id verum sit, nempe, quod ad quamcunque vivam & perfectam generationem & resuscitationem omnia quatuor Elementa necessaria sint, scito, quod cum Adam primus homo ex terræ gleba à summo Creatore formatus esset, nondum sese exerebat vitæ alicujus perceptibilis motus, donec ipse Deus spiritum inspiraret: tum terræ gleba vivifica vi donabatur; In terra erat sal, id est corpus: aër inspiratus erat Mercurius, Spiritus; per hanc inspirationem dabat ipsi aër genuinum & temperatum calorem: qui erat sulphur, id est ignis, Tum movebat sese & manifestabat Adam tali motu, quod ipsi anima vivificata infusa esset. Nam ignis sine aëre esse nequit, & vicissim nullus aër absque igne: Aqua terræ erat incorporata; cum necessario simul, si modo vita sequi debeat, in æquali mixtionis concordantia, existant.

Ita Adam primo ex terra, aqua, aëre & igne, ex anima, spiritu & corpore, ac denique ex Mercurio, sulfure & sale, eductus, compositus & generatus est.

Eodem

Eodem modo Eva prima fœmina, omnium nostrum mater, eorundem est particeps: cum ipsa ex Adamo prognata sit: Atque ita Eva ex Adamo orta & ædificata est, quod bene notes: Et ut iterum ad putrefactionem redeam, inquisitor magisterii & deditus Philosophiæ sciat, quod pari ratione nullum metallicum semen operari possit, aut sese augmentare, nisi hoc semen metallicum per sese solummodo absque ulla peregrini additione aut permixtione ad perfectam putrefactionem redactum sit: quemadmodum nulla vegetabilium & animalium semina, ut declaratum & dictum est, absque putrefactione augmentationem producere possunt: ita & intellige de metallis, quæ putrefactio beneficio Elementorum perfectam suam operationem consequi debet, non quod Elementa sint ipsum semen, ut ante satis patefactum est, sed quod metallicum semen, quod per cœlestem, sydeream & elementarem essentiam exortum & in corporeum quid deductum est, per Elementa porro in talem putrefactionem & corruptionem promovendum sit.

Nota etiam hoc, quod vivum spiritum volatilem habeat apud se: Nam in ejus distillatione spiritus primo procedit, & phlegma post: quam primum vero per diuturniorem calorem in acetum reducatur, spiritus ejus non adeo volatilis est, ut prius, Nam in distillatione aceti primo aqua seu aquositas exit, & spiritus ultimò: Et quamvis eadem materia sit præ oculis, quæ prius in vase fuerat, attamen longe aliam proprietatem habet, cum non amplius vinum, sed per putrefactionem caloris continui transmutatum & acetum factum sit: Et omne, quod cum vino, aut ejus spiritu extrahitur & circulatur, longe aliam habet proprietatem & operationem, quam illud, quod cum aceto elicitur: Nam si vitrum Antimonii cum vino aut spiritu vini extrahatur: multas provocat sedes, ac vomitiones: cum sit adhuc venenum, & ejus venositas nondum sit delecta aut extincta, si vero vitrum Antimonii cum bono distillato aceto extrahatur, pulchram dat extractionem alti coloris, Tum aceto per balneum Mariæ abstracto, & flavo pulvere, qui remanet per repetitas distillationes aquæ communis, bene abluto, ut omnis acetositas recedat, dulcis habetur pulvis, qui nullas sedes amplius concitet, sed pulcherrima medicina sit ad utendum, quæ multum præstet cum admiratione, & merito miraculum Medicinæ haberi debeat.

Hic pulvis mirabilis resolvitur loco humido in liquorem, qui absque omni dolore in Chirurgia multum quoque præstet, de quo satis.

Atque hoc præcipuum caput est pro conclusione hujus sermonis notandum: cœlestis creatura generata, cujus vita per astra conservatur, & per quatuor elementa nutritur, interire debet, atque post putrefieri; quod si fiat, astra per Elementorum Media, quibus id incumbit, corpora putrefacta rursum vita donabunt, ut iterum cœleste quid, quod in suprema firmamenti regione habitationem suam habebit, inde fiat: si id perfectum sit, videbis, quod terrestre à cœlesti cum corpore & vita assumptum, & terrestre corpus in cœlestem substantiam reductum sit.

IX. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. IV. Fig. 3.

Summus planetarum cœlestium Saturnus vocatus in magisterio nostro vilissimæ autoritatis est: nihilominus præcipua est clavis totius artis, at in infimo gradu positus, & minimæ æstimationis in arte nostra habetur, quamvis etiam per celerem volatum in supremam summitatem supra omnia luminaria se elevarit, attamen pennarum ejus resectione ad infimam omnium illuminationem reducendus & per corruptionem in emendationem promovendus erit, quo nigrum in album, & album in rubrum commutetur, ac per cursum totius mundi colorum cæteri quoque planetæ transeant, usque ad superabundantem Regis triumphantis proprium colorem: Atque sic dico, etiamsi Saturnus præ toto mundo vilissimus videatur, tamen eam vim & efficaciam in se habet, quod, si preciosa ejus essentia, quæ est extra modum insensibilis frigiditas, incurrens, igneum corpus metallicum reducatur, ei currens vivacitas adimi possit, adque tale tractabile corpus redigi, quale Saturnus ipse est, verum longe majoris constantiæ: quæ permutatio ex Mercurio, sulfure & sale suam originem, principium & finem sortitur. Hoc multis difficile intellectu videbitur, prout est, verum cum materia sit vilis, oportet ut intellectus sit acutus & altus, quo inæquales status in mundo maneant ad Dominos à servis discernendos.

Ex Saturno multiplices colores proveniunt: qui per præparationem & artem conficiuntur, ut niger, cineritius, albus, flavus, & rubeus, & præter hos qui mixti hinc oriuntur colores. Ita & materia omnium sapientum varios colores pertransibit antequam magnus ille lapis ad certam perfectionis metam exaltetur: Nam quotiescunque Igni nova porta intromissionis aperiatur, toties hinc nova forma & species vestium pro præmio conceditur, donec egenus ipse divitias acquirat, & alterius mutuo dato non indigeat:

Cum generosa Venus regnum suum possidet, & pro consuetudine aulæ Regiæ officia rite distribuit, apparet magnifico splendore, ac Musica ipsi speciosum vexillum, rubei coloris, prçfert, in quo picta est Charitas vestibus viridibus pulcherrima, aulæque ejus Saturnus magister præfectus est, qui cum officium suum peragit, Astronomia ei nigrum vexillum præfert, in quo Fides depicta cernitur flavo & rubeo vestitu.

Jupiter cum suo sceptro munus Marescalli obit, eique Rhetorica vexillum cineritii coloris gestat, cui Spes coloribus splendidis ornatissima appicta est.

Mars res bellicas omnes callet, & imperium gerit igneo quodam æstu; ac Geometria ipsi prætendit velum sanguineum, quo Fortitudo rubeo panno vestita visitur: Mercurius vices Cancellarii tenet, eique Arithmetica vexillum omnium colorum præfert, cui Temperantia appicta est coloribus mirificis.

Sol est vicarius regni, & Grammatica ei flavum vexillum præfert, in quo Justitia depicta est aureo vestitu, qui vicarius, etsi in suo regno plus potestatis habeat, tamen Venus Regina ipsum splendore suo superabundantissimo excæcavit & vicit.

Luna quoque tum apparet, & Dialectica ipsi argenteum & splendens velum præfert, cui prudentia cœlestino colore appicta fuit: Ac quoniam Lunæ maritus mortuus sit, officium ipsa ad se transtulit, ne in posterum reginam Venerem dominari permittat: Nam rationes œconomiæ gratia cum ea contraxit, tum Cancellarius ipsi subveniet, novum imperium instituatur, atque ipsi ambo in

Reginam

Reginam dominentur, intellige, quod unus Planeta alium de sua dominatione, officio possessione & potentia depellere & removere debeat, donec optimi illorum summum occupent imperium, cumque optimo firmissimoque colore primæ, suæ matri appropriato, ex nativa constancia, amore & consanguinitate victoriam obtineant: nam antiquus mundus transiit, & novus ejus vice acquisitus est, ac planeta unus alium spiritualiter consumpsit, ut saltem fortissimi aliorum nutrimento remanserint, duo ac tres per unum solum superati.

Pro ultima conclusione ex omnibus hisce percipias, quod producere debeas cœlestem libram, arietem, taurum, cancrum, scorpium, & capricornum; ab altera parte libræ ponas geminos, sagittarium, aquarium, pisces, & virginem, tum fac ut aureus leo virgini in gremium insiliat, atque sic illa pars libræ superabit, atque alteri parti in pondere prævalebit: sine tum ut duodecim signa cœli cum pleiadibus in oppositum proveniant, atque sic post omnium mundi colorum absolutionem denique conjunctio & unitio fiet, ut maximum in minimum, & minimum in maximum coincidat.

Si staret totius mundi natura
Solummodo in una figura
Nec per artem aliud quid fieret,
Nil mirum tum reperiretur orbe,
Nec natura esset demonstranda,
Pro quo Deus sit summe laudandus.

X. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. IV. fig. 4.

IN nostro Lapide per me, & longe ante me elaborato, continentur omnia Elementa, omnes minerales & metallicæ formæ, imo omnes qualitates & proprietates totius mundi: Nam in eo reperiri debet maximus & fortissimus calor: siquidem per ejus magnum internum ignem frigidum Saturni corpus calescit, atque ea incensione in optimum aurum commutatur: In ipso quoque offendi debet maximum frigus, cum ejus conjunctione fervidior Veneris gradus temperetur; ac vivus Mercurius coaguletur, atque pari ratione sui induratione in optimum, fixum aurum vertatur: causa ejus est, quod omnes hæ proprietates materiæ nostræ magni lapides per naturam infusæ sint, quæ proprietates per gradus ignis excoquuntur & maturantur, donec summam perfectionem acceperint, quod prius fieri nequit, quàm Mons Ætna in Sicilia ab incendio suo extinctus sit, ac nullum frigus amplius in summis montibus hyperboreis reperiatur, qui locus etiam Filictum dici potest.

Omnes arborei fructus si ante maturationem decerpantur, inutiles sunt & præcoces, nec iis commode uti licet: sic nisi figulus sua opera per ignem satis urat & excoquat, usui inidonea sunt, quia non satis ab igne maturata existunt.

Ita & circa nostrum Elixir respiciendum & diligenter considerandum est, quo justum ipsi tempus tribuatur, nec ante illud ipsius bonitati quid detrahatur, ne falsitatis nomine incusari, ac pro indigno æstimari possit: Nam si flores decerpantur facile innotescit, nullum fructum hinc crescere posse: Idcirco festinatio non convenit magisterio: Nam qui nimis festinat, raro quicquam boni in hac arte præstat, sed festinando plus corrumpitur, quàm perficitur.

Quapropter veritatis inquisitor ne desiderio nimio se seduci patiatur, ante tempus quid eximere ac decerpere, ne pomum ipsi excidat, & nil, quàm caulis in manu relinquatur: Nam in veritate, si lapis noster non fiat maturetur, nec quid maturum operari poterit.

In balneo materia solvitur & per putrefactionem unitur: In cinere flores producit: per arenam omnes superfluæ humiditates exsiccantur: Flamma vero ignis viva profert exactam maturationem cum fixitate: non quod Balneo Mariæ, fimo equino, cinere aut arena successive opus sit aut utendum, sed ut gradus & ignis regimen ea ratione perficiantur: Nam lapis sit in furno vacuo, triplicis munitionis, firmiter obseratus, inclusus, continuo igne coctus, donec omnes nebulæ & vapores evanescant, ac vestis honorum cum splendore maximo appareat, & in uno loco, infimi cœli, commoretur & in cursu sistatur, cumque brachia Regis sursum elevari jam nequeunt, dominium mundi occupatum est: Nam Rex æternæ fixitatis factus est, nullum ipsi periculum in posterum nocebit: Cum insuperabilis evaserit. Ad hæc dico hoc modo: Cum tua terra in propria sua aqua soluta fuerit, exsicca aquam per ignem debitum omnino, atque tum aër novam vitam inspirabit & cum hæc vita incorporata fuerit, habebis materiam, quam marito nihil aliud habere potest, quàm magnus lapis mundi, qui humana & metallica corpora penetrat, ut spiritus, estque universalis medicina absque defectu: Nam expellit malum, & conservat bonum, estque emendatio, ut malum cum bono corrigatur: Cor ejus à pellucido rubore declinat ad purpureum, à rubini ad Granati colorem, & in pondere est potens & gravissimus.

Quicunque hunc lapidem adeptus fuerit, summo Creatori omnis creaturæ gratias agat, pro ejusmodi cœlesti balsamo, cumque oret pro se suoque proximo, ut eo utatur ad temporalis hujus vitæ sustentationem, in hac miseriarum valle, & in altero mundo posthac æterna beatitudine fruatur.

Deus pro inenarrabili suo dono ac gratia summe sit celebrandus in secula, Amen.

XI. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. IV. fig. 5.

VNdecimam clavem de augmentatione nostri magni lapidis tibi per parabolam proferam & patefaciam hoc modo.

Habitabat versus orientem Eques Auratus, Orpheus appellatus, qui divitiis valde abundabat & omnibus bonis excellebat, Hic propriam suam ac germanam sororem, Euridicem, in uxorem elegerat & duxerat. Cum vero nullam prolem ex ea susciperet, idque peccatis imputaret, quod sororem pro conjuge haberet, assiduis precibus apud Deum summum contendit, ac votis institit, ut sibi gratiam impertiretur, orationique suæ locum concederet.

Cumque aliquando somno profundo obrutus & sepultus esset, per somnium quidam vir alatus, Phœbus vocatus, ad ipsum accedens, pedes ejus, qui valde calebant, tetigit, & dixit: Postquam tu nobilis Heros multa regna & provincias, multaque oppida & regiones perlustraris, ac in vasto oceano multa pericula pertuleris, in bello tantum exantlaris ut in equestrem ordinem adscitus fueris, præque omnibus id dignitatis merueris, cum in duellis & tor-

FIG. I.
VI. CLAVIS.

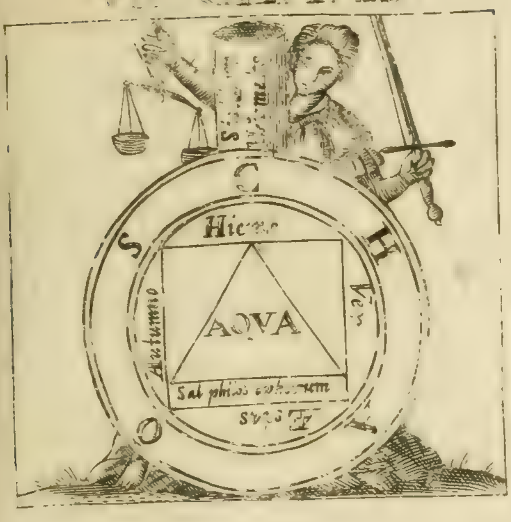

FIG. 2.
VII. CLAVIS.

FIG. 3.
IX. CLAVIS.

FIG. 4.
X. CLAVIS.

FIG. 6.
XII. CLAVIS.

FIG. 5.
XI. CLAVIS.

& torneamentis multas hastas fregeris, ac sæpenumero gratiam à venerabili gynæceo obtinueris, hinc pater à cœlo mihi in mandatis dedit: ut tibi indicarem, quod preces tuæ locum apud sese invenerint: Idcirco sumere debes sanguinem ex tuo dextro latere, & sanguinem ex sinistro latere tuæ uxoris, atque sanguinem, qui patri ac matri tuæ in ipso corde occultus fuit, naturali jure saltem duplex, & nihilominus unus sanguis: hoc conjunge simul, & fac iterum, ut ingrediantur globum septem Magistrorum sapientiæ, unde conclusi: tum genitus potentissimus nutritur sua carne, & reficitur suo sanguine honoris, quod si hoc ritè feceris, numerosam prolem & hæredes de tuo corpore genitos relinques: verum scias; quod ultimum semen in octava temporis mutatione, velut tuum primum semen, ex quo ab initio factus es, cursum suum absolvet: si hoc sæpius facias, ac semper de novo incipias, vicebis natos natorum, quod magnus mundus ex generatione minoris penitus repleatur, quod Creatoris cœleste regnum abundanter possideri queat.

Cùm hoc finitum erat; Phœbus iterum avolavit, & eques ille ex somno excitatus è lecto surrexit; cumque hæc omnia, ut imperata erant, prosequeretur, non solum in omni suo proposito bonum successum experiebatur, sed Deus etiam ipsi ejusque conjugi liberos multos largiebatur, qui porro per sui Patris testamentum memorabile nomen possederunt, & honos equestris dignitatis apud eam familiam cum divitiis continuè perduravit.

Quod si nunc, doctrinæ fili, circumspectus es, non indiges interpretatione alia; si vero intellectus tibi defuerit, ne mihi hoc imputes, at tuæ imperitiæ: Nam prohibitum mihi est, hanc seram aperire amplius, id observare teneor, eique morem gerere: Cui vero Omnipotens concedere velit, illi satis perspicuè & clare scriptum est, atque etiam clarius, quam sit credibile: Nam totum actum figurate & pro more Philosophico descripsi, quemadmodum & antecessores mei fecerunt, atque etiam iis clarius; Nihil enim occultavi; Quod si glaucomam ab oculis removeris, reperies illud, quod multi quæsiverunt & pauci invenerunt: Nam materia penitus suo nomine expressa & principium, ut & medium cum fine indicatum est.

XII. CLAVIS.

Vid. Tom. II. Tab. IV. Fig. 6.

Pugil, qui gladio suo nescit uti, ei nec utilis est; Nam exercitium utilitatis ejus non vere didicit: Cum alius, qui gladii magis callet usum, quàm ille, contra eum in pugnam descendit, inidoneus ab alio male mulctatur: Qui verò palæstræ magisterium propè percepit, bravio potitur.

Ita qui tincturam quandam ex Dei omnipotentis gratia consecutus est, & nescit eam in usum producere illi eodem modo accidit quemadmodum de pugili narratum est, qui gladio suo nequaquam uti novit: Cùm verò hæc duodecima & ultima earum Clavium ad libri mei absolutionem habeatur, non ego te ulteriori parabolico aut figurato sermone detinebo, sed absque omni defectu hanc clavem tincturæ absolutissimo & vero processu aperiam, ideoque meæ doctrinæ, ut sequitur, sis attentus.

Dum medicina & lapis omnium Sapientum ex vero lacte virginis factus & perfectè præparatus sit, sume ejus unam partem, optimi & purissimi auri per Antimonium fusi & purgati, partes tres, idque redige in lamellas tenuissimas, quoad possibile sit, mitte has simul in tigillum, in quo metalla liquefieri solent; primo da ignem lentum per duodecim horas, deinde in liquefactione stet tres dies ac noctes continue; tum purgatum aurum ac lapis mera medicina facta sunt, subtilissimæ, spiritualitatis & penetrantis proprietatis: Nam absque fermento auri lapis operari nequit aut vim tingendi exerere: Nimis enim subtilis est ac penetrabilis, si vero cum sui simili fermento fermentetur & conjungatur, tum Tinctura præparata ingressum accepit in alia operandi: Accipe deinde fermenti præparati partem unam, in mille partes liquefacti metalli si tingere velis, tum scias per summam veritatem ac fidem, quod solum illud in bonum & fixum aurum permutabitur: Nam corpus unum apprehendit aliud, licet non sibi simile sit, nihilominus per vim & potentiam ipsi adjunctam, cogitur eidem assimilari, cum simile à simili originem ducat.

Quicunque hoc utitur medio, illi patefiet omnis certitudo, vestibula palatii in fine exitum suum habent, atque hæc subtilitas nulli creaturæ comparanda est; Nam omnia in omnibus, prout naturali modo & origine in hoc mundo sub Sole fieri potest, possidet.

O principium primi principii respice finem,
O finis ultimi finis intuere principium.
Et medium vobis commendatum sit fideliter; tum Deus Pater, Filius & Spiritus Sanctus vobis dabit, quicquid spiritu, anima & corpore requisitum habeatis.

De prima Materia Lapidis Philosophici.

Lapis invenitur, qui non carus est,
Ex quo extrahitur volatilis ignis,
Unde lapis ipse factus est,
Ex albo & rubeo compositus,
Est lapis, attamen haud lapis,
In ipso solum natura operatur,
Qui fons ex eo profluit,
Fixum patrem suum submergit,
Absorbens illum cum corpore vitaque
Donec reddatur illi anima,
Ei mater volatilis ipsi similis
Fiat in suo regno,
Ipse quidem virtute & potentia
Accepit majora robora,
Solem ætate superat.
Mater sua volatilis præparata,
Per Vulcanum sic est antea
Pater ex spiritu editus.
Corpus, anima & spiritus in duobus existit,
Ex quibus tota res procedit:
Procedit ex uno & est res una,
Volatile & fixum simul colliga,
Sunt duo & tria, & saltem unum.
Si non intelligis, nihil obtines:
Adam in balneo residebat,
In quo Venus sui similem reperiebat,
Quod præparaverat senex Draco,
Cum vires suas amitteret.
Nil est, inquit Philosophus,
Quam geminus Mercurius.
Nil amplius dicam, nominatum est;
Beatus qui vere percepit,
Quæras in eo, nec defatigeris,
Exitus acta probat.

Brevis Appendix *& perspicua Repetitio aut Iteratio* Fr. Basilii Valentini, *Benedict. Ordinis in Librum suum de* Magno Lapide Antiquissimorum.

EGo Basilius Valentinus, Frater Benedictini Ordinis, libellum quendam jam ante scripsi, & velut antiqui, more Philosophico patefeci, quomodo thesaurus antiquissimus acquiri debeat, quo veri sapientes vitam suam in longius ævum protraxerunt.

Et quamvis prout conscientia mea coram Summo in cœlis attestari debet, cui omnia arcana in abdito sunt manifesta, nihil falsi scripserim, sed veritatem ipsam exposuerim, ita ut intelligentes nullo amplius lumine egerent. (Nam Theorica mea ipsis præscripta, quæ per practicam duodecim Clavium confirmata & approbata est, satis superque esset) nihilominus inquietudo insomniorum me eo adegit, per varias cogitationes, ut præscriptum meum libellum per breviorem viam demonstrandum mihi sumerem, atque hoc quasi medio incendium lumen purgarem, quo quilibet amor quæsitæ sapientiæ eo plus splendoris & claritatis ad desiderium suum complendum habeat: Et quamvis multi existimabunt, nimis clare apertum esse, atque ideo multorum peccatorum onera in me recepisse, quilibet tamen sciat, quod illis, qui duræ cervicis sunt, satis difficile erit, invenire hoc, quod quærunt: Electis verò clarum ac facile: Quapropter, mi veritatis sectator ausculta meæ orationi, tum veram viam ad artem invenies.

Nihil autem amplius scripsi, nisi quod post mortem meam ac resuscitationem carnis meæ ipse attestari velim.

Breviorem verò viam ex consequenti narratione fideliter & simpliciter percipies: Mei enim sermones in simplicitate & nullis verborum phaleris fundantur.

Mentionem feci & indicavi, quod omnes res ex tribus essentiis factæ & compositæ sint, nempe ex Mercurio, sulphure & sale, idque verum est, quod docui.

Ad hoc autem scias, quod Lapis conficiatur ex uno, duobus, tribus, quatuor & quinque: Ex quinque, hoc est, quinta essentia suæ substantiæ: Ex quatuor, quibus intelliguntur quatuor Elementa: Ex tribus, ea sunt tria principia rerum: Ex duobus, Namque est duplex Mercurialis substantia: Ex uno: id est Ens primum omnium rerum, quod ex verbo primæ creationis, fiat, profluxit.

Multi vero animo ancipites ex omnibus his sermonibus fieri possent, ad fundamentum lapidis & intelligentiam perceptionis consequendæ: ideoque primo brevissime dicam de Mercurio, secundo de sulphure, tertio de sale: Nam hæ sunt essentiæ nostræ materiæ Lapidis.

In initio scias, quod nullum argentum vivum vulgi sit utile, sed nostrum argentum vivum fit ex optimo metallo per artem spagyricam, purum, subtile, clarum, splendens, instar fonticuli, pellucidum, modo Cristalli, absque ulla sorditie: Hinc fac aquam sive oleum comburstibile: Nam Mercurius principio fuit aqua, velut omnes Sapientes meæ huic sententiæ & doctrinæ astipulantur.

In hoc oleo Mercurii solve proprium Mercurium, ex quo ipsa aqua facta sit, & præcipita eundem Mercurium cum proprio suo oleo, tum habetur duplex Mercurialis substantia: scias autem, quod aurum tuum prius in singulari quadam aqua, secunda mea clave expressa, post sui purificationem primæ clavis, solvi & in calcem subtilem reduci debeat, veluti in quarta clave, habetur, atque tum ejusmodi calx per spiritum salis sublimetur ac iterum præcipitetur, perque reverberationem in subtilem pulverem redigatur; tum proprium ejus sulphur in suam substantiam facilius ingredi poterit, cumque ea amicari: Nam mirabiliter se invicem diligunt: Atque sic habes duas substantias in uno, & vocatur Mercurius Sapientum, & est saltem unica substantia, id est, primum fermentum.

Nunc sequitur de Sulphure.

Mercurium tuum quæras in simili metallo: Deinde, cum metallum per purificationem & destructionem prioris ♂ & reverberationem, absque ullo corrosivo scias e corpore suo elicere; quæ media tacitus annotavi, in tertia quoque Clave commemoravi; Illum Mercurium post hæc solves in proprio suo sanguine, ex quo ante ejus fixionem ipse factus est, secundum pondus suum in sexta clave indicatum, tum verum leonem sanguine viridis leonis nutrivisti & solvisti: Nam fixus sanguis rubei leonis factus est ex non fixo sanguine viridis leonis, ideoque sunt unius naturæ; & non fixus sanguis volatilem iterum facit fixum, ac fixusque vicissim volatilem fixat, prout ante ejus solutionem fuerat: Deinde in leni calore simul fove, donec ♀ totum solutum sit, tum habes secundum fermentum, sulfur fixum cum non fixo nutriendo, ut omnes Philosophi mecum testantur: Hoc postea spiritu vini sublimatur rubeum instar sanguinis & vocatur aurum potabile, in quo nulla reductio alicujus corporis reperitur.

Sententiam quoque meam dabo

De Sale Philosophorum.

Sal facit fixum & volatile, prout in suum statum ordinatur & præparatur. Nam spiritus ex sale tartari, si per se absque additione extrahatur, per resolutionem & putrefactionem omnia metalla volatilia efficit, atque resolvit in verum Mercurium vivum seu currentem: ut practicæ meæ doctrinæ habent.

Sal tartari per se figit firmissime, præsertim: si fervor calcis vivæ illi incorporetur: Utraque enim hæc figendi singularem gradum obtinent.

Ita & sal vegetabile vini & figit & volatile efficit secundum diversam præparationem, prout ejus usus exigit, quod certè arcanum naturæ, & miraculum Philosophicæ Artis est.

Homo si aliquandiu vinum bibat, & ex ejus urina sal clarum efficiatur, id volatile est, & reliquas res fixas volatiles facit, secumque per alembicum elevat: non autem figit: Et quamvis nil nisi vinum homo biberit, ex cujus urina Sal illud confectum sit, nihilominus aliam proprietatem habet, quam Sal tartari seu ex fœce vini: Nam transmutatio quædam in humano corpore facta est ita ut ex vegetali, hoc est, ex spiritu vini animalis spiritus salis factus sit; quemadmodum & equi ex avena, fœno & ejusmodi, cum virium suarum corroboratione, mutationem suscipiant, corpore pinguescant, & carnem inde progignant: Item apis ex pretiosissimo florum & herbarum mel conficit.

Ita & de aliis intelligendum: clarius, & causa consistit solummodo in putrefactione, unde talis separatio & transmutatio originem suam ducat.

Communis salis spiritus, qui peculiari modo ultimæ meæ declarationis extrahitur, aurum & argentum, si ei exigua quantitas de spiritu draconis adjiciatur,

adjiciatur, facit volatile, dissolvit, & una secum in alembicum evehit, quemadmodum etiam aquila cum draconis spiritu, qui in petrosis locis degit, efficit, cùm verò quid cum sale, priusquam spiritus de corpore ejus separetur, fundatur, multo magis figit, quam volatilitatem præstat.

Hoc insuper dico, si spiritus communis salis cum spiritu vini uniatur, & tertia vice simul destilletur, quod dulcescat, suamque acrimoniam deponat. Hic præparatus spiritus non solvit aurum corporaliter, sed si in præparatam auri calcem infundatur, extrahit summum ejus colorem & rubedinem: quæ si rectè fiat, lunam albam ac puram in talem colorem reducit, qualis ejus corporis fuerit, unde ante detractus est. Pristinum quoque corpus suo colore per amorem illecebrosæ Veneris iterum donari poterit, cùm ex ejus origine & statu, nec non sanguine exortum sit, de quo jam non est amplius disputandi locus.

Notes autem, quod spiritus satis quoque lunam destruat, & in spiritualem essentiam redigat, secundum meam instructionem: unde postea Luna potabilis præparari potest: qui spiritus Lunæ spiritui Solis appropriatur, ut mas & fœmina, per copulationem & conjunctionem spiritus Mercurii aut ejus olei.

Spiritus latet in Mercurio, colorem quæras in sulphure, & coagulationem in sale, tum habes ternas res, quæ perfectum quid iterum generare poterunt, hoc est, spiritus in auro cum suo proprio oleo fermentatur, sulphur in pretiosæ Veneris proprietate abundanter invenitur, quod incendit sanguinem fixum, ex ipso prognatum, spiritus ex sale Philosophico dat victoriam ad duritiem, quamvis spiritus tartari & spiritus urinæ unà cum vero aceto multum possint: Nam spiritus aceti frigidus est, & spiritus calcis vivæ intensè calidus, ideoque pro adversis naturis habentur veluti & inveniuntur: Jam non secundum solitam philosophicam consuetudinem locutus sum: verum non me decebit amplius cuiquam narrare, quomodo ostia interius obserata sint.

Hoc pro valedictione fideliter dico: Quære materiam tuam in metallica substantia: Fac inde Mercurium, quem fermenta cum Mercurio quoddam sulphur, quod fermentum cum proprio suo sulphure, & cum sale reduc in ordinem; distilla simul, conjunge omnia secundum sua pondera, tum unum quid eveniet, quod ex uno ante quoque ortum est: id ipsum coagula & fige per continuum calorem: deinde augmenta & fermenta adhuc tertia vice per doctrinam mearum duarum ultimarum Clavium; tum habebis & reperies finem & terminum tui desiderii: Tincturæ usum sine parabola duodecima Clavis per certum processum absolute tradit.

Deo Gratias.

Pro finali Appendice vero tibi narrare cogor, quod ex nigro Saturno & beneficio Jove spiritus quoque extrahi possit, qui post in vere dulce oleum, ceu sui nobilissimum, reducitur, quæ medicina currentem communem Mercurium vivacitate sua particulariter firmissime spoliare eumque emendare poterit, ut in Libro meo quoque docetur.

Additio.

Cùm jam materiam hoc modo adeptus es nihil aliud postquam ignem cures, quomodo ejus regimen observes; In hoc enim summa rei sita est & finis operis: Nam noster ignis, communis est ignis, & noster furnus communis furnus est: Ac quamvis qui ante me fuerunt, scriptum reliquerint, quod noster ignis non sit communis, tamen in veritate dico tibi, quod omnia arcana pro suo more celaverint: Cum materia sit vilis, & opus exiguum, quod per regimen ignis solummodo adjuvatur & manifestum fit.

Ignis lampadis cum spiritu vini inutilis est. Ad hæc incredibilis sumptus eo impenditur: Fimus equinus perditio est, ac materia perfectis gradibus ignis absolvi nequit.

Multi & varii furni non conveniunt: Nam in nostro triplici furno solummodo gradus ignis proportionabiliter observantur; Quapropter ne te loquax Sophista multis furnis seducat in errorem: siquidem vilis est noster furnus, vilis est noster ignis, & vilis est nostra materia, atque vitrum circumferentiæ terræ assimilatur: Ulteriori documento ignis ejus regiminis & furni non indiges: Nam qui materiam habet, ipse sibi furnum inveniet, qui farinam habet, quoque furnum panificii reperire potest, ne de panis coctione valde sit sollicitus.

Peculiares libros hac de re non opus est scribere, dummodo regimen caloris observes, quo inter frigidum & calidum distinguere scias, si hoc attingas, opus peregisti, ac artem ad finem produxisti, pro quo Creator omnis naturæ sit laudandus in sæcula.

AMEN.

SUBSECTIO X.

Congeries Paracelsicæ Chemiæ *de* TRANSMUTATIONIBUS METALLORUM.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

OMNIS Operatio proprium requirit ordinem, sine quo pulchri laudatique nihil perficitur, quod ullam utilitatem adferre queat hominibus. Quid in hac vita quæso confusione potest esse perniciosius? Nunquid scimus hanc perdidisse mundum ab initio, cujus adhuc vestigia magno plurimorum malo sunt ob oculos posita, ui nihil non corruptum cernere liceat ubique gentium. Cuivis igitur bono viro, & Christiano inprimis rejicienda summeque vitanda, maxime quod ex inimico Dei hominumque prodeat. An putamus Deum Optimum Maximum frustra primum, in condendo hujus mundi fabricam, ordinem servare voluisse? Hunc nobis dubio procul meditandum non modo cernendum

proposuit. Si probe cognitum esset quanta hinc nobis militas, quanta doctrina obtingere potest, nullos alios libros, nullos Doctores eo priores, qui testimonium veri solus perhibet in cordibus nostris, optaremus. Hic nos doces in pace, qui pacis est auctor, quærere potissimum ordinem, qui si servetur, pacifica simul atque tranquilla futura sunt omnia. Contra cum violatur, mox est præ foribus nobis discordia per confusionem. Hinc est quod Dominus noster Jesus Christus, pacem toties discipulis suis inculcans, ab eis quoque recedens pro testamento reliquerit, ac nobis in unione. Pacem meam (inquit) do vobis, pacem meam relinquo vobis. Quid aliud sonant ista sacratissima verba, quam si audiamus, estote uniti in me, sicut ego & pater meus unum sumus? Alia sane via non possemus uniri, quam pace, quæ consistit in ordinis observatione divini. Tenendus est igitur in omnibus operibus, sive spiritualibus, sive temporalibus, ordo, tanquam pacis & omnis concordiæ radix potissima, ut omnes hominum actiones & exercitia quævis hunc spectent. Proinde Paracelsus medicinæ summum & præcipuum arcanum tractaturus, in transmutatione rerum naturalium ad ultimum perfectionis gradum, quis sit ordo tenendus inprimis indicare voluit. Ob hunc siquidem exacte non servatum plurimi seducuntur in transmutationis artificio, qui postmodum erroris sui culpam in artem rejiciunt, hanc una cum suis scriptoribus falso falsitatis insimulant, ac si jucundum esse posset, multos impendere labores in deridendis hominibus. Quicunque talia vel cogitant, vel proferunt, etsi multam sibi sapientiam adscribant, idiotarum more loquuntur. Natura satis hoc genus hominum palam arguit in omnibus. Verum quis ejus ordinem considerat, vel ullatenus contemplatur, eorum etiam qui profitentur Physicam (ut interim de cæteris taceam) quis inquam profunda scrutatur ejus mysteria à suis operibus manifesto licet apparentibus & rerum transmutationem inficiabitur? Quicquid enim operatur natura, juxta sibi præscriptum ordinem divinitus, idipsum efficit absque variatione, ut si per externum accidens nonnunquam impediatur, quo minus hunc observare valeat, in monstrum abit recedens à natura quod producitur. Non est hic error ejus, at impedimenti. Quis impedivit, inquies? Confusionis auctor per suos ministros id semper molitus est ab initio, nec desistet in finem usque. Quapropter non est ab hominibus vel scriptoribus addiscendum potius quam ab illa, quam indies videmus transmutare composita sua elementa in aliam formam decompositam, & non in aliam materiam. Porro communis hæc omnibus rebus & elementis, ut nonnisi forma species inter se differant. Hujus exemplum esto terra vacua, sterilis & inanis, quæ sub dio tantum posita, sola rigatione per pluviam, radiisque solaribus præter omne semen aliud, suas producit herbas, animalcula, nec non mineralia. Quis quæso non videt hanc esse naturalem transmutationem formarum, & non materiæ? Hoc etiam docemur exemplo, si formæ separantur ab elementis naturalium, hæc ad quamcunque formam idonea fieri. Quum siquidem una & eadem elementorum materia non unam aut aliam, sed omnes formas in triplici genere productorum suscipit. Nec opus est perquirere utrum elementa vegetabilium suis spoliata formis, valeant formam recipere mineralem; res per se clara est: porro cadaverum elementa, in terram reversa, fiunt elementa vegetabilium & aliorum, sic de reliquis. Cum igitur elementum unius generis, alterius generis fiat elementum, quanto magis elementum unius speciei, fieri potest elementum alterius speciei sub eodem genere. Formæ namque non sunt ex elementis, at ex firmamento. Proinde nemo sane transmutationes rerum negare poterit, qui formas ab elementis separari videt. Experientia si lignum igne consumptum & in cineres versum, forma sua vegetabili in auras abeunte, quæ si per spagiricum vas excipiatur ne avolet, ac iterum ad suos refundatur cineres, purificentur simul in muscilaginosam substantiam, terraque rursum demandentur, in pristinam redibunt formam, quod quidem cineres per se non effecissent, ut ponit Auctor Libro de Resuscitatione Rerum. Qui credere nolit, experiatur, ac ordinem præscriptum servet, alioqui non eveniet ob confusionem, quod sine hac optime successisset. Ut igitur propria forma separari potest à suis elementis, ac rursum in ea redire, si hæc alterius speciei forma sint imbuta, sub eodem genere tamen; quid obstabit, quin eam induant? Elementa siquidem nullam de se formam edunt, solum eam, quæ est in semine, quemadmodum terra non clementi cujuspiam formam producit, sed bene frumenti ex frumento, & arboris è nucleo. Primum igitur ac præcipuum hujus rei negotium in eo consistit, ut ritè juxta spagiricum ordinem à natura mutuatum, fiat separatio formarum à suis elementis. Hunc non somniarunt Spagiri Philosophi more Græcorum, sed à natura tantum edocti, vitreis utuntur organis, ut illa stomacho, quibus & igne suam coquunt materiam ut ipsa naturali calore cibum in chylum macerat coquendo, subtiliat, solvit ac putrefacit priusquam separet. Ars pariter suam materiam calcinando sublimat, solvit, & putrefacit antequam destillatione separet. Postmodum segregat purum ab impuro, videl. firmamentales partes ab elementis, & rursum utrasque à suis impuritatibus superfluis. Idipsum natura docet, quæ chylum suum putrefactum in duas partes dividit, unam ut puriorem hepati rursum decoquendam exhibet, alteram autem ut impuriorem ad intestina relegat in ejectionem. Ab hepate fit & altera separatio, quarum una inservit nutriendis elementis corporis, altera vero vitalibus & firmamentalibus partibus alendis atque fovendis, ad spiritus vitæ retentionem in suo subjecto, radicali humido videlicet. In hoc passu controversia cernitur Græcorum cum spagiris: illi volunt separationem in hepate fieri quatuor humorum tantum quos tribuunt elementis, & ita firmamenti rerum nullam vel mentionem faciunt, neque discretionem, ac si vita esset ex elementis, confusam de his tradunt absque discrimine doctrinam: contra spagiri docent, elementa sibi similibus ali tantum, & vitalia vitalibus. In dubium siquidem nemo physicus revocare potest, vitam rerum naturalem deberi firmamento post Deum, & non elementis: item corporea nutriri corporibus, spiritibus quoque spiritualia corpora; vel ut melius intelligatur, materialia materialibus, quemadmodum formalia formalibus corporibus: ne dicamur ab argutis formas absque materia ponere, vel econtra. Dicimus enim elementa propriam, & formam, & vitam à firmamento etiam esse sortita, sed hæc ipsa sola generare minimè posse præter alios firmamentales influxus peculiares, non magis quàm sine viro fœmina. Deus porro vitam in creatione per lucem dedit omnibus, ad propagationem verò quibusque semen in quo forma delitescit, ordinavit. Sunt itaque influxus firmamenti semina, per quæ matrices elementorum & concipiunt, & pariunt, cum sine his nihil efficere valeant quod ad generationem faciat, etsi semen propaginis in utero gestent. Rursus dicimus spiritus cœlestes naturæ, quanquam spirituales sunt, quemadmodum radii solis existunt, nihilominus ex conjunctione cum elementis, corpora sortiuntur sibi congrue, & spiritualia pro vehiculis. Quapropter istorum in Physico maxima est habenda ratio potius quàm elementalium humorum, vel qualitatum. In hoc plurimum elaboravit spagrica schola, ut vehiculum vitæ semper à corporibus crassioribus liberet, veluti de carcere, quo vitam foveat, instauret, ac diu retineat in humano corpore. Non minus opus fuit invenire materiam, quæ plus in sui creatione hausisset influxuum ejusmodi vitalium & cœlestium hanc esse comperit, quæ proximius ad centrum accederet. In isto namque radii cœlestium omnium, non secusatque jacula undique ad scopum unicum laxata concurrunt. Hinc fit ut compressa vis, & confluentia virtutum, intensissimam nanciscatur actionem atque vehemen-

hementissimam in extensione. Quanto magis igitur à centro distant influxus, tanto rariores & laxiores inveniuntur, minorumque virium atque virtutum, quemadmodum à vegetabilibus videre licet. Quamobrem experientia meditationem subsequuta, docuit in metallis, & mineralibus, quæ centro sunt viciniora, præstantissimas omnium & copiosissimas inesse virtutes. Hæc igitur prætulerunt cunctis aliis, ex quibus elicerent medicinæ quandam universalem formam unitissimam atque temperatissimam, qua singula tandem ad unionem & verum temperamentum adducerentur. Unione siquidem nihil unquam temperatius, generalius, latiusve, nihil etiam copiosius extenditur, quàm centralis essentia physica. Proinde medicina talis, per separationem ordine requisito tracta de metallis aut mineralibus, cuncta quibus applicatur, ad centralis unionis atque temperaturæ naturam, summumque perfectionis gradum transmutat. Inde factum, ut ob universalem ejusmodi potentiam atque virtutem, quod olim Ægyptiaca vetustas [ab Hebræis nimirum edocta Mosaicas traditiones ex Genesi] ad medicinam præsertim elaborarat, Græcorum avaritia, nec non ambitio perverterit in thesauros accumulandos , lolioque suæ falsitatis conspurcarit, quemadmodum reliquas artes infinitis sophisticationibus. Paucos, imò ferè nullos hujus artis libros reliquerunt integros, qui non poterant ænigmatica Ægyptiorum scripta resolvere [ut ipse testatur Aristoteles] invidia motis corruperunt suis fabulis, ut jam sit impossibile per libros antiquorum e limine vix eam salutare. Verum enimvero quanquam vix è centum millibus unus hanc artem adeptus sit, præter hunc nonnulli tamen intelligentes, animo vere philosophicos aluit, vel sola meditatione tantæ raritatis tantæque profunditatis divinæ sapientiæ , pro scintilla in hoc arcano maximo reluscentis, quibus apprime jucundum est in ejusmodi magnalibus Dei versari magis quàm plerisque aliis in suis opibus atque delitiis. Alacriter igitur ad scalam transmutationis tandem veniamus, & videamus quidnam sit ex mente Paracelsi transmutatio. Tandem ad secundam hujus operis partem transibimus, quæ Genealogias narrabit mineralium.

CAP. I.

De Scala Transmutationis.

Est rerum naturalium transmutatio , formarum suarum in alias alteratio, ut metallorum & lignorum in lapides, aut in vitrum ; lapidum in carbones, &c. Compertum est metalla sub terra,etiam in monetam excusa prius, à natura fuisse quandoque in lapideam substantiam versa , quæ suorum principum adhuc retinerent imagines; item quercuum radices fulmine , vel alia sideratione quavis ictas, in lapides veros transmutatas fuisse. Fontes etiam plurimis locis scaturiunt , qui naturali proprietate conjecta quæque transformant in durissimos lapides. Hæc & similia naturæ opera contemplati sapientes viri, didicerunt arte pariter similia fieri posse, modo servetur similis, quem natura docet à suis instrumentis, ordo. Idipsum videmus in plerisque montibus fieri, ut ex lapidibus carbones Ætneo quodam igne naturaliter generentur,quorum etiam in fabrilibus officinis usus est frequentissimus. Ut ista postrema transmutatio fit per ignem in terra, reliquæ supra positæ, per aquam & aërem fieri videntur. Hæc igitur sunt instrumenta naturæ, sunt etiam ipsi pro materia, motus vero pro forma. Quid igitur, si naturale compositum terra fiat per ignem, & illa aqua per aërem , hic autem ignis per ignem, & iste rursum descendens aër fit per aërem, & hic denuo per aquam fiat aqua , postremo tandem ista per ignem in terram redeat : quam putatis inde futuram transmutationem quæso? Siquidem experti fueritis , cognoscetis. Ignarum vulgus hæc non videt, nec alia de causa , nisi quod naturæ non consideret arcana. Quicunque igitur una cum isto hæc ignorat, ac inficiatur, quæ natura cunctis ob oculos ponit , is quantumvis doctus aut literatus esse videatur , non est philosophi neque physici nomine dignus. Unde quæso Physica fundamentum primum habet, an ex apparentia tantum vel rerum naturalium manifestâ superficie : Nihil minus, at ex occultissimis operationibus naturæ, ad manifestissimos effectus comparatis. Quandoquidem ut ipsa natura sensibus omnibus est imperceptibilis , non secus & ejus operationes omnes. Quis quæso vidit unquam arborem crescere, solem & astra moveri? nemo. Crevisse tamen illas , & ista mota fuisse per intervalla, quivis animadvertit. Mente potissimum in physicis igitur est opus; magis quàm oculis vel aliis sensibus. Quanquam isti nobis indiciorum vice sunt , ut ulterius progrediamur, alioqui inter philosophum & rusticum nulla futura differentia est. Ut autem ad institutum redeamus: Scala Transmutationis septem gradus principes habet, ut sunt : Calcinatio, Sublimatio, Solutio, Putrefactio , Destillatio, Coagulatio, & Tinctura.Sub Calcinatione continentur hæc ejus membra : Reverberatio, Cimentatio, item Incineratio. Quibus omnibus operationibus cuncta vertuntur in calcem , vel in cineres. Primo igitur transmutationis gradu, elementata corpora naturalia convertuntur in terram, medio quidem igne tanquam instrumento. Hoc loco inprimis notanda differentia inter elementa materialia, & instrumentalia , de quibus obiter dictum est. Hæc enim externa sunt , illa autem interna. Completa utique prima, sive per calcinationem, sive reverberationem, cimentationem , aut incinerationem, operatione ; succedit ex ordine præparationum sublimatio, qua terra jam calcinata , vel in aquam, vel in aërem convertitur, juxta rei convertendæ naturam atque proprietatem. Etenim siccorum potissimum, est elevatio volatilium partium à fixis, quapropter istiusmodi conditionis rebus convenit sublimatio. Si tamen humidorum separatio fieri debeat, ut vegetabilium , aut animantium, tum istorum sublimatio quinto gradui convenit, destillationi videlicet. Sed quia hoc loco maximè de siccis agetur, uti metallis atque mineralibus , ordo pariter his congruus erit observandus. Proinde sublima pars volatilis,non secus atque in humidis,per cohobationes,id est separatarum partium reconjunctiones, & iteratas vel repetitas separationes, eo fixationis deveniunt ut cum fixis partibus infra maneant, & non amplius ascendant, sed in olei forma consistant, aut lapidis : per aërem enim solutione transeunt in oleum,coagulatione verò per ignem in lapidem. Exemplo sit omne metallum armoniaco sale in sublimationem actum , hoc enim successibus lapidescit. Hac operatione sublimationum corrosiva multa dulcescunt , vel mitescunt , & econtra cum additione tamen alterius substantiæ. Item acria multa dulcescunt, acescunt ex adverso dulcia, nonnulla per se , vel cum aliis ad hunc modum præparata. Ad secundum postea , tertius gradus accedit , solutio videlicet , eaque duplex, una frigoris, altera vero caloris. Salia, corrosiva, & calcinata quævis per ignem coagulantur, frigore

frigore tandem aëris resolvuntur in liquorem, aquam, vel oleum, humido loco ut in cella, vel in aere super marmoreum lapidem, aut vitrum posita. Pinguia tamen & sulphurea calore ignis resolvuntur. Summatim autem quod ignis calore solvitur, aëris frigore tandem coagulatur: contrà, quod frigore solvitur aëris, ignis calore coagulatur. Notato qua ratione frigidum aerem esse dicimus, quod pugnare quodammodo videtur contra nonnullorum philosophantium opinionem: volunt enim isti calidum & humidum esse. Verum ex quibus constat aër, non considerant. An non ex igne & aqua? quid enim aliud est aër quàm aqua per ignem resoluta? Quandoque igitur ab una sui parte, igne scilicet, calorem & siccitatem, ab altera vero frigiditatem, & aquæ suæ humiditatem mutuatur. Sunt enim duæ qualitates principes tantum, reliquæ vero duæ harum ministræ. Nihil enim natura calidum, quod etiam necessario siccum non sit naturaliter, nihil item frigidum quod ea ratione humidum non sit. Quicquid prætérea his contingit, natura non, sed per accidens fieri judicato. Non aliter de elementis, principem locum obtinent ignis & aqua, terra vero frigiditatem à socia videlicet aqua mutuatur, & siccitatem quam habet ab igne, per se autem nunquam calida, neque humida, imò neque frigida neque sicca, sed aliis suis duobus principibus inservire videtur haud aliter, quàm cera cuivis sigillo. Pariter de aëre judicandum: sic enim à suo patre calorem & siccitatem habet ab igne scilicet, frigiditate & humiditatem ab aqua sua matre. Generantur ergo tanquam à suis parentibus igne & aqua, masculus aër, seu potius hermaphroditus, & fœmina terra. Adhuc de naturalibus instrumentis & materia. Quartus gradus est putrefactio, hic ob suam excellentiam meritò primum locum obtinere debere, nisi contra verum ordinem, & arcanum, hoc loco multis occultum, & paucissimis manifestum, pugnaret inversio. Manere debet igitur quæ posita series, & non variari, non magis quam in cathenis annuli, in quibus si forte deficiat unicus, qui detinetur eis captivus aufugerit. Putrefactionis itaque proprietas est, ut veterem naturam rerum consumens, novam introducat, & nonnunquam producat fructum alterius generationis. Viva namque omnia corruptione moriuntur, mortua putrescunt, iterumque per generationis transmutationem in ea vitam acquirunt. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt atque mitescunt, omnes colores in alios transmutantur, item purum ab impuro subsidente deorsum separatur. Putrefactionis membra sunt digestio, & circulatio. Quintus denique gradus est destillatio, quæ nihil aliud est quàm humidi à sicco, & puri à crasso separatio. Hujus membra sunt ascensio, lotio, imbibitio, cohobatio, & fixatio. Cohobatio vero quæ singula concludit, est liquoris destillati ad suas fæces repetita sæpius affusio, destillatioque. Ut vitriolum cohobationibus per propriam suam aquam fixatur, atque tum vocatur alumen saccarinum, quod solutum in liquorem, & deinceps putrefactum per mensem ac destillatum, aquam exhibet in modum saccari dulcissimam: arcanum ad medicinam præ multis excellentissimum, ad extinguendum ignem microcosmicum fossoribus metallorum advenientem, quod lib. de morbis fossorum mineralium habetur amplius. Ad eundem modum & alia mineralia quævis & aquosa, veluti sal nitrum, figi possunt cohobationibus. Sextus gradus est coagulatio, quæ quidem, ut sibi correspondens ex adverso solutio, duplex etiam est, frigoris & caloris, id est aëris & ignis. Rursus utraque coagulatio duplex, ut frigoris duæ, totidemque caloris existunt. Frigoris prior fit ex aëre communi extra ignem: posterior autem ex superiori firmamento per hyemalem lapidem, qui aquas omnes in nivem & glaciem congelat. Caloris tamen coagulatio prior, fit per industriam in arte gradationibus ignis observatis, & est fixa; reliquæ vero frigoris in alchemia non sunt fixæ. Posterior caloris coagulatio fit ab Ætnæo, & minerali sub terra, nec non sub montibus igne, per naturalem Archeum terræ gradato: huic non usque adeo dissimilis est ignis, qui per alchemiam ad coagulationem gradatus excitatur. Quicquid hoc Ætnæo coagulatur igne, fixum permanet, ut à metallis & mineralibus videre licet, quæ singula constant, ab initio, ex muscilaginea materia quadam, per Ætneum ignem, & Archæum terræ naturalem artificem in montibus in lapides, metalla, marcasitas, salia, &c. coagulata. Septimus atque postremus scalæ transmutationis gradus est Tinctura, nobilissima præ cunctis omnibus ex arte Chemica conflata medicina, qua quidem corpora quævis metallica, nec non humana tinguntur in longè, quàm erant antea naturaliter, meliorem, nobiliorem, & præstantiorem substantiam, ac ad summum sanitatis, coloris, & perfectionis gradum, potiorem & excellentiorem naturam adducuntur. Ejusmodi tincturarum variæ sunt species, hoc loco minime recensendæ. Corpora primum à sua coagulatione metallica per ignem amovenda, liquandaque sunt, alioqui tincturam non recipiunt activam, nisi referata sint & aperta. Metallorum etiam tincturæ quævis esse debent admodum fixæ substantiæ, facileque fusibilis & incombustibilis naturæ, ut super ignitam laminam positæ mox ut cera fluant, citiusque metallum absque fumo penetrent, quam oleum papyrum, aut aqua spongiam subintrare videtur, idque tingant in album rubeumque colorem in igne permanentem & examini cuivis expositum. Primo igitur gradu calcinationis ad ejusmodi tincturas metalla in alcohol adducta, facilem acquirunt liquefactionem secundo gradu solutionis videlicet, ac deinceps per putrefactionem, ac destillationem eorum tincturæ figi debent, & incombustibiles fieri, coloreque non variabiles. Ad humanorum vero corporum sanitatem instauratione & innovatione recuperandam aut conservandam, ex auro unionibus, antimonio, sulphure, vitriolo, similibusque trahi debent. Ignium etiam varia subjecta, varias habent operationes in alchemia, ut aliam lignorum flammæ quem vivum ignem vocant, & quo calcinantur ac reverberantur omnium corpora metallorum aut aliorum: aliam continuus candelæ, vel lychni calor, quo volatilia figuntur, aliam carbonum, quo corpora cementantur, colorantur, & purgantur à suis excrementis, item aurum & argentum ad altiorem gradum adducuntur, Venus dealbatur, & in summa cuncta metalla innovantur: aliam operationem habet ignita lamina ferri, super quam fit examen tincturarum: aliam calor per ignem excitatus medio limaturarum ferri: aliam in cineribus: in arena item aliam: & in balneo Maris vel Mariæ (ut vocant) aliam, quo quidem fiunt variæ destillationes, sublimationes, & coagulationes: aliam etiam habet balneum roris, quod vaporosum vocavi alias, quo multæ rerum corporalium fiunt solutiones: aliam venter equinus habet, in quo præcipuæ fiunt putrefactiones atque digestiones: item his omnibus longe aliam habet invisibilis ignis, id est, radiorum Solis, qui per speculū aut crystallū palam fit à suis operationibus,

tionibus, & de quo veteres non meminerũt. Hoc igne tria cujusque rei principia super ligneam mensam, absque metu flagrationis vel adustionis separari possunt, ac metalla quævis præter visibilem ignem liquefieri, nec non adustibilia quæque in carbones & cineres concremari. Cæterum transmutationes metallorum imperfectorum ad perfectionem, fieri non bene possunt absque lapide vel tinctura, de quibus infra suo loco tractabimus. Proinde etiam infra de transmutationibus imperfectorum in imperfecta nonnulla dicemus ad probationem transmutationum duntaxat adducta, non prius tamen quam ignis tractationem in quo totius artis cardo potissimum vertitur, compleverimus, & aliquot lapidis processus ex Paracelso docuerimus.

CAP. II.

De simplici Chemicorum Igne.

POstquam de transmutationum artificio per scalam & suos gradus quod satis est ingeniosis diximus, ut servetur (de quo supra narratum est) ordo, necessarium erit instrumenta prius, quam materiam ipsam initiandis proponere, ne rudes & inepti pedem prius quam manum admoveant. Huc igitur non accedant quibus mens oculus non est, cuique manus inservire nequeat: pes enim & carneus oculus absque mente sana & incorrupta, prorsum inepti. Potissimum itaque maximeque requisitum instrumentum est ignis, qui quidem ex propria natura vivens, à nullo alio vivificatur igne. Hinc fit etiam, ut potestatem atque vires habeat quemcunque alium in rebus occultum vivificandi. Qualis in hoc mundo Sol à Deo creatus est, ut quiescentem ignem in omnibus expergefaciat, utque Lunæ, Mercurii, Veneris, Martis, Jovis, atque Saturni, & reliquorum astrorum sphæras omnes accendat igne suo, quæ alioqui de se nullum habent, nec de se præbere possunt: etenim per se ipsa mortua sunt, accensa tamen igne solari, vivunt, suas quoque, juxta cujusque proprietatem, operationes perficiunt. Sol vero lumen & vitam quam habet ignem, ab alio nullo recipit astro, solum à Deo suo creatore regitur, ut semper & æqualiter in seipso ardeat ac luceat quamcunque aliam lucem naturalem illuminans. Haud aliter in arte spagirica judicandus est ignis athanoris, furnique secreti philosophorum, qui furnum, & sphæram vasis accendit ignemque materiæ, quemadmodum Sol in universo mundo videtur operari, sine quo nihil in eo prorsum generari potest. Pariter in arte nil efficitur absque hoc igne simplici, cum sit potissima pars & operatio hujus artificii, reliquas omnes in se complectens, & à nulla comprehenditur, per se quidem consistit aliarum non indiga, sed reliquæ omnes indigent igne hoc simplici quæcunque fiunt operationes, à quo vitam recipiunt unà cum ipsa materia. Alibi de igne simplici loquitur Paracelsus ad hunc modum, Philosophorum (inquit) celeberrima hæc est sententia: Ignis & azot tibi sufficiant, solus enim ignis totum opus est & ars integra. Porro quotquot ignem suum carbonibus simpliciter extruunt, errant, vas in eo vel super illud continentes. Igne fimi equini frustra nonnulli tentarunt. Carbonum igne sine medio materiam sublimarunt, & non dissolverunt. Alii calorem suis lampadibus excitarunt, asserentes hunc esse philosophorum ignem secretum, ad suum lapidem fabricandum. Nonnulli posuerunt in balneum, & hoc in formicarum acervis: alii in cineribus juniperinis: aliqui in calce viva hunc ignem quæsierunt, in tartaro, vitriolo, nitro, & similibus. Alii in aqua ardente, uti Thomas de Aquino falso de hoc igne loquitur inquiens, Deum & Angelos suos eo carere non posse, sed indies uti. Quæ blasphemia hæc est? an non manifestissimum mendacium, Deum carere non posse elementari igne aquæ ardentis, imo suis creaturis omnibus quoties velit? Calores omnes mediis quæ dicta sunt excitati per ignem, sunt ad nostrum opus prorsum inutiles. Vide ne seducaris etiam ab Arnaldo de Villa nova, qui de carbonum igne scripsit, ipse namque hoc ipso te decipiet. Almadir ait, solos radios invisibiles ignis nostri sufficere. In exemplum adducit alius, calorem cælestem suis reflexionibus ad Mercurii coagulationem & perfectionem maxime facere, continuato suo motu. Iterum idem: Fac (inquit) ignem vaporosum, digerentem, & coquentem, continuum: non tamen volantem, aut bullientem, sed alterantem & penetrantem: jam dixi & vere omnem ignis excitandi caloris modum, si verus es philosophus, bene intelliges: hæc ille. Salmanazar ait: Ignis noster corrosivus est ignis, qui supra nostrum vas aerem & nubem obducit, in qua nube radii hujus ignis occulti sunt: hoc rore cahos, & humiditate nubis deficientibus error commissus est. Rursum Almadir ait, nisi ignis nostrum solem humore suo calefecerit per fimum montis, ascensu temperato, non erimus participes albi neque rubei lapidis. Hæc omnia demonstrant satis aperte nobis occultum ignem sapientum. Summatim hæc est materia nostri ignis, videlicet ut accendatur per quietum spiritum sensibilis ignis, qui sursum pellit velut calefactum cahos ex opposito ac supra materiam nostram philosophicam: qui calor supra vas nostrum gliscens, ad motum perfectæ generationis, constanter intermissione sine temperate quidem urgeat. Hæc ego (inquit) Paracelsus de simplici philosophorum igne.

CAP. III.

De multiplici Igne philosophico.

POstquam de simplici diximus, congruum esse videtur, ut etiam de multiplici quid in medium adferamus, copiosius clariusque quam antea: nam de hoc posteriore nonnihil tanquam per transennam attigimus. Ignis itaque multiplex est, qui pro diversitate subjecti in quod influit, & per quod postmodum in aliis excitatur subjectis, variatur, ut ignis cinerum, arenæ, balnei, limatur arum &c. mediatum calorem habent ab immediato profluentem in subjectam materiam instrumenti, & hinc in materiam arti subjacentem. In isto quidem igne multiplici consistit differentia suppositi, hæc est causa, propter quam nihil in rerum natura potest videri, in omnibus & per omnia simile cuipiam alteri, licet ambo sint sub eadem specie, imo sub eodem individuo membra. Ut metallum aliud producit aurum, ab eo quod argentum generat; aliud, saturneum, venereum, martium, &c. profert; item istorum quodlibet pro loci differentia unde fuerit erutum natumque variatur. Nec duo homines, neque duo corporis unius membra, non ejusdem arboris folia duo similia reperiuntur: sic de reliquis. Dissimilitudo non est ex primo creaturarum igne, sed ex elementorum vario regimine

r[illegible]gimine per planetas, & non per solem. Etenim q[illegible]libet momento calor in [illegible] hac di po[illegible] [illegible]tatur, simul [illegible] compositorum à compositis, & non a simplic[illegible]. Ubi non usque a[illegible] magna sit elementorum [illegible], ibidem generatur Sol; ubi [illegible] impurior, ibi Luna; item [illegible] Venus: sic de reliquis, juxta [illegible] mutationes, cujusque [illegible] intra [illegible] alteri, neque spiritus [illegible] per omnia conveniunt. Si vero generentur ex [illegible] simplici solo, non interveniente multiplici, [illegible] atque formarum nulla fieri [illegible], nedum in metallis verum etiam in [illegible] omnibus creaturis. Cur autem non plura [illegible] numero, quorum [illegible], suas rationes habet in adepta philosophia, & non in alchemia; proinde suo loco reservanda, ne ab instituto digrediamur. Hactenus de multiplici dictum sit igne philosophico, ex physicis rationibus deducto.

CAP. IV.

De visibilibus & localibus Instrumentis, & primo de [illegible] [illegible]gyrico.

PRiusquam ad materiam deveniamus, instrumenta singula, tum actualia, tum localia declarare [illegible] est ex ordine, quibus ad hanc artem opus est. Actuale primum, ignem esse diximus, locale vero primum est furnus, Athanor chemico nomine vocatus ab antiquis: hic uteri vicem in spagirica generatione refert. Hermes Trismegistus etsi non inventor hujus artis, non minus quam Paracelsus spagiricæ medicinæ, instaurator tamen dici meretur. Ille spagiricum hoc opus, in quo philosophia humana manum extremam ponit, ex meditativa contemplatione majoris mundi suū esse exordium asserit, innuens ad imitationem cœli & terræ spagiricum Athanor extrui debere. Sed comparationem hanc ingeniorum exercitii gratia brevibus examinare minime pigebit, quo prodesse queam lectoribus. Nemo physicus inficiabitur Solem generare Solem sibi similem, sed non omnis fatebitur hunc in centro fœtum existere, potissimum eorum discipuli philosophorum, qui nullam ignis Æterni cognitionem aliam quam ex oculo carneo, rusticorum instar, habuerunt. Hic Sol terrenus vel inferioris aut elementaris machinæ, per ignem superioris Solis accenditur; non secus & nostræ materiæ centrum, à centro mundi nostri vel athanoris, quod ignis est, Solis naturalis vicem hac parte gerens per similitudinem incenditur. Ecquis non videt (quæso fratres) universi creati mundi formam, habere furni similitudinem, vel ut reverentius loquar, uteri matricem continentis, elementa videlicet, in quibus semina Solis & Lunæ, per astra variis influxibus demissa corrumpuntur, coquuntur, atque digeruntur in generationem omnium? Sed vel pueris, ne dicam philosophis, hæc liquido manifesta sunt, quapropter latius non urgebimus. Ad Athanoris nostri constructionem igitur veniamus. Primo construatur furnus altitudine sex spithamarum, & interna rotundaque latitudine unius spithamæ, ut inferius tamen sit aliquantulo amplior quam superius intrinsecus, atque politus, ne carbones injecti scabredine hæreant, sed facile descendere queant, dum aduruntur infra prope craticulam. Ad hujus æquationem sint aliquot foramina, quibus laterales vel uterales furni duo, vel tres correspondeant, aut si voles unicus: ostiolorum latitudo sit quatuor digitorum idque laterum. Cuilibet fornaculæ ahenum adaptetur cum aqua cætera concludatur, ut ovum in gallina, vitrum in utero suo pro industria magisterii. Deinceps ubi fuerit operandum: & omnia diligentissime parata, carbonibus quantitate nucis juglandis vel paulo majore confractis, impleta ad summum turricula succendantur infra ad ostiola, turrisque superius obstructa sit, ne carbones in medio vel superius accensi, calorem totum opus vastantem excitent, unaq; vice conflagrent omnia simul. Quum vero calor excedere justum videbitur, admoto ad ostiolum aliquo laterculo cohiberi poterit, contra si remissior erit, ferrea rudicula carbones subtus craticulam commoveantur. Sed registris (quæ gubernacula vocant) aptius moderabitur ignis: singula docet usus in præparationibus eorum quæ necessaria sunt, antequam eo deventum sit. Igne igitur ad justam æqualitatem proportionis moderato, ut ipsa natura docet in omnibus, calor fermentum excitabit, ac deinceps hoc materiam in ovo latentem. Proinde non aliter quam sol in magno mundo lucet, illuminat, vitamque tribuit reliquis astris omnibus & elementis, ignis spagiricus illustrans athanorem suum, ac instrumenta quæque, maris quoque balneum fovens, ut gallina, suum ovum animatum excludit. Sed gigantem audio tanquam leonem rugientem contra furnum, quærens quem devoret Paracelsum. En (inquit) quemadmodum sibi ipsi contradicit, nuperrime vetuit ne struatur ignis carbonibus, idque admodum severe; modo vero docet carbonum ad hanc suam artem potissimum usum. Tetigisti scilicet, non melius quam reliqua omnia judicasti secum pugnare scripta Paracelsi. Alterum tamen oculum est quod aperias, ne monoculus, aut cæcus prorsum de coloribus judicasse hactenus videaris. Non vidisti quid sibi velit hæc particula (simpliciter & sine medio) ad carbonum interdictionem adjecta? Videntur quinam præter spem tuam Paracelsus licet mortuus, scriptis vivis adhuc suis tibi cæterisque respondere calumniatoribus valeat, ac dicere, qui me judicas errare, tu erras per teipsum judicatus? Nunquid sæpius admonui te, tuique similes invidos homines passim in omnibus ferme scriptis meis, ne verbulum probe non masticatum pertransires, alioquin eveniret vobis gigantibus cum pygmæo meo homunculo, quod olim Goliæ cum Davidulo puero? Cavete inquam, iterum atque iterum, ne hoc nostro lapide tanquam mysterio magno corruatis, ac simul cum illo descendatis ad barathra, quo me relegare frustra conamini. Hæc intonare videtur Paracelsus in tumulo. Non ita fratres de mortuis loquendum est præter æquitatem, imo non de male meritis. Maneant in sua requie omnes, quemque sua facta manent. Facile quidem est carpere, judicium evitare hodie difficile, & in extremo non possibile. Quid es tu quod non ego, quid ego quod non tu? rursus quid utrique, quod non alteri contingere potest, errare videlicet? Homines sumus omnes, quibus hoc præsertim accidit magis quam brutis irrationalibus, quæ solo ductu moventur. Erro fateor in plurimis, erras tu, tuum est fateri, meum admonere, non judicare: tuum igitur officium esto ut meum, non per invidiam, fratrum non ritè gesta palam facere, prius quam aliqua cum modestia juxta veræ philosophiæ disciplinam

plinam admonuisse: alioqui nec tu, nec ille, nec ego, secus facientes philosophiæ nomine digni sumus. Sed hæc philosophica disciplina (proh dolor) etiam à doctissimis impugnatur: tantum invaluit gentilium philosophorum dogma hac tempestate celebratissimum in ipsis, ut non videant hoc omne qualecunque est forinsecus, & intrinsecus, nil nisi meram honorum ambitionem prætexere: hic studii sui laborumque potissimus scopus fuit. Hinc factum ut quisque famam sibi per labefactationem vel denigrationem alterius parare conetur. At non considerant miseri, nullam æque magnam injuriam fieri posse, quæ non longe majorem expectat, si tamen ex æquo fatui simus omnes, nemoque reperiatur qui sapere pro mensura velit. Multi plus satis sapiunt, aut minus plurimi, qui medium servent fere nulli. Viderimus igitur, ne quam prætendimus sapientiam, justo Dei judicio, in manifestam stultitiam etiam hoc seculum transformetur, idque proprio nostro conatu. Si quid igitur à nobis erratum est, accusante nos propria conscientia, quo scandalum præbuisse videamus aliis in seductionem tendens, scriptis pariter ut etiam patratum, Deo coram & hominibus retractemus absque verecundia. Hominum, ut antea diximus, à sapientissimis agnoscitur communis error, à stolidis & fatuis vero non; quibus omne delirium vera semita, & è contra. Sed missos faciamus amentes probisque ac intelligentibus cum agamus latius. Adhuc de furno vel athanore, modo de vase quid audiamus.

CAP. V.

De secundo Spagirorum instrumento locali, Matrice vel Ovo Philosophico.

Multa de se temere præsumentes philosophi, perperam intellexerunt occultum atque secretum vas philosophorum, & pejus id quod Aristoteles alchemista (non ille vero academicus Græcus) loquitur inquiens, materiam in triplici vase decoquendam: item pessime quod ab alio dicitur, materiam in prima separatione, primoque gradu, vas metallicum expetere, in secundo gradu coagulationis videlicet ac dealbationis suæ terræ, vas vitreum, & in tertio gradu, qui fixationis est, vas terreum. Nihilominus per hæc omnia, solum unum vas intelligunt in omnibus operationibus, usque ad perfectionem rubei lapidis. Cum igitur materia nostra, sit radix nostra ad album simul & ad rubeum, necessario vas nostrum ad hunc modum esse debet, ut in eo materia regi valeat à cœlestibus corporibus. Influentiæ namque cœlestes invisibiles, & astrorum impressiones, apprime necessariæ sunt ad opus, aliter autem impossibile fuerit Orientalem, Persicum, Chaldaicum, & Ægyptiacum lapidem insuperabilem aliis mediis adimpleri; per quem Anaxagoras totius firmamenti vires cognovit, ac præsagivit magnum Lapidem de cælo descensurum in terras, quod etiam post ejus mortem accidit. Cabalistis utique vas nostrum innotescit potissimum, id juxta vere Geometricam proportionem atque mensuram, & ex certa quadam circuli quadratura fatura fabricari debere, quo spiritus, & anima nostræ materiæ separata à suo corpore, hoc pro cæli sui altitudine secum elevare queant. Si vas præter æquum strictius, amplius, altius, demissiusve fuerit, quam dominantes & operantes spiritus animaque desiderant, calor ignis philosophici nostri secreti (qui quidem acutissimus est) materiam violentius excitatam ad operationem urgebit nimiam, ut quandoque vas in mille frustra dissiliat, non sine periculo corporis ac vitæ operantis. Contra si capacius, quam ut calor juxta proportionem operari valeat in materiam, irritum etiam erit opus & frustraneum. Quapropter summa diligentia cum industria vas nostrum philosophicum est fabricandum. Quæ vero materia sit hujusmodi nostri vasis, intelligunt illi soli, qui in prima solutione materiæ nostræ fixæ & perfectæ, hanc in suam primam essentiam adduxerunt, de quo satis. Operator etiam diligentissime notet, quidnam in prima solutione materia deponat, à seque rejiciat. Vasis hujus describendi ratio difficilis est: talis tamen esse debet forma, qualem ipsamet natura expostulat: ex uno quidem & ex alio petenda ac investiganda est. In summa talis, ut ex altitudine cæli philosophici à terra philosophica elevati, queat in fructum sui terreni corporis operari. Hanc formam utique habeat, ut separatio & purificatio elementorum, quando ignis unum ab alio pellit, fieri possit, utque quodlibet suum locum, in quo hæret, occupare valeat, ac Sol & alii planetæ circumcirca terram elementalem suas operationes exercere, & cursus eorum in circuitu non impediatur, aut velociori motu agitetur. Juxta hæc omnia quę dicta sunt, justam proportionem habeat oportet rotunditatis & altitudinis. Quæ verò faciūt ad primam mundificationem corporum mineralium, sunt vasa fusoria, tenaculæ, folles, cupellæ, testæ, cimentoria vasa, cinericia, cucurbitæ, bociæ ad aquas fortes & regias, tum quæ ad projectionem in opere postremo sunt necessaria. Cæterum de vase ad hoc opus: alio loco loquitur Paracelsus ad hunc modum: Ad hanc artem est quod habeas rite justeque proportionatum vitrum: etenim si capacius erit, quam par est, dilatatur materia, id est, humiditas, ut nihil inde nascatur; si verò sit angustius vel compressius, germen suffocabitur, ut nullum fructum edere valeat. Exemplo patet ab eo quod sub umbra, vel tecto satum fuerit, nil inde boni frugive produci. Quapropter plurimi refert ad vitrum hoc animum advertere: nam per ipsum vel in ipso commissus error, non facilè corrigitur, imò non perducitur opus ob ejus impedimentum ad optatum finem. Proinde ad uncias duas materiæ, sumito uncias duas cum dimidia vitri vel ovi philosophici, hoc est, quod pondus hoc referat: habenda ratio tamen est justæ vitri spissitudinis. His observatis non facilè hac parte committitur error. De localibus instrumentis igitur dictum sit hactenus.

CAP. VI.

De Subjecto vel Materia philosophica in genere.

Antea satis clarè diximus quæ sint instrumenta chemica, jam verò quam sibi materiam Spagiri ad suum opus inchoandum elegerint audite: Postquam vegetabilia mortificata sunt, concurrentia duorum mineralium, ut puta sulphuris & salis, in mineralem naturam transmutantur, ut inde tandem perfecta mineralia resultent. Etenim in terræ cavernis mineralibus vegetabilia nonnulla reperiuntur, quæ longo temporis successu, & continuato calore, sulphuris naturam vegetabilem exuerunt, induerunt que mineralem. Idque potissimum accidit ubi hujusmodi vegetabilibus proprium adimitur nutrimentum, ut coacta sint postmodum à sulphuribus & salibus terræ suum alimentum

tum ſumere tantiſper donec in minerale perfectum, quod antea vegetabile fuerat, abit. Ex minerali conditione hac, metallica quædam eſſentia perfecta nondumquam oritur, atque progreſſu unius gradus in alterum. Sed redeamus ad lapidem philoſophorum, cujus materia eſt inventu difficillima nec non intellectu. Hujus ut aliarum quarumcunque modus intelligendi eſt, & norma certiſſima, quid enim meant valeantque, radicis eſt cardinem, & ipſe naturæ examinatio ſedula, qua pervenitur ad materiarum cognitionem. Ad hoc facit plurimum, conſideratio principiorum valdè neceſſaria, tum quà via quoque medio natura primum ex imperfectione ad perfectionis finem devenerit. Cui conſiderationi conducit imprimis, habere compertiſſimum, creata quævis à natura fuiſſe compacta tribus primis principiis, Mercurio videlicet, ſulphure, & ſale naturalibus in unum permiſtis, ut in nonnullis volatilia ſint, in aliis verò fixa. Quoties enim corporale ſal, cum ſpirituali Mercurio, & animato ſulphure permiſcetur in corpus unum, tum demum incipit operari natura locis, quæ loco vaſorum ſuorum habet, ſubterraneis, per ſeparantem ignem, quo ſulphur craſſum & impurum ſeparetur à puro, & à ſale terra ſegregetur, nec non à Mercurio nubes, ſervatis prioribus partibus illis, quas natura denique rurſum ſimul in conſtans corpus unum conjungit. Quæ quidem operatio habetur à magis ut mixtio conjunctioque per unionem trium, utpote corporis, animæ, & ſpiritus. Adimpleta hac unione, reſultat inde purus Mercurius, qui dum per meatus ſubterraneos defluat ejusque venas, obviamque factus ſit cahoico ſulphuri, hoc ipſo coagulatur pro conditione ſulphuris. Eſt tamen adhuc volatilis, ut vix centum annis poſtea decoquatur in metallum. Inde ſumſit originem vulgatum hoc, nempe, Mercurium & ſulphur materiam eſſe metallorum, ut etiam ex relatu foſſorum mineralium conſtat. Non tamen vulgaris Mercurius, neque ſulphur commune metallorum ſunt materia, ſed Mercurius & ſulphur philoſophorum incorporata ſunt, ac innata metallis perfectis eorumque formis, ut nunquam ab igne fugiant, neque vi corruptionis elementorum depraventur. Utique per ejuſmodi naturalis mixtionis diſſolutionem, Mercurius noſter dominus eſt, inquiunt ſpagirici philoſophi. Sub hac igitur verborum forma, noſter Mercurius ex perfectis corporibus, viribusque terrenorum planetarum venit eliciendus: quod etiam Hermes his verbis aſſerit: Sol (inquit) & Luna ſunt radices hujus artis. Filius Hamuel ait, philoſophorum lapidem aquam eſſe coagulatam, videlicet in Sole & Luna. Unde ſole clarius patet, materiam noſtri lapidis nihil aliud eſſe præter Solem & Lunam. Idipſum etiam eo confirmatur, quia ſimile quodque ſibi ſimile naturaliter parit generatque. Et non aliter quam duos eſſe ſcimus lapides, album & rubeũ, duæ ſunt etiam lapidis materiæ, Sol & Luna ſimul copulata proprio matrimonio, cum naturali, tum artificiato. Et quẽadmodum videmus virum & mulierem abſque ſemine utrumque ſuo generare minime poſſe, pariformiter vir noſter Sol, fœminaque ſua Luna, ſine ſemine ſpermateque utrumque ſuo concipere non poſſunt, neque ad generationem aliquid moliri. Collegerunt inde philoſophi noſtri tertium eſſe neceſſarium, videlicet animatum ſemen amborum hominis & fœminæ chemicorum, ſine quo totum ſuum opus irritum eſſe judicarunt & inane. Hujuſcemodi ſperma Mercurius eſt, qui per naturalem conjunctionem amborum corporum Solis & Lunæ, recipit illorum in ſe naturam in unione. Tum demum, nec prius aptum eſt opus ad congreſſum, ingreſſum, & generationem, per vim ac virtutem virilem & fœmineam. Hinc moti philoſophi noſtri dixerunt, Mercurium illum componi corpore, ſpiritu, & anima, eumque naturam elementorum omnium, & proprietatem aſſumſiſſe. Quapropter ingenio & intellectu validiſſimi adſeverarunt ſuum lapidem eſſe animalem, quem etiam vocaverant ſuum Adamum, qui ſuam inviſibilem Evam occultam in ſuo corpore geſtaret ab eo momento, quo virtute ſummi conditoris omnium unita ſunt. Ea de cauſa merito dici poteſt, Mercurium philoſophorum nihil aliud eſſe, quam compoſitum eorum abſtruſiſſimum Mercurium & non vulgarem illum. Sapienter igitur dixere ſapientibus, eſt in Mercurio quicquid quærunt ſapientes. Almadir philoſophus ait: Nos extrahimus noſtrum Mercurium ex uno corpore perfecto, duabusque perfectis conditionibus naturalibus ſimul incorporatis, hic ſuam perfectionem extrinſecus protrudit, qua reſiſtere valeat igni, ac iſta ſua perfectione forinſeca, ab extrinſecis inſultibus defendatur quicquid imperfecti jam in eo circumſeptum eſt. Per hunc philoſophi locum acutiſſimi, lapidis materia intelligitur Adamica, limbus microcoſmicus, materiaque philoſophorum homogenea, & unica. Horum dicta philoſophorum; de quibus antea mentionem fecimus, mere ſunt aurea, plurimæque ſemper exiſtimationis habenda, quod nihil contineant ſuperflui, nihil invalidi. Summatim ergo lapidis philoſophorum materia, nihil aliud eſt, quam igneus perfectuſque Mercurius per naturam & artem extractus, id eſt, artificialiter præparatus, & verus hermaphroditus Adam atque microcoſmus. Hoc ipſum philoſophorum ſapientiſſimus ille Mercurius Triſmegiſtus aſſerens, lapidem vocavit orphanum. Noſter itaque Mercurius is ipſus eſt, qui Solis perfectiones, vires atque virtutes in ſe cõtinet, quique per vicos ac domos Planetarum omnium tranſcurrit, & in ſua regeneratione vim ſuperiorum & inferiorum acquiſivit, quorum etiam matrimonio comparandus, ut patet à candore & rubore ſimul in eo conglomeratis. Magi per ſuam ſapientiam affirmarunt omnes creaturas ad unitam ſubſtantiam adducendas, quam ſuis mundationibus & purgationibus afferunt in tantã ſubtilitatem aſcendere divinamque naturam & proprietatem, ut operetur admiranda. Conſiderarunt etiam in terram redituram, & per ſupremam ſeparationem magicam, perfectam quandam ſubſtantiam emerſuram, quæ tandem plurimis & induſtrioſis, & valdè prolixis præparationibus, ex vegetabilibus ſubſtantiis in mineralem, & ex minerali in metallicam, & ex perfecta metallica ſubſtantia, attollitur in perpetuitati ſimilem ac divinam eſſentiam quintam, omnium cœleſtium ac terreſtrium creaturarum eſſentiam in ſe concludentem. Arabes & Græci per characteres occultos ſenſus denotantes, & per hieroglyphicas deſcriptiones Perſarum & Ægyptiorum, ad ſecreta & abſtruſa myſteria pervenerunt, quibus adeptis & partim intellectis, partim verò non, admiranda quædam experiundo viderunt oculariter. Sed quia ſupernaturalia profundius laterent, quam captus eorum poſſet aſſequi, arcanum hoc non juxta Magorum ſententiam vocarunt ſupercœleſte, ſed philoſophorum arcanum appellarunt, & ex ſententia Pythagoræ lapidem eorum. Hunc quicunque ſunt aſſequuti, variis adumbrarunt figuris ænigmaticis, deceptoriiſque ſimilitudinibus, comparationibus, & vocabulorum

vocabulorum fictionibus, ut posteris ejus materia saltem foret occulta, ejusque nulla vel minima posset haberi notitia. Veterum plurimi hanc materiam ac præparationem ejus, apertè satis detexerunt ingeniosis parabolicis tamen & ænigmaticis verbis atque figuris, ut arcerent indignos à tanto mysterio naturæ pariter & artis. Paucissimi nihilominus, etiam eorum qui ad hanc artem apti sunt, balsamum naturæ perpetuum, lapidemque perfectum quæsierunt, ob ingentem laborem cum difficultate intricatum, qui passim occurrit inter investigandum. Quo factum ut pigræ desidesque mentes ab opere destiterint. Avari tamen, quibus auri fames & argenti vilissimorum animum addit, omnium diligentissimè perstiterunt in opere, ut præ hoc etiam vitam & opes neglexerint; verum quia non istis à Deo tanta felicitas mandana destinata est, oleum perdiderunt ac operam. Proinde studio ac ingenio acutissimo ad hanc rem est opus, ut ex variis comparationum similitudinibus mens auctorum scribentium in hac arte detegatur. Ut igitur ingeniosiores aliquatenus intelligant, similitudinem aptam adferemus in medium, qua præfiguratur materia balsami perpetui, simili balsamo convenientis in humano corpore ad summam sanitatem recuperandam, conservandam, & propellendum morbum, inquit Paracelsus. Exemplo sit communis ignis & naturalis: hic nobis est invisibilis, quapropter in aëre in quo delitescit quærendus & inveniendus, per concussionem lapidis ad chalybem, in quibus tamen potissimum non consistit, sed in aëre, nec nisi ab objecto sicco tanquam fomite retinetur. Siccitas enim calorem suum sibique similem statim concipit; amboque simul operantur in subjecto tantisper donec tota humiditas absumatur, maneatque solum corpus aridum cinereumque mortis subjectum, igne vitæ pabuloque privum. Haud aliter materia philosophis est investiganda, cui pabulum & ignis vitæ maximè insunt: hæc præparationibus elicienda sunt, ut vitæ humanæ vitam augeant propemodum deficienti. Nam uti lignum paulò minus absumtum, relictis adhuc valdè paucis carbunculis vel scintillis, addito ligno ceu fomento sibi congruo, flamma vitaque reviviscit ignis, haud secus in humano corpore balsamum perpetuum additum vel atomo residuo vitæ, hanc in flammam prioremque vigorem suscitat. Verum de materia quæstio est in qua suscitans hic ignis latet. Non æquum est, neque tutum (ait Paracelsus) clarè manifesteque de hac omnibus ex æquo dicere. Nunquid sufficit gratia Dei lucis filiis, qua lucem è tenebris umbrarum, figurarum, & ænigmatum educendi data est facultas? Tenebrarum filii hac ratione probantur, istis enim etiam ex luce nil præter meras umbras elicere contingit. Natura namque sibi similem naturam expetit, ea gaudet, ac velut ferrum trahitur à magnete, sic tenebræ tenebras generant, lux verò lucem parit. Durus est hic lapis, ecquis ex eo nucleum esse poterit? quid cote & chalybe durius nisi adamas? Hic tamen atteritur: at quonam artificio philosophorum sit lapis aperiendus, ut inde nobis, & ignis, & vita suppetat, non videmus. Aperiendi sunt mentis oculi, ac inprimis considerandum, quæ medicina sit humanæ vitæ præ cunctis omnibus, per naturam & artem magis congrua, ut ea conservetur ac præservetur usque ad prædestinatum ejus terminum in sanitate, sitque à corruptionibus tutissima. Nemo, saltem verè physicus, in dubium revocabit metallicas essentias, præsertim corporum perfectorum omnium quæ natura produxit magis durabiles, minusque corruptibiles. Proinde si vita sit ignis & calor formæ naturalis, humido suæ materiæ per lucem unitus, ut patet ex Genesi, luxque non fulgentius vivat quam in corporibus corruptioni minus obnoxiis; quid obstabit quo minus ignis calor, & humor radicalis in metallis incorruptibiles, à somno in vitam excitati manifestam, organis humanæ vitæ, junctis, hanc pene consopitam suscitent? Dormiunt enim in metallicis corporibus illa solum, & quiescunt, ut homo somno correptus ac ceu mortuus jacet, nec nisi respiratione movetur, corpore verò non. Spiritus utique metallorum si liberetur à somno sui corporis, motus & actiones ut ille suas exercebit in objecto sibi corpore quovis. Non aliter de corporibus humanis judicandum, ista dum ægra sunt, spiritus vitales in eis obdormiscere, non verè nec liberè spirare posse, ob somnolentiam sui domicilii corrupti. Semotis igitur à corpore tenebrarum corruptionis, non per medicum extraneum, sed per ipsammet naturam auxilio medici corroboratam, accessuque vitæ extraneæ, metallorum videlicet incorruptibilis, liberè suos motus exercent spiritus ejusmodi vitales in hominibus. Nil mirum itaque si mirabiles curæ fiant à spagiricis medicis, alioqui per vulgarem Græcorum medicinam impossibiles; quo factum ut isti morbos incurabiles judicarint, quos ipsi nequiverunt pellere dormientibus ac veluti mortuis suis medicamentis. Hinc perbellè differentia videtur spagiricæ medicinæ à Græcanica: hæc dormit cum dormientibus, illa verò vigil ab omni sopore libera, dormientes facultates excitat vitæ. Sed ut ad inquisitionem redeamus materiæ, hæc non melius innotescere potest quam ab inquirentium erroribus in hac parte commissis.

CAP. VII.

De variis in Inquisitione materiæ Balsami perpetui, sive Lapidis Philosophorum Erroribus.

Maximam hujus artis difficultatem observans Arnaldus ait in suo rosario: Varia huic materiæ lapidis nomina præfixerunt occultissima quædam, à similitudinibus potissimum allata. Vegetabilem enim appellarunt, mineralem, & animalem, non juxta literalem sensum, ut facilè norunt sapientes divinorum arcanorum, & miraculorum ejusmodi lapidis experti fingere. Hujus exemplum præ se fert Raymundi Lullii lunaria; quæ flores mirandarum virtutum edit philosophis tamen familiarissimos. Non fuit imponentis nomen hoc opinio, ut per id intelligeretur aliqua super metalla projectio, vel præparatio similis ex eis fieret, verum abstrusa mens philosophorum longè alio spectat. Simili nomine materiam suam appellarunt Martagon, cui etiam hinc occultam operationem chemicam applicaverunt, cum tamen id prorsus nihil denotet præter quandam arcanam similitudinem. Error etiam non minimus in vegetabilium liquoribus ortus est, quibus Mercurium coagulare plurimi conati sunt, & postmodum fixatoriis aquis in lunam convertere, existimantes eum qui hac via, citra metallorum auxilium coagulare posset, maximum assequi magisterium. At quamvis nonnullorum vegetabilium liquores id efficiant, non aliunde fieri quam ob resinam, pinguedinem, aut sulphur terrenum, quo plurimum abundant, judicabitur: hoc Mercurii humiditatem attrahit, ejusque substantiæ

permiscetur

permiſcetur coagulando præter omnem utilitatem. Nam craſſum & externum ſulphur nullum in vegetabilibus, ad perfectam projectionem in alchemia aptum eſſe, compertum eſt: quodque non ſine maximo diſpendio experti ſunt multi. Etſi nonnulli ſucco tithymalli albo, lacteoque, propter calorem intenſum, & acutum in eo exiſtentem, coagulaſſe Mercurium exiſtimarent, cum ſolo frigore in occulto potius contrario manifeſto id factum eſſet, unde lac virginis appellarunt, falſum tamen fundamentum hoc fuit. Non ſecus de ſucco chelidoniæ exiſtimandum, licet colore ſuo hominum imponat oculis, ac ſi dotatum eſſet auro. Colligentes inde vanum quid certo ac determinato tempore, vegetabile hoc eradicarunt, ex quo animam vel quintum eſſe venati ſunt, unde coagulantem permanantem tincturam efficerent, verum & hinc nihil præter fatuum errorem ortum. Alii ſuccum hunc ad ſpiſſitudinem (quam conſiſtentiam vocant) excoxerunt, ac Soli ut in duram maſſam coagularetur expoſuerunt, quæ poſtmodum in minutiſſimum pulverem tuſa, Mercurium (ut opinabantur) projectione verteret in ſolem, quod falſum eſſe compererunt. Aliqui admiſcuerunt huic pulveri ſal armoniacum, alii colcotar vitrioli, opinati ſe hac via tandem ad optatum finem pervenire poſſe. Poſtmodum ſolutionibus in flavam aquam adduxerunt, ut ſal hoc tincturæ præberet ingreſſum in Mercurii ſubſtantiam, nihil tamen inde factum fuit. Nonnulli prædictorum loco ſuccos perſicariæ, dracunculi, foliorum ſalicum, tithymalli, cataputiæ, flammulæ ac ſimilium ſimul una cum ipſo Mercurio per dies aliquot vitreo vaſe concluſos, in cineribus tenuerunt: accidit ut inde Mercurius in cinerem vel pulverem potius verteretur, ſed perperam; & nullo fructu. Decipiebantur enim iſti vanis vulgi rumoribus, quibus proſeminatum erat Mercurium abſque metallis eſſe coagulandum, ut ante meminimus. Multi ex vegetabilibus ſalia, olea, ſulphura, &c. extraxerunt, ſed fruſtra, cum per hæc nulla Mercurii vera coagulatio, neque perfecta tinctura vel projectio fieri queat. Similitudine ſola philoſophi non ſubſtantia materiam ſuam arbori cuipiam aureæ ramorum ſeptem comparant, intelligentes eam in ſuo ſpermate metalla ſeptem concludere, ac in ipſo latere, quapropter vegetabilem eſſe dixerunt: tum etiam quia non aliter quam naturales arbores ſuo tempore varios flores proferunt, materia lapidis colores pulcherrimos palam facit, in florum ſuorum productione. Item quia ex terra philoſophica materia quædam exurgit, ceu virgultum ſpongiæ terræ ſimilitudine, dixerunt arboris ſuæ fructum ad cœlum tendere. Ideò protulerunt in vegetabilibus naturæ totius artis cardinem verti, & non in vegetabilibus materiæ: tum etiam quia ſuus lapis animam, corpus, & ſpiritum in ſe continet, ut vegetabilia. Non diverſa multum ſimilitudine materiam hanc lac virginis eſſe dixerunt, & roſei coloris benedictum ſanguinem, qui tamen ſolis prophetis & filiis Dei convenit. Inde Sophiſtæ collegerunt materiam philoſophicam in animalium vel hominum ſanguine conſiſtere: occaſione ſumpta, quod ex vegetabilibus nutriantur. Alii quidam in capillis, in ſale urinæ, in rebus: alii in ovis gallinarum, in iſtorum calce, in lacte, & ſimilibus quæſierunt, quibus omnibus Mercurium figere poſſe putarunt. Extraxerunt aliqui ſal ex fœtido lotio, nec defuerunt qui lapillos in rebis inventos materiam eſſe crederent. Alii membranas ovorum aſperrimo lixivio macerarunt quibus etiam ovorum cortices admiſcuerunt, his attribuentes arcanum fixationis ad Mercurium perficiendum. Aliqui ovorum albumen argento comparantes, & auro vitellum, in ſuam materiam elegerunt, admixtis ſale communi, armoniaco, tartaróque uſto, ſimul iſta vitro concludentes balneo maris putrefecerunt, idque dum albus color in rubicundiſſimum ſanguinis inſtar abiret. Hoc ipſum in fœtidiſſimum deſtillarunt liquorem, ad opus quod quærebant, prorſum inutilem. Alii putrefecerunt albumen & vitellum ovorum, & inde baſiliſcus generatus eſt, quem in rubicundiſſimum pulverem exuſſerunt, eoque tingere putabant. Hujus rei fuit auctor Gilbertus Cardinalis in ſuo tractatu. Plerique fella boum, & aliorum animalium, ſale communi permiſto macerata deſtillarunt in liquorem, quo cimentationum pulveres imbutos exiſtimarunt metalla ſua tingere poſſe, magiſterio quodam quod partem cum parte vocant, & inde nihil actum eſt. Aliqui tutiam eligentes additionibus aliquot, uti ſanguine draconis, & aliis ejuſcemodi frivolis nugis ſeducti, cuprum aut electrum in aurum permutare conati ſunt. Alii juxta Venetorum artem (ut ajebant) viginti plus minuſve ſtelliones olla concludebant, fameque redigebant ad inſaniam, ut unam alia famelica devoraret, unica ſuperſtite, quam cupri vel electri limaturis paſcebant, exiſtimantes genus hoc animalium in ventriculo ſuo digeſtione ſola permutationem optatam efficere: poſtremũ hoc animal exuſſerunt in rubicundiſſimum pulverem, quem cum crederent aurum eſſe, miſerè decepti ſunt. Nonnulli tandem in piſcibus trutis nomine, per liquationem concrematis, aurum invenerunt, non alia de cauſa, niſi quia genus hoc piſcium in fluminibus ſquamulas aureaſque ſcintillas à torrentibus eo delatas, & nonnunquam ex montibus defluentes, colligere ac devorare ſolitum ſit, à natura doctum: raro tamen idipſum contingit. Tales impoſtores potiſſimum inveniuntur in aulis Principum. Non eſt ſanè materia chemicorum philoſophorum in animalibus quærenda, hoc omnes admonitos ſemel velim. Eſt tamen quod ſciatur philoſophos lapidem ſuum animalem appellaſſe, quia in poſtremis ſuis operationibus, virtute hujus ignei nobiliſſimi myſterii, liquor obſcurus ac rubeus inſtar ſanguinis, ex ſua materia ſuoque vaſe guttatim exudat: inde præſagium protulerunt, poſtremis temporibus hominem puriſſimum in terras venturum, per quem liberatio mundi fieret, hunc ipſum guttas roſei rubeive coloris & ſanguineas emiſſurum, quo mundus à labe redimeretur. Pariformiter & ſanguis ſui lapidis, in ſuo genere, leproſa metalla nec non homines liberabat à ſuis infirmitatibus contagioſis. Quare non immeritò dixerunt ſuum lapidem animalem eſſe. De quo Mercurius ad Regem Calid loquitur ad hunc modum. Myſterium inquit hoc ſolis Dei prophetis permiſſum eſt cognoſcere, quo fit, ut lapis animalis vocetur. Nam in ſanguine lapidis hujus latet anima ſua: componitur etiam ex corpore, ſpiritu, & anima. Simili ratione vocarunt ſuum microcoſmum, quod rerum omnium totius mundi ſimilitudinem habeat, & inde rurſus animalem eſſe dicunt, veluti Plato magnum mundum animal vocat. Acceſſerunt ignari credentes lapidem eſſe triplicem, atque triplici genere ſecretum, utputa vegetabili, animali, & minerali, quo factum ut etiam in mineralibus quæſierint. Hæc verò ſententia longè diſtat à philoſophorum opinione; aſſerunt enim ſuum lapidem uniformiter vegetabilem, animalem, & mineralem. Notandum

adhæc; naturam minerale sperma suum in varia genera distribuisse, videlicet in sulphura, salia, boracia, nitra, armoniaca, alumina, arsenica, atramenta, vitriola, tutias, hæmatiten, auripigmenta, realgara, magnesias, cinabarim, antimonium, talcum, cachimias, marcasitas, &c. in quibus omnibus nondum adimplevit materiam nostram. Quamquam in aliquibus dictarum specierum sese miro nonnunquam patefacit aspectu, quod ad imperfectorum metallorum transmutationem attinet. Longa siquidem experientia, & ignis per exercitium multifariam transmutationem ostendunt in materia mineralium, nedum ex coloribus aliis in alios colores, verum etiam ex una essentia in aliam, & ex imperfectione in perfectionem. At licet ipsa natura quandoque his mineralibus mediis ejusmodi demonstrationes faciat multis præparationibus intervenientibus, non propterea volunt philosophi suam lapidis materiam potissimum ex ullo mediorum mineralium progredi, tametsi lapidem suum mineralem vocant. Unde Sophistæ ab hac appellatione sumentes occasionem, ipsum Mercurium variis torturis persecuti sunt, aliqui sublimationibus, coagulationibus, præcipitationibus, mercurialibus aquis fortibus, &c. quæ omnes erroneæ viæ vitandæ sunt, cum cæteris Sophistarum præparationibus mineralium, purgationibus, & fixationibus spirituum atque metallorum. Proinde lapidis plurimæ præparationes, quin imò omnes quæ de mineralibus describuntur, ad hunc modum, uti Geberi, Alberti cognomento Magni, ac similium, sunt sophisticæ purgationes tantum, cimentationes, sublimationes, destillationes, rectificationes, circulationes, putrefactiones, conjunctiones, solutiones, ascensiones, coagulationes, calcinationes, & incerationes prorsum inutiles, cùm in tripode, furno reverberatorio, athanore, liquefactorio, acidioso, fimo, cinere, arena, similibusque, tum in cucurbita, pellicano, retorto, phiala, fixatorio, & id genus aliis. Idipsum de sublimationibus Mercurii per minerales spiritus ad album, & rubeum, ut per vitriolum, sal petræ vel aliud, alumen, crocum Martis, &c. judicandum est, de quibus omnibus falsò fabulatur Jo. de Rupescissa tractatu suo de lapide philosophorum albo & rubeo, quæ simul ementita cum aliis somnia sunt omnia bonos ac simplices viros miserè seducentia. Fugienda sunt etiam illa particularia sophistica Gebri, ut sunt septenæ sublimationes, aut mortificationes, item revivificationes Mercurii cum præparationibus, per Sal urinæ, vel per sepulcrum factis, quæ singula sunt ad lapidem falsissima. Quidam alii mineralium & metallorum sulphuribus Mercurium fixare conati, summè decepti fuerunt. Vidi nihilominus hac arte Mercurium in corpus metallicum per ejusmodi fixationes adductum, similitudine quidem in omnibus & per omnia bonum argentum fingentem ac repræsentantem, verum in examine testæ vel cupellæ falsum ut extitit etiam apparuit. Sophistarum nonnulli tentarunt ex isto Mercurio septies sublimato, ac toties dissoluto fixum oleum emungere, medio quidem aquarum fortium, quo metalla imperfecta quævis ad perfectionem adducerent, at frustraneum istud opus relinquere coacti sunt. Aliqui vitriolum septies purgarunt calcinatione, solutione, coagulatione, & cum duarum partium armoniaci salis additione, sublimationeque, ut in aquam albam solveretur, cui tertiam partem addidere Mercurii vivi, ut ea coagularetur aqua, totiesque postea Mercurium à dicto vitriolo & armoniaco sale sublimarunt ut in lapidem durum abierit: hoc affirmarunt ex vitriolo conceptum, rubeum sulphur esse philosophorum, cujus quidem solutionibus & coagulationibus progressi sunt, in projectione autem factum est nihil. Alii Mercurium coagularunt per aquam aluminis, & in massam duram alumini similem, quam aquis acutissimis fixarunt inutiliter. Sophistæ plurimas rationes fixandi Mercurium sibi præsumunt, frustra tamen quod in eo perfecti constantisve nihil habeatur. In vanum igitur addunt ei mineralia per sophisticos processus, quibus omnibus ad majorem excitatur malitiam, vivus quoque magis ac magis afficitur, impurusque potius quàm perfectus. Non est igitur ab eo philosophorum petenda materia, cum sit imperfectum quid; quod si ad perfectionem etiam adduci queat, sophistarum progressibus valdè difficile fuerit, imò impossibile, cum in eo nihil habeatur quod in perfectionem excitari cogive queat. Nonnulli sumpserunt arsenicum aliquoties sublimatum, ac multoties oleo tartari dissolutum & coagulatum, idque fixare prætenderunt, quo cuprum in argentum verterent; idipsum & nihil præter sophisticam dealbationem quandam attulit. Etenim hoc minimè figi potest, nisi tingens in eo spiritus probe cognitus erit, in quo quidem omnes ferè dormitarunt philosophi frustra conantes ex arsenico boni quippiam efficere Quicunque igitur spiritum hunc ignorarint, spem ipsum figendi nullam etiam habeant, aut virtutem ullam ei tribuendi per aliud, qua transmutationis perfectionem acquirat. Quamobrem notum facio cunctis in eo suam operam impendentibus, dealbationem de qua mentio facta est, ex falso fundamento depromptam, eaque falso cuprum dealbari solum & non aliter immutari. Sophistæ Venerem etiam ad hunc modum larvatam atque fucatam duplo sui admiscuerunt lunæ, mixturam vendiderunt aurifabris atque monetariis: postremò verò sese in falsos monetarios transmutarunt, nedum ipsi qui vendiderant, verum etiam qui emerant. Aliqui ex sophistis albi loco rubeum arsenicum sumpserunt, & hoc ipsum ut prius in falsam artem abiit. Quoniam quocumque modo præparetur, nihil præter albedinem exhibet. Nonnulli progressi sunt ulterius ad sulphur commune, quod flavum ut erat, coxerunt aceto, lixivio vel urinis acerrimis per diem & noctem, usque dum album emerserit. Postmodum elevarunt à calce communi & calce ovorum, coxerunt ac sublimarunt, idque multoties, combustile semper nihilominus extitit, licet album: eo tamen crudum fixare Mercurium in aurum conati sunt frustra, cinabaris tamen inde pulcherrima & omnium optima, quam viderim unquam, resultavit: hanc fixare putantes oleo sulphuris per cimentationem & fixationem, apparentiæ nonnihil habuit, verum secus atque res ipsa desiderabatur, evenit. Alii sulphur commune redegerunt in formam hepatis, olei lini, laterini, vel olivarum admixtione, coquentes in aceto, postmodum super marmoreum lapidem effundentes. Hoc ipsum destillarunt in oleum citrinum igne lento primum, sed suo damno sunt experti ejus se nihil quod optabant, lunam scilicet in aurum minimè vertisse. Ut igitur mineralium infinitus est numerus, præparationum etiam eorum est multa varietas; quarum hoc loco latiorem facere mentionem distuli, quod peculiarem tractatum requirant. Cavendum etiam à sophisticis oleis vitrioli & antimonii, item ab oleis metallorum perfectorum & imper-

imperfectorum, etiam auri & argenti. Quoniam etsi horum operatio potentissima sit in rerum natura, tamen verus eorum processus in huncusque diem est paucissimis cognitus. Abstinendum etiam à sophisticis præparationibus Mercurii vulgi, arsenici, sulphuris, & aliorum similium, per sublimationem, descensum fixationem, cum aceto, sale petræ, tartaro, vitriolo, sale armoniaco: ea tamen via rationeve quam docent libri Sophistarum. Item fugite sophisticas tincturas a marcasitis & croco Martis desumptas, & ab ea sophisticatione quæ pars cum parte dicitur, Lunæ fixæ, similiumque nugarum. Nam etsi aliquam superficialem veritatis apparentiam exhibeant (quæ quidem Lunæ fixatio parvi laboris est ac industriæ) tamen ejusmodi progressus præparationis est nullus, ac invalidus.

Audiamus jam quæ sit vera materia Philosophici Lapidis. In arte fermentorum & fermentationum (inquit Paracelsus) plurimum laborarunt Philosophi, quæ potissima videtur inter alias, de qua etiam nonnulli Deo votum & Philosophis exhibuerunt, se nunquam ejus rei prodituros arcanum, aliter quam similitudinibus atque parabolis. Cùm tamen Hermes libro septimo suorum tractatuum, fermenta luculentissime patefaciat inquiens, non nisi ex sua constare pasta: latius, fermentum dealbare confectionem, & adustionem impedire fluxumque tincturæ prorsum retardare, corpora consolari, & unionem ampliare. Dicit etiam esse clavem atque finem operis, concludens fermentum aliud nihil existere nisi pastam, ut Solis nil nisi Solem, & Lunæ aliud nisi Lunam. Alii fermentum affirmant animam esse, quæ nisi ritè probeque præparata sit ex magisterio, nihil etiam adjicere potest. Hujus artis nonnulli zelotes quæsierunt fermenta sua in variis mineralibus primis & mediis, at in vanum se cucurrisse compererunt. Quoniam est eadem substantia quæ quæritur, cum ea ex qua depromi debet. Notandum igitur ejusmodi fermentationes ex voto quærentium succedere minimè, sed ex naturalibus concordantiis gradatibusque successibus tantum.

CAP. VIII.

De Præparatione Materiæ Spagiricæ in genere.

Natura inprimis requirit ab artifice, ut Philosophicus Adam in Mercurialem substantiam adducatur, ac demum in Orientalem Solarem, ac Lunarem Lapidem enascatur. Porrò notandum communes illas præparationes Geberi, Alberti Magni, Thomæ Aquinatis, Rupescissæ, Polydori, similiumque, nihil aliud esse quàm particulares quasdam solutiones, calcinationes ad nostrum universale minimè pertinentes, quod quidem secretissimo solum igne Philosophorum indiget. Ignis igitur & Azot tibi sufficiant. Philosophos aliquarum præparationum facere mentionem, uti putrefactionis, destillationis, sublimationis, cerationis, fixationis, &c. idipsum intelligas oportet in eorum universali naturam ipsam quasvis operationes adimplere in dicta materia, & non operarium, in philosophico vase duntaxat, igne simili & non communi. Album namque & rubeum ex una radice prosiliunt, absque medio quovis. Solvitur per seipsum, & copulatur per se, albefit, & rubefit, croceum & nigrum efficitur per seipsum, sese desponsat, & in seipso concipit. Decoquendus igitur, assandus, & tundendus: ascendit atque descendit, quæ quidem operationes omnes unica sunt igne solo facta. Nonnulli tamen Philosophi per summè gradatam essentiam vini, corpus Solis dissolverunt, volatileque reddiderunt, ut per alembicum ascenderet, putantes veram esse materiam volatilem Philosophorum, cùm non sit: etsi non contemnendum arcanum sit, corpus metallicum perfectum in volatilem & spiritualem substantiam adducere, tamen errant in elementorum separatione: qui processus Monachorum, videlicet Lullii, Richardi Angli, Rupescissæ, & aliorum est erroneus. Opinabantur enim aurum hac via in subtilem spiritualem & elementalem potentiam separare, postea separatim utramque per circulationem, & rectificationem rursus in unum copulare, sed frustra. Siquidem etsi unum elementum ab alio quodammodo separaretur, nihilominus quodlibet ad hunc modum separatum, in aliud iterum separari potest, quæ partes postmodum pellicanica circulatione, vel destillatione rursus in unum coire minimè possunt, quin semper maneant volatilis materia quædam, & aurum potabile, ut vocant. Causa verò cur isti ad suam intentionem pervenire non potuerunt, hæc est, quia natura hac via minimè distrahi vult, nec separari humanis disjunctionibus, uti per ternena vitra, & instrumenta. Sola ipsa novit suas operationes, & elementorum pondera, quorum separationes, rectificationes, & copulationes exequitur absque adminiculo cujusvis operantis, aut manualis artificii, dummodo contineatur in igne secreto materia, & in occulto vase. Per hominem igitur impossibilis est elementorum separatio, quæ licet appareat, non est vera tamen; quicquid de Raymundo Lullio dicatur, & Angelico suo nobili aureo quod fabricasse falso putatur. Habet enim ipsamet natura proprium in seipsa separatorem, qui quod separat, iterum conjungit absque hominis auxilio, novitque omnium optimè uniuscujusque proportionem elementi, & non homo, quicquid scribentes erronei suis frivolis falsisque receptis de volatili hoc auro suo fabulentur. Hæc est opinio Philosophorum, ut cùm suam materiam in ignem secretiorem posuerint, calore hoc Philosophico circumquaque fovetur, ut incipiens per corruptionem transire, nigrescat: hanc operationem putrefactionem esse dicunt, nigredinem, & caput corvi nominant: materiæ hujus ascensum atque descensum appellant suam destillationem, ascensionem & descensionem: exiccationem dicunt esse coagulationem, dealbationem verò calcinationem. Et quia continuato calore fluida fit ac mollis materia, cerationis mentionem faciunt. Quum autem ascendere desinit, & liquida manet in fundo, fixationem vocant. Ad hunc modum igitur operationum philosophicarum appellationes intelligendæ sunt, & non aliter. Declaratis igitur instrumentis & materia cum fermentis, ex ordine veniendum est ad pondera, sine quibus irritum est opus nostrum.

CAP. IX.

De Proportione Materiæ & Formæ Spagirici Lapidis.

Formalis nostri fœtus pars est Mercurius Philosophorum, & Solis spiritus sive tinctura: vivus autem pars est materialis altera. Proinde compositio hujus sacratissimi Lapidis Adamici, fit ex

sapientum

ſapientum Adamico Mercurio, cum eorum Evena muliere per matrimonium & unionem unius & alterius Mercurii in tertium. Eſt igitur unica materia Philoſophorum conſtans ex ſpirituali Mercurio, corporali, & animali. Corporalis Mercurius eſt ſubjectum tincturarum: ſpiritus verò & animalis medium exhibent illas conjungendi. Verum in iſtorum conjunctione debita proportio ſervanda eſt, nam ſi plus unius quàm alterius accipiatur, vel ſemen projectum in agrum ſuffocabitur, ut non poſſit tamdiu vivere, donec à Mercurio Philoſophorum unitum igne perficiatur: vel contra ſi minus, ſolvi non poterit omninò, quo fiet ut arefactum nihil fructus allaturum ſit. Proinde quantum unius & alterius ſit accipiendum audite, ne ob ejus proportionis ignorantiam totum deſtruatur opus. Sumatur itaque pars una ſeminis, ad duas terræ partes, vel tres ad quatuor, & non errabitur; quinimò ad optatum finem opus perducetur hac parte, modo reliqua moderentur. Alibi de hac proportione loquitur Paracelſus ad hunc modum: Duplici ratione pondus obſervandum eſt, naturale prius, alterum autem artificiale. Naturale conſequitur effectum in terra per naturam & concordantiam, de qua Arnaldus. Si terræ plus aut minus additum erit, quam natura patiatur, ſuffocatur anima, nulluſque fructus percipitur, nullaque fixatio. Idipſum de aqua cenſendum, ſi plus illius aut minus accipiatur, non inconvenientius damnum attulerit, cujus ſuperfluitas materiam ſupra modum humidam reddit, ejuſque defectus eam juſto ſicciorem efficit ac duriorem. Si plus æris adfuerit, tincturæ nimium imprimitur; ſi parum, pallidum corpus evadet. Itidem ſi vehementior ignis exiſtat, aduritur materia; ſi remiſſior, poteſtatem exiccandi non habet, neque ſolvendi, nec alia elementa calefaciendi. In iſtis pondus elementale conſiſtit. Verum artificiale eſt occultiſſimum, cum in arte magica ponderationum ſit concluſum. Inter ſpiritum, animam, & corpus (aiunt Philoſophi) pondus conſtat ſulphure tanquam operis rectore: etenim anima ſulphur apprime deſiderat, neceſſarioque obſervat ratione ponderis: ad hunc modum intelligito. Materia noſtra eſt unita rubeo ſulphuri fixo, cui tertia pars regiminis commiſſa eſt, uſque in ultimum gradum, ut perficiat in infinitum operationem lapidis, & cum eo perſiſtat una cum igne ſuo, & pondere conſtet æquali cum ipſa materia, in omnibus, & per omnia, ſine ulla variatione alicujus gradus transmutationis. Poſtquam igitur materia adaptata eſt, & proportionato ſuo pondere mixta, vaſe Philoſophorum optimè ſigillo ſuo concludenda, & igni ſecreto committenda, in quo Sol Philoſophicus orietur ac ſurget, nec non illuminabit omnia quæ ſuum lumen expectarunt, ſpeque plurima deſiderarunt. Sed quia rite hæc intelligi nequeunt, niſi tincturam ſpiritualium in metallis perfecta habeatur notitia, de his eſt quod etiam diſſeramus.

CAP. X.

De Tincturis & Spiritibus Metallorum, & primò de Tinctura Solis.

PRincipem locum tenet Solis tinctura, quæ eſt ex ſubtili admodum igne puriſſimo perfectiſſimoque nata; quapropter ſpiritus hic ab igne minimè refugit, ſed fixus in eo manet jubilans & gaudens, ab eo non abſumitur, nec uritur ut reliqui omnes, quin imo ſplendeſcit ac ſemper clarior efficitur, nulli corruptioni ſubjicitur, caliditati neque frigiditati vel aliis qualitatibus, quæ nihil ipſi detrimenti ullatenus adferunt: quo fit ut corpus quod ſemel induit, ab omnibus accidentariis corruptionibus & morbis tuetur atq; defendit, ut hoc etiam pariter cum eo ſuſtineat ignem abſque læſione. Virtutes ejuſmodi corpus à ſeipſo non habet, ſed à ſuo ſpiritu ſolo hoc ipſum efficiente. Certum eſt ſolis corpus eſſe Mercurium, qui tamen ignem ſuſtinere haudquaquam poteſt, at citiſſime fugit ab eo. Cùm igitur in auro exiſtens minimeq; fugiens conſtanter perſiſtat, dubium non eſt ejuſmodi fixionem à ſpiritu ſibi contigiſſe. Quod igitur in Mercurio munus & officium habet, quin idem à ſuo corpore liberum, inque humanum corpus aſſumptum operetur, quid obſtabit? quin etiam iſtud ab omnibus corruptionibus, morbis & accidentibus quibuſcunque tutum reddat, vitamq; longam & ſanam æque atque noſtris olim primis parentibus conferat? Haud ſecus aliorum metallorum proprietates ac vires cognoſcendæ, ſola nimirum experientia certiſſima ac vera, & non ſubtilis intellectus ratione quapiam alia, cum hæc ſapientia per ſolam opinionem concepta, coram Deo & veritate mera ſtultitia ſit; quapropter in hanc ſperantes atque credentes fraudari contingit ſimul & errare. Adhuc de ſpiritu ſolis atque tinctura, modò quam Luna habeat videamus. In hac alba tinctura latet, ut in Sole rubea; naſcitur etiam ex ſubtili ſpiritu, non tamen æque perfecto ac Solis, reliquas nihilominus aliorum metallorum ſubſequentium tincturas longe ſuperat, puritate & conſtantia. Plumbum enim ignitum, cuncta metalla & ſeipſum abſumit igne præter Solem & Lunam, cui detrimenti nihil adfert. Cùm igitur ſpiritus Lunæ corpus quod ſemel induit, Mercurium ſcilicet, ab injuria tueri valeat ignis, & aliorum accidentium, conſtanſque reddere, facile hinc eſt colligere, ſi hoc in tam inſtabili volatilique corpore Mercurii efficiat, quanto efficacius operabitur à ſuo corpore liber, & in corpus humanum projectus; annon iſtud etiam à quibuſvis corruptionibus & morbis tuebitur? Sane quodcunque operatur in Mercurio, hoc ipſum in humano corpore poteſt, atque vitam longam & ſanam conſervare, pulſis omnibus morbis qui ſub ejus poteſtate comprehenduntur juxta gradum à natura ſibi præfixum. Siquidem quo ſublimior, ſubtilior, atque perfectior quæque medicina fuerit, eo perfectius etiam curat in ſuo genere. Proinde rudes admodum ſunt illi medici, qui ſuam artem fundarunt potiſſimum in corruptibilibus medicamentis, uti ſunt vegetabilia, quibus nihilominus permanentes & fixas curas inconſtantiſſimis aggrediuntur mediis, quod quidem ipſis impoſſibile eſt ſuſcipiunt. Quid autem de his dicam? aliud nihil hactenus in ſuis Academiis didicerunt. Proinde potius quam ab initio diſcere, ſtudereque, penes antiqua larvataque ſua ſtudia manendum eſſe judicant. Spiritus Veneris ex permixtione craſſiorum elementorum oritur quam præcedentes, quapropter iſtis eſt ſubjectus; perfectior tamen ſubſequentibus aliis ſpiritibus atque tincturis, quas fixatione & conſtantia ſuperat. Nam igne liquatum vel candens cuprum, non tam facile comburitur aut evaneſcit, ut ſubſequentia metalla, nec aëre vel humiditate tam cito corrumpitur atque Mars: hic enim fixius in igne perſiſtit. Quam quidem virtutem Venus à ſuo corpore nequaquam habet, ſed à ſpiritu ſibi naturaliter infuſo. Quicquid operatur in Mercurio ſuo corpore conſervationis, idipſum & in humano, juxta ſibi

concessum à natura gradum: nam vulnera pariter & ulcera munit ab accidentibus, quæ his ab aëre vel igne contingere possent; præterea morbos omnes propellit, qui sub ejus gradu vel dominio comprehenduntur, & à radice penitus evellit. Ex adverso metalla quævis quibus ad miscetur, imo corpora perfectorum dilaniat, ut malleum non admittant, nec amplius tractabilia tantisper existant, usque dum ab eo liberentur. Haud secus efficit in humano corpore, præsertim si ad aliquem morbum assumatur, cui per suum gradum non est à natura destinatum, contracturas membrorum infert. Quamobrem probe medicus addiscat prius, cui morbo conveniant quique metallorum imperfectorum spiritus & tincturæ, quam periculo patientum experiatur. Tutius tamen foret perfectorum uti spiritibus duntaxat, nisi aurum & argentum essent pretiosiora, quam ut à quovis ægro persolvi talis medicina valeat, vel potius paratu hæc difficilior, quam uniuscujusque medici fert ingenium & industria; quo fit ut iste cogatur facere quod potest quodque didicit, nempe tractare vegetabilia & animantia; quæ superantur, intervalloque plurimo à tergo relinquuntur à mineralibus, quantumcunque rudi Minerva præparatis. Tinctura martia constat ex elementorum adustibili crassaque permixtione, sed præ cæteris imperfectis duriorem minusque tractabilem substantiam habet, vix etiam fusibilem, aëre corruptibilem & aqua, quibus & ab ærugine vel ferrugine consumitur, igneque facillimè. Nihilominus duritie superat alia quævis & siccitate metalla, quæ permixtione destruit, ac disconti-nuat, perfecta non minus quàm imperfecta. Non aliter membra corporis humani torquet, cùm ad alium applicatur morbum, quam deceat. Verum ad ulcera forinsecus, quibus etiam convenit, assumptus hic spiritus, curat à radice, tollens omnem contagionis causam gradu sibi parem, non tamen superiorem. Non caret igitur viribus, atque virtutibus à Deo naturaque sibi concessis in sua speciali proprietate. Spiritus Jovis nascitur ex alba & pallida ignis substantia, intractabili malleo natura, non æquè tamen ac Mars, permixtione cum aliis ea corrumpit, atque discontinuat, præsertim lunam, ut ab hac vix separari queat, nec, nisi prorsum amotus magno labore sit, ipsa tractabilis. Simile quid in aliis metallis operatur præterquam in Saturno. Quod in suo genere, pariter extra in aliud assumptus, ut in hominem operatur, membra diris passionibus ac doloribus cruciat, roditque maximis ardoribus, ut naturales facultates exercere nequeant. Forinsecus tamen fistulis, cancro, carbunculo, ac similibus applicatus, quæ suæ naturæ gradum non excedunt, optimum est remedium extirpans, omne malum. Saturni spiritus oritur ex obscura, tenebrosa, frigidaque permixtione elementorum, quo fit ut cæteris minus perduret in igne, celeriusq; dispareat cum suo corpore. Corpora Solis & Lunæ mundat, & in examine purgat ab omni superfluo, sed ea confracta ad discontinua relinquit à lavacro: non secus in homine membra torquet intro assumens, majore etiam dolore quam stannum & ferrum, quia tamen frigore coagulatur ejusmodi spiritus aliis multo intensiore, non ita acriter exagitat. Habet nihilominus ad persanandum fistulas, cancrum, & alia hujus generis ulcera maximas vires & facultates, item ad pleraque vitia, non secus quam ex auro & argento quasvis impuritates, educendum. Verum nisi peractis operationibus à corpore simul unà cum morbo recedat, valde plus damni quàm utilitatis adferet. Proinde hoc spiritu medicus uti cupiens, inprimis cognoscat quibusnam conveniat morbis, & quorsum ordinatus sit naturaliter in medicinis. Postremo verò Mercurii spiritus, cùm nullam determinatam aut certam formam habeat, præcedentibus aliis omnibus, ut cera sigillo subjicitur omni: etenim spiritum in se quemcunque recipit, ut quum solis ipsi spiritus imprimitur, in Solem transit; si Lunæ in Lunam; sic de reliquis: naturam ejus induit, cujus spiritum amplectitur metalli. Comparatur itaque juxta corpus ad alios spiritus dictos, non aliter quàm ad virum sua fœmina, non corporali mixtione, sed quum spiritus eductus fuerit ex suo Metallo, ac in Mercurium post præparationem projectus, tum demum suam transmutationem exhibet. Non secus mortua metalli fœmina tanquam incultus ager vel terra, si maceretur vel aratro philosophico vivificetur (quæ fœmina hoc opere fixa manet ac incorrupta) corporali spiritu dicto per ignis gradus unitur in istius naturam atque substantiam, & hic cum mortuo metalli corpore: quod quidem cum crasso Mercurii spiritu minime fieri potest. Et si corpus Solis Mercurius vel argentum vivum existat, ac fixum, nihilominus communis Mercurius non fixus adhuc, neque mortificatus etiam non resurrexit. Nam resurrectio metallorum, est immortificabilis regeneratio, mediumque per quod ejusmodi tincturæ promoventur ad sui generationem. Quapropter cum corporibus mortuis uniri non potest in fixationem, at solum cum extractis spiritibus, uti corporalibus dictis, qui metallis subjiciuntur, non aliter quam communis Mercurius spiritibus metallicis omnibus. Spiritus enim crassus Mercurii, tincturam hanc in substantiam minime generat, non magis quàm concubina legitimos fœtus. Pariter de Mercurii crasso spiritu judicandum est tantisper, donec metallicus & corporalis fiat medio naturalis materiæ. Præter hoc medium impossibile fuerit boni perfective quid in ejusmodi tincturis perfici. Porro si fuerit ignis intensior, generari nequeunt, si remissor, idipsum eveniet.

CAP. XI.

De specialibus Præparationibus Materiæ Lapidis & primò per Electrum.

Nihil in rerum natura quod sua forma careat: omne siquidem eorum quæ sunt in sua concordantia generatur, multiplicatur, ac destruitur, suumque patefacit initium, à quo sensualiter percipitur id ipsum in fine futurum, quod à principio, fierique debere. Quicquid intercipitur, imperfectioni simile quid esse videtur quod natura per accidens ad generationem urget. Cùm tamen accidentia per Vulcanum amoveri queant ut nihil operentur, eatenus emendari natura potest, quod in isto lapide contingit. Quoniam si hunc ex vera materia (quam à præcedentibus instructionibus facile cognovisti) fabricare voles, oportebit ante omnia superfluitates amovere, ut in sua concordantia formetur, multiplicetur, & augmentetur. Natura siquidem reliquit imperfectam, cum ipsa non lapidem, sed hujus materiam duntaxat formet, ex qua quidem fieri minime potest, quod post ejus præparationem fit per lapidem, accidentibus materiam impedientibus. Est igitur materia sine præparatione, respectu lapidis, non nisi res semiperfecta, non consistens in aliqua concordantia, quæ perfecta dici posset, aut humano corpori conveniens ad sanitatē. In exemplum esto

esto Microcosmus: hic per suum artificem non nisi vir fabrefactus est, non opus integrum, cum in sua concordantia non resistat, sed medium tantisper donec accedat virago femina sibi similis ex eo fabricata, tum demum integrum & completum opus efficiunt. Terra sunt ambo, duæque terræ hominem unum constituunt integrum, augeri crescereque potest, hoc efficiente formata concordantia. Proinde lapis philosophorum (qui non minus hominem, quam ipsa metalla debet instaurare) purgatus à superfluis accidentiis ac liberatus, nec non in sua concordantia positus, operatur miracula quædam in omnibus infirmitatibus: alioqui frustraneus labor, qui præter concordantiam suscipitur in opere philosophico balsami lapidisque perpetui, Ut igitur ad suam concordantiam veniat, in primam reducendus est materiam, quo masculus in feminam agere queat, ejusque manifestum occultetur, & hoc manifestum fiat, ut semen utriusque maris & feminæ videlicet in sua concordantia conclusum, & Vulcani medio plusquam perfectum, & in summo suo gradu exaltatum, qualificatas virtutes omnes una cum temperata clarificataque essentia, de se valeat in humanum corpus exercere, necnon in metalla, sordes per viam pulsus expellendo, quodque bonum est in humano sanguine, suo loco disponendo per viam tactus, & conservando, quo Microcosmus in limbo terræ consistens, & ex ea formatus hac medicina, tanquam sibi simili, radicaliter & vere ad sanitatem adducatur, ac in eadem conservetur. Tantum naturæ mysterium, & arcanum maximum latere medicum nullum debet, saltem ex astrali medicina natum. Ut filiis itaque doctrinæ clarius materiam, & præparationem magis ac magis aperiamus tam admirandæ medicinæ. Sciatur à natura datam rem unam atque productam fuisse, in qua tanquam in arca 2. 3. 4. sunt mysterialiter conclusa, nec non occulta quiescunt, cujus rei vires atque virtutes post præparationem, abundantissimam habent potestatem à Microcosmo quoscunque morbos & infectiones pellendi. Verum est juventutis à senectute, & hujus ab intempestiva morte defensivum, quod balsamum etiam vocamus. Proinde scitu necessarium imprimis, in quo subjecto natura hos numeros posuit. Virtutes ejus amplissime descriptas invenies in archidoxis meis (inquit) libro de renovatione & instauratione. Cæterum astralibus discipulis materiam aperte satis jam demonstrabo, cum totius operis præparatione. Qui aures habet igitur ad audiendum, & mentales oculos ad videndum, audiat ac videat quid Paracelsus doceat, priusquam judicet cum cæteris iniquè.

Electrum minerale immaturum ponatur in suam sphæram, ut sordes & superfluitates abluantur, summeque repurgetur per stibium juxta chemicum usum & consuetudinem, ne damnum ob ejus impuritatem patiare. Solvatur postmodum in stomacho struthionis in terra nascentis, per acritudinem aquilæ fortificato. Absorpto jam electro, cum flavos flores acquisierit, vel in modum heliotropii florum à solutione, hoc ipsum non obliviscaris quin ad spiritualem quandam ac transparentem essentiam adducas, quæ vitrioli similitudinem habeat albi. Tum demum addito medietatem ponderis, quod corporale prius electrum habuit ante præparationem, ex aquila extensa, & inde stomachum struthionis, abstrahatur sæpius, hoc fiet ut electrum spirituale magis ac magis evadat. Quum vero stomachus strutionis debilior operatione factus erit, innovandus atque denuo corroborandus venit, vice qualibet abstrahendo. postremo cum rursus acredinem amiserit, addatur essentia quinta tartarizata, ut quatuor digitis emineat privetur que sua rubedine, quæ una simul ascendat. Toties id repetendum, usque dum per se albescat satis (quod quidem oculis apparet magis ac magis ad sublimationem se dedere) quo signo percepto sublimetur, & electrum in albedinem aquilæ sublimatæ versum erit, ac pauco levique labore adductum atque transmutatum: quod quidem ad usum nostræ medicinæ quærimus. Hoc ipso poteris ad multas ægritudines progredi, quæ communibus medicamentis minime cedunt. Poteris etiam illud in aquam, vel in oleum vertere, aut in rubeum pulverem, ad omnes morbos quibus adhibere volueris aut indigueris. In medicina majus fundamentum haudquaquam inveniri potest, quam in electro latet. Fateor tamen & in aliis [inquit] mineralibus arcana maxima similiter occultari, sed majori prolixiorique labori subjecta sunt, quorum usus in abusum ab imperitis vertitur artistis, quorum etiam manus plus in hac medicina destruunt quam ædificant. Quapropter minime laudandum est, unumquemque chemistam suscipere medici munus & officium, cujus est ignarus, & huic ineptus. Merito foret in ejus farinæ medicos temerarios putatitios ac præsumtuosos animadvertendum, qui mox vel lectura sola, se chemicos & medicos putant, ac in has artes per fenestram & non per ostium irruunt. Culpam in me rejici nolo propter scriptionem, nec eos omnes pro discipulis agnosco, qui sese meos esse prædicant, aut scripta mea legunt, solos eos qui me & intelligunt, & veritatem sectantur: alios vero voluntarios deceptores pronuncio, & vagabundos homines, qui veris discipulis panem ex ore præripiunt, sub nomine meo nocentes omnibus, quod nullius artis quæ certa veraque sit, curam habeant. Sed ad institutum redeamus. Ut fractum electrum tandem ad optatum finem perducatur, ejus tantum accipiendum est volatilis ut antea redditi, quantum perficere volet artifex, & ovo concludendum philosophico Hermetice sigillato, ne ullatenus respirare valeat. Hoc in athanore positum contineatur, usque dum per se dissolvatur sensim in superficie, tum demum insula quædam in hujus maris medio conspiciatur, quæ paulatim decrescens in nigredinem abeat instar attramenti sutorii. Hæc est avis noctu volans absque alis, quam cæli ros primus continuata decoctione sursum atque deorsum ascensione descensioneque in caput corvi convertit, ac tandem in caudam pavonis, & postea candidissimas & olorinas plumas, ac postremo summam rubedinem acquirit, indicium igneæ suæ naturæ: per quem ignem accidentia morborum omnium extra corpus humanum pellit, ac emortua frigore membra, vel paralytica reficit. Hujusmodi præparatio fit [ex sententia philosophorum omnium] unico tantum vase, unico furno & unico igne vaporoso continuato. Quibus peractis omnibus medicina tanquam cælestis effecta est atque perfecta, quæ plusquam perfecta fieri potest per propriam carnem, & suum sanguinem, perque suum internum & occultum ignem in manifestum adductum, quo pariter metallorum sordes abluuntur, & eorum occulta fiunt manifesta. Perfecta medicina hæc omnia potest, penetrat omnia corpora, & ex eis corruptiones educit, unaque simul introducit velut momento sanitatem, ut parem in hoc mundo nunquam admittat. In ea te ipsum igitur exerceto medice, per eam

tibi laudem atque decus maximum comparabis: per hanc in medicum verum evades, coactum sane per istam ad fraternam charitatem, quod nemo mortalium divinum hoc arcanum intelligere vel assequi sine Dei voluntate valeat. Item infinita virtus ejus ac ineffabilis Dei cognitionem operatur in suis cultoribus, tum in iis qui utuntur ea frequentius assumpta singulis mensibus, aut novilunniis: impedimenta siquidem lucis intellectus amovet, ut cuncta in abditissimis occulta repurgatæ menti palam fiant.

Cæterum scitu necessarium, nullam electri solutionem fieri, nisi prius sphærarum septem circulum ter perfectissime transcurrat: nam ille numerus ei competit. Proinde præparationem tuam diligenter observato, quæ solutionis est potissima causa, glorificato, spiritualique facto (ut auditum) electro tartarisatum arcanum adhibendo, quo superfluitates per præparationem introductæ penitus abluantur, hoc fiet ut non frustra sis optaturus. Arcanum tartari similiter est amovendum, ut sola puraq; tua materia circulatiter, juxta præscriptum ordinem artis mota, in ovo philosophico vapore ignis per seipsam facile vertatur in aquam philosophicam, quam viscolam vocant; item per se coaguletur cum colorum omnium manifestatione; postremo vero summa rubedine decoretur. Plura de hoc abditissimo Philosophorum arcano scribere vetitum, quapropter Dei potestati quod convenit merito relinquendum, cujus solius est peculiare donum non omnibus contingens, nec intellectum cujusque licet acutissimi subintrans.

Æquum est etiam ut ejus usum adjungamus. Hujus medicamenti dosis vel pondus administrationis tam exiguum esse debet, ut vix atomum referat, in vino, vel alio cordiali jusculo, nam si vel tantilla major quantitas adhibita sit quam par est nimium operatur cœlestis virtus in eo delitescens, ac ceu in centrum coarctata. Hoc naturæ mysterium supra naturam, nonnullis hominibus ad sui gloriam D. O. M. innotescere voluit. Cui soli sit laus, honor, & gloria perennis in æternum. Concludens Paracelsus ait: En habes amice Lector brevibus omne fundamentum, & originem arcanæ divinæque medicinæ, quæ præordinatis à Deo solum obtingere potest. Tuum erit imitari cum intellectu quæ tibi ad initium præscripsi, labores non subterfugias, non te [illegible] terreant, non operosa diligentia cum [illegible] hoc loco necessaria, sed animo proponas oportet, assiduis speculationibus orationibusq; meditativis intervenientibus, occultissima quæque detegi piis mentibus, nec is labor ad te præter fructum redibit copiosissimum.

Ut igitur aliquid lucis, hæc Paracelsi scripta legentibus, adferam, nonnihil addere visum est, quod electrum in duro cortice latens aperiat. Nemo non scit electrum metallicum vel minerale, duorum ejusmodi corporum vel plurium esse mixturam. Quapropter quærendum nobis inprimis est ejusmodi minerale immaturum, hoc est à natura compactum, quod plura contineat, veluti compositum arte fit ex variis, ut lato, campanarumque metallum, ac similia. Sed valde quid infra dicetur de cinabari. Verum ut ista magis elucescant, colligere tibi volui per ordinem, quæ sibi sunt affinia potius quam remotiora, proinde mox Spagiricum subnectamus illud matrimonium, de quo supra parumper tetigimus, cùm de spiritibus & metallorum tincturis ageretur.

CAP. V.

De Matrimonio Spagirici vel Philosophici Lapidis.

Mercurius Philosophorum servatur in Mercurium corporalem, tanquam semen in suum agrum vivum, hoc est Mercurius solis in terram projiciatur philosophicam, ad generationem tincturarum, & vivus ager Mercurium sapientum solvet ejus in se vires concipiens, ac illam ille vivam occidet, spiritum scilicet vivum corporalem, indeque matrimonium constans & inviolabile per ignem & in ipso fiet. Mercurius namque philosophicus, id est solis, ad corporalem spiritum Mercurii comparatur in conjunctione, quemadmodum maritus ad suam uxorem, cum ex una & eadem sint ambo radice vel origine, quamvis corpus solis in igne fixum existat, metallica vero mulier non fixa, nihilominus huic illud, non aliter quam agro vel terræ semen comparatum est. Quodcunque seminatur colligere necessum est, ut ex hordeo hordeum, ex tritico triticum, sic de cæteris. Pariter in arte si aurum seminabitur, hoc etiam colligetur; si argentum idipsum; si cuprum, idem, &c. Quapropter ex metallis oriuntur tincturæ, quævis in suo gradu, hoc efficiente Mercurio sapientum, & non Mercurio vivo, sed Mercurius communis est augmentatio, fructum edens, ut ex semine terra. Postquam igitur materiam suo vase concluseris, ponatur in calorem naturalem, ut externus internum non superet, alioqui nulla subsequetur unio. Nam calor nimius dispergit aduritque materiam, ut nihil ex ea generetur. Consideretur aërea pars mundi inter cœlum & terram media, sine qua, calore Solis & reliquorum astrorum creaturæ quævis exustæ nihil producerent. Inter ignem igitur & materiam sit æthereum medium, ne forte destruatur opus. Contra si vivus ignis æquo sit remissior, spiritus materiæ quiescet, nihil in humidum suum agens aliud, quam ejus repentinam exiccationem & fixionem. Etenim spiritus metallici mortui sunt, & quiescunt, ut nihil agere vel operari queant, nisi per vivum ignem ad vitam excitentur. In magno mundo non absimile videtur, in terram projecta semina tanquam in ea mortua jacere, ut per se crescere minimè valeant, nisi vitam & motum à Sole recipiant. Proinde videat artifex hoc loco ut medium servet in ignis sui regimine, alioqui non poterit voti sui compos unquam fieri. Justo calore mota materia mox incipit nigrescere, ac operante postmodum siccitate in humiditatem, incipit hortus philosophicus in ovo florescere diversis ac variis coloribus in modum caudæ pavonis, quales operantem vidisse nunquam in vita sua contingit. Nonnunquam apparebit vitrum intus, obductum auro, quod quidem indicium est, mariti seminis in semen conjugis actionis, id est, sulphuris spermatis in Mercurii menstruum, & mutuæ unius in alterum alterationis, atque mixtionis. Deficiente postea sensim humiditate per exiccationem successivam, ejusmodi flores coloresque transeunt in pillulantem albedinem, usque dum ad ordinatum à natura sibi gradum perveniat. Notandum interea ne acceleretur in opere, quod plerique faciunt, cupientes fœtum hunc enasci spatio unius anni, vel mensium novem, tanquam granum, aut homo in utero matris: non ita cito nascuntur aurum & argentum, ut illa. Siquidem quo natura quid excellentius, perfectiusque fuerit, eo majore opus est tempore ut nascatur: quod

quod cito fit enim, cito perire videtur; ut herba, homo, & similia, quorum ea de causa vita brevis existit. Non ita cum auro & argento, quæ natura compactiora sunt, & ex constantioribus, quam sit caro vel sanguis, proinde vitam longam hominibus exhibent, magis quam cætera, conservant etiam illis sanitatem à corruptionibus, ut Mercurio vulgi. Albedine in summo suo gradu existente, vas aperiri potest, & eximi lapis albus, cujus hoc est periculum perfectionis. Particula super Veneris laminam ignitam posita si fumum nullum edat, bene est, alioqui diutius digerenda, donec nativitatis punctum, addiscas atque fixionis. idipsum in lapidem rubeum cum progressus fueris. Fermentum multiplicationis hoc est cum Mercurio vulgi, non aliter quam antea de Mercurio philosophico dictum est, sub eodem pondere, loco, & moderatione pari. Hoc fiet, ut una pars centum ulterius quam antea partes optime tingat, idque repetitum sæpius, materiæ tantam copiam exhibebit quantam voles, ut una pars mille Mercurii partes ad optimam lunam adducat. Ad majorem hujus operis declarationem, latius in hæc verba Paracelsus prorumpit inquiens. Ut melius intelligas, solvatur, inquam, Mercurius Philosophorum summe purgatus per suam conjugem, corporalem spiritum videlicet aut Mercurium vivum Mulier virum suum dissolvet, vir quoque mulierem uxorem suam coagulabit ac fixabit. Nam qui videtur mutuus inter conjuges amor, idem est inter Mercurium philosophorum & terram metallorum. Natura siquidem naturam appetit sibi similem. Juxta corpus non differunt, nec nisi viribus ac proprietatibus. Metallicus enim homo fixus est in igne, metallica vero mulier volatilis. Si vivus homo cum viva muliere misceatur, fit inde generatio, non autem ex mortuo viro cum viva muliere. Quamobrem uniatur cum vivo, tum demum femina virum solvit, & iste mulierem tingit fœcundamque reddit. Ponantur ambo tandem in vitrum strictissimo sigillo obsignatum; ne mulier aliqua spirans exhalet, alioqui vanum erit hoc opus: tandem in thorum conjugii balneũque maris, in quo cum probe moderato calore satis incaluerint, primo gradu mulier atro colore vestietur, hoc indicium est conceptionis, & prima clavis ad arcam reserandam hujus divini mysterii. Continuato calore hoc levissimo sensim consumetur ista nigredo, ab alio succedente colore, tanquam à verme vermis. Inde succedent alii tot tamque varii quot in pavonis cauda conspiciuntur, sicco in humidum hoc ipsum operante Continuetur calor ignis, donec versicolor iste secundus vermis, à tertio vel ab aquila alba plumas olorinas habente, devoretur; materiaque lunæ prorsum candida nivis instar efficiatur, vitrumque perfectum gradum suum receperit. Nata Regina sic mundum alloquitur: Sum Regina laude præ cæteris dignissima, viribus virtutibusque refertissima, quæ Venerem, Martem, Jovem, Saturnum, atque Mercurium, in lunam constantissimam transformo; nedum id, verum etiam languentes homines à variis infirmitatibus & morbis libero, utputa ab omnibus febribus, caduco, lepra, venereo, nec non aliis mineralibus corruptionibus. Aucto postmodum igne, regia mulier in regem potentissimum evadit, albedine sensim in flavum croceumve colorem terminante, ac deinceps in rubicundissimum rubini splendorem. Jam natus est rex orientalis, imperans omnibus totius mundi principibus, quos etiam alloquitur his verbis: Ego naturæ sulphur, Rex Regum, Princeps Principum, & dominus dominantium, perfectissima potestate superans omnes, vincens, ac subjiciens, à nullo superatus, neque coactus, invincibile possideo regnum, quo Lunam, Venerem, Martem, Jovem, Saturnum, atque Mercurium vulgi, in optimum aurum Hungarico melius transformans, confirmo stabilioque adversus omnium examinum tormenta. Nec solum ego morbos metallorum pello, sed etiam hominum, quos incurabiles hactenus existimarunt præsumtuosi medici, ut sunt podagra, hydropisis, lepra, caducus, atque reliquos omnes contra naturam advenientes. Præterea bonam tribuo memoriam, sanum judicium & intellectum, vitamque longam his qui meo medio utuntur præsidio cum cibis & potibus assiduo: item exalto eum qui me cibo & potu mihi congruentibus reficit, in summos honores, infinitas opes ac divitias, potentemque reddo. Per me si quidem totus mundus regitur. Quicunque me fuerit adeptus, omnia mecum possidebit; nam qui possidet aurum hoc meum, assequitur omne desiderium. Proinde si meo regno potiri voles, cibato me nedum corporali cibo, verumetiam ac præsertim verbo Dei, sic adimplebo hic in terris, quicquid optare te contigerit, daboque tibi meum fermentum & balsamum perpetuum. Hoc solve humido suo, positum in conjugali thoro, longe citius quam antea suas fermentationum operationes complebit, pastamque in suam convertet substantiam, inque preciosissimum præ cæteris mundanis omnibus thesaurum philosophorum.

CAP. XIII.

De alio ad Lapidem Processu, per Paracelsum.

Variæ sunt viæ philosophicæ, ad unum & eundem scopum & lapidem tendentes, ut ex præcedentibus atque sequentibus patet. Quapropter variis modis ab auctore hæc ars describitur. Audiamus ergo quid alio loco de hoc Lapide doceat. Natura mineralium (inquit) genus unum in visceribus terræ produxit admirandum, idque duplex, hoc variis Europæ locis reperitur. Optimum quod mihi præ manibus oblatum fuit, & experimento comprobatum, ex figura majoris mundi, ab exordio sphæræ solis est astrum: alterum in astro meridionali consistit in prima sua florescentia, viscus est terræ per suum astrum in lucem productum, & in prima sua coagulatione ornatum rubedine, in eo flores omnes mineralium & colores includuntur, de quibus multa penes philosophos. Quod ad humidam frigidamque naturam attinet, ad aquam comparatione quadam fuit adaptatum. Verum ejus notitia perfecta ad experientiam collata, plurimos, imo fere omnes philosophos, quotquot ante me sagittas suas ad metam emiserunt hactenus, adhuc latuit, frustra quoque conantes latissime declinarunt à scopo vero & completo. Opinati sunt Mercurium & sulphur matrem & patrem esse metallorum omnium, verum enimvero tertii non meminerunt. Imo quod magis est, horum nullus rete piscatorium adhuc in manus assumpsisse potuit, quod æque veræ convenit matri metallorum, quæ quidem artificio spagirico separata suos pisces palam facit, quos neque Galenica piscatio, neque Avicennæ rete lacerum apprehendere potuerunt unquam. Si modernis physicis demonstrare deberem, vel solum nomen conjunctionis, solutionis, & coagulationis, quas ipsa natura à principio mundi hoc in

[illegible] creato patefecit ac demonstravit, annus mihi deficeret, omnisque papyrus quantacumque ad eos eludiendum. Dico quidem hoc in minerali tres haberi substantias, utpote Mercurium, sulphur, & mineralem aquam, ex quibus compositum est, & arte spagirica separatur ut solvitur in proprio suo liquore nondum maturo, & uti pyrum in sua arbore occultum est. Occultator pyri est arbor, in quam ut astra naturaque simul conveniunt, virides ramos edit, Martioque postmodum atomos & frondes atque flores palam facit, usque in fructus pyrique productionem progressum faciunt, quæ in autumno tandem emergunt. Non absimili modo censendum est de mineralibus in visceribus terræ, quæ per astra protruduntur in lucem: hoc ipsum alchemistæ potissimum considerandum venit, ad naturæ thesaurum anhelanti. Cujus artificii modum ab initio, medio & fine, jam una cum aqua, sulphure, balsamoque suis aperiam. Quorum trium solutione, & rursus in unum conjunctione, totum rei negotium absolvitur ad hunc modum.

Sumatur minera cinabaris, & abluatur aqua cælesti per tres horas, tandem coletur, & solvatur aqua regia facta ex vitriolo, sale petræ, & sale communi. Per alembicum abstrahatur, iterum affundatur, & cohobando curetur, ut purum separetur ab impuro, quod infra. Putrefiat equino fimo per mensem, & postmodum separentur elementa, ut quum signa sua patefecerint, per alembicum destillentur igne primi gradus, quo aqua & aër primo ascendunt, ac tandem ignis, idque reliquis gradibus, quæ ab experto operatore discerni poterunt. In fundo vasis terra manet, in qua latet hoc omne quod à multis quæsitum fuit, à paucissimis tamen inventum. Terram hanc reverberatorio conclusam artificialiter calcinabis, à primo in quintum gradum procedendo, gradu quolibet spatio quinque horarum: hoc fiet ut sal volatile habeas admodum subtile velut alcool, & constans altum ignis & terræ, quod separabis per elementa aquæ & aëris quæ servasti prius. Tandem ponito in digestionem balnei maris octo horis, & videbis quod multis alchemistis hactenus incognitum fuit ac minime consideratum. Separa juxta tuam experientiam artificiose, & spagirico modo, reddetur ipsa terra mirum in modum alba, ex qua tinctura fuerit extracta. Conjunge deinceps elementum igis cum sale terræ alcolisato, per digestionem & pellicanicum artificium, adhuc aliud sedimentum ponet ista substantia, quod quidem à puro separabis. Tum demum accipe pellicanatum leonem, qui ab initio inventus est. Quum videris tincturam ejus & elementum ignis super aquam, aërem, atque terram, separato per tritorium, & Solem ejusmodi cola per inclinationem, est enim aurum potabile. Alcoole dulci vini perfundatur & abstrahatur, usque dum acredo nulla percipiatur amplius aquæ regis. Separato hoc oleum Solis, & ponito in vas retortum Hermetico sigillo clausum, ad elevationem, id est, ad exaltationem, ut suo gradu dupletur. Vitrum hoc optime clausum ponatur in locum frigidum, non solvetur ibidem, sed coagulabitur, idque tertio repetendum est solvendo & coagulando. Hoc artificio tinctura Solis perficitur in suo gradu. Tandem sumito hujus duplum de Venere ad summum & spagirico modo præparata, ad quam elementa aquæ & aëris affundas quæ servaras, solvito ac putrefacito per mensem, ut prius. Et quum ad perfectionem devenerit, videbis signum elementorum: separa unum ab altero, siquidem oculariter apparet ab albo rubeum secretum. Hoc ab albo separabis, est enim tinctura rubea tam potens, ut alba corpora quæque in rubedinem tingat, vel rubea in albedinem, quod valde mirum est. Tincturam hanc per retortam urgeto, videbis nigredinem assurgere, quam iterum urgebis per retortam, idque sæpius donec albescat. Prosequere hoc tuum opus, nec animum despondeas præ nimio labore. Toties rectificato quousque viridem leonem verum & clarum videas, ponderosum, qui tingit in aurum perfectum. Non desistas (inquam) ab opere cujus nunc memini, donec signa habeas & videas leonem atque thesaurum non persolubilem. Bene sit illi qui repererit, & ad tincturam applicare noverit. Hoc est balsamum verum astrorum cælestium, quod nullum corpus in putrefactionem abire sinit, lepramque nullam, podagram aut hydropisim inexpulsas relinquit, administratione grani unius, si fermentabitur cum sulphure Solis. Omnia docebit ac patefaciet aquæ natura & omne quod scripsi. Sumito igitur liquoris mineralium quantum voles, salis rubeæ terræ partes duas, sulphuris Solis partem unam. In pellicano posita solvantur, & coagulentur, idque tertio. Hac via tincturam habebis alchemistarum, cujus pondus hoc loco minime describendum, sed suo loco reservandum. Quicunque Solis astri unciam unam habuerit, & super aliquot uncias auri projecerit, proprium suum corpus tinget. Astrum Mercurii si habuerit, totum corpus Mercurii vulgi similiter tinget. Si Veneris astrum, non absimili modo Veneris corpus integrum in optimum aurum tinget, inque summam & constantem perfectionem: sic de reliquis metallorum astris judicandum, ut Saturni, Martis, &c. Ex quibus etiam eadem ratione tincturæ trahuntur, hoc loco minime describendæ, quod libris de natura rerum & Archidoxorum habeantur. His paucis primum ens metallorum & mineralium terræ, satis abunde veris alchemistis, unà cum tinctura alchemistarum declaratum volo. Nec est quod quispiam operantum deterreatur spatio temporis mensium novem, sed absque tædio progrediatur spagirico ductu, quo quadraginta diebus alchemisticis figere poterit, extrahere, exaltare, purificare, fermentare, & coagulare lapidem alchemistarum, ad honorem Dei, cui sit laus, honor, & gloria.

Cabalistarum expositio habet sub nomine Phœnicis, aquilam esse volatilem, cujus plumæ sine vento volant, & secum phœnicis corpus in suum nidum attollunt, in quo nutritur ignis elemento, cujus pulli rostro eruunt matri oculos, & fit albedo in sua sphæra separata, in qua consistit vita sui cordis, & balsamum intestinorum suorum, juxta Cabalisticum sensum, sulphur interpretatur cinabaris, de quo supra narratum est à Paracelso. Nuperrime cum de electro tractaretur, ad cinabarim remisi lectorem non sine causa; maximam enim habent affinitatem. Quid aliud est cinabaris quam compositio vel mixtura duorum mineralium sulphuris & argenti vivi? Quid etiam electrum, nisi mixtura duorum vel plurium, sive mineralium sive metallorum? Sulphur Solis igitur, cum Mercurio lunæ philosophico junctum artificio, cur non electrum, cur non cinabaris erit? Sive natura, sive per chemiam fit utrunque, partes componentes non differunt. Sed in sequentibus clarius.

CAP.

CAP. XIV.

De quarto ad Lapidem Paracelsico Processu.

PRiusquam de Tinctura physica dicamus, operæ precium erit inprimis scire quod sit ejus subjectum; hoc enim semper occultatum est hactenus. Est igitur tincturæ materia res quædam (ubi me tamen juxta spagiricum sensum intellexeris) quæ quidem ex tribus in essentiam unam arte chemica transit, aut manere potest. Verum ut eam suo nomine declarem juxta veterem usum & consuetudinem, Leo rubeus à multis vocatus est, à paucissimis vero cognitus. Hic per auxilium naturæ pariter & artis potest in aquilam albam transmutari, ut ex uno duo fiant, quæ spagiro supra splendorem aureum relucent, in uno servata magis lucent. Jam si Cabalistarum & veterum Astronomorum con uetum sermonem non intellexeris, à Deo minime ad spagiricam artem vocatus es, nec per naturam electus, imo non aptus ut os vix in arte hac aperias. Est itaque materia tincturæ margarita maxima preciosissimusque thesaurus, ac nobilissimum hoc omne quod ex altissimi conditoris manifestatione, meditationibus hominum obtingere potest. Hoc est Lili Alchemiæ, & Medicinæ, quod philosophi tam accurate quæsierunt, verum ob defectum integræ cognitionis & perfectæ præparationis ejus, ad absolutissimum finem perducere nondum potuerunt. Per investigationes eorum & experientias, tincturæ tantum initium datum est nobis, attamen verum fundamentum quod meos imitari discipulos oportet, mihi relictum fuit, ut nemo suas larvas nostri inventionibus immiscere debeat. Ego (inquit Paracelsus) meritò post longas meas experientias spagiros corrigam, & falsum & erroneum à vero separabo, cum prolixis admodum investigationibus meis repererim, quo justè similia reprehendere queam & immutare. Veterum si tamen experimenta meis excellentiora comperissem, tantos minime labores assumpsissem, quos in gratiam, utilitatem & honorem proborum alchemistarum omnium libenter subii. Cum ergo tincturæ subjectum satis declaratum sit, ut fratres inter duos vix fidelius queat ac liceat, præparationem ejus aggrediar, & ultra primi seculi experientias, addam & meas inventiones. Spagiri veteres Lili putrefecerunt uno mense philosophico postmodum spiritus humidos ab eo destillarunt, quousque sicci tandem elevati sunt. Caput mortuum spiritibus humidis imbiberunt, & ab eo per destillationem sæpius abstraxerunt, idque tamdiu donec sicci prorsum elevati sunt. Deinceps abstractos humores & siccos spiritus per pellicanum ter aut quater simul univerunt, usque dum lili totum in fundo siccum resederit. Quanquam experientia prima processum hunc ante fixationem dedit, nihilominus antecessores nostri sæpius eo votum perfectè suum assecuti sunt. Breviorem tamen viam habuissent ad rubei leonis thesaurum perveniendi, si concordantiam Astronomiæ cum Alchemia didicissent, quam in Hermetis Apocalypsi demonstravi. Cum verò dies quilibet (ut Christus loquitur in fidelium consolationem) propriam suam essentiam habeat, spagiris ante mea tempora labor fuit ingens & gravis, qui jam auxilio Spiritus S. affluentis hoc postremo seculo mea theorica sublevabitur atque practica. Cum ergò primum seculum tincturæ primam dederit experientiam, ex uno simplici duo spagirici fecerunt. Verum quod inventum hoc medio seculo periisset, eorum successores diligenti perscrutatione postmodum in ejusmodi nomina duo simplicis inciderunt hujus, idque nominarunt unico vocabulo, nempe lili, tincturæ subjectum. Tandem imitatores naturæ materiam hanc, non secus ac in terra semen, tempore suo putrefecerunt, cum ante corruptionem hanc ex eo nihil enascatur, nec aliquod arcanum erumpere potest. Postea spiritus humidos abstraxerunt à materia, donec tandem ignis violentia sicci pariter elevati sunt ac sublimati, ut hac via non aliter quam rusticus ex anni tempore, pervenirent ad maturitatem. Postremò tandem finito suo vere prodiit æstas, quo tempore fructus istos & siccos spiritus incorporarunt, & magisterium tincturæ eo perduxerunt, ut ad messem devenerit & ad extremam se maturitatem disposuerit. Tam prolixo labore tædiosaque reiteratione spagiri veteres non indiguissent, si ex mea schola didicissent opus, longè citius ac minoribus impensis votum fuissent assecuti. Proinde vobis dico (Paracelsus inquit) Rosei coloris tantum à leone sanguinem accipite, & ex aquila gluten, quæ postquam simul conjuxeritis, juxta veterem coagulate processum Tincturam habebitis philosophorum, quam infiniti quæsiverunt inveneruntque paucissimi. Quædam itaque simplicia componit Alchemista, quæ corrumpit ut est artis, indeque præparat aliud, ac tantisper donec unum fiat: hoc plus efficit quam ipsa natura per se posset. Rectè probeque me ut intelligas, leonem tuum in Oriente quæras, & aquilam ad Meridiem in assumptum hoc opus nostrum. Instrumenta meliora non reperies quam Hungaria & Histria producunt. At si cupias id ex unitate per dualitatem in trinitate, cum æquali permutatione cujusque deducere, tuum iter ad Meridiem dirigas oportet; sic in Cypro votum consequeris, de quo latius minimè loquendum. Arcana plura transmutatione exhibentia reperiuntur, etsi paucis cognita, quæ licet alicui manifestentur à Domino Deo, non propterea statim erumpit rumor cum arte, sed omnipotens cum ipsis dat pariter intellectum hæc & alia celandi usque in adventum Heliæ Artistæ, quo tempore nihil tam occultum quod non revelabitur. Videmus enim in sulphure Jovis maximam esse tincturam gemmarum, quæ quidem eas altius adducit, quam ipsa natura per seipsam valeat, sed de his hactenus, ad physicam tincturam tandem redeamus. Postremo spagiri veteres lili pellicanatum, ignis ordinata quadam augmentatione materiam suam tam diu fixarunt, quousque, post omnium colorum disparitionem, rubeum instar sanguinis induerit, & cum eo salamandræ conditionem. Rectè quidem ab eis processum fuit, ac ad eundem unumquemque magaritam hanc ambientem, procedere modum æquum est ac decet. Hunc tibi clarius declarare posse, mihi difficilimum esset, cum tamen didiceris in Alchemistarum schola gradus ignis observare, vasa quoque mutare, tum demum videbis, mox atque lili tuum in ovo philosophico fuerit excalefactum, admirandis apparere demonstrationibus, ut corvo nigrius fieri, cygno postmodum successu temporis albius, & postremò transiens per flavedinem sanguine quovis magis rubeum. Cum igitur Ægyptiorum thesaurum præ manibus habuerimus, est quod in utilitatem nostram convertamus, idque duplici magisterio, priore quidem ad instaurationem sanitatis humani corporis, posteriores in transmutationem metallorum. In hujus usum ut veniat, ejus primò pondus unum super mille foliis

fusi

fusi pondera projiciendum est, Medicina tum demum præparata fuerit ad metallorum tollendam lepram. Item physicorum in Ægypto nonnulli per hanc tincturam annos centum & quinquaginta vixerunt. Aliorum vita prolixior fuit hoc medio, ut ex historiis patet. Est itaque tinctura physicorum universalis medicina quædam, quæ cunctos morbos consumit non aliter quam ignis omne lignum. Dosis ejus est valdè exigua, sed operatio potentissima. Per eam (inquit Paracelsus) curavi lepram, hydropisim, caducum, veneream labem, guttam, colicam, &c. item lupum, cancrum, noli me tangere, fistulas, & genus omne morborum internorum & externorum.

CAP. XV.

De quinto Processu Lapidis brevissimo per eundem Auctorem reperto.

EJus qui diversimodè docetur à plurimis lapidis non sum, nec esse volo doctor neque sectator. Quapropter hunc & processum ejus relinquens, eum qui per me cum usu tum experientia repertus est, brevibus admodum scribere proposui, qui non minus ac ille hominum corpora tingit etiam, tametsi juxta similem processum præparatus non sit. Sumito igitur Mercurium, alias elementorum Mercurii, & separa purum ab impuro: postmodum reverberetur usque in albedinem, quam sublimato per sal armoniacum tamdiu donec resolvatur: id calcinetur ac solvatur iterum, & in pellicano digeratur uno mense, tandem coaguletur in corpus: hoc non uritur amplius, nec ullo modo consumitur, at in eodem statu permanet: corpora quæ penetrat in cineritio sunt permanentia, ut in nihilum reduci minimè possint aut alterari, sed à sensibilibus & insensibilibus, ut sæpius narratum est, qualitates omnes superfluas adimit. Et quamvis brevem admodum viam posuerim, atque processum, laborem tamen prolixum requirit, ac multis circumstantiis intricatum, tædio similiter non afficibilem operantem, ac summè diligentem & expertum.

CAP. XVI.

De particulari quodam arcana albæ Tincturæ per arsenicum.

NOnnulli volunt Arsenicum ex Mercurio & sulphure compositum esse, alii ex terra & aqua, plerique ex natura sulphuris. Quocunque modo id fit, ejus natura talis est, ut rubeum cuprum in album transmutet. Ad eam etiam præparationis perfectionem adduci potest, ut verè perfecteque tingat, non ea via tamen quam docent multi Sophistæ, ut sunt Geber in summa perfectionis. Albertus Magnus, Aristoteles Chemista libro perfecti magisterii, Rasis, & Polydorus. Nam scriptores isti quotquot sunt, errant, vel ex invidia de studio falsa quæque scribunt proponuntque recepta, placitaque sua, quæ nonnunquam etiam ignorarunt. Arsenicum vero tres continet spiritus naturales: primum adustibilem, corrosivum, volatilem & omnia penetrantem. Hic spiritus dealbat Venerem, & post aliquot dies reddit spongiosam. Quod artificium ad eos duntaxat pertinet propriè, qui causticam artem exercent. Secundus spiritus est chrystallinus ac dulcis. Tertius verò tingens est segregatus ab aliis prædictis. Has tres in arsenico proprietates naturales inquirunt veri philosophi, ad perfectam sapientum projectionem. Barbitonsores verò chirurgiam exercentes, dulcem & chrystallinam expetunt naturam, à tingente spiritu separatam, in usum curationis vulnerum, & ad bubones, carbunculos, anthraces, & cætera similium ulcerum vitia, non nisi miti quodam artificio curanda. Cæterum spiritus ille tingens, nisi purum ejus ab impuro sejunctum fit, à volatili fixum, & à combustibili tinctura secreta, projectionem super Mercurium, Venerem, aut aliud quodcunque metallum imperfectum haud quaquam expediet ex voto. Philosophi omnes arcanum hoc mysterium excellentissimum occultum. Spiritum igitur tingentem ab aliis duobus secretum ut supra, conjungito spiritui lunæ, simulque digeri permitte spatio tinginta duorumque dierum, ac usque dum corpus novum induerint. Postquam ad quadragesimum diem naturalem, calore Solis ad inflammationem accensus fuerit, apparet spiritus candore nitido, perfectoque tingendi præditus arcano. Tandem ad projectionem aptus est, videlicet ejus pars una super sedecim imperfecti corporis, juxta præparationis acutioris excellentiam. Resultat inde luna lucens & excellentissima, tanquam è terræ visceribus eruta. Hæc auctoris nostri sententia maximè comprobari videtur ex Sibyllinis versibus vetustissimis ad hunc modum habentibus:

Novem literas habeo, quatuor syllabarum sum, intellige me.
Tres primæ duas literas habent singulæ;
Reliquæ reliquas, & sunt mutæ quinque;
Totius verò numeri centuriæ sunt duæ, octo.
Et tres ter decades, cum septem. Intelligens autem quis sim,
Non rudis vel ignarus eris ejus quæ in me est sapientiæ.

Hæc omnia conveniunt in hac dictione GræcaGræcè dinumerata, ἀρσενικὸν, quod ad albam tincturam attinet. Rubea verò non inest arsenico, quocunque modo præparetur. Non præparatum & crudum sola cum cupro liquatione, hoc tingit in maximam albedinem, sed non fixam, quia tinctura cruda similiter est volatilis, quæ si fixetur, dubium non est quin fixam etiam tincturam exhibeat. Nihil enim hoc spiritu facilius metalla penetrat in sua cruditate. Potissimum rei negotium consistit in ejus separatione & fixione.

CAP. XVII.

De particulari quodam Arcano ad rubeam Tincturam, ex vitriolo.

VItriolum nobile admodum inter cætera minerale, plurimæ semper existimationis penes philosophos extitit, quod præ cunctis altissimus Dominus Deus miris dotibus ordinavit. Ejus arcanum variis figuris ænigmaticis adumbrarunt, ut hoc est: *Visitabitis interiora terræ rectificando, invenietis occultum lapidem veram medicinam.* Primæ omnium literæ Vitriolum efficiunt simul collectæ vocum. Per terram intelligunt vitriolum, & per interiora terræ dulcedinem ejus atque rubedinem. Quoniam in occulto vitrioli nobilissimus, subtilissimus, ac fragrantissimus succus, & purum oleum latet, cujus extractionis modus calcinatione vel destillatione haudquaquam venit arripiendus. Etenim viriditate sua privari minimè debet, qua quidem statim atque spoliatum erit, arcano pariter & viribus

& viribus suis carere necessum est. Notandum est utique hoc loco mineralia nedum, verum etiam ipsa vegetabilia, similiaque virorem extrinsecus demonstrantia, rubeum sanguinis instar oleum in se continere, quod arcanum eorum est. Inde patet pharmacopœorum destillationes irritas, atque vanas esse momentique nullius, quia sanguinem vegetabilium elicere non norunt. Ipsa natura sagacissima nos docens, vegetabilium aquas omnium in citrinum colorem vertit, & inde postmodum in rubicundissimum instar sanguinis, arte subministrante. Tardius id quandoque fieri, causa est potissima destillatorum ignorantium nimia præcipitatio, qua viriditas absumitur. Naturam suis propriis viribus corroborare non didicerunt, quibus nobilis ille viror per seipsum in ruborem debet rectificari. Exemplo sit vinum quod album est prius, per seipsum in citrinum colorem digestum, cujus botri virens color in rubeum sub cæruleo latentem vertitur successu temporis. Deperdita igitur vegetabilium & mineralium viriditate per ignaviam artificum, essentia pariter & spiritus olei balsamique arcanorum nobilissimi perierit. De hoc sanguine philosophico loquitur alibi Paracelsus, ubi de generatione sui pygmæi homunculi in gigantem, alio loco de sanguine & spermate nutrimenti corporis misericordiæ, &c.

Vitriolum igitur in se multas lutosas & viscosas imperfectiones continet, quapropter aqua viriditas ejus est elicienda & rectificanda sæpius, donec terreas impuritates omnes exuat. Quibus transactis rectificationibus omnibus, apprime cavendum ne materia Soli sit exposita, quod hic virorem ejus in pallorem vertat, absorpto simul arcano prorsum. Calido servetur hypocausto contecta, ne pulvere sordeat. Postmodum vitro clauso digeratur mensium aliquot spatio, ac tantisper donec varii colores appareant supremaque rubedo. Nec dum isto processu rubedo satis fixa fuerit existimanda, quin ab interioribus accidentalibusque terræ sint inquinamentis repurganda latius, ad hunc nempe modum. Rectificanda venit aceto, donec terreum inquinamentum prorsus ablatum erit, fecesque semotæ. Hæc est ejus tincturæ vera & optima rectificatio, de qua benedictum oleum est eliciendum. Ab ea vitro conclusa diligentius alembico superposito mox, & bituminatis commissuris ne spiritus exhalet, ejus olei spiritus igne suavi proliciendus est. Oleum hoc pharmacopolico balsamo quovis & aromatico delectabilius est atque dulcius, acredine carens omni. Residebit in fundo cucurbitæ terra quædam albissima nivis instar, hanc serva tuereque ab omni pulvere. Ea ipsa terra tum demum à sua rubedine probe separata est. Deinceps arcanum maximum subsequitur, ut puta supernaturale conjugium animæ summè purificatæ, & per sanguinem ablutæ purum, cum splendente purificatoque suo corpore. Hoc est verum vitæ matrimonium cum suo subjecto, quo vita prolongatur in postremum suum sibique destinatum diem absque corruptione, sana. Ad hunc igitur modum anima spiritusque vitrioli (qui sanguis ejus existit) cum suo corpore unitur, ut sint inseparabilia. Quapropter excipe terram hanc nostram foliatam phiala vitrea, cui sensim oleum suum affundatur. Animam suam corpus momento recipiet amplectetur que. Nam corpus animæ desiderio plurimum afficitur, & anima corporis amplexu plurimum delectatur. Thoralem ejusmodi conjunctionem positam in arcanorum furnum, quadraginta diebus ibidem contineto. Quibus absolutis, oleum habebis absolutissimum admirandæ perfectionis, quo Mercurius & reliqua metalla quævis imperfecta vertuntur in aurum. Jam ad multiplicationem animum applicemus: Mercurium corporalem portione duarum partium, tribus ejusdem ponderis olei partibus admisceto, maneantque simul diebus ut prius quadraginta. Hac proportione ponderis & ordine multiplicatio fit in infinitum.

CAP. XVIII.

De tertio particulari ad Rubeam Tincturam ex antimonio.

VErum auri balneum est Antimonium, quem philosophi vocant examinatorem & bilancem. Poëtæ vero fabulantur in isto lavacro Vulcanum lavisse Phœbum, & ab omnibus sordibus imperfectionibusque repurgasse. Natum est ex purissimo nobilissimoque Mercurio & sulphure sub vitrioli genere, in metallicam formam atque splendorem. Nonnulli philosophi vocarunt album plumbum sapientum, vel simpliciter plumbum. Sumito igitur antimonii ejusque optimi quantum voles, hoc ipsum in aqua sua forti dissolutum in aquam frigidam conjiciatur, addito tantillo croco Martio, ut in sedimentum ad fundum vasis decidat; alioqui suas feces non exuit. Postquam ad hunc modum solutum erit, summamque pulchritudinem acquisierit, ponatur in vitrum luto compactissimo circumquaque munitum, vel in bociam lapideam, & admisceatur tutiæ calcinatæ sublimatæ ad perfectum gradum ignis, cavendum accuratius à liquatione, quoniam ultra disrumpit nimio calore. Ab una libra hujus antimonii, habetur omnis sublimatio perfecta spatio duorum dierum. Sublimatum hoc in phiala positum, ut tertia parte vix aquam attingat, lutato vase ne respiret avoletque spiritus, suspendatur supra tripodem arcanorum, & urgeatur opus igne lento primum, Solis caloris instar æstate media. Tandem decimo quoque die sensim augeatur. Etenim calore magno rumpuntur vitra, nonnunquam etiam furnus in frustra dissilit. Dum vapor ascendit, varii colores apparent, moderetur ignis tantisper donec rubea materia conspiciatur. Postmodum aceto solvatur acerrimo fecibus abjectis. Abstrahatur acetum, iterumque solvatur in aqua communi destillata, quæ rursum abstrahatur, & sedimentum igne vehementissimo destilletur, vitro diligentissimè clauso. Ascendet corpus totum antimonii in oleum rubicundissimum, rubini colorem habens, & in submissum vas guttatim effluet, odoris fragrantissimi, dulcissimique saporis. Hoc est summum arcanum philosophorum ex antimonio, quod inter oleorum arcana plurimi faciunt. Postremò tandem oleum solis fiat ad hunc modum: Sumito purissimi solis quantum voles, hoc solvi curabis in spiritu vini rectificato. Spiritus abstrahatur aliquoties, totiesque solvatur iterum: postrema solutio servetur cum spiritu vini, & circuletur per mensem. Postmodum destillentur aurum volatile & vini spiritus per alembicum ter quaterve, ut in vas submissum defluant, & in summam suam essentiam adducantur. Ad mediam unciam auri soluti, addatur uncia una olei antimonii. Hoc illud amplectitur in calore balnei, ut à se non facilè dimittat, etiam si spiritus vini abstrahatur. Hac via habebitur summum naturæ mysterium & arcanum, cui par in rerum natura haudquaquam assignari potest. Bina hæc olea

modo qui dictus est unita, concludantur in phiala, & suspendantur supra tripodem uno mense philosophico, & foveantur igne lentissimo Quanquam si temperetur ignis debita proportione caloris, triginta & uno diebus negotium hoc absolvitur, & in perfectionem adducitur, qua Mercurius & imperfecta quævis metalla perfectionem acquirunt auri. Projectionis tamen in hoc opere justum pondus assignari non potest, licet ipsa tinctura trahatur ab aliquo subjecto certa proportione, ac requisitis ad artem instrumentis. Etenim ista medicina tingit aliquando triginta, quadraginta, nonnunquam sexaginta, octuaginta, ac centum imperfecti metalli partes, ut ejus negotii cardo potissimum circa medicinæ mundationem & operantis industriam vertatur, item juxta majorem unius quam alterius imperfecti corporis præ manibus assumti munditiam & puritatem. Quandoquidem una Venus purior altera, quo fit ut determinatum pondus haberi nequeat in projectione. Hoc loco notatu dignum, ut si contingat operantem tincturæ nimium assumsisse, hunc errorem additione poterit imperfecti metalli corrigere: si verò subjecti nimium, quo tincturæ vires debiliores effectæ sint, vitium hoc cineritio facilè vel cimentationibus aut per crudum antimonium ablutionibus superfluum tollitur. Nihil in hac parte quod operantem remoretur vel impediat: solum hoc sibi proponat quod à Philosophis omissum est & ab aliquibus studiosè velatum, videlicet in projectionibus, excitationem imperfectorum corporum quiescentium esse necessariam, id est, animationem, ut loquuntur, de qua nonnulli dixerunt metalla sua non esse vulgaria, quia vivunt animamque habent. Sumito Veneris igitur in bracteas tenues factæ quantum voles, decem, viginti vel quadraginta libras, pultibus ex arsenico & tartaro calcinato subactis incrustetur, & in suo vase calcinetur spatio viginti quatuor horarum. Tum demum in pulverem tusa Venus abluatur, ac mundetur optimè. Iteretur calcinatio cum ablutione ternis quaternisque repetitionibus. Hac via mundatur & purgatur à crasso virore, & immundo suo sulphure. Cavendum utique à calcinationibus communi sulphure factis: nam quod bonum est in metallo, prorsum depravat, malum quoque pejus efficit. Ad marcas decem ipsius purgatæ Veneris, addatur una puræ Lunæ, ut medicinæ per projectionem opus acceleretur, hoc medio est opus: etenim ab immundo sulphure coinquinatur opus, ut ad superficiem transmutati metalli nubes obducatur, aut sulphuris loppis metallum permisceatur, & una cum illis abjiciatur. Verum enimverò si projectio fieri debeat rubei lapidis ad rubeam transmutationem, super aurum primo cadat oportet, postmodum super lunam, aut aliud metallum, ut supra narravimus repurgatum, & inde perfectissimum aurum exurget, Deo dante, cui laus, honor, & gloria. Hactenus de tincturis universalibus & particularibus ex Paracelsi præscriptionibus, infra de quibusdam augmentationibus per fixationes atque tincturas naturales tractabitur.

CAP. XIX.

De prima hujus Artis Origine, successu & corruptione per Græcos.

PRimus professor ac inventor artium Adam & hujus, per lumen à Deo sibi concessum, à quo rerum omnium cognitionem habuit ante & post lapsum, præsagivit mundum per aquam esse renovandum vel potius castigandum, pauloque minus quam delendum. Hoc ipso factum est, ut ejus successores duas lapideas tabulas erigerent, quibus omnes artes naturales à principiis suis insculpserunt, idque hieroglyphicis characteribus, ut præsagium hoc posteris etiam innotesceret, ac observaretur periculorum tempore futurorum matura provisio. Noach postmodum in Armenia tabularum unam invenit sub monte Araroth transacto diluvio, qua quidem superioris firmamenti, & inferioris globi, rationes & planetarum cursus designabantur. Tandem universales ejusmodi notiones particulatim in diversa distractæ, viribus suis imminutæ sunt, ut hæc separatio hunc astronomum, illum verò magnum, alium cabalistam & quartum alchemistam effecerit, Vulcanicus ille Abraham Tubalchain astrologus & arithmeticus maximus, ex Ægypto in regionem Chanaam traduxit; unde rediente ad suos in tantum tum primum Ægytii fastigium surrexerunt, ut ab istis etiam ad alias nationes ejusdem rei sapientia transierit. Quandoquidem Patriarcham Jacob oves picturasse variis coloribus magiæ membro credendum est. Semper enim Hebræi, Chaldæi, Persæ, & Ægyptii penes Theologiam has artes liberales, uti summam philosophiam, suis proceribus atque sacerdotibus proposuerunt addiscendas. Non secus evenit Moysis temporibus, quibus cum sacerdotes, tum ipsi medici magos inter electi sunt: isti quidem in illorum judicium, quod sanitatem concernebat, præsertim in lepra cognoscenda. Moyses etiam cura & impensis filiæ Pharaonis in scholis Ægyptiorum instructus est. Non aliter Daniel ab ineunte ætate Chaldæorum doctrinam suxit, ut in Cabalistam evaderet: testantur ejus divina præsagia & expositiones istorum verborum, *Mene Thesel phares*, per propheticam enim & cabalisticam virtutem hæc verba sunt intelligenda. Hujus artis cabalisticæ traditio apud Moysen & prophetas admodum familiaris fuit olim, & plurimum in usu. Elias propheta suis cabalisticis numeris multa prædixit. Itidem & antiqui sapientes hac arte naturali & mystica Deum probe nosse didicerunt, & in ejus mandatis hujusmodi legibus præstiterunt ac ambularunt firmius. Pariformiter libro Samuelis habetur veros Berelisticos diaboli sortem secutos non fuisse, verum divina permissione visionum apparitionumque verarum fuisse participes: idipsum libro de supercœlestibus latius urgebimus. Donum ejusmodi sacerdotibus in divinis præceptis ambulantibus à Domino Deo concessum est. Mos Persis fuit neminem in regem, præter sophum, id est, magum re & nomine sublimatum, admittere: quod utique patet hoc ipso regum suorum nomine Sophi. Tales etiam extiterunt illi Sophi ac magi Persæ, qui Christum ab oriente quæsiverunt, & naturales sacerdotes appellati sunt. Ægyptii quoque à Chaldæis & Persis hanc Magiam & Philosophiam assecuti, suos sacerdotes eandem sapientiam addiscere voluerunt, in qua tandem fructum perceperunt, ut circumvicinis omnibus regionibus venirent in admirationem. Hac de causa Hermes verè Trismegistus nominatus est, quia rex, tum sacerdos atque propheta, magus & sophos rerum fuit naturalium, qualis etiam Zoroastes extitit.

Postmodum ubi filius Noach tertiam mundi partem occupavit à diluvio, hæc ars in Chaldæam & Persiam vi quadam irrupit, & inde in Ægyptum. Id cum superstitiosi & idololatræ Græci subodorassent, eorum

eorum aliqui sagaciores ad Chaldæos se contulerunt, ac ad Ægyptios, ut ex istorum scholis eandem reportarent sapientiam in Græciam. Verum enimverò cum non arrideret eis theologicum biblicumve Legis Mosaicæ studium, proprio suo genio confisi, à recto fundamento naturalium ejusmodi secretorum & artis Physices exciderunt. Exemplo patet, cum tam fabulosè de Mosaicæ legis doctrina senserint, ac titubarint.

Ægyptiis mos fuit ejusmodi traditiones tam excellentis sapientiæ, non nisi figuris ænigmaticis & abstrusis historiis vocabulisque proponere. Quæ omnia postmodum Homerus Græcus ille, fabuloso poëmatum artificio magis adumbravit. Accessit Pythagoras qui plurima ex Lege Moysis & Veteris Testamenti permiscuit. Pariter & Hippocrates, Thales Milesius, Anaxagoras, Democritus & alii sua non desierunt ingenia humana his applicare: quamvis eorum nullus Astrologiæ, Geometriæ, Arithmeticæ nec Medicinæ physicæ verarum peritus esset. Impedivit eos nimirum sua superbia, quæ discipulos aliarum nationum admittere noluit. Cumque nonnihil a Chaldæis & Ægyptiis percepissent, longè superbiores accidente, quam erant antea natura, facti, subtilioribus figmentis rem veram acuere non verentes, Philosophiam quandam describere conati sunt, quæ postmodum ab istis Græcis corruptissima derivavit ad Latinos Italos. Qui tandem hac imbuti & instructi, suis quoque dicteriis onerarunt. Ab his omnibus ad hunc modum larvata per totam Europam disseminata est, ut multas ubique gentium Academias construxerit in ejusmodi suorum dogmatum propagationem, qua juventus instrueretur, seu potius destrueretur, & in hunc usque diem penes Germanos, & alias Europæ nationes viget. Chaldæi verò, Persæ & Ægyptii habuerunt eandem arcanorum naturæ primitivæque Physices incorruptæ cognitionem, item eandem religionem, mutatis duntaxat sapientiæ nominibus. Chaldæi & Persæ suam doctrinam vocaverunt olim Sophiam atque Magiam. Ægyptii verò ob annexum sacrificium vocarunt sapientiam suam Sacerdotium. Persarum Magia & Ægyptiorum Theologia docebantur olim in scholis ambæ simul. Quamvis in Arabia, Africa, & Græcia scholæ multæ doctique viri fuerint olim, ut Albumazar, Abenzagel, Geber, Rasis, Avicenna, apud Arabes: Machaon, Podalirius, Pythagoras, Anaxagoras, Democritus, Plato, Aristoteles, & Rhodianus penes Græcos; nihilominus varii sensus ac dissensio inter se fuerunt, & quoad Ægyptiorum sententiam discordes extiterunt. Pythagoras ea de causa sophus vocari noluit, quia suo tempore sacerdotium Ægyptiorum, & sapientia perfectè ut par erat minimè docebantur, etsi multa nihilominus inde reportasset arcana mysteria, Anaxagoras quoque plurima: patet ex disputationibus, quas de Sole & ejus lapide facit, & quas à morte sua reliquit: Ægyptiis tamen in multis contrarius fuit. Quapropter istorum discipuli noluerunt appellari Sophi, nec magi, sed Pythagoram ea in re imitantes Philosophiæ nomen assumpserunt, ipsi tamen non nisi scintillas quasdam, ut umbras, ex Magia Persarum & Ægyptiorum reportarunt. Verumenim verò Moyses, Abraham, Salomon, Adam qui primus, Elias, & Magi ab Oriente ad Christum venientes veri Magi fuerunt & Sophi divini, necnon Cabalistæ: quorum artis & sapientiæ Græci parum, aut prorsus nihil degustarunt. Quapropter istorum scilicet Græcorum philosophicam sapientiam, ut sophisticatam speculationem ab aliis veris artibus & scientiis degenerem, longè lateque distantem, ac separatam relinquimus. Plurimi tentarunt secretissimam istorum sapientum Magiam cum scrutari, tum in usum reducere, idipsum tamen adhuc factum non fuit. Plerique hac nostra tempestate exaltant Trithemium, alii Baconem & Agrippam ob Magiam & Cabalam; quæ tamen per omnia concordare non videntur in omnibus. Magia namque est ars & facultas per quam, ad elementorum, corporum & fructuum suorum, proprietatum, virium, & abstrusarum operationum cognitionem pervenitur. At ipsa Cabala ex Anagogia viam ad Deum hominibus struere videtur, ac docere quinam cum ipso vivendum, & ex ipso solo prophetandum sit. Nam plena divinis est mysteriis Cabala, uti Magia naturalibus arcanis: præsagia siquidem illa futurorum, ex natura præteritorum & præsentium effari docet; hujus autem operatio consistit in creaturis omnibus, tam cœlestibus, quàm terrenis corporibus cognoscendis intrinsecus, quid in ipsis occultetur, quæ vires atque virtutes lateant, cui destinata sint ab initio, tum quibus proprietatibus dotata. Hæc & similia vinculum exhibent, quo cœlestia terrenis conjunguntur, ut ocularitèr etiam aliquando percipitur ac sensualiter à suis operationibus. Talis influentiarum cœlestium conjunctio, vel impressio, qua in inferiora corpora cœlestes virtutes operantur, Gamaheum conjugium virium & proprietatum cœlestium cum elementaribus corporibus dictum fuit olim à Magis & Sapienbus. Inde fluxerunt excellentissimæ conjunctiones & commixtiones astrorum superiorum cum inferioribus astris, id est, Solis & planetarum cum vegetabilibus, mineralibus, & animalibus. Diabolus semper tentavit adhuc miris conatibus totisque viribus ejusmodi naturæ lucem obfuscare. Nec in totum sua spe frustratus est, cum totam Græciam ea privarit, & ejus loco speculationes humanas & meras blasphemias in Deum & ejus Filium eo gentium introduxerit. Magia utique suam originem ex divino Ternario & ex Trinitate Dei duxit. Etenim creaturas omnes hoc Ternario Deus insignivit, ac digito suo hunc hieroglyphicum characterem ipsis insculpsit, ut nihil etiam in rerum natura valeat assignari, quod hoc dono divini Ternarii careat, quodve oculariter hoc ipsum non demonstret. Creatura quidem nobis creatorem intelligere ac videre docet, ut etiam D. Paulus ad Rom. testatur. Fœdus igitur hoc divini Ternarii per totam rerum substantiam diffusi, est indissolubile, per quod etiam habemus arcana totius naturæ ex elementis quatuor. Ternarium enim cum magico quaternario, perfectum septenarium producit multis arcanis dotatum, notisque demonstratum. Et quum Quaternarius in Ternario quiescit, oritur lux mundi in horizonte æternitatis, totumque vinculum cum Deo nobis exhibet. Adhæc etiam accedunt vires & operationes creaturarum omnium, & usus earum suis arcanis signis, characteribus & figuris insignitarum, ut in eis vix minimum punctum occultum relinquatur, quod non examinatione pateat. Quandoquidem ubi Quaternarius & Ternarius ad Denarium ascendunt, eorum fit ad unitatem regressus. In isto concluditur arcano omnis occulta rerum sapientia, quam Deus cum verbo suo, tum creaturis manuum suarum palam fecit suis hominibus bonæ voluntatis, ut veram ejus haberent notitiam; sed alio loco de his latius tractatum est. Patet ex his apertissimè Græcos fuisse primos omnium artium corruptores. Isti magiam quæ

quæ priusquam ad ipsos pervenisset divina sanctè pureque tractabatur ab Hebræis, Chaldæis, Persis, & Ægyptiis) sophisticationum suarum inventionibus conspurcarunt, quod soli Deo conveniebat, adscribentes diabolo, pias preces & sinceras orationes in superstitiones & nefarios ritus converterunt: unde factum ut loco Magiæ Necromantiam docuerint; & pro vera Physica somniatam phantasiam inanem & vacuam, pro Astronomia fictum idolorum diabolorum regnum excogitarint, cui Saturnum, Martem & Venerem, ac Mercurium præesse voluerunt, fumtis nominibus latronum, furum, & meretricum, quibus suos Deos decorarent; & ita cœlo non parcentes, hoc ipsum in infernum transmutare conati sunt. Hac via totum adhuc mundum seduxerunt, ut nemo se magum profiteri, neque sapientem ob capitalem pœnam audeat, nulla jam differentia facta inter Græcorum magiam necromanticam & pristinam Hebræorum sapientiam & Cabalam sanctam. At quia mundus (ut ajunt ex vulgato proverbio) vult decipi, currat ergo cum currentibus suis. Maneamus in inconcusso lapide fixi. Sed ad institutum redeamus, tincturasque philosophicas jam, extra lapidis processus antea dictos, elaboratas etiam audiamus à Paracelso.

CAP. XX.

De Cimentis & Cimentationibus Metallorum.

Antea de præstantissimis & maximis philosophorum tincturis audivimus, modo minores est quod in medium adferamus, quia non veniunt in usum rei medicæ pro corporibus hominum, at solum ad metallorum nebulas tollendas.

1. Primum igitur cimentum est regale, non pro vulgato more descriptum è Paracelso (verum ex sola, quam fecit, experientia) veterum usum non observante. Sumatur florum æris, antimonii, laterum, salis communis ana libra semis. Trita minutissimè simul omnia commisceantur, vinoque postmodum imbibantur & exiccentur, idque vigesies & quater. Hoc pulvere laminata luna cimentetur ignis gradu medio quatuor horis, postea tot horis igne mediocri, postremò fluxionis igne horis duodecim. Tum demum excipe regulum, eumque laminatum ex priore processu, & cum eisdem cimentabis rebus, ignis quoque gradibus observatis, hoc ipsum quater aut quinquies repetendo. Tandem fulminetur per cineritium, & loppa reducatur in lunam. Instrumenta, vasa videlicet, optimè sunt perlutanda, & firmissimè claudenda. Prolixum hoc loco ponere me processum ea de causa putato, quia brevibus ignis progressibus, experientia nihil boni docere voluit. Quandoquidem ignis diuturnitas & violentia sunt potissima cimenti regalis fixatio: imò longè melior esset, si quatuor diebus naturalibus in ejusmodi cimento quæ dicta sunt continerentur. Notandum etiam flores æris per vitriolum extrahendos à cupro primum esse; nam in eo natura quædam fixationis habetur multis de causis. Antimonium similiter est fixandum, cum virtutum suarum tamen retentione quas habet, putrefaciendo & repurgando; vires enim ejus non satis cognosci possunt. Item lateres à bono tecto sumi debent; inest enim & ipsi tecto constrictionis & fixationis venarum vel pororum in metallis aliqua facultas. Sal fixat etiam & corrigit leprosam lunam à sua nebula. Quatuor igitur hæc in hujus cimenti compositione convenire necessarium est. Cæterum observandus ignis, aliundeque nihil addendum, metallumve nullum; per seipsum enim est sufficiens.

2. Secundum cimentum soli duntaxat convenit, in quo tria potissimum accidentia notanda sunt. Nonnunquam reperitur sol in cimento pro quarta vel media parte deficiens, quia non satis a natura fixus, sed immaturus adhuc existit. Quapropter cimentandus venit, quo partem volatilem sui corporis cum fixa retinere valeat; alioqui vel in cimento, vel in cineritio, & quandoque in aqua forti separatur immaturum hoc à fixo suo corpore. Secundũ accidens in sole plurimo, coloris pallidioris, & remissioris flavedinis causa, conspicitur, qui color cimento quidem est ad hunc modum inferendus, ut in examine quovis maneat absque diminutione corporis. Tertium verò concernit pondus, ob cujus defectum vilius aurum existimatur quo levius: gravius enim plumbo, & (ut multi volunt) argento vivo debet esse. Hoc indicio maxime probatur ac reprobatur, quo minus aliis fallere potest: nam & colore, & constantia facilius imponitur oculis, quam tactui pondere. Hæc omnia sunt ad hunc modum emendanda: Sumatur antimonii florum æris ana libra semis, Mercurii coagulati fixi drachma. Commisceantur omnia & imbibantur oleo antimonii rubeo tamdiu donec omninò rubescant; his postmodum cimentetur aurum subtiliter laminatum, vel granulatum igne liquationis, horis viginti quatuor, absque diminutione caloris, in sutorio vase per quam optimè clauso. Transacto hoc tempore, regulum excipe; per crudum antimonium postmodum actum liquefiat addita chrysocolla, & in formam oblongam effundatur. Hoc est optimum solis ad omnes prædictos gradus cimentum.

3. Tertia cimentatio hæc est. Antea cimentationum duas fixationes posuimus ad solem & lunam multiplicandum necessarias, jam est quod imperfectorum metallorum etiam in ea parte rationem habeamus, ut suo pariter cimento reddantur idonea ad cimentariam tincturam in se recipiendum, quam recipere nequeunt nisi prius ad hunc modum præparata. Corpora tantum quatuor imperfecta sub isto cimento sunt comprehendenda, Mercurius autem excludendus, suoque peculiari cimento reservandus. Sumatur antimonii libra una, salis petræ libræ duæ, salis communis, salis tartari ana libra semis. Omnia simul permixta ponantur in vas fusorium, strato super stratum collocato cum laminis aut limaturis metallorum. Cimententur optimè clausa horis duodecim igne violentissimo, qui duabus ab initio levis fuerit. Absoluto hoc tempore quod remansit eximatur, loppa videlicet cum regulo simul. Notandum non omnes ejusmodi cimentationes regulum exhibere, sed loppas etiam earum aliquas, quæ postmodum in Saturno coquendæ sunt juxta communem usum, & postea Saturnus hic adurendus in testa, super quam invenietur metallum fixum. Hoc loco notanda differentia quæ est separationis per testam, & per cupellam cineritii: metallum in istam subintrat, super illam verò manet. Quod super testam remansit metallum secundo cimentabis ac tertio, ut supra, quo fixius evadat, ac super cineritium maneat. Quo peracto fixum est & idoneum ad cimentariam tincturam recipiendum. Duo, tria, vel quatuor metalla simul conjungi possunt, ac utilius. Sumantur itaque limaturæ Martis, Veneris, Jovis, & Saturni, stratificentur, cum prædictis, vel saltem cum antimonii, salis ana libra una,

una, ad limaturarum dictarum libram semis, fiat ut antea narravimus.

4. Quarta cimentatio minerarum est metallum in se perfectum habentium, & illud per communem liquationem amittentium. Notetur hoc loco metalla melius figi non posse, quamdum cruda sunt. Hac via metalla reperiuntur in mineris quæ nunquam alias apparent. Ejusmodi transmutatio fit in mineris & metallis ante liquationem, ut metalla valeant in propria sua figi natura, vel in aliud metallum transmutari. Quare duo cimenta sub uno hic intelligenda sunt: prius ad fixandum in minera metallum absque transmutatione: Posterius ad Veneris mineram in solem, aut alterius metalli, transmutandum. Præstantiores enim spiritus mineris insunt quam ipsis metallis, gradationes & fixationes metallorum potissimum adjuvant, cum in se contineant colores atque tincturam in sua materia nondum igne mutata. Fixionis igitur in sua minera metalli descripto talis est: Sumatur mineræ Martis libra una, huic optime tritæ addantur antimonii, salis nitri ana libræ duæ. Liquationis accendantur igne conclusa fortiter atque lutata, & ita maneant horis viginti quatuor. Postmodum exemta & cum Saturno reducta fulminentur, & invenies metallum fixum in suo decenti colore; sic de reliquis mineris intelligendum. Spiritus enim metallorum adhuc in suis mineris existentes, crudi progrediuntur in suis coloribus & essentiis. Minerarum transmutationis descriptio hæc est; Sumantur croci ex floribus Martis, florum ex croco Veneris, vitrioli, aluminis ana libra semis, salis communis præparati libra una, mineræ libræ duæ. Liquefiant omnia humiditate priventur, & cimententur horis duodecim. Postmodum in Saturno liquentur, & fulminentur, quo peracto reperietur in cupella cineritii transmutatio. Poterit ad ejusmodi transmutationem, etiam metallorum addi mixtura, considerando tamen unius quam alterius majorem aptitudinem, qua facilius transmutatio fiat.

5. Quinta cimentatio corporum est volatilium, ut Mercurii vulgi & aliorum quatuor metallorum imperfectorum. Differentia primo loco notanda est inter Mercurium vulgarem, & metallorum, quod ad suas tincturas attinet. Iste plus tincturæ satis exhibet ex præparatis metallis, illo communi. Pariter intelligendum est utrumque Mercurium, corporalem & vulgarem esse coagulandum, quo cimentum sustinere valeat, ac recipere corporalem substantiam cum tinctura coloreque, ut optima decet metalla. Coagulatio Mercurii hæc est: Sumatur aqua fortis à solutione lunæ viribus & acredine privata prorsum, & solvendi facultate. In hanc utrumvis conjicito Mercurium, & calefacta parumper aqua perturbetur in pultes, coagulabitur in ea Mercurius, & in formam indurescet metalli fragilis. Exemtus ab aqua lavetur toties donec dulcescat, & inde cimentetur ut infra. Sumantur boracis unciæ duæ & semis, salis armoniaci uncia semis croci florum æris, florum croci martis ana uncia una, vitrioli calcinati, aluminis calcinati, lapidis hæmatitis, boli armeni ana uncia semis. Misceantur optime trita simul & imbibantur aliquoties urina, postmodum fiat in fusorio vase stratum super stratum, strictissime conclusis omnibus atque lutatis. Liquescant igne cimentario per horam lento prius, post aucto per horam aliam, & per aliam demum violentissimo. Deinceps liquescant in Saturno & fulminentur, ad hunc modum habebitur Mercurii transmutatio. Potest & alia via coagulari ac cimento transmutari, ut sequitur: Sumatur cinabaris, & boracis ana uncia semis. Liquefiant ambo simul in corpus unum, quod sublimetur ex more cinabaris, ut corpus rursum unum fiant, cui tandem adjiciantur salis communis calcinati, florum æris, croci Martis, lapidis hæmatitis, boli armeni ana drachmæ duæ, supradicti corporis uncia una. Fiat stratum super stratum in fusorio vase, postea lente sex primis horis igniantur, & aliis sex horis auctior sit ignis, postremo duodecim horis adhuc violentissimus. Quo facto rursum ut supra sublima & cimenta, quarto vel quinto cimento cinabarim fixam invenies, quam reduc per Saturnum, & fulminetur, & habebitur ejus transmutatio: sic de reliquis volatilibus corporibus metallicis agendum erit.

6. Sexta cimentatio partis est unius solis cum altera lunæ parte, hæc plus omnibus aliis tincturæ recipit, ac citius operatur, quæ gradata fuerunt prius & fixata corpora. Sumatur cinabaris, florum æris, hæmatitis, salis armoniaci, calaminaris, sulphuris, salis communis, vitrioli, aluminis ana uncia semis, croci martis uncia una. Tria simul omnia & mixta in corpus unum exiccentur igne parumper, & imbibantur postmodum urina, tandem stratificentur cum supra dictis metallis simul colliquatis & laminatis. Ponantur ad ignem & liquescant sex horis; postea cimentum innovato, ac aliis sex horis liqueant; tertio duodecim, & quarto viginti quatuor; postremo fulminentur per Saturnum, & habebitur transmutatio. Si tamen alia metalla, ut Venerem, & Martem assumpseris, plure opus est pulvere & igne. His paucis libellum nostrum de cimentis absolvimus, quo satis ample clareque cimentationes docuimus. Quanquam & aliæ multæ descriptiones aliorum habentur, quas à nostris excludimus, eas tantum posuimus quæ magis per experientiam utiles à me compertæ sunt. Jam de gradationibus etiam aliquid audiamus ex Paracelso.

CAP. XXI.

De Gradationibus Metallorum.

Quatuordecim hoc loco metallorum gradationes ponere visum est, etsi longe plures aliæ reperiantur, eas tantum congessimus quæ certa constant experientia, & scriptu dignas esse scimus Sub triplici differentia præparatæ sunt, uti per aquas fortes, per olea, reliquæ vero per liquores.

1. Gradatio prima per primam aquam fortem fit, ad hunc modum: Sumantur vitrioli, aluminis, salis nitri ana libræ duæ: floris æris, croci martis, hæmatitis verto unus, id est, quarta pars libræ; cinabaris ℔. ß. antimonii verto unus & semis, arsenici verto semis. Omnia simul destillentur in aquam fortem, quæ purificetur & rarificetur juxta similium aquarum usum, & in ea cimentatam solvito lunam aut partem cum parte, lunam atque Venerem, & in digestione contineantur uno mense, postmodum residentiæ fulminentur, & habebitur transmutatio. Quod residuum adhuc in aqua forti fuerit, præcipitetur & fulminetur ut supra sic habetur argenti reliquum. Notandum interea singula præparari debere priusquam in usum veniant gradationum, alioqui per immunditiem plurimum impeditur omnis transmutatio.

2. Secunda gradatio per secundam aquam fortem. Hujus secundæ gradationis processus optime notandus

notandus est, ut qui majori lucro subtilitateque fiat cæteris aliis per aquas factis. Sumatur itaque salis petræ, cinabaris ana libra una; conterantur, & ex eis aqua destilletur, quam serva. Hoc ipsum feceris etiam, & sub eodem pondere cum antimonio & arsenico. Confunde simul ambas aquas, & addatur salis nitri, aluminis ana libra una. Rursum omnia simul destillentur, in modum aquæ fortis. Ad omnia metalla, quæ fuerint in hac aqua dissoluta, & in digestione manserint, magis quam sit credibile, perfectionis operationes, vires atque virtutes adimplentur, cum in ejusmodi compositionem ingredientibus, veræ transmutationis metallorum in se corporalem materiam habentium, plenæ facultates delitescunt. Tres enim istæ destillationes, aquæ suæ fortitudine tam vehementer tingunt, ut major aut vehementior in aquis fortibus operatio nulla reperiri queat,

3. Tertia gradatio per tertiam aquam fortem. Sumatur cinabaris, arsenici, antimonii ana libra semis, salis petræ libræ duæ, sulphuris libra semis. Trita misceantur, ac destillentur in aquam fortem igne violentissimo. Postmodum sumantur hujus aquæ partes duæ, aluminis communis, aluminis plumosi ana pars una & semis, vitrioli pars una, viridis æris, croci Martis ana pars semis. Hæc simul omnia destillentur in aquam fortem igne vehementissimo. Tandem ad hanc aquam omnem sumantur sui capitis mortui duæ partes, antimonii, viridis æris, cinabaris, sulphuris ana pars semis. Destillentur iterum in aquam ut prius. In hac aqua forti solvatur media pars in decem partibus, florum æris, croci martis; postmodum clarificetur aqua, & in ea solvatur metallum, ac digeratur. In remanentiis plus solis reperietur, quam bene credibile sit per artem fieri posse.

4. Quarta gradatio per primum oleum. Sumatur antimonii libra una, Mercurii sublimati libra semis. Destillentur ambo simul igne violento per alembicum vel retortum, ascendet rubedo quædam instar sanguinis & spissa, quæ tingit unamquamque lunam in solem, & hunc etiam pallidum ad supremum gradum coloris permanentis adducit per digestionem suo tempore continuatam.

5. Quinta gradatio per secundum oleum. Sumatur olei philosophorum libra una, aluminis calcinati, talci citrini (alias colcotharis citrini) ana libra semis. Destillentur igne violento. Postmodum innoventur species in priori pondere, & addatur cinabaris, viridis æris, sulphuris ana verto semis. Rursum destillentur, & postea rectificentur in puritatem aquæ; huic injiciatur luna, maneat in digestione. Residentia tandem præcipitetur, & reducta per saturnum fulminetur.

6. Sexta gradatio per tertium oleum. Sumantur sulphuris vini libræ duæ, olei lini libræ quatuor, Coquantur in compositum, & hoc in oleum destilletur, cui plus addatur vivi sulphuris; & coquatur ut prius in compositum, ac digeratur uno mense, vel duobus. Postmodum addatur salis petræ, vitrioli, aluminis, florum æris, croci martis, cinabaris verto semis. Destilletur inde quicquid ascendere volet, liquoribus amotis oleum servetur. Huic addatur suum caput mortuum, & species iterum supradictæ, simulque destillentur ut prius. Destillatum rursus affundatur fæcibus, putreficetur uno mense, ac destilletur iterum. Evacuatis postea coloribus, rubeum oleum servetur & rectificetur ut oportet. Postremo laminæ digerantur in eo suo tempore, tandem reducantur & fulminentur.

7. Septima gradatio per primum liquorem. Omnes istæ, vel oleaginosæ sunt, vel aquosæ: de prioribus priore loco dicetur. Sumatur mellis libra una, & in eo coquatur vitrioli, aluminis ana verto unus, aluminis jameni verto semis. Destilletur ex eis aqua per violentum ignem, addatur destillato sui capitis mortui, & sulphuris ana verto semis. Hæc simul in formam hepatis decocta, ac uno mense digesta destillentur, & in puritatem destillatum rectificetur. Postmodum addantur salis armoniaci, florum æris, croci martis, aluminis ana verto semis, vitrioli verto unus, antimonii fixi rubei, arsenici fixi rubei ana unciæ duæ. Trita & in destillatum injecta stent in calore diebus decem, postea separetur liquor à fæcibus ac purificetur. Huic injiciantur laminæ metallicæ, maneantque simul in mediocri digestione usque ad perfectionem. Postremo quidem reducantur & fulminentur.

8. Octava gradatio per secundum liquorem. Sumatur sufficiens aqua fortis, in qua solvatur pro tertia parte Sol, in alia Venus, & in tertia Mars. Solutiones confusæ destillentur in aquam, quæ ad suas fæces affusa destilletur iterum, affundatur ac destilletur, idque toties donec inde fiat liquor admodum spissus. Huic addantur mellis destillati & præparati partes sex plus quam prius, & uno mense digerantur omnia, postea separato phlegmate superfluo servetur liquor in quem laminæ metallorum projectæ digerantur uno mense, & postremo coagulentur in massam unam & corpus unum, hoc fulminetur, quartificetur, & fulminetur iterum, ad hunc modum invenietur optima transmutatio.

9. Nona gradatio per tertium liquorem. In aqua forti solvatur viridis æris quantum potest, addatur vitrioli & salis armoniaci ana decima pars viridis æris; uno mense teneantur in equino fimo, ac postea destillentur in aquam, refundatur ad suas fæces, destilletur, ac refundatur toties, donec inde fiat liquor oleosus, injiciantur limaturæ metallorum, & in digestione reperietur transmutatio. Quāvis hic liquor paucus sit, plurimum nihilominus metallorum juxta suam quantitatem tingit.

10. Decima gradatio per quartum liquorem. In optima aqua forti solvetur chalybis quantum potest, solutio maneat in digestione uno mense, & inde fiet compositum, & color unus. Destilletur etiam in liquorem, in quem limaturæ metallorum projectæ maneant in digestione, donec liquor incorporetur. Tum demum simul ambo fulminentur per Saturnum, & invenietur transmutatio, quæ separetur & præparetur ut moris est.

11. Undecima gradatio per quintum liquorem aqueum primum. Sumantur salis petræ purgatissimi libræ quatuor, quod à suo phlegmate repurgetur, salis communis præparati libræ duæ. Commixta simul destillentur sexies vel novies, ac toties donec ambo per alembicum in submissum vas transeant omnino. Hujus aquæ libræ duæ, florum antimonii, florum æris, florum martis, florum sulphuris ana unciæ duæ vitrioli, salis armoniaci, aluminis ana unciæ duæ & semis, mixta simul omnia maneant in digestione diebus quatuor & viginti, postmodum separentur, in aquam purissimam, in qua luna gradetur, atque metalla per digestionem, fulminentur per Saturnum, quartatione separentur, & fulminentur iterum.

12. Duodecima gradatio per secundum liquorem aquosum. Sumantur vini ardentis correctissimi libræ tres, aquæ salis petræ, aquæ salis communis ana

ana libra semis, vitrioli, aluminis plumosi, aluminis rupei ana vertones tres. Misceantur simul in mixturam, quæ sexies destilletur à capite mortuo. Hac aqua metalla per gradum fixabuntur & transmutabuntur optime.

13. Decima tertia gradatio per tertium liquorem aquosum. Sumatur Ilteris sanguinis libra una. Destilletur decies ac ter à suis fecibus, & addatur florum æris, florum sulphuris ana verto semis. Digerantur in fimo equino uno mense, postmodum injiciatur calx lunæ, ut color & substantia consumatur, postea coagulentur, & in Saturno fulminentur. In isto liquore Mercurius valgi & corporalis etiam coagulantur & permutantur pro conditione transmutationis.

14. Decimaquarta gradatio per quartum liquorem aquosum. Sumatur Mercurii vigesies à sale armoniaco sublimati libra una, florum Veneris, florum Martis, florum sulphuris, florum antimonii ana uncia una. Trita misceantur omnia simul & in aquam resolvi sinantur. Hæc aqua nullo prorsum indiget opere laboreve: nam in hanc projecta metalla, pauco tempore digesta & postmodum fulminata, mirum in modum ad suum transmutationis gradum adducuntur. Alia gradatio lunæ cum oleo Mercurii per appendicem. Fiat oleum ex Mercurio sublimato & aqua forti, multoties ut supra cohobando vel redestillando, quousque in oleum convertatur; in hoc impelle spiritus aquæ fortis igne violentissimo, postmodum imposita luna granulata convertetur in solem. Tandem regali cimentetur, & optimus erit.

CAP. XXII.

De Vegetationibus Alchemistarum.

ABsolutis gradationibus metallorum atque cimentis, ad vexationes Alchemistarum veniendum postremo loco duximus, quibus Alchemiam concludemus Paracelsi. Quid sit igitur Alchemia, inprimis dicendum: aliud certe nihil, quam perceptibilis, industria tamen, excogitatus sermo verus, quo genera metallorum ex uno in aliud transmutari docetur, juxta quem unusquisque viam sibi meliorem pro suæ mentis captu (qui rem perpendit acutius, ita metam attingit) eligere potest, ac ita hujus rei veritatem invenire. Syderum & lapidum hoc loco rationem habere maximam oportet, quia sydus est omnium lapidum formationis spiritus. Est etiam syderum omnium cælestium Sol & Luna non nisi lapis unus in seipso, terrenusque lapis à cælesti prodiit lapide, per eundem ignem, eosdem carbones, cineres, expulsiones, & easdem repurgationes; quibus lapis ille cælestis, clarus & purus in splendore suo separatus reductus est. Totus autem globus terræ nihil aliud est, quam adjectum quid, concretum, mixtum, corruptum, tritum, & iterum coagulatum, & partim in massam unam lapideum opus liquefactum, quod in meditullio sphæræ firmamenti sedem & quietem habet. Notandum ulterius lapides illos pretiosos, qui propriis nominibus à cælestibus lapidibus vel syderibus vocantur, proximum perfectionis, puritatis, pulchritudinis, claritatis, virtutis, incorruptibilitatis, & in igne constantiæ locum habere, ac in aliis lapidibus terrenis delitescere. Cum syderibus cælestibusve lapidibus maximam affinitatem habent, eorumque sunt naturæ: nam ab istis derivarunt in lapides in quibus inveniuntur. Haud secus de metallis judicandum est. Ad Alchemiam igitur non est inprimis opus aliis instrumentis, quam officina fusoria, plenis aere follibus, tenaculis, malleis, crucibulis, testis, atque cupellis ex faginis cineribus constructis. Postmodum imponantur Saturnus, Jupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, & Luna, & operentur in finem usque Saturni. Si autem metalla diu admodum in terra sepulta manserint, non solum ærugine consumuntur, verumetiam perseverantia transmutantur in lapides naturales, quorum infinitus est numerus: at paucis arcanum hoc est cognitum. Reperitur nonnunquam in terra, Gentilium vetus & lapidea moneta suis imaginibus & characteribus impressa, quæ prius metallica fuit, sed per transmutationem à natura factam in lapides versa. Quid præterea de receptis Alchemiæ, materia, vasis, &c. horumque diversitate dicendum est, uti sunt fornaces, vitra, ollæ, aquæ, olea, calces, sulphura, salia, sal petræ, alumina, vitriola, chrysocolla, atramenta, sal vitri, cerussa, terra rubea, tutia, cera, lutum sapientiæ, vitrum contusum, viride æris, fuligines, testæ ovorum, crocus martis, sapo, crystallum, creta, arsenicum, antimonium, minium, elixir, lazurium, sol laminatus, sal nitri, sal armoniacum, lapis calaminaris, magnesia, bolus armenus, & alia plura? De præparationibus, putrefactionibus, digestionibus, probationibus, solutionibus, cimentationibus, filtrationibus, reverberationibus, calcinationibus, gradationibus, rectificationibus, amalgamationibus, purgationibus, &c. quibus Alchemiæ libri sunt refertissimi; deinceps de his quæ ex herbis, radicibus, seminibus, lignis, lapidibus, animalibus, vermibus, ossium cineribus, limacum capsulis, conchis, cochleis, & pice fiunt opera? Hæc & similia quæque sunt in Alchemia remotissima quædam, imo vanissima laborum onera, quibus etiam si sol & luna fieri posset, nihilominus intentionem hanc magis quam provehant, impediunt. Non est igitur ex eis (ut vere loquar) addiscendum, quod ad artem faciant solem & lunam fabricandi; quapropter omittenda sunt omnino, quod cum quinque metallis ad solem & lunam prorsus nihil operentur. Percontari posset quispiam, quæ est igitur hæc via, breveque fundamentum absque difficultate, quibus tam cito sol & luna vere fieri potest absque fuco, cum jam neges omnia quæ passim in reliquis tuis scriptis affirmasti? Responsio tibi datur abunde & clare satis in septem canonibus infra scriptis: qui per illos intelligere nolet intentionem hanc nostrã in chemicis, frustraneus labor esset amplius tam rude & ineptum ingenium instruere velle. Non est etiam quod sibi quis insipidè persuadeat, ea tam leviter intelligere posse; verum occulto sensu melius quam aperto.

CAP. XXIII.

De Modo quærendi Metalla pariter & loco.

IN terra & lapidibus inveniendi metalla spes est incertissima, verum quia primus acquirendi modus, nulla ratione spernendus est, sed maximopere laudandus: tale desiderium hominum & appetitus, non magis quam adolescentum licitum ad conjugium amor interire debet. Ut apes enim propter mel & ceram, non sibi tamen, ad flores desiderant, haud aliter homines ut ipsæ præter omnem avaritiam, commodumque proprium, ad eruendum è terra metallum anhelare foret æquum: nam quærens quod omniũ est minimum recipere solet. Non auro solo Deus homines argẽtove, sed etiam pauperie

pauperie, sordibus & miseria donat. Aliquos etiam ad metallorum & mineralium singulares cognitiones vocavit, qui breviorem ac faciliorem solem & lunam fabricandi modum, absque fossionibus fusionibusve sunt adepti, quam ex vulgari consuetudine, pridem ex subterraneis, verum etiam ex quinque metallorum genere, per certas artes & notitias, medio tamen arte fabricatorum metallorum, ut ex Saturno, Jove, Venere, Marte, Mercurio, de quibus & quolibet separatim sol & luna fabricarunt, ex uno vero quam ex alio facilius.

Notato super his, ex Mercurio, Saturno, & Jove facile, sed ex Marte & Venere difficilè solem aut lunam fieri, possibile, tamen, sed cum additione fermenti (alias) ex magnesia & Saturno exit luna; ex Jove & cinabari purus sol oritur & luna, ex Jove, Mercurio et aquario purum aurum arietinum. Poterit etiam ingeniosus artista, qualem aliquando me vidisse memini, diligenti quidem animadversione præparare metalla, sic & ratione vera ductus, metallorum transmutationis perfectionem opere suo magis, aut regimine promoveat, quam faciant cælestium signorum duodecim, aut planetarum septem cursus; quos etiam in his observare superfluum est, aspectus, mala sive bona tempora, diem aut horam, hujus vel alterius planetæ statum prosperum, aut infelicem, quæ nec juvare possunt in Alchemiæ naturalis arte, nocereve multo minus: si verum alioqui processum, aut possibilem habeas, operare, cum libuerit; modò non ex teipso, vel tuis operationibus & intellectu aliquis defectus, planetæ syderave cælestia tibi non officiunt in hoc opere. Locus etiam rerum omnium perpetuus, temporis expers atque principii finisque, locorum ubivis operatur essentialiter; cujus nulla spes est, quod reputatur impossibile, quod etiam incredibile desperatumque videtur, mirabiliter in veritatem erumpit. Deus enim & natura nihil faciunt frustra. Notandum est apprime hoc ad Mercurium valens: Quicquid in colorem album tingit, vitæ naturam habet, lucisque potestatem atque proprietatem, quæ vitam causaliter efficit; ignis cum suo calore, vitæ hujus est origo. Quicquid è contra tingit in nigredinem, aut nigrum efficit, naturam cum morte communem habet tenebrarumque proprietatem & vires mortis efficaces. Corruptionis hujusmodi coagulatio fixatioque, terra est cum sua frigiditate. Domus enim semper est mortua, sed eam inhabitans vivit, cujus exemplum si reperire valueris, evicisti. Pingues adole verbenas, liquefactivo pulvere Mercurium unito, quod in hoc opere notandum. Sumantur salis nitri unciæ quatuor, sulphuris medietas, & aquarii uncia una. Trita simul accendantur in crucibulo cum minerali, & subsidet rex pulcherrimus.

CAP. XXIV.

De Canonibus Metallorum septem.

NOn, ut alii solent vulgares Alchemistæ, communiter de metallorum transmutatione scribere volui. Gravem admodum artem isti, processusque docent prolixissimos Sumatur antim. hoc liquefieri permittas cum sale nitro & ariete, cujus uncia semis, & solis tantundem sumatur, Jovis drachmæ tres, quibus addatur squamarum aut batiturarum Martis drachma una, sulphuris & vitrioli ana uncia una, lunæ tantum ut istius postremi, liquefiant in crucibulo cancrose, &c. Cum itaque signorum, syderum, & planetarum cælestium characteres, una cum cæteris nominibus, receptis, materialibus & in instrumentis in hac arte peritis notissimi sint, hoc denuo recensere libello superfluum esset: quamvis hujusmodi signorum, nominum & characterum usus & explicatio suo tempore non recusentur. Alius tamen hic Alchemiam quam antea tractandi modus, ex metallorum septem naturali fundamento deductus, observatur, per canones, qui licet pomposa verborum elegantia non erumpant, nihilominus in eorum consideratione, quicquid ex Alchemia spectandum est, abunde satis, & arcanorum plurima scientia continetur: ex quibus etiam per maturam speculationem admiranda resultant opera, quæ multoties antiquorum operantium philosophorum naturalium opinionibus etsi contraria, longe quoque diversa, vera tamen probatione & experimento reperta sunt. Primo nihil in hac arte verius eo quod minime cognitum est, cuique minor fides adhibetur. Occasio causaque sola difficultatis omnis in Alchemia, propter quam ad paupertatem reducuntur plurimi, reliqui vero frustra laborant, est operantum imperitia, materiarumque nimia vel pauca nimis quantitas, aut æqualitas, ex quibus omnibus, res in operationibus vel destruuntur, vel rediguntur ad nihilum. At si verus processus fuerit semel inventus, res ipsam se mutans indies ad perfectionem magis ac magis accedit. Recta via facilis, sed à paucissimis reperitur. Aliquando factum est, ut speculativus quispiam artifex aliquam artem in Alchemia per delirium suum, tanquam in labyrintho positus, excogitarit, sive quidpiam aut nihil inde consecutum sit. Nihil enim ipsum oportet facere, quo quidpiã introducatur in nihilum, & iterum aliquid oriatur ex nihilo: hoc est incredibile proverbium non utique falsum. Destructio bonum perficit, nam bonum apparere nullo modo potest propter suum occultatorem. Bonum enim haudquam bonum dum occultum est. Occultator igitur est amovendus, ut bonum libere cum claritate valeat apparere. Occultator est mons & lapis, arena terræ, meatus solis, & venæ in quibus metallum crevit. At unum quodque metallorum visibilium occultator est aliorum sex metallorum. Et quia per elementum ignis imperfecta quævis corrumpuntur, aduruntur, ac reducuntur in nihilum, uti sunt hæc metalla quinque, Mercurius, Jupiter, Mars, Venus, atque Saturnus: è contra perfecta simili non absumuntur igne, veluti sol & luna; quo fit ut in eo permaneant, & ex aliis imperfectis in quibus corrumpuntur, simul suum corpus assumant, & appareant oculariter. Qui & quonam titulorum artificio id fiat, ex septem canonibus infra positis colligi poterit, etiam cujus naturæ sive proprietatis quodlibet metallum existat, quid cum aliis operetur, ac efficere valeat in ipsorum commixtione. Verum hoc apprime notandum est, septem illos canones à quovis, licet vulgariter acutissimo lectore, prima facie lecturaque leviter minimo posse intelligi: nam lenis intellectus occulta facile non admittit: quapropter quivis horum canonum disputationibus indiget non exiguis. Plurimi sunt elati superbique spiritus, qui sibi temere persuasum habent, hæc omnia quæ libellus iste continet, intelligere, meliora se habere credunt, ista quoque spernere solent, solem videlicet inter duas lunas, & solem in parenthesi. Ut autem ea probetur sententia supra posita habet: *Unumquodque metallorum visibilium, occultator est aliorum sex metallorum?* videamus quid Paracelsus doceat in calce libri transmutationum, utpote mutuam inter se metallorum imperfe-

imperfectorum transmutationem. Ferrum igitur in cuprum transmutandi hic est modus: Limaturæ Martis coquantur in aqua vitrioli diutissime, vel ejus lamellæ cum vitriolo calcinato cimententur, aut ignitæ in oleo vitrioli extinguantur. Ferrum in plumbum sic transmutabis: Limaturæ Martis cum æquali pondere pulveris reductionis optimi permixtæ, in crucibulo cimententur una hora primum absque liquefactione, deinceps igne violentissimo liquescant, frigefacto vale reperies in fundo regulum plumbi malleabilem citra ignitionem, sed non usque adeo ut aliud plumbum cito fusibile est. Cuprum in plumbum transmutatur ad hunc modum: Albificetur primo Venus cum Mercurio sublimato, & arsenico fixo instar lunæ. Postea granuletur, & addatur ei pondus æquale sui de pulvere fusionis vel reductionis, cum quo cimentetur aliquamdiu. Postremo liquefiat in regulum plumbeum. E contra plumbum in cuprum vertitur, si laminæ Saturni cum vitriolo calcinato vel croco Veneris ut supra, cimententur, & postremo liquefiant, habebitur regulus cupreus & malleabilis. Plumbum in stannum facile vertitur, lamellis ejus cum sale de armoniaco stratificatis, cimentatis, & postremo liquatis, ut supra de aliis. Ejusmodi transmutationes etsi parvo aut nullo penitus lucro, sive detrimento fiant, usui tamen quandoque veniunt in plurimis. Huc attexere visum est, ut videatur sub manifestis quibusque metallis alia delitescere per occultationem manifesti. Ecquis dubitat sub luce tenebras occulte suppresseque fuisse cohibitas? quæ cum lucidi malitia tandem emergunt, in malum quod bonum fuit invertitur, quoniam hæc duo simul annexa bellum inter se gerunt ab eo tempore, quo primum lux à tenebris emergentibus occultata est: sed de his plus satis intelligentibus & nostris. Ad canones accelerandum esse video, quibus innotescant occulta metallorum cum vitia, tum virtutes, in quas illa vertenda sunt, fixissima quidem occultatione.

De Natura & proprietate Mercurii.

Canon primus.

OMnia sunt in omnibus occulta, unum ex istis omnibus est occultum hoc, vas corporeum, extrinsecus visibile mobileque, in quo liquationes omnes manifestæ sunt. Spiritus istius vasis est vivus & corporeus, quo fit ut coagulationes vel congelationes omnes in eo compressæ sunt & conclusæ, liquatione tamen circumvestitæ, ac velut amictu conclusæ. Nullum huic liquationi, vel ejus origini potest inveniri nomen, quo proprie vocetur. At quia calor nullus tam vehemens qui huic æquiparari possit, ignis infernalis calori comparari debet. Siquidem hujusmodi liquatio nihil prorsus commune habet cum aliis naturalis ignis & elementaris calore factis & naturali frigore coagulatis. Debilius enim est elementare frigus, quam in Mercurium inferre valeat congelationem, quo fit ut illud etiam contemnat una cum elementari calore quem effugit. Inde colligere licet, mortales quatuor elementorum vires corruptibiles, nihil addere vivo Mercurio, vel adimere posse, nec ipsum arripere. Cælestes & infernales vires elementis quatuor non obediunt, sive siccis, humidis, calidis, aut frigidis: nullum istorum operandi facultatem habet in quintam essentiam, sed quodque proprias & peculiares in se ipso vires habet.

De Natura & proprietate Iovis.

Canon secundus.

QUod manifestum est Jovis (intelligito corpus) metalla sex in se continet spiritualiter occulta, unum altero profundius ac tenacius. Nihil de quinta participat essentia, sed elementorum est naturæ, quapropter ejus liquatio levi penitus igne superveniente manifestatur, & accedente frigore simili coagulatur. Cum aliorum omnium metallorum liquationibus affinitatem habet. Nam quanto quid alteri natura fuerit similius, tanto facilius unitur illi per conjunctionem, facilior etiam est magisque naturalis propinquorum, quam remotorum invicem operatio. Remotum fallere solet, quod minime in eo videatur maximum. Hinc fit ut ad superos non anhelent homines, quia plurimum ab illis distant, quorum etiam gloriam non vident: pariter ut inferos non usque adeo reformident, quod remoti sint, eorumque status & pœnæ miseriam nemo viventium noverit, aut expertus sit actu, hac de causa nihil sit infernus. Haud secus res remotiores eo viliores habentur, quo rudiorem locum obtinent, quia pro sui loci proprietate quæque res melior evadit, vel immutatur, quod variis exemplis demonstrari potest. Proinde quanto Jupiter est à Marte & Venere remotior, & propinquior soli & lunæ reperitur, tanto magis ad auri & argenti naturam accedere videtur in suo corpore, grandiorque, fortior, visibilior, tangibilior, amabilior, acceptior, notior, verior & si quid ultra dici queat, quam in remoto. Rursus, quo res quævis remotior, eo vilior existimatur in prædictis omnibus, non alia de causa, quod semper absenti rei præferatur. Quanto propinquius est igitur manifestum, tanto remotius est occultum. Quapropter Alchemistis, diligentia maxima, spiritualis, occultus, & remotus considerandus est locus atque notandus, in quo sol & luna existunt, ac utrum optaverint, hoc in distantia quærant, pariter in propinquo videant, quo loco Jupiter stetit corporaliter, ibidem solem & lunam existere vere ac secundum examen oculariter, non ambigant. Transmutationum enim metallorum ex imperfectione sua in perfectionem, varia sunt operationum recepta, quæ unum alteri permiscere, tum ab altero purum separare docent. Hoc omne quicquid est, aliud nihil quam ablutionem, vel permutationem exhibet, experientia certa chemiæ factam, unius in aliud. Nam aurum multum Jupiter piscium, & non parum arhenti habet, Saturnus, Mercurius, & Luna imponuntur ei, & augmentatur Luna de reliquis.

De Natura & proprietate Martis.

Canon tertius

OCculta sex metalla septimum expulerunt Martem, à seque rejecerunt, corporaleque fecerunt, valorem ei minimum relinquentia, maximamque duritiem & laborum onus imponentia. Quodque suum coagulationis robur atque duritiem in istud excussit & manifestavit, colore, liquatione pariter & nobilitate sibi retentis. Difficilimum est ac laboriosum nimis opus, ex inepto vulgarique homine principem aut regem efficere. Sed Mars valida pugnacique manu dominium acquirit, regisque locum occupat. Est tamen quod caveat ab insidiis, ne

ne captivus fiat ex improviso. Considerandum igitur venit, qua ratione Mars regis locum, & Sol ac Luna cum Geminis locum obtinere queant.

De Natura & proprietate Veneris.

Canon quartus.

Alia sex metalla ex omni suo colore medioque liquationis impermanentiæ corpus extrinsecum fabricarunt. Necessarium tamen foret ad majorem intelligentiam, aliquot exemplis demonstrare, quonam pacto res manifesta per ignem occultatur, & manifestatur occulte materialiter. Quicquid igitur est combustibile naturaliter & per ignem, transmutari potest ex una in aliam formam, videlicet calcem, fuliginem, cineres, vitrum, colores, lapides, & in terram: quæ postrema rursum in multa corpora nova reduci potest metallica. Item si metallum adustum, aut ærugine vetusta fragile factum esset, metallationem ignitionibus iterum acquirit. Nam aurum multum Jupiter, & non parum argenti habet, Saturnus & Luna imponuntur ipsi, & augmentatur Luna de reliquis.

De Natura & proprietate Saturni.

Canon quintus.

De propria sua natura Saturnus loquitur: Pro suo me rejecerunt ex suo interiore sex alia metalla, deque loco spirituali truserunt à se, corruptibile corpus in mansionem etiam adjecerunt, ut quod ipsa nec sunt, nec habere cupiunt, sim id ego. Sex fratres mei spirituales existunt, quo fit ut corpus meum, quoties ignitum est, penetrent, ac una mecum igne transeant, sole & luna optimis tantum exceptis; mea namque mundantur & superbiunt aqua Spiritus meus est aqua solvens omnium meorum fratrum congelata corpora: corpus meum tamen ad terram est proclive, quicquid in me recipitur, etiam proprium fit ejus, & per nos in corpus efficitur. Mundo minime foret utile cognoscere vel saltem credere, quidnam in me lateat abditi, tum quid efficere possim; utilius vero si mecum id quod valeo facere, hoc sciret: Alchemistarum artes deserens omnes eo solo quod in me est, & ex me fieri potest, uteretur, Frigoris lapis est in me, hæc est aqua per quam congelari facio sex metallorum spiritus in esse corporeum septimum, id est solem cum luna promoveri.

Antimonium duplex reperitur, unum vulgare nigrum, quo repurgatur aurum in eo liquefactum; cum Saturno habet sinitatem, alias, est sui generis. Alterum est album, quod magnesia dicitur, affinitatem cum Jove maximam habet, cum aliis multiplicat, Mercurium commiscet lunæ,

De Natura & proprietate Lunæ.

Canon sextus.

Ex luna conficere velle Saturnum aut Martem, non est levius vel facilius opus, quam ex Mercurio, Jove, Marte, Venere & Saturno lunam ingenti lucro facere, Non est tamen utile perfecta in imperfecta, sed hæc in illa transmutare. Quænam sit materia lunæ, vel unde proveniat oportet igitur cognoscere. Quisquis id considerare nequiverit, nec lunam fabricare poterit unquam. Sed si rogetur quid sit luna? est quidem ex sex metallis spiritualibus occultis in ipsa, septimum manifestum, ut sæpius dictum est antea, alias, extrinsecus & materialiter; nam semper septimum alia sex in se continet occulta. Sex etiam spiritualia metalla non persistunt, absque aliquo extrinseco & materiali metallo; sic etiam nullum corporale metallum, absque illis sex spiritualibus locum aut essentiam habere potest. Corporalia metalla septem liquatione bene permiscentur, sed mixtura hæc ad solem & lunam est inutilis; nam in ea quodque vel fixum in igne manet, vel ab eo fugit. Exempli gratia misce quocunque modo potes Mercurium, Jovem, Saturnum, Martem, Venerem, solem & lunam, omnia simul hæc, inde quidem fiet sol & luna, quinque tamen alia non transmutatis, ut ex illis per solem & lunam, sol & luna fiat, quamvis omnia liquefacta fiat in massam unam, nihilominus manet in sua natura quodlibet hoc ipsum quod est; hæc sunt quæ de corporali mixtione judicanda veniunt. De spirituali vero permixtione communique metallica sciendum est nullam separationem aut mortificationem spirituum esse, quia spiritus ejusmodi sunt qui nunquam absque corporibus persistere possunt, etiamsi corpus una hora centies illis adimeretur & mortificaretur, nihilominus aliud sen per priori nobilius acquirerent. Et hæc est metallorum transpositio de una morte in aliam, de minori gradu in majorem & altiorem, id est in lunam, & ex meliori in optimum & perfectissimum, hoc est in solem splendidissimum regem omnium aliorum metallorum. Dicendum ulterius quod ejusmodi spiritus metallici corpus, in sua primitiva generatione per cælestem influxum acquirant, lapidem videlicet aspectu vilem, quem tusum liquefacit; corrumpit, & mortificat igne metallarius artifex omnino, tùm demum metallicus spiritus in ejusmodi mortificatione melius atque nobilius, non friabile, sed liquabile & malleabile corpus recipit, Accedit Alchemista, qui tale corpus metallicum rursus corrumpit, mortificat, artificioseque præparat, ut iterum spiritus ille metalli nobilius adhuc & perfectius corpus induat, manifesto se prodens in lucem solis aut lunæ. Tum demum spiritus & corpus metallica perfecte simul unita, sunt ab ignis elementaris corruptione tuta, nec non incorruptibilia. Est igitur verissimum, quod supra sæpissime dictum, sex metalla septimum semper generare, aut de se in esse manifestum producere, Quæstio: Si verum sit lunam & quodlibet metallum ab aliis sex originem ducere generarique, quæ est igitur lunæ proprietas & natura? Responsio: Ex Saturno, Mercurio, Jove, Marte, Venere, nihil nec aliud metallum fieri potest quam luna. Causa hujus est, quod aliorum sex metallorum quodlibet habet in se duas virtutes, quæ sunt propriè lunæ spiritus, qui (brevibus verbis) ei sic acquiritur. Nam luna consistit ex sex spiritualibus metallis & eorum virtutibus, quarum unumquodque duas habet: summatim itaque duodecim existunt in uno corporali hoc metallo positæ, quæ septem planetis, & duodecim signis cælestibus comparantur. Habet enim luna à planeta Mercurio, & ab aquario, & geminis, vel ab aquario & piscibus liquationem, & album suum splendorem. Habet etiam luna à Jove, Sagitrario & Tauro colorem album, & in igne magnam suam constantiam, Habet luna à Marte, cancris, & ariete duritiem, bonumque suum clangorem. Habet luna à Venere, geminis, & libra coagulationis mensuram & malleationem. Habet luna à sole, leone, & virgine sinceram puritatem, & magnam constantiam

constantiam contra vires igneas. Habet Luna à Saturno, virgine, & scorpione, vel capricorno corpus homogeneum, puram munditiem, & constantiam adversus ignis violentiam. Talis est naturalis cognitio exaltationis & causæ spiritus & corporis Lunæ, cum ejus composita natura brevibus perstricta.

De Natura & Proprietatibus Solis.

Canon Septimus.

Septimum ex sex spiritualibus metallis corporaliter est Sol, qui in seipso nihil aliud est quam purus ignis. Quod autem extrinsecus pulchrius, flavius, apparentius, perceptibilius, ponderosius, frigidius, ac magis homogeneum corpus visu & perceptione possideat aliis; hujus rei causa est omnis, quod aliorum sex metallorum congelationes in se continet, quibus in unum corpus extrinsecum factum est compactissimum. Ejus tamen per ignem elementarem liquatio provenit ex Mercurio, piscibus, & aquario, liquationes in se spiritualiter occultas habentibus, & in Solem operantibus: hujus exemplum est manifestissimum, cum ipse Mercurius cum Sole facilius per amplexum commiscetur corporaliter. Sed Solem post liquationem recedente calore, frigoreque superveniente extrinsecus coagulari, durum & solidum fieri, reliquorum quinque metallorum est causa, quorum naturam in se complectitur, ut Jovis, Saturni, Martis, Veneris, & Lunæ. In istis quinque frigidæ mansiones cum suis regiminibus præcipuè reperiuntur: inde fit etiam quod Sol præter ignitionem liquefieri minime possit propter jam dictum frigus. Non potest etiam Mercurius calore suo naturali, aut liquatione subvenire, nec ipsum defendere contra quinque metallorum frigiditatem: non est enim satis potens ad Solem in sua liquatione retinendum, quod obedire magis quinque debeat quam unico, cujus officium solum est ex sua natura semper fluere: hinc fit etiam ut in aliorum metallorum congelationibus agere nihil valeat, ejus namque natura non est durum aut solidum efficere, sed liquidum. Fluidum reddere caloris est & vitæ natura, frigiditas autem, duritiei, consolidationis, & immobilitatis naturam habet, quæ morti comparantur. Exempli gratia sex metalla, Jupiter, Venus, Saturnus, Mars, Luna, Sol, si liquefieri debeant, ignis calore fiat necessarium est, nivis aut glaciei quæ frigida sunt, hoc ipsum non efficient, at potius coagulabunt durumve reddent. Statim atq; metallum igne liquatum, ab eo fuerit amotum, irruens in illud frigiditas congelatum, durum & immobile per se reddit. Sed Mercurium fluere semperque vivum manere, dic quæso an calore vel frigore id efficiatur; Quicunque responderit frigida humidaque natura (ut hactenus judicatum est) fieri tum quòd à frigiditate vitam habeat, opinionis assertor hujus, naturæ nullam cognitionem habet, sed cum vulgo seductus est. Ignarum enim vulgus de quibusvis nil nisi falsum ex manifesto judicat in naturalibus; hoc etiam firmiter tenet solum quod videt carneis oculis. Quapropter est quod ab eo recedat, quicunque veritatem in his cupit cognoscere. Mercurius quidem ex frigida minime, sed ex calida & ignea natura vivit: quodvis etiam vivens est ignis, ea ratione; quia calor est vitæ, frigus verò est mortis occasio. Sol item ex seipso purus est ignis, non tamen vivus, sed durus, & sulphuris tantum colorem demonstrat; velut album rubeo permixtum in eo proportionaliter. Metalla vero frigida quinque numero, Jupiter, Mars, Saturnus, Venus & Luna, suas tribuunt Soli virtutes, juxta frigiditatem corpus ipsum: secundum ignem, colorem; juxta siccitatem, duritiem; & secundum humiditatem; ipsum pondus; item ex splendore clangorem. Quod autem Sol in ignis terrestris elemento non comburitur, nec etiam corrumpitur, efficit hoc Solis cum igne concordantia; siquidem unus ignis alterum adurere non potest, nec absumere, quin potius cum ad ignem accedat ignis, augetur validiorque fit in suis operationibus. Cœlestis ignis utique, quem Sol in terram ad operandum apud nos influit; non est talis ignis qualis in cœlo; nec similis nostro super terram existenti, sed ignis ille cœlestis apud nos, est frigidus & congelatus ignis; qui corpus est Solis. Quamobrem Sol per nostrum ignem superari nullo modo potest; hoc illi solum accidit, ut liquescat, quemadmodum nix & glacies ab ipso cœlesti Sole. Ignis igitur ignem adurendi potestatem non habet; quia Sol est ignis, qui solutus in cœlo, congelatus apud nos existit. Aurum pariter est in essentia sua triplex, primum cœleste solutum, secundum elementare fluidum, & tertium est metallicum & corporeum.

CAP. XXV.

De Calore & Congelatione Mercurii.

Mortificare vel congelare Mercurium, & postmodum in Lunam convertere velle, magnoq; labore sublimare; vana sunt opera, cum illa Solis & Lunæ existentium in ipso disparitio quædam & evanescentia tantum existant. Est enim alia longe diversa propinquiorque via, qua Mercurius parvo dispendio, laboreque minori, sine congelatione, transmutatur in Lunam. Quisque libenter hanc artem addisceret in Alchemia tam levem atque facilem; per quam brevi tempore, Solis & Lunæ plurimum extraere valeret, aliæque sibi tædio sunt scripturæ, promptitudines, & verba, quæ non ita leviter fieri declarant: quinam sibi foret agendum, hoc & ad hunc facito modum libenter audiret, operare sic, & habebis Solem & Lunam copiosissime, quibus in ditissimum virum evades. Cui sic, tantisper expecta quæso donec labore sine brevibus verbis declaretur, præmansumque tibi cadat in stomachum, ex Saturno & Mercurio brevis extruendi Solem & Lunam scientia. Non est nec esse poterit unquam hæc ars inventu factuque tam communis, atque in seipsa facilis existit. Solem (inquam) & Lunam fabricandi promptitudo, per Alchemiam levior est, quam sit necessarium aliquo documento, vel scriptis majorem facere mentionem ea, quæ de annali nive fieri consuevit. Quotquot utique Mercurium judicant esse humidæ frigidæque naturæ decipiuntur errore proprio ac manifesto convicti; ex sua namque natura non nisi summe calidus & humidus, qua de causa cogitur in suo fluxu vitaque liquidus esse naturaliter. Nam si natura sua humidus esset ac frigidus, aquæ congelatæ haberet similitudinem, semperque durus ac solidus existeret, igne quoque, ut ad congelata metalla pariter opus esset ad ipsum liquefaciendum, nullo tamen indiget, cum liquidationem & fluxum habeat ex proprio calore sibi naturaliter insito, qui continet illum in fluxione perpetua, vivumque reddit, ut neque mori, nec coagulari per se queat. Verum in his maxime scitu necessarium, spiritus metallorum septem, aut quotquot eorum

eorum mixta simul in ignem veniunt, inter se pugnā agere, præcipuè Mercurium adeò ut quisquis suas virtutes atque vires in alium exerat vincendi, liquefaciendi transmutandique desiderio. Unus alterius virtutem, vitam & formam deprædatur, aliam naturam & formam tribuit. Calore namque spiritus ejusmodi commoventur, ac per suos vapores excitantur ad operandum inter se mutuam transmutationem ex una in aliam virtutem, usque dum ad perfectionem & puritatem ventum sit. At quid cum Mercurio tandem agendum esset, ut humiditate & caliditate prorsum ademptis & illarum loco maxima frigiditate penitus introducta, congelaretur, consolidaretur, & omnino mortificaretur? Hoc fac ut sequitur: Sumito purum E Venerem Z. Mercurium R. T. Venerem CXPCX Mercurium R. quibus impone Mercurium optime conclusum, & suspensum loci coagulationis medio viginti quatuor horis, id est, uno die naturali. Ad hunc modum aufertur à Mercurio calor cœlestis, & per caliditatem extrinsecam, & frigiditatem intrinsecam, Saturni & Lunæ (quæ sunt ambo frigidæ naturæ) frigiditas ei tribuitur, unde Mercurius tandem congelari, consolidari & indurari cogitur. Proinde notandum, frigiditatem (qua Mercurius indiget in sui consolidationem & mortificationem) sensu minimè perceptibilem extrinsecο, velut nivis aut glaciei, sed potius extrinsecus calidum quid apparet. Haud secus de calore Mercurii, quo fluit naturaliter, judicandum est, non esse caliditatem extrinsecus perceptibilem, ad nostrarum qualitatum similitudinem, imo potius ut maxima frigiditas apparet. Unde Sophistæ (gens inexperte loquax) asserunt eum esse frigidæ humidæq; naturæ: quo fit etiam ut illum non aliis quàm calidis rebus coagulare studeant, quibus tamen fluidiorem effici, quam solidum esse cupiant, suo damno tandem indies experiuntur. Cæterum Alchemia vera, quæ unica tantum arte Solem aut Lunam ex quinque metallis imperfectis fabricare docet, aliud receptum non admittit, præter illud quod ad hunc modum & verissimè loquimur. Solùm ex metallis, in metallis, per metalla, & cum metallis, perfecta metalla fiunt: nam in aliis rebus est Luna, & in aliis Metallis est Sol.

CAP. XXVII.

De plana hujus Artis Manifestatione.

Cum Cœlum aut Sphæram Saturni cum vita currere feceris super terram, impone planetas omnes aut quos volueris, ut Lunæ tamen nimium non adsit, sed minus aliis ejus adjiciatur. Currere permittas omnia tantisper donec cœlum Saturni penitus evanescat. Hoc pacto manent omnes planetæ consistentes ut, ipsorum antiquis & corruptibilibus corporibus mortuis, novum, perfectum & incorruptibile corpus induerint: hoc ipsum est spiritus cœli, à quo planetæ dicti rursum corporales ac vivi fiunt, ut prius. Novum hoc sumito corpus à vita & ex terra, quod serva hoc est Sol & Luna. Habes ad hunc modum artem omnino manifestam ac integram. Si nondum ipsam intelligas, aut scias, bene est: nam ita manere debet non vulgariter palamque fieri cunctis indifferenter.

De Genealogia Mineralium ex Paracelso.

Præfatio ad Lectorem.

Quanquam ordo videtur expetere prius de generatione mineralium & metallorum tractarè quam de transmutationibus: Attamen quia non dilucidius Theorica potest, quam à sua Prattica percipi, è re studiosorum hujus artis fore putavi, si ab opere primum aggrediantur. Maxime quia Chemia non verbis, sed elaboratis rebus duntaxat adimpletur, ut reliquæ omnes quotquot in usum & necessitatem hominum veniunt artes, quarum etiam habitus usu contrahitur magis quam ullis demonstrationibus. Licet ista plurimum faciant in confirmationem eorum qui jam provecti sunt potius quàm initiatorum: Istis tamen à principio maximè prodest, manum in pastam (ut aiunt) mittere, ac sensim ab annotatis erroribus addiscere. Siquidem absque his nemo vel facillimam unquam artem didicit. Pariter & Chemiam assequi nullus facile poterit, qui prius in ea non errarit sæpius donec probe teneat. Item nunquam ingredi veram semitam continget, usque dum à devio gressu gradum ad metam revocet, erroresque suos ab imitatione operum naturæ corrigat. Ab hac statim discere non ita facile fuerit, cùm deficiant objecta chemica naturalibus comparanda. Proinde Chemiam artificialem naturali præmittere visum, quo periclitantes in hoc opere ad mineralem Genealogiam, tanquam ad anchoram, revocemus. Quam etiam in hanc rem annectere Chemicis, visum est opportunum atque necessarium.

CAP. I.

De Generatione Mineralium.

Cum Antiquorum scripta de generatione mineralium accuratissime perlegissem, deprehendi ipsos ultimam illorum non intellexisse materiam, & per consequens multo minus primam. Siquidem ut cujusque rei probe sciatur initium, finis apprimè debet innotescere. Primum omnium igitur ultimam nobis materiam proponere decrevi mineralium, unde facile primam intelligetis ex qua ducunt originem. Exemplum prius adducamus ex medicina, qua morbus ab exitu cognoscendus, & non ab initio in qua nulla scientia, quod per cœcitatem introductum fit, etiam cœcum esse oporteat; finis vero visibilis ab exitu, ad quem tendere percipitur tanquam ad scopum sibi propositum. Proinde res omnis melius cognosci non potest, quam dum optime scitur in quem finem à Deo creata sit; alioqui facilè continget, ut ejus creaturæ Dei verus usus in abusum abeat. Quicunque igitur opus aliquod ex aliquo suscipit, hoc ipsum ex quo, radicitus cognoscat oportet, ut ex præscripto Dei perficiat ordine, ne propter materiæ non perfectam cognitionem, aut quandoque nullam, secus eveniat, ac diaboli potius opus efficiatur ex abusu materiæ, & instrumentorum. In rude satis exemplum sit: quid securis vel dolabra, lignumque vel alia materia quævis, in manu his uti nescientis prodest, alioque tendere possunt, quam in istorum vastationem: is autem in manus assumere potest ac debet qui novit ex instrumentis & materia licitum & honestum opus fabricare, quod cedat in utilitatem proximi, servata in suum usum ad quem à Deo data fuit materia. Deus enim omne quod

quod creavit, hoc ipsum etiam cum habere possidereque voluit, cui veram usus ejusdem rei notitiam dedit: huic applicare se debet omnis qui se vocatum ad id in propria conscientia percipit, hoc pariter addiscere, non alienum quid usurpare phantasticum à diabolo suggestum. Rerum autem ultimam discito materiam ac primam ab igne hic enim ut clavis arcam referat, ille quodvis occultum in quovis manifestum facit. Est igitur hoc loco rerum ultima sua materia, in quam per ignem sunt omnino resoluta, ut tandem inter tria universalia prima, de quibus variis locis disserui, primum ac prædominans cognoscatur. Exemplo sit metallum igne dissolutum, primum statim initium suum patefacit esse mercurialem aquam, & non sulphur, quoniam ejus resolutio non flagrat resinarum instar: demonstratur etiam non esse sal quia resolutionis ejus primum judicium non est friatio præter liquationem & flagrationem quemadmodum terrenorum & lapidum esse videtur. Habet nihilominus omne metallum in se sulphur & sal, sed principem locum in eo tenet Mercurius: sic de cæteris mineralibus. Verum ita visum est Deo creare aquam elementum, & indies ex eo producti mineralia quævis ad usum hominum, ut mater esset illorum, in qua tanquam in sua matrice mineralis ignis, similiaque sal & Mercurius, coquerentur in metalla, lapides, ac mineralem omnem substantiam, etsi fœtus matri dissimilis existat: ad hunc modum Altissimus cuncta creavit in sua natura, ut ad aliud aves in aere, quam pisces in aquis: sic de reliquis omnibus, quæ divinæ suæ voluntati solum committenda sunt, qui facit omnia ut sunt, esseque voluit ab æterno quæ facit. Ut igitur aqua metallico suo fœtui non est similis, neque filius matri, non aliter ipsa terra lignum est, & non lignum quod ex ipsa tamen est: eadem ratione lapis & ferrum fiunt ex aqua, quæ talis sit aqua, qualis & quæ ipsamet non existit, terra similiter fit id quod ipsa in se non est: sic & hominum oportet fieri, quod ipsemet non existit. In summa, quicquid in suam ultimam materiam transire debet, aliud oporter fieri quam fuit ejus principium, quodvis in suo genere varium atque diversum, etiam ex una matre. Sic Deus in omnibus unus esse voluit, item unam esse omnium primam & ultimam materiam; talis est, ac tam admirandus rerum primus artifex, qualis nunquam fuit antea, nec unquam futurus est alius. Ut autem de matre mineralium aqua videlicet audistis adhuc, in sequentibus docebimus amplius male, perperam quoque scripsisse veteres illam esse terram, quod nondum vere demonstrasse potuerunt.

CAP. II.

De ultima & prima Materia Mineralium.

PRimum principium apud Deum fuit ultima materia, quam ipse primam effecit, ut fructum, qui alium fructum produceret: illa ipsa habet semen: hoc semen est in prima materia. In ultima similiter mineralium materia facta est materia prima, id est in semen facta, quod semen est elementum aquæ quod resolvit, ut sit aqua. Ad hoc naturæ commisit, vel ordinavit in ea, ut materiam ultimam produceret, ea quidem est in aqua. Sumit ergo natura quod est in aqua sub sua potestate ac separatione, quodque ad metallum pertinet segregat in metallum, quodlibet per se; sic de gemmis, lapidibus, magnete, idque genus aliis in sua natura quodque seorsim & in sua specie. Quemadmodum enim Deus tritico suum tempus in messem ordinavit, autumnum bellariis, ac similibus in suis elementis, haud secus elemento aquæ voluit esse proprium suæ messis tempus & autumni: quibusvis quoque rebus aliis in suo genere sua præfixit fructuum collectionis tempora. Est itaque elementum aquæ mater, & semen, & radix mineralium omnium, & Archeus in ipsa est is qui singula disponit ordine quodam, ut unum quodque deveniat in ultimam suam materiam naturalem, quam tandem homo recipit in primam suam materiam artificialem, id est: Ubi natura desinit, ibidem ars hominis incipit; nam illius ultima materia, hominis est prima: rursus corruptio naturæ per artem: hominis est ultima materia. Tam admirando creavit opificio Deus primam naturæ materiam aquam, adeo mollem substantiam atque debilem, & ex ea tamen fructum solidissimum metallum, lapides, &c. ut ex mollissimo durissimum, & ex aqua ignis proveniat supra captum intellectus humani, non tamen supra naturam. Etenim Deus admirabiles fœtus creavit ex ea matre ut apparet in hominibus si conspiciantur etiam in sua matre, quisque reperiretur peculiaris ingenio proprietateque, non juxta corpus, at pro sua conditione complexionis.

CAP. III.

De Agro, Radicibus & Arboribus Mineralium.

CReavit Altissimus elementum aquæ, ut esset velut ager in quo radices arborum mineralium ex suis seminibus ortæ figerentur, ac inde truncus & rami protruderentur in terram, ut infra latius. Separavit igitur à reliquis tribus, ut non in aëre, non in terra, neque in cælo, sed per se liberum corpus existeret in inferiori globulo positum, ut sit supra terram, & in ista centrum habeat in quo fundatum est, tam admirando creatum ordine, ut una cum terra hominem deferre debeat, ut super aquã velut, in aliqua navi gestus ambulet, eaque potiatur: item quod mirabilius, circum globulum quaquaversum lata non decidit extra suos limites, etsi pars antipodum pendere nobis videatur, & illis nostra, nihilominus utraque supina jacet, ac tota sphæræ suæ superficies, ubivis locorum consideretur, ut si fovea quæpiam imaginetur perpendiculariter in abyssum suæ profunditatis & exaltationis sui centri, fundum non inveniat, nec etiam à terra sustentatur, sed longe mirabilius quam ovum in suo cortice, quo caret omni, continetur. Generationes igitur omnium mineralium ex elemento aquæ protruduntur in terram, quemadmodum ex elemẽto terræ fructus omnes in aërem, ut in terra nihil præter ipsam radicem maneat: non secus metalla cuncta, sal gemmæ, lapides, talcum, marcasitæ, sulphura, & similia quævis, ex sua matre aqua in aliam matrem subintrant nempe terram, in qua perficitur arborum suarum operatio, radicibus terræ, perficiuntur in aëre; pariter & quæ in aquis originem ducunt, in terra prorsum adimplentur per naturam in suam ultimam, ut illa, materiam. Hac opinione seducti veteres, quod viderent in terra metalla reperiri, non ulterius animo progressi, tam enormiter de mineralibus scribentes errare non putarunt; cum tamen ex terra nihil aliud crescat præter lignum; frondes, flores, fructus & herbas: quod reliquum est, ex aqua nascitur. Non aliter fabulari contingeret ac inepte loqui eum, quicunque assereret producta

producta terræ ex aëre sumsisse originem, quia in isto sunt ac perficiuntur cum radices in terra videat. In aquis vero mineralium radices carneis quia non vidit oculis, etiam negabitur illas in terra defixas. Talis est Græcorum Physica, scilicet ex manifesto solum deducta, non occulti videns mentaliter ab experimento: figmentum est otiosorum hominum de rebus naturalibus ex oculo garrire duntaxat præsumentium, & non operari ut examinentur occulta sub manifestis, quæ semper & in omnibus opposita sunt.

CAP. IV.

De Fructibus & Messe Mineralium.

HAud aliter quam terræ fructus omnes super terram, & in aëre suam messem & autumnum habent in sua generatione, juxta prædestinatum terminum; aquei fructus mineralia videlicet, suo leguntur maturitatis tempore. Germinante siquidem radice minerali primum, exurgunt in suum truncum & arborem, id est in corpus ex quo mineralia vel metalla tandem producuntur, quemadmodum nux aut cerasum non immediate nascitur ex terra, sed primo arbor, ex qua, demum fructus generatur; natura similiter in elemento aqua mineralem edit arborem, id est corpus aqueum: ista nascitur in terra, hoc est, terræ poros replet, quemadmodum aërem implet ipsa terra. Ex ea demum fructus enascuntur juxta naturam atque proprietatem suæ speciei; ad extremitates ramorum, copiosius parcius ve, ut in evidentibus contingere solet superficialibus arboribus. Quærenda primum est igitur arbor aquea, tandem fructus ejus, disciplina per exemplum ab agricultura terræ non inepte sumta, ad hunc nempe modum. Nonnullæ visibilium arborum suos fructus conjectos edunt, uti castaneas nuces sub spinoso cortice, juglandes sub amaro viridi, & sub isto contegitur ligneus, sub quo rursum amara membrana, tandem sub ista nucleus. Itidem in mineralibus evenit; quorum nuclei, metalla videlicet, à suis corticibus, ut illi, separandi sunt. Aliæ nudos fructus proferunt, ut sunt pruna, cera, pyra, poma, racemi, &c. à quibus nihil separatur; aqueæ similiter aliquot arbores aurum suum, argentum, corolla, & id genus alia metalla producunt libera nudaque, juxta conditionem atque naturam aquæ. Ut etiam à cortice cognosci potest quid in vel sub ipso latet, uti spiritus à suo corpore; non secus in mineralibus cognoscitur metalli spiritus occultus sub suo corporeo mineralive cortice. Spiritus autem aquei elementi corpus efficit, aliud tamen in minerali, in fructu item aliud. Quamvis igitur aurum in corpore minerali sit, nihilominus illud corpus est nullius momenti, quapropter venit ab auro separandum ut impurum, at auri corpus est purum. Sunt igitur in minerali duo corpora, quorum unum est fructus corpus auri purum, cui spiritus ejus incorporatus est inseparabilis. Fructus itaque primum ab elemento in arborem introducuntur uti spiritus in corpus impurum, & cum isto demum in terram, nobile purumque. Idipsum videtur in homine, cui duo corpora contigerunt, corruptum unum, alterum vero incorruptum, quod cum isto fit æternum conjunctum, imago Dei videlicet, propter quam potissimum differt ab omnibus aliis creaturis.

CAP. V.

De Morte Elementorum, & præsertim Aquæ.

MOriuntur etiam elementa propter corruptionem (quemadmodum & homines) in seipsis. Ut Aqua quæ suimetipsius mors existit, proprios fructus siquidem ipsa devorat ac absumit, non secus ac terra suos. Quicquid enim ex ista nascitur, iterum in eam rediens absorptum evanescit, instar temporis præteriti per hesternas dies & noctes abeuntis, quarum lucem vel tenebras videre nunquam licet amplius: nec propterea ponderosior hodie quam heri, vel drachmula facta, post annos mille sub eodem pondere semper, ut edit, absumit etiam æqualiter. Mors autem aquæ est in ipsius proprio elemento, in magno termino & aquæ centro mari videlicet, in quo fluvii omnium aquarum & quicquid in ipsum defluit, moritur & consumitur, velut ab igne lignum. Flumina siquidem non sunt elementum aquæ, sed fructus ejus elementi nempe maris, à quo ducunt originem, & in quo vitam & mortem accipiunt.

CAP. VI.

De Morte Arboris Mineralium.

POstquam natura mineralium radicem arboris in centro suæ matricis plantaverit, sive ad metallum producendum lapidem, gemmam, sal, alumen, vitriolum, fontem salsum, dulcem, frigidum aut calidum, corallum, sive marcasitam, & ejus truncum, in terram protruserit, hic per diversos ramos spargitur, quorum substantiæ forma, ramorum atq; caudicis, liquor est non in modum aquæ, non olei, non luti, neque mucilaginis, at non aliter intelligendus, aquam de ligno ex terra nato, quod non est terra, nihilominus ortum ex ea. Extenduntur ad hunc utique modum, ut ramus ab alio distet intervallo duorum triumve climatum, totidemque regionum: à Germania nonnunquam in Hungariam & ultra: variarum sunt arborum ejusmodi rami per totam terræ sphæram implicati, tanquam in humano corpore venæ distenduntur in diversa membra à se mutuo distantia. Fructus vero per extremitates locustarum ab ultimæ natura materiæ protrusi, mox atque in terram deveniunt, momentanea fit ipsorum coagulatio, tum demum expulso toto fructu suo moritur, hæc arbor exiccationeque prorsum absumitur in terra suo fœtu relicto, postmodum juxta naturæ conditionem adest alia recens. Mineralium itaque materia prima consistit in aqua, estque solum in ea sulphur, sal, & Mercurius mineralia, quæ spiritus & anima sunt ejusdem elementi, continentes in se omnia mineralia, metalla, gemmas, salia, cæteraque id genus alia, tanquam in sacco semina diversa, quæ in aquas effusa natura deinceps quodque semen ad suum proprium finalemque fructum dirigit, ac indefesse disponit juxta suas species atque genera. Hæc & similia prodeunt ex vera Physica, veræque philosophiæ fontibus, ex quibus, per admirandorum operum Dei meditativas contemplationes, oritur summi conditoris ejusque virtutum germana cognitio, in philosophantium animis oculisque mentalibus, non minus quam carneis manifesta lux apparet, illis occulta fit manifesta. Sed Græcus ille Satan in philosophicum agrum veræ sapientiæ, lolium salsumque suum semen insevit

Aristotelem,

Aristotelem, Albertum, Avicennam, Rasim, idque genus hominum inimicorum Dei lucis, atque naturæ, qui totam physicam sapientiam perverterunt, ab eo tempore quo Sophiæ nomen in Philosophiam transmutarunt.

CAP. VII.

De Variatione primæ Materiæ mineralium, pro diversitate specierum & individuorum ejus, deque variis Coloribus, &c.

Diximus antea materiam primam in sua matre tanquam in sacco quopiam existere, compositamque ex tribus in unum concurrentibus. Verum tot sunt Mercurii varietates, salis atque sulphuris, quot fructus & quam varii sunt in mineralibus. Aliud enim sulphur habetur in plumbo, ferro, auro, &c. in saphiro, gemmis aliisque lapidibus, marcasitis, atque salibus; item aliud sal in metallis, salibus, &c. similiter de Mercurio judicandum, alium in gemmis, alium in metallis existere, præterea pro horum compositione diversa reperiuntur individua sub eadem specie: nam aurum quandoque reperitur aliud altero gravius, coloratius: sic de reliquis. Proinde tot sulphura sunt auri, salia, & Mercurii diversitates auri ac aliorum, quot gradus majores atque minores, nihilominus omne quod particularitatem in ipsis recipit ex subjecto, sub universitate semper continetur unius & ejusdem sulphuris, salis, & Mercurii in universali natura mysterialiter comprehensorum. Ad hæc natura pictori cuipiam similitudine comparari posset, qui ex nonnullis paucisque coloribus infinitas imagines fingit, nullam alteri similem omnino, hoc solo differunt, quod natura vivas producit, ille vero hanc imitatus, easdem repræsentat oculo, sed mortuas. Colores autem naturales omnes proveniunt ex sale naturæ, in quo consistunt, una cum balsamo rerum & coagulatione: Sulphur exhibet corporum substantiam, & ædificationem: Mercurius vero virtutes & arcana: solus Deus vitam tribuit omnibus, ut ex unoquoque fiat, quod inde fieri prædestinarat ab æterno, quod & in quo sibi complacuit voluitque sic esse omnia. Quicunque igitur corpora naturalium volet cognoscere, discat à sulphure naturali, quod inprimis optime cognitum habeat; si colores naturales, fundamentum ex sale quærat: si autem virtutes rerum scire desiderabit, arcana scrutetur ejusdem rei Mercurii, cujus vires cognoscere cupit, oportet. Hæc omnia simul in unum complectitur ipsa natura, separat, unicuique suum distribuit, aufert, coloresque delet. Considerate quæso tantillum seminis granum, nigri, vel spadicei coloris ex quo nascitur ingens arbor, producens tam admirandum in frondibus virorem, in floribus tam varios colores, & sapores in fructibus pro multitudine tam diversos, idipsum in reliquis omnibus productis à natura, hanc in suis mysteriis tam admirandam, ac opulentam reperies, ut satis habeas quod per totam vitam in hoc libro solo physices addiscas, omni relicta papyro. Si Deus igitur per naturam se nobis cernendum tam potentem, tamque sapientem præbet, quam abunde gloriosiorem se menti nostræ per sanctissimumSpiritum suum patefaciet, modo quæramus eum. Hæc est via salutis quæ ducit ab inferioribus ad sublimiora, hoc est in viis Domini ambulare, videlicet in admirandis ejus operibus versari, & voluntatem suam, quantum in nobis est, esseque debet ac potest, exequi. Hæc mihi (Paracelsus inquit) Academica fuit, non Athenæ, Parisii, nec Lutosa, Tolosaque minus, aut Dolosa quævis alia schola; postquam dolosos multos legissem doctorum libros, ad hunc solum me contuli, ex quo didici omnia quæ scribo scioque vera, ac ita se habere. Fateor tamen esse longe plura quæ ignoro, suo tempore tamen emersura, Deo dante. Nihil enim tam occultum, quod non revelabitur quum volet Omnipotens. Hoc scio tamen post me venturum unum istius scholæ discipulum, qui nondum vivit, hic multa patefaciet.

CAP. VIII.

De naturali Dispensatore Mineralium, & subministris ejus.

Quemadmodum in mineralium artificio per homines, ad ipsa cum præparandum, tum in usum adducendum, non unus tantum, sed plures successive requiruntur, eorum tamen unusquisque peculiare donum habet officii. Quid enim prodest minera è terræ visceribus eruta, præter suum separatorem, præparatorem, aut liquefactorem? quid hic rursum absque fabro? nihil item iste potest absque aliquo emtore, nec iste præter eum qui metalla novit in usum adaptare. His omnibus non indiget ipsa natura, sed suis tantum, ut sunt primo dispensator mineralium Archeus, qui ministros sub se, naturæ minister ipse hos habet, primum, qui corpoream exhibet materiam in quam cadat operatio, videlicet Sulphur minerale hujus aut alterius conditionis atque naturæ: secundum, qui proprietates ac virtutes fabricet ac operetur in præjacentem materiam, ut puta Mercurium; tertio vero, qui per compactionem & coagulationem singula simul coadunet in unum corpus, Sal nempe confirmatorem operis. Hæc omnia simul in unum congesta, & in Athanore suo conclusa decoquit Archeus non aliter quam in terra semen, necdum in ista solum, verumetiam inter se mutuo decoquuntur ad hunc modum. Sulphur aliis duobus subdit corpus suum, in quod operentur quicquid volent ac ad eum finem perducant, cui destinatum est id quod inde fieri debet. Accedit Mercurius cum suarum virtutum proprietatibus, hic decoquitur ex aliis duobus. Ejusmodi decoctionibus adimpletis omnium, tum demum incipit operari sal in alios sibi consocios & in seipsum, primo condensando, postea congelando, & postremo coagulando confirmat opus ad autumnum suum, & messem, ut nihil desit præter messorem & fabrum. Brevibus igitur totam mineralium genealogiam perstrinximus, reliquum erit ut singulorum vires atque virtutes, cum ad Alchemiam, tum ad Medicinam peculiariter ac breviter etiam audiamus, quantum, de his cognosci oportet ad supradictas facultates. Admonitos interea lectores velim, ut tantisper aliorum corrupte nimium de his & per somnia duntaxat fabulantium seorsim ponant opiniones, donec istos videant sola papyro, & non natura doctos, à sibi similibus, & eadem Minerva literate non experte doctis existimari solum, aliis vero tales quales etiam sunt apparere. Sin minus videre velint, resumere poterunt quod eos adhuc ponere volebam, ut saltem absque perturbatione tenebrarum mortis, vitæ naturæ lucem facilius ac sincerius perciperent. A primis itaque mineralium principiis incipientes (quæ salia sunt) per singula discurremus in finem usque metallum videlicet.

CAP. IX.

De Virtutibus atque proprietatibus Salium in Alchemia & Medicina.

EO necessitatis hominem adducere per naturam voluit D. O. M. ut absque sale naturali vivere naturaliter nequeat. Proinde hoc opus habet in omnibus cibis. Etenim sal naturæ balsamum est, quod corruptionem arcet calidi Sulphuris cum humido Mercurio, ex quibus homo naturalis compactus est. Cum autem oporteat illa prima conditi condentia, quodque sibi simili nutriri, necessario sequitur hominem uti debere cibis ardentibus ad sustentationem sui sulphuris interni: humidis ad Mercurium nutriendum; item salsis ad sal in condenti facultate conservandum. Virtus ejus conservationis in eo maxime conspicitur, dum carnes emortuas a putredine diutissime conservat, quanto magis vivas præservabit judicare facile fuerit. Ut ad ejus genera tandem veniamus, tria potissimum habentur ad usum vitæ hominis idonea, Primum horum est sal marinum, secundum est fontanum, tertium vero minerale. Maxime conducens sanitati fontanum est, secundo loco minerale, postremo vero marinum: hoc & primum excoquuntur arte, reliquum autem à natura sola coctum est. Hoc & marinum sub muriæ naturam non comprehenduntur at illud quod excoctum est, in eam primum vertitur priusquam separatum sit ab aqua in sal coagulatum. Duæ sunt igitur nobis proponendæ salis descriptiones, una de muria, altera vero de integrè finito sale. Primo tamen omnium consideranda venit communis quædam cuilibet sali correctionis conditio, ad hunc modum. Ubicunque sal non intervenerit cibis, in his etiam nulla correctio, quos quidem si stomachus receperit, decoquere minime potest; nam ex sale virtus est expulsiva, in secessum vel in urinam; quæ duo nisi conserventur in ordinato suo cursu motuve naturali, frustrata sunt omnia vitæ facultatum officia suis conatibus atque viribus expulsionis. Etenim sanguis natura propria salsus, insulsum non recipit nutrimentum, quod forte si recipere quandoque sit coactus maxima quadam inedia, hoc in corruptionem abit. Ut igitur evitetur hoc vitium, ordinatum fuit alimentariis cibis sal addititium, ne meatus naturales obstruantur, membraque suis debitis fraudentur nutrimentis. Præterea latet in sale resolutiva quædam facultas, oppilationes in poris accidentaliter contingentes aperiendi, ac per resolutionem in urinam expellendi. Nam urina cum sit sal cruoris tantum, id est, sal duntaxat ex sale naturali, quod naturale cum sale microcosmico associatum per conjunctionem, simul ambo maxime faciunt ad expulsionem excrementorum. Verum enimvero conjunctio naturalis hæc, haudquaquam probe fieri potest, nisi per justam quantitatem usus alimentarii salis temperetur, alioqui facile per oppilationem alicubi consistunt, hærentque. Quapropter cuivis medico scitu dignissimum, sali utique medicinæ jus suum inesse, præsertim ubi naturale sal expurgati cupit, ut salis paulo copiosiorem usum præscribat, maxime gemmei, qui præ cæteris omnibus facultates habet naturale hoc sal exire moliens, expellendi. Spirituum igitur salis in tribus jam allegatis speciebus operationes diligentissime sunt observandæ per usum qui nedum in his, aut in aliis omnibus oculos magis aperit quam litera quævis, vel descriptio.

CAP. X.

De Muria.

NUperrime duarum salis descriptionum feci mentionem, muriæ, videlicet, atque sicci salis. De Muria primum est quod sciatur, huic inesse vires maximas exiccandi quascunque superfluas humiditates, imo plus una hora quam siccum sal uno mense valeant; quamvis etiam illud reductum sit in muriam, non tamen potest unquam præstare quod naturalis, utpote humidam curare podagram, hydropisim, humidosque tibiarum quoscunque tumores aliosque, ac summatim leprosos liquores non naturales consumere, si postquam à colore suo temperata fuerit, ut æger insidere tanquam balneo queat absque læsione. Muriæ perfectionis experimentum ovo in ipsam injecto fit supernatante. Animadvertendum tamen est, ejusmodi balneum nonnisi obesis natura proficuum esse corporibus, macie tamen attenuatis a natura, minime consulendum, quod nimium exiccet. Si forte post unam aut alteram balneationem redirent humores, in iis locis commorari, quibus muriarum & salis ejusmodi fiunt decoctiones, consultissimum erit.

CAP. XI.

De Sale sicco.

SIccorum salium sunt variæ species, uti communium cibariorum, gemmeorum, lapideorum, terrenorum, & per conos congelatorum, quorum omnium communem notato virtutem. Quodlibet istorum admixtum sulphuri ac vulneribus applicatum, cum in emplastri modum, tum in lotionem, illa tuetur à vermibus, quos etiam jam antea innatos pellit, ut non nascantur amplius. Etenim sola mundatione media, natura per se nullo alio interveniente medicamento sanat vulnera, nisi venenata complexio quæpiam sit obstaculo quo minus liberè naturale balsamum operari queat. In ejusmodi salibus etiam ulcerum cura non exigua consistit, scabierum omnium ac similium, si resolvantur in balneis; muriæ vires tamen longè sunt potentiores, quæ salibus etiam in ipsa dissolutis adaugeri possunt ad externa multa vitia curandum, alopeciam, & id genus alia, maximè si salia hæc per additionem correcta sunt, aut viribus aucta ad hunc modum videlicet. Salis sicci, & salis urinæ ana quantum voles duabus horis una calcinentur, & postmodum resolvantur muria, vel per se humido frigidoque loco muriam exhibebunt artificialem paulo minus validam naturali, in chirurgicalibus extrinsecis, curis, verum in aliis ut intrinsecis longè debiliorem. Salia quæ dicta sunt, in nullis aliis rebus invenientur unquam, etsi decoquatur ex istis alcali; hoc non est simile sal antea narratis, sed alcali rerum naturale sal corporeumve dicitur, quod à salibus nutrimentorum alitur in humano corpore, vel à præcedentibus siccis etiam, & maxime nutritivis. Ad Alchemiam verò fit aqua salis ejusmodi salibus calcinatis in spiritum prolecta, quo solvitur aurum in oleum, ac ab eo separatur, ut maneat optimum ac potabile, vel poculentum aurum. Antequam ad finalem istam executionem deveniat, nihilominus ut audivimus resolutum, aurifabris ad argentum, & ferrariis fabris ad ferrum inauranda,

inauranda; præclarum est artificium, constansque thesaurus, modo per chemicam artem illud præparare norint. Notandum etiam de puro sale per naturam solam congelato, vel in conos, vel in sal gemmæ, hoc ad argenti cimentationes communes maximè congruere, malleabile metallum reddit præter consuetas ignitiones. Idipsum efficit in cupro per cimentum in regulum adducto.

CAP. XII.

De Sale Nitro.

EST & aliud salis genus quod nitrum dicitur compositum naturaliter ex naturali corporum animalium sale, & salibus nutrimenti simul in corpore conjunctis, à quo jam unum ex duobus facto superfluitas in urinam decocta; & in terram decidens coquitur iterum suo tempore, magis ac magis uniuntur, ut inde sal unicum atque perfectum resultet, chemistica separatione per decoctionem artificialem à sua terra, in conos vel glebas apparens manifestè clarum & perspicuum: si benè separetur à superfluo sale nutrimenti nondum ab animali concoctione digesto, quum in urinam expelleretur. In Alchemia præsertim hujus usus est frequentissimus. Recensere supervacaneum foret, quantam in eo violentiam experientia prima perniciosissimo eventu compositione cum sulphure, demonstrarit in pulvere bombardico, è qua terrenum, fulgur meritò vocari posset. Non aliter ex sale liquoris terræ, quod naturale ballsamum est universale, quo res omnes conduntur in sui compositione; tandem ex illo particulari per resolutionem rerum in terram iterum revertenti, nascitur ut supra sal unicum, quod postea per poros terræ colans in conorum glaciei formam coagulatur adhærens petris, unde nitri nomen in sal petræ commutavit. Neutrum tamen ad internam medicinam usque adeò idoneum, nisi ad conciliandam obesis corporibus maciem, nec sic quidem admodum tutum remedium, nisi cum sale cupri permisceantur duo vel tria per extractionis opus, & in unum conveniant ad suum usum.

CAP. XIII.

De Vitio Salis nutrimenti.

SAl omne cibarium quod à stomacho digestum non fuerit, & per expulsionem devenerit in intestina, nisi transitum faciat, colicam, iliacamve passionem generat curatu præ cæteris difficilimam. Corrosiva sua natura nonnunquam intestina perforavit, ut ex anatomia visum est. Si tamen in stomacho manserit inexpulsum, orexes & arsuræ, nec non aliæ plurimæ stomachi passiones exoriuntur in orificio. Evenit etiam aliquando, ut sal indigestum in venis mesaraicis constipetur & coaguletur in granula, unde gravissimæ prodeunt ægritudines incognitæ; nedum in his, verumetiam in aliis totius corporis partibus, & præsertim illis circa quas urina suum habet emunctorium. De salium speciebus, vitiis, & virtutibus dictum sit hactenus, jam ad aliud minerale magis veniendum est Sal, quod vitriolum nominatur, præ cunctis aliis omnibus cum in Alchemia, tum in Medicina præstantissimum.

CAP. XIV.

De Vitriolo.

NAtura producit è terræ visceribus genus quoddam salis quod Vitriolum nuncupatur, tantarum virium atque virtutum, ut vix unquam satis à quoquam describi valeant. In illo siquidem perfectæ curæ consistunt ictericiæ, arenæ, calculi, febrium, vermium, caduci, ac plurimorum aliorum id genus curatu valdè difficilium morborum ex oppilationibus ortorum, ut infra latius. In utraque facultate medicinæ videlicet, & Alchemiæ, mirandas operationes, ac varias pro modo suæ præparationis efficit. Ex eo namque, tamquam ex ligno uno variæ fabricantur imagines, varia pariter parantur medicamenta præstantissima, cum ad internas, tum ad chirurgicales curas, uti capitis tineam, lepram: in summa quicquid alia non possunt præstare præ debilitate virium adversus morbos, id omne tollit à fundamento vitium extirpando, virtutes ejus cumprimis cognoscendæ: nonnullas crudum existens patefacit, alias in aquam reductum, calcinatum alias, atque alias in oleum viride redactum, in forma olei rubei alias, item alias in albi habet olei forma; toties novas induit virtutes, quoties aliam formam à præparatione recipit. Supplere solum potest pro quarta parte morborum, & pharmacorum omnium adhuc excogitatorum. Non est opus igitur vero medico huc atque illuc oculos ad diversa circumflectere, sed instar pudicæ virginis in terram habere defixos: in hac enim sub pedibus longè plus virium opumque hoc in thesauro naturæ, quam India, Ægyptus, Barbaria, Græciaque ferant, inveniet.

CAP. XV.

De Speciebus Vitrioli & Examinibus ejus.

TAm variæ sunt Vitrioli species, quam fodinæ de quibus eruitur, aut fontes. Examina pariter diversa fiunt ejus majoris vel minoris præstantiæ. Primum hoc esto, si laminam ferream præter ignem in cupri colorem tingat, quo altius, hoc judicatur melius; verum istud est levissimum inter alia. Secundum, ubi crudum administratum per os intro assumptum vehementer pellat præ alias vermes intestinorum, quo vehementius, eo melius in medicina. Tertium est, quum ferrum in cuprum transmutat, quantò perfectius ac citius, tantò præstantius habendum in utraque facultate: plurimum enim affinitatis est inter hæc duo metalla. Nec admiranda res, cum per aquam boracis ex plumbo pariter fiat argentum vivum. Sunt & alia cachimiarum genera quæ metalla convertunt, & præstet ista fons in Hungaria vel torrens potius ex vitriolo ducens originem, imò tota ejus substantia vitriolum existit, cui ferrum quodvis injectum in ferruginem consumitur, quæ postmodum follibus & igne reducitur in optimum cuprum non retrogradum. Quartum examen est, quum ejus colcothar rubeum igne vehementissimo conflatum per se cuprum exhibet, istud in medicina debilius, at in Alchemia præstantissimum existit. Non sunt prætereundi colores Quod omninò cœruleum, non æquè validum in medicina, ac illud quod sub eodem colore rubeas flavasque maculas admixtas habet. Quod cœlestis est pallidi coloris, apprime sumendum

eſt in olei viridis & albi præparationem. Illud verò quod in rubeum aut obſcurè flavum colorem tendit, optimum eſt ad rubeum oleum ex eo parandum. Poſtremum examen eſt, ubi cum gallis acerrimum atramentum, ac obſcuriſſimum efficit, hoc præ cæteris eligendum. Ab examinibus igitur ſpecies numerantur.

CAP. XVI.

De Virtutibus Vitrioli in medicina, crudi vel calcinati.

AD graviſſimos ſtomachi dolores, & ægritudines ex inordinati cibi potuſque ſumptione provenientes, vel ad ejus malam digeſtionem, crudum & exhibitum quantitate ſex cometz vel guttarum trium, puta granorum trium, debilibus in vino vel in aqua, robuſtioribus in vino deſtillato, radicitus omne vitium expurgat ſurſum atque deorſum pellens. In arcanis vocatur vitriolum grillus, vel grilla. Non elleborus, non colloquintida, neque diagridion æquè vehementer purgant aut perfectè curant ac iſtud, nec vermes pellendi facultatem habent. Eſt etiam ad caducum, inter curandum, præ cæteris optima per vitriolum purgatio. Ejuſmodi proprietates à duplici natura ſibi contigerunt, acetoſitatis videlicet, atque ſalſedinis, quapropter alius multò nobilior medicina. Colchotar ejus aut ut vocant caput mortuum rubeum intro non eſt aſſumendum, nec niſi ad chirurgicales curas idoneum, ad ulcera putrida pro primo gradu malignitatis, oleum verò ſumendum, ad illa quæ ſecundum atque tertium attigerunt. Ejus virtutes medicinales aliis de medicina libris continentur, ut in faſciculo floſculorum Paracelſicorum; hoc loco ſolum ea tractare propoſueramus atque in unum congerere, quæ ad Alchemiam tranſmutatoriam faciunt, etſi nos quandoque medicinalia digredi cogant à propoſito. Proinde videndum quid in chemicis præſtet vitriolum, ultra ferri tranſmutationem in cuprum, ut ſupra diximus, cujus etiam formulam ponere primò viſum eſt. Quanquam non ita arduum eſt opus atque ferrum in aurum tranſmutare. Deus minora palam vult fieri prius, majora tantiſper occulta manere, donec Helias artis adveniat: habent enim artes omnes quæque ſuum peculiarem, ut in aliis intelligendum. Sumatur itaque limaturæ ferri nullo alio permixti metallo, libra una, Mercurii libra ſemis, affundatur aceti acerrimi menſura una, vitrioli quarta libræ parte, cum unica uncia & ſemis armoniaci ſalis injectis, bulliant ſimul agitata continuè ſpatula lignea, conſumto aceto recens affundatur atque vitriolum: poſt horas duodecim ferri maxima pars tranſmutata Mercurium ingreſſa, ſeparetur cum Mercurio prorſum à reliqua ferri parte non tranſmutata, per ablutionem, & Mercurio per corium expreſſo, manebit amalgamatis paſta, quæ reducta per ignem puriſſimum cuprum exhibet. Hujus uncia ſemis, cum æquali parte argenti, ſtatim permiſcetur, ſedecim gradibus retentis, licet non fixis, in regali tamen fixibilibus, ut artifex induſtrius inde mediocre lucrum habeat ad victum & amictum. Fit etiam vitriolum ex Venere ſoluta per aquam fortem, & granulata, quod non amplius in cuprum redit; ſic etiam ex vitrioli colcothare fit Venus (ut ſupra in examinibus) quæ non reducitur in vitriolum per ſe, niſi per peculiarem aquam. Viride ſimiliter æris gradatiſſimum vitriolum exhibet ſpagiricum. In vitriolo tanta tamque potens tinctura deliteſcit, ut vix cuiquam non experto credibile ſit, benè quidem ei qui intelligit ejus arcana. Quoties utique oleum vitrioli cum oleo Mercurii miſcetur, & ſimul ambo coagulantur, in lapidem tranſmeunt mirandæ tincturæ conditioniſque ſaphiro perſimilem. Abſolutis ſalibus ad ſulphura veniendum eſt.

CAP. XVII.

De Sulphure triplici Mineralium.

REſina terræ propriè vocari debet Sulphur, in quo virtutes innumeræ deliteſcunt, in utraque facultate, crudum tamen in neutra validum. Arcanum ſolum ejus ab impuritatibus vindicatum ac liberum operatur admiranda: totum prius in albedinem excellentem eam quæ conſpicitur in nive, per Iſopicam artem. Tam diverſas virtutes, quam varias habet origines. Quodlibet enim metallum aut minerale, aliud ab alio ſulphur in ſe continet. Ut ſupra diximus ad ſimilitudinem caſtanearum & nucum, mineralia pariter ſuis involvi corticibus, in nucleo tamen præſtantiſſimam latere virtutem quæ ab externis nutritur & ſuſtentatur; hoc loco de ſulphuribus intelligendum intimum illud eſſe quod præcellit, embryonatum ſpagiricè dictum ab origine ſpecifica, ut ſulphur embryonis auri, lapidis, &c. Sulphur externum in quo latet embryonatum, nobis eſt minerale. Eſt & tertium genus, quod ex nucleis mineralium vel metallorum extrahitur, quod non melius quam animatum, & ſpagiricum ab arte vocari poteſt: quodque cuique ſibi ſimili venit applicandum in utraque facultate. Vel ut melius intelligatur; primum ſulphur univerſale, quod reſinam terræ diximus, tanquam matrem vel patrem aliorum ſulphurum, minerale vocamus: ſecundum eſt, ubi hoc ſpeciem induit metallicam aut mineralem, tum demum embryonatum; tertium quod ab iſtis repurgatur, ſpagiricè purum exiſtit abſque ſuperfluitatibus, ſulphur animatum. Embryonati ſulphuris duæ notandæ conditiones, una ex fixa volatilis fit, altera purus eſt & vivus ignis, inviſibilis & viſibilis utraque in ſimilem conſummationem tranſit ligni videlicet, ac morbi. Embryonati ſulphuris extractio fit, vel per ſublimationem, aut per deſcenſum. At aliquando non uſque adeò permixtum aliis à natura reperitur, ut propter nimiam ſubtilitatem ignem in hujuſmodi præparationibus ſuſtinere nequeat, aqua forti venit extrahendum à ſuis mineralibus corporibus & coagulandum. Hoc omne juxta veram concordantiam ſegregatum, in ſe continet auream naturam, quapropter in Alchemia præ cæteris expetendum, quod fixationem facilè recipiat, imò fixat in cimentis aurum, in aliis metallis nondum maturum aut volatile. Fruſtra tamen quæritur aurum ex eo, niſi prius inſit à natura: nullum continet argentum, ſed aurum ſolum, unum altero magis, ut in embryonato Veneris, talci rubei, marcaſitæ aureæ vel ferreæ, quæ raro carent auro. Quicunque tamen his manum applicare volet, plurimum meminerit ac notet, ut ſeparet ejuſmodi ſulphur ab auro maxima cum induſtria, ac tam ingenioſè, ut auro nihil depereat. Multis hoc loco ſubventum eſſe poſſet, verum eſt quod ſileam. Et niſi ex diametro pugnaret contra Dei voluntatem, omnes ex æquo diteſcere, brevibus admodum verbis adhuc, multorum optatus adimplere foret facilimum. Cum tamen divitiæ pauperes à vera ſeminata prorſum abducant, humilitatem ac pietatem adimunt, quarũ loco ſuperbiam & elationem

elationem adferunt, simul & petulantiam cum incontinentia, tacendum est potius, indigentiam pro fræno hujus farinæ pauperibus & avidis opum relinquendo. Ut ad minerale sulphur veniamus. Dux artis eò suos milites adduxit, ut considerarent ex muliere nihil generari posse sine viro suo: viderunt igitur artem esse patrem qui cuncta disponit. Hic spiritum transmutationis adhibuit, quo minerale sulphur oleo lini conjunctum est, & inde per decoctionem hepatis vel pulmonis forma quædam resultavit, & ex eo postmodum liquor duplex, unus lactis instar albus, densus, & oleosus; alter ut oleum valde rubeum spissum ut sanguis, ambo simul ut neutrum tamen alteri permixtum fuerit; albus liquor in fundo subsidit, altero superius, rubeo videlicet innatante. Ultra progressum est, ut ex albo fieret ad album tinctura, sed frustra tentatum fuit: hoc scio nihil ex eo factum extitisse, nec unquam fieri posse, quod inanis sit ac inutilis materia quædam ad hanc artem. Verum crystallus, aut berillus omnis in eo suo tempore positus, & in eo manens ut minimum tribus annis, in hyacintho similem lapidem transmutatur. Item rubinus à natura non usque adeò coloratus, tam clarus & perspicuus redditur successu temporis, ut noctu luceat instar naturalis carbunculi, ac ubique positus absque lumine reperiri queat; Ex hyacintho pariter fit, nec non saphiro cœruleus color augetur supra naturam, cum interserta viriditate translucente. Multarum aliarum est gemmarum tinctura præstantissima, pariter & lunæ, quæ in ipso posita nigrescit, calcemque solis ponit, licet non fixi, donec terminum completæ suæ perfectionis; de hoc satis. Quisquis in hac tinctura volet operari, primum discat ex alchemia præparationes cum industria perficere; est enim præ cæteris omnibus ferè chemicis operationibus paratu difficilima. Tantum de coloribus præstat hoc oleum: in majoribus autem virtutibus non ita credendum est facere, quod in ipso coloris tinctura sit duntaxat, & non virtutis. Nonnulli ex metallis etiam tincturas elicere conati sunt, verum fefellit eos opinio, causam hoc loco ponere minimè convenit. Hoc tamen est certissimum quicunque solis tincturam habuerit, auri corpus ultra naturalem gradum poterit adducere, hoc est, à viginti quatuor in trigesimum sextum, & ultra tam intensè ut altius ascendere nequeant, constans nihilominus, fixumque maneat in antimonio, & in omni quartatione. Sulphur etiam lunæ suum corpus in tantum gradum exaltat, ut Venus cum æquali hujus lunæ pondere judicium acquirat lapidis Lydii. Sulphur Veneris cuprum fixat ut fulminis examen sustineat, non tingit tamen; cum sulphure Saturni in optimam chalybem: cum sulphure Jovis tanquam ferrum optimum. Item stannum sulphure figitur etiam ut fulmen sustineat, & suo Saturnus confirmatur atque fixatur, ut nullam cerussam vel minium neque spiritum de se præbeat amplius. Sulphur verò Mercurii suum corpus malleabile reddit ut Veneris ignitionem patiatur, at cineritium non. Sulphur item solis tingit lunam, sed non fixat. Fiunt etiam transmutationes aliorum sulphurum in aliud quam proprium corpus injectorum, at non eo res pervenit, ut optatur. Notandum interea sulphur expertissimum operatorem, & non præsumptuosum putatitiumve requirere.

CAP. XXIII.

De Arsenico ad Alchemiam usurpato.

Quod Arsenicum de genere sulphurum potius, quam sit Mercuriorum, statim post sulphura subnectere visum est. Nonnulli chemistæ veteres, Sophistæ potius, chemistica laborantes ictéritia, id est, auri cupiditate turgentes, ac flavi tamquam hydropici, videntes in arsenico tincturam albam Veneris & rubeam in calaminari lapide, credentes quoque in istis verum arcanum contineri lapidis electrum album & rubeum existimarunt argentum & aurum, donec per examina contrarium experti sunt, vanum opus videlicet. Nec eo contenti, progressum fecerunt obstinatissimum ad fixationem ut pervenirent, ac tantisper dum nulla domus, possessio nulla reliqua sibi manserit miseris, transmutationem in se potius expertis quam in metallis. Quid mirum? absque judicio cognitioneque mineralium & metallorum opus hoc aggressi sunt, quod & hodie maxima pars operantium in hac arte adhuc facit. Ab eo tempore quo electrum, ab antiquioribus inditum nomen, venit in oblivionem, ruina mox subsequuta est eorum, qui nomen hoc in aurum & argentum fictitia mutarunt, id est, modernorum chemicorum perditio. Electrum autem ut definiamus, est metallum ex alio conflatum arte, non amplius illi simile ex quo factum est. In exemplum: Arsenicale metallum juxta ritum præparationis metallicæ paratum, cum Venere cimentarum, pro more solito, cuprum totum in electrum album convertit cupro suo vilius: quid opus est igitur magnis sumtibus depravare metalla? Nunquid melius cuprum fuerit in esse naturali suo relinquere, servata pecunia, tempore laboreque ad utilius opus etiam applicatis? Veteres electrum proprio nomine vocarunt, recentiores argentum falsò dicunt, veteres ex eo damnum non retulerunt, quod ipsum electrum cognoverint, moderni quia nullam habent electri notitiam, jacturam faciunt suarum facultatum, laboris, atque temporis. At cum errores in Alchemia spe semper fulciantur, eo ventum est, ut arsenicum fixari tentatum sit reverberationibus arundinis aliquot septimanis, aliisque: factum inde ut arsenicum in coralli formam rubeum durum ac fragile devenerit, nullius tamen usus in Alchemia præterquam ad electrum uti supra. Deinceps per descensum præcipitationemque, nihil aliud quam suis calcinationibus effecerunt. Sic obstinatos homines in Alchemia decipi contingit, qui non omnia penitus & à fundamento suarum impositionum artis vocabula intelligunt exactissimè. Verum est arsenicum propria sua natura continere aurum, quod per industriam Artistæ nonnunquam separari potest in cimento, vel projectione, vel alias in argentum, cuprum, vel plumbum, attractione, non propterea sequitur hoc per suas operationes atque tincturas productum esse, sed quod antea inerat, per separationem duntaxat, velut ex sua minera solet, ortum est. Plerumque aureum reperitur, nec nisi rarò admodum caret auro, ut alia multa. Hactenus de arsenico quod sciam, aut scribere decet; quisque nomen ejus optimè scrutetur prius diligenterque ut intelligat, alioqui facilè sequitur maximus error in utraque facultate, qui tandem ab eventu palam fit.

CAP. XIX.

De Argento vivo.

ABsolutis salibus & sulphuribus ad Argentum fixum pervenimus. Hoc non probè metallum dici potest, sed aqua potius metallica, verum ea ratione metallum esse dicitur, quia per Alchemiam in solidam substantiam, & in colorem adducitur metallorum nonnunquam fixam, aliquando verò non fixam. Tantum cognosci potest, esse primam Alchemistarum materiam, qui possunt inde fabricare aurum, argentum, cuprum, &c. ut in examine persistant: item fortassis stannum, plumbum, & ferrum etiam; etenim admirandæ naturæ est, nec nisi maximis laboribus perscrutabilis. In summa sese manifestum facit, esse primam materiam Alchemistarum in gradibus metallicis, atque maximum arcanum in medicina. Est aqua non madefaciens omne quod tangit, & currens animal absque pedibus, gravissimum præ omnibus metallis. Constat ut singula ex sulphure, sale, & Mercurio. Primam & ultimam in liquationibus metallorum patefacit materiam, in eis præsertim quæ liquescunt præter ignitionem à colore, & in aliis a fluxu.

CAP. XX.

De Cachimiis & Corporibus imperfectis.

ALiud genus habetur mineralium corporum, quod non est salinum, neque metallum, sed pene metallicum, ut sunt marcasitæ, chiseta, rubea & alba, antimonica perfecta & imperfecta, arsenicalia, auripigmenta, talcica varia, cobleta, granata, gemmea, &c. Sunt inquam metallica, cum primam materiam metallicam habeant potissimum, & ex tribus primis metallicis ducant originem, ad quæ confugiunt, & eis incorporantur metalla, ut aurum, argentum, cuprum, ferrum, &c. Verum quia simul incorporatur cum eis inimicus, non nisi per Alchemiam ab istius tyrannide vindicata separari possunt. Varii sunt inimici tales, qui latrocinium excercent adversus metalla, non secus ac si quis refugium apud socium quærens, in ejus domo deprædetur, neceturque ab eodem cujus implorabat auxilium. Nonnulla dictorum consistunt potissimum in sulphure, ut marcasitæ, chiseta, cobleta: alia quidem in corpore Mercurii, ut arsenicalia, auripigmentalia, antimoniaca, &c. alia verò in sale, ut omnia talcica. Marcasitarum duo colores habentur albus & flavus, juxta metallicum sulphur imperfectum, in ipsis ordinatum, quod eo fit opus ad multa. Metallum ex cobletis fit imperfectum, hoc liquefactionem patitur ac fluit, nigri coloris est magis quam plumbum & ferrum, nullius tamen splendoris nitorisve metallici, malleum admittit non usque adeò multum, ut inde quid fabricari queat, ejus ultima materia nondum est reperta, neque separatio. Non est dubitandum quin sit promiscuum genus ex mare & fœmina, velut in ferro & chalybe, sed ut ista simul perfectè cudi nequeunt, usque dum separationis artificium inveniatur. Habetur & aliud simile zinchinum appellatum, non vulgariter adhuc notum, peculiare genus, in quo varia metalla comperiuntur adulterari, liquabilis naturæ, non melleabilis, colore multum ab aliis differt, cujus ultima nondum etiam est reperta, in sua præparatione tam mirabilis ferme ac ipse Mercurius, alterius permixtionem refugit, peculiare genus admirandum in mineralibus. Grana reperiuntur etiam in torrentibus metallica, granata propter formam exteriorem dicta, liquantur ac malleum sustinent, in nullum tamen instrumentum fabricabilia; horum proprietates sciri nequeunt, nisi quandoque per Alchemiam detegantur: multa continent adulterina metalla, ut argentum & aurum, ad illa, tanquam ad cuprum & plumbum solent, confluentia. Consistunt ex crasso quodam sulphure. Alterius generis granata nonnulla sunt perspicua, instar crystalli, quibus inest aurum & argentum.

CAP. XXI.

De Metallis à natura absolutis, perfectis & imperfectis, & primo de Saturno vel plumbo.

SAturnus omnium nigerrimum & crassissimum corpus obtinuit, Mercurium similem, & sal præ cæteris maximè fusibile. Per corruptionem facilè reducitur in suum spiritum, in cerussam albam, flavam, in minium, & postremò in vitrum ut reliqua. Stannum fit ex sulphure albo fixo, & fixo sale, sed ex Mercurio non fixo. Et quia corpore fixum est, non in Mercurio, leviter metallicam fusionem amittit avolante spiritu per ignem, quo quidem absente, non est amplius metallum, sed corpus evanidum. Ferrum & chalybs sunt ex non liquabilibus sulphure, sale, & Mercurio, contrariis stanno & plumbo. Coagulatur in omnium durissimum metallum, seipsum desponsat, id est, reperiuntur in uno duo metalla, chalybs mas, & fœmina ferrum, quæ separari possunt in suum usum, utrumque seorsim. Aurum generatur ex purissimo sulphure summè per naturam sublimata, & ab omnibus fecibus atque spuriis repurgato, ad tantam diaphaneitatem exaltato, ut nullum inter metalla corpore possit altius ascendere. Sulphur hoc est una pars auri materiæ primæ, quod quidem si possent Alchemistæ habere, ut etiam in arbore sua radiceque benè reperibile, meritò gaudere possent, nam est verum sulphur philosophorum ex quo fit aurum, non illud alterum ex quo ferrum fit cuprum, &c. Hic est scrupulus sui universalis. Ejus Mercurius etiam est à natura summè separatus ab omni terrestri & accidentali superfluitate, seorsim in suam partem Mercurialem, & in extremam perspicuitatem transmutatus, qui philosophorum Mercurius, est secunda pars auri primæ materiæ, ex qua aurum nasci deberet velut ex rosarum seminibus rosæ, ad summam claritatem crystallinam sequestratum, ac depuratum ab omni salis acredine, acerbitate, acetositate, aluminositate, & vitriolitate, ut nihil penitus adhæreat ipsi jam in summa luciditate ac diaphaneitate liberè jubilantis His tribus in unum convenientibus decoquitur aurum in massam non tamen semper unius & ejusdem conditionis vel gradus. Natura siquidem exhibet gradus auri triginta duos, qui tamen in arte viginti quatuor fiunt in summo gradu perfectionis. Hujus rei causa est, quia aurum in arbore sua nutritur, velut in suis vacca pascuis, vel Epicureus in sua popina penuarioque; mox atque horum alterum extra pascuum suum venit, macrescit: non secus evenit auro, statim atque fit materia prima hominis, octo gradibus diminuitur. Verum ejusmodi pascua quandoque pejora sunt, quo fit ut pejores

pejores etiam auri gradus vel pauciores fiant, utque naturæ supremus à viginti sex ac, decem in arte descendat. Accidentia vel potius incidentia astrorum, aut elementorum nonnunquam auri generationem impediunt, ut natura fiat rudius intractabiliusve: sed ponderum præsertim inæqualitas primorum trium, ut salis nimia portio pallidius efficit, nimio Mercurio plus justo flavescit, copiosiore verò sulphure nimis rubicundum redditur. Apud naturam æquè atque apud homines per impedimenta incidunt errores, qui tolli possunt antimonio, cimentis, & quartationibus. Cæterum in sulphure nihil aliud quærendum quam corpus, in sale confirmatio, sed in Mercurio virtus omnis, proprietas, essentia, & medicina quæ non in aliis existit ut in isto, sed velut in mortuo corpore spiritu carente, in quo nonnihil adhuc elementarium virtutum, prout in aceto reliquias ignis vini, vires adhuc servare consumentes & corrosivas, non tamen foventes, experimur ut in vino, neque confortantes. Res naturales judicantur in manifesto ex quatuor elementis componi, sed in occulto res aliter se habet: componuntur enim ex tribus dictis tantum communem inter se magnetem habentibus, qui in decoctione præparationis ad se trinitatem essentiæ trahit. Veteres physici statum esse vocatunt, quia trinitas statum unitatis acquirit, in qua quiescit naturalis motus & gradum sistit. Verum quartum esse (non elementum) meritò dici deberet illa magnetica virtus, quæ medicinam attraxit in Mercurium, in quo etiam reperitur: in ultima separatione tamen Mercurius de suo pondere plurimum amittit. Istis omnibus ad hunc modum à natura dispositis, aurum excrescit in arborem, à radice primum per truncum in suos ramos & locustas extensam, in quibus flores enascuntur (ut supra terram videtur) quibus etiam evanescentibus, non semper fructus in locustarum extremitatibus reperitur, sed quandoque aliquot centenis passibus profundius in arbore, aliquoties in media, vel aliquot gradibus versus terræ superficiem. Accidere nonnunquam solet, ut nihil enascatur præter Mercurium, ubi hic per superfluitatem alia suppresserit: si verò salia dominabuntur corrosiva sua natura, tanquam vermes, arborum flores exedunt: dominio sulphuris cuncta comburuntur, velut supra terram ardore nimio solis. Cuprum fit ex spadiceo sulphure, sale rubeo, & flavo Mercurio coctis in metallum. Hoc in se masculum suum continet, id est, scoriam, quæ si reducatur rursus in metallum suum, postquam separata est, in cuprum redit masculinum, quod amplius non corrumpetur, & fœmina de se nullas scorias præbebit: malleatione fusione que non aliter inter se differunt, quam chalybs & ferrum, & ad eundem modum etiam separari possunt, ut inde duo diversa metalla fiant. Argentum ex albo sulphure, sale, & Mercurio componitur, à natura in summum gradum puritatis ac diaphaneitatis præparatis atque fixis, proximè post aurum in cineritio, sed non in antimonio, non in cimento regali, neque in quartatione. Fixionis differentia inter aurum & argentum, cognoscenda venit ab eo, quod aurum est masculus masculeas vires habens fixissimas; argentum, ut fœmina debiliores. Unius & ejusdem sunt materiæ primæ, nec aliàs colore fixioneque differunt, quam mas & fœmina. Sunt igitur numero septem metalla tantum, excluso etiam ipso Mercurio, ut Aurum, Argentum, Stannum, Plumbum, Ferrum, Chalybs, & Cuprum, quod postremum licet marem & fœminam in se contineat, cum simul ambo tamen cusa veniant in usum, & non separentur à natura, ut chalybs & ferrum, pro uno habentur, quod etiam eandem malleationem habeant æquè tractabilem, non separantur vulgariter, nisi chemicè ad usum artis id fiat. Notandum etiam non semper in metallis, marem solum absque sua fœmina seorsim à natura productum inveniri, ut aurum, argentum, ferrum, & chalybs, quodlibet per se; verum sæpenumerò simul ambo, uti aurum & argentum in uno metallo, pariter chalybs & ferrum simul, stannum & plumbum, ut neutrum tamen alterum impediat, imò per se non separentur. Nonnunquam etiam adulterina reperiuntur metalla, ut aurum & argentum aliis ob suam subtilitatem admixta naturaliter; præsertim cum plures diversæque materiæ primæ concurrunt in unum corpus, uti videmus super terram, varios fructus infinitos per unius truncum arboris.

CONCLVSIO.

Maximè necessaria fuit igitur generationis mineralium naturalis apposita tractatio, quâ probè cognita facilius intelligatur, quidnam priore parte regeneratio fit metallorum artificio chemistico facta. Sententia siquidem est omnium in hac arte philosophantium, inprimis artificem istius professionis imitari naturam in omnibus exactissimè debere. Proinde quid, & quemadmodum ipsa in terræ penetralibus operatur mineralem œconomiam exercens, qua materia, quibusque utatur instrumentis, dictu pariter opus fuit, & intellectu. Quisquis hac via non intellexerit, alia minimè perveniet eo, quo tendit ejus animi conatus. Non tantum igitur discipulus artis quam naturæ qui rem tam arduam & arcanam scrutatur, fiat.

SVBSECTIO XI.

NOVUM LUMEN CHEMICUM *cum Tractatu* DE SULPHURE SENDIVOGII *Poloni, qui Vulgò* COSMOPOLITA *dicitur*; *Item ejusdem* EPISTOLAS *hactenus ineditas novißimè à nobis repertas, cum* ORTHELII *in præmemoratum* NOVUM LUMEN CHEMICUM COMMENTARIO, *continet.*

PRÆFATIO Omnibus CHEMICÆ ARTIS Inquisitoribus, Genuinis videlicet Hermetis Filiis, Author salutem & benedictionem à Deo precatur.

CVm mecum perpenderem, Candide LECTOR, *multos adulterinos Libros, falsáque*, (ut vocant) *Alchemistarum Recepta, Impostorum fraude & avaritia composita, in quibus ne scintilla quidem veritatis* elucet;

elucet, inter naturalium occultariumque artium indagatores versari; quibus & quam plurimi decepti sunt & adhuc decipiuntur: nihil me minus facturum existimavi, quàm si Talentum à Patre luminum mihi concreatum, cum filiis & hæredibus scientiæ commune haberem. Ut & posteri animadverterint, non solum prioribus seculis, verum etiam hoc nostro, singularem illam Dei benedictionem Philosophicam quibusdam hominibus non fuisse denegatam. Nomen meum certis de causis publicare non consultum visum est, dum non mihi laudem quæro, sed Philosophiæ amatoribus prodesse studeo. Ideo vanam gloriæ cupiditatem relinquo illis qui malunt Videri *quàm* Esse. *Quæ hic veritatis Philosophicæ indubitatæ attestationem scribo, paucis comprehensa à Manuali experientia mihi ab Altissimo concessa, deprompta sunt: ut ii qui in hac laudatissima scientia, prima & realia posuerunt fundamenta, hac cohortatione, pulcherrimarum rerum exercitationem non deserant: & sic à scelerata Fumivendulorum turba, cui dulce est decipere, tuti sint. Non sunt somnia, ut ignarum vulgus loquitur, nec inania otiosorum hominum commenta, ut stulti & insipientes, qui artem rident. Veritas est ipsissima Philosophica; quam, ut veritatis amator, in veritatis Chemicæ, immeritò proclamatæ, subsidium & confirmationem, occultare aut silentio involvere non debui nec potui. Quamvis hisce malignis temporibus (ubi virtus & vitium æquiparantur) propter seculi indignitatem hominúmque ingratitudinem & infidelitatem (ne quid de Philosophorum maledictionibus loquar) in publicum prodire maximoperè pertimescat. Possem adducere Chemicæ hujus veritatis testes, autores videlicet gravissimos, juxta unanimem venerandæ Antiquitatis in tot diversis Nationibus consensum: At quæ experimento oculari videntur probatione non indigent. Viderunt illam sine veste* Dianam *hisce elapsis annis (sciens loquor) multi & supremæ & infimæ sortis homines. Et licet reperiantur quidam malè feriati, qui aut ex invidia, aut malitia, aut metu detectionis imposturarum suarum, clamitent auro suam animam posse extrahi, & pomposa ac vana ostentationis delusione, alteno reddi corpori; non sine temporis, laborum ac sumptuum jactura & detrimento: sciant pro certo Hermetis Filii, ejusmodi animarum, ut loquuntur, sive ab Auro, sive à Luna (quacunque via vulgari Alchemista) extractionem, meram esse persuasionem; quod quidem à multis non creditur, sed tandem per experientiam, unicam & solam veritatis magistram, cum damno verificatur. E contrà, qui (via Philosophica) hoc sine fraude & fuco præstare possit, ut vel minimum metallum, sive cum lucro, sive sine lucro, realiter colore Solis vel Lunæ in omnibus examinibus requisitis permanente, tingat: Illum jure affirmare possum habere fores Naturæ apertas, ad ulteriora & aliora arcana investiganda, & cum* Dei *benedictione acquirenda. Porrò præsentes hos Tractatus, mea experientia conscriptos, scientiæ filiis offero: ut dum omni cogitatione motuque animi in Naturæ occultis operationibus inquirendis versantur, inde rerum veritatem, ipsamque Naturam perspiciant & cognoscant: in qua Re sola totius sanctissimæ Artis Philosophicæ perfectio consistit via Regia, quam Natura in omnibus operationibus præscribit, progrediantur. Ideò hic Candidum lectorem admonitum velim, ut scripta mea, non tam ex verborum cortice quàm e Naturæ viribus intelligat; ne postea tempus, laborem, & sumptum frustra expensum deploret. Consideret Sophorum hanc esse scientiam, non imperitorum: Et longè altum esse Philosophorum sensum, quàm ut eum percipiant, vel Thrasones gloriosi, vel literati irrisores, aut contra conscientiam vitiosi (qui dum virtutibus emergere non possunt, sceleribus & honestorum virorum calumniis id moliuntur,) vel imperiti circumforanei, qui suis dealbationibus & rubefactionibus, cum indignissima laudissimæ scientiæ Chemicæ diffamatione, universum ferè mundum deceperunt. Dei enim donum est; si quidem ad eam non nisi solâ Dei intellectum illuminantis gratiâ, per patientem & religiosam humilitatem perveniri possit (aut per ocularem experti præceptoris demonstrationem:) Quapropter à* Deo *alienos meritò à secretis suis procul abigit. Quod reliquum est; filios artis unicè rogo ut meum benè de ipsis merendi studium animo grato accipiant: & cum* Occultum *fecerint* Manifestum *atque Dei nutu, constanti labore in optatum portum Philosophicum appulerint, Philosophico more omnes indignos ab hac arte excludant: amorisque erga proximum egenum in timore Dei (postposita vana ostentatione.) memores: Optimo ter Maximo pro speciali hoc munere, sine abusu, in tacito & piè gaudenti sinu, sempiternas gratitudinis laudes decantent.*

Simplicitas Veritatis sigillum.

Cum à Præfatione hac spatii aliquid inanis superesset, eique implendo ut vacarem rogabundus instaret Typographus: *Arnaldi* Villanovani Testamentum brevius, à me olim sequentibus versiculis exaratum, in mentem mihi venit. Hoc tibi Lector hic communicare non indignum visum est: quippe in quo desiderata verborum elegantia ab expressorum in ejus generis scriptis semper optabiliore integritate suppleatur.

Testamentum Arnaldi de Villanova.

Traditur his olim mentem signasse supremam
Nostræ gentis honos Arnaldus Villanovanus.
E terra exoritur, viresque acquirit in igne
Perfectas celebris veterum Lapis ille Sophorum.
Limpidus hunc horis bis senis nutriat humor,
Donec distentis turgentior undique membris;
Expositusque loco sicco modicéque calenti,
Horarum quoque bis senarum tempore, sensim
Expurget sese nimio externóque vapore,
Duratisque etiam solidescat partibus intus.
De lapide expressum meliori virgineum lac
Confestim vitreo clausum servatur in ovo,
Pullifico inque dies mirè variatur ab igne:
Dum varii in fixo cessent candore colores.
Excipit hunc tandem crescentis viribus ignis
Purpureus, completi operis virtutis & index.

Tractatus Primus De Natura, *Quidnam ea sit, & quales ejus debeant esse Scrutatores.*

Multi Sapientes, Doctissimique Viri ante complura Sæcula, imò (Hermete teste) ante diluvium, multa scripserunt de conficiendo Lapide Philosophorum; & tot nobis reliquerunt scripta, ut nisi Natura in dies operaretur credibilia nobis, vix jam aliquis verum existimaret esse Naturam: quia superioribus sæculis non tot inventores rerum fuerunt; Nec etiam antecessores nostri aliud quicquam considerarunt præter Naturam ipsam, & Naturæ possibilitatem. Et quamvis illi in simplici tantùm Naturæ viâ manserint, ea tamen invenerunt quæ nos nunc in tot rebus versantes, vix nostris ingeniis potuissemus imaginari. Hoc fit quia nobis Natura, & Generatio rerum in orbe

orbe jam vilis simplexque videtur. Et ideo ingenia nostra, non ad res cognitas, sed ad talia quæ non vel vix fieri possunt, intendimus: quapropter ita etiam nobis succedit faciliùs excogitare res subtiles, & quas ipsi Philosophi nescirent imaginari, possumus, quàm ad verum Naturæ cursum, & Philosophorum sensum pervenire. Et sic Natura hominum comparata est, ut ea quæ scit negligat, alia semper quærat; multò magis ingenia humana quibus Natura subdita est. Exempli gratiâ; vides quemlibet artificem cum jam ad summam artificii sui perfectionem pervenerit, alia quærit; aut eo abutitur, aut planè desinit. Ita etiam generosa Natura semper agit usque in ipsum Iliadum, hoc est; Terminum ultimum, postea cessat. Nam indita est Naturæ permissio quædam ab initio, ut per cursum integrum possit ad meliora venire, & requiem habere plenariam, ad quam omni conatu tendit, & gaudet suo fine, non aliter ut Formica senio, cui in senectute Natura creat alas. Ita nimirum & nostra ingenia eousque progressa sunt, præsertim in Arte Philosophica, seu lapidis praxi, ut jam ferè in ipsum Iliadum pervenerimus. Nam Ars Chemiæ ejusmodi subtilitates nunc invenit, ut vix majores possint reperiri; & eatenus differt à veterum Philosophorum Arte, prout Faber Horologiorum à simplici Fabro Ferrario: Et licèt ambo tractent Ferrum, nihilominus neuter sciret alterius labores; quamvis ambo sint in sua arte Magistri. Si hodie revivisceret ipse Philosophorum pater Hermes, & subtilis ingenii Geber, cum profundissimo RAIMUNDO LULLIO, non pro Philosophis, sed potiùs pro discipulis à nostris Chemistis; haberentur: Nescirent tot hodie usitatas distillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia Artistarum opera; quæ ex illorum scriptis hujus sæculi homines invenerunt & excogitarunt. Unicum tantùm nobis deest, ut id sciamus quod ipsi fecerunt, Lapidem videlicet Philosophorum seu Tincturam Physicam. Nos dum illam quærimus alia invenimus: & nisi ita usitata esset procreatio humana, & natura in eo suum jus teneret, jam vix non deviaremus. Sed, ut revertar ad propositum, Promisi in hoc primo Tractatu Naturam explicare; ne nos à simplici via vera, vana deflectat imaginatio. NATURAM igitur dico Unam; veram, simplicem, integram in suo esse, quam Deus ante secula fecit, & spiritum ei inclusit: scito autem Naturæ Terminum esse Deum, qui & Naturæ principium est; siquidem nullum finitur initium nisi in eo in quo incipit. Dixi unicam esse tantùm, per quam Deus omnia facit: non quòd Deus sine illa operari nesciret, (si quidem ipse Naturam fecit, & omnipotens est;) sed ita sibi placuit, & fecit. Res omnes ex illa Natura unica proveniunt; nec est in orbe aliquid extra Naturam: Et quamvis aliquando abortus fiant; hoc non est naturæ, sed vel artificis vel loci vitium. Natura hæc divisa est in loca quatuor, in quibus hæc omnia operatur quæ apparent & in umbra sunt, siquidem res potiùs in umbra sunt quàm ut verè appareanr. Mutatur in mare & fœmina, & Mercurio assimilatur, quia se jungit variis locis; & secundùm terræ loca bona vel mala res producit; licèt non sint loca mala in Terra; prout nobis videtur. Qualitates autem sunt tantùm quatuor, & hæ omnibus insunt rebus; neque concordant; semper una excedit aliam. Natura autem non est visibilis, licèt visibiliter agat; nam est spiritus volatilis qui in corporibus suum agit officium: locum & sedem suam habet in voluntate Divina. Nobis hoc loco ad nil aliud ipsa prodest, nisi ut ejus loca sciamus quæ sint ipsi convenientiora vel propinquiora, hoc est, ut sciamus conjungere rei rem, secundùm Naturam ne misceatur lignum homini, aut Bos vel animal metallo; sed quodlibet agat in suum simile: & tunc etiam Natura suum præstabit officium. Locus Naturæ non est alius quàm, ut suprà dictum, in velle Dei.

SCRUTATORES Naturæ tales esse debent qualis est ipsa Natura, veraces, simplices, patientes, constantes &c. & quod maximum, pii, Deum timentes, proximo non nocentes. Postea diligenter considerent num propositum suum cum Natura concordet; an sit possibile ab exemplis discant apparentibus, ex quibus videlicet rebus quid fiat, quomodo, & in quali vase Natura operetur. Nam si simpliciter aliquid vis facere, sicut ipsa facit Natura, sequere Naturam: sin verò præstantius quid moliris quàm Natura, id animadverte in quo, & per quid melioratur, & semper in suo id fiat simili. Exempli gratiâ, si cupis metallum (quæ est nostra intentio) ulteriùs quàm natura fecit, in virtute promovere; Naturam accipere oportet Metallicam, & hoc in mare & fœmina, aliàs nil efficies: Si enim intendis ex herbis creare metallum, laborabis in vanum; sicuti ex cane vel bestia lignum non produces.

TRACTATUS II.

De Operatione Naturæ in nostro proposito & Spermate.

NATURAM jam dixi esse veram, unicam, ubique apparentem, continuam, quæ cognoscatur ex rebus productis, lignis videlicet, herbis, &c. Dixi etiam Scrutatorem Naturæ esse oportere veracem, simplicem, patientem, constantem, unicæ saltem rei animum applicantem, &c. Nunc de Naturæ Actu incipiendum. Sicuti Natura in Dei velle est, & Deus creavit illam, vel imposuit omni imaginationi; ita Natura fecit sibi semen, hoc est, velle suum in Elementis. Illa est quidem una, & tamen res profert diversas; sed nil operatur sine spermate: quidquid sperma vult operatur Natura, nam est instar Artificis alicujus instrumentum. Sperma igitur uniuscujusque rei melius & utilius est Artifici quàm natura ipsa: Nam Natura sine spermate efficies tantum quantum sine igne, auro vel argento Aurifaber, aut sine grano & semine agricola. Habito spermate Natura praesto aderit; sive ad malum, sive ad bonum. Operatur illa in spermate ut Deus in libero hominis arbitrio: & hoc est magnum miraculum, quòd natura obedit spermati, non coacta, sed propria sponte; sicuti & Deus omnia concedit quæ Homo vult, non coactus, sed ex proprio velle: Ideò homini liberum dedit arbitrium, sive ad malum, sive ad bonum. Sperma igitur est Elixir cujusque rei, vel quinta Essentia, seu perfectissima rei decoctio & digestio, vel sulphuris Balsamum, quod idem est quod Humidum radicale in Metallis. Magnus quidem hic de hoc spermate posset institui sermo, sed nos tantùm ad propositum in Arte Chemica tendimus. Quatuor elementa generant sperma, voluntate Dei & imaginatione Naturæ: quemadmodum enim viri sperma habet centrum, seu vas sui seminis in renibus; ita quatuor elementa motu indesinenti (quodlibet secundùm suam qualitatem,) projiciunt sperma in terræ centrum;

centrum, ubi digeritur, & per motum emittitur foras. Centrum verò terræ est quidam locus vacuus ubi nil quiescere potest: in Excentrum (ut ita loquar) seu centri marginem & circumferentiam quatuor Elementa suas projiciunt qualitates. Sicuti vir suum emittit semen in uterum mulieris; in quo nil manet de semine, sed postquam debitam matrix accepit portionem, cæterum ejicit foras: similiter accidit in centro terræ ut vis Magnetica partis alicujus seu rem ad se attrahat convenientem sibi ad producendum aliquid; cæterum ejicitur foras in lapides & alia excrementa. Nam omnes res ex eo fonte habent originem, nec quicquam in toto mundo nascitur nisi per hunc fontem. Exempli gratia; collocetur in aliqua mensa plana vasculum aquæ, quod locetur in mensæ medium, & circumcirca ponantur res variæ, & colores varii, item sal, &c. quodque seorsum: effundatur postea aqua in medium; videbis illam aquam hinc inde diffluere, & dum rivulus unus attinget colorem rubeum rubefiet ab illo, si ad salem salis saporem mutuabitur, & sic de cæteris. Aqua enim loca non mutat, sed locorum diversitas mutat aquam. Simili modo è centro terræ semen vel sperma a quatuor elementis in centrum projectum ad varia loca transit, & secundum loci Naturam nascitur res: si pervenit ad locum terræ & aquæ purum, fit res pura. Semen & sperma omnium rerum est unicum, & tamen varias res generat, uti è sequenti apparet exemplo. Viri semen est semen nobile, & tantum ad generationem hominis est creatum; nihilominus si vir abutatur eo, quod est in ejus libero arbitrio, nascitur abortus: Nam si, contra gravissimas Dei inhibitiones, vir iniret vaccam, aut aliam bestiam, facilè conciperet bestia viri semen, quia Natura non est nisi una; & tunc non nasceretur Homo, sed bestia & abortus; si quidem locum non invenit semen sibi competentem. Tali inhumana & detestanda commixtione virorum cum bestiis variæ bestiæ producerentur hominibus similes. Ita enim fit, si sperma intrat centrum nascitur quod inde nasci debebat; sed cùm jam in locum venit & concepit, non ampliùs mutat formam: verùm dum adhuc in centro sperma est, æquè facilè ex illo spermate produci potest arbor quàm metallum, tam cito herba quam lapis, & unus pretiosior altero, secundum puritatem loci. Sed quomodo Elementa sperma generent nunc nobis dicendum est, & hoc modo fit. Elementa sunt quatuor, duo sunt gravia & duo sunt levia, duo sicca, duo humida, sed unum maximè siccum & alterum maximè humidum, sunt masculina & fœmina &c. Horum quodlibet per se est promptissimum ad producendum res sibi similes in sphæra sua, & ita voluit Altissimus: Hæc quatuor non quiescunt, sed semper invicem agunt; & quodlibet per se emittit suum subtile, ac in centro conveniunt: In centro verò est Archæus, Naturæ servus, qui ea spermata miscendo ejicit foras. Quomodo autem id fiat, in Epilogo horum duodecim Tractatuum copiosiùs videre est.

TRACTATUS III.

De vera prima Metallorum Materia.

PRima Metallorum materia duplex est, sed una sine altera metallorum non creat. Prima & principalis est humidum aëris caliditate mixtum; hanc Philosophi Mercurium nominarunt, qui radiis Solis & Lunæ gubernatur in mari philosophico: Secunda est terræ caliditas sicca, quam vocarunt sulphur. Sed quia omnes veri Philosophi hanc maximè occultaverunt, nos paulò lucidiùs illam explicabimus, pondus præsertim, quo ignorato omnia destruuntur. Inde fit ut multi ex re bona producant abortus: sunt enim, qui totum corpus pro materia seu semine vel spermate sumunt, alii frustum, & hi omnes à recto declinant tramite. Exempli gratiâ; si quis viri pedem & mulieris acciperet manum, & vellet ex hac commistione creare hominem, non esset possibile. Est enim in quolibet corpore centrum & locus, vel seminis seu spermatis punctum, & seu per 8200. pars, etiam in ipso grano tritici; & hoc aliter esse non potest: Nam non totum granum vel corpus vertitur in semen, sed tantùm est in corpore scintilla aliqua necessaria, quæ a suo corpore custoditur ab omni excessivo calore & frigore, &c. Si habes aures & sensus, hîc animadverte & securus eris, non tantùm ab illis qui locum spermatis ignorant, totúmque granum in semen reducere nituntur; verùm etiam ab his omnibus qui in solutione metallorum versantur vana, & metalla per totum solvere volunt, ut postea ex illorum commixtione mutua, novum creent metallum. At hi, si Naturæ processum considerarent, viderent rem se habere longè aliter: Nam nullum metallum est tam purum quod non habeat & suas impuritates, unum tamen altero pauciores vel plures. Sed tu, amice lector, primum observabis Naturæ punctum, ut suprà dictum, & satis habes: sed hanc tibi habeto cautelam, ne in metallis vulgi illud quæras punctum, in quibus non est. Nam hæc metalla præsertim aurum vulgi, mortua sunt; sed nostra sunt viva, spiritum habentia, quæ omnino sumenda sunt: scito enim metallorum vitam esse ignem, dum adhuc in suis mineris sunt, & mortem etiam ignem, fusionis videlicet. Prima verò metallorum materia est humiditas quædam mixta aëre calido; & est in forma aquæ pinguis, adhærentis unicuique rei puræ vel impuræ; in uno loco tamen abundantiùs quàm in altero, quod fit quia terra est in uno loco magis aperta & porosa, vim attractivam habens, quàm in altero. Provenit aliquando per se in lucem induta veste aliqua, præsertim in locis ubi non habet adhærere alicui; cognoscitur ita, quia res omnis ex tribus principiis est composita: In materia verò metallorum unica tantùm sine conjunctione, exceptâ veste vel ejus umbrâ; scilicet sulphure, &c.

TRACTATUS IV.

Quomodo Metalla in terræ visceribus generantur.

PRoducuntur metalla hoc modo: postquam quatuor Elementa virtutes suas projecerunt in terræ centrum, Archæus distillando sublimat calore motûs perpetui in terræ superficiem: Est enim terra porosa, & ventus stillando per poros terræ resolvitur in aquam, ex qua res nascuntur omnes. Sciant ergo doctrinæ filii sperma metallorum diversũ non esse à spermate rerum omnium, scilicet vaporem humidum: ideò frustra quærunt Artistæ metallorum reductionem in materiam primam, quæ tantùm vapor est. Philosophi non talem intellexerunt materiam primam, sed tantùm materiam secundam,

secundam; sicuti Bernardus Trevisanus optimè disputat, quamvis non ita lucidè, quia de quatuor Elementis loquitur; nihilominus id dicere voluit, & solummodo cum filiis locutus est. Ego verò ut clariùs Theoricam detegerem, omnes hîc præcavere monere volui, ut tot solutiones, tot circulationes, tot calcinationes ac cinerationes finerent; nam frustrà id quæritur, in re dura cùm per se mollis ubique fit: Non prima, sed secunda tantùm quæratur materia, talis nimirum quæ simul ac concepta est, in aliam mutari formam non potest. At si quæras quomodo metallum in talem reducatur materiam sequor in eo Philosophorum intentionem: Hoc tantùm præ cæteris volo, ut filii artis intelligant sensum Scriptorum non syllabas; & ubi Natura desinit, in metallicis videlicet coram oculis nostris perfectis corporibus, ibi arti esse incipiendum. Sed ut ad propositum revertar (siquidem hîc non est intentio nostra de solo lapide,) agamus nunc de materia metallorum. Paulò ante dixi Res omnes nasci ex aëre liquido vel vapore quem Elementa perpetuò motu in viscera terræ stillant: hunc postquam Naturæ Archæus accepit, per poros sublimat; & unicuique loco sua sagacitate tribuit (sicuti in præcedentibus retulimus,) sic locorum varietate res etiam proveniunt & nascuntur variæ. Sunt qui opinentur Saturnum habere aliud semen; aurum quoque aliud, & sic consequenter metalla reliqua: sed vana sunt ista: unicum tantùm est semen, idem in Saturno quod in auro invenitur, idem in Luna quod in Marte; Sed locus terræ diversus fuit, si me rectè intelligis; quamvis in Luna Natura citiùs quàm in Sole desierit, & sic de aliis. Quando enim ex terræ centro sublimatur vapor ille, transit per loca vel frigida vel calida: Si igitur transit vapor per loca calida & pura, ubi pinguedo sulphuris parietibus adhæreret, vapor ille, quem Philosopi Mercurium Philosophorum dixerunt, accommodat se & jungitur illi pinguedini, quam postea secum sublimat; & tunc fit unctuositas, relicto nomine vaporis accipit nomen pinguedinis; quæ postea veniens sublimando ad loca alia, quæ jam vapor antecedens purgavit, ubi est terra subtilis, pura & humida, implet poros ejus & jungitur illi; & sic fit Sol: si verò pinguedo illa venit ad loca impura, frigida, fit Saturnus: si verò talis terra pura sit & mixta sulphuri, fit Venus &c. Quò enim magis depuratus locus est, eò pulchriora reddit metalla: nam sciendum est quòd ille vapor continue egreditur ex centro ad superficiem, eundo purgat loca. Inde fit quòd hodie reperiantur mineræ in locis ubi ante mille annos nullæ fuerunt; nam progressu suo semper subtiliat crudum impurum, purum successivè secum trahens: Et hæc est reiteratio, & circulatio Naturæ; tamdiu sublimatur, res novas producendo; donec locus depuratur optimè; & quò magis depuratur, eò etiam nobiliores res producit. Hyeme verò, cùm aër frigidus terram constringit, congelatur etiam ille unctuosus vapor; qui postea, redeunte vere, unà cùm terra & aqua miscetur; & fit Magnesia trahens ad se sibi similem Mercurium aëris, qui dat vitam omnibus rebus, per radios Solis, Lunæ & Stellarum, & sic gramen, flores & similia profert: Natura enim ne momentum temporis otiatur. Metalla verò sic procreantur, longa destillatione purgatur terra, postea accessu pinguedinis ea generantur; alio modo non proveniunt sicuti quorundam Philosophorum scripta sinistrè interpretantium, vana opinio est.

TRACTATUS V.

De Generatione Lapidum omnis generis.

Lapidis materia est eadem quæ & aliarum rerum; & secundum locorum puritatem hoc modo nascuntur. Quando quatuor Elementa suum vaporem stillant in terræ centrum, & Archæus Naturæ eundem ejicit & sublimat; hic, dum transit per loca porosque terræ, trahit secum omnem terræ impuritatem usque in superficiem, quem postea congelat aër (nam quod aër creat purus, aër congelat crudus, quia aër in aërem habet ingressum & se jungunt invicem, nam natura Naturâ lætatur:) & sic fiunt petræ & montes lapidei, secundùm magnos & parvos poros. Et quò majores terræ pori, eò etiam meliùs purgatur locus: dum enim per tale respiraculum major caliditas, & aquæ major quantitas transit, eò citiùs depuratur terra; & sic postea in ejusmodi locis commodiùs metalla nascuntur. Sicuti & ipsa testatur experientia, ut aurum non alibi nisi in montibus quæratur & reperiatur, quod in planitie, nisi rarò, fieri nequit: nam sæpissimè talia loca humida sunt, non vapore, sed aqua Elementali quæ ad se trahit vaporem illum, & ita sese amplectuntur ut non facilè separentur; postea Sol cœli digerens illam facit argillam pinguem qua figuli utuntur. In locis verò ubi est arena grossa, & vapor non habet secum pinguedinem vel sulphur, herbas & gramen in pratis creat. Sunt & alii lapides pretiosi, ut Adamas, Rubinus, Smaragdus, & reliquæ gemmæ: generantur omnes hoc modo. Quando vapor Naturæ per se sublimatur, sine accessu pinguedinis sulphuris, & venit ad locum aquæ puræ salis, fiunt Adamantes; & hoc in locis frigidissimis, ad quæ non potest pervenire pinguedo illa, quia pinguedo non permitteret ista. Sciendum enim est quòd spiritus aquæ facillimè sublimatur calore facili; sed oleum seu pinguedo nonnisi magno elevatur calore, & in loca calida: etiamsi enim ex centro progrediatur, levi congelatur frigore; & sic subsistit; vapor verò ad loca debita ascendit, & congelatur in aqua pura in lapides granulatim. Quomodo verò in gemmis colores fiant; sciendum est illud ratione sulphuris in hunc modum fieri: si sulphuris pinguedo congelatur, motu illo perpetuo postea spiritus aquæ transeundo digerit & purificat illud vi salis, donec colore digesto rubeo vel albo coloretur, qui color tendens ad meliora cum illo spiritu, quia subtiliatus est tot reiteratis distillationibus elevatur: spiritus postea habet potentiam intrandi res imperfectas, & sic introducit colorem, qui postea jungitur illi aquæ tunc partim congelatæ, & sic implet poros ejus, & fixatur cum ea fixatione inseparabili. Congelatur enim omnis aqua calore si est sine spiritu, congelatur frigore si habet spiritum; sed qui scit congelare aquam calido, & spiritum cum ea jungere, certe rem inveniet millesies pretiosiorem auro & omni re. Efficiat igitur ut separetur spiritus ab aqua, ut putrescat, & appareat granum; postea rejectis fæcibus reducat spiritum ex alto in aquam, & faciat conjungere simul: illa enim conjunctio generabit ramum dissimilem forma parentibus.

TRACTATUS VI.

De secunda Materia, & Putrefactione Rerum.

Diximus de prima Materia rerum, & quomodo nascuntur res ex Natura sine semine, hoc est, quomodo Natura ab Elementis accipit materiam ex qua generat semen: Nunc verò de semine, & rebus generatis ex semine, sermonem instituemus. Omnis res habens semen multiplicatur in eo, sed absque Naturæ auxilio non fit: semen enim nihil aliud est quàm aër congelatus in aliquo corpore, seu vapor humidus; & nisi hic resolvatur calido etiam vapore, nullius est usus. Sciant ergo investigatores artis quid semen sit, ne quærant rem quæ non est: & sciant illud esse triplex, quod ex quatuor elementis productum est. Primum est MINERALE, de quo hoc loco sermo est; alterum VEGETABILE; Tertium ANIMALE. MINERALE semen à Philosophis cognoscitur: Vegetabile commune ac vulgare est, ut videmus in fructibus: Animale ex imaginatione cognoscitur. Vegetabile nobis ostendit quomodo natura creat illud ex quatuor Elementis. Sciendum enim est quod hyems est putrefactionis causa, siquidem spiritus vitales in arboribus congelat: & quando hi calore Solis (in quo est vis magnetica omnis humiditatis attractiva) resolvuntur; tunc calor naturæ, per motum excitatus, pellit ad circumferentiam vaporem aquæ subtilem, qui poros arboris aperit, & guttas stillare facit, semper purum ab impuro separando. Præcedit tamen interdum purum impurum; purum stat & congelatur in flores, impurum abit in folia, grossum & spissum in corticem: arboris cortex manet fixus, folia cadunt frigore vel calore, quando obstruuntur pori ejus: flores congelantur in tali colore qualis est ipsi calor, & adferunt fructum & semen (veluti pomum in quo sperma est, ex quo nascitur arbor; sed in illo spermate est semen vel granum intrinsecè, ex quo etiam absque spermate nascitur arbor; nam multiplicatio fit non in spermate, sed in semine.) Sic oculariter videmus Naturam creare ex quatuor elementis semen, ne nos in hoc frustrà occuparemur; nam quod creatum est creatore non indiget. Hoc exempli loco Lectorem admonuisse sufficiat; sed ad propositum Minerale redeo. Semen Minerale vel Metallorum creat Natura in visceribus terræ: propterea non creditur tale semen esse in rerum Natura, quia invisibile est. At non est mirum quod ignari dubitent, siquidem id quod præ oculis est non percipiatur ab illis; multò minùs istud quod invisibiliter absconditum est, sed verissimum est quod superius non est nisi ut istud quod est inferius, & vice versa id quod nascitur suprà, nascitur ex eodem fonte sicuti illud quod infrà in terræ visceribus. Et quam prærogativam vegetabilia præ metallis habent, ut Deus illis semen inderet, & hæc immeritò excluderet? Nonne ejusdem dignitatis metalla apud Deum cujus & arbores? Hoc pro certo statuatur, nihil sine semine crescere: ubi enim nullum est semen, res est mortua. Necesse est ergo ut, vel quatuor elementa creent semen metallorum, vel ea producant sine semine: si absque semine producantur, tunc perfecta fieri non possunt; siquidem res omnis sine semine imperfecta est, ratione compositi: qui hanc indubitatæ veritati fidem non adhibet, non est dignus ut naturæ secreta scrutetur; nil enim in orbe nascitur quod semine destituatur. Semen metallorum verè & realiter ipsis est inditum: generatio autem ejus ita fit. Quatuor elementa in prima operatione naturæ stillant, per Archæum Naturæ, in terræ centrum vaporem aquæ ponderosum, qui est metallorum semen, & dicitur Mercurius propter ejus fluxibilitatem, & uniuscujusque rei conjunctionem, non propter essentiam, assimilatur sulphuri propter internum calorem; & post congelationem est humidum radicale. Et quamvis corpus metallorum ex Mercurio sit procreatum, quod de Mercurio Philosophorum intelligi debet, tamen hi non sunt audiendi qui putant Mercurium vulgi semen esse metallorum, & ita corpus loco seminis accipiunt: non considerantes quòd & dictus vulgi Mercurius suum in se habeat semen. Errores omnium horum è sequenti patebunt exemplo. Manifestum est quòd homines habeant semen in quo multiplicantur: Hominis corpus Mercurius est; sed semen occultum est in corpore, & ratione corporis quantitas in pondere exigua: qui igitur hominem generare vult, non Mercurius, qui corpus est: sed semen vapor aquæ congelatus accipiatur. Sic in regeneratione metallorum sinistrè proceditur à vulgaribus Chemicis: Corpora metallica solvunt, sive Mercurium, sive aurum, sive Saturnum, sive Lunam, & corrodunt illa aquis fortibus, & aliis rebus heterogeneis ad veram artem non requisitis; postea conjungunt: nescientes quòd ex corpore humano dissecto non generatur homo; quia corruptio corporis, & seminis destructio hoc pacto præcessit. Unaquæque res in mare & fœmina multiplicatur, & in tractatu de duplici materia mentionem feci: Divisio sexus nil creat vel producit, sed debita illius conjunctio profert novam formam: Semina vel spermata ergo, non corpora, sunt accipienda: ♃. ergo marem vivum & fœminam vivam; hos conjunge simul ut inter se imaginentur sperma ad procreandum suæ Naturæ fructum. Primam enim materiam nemo mortalium credat se facere posse: Prima materia hominis terra est, & nemo hominum ex illa hominem creare potest, solus Deus hoc scit; at è materia secunda quæ jam creata est, si in locum debitum posita fuerit, facilè Natura operante generabitur id cujus formæ semen est. Artifex hic nil facit nisi ut sciat subtile à spisso separare, & in vas imponere debitum. Nam hoc considerandum est, prout res incipitur ita finitur: ex uno fiunt duo, ex duobus unum, & non ulterius. Unus est Deus; ex hoc uno Deo filius est genitus: Unus dedit duo, duo unum dederunt Spiritum Sanctum ab utroque procedentem: sic factus est mundus, & sic erit finis ejus. Considera priora quatuor puncta exactissimè: habes in illis Patrem, Patrem & Filium, ultimò S S: habes quatuor Elementa: habes quatuor luminaria, duo Cœlestia, duo Centralia: Nil amplius est, fuit, & erit, quàm in hac figura patet: si deberem omnia mysteria hinc elicienda consignare, magnum oriretur volumen: Redeo ad propositum, & tibi dico verum, fili mi, non creatur ex uno unum, quia hoc solius Dei est proprium: sufficiat te posse ex duobus creare unum tibi utile. Scias ergo sperma multiplicativum esse materiam secundam, & non primam: Prima enim materia rerum non videtur, occulta est in natura vel in Elementis; secunda verò interdum filiis doctrinæ apparet.

TRA-

TRACTATUS VII.

De Virtute secundæ Materiæ.

SEd ut faciliùs possis comprehendere qualis sit hæc secunda Materia, virtutes ex quibus illam cognosces describam tibi. Ac primum scias quòd Natura in tria Regna divisa est; Duo sunt Regna quorum quodlibet per se stare potest, etsi alia duo non essent: est regnum Minerale, Vegetabile, & Animale. Minerale per se subsistere potest, etsi nullus hominum in mundo esset nec arbor, vel herba. Vegetabile itidem, etiamsi nullum metallum, nec animal esset, per se stare potest: hæc duo sunt ex uno per unum creata. Tertium verò ex dictis duobus vitam habet, sine quibus esse non posset, & est nobilius ac præstantius quàm duo prædicta, sicuti etiam postremum est inter illa, & dominatur eis: quia semper in tertio virtus finitur, & in secundo multiplicatur. Viden in vegetabili Regno? Prima materia est Herba vel Arbor, quam tu creare nescis, Natura hoc solummodo facit: In hoc regno secunda materia est semen quod tu vides: in hoc multiplicatur Herba vel Arbor. In Regno Animali prima materia est Bestia vel Homo, quem tu creare nescis: sed secundam materiam sperma tu nosti, in quo multiplicatur. In Regno minerali metallum tu creare nescis, & si gloriaris vanus es & mendax, Natura hoc fecit: & quamvis haberes primam materiam secundùm Philosophos, illud Sal centrale, tamen sine aurò multiplicare impossibile tibi foret: semen autem metallorum vegetabile filii tantùm doctrinæ noverunt. In vegetabilibus semen apparet extra, Renes digestionis ejus est aër calidus. In animalibus semen apparet extra, Renes digestionis ejus sunt renes viri. Aqua in mineralibus semen est in centro cordis eorum & vita: Renes digestionis ejus est ignis. Vegetabilis seminis receptaculum est terra: Animalis seminis receptaculum est matrix fœminæ: Aquæ, mineralis seminis, receptaculum est aër. Et ea sunt seminum receptacula quæ congelationes corporum: ea est digestio quæ solutio: ea putrefactio quæ destructio. Virtus autem cujusque seminis est unicuique rei in suo Regno se conjungere, quia subtile est, & nihil aliud quàm aër qui pinguedine in aqua congelatur, cognoscitur ita, quia non miscet se extra suum Regnum naturaliter alicui rei: non solvitur sed congelatur, quia solutione non indiget, sed congelatione. Necesse est ergo ut pori corporum aperiantur, ut emittatur sperma in cujus centro semen iacet quod aër est: illud quando in matricem venit debitam, congelatur & congelat quod reperit purum, vel impurum puro mixtum. Quamdiu in corpore semen est vivit corpus, quando totum consumitur corpus moritur, omnia autem corpora post emissionem seminis debilitantur: Experientia etiam testatur homines veneri nimium indulgentes debiliores fieri, ut arbores nimios fructus ferentes fieri postea steriles. Semen igitur, ut jam multoties repetitum est, res est invisibilis, sed sperma est visibile, & ferè est anima vivens, non invenitur in rebus mortuis: Elicitur dupliciter, suaviter & cum violentia. Sed, quia hîc de virtute ejus saltem sermo est, dico quod nil sine semine nascatur, virtute seminis fiunt omnia: & sciant artis filii in arboribus amputatis frustrà semen quæri, quod solummodo in viridibus reperitur.

TRACTATUS VIII.

Quomodo per Artem operatur Natura in Semine.

OMne semen per se nullius momenti est, si non ponatur, vel ab arte, vel à Natura in matricem debitam. Et licèt Semen per se nobilius sit omni creatura, tamen matrix ejus est vita, quæ facit putrescere sperma vel granum, & puri puncti congelationem causatur, insuper calore corporis sui illud nutrit & crescere facit: & hoc fit in omnibus supradictis tribus naturæ regnis, & fit naturaliter, per menses, annos, & tempora. Sagax verò ars illa est quæ in regno minerali & vegetabili aliquid abbreviare potest; sed non in animali: in minerali solummodo perficit hoc quod natura non potest, propter aërem crudum qui sua violentia implevit poros corporis cujusque, non in visceribus, sed in superficie terræ, ut antea in præcedentibus capitulis dixi. Sed ut faciliùs intelligatur hoc, adhuc adjungere volui, quòd Elementa certanter inter se projiciunt in centrum terræ, quasi in renes, semen suum: centrum verò per motum emittit illud in matricem: matrices verò sunt innumerabiles, quot loca tot matrices, una purior altera, & sic in infinitum ferè. Scias ergo quòd pura matrix purum dabit fœtum in suo simili: Exempli gratiâ in animalibus sunt matrices hominum, vaccarum, equorum, canum, &c. sic in minerali & vegetabili sunt metalla, lapides, salia: nam salia in hisce duobus regnis sunt consideranda, & loca eorum, secundùm magis vel minus.

TRACTATUS IX.

De Commixtione Metallorum, vel de eliciendo Semine Metallico.

DIximus de Natura, de Arte, de Corpore, & de Spermate ac Semine: jam ad praxim descendamus, quomodo videlicet metalla commisceri debeant, & qualis eorum sit inter se correspondentia. Scias ergo mulierem non discrepare à viro, ex eodem semine & in una matrice ambo nascuntur, nihil defuit præter digestionem, & ut matrix purior est in sanguine & sale: sic Luna ex eodem semine cum Sole, & eadem matrice: sed matrix magis habuit de aqua quàm de sanguine digesto, secundùm tempus Lunæ cœlestis. Ut verò eò faciliùs tibi imaginari possis quomodo metalla coëant, ut emittant & recipiant semen, intuere cœlum & planetarum sphæras: vides quòd Saturnus supremus sit, cui succedit Jupiter, huic Mars, postea Sol, quem sequitur Venus, hanc Mercurius, ultimo loco Luna statuitur. Considera jam quòd planetarum virtutes non ascendant, sed descendant: dedit hoc & ipsa experientia quòd ex Venere non fit Mars, sed ex Marte fit Venus, utpotè una sphæra inferior: sic etiam Jupiter facilè transmutatur in Mercurium, quia Jupiter secundus à Firmamento, & Mercurius secundus à terra: Saturnus primus à cœlo, Luna prima à terra: Sol miscet se omnibus, sed nunquam per inferiores melioratur. Non autem te lateat magnam esse correspondentiam inter Saturnum & Lunam, quorum in medio Sol constitutus est: sicuti inter Jovem & Mercurium, in quorum medio Sol etiam consistit: Eodem planè

planè modò inter Martem & Venerem, qui duo Solem etiam habent intermedium. Noverunt Chemistæ ferrum in cuprum seu Venerem sine Sole mutare: noverunt etiam è Jove facere Mercurium: sunt & aliqui qui è Saturno conficiunt Lunam: sed si scirent his mutationibus Solis administrare naturam, certè rem omni thesauro invenirent pretiosiorem. Propterea dico non ignorandum esse quæ metalla invicem sint conjungenda, & quorum natura naturæ correspondeat. Propterea unum datur metallum quod habet potentiam alia consumendi, est enim ferè ut aqua eorum, & ferè mater: unica tantum res, humidum radicale, Solis videlicet & Lunæ, resistit ei, & melioratur per illud: sed, ut detegam, Chalybs vocatur. Si undecies coit aurum cum eo, emittit suum semen, & debilitatur ferè ad mortem usque: concipit Chalybs, & generat filium patre clariorem: postea cum semen jam nati imponitur in suam matricem, purgat illam, & facit millesies aptiorem ad patiendum optimos fructus. Est & alius Chalybs qui assimilatur huic, per se à natura creatus, qui scit ex radiis Solis (mirabili vi & virtute) elicere illud quod tot homines quæsierunt, & operis nostri principium est.

TRACTATUS X.

De Generatione supernaturali Filii Solis.

TRactavimus de Rebus quas Natura creat, & quas Deus creavit; ut scrutatores artis eò faciliùs possibilitatem naturæ intelligerent. Sed, ne diutiùs differam: modum ac artem conficiendi Lapidis Philosophorum aggredior. Lapis Philosophorum seu tinctura nil aliud est quàm Aurum in supremum gradum digestum: nam Aurum vulgi est sicuti herba sine semine, quando maturescit producit semen; sic aurum quando maturescit, dat semen seu tincturam. Sed quæret aliquis quare aurum vel aliud metallum non producat semen? ratio redditur talis, quia non potest esse maturum, propter aëris cruditatem, non habet sufficientem calorem: & contingit in quibusdam locis ut reperiatur aurum purum quod natura voluit perficere, sed impedita fuit ab aëre crudo. Exempli gratia, videmus quod Pomorum Arantiorum arbores in Polonia quidem crescant instar aliarum arborum; In Italia & alibi, ubi est illarum solum nativum, dant & ferunt fructus, quia sufficientem habent calorem; in his verò frigidioribus locis minimè, ubi enim maturescere deberent, desinunt, quia frigore opprimuntur; & sic nunquam à Natura hisce locis habentur earum fructus: sed si aliquando juvetur natura suaviter & cum ingenio, tunc ars jam perficit quod natura non potuisset. Idem planè in metallis accidit: Aurum potest dare fructum & semen in quo se multiplicat, industriâ sagacis artificis, qui scit naturam promovere; sed si absque natura id velit tentare; errabit. Nam non solùm in hac arte, sed & in omni re, nihil possumus quàm Naturam juvare; & hoc non alio medio quàm igne seu calore. Sed cùm hoc fieri non possit, siquidem in congelato corpore metallico non appareant spiritus; oportet ut prius solvatur corpus, & pori ejus aperiantur, quò natura operari possit. Qualis autem illa debeat esse solutio, hic Lectorem admonitum velim, duplicem esse solutionem, licet multæ sint aliæ solutiones, at inutiles; una tantum est vera naturalis, secunda est violenta, sub qua aliæ comprehenduntur omnes. Naturalis ejusmodi est, ut pori corporis aperiantur in aqua nostra, quo digestum emittatur semen, & matrici suæ imponatur: Aqua verò nostra, aqua est cœlestis, non madefaciens manus, non vulgi sed ferè pluvialis: Corpus est aurum quod semen dat: Luna nostra est (non argentum vulgi) quæ recipit semen auri. Regitur postea igne nostro continuo, per menses septem, & interdum decem, donec aqua nostra consumat tres, & relinquat unum; & hoc in duplo. Postea nutritur lacte terræ, vel pinguedine ejus quæ nascitur in uberibus terræ, & regitur vel conservatur à putrefactione sale Naturæ. Et sic generatur ille infans secundæ generationis. Nunc à Theorica ad praxin accedamus.

TRACTATUS XI.

De Praxi & Confectione Lapidis seu Tincturæ per Artem.

PEr tot capita sparsa est oratio de rebus per exempla, ut eo faciliùs intelligatur praxis, quæ fieri debet naturam imitando in hunc modum.

♃. Terræ nostræ per XI. gradu XI. grana, auri nostri & non vulgaris granum I. Lunæ nostræ non vulgaris grana II. sed hoc admonitus sis, ne accipias aurum & argentum vulgi, nam hæc sunt mortua, accipe nostra quæ sunt viva: postea pone in ignem nostrum, & fiet inde liquor siccus; primum resolvetur terra in aquam quæ Mercurius Philosophorum dicitur, & illa aqua resolvet illa corpora Solis & Lunæ, & consumet ea ut non remaneat nisi pars decima cum una parte, & hoc non erit humidum radicale metallicum. Postea ♃. aquam salis nitri de terra nostra, in qua est rivulus & unda viva si ad genuam foderis foveam, accipe igitur ex illa aquam, sed claram accipe, huic impone illud humidum radicale, & impone igni putrefactionis & generationis, non tali ut in prima operatione fecisti: rege omnia magno cum ingenio, donec colores appareant instar caudæ Pavonis, rege digerendo, nec te tædeat, donec cessent colores, & unus per totum appareat color viridis, & sic de cæteris: & quando videbis in fundo cineres bruni coloris, & aquam ferè rubram, aperito vas, madefacito pennam, injunge ferrum aliquod, si tingat habeto in promptu aquam de qua postea erit sermo, & infunde tantum ejus aquæ quantum aëris intravit crudi, iterum coquito priori igne donec iterum tingat. Hucusque pervenit mea experientia, non plus possum, non plus inveni. Aqua verò illa debet esse menstruum mundi, ex sphæra Lunæ, toties rectificatum quod possit calcinare Solem: Hic tibi volui omnia detegere, & si sensum meum interdum non syllabam intelliges, cuncta revelavi, præsertim in opere primo & secundo. De igne verò adhuc dicendum restat. Primus ignis seu primæ operationis est ignis unius gradus, continuus; qui materiam circumdat: secundus est ignis naturalis, qui materiam digerit & figit: dico tibi veritatem quod patefeci. Ignis regimen, si naturam intelligis: de vase adhuc restat loquendum. Vas Naturæ esse debet, & sufficiunt duo: Primi operis vas rotundum fieri debet: In secundo verò paulò minus vitrum instar phiolæ vel ovi. Sed per omnia scito Naturæ ignem esse unicum, quicquid operatur diversum locorum distantia efficit, Vas item Naturæ unicum, sed nos propter

propter abbreviationem binis utimur: materia una, sed ex duabus substantiis. Si igitur animum intendis ad res creandas, considera primum res creatas: has utpote obversantes oculis tuis si non potes assequi, multò minus res creandas quas producere cupis. Scito enim te nihil creare posse; quod solius Dei proprium est: sed res occultas in umbra latentes facere apparentes & umbram ab illis tollere, hoc Philosopho intelligenti à Deo per naturam concessum est. Considera obsecro simplicem nubis aquam: Ecquis unquam crederet illam in se continere omnia quæ mundus habet, lapides duros, salia, aërem, terram, ignem, cùm tamen simplex per se appareat aqua? Quid dicam de terra, quæ in se continet aquam, ignem, salia, aërem, & per se nuda terra videtur? O mirabilem naturam! quæ novit ex aqua in terra fructus producere mirabiles & ex aëre illis suppeditate vitam. Hæc omnia fiunt, & vulgarium hominum oculi ista non vident, sed oculi intellectus & imaginationis percipiunt, visu vero, verissimo: oculi enim sapientum naturam vident aliter quàm oculi communes. Exempli gratiâ, oculi vulgi vident Solem esse calidum, oculi verò Philosophorum è contra vident Solem potius esse frigidum; sed motus ejus calidos: Actus enim & effectus ejus per distantiam locorum deprehenduntur. Ignis naturæ unus & idem cum ipso est: sicuti enim Sol inter sphæras Planetarum centrum est, & ex hoc centro cœli deorsum calorem motu suo spargit, sic in centro terræ Sol terræ est, qui motu suo perpetuo calorem vel radios sursum ad terræ superficiem pellit. Is calor intrinsecus multò efficacior est hoc igne elementali, sed temperatur terrena aqua quæ de die in diem poros terræ penetrat illamque refrigerat: sic Solem cœlestem & ejus calorem temperat aër qui de die in diem circumvolat orbem: & nisi hoc esset, calore tali res omnes consumerentur, nec quicquam nasceretur. Sicuti enim ignis ille invisibilis seu calor centralis omnia consumeret si non intercederet aqua, sic Solis calor omnia destrueret sine intermediante aëre. Sed quomodo hæc Elementa inter se agant brevibus dicam. In centro terræ est Sol centralis, qui motu suo vel sui firmamenti dat calorem magnum, qui extendit se usque ad terræ superficiem. Ille calor causatur aërem hunc in modum: Aëris matrix aqua est, quæ parit filios suæ naturæ, sed dissimiles, & multò subtiliores, nam ubi aquæ introitus est denegatus aër intrat: quando itaque ille calor centralis, qui perpetuus est, agit, facit distillare aquam & calefieri, & sic illa aqua vi caloris vertitur in aërem, atque hoc pacto erumpit ad superficiem terræ, quia se includi non patitur: ubi postea refrixit resolvitur in aquam. In oppositis locis interim etiam fit ut non solùm aër, verùm etiam aqua exeat, sicut apparet dum nigræ nubes violentia in aërem attolluntur: cujus rei tibi sit hoc exemplum domesticum. Facias in olla fervere aquam, videbis igne lento lentos vapores, & ventos: Igne vehementiori apparebunt nebulæ crassiores. Eodem planè modo calor operatur centralis, subtilem aquam in aërem elevat, quod spissum est ex sale vel pinguedine distribuit terræ, unde res variæ nascuntur, residuum saxa & Petræ fiunt. Posset aliquis objicere, si ita se res haberet, tunc continuò id fieri deberet, cum tamen sæpè nullus sentiatur ventus, Respondeo, si non violenter in vas distillatorium infunditur aqua non fit ventus, nam parum aquæ parvum excitat ventum: vides non semper fieri tonitrua, etiamsi pluvia sit & ventus, sed tantùm quando vi aëris aqua turbida fertur ad sphæram ignis, nam ignis non patitur aquam, Habes ante oculos exemplum, dum in calidam fornacem effundis aquam frigidam, unde tonitrua excitantur. Sed quare non uniformiter aqua intret in illa loca & cavitates, ratio est quòd multa sunt ejusmodi vasa & loca, pellit interdum una concavitas, ventis, aquam à se ad aliquot dies & menses, donec iterum fiat aquæ repercussio: ut videmus in mari, cujus aliquando multa milliaria agitantur antequam repercussionem, ut regrediantur, ostendant, sed ad rem nostram. Dico ignem vel calorem esse causam motus aëris; & vitam omnium rerum: & terra est horum omnium nutrix, vel receptaculum. Sed si non esset aqua quæ refrigerat terram & aërem nostrum, tunc terra exsiccaretur, propter has duas rationes; nimirum ob motus centralis & solis cœlestis calorem: nihilominus contingit hoc in aliquibus locis, quando pori terræ obstruuntur, ut humidum penetrare non possit, tunc per correspondentiam solis cœlestis & centralis (quia vim habent inter se magneticam) accenditur terra à Sole: sicque etiam aliquando cadet gravis orbita mundi. Fac igitur ut operatio talis in terrâ nostrâ fit: ut calor centralis aquam possit mutare in aërem, ut in planitiem mundi egrediatur, & residuum, ut dixi, per poros terræ spargat, & tunc in opposito aër vertetur in aquam multò subtiliorem quàm fuit prima: & hoc sic fiet, si seni nostro aurum & argentum deglutire dabis, ut ipse consumat illa, & tandem ille etiam moriturus comburatur, cineres ejus spargantur in aquam, coquito eam donec satis est, & habes medicinam curandi lepram. Hoc saltem animadverte, ne frigidum pro calido, vel calidum pro frigido accipias, naturas naturis misce, si aliquid est quod contrarium naturæ (siquidem una tibi est necessaria) separa illud, ut natura naturæ similis sit, hoc fac igne non manu, & scito si non sequeris naturam vana esse omnia: & hic tibi dixi per sanctum Deum quod pater filio debet: qui habet aures audiat, & qui habet sensus animum advertat.

TRACTATUS XII.

De Lapide, & ejus virtute.

In præcedentibus sufficienter dictum fuit de productione rerum naturalium, de Elementis. & de materia prima & materia secunda, de corporibus & seminibus, de usu & virtute eorum: Conscripsi etiam praxin conficiendi lapidem Philosophorum: de ejus verò virtute tantum quantum mihi natura concessit, & experientia patefecit, nunc revelabo. Sed, ut priùs adhuc summatim & brevibus verbis comprehendam omnium horum tractatuum argumentum, ut Deum timens lector mentem meam assequatur & sensum meum, ita se res habet. De veritate artis si qui dubitat, legat copiosa Philosophorum antiquissimorum ratione & Experientia verificata scripta, quibus ut fide dignis, in sua arte fides non deroganda est: qui verò illis fidem non adhibet, tunc contra principia negantem non esse disputandum novimus: Surdi enim & muti loqui non possunt. Quam enim prærogativem in hoc mundo res omnes haberent præ metallis? Cur hæc sola per denegationem seminis immeritò à summi Creatoris universali multiplicationis

plicationis benedictione excludemus, quam ſacræ literæ affirmant omnibus rebus creatis ſtatim à condito mundo inditam & impertitam fuiſſe? ſi verò ſemen habent, qui tam fatuus eſt qui non credat in ſuo ſemine illa poſſe multiplicari? In natura ſua ars Chemiæ vera eſt, vera etiam natura, ſed rarò verus artifex: Una natura, ars una, ſed multi artifices. Quod autem natura creat res ex elementis, generat eas per velle Dei ex materia prima, quam ſolus Deus ſcit: natura creat res illaſque multiplicat ex ſecunda materia quam Philoſophi ſciunt. Nil fit in mundo ſine velle Dei & naturæ. Elementum enim quodlibet in ſua ſphæra eſt, ſed unum abſque altero eſſe non poteſt, unum ex alio vivit, & tamen conjuncta non conveniunt; ſed aqua eſt omnium elementorum dignior, quia mater eſt omnium rerum: hanc ſupernatat ſpiritus ignis. Cauſante igne aqua fit materia prima, certatione videlicet ignis cum aqua; & ſic generantur venti vel vapores apti ut congelentur cum terra, per aërem crudum qui ab initio ſeparatus fuit ab illa. Et hoc fit ſine ceſſatione, motu perpetuo; quia ignis ſive calor non excitatur aliter niſi motu: quod facilè videre eſt apud fabrum ferrarium ferrum lima comminuentem, quod eatenus motu vehementiori incaleſcit ac ſi igne incanduiſſet. Motus ergo cauſat calorem, calor movet aquam, aquæ motus cauſat aërem omnium viventium vitam. Creſcunt igitur res hunc in modum, ut ſuprà dixi, ex aqua videlicet: nam ex illius vapore ſubtiliori, res ſubtiles, leves proveniunt; ex oleo verò ejuſdem, graves & majoris pretii; ex ſale autem res prioribus longe pulchriores. Quia autem Natura interdum impeditur ne res puras producere poſſit; ſiquidem vapor, pinguedo, ſal maculantur, & miſcent ſe terræ locis: propterea docuit nos experientia purum ab impuro ſeparare. Ideo ſi velis ut natura melioretur in actu; ſolve corpus quod vis, & illud quod naturæ acceſſit heterogeneum ſepara, purga, conjunge pura puris, cocta coctis, cruda crudis, ſecundum naturæ pondus non materiæ. Nam ſcito quod ſal nitri centrale non accipit plus de terra niſi quantum opus habet, ſive ſit pura ſive impura: Aquæ verò pinguedo aliter ſe habet, nam nunquam habetur pura; ars purgat illam per duplicem calorem, & denuo conjungit illam.

Epilogus ſeu *Concluſio horum duodecim Tractatuum.*

CONſcripſi, amice lector, præcedentes duodecim Tractatus in gratiam filiorum artis, ut antequam manum adhiberent operi, naturæ operationem haberent cognitam, quomodo videlicet illa operando res producat; ne ſine clavibus portam ingrederentur, & cribro aquam haurirent: fruſtra enim laborat ille qui ſine cognitione naturæ manus ad labores porrigit. In hac ſanctâ & veriſſimâ ſcientiâ, in nocturnis verſatur tenebris cui Sol non lucet, in denſa umbra eſt cui de nocte non apparet luna. Habet natura lumen proprium, quod noſtris oculis non eſt pervium; umbra naturæ oculis noſtris corpus eſt: ſed ſi quem lumen naturæ irradiat, illi confeſtim nebula de oculis tollitur, & ſine impedimento poteſt conſpicere punctum magnetis noſtri correſpondentis utrique centro radiorum, ſolis videlicet & terræ: eo uſque enim naturæ lumen penetrat & interna patefacit; cujus rei tale tibi ſit exemplum. Induatur veſte uniformi adoleſcens duodecim annorum & puella ejuſdem ætatis; ſi juxta ſe locentur, nemo cognoſcet quis maſculus, quæ fæmella ſit; oculi enim noſtri penetrare non poſſunt, ideò decipit nos noſter viſus, & falſa pro veris accipit: ſed cum veſtibus ſublatis denudantur, ut ita appareant quales natura eos formavit, facilè uterque in ſuo dignoſcitur ſexu. Simili planè modo noſter intellectus facit umbræ naturæ umbram; Nam corpus nudum in homine eſt ſeminis naturæ umbra: ſicuti igitur veſtimentis tegitur corpus humanum, etiam tegitur corpore natura humana, quam ſibi Deus reſervavit tegendam & detegendam. Poſſem hîc prolixè & Philoſophicè diſſerere de hominis dignitate, creatione ejus, & generatione: Sed cùm ejuſmodi non ſint hujus loci, ſilentio prætereunda ſunt; de vita ejus ſolummodo paucis agam. Creatus homo de terra, ex aëre vivit: eſt enim in aëre occultus vitæ cibus, quem nos rorem de nocte, de die aquam vocamus rarefactam, cujus ſpiritus inviſibilis congelatus melior eſt quam terra univerſa. O ſancta & admirabilis Natura quæ filios doctrinæ errare non permittis, ſicuti in vita humana in dies demonſtras! Porro in hiſce duodecim Tractatibus tot rationes naturales in medium attuli, ut eò faciliùs cupiens & Deum timens lector intelligere poſſit ea, omnia quæ oculis meis, Deo benedicente, vidi, manibus feci propriis ſine ulla ſophiſticationis fraude: ſine lumine enim & cognitione naturæ impoſſibile eſt hanc aſſequi artem, niſi ſingulari revelatione divina alicui contingat, vel per ſecretam amici demonſtrationem. Res eſt vilis & pretioſiſſima, quam aliquoties deſcriptam nunc denuo repeto. ℞. aëris partes X. Auri vivi vel lunæ vivæ partem I; hæc omnia impone vaſi tuo; coque aërem hunc inprimis ut ſit aqua, & poſtea non aqua: ſi hoc ignoras, & aërem coquere neſcis, procul omni dubio errabis; ſiquidem hæc eſt veterum Philoſophorum materia. Id enim accipere debes quod eſt, ſed non videtur donec artifici placeat; eſt aqua roris noſtri, ex qua extrahitur ſal petræ Philoſophorum, quo omnes res creſcunt & nutriuntur: Matrix ejus eſt centrum ſolis vel lunæ tam cœleſtis quàm terreſtris, & ut apertiùs dicam, Magnes eſt noſter, quem in præcedentibus chalybem eſſe dixi: Aër generat magnetem, magnes verò generat vel facit apparere aërem noſtrum. Sanctè tibi veritatem hîc manifeſtavi, roga Deum ut cœpta tua ſecundet: Et ſic hoc loco habebis veriſſimam explicationem Hermetis aſſeverantis Patrem ejus eſſe ſolem, matrem verò lunam, & quòd ventus portaverit illum in ventre ſuo, nimirum ſal Alkali, quod Philoſophi Sal Armoniacum & vegetabile nominarunt, occultatum in ventre magneſiæ. Operatio ejus talis eſt, ut ſolvas congelatum aërem, in quo ſolves auri decimam partem; hoc ſigilla, & igne noſtro labora, donec aër vertatur in pulveres; & apparebunt, habito mundi ſale, colores varii. Deſcripſiſſem integrum proceſſum in hiſce Tractatibus; ſed quia ille, unà cum multiplicatione, in Lullii & aliorum verorum Philoſophorum libris ſufficienter continetur; propterea ſatis mihi fuit tantum de materia primâ & ſecundâ tractare; quod candidè factum eſt, nec arbitreris ullum mortalium me luculentiùs illud præſtitiſſe; ſiquidem id non è multis libris, ſed ex mearum manuum labore & propria experientia feci. Si igitur vel non intelligis, vel non credis veritati, noli meum librum, ſed

te

te ipsum accusare; & crede Deum tibi hoc secretum nolle revelare: hunc igitur precibus fatiga, & multoties reiteratis lectionibus hunc libellum, evolve, præsertim horum 12. Tractatuum Epilogum: considerando semper naturæ possibilitatem, & elementorum actiones, & quodnam sit in illis præcipuum, & præsertim in rarefactione aquæ vel aëris, ita enim creati sunt cæli & totus mundus: hoc tibi sicut Pater filio significare volui. Ne mireris quòd tot Tractatus scripserim, non mea causa factum est, cum libris non egeam, sed ut multos qui in vanis rebus laborant monerem ne frustrà sumptus exponerent. Potuissent quidem omnia paucissimis comprehendi lineis, imò verbis; sed per rationes & exempla volui te ad naturæ cognitionem deducere; ut ante omnia scires quid quærere deberes, an primam vel secundam materiam: Haberes etiam patefactam naturam, ejusque lumen & umbram. Noli moveri quod aliquando contradictoria in meis Tractatibus, more Philosophorum usitato, tibi occurrant; opus habes illis si intelligis, non reperitur rosa sine spinis. Perpende diligenter quod suprà dixi, quomodo videlicet quatuor elementa stillent in centrum terræ humidum radicale, & quomodo sol terrenus centralis motu suo producat & sublimet illud ad terræ superficiem. Dixi etiam solem cœlestem habere correspondentiam cum sole centrali: nam sol cælestis & luna peculiarem habent vim & virtutem stillandi per radios suos in terram: calor enim calori, sal sali facilè jungitur. Et sicuti sol centralis habet suum mare, & aquam crudam perceptibilem; sic sol cælestis habet etiam suum mare & aquam subtilem & imperceptibilem: In superficie terræ radii radiis junguntur, & producunt flores, & omnia. Propterea quando pluvia fit, accipit ex aëre illam vim vitæ, & conjungit illam cum sale nitro terræ, (quia sal nitri terræ est instar calcinati Tartari, sua siccitate aërem ad se trahens; qui aër in eo resolvitur in aquam: Talem vim attrahendi habet ille sal nitri terræ, qui etiam aër fuit, & est conjunctus pinguedini terræ) & quo radii solares copiosiùs tunc feriunt, eò major salis nitri quantitas fit, & per consequens major frumenti copia crescit, & hoc de die in diem fit. Tantùm de correspondentia rerum inter se, & efficacia solis & lunæ & stellarum innuere volui ignorantibus; nam scientes non indigent hac instructione. Versatur subjectum nostrum toti mundo ob oculos & non cognoscitur. O cælum nostrum! O aqua nostra! O Mercurius noster! O sal nitri nostrum in mari mundi versans! O vegetabile nostrum! O Sulphur nostrum fixum & volatile! O caput mortuum, seu fæces maris nostri! Aqua manus non madefaciens, sine qua nemo mortalium vivere potest, & sine qua nil nascitur & generatur in toto orbe! Et hæc sunt aviculæ Hermetis epitheta, quæ nunquam quiescit; vilissima est, nemo eâ carere potest: & sic habes rem omni mundo pretiosiorem detectam, quam planè dico nil aliud esse quàm aquam nostram ponticam, quæ in sole & luna congelatur, & extrahitur è sole & luna, chalybe nostro, artificio Philosophico, miris modis, per prudentem artis filium. Consilium meum non erat, propter rationes in præfatione commemoratas, hunc librum publicare; attamen vicit me de liberalibus & Philosophicis ingeniis promerendi cupiditas: ut iis qui me norunt animum ostenderem bonum; simul illis qui artem callent manifestarem me illis parem esse & socium, eorumque notitiam appetere. Non dubito multos bonæ conscientiæ & voluntatis homines illud domum Dei clanculùm possidere; hi meo admoniti exemplo, & meis periculis cautiores & providentiores facti, Harpocratis sibi commendatum habeant silentium: quotiescunque enim me magnatibus detegere volui, semper aut in damnum: aut periculum mihi cessit. Hoc scripto me adeptis filiis Hermetis patefacio, & ignorantes ac errantes instruo, ac in viam veram reduco. Credant scientiæ hæredes se nunquam habituros meliorem viam cui insistant quam quæ ipsis hìc demonstrata est; omnia enim apertè dixi: Extractionem saltem nostri salis Armoniaci vel Mercurii Philosophici ex aquâ nostrâ pontica, ejusque tantum usum non ita apertè revelavi, quia à magistro naturæ non habui ulteriorem loquendi licentiam; & hoc solus Deus revelare debet, qui novit hominum corda & animos: quem si diligenter oraveris, per reiteratam hujus libri lectionem poterit tibi intellectum tuum aperire. Vas, ut suprà dictum, unicum est à principio usque ad finem, vel ad summum duo sufficiunt vasa: ignis etiam continuus in utroque opere; quo nomine legant errantes Tractatum 10. 11. Si in tertiâ materiâ operatus fueris nil efficies: hanc tractant hi qui extra hoc unicum sal nostrum quod Mercurius est, laborant in herbis, animalibus, lapidibus, & mineris, excepto sole & luna nostra quæ obducta est sphæra Saturni. Et qui optatum desiderat finem, sciat conversionem elementorum, & levia facere ponderosa, & Spiritus facere non Spiritus; tunc non laborabit in re extranea: ignis est regimen, quicquid fit igne fit; ut sufficienter in præcedentibus, & hìc conclusionis loco, satis dictum est. Vale lector benevole, & hisce per experientiam meam verificatis laboribus diu, ad nominis Divini gloriam, animæ tuæ salutem, proximique commodum, perfruere.

Ad Filios Veritatis *Præfatio in Ænigma Philosophicum.*

JAm vobis, filii scientiæ, è scaturigine universalis fontis detexi omnia, ut nil sit amplius residuum. Nam in præcedentibus meis Tractatibus naturam per exempla sufficienter explicui: Theoricam & praxin quantum fas fuit manifestavi. Sed ne quis de Laconismo conqueri possit, quòd aliquid omiserim, totam artem ænigmatice adhuc vobis describam; ut videatis quousque Dei ductu pervenerim. Infiniti sunt libri de hac arte tractantes: vix in ullo reperietis veritatem eatenus vobis patefactam: quod hanc ob causam præstare volui, quia cum multis Philosophorum scripta se bene intelligere putantibus sermonem contuli; sed deprehendi illos eadem scripta longè subtiliùs explicare quàm natura, quæ simplex est, requirebat: imò omnia mea dicta veridica, ipsis semper alta sapientibus, videbantur nimium vilia & incredibilia. Aliquoties accidit ut quibusdam de verbo ad verbum artem insinuarē sed nequaquam assequi potuerunt, non credentes aquam in mari nostro esse, & tamen Philosophi videri volebant. Cum ergo verba mea oretenus dicta non potuerint intelligere, non timeo (ut alii Philosophi timuerunt) ut quis tam facilè concipere possit; Donum est, Dei dico. Verum quidem est, si in studio Chemico requireretur subtilis ingenii perspicacitas, & res ejusmodi esset ut ab oculis vulgi posset conspici;

conſpici; ſatis apta vidi illorum ingenia ad indaganda talia: ſed vobis dico ut ſitis ſimplices, & non nimium prudentes, donec arcanum inveneritis, quo habito neceſſario aderit prudentia; tunc vobis non deerit libros infinitos ſcribendi facilitas: quod longè facilius erit illi qui in centro eſt, & rem videt, quam illi qui in circumferentia ambulat, & nil præter auditum habet. Omnium rerum materiam ſecundam lucidiſſimè deſcriptam habetis: ſed hanc vobis commendo cautelam, quòd ſi ad arcanum hoc pervenire volueritis, ſcitote quod in primis Deus orandus, poſtea proximus amandus ſit: denique nolite vobis res adeò ſubtiles imaginari, de quibus natura nil ſcit; ſed manete, manete inquam in via naturæ ſimplici; quia in ſimplicitate rem citiùs palpare, quam eandem in ſubtilitate videre poteritis: nolite in lectione meorum ſcriptorum ſemper inhærere ſyllabis, ſed legendo utique conſiderare naturam, & ejuſdem poſſibilitatem. Antequam verò ad opus vos accingatis, imaginemini diligenter quid quæratur, & quis ſit intentionis veſtræ ſcopus ac finis: nam multò melius eſt cerebro & imaginatione prius diſcere quàm manu & ſumptibus. Et hoc vobis dico, quòd opus eſt rem quærere aliquam, quæ occulta eſt, ex qua fit (miro modo) talis humiditas quæ aurum ſine violentia ſeu ſtrepitu ſolvit, imò ita ſuaviter & naturaliter ſicuti glacies aquæ calidæ beneficio liqueſcit: ſi hoc inveniſtis, habetis rem ex qua aurum à natura productum eſt: & quamvis omnia metalla, & res omnes ex illa ortum habeant, nil tamen ita amicatur ei ſicut aurum; nam aliis rebus adhæret impuritas, auro autem nulla, propterea inſtar matris eſt ipſi. Et ſic finaliter concludo; ſi hiſce meis ſcriptis & admonitionibus cauti eſſe non vultis, habetote me, bene de vobis mereri cupientem, excuſatum: feci fideliter quantum licuit, ſicuti bonæ conſcientiæ virum decet. Si quæritis quis ſim, Coſmopolita ſum: ſi me noſtis, & boni ac honeſti viri eſſe deſideratis, tacebitis: ſi me non noſtis nolite de me inquirere, nulli mortalium enim quandiu vixero plus à me revelabitur quàm hoc publico ſcripto factum eſt. Credite mihi ſi non eſſem ejuſmodi ſtatus ac conditionis homo ſicut ſum, nil mihi ſolitaria vita foret jucundius, vel cum Diogene ſub dolio deliteſcere: video enim omnia quæ ſunt vanitatem eſſe, fraudem & avaritiam invaluiſſe ubi omnia venalia ſunt, & iniquitatem virtutem ſuperaſſe: futuræ vitæ meliora præ oculis video, hiſce gaudeo. Jam non miror, ut antea feci, cur Philoſophi habita tali medicina non curarunt abbreviare dies ſuos; quia omni Philoſopho ita eſt præ oculis vita ſequens ſicuti in ſpeculo apparet tibi tua propria facies. Quod ſi tibi Deus dabit optatum finem, poſtea credes mihi, nec te revelabis mundo.

Parabola, *ſeu* Ænigma Philoſophicum, *Coronidis & Superadditamenti loco adjunctum.*

EVenit aliquando cùm per tot annos vitæ meæ navigarem à Polo Arctico ad Polum Antarcticum, ut ſingulari Dei nutu ejicerer ad littus magni cujuſdam maris: & licet maris illius mundi aditus & proprietates optimè cognitas & perſpectas haberem, nihilominus inſcius fui an etiam in illis oris generaretur piſciculus ille Echeneis, quem tot magnæ & parvæ conditionis homines hactenus tam ſollicitè quæſierunt. Dum autem in littore Meloſynas hinc inde natantes cum nymphis conſpicio, feſſus etiam à præcedentibus laboribus, & cogitationibus variis gravatus, ab aquarum murmure ſomno corripior: & dum ſuaviter obdormiſco, occurrit mihi in ſomnis viſio mirabilis. Video è mari noſtro venerandæ canitiei Senem Neptunum cum tridente egredientem, qui me poſt amicam ſalutationem in Inſulam deducit amœniſſimam. Hæc Inſula pulcherrima verſus Auſtrum ſita erat, ac rebus omnibus ad hominis neceſſitatem, & ad ejuſdem delitias ſpectantibus refertiſſima: Virgilii Campus Elyſius vix cum illa potuiſſet comparari. Totum inſulæ littus undique virentibus myrtis, cupreſſis ac Roremarino cinctum erat. Prata virentia variegatis floribus tecta, jucundiſſimo aſpectu, ſuaviſſimè redolebant. Colles Vineis, Oleis, & Cedris miro modo decorati erant, Nemora Arantiorum & Limoniorum arboribus referta. Viæ publicæ Laurorum ac Granatorum Arboribus, ſingulari artificio intertextis, utrinque conſitæ gratiſſimam peregrinantibus præbebant umbram. Ut paucis dicam, quicquid in toto mundo eſt ibi videbatur. Inter ambulandum monſtrabantur mihi à dicto Neptuno ſub aliqua rupe latentes duæ illius inſulæ mineræ, Auri & Chalybis. Non longè illinc deducor ad pratum, in quo peculiaris Hortus variis & ſpectatu digniſſimis arboribus plantatus erat. Inter complures Arbores autem oſtendit mihi ſeptem Arbores nominibus inſignitas; ac inter duas præcipuas aliis eminentiores obſervavi, quarum una ferebat fructum inſtar Solis lucidiſſimi & fulgentiſſimi, & folia ejus erant inſtar Auri: Altera verò producebat albiſſimos Liliis candidiores fructus, & folia ejus erant ſicut Argentum finum: Vocabantur autem hæ Arbores à Neptuno, una Solaris Arbor, & altera Lunaris. Et quamvis in hac inſula omnia ad nutum eſſent, unicum tamen ipſi deerat: Aqua non habebatur niſi magna cum difficultate. Erant quidem multi qui partim tentabant illuc Aquam Fontis per canales deducere, partim etiam ex variis rebus eliciebant: ſed fruſtraneus erat attentatus labor; quia illic locorum nullo poterat haberi medio; & ſi habebatur, inutilis tamen fuit & venenoſa, niſi è radiis Solis vel Lunæ; quod pauci præſtare potuerunt; & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiam nunquam ultra decem partes potuit attrahere; erat enim ejuſmodi Aqua mirabilis: & crede mihi quod oculis meis viderim, & palparim Aquæ illius niveum candorem: & dum illam aquam contemplarer valde miratus ſum. Interim fatigatus illa conſideratione evanuit coram oculis meis Neptunus, & apparet mihi vir magnus, cujus fronti nomen Saturni erat inſcriptum. Hic accepto vaſe hauriebat Aquæ partes decem; & ſtatim de fructu Arboris Solaris accepit & impoſuit; & vidi fructum Arboris conſumi & reſolvi inſtar glaciei in Aqua calida. Quæſivi ex illo; Domine, video rem mirabilem, Aquam eſſe ferè ex nihilo; video fructus Arboris in illa adeò ſuavi calore conſumi, ad quid iſta? At ille mihi gratioſè reſpondit. Fili mi, verum eſt quòd res hæc eſt mirabilis; ſed ne mireris, ita enim oportet eſſe. Nam hæc Aqua eſt Aqua vitæ, habens potentiam fructus arboris hujus ita meliorare ut poſtea, non plantatione aut inſitione, ſed ſolo ſuo odore faciat ſibi cæteras ſex arbores uniformes. Inſuper hæc Aqua eſt huic fructui inſtar fœminæ; in re nulla poſſunt arboris hujus fructus putrefieri niſi in hac Aqua: Et licet fructus per ſe ſit mirabilis, & res pretioſa;

pretiosa; attamen si in hac Aqua putrescit, gignit ex hac putrefactione Salamandram in igne perseverantem, cujus sanguis omni Thesauro pretiosior est, habens facultatem sex arbores, quas hic vides, fertiles reddere, illarumque fructus melle dulciores proferre. At ego petii, Domine, quomodo fit istud? Dixi tibi Arboris Solaris fructus esse vivos, dulces; at ubi nunc unus saltem ex illo saturatur, quando in hac aqua coquitur possunt postea mille ex eo saturari. Quæsivi porrò, Domine, coquiturne igne forti, & quamdiu? At ille, Aqua ista habet intrinsecum ignem, & si juvatur calore continuo, comburit tres partes corporis sui cum hoc corpore fructus, & non remanebit nisi pars minutissima, quæ vix imaginari potest, sed in summa virtute; coquitur sagaci ingenio Magistri septem mensibus primò, postea decem: Sed interea apparent res variæ, & semper in die quinquagesimo plus vel minus. Adhuc interrogavi: Domine, nonne potest etiam in aliis aquis coqui hic fructus, vel additurne illi aliquid? Respondit: Non est nisi hæc una Aqua quæ utilis est in hac regione vel insula: nulla etiam alia Aqua potest penetrare poros hujus pomi nisi hæc: & scito Arborem Solarem etiam ex hac Aqua ortam, quæ ex radiis Solis vel Lunæ vi magnetis extracta est: Propterea inter se magnam habent concordiam: sed si aliquid peregrini ipsi adderetur non posset id præstare quod facit per se. Relinquenda igitur per se, nihilque ei addatur, nisi hoc pomum: Post decoctionem enim ex fructus immortalis vitam habens & sanguinem, qui sanguis omnes arbores steriles facit portare fructus ejusdem Naturæ cum pomo. Rogavi ulteriùs: Domine, Hauriturne Aqua hæc alio modo, vel habeturne ubique? Et ille, In omni loco est, & nemo sine ea vivere potest, hauritur miris modis, sed ista est optima quæ extrahitur vi Chalybis nostri qui invenitur in ventre ARIETIS. Dixi; Ad quid utilis? Respondit, Ante debitam coctionem est summum venenum; sed post coctionem convenientem summa est medicina, & dat viginti novem grana sanguinis; quodlibet autem granum octogintos sexaginta quatuor suppeditabit tibi fructus Arboris Solaris. Quæsivi; Nonne ulteriùs meliorari potest? Teste Scriptura Philosophica, ait, primùm ad decem, postea ad centum, deinde ad mille, & decem millia, &c. potest exaltari. Instabam; Domine mi, noveruntne multi istam Aquam, & habétne nomen proprium? Ille clamabat palam, dicens: Pauci noverunt, sed omnes viderunt, & vident, & amant: habet nomina, sed multa & varia; at nomen proprium ejus est Aqua maris nostri, Aqua vitæ non madefaciens manus. Petii adhuc: Utunturne ea alii ad res alias? Utitur ea, ait, omnis creatura, sed invisibiliter. Nasciturne in ea aliquid? interrogavi: At ille: Ex ea fiunt res omnes in mundo, & in ea vivunt: sed in ea propriè nihil est, sed est res quæ se miscet omni rei. Quæsivi. Estne sine hoc Arboris fructu utilis? Ad hoc dixit: In hoc opere nequaquam; siquidem non nisi in solo hoc Arboris Solaris fructu melioratur. Incepi rogare, Domine quæso nomina mihi illam tam manifesto nomine ut nullum possim amplius habere dubium. At ille sublata voce clamavit, ut me è somno excitaret; ideò non amplius poteram quærere, nec ille ulteriùs mihi respondere voluit, nec ego tibi plura dicere possum. Contentus esto hisce, & crede quòd non est possibile lucidius loqui: Nam si hæc non percipis, nunquam aliorum Philosophorum libros assequeris. Post Saturni insperatum ac subitaneum discessum novus me sopor invasit, & denuò mihi forma visibili apparet Neptuuus: Præsentem in Hortis Hesperidum congratulatur felicitatem, monstrando mihi speculum, in quo totam Naturam detectam vidi: Post varios ultrò citròque commutatos sermones gratias ipsi pro exhibitis beneficiis ago; quòd, suo videlicet ductu non solum hunc amœnissimum Hortum ingressus fuerim, verùm etiam in optatissimum Saturni colloquium venerim. Sed quia propter improvisum Saturni discessum difficultates aliquæ quærendæ & investigandæ adhuc restarent, rogavi enixè ut hac ex optata occasione mihi scrupulum eximeret. His autem verbis illum compello, Domine, legi Libros Philosophorum affirmantium generationem omnem fieri per matrem & fœminam, & tamen solum fructum arboris Solaris vidi in somniis Saturnum Mercurio nostro imponere; credo etiam tibi ut Domino Maris hujus quòd ista bene scias; responde quæstioni meæ, quæso? At ille, Verum est, fili; omnis generatio fit in matre & fœmina; sed, propter distinctionem trium Naturæ Regnorum, alio modo nascitur Animal quadrupes, alio modo vermis: Licet enim vermes habeant oculos, visum, auditum, & reliquos sensus, tamen per putrefactionem producuntur, & eorum locus vel terra in qua putrefiunt fœmina est. Ita in opere Philosophico mater est hujus rei repetita toties illa Aqua tua, & quicquid ex ea nascitur, more vermium per putrefactionem nascitur: Ideò Philosophi Phœnicem & Salamandram crearunt. Si enim è duorum corporum conceptione fieret esset res morti obnoxia: at quia se tantum revivificat, destructo corpore priori, emicat aliud incorruptibile. Siquidem mors rerum nil aliud est quàm separatio unius ab altero. Et in hac Phœnice ita fit, quòd se vita à corpore corruptibili per se separat. Insuper quæsivi: Domine mi, suntne diversæ res rerum vel compositio in hoc opere? At ille: Unica res est, cui non miscetur aliquid aliud præterquam Aqua Philosophica tibi in somno aliquoties manifestata, quæ in decuplo esse debet ad unam corporis partem. Et firmiter ac indubitatè credas, fili, quæ per somnia in hac insula, pro more regionis, tibi à me & à Saturno fuerunt patefacta nullo modo esse somnia, sed purissimam veritatem, quam experientia unica rerum Magistra tibi Dei assistentia detegere poterit. Ulterius quærentem sine responso post valedictionem discedens, me à somno excitatum in desideratam Europæ regionem sistit. Et ita tibi etiam, Amice Lector, satis hactenus à me dictum sufficiat. VALE.

Soli Triuno Laus & Gloria.

Dialogus MERCURII, Alchemistæ & Naturæ.

IN illo tempore convenerunt Chemistæ, & consilium fecerunt, quomodo LAPIDEM PHILOSOPHORUM facere ac præparare deberent, & sic per vota quilibet suam opinionem ut diceret constituerunt. Et concursus ille fuit sub dio in prato quodam, die serena quadam. Et multi concordarunt Mercurium esse illius primam materiam, alii Sulphur, alii alia. Sed de Mercurio maxima illorum fuit opinio, præsertim ex dictis Philosophorum

ſophorum, quoniam illi pro vera materia prima habent, & etiam pro prima materia Metallorum: clamant enim Philoſophi: NOSTER MERCURIUS &c. Et cum ita inter ſe certarent laboribus variis, (quilibet enim illorum expectabat deſiderio & lætitia concluſionem) ſurrexit interim tempeſtas maxima cum procellis, nimbis, & vento inaudito, qui illam congregationem diſperſit in varias provincias, quamlibet ſeorſim ſine concluſione. Quilibet tamen illorum impreſſit ſibi qualis debeat eſſe illius diſputationis finis. Cœpit igitur quilibet labores ſuos ſicut prius, unus in hac, alter in alia re, quærentes LAPIDEM PHILOSOPHORUM & hoc fit hucuſque ſine ceſſatione. Unus verò illorum memor diſputationis, quod neceſſario in Mercurio quærendus ſit Lapis Philoſophorum, dixit ad ſe: Etiamſi non eſt facta concluſio: tamen in Mercurio laborabo, faciámque ego concluſionem facto lapide benedicto; erat enim homo qui ſemper ſecum ſolebat loqui, ſicut ſolent Alchemiſtæ. Cœpit igitur legere Libros Philoſophorum, & incidit in Librum Alani qui de Mercurio tractat, & ſic factus eſt ille Alchemiſta Philoſophus, ſed ſine concluſione. Et accepto Mercurio cœpit laborare; poſuit illum in vitrum, & dedit ignem, Mercurius ſicut ſolet, evaporavit. Alchemiſta miſer neſciens naturam, uxorem ſuam verberavit dicens: nemo huc venire potuit præter te, Tu mihi accepiſti Mercurium ex vitro. Uxor flendo ſe excuſat: dicítque tacitè Marito: Facias tu Merdam ex his. Accepit Alchemiſta Mercurium denuo, & iterum impoſuit vaſi, & ne uxor acciperet cuſtodiebat illud. Sed Mercurius ſuo modo iterum evaporavit. Alchemiſta recordatus, quod materiam primam lapidis Philoſophorum volatilem eſſe oporteat, gaviſus eſt valdè, ſibi omnino perſuadens non ſe jam poſſe falli, habita hac materia: cœpit jam audacter Mercurium tractare, didicit poſtea illum ſublimare, calcinare miris modis, jam ſalibus, jam ſulphure, jam metallis, jam mineris, jam ſanguine, jam crinibus, jam aquis fortibus, jam herbis, urina, aceto, ſed nihil potuit invenire ad propoſitum ſuum: nihil in orbe intactum reliquit, cum quo non tractaſſet bonum Mercurium. Et cum omnino nihil proficere poſſet, incidit in hoc dictum, *quod in ſterquilinio invenitur.* Cœpit Mercurium cum ſtercoribus variis tractare, ſimul & ſeorſim: & cum ita fatigatus fuiſſet, & plenus cogitationum, obdormivit. Et in ſomnis apparuit illi viſio: venit ad illum Vir ſenex qui ſalutavit illum & dixit: Amice quid contriſtaris? Reſpondit, Libenter vellem facere Lapidem Philoſophorum. Tunc ille, Amice ex quibus vis facere Lapidem Philoſophorum? *Alchemiſta* Ex Mercurio Domine. *Senex.* Ex quali autem Mercurio? *Alch.* Non eſt niſi unus Mercurius. *Sen.* Verum eſt unum eſſe Mercurium, ſed variatum variis locis; una pars purior altera. *Alchem.* O Domine, Ego illum ſcio purgare optimè aceto & ſale, nitro & vitriolo. *Senex.* Dico tibi, hæc purgatio non eſt vera, nec Mercurius ſic verus eſt: alium enim Mercurium habent Viri ſapientes, aliamque ejus purgationem, & ſic evanuit. Excitatus è ſomno Alchemiſta, cogitabat qualis eſſet illa viſio, cogitabat qualis eſſe deberet ille Mercurius Philoſophorum: nihil potuit excogitare aliud quàm hunc ſuum Mercurium vulgi. Sed tamen deſiderabat ut cum illo ſene longius loqui potuiſſet: laboravit tamen aſſiduè, jam & in ſtercoribus animantium, & puerorum, poſtea & in ſuo proprio ſtercore laborare cæpit. Et quolibet die in locum ubi viſionem vidit ibat, ut ſenem illum iterum alloqui poſſet; interdum ſimulabat ſomnum, clauſis oculis jacebat expectando ſenem. Sed cum venire nollet putabat illum timere, neque credere quod dormiret, jurabat ergo dicens: Mi Domine Senex, noli timere, certè ego dormio: reſpice oculos ſi non credis: Et miſer ille Alchemiſta, poſt tot labores & conſumptionem bonorum ſuorum, jam & in delirium cadebat, ſemper de illo ſene cogitando. Et ex illa fortiſſima imaginatione apparuit illi phantaſma per ſomnium, in forma illius ſenis, & dixit illi: Noli deſperare amice; Mercurius tuus bonus eſt: & Materia tua, ſed ſi tibi non vult obedire, conjures illum, ne ſit volatilis; Tamen & ſerpentes ſolent conjurari, quare & non Mercurius? & ſic diſcedere voluit ſenex. At Alchemiſta ab illo petiit dicens: Domine expecta, & præ clamore excitatus eſt miſer, tamen non ſine magna conſolatione. Accepit poſtea vas plenum Mercurio, & cœpit illum miris modis conjurare, ſicut illum docuit ſomnium. Et recordatus eſt verborum ſenis, quod dixerit: *Serpentes conjurantur*, & Mercurius pingitur cum ſerpentibus, cogitavit, certè ſic debet conjurari ſicut ſerpens. Et accepto vaſe cum Mercurio cæpit dicere: VX VX, OSTAS &c. Et ubi debuit eſſe nomen ſerpentis, Mercurii poſuit dicens. Et tu Mercurii nequiſſima beſtia, &c. Ad quæ verba Mercurius cæpit ridere, & loqui ad Alchemiſtam dicens. Quid vis quod me turbas mi Domine Alchemiſta? *Alchem.* Oho, jam me vocas Dominum quando tibi vivum tango, jam tibi inveni frenum, expecta parum, mox meam cantilenam canes, & cœpit ad illum ſtrenuè loqui, quaſi cum ira, Tu ne es ille Mercurius Philoſophorum? *Merc.* (quaſi timeret reſpondit:) Ego ſum, mi Domine, Mercurius. *Alchem.* Quare ergo mihi obedire noluiſti? nec te fixare potui? *Mercur.* O magnifice Domine, rogo parce mihi miſero? neſcivi enim quod ſis tantus Philoſophus. *Alchem.* Nónne hoc ſentiebas ex meis laboribus, cùm ita Philoſophicè tecum procedebam? *Merc.* Ita eſt mi Domine magnifice, attamen occultare me volui, ſed video miſer quod me occultare non poſſum coram Domino meo magnifico. *Alchem.* Jam ergo noſti Philoſophum? *Merc.* Maximè mi Domine, video dominationem veſtram magnificam Philoſophum eſſe excellentiſſimum. *Alchem.* (Lætus in corde ſuo dicit,) Certè ego jam inveni quod quæſivi. Iterum ad Mercurium dixit voce terribili: Nunc eia, ergo eſto obediens, aliàs non bene tecum erit. *Merc.* Libenter mi Domine, ſi tantum poſſim: nam jam debilis valde ſum. *Alchem.* Quid jam te excuſas? *Merc.* Non, mi Domine, ſed langueſco. *Alchem.* Quid tibi nocet? *Merc.* Alchemiſta mihi nocet. *Alch.* Quid tu adhuc me rides? *Merc.* O Domine non, de Alchemiſta loquor, tu autem Philoſophus es. *Alchem.* O bene, bene, ita eſt. Sed quid fecit Alchemiſta? *Merc.* O mi Domine multa mala fecit mihi, nam commiſcuit me miſerum rebus mihi contrariis, unde non poſſum pervenire ad vires meas, & ſum ferè mortuus: cruciatus enim ſum uſque ad mortem ferè. *Alchem* O dignus es iſtis, quia es inobediens. *Merc.* Nunquam inobediens fui alicui Philoſopho, ſed ex natura mihi eſt ridere ſtultos. *Alchem.* Et de me quid ſentis? *Merc.* O Domine tu es Vir magnus, Philoſophus maximus, tua magnitudine excellis Hermetem. *Alch.* Certè ita eſt, ego ſum vir doctus, ſed me nolo laudare ipſe, ſed & uxor mea dixit mihi quod ego ſim valde doctus Philoſophus, illa hoc cognovit in me. *Merc.* Credo facile: nam tales oportet eſſe

esse Philosophos qui præ nimia prudentia & labore insaniant. *Alchem.* Age dicas mihi ergo quid faciam tecum? quomodo ex te faciam Lapidem Philosophorum? *Merc.* O mi Domine Philosophe ego nescio. Tu es Philosophus, ego Servus Philosophorum, quod illi ex me facere volunt faciunt, ego illis in quantum possum obedio. *Alchem.* Tu mihi dicere debes quomodo tecum procedere debeo, & si ex te facere possum Lapidem Philosophicum *Merc.* Si scis facies, si verò nescis nihil facies: à me nihil addisces si prius nescis, mi Domine Philosophe. *Alchem.* Tu mecum ita loqueris, sicut cùm aliquo simplici homine, fortasse ignoras quod ego apud magnos Princeps laboravi, & apud illos Philosophus fui. *Merc.* Facilè credo mi Domine, nam ista optimè scio, adhuc fordeo ex hujus laboris mixtura. *Alchem* Dic ergo mihi. Tu es Mercurius Philosophorum? *Merc.* Ego sum Mercurius, si autem sum Philosophorum te scire oportet. Dic mihi solummodo si tu es verus Mercurius, vel si est alius. *Merc.* Ego sum Mercurius, sed est & alius. Et sic evanuit. Alchemista clamat & loquitur, sed nemo respondet illi. Et cogitans inter se dicit: Verè ego sum vir optimus, mecum locutus est Mercurius, certè me amat: & incœpit Mercurium sublimare, distillare, calcinare, turbizare, præcipitare, solvere miris modis & aquis variis, sed ut prius frustra conatus est, inaniter consumpsit sumptus & tempus. Quapropter tandem incipit maledicere Mercurio, & Naturam blasphemare quod creaverit illum. Natura verò cùm audivit ista, vocavit Mercurium ad se, & dixit illi: Quid tu fecisti huic? quid mihi maledicit propter te, & blasphemat me? cur non præstas quod debes? Sed Mercurius modestè se excusat. At Natura jubet ut sit obediens filiis doctrinæ quærentibus se: Mercurius promisit se id præstiturum, aitque: Mater Natura, sed stultis quis satisfaciet? Natura subridens discessit: Mercurius verò iratus Alchemistæ, etiam ad suum locum vadit. Post aliquot dies incidit in mentem Alchemistæ quod in laboribus suis aliquid omiserit: iterum ad Mercurium recurrit, & illum cum stercore porcino commiscere constituit. Sed Mercurius iratus quod illum sinistrè coram Natura Matre accusaverat, ad Alchemistam ait: Quid tu stulte ex me habere vis? cur me accusasti? *Alchem.* Tunc es ille quem ego desideravi videre? *Merc.* Ego sum, sed nemo me cœcus videre potest. *Alchem.* Ego non sum cœcus. *Merc.* Maximè cœcus es, nam teipsum non vides quomodo ergo me videre debes? *Alchem.* O jam superbus es, ego tecum modestè loquor, & tu ita me contemnis: nescis fortasse quod ego apud multos Principes laboraverim, & apud illos Philosophus fuerim. *Merc.* Ad Principum aulas stulti concurrunt, illic enim honorantur, & præ cæteris bene habent; fuisti tu etiam apud aulam. *Alchem.* O tu es diabolus, & non bonus Mercurius, si tu ita vis loqui cum Philosophis: nam & prius ita me seduxisti. *Merc.* Nostine tu Philosophos? *Alchem.* Ego ipse sum Philosophus. *Merc.* Ecce nobis Philosophus (subridens dicit: & cœpit cum illo ulterius loqui, dicens) mi Philosophe, dic ergo mihi quid quæris, & quid vis habere? facere quid cupis? *Alchem.* Lapidem Philosophorum. *Merc.* Ex qua igitur materia vis illum facere? *Alchem.* Ex Mercurio nostro. *Merc.* O mi Philosophe, tunc ego discedam, quia non sum vester. *Alch.* O tu es non nisi Diabolus, & vis me seducere. *Merc.* Certè mi Philosophe, tu mihi es Diabolus non ego tibi: nam tu pessimè me tractasti more diabolico. *Alchem.* O quid audio. Certè hic est Diabolus: nam ego omnia secundum Philosophorum scripta facio, & scio optimè laborare, *Merc.* Optimè scis: nam & magis facis quàm scis & legis: Philosophi dixerunt naturam naturis miscendam, & extra naturam nihil jubent: tu verò jam me cum omnibus ferè rebus sordidissimis, & stercoribus misces. *Alchem.* Ego nihil facio extra naturam: sed semino semen in terram suam, sicut Philosophi dixerunt. *Merc.* Seminas me in stercus, & tempore messis ego evanesco, tu vero stercus metere soles. *Alch.* Tamen sic Philosophi scripserunt, quod in sterquilinio materia illorum quæri debeat. *Merc.* Verum est quod illi scripserunt, & tu ad syllabam intelligis, & non eorum sensum & mentem. *Alchem.* Nunc video quod tu es Mercurius fortassis; sed non vis obedire mihi. Et cœpit illum iterum conjurare, dicens: v x v x. Sed Mercurius ridens respondit: Nihil proficies, mi Amice. *Alchem.* Non frustra de te dicunt quod mirabilis es, & inconstans ac volatilis. *Merc.* Tu me dicis esse inconstantem, hoc tibi sic solvo. Constans ego sum constanti artifici; fixus fixo animo: sed tu, & tui similes inconstantes sunt, vagantes ex una re in aliam, ex una materia in alteram. *Alchem.* Dic ergo mihi, si tu es ille Mercurius de quo Philosophi scripserunt, quem cum sulphure & sale omnium rerum principium dixerunt, an verò alius quærendus? *Merc.* Certè fructus ab arbore non procul cadit, sed ego meam gloriam non quæro: sum idem qui fui, sed anni mei diversi sunt. Ab initio juvenis fui tamdiu quamdiu fui solus, sed jam senior sum, sed idem qui fui ante. *Alchem.* Jam mihi places, quod jam senior sis: ego enim semper talem quæsivi qui sit maturior & fixior, ut eò facilius cum illo convenire possim. *Merc.* Frustrà me visitas senem, qui me non nosti in juventute. *Alchem.* Nonne ego te novi, qui te semper miris modis tractavi, ut tu ipse dixisti? & adhuc non desinam donec perficiam Lapidem Philosophorum. *Merc.* O me miserum! quid sim facturus? qui fortasse iterum cum stercoribus miscebor, jam crucior denuo. O me miserum! rogo te ô Domine Philosophe, noli me tantum porcino stercori miscere: nam aliàs jam peribo, fœtore enim hoc cogor meam mutare formam. Et quid vis ut amplius faciam? nonne satis crucior à te? nonne obedio tibi? nonne misceo me rebus quibus tu vis? nonne sum sublimis? nonne præcipitatus? nonne Turbit? nonne Amalgama? nonne masça? quid jam magis à me cupis? meum corpus jam ita flagellatum est, jam sputatum ut lapis meis possit misereri: ex me habes lac, ex me carnem, ex me butyrum, ex me oleum, ex me aquam, & quod unquam metallorum aut mineralium id præstare possit quod ego solus? & non est misericordia mecum. O me miserum! *Alchem.* O ho non nocet tibi, tu es nequam, licet te quovis modo invertas, tu non mutas te, nisi formam tibi fingis, iterum semper redis in primam speciem tuam. *Merc.* Ego facio sicut tu vis, si vis ut sim corpus, corpus sum: si vis ut sim pulvis, pulvis sum. Nescio quomodo me magis humiliare debeam quàm cùm pulvis & umbra fio. *Alchem.* Dic ergo mihi, quis tu es in centro tuo? & non te plus cruciabo. *Merc.* Jam cogor tecum ex fundamento loqui. Si vis potes me intelligere: formam meam vides, de hoc tibi non est opus. Sed quod de centro meo interrogas, centrum meum est cor omnium fixissimum, immortale, & penetrans: in illo est requies Domini mei, ego verò ipse sum via & cursor, peregrinus & domesticus,

cus, fidelissimus sum omnibus meis sociis, non relinquo comitantes me; cum illis maneo, cum illis pereo. Sum corpus immortale: morior quidem cùm occidor, sed ad judicium coram sagace judice resurgo. *Alchem.* Ergo tu es Lapis Philosophorum? *Merc.* Mater mea talis est, ex illa nascitur artificialiter unum aliquid, frater verò meus qui in arce habitat, in velle suo habet quod Philosophus vult. *Alchem.* Es ne tu senex? *Merc.* Mater mea genuit me, sed ego senior sum matre. *Alchem.* Quis Diabolus te potest intelligere, cùm mihi ad propositum non respondeas? semper parabolas dicis. Dic mihi si tu es fontina de qua Bernardus Comes Trevisanus scripsit? *Merc.* Fontina non sum, sed aqua sum, fontina me circumdedit. *Alchem.* Solvitúrne aurum in te cùm aqua sis? *Mercur.* Quicquid mecum est amo, sicut amicum; & quicquid mecum nascitur, huic nutrimentum do; & quicquid nudum est, aliis meis tego. *Alchem.* Video ego, quod tecum non est loqui, ego alia quæro, tu alia dicis: si non vis bene respondere, certè jam tecum eo ad labores. *Mercur.* O Domine rogo te, esto mihi misericors; jam libenter dicam quod scio. *Alchem.* Dic ergo mihi, si tu times ignem? *Mercur.* Ego ipse ignis sum. *Alchem.* Et quare igitur ab igne fugis? *Mercur.* Spiritus meus cum spiritu ignis amant se, & quo potest comitatur unus alterum. *Alchem.* Et quorsum soles ire quando cum igne ascendis? *Mercur.* Scito, omnis peregrinus semper in patriam suam tendit, & quando illud unde egressus est venit, requiescit, & semper redit sapientior quàm exit. *Alchemist.* Reverterisne iterum aliquando? *Mercur.* Revertor, sed in alia forma. *Alchem.* Non intelligo quid hoc est, neque de igne quidquam. *Mercur.* Si quis ignem cordis mei novit, vidit ignẽ (calorem debitum) cibum meum esse: & quo diutius ignem spiritus cordis mei comedit pinguior erit, cujus mors postea vita omnium rerum est quæcunque in hoc regno sunt ubi ego sum *Alchem.* Esne tu magnus? *Mercur.* Habes me in exemplum, ex mille guttulis unus ero, ex uno multa millia guttarum do: & sicut corpus meum est in oculis tuis, si mecum, ludere scis, potes me dividere in tantum in quantum vis, iterum unus ero: quid igitur spiritus (cor meum) intrinsecè, qui semper ex minutissima parte multa millia profert? *Alchem.* Et quomodo igitur te cum facere oportet, ut ita sis? *Merc.* Ignis sum intus, ignis est mihi cibus, vita verò ignis aër est, sine aëre ignis extinguitur; ignis prævalet aëri, propterea non quiesco, nec me crudus potest constringere aër: adde aërem aëri ut sint ambo unum & teneant pondus, cum igne calido conjunge, temporibus da ad custodiendum. *Alchem.* Quid postea erit? *Mercur.* Subtrahetur superfluum, residuum combures igne, in aquam pones, coques, postea coctum ægrotis in medicinam dabis. *Alchem.* Nihil mihi dicis ad meas quæstiones. Video ego, quod tu me tantum parabolis vis eludere. Uxor, affer stercus porcinum, ego istum Mercurium novis modis tractabo, donec mihi dicat quomodo Lapis Philosophicus sit faciendus ex illo. Mercurius auditis hisce, incipit lamentari super Alchemista, vaditque ad matrem Naturam: accusat ingratum laborantem. Natura filio Mercurio credit, qui verax est, ira commota ad Alchemistam venit, & illum vocat; heus tu ubi es? *Alchem.* Quis est qui me vocat? *Natura,* Quid tu stulte cum filio meo agis? cur illi facis tantam injuriam? cur illum crucias? qui tibi omne bonum facere vult, si tantum intelligere velles. *Alchem.* Quis Diabolus me increpat, tantum Virum & Philosophum? *Natura.* O stulte, plenum superbia stercus Philosophorum, novi ego Philosophos, & omnes Sapientes, quos amo, nam & illi me amant, & omnia mihi faciunt ad placitum: & quo ego non possum, illi me juvant. Vos autem Alchemistæ, ex quorum ordine tu quoque unus es, absque meo scitu, & consensu; imò omnia contraria mihi facitis: propterea vobis etiam contrarium evenit. Putatis quod bene filios meos tractetis, sed nihil perficitis: & si rectè considerare velitis, non vos illos tractatis, sed illi vos tractant: nam vos nihil ex illis facere potestis neque scitis, illi vero ex vobis, quando volunt, faciunt stultos. *Alchem.* Non est verum, ego etiam sum Philosophus, & scio laborare bene. Fui ego apud Principem non unum, & fui apud illos Philosophos, quod & uxor mea scit, etiam jam nunc habeo librum manuscriptum, qui erat aliquot centum annis in muro quodam occultus, jam certò sciam facere Lapidem Philosophorum, & etiam hisce diebus revelatum est mihi per somnium. Et ego soleo vera somnia habere: Uxor tu scis. *Natura.* Facies sicut fecerunt alii tui collegæ, qui in principio omnia sciunt & scire se putant, in fine verò nihil. *Alchem.* Tamen alii ex te (si tu es vera Natura) solent facere. *Natura.* Verum est, sed solummodo hi me noverunt, qui pauci sunt. Qui me verò novit non cruciat filios meos, neque me impedit, sed mihi facit ad placitum, & augmentat bona mea, & filiorum meorum corpora sanat. *Alchem.* Tamen & ego sic facio. *Natura.* Tu mihi contraria omnia facis, & contra meam, voluntatem cum filiis meis procedis: ubi deberes revivificare, tu occidis; ubi figere, tu sublimas: ubi calcinare, tu distillas; præsertim hunc mihi obedientissimum filium Mercurium, quem tot corrosivis aquis tot venenosis rebus crucias. *Alchem.* Tunc ego sic procedam cum illo suaviter per digestionem solummodo. *Natura.* Bene est si scis, sin minus, non illi, sed tibi nocebis ipse, & sumptibus tuis: nam idem est illi; ita cum stercore se miscet sicuti cum eodem gemma, semper bona est, & stercus illam non minuit, etiamsi in illud projiciatur, quando lavatur eadem est gemma quæ fuit antea. *Alchem.* Sed ego libenter scirem facere Lapidem Philosophicum. *Natura.* Ergo non sic filium meum tractato: scito enim quod ego multos filios & filias habeo, & adsum præsto quærentibus me, si sunt digni. *Alchem.* Dic ergo mihi, quis est iste Mercurius? *Natura.* Scito quod est mihi unus tantum talis filius, unus ex septem est, & primus est; ipse quoque omnia est, qui unus tantum erat; nihil est, & numerus ejus integer est; In illo sunt quatuor Elementa, qui tamen non est Elementum; Spiritus est, qui tamen corpus habet; Vir est, & tamen vices fœminæ agit; puer est, & viri arma gerit; animal est, & tamen alas avis habet; Venenum est, & tamen lepram curat; vita est, & tamen omnia occidit; Rex est, alter tamen possidet ejus regnum; fugit cum igne, & tamen ex illo paratur ignis; aqua est, & non madefacit; terra est, & tamen seminatur; aër est, & vivit aqua. *Alch.* Jam video ego quod nihil scio, sed non audeo dicere: nam perderem bonam existimationem, & vicinus meus non impenderet amplius in me, si sciret quod ego nihil sciam: ego tamen dicam quod scio certè, aliâs nemo vel panem mihi daret: multi enim illorum sperant à me multa bona. *Natura.* Et si in longum pertrahes, quid postea erit? interim & vicini quilibet repetent suos sumptus à te.

Alchem.

Alchem. Alam spe omnes quousque potero. *Natura.* Et tandem quid ultimo? *Alchem.* Tentabo tacitè varios labores: si succedat solvam; sin minus ibi in aliam provinciam, & hoc idem agam. *Natura.* Et postea quid erit? *Alchem.* Ha ha ha, sunt multæ provinciæ, multi quoque avari, quibus magnam copiam promittant auri, idque brevissimo tempore, & sic dies diem sequetur, interim aut Rex, aut Asinus morietur, aut Ego. *Natura.* Laqueus meritò tales Philosophos manet: apage te, & finem tibi, & tali tuæ philosophiæ, mala cruce quàm ocyssimè impone: hoc enim unico consilio nec mihi, nec proximo, nec tibi ipsi fraudi eris.

Novi Luminis Chemici *Tractatus alter* De Sulphure.

Authoris Anagramma,

Angelus doce mihi Jus.

Præfatio.

Cum mihi non liceat, Lector benevole, apertius quàm alii veteres Philosophi scripserant scribere; fortasse scriptis meis non eris contentus: Præsertim cùm tot Philosophorum libros alios præ manibus habeas: sed crede, nec mihi etiam libros conscribere opus est, quia ex illis nec commodum, nec vanam ostentationem quæro; ideo nec quis sum evulgare cupio. Ea quæ tuæ utilitati jam publicum tradidi magis quàm satis esse mihi videbantur; reliqua ad Harmoniam, ubi de rebus naturalibus copiosè proposui, releganda destinavi: attamen hortatu amicorum & hunc tractatum de Sulphure conscribere debui; in quo an ad priora addere aliquid opus est nescio. Imò neque hic etiam, si tibi tot Philosophorum scripta non satisfaciunt, satisfaciet: Et maximè si tibi quotidiana operatio naturæ non satis exemplo est, nulla exempla juvabunt. Nam si ista quomodo natura operatur maturo judicio considerares: non opus haberes tot Philosophorum voluminibus: quoniam meo judicio melius est ab ipso magistro Natura quàm à discipulis discere. Satis in præfatione libelli. XII. Tractatuum, tum & primo tractatu: ibidem habes quod in arte ista tot & tanti libri reperiuntur ut jam inquirentes magis impediant quàm juvent: & ita esse videtur quoniam scripta Philosophorum ex tam parva schedula Hermetis in tam magnum labyrinthum maximè erroneum excreverunt, & in dies ad Eclipsin declinant: & hoc non nisi ab invidis scientibus factum esse credo, cum ignorans nesciat quid addi vel subtrahi debeat, nisi fortè authoris manus non benè legi possit. Si in aliqua scientia multum juvat aut nocet si unum verbum deest vel superat, illud maximè in ista. Ad exemplum: scriptum est in loco uno: Postea has aquas simul misceas, *alter addidit* non; *parum quidem addidit & nihilominus totum caput contrarium fecit. Studiosus tamen diligens sciat apem etiam ex venosis herbis mel colligere; si enim ad possibilitatem naturæ lectionem dirigit, facile Sophismata superabit: & tamen legere non desinat, quia liber librum aperit. Sed ego ita intellexi, quod libri Gebri Philosophi, & quis scit si non & aliorum autorum? veneficiis maximis incantati sunt, ita ut nullo modo possint nec debeant intelligi nisi millesima lectione, & hoc ab ingenioso lectore; fatui planè ab illorum lectione excluduntur. Sunt quidem multi qui illum, sicuti & alios Autores, interpretantur; sed video explicationem esse difficiliorem textu: Meum consilium est ut in textu maneat, & quicquid legis, omnia ad possibilitatem naturæ applices; & quid sit natura in primis perquiras. Omnes quidem scribunt quod res est vilis, facilis, communis; & verum quidem est, sed adjungendum fuit, Scientibus. Sciens & inter stercora illam cognoscit, & ignorans etiam in auro illam esse non credit. Et hi omnes qui ejusmodi libros obscuros composuerunt, si artem nescirent, sed ex ejusmodi libris (qui quidem verissimi sunt) artem quærere deberent, illam difficilius invenirent, quàm moderni inquisitores inveniunt. Ego mea scripta laudare nolo, ille judicabit qui illa ad possibilitatem & cursum naturæ applicabit: & si ex meis scriptis, consiliis, & exemplis, operationem naturæ, & ministros ejus spiritus vitales aërem constringentes, tum & subjectum primæ materiæ, cognoscere non poterit, vix ex Raimundo Lullio intelliget: difficile enim est credere Spiritus habere tantam potentiam in ventre venti. Hanc sylvam & ego transire coactus sum, & illam quoque multiplicare juvi, tali tamen modo quòd meæ plantæ veris filiis artis, & hujus S. Scientiæ studiosis per sylvam hanc transire volentibus, in signa & quasi lumen ac duces esse debeant; sunt enim meæ plantæ quasi spiritus corporales. Jam enim secula præterierunt ubi confidentia amicorum floruit, & hæc scientia oretenus dabatur; jam nonnisi à solius altissimi Dei inspiratione acquiritur: ideò non desperet diligens ac Deum timens inquisitor; Si illam quæret inveniet. Quoniam facilius à Deo quàm ab homine impetratur: ille enim est immensæ misericordiæ Deus, qui nescit fidentem deserere; apud illum non est respectus personarum; cor contritum & humiliatum non despiciet, qui & mei, ejus Creaturarum indignissimi, misertus est; cujus potentiam, bonitatem, inexplicabilem misericordiam, quam mihi ostendere dignatus est, explanare non sum sufficiens: At si non alias grates dare possum, calamo saltem non desinam temporibus porrigere ista. Sis ergo bono animo, Lector candide, & tibi quoque hanc gratiam non denegabit: si in illo spem integram posueris, illum adorabis & invocabis, ille tibi aperiet naturæ januam; ibi videbis quomodo natura simplicissimè operatur. Scias pro certo quod natura simplicissima est, nec delectatur nisi in simplicitate, & crede mihi, quicquid in natura nobilius est eò etiam & facilius, ac simplicius, quoniam omnis veritas simplex est: Deus altissimus conditor rerum nihil difficile posuit in natura. Si igitur vis esse imitator naturæ, tibi suadeo ut in simplici via maneas naturæ, & omnia bona invenies. Quod si verò tibi nec mea scripta, nec consilium placet, ad alios Authores ito: Propterea ego non magna volumina scribo ut in illis non multum expendas, citòque perlegere possis, ut tibi sit ad alios Authores recurrendi tempus; & quærere non desinas pulsanti enim aperietur. Jam etiam illa tempora adveniunt in quibus arcana multa naturæ revelabuntur: Jam illa Monarchia quarta Borealis incipere habet: Jam tempora appropinquant; mater scientiarum veniet; majora elucidabuntur quam in his tribus præteritis Monarchiis factum est. Quoniam hanc Monarchiam (ut veteres divinarunt) plantabit Deus per unum ex Principibus omnibus virtutibus ditatum, quem fortaßè nobis jam tempora produxerunt. Habemus enim in hac parte boreali Principem Sapientissimum ac bellicosissimum, quem nullus Monarcharum victoriis superat, humanitate ac pietate nullus excellit. In hac Monarchia Boreali Deus omnium*

conditor

conditor rerum majora arcana sine dubio in natura elucidabit quàm illis temporibus ubi aut Paganorum aut Tyrannorum Principum sedes fuit. Sed has Monarchias Philosophi non secundum potentiores, sed secundum Cardines mundi numerant: Imprimis Orientalem, postea Meridionalem, jam verò Occidentalem habent, & ultimam Septentrionalem in hac parte Boreali expectant: de quibus in Harmonia dabitur. In hac Septentrionali attractiva polari Monarchia (ut Psalmista ait) Misericordia & veritas obviabunt sibi; pax & justitia osculabuntur, Veritas de terra orietur, & Justitia de cœlo prospiciet. Unum ovile, & unus pastor, (*Joh. 10 16.) Scientiæ multæ sine invidia: quod & ego cum desiderio expecto. Tu quoque, Candide Lector, Deum invoca, time, ama, meáque scripta diligenter lege, & tibi certè divinare bona. Quod si Deo favente, natura operante, (cujus imitator sis) ad portum desideratum hujus Monarchiæ appulieris, tunc videbis & judicabis omnia me tibi bona & vera dixisse. Vale.*

De Sulphure, Secundo Principiorum.

SULPHUR non est postremum inter Principia, quoniam illud est pars Metalli; imò pars principalis Lapidis Philosophorum: & multi Sapientes varia & verissima de Sulphure reliquerunt, Imò ipse GEBER Summæ Perfectionis libr. 1. cap. 28. dicit: *Per Deum Altissimum ipsum illuminat omne corpus; quoniam est lumen à lumine, & tinctura.* Nos autem antequam de illo finimus tractaturi, visum est nobis Primo originem principiorum describere; præsertim cum Sulphur pro principali Principiorum antiquitùs habitum sit. Unde autem Principia oriũtur pauci hucusque ostenderunt; & difficile est judicare de aliquo Principiorum, sicut & de quamvis alia re, cujus origo & generatio ignoratur: quid enim de colore cæcus? Quod igitur antecessores nostri omiserunt, id nos in hoc Tractatu adimplere proposuimus.

Sunt autem principia rerum, præsertim Metallorum, secundùm antiquos Philosophos Duo, Sulphur & Mercurius: Secundum Neotericos verò tria, Sal, Sulphur, & Mercurius. Origo autem horum Principiorum sunt quatuor Elementa: de quorum etiam origine nobis imprimis incipiendum est. Sciant ergo studiosi hujus S. Scientiæ quatuor Elementa esse, & quodlibet horum quatuor habere in suo centro aliud Elementum à quo elementatur: & hæc sunt quatuor Statuæ Mundi, ex Chao in Creatione Mundi à Divina Sapientia separatæ, quæ hanc machinam Mundi per suum actum contrarium in æqualitate & proportione tenent, ac virtutum cœlestium inclinatione omnes res infra & super terram producunt; de quibus suo loco: hic ad propositum, primò de propinquiori Elemento Terræ.

De Elemento Terræ.

TERRA est Elementum satis dignum in sua qualitate & dignitate: In hoc Elemento alia tria, & præcipuè Ignis, requiescunt. Est Elementum præstantissimum ad celandum & manifestandum ea quæ sibi concredita sunt: grossum est & porosum, grave respectu suæ parvitatis, sed leve respectu suæ naturæ: est etiam centrum Mundi, tum & aliorum Elementorum: Per ejus Centrum transit Axis Mundi utriusque Poli. Est porosum, ut diximus, sicut spongia quæ nihil ex se profert; Sed quicquid alia tria in illud stillant, & projiciunt, omnia recipit, servanda servat, manifestanda manifestat. Nihil, ut diximus, ex se profert, sed est receptaculum aliorum, & est in quo omne productum manet, ac per calorem motivum in illo putrefit, ac per eundem, separato puro ab impuro, multiplicatur: quod grave est in illo occultatur, & leve pellit calor in ejus superficiem. Est omnis seminis & commistionis nutrix & matrix: nihil quidem aliud præstare potest quàm tueri semen & compositum ad maturitatem usque. Est frigidum siccum, temperatur aqua; extra visibile, fixum; intus verò invisibile & volatile. Virgo est ex Creatione distillationis Mundi relictum caput mortuum, quod aliquando voluntate divina calcinandum erit, post extractionem sui humidi, ut ex illo nova Crystallina creari possit Terra. Divisum est etiam hoc Elementum in partem puram & impuram: Pura utitur aqua ad res producendas, impura verò in suo globo manet. Est hoc Elementum occultatio & domicilium omnis thesauri. In Centro ejus est Ignis Gehennalis, continens hanc machinam Mundi in suo esse, & hoc per expressionem aquæ in aëra. Ignis ille per primum Mobile atque per influentias stellarum causatur & accenditur: huic obviat calor solaris aëre temperatus, ad maturandum & adtrahendum ea quæ jam concepta sunt in suo Centro. Propterea Terra participat cum igne, & est ejus intrinsecum, nec purificatur nisi Igne: & sic quodlibet Elementum suo intrinseco purificatur. Intrinsecum autem Terræ, seu Centrum, est summa puritas mixta Igne ubi nihil quiescere potest: est enim quasi locus vacuus, in quem alia Elementa suos actus projiciunt, ut in Libello XII. Tractatuum dictum est. Et hæc de Elemento Terræ, quam Spongiam esse diximus & aliorum receptaculum, quòd ad nostrum propositum sufficit.

De Elemento Aquæ.

AQUA est Elementum gravissimum; plenum unctuosi phlegmatis; & est Elementum dignius in sua qualitate, extrà volatile, intus verò fixum, frigidum & humidum est? temperatur aëre: est sperma Mundi in quo semen omnium rerum conservatur: est custos seminis cujuslibet rei. Sciendum tamen est quòd aliud est semen & aliud sperma: Spermatis receptaculum Terra est, seminis verò receptaculum Aqua. Quicquid in aquam stillat aër, causante igne, hoc aqua porrigit terræ. Caret interdum Sperma sufficienti semine, ex defectu caloris digerentis illud; Sperma enim semper est in copia expectans semen quod ex imaginatione ignis per aëris motum portat in matricem: & interdum deficiente semine intrat sperma; sed exit iterum absque fructu: de quibus aliquando in tertio Principiorum SALIS Tractatu latius. Accidit sæpissimè in Natura quod Sperma cum sufficienti semine matricem intrat; sed matrix indisposita, repleta peccantibus sulphuribus aut phlegmatibus, non concipit, nec fit hoc quod debuit. In hoc Elemento etiam nihil propriè est, nisi ut in Spermate esse solet: delectatur maximè motu proprio qui fit per aërem, & est miscibile rebus propter superficiale corpus volatile. Est, ut diximus, receptaculum universalis seminis: facilè in illo terra purificatur & resolvitur? & aër in illo congelatur, ac conjungitur illi in profundo. Menstruum Mundi est, quod aërem penetrando, virtute caloris, trahit secum vaporem

vaporem calidum, qui causat generationem naturalem earum rerum quibus terra impraegnata est sicut matrix; & quando matrix debitam portionem seminis accepit, fit quid fit jam progreditur, naturaque operatur sine intermissione usque ad finem; residuum verò humidum, seu Sperma, cadit ad latus, & agente calore in terram putrefit (illud ad latus rejectum) & ex illo postea generantur res aliae, interdum variae bestiolae ac vermiculi. Posset quidem sagacis ingenii artifex in hoc Elemento, sicut ex spermate, varia videre Naturae miracula; sed opus esset illud Sperma accipere in quo est jam imaginatum semen astrale certi ponderis. Quia Natura facit & producit ex prima putrefactione res puras, sed ex secunda putrefactione multò puriores, ac multò digniores, & nobiliores, ut habes exemplum in ligno vegetabili, ut in prima compositione Natura facit lignum; quando autem illud post maturitatem corrumpitur, putrefit & generantur ex illo vermes & aliae bestiolae vitam & visum habentes: Manifestum autem est quod sensibile semper dignius est vegetabili; nam ad sensibilium organa multò subtilior ac purior materia requiritur: Sed ad propositum.

Hoc Elementum esse menstruum Mundi, & trifariam divisum dicimus; Nempe purum, purius, ac purissimum. Ex ejus purissima substantia coeli creati sunt, purus etiam in aëra resolutum est, purum autem simplex & grossum in sua sphaera remansit, & ordinatione Divina, Natura operante, custodit omnem rem subtilem. Unum globum cum Terra efficit: habet etiam suum centrum in corde maris: unam axim polarem cum Terra habet, per quam omnes cursus & fontes aquarum exeunt, quae postea in magna flumina excrescunt. Per ejusmodi egressiones aquarum Terra conservatur à combustione, & cum hac humectatione deportatur semen universale per poros universae terrae, quod motus & calor faciunt. Manifestum autem est quòd omnes cursus aquarum in cor maris revertuntur; sed quò postea perveniunt non omnibus constat: sunt enim aliqui qui credunt omnia flumina, aquas, & scaturigines quae cursum suum in mare habent ex astris generari, qui cùm aliam rationem cur illis mare non excrescit nesciunt, dicunt in corde maris has aquas consumi. Sed hoc in Natura locum non habet, sicut de pluviis ostendimus. Astra quidem causant sed non generant; cùm nihil generetur nisi in suo simili ejusdem speciei: astra verò sunt ex igne & aëre quomodo igitur generabunt aquas? Et si hoc ita esset quòd quaedam stellae aquas generarent, tunc necessariò & aliae terram generarent, tum & aliae alia Elementa: quoniam haec machina Mundi quatuor Elementis ita detinetur ut unum aliud minima etiam particula non excedat, sed in aequilibrio virtutibus certent: aliàs si unum aliud excederet, ruina sequeretur. Attamen maneat qui vult in sua opinione, nobis ita in lumine Naturae datum est quòd istis quatuor Elementis, eorum aequalitate à summo Creatore proportionata, haec machina Mundi conservatur, & unum aliud in sua operatione non excedit. Sed aquae super fundamentis terrae, tanquam in dolio aliquo ab aëris motu continentur, & versus Polum Arcticum ab eo constringuntur, quia non datur vacuum in mundo: hac de causa est in centro terrae ignis gehennalis caliditatis, quem Archeus naturae gubernat.

Nam in principio Creationis mundi Deus Opt. Max. ex illo confuso Chao imprimis quintam essentiam Elementorum exaltavit & facta est plus ultra: postea ignis purissimam substantiam ad locandam SS. Majestatem suam super omnia elevavit, ac in suis terminis posuit & firmavit. In centro Chai (voluntate immensae sapientiae divinae) accensus est ignis ille, qui postea illas aquas purissimas distillavit: Sed quia jam ignis ille purissimus firmamentum cum throno Dei altissimi obtinuit, aquae sub illo igne condensatae sunt: & ut fortius firmarentur ignis jam grossior priore distillavit; (causante semper illo igne centrali) qui in Sphaeram ignis sub aquis remansit: & sic aquae inter duos ignes in coelos congelatae & compressae sunt. Sed ignis ille Centralis non cessavit, sed destillando ulterius aquas etiam alias minus puriores in aërem resolvit, qui etiam sub Sphaera ignis in Sphaeram propriam remansit, & ab ignis Elemento tanquam à fortissimo fundamento circumdatur; & sicut aquae coelorum non possunt transgredi ignem illum supercoelestem, ita ignis elementum non potest transgredi aquas coelorum, nec etiam aër potest transgredi & exaltari super ignis elementum. Aqua verò cum terra in unum globum remansit, quoniam non habet locum in aëre, excepta illa parte quam ignis in aërem resolvit propter fortificationem quotidianam hujus machinae mundi. Si enim fuisset vacuum in aëre, tunc aquae omnes distillassent & in aërem resolutae fuissent: sed jam aëris Sphaera plena est, quae semper ex aquis per continuum calorem centralem distillando adimpletur, ita ut caetera aquae ab aëris compressione circa terram volvantur, & cum terra mundi centrum teneant. Et haec operatio fit de die in diem; & sic etiam hic mundus de die in diem fortificatur, & incorruptus mansurus est naturaliter, excepta Altissimi conditoris absoluta voluntate. Quia ille ignis centralis non cessabit motu universali & influentia coelestium virtutum accendi, ac aquas calefacere; nec aquae cessabunt resolvi in aërem; nec aër cessabit comprimere residuum aquarum cum terra, ac ita in centro continere ut non possint moveri ex suo centro: & sic naturaliter hic mundus à summa sapientia divina factus est & continetur; & sic ad exemplum hujus omnia in mundo naturaliter fieri necesse est. Hanc creationem hujus machinae mundi voluimus tibi elucidare propterea ut scias quod quatuor elementa habent sympathiam naturalem cum superioribus, quia ex uno chao eadem sunt: sed à superioribus gubernantur sicut à dignioribus; inde & in hunc locum sublunarem haec obedientia devenit. Sed scias ista omnia à Philosopho naturaliter inventa esse, ut suo loco declarabitur.

Nunc ad propositum de aquarum cursibus, fluxuque & refluxu maris, quomodo per axem polarem ab uno polo ad alium feruntur. Duo sunt Poli, unus Arcticus in parte superiori Septentrionali, alter verò antarcticus sub terra in parte meridionali. Polus arcticus habet vim magneticam attrahendi; Polus verò Antarcticus habet vim magneticam expellendi, quod nobis natura in magnete exemplum ostendit. Trahit igitur polus Arcticus aquas, per axem, quem cum intraverunt iterum per Poli Antarctici axem erumpunt: & quia aër non permittit inaequalitatem, coguntur iterum ad Polum Arcticum, centrum suum, reverti & ita continuè cursum suum observare. In quo cursu à Polo Arctico ad Polum Antarcticum per medium seu axem mundi, per poros terrae diffunduntur, & sic secundum majus & minus scaturigines oriuntur; & postea

postea in flumina excrescunt congredientes, ac iterum illuc unde egressæ sunt, revertuntur; & hoc motu universali incessabiliter fit. Has aquas aliqui, ut diximus, ignorantes motum universalem & polorum operationes, in corde maris consumi & ab astris generari dicunt, quæ nihil materiale producunt nec generant, nisi quod virtutes imprimunt & spirituales influentias, quæ tamen non dant pondus. Aquæ igitur non generantur, sed ex Centro maris per poros terræ in universum mundum eas egredi scito. Ex istis fundamentis naturalibus Philosophi invenerunt varia instrumenta, ad ductus aquarum, & fontanas, cum sciatur naturaliter aquas non altius ascendi posse nisi ut egrediuntur; & nisi ita esset in natura ars nequaquam potuisset, quia ars imitatur naturam; & quod in natura non est per artem non succedit; aqua enim ut diximus non altius ascendit nisi ut assumitur: Exemplum habes illud instrumentum quo vinum ex dolio evocatur. Conclusivè igitur scias non ex astris scaturigines generari, & omnes exitus aquarum, sed ex centro maris quo iterum recurrunt, ac sic motum continuum observant. Si enim hoc non esset, nihil omninò neque in terra neque super terram generaretur, imò ruina mundi sequeretur. Verum ne objiciatur quod in mari ommes aquæ salsæ sunt & aquæ scaturiginum dulces: rationem esse scito, quod aqua illa per poros terræ distillatur, & multa milliaria per angusta loca ac per arenas transiens, amissa salsedine, dulcoratur: ad cujus exemplum Cisternæ inventæ sunt. Sunt enim in aliquibus locis pori & meatus majores & largiores per quos salsa aqua erumpit, unde postea salis fodinæ & fontanæ habentur, ut Hallæ in Germania: In aliquibus etiam locis calido constringuntur & sal in arenis relinquitur, aqua verò in alios poros sudat, ut in Polonia VVieliciæ & Bochniæ. Sic etiam cum aquæ per loca calida sulphurea continuo ardentia transeunt incalescunt, unde Thermæ oriuntur: sunt enim in visceribus terræ loca in quibus natura mineram sulphuream distillat separátque, ubi ab igne centrali illa accenditur: Per hæc loca ardentia aqua currens secundum propinquitatem & remotionem magis minúsve incalescit, & sic in superficiem terræ erumpit, ac sulphuris saporem retinet, sicut omne jusculum à sua decoctione carnium. Eodem modo fit cum aqua per loca mineralia, sive cuprea, sive aluminosa, transiens eorum saporem acquirit. Talis igitur est distillator conditor omnium rerum, in cujus manu hoc distillatorium est, ad cujus exemplum distillationes omnes à Philosophis inventæ sunt, quod ipsemet altissimus Deus ac misericors, absque dubio, hominibus inspiravit: qui poterit, quando erit sancta ejus voluntas, aut ignem centralem extinguere, aut vas frangere, & erit omnium finis. Sed cum ejus bonitas in melius tendat, exaltabit aliquando SS. Majestatem suam, & ignem illum omnium purissimum qui aquis cœlorum in firmamentum est, altius extollet, dabitque gradum fortiorem igni Centrali, ut omnes aquæ in aëra eleventur, & calcinabitur terra: & ita ignis, consumpto omni impuro, reddet subtiles, circulatas in aëre aquas purificatæ terræ, atque sic multo nobiliorem mundum (si alias licet philosophari) efficiet.

Sciant ergo omnes hujus artis inquisitores quod terra & aqua unum globum habent, & omnia simul faciunt, quia sunt Elementa tangibilia, in quibus alia duo occulta operantur. Ignis conservat terram ne submergatur, vel dissolvatur: aër conservat ignem ne extinguatur: aqua conservat terram ne comburatur. Hæc ad propositum nostrum visum est nobis utile describere, ut studiosi sciant in quibus fundamenta Elementorum consistant, & quomodo Philosophi eorum actus contrarios observarunt, ignem cum terra, aërem cum aqua copulantes: licet quando aliquid nobile voluerunt, ignem in aqua decoxerunt, animadvertentes quod sanguis unus altero purior, sicut & lacryma purior est urina. Sufficiat igitur tibi quod diximus. Elementum aquæ sperma ac menstruum mundi esse, tum & receptaculum seminis.

De Elemento Aëris.

AER est elementum integrum, dignissimum in sua qualitate, extrà leve & invisibile, intus verò grave, visibile & fixum. Est calidum & humidum, temperatur igne, est dignius terra & aqua. Volatile quidem est, sed fixatur, & quando fixum est penetrabile reddit omne corpus. Ex ejus purissima substantia creati sunt Spiritus vitales animalium, minus purum in aëris propriam Sphæram elevatum est, residuum verò, pars ejus grossior, remansit in aqua, quæ cum aqua circulatur, sicut ignis cum terra, quia amici sunt. Dignissimum est, ut diximus, & illud est verus locus seminis omnium rerum: In illo ita semen imaginatur sicut in viro, quod postea motu circulativo projicitur in sperma suum. Habet hoc Elementum formam integritatis ad distribuendum semen in matrices per sperma & menstruum mundi: in illo etiam est Spiritus vitalis omnis creaturæ, per omnia vivens, penetrans, & constringens semen aliis Elementis sicuti vir uxoribus: ille nutrit ea, ille impraegnat, ille conservat ea, & docet hoc in dies experientia quod hoc Elemento non solum Mineralia, animalia, vel vegetabilia, verùm etiam alia Elementa vivunt. Videmus enim omnes aquas putrefieri, ac sordescere si non habent recentem aërem: Ignis quoque extinguitur si illi adimitur aër: (Inde sciunt Alchemistæ ignem per aërem distribuere in gradus, & secundum, mensuram aëris registra sua ordinant:) Terræ quoque pori conservantur aëre: In summa tota structura mundi aëre conservatur. Etiam in animalibus, homo necatur cui adimitur aër, &c. in orbe nihil cresceret si non esset vis aëris penetrantis, & alterantis, attrahentisque secum nutrimentum multiplicativum. In hoc Elemento est imaginatum semen, virtute ignis, quod constringit menstruum mundi, illa vi occulta, ut in arboribus & herbis, cum per poros terræ, actu spiritualis caloris, exit sperma cum semine & virtus aëris in proportione constringit illud & congelat guttatim; & sic de die in diem, de gutta in guttam crescendo, arbores magnæ eriguntur, sicut in libro XII. Tractatuum tractatû est. In hoc Elemento sunt omnes res integræ per imaginationem ignis; & est plenum virtutis divinæ: In illo namque inclusus est Spiritus Altissimi qui ante creationem ferebatur supra aquas, teste sacra Scriptura, *& volavit super pennas ventorum.* Si igitur ita est sicuti est, quod Spiritus Domini in illo ferebatur, quid dubitas quod de virtute sua divina in illo reliquit? Nam hic Monarcha solet ornare habitacula sua; ornavit autem hoc Elementum Spiritu vitali omnis creaturæ. In illo namque est semen omnium rerum dispersarum, cui à creatione statim vis illa magnetica (ut suprà diximus) à summo opifice inclusa

inclusa est, quam si non haberet non posset attrahere quicquam de nutrimento, sed sic semen in sua parva quantitate relinqueretur, nec cresceret, nec multiplicaretur, sed sicut lapis magnetis trahit ad se ferrum durum (ad exemplum poli Arctici trahentis ad se aquas; ut in Elemento Aquæ scripsimus) sic aër per magnetem vegetabilem, qui in semine est, trahit ad se nutrimentum menstrui mundi, id est aquæ. Ista omnia fiunt aëre; nam ille est dux aquarum, ejusque vis inclusa est occulta in omni semine ad attrahendum humidum radicale, & hæc virtus est, ut suprà diximus, in omni semine semper pars 280. ut in tract. 3. XII. Tractatuum tibi ostendimus. Si igitur aliquis vellet esse bonus plantator arborum, animadvertendum est illi ut cuspidem attractivam versus partem Septentrionalem vertat, sic nunquam frustrabitur labore: quoniam sicut Polus Arcticus aquas, ita punctum verticale semen trahit ad se, & quælibet cuspis attractiva correspondet illis. Habes exemplum in omni ligno cujus cuspis attractiva naturaliter ad punctum verticale tendit, & trahitur ab illo. Nam fiat lignum quodcunque æqualiter elaboratum; si vis scire quæ cuspis est superior, pone illud in aquam ac submergatur; (extra tamen suam longitudinem) videbis semper cuspidem illam prius ex aquis emergere quam ejus oppositam partem; nescit enim natura errare in suo officio; de quibus latius in Harmonia ubi de vi magnetica (quamvis de magnete facilè is poterit cui natura metallorum cognita est) tractabitur. Hic nos dixisse sufficiat Elementum hoc esse dignissimum, in quo est semen & spiritus vitalis seu domicilium animæ omnis creaturæ.

De Elemento Ignis.

IGNIS est elementum purissimum & omnium dignissimum, plenum adhærentis unctuosæ corrosivitatis, penetrans, digerens, corrodens, maximè adhærens, extra visibile, intus verò invisibile, fixissimum; est calidum & siccum, & temperatur terra. Ejus omnium purissima substantia & essentia cum Throno Divinæ Majestatis in creatione primum elevata est, quando aquæ cœlorum firmatæ sunt, ut in Elemento aquæ diximus: ex minus purissima ejus substantia Angeli creati sunt: ex minus puriori cum purissimo aëre mixta luminaria & stellæ creatæ sunt: minus purum adhuc in Sphæram ad concludendum & sublevandum cœlos erectum est: impura verò & unctuosa in centro terræ, ad continuandum motus operationem, à summo Creatore sapientissimo relicta & inclusa est, quam nos gehennam vocamus. Omnes hi ignes divisi quidem sunt, sed habent ad invicem sympathiam naturalem.

Hoc elementum est omnium quietissimum ac simile currui, cum trahitur currit, cum non trahitur stat quietè. Inest etiam omnibus rebus imperceptibiliter. In illo sunt rationes vitales & intellectus, quæ distribuuntur in prima infusione vitæ humanæ, & hæ dicuntur anima rationalis, qua sola homo à cæteris animalibus differt, & Deo assimilatur. Hæc anima est ex illo purissimo igne elementali, in spiritum vitalem divinitus infusa, propter quam homo post creationem omnium rerum in particularem mundum seu microcosmum creatus est. In hoc subjecto omnium rerum Creator Deus sedem & Majestatem suam posuit, sicut in purissimo & quietissimo subjecto, quod à sola voluntate ac immensa sapientia divina gubernatur. Propterea abhorret Deus omnem impuritatem, nihil sordidum, compositum, maculatum, appropinquare potest Deo; ideo nullus mortalium Deum videre nec accedere naturaliter potest: nam ignis ille qui est in circumferentia divinitatis, in quo deportatur sedes & Majestas Altissimi, est ità intensus ut nullus oculus illum penetrare possit: quoniam ignis non patitur accedere compositum: ignis enim omnis compositi mors est, & separatio. Quietissimum subjectum illud esse diximus (quoniam est) alias sequeretur (quod & cogitare absurdum est) Deum quiescere non posse; est enim quietissimi silentii, plus quam mens humana imaginari potest. Habes exemplum in silice, in quo ignis est, & tamen non sentitur, nec apparet donec motu excitatur & accenditur in illo ut appareat: ita ignis ille, in quo locata est SS. Majestas Creatoris nostri, non movetur nisi propria voluntate Altissimi excitetur, & sic deportatur quo est S. Voluntas ejus. Fit enim voluntate supremi conditoris motus vehementissimus & terribilis. Habes exemplum, quando aliquis Monarcha hujus mundi in sua pompa sedet, qualis circa illum quies? quale silentium? & etiamsi ex suis aulicis aliquis movetur motus tantum unius & alterius particularis est, qui non consideratur. Sed quando Dominus ipse movetur fit rumor & motus universalis, tum omnis assistentia movetur cum illo. Quid igitur quando supremus ille Monarcha, Rex Regum, ac Conditor omnium rerum (ad cujus exemplum principes mundi constituuntur in terris) movet authoritatem; qualis motus! qualis tremor quando circa illum movetur tota assistentia cœlestis exercitus? Sed quæret aliquis quomodo ista scimus, cum cœlestia ab humano intellectu abscondita sint. Quibus respondemus, omnibus Philosophis ista manifesta esse, imò ipsa incomprehensibilis sapientia illis inspiravit omnia ad exemplum naturæ creata esse, & ex illis arcanis naturam retractum habere ac operari, nihilque fieri in terris nisi ad exemplum cœlestis monarchiæ, quod ex Angelorum variis officiis habetur. Sic etiam non nascitur nec generatur quicquam, nisi naturaliter. Omnes humanæ inventiones, imò & artificia, quæ aut sunt aut erunt non nisi ex fundamentis naturæ proveniunt. Voluit Altissimus Creator omnia naturalia homini manifestare, propterea & ipsa Cælestia naturaliter facta nobis ostendit, ex quibus eo melius ejus absoluta ac incomprehensibilis potentia & sapientia cognosceretur; quæ omnia Philosophi in lumine naturæ sicut in speculo videre habent: propterea hanc scientiam, non auri vel argenti cupiditate, sed cognitione, non solùm omnium rerum Naturalium sed & ipsius Creatoris potentiæ, magni æstimarunt, & de his quam parcissimè & non nisi figurativè loqui voluerunt, ne mysteria divina, per quæ natura elucidatur, indignis patefiant. Quod tu, si teipsum scire noveris, & non es duræ cervicis, facilè comprehendere possis; qui ad similitudinem majoris mundi, imò ad ipsius Dei imaginem creatus es. Habes in tuo corpore Anatomiam totius mundi; habes in firmamento quintam essentiam quatuor Elementorum, ex Chao spermatum in matricem extractam, & in cutem plus ultrà constrictam; habes purissimum sanguinem loco ignis, in quo sedes animæ (vice Regis) spiritu vitali locata est; habes cor loco terræ, ubi ignis centralis

centralis continuò operatur, & hanc machinam Microcoſmi in ſuo eſſe continet; Habes polum Arcticum os; habes alvum Antarcticum, & omnia membra cœleſtibus correſpondent: de quibus in Harmonia noſtra aliquando latius relinquemus in Capitulo de Aſtronomia, ubi ſcripſimus quomodo Aſtronomia ars facilis, naturalis, quomodo aſpectus planetarum & ſtellarum cauſant, & quare ex aſpectibus de pluviis & aliis eventibus prognoſticatur, quod hic longum eſſet recenſere, & omnia iſta ſunt ſibi concatenata, & naturaliter fiunt: Deitatem tantum aliqua adimplere. Quod veteres omiſerunt diligenti ſtudioſo hujus arcani indicare voluimus, ut illi tanto clarius incomprehenſibilis potentia Altiſſimi Dei ad Cor perveniat, & ille illum eo ardentius amet & adoret. Sciat ergo inquiſitor hujus S. Scientiæ quod anima in homine mundo minori, Microcoſmo, Dei Creatoris ſui locum tenens, ſeu vice-Rex eſt, quæ in ſpiritu vitali in ſanguine puriſſimo locata eſt. Illa gubernat mentem, mens verò corpus: quando anima aliquid concipit, mens omnia ſcit, & mentem omnia membra intelligunt, & parent menti, ac expectant cum deſiderio adimplere voluntatem ejus. Corpus enim nihil ſcit, quicquid in corpore fortitudinis ſive motus eſt, mens facit iſta; corpus tantum eſt menti ſicut inſtrumenta alicujus artificis. Anima autem, qua homo à cæteris animalibus differt, illa operatur in corpore, ſed majorem operationem habet extra corpus; quoniam abſolutè extra corpus dominatur, & his differt ab animalibus quæ tantum mentem & non animam deitatis habent. Sic quoque Deus & conditor rerum, dominus & Deus noſter, operatur in hunc mundum ea quæ ad mundi neceſſaria pertinent, & in his includitur mundo, unde Deum ubique eſſe credendum. Excluditur autem illa ſua immenſa ſapientia extra corpus mundi, qua operatur extra illum & alia multò altiora imaginatur quam corpus mundi concipere poteſt, & iſta ſunt extra naturam, ſolius Dei ſecreta. Sicut eſt exemplum in anima, quæ extra corpus multa profundiſſima imaginatur, & hiſce aſſimilatur Deo qui extra ſuum mundum operatur extra naturam, licet & iſta ſint adhuc ſicut candela accenſa erga meridianam lucem, quoniam anima imaginatur ſed non exequitur niſi in mente, Deus verò omnia eodem momento quo imaginatur efficit, ſicut anima imaginatur eſſe Romæ vel alibi quidquid fit, in ictu oculi, ſed mente tantum, Deus verò talia eſſentialiter facit, qui omnipotens eſt. Non eſt ergo Deus incluſus mundo niſi ut anima corpori; ſeparatam habet ſuam abſolutam poteſtatem, ſic etiam anima cujuſcunque corporis eſt, abſolutam habet & ſeparatam potentiam alia facere quam corpus concipere poteſt; maximam ergo habet poteſtatem in corpus ſi vult, aliàs fruſtra eſſet noſtra Philoſophia. Ex his igitur diſce cognoſcere Deum, & ſcies quibus differt Creator à creatis. Tu ipſe majora concipere poteris cùm jam à nobis portam apertam habes. Sed ne nobis hic tractatus excreſcat, ad propoſitum accedamus.

Diximus ſuprà, Ignis Elementum quietiſſimum eſſe, & quod motu excitatur, quam excitationem noverunt viri ſapientes. Omnem generationem & ejuſdem corruptionem Philoſopho neceſſe eſt ſcire; cui non ſolum Creatio cœli manifeſta eſt, ſed etiam omnium rerum compoſitio & commixtio: ſed licet omnia ſciunt, non tamen omnia poſſunt. Scimus quidem compoſitionem hominis in omnibus qualitatibus, animam tamen infundere non poſſumus; quoniam hoc myſterium eſt ſolius Dei; & ejuſmodi infinitis myſteriis ſuperat omnia. Cum ita ſunt extra naturam non ſunt adhuc in diſpoſitione naturæ: natura non prius operatur niſi quando illi materia porrigitur: Prima materia à Creatore, ſecunda à Philoſopho. In operatione verò Philoſophorum natura habet excitare ignem qui à Creatore occultè in centrum cujuslibet rei incluſus eſt: talis ignis excitatio fit per velle naturæ, aliquando per velle ſagacis artificis naturam diſponentis. Naturaliter enim omnes impuritates & pollutiones rerum purgantur igne: Omne compoſitum ſolvitur igne: ſicut aqua lavat & purgat omnes res imperfectas quæ non ſunt fixæ; ſic ignis purgat omnes res fixas, & per ignem perficiuntur: Sicut aqua omne ſolutum conjungit; ita ignis omne conjunctum ſeparat, & quod ſuæ naturæ & proprietatis eſt optimè purgat & augmentat, non quidem in quantitate ſed in virtute. Agit hoc Elementum miris modis occultè in alia Elementa ac in omnes res: ſicut enim anima eſt ex illo puriſſimo, ita vegetabilis eſt ex Elementali quod à natura gubernatur. Agit hoc Elementum in Centrum cujuſlibet rei hoc modo: natura dat motum, motus excitat aërem, aër ignem, ignis verò ſeparat, purgat, digerit, colorat, & matureſcere facit omne ſemen, maturumque expellit per ſperma in loca & matrices, loca pura vel impura, calida, magis aut minus, ſicca vel humida; & ſecundum diſpoſitionem matricis, ſeu loci, variæ res producuntur in terra, ſicut etiam in libello XII. Tractatuum de matricibus mentio facta eſt quot loca tot matrices eſſe. Ita conditor omnium rerum, Altiſſimus Deus, omnes res conſtituit & ordinavit quod una contrariatur alteri, & tamen ut mors unius ſit vita alterius: quod unum producit alterum conſumit, & aliud ex hoc & quiddam nobilius naturaliter producitur: ac hiſce conſervatur æqualitas Elementorum, & ſic compoſiti. Omnium rerum præſertim viventium ſeparatio mors naturalis eſt: propterea naturaliter hominem mori oportet; quia cum homo ex quatuor Elementis ſit compoſitus ſubeſt ſeparationi, cum omne compoſitum ſeparetur naturaliter. Sed hæc ſeparatio humanæ Compoſitionis in die Judicii tantum fieri debuit: nam in paradiſo homo immortalis erat. Quod omnes Theologi, & ipſa Sacra Scriptura teſtantur; rationem tamen ſufficientem immortalitatis nullus Philoſophus hucuſque oſtendit; quam hujus ſcientiæ S. inquiſitori ſcire convenit, ut videre poſſit quomodo iſta omnia naturaliter fiunt, & facillimè intelligi poſſunt. Verum & veriſſimum eſt omne compoſitum hujus mundi corruptioni ſubeſſe ac ſeparari poſſe; quæ ſeparatio in regno animali mors appellatur: homo autem cum etiam ex quatuor Elementis compoſitus & creatus ſit, quomodo immortalis eſſe poterat? hoc naturaliter fieri credere difficile eſt, imò ſupra naturale aliquid hucuſque habetur, Deus tamen Philoſophis viris bonis ante complura ſecula hoc naturaliter eſſe inſpiravit, quod tu à nobis ſic accipe. Paradiſus erat & eſt locus talis à ſumno Conditore rerum ex veris Elementis, non Elementatis ſed puriſſimis, temperatis, in ſumma perfectione anatiſatis, creatus; & omnia quæcunque in Paradiſo ſunt ex iiſdem Elementis creata & incorrupta; ibi etiam homo creatus eſt, ex iiſdem incorruptis Elementis juſta æqualitate anatiſatis conſtitutus, ut nullo modo corrumpi potuerit, ideò immortalitati conſecratus

cratus fuit: quoniam paradisum hunc pro hominibus dumtaxat Deus sine dubio creavit, de quo nos & ubi sit in Harmonia copiosè. Sed cum postea peccato inobedientiæ mandatum Altissimi Conditoris transgrederetur, in hunc mundum corruptibilem Elementatum, quem tantùm pro bestiis creaverat Deus, homo ad bestias expulsus est: cui, cum sine nutrimento vivere non posset, ex Elementis Elementatis corruptis nutrimentum sumere necesse fuit. Quo nutrimento inficiebantur illa Elementa pura creationis suæ, & ita lentè in corruptionem declinavit, donec una qualitas alteram superavit, & ruina totius compositi, infirmitas, ac ultimò separatio & mors advenit. Postea adhuc magis corruptioni & morti proximiores fuerunt illi qui jam in elementis corruptis ex semine corrupto & non in paradiso procreati sunt, quoniam semen ex corruptis nutrimentis productum durabile esse non potest; & quo diutius ab expulsione paradisi eo corruptioni propinquius homines accedunt: inde & vita brevior, & deveniet hucusque quòd & procreatio propter abbreviationem vitæ cessabit. Sunt tamen aliqua loco ubi aërem benigniorem & sydera propitiora habent; ibi non ita cito naturæ corrumpuntur, quia & homines naturalius vivunt. Nostrates verò temerè gula & inordinata vita, ad corruptionem festinant: Docet hoc experientia, quod ex infirmorum parentum semine nati non durant. Sed si homo in paradiso mansisset, in loco illius naturæ convenienti, ubi Elementa incorrupta omnia virgo sunt, in æternum immortalis esset: certum enim est, quando elementa pura in æqualitate virtutibus conjuncta sunt, subjectum hoc incorruptum esse, & talis debet esse lapis Philosophorum: tali creationi humanæ à veteribus Philosophi assimilatus est, sed moderni Philosophi omnia ad literam intelligentes, ad hujus seculi generationem corruptam intendunt.

Hæc immortalitas principalis fuit causa quod Philosophi hunc lapidem quærere ingeniati sunt; sciverunt enim hominem ex talibus Elementis integris creatum esse. Meditati sunt igitur de Creatione ista, quam cum naturalem esse cognoverunt, cœperunt scrutari an talia elementa incorrupta possent haberi, aut si illa in aliquo subjecto conjungi & infundi possent; quibus ipse Altissimus Conditor rerum inspiravit compositionem talium elementorum in auro esse: quoniam in animalibus fieri est impossibile, cum ex elementis corruptis vitam sustentare debeant; in vegetabilibus etiam non est, quia inæqualitas Elementorum in illis inventa est. Et cum omnia creata ad multiplicationem inclinata sint, proposuerunt Philosophi in hoc regno minerali hanc naturæ possibilitatem experiri; qua inventa, alia innumerabilia arcana naturæ inesse viderunt, de quibus ut de secretis divinis parcissimè reliquerunt. Sic igitur habes quomodo elementa corrupta in subjecto cadunt, & separantur; quando unum aliud superat: & quia tunc fit per primam separationem putrefactio, & per putrefactionem puri ab impuro separatio, si tunc fit conjunctio nova virtute ignis acquirit formam multò nobiliorem prima. Nam in suo primo statu corruptio fuit ex grosso admixto quod non nisi per putrefactionem purgatur, & melioratur; & hoc fieri non potest nisi conjunctis viribus quatuor elementorum quæ sunt in omni composito: cum enim compositum cadere debet per elementum aquæ cadit; & dum ita confusè jacent ignis qui est potentialiter in quolibet aliorum utpote in terra, in aëre, conveniunt simul, & conjuncta manu, vincunt postea aquam, quam digerunt & coquunt, & ultimo congelant; ac tali modo natura naturæ auxiliatur. Si enim ignis centralis occultus, qui vita captus erat, vincit, agit in id quod sibi propinquius ac purius est, sicut & ipsum purissimum est, & conjungitur cum illo: ita vincit contrarium, separatque purum ab impuro, & generatur nova forma; & si adhuc adjuvatur priore multo præstantior: interdum sagacis artificis ingenio fiunt res immortales, maximè in regno minerali. Sic omnia solo igne, & ignis regimine fiunt, & perducuntur in esse, si me intellexisti.

Hic igitur habes Elementorum originem, & naturas eorum ac operationes quàm brevissimè descriptas, quod ad nostrum propositum hoc loco sufficit. Nam alias si quodlibet Elementum describeretur ut est, magnum volumen oriretur, nostro proposito non necessarium. Ista omnia, ut diximus, ad Harmoniam remittimus, ubi, Deo favente, si nobis vita superstes erit, de naturalibus copiosius relinquemus.

De Tribus Principiis Omnium Rerum.

Descriptis hisce quatuor Elementis ad tria principia rerum descendamus: quomodo autem illa producuntur ex quatuor Elementis sic accipe. Postquam natura ab Altissimo Creatore omnium rerum privilegium feudi super hanc Monarchiam mundi acceperit, cœpit loca & provincias unicuique secundum dignitatem distribuere; & in primis quatuor Elementa principes mundi esse constituit; & ut adimpleretur voluntas Altissimi (in cujus velle natura posita est) ut unum in aliud incessabiliter ageret ordinavit. Cœpit itaque agere ignis in aërem & produxit sulphur: Aër quoque cœpit agere in aquam & produxit mercurium. Aqua etiam cœpit agere in terram & produxit sal. Terra autem, cum non habuerit in quod agere, non produxit quicquam, sed productum remansit in illa: propterea tria tantum principia evenerunt, & terra facta est nutrix & matrix aliorum. Tria ut diximus Principia producta sunt; quod veteres Philosophi non ita strictè considerarunt, qui duos tantum actus Elementorum descripserunt (vel si etiam volentes obticuerunt quis illos judicabit, cum illi scripta sua filiis suis tantum dedicarint?) & sulphur cum Mercurio, quod & nobis sufficiat, materiam metallorum, imò & lapidis Philosophorum esse nominarunt.

Quicunque igitur vult esse verus indagator hujus sacræ Scientiæ necesse est ut sciat accidentia, & ipsum accidens noscat, ut discat ad quod subjectum seu Elementum accedere proponit, ut per media sese ad id accommodet, si alias quaternarium numerum adimplere desiderat. Sicut enim hæc tria Principia ex quatuor producta sunt, sic oportet per diminutionem ut etiam hæc producant duo, masculum & fœminam; duo verò producant unum incorruptibile, in quo erunt illa quatuor æqualiter syncera, ad summum depurata, digesta; & sic respondebit quadrangulus quadrangulo. Et hæc est illa quinta essentia omni artifici multum necessaria, à multis contrariis separata. Et sic habes in his tribus principiis in quacunque compositione naturali corpus, spiritum & animam occultam; quæ tria si separata & benè purgata, ut diximus, conjunxeris, sine dubio imitando naturam

 purissimum

purissimum fructum dabunt. Quoniam etiamsi anima ex nobilissimo loco assumpta est, illuc tamen quò tendit non potest pervenire nisi per spiritum, qui locus & domicilium animæ; quamsi vis reducere in locum debitum, opus est ut sit lavata ab omni peccato; locus quoque sit purificatus, ut in illo anima possit glorificari, & non amplius separari. Jam ergo habes trium Principiorum originem ex quibus tuum est imitando naturam Mercurium Philosophorum & eorum primam materiam producere, & ista principia rerum, maximè metallorum, ad tuum propositum deducere: cum sine istis principiis impossibile sit tibi aliquid perficere per artem, cum & natura ipsa sine ipsis nihil faciat, nec producat. Hæc tria sunt in omnibus rebus, & sine illis in orbe nihil est, nec naturaliter erit. Sed quoniam suprà scripsimus quod veteres Philosophi duo tantum principia nominarunt, ne inquisitor aberret, sciendum est quod licèt illi sulphur & Mercurium descripserunt, sine sale tamen nequaquam ad hoc opus accedere potuerunt, cum illud sit clavis & principium hujus sacræ scientiæ: illud est quod aperit portas justitiæ, illud est quod claves habet ad carceres infernales, ubi sulphur ligatum jacet, sicut aliquando latius dabuntur ista in tractatu tertio principiorum, de Sale. Nunc ad propositum, quod hæc tria Principia omnino sunt necessaria, quia illa sunt materia propinqua. Duplex enim est materia metallorum: Proxima, Remota. Proxima est Sulphur & Mercurius, Remota sunt quatuor Elementa ex quibus solius Dei est res creare: relinque ergo Elementa quoniam ex illis nihil facies, nec poteris nisi hæc tria Principia producere, cum & natura ex illis nihil aliud producat. Si igitur ex Elementis nihil aliud quam ista tria principia producere potes, ad quid tibi iste vanus labor id quærere vel facere velle quod jam à natura generatum est? Nonne melius est ire tria milliaria quam quatuor? Sufficiat ergo tibi tria principia habere, ex quibus natura in terra & super terram omnia producit; quæ tria in omni re integre invenies. Ex horum debita separatione & conjunctione natura producit tam metalla quàm lapides in regno minerali; in regno verò vegetabili arbores, herbas & omnia; in regno etiam animali corpus, spiritum & animam; quod maximè operi Philosophorum adæquatur. Corpus est terra, Spiritus est aqua, Anima est ignis seu sulphur auri: Quantitatem corporis auget Spiritus, virtutem verò auget ignis. Sed quia magis est de Spiritu in pondere quam de igne, exaltatur Spiritus & opprimit ignem, trahitque ad se: & sic quilibet eorum crescunt in virtute, & terra quæ est intermedium illorum crescit in pondere. Omnis igitur indagator artis concludat in suo animo quod quærit ex his tribus, & huic in auxilium succurrat ut possit vincere suum contrarium; posteà addat ad pondus naturæ suum pondus, ut adimpleatur defectus naturæ per artem, & ita vincet suum contrarium. Diximus in Elemento terræ terram nihil aliud esse quàm receptaculum aliorum, id est subjectum in quo ista duo ignis & aqua certant, mediante aëre; si prædominatur aqua producit res temporales & corruptibiles; si autem ignis vincit producit res perpetuas & incorruptibiles: considera igitur quod tibi sit necessarium. Scias prætereà quod ignis & aqua sunt in omni re; sed neque ignis neque aqua faciunt aliquid, quoniam illa inter se tantum certant & pugnant de velocitate & de virtute, & hoc non per se sed per excitationem caloris extrinseci qui motu cœlestium virtutum in centro terræ accenditur; sine quo ista duo nihil facerent unquam, starent uterque illorum quodlibet in suo termino & pondere: sed natura postquam conjunxit ista duo in proportione, tunc calore extrinseco excitat illa, & sic incipiunt inter se pugnare, & quodlibet illorum vocat suum simile in adjutorium, sicque ascendunt & crescunt, quousque terra cum illis amplius ascendere non potest; interim illa duo in ejusmodi retentione terræ subtiliantur; (nam in illo subjecto terræ ignis & aqua ascendunt incessabiliter, & per poros reservatos quos aër præparat agunt) & ex illa eorum subtiliatione flores & fructus sequuntur, in quibus amici fiunt, ut in arboribus videre est; quo enim melius subtiliantur & purificantur ascendendo eo præstantiores producunt fructus, præsertim si æqualiter virtutibus conjunctis finiunt.

Purgatis ergo rebus, fac ut ignis & aqua amici fiant, quod in terra sua quæ cum illis ascenderat facile facient; & tunc id brevius perficies quam natura, si benè secundum pondus naturæ conjunxeris, non sicut prius fuit sed sicut natura requirit & tibi opus est. Quoniam natura in omni compositione magis adponit de aliis quàm de igne: Minima pars ignis semper est, sed natura secundum placitum addit ignem extrinsecum, ad excitandum illum internum secundum majus vel minus per multum aut parum temporis, & secundum hoc si ignis superat aut superatur perfectæ aut imperfectæ res fiunt, sic in mineralibus ut in vegetabilibus. Non intrat quidem ignis extrinsecus in profundum compositionis essentialiter, sed tantum virtute; quoniam ignis intrinsecus materialis sufficit sibi si tantum nutrimentum habet, & ignis extrinsecus est illi nutrimentum, & quasi ligna respectu ignis Elementalis, & secundum tale nutrimentum crescit & multiplicatur. Cavendum tamen est ne ille nimius ignis extrinsecus adveniat, quoniam si quis multum & extra posse comedit suffocatur: parvum ignem magna flamma devorat: ignis extrinsecus debet esse multiplicativus, nutriens non devorans, ita enim res perficiuntur, Decoctio ergo in omnibus rebus est perfectio: ita natura addit virtutem ad pondus & perficit. Verùm quia difficilè est ad compositum addere, cum hoc longissimum laborem requirat, consulimus ut de superfluo amoveas tantum quantum opus est, vel natura requirit: Remotis superfluitatibus misce, ostendet postea natura quod quæsivisti. Tu quoque cognosces si natura benè aut malè conjunxit elementa cum in conjunctione elementa omnia consistant. Sed multi laborantes stramen pro tritico seminant; aliqui utrumque: multi verò id projiciunt quod Philosophi amant; aliqui incipiunt & desinunt, quod ex illorum inconstantia evenit; artem difficilem, laborem facilem quærunt, optima rejicientes, pessima seminant: sed sicut hæc scientia in præfatione occultatur, sic & materia in principio projicitur. Nos autem dicimus artem hanc nihil aliud esse quam virtutes Elementorum æqualiter commixtas: est calidi, sicci, frigidi, humidi, æqualitas naturalis; conjunctio masculi & fœminæ, quem eadem fœmina genuit, id est, conjunctio ignis & humidi radicalis metallorum. Considerando quod Mercurius Philosophorum habet in se sulphur suum proprium bonum secundum minus & majus, depuratum & decoctum à natura, ex Mercurio omnia perficere poteris: sed si scies addere ad pondus naturæ tuum pondus, duplicare Mercurium, & triplica-

re

se sulphur, citius terminabitur in bonum, postea in melius, usque in optimum: quamvis unum tantum apparens est sulphur, & duo Mercurii, sed unius radicis; non crudi nec nimis cocti, purgati tamen & soluti, si me intellexisti.

Materiam quidem Mercurii Philosophorum & materiam sulphuris eorundem describere non est opus: nemo mortalium potuit, nec in posterum poterit apertius & clarius illam describere quam ab antiquis Philosophis descripta & nominata est, nisi alias anathema artis esse velit. Est enim ita communiter nominata ut etiam non æstimetur; ideò inquisitores ad alias subtilitates potius se convertunt, quam in naturæ simplicitate manerent. Non dicimus tamen Mercurium Philosophorum commune quid esse & apertè nominari, sed de materia ex qua Philosophi sulphur suum & Mercurium creant: quoniam Mercurius Philosophorum non habetur per se super terram, sed ex sulphure & Mercurio conjunctis educitur arte; non prodit in lucem, nudus enim est, sed à natura miris modis involutus est. Conclusivè dicimus repetendo sulphur & Mercurium esse mineram nostri argenti vivi, (conjuncta tamen) quod argentum vivum habet posse metalla solvere, occidere, & vivificare quam potestatem accepit à sulphure acetoso suæ propriæ naturæ. Sed ut adhuc melius concipere possis, audi quæ differentia est inter nostrum argentum vivum & Mercurium vulgi. Mercurius vulgi non solvit aurum nec argentum ut ab illis non separetur: argentum verò vivum nostrum solvit aurum & argentum & non separatur ab illis in æternum, sicut aqua mixta aquæ. Mercurius vulgi habet sulphur combustibile malum quod denigrantur: nostrum argentum vivum habet in se sulphur incombustibile, fixum, bonum, albissimum & rubeum. Mercurius vulgi est frigidus, humidus: Mercurius noster est calidus, humidus: Mercurius vulgi corpora denigrat & inficit: Argentum vivum nostrum corpora dealbat usque ad crystallinam serenitatem. Mercurius vulgi vertitur per præcipitationem in pulverem citrinum, sulphur malum: Argentum vivum nostrum mediante calore vertitur in sulphur candidissimum, bonum, fixum & fluxibile. Mercurius vulgi quo magis decoquitur eo magis fluxibilis: argentum vivum nostrum quo magis decoquitur eo magis inspissatur. Ex his igitur circumstantiis considerare poteris quomodo differunt inter se Mercurius vulgi ab argento vivo Philosophorum. Si adhuc non intelligis noli expectare, nullus mortalium dabit clariora sicut hic diximus: sed de virtutibus. Talis virtutis est argentum vivum nostrum quod & per se sufficit & tibi & sibi, absque omni additione rei extraneæ, sola decoctione naturali solvitur, & congelatur: sed Philosophi propter abbreviationem addunt illi sulphur suum benè digestum & maturum, & sic operantur.

Potuissemus quidem citare scripta Philosophorum sermonem nostrum confirmantia; sed quoniam clariora eorum scriptis scripsimus non indigent comprobatione, is intelliget qui in aliorum scriptis versatus est. Si igitur nostrum consilium vis sequi, consulimus ut antequam ad hanc artem accedas inprimis discas compescere linguam & naturam minerarum & metallorum inquiras, tum & vegetabilium; quoniam in omni subjecto Mercurium nostrum invenies, & ab omnibus rebus Mercurius Philosophorum extrahi potest, licet in uno subjecto propinquius quàm in alio. Scito etiam pro certo quod hæc scientia non in fortuna neque casuali inventione, sed in reali scientia locata est, & non est nisi hæc unica materia in mundo per quam & ex qua præparatur lapis Philosophorum. Est quidem in omnibus rebus, sed in extractione ejus vita desisteret: sine cognitione tamen rerum naturalium, præsertim in regno minerali, similis eris cæco qui usu ambulat. Talis quidem artem non nisi casualiter quærit: & etiamsi, sicut multoties accidit, casu ab aliquo materia tractatur argenti vivi nostri, tunc ubi incipere debet opus suum finit; & sic sicut casu invenitur casu amittitur, quia nescit super quid suam intentionem fundare debet. Ideò hæc scientia est donum Dei Altissimi: & nisi Deus per ingenium bonum, vel per amicum, alicui revelaverit, difficilè cognoscitur: nam non omnes Gebri, non omnes Lullii esse possumus. Et licet Lullius vir subtilis ingenii fuit, tamen si in ab Arnaldo artem non accepisset certè similis fuisset aliis qui illam cum difficultate inquirunt; siquidem & Arnoldus ab amico accepisse confitetur. Facilè enim scribere cui ipsa natura dictat: Est Proverbium; *facilè est addere inventis.* Omnis ars & scientia magistro facilis, sed incipienti discipulo non sic: & ad hanc scientiam inquirendam tempus requiritur longum, copia vasorum, & expensa magna, & quotidianus labor, cum immensa meditatione, quamvis scienti omnia levius. Conclusivè dicimus hanc artem solius Altissimi Dei donum esse, qua cognita orandus est ut etiam ad artem hanc benedictionem suam dare dignetur; quoniam sine benedictione divina omninò inutilis est. Quod nos ipsi experti sumus, cum propter scientiam aliquot gravissima pericula passi, plus infortunii ac incommodi quam utilitatis inde habuerimus: sed credimus in mundum tempus advenisse cùm serò sapiunt Phryges: Judicia Domini abyssus multa. Attamen divinam providentiam in ejusmodi nostris infortuniis admiratus sum: Semper enim Altissimi conditoris nostri protectionem præsto habuimus, ut nullus inimicus potuerit nos opprimere; custos fuit semper Angelus Domini Arcæ hujus, in quam Altissimus conditor rerum tantum thesaurum inclusit, quem & usque tuetur. Audivimus namque inimicos nostros in laqueum quem nobis paraverunt incidisse: qui in nostram vitam irruerunt vita privati sunt: qui verò bona nostra invaserunt bona sua, nonnulli & regna amiserunt: Præterea illorum qui nostro honori detraxerunt multos infames periisse scimus: tantam custodiam ab omnium rerum Creatore semper habuimus, qui nos statim ex vero matris nostræ sub umbra alarum suarum suscepit, spiritumque intelligentiæ rerum naturalium infudit, cui sit laus & gloria per infinita sæcula sæculorum. Tanta beneficia ab Altissimo Deo Creatore nostro accepimus, ut non solum calamo verùm & mente comprehendere sit impossibile: Vix unquam mortalium alicui majora imò saltem talia, contulit Deus. Utinam tantum animi, tantum Spiritus, & eloquentiæ, intelligentiæque haberemus ut debitas gratias illi agere possemus, scimus enim talia non meruisse: hoc unicum credimus esse, quod in illo solo semper speravimus, speramus, & sperabimus. Scimus enim non esse inter mortales qui nos adjuvare possit, nisi hic solus Deus & Creator noster; quia vanum est confidere in Principibus, quoniam homines sunt, (ut ait Psal.) Omnes hi à Deo Spiritum vitæ habent, quo ablato, pulverem omnia esse; sed sperare in

in Domino Deo, à quo sicut à fonte bonitatis omnia bona abundantissime fluunt, tutum & securum est. Tu igitur quicunque cupis ad hanc S. Scientiam accedere, pone in primis spem integram in Deo Creatore tuo, illumque precibus fatiga, & crede firmiter te ab illo non derelinquendum: quoniam si Deus cor tuum candidum, & spem integram in se positam cognoverit, facile dabit medium, per hanc sive per aliam viam adjuvabit te ut voto potiaris. Initium sapientiæ timor Domini. Ora, sed nihilominus & labora: Deus quidem dat intellectum, sed tu illo scias uti: nam sicut sunt dona Dei intellectus bonus & occasio bona, ita est pœna peccati quando omittitur occasio bona. Sed ut ad propositum redeamus, dicimus argentum vivum materiam primam istius operis esse, & verè nihil aliud; quidquid additur illi oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus Principiis fiunt & generantur omnes res mundi; sed nos aliqua ab accidentibus purgamus, purgata iterum conjungimus; additis addendis, deficientia adimplemus, imitando naturam ad finem summæ perfectionis decoquimus, quod natura propter accidens perficere non potuit, & jam finivit ubi ars incipere debet. Propterea si cupis naturam imitari, in his illam imitare in quibus illa operatur. Nec te moveat quod scripta nostra contraria sibi videantur in aliquibus locis; ita enim opus est ne ars proderetur: Tu autem elige ea quæ cum natura conveniunt; accipe rosas, relinque spinas. Si intendis metallum facere metallum sit tuum fundamentum, quia non generatur ex cane nisi canis, ex metallo nisi metallum: nam scito pro certo, si non accipies ex metallo humidum radicale optime separatum nihil facies unquam; Sine grano tritici frustra colis terram: unica res, unica ars, unica operatio. Si igitur metallum vis producere metallo fermentabis; si verò arborem arboris semen sit tibi fermentum. Unica ut diximus est operatio, extra quam non est alia quæ vera sit. Errant itaque omnes qui dicunt aliquod particulare extra hanc unicam viam & naturalem materiam verum esse; etenim non datur ramus nisi ex trunco arboris: Impossibile est & fatuum ramum prius quàm arborem producere velle; facilius est ipsum lapidem conficere quàm particulare aliquod etiam simplicissimum quod sit utile, & in examinatione cum naturali persisteret. Sunt tamen multi qui gloriantur se posse facere Lunam fixam, sed melius facerent ut plumbum vel stannum fixarent, cum meo judicio idem labor sit; quia ista non resistunt examini ignis donec in sua natura sunt; Luna autem in sua natura satis fixa est, nec opus habet fixatione Sophistica. At cum quot capita tot sensus, nos relinquimus cuilibet suam opinionem: qui non vult sequi nostrum consilium, & naturam imitari, maneat in suo errore. Bene quidem particularia fieri possunt habita arbore, cujus surculi variis arboribus inseri possunt: sicut habita una aqua variæ fortis carnes decoqui possunt in ea, & secundum carnium diversitatem jusculum saporem habebit, sed hoc ex eodem fundamento. Concludimus itaque non esse nisi unicam naturam, tam in metallis quàm in aliis rebus, sed diversam ejus operationem, unam etiam universalem materiam secundum Hermetem. *Sic ab hac una re omnes res natæ fiunt.* Multi tamen sunt artifices quorum quilibet sequitur suum cerebrum: quærunt novam naturam, novam materiam, propterea etiam inveniunt novum recensque nihil, quia non ad possibilitatem naturæ, sed ad syllabam scripta Philosophorum interpretantur. Sed hi omnes sunt ex illis comitiis de quibus in Dialogo Mercurii cum Alchemista scriptum est, qui sine conclusione domum redeunt, non solùm absque medio, verum & sine principio finem quærunt, & hoc inde fit, quod non ex fundamentis vel lectione Librorum Philosophorum, sed ex auditu & receptis circumforaneis artem assequi conantur: (licet jam Libri Philosophorum ab invidis fortasse desolati sunt, in multis locis addunt vel supprimunt) postea cum illis non succedit ad Sophisticationes convertuntur, & tentant mira opera vana, dealbando, rubificando, Lunam fixando, animam auri extrahendo, quod in Præfatione libelli XII. Tractatuum fieri posse satis negatum est. Non quidem negamus, imò omninò esse necessarium dicimus, animam metallicam extrahi debere, sed non ad Sophisticam operationem, sed ad opus Philosophorum: quæ extracta & purgata iterum corpori suo reddi debet, ut fiat resurrectio vera corporis glorificati. Nunquam hoc nostrum propositum fuit, sine grano tritici triticum multiplicare posse: sed ut illa anima extracta aliquod aliud metallum Sophistico modo tingere possit falsissimum esse scias, omnesque qui de hoc gloriantur falsarios esse: sed ista in tertio principio de Sale copiosius, cum hîc non sit locus extendere calamum.

De Sulphure.

INter tria Principia Sulphur meritò Philosophi primo loco posuerunt, sicut dignissimum Principium, in cujus præparatione tota scientia latet. Triplex enim Sulphur est, & inter alia eligendum Sulphur tingens seu colorans: Sulphur congelans Mercurium: Tertium est essentiale maturans. De quo quidem seriò tractare debuimus, sed quia per Dialogum unum principiorum edidimus, ita & alia finire cogimur, ne alicui illorum injuriam inferre videamur. Sulphur maturius est cæteris Principiis, & Mercurius non coagulatur nisi Sulphure: ergo totalis nostra operatio in hac arte non est nisi ut sciamus ex metallis Sulphur elicere, quo in visceribus terræ argentem vivum nostrum in aurum & argentum congelatur: quod quidem Sulphur in hoc Opere loco masculi, ideò dignius habetur, Mercurius verò loco fœminæ. Ex horum duorum composito & actu generantur Mercurii Philosophorum.

Descripsimus in Dialogo Mercurii cum Alchemista congregationem illam Alchemistarum ubi consultabant ex qua materia & quomodo faciendus sit Lapis Philosophicus. Scriptum est etiam quomodo tempestatis infortunio sine Conclusione ferè in universum Orbem dispersi sunt. Surrexit enim tempestas valida ventusque maximus qui illos huc illuc dispersit, & aliquorum capita ita perflavit, ut ad hoc usque tempus sese nondum recolligere possint, unde in illorum cerebris variæ fortis muscæ generantur. Errant autem inter illos variarum nationum ac conditionum homines, inter quos fuit etiam hic Alchemista, de quo in hoc Tractatu sermonem instituimus: erat aliàs vir bonus, sed sine Conclusione, ex numero horum qui casualiter Lapidem Philosophorum invenire proponunt: & erat socius illius Philosophi qui cum Mercurio certabat. Hic verò dicebat, si mihi ita accidisset cum Mercurio loqui paucis verbis illum expiscatus fuissem: stultus iste alter, inquit, nescivit cum illo procedere. Mihi quidem nunquam Mercurius

curius placuit, nec credo in illo aliquid boni esse; at Sulphur mihi probatur, quia in illis Comitiis optimè de illo disputavimus: si non illa tempestas nos disturbasset, primam materiam id esse conclusissemus: quoniam in meo capite non solent esse res leves, caput meum plenum est profundarum imaginationum. Sicque confirmatus instituit in sulphure laborare. Incepit itaque illud distillare, sublimare, calcinare, fixare, oleum per campanam ex illo facere, tum per se, tum cum crystallis, corticibus ovorum, & alios multos labores in illo expertus est: cumque multum temporis & sumptuum consumpsit, & nihil ad propositum invenire potuit, tristis fuit; miser multas noctes duxit insomnes, exibat etiam sæpenumerò extra urbem ad speculandum, ut eò commodius aliquid certi in suo labore excogitare posset. Accidit autem quadam vice, cùm ita ferè in extasi speculando deambularet, pervenit ad quoddam nemus viridissimum, omniumque rerum refertissimum, in quo erat omnium minerarum & metallorum fodinæ, omniumque animalium & avium genera, omnium arborum, herbarum & fructuum copia: ibi etiam erant varii aquæ ductus: quoniam illis in locis aqua non habebatur, nisi quæ per varia instrumenta & canales trahebatur; & hoc per varios artifices ex variis locis: præcipua fuit illa, clariorque cæteris, quæ à radiis Lunæ trahebatur; & hæc non nisi pro Nympha nemoris illius procurabatur. Ibi etiam parcebantur tauri & arietes, & pastores erant duo juvenes, quos Alchemista interrogans: Cujus, inquit, est hæc sylva? cui responderunt: Est nemus & hortus nostræ nymphæ Veneris. Alchemista huc illuc inambulabat: Placuit illi quidem locus, sed ille tamen semper de suo sulphure cogitabat; atque ita ambulando fessus, miser consedit ad latus canalis, sub quadam arbore, & cæpit miserrimè lamentari, deplorando tempus & sumptus in suo labore frustra impensos (non erat aliàs deceptoriæ facultatis, sed sibi ipsi nocivus) aitque. Quid est hoc? omnes dicunt rem esse communem, vilem, facilem, & ego sum vir doctus, & hunc miserum lapidem non possum excogitare. Sicque lamentando cæpit maledicere Sulphuri, quod in illo tot sumptus, tot labores frustra consumpserit: & Sulphur fuit etiam in illo nemore, sed inscio Alchemista. Interim dum ita lamentaretur, audivit vocem quasi alicujus senis: Amice cur maledicis sulphuri? Alchemista circumspexit ubique, neminemque videns perterrefactus est. Vox autem illa iterum ait: Amice cur ita contristaris? Alchemista resumpto animo, Domine, inquit, esuriens semper de pane, ita ego semper de Lapide Philosophorum cogito. *Vox*. Et quare maledicis sulphuri? *Alchem.* Domine credidi illud esse primam materiam Lapidis Philosophorum ideò in illo laborando per aliquot annos multa consumpsi, & non potui istum Lapidem invenire. *Vox*: Amice ego quidem sulphur novi verum & principale subjectum Lapidis Philosophorum, sed te non nosco, neque de tuo labore & proposito quicquam scio: Injustè maledicis sulphuri; quia ille est in durissimis carceribus, non potest unicuique adesse; quandoquidem hic ligatis pedibus in tenebrosissimo carcere positus est, nec egreditur nisi quò illum deportant custodes ejus. *Alchem.* Et quare est incarceratus? *Vox.* Quia omnibus Alchemistis obediens esse voluit, & facere quicquid ipsi volebant, contra voluntatem matris suæ, quæ illi interdixerat ut solummodò iis qui illam noverunt obediret, propterea tradidit illum in carceres, & jussit ligare pedes ejus, custodesque constituit illi, ut sine illorum scitu & voluntate nusquam ire possit. *Alchem.* O miser! propterea & mihi non potuit succurrere: certè mater ejus facit illi magnam injuriam: & quando dimittetur ex istis carceribus? *Vox*: O Amice, Sulphur Philosophorum non potest hinc exire nisi longissimo tempore, & cum gravissimo labore. *Alchem.* Domine, & qui sunt custodes ejus, qui illum custodiunt? *Vox*: Amice, custodes ejus sunt ejusdem generis, sed tyranni. *Alchem.* Domine, & tu quis es, & quomodo vocaris? *Vox*: Ego sum Judex & Præfectus carcerum, & nomen mihi Saturnus. *Alchem.* Ergo in tuis carceribus Sulphur detinetur. *Vox*: In meis quidem carceribus Sulphur detinetur, sed habet alios custodes. *Alchem.* Et quid facit in carceribus? *Vox*: Laborat quicquid ejus custodes volunt. *Alchem.* Et quid scit laborare? *Vox.* Ille est mille rerum artifex, & est cor omnium rerum: scit emendare metalla, mineras corrigit, animalia intellectum docet; scit facere omnia genera florum in herbis & arboribus, atque illis omnibus præest, corrumpit aërem, quem iterum emendat: est omnium odorum in Mundo artifex, omniumque colorum pictor. *Alchem.* Ex qua materia facit flores? *Vox*: Custodes dant materiam & vasa, Sulphur verò digerit, & secundùm digestionis varietatem & pondus varios flores & odores facit. *Alchem.* Domine, est ne senex? *Vox*: Amice, scito quòd Sulphur est virtus omnium rerum, & est secundus natu, sed senior omnibus; fortior, & dignior; sed puer obediens. *Alchem.* Domine, quomodo cognoscitur? *Vox*: Miris modis, sed optimè per rationem vitalem in animalibus, per colorem in metallis, per odorem in vegetabilibus: sine illo mater ejus nihil operatur. *Alchem.* Est ne solus hæres, vel si habet fratres? *Vox*: Amice unicum tantum ejusmodi filium mater ejus habet, fratres ejus alii sunt mali associati, sororem habet quam amat, & ab illa amatur vicissim, nam illi est sicut mater. *Alchem.* Domine, uniformis ne est ubique? *Vox*: Quò ad naturam ejus uniformis, sed in carceribus mutatur: cor ejus tamen semper purum est, sed vestimenta ejus maculata sunt. *Alchem.* Domine, fuit ne etiam aliquando liber? *Vox*: Maximè fuit præsertim illis temporibus quando fuerunt illi viri sapientes quibus cum matre ejus magna amicitia intercedebat. *Alchem.* Et qui fuerunt isti? *Vox*: Innumerabiles fuerunt: Fuit Hermes qui cum matre ejus unum erat: post ipsum fuerunt multi Reges, ac Principes, nec non multi alii sapientes, utpote hisce seculis Aristoteles, Avicenna, &c. qui illum liberarunt: hi enim ejus ligaturas dissolvere resciverunt. *Alchem.* Domine, quid eis dedit pro liberatione? *Vox*: Dedit illis tria Regna: nam quando illum aliquis dissolvit, & liberat, tunc ille custodes suos, qui modo in suo Regno gubernant, vincit, & ligatos huic qui illum liberat in subditos tradit, ac eorum Regna in possessionem dat: sed quod majus est, in Regno ejus est speculum in quo totus Mundus videtur. Quicunque in hoc speculum inspicit, tres partes sapientiæ totius Mundi in illo videre & addiscere potest, atque ita sapientissimus in hisce tribus Regnis evadet; quales Aristoteles & Avicenna fuerunt & alii multi qui, sicut & cæteri antecessores, in hoc speculo viderunt quomodo & Mundus creatus est: ex illo didicerunt cœlestium virtutum influentias in inferiora, & quomodo Natura per pondus ignis res componit; tum etiam motum Solis & Lunæ, præsertim verò motum illum universalem quo mater ejus gubernatur: ex

illo

illo gradus caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & siccitatis, virtuteisque herbarum ac omnium rerum cognoverunt; unde optimi Medici facti sunt. Et certe nisi Medicus talis sit ut sciat cur hæc herba talis vel talis, cur in hoc gradu calida, cur sicca. cur humida sit, non ex libris Galeni, aut Avicennæ, sed ex fonte Naturæ, unde & illi ista habuerunt, fundamentalis Medicus esse non potest. Ista omnia diligenter illi considerarunt, & scripta sua successoribus reliquerunt, ut homines ad altiora studia allicerent, & discerent Sulphur liberare, atque ejus vincula dissolvere: sed homines hujus sæculi scripta illorum jam pro finali fundamento habent, & ulterius non quærunt; sufficitque iis quod sciant dicere sic Aristoteles, sic Galenus scripserunt. *Alchem.* Et quid dicis, mi Domine, potestne herba absque Herbario cognosci? *Vox*: Veteres illi Philosophi ex ipsomet Naturæ fonte sua recepta conscripserunt. *Alchem.* Quomodo, mi Domine? *Vox*, Scito quod omnes res in terra, & super terram ex tribus Principiis generantur & producuntur, aliquando duobus quibus tamen tertium adhæret: qui igitur novit tria Principia, & pondus illorum ut illa Natura conjungit, facile ex decoctione gradum ignis in subjecto, an bene, aut male, vel mediocriter coctum, idque secundùm majus vel minus, intelligere poterit: nam cuncta vegetabilia ab his qui tria Principia noverunt cognoscuntur. *Alchem.* Et hoc quomodo? *Vox*: Ex visu, ex gustu, & odore; in his tribus sensibus concluduntur etiam tria Principia rerum, & gradus eorum decoctionis. *Alchem.* Domine, dicunt quod Sulphur est Medicina. *Vox*: Imo ipse Medicus est, & qui illum ex carceribus liberant, illis pro gratitudine & sanguinem suum in medicinam dat. *Alchem.* Domine, habita universali Medicina quamdiu homo potest se conservare a morte? *Vox*: Usque ad terminum mortis: cautè tamen hæc Medicina sumenda est; multi enim viri sapientes hac Medicina ante terminum interierunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, éstne venenum? *Vox*: Nonne audivisti quòd magna flamma ignis consumit parvam? multi erant Philosophi qui ex aliorum doctrina artem habuerunt qui non ita profundè virtutem Medicinæ scrutarunt; imò quò Medicina erat potentior, subtilior, eò sanior illis videbatur; & unum granum ejus multa millia metalli transfigeat, multò magis corpus humanum. *Alchem.* Domine, quomodo ergo uti debuerunt? *Vox*: Medicina uti debuerunt quæ calorem naturalem confortando nutriret, non superaret. *Alchem.* Domine, ego scio facere istam Medicinam *Vox*: Beatus es si scis, Sanguis enim Sulphuris est illa intrinseca virtus & siccitas convertens & congelans argentum vivum in aurum, tum etiam omnia metalla & corpora humana ad sanitatem. *Alchem.* Domine, ego scio facere oleum Sulphuris quod cum calcinatis crystallis præparatur, scio & aliud per campanam sublimare. *Vox*: Certè tu etiam es Philosophus ex illis Comitiis; nam optime mea dicta interpretaris, sic ni fallor, & omnium Philosophorum. *Alchem.* Domine, nonne est hoc oleum sanguis Sulphuris? *Vox*: O Amice, sanguis Sulphuris non datur nisi his qui illud sciunt ex carceribus liberare. *Alchem.* Domine, scitne etiam Sulphur aliquid in Metallis? *Vox*: Dixi tibi, quòd omnia scit, & in metallis multo melius quàm alibi; sed custodes ejus sciunt quod ibi facilè liberari possit, propterea ibi in durissimis carceribus detentum custodiunt, ita ut & respirare non possit, timent enim ne ad palatium Regis perveniat. *Alch.* Domine, in omnibusne metallis ita incarceratus est? *Vox*: In omnibus, sed non uniformiter, in aliquibus non ita stricte *Alchem.* Domine, & quare in metallis ita tyrannico more? *Vox*: Quia tunc non amplius timeret illos quando ad palatium suum Regale pervenerit: jam enim potest videri, jam liberè ex fenestris prospicit; quoniam illic est in proprio Regno, licet nondum ita ut desiderat. *Alchem.* Domine, & quid comedit? *Vox*: Cibus ejus ventus est, cùm liber est coctus; sed in carceribus cogitur comedere crudum. *Alchem.* Domine, possent ne istæ inimicitiæ inter illum & custodes ejus reconciliari? *Vox*: Imò, si quis esset tam prudens. *Alchem.* Quare cum illis de pace non tractat? *Vox*: Illud non potest per seipsum; quia statim ira & furore excandescit. *Alch.* Facia hoc per aliquem commissarium. *Vox*: Felicissimus hominum certè esset, & æterna memoria dignus, qui inter illos sciret pacem facere; sed hoc non nisi vir sapientissimus qui cum matre ejus conveniret, & cointelligentiam haberet: nam si amici essent unus alterum non impediret, sed conjunctis viribus facerent res immortales. Certè qui illos reconciliaret esset vir æternitati consecrandus: *Alch.* Domine, Ego componam istas lites inter illos, & liberabo illum: sum alias vir adeò doctus, & sapiens; adhæc etiam sum bonus practicus præsertim ubi ad tractandum venitur. *Vox*: Amice: video quidem quòd satis magnus, & eum magno capite sis, sed nescio num tu ista facere possis. *Alch.* Domine, fortassis tu ignoras quid sciunt Alchemistæ, quoad tractatus semper illi sunt victores, & certè ego non sum postremus, modò inimici ejus mecum tractare velint: si tractabunt, esto securus quòd causa cadent. Domine; crede mihi, Alchemistæ sciunt tractare. Si tantùm mecum tractare velint, Sulphur confestim liberabitur. *Vox*: Placet mihi ingenium, audio quòd probatus sis. *Alch.* Domine, dic adhuc mihi si hoc est verum Sulphur Philosophorum? *Vox*: Hoc quidem est Sulphur, sed si Philosophorum est tuum est scire. Satis ego tibi de Sulphure dixi, *Alch.* Domine si etiam ejus carceres inveniam, an eum liberare potero? *Vox*: Si scies optimè poteris; facilius est enim illum liberare quàm invenire. *Alch.* Domine rogo dic adhuc mihi si illum invenero faciam ne ex illo lapidem Philosophorum. *Vox*: O amice non est meum divinare, tu ipse videto: attamen si matrem ejus noveris, illam secutus fueris, sulphure soluto lapis in promptu erit. *Alch.* Domine in quo subjecto est hoc sulphur? *Vox*: Scito pro certo quod hoc sulphur est magnæ virtutis; minera ejus sunt omnes res mundi, est enim in metallis, herbis, arboribus, animalibus, lapidibus, mineris. *Alch.* Et quis diabolus inter tot res & subjecta illum latentem invenire potest? Dic tu mihi materiam ex qua illum Philosophi accipiunt. *Vox*: Amice nimis propè accedis, attamen ut tibi satisfaciam, scito sulphur ubique esse, sed habet quædam palatia ubi solet Philosophis audientiam dare; sed Philosophi illud in mari suo natans & cum Vulcano ludens adorant, quando illud vilissimo vestitu incognitum Philosophi accedunt. *Alch.* Domine in mari illud quare non est meum; cum hic propinquius sit absconditum. *Vox*: Dixi tibi quod custodes ejus illud in carceribus tenebrosissimis posuerunt ne illud videre possis, est enim in uno solo subjecto; sed si illud domi non invenisti vix in sylvis invenies. Ne autem desperes in inquirendo illo, tibi sacrosanctè dico illud in auro & argento esse perfectissimum, sed in argento vivo facillimum.

Alchem

Alchemista. Domine, libenti animo facerem Lapidem Philosophorum. *Vox:* Rem bonam desideras, Sulphur quoque libenter dissolveretur. Et sic Saturnus discessit. Alchemistam verò fessum gravis sopor invasit, & apparuit illi visio talis. Vidit in illo nemore fontem aquæ plenum, circa quem deambulabant Sal cum Sulphure inter se altercando, donec ultimò cœperunt pugnare, & intulit Sal Sulphuri vulnus incurabile, ex quo vulnere loco sanguinis aqua quasi lac candidissimum effluxit, ac in magnum flumen crevit. Tunc ex illo nemore egressa est Diana virgo pulcherrima, quæ cœpit lavari in flumine illo: quam dum transiens Princeps quidam vir fortissimus (& major suis servitoribus) videret, cœpit admirari ejus pulchritudinem, quodque esset naturæ sibi similis & ejus amore captus est: quod cum illa videret vicissim ejus amore exarsit; quamobrem quasi in animi deliquium cadens cœpit mergi: quod videns Princeps ille mandavit suis servitoribus ut illam adjuvarent: sed omnes timuerunt accedere ad flumen; ad quos Princeps ille: Quare (inquit) non adjuvatis Dianam virginem? Cui responderunt, Domine flumen est quidem parvum quasi exsiccatum, sed periculosissimum: Quadam vice absque tuo scitu voluimus hoc tranare, & vix à periculo æternæ mortis evasimus; scimus etiam quod & alii nostri antecessores hic perierunt. Tunc Princeps ille, deposito suo pallio grosso, ita ut erat armatus in flumen prosiliit, ut opem ferret Dianæ pulcherrimæ, porrexitque illi manum; quæ volens se salvare ipsum etiam Principem ad se traxit, atque ambo submersi sunt. Paulò post animæ illorum ex flumine illo exiverunt volitantes supra flumen, aiuntque, Optimè nobiscum actum est, aliter enim ab hisce corporibus liberari non potuissemus quæ polluta & maculata erant. *Alchem.* interrogans ait: Revertimini aliquando in illa corpora? *Animæ.* Non in tam polluta; sed quando purgabuntur, & hoc flumen exsiccabitur per calorem Solis, & provincia hæc sæpius per aërem examinata fuerit. *Alchem.* Interim quid facietis? *Animæ.* Hic supra flumen volitabimus donec istæ nebulæ & tempestates cessent. Interim Alchemista in magis optatum somnium de suo sulphure incidit; & ecce apparent illi, & venerunt in illum locum multi Alchemistæ quæsitum etiam Sulphur: & cum apud illum fontem à sale occisum cadaver invenerunt; illud inter se diviserunt: quod Alchemista videns etiam partem accepit; & sic quilibet illorum domum reversi sunt, cœperuntque in illo sulphure laborare, & hucusque non cessant. Huic verò Alchemistæ Saturnus occurrit & ait: Amice quomodo se res habent? *Alchem.* O Domine multa mirabilia vidi, vix uxor mea credet ista; jam etiam inveni Sulphur, rogo te mi Domine, adjuva me faciamus istum lapidem. *Saturnus.* Libenter mi amice. Præpara ergo argentum vivum & sulphur, & vitrum huc da. *Alchem.* Domine noli habere negotium cum Mercurio, quia est nequam, delusit socium meum & alios multos. *Saturnus.* Absque argento vivo in cujus regno sulphur jam Rex est Philosophi nihil fecerunt, nec ego aliter scio, *Alchem.* Domine faciamus ex solo sulphure. *Saturnus.* Bene mi amice, sed ita succedet sicut jubes. Acceperunt itaque sulphur illud quod Alchemista invenit, & fecerunt sicut voluit Alchemista, cœperuntque laborare miris modis, illud sulphur tractare in fornaculis mirabilibus, quas plures Alchemista habuit: sed semper in fine ex quolibet labore evenerunt illis candelulæ quas vetulæ ad accendendum ignem vulgò vendunt. De novo inceperunt, & sulphur sublimarunt, calcinarunt, sicut Alchemistæ placuit; sed utcunque fecerunt illis semper in fine ut priùs evenit: nam quicquid ex illo sulphure Alchemista voluit semper candelula fuit; & ait ad Saturnum. Verè Domine, video quod juxta meam phantasiam non vult succedere, rogo te fac tu solus sicut scis. Tunc Saturnus ait, Vide ergo & disce. Accepit itaque duo argenta viva diversæ substantiæ, sed unius radicis, quæ Saturnus lavit urina sua, & vocavit illa sulphura de sulphuribus, & commiscuit fixum cum volatili, facta compositione in vas debitum posuit; & ne sulphur aufugeret custodem supposuit, & sic postea in balneum ignis lentissimi, ut materia requirebat, posuit, & omnia optimè fecit. Fecerunt itaque Lapidem Philosophicum, quia ex debita materia non nisi debitum opus evenit. Alchemista gavisus valdè accepit Lapidem cum vitro, colorem ejus qui erat tanquam sanguis combustus considerans admirabatur, & præ nimia lætitia cœpit saltare, in quo saltu elapsum est illi è manibus vitrum in terram & fractum est; sicque Saturnus evanuit. Alchemista quoque è somnio expergefactus nihil præter illas candelulas quas fecerat ex sulphure in manibus invenit: Lapis verò avolavit, & hucusque volat, unde volatilis dicitur: & sic miser ille Alchemista nihil aliud didicit ex illa visione quàm candelulas sulphureas facere: qui postea relicto lapide cœpit esse Medicus; inquirendo lapidem Philosophicum lapidem renum acquisivit. Ultimò duxit vitam ut solent ejusmodi Alchemistæ, plerumque fiunt Medici aut Smegmatistæ, quod omnibus eveniet qui sine fundamento ex auditu aut receptis casualiter per dialecticam ad artem accedunt.

Aliqui postea cùm illis non succedit dicunt: Viri sapientes sumus, gramen crescere audimus, si ars vera esset nos præ cæteris habuissemus: & sic pudore vestiti ne habeantur pro indignis (sicuti sunt, imò & duræ cervicis) contra artem cuculant. Tales hæc scientia odit ac illis semper in fine principium ostendit. Nos autem indignis hanc artem nihil esse concedimus, virtutis amatoribus verò, & veris indagatoribus, filiisque doctrinæ, summoperè illam commendamus, veramque esse, & omnino verissimam affirmamus. Quam aliquoties coram viris eo spectaculo dignis, magnæ & infimæ conditionis hominibus, re ipsa comprobavimus: (Non tamen nostris manibus hæc medicina fuit facta, sed ab amico talia accepimus, verissima tamen) ad quam indagandam satis inquisitores informavimus; quibus si scripta nostra non placent, aliorum Authorum leviora legant, hac tamen cum cautela ut quicquid legerint semper ad possibilitatem naturæ conferant, nec tentent aliquid contra naturam. Non credant etiamsi esset scriptum in Libris Philosophorum quod ignis non urit, quia hoc est contrà naturam: sed si scribitur ignem exsiccandi & calefaciendi vim habere, hoc cum naturaliter fiat credendum est; natura enim semper cum sano intellectu convenit, & in natura nihil difficile, omnisque veritas simplex est. Tum etiam discant cognoscere quæ res in natura sunt sibi propinquiores, quod per scripta nostra facilius quàm per alia existimamus, cum satis scripsisse putemus donec aliquis alius veniat qui totam receptam sicut ex lacte conficere caseum conscribat, quod nobis non licet.

Sed

Sed ne omnia in insipientes vertamus, vobis quoque qui jam has transiitis ærumnas aliquid dicemus. Vidistisne regionem illam ubi vir suam sibi perduxit uxorem, quorum nuptiæ in domo naturæ celebratæ sunt? Intellexistis quomodo hoc Sulphur vobiscum vulgus vidit? Si igitur vultis ut vestram Philosophiam vetulæ exerceant, monstrate horum sulphurum dealbationem; Vulgo dicite: venite & videte, jam enim divisa est aqua & sulphur exivit; redibit candidum, & congelabit aquas. Comburite ergo sulphur à sulphure incombustibili, & lavate, dealbate, rubificate, donec sulphur fiat mercurius, ac mercurius fiat sulphur, quod postea anima auri ornabitis. Nam si non sublimabitis sulphur à sulphure, & mercurium à mercurio nondum aquam invenistis quæ ex sulphure & mercurio quinta essentia creatur & distillatur; non ascendet qui non descendit. Quidquid in hac arte est notabile in præparatione amittitur à multis, sulphure enim acuitur mercurius noster, aliàs non prodesset. Princeps sine populo miser: hic Alchemista sine sulphure & mercurio. Si me intellexistis dixi.

Alchemista postea domum reversus Lapidem amissum deplorabat, & maximè condolebat quod Saturnum non interrogaverit quale Sal hoc fuerit, cùm tot varia genera salium reperiantur; cætera uxori dixit.

CONCLUSIO.

Omnis Inquisitor hujus Artis debet in primis maturo judicio quatuor elementorum creationem, operationem, & virtutes, cum suis actibus examinare: si enim horum originem & naturam ignorat, ad cognitionem principiorum non perveniet, nec materiam veram lapidis cognoscet, multò minus finem bonum assequetur; quoniam omnis finis supra suum principium terminatur: Quid bene scit quid incipit bene sciet quid finiet. Origo enim elementorum est chaos, ex quo Deus conditor rerum creavit & separavit elementa, quod solius Dei est: Ex elementis verò natura producit principia rerum, & hoc per velle Dei solius naturæ est: Ex principiis postea natura mineras producit & omnia: ex quibus etiam artifex imitando naturam, multa mirabilia potest. Quoniam natura ex his principiis quæ sunt Sal, Sulphur & Mercurius, mineras ac metalla & omnia genera rerum producit; & non producit simpliciter ex elementis metallum, sed per principia quæ sunt medium inter elementa & metalla: Ergo si natura ista non facit, multò minùs ars poterit. Et non solum in hoc exemplo, verum in omni processu naturali dispositio media observanda est: propterea hic in hoc Tractatu & elementa ipsa, & illorum actus & operationem, tum & principiorum originem satis copiosè descripsimus, (quòd hucusque nullus Philosophorum clariora dedit) ut inquisitor bonus faciliùs considerare possit in quo gradu lapis à metallis, & metalla ab elementis distant. Differentia enim est inter aurum & aquam, sed minor inter aquam & Mercurium, minima inter aurum & Mercurium: nam domus auri Mercurius est; & domus Mercurii est aqua: sulphur autem est coagulum Mercurii; quod quidem sulphur difficillimè præparatur, sed difficiliùs investigatur. Quoniam in sulphure Philosophorum totum hoc arcanum latet, quod etiam in penetralibus Mercurii continetur: de cujus præparatione, sine qua inutile est, dabimus aliquando in tertio principiorum de Sale; cum hic virtutem & originem, non praxim, sulphuris tractemus.

Non propterea tamen Tractatum hunc conscripsimus, ut antiquos Philosophos redarguere velimus, sed potius eorum scripta confirmaremus, & aliqua quæ omiserunt adimpleremus: cum & Philosophi homines sint, non omnia ita ad amussim possunt, nec unus de omnibus sufficienter potest. Aliquos etiam miracula à via lineari naturæ seduxerunt, ut in Alberto Magno, viro & Philosopho sagacissimo accidisse legimus; qui scripsit temporibus suis grana aurea inter dentes demortui in sepulchro inventa esse. Hujus miraculi rationem certam non potuit invenire, sed hoc vi minerali in homine adjudicavit, & super hanc opinionem cecidit illi confirmatio dicti Morienis, *& hæc materia, Rex, à te extrahitur:* Sed hoc erroneum est, nam & Morienes Philosophicè ista intelligere voluit. Virtus enim mineralis in suo regno locata est, sicut & animalis in suo regno, ut in libello XII. Tractatuum ista regna distinximus & in tria regna divisimus; quia quodlibet horum absque ingressu extraneo in semet ipso stat & multiplicatur. Verum quidem est in regno animali esse & Mercurium sicut materiam, & sulphur sicut virtutem, sed animalem non mineralem. Vis sulphuris animalis si non fuisset in homine, non congelaret sanguinem Mercurium in carnem & ossa: sic etiam si non esset vis sulphuris vegetabilis in regno vegetabili, non congelaret aquam seu Mercurium vegetabilem in herbas & arbores. Sic quoque in regno minerali intelligendum est. Non differunt quidem hi tres Mercurii in virtute, nec illa tria sulphura, quia quodlibet sulphur habet vim naturalem Mercurium suum coagulare; & quilibet Mercurius habet vim à proprio sulphure coagulari; sed non ab extraneo. Cur autem aurum inter dentes demortui inventum vel generatum est hæc ratio, quod in vita demortui per aliquem Medicum Mercurius in corpus illud infirmum introductus est, vel per unctionem, vel per turbith, vel per alium modum, ut moris & usus est, & natura Mercurii est ad os patientis ascendere, & per vulnera oris cum phlegmate evacuari. Si igitur in ejusmodi cura infirmus obiit, is Mercurius non habens egressum, in ore intra dentes remansit, & factum est cadaver illud in vas naturale Mercurii, sic per longum tempus occlusus sulphure proprio in aurum congelatus est calore naturali putrefactionis à phlegmate corrosivo Corporis humani purificatus. Sed si ibi Mercurius mineralis introductus non esset, nunquam aurum productum fuisset. Et hoc est exemplum verissimum quod natura in visceribus terræ ex solo Mercurio producit aurum & argentum, ac alia metalla secundum dispositionem loci vel matricis. Quoniam Mercurius habet in se suum proprium sulphur quo coagulatur in aurum, nisi impediatur ab accidente, vel non habeat calorem requisitum, vel locum occlusum. Non ergo vis sulphuris animalis congelat Mercurium in aurum, sed in carnem: si enim talis virtus in homine esset, in omnibus hoc eveniret corporibus, quod non est. Talia multa miracula & accidentia eveniunt quæ non benè considerata à Scriptoribus errores lectoribus inferunt: Inquisitor tamen bonus omnia ad possibilitatem naturæ applicare debet; Si cum natura non conveniunt omittenda sunt.

Sufficit diligenti Studioso originem Principiorum hic accepisse, cum incognito principio finis semper

semper dubius, de quibus nos in hoc Tractatu non ænigmaticè, sed clariori sermone quo potuimus & nobis licet, inquisitorem allocuti sumus: per quem si alicui Deus mentem illuminabit, sciet quid successor suis antecessoribus debeat, cùm hæc scientia semper per ejusmodi ingenia acquiratur: quam nos post ejusmodi claram ostensionem in sinum Dei Altissimi Creatoris ac Domini nostri reponimus, & nos ipsos unà cum bonis Lectoribus in gratiam & immensam ejus misericordiam commendamus. Cui sit laus & gloria per infinita sæcula sæculorum.

FINIS.

Apographum Epistolarum *hactenus ineditarum* M. SENDIVOGII, *seu* I. I. D. I. Cosmopolitæ *vulgò dicti.*

Clarissimo ac novo Cabalæ Philosophorum *incognitorum dignissimo* Sodali *T. S. P.* M. S.

EPISTOLA I.

PErgratæ mihi fuerunt Epistolæ tuæ Patronique tui ac Sodalis nostri Briquii Litteræ, nec quanta me affecerint jucunditate dicere possum, dum tuam mihi certam fecerunt nostræ Sodalitati adscriptionem, deque ipsa in Galliis instituenda & amplificanda consilium, hujus enim rei dudum apud me ardet vehemens cupiditas, nec ipsius potest faustus non esse exitus quandoquidem tantis es animi donis & bonis moribus præditus ut mihi testatur prædictus Briquius & ipse video tuis in scriptis perelegantibus, hunc ergo ob finem ad te mitto hilari animo, quæ à me petis dictæ societatis nostræ latino idiomate expressa statuta quorum observationem religiosam habeas futurisque sodalibus commendatissimam facias quæso. Cæterum optatas ulteriores præter revelatas tibi à Patrono notiones in re Alchymica seu Lapidis Philosophorum Theoria ac praxi libenter concedo ac polliceor: sed ipse proprio marte labores indesinenter legendo, speculando & operando necesse est ut ipsemet revelatis, si fieri potest, addas quod superest cognoscendum, nec arduum erit hoc tibi negotium, facilè est enim aperire fores cui clavis est in manibus, hoc tamen ut citiùs assequaris occurrentes scopulos explanare, deviosque conceptus dirigere non morabor, si consultum quibusque occasionibus inter legendum velis habere, ut nullum arcanum dissimulatum iri profiteor, nisi quæ sola ocularis apprehensio aut manualis disciplina docere potest, sunt enim rationes & modi omnibus in artibus, maximè verò in nostra quæ verbis ita præcisè describi non possunt ut non desideretur Practica Demonstratio vel Experimentalis Disquisitio quæ ut plurimum tarde plus nimis respondet votis philosophantium. Hæc monita habeas grata quàm maximè rogat atque obtestatur tuus ad omnia paratissimus M. S. *Bruxellæ 9. Februarii 1646.*

EPISTOLA II.

NOn sine magna ratione D. S. In tam immensa Librorum, tam antiquorum quàm recentium Sylva, delectum quæris, Pauci enim sunt fideles aut si qui sint vel obscuri vel pugnantes invicem sibiquemet ipsis ut plurimùm contradicentes videntur, quamvis revera unum sentiant ac doceant sed hieroglyphico stylo ex more Cabalæ, quippe nostra Ars merè est Cabalistica quam temerè committere Sophistarum iniquitati vel imprudentum facilitati, nefas est. Poteris igitur me Authore in tanta librorum multitudine sequentes suscipere, aliosque omnes ut tibi inutiles prætermittere, quia cùm possideas pisciculum *Echeneim* qui in tam vasto mari vagatur, rarus, ne dicam unicus, piscari ampliùs non est tibi opus: sed pisciculi ipsius præparationem, condimentum & coctionem curare debes.

Principes Authores sunt,

Primò Hermes cujus opera magni sunt, imò maximè momenti ad rei nostræ intelligentiam: sed duo libelli ipsius, quorum alter inscribitur posthumo quidem nomine ab ipsius Commentatoribus. Transitus maris rubri, Alter verò Appulsus terræ promissæ, præ cæteris colendi sunt, sed rarissimi & nullibi fortè in Europa obtineri possunt, nisi Constantinopoli apud Marranos quosdam ubi illos volutavi & integros exscripsi memoriæ juvandæ gratiâ.

Secundò Paracelsus cujus scripta divina sunt lumina, sed si ejus codicillum quendam Psalterium Chymicum seu Manuale Paracelsi, nuncupatum reperire possis, omnia secretissimæ Cabalæ & demonstrativæ Physices arcana totamque Alchymicæ scientiæ doctrinam aperto velo conspicies. Hic non est adeò rarus ac præcedentes: Nam in Vaticana Romæ Bibliotheca & alibi multis in locis apud Cabalæ & veræ Alchymiæ studiosos inter nostrates, mihi incidit in manus: non tamen communis est, quamobrem ejus Apographum lucubravi in meum usum sicut & priorum quod tibi communicarem libenter, nisi quod doctrina quam deinceps insinuabimus eadem est quæ his traditur imò clariori methodo & breviori stylo elucidato erit in nostris Epistolis, Cæterùm ejusdem Paracelsi Tractatus de Tincturis non est negligendus.

Tertiò Lullius: Sed inter ejus omnes Codices Vade mecum & Dialogismum, Lignum vitæ inscriptum, simulque Testamentum & Codicillum ejusdem tibi commendo, quanquam hi ultimi Codices nempe Testamentum & Codicillus & infinita ejusdem Authoris Volumina non secus ac Geberi & Arnaldi de Villa Nova, Labyrinthum figmentorum & receptarum inutilium inexplicabilem faciunt, unde ipse vix veritatem eximere & vindicare possem.

Sunt & alia tandem collecta veterum Philosophorum & simul congesta scripta, non indocta quidem, sed Sophisticis mixta quæ à probatæ fidei Authoribus non facilè dijudicari possunt.

Inter Scriptores mediæ ætatis Bonus, Zacherus, Bernardus Comes Trevisanus, Rogerius Bacon & Anonymus Collector sententiarum seu Rosarium Philosophorum, mihi videntur probati animi & doctrinæ felicis.

Inter postremos nullos censeo præter Gallicum Fabrum in suis libris ultimò editis, priores enim Erronei sunt & mendaces, nonnulla tamen habet orthodoxa.

Et Authorem Physicæ restitutæ multis sententiis fallacibus intertextum: sed si plenam statim in aditu, non fucatæ scientiæ notitiam apprehendere cupis, sufficiat tibi nostrum novum Lumen Chymicum cum Tractatu de Sulphure & Dialogismo Mercurii, huic enim nihil deest & attentis admodum animis non semel, sed centies est volutandum, quia Philosophorum antiquorum more ibi multa præposterè scribuntur & nonnulla etiam contradictoria variis in locis ex animo insinuantur, quorum alia loca solutionem & conciliationem præbent expressis verbis: sed intercisis sententiis. His utere. VALE. *Bruxellæ 25. Februarii 1646.*

EPISTOLA III.

QUem ad me misisti quaternionem Pagesianum ut vocas D. S. de totius artis partibus agentem, dubitationesque tuas circa ipsum & ex occasione ipsius circa nostrum Novum Lumen Chymicum, attentè legi & perlegi, ille enim quaternio quamvis in potioribus præceptis suis sit erroneus, mihi tamen magnum Authoris genium demonstrat, tuæ verò dubitationes & quæstiones ingenii tui acumen & sagacitatem non communem ostendunt. Quid autem de ipsius doctrina sentiendum sit, nostras responsiones stylo dogmatico cum potiorum objectionum solutionibus & propositionum nostrarum confirmationibus, ubi necesse erit, sequentibus dabimus. VALE. *Bruxellæ 10. Martii 1646.*

EPISTOLA IV.

POstrema D. S. pollicebar de Pagesiana disciplina, judicium, præsente igitur & sequentibus quantum poterimus attingemus. Quid in hac verum est & è converso quid falsum & erroneum subinde expediemus, quid ejus veræ doctrinæ explicatius est addendum, quidque falsis ejus canonibus subrogandum.

Pagesius ergo tuus rectè quidem juxta ritum ac methodum Philosophorum totam quam aggreditur tractationem in duo Capita distribuit.

Primum de naturali productione rerum omnium: sed maximè mineralium.

Alterum de Arte & Lapidis Philosophorum confectione cujus ope & beneficio aurum & argentum producitur.

Quod in priori Capite docet non longè à vero recedit, sed angusto nimis stylo perstringitur quam ut post insufficientem de principiis naturalibus cognitionem & fidem non ancipitem legentibus insinuare.

Secundum verò caput unum habet optimæ disciplinæ congruum nempe de principiis Lapidis generalibus judicium; quo Mercurium aliquem à Mercurio vulgi seu actu minerali differentem usquedum neutra in familia mixtorum infimorum, id est mineralium vegetabilium & animalium specificatum & determinatum. Contra verò Sulphur quoddam à communi combustibili & fœdo alienum; sed sub aliqua forma specifica determinatum, sub aliquo genere prædictorum mixtorum quam possit imprimere & communicare Mercurio dicto per viam fermentationis, constituit pro materia dicti Lapidis, cætera ferè omnia falsa sunt & rejicienda, ut in posterum videbimus. VALE. *Bruxellæ 15. Martii 1646.*

EPISTOLA V.

ORdo postulat D. S. ut primum articulum secundi Capitis Pagesiani libelli qui versatur circa investigationem fontis Mercurialis differamus.

Certum est apud omnes Philosophos indubitatum scilicet Mercurium verum rerum mineralium maximéque metallorum materiale principium, proximum esse humorem seu vaporem humidum calidum ut post expeditionem Pagesianam docebimus. Non amplius ergo quærendus ille Mercurius in fonte humido frigido aquæ puræ Elementaris ut concludit Pagesius: sed petendus ex corpore & substantia calida humida propter aëris congelati dominationem qualis est materia nostra quam tu nunc non ignoras. Unde facile est indicium erroris Pagesiani hac in parte; sed ne sua laude careat Author, fatendum est neminem vidisse qui propius ad scopum accesserit, quia substantia quam indicat cum verâ & genuina substantia quæ verum Mercurium continet in generibus plerisque conditionibus convenit & penè habet omnes signaturas & characteres Philosophis passim descriptos quibus ipse Mercurius dignoscitur ut & ejus origo. Hæc circa primum articulum tibi sint satis. *Vale.*

EPISTOLA VI.

SEcundus Articulus Pagesiani operis extrahendi & subinde præparandi Mercurii modum mysteriosum magis quam par fuit ex Authoritate Lulliana malè intellecta aliorumque Philosophorum præceptis malè applicatis, repetere conatur, dum per distillationem decimam partem suæ magnesiæ primò ascendentem quasi solam utilem & merè mercurialem substantiam, novem verò reliquas partes per continuationem distillationis prodeuntes ut inutiles rejici jubet. At hoc ut tandem dicta, decima pars asservatæ tertiæ residenti post completam distillationem (quam terram Sal, Sulphurque Mercurii ineptè autumat) restituatur & per repetitas cohobationes, inhumationes, digestiones & sublimationes ab ipso descriptas uniantur: sed graviter hallucinatur, nam quod tradunt Authores de parte denaria spiritum continente deque inhumationibus in propria terra, aliò refertur quàm extractioni & præparationi Mercurii ut alibi aliquando demonstrabitur, nec ulla adhibenda est regula dictæ extractioni & præparationi Mercurii præter simplicem distillationem Magnesiæ quâ spiritus & oleum simul elevantur ad siccitatem usque fœcum & separationem spiritus ab oleo ejusdemque spiritus rectificationem multoties repetitam: sed hæc in modo agendi suo loco amplissimè dabimus. *Vale.*

EPISTOLA VII.

SUccedunt Articuli tertius & quartus, scripti Pelagiani D. S. quorum unus Sulphuris ad opus Philosophorum mineram assignat idque probat, nulla enim est minera ejus sulphuris præter illam quam indicat, nempe aurum vel argentum.

Alter verò extractionem dicti Sulphuris è visceribus auri & argenti describit: sed malè omninò, quia dissolvens heterogeneum auro vel argento proindeque violentum præscribit, scilicet oleum quoddam

quoddam ex sublimato pluries mercurio communi cum sale armoniaco per deliquium confectum, quod contra naturæ intentionem est, quæ vult ipsum aurum & argentum solvi ad effectum lapidis conficiendi in aqua benigna ipsis homogenea homogeneitate principii (ut vocat Cabala) non verò principiati, ut falsò autumant aliqui non minus erronei quàm ipse Pagesius, idest ejusdem naturæ cum materia seu substantia ex qua proximè & immediatè aurum & argentum facta sunt; ipsa materia considerata in statu minoris cōpositionis quem habebat ante quam in aurum vel argentum coalesceret. Plures enim sunt gradus compositionis mixtorum subordinati ut postea videbitur, non verò ejusdem naturæ cum auro ipso, argentove archeali, atqui nulla alia substantia in rerum natura talem habere potest homogeneitatem principii cum auro vel argento præter nostrum mercurium ex magnesia quem scis modo elicitum, quia vapor est humidus calidus nondùm determinatus in ulla familia mixtorum infimorum, idest mineralium, vegetabilium & animalium, proindeque simplicioris gradus compositionis quàm aurum vel argentum aliudve quodlibet mixtum infimum, cætera verò omnia atque ideo mercurius vulgi quo utitur Pagesius, sunt in dictis familiis determinata propptereaque quamvis pleraque multa habere videntur cum auro & argento symbolas conditiones, sunt tamen ipsis heterogenea, quia habent specificam differentiam ab auro & argento, sed naturam etiam sub diversa specie ejusdem gradus compositionis opposita in quo consistit heterogeneitas, Ergo mercurius noster, non vulgaris, pro dissolvente auri & argenti sulphuris eorum extractivo usurpandus, Hic est error Pagesii. VALE. 30. *Martii 1646.*

EPISTOLA VIII.

QUintus articulus D. S. Ovi philosophici confectionem seu compositionem suadet fieri ex uncia unâ vel circiter sulphuris auri vel argenti & paucissima quantitate mercurii sui, cujus spiritus per repetitas plurimas distillationes & cohobationes ingerere & incutere in dictum sulphur intendit, omnemque postmodum humiditatem reservare, quod contra ipsum naturæ lumen disputat & monstrum facit, dum vitellum ovi seu fermentum, id est sulphur aureum vel argenteum, multoties vult superare albumen ovi seu rem fermentabilem id est mercurium & ejus humiditatem naturalem & necessariam ad effectum generationis eximit & tamen vult pullum physicum inde prodire aut coagulum cabaliticum formari, sed quam fatua sit Pagesii imaginatio hoc in articulo, exaggerare non est opus, cùm stolidus quisque non possit non eam deprehendere. VALE. *Bruxellæ.* 5. *Aprilis 1646.*

EPISTOLA IX.

SExtus articulus dicti quaternionis, D. S. est de coctione ovi & regimine ignis, cujus quatuor assignat & mordicus sustinet differentias ac semper excrescentes gradus, quod sanè inexpertum redolet philosophum si de igne actuali hoc intelligat ut videtur, unde locum invenio mutandæ sententiæ & opinionis in quam incideram, nempe Authorem exquisitos errores in prioribus articulis dissimulandi causâ tantùm & consulto artificio facilitati tuæ imposuisse, namque video ex magna & non dissimulata animi contentione quo talem propugnat doctrinam & Authorum sententias interpretatur, ejus ignorantiam apertam: nam peritus & experimento eruditus quisque novit quatuor ignis gradus ab Authoribus commendatos, referri ad ignem virtualem seu centralem ipsius fermenti, qui ut alias superiores habet proportione geometricâ successu temporis vincendas elementales qualitates in mercurio, quatuor gradibus procedit acquirendo totidem gradus virium qui quatuor principalibus coloribus præcipuis designantur: Sed ignis naturalis externus ut alterius tantùm est excitativus, prius tantùm continui semperque æqualis gradus lentissimi esse debet. Hæc sunt Errata Pagesii. VALE. *Bruxellæ* 11. *Apilis 1646.*

EPISTOLA X.

EXpleto Pagesiani Operis Examine D. S. sequitur ut veram disciplinam Hermeticam exponamus, totam igitur hujusce materiæ tractationem ut Pagesius ipse ad duo capita reducimus.

Primum de Natura, Alterum de Arte, idque secundum principia Cabalæ quæ vera est, à Deo primis parentibus infusa, nobisque ab ipsis non scriptis sed auditu tradita Scientia naturalis. Nulla melior adhiberi potest methodus, quia cum artis officium sit naturam perficere id verò non possit nisi naturam imitando. Prius est naturæ operationes imitandas quàm modum imitandi elucidare.

Primum caput duo habet, unum de Prima Genesi idest de Creatione omnium rerum.

Alterum de secunda Genesi idest de quotidiana rerum omnium productione naturali, quod utrumque scitu necessarium est Philosopho qui veritatis principia & regulas certas addiscere exoptat, quia sicut ars imitatur naturam, ita natura creationem, hoc solo discrimine ut nihil creatio supponat nisi idæas divinas velle Dei, natura verò supponat principia principiantia, nempe elementa; Ars autem principia principiata de quibus suo loco, propterea cognitio Artis pendet à cognitione tam secundæ quam primæ genesis.

Hæc brevis Prologi loco sint, in posterum materiam aggrediemur. VALE. *Bruxellæ* 15. *Aprilis 1646.*

EPISTOLA XI.

CErtum est quidem D. S. & ab omnibus Philosophis non modo Paganis, maximè verò Christianis receptum; summum rerum Opificem mundum universum materialem, (de hoc enim est sermo non de Archetypo intellectuali) ex nihilo creavisse in tempore, non immediatè tamen omnes ejus partes creatas ita fuisse tenent, sed solam materiam primò ex nihilo solo conceptam credunt, ex qua deinde corpora simplicia per modum separationis educta fuisse & ex ipsis mixta tandem omnia facta fuisse per modum compositionis sentient. Miranda & adoranda Dei providentia quæ statim à principio hoc naturæ & arti exemplar proposuit ut in omnibus rebus producendis vel productis meliorandis operatio inciperet à solutione & desineret à coagulatione, itaque nemini non liquet in rerum omnium creatione diversos fuisse mediationis gradus subalternos juxta quos prima & simpliciora entia postremorum & magis compositorum principia materialia constituta fuerunt, non ita tamen ut magis composita entia formas habeant diversas realiter distinctas, ita ut aliis exui possint, aliis remanentibus, sed formæ ultimæ mixtorum

mixtorum eminenter primas continent ab ipsis indivisibiles: sed quanti sint illi gradus, non satis constat apud Philosophos. Communis schola tres tantùm admittit nempe materiæ creationem, elementorum distinctionem, & mixtorum omnium ex elementis conformationem. Cabala autem quæ veritatis indubitatum lumen divinitus accepit & genuinam sacræ Geneseos mentem & interpretationem penes se habet, quamvis tres actus creationis diversos tribus prædictis à schola communi receptis respondentes, primò nempe materiæ productionem ex nihilo, secundò ejusdem materiæ divisionem seu solutionem in corpora simplicia, ac tandem mixtorum fabricationem & compositionem ex diversis corporibus simplicibus admittat. In genere tamen multò plures mediationis gradus docet & jubet teneri ordine proxime dicendo. VALE. *Bruxellæ. 21. Aprilis 1646.*

EPISTOLA XII.

PRimò igitur D. S. Deus ex nihilo creavit materiam secundam non plane informem (ut fingunt ineptè pseudophilosophi) sed sub forma aquæ primordialis seu elementi ac primi principii proprie dicti (unde plerique Philosophi) non sine ratione unicum elementum asserunt, cui primordiales tribuunt proprietates, potentiam scilicet activam & passivam, quibus tres actus primordiales adjiciunt, Hylem seu corpus, Archæum, sive animam, & azoht medium inter utrumque, unius & alterius quasi ministrum nempe spiritum universalem, ac tandem instrumenta quatuor etiam primordialia omnis actionis & passionis, nempe primas qualitates assignavit.

Hic est primus & fundamentalis gradus primæ genesis.

EPISTOLA XIII.

SEcundò mystica quasi distillatione, Deus aquam hanc primordialem in quatuor partes ac regiones separavit & distinxit quæ vocantur elementa, quamvis non tam propriè sint eleměta quam elemě̃ti prædicti partes, sed tamě quia affectionem à priori paulo differentem habent secundum quam donantur, sua quæque ex qualitalibus prædictis eaque intensissima alteri tantùm qualitati symbolæ, remissionis gradus adjuncta, elementorum titulum sortiuntur & vocantur elementa elementata quorum neutrum alterius admixtum quidquam patitur secundùm originem suam & radicem, idest secundum statum & conditionem in qua primùm creata sunt ex quo semel post peccatum homo cœpit lugêre, habitus & status omnium rerum ejus usui subjectatum corrumpi cœpit, & in dies magis corrumpitur ut in tractatu nostro de sulphure diximus. Archæus verò in centro cujusque existens vocatur elementum elementans.

Eorum elementorũ proprietates à Deo constitutæ præcipuè sunt ut propter qualitatum dissymbolarum & contrariarum incompatibilitatem in perpetuo conflictu ad invicem & semper sui aliquid emittant, unde beneficio qualitatum symbolarum simul convenientium efficiuntur quædam mediæ substantiæ in secunda genesi quotidie, partim naturam elementi, partim verò sortem mixti vindicantes, ut alibi declarabitur; quâ de causâ dicta elementa vocantur Principia principiantia omnium corporum.

In ea autem nullum corpus mixtum resolvi nisi sola potestate divina potest, quia ut dictum est formæ ultimæ ad primas simplices retrotrahi non possunt, nec è converso illa sin ul, saltem omnia possunt in unum compositum seu mixtum immediate coalescere, propter repugnantiam qualitatum contrariarum prædictarum quæ sine medio conciliari & simul consistere nequeunt, diximus omnia, quia eorum aliqua, ea scilicet quorum denominantes qualitates non repugnant, possunt uniri physice in uno composito naturali videlicet in principiis principiatis, de quibus statim, VALE.

EPISTOLA XIV.

TErtiò Deus dictorum elementorum exaltavit quintas essentias, ut vocant, id est mystica quasi rectificatione separavit puriores partes ex quibus cœlos & Astra confecit, non per modum compositionis aut coagulationis propriè dictæ quæ ut plurimum unionem sonat, in his enim non commiscens alia cum aliis, sed per modum concretionis aut condensationis, cœli enim sunt ex purissima parte aquæ, Astra verò alia ex purissima parte aëris, alia ex pellucida parte ignis, alia tandem ex subtilissima & levigata parte terræ. Hæc doctrina solo lumine naturali demonstratur, quia nemo vel rusticus vel rudis non vide Lunam opacam per se propterea non lucidam, sed à sole lumen mutuantem terrestrem esse, nec posse esse aliam, sola enim terra opaca est, Solem contra per se lucidum igneum esse, solus enim lucidus per se & aliis corporibus lucis est communicativus sicut & caloris. Lux enim est proprietas ab essentia ejus fluens & eam semper necessario concomitans, quamvis non semper appareat propter interpositionem opacorum, unde sæpè ignis sub lucis nomine, Lux verò è converso sub voce ignis significatur, ut in textu sacræ Geneseos ubi exprimitur creatio ignis sub nomine lucis, ac tandem non absimili ratione complures stellas pallidas corporum transparentium more, lumenque à Sole admodum Vitri aut potius ad normam aëris accipientes aëreas esse, adde quod si hoc non ita se haberet, astra non possent influentias modo calidas ex planetarum calidorum prædominatione, modò frigidas ex frigidorum syderum accessione imprimere nec mutationes tam diversas operari in subjectis corporibus, quia illæ qualitates Elementorum propriè ab Elementis procedunt & communicantur ubicunque occurrant, cujus veritatis probationem amplissimam videre potes in Harmonia nostra quam Briquius habet Typis mandandam.

Affectiones cœlestium orbium & syderum sunt præ cæteris considerandæ, scilicet ut indesinenter ad finem usque sæculi suo quaque librentur & agitentur motu semper æquali, respectu ad se, semper inæquali respectu aliorum syderum saltem plurimorum, ad hoc ut secundùm varias configurationes, varias etiam irradiationes & influentias emittant in inferiora corpora, & concurrant tanquam causæ universales & superiores ad omnes actiones & motus naturales generationesque & corruptiones tam universales seu primordiales, de quibus mox agemus, ac tandem singulas mutationes aut alterationes temporum, tempestatum variationes, durationum commensurationes atque alios complures effectus præbeant.

Exposita est solutio & separatio materiæ primæ, jam sequitur Compositio seu Coagulatio propriè dicta

dicta quæ plurium partium diversarum unionem supponit, ut dictum est. Et hæc erit materia nostra proxima. Vale.

EPISTOLA XV.

Quartò igitur D. S. Deus conflavit principiata seu mixta superiora quæ media sunt corpora inter Elementa & mixta inferiora.

Hæc autem primo sunt Sulphur, nempe substantia quædam ex igne & aëre simul conjunctis mediante calore utrique communi coalescens.

Secundò Sal quod est mixtum ex aëre & aqua operâ humiditatis uni & alteri symbolum.

Tertiò Mercurius ex aqua & terra agente frigore ambobus propriè constructus, quorum principiorum Proprietates potiores distinguuntur in communes & singulares.

Communes sunt ut principia principiata suprema sint & media conjunctiva extremitatum in mixtis; idest ut mediantibus illis dissymbolæ qualitates elementorum alioquin incompatibilium conveniant in mixtis cujusque familiæ: nam licet symbolæ qualitates in quolibet statim mixto contrarias & repugnantes qualitates conciliare potuisse videntur, tamen incommodum erat secundùm legem quam Deus Naturæ posuit, ut contraria simul consisterent & confestim sine aliquibus præviis fœderibus in mediis corporibus initis conjungerentur. Adde quod tam diversa temperamenta & tam variæ complexiones alioqui effici non potuissent, saltem in rebus firmæ constitutionis & longæ durationis.

Singulares proprietates sequenti Epistolâ explicabimus.

EPISTOLA XVI.

Singulares prædictorum principiorum D. S. sunt diversæ & maximè considerandæ.

Sulphuris hæ sunt præcipuæ ut caloris nativi sit sedes, nutrimentum & fomentum in omnibus, ut recipiat immediatè impressiones & influentias calidas & igneas corporum cœlestium, reliquisque corporis partibus in quo residet, communicet, ut odores & tincturas rerum omnium contineat & odoris & tincturæ omnium mixtorum actiones recipiat.

Salis ut in corporibus omnibus sit radix coagulationis & coagulabilitatis, alia enim principia condit & coagulat seu consolidat, ut & aliorum corporum fores aperiat cum justa quantitate mercurii applicatum, eorum salia movendo in quibus compago & nexus partium homogenearum consistit. Ut è converso alienorum salium potentiorum actionem recipiens partes proprii corporis dissolvi sinat. Ut saporem sapidorum contineat & eum communicet ipsiusque etiam communicationem recipiat, & verò animalis cujusque partes saliat quæ suo sale carent; gustum & tactum produnt, illud est enim quod pungit & pungitur in omnibus motibus appetitus sensitivi. Ut influentias & actiones humidas calidas recipiat.

Mercurii demum ut humidi radicalis sedes existat, ipsumque foveat & nutriat in omnibus. Ut ubique omnes impressiones humidas frigidas recipiat & vicissim actiones agentium paris qualitatis scilicet frigidæ humidæ patiatur, cæterisque corporis partibus in quo latet distribuat. Ut sal solvat & ei ad omnium solidorum solutionem opituletur.

Hæ sunt singulares principiorum principiatorum supremi ordinis proprietates. In posterum ad alia pergemus. Vale.

EPISTOLA XVII.

Quintò D. S. Ex tribus prædictis duo alia principia principiata formavit Deus seu mixta secunda scilicet sperma naturæ & menstruum mundi, quæ ut proprietates prædictorum retinent etiam adhuc eorum nomen pristinum sulphuris & mercurii retinent. Sperma enim vocatur sulphur, Menstruum verò mercurius nuncupatur: sed præter prædictas proprietates novas adepta sunt ex novo temperamento, Sulphur enim quod antea calefactivum erat propter calorem naturalem quem continebat, jam ex salis admixtione coagulativum & fixativum devenit, proindeque vocatur à philosophis Sulphur vivum.

Mercurius verò qui prius frigidus erat propter accessionem aëris coagulati quem à sale accepit, jam calidus humidus factus est & melius digestivus, unde Mercurius etiam vivus vocatur.

Proprietates quæ formam substantialem horum duorum sequuntur, vel sunt Communes vel singulares.

Communes sunt ut sint mixta subalterna seu secundi & medii ordinis.

Singulares sunt primò Sulphuris ut in se semina tam primordialia quam secundaria (de quibus postea) contineat, non quidem omnia simul ubique confusè, sed distinctè & determinatè secundùm naturam & conditionem locorum in quibus tanquam in naturæ renibus & spermatis vasibus digestionem suam & ultimam dispositionem specificam nanciscuntur & multiplicantur, propterea vocatur sperma naturæ ut dictum Sulphur vivum in matrice debita semina introducat & ibi disponat, ad hoc ut officium suum expleant ad generationem unde radix masculinæ facultatis illi tribuitur. Ut mercurialem spiritum sibi alliciat ex menstruo, unde magnes, chalybs & cætera id genus nomina sortitur.

Secundò Mercurii ut contineat eminenter prædictum mercurium magis digestum & proximè dispositum ad hoc ut seminum actionem & fermentationem recipiat, idest convertatur & coaguletur secundùm eorum intentionem ac tandem cum alimentis in substantiam omnium nutribilium transmutetur, unde nomen & titulum Menstrui mundi habet. Vale.

EPISTOLA XVIII.

Sextò ex his duobus fecit unum principium quod etiam nomen Mercurii retinet, licet alia prædicta pariter ut Mercurium in se contenta habeat & physicè unita nec amplius distincta realiter: sed quoniam sic naturæ mercuriales magis in eo abundant & apparent sensibus nempe humiditas aquea & terræ subtilitas intimè cum aqua conjuncta, proinde vocatur potius Mercurius quam Sal vel Sulphur, sed tamen secundùm diversos digestionis naturalis gradus quos adipiscitur, mutat nomina, signa & naturam, nam dum ad salis coctionem accedit Sal vocatur & salis naturam proprietatesque nanciscitur, dum verò ad sulphuris vivi digestionem accedit, Sulphuris etiam nomen, naturam, essentiam & facultates sibi vindicat, quamdiu autem manet in statu & temperie mercuriali, Mercurius tantùm dicitur, propterea Protheus & Hermaphrodita naturæ masculinæ & fœmininæ particeps, aliosque

varios titulos à Philosophis accipit.

Proprietates istius sunt primo, ut sit Principium principiatum ultimum, id est materia proxima ex qua tam in prima quam in secunda genesi fiunt & multiplicantur omnia mixta actione seminum tam primordialium quam particularium per viam fermentationis in diversitate naturæ, secundùm diversam ejus dispositionem simul ac intentionem seminum, modis mox dicendis.

Secundò ut rebus conceptis & productis nutrimentum & incrementum ex propria substantia præbeat, ideò matrix & Mater omnium rerum nuncupatur à Philosophis & diversa alia recipit nomina secundùm diversas functiones tam activas quàm passivas quas obit, sed præcipuè vocatur Spiritus universalis, quia licet corpus & animam habeat efficacissimam, tamen quia corpus ejus subtilissimum est & ferè totum spirituale, potiùs nomen habet spiritus quàm corporis, quia etiam anima ejus seu Archæus non apparet sensibus, potius vocatur spiritus quàm anima.

Hæc omnium supradicta principia principiata, licet magis composita sint quàm principia principiantia seu Elementa, tamen inter simplicia corpora ponuntur: & verò talis est eorum conditio sicut & elementorum ut in ea nullum prorsus corpus resolvi possit, ita ut ad suam pristinam simplicitatem quâ pollebant antequam specificam formam mixti in aliqua familia nacta essent restituantur ac formam substantialem dicti mixti prorsus exuant, quidquid contra objiciant pseudochymici, cujus doctrinæ confirmationem ipsimet experiuntur sibi ipsis contradicentes, dum suorum principiorum resolutiones (sulphuris, duntaxat salis & mercurii) facultates medicas easdem specie existere testantur, quæ erant in corporibus, unde sunt sine ullo discrimine nisi quod ut putant sunt intensioris g[illegible] illis quam in iis, quæ identitas facultatum impossibilis est nisi formam substantialem corporum retineant, quia illæ facultates sunt accidentia: inseparibilia semper remanentia in dictis corporibus, remanentiam formæ substantialis arguentia, & verò si dicta principia ad pristinam simplicitatem retrotrahi possent, forma substantialis quàm ultimò nacta sunt ad nihilum reduceretur tali retro simplificatione aut suspensa maneret sine subjecto quod naturaliter impossibile est, nec obstat quod generatio non possit fieri sine destructione formæ, cùm generatio unius sit corruptio alterius in mixtis, quia eodem instanti quo vetus forma corrumpitur, nova introducitur ejusdem compositionis gradus mixti aut vegetioris, nunquam verò simplicioris & minoris gradus compositionis, ita ut subjectum, formæ illius pristinæ jacturam patiatur: nec potest dici ullo momento caruisse suo gradu mixti & ad formam substantialem completam simpliciorem retrotractam fuisse, quæ conditio est necessaria annihilationi formæ cui contradicimus. Diximus formam completam aliquæ formæ substantiales incompletæ verbi gratia anima rationalis, quæ separatæ à suo subjecto & materia gradum aliquem [illegible] & compositionem amittunt.

Licet [illegible] absoluta separatio dictorum non detur, non negandum est tamen, aliqualem & impropriam dari, experimentum enim quotidianum hoc docet in distillationibus in quibus substantiæ dictis principiis respondentes aliquo modo, eodem numero, sed ordine retrogrado deprehenduntur, imò necesse est ut hoc ita eveniat, alioqui frustra quæreretur sulphur aureum vel argenteum & fermentum necessarium ad confectionem lapidis Vale.

EPISTOLA XIX.

Septimò & ultimò D. S, ex postero prædicto principio, Deus proximè & immediatè fecit omnia quotquot sunt mixta infinita trium familiarum, animalis, vegetabilis & mineralis & infinitarum specierum unicuique familiæ subjectarum, hoc modo, nempe ex dicti spiritus universalis ad sulphuream temperiem digesti, portione innumera, fecit cujusque familiæ generum & specierum illis subjectarum secundùm inexhaustum idæarum suarum thesaurum, semina seu fermenta tam in aere quam in aqua & terra, ex quibus (non quidem omnibus, vacua enim dimisit plurima) & ex dicto spiritu universali mercurialiter tantùm digesto individua formavit indifferentia sexus fœminini & masculini quorum alteri semina secundaria & particularia suæ speciei multiplicativa. Alteri verò menstruum & Hylem proprium suæ speciei principium materiale generationis commisit, & ipsis tandem individuis inter infinitas propemodum proprietates hanc præcipuam impertitus est, ut multiplicare possent speciem suam in dicto mare & fœmina, quod ut clarius demonstretur, sciendum est multiplicationem speciei duplicem esse à Deo constitutam Primariam scilicet & secundariam de quibus in sequenti. Vale.

EPISTOLA XX.

Primaria seu primitiva multiplicatio D. S. illa est quæ fit vi & actione seminum primordialium prædictorum.

Secundaria est quæ fit vi & actione seminum particularium ut videre est in fine libri, id est non æqualiter quia primaria multiplicatio propria est mineralium juxta quam multiplicantur quotidie in visceribus terræ, Vegetabilibus etiam convenit, quia hac ratione plurima etiam quotidie producuntur, sed non tam multa nec tam frequenter & facilè ac mineralia, maximè si de perfectis vegetabilibus & non excrementiis sermo sit, animalibus tandem minus competit quia rarò & ferè nulla, unquam hoc genere productionis oriuntur, saltem perfecta. Secundaria verò multiplicatio pertinet propriissime ad animalia, vegetabilibus tamen frequens est; sed non tantoperè ac animalibus, rarò denique imò nunquam sine artis ministerio & industria mineralibus contingit.

Non æqualibus modis etiam & circunstantiis ambæ multiplicationis rationes conveniunt tribus familiis, quia multa sunt discrimina ob diversas facultates cujusque familiæ, quæ sequens indicabit. Vale.

EPISTOLA XXI.

Primum discrimen est D. S. in sexuum, id est maris & fœminæ, differentia quæ diversa est in dictis familiis, nam in familia animali, cum Deus dederit omnibus animalibus, saltem perfectis, facultatem motricem per quam possunt convenire & officia sua exequi, voluit ipse Deus dare cuilibet speciei marem & fœminam singularem ejusdem speciei, in vegetabili verò & minerali familia, cum species subjectæ dicta facultate motrice careant nec convenire & conjungi possint per se, ipsis omnibus fœminam dedit communem, ubique occurrentem.

rentem, utrique familiæ æqualiter convenientem, proindeque nemini consimilem specie: sed genere tantùm eò scilicet quod utrique familiæ proximè superius est videlicet mixti subalterno genere, fœmina enim illa est noster spiritus universalis: itaque quotquot sunt semina primordialia in unaquaque regione Elementorum & individua existentia in dictis duabus familiis tot sunt mares, unica verò familia ipsis communis.

Secundum discrimen versatur in diversitate officiorum uniusque sexus, quæ magna est in dictis familiis, maximè citra commune officium seu copulationem: nam animalia sponte suâ solo Archæi inpulsu nullaque artis industria copulantur dum appetitus naturalis ad hoc ipsis inditus urget & movet, quapropter Deus dedit illis instrumenta copulationis & generationis specialia tam mari quàm fœminæ. Vegetabilia verò licet id præstare aliquo modo videantur cùm fructus maturi labentes semina permittunt in matricem dictæ fœminæ occurrentis & avidè semper ea appetentis, tamen artis auxilium ad bene & certo agendum requirunt.

Mineralia etiam licet quantum ad primariam multiplicationem sine artis ministerio copulantur, tamen in secundaria (quæ ad nos maximè pertinet) necessariò manus Artistæ & operatio intervenire debet. Propterea dicta mineralia nec pariter vegetabilia habent instrumenta conjunctionis nec generationis, fœmina tamen matricem habet aquam, alvum verò terram.

In particularibus etiam officiis aliquid est discriminis: sed quia ad rem nostram nihil confert ejus cognitio brevitatis causâ illud prætermittemus ut cætera persequamur. Vale.

EPISTOLA XXII.

TErtium discrimen refertur ad spiritus universalis dispositionem & præparationem quæ præcedere debet multiplicationem.

Quantùm ad primariam multiplicationem & terminos ipsius non est difficultas, nulla enim spiritus universalis præparatio in illa ad effectum trium terminorum exigitur, præter gradus digestionis illius supradictos, quia hoc commune est tribus familiis in hac multiplicationis ratione, ut si spiritus universalis sulphuream acquisiverit digestionem dum copulatur cum seminibus primordialibus, assimilatur cum illis & vertitur in semen, si verò manet in gradu Mercuriali jam ex ipso multiplicatur species idest fermentatur & convertitur in individuum specificum secundum radicem & characterem primordialium seminum.

Sed ad effectum multiplicationis secondariæ & terminos ipsius præparatio dicti spiritus universalis, magnopere discrepat in dictis familiis: nam in animalibus etiam requirit digestionem præter præcedentes ad effectum trium terminorum, nempe animalem digestionem quæ fit in præcordiis animalium, quapropter Deus imposuit illis necessitatem respirationis cujus beneficio dictus spiritus universalis ex regione aëris ubi copiosus est, fertur in præcordia dicti animalis ubi digeritur & odorem formæ substantialis suscipit, tum deinde portio una ipsius ad effectum primi termini multiplicationis miscetur cum semine & in semen transmutatur. Ad effectum verò secundi termini miscetur in visceribus fœminæ cum menstruo humore & in ipsum transmutatur. Ad effectum tandem tertii termini miscetur cum alimentis & ipsa solvit tum ab ipsis transmutatur, ac tandem omnia simul convertunt in chylum, dein in sanguinem, demum in substantiam animalis.

In vegetabilibus requirit etiam digestionem Vegetabilem ad effectum utrius termini quæ fit in corde vegetabilis, quamobrem Deus Magnesiam creavit in omnibus plantis quam vulgus medullam vocat, quæ dictum spiritum universalem allicit è terrâ ubi est abundanter dictus spiritus universalis, quippe qui quotidianis agitationibus ventorum incutitur fusissimè in poros ejus.

In mineralibus verò nullam requirit præparationem specificam præter artificialem purgationem & separationem à sua Magnesia ad effectum primi termini: sed ad effectum secundi & tertii requirit metallicam digestionem præcedentem. Vale.

EPISTOLA XXIII.

QUartum discrimen est in effectu tertii termini, qui varius est in dictis familiis: nam in animalibus & vegetabilibus, si refertur ad primum actum, quantitatem auget per extrapositionem, quia semen ut neque sanguis & alia ejusmodi quæ sunt instrumenta potiùs vitalium actionum quàm partis viventis aut saltem sunt partes disparatæ, incrementum non sumunt ut partes viventes. Si verò ad secundum referatur, quantitas augetur per intus susceptionem & qualitas seu virtus intrinseca intenditur.

In mineralibus si refertur ad primum terminum quantitatem & molem auget etiam per extrapositionem & tamen virtutem intrinsecam intendit. Si verò ad secundum refertur non auget quantitatem imò minuit: sed qualitatem & virtutem intrinsecam extollit.

Quintum discrimen est circa formationis finem qui longè dissentaneus est in dictis familiis: nam in animalibus & vegetabilibus ad effectum utriusque multiplicationis primus terminus & ultimus tantum perficiuntur simplici assimilatione, qui fermentum acquirit omnes conditiones & partes formæ fermentantis nempe seminis aut menstrui. Secundus verò terminus non desinit in simplici assimilatione, quia in eo fermentatum conditionem acquirit aliquam præter formam fermentantis, nempe seminis, non potest enim dici quod semen hominis, sit homo.

In mineralibus verò uterque terminus perficitur in simplici assimilatione, quia fermentum nempe semen habet actu omnes conditiones formales quas imprimit in fermentatum, quoniam substantiarum homogenearum (qualia sunt mineralia) penè omnia, maximè verò metalla, partes omnes naturam retinent & rationem sui totius, sed illam formam diversimodè affectam per accidens in duobus primis suæ multiplicationis terminis producunt, propter diversam mercurii quem sibi assimilant dispositionem, quæ varia est in dictis terminis.

Hactenus de prima genesi, ubi vidisti in uno triadem physicam & in triade unitatem, in duobus fœcunditatem, in triangulo quadrangulum, centrum in circumferentia & circumferentiam in centro quadratam, quadraturam circuli & circulum quadratum, septenarium à triangulo & quadrangulo, decadem à septenario & triangulo & alia id genus emblemata Cabalæ, quæ latiùs explicare & applicare non est opus. Jam ad secundam genesim deinceps. Vale.

EPISTOLA XXIV.

Rebus ita creatis omnibus D. S. ac suis quibusque instructis proprietatibus suoque ordine ac regione collocatis, legem Deus imposuit generaliter, quam proprio nomine Naturam vocamus naturantem, ne ulla unquam iners & otiosa maneret, sed perpetuo omnes secundum suæ substantialis formæ intentionem & inclinationem agerent & agerentur, motu & vicissitudine actionum & passionum, causationum & effectionum, suprema scilicet corpora in media, media rursus in inferiora, idest in mixta ultima trium familiarum, hæc verò & species cuique familiæ subjectas, individuaque omnium specierum in se invicem, modo sibi proprio, ut inde in mixtum, genere perpetuo ac semper indefinens ad finem usque sæculi, oriretur rerum nova productio, productarum multiplicatio & extinctarum reparatio, tale est decretum æternæ authoritatis ne mundi integritas rerum æqualiter corruptibilium successivo occasu ante præstitutum tempus labefactaretur & corrueret: Et præter hunc generalem ordinem, alium constituit cuilibet speciei ad sui conservationem & multiplicationem quam Naturam naturatam vocamus, cujus ope non solùm actionibus superiorum & subalternarum causarum correspondent, sed propriis viribus secundùm facultates suæ conditionis cum illis contribuit, cujus naturæ naturatæ rector est Archæus.

Sic aspirantibus causis omnium universalissimis nempe cœlo & syderibus elementa producunt & multiplicant quotidie sulphur, sal & mercurium, Hæc menstruum & sperma mundi, ista rursus spiritum universalem, spiritus universalis tum semina & menstrua, tum etiam individua cujusque familiæ quæ tandem suam speciem multiplicant præter mineralia quæ sine artis beneficio hoc efficere non possunt. Hæc est brevis expositio secundæ genesis. Vale.

EPISTOLA XXV.

Antequam de Artis regulis & præceptis agamus D. S. præmittendum est aliquid de ejus intentione & potestate secundùm prædicta principia.

Ars igitur generaliter intendit naturam, idest naturales productiones perficere, Artis enim hoc est officium, id verò duobus præstat modis.

Primò juvando Naturam vel ut obtineat ordinarium perfectionis specificæ finem in rebus quas producit, quocunque modo producendi quem necessario ex hypothesi, idest lege certa & indeficiente obtinere deberet per se sine alieno adjumento, nisi accidentariò impediretur & interturbaretur, quomodo verbi gratiâ pullus ex ovo gallinaceo calore artificiali foto, gallina fotrice deficiente aut absente, non raro prodire cernitur, simul & diversa alia id genus quæ natura perficere non poterat ab arte perfici, vel tandem ut acceleret suas productiones ante terminos temporis solitos & ordinarios quo etiam artificio ortus & partus diversarum rerum sæpè acceleratur: Sed hæc quamtumlibet ingeniosa artis intentio ad metallica quædam opera non attinet, quia minerali minus convenit familiæ mixtorum inferiorum quam cæteris duabus.

Secundò exaltando naturale opus jam perfectum secundùm ordinarium perfectionis suæ specificæ gradum ad ulteriores perfectionis gradus, idque duplici modo.

Primò sine mutatione speciei, sed tantùm exaltatione virtutis intrinsecæ & specificæ: nam Deus præter ordinarium perfectionis specificæ gradum cujusque entis, extraordinarios pene infinitos dedit, maximè in familia vegetabili & minerali, quos tamen natura sine artis ministerio assequi non potest, ut primo capite sæpius dictum, ut cum verbi gratia panis fermentatione elevatur & perficitur à Pistore, seu cum vitis transplantatur a sterili solo in optimam & felice sole conspectam terram, tunc enim per internum incrementum vitis & racemi augetur proprietas & gradus virtutis.

Hic autem modus familiæ minerali præ cæteris convenit & primus est terminus multiplicationis mineralis prædictus, fit enim multiplicatione seminis, nec potest effici alia ratione, sed cavendum ne pro virtutis specificæ Exaltatione intelligatur dispersæ virtutis unio & contractio, qua Exempli gratiâ spiritus vini ingenti tartari & phlegmatis mole in qua diffunditur semel arte distillatoria vindicatus, potentior effici videtur & virtute intrinseca provectior, cùm tamen nihil addatur gradibus pristinis suæ virtutis: sed ipsius dispersæ partes magis uniuntur & comprimuntur separatione heterogeneorum Excrementorum, quæ non substantialiter quidem sed localiter confundebantur cum corpore vini, unde faciliùs sanè actionis suæ & operationis terminum ordinarium obtinet dictus vini spiritus, dum agit in objecta passiva, non tamen superiorem gradum virtutis specificæ assequitur, quo supra suas & gradus suæ virtutis naturalis vires ordinarias aliquid efficere possit & suam speciem multiplicare, cujus rei ignorantia omnes ferè decipit Philosophantes, cum infinitis operationibus metalla aliaque mineralia, quorum eadem est hac in parte ac prædicti spiritus vini ratio, fatigant; in cassum præsumentes ipsorum exaltare virtutem ad producendos effectus extraordinarios & vim multiplicandæ speciei, nec etiam prædicto virtutis incremento accipienda est qualitatum sensibilium accidentaria alteratio quia scilicet adjectione rerum heterogenearum diversi generis mutatur tantùm facies non natura seu formæ substantialis activitas & status in quo gravis est sophistarum error vel potiùs deceptio.

Secundò cum mutatione speciei infimæ in superiorem idque duplici etiam ratione. Primo beneficio & operâ agentis universalis, nempe mineralis alicujus multiplicati secundùm dictum primum terminum multiplicationis in sua virtute, ut valeat multas species imò subalternas omnes transmutare & assimilare proportione majoris inæqualitatis in infinitum, ita ut pars minutissima agentis immensam speciei cujuslibet subjectæ proportionem velociter & in instanti ferè temporis convertat, qui effectus est solius Lapidis Philosophorum & ultimus terminus multiplicationis.

Secundò virtute agentis particularis, cujus activitas in unam vel paucas species sibi subjectas cadat & ipsas convertat modo superius dicto, & ampliùs postea dicendo, qui effectus est simplicis transmutationis.

Ex dictis sumitur Chrysopœæ seu artis aurificæ divisio in universalem & particularem.

Universalis versatur in præparatione agentis universalis prædicti seu seminis aurei vel argentei multiplicatione ejusque applicatione & usu.

Particularis tendit ad præparationem agentium particularium eorumque etiam usum & applicationem,

nem; secundùm quam divisionem duo membra hoc caput sicut prius habebit. *Vale.*

EPISTOLA XXVI.

OBjectum universalis Chrysopœæ D.S. est illud agens universale de quo supra, præparandum & conficiendum, cujus essentiam cognoscere prævium est, quàm ejus suscipere confectionem. Talis igitur est ejus definitio.

Agens quo utitur Philosophus ad transmutationem metallorum universalium est aurum vel argentum, seu Lapis Philosophorum est aurum vel argentum multiplicatum, non secundùm quantitatem, sed secundùm semen & virtute intrinseca seu activitate suæ formæ substantialis maximè intensum, agente naturâ, ministrante arte, cujus una pars minutissima propter exuberantem tincturam seu semen quâ pollet ingenti cujuslibet metalli modis, formam auri vel argenti substantialiter communicare & ipsam sibi assimilare potest velocissimâ actione.

Hæc definitio regularis est: nam proximum genus nempe naturam auream & argenteam & proximas differentias habet scilicet multiplicationem seminis & virtutis (non quantitatis) quâ distinguitur tum ab auro vel argento simplici, id est in statu suæ ordinariæ constitutionis mineralis, tum ab iisdem omnibus aliis rebus tam animalibus & vegetabilibus quàm mineralibus secundùm quantitatem multiplicatis aut multiplicabilibus, ac denique virtutem transmutativam maximæ quantitatis cujuslibet metalli suprà suam quâ discernitur ab agentibus particularis transmutationis unicum metallum aut pauca transmutantis, idque in pauca supra suam quantitatem aut æquali majorive ut plurimùm.

Quod aurum vel argentum sit genus lapidis, seu agentis universalis prædicti, manifestum est ex eo quod debet transmutare imperfecta metalla in aurum vel argentum ad hunc enim effectum necessariò exigitur in eo naturalis & vera forma auri vel argenti, nihil enim dare potest & communicare quod non habet.

Nec dicas ex doctrina primi capitis colligi lapidem esse semen auri vel argenti ac proinde non auri vel argenti substantiam, quia jam ibi per anticipationem responsum est, corporum homogeneorum partes omnes rationem & naturam habere sui totius, ideò semen auri, aurum esse formaliter sicut & vitriolum ex aliis omnibus metallis elicitum quod semen est seu sperma eorum, non differt ab ipsis metallis nisi accidentariò, id est ex diminutione aliquarum non essentialium qualitatum, puta fusibilitatis & ductibilitatis, nec non essentialium qualitatum intentione, maximè verò suæ activitatis.

Dicitur autem disjunctivè Lapidem esse aurum vel argentum, quia duplex est Lapis, unus ad Aurum, alter ad Argentum faciendum (licet ex agente ad aurificationem præparato possit & argentum confici ut alibi dicemus) si ad primum tendat Artista, subjectum suæ operationis constituere debet aurum, ut lapis quam facit, possit imprimere formam auream, si ad secundum, debet eligere argentum ut lapis ejus formam argenteam communicet, juxta dictum axioma nihil dare potest quod non habet.

Nec obstat dari causas aliquas quæ effectus producunt sibi dissimiles, & proinde aurum non esse necessarium ad faciendum aurum inferatur, & ita de argento, quia hoc tantùm locum habet in ca[?] universalibus & æquivocis quæ ad diversos destinantur effectus, quomodo cœlum & astra causantur: sed in causis particularibus & univocis quæ effectus necessariò producunt sibi naturæ similes & agunt vi seminis specificativi ut in nostro opere res aliter se habent.

Quod verò dictus Lapis debeat esse aurum, vel argentum non simplex, sed multiplicatum secundùm semen & virtutem intrinsecam suæ formæ substantialis, infertur ex eo quod non possit æqualiter assimilare sibi, id est æquè facilè transmutare omnia diversæ speciei & gradus perfectionis metalla, & cujuslibet eorum excedentem multò quantitatem supra suam, nisi intensissimo gradu virtutis omnium metallorum vitia superaret, nam assimilatio seu transmutatio fit in proportione majoris inæqualitatis Authore Aristotele & magis ipsa veritate: atqui auri vel argenti simplicis qualitas & virtus non pollet illa proportione respectu aliorum imperfectorum metallorum, quia resistentia illorum, saltem plerorumque multis gradibus superat activitatem auri vel argenti simplicis.

Quod si objicias aurum & argentum maximè verò aurum saltem aliqua posse transmutare metalla inferiora, quia activitas ejus superat resistentiam aliquorum, quod negari non potest. Respondeo distinguendo, si de transmutatione agitur particulari quæ non est propriè multiplicatio seu generatio, Concedo, non enim incongruum hanc admittere transmutationem. Et verò nihil aliud est conversio alimenti in substantiam aliti in familiis vegetabili & animali, nec dispar est conditio & privilegium mineralis quàm vera transmutatio; sed particularis est, & non per modum generationis, propriè efficitur vi seminis, nec versatur circa maximam quantitatem rei transmutabilis: sed si de transmutatione universali sermo sit, nego absolutè, ratio est, quia dicta transmutatio generalis tria exigit in agente suo, ut ex ejus definitione colligitur.

Primò ut omnia eodem jure (licet non omnium æquale pondus) possit transmutare metalla.

Secundò ut agentis minutissima quantitas immensam cujuslibet metalli molem convertat.

Tertiò ut suam conversionem & actionem efficiat paucis horis vel etiam momentis idque per simplicem applicationem & projectionem majoris suæ qualitatis quæ in auro simplici existere potest respectu cujuscumque metalli inferioris extollit, disproportio enim quantitatis hunc habet effectum (licet per se activa non sit quantitas) ut qualitatis tam agentium quàm passivorum activitatem aut resistentiam augeat vel minuat tot gradibus quotquot sunt gradus excessus aut defectus illius ultra vel etiam citra justum modum, idque non intrinsecè quidem per intensionem aut remissionem qualitatum, sed extrinsecè per multiplicationem aut detractionem partium quamvis rebus aliunde pondere, numero & mensurâ paribus, alterius activitas aut resistentia, alterius resistentiam aut activitatem superare valeat, nec enim quisquam unquam dixerit, unciam unam ferri calidi, verbi gratiâ, ad octo gradus, tam citò & efficaciter calefacere posse centum uncias aquæ, licet ad sex tantùm gradus frigidæ, quàm decem uncias dictæ aquæ: & vice versa decem uncias ejusdem aquæ tam fortiter resistere posse centum unciis dicti ferri calidi quàm centum aut mille unciæ aquæ resisterent. *Vale.*

EPI-

EPISTOLA XXVII.

EXplicata Lapidis eſſentia D. S. conſequens eſt ut ipſius Cauſas breviter expediamus, quia licet ex prædicta definitione termini facilè dijudicari poſſe videantur, ſupereſt tamen aliquid obſcurum circa ipſas quod elucidatione indiget.

Et quia omne opus opificem ſupponit, Primò agemus de Efficiente cauſa quæ eſt principalis aut miniſtrans.

Principalis eſt ipſa Natura ſine qua nihil producitur quod naturales habeat conditiones & facultates, machinæ artificiales propriè non ſunt productiones de ordine naturali.

Miniſtrans eſt Ars quæ non tam producit quàm naturæ opitulatur ad producendum ultra ſuæ poteſtatis ordinariæ terminos ut dictum eſt ſupra.

Quomodo autem id efficies diſces ex ſequentibus. VALE.

EPISTOLA XXVIII.

FInalis cauſa eſt in ordine ſecunda, quia omne agens, agit propter finem, cùm vero propter finem agere non poſſit, niſi eum cognoſcat, de ipſa ante alias nobis eſt agendum.

Finis igitur duplex eſt, Proximus & remotus ſeu ultimus, Proximus eſt primus terminus multiplicationis mineralis prædictus, nempe præparatio agentis tranſmutativi univerſalis ſeu multiplicatio ſeminis auri vel argenti.

Remotus eſt ipſa tranſmutatio in qua verſatur ultimus terminus dictæ multiplicationis.

Exemplaris cauſa proximè accedit cùm ars proprios non habeat operandi modos quantùm ad productiones naturales pro novendas ſed alienos, prius ipſos cognoſcere quàm operari conducit, naturæ modus operandi in ſuis productionibus eſt exemplar imitandum in proſequenda prædicta multiplicatione.

Conſiderandum eſt igitur & repetendum breviter ex dictis primo capite quomodo agat Natura, nempe ſolvendo & coagulando, ſolvit autem non ignis actione præſertim actualis & violenti, quia non tam ſolvit quàm deſtruit & ſterilitatem inducit, ſed aquæ mercurialis & ſalis naturæ impreſſione, id eſt operâ noſtri mercurii vivi, qui mediante ſale ſibi admixto, ſalia corporum penetrat & compagem ſeu nexum partium phyſicarum diſſipando partes ſeparat.

Coagulat verò dicta natura eundem mercurium cum dicto ſemine & ſulphure corporis ſoluti, ignis actione, non etiam elementalis & corroſivi ſed centralis in imo ſulphuris centro exiſtentis, quem externis caloribus ſolis & aſtrorum ſive ignis elementalis excitat ad agendum. Hæc de cauſa exemplari, VALE.

EPISTOLA XXIX.

CAuſa Materialis occurrit poſt Exemplarem D. S. quia ut primùm artiſta contemplatus eſt idæam & exemplar ſui operis, materiam apprehendit ex qua opus ſuum faciat ad inſtar Exemplaris.

Jam ſatis probatum eſt, Aurum vel argentum eſſe materiam lapidis, dum ipſa pro genere lapidis & ſubjecto quod forma illius recipere debet, aſſignata fuerunt: ſed an dictum aurum vel argentum ſint materia totalis & adæquata an partialis tantùm, non ſatis explicatum eſt.

Quare hic aſſerimus ea non eſſe materiam totam & adæquatam, ſed tantùm partialem, quia ut dictum eſt ſuperius confectio lapidis eſt terminus primus multiplicationis mineralis, qui verſatur & terminatur in aſſimilatione alicujus rei cum ſemine auri vel argenti: Ergo eſt aliquid admittendum, pro materia partiali lapidis præter aurum & argentum, Illa autem, alia eſſe non poteſt præter noſtrum ſpiritum univerſalem è magneſiâ noſtrâ eductum, quia materia ex qua ſemen auri multiplicatur ut generet aurum, debet neceſſariò eſſe homogenea auro & argento, nam ex heterogeneis non poteſt generari homogeneam quale oportet eſſe aurum multiplicativum, nec enim ex homine & cane fit canis vel homo, aut ex planta & lapide fit vel planta vel lapis, & ſic de cæteris.

Quod ſi objiciatur, receptum à nobis eſſe alibi, aliquam tranſmutationem particularem heterogeneam, putà alimenti cujuslibet vegetabilis vel animalis in ſubſtantiam alterius diverſi animalis aut vegetabilis converti, quod idem fieri poteſt de mineralibus.

Reſpondeo talem tranſmutationem non eſſe generationem aut multiplicationem propriè dictam, quia non fit virtute & actione ſeminis, ſed eſſe tertium terminum ſeu complementum multiplicationis rei generatæ ſuperiùs explicatum, quia fit vi odoris formæ ſubſtantialis tam in mineralibus & vegetabilibus quàm in animalibus.

Nec dicas rurſus inſiſtendo, Ex diverſis animalibus, fœtus aliquos produci, putà ex equo & aſino unde mulus, & ſic de diverſis aliis, quia fœtus tales degenerant nec ſunt ejuſdem ſpeciei cum generante & proinde non multiplicatur ſpecies.

Inſtabis fortè & dices, dato & conceſſo quod materia illa ſecunda debeat eſſe homogenea cum auro vel argento, non inde ſequi noſtrum mercurium ſolum eſſe aſſumendum pro dicta ſecundâ materiâ quia dantur alia ipſis æquè imò magis Homogenea quàm dictus mercurius: Et verò nihil magis homogeneum eſt auro vel argento quam aurum ipſum vel argentum & partes ſeu principia ipſorum: Sed reſponſio & ſolutio facilis eſt & prompta ex dictis in diſcuſſione operis Pageſiani, nempe duas eſſe homogeneitatis rationes, unam ſcilicet principii quo aliquid convenit & identitatem naturæ habet cum materia ex qua proximè aliquid aliud factum eſt, & radicalem habet aptitudinem ad eandem etiam formam aliquando accipiendam, quomodo, verbi gratiâ, ſemen canis homogeneum eſt cum cane, quia eandem habet naturam cum ſemine ex quo canis factus eſt & radicalem habet aptitudinem ad formam canis aliquando acquirendam, & hæc eſt ratio homogeneitatis quæ debet eſſe in ſecunda noſtrâ materiâ cum prima, nempe auro vel argento, nec alibi reperies præter noſtrum mercucurium.

Alteram tandem principiati quâ ſcilicet aliquid cum aliquo convenit ſecundùm formam & naturæ conditiones, quomodo aurum homogeneum eſt, & hæc ratio homogeneitatis non requiritur in ſecundâ materia lapidis imò repugnat ad intentionem ejus, quia fermentum & fermentabile haberent eundem gradum formalem nec diſtinguerentur formaliter, quod tamen neceſſe eſt, fermentabile enim aliquam formam acquirere oportet quam non habet.

At urgebis & dices, hoc verum eſt de auro & argento totaliter in ſuæ ſubſtantiæ integritate ſumpto,

sumpto, non verò de principiis eorum separatis; sed eadem est ratio partis ac totius, idest principiati utcumque destructi, quia dicta principia ita separari non possunt ut pristinam simplicitatem recipiant & formam principiati, prorsus exuant, propterea que semper reincidit idem incommodum, quamvis possent rursus simplificari, nihil inde contra nos, quia identitate nanscisce rentur rationem homogeneitatis principii quam exigimus. Præterea hæc qualicumque modo separata principia; deberent rursus in pristinum corpus restitui idem individualiter vel saltem specificè, quod impossibile est secundùm naturam, daretur enim regressus à privatione ad habitum, nec quisquam unquam dixerit partes physicas alicujus substantiæ semel separatas iterum in eandem numero & specie substantiam restitui ac reuniri posse excepto homine cujus forma non est de genere materiali formarum. VALE.

EPISTOLA XXX.

Posterior causa est instrumentalis D.S. nam formalis satis expressa fuit in definitione & ejus explicatione.

Causa instrumentalis duplicis est rationis ut causa efficiens, sunt enim Instrumenta Naturæ & Artis.

Instrumenta Naturæ sunt duo: Primum est aqua solutioni interveniens, quæ aqua non elementaris est, sed idem Mercurius specificè qui pro materia Lapidis partiali assignatus est, hoc cum discrimine, ut cum pro dissolvente proponitur omni unctuositate & terrestreitate (quæ retundunt vim salis volatilis in quo solutiva facultas residet) spoliari debet diversis rectificationibus ita ut lubens auri porositates permeando sali seu vitriolo ejusdem auri vel argenti se immisceat, & mediante sibi adjuncta humiditate ipsius homogenea, eorum partes homogeneas separet & solvat, sicut aqua solvit glaciem. Dum verò assumitur pro particulari materiâ lapidis, non tam multis indiget rectificationibus.

Secundum est Ignis duplicis Generis.

Primi generis est ignis centralis aut calor primigenius vim fermentorum movens & Mercurium ubique digerens & coagulans, qui centralis ignis quatuor per se suscipit caloris gradus prout ejus activa qualitas alias materiæ qualitates superat, hique quatuor gradus totidem coloribus indicantur nigro nempe, viridi, albo & rubro qui præcipui sunt.

Secundi generis est ignis actualis qui centralem excitat diversosque gradus in operationibus præparatoriis postulat. Unicum autem in regimine coagulationis, quia quod dicitur ab aliquibus Authoribus de quatuor gradibus ignis in regimine necessariis intelligitur de igne centrali.

Vocantur hæc naturalia instrumenta quia ipsis Ars non utitur propriè: sed ipsa disponit ut natura iisdem utatur.

Jam de instrumentis artificialibus agemus. *Vale.*

EPISTOLA XXXI.

Instrumenta Artis D. S. sunt vasa & fornacula, aliaque id genus quæ duplicis sunt ordinis.

Primi ordinis sunt quæ operibus præparatoriis inserviunt, suntque rursus duplicis classis.

Primæ classis sunt quæ præparationi dissolventis utilia sunt, eaque triplicis rationis.

Primæ rationis sunt vasa nempe Boscia quâ distillari debet Magnesia nostra ut ex illa eliciatur Mercurius vivus, Recipiens Bosciæ applicandum quæ etiam rectificationibus inserviunt,

Secundæ rationis est Fornaculum distillatorium calore cinerum vel subtilis arenæ.

Tertiæ rationis sunt materiæ distillationem juvantes nempe gossypium vel Pumex Magnesiæ flatuosæ elevationem cohibens.

Secundæ classis sunt quæ ad auri vel argenti contritionem & præparationem necessaria sunt, triplicis etiam rationis.

Primæ rationis sunt vasa nempe crucibula, longi colli phialæ, scutellæ mundatoriæ.

Secundæ rationis est fornax calcinatoria seu aperti caloris.

Tertiæ rationis sunt materiæ contritionem vel calcinationem auri vel argenti cum igne actuali efficientes nempe aquæ corrosivæ vel Mercurius communis, vel stibium, nihil enim refert quo utatur Artista modò contritionem faciat perfectam ut calces ab omnibus impressionibus corrosivorum repurget, diversis lotionibus & reverberationibus, quæ calcinatio & purgatio omninò necessariæ sunt: nam alioqui Mercurius noster vivus non posset carceres Solis seu vitrioli & seminis auri, argentive aperire. *Vale.*

EPISTOLA XXXII.

Secundi principalis ordinis instrumenta, sunt quæ coctioni seu congelationi Lapidis proficiunt, triplicis etiam naturæ.

Prima est vas vitreum quoddam figuram ovi referens in quo materia Lapidis utraque debet componi nempe Mercurius vivus & vitriolum auri vel argenti in proportione debita quæ postea describetur, ubi observandum est ne ovi vacuum ultra tertiam sui partem impleatur, ac tandem orificium ovi Hermetico sigillo obturetur.

Secundæ naturæ est vas cineritium in quo sepeliri debet ovum philosophicum & circundari cineribus subtilissimis ad latitudinem saltem unius digiti cum suo tripode pendulo.

Tertiæ naturæ est fornax Lapidis vel Athanor cum suis omnibus suppellectilibus, nihil enim refert qualis sit illa fornax modò calorem lentissimum, continuum & semper æqualem undequaque æqualiter ovum ambientem præbeat. *Vale.*

EPISTOLA XXXIII.

Explicatis causis D. S. sequitur earum applicatio & modus agendi, cujus duæ sunt partes.

Prima est operationum numeratio & explicatio, Secunda earum praxis.

Omnes igitur operationes licet ex ordine possint colligi ex postremis nostris duabus epistolis; quia tamen circa circumstantias earum aliquid desiderari potest, illas minutim discutiemus.

Duæ sunt principales ut dictum est articulo de causa exemplari nempe solutio & coagulatio, illæ autem plures admittunt medias seu præparatorias quæ ipsis subordinantur tanquam media ad finem & duplicis sunt categoriæ.

Primæ quæ solutionis faciendæ præscribuntur & quidem triplicis conditionis.

Primæ conditionis est dissolventis præparatio seu

ſeu Magneſiæ noſtræ diſtillatio, ejuſdemque rectificatio.

Dicimus diſtillationem & rectificationem quia inutilis eſt illa perniticioſa quam volunt admittere aliqui Pſeudo-Chymiſtæ ſcilicet ſeparatio principiorum principiatorum, ſulphuris, ſalis & Mercurii ab invicem, & eorundem poſtmodum reunio, quia ad effectum ſolutionis auri vel argenti, ſolum ſal volatile quod partem mercurialem continet, eſt neceſſarium, ſal vero fixum & ſulphur ejuſdem magneſiæ ipſi ſolutioni obſtant propter unctuoſitatem hujus & propter illius fixitatem, tantùm abeſt ut utilia ſint.

Secundæ conditionis eſt auri vel argenti purgatio & calcinatio quarum ſuperius inſtrumenta vidiſti, quæ neceſſariò adhiberi debent, ut nempe corpus auri vel argenti contritum & ſubtiliatum facilius ſolutioni phyſicæ pareat & vitriolum ſuum ſperma & ſemen continens dimittat.

Tertiæ conditionis eſt applicatio diſſolventis auro vel argento diſpoſito & eorumdem ſimul coitus decies repetitus, ut per undecim gradus, undecim grana ſeminis auri vel argenti habeantur.

Secundæ categoriæ ſunt quæ coctionem & coagulationem diſponunt & ſunt duplicis conditionis.

Primæ ſunt quæ manum artificis requirunt nempe Ovi philoſophici compoſitio in proportione decuplâ Mercurialis liquoris albuminis locum tenentis cum unica aurei ſi ad aurum tendis, vel quatuor mercurii cum unica argentei ſeminis vitelli vicem gerentis, quæ proportio neceſſariò tenenda eſt, & in ea pondus, numerus & menſura naturæ conſiſtit. Ac tandem ejusdem ovi impoſitio fornaci coctionis, ac ignis actualis præparatio.

Secundæ conditionis ſunt quæ per ſe naturaliter fiunt in ovo ut ſupra diſpoſito ſine impoſitione manus artificis, nempe corruptio phyſica, mixtio, confuſio, ſublimatio, inceratio, imbibitio & aliæ complures ab authoribus deſcriptæ, quæ pravè intelliguntur à tyronibus ipſas artificiali induſtriæ & operationi tribuentibus, quarum ultima eſt fixatio quæ lapidem perficit decem menſibus vel circiter; jam de multiplicatione agamus. Vale.

EPISTOLA XXXIV.

Confecto lapide, ſupereſt ejuſdem multiplicatio in infinitum quæ fit eodem planè modo & per eaſdem operationes ut lapis ipſe præterquam quod loco auri vel argenti ſoluti, tantùm imponitur lapidis perfecti, quantùm dicti auri vel argenti præparatum erat ad conficiendum lapidem: Mercurius vero non alius à prædicto ponendus eſt, ſed ejus quantitas in multiplicatione lapidis, dupliciter uſurpatur & proportionatur: nam primò ipſius decem partes tantùm debent aſſumi, cum unâ parte lapidis perfecti & tunc perficitur opus decies breviori tèmpore quàm in primâ lapidis confectione ſcilicet triginta aut quadraginta diebus, ſiquè multiplicatum jam opus iterum multiplicari intendatur eadem proportione materiarum, decies rurſus breviori tempore fiet ſcilicet quatuor aut tribus diebus & ſic intelligitur opus trium dierum.

Secundò augetur ejuſdem mercurii quantitas in proportione decupla, ita ut in lapidis confectione vel prædictâ multiplicatione decem tantùm partes poſitæ ſunt, in ſecunda hac multiplicationis ratione primò centum partes ponantur & ſi repetatur, mille partes & ſic deinceps, tuncque operis perfectio tantùm exigit tempus, quantùm lapidis prima confectio.

Quocumque autem modo multiplicatio perficiatur lapidis, efficitur non tantùm augmentum molis, ſed virtutis ratione & proportione decupla, ita ut poſt primam multiplicationem quælibet pars lapidis quæ decies tantùm ſuperabat quamlibet partem ſeminis auri vel argenti primi, tam decies ſuperat quamlibet partem lapidis ſimplicis & centies quamlibet partem dicti ſeminis auri vel argenti. Poſt ſecundam vero multiplicationem, has milles ſuperat, illas verò centies millies, & ſic deinceps, ratio hujus rei eſt quia dum natura agit in eodem ſubjecto ad ſubſtantialem effectionem, decem gradus perfectionis addit ſingulis quibuſque effectionibus præter gradum præcedentis effectionis, ſive producat novam ſpeciem diverſam, ſive eamdem meliorandam ſuſcipiat, quod multis exemplis naturalibus poſſemus probare: ſed ipſe in ſpeculando potes ipſa aſſequi. Supereſt ut de uſu dicamus. Vale.

EPISTOLA XXXV.

Vſus lapidis talis eſt D. S. ut debeat degradari id eſt virtute deprimi multis imbibitionibus mercurii prædicti vel communis, donec juſtam attigerit contemperiem ac virtute proportionem ſive ad medicinam animalem ſive ad metallicam uſurpetur, maximè ſi lapis fuerit multiplicatus, alioqui enim cùm intenſiſſimo calore & ſiccitate polleant, eveniret ut calorem naturalem animalium opprimeret, humiditatemque naturalem deſiccaret, dum ipſis ægris animalibus ſuccurrere debet, & metalla inferret in pulverem ſibi ſimilem & in formam metallicam non reſolubilem converteret, dum ipſa in aurum vel argentum omnibus ſuis conditionibus mineralibus abſolutum tranſmutare debet. Vale.

EPISTOLA XXXVI.

Praxis ſequitur D. S. Recipe ergò Magneſiæ noſtræ electiſſimæ, coloris ſubalbidi, ſaporiſque ſubaciduli quantumvis, ipſam injice in Boſciam vitream ſatis vaſtæ capacitatis ita ut Boſciæ tantùm tertia pars occupetur, tum ſuper materiam ſtratum goſſipii appone & diſpone virgula ita ut totam materiæ ſuperficiem obtegat, vel ſi mavis & meliùs, fac Magneſiæ magdaleos goſſypio involutos & ipſos in Boſciam injice, jamque addito recipiente ampliſſimo ut mos eſt optimè lutato, igne diſtilla benigno cinerum vel ſubtilis arenæ; ſpiritus limpidiſſimus aſcendet primò, ſecundò oleum ſubnigrum, dum verò nihil amplius ſtillabit ſiſte diſtillationem & ſine refrigerari.

Secundo accipe ſtillatos liquores & in novis vaſibus rectifica ter aut quater ut oleum ſeparetur ſubnigrum & ſi cum ſpiritibus rectificatis aſcendat oleum flavi vel rubei coloris filtra ſpiritus ut oleum remaneat in filtro.

Tertiò rectificatum liquorem divide in partes duas æquales, quarum unam ſervabis ad compoſitionem & confectionem, alteram verò rurſus rectificabis donec nullas omninò fæces faciat & acerrima facta ſit ad modum ardentiſſimi ſpiritus vini vel olei vitrioli communis. Hæc eſt Mercurii præparatio.

Quartò Recipe auri vel argenti jam depurati unciam unam illudque amalgama cum Mercurii communis loti & purificati unciis octo & tuum amalgama miſce cum ſulphuris communis unciis quatuor aut pluribus in mortario, tum mixtionem

hanc

hanc combure in crucibulo aperto igne prunarum ardentium, calx remanebit pura quam lavare multoties aquâ communi distillata & reverberare per duodecim horas convenit. Hæc est auri præparatio aut si lubet alia subrogari potest melior si quæ suppetat, quia hac in parte non versantur artis mystería; argenti verò præparatio nulla præter calcinationes & calcis purgationes ab authoribus passim traditas describi opus est.

Quintò mitte calcem tuam in phialam longi colli & superinjice mercurii acidi seu ardentis quantùm satis saltem ad Eminentiam quatuor aut quinque digitorum & phialam ut decet clausam igni primi gradus continui circulandum per vingiti quatuor horas super cineres committe, quo tempore elapso, distilla tui liquoris partes duas ac confestim eas cohoba id est repone super terram residuam & repete hanc operationem undecies, subque finem separa per inclinationem dissolutiones à calcibus quæ non poterant dissolvi, ac proinde dissolventem liquorem per distillationem à soluto metallo etiam separa donec metallum maneat in consistentia mellis subduri rubeique si aurum est, vel subcærulæi si argentum est.

Hoc est aurum vel argentum vivum philosophorum, semen auri & argenti.

Signa autem bene procedentis operationis sunt, si prima circulatio auream flavedinem tribuat liquori & pedetentim sequentibus circulationibus rubedo succedat, tum cauda Pavonis seu iris vel arcus fœderis appareat in superficie liquoris, argumentum verò radicalis solutionis est si in corpus metallicum amplius non redeat. Hoc enim est proprium Vitrioli ex metallis extracti quale est nostrum aurum vel argentum solutum.

Sextò accipe dicti auri vel argenti partem unam, Mercurii vivi quem reservasti partes decem si ad aurum tendis, quatuor vero si ad argentum, Pone utrumque in vase vitreo ovi figuram habente cujus duæ partes spatii concavi vacuæ sint & orificium Hermeticè sigilla. Hæc est ovi philosophici confectio.

Septimò denique Ovum in vasculo cineribus pleno sepelire oportet, ita ùt cineres materiam superent ad digiti unius latitudinem, vasculumque illud tripode congruo suspendere in medio fornaculo cujusvis figuræ commodæ Athanoris & calorem ut dictum est lentissimum, æqualem & materiam undequaque æqualiter ambientem præbere usque ad finem, idest usque ad fixationem perfectam quæ terminetur in rubedine obscurâ post tres alios principales colores & intermedios eorum discolores mutationes si lapis est ad aurum, vel in albedine nivea si lapis est ad argentum.

Qualis esse debeat ille gradus caloris sola docebit experientia quia describi minimè potest & expertus semel, potest adhuc errare: sed signa justi modi sunt quatuor dictorum colorum adventus singulis quibusque quadrimestribus seu anni quadrantibus & intermediorum colorum singulis quadragesimariis aut circiter usque ad rubedinem subobscuram quæ est terminus fixationis perfectæ.

De multiplicationis praxi nihil addendum, satis enim colligitur ex dictis, nec rationem habet diversam à Praxi lapidis: sed de praxis usu, aliquid in sequenti adjiciemus. Vale.

EPISTOLA XXXVII.

Praxis usus talis est D. S. Primò ad medicinam animalium, dilue granum unum lapidis simplicis in centum granis ejusdem Mercurii ex quo lapis factus est, vel liquoris aut vehiculi convenientis secundùm naturam morbi & temperamentum Personæ, & exhibe justam portionem talis liquoris laboranti. Si verò Lapis fuerit semel multiplicatus debet in mille granis liquoris dilui, si bis multiplicatus in decem millibus granis debet infundi & sic deinceps.

Secundò ad transmutationem metallicam Recipe partem unam simplicis lapidis & dicti mercurii non vulgaris decem partes vel lapidis semel multiplicati partem unam, ejusdemque mercurii centum partes vel tandem lapidis bis multiplicati granum unum, dictique mercurii grana mille, simul deficca igne, primò benigno deinde fortiori ut lapidis consistentiam recipiat & toties repete imbibitionem & exficcationem hanc donec una pars, decem mercurii communis, viginti plumbi, triginta stanni, quinquaginta cupri, centum tandem argenti convertat in aurum perfectum si Lapis est aurum, dimidiam verò partem omnium prædictorum vel circiter si sit lapis ad argentum.

Quod si non suppetat sufficiens prædicti mercurii quantitas poterit lapis degradari cum Mercurio communi hoc modo, projice unam partem tui lapidis simplicis vel multiplicati in decem mercurii communis calidi, fit pulvis ejusdem naturæ ac Lapidis, remissioris tamen virtutis, totum illum pulverem projice in centum partes mercurii communis, ejusdem fiet iterum pulvis quem projice in mille ejusdem mercurii communis, sique tunc madefiat pulvis desicca igni, adhuc manebit pulvis quem projicere potes in metalla prædicta eadem servata proportione.

Hæc est universalis & exactissima lapidis Theoria & praxis. Superest ut ad Chrysopœam particularem accedamus. Vale.

EPISTOLA XXXVIII.

Particularis chrysopœa D. S. tendit ut superiùs dictum ad conversionem particularem cujusvis metalli imperfecti in perfectum ut in aurum vel argentum vel secundùm se totum vel secundùm aliquas sui partes, secundùm quam distributionem hoc membrum dividitur in duas sectiones, Prima erit de transmutatione metalli imperfecti secundùm se totum. Secunda de transmutatione metalli secundùm aliquam sui partem.

Transmutatio metalli secundùm se totum, duplex est. Prima quæ fit proportione multò majoris inæqualitatis agentis transmutativi particularis, ita ut una pars agentis multas metalli imperfecti partes convertat in aurum vel argentum secundùm naturam fermenti idest in aurum si pro fermento aurum exhibeatur, in argentum si pro coagulo argentum subjiciatur, est enim in hoc opere fermentum specificum ut est in lapidis confectione necessariò applicandum similis planè rationis & modi, idest aurum vel argentum nostro mercurio solutum sed res fermentabilis diversa est: nam in lapidis confectione, noster mercurius assumitur pro re fermentabili, quia immediatè metallum facere non intendit sed semen metalli. Hic verò materia fermentanda est aliquod metallum quia intenditur confectio metalli immediatè.

Quale autem assumendum metallum pro re fermentabili nihil refert, modò sint symbola in præcipuis qualitatibus cum fermento: sed omnium pondus non erit æquale, quia eorum coctio & perfectio

perfectio non eſt æqualis nec etiam fermentorum æqualis eſt virtus, quapropter ſecundùm naturam fermenti & fermentabilis diverſimodè doſes ſunt præſcribendæ, cujus rei regulam non obſervavi, nam altiora poſſidens tales neglexi minutias.

Ratio verò præparandi metalli fermentabilis eſt reductio in vitriolum ut ipſummet fermentũ idque ſimili agente, nempe noſtro mercurio ad hoc ut ſicut ſolutum agens efficaciùs & citiùs agit; ſic & patiens ſolutum meliùs & faciliùs recipiat actionem agentis.

Ignis Regimen non eſt unius continui gradus: ſed diverſi pro mutatione colorum, quia hic non eſt timoris locus, ſicut in lapidis confectione, de conflagratione & præcipuè de ſiccatione rei fermentabilis.

Secunda eſt quæ fit proportione ſimpliciter majoris inæqualitatis agentis tranſmutativi cum metallo imperfecto, ita ut unum pondus agentis, æquale ſibi pondus metalli imperfecti tantùm convertat, quæ tranſmutatio in mercurium vel metallicum aliquem liquorem cadit potiùs quàm in ſolida metalla, nec indiget operationibus ſolutionis rei fermentabilis ut præcedens: ſed ſemper neceſſaria eſt ſolutio & præparatio fermenti, ut ſcilicet activitas formæ ſubſtantialis impedita ſuis tandem liberata vinculis & obſtaculis efficaciùs agat, hoc niſi præſtiteris, nunquam aut raro fiet debita tranſmutatio.

Tranſmutatio quæ fit ſecundùm partes aliquas metalli tantùm non propriè eſt tranſmutatio, quia propriè nihil ſubſtantialiter convertit, eſtque duplex, prima quæ fit per extractionem perfecti metalli ex viſcerib. imperfectorum nempe auri ex argento, ferro, cupro. Argenti verò ex ſtanno & plumbo: In prioribus enim tribus magna pars veri auri ineſt à natura verè præparati & ſuis omnibus conditionibus abſoluti, in poſterioribus verò duobus multùm argenti includitur: nam in mineris cujuſq; metalli multa ſunt fermenta aliorum matallorum, putà in mineris argenteis, cupreis & ferreis, multa ſemin[illegible] ſic de aliis, quæ cùm mercurium offendant ipſum denominant in aurum vel argentum ſecundùm eorum naturam: ſed quia major iiſdem in locis eſt quantitas fermentorum imperfecti metalli confuſorum cum fermentis perfecti quæ natura ſuperare non poteſt niſi ars interveniat, proinde evenit ut perfectum metallum in ſubſtantia imperfecti confuſum maneat.

Ratio autem & modus ipſius operandæ extractionis non mihi jam ſuppetit, licet ego multoties expertus fuerim, unum ſufficiat docêre hac in parte, nempe hoc fieri mediantibus repercuſſivis agentibus ut ſunt tartarum, calx viva, bolus armenus & ſimul cum mordacibus ſalibus, quia dum ſalia volatilem corrodunt partem, repercuſſiva fixam partem deprimunt, ita ut ſeparatoriis aquis vel cineritiis partes fixæ unitæ jam ampliùs non cadant quæ prius diſperſæ in majore quantitate volatili cadere cogebantur cum volatilibus partibus, Ideò eſt realitas perfectiſſima ſed parùm compendioſa ſi ſumptus cum parva auri & argenti quantitate inde prodeuntis compenſetur.

Notandum eſt quod metallum perfectum eo modo extractum ſua naturali tincturâ per ſe inſtructum prodit auri ſcilicet ſi aurum eſt, argenti verò ſi argentum, quia tinctura fixa conditio eſt vel potiùs proprietas inſeparabilis eſſentiæ metalli fixi.

Secunda fit condenſatione ſeu fixatione ut vocant metallorum quæ propriè eſt mutatio ſophiſtica, quanquam multas probationes & examina ſuſtineant nonnulla ſic præparata metalla, Hujus verò generaliter ſunt duo modi.

Primus eſt obſtructio quæ fit cum aliquibus metallicis excrementis & ſalibus mineralibus per cæmentationem, nec obſtat quod objicitur vulgò, nempe ſpiritus metallorum volatilium non poſſe fixare nec formam dare quam non habent, quia tales metallicæ materiæ ſpiritus ſuos primùm emittunt in poros metalli fixandi, beneficio ſalium, primis gradibus ignis cæmentationis, ubi demum mediantibus iiſdem ſalibus quorum proprium eſt vitrificari & ad vitrificationem diſponere metalla calcinata qualia ſunt dicta excrementa metallica, ignis actione ſub finem cæmentationum vitrificantur, unde friabilia ſunt metalla, ſignum neceſſarium vitrificationis aut commixtionis vitri, quo in ſtatu non mirum eſt ſi corroſivas ſuſtineant aquas.

Secundus eſt exſiccatio quæ rurſus duplex eſt. Prima per amalgamationem antimonii vel mercurii cum metallo condenſando ſeu exſiccando & amalgamati combuſtionem, Humiditas enim & cruditas metalli cujuſcunque commiſcetur cum humiditate antimonii & mercurii, & cum eodem mercurio vel antimonio evolat, ſtatim atque ignem ardentem experitur.

Secunda eſt corroſio per ſalia corroſiva & metalla ſicca ut ferrum & arida quælibet alia mineralia, ſed metalla his condenſata modis ut plurimùm carent tincturâ convenienti propter rationem ſuperiùs allatam, quia cùm tinctura metallica fixa ſit, conditio eſſentialis metalli fixi in metallo non vero & naturaliter fixo reperiri non poteſt.

Arte tamen poteſt aliquatenus fixa tinctura maximè ad rubrum, ſi aurum verò addatur dictis condenſatis metallis & ipſis ſimul mixtis magna quantitas rubeorum metallorum rurſus adjiciatur & ſubinde corrodatur, quia in his aliquid reale eſt, ut ſuprà dictum, quod cum vero auro conjungitur & proinde tincturam auget, additione ſcilicet partium tinctarum, ſed ſemper dicta tinctura debilis eſt, ad album verò nulla fixa dari poteſt tinctura. *Vale.*

EPISTOLA XXXIX.

Poſtrema noſtra D. S. omnia quæ ad particularem Chryſopœam pertinent explicatè æquè ac breviter perſtrinxit, ſed ſolùm deſideratur aliquid quod totam metallicæ artis tractationem concludere debet, ut & probare metallica opera, nempe ratio & ordo Examinum.

Ratio & natura examinum præcedere debet, ſciendum igitur duo tantùm eſſe metalla, nempe aurum & argentum, quorum fixatio diverſa eſt & diverſum perfectionis gradum obtinet.

Perfectionis autem utriuſque tres ſunt conditiones ſoliditas, pondus & tinctura, quarum conditionum ſigna & examina ſunt duplicis generis, communia ſcilicet & privata.

Communia ſunt oculus, ignitio, candefactio, extenſio, ſcalprum, fuſio, cineritium.

Oculus titulum tincturæ experto Artiſtæ demonſtrat in Lapide Lydio.

Ignitio ſi maculam nigram in metallo probando efficiat, totam ſuperficiem obtegentem, ſignum eſt mixtionis pravæ.

Extenſio ſi fieri non poteſt, aut ſi dum extenditur metallum, hiatus faciat, heterogeneorum additionem

tionem in metallo puta salium aut mineralium friabilium aut stanni significat.

Acus seu scalprum si durum nimis & ferro non libenter cedens metallum reperiat, indicat etiam alterationem & aliorum mineralium conjunctionem.

Fusio si facilior sit notat admixti imperfecti metalli enormem quantitatem quia sic ferrumen efficitur. Difficilior quàm par est Fusio indicat aggeriem vitrificatorum mineralium in metallo, si tincturam & substantiam minuat argumentum est Sophistici operis.

Cineritium si tincturam & substantiam lædat, idem signum est alterationis & conjunctionis diversorum metallorum.

Privata signa auri vel argenti sunt. Primò auri cæmentatio regalis, separatio per aquas corrosivas, probatio antimonialis, solutio per aquas regales. Reductio in corpus post solutionem.

Per separationem defectus dignoscitur si cum argento solvatur pars quæ fixa esse debet, vel etiam si non solvatur, aliquid tamen separetur ab auro, aliquid etiam grisei coloris supereemineat parti aureæ, vel tandem tota pars non soluta griseum & non nigrum colorem habeat, nec per ignitionem flavedinem propriam auri recipiet, etsi redactæ calces in corpus in Lapide Lydio aquas corrosivas sustinerent.

Per purgationem antimonialem, si post evolatum omninò antimonium substantiæ & tincturæ fiat jactura.

Per solutionem si difficilis sit solutio, quia hoc est mirandum ut aqua fortis quæ argentum solvit non verò aurum, quando regalis facta est, jam solvit aurum, non verò amplius argentum, unde si difficilis sit solutio in aqua regali argumentum est mixtionis enormis argenti non mutati, vel sanè vitrificatorum corporum. Denique si aquæ calcibus solutis onustæ sint flavæ, malum omen.

Per reductionem calcium in corpus si calces non possint reduci aut magna pars earum vitrificatur, signum est salium & mineralium heterogeneorum conservationis, aut tandem si fiàt tincturæ diminutio.

Argenti privata & univoca examina sunt post Cineritium, solutio calcium ab aquis solutivis, separatio per laminas æreas, earumdem calcium reductio in corpus.

Per solutionem cognoscitur vitium si aquæ calcibus onustæ cœruleum colorem non habeant, aut facilè utra modum fiat solutio.

Per separationem calcium ab aquis solutivis mediantibus laminis æreis, hoc enim est proprium argenti veri ut adhæreat illis, quod aliis metallis non competit. Hæc autem examina, solutio calcium, separatio & reductio tam auri quàm argenti præ cæteris secura sunt & tamen prætermittuntur ignoranter ab examinatoribus, nec usum habent apud eos.

Sequitur nunc ordo Examinum qui triplex est, Rectus, retrogradus & obliquus.

Rectus sequitur seriem successivam quæ superius descripta est examinum tam communium & æquivocorum quàm privatorum & univocorum, quæ omnia si metallum sustineat, legitimè realitatem habet physicam, suis conditionibus omnibus naturalibus absolutam. Si verò aliqua examina non sustineat seu hæreat in aliquo, hoc evenit vel in primis, vel in mediis, vel in ultimis examinibus.

Si in primis & mediis quæ sunt communia & æquivoca, signum est operæ planè sophisticæ

Si verò in ultimis tantùm, signum est aliqualis fixationis saltem sufficientis ad operas fabriles, non tamen certum est illud argumentum usque adeò nisi repetita ter aut quater omnia examina & eodem ordine successivo legitimè sustineat, quia ut jam diximus vitrificata corpora metallis admixta ipsa defendere possunt à primis examinibus, quæ si repetantur tandem evanescunt & distrahuntur illa corpora vitrificata & substantiam metallicam ad naturalem statum redire sinunt, aut si non redeant, sufficit illa fixatio & perfectio, neque ad opera medica aliaque naturalia & propria essentialiter auri vel argenti officia utilis esse potest.

Retrogradus ordo qui brevior est, incipit ab ultimis examinibus univocis, nempe à solutione calcium, collectione & earundem reductione in corpus, quæ si legitimè secundant, non opus est ulterius progredi, illa enim examina quamvis sola tentata signa sunt legitimæ realitatis, quia indicant essentiales proprietates, si verò non succedant, pergenda est retrogradatio examinum, quorum si aliquod non succedat, malum omen est, si verò omnes respondent votis, argumentum est sufficientis fixationis ad fabriles eventus, ut dictum est, si maximè post talem retrogradationem, rectus exhibeatur & feliciter succedat ordo examinum.

Obliquus ordo incipit à mediis examinibus & procedit vel rectò ad ultima examina vel retrogrado ordine ad prima usque. Si recto & fœlix est exitus omnium post repetitionem, bene est, si retrogrado utcumque res succedat, incerta est probatio, multa enim sophistica, omnes contrario & præpostero ordine probationes sustinent, quæ rectum & serie naturali præstitutum non patiuntur. *Vale.*

EPISTOLA XL.

PRædictis probationibus & examinibus metallorum aliquid addendum censuimus ne fortè aliquando decipiaris, bonumque aurum condemnes si quando in examinibus antimonialibus diminutio aureæ substantiæ contigerit; in dictis enim examinibus, optimum quodque aurum & purissimum aliquantulum patitur detrimentum, non quod cum Mercurio antimonii evolet & evanescat, sed quia cum faucibus ejus miscetur ac remanet non minima ejus portio, ni accurata examinatoris industria id præveniat, quod fit magno labore & quod assequi non potes nisi tota antimonii substantia longissimâ follium agitatione extrahetur & aurum purgandum, diversa in crucibula hac in operatione traducatur.

Sed si cùm primum antimonium teritur ad intentionem dicti examinis, octava pars sui ponderis addatur tartari crudi etiam triti & cum dicto antimonio misceatur nullum erit vel saltem minimum dispendium, magnaque erit operationis facilitas: Tartarum enim auri totam substantiam deprimit in imum crucibuli nec pars ulla vel minima cum facibus antimonii manet.

Quoad autem communem examinum methodum quæ in libris præcipi solet, si aliquid deest, Aurifabros adire consultum est, quia hæc magis versantur in exercitatione quàm in præcepto, adde quod parva ejusmodi artificia, philosophiæ gravitas spernit nec Epistolarum brevitas admittit.

Jam sunt completa totius Hermeticæ scientiæ accurata & vera quæ tibi polliciti sumus compendio,

dio, quorum ope poteris quando libuerit manum tutò adhibere.

Quod si fortè inter laborandum secundùm regulas Praxeos præcedentibus Epistolis conscriptas, non statim omnia ad votum succedunt, ne propterea desistas & accuses nostram doctrinam: sed confestim ad theoricas Epistolas utramque genesim explicantes recurras, per quæ & quæ in ipsis explicata sunt & ordine descripta eaque in praxi implicata sunt explicare contendas, hujus propositionis memor quam inibi pro indubitato axiomate protulimus, nempe artem imitari naturam, licet eam perficiat, naturam verò sequi creationis typum, totque proinde esse actus: si rursus distinguere nequeas illos ipsos actus, ipsum Mosaicæ expositionis de inferioris mundi & corporeæ machinæ fabricatione, legas & perlegas singulis hebdomadæ primordialis & diebus, & operationibus attentus: nam in eorum numero, ordo & modis, operationum omnium naturæ praxeos, mirabiliter dictante scilicet Spiritu sancto conscripta proque exemplari veris Philosophis tradita sunt, nullis omissis, præposteratis aut confusis. Hoc consilium tibi coronidis loco dare voluimus, omnibus præexcellens quæ hac in materia dari possunt. *Vale.*

EPISTOLA XLI.

INtendamus ut post tradita, quâ potuimus facili methodo principia tam Theoriæ quàm Practicæ Alchymiæ, in nostris Epistolis, tam inde lectioni Authorum invigiliantes & ipsorum scripta, juxta eadem nostra principia, quæ à suis nequaquam differunt, nisi fortè in expressionis modo & hypothesenm artificio, explicare & applicare contenderes, sed quia tantis es negotiis tam publicis quàm privatis, impeditus (ut nobis testaris) hoc verò studium animum postulat omnibus curis vacuum, non pigebit, quas petis regulas breves & perspicuas disciplinæ nostrarum Epistolarum conferendæ & referendæ tam ad Authorum optimè nostram doctrinam & sententiam explicantium, quàm ad nostri novi luminis chymici mentem, sequentibus exarare, sed aliquid censuimus præmonendum sine notitia cujus nulla potest videri naturalis & genuina interpretatio, licet vera sit & sapienti intento conformis.

Primò igitur advertendum quotquot sunt fideles Authores quamvis diversis longè sæculis vixerint & scripserint, uno tamen consilio & artificio simul conspirare & dum posteritati monumenta veritatis Alchymiæ quam experti fuerant mandare vellent, hæc ita præstare ut qui à Deo destinati fuerant ad sacram hanc notitiam, testimoniis patrum excitati & innixi, ipsam peterent ab ipso Deo zelatis precibus, (nam sine speciali gratia acquiri non potest, nec fauste exerceri ab hominibus quamtumlibet argutis atque acutis speculationibus & operarationibus eamdem inquirerent,) qui verò arte tam pretiosa indigni forent aut ad alia destinati, ænigmatum involucris aut laborum difficultatibus perterriti averterentur.

Quamobrem Prisci multa ex animo omiserunt ac posteris discenda reliquerunt, Posteri verò quod superioribus deficiebat adjecerunt & ab ipsis tradita repetere noluerunt, utrique præterea fabulas confixerunt, emblemata imaginati sunt & scopulos objecerunt, ut omnium fuit idem finis in occultandis mysteriis, eadem etiam fuere media generalia quæ ad tria reducuntur quæ sequentibus declarabuntur. *Vale.*

EPISTOLA XLII.

PRimum est ut majoris obscuritatis gratiâ in variis locis suorum scriptorum rem unicam, plerumque membratim non solum distribuant, sed etiam exquisitas ne dicam contradictiones formales conjiciant, ita ut quod unus locus asserit, alter neget, distinctionis tamen & conciliationis rationem utique non supprimunt: sed vasto nimis & profundo confusionis mari deprimunt.

Secundum est ut in eodem sæpè loco, idest in eodem contextu, duas vel plures quidem res planè diversas exprimant, aut sanè si diversis locis & contextionibus distinguant iisdem ferè verbis eandem rem apparenter significantibus confundant, præsertim dum mercurii præparationem seu magisterium & ejusdem fermentationem seu specificam determinationem ad metallicam naturam attingunt, eas enim licet toto cœlo discrepantes, ita similes efficiunt ut conjunctæ propositiones quæ sensum conjunctum habere videntur, separatas longè intentiones, solâ materiarum affinitate, analogismo aut homonymia cohærentes habeant.

Tertium est ut præpostero ordine studeant, maximè in subjectorum tractatione & operationum dispositione, quia quæ recto ordine tractantur, quantumvis obscuro stylo, ab acutis ingeniis enucleari possunt & solis stolidis non innotescere, unde congruum rati sunt, modò à fine incipere, modò in principio & medio desinere ac denique omnia intervertere.

Hæc tria à nobis ut & ab aliis Authorlbus religiossimè & enixâ industriâ servata sunt in novo nostro Lumine cum tractatibus ab eo pendentibus & dialogis sulphuris & mercurii, sed non ita in nostris Epistolis, ubi licet circa praxim præparationis mercurii, aliquas operationes sub genericis terminorum acceptionibus interceptionis metu contraximus, quas diffusè statis delineaveramus in Theoricis Epistolis, nihil tamen omisimus aut præposteravimus. Quapropter si velis tam nostram quam aliorum authorum mentem plenis animis apprehendere, secundùm doctrinam nostrarum Epistolarum & sine errore obscuros locos & scopulos explanare, pugnantes conciliare, confusosque tandem distinguere, præstat altis infigere animis prædictam doctrinam per necessariam distinctionem hactenus non expressam aperto stylo & fortè sequentibus non ita perspicuè exprimendam.

Lapis autem Philosophorum universalis, in duos lapides particulares consistit, Exaltationem scilicet Mercurii Philosophorum seu Magisterii & ejusdem Fermentationem mineralem seu specificationem. Clavis enim hæc est distinctio templi sapientiæ Alchymiæ & mysteriorum artis. Tum deinde meminisse oportet, locos locis, subjecta subjectis, sententias sententiis referri, confere, infere. *Vale.*

EPISTOLA XLIII.

POst generalem, circa Authorum lectionem & intelligentiam, admonitionem, D. S. conducit ad particularem non omnium quidem locorum & oppositionum singularium, circa Chrysopœæ postremam partem, de qua præcipuè nos interrogas: sed Potiores ad quos cæteri omnes loci & contradictiones tam in nostris scriptis quàm in aliis passim Authoribus occurrentes referuntur explicationem & conciliationem accedere.

Omnes igitur omnium Authorum simul & nostrorum

itrorum scriptorum apparentes contradictiones versantur vel circa res per terminos significatas, vel circa terminos res significantes.

Quæ circa res versantur ad duo generaliter capita reducuntur, nempe ad materiam & ad modum agendi.

Primum dividitur in duos articulos, secundum duo potiora dubia quibus scilicet ambigitur quotuplex sit materia lapidis & qualis sit.

Primus articulus quo dubitatur quotuplex sit materia Lapidis, Aliqui mordicus sustinent & religiosis etiam sacramentis constanter asseverant, unicam esse rem, vel si plures sint illas esse & se habere ut partes suppositi seu mixti infimi idest in ratione mixti considerati, quæ sunt tantum tres nempe sal, sulphur & mercurius, unum totum physicum tantùm constituentes, unum per se in quolibet mixto, non plura, cui sententiæ fundamentum præbere videtur & declarare id quod alicubi in nostris epistolis aut potiùs libellis ubi unâ cum diversis aliis Authoribus diximus rem unam sufficere ad conficiendum lapidem, duas tamen unius radicis posse brevitatis causâ adhiberi, cùm brevitatis rationem novum aliquod inventum autumant ultra veterum experientiam ad confectionem lapidis non necessariam.

Alii contra diversas res & materias particulares saltem binas admittunt quas physici Philosophi sub nomine & descriptione sulphuris vivi & mercurii vivi diversisque aliis bimembribus nomenclaturis designant ut solis vivi, lunæ vivæ, maris & fœminæ, Gabritii & Bejæ ac similibus quæ diversitatem aliqualem naturæ & differentiam simul & distinctionem suppositionum proindeque pluralitatem rerum sonant in binario sistentem, cui numero aliquid addunt moderni, nempe sal.

Alii demum non solùm duas res sed septem metalla volunt, eò quod lapis est universale quoddam agens, natura autem universalis talis est ut ex omnibus sibi subjectis speciebus constituatur, adde quod aliquid simile exprimere visi sumus in nostro novo Lumine Chymico de septem planetarum pariterque metallorum harmonia differentes, cui opininioni ea vicina est quæ tres postulat substantias seu tres res diversæ formæ substantialis & familiæ mixtorum, idque eadem de causa & ratione quæ pro septem metallis introducta est, adde quod lapis tribus æqualiter familiis mixtorum infimorum speciebus & individuis earum convenit & prodest ad productionem, conservationem & reparationem ipsarum, quod fieri non posse videtur nisi ex aliquibus triplicis finis naturæ confletur lapis.

Hæc sunto posita circa primum articulum quibus sequens epistola lucem dabit. *Vale.*

EPISTOLA XLIV.

Vtraque sententia præcedentis epistolæ vera est D. S. suo scilicet modo suaque distinctione.

Prima quidem si ad productionem attendamus idest ad fermentationem mercurii nostri vivi, & conversionem ejusdem in semen primordialis naturæ, actione scilicet primordialis seminis, modis alibi fusè expositis quæ quidem productio non solùm fieri potest in visceribus terræ: sed etiam in vase artificiali, nec ad illum requiritur necessariò aliquid præter spiritum universalem prædictum seu mercurium vivum, quia fieri non potest quin mercurius ille tam multis ascensibus & descensibus quibus ab Archæo est agitatus, & motus ab infimis ad suprema & à supremis ad infima totidem quasi distillationibus, rectificationibus & sublimationibus præparatus ab infimis latibulis primordialium seminum, semina, auri vel argenti plurima magneti â suâ virtute attraxerit quibus possit assimilari & p[r]oinde mineralis metallicus effici, quia nihil al[i]ud est lapis ille metallicus quàm semen auri vel argen[t]i multiplicatum aut mercurius in semen auri vel argenti specificatus & assimilatus, sed hoc fit longissimo temporis intervallo tam propter debilita[t]em archæi quàm propter imbecillitatem facultatis fermentativæ primordialium seminum.

Si verò ad productionem quæ pertinet ad artem, fitque vi s[e]minum particularium longè efficaciorem vel c[e]leriorem præcedenti, respectum habeamus; falsa est omninò hæc prima opinio, quia semina particularia auri vel argenti necessariò ab auro vel arge[nt]o petenda sunt & dicto mercurio admovenda ut satis superque probatum est alibi, proindeque duæ res admittendæ nempe sperma seu vitriolum auri, semina particularia continens & spiritus noster universalis assimilandus & convertendus in se nen particulare auri vel argenti ad confectionem lapidis metallici seu metallicæ specificationis, juxta finem & terminum primum multiplicationis alibi explicatum.

Hæ autem duæ res unius sunt radicis, quia se haben[t] non tanquam substantiæ incompletæ secundùm hab[i]tum partium physicarum ad suum totum physicu[m] unum per se (ut ineptè volunt qui constituunt pluralitatis totam rerum admittendæ rationem in separatione mercurii, salis, & sulphuris ab uno corpore & completâ substantiâ putâ auro vel argento) hic enim habitus identitatem, totius divisi seu corporis truncati significat, non verò identitatem radicis diversarum rerum, sed se habet tanquam substantiæ completæ, distinctæ & independentes ad invicem, convenientes tamen secundùm homogeneitatem principii superius explicatam quæ homogeneitas unitatem identitatemque originis & radicis importat, non verò unitatem aut identitatem stipitis aut trunci, & hæc est distinctio valdè notanda, differunt enim toto cœlo unitas seu identitas radicis quæ ut arbor & fructus arboris quæ suum habent esse completum, distinctum & planè diversam, dicunturque esse ejusdem radicis & originis idest principii tam activi quàm passivi seminalis, constitutivi suæ speciei, & identitas totius vel trunci seu stipitis, quia scilicet cortex & medulla arboris cujuslibet suum esse quidem distinctum habentes sed incompletum, dicuntur unius & ejusdem corporis per se partes; quæ omnia ne videantur obscura planiùs explicare placet.

Prima igitur sententia intelligi potest vel de primo lapide seu magisterio, vel de secundo seu specificatione; si de magisterio intelligitur, non est vera hæc sententia, quia in eo nihil requiritur præter nostrum spiritum universalem, nam magisterium nihil aliud est quàm debita coctio solius substantiæ dicti spiritus universalis secundum tres diversos gradus temperationis, mercurialem scilicet, sulphuream & salsam in quo salso terminatur mercurii universalis exaltatio & magisterii perfectio, ad imitationem naturalis coctionis ejusdem mercurii antequam in visceribus terræ specificetur seminibus primordialibus.

Si verò dicta sententia intelligatur de specificatione magisterii specificâ denominatione ad naturam Solis vel Lunæ, dupliciter distinguendum est: nam

nam vel de ea mens eſt, quæ fieri poteſt (quanquam rarò & longiſſimo tempore ſine ulla acceſſione extrinſeca vi ſeminum primordialium, id eſt, eorum pauciſſimam quantitatem, utpotè quæ pauciſſima ſunt) habet in ſe ſpiritus univerſalis dictus, quæ ſemina conſtituunt hermaphroditicam ejus naturam, & ipſa ſemina vicem gerunt ſeminis maſculini, ſubſtantia verò ſpiritus ſeminis fœminini rationem habet. Vel de ea intendimus quæ fit extrinſeca acceſſione & copulatione ſeminum ſive primordialium in viſceribus terræ, ſive particularium in vaſe artificiali, quo ſenſu falſa eſt dicta ſententia: nam ſemen ſpecificativum & materia ſpecificabilis, ſunt duæ res diſtinctæ realiter, imò duæ ſubſtantiæ completæ, homogeneæ tamen homogeneitate principii principiantis, proindeque unius radicis, quod idem eſt apud veros Philoſophos.

At fortè apud te argues omnia mixta quantumlibet diversâ ſpecie & naturâ ſunt homogenea homogeneitate principii, quia materia quæ ſubjacet eorum formæ homogenea eſt cum dicto ſpiritu univerſali ſecundùm præcedentem doctrinam. Ergo ſunt unius & ejuſdem radicis, ac quælibet pro quorumlibet multiplicatione aſſumi poteſt pro materiâ. Quod ſi obtinet in mixtis diverſis ſpecie & numero magis in partibus naturalibus mixti cujuſque quatenus mixti, Mercurio ſcilicet, Sale & Sulphure obtinebit, quia idem numero & ſpecie principium materiale habent cum ſuo toto. Et hæc ſanè multum urget objectio, vixque ullibi ejus ſolutionem reperire eſt diſertè expreſſam, Hic eam accipias volumus.

Ut ergo deciſivè reſpondeatur huic objectioni obſervandum eſt, tres requiri conditiones, ut ſecundùm mentem Philoſophorum una res dicatur homogenea homogeneitate principii.

Prima conditio eſt ut utraque ſit ſubſtantia completa tanquam pars ad ſuum totum.

Secunda ut ex illis ſubſtantiis completis, alia ſit in ratione mixti ſimpliciter, alia ſit uno gradu ſaltem promotior in ſcala mixtorum quam Theoricis Epiſtolis tradidimus.

Tertia conditio eſt ut unica quæ ſimplicior eſt, indifferens ſit ad omnes formas, ſitque capax & apta naturaliter ad alterius rei magis compoſitæ formam ſuſcipiendam de novo ultra ſuam.

Præterea obſervandum eſt nomen radicis eſſe æquivocum quod accipitur trifariè.

Primò propriè pro principio materiali omnium rerum (non pro chimerica illâ materiâ informi quam imaginatur cacodoxa Schola) ſed pro ſpiritu noſtro univerſali nondum contracto ad certam ſpeciem mixtorum infimorum rationem habente ſubſtantiæ completæ, vel ſi mavis pro principiis principiatis adhuc ſimplicioribus gradatim uſque ad Elementorum ſimpliciſſimorum vel etiam aquam catholicam primordialem.

Secundò impropriè ſumitur per analogiam ad præcedentem acceptionem pro parte principe cujuſlibet viventis, quæ nutrimentum primò ſuſcipit, quod deinde cum partibus diſtribuit collectivè vel diſtributivè.

Tertiò magis impropriè uſurpatur pro trunco quovis reſpectu partium ab ipſa parte truncatarum aut ſeparatarum, id eſt, pro totali quolibet ſuppoſito ſeu ſubſtantiâ completâ reſpectu ad ſuas partes ſubſtantiales incompletas.

His poſitis facilis eſt reſponſio & ſolutio objectionis, nam mixta omnium trium familiarum cujuſque ſpeciei comparata inter ſe habent quidem primam conditionem nempe ut ſint ſubſtantiæ completæ & aliæ omnes deficiant, ſunt enim ejuſdem gradus in ſcala mixtorum ultimi generis, id eſt ſub qualibet ſpecie individua unius aut alterius trium familiarum, ac proinde licet tranſmutari poſſint invicem, ut alibi diximus, alia in alia odore formæ ſubſtantialis, attamen non poſſunt non ſuam formam acquirere gradu ſuperiorem, ſal verò ſulphur & mercurius cujuſlibet mixti ſi poſſent ſeparari (quod negatur) non eſſent ſubſtantiæ completæ quia ſe habent ſemper tanquam partes ad totum.

Non ſunt igitur ſupra dicta mixta diverſæ ſpeciei ejuſdem inter ſe radicis, quia non ſunt homogenea homogeneitate principii, deficientibus conditionibus ad id neceſſariis, neque etiam ſal, ſulphur & mercurius cujuſlibet mixti propter eandem rationem, ſunt tamen ejuſdem trunci: ſed hoc non venit ad mentem Philoſophorum.

Secunda ſententia qualiter vera ſit & quomodo diſtinguenda plus ſatis conſtat ex elucidatione præcedentis.

Tertia denique ſententia ſi ad paſſivam dicti noſtri ſpiritus univerſalis ad omnes formas & proximam quam habet ad ipſas, & quamlibet ipſarum ſuſcipiendas, diſpoſitionem, ipſam ſententiam referamus veriſſima eſt, ſi verò ad effectum, falſa eſt.

Argumentum autem quo innititur dicta ſententia materiale, omninò traducitur à Metaphyſicis & mentalibus compoſitionibus ad phyſicas productiones nec demum loqnimur de ſeptem metallis, ſeptem planetis reſpondentibus, & ab ipſis nomen Cabaliſticum habentibus, vel vice versâ de Planetis intendimus ipſa ſeptem metalla ſubſtantialiter ingredi in confectione Lapidis & materiam ipſius componere: ſed modo exprimere volumus in ſpiritu univerſali conſentientes & exaltatas omnium Planetarum virtutes & influentias, modò verò ſignificamus diverſos gradus contemperationis ſucceſſivos intercidentes in coctione ovi Philoſophici qualitatibus & temperamento ſeptem Planetarum ſive metallorum ex origine conſonantes. *Vale.*

EPISTOLA XLV.

SEcundus articulus D. S. verſatur circa qualitatem materiæ & dividitur in duas Sectiones, juxta diviſionem præcedentis articuli materiam totalem Lapidis diſtribuentem in duas partiales materias.

Primâ Sectione agitur de dubiis quæ referuntur ad materiam primam, id eſt activam ſeu aſſimilatricem.

Secundâ agetur de oppoſitionibus quæ referuntur ad materiam ſecundam, id eſt paſſivam ſeu aſſimilandam.

Utrumque rurſus ſubdividitur in particulas, quarum prima eſſentiam & naturam materiæ conſiderabit, ſecunda verò proprietates.

Circa primam materiam igitur, & ejus naturam & eſſentiam, alii dicunt eſſe aurum vel argentum commune & vulgare ſeu ſimplex quale è mineris educitur, non verò aliam ſubſtantiam, & verò multi loci apud Philoſophos hanc propoſitionem probare videntur.

Alii contendunt aliud quidpiam eſſe præter aurum vel argentum, illorum tamen naturam ſed virtualiter tantùm redolens aut ſaltem aliquid analogum cum ipſis, ideſt cujus natura ſit partim eadem cum auro vel argento, partim diverſa, quale eſt

antimonium,

antimonium, vitriolum, sulphur vulgare seu alicujus metalli inferioris quod inducitur ex plerisque expressis scriptorum Authoritatibus.

Alii denique mediæ sententiæ inclinantes, asserunt aurum quidem vel argentum non analogum & virtuale sed minerale veram & genuinam esse materiam lapidis sub aliqua tamen artificiali forma & præparatione physica & non vulgari, cujus gratiâ dicitur aurum vivum, vel argentum vivum non commune, non vulgare putâ sub formâ mercurii vel salis, vel Sulphuris ab auro vel argento aliove quolibet subjecto eliciti, vel utriusque simul, nec desunt hujus propositionis urgentia plurima argumenta & sapientum decreta quæ sequens Epistola declarabit. Vale.

EPISTOLA XLVI.

PRima & ultima sententia D. S. veræ sunt, nam latè probavimus alibi fermentum seu materiam lapidis non posse esse aliud quàm vitriolum seu sperma solis & lunæ, semen particulare solis vel lunæ continens; Vitriolum autem solis vel lunæ verè & physicè sol est vel luna: sed aliqua sub formâ & præparatione artificiali non vulgari naturæ tamen amice consideratum in qua sol vel luna solvitur cum naturali dissolvente, sicut glacies solvitur in aqua sibi naturaliter consimili, quo sensu dicitur sol vel luna ad suum principium reduci, idest in aqua & in aquam resolvi, unde factum est aurum vel argentum; nam revera factum est ex aqua cujus ope dissolvitur & ejus vitriolum elicitur, quod rursus, nisi post confectionem lapidis in corpus metallicum reverti queat.

Ergo verum est quod utraque sententia proponit, nec ulla indigent distinctione aut expositione Authorum decreta hac in parte, in ea enim nudam veritatem & sine velo ostentant omnes.

Secunda verò sententia est absolutè falsa si de primâ materiâ intelligatur nempe de fermento, nec obstant authoritates quæ vulgò allegantur ad hujusce sententia probationem, illæ enim intelligi debent de secundâ, nempe de spiritu universali nostro seu mercurio vivo qui propter homogeneitatem principii quam habet cum auro vel argento, dicitur non ineptè aurum vel argentum virtualiter cum illis analogum.

Quod si præcise Philosophi non exprimant mentem quam habent de secundâ materiâ his in locis agendi, non proinde argui potest nostra solutio quia ut antea notatum est, tale consilium & artificium omnium Philosophorum ut veritatem dividant in partes easque distinctas & variis in locis dispersas propositiones & verò tales de analoga materia sermones, nemo ferè profert qui alibi de auro minerali prima materia expressas aut parum obscuras propositiones aut descriptiones congerat. Vale.

EPISTOLA XLVII.

CIrca proprietates primæ materiæ D. S. nullæ sunt aut leves authorum dissentiones, quæ qualescunque sint doctrina præcedentium Epistolarum facilè conciliari possunt, quare statim materiam secundam aggrediamur.

Circa materiam secundam non minores quàm præcedentes intercedunt oppositiones, Quidam enim volunt esse communem seu vulgarem mercurium, cui opinioni tota Philosophorum caterva hujus sæculi similibus innixa argumentis & sapientum veterum apophtegmatibus, assentitur.

Alii minus scrupulosi omnium rerum tam mineralium quam vegetabilium & animalium partem mercurialem æquali jure prodesse affirmant & usurpari posse, vel collective vel distributive pro materia secunda, eò quod mercurius Philosophorum dicatur esse in omnibus & locis & rebus.

Alii demum quia vilem omnibus notam, ubique occurrentem, omnibus hominibus communem & obversantem præ oculis omnium, describunt, sordibus & excrementis plerisque, non bene olens suffragium concedunt.

Illæ opiniones ut bene concilientur, revelandum est hoc in loco arcanum præ cæteris omnibus velatum à Philosophis, nempe circa materiam secundam tria considerari ab omnibus Authoribus legitimis.

Primò ipsammet secundam materiam idest substantiam quæ verè est secunda materia lapidis, scilicet spiritus noster sive mercurius vivus.

Secundò subjectum in quo inest corpus unde elicitur dicta secunda materia scilicet terra quædam vera & naturalis, essentialiter non differens ab elementari terra: sed tantùm accidentaliter propter subtiliationem & naturaliter ab archæo factam purificationem quâ posset & hæc terra vocatur communiter Magnesia.

Tertiò denique ratio & modus quo materia in ipsa terra existit non tanquam pars totius substantialis aut partis corporis physici unius per se in quo inest: sed tanquam contentum in continente extraneo seu tanquam pars accidentalis totius per accidens id est ex partibus completis in suo esse simul aggregatis compositi, localiter tantum in eo confusis, quomodo aqua in spongia madefacta non est pars essentialis spongiæ sed substantia alia aggregata & localiter confusa undequaque in spongia, quæ natura subjecti dictæ materiæ secundæ & modus quo in eo existit necessariò infertur, ex eo quod post separationem (ut notare potes) caput mortuum colorem nigerrimum, terræ naturalem siccitatem & insipiditatem habeat consummatam, nec salia ulla restent, quod signum est, non esse mixtum quid ex tribus familiis, quia nullum datur mixtum quin post separationem distillatoriam relinquat sal in capite mortuo.

Hujus arcani ignorantia miras operatur chimæras & phantasmata in philosophantium animis hæc tria confundentibus & pro unâ & eadem re descriptiones ad tres illas pertinentes concipientibus intrudit: & contra ejusdem arcani notitiâ, consideratione & applicatione, omnes oppositiones vel stolidior aperit ac veritatem plenaria luce demonstrat. Vale.

EPISTOLA XLVIII.

POsito præcedentis Epistolæ arcano D. S. Oppositiones circa secundam materiam facilè dissolvuntur.

Prima igitur sententia duplici ratione distinguitur primò distinctione termini seu vocabulis illius Communis, quia si de ipsa substantia secundæ materiæ agitur, nempe de spiritu nostro universali & vocabulum hoc impropriè sumatur pro vulgari idest quatenus vulgare & non rarum quid significat, falsissima est hæc sententia. Si verò idem vocabulum propriè & naturali sensu accipiatur pro ut significat habitum ad diversas res & ad ipsammet materiæ secundę substantiam referatur, verissima est ipsa sententia;

ſententia; Mercurius enim noſter ſeu ſpiritus univerſalis commune eſt principium omnium rerum nec dari poteſt ullum cui talis habitus ad omnia alia tanquam eorum principium competat.

Si autem de ſubjecto in quo illa ſecunda materia ineſt & de modo exiſtendi in eo, falſa eſt illa propoſitio; nam mercurius vulgaris non habet materiam & eſſentiam terræ præciſam quam habere debet dictum ſubjectum, nec quidquam habet in ſe quod non ſit pars ſubſtantialis ipſius, Mercurius enim, ſal & ſulphur ejus, ſi quæ ſunt in eo, ſuum eſſe completum & totalitatem ſuam per ſe in eo amiſerunt quam habebant antea, nec ad eam reſtitui poſſunt amplius, ut ſatis probatum eſt alibi, dum egimus de rerum ſimplificatione ad totalitatem priſtinam & complementum ſui eſſe,

Secundò diſtinguitur eadem dicta ſententia diſtinctione Potentiæ paſſivæ & Actus, quæ ſuperiùs in præcedentibus articulis alia in materia habita eſt; nam ſi de ipſa ſubſtantiâ materiæ ſecundæ eſt ſermo, & intelligatur pro mercurio vulgari poteſtativè ideſt pro materia quæ diſpoſitiones habet non remotas ad formas & actum mercurii vulgaris ſuſcipiendam, vera eſt ſententia, nec inuſitatus hic expreſſionis modus; nam hoc ſenſu herba triticaria vocatur pabulum hominis, cùm tamen homo immediatè illa non veſcatur: ſed ex pane qui ex ſemine hujus herbæ conficitur & ſic de cæteris: ſed ſi accipiatur pro mercurio vulgari falſa eſt omninò.

Quod ſi ad ſubjectum ejuſdem materiæ ſecundæ ſeu corpus unde elicitur & ad modum ineſſendi in eo attendamus, non poteſt haberi pro verâ dicta ſententia propter eaſdem rationes ſuperius allegatas. *Vale.*

EPISTOLA XLIX.

Secunda opinio ſi de ipſa materia ſecunda ſive de ſubjecto illius & modo exiſtendi in eo intelligatur, falſa eſt planè, Authoritates verò quibus fulcitur de prima materia, nempe de vitriolo auri vel argenti, quod vitriolum & mercurius metallicus in ſtatu metallicæ coctionis ſunt materia, inſolitus eſt loquendi modus, quia non poſſunt revocari ſub forma priſtinæ ſuæ ſimplicitatis, panis enim triticeus ſæpe vocatur triticum & verè triticum eſt ſub forma nova & coctione à qua revocari non poteſt, ut ad eoſdem effectus & uſus prodeſſe poſſit quibus antea proficuum erat, nam panis qualitercumque præparatus non poteſt rurſus ad triticeam qualitatem aut farinam unde factus eſt reſtitui ut ea panis ejuſdem planè naturæ reficiatur, poteſt tamen triticum non planè panificatum ſed impaſtatum & fermentatum aliud triticum impaſtatum, ſed nondùm fermentatum, fermentare; quod idem planè obtinet in metallis eadem omninò ratione & causâ, licet modo aliquatenus diverſo quantum ad actum fermentationis.

Tertia opinio quæ cujuſcunque mixti partem mercurialem eſſe noſtram ſecundam materiam autumat, ſive de ipſa ſubſtantia ſecundæ materiæ, ſive de ſubjecto illius, ſive de modo exiſtendi in eo intendat, evidentiſſimè falſa eſt: ratio verò ejuſce opinionis diſtinguenda eſt, nam quoad locum, certum quidem eſt, mercurium ſeu ſpiritum univerſalem ubique exiſtere, quia cum elementis omnibus conjunctus eſt, maximè verò cum aëre qui tota orbis ſpatia replet, non ſolùm & ubique vacuo reſiſtit ſed etiam intime alia elementa ſimul & alia corpora penetrat aliquomodo, ſaltem per poros & hoc tantùm abeſt ut nobis contradicat, noſtram doctrinam argumento inexpugnabili potiùs confirmet: Hæc enim conditio eſt quaſi immenſitas nulli rei in mundo materiali competere poteſt præter noſtro mercurio & ſpiritui univerſali.

Sed quoad exiſtentiam in omnibus & ſingulis mixtis propriam & ſubſtantialem ideſt ad modum partis ſubſtantialis iterum diſtinguitur: Nam ſi ſenſus eſt quod in ſingulis rebus eſt actualis & ad novum gradum compoſitionis ſeu formæ ſubſtantialis contractus ultra eum quem habebat prius, id verum quidem eſt: ſed in hoc ſtatu prodeſſe non poteſt ad lapidem conficiendum nec ſubjici pro materia ejus ſecundâ ut ſatis antea probavimus niſi retrò ſimplificetur quod impoſſibile & contra naturam eſſe demonſtravimus. Quod verò ſit in dictis rebus ſingulis ejuſdem ſimplicitatis gradus potentialitatis neceſſariæ ad hoc ut poſſit eſſe ſecunda materia lapidis abſolutè falſum eſt & implicat contradictionem, pars enim eſſet major ſuo toto.

Quod ſi Authores hoc ita videantur expreſſis & diſertis verbis inſinuere, eorum ſenſus non ad litteram attendendus eſt ſecundùm prædictam ſententiam, neutiquam enim docere voluerunt ſecundam materiam lapidis in omnibus rebus ita eſſe ut ab illis petenda ſit: ſed eandem rem quæ eſt in omnibus rebus actuata & ex qua coagulatæ ſunt & formatæ quærendam eſſe in eo ſtatu quem habebat antequam actuaretur in mixtis ſingulis & quæ de novo quotidie in nova mixta actuatur & coagulatur, actione ſeminum tam primordialium quàm particularium.

EPISTOLA L.

Circa proprietates materiæ ſecundæ D. S. & qualitates eſſentiam conſequentes, non paucæ ſunt opiniones: Alii enim conſiſtentiam planè liquidam volunt, alii contra ſolidam, alii nec planè liquidam fluidamque nec planè ſolidam, ſed mediæ conſiſtentiæ malunt, Alii diaphaneitatem exigunt, Alii opacitatem, Alii cœleſtem colorem, alii album, Alii ſaporem ejus & odorem acutum, alii dulcem & ſuavem, Alii humiditatem tribuunt, Aliique ſiccitatem, Alii tincturam auream imò & rubeam internam concedunt, Alii negant, Alii vetuſtam eligunt, Alii recentem. Quæ omnia facilè conciliantur juxta prædicta, nam ſi de ipſa ſubſtantia materiæ ſecundæ agitur, liquida eſt ac fluida, dum primò condenſari incipit, diaphana eſt & coloris cœleſtis non cærulei ſed pellucidi & infinitis coloribus variegati interius ad modum iridis, humida in ſummo gradu, quia aëre congelato abundat & undique in ſphæra aëris diffunditur, unde non madefacit quamdiu in ſua raritate manet, tincturam habet internam exuberantem, quæ paucis diebus poſt ſeparationem à ſuo ſubjecto auri diſſoluti citrinum colorem oſtentat, ſed tincturâ illa exaltatur & rubicundiſſima evadit per medios alios colores. Vetuſtiſſima eligi debet ideſt mercurialis ſubſtantia ſeu ſpiritus univerſalis qui poſt naturales plurimas diſtillationes & cohobationes qualitatem frigidam humidam mutavit in humidam calidam quo in ſtatu nullibi reperire poteſt præter quam in ſubjecto noſtro à quo ſemel ſeparatus amariſſimus eſt ſignum indubitatum ſuæ calidæ qualitatis. Si vero de ſubjecto dictæ ſecundæ materiæ, ſermo ſit, jam conveniunt qualitates & proprietates prædictis contrariæ, nam dictum ſubjectum

jectum est spissum, opacum, subdurum, album, dulce, & suavis odoris ac summè siccum quia terra est, realiter & essentialiter.

Recens verò est eligendum, quia hæc materia tractu temporis facilè dimittit spiritum universalem. Supersunt præterea aliquæ pugnantes qualitates ab authoribus attributæ materiæ nostræ secundæ, sed magis commodum habebunt locum in tractatione terminorum ubi explicantur descriptiones. *Vale.*

EPISTOLA LI.

Secundum Caput de modo agendi sequitur, circa quem sunt multæ etiam oppositiones quæ referuntur omnes ad partes utiles & inutiles materiæ secundæ ad directoria operis ad finem usque optatum, de quibus licèt abundè satis distinxerimus in nostris Epistolis, tamen repetendum est aliquid de illis diversis paulò verbis & ordine, expliciatiùs.

Circa partes igitur utiles & inutiles, alii contendunt Mercurium tantùm seu mercurialem partem, materiæ nostræ esse utilem, alii Sulphur tantùm, alii Sal tantum, Alii simul separatum à suo corpore aut substantia totali, tum deinde rursus in idem corpus & substantiam totalem restitutum ac unitum, solis phlegmate & capite mortuo demptis, quæ ut concilientur contradictiones, duo distinguenda sunt genera partium substantiæ corporeæ complexæ, seu totius Physici qualis debet esse nostra materia scilicet naturalium & excrementitiarum.

Excrementitiæ partes sunt triplicis generis.

Primò phlegma seu portio aquositatis mercurialis quæ in productione excedit pondus naturæ, seu proportionem viribus seminum primordialium vel particularium excedentem, quæ portio excedens ob debilitatem naturæ, id est facultatis expultricis seminum aut archæi semina moventis, confusa manet localiter tamen, non ut pars substantialis mixti sed ut aggregatum & congestum accidentariò corpus alienum, donec ab archæo possit expelli.

Secundò caput mortuum, id est portio superflua terrestris corporeitatis quam natura similiter vel non potest expellere, vel jam ad mixti conservationem tanquam corticem retinet.

Tertium genus est pinguedo quædam ex utroque nempe phlegmate & capite mortuo coalescens quæ olei fœtidi & venenosi speciem habet aut sulphuris maligni.

Hæ autem partes excrementitiæ non in omnibus universaliter mixtis existunt, iis enim carent mixta primæ classis alibi descripta, nempe principia principiata, maximè verò noster spiritus universalis secundùm se consideratus, Ratio hujus rei est, quia principia eorum materialia simplicissima sunt, quæ sponte suâ archæo fabricatori & motori obsequuntur, ita ut nulla unquam excedant aut deficiant in mixtis primis, quia archæus facilè accersit sibi, quod deficit, & quod accedere posset materias arcet & expellit, quod aliter se habet in mixtis secundæ classis, id est trium familiarum, quorum principia materialia materiata jam magis composita & gravia efficaciùs resistunt actioni & motibus ejusdem archæi, unde venit intemperies mixtorum vel in excessu vel in defectu unius aut alterius qualitatis. Itaque quidquid est aquositatis in dictis principiis, totum est mercuriale & utile imò necessarium ad omnem productionem, quia in hac aquositate, residet radix fermentabilitatis & facultatis corporificabilis.

Mixta verò infima tales admittunt partes excrementitias: sed non omnes, nec æqualiter omnia, nec semper; nam in aliis phlegma est sine fœcibus, in aliis fœces sine phlegmate, ut in auro summè perfecto & in adamantibus, unde fit ut aliquando nostrum dissolvens, non dissolvat totam substantiam auri, hoc autem rarum est: sed nihil est hoc momenti, id est, non est opus tam purum aurum quærere, quia quidquid est purum dissolvitur, nihil verò præterea: Hæc enim solutio fit non vi salium corrosivorum: sed unione homogeneorum, homogeneitate principii, proindeque heterogenea dissolvi non possunt.

Naturales partes sunt duplicis generis, necessariæ scilicet & contingentes.

Necessariæ sunt quæ totum necessarium seu physicum essentialiter constituunt, quarum separatio destruit omninò mixtum & semel ab invicem separatæ iterum simul conjungi & in idem corpus numericè nec specificè etiam possunt reduci, ut alibi per exempla probatum est.

Illæ autem partes sunt materia & forma cum suis præordinatis aut subordinatis connaturalibus & eminenter comprehensis cum partibus quales sunt quoad formam gradus omnes quos scholastici, essentiales vocant, formam substantialem conditionantes, ut verbi gratiâ in animali quolibet animalitas, corporeitas, substantialitas usque ad summum gradum transcendentalem entitatis.

Quantùm verò ad materiam principia principiata jam ad certam speciem mixti contracta & denominata nempe Sal, Sulphur & Mercurius, quæ propriè sunt partes mixti, sicuti alibi insinuavimus.

Contingentes partes sunt, quarum separatio substantiam minuit mixti, non verò destruit mixtum, & sunt duplicis generis, Homogeneæ & Heterogeneæ.

Homogeneæ simpliciter quantitativæ, sunt illæ quarum essentia eadem est cum toto, & quarum divisio minuit tantùm quantitatem substantiæ, ut si ex libra verbi gratiâ Solis vel Lunæ unciæ aliquot detrahantur.

Heterogeneæ seu integrantes substantiæ sunt quæ rationem habent diversam à se invicem & à suo toto quarumque totalis separatio totam substantiam destruit, nullo modo unquam separandam. Aliquarum verò destructio mutilat, sed non destruit.

Hæc omnia partium genera mixtis omnibus tam infimis trium familiarum, quàm supremis & mediis scilicet principiis principiatis nondum contractis ad certas species competunt: sed non æqualiter, in aliis enim major quantitas sulphuris existit quæ proinde nomine sulphuris vocantur à Philosophis lata significatione, quia ex majori parte fit denominatio, quomodo ut plurimum aurum vocatur sulphur, & sub appellatione sulphuris significatur. In aliis Mercurius superat & illa habent Mercurii nomenclaturam. In aliis Sal excedit quæ salia nuncupantur. In solidis tamen & maximè coctis corporibus, Sal & Sulphur, unum & idem sunt, aut saltem ita simul cohærent, ut vix separari possint, unde Antiqui raro vel nunquam de Sale loquuntur: sed dum in vitriolum reducta sunt, maximè convenit illis, salis facultas & nomenclatura ex diversis tamen effectibus, modò salia, modò sulphura vocitantur. *Vale.*

EPI-

EPISTOLA LII.

IN dictis oppositionibus D. S. sensus est vel de substantia materiæ utriusque partialis nempe de vitriolo Solis & de spiritu nostro universali specificato, vel de subjecto in quo est utraque materia, & unde educitur, nempe ex Sole minerali simplici vel magnesiâ nostra.

Se de ipsa substantiâ, vel ad partes excrementitias attendimus vel ad naturales. Si ad excrementitias, nullæ sunt eruendæ, quia nullæ sunt excrementitiæ ob perfectam contemperationem alterius nempe vitrioli Solis, & simplicitatem alterius, nempe spiritus nostri universalis.

Si verò ad partes naturales attendimus, non est etiam earum tentanda separatio, quia impossibilis est sine destructione mixti, & licet possibilis esset, inutilis & superflua foret, quia ut dictum & probatum contra naturam est ut simul rursus aut numero aut specie in corpus revertantur.

Quod si de subjecto utriusque sensus sit & ad partes excrementitias attendamus cavendû quidem est aliquid nempe terrestreitas seu terra superflua quæ in productione salis cùm substantia ipsi confusa est & in magnesiæ nostræ conformatione spiritui universali tanquam vas receptivum & conservativum ejus, in usum Philosophi occurrit, quia non est necesse pars naturalis dicti spiritus ejus quodammodo excrementum dici.

Sed si de partibus naturalibus intendamus loqui, frustra ut in præcedentibus dictum est, tentabitur earum separatio.

Post disquisitionem & Electionem partium utilium sequitur directio & Regimen artis & operis ad finem usque optatum ultimum cum signis mutationum seu coloribus diversis apparentibus, quâ in re [illegible] pugnant graviter Authores: Alii enim regimen unicum sustinent, alii tria, alii quatuor solutionem scilicet, ablutionem, reductionem & fixationem; Alii uno igne eoque continuo, alii pluribus ignis gradibus & caloris modis utuntur, Alii unicum, alii plura, alii diversas distillationes & rectificationes, calcinationes, sublimationes, imbibitiones & alii unicam coctionem volunt, Alii colores duos principales album & rubeum, alii nigrum addunt, Alii volunt rubeum primum colorem, alii nigrum, quæ omnia juxta præcedentia possemus diversis respectibus verificare; sed quia prolixiores essemus quam par est, adde quod non raro plerisque in libris pertinentes sunt hac in parte expositiones, sufficit tibi Praxim totam ex primo Capite geneseos sacræ, Epistolâ nostrâ decimâ quartâ pro directorio allegato delineare.

Contemplare igitur, ut Textus dicti primi capitis Geneseos proemialibus aliquot lineis, mundi corporei partes generales breviter attingens, cœlum nempe & terram, doceat etiam magisterii principii partes seu operationes in eo versari, nempe ut ex chao (non quidem primordialiter primo; ad creationem etenim & creatorem pertinet) sed materiali secundario, primò aquâ nostrâ seu spiritu nostro universali tenebris & caliginosa confusione Magnesiæ circumvoluto, cui spiritus azothius, typus & imago creata & corporea spiritus increati, incubat, cœlum fiat simul & terra Philosophorum inanis & vacua coalescens tanquam limus in fonte, & sal in mari seminibus tandem fœcundanda actione spiritus azothici externo igne artificialiter moti: Deinde ut prædictus spiritus à generalibus ad specialia descendens, numerum, ordinem & modum omnium & cujuslibet artis operationum, in numero, ordine & quantitate operum, hebdomade creationis patratorum, mirabiliter ut dictum est præcipit.

In primis ut fiat lux dividaturque à tenebris quæ sunt supra facie n abyssi philosophici, diesque separetur à nocte ad hoc ut deinde succedant sibi ad invicem per cæteras omnes Operationes, nam in toto opere alternas exercere vices lux & tenebrę necessariò debent.

Secundò ut fiat firmamentum in medio aquarum, dividanturque ab aquis aquæ, illæ scilicet quæ sub firmamento, ab iis quæ sunt supra firmamentum, idest spissæ à subtilibus, congregenturque illæ in loco uno, ut appareat arida.

Tertiò ut germinet dicta terra herbam virentem facientem semen, secundum genus suum idest seminibus, non trium familiarum quidem; hoc enim non est hujus loci: sed propriis iisque fœmininis sui generis conseratur & sequentibus roris homogenei irrigationibus fœcundatur.

Quartò fiant duo luminaria magna, luminare minus ad album, & Luminare majus seu elixir ad rubeum, & luceant in firmamento Philosophici cœli & illuminent terram seu metallicam, seu vegetabilem, seu animalem, sintque in signa & tempora, dies & annos, idest indicent talem temperaturæ perfectionem ut ejus exteriores notas & signa pro diversitate tempestatum & ætatum prodant, ac denique incorruptibilitatem secundùm capacitatem corporeæ molis efficiant.

Quintò ut dicta Elixyria, ex eadem aquâ unde coaluerunt: multiplicentur in virtute & mole, operationibus totidem, ordine & regimine eodem quo facta prius fuerunt, tum fermententur & specificentur seminibus specificis cujusvis familiæ mixtorum infimorum secundùm naturam cujusque.

Sextò convertantur dicta Elixyria multiplicata & specificata in animalibus per artificiosas exhibitiones quaslibet, ad propagationem vegetabilium per conjunctionem salium, ac tandem ad transmutationem Metallorum & mineralium per projectiones & Sulphuream conjunctionem.

Hæc de materia & modo agendi, sequentibus in posterum de terminis agemus. Vale.

EPISTOLA LIII.

QUæ ad terminos pertinent D. S. reducuntur ad duo capita. Primum de terminis compositis, Alterum de terminis simplicibus.

Compositi termini sunt descriptiones quibus utuntur Philosophi ad indicandam materiam & modum agendi: sed maximè ad demonstrandam materiam & reducantur ad duos articulos quorum Primus respicit materiam primam, Alter materiam secundam.

Descriptiones quæ ad materiam primam pertinent dividuntur in Univocas & Analogas.

Analogæ sunt quibus sol in statu & conditione in qua à Philosophis subjicitur pro materia prima lapidis depingitur, sed diversorum capitum nominibus quæ partim habent naturam similem, partim diversam cum sole, quomodo sulphur vivum vocatur vitriolum & quo sensu intelligi debent pronuntiatum illud.

Vitriolum & solutum aurum nostrum seu terra solaris, vitriolum est metallicum, analogiâ quâdam & proportione conveniens cum omnibus vitriolis

vitriolis, cujus generis descriptiones, innumeræ modò per similitudinem causarum, modò per identitatem aliquarum proprietatum, modò per conformitatem effectuum & actionum, modò per æqualitatem accidentium passim occurrunt ubique in Authoribus, ut cùm vocatur Sol coagulum, fermentum, vitellus ovi philosophici, masculus.

Univocæ descriptiones sunt quæ Solem nominatim per qualitates & attributa illi maximè propria & totam ejus essentiam eamque solam præcisè explicantia designant, quæ non raræ sunt in nostris scriptis & aliorum Philosophorum libris, quæ facilè dijudicari possunt nec hic referri debent. Vale.

EPISTOLA LIV.

Secundus articulus D. S. secundæ materiæ descriptiones complectens subdividitur in tres particulas.

Prima ipsius secundæ materiæ descriptiones respicit.

Secunda descriptiones subjecti in quo est & unde peti debet considerat.

Tertia descriptiones habet quæ ad utrumque pertinent in communi, nempe ad ipsam substantiam secundæ materiæ & ejus subjectum.

Primæ sunt Univocæ vel Analogæ.

Analogæ sunt plurimæ quæ per se satis dignoscuntur considerando an ipsius nostræ materiæ naturam latius aut contractius describant quàm par est ad quod referuntur tales descriptiones in terminorum simplicium tractatione quæ hic brevitatis gratiâ omittuntur.

Univocæ diversæ sunt etiam qualis est illa res quâ affirmatur nostram materiam ubique locorum esse, omnibus in rebus corporeis existere, palam & ob oculos cujusque versari, ipsam tamen non cerni, vilem esse atque etiam in sterquiliniis occurrentem, occultum tamen vitæ cibum censeri, quæ omnia quomodo intelligantur & quomodo soli spiritui universali competant satis præcedentibus Epistolis insinuatum est.

Secundæ particulæ descriptiones sunt pariter Analogæ vel univocæ.

Analogæ sunt quibus subjectum materiæ secundæ vocatur Talcum, terra foliata, mel, ros, mercurius Philosophorum, minera, foveaque & aliæ complures.

Univocæ raræ sunt & inter sexcenta volumina tres tantùm aut quatuor reperimus, quæ quidem adeò claræ sunt & perspicuæ ut clariores dari non possint, licet non primò statim intuitu pateant.

Primâ est quâ asseritur nomen nostri subjecti omnibus in Plagis notis, & linguis tam vigentibus quàm obsoletis eundem sonum aut paulò mutatum edere, quia saltem prima syllaba pari ubique sono & effectu litterarum est.

Secunda est quâ dicitur nomen subjecti nostri tribus litteris & quinque characteribus absolvi, quia reverâ Latino idiomate, Græco, Hebræoque, tribus tantùm diversæ speciei litteris scribitur & duabus ejusdem speciei cum duabus ex præcedentibus.

Tertiâ quâ dicitur subjectum dictum unico charactere mystico figurari, ad quem quinque litteræ nomen ejus exprimentes referri possunt, sive distribuatur & dividatur totalitas in partes dictis characteribus consimiles, sive componatur ex partialibus characteribus prædictis quinque similibus.

Tu poteris pro libitu prædictas descriptiones verificare, quandoquidem nomen notum tibi est, sed magis considerare debes qualitates illius subjecti & liquoris qui ab eo elicitur, ut quam tibi tradidimus hac de re opinionem apud te confirmes atque altis animis infigas.

Tertiâ particulâ de mixtis descriptionibus utrumque complectentibus nen pe substantiam materiæ & subjectum ejus, multas posses notare si riles illis quibus testantur Philosophi rem suam nec vegetabilem, nec mineralem, nec animalem esse, nec ab ipsis elicitam aut provenientem: sed noster excederet sermo terminos Epistolarum, adde quod non est nostrum consilium & intentum hic omnes cujusque naturæ suo loco proprio congerere descriptiones: sed ad ipsas distinguendas lucem præbere.

De Descriptionibus modi agendi nihil agimus, licet nostra divisio id exigeret. De his satis superque postrema parte capitis de modo agendi, actum est. *Vale.*

EPISTOLA LV. ET ULTIMA.

Iam de Terminis simplicibus agendum est. D. S. Tota igitur de terminis simplicibus seu terminorum simplicium ambiguitas versatur in homonymiis diversarum rerum & operationum, idest in diversa applicatione ejusdem nominis rebus, vel Polyonymia ejusdem rei diversimodè consideratæ vel effectæ.

Secundum homonymiam noster spiritus universalis antequam in magnesia nostra, quam subjectum ipsius vocamus, receptus sit; vocatur Mercurius Philosophorum, & non simpliciter per proportionem & analogiam quam habet ad Mercurium Planetam, qui cum omnibus aliis & singulis junctus eorum suscipit qualitates & naturam, quomodo & ipse noster mercurius facit cum planetis inferioribus, metallis scilicet aut metallorum aliorumque mixtorum seminibus, quod non præstat mercurius vulgi qui quamvis amalgamatione jungitur cum substantia metallorum attamen eorum qualitates, suscipere non potest ullo unquam artificio, saltem quantùm ad multiplicationem seminum.

Eodem nomine vocatur dum in magnesia dicta resides vel statim atque ab ea elicitus est; vel cùm in ovo philosophico post corruptionem reviviscens intime cum auro confusus & identificatus est.

Quæ autem res: sed qualiter affecta, intelligenda sit dum passim occurrit dictus, judicare potes considerando quam partem vel Theoriæ, vel Praxeos habes præ oculis.

Idem de auro quod vocatur fermentum in ovo Philosophico & eodem nomine in statu perfecti lapidis & actione projectionis vocatur.

Secundùm Polyonymiam Mercurius prædictus vocatur secundùm diversos status & operationes, modò antimonium quando in solutione prædicta purgat aurum & subtilissimum efficit ad morem antimonii vulgaris: sed &, multò nobiliùs & potentiùs; Modò Saturnus in ovo Philosophico secundùm gradum metallicæ formæ aut potiùs temperamenti cum Saturno symboli, modò fœmina dum semen auri recipit, modò Magnes, quia magnetica virtute quâdam semen specificum auri allicit, modò chalybs, quia quemadmodum magnes allicit chalybem, ita semen auri dictum Mercurium attrahit, Item sulphuris, salis, fermenti, nomen sortitur

titur sive in magisterii confectione vel in ejus multiplicatione & diversis aliis temporibus & operationibus, videlicet sulphur vocatur, quando in ejus centro temperiem frigidam mutat ignis centralis calorque dominium suscipit, Sal verò nuncupatur quando siccitas ignis & terræ cum humiditate in æquilibrio altera alterius victrix subjacet, & ad eum consistentiæ modum pervenit substantia, ut in igne & aqua ex æquo solvi sine ullo detrimento possit, in aëre verò sereno & terra induresscere ad instar solis. Fermentum tandem vocatur dictus Mercurius in statu quo ipse coagulatus & concretus alium sibi similem tam in magisterio conficiendo, quàm in magisterii multiplicatione coagulat.

Idem de auro per proportionem, quod post solutionem, vocatur vitriolum, in corruptione vocatur Caput Corvi.

Hæc tibi sint satis, nihil ultra possum, nisi fortè quod aliquando, si Deus dederit, & tibi liceat per tempus & vacationes manuducere ad opus conficiendum, possum & cupio. VALE.

FINIS.

ORTHELIUS Commentator *in* NOVUM LUMEN CHYMICUM Michaëlis SENDIVOGII Poloni, XII. Figuris *in Germania repertis illustratum.*

Et Anno 1624. *in gratiam genuinorum Hermetis filiorum publici Iuris factum. Nunc verò ex Germanica Lingua in Latinam translatum.*

PRÆFATIO ORTHELII.

UT de veris Dei & Artis amantibus Doctrinæ filiis benè mereri possem, quo de miraculo Hermetico fundamentalem instructionem haberent, nec tam studii & lectionis quam practicæ & laboris tempus inutiliter collocarent, textum germanicum, qui post figuras sequentes in obscura & lectu difficili scriptura appensus erat, ordine conveniente in certa capita, licet per fragmenta, attamen plenariè distinctum, figuris hîc præmittere consultum duxi, quem additio & explicatio mea, cum testimoniis ex Sendivogii Lumine Chymico, è naturæ viribus, & vero Authoris sensu, non syllabis aut torto verborum cortice desumptis bene intellectis & explicatis, necessariò sequi debent. Vt igitur rem aggrediamur, Discursum generalem, de hoc negotio priùs instituere, utile fore existimavi, ut quæ in specie sequuntur intellectu faciliora & clariora fiant.

Incipit generalis Discursus de Materia prima Metallorum. Item de Partibus essentialibus Lapidis Philosophorum.

Textus prædictus, qualis post Figuras appositus erat (paucis quibusdam, quæ vel legi non poterant, vel omissa erant, correctis & insertis) verbis sequentibus sic incipit.

VEteres Philosophi communem miseriam ex Adami lapsu & subsequentem maledictionem profundè perpendentes; omnes divinas creaturas investigarunt, an quidquam invenire possent cujus beneficio, (quia morti temporali totaliter nemo resistere potest) gravissima corporis & animi accidentia averterent, vel sublevarent, & brevis vitæ suæ curriculum, cum corporis sanitate & animi tranquillitate, in charissima & delectabilissima Dei ejusque ex natura creata surgentium mirabilium cognitione traducerent, ne honestis bonis instructi proximo suo oneri, quinimò potius ad vitæ sustentationem adjumento esse possent.

Ad hunc finem nullum auro nobilius subjectum, nec Hermeticâ pyrotechniâ digniorem artem invenire potuerunt, quia inter omnes sub Lunæ circulo existentes creaturas, nulla auro perfectior & constantior reperitur, quod ratione suæ perfectionis à nullo Elemento destrui potest. Unde, (cùm omnia ad hominis utilitatem sint creata) aurum, non tantùm contra corporalis sanitatis destructionem, verùm etiam contra proprii sui generis metallici imperfectionem, efficacissimè inservire posse concluserunt. Quoniam verò ejus vincula adeò firmiter compacta sunt ut naturæ soli ea dissolvere impossibile sit. (Nam quamvis natura iterum frangat & destruat, quod generat, ut in descensu metallorum in visceribus terræ apparet, attamen talis auri destructio qualis in locis mineralibus fit, ad medicinam nihil confert) cùm inquam aurum compactum in simplici sua perfectione, neque uni neque alteri Philosophorum supradictæ intentioni inserviat. Philosophi omnem diligentiam & conatum impenderunt, ut artificio suo, ope naturæ & nullâ aliâ quam pyrotechnia arte alchymica ingeniosa (quæ cæterarum artium omnium ferè mater est,) aurum dissolverent, & mediante regeneratione exaltarent, plusquam perfectum efficerent, & tandem multis laboribus & periculis exantlatis, & opprobriis aliisque incommodis perpessis, quibus hæc ars est obnoxia. (Difficilia enim quæ pulchra) per gratiam divinam voti & intentionis suæ compotes fierent.

Et postquam, quod facile est conjicere, animadverterunt nullam apertionem absque sua conveniente clave fieri, nec aurum quoque, in & cum nulla re alia, magis naturaliter resolvi & meliorari posse, quàm cum sua propria & prima matre, in qua

& ex

& ex qua primordialiter fuit generatum, quam primam materiam vero nomine suo appellarunt; Ideoque auri & omnium metallorum generationem gnaviter scrutantes, materiam illorum partim cœlestem, partim terrestrem, esse invenerunt, & illam superius, hanc verò inferius vocaverunt, simul etiam perpenderunt utramque hanc rem similitudinem & inclinationem, desiderium & amorem reciprocum habere oportere undè inferius quod fœminam, erga superius Firmamentum scilicet, quod virum vocarunt, in affectione naturali constitutum esse debere, nec unum absque altero operari posse dixerunt. Hinc est quod primùm radii cœlestes, qui per stellarum conjunctionem ex superiori firmamento super terram, & consequenter per poros terræ, ad centrum terræ usque pertingunt, pro Agente sunt habendi, qui postmodum ab Archæo terrestri, illos amplectente celeri motu, iterum sursum in altum acti, deindè cum terrestris substantiæ liquore, qui Patiens dicitur, se commiscent & pro ratione diversæ qualitatis locorum terræ, cum astri influentia concordantium, diversæ speciei metalla & mineralia generant & producunt.

Sendivogius in Ænigmate.

Opus est rem quærere aliquam, quæ occulta est, ex qua fit (miro modo) talis humiditas, quæ aurum sine violentia seu strepitu solvit, imò ita suaviter & naturaliter, sicuti glacies, aquæ calidæ beneficio, liquescit. Si hanc invenistis, habetis rem, ex qua aurum à natura est productum. Et quamvis omnia metalla & res omnes ex illa ortum habeant, nil tamen ita amicatur ei, sicut aurum. Nam aliis rebus impuritas adhæret: auro autem nulla, propterea instar matris est ipsi.

Tractatu. III. Prima metallorum materia duplex est, sed una sine altera, metallum non creat. Prima & principalis est Humidum aëris caliditate mixtum. Hanc Philosophi Mercurium nominarunt, qui radiis Solis & Lunæ in mari Philosophico gubernatur. Secunda est terræ qualitas sicca, quam Sulphur vocaverunt.

Tractatu. IV. Postquam elementa virtutem & vires suas in terræ centrum projecerunt Archæus destillando eas calore motus perpetui, instar vaporis, in terræ superficiem sublimat. Est enim terra porosa, & ventus ille seu vapor stillando per poros terræ in aquam resolvitur, ex qua res nascuntur omnes: Item quando transit vapor loca, in quibus pinguedo Sulphuris adhæret, vapor ille quem Philosophi Mercurium dixerunt, accommodat se & pinguedini jungitur, ex qua commixtione fit quædam unctuositas relicto nomine vaporis.

Tractatu. VI. Quatuor elementa perpetuo motu in viscera vaporem aquæ ponderosum stillant, qui est metallorum semen, & dicitur Mercurius propter ejus flexibilitatem, & uniuscujusque rei conjunctionem, non propter essentiam. Assimilatur Sulphuri propter internum calorem. Quando jungitur pinguedini terræ, tunc fit humidum radicale unctuosum.

Tractatu. VIII. Elementa certatim in centrum terræ, quasi in renes semen suum projiciunt. Centrum vero per motum mittit illud in matricem: Matrices verò sunt innumerabiles, quot loca tot matrices, una purior alterâ & sic in infinitum ferè. Scias ergò, quod pura matrix purum in suo simili dabit fœtum.

Tractatu IV. Si transit vapor per loca calida & pura, quibus jungitur, fit Sol. Si per loca frigida & impura, fit Saturnus &c.

ADDITIO.

De prima materia & generatione metallorum ferè tot sunt opiniones, quot Philosophi, qui de illa scripserunt, ex quibus Theophrastus Paracelsus, meo judicio, proximè ad scopum collimavit, dum mineralia fructus elementi aquæ, & vegetabilia fructus elementi terræ vocavit. Ex quibus illa radicem suam in aqua maris habent, chaos verò suum in terra sumunt, & in illa crescunt, hæc verò radicem suam in terra habent, sed chaos suum in aëre quærunt, in quo surgunt & se extendunt. Idem Theophrastus porrò indicat, Mineralia semen suum virile, formam scilicet, ab influentia cœlesti, sed materiam & corpus ex aqua maris accipere, & in ventre terræ, non aliter quàm in matrice ad maturitatem foveri & excludi, per operationem ignis interni terreni, seu Æthnici caloris, qui ex centro terræ in altum actus, secundùm diversos suos gradus fortior vel debilior existit. Item prædicta loca & matrices terræ per diversas cœli influentias, quæ cum suis radiis ad medium terræ punctum usque pertingere possunt, diversas adipisci qualitates, ex quibus pro ratione incorporatarum & impressarum formarum, cum additione substantiæ Mercurialis aquosæ aut terrenæ, diversi generis & naturæ generantur. Quod autem hæc ita se habeant & quod Elementum aquæ (aqua maris salsa videlicet quæ singulis diebus & noctibus à Sole & Luna imprægnatur & non solùm exteriùs lateraliter terræ globum ambit & circundat, verùm etiam & multo magis interiùs abyssos & aquæ ductus occultos peragrat & transit) dictam terram vacuam & inanem, cum sua natura salina fæcundam reddat, & in hoc conceptionis actu impressio quædam aut ab influentia cœlesti virtus impressa subsit, ulteriùs & prolixiùs explicare supersedeo. Argumento nobis enim sunt multiplicis generis aquæ dulces, quæ primum ex abysso maris in terræ viscera influxerunt, quæ postquam salem suum, plus vel minùs aut totaliter in terram quæ illum attrahit deposuerunt, absque omni vel saltem exiguo salis gustu iterum scaturiunt. Idem patet ex sale nostro culinari communi, tanquam elementi aquæ centro (cortex enim suus & superficies est aqua insida simplex) cum quo Sale omnia mineralia quoad puriores ipsorum partes, tàm absque quàm cum additione suâ cõveniente multiplici modo & via, (modò non sophisticè sed artificiosè res agatur) radicaliter solvi, & ulteriùs (maximè verò aurum) tanquam in matre sua regenerari, & in naturali sua virtute abundè multiplicari & transmutari possunt.

Experientia quoque testatur quàm avidè terra inanis & vacua Salis naturam attrahat: Nam quanto sæpiùs aqua salsa in saccum luto repletum infunditur & percolatur (lutum tamen alio luto aptius esse scias) tanto dulcior aqua fiet, quia acredinem suam in luto relinquit.

Nemo hîc mirari debet, quod omisso Mercurio Salis tanquam generationis metallicæ principium tanta habetur ratio. Nam cum quælibet res spermatica salinus liquor sit, indè sequitur, Mercurium, qui communiter pro principio & spermate metallorum proximo habetur, ex sale ortum esse, & per artem quoque ex quolibet Sale Mercurium parari posse. Quod si arti possibile est, cur non etiam naturæ? qua ratione & modo hoc fiat, cum oculorum nostrorum acies in abyssum penetrare nequeat, Archæi artifi-

artificiosissimi naturæ servi & laboratoris industriæ hæc res est committenda.

Quemadmodum itaque interiora & profundiora loca terræ per internos aquæ ductus ex profunditate maris salsi irrigantur & fœcundantur: Sic etiam Sol & Luna per pluviam & rorem & aliarum stellarum influentias, superficiei terræ semen conferunt, ex quo herbæ, arbores, folia & gramen prodeunt & crescunt. Et quemadmodum crassus & gravis vapor ex profunditatæ terræ in altum actus, semen fœmininum subministrat, ex quo cum additione & impressione superioris influentiæ firmamentalis, tanquam seminis masculini, metalla & mineralia in visceribus terræ profundioribus crescunt: Ita quoque subtilior levior & volatilior vapor, qui usque ad superficiem terræ elevatur, est ille liquor terræ & mulieris semen ex quo cum additione impressionis astralis, tanquam seminis virilis, in superficie terræ arbores & herbæ crescunt, de quo nunc sufficit.

De Lapidis Philosophici Compositione.

Nunc de Metallorum materia & generatione prima ad Lapidis Philosophici Compositionem me converto, qui cum loco formæ & sulphuris ex semine metallico, & loco materiæ & Mercurii ex primordiali quadam humiditate sit oriundus, nunc quomodo utrumque hoc sit intelligendum, in sequentibus apparebit.

Errant quicunque putant materiam Lapidis Philosophici eandem esse quæ & metallorum prima, Quippe alia Naturæ alia artificis intentio est. Artificis propositum non est metalla generare, quare nec materiâ nec processu, quibus natura utitur indiget, præstantius enim aliquid molitur, quod Natura per se nusquam locorum efficit. Quare & alia methodo & alia materia opus habet. Non obstante hoc, quod aliqualiter is in illa scilicet methodo Naturam imitetur; quoad hanc scilicet materiam, eam ex iisdem fontibus & principiis, ex quibus Natura suam petiit, hauriat & mutuet: Itaque aliqualiter artis materia poterit esse similis materiæ naturæ, sed non prorsus eadem & una. Dux autem & author artifici Natura opus est, tam in administratione materiæ, quam suppeditat, quàm in Lapidis aurifici formatione, quam per artem adjuta promovet & multiplicat. Hoc sic cape. Non est quòd artifex in capienda materia occupetur. Nam quod creatum est creatore non indiget: Semper autem ultima materia in qua finiit ac desiit Natura prima est artis, à quâ ars incipit. Sed ita res se habet in auro. Ergo ab illo incipiendum. Verùm sicuti in natura nihil crescit sine semine; sic omnis res semen habens, in eodem per artem potest multiplicari auxiliante natura, incrementum ejus vel accretionis materiam suppeditante. Auro autem inesse semen nemo sanæ mentis negabit. Quare in semine suo per artem multiplicari potest. Et sic consequenter aurum erit materia vel subjectum, ex quo forma seminalis Lapidis, tanquam primarium hujus principium est elicienda.

Siquidem Natura parens omnes res generat, & multiplicat in duobus. Mare scilicet & fæmina, vel agente & patiente, Ideo necesse erit, ut hac in re ars imitetur naturam. Artis itaque hujus agens seu forma, erit prædictum auri semen quod ad multiplicationem sui materiam sibi assimilat. Patientis verò ac materiæ, quæ tincturam multiplicat & exaltat fermenti vicem feret Mercurius ille, quem suum dixerunt Philosophi. Nec obstat quod horum nomina quandoque Philosophi indifferenter sumant.

Quandoque enim fit ut quod in principio agit, id in fine patiatur, & è contra Utrumque autem licet diversi sexus sit, tamen ejusdem originis esse oportere Communis Natura docet, qua unum quodque Ens videmus sua propriâ Naturâ gaudere & delectari, conservari ac multiplicari. Natura enim Naturam vincit, recipit ac retinet. Quare sicut semen auri in prima generatione sui ex influentia cœlesti ortum suum traxit: Ita & ad regenerationem multiplicationemque ejus, Mercurium Philosophicum ex radiis Solis & Lunæ, aliarumque stellarum mutuari petique oportere, naturalis ratio dictat. Hic itaque aër solvens, illud solvendum. Hic est volatilis: alterũ fixum. Ex quorũ conjunctione nascitur nobis nobilissimus & Regius ille infans, Solis filius.

Porrò quia influentiæ astrales, tanquam alterum seu materiale Lapidis principium, omnes sunt Universales & spirituales, quæ absque corpore appropriato, sub sensus vel tactum nostrum non cadunt; Quare & eorum receptaculum corporeum, adhuc in universali natura vel statu existere, nec non excellentiæ simplicitatis elementorum quam proximum esse oportebit. Cum autem elementum terræ ejusmodi sese habeat, nec non generale receptaculum sit omnium influxuum cœlestium item nutrix & matrix omnium crescentium, (non secus atque aquam matrem, cœlum verò patrem & genitorem omnium rerum naturalium dicimus) Concludimus itaque terram esse ordinis ratione primum, in quo laborat Ars Hermetica, Subjectum & Magnetem Philosophicum, quo prædicti influxus cœlestes attrahuntur & incorporantur. Quæ omnia cum indubitanter ita se habeant, concludimus itidem Materiam Lapidis, non minùs quàm materiam metallorum primam de cœlo & terra simul participare, atque ad constitutionem sui, tàm ex hac quàm ex illo ortus sui partem sibi vendicare, aliqualiter tamen ut diximus ab illa diversam propter diversum respectum & finem.

Finem autem ut huic generali discursui imponam, operæ pretium facturus videor, si brevem aliquam Synopsin totius hujus libelli in succincta aliqua διχοτομία vel tenui hac tabella oculis legentiũ præfixero.

<table>
<tr><td rowspan="4">Lapidis Philosophici.</td><td rowspan="2">Partes Essentiales duæ:</td><td>Materia, quæ dicitur Mercurius duplex vel duplicatus. vide cap. 7. Participans de</td><td>TERRA, quæ præbet materiam lapidis inferiorem. De hac vide c. 1. 2. 3. & 4.
COELO, quod suppeditat Lapidis materiam superiorem de hoc vide cap. 5. & 6.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Forma, quæ est Sulphur Philosophorum vel Semen aurificum ex auro vivo extractum. vide c. 8. 9. 10.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Præparandi viæ seu modi duo nempe per aqua vel</td><td colspan="2">Siccam, quæ manus non madefacit, vide c. 11. 12.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Humidam, humectantem digitos. vide additiones ad c. 7. 10. 11. & 12.</td></tr>
</table>

Sequitur generalium quæ præcesserunt, Elucidatio specialis in certis ac peculiaribus capitulis comprehensa.

CAP. V.

De Subjecto Terræ, tanquam materiæ Lapidis Philosophici parte inferiori.

TExtus. Si itaque terra, pro generatione metallorum, mater est, prout cœlum est pater, sequitur nos oportere partem materiæ à terra mutuare. Cùm autem varia terræ genera hinc indè reperiantur, necesse est, ut pro partis terrestris, ad materiam spectantis constitutione delectus instituatur, & una terra præ alia, pro hoc negotio eligatur, ex quibus lutum naturaliter rubrum præ cæteri, nigro, albo & flavo, pro meliore semper fuit habitum, & à quibusdam terra Adamica & terra Hispanica, ratione coloris vocatum. Et quamvis prædictum lutum ubivis locorum repetiatur: tamen in alio atque alio loco nobilius & pulchrius, melius aut pejus, particulare magis aut universale deprehenditur. Undè Philosophi illud, quod versus Orientem aut Solis ortum effoditur, & quod juxta metalli fodinas situm est, nobilius & optimum existimaverunt, quod triplicem salem in se reconditum gerit, quorum unum volatile & Sali armoniaco simile est, alterum verò mediæ naturæ & nitrosum. Tertium planè fixum Sali Alcali comparatum. Hæc tria salia Philosophi inquam, post ipsorum commixtionem, suum corpus, & partem sui Mercurii. Item terrenam liquorosam aquam vocarunt.

Sequitur Figura prima, de qua Vid. Tab. V. Fig. I.

Quamvis laudatissimus Sendivogius illis tantùm, librum suum scripserit, qui nempè in hac laudatissima scientia prima & realia fundamenta posuerunt, prout in Epilogo suo ipsemet fatetur, cum inquit. Omnia apertè dixi. Extractionem saltem Salis nostri armoniaci, vel Mercurii nostri Philosophici ex aqua nostra pontica non ita apertè revelavi, quia à Magistro naturæ non habui ulteriorem loquendi licentiam & hoc solus Deus revelare debet &c. Adeò ut Mercurii Philosophici veri principii & partis principalis præparatio, in suo Novo lumine prorsus sit omissa, unde quis meritò secundum proverbium illud Germanorum, de illo judicare posset. Lava pellicium (seu vestem) sed cave ne humectes: Nihilo minùs visum mihi fuit, quia perpauca in suo libello de hac re insperfit, hoc in loco aliquid addere. Quod videlicet Author noster in suo ænigmate locum in quo subjectum nostrum situm est, & ex quo exaltari debet, insulæ frugiferæ & amœnæ comparavit, & sphæram terræ aquæ elemento lateraliter circundatam, sub illa intellexit, in & ex qua omnia crescunt, & quæ homini ad sui sustentationem necessaria sunt suppeditantur. de quo in tract. II. ait Fode foveam usque ad genua & accipe terram nostram in qua est rivulus & unda viva.

Elucidatio major, & clarior.

EX præcedente textu & ei subnexa figura, Subjectum terræ, ex quo una pars seu ingrediens pro Mercurii Philosophici duplicati aut materiæ Lapidis compositione desumitur, claris verbis indicatur, & sufficiens instructio discriminis quod in electione observari debet præbetur. De hac re, ut clarior fiat intellectus aliquid amplius dicam. Et in hunc finem pro confirmatione textus hujus primi capitis, Comparationem, quam in vetusto manuscripto de simili subjecto legi non inutiliter subnectam, quæ sic se habet. Sicut homo de terra creatus, non generat hominem de terra, sed ex semet ipso. Nutritur autem homo ex terra, indeque sui incrementum capit, ut generare possit. Similiter aurum & argentum generant aurum & argentum. Oportet autem ut priùs nutriantur primordiali substantia, eadem quæ pura. Nutrix enim ejus juxta Hermetem terra est, quæ est ut genuino suo nomine dicam Sulob Sunemra Suebur, (per inversionem literarum legitur Bolus Armenus Rubeus) sub quo nomine omnes similes Ochræ & terræ Lemniæ ex quibus terræ sigillatæ confici solent, & quæ ignem nondum sunt expertæ, comprehenduntur.

Deindè etiam sciendum est, subjectum terræ in duplici sensu & consideratione à Philosophis accipi, videlicet pro terra cruda & præparata.

De cruda rudi ac simplici terra rubra hic mentionem facit textus & Sendivogius, per quam quælibet terra rubra qualis per se est & effoditur, intelligitur. In metalli fodinis quibusdam sine ullo nostro labore ex montium ductibus talis rubra terra instar limi per aquas internas fodinarum proluitur. Quod videre est juxta sylvam Germanam in Principatu Anhaltino ad Civitatem Hertzgerodam apud Sancti Davidis arrugiam, seu ductum, ubi Sulphuris proventus est, & apud S. Catharinæ arrugiam non multo spacio ab altera distantem. Bolus tamen ille seu limus, qui adhuc in arrugiis latet & diei lucem non vidit, pro meliore habetur. Præter hunc bolum alius insuper circa minerarum venas non aspernandus extat, in quorum acquisitione videndum ne generalitate sua aliquo modo exuti, aliam specialiorem naturam mineralem induerint. Similes tamen boli, quamvis particularem naturam suscepissent (quod ex sapore vitriolico tibi constabit) mediante sequente præparatione, vel potius reductione mox in pristinam suam simplicitatem restitui possunt. Eodem modo etiam terra vitrioli, cum scilicet vitriolum per artem in terram iterum redactum, quæ in nulla aqua amplius dissolvi potest, (quod per cohibitionem cum aqua simplici vel pluviali fieri solet) & præter vitriolum etiam terra flava in decoctione vitrioli ahenis plumbeis adhærens, ex qua coloris rubri substantia per ignem præparatur, utraque enim hæc materia pro una habetur, facilimo negotio, ad priorem simplicitatis statum deposita omni forma particulari reduci possunt, quæ postmodum ferè omnes alias terras sive crudæ vel præparatæ sint, excellentia & dignitate sua superant, quod notandum.

Nunc de terra præparata, quæ crudam & rudem multis parasangis superat aliquid dicendum. Hæc etiam stercorata ratione fimi dicitur, cum quo in sulphurea sua proprietate augetur & corroboratur, quod tamen non citiùs fit, nisi priùs ejusmodi stercora cum terra illa, (cum qua fuerunt stratificata) in ventre terræ per putrefactionem fuerint resoluta & totaliter in terram conversa. Quamvis autem hæc res exigua, vilis & turpis, delicatulis & nasutulis videatur, nihilominus tamen in vera Philosophia solido fundamento & firmo pede nititur, & usu communi in corruptione & generatione rerum naturalium, rusticis melius quàm cavillatoribus noto, confirmatur. Nam hac ratione, terra nascentium natura specialis, non solùm à naturali particulari specialique forma sua in ventre hominum & animalium, beneficio caloris naturalis, in separatione nutrimenti

à ſuo excremento liberatur & reſolvitur , verùm etiam id quod in excrementis reliquum manſit, in ventre terræ planè deſtruitur, & natura hac ratione prorſus denudatur & ad extremam ſimplicitatem redigitur. De hoc negotio Paracelſus in tractatu de modo pharmacandi agit. Mirum ſanè etiam ſimpliciſſimis videri debet , tot & tantæ authoritatis Doctores & Magiſtros a temporibus Æſculapii & Hippocratis uſque huc, ſtercus ex aſſe nondum cognoviſſe. Qui ergò ultimæ materiæ notitiam nullam habet, quomodo primam materiam intelliget, & qui primam non intelligit, is ne ultimæ quidem materiæ cognitionem habet. His profectò cœlum & terra ignota ſunt , & quibus hæc abſcondita ſunt, in iis nulla fiducia haberi debet.

Ecce Chariſſime lector viam & præparationem ad novam & nobiliorem generationem, quæ pro tinctura loco primæ & veteris haberi debet. Quare, licet Rebis humanum κατ' ἐξοχὴν cætera ſtercora ſuperet, tamen experientia compertum habemus ſtercus ovillum (in cujus mentione ſub verbis iſtis, *In ventre arietis* , Sendivogius hanc quæſtionem ſatis ſicco pede tranſit) ad hoc negotium commodiſſimum & utiliſſimum eſſe , quia nitroſæ naturæ proximus eſt cæteris, & quia nitrum quod non nimis fixum nec nimis volatile eſt, huic operationi convenientiſſimum indicatur.

Quemadmodum viciſſim Rebis columbinum ſalem armoniacum imitatur, Fimus equinus verò Salis alkali naturam tenet.

Modus verò hujus fermentationis aut præparationis hic eſt. Ut quamvis ad tempus certum non attringamur, in menſe ſeptembri tamen , quod ut plurimùm fieri ſolet, fovea in terram communem ad viri ſtaturam profunda, fodiatur, & terra cruda excrementis quibuſvis permixta in illam deponatur quam aſſer multa habens foramina operiat , ſuper quem terra communis ad ſuperficiem uſque implendo injiciatur, & uſque ad menſem Martium intacta relinquatur. Et tunc poſtquam omnis nix in aquam abiverit , ad uſum qui in ſecundo & quarto hujus libri capite ſequitur, eximatur. Non me latet qua ratione etiam Rebis humanum ſine alicujus terræ admixtione per integri anni ſpatium in ventre terræ putrefactioni & reſolutioni deſtinatur, & depoſita omni imperfectione & impuritate in chaos ſuum & primam materiam reducitur, (quod opus, quomodo cum calcis vitæ additione non ſolum citiſſime promoveatur, verùm etiam in virtute ſua corroboretur Philoſophi judicio committam) Sed quia hæc practica ſubl[illegible]miorem viam reſpuit, & in hoc capite non de microcoſmicis rebus, ſed de terra foſſili qualis in macrocoſmo eſt agitur, illam ſuo loco tanquam myſterium ſingulare reſervabo. Sic itaque hactenus tempus , quo terra ſimilis ſeu ſimplex ſeu præparata acquiri & effodi debet , videlicet in principio veris , quando ſol in ſignum arietis intraverit indicatum fuit.

Alia inſuper via Simplicitatis hic adhuc ſupereſt, qua terra Adamica (quæ verſus orientem effoditur, & mediante cœli rore à ſabulo ſuo abluitur) cum prædicta aqua maris catholica putrefactioni traditur , ſeparatur , & denuò conjungitur; Sed quia illa via ſingulari methodo procedit, quæ cum practica hujus libri non convenit, illâ hoc in loco relictâ filios Hermetis ad rhytmos illos germanicos qui hac de re artificioſe compoſiti & typis dati ſunt, remitto quorum ſumma hæc eſt : Fideliter te monitum volo , ne rem Philoſophicam in herbis, arboribus, animalibus, adipe, metallis, Sale, vitriolo vel alumine, rebus huic intentioni inutilibus quæras. Aurum etiam & argentum hac in parte , abſque primo Ente quod materia prima vulgò vocatur, nihil poſſunt. Is ſapit qui illud novit.

De hac re teſtamentum Arnoldi de Villa nova, tibi legendum commendo. Cujus initium eſt, Lapis de terra ſcaturiens, limpidiſſimâ aquâ ſuperfuſus 12. horis intumeſcit, &c.

CAP. II.

De Terræ rubræ ſeu Adamicæ deſtillatione in liquorem.

TExtus porrò ſic habet. Philoſophi lutum illud acceperunt & ex illo globulos tantæ magnitudinis , ut in retortam recondi poſſent paraverunt, quam fornaci impoſuerunt , & appoſito vaſo recipiente, primò ignem lenem , deinde fortiorem ad retortæ ignitionem uſque ſubminiſtraverunt , quo facto varii colores apparuerunt, ſicque octo vel decem menſuras aquæ deſtillaverunt, tùm etiam Sal in collo retortæ ſuſpenſum liquori addiderunt.

Sequitur Figura ſecunda de qua Vid. Tab. V. Fig. 2.

Subjectum terræ in ænigmate Sendivogii, Minera chalybis noſtri vocatur. Ex hac minera aquam deſtillari debere , Author in prædicto ænigmate ſuo, per Neptuni qui Deus eſt aquarum, apparitionem, vult indicare.

ADDITIO.

Hîc obſervandum eſt, quoſdam Philoſophos, nullos globulos vel placentulas formaſſe, ſed ut extenſam virtutem in anguſtiam cogerent & per unicam deſtillationem , plus quàm aliâs in quatuor aut quinque diſtillationibus fit, proficerent, lixivium ex prædicta terra paraſſe , quod filtratione & evaporatione præmiſſa , tunc demum poſtquam ſufficientem quantitatem liquoris collegerant, decente ignis gradu deſtillaverunt, & efferum, indomitum & tanquam fluctus maris fluctuantem ſpiritum qui tandem ſuper ſua aqua quievit, ſunt adepti.

CAP. III.

De duplici Rectificatione liquoris deſtillati , qua nimirum media ſpiritualis ſubſtantia, à duobus ſuis extremis, aqua phlegmatica & ſorditie terreſtri, ſeparatur.

SEquitur in Textu: De hoc liquore phlegma in Balneo abſtraxerunt, & ſeparatim ſervarunt, Spiritus autem remanentes ex arena ſæpè deſtillarunt, & etiam ſeparatim ſervarunt.

Sequitur Figura tertia, de qua Vid. Tab. V. Fig. 3.

Cùm textus iſte ipſa meridiana luce clarior ſit, ulteriori explanatione vel qualicunque additione mea, eum indigere non video.

CAP. IV.

De Extractione Salis fixi ex capite mortuo , ejuſdemque reſolutione in ſuis ſpiritibus rectificatis.

TExtus pergit. Poſtea exuſtos primæ deſtillationis lapillos in mortario côtuſos, cum phlegmate ſervato,

TAB. V. TOM. II. *pag.* 521.

figura prima.

figura secunda.

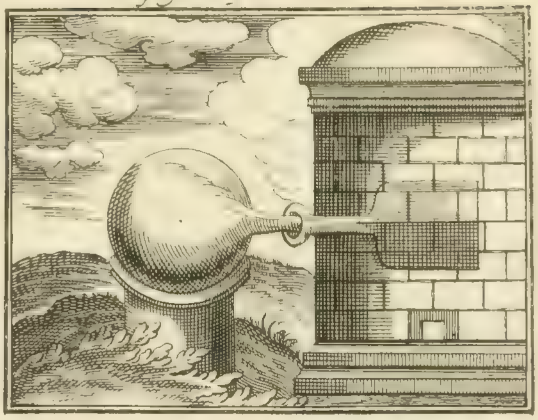

figura tertia.

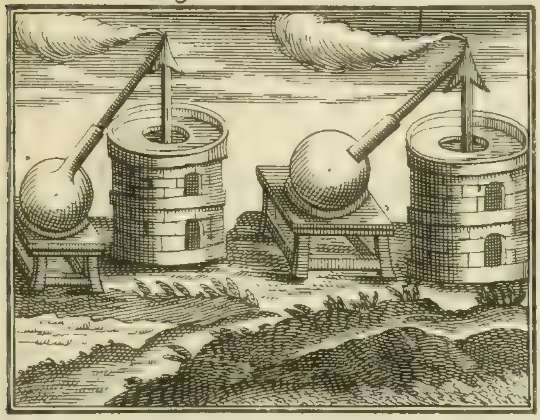

figura quarta.

figura quiuta.

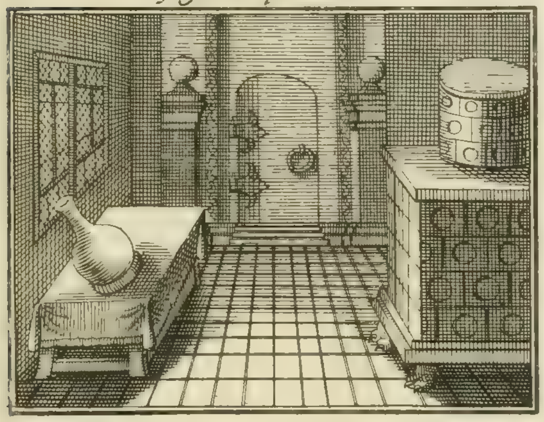

figura Septima.

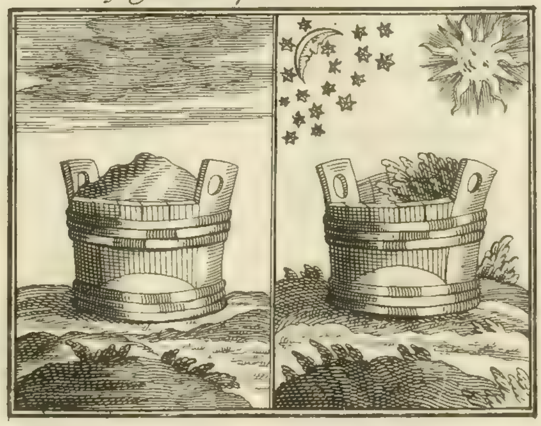
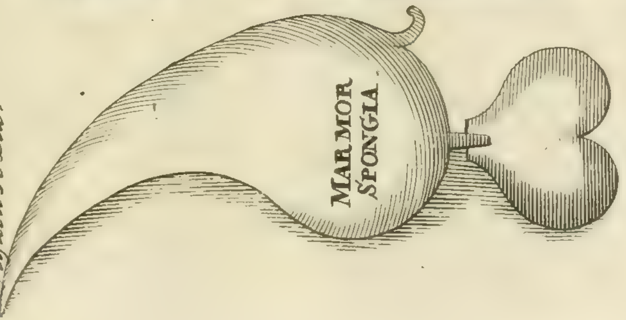

figura Sexta.

servato, vel alia aquâ communi inundarunt, & filtratione præmissa sal fixum extraxerunt, & cum aqua spirituali conjunxerunt, quo peracto, corpus, terrestris pars ipsorum Mercurii, perfectum fuit.

Sequitur Figura quarta, de qua vid Tab. V. Fig. 4.

ADDITIO.

Liquorosa hæc aqua ex Minera chalybis præparata, magnes noster vocatur, quia postea cœlestem Solis & Lunæ influentiam attrahit, ut in sequentibus capitibus docetur; & hoc modo in aquam siccam cristallinam ingrossatur, quod Sendivogius in ænigmate suo per Senem Saturnum terræ Deum voluit præfigurare.

In fine Textus primi Capitis, trium Salium fit mentio, quæ sicuti in prædicta minera chalybis nostri vel subjecto terræ quiescunt, & abscondita sunt: ita in qualibet re speciali quoque reperiuntur, quorum quodlibet separatim, sicque omnia tria subsequenter extrahi possunt, cum quibus tam separatim quàm conjunctim Philosophi processus operationum instituerunt & res magnas effecerunt. De quibus hîc pauca subjungam.

Multi quidem Salem armoniacum quem non ineptè Sulphur & Sal naturæ, item Mercurium Philosophorum vocarunt; tanquam digniorem & verè regium salem multis conatibus anxiè quæsiverunt, & ex terra recenti vel quolibet subjecto, mediante destillatione & subsequente putrefactione in suo proprio, vel alio conveniente cognato & appropriato liquore, & hujus liquoris in suam terram imbibitione & fixatione, & tandem sublimatione exaltatum obtinuerunt, quem postea inceraverunt & cum oleo Solis in Lapidem fixerunt. Quidam cum ejus propria aqua spirituali resolverunt, aut ita volatile pro dissoluitone utriusque luminaris distillârunt.

Sed Sal nitrum rectè & artificiosè & bene depuratum, sale armoniaco nullo modo inferius aut posterius est, non solùm propter facillimam sui præparationem, quæ nulla eget subtilitate, sed simplici ac muliebri operâ perfici potest, verùm etiam propter suam virtutem & efficaciam, qua illud postquam secundum legem artis ad finem perductum fuit, longè superat. Id quod sine destillatione lixivii administrationem nitrariis consuetam acquiritur. Si itaque veræ terræ, siquidem una est eligibilior alterâ, cognitionem habes bene est. Si verò nitrum cum lixivio suo adornatum rectè depurare potes; melius est. Sed si in ipso clarificationis actu hoc nitrum in suis qualitatibus corroborare potes sive per cœlestem sive terrestrem virtutem fiat, vel quasi, optimum erit. Et habes de quo Deo gratias agas pro tam levi & exiguo labore, quia à multis difficilibus & periculosis laboribus excusaberis, & nullam cæterorum salium sive fixa sive volatilia sint, neque astralis alicujus imprægnationis aut impressionis curam habebis, quia hoc Sal omnia quæ opus sunt, excepto fermento aureo, quo animati & plenariè coqui debet, in se continet & comprehendit.

Quantum ad Sal fixum quod alcali nomen habet, attinet, & quod ex quacunque terra calcinata, (quandoque etiam ex despectabilibus terræ fructibus, calcinatis, tritici stramine scilicet) extrahitur, habito consilio cum Prisciano in superlativo gradu collocari potest, quia sive adhuc crudum, sive artificialiter per manifestationem occulti ad rubedinem perductum, & mediante suo congruo vehiculo ad volatilitatem destillatum in forma aquæ claræ aut sanguinei coloris olei dulcis, vim habet aurum per alembicum destillandi, ut inde oleum fiat; & utrumque salis & auri oleum conjunctum & in lapidem coagulatum magnam faciat projectionem, quod etiam de sale fixo nostræ mineræ de qua textus hujus capitis agit, intelligi debet. Qui verò fragula aurea ad piscandum ut aiunt, non est instructus, is loco auri Mercurium vulgi per se & in se solo præcipitatum & fixum assumat; sicque hujus Capitis finis esto.

CAP. V.

De Attractione Aquæ aëreæ, tanquam legitimi medii quo liquor ille corporalis & terrenus astralibus radiis animatur atque imprægnatur.

Textus breviter sermonem abrumpit: Aëris quoque quinque aut sex mensuræ capiuntur.

Figura quinta, de qua vid. Tab. V. Fig. 5.

Sendivogius in ænigmate. Hæc aqua est in omni loco, & nemo sine ea vivere potest. Hauritur miris modis, sed ista est optima, quæ extrahitur vi chalybis nostri, qui invenitur in ventre arietis. Pauci noverunt (nucleum vel occultum vitæ cibum in aëre) sed tamen omnes viderunt, vident, & amant, id est putamina seu umbram rei.

Idem in Epilogo. Habet natura lumen proprium, quod oculis nostris non est pervium. Umbra autem naturæ oculis nostris corpus est. Sed si quem lumen naturæ irradiat illi confestim nebula de oculis tollitur & sine impedimento potest conspicere punctum Magnetis nostri correspondentis utrique centro radiorum, cœli scilicet & terræ. Eò usque enim naturæ lumen penetrat & internâ patefacit.

Idem. Omnis creatura utitur eâ sed invisibiliter. Et ex ea fiunt res omnes in mundo & in ea vivunt. Sed nil speciale ei inest, at se miscet omni rei speciali.

ADDITIO.

Præter aquam ex aëre captam, aqua nivis destillata, & aër in mense Decembri in arboribus congelatus in hunc usum successit. In æstate verò aqua grandinis propter firmamentalem sui impressionem & fulguris corruscationem cæteris omnibus præfertur. Neque hic aquæ roris sua laus deerit.

Alii insuper modi aërem in aquæ substantia capiendi extant, quorum unus publicis typis datus hic est: Instrumentum cupreum unum, vel plura ad imitationem moduli (*vid. Tab. V. Fig. 6.*) hic appositi, ex duabus vel tribus partibus constantia optimè ferruminata parantur. In quorum partem inferiorem magna spongia balneatoria imponitur, quæ duabus libris Marmoris per quinque dies & noctes in fornace vitraria calcinati & cum una libra marmoris rubri nucis avellanæ magnitudine confracti & cum calcinato marmore mixti, gravatur, sicque per tubulum inferiorem & angustum in suppositum vas attrahitur. Quanto calidius fuerit hypocaustum in quo hoc instrumentum collocatur, tanto intensius frigus extra fenestram erit, per quam superior instrumenti pars,

pars, ab infima sui parte paulatim in angustissimum & strictissimum orificium quod acus cuspidem recipere queat, protenditur, tantò citiùs etiam & plus aquæ in hoc instrumentum attractorium colligetur & tandem per spongiam à marmore gravante pressam, in vas suppositum defluet, ut pro necessitate, uni equo & viro potus indè sufficere queat. Ego tales globos aureos & argenteos & de cupro atque aurichalco confectos vidi, cum quibus quàm citò frigida aqua attrahebatur & excernebatur, quæ frigidissima erat, & cum qua mirabiles effectus præstiti, quæ etiam intentioni hujus operis sine dubio utilis erit. Sed hoc suo loco & tempori reservatur.

CAP. V.

De materiæ Lapidis Philosophici parte superiori h. e, Influentia Solis, Lunæ & stellarum, quibus prædictus liquor corporalis astrificatur per commixtionem aquæ aëreæ, & apertam expositionem sub dio, quod fit ratione Sympathiæ & correspondentiæ utriusque sphæræ, scilicet superioris & inferioris.

Sequens textus de hoc sic ait. Et aqua spiritualis prædicta affunditur, & utraque aqua in uno vase conjuncta sub cœlo sereno & stellis conspicuo exponitur, & radii cœlestes in illam se conferunt. Si verò pluvia cadit, operiatur.

Sequitur Figura sexta, de qua Vid. Tab.V. Fig.7.

Sendivogius in Epilogo. Perpende diligenter, quomodo quatuor Elementa stillent in centrum terræ, humidum radicale, & quomodo Sol terrenus centralis, motu suo producat & sublimet illud ad terræ superficiem. Considera etiam Solis cœlestis correspondentiam cum Sole Centrali. Nam Sol cœlestis & Luna peculiarem habent vim & virtutem stillandi per radios suos in terram. Calor enim calori, sal sali facilè jungitur. Et sicut Sol centralis habet suum mare & aquam grossam, crudam, perceptibilem: Sic Sol cœlestis habet etiam suum mare & aquam subtilem & imperceptibilem. In superficie terræ radii radiis junguntur, producunt flores & omnia. Propterea quando pluvia fit, accipit ex aëre illam vim vitæ, & conjungit cum sale nitro terræ (quia sal nitri terræ est instar calcinati tartari, sua siccitate aërem ad se trahens, qui aër in eo resolvitur in aquam. Talem vim attrahendi habet ille Sal nitri terræ, qui etiam aër fuit & est conjunctus pinguedini terræ.) Et quo radii solares copiosiùs tunc feriunt, eò major salis nitri quantitas fit & per consequens major frumenti copia crescit, & hoc de die in diem fit. Vide plura in capite seq.

ADDITIO.

1. Liquorosæ aquæ salsæ & aquæ aëris captæ æquum debet esse pondus.
2. Vitrum esto largum & humile.
3. Vitrum habeat notam qua deprehendere possis, quantum de aqua aëris per Solis calorem fuerit exiccatum ut affusione novæ aquæ aëris defectus resarciri queat.
4. Si Solis calor nimis est intensus, vitrum cum ramusculo operiatur.
5. In plenilunio quoque exponi debet.
6. Quanto diutiùs exponitur sub Dio, tanto meliùs erit.
7. Elapsis tribus diebus evidenter apparet, aquam inspissari & ad congelationem tendere.

CAP. VII.

De unione superioris ac inferioris h. e. de generatione Salis Centralis seu cristallorum in aqua mixta, eorumque exceptione, qui dicuntur Mercurius Duplicatus & Aqua non madefaciens manus, Aqua congelata.

Textus sequentia addit. Cristalli formabuntur, quos colligere oportet. Hic est Mercurius duplicatus Philosophorum, qui est omnium metallorum mater & materia prima.

Sequitur Figura septima, de qua Vid. Tab.VI. Fig.1.

Sendivogius tract. 10. Aqua nostra cœlestis non madefaciens manus, non vulgi sed ferè pluvialis. Dicitur etiam Luna nostra & matrix quæ recipit Semen auri. (ut in seqq. patebit.)

Ex quibus principiis hæc aqua præparetur, brevibus verbis adumbrare voluit Sendivogius tract. 11. Considera quæso simplicem nubis aquam! Ecquis unquam crederet, illam in se continere omni aquæ mundus continet, lapides duros, salia, aërem, terram, ignem, cum tamen simplex per se appareat aqua. Quid, dicam de terra, quæ in se habet aquam, ignem, salia, aërem, & per se nuda videtur. O mirabilem naturam, quæ novit ex aqua in terra fructus producere mirabiles, & ex aëre illis suppeditare vitam.

In epilogo. Aër est veterum Philosophorum materia. Hic est aqua roris nostri, ex qua trahitur sal petræ Philosophorum quo omnes res crescunt & nutriuntur. Estque magnes noster quem in præcedentibus chalybem esse dixi. Aër generat magnetem, magnes verò generat & apparere facit aërem nostrum. Sanctè tibi veritatem hic manifestavi, roga Deum ut tua cœpta secundet. Item in aëre est occultus vitæ cibus quem nos rorem de nocte, de die aquam vocamus rarefactam, cujus spiritus invisibilis congelatus melior est quàm terra universa. Item aqua nostra pontica coagulatur in Sole & Luna, chalybe nostro, artificio Philosophico miris modis per prudentem artis filium.

In ænigmate. Hæc aqua est aqua vitæ, habens potentiam fructum arboris solaris ita meliorandi, ut postea non plantatione aut insitione, sed solo suo odore faciat sibi cæteras sex arbores (metalla) uniformes. Nulla alia aqua neque fontis, neque fortis, neque ex variis rebus elicita, adhoc opus utilis est, sed omnes venenosæ, nisi hauriatur è radiis Solis vel Lunæ vi magnetis aut chalybis nostri, Nomen ejus proprium est, Aqua maris nostri & aqua vitæ non madefaciens manus.

Additio Prima.

Textus vult. Cristallos debere durante tempestate per se crescere, ideoque etiam requiritur ut operi suum permittamus otium, ne festinatione nostra illud impediamus: Alii aquam permixtam (postquam aliquandiu aëri exposita fuit, & cum radiis Solaribus ac Lunaribus satis impraegnata esse putatur) super arena ad medietatem evaporare sinunt, & tùm demùm in loco frigido seu cella frigida exponunt, ut cristali fiant, quos cum forcipe lignea extrahunt, & restanti aquæ de nova aqua aëris aliquid

quid affundunt, & denuò sub dio collocant, ut antea, hocque tam diu reiterant, quàm diu cristalli fiunt.

Hic præterire nolo, quin dicam, Philosophos quosdam cristallos cum materia prima cruda miscuisse, & globulos ex illa parasse & pro more in capite secundo descripto destillasse. Quo facto terrestres spiritus obscuros, cœlestes verò instar sanguinis rubros in vas recipiens descendisse, quam aquam etiam Mercurium Philosophorum duplicem, sed in humida & liquida forma, item lac virginis & acetum acerrimum nominarunt. Cum hoc menstruo omnia metalla super mensa solvere; & sulphur atque animas ipsorum extrahere potuerunt, (nam corpora ad fundum cadere finit) cum quo tamen nulla auri solutio fieri potest, nisi sal fixum illius destillationis in eodem liquore prius fuerit solutum. Tunc tres partes aquæ, super unam auri limati partem fusæ, extractionem in semi hora perficiunt. Pro usu medico etiam Mercurius vulgi ut pulchrum turbith fiat, multis coloribus apparentibus præcipitari potest. Philosophi minora metalla non curaverunt, sed ad aurum & argentum tam pro usu medico quam pro suæ intentionis aurificio respexerunt, quam intentionem in diversa praxi mediante hoc subjecto obtinuerunt, ut postea ex sequentibus patebit.

Additio Secunda.

Necessarium duxi hoc in loco aquæ siccę cristallinæ mentionem facere, quæ in & ex oleo salis communis crescit, quam artistæ cristallos salis dulces vocaverunt, nam nomen Mercurii Philosophici merentur, & tanquam lapidis Philosophici pars magni æstimati fuerunt, quia sal commune tanquam centrum elementi aquæ pro radice & principio generationis metallicæ habitum & statutum fuit, de quo supra in præfatione abundè dictum. Qua ratione autem falsa ista aqua sicca acquiratur, Andreas de Plavven in literis ad Matthiolum datis ingenuè & syncere indicavit & descripsit. Quos tamen cristallos, hi longè antecellunt, qui ex sale communi, priùs cum anima Saturni aliquoties humectato & iterum exsiccato, lege artis fuerint destillati, hac enim ratione, summi metalli frigiditas operi imprimitur, & cristallisatio nitralis corroboratur. Si itaque hoc agis ut cristallisatio ex propria natura sub Dio fiat, ut mediante aëre capto, cum influentia astrali secundum capitis quinti, sexti, & septimi processum imprægnetur, tunc labores secundi, tertii & quarti capitis (qui simpliciter ex terra bolari absque omni additione peraguntur) non curabis, quia hâc via nobilissimam ignis magnesiam adipisceris, quæ in & cum igne nutrita & aucta, verum ignis filium generat & producit. Si verò Sali animato additio de subjecto terræ fit & utriusque conjuncti distillatio, secundum illam methodum & ignis regimen ab Andrea de Plavven indicatum, melius erit. Quantum ad modum ulterius persequendum attinet, quo cristalli dulces de oleo salis secundùm processum communem simpliciter præparantur, practica ejus à summo quodam Philosopho Johanne Augurello in prolixo carmine postmodum in compendium redacta, luculenter est descripta, ad quam lectorem benevolum remitto. De cujus operis projectione summa author hyperbolicè sic lusit. Quod si totum foret æquor argentum vivum, transmutaretur in aurum. Idem porrò dicit, hoc opus non nisi trium annorum spatio absolvi posse, undè ut hoc opus ab aliis operibus philosophicis discerni queat, Trium annorum opus dictum fuit. Nam quia practica varia est, (multæ enim sunt viæ ad unum intentum) & quædam opera brevem, quædam verò longam sequuntur viam, summa necessitas postulat, ad verum tot & tàm diversorum Philosophicorum scriptorum sensum assequendum, opera Philosophica tàm diversa convenienter discernere, non omnes qualescunque res ad unicum tantum lapidem, Medicinam unam, vas unum, ignem unum &c. tàm strictè referre & torquere. Quamvis enim omnia ex una radice procedant & in fundamento considerata unum sint, & in præparatione ex duobus ingredientibus materia scilicet & forma, agente & patiente componi oporteat, tamen practica ejusmodi compositionis dissimilis est, unde tam diversa opera sunt orta. Hinc est quod præter opus trium annorum, opus trium Mensium, trium septimanarum, trium dierum, & quod hæc omnia superat opus trium horarum invenitur, quo Maria prophetissa instructa fuit, & quod ex interlocutione ejus cum Philosopho Aros habita, acutioris ingenii Philosophus & benè exercitatus artifex indagare potest. Præterea alia sunt opera, quæ opus unius diei naturalis, unius mensis, unius anni, & novem mensium vocantur. Qui harum & similium rerum discrimen ignorat, is sibi ipsi hanc sententiam, Manum de tabula, ferre debet. Et licet omnia ista opera prædicta, solummodò de tempore operationis primam insequentis intelligenda sint, fieri tamen potest, alia quædam opera illis esse mixta, quorum utraque, antecedens scilicet & consequens operatio, in prædicto temporis spatio est comprehensa. Sed cum de his rebus obiter tantùm te monere animus fuerit, non opus est illis diutiùs immorari:

CAP. VIII.

De subjecto formæ Lapidis, hoc est de Auro minerali adhuc vivo, & præparatione ejus in limaturam.

DE hoc Textus sic inquit. Aurum & argentum vulgi mortua sunt, sed solida qualiter ex aurifodinis vel ex aquarum fluminibus & loturis capiuntur, & quæ ignem non experta sunt, viva sunt, hæc subtiliter limari debent.

Sequitur Figura octava, de qua vid. Tab.VI. fig 2.

ADDITIO.

Varia de Auro vivo sunt judicia & opiniones Philosophorum & artistarum. Qui aurum ignem nondùm expertum vel laboratum habere potest, quale in compacta forma, scintillulis & granulis micans. Item in fluminibus aut montium mineris reperitur, is quidem secundùm sensum literalem rectè incedit, sed tamen in casu necessitatis auri naturalis compacti vicem quandoque subire potest auri sulphur in mineris & marcassitis auri, & sabulo aureo ex loturis capto, latens, modò mineræ illæ astro solis verè sint imbutæ, nec aliud metallum quàm aurum solum (cujus vel minima etiam pars in examine nobis fidem facere queat) in se habeat, quia in similibus rebus aureitas propinqua est, & in ipso actu apparet, in aliis subjectis metallicis autem (quibus quidam Philosophi propter imperfectionem

imperfectionem eorum respectu summæ perfectionis Solaris, nomen auri vitalis ac vivi tribuerunt) prædicta natura aurea, in potentia quadam remota & remotiore reperitur, quæ partim per progressionis, partim per regressionis modum & viam ad altum, hoc est ad perfectum statum & gradum aureum non sine labore singulari, adduci potest. Quocirca Paracelsus talem aureitatis potentiam remotam non immerito rejicit, & ad substantias aureas crescentes eam, quæ naturam & genus respicit, cum in tractatu primo de mineralibus inquit. Si Alchymistæ hoc sulphur invenire possent (quia in arbore Solis & in sua radice verè inveniri potest) haberent de quo gaudere possent, hoc enim est sulphur Solis, quod ex auro non verò illud quod ex ferro & Cupro elicitur. Hic scrupulus est in opere ipsorum universali.

Quamvis hac authoritate Textus noster egregiè confirmetur, pro confirmatione tamen majore, similitudinem a Paracelso de hoc negotio adductam, hoc in loco allegare placuit, qui in tractatu secundo de modo pharmacandi sic ait. Observate discrimen inter lapides qui in aqua & eos qui extra aquam sunt. Is qui in aqua est, in vividis suis liquoribus est constitutus, qui vero extra aquam est, in perditione eorum est. Hic inquit Paracelsus jacet error Alchymistarum & illorum qui quintam Essentiam quærunt & qui magna Elixiria, magna magisteria & arcana præparare volunt & in fundamento errant dum vivum à mortuo discernere nequeunt (quod de fusis aut ignitis & de crudis nondum fusis metallis est intelligendum) Cum hoc concordat Sendivogius cum in tract. 7. inquit. In arboribus amputatis frustra semen quæritur, quod solummodo in viridibus reperitur.

Ibidem. Semen non reperitur in rebus mortuis. Quamdiu in corpore semen est vivit corpus. Quando totum consumitur corpus moritur. Sicut omnia corpora post emissionem seminis videmus debilitari, exemplo hominum veneri nimis indulgentium Tract 3. Ne quæras in metallis vulgi punctum in quibus non est. Nam hæc metalla præsertim aurum vulgi, mortua sunt, sed nostra viva spiritum habentia quæ omnino sumenda sunt. Scito enim metallorum vitam esse ignem, dum adhuc in suis mineris sunt: Et mortem etiam, ignem fusionis videlicet. Idem in ænigmate. Mors rerum nil aliud est quam separatio unius ab altero. Paracelsus ait. Minera potiore virtute constat quam suum metallum, nam in fusione discedunt ab eo sui liquores vitæ, spiritus videlicet salis, sulphuris, mercurii & arsenici & metallum mortuum relinquunt.

Quicquid hujus rei sit, si rem aliquantò profundius & in fundamento perpendimus, Philosophus ad res supradictas comparatu difficiles, nec ubivis locorum inveniendas nullo modo adstringitur, quia quælibet res mortua, in sua matre & per illam facili negotio ad generationem & vitam novam pervenire potest: sic quoque aurum & argentum vulgi fusum, quæ pro mortuis & infrugiferis habenda sunt, mediante calcinatione & solutione radicali resuscitari & revivificari possunt, ut tam ad medicinam quam ad res alias magnam virtutem & efficaciam præstent. Nam si corpus auri mortuum versus Orientem in terra defossum (secundum Paracelsi traditionem) ad crescendi vim & substantiæ ac ponderis sui accretionem reducitur, si fimus columbinus & urina puerorum ipsi addatur (quæ crescendi vis certè vivi vigoris & efficaciæ signum est) quid igitur obstaret si ex duobus supra dictis aut ex similibus & convenientibus rebus spiritus vivificus & generativus destillando extraheretur & cum illo auri vulgaris tinctura (quæ verum est semen aurificum) eliceretur, nunquid hoc modo quod mortuum est, quasi resuscitaretur & reviviseceret? De Aquis vitæ Mercurialibus tàm in via sicca quam humida inservientibus, jam nihil dicam; quibus corpus mortuum auri vulgaris variè resuscitatur ut in vivas operationes se exserat. Imò aurum mortuum similibus vitæ virtutibus dotari potest, si saltem cum plumbo communi, quod à pyrotechnicis & minerarum cultoribus & metallurgis mater metallorum vocatur, artificiosè calcinatur, & consequenter à suo humido radicali tanquam suo liquore vitali primigenio sustentatur, augetur & transmutatur, de quo Sendivogius in hæc epilogi sic scribit. Frustra operantur qui laborant in herbis, animalibus, lapidibus & mineris, excepto Sole & Luna nostra quæ sphæra Saturni sunt obducta. Item tract. 9. Datur unum metallum quod habet potentiam alia consumendi. Est enim ferè ut aqua eorum, & verè mater &c. Si undecies coit aurum cum ipso, emittit semen suum & debilitatur ferè ad mortem usque. Quomodo autem illa calcinatio fieri debeat, idem Sendivogius paucis indicat, tract. 11. Si seni nostro aurum & argentum deglutire dabis, ut ipse consumat illa & tandem ille etiam moriturus comburatur, cineres ejus spargantur in aquam (aliquam extrahentem) coquito ea, donec satis sit, & habebis medicinam curandi lepram.

Jam benevole lector tu ipse cogita de hoc opere, & experientiam consule, quæ hoc confirmat, quòd aurum vulgi quanto sæpius cum plumbo super cineritio funditur, tanto magis interius & exterius pallet, imò interius & exterius albescit ut argentum. Quorsum igitur sulphur seu splendor Solis devenit, an ne igne consumitur & in fumum abit? Minimè, nam Saturnus illum in cineritium vehit, ex quo cum magna sui melioratione & virium incremento (melioratur enim per illum & plus ab illo acquirit vigoris & liquoris genitalis) extrahi debet & potest. Hoc extractum est verum aurum vivum, semen aurificum & lapidis Philosophici forma, de quo in hoc & in tribus sequentibus capitibus agitur. Qui hoc extractum in promptu habet, à labore & practica in octavo, nono, & decimo capite hujus libri immunis erit.

Aurum insuper cum plumbo philosophorum, (quod Regulus Antimonii stellatus est) in fusione conjungitur, pulverisatur & in capsula occlusum calcinatur, & tandem in vitrum pellucidum rubini coloris redigitur (quod si verò una vice non vitrificaretur, reiterato labore & additione illud eo deducere opus erit) ex quo postea tinctura cum notabili ignis statu & ignearum qualitatum auctione facili labore extrahi potest, quia autem quotidiana experientia tales & similes cheiragogias artistis scrutantibus & in pyrotechnia exercitatis, subministrat, ulteriore mea instructione hîc nihil opus erit. Hoc tamen pro colophone addere lubet. Quanto propius menstrua solventia & extrahentia, aut ad principia radicalia metallorum, aut ad excellentiam simplicitatis elementorum accedunt, & cognationem cum illis habent, tanto excellentiores & digniores, imò efficaciores & utiliores existimandas esse solutiones. De quo prolixiùs & in specie plura dicere supersedebo.

CAP.

Figura prima.

Figura secunda.

Figura tertia.

Figura quarta.

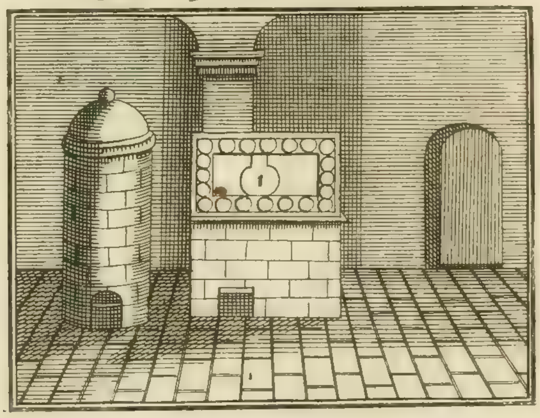
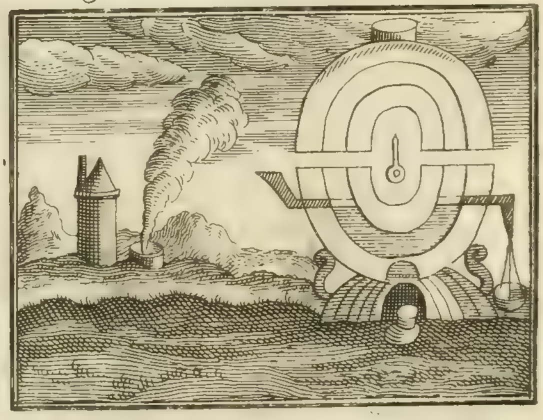

Figura quinta.

Figura sexta.

CAP. IX.

De Solutione vel Apertione pororum corporis seu Auri vivi in Mercurio Philosophico duplicato ad spermatis sui emissionem.

SEquitur in Textu. De Mercurio Philosophico duplicato accipiantur partes decem, & prædicti auri vel argenti pars una. Pone in phialam, cujus duæ partes maneant vacuæ, & hermeticè sigilla.

Sequitur Figura nona, de qua Vid. Tab. VI. fig. 3.

Sendivogius Tract. 7. Necesse est ut pori corporum aperiantur, ut emittat sperma, in cujus centro jacet semen, quod aër est. Illud quando in matricem venit debitam, congelatur, & congelat quod reperit purum, vel impurum puro mixtum.

ADDITIO.

Sendivogius Tract. 7. inquit. Semen aurificum dupliciter extrahitur suaviter & cum violentia. Quare si mediante Saturno semen auri non vis separare à corpore auri per violentiam, sicut in præcedentibus dictum fuit, hujus capitis textum sequere & suaviter & lentè cum aqua sicca, quæ à natura ipsa cum exiguo artis auxilio crevit, processum institue. Quam aquam cristallinam siccam Sendivogius suum alterum chalybem vocat; de quo in tract. 9. sic ait. Est & alius chalybs qui assimilatur huic (scilicet metallico vel Saturno in virtute attractiva magnetica) per se à natura creatus, qui scit ex radiis solis (terreni) mirabili vi & virtute elicere illud, quod tot homines quæsiverunt & operis nostri principium est (id est alterum principium seu ingrediens. Formæ enim vicem refert.)

Apparet quidem quasi discrimen quoddam esset, inter animam solis ut vulgariter appellatur, & inter semen auri, quia Sindivogius animæ extractionem in præfatione sua meram persuasionem vocat. Sed sciat benevolus lector, quòd, si Sendivogius duas istas res prædictas in substantia sua, non pro una reputavit, tamen anima similem effectum, ut auri semen, in artificiosa operis administratione præstat. Qua in re tamen ad hunc scopum unicè est collimandum, ne quis à recto animæ extractionis modo qui dupliciter consideratur, aberret. Quorum modorum unus Alchymicus Sophisticus est Impostorum, cum scil. ejusmodi extractum Sulphur aut anima Solis inconstantem tincturam præstat, quam Paracelsus coloris non verò virtutis tincturam appellat, & in capite vel tractatu de Sulphure metallico similem mentionem facit. Hunc modum Sendivogius vocat pomposam ac vanam ostentationis delusionem, quæ non fit sine temporis, laborum ac sumptuum jactura & detrimento. Alter modus viâ Philosophicâ nititur, qua metallum aliquod, secundum omnia examinis requisita realiter & constanter in Solem tingitur, sive hoc fiat cum fructu vel cum damno. Quamvis enim in principio non tàm citò utilitas sequatur, administratio tamen talis institui potest, ut Artistæ pro suis laboribus sufficientissima compensatio fiat. De quo Sendivogius sic ait: Ille habet fores naturæ apertas ad ulteriora & altiora arcana investiganda & cum Dei benedictione acquirenda, quæ obiter tibi indicanda putavi.

CAP. X.

De Extractione Seminis aurifici, tanquam forma Lapidis, quæ est ejus altera pars, in ejus compositione.

TExtus ulterius ait. Relinque per tres menses in igne vaporoso, & aurum non tantum sufficienter aperietur, sed etiam rubedinem rubini instar præbebit, cujus curam habere necesse est, quia hæc est aurum Philosophicum, & verum auri semen, & altera pars nostri Lapidis, reliqua pars defundatur, nullius enim pretii est.

Sequitur Figura decima, de qua Vid. Tab. VI. fig. 4.

Sendivog. Tract. 2. Quia natura nihil operatur sine spermate rerum: ideo ad praxin Lapidis artifici inquirendum sperma auri, sine quo tantum efficiet, quantum aurifaber sine argento vel auro. Est autem sperma vel semen auri, ejus quinta essentia, Elixir, perfectissima decoctio, & digestio, vel sulphuris balsamus.

Tract. 11. Postea pone in ignem nostrum, & fiat indè liquor siccus. Primum resolvetur terra (id est aqua sicca) in aquam quæ Mercurius Philosophorum dicitur, & hæc aqua resolvit illa corpora Solis & Lunæ & consumit ea, ut non remaneat nisi pars decima cum una parte & hoc erit semen vel humidum radicale metallicum.

ADDITIO.

Quis processus in extractione seminis aurifici cum aqua sicca sit observandus, textus & figura clarè indicant: quem verò Philosophi ad idem intentum cum aqua humida menstruali (cujus præparatio in prima additione capitis 7. indicata fuit) observarint hic sequitur. Recipe menstrui partes X. Auri vivi (non vulgaris) partem 1. solve super calore leni, defunde per inclinationem, sine leniter evaporare ad medietatem unius digiti, deindè colloca in loco frigido & cristalli pellucidi summa flavedine tincti apparebunt, quos cum forcipe lignea extrahe, impone in phialam, Hermeticè sigilla, colloca in Athanore in primo gradu per 42 dies & nigredo apparebit. In secundo gradu fiet cinis & videbitur cauda pavonis. In tertio gradu dealbabitur. Albedinem istam usque ad rubedinem urge. Et in fine cum flamma in 4. gradu vas feriet, pulchram pellucidam rubedinem separatim in vitro apparentem videbis. Hujus curam habe, vitrum cum ferro ignito prudenter confringe, & rubedinem exemptam serva, hæc enim est verum aurum philosophicum, & semen auri metallicum. Cujus granum unum tibi pro toto vitæ tuæ tempore sufficiet.

CAP. XI.

De Seminatione Seminis aurifici in suam terram, seu Merurium Philosophicum, hoc est Conjunctione materiæ & formæ Lapidis Salis Solisque centralis ad generationem supernaturalem filii Solis.

TExtus. Deinde accipe Seminis partem unam, & Mercurii Philosophici ut dictū partes decem.

Sequitur Figura undecima, de qua Vid. Tab. VI. fig. 5.

Sendivogius in fine tractatus quinti. Qui scit congelare

congelare aquam calido & spiritum (spirituale semen auri) cum ea jungere, certè rem inveniet millies pretiosiorem auro & omni re. Efficiat igitur ut separetur spiritus [auri prolificus] ab aqua [in consortium illi auro admixta, ut putrescat & appareat granum vel semen: postea rejectis fecibus reducat, spiritum ex alto [semen auri, quod separatim in phiala se extulit & sublimavit] in aquam & faciat conjungi simul Illa enim conjunctio generabit ramum dissimilem formâ parentibus.

Tract. 8 Omne semen per se nullius est momenti, si non ponatur vel ab arte vel à natura in matricem debitam. Et licet semen hoc per se nobilius sit omni creatura: tamen matrix ejus ita est, quæ facit putrescere granum & puri puncti congelationem causat. Insuper calore corporis sui illud nutrit & crescere facit.

Tract. 9. Cum semen imponitur in suam matricem, purgat illam & facit millesies aptiorem ad pariendum, optimos fructus.

ADDITIO.

Similem proportionem Philosophi in via humida quoque observarunt, hoc modo. Recipe hujus seminis granum 1. adde ei 10. grana aquæ menstrualis supradictæ, & statim conjungentur, sigilla Hermeticè & procede per gradus Athanoris per quinque menses usque ad operis perfectionem.

CAP. XII.

De maturatione operis usque ad ejus perfectionem & complementum. Finaliter textus hisce verbis concludit. Impone hoc in Athanorem seu fornacem philosophicam, & sine ibi in calore levi per 7. menses, tunc per Dei gratiam invenies id, quod hactenus quæsivisti.

Sequitur Figura 12, de qua vid. Tab. VI. fig. 6.

Sendivogius Tract. 11. Regitur postea igne continuo per menses 7. & interdum decem donec aqua nostra consumat tres & relinquat unum, & hoc in duplo. Postea nutritur lacte terræ vel pinguedine ejus quæ nascitur in uberibus terræ & conservatur à putrefactione Sale naturæ, & sic generatur ille infans secundæ generationis.

In epilogo. Recipe aëris [sc. condensati in forma Salis nitri qua de causa etiam eum in tract. 11. terram nostram vocat] grana X. auri vivi vel Lunæ vivæ gr. 1. Hæc omnia impone vasi tuo, & coque aërem hunc imprimis, ut sit aqua & postea non aqua. Et paulo post. Solve congelatum aërem, in quo solvas auri decimam partem, hoc sigilla, & igne nostro labora donec aër vertatur in pulverem, & apparebunt habito mundi Sale colores varii.

Tract. 11. Recipe aquam Salis nitri de terra nostra, huic impone illud humidum radicale metallicum, & impone igni putrefactionis & generationis non tali, ut in prima operatione [extractione seminis auri] fecisti. Rege omnia magno cum ingenio, donec colores appareant instar caudæ pavonis. Rege digerendo nec te tędeat, donec cessent colores & unus per totum appareat color viridis. Et sic de cæteris. Et quando videbis in fundo cineres bruni coloris & aquam ferè rubram, aperito vas, madefacito pennam, inunge ferrum aliquod, si tingit, habeto in promptu aquam, de qua postea erit sermo, & infunde tantum ejus aquæ, quantum aëris intravit crudi, iterum coquito priori igne; donec iterum tingat. Hucusque pervenit experientia mea. Aqua vero illa debet esse menstruum mundi ex sphæra Lunæ, toties rectificatum, ut possit calcinare solem. De igne adhuc dicendum restat. Ignis duplex. Primus ignis continuus est, qui materiam circundat, Estque externus adjuvans internum. Secundus est ignis naturalis, qui digerit & figit. Hic naturæ ignis tàm in prima quam in secunda operatione unicus est, quicquid operatur diversum, locorum distantia efficit. Vas etiam sufficeret unicum sed propter abbreviationem binis utimur, primique operis vas rotundum esse debet: In secundo verò paulò minus instar phialæ vel ovi. Materia etiam unica est, sed ex duabus unita substantiis, itaque vilis & pretiosissima. Jam cuncta revelavi tàm in primo quàm in secundo opere.

In ænigmate. Aqua nostra habet intrinsecū ignem & si juvatur calore continuo comburit tres sui partes & non remanebit nisi pars minutissima, quam vix quis imaginari potest, sed in summa virtute. Coquitur sagaci ingenio magistri, septem mensibus primò, postea decem, sed interea apparent res variæ & semper in die quinquagesimo plus vel minus.

Ibidem. Ulterius meliorari potest, teste scriptura philosophica, primùm ad decem, postea ad centum, deinde ad mille & decem millia &c. potest exaltari.

ADDITIO.

Sequitur, quomodo Philosopi suum opus multiplicarunt in via humida [fortè etiam eodem modo in via sicca] Multiplicatio itaque fit tàm in quantitate quàm in qualitate, semper cum decem partibus suæ aquæ aut Mercurii Philosophici duplicati, & sic itur in infinitum. Prima vice non tingit. Si verò altera vice in ignem ponitur, tunc spacio duorum mensium perficitur & una pars tingit tantum decem partes. Tertia vice si imponis in ignem tunc in tribus septimanis finitur & una pars tingit centum partes. Quarta vice si imponis in ignem in tribus diebus perficitur & tingit una pars mille partes. Postea opus multiplicationis singulis ternis diebus absolvitur. Et hoc est opus trium dierum. Qua proportione lapis in multiplicatione est exaltatus, eandem tingendi proportionem habet in quantitate. Cujus pars una, si fermentandi causâ super decem partes purissimi auri in fluxu projicitur vitri frangibilis instar fit medicina, nec non tinctura super imperfecta corpora, inprimis super Mercurium, qui est metallum apertum. Dosis autem Lapidis antequam cum auro conjungitur, est granum unum in quocumque liquore exhibitum pro usu corporis humani.

Laus Deo Immortali.

Epilogus & Recapitulatio Orthelii in Novum Lumen Chymicum Sendivogii.

Quamvis in præcedentibus capitulis elucidationem textus, tabulis typicis appositi, pro modulo intellectus à Deo, per sedulam lectionē & tàm conversando quàm laborando paratam investigationem, mihi concessi, filiis Hermeticis bona & syncera fide Commentarii vice communicaverim; Operæ pretium tamen duxi, compendiosam Appendicem illis addere, in qua non solùm præcedentia

præcedentia quantum ad principale opus attinet, tanquam in una summa reperirentur, & si quid in illis omissum foret; singulari diligentia restitueretur: Verum etiam ut aliarum rerum sensus quarum accidentaliter & obiter mentio facta fuit, licet opus principale non attineant, majoris tamen delectantis scientiæ causâ, magis elucesceret. Nihil enim ut Scaliger inquit, est beatius quàm scire, nihil veræ felicitati propius, quam discere: Omnisque non solum cessatio ingenuo viro ignavia est, sed etiam quærendi defatigatio existimari debet turpissima, ubi id quod quæritur est pulcherrimum.

Quantum igitur primò ad opus principale hujus libri attinet, in præfatione indicatur; qua ratione Philosophi qui in vetustis & recentioribus sæculis viventes, & veræ Alchymiæ sedulam operam dantes, omnes suam intentionem & laborem eò direxerint, ut vitam suam in sanitate conservarent, & absque molestia proximo suo creata honorificè viverent, & tam ex abundantia suarum opum, quàm cum divino medicinæ dono fratri in Christo, egeno & ægro suppetitias ferre possent. Ad quem scopum, perlustrata naturâ universa, melius medium invenire non potuerunt, quam illud, quod propter formam suam adamantinam & diaphanam ac rubini instar comparatum colorem, nobilem & benedictum Lapidem Philosophorum, vocarunt, & quod Hermes in tabula sua Smaragdina propter effectum ejus honorem & gloriam totius mundi appellavit. Posteri verò Hermetis, summum bonum temporale & caducum, nec non Pandoram & salutiferam Panacæam divinitùs datam & quidam ex illis per similitudinem Salvatorem terrenum nominaverunt. Nam quemadmodum (neque tamen hic magna componuntur parvis sed parva magnis) in quibusdam modis comparantur, supernaturale & æternum bonum, Mediator & Salvator noster Christus Jesus, qui nos ab æterna morte, Diabolo & omni malo liberat, duarum naturarum divinæ scilicet & humanæ particeps est: Ita quoque terrenus iste salvator ex duabus partibus constat, scilicet cœlesti & terrestri, quibus nobis sanitatem restituit, & à morbis cœlestibus & terrenis, spiritualibus & corporalibus visibilibus & invisibilibus nos liberat. Hoc in loco non est mihi sermo de morbis animæ, qui cum sint supernaturales, medico & salvatore supernaturali quoque egent, neque etiam de illis naturalibus, quibus divini aliquid incurrit, aut qui per negligentiam & incuriam prorsus immedicabiles facti sunt de quibus alibi. Principium suum terrenum hic terrenus Salvator accipit (ut Theorica hujus libri docet, & Practica per figuras demonstrat) partim ex rubro, partim ex metallo auri, nobilissimo Subjecto, tam ad medicinam hominis quàm ad transmutationem metallorum apto. Cœlestes verò partes seu principia sua capit mediante aqua aëris ex radiis cœlestibus Solis & Lunæ, qui quamvis spirituales sint à Philosophis tamen pro corpore mediæ naturæ & habitaculo magni spiritus mundi habentur. Practica Lapidis Sapientum est quidem multiplex: Sed qualescunque illæ sint; tamen de utroque globo cœli & terræ ut participent necesse est, quod Hermetis superius & inferius est, sive id fiat in occulto, vel in manifesto, vel in actu, vel in potentia, Cujus rei ratio in sequentibus scriptis prolixiùs patebit.

Porrò quemadmodum Christus à Deo positus est in signum cui contradicetur ferè ab omnibus, (unde Lapis offensionis dictus,) & Lapis angularis ab ædificatoribus rejectus in Sacra Scriptura vocatur, Ita quoque Lapidi Sophorum idem accidit, prout enim multi hæretici & Sectarii & Pseudo-Christi surrexerunt sic multi plurimi reperiuntur, qui huic Lapidi totaliter contradicunt, convitiantur, illudunt, spernunt, & rejiciunt, aut pseudo materias excogitant, & proponunt, ex quibus summum hunc thesaurum contrario naturæ modo elicere putant & profitentur. Sed sicuti fides non est habenda iis qui dicunt, Ecce hic est Christus, ibi est Christus, ita Philosophastris talibus non est credendum cum dicunt, hoc vel illud est Lapidis & catholici Physici materia. Et licet quidam Philosophi pietate ducti satis perspicuè de illa scripserint, atque ita exquisitè & acutè illustraverint, ut eum qui ex scriptis illorum non sapit insipientem perpetuò mansurum esse, sit statuendum; Tamen uterque lapis ita est comparatus, ut mysterium ipsorum non nisi Dei timentibus sit manifestum. Qui verò lucem non amant, sed instar noctuarum tenebras sectantur, iis luce meridiana clariora scripta, obscura ænigmata sunt. Aquila enim spuria radios Solares non aspicit, multique prorsus dati sunt in reprobum sensum, ut videntes non videant, & audientes non audiant. Vulgaris siquidem oculus hic caligat, insipiens vir hæc non cognoscit, & stultus non intelligit, quem etiamsi contuderis in mortario quasi ptisanas feriente desuper pilo, non tamen auferetur ab eo stultitia ejus. Quare qui sine errore utrumque thesaurum aut lapidem sive æternum sive summum temporale bonum cognoscere & obtinere cupit, is Deum timeat; & ab ipso vero datore secundum Apostoli dictum utrumque petat. Omne donum perfectum à patre luminum descendit. Item si cui sapientia desit, eam roget à Deo.

Utriusque thesauri mysteria magna, nobis in Sacra Scriptura Dei nostri omnipotentis proponuntur & explicantur, illud in verbo scripto, hoc in verbo facto. In illo supremo Salvator, Verbum incarnatum, tanquam in cunis suis involutus, nobis & omnibus veris Theosophis Magis, quærendus & cognoscendus proponitur; In hoc verbo dicto & facto, (cui verbum scriptum non exiguam doctrinam & testimonium præbet) verbum Domini incorporatum in creaturis Dei, digito quasi monstratur, ex quo hic thesaurus nobis est hauriendus: quod verbum nihil aliud est quam ignis, vita & spiritus, quem ab initio creationis Sancta Trinitas expandit, quique primordialibus aquis incubavit, & per verbum Domini prolatum omnibus & singulis rebus creatis inspiratus & incorporatus fuit, & qui illas, ab extrà, in sua essentiali vita usque ad terminum ordinatum conservat, de quo Incorporato illud dictum est. Quam dulcis est ô Deus, Spiritus tuus in omnibus rebus. Item Spiritus Domini replevit orbem terrarum. Item, Aufer ab ipsis Domine Spiritum tuum, & annihilabuntur, (redeundo in nihilum quæ antea fuere nihil.)

Quidam falsò persuasi sunt, hunc spiritum mundi, tertiam divinitatis personam fuisse, sed verbum E L O H I M insufficienter perpenderunt, quod tamen non uni vel duabus personis sed toti Sacro-Sanctæ Trinitati est tribuendum. Unde consequenter arguitur hunc Spiritum Elohim, non solùm à Patre & Filio, sed ab omnibus tribus personis simul, ad fovendum & conservandum hunc mundum cum suis creaturis, exivisse & creatum fuisse.

Hic spiritus incorporatus seu corporeus factus, præcipuum est subjectum Salvatoris seu Philosophici Lapidis, & verum medium quo corpus & anima nostra unita conservantur, durante nostra vita usque

usque ad terminum prædestinatum, quod medium omnes veri Philosophi ab initio mundi usque huc summo studio, obtinere conati fuerunt, à cujus dextra diuturna sanitas & vita, à sinistra verò honor & divitiæ collocatæ sunt, & à Deo summo & optimo bono, omnibus filiis & incontaminatæ sapientiæ hæredibus iis qui ipsi placent ex gratia confertur.

Quamvis autem hic spiritus, ut dictum est, per verbum & benedictionem Domini omnibus creaturis fuerit incorporatus, tamen in una non tantum volatilior aut fixior est atque in alia & vel profundius vel altiùs latet, verùm etiam pro sui corporis seu domicilii ratione nobilior aut vilior est, & vel facilius vel difficilius ex uno, quàm ex alio corpore eruitur & separatur.

Qua ratione autem corporalis vita nostra, per hunc spiritum incorporatum aut vitam incorporatam, in suo vigore confortetur & sustentetur, non meliùs indicari vel præfigurari potest, quàm per Lapidis supercœlestis cum humana nostra natura institutam comparationem. Nam quemadmodum homines corpore & anima vitæ æternæ beatæ participes fieri nequeunt, nisi per divinam carnem & sanguinem Christi, virtute Spiritus Sancti & fidei nostræ priùs in hac vita fermententur. Ita quoque nostra microcosmica vita prolongari & conservari nequit, nisi mediante natura aliqua media, quæ sit aliquis spiritus corporeus aut corpus quoddam spirituale, compositum ex unione spiritus vivifici cœlestis majoris mundi, cum puro aliquo & subtili corpore terrenæ & tangibilis substantiæ.

Non sit inquam incomprehensibilis ille Spiritus mundi per se & absolutè consideratus, sed talis spiritus qui corpore quodam est indutus, id est qui creaturis Dei incorporatus fuit.

Ita enim Deo placuit, ut incomprehensibilis lux, spiritus & vita hujus mundi temporalis, corpus comprehensibile fieret, id est corpus, in & ex rebus corporalibus constans assumeret, aut ut rectiùs loquar, se in res corporales infunderet & se cum illis uniret, ut hoc medio nostra corporalis perseveranter conservaretur. Quanto nobilius igi-[illegible] Subjectum incorporationis, tanto præstan-t[illegible]ficacior fit spiritus illius incorporati, per art[illegible]m, (non tamen à corporis vestimento immunis) extractio. Qui tunc potentiam & virtutem nactus est, temporalem vitam nostram ad votum & necessitatem nostram usque ad tempus mortis à Deo prædestinatum, conservandi & prolongandi.

Quicunque igitur Physicus, principia suæ Medicinæ huic fundamento (quod ex vera Theologia ortum suum habet & cum illa convenit) superstruit, is à vero scopo servandæ & salvandæ nostræ caducæ vitæ non facilè aberrabit. Hic situs est ille Lapis ad quem Æsculapii Ethnici & ipsorum æmuli offenderunt, quia theologicum Emanuel aut Verbum incarnatum non intellexerunt, vel non satis benè consideraverunt, quomodo ergo de negotio salutis nostræ temporalis aut terreno salvatore aliquid certi in fundamento intellexissent.

Sicuti autem nemo Domini nostri Jesu Christi, (tanquam supernaturalis divini & igneæ Tincturæ Lapidis) neque in hac, neque in altera vita particeps fieri potest, nisi priùs cum Spiritu Christi, in spirituali regeneratione per lavacrum Baptismi in verbo, sit unctus, & in Dei filium fermentatus, Quæ initialis fermentatio nihil aliud est quàm semen incorruptibile in carnem nostram implantatum, quod postea in & cum tempore crescere debet usque ad ætatem Christi perfectam, qua accretione durante, incrementum suum capit ex corporali & spirituali fruitione totius Christi, mediante spirituali & magnetica attractione intensæ fidei nostræ & oralis acceptionis signorum corporalium, aut elementorum panis & vini, ad totam corporis & animæ nostræ sanctificationem ad vitam æternam.

Eodem modo quilibet homo à Deo in hanc vitam collocatus, scintillam de luminoso spiritu & vita mundi, in se habet, quæ scintilla nil aliud est, quàm ignis cœlestis incorporatus & vitæ semen in nobis implantatum, quod crescere debet usque ad terminum mortis præfixum, qua accretione durante sustentationem & nutritionem corporis & vitæ recipit, & ad se attrahit de spiritu illo mundi incorporato rerum crescentium & animantium, idque partim per aëris liberi respirationem, partim per corporis humani viscera coquentia, ex substantia alimentorum & medicamentorum.

Talis quoque est metallorum conditio, illis enim aliquid inesse necessum est, quod concordantiam & communionem habeat cum Lapide Philosophorum, quæ mutuum & amabilem illorum amplexum causet, sine quo nulla unio aut melioratio existere posset. Vitam autem nostram quod attinet, terminus ejus multis modis tùm per externa tùm interna accidentia per violentam & naturalem mortem abrumpi potest, nisi in vita nostra nos prudenter & salubriter tam erga alios quàm nosmetipsos geramus. Quare quantum accidentia naturalia (de violentis nunc nil dicam) attinet, quæ partim ex impressione astrali per epidemiales aut alios morbos, partim ex vita nostra dissoluta nobis superveniunt, quibus naturalis noster & nobis incorporatus spiritus vitæ debilitatur aut ita impeditur, quo minùs functiones suas in conservatione viva membrorum corporis nostri obire queat, Sciendum est ejusmodi accidentia duplici modo per spiritum incorporatum ab ægris auferri. Nam sicuti purissimus Leonis de tribu Juda & agni immaculati sanguis, maculatas animas nostras ab omni inquinamento duplici modo mundat & lavat, uno videlicet, per corporis nostri mortalis depositionem, quæ mors dicitur, cum post veteris corporis putrefactionem, novum corpus in die novissimo absque omni macula, & veste innocentiæ Jesu Christi indutum resurget; Altero, per celerrimam alterationem & corporis nostri terreni clarificationem, mediante igne divino supercœlesti, & omnes impuritates consumente, sicuti Henoch & Eliæ in hac vita contigit & omnibus tunc viventibus Christianis in extremo die continget: Sicuti inquam metalla duplici modo summam suam perfectionem à Lapide sapientum adipiscuntur, scilicet aut per terrestris suæ impuritatis, & sulphuris combustibilis sui separationem, cum remanentibus in tigillo excrementis, illud quod Mercuriale est solum conservatur & constanter tingit; aut per simplicem & absolutam transmutationem, cum sine ullius substantiæ separatione, totum corpus metalli sine discrimine boni vel mali in purissimum Solem & Lunam tingitur & transmutatur. Similis planè medicinæ universalis ad corpus humanum relatæ, est ratio, cum materia peccans aut per meatus & emunctoria consueta educitur, cætera membra refocillantur & ad pristinum bonæ valetudinis statum reducuntur, aut tota massa

corporea

corporea mortua cum omnibus putridis humoribus in substantiam sanam convertitur.

Ut autem huic comparationi finem imponam & in descriptione Spiritus mundi vivifici tanquam præcipui agentis & Lapidis benedicti Philosophici ingredientis descriptione pergam, priùs de eo melioris intellectus causa, in genere aliquanto prolixius agam, quàm in specie indicem in quibus subjectis spiritus iste prædictus fortior nobilior & melior, & universali naturæ proximior incorporatus reperiatur. Quia quatenus in semetipso consideratur, & à Deo universaliter est diffusus, quatenus inquam omnia complectitur, permeat & implet, nobis finitis & corporalibus impossibile est, illum tanquam purum & merum spiritum comprehendere, capere & tenere.

Quare sciendum est, quod in principio creationis cœli & Terræ Triunus summè benedictus Deus Jehovah, qui est ignis consumens, ex ore suo Spiritum, seu vaporem aut fumum sub creationis virtute emisit, qui tanquam simulachrum & typus divinus Ruach Elohim, Anhelatio omnipotentis, & clarè lucens splendor flammæ divinæ vocatur.

Hic spiritus divinus & igneus, est quintum esse supra elementa, & supercœleste Numen aut potestas divina quæ non tantùm tanquam genitor universalis mediantibus suis quatuor matricibus, hoc est quatuor elementis in tempore, id est post creationem primam, omnes res procreat & format (unde à Philosophis natura naturans & ignis naturalis externus vocatur) & post Deum omnia sua generata (aut Creaturas Dei in hoc mundo Elementali;) non tamen sine auxilio prædictarum quatuor matrum aut elementorum, ab initio incrementi seu ascensus, usque ad summum gradum completionis, & ab hoc iterum usque ad infimum gradum descensus seu mortis ipsarum, in vita vegetando conservat & fovet.

Quare cùm hic spiritus in principio primordialibus aquis incubaret, nulla alia summi Dei Creatoris intentio erat, quàm ut tales aquæ ab ipso genitore non solum imprægnarentur, verùm etiam ut Spiritus iste fœtum in ipsis existentem instar Gallinæ ovis incubantis, ad perfectam digestionem perduceret, unde in sequente separatione, quodlibet elementum per virtutem verbi Dei propria sua generata diversa produxit, quorum omnia & singula naturalem suum ingenium & indolem à genitore suo insitam repræsentarunt, quam Philosophi, Naturam naturatam, item ignem naturalem insitum, & internum, calorem nativum & virtutem cujuslibet rei crescentem vocaverunt.

Hæc abscondita implantata natura & proprietas cujuslibet rei ab universali spiritu mundi fovente, (qui supradictis quatuor matricibus seu Elementis per quotidianam influentiam & imprægnationem incorporatus est) non solùm in suo vigore conservatur, verùm etiam virtute benedictionis divinæ, Crescite & multiplicamini, de generatione in generationem augetur & propagatur, unde quantitas & moles corporea ab elementis corporeis (semper enim alterum altero magis corporale est) Qualitas autem & vigor igneus ab inhabitante spiritu Elementorum & mundi vivifico, ortum suum ducit. Hic nunc situm est magnum Artis Hermeticæ mysterium, cujus ministerio fixa natura naturata, debito modo ex aliquo corpore extracta & separata, per volatilem naturam naturantem resoluta augetur & transmutatur. Quæ natura naturans in generantibus, scilicet quatuor Elementis, adhuc est universalis, in generatis verò particularis reperitur. Hinc est quod pro ratione discriminis rerum, diversæ practicæ & opera vel particularia vel universalia institui & fieri possunt, quod exemplis quibusdam sequentibus demonstrabitur.

Consequens nunc est, ut dicamus qua ratione magnus ille mundi Spiritus, qui per quotidianas influentias Elementa imprægnat, & se illis incorporat, in ventre terræ figatur & corporalis fiat. Notum igitur esto, quod quamvis in creatione mundi, terra & aqua, à Spiritu Elohim, spiritu generativo dotatæ & fœcundæ factæ fuerint, jussu tamen divino terra, sua sponte sine aliorum Elementorum concursu fructus suos quoad herbas & frutices primariò produxerit, antequam Sol, Luna & Stellæ cœli crearentur; quod idem de aqua & ejus fructibus inanimatis in abysso maris & terræ locis profundioribus intelligendum, etiamsi nulla expressa hujus rei mentio extet in 1. cap. Geneseos. Nihilominus tamen ex Sacra Scriptura & physica rationi consentanea patet, quod nunc secundariò seu post Adæ Lapsum generatio rerum naturalium præsertim inanimatarum de quibus hic sermo est, per quatuor elementorum conspirationem fiat & in effectum deducatur. Ex qua conveniente mixtione & contemperatione omnes res crescentes suam originem habent, & quam diu Deo visum fuerit, indesinente continuatione, sequente modo hauriant. Quatuor Elementa ex semetipsis naturæ instinctu sperma generant, quod in centrum terræ projectum ibique elaboratum, pro adaptatione diversa, diversimodè transformat, ut ex illo tam extra quàm intra terram diversæ res crescant in quibus omnia alimenta, sanitas, divitiæ & dependenter omnia mundi bona reperiuntur. De quo spermate in Additionibus Præfationis hujus libri copiosè actum fuit.

Qua ratione & modo autem Elementa virtutem suam in terram deferant, ex quorum omnium concursu & mixtura prædictum sperma oritur, sciendum est, in centro terræ inclusum esse corporalem ignem & aërem, & utrumque hoc elementum foris in superficie subtiliter & spiritualiter circumvagari, & tam externum quàm internum unius ejusdemque esse naturæ & se mutuo affectu prosequi, adeò ut quantum centralis & terrenus ignis, superficialem & cœlestem ignem appetit, & magneticè ad se attrahit, tantum ignis cœlestis in illum terrenum ignem influere & se illi infundere cupiat. Ex horum unione & cooperatione corporalium elementorum terræ & aquæ oritur illud Sperma universale & omnium rerum crescentium materia prima. Præterea bene notandum est & sciendum ex unico Spermate duo genera rerum crescentium prodire, quod magni Academici nunquam intellexerunt neque consideraverunt, quod plurimi ferè ad vitæ dispendium usque sunt admirati. Nam cùm Archæus terræ præfatum sperma per motum internum in altum propellit, tunc duplex substantia seu duæ exhalationes deprehenduntur. Quædam fixioris & gravioris sunt naturæ quæ omnis generis mineralia generant. Quæ verò leviores, subtiliores & volatiliores sunt & à centro usque ad terræ superficiem sursum pelluntur, illæ plantas seu vegetabilia generant.

Cùm igitur Mineralium & vegetabilium Symbolum & affinitatem hinc satis manifesta fiat, sequitur, sicuti omne illud quod adhuc volatile in regno minerali reperitur, & perfectam fixationem nondum

nondum complevit, bono jure (sed tamen comparativè) volatile & adhuc crescens vocari potest: eodem modo illud quod in vegetabilibus fixissimum est, fixioni minerali attribui debere, & tam hoc quàm ex illo lapidem tingentem (non tamē sine reciprocatione) præparari posse. Experientia enim testatur quod ex talibus vegetabilium Mercurius currens & ex Media substantia illorum oleaginosa videlicet pinguedine sulphur urens confici potest. Similiter hinc sequitur, menstrua vegetabilia solventia, non pro peregrinis & heterogeneis, sed pro talibus quæ cum mineralibus rebus cognationem habent, cum ipsis conspirant, unita sunt, & cum illis in unam naturam & saluberrimæ qualitatis essentiam reduci possunt, censeri debere. Hinc Annuli Platonici & Homeri aurea catena elucet, qua ratione scilicet unum ex altero procedit, & omnia à se invicem dependent, de quo Rasis in libro Divinitatis sic ait: Scias res naturæ subtili artificio simul colligatas esse, quod in qualibet re est res quælibet potentia, quamvis actu non videatur. Quæ cognatio ex arbore Philosophiæ sic deprehendi potest.

Natura aut Spiritus universalis mundi, tanquam primum creatum post Deum, primùm per influentiam Elementis vitam & virtutem suppeditat, deinde ex commixtione Elementorum semen omnium rerum crescentium exoritur, tunc ex semine Mineralia centro terræ proxima crescunt. Ex vaporibus subtilibus & mineralium exhalationibus surgunt vegetabilia. Vegetabilia autem nutriunt animalia. Animalia verò unà cum optimo vegetabilium nucleo cibant & vestiunt hominem & ipsi medicinam præbent. Adeò ut tota Natura in homine tanquam in centro concurrat & unum de altero participet, & Lapidis Philosophici materiam ubique reperiri non injuria fuerit conclusum.

Ex his omnibus de quibus hactenus nobis sermo fuit, hæ quatuor conclusiones sequentes notatu dignæ sunt. Scilicet, Quia Spiritus mundi, (vel Naturæ universalis) de quo hîc agitur, à Philosophis in longinquo consideratur, sed in proximo capitur & acquiritur: Remotissimè verò idem, & nobis incomprehensibiliter supra omnia elementa & cœli sphæras exaltatus, à nobis dissitus est. Quia inquam proximè partim in elementis quiescit & habitat, quatenus adhuc universalis, simplex, & magis minusve spiritualis est, partim verò in elementatis, particulariter & specificè, sensibiliter & corporaliter habitat. Ideoque propinquè & particulariter modo fixissimo & virtuosissimo iis in rebus crescentibus invenitur, quæ in centro elementorum sunt creatæ, quæ sola Mineralia sunt.

Quæ hîc sequuntur à Doctissimo quodam Gallo GUILIELMO TROGNIANO *Laconicè scripta, melioris intellectus causa hîc inserenda putavi.*

OMnia quæcunque sunt, à cœlo proveniunt, & cœli naturam participant. Nihil enim tam naturale est, quàm quod genitum genitoris sui participat naturam & substantiam. Cùm autem universalis genitor omnium inferiorum cœlum sit, necessarium est, quod inferiora omni cœli naturam & substantiam participent. Et sic cœlum est in omnibus rebus occultatum inferiùs, quod extra omnes res manifestatum est exteriùs. Et sicut corpore suo patens est in superficie mundi latissimè: Sic spiritu suo contractum in centro mundi arctissimè. Summum igitur omnium rerum corpore suo cœlum est in alto propositum & rursum profundissimum omnium rerum est cœlum in imo spirituoso absconditum. Et sicut corpore suo claudit & tegit omnia: sic spiritu suo transit & implet omnia. Ubique enim cœlum est visibiliter in forma sua, & rursum cœlum est in omnibus rebus virtute sua. Et ut cœlo per omnia nihil est manifestius, sic rursum in omnibus cœlo nihil est occultius.

Tu autem qui cœlum extra omnia semper vides; cœlum in omnibus absconditum intelligas. Et hoc absconditum cœlum fac ut pateat; tunc nulla virtus manifesti cœli te unquam latebit. Hoc cœlum seu Lapis Philosophorum in omnibus rebus est & per omnes res totius mundi transit, Et est spiritus quidam vivificus, substantivus, essentialis, omnibus creatis mundi hujus vitam, substantiam, essentiam largiens, quoniam ex ipso in ipso & per ipsum sunt, vivunt, vegetantur, crescunt, ac moventur omnia. Et virtute ejus plena sunt omnia, & nihil vacuum essentia & virtute ejus (nisi quod mortuum & in creaturarum viventium numero amplius non est.) Hic spiritus in cœlo liberrimè diffusus est motu & virtute sua: In terra autem & maximè in centro ejus arctissimè contractus. Ideò in creaturis in centro terræ provenientibus condensatur jam quasi, & incorporatur in substantiis ipsarum. In metallis perfectis totus clauditur & figitur. In imperfectis verò, nec non in mineralibus cæteris est gradu proximo, sed nondum fixus.

Philosophi ergo summis viribus hunc spiritum quærentes comprehendere, in latè diffuso mundi ambitu infinitum existentem hunc & spiritualem totum, nullatenus ipsi finiti & corporales toti, valuerunt comprehendere. Ergo in centro mundi cognoscentes ipsum arctissimè colligari, & jam incorporari terminarique. Ideo creaturas in centro mundi productas pro subjectis suis sumentes ex iis spiritum istum extrahere, & postea debito Subjecto suscipere totum laborarunt: Quoniam in metallis nimis sigillatus erat, proxima metallis sumpserunt mineralia, in quorum corporibus non tam arctè clausus adhuc esset, & ex his extraxerunt spiritum, & cum hoc extracto volatiliori alterum fixiorem vivificarunt in metallis clausum. Sic per proximam naturam proximæ naturæ succurrentes & ab inferiore gradu ad superiorem ascendentes, per minora mineralia ad majorum mineralium virtutes pervenerunt. Sic enim ordo naturæ postulat, ut per infima ad superiora ascendamus, & per minora consequamur, ne per majora minima despiciantur, minora autem per majora perficiantur.

Quoniam verò Mineralia quoad fixitatem inter se differunt, quorum quædam vel magis vel secundum minus fixa inveniuntur, neutra tamen naturæ hominis adeo grata & cognata sunt quàm vegetabilia & animalia, & insuper ventriculi nostri Archæus, nihil minerale nisi quod salis naturam habeat, digerere potest, & quod non digerit in nutrimentum non abit, sicque consequenter neque massæ corporeæ in qua vis residet naturalis; neque spiritibus vitalibus in quibus calidum innatum, neque spiritibus animalibus in quibus humidum radicale, subvenit.

Ideoque necessitas requirit, ut fixa sulphura mineralia quæ spiritus incorporati domicilium & corpus sunt, si in aqua vel vino instar Salis vel croci non dissolvuntur, in similem naturam convertantur, si pro

si pro sanitatis & fragilis vitæ nostræ constanti conservatione operationem efficacem præstare debent.

Hæc administratio non solùm per media universalia, naturam videlicet naturantem simplicium elementorum; sed etiam per Spiritus particulares naturam scilicet naturatā tam ipsorummet mineralium, quàm vegetabilium & animalium, mediante solutione & coagulatione feliciter fieri potest. Ubi tamen observandum. Si hoc per naturam mineralem solam fiat; nunquam sanitati hominis tantam conferre utilitatem, quam si vel per solam naturam vegetabilem & animalem, vel cum auxilio aut additione alterutrius factum fuisset. Unde Lullius Lapidem purè & absolutè mineralem pro veneno reputat, de quo scribit: Meliùs esse homini edere ova basilisci quàm aurum factum per ignem contra naturam. Per quem ignem intelligit omnes corrosivos spiritus mineralium. Hinc Paracelsi elixir auri ad longam vitam, quod per potentissima corrosiva fieri docet, multis suspectum & periculosum videtur.

Si verò ignis Naturæ qui sunt omnes vegetabiles spiritus aquarum ardentium; & virtutes rerum essentiales, igni contra naturam in consortium, vel quod multo melius & tutius est Soli adhiberentur, alia res foret. De uno enim extremo ad aliud non datur transitus, nisi per medium habile & conveniens. Tale medium inter mineralia & nostram humanam naturam sunt, res vegetabiles & animales, naturæ nostræ magis cognatæ & acceptæ, quæ hac de causa, prædicta mineralia (si secundùm artis leges cum ipsis uniantur & colligentur) multo jucundiora & gratiora efficere possunt. Aliàs natura ejusmodi saltus non facilè patietur & perferet. Si verò hoc per universalia media elementorum fit; quæ proxima natura mineralium sunt in regressu; utrumque enim elementum ignis & aquæ magnas alterationes efficiunt: tunc res quoque rectâ putatur viâ, dummodò vera methodus & processus conveniens observetur.

Pro secundo. Incorporatus iste mundi spiritus (cum per verbum Domini omnibus creaturis incorporatus sit) ex rebus vegetabilibus & animalibus naturæ humanæ ut dictum vicinioribus & gratioribus, facilius extrahi potest. Cùm verò istæ res volatilitati & combustibilitati adeò obnoxiæ & onustæ sint, ut minima ipsarum pars, fixam & in igne constantem substantiam habeat; nobis autem id quod fixum est curæ tantummodò sit, circa quod totius negotii cardo vertitur; summa necessitas requirit, ut vel earum partes volatiles figantur ne in igne avolent (quod opus esset longissimi temporis & tædiosissimi laboris) vel solummodò fixa ipsarum substantia licet paucissima eligatur & exuta omni forma specifica ad extremam simplicitatem & puritatem id in fixum & igneum Salem reducatur.

Quemadmodum autem Natura mineralis fixa, nobis inutilis est, nisi vegetetur & animetur: Ita quoque prædictæ substantiæ vegetabiles & animales earumque tam volatiliores quàm fixiores partes sunt nimis infimæ & insufficientes, ad mineralem fixitatem consequendam, nisi per ignem quendam mineralem vel ipso actu vel potentia quadam propinquiore fixum, fermententur & colligentur: Quod licet per auri naturam perfectissimè & excellentissimè perficiatur (aurum enim est terminus absolutæ & consummatæ metallicæ perfectionis) hoc tamen etiam per alia mineralia, in quibus aurum adhuc imperfectum & in potentia latet, in effectum deduci potest. De qua re suprà in Additionibus meis cap. 4. & 8. simile quiddam fuit indicatum, quod ex sequenti Elegia clariùs patebit:

Vita hominis brevis est fragili simillima abullæ
Quæ medica nobis arte tuenda venit.
Sed quæris quonam medio suffulta valebit?
Herbæ etiam quæ sunt, unde petamus opem.
A combustibili diverte oculosque animumque,
Quodque magis fixum est, hoc cape, præfer, ama;
Nam certũ est nequeant quod curtã extendere vitã,
Imbelli nimium gramina fulta gradu.
Certius ex gremio fodiens mineralia terræ
Auxiliatricem deproperabis opem?
Hic ubi cœlestes radicitus intima vires
Balsama concentrant inque metalla fluunt.
Si tamen herbarum te cepit gratia, vel si
Delectant dotes, quas Microcosmus habet.
Ex hoc, aut illis tantum cape fixa, relictis
His, quæ non ignem, ceu fugitiva, ferunt.
Nam non radici sunt sufficientia vitæ
Et citò dispereunt, quæ tribuere citò.
Quæ verò fuerint longè durantia, vitam
Prolongant, fixos ignis adepta gradus.
Omnia Vulcano sunt subjicienda magistro,
Qui depurando limpidiora facit.
Separat, & reparat, gelidæ qui mortis ad umbras
Præcipitat vitæ restituitque novæ.
Ætheris ut captant naturam imitamine quintam
Et coeant fixo pura elementa pede.
Quid, si cuncta etiam sint uni subdita lymphæ
Quæ vitam cunctis influit omnigenam?
Hinc nova lux oritur, virtusque renata coruscat,
Hinc vitæ poteris consuluisse brevi.

Hic spiritus fixus ex nobis hominibus, ex me, ex te, & ex unoquoque sive pauper sive dives, sive juvenis, sive senex sit plenissimè comparatur. Et non solùm ratione nobilissimi hujus subjecti nobilior & excellentior existimatur, quàm in cæteris omnibus supradictis rebus, in quibus specialis est: Verùm etiam quia in unoquoque homine omnes virtutes totius in latum diffusæ naturæ in rebus animalibus, vegetabilibus & mineralibus consideratæ concurrunt. Ideò hic totius mundi spiritus corporalis, ex Microcosmi vel partibus vel totali centro extractus non incongruè Universalis vocari potest.

Hujus Spiritus extractio, non tantùm præcisè homogeneam hominis substantiam spectat, quatenus illa partibus suis essentialibus fabricam corporis humani constituentibus constat, (In qua fabrica partim sanguis, qui tanquam vitæ thesaurus universaliter totum corpus perfluit, & omnia membra per nutritionem & vitæ corroborationem conservat, partim illud, quod in centro, renibus & vasis spermaticis scilicet è longinquo & ex circumferentia totius corporis in angustiam compellitur, pro universali habendum, reliqua membra verò omnia & singula pro particulari censenda.) Verum etiam id quod ex alimentis post separationem nutrimenti reliquum est, & tanquam heterogeneum vi expulsiva excernitur, & non nisi respectivè Microcosmici nomine donatur. Hujus inquam non minor ratio est habenda, quantumvis obscœnum aut sordidum ab Idiotis & cavillatoribus vel delicatulis habeatur, & rejiciatur.

Hujus investigationis ratio hæc est. Quicquid homini cibi loco inservit, sive animale, sive vegetabile sit, hoc in occulto minerale quiddam secum vehit, quod cum fixæ sit conditionis, plus vel minus, manifestum ejus pro volatili censeri potest,

potest. Quanto fixior autem res quædam mineralis in suo genere est, nec tamen sibi formam habet, tanto indigestibilior est ventriculo, & quanto volatilior tanto digestibilior. Rursus quanto fixior, tanto convenientior sanitati, & quanto volatilior tanto venenosior. Cujus rei experientia in venenis mineralibus patet, quæ tanquam res volatiles in digestionem abeunt & mortem accelerant.

Cum itaque res ita se habeat, ut Ventriculi nostri Archæus ab alimentis, volatilia tantum astra pro nutrimento separet, fixa verò aut prorsus non tangat, aut quoad ejus fieri potest minùs participet (quia adhuc multis tùm combustibilibus tùm evaporalibus superfluitatibus scatent) & ob hanc causam talia fixa astra cum suis corticibus & prædictis superfluitatibus tanquam inutilia & excrementitia rejiciat & expellat: Ideò hinc sequitur in talibus astris fixissimum rerum naturalium quiddam, de quo in hoc discursu agitur absconsum esse: & hoc quidem κατ' ἐξοχὴν, quia optimas & excellentissimas res pro cibo & potu nostro eligimus.

Altera prædictæ investigationis ratio est. Quia per hominis digestionem res creatæ & crescentes, suam formam specificam in nutrimentum cedentem deponunt, & hac ratione remanens corpus ad revertendum in suam simplicitatem disponitur. Quantò enim magis res hoc modo exuitur & à sua naturali forma denudatur, tantò simplicior illa fit & ad suam originem primam, id est naturam universalem tendit: Posito autem casu formam specificam totaliter non deponi, nihilominus tamen tanta & tam cita ejus fit alteratio & corruptio in visceribus corporis humani, quantam totus mundus efficere nequit. Si quid verò tenacius adhuc hæserit, illud facilè per calcinationem adimi & aliter meliorari potest, ut inde novum corpus in dignitate & gloria surgat. In hujus rei gratiam sal commune considera, (quod tamen in suo genere ex numero mineralium locum obtinet, quorum omnium mater Philosophica Luna est) qua ratione videlicet illud in paucis horis per calorem hominis naturalem frangitur, mutatur, & quasi de novo generatur, cujus effectus longè præstantiores se exhibent, quàm antea erant. Undè etiam grano frumenti optimè comparatur quod in ventrem terræ hujus Macrocosmi conjectum in illo putrescit, & cum decuplo fructu rursus in conspectum venit.

Ex utraque causa ista allegata patet, fixum Astrum ex comestibilibus post putrefactionem illorum in intestinis microcosmi, arte extractum, impropriè microcosmo tribui. Ille enim adhoc de sua substantia nihil materiale confert, nisi quod Archæus suus purum ab impuro in alimentis separat, illud pro suo labore & opera ad suam necessitatem & nutritionem sui usurpando & retinendo, hoc verò, quod ipsi nimis impurum, & separatu nimis difficile est, alii relinquendo, qui illud meliùs tractare novit Homo itaque hac in parte nil aliud est, quam ignis, vas & fornax putrefactionis per quam optima & nobilissima substantia animalium & crescentium rerum citissimè resolvitur & corrumpitur, qua occasione artifex à multo labore & sumptu excusatur. De qua Haymo in epistola sua, quam in commodum filiorum doctrinæ huic libro inserui, plus satis indicii fecit. Quicquid autem in substantialibus Microcosmi aut rebus excrementitiis ejus moliaris neutrum tamen ad veram & perfectam fixitatem, sine auri, aut alterius cujusdam ignis mineralis additione perduci, nec magis quàm lapis vegetabilis perfici potest. Exemplum de substantia hominis ex sanguine vel simili, benevolus lector ex Riplæi Angli Medulla Philosophiæ, ferè in fine tractatus de Lapide Animali petere potest. Quod verò ad res excrementitias, videlicet aquam orientalem & terram occidentalem attinet, Ripleus in fine Libri Portarum de iis sequentia verba ingeniosa nobis reliquit, Memento hominem esse nobilissimam creaturam in compositione terrena, quam Deus unquam creavit. In quo est quatuor elementorum proportionatorum per naturam neutralis Mercurialitas, quæ omninò nihil constat. Producitur arte ex sua minera. Nam nostra metalla nihil aliud sunt, quam nostræ duæ mineræ Solis & Lunæ.

Splendor Solis & Lunæ lucidæ in has duas mineras certè secreto modo descendit, quamvis splendor iste sit absconsus tuo visui arte tamen efficere potes, ut appareat manifestè. Hunc lapidem absconsum, hanc unam rem purifica, lava in suo liquore donec albescat. Tunc fermenta sapienter & sic habes summam totius operis.

Jam quarta Conclusio nostri discursus generalis sequitur: in his verbis. Quàm propè spiritus mundi incorporatus, modo particulari in mineralibus terræ invenitur; Tam propè in elementis adhuc Universalis reperitur. Et quamvis tribus superioribus elementis inspiratus sit, & secundùm cujuslibet naturam & proprietatem particularem, operationes singulares præstet & qualitates inducat, ut in & cum igne, potestatem igneam exserat, in aëre virtutem aëream, & in aqua proprietatem aquosam exerceat, nihilominus tamen tria hæc elementa, per suam influentiam & irrigationem in quarto elemento videlicet in ventre terræ tanquam in centro conveniunt; adeò ut terra non solum suis propriis terrenis naturalibus virtutibus sit dotata, verùm etiam igneis, aëreis & aquosis influentiis & qualitatibus sit repleta & imprægnata, unde etiam matrix & receptaculum omnium elementorum vocatur in qua rerum abditarum vires omnes actu occultantur, quæ potentiâ in formas specificas erumpere possunt.

Cum ergo terra cæterorum elementorum fundamentum, quin imò subjectum, cista conservatoria & receptaculum influentiarum ipsorum sit, per quas fœcundatur, & ad concipiendum semen & virtutem operantem omnium mineralium vegetabilium & animalium sit apta, undè etiam omnium eorum mater parturiens est, ideò sequitur, in illa, profundissima & præcipua hujus artis secreta abscondita esse, eaque per aquam, aërem & ignem ex illa præstari & produci posse. Cum etiam terra à Philosophis modo consideretur, vel in centro vel in superficie, quarum hæc omnium oculis est exposita, illa verò solis Philosophis nota, & ex terræ superficialis visceribus interioribus & profundioribus extrahitur, consultum duxi de utraque terra hoc in loco aliquid proferre.

DE TERRA CENTRALI.

De Terra centrali tot extant diversa judicia & opiniones quot de auro vivo reperiuntur. Sed omissa maxima illarum parte, quidam Philosophi per hanc, Sal Centrale intelligunt, quod in modum lixivii ex superficiali ista terra extrahitur. Item quando elementata terrea, iterum in terram fuerunt reducta, & tunc in modum lixivii etiam extracta (post factam reductionem sive

sive per violentam ignis calcinationem, sive per lentam resolutionem & putrefactionem in ventre terræ) de qua re in additionibus primorum quatuor capitum satis clarè dictum. Verum quidem est, eum qui hoc sal centrale, volatile facere potest, puram quidem terram centralem spiritualem habere, quæ si aurum in illam seminatur millecuplum fructum affert: Hæc tamen non est vera Philosophorum sententia. Siquidem terra virginea, ex terra, & non ex aqua desumi debet: Sal autem qualecunque illud sit, quamvis ex fructibus terræ, & quidem ex ipsa terra educeretur, est fructus elementi aquæ, non terræ, Mercuriale est, non sulphureum, Lunare est, non Solare, (quamvis talis Luna Philosophica auri naturam potenter augere possit propter intrinsecum suum, quod intrinsecum vel occultum, nihil aliud est quàm merus & purus Sol.) Veruntamen Philosophi terram tantùm & naturam ejus respexerunt & ex illa, mediante menstruo Universali, sulphur extraxerunt, quod fixum Leonis sanguinem vocarunt; Hæc est vera intima absconsio elementi terræ, imò elementum ipsum secundum versiculum meum.

Non hæc terra, tibi quæ cernitur, est Elementum
Sed terræ in centro condita terra jacet.
Hanc tu virgineam terram sume immaculatam,
Tanquam unam Physici materiam Lapidis.

De hac re non solùm Christophorus Hornius Misnicus elegantissimè scripsit cùm inquit.

En Rorem *cœli pingui cum Sulphure terræ*
Ecce Aquilam Jovis & Solis validum ecce Leonem.

Item. Aspice aureolum hunc laticem vitæ (non vitis) planè cœlestem, qui cum Tartaro suo Solari (haud vulgari) facillimè unitur. Aspice hanc lympham Mercurialem cristallinam, quæ cum isto suo Sulphure Solari facili negotio copulatur, & successu temporis tandem in carbunculum rubicundissimum transformatur. Ecce aquam pluviam planè aëream, æthercam, purissimam, quæ facilè cum terra sua tenuissima unitur & denique in ignem omnium subtilissimum & perfectissimum transit.

Verùm etiam Arnoldus de Villa Nova, totum opus in forma brevis Testamenti sub Gallico Idiomate in Latinum translatum descriptum reliquit, quantum quidem res permisit. Hoc modo.

Lapis generatus ortusque de terra per elevationem perficitur. Aquæ potione satiatus infra duodecim horas, ad minimum inflatur, & circumquaque visibiliter intumescit. Postmodum in balneo positus, vel in aëroso hypocausto, moderatè calido & sicco, ac purificatus ab extraneo vapore, soliditatem suarum partium acquirit, extenuatusque superflua humiditate fit idoneus ad contritionem, quo ex purioribus illis partibus exprimitur lac virgineum, quod mox inde positum in ovum Philosophicum, proprio & continuato calore foveatur, ut pro pullorum exclusione. Varietate colorum suorum nudatus gaudet cum suo compare, colore tinctus instar nivis. Inde pòst absque periculo resistit ignis violentiæ, tantisper donec pavonis coloribus ornatus de monumento egrediatur cum regali summaque potentia.

De hoc negotio rhytmi Germanici duplicis sortis, sed unius sensus, quoque agunt, quos quia alternatim se explicant, ego conjunctim sub finem inserui.

Quidam Philosophi à partibus illorum steterunt qui præcedentes opiniones secuti sunt, & ad productionem Solis centralis virginei, utramque rem, videlicet sal & terram, conjunxerunt, nec solum terram illam elementarem & superficialem unà cum suo sale abscondito adhibuerunt, sed etiam cum rebus particularibus rerum elementatarum practicam instituerunt, de quo Hornius sic scribit: Salibus multum occultæ formæ solaris inest; Omnium autem maximè in terra. Tu rem sic accipe

Haud vim vivificam rerum in se continet illam,
Sal solum, ast proprio cum Sale Terra *suo.*

Terram inquam calcinatam elementarem sumserunt, item cineres rerum elementatarum (in quibus Sal & Terra, adhuc conjuncta sunt) & per ignem mineralem simplicem reverberarunt, leviora & spongiosiora reddiderunt, donec planè rubificarentur, quo facto fixum ignis & terræ astrum in forma salis rubri, extraxerunt, quod sal sulphureum vel sulphureum vel sulphur salsum vocarunt.

Hic notandum. Illud quod per hanc reverberationem rubificatur, summam ignis impressionem acquirere, & hac de causa non solùm ignem ingenitum (quod idem duo præcedentes & ultimi duo sequentes modi præstare possunt) verum etiam id, quod per artificiosam reverberationem introduxit, impressit, conjunxit & incorporavit, extrahi. Maximum artificium in eo situm est, ut Mineralis flammæ ignis veram habeas notitiam, & reverberandi modum instituere & cum conveniente menstruo extrahere possis, cui operationi Luna Philosophica primi modi centralis, optimas manus auxiliares tendit.

Tandem quidam Philosophi etiam per Terram virgineam, sulphur in salibus intellexerunt, adeò ut salia (maximè verò metallica aut mineralia omni suo Sulphure & Mercurio exuta) tam diu in digestione ignis tenuerint, donec intrinsecum ipsorum foras versum & sal in solutione vel extractione instar ignis ruber factus fuit. Huic sali encomium illud tribuerunt. Salia metallorum conficiunt Lapidem Philosophorum. Item visita interiora terræ &c. quæ verba vitriolo tribuenda censebant, quia post summam suam purificationem (per cohobationem cum aqua roris majalis factam) deposita viriditate sua, primùm in albedinem Adamantinam, deinde in rubini colorem transit in omne ævum immutabilem, nec in viriditatem suam unquam reducibilem: Hæc enim matura facta, in summam rubedinem se convertit, ex qua oleum instar mellis dulce & instar sanguinis rubrum paratur, secundum processus descriptionem sæpiùs publicatam. De quo hæc dixisse sufficiat.

Postquam centralis terra hactenus satis explicata fuit, ordo nunc postulat, ut etiam de superficiali aliquid dicamus. Quæ vulgaris terra est, omnium hominum oculis exposita, à Philosophis in limosam & lapideam distincta. In illa nitrum, in hac verò sal petræ crescit.

Sub limo terræ primùm in genere intelligitur bona terra fertilis cum aqua pluviali ab arena & radicibus optimè depurata & denuò benè siccata, cujuscunque coloris illa sit (rubri tamen coloris terra versus orientem effossa & prædicto modo depurata optima censetur.) Hæc terra si ad tempus quoddam sub cœlo relinquas, à cœlestibus virtutibus gravida fiet, & res crescentes producet, vermiculos animalcula, & metallos igniculos splendentes. In specie autem & in singulari quodam sensu omnis generis ochræ & boli, omnes argillæ & luta, omnes terræ & colores minerales in fodinis & extra illas, hic comprehenduntur. Verùm quidem est quod terræ montanæ, cœnum, lutum, à simplici sua natura aliquantum discesserunt, sed tamen

mox non solum in integrum restitui, verum etiam si cum terra occidentali microcosmi misceantur & in ventre Macrocosmi illæ terræ ad certum tempus defodiantur & detineantur, meliorari & nobilitari possunt.

Prima hujus Libri Tabula typica nobis argillæ rubeæ tantùm indicium facit, quæ passim quidem est obvia, optima tamen invenitur circa metallorum, & præsertim aurifodinas. A quibusdam rubedinis ratione, terra Adamica & materia prima dicitur, utpote cui divinitùs in prima creatione spiritus aliquis generativus est inditus. Hanc primam esse materiam creationis nostræ dicunt, & veram restitutionis nostræ medicinam. Sed experientia compertum habemus, flavi coloris lutum, item aliam terram vulgarem mundatam non minùs spiritum & sal volatile in destillatione, & tandem sal fixum suppeditasse, sive cruda terra, sive in orbiculos formata, aut in lixivii forma fuerit destillata, de quo supra in Capitis secundi additione mentio facta fuit. Nonnulli terram ex ovili sumunt, & lixivium inde parant, quod ad oleitatem coquunt, de qua oleaginosa substantia phlegmata & spiritus rubros destillant.

Quæ operatio quamvis convenientiam quandam habeat cum illo ventre arietis quem Sendivogius indigitat, quia tamen spiritus illi rubri sunt, ut in destillatione nitri vulgaris fieri solet, spiritus autem terræ simplicis obscuro-grisei destillent, & idcircò naturæ universali proximiores sint, judicium de hac re terræ supersedebo & quem modum artifex eligere debeat arbitrio suo relinquam.

In tabula quarta hoc observandum est, quoidam ante salis fixi extractionem, caput mortuum terræ destillatæ per quinque dies & noctes aut diutiùs in flamma ignis ad multam salsedinem calcinasse, & tum cum phlegmate proprio, aut cum aqua pluviali destillata sal extraxisse, filtrasse & evaporasse.

Utroque sale, volatile scilicet armoniaco, cum fixo alcali, in spiritibus mediæ substantiæ (qui salis nitri loco sunt) dissoluto, & composito perfectò parato, principia terrena pro intento hujus operis de quo in hisce tabulis agitur, rectè & benè præparata & colligata præsto quidem sunt, sed postea mediante aqua aëris, per cœlestes & igneas influentias animanda.

Sed tamen hic sciendum est, Philosophis de duplici Mercurio sermonem esse, quorum uterque per se, singulare & proprium opus Philosophicum efficere potest, quorum unus simplex, alter verò duplicatus dicitur. De duplici, cujus principia terrena & cœlestia sunt, hæ tabulæ & Polonicus author Sendivogius tractant, & meæ Additiones ad cap. 7. Quo in loco de simplici Mercurio in via sicca, nempè cristallis dulcibus salis communis, Elementari simplicitati aut naturæ universali proximè cognatis tractavi. Ideoque de Mercurio simplici in via humida qui ex principiis terrenis tantùm constat, pauca dicam, cœlestem enim irradiationem nunc attingere animus non est.]

Practica ejus hæc est. Ut accipiatur decuplum pondus aquæ spirituosæ utcunque rectificatæ, pro una parte amborum benè mundatorum & clarificatorum salium fixi & volatilis, & collocentur omnia in vitro, cujus capacitas quintuplo aut sextuplo major sit quàm spatium à contento occupatum. Purificentur tam diu donec materia in vitro tota denigretur. Tunc destilla cum diligentia & transibit oleum in vas recipiens ante aquam, quod benè custodi, quia est valde volatile. Continua distillationem & distillabitur phlegma, quod remove, & picem atram quæ retrò manet, fortiter destilla, & oleum quoque supradicto oleo simile prodibit. Hoc posterius oleum rectifica, tunc utrumque oleum superius & inferius viri & mulieris semen conjunge. Et sic simplicem Mercurium Philosophorum, ex inferiori sphæra vel globo mundi sumptum, præparasti, quem aut solum per se athanori committes & coagulabis, aut cum duodecima parte auri ad perfectionem adduces, & sic auri substantia in illo mortificatur & de novo regenerabitur.

Mercurius Philosophorum simplex quoque ex natura cœlesti tantum acquiritur (de terrenis substantiis quarum corpus hic in occulto possidet, nunc nullis, quia illarum pro hac præparatione nunc nulla est necessitas) Colligatur igitur Ros majalis cœlo sereno ante solis ortum, & per filtrum aliquoties destilletur. De quo imple phialam ad duos transversos digitos usque, & sigillatam in libero aëre ad Solis calorem per mensem suspende. Et lucente Sole cum speculo ad id præparato phialam irradia, ut Ros iste cum essentiali virtute solari ita impraegnetur, ut aureum induat colorem. Tunc enim ad distillandum aptus & maturus est. Destillatio in B. M. fiat. Auferatur tertia pars, reliquum separatim capiatur, & abstrahatur super liquore per septenam cohobationem seu reaffusionem. Tandem terra ponderatur, & lento calori imponitur, & cum hac aqua irroratur & exsiccatur. Hoc toties reiteratur donec terra triplum sui ponderis imbiberit, vel triplo ponderosior facta fuerit, quam antea erat. Quo facto terra cum igne forti per retortam destillatur, tunc simplex cœlestis Mercurius in vas transit, qui est purum putumq; aurum vivum, quod omnis generis morbos fugat & hominis vires renovat. Coagulatio ejus fit in sale Saturni quod cum auro fuit fermentatum, & post plenariam fixationem primum super aurum, & deinde super alia metalla projicitur. Præter hoc, etiam ex aqua tonitruali, à fulgure cœlesti per cœlestis ignis scintillas impraegnata, summum quoddam opus Philosophicum procedere Author quidam anonymus in tabula Paradisi docet, ubi præter putrefactionem nihil omissum, quam tamen summo studio retinuit, quæ tabula à me compendiosè & diligenter concinnata in fine sequetur.

Non est dubium, plures similes practicas in via sicca & humida pro Mercurii Philosophici simplicis præparatione reperiri, tam ex solis cœlestibus quàm ex solis terrenis, tam universaliter quàm particulariter instituendas; (*Nam nihil terrenum invenitur, quod non cœleste aliquid in occulto secum vehat: Et è contra nihil cœleste quoque reperitur, quod non aliquid terrenum in se reconditum habeat. Eadem ratione nihil est actu ipso universale, quod non omnia particularia in potentia secum vehat. Et rursus nullum est particulare quod in occulto Naturam universalem non testetur.*) Verum & brevitatis & minoris confusionis ergo, similes supradictis præparationes datâ operâ transeo, & in alium librum quem de Thelesmo Hermetis scribere cœpi differo, in quem ferè omnes similes res mihi notas absque defectu singulari recondam & piis doctrinæ filiis liberaliter communicabo.

Nunc de terra limosa ad Lapideam progredior ut de illa discriminatim aliquid in medium proferam. Hanc terram vulgariter lapidis nomine insignimus. Quamvis autem nobis videatur, ac si magnum discrimen

discrimen inter terram & lapides habendum esset, attamen lapides in sua origine considerati nihil aliud sunt quàm aqua terrena, aut cœnosa terra, quæ cum tempore, supervenienteе virtute alicujus frigidi aut calidi spiritus salini sulphurei, in formam compactam induratur, & in suo descensu iterum consumitur, & per spiritus sui salini balsami videlicet sui privationem in pristinam cœnosam materiam abit. Ex qua denuò per incorporationem novi seu recentis spiritus Salini, novus lapis [sive id natura vel arte fiat] producitur, & sic ex fine principium resultat.

Fateor quidem lapides illos qui perspicuitatem præ se ferunt aliud nihil esse quàm aquam congelatam; si quis verò animo perpendit, nullam aquam esse in manifesto, quæ non in occulto terram sibi conjunctam habeat, & vice versa, tunc manifestum fiet, materiam ex qua lapides crescunt, idem illud terreum esse, quod ab aqua se separat, & in ventre terræ, cum alia terra conveniente & qualicunque sibi obviam facta se conjungit, in quam se incorporare possit. Eodem planè modo, quo extra terram in aquis fluvialibus Mucilago seu terrestreitas quædam lapidibus adhærescit, aut ut rei fundamentum meliùs declarem, sicuti Sabulum & lapides in aqua & terra in tellure vi magnetica illud quod in aqua terrenum est, ad se attrahunt, & ex appositione illa crescunt & augentur. Cum ergò natura terrena hic uti dictum fuit, secundùm majus minusque semper prædominetur, æquum est ut à terra denominetur, & terræ lapideæ nomen sortiatur.

Porrò adhuc aliud discrimen hîc observandum. Nam quicunque lapides pellucidi sunt, illi aqueæ naturæ sunt, & sicuti dictum, ex subtili terreo aquæ progenerati. Qui verò opacitatem præ se ferunt, illi terrenæ naturæ sunt, & materialiter & immediatè à terra oriuntur, non tamen absque subtili humido, quod in occulto possident, cujus nimirùm interventu parum quid ipso actu terreum dissolvitur, & cum alio impuriore per admixtionem incorporatur & induratur.

Illi qui ex elemento aquæ sunt, per spiritum salinum frigidi sulphuris: Hi verò terreni, per calidum siccum sulphuris spiritum operatione interni Æthnici ignis mineralis sunt coagulati: Eodem modo quo per ignem nostrum culinarem ex terra limosa vel argilla later aut urceus lapideus coquitur. Terreni insuper fixioris sunt substantiæ quàm cæteri, difficilioris liquefactionis sunt cæteris, cujus rei lapides calci præparandæ utiles, creta rubra & lapis hæmatites fidem faciunt, qui omnes durioris: silices verò facilioris sunt fusionis.

Una adhuc terra nobis superest, quæ ratione generalis principii sui pro ubiquitistica habenda, sed respectu formæ suæ specificæ ad locos particulares determinata est, & in uno loco melior & nobilior invenitur quam in alio. Ex quibus illa præstantior omnibusque aliis præferenda est, quæ metallicam indolem habet, & ipso actu terra mineralis est, undè minera magnesiæ, id est minera bismuthi à quibusdam pro optima habetur; sed penes experientiam erit judicium. De hac terra capiantur novem libræ priusquam experta fuerit ignem. Inde in retortam, & applica magnum recipientem, distilla per 12. horas secundum gradus ignis & habebis aquam albam & dulcem, quam rectifica tribus vicibus & fiet dulcior & clarior. De qua accipe libram unam, impone in vitrum cujus tertia pars maneat vacua, quod cum cera & vesica benè obturatum colloca in loco securo, & aquam in plenilunio augeri, ut vitrum ad summum usque impleatur, inde crescente verò luna, decrescere videbis. In novilunio ultra illam partem qua aucta erat, una parte insuper diminuetur & ponderosa fiet, primum tamen suum pondus retinebit. Hæc aqua auro animam suam extrahit spatio duorum dierum, si ter aquam abstrahis & rursus affundis, anima instar olei in fundo residebit & argentum in aurum transmutabit, sed non plus argenti transmutabit, quam auri quantitas erat, ex qua anima fuit extracta. Ex omnibus metallis animam extrahit potissimum ex Sole & Marte.

Item si accipis herbam siccatam vel plantam integram ita arefactam ut manu conteri possit, & ejus radicem solam in hanc aquam trium aut quatuor horarum spatio immergis, tunc planta illa virescit, ac si modò ex terra evulsa esset, flores quoque suos si quos habuit antè, rursus recuperabit.

Item. Hanc aquam inde in vitrum, cui adjunge aquam alicujus herbæ destillatam & tres drachmas proprii sui salis, imple vitrum usque ad summum, & in tutum locum colloca, & intra duos vel tres dies plantam crescere videbis similem illi herbæ ex qua sal & aqua desumpta erat. Quamprimum vitrum commovetur, forma plantæ perit, sin verò in quieto loco collocatur, ad pristinam formam redit.

Recipe materiam quæ in retorta remansit, & cum aqua extrahe ejus salem, coagula & conjunge cum sua propria aqua, & per retortam destilla, & habebis aquam aurum radicaliter dissolventem, in qua aurum liquescit, sicuti glacies in aqua calida, nec tingitur amplius aqua de auro, sed albedinem suam semper retinet, & aurum secum per alembicum in distillatione vehit. Et verum aurum potabile fit ad Epilepsiam, Hydropem, Apoplexiam, Paralysin.

Crudæ materiæ priusquam destillatur, attractio animarum in metallis, vitriolo, Antimonio & succino attribuitur, quamvis tres spitamas super aliqua mensa à tali materia distet, propterea quòd ob fortem suam naturam attractivam Magnesia dicantur, quodque ad venas minerarum indagandas faciat, quæ omnia hîc tanquam parerga in medio relinquo. De lutis quoque intra auri vel Martis mineras sive suspensas sive planas repertis, mihi relatum fuit, quod si destillentur & in aqua illa destillata Ducatus in igne candefactus extinguatur, illum extùs & intùs albescere, servatâ monetâ suâ, animam solis autem per aquam instar olei supernatantem ab illo separari. Plura hujus generis exempla recensentur quale est illud de gleba terræ rore cœli imbuta. Si aqua indè destillata ter super gleba illa cohobando destillatur. Sed studio hæc prætereo & me rursus ad lapides compactos converto Ex quibus omnibus tàm pretiosis quam vilibus relictis, brevitatis causa tantùm de Silice sermonem instituam. Is enim naturæ Universali proximus est, cujus rei causa Philosophi illum sibi commendatum habuerunt, licet multi chymici frustraneos in illo susceperint labores, quia veram methodum quam sequi debeant, ignorabant, Philosophi autem tàm in universalibus quàm in particularibus operibus illum adhibuerunt & in duplici sensu usurparunt, videlicet primæ & secundę generationis.

Per primam generationem intelligitur, quatenus Silex per se à natura ex montibus vel aquis, solidus, pulcher & transparens artifici in manus traditur, undè selecti calculi lucidi ex aquis fluvialibus

pro optimis habentur (in arena enim quantumvis pulchra sit, ignis internus non est tanti vigoris & virtutis, quàm in prædictis calculis.

Et quamvis mucilago illa in aquis fluvialibus, lapidibus adhærens, prima lapidum materia & incrementum ipsorum sit (ex silice enim crudo per violentiam ignis nihil obtineri potest) & cum spiritu salis communis vel simili vehiculo in aquam redacta, verum & naturale dissolvens sit omnium lapidum & metallorum. (De qua re Beguinus sic scribit: Ex omnibus metallis spiritus fragrans elici potest, mediante aqua viscosa minerali, quæ solius vulcani beneficio absque ullius rei extraneæ additione brevissimo temporis spatio educitur, quæ recipit omnes qualitates metalli, cui per industriam sagacis artificis immiscetur, eique odorem, colorem & saporem confert cum conservatione facultatis vegetantis, cum quo metallo soluto spiritus iste fumosus aquosus & igneus in nobilissimum corpus mutatur, & non ampliùs ab igne fugit, sed ut oleum fixum currit & prout mutatur mutat &c.) Nihilominus tamen veteribus Philosophis reductio & resolutio adulti & compacti silicis in materiam primam aut salis essentiam, magis curæ fuit, quàm quod talem materiam adhibuerint ex qua lapis oriundus esset, ideoque in igne ardente illum calcinarunt, & unà cum socio suo [qui sal tartari est] in vitrum aut Chrystallum liquefecerunt. Hoc Chrystallum in oleum seu liquorem redactum, omnium morborum Tartareorum est medicina & verus ludus seu saxifragus Paracelsi. Hoc Chrystallum sub nomine Cambolech absconderunt, item rem fusam, & lapidem album vocarunt, quem nescio quis Grajus digito monstravit.

Hunc Lapidem tàm universaliter quàm particulariter mira præstare scripserunt, dicentes, si aqua vermitionis [quæ est quædam aqua fortis in quam sulphur commune aut cinnabrium artificiale ingreditur] ter aut quater ab illo abstrahatur, & qualibet vice cum re fusa acuatur, tunc illum vim habere corpora perfecta dissolvendi, & mediante hac solutione, Mercurium in infinitum coagulandi & figendi. Hæc aqua acuta, simpliciter fixatum Cinnabrium aut Mercurium in se solo præcipitatum adeò fixum reddit per quartam aut quintam abstractionem, ut si aliqua sui pars in aqua sua abstracta dissolvatur, & ad duas Lunæ finæ partes quæ etiam prius in aqua Cambolech soluta fuerit affundatur, tunc illud argentum in veram Lunam fixam imò fixissimam convertit. Item Chrystallum illud Silicis, per quinque horas cum metallo Veneris in continuo fluxu conjunctum, sulphur ejus extrahit & rubedinem induit, metallum verò albogriseum fit. Cui autem usui sint squamæ istæ rubræ, rhytmis Germanicis, Anno Domini 1532. secundâ post Martini festum in Comitatus Mansfeldensis Arce summa Heldrungensi scriptis, quoque patet. Ubi sub allegoria à Paride, Venere & Junone desumpta idem quod modo supra dictum fuit dicitur, cum hac appendice.

> Sic mox falco noster constringitur
> Qui in columbæ calce reperitur,
> Nam ibi infinitus invenitur
> Nec pecunia pro illo persolvitur.
>
> Item.
>
> Accipe Sulphur ex Veneris squama
> Et tua replebitur crumena.

Rhythmi autem illi Germanici in Idiomate suo sic sonant.

> Zu Heldrungen auff dem hohen Hauß
> Find man im schwartzen Winterhauß
> Unsern Stein / gar heimlich in Paris gestalt
> Das uns weist Venus manigfalt
> Auch Juno sicht nackent thut erzeigen
> Deßhalben Pallas sich findet zu wegen.
> Spricht ein Meister heimlich von hoher art
> Wann Paris verwandelt mit seim gsellen zart
> So wird uns Venus ihren Schwefel stewren
> Daß sie mit Juno allesampt im fewer bleiben
> So wird gemeistert bald unser falck
> Den man findet im tauben kalck
> Dann da find man sein ohne zahl
> Kein Geld darff man drum geben überall.
> Merck drauff Edler Herr gar eben /
> So bringt euch die Kunst ein seligs leben.
>
> Item Rhytmus antiquus;
>
> Nim den Sulphur auß der Venus schlack
> Damit füllestu dein beuthel und sack

Cum & ex hoc Chrystallo silicis Philosophi aquam menstrualem præparaverunt sequenti modo. Recipe Lapidis acetosi mineralis calcinati (id est vitrioli) partes duas vel tres, & partem unam de lapide albo seu re fusa. Destilla aquam cum spiritibus optimè, postea rectifica in balneo à phlegmate, & remanebit aqua crocei coloris, quam adhuc ter destilla de re illa fusa, & erit aqua solvens omnia corpora sine corrosione. Operare cum ea juxta intelligentiam, & corpora prius transmutantur in humidum unctuosum, postea in Mercurium, ultimò in aquam, de hoc Philosophi in occulto fecerunt mentionem.

Alio modo. Coque lapidem tuum candidum in uno caldari per 4. vel 5. dies cum aqua roris in Martio accepti, vel simili, semper affundendo novam, quousque humidum radicale lapidis separetur à suo composito, cujus signum est si in fine sentias ipsum in gustu sicut sal. Reitera donec ita fiat. Post extrahe ipsum cum aquis acutis quantum potes & coagula; Coagulatum solve cum aceto destillato, vel cum aqua simplici, postea destilla per Balneum, & quod manet pone in locum frigidum & fient inde Chrystalli, quos subitò potes solvere vel per se, vel admixta octava sui parte de Mercurio crudo in fimo in aquam clarissimam, solventem aurum & argentum. Quæ dissoluta iterum pone ad lapillandum & produc Chrystallos, quas iterum solve, donec fiat inde oleum incombustibile tingens.

Hic nunc quantum ad lapidem silicis primæ generationis attinet subsisto, & quamvis plura de hac doctrina dicere possem ea tamen in Telesmum Hermetis differo, si Deus sanitatem vitam & sumptus contulerit.

Quantum ad silicem regeneratum attinet, nihil aliud per illum intelligitur, quàm cortices & putamina ovorum, quæ Philosophi corpus album & clarum de duobus monticulis celandi causâ vocaverunt. Nam quia gallinæ, nisi etiam arena & lapillis vescantur, ova testis carentia ponunt, hinc sine omni dubio sequitur, cortices ovorum ex istis lapillis in ventriculo concoctis ortum habere. Quamvis autem ex istis ovorum corticibus per se nullum insigne opus Philosophicum materialiter perveniat, nihilominùs tamen operibus Philosophicis pro illorum præparatione & effectu magno adjumento & utilitati sunt. Ex illis enim igneæ qualitatis calx paratur cum qua si aqua albuminis ovorum bene acuitur, tunc aqua ista, virtutem nanciscitur Mercurium per aquam gradationis præcipitatum & rubificatum

catum, tàm ad usum medicum quàm chymicum dulcificandi.

Hæc aqua acuta (quibusdam corrosivum dulce vocata) virtutem habet Chrystallum silicis postquam quatriduò coctus fuit, solvendi & extrahendi, ut Chrystalli inde crescant, ut ex proximè præcedente praxi videre licet. Hæc aqua omnes spiritus mediorum mineralium figit, pro particularium tincturarum præparatione. Quod si vero igneum istum vel etiam calcis communis calorem, in aëre consumi, & vicissim frigidi aëris qualitatem ingredi & incorporari sinas, tunc collapsa ista calx vim habet Mercurios corporum, inprimis autem Saturni Mercurium congelandi & constringendi.

Modus hic est. Cum hac calce imple capsulam cementariam ad mediam partem, convenienter calcem deprimendo & inspissando in cujus medio fac foveam, in quam Metallicum tuum Mercurium vel Mercurios reconde, postea cooperi illos cum eadem calce ad capsulæ summum usque, quam benè lutatam, in igne incubante per 12. dies conserva, & Mercurium induratum invenies. Hoc coagulum in calore fluidum est, picis liquidæ instar, & in frigore Bismuti, vel Zineti duram consistentiam habet. Nam vi magnetica frigus ex aëre, quod in calcem se insinuavit attraxit. Unde calidus Mercurius currens, congelatus & rigidus, imò ad conceptionem & retentionem spirituum igneorum aliquantum aptior factus est. Ubi notatu dignum venit, aëris frigus mediam naturam esse, quæ essentialem cœlestem ignem solis, cum corporali & terrestri sole resoluto, unit. Quod practicæ Mariæ prophetissæ quam in opere trium dierum (de quo postea) observat, non absimile est.

Quid calx de putaminibus ovorum in præparatione Magnetis possit, ut igneus factus verum incombustibile oleum præbeat: Item qua ratione aqua cochlearum, à conchiliis vel testis suis calcinatis acuta facta in aquæ ovorum communis locum succedat; & tandem quomodo testæ marinæ etiam pro generato lapide sint habendæ, cum quibus (prout etiam cum testitudinibus nostratibus montium & aquarum in dominibus suis cum sigillo Hermetis occlusis) non absque rationibus Philosophicis acutissimis, maxima hujus artis mysteria patrentur, nunc differendo, in hoc loco nihil proponam.

Priusquam autem hanc hujus libelli recapitulationem concludam Filium doctrinæ benevolum monitum volo, Athanorem tabulæ 12. posse & debere (sed tamen absque Lampadis igne) ad pigrum Henricum applicari, & cum aqua sicuti Balneum institui. Postquam ergò semen aurificum facta sufficienti putrefactione à corpore fuerit separatum, & manuum labor finitus fuerit, & naturæ labor (post seminis in terram philosophicam excretionem) incipit, tunc idem Athanor de novo pro maturatione denuo inservire potest, hac tamen conditione, ut loco aquæ; cineribus aut arena instruatur, & ignis lampadis secundum gradus alatur & regatur, Hìc enim res ita non est comparata, ut in ovorum exclusione, in qua ab initio, in medio & fine calor sibi semper similis est, sed crescente colore; crescere quoque debet calor; eodem modo ut Sol in Macrocosmo suos fructus cum caloris incremento maturat & coquit.

In hunc igitur libellum introduxi, partim ea, quæ in fundamentalibus Philosophorum scriptis ipse legi, partim quæ ex gravissimorum virorum conversatione didici & auribus percepi, partim quæ propriis manibus tentavi, & experientia comprobavi, non solùm in memoriæ meæ subsidium & exercitationem, verum etiam in artis Hermeticæ filiorum dignificatorum usum, quorum pium propositum ut benignus Deus, laboribus manuum nostrarum benedicendo, in sui nominis sancti gloriam & quovis modo miserorum opem & salutem dirigere dignetur, suppliciter oro.

Hæc benevolus lector boni consulat, & quæ hìc syncerè ac fideliter revelavi, ea sibi soli, non verò subsannatoribus & indignis dicta putet. Quantum ad tractatulos sequentes; eos ideo hic insertos sciat, quia in meis additionibus eorum mentio facta est, & ne cum sumptu alibi illos inquirendi ansa daretur. Quorum verò nulla facta est mentio, illos pro sua instructione ut bonas observationes accipiat. Nam in scibilibus non solum varietas delectat, verùm etiam diversa ingenia diversos habent captus & inclinationes. Si scripta sequentia inquam non omnibus & singulis, aliquibus tamen qui ea grato animo accipient, usui erunt. Quod restat hosce meos labores iis quibus usui esse possunt, ex syncero animi affectu dono.

SVBSECTIO XII.

HYDROLITHUS SOPHICUS, *seu* AQUARIUM SAPIENTUM, *Hoc est*, Opusculum Chymicum, *in quo Via monstratur*, *Materia nominatur*, *& Processus describitur*, *quomodo videlicet ad Universalem Tincturam perveniendum*, *hactenus nondum visum.*

Publici emolumenti & utilitatis universalis causa typis publicis subjectum.

IAm ab initio Mundi omnibus temporibus multi & singulares à Deo summe illuminati, & experientissimi Philosophi, & sapientes Gentiles extiterunt & repetti sunt, qui naturam & vires inferiorum creaturarum diligentissime considerarunt, & exactè discere conati sunt. Ex quibus omnibus magno desiderio & labore indagârunt, num aliquid in rerum natura foret reperibile quod terrenum hominis corpus, à destructione & mortalitate tueri, & in perpetuo vigore atque statu integro conservare posset. Ex singulari, enim divina influentia, & naturæ lumine, viderunt atque cognoverunt, quod singulare arcanum, & mirandum quiddam hocce in mundo esse oportet, quod Deus omnipotens in humani generis emolumentum

emolumentum constituisset, nimirum ut omne illud, quod in universo terrarum orbe imperfectum, mancum, corruptumque esset, iterum per singularem arcanamque istam rem renovaretur, in statum integrum perfecte restitueretur.

Diligentissima autem exactissimaque ista sua indagatione tamdem hoc explorarunt atque didicerunt, quomodo videlicet nihil omnino in hoc mundo reperiendum esset, quod terrenum corruptibileque corpus à morte liberare posset (utpote Protoplastis, Adamo & Evæ, in pœnam constituta impositaque esset, atque ab ipsorum posteris nunquam sese separari pateretur) nisi rem hanc unicam, quæ in seipsa à natura incorruptibilis, & à Deo, hominis in emolumentum, ordinata est, ut corruptionem auferret, omnia imperfecta corpora iterum sanare posset, senectutem purgaret, & vitam brevem, quemadmodum in Patriarchis primævis, prolongaret.

Admirandum & secretum hoc subjectum probi peritique Philosophi summa diligentia & studio tam diu investigarunt, donec illud, illiusque nobilem usum invenerunt, quo, per omne vitæ suæ tempus sese recrearunt & conservarunt: idem hoc mysterium magnum & subjectum omnis mirabilitatis ante ipsos, omnes quoque S. Patriarchæ vere sciverunt & habuerunt, atque, absque omni dubio, Adamo parenti primogenito à Deo ipso ab initio revelatum monstratumque fuit, idque postmodum omnes Patriarchæ ab ipso (Adamo) hæreditario jure acceperunt, & ex illius viribus, corporis sui valetudinem, longævamque vitam, ac simul ingentes divitias impetrarunt atque consequuti sunt. Divinam, imo admirandam istam rem antedicti Gentiles postquam illam adepti fuissent, pro singulari Dei dono, summaque arcanissimaque arte habuerunt, atque nihilominus simul juxta viderunt, quod illa, per divinam providentiam, pauciori hominum parti revelata, & majori hujus mundi parti occultata fiet & maneat: eapropter etiam eamdem omni tempore pro virili, summo studio celarunt.

Ne tamen post ipsorum obitum oblivioni denuo traderetur, sed & ad posteros porro propagaretur atque conservaretur: idcirco illam libris suis inseruerunt, atque hac ratione fidelissimis suis discipulis multas præclarissimas instructiones & doctrinas de ejusmodi scriptis communicarunt, atque post se reliquerunt: id omne tamen verbis allegoricis ita occultarunt atque implicarunt, ut etiamnum pauci reperiantur, qui sufficiens certumque fundamentum exinde haurire possint. Illud autem certis de caussis nec temere ab ipsis factum est, ut ij, qui sapientiam hanc quærunt, Deum [in cujus manu omnia sita sunt] eo citius ardentiusque, ad impetrandam illam, invocent, &, postquam ea ipsis revelata fuerit, ipsi soli gloriam honoremque attribuant, gratesque debitas persolvant: ne præterea quoque margaritæ nobilissimæ porcis projiciantur. Si enim illud impio mundo manifestaretur, tunc, ob nimiam suam avaritiam, nihil aliud, nisi hoc unicum, desideraret, & tamdem, neglecto omni labore atque diligentia, dissoluta ferinaque vita subsequeretur.

Etiamsi vero toties dicti philosophi de præstantissima ista arte diversimode multumque disputarint, illamque etiam, modo dictam istam ob caussam, multis peculiaribus singularibusque nominibus, parabolis mirabilibus, peregrinis sophisticisque verbis indigitaverint: nihilominus communicatis istis locutionibus, unanimi omnium consensu ad unicum scopum unicamque materiam in arte necessariam ducere & monstrare voluerunt. Quamplurimi tamen artis indagatores à secreta istâ materia sæpissimè aberrarunt & limites eo ipso transgressi sunt. Omnibus enim temporibus in hodiernum usque diem, non duntaxat plebeij, verum etiam alii multi eximii & philosophiæ peritissimi Viri reperti sunt, qui sapientiam illam anhelarunt: Eamque non solummodo summo studio, sed etiam magno labore & sumtu quæsiverunt, & impetrare desiderarunt: numquam tamen ad illam pervenire, multo minus illius participes fieri potuerunt. Immo ut plurimi, aureo hamo piscaturi, sæpenumero in irreparabilia damna se ipsos præcipitarunt, & tandem summo cum ludibrio ab illius indagatione abstinere coacti sunt. Ne tamen de arcanæ hujus artis fundamentali certitudine aliquis dubitare queat, illamque ex impii hujus mundi more atque consuetudine, pro mero figmento forsitan habeat: eapropter, exceptis nunc iis, quorum in ipsa SS. Scriptura fit mentio, saltim authenticos Philosophos, unà cum aliis ipsorum Successoribus, qui artem istam vere norunt, habuerunt, illiusque participes facti sunt, heic ordine & nominetenus in medium adferam, quales sunt: Hermes Trismegistus, Pythagoras, Benedictus Jesu. Alexander magnus, Plato, Theophrastus, Avicenna, Galenus Hippocrates, Lucianus, Longanus, Rasis, Archelaus, Rupescisa, Auctor Rosarii majoris, Maria Prophetissa, Dionysius Zachar. Haly, Morienes, Calid. Constantius, Serapion, Albertus Magnus, Estrod, Arnoldus de Villanova, Geber, Reinmundus Lullius, Rogerius Baco, Alanus, Thomas Aquinas, Marcellus Palingenius: & illi qui neoterici, & hodiernis nostris temporibus vixerunt, utpote: Bernardus Trevisanus Comes, Fr. Basilius Valentinus, Philippus Theophrastus, & plureis adhuc alii. Quemadmodum nullum omnino est dubium, quod adhuc hodierna luce aliqui, qui, per Dei gratiam, illius sunt participes, illaque arcano sub silentio, etiam cottidie fruuntur, inveniri possent. Cum itaque ordine nunc commemorati Philosophi de summo isto Magisterio vere, & absque omni fuco, scripserint, atque insuper demonstrationem suam ex vero fundamento, & recta scaturigine Naturæ, didicerint: reperiuntur, vice versa, multi pseudo philosophi & impostores, qui de artis illius scientia falso gloriantur, & simili modo de eadem docere conantur, supradictorum Philosophorum scriptis, pro doli sui operculo, turpiter nefarieque abutuntur hominum oculis glaucoma objiciunt, salivam movent, iisdemque, pro lubitu suo imponunt. Quocirca tam ipsi impostores: quam falso decepti sequentem admonitionem probe perpendere necessum habent.

Alpha; Chymista nota; Græcorum quod tibi Beta
Literulam Π *monstrat, fertur & hæc alibi.*
Hanc memora, recti, prætextu fallito nullum,
Et fac, ne claudas voce gemente diem.

Item.

Non fidas Chymico qui destillaverit æra
Ex cista, si tu cautus es, ergo cave.
Si non vis damnum sanna sentire nefandum,
Aufuge tunc tantos improbitate viros.
Simplicis ingenii sequere & pietate modestos,
Non tumidos: laus est posse, bonoque frui.

Tales dic modo ubi invenies?

Quære tamen caros, belle haud cecidere per annum hunc.
Præcellunt reliquis pondere, reque opere.

Cum itaque adhuc fideles diligentesque laboratores

ratores & discipuli arcanæ hujus Artis philosophicæ, qui libenter recta certaque via, absque multis aliis ambagibus, ad illam proficisci conarentur, multis in locis reperiantur, qui tamen per dictos ante homines improbos sophisticosque impostores, eorundemque nullius pretii latratus atque prætensiones partim ita perturbantur, errorique implicantur, ut multi pene nesciant, an in eadam (arte) ulterius progredi, vel retrocedere debeant. Idcirco de arte ista pauca equidem, vera tamen, & fundamento suo fulta, in lucem proferre atque explicare constitui. Etiamsi vero me indignum judicem, qui de tanto mysterio tractare, vel scribere debeam: nihilominus tamen cum per Dei Ter Opt. Max. gratiam, (ut sine gloriæ cupiditate heic loquar) eo usque grogressus sim, quò pauci, imo tot mille minimè pertingunt; nec etiam præterea talentum, indigno, ab omnipotente Domino feudatario clementissime concessum apud me sepultum latitet: ea propter omnibus philochemicis ex fideli corde (quantum decebit) Epitomen & Declarationem totius istius artis, ac simul etiam, qua ratione videlicet ad ipsam pervenire possint rectam ac infallibilem immo certissimam viam præmonstrabo si fortè per divinam gratiam quorundam oculi aperiri, à præconcepta sua falsa opinione ad rectam semitam deduci atque porro magnalia Dei eò magis manifestari contingat: Pro memoria autem ac faciliori intellectu tractatum istum in quatuor partes distribuam.

In Prima indicabo Principium & introitum artis hujus, & quomodo quis ad istam sese præparare debeat.

In Secunda, per philosophicam descriptionem & instructionem materiæ qualitas, conditio ac cognitio, totus ibidem præparationis modus ac regimen indicabitur.

In Tertia de uberrima artis utilitate, ineffabili efficacia & virtute, ipsi concessa, dicetur.

In Quarta spiritualis Allegoria sequetur, cum toto hocce Magisterio, quod vera idea veri, cælestis sempiterni benedictique lapidis angularis Altissimi est, per omnia conformis, ubi simul vera & necessaria manualis operandi praxis breviter ac simpliciter [speciosis siquidem ambagibus haud delector] describetur.

PRIMA PARS.

Psal. XXV. *Quis est qui Dominum timet? In via optima ipsum informabit.*

PRimo, omnis pius Deumque timens Chymicus, artisque istius Philosophus ante omnia hoc consideret, quod nimirum istiusmodi arcanum, non dumtaxat pro summa atque maxima; verum etiam pro sancta arte [quum summum cœlesteque bonum, & Sanctissimum omnipotentis in ea imprimatur atque depingatur] & habenda, & censenda fiet. Idcirco si quis ad summum & ineffabile illud mysterium pervenire cogitat, is sciat, quod talis ars non in hominis potestate, sed in clementissima Dei voluntate consistat, quoque non Velle, vel desiderium, sed Miserere omnipotentis ad illam promoveat. Quapropter ante omnia te pium esse, cor tuum ad eum solum elevare, verò, ardentissima, minus dubia precatione, ab eo solo donum illud rogare oportet. Ab eo solo siquidem datur atque impetratur.

Si itaque Deus omnipotens [qui omnium cordium Scrutator est certissimus] in te rectum, fidelem, minusque dolosum animum cernit atque deprehendit, quod nimirum illud ad nullum finem alium quam ad solam ipsius laudem atque gloriam, rimari & discere coneris, tunc, procul omni dubio, juxta illius promissionem, te quoque exaudiet, teque, per spiritum suum Sanctum, ita ducet, ut per media ad aliquod initium commode pervenire possis, de quo sane ne unquam tibi cogitandum fuisset, adeo in corde tuo ipse senties, quomodo nimirum Deus clementissimus orationem tuam clementissime etiam exaudiverit, & ad felicem ingressum, tibi quasi jam jam revelationem exhibuerit & monstraverit.

Posthæc prostratus in genua tua, humili contritoque corde ipsi, pro precum tuarum exauditione, grates debitas, laudem, gloriam, honoremque persolvas, simulque iterum etiam atque etiam roges, ut inchoatam istam gratiam, quam jam modo in corde tuo percepisti, porro per Spiritum suum sanctum propagare, teque ita regere dignetur, ut profundo hoc mysterio, postquam plenariè ac perfectè tibi revelatum fuerit, rectè uti, illudque ita tractare queas, ut id ad solam sanctissimi ipsius nominis gloriam & honorem indigentisque proximi commodum & utilitatem dirigatur.

Memento præterea, ne sub jactura æternæ tuæ salutis atque beatitudinis, forsitan mysterium illud indigno vel impio alicui reveles, multo minus communices, aut, illius participem ipsum facias, in summa neutiquam isto abutaris, sed, uti modo diximus, ad solam Dei gloriam, non vero ad propriam tuam laudem convertas, memineris etiam, nisi id feceris sed cum periculo transgressus fueris, te pœnam Dei haud evasurum, & sic longè melius fuisset ut nunquam de eo aliquid scivisses, aut cognovisses.

Si jam hisce bene perpensis, te Deo [qui rideri sese non patitur] quasi devovisti, & tibi ipsi, hac ratione, metam scopumque præfixisti: tunc tamdem primum discere incipe, quomodo Deus, Triunus, ab initio universalem naturam ordinaverit, quid illa fiet, quid possit, quomodo illa, rebus in omnibus, invisibili quodam modo cottidie operetur, & sola in Dei voluntate consistat, habitationemque suam inibi habeat. Sine namque naturæ vera agnitione opus illud, absque temeritate & periculo, ægre inchoare poteris. Naturæ qualitas & proprietas autem est, ut videlicet unica, vera, simplex, in essentia sua perfecta, & occultus insuper spiritus in ea conclusus sit. Si itaque illam velis cognoscere, tunc, æque ac natura ipsa te verum, simplicem, patientem, constantem, imo pium, & proximo innoxium, & in summa, regeneratum novumque hominem esse oportet.

Si te ita constitutum esse agnoveris, tunc natura ad naturam sese mox adaptabit, atque conformabit, & juxta simul ineffabilis tam corporis, quam animæ, utilitas in te fiet conspicua.

Indagatio & speculatio enim istius artis tam summe utilis conducibilisque tibi erit, ut, si principia in ea recte cognoveris, te quasi violenter ad miraculorum divinorum cognitionem ductura sint, adeo ut eo ipso omne illud, quod temporale, & coram mundo in summo habetur pretio nullius pretii æstimaveris. Vice versa vero qui per divitias ad artem istam anhelare nititur, illamque ad mundi hujus superbiam vanitatemque convertere conatur, is quod ad exoptatum finem perventurus fiet, numquã sibi persuadeat. Quocirca animus, atque, adeo omneis tuæ cogitationes ab omnibus rebus terrenis alienæ, de novo quasi creatæ, & Soli Deo deditæ, sunto

ſunto. Probe enim illud notandum eſt, quod hæc tria: corpus nimirum, anima, & ſpiritus, conformia eſſe, atque una ſimul operari neceſſum habeant. Niſi enim hominis cor & animus eodem modo quo totum opus elaboratum eſt, regatur, omnino ab arte errabis.

Itaque juxta illud actiones tuas omneis conformari poteris. Artifex enim heic nihil agit amplius, niſi quod ſerat, plantet, & irriget, Deus autem ſolus incrementum dat. Quocirca cui Deus adverſatur, illi quoque & univerſa natura inimica eſt: Qui vero, Dei amicus, illi quoque cœlum & terra, atque adeo omnia elementa auxilio ſubvenire coguntur. Si igitur illud exacte conſideraveris, & veræ primæ materiæ cognitionem præ manibus habueris (qua de poſtmodum dicturi ſumus) tunc ad Praxin accedere & laboris initium facere poteris. Ubi te iterum Omnipotentis gratiam & directionem in omni tuo propoſito, implorare oportet, & opus tuum non tantum facile ſuccedet, verum etiam felicem, fortunatum, exoptatumque exitum ſortietur.

ECCLESIAST. XI.

Quique timore Dei manet & verbo ſuo adhæret,
Offi ium expectans, nigra nec alba movet.
Argentum ex cupro hic & ſtanno, oudet & aurum,
Atque juvante Deo plura parabit ope.
Præſertim cum Jova favet ſibi, fauſtiter aurum
Ex cœnoque luto tunc bene confi iet.

SECUNDA PARS.

Eſai. cap. XXVIII. *Ideo ait Dominus; Ecce pono in Sion fundamentalem lapidem, probatum lapidem, pretioſum lapidem angularem, qui bene fundatus eſt. Qui illum habet, non confundetur.*

Toties nunc dictam ſummam nobiliſſimamque Artem Philoſophi in ſcriptis ſuis, ante, & poſt perfectionem, non ſatis laudare, eamdemque ſummis præſtantiſſimiſque titulis non condigne ſatis extollere potuerunt. Idcirco illam ita indigitarunt, atque in genere Lapidem Philoſophorum, vel vetuſtiſſimum, occultum, ignotum, naturalem, & incomprehenſibilem, immo cœleſtem, benedictum, beatificatum, & triunum univerſalem lapidem Sapientum appellarunt. Cauſſa vero, cur videlicet hanc rem, lapidem nominarint, vel lapidi æquiparaverint, ex aliis præcipue hæc eſt, quod illius materia ab initio, tamquam minera ex terra, vere lapis ſit, & deinde, quoniam dura atque ſicca eſt, quæ ceu lapis contundi ac teri, &, poſtquam in tria principia (quæ natura ipſa conjunxit) reſoluta fuerit, ex iiſdem de novo in fixum adinſtar ceræ fuſibilem lapidem artificioſè ſecundum legem naturæ coagulari ac digeri neceſſum habeat.

Quantum verò interſit artis indagatoribus cognoſcere primam, alias ſecundam materiam lapidis philoſophici commemorati iſti philoſophi non ſatis inculcare, atque adhortari potuerunt, quæ materia tamen ſaltim unica res, ex qua hic lapis unice & ſolus, abſque ullo peregrino additamento (etiamſi mille nominibus nuncupetur,) præparari neceſſum habet: cujus qualitatem, ſpeciem, atque proprietatem etiam mirabiliter deſcripſerunt, & ſequentem fere in modum indigitarunt. Quod videlicet illa ab initio ex tribus conjuncta, & tamen duntaxat unum fiet. Item, ex uno, duobus, tribus, quatuor, & quinque procreata & facta, etiam in uno, & duobus, ubique reperiatur. Magneſiam quoque Catholicam, vel ſperma mundi nominant, ex quo omneis res naturales originem ſuam ſortiuntur. Item, quod ſit mirabilis & ſingularis naturæ & formæ habens imperveſtigabilem ac minus notam qualitatem, quæ nec calida aut ſicca ſicut ignis, nec frigida aut humida, ſicut Aqua, nec etiam frigida & ſicca ſicut Terra, ſed omnium elementorum perfecta aliqua comparatio ſit, eſſe quoque incorruptibilis corporis, quod à nullo elemento deſtrui poſſit, ſed cum omnibus ſuis proprietatibus, veluti cœlum & Quinta Eſſentia quatuor elementa & quatuor qualitates, longè ſuperet. Item eſſe quoad externum corporalem adſpectum, figuram, formam, atque ſpeciem, lapidem, & non Lapidem, ac candido gummi aut aquæ albæ magis ſimilem eſſe, nominant quoque aquam Oceani, aquam vitæ, immo puriſſimam benedictiſſimamque aquam, nec tamen eſſe aquam nubium, vel vulgaris alicujus ſcaturiginis, ſed craſſam, permanentem, & ſalnoſam, atque, pro diverſa conſideratione, ſiccam, quæ manus non humectet, pituitoſam aquam, quæ è ſalinoſa terræ pinguedine exoriatur. Item, duplicem Mercurium & Azoth, qui ſuperioris ac inferioris Cœleſtis atque Terreſtris Globi vapore ceu ſudore putritus & ſuſtentatus nullo igne conſumitur. Ipſe enim univerſalis ac ſcintillans Luminis naturæ Ignis eſt, qui Cœleſtem Spiritum in ſe habet, quo ab initio à Deo animatus fuit, qui Omnia penetrans ab Avicenna Anima mundi appellatur, Quemadmodum anima in omnibus humani corporis membris invenitur, & ſeſe movet: ita invenitur & movet ſeſe etiam ſpiritus iſte in omnibus Elementaribus creaturis, qui præterea indiſſolubilis Copula eſt corporis & animæ, atque adeo puriſſima & Nobiliſſima Eſſentia, in qua etiam omnia myſteria latitant mirabilis efficaciæ & virtutis pleniſſima. Illi porro infinitam potentiam divinamque virtutem adtribuunt, dùm inquiunt? Eſſe illum ſpiritum Domini, qui terrarum Vrbem impleat, & ab initio aquis ſupernatarit. Spiritum veritatis quoque illum appellant, qui mundo abſconditus, abſque inſpiratione Spiritus Sancti, vel informatione eorum, qui illum norunt, comprehendi nequeat. Qui quidem in quovis loco ex re quavis potentialiter, in unico vero hoc ſubjecto perfectè ac plenarie tantum reperiatur. In ſumma Eſſe ſpiritualem ſubſtantiam, quæ neque cœleſtis, neque infernalis ſit, ſed aëreum, purum, præſtanſque corpus, medium inter ſummum & infimum, electiſſimum item & pretioſiſſimum ſub toto cœlo. Vice verſa quoque ab iis, qui rem non intelligant, vel primum diſcere incipiant, pro re viliſſima, & quaſi abjectiſſima, æſtumari: quum tamen à multis prudentibus quæratur quidem, à paucis tamen inveniatur, è longinquo conſideretur, in propinquo accipiatur, & adhæc ab omnibus videatur, à paucioribus tamen cognoſcatur, quemadmodum illud ex ſubſequente adnexo carmine videre eſt.

In tria grande bonum diviſum, eſt attamen unum,
Quod curat mundus nilque parumque refert.
Fert præ oculis; manibus gerit, aſt ignorat id Orbis,
Tranſcurrit ſubito neſcius arte pede.
Hæc ſunt divitiæ ſummæ: qui noverit artem
Verbum & habens medium, haud ditior ullus erit.

Ænigma Philoſophicum.

IN quo primateriale ſubjectum Artis quod Phœnix Philoſophorum dicitur, diviſum Ter Trinum invenitur.

Ænigma

Ænigma Philosophicum.

SI cujusque rei tres particulas tibi dico,
Non est, quod quereris: nam tibi vera fero,
Gramine eges, precibus, trifolino, invise Jehovam;
Quære unum in tribus & de tribus unum oderit.
Mille forent: Anima & corpus quoque Spiritus extant,
Splendent Sol, Sulphur, Merturiusque gravis.
Tu confide mihi, trifolinum intellige gramen,
Scis vocem & cantum, tunc Sophus arte clues.

Aliud multo explicatius.

RES una hoc mundo est, passim reperitur: & hoc fit
Casu fortuito, sedulitate carens.
Cæsius & viridis; dictu mirabile numen!
Huicce rei rubidus par color albus inest.
Sicut aqua huc subito fluit & ceu flumina vadit,
Non madidat, magno pondere fitque levi.
Nomina mille darem, ast hæc ignorant quoque mille.
Vulgare est visu, cum tamen arte grave.
Qui medio solvet, sapiens qui tertio & inde
Claudet, subjectum hic nobile rectus habet.

Ænigma aliud.

LApidis hujus genus undique est: conceptio ejus fit in inferno, partus in terra, vitam invenit in cœlo, moritur in tempore, & demum beatitudinem æternam impetrat.

Si igitur indigitata ista virtute prædita materia (quæ partim cœlestis, partim terrena, & ab initio mera confusio seu confusum chaos est, nullius certi nominis aut coloris) Præsto est, ipsaque bene cognoscitur (quam cognitionem etiam Philosophi, omnibus temporibus pro principali operis hujus membro habuerunt) tunc illi omnia requisita. & quæ porro illius præparatio postulare videtur, summo studio præstanda sunt. Priusquam tamen unicus manuum labor cum illa suscipiatur, necessario quilibet pius artifex ante datam doctrinam sibi sedulo in memoriam denuo revocet, atque simul fideliter fiet admonitus, ne prius cum arcano isto opere, & imperscrutabili, qui sub isto occultatus latitat spiritu, sese fortassis implicet, nisi illum in profundis suis qualitatibus atque proprietatibus, atque pro exigente naturæ conformitate, prius exploraverit. Quemadmodum Philosophorum aliquis ea de re monet, & inquit: Cum hoc spiritu nihil tibi intercedat commercii, nisi prius cognitionem & scientiam illius exacte noveris. Mirabilis enim Deus est in operibus suis, & sapientia illius caret numero, quique, uti supra dictum, sese rideri non patitur. Cujus rei sane aliquot exempla heic in medium proferri possent, quomodo videlicet multi, satis leviter operi isti sese implicaverint, jacta autem alea res ipsis adeo male cesserit, ut quidam partim in laboratorio enecati vel alio infortunato casu graviter læsi fuerint. Non enim levis momenti opus est, ut nonnulli sibi fingunt, & ex eo, quod philosophi illud lusui puerili & labori mulierum comparant, tam parvi æstimant. Alia philosophorum fuit opinio, qui secundum operis hujus laborem per se sat facilem, & nullius ferè momenti intellexerunt, illumque duntaxat iis, quos Deus dignatus est & cognitione ejus ditavit, adeo simpliciter leviterque indigitarunt. Cave igitur, cave, inquam, & prospice tibi ne heic nimis tempestive te ipse periculo involvas, sed potius omne tuum propositum fusis ad Deum precibus, divinoque auxilio, ut ab initio fideliter monuimus, inchoës, & tum nihil omnino timebis, nec ulli forsitan periculo subjacebis.

Si itaque nunc te in oratorio tuo summo cum studio exercuisti, & cognitam materiam ad manus habes, tunc in laboratorio diligentiam studiumque tuum commode applicare convenientem laborem ad manus sumere, & ita initium facere poteris.

Primo autem sæpius nunc dictam primam materiam, vel primum Ens, quod Philosophi etiam summum Naturæ Bonum appellarunt, ante omnia dissolvere necessum habes: Dein ab aquositate & terrestrietate (primo enim terrestre grave, crassum, pituitosum, ac instar alicujus nebulæ, aquosum corpus intuentibus adparet) purificanda, illiusque caliginosa, crasse nebulosa umbra, qua obumbrata, tibi adimenda est, ut hac ratione, per ulteriorem sublimationem, ipsi cor & interior anima, quæ in ea occultata latitant, exinde etiam dividatur; & in suavem essentiam reducatur.

Omnia hæc perfici possunt aquâ nostra Pontica ac catholica, quæ per cursum suum reciprocum universum terrarum orbem irrigat & fœcundat, quæque dulcis, pulchra, clara, limpida & spendida est, omnem auri ac argenti, carbunculi ac adamantis splendorem mirè superans. Benedictam hanc aquam etiam materia nostra ante dicta sibi inclusam servat & continet.

Extractum illud Cor, Animam & Spiritum, postea cum proprio suo Sale (quod prædictæ materiæ in specie insertum in interiori suo coloris sanguineo rubei est, post præparationem verò album, candidum, clarum ac diaphanum evadit, à Philosophi Sal sapientiæ nuncupatum) iterum destillari ac congelari oportet, ut rursus in rem unicam redigatur. Atque adeo, per tuum hactenus usurpatum processum, (qui labor anterior nuncupatur) primo saltim purum ab impuro, separasti, & visibile invisibile, & dein invisibile iterum visibile, sive palpabile fecisti, quod jam non amplius tam grave grossum ac incultum est, ut erat ab initio, sed lucidissimum odoris etiam suavissimi, Saporis verò penetrantis, naturæ insuper subtilissimæ ac aëreæ ita, ut si aëri permitteretur, de seipso (quamvis in seipso fixum inibi sit) evolaret ac evanesceret: qua de causa Sapientes Aquam Mercurialem, vel Mercurius Solis, & suum quoque Mercurium nominarunt subjectum vero hoc, quamdiu in prædicta forma manserit, absque ulteriori præparatione si in medicina uti volueris, parum utile, sed venenum potius tibi erit. Quocirca si locupletissimo illius dono, & multifario usu frui velis, ulterius procedere, & per alia singularia media & labores, plura tentare te oportet.

Interea tamen necessario & diligenter fies præmonitus, ut Naturæ Operationes, quas successu temporis exercet probè observes, easque in omni labore tuo æmuleris. Illud si nosti, tunc supradictæ præparatæ aquosæ materiei duas partes sumito, & iterum tres diversas partes; Duas istas priores partes serva. Tribus verò partibus aliam materiam adde, Nobilissimum scilicet à Creatore summè dotatum Auri Corpus, quod primæ materiæ, affinitate propinquissimum eique amicum est. Hujus partem unam in pondere ad duodecimam pro prima Fermentatione addito; Utrumque enim, spiritualis nempe, ac cœlestis præparata aquea Materia, & terrenum hoc Solis corpus conjungi, atque in unum corpus coagulari debent.

Notandum tamen heic est, quod vulgare aurum rei huic non inserviat, sed pro minus idoneo & mortuo

mortuo quasi habendum fiet. Licet enim illud ab Omnipotente Deo omnium metallorum pulcherrimum & pretiosissimum declaratum fuerit, nihilominus tamen, dum adhuc in ærifodinis latitavit, in perfectione crescendi impeditum fuit. Per quotidianum præterea usum, interiores ejus vires, hoc est, Sulphur seu Anima, nimirum debilitantur, & semper adhuc in dies rebus aliis illicitis, quæ ipsi minime conveniunt, miscetur, unitur, atque inquinatur. Et sic magis magisque ad rem hanc minus idoneum redditur. Summo igitur studio tibi de puro, vivum spiritum habente auro prospicito, quod in suphure suo, veluti ante diximus, nondum debilitatum, nec sophisticatum sit, sed omnino [si per Antimonium vel per cœlum & Sphæram Saturni transiit, & inibi sese à suis sordibus purificavit] purum deprehendatur, alias Materia altera cum spiritu, & virtute sua in hoc ingredi non potest. Hoc enim opus per omnia purum corpus requirit, nec penes, apud, & circum se impuri quiddam unquam tolerare potest.

Si igitur nunc tam aquæ, quam auri, partes inæquales (quæ duo nondum taxat, Qualitate, sed etiam Quantitate multum differunt: primum siquidem, post præparationem facile, tenue, subtile, atque molle, altera autem grave admodum, firmum atque durum est) in patera solutoria conjunctæ, & in siccum quasi liquorem, vel amalgama redactæ sunt, tunc primum sex, vel septem diebus in leni calore, qui saltim tepidus sit, relinquas: tunc iterum de prioribus tribus aquæ partibus unam partem detrahe, illamque rotundo vitreo vasculo, phiolæ vel ovo simili, infunde, temperatum liquorem in medium illius pone, & tunc iterum sex, vel septem diebus ita relinquito, & Corpus Solis per aquam sensim dissolvetur: quo facto amborum horum conjunctio suum sumit initium, & unum in altero tam suaviter & eleganter, veluti glacies in aqua calida, miscetur. Idque Philosophi diversimode indigitarunt, atque Sponso, & Sponsæ [quemadmodum etiam Salomon in Cantico Canticorum suo ait] compararunt. Hoc si factum, tunc primam asservatam tertiam partem quoque aliis superaddito, attamen non in uno, vel ad unum diem, sed diversis septem vicibus, intropositum enim corpus alias nimis humidum fieret, & tandem immersum omnino corrumperetur.

Quemadmodum enim semen, dum terræ injectum ab initio nimiam aquam, pluviam, vel humiditatem habet, nullos fructus profert, sed suffocatur & perit agricolæ seges; Ita etiam cum opere hoc nostro comparatum est. Hoc itidem peracto, vitrum, diligentissimè obsignato, vel conglutinato, ne compositum odore suo destituatur, vel avolet: Pone dein in furnum tuum, eique levem, continuum, aëreum, vaporosum & unius gradus, ignem subministra, qui calori gallinæ ovis incubantis assimiletur.

NOTA.

Philosophi multa scripserunt de vaporoso igne, quem ignem Sapientiæ appellarunt, illumque non elementarem & materialem, sed essentialem, ignem esse dixerunt, qui etiam divinus ignis, nominatur, hoc est, aqua Mercurii, quæ vulgari cum igne, auxilio & arte, incitatur: Ab initio leniter digerito & coquito, cave, ne de eo aliquid sublimet, vel veluti Philosophi parabolice loquuntur, uxor viro imperet, aut maritus imperio suo erga costam suam abutatur, &c. idque cum processum suum ordine continuo, absque ullo alio labore, (solius ignis cura & administratione exceptis) a se ipso perficit: Ut pote primo terrenum adjunctum Corpus Solis totaliter solvitur, conteritur, destruitur, & putrescit, atque adeo omnibus viribus spoliatur (ubi sane ab initio caliginosum, postmodum vero omnino atrum nigrumque colorem parit, idque Philosophi caput corvi nuncuparunt, & plerunque quadraginta dierum spatio fieri solet) ita ut tandem Anima eidem quoque exuatur, in altum ducatur, & prorsus separetur, hinc aliquandiu, absque ullis viribus, mortui instar, in fundo vitri, veluti cinis, hærebit. Postea vero, si aucto igne, indesinenter dirigitur, sensim ac guttatim iterum descendit, imbibit, humectat, potat atque conservat Corpus suum, ne omnino contabescat & comburatur. Denuo deinde ascendit ac descendit, idque septem ferè vicibus. Ubi ignis iterum uno gradu intendi debet, non tamen dum in finem, quasi tibi cum eo properandum fiet: Medium & regimen ignis siquidem, in quo plurimum situm est, summa cura & diligentia administrandum est. Interim vero, in vitro, vel vasculo, varia signa & colores, [qui observandi, & bene notandi sunt] apparebunt. His igitur ordine conspectis, bonum est indicium, quod felicissimus eventus subsequuturus fiet.

Primù sese ostentant grana instar piscium oculorum, dein circulus circa illam materiam, quæ jam subrubra, jam albida, tandem viridis & flava fit instar caudæ pavonis, postea candidissima ac tandem rubicundissima, donec, adhibito ultimo ignis gradu, anima & spiritus, cum suo corpore, quod in fundo jacet, in indissolubilem ac fixissimam Essentiam uniuntur, quæ unio & conjunctio, propter ineffabilem admirationem, non sine horrore atque formidine, videri atque considerari potest: Sicque resuscitatum, vivum, perfectum, atque glorificatum corpus videtur & invenitur, quod elegantissimam purpurei coloris rubedinem, instar alicujus Coccini, in se habet, cujus tinctura dein omnia imperfecta corpora immutat, tangit, sanatque, quo de postmodum plura dicturi sumus.

Opere itaque, Dei Ter Opt. Max. ope & auxilio, feliciter nunc ad finem perducto, & Sapientum Phœnice reperta, iterum flexis genibus & corde devoto, Omnipotenti Deo, qui præcipuus, totius hujus operis Rector fuit, pro eximiis suis exhibitis beneficiis & gratia, gratias ages, & tamdem illud, ad illius laudem atque gloriam, in emolumentum membrorum indigentium. & bene collocabis, nec male usurpabis. Habes itaque hic veram totius Processus informationem, quo cum Nobilis hæc ars, & summum opus, ovum nempe Philosophicum, & Philosophorum Lapis, reserari, præparari, & absolvi poterit.

Epilogi loco, & hoc quoque sicco pede minime prætereundum est, quod, si fortuitus aliquis error, vel minus conveniens operatio [quod facile fieri potest, & perfectionem vehementer impedit] committatur, tempestive remedium quærendum, & malo medendum fiet. Si itaque primò videris, quod ante dissolutionem, & nigredinem aliquid sese sublimet, & ascendat, vel quasi rubrum oleum (quod malum est indicium) materiam supernatet.

II. Si vel ante, vel post albedinem justo citius rubescere incipiat,

III. Si in fine sese non accommodare vel coagulari velit.

IV. Si materia per æstum ita mutata & inversa fiet, ut

ut etiam, dum eximitur, in candente ferro non illico, instar ceræ, liquescat, ferrumque tingat ac coloret, nec postmodum etiam in igne fixum permaneat. Omnia hæc, certissima sinistræ Dispositionis, Regiminis aut Negligentiæ signa sunt.

Quibus defectibus, ac erroribus, nisi invaluerint, & mature iisdem prospectum fuerit, facile occurri, illæque adhuc corrigi poterunt. Summa autem industria, singularia itidem stratagemata & artificiosæ manuum operationes hic requiruntur, quas quilibet peritus artifex omnino nosse debet.

Verum enimvero, in Tyronum, ac discipulorum gratiam media ista quam brevissime hic recensebo: Si igitur dictorum errorum unus, vel etiam plureis deprehenderentur, tunc totum compositum ex vitro iterum sumere, illud denuo solvere, & cum antedicta aqua Mercurii (quam Philosophi etiam lac virginis, vel primæ materiæ, Lac, Sanguinem, & sudorem: Item, indestructibilem fontem, vel aquam vitæ, quæ tamen etiam maximum venenum in se continet, nominarunt) imbibere, humectare & efficacem reddere, & tum iterum tam diu coquere poteris, donec nihil amplius sublimet, vel sursum ascendat, aut congelatio & fixatio in ipso opere perfecte, quemadmodum antea indigitatum est, & recte sese repræsentet: De subsequente sua fermentatione atque multiplicatione in terra parte, de illius utilitate plura dicentur.

De tempore, præterea, quod ad id requiritur, quando, & quamdiu videlicet ad quemlibet Actum ista expeditio fiat, heic aliquando fusius aliquid dicendum esset, id quod tamen hoc in loco nullo certo termino describi poterit. Dicti enim isti Philosophi diversæ sunt opinionis, cum quemadmodum eo ipsorum Sciptis videre est, semper unus præ altero, effectum tardius consecutus fuit. Verum antehac admonuimus, & diximus, quod in iis omnibus natura (qua ratione illa rebus in omnibus sese repræsentat) bene observanda siet. Quod si quis facit, illud sedulo observat, & in omni re simul rectum medium tenet, tunc citius tali cum opere ad perfectionem pervenire poterit.

Sed adhortor simul & informo te hac in re, ne sub ingressu anterioris, vel posterioris laboris cum calculo tuo, hunc characterem X, medium, vel punctum transcendere, sed juste dividere, & porro cum dimidia hujus X. characteris parte (hoc est, V.) in operis compositione retrocedere debeas. Quo facto, tum postea, si illud iterum conjunctim recolligas & XX. ipsius partem recte numeres, in isto numero (nisi aliud intercidat obstaculum) vel tempore, cum opere tuo etiam ad finem pervenire poteris. Tali tempore contentus esto. Si enim terminum aliquanto propius quærere velis, illud temerarium est, & mox heic erratur. Unica siquidem etiam hora te totum mensem retardat, aut, si scopum adtingas, tantundem promovet. Probe tamen notandum tibi est, ne calculum nimis tenaciter contrahas, vel, uti dictum, illum omnino transcendas. Illud siquidem si fieret, abortum produceres. Multi siquidem, per putatitiam suam festinationem, vel imperitiam, ex sperato suo Elixir Nihilixir quoddam adepti sunt.

Et hoc (cum Magica hæc scientia non adeo levis sit momenti) filiis sapientiæ, ut de eo altius cogitent atque judicent, paucis duntaxat, significare volui.

ÆNIGMA.

Septem sunt Urbes, septem pro more metalla,
Suntque dies septem, septimus est numerus:
Septem literulæ, septem sunt ordine verba,
Tempora sunt septem, sunt totidemque loca.
Herba septem, artes septem, septemque lapilli.
Septem cumque tribus divide, cautus eris,
Dimidium nemo tunc præcipitare petescet:
Summa: hoc in numero cuncta quiete valent.

Processus totius Operis breviter hic indicatur.

PRIMUS sive LABOR PRIOR.

Materiem dissolve tuam, putrefacque perinde,
Post distilletur, res facque congula fiat.

Labor Secundus vel posterior.

Res conjunge duas, putrefac, nigrato subinde,
Digere, dealbescat donec ab arte tua.
Tandem ad supremum rubifacque, coagula prosit
Res arti, hoc facto, fige, vir amplus eris.
Et si tu posthac hoc fermentaveris, orbi.
Totum absolvisti fausiter artis opus.
Tunc tantam partem tangas solenniter, & quæ
Mille tibi subito multiplicabit opes.

Vel sic, quod brevius.

Quære tria inque uno, rursum quære in tribus unum;
Solve & conclude & certior artis eris.

Ænigma, in quo etiam Processus indicatur.

Spiritus ipse datur pro tempore Corpori, at ille
Exhilarans Animam Spiritus arte cluet.
Spiritus ille animam subito si contrahit ad se,
Nullum se abjungit segregat atque suo.
Tunc tria consistunt & in una sede morantur,
Donec solvatur, nobile corpus, opus.
Putrescat nec non moriatur, separat istis:
Tempore at elapso Spiritus atque Anima
Æstu conveniunt extremo sive calore,
Quisque suam sedem cum gravitate tenet.
Integritas præsto est, nulla & perfectio desit,
Amplis lætitiis glorificatur opus.

Proverb. XXIII. Cap.

Da mihi, mi fili, cor tuum, & placeant oculis tuis viæ meæ.

TERTIA PARS.

Syrach. XLIII. Quis illum tam alte prædicare potest, quam altus ille est, Operum suorum minimum videmus. Multo majora namque nobis sunt abscondita. Omne enim quod est, id fecit Dominus, & scitum dat Deum timentibus.

De summa hacce, toties nunc dicta Arte, vel ingenioso Philosophorum lapide, ad optatum finem perducto, & de illius laude, virtute & efficacia, ineffabili etiam utilitate non sufficienter scribere, vel condigne satis prædicare potuerunt Philosophi. Primo enim pro summa & maxuma felicitate in hac ter æstimarunt atque celebrarunt, sine quo nemo hoc in mundo ad perfectionem pervenire potest. Morienes enim ait: Qui hunc habet lapidem, is habet omne, & nullo alieno auxilio indiget. In eo enim est omnis temporalis felicitas, corporalis valetudo, & omnis fortuna.

Eumdem illum lapidem & porro ita commendarunt, quod spiritus & efficacia ejus, quæ in illo latet, fiet spiritus quintæ Essentiæ, qui sub circulo splendoris Lunaris est, immo esse illum cœli fultorem marisque motorem. Esse, præterea, illum, præ

præ cæteris cœlestibus spiritibus omnibus, electum spiritum, subtilissimum, Nobilissimum, purissimum spiritum, cui cæteri omneis, tamquam Regi obediant, qui etiam hominibus omnem salutem prosperitatemque conferat, omneis morbos sanet, piis temporalem honorem longævamque vitam largiatur, malos vero, qui ipso abutuntur, æternæ pœnæ subjiciat: Et in iis omnibus probatum, perfectum, infallibilemque illum inventum esse. Quocirca illum Hermes & Aristoteles verum, sine mendaciis, certum, omnis certissimi, arcanum arcanorum omnium, divinam, stultis occultatam, Virtutem nominant. In Summa, ultimum & summum, quod sub cœlo videri possit, & mirabilem conclusionem sive epilogum omnium Philosophicorum operum eumdem nuncuparunt. Quocirca etiam aliquot pii Philosophi omnino statuerunt quod Adamo primo homini, è supernis illud revelatum, & dein ab omnibus SS. Patriarchis singulari desiderio expetitum fuerit.

Noahus enim, arcæ exstructor, & Moyses, qui tabernaculum, & aurea in eo vasa, quemadmodum etiam Salomon in honorem Dei templum, & multa alia præclara opera, & omnis generis ornamenta, & ingentia alia facta perfecit, longam suam vitam ingentesque divitias, eo ipso impetrasse dicitur.

Quemadmodum etiam Philosophi fatentur; quod per illud septem artes liberales invenerint, & sustentationem suam exinde quæsierint, & consequuti etiam fuerint. Et hoc Deus in ipsorum emolumentum illis largitus est, ne in suis studiis, & indagatione sapientiæ, paupertatis caussa, forsitan impedirentur, nec à divitibus & impiis hujus mundi, ad adulandum, vel pecuniæ gratia, artem & arcana ista ipsis revelandum, ipsi una cum sua sapientia, ob mendicitatem suam, contemnerentur & ludibrio haberentur.

Magna insuper & occulta miraculorum divinorum mysteria, atque ingentes Gloriæ divinæ divitias exinde cognoverunt & didicerunt. Et eo ipso quædam corda à Deo excitata ac inflammata sunt, ut ulterius ad ipsius cognitionem deducti fuerint. Per illum namque thesaurum non magnas divitias, mundanam, vel temporalem voluptatem & superbiam quæsierunt, vel consequi concupiverunt, sed multo potius omnem suam voluptatem atque lætitiam ex contemplatione miraculorum in creaturis absconditorum conceperunt: quæ præclara opera & creaturas Omnipotentis sanè illi longe aliter consideraruntt, atque inspexerunt, quam, proh dolor! à moderni seculi hominibus fieri solet, qui easdem haud multo aliter, quam vaccæ & vituli, intueri solent, & simul Nobilissimam hancce artem, propter avaritiam, luxuriam, superbiam, honorem temporalem, & voluptatem quærunt, in quo longè hallucinantur. Deus enim istiusmodi dona non impiis, & verbi sui contemptoribus, sed duntaxat piis, qui, in malo & immundo hocce mundo honestam quietamque vitam transigunt, honeste sese sustentant, indigenti proximo manus auxiliatrices porrigunt, communicat juxta Poëtæ versiculos:

Ingenuisque probis hanc saltem dat Deus artem.
Auro quam mundus solvere forte nequit.
De qua, non opus est, aliquid sciat ordine vulgus.
Impiis est, frustra hic quæritat hic lapidem.
Qui tenet hunc tacite, residet, quocunque loco optat.
Non casum aut furem, nec timet ille malum.
Hac vice sunt pauci, quibus hæc sacra munera dentur,
Fert Deus in manibus, qui placet, huicce dabit.

Etiamsi vero de artis hujus operatione, virtute, & utilitate varia scripta, & per alios luce publica donata fuerint: quomodo videlicet hic lapis, præparatus tamen & plus quam perfectus factus, summa medicina inter omneis medicinas fiet, quo non solummodo omneis morbi, utpote Podagra, & lepra, curentur, sed etiam, à decrepitis usurpatus, eosdem juvenescere iterum faciat, iisdemque amissas suas vires, pristinumque robur restituat, & semimortuos recreet ac vivificet: nihilominus hoc in loco & meo in Tractatu, quum nullus sim Medicus, sicco pede transibo, ne tali elogio ipsis ipsorumque facultati aliquid hic præscribere videar: Sed qui illum per Dei gratiam, habet, & commode usurpare novit, illi, judicium & elogium ejus relinquo. De aliis tamen illius qualitatibus & utili usu, ex cottidiana oculari experientia (cujus ipse, divina favente clementia, partim particeps factus sum) pauca hic subjiciam.

Primo, ad agnitionem Dei, quemadmodum etiam ipsa naturæ miracula, quæ artis istius beneficio manifestata fuerunt, quod attinet, pro summa sua dignitate, non sufficienter describere, vel eloqui possum: in hoc enim homo imaginem SS. Trinitatis, in una divina indissolubili essentia, & quomodo illa differat, & tamen unicus saltim Deus fiet, ac simul in secunda persona divinitatis, de humanæ carnis assumptione, nativitate, passione, morte & resurrectione: exaltatione sua itidem, & nobis hominibus, creaturis suis, morte sua merita æterna beatitudine: Porro etiam de purificatione peccati originalis, mediis impetrandis, sine quibus omnium hominum consilia & actiones, omniaque ejusdem opera frustra & nihil sunt: In summa omneis Christianæ fidei articulos, totumque processum, quem homo, per varias tribulationes & angustias, perficere necessum habet, donec tandem iterum ad novam vitam resurgat, elegantissime, tamquam in speculo depictum, videre poterit, quo de postea in Quarta parte plura dicturi sumus.

Secundo, Corporalem naturalemque utilitatem concernens, quæ inde exoritur quomodo nimirum, per Tincturam suam, omnia imperfecta metalla, perfecta, & in clarum purumque aurum immutentur, illud, promissis meis fidem ut faciam, etiam hic breviter indicaturus sum.

Toties itaque nunc dictus lapis vel Elixir, si ad effectum eo usque perductus fiet, & modo dicta usui inservire & tingere debet: tunc ulterius ut fermentetur augmenteturque, necessum est: alias enim cum Tinctura sua, ob subtilitatem suam, nullam commodam projectionem in aliis imperfectis metallis & corporibus ægre habere poterit.

Quocirca primum una pars toties dictæ medicinæ sumatur, cui adde tres partes Auri optimi per Antimonium fusi & purificati, ac in tenuissimas laminas deducti. Fluāt simul in crucibulo, ut moris est.

Quo facto totum compositum etiam in puram efficacemque Tincturam transmutabitur, adeo ut cum unica Tincturæ illius parte, dein etiam mille simplicium metallorum partes tingere, & ad purum aurum redigere tunc potis sit.

Nota: Quò puriora & materiæ propinquiora metalla sunt, eo facilius Tinctura ipsa recipit, & Multiplicatio quoque eo altior & commodior sese repræsentat. Omne enim impurum minusque idoneum, quicquid hic reperitur, separatum, &, tamquā scoriæ omnino abjicitur. Simili quoque modo & cū imperfectis metallis & vitiosis lapillis pretiosis

gradatio

gradatio & transmutatio fieri, & Chrystallum ita tingi potest, ut etiam cum Nobilissimis, pretiosissimisque lapillis æquiparetur, & multæ insuper res adhuc aliæ, quæ impio mundo neutiquam revelandæ, eo ipso perfici poterunt. Tales, & id genus alias res præstantissimas sæpius à nobis commemorati Philosophi, quemadmodum etiam adhuc hodie omneis veri Christiani, qui arte & clinodio isto à Deo Ter Optimo Maximo donati dotatique sunt, pro vilissimo & minimo in hocce Magisterio habuerunt: siquidem respectu prioris præclarissimæ rerum cœlestium cognitionis pro nihilo habendæ sunt.

Et in ipsa rei veritate scias, quod ille, cui altissimus donum illud clementissime concessit, omnem pecuniam atque divitias hac in terra, cœlestium bonorum respectu, non secum ac cænum in plateis æstumet. Cor, omneque illius desiderium enim eò saltim tendit, ut in æterna vita illud, quod heic terreno figuratoque dumtaxat modo conspexit, etiam cœlesti modo & ipsa in rei veritate intueri, eoque frui queat: quemadmodum etiam illud Sapientissimorum Regum Sapientissimus Rex Salomon, lib. Sap. cap. 7. testatur, dum inquit: Majori pretio & carius habebam Sapientiam, quam regna & principatus, clarior mihi erat quam divitiæ, nec comparavi illi lapides pretiosos, quoniam omne aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum æstimavi argentum respectu illius. Illi itaque, qui artem istam ad honorem temporalem, voluptatem & divitias consequendas, expetunt, pro stulto stultioribus censendi, atque æstumandi sunt, quibus nunquam hoc, quod magno sumptu, labore & molestia tamdiu quærunt, & corda, animum, omnesque cogitationes suas ita excruciant, obvenire. potest. Qua de caussa Philosophi temporales divitias, (non quod per se malæ fient, Genes. cap. 2. enim à Moyse, aliisque locis SS. Scripturæ pluribus, tamquam res pretiosa, & præclarum Dei donum, summopere commendatur) sed turpissimi abusus, caussa, ita contemptim habuerunt, ut rem, quæ ad rectum verumque bonum perveniendi, hominibus magnam remoram injiciat, atque omne reliquum, quod alias in hoc mundo rectum, in perversam confusionem convertat: quemadmodum etiam celeberrimus ille Marcellus Palingenius Stellatus in suo Poemate, (quod Zodiacum vitæ appellavit) sub signo Sagittarii, illud eleganter descripsit, & detestandam avaritiam graphice depinxit, ad quem etiam Lectorem benevolum nunc ablegatum volumus.

Ex quibus videre & colligere est quomodo nimirum vir ille Clarissimus, qui vere hancce artem, veluti ex Naturæ Zodiaco suo deprehenditur, habuit aurum & argentum, tamquam bona temporalia, virtutis respectu, tam nauci æstimaverit atque contempserit.

Quocirca etiam omneis, veluti antea monuimus, Sapientiam, rerumque cœlestium cognitionem, terrenis caducisque rebus longe prętulerunt, & in tota sua vita, omnibusque adeo, suis actionibus solum eventum finemque respexerunt, ut hac ratione immortale nomen, laudemque perpetuam exinde reportare possint: id quod Sapientissimus ille Salomon, in Proverbiis suis cap. XVI. etiam docet inquiens: Accepta sapientiam, melior enim est illa quam aurum, & intellectus pretiosior argento. Et porro cap. 22. idem ille: Bona fama nomenque, ait, pretiosior est ingentibus divitiis, & ars auro argentoque melior. Syracides, vir ille sapiens, itidem cap. XXIV. ita exhortatur, inquiens: Vide ut bonum nomen retineas, certior enim ille manet, quam mille auri thesauri.

Ob has & alias virtutes, quæ ex ista Lapidis Philosophia promanant, eumdem istum Lapidem, uti dictum sæpius, Philosophi non sufficienter laudare atque celebrare potuerunt: quocirca etiam in scriptis suis omne studium operamque eo contulerunt, ut ars ista ulterius propagari, sapientia acceptari, & vita denique juxta illam conformari institui que queat. Insipientibus tamen omne obscurum, caliginosum, & intellectu difficile, est veluti Salomon, in Proverbiis suis, ab initio usque ad cap. VI. summopere id conqueritur, summoque studio, ad illam (sapientiam) sectandam, homines adhortatur, & Ecclesiast. c. 3. ita inquit: Mi fili, humili statu contentus esto, melius id siquidem, quam omne, quod mundus concupiscit. Quo major es, eo magis te humilies, & Dominus tibi tum favebit: Dominus namque altissimus, & magna facit per humiles.

QUARTA PARS.

Psal. LXXVIII. & Matth. XIII. Aperiam os meum in parabolis, & eloquar arcana à mundi initio.

QUando Deus omnipotens per divinam suam vocem humano generi arduum & singulare quiddam, de admirandis, altis, cœlestibusque suis mysteriis, revelare voluit, tunc plerumque id fecit parabolice, quæ parabolæ nobis in terrena hacce vita notæ, cottidie oculis nostris observantur, nobisque propositæ atque depictæ sunt. Exempli gratia, cum Deus Genes. cap. III. Adamo in Paradyso, post lapsum, pœnam suam mortalitatem corporalemque mortem videlicet, indicare vellet, illud sequentem in modum ipsi innuere & significare voluit, quod, cum terra per se ipsam nullam omnino vitam habeat, ille verò de terra sumptus formatusque fiet, eapropter etiam terræ rursus similis fieri deberet. Item Gen. XV. & XXIII. cap. Dum Deus Abrahamo seminis familiæque sui augmentationem indigitare voluit, illum stellas in cœlo, arenam in mari, & pulverem terræ ad typum intueri jussit, Istiusmodi diversas, peramœnas, suavesque Præfigurationes typicas etiam Deus in Prophetis populo suo Israëlitico, si singulare quiddam ipsi denunciare voluit, proponi & monstrari jussit. Idque postmodum Christus ipse, os & fundamentum veritatis, in suo Testamento fecit, atque adeo res omneis per parabolas, quo melius ejus doctrina intelligeretur, proposuit: utpote dum nobis summam beatitudinem, verbum suum divinum & Evangelium innuit, tum protypo utitur bono maloque semine, sive zizania, quam hostis in agrum fererat: Item occultato thesauro & margarita, granulo triticeo, grano synapis, fermento, &c. (*Vide de hisce Luc. 8. Matth. 13. & 23. Luc. 19. & Matth. 20. cc.* (

Dum præterea Regnum cœlorum præfigurat, nobis parabolam, de magna Cœna & nuptiis Regis, proponit: quemadmodum etiam universalem Ecclesiam Christianam, ejusdemque statum, cum vinea, & Rege à Ministro rationem exigente comparat. Item ea quoque similitudine utitur de Nobili Domino, qui famulis suis bona sua concedit, de prædicta bove & ove, filio perdito, & id genus parabolis aliis.

Vide Matth. 18. Luc. 16. Matth. 25. Luc. 18. Marc. 12. Luc. 18. Luc. 10.

Quum itaque nobis istiusmodi exempla & similitudines

tudines unice & solummodo ideo datæ fuerint, ut illud, quod cœleste, & humanæ imbecillitatis ergo, difficile comprehenditur, eo facilius intelligere, nobisque imaginari possimus: quanto potius igitur æternus Deus summum bonum, Filium suum, Dominum & Servatorem nostrum Jesum Christum videlicet, qui totum humanum genus, obedientia & merito suo, de morte æterna liberavit, regnumque cœlorum reparavit, nobis in corporali aliqua figura proponere debuisset? Illud siquidem summum mysterium Dei omnipotentis difficillime ab hominibus comprehenditur.

[*Ephes.* 3. *Col.* 1. *Esa.* 45. *Cœli rorem demittant, & nubes pluant justis: Terra sese aperiat, virescat, & proferat Salvatorem.*]

Et licet illud nobis in Veteri Testamento, & alias etiam in aliis typis significatum fuerit, in Isaaci Sacrificio videlicet, & Jacobi Scala, Josephi venditione mirabilique Statu, Serpente æneo, Samsone, Davide & Jona: nihilominus tamen Deus omnipotens tam altum & cœleste bonum, ex abundantia, alia quadam, mirabili & arcana re tamen, nobis hominibus ad magnum Naturæ librum præmonstravit & in lucem protulit, ut hac ratione, juxta alia, etiam corporalem aliquam, visibilem, apprehensibilemque ideam cœlestium istorum bonorum & donorum habere possimus. Quam terrenam corporalemque rem ille ipse in verbo suo nobis ita proposuit, dum apud Prophetam Jesaiam cap. XXVIII. sic ait: Ecce pono in Sion angularem lapidem probatum beneque fundatum lapidem: Qui credit, non fugit. Similiter & Regius Propheta David per Dei Spiritum, in CXVIII. Psal. ita inquit: Lapis, quem architecti rejecerunt angularis lapis factus. Id à Domino factum & mirabile est oculis nostris.

Quemadmodum etiam istam præfigurationem modo dictus angularis Lapis Christus ipse Matth. 21. ad se derivat, inquiens: An numquam in Scriptura legistis? Lapis, quem rejecerunt architecti, lapis angularis factus, à Domino id factum & mirabile est oculis nostris: qui in illum inciderit conquassabitur, in quem autem ille ceciderit, is conteretur. Id quod S. Petrus Act. c. 4. & in sua epist. quemadmodum etiam Paulus ad Rom. IX. cap. verbis ferme iisdem repetunt atque describunt.

Illum probatum, benedictum, & cœlestem lapidem Jesum Christum (*Luc* 10 *v.* 23. 24.) jam ab initio mundi omneis Archipatres, & SS. Patriarchæ, quemadmodum etiam, post illos, omneis à Deo illuminati homines, magno desiderio expectarunt, & summis precibus contenderunt, ut ipsis, juxta promissiones Christum etiam in corporali visibilique specie intueri liceat. *Rom.* 10. *v.* 12. 13.) Quocirca si illum in Spiritu recte agnoverunt, & consequuti sunt, tunc illo ipso in nota ipsorum vita delectati sunt, atque adeo in omni periculo, usque ad finem vitæ suæ, invisibili isto fulcro nixi sunt.

Quamvis vero cœlestis & benedictus iste Lapis à Deo toti humano generi, tam divitibus quam pauperibus absque omni merito & gratis omnino in genere datus fuerit: [*Matth.* 11. *v.* 6.] nihilominus tamen ab initio in hodiernum usque diem pauci homines hoc in mundo reperire, & comprehendere potuerunt, immo majori hominum parti omnibus temporibus occultatus, & grave offendiculum scandalumque semper extitit, quemadmodum Esa. 8. cap. de eo etiam ante vaticinatus est, dum inquit: Erit lapis offensionis, & rupes scandali. Item lapsus & laqueus, ubi multi impingent, cadent, constringantur, illaqueentur, atque capientur. Quem Senex ille Simeon Luc. 2. cap. etiam in spiritu vidit, dum ad Mariam, cœlestis angularis lapidis matrem, ita dicit: Ecce, Ecce hic, locabitur in lapsum & resurrectionem multorum in Israel & in signum, cui contradicitur. Simili quoque modo & S. Paulus ad Rom. 9. idem testatur, inquiens: impegerunt ad lapidem incursionis, & rupem scandali: Qui enim illum credit, non confundetur. Item S. Paulus in 1. sua epist. 2. Hic lapis credentibus pretiosus, incredulis vero lapis offensionis & incursionis, & rupes scandali, qui in verbo impingunt, & in eum non credunt, in quo locati sunt [*Eccles.* 43.] Qua ratione modo commemoratus ille pretiosus, benedictus, & cœlestis lapis, cum toties antedicto terreno, corporali Philosophicoque lapide tam artificiose conveniat, id hic ex ipso fundamento, & utriusque descriptione demonstrabitur, & alter cum altero comparabitur. Ex quo cognoscetur & videbitur, quomodo videlicet terrenus philosophicus lapis vera quædam harmonia & typus fiet veri, spiritualis, & cœlestis lapidis Jesu Christi, in quo nobis à Deo etiam corporali modo proponitur, & specie invisibili præmonstratur.

Primum igitur, quemadmodum in vera agnitione primæ materiæ (1. *Cor.* 2. *Loquimur de arcana &c.*) antedicti terreni Philosophici lapidis (id quod pro principali membro, & summo mysterio habendum [illis, qui illum præparant (*Rom.* 11. *O quam profunda &c.*) & eo ipso, in hac temporali vita, omnem felicitatem (quæ à Deo nobis in æviternitatem parata est) consequi conantur, & simul in agnitione cœlestis æterni lapidis (hoc est recti, veri, & vivi Dei, creatoris cœli ac terræ, in dissolubilis in triunicæ essentiæ) occupati sunt adhuc multo magis interest, & plura insuper scire necessum habent: idcirco etiam supra, in prima parte, universalem Naturam, una cum proprietatibus suis, sine qua opus illud frustra instituitur, ante omnia bene discendam atque cognoscendam esse monuimus. Si enim homo ad summum bonum pervenire cupit, tunc, præ cæteris, rebus omnibus primo Deum, dein seipsum recte agnoscere illum oportet (*Act.* 17. *Nam in ipso vivimus &c.*) Deum siquidem, & seipsum agnoscere si quis discit (hoc est, scire qui nos homines simus, unde sortiamur originem, ad quid creati, & quam proxime Deo adfines simus) pro summa sapientia, sine qua difficillime ad supradictam felicitatem pervenitur, haud immerito & haberi & celebrari debet.

Quomodo & ubi vero talis agnitio summi & cœlestis illius boni reperienda, agnoscenda, aut discenda fiet: (*Eccles.* 24. *Ego sum ubique &c.*) sciendum est, quod illam, quemadmodum & terrenus lapis Philosophicus, qui juxta descriptionem suam in uno & duobus, quæ ubique reperta sunt, saltim in uno, & tamen duobus, est, quæri compararive debeat & oporteat: id quod nihil aliud, quam æternum Dei verbum, & SS. divina Scriptura, Vetus Novumque Testamentum (*Esa.* 8. *Immo juxta legem*) est in quibus rectus cœlestis, fundamentalis angularisque lapis unice & solummodo quærendus atque inquirendus est: quemadmodum etiam Deus Pater sub ipsa, in monte Taborensi facta, glorificatione, adhoc suum verbum digito quasi monstrat, dum Marci 9. Luc. 9. ita ait: Hic est filius meus, dilectus, hunc audiatis &c. Similiter & Christus, essentiale & æternum Dei verbum ipsum. illud ad se derivat, (*Psal.* 119.) Joan. 14. sic inquiens: Ego sum via, veritas, & vita: Nemo venit ad patrem, nisi per me,

me, ad SS. divinam Scripturam, vel infallibile divini verbi testimonium (*Esa.* 34.) Esa. 8. ait: Ad Legem, atque testimonium. Et Christus, dictus ille angularis ipse Joh. 5. illud etiam partim requirit, & postulat, dum inquit: Scrutamini scripturas, putatis namque vos habere vitam in ea, & illa est, quæ de me testatur. Unde David quoque in Psal. 119. illud ipsum longe ante confessus est, inquiens: Delector, Domine, in testimoniis tuis, mei enim sunt, consiliarii; Lucerna pedibus meis, Domine, verbum tuum magis gaudeo de via testimoniorum tuorum, quam de omnibus divitiis. Item, considero vias tuas, & ambulo in tuis testimoniis.

(*Vide Gen.* 13. *Psal.* 45. *Esa.* 9. 49. *Jer.* 32. *Ioh.* 10. 14. *Rom.* 9. 1. *Cor.* 5.)

Porro, ubi, & quo in loco SS. Scripturæ(*Eccles.* 24, *à mundi initio*) cœlestis hujus Lapidis prima materia, vel essentia, fundata fiet; multis in locis, hinc inde expresse demonstratus & ob oculos positus est, præsertim vero Mich. cap. 5. legitur: Cujus egressus ab initio & æternitate fuit. Ipse lapis angularis quoque illud ipsum testatur Joh. 8. cum Judæi illum, quis esset, interrogarent, respondit: Primum ille, qui vobiscum loquitur. Et porro ita Judæos compellat: Amen, Amen dico vobis, antequam Abraham esset, ego eram. Ex quibus testimoniis sequitur, quod nullum initium, sed ab omni æternitate primum suum Ens habuerit, & absque omni fine in omnem æternitatem etiam mansurus est.

Et quamvis illa agnitio nullibi, nisi in Dei verbo, veteri, atque Novo Testamento, consistit, & ex illa ipsa impetrari potest: nihilominus tamen illi, qui eam inquirit, (*Tim.* 3. *Et cum tuâ pueritia*) indicabo quod summâ hic diligentia impendenda fiet. Si enim aliquis ab initio ita in agnitione erraret, vel sinistre rem tangeret, is tum omnem suum subsequentem laborem frustra impensurus esset. Omneis idcirco sese recte probare, rectamque auream apprehensionem, in verbi separatione heic recte addiscere, oculos (intellige animi & animæ) bene ac recte aperire, idque interno lumine, 1. Johan. 5. (quod Deus ab initio in natura & corde nostro accendit) acute intueri & agnoscere debent; Qui enim externis corporalibus dumtaxat [literali modo] absque interno oculo & divino lumine illam impetrare nititur, is equidem tam cito *Saulum* pro *Paulo* intueri, & loco recti, sibi viam erroneam, aut sinistrum intellectum exinde eligere, & haurire poterit: quemadmodum enim hoc in terreno lapide ipsius descriptionem juxta, multis hominum millibus obtigit: ita etiam in hujus cœlestis notitia cottidie, proh dolor, in majore potioreque parte sese repræsentat: id quod tamen non verbo, aut literæ, (illud enim utrimque bene fundatum) sed multo potius oculo, qui in homine falsus est, unice & solummodo imputandum: quemadmodum etiam Christus ipse, Luc. 11. & 1. Cor. 3. ait: Oculus lumen corporis, si autem oculus tuus nequam est, vel erit: tunc & corpus tuum obscurum caliginosumque est, vel lumen in tenebras efficit. Item cap. 17. Ecce Regnum Dei, ait, intrinsecus est in vobis: Ex quo clarissime apparet, quod luminis in homine agnitio, primum ex intrinseco, & non ab extrinseco, introferri oporteat, quemadmodum id SS. Scriptura multis in locis hinc inde testatur.

Quod externum objectum, uti loqui solent, vel litera imbecillitatis nostræ caussa scripta, interno à Deo implantato & concesso gratiæ Lumini, saltim pro testimonio Matth. 24. quemadmodum etiam orale perceptum verbum, pro incitatione, & auxilio mediato, vel promotione ad illud & habendum & æstumandum est. Exempli gratia: Si tibi alba & nigra tabula proponeretur, & interrogareris, utra illarum pro nigra, aut alba, habenda esset. Sin vero agnitio duorum istorum diversorum colorum non antea in te esset, tunc propositam tibi quæstionem, ex nudis mutisque tabularum objectis tarde mihi dissolvere posses: [*Ioh.* 2. *Illud autem vobis scripsi de iis, qui vos seducunt*] Agnitio siquidem non ex istis tabulis, quæ mutæ sunt & mortuæ, & ipsæ non agnoscere possunt, sed ex tuis tibi innatis, & cottidie exercitatis scientiis, suam trahit originem, Objecta quidem, veluti etiam antea dictum movent sensus, & ad agnitionem ansam præbent, ipsam vero agnitionem neutiquam illa largiuntur, sed ab extrinseco, ex agnoscente, & istiusmodi colorum scientiarum judicante proferri oportet. Simili quoque modo si quis à te materialem externumque ignem, vel lumen ex pyrite, in quo ignis, vel lumen, occultatum est, à te expeteret, tunc occultatum & arcanum illud lumen non in lapidem introferre, sed multo potius, per adperientem Chalybem, qui necessario adesse, & occultatum ignem in lapide movere & excitare oportet, ex lapide elicere & manifestare necessum habes: qui tamen ignis etiam ante omnia, in bono eam ad rem bene præparato fomite, nisi ignis iste cito iterum extingui & evanescere debeat, excipiendus & adflandus est, Quo facto recte splendentem ignem habere, &, quam diu eundem foveris atque conservaveris, pro lubitu tuo, quicquid volueris, cum eo efficere poteris. Quemadmodum etiam simili modo in homine cœleste & divinum illud lumen occultatum, & veluti antea dictum, non ab extrinseco in hominem intro, sed ab intrinseco provenire necessum habet. Quod si ab initio à Deo per veram fidem, & tum porro per media, auxilia, lectum, auditum, concionatum, & postmodum quoque per spiritum S. quem nobis Christus reparavit, & dare promisit, (*Ioh.* 14. *Nemo venit ad patrem, nisi per me*) in obscuro, caliginosoque, attamen candente corde, tamquam in aliquo fomite, iterum recte inspirari, accendi & splendens fieri potest, in quo nostro corde tum Deus postmodum & laborare & operari habet: In credentium siquidem cordibus, & in luce inaccessa habitationem suam habere expetit. Etiamsi enim nullus homo corporalibus externisque suis oculis Deum unquam vidit, neque etiam videre potest, nihilominus tamen cordis oculis internis videri, judicari, & agnosci potest. Licet quoque & dictum illud clarum lumen in totum mundum splendorem suum immiserit, omneisque homines, absque ulla aliqua differentia adhuc cottidie eluminet: nihilominus tamen mundus, juxta corruptam depravatamque naturam suam illud neque recte videre, multo minus vult agnoscere: quocirca etiam tot tantæque viæ erroneæ, & pernitiosæ opiniones de eo audiuntur. Id quod hac in re bene considerandum, notandum, atque observandum est: quod videlicet Deus homini in summa corporis sui parte non frustra & fortuito duos oculos, auresque totidem communicaverit. Eo ipso enim innuere voluit quod videlicet homo duplicem visum & auditum, internum atque externum nempe, discere atque observare necessum habeat: adeo ut interno res spirituales judicare, externum vero & suæ quoque parti 1. C. 2. dare atque adtribuere debeat: Quæ distinctio etiam

etiam in verbo Spiritus, & porro quoque Literæ, summa diligentia observanda est: cujus gratia & ego quoque simplicioribus, quo facilius ad meliorem commodioremque triunius lapidis, in quo summa rei sita est, agnitionem informentur atque perveniant, illud paucis saltim innuere & quasi admonitionis loco heic obiter indicare volui.

Quemadmodum autem materia terreni Philosophici lapidis coram mundo nauci, nulliusque pretii æstimatur, imò quasi omnino rejicitur: ita, & simili quoque modo Christus, æternum Patris verbum, clenodium Nobilissimum, & cœlestis probatusque triunus Lapis à potiore hominum parte in hoc mundo vilipenditur, ex oculis nostris dimittitur, & ita jam, ut in ipsa rei veritate ita loquamur, fere nihil indignius, vilius, atque abjectius, quam ipsum Dei verbum salvificum. Unde etiam 1. Cor. 2. præsertim à mundi hujus sapientibus Stultitia appellatur: imò non dumtaxat nauci æstimatur, atque floccipenditur, verum etiam adhuc, tanquam aliqua hæresis damnatur, bannoque proscribitur: id quod pio homini, ad tantam blasphemiam audiendam, summum est cordolium. Verum enimvero utut sit rectè credentes eo probari, & ante allegata testimonia subsequenter adhuc rectè impleri oportet: Id quod etiam Joannes cap. 1. testatur dum inquit: Erat (intellige verbum) in mundo, & mundus illud non agnoscebat. Item: Veniebat in proprietatem suam, & tamen à suis non recipiebatur.

Quemadmodum etiam corporale terrenumque Sapientum Aquarium, cujus virtus atque efficacia imperscrutabilis una cum materia sua multifaria nomina à Philosophis sortitus est, ita etiam NUMEN & LUMEN illud unicum, cujus virtus atque omnipotentia simili modo indagari nequit in S. S. Scriptura multos variosque titulos atque nomina habet, quorum præcipua utrimque heic nos ordine recensebimus. Appellatur Lapis Philosophorum vetustissimus, occultus vel ignotus, naturalis, incomprehensibilis, cœlestis, benedictus, consecratusque Lapis Sapientum: nominatur verus sine mendaciis, certus certissimorum, arcanus omnium arcanorum, divina, stultis occultata, virtus atque efficacia, summum & ultimum, quod sub cœlo vivendum, mirabilis epilogus, vel conclusio omnium Philosophorum operum: Nuncupatur itidem idonea & perfecta omnium elementorum comparatio, corpus incorruptibile quod à nullo elemento tangi queat: Vocatur, præterea, quinta essentia, duplex & vivificans Mercurius, qui cœlestem spiritum in se habet, omnium ægrorum imperfectorumque metallorum sanatio, æternum lumen, omnium morborum summa Medicina, Phœnix nobilis, summus, nobilissimusque thesaurus, vel summum Naturæ bonum, universalis triunus Lapis, qui à natura ex tribus conjunctus, & nihilominus tamen unicus est, imò ex uno, duobus, tribus, quatuor & quinque generatur & efficitur. Item Magnesia Catholica, vel sperma mundi, cujus generis & plura alia nomina & titulos apud Philosophos reperire licet, qui universim omneis haud incommodè in summo perfectissimoque numero (millenario) enunciari atque comprehendi poterunt.

Quemadmodum inquam, terrenus Philosophicusque hicce lapis una cum sua materia, multa diversimodaque imo mille pene, uti dictum est, nomina habet, inde quoque mirabilis appellatur: ita etiam hi, & id genus alii suprà commemorati tituli atque nomina multo potius, imò in summo gradu à Deo omnipotente & Summo Bono prædicari poterunt. Deus siquidem, imò Dei Verbum, æternus illius filius, rectus, æternus, pretiosus, & probatus angularis fundamentalisque lapis est, quem architecti rejecerunt, atque proscripserunt. (*Esa.* 28. *Ps.* 118. *Matt.* 21. *Act.* 4. *Rom.* 9. 1. *Pet.* 2.) Verus, vetus, imò vetustissimus est, qui ante posita mundi fundamenta, & ab æterno fuit. Esa. 45. Dan. 7. Esa. 43. Psal. 90. Rectus, occultus, ignotusque Deus est, supernaturalis, incomprehensibilis, cœlestis, benedictus, & summe laudatus Marc. 16. Solus salvificus, atque adeo omnium Deorum Deus, Deut. 10. Certus, & verax est, qui mentiri nequit, Num. 23 Rom. 3. Omnium certissimus, qui, pro lubitu suo, facit quod vult, vel solus potens Gen. 17. Ephes. 3. Arcanissimus & æternus, in quo omnia mysteria & thesauri sapientiæ occultati latitant, Rom. 16. Colos. 2. Sola divina virtus & omnipotentia, quæ stultis, vel sapientibus hujus mundi occultata & ignota sunt. Recta unica, & perfecta omnium elementorum comparatio, à quo, per quem, & in quo omnia sunt & proveniunt, Rom. 11. & Jac. 1. incorruptibilis essentiæ, quæ à nullo elemento dissolvi vel separari potuit Psal. 16. Act. 2. 13. Quinta itidem est essentia, imò omnium essentiarum essentia, & propriè tamen nulla essentia. Verus rectusque duplex Mercurius, vel Gigas geminæ substantiæ Matth. 26. quemadmodum Hymnus de eo canit, Deus à natura homo heros &c. qui cœlestem spiritum in se habet, qui omnia vivificat imò vita ipsa Sap. 7. Es. 42. Joan. 14. Unicus perfectusq; Salvator omnium imperfectorum corporum & hominum est, verus cœlestisque animæ medicus, æternum lumen quod omnes homines illuminat Esa. 60. Johan. 1. omnium morborum summa Medicina recta spiritualis Panacæa Sap. 16. Nobilis Phœnix qui suos, per veterem serpentem, Diabolum, vulneratos necatosque pullos, sanguine suo iterum recreat & vivificat, imò summus thesaurus, vel summum bonum in cœlo & in terra Psalm. 83. Sap. 7. Triuna universalis essentia, quæ Jehova appellatur Deut. 6. & ex uno, divina essentia, dein ex duobus, Deo & homine, ex tribus personis videlicet, ex quatuor, utpote tribus, personis, & una divina essentia, quemadmodum etiam ex quinque, tribus personis, & duabus essentiis nimirum, divinus & simul humanus est. Est, præterea Deus recta Magnesia Catholica, vel sperma mundi Catholicum Joan. 1. à quo, per quem, & in quo omnes cœlestes atque terrenæ creaturæ essentiam, motum & originem suam sortiuntur Genes. 1. Joann. 1. Act. 17. Roman. 11. Hebr. 1. & in summa α. & ω, initium & finis, inquit Dominus, qui est, qui erat, & qui venit, omnipotens Apoc. 1.

Verum enimvero quemadmodum in supra commemorato opere Philosophico non sufficit, si quis tantum materiæ cognitionem habeat eandemque pro triuna essentia agnoscat, atque qualitatem proprietatemque illius didicerit: Sed insuper scitu necessarium est, quomodo videlicet illa adquiri, illiusque utilitatis particeps ille fieri queat: id quod nullo alio modo fieri potest, quam ut, veluti suprà diximus, tres istæ res prius solvantur, atque putrefiant, quo ipsi caliginosa sua umbra, & hirsuta essentia, qua primum obumbrata, & exinde in deformi in humanaque specie spectatæ fuit, iterum detrahitur: dein, per ulteriorem sublimationem, cor & anima illius interior, quæ in ea occultata, per catholicam dulcem & ignis instar lucentem aquam marinam ex illa deducta, & incorporalem aliquam

aliquam essentiam redacta fuit: ita & multo minus nos triunam illam divinam essentiam, quæ Jehova dicitur, agnoscere possumus, nisi prius illa (respectu nostri) etiam quasi dissoluta, purificata, velamentumque Moysis atque iracunda species, quæ nobis à natura impedimento terriculamentoque est, ipsi abstrahatur, & per ulteriorem divinam illuminationem cor & interna anima, quæ in illa latet, hoc est, filius ejus, qui est Christus, ope & auxilio Spiritus Sancti, qui similiter, instar alicujus puræ aquæ corda nostra purificat Eseck. 36. Esa. 44. imò tanquam divinus ignis illuminat Jerem. 23. Matth. 3. & suavi dulcique solatio implet atque recreat Joan. 16. Eph. 4. ex ea producatur, discatur. Adeoque Deus iratus, postea placatus tibi appareat.

Quemadmodum autem in opere Philosophico materia, in tres suas partes vel principia dissoluta proprio suo sale porro congelari & in unicam essentiam reduci oportet, id quod postmodum Sal sapientiæ appellatur: ita quoque Deus, & cor ejus, hoc est, filius parenti, per sal ipsorum proprium, quod Deo itidem essentialiter implantatum, uniri pro uno Deo agnosci, & non pro duobus aut tribus Diis & essentiis haberi & credi debet. Si itaque hac ratione Deum per ejus Filium agnovisti, & quasi separasti, & tamen divinæ sapientiæ spiritu, & charitatis vinculo iterum copulasti atque conjunxisti: Ecce tunc tibi invisibilis ignotusque Deus Esa. 45. jam visibilis, agnoscibilis, & intelligibilis, factus est, qui tibi etiam non amplius, quemadmodum antea, ita iracundus & inhumanus, sed humanissimus adparet, seque à te palpari, & videri patitur, cùm tamen Deus, antequam Christus, Filius ejus, in nobis formatus imaginatusque fuit, Gal. 4. nobis potius terribilis Deus, Deuter. 7. 18. imò ignis consumens est & appellatur. Ista tamen triunius divinæ essentiæ agnitio tibi nondum sufficit, nisi in ulteriore illius agnitione (præsertim cordis illius) progrediaris, & adcrescas. Quemadmodum enim supra dictum & hactenus præparatum subjectum in opere Philosophico, absque ulteriore præparatione, ad medicinam corporalem tibi plus obest, quam prodest: ita etiam Christus, 1. Joh. 4. nisi illum melius perfectiusque agnoscas, ad spiritualem animæ tuæ medicinam, tibi adhuc parum conducibilis, sed multo potius ad damnationem tibi vergeret. Quocirca etiam tu, si ipsius, cœlestiumque illius donorum thesaurorumque participes fieri, iisdemque beate uti fruique velis, in personali illius agnitione & porro progredi, illumque non, tanquam purum merumque Deum, tibi proponere & imaginari, sed impletionem temporis, à Deo ad id destinatum, Gal. 4. in quo additamentum suum accepit, hoc est, simul Deus & homo, hominis filius factus est, probe observare necessum habebis.

Nam, quemadmodum in opere Philosophico iterum dictum est, quòd primæ materiæ (si ad effectum suum deduci, & tinctura, ad cætera simplicia metalla perficienda, fieri debeat,) aliud quoddam corpus metallicum nobilissimum, & primæ materiæ adfine, gratissimum acceptissimumque porro adponi, cum illa uniri, & in unum corpus redigi oporteat. Ita quoque & heic, in opere Theologico divinæ naturæ Filii Dei (si illa uti frui, illiusque participes fieri volumus) aliud quasi metallicum corpus, hoc est, caro & sanguis, humanitas, vel humana natura (quæ omnium Creaturarum dignissima & divinæ naturæ propinquissima atque ad illius imaginem creata est) adjungi, uniri & in indissolubile corpus simul redigi necessum fuit.

Quemadmodum autem in præfigurato opere Philosophico cumprimis, diximus, notandum observandumque fuit, quod, vulgare auri corpus ad opus illud minime conveniens, sed propter imperfectionem suam, aliosque multifarios defectus, (quibus est obnoxium) inutile, & quasi mortuum censendum æstumandumque sit, atque, ea ipsa de causa Corpus purum clarumque (quod absque omni impuritate ac defectu, & nullo dolo adulteratum aut interno suo sulphure debilitatum fiet) accipi debeat. Ita etiam multo minus heic divinæ Filii Dei essentiæ non vulgaris humana natura, utpote quæ in peccatis concepta peccato originali inquinata, & adhuc quotidie peccatis actualibus & præternaturalibus infirmitatibus (quibus omnes in genere homines subjacent) contaminata fuisset adjungi & incorporari debuit, sed mera pura, peccati expers, & perfecta humanitas.

(Si enim terrenus Adam, ante lapsum) qui tamen saltem creatura absque omni peccato, imo sanctus & perfectus homo fuit, quanto magis cœlestis ille Adam, quem unigenitus Dei Filius in se habet, talis esse debuit.

Quocirca cœlestis æternus fundamentalis, angularisque lapis Jesus Christus (veluti Philosophicus eodem modo descriptus est) secundùm utramque naturam admirandæ generationis & originis adeoque imperscrutabilis naturæ & proprietatis est ac manet. Secundum divinam enim naturam ab æterno, ex sola divina essentia cœlestis æternique sui Patris, verus Deus, imò Dei Filius est, cujus egressus (veluti Scriptura ea de re loquimur) ab initio & æterno fuit: (*Mich.* 5. *Psalm.* 2. *Matth.* 16. *Coloss.* 1.) Secundum humanitatem suam vero in temporis impletione absque peccato & defectu (Esa. 53. Joan. 8. Scriptura teste,) verus perfectusque homo cum corpore simul & anima, (Matt. 26. natus fuit, adeo ut nunc indissolubilis, personalis & Theandricæ essentiæ, hoc est, verus Deus, verusque homo, in una unica, atque in omnem æternitatem indissolubili persona fiet, atque hoc modo ut Deus omnipotens agnoscendus & colendus maneat.

Exoptandum hic esset, majori parti putatitiorum doctorum oculi melius aperirentur, & caliginosa ipsorum perspecilla, vel larvæ sophisticæ detraherentur, atque oculati fierent. Luc. 10. Cumprimis vero omneis Aristotelici, & in divinis operibus cæcutientes sophistæ, apud quos tot diversimodæ disputationes, hodierno adhuc die, in rebus divinis, more minus Christiano, agitantur, & multifariarum distinctionum, divisionum, & permixtionum nullus omnino finis est de Arduo in Sacra Scriptura, 2. Tim. 3. bene fundato summè venerabili articulo de Unione Naturarum & communicatione Idiomatum in Christo. Sin jam Deo ejusdemve divino verbo, credere nollent, tunc attamen ex sæpius nunc dicti Chymici operis (veluti supra commemoravimus) facta conjunctione, & unitione duarum aquarum, Mercurii & Solis videlicet rem agnoscere, ipsumque digitis quasi palpare possent: Sed ipsorum summa Ars Scholastica Philosophiæ Ethnicæ, & in Sacra Scriptura, vel Christiana Theologia minus fundata nulliusque valoris & pretii fundamenta & præcepta Aristotelica, de substantia & accidentibus, aliaque plura omnem aditum præcludunt, dum parum considerarunt illud Tertulliani: *Philosophos Patriarchas esse hæreticorum.*

reticorum. Verum ut ea de re copiosius hic differamus, operæ pretium minime censemus.

Et quemadmodum, præterea, in opere Philosophico, dictum illud Compositum, conjunctis nunc duabus essentiis, porro in ignem collocatur, putrescere, conteri, beneque coqui oportet, qua in putrefactione & coctione interim (donec plusquam perfectum fiat) multifarii actus cum eo intercidunt, &, (veluti in descriptione terreni operis plura reperire licet) diversimodi colores sese repræsentant: ita hæc Deo humana, & humano divina persona Christi Jesus, hoc in mundo, à Deo cœlesti suo patre, ita ordinatus, in igneam tribulationis fornacem conjectus, in ea bene coctus, hoc est, in varia molestia, ignominia, cruce, atque tribulatione circumactus, & in diversimodam speciem mutatus est, utpote: inediam passus est, Mat 4. dum, mox ab accepto baptismo, & postquam S. prædicandi verbi divini ministerio sese devovisset, impulsu Spiritus S. in desertum veniens à Satana tentatus fuit, atque inibi cum eo triplex certamen subire necessum habuit, in testimonium omnium Christianorum Baptizatorum qui, Christianismum ingressi, & Christum confessi, etiam à Diabolo tentabuntur, &, per varias tentationes, ad defectionem sollicitabuntur. Item, dum lassus factus Joan. 4. dum lacrymatus est Luc. 19. contremuit Luc. 14. cum morte conflixit, sanguineum sudorem sudavit, captus etiam atque vinctus est Matth. 26. à Summi Sacerdotis famulo in faciem percussus, ludibrio habitus, irrisus, conspurcatus, flagellatus, coronatus, ad mortem condemnatus & tandem cruci, quam ipse gestavit, Joann. 19 inter duos latrones adfixus, felle & aceto potatus, Psalm. 69. clara voce exclamavit, spiritum suum in Dei patris sui manus commendavit, exspiravit, atque in cruce tandem mortuus est: & quas id genus alias angustias tribulationesque, ille, in vita ac morte sua, quibus de ulterius SS. Evangelistæ legendi sunt, sustinere oportuit.

Et quemadmodum Philosophi scribunt, quod ista coctio & putrefactio, in supra commemorato terreno opere, plerumque intra quadraginta dies fiat atque perficiatur: ita simili modo per eundem illum numerum in Sacra Scriptura multa, diversimodaque miracula & facta nobis à Deo descripta & consignata sunt, utpote dum populus Israëliticus, Psalm. 59. per quadraginta annos integros in deserto permansit, atque durum exilium experiri necessum habuit Deuter. 8. Item dum Moyses in monte Sinai, Exodi 34. Elias in fuga præ Achabo, 1. Reg. 19. Christus in deserto quadraginta diebus totidemque noctibus jejunavit, quemadmodum etiam per quadraginta menses in terra concionatus est, & miracula edidit: per quadraginta horas in sepulcro jacuit: quadraginta dies, inter resurrectionem à mortuis, & ascensionem suam ad cœlos, cum discipulis conversatus vivum sese ipsis repræsentavit Act. 1. Item dum urbs Hierosolymitana quadragegimo ab ascensione Domini, anno, à Romanis destructa soloque æquata fuit.

Cumprimis vero hic quoque notandum est quod Philosophi putrefactionem istam, ob nigrum (Cant. 1. *Niger ego sum*) suum colorem, corvi caput appellaverint. Ita siquidem Christus ipse (Esa. 53. *Nullam omnino habeat speciem, neque &c.* deformis omnino speciei, omnium vilissimus, plenus dolorum ægritudinumque, atque adeo spretus fuit, ut etiam vultus præ ipso absconderetur, & nauci omnino æstumaretur. Imo, quemadmodum ipse Psalm. 22. ea de re conqueritur, vermis, & nullus homo, ludibrium hominum; & contemptus populi fuit; Etiam illud haud inconcinne cum Christo comparatur, ubi putrefactum illud Solis corpus aliquandiu, cineris instar, in vitri fundo, absque ulla efficacia mortuum jacet, donec ab igne fortiori, ipsius anima guttatim sensimque sese iterum demittit, & tabidum mortuumque quasi corpus rursus imbibit, humectat, potat, & à totali destructione conservat, idem & ipsi Christo accidit, dum in monte olivarum, & cruce, per divinæ iræ ignem afflatus, Matth. 26. 27. se à Patre suo cœlesti omnino desertum conquestus est, & nihilominus semper (veluti terreno corpori assidua cura atque recreatione etiam fieri solet) refectus corroboratusque Matth 4. Luc. 22. atque divino Nectare quasi imbutus, humectatus, atque potatus fuit; imò dum ipsi denique in sanctissima sua passione, & morte media, vires, una cum ipso spiritu, omnino subtractæ sunt, & planè ad inferiora, profundissimaque terræ loca pervenit Act. 1. Ephes. 1. 1. Petr. 3. & tamen adhuc conservatus, recreatus, & virtute & potentia æternæ Deitatis, rursum erectus, vivificatus, & glorificatus est Rom. 14. ubi demum spiritus, cum suo, in sepulchro demortuo, corpore, perfectam, indissolubilemque unionem adeptus per lætissimam resurrectionem, & victoriosam ad cœlos ascensionem in Dominum & Christum Matth. 28. & ad dexteram Patris sui Marc. 16 exaltatus fuit: cum quo nunc per efficaciam virtutemque Spiritus Sancti tanquam verus Deus & homo pari potentia & gloria, super omnia regnat atque dominatur Psalm. 8. efficacissimo suo verbo omnia conservat gestatque Heb. 1. imò res omnes vivificat Actor. 17. Quæ mirabilis Unio, ut & divina Exaltatio, ab Angelis & hominibus, in cœlo & in terra, imò sub terra Phil. 2. 1. Pet. 1. absque horrore & tremore vix capi multo minus considerari potest: Cujus Virtus potentia, & rubei coloris Tinctura imperfectos nos homines atque peccatores nunc etiam in corpore & anima immutare, tingere, & plusquam perfectè curare atque sanare potest, de quo paulo post plura dicturi sumus.

Cùm igitur unicum, cœlestem fundamentalem angularemque Lapidem Jesum nunc breviter & simpliciter consideraverimus, Qua ratione videlicet cum terreno Philosophico Sapientum Lapide comparetur atque uniatur: cujus Materia & Præparatio: uti audivimus, eximius typus & viva Incarnationis Christi imago est. Itaque porro necessarium fore æstumamus, ut illius Efficaciam, Virtutem, & Tincturam, ut & Fermentationem & Multiplicationem in nobis vitiosis & miseris hominibus, tanquam metallis imperfectis, intueamur atque addiscamus,

Etiamsi enim Deus hominem ab initio præ reliquis omnibus, ad Nobilissimam perfectissimamque creaturam, & ad suam ipsius imaginem creaverit, ipsique vivum spiritum, immortalemque animam, inspiraverit: nihilominus post lapsum, in deformem, contrariam, perniciosamque effigiem transmutatus fuit.

Ut autem tam nobilissima creatura pristino suo nitori & perfectioni restitueretur, Deus omnipotens ex mera misericordia tale medium constituit, per quod illud sequentem in modum, ita fieri oportet; nimirum, veluti plusquamperfectus Lapis, vel Tinctura, post istam suam perfectionem, adhuc ulterius fermentari, augmentari, vel multiplicari debet multiplicem utilitatem

fortiri

sortiri velit ipsiusque efficacia & operatio conducibilis esse debeat: ita quoque Christus, cœlestis Benedictusque ille Lapis, post Deo-humanam suam perfectionem, nobiscum, tanquam membris suis, ulterius fermentari atque multiplicari debet; hoc est, nos, cum ipso, per rosei coloris salvificamque suam Tincturam, purificari, uniri, & ad purum cœlesteque corpus conformari præpararique oportet: Ille siquidem, Paulo ad Romanos 8. teste, primogenitus est inter multos fratres, imò primogenitus ante omnes Creaturas Coloss. 1. per quem omnia in cœlo & in terra creata & cum Deo reconciliata sunt. Si enim nos, qui à natura impuri, mortales, & imperfecti sumus, iterum puri, regenerati, immortales, & perfecti fieri volumus: tunc equidem illud per nullum aliud medium, (Hebr. 13.) quam per unicum illum cœlestem, fundamentalem, angularemque lapidem Jesum Christum, tanquam solum sanctum, imò sanctissimum Daniel. 9. recens natum resuscitatum, glorificatumque cœlestem Regem, qui Deus & homo una in persona est, & in æternum manet, fieri poterit.

Quemadmodum enim Philosophorum Lapis & Chimicus Rex, tinctura sua hanc utilitatem confert, etiam hanc efficaciam, & virtutem, per perfectum suum processum, in se complectitur, ut alia imperfecta, & vilia metalla, tingere & in purum aurum transmutare potens sit: Ita quoque, & adhuc multo potius Cœlestis ille Rex, fundamentalis, angularisque Lapis Jesus Christus benedicta sua tinctura, hoc est, rosei coloris suo sanguine nos peccatores imperfectosque homines ab innatis nostris Adamicis sordibus & fæcibus solus & unus purificat, imò plusquam perfectè curat sanatque 1. Joann. 1. extra quem, Scriptura teste, nulla alia salus, neque medium in cœlo, aut in terra est, quo æternam beatitudinem perfectionemque consequi possimus, nisi in solo nomine Jesu Act. 4.

Licet enim cæcus insanusque mundus, per imposturam & illusionem Satanæ, multifaria diversaque media, vias, modosque æternam beatitudinem perfectionemque consequendi, quæsivit, & vehementer in eo laboravit: nihilominus tamen saltem unicus Salvator & Mediator, Jesus Christus, est & manet, in quo, & per quem, coram Deo justi & beati sumus, atque à spirituali peccati lepra iterum purificamur: quemadmodum etiam unicus dumtaxat terrenus Salvator & Chymicus Rex, per quem omnia imperfecta metalla perfectionem suam impetrant atque consequuntur, & insuper omnes morbi, cumprimis vero incurabilis corporalisque lepra sanantur, reperitur. Sunt igitur omnia reliqua media, & ab ipsis hominibus excogitatæ artes, quæ à Judæis, Turcis, Ethnicis, aliisque hæreticis, in medium adlatæ, & adhuc tanquam necessaria media, defenduntur, multo potius (propriè ut de re loquamur) Spiritu vacua, falsa, & Sophistica Alchymia. (*Col. 2. Videte ne quis vos &c.*) per quam nos homines non purificamur, sed impedimur: non vivificamur, sed debilitamur: imò tandem omnino mortificamur: quemadmodum etiam pseudo Alchymia quæ melius malchymia dicenda, multas diversimodasque tincturas & colores invenit, quibus homines non dumtaxat decepti, verum etiam, quotidianâ experientiâ teste, in bonorum, imò vitæ corporisque discrimen sæpissime conjecti sunt.

Si vero nos homines ab impuris nostris sordibus & fæcibus (Adamico scilicet peccato originali, quo ab initio universa natura humana, tanquam vitioso veneno Protoplastis nostris à Cacodæmone inspirato corrupta, nosque omnes in eo concepti atque nati sumus, Psalm. 51. Job. 15.) iterum purificari, (*Joann. 3.*) rursusque perfecti, & beati fieri velimus: tunc illud per novam regenerationem Spiritus S. imo aquam & Spiritum (veluti Rex Chymicus etiam per aquam & Spiritum regeneratur, perfectionemque suam consequitur) fieri oportet: in qua nova, & spirituali regeneratione (*Pet. 3.*) quæ è supernis in S. baptismo per aquam & spiritum peragitur, nos, Christi eum sanguine ablui & purificari, atque adeò unum, cum illo, corpus fieri, illumque, vestis instar (veluti Paulus ad Coloss. 3. & Ephes. 5. ait) induere oportet. Nam quemadmodum Lapis Philosophicus per suam tincturam postea cæteris cum metallis sese unire solet, &, una cum ipsis, in perfectum indissolubileque corpus redigitur: ita quoque Christus, tanquam nostrorum omnium caput, 1. Cor. 4. nobiscum, membris suis, per rosei coloris tincturam suam, sese etiam unit, & in perfectum corpus ædificiumque Rom. 12. 1. Cor. 12. Ephes. 5 quod secundum Deum creatum [*Joh. 3.*] in recta veraque Justitia & Sanctitate Ephes. 4. redigit atque perficit. Ista siquidem hominis regeneratio, quæ in S. Baptismo per Spiritum S. peragitur, propriè nihil est aliud, quàm interna spiritualis aliqua renovatio lapsi hominis [1. *Cor.* 12.] cum Deo & Christo, ita quidem, ut nos, dum antea per carnalem generationem ex parentibus, inimici Dei, & iræ filii à natura [*Rom.* 2.] Ephes. 2. essemus: nunc per spiritualem regenerationem, in S. Baptismo amici, & filii [*Heb.* 3.] imò hæredes Dei, & cohæredes Christi simus. Ideò enim Christus mortuus est, resurrexit, & revivixit Rom. 14. ut per huncce suum processum, hoc est, per passionem, mortem, resurrectionem, & ascensionem, in Sanctum, quod manibus non factum, ingrederetur, nobisque viam ad æternam Patriam præpararet. Quocirca etiam & nos, tanquam illius fratres & sorores Matt. 12. Ephes. 5. & Psal. 22. ipsum in passione sequi, Matth. 8. in chara humilitate Luc. 12. aliisque virtutibus crescere & adcrescere, imò ipsius corpori omnino conformes nos fieri oportet, ut tandem etiam & nos, qui hic ipsum in regeneratione sequuti & in eo mortui sumus, cum ipso vivere, ejusque gloriam ingredi queamus.

Quæ tamen spiritualis exhortatio, & Christiana imitatio in vita & actione cœlestis nostri Regis, non ex nostra dignitate, merito, vel propria voluntate [naturalis siquidem homo, omnibus suis cum viribus, in rebus spiritualibus, cæcus, surdus, atque mortuus est] sed unice, & solummodo [1. *Johan.* 5.] ex efficacia & operatione Spiritus S. fluit, qui in nobis, per beatum regenerationis & baptismi lavacrum, efficax atque potens est: quemadmodum etiam mineræ & metalla, quæ in seipsis quasi mortua [*Heb.* 10.] rubiginosa, seipsa neutiquam purificare neque corrigere possunt, efficacia & auxilio spagirici spiritus quoque purificantur, renovantur, solvuntur, atque perficiuntur. Si itaque nunc, veluti audivimus, per aquam & spiritum [2. *Cor.* 5.] iterum regenerati, hoc est, per beatum baptismum, & rubrum, à Christo tinctum, fluentum, Christo Domino, [1 *Cor.* 3.] cœlesti nostro Regi incorporati, cum sanguine suo à peccatis nostris hæreditariis abluti, purificati, & primitiorum Spiritus Sancti ita capaces participesq; facti fuerimus: tunc nos ab initio sensim, juxta D. Petri dictum, puro salutarique

lacte,

lacte, tamquam recens nati, immo tamquam infantes in Christo, cibari potarique oportet, donec tamdem, tamquam vivi (*Apoc.* 1.) aduitique lapides, ad spiritualem domum, summumque Sacerdotium, ædificati & idonei fiamus ad sacrificanda spiritualia sacrificia, quæ Deo grata acceptaque sunt per Jesum Christum: Christianus siquidem, per aquam & spiritum regeneratus homo, non omnia simul comprehendit, vel apprehendere etiam potest, sed sensim, de die in diem in agnitione Dei & Christi, crescere & adcrescere necessum habet.

Nam, quemadmodum iterum in opere Philosophico videre est, quamprimum conjunctio duarum Essentiarum, (*Cant.* 3. *Cum paullo ipsos essem antegressus, &c.*) terreni auri videlicet, & cœlesti modo præparatæ aquosæ materiæ, postquam ab initio in patera aliqua solatoria, in siccum quasi liquorem & amalgama redactæ fuerint, facta, composito non omne, & una vice simul, sed una pars post alteram, & pedetentim quidem, ac certis diversisque temporibus, additur, & adponitur: ita, & adhuc multo magis, illud in opere Theologico fieri oportet. Quamprimum namque conjunctio, & spiritualis Unio hominis cum Christo in sancto baptismo facta, nosque ita cum ipso, quemadmodum antea quoque diximus, unum in corpus redacti sumus: tam cito etiam homo talis sensim fidem Christianam addiscere, & unum, post alterum, articulum comprehendere necessum habet, donec tamdem omnino in iisdem confirmetur, atque ad perfectam agnitionem perveniat.

Cum igitur & Christiana quoque fides, (*Phil.* 3.) instar præparatæ terrenæ aquosæ materiæ, (veluti suo loco ordine recensuimus) in duodecim particulas, vel parvos articulos, juxta duodecim Apostolorum numerum, dein autem rursus in tres articulos principales, utpote I. de nostra creatione, II. redemptione, III. sanctificatione distincta & distributa fiet: ex quibus, ut diximus, homo unum post alterum, ad discendum sibi proponere & adponere quasi oportet: Sensim tamen & diversis id fiat temporibus, ne nimium, & plus justo, oneretur, atque discendo omnino quasi obruatur, ex quo ipse facilime tædium & nausea moveri, atque à fide plane abalienari posset. Cujus rei gratia etiam & tertius, de Sanctificatione, articulus in septem diversa membra, vel particulas (in communicatione infallibilis epilogi Amen) distribui, & hominibus diversis septem vicibus [juxta informationem in terreno opere datam] inculcari poterit. Quo facto, & fide ab homine, à parte ad partem plenarie comprehensa, tunc summe eidem necessarium, ut semel, per divinam gratiam, comprehensam illam fidei agnitionem secum diligentissime custodiat, & ab illius corruptione, vel amissione, sibi sedulo præcaveat. Et quemadmodum in sæpius nunc dicto opere philosophico, jam ante indicavimus, quod nimirum, ad istam fermentationem & multiplicationem unici terreni Regis, vel meræ puræque Tincturæ, tres singulares partes, vel particulæ, optumi, puri, perpurificatissimique auri, per Antimonium fusi, non quidem ex lapidis defectu, vel imperfectione tincturæ suæ, sed ex impotentia & imbecillitate ipsorum metallorum, acceptari projicique oporteat. Et ut sententiam meam melius & expressius significem, licet Tinctura aut lapis in seipso perfecte præparatus fuerit: nihilominus tamen crassa imperfectaque metalla, ob naturalem suam infirmitatem atque imbecillitatem, istam lapidis, vel Tincturæ [ut ita loquar] angelicam perfectionem & subtilitatem ad se pertrahere atque apprehendere nequeunt, nisi commoda requisitio etiam ad manus sumatur, & illa eo facilius transmutentur.

Quemadmodum igitur illud nunc in opere Chimico, inquam, fit, & fieri oportet: ita vicissim & heic in Theologico nostro opere [*Phil.* 2.] spiritualis renovationis, & cœlestis regenerationis hominis sedulam curam habere quis oportet. Etiamsi enim & noster quoque Rex cœlestis Jesus Christus nos, per plenariam suam obedientiam, quam cœlesti suo patri, nostri loco, præstitit, ab omni impuritate perfecte liberaverit, & filios hæredesque Dei fecerit: nihilominus tamen istam ipsius salvificam, & divinam plane Tincturam (quemadmodum & reliquos suos thesauros, atque bona, (2. *Cor.* 4.) ob innatam nobis infirmitatem imbecillitatemque, non per omnia comprehendere & acceptare, aut eamdem nobis firmiter applicare possumus, nisi per tria hæc media à Deo ipso ordinata, qualia sunt: I. Sanctum ejus Verbum, quod purum puriusque, quam aurum argentumque in terreno lebete septies probatum Psal. 12. 18. immo supra aliquot massarum aurearum millia diligendum Psal. 119. II. Salvifica fides quæ singulare Dei donum est Joh. 6. 2. Thess. 3. & per verbum Dei oritur Rom. 10. corda hominum etiam unit Act. 5. & in igne tribulationis (*Gal.* 3.) probatur. Et III. minime fucata dilectio erga Deum atque proximum, quæ itidem Dei donum, & Legis impletio Rom. 13. immo Deus ipse est, & appellatur 1. Joh. 4. per quas singulares partes, verbum, fidem, & charitatem videlicet [*Ephes.* 5.] si ordinario more modoque exerceantur atque usurpentur, Christus Dominus tum divina sua cum tinctura, cœlestique unctione, primum recte operari, suam in nobis, simplicibus & imperfectis metallis, vel hominibus, projectionem, & salvificum ingressum exercere & perficere potest, quo sine illum difficillime apprehendere, vel ipsius tincturæ participes fieri possumus. Illic enim illico terribilis Sathan & Pseudo-Chymicus sese repræsentat, qui novis regeneratisque hominibus, filiisque Dei [præsertim si pacto cum Christo in baptismo fœderi satisfaciant, &, quemadmodum S. Paulus ipsis imperat, bonum certamen exerceant, fidem bonamque conscientiam retineant,] cottidie & clanculum insidiatur, &, per fideles suos Coadjutores, [1. *Pet.* 5.] quales sunt, peccatis obnoxia caro nostra [*Jacob.* 3.] & impius seductor mundus, in perniciosam suam nassam pertrahere, & præcipitio dare conatur: atque etiam, proh dolor! sæpissime, Deo permittente, [nam vel Justus in die septies cadit Prov. 24.] multos in lapsum præcipitat. Quemadmodum enim Christo Domino, capiti & duce nostro, insidias struere, ipsumque, mox à suo baptismo, sub ingressu S. ipsius ministerii, vehementer tentare molitus est: ita, & simili quoque modo, clandestinas suas technas, versutias, & fallacias etiamnum hodie, omnibusque adeo temporibus, in Christiana Ecclesia exponit: Christum primò per penuriam, tribulationes, variasque angustias eo commovere & impellere studebat, ut videlicet de verbo Dei, & clementissima ejusdem promissione, dubitaret, dum prætendit, Deum ipsius amicum haud esse, quod illum tamdiu in deserto famem pati pateretur. Sin autem ista tentatio apud Christianos nihil operatur: tunc ex altero latere hostis homines alia tentatione adoritur, malletque ut Deo magis [*Deut.* 10.] quam ipsis in verbo suo est pollicitus, considerent: quemadmodum etiam

etiam Christo persuadere conabatur, ut nimirum se,e de summo templi fastigio (*Matth.* 4.) præcipitem daret, Deum siquidem illum bene protecturum esse. Sin & hoc ipsi non procedit, & tertia itidem vice aliquid tentare minime erubescit: idque divitiarum promissione, quod videlicet, pecuniæ, temporaliumque bonorum gratia, à Deo, divinoque ipsius verbo recedere, idololatra fieri, ipsumque (Sathanam) invocare, &, tamquam Deum, colere debeat: veluti idem ab ipso Christo libere extorquere, eumdemque ad lapsum impellere minime est veritus. Id quod equidem fidelis Deus & Pater in Cœlo (*Job.* 2.) ex singulari consilio, certasque ob caussas, quandoque permittit, ut hac ratione in fide, spe, patientia, recta veraque Dei invocatione crescant, adcrescant, & per istiusmodi Tyrocinia, sive crucis exercitia, ad ultimum mortis certamen, quod vetus homo subire necessum habet, sibi viam bene præparare, atque hoc modo æternam contra hostem illum, victoriam obtinere possint, id quod fiet, si omneis ipsius technas, versutissimasque insidias prius bene norint, & qua ratione ipsi, per divinam gratiam obviandum fiet, didicerint.

Cum enim non cum carne & sanguine, sed, veluti S. Paulus inquit, cum Principibus & potentibus, cum hujus mundi primoribus videlicet, qui in mundi hujus tenebris dominantur, malisque sub cœlo spiritibus, pugnare atque certare necessum habeamus: eapropter ipsis, eorumdemve spiritualibus tentationibus, propriis ex viribus minime resistere possumus, sed hic, juxta Antesignani nostri Jesu Christi exemplum, spiritualia arma apprehendenda &, cum iisdem, & verbo Dei, tamquam spiritus gladio Ephes. 6. in fide spirituales isti nostri hostes percutiendi & vincendi sunt. Ubi necesse erit, ut nos ad mandatum Pauli Ephes. 6. ex armamentario Spiritus Sancti thoracem Dei ferreum arripiamus atque induamus: adeo ut lumbi nostri adcincti fient veritate, & induti simus pectorali justitiæ, in pedibus ocreati, tamquam in procinctu agitemus pacis Evangelium, spiritusque gladium, qui est, ut antea dictum, verbum Dei: ante omnia vero fidei scutum apprehendamus, quo omnia ignita Diaboli tela delere & extinguere poterimus: Fides siquidem in Jesum Christum clypeus est firmissimus, quem idem ille Cacodæmon neutiquam perforare, neque cor vulnerare potis est.

Cum igitur & ignis regimen quoque in opere Philosophico summa diligentia observari, illudque (in materiæ coctione) absque ullo tædio administrari & debeat, & oporteat, quemadmodum etiam de Philosophico igne, [quo præcipue totum negotium perficiendum est,] diximus, quid proprie fiet & appelletur, essentialis videlicet, præternaturalis & divinus ignis, qui in composito latitet, cui cum terreno igne materiali [1. *Tim.* 1.] auxilium & incitatio præstari oporteat: ita quoque & cumprimis purum Dei verbum, vel, quod idem est, Dei Spiritus, qui etiam cum igne Jerem. 23. comparatur, atque ita appellatur, in nobis hominibus occultatum est, utpote quod quidem nobis à natura implantatum, per ejusdem corruptionem vero iterum deletum & caliginosum factum est [*Phil.* 3.] Inibi siquidem & pari modo per alium quendam externum ignem, hoc est, per cottidianam assiduamque pietatis, Christianarum virtutum exercitationem, in prosperis & adversis, ut & per sedulam considerationem puri divini verbi, [si alias internum nobis concessum lumen gratiæ, Deique spiritus, in nobis operari & non plane extingui debeat,] [*Ecclef.* 10.] auxilium subsidiumque præstandum est, eoque ipso, sine ullo tædio, atque indesinenter excitari atque inflari oportet. Quemadmodum enim & in terrenis etiam rebus fieri solet; ut si opifex ferrum, quod in se ipso frigidum est, sæpius lima expoliat, illud per continuum illum motum calefiat, lumen & lampas itidem; [*Coloss.* 3.] nisi continuo oleo foveatur, tamdem deficit & omnino extinguitur: ita etiam & homo nisi in suo interno igne, absque tædio & molestia, exerceatur, sensim decrescit, donec tamdem eo plane privetur. Quocirca (quemadmodum nunc sæpissime monuimus, ideo que etiam summa efflagitare necessitas videtur) verbum Dei diligenter audiendum, bene considerandum, indesinenterque exercendum est.

Quod autem antea de visu, qui non tantum externis corporalibus, sed internis animi oculis [1. *Tim.* 1.] fieri debet, diximus, illud quoque pari modo & de auditu hic intelligendum est. Loquor vero [quo melius mea intelligatur sententia] de recto puroque Dei verbo, non autem glossis, humanis, vel veterum, aut Neotericorum Scribarum fermento [*Rom.* 16.] Pharisaico, quod hodierno, proh dolor, tempore, verbo divino præfertur, vel ad minimum, instar murini excrementi, quod piperi immiscetur, pro divini verbi concione audiri & haberi volunt. Minime gentium. De istiusmodi nugis verba hîc non facio: sed, de vero clarificatoque Dei verbo loquor Psal. 19. 119. quod per os Dei transit Deut. 8. Matth. 4. & adhuc per Spiritum S. [1. *Cor.* 1.] prædicatur: quod non dumtaxat inanis vacuusque sonus, quemadmodum ignominiose quidam de eo loquuntur, sed spiritus & vita, & salvifica Dei est potentia, Joh. 6. omnibus videlicet iis, qui in illud credunt. Quo de auditu etiam regius Propheta David [*Psal.* 64.] ita loquitur: Audiam quid Dominus in me loquuturus fiet. Ex quo interno & divino Dei verbi auditu, tamquam ex aliqua scaturigine, recta vivifica fides, quæ per charitatem efficax Galat. 5. suam sumit originem. Nam, uti Paulus Rom. 10. ait: *Fides ex auditu est, auditus vero per verbum Dei* [2. *Pet.* 2.]

Si itaque verbum Dei purum & clarum, tunc quoque & auditus [*Luc.* 21.] purus clarusque esse potest: ita etiam & ipsa fides, quæ ex isto auditu quasi promanat, pura & incorrupta, & per charitatem efficax est, erga Deum quidem in humili obsequio sancti illius præcepti atque voluntatis. Item in orando, laudando, & gratias agendo. Erga proximum vero in benefica exhibitione diversimodorum bonorum operum: adeo, ut Dilectio non minima, sed, veluti Paulus ait, summa omnium reliquarum virtus fiet. Quemadmodum etiam ad illam charitatis exercitationem nos Christus, in longa sua concione valedictoria Johan. 13. summo studio exhortatur, & tum temporis valedictionis quasi loco post se reliquit, inquiens: *Hoc est præceptum meum, ut vos invicem diligatis, quemadmodum & ego dilexi vos, ita enim, vos meos esse discipulos, singuli cognoscent. Item* 1. Joh. 2. *Qui dicit, se nosse Deum, & tamen præcepta ejus non servat; is mendax est, & nulla in eo veritas: Qui autem verbum illius servat, in eo certo charitas Dei perfecta est.* Et porro 1. Joh. 4. *Deus est charitas, & qui in illa manet, ille in Deo, & Deus in illo manet* [*Coloss.* 1.] Ex quibus omnibus videre est, quod charitas perfectionis verum sit vinculum, quo Christo incorporamur: adeo ut ille in nobis, nos in illo sumus [2. *Joh.* 3.] ille in patre suo, & pater in illo: id quod Christus commemorato isto in loco & porro testatur, dum inquit: *Si quis sermonem meum servabit, is est, qui me diligit, & ego illum diligam, atque ad eum veniemus &* *habitationem*

habitationem apud eum faciemus. Joh. 5. ait: *Si præcepta mea servaveritis, in charitatem ea maneris.* Qua de charitate, quæ porro & ipsum nostrum proximum concernit, 1. Joh. 4. etiam eleganter scribitur: *Si quis dicit, se amare Deum: Et tamen fratrem suum odio habet, mendax est. Qui enim fratrem suum, quem coram videt, non diligit, quomodo Deum, quem non videt, is diliget?* Et hoc præceptum ab eo habemus, ut qui, Deum diligit, etiam fratrem suum diligat. Quæ autem dilectionis illius fiet proprietas, id S. Paulus 1. Cor. 13 sequentibus verbis exprimit: *Dilectio*, inquit, *longanima & humana, non Zelo agitatur, nullam petulantiam exercet, non inflatur, nec, in operando, erga proximum, bono, lassatur.* Facillime igitur exinde videre atque colligere est, quod nulla vera rectaque dilectio esse possit, quæ per dilectionem bonis cum operibus proximo non inserviat: de (*Coloss.* 3.) qua tamen multi ex Christianis temere gloriantur. Ex eodem vero quoque esse adparet, quod bona opera, quæ Deo placent, non fidem antecedant, sed, tanquam fructus, stirpem & arborem sequantur, quæ, si bona fiet, etiam bonos fructus profert: atque hac de causa non opera fidem, (*Jerem.* 5) sed fides opera bona, grata, & accepta facit: adeo ut hac ratione, quod heic est præcipuum, per solam fidem justificemur, æternamque vitam consequamur.

Si itaque nunc homo regeneratus, supra commemorato modo, sese in vita, omnibusque adeo actionibus suis, tam Christiane & pie sese exhibeat, tunc & suo fructu minime carebit. Ittidemnam siquidem homo, à Deo in fornacem tribulationis collocatur, & ad instar Compositi Hermetici tam diu omnis generis angustiis, diversimodisque calamitatibus & anxietatibus premitur, donec veteri Adamo & carni (*Ephes.* 4.) fiet mortuus, & tanquam vere novus homo: qui secundum Deum creatus est, in recta veraque justitia atque Sanctitate iterum resurgit, quemadmodum S. Paulus ad Rom 6. testatur, cum inquit: *Nos, una cum Christo, per baptismum in morte sepulti sumus. Ut quemadmodum enim Christus à mortuis resuscitatus est, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.* Id si factum, & homo cottidie peccare desinat ut hac ratione peccatum ei amplius non imperet, tunc apud eum sicut in terreno opere adjuncti auri solutio suam sumit originem, & , veluti supra dictum, putrefactio, ut spirituali more omnino solvatur; conteratur, destruatur, & putrescat: quæ tamen solutio, & putrefactio apud unum citius, quam apud alterum, fieri solet, attamen in temporali hacce vita adhuc fieri oportet: Hoc est: Talis homo igne tribulationis (1. *Pet.* 4.) tam bene digeritur, coquitur, atque mollificatur, ut etiam de omnibus suis viribus desperet, atque in gratia & misericordiæ Dei (2. *Cor.* 4) unicum suum quærat solatium: qua in crucis fornace, & durante igne, homo, instar terreni auri, rectum nigrum corvi caput sortitur, hoc est, omnino deformis fit, atque coram mundo, Sap. 5. (*Iob.* 30.) irridetur: idque non dumtaxat per quadraginta dies ac noctes, vel annos, sed sæpenumero etiam per omne vitæ suæ tempus, adeo ut plus cordolii, quam solatii & lætitiæ, plus mœroris, quam gaudii in vita sua experiri necessum habeat: ubi denique ipsi, per spiritualem istam suam mortem, anima sua omnino eximitur, & in altum quasi deducitur, hoc est, corpore suo quidem adhuc in terra est, cum spiritu & corde suo tamen (qui nunc non amplius mundo, sed Deo vivit, nec in terrenis, 2. *Cor.* 4.) sed spiritualibus summum capit solatium) sursum ad æternam vitam & Patriam vergit, atque omneis suas actiones instituit, ut illæ non terrenæ, sed quantum quidem hocce tempore fieri potest, cœlestes fient: quodque jam non amplius secundum carnem, sed juxta spiritum, non in operibus infrugiferis tenebrarum, sed tanquam in die lucis, in operibus, quæ probationem patiuntur, vivat. Quæ corporis animæque separatio peragitur spiritualiter moriendo Quemadmodum enim solutio corporis & animæ in regenerato Auro sese gerit, ubi corpus & anima quidem à se invicem quasi separantur, nihilominus tamen in vitro arctissime cohærent, & conjunctim manent, anima insuper corpus cottidie recreat, & à finali destructione conservat, usque ad determinatum [2. *Cor.* 5.] tempus: ita quoque tabe confectũ, & quasi mortuum hominis corpus in [1. *Pet.* 3.] ista sua crucis Schola, ab anima etiam non omnino deseritur, sed allideo si tribulationis æstus modum excedat, per spiritum è supernis cœlesti rore, & divino Nectare, irrigatur, potatur, atque conservatur: quod cœleste refrigerium & recreatio demortui terreni corporis in hominibus. [Temporalis enim nostra mors, quæ peccati stipendium, Rom. 6. non recta mors, sed naturalis solutio corporis & animæ & multo potius lenis quidamque somnus est] indissolubilis conjunctio [in piis intellige] Spiritus Dei, & animæ, vere est & manet. Quæ præterea, cum mirabili ascensione & descensione in terreno opere [quæ septies fieri solet] etiam convenit. Illic namque etiam sex annorum millia tribulationum, & molestiarum temporalium [quam diu videlicet mundus duraturus est] reperiuntur. In quo, per Dei spiritum, solatii expertes homines omnibus temporibus in cruce, calamitatibus & anxietatibus diversimodis, ubertim iterum erecti, consolati, atque confirmati fuerunt: idque [Deo laus & gloria] fit adhuc cottidie, atque etiam tam diu fiet, donec magnum universale Sabbatum, & dies quietis anni millesimi septimi suum sumpturus est initium: ubi spiritualis ista recreatio, sive refrigerium, unica etiam vice cessabit, diu exoptatum finem suum consequetur, & , illius loco [cum Deus, [2. *Tim.* 4.] omne erit in omnibus] æternum duratura lætitia inchoabitur.

Durante vero etiamnum digestione & coctione spiritualis mortui corporis in homine sese etiam pari modo (veluti in terreno opere videre est) multi diversimodique colores & signa, hoc est, omnis generis miseriæ, anxietates, atque tribulationes (quarum præcipua est ante commemorata ista tentatio, quæ à Diabolo, mundo, & carne nostra fit, atque caussatur) repræsentabunt: quæ tamen omnia bonum prænunciant indicium: quod videlicet tam bene vexatus homo tandem aliquando beatum exoptatumque exitum consecuturus fiet: quemadmodum etiam & ipsa SS. scriptura testis est, in qua (2. *Tim.* 3.) (*Act.* 4.) legitur, quod videlicet omneis, qui beate in Christo Jesu vivere velint, persequutionem pati cogantur, quodque nos, per multas tribulationes & angustias, regnum cœlorum ingredi necessum habeamus. Quem in finem etiam D. Augustinus ita inquit: *Ne mireris, frater, si te (cum Christianus factus fueris) undique mille etiam tribulationes vexent. Nostræ siquidem fidei caput Christus est, nos ipsius membra sumus: Quocirca non solummodo illum, sed & vitam illius sequi & imitari debemus. Vita Christi autem omnis generis tribulatione, extrema egestate circumdata, & scribis & Pharisæis irrisa, & denique pro miseris nobis peccatoribus contumeliosissimæ morti tradita est: Unde facillime colligendum, quod, si te Deus tali vita dignatur, & pari te persequutione castigat, in Electorum suorum numerum te referre*

referre cogitet. Sine istiusmodi perquisitionibus & tribulationibus namque ad Deum pervenire minime possumus. Nam qui Paradisum ingredi conantur, per ignem & aquam illi ambulare necessum habent, sive Ille fiet Petrus, cui traditæ sunt claves cœlorum: vel Paulus, electum vas & armatura Dei: aut Joannes, cui omnia arcana Dei revelata sunt: Omneis namque pati necessum habent: Per varias tribulationes regnum cœlorum nos ingredi oportet. Hucusque D. Augustinus.

Præterea & illud quoque probe notandum est, quod nimirum Philosophi Chimici Antimonium, (per quod) veluti antea in præparatione Chimica dictum est (Auri fermentatio fieri oportet antequam Elixir, aut Chimico Regi adponatur, vel cum vetere cano Saturno balneum Sudatorium subire velit, eodem hocce charactere ♁ signaverint. Id quod pro miraculo, & mysterio quasi habendum, atque intuendum est: quemadmodum etiam forma sive species ista apud nos Christianos quoque reperienda, & ferme in pari occultatione usurpatur atque proponitur, dum summo capiti & imperatori totius Christianitatis Imperii Pomum, cum super eminente crucicula, in manus traditur, eoque innuitur, quod ille, antequam ad pacificam quietamque possessionem perveniat, prius hujus mundi crucem, ærumnas, aliasque calamitates probe experiri, iisdem agitari, & per easdem probari necessum habeat: cujus præfigurationem significationemque typicam dicti isti Philosophi, qui priscis istis temporibus victitarunt, fortassis istiusmodi signo non temere & fortuito, & quidem in ipso labore chimico (qui talem processum etiam requirit significare voluerunt, Quæ omnia haud inconcinne ad commemoratam Scholam crucis, Christianorumque tribulationes atque persequutiones) quod videlicet antequam sempiternam lætitiam & quietem ingrediantur, per onerosum difficilemque mundi cursum ambulare, vel cum hostili cano Saturno, hoc est, vetere Adamo, & Sathana, Scholam certaminis balneumque sudatorium subire cogantur (*Ioh.* 16.) referri poterunt.

Juxta commemoratas istas tribulationes & calamitates etiam multa diversimodaque signa atque miracula, ingentes quoque mutationes hinc inde in mundo probe observandæ, diligenterque considerandæ atque perpendendæ sunt. Si audiuntur scilicet bella, rumores bellici, variæ sectæ, pestis & annonæ charitas, quæ omnia proxime instantis nostræ redemptionis veri præcursores sunt & nuncii. In summa quando universalis mortuorum resurrectio fieri debet, tunc primum homines per agni sanguinem victuri (prior enim nova, in S. baptismo facta, regeneratio, hujus secundæ, rectæ, & nunc primum omnino perfectæ novæ regenerationis in æterna vita saltim est initium) ad novam, numquam transituram, vitam, anima & spiritu cum corpore iterum sic unitis, & in indissolubilem æternum durantem copulationem rursum redactis, resurrecturi sunt: ita quidem, ut, virtute atque efficacia omnipotentis cœlestis Regis Christi (quo cum per fidem realiter, vere, & efficaciter, contra omnium hominum rationem copulabimur) pura, spirituali, mirabilique virtute, robore, & agilitate, gloria & præstantia glorificati: immo pellucidi, præstantes, & plusquam perfecte beati (*Es.* 26.) fieri debeamus. Quæ admiranda, corporis, animæ & spiritus copulatio, sive unio, divina itidem glorificatio, & exaltatio electorum, veluti in terreno opere, absque stupore, atque trepidatione in hac à nobis non considerari, multo minus videri potest: quemadmodum etiam, ejus rei caussa, & ipsi angeli in admirationem rapiuntur, illaque omnia videre gestiunt: Ubi tum cum Christo, æterno nostro cœli principe, una cum omnibus angelis, & spiritibus ministrantibus, in æterna lætitia, atque gloria Majestatica super omnia dominaturi, & regnaturi sumus in sempiterna secula (*Gal.* 6.)

Et quemadmodum, ut tandem concludamus, in Chimico-Philosophico opere, brevis, necessaria tamen correctio neglecti corruptique compositi (quomodo videlicet eidem in tempore commode subveniri possit, ubi etiam totus processus, una cum ordinariis, ad illum pertinentibus, mediis inveniendus est) mox ab initio fuit addita, ita quoque & heic in opere Theologico miseri alicujus peccatoris spiritualis correctio & restitutio bene diligenterque consideranda est, ubi fotassis unus, vel alter, defectus in aliquo homine sese repræsentaret, &, Deo permittente, horribilis Sathanæ, impii mundi, & carnis suæ impulsu, in peccata incideret, & vel per superbiam & arrogantiam, (quæ nobis omnibus innata cum pernitiosa sublimatione, vel præmatura rubedine, tamquam primo & secundo defectu, in terreno regno comparantur) laberetur, vel ob perpetrata enormia, grandia, & carnalia peccata, tamdem de Dei misericordia desperaret, aut, ob nimium tribulationum æstum, contra Deum creatorem suum, insurgeret, crucemque impatienter ferret: (qui duo defectus cum tertio & quarto erroribus conveniunt) tunc miser contagiosusque istiusmodi homo adinstar Compositi philosophici denuo solvi, hoc est, post agnitionem excessus sui, per clavem solutoriam sanctæ Absolutionis, quoties illa indigebit, à peccatis, & cottidianis suis delictis tamdem, iterum absolvi & purificari: dein in SS. Cœna dominica puro cœlesti lacte 1. Cor. 3. veroque cœlestis agni sudore (1. *Ioh.* 5.) tamquam sanguine & aqua, immo aqua & fronte vitæ: quemadmodum etiam cum pingui convivio ex puro vino & medulla Esa. 25. (*Apoc.* 19.) & publico gratiæ Fonte, Zach. 13. qui, instar Mercurialis aquæ in opere Chimico, indignis & impiis summum venenum est, cibari, potari, recreari, & confortari necessum habet, donec etiam, veluti terrenum corpus, ad finalem congelationem plenariamque fixationem, h. e. ad perfectam constantemque æternæ beatitudinis perfectionem perveniat. Quæ duo saluberrima media curationis & sanationis miseri peccatoris (SS. absolutionem & cœnam videlicet) fidelis omnipotensque Deus hominis in emolumentum instituit, illaque dilectissimæ suæ Ecclesiæ, tempore necessitatis administranda communicandaque, tradidit, & concredidit. Illic siquidem, per dictam jam modo absolutionem, vel clavium Ministerium præviâ verâ pœnitentia, liberi & immunes pronunciamur, vel, si impœnitentes permanemus, & in peccatis petulanter perseveramus, per Christianam banni & excommunicationis clavem, quæ etiam ad officium illud pertinet, in peccatis nostris ligamur, & Sathanæ, ad carnis interitum, 1. Cor. 5. tradimur, ut Spiritus in die Domini salvificetur.

EPILOGUS.

Habes itaque nunc, amice & benevole Lector, brevem simplicemque demonstrationem atque declarationem, infallibilem quoque Typum comparationemque allegoricam terreno-chimici, & veri cœlestis lapidis Jesu Christi, per quem ad certam beatitudinem & perfectionem, non dumtaxat, heic, in hac terrena, sed & in æterna etiam vita, pervenire

pervenire poteris. Licet autem illud utrimque, in præmisso opere Theologico, aliquanto rectius & copiosius tractari potuisset, sciendum tamen tibi est, me non esse Scripturæ Professorem, vel hodierni mundi more, Aristotelico-Theologum, sed civem & personam privatam esse. Illam namque à Deo mihi concessam scientiam nulla in celebri Academia studiis adsequutus sum, sed in universasali Schola Naturæ, (*Iob.* 12.) & ex magno miraculorum libro in quo omneis Docti multa ante secula sese exercuerunt didici. Quocirca etiam istam meam descriptionem non ad decoram sesquipedalemque literam, sed, uti dictum, ad simplicitatem direxi: quemadmodum etiam haud est mei muneris, ut videlicet de rebus Theologicis uberiorem copiosioremque tractationem heic instituam: sed quicquid feci, illud, mea quidem ex parte, illis, qui fortassis tantos nondum fecere progressus, brevem aliquam delineationem præscribere volui, ut videlicet Rem altius indagare valeant: Unicuique siquidem amanti veritatis convenire videtur, ut miracula Dei sicco pede neutiquam prætereat, nec perpetuo involvat silentio, sed ut illa celebret, amplificet, atque glorificet. Juxta illud etiam simul confessionem meam, & quid de Christianæ religionis articulis sentiam credamque, publice testatam facere volui: Cum proh dolor, ita nunc comparatum fiet, ut multi pii Christiani (*Psal.* 116.) per mendacissimorum calumniatorum intempestiva judicia (ni cantilenam ipsorum quis cantare velit) à tergo hæretici proclamentur, & suspecti habeantur. Quæ impiæ mundi blasphemiæ temerariaque judicia verum Christianum, qui istiusmodi calumniis proscinditur, minime offendant: Diabolus siquidem, ejusdemque squamosi filii, illud in more semper habuerunt, & idem Christo, omnibusque suis imitatoribus, exhibuerunt, [*Psal.* 94. *Ier.* 11.] atque etiamnum faciunt. De quo tamen nunc nulla amplius verba facio, sed illud supremo omnium judicium judici, qui verus omnium cordium lapis Lydius est, commendatum volo (1. *Chron.* 19. *Deus omnia corda perscrutatur.*)

Ad præcedentem, præterea, toties nunc à nobis commemorati terreni lapidis Tractationem quod attinet, hocce in Epilogo, Artis Chimicæ amatorem, pro superfluo, ad priorem à me datam informationem ablegatum, eamdemque illi fideliter denuo inculcatam volo. Quemadmodum enim in eximia cantione bona aliqua clausula plus una dumtaxat vice, repetitur: ita quoque in hocce puncto idem à nobis fieri solet: quod nimirum ille propositum & cogitationes suas ad terrenum lapidem Philosophicum non prius dirigere, vel istiusmodi laboris initium facere debeat, nisi cœlestem (cujus gratia terrenus à Deo datus est) recte cognoverit, præparaverit, vel, ad minimum, ambos, spiritualem corporalemque videlicet [*Eccles.* 1.] summo studio simul conjunctim ipso facto præparare inceperit. Ego enim, cumprimis hac in parte, quomodo nimirum, absque naturæ agnitione, tam altum opus temere inchoëtur & laboretur, cum omnibus veris Philosophis consentio, immo etiam quod absque vera agnitione cœlestis lapidis angularis Christi, utpote in quo tota natura perfecte consistit, non dumtaxat difficile, verum etiam, impossibile sit Lapidem philosophicum præparare, mea pro persona diligenter heic adnoto & fateor: Quocirca etiam hoc punctum probe considerandum, nec, ut à multis fieri solet, tam avide, & inconsiderate ad summam istam artem [cum tamen sæpenumero aliquis ad illam artem minimè aptus & idoneus, nec in sæpius dicta agnitione aliquantulum exercitatus fiet] anhelandum, nisi ignominiosum illius rei exitum quis experiri desideret: Quale siquidem initium, talem etiam plerumque finem sortitur, veluti, proh dolor, apud multos res ipsa loquitur. Id quod tamen unice immaturæ intentioni & ignorantiæ imputandum est.

Verum enimvero adhuc magis mirandum est, quod aliqui homines reperiantur, qui summam istam artem (*Eccles.* non dumtaxat inquirunt, sed etiam illam tractare & exercere conantur, & nihilominus tamen (an naturalis, vel recte magica, an vero præternaturalis & nigromantica ars fiet, quæ saltim per spiritus illegitimaque prohibita media adquiratur) dubitant. Neutiquam, mi bone vir, Diabolus omneisque adeo impii absque divina permissione, potestatem illam non habent, ut & minimum quidem hac in arte contrectent, multo minus suis juris faciant, illamque pro lubitu suo exerceant. Minime gentium, inquam, sola illa in Dei manu & potestate consistit, qui illam, cui vult, & impertit, & simul iterum adimit. Ad istam namque artem, quæ à, & ex Deo suam sumit originem, nulli omnino voluptuarii, multo minus diri infernalesque Spiritus, sed talis, versa vice, spiritus, qui simplex, rectus, verus, constans, & puræ piæque essentiæ fiet, admittuntur. Quem tamen spiritum hodiernus mundus securus impius non agnoscit, ideoque etiam ejusdem essentiam, summumque mysterium in multis ignorat. Quamprimum enim aliquid de illo auribus percipit, nec cito tamen illud comprehendere potis est, tunc mundani isti socii [*Sapien.* 1.] stultitiam illud appellant: ideoque etiam, ob cœcitatem suam, spiritus ille ipsis perpetuo occultabitur, & tamdem omnino ab iisdem adimetur.

Ne autem commemoratione ista à meo proposito forsitan plus justo longius progrediar, sed illud iterum adtingam, & denique ad finem perducam: ea propter piis artificibus & hoc, amicæ exhortationis loco, probe inculcatum volo: Quatenus videlicet, erga Deum (*Eccles.* 18. & 29.) cor, animumque, immo vitam, & actiones suas quis instituet: eatenus in lapidis, ac laboris sui progressu cottidie omnibusque etiam horis insignem utilitatem percepturus erit: id quod & ipse omnibus diebus summa diligentia, & magna devotione observavi, & ita ipso facto expertus sum. Quamobrem omneis mox ab initio actiones suas eo dirigere, seque ita præparare debet, ut postmodum in utroque opere eo feliciorem finem consequi valeat.

Heic forsitan quis posset objicere, quod nimirum aliqui reperiantur, qui lapidem istum Philosophicum, vel Tincturam, qua simplicia metalla in aurū argentumq; immutaverint, vere habuerint, & nihilominus parum idonei fuerint, nec cœlestem simul tam bene agnoverint: (*Eccles.* 19.) immo adhuc in vitæ vanitate atque levitate ambulaverint. [*Sap.* 1.] Quibus respondeo, quod eosdem quidem suo in statu relinquam, &, ubi, & quomodo, istam suam Tincturam nacti fuerint, nullam heic disputationem instituam. An vero veram rectamque Tincturam, qua de in toto hocce meo Tractatu egi, ipsi confecerint atque præparaverint, id vere nemo mihi persuadebit, multo minus, ut credam, induci potero: quemadmodum etiam levissimorum istiusmodi hominum tragicus exitus, in quem, sua cum tinctura, se ipsos præcipitarunt, illud sæpenumero testatur atque etiamnum hodie, proh dolor, ejus rei exempla minime desunt: Ut nunc taceam, quod ars Chimica, una cum requisitis suis, non unica,

sed

sed diversa fiet. Quemadmodum enim aliis in facultatibus diversi & versiculores Sectarii inveniuntur: [*Exod. 30. Iacob autem sumebat bacillos, sive scipiones &c.*] ita quoque & hac in arte idem fit: Illi siquidem omneis in genere Chimici appellantur, non tamen ad unicam intentionem informati atque directi sunt.

Loquor hic saltim de vera, naturæ conveniente, & artificiosa Alchimia, quæ cumprimis inter alia, malum & impurum à bono & puro discernendum cognoscendumque, docet, per quam (*Prov. 2.*) postquam naturæ imbecillitati atque corruptioni subveniri, & recta promotio exhiberi potest: quæ tum in augmentatione metallorum simili modo procedit, ac si alicui fructui, qui accidentali quodam casu impeditus ad maturitatem justam pervenire haud potuerit, auxilium præstare, vel ex uno granulo, vel semine, multifariam augmentationem consequi coneris, quod exiguo sumptu laborari atque perfici potest. Alteram Sophisticam pseudochimicam artem minime intelligo, nec etiam illam discere cupio: (*Eccles. 3. Qui ad periculum &c.*) quia ipsius magistri vias nimis incurvatas, & meros aureos mōtes, [qui fortassis nimis procul dissiti sunt,] frustra pollicentur: adhæc falsa ista ars nihil omnino constans largitur, & dumtaxat ingentes sumptus, temerarios labores, & denique etiam sæpenumero ipsum corpus vitamque insumere solet. Quocirca si tibi istiusmodi Chimicorum unus vel plures occurrerent, (qui de vera & naturali Arte Chimica gloriarentur, illamque, pecuniæ caussa, te, vel etiam alterum aliquem, docere conarentur: vel, quòd sumptus, & quæ requiruntur impensas, erogare haud possent, prætenderent:) tunc fideliter esto admonitus, ne nimium ipsis fidas. Anguis enim apud ipsos plerumque in herba latitat. (*Mich. 2. si spiritu erroneus essem &c.*)

Præterea vere etiam affirmare possum, quod sumptus, qui toti Universalique operi impendendus est, (cottidiano victu, & sustentatione ignis exceptis) per omnia trium florenorum pretium non excedat. Materia namque, veluti etiam supra audivimus, partim vilis est & undique, pro exigente necessitate, satis superque, & absque magna molestia, invenitur: labor itidem facilis & simplex. In summa, tota ista ars à piis, & à Deo ad id electis (*Psal. 112*) simplicissime & facillime: ab impiis & malis vero difficillime & impossibile quasi comprehenditur. (*Prov. 3.*) Ut autem tamdem epilogum meum absolvam, idcirco, valedictionis loco, pro additamento & hoc tibi communicare volui: quod nimirum, si Deus omnipotens tibi gratiam suam (in piæ & sanctæ illius artis revelatione) largitus fuerit, illa tum recte uti, silentium tibi commendatum habere, &, ejus rei gratia, firmam seram ori admovere, [*Eccles. 23. O utinam possem seram &c.*] illudque obserare debeas, ne forsitan arrogantia & superbia, tam apud Deum, quam homines in periculum & damnum, temporalemque æternamque perniciem præcipitare possit: Quocirca etiam caute tibi prospiciendum est.

Divitias quærit sacram hanc quicunque per artem,
Sit pius & simplex, sit tacitusque probus.
Hoc qui non agitat, potius contraria flectit,
Pauper, inops, nudus, cogitur esse miser.

Hæc omnia, amice Lector, tam admonitionis, quam valedictionis loco, te latere nolui, indubia spe fretus, te in omnibus [nisi Deus tibi oculos auresque occluserit] me sufficienter intellexisse: illud siquidem fidelius & expressius (quantum quidem bona conscientia fieri potuit) non præmonstrare, neque etiam manifestius describere potuissem. Sin itaque ex eo non intelligere vel discere potueris, tunc equidem metuo, te, per Alterius institutionem, difficillime rem comprehensurum esse.

Tom. II.

APPENDIX.

Sin quoque, ob illud à Deo tibi concessum donum, fortassis superbire, vel avaritiam, sub prætextu Oeconomicæ alicujus prudentiæ & parsimoniæ, tecum fovere, &, eo ipso, te sensim à Deo avertere coneris: tunc, vere loquor, ars ista sub manibus evanescet, adeo ut ipse, quomodo tibi factum fuerit, scire haud possis. Id quod sane pluribus, præter omnem spem & expectationem, contigit.

In Summa Summarum.

Sique meam hanc sequeris doctrinam & si pius extas,
Materiem sumens, quam retuli ante tibi:
Si pariter talem solito pro more parabis:
Omnes divitias totius Orbis habes.

Ad quam illam tuam intentionem [si alias res tibi curæ fiet] Deus omnipotens tibi suam gratiam & divinam benedictionem clementissime largiatur Id quod ex intimis cordis mei penetralibus tibi apprecatum volo.

ORATIO.

Omnipotens, æterne Deus, pater cœlestis luminis, à quo etiam omnia bona & perfecta dona proveniunt: rogamus infinitam tuam misericordiam ut nos æternam tuam sapientiam, quæ continua circa tuum thronum est, & per quam omnia creata factaque sunt, atque etiamnum reguntur, & conservantnr, recte agnoscere patiaris, mitte illam nobis de sancto tuo cœlo, & ex throno tuæ gloriæ, ut una nobiscum sit, & simul laboret, quoniam magistra est omnium cœlestium occultarumque artium, etiam, omnia scit & intelligit. Fac moderate nos comitetur in omnibus nostris operibus, ut per illius spiritum verum intellectum, infallibilemque processum Nobilissimæ hujus Artis, hoc est, sapientum miraculosum lapidem, quem mundo occultasti, & saltim electis tuis revelare soles, certo, & sine ullo errore, discamus, & ita summum opus, quod heic nobis peragendum est, primum recte, & bene inchoëmus, in eo, ejusdemque labore constanter progrediamur, & tamdem etiam beate absolvamus, illoque æternum cum gaudio fruamur, per cœlestem illum & ab æterno fundatum angularem miraculosumque lapidem Jesum Christum, qui tecum, ô Deus pater, una cum spiritu sancto, verus Deus, in una indissolubili divina essentia, imperat & regnat, triunicus Deus, summe laudatus in sempiterna secula Amen.

Josuæ 21. v. 44. 45.

Et ita dabat Dominus Israël omnem terram, quam ipsorum patribus dari promiserat, nec in omni bono aliquid deerat, quod ad domum Israël Dominus loquutus erat, omnia in promptu erant.

Deut. 32. v. 3. Date nostro Deo Soli Gloriam: Amen.

EPIGRAMMA.

Aurum; res vilis, fornace parare metallis.
Interdum est aliquis pollet & arte creat.
Quare hic non dives? causa est, res deficit una,
Quæ arte latet, multos anxia cura premit.
Scilicet hoc aurum quod non fix, quando probatur,
Sed subito celerans aufugit atque perit.
Qui vero hoc novit, fixque omni tempore constans
Quo maneat, toto dispereatque nihil:
Artis hic est veræ Possessor, dicitur ille
Philosophus, Chymicus, Practicus atque bonus.

ALIVD.

Theiosophia viret sic conveniente Chymia,
Non secus ut corpus nobile dextera eget.
Id graphice præsens docet & demonstrat imago,
Nempe quid ostendat, significando notet.
In primis galeam, galeamque duabus & alis
Inspicias, per quas poscitur artis amor.
Ad Sophiamque notant, gressu properante, favorem,
Quæ fulget, sicut Phœbus in arce poli.
Corpore quod nuda est, signat, quia sedulo amatur,
Causa animi, ante omnes totius orbis opes.
Qui semel hanc cernit præsertim corpore nudo,
Difficile est, ut se quisque Dea abstineat.
Etsi talis amor quasi partim absconditur, iste
Attamen est constans, id quoque larva docet.
Pectoris omnino sinceri est, verba modesta &
Recta gradum sistunt, fraude doloque carent.
Indicat ille status validus quod mentis apertæ
Sit, licet adspicitur, jam quasi tota cadat.
Id signat, mundus quodque hanc ignobilis odit,
Dejicere in terram mens truculenta petit.
Attamen assidue & subito bene surgit in altum,
Est constans, nullo credit honore gradu.
Grata Deo atque homini est: illusio penditur illi,
In veste ut signant cymbala cum crutalis:
Nil tamen id curat, magis hæc sapientia adhæret,
Ad quam fert oculos, dirigit atque gradum.
Præ cunctis operibus scit veram hanc esse salutem,
Hic cum qua vitæ transigit acta suæ.
Non cupida est laudis mundanæ, haud curat iniquum
Aut animum aversum, fertque parumque nihil.
Crux, varia anxietas sceleroso huic Orbe paratur,
Pectore fert forti, judicat omne leve.
Hoc facit, illa tenet thesaurum, porrigit omne
Quod petit, admittit non locum avaritia.
Qua gaudet mundus, calcat: fortuna rotunda
Cumque sit & subito conficiatque dolum.
Propterea intendit corpus sæpe immergere spinis.
Donec discedens orbe quiescat humo.
Tunc animus recta sustollet ad æthera vultus,
Pro dote & dabitur justa corona poli,
Post obitum in mundo sacra laus & fama nitescet
Ejus, ceu Solis lumina clara nitent,
Non evanescet, magis & magis crescet ad annos
Innumeros, perstans non titubante pede.

Nostro Deo Soli Gloria.

FINIS.

SVBSECTIO XIII.

IOAN. FR. MIRANDULÆ DOM. CONCORDIÆQUE COMITIS, OPUS AUREUM *De Auro, tum Æstimado, tum Conficiendo, tum utendo*, ad Conjugem.

LIBER PRIMVS.

CAP. I.

Aurum non semper à primorum seculorum ipsiusque Inventionis initio sic æstimatum consensu Nationum, ut res cæteras metiretur.

Aurum, quod olim tanti factum, tantique nunc passim fieri cernimus, quamnam ob causam tam eximiam æstimationem sui mentibus humanis inseruerit, insertamque tenacius infixerit, mihi sæpe conjunx, venit in mentem, ut exactius disputando cognoscerem, hinc enim id videbam tanta cura, & tam supervacanea quæri solere, ut merito priscis ab auctoribus latinæ linguæ nomen traxisse diceretur ab avertendis mentib. hominum, tantoque studio quæsitum custodiri, ut jure dederit ansam Græcis plane suspicandi deductum nomen ἀπὸ τῦ ὠρέειν quod scilicet præ cæteris custodiretur, indeque thesauri vocabulum efficeretur. Parte alia cum utile fortassis aurum videri posset, nullo vero modo necessarium suapte natura, sed sola mortalium conspiratione progrediebatur animus ultra percupidus, videlicet habendæ veritatis. Atque imprimis recordabatur semper non fuisse præfectum aurum cæteris, non metallis modo, sed aliis externis omnibus consensu nationum: nam vel expressa, vel tacita seculorum omnium conspiratio, ut aliis rebus, quæ dicuntur externa proponendum ipsum arbitrarer, mihi omnino non persuadebatur, nulla enim inter primordia conditi hominis auri mentio, quin & literarum monumentis antiquissimis relatum est, sine auro permulta secula vitam homines agitasse: nec defuere, qui scripserint paulo ante Trojana tempora inventum, aurum ab Eaco: & argentum ab Indo Scythiæ Rege, & qui retulerint acceptum Thoanti Eaclique, & Erichthonio, & qui Soli, & qui Vulcano, & qui etiam Chryso, cujus opinionis fuit Hippocrates ratus ab inventore τὸν χρυσὸν, hoc est aurum cognominatum. Sciebam quoque proditum memoriæ, aurum in usum non habitum in Europa, multoque minus conflaturam ejus ante Phœnicis Cadmi tempora. Quid? quod auctis etiam Græcorum florentibusque rebus tantum auri non potuisse tota Græcia corradi (retulit Atheneus) ut inaurari caput posset Apollinis Amyclei: Tantamque raritatem ejus simul

simul & caritatem apud Philippum regem fuisse, ut bene sibi actum duceret aurea phyala, & ea quidem parvula potiri, quam & sub cervicali reconderet, si vera monumentis literarum mandavit Duris Samius, quem Philippi morem summæ licentiæ miror adscriptum à Plinio, cum in aureum Philippi poculum inveheretur! Absuerat tantum Græcis, ut id metalli colerent, quod etiam legibus uti vetuerint. Illud ex historiis planè cognitum est, sine aureis argenteisque nummis & stetisse, & crevisse, Lacedæmona; procubuisse, & corruisse, cum sub Lysandro manubias captis Athenis aureas admisisset. Accedebat Plato, qui suis in legibus prohibuit aurum ab ullo privato possideri: atque idem etiam de argento promulgaverat. Occurrebat illius animo fortassis rarissimum quondam in Græcia fuisse argenti atque auri usum, solisque in templis id videri solitum. Nec nisi in tripodibus & imagunculis, quas primum Lydiæ Reges Gyges, & Crœsus, deinde Siculi Tyranni posuissent Mox Phocensibus Delphos populantibus id metalli per Græciam quoque modo vulgari cœpisse. Nec non ad auri minuendam æstimationem illud mihi succurrebat, quod apud Hebræos in ejus copia metalli sit inventum æs, auro præstantius; modo retulerit vera Josephus in septimo & in undecimo antiquitatum. Veniebat etiam ad memoriam mandatum esse historiis ipsa in Italia castris suis interdixisse Spartacum, ne quis aurum haberet, aut argentum. Et post innumera tot seculorum curricula perseverasse apud nonnullas Asiæ & Africæ gentes, ut aliæ parvo duxerint aurum, aliæ pro nihilo etiam habuerint ac in India, quæ putatur auri feracissima, si de ea parte, quam vicit Alexander Macedo, faciamus mentionem, non fuisse aurum, ex ejus rerum gestarum Græcis scriptoribus accepimus, tametsi direpta Perside tantum auri nactum regem ipsum, ut ad illud convehendum vix fuerint satis mulorum triginta millia. Colligamus igitur convenisse quidem mortales, ut aurum nimio plus æstimarent, cur autem convenerint non constare, nec ratum semper statumque fuisse, ut omnibus in universum nationibus placuerit aurum mensuram esse rerum cæterarum.

CAP. II.

Quod non tanti ut sit ducendum sit Aurum ex utilitate de rei natura petita.

Minimi verò ducebam argumentum, quo persuadere vulgi hominibus quidam sunt adnixi: Plurimum esse usui mortalibus aurum. Nam contra ipse ferrum objiciebam, sine quo nec Agricultura consistit, ars non minus necessaria, quam communis; Atque ut ait Xenophon omnium artium mater, & nutrix, sed nec Ædificatoria satis extruitur, nec Nautica plane custoditur, ut mittam Militarem, quæ tametsi nocet quibusdam, non tamen omnibus: suffragabatur statim nobis hemistichion illud ferroque nocentius aurum, atque dictum aliud non absimile: auro ferrum inter bella gratius.

Proximumque huic accedebat id elogii, prosciſſum esse conviciis aurum ab optimis quibusque, & ad pernitiem vitæ repertum. Subinde quoque recordabar & miratam olim vetustatem, & indignatam simul: quod prius tenuerit aurum, cum id eludere niteretur sub Midæ fabula; cui nihil omnino solidæ opis ad vitam congesta moles auri præstitisset. Porro usus in rebus commutandis pollens causa non fuerit auri tantopere æstimandi, cum antiquissimi Reges, non aurum & argentum, sed æs planè signarent, cujus rei ferunt inventorem Saturnum, à quo sit etiam nuncupatum ærarium, quod Cæcilio Cypriano placuit, quamquam scribunt alii signandæ monetæ principem fuisse Janum Saturni æqualem, & hospitem, qui navim, qua vectus ille fuerat, nummis impresserit: Apud Romanos quoque primum æri fuit insita nota, deinde argento, & aliquot post annos auro; quandoquidem primus Romanorum septem Regum Servius inussit æri notam; primus consulum Fabius argento; mox & aurum quoque signatum.

CAP. III.

Quod æstimatio præcellens auri non pendeat ex Medicina.

Quæ vero de Medicina facultate sumebantur à me, contra me ipsum Epicheremata quæpiam communia, & ex lætitia, & ex ope temperamenti corporei de longinquo ducta, pro me quoque ex eadem facultate desumebantur contraria, quandoquidem ex aggestis aureis nummis illa lætitia est tantisper, dum subit animum divitis, posse alia quæ sibi placeant nummorum erogatione comparari, sed imaginationis & cogitationis, & animi hoc proprium est, non temperaturæ corporeæ, quo de crassa fæculentaque materia dissultat: huc accedit, quod multa sint quæ humanæ corporum temperationi prodesse dicunt magis, atque etiam à medicis antiquioribus laudata magis ad vitam refocillandam, & vires commodè sufficiendas, quorum facilius multo, minorique impendio compotes efficitur; *Neque enim ulla metalla nutriunt, ut est apud Peripateticos antiquiores receptum. Nequeunt enim concoqui sic, ut in carnem vertantur & sanguinem.* Quod & comprobatum est experimentis eorum, qui bellorum turbinibus, & regionum vastitate perculsi, subterraneis in specubus occulentes sese, nummos aureos complicatos instar Catapotii demiserunt in ventrem, mox eos suo pondere, suoque colore compererunt.

Et si quid forte deperiit absumptumque fuit innato calore, id quidem parum, alioqui optimum extitisset vitæ remedium Judæis, dum Hierosolyma obsideretur, ad Titum Cæsarem confugientibus, si aurum concoqueretur, sic ut nutriret deglutientes, namque non fuissent ab avarissimis Assyriis, & Arabibus dissecti, ut aurum quod ante demiserant in ventrem eorum de visceribus extraherent, quorum tam ingens numerus, ut una nocte duobus hominum millibus sint intestina concisa, cujus rei auctor est Josephus, confirmator Egesippus.

Miseris igitur illis in ventriculo condebantur aurei nummi, tanquam in arca, non sumebantur ad famem tolerandam, quoniam diffusi jam per totum corpus, & modificati fuissent cæterorum instar eduliorum. Quid? quod nec odore quoque mulcet aurum, nec sapore fovet eos vapores, qui de humanis tolluntur corporibus, à medicis spiritus nuncupati, quin etiam ingrato sunt sapore metalla omnia, & odore sulphureo, atque ideo non possunt quoquo modo non obesse iis, qui ægre decumbunt, tantum abest, ut abeuntem animam suo delinimento retineant. Extat Magni Alberti sententia generatim lata, sapores & odores omnium metallorum esse quoquo modo fætidos, tametsi ut minimum odoris, ita minimum insit fætoris in auro, propter coalitam

coalitam sulphuris in temperatione ipsius eximiam subtilitatem: sunt autem, quæ & olfactu non solùm, sed gustu magis opitulentur sanis æque, & ægrotis, ac minori quam aurum pretio veneant. Cùm verò sese ingereret memoriæ, Plinium scripsisse quondam vulneratis aurum applicari, & infantibus contra veneficia, ut minus nocerent, aliis quoque nonnullis opem ferre; Non excidebat etiam memoria plures ab eodem Plinio (si magno ille præjudicio nobis esse quiret,) vituperationes auri quam laudationes esse perscriptas; Nec non illum mandasse chartis auro virus quoddam inesse, eamque inprimis ab eo proditam recordabar clausulam, cui enim fodiendi causa medicina? qua si non excludit aurum postea aliorum certè, ut ei mos perpetuus, id factum est auctoritate.

Citat enim Varronem, cujus tamen ætatis vir, & in media materia præcipuus. Dioscorides nullius ex auro medicinæ protulit experimenta. Dixi ætate Varronis Discoridem vixisse, communem secutus opinionem, & Suidæ monumenta, etsi scio esse, qui malunt ætate Plinii fuisse Dioscoridem, propter Lienii Bassi mentionem, sed vellem eos animadvertisse, vixisse quoque Dioscoridem Arrii tempore, cui dicat volumen de simplici medicina, Arrii dico non ejus, quem de aspiratione Catullus irridet: nec ejus, qui nostræ religionis hostis acerrimus, blasphemias in Christum Dominum pervicacissime jecit, sed ejus qui Alexandrinus pariter fuit, & Augusto Cæsari post partam victoriam de Antonio & Cleopatra magno est habitus honore, sed sive antiquior Plinio Dioscorides, sive æqualis, parum videtur referre. Varro certe triumvirali proscriptione consumptus est, & sub Antonio triumviro floruit ipse Dioscorides, à quo deinceps Græcia, Latium, Barbaria, medicam materiam accepit, atque id quidem priori damus opinioni: posteriori vero, quod apud Plinium Dioscoridis est mentio, sive antiquioris, sive proximi, sive mavis æqualis.

Hic sanè Dioscorides cujusvis sæculi vir fuerit, multa tradidit propriis capitibus argenti vivi, æris, ferri, plumbi medicamenta, non auri: Atque ejus etiam vix meminit in hydrargyro, ea de causa, quod si haustum fuerit, nocueritque, ei malo auri ramenta succurrant, atque hoc inter tractandum medicam materiam; Dum verò differit de venenis aconito dicit repugnare merum in quo candens aurum sit extinctum, at hoc non illi proprium dicit, sed communem esse medelam argento, ferro, ferrique scoriæ, quæ tantundem polleant, idque Paulus Æginet̃a recipit differens de venenis. Galenus longè junior Dioscoride, neque de potestate simplicium medicamentorum differens, neque de compositura ipsorum, auri meminit, quantum ipse meminerim: Nec ignoro Nicandrum Colophonium cecinisse in Alexipharmacis aurum vel argentum prodesse, nam sive quod Poëta fuerit, sive quod à Dioscoride, & Galeno, tanti factus non sit, ut ejus testimonium hac in causa pro legitimo citaretur, sive quod argentum æque ac aurum, ἐνοιήματι θολερῷ scribit valere, parum videtur habere momenti; Nam signat turbidum effici liquorem metallo, eundemque potari: sed ego tamen non abnuerim aurum medicam vim obtinere; sed quantula quæso portio reperietur si conferamus id innumerabilibus rebus, quibus inest potestas medendi, abigendique venena? par sit de argento judicium. Quod si nec medicæ fert opem facultati, nec voluptati confert: Unde quæso illa communis tot vasorum sive aureorum, sive argenteorum conquisita per tot labores aggestio? Videtur enim mensa argenteis saltem vasis instructa designari nobilitas: At Vitruvius in octavo libro, de aquis differens, ad calcem cum meminisset, ostendissetque plumbo inesse vitium, proptereaque fistulis ejus aquas infici, plane subjunxit saporem argenteum solere vitari: Cum ii qui extructas haberent argenteorum vasorum mensas, tamen propter saporis integritatem fictilibus uti consuessent; Quibus certè consentiunt multi nostræ tempestatis principes, qui posthabitis ad mensarum usum argenteis, & crateribus & patinis, præoptant sibi ad ferculorum munditiem fictilia vasa ex India, Æthiopia, Ægypto comportata, quæ si defuerint, prusiaca malint ex Bythinia convecta, tametsi non sint figulis nati genitoribus, ut ille de Agathocle ce[illegible], qui propterea Samia vasa prætulerit argenteis. Jam triumvir Antonius, qui auctore Mesalla in omnibus obscenis desideriis non utebatur nisi auro, saporem auri non concupiisse proditur, rejecisse autem videtur Poppæja Neronis, quæ soleas ex auro suis quadrupedibus nobilioribus induit. Non ignoro Medicos Arabes mandasse literis, aurum quamquam non nutrit, mulcere tamen oculos. Addo ego & imaginariam vim ratione explicata: tanti ne igitur faciendum, ut metiatur omnia? cordis tremori opem ferre quoquo modo credam naturali usus ratione? neque enim consequitur, ut antea dicebamus, ut frustra videantur illa verba Nicandri.

CAP. IV.

Ex potabili Auro non pendere præcipuam ipsius Metalli nobilitatem.

HÆc ego non decernendo, sed disputando perstrinxerim, quando & potabili auro dicuntur uti quidam ad omnes tollendas ægritudines & sanitatem tuendam, atque ad vitam, quantum per vires naturæ licet, prorogandam. Ego vero ut id non abnuerim, sic asseruerim, posse id ipsum ab iis, qui contradicendi peritia pollent, in controversiam duci; forte dicent constare satis apud eos, qui propinant aurum, id quidem propriè non potari, sed ejus portionem subtiliorem purioremque conjunctæ essentiæ nuncupatione signatam.

Verum super ipsa quinta essentia corporum superiorum, cùm multa sint bella pugnata inter maximos Philosophiæ duces quorum milites adhuc confligant, à quonam steterit victoria, certe non assentiuntur Platonici, & Peripateticæ scholæ, cujus principem optasse potius illam quintam naturam quam probasse contendunt, nec sine admissis quinque suppositionibus quicquam habere virium, & si cœlo inquient ea non conceditur, concedetur ne iis, quæ sub cœlo sunt de elementis coalita. Nam sive ex melle, sive ex sulphure, & hydrargyro, sive ex aqua stillati meri, sive ex terra quadam secreta, seu mavis ex nobilissimo quodam genere chalcanthi, per multos traduces attenuati, potabile collegerint aurum, subtiliorem inde vim detrahi fatebuntur; Quintam essentiam detrahi non assentientur, quam si corrogare illi voluerint ex effectibus elementaris, quas in ea non reperiri prædicabunt, præsto erit responsum, ut contendant illos apparitionem pro re suggerere, concursibus quoque causarum diversis, & in unum conflatis, atque refractis tribuent effectus, quos & aliæ res promere queant: Deinde si gratis id condonent Peripateticis, quomodo alteri eorum dogmati non obnun-

denunciaverint, id est ex metallis animalia non vivere? Verum ut rixantibus inter se medicis finiendam litem relinquant, sic asserent quascumque rationes ad hanc diem perpenderint potabilis auri faciendi; eas quidem ad aurum per se bibendum non pertingere: Liquet enim ab eis solere deduci aurum in cinerem, seu calcem dicere maluerint: quod multis fit modis, adeò ut reducere in pristinam formam, si forte libuerit, aut nullo id modo possis, aut ægre, siquidem abscessit humor, quem si funditus dempseris, aurum sustulisti. Est Aristotelis, Theophrastique decretum, metallis omnibus sic inesse liquorem, ut eo constituatur ipsorum natura, & à natura lapidum apertè dirimatur.

Igitur adjicient ipsi, non bibetur aurum, sed ejus rei, quæ fuit aurum, portio liquore dissoluta extraneo, cui potestas insit inter molliendam, attenuandamque auri calcem, quidpiam excerpere, quod bibi possit, sicut etiam in gemmis pollicentur, quas bibi propriè non posse, nemo est qui nesciat, quod si dixerint defensores, aliis etiam modis aurum liquescere, non inficias quod iverint oppugnatores, sed asseruerint id fieri vel aquis consumptricibus, accedente sale varii generis, vel succis mordacibus, ita ut vis inferatur auro, tollaturque de sua sede, quam ei fuerat largita natura, proinde contendere quicquam non acquirere illum, propterea ut constituatur humanæ fovendæ naturæ sincerius. Nam si de auri natura in sese mentionem habeas, ea non erit apta nutritioni, quemadmodum ante deductum est ex Peripatetico, si de admixta loquaris natura, ea etiam ipsi dicent se judice non erit aurum: constat enim propinari liquorem, qui guttatim ex vitreis vasis fluxerit, dum ignis calore vapores in sublime delati vertuntur in aquam, & alia misceri, quæ de reliqua petuntur medicinæ facultate: id vero si vel aurum sit, vel gemmas bibere, cur non ii dicentur excrementa bibere, qui bibunt vinum eductum solo excrementorum varia congerie ad id muneris pinguefacto? Egi causam eorum, qui aurum potabile vellent dispendere, quod ego quidem colligere maluerim, & optarim egregiè posse ad nostri corporis, aliorumque salubritatem, præcipuè cum satis constet Antonium Chirurgum nostrum, superioribus annis matronam ex foro Cornelii pthisi morientem paucis diebus ab ipsa tabe liberam sanitati pristinæ restituisse, solo potabili auro, quod ex ipsius patrui Nicolai, cujus mentio fiet libro tertio, confecerat disciplina, qua de re mihi sermo futurus amplior in eis voluminibus, quæ inscripsi de Venenorum remediis, & adhuc sub incude premuntur. Sed sit collectum aurum, sit etiam potui datum ad salubritatem, fortassis inde manaverit tanta nobilitas auri, tanta conquirendi ejus fames & rabies? Cum libra una ejus metalli soluta in humorem, vel uni non Regi modo, sed regioni mederi queat, & inter mille mortalium Miriadas vix invenias quindecim viros, qui aurum potabile quærant, & inter illos vix duo sunt qui potionis aureæ conficiendæ scii, gnarique sint.

CAP. V.

Quod & Auri Puritas & diuturnitas propriè non sit causa ut fiat ab hominibus tanti.

Jam si puritas auro præcipuam auctoritatem conciliasse credatur, cogitemus hac in re subesse fallaciam, siquidem & sordet, & tingit minus forte quàm cætera metalla, sed tingit tamen & contrectantes inquinat propter sulphur, quod non ei solum qualitate miscetur, sed ipsa substantia, uti prodidit Albertus literis, & convincitur experientia, proindeque fortassis Ægyptiis Hermes nomine sulphuris aurum expressit. Num quæso vitri quam auri major est puritas? ut hinc Princeps ille Romanus formidaverit ne si flecti posset, ut cœperat, & malleum sustinere perseverasset, primas eriperet auro partes, & omnibus metallis viam præcluderet in mercimoniis.

At diuturnitas ejus celebratur, sed succurrat menti diuturniores esse lapides, & majore habitos pretio, qui nec sentiunt limam nec ignem, nec ulla omnino contrahunt recrementa, nec sordibus maculant contrectatores, quæ nequeunt evitari, si triveris diutius: At funditur aurum, non funduntur lapides, num hoc omnibus metallis commune? quæ cum propterea in usum numismatum fuerint recepta, ut sunt in commutandis rebus tanquam vadimonia, postpositumque aurum hac in re fuerit olim æri, & argento, videtur id ipsius detrahere gratiæ, & detrahere utilitati. Novimus enim quod ante subindicamus relatum esse monumentis literarum, æs Romæ primum à Servio Rege signatum fuisse, & Pop. Rom. ne argento quidem signato usum, ante Pyrrhi bellum, post annos circiter sexcentos ab urbe condita. Quandoquidem sub Fabio Consule indita est ei metallo nota, mox & auro, & lapsis annis plus sexaginta, populus idem victæ Carthagini, cæterisque nationibus imperavit, ut penderant argentea tributa, non aurea, ut non solum diuturnitas metalli, sed ejus usus in causa esse nequeat; cùm & æs signatum, & signatum argentum diuturniora etiam sint habita penes externas nationes, sic transalpini Galli communi argenti nomine pecuniam signatam expresserunt, à principe Philosophorum Platone minus æstimatam, quippe qui legem tulit ei, quam instituebat, civitati, ne pretiosis uteretur nummis, sed talibus ut contemneretur à cæteris gentibus, ne in congregandis aureis, & argenteis insaniret. Atque hinc fortassis à Lyrico cantatum est aurum, & inutile, & summi materia mali.

CAP. VI.

Fulgorem non esse in causa ut Aurum pretio rebus aliis antecellat, sive quia allectet oculos, sive quia non deteratur & dilatetur.

Sed oblectat inquient oculos auri color suavis. Plinius negavit hoc, & illi argentum antetulit fulgore, qui sit diei similior & militaribus signis, quoniam longius emicet familiarior. Neque aurum similitudine syderum, cæteris prælatum metallis arbitratur, cum & in gemmis, aliisque rebus color ille non sit præcipuus; tantum abfuit, ut auroræ colorem, unde quibusdam placuit aurum nuncupari cœpisse, præferret omnibus, cur autem id credidisset in causa fuisse nomenclaturam, cum rescire facile potuisset non displicuisse bonis auctoribus, à Sabinorum lingua, qui dicebant, ausum, una permutata litera translatum vocabulum fuisse. Utcumque fuerit, oculos Plinii plus auro delectabat argentum; qua in re si quod scripsit, sentiebat, improbari non potest, sed censuram planè perpessus est, cum prodidit aurum pondere superari à plumbo: reclamant enim posteritatis experimenta: dum verò minimum auri deperire usu censuit, meminisse poterit

poterit digitorum attritu, & aureum consumi nummum, & annulum, & quod minimum est, non esse nihil. Fuere & qui aurum ab igne nullum pati detrimentum rati sint, Aristotelis in tertio meteororum auctoritate nixi, quæ quidem auctoritas, aut non solida est, aut non ritè percepta, convincitur enim experimentis, suum minui auro pondus igne vehementi maximeque diuturno. Proditum quoque literis, & ætate nostra comprobatum est, aurum evanescere in igne positum quodam permixto pulvere *quo non urbani modo, sed rustici, atque eorum mulierculæ possunt abundare*: compertum item parva re in hominum usu præcipuè versata detrahi salvum colorem auro, nec unquam reddi posse, ubi semel detractum est, manente colore aureo apud eum pulverem, cujus injectu rutilus ab illo fulgor abscessit. Quod verò latè dilatetur, & texatur in telas aurum, hoc illi est cum argento commune. Denique ne longius evager, quicquam non reperi, quod sic solida basi niteretur, ut inde trahere possent gentes desiderii sui validas rationes in auro tantopere æstimando, idque tam avida siti perquirendo, ut quidam propterea semet in excavatos montes inferrent: nonnulli sese in profundissimos specus, quos appellant puteos, demitterent, alii ex fluminibus ramenta ejus colligere satagerent, alii ad extremas Indiæ plagas, vel per exustam solibus Æthiopici litoris oram, vel per Zephyrum in auroram ad antipodas navigarent, nec id quidem ut vel aurum obrizum, Græco nunc utor vocabulo, pararent sibi, vel colophonê quondam elaboratum, veluti nunc solet Lutetiæ Parisiorum, sed rude corpus auri crassamque materiam, proinde non temerè invenies quid homini avido cujusque rei naturæ cognoscendæ satisfaciat: unde tanta sit ejus habendi cupido, cùm non tanti sit ejus usus, quanti est pretium, quo jam hominum maxima pars humana omnia dimetit, & utinam non divina sub eadem mensura clausisset.

CAP. VII.

Quod Auri præcipua nobilitas non pendeat ex sacris Literis.

Jam nec æstimationis pretium de sacris literis pendebit, nec diuturnitas: nam etsi divinitus in eis mandatum legimus, multa ex auro puro fieri debere ad Judaici Templi cultum, solemnesque cæremonias; item quod sic cantatum à Propheta novimus: dabitur ei de auro Arabiæ; meminisse tamen debemus eorum, quæ supra Josephi testimonio signavimus, hoc est aliquod æs auro melius esse, ex quo inter Davidis manubias invento scripsit Salomonem in templo fecisse vas, quod mare magnum appellaretur. Esdram Xerxis tempestate custodibus pecuniarum ex genere Sacerdotum restituisse vasa ærea, quæ penderent duodecim talenta, & æstimarentur auro meliora. Debemus etiam novisse mysticis velaminibus auro sapientiam sacris literis significari, argento eloquentiam, intelligentiæque lumen comparatum auro eo esse splendidius, quo minus terream fœculentiam admiserit, instar auri, quod in Arabia solere nasci mandatum est literis, suapte natura purum, nullo ignis usu, propterea que vocatum apyron, ut est à Diodoro proditum memoriæ. Hæc sint ad præsens delibata, ut omittam quod ea est Deus bonitate quod sese, teste Chrysostomo, demiserit ad humanam infirmitatem multis in rebus, quæ ad communes gentium usus pertinebant: Quid? quod eisdem ex literis auri sæpe rejectam & improbatam deprehendas æstimationem, sic apud Oseam Prophetam aurum suum fecerunt sibi idola, sic Petrus Apostolus aurum atque argentum nuncupavit corruptibilia, sic Jacobus aurum scripsit æruginem contraxisse, ut propterea jure id non mediocrem debeat admirationem parere in animis eorum, qui æqui sint, rerum æstimatores, undenam tanta sit cupiditas, cum suapte natura aut nulla sit ejus utilitas, aut parva; aut certe non magna, quando & aliis rebus ea, quæ auri sunt, inveniantur communia, & à multis, quas aurum metitur, rebus egregiè superetur.

CAP. VIII.

Quod Auri nobilitas non pendeat ex concilianda gestanti gratia.

Enimvero quis tam hebes, ut credat auri conquisitores quæsivisse gestatione illius sibi gratiam conciliari: relatum enim est monumentis, sed inanibus, ex auro quod non esset ignem expertum, confici solere unguentum, cujus usus gratiam magorum suasu compararet iis, qui heliochryso herba coronarentur; largitione, ut mihi quidem videtur auri, non gestatione conciliari gratia solet, invidia verò conflari ob aggestos nummorum aureorum cumulos, tantùm abest ut amor & benevolentia propagetur. Præter hæc, quisnam mortalium magicis vanitatibus adstipulatur sic, ut sciat unguentum illud aureum conficere, ut sciens ejus artificii sit; quotuscunque vel ex antiquitate, vel ex nostra ætate, propter eam causam quærit aurum, tum si quærat, quemnam reperies heliochryso coronatum herba, & unguentatum apyro metallo gratiam per populos, & per aulas regias emendicare? Undenam igitur tanta increvit cupiditas auri, ut nulla evidenti causa compulsi homines, præterquam quod ita inter eos tacita quadam & minus necessaria, & utinam non perniciosa conspiratione convenerit, aurum ipsum rebus omnibus cæteris anteponant, nec contenti vel speciebus Dalmaticis vel Callaicis antris fluentiumque gurgitum aureis arenis, nec eis etiam navigationibus quibus ab usque Salomonis tempestate petebatur aurum, curarit ipsum per artem fieri: domique tot labores pro auro factitio sæpe non pauciores aut leviores, quam pro nativo navigationes & bella plerique susceperit: videmus enim plerosque non manibus modo navare operam, ut per res metallicas igne adscito parent aurum, verum & compositiones innumeras conquirere, vel singularia scrutari placita Philosophorum, ut auriferos pulveres, lapidesve conficiant, sive ii, ut vulgus loquitur, sint minerales, dici latinè metallici deberent, sive vegetabiles, hoc est ex herbis & stirpibus, sive animales, hoc est ex animantibus educti, sive mixti ex duobus vel tribus, sive conflati ex re communi vel aërea, vel terrea: unde & metalla, & stirpes, & animalia duxerunt originem. Audivi enim inter vivos adhuc versari hominem, qui se jactaverit ejus artis legisse octinginta volumina: præterea schedas innumeras excusisse, ut ad triginta septem millia compositionum numerus protenderetur, certè non ut conciliaret sibi gratiam ejus gestatione, sed ut corrogatis, quæ sibi placerent, compos ..... votorum fieret, tanti est habendi auri apud mortales industria, tam vel nulla causa, vel debilis præter miserorum mortalium nudum tacitumque consensum.

JOAN.

JOAN. FRANCISCI PICI MIRANDULÆ D. CONCORDIÆQUE COMITIS De Auro *ad Uxorem.*

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.

Quid Aurum, & quid Argentum, itemque de Artis qua fit Aurum nomine.

HACTENUS disputatum sit de Auro æstimando, nunc de Arte, qua confici possit disserendum est, solet enim versari inter doctos indoctosque *fieri possit an non possit* quæstio, eaque multis fœda disceptationibus, ad quas pro viribus tollendas, vel utcumque sedandas generatim, tum & in universum, non per partes atque minutias utilitas me non mediocris invitavit: interest enim hominum R. P. ne in ambiguo sit eis in rebus pertractandis, quæ & sint communes, & ante omnium ora versentur. *Primum verò nomen, subinde originem, demum potestatem Artis indicabimus,* per varias facultatis literariæ scholas, longe lateque versatam. Ars igitur auri faciendi *Chrysopœia* Græcis dicta, Latinis eodem est etiam nuncupata vocabulo, mutando vero metalla in universum, *Chemia* est appellata Græcis, quos plurimum sequuti Arabes *Alchemiam* vocaverunt. Definierunt autem Græci Chemiam, ut sit ea præparatio faciendi auri, atque argenti. Nam quanquam & alia metalla per eam fiunt, à nobilioribus tamen atque præcipuis nomen obtinuit, ita ut etiam Argyropœia, & Chrysopœia postea diceretur. Putarunt quidam à succis Chemiam nominandam, quibus Hermolaus Barbarus videtur assentiri, sed verus à fundendo, id est à postremo ipsius artis officio, & quidem H. litera græca, quæ in E. longam apud Latinos verti solet pro re fusoria dare litem videtur jureconsultis: metallicam artem dici posse, satis constat, eo quod metallarii & dicuntur, & utiles R. P. judicantur apud leges civiles, ii, qui auro, argentoq; parando solent operam dare, qua de re latius opere procedente. Communi nomine metalli, quo plura comprehendantur, juris interpretes uti maluerunt, quibus etiam placuit æris vocabulo nummos aureos indicare, quemadmodum scripsit Ulpianus. Sileo quod ab Alchimo nonnulli, sed nulla ut arbitror ratione, deducendam putant nuncupationem, ut hinc Erasmum virum in literis late versatum demirer dialogum edidisse, cui titulus Alchimistica; Demirer inquam illum sequi vulgus maluisse, nec agnovisse articulum al, apud Arabes passim habitum, detraxisseque aspirationem quæ debuisset includi, si vel à fundendo, vel à succorum conficiendorum potestate vocabulum derivaretur. Nec minus miror, imo longè magis, ut nullo pacto condonandum Erasmo, qui scripserit ea de re, nomenque refugerit, & insolitum quoddam vocabulum excogitarit.

CAP. II.

De Artis ipsius Origine atque progressu.

PRincipium Artis, Vincentius Bellovacensis repetit à primo generis humani parente, perque varios traduces ad alios nonnullos apostolicumque Dominicum pervenit: à quo ipse multa se fatetur didicisse. Alii Trismegiston Hermetem maluerē Chemicæ principem facultatis lapideis in tabulis quibusdam scriptæ, & ad Hebron civitatem repertis. Nec defuere qui scriberent in deserto Sinæ revelatam divinitus Hebræo cuidam viro, sed tantummodo generatim ad opus tabernaculi fœderis constituendum. Ego vero quantum à Græcis Latinisque auctoribus colligere potui, comperio artem antiquissimam quidem, sed paulo ante Trojanum bellum, utpote vetustissimis illis Græcorum temporibus ejus mentionem sub involucris fabularum & ænigmatum nebulis indicatam, sic Eurysthei mala cupientis aurea jussum Michael Psellus interpretatur, sic Jasonis in Colchos navigatio declaratur apud Suidam, ut non auream Phryxi pellem, sed membranam arietinam, qua faciendi auri facultas describeretur, quæsitum ierint Argonautæ, quanquam non me fugit Varronem id tribuisse velleribus pecudum, Strabonem hirsutis pelliculis ovium, quibus auri colligerentur ramenta de fluviis. Verumenimvero maluerunt membranam fuisse non vellus, non hirsuta terga pecudum vetustiores Græci, inter quos & Charax, & Apollonius, & postea Colchicæ navigationis interpretes & Eustathius; qua de re latius inter narrandum experimenta, sat sit ad præsens indicasse multis auctoribus existimatum sub fabulosi velleris aurei tegumento descriptionem significatam auri per artem faciendi: sic & Atrei agnum, ita enim loquuntur Græci tragœdiarum scriptores, & Latini, quorum Cicero meminit; arietem verò, non agnum Seneca nuncupat, sic inquam nonnulli interpretantur Atrei nuncupandum agnum, arietemve, ut descriptam potestatem auri faciendi lectoribus insinuent. Nam Atrei & Pelopis opes ex metallis fuisse scriptum reliquit Callisthenes Olynthius, Aristotelis & discipulus, & consanguineus, quas opes alii ex viva pecude Varronis exemplo derivatas volunt: Alii ex argentea phyala in qua consertum esset emblema; sic ut ἀρνὸν hoc est agnum in sese contineret. Cæterùm ars faciendi auri Græcis auctoribus ferendáne accepta sit, an à Persis, Ægyptiis, cæterisque nationibus, quæ Orienti Soli propinquiores habeantur, manaverit, non satis habeo compertum: Quanquam & in Persis Hostanem & in Ægypto Tamorum quam Hermetem Chemica scripsisse proditum sit memoriæ, perseverasseque τῆς χρυσοποίας in Ægypto studium, ex quo ingentes opes paratæ sint usque ad tempora Diocletiani, Græcis monumentis constat, quibus & Diocletiani, & Maximiani res gestæ continentur: idque etiam spectari datur bifariam in Suidæ collectaneis, pariterque comperi Democritum apud Græcos principem Chemicæ Facultatis in Oriente versatum ab Ægyptiis, à Persis, ab Indis, multa didicisse: cùm inquam Democritum, quem Hippocrates est admiratus, quem laudavit etiam Thimo, quem Plato non est ausus incessere, quem virum jure magni nominis Celsus appellavit. Ab hoc fluxit Democritia secta, quæ & Abderitica nuncupata est. Cujus inter Aristotelis interpretes Michaël Psellus non solum meminit, sed à se revelata scribit ejus arcana. Hic enim post Rhetorica, Historica, Physica, Mathematica, scripsit & Chemica, nec non & medica, quæ Constantino Imperatori dedicavit. Olympiodorus quoque Alexandreus & Platonicus, & Aristotelis Interpres Chemica scripsit: scripsit etiam Heliodorus ad Theodosium Imperatorem, scripsit

& Ste-

& Stephanus ad Eraclium Cæſarem, ut Africanum Cynemum Theophilum alioſque præteream, & ipſum etiam Zoſimum, Alexandreum Philoſophum, qui de arte compoſuerit duo de triginta volumina; Quorum omnium præcepta ſolent in Democritum plane referri, qui fuit naturæ ſolertiſſimus indagator, & beneficio longiſſimæ ætatis, [Nam ſupra centum vixit annos,] multa deprehendit, quæ literatorum vulgus latuere: ſcribebat autem ſubobſcure præcepta, non quidem ea ratione ut videri nollet Chemicæ ſciens; Verum ut ea præcepta conſectaneis eſſent amiciſque tantummodo nota, & ignota vulgo, proptereaque novabat nomina, ut ab ipſis duntaxat, qui rem alioqui tenuiſſent, deprehenderentur, atque hinc non poſſum non mirari contra Hermolaum Barbarum, virum alioqui de literis bene meritum hoc ſcribendi genus in Democritica ſchola ſolum damnaſſe, & vel malignitati vel arrogantiæ retuliſſe acceptum. Meminiſſe poterat antiquitus uſque ab Homero diverſa rebus unis indita nomina, & aliis ſuperos, aliis imos dictionibus uti conſueviſſe, & gentium antiſtites non eiſdem quo vulgus uti ſolere vocabulis, nec non facile fuerat uti recordaretur, quod certe legiſſe illum minime dubito, laudatiſſimum & præcipuum fuiſſe in omni ſecta, quæ inter alias apud philoſophos præcellentior haberetur, ut occulerent ſua dogmata, apud Pythagoricos maxime & Heraclititios, nam illi ſilentio & ſymbolis utebantur, hi ut Plato ſcribit ænigmatibus, & eis qui declarationem quærerent ænigmatum, ænigmatibus aliis reſpondebant. Plato quoque velamentis plurimis ſua dogmata connexuit, imitatus & ipſe Syras Palæſtinos, quorum mos auctore Hieronymo erat parabolis uti, ut innumera ſileam, quibus etiam refelli Barbarus poſſet, ni ſumatur inde anſa defenſionis, quod non ediderit ille corollarium emendaturus ſi quid inconſultius adnotaviſſet, *tanti autem faciebant ſuæ philoſophiæ arcana priſci illi ſapientiæ cultores, uti prophanis, uti multitudini ne utique fieri nota vellent*: Depopulata vero Græcia, & poſt inclinationem Romani Imperii, deſolata Italia Barbararum gentium crebris vaſtitatibus, cum receptæ colique cœptæ literæ fuiſſent à Mauris & Arabum populis, in eam quoque linguam multa artis chemicæ volumina tranſlata ſunt, ex quibus & ipſi quoque Mauri, ii præcipue, qui Bethicam incoluere, compilaverunt libros, & operam quoque & impenſam non recuſarunt. Hinc & Avicenna, & Rhaſis, & Geber, & Arabum denique philoſophorum numeroſa Turba de rebus chemicis edidere volumina, quos aliquo poſt tempore & Vincentius & Magnus Albertus & alii plurimi ſecuti ſunt. Sed enim defierat jam pene facultatis hujuſce quantum attinet ad ſcripta celebritas, cum Arnoldus à Nova villa citerioris Hiſpaniæ, & poſtea Raymundus Balearicus tum multis voluminibus, tum novis inventis, tum publicis experimentis rem jam pene dilabentem erexere, & illuſtriorem quam aliquot ante ſeculis fuiſſet, reddidere, quo factum uti quilibet vel paulo eruditior, & in rebus meteorologicis apud Peripateticos inter diſputandum verſatus, vel paulo curioſior in exploranda natura rerum, vel faciendi auri paulo appetentior, occaſionem ſibi non deeſſe ratus, dederit operam tranſmutationi metallorum, vel diſcendæ, vel docendæ: quanquam ex neotericis Ariſtotelis ſectatoribus, qui de arte diſputaverit præter Timonem paucos invenias: At qui artem confectis experimentis firmare tentaverit numeroſam, & communes fere numeros ſuperantem multitudinem plane comperias, Tantum enim concurſus *ut ad imperitiſſimos quoſque res devenerit*. Unde & inanes irritique conceptus paſſim oſtentabantur: proptereaque cœptum dubitari, verane ars an impoſtura cenſenda eſſet, auri per artem conficiendi pollicitatio, cum ex vanis promiſſis patrimoniorum detrimenta conſpicerentur, ex detrimentis non difficilimus eſſet lapſus in crimen furtivæ monetæ: quam ob cauſam Venetiis aliquando interdictum, Hermolaus eſt auctor, ne quis experiretur aurum facere, eiſdem etiam cauſis inter eos, qui de moribus ferunt ſententiam Chriſtiano ritu, ſummaſque de licitis illicitiſque conficiunt, diſputationes multæ, vetandane facultas eſſet, an admittenda? Ut ſæpe fieri ſolet, cum pravi vel doctrinæ cujuſpiam profeſſores vel nocenter aliquod negotium alioqui licitum exercentes numero ſolent excreſcere. Sic olim Rhetores à Lacedæmone profugi, ſic expulſi Roma non ſolum rethores, ſed & philoſophi, & medici. Dubitatum autem non ſolum inter conceſſa computari deberet ſtudium, & opus ut Græci dicunt χρυσοποίας: ſed fierine poſſet, ut ars naturæ ferret integram opem in auro conficiendo, illud cenſorum ſacerdotum proprium, hoc naturalium philoſophorum, utilene id factitium aurum eſſet, ſi modo fieret & humanæ accommodum naturæ, ſubinde medici perquiſierunt: creditane res tantummodo foret, an probata experimentis, quorum non auriti haberentur teſtes ſolum, ſed oculati tam principes quam rude pariter & eruditum vulgus ſciſcitabatur, quibus de rebus & aliis ad hæc pertinentibus articulatim ſumus diſputaturi.

CAP. III.

De Arte ipſa, legitimane ſit, an ſecus? Quid Principes conditoreſque legum & canonum, quid Interpretes, quid Theologi, & quid vulgo Summiſtæ vocandi decreverant.

PRincipes conditoreſque, & interpretes legum civilium & canonum Eccleſiæ, & ii quoque quibus placuit ex factitiis juribus theologorumque doctrinis ſummulas conficere conſcientiæ quæſtionibus accomodas, iterum alii diverſarum rerum ſcriptores diverſa comperiuntur de auro conficiendo, & ſenſiſſe, & chartis retuliſſe, de principibus conditoribuſque poſtea, nunc de interpretibus. Apud Gulielmum Minatenſem epiſcopum & ejus appendices operis nomine ſpeculi juris celebrari *& legitimam & veram artem faciendi auri R. P. utilem decernitur*, hanc ſententiam Jo. firmavit, & Oldradus, & Nicolaus Panormitanus, & alii. Sic jureconſultis & interpretibus canonum perſuadere leges illæ Valentiniani Cæſaris priores, in codice Juſtiniani poſitæ, ubi agitur de metallariis, quas leges nec ab interpretibus ordinariis rite perceptas, nec à poſterioribus plane caſtigatas, tum oſtendemus hoc ipſo volumine, cum fiat mentio de experimentis, perſuaſit fortaſſis & Accurſius Florentinus, qui gloſſemata civilibus appoſuit legibus, ſi qui tamen perlegerunt, quæ mihi perſpectæ ſunt ejus ipſius commentationes ſuper artis magiſterio: neque enim contentus artem probaſſe diligenter, etiam ejus expoſuit præcepta ſubſcripto ſemper nomine, non ſecus ac ſi pandectas interpretaretur; Angelus Clavaſinus in ſumma ſua deteſtatur artem, quam etſi leviter tueri, tamen potius quam impugnare viſus ejuſdem vir ordinis ſummæ auctor ejus, quæ Roſella nuncupatur, & qui mox enarravit Angeli ſumulam

extreme,

extreme, sic non impugnatam ab eo artem interpretatur, ut inter improbos sit habendus, qui ea utitur. Contra vero multis rationibus & Johannes Ligur, & Sylvester ex prædicatorum ordine, suis in libris summarum, titulo A nuncupatis, Clavasinum impugnantes, argumentis ejus apertissime restiterunt. Thomas Cajetanus tam sua in summula, quam in theologicis commentariis pro artis veritate sententiam tulit, eo modo quem sumus paulo post dicturi. Sed Theologi celebres Albertus & Thomas suis monumentis arti faverunt, quanquam in Thomæ sententia declaranda inter ejus interpretes aliqua dissensio ad cocordiam per nos quoad fieri poterit, suo loco revocanda. Magnus autem Albertus quanquam multa scripsit de vertendis metallis, artemque recepit, tria tamen præcipua inter plures rationes asseruit. Primum *eos falli, qui rentur metallorum species mutari non posse*, dedisseque illos Aristoteli, quod Avicennæ dandum erat: deinde ab eodem subindicatum mutationem referendam esse in primam materiam metallorum, quæ artis adjumento reduceretur in diversam speciem. Demum colligit Albertus longo satis progressu, metallicæ peritos artis medicorum instar progredi, quorum probabilior illa semita, cujus ductu purgat sulphur & argentum vivum, riteque illorum permixtio paratur, quorum virtutibus, ut ejus utar propriis verbis, omnis metalli species inducitur, deducique demum scribit vivum argentum ad duritiem, & deinde diversas formas metallorum. Sanctus Thomas in summæ theologicæ secunda parte, secundi voluminis, affirmat Chemicæ veritatem, quam non asseruerat in secundo in sententias theologicas commentario: propterea varius hac in re multis visus est, ut suo loco manifestius apparebit, cum apertè sententiam ipsius interpretabimur. Quantum ad præsens attinet, sectator Thomæ, Silvester ejusdem est sententiæ, *ut fieri aurum per artem queat*, in qua sententia Johannes non permansit; At Cajetanus Thomas sua in summula censet, *artem ipsam dummodo sine fraude fiat ex sese illicitam non habendam, nec in peccatis numerandam venditionem rei per artem effectæ si pro eadem, quæ est, proprie fiat venditio*: in commentariis vero super Sancti Thomæ summa theologica, scribit artem quidem possibilem, sed aut non humanam, aut principum esse, postquam sapientes consuluerunt, de artis potestate nil differit, ut aliis in quæstionibus acute solet. Qua in re illud nonnulli demirantur, qui ubi artis veritatem & auctoritate & ratione divi Thomæ confirmavit, illico, homini decreverit possibilem: Id & ea ipsa Thomæ ratio convincit, quod si admittit, cur non humana? si principes & ab eis consulti sapientes eam queunt exercere, cur super hominem? quasi non sint & principes, & sapientes inter homines recensendi. Quos tamen Plato modis omnibus expetivit ad Rerumpubl. felicitatem, hoc, est ut aut principes operam darent Philosophiæ, aut Philosophi Resp. administrarent. Verum ea posset ratione Cajetanus à calumnia defendi, quod & rari sunt principes, qui percalleant res naturæ, & opibus principum indiget magna pars eorum, qui vacant chemicæ: propterea nequeunt, nisi principum virorum opes affuerint, experimentis uti, quæ magnas requirunt impensas. Hanc autem calumniam effugerat ante Jo. Pici patrui mei responsum, dum enim eum consuleret Antonius frater, fierine posset aurum ex arte, respondit consulenti, fieri quidem posse, sed difficilime. Nulli autem dubium sanctum Thomam in sua theologica, quam morte præventus non potuit absolvere, artem faciendi auri tanto magis admittendam decrevisse, quanto majora per artem fieri queant quam aurum, ut dicturi sumus, procedente opere, eundemque decrevisse in commentariis super Severini libro de trinitate editis, legitimam esse artem, & naturali, Philosophiæ, uti juniores loquuntur, subalternatam. Legi præter id librum S. Thomæ de arte ipsa metallica, si non mentitur auctorem titulus, qui legitimus videtur eo comprobari, quia Alberti fit in eo mentio, ut præceptoris; quod Regimnaldo mittitur, ad quem alia etiam misisse Thomam ipsum plane constat: legi quoque in opiniones Thomæ de auro argentoque faciendo commentaria: multi vero chemicæ nominis non satis gnari, ut mihi quidem videtur, alienum quiddam expiscati sunt, aut potius ex penu sua satisne instructa nescio deprompserunt, quo nomen alchemiæ defugerunt vili plebeculæ solitum attribui, ne de ea re scripturis ingereretur contumelia, quod ante subindicavimus. Quod vero scripsit Erasmus esse capitale, si quis (ejus ipsius verba repono) alchumisticam exerceat absque Principis permissu; plurimi non ferunt ei arti nimio plus addicti, multoque minus qui facti sunt compotes diuturnis experimentis: exigunt enim primum ab homine docto, quis ille sit: Nam multi Principes sub supremo, multi sub regibus, quorum plerique subesse ipsi Romano Principi minime volunt, deinde quærunt voluerit ne princeps ille quisquis fuerit priorum Cæsarum leges jam tot seculis publicatas cum de metallariis decernitur edicto suo privato demoliri? Demum subdidere, edictum per omnes provincias promulgari oportuisse, & promulgatum recipi consuetudine aque confirmari, alioqui computaretur inter antiquata & irrita: exigunt quoque, factam secretionem ejus chemicæ: quæ verum mentitur aurum argentumque, cujus meminit Joan. Pontifex ejus nominis secundus sup. xx. Meminit etiam Alligerius Ætruscas: illius item qua quæritur ab ineruditis illiteratisque mutatio metallorum: atque ejus demum, quæ vel eximia doctrina, vel certis experimentis, argentum aurumque vel ex eorum principiis, vel ex metallis imperfectioribus plane conficit, quam juste vetari non posse tam doctores theologiæ, quam interpretes canonum, ex justæ legis definitione contenderunt, cum ea haberi debeat injusta lex, qua id quod alienum est, abripitur, qua id, quod plurimis prodest, prohibetur, vetatur, abjicitur: quid enim prætendi poterit aut justitia fretum, aut honestate, ut manus in propria simul atque aliena commoda paratas instructasque cohibeas, ut prosit, ut juvet, ut afferat commoda hominibus, in homines potestas data est divinæ conformata potestati, cui si non consonat eo illam penitus abuti nomine; atque omni vi plane destitui, sacrarum peritis literarum extra omnem controversiam definitur, ut mittam mentionem non esse factam eorum, qui jus habent ipsas in leges civiles, nec nisi præscriptis conditionibus voluerunt esse subjecti. Hæc ab Erasmo desiderabantur, exigebanturque, nisi existimatum fuisset illum joco id verius quam serio protulisse, finxisseque ut nomina complura ita & fabubam, qua rideret avidos auri conficiendi, nimisque credulos impostoribus, quorum magna turba est, eoque major, quod in ipsos & silere, & dormire leges existimantur, expectari quoque potuisset ab eo tractatam quoquomodo quæstionem uti dissolveret aliena saltem auctoritate, quandoquidem, libro eo, cui glossulas Accursius apposuit, scriptum reperitur publicæ dandum

dandum commoditati, principes ut resciant, confectores auri quinam sint, privatæ vero renitentibus etiam ipsis ut peragant, quod novere, modo caute negotium prosequantur; Edictum vero Joannis XXII ejus generis est, quod quia inter legitima septem volumina tanquam membrum juridici corporis non est receptum, sed foris manet, extravagari dicitur, sed nec ipsum reluctatur arti: nam qui eo temere uti pro argumento volunt, ut resipiscant, moneri poterunt in ipso limine, hoc est in edicti rubrica: præscribitur enim de crimine falsi, at nos *de vera loquimur arte*, quæ falsitatis nomine taxari non potest, ne dum ad tribunalia trahi, ut apud Accursium, apud Gulielmum & alios, qui eos rite sequuti, decernitur, eo maxime loco ubi agitur de crimine falsi: nisi enim vel in materia vel in forma deprehendatur falsitas, pœnæ nomine nihil infligi potest, uti Baldus adnotavit in libris feudorum, dum habetur de regalibus mentio: manifestius vero ipso in progressu deprehenditur adversus mendaces impostores falsosque artifices dirigi pontificiam sermonem, dum scribitur, pauperes Alchemistas spondere, quas non exhibent, divitias, eosdem item dissimulare falsitatem, ut tandem, quod non est in rerum natura, esse verum aurum & argentum sophistica transmutatione confingant. Proindeque tantum veri auri vel argenti publicos in usus pauperum coguntur reponere, quantum falsi, fictive, aut vendiderint, aut dederint in solutum, qui vero monetam adulterinam ex auro ipso, non vero, sed Sophistico, quod dicitur, procuraverint, & ipsorum etiam deferri bona, & carceri subinde mancipari jubentur. Hæc illius edicti summa de falsis, non veris artificiis promulgati, quam ipsismet etiam præscriptis verbis ferme reposuimus.

CAP. IV.

Quid de Auro per Artem conficiendo sentiendum sit, ex Philosophia naturali dependere.

PEndet autem non ab edictis Principum, non ab interpretibus legum & canonum, non ab iis, qui de aliorum dictis suas exaraverint paginas, & de moribus humanis decreverunt, sed è naturalis philosophiæ principiis in universum vetene aliquid arte fiat, quod alioqui promittit natura, hoc est, nunc eandem formam, substantiam, essentiam, diversis ex primordiis oriri, fierique contingat? Manavit item quæstio mutandæ formæ ab ipsis plurimum philosophis ambigentibus, vertine species, & promiscue possent mutari. Nata vero particulatim conficiendi auri disceptatio de meteorologicis voluminibus Aristotelis, quæ quidem varie pertractata sunt, nec adeo sese præbent ad liquidum perspicacibus ingeniis æstimanda, ut certa inde & inconcussa dogmata pertrahi queant: proinde fuere qui artem impugnaverint, quibus Avicenna resistit apertissime, resistit Geberus aliique permulti, quanquam speciem ex integro mutari negat Avicenna, sed in communem materiam confitetur formas induci: verum quod attinet ad Aristotelem, præterquam quod hujus rei non fecit exactam mentionem, eis videlicet in voluminibus, quæ legitima illius esse putantur: nam eximunt quidam nonnulla, quæ arti favent, ab ordine Aristotelico, præter hoc inquam certum illud est, quod de metallis non nisi generatim disseruit in meteoris, asserens ea sic ex humidis plurimum oriri vaporibus, ut ex plurimum siccis lapides & sulphur, & sandaraca generantur, habita quodammodo proportione ad ea, quæ non in terræ cavernis; sed aëris fiunt regione sublimi, proptereaque ab illa Græca voce nuncupata meteora, ibi enim voluit ex humido halitu concrescere nubes & pluvias, ex sicco igneoque ventos, fulgetra, fulmina, & id genus cætera coalescere, quanquam nonnihil inter ea posuit discriminis, præter hæc nullum sane dedit evidens indicium eis in libris, exactam ullam disciplinam expromendi, quandoquidem inter exordia dicit quæpiam se dubitaturum, & Alexander ejus interpres docet difficilia esse cognitu, quæ Aristoteles eo in opere pertractat; Olimpiodorus etiam longe obscurissima, ut hinc facile queas utrocunque volueris modo de Aristoteleo dogmate persentire, & difficultatem pariter deprehendere chemicæ facultatis: cum Aristoteles magnus vir in literis dubitare sese dixerit, & quadam quasi superficie tractare, quæ illi percipiendæ inepte natura videbantur adstipulari. Sed a Theophrasto pertrahi potest, quod finiendæ liti quadrare queat. Nam quamquam scribit in libro de lapidibus, se de metallis quidem disseruisse, idque totum quodcunque fuerit temporis edacitate periit, ex aqua tamen dixit illa constare, sicut lapides ex terra, unde illa ipsius verba. ὕδατος μὲν τὰ μεταλλευόμενα, καθάπερ ἄργυρος καὶ χρυσός. subindeque satis indicavit solere per artifices peritos aurum fieri. *Prodit enim memoriæ factam cinnabarim ab Atheniensi Callia, dum aurum facere se putavisset:* Nam nisi sperasset ex arena illa coccinea duci aurum posse, non est cur insudasset operi. Notum enim est arena, quæ dicitur Chrysamos sic aurum fieri solitum, ut solitum est illud ex fodinis erui, quod & apud leges civiles si rite percipiant plane conspicuum. Qua de re sumus in operis progressu minus peritos instructuri, quod si non aurum assequutus, sed cinabarim Callias, initium tamen auri procul dubio est adeptus; Quandoquidem apud peritos artifices constat in cinabari, & argenti, & auri latere principia, conjicere quoque nonnihil possumus ex condiscipulo Callisthene, & ipsum, & Theophrastum, & Aristotelem præceptorem in ea fuisse sententia, uti metalla possent inter se verti, cum unam tantum formam illis assignaverit ipse Callisthenes, quam facile Galenus admisit, ex accidenti tantum differre illa, nonnullis rationibus argumentatus, si legitimus ille Galeni, non suppositius liber habendus est: Ego vero ut assentiri hac in re duce ratione Callistheni possem, effecit etiam multiplex experientia, qua seorsum aurum, seorsum argentum diversis granulis effici uno eodemque pharmaco: itemque simul & argentum eodem tempore, eodemque pharmaco sæpenumero sum intuitus, & si quando quod jacebat ab auro disclusum liquore eo acuto, quem vulgus partientem aquam appellat, compereram, multum auri contineri facto id periculo plane constabat, sed de experimentis suo loco diligentius agetur. Vincentius Burgundus ille qui maxima confecit omnis pene rei literariæ volumina, dum agit de natura, veram artem non tantum à se cognitam asserit, qua aurum segregari, verum etiam eam qua fieri censet, motus & ipse fortassis rei experientia, utpote qui deprehenderit id cæteris in metallis latitare: Alii & plurimi quidem non solum segregari, quod negari non potest, sed gigni etiam fierique contendunt, rationibus ex philosophiæ suppellectili plane depromptis. Equidem scio inter Græcos Aristotelis interpretes fuisse Michaëlem Psellum, qui multis rationibus adductis asseruerit posse aurum per artem ex non auro fieri, ejusque

rei

rei senas, si recte, memini, vias ostendit. Juniores fieri aurum posse quidem senserunt, sed alia ratione, uti paulo post sumus ostensuri. Cæterum multi peripateticorum in eam tendere opinionem sunt visi, ut aurum arte fieri queat, tametsi & difficultatem, & pericula causentur, quorum in numero est Timon in ultima in tertium meteorormm Aristotelis librum quæstione; Dubitationem auxit nonnullis speciei & formæ nomen, quod vario significatu sumi solet à Philosophis, & quantum ad hanc rem attinet de specie & arte mutanda trifariam loqui consueverunt: sunt enim qui dicant non mutari speciem, sed in singulare, quod privum quiddam sit, individuum alii nuncupant, sub specie contentum, cum soleant res quædam & ab ipsis speciei principiis, & aliunde quoque proficisci, non secus ac animantia quæpiam, quorum ortus non tantum est à mare fœminaque, sed aliunde, quem tamen ortum nec visu, nec ullo sensu discreveris: idcirco quæ generantur ex coitu, & rebus etiam corruptis oriuntur, speciene differant an minime, consuevit apud philosophos dubitari; quorum nonnulli ut remota non admittunt principia priora, sic proxima negare nequeunt, qualia memini legisse me apud Galenum, sive ille Pergamenus fuerit enarrator Hippocrati, sive alius ejusdem nominis, ut cum ex ovo pullus educitur non solum gallinæ incubatu, sed & mammarum muliebrum calore, & equi clibani tepore: sunt qui intelligi quæstionem velint & sola artis operatione, & mixta etiam operatione naturæ, atque ea distinctione conciliant litem, speciem quoque ipsi subinde secernunt, ut quicquam mutari queat, quod pertinet ad formam duntaxat stante materia, quod sane sit artis minus adjumento quidem naturæ, sed per se quicquam non exercentis, cui & ars dicatur famulari: id autem minime rentur absurdum, si dicatur & defendatur, sunt qui accipiant ut eis verbis intelligatur, materiam cum forma mutari, sic, ut alia penitus & ex integro sit, quod certe non admittitur à sapientibus fieri posse vel ab arte, vel à natura: quoniam id sit solius divinæ potestatis proprium, proinde cum ex argento vel alio quopiam metallo fit aurum, aut individuum fieri dicunt, aut si speciem fieri malint, materiam manere volunt, formam mutari, quandoquidem materies ea, quæ fuerat prius sub argenti forma, postea sub auri forma reperitur: pars itaque speciei tantummodo permutari dicitur, si speciem ex materia formaque constare cum schola Peripateticorum recipimus, & maxime cum sancto Thoma, & iis qui nobiliores inter neotericos habiti sunt, quanquam non defuerunt ex Philosophis, qui speciem cum dicunt, formam solam velint intelligi: Dici quoque potest non absolute mutari quicquam, quoniam pars abit, pars conjungitur, inter vertendum, tum cum occupata ejus ipsius materia forma discedit, id autem frequentissime sentimus, cum absumptis eduliis disperit eorum forma, & materia vertitur per concoctionem. Cæterum apud Jureconsultos aliquando legi speciem desumi aliter, cum scribitur non mutari speciem, si ex stanno & plumbo verbi causa fiat aurum: genus enim videtur pro specie capere, ni forte ibi una tantummodo species sit habita metallorum, ut æs, plumbum, stannum, argentum, sub una auri collocetur specie perfecta, ad cujus præcipuum gradum cætera metalla queant ascendere? Quod qui defendere vellet, nec per Græcam metalli etymologiam, nec per validam rationem reprehendi posset, tantum abest, ut à scholis philosophorum eliminaretur: fertur enim opinio isthæc accepta Callisthenis, de quo supra disserebamus, quam si recipimus, rejiciamus illos oportet, qui variis ascribunt planetis varias metallorum formas, inter quos Joannes Versor & ii quos est secutus in exponendo Aristotelem, quo in loco vanitatem illam expromsit, quam mille oculi sunt aversati, bis mille manus exploserunt, hoc est ferrum non liquefieri, sed enim ipsa rejectos jam experientia fuisse planetarios constat, cum uno eodem tempore, uno eodemque pharmaco, ut ante narrabamus simul aurum, simul argentum, quandoque uno grano, quandoque diversis oriri, fierique contigerit, ut nil somniare queant Astrologi, quod huic rei patrocinetur per Solis Jovisque conjunctionem: fit enim quotidie diversissimis eorum planetarum schematismis. Sed quoniam Astrologorum vanitas & à Joanne Pico patruo meo semel & à me sæpe confutata est, in eam amplius invehi nolo. Qui vero Callisthenis opinionem tueri vellet, non difficulter posset Alberto respondere, contrariam opinionem præponenti, multoque magis, cum apud Josephum traditum sit memoriæ *verti vitrum in metalla*, vitreamque id genus arenam plurimam in Ptolemaide fuisse dicat. Nec Galenus abnuat in opere de simplicium medicamentorum potestate vitream arenam, & auream, simul inveniri, quæ autem eodem in loco vel proximo generantur metallica, vel ejusdem esse naturæ, vel facillime in aliam verti, plane compertum est. Verum cum isthæc quæstio tota pendeat à specie, formaque, dignoscenda, proinde de discerniculis formarum, specierumque prius disquirendum, decernendumque esset. Quod esse opus arduum, & altissimæ proprium philosophiæ, nemo plusquam mediocriter doctus ignorat. Meminique me longioris operæ subsellii, hanc ipsam pertractasse materiam, ut omnium longe difficillimam, idque cum in examine vanitatis doctrinæ gentium & veritatis Christianæ Disciplinæ, tùm in theorematibus quæ scripsi de humana perfectione, quæ si huc vellem congerere, prorsus egrederer semitam: & quasi labyrinthum ingrederer naturæ; Neque enim decantatus poëtis Meander tot flexus habet, quot millia litium subinde nascerentur, nunquam sub humanis judicibus finem habituræ. Proinde seponenda hæc sunt, & ad communem sensum redigenda, sat sit ostendisse fierine queat aurum per artem, an minime, qui scire cupiat eum habere oportere in concilio scholas Philosophorum, ego vero cum mihi supetierint ingenii facultates, primum ad plana reducere conabor ea, quæ multi confragosa putant & aspera: deinde experimenta quibus edoctus ad hæc scribenda me converti quantum licebit sua per lineamenta, & umbras, non per colores, & lucem subsignabo, & propositionibus quoad potero brevissimis negocium conficiam. Hactenus enim sic narratum, qui de artis potestate, & de speciei mutatione, aliisque nonnullis, varii varia decreverint.

CAP. V.

Quod fieri per Artem queat Aurum.

NUlli hominum rerum naturam rite contemplanti dubium esse debet, cum ab homine mutentur elementa, quæ sub lunari globo in syncera coeunt: noventur etiam stirpes & quandoque animantia varia illorum mixtione peracta: non posse ab eodem homine multo facilius metalla mutari. Videmus passim ex aëre, & ignem, & aquam fieri, & ex iis etiam terram,

terram, artis beneficio. *Videmus plantas artificio gigni non antea visas, miscerique ipsarum naturas, & variari.* Videmus & sola loci mutatione hoc est ambientis aquæ, & ambientis aëris *mollem herbam lapidem fieri*, cui *corallo nomen.* Viderunt multi literisque prodiderunt ex aspergine, lacustris aquæ pelles animantium & carnes in lapidem mutari. *Vidi ego & filices* & ulmi frondes conversas in tophum. Legimus apes fieri & crabrones si bovinæ & equinæ carni hominis accesserit industria. Legimus etiam in sacris litteris pelles gignendarum ovium, diversis coloribus insignes, eisdemque literis plane cognitum, post annorum multa curricula fuisse à Magis Ægyptiis *confecta animantia*:

Præterea, quæso, quid prohibet eandem rei formam, quam substantialem communi vocabulo Philosophi nuncupant, diversis ex principiis, etiam genere differentibus, indi *posse in materiam.* Num fidem hujus rei amplissimam quotidie facit ignis forma? Calorem non dico, ut improbata explosaque Alexandri Aphrodisiensis opinio non pariat ambiguitatem, sed veram formam, quæ de substantia, deque specie ipsa eam sortita est: hanc certe formam ignis alius, & alius, item ignis ejusdem speciei promit in materiam. Et sol etiam non specie solum, sed genere diversas pariter promit, quandoquidem repercussu radiorum solarium, qui non elementarii sed cœlestes & sunt, & habentur; sublunaria, multa vero igne flammescunt, ardent, convertuntur. Sic hoc fit in terræ superficie, cur fieri non potuerit utrobique? hoc est in subterraneis specubus, & in ære puriore? Dices fortassis perfectiorem esse formam auri, forma ignis, repugnabo si mihi placuerit, nec sine ratione; propterea quod simplex non est elementum ignis ejusmodi, ut ob id possis anteponere illi aurum, quod mixtum est ex elementis.

Nullum enim purum elementum potest tangi, ut in scholis Aristotelis receptum est: ignis autem si perseveret, ex sese autem perseveraret, ni sibi deessent alimenta, cur non auro perfectior? Num usui mortalium, supra quem disputare in adversum quisque possit, accommodatior? Quis enim paulo peritior nesciat, omnes gentes indigere igne: qui quidem quanquam naturalis res est, & necessaria, multis tamen fit modis, puta per naturam ex fulgure in aëre & radiorum quoque solarium repercussu, per artem ex attritu solidorum corporum, fomentisque variis, cujus ignis inter omnes sublunares formas habentur & miræ & plurimæ proprietates, uti narrat in libro de igne Theophrastus, quem librum intra meæ juventutis metas à Græco in Latinum converti, sed non edidi, quoniam mancum erat exemplar, & semilacerum. Cæterum ipso igne certum est omnes nationes egere.

Multas vero & fuisse gentes ut ante diximus, & esse ad præsens aperte constat, quæ non utantur auro, sicut nec ulla moneta vel aurea vel argentea. Quemadmodum Spartani quondam, neque enim iis ullo id modo licebat per leges Lycurgi, qui muris etiam cives interdixit, objiciens, ut ille cecinit nudam Lacedæmona bellis, quæ tamen aliquando & fuit, & habita est Græciæ princeps. Quod si contendas præferre aurum igni, tum animo formas afferam perfectiores erutas per artem è gremio naturæ, quales sacris in literis legimus inditas in materia mysterio magorum, quibus videlicet fit famulata natura, sensilis enim anima est omni præstantior auro. Proinde recipit Augustinus formas quæ omni præstant corpori posse rerum naturalium instrumentis promi, cujus auctoritate assensus Thomas, & eadem pariter usus ratione secundo volumine secundæ partis Theologicæ Summæ, non negavit *verum aurum fieri per artem posse*, & si verum sit, vendi licere.

CAP. XI.

Sententia Thomæ Aquinatis de conficiendo Auro declaratur.

Sed occurrit obiter ut opinionem Sancti Thomæ, quam ipsius interpretes distraxerunt declaramus, is enim secundo in Patrum sententias Commentario, visus est artem abnuere, probare vero in Theologica summa. Idcirco contrarius sibi ipsi quibus æstimatur, conciliare sensa diversa quidam sunt adnixi, sed plerisque non fecerunt satis. Utrum ipse satisfecero, lectores judicent; Ergo certe non assentior in primis Joanni Lyguri qui auri formam excluserit ab arte nobilitatis gratia: propterea que conficiendi auri artem ejuserit. Nam perfectiorem uti diximus formam Thomas admittit, hoc est animam sensilem. Quorum sese Magi effectores rerum naturalium suis instrumentis præstiterunt.

Nec eo item moveor, quod nesciant invenire artifices, quæ proprie agant, quæ proprie patiantur. Quoniam nec ignorant calore opus esse, & humore, multisque vaporibus, quibus ad metalla transmutanda uti soleat natura; Adde quod *quæ juvenis negare visus est Thomas, constanter affirmavit longo post tempore, hoc est dum summam conficere theologicam, tanquam ultimum suarum opinionum testamentum.* Nec illo etiam movebor, quo motus est Lygur Sylvester opinatus cum Petro Gomate, S. Thomam in commentario secundo de imperfectis artificibus, in summa theologica de perfectis loquutum, iis concessisse, illis abnuisse potestatem. Nam de arte conficiendi, non de artificibus erat mentio, quæ quidem ars quoniam naturæ ministerio & instrumentis utitur, ab omnibus potest ad perfectionem duci, à quibus potest exerceri, sive incorporei spiritus, sive homines illi fuerint, aut naturaliter, aut supra naturam edocti.

Varietas enim ministrorum, artem non tollit, aut minuit per sese naturæ viribus nitentem quidem, sed quandoque & juvantem illam & superantem: nam etsi naturæ peccatum accusarunt sæpe philosophi ob materiæ fluxilis contumaciam, quam tamen naturam regi ab intelligente, separataque mente voluerint, multo tamen crebrius artis errata confessi fuere, cum non modo materiæ repugnantis occasio sese ingesserit, sed posthabitæ fuerunt regulæ rerum efficiendarum à recta ratione præscriptæ, qua ratione si usus homo fuerit, non abusus, tantum abest ut erret, ut ipsius etiam naturæ, si quæ interciderint errata, corrigat. Ergo cum & artifices ipsas natura subministret, ipsaque ars incumbat naturæ, seque illæ juvent, sibique quodam modo subserviant invicem, potest aliquando per artis peritiam adjuvante natura fieri, quod fit per ipsammet naturam, & etiam aliquando constantius in vertenda sublunari materia, exemplo utamur ejusmet auri, de quo disputamus. Quid prohibet homines illius formam aliis in metallis indere, & solis, & ignis beneficio? quam formam sole tantummodo usa natura latebrosis in terræ sedibus, commolita est: nam sive ex sulphure & vivo argento fiat

fiat aurum, ut placuit & Democrito & plurimis, ut etiam mihi ostensum est, experientia multiplici, sive id aliis etiam ex vaporibus effici queat, qui puriores & sint, & habeantur, sublatis nihilominus eis ex rebus, & in unam conflatis naturam, sive ex quadam aqua non cognita, quam Theophrastus citavit, sed non expressit, sive mavis ex aqua illa, quæ fertur accepta Democrito, lixivia nuncupata, cui sit mixta calx, non eam dico calcem, quam impugnavit Albertus: diversa est enim quæ citata est à Democrito, siquidem & Lixa solebat antiquitus pro aqua desumi, unde lixa apud exercitum & elixa caro etiam apud vulgus. Aut enim ea voce vivum argentum per ænigma significavit Democritus: aut metallum in aquam resolutum quæ prima materia metallorum dici potest, assentientibus etiam Peripateticis, quorum princeps illa etiam prodidit ὕδατος γὰρ ἐστι: sive inquam eisdem ex rebus sive aliis ex rerum generibus, quæ penitissimis in recessibus terræ occuluerit natura, fiat aurum, non eisdem rebus usi homines, idem efficient? an imitari calorem solis poterunt quoad natura permiserit? quanquam hoc minime necessarium existimaverim.

Neque enim audiendi tanquam philosophi, qui rentur, qui dictitant aurum à solis calore tantummodo gigni, quasi non sit calor solis universalis causa rerum quæ in sublunari machina generantur, & corrumpuntur, qui quidem calor tam in speluncis, subterraneisque specubus, quam in terræ planitie dotes suas effundit, quasi latebrosis in terræ meatibus non sit ignis, quo sulphuris vapor excitetur, habitus parens & alumnus auri, quem ignem non solum Siciliæ Æthna, vicinæque insulæ patefaciunt, sed plerisque in montibus Europæ atque in Apennino est ipse conspicuus. Cæterum qui artem ingenue tenent, in communi materia metallorum proprias indunt formas, explosis prioribus formis, idque conficiunt non vi tantummodo consumptricium aquarum, vel potestate diversorum salis generum, vel olei diversarum conditionum facultate, sed auro ipso quandoque ad propagationem sui generis per subtilitatem artis instituto, cui mixta etiam sunt interdum ipsius auri nota primordia, atque in hunc modum mutare satagunt metalla, & lapides, pulveresque conflare conantur, quibus multum conficiant auri, parva ex re, cui nomen Elixir à philosophis Arabum factum est, Latini vocaverunt medicinam, Græcos sequuti, quibus ..... dici constat, quo nomine sæpius utitur Psellus.

CAP. VII.

Quod Aurum factum arte nativo auro possit esse perfectius.

Is itaque modis experiuntur formam eruere de sinu ipsius naturæ, quam certe formam perquirere sciscitarique poterunt ex asturibus Callaicis, cæterisque fossoribus auri, & argenti, quoad illis obiter, & aliud agentibus, quasique de longinquo facere conjecturam licuit de metallorum generatione, dum illa colligerent, ut prætercam eos, qui dicti sunt Hermi, Tagi, Pactoli, aliorumque alveos fluviorum scrutari, & metiri maris Athlantici littora, ut inter lapillos versicolores auri grana colligerent, non solum vero data opera, sed aliud etiam agentes, atque insperato, ac ut plerique dicerent, casu.

Uti vero sapientiores assererent divina providentia sæpe quidem occulta, sed semper justa facere *metallorum transmutationem* plurimos mortalium. Accepi enim factum argentum dum equi medicina quæreretur, in qua vivum argentum rebus aliis plerisque miscebatur. *Vidi ego tum argentum fieri* & aurum, dum *neutrum speraretur*. Legi etiam spirituum supernorum revelatione traditam antiquitus artem auri faciundi, & mea ætate idem usu evenisse non legi, sed audivi. quod cum agetur de experimentis apertius indicabo: malorum item dæmonum commerciis quandoque fieri potuisse, ut suspicer, moveor quod literis proditum est, olim remedia medica per somnum revelasse dæmones diversis in templis, quemadmodum latius me disseruisse memini, dum superstitiosas prætensiones confutarem, præcipueque in libris quos inscripsi de rerum prænotione, & in meis quoque meorum Hymnorum commentariis, sed & multa quibus nunc utuntur medici præcepta simili superstitione suscepit antiquitas, dummodo vera literarum monumentis ea mandaverit posteritati.

Siquidem cremato Æsculapii templo retulisse chartis Hippocratem præceptiones medicinæ per quietem haustas memoriæ traditum est: possunt enim & vera dæmones prodere, quanquam enim ut fiat minime licet curare: effectu vero, postquam eum veritate niti compertum, possunt homines uti, non eatenus ut sit revelatio dæmonica suscipienda, sed quatenus effectus ipse sit utilis res, & vera ex sese suapte natura, atque in Deum ut in primarium omnis veri, omnisque boni auctorem plane referenda, siquidem ex malignis hominum dæmonumque facinoribus elicere novit Deus bona, tanta ipse est tamque ineffabili benignitate, cui tandem, quod sumus, quod movemur, quod vivimus acceptum fieri debere, & Pauli Apostoli auctoritate & ratione didicisse operæ precium est.

Verum enim vero ut parte alia non putem revelatam quandoque per malignos dæmones auri faciendi potestatem, ea mihi satis ratio persuadet, quod non nisi malignis eam revelaret hominibus, aut iis quos imbui malignitate persuasum haberet: eos autem homines divina justitia non permittit ut animi virus cum potestate conjunctum effundant in perniciem generis humani. Quæ quidem ratio videtur verisimilibus experimentis communiri, quando nec paucos etiam aureos suis sectatoribus impertit in obscœnis ludis; de quibus egimus in dialogo triplici, cui nomen Strix. Bonis itaque spiritibus feramus acceptum, si quid est revelatum de artis veritate singulari, aliquo privilegio, sed doctrinæ & experientiæ id facilius tribuendum.

Diversa enim cum diversis variis colligerent experimentis, potuerunt artis periti multa cognoscere: neque enim aut uno in loco, aut uno modo tantum promit aurum natura. Vidit Albertus de se scribens purum inter arenas fluviatiles aurum, impurum audivit commixtis lapidibus ortum, instar venarum, subditque non multo post aurum natum inter arenas melius esse, cujus rei duas affert causas. Alteram sulphuris puritatem majorem inter calidas & siccas arenas versati, frequentiusque loti & ejus quoque terrei, quod inest vivo argento, quod quidem & lavit & subtilius reddidit ac purius fluminis lotura frequens. Alteram causam voluit esse meatuum obturationem cum occlusus calor in fundo ripisque convolvitur in semet, & concoquitur ad auri substantiam nobiliorem de-

promendam, atque isthæc ille, dum haberet mentionem locorum, in quibus metalla generentur.

Ego vero ex fluminis decursu collectum aurum dici apud me servari nitidissimum quidem & modicis admodum ramentis disseparatum. Quod cum propterea purissimum aurum putavissem facto periculo multum habere admixtum argenti compertum est. Albertus idem mox cum de auri natura differit, & granum ait inventum, quod multarum librarum pondus excederet. Centum marcharum vocabulo usus est ille, id autem Barbarum nomen octo designat uncias, ut octies centum unciis fuisse granum, qui perpenderunt, deprehenderint. In Germania quoque montanum aurum sua tempestate narrat inventum, quod dum excoquebatur minus cæteris consumebatur, vilioris tamen fuisse pretii propter novitatem prodit: quam certe causam, utpote subtiliorem Plinius omiserat, qui plures nihilominus auri collectiones plane citaverat ex fluminum ramentis, ut in Tago Hispaniæ, Pado Italiæ, Hebro Thraciæ, Pactolo Asiæ, Gange Indiæ, nec ullum esse absolutius aurum prodiderat, ut cursu ipso tritum atque politum.

Non tacuit etiam, puteorum scrobes, montiumque ruinas: Nec omisit Canalitium, Canaliensève, & quod glareæ marmoris inhæret aurum, & tanquam per venas divagatur. Itaque & ab his qui montium in cavernis, fluviorum in ripis, & in pelagi littoribus quæritant aurum ab iis, item quibus sese illud obtulit aliud agentibus, erudiri potuerunt artifices, ipsiusque indagare naturam, mox genitalem calorem imitari, nunc igne fomitopitio, nunc lento, nunc acri, atque eo modo vires experiri artis cum natura conjunctæ, & multis tandem experimentis veluti ex genitali involucro, veri auri fœtum educere, & tanquam obstetricari, idque sæpe factitando artem nancisci, quæ non solum naturam dicitur imitari, sed plane perficere, ut non absonum hinc videri queat quod multis asseritur jam factum, & me vidisse non abnuo, id est fieri per artem posse naturæ adjumento aurum, auro nativo perfectius, certe coloratius, & Alberti persuasit auctoritas, & ostendit experientia apud multos etiam à Philosopho Psello prodita literis, qui docuit arte fieri perfectius aurum micis, ramentis, frustilisve Pactoli, atque ut ejus verbis utar, χρυσοειδέστερον τῶν τȣ̃ πακλώλȣ ψηγμάτων: cæterum si inter id aurum quod ab imis terræ latebris eruitur discrimen invenitur, ut aliud alio preciosius existimetur, quod nisi & Plinius narravisset, & Albertus & Diodorus etiam ut inter initia dicebamus: sacræ tamen literæ prius asseruerunt, quarum testimonio novimus Indicum aurum præstabilius cæteris haberi, si discrimen inquam invenitur in opere naturæ, cur id erit abnuendum in operibus artis? quæ non solum superat imperfectiorem artem, verum etiam & ope ministerioque natura, naturam quandoque ipsam æmulando superat, ut ante diximus, & habemus compertum in coloribus, saporibus, aliisque permultis. Sane scriptum est in sacra Genesi in terra Chavilah; sed apud LXX. & vulgatam editionem jacet Evilat, quam esse in India veteres produnt, nasci aurum & terræ illius aurum esse optimum, si latina stamus translatione καλὸν LXX. interpretes verterunt ex Hebræo contextu, quod & si bonum mavis interpretari vel pulchrum, certe comparationem non effugies, nisi malueris confiteri non esse bonum pulchrumve aurum, quod aliis in provinciis gigneretur. Quid enim est causæ ut aurum per excellentiam ibi esse diceretur, & bonum aurum? nisi alicubi non esset bonum aurum, aut ea non esset præditum bonitate, qua polleret aurum Evilat? comparatione vero dici optimum dubitari nequit, & bonum pariter comparatione dici non abnues, dum in sui generis substantia referatur ad id, quod eadem non sit præditum bonitate; *ergo discrimen auri colligere nos in natura opus est*, discrimen inquam vel specie, vel gradu, quod sane discrimen nec in arte ipsa, si ars arti conferatur, nec in arte, quæ cum natura contendit, est abnegandum. Adest & Plinii testimonium vocantis aurum excellens, id quod ex auripigmento Cajus Cæsar confecisset, de qua re suo loco, latius eodem auctore mandatum est memoriæ, omni auro inesse argentum vario pondere, alibi dena, alibi nona, alibi octava parte, alibi quinta, quæ portio constituit electrum repugnans veneno: Quibus ex rebus multa produntur auri discrimina.

Adde quod aliis metallis aurum inest alibi purius, impurius alibi. Quid? quod & rebus non metallicis inest aurum sic, ut magni Alberti testimonio *in suturis humani Cranii capillisque circumjacentibus sit inventum. Inventum quoque aurum est in perdicum ventriculis* tempestate mea, sive id illæ dum in terræ superficie conspiceretur instar granorum deglutierunt, sive generatum sit ex eduliorum occulta potestate, quibus è terra sint auri exordia communicata, præcipue in Masorum montibus herbarum potestate nobilitatis, quandoquidem non longe à Fucino lacu parte quadam Albani campi perdices illas diversari, dum eis in locis adhuc pene puer militarem non sine demiratione percepi: causam tunc ignorabam; nec satis perquirebam ad hanc diem fortassis indeprehensam, quamquam eam de principiis auri pendere conjicio, tum quod nihil prohibet id, quod in terræ cavernis occulitur, etiam in superficie reperiri quandoque posse, tum quod herbis ipsis atque radicibus vim inesse posse, ut sic loquar, aurificam negari, nisi poterve, non potest, tum quod similia sunt visa etiam in quadrupedibus animantibus: referunt enim digni fide viri se Cretæis in montibus ibices vidisse, quorum dentes aurigineo colore suffusi essent, præcipue qua parte prodeunt è gingivis, atque herbas tangunt, quarum est in Ida Cretæ decantata celebritas.

Mitto ejus naturam auri, quod obrizon vocavit Græcia, tametsi placuit Isidoro & sectatoribus Latinum esse vocabulum, quod obradiet splendore. Nec abest à veri similitudine de Plinio tractum id esse, qui scripsit aurum, quod ignis simili colore rubet, atque ipsum obrizum vocant, sed qui Græcas percalluere literas, inter quos Hermolaus vir nostræ ætatis, malunt Græce vocabulum effictum quasi ἁβρὸν, hoc est tenerum, molle delicatumve, sive ut mihi venit in mentem fortassis εὔριζον, quod ex optimo prodeat germine, quasique legitima radice subolescat, sive id malueris esse natura comparatum, sive arte superante naturam.

Hebræi habent pro obrizo, quod Septuaginta reposuerunt Interpretes, aliquando loci nomen, aliquando verbum, quod purissimum queas in Latinum convertere, & quandoque etiam ab eo nomine quod proprie purissimo respondeat non abhorruerunt, atque fortassis id ipsum est, quod apyron appellavit antiquitas, auctore Diodoro, effossum è cuniculis Arabiæ, nullo igne liquefactum, colore ita lucido, ut ipsi inclusos auro preciosos lapides reddat splendidiores, ut obiter inde subnotem monstratum antea locum Psalmi, & dabitur ei de auro Arabiæ.

Nam

Nam præter alias significationes ad metalli ejus præcellentiam pertinere potest ut ex ea conscenditur animo ad supremum apicem sapientiæ, quam sub auri vocabulo mystico nomine constat indicatam. Itaque promit natura variis modis aurum, ars item interdum naturæ ministra, interdum æmula, ejusque ipsius auxilio victrix, varie quoque promere solet, falluntur enim plurimi æstimantes artis potestatem non sicuti par est, quippe qui rentur ita subesse illam naturali facultati, ut non censeant naturæ dignam nomine, quo tamen in primis pollet, est enim natura quadam cognitione prædita, cum sit habitus animi ratione vigentis, & intelligentis, quo munere naturam mutam & ratione intranea destitutam regit, atque disponit, & inter regendum & moderandum, cum imitatur eam tum æmulatur, tum superat.

Adde quod inter naturæ laudes illa etiam quandoque numerata sit, quod artem simulet: sic figuris suapte natura delineatis in marmore: Sic in gemma Polycratis, aliisque permultis plane compertum est, sic etiam ingeniosus Poëta retulit, naturam duxisse nativum arcum artis imitatione, per illud carmen, cujus in extremo est: Antrumne mortale recessu arte laboratum, nulla simulaverat artem ingenio natura sua. Nam pumice vivo, & levibus tophis nativum duxerat arcum. Sed de artis potestate paulo post: tantum id hoc loco deductum sit, ut compescantur tanto magis qui pergunt inficiari artem ad faciendum aurum aspirare nisi frustra, quanto magis nulla id ratione contendunt, & contra fiat, tantumque absit ut id nequeat, quod etiam valeat naturæ adjumento & accessione diligentiæ mutam superare naturam.

CAP. VIII.

Quinque modis generatim Aurum posse fieri per artem, qua hac etiam in re ut in aliis plurimis naturam artis industria destitutam superet.

Superat ars in Chrysopœia paranda, superat adjumento naturæ naturam ipsam, artis beneficio destitutam. Non in splendore solum uti diximus, sed & in celeritate conficiendi, quod fiet inter narrandum experimenta manifestum. Superat etiam sic ut methodis pluribus id consequatur: nam quinque modis generatim aurum per artem fieri potest.

Primum dum metallum extrahitur à metallo, ut cum ex ære argentum excernitur, quod me vidisse memini. Delitescunt enim in alterutris metalla sæpenumero, præcipueque argentum in auro. Contraque fit, ut & aurum in argento reperiatur, occultum, obnubitur etiam plumbo & æri nonnihil metalli perfectioris.

Deinde compositione rerum metallicarum paratur aurum, quibus rebus mineralia nomen factum est à vulgo, Barbaram appellationem secuto: sunt enim eis in rebus metallicis auri principia, præcipueque vivo in argento & in sulphure, quod non sensit ignem, quod etiam me vidisse non abnuo.

Tertio fit aurum ex auri semine, semen appello vim prolificam: est enim indita cuicunque rei naturali virtus quædam, ut se propaget.

Quarto ex re, quæ perfectior auro sit, aurum paratur, non tamen sine auri semine conflatur ea res, nec sine principiis aliis, quæ sint apta generationi. Summum fuit hac in re philosophorum ingenium, præcellens industria, demirandum artificium, quando quidem partes rei quas deligunt ad conficiendum aurum, argentumve, disseparant multas in naturas, quæ proportione quadam respondent & elementis, & cœlo, sive illud velut quintam essentiam constituant more Peripatetico, sive tanquam plurimum ignem ritu Platonicorum: junguntque & auri & hydragyrii semina, ut quemadmodum sublunaria juncta cœlo, & elementis tanquam universalibus causis, & particularibus etiam rerum seminibus propagantur, sic ipsi utuntur suis illis naturis, metallorumque & rerum metallicarum seminibus, ad auri atque argenti numerosissimam fœcunditatem. *Hic autem modus & generalis est, & magnarum rerum effector, tres, quos ante narravimus particulares appellantur.*

Quintus vocatur is, qui priore ignobilioreque metalli forma disjecta, posteriorem & potiorem formam in materiam metallicam inducit; *Primus modus lucri est, minimi secundus, mediocris tertius, & quintus magni, & quartus maximi.*

Nec admirandum quod ante diximus, artem naturæ beneficio superare naturam, cum in aliis etiam rebus quæ auro faciendo conducunt, præstare naturæ artem usam naturæ beneficio videamus: siquidem in aqua, in oleo, in sale confectis per artem ipsam mirabiles inesse à Deo potestates, notum est, ut eis ipsis, & aquæ & salis, & olei quæ peperit natura vires æquare non detur: proinde *longissime falluntur, qui putant eo non posse aspirare artem quo pergit natura*, ut propterea quod nativum est, & suopte ingenio fretum, semper sublimius habendum sit atque perfectius, si conferatur ei quod ars molitur.

Neque enim collatas volumus per sese atque seorsum vires naturæ viribus artis, sed artem naturæ fretam muneribus componi posse dicimus naturæ (ut ita dixerim) nudæ & inerti, atque ita componi, ut ars interdum præstantior esse, & videatur & sit.

Quid autem mirum; cum etiam naturæ privilegio non fraudetur ars, quæ quidem uti diximus, & ipsa naturæ est appellatione censenda: naturæ inquam non surdæ, sed intelligentis, digerentis, atque proficientis. Hoc in domibus, in vestimentis, in omni vitæ munere perspicimus, quod rude prorsus & impolitum esset ni ars humanæ mentis, hoc est naturæ melioris: tanquam nobilissimum animatumque instrumentum accessisset, cujus industria factum, ut qui in cavernis cryptisque montium delituissent homines, exesis videlicet excavatisque in fornices domunculis multorum decursu seculorum, paucis hebdomadibus non in casis modo sed in palatiis degant, qui frondibus arborum, qui pellibus animantium inconditis operirentur laneis, laneisque pannis non nisi arte confectis vestiantur, qui crudis oleribus, ferino lacte, sanguilonenta carne vescerentur, paratis ad salubritatem & non indecoram voluptatem cibis ejus artis beneficio nutriantur.

Denique si percenseas universa, reperies, artem perfectam hoc est sapientem naturam hominis, mutæ naturæ quæ illi substernitur antecellere. Quibus rebus colligitur non esse dignum stupore, ut quod hæc centum molitur annis, illa paucis diebus & paucis etiam horis ejus ipsius ministerio compleat: sic medicina, pictura, militaris aucta atque firmata est: sic philosophia vires adepta est, & theologiæ plurimum famulata, cum naturæ contemplatio hominis ingenio freta & experimento firmata vires potestatesque sublunarium rerum

rerum, herbarum, fruticum, lapidum, animalium in lucem everit, quarum notitia in admirationem exciverit genus humanum & perduxerit ad providentiæ divinæ consideranda secreta: multa quoque procedentibus seculis experiuntur arte, quæ quoniam antiquitus non visebantur ab his, qui rem oculis non percepere, vix credi queant. Mirabatur olim vetustas inesse fontibus nonnullis vim saxificam, cum spectarent decurrentes rivulos aquarum longo post tempore, herbis & cespitibus lapideam continua irrigatione communicasse naturam. Mirabar & ego dum id non solum sæpe legissem, sed etiam semel vidissem in Italiæ finibus, cum per Telinam vallem à ripa Lary lacus ad Alpes Rhetias iter facerem: sed desiit admiratio postquam spectavi non jam maniplos filicum, aut ulmi frondes annua madefactione versas in tophum, sed ictu pene oculi ferrum, argentum, aurum versos in humorem. Adde miras ipsarum, quæ paucis ante sæculis compositæ sunt, peculiaresque dotes aquarum, cum alia ferrum, æs alia voret, aurum alia, argentum alia: Mittam vulgarem illam, & notissimam, qua secernitur argentum ab auro, uti de iis quas natura profudit, quasque in quinto decimo Libro Poëta, & in XXI. volumine naturalis historiæ collector ducit in medium, nulla jam subire mentem possit demiratio proderem, nisi non paradoxon id modo, sed adynaton lector existimaret; me *vidisse aquam, quæ bibi sine ullo*, ut arbitror, *nocumento posset*, cui super hydrargyro solo, quod in sublime sit elatum, vis insit, quæ non inest acerrimis, & consumptricibus aquis: super sale vero quem fluviatilis & putealis aqua dissolvit, nulla omnino potestas sit, & hæc quidem artis munera Chemistarum ingenio vestigata, cujus etiam artis ad insigne quod & inspexit, & tetigit theologicum illud, quod muta natura, vel de longinquo, cum & per transennam hallucinata dicitur, id est admirabilem palingenesiam parvo tempore posse fieri naturalium rerum sine miraculo novo supremæ potestatis, quæ cum accesserit, dubium esse non queat, etiam pervicacibus ingeniis efficiendam, quam inde tenemus æternam, in ictu oculi palingenesiam vidit, & aliud id est, corpora crassiora per subtiliora, atque hæc per spiritus régi subtiliores, sicut major omnino vis subtilissimo insit tenuissimoque spiritui quam vastæ molis corpori, exemploque potest hoc omnibus in promptu esse. Ponat quis si adsit commoditas & aluminis & ejus salis, quod è laterculis exsudat coctilibus, decem millia pondo super una argenti lamina parvi ponderis, ut solvatur in aquam, nunquam solvetur etiam si decem annis pressa tantis ponderibus fuerit. Ponat unciolam vaporum subtiliorum, *qui de illis eisdem rebus effluxerint ac tantum argentum*, quod erat forma solida fluidi naturam humoris induet, hoc non naturæ sed artis opus naturam pertractantis, nec id quidem vario desultorioque ingenio, sed stato, firmoque tenore sic, ut nequeat & ab imperitis varietas effectus in medium duci, quemadmodum peritis olim doctisque scriptoribus, Plinio, Senecæ, Vitruvio contigit, cum de Styge aqua differerent, opere si non artis, sed naturæ, quam aquam alius perrodere dixit, alius congelascere, alius diffluire: contraria plane sunt hæc, nec cohærentia munia, subde *oleum*, quo intime penetrantur ipsa metalla, quo fatiscunt, quo tabefiunt, quo liquantur, quo & intus & in cute colorantur.

Nec sileam multiplicem salis confectionem, quo superatur ita marinus, montanus, arenarius sal apud vetustatem cogniti, ut ipso sale per artem confecto saliri eorum (ut sic dixerim) quodcunque posset: id autem fit ex rebus, quæ nullo modo videntur ardere, ex rebus etiam tam calidis & obnoxiis igni, quam quod maxime, ut me de sulphure vidisse non abnuo tractum saltem contemptorem flammæ, & eximio splendore sic fulgidum, & candidum, ut ei conferri nequeat ille, quem produnt Græci Scriptores rerum gestarum Alexandri Macedonis, in Ægyptum dono mittere solitos antistites Hammonis oraculi: fuit & ante paucos dies (ut nosti) jussu meo confectus sal tam visu pulcher, quam suavis gustu ex herba, cujus mea pascua Ditionis Ferrariæ, & Mantuanæ ditioni contermina, præcipuè referta sunt.

Nam cùm penderent mihi pastores externi vectigal ex ea, utpote cujus esu pecudibus ægris afferretur auxilium, cogitavi salem, quem gustatu referebat herba in causa esse sanitati, atque ita dum Padus consuetis ripis coercetur, ne vicinos campos inundet, non spernenda copia sese nobis exhibet, montano & maritimo sale ut pulchrior, suaviorque, ita rebus quoque metallicis, ni conjectura me fallit, accommodatior, omissum faciam penetrantem, exiccantem, & adurentem potestatem, parvo temporis momento arte compertam, cujus impetu prioris disjicitur metalli forma, qua disjecta, facile potest immitti generarique alia ejusdem Artis ministerio, & ope naturæ. Quam etsi regi quanquam mutam ab intelligentia non errante dixerit quispiam, ex adverso tamen non poterit afferri plus adjumenti rei constituendæ, cum mens etiam in hominis arte instructa, & usu confirmata, suppetias tulerit, multo certè majora visuntur, nedum scripta leguntur, quam quod metalla promissuè fiant, humano artificio paucis diebus, quamvis ea natura non generet, nisi post annorum multa curricula.

Proinde Michael Psellus paucis schedulis artem scribens quam sub trutina Philosophiæ prius examinandam susceperat, recipi miratur præditam à Strabone naturalem vim quandam fontis transmutantem, non recipi metallorum versas in alterutrum artis beneficio formas, quarum multas ille commemorat. Negotium alioqui ut idem censet--- nisi honesta quadam vi, qui præceperat coëgisset.

CAP. IX.

Necessarium non esse, ut Auri per Artem conficiendi peritus subtiliora Philosophiæ profundam & abstrusam cognitionem sit sequutus.

NEc audiendi, qui dicunt esse necessarium uti elementorum primarumque ab eis dissultantium qualitatum proportionem ad aurum faciendum pernoscamus: inventi enim sunt, qui sic sint fabulati, nihil enim eorum quod natura promit, cognitum nobis esset, si primordia ipsorum necesse esset antea pernovisse: illuc enim nec sensus pertingit, nec ratio penetrat, nisi conjecturis quibusdam incertis, plurimum, & in utramque partem vacillantibus.

Sed nec abstrusis etiam causis indagandis vacavisse necesse est peritum artificem auri conficiendi, satis est, si suopte ingenio naturæ ministrum se præbeat semper gignentis, & promentis quicquam pro ut ei superne mandatum est. Sic obstetrix fœtus naturam quam prorsus ignorat, non perquirit, sed egerenti fœtum mulieri dat operam: sic agricultor tritici,

tritici, & hordei qualitatibus pernoſcendis nuntium remittens, ubi earum ſegetum ſemina terræ commiſerit, ubi occaverit & foverit, non fruſtra ſui laboris præmium expectat, ſcilicet numeroſæ, & omnem fœtum exuberantis ſobolis; idem cùm incumbit inſitioni, non qualis ſit utriuſque arboris, quam ipſe committit; natura, non qualis habeatur forma glutinis, non quo modo liber molleſcat libro curioſe ſciſcitatur; ac cuneis adactis, at inſertis oculis ſoboleſcentem prolem inſpectat qua flores fructuſque promuntur.

Quid? quod homo; quem cum ſole hominem gignere ſcripſit Ariſtoteles, prolem educit ſemine, non ſemper tamen, nam ex centum, ex mille etiam congreſſibus vix unus quandoque non irritus, ſed ut ſit ratus, ut etiam ſit numeroſus, nihilo tamen minus ſui ſeminis ignorat ipſe naturam; quæ nec planè Philoſophis cognita, *nec medicis rixantibus* jam dudum inter ſeſe an ſit quod *ſuperfluit alimento*, an è cerebro, an è toto corpore; an aliunde fluat. Projiciaturne à ſolo mare? num & fœminæ quicquam ſeminis profundatur? Quæ cum incerta; cum prorſus etiam ignorata illi ſit, non fruſtratur propterea ſobole; ſed ſi prolificum ſemen ejus fuerit, idque propriis locis receperit non ſterilis mulier, concurrantque reliqua munia; tam agentis viri, quam patientis fœminæ ad eundem effectum neceſſaria, concipitur infans ipſo naturæ ordine, & ſuo tempore prodit in lucem.

Non ſecus *in arte conficiendi auri, omnium quæ inſtrumentis operantur longè præſtantiſſima*, conſiderandum eſt evenire, neque enim fuerit neceſſe uti pernoſcant artifices omnia genera ſpecieſque rerum metallicarum, quibus mineralia fecit nomen vulgus: ea enim vix pernovit parens ipſa, quæ in terræ cavernis occulitur nativa rerum, tot ſcilicet ſunt tanta diverſitate, tam amplo & penitus inſcrutabili numero: ſed ſatis eſt percalluiſſe cognatiores naturas experimento cognitas; ſat pernoviſſe mutationis inſtituta: non tamen pernegamus ſapientiores habendos artifices eos, qui naturam cauſarum efficientium haberent exploratam, ut percallerent in communi elementorum materia propriam indere formam auri; aut etiam poſtquam ipſa materia communis occupata eſſet à forma ignobilioris metalli; favere illi, & tanquam mederi didiciſſet, ſic ut pellere poſſent priorem & ab arrepta deturbare ſede, atque interpellendum viam percallerent, qua ſubinde nobiliorem ipſa in ſede quirent collocare, quales pauci illi priores, *qui noverunt quædam eſſe abſtruſa in metallis ad ſe multiplicandum ſemina*, quod & ſcripſiſſe Ariſtotelem in ſecundo de animalium generatione libro manifeſtum eſt, dum cauſam indicat prolifici ſeminis rerum naturalium eamque fert acceptam, non igni, aut tali poteſtati, ſed ei calido qui continetur in ſemine, & re ſpumoſa, quem ſpiritus vocabulo exprimit, in quo ſit natura elementorum ſtellarum proportioni reſpondens. Placuit Ariſtotelis verba Græca ſubſcribere, quæ variè in Latinum tranſlata, *πάντων μὲν γὰρ ἐν τῷ σπέρματι ἐνυπάρχει, ὅπερ ποιεῖ γόνιμα εἶναι τὰ σπέρματα, τὸ καλούμενον θερμόν. Τοῦτο δ' οὐ πῦρ, οὐδὲ τοιαύτη δύναμις ἐστὶ ἀλλὰ τὸ ἐμπεριλαμβανόμενον ἐν τῷ σπέρματι, καὶ ἐν ἀφρώδει πνεῦμα, καὶ ἡ ἐν τῷ πνεύματι φύσις ἀνάλογον οὖσα τῷ τῶν ἄστρων στοιχείῳ.*

Propterea ſapientes Artifices omni ſtudio diligentiáque curarunt hanc naturam ex metallis tractam poſſidere. Cùm multi ex Peripateticis etiam *quintæ fecere nomen eſſentiæ*, ut generalem cauſam tenerent. Quemadmodum cœlum generalis eſt cauſa. Perducere quoque moliti ſunt terroſam materiam in pulverem calcis inſtar excoctæ, diverſaq; ſubinde ſalis & olei paravere genera validæ poteſtatis, & fluxiorem materiam cogere in aquam ſunt adnixi: ſubtiliorem verò tenuiſſimos in vapores, & aëris, & ignis æmulantes poteſtatem. At hoc, ut diximus, artificibus omnibus non eſſe neceſſarium, ut pernoverint, proinde carmine ſumus inter initia noſtrorum ænigmatum, quæ ſi ulli tibi certe erunt ſine ænigmate, id ſic exequuti.

Principio cauſas abſtruſaque germina rerum
Qui tenet, ille quidem ſupremus & optimus eſto
Artifices inter, ſed nec noviſſe neceſſe eſt
Tot, nec tanta tibi, ut primum per culmina cæli,
Perque altos volites tractus prægnandibus alis
Mox inde ad matris deſcendens viſcera magna
Reptes, ſpectatum thalamos prolem atque nepotes
Sulphuris, & vivi argenti in caligine cæca.
Te mihi crede ſat eſt vires tenuiſſe propinquas,
Efficias unum gemino, quod pendet ab ortu.

Et quæ ſequuntur illic viſenda. Sed quantum ad propoſitum præſentis diſputationis pertinet, ſat ſit artificibus non ignorare quæ narravimus, ſat probe tenere ſecreta quæpiam & vulgo ignota pondera rerum, & vaſorum varietates, quibus paratur, & quorum magiſter eſt experientia ope naturæ perdocta, de quibus quandoque diſſeruit Albertus, cùm verba faceret de locis ubi metalla generantur; quanquam juniores longè plurima invenerunt atque paraverunt vaſe eadem quoque natura duce, & induſtria, oppidò perquam nixa experimentis, tepores etiam noverunt & acres flammas, & idoneum tempus ignis adhibendi & removendi: Nec non *receptacula vel vitrea vel terrea* parando operi congrua, quibus admodum ſuffragatur nova materies in terræ cavernis inventa, quæ latuit vetuſtatem.

CAP. X.

Facilius aurum noſtro ſæculo quam ſæculi prioribus poſſe fieri, ubi multa & contra vituperatores Artis, & contra nonnullos etiam egregios Scriptores perperam de Cinnabari, Hydrargyro, & pleriſque rebus aliis diſſentientes.

HIs autem rebus poteſt noſtra tempeſtate facilius aurum fieri quam apud antiquos: illi enim ſimplicius rem peragebant & quibus utebantur rebus, ipſis nunc utuntur pauci, ſed aliis & longè quidem plurimis, tametſi erat apud eos uſus quarundam rerum metallicarum, quarum nec ſatis habetur apud noſtros artifices nominis ſincera cognitio, eſt enim ὤχρας verbi cauſa, nam quanquam nonnulli illam ſeſe tenere putant, longe falluntur.

Ego vero tres ni fallor ad minus res inveniri non dubito, quibus id nomen competere poſſit. Pyritem quis novit, niſi ea ſit (ut quidam exiſtimant) quæ vulgò dicitur Marcaſita: ſandaracam puto non cognoſci, niſi eam quæ mihi Venetiis allata rubri ſulphuris nomine vocabatur. Cinnabarim, cum dicis, quis non retur te Bucaſis Arabis compoſitionem dicere ex vivo argento ſulphureque coagmentatam, à vera Cinnabari tam diſtantem quàm à Leone ſimia: eſt in colore aliqua, nulla in re ſimilitudo, ut ſuo loco manifeſtum fiet. Quis monſtrabit Chryſocollam veteribus artificibus & auri faciendi magiſtris decantatam: eam inquam, nativam Chryſocollam, non illam quam Plinius docuit,

docuit, ne dixerim an subinnuit, nec eam quam Galenus indicavit.

Nam cujusvis est ipsam conficere: sed nihilominus plura nos habemus non solum advecta regionibus longinquis, sed in ipsa Italia comperta. Nam multa de terræ cavernis eruuntur metallica, quibus veteres compotes non fuerunt: existimo fieri singulis pene diebus, idque testimoniis non abjiciendis assertum est, diversas rerum metallicarum mixtiones, quarum ut varii colores habentur & sapores, ita promuntur ab eis effectus varii, indicantibus prope substantiam accidentibus, ea vero cum majori copia nunc patent, minorique pretio veneunt, neque hoc solum asseruerim propterea quod antiquitus fodinis Italicis Romanorum decreto parceretur.

Nam quanquam aliunde multa importantur, passimque suppeditantur, quæ ad rem maximo opere faciant: plerique tamen nascuntur, & componuntur etiam ut dixi plurima, quæ non novit antiquitas, Calcanthum verbi gratia, cùm dicebant illi paucis conficiebant negotium: neque alibi nulla mentio cujus attritu Cyaneus apparet color, est & videre cinereo pallore Chalcanthum: est & viridi facie, & saphirina, & varia, quibus ut color, ita potestas longè diversa, sulphur, cum dicebat ἄπυρον hoc est non expertum ignem, num ultra fortassis antiqui progrediebantur.

Videas nunc Apyron ipsum *colore subfulgido velut electrum*, videas & album, *& cinereum, & viride*, & flavum, & nigrum, & ruffum, sic ut flammeo colore videatur cum rubrica contendere. Alia præterea, quæ quoniam nec Græca tenent, nec Latina vocabula, minime hoc loco percensuerim. Apud Aristotelem non temere neque serio invenies, nominatim citari aliud, quàm σανδαράκην, ἢ ὤχραν, ἢ μίλτον, ἢ θεῖον, & paulò post κιννάβαρις ducitur in medium veluti lapis, non illa cinnabaris cujus componendæ ex vivo argento, & sulphure Bucasis Arabs inventor est habitus, nec illa quidem quam perhibent ex pugna draconum & elephantum in India gigni, sed quæ de terræ cavernis eruebatur, & importabatur ex Africa, mea ætate bis quod sciam in Italia visa est, ratam etiam eam tempore Augusti fuisse scriptum reliquerunt, & Dioscorides & Vitruvius, quorum alter pro medica facultate, alter pro ædium pictura de rebus metallicis disseruit. Sunt autem & dicuntur ea metallica quæ in fodinis metallorum inveniuntur, ex illis enim eruuntur, Auctore Theophrasto, & Chysocolla, & Cyanus, & Ochra, & minium, & sandaraca, tametsi Chrysocolla, & Cyanus arenosa sint, Ochra & minium terrea, sandaraca verò & arrenicon (ille hoc nomine citat, quod alii dicunt arsenicum) pulverea, nihilque distare illa inter se, memoriæ prodidit. Hoc ex loco non est prætereundum colligi posse, fidem abrogandam esse scriptoribus quibusdam, nominis alioqui satis celebris, & in Ochra describenda & in aliis plerisque.

Primum docet Theophrastus, Ochram nil ab arsenico differre: Plinio vero longo aliter, qui & in aliis etiam apertissimè labitur, nam cum Chrysocollam, sulphur, Cinnabarim citasset Plinius, minium quoque voluit ipsum esse, Græcis Milton, & & Cinnabarim nuncupari: alibi verò hoc ipsum detestatur, certè aliud Milton, aliud Cinnabarim esse invenies, & apud Aristotelem, & apud Theophrastum, etiam apud Galenum, qui aliam citat etiam Milton Lemniam, hoc est terram illam repugnantem venenis, cujus viginti millia glebulas dicit accepisse signatas à Sacerdote, dum insulæ appulisset Lemno, sed præter hæc, certe diversam à Cinnabari Milton invenies apud alios egregios rerum naturæ scriptores, quorum aliqui non κιννάβαρι sed κιννάβαρ nuncupant: ejus duas species indicat Theophrastus.

Alteram suapte natura in Hiberia, & Colchis natam, alteram arte confectam, non jam ex vivo argento & sulphure, sed ex arena coccinea, quam Atheniensis Callias ante annos nonaginta primus excogitasset, dum ex ea sperasset aurum elicere. Qua in re, non simplicem modo, sed multiplicem Plinii deprehendas errorem. Nam & minium pro Cinnabari docet à Callia confectum auctoritate Theophrasti, qui tamen apertissimè secernit alterum ab altero, seorsumque de minio, seorsum de Cinnabari verba facit.

Præterea scribit ipse arenosam esse Cinnabarim, Theophrastus verò lapideam, atque ut sua loquitur lingua λιθώδη quod Aristoteles ante prodiderat per hæc verba τὸ δ' λίθος ἐκ πάντης γεγαὼς συστάσεως οἷον κιννάβαρι.

Præterea minium, quod ἀμήνιον vocavit Dioscorides, nasci docet in Epheso Plinius, cujus rei nullum verbum in Theophrasti monimentis: scribit enim Theophrastus, in Epheso fieri Cinnabarim arte, atque ut ipse loquitur καὶ ἐργασίαν. Quemadmodum in Colchis & Hyberia nasci Cinnabarim sponte naturæ, ejusdem repono verbum αὐτοφυές. Cinnabaris igitur factitiæ locum designavit in Epheso, naturalis apud Hyberos, & Colchos: Minio verò non ei quod nunc fit ex plumbo, & minii naturalis colorem æmulatur, sed cujus est è terræ profundissimæ latebris conquisitio, loca diversa tribuit: tametsi duo minii fecit genera, ut alterum per se nasceretur, alterum conficeretur. Unde illa ejus verba, ὥσπερ μίλτος μὲν αὐτόματος, ἡ δὲ τεχνική. Ad hæc Theophrastus Cinnabarim memoriæ prodidit duram esse valde atque lapideam, quod ipse quoque testari possum, & oculis adversantium planè subjicere.

Milton verò hoc est minium & Ochram terræ naturæ speciem præferre docet, quo loco etiam miraremur Hermolaum si Dioscoridis Corollarium edidisset, non emendantem errores Plinii, quos voluit in sua quam ediderat Pliniana castigatione defendere. Cæterum duos Cinnabaris modos tantummodo citat iste Theophrastus, nullam habens mentionem draconum & elephantum sanguinis, quem Cinnabaris nomine citat Plinius, & quem ante Dioscorides exploserat à vera Cinnabari differentem, quam (ut opinor) voluit Bucasis vel quivis alius antiquior imitari, & minime potuit, colorem quadam ex parte non ex integro consecutus: nam factitia Cinnabaris in fronte suum ruborem, naturalis in recessu gestat splendidiorem multo, & quod sanguinem repræsentet magis, unde ortum habuerit opinio elisi sanguinis ex pugna draconum & elephantum, sive Historia fuerit ejus rei origo, sive fabula.

Adde quod Cinnabaris naturalis cum aduritur flamma ejus illustrior est atque sincerior, nebulosior factitiæ, ex cujus rogo nihil restat. Restat ea, quam natura peperit, in qua videas vivi argenti scintillare micas, in factitia quasdam quasi lineas crebriores hydrargyri: neque enim separaverim vivum argentum ab hydrargyro Plinii more, factitium hunc, illud nativum arbitrantis contra Dioscoridem eodem citat nomine, tam quod factitium est ex minio, quam quod natura bifariam parit, dum

dum ex argentariis pendet speluncarum fornicibus, ubi concrevit in guttas, & dum è fodinis etiam per se colligitur.

Proinde magnus (ut mihi videtur) hinc deprehenditur Plinii error, ab aliis etiam aliquando taxatus, quippe qui secernit in duo genera, quod unum est duntaxat è lapide illud fluere arbitratus: ejus enim ut inquit vomica, liquoris æterni, quod rerum omnium venenum sit, hunc autem aliunde proficisci ratus, ergo apud Dioscoridem, & alios boni nominis scriptores hydrargyros est idem quod vivum argentum, apud Plinium non idem, Græci siquidem illud aquam argenteam nuncupaverunt, ab aquæ & colore, & fluido liquore, Latini de ipso motu vivum appellaverunt.

Sibi quoque ipsi non satis hac in re constare videtur idem Plinius cum hydrargyrii nomine usus, solo inaurari dicat argentum, satis enim prodidit non differre illum à vivo argento, quo utuntur solo fabri, cum aurata vasa reddunt ex meris argenteis. Eodemmet etiam utebantur (quis neget) ii quorum meminit Vitruvius in septimo: scribit autem fieri vivum argentum ex marmoreis fragmentis cum id colligunt artifices, postquam recedit fumus ignis, vapore suscitatus, & eodem pariter uti eos quis dubitat? qui non modo ex minio & marmore, sed ex metallis omnibus eruunt. Qua in re superatur etiam à posteritate vetustas, nunc enim ex omni metallo, nec difficilime quidem extrahitur sive argentum vivum, sive hydrargyron malueris appellare, nec ex metallis modo, sed ex metallicis rebus complurimis, ut ex eis præstetur occasio demirationis, quod Galenus vir tantus in literis, tantus in literis, tantus in experimentis versatus æstimarit hydrargyron non nasci, sed fieri: ejus enim cum de potestate simplicium medicamentorum verba faceret, isthæc verba sunt οὐκ ἔστι τῶν αὐτοφυῶν φαρμάκων, ἀλλὰ τῶν σκευαζομένων. Non est ex iis pharmacis, quæ sua sponte nascuntur, sed ex iis, quæ conficiuntur.

Cæterum nec apud Vincentium, nec apud Albertum, qui primi post Græcos & Arabes inter doctos viros hujuscemodi rerum fecere mentionem, datur legere tam numerosa quam nunc est rerum congeries, cujus usus est apud auri confectores, & argenti.

Octo enim si recte numeravi genera post metallorum naturam literis retulit Albertus, Sal, Atramentum, Alumen, Arsenicum, in quo conclusit auripigmentum, quod maxime debeat eo vocari nomine: scribit enim sic Vitruvius auripigmentum, quod arsenicon Græce dicitur, foditur Ponto, Dioscorides ejus vir seculi, non ejus id esse bonitatis voluit sed pallidius, aurei vero coloris, & primæ bonitatis, quod in Hellesponti Mysia nasceretur, uno tamen & auripigmenti, & arsenici vocabulo est usus, quo etiam post Vitruvium usi sunt & Celsus, & Plinius tertium genus quod album sit & Arabes latinique medici, & Albertus retulerunt, nec defuerunt, qui non album sed medii coloris dixerint.

Qui si de ipso voluerunt intelligi, quod prodidit Albertus sensu repelluntur, nedum auctoritate. Ad hæc Marcasitam citat Nitrum tuchiam, quanquam ea non est apud illum opus naturæ, sed artis.

Marcasitam vero cognitam priscis adhuc (ut dictum est, non inveniri, nisi ea sit quam Dioscorides & Galenes Pyritem vocaverunt, fertur que acceptum Democrito inveniri eam & aureo, & argento colore, & æreo, addo & stanneo, & plumbeo, tametsi pyritem illi æream in medicaminibus designare videantur. Tuchiam vero pro Cadmia sunt qui reponendam voluere. Ultimo loco electrum citavit Albertus, quod tamen si natura id peperit inter metalla reponendum, si ars eduxerit, non est inter ea, quæ de spelæis profundissimis eruuntur, numerandum.

At eo sunt numero nunc ea quę fossores in lucem proferunt ad parandum aurum, ut vix queas parvo temporis spatio recensere: nam præter album illud arsenicum, cui à Chrystallo fecere nomen, & tutiam, quæ tametsi quibusdam etiam Græcis hoc citetur nomine, Cadmia dicebatur antiquitus, multa sunt genera marchasitæ, quorum forte non meminere, multa quoque Chalcanthi genera ut antea narratum, ignota priscis, multa etiam sulphuris. Adde etiam multa Talchi genera, multa quoque Antimonii apud antiquos nusquam citati, etsi quidam sunt ausi sub stibio reponere, nulla (ut puto) sive auctoritate præclara, sive valida ratione. Ad hæc multa aluminum genera, quæ nec voce, nec effectu prodit antiquitas faciendo tum auro mirum patrocinantia. Prodam nunc literis, quod ante paucos dies experientia didici, ostentatam mihi fuisse ferrugineam Cinnabarim, cujus apud antiquos cum nulla fit mentio, ne usum quidem fuisse crediderim, eam non inventam quidem à me, nec quæsitam affirmo: quis enim inveniet quod non quæritur? quis autem quærat quod in natura rerum esse nunquam audiverit? illam certe reperi multis conjecturis sub Cinnabari, si ulla est, sub re metallica reponendam, pondus ei grave, subniger, cinereusque prima fronte color, qui si teratur, permanet: si aduratur, rubo-rem ostentat. Porro sulphuris, quod est in ea, pars cærulea cum flamma discedit, primum, deinde quod est vivi argenti prorsus evanescit, reliqua sulphuris pars pertinax est, & flammæ contemtrix: si vero mergatur liquidis consumtricium aquarum vaporibus, contra fit. Nam portio sulphurea magno impetu solvitur in aquam, tantum abest ut igneo resistat liquori: resistit autem vivi argenti portio, quæ minime absumta in fundo vasis candida residet, rem miram narravi, quam, ut conjector, non novit vetustas, quæ etsi aurum ipsa moliebatur, ut antea dictum, paucioribus rebus tamen est usa. Præterea calcinatione (ut Alberti utar verbis) sublimatione, destillatione, cæterisque actionibus, quarum vel nulla prorsus, vel non explicata priscis auri confectoribus disciplina, multa nostræ tempestatis artifices moliuntur: eis enim datur eodem auctore elixir quo (nomen idem ab Arabicis scriptoribus mutuo perceptum medicinam Latini exprimunt,) quo ita penetrari constat priores metallorum species, ut eas corrumpere queat sic, ut relicta solum communi materia, non propria, resultet artis molimine metalli diversa species.

Idem vasa pertractans artificium, tingi posse docet quodcumque vis metallum in auri colorem, atque (ut ejusmet propria referam verba) forte pulcriorem, si fuerit nobile elixir, in quo nihilum erraverit artifex: hoc autem ex loco facilius artem tueri possent, qui essent unam tantum in metallis formam defensuri, nec omnino sine tutela maneret, qui plures tueri vellet formas, non contentus eis, quas Albertus admisit: ejus enim rationibus in adversum cogitatis responderet, non sese quidem eas perfectas, sed quodammodo inchoatas asserere, quas ille admisit in prima rerum generabilium, corruptibiliumque materia.

Verum isthæc subtiliora & sunt & habentur,

quam

quam ut videantur hoc loco pertractanda, tantum hoc sunt allata, ut non solum varias tuendæ artis vias non deesse cognoscant vulgi sententiis obligati, sed plures etiam adesse, quam quibus sint usi veteres artifices, multoq; facilius compesci queant qui artem auriferam sine ratione valida deturbare moliuntur sua sede, quam pridem & legitimo titulo, & longa temporum præscriptione, possedit: possunt enim ex iis, quæ diximus, didicisse, non uno tantùm, sed multis modis, aurum fieri posse, multoq; commodius, quam sit seculis anterioribus factitatum: nam eorum, quæ ante nota erant, fieri compotes queunt, & artis longo usu crevit industria, subindeq; versantibus eandem rem præclaris ingeniis prodiit solertia: quapropter desinere jure debent à calumniis importunioribus vituperatores Chemicæ Facultatis, qui tametsi in eodem numero non sint, qui subtiliores naturæ causas teneant, nec earum capaces rationum quas Philosophi peracutè vestigarunt, nihilominus nequeunt inficias ire, unicuique rei vestigium, pro suo modulo, non deesse bonitatis divinæ, quæ suas effundit dotes, easque arte posse roborari, ut similia progignant.

Nequeunt item experimenta negare non absimilia, veluti odoris parvi longissimas afflantis intercapedines, fermenti modici massam farinæ ingentem in sublime tollentis, Magnetis abiens ferrum sibi conjungentis, echeneidos animantis vastissimis navigiis afferentis moram, parvi vaporis infecti, quo multa hominum millia pestilentia tabescunt: cur enim si quæ narravimus contactu ipso & (ut sic dixerim) quodam quasi aspectu virtutis & potestatis mutant res, ducunt, atque reducunt, quæ ni sensu ipso deprehensa fuissent, mortalium quispiam non putavisset antea: cur negaverint mutari nequire metalla, cum sensus adstipuletur, nec ratio reclamet? cogitent quæso, num quispiam unquam hominum suo studio, suo quoque labore particulatim potuerit perdidicisse, cur magna carinæ moles à parvo pisciculo detineatur immobilis? cur ingens farinæ congeries modico sustollatur fermento? cur minimo rei odoratæ suffitu tota domus abundè flagret, vestesque renideantur? cur ferrum nulla machina protrahatur, & in aëre pendeat præsente magnete? Cur tenuis invisibilisque vapor potestatem habeat regiones cum habitatoribus inficiendi, afferendique perniciem? Nam quanquam plurima sunt disputata de qualitatibus primis, de intermediis, de propriis, de supremis, de imis, de ignotis, ut ad occultarum rerum hujusmodi cognitionem Philosophi pervenirent: sic, *ut quot capita fuerint, tot pene dissentientium sententias legamus.* Nihil tamen aliud, quo utcumque quiescere queat animus, inventum est ad hanc diem, quam quod res cui id tribuitur ea sit, quæ dicitur rerum mutua amicitia, inimicitiave, atque ut Græcis dicebatur sympathia, quæ demum sit abstrusa quædam natura rerum & indeprehensa, non secus dicendum, cum *modico vel unius vel plurium herbarum succo mobile fluidumque argentum sistitur, & obdurescit: cùm item hydrargyros alioqui solam ad ignis potentiam prorsus evanidus vel argentum vel in aurum vertitur:* aut cum salis & aluminum tenuissimis grumis, aut diversis olei aquarumve generibus, aut rebus aliis vulgò non cognitis id fiat, siquidem ut ars omnibus ejusmodi tam est ejus lata & circumquaque protenta consideratio, nihil elementarium, nihil eorum quæ conflata sunt ex elementis prætermittit, componit item, disjungit, copulat, evellit, susque deque vertit, quod suscipit pertractandum, variet, novet, ut perficiat, quod subterraneis in speciebus, vel in terræ superficie comperit ad rem, quam sibi proposuit absolvendam. Fuit apud Theologos Disputatores quæstio, Creandi-ne? hoc est ex nihilo quicquam faciendi, potestatem soli Deo propriam & assignatam omnipotentiæ divinæ communicare creatæ rei posset ipse creator? & sunt pro alterutra opinione olim dictæ sententiæ, sed utcumque de creatione statuatur, nulli dubium communicatam non esse aut naturæ, aut arti potestatem ea majorem, qua quicquam priorem amittit formam, & posteriorem admittit: nam *quod natura centum annis fieri dicitur, arte fit unius horæ dimidio, & sæpe in horæ parte centesima.*

Vidi ego monstrante amico non semel, minus decima parte horæ disjici metallum, sic, ut sulphur alta petierit, hydrargyros ima: vidi prioris metalli forma prorsus abolita, subito novam id est auream solertia artis imponi, non sic natura sola, hoc est, artis beneficio destituta facit, non ita vetustas fecit, ut ex antiquis libris est planè perspectum, sed opus erat longiore subsellio, imitati sunt & planè sunt æmulati naturam posteriores, cùm fiat singulis diebus perspicuum celerrime in sanguinem, carnem cibumque converti, sive per coctionem, sive quovis modo alias: nam variæ sunt ab antiquitate, de nutricatione dictæ sententiæ: unum tantum hoc loco tetigimus modum præcellentem quidem metalla mutandi: alios superioribus Disputationibus indicavimus, quos quoniam suprà tractavimus, repetiisse longius minime convenit.

JOAN. FRANCISCI PICI MIRANDULÆ D. CONCORDIÆQUE COMITIS DE AURO,

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

De antiquis Experimentis in Auro per Artem Chemicam faciendo.

EGIMUS primo Libro de Auri æstimatione, monstrantes nullam causam inveniri, quæ sit efficax ad persuadendum, tantum fieri debere aurum, ut res universas metiatur; secundo variis allatis opinionibus diversæ Facultatis Auctorum subinde probavimus ex principiis Philosophiæ, Theologis etiam adstipulantibus, *Arte posse fieri.* Tertio quod habemus in manibus & antiqua & recentiora experimenta pertractantes, & factum fuisse, & fieri etiam identidem aurum convincemus: subnectemus quoque de usu monita saluberrima, ne in abusum & dedecus proclivis lapsus fiat. Certissimum porro constantissimumque est, & consensu publico firmatum, fuisse aliquando effectum aurum, & arte, & industria hominum, atque ut ab antiquissimis repetam, primum hominem Vincentius Bellovacensis magistrum Artis posuit, ut inter initia diximus, & per illi proximos perque Mosen ad Apostolicum Dominicum & sua tempora pervenit. Græcis proditur, quod etiam

etiam indicavimus, non alia de causa navigasse in Colchida regionem Argonautas, nec ut poetice fertur Jasonem ex Æetæ regis domo vexisse in Græciam Phryxi pellem auream, sed librum ex arietis pelle confectum, quo noscebatur quibus modis per artem chemicam fieri aurum posset. Proindeque non injuria priscis illis phryxæum vellus vocatum esse pellem auream propter auri faciendi potestatem.

Videri hoc & in vulgatis & in reconditis libris facile datur; nam apud Suidæ monumenta late commendatum i. posteritati in elemento, paucis autem & subobscure apud Apollonium in secundo argonautico, ubi canit phryxæum vellus à Mercurio positum esse aureum. Quo in loco Græcus enarrator scribit Mercurii contactu pellem arietis aurum effectam, quo quid expressius Chemicæ favere arti potest: ejus enim ea verba τῇ ἐφαφῇ τοῦ ἑρμοῦ τὸ δέρμας τοῦ κριοῦ γέγονε χρυσόν. Clarissime vero Charax non tam historia quam philosophia nobilis prodidit memoriæ, pellem ad quam navigarunt Argonautæ non arietis animantis habendam, sed methodum fuisse confectionis auri μεμβράνῃ ut ille ait, περιειλημμένην hoc est membrana comprehensam, idipsum citat Eusthathius in Dionysii Lybici geographiam. Quid? quod & *in proverbium cesserat Græcis vellus aureum, cum quispiam de rebus vilibus preciosas conficeret.* Sub involucris etiam fabularum non solum occuluerunt scriptores antiqui scriptum dogma confectionis auri comprehensum esse arietis membrana, quæ in domo Regis Æetæ custodiretur, sed modum etiam indicatum voluerunt, & Methodum subsignatam, Draconis & Mercurii nomine, siquidem notissimum apud artis Chemicæ professores *vivum argentum, & Mercurium nomine & Draconis etiam significari vocabulo.* Proinde confectum dici aurum Mercurii contactu, & Draconem pervigilem positum ad aureæ pellis custodiam volunt. Scriptum etiam legimus in Orphicis versibus de raptu velleris aurei, fuisse sub arbore, quæ phryxæam pellem sustineret, pratum, in quo multa quæ sistendo vivo argento conducere creduntur, aperte cernebantur. Nec solum frutices & olera sed calchantum, id est atramentum non calachanton, sive etiam psalachantan, ut à re metallica dispesceretur herbarum vocabulum: itaque non uno tantum loco fabulosam pellem, sed librum, quo ars aurifera doceretur, velleris aurei nomine signavit antiquitas. Nec abest à similitude veri penes vetustatem Chrysopœiæ, id est faciendi auri, scriptas compositiones, pellis aureæ, & agni vel arietis aurei nuncupatione notas. Unde illud Ovidii Poëtæ, arboris aureæ nomen par est effluxisse, quoniam ex arbore fructus expromuntur, ut ex compositione descripta parantur effectus, qui sunt in votis, & illud quoque spectare huc videtur furtivæ devehat aurum pelliculæ.

Nec defuere qui Tantali quoque divitias tulerint acceptas chemicæ compositioni descriptæ in pellibus agni: unde fit & Pelopis filii & Pelopidarum regnum longe lateque propagatum, ut hinc absonum visum non sit quæsisse Thyestem natu minorem Pelopis agnum, hoc est in agni pelle faciendi auri compositionem exaratam, quam in arcanis habuerit natu major Atreus, extorseritque Thyestes ab uxore fratris cognitæ stupro, ex quo & odia & cruentissimæ canæ tragœdiæ. Meminerunt hujus, rei, quanquam obscuro velamento & antiquissimi Poëtæ, & Cicero, Seneca, & Papirius. Supra quoque nobis proditum est, Calisthenis auctoritate, non ex velleribus ovium aut vectigalibus, verum ex metallis extitisse divitias Pelopidarum; sed remotissimis etiam sua vetustate rancidis.

Non immoremur, à Phrygibus & Græcis ad alias nationes propagata est ars, quam maxime coluerunt Ægyptii studio sapientiæ deditissimi, apud quos *Diocletiani tempestate, tam publica fuit auri faciendi facultas quam agri colendi*, quam hic ad Constantini tempora sua cum auctoritate productam fuisse proditum est, ut eo tempore philosophus Michael Psellus Græca lingua libellum de faciendo auro elegantem composuerit.

Dicet fortasse quispiam, cur non extat ars ipsa quæ publice quondam dicitur extitisse? Dicam ego (ut omittam plurima quæ responderi possent) cur non extat ars purpureæ tingendæ vestis non in Tyro solum & Sidone quondam celebris, sed in toto terrarum orbe decantata? nusquam hodie est, sed nec ostreum illud cujus ex sanguine color parabatur apud artifices agnoscitur: faciendi auri materia in promptu est, & facultas adest pluribus in locis, etiamsi in Ægypto funditus periisset: cæterum nec Latio defuerat ante via conficiendi auri, extat enim Plinii testimonium trigesimo tertio naturalis historiæ libro, qui docuit unam esse faciendi auri rationem, ex auripigmento, quod in Syria fodiebatur pictoribus in summa tellure auri colore.

Jussit, inquit, Cajus excoqui magnum pondus, & plane fecit aurum excellens, sed ita parvi ponderis, ut detrimentum sentiret, notam rem Plinius prodit ex solo auripigmento, factumque dicit aurum per artem, cujus rei fortasse potuit esse testis oculatus: Vixerat enim superiorum Cæsarum ætate, & non solum usque ad Caii pervenit imperium. Nec ad Claudium tantummodo, qui post Cajum regnavit, sed ad Vespasianum. Militavit enim cum Germanico Cæsare, res ab eo gestas memoriæ mandavit, Claudium quoque filium ejus, qui Cajo ex Germanico fratre nepoti suffectus est in principatu, Messalinamque ei assidentem dicit se vidisse, dum publica ederet spectacula, sub Nerone quoque scripsisse illum Plinius Junior affirmavit, naturalemque historiam Vespasiano inscripsisse, titulus ejus indicavit.

At sensit Cajus detrimentum, fortasse in causa fuit minor copia quam oportuisset, & major impensa navigandi convehendique Romam auripigmentum, sensisset is forsan emolumentum, si tanta ei moles astitisset, quantam in Carmania reperiri scripsit Onesicritus, sensisset, si Ægyptiorum scira percaluisset, quibus Diocletiano cujus supra meminimus fuere formidini. Scriptum est in Græcorum monumentis, Diocletianum Cæsarem cum Ægyptios inhumane crudeliterque afflixisset, veritus ne arte faciendi auri, qua pollebant, reparatis divitiis ausus sumerent rebellandi, jussisse libros omnes Chemicæ facultatis conquiri atque comburi. Potest id videri apud Suidam in decima elementi collectanea. Post Diocletianum tanta fuit non ex auripigmento, sed ex arena aurea faciendi auri vis, ut publice id fieret ab iis qui artem tenebant, dummodo scrupulos quosdam aureos Cæsari penderent, qua de causa duæ illæ priores in Codice Justiniani titulo de metallariis positæ sunt leges. Hæc arena Chrysamos Græcis nuncupata, dicta est & Hispanis & Latinis Balux, id apud leges civiles & apud Plinium satis apparet, ut ne loquar de ridiculis vocum harum balaca & Chrysamos glossematibus Accursii.

Quidam nostri temporis vir alioqui diligens & eruditus

eruditus non Chrysamo, sed Chrysamon legendum putat, idque vas interpretatur quo funditur aurum. Sed Chrysale illi nomen est vasi, etiam apud Plautum, & tribus nunc inversis literis vulgo profertur: Chrysamon vero omni proculdubio legi debet, hoc est aurea arena, quæ quidem non fodiebatur, sed colligebatur ex maris littore, & ex ea mixtionibus quibusdam parabatur aurum.

De hac duæ illæ priores leges decernunt, reliquæ de fodinis intelligendæ, quod ex verborum serie, & ex diversitate vectigalis, sive ut Lex ait, Canonis, deprehendi facile potest. Nam Chemici scrupulos paucos, fossores vero decimam partem Cæsaris ærario debebant. Id genus faciendi auri per Chemicam, primus ex septem prodidit Psellus, docens arenam esse quandam maritimam littoralemve, quæ aurea diceretur à colore, & à quibusdam arena aurea vocaretur, cujus hæc verba, *ἄμμος τίς ἐστι παραλία χρυσῖτις καλουμένη ἀπὸ τοῦ χρώματος, οἱ δὲ τοῦτο αὐτὸ χρυσάμμον ὀνομάζουσιν.* Galenus quoque dum de potestate differit simplicium medicamentorum de terra sermonem exorsus Chrysitidos, & Argyritidos mentionem facit, mox de arena aurea loquitur, quomodo aspectu lucrum conjectarentur ex quantitate meminit, ut hinc etiam quoddam re ipsa inter balucem, & Chrysamon deprehendas discrimen, quoniam minima Plinio ramenta sunt ejus auri, quæ baluca dicebatur.

Chrysamos vero etsi minutissimis constet granulis, ea tamen aurea non sunt, sed aureo colore, & aurum inde multa coctura variisque mixtionibus parabitur. Alioqui non ita paucis constitisset metallariis Cæsaris adnumerari, ex hac ipse aurum extrahere docuit Psellus, & quinque vel sex alias confectiones literis prodit. Multa tamen obtestatione professus, id se facere quasi coactum honesta quadam vi, unde illa ejus verba *ὁ δέσποτα ὁ ἐμὸς δυνάστης, ὦ τῆς ἐμῆς ψυχῆς τυραννίς.*

Ad hæc Alberti testimonium extat experimentis, quæ legerat, nixum fieri per artem aurum posse, utpote qui vulgato illi atque legitimo profato (sic enim par erat) assensus fuit, unicuique in arte sua perito credendum esse. Quid? quod non aliorum tantummodo, sed propria etiam duxit in medium experimenta. Nam de vivo differens argento, ubi substantiam id esse dixisset materialem omnium metallorum, in quo virtute sulphuris digerentis, & inurentis conciperetur & argenti & auri partus instar humoris menstrui mulierum, subdidit id cum ad speciem incipit accedere, glandulis hærescere primum, deinde paulatim constare atque converti.

Vidit hoc Albertus non in terræ speluncis abditisque naturæ secessibus, neque enim eo sese unquam penetrasse cum fossorum caterva refert, sed vel domi vel sub dio alioqui nec otium illi fuisse impendentibus montium ruinis id conspicari. Neq; enim tam excors, tam oblitus sui, ut in imo barathro mersus tam diu morari voluisset, nulla luce fretus, parva spe reditus, ut esset testis Hydrargyrii, sulphurisque nuptiarum, quæ forte centesimo quoque anno celebrantur, ut pernosceret quomodo terris in cubilibus fierent: extat enim Arnaldi philosophi & medici nobilis testimonium, atque experimentum literis proditum, apud legalia monumenta, & additamenta Gulielmi, qui sibi speculatoris obtinuit cognomentum, scribit enim Arnaldum ipsum, qui miris ibi laudibus extollitur, virgulas auri quas confecisset Romæ omni probationi submisisse, idque, in titulo refertur de crimine falsi, nec est verisimile omissam aquam, qua excernitur aurum ab argento, certissimum probandi auri, & numeris omnibus efficax argumentum, si tamen ejus usus ea tempestate fuit: sed certe ignis non defuit probatio, in quo si exuratur septies, fictitium aurum evanescit, ut proditum est ab Alberto, qui tamen fuit Arnaldo satis antiquior: sed uti Balearicum Raymundum sileam multis operibus nobilem, priusquam ad nostræ tempestatis viros deveniam referam testimonium Coloniensis Alberti ex ordine minorum de seipso.

Is enim cum scripsisset volumen de quinta essentia specierum sublunarium, & quot modis à singulis ferme rebus extrahi posset, adnexuit se potuisse, modo voluisset ostendere, quibus tandem ex doctrinaliis pervenire daretur lectori, ut in ictu oculi metalla imperfecta mutarentur in argentum, & aurum, ejusque rei sententiam revelatam sibi asserit modo intellectili, cum retineretur in carcere veteri, aut se ne penderet eam ex sui oris decretis contestatus, ut ille ait, communibus Evangelicis viris, quo nomine ordinis viros sancti Francisci subjectos institutis appellavit, ne maligno dæmone instigante prolabantur in Alchemicas operationes, quoniam Philosophorum nemo suis in libris veritatem aperuit, sed obtexuerit in parabolis incomprehensibilibus, proinde non dari, ut ad sublimia illa Chemicæ facultatis arcana perveniat quispiam, nisi per altissimam contemplationem vitamque sanctissimam, qua mens ejus Deo conjuncta fuerit, quod paucissimis asseruerat esse concessum.

CAP. II.

De experimentis nostræ tempestatis in auro conficiendo ubi multa de præcellentia Chemicæ facultatis

CErtissimum est non auribus modo, sed oculis, & multorum viventium, & meis etiam comprobatum, ætate mea factum esse per artem metallicæ conversionis, & argentum & aurum sæpissime, nec una tantum compositione, sed plurimis; nec moveor ad id comprobandum voluminibus paulo ante lectis à me, & dicatis Leoni Pontifici Maximo, quæ veram artem indicare videntur: tantumque est ut abnuant experimenta, ut auctorum alter qui scripsit carmine librum sic exorsus sit.

Auriferam parvis animi pro viribus artem,
Quæsitam nobis & longo tempore partam,

Atque ita etiam aliam Chrysopœjam clauserat de se canens.

——Sic alter Jason,
Aurea fœlici devexit vellera Colcho.

Nam poëtis facile verisimile scribitur pro vero, tantoque magis, quod ille Poëtarum more scribere se satis prodidit in calce prioris voluminis, cum de portis cornea & eburnea fecit mentionem: historicorum etiam multi non sunt hac in causa inter oculatos testes habendi, qualis ille mihi videtur, qui scriptum reliquit in suo quodam magnæ molis volumine tres vel quatuor compositiones sistendi mobilis argenti & auri conficiendi, isthæc enim missa faciamus.

Referam vero primum, quæ mihi sunt auribus, deinde quæ oculis compertissima. Obiit ante paucos annos Nicolaus Mirandulanus sacerdos ex minorum ordine senex nobis notus atque integer vitæ, scelerisque purus, ac præterea multæ abstinentiæ, multæ solitudinis, & qui vivus mortuusque apud suos sodales magnæ sanctitatis est habitus, & divinarum particeps revelationum, quarum nonnullas

nonnullas ad me in Germaniam per te conjunx missas recordari facile potes, & prædictum bellum, quod sub Julio Pontifice Venetis illatum est. Is & Bononiæ argentum & Carpi aurum ex arte fecit multorum testimonio, fecit & Hierosolymis, ubi multos annos religionis gratia moram traxit præses sui ordinis viris, ibique sese aurum fecisse, mihique id ore suo retulisse, vivit adhuc, qui contestatur. Narravit etiam mihi nuper Antonius chirurgus Mirandulanus ejus ex fratre nepos, patruum sibi libere ingenueque confessum auri faciendi artem percallere, librumque manu ipsius scriptum diversis de rebus ostendit, in quibus & ratione, & socii testimonio, & duobus etiam experimentis comperi auri faciendi artem, ibi quidem sibi notatam, aliis vero multarum interpositione rerum sub obliquis eam sermonibus plane dissimulatam.

Præterea fuit inter mortales ætate nostra Apollinaris ex ordine prædicatorum sacerdos boni nominis, qui non dubitavit amicis affirmare sese modos plus viginti constanter tenere, quibus verum aurum conficeret. Nec aliud ipsi, peractis quæ ad religionem pertineant, ubi sese libentius animi causa versarent, habuerunt, quam in novis inventis conversionum metallicarum, rati non sine ratione ea communi usui prodesse magis, quam singulis diebus in literariis versari præliis philosophicis altercando, videbantur enim fortassis philosophiæ id esse proprium & medicinæ, cujus antea professores fuerant. Legerant apud Aristotelem unius rei generationem alterius esse corruptionem, id vero non in universum sed particulatim fieri: legerant etiam elementa misceri, & quæ de ipsis coalescunt elementis permutari.

Notabant Deum & naturam nihil fecisse frustra, compertum habebant hominem naturæ inferioris principem constitutum, *cujus ingenio fieri per naturam posset, quod nunquam fieret sponte naturæ*, si ea esset hominis ingenio destituta, hoc in insitionibus arborum, in pictura, in medicina, in omni fere vitæ munere, si conspicuum erat, cur esse deberet obscurum in metallis, adeo magna vinctis societate, ut aliud sæpenumero delitescat in alio: spectare huc solertium naturam ingeniorum debere norant, ut contenta non sit generatim solum, & in communi res naturæ cognovisse, sed aspirare suapte sponte ad notitiam, quæ per partes insinuetur, sensuique subjiciatur: disputationes Cyclicas in incerto vagari, & qui eis nimio plus sese dedunt suas imaginationes pro veritate colere solere, at sensui patere, & hominum publica consensione firmari, ex arte Chemices provenire posse apud humanam societatem *magnum & præcellens emolumentum, quo mortalium multifariam succurratur egestati*: quandoquidem inventa esse plurima remedia vulnerum & morborum ex olei diversis generibus confectis arte, ut loquitur vulgus Alchemistarum, ad quos Mesues medici sententia remittuntur ii, quibus salubris olei plurimum expetitur: nec non alexipharmaca plurima quæ de multis rebus inter sese mixtis multaque coctura dependeant, ab eis parari tam rudes quam eruditi cognoverunt: aurum postremo conficitur, cujus copia quandoque misera pauperum egestas levata est. Sed ut ad experimenta unde videor digressus, redeam, scriptum erat Romæ, publico in templo, nescio an clade recenti dimotum fuerit, epitaphium auri ex plumbo collectori, fuit ante paucos annos Venetiis, qui publico multorum nobilissimorum virorum testimonio, *ex re parvula, quæ nec piperis grani quantitatem excederet*, magnum satis auri pondus ex vivo argento confecerit: fuit in ditione mea, qui tribus testimoniis ex re triticeum granum æquante vivi argenti unciam verterit in probatissimum argentum, atque unum ex his qui viderunt cum alloquerer, ab eo audivi se quidem diligenter conversionem inspexisse rei, colorisque cinerei fuisse medicinam, qua confecta est transmutatio.

Venio ad ea, quæ nostris oculis citra velamen patuere, vivit ad hanc diem vir mihi notus & amicus, qui plus sexagies suis manibus ex rebus metallicis aurum & argentum confecit me præsente, nec una tantum via, sed multis id est assequutus, vidi etiam in confectione aquæ metallicæ, in qua nec argentum, nec aurum, nec etiam sulphur, aut hydrargyron auri principia ponerentur, ex insperato argentum, simul & aurum generatum fuisse, sed non ea quantitate ut frequentari posset, minus enim lucrum quam impensa: vidi quoque, ut inter operis initia prodidi, sæpenumero & argentum & aurum progigni, seorsumque illorum effusa grana, & in argento non parum auri delituisse: vidi aquarum vi ex ære argentum minimum tamen extrahi. Atque una hæc est, ut ante diximus, auri, argentique faciendi ratio, sed non multum existimanda, cum ex imperfectioribus metallis id, quod inest perfectorum eruit, cum vero non ex metallis, sed metallicis rebus fit aurum, major aliquando paratur utilitas: sed rem hanc ut veram ita variam sæpenumero contingit experiri. Est alius ut existimo inter vivos adhuc, neque enim constat illum inter eos versari desiisse, cui quoties libuerit suis ex furnulis promitur aurum, parva impensa, paucisque diebus, quod pro auro purissimo vendit publicis in officinis, artis & naturæ beneficio magis invitatus quam egestate, quippe cui satis amplæ sint opes, amplissimæ vero artis industria. Vivit ad hunc temporis articulum, nisi parvo antea diem obierit intervallo, vir cui non desunt opes ad tolerandam personæ seminobilis conditionem, cujus manibus æs vidi conversum in argentum & aurum quodam succo, sive herbæ, sive fruticis, & igne præpotenti vim suam in id metallum adigente.

Non desinam referre, quod mihi narravit inops quidam sese per quietem assequutum, atque opere mox idem comprobavit. Is dum anxius esset animi, ne satis intelligeret quo se verteret pro toleranda fame, premebatur enim annonæ caritate maxima, premebatur ære alieno, premebatur ingenti numero filiorum, sese tradidit sopori conspexitque cœlitem quendam catalogo sanctorum adscriptum, qui faciendi auri artem per ænigmata docuit, deinde aquam subindicavit, qua uteretur ad aurum conficiendum, ea ille usus aurum fecit, primum ex sese, non tamen magni ponderis, sed talis tum ut inde paraverit victum familiæ, ex ferro quoque bis aurum fecit, ex auripigmento ter vel quater, & experimento mihi fecit manifestum, *auriferam artem non vanam esse, sed veram*, ea de causa ænigmata ipse paulo post animi gratia, hexametris versibus exaravi, quorum nonnulla citavi supra procœmiumque & epilogum adposui ubi de eo, qui sit vere dives ipsis carminibus etiam disserui.

Vidi alium qui duobus modis in verum argentum, cui mixtum erat aurum, verteret vivum argentum, vidi ex cinnabari quibusdam adjectis rebus excluso & argento, & auro simul aurum fieri, simul argentum, vidi ex mera cinnabari olei cujusdam simplicis admixtione aurum & argentum sed parvi momenti, vidi sæpe hydrargyron, & qui erat ex plumbo

& ære detractus, & in argentum, & in aurum transformari. Demum superioribus diebus & oculis hausi, & contrectavi manibus, aurum quod me inspectante factum fuit ex argento trium circiter horarum spacio, nulla prius argenti facta vel in vivum argentum, vel in aquam conversione, hoc est in primam metallorum materiam, ut hinc ipsa revincantur experientia, qui cum artem transmutandi metalli defendant, eos tamen calumnientur, qui contendunt id posse fieri, nisi prius ad materiam metallis communem, redigatur id metalli, quod transmutatur.

CAP. III.

Commonitio eorum qui imprudenter vituperant peritos faciendi auri, quibus præ aliis naturæ scrutatoribus Philosophi competat appellatio.

SAt isthæc exempla ratione & auctoritate multiplici communita putavi fore, uti me ipsum ut alios exercerem tibique satis in parte facerem, & quæ scio esse certissima ad multorum caliginem amovendam patefacerem: neque enim me continere potui, ut quæpiam non scriberem & tui causa & admonitionis illorum, qui fecerunt imprudenter sententiam eorum quæ non cognoverunt. Proinde precium operæ mihi videbor fecisse, si commoniti sic fuerint à me uti discant non contendere; deinceps & asserere, quæ ignorant ipsi, sciri ab aliis non posse, & quod est deterius, detestabiliusque, vel criminis reos agere, vel tanquam suspectos amentiæ prorsus exsibilare viros, qui artem auri faciendi vel rite teneant, vel exerceant perite, *& quod est non minus commiseratione quam risu dignum adscribere maligno dæmoni quod Deo omnis veritatis auctori, quod bonis spiritibus, quod naturæ, quod arti, quod industriæ sit adscribendum.*

Quid enim est, quod vertatur in dubium, si potestas & astus dæmonis ducatur in medium, an experimentis Chemicæ facultatis quispiam non imperitus sublimiorum, etiam non inscius literarum ejusmodi vituperatores ita compescet, ut & partus eorum matris, quo ipsimet nati sunt, sub ambiguo reponatur. Cum dæmon pravus potuerit in formam versus, non Amphitryonis, sed mariti, aut cujusvis alterius compressisse matrem virum arbitratam esse, qui liberis daret operam.

Nota est historia de conceptu & Macedonis Alexandri, & Seleuci regis, & longo post tempore Merlini, multifariaque apud nostros Theologos, & antiquiores, & neotericos, prodita literis succuborum & incuborum dæmonum, iisdem in rebus improbitas, atque fallacia, an & sanitas de arte medica ducta calumniam patietur, cum sese immiscere queat dæmon, & afferre vel morbis vel vulneribus invisibilia remedia, & alia facere permulta, quorum & alii meminere, & nos etiam eis in dialogis, quibus titulus est Strix sive de ludificatione dæmonum, ut omittam Hippocratis principis medicorum decreta, quorum Apollo falsus gentium Deus auctor est habitus à vetustate multifariam oraculis elusa Dæmonis, quæ decreta sumsisse Hippocratem de templo Æsculapii concremato, supra jam diximus memoriæ proditum esse, eorum tamen decretorum apud nostros est usus quatenus habentur vera.

Quoniam omnis veri Deus maximus optimus primarius auctor est, proinde vituperatores discant reprehendi ab Aristotele, qui paucis inspectis ferunt sententiam: Discant apud jureconsultos improbari ut inciviles, qui judicant tota lege non perspecta: Discant vehementer damnari ab Annæo, & irrideri Claudium Cæsarem qui lites dirimeret una parte tantum audita, & sæpe neutra: subinde condiscant fieri quidem aurum posse per experientiam sine subtiliorum cognitione literarum: sed esse non posse consummatum numeris omnibus artis Chemicæ professorem, qui naturalem Philosophiam probe non percalluerit, & ad sensus experimenta deduxerit ea, quorum vaga consideratione torquentur plurimi, ea inquam tractata sæpe firmata nunquam, beneficio tamen experimentorum sæpenumero comperta.

Cur Philosophi nomen adscribam ei, qui Philosophicæ auscultationis quosdam libros viderit, sed herbarum, fruticum, metallorum, lapidum, illorumque potestatis & commistionis, & conversionis fuerit prorsus ignarus. Istius ei competet appellatio philosophi, qui res primum naturæ generatim noverit, deinde per partes sublunarium, subterreno-rumque germinum vires percalluerit? ut hinc rerum inferiorum concordiam & litem, subindeque generationem, interitumque mente percipiat: conscendatque in admirationem divinæ majestatis, quæ homini non solum donarit, ut res abditas, & in visceribus terræ conclusas agnoscat, sed eas etiam domi constituere queat ejus ipsius munere & adjumento naturæ: proindeque multis nominibus juvare mortales, & in corporis bonis & in externis facile possit.

Num qui hæc tenuerit tanto garrulis attestabit disputatoribus, quantum corpus umbræ corporis? quantum veritas mutabundis, & desultoriis operationibus: nam si verbis antecellunt facta, si præstat facere grandia quam loqui, competet verius ejusmodi viro philosophi nomen, atque præstantius: an prætulerit æquus rerum æstimator eum, qui rem demonstrat, ponitque sub oculos, illi, qui tantummodo suis imaginationibus fretus, vel per communes dialecticæ facultatis locos, vel per metaphysicas conceptiones sibi quidquam sapere videatur, nunquam certus, semper anceps, semper in argumentis translatitiis occupatus? Huic certe sophistæ nomen, illi sapientis antiquitas tribuisset, non reclamantibus Peripateticis, quorum dogmata recidunt ad sensum, ex quo suas promere satagunt probationes: quo sensu Chemicæ facultatis periti spernentes eundem promunt in repugnantem adversarium, sibique parant ex illo victoriam: proinde neque temere, neque sine ratione propensioneque reperias dictum, à Græcis ejusmodi viros sapientes esse eorumque decreta nuncupata.

Apud Arabes vero ipsorum instrumenta, etiam lutum, quo solent uti Chemicæ professores, donata sunt titulo sapientiæ, tam rudes vero quam periti noverunt artifices, ab ipsis quos nominavimus edocti, omnibus eis qui organicas sive instrumentarias exercent artes; attestare: cum notum sit, [quis est enim is qui nesciat] inter homines, quibuscum vivimus multis jam seculis convenisse ut aurum metiretur externa omnia, quæ Peripatetici bona, Stoici commoda nuncupaverunt, & quod est mirandum magis proprium corpus non parva pars mortalium discrimini mortis exponit auri consequendi causa, ut impios illos suique prorsus oblitos prætercam, qui animam etiam postponunt auro, quo certe & abutuntur improbi, & probi ac bene morati utuntur recte, quibus si cælitus demissum

demissum est hoc rarissimum munus, ut maximas eos gratias Deo & habere, & quod fieri potest referre convenit, sic nullum omnino mortalium quantumcunque diviti, quantumlibet præpotenti debent invidisse.

CAP. IV.

Si vere competit ab externis cuipiam divitis appellatio, eam peritis Auri faciendi per Artem Chemicam jure competere.

CErte fuit apud antiquos, quis esset dives, & quomodo nuncupandus non parva quæstio philosophis, oratoribus, poëtis non intacta, cum ille de Crasso, an tu solus dives? Unde alius, qui sola divitem philosophia metitus est, sed & divitem agri, & positis in fœnore nummis divitem, pictæ quoque vestis, & auri divitem, qui opinarentur non defuere? Qui vero diceret *illum proprie divitem, qui religione inprimis imbutus Christi, deinde syncera sanitate polleret mentis & corporis, demum argenti atque auri faciendi potestate præditus esset*, neutiquam videretur improbandus.

Nam qui bonis animi præcipuis caret omnino est pauperrimus, tantum abest uti sit dives, nec id ipsum nominis ei merito commune fiet, qui miseria corporis laborat, identidem semper egens optatæ sanitatis & qui securus belli non erit, pendebit semper à nutu principum, & qui peregrinæ vacat mercaturæ, aut latrones semper horrebit, aut iratum mare, & qui ruris opibus incumbit sæpenumero metuet noxiam fructibus intemperiem, qui vero lucris inhonestis vacant, & fœneratitiis mendis incumbunt, præterquam quod male audiunt bene institutis hominibus, proprio etiam sceleratæ conscientiæ morsu torquentur, si quo pacto inter diva jure poterunt numerari, quando etiam paratæ ab atavis usque divitiæ possunt eripi facilime, regna & principatus sæpe mutari nescit nemo, qui novit etiam mendicatum victa Carthagine panem, at eam artem, quæ in animo sani hominis est, quis abstulerit, quoad vixerit? quis prohibebit ubi terrarum fuerit, modo ignis adfuerit, & certi non defuerint aut liquores aut pulveres, quo minus aurum sibi non conficiat.

Certe quod multis hominum millibus Germani, Pannoniique principes, multis mensibus eruunt è montium speluncis profundissimis, quodque etiam vix triennio magna classe sibi parant Hispaniarum reges cum è Bæticis & Lusitanis portubus oram solventes Atlanticos & Indicos fluctus metiuntur, ut ignotas invisant regiones auri feraces, id artis aureæ compos, & minori impendio parat, & majori cum lucro, paucisque diebus vel domi vel in hospitio confidens parvo, etiam sæpius ministrorum famulitio, quam rem oculis in eis quæ ante citavimus aureis argentisque ænigmatibus, carmine placuit significari.

Dives agri, dives pictai vestis, & aulæ
Præcelsæ, & regni nunquam est me judice dives,
Nunquam enim dives puppi si fretus Hybera
Per mare Atlantiacum Boreæ contemptor & austri
Usque coloratis gazas convectet ab Indis,
Ille autem dives, celso cui mittit Olympo
Æternus genitor, votis optare secundis.
Quicquid mortales possunt, cum lumine recta est
Imbutus fidei, sanamque in corpore sano
Mentem habet, externis etiam quæ commoda visa,
Non bona Chrysippo, rebus vallatur opimis.
Sed quando humani generis pars maxima sese
Heu misera argento semper metitur & auro,
Ditior ille quidem nunc passim creditur, arca
Qui plena fruitur, & abundat utroque metallo,
Acceptosque domi nummos aliena remittit
In regna, ut numero numerum reserata tabella
Multiplicet, lucrisque novis, nova fœnora jungat.
Quæ princeps, populusque rapax prædentur & undæ
Mergantur pelagi, & bellis rapiantur iniquis.
Hic mihi semper erit dives, magis ille caminis
Qui trahit è propriis argenti pondus & auri
Annua centenæ superet quod fœnora mensæ,
Absque dolo pravo, sine vi, sine fraude maligna,
Impensa fretus pauca paucisque diebus:
Quod lucrum nequeunt reges, populique nec hostes
Irati auferre, aut vasti inclementia ponti,
Purgamenta soli, nam flavum vertit in aurum
Quomodocunque libet, soli sibi conscius ipsi.

Ut satis appareat, quod attinet ad externa, illum facile omnia tenere, qui tenuerit artem auri faciendi, ut in cassum pandoram illam suam jactaverit antiquitas fabulosa, & ostentaverit frustra suum illud κέρας ἀμαλθέας.

CAP. V.

Quod Aurum modo fictitium non sit (quod nec licere vendi probabilius videtur) sed factitium & syncerum deterioris non sit inter medendum conditionis quam nativum & fossile, sed sæpe melioris.

AFferret etiam is multum mortalibus inter medendum opis, modo ferat aurum aut ægrotis aut sanis emolumentum, siquidem omnibus qui præstantiores literas novere notum est aurum arte confectum, si verum sit, ejus esse prorsus essentiæ sive speciei quantum species communi usu dignoscitur cum eo auro, quod arte elicitur ex terræ cavernis, aut de fluminum colligitur arenis, & easdem illud habere ad communem usum proprietates, quibus pollet aurum de fodinis erutum metallicis: eorum enim explosa sententia est, qui conciliare diversas opiniones eo moliebantur, quod concedebant alterum arte fieri posse, negabant alterum.

Neque enim unquam sine suis qualitatibus sive proprietatibus seu mavis dotibus invenitur natura corporea, nec in cognitionem alicujus essentiæ, si naturam sequimur, pervenire unquam possumus eis abolitis dotibus. Proinde censuit Aristoteles easdem ipsas conditiones, quas quamquam multas & varias uno vocabulo ζυμβεβηκότα, hoc est accidentia nuncupavit, ad cognoscendum id quod est, videlicet rei naturam, nos juvare: si vero aurum arte confectum eandem teneat essentiam, tenebit quod est consequens easdem qualitates cum eo, quod natura peperit, auro, atque ita ejusdem prorsus erit pretii, & tanti æstimari vendique licebit. Omnia diximus accidentia, quæ quidem ab auri tractandi peritis queant internosci, non eorum quædam, aut etiam plurima, quoniam si vel unum deesset ad integritatem, id falsitatis nomine suspectum haberi posset: & quanquam ii de moribus disputant, volunt fictitium aurum vel argentum pro fictitio quod sophisticum dici solet, vendi licere, ut scilicet tanti veneat, quanti jure faciendum est, si rite æstimetur: nihilominus, quoniam aliud præ se fert primo in aspectu, aliud gestat clausum in penetralibus, res est plena periculi: propterea nunquam in eorum ego sententiam pedibus manibusque concesserim, quandoquidem possunt minus prudentes

prudentes, quorum magna pars versatur inter mortales: aperte deludi.

Accedit huc quod substerni videtur fraudulentis hominibus semita quæpiam falsæ furtivæque monetæ per confectionem auri; argentique fictitii, quod sophisticum nuncupatur. Nam quamquam diversa sunt munera faciendi cudendique metalli, diversæque artes & habeantur & sint quæ alterutrum parant: quoniam altera præcedit, subsequitur altera: nihilominus impostores faciliorem videntur doli mali viam nacti, qui metallum jam habent falsum, quam qui legitimum conantur pervertere mixtione deterioris: nunquam vero malis hominibus augenda est faciendi maleficii commoditas. Hac de causa fortassis Magnus Albertus dum artem qua mutantur metalla tanquam veram reliquisset, eam ut falsam sustulit, qua colores tantummodo vel auri vel argenti mentiuntur artifices plurimi, qui ubi fulvum auri pallorem & alborem argenteum putant se minoribus indidisse metallis, exultant veluti compotes artis facti, & emptores plane ludificantur.

Constare quoque potest viris prudentibus, si verum est aurum, quamquam factitium, non nativum, dummodo fictitius falsum sophisticumve non sit, exhiberi posse, mixtum cibis alexipharmacis, aquarum decoctis, non secus ac id, quod erutum dicitur è latebrosis terræ cubilibus, multoque etiam utilius, quam quod nota principum, aut, R. P. signatur, hoc ipsum quoniam multos latet, id negotii latius explicare tentabo: novi enim qui tametsi aurum conficere norant, docere tamen ejus conficiendi artem amicos & affines recusabant, ne abuterentur ea scil. veriti, hoc est ne fictitium aurum aut vivi argenti, aut alicujus rei, quæ noxia putetur si ea vescamur, naturam superet. Audierant enim fortassis illud, *Miscuit argenti lethalia pondera vivi, cogeret ut celerem vis geminata necem*; & facile quorundam legerant libros, affirmantium proprietates nativi auri, præcipueque lætitiam afferentis & repugnantis lepræ, non reperiri in auro fictitio, quibus tam rite repugnavit Timon inter disputandum de rebus meteorologicis, quam perperam admisit astrologicas imagines ad auri confectionem accersendas.

Liberaverim ego eos qui hac suspicione laborant ab omni metu: nam si verum est aurum, quod fit per artem, veram auri tenet essentiam, & quod est sequens accidentia omnia, quæ secundum naturam fluunt ab ea, ut ante monstravimus: ergo & lætitiam afferet, modo eæ sint partes auri, & adversabitur lepræ, si ad aurum id pertinet.

At dixeris fortasse, in aurum quod ars molitur & vivum argentum & alias quoque res venenatas ingredi. Affirmaverim & ego ex rebus eisdem imis in terræ sedibus aurum procreari. Deinde subdiderim posse per artem fieri aurum multifariam, non uno tantum modo. Adjecero & illud si quæ forte adhibentur ad artem complendam venenata fomenta, non ad essentiam rei quæ fit ea pertingere, sed haberi inter instrumenta transmutationis: Huc & illud etiam attulero, vivum argentum, cum vel in argentum solidum, vel in aurum est redactum, ut vivum argentum esse desiit, ita lethalem amisisse proprietatem, sive ea fluxerit de occulta qualitate, sive ut placuit Alberto de manifesto acumine, quod ex frigore & humore coaluerit. Nam & si gradum frigoris, humorisque secundum superare noluit, nervis tamen ob id nocere decrevit, quanquam sunt qui malunt non frigida vivum argentum, sed calida esse natura, idque de ipsius assensu facile nonnullisque aliis qualitatibus tueri contendunt.

Neque autem omiserim permultas conversiones, *ea omnia quæ venenata dicuntur purgari beneficio ignis, & aliam formam, aliamque naturam induere*, quod sane contingit etiam in subterraneis speculus, ubi sulphur, æs, vivum argentum conveniunt ad promendam substantiam auri. Quod quanquam apud eos qui contra sentiunt saluberrimum habetur, tamen ea quibus conficiebatur, antequam maturaretur & diversam naturam esset nactum, et iam apud eosdem inter noxia computabantur.

Si dixeris habere in se rerum naturam parata quæpiam alexipharmaca quibus careat ars: Dicam ego, quisnam est, qui consuluerit ipsam naturam, cum pareret aurum? quis percontari poterit obstretrices naturæ, ut ad præscriptum noscere queat, quænam aversentur, quænam repellantur, quænam sint ab omni suspicione libera, quænam sint quæ priusquam conveniant in id operis, amittant virus, quænam sint quæ inter id parandum, aut postquam illud effecerint, exuantur eo. Confirmari possent hæc exemplis animalium, quæ iis vescuntur salubriter, quorum esu necarentur alia, in causa est coquendi & transmutandi varia vis, è diversa manans animantis natura.

Atque iterum exemplis venenatarum rerum uti possemus, quæ mistionibus concoctionibusque quibusdam evadunt salubria, ut in theriacis antidotisque plurimis plane compertum est: contra quoque fit, ut ex salubribus fiant perniciosa, nulla adjecta forinsecus noxia qualitate. Sit in exemplo gallinaceum ovum, quod crudum si fuit plerisque omnibus excitat nauseam, si leniter coctum, ut sorbitioni sit aptum mirum perquam esse salubre, si penitus induruerit igne nimio inter edulia noxia præcipue numeratur. Dissultat enim non tantum ex varia rerum mixtione varia natura, variæque proprietates effluunt, sed ex coctura vel nimia vel minima. Ad hæc cum factitium aurum non distinguatur à naturali per humanam cognitionem, alioqui nec esse, nec dici posset ejusdem speciei si diversis accidentibus, quæ ducunt ad rei substantiam cognoscendam secerneretur, cum inquam non distinguatur, jam nullum est periculum, jam nulla causa periculi: Quoniam aurum, quod coquendum in cacabo ponis, quod radis, quod percutis, quod in subtilissima ramenta dissecas, quod in aqua mergis ferventissima bulliendum, nescis tu prorsus è visceribus terræ sit erutum, an hominis arte confectum? Adde cum antiquitus effectum aurum aliquando sit, alioqui non stetisset ars apud plerosque, sed ab omnibus locis gentium omnium consensione fuisset explosa & exsibilata, ne dum vivus homo reperiretur, qui jactaret se artis ejusdem octingenta justa volumina, & præterea septem supra triginta millia præcepta legisse, cum antiquitus inquam sit effectum, quod & experimentis jam probavimus;

Quid habes tu aut causæ aut argumenti uti factitium à nativo dispescas. Non signum aut inusta nota, quoniam ita vetustas, ut ætas nostra, signabat aurum nota virorum principum; & ad officinas publicas convehebat secernendum. Non color, Index enim lapis tanquam honorarius arbiter inter pares colores pro neutro dat litem. Non pondus, quandoquidem bilanx non divergit ab examine. Non teneritas, mollitudove, cum utrumque flectenti tranctantique non reluctatur. Non effectus, namque aut comesto aut epoto auro, id jure non potes adscribere, quod alius diversæ ascribet rei;

ratione

ratione nullo pacto leviore : cum enim plura simul non seorsum assumuntur ad quidpiam efficiendum, si diversi promuntur effectus, cui naturæ rei diversitatem eam debeas adscribere, certo non noveris, nisi diversas rerum illarum naturas, quæ simul convenere, seorsum percallueris : nunquam enim deerit occasio quod alteri adscribitur, adscribendi alteri, tantoque sese illa præbebit amplior, quanto fuerit major mixtio, aut magis numerosa congeries.

Itaque si nescis distinguere verum aurum quod partu naturæ nactus es ab eo, quod tibi peperit artis industria, nunquam rite propinabis aurum. Nam aut omne habendum noxium, si quodpiam dicatur insalubre, cum non habeatur, uti vidimus legitimum discerniculum, aut omne salubre, si aurum, quatenus aurum naturæ hominum convenire dicatur, aut omne dubium, si alterum ab altero non secernis vel Lapide Lydio, vel examine, vel aqua demum, cui nomen est inditum à partitione, quoniam aurum ab argento dispescit, atque ita ab alterutro perniciem non excludis.

Quid? quod si ullum est salubre, id tamen quod nota principum, & rerumpublicarum in usu est ementium & vendentium putandum est insalubre. Miscetur enim æs ut lapis Heraclius de eo fecerat coloratus indicium. Miscentur & alia nonnulla, factitium quoque sal acerrimum, quod ammoniacon hoc est arenarium falso nomine citatur. Nitrum etiam quandoque & id vivi argenti noxium, cui nomen factum est ex eo, quod in sublime tollatur, quorum omnium concoctione contrahitur virus: *æris enim rubigo recrementumve, quam stomacho noceat*, qui ignorat? & præter eam alia quæ diximus perniciosa, quorum usus est in ascissendo aureis nummis fulgore apud argentarios & fabros auri: colorant enim aurum suapte natura pallidius uti magis emicet, atque coruscet. Et de salubritate satis multa : nunc artis modum subsignemus & vulgi falsam opinionem refellamus.

CAP. VI.

Commonitio multiplex eorum, qui Auro per Chemiam faciendo navant operam, simulque vulgatæ illius quæstionis, Cur plurimi sint inopes, qui aurifera arti vacant, dissolutio.

Eos autem qui per artem quærunt aurum monitos velim, *ne supra facultates sese dedant experimentis, neve ob id certiora amittant studia, neu magnas sibi polliceantur divitias, non principatus affectent & regna vana spe lusi.* Ut enim Deus non permittit, omnes homines tenuioris (ut vulgo dicitur) fortunæ, qui aut gloriæ student, aut mercaturam exercent, eos, aut regno principatuve potiri, aut ingentibus affluere divitiis, ut etiam noluit eos omnes, qui literarum studiis incumbunt, antiquorum vel æquare gloriam, vel superare; non secus putandum hac in re, ut magna sic perdifficili & rara, quandoquidem *sua dona Deus pro arbitrio distribuit suo, non nostro.*

Nam si vana noxiaque cogitaverint, qui parant aurum & quærunt mutare metalla, si plus nimio sibi promiserint, & in aëre (ut dici proverbio solet) castella ædificaverint, facile sese decipiendos, & eludendos agnoscant : cum à seipsis, tum ab improborum & spirituum & hominum fraudulenta nequitia. Memini edoctum olim quendam ab amico, cui factum dicebatur supernum oraculum, sese quam quæreret auri faciendi facultatem non indeptum, si ad superbiam, si ad nocendum abuteretur, concedendam si ejus compos evaderet in bonum animæ & corporis. Novi alium, qui mihi asserit semel se ex mobili argento quod vivum dicitur, stabile verumque argentum confecisse succis, & foliis herbarum, idque vendidisse peritis explorandæ metallicæ veritatis, eisdem mox usum se foliis frustra, & quod semel perfecerat, nunquam alias, quamquam id sæpe tentaverit, perficere potuisse.

Alium novi, qui adhuc apud vivos moratur, cui cum argentum & aurum circiter quindecies per artem effectum esset, amisit artem eam, accepitque oraculo socii per quietem habito, id ingratæ mentis vitio contigisse, ut hinc etiam veritatem apostolici dicti condiscamus, neque qui plantat, neque qui rigat est aliquid, sed incrementum dat Deus. Retulit quidam mihi sese aurum ex argento fecisse semel magna copia, secundo eisdem se usum rebus fecisse quidem, sed minima semper quantitate, sic ut detrimentum lucro majus esse supputaverit. Venisse in mentem, uti detrimentum effugere posset, si non ex argento sed ex ære melioris conditionem metalli sese consequi experiretur, idque se conjecturis firmis nixum tentavisse, cumque in eo fuisset ut rem sese speraret indepturum, miris modis evenisse, ut nihil omnino consequeretur. Aliquando evanida, aliquando casibus variis intercurrentibus, ejus tamen conditionis, ut aperte cognosceret impedimenta aliunde quam ex humana potestate proficisci.

Idem affirmavit ab amico, qui expertus hoc ipsum fuerat, accepisse, qui cum ex cinnabari fecisset argentum optimum, sæpenumero sese postea insistentem operi majore cum diligentia semper eventu rei fuisse frustratum, ut autem rationibus eventa confirmata : Nam in iis, quæ de terræ cavernis eruuntur, tibi maxime necessaria etiam monstra, quandoque & abortivos partus videbis : Prodit in naturalibus quæstionibus Annæus Seneca, sicut in nostris corporibus, sic in illis humores sæpe vitia concipere, cum vel ictus, vel loci quassatio, vel senium, aut frigus, aut æstus corrupere naturam, ut mittam & ignis, vel exuberantiam vel defectum, & artificis vel imperitiam, vel indiligentiam, sileamque maligni dæmonis multiplicia commenta, *sed etsi omnia, quæ optas, ex voto etiam affluxerint, non autem tibi Dei adsit munus, operam perdes : & cum tempore jacturam facies impensarum*, quæ quidem in nostris ænigmatibus, sed absque perplexitate ænigmatum cecinisse, meminimus.

Dummodo perpetuum servet natura tenorem,
Dum manus artificis, dum mens non fluxerit usquam,
Illa etenim suevit progignere plurima monstra,
Ignibus interdum miniis oppressa calore,
Interdum nimiis defecta, ut frigida multo
Mater Anus gestare solet sua viscera partu,
Et solet artificis diversa per avia ferri
Mens lassata nimis duroque intenta labori,
Atque hinc fessa manus deflectit tramite recto,
Attamen in vanum cuncta hæc quæsiveris ante
Ni velit omnipotens, sine quo sunt irrita semper
Naturæ atque artis molimina cuncta, nec ullis
Aut vita, aut vires possunt consistere rebus.
Interdumque malus Dæmon sese ingerit atque
Omnia perturbat, ni compescatur Olympo:
Nam memini, memini in fulvum mutarier æra,
Ordine naturæ transverso, jamque metallum
Effugere ex oculis, res est non falsa renidens,
Et calcem flammæ victricem tendere in auras
Ignibus exiguis, parvoque afflata vapore

Diſceriit ſubito, in tenues evanida ventos.
Mirabar, cauſamque ſimul ſcrutabar Olympo,
Cum lux effulſit menti caligine pulſa.
Namque crucis ſignum pepulit ludibria nigri
Ditis, & in priſcum res eſt renovata vigorem,
Tantus honor noſtro eſt, & tanta potentia regi,
Qui genus humanum ligno ſervavit ab alto,
Qui ſi orſis adſtet placidus, ſi cœpta ſecundet,
Plus tibi tu adjicies ſolers, utriuſque metalli
Illyricæ, quam quod dederant tibi Romæ cavernæ,
Quam quod Callaicis effoderat Aſtur in antris,
Nec poſthac Regis Phrygii miraberis aurum.

Proinde non inutiliter, quod ante dixi, repetam, neque enim doceri ſatis poſſunt ignari, nec pervicaces ſuperfluo commoneri. Non inutiliter inquam repetam, non poſſe hinc artis vituperatores ſarcire calumniam. Nam quemadmodum nec Agricolationi, nec Medicinæ prudens obnunciaveris ob amiſſum proventum agri, & ob id quod ægri moriantur, cum non ab arte ſolum, ſed à natura & à divino decreto præcipuis cauſis id planè dependerit, ſic nec ab auro & argento faciendo abhorrueris ob effectus interdum irritos, aut minus uberes. Artis enim præcepta non æterna ſunt, nec omnibus firmata muneris. Cur igitur neceſſariam primævamque artem agri colendi, cum inanis eſt quandoque reditus, non calumniaris? nec rejicis utilem non minus quàm veterem medendi corporibus humanis facultatem, cùm non prodeſt? Nempe quod noris fruſtrari diverſis ex cauſis promiſſos ab illis effectus frequenter poſſe, doctum id fortaſſis ab ipſarum artium ſcriptore Cornelio.

Ut enim ait alimenta ſanis corporibus agricultura, ſic ſanitatem ægris medicina promittit. Non præſtari inquit alimenta, nec ſanitatem, ſed promitti: prudentiſſimè id quidem ob effectus interdum irritos: non ſecus pollicetur Chemicæ ProfeſſorArtis aurum & argentum. An confidentior ipſe in auro faciendo fuerit quam Hippocrates in reducenda proſpera valetudine, cujus eſt ſententia, experimentum plenum eſſe periculi. Quandoquidem nec malagmata proſunt ſemper, quæ profutura ſcripſit antiquitas, neque ſimplicia medicamenta præſtant ſemper, quæ pollicentur: neque medicorum etiam collegia, ne non moriatur æger, cui adſiſtunt ſemper, efficiunt, tametſi ſanitatem ſæpe ſpoponderint.

Adde paucorum eſſe ſublimem illum apicem faciendi auri magna pondera parvâ cum impenſâ. Nam peculiari Dei dono rariſſimis id eſt conceſſum, ut propterea plurimum interſit, multum conficias auri, multo cum lucro. Nam parum feciſſe quid refert. Ad ſolam ſpeculationem id tantum pertinet, ut agnoſcatur id eſſe verum, quod inter ſe metalla vertuntur. Ad divitias nihil & magnarum rerum effectus, etiamſi ſexcentis queas modis aurum parare: ſunt enim qui vix poſſunt impenſas tolerare, ſunt qui ſenſerint detrimenta, ſunt qui ſtatum non habeant & fixum ordinem, ſed varium, ut diſſolvere facile poſſis quæſtionem vulgi ſciſcitantis identidem: Cur egeant ſæpenumero, qui aurum ſeſe facere poſſe non diffitentur in promptu ſolutio.

Aut enim parum conficiunt auri, aut ſi multum, plurimis cum impenſis, aut variant experimenta, ſic ut quod ſæpe contingit id perpetuo tenore non reſpondeat. At metus immaniorum Principum & avariſſimorum perturbat, aut locus aptus deeſt, aut ſocietas & famulitium non adeſt. Ut omittam levem multorum & ineptam credulitatem cum imperitia conjunctam, & fraudulentorum artificum nequitiam verſipellem, quibus rebus etiam jure nequeas in artem calumnias irrorare: Sed quid mirum? ex furnulis quandoque non lucrum provenire, ſed ſæpe detrimenta, quando etiam in fodinis id ſæpe noſtra tempeſtate contigerit, item vetuſtati. Unde illa Demetrii Phalærei in quæſitores auri per terræ cavernas falſa reprehenſio, quòd manifeſta pro incertis prodigunt, nec eorum quæ ſcrutantur facti compotes, quæ poſſidebant perdidere. Verùm utut adſint omnia quæ paraveris magno ſtudio, magna impenſa, quæ votis etiam omnibus concupieris, *niſi adſit Divinum decretum, fruſtrà laboraveris.*

Videre licet in operibus naturæ hoc ipſum, quandoquidem in conceptibus origineque mortalium, propter conditiones varias fœmineæ ſterilitatis, inutiliſque maſculini ſeminis, plurimæ quoque eſſe poſſunt cauſæ quibus fiat abortus, & præter illas eſt neceſſarium divinæ propoſitum voluntatis ut in lucem prodeat infans qui deliteſcebat in utero. Quantò magis illud idem conſpirari dabitur in artis effectibus. Ad ſummam, nulla eſt ars nixa conjecturis quæ ſemper ſtata ſit & immobilis; nec ulla eſt tam certa, tam inconcuſſa, quæ magna ex parte mutationi materiæ non ſit obnoxia, omnino verò ſubjecta divinæ voluntati. Quæ ſi tibi in auro conficiendo faverit, ab omni mentis elatione cupidi neque caveto, nunquam non formidans, *ad beneficium tibi id ſit conceſſum, non ad pœnam?* & ſæpè cogitans illud Auguſtini non minus verum quàm elegans elogium: *Quòd multa Deus negat propitius, quæ concedit iratus.* Quare primùm Deo gratias immortales habeto, & quod fieri poteſt referto: deinde omni modeſtia iſtud accipito cœleſte munus eoque & ſanctè & piè utere, ad Sanctiſſimæ Trinitatis quæ unus eſt Deus, honorem & gloriam, atque ad propriam & aliorum hominum utilitatem.

FINIS.

LIBRI

LIBRI III. SECTIO III.

Quâ Autores *qui ab ipso* IOANNE GRASSEO CORTALASSEO *ad hac novissima usque tempora scripserunt concluduntur.*

SUBSECTIO PRIMA.

ARCA ARCANI ARTIFICIOSISSIMI *De Summis Naturæ Mysteriis*, JOANNIS GRASSEI *aliàs* CHORTALASSEI, *Iurium Doctoris & Vrbis Stralesundensis Syndici & Philosophi insignis, nostri Sæculi*

Constructa

Ex Rustico ejus Majore & Minore, & Physica naturali rotunda per Visionem Caballisticam Chemicam descriptam.

In gratiam Filiorum Artis, & mirabilium Divinorum Operum Veritatis testimonium.

Benedictio est ab eo qui est Principium & Finis.

SANCTUS Apostolus Jacobus inquit cap. 1. Omnia bona dona & omnia perfecta dona desuper veniunt à Patre Luminis, apud quem non est mutatio luminis & tenebrarum. Paulus quoque inquit 1. Cor. 3. Ego plantavi. Apollo irrigavit, sed Deus dedit incrementum.

Alanus Phil. Fili pone cor tuum potiùs ad Deum, quàm ad Artem, hæc enim est donum Dei, qui illam dat cui vult, ideoque animi tranquillitatem, & gaudium in Deo habe, & artem habes.

Alphidius. Fili, scias te ad Artem hanc pervenire non posse, nisi cor & animum tuum erga Deum purgaveris, & ipsi placatus fueris. Si tunc Deus videbit te apertum & bonæ voluntatis animum habere, ex gratia permittet, ut super artem istam domineris.

Dionys. Zachar. fol. 69. Hoc te decebit, ut primùm cum patientia & constantia impertæsus Philosophos legas, prius quàm manum ad laborem extendis, & à Deo gratiam & intelligentiam obnixè roges, nemo enim per fortunam aut fortuitò hanc artem assequitur, sed potiùs per preces quàm per alia media. Media tamen etiam sunt usurpanda.

Rex magnus & Philosophus Hermes in Libro de Unitate Entis. Dirige animum tuum totaliter ad illud quod est supra te, attolle alas intellectus tui ad superioris substantiæ fulgorem, & intueberis intùs & extùs innumeras & summas ejus pulchritudines atque aliud lumen, omnia alia lumina superans valdè miraberis, & actiones mundi non curabis, mortem præmaturam ante præfixum tempus in corde tuo tibi optabis, & corpus tuum mortificabis: Animam tuam renegabis & odio habebis. Tunc Regem omnium Regum, & Deum gloriæ pulchris hymnis celebrabis & verbum patris, quod nos tam impensè dilexit, & patris cor est, ex toto corde & ex tota anima adorabis & diliges & tantum thesaurum admirando glorificabis & laudabis quod tandem communionis divinæ particeps factus & abundanti gratia fuisti superfusus. Cui sit laus & honor in sæcula sæculorum. *Amen.*

Hæc testimonia, hunc in finem hic inserui, ne quis proprio conatu solo (quocunque medio fiat) se hoc opus confecturum præsumat. Nam ante omnia ad Deum preces fundendæ sunt, quia summa res est; quam Deus post hominis animam creavit, quæ speculum est omnium superiorum & inferiorum, in quo essentia Divina cernitur. Hæc res est Mercurius vitæ sine quo nullus homo, nec herba vivere potest. Vide Clangor: Bucc. fol. 475. princ fol. 468. in fine fol. 247. Ideoque mi Amice, & Frater in Jesu Christo quicunque fueris, apud quem hoc secretum ex Charitatis Christianæ impulsu depono, Deum timendo semper præsentem reverere, Philosophos, non verò Sophistarum scripta lege, cum patientia labora, & mira videbis. Et cùm adeptus fueris, noli abuti, ne tacitis pedibus ultio divina te insequatur. Insuper fideliter silentium cole, nisi felici rerum tuarum successu carere velis. Hoc negotium tibi ergo commendatum habe, cujus rationem in novissimo die redditurus eris.

Potentissimus & sapientissimus Rex Geber cap. 1. part. 1. Summæ perfectionis ita scribit. Quicunque principia seu causas, metallicæ productionis non intelligit, is ab arte nostra est segregatus, quia fundamentum radicale, cui propositi sui certitudinem superstruat, non habet. Quod à præstantissimo Philosopho Arnoldo de Villa Nova sequentibus verbis confirmatur: Qui simplicem & à natura compositam radicem mineralium non intelligit & nescit, is quoque principia naturalia metallicæ productionis ignorat, unde sequitur quod etiam ipsam artem nesciat. Qui ut præstantissimus Philosophus & magnus Aristoteles ait necessariò etiam operis finem non assequetur.

Horum sapientissimorum virorum fundamentalia & admonitoria dicta ad propositum nostrum faciunt

faciunt. In illo loco enim de benedicti Lapidis nostri materia loquitur ut Rosar. major. fol. 29. explicat, omnem videlicet errorem inde oriri, quia scaturigo & fundamentum veri lapidis coram ipsis est absconditum, illumque qui verum principium nescit, nunquam ad optatum finem perventurum. Qui enim quid quærat non scit, quid inventurus sit quoque ignorat. Ideoque illi qui absque vero fundamento quærunt, semper in dubio hærent, donec Deus alia media quod raro fieri solet ipsis monstret.

Quia igitur omnes Philosophi quemlibet qui hujus divinæ artis mysterium præparare conatur, fideliter monent ut ante omnia ad seriem, causam seu cursum naturæ attendat, quomodo & ex quibus rebus natura radicem metallicam generet & propaget, quam artifex Simiæ instar imitari debet: Ars enim partes ejus essentiales veras, in fundamentali principio facere nequit quia natura jam illas à se factas in parato habet: neque etiam ut artifex illas faciat opus est, ut dicemus, quia naturæ non magister sed minister est, cui inservire & opitulari debet: Natura enim in terra tam citò purum ab impuro separare non potest, sicut artifex facit extra terram, apprimè enim necessarium est ut sulphur fœtidum à nucleo suo separetur, sicuti ex sequentibus apparebit. Quare hoc tibi curæ esse debet, ut admonitionibus Philosophorum locum des, cum de modo loquuntur quo natura metalla generat in terra, quam quemlibet artificem imitari oportet: Omnes enim Philosophi clamant, naturam sequere, nam quælibet res, suum simile producit, contrarium verò suum odio habet. Hinc Rex & Philosophus Hermes inquit. Nulla res extranea, quæ non ex materia metallorum est orta aut composita, potestatem habet metalla faciendi aut transmutandi.

Idem Comes Bernhardus testatur fol. 20. Quælibet substantia habet suum proprium semen, ex quo nascitur, & per suum semen solum multiplicatur, & non per aliud quiddam & fol. 21. subjungit, metalla ex proprio suo semine nasci & multiplicari.

De Arcano Artificiosissimo in genere.

Hic consultum censeo ut totam seriem generaliter tractem, priùs quàm de hac re & suis requisitis aliquid dicam, deinde verò in specie secundùm promissi mei exigentiam sermonem instituam. Ex generalibus enim specialia facilius cognoscuntur.

In hujus autem secreti divini, & summæ artis descriptione, quæ Philosophiæ naturalis mysterium „ est, præcipua res benè est consideranda, subje„ ctum scilicet seu materia Philosophis Chaos im„ purum dicta, quam natura ad formam metallicam „ quidem adduxit, sed impuram reliquit, quæ arti„ fici absque calore excessivo est purificanda. Quamprimum enim externus calor internum superat, metallicus calor internus avolat, nec in corporibus mortuis acquiri potest, quod in omnibus metallis videre est, illa enim omnia mortua sunt, quia vita sua in igne privata fuerunt, unde debilia, & viribus suis exuta sunt.

Tota prima operatio seu actio usque ad compositionem nihil aliud est, quàm materiæ sublimatio seu subtiliatio ut dicemus, de qua Hermes dicit, spissum fac subtile. Hac occasione Philosophi propter imperitos, ex ista actione diversa capita constituerunt, ut sunt purificatio, sublimatio, solutio mundificatio, subtiliatio, quæ omnia nihil aliud in fundamento sunt, quàm sulphurei fœtoris purificatio, & corporis in sal metallorum seu in aquam Philosophicam reducendi, solutio, quod post extremam suam mundationem, pulchritudine, puritate, virtute & excellentia sua (habet enim adhuc in se spiritum suum quo aurum & argentum destituuntur) longè aurum & argentum vulgare superat.

Quando Mercurius iste purificatus seu Sal metallorum cum suo simili compositus fuerit, tunc aqua seu Mercurius, ut terram solvat est occupatus, ut terra in aquæ subtilitatem ingrediatur, quod etiam in effectum ducitur, cùm natura & proprietas aquæ, terram absorpsit & vicit: Posthæc terra, ascendendo & descendendo in aquam vicissim agere incipit, & in crassitiem redigere atque figere conatur, ut in omnis generis igne permanenter subsistere possit, quod tunc fit, quamprimùm aquæ proprietas est superata. Nam valdè magna pars magisterii nostri consistit in solutione corporis in aqua (quæ omnia post factam compositionem fiunt.)

Hoc Philosophi putrefactionem seu corruptionem vocarunt, sine qua circularis transmutatio metallorum fieri non potest (teste Zacharia fol. 78. §. Quamobr.) Corruptio enim unius est generatio alterius, inprimis verò si talis putrefactio aut corruptio, & generatio ortum suum ex uno eodemque principio & origine traxerunt. Omnia enim metalla ut prolixè demonstrabimus ex una radice oriuntur.

Lapis sapientum ex vili re oritur, nihilominus tamen ex illo fit præstantissimus thesaurus, ex spermate scil. nostri auri, quod per conjunctionem seu compositionem in Mercurii matricem projicitur. Tunc ista est materia proxima ex qua tam pretiosus thesaurus fluit.

Proxima materia (cùm videlicet natura primùm partes requisitas in terram attollit) est humiditas naturalis activa, quæ ab utraque parte, aut ab utroque parente in compositione seu conjunctione ipsorum conjugali, in altum attollitur: Sola enim ista humiditas radicalis, aut vapor corporis & spiritus sunt lapidis partes essentiales: adde quod ex duabus naturis, tertium nasci nequit, nisi operatio agentis & patientis sit conjuncta.

Hinc sine omni dubio sequitur, subjectum aut materiam Elixiris seu summæ Medicinæ, quæ imperfecta metalla transmutare & perfecta facere potest, ex rebus simplicibus (quæ ex fontibus & scaturiginibus primorum mineralium originem ducunt) extrahi & enucleari oportere. Neque enim ex ulla re totius mundi, quàm ex sola materia minerali ex qua omnia metalla oriuntur hoc subjectum elici potest. Ex qua re autem metalla suum principium habeant, in speciali metallorum genera„ tionis commemoratione patebit. Omnium enim „ Philosophorum consensus & voluntas hæc est, ut „ solummodo interna vera pura & simplicia ele„ menta accipiamus, & cum leni calore humido „ coquamus, si alio modo fiat, nullius momenti „ opus fore hisce verbis dicunt. Accipite purissimas, recentissimas, clarissimas, proximas & optimas res ex nostro metallico ære & extollite illas usque ad montium cacumina vel usque ad astra cœli & reducite illas rursus usque ad radices suas, & omnia peracta erunt, & sic unius rei rectificationem invenistis, quomodo autem hoc fiat in speciali explicatione sublimationis dicetur.

Quicunque ergo tincturam sapientum cum fructu vult parare, is radicem mineralium priùs cognoscat. Ex hac enim summum opus perfici debet, quia

quia cognitio Originis corporum & naturarum, est sciencia ejus rei, quæ hanc rem facilem reddit. „ Hæc tinctura aut medicina quoque ex rebus cor- „ poralibus, quas natura in formam metallicam „ deduxit, & quæ cum illa natura convenerunt, „ & conformitatem contraxerunt, cómmodè & in primis desumi potest, de quo in Philosophorum dictis sequentibus sufficiens & clarior demonstratio fiet.

Tinctura ista inquam æquè in corporibus quàm in talibus naturæ spiritibus inveniri potest, quia ambo unius naturæ & proprietatis esse comperta res est, excepto eo, quod prædicta tinctura ex corporibus paratu difficilior, ex spiritibus verò facilior & proximior, non tamen pro corporum imperfectorum transmutatione perfectior est. Quia utraque via alba & rubra (pro ratione fermenti seu agentis quod Mercurio nostro adjungitur) ex una radice & fundamento sunt. Teste Morieno, qui dicit, opus album æquè atque opus rubrum ex una re perficitur, est enim tantum unus lapis & una operatio: Nam per ignis coctionem in uno vase materia in lapidem album vel rubrum, fixum & incombustibilem lentè & tardè digeritur & perficitur. Interim hoc maximè hic observandum ut forma magni Elixiris de potestate & virtute proximæ suæ materiæ, in qua virtus illa à natura est plantata, sumatur.

Insuper notatu digna res est; Ne in secunda operatione aquæ aliquæ peregrinæ aut pulveres in lapidis conjunctionem ingrediantur. Zacch. fol. 103. Nulla enim res cum alia re meliùs convenit, quàm quæ illi propinqua est de sua natura atque proprietate. Et si quid peregrinum ei additur, tunc in fine operis, illud quod intendebas non fit, sed aliam formam & operationem sortietur. Nam nullius rei vera generatio fieri potest, nisi ex illa re, quæ suæ est naturæ & proprietatis: Natura enim mutationem non recipit nisi in sua propria natura. Natura in sua propria natura lætatur, & appetitum habet ad suam propriam naturam.

Natura naturam amplectitur, & se cum illa conjungit, regit, confortat, generat, promovet, vincit, secum retinet, renovat, auget, dealbat, rubificat, tingit & exaltat suam propriam naturam & substantiam, quod Bernhardus Comes Trevisanus & alii Philosophi testantur.

Porrò necesse est, ut crassæ, impuræ & terrestres partes elementorum per quas comburuntur & corrumpuntur, per præparationem aut separationem tollantur, & à pura substantia metallica totaliter separentur, aliàs enim corpus metallicum non facilè à sua impuritate, quæ ipsi ex vitio naturali accessit, liberari & solvi potest. Oportet enim, ut forma metallica tollatur, quod per lenem coctionem, digestionem, solutionem & coagulationem fit, ut in puram quintam essentiam, aquam Mercurialem, aut salem cristallinum metallorum convertere queas. Quod nihil aliud est, quàm purum & incombustibile sulphur; quod non urit, quia tantum est purus & naturalis calor, cui humiditas naturalis est infusa. Ignis enim lenis paratus, talem habet proprietatem, ut partes conjungendas arctiùs per minima, hoc est, ut aquas cum aquis intimè & inseparabiliter permisceat & coarctet, contrarias verò dissipet, & prorsus consumat, & in cinerem inutilem convertat. Hæc est causa, quod Philosophi urgent, ut exterius in interius, & interius in exterius vertatur, ut sic habeamus artem, Hoc est, ut partes crassæ terrestres combustibiles, sulphureæ, quæ exteriori parti materiæ inhærent & apparent, per singularem artificis industriam tollantur: Et ut interior clara & purissima, a principio in prima radice, naturæ insita, per partium plurium corrumpentium separationem extra vertatur. Hoc est, quod interiùs absconditum est, in lucem edendum, & quod exteriùs apparet, tanquam inutile est rejiciendum. Hoc industrio artifici factu facile est & possibile, quia cujuslibet rei intrinsecum, semper extrinseco suo contrariatur. Talium rerum contrariarum unus idemque est processus, quæ cùm sibi invicem opponuntur, tantò melius & citius cognoscuntur & elucescunt. Ars Philosophica non opus habet singulari quâdam viâ, (prout multi arbitrantur, ad hanc artem novum aurum vel argentum quoddam esse conficiendum) quia natura ipsa aurum in venis terræ generarè solet. Artifici nihil aliud agendum, quàm ut per instrumenta sua, solam formam Solis & Lunæ Philosophicæ, pro ratione operis sui, per Mercurium nostrum destruat, & naturam in solutione compositi moveat, ut per ignem artificialem resuscitari, & ex morte in vitam redire queat.

In artificiali coctione corporis imperfecti apprimè opus est, ut externus calor mobilis in tali „ proportione conservetur, ne interni caloris acti- „ vi potentia & virtus, quæ perfectionis causa est, „ aliquem excessum vel defectum patiatur, de quo „ alibi fusius dicemus. Nam si nimium calorem sentit, spiritus vitæ avolat, & corpus suum mortuum post se relinquit, si minorem justo calorem habet, ad vegetationem seu vitam non commovetur. Intrinsecum enim suum est ignis purus sulphureus & incombustibilis, qui cum fixitatem obtinuit, Lumen naturæ vocari potest. Illud enim est splendor & forma omnium metallorum, quod omnia corpora illuminat & perficit, quod si artifex non deprehendit, multipliciter errare potest, priusquam artis scopum attingat.

Nam hoc lumen in conspectum non venit, nisi occultum manifestetur & elementa convertantur Unde Hermes sic inquit: Spiritus noster, qui omnia metalla vivificat, & qui ignis naturalis est, videri nequit, nisi per Spiritum Dei, aut hominem vivum alicui manifestetur & indicetur. Error autem iste inde proficiscitur, quia ad artem istam unica tantùm via est. Nam quicquid bonum est, inquit Rosarius, & bonum fieri debet, per unam viam tantum præparatur, & fit (quamvis una via plures circumstantias & media ante compositionem habeat, quàm altera, & opus, post conjunctionem, naturæ rursus sit committendum, quæ illud ad optatum & à Deo ordinatum finem deducat.) Quantò simplicius etiam Artifex in hoc opere procedit, tantò meliùs & securiùs agit: Natura enim simpliciter & rectè operatur, quam artifex imitari debet, quod verò malum est, multiplici viâ & non sine errore paratur: Quamprimum enim una saltem res incongrua in hoc opus ingeritur, multi errores & incommoda ex tali re unica propter extraneam & contrariam rem istam oriuntur, quia contra naturam operatio instituitur, à qua quilibet sibi cavere debet, quia vanitate laborat.

Perfectum Elixir seu Elixirium tincturæ albæ ad metalla perfecta se habet, ut potentissima forma & operatio unius rei, quæ quando materiæ imperfectorum metallorum, sibi cognatæ & proximæ in fusione conjungitur & commiscetur, illa figit, perficit & tingit in maximo & potentissimo igne constanter & permanenter. Hæc tinctura est vera, tam

hominum

hominum quàm metallorum medicina & perfectio, qua metalla transmutantur, homines verò exhilarantur & renovantur, Nec est post Deum aliqua medicina alia, quæ paupertatem & omnis generis infirmitates corporis humani fugare, & hominem in sanitate perfecta conservare possit, in cujus notitiam paucissimi hujus seculi Medici venerunt, quamvis multi de vera, quam sequuntur via sint persuasi.

Non est commodum in materia nostra operari, quæ, ut antea dictum fuit, non est præparata: Præparatio enim nostræ artis secretum est. Et præparatio ad rem activam pertinet, per quam res ad suum motus perfectionis & finis terminum adducitur, quod solummodò per prædictam operationem, motum, lumen & calorem contingit; Quamprimùm enim calor deficit, tunc quoque motus & activitas in illa re cessat, quod in ovis frigefactis ab avibus derelictis videre est. Et quia quælibet naturalis aut artificialis operatio, suam temporis durationem habet, & habere debet, per quam vel brevi vel longi temporis spatio ad ordinatum suum terminum adducitur, & etiam nulla res post suam formam adeptam amplius aliquid operatur; ideoque quamprimum forma præstò est, tunc motus aut res activa est completa; sicque res activa seu operans, tanquam res in posterum supercanea à materia separatur.

Præter hoc quoque curæ nobis esse debet, ut corpora à sua crassitie & in puritate subtilientur, donec spiritualia, levia & pura, spiritus autem corporales & spissi fiant, donec cum corporibus fixi & permanentes sint. Hinc enim veteres dicunt. Si non sciveris corpora facere spiritualia, & spiritus corporales, nullam viam aut processum habebis ad honorificam istam artem. Quod nihil aliud est, quàm ut quod spissum est, fiat tenue & leve, & quod leve est, spissum & ponderosum faciatis. De quo Rex magnus Hermes sic inquit: Crassum fac subtile, & hoc spissum reddito. Unde facilè apparet, illud quod tenue & leve est dignius judicari, quàm quod est crassum: quia res ponderosæ in altum ascendedere nequeunt, nisi prius cum rebus levibus sint conjunctæ; & vice versa res leves figi, aut in fundo teneri non possunt, nisi per ponderosarum & crassarum partium virtutem: Corpus enim non in spiritum, sed spiritus solus in corpus agit. Ut igitur " corpus & spiritus in se invicem agere & pati pos" sint, oportet ut corpora aut terra, cum spiritu, " id est, fixum & volatile in justo pondere sapien" tum componantur, hac tamen conditione, ut spi" ritus priùs per sublimationem seu subtiliationem " ad summum usque gradum mundentur, quo facto " seu qua solutione utriusque ita patrata, utriusque talis fit commixtio, qualis est aquæ cum alia aqua, cujus vi tanta fit unio, ut nulla ignis violentia aut " potestate possint separari. Graduum ignis autem " bonam notitiam artifex habere debet, quomodo videlicet ignis regimen ab initio usque ad finem operis sit instituendum, nisi in vanum laborare velit, de quo infra agemus.

Projectionem quod attinet, omnes Magi & Philosophi unanimiter nobis consulunt, ut nullam projectionem super aliquod metallum imperfectum, nisi prius sit purgatum, instituamus, ne damnum incurramus, quia tinctura non solùm à scoriis sulphureis & fætentibus accidentibus impeditur, verùm etiam quoad potiorem sui partem infructuosè metallo supernatat: Tota enim artis intentio eò directa est, ut perfectio imperfectis metallis communicetur. Quælibet enim tinctura cujuslibet metalli tingendi à suo simili procedit (à radice enim metallica omnes procedunt) non verò à rebus extraneis, quæ ex pura sulphuris & Mercurii substantia originem traxerunt. Hoc enim in omnibus metallis reperiri & demonstrari potest, quod ipsorum materia prima una eademque sit in virtute, & unum in alterum transmutandi via facilis fit: Discrimen tamen aliquod in ipsorum purgatione & digestione consistit, dum aliud alio magis vel minus a natura fuit purificatum, digestum & coctum. Hinc est, quod impura metalla per artem magis purgare, & si non satis sint digesta, magis digerere oportet. Hoc modo omnes partes accidentales, quæ metalla impura reddunt, per præparationis gradus ab ipsis separantur, ut pura ipsorum substantia tantùm remaneat, quæ sola, & præter illam nulla alia in perfecti metalli formam transmutare est possibile: Sic enim operationes rerum agentium, in præparatis rebus patientibus perficiuntur.

Porrò observandum est, tria esse requisita, quæ ad Lapidis perfectionem sunt necessaria, in quibus, si rectè & convenienter præparantur, totum artis magisterium est positum, quorum primum est Lapis Solis, qui in semet ipso comprehendit Leonem rubrum, sulphur incombustibile rubrum. Alterum est Lapis Lunæ, in quo purum & incombustibile sulphur dominatur. Quod in Clangore Buccinæ in tuba fol. 484. sic declaratur. In Lunari subjecto est sulphur album, & lapis, in quo est noster Mercurius, in se continens utramque naturam, albi scilicet & rubri: Et hoc est fundamentum totius magisterii, in quo Mercurius noster est terra, quicquid in illam seminatur, producit. Tertium requisitum est Lapis, qui est medium inter duo priora requisita, quorum amborum naturam in se inclusam tenet. Nam Lapis Mercurii, amplectitur utramque naturam, ut dictum fuit. Has tres species metallicas coram ignorantibus & indignis abscondere debetis, ut stulti semper in viis suis erroneis persistant, quia ad hoc mysterium non sunt prædestinati, quod coram ipsis etiam occlusum manebit, donec Solem & Lunam in unum corpus redigere queant, quod citra voluntatem ejus, qui vivit ab æterno in æternum, fieri nequit: hæc enim summa ars, solius Dei omnipotentis summum temporale donum est, & in ejus manu servatur, nec cuiquam datur, nisi cui vult, quæ tamen interdum per summum ingenii acumen, devotas preces, diligenti & continua librorum lectione, & assiduâ meditatione, aut fidelis magistri manifestatione impetratur. Quâ in parte ego quoque per Dei gratiam sine omni dubio dignis bonum-officium præstabo, verus enim Philosophus Dei timens est, & recto tramite incedit, aut ab hoc munere planè liber manet. Hanc enim manifestationem non in mei, sed in alterius gratiam, ut dicetur facere constitui. Deo summas pro abundantissima suorum mirabilium continuatione gratias ago. Et quicunque veterum codices legerit, & rectè intelligit, me in hac methodica Theoria veritatem dixisse, & sacræ hujus artis principia & mysteria, ut in sequentibus apparebit, manifestasse, inficias non ibit. Faxit æternus Deus, ut hoc donum illis tantùm detur, qui in Nominis Divini gloriam, in proximi salutem. & Ecclesiæ Christianæ utilitatem illo uti firmiter sibi proposuerunt, Amen.

Dei

De Speciali Fundamento Arcani.

Jam sequuntur summa capita, in quibus verum fundamentum manifestatur, quod in usum cedere potest. Facile est, & non difficile (licet alii aliter loquantur). Summum hoc arcanum hactenus pro rei necessitate generali modo fuit tractatum: nunc sequitur specialis & fundamentalis ejus probatio & instructio. Primùm igitur generationem mineralium & metallorum declarare necesse est, ex qua consequenter demonstratio veræ materiæ aut subjecti Lapidis Philosophici cum suis circumstantiis & requisitis, & rebus inde dependentibus, declarabitur & describetur. Quæ res præcipue ex cursu naturæ procedunt, ex quo etiam metalla & res aliæ suam originem habent, quem quoque quilibet verus Philosophus & artifex sequi tenetur. Omnes enim Philosophi, ut naturam sequamur, clamant.

Priusquam autem hoc declarare incipiam, triplicia mineralia à Philosophis statui sciendum est. Ex quibus mineralia majora sunt metalla, cùm adhuc in suo Chaote, corticibus suis, aut secundùm Theophrastum, in officina naturæ latent, hoc est, priusquam per violentiam ignis sunt fusa, & in metallum redacta.

Media mineralia sunt Marcassitæ, & omnia alia, in quibus splendor aliquis metallicus videri potest, uti est antimonium, bismutum &c. ex quibus non generatur metallum, quamvis longissimo tempore in terra laterent, non enim sunt perfectus flos aut nodus, sed tantum duo principia habent, sulphur & Mercurium, tertio verò, sale videlicet destituuntur.

Tertii generis sunt minora mineralia, salia videlicet, uti sunt alumen, nitrum, & omnis generis aliæ terræ, in quibus nulla metallica forma aut splendor aliquis observari potest. Hoc necessariò indicandum fuit, ne occasione nominis mineralis dubium oriri possit.

Jam sequitur necessaria explicatio generationis metallorum, cujus imitator esse debet artifex, quælibet enim res suum simile producit, quod in omnibus rebus animatis apparet. Ideoque sciendum est, omnia metalla ex una radice, materia & fundamento originem suam ducere, aliàs enim homogenea vel consanguinea non essent. Hoc experientia & omnes Philosophi testantur. Nullum enim stannum est, quod ante non fuerit plumbum; omne argentum priùs fuit plumbum; omne aurum priùs fuit argentum, testante Comite Trevisano, qui fol. 31. 22. egregiè generationem metallorum describit, dicendo, quod primo fiat plumbum, deinde stannum, tum argentum, post cuprum, tandem ferrum & aurum, & quod cuprum & ferrum naturæ tantum negotium facessant, causam impuritati ipsorum tribuendam esse, quam in generatione sua suscepe-runt; cui rei fidem lectio paragraphi allegati faciet. De hac re Dionysius Zacharias fol. 92. mentionem facit, (unde etiam mihi satis benè constat) quod in nimis maturè aperta metallifodina, argentum immaturum in forma mineræ plumbi inventum fuerit, fossores verò effossam terram seu mineram, rursus in fodinam injecisse, & per quadraginta vel quinquaginta annos digestioni commisisse, & tandem bonum argentum ex eodem loco effodisse. Quamvis autem hæc res mirabilis videatur, quia plumbum impurum, argentum verò purum est metallum, non idcircò aliter est sentiendum, nec fides deroganda, nam natura cum tempore plumbi impuritatem, experientiâ teste, exuit. Internus etiam Mercurius, sal & sulphur Saturni, quoad pulchritudinem, puritatem & bonitatem suam, Lunæ & Soli, ut infra demonstrabitur, non cedit.

Quod autem omnia metalla ex una radice ortum ducant, veri Philosophi, qui lapidis possessores fuerunt, abundè testantur, si enim artifici in sua, de qua loquitur, & quam didicit, arte credendum, multò magis tantis Magis & Philosophis est habenda fides, de quo Rex Geber, & Clangor Bucc. in turba fol. 473. ita loquuntur: Secundum veritatem sulphuris & ipsius multiplicationem diversa procreantur metalla in terris; materia enim ipsorum prima est una eademque, metalla enim non differunt, nisi propter accidentalem materiæ operationem, hoc est ratione majoris vel minoris, temperati vel intemperati caloris & sulphuris, quibus in ventre terræ dotata fuerunt Ideoque, inquit idem author, turba Philosophorum consentit. Quomodo vero hoc contingat, in capite de metallis, quomodo scilicet à natura componantur, dicetur. Turba autem Ph. fol. 576. sic ait. Philosophi tàm sublimes habuerunt cogitationes, ut inferiora corpora Planetarum, cum iis quæ suprà in firmamento sunt conjungere tentaverint, in externo scilicet splendore, lumine & puritate, quod etiam factu ipsis possibile fuit. Hoc est: quia in veritatis fundamento videbant corpora metallica tantum propter magnam aut lenem coctionem inter se differre, sed ipsorum ortum & principium Mercurium esse. Hæc causa est quod turba Philosophorum fol. 610. sic inquit, noster Mercurius est omnia metalla. Hinc etiam Philosophi pluralitate utuntur, cum dicunt. Metalla, metallorum, metallis, cum tamen dicere deberent, ex uno metallo, aut hoc metallum. Verum quia semper sic loquuntur: Hæc metalla, ex metallis, de metallis, hoc innuere volunt; quod arcta cognatione sint cunjuncta; hinc Comes Bernhardus in sua parabola inquit, cætera sex metalla etiam sunt ex hoc fonte, id est Mercurio, sed excellentiam tantam nondum meruerunt sicut ipse. Nimis longum foret omnes authoritates & probationes allegare, ideoque lector illas ex allegatis inquirere poterit Trevis. fol. 44. Flamel. fol. 119. in fin. Arnol. in Rosar. fol. 399. fol. 411. Magister Degenhardus, in suo tract. de lapide fol. 116. Holand. in lib. vegetab. in puncto Saturni fol. 112. Bern. Agn. fol. 29. Turba fol. 277. Clangor. Bucc. fol. 437. B. Agn. fol. 109. Turba 117. Secundùm hæc testimonia, res in veritate & re ipsa ita certè se habet.

Jam igitur dicendum ex qua re & quo medio natura generet metalla in ventre terræ. Sciendum igitur est, naturam in terra suos ductus & venas habere, quæ aquas salsas claras & turbulentas stillant. In metalli fodinis enim semper aquas acres & falsas destillare visu deprehenditur. Dum itaque illæ aquæ desuper destillant, (omnia gravia enim deorsum feruntur) tunc vapores sulphurei ex centro terræ ascendentes ipsis in occursum veniunt. Quod si igitur aquæ salsæ puræ & claræ, & vapores sulphurei puri fuerint, & se in occursu amplectantur, metallum indè generatur purum, in defectu autem puritatis, impurum, in quo elaborando natura mille annos circiter impendit, priusquàm illud ad perfectionem adducat, quod fit vel propter salsarum aquarum Mercurialem, vel impuri sulphurei vaporis impuritatem. Cum hæc duo in saxosis locis inclusa se invicem comprehendunt, tunc ex illis

illis humidus spissus & pinguis vapor per operationem caloris naturalis exurgit, qui sedem suam in loco aëri inaccesso (aliàs enim aufugeret) capit, ex quo vapore tunc mucilaginosa & unctuosa fit materia instar butyri alba, quam Mathesius GUR vocat, quæ butyri instar illiniri potest, quod ego quoque super terra, vel extra terram in manu demonstrare possum. Hanc materiam GUR vocatam fodinarum fossores sæpe reperiunt, sed ex illa nihil parari potest, quia quæ naturæ ibi loci intentio fuerit, ignoratur, æquè enim marcassita fieri potuisset atque metallum.

Materia supradicta postea per longam, lenem & vaporosam naturæ coctionem in formam metallicam seu massam convertitur, estque prima metalli forma plumbea, materia in qua semper granum fixi vel Lunæ vel Solis latet, quod seminis instar crescit seu incrementum capit & ad Lunæ perfectionem properat, unde Lunaria vel solisequium nominatur. Hinc Flamellus fol. 118. sic inquit. Ut in Saturni fodinis videre est, in quibus nulla plumbi minera invenitur, ex qua non possit granum auri vel argenti extrahi. Comes Trevisanus hoc idem sufficienter testatur fol. 31. 32. ubi metallorum generationes ordine collocat, & plumbo primum, stanno verò secundum locum tribuit, de qua re libri Philosophorum sunt referti.

Cum autem intentio mea de generatione metallorum probanda mihi sit, quod ita fiat sicuti antea dictum fuit, ad Clangorem Bucc. fol. 457. te remitto. Nam quodlibet horum metallorum ex Mercurio & sulphure componitur & in terrestrem substantiam convertitur; Ex hisce duobus subtilis levis & purus vapor surgit, & pura indè generantur metalla beneficio caloris, qui in foraminibus terræ est, per hunc calorem digeruntur & coquuntur, donec materia illa in terrestrem substantiam & naturam abeat & tandem fixitatem adipiscitur (pro ratione commorationis suæ in officina naturæ) & ibidem in naturam metallicam mutatur. De hac re rectè Flamellus præstantissimus Philosophus fol. 152. ita scribit. Certum est nullam rem extraneam & contrariam imperfecta metalla perficere aut transmutare: Undè illi pro insipientibus merito habentur qui ex animalibus aut vegetabilibus in hac arte aliquid efficere conantur, quia mineralia metallis cognatione conjuncta habere possumus; Nam ex hisce duobus solis sulphure & Mercurio omnia metalla generantur.

Nemo autem hoc in loco dubius fieri debet quod de duobus sulphure & Mercurio fit sermo, sale omisso, nam in aqua Mercuriali sal est absconditum, & facili negotio aqua in sal metallorum converti potest, & vicissim sal in aquam. Præterea facta etiam est mentio, metalla ex aqua salsa vitriolica & vapore sulphureo generari, vide ergò de hac re Semitam Semitæ in Turba fol. 473. ita dicentem. Attende & intellige. Mercurius, filius omnium metallorum imperfectus in ventre terræ coquitur, & per sulphureum calorem aut vaporem digeritur, & pro ratione sulphureitatis istius, id est quatenus sulphur purum vel impurum est etiam diversa metalla generantur, quorum materia prima tamen una eademque est, & hæc de causa tantum discernuntur, quia unum altero plus vel minùs est coctum vel per sulphureum vaporem adustum, qua ratione diversam habent generationem, in quo omnes Philosophi consentiunt. Nimis longum foret, omnium Philosophorum testimonia verbotenus allegare, quia omnes in hoc consentiunt, de quo vide Bernhardum in allegatis locis. Item Turbam fol. 495. 356. 476. Famel. fol. 183. Clangor. Bucc. fol. 473. Turbam fol. 411. verb. Ideoque fol. 569. in fine fol. 31. 32. 40. 44. Magist. Degenhard. fol. 122. Rich. Angl. fol. 127. 310. 579. Rosinum fol. 278. Arn. in flor. flor. fol. 475. in fine. Turbam 158. 159. 160. Famel. fol. 152. In sale metallorum omnia latent, corpus, spiritus, anima, sulphur & Mercurius. In hujus rei testimonium Hermes dicit sal metallorum est lapis Philosophorum. Et qui habet sal metallorum ille habet secretum sapientum antiquorum. Horum & cæterorum omnium sententia eò collimat, omnia metalla scilicet ex Sulphure & Mercurio in quibus latet sal, generari, quod est certum & verum.

Postquam igitur modum locum & proprietatem sufficienter declaravi & probavi, ex qua re metalla generentur, & quia quilibet artista illa sequi necesse habet, consequens est ut illi recta & vera materia etiam indicetur & describatur, ut naturam imitari queat? In hoc enim omnis cardo vertitur, frustranea enim res est ædificare & materiâ, ex qua ædificium struere cupio, carere. Hic autem aliquis objicere & dicere posset. Materiam quidem, mihi indicare & monstrare potes, sed quis scit an vera sit materia nec ne: Et an possibile sit ut metalla quoque crescant & multiplicari possint. Cum itaque in hac quæstione multum situm sit, (nominatione & explicatione materiæ relicta) solidis argumentis & fundamentis illam priùs volumus declarare & demonstrare.

Sapientissimus Arnoldus de villa nova in libro Flor.flor. primum irrefragabile argumentum & probationem hisce verbis ponit. Quicquid crescit etiam augetur, quod in arboribus frumento & aliis rebus videre est: Jam autem metalla crescunt; Ideoque etiam ut aliæ res multiplicari possunt. Quod autem metalla crescant experientia ut supra dictum fuit, testatur. Quod videlicet fovea mineralis, suâ terrâ rursus impleatur & naturæ ad crescendum committatur. Huic sacra pagina suffragatur. Cum Deus omnipotens ipse in opere creationis omnibus rebus multiplicationem per verbum suum insinuat, dicendo Gen. 1. Quælibet res producat suum simile, & multiplicet se in illo, de quo nullum est dubium. Insignis quidam Philosophus veri lapidis possessor Dionysius fol. 78. ita scribit. Quicquid ad perfectionem est prædestinatum, & ex coctionis defectu imperfectum mansit, hoc per subsequentem coctionem ad perfectionem adduci potest. Imperfecta metalla ad perfectionem sunt prædestinata. Ergò etiam per subsequentem continuam coctionem aut digestionem ad perfectionem adduci possunt. Hoc argumentum principaliter ad nostram materiam pertinet, illa enim quoque à natura imperfecta relicta fuit, huic defectui ut artifex cum purgationibus & coctionibus suis succurrat necesse est.

Tertium argumentum certitudinem transmutationis, quoad tincturam scilicet, concernit. De qua Arist. lib. 4. meteor, & Zach. fol. 79. Item Comes Bernh. Alb. Magnus & Avicenna, sic ajunt. Alchymistæ nullum metallum in se invicem transmutare possunt, nisi prius in primam materiam reducant. Reductio autem in primam materiam possibilis & facilis est, undè sequitur transmutationem quoque possibilem & facilem esse. Commodum foret de reductione in materiam primam hic plura addere, sed cum Rusticus meus, id est Tractatus meus de hac re scriptus, sufficiens sit, & de hac re aliorum

aliorum Philosophorum libri referti sint, ad illos vos relego, inprimis verò ad Comitem Bernhardum fol. 17. 18. 19.

Hæc doctrina notatu certè dignissima est. Multi enim insignes viri in hac re errant, putantes, se materiam primam habere, cum Mercurium Philosophorum aut Sal metallorum nacti sunt. Nam tum demum fit materia prima, cum Conjunctio viri & mulieris est facta, teste Comite Bernhardo fol. 21. in fin. fol. 22. in princ. ubi dicit. Tum demum ista Conjunctio dicitur materia prima & non priùs, Lapidis videlicet & omnium metallorum, de quo vide Turbam fol. 415. 394. Nam priusquàm hoc fiat, ex naturæ fundamento & bonis rationibus, Animalia & Vegetabilia tanquam res extraneas & operi nostro contrarias & inutiles meritò rejicimus & lapidem nostrum rectè inter mineralia ponimus quia omnia metalla in minera vel ex illa per fusionem vel per alia media extrahuntur & purgantur, nisi fortè solida inveniantur, tunc enim pullorum instar ex ovi testa exiissent)

Cum verò triplicia mineralia esse supra diximus majora, media & minora, quæstio oritur, ex quibus materia nostra depromi debeat, aut ut propiùs ad rem accedam, quænam sit nostra materia aut minera metallica: Quod verò metallica sit & metallicam esse oporteat, postea probabimus, quælibet enim res suum producit simile, & in suo simili lætatur & contrarium suum odit. Philosophi in materiæ veræ nominatione & descriptione variè loquuntur. Ex quibus Flamel. fol. 152. in fin. sic ait. Hoc præcipuè absconditum est, ex qua materia minerali lapis noster fieri debeat, sed partim adeò sunt occlusæ, partim quoad materiam exiguæ, & ut plurimum adeò impuræ, ut multi in hoc puncto desperent. Clangor Bucc. fol. 428. ait, se duas tantum drachmas ex una libra pro opere facientes obtinuisse. vide etiam Arnold. de Villa Nova in Rosar. 404. Item Zach. fol. 433. fol. 92. fol. 150. Sunt enim inter hæc mineralia quædam, quæ à natura melius sunt depurata, cocta & digesta, & illa operi nostro sunt viciniora commodiora & meliora, quod chare amice noveris: Nam quod natura fecit, ego facere non teneor, quia lucro mihi cedit.

Præter hæc etiam hoc te scire volo, quod ex omnibus metallis fieri possit lapis Philosophorum, inprimis cum adhuc in minera sua latent, quamprimùm autem igni committuntur, tunc spiritus tingens abit & corpus suum post se mortuum relinquit. Hinc Rosarius fol. 209. inquit. Lapis noster res est aut materia, quæ in ignem nunquam est ingressa. Ego cum spiritu corporali, qui ex metallis avolat, venerem in uno oculi ictu in solem apparenter tingere possum, sed nulla in ista tinctura est fixitas, quia tantùm volatilis spiritus est: Nihilominus tamen possibilitas in illo spiritu videtur. Si enim hoc in cruditatis suæ statu præstat, quid quæso faciet, cum opus per artem erit exaltatum. Sed defectus tamen hic subest, quia quædam metalla vinculis nimis strictè ligata, quædam nimis impura & solutu difficilia sunt. Quamobrem Philosophi proximiorem & faciliorem viam elegerunt & illas materias quæ facilioris sunt solutionis acceperunt, in quibus primum Ens & vis generativa & multiplicativa abundè adhuc inest, ut tanto citius finirent. Nam cum materia in omnibus metallis una eademque sit, cur quæso in resolutione unum atque alterum annum laborando consumerem, cum in simili materia ad summum quatuor quinque aut sex septimanarum spatio scopum meum attingere possim, quia eandem materiam in brevi æquè atque in longo tempore obtineo. Rem ita se habere celeberrimus Philosophus Avicenna fol. 433. his verbis testatur, Sciendum est, unum metallum præ alio facilius ad faciendum Elixir adhiberi posse. Item Turba fol. 404. in fin. Dico omnia metalla in suo intrinseco aurum & argentum esse, quod cuilibet qui hanc artem novit, non est incognitum. Flamel. 120. multo clariùs loquitur. Quod ex omnibus metallis modo in igne non fuerint, Lapis confici possit, in luna, inquit, etiam invenies si in illa quæreres voles, certiùs autem in plumbo, stanno & cupro: ego verò ait idem author inveni in auro (non in auro vulgari subintellige) quæ omnia eo sensu accipienda sunt, si ignem non viderint.

Differentia quam Comes Trevisanus inter metalla facit fol. 16. in fine, in his verbis consistit. Relinque seu mitte omnia mineralia (media & minora mineralia intellige) & etiam metalla sola. Hanc voculam Sola maxima artistarum pars non intelligit, quâ tamen omnis comprehenditur differentia. Quando enim metalla per ignem transeunt, & per fusionem in formam seu massam metallicam rediguntur, tunc sola sunt, quia spiritum suum tingentem amiserunt & mortua sunt; Præterea etiam unum corpus ab altero separatur, rarissimè enim aliquod metallum solum reperitur, quia Venus & Luna libenter sociantur: Item Luna & Saturnus: Similiter Luna & aurum &c. Hæc corpora composita deindè ab Artistis ulteriùs vexantur dum unum corpus ab altero, Venerem à Luna, Saturnum à Luna & Lunam à Sole segregant, adeò ut tandem metalla impotentia, enervata & mortua sicque Sola corpora maneant, & nihil possint, inprimis verò Sol non plus subministrare queat quam habet, unde meritò sola esse dicuntur, quia corpus, anima, & spiritus non ampliùs unà sunt, spiritus enim corpus suum reliquit, anima quoque enervata est & debilis facta, ut impossibile sit aliquid ex ipsis efficere. Propiùs ad scopum accedamus. Supra de mineralibus triplicibus dictum fuit, majoribus, minoribus & mediis scilicet: Minora id esse non possunt de quo est sermo; sunt enim tantùm salia: Neque media mineralia, quia tantùm sunt marcassitæ, & solummodò duo habent principia, ut suprà dictum. Imò omnia mineralia quæ metalla non ferunt, quin & ipsa metalla, quæ à vita sunt separata, à Comite Trevisano rejiciuntur.

Sed hic dicat aliquis. Tot & tanta sunt mineralia, quæ metalla proferunt, quis verò mihi dicat, quænam sint proximiora & optima ex quibus facile materiam nostram aut Mercurium Philosophorum obtinere possim. Hanc quæstionem Philosophi ipsi declarant, cum dicunt, nos talem mineram aut materiam accipere debere, in qua natura inceperit metallum procreare, & quam natura in metallicam formam & splendorem adduxerit, sed imperfectam reliquerit. Talis materia accipienda est. Supra de generatione metallorum dictum fuit: Naturam primò minerale plumbum creare, ut Comes scribit. Primum est Saturnus, & deindè Jupiter, Quia verò de his aliquis dubitare posset, ideoque intentionem meam solidè probabo, & materiam veram proximiorem declarabo, ne quisquam illam in dubium vocare possit, intellectum itaque vestrum pandite, & oculos mentis vestræ aperite, orate, & benè comprehendetis, nam quid mihi ratione materiæ acciderit, hoc in tractatu de Rustico videre potestis, nec quilibet illud tàm citò capere potest: Sed hic liquidæ veritati quàm clarè fieri potest

potest studebo. Deus vos tranquillos faciat ne alii cuiquam, aut indigno hoc patefaciatis *Amen.*

Supra promisi me monstraturum, quod lapis noster benedictus tantùm ex radice metallica oriatur, & corpus metallicum esse oportere, si simile suum producere, impura metalla rectificare, sanare & tingere debeat; quæ doctrina ad illum finem facit, ut hanc rem non in animalibus & vegetabilibus quæratis. Quamvis noster lapis etiam animalis & vegetabilis sit: Nam cum in aquam est solutus tunc aquam vegetabilem vocant, proprium enim corpus vegetat seu crescere facit. Animalis autem est, quia animam habet, uti Zacharias & alii explicant. Hæc est vita sua quæ à metallis vulgaribus ex igne avolat, & tunc mortua sunt, quia spiritualis substantia ipsorum aut tinctura, quæ tingere debet perdita est: Corpus enim aliud corpus transire & tingere nequit, spiritus vector seu auriga est cui hoc munus incumbit.

Quod verò radix ista metallica esse debeat, ex Rosar. magno fol. 231. probatur cum dicit. Mercurius Philosophorum est is, in quo natura parum laboravit, aut in metallicam formam seu speciem adduxit sed imperfectam reliquit. Idem Rosar. fol. 252. Noster Mercurius non quilibet est, sed is in quo natura suam primam operationem, ad finem perduxit, & in naturam metallicam collocavit, sed imperfectam reliquit Idem fol. 394. Hic solus quia metallicus est, in se continet quicquid ad opus est necessarium. Clangor. Bucc. fol. 476. Epimidius philosophus in Turba: Per calorem temperatum ex materia metallica viscosa quædam & glutinosa, sed subtilis tamen materia extrahitur, hæc est sublimatio Philosophorum, sicut Hermes dicit. Crassum fac subtile & hoc spissum reddito. Terrestreitatem benè mixtam & bene purgatam Elixir vocant, (id est medicinam generalem pro hominibus, brutis, arboribus, metallis & herbis) per quam metalla transmutantur. Authoritates & testimonia omnia hic inserere nimis longum foret, ex quorum numero quædam tantùm allegabo, quæ investigare & legere potestis. Arnold. in Rosar. 405. Flamel. fol. 137. Clang. fol. 475. Recipiamus. Flamel. fol. 141. §. Lapis Turba fol. 155. fol. 433. Sed sciendum. Trevis. Comes fol. 21. f. 35. Hæc sufficiunt ad tollendum omne dubium & ad confirmandum quod materia lapidis habeat metallicam formam seu speciem, quæ per solutionem ei adimitur, ut dicemus. Nam quia metallicum corpus est, tingere nequit, ideoque per sublimationem physicam in spiritualitatem adduci opus habet, ut corpora transire & tingere possit.

De Consensu Philosophorum.

Jam sequuntur Concordantię quibus probabo, illam quam nominaturus sum proximam esse lapidis nostri materiam. Et quasdam nominabo quarum una proximior est alterâ.

1. Priùs tamen textum recitabo per quem oculi intellectus per misericordiam divinam mihi fuerunt aperti, qui in Flamello extat fol. 118. Quando Mercurius metallorum in principio parùm tantùm congelatur, statim adest ipsi permanens auri granum, quod ex duobus seminibus (sulphure pingui & sale) verissimum ramum nostri Mercurii producit & generat, quod in plumbi fodinis videre est, in quibus nullum invenitur plumbum ex quo permanens auri vel argenti granum elici nequeat.

2. Prima enim Mercurii congelatio est Saturni minera, in quâ natura illum collocavit, quod etiam Comes Bernhardus testatur fol. 31. Hoc sine omni dubio & errore, in sua perfectione verificari potest, hâc tamen conditione ut hoc fixi granum adhuc in Mercurio suo lateat, & nullatenus à minera sua separetur. Si enim per ignis violentiam extrahitur & in argentum convertitur, nullius amplius pretii erit. Cùm enim metallum aliquod in minera seu officina sua adhuc latet, Mercurius est, à quo si suum granum fixi separatur, idem est ac si quis pomum immaturum ex arbore decerpit, quod perditur & nulli usui est: Nam fixi granum pomo, Mercurius verò arbori assimilatur, fructus autem ab arbore non est separandus, non enim aliundè quàm à Mercurio suo nutritionem habere potest. Hic textus adeò perspicuus est, ut illum simplicissimus quisque intelligat. Hic textus inquam prima per Dei gratiam mihi institutio fuit, ex quo verissimum fundamentum desumi potest, omnes enim Philosophi, talem materiam accipi debere scribunt, in qua natura initium fecit, & in formam seu speciem metallicam deduxit, sed imperfectam reliquit. Hoc idem hoc in loco dicitur: Nam prima forma metallorum est plumbago, quod etiam Comes Trevisanus testatur inquiens. Primum est plumbum non tamen plumbum vulgare putat, hoc enim, ignem est expertum & spiritum suum hoc est vitæ virtutem perdidit, qui etiam in momento cuprum in speciosam auri tincturam, sed non permanentem tingere potest: Cujus ratio hæc est quod natura totum corpus primùm in metallicam naturam deducere incepit & imperfectum reliquit; Possibilitas tamen naturæ ex hac tinctura observatur, si enim spiritus crudus hoc præstare potest, quid efficiet cum per artem exaltatus fuerit. Hic spiritus autem etiam corpore opus habet, quod est Luna seu Lunaria, in quo latet absconditus, sed tamen in sale metallorum monstrari potest:

3. Unde Hermes inquit: Pater ejus est Sol rubeus, mater verò luna alba: Lunam albam vocat ad differentiam Lunæ vulgaris: Hæc enim Luna nostra pellucida est & nihilominus Luna ei inest, quod demonstrari potest: Ab hac luna forma metallica ut separetur necesse est, alioquin per minima, ut aqua cum aqua permisceri non possunt, de quo plura habeo quæ dicerem, nisi brevitati mihi studendum esset. De quo tamen in resolutione corporis seu materiæ ubi sal præparatur, fusiùs agam.

4. Nunc alii textus sequuntur de materia proxima lapidis. Idem Flamel. fol. 120. In terra crescit plumbea materia, Mercurius coagulatus. Is in carcerem conjici, deindè liberari debet, tunc pondus invenietur, aliâs difficulter. Hæc materia plumbea in vas includi & ibidem purificari debet, tunc demùm enim de suo pondere judicari potest, dum enim adhuc est impurus impossibile est aliquid de illo pronunciare. Ibidem. In Abbreviatione operis nostri, in toto mundo non nisi unicum metallum invenitur, in quo Mercurius noster in copia haberi potest. Saturnus, id est plumbum, ponderosum & molle est, undè auro assimilatur, & aurum leprosum vocatur. Certè plumbum, quod ignem non est ingressum, inquit, est aurum leprosum. Hæc lepra in solutione ei adimitur, & adeò clarificatur, quam auri substantia clara esse potest.

5. Undè Clangor Bucc. fol. 502. sic inquit. Minera nostra corpus habet leprosum & hydropicum sicut Syrus Naëman, à Reg. 4. unde septies in Jordano se

se lavare cupit, ut à nativa sua impuritate mundari queat.

6. Flamel. fol. 119. Montem igitur conscende, ut vegetabilem, Saturninam, plumbeam & regiam, similiter etiam mineralem radicem aut herbam videas, succum inde tantum sume & siliquas abjice. In hoc textu massam hanc, regiam vocat materiam, quia in illa & ex illa aurum generatur ut dictum fuit.

7. Sed audiamus etiam quid sentiat Paracelsus & quænam sua fuerit materia. In Libro Vexationum fol. 38. ubi Saturnus de propria sua materia sic ait. Omnia sex metalla me pro suo examinatore ex societate sua excluserunt, & de spirituali loco detruserunt, & domicilium in corpore, quod vastari potest attribuerunt. Nam quod ipsi esse & habere nolunt, hoc me esse oportet. Sex fratres mei sunt spirituales ideoque quoties per corpus meum transeunt (id est cineritio probantur) unà mecum consumuntur, exceptis duobus auro & argento, quæ se cum aqua mea purgant, & superbiunt. Spiritus meus illa est aqua, quæ omnia corpora rigida & congelata meorum fratrum remollit, sed corpus meum de terræ natura est, adeò ut quicquid in me comprehendo & includo, terræ assimiletur & à nobis in corpus convertatur. Non utile esset, si mundus sciret & crederet id quod in me est absconditum, & possum. Melius esset si cum mea opera facere possent, quod mihi est possibile, omnem certè aliam Alchymiæ artem relinquerent, & illo solo quod in me est, & cum opera mea effici potest, uterentur. Lapis frigiditatis in me est, id est aqua mea cum qua spiritus sex metallorum facio congelare in septimi substantiam corporalem: Hoc est Solem cum Luna promovere. Hic textus alia explicatione non eget, quàm quod de plumbo vulgari quia in igne fuit non est intelligendus.

8. Hunc sequentem textum ex Theophrasti manuscripto excerpsi, ubi inquit: Ideo tibi dico, ut ex numero septem, ægrorum ægerrimum (id est, Saturnum) accipias. Huic opus est, ut illum in suæ purificationis balneum deducas, & illum ab eo quod contra suam voluntatem natura ei implantavit, purges. Sicque mysterium habebis.

9. Arnoldus de Villa nova in lib. nov. lum. fol. 457. sic inquit: Testor vobis, talem possibilitatem in materia latere, ex qua ego manibus meis, cujus rei oculi mei testes sunt, beneficio tamen amici cujusdam doctrinæ Elixir confeci, quod plumbum in aurum convertit. Hoc nominavi vobis, & est Philosophorum magnesia, ex qua Philosophi aurum in corpore ejus latens extraxerunt. Hæc omnia cum præcedentibus dictis concordant.

10. Magister Degenhardus Augustini Ordinis Monachus, verus Lapidis possessor, in suo Libro de Via Universali ait: Est res, quædam, quæ intùs omnibus rebus assimilatur, & in ipsa quoque omnes res terrenæ sublunares nempe sunt absconditæ. Tinctura ejus est supra omnes Tincturas. Virtus ejus est contra omnes morbos. Est Spiritus Sancti donum. In ipso latet mysterium perveniendi ad thesaurum sapientum. Et hoc est, plumbum Philosophorum, quod plumbum æris appellant, in quo splendida columba alba inest, quæ sal metallorum vocatur, in quo magisterium operis consistit. Hæc est casta sapiens & dives illa regina ex Saba velo albo induta, quæ nulli nisi Regi Salomoni se subjicere volebat. Nullius hominis cor hæc omnia satis scrutari potest. Hic Author in fine sui Tractatus inquit: Certè is vir sapiens est, qui plumbi naturam cognoscere potest. Verum certè dicit, cùm columbam albam in plumbo, id est, in metallis ignem, non expertis jacere ait. Omnes Philosophi consentiunt, quod in Saturno sit, quia solutu & apertu facilior est, ut supradictum fuit. Nucleus igitur eximendus, & folliculus abjiciendus.

11. Dialogus Philosophiæ hoc egregiè explicat folio 14. 16. Non accipiendum est illud, ex quo metalla prodierunt, verùm id quod ex metallis est extractum, quod est idem cum illo, quod in metallis est occultatum. Hoc etiam Turba rectè explicata cùm exemplum de arbore proponit. Cùm enim arbor plantari debet, non terra, vel aqua accipienda est, sed illud, quod ex arbore natum est, nucleus scilicet seu ramus, qui naturæ rursus committitur &c. Ripleus in Axiomatibus fol. 179. composita massa est plumbago, merito itaque plumbum appellamus. Proprietas splendoris ejus à Sole & Luna proficiscitur.

12. Hermes Rex magnus & Philosophorum Pater, in libro de Chaote generali cap. 10. fol. 268. num. 14. inquit: Principalis Mercùrii nostri purificatio est, ut vini auxilio tollatur ab eo plumbaginea sua obscuritas & forma, ut clarus & pellucidus fiat, instar cristallini transparentis salis. Certum enim est formam metallicam tollendam esse, ut substantia spiritualis fiat, de quo in solutione loquemur.

13. Dionysius Zacharias fol. 92. dicit: Nos eandem materiam accipere oportere & debere, ex qua natura metalla componit in terra, quod Comes Bernhardus declarat, cùm ait: Natura primùm plumbeam materiam facit, in qua primam suam dispositionem & proprietatem posuit, hâc viâ proximè ad rem acceditur. Cætera enim corpora nimis dura sunt ad referandum.

14. Hoc Flamel. fol. 153. 154. testatur, inquiens: Cur non corpora pura Solis & Lunæ ad opus nostrum accipimus? Respondeo: Ideò, quia natura illa nimis compacta reddidit, ut igne vinci nequeant. Sed nos accipimus corpus, in quo Sulphur & Mercurius æquè purus inest, atque in auro & argento, in quo natura parùm laboravit, sed imperfectum reliquit. Idem dicit, nos tale corpus sumere debere, quod non est completum, Sol & Luna autem completa sunt, ideoque sunt in suo gradu. Plura ibi videri possunt, in quibus egregiè modum explicat materiarum.

Hoc in loco benè notandum, quod Philosophi semper in plurali numero loquuntur. Exempli gratia: Corpora, metalla, metallis, metallorum, non verò corpus, metallum &c. Hoc enim ideò fit, ut insipientes decipiant, quia omnia metalla ex una radice proveniunt, ut supra demonstratum sit; ex quibus metallis antequam ignem ingrediantur, & adhuc in suis folliculis hærent, universale inprimis parari potest.

15. Unde Rogerius Baco & Flamel. folio 251. aiunt: Metallis nihil adhæret, nec invicem componi possunt, nec transmutari, nisi cum eo, quod ex illis provenit, ut dictum fuit. Omnes textus explicare nimis longum foret, ideoque testimonia tantum simpliciter recensemus, materia enim in nullo dubio est ponenda, sicuti in praxi res ipsa apparebit.

16. Rasis inquit: Omne secretum est in plumbo, sed non in vulgari, addit enim: Non simpliciter plumbum vulgare tibi est intelligendum, ne in errorem cadas, sed de nostro friabili & nigro Lithargyrio

Lythargyrio intelliges: In nostro plumbo est aurum & argentum, potentiâ, non visibiliter. Hoc dictum clarè patet, quod verè Luna intus sit, in praxi manifestum fiet, quamvis oculis videri nequeat, cum unà sunt. Quando autem spiritus suus à corpore separatur, tunc corpus Lunare post se relinquit tanquam pulcherrimum argentum in omni proba. Omne aurum argentum fuisse, nemo negabit, ex argento quoque facile aurum fieri potest, eodem modo Luna sive Lunaria hic demonstranda venit, ideoque per summam operationem hoc facili negotio ad plusquamperfectionem evehi potest.

17. Maria Prophetissa soror Moysis in Turba fol. 322. ait: Fixum seu permanens corpus est de corde plumbi, id est, intrinseco, quod in plumbo nostro latet, sicuti suprà dictum fuit, quod in Saturno ignem nondum experto semper grana aliquot Solis aut Lunæ, instar seminis propagandi occultantur.

Unde Rosar. fol. 265.. ait: Noster Sol vel Luna, aut corpus fixum absconditum est, sicut anima in hominis corpore, aut sicut ignis in ligno vel lapide.

19. Aurora consurgens, in turba fol. 220. Ecce conditionem nostri plumbi albi (id est, postquam per solutionem in sal album devenit) tibi monstravi. Hoc si sciveris, tunc reliquum opus mulierum & ludus puerorum erit.

20. Quibus verbis indicare vult, opus post compositionem facillimum esse, quod Comes Bernhardus testatur fol. 3. Nostrum opus adeò exiguum, simplex & facile est, quod si verbis tibi aperire aut re ipsa monstrare deberem, non esses crediturus.

21. Zacharias quoque ait: Si Philosophi in recitando rectum ordinem observassent, ars ista unius diei, vel horæ spatio addisci posset, tam nobilis & facilis illa est. Ideoque vir sapiens considerare debet, cùm Deus tam excellens opus in subjecto seu materiâ tam vili collocaverit eum multò plus in rebus altioribus posse. Deus enim in humilitate beneplacitum suum habet, ne divites de hac re cogitarent, qui nonnisi aurum somniant, hoc verò aurum vile non vident nec noverunt.

22. Turba part. 1. fol. 221. In plumbo viva mors est; hocque inter secreta secretorum censendum est; quod Philosophus dicit? Nihil auro adeò proximum est quàm plumbum. Quid clarius dici potest: Aurum absconditum in plumbo mortuum jacet, cùm verò mors sua, hoc est, impuritas ei per solutionem adimitur, tunc vivificatur, & in suo simili lætatur, si cum illo conjungitur; nam ceræ instar est, in quam omnia sigilla imprimi possunt. Si aurum ei adjungitur, aurum obtinetur, sin verò cuprum, tunc cuprum quoque profert.

23. Hoc testatur Rof. fol. 319. Turba fol. 406. in Rof. 41. Turba fol. 56. Cum Sole fit Sol, cum Luna fit Luna, cum Venere Venus.

24. Quod verò omnis generis formas induat, ex Flamel. patet, qui fol. 168. inquit: Mercurius induit omnes formas, sicut cera omnia sigilla.

25. Turba fol. 39. In terra nostra sunt tres oculi, Oriens & Occidens, & ex illis natus est noster Saturnus albus, qui est sal metallorum.

26. Item turba 1. part. Camelus noster albus est septimus in numero. Apud summos Philosophos verò Sol & Luna etiam Jupiter, noster Mars & Venus in nostro Mercurio. Sed Saturnus septimus est, in quo omnes latent & congregantur. Hic est gladius, culter & acies generationum mirabilium, cum quibus hostibus resisti potest. Insuper etiam dolium bono vino plenum. Quod clarius & apertius dici potest, siquidem solutionis medium etiam addit. Nam in dolio vini latet. Hoc est primo vinum, hoc est, spiritus vini. Acetum vini, hoc est, sal Tartari, & aliæ res plures, quamvis etiam alia media usurpentur, quæ tamen cum materia non manere, sed post solutionem rursus ab illa segregari debent.

27. Arnoldus in flor. flor. fol. 471. in fine: Metalla non generantur, nisi ex spermate proprio, de quo supra satis dictum fuit.

28. Sed videamus, quidnam sit primum metallum. De hoc legite Trevisanum fol 31. 32. Turbam folio 389. in 1. parte: Senex noster, qui videtur mortuus, est exemplum nostræ scientiæ, in ipso enim sunt compositiones naturarum perfectæ, videlicet terra, aqua, ignis, aër, hæc omnia sunt in Saturno. Per ipsum referantur portæ sapientiæ, per ipsum aperiuntur portæ septem Planetarum, ut Hermes & antecessores sui aiunt, & quid clariùs dici potest?

29. Rof. fol. 394. Benedictus sit Deus Creator omnium rerum, qui ex vili pretiosum & summum creavit, quod quia metallicum est, in se continet quæ ad totum opus pertinent. Hoc in loco dicit, quod de minimo sumi debeat, qui est Saturnus, in eo enim natura primam formam metallicam plantavit, ut pluribus antea fuit demonstratum.

30. Arnoldus in libro de Chaote universali adstipulatur, in aurora consurgente in Turba fol. 203. Semen scientiæ nostræ ex corpore metallico extrahitur, quod omnium metallorum virtutem potentissimè in se habet, quæ autem illa sit materia, in qua omnia metalla sunt abscondita, supra audivistis.

31. Sequens hic textus ut lux meridiana clarus est. Magist. Dehenhardus, Lullius & Mathesius in Sarepta scribunt: Materiam, priusquam in metallicam formam congelatur esse instar lactis coaguli butyri, quæ ut butyrum diducitur, quam Gur vocat, quam ego quoque in fodinis, in quibus Natura plumbum paravit, inveni. Si talis materia super terra etiam præparari potest, tunc hoc certum signum esse aiunt, quod non solùm vera materia habeatur, sed veram quoque viam observari. Hanc ego per Dei gratiam in manu parare possum, quæ etiam unius horæ spatio in calore in putrefactionem abit, & primùm nigra, deinde rubicunda, & tandem fusco rubra fit. Hanc Philosophi lac virginis vocant, si aliquantulum Salis metallici in aquam nostram inditur, lactis instar fiet, si verò multum imponitur, crassescit ut butyrum, & sicut pinguedo illiniri potest. Hujus rei mentionem facere volui, ut de materia nullum dubium habeatis, quam etiam auxiliante Deo vobis demonstrabo.

32. Johannes Chrysippus insignis Philosophus, quem adhuc in vivis esse comperi, qui hoc nomine utitur, ne innotescat, sic ait: Medici manus ad ægrum, & non ad benè se habentem requiritur; similiter Philosophi manus ad exigua & imperfecta, non verò ad pretiosa & perfecta mètalla postulatur. Materia nostra plerunque Magnesia vocatur, quæ vox in Chaldaico idiomate plumbum integrum significat, quod adhuc in illo statu est, in quo à natura fuit præparatum, & quod per manus hominum nondum transivit, multò minus ignis violentiam est expertum.

33. Hermes ait: In metallis tota scientia consistit, sed non in perfectis, verùm in imperfectis.

34. Ripleus in axiomatibus fol. 8. Noli fidem habere

habere deceptoribus. Nam Sulphur & Mercurius noster inveniuntur tantùm in imperfectis metallis.

35. Clangor Buc. folio 475. Si quæris medicinam, quæ metalla generare debet, illam in metallis quærere non intermitte.

36. Rос. fol. 379. Saturnus est, qui membra mea dispertit. Ego (id est Sol) sum is, qui splendorem in cæteros omnes immittit, quod fit post compositionem, valde leniter seu tardè, quem processum seu ingressum à patre meo Saturno habeo. Unde clarè patet, quod aurum in & ex Saturno procedit. Item Ros. Mag. fol. 382. Est quædam herba appellata Saturnus de canalibus aut tubulis, ex hac fit nostra medicina.

Hoc in loco tam de materia, quàm de solutione sermo est, postquam enim Saturnus ab omni suo inquinamento purgatus est, & in ultima solutione in aqua hæret, parvæ cannæ in aquam injici possunt, quibus sal metallorum instar cristallorum longorum nitri adhærebit, quamvis etiam per se in sal, vel in egregium pulverem splendidum redigi possit, uterque enim modus probatur, de quo in solutione tractabitur.

37. Masar Saracenus inquit: Immunditia est in primo metallo, Primum nostrum metallum (Saturnus primus est, quem natura facit) multa immunditiem habet, hinc est, quod homines illum contemnunt, & putant se hanc ab illo nec tollere, nec aliquid cum ipso efficere posse.

38. Turba fol. 254. 155. Lapis Sapientum est materia metallica & omnia metalla impura æquè atq; pura, sunt in suo intrinseco Sol, Luna & Mercurius.

39. Isaacus Hollandus in Libro minerali, ubi agit de Saturno nostro, inquit: Summè hoc considerandum, quod metallicum Saturninum corpus præstò est, quod facilè solvi & putrefieri potest, qui ejus veram præparationem novit, habet, de quo gaudeat. Mercurius ait: Hoc vos scire volo, quod nostrum corpus impurum est plumbum.

40. Turba fol. 268. De minera plumbi ita loquor, quod omnia in ipso & per ipsum fieri oportet.

41. Rosar. 230. Dico tibi, quod aqua nostra sulphurea & viva, ex minera plumbi extrahitur, quæ omnia præstat. Item: Scitote, spiritum argenti & omnem albedinem ex minera plumbi componi oportere, quæ Luna lapis albus (id est, sal metallorum) est, absque omni macula & impuritate. Hoc est egregium dictum, in quo dicit, Lunam vel lunariam in minerà plumbi esse, & album sal lunare inde extrahi debere: Quod verum est, nam albedo ex corpore lunari extracta & nata est, nec Luna in illa conspicitur, sed si lamina Veneris vel Martis injicitur, instar ceræ liquescit, spiritus vitæ avolat, & Lunam post se relinquit pulchram, quod mirum est.

42. Nam alba Luna, de qua Hermes loquitur, non habet Lunæ vulgaris speciem, fol. 273. Nostra aqua, aut sal nostrum ex nostra plumbi minera extrahitur.

43. Turba Phil. fol. 85. Filii sapientiæ scitote, quod absque plumbo nulla fit Tinctura, quia in illo virtus & efficacia totius operis inest. Erroris causa est, quod homines vulgares omnia secundum literam intelligunt, & credunt esse vulgare plumbum. Sed errant, quia omnia metalla quamprimum in ignem ingrediuntur, mortua sunt.

44. Hinc Hermes ait: Lapis noster talis res est, quæ nullum adhuc ignem sensit, ex qua Mercurius noster est oriundus. De quo post hæc plura.

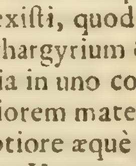
45. Theophrastus in manuali suo vocat Electrum minerale immaturum. Electrum artificiale est massa per artem ex omnibus metallis composita, de quo integrum librum scripsit. Sed hoc Electrum talis res est, in qua natura omnium septem metallorum naturam plantavit, sed imperfectam reliquit. Hinc electrum immaturum vocat. Quod autem ex hoc plumbo omnia metalla oriantur, jam ante satis est ostensum. De quo Comes Bernhardus fol. 31. 32. est legendus. Centenos textus Philosophorum allegare hîc possem, si necesse esset, ex quibus clariores elegi. Qui ergo has probationes & authoritates est lecturus, negare non poterit, hoc plumbum veram Lapidis Philosophici materiam esse, nam ex ipsa omnia metalla procedunt & crescunt.

Jam propiùs ad rem accedemus, & de materia proxima dicemus. Fuerunt enim quidam Philosophi, qui vix duas drachmas, operi inservientes, ex una libra integra nacti sunt.

46. Ut Clangor Buccin. fol. 378. testatur qua in parte magnum jacet præsidium. Natura enim in uno plus Mercurii aut salis nitri posuit, & unam materiam diutius coxit, quam alteram, unde facilè concludi potest, in illis plus latere, in quibus natura vires suas potiores exeruit, nec tamen terminum excessit, alioquin nimia in recludendo difficultas existeret.

47. De quo Flamel. fol. 152. Hoc maximè absconditum est, ex qua re intrinseca proximè sumi debeat & possit. Quod Arnoldus de Villa Nova in suo Rosar. f. 404. sic explicat: Sunt quædam mediocres materiæ, ex quibus aliæ aliis meliùs à natura sunt mundatæ, & etiam meliùs & diutiùs coctæ & digestæ, quæ meliores sunt, & operi proximiores.

Ego aliquot materias hîc ponam, quarum notitiam habeo, quas quoq; probavi. Transmittam etiam aliquot, & loca nominabo, ubi acquiri possunt, & sic me tibi plus nimio satisfecisse putabo. Adhortor igitur te, charissime Frater in Christo, qui hanc instructionem nacturus es, ut judicium Divinum timeas, coram quo de abusu ratio reddenda erit, & summum hoc mysterium in silentio habeas: Arcana enim sunt: Arca cistam significat, in qua servanda sunt, & coram hominibus falsis abscondenda. Hoc si feceris, Divinam benedictionem experieris Nullum dubium est, si bonum propositum habueris, te voti compotem futurum. Cætera puncta etiam clarè describentur. De silentio tuo non dubito. Aliàs Deus propositum tuum non secundaret, si verâ fide, & fidelitate res careret. Satis superque ex Philosophorum scriptis intellexisti, quod materiam plumbum, plumbaginem, Lithargyrium & plumbum æris nominant, quæ omnia in uno consentiunt. Quamvis alius alio proximiorem materiam habuerit, attamen opus ex remotiore æquè præparari potest, sed cùm majori labore. Una materia plus habet Mercurii aut salis metallici, quàm alia, sed ut dixi, ad unum scopum collimant. Minimi valoris materia in Valle Sancti Joachimi reperitur, quam ibi loci splendorem vocant. Centum librarum pondus ultra tres vel quatuor uncias argenti non continet, sed dimidiam partem plumbi. Hoc tibi sciendum est, quod quantò ditior est argento, tantò proximiorem esse operi, quia in ea multum laboravit natura & granum fixi in ea confertim posuit; nota ejus hæc est

Alterum genus materiæ quod priori præstat, in Elkusch in Polonia reperitur, & in alio insu-

per loco tredecim milliaribus à Cracovia distante, ubi Regis argentifodina est, quæ melior est, & plus fixitatis argenti habet, quam prior. Ideoque operi proximior. Cujus nota hæc est

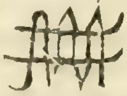

Et minera plumbi & etiam argēti Splēdor vocatur.

Tertia materia Friburgi in misnia invenitur. Hæc si pura est, multis Lunæ granis dives est. Luna enim vegetationis granum est. Unde Lunaria dicta est: hæc priore præstantior est, si pura est, sed rarò invenitur, & hoc signo notatur

Quarta prædictam bonitate & puritate superat, quæ in confinio Hungariæ juxta vicum Klobuck per cives clanculum effoditur. Magistratus enim illi inhiat, unde civis Klumensis mihi dixit. Klobuck domos meas mihi construxit. Argenti plumbum vocant, cujus signum hoc est

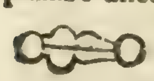

Quinta est plumbum solidum, sed in igne non fuit, in Civitate Villach reperitur, quod facilis est solutionis, & optimum pro re Lunariâ dives est, & hoc signo notatur

Ego quoque illo usus sum. Et facilè solvitur.

Sexta & optima, quantum mihi constat in Misnia invenitur, sed rarò hoc tempore, si quis tamen de illa sollicitus sit, haberi potest, & æs vitri vocant, sculpturam seu incisionem instar plumbi sustinet. Pondus centum librarum, duodecim vel tredecim uncias argenti continet. Ex hujus materiæ libra una undecim uncias Mercurii obtinui, quamvis Clangor scribat, se tantùm drachmas duas ex una libra comparasse, sed minimi valoris plumbi mineram habuisse præsumitur. Annebergæ Vitrum æris (minera Lunæ dicta) quoque haberi potest, quod argento dives quoque est, sculpturam & incisionem tamen non recipit (præter hoc tamen aliud ibi loci reperitur, quod sculpturam & impressionem admittit, quod ab alio plumbo discerni nequit) signum illius hoc est

æquè facilis solutionis est atque illud quod ab alio plumbo discerni nequit.

Sic igitur Amice, habes instructionem non tantum de Concordantia, verumetiam de materia Philosophorum. Faxit Deus æternus ut in sui sancti Nominis gloriam & proximi utilitatem utaris.

Quomodo autem nunc ulterius procedendum sit, in secunda parte sequetur. Hic thesaurus nullo auro persolvi potest, teste Salomone in libro Sapientiæ cap. 7. Argentum est in comparatione cum illo sicut vilis arena.

Præterea aliæ quoque res de materia Gur vocata, & de prima materia monstrabuntur. Nec ullum dubium hîc est ponendum. Ego enim tantam hujus rei habeo experientiam, ut (si fieri posset) illam ipso facto demonstrarem. Sed fieri nequit. Sic igitur amice habes tractatum perfectum de materia, in qua omnes Philosophi unanimiter consentiunt. Mi fili libros Philosophorum investiga & rem ita se habere invenies. Ego enim totam operationem reipsa demonstrare possum. In hoc negotio optimum est, ut quis Philosophos concordantes conferat. Nam veritas tantum in radice metallica latet, teste Comite Trevisano fol. 14. & 16. Rosar. fol. 36. Flamel. fol. 147. Reuchl. d. verb. mirif. fol. 100. inquit. Ocularis probatio veritatis est Concordantia Philosophorum: Mendacii verò fundamentum est discordia, in quo est acquiescendum: Cui verò hæc testimonia non sufficiunt apud illum oleum & opera perditur.

Quando cætera puncta seu capita sequentur, tunc demum res mires, mirè elucescet. Sed obtestor te ne hic tractatus in aliorum manus deveniat. Ea quæ non intelligis deinceps quantum fieri poterit explicabo. Noli alium de hac re consulere, sed ora diligenter. Laus, honor & gloria sit illi, qui vivit ab æterno in æternum. *Amen*. Time Deum, ora, stude & labora, & te Deus sicut me juvabit.

SOLI DEO GLORIA.

PARS SECUNDA.

Lilium inter Spinas.

Rex Salomon Sapientiarum cap. 7. Optanti mihi & oranti prudentia data est, & Sapientiæ Spiritus obvenit, quem ego sceptris & soliis antepono & divitias si cum ea conferantur nihili facio, neque pretiosas gemmas ipsi comparandas duco. Item omne aurum cum ea collatum fermè est arena & præ ea argentum pro luto ducendum. Hanc ipsam supra valetudinem & formam amo, eam habere malo quàm lucem, quippe cujus splendor est inextinctus. Cum ea autem mihi cuncta simul bona, & ejus operâ immensæ divitiæ evenerunt. Nam inexhaustus hominibus thesaurus est, quo qui utuntur, ii cum Deo ineunt amicitiam ob doctrinæ dotes commendati. Est enim vapor quidam divinæ potentiæ & sincera omnipotentis effluentia.

Vetus proverbium est. Post nubila Phœbus, hoc est, post mœstitiam sequitur gaudium. Sic & è contrà. Idem mihi accidit ante paucos annos, & similiter iis qui sine vero fundamento opus sunt aggressi, uti fusiùs recitabo: nam cum totum mundum manu mea me complexum esse persuasus essem, prorsus nihil habebam; Vitrum enim in quo omnem felicitatis spem posueram, magno fragore dissiliit, mutos meos Philosophos seu libros magno cum damno conspurcavit, de quo nunc plura non dicam excepto eo, quod totus territus & attonitus eram, ut quò præ mœstitia me verterem aut ubi loci essem, quid præ manu haberem, & quid porrò agerem, nesciverim: Nam omnis lætitia voluptas & gaudium meum in venenum & fellis amaritudinem minimè verò in aurum & argentum ut speraveram conversa erant; Postquam animum parùm resumpsissem, ingens damnum meum perpendebam, multis lachrymis deploratum. Pòst flexis genibus gemitus meos coram illo qui vivit ab æterno in æternum effudi (Deus enim dat & aufert cui vult secundum beneplacitum suum) obnixè rogans ut mei misereretur, & si fieri posset me ad veram speculi majestatis suæ viam, per spiritum veritatis deducere & monstrare dignarentur. Interim Zachariæ dictum, plurimos Philosophos quoque

quoque in principio erravisse, tandem tamen ad felicem operis finem pervenisse, consolationi mihi fuit.

Tandem etiam animum multis cogitationibus afflictum dubia quæstio subiit: An Deus omnipotens nobis miseris peccatoribus, qui in calamitosis hisce temporibus vivimus, summum hoc secretum concessurus esset: Multis tamen cogitationibus dubiis jactatus tandem hanc conclusionem feci: Illos qui ante nos hoc secretum habuerunt, etiam peccatores fuisse, & hoc donum non ex suo merito, sed ex gratia Divina obtinuisse; Ideoque etiam nunc aliquem, qui pius & Dei timens esset æquè atque illos per Dei gratiam hujus doni compotem fieri posse. Sic recepto animo, Philosophos Magos & mutos meos Reges inprimis verò Comitem Trevisanum cordatè aggressus sum, ex quo quamvis illum antehac studiosè legeram, fundamentum tamen solidum capere non poteram: Cum verò jam revelationis hora adesset, & locum, ubi materia describitur legerem, scintilla & radius igneus, ex illo loco ubi virtus operis jacebat, mihi observari videbatur. Perculsus primùm erat animus, sed locum illum rectè perpendenti oculi mentis aperiebantur, & jam id in quo antea cæcus fueram, & quod tantopere desideraveram, clarè videre & intelligere poteram. Gaudio perfusus Deo devotas gratias egi rogans ut quo modo operis finem attingere possem me illuminaret. Itaque materiæ acquirendæ gratiâ iter suscepi (quamvis ubivis locorum haberi possit) ut proximiorem non verò remotiorem adipisci possem, una etenim aliâ ditior est, quamvis ad unum colliment scopum, sicut Georg. Ripl. in suis axiomatibus duodecim portarum & Flamel. fol. 120. 150. in fine his verbis docent. Hoc verò inprimis occultissimum est, ex qua re minerali fieri debeat propinquius.

In via itineris mei Rusticus quidam senex intra duos montes obviam mihi factus fuit, pallio longo griseo indutus, superpileo velum nigrum gestans, circa collum velo albo redimitus, circa corpus loro flavo cinctus, & ocreis rubris indutus.

Postquam ipsum salutassem & ad ipsum appropinquassem duos flores siderales cum septem radiis, manu ipsum gestare & attentè considerare cernebam, quorum unus albi, alter rubri coloris erat. Venusti sanè erant, & colore splendidi, odore amabiles & gustu dulces. Unus de muliebri alter de virili sexu erat, & tamen ex una radice & planetarum influentia oriundi.

Quæstio 1. *Rustico proposita.*

Quærebam itaque ex illo quid sibi isti flores vellent, quidve cum illis agere cogitaret. Noveram quidem benè ambos, sed quod diversi sexus essent, & duas distinctas naturas haberent, ignorabam. Rusticus me intuens interrogabat quis hominem me ad hunc devium duxisset locum. Hunc enim aiebat non nisi Potentes hujus mundi investigant, sed coram illis præclusus est & obsignatus. Cum ipsi mirabilem vitæ meæ cursum recenserem, mihi blandè arridens dicebat. Hoc te scire volo, neminem ad horum florum notitiam pervenire, nisi ad hanc sit prædestinatus, & piis precibus atque firma fide illam obtineat: Quæ tamen absque labore, curis, & tribulationibus, quod tu ipse fateri cogeris, alicui non datur, ut illi qui opus possident hujus rei memores sint & hoc mysterium majoris facere & in silentio habere discant. Quoniam ergo tu tantum in hac re profecisti, ideo ex divini numinis permissione, hoc tibi aperio, quod post Conjunctionem horum duorum florum, materia prima omnium metallorum demum fit & non citius. De quo lege Com. Bernh. fol. 45. ferè in fine secundæ partis sui libri, ubi hos duos flores rubrum virum & albam mulierem appellat. Philosophi gravibus de causis semper de materia prima scripserunt, ut coram ignorantibus radicem ejus absconderent, materiam autem secundam prorsus reticuerunt, quæ cruda & ipsum lapidis est subjectum, quamque in manus prius sumere & virum atque mulierem inde extrahere te oportet, quo facto tum demùm fit materia prima, quod tibi nunc fideliter revelatum volo.

Quæstio 2. *Rustico proposita.*

Hos sermones ego mirabar, simul etiam in pluribus ipsum mecum consentire gaudebam, & porrò dixi. Mi Amice profectò talem sapientiam apud te qui homo simplex esse videris, latere non putavissem, qui subridens respondit: Hinc est quod totus mundus à me aberrat, nam externa mea forma illos fallit plerùnque. Si autem prudenter vetus & griseum meum pallium mihi ut scis detrahere possent, sub eo splendentem cataphractam, & rubini instar rubram subuculam invenirent, quod tamen Altissimus ab ipsis adeò abscondidit, ut perpendere non possint, unde metalla suam originem ducant.

Quæstio 3.

An duo isti Flores sint medicinales?

Ad quæ ego respondi & anne isti flores etiam in hoc statu medicinales essent interrogavi. Ad quæ ipse, medicinales quidem esse sed virtutem ipsorum magnam in ipsis adhuc latere annuit, dicens. Cum isti flores adhuc in radice sua hærent, valde sunt Venenosi, ideoque necesse est radicem ipsorum sublimari, (quam sublimationem nisi tibi cognitam esse scirem, jam indicassem) absque rebus scilicet extraneis & acribus, quæ ipsorum vigorem & naturam devastant, quæ aliàs nullius momenti erit: Tunc inquam excellentissimi isti duo flores absque aliarum rerum additione ex hoc venenoso monte crescunt. Nisi mihi benè constitisset, sub quo Planetarum Sydere Rustici sint constellati, ad hunc locum mirabilem (crede mihi) non pervenissem, nec talia mysteria cognovissem.

Quæstio 4. *Rustico proposita.*

An isti Flores simul crescant?

Huic responso ego subjeci, charissime Amice, mira quidem narras, sed dic sodes, an isti duo flores simul crescant, aut quænam hujus rei sit ratio, arbitror enim in hoc puncto potissimam constare artem (quamvis solutio etiam magni sit momenti) quia Philosophi de hac re pauca verba faciunt. Ad hæc quodammodo renuens, & subsistens tandem respondit: Magno cum desiderio te has res (nec immeritò) percunctari video, sed multiplex instructio à me tibi data, nunc sufficiat, hic enim lapis angularis est ad quem plurimi impingunt. Multi quidem sunt, qui veram materiam noverunt, sed tamen hanc operis actionem ignorant. Nihilominus crastina die ad hunc locum eâdem hac hora redi, tunc de his quantum licebit tibi revelabo. Ad hoc benevolum responsum summas egi gratias, & cum gaudio discedens sequentem diem cum magno desiderio expectavi, & nullâ interpositâ morâ me

rursus

rursus ad prædictum locum contuli, ubi rusticum me expectantem & flores illos duos manibus suis gestantem salutando, hesterni promissi commonefeci, & officia mea vicissim obtuli. Ipse verò se promissi memorem esse & in effectu præstare velle, me verò sibi nihil gratum facere posse dicebit, sed Deum propitium habere mihi annitendum esse, tunc se meum amicum, sin minùs, hostem meum futurum, nam sibi hoc incumbere, ut Dei mandatum exequeretur: Et sic fando perrexit. Audi mi fili, jam à principio sermonem meum repetam & te totum processum cum omnibus requisitis & circumstantiis perfectè docebo, sed ut ad sermonem meum attendas, & domi tuæ peractis precibus sæpe perpendas necesse est, alioquin instructio mea à sensu tuo se abscondet & te in semitas erroneas deducet, nam hoc est crede mihi, donum Dei Altissimi. Sed in loco viridi sedeamus, ætate enim sum confectus, à natura frigidus, & pede læsus, ut diu erectus stare non possim, præterquam quod in viridi loco quiescere juvat.

Sine dubio apud Philosophos, Magos & Reges nostros, clamorem illum legisti. Naturam sequere. Ex quo hoc est observandum. Illum qui in hac arte prosperare vult, omnium metallorum principium, generationem, differentiam, amicitiam & inimicitiam nosse debere. Omnia autem metalla tibi dico, nascuntur ex una radice, & solùm in eo differunt, quod unum purius & magis coctum & digestum est alio. Hoc omnes Philosophorum libri testantur, in quibus crede mihi solum veritas est, & non in vagantium receptis & processibus falsis, qui ergo causæ hujus fundamentum habere cupit, illum libros ipsorum legere non tædeat. Nam qui vult sentire commodum, oportet ut etiam sentiat onus, quorum omnium mentionem facere nimis longum foret, me quoque postquam plenè te instruxero iterum non videbis, donec opus tuum consummaveris. Tunc familiarius tecum loquar, tunc etiam melius me cognosces, majori quàm nunc honore, & amore prosequêris, nec inter nos unquam divortium fiet.

Porrò te scire volo, quod is qui metallorum originem intelligit, etiam sciet, lapidis nostri materiam, metallicam esse oportere. Non est autem metallum, nec minera, sed metalla & mineræ, & mineræ & metalla: Omnium enim illorum natura est in una re, quæ vocatur Electrum immaturum, Magnesia aut Lunaria. Et hæc est causa quod Philosophi in plurali numero loquuntur, metalla, metallorum, metallis: Nec opus est ut clariùs loquar, materia enim jam tibi nota est, aliàs enim nonnulli hoc possent audire, qui circa hunc montem aures arrigunt, nonnulli proximè accedunt, quidam montem ascendunt, sed me non facilè in ipsorum conspectum do cum floribus meis. Radix ista mineralis à suis sordibus quibus per venenosos vapores est inquinata paulatim separari, deinde succus Liliorum Mercurialis albus ex illis exprimi debet, qui cum tenerrimus & valde facilis sit in superiori parte est quærendus: nomen ejus est Azoth & gluten aquilæ. Rubrum sulphureum & incombustibilem Liliorum succum in parte inferiori quære: Qui Laton & Leo rubeus appellatur.

Ecce nunc ex voto tuo meam explicationem habes, plura ex me noli quærere, nam ulteriorem explicationem tradere mihi est prohibitum. Precare tamen Deum diligenter & hanc etiam accipies. Summè interim mirandum est, quod isti flores non arescunt, & quod unus illorum in omnes formas mutatur & omnes Planetas diligit, cum quibus unitur nec in æternum ex Planetæ sui domo expelli potest. Horum florum virtutes naturam & proprietates fundamentaliter describere, nunquam in hominis alicujus cor & sensum ut Philosophi testantur intravit. Flores isti à septemplici stirpe dependent ut vides, & diversi coloris sunt, & à se invicem latè sejuncti, cujus rei causa est naturæ ipsorum diversitas: Ideoque modus quo coalescant & ex his duobus floribus, immarcescibilis & sempiternus fructus crescat, (quod citra Dei voluntatem tamen fieri nequit) est inveniendus.

Præter hæc etiam notum tibi facio, quod albi Lilii seminis numerus, cum rubri numero valde inæqualis est, quod in secretis habuerunt sapientes, & pondus ejus absque quo puncto, duo ista Lilia per minima non miscentur, Veteres Arabes de hoc negotio sic scribunt. Pondus masculi singulare & fœminæ plurale semper esto. Hoc Comes explicat dicens: Terrena potentia super sibi resistens, & pro resistentia dilata est actio agentis in altera materia. Intelligis-ne hoc? Res aliquantulum obscura est, respondi. At ille, ne de hac re multum sollicitus esto dicebat. Cùm enim hæc duo Lilia excrevisse deprehendes, tunc quid agendum tibi sit ex ipsorum proprietate & natura, ipse videbis: Interim mediocri & lento calore utere, aliàs semen Lilii albi tanquam vapor exhalabit, & omnis opera perdita erit.

Quæstio 5. *Rustico proposita.*

De Terminis Philosophorum.

Ad hæc ego subjeci: Tu duorum Liliorum semper mentionem fecisti cum tamen Philosophi de una re tantùm loquantur cum aiunt. In Mercurio & Azotho omnia sunt quæ quærunt sapientes. Iidem Philosophi etiam de tribus loquuntur, videlicet Sale, Sulphure & Mercurio. Ut plurimum autem dicunt, quod sit corpus, anima & spiritus, quorum tu non meministi. Risum moves mihi respondit ille, quod terminos Philosophicos nondum intelligis, aut fortè me tentandi animo hæc dicis. Sed tamen etiam hac in re quod res est dicam. Cùm de una tantùm re loquuntur, tunc est Sal metallorum Lapis Philosophorum, ego verò de duabus loquor, quæ sunt corpus & anima. Tertium est copula amborum, spiritus videlicet, quem quidem videre non potes, qui tamen est in ambobus, & tunc aquæ innatat, ut apud Moysen legitur, Gen. 1. Hæc tibi sufficiant, ego verò in duobus istis acquiesco.

Accipe igitur duo ista Lilia bene mundata, & in cristallum include firmiter absque igne, pone in balneum lene sudoriferum, & Lilium album se mox dilatabit, & rubrum ad se attrahet & in se includet; quia verò rubrum Lilium igneæ est naturæ, & à calore externo adjuvatur fervidum balsamicum suum odorem quoque in frigiditatem Lilii albi emittit, unde discordia oritur, neutra enim alteri ob contrarias suas qualitates cedere vult ut scis, & ad cœlum usque crescendo se extendunt, sed à venti turbine aliquoties deorsum pelluntur donec ascendendo & descendendo defatigati super terra in fundo quiescere cogantur, & nisi balneum ita regatur, ut non una solùm, sed utraque ipsorum natura simul in altum ascendat, odoris ipsorum nunquam particeps fies, diligentia ergo in hac prima operatione opus est. Isti duo hostes cum vident, alterum ab altero subjugari non posse, cum tanto amore & amicitia pacem incunt ut in æternum in unione

unione persistant. In unionis istius sanctione totum firmamentum commovetur, ut Sol & Luna tenebris, quam diu Altissimo placuerit obfuscentur.

Post hæc Deus in aëre arcum suum versicolorem ex amore creat, in signum indubitatum, Deum tibi propitium esse, & permittere nolle, ut isti duo flores uniti, in diluvio suffocentur, unde summopere lætari debes. Parvo tempore exacto Luna rursus se in conspectum dabit, & atro colore deposito, rursus lucebit, & in colore albissimo clare splendebit, Sol vero post Lunam adhuc aliquamdiu occultatus erit, qui propter oppositionem terræ non poterit videri. Nisi itaque oculorum mentis acies te deficiat, in Luna quatuor Planetas observabis quos beneficio splendoris Lunæ in constantem Lunæ naturam transmutare poteris, quando autem Sirius cum Sole conjungitur, & calor fit intensior, tunc Luna per Solis splendorem obscuratur, donec se quoque post Solem occultet, qui cæterorum Planetarum impuritate offensus ex iracundia flavo primum & subsequenter sanguinis instar rubro colore tingitur? Quoniam vero coram Sole tanquam suo Domino ex voluntate & ordinatione Divina, se humiliant, in gratiam illos suscipit, & illos sibi similes reddit, ut secum in regno suo semper maneant & regnent, de quo etiam lætantur, ipsi gratias agunt, & Deum summa cum devotione laudant, quod ipsius permissu tanto decore fuerint ornati, & hunc decorem in laudem nominis Divini usurpare & celebrare meditantur.

Ecce nunc a dubitatione tua te liberavi & te rem totam plene intellecturum, Deo tuo & meo creatori gratias acturum, & domi tuæ hoc summum secretum in silencio incepturum & consummaturum spero, & confido, precesque ad Deum devotas crebro instituendas, tantique doni usum pium ex animo tibi commendo, alias me nunquam amplius invenies nec videbis. Præ gaudio quid rustico responderem nesciebam, gratias tamen egi maximas, & nunquid præter hæc, aliud quiddam in hoc opere agere deberem, an vero ars sic finita esse interrogavi, ad quæ interrogata humanissime respondit, dicens. Scito virtutem horum duorum liliorum singulis ternis diebus renovari & multiplicari posse, ut millenis partibus in virtute augeantur & semen concipiant, quod fit, cum semen in priorem terram projectum fuerit, tunc enim primo die tenebræ fient, altero vero clara Luna, tertio demum die Sol serotinus ruber rursus apparebunt, cujus operis progressus tam diu continuabitur, quam diu summo Deo placuerit,

Natura horum duorum florum etiam margaritas & gemmas fert, præcipua autem res, quæ vos homines (ad ulteriorem Dei cognitionem & vitam longævam) concernit, hæc est, quod si quis uno folio tantum fruatur, cito ab omnis generis morbo curatur. De Magicis autem ipsorum virtutibus & aliis secretis nunc nihil dicam, sed cum post operis tui complementum ad te rediero, tunc multo altiorum proprietatum & circumstantiarum virtutis & efficaciæ ipsorum te participem reddam; nunc hæc tibi sufficiant, nam si sermones meos bene perpenderis, desiderii tui permissu divino compos fies: Jam igitur vale tibi dicendum, interim tamen mei memor esto & reditum meum ad te aliquot mensibus elapsis expecta. Hoc sermone finito ego fando quoque pergens dixi. Charissime frater & optime amice, de summis istis secretis tam doctos atque ingeniosos sermones edis, ut merito suspicari mihi liceat, te simplicem rusticum non esse, uti tuus habitus præ se fert, Latinam enim linguam præter rusticorum mortem optime calles.

Quæstio 6. Rustico proposita.

De Rustici doctrina Philosophica.

Dic quæso in qua universitate illam es assecutus; ad summum enim gradum pervenisti, nec tui similem unquam vidi. Rusticus subridens respondit. Quid te ad hoc interrogandum movit? Cui ego, quia scire cupio in qua universitate tantos feceris profectus, in illis enim veram haberi Philosophiam omnes sunt persuasi. Miror inquit ille tua somnia vana, anne Philosophiam apud sui contemptores quærendam & inveniendam esse arbitraris Meam Philosophiam ab illo solo habeo, ad cujus mandatum, cœlum, firmamentum & terra tremiscunt, & omnes res vivunt. Insuper tibi supra dixi, me intus auro, adamante, smaragdis & rubinis decoratum esse, griseum autem pallium hanc ob causam gestare, ut coram magnatibus, qui me capere & cogere satagunt, occultus maneam.

Quæst. 7. Rustico Proposita.

De Philosophia Academica.

Quid causæ est respondi ego quod magnates hanc Philosophiam non apud suos Philosophos quibus stipendia largiuntur investigant. At ille: multa haberem quæ hac occasione dicere possem, sed illi non merentur, ut in sui gratiam tot verba faciam, quia se instrui non patiuntur, ideoque etiam cum suis futilibus & inutilibus argumentis nihil efficient. Iratum certe habent Deum, quod juventutem cum suis sophisticationibus inquinant, de lana enim caprina semper disputando se exercent, & finita disputatione neuter alterum profectu superat, ne quicquam aliud quam vaporem inanem lucrantur. Cave ergo tibi ab ipsorum inutilibus & venenum redolentibus plantasiis & propositionibus. De nuce multum garriunt, & quod nucleus intus est ignorant. Hoc optimum est quod agunt, quod juventutem artem dicendi docent aut Grammaticam inculcant, cætera omnia Vanitati sunt obnoxia. Si Doctores aut magistri non essent, forte in Philosophia vera se exercerent, sed nunc postquam gradum adepti sunt, aliquid addiscere dedecori sibi ducunt. Hinc est quod vera Philosophia sub specie falsæ innocenter condemnatur, persecutione & conviciis afficitur. Sed sic fieri oportet ut sapientia Dei a mundo stultitia appelletur & e contra: Nam Deus non sine gravi judicio sapientiam sub nomine stultitiæ voluit esse revelatam, ut mysterium virtutis suæ esset arcanum: sed tandem bona causa nostra triumphabit. Nos illos minoris facimus, quam sibi imaginari possunt, nec ipsorum ope indigemus, illi vero nostra nequeunt carere. His dictis ego ad interrogandum accinctus perrexi. Heus amicissime rustice, hujus opinionis ut verum fateor, ego quoque sum, & pro certo affirmo, me extra universitatem plus didicisse, quam apud pseudophilosophos, qui se mihi valde opposuerunt. Sed de hac re dixisse sufficit, dicebat rusticus, & ad locum meum ut me recipiam tempus est. Cui ego. Non sic charissime frater ex abrupto te a me discessurum, sed ad unam adhuc quæstionem respondendo, te petitioni meæ locum daturum spero, tunc ero contentus & gratias quantas possum maximas pro omni tua fidelissima instructione sum acturus. Ad hæc ille. Hic certe animus

animus hæret, nam fieri poteſt ut vel talis ſit quæſtio in cujus enodatione me promptum haberes, vel talis, ad quam reſpondere, mihi interdictum eſſet. Sed loquere tamen.

Quæſtio 8.

De Ignis Regimine & Materia propinquiore.

Hic ego. Sapientes Philoſophi omnes affirmant, Artem potiſſimè in ignis directione conſiſtere, illa enim inæqualis eſſe debet, præterea etiam ſcire cuperem, quænam ſit materia propinquior lapidis, ex qua forma ſpecifica ſeu uterque flos mihi erit extrahendus. Nam licet materia in genere mihi ſit cognita, tamen ratione puncti prioris in dubio ſum. Clangor enim ſcribit vix duas drachmas ex una libra extrahi poſſe, quæ opus perficere poſſunt, quod certè parum foret. Ego autem ex una libra plures lotones præparari poſſe exiſtimo. Ad hæc ille. Sat video quid moliaris, multa ſcire & non ipſe inveſtigare & laborare tibi animus eſt. Hoc opus Lilium inter ſpinas vocatur. Hæc lilia ſi primo auſu facilè decerpere voles manus lædes: Ideoque cum ſumma diligentia & labore ſpinæ paulatim auferendæ, tum lilia iſta excellentiſſima manſuetè ſunt tractanda, ut illis tandem frui poſſis. Cæterùm quamvis loco unius quæſtionis duas propoſueris, ad alteram tamen etiam hoc reſponſum habe. Adverte animum ad quatuor anni partes illasq; bene conſidera & ſecundum illas opus tuum diſtribue, de quo Sapientum libri ſunt repleti. Res evidens eſt, quod in diebus canicularibus calor Solis fortior eſt quàm in vere, frigus item hyemis tempore multo intenſius quàm in æſtate. Sed hæc etiam pueros ſcire dicas. Eia verò Amice; Tibi quid hyems & æſtas Philoſophorum ſibi velint nondum ſatis benè conſtat. Ne te nimis præcipites. Sat citò ſi ſat bene. Plura de his fari nunc non licet. Si verò prima vice operationis tuæ fortè errare tibi contingeret, quod vix tamen fiet, medium quo damnum tuum opulenter reſtituere & ſuſtentationi tuæ ſufficienter proſpicere poteris, te docebo.

De Particulari Summo Ruſtici ſeu Saturni.

Ecce ſub hoc meo pallio griſeo viridem geſto ſubuculam quæ, ſi illam cum lapidibus ignis, rubigine ferri & rubra aquila fixa poliveris, tunc multo ſplendidior & illuſtrior erit, quam in purum Lunæ candorem dimittere debes, quo facto Luna à Sole ſex lotones mutabitur, & illos in ſuſtentationis tuæ ſubſidium tibi donabit, quo dono ſingulis octo diebus frui poteris. Hoc donum Magnati cuidam (modò in hoc opere ſtrenuè laboret, & parvos ſumptus faciat) pro ſua ſuſtentatione opulenter ſufficere poterit. Cujus rei eſto memor & Deo gratias age... vale. His dictis ruſticus in montem inſiliens evanuit, duo flores autem in eodem illo montis loco, ubi ruſticus inſilierat manſerunt, quos cum carpere vellem manum meam fugiebant, cum verò ſubitò illos prehendere cogitabam, ecce libras aliquot crudæ & veræ lapidis materiæ, ante pedes jacentes conſpicio, & vocem ex monte hæc verba ſonantem audio. Deus ſua dona laboribus vendit, qua voce audita nihil amplius video. Itaque in genua mea procidens Deo humillimas gratias ago, & laudem ejus, qui vivit ab æterno in æternum, & qui ipſa ſapientia eſt celebro, ſubmiſsè rogans, ut mentem meam ſapientiæ ſpiritu illuminet, ut theſauri hujus pretioſiſſimi particeps fieri poſſim, & me illo in ſancti ſui nominis gloriam, Eccleſiæ Chriſtianæ commodum, maximè verò in proximi mei & pauperum utilitatem uſurum promitto. Sic itaque amici chariſſimi fundamentum ſummi & pretioſiſſimi theſauri cum omnibus circumſtantiis vobis tradidi. Mei ergo imitatores eſtote, bonum & ſanctum propoſitum habete, ſophiſtas vitate, & Deum timete, & non tam ſæpe in vanum laborabitis, ſed mirabilia Dei videbitis, cujus nomen ſit laudatum & benedictum ab æterno in æternum. *Amen.*

Petite & dabitur vobis.

Feliciter abſolutum in arce Solis Axhaffz. Anno æræ ſalutis 1598. ſtylo veteri.

Praxis Authoris JOANNIS GRASSEI *I. V. D. Stralesfuntorum Syndici, qui ſe* CHORTALASSÆUM *vocavit.*

Poſtquam igitur æterno & omnipotenti Deo, omnium rerum creatori pro gratioſa ſua revelatione gratias egeram & ex toto corde nomen ſuum ſanctum laudaveram & celebraveram, materiam meam ſecundam (prima enim ponè ſequetur,) aſſumpſi, eamque quod tandem mihi obtigiſſet præ gaudio deoſculatus ſum, quam videlicet tantopere deſideraveram, & cujus cauſa per plures annos in dubio, mœrore, mœſtitia & tribulatione ſteteram. Hanc materiam contemplando tanto profundius conſiderabam, quod nulla externa ſpecioſa forma prædita eſſet, & nihilominus hoc ſummum & tam ſupernaturale opus perficere deberet. Hic memor fui eorum quæ ruſticus mihi dixerat. Quod videlicet Deus huic materiæ gravibus de cauſis talem formam externam tribuiſſet, ut pauperes æquè atque divites adipiſci poſſent: Et ut non haberent de quo apud Deum conquererentur, ac ſi divitibus hac in parte prærogativam quandam dediſſet, cum tamen divites illam non curent, & multo minus, quod tantæ virtutis ſit credunt, ut in Roſario Magno folio 248. extat. Si materiam noſtram nomine nuncuparemus inſipientes & divites illam eſſe non crederent. Hâc materiâ pauperes citiùs etiam potiuntur quàm divites, quâ in involucro benè cuſtoditâ domum repetii cum gaudio, cantando in via Canticum illud quod eſt cap. 7. Sap. Salomonis. Ubinam eſt Deus ſicut Deus noſter qui ex tribulatione eripere poteſt. Triſtis eram nunc præ gaudio geſtio, Domum reverſus de ſufficienti ſumptu pro particulari à ruſtico mihi communicato acquirendo, mecum deliberavi, ut adminiſtrationis operis Univerſalis tanto meliorem curam continuò habere poſſem. De carbonibus igitur (quos hoc particulare requirit plurimos) mihi bene proſpexi & furnis exſtructis intra paucas ſeptimanas, carbonum copiam ſufficientem acquiſivi. Hoc Chriſtiani nominis hoſtis perferre non potuit, ſed hinc inde querulas & rixas excitavit. Vicini de ædium ſuarum incendio ex vicinitate furnorum meorum metuendo querebantur, cognati & alii amici ut à cœptis deſiſterem monebant, ne pro falſo monetario, de quibus tunc rumor erat, haberer. Et ut facultati juridicæ (quia Doctor Juris eram) vacarem hortabantur, dicentes, inde ſufficientem vitæ ſuſtentationem mihi ſuppetere poſſe. Sed an cum bona conſcientia ex illa

ex illa juris practica sustentationem meam habere possem valde dubitabam. Fabri ferrarii & aurifices insuper me vexabant, & quod charitatis annonæ carbonariæ author essem, quia emptione chariore, carbones ipsis præriperem, apud magistratum querebantur. Dicentes se opificia sua exercere non posse, neque etiam consuetam contributionem magistratui persolvere. Qua de causa factum fuit, ut ab ulteriore tanta carbonum tractatione, mihi interdixerit Magistratus. In summa res eò devenit ut furnos meos diruere, patriæ valedicere, & amicum qui sumptus ad absolvendum opus Universale suppeditaret, quærere me oportuerit, interim tamen nemini animi mei intentionem aperiebam. Hæc tribulatio, quoad itinerationem & alia incommoda in tertium usque annum durabant, quantus in corde mœror mihi fuerit, quod totius mysterii cognitionem haberem, nec tamen opus aggredi possem, Deo sat cognitum est. Has tandem cogitationes quod hactenus Dei voluntas non fuerit animo versabam. Nam quo nos fata trahunt, retrahuntque, eò nos sequi oportet. Ut Comes Trevisanus quoque dicit se totam operis Universalis Artem duobus annis ante perfecte scivisse, quàm variorum impedimentorum causa opus hoc in effectum deducere posset; ideoque rem Dei voluntati committebam,

In itinere meo cum viris doctis conversatio mihi fuit, operas mutuas tradendo, & scripta mutuò ut fieri solet communicando. Minerarum species quoque varias collegi, sed præter tres qui Philosophico tramite incederent non reperi. Cæteris omnibus cum Mercurio vulgi, auro, antimonio, Cinnabari & aliis rebus vilioribus negotium erat, in quo omnes errabant, quia naturam non sequebantur. Si verò naturam secuti fuissent & res convenientes composuissent, tam miserè non errassent. Verùm cuilibet tantum donum non esse datum, quilibet persuasum habere, & semetipsum examinare debet, ne facti ipsum pœniteat. Redux in patriam cum factus essem, amici mei me inviserunt, ubi locorum fuissem, quid effecissem quid in posterum agere vellem scire desiderabant, quibus pauca respondendo sic fari cœpi. Nonne mundi ambitus satis est spatiosus. An civitatem vestram totum mundum esse, & alibi locorum vitæ sustentationem non inveniri posse putatis. Si peregrinas oras vidissetis, multo aliter de hac re judicaretis. Præter vos multi alii sunt, qui quod vos spernitis & ridetis obviis ulnis animo grato amplectuntur. Neque etiam in posterum cum carbonum tractatione vobis molestus ero, quia illis opus non habeo. His auditis mirabantur, & sermones clanculos inter se habebant, sed quo in loco res meæ essent nesciebant. Ego verò ipsos prorsus missos feci, domum & famulum conduxi, & habitis ad æternum Deum precibus & gratiarum actione, præ manu opus sumpsi, nec id quod factu opus est intermisi, illud enim ferè præcipuum & difficillimum est in arte. Siquidem hìc multa tarditas jacet, ut omnes Philosophi scribunt, & est clavis Artis & in ignis administratione error facilè committi potest ut materia destruatur, & flores seu virtus vegetabilis comburatur. Quare prudentia curæ mihi fuit, & cautio, ne ab ejus impuritatibus caperem damnum, ut Theophrastus in suo manuali ait. In summa omnia ex Divina voluntate tandem bene successerunt. Postquam igitur venenosi vapores lapidem reliquissent, duo nostri flores, de quibus rustico sermo fuit, paulatim & subsequenter apparuerunt. Albus flos prior apparuit ruber enim suum crescendi gradum nondum attigerat. De albo unum folium gustans tam excellentem & suavem & dulcem percepi saporem, quantum in aliis rebus nullum unquam deprehendi, unde gaudio perfusus eram. Reliqua folii pars laminæ ardenti à me imposita illicò in fluxum & fumum abiit, unde quod fœmina esset ex volatilitate sua cognoscebam. Simili prudentia mihi opus fuit, ut rubri lilii etiam compos fierem, quæ omnem ignem spernit, & perseveranter ei dominatur. Priusquam autem hæc duo lilia obtinerem multas adversitates de quibus hic nihil dicam expertus eram. Sed tædium, illarum post nactos flores facilè disparuit, rustici memor etiam, & magnum suum ingenium admirans, in sua instructione perrexi, & duo lilia ista amicabiliter conjunxi, & in illorum conjunctione mirabile quiddam observavi. Post vasi cristallino inclusi, & calori leni commisi. Cum Sol splendere inciperet lilium album adeò se expandit quasi totum aqua esset, sicuti ros matutino tempore super gramine hæret, instar lachrymæ vel clari splendoris Lunæ, attamen cum subcærulei coloris reverberatione. Et cum defixis oculis hanc materiam aspicerem, lilium rubrum ab albo comprehensum & ita occultatum observavi ut ne folium quidem de illo ampliùs appareret. Occultatio autem ista non diu locum habere potuit: Nam rubrum lilium calidioris & siccioris, album verò frigidioris & humidioris est complexionis. Cum splendor Solis rubro lilio suppetias ferret, ex latibulo suo prodire conabatur, sed propter albi lilii robur cujus natura dominium adhuc habebat, non poterat, nihilominus tamen inter se pugnabant, & simul ad æthera usque crescebant, sed à venti turbine deorsum pellebantur, tam diu donec ambo (vegetans enim radix recesserat) inferiùs unita manerent, ubi tunc demum primæ materiæ lapidis & metallorum, appellationem merentur. Posthæc tenebræ successerunt, Sol enim & Luna magis ac magis ad tempus quoddam obscurabantur, de quo Comes Trevisanus legi potest. Cum temporis successu diversi coloris Iris, quæ gratiæ signum est, mihi quoque apparuit, de quo Rusticus dixerat, quod lætitiæ & felicis finis prodromus esset.

Cùm autem Luna paululum, nec tamen sat clarè, lucere inciperet, Sol paulò fortiores radios mittebat, donec Luna plena & adeò clara esset, quasi margaritæ pellucidæ & frustulatim contusi adamantes cernerentur. De quo quatuor Planetæ habent, quod gaudeant. Nam hac via ab omni impuritate sua in Lunæ splendorem & naturam, transmutari possunt. Hoc comes in parabola sua Regis indusium vocat. Cùm verò tertium ignis gradum adhiberem, omnis generis fructus utpote mala cotonea, citria, chrysomela aspectu jucunda ex hiacynthino solo crescebant, qui brevi temporis spatio in poma paradysi ex rubinea terra surgentia mutabantur & tandem in clarè semper lucentem carbunculum coagulabantur, qui omnes tenebrosos & obscuri coloris Planetas cum proprio suo splendore, in brevissimo tempore illuminat. Postquam igitur projectionem super aliquot metalla priùs purgata instituissem & multo gaudio delibutus essem, & tam exiguam lapidis nostri quantitatem omnis generis metalla dicto citius transire & transmutare posse mirarer, adeò ut una pars mille partes metalli transmutaret, & gratiis Deo peractis adhuc unam projectionem facere vellem, ut pro-

jectionis fundamentum melius aſſequi poſſem, & jam tigillum igni imponerem, ecce me januis clauſis ſalutatum venit chariſſimus ſenex meus ruſticus quo viſo propter ſubitaneum ſuum adventum primùm tremiſcebam, nam quod verſicoloribus veſtibus jam indutus eſſet, tam citò ipſum cognoſcere non poteram, unde artuum tremori lipothymia ſucceſſit. Ipſe verò perquàm humaniter me erigens ſic inſit. Noli timere chariſſime frater, nam Deum habes propitium & quæ animus tuus exoptat in hoc mundo. Ecce nunc, ut promiſi ad te redeo, ut te amplius in his & aliis altioribus rebus & ſecretis mirabilibus (hactenus enim principium tantum fuit) inſtruam. Quare mentem meam percipe. Exigua & facilis res eſt, ut nunc fateri ipſe cogeris, Lapidem præparare, quod Deus æternus gravibus de cauſis ita ordinavit, ſed lapidem rectè intelligere, & ad ſummum perfectionis apicem adducere. Hîc opus, hîc labor eſt; Hîc Adamus, Salomon, Hermes, Theophraſtus & Sapientiſſimi quique infirmitatem & impoſſibilitatem ſuam magna cum reverentia ſe incurvando agnoſcere & fateri coguntur: Quod Zacharias, qui Lapidem ſæpiùs præparavit, hiſce verbis teſtatur: Noſtræ medicinæ ſcientia enim tam divina, tamque ſupernaturalis eſt, (in ſecunda quidem operatione) ut ſemper fuerit ac ſit adhuc impoſſibile hanc innoteſcere hominibus, quocunque ſtudio vel induſtriâ, quamvis omnium etiam ſapientiſſimi ſint, atque doctiſſimi Philoſophi, niſi primùm à Deo ſint inſpirati. Deficiunt enim hac in parte omnis naturalis ratio & experientia. Ut igitur promiſſis meis ſatisfaciam, & tu ulteriorem doctrinam haurias, quantum quidem nunc licitum & mihi permiſſum eſt, fundamentaliter te inſtruam, tuum deinde erit, occaſione præmonſtrationis meæ ſummum Deum precibus crebris ſollicitare, ut opus tuum benedictione ſuâ ſecundet, nam ab illo ſolo omnis ſapientiæ theſaurus eſt. Tunc enim, ut Salomo cap. 7. & 8. in libro Sapientiæ ait, tua mens majori ſapientia illuminabitur. Æternus Deus enim precibus aſſiduis vult compellari: Et quemadmodum aliis dedit, ita quoque illis dat libenter, qui hoc donum ex toto animo deſiderant, & qui illo in Dei honorem, propriam ſalutem & in proximi atque pauperum utilitanem uti, piè & ſanctè apud ſe decreverunt.

Quantum autem ad tuam projectionem attinet, te illam imprudenter inſtituiſſe, ſatis mihi conſtat. Ideò ſeriò te horror, ut metalla ante projectionem ab adjunctis & adhærentibus accidentibus ſepares, niſi damno affici malis. Quomodo autem projectio fieri debeat, in Philoſophorum libris extat. Sic fatus, fruſtum cupri accepit, tigillo impoſuit, pulverem purgatorium ſuperinjecit, & cum filo ferreo incurvato fœtidum ejus & combuſtibile ſulphur rubrum copioſè detraxit, eò uſque, donec Venus pura fieret, & ſcoriæ aliquantulum albeſcerent. Quo facto, tinctura mea ſuperinjecta, in momento totum corpus Veneris penetravit, & in excellentiſſimum & melius aurum quam eſt naturale Ungaricum tranſmutavit. De quo admiratio & gaudium me inceſſit, eique maximas gratias egi. Poſt hæc aliorum quoque metallorum purgationes, quas tentare volupe erat, me docuit.

Et hanc quoque ſequentem inſtructionem aliam, ſic inquiens addidit. Heus te porrò ſcire volo, quod cum albo fixo lapide omnis generis gemmas pretioſas, albo ſplendore præditas, ſcilicet Adamantes, Saphyros albos, Smaragdos, Margaritas & ſimiles alias facere poteris: Cum flavo verò, priuſquam rubeſcat, flavas gemmas, utpote Hyacinthos, flavos Adamantes, Topaſios: Cum rubro verò lapide, carbunculos, rubinos, granatos; qui nobilitate, virtute & excellentiâ orientales longè ſuperant. Hæc omnia manu propriâ poſtea, quia facilè error committi poteſt, tibi oſtendam: Nunc autem mirabile myſterium tibi pandam. Feneſtras igitur occlude, nec timorem, ſed gaudium, quod Deus huic ſubjecto tantam virtutem & naturam indidit, concipe; cui ego ſic reſpondi: Chariſſime Amice & Frater lubens parebo, & mirabilia iſta diſcam & videbo, & pro illis gratias Deo meo agam, hoc enim faciet ad meam utilitatem & fidei meæ confirmationem. Ille verò, ad terram ſedere me juſſit, deinde ſeptem menſas ſecundum Planetarum numerum præparavit, & ſuper qualibet menſa præparati Planetæ characterem ſeu ſignum formavit, poſtea ſeptem iſtos Planetas, ex ordine particularis ipſorum conſtellationis, & ſecundum eorum requiſita in tigillum compoſuit, donec in unam maſſam confluxiſſent, tum ſeptem guttulas olei noſtri inſtillavit. Quo facto protinùs ſplendens vapor igneus ex tigillo ſurrexit, & hypocauſtum, cum hoc ſplendore obduxit, ut timor magnus me invaſerit. Hæc ſecreta & arcana vidi, ſimul etiam firmamenti & omnium Planetarum in circulis euntium apparitionem, ſecundum illum, quem ſuperiùs obſervant curſum, quæ omnia effutire me non decet nec licet. Nunquam certe credidiſſem, tanta in noſtro lapide mirabilia fore, niſi oculis meis vidiſſem. Hinc facilè concedo, hominem angelicum intellectum ex illo adipiſci, quia res tam excellentes in rebus mortuis excitari poſſunt.

Præter hæc ruſticus meus magna multarum rerum myſteria mihi narravit. Item quod numerum verorum Philoſophorum lapidem poſſidentium ſcire poſſim, qui etiam mei notitiam haberent, & quod quamprimùm familiaritatem meam quoque ambituri eſſent. Item ſi novem diebus continuis novem guttas ſingulis diebus aſſumerem, me angelico intellectu præditum fore, ut in paradiſo me eſſe, ſim putaturus. Horum mirabilium plura ab ipſo fui doctus, quibus nullam ſanè fidem adhibuiſſem, niſi ipſe oculis meis vidiſſem. Experientia enim mille teſtium locum habet. Sed aliud quiddam mirabile & ſupernaturale inſuper ſe mihi monſtraturum & deinde plurimos effectus & virtutes noſtri lapidis benedicti indicaturum promiſit. Sic enim fiet, dicebat, ut omnes Philoſophorum dubios æquivocos ſermones & ænigmata, quibus tot homines in ambiguo tenentur, reſolvere & declarare poſſis. Tandem etiam proceſſus aliquot, in quibus fundamentum ſitum eſt, addam, ut videas, te ſi Philoſophos primâ vice rectè intellexiſſes, multò citiùs ad finem pervenire potuiſſe. Hic defectus autem circa materiam, ſolutionem primam, & veram compoſitionem, ut audies, verſatur: Quidam Philoſophi enim in 378. vel etiam 30. diebus Lapidem præparaverunt, & felici ſucceſſu ad finem perduxerunt.

Poſt hos ſermones aquâ multâ pluviali magnum dolium implevimus, & putrefactioni commiſimus: deinde claram & ſubcœruleam aquam per cohobationem à fæcibus ſuis ſeparavimus, & in vas ligneum ſeu labrum impoſitam ſoli expoſuimus, & ſtatim olei noſtri benedicti & incombuſtibilis, guttulam unam injecimus; & tenebræ ſicuti in prima creationis die factum, ſucceſſivè ortæ ſunt: & deinde duabus adhuc guttulis injectis tenebræ

evaneſcentes

evanescentes à luce separatæ fuerunt. Tandem tribus, quatuor, quinque, & sex guttulis impositis, omnia quæ in prima mundi creatione in sex diebus creata fuere, aspectu amabilia & mirabilia, cum omnibus circumstantiis & ineffabili excellentiâ apparuerunt, adeò ut si hæc omnia pro dignitate describere vellem, sensus & ratio mihi deficerent, nec plura etiam de illis revelare licet. Hinc est, quod sapientissimus Rex Hermes in tabula sua Smaragdina inbuit: Ita mundus creatus est. His visis, bone Deus, ingemiscendo ego dixi, quanta hæc sunt mysteria, & illum, qui vivit ab æterno, pleno corde & ore laudavi. At ille, charissime frater, hisce te nunc contentum esse jubeo, majora enim arcana tibi nunc revelare, in mandatis non habeo. Ora Deum ex toto corde, si tunc plura tibi revelandi mandatum accepero, multò altiora tibi indicabo. Hæc igitur nunc sufficiant.

Jam quoque ut promissis meis stem, de effectis & virtutibus inexhauribilis nostri fontis, dicendi tempus est, ut etiam in medicinalibus rectè procedas, & proximo tuo, pauperibus & ægris succurras. Sede igitur & calamo, quæ sum dicturus, quia in his multum situm est, nota. Prius tamen de fundamento trium principiorum aliquid dicam, & deinde ad rem accedam. Attentè ergo ausculta: Nam quemadmodum non est, nisi unus æternus omnipotens Deus, per quem omnia sunt, & adhuc subsistunt, & nihilominus tamen tres distinctæ personæ sunt: Ita quoque sciendum est: Deum Lapidem ad suam similitudinem ordinâsse, & omnia in unitate consistere oportere; quamvis in hoc uno duo sunt visibilia, quorum unum est volatile, alterum fixum & permanens. Unum animale seu animâ præditum, alterum corporale, vel unum album, alterum rubrum, tertium verò absconditum & virtualiter positum & ordinatum.

Hinc sequitur, omnes res, quæ subsistentiam habere & aliquid boni esse & manere debent, ad similitudinem ex una re oriri, in tria dividi, & hæc tria in unum rursus componi oportere; aliàs contra Altissimi intentionem esset, & nihil boni inde existeret. Hæc tria autem propriè sunt corpus, anima & spiritus. Aut cœleste, terrenum, & aquosum. Sal, Sulphur & Mercurius, quæ tria tamen unum sunt & simul unà in uno subjecto, sicuti in homine corpus, anima & spiritus, & sicut in Deo, Pater, Filius & Spiritus Sanctus, ita quoque in omnibus creaturis, pater, mater, filii. Hinc est, quod justus & benignus Deus ad demonstrandum qualiter omnes res constitutæ esse deberet, primum suum filium Adamum ad similitudinem suam creavit. Sic igitur unus iste homo fuit filius & imago Dei respectivè, videlicet Adamus, non verò Eva. In illo erat totum genus humanum, non in Eva. Sic, inquam, ex unico Adamo Dei filio, tria facta sunt, pater, mater & proles. Hoc de omnibus creaturis est intelligendum. Terra enim fuit mater omnium quadrupedum, herbarum, arborum, foliorum & graminis, cùm tamen ab initio non fuerit nisi unum, videlicet terra, & in terra semen. Sic itaque Deus unum in tria separavit, cùm dixit: Terra germinet in foliis, herbis, & gramine, & arboribus frugiferis, quæ semen suum habeant secum, & fructum ferant, secundum speciem suam, ad seminificam suam multiplicationem. Sic ergo, inquam, ex unica terra tria facta fuerunt, videlicet terra, semen & fructus, quæ rursus semen ferunt, unde rursus fiunt. In ista separatione factæ sunt tres res distinctæ, & rursus ad unum illud redeunt, ex quo sunt ortæ hoc modo: Omnes fructus in terram revertuntur, & ad unum redeunt, ita quoque homo, quia secundum corpus ex terra desumptus est. Dixit enim Deus: Terra es, & in terram reverteris. Vides igitur, quomodo quælibet res seu creatura redeat ad id, ex quo desumpta fuit, videlicet ad primam matrem suam, & tandem suo sensu ad Deum redit, à quo per verbum primò exivit, videlicet ad mysterium magnum, ut omnia maneant in unitate, & in unitate consistant, & conserventur, videlicet in ipso Deo. Quicquid igitur se ab illo separat, & extra limites hujus ordinationis divinæ abit, illud diabolicum est. Qua in parte reus factus est primum ipse Lucifer per superbiam suam, deinde etiam homo per præcepti Divini transgressionem, tertiò creatura per maledictionem, quæ propter hominis lapsum ipsi supervenit.

Sed homo in gratiam rediit, cùm Deo unum factus est, quia per pretiosi Sanguinis Christi effusionem tinctura & projectio intercessit. De Natura Divina homo participavit, quia Deus Adamo & nobis de essentia ejus oriundi animam per afflatum suum Divinum indidit, quæ, ut dixi, per Satanam seducta, sed tamen per Christum Deum & hominem redintegrata fuit: Quæ gratia Diabolo, quia ex proposito contra Divinam majestatem peccavit, & insuper hominem seduxit, contingere non potuit; Hæc omnia Dei permissu ita evenerunt, ut omnipotentiam & ineffabilem suam misericordiam ostenderet, dum vult, ut omnia secundum ordinationem suam in æternitate consistant.

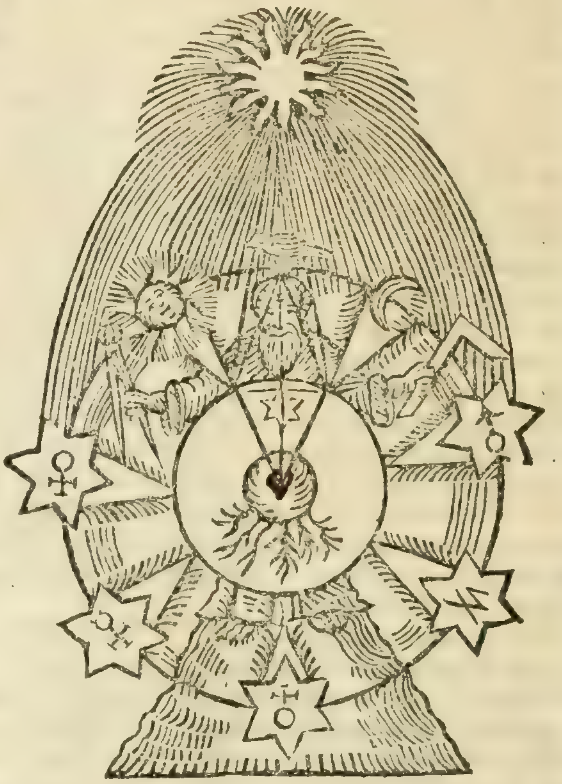
Hinc est, quod omnes illi gravissimè errant, qui contrà cursum & Altissimi ordinationem in sacra nostra arte laborant, cujus ope natura quidem mutari potest, ut ex argento, cupro, ferro & aliis metallis aurum fiat, sed segregationem & abjectionem ejus, quod ingredi non debet, fieri prius oportet. Impedimentum seu impurum prius est abluendum, ut bonum, quod intus est, in sua claritate liberè apparere queat. Nam natura, cùm illam Deus propter hominis lapsum maledictioni subjecit, valde corrupta fuit. Quicunque igitur hunc defectum tollere, & Naturæ per convenientem suam medicinam, quæ artifici plusquam perfectionem in fœcibus latentem subministrat, succurrere potest, is verus artifex & Philosophus est. Quælibet res mortem & vitam in sinu suo gestat, sanitatem scilicet & ægritudinem, quælibet enim res de illo, quod suæ naturæ & proprietatis est, sanitatem vel ægritudinem haurit, Exemplo tibi sit homo. Hic enim secundum externam suam substantiam, est terra seu limbus terræ subtilioris, & extractum omnium terrestrium creaturarum, unde etiam meritò Microcosmus dicitur, qui fructus terræ matris suæ, comedens, sanitatem aut morbum capit. Nam quantò nobiliores sunt fructus seu herbæ, aut creaturæ, quibus pro nutrimento suo vescitur homo, tantò sanior est & manet. Et vice versa idem de contrario sentiendum.

Certò certius autem nobis constat, nihil esse in tota rerum natura homini propter harmoniam proximius, & magis cognatum, quàm metalla, inprimis verò puriora, utpote aurum & argentum, quod illorum splendor & fixitas testatur. Hæc enim contra ignem pugnant, quod cætera metalla non faciunt: Ferrum ferrugine obducitur, cuprum in vitriolum abit, plumbum fit argentum vivum, in summa omnia in fumum abeunt in igne, sed hæc duo prædicta tantùm in igne permanent; unde facilè

concludi potest, spiritum seu tincturam in illis latentem, hanc permanentiam & virtutem in se continere, & in aliis illam operari. Unde duo ista metalla nobilissima, quæ corpori humano similia sunt, à natura sua tantam sanitatem (modò quis illa rectè præparare queat) infundere possunt, ut nihil supra. Hæc enim sola sunt punctum illud trinum vitæ universalis, cum quibus herbæ, radices & flores, quæ facilè & citò putrescunt, ne in millesimo quidem gradu comparari possunt. Hæc omnia autem non secundum literam, sed philosophicè intelligenda esse memento, sicuti in principio doctus fuisti: Unde sequitur, aurum & argentum per veram naturalem & convenientem præparationem, ad interiorem suam puritatem reducta astris seu Soli & Lunæ rectè assimilari, quæ claritate suâ diem & noctem, firmamentum superiùs & inferiùs illuminant. Sine horum luminarium claritate seu operatione omnes creaturæ suum lumen & splendorem amitterent, & prorsus interirent ac morerentur, nec à cæteris quinque planetis, videlicet, Marte, Venere, Mercurio, Saturno & Jove, aut aliis stellis fixis & erraticis, quantumvis potentibus conservari possent. Unde facilè concludere potes, nulla imperfecta metalla, utpote ferrum, cuprum, argentum vivum, plumbum & stannum, cum omnibus suis auxiliatoribus (excepto uno, quod omnium rerum proprietates in se continet) neque alias quascunque res, in genere loquendo, quocunq; nomine appellari aut pro medicina vel transmutatione à minori ad majorem gradum vel ab imperfectione ad perfectionem & puritatem excogitari possunt, quicquam præstare vel operari posse. Nam summè necessarium est, ut medicina contra morbum usurpanda, nobilior & multò melior sit, quàm mali causa, ex qua morbus ortus est. Ideoque oportet, ut cura seu transmutatio metallorum tantùm in Sole Rubeo, & in Luna alba, & nullo modo in aliis quæratur & inveniatur. Quod præstantissimus Hermes in exemplo sequenti nobis proponit. Primus homo Adam factus est à Deo homo vivens, absque peccato & morbo, & sine corporis & animæ mortalitate, si in ordinatione & mandato Dei perstitisset, quamprimùm autem mandatum transgressus fuit, peccatum & morbus corporis & animæ subsecutus est, ut nunc miseri homines, mortales, morti & creaturis quibus dominabamur, subjecti simus. Nam à propria matre, terrâ videlicet, à filiis suis, qui fratres nostri, & unius naturæ & substantiæ nobiscum sunt, interficimur, consumimur, & tandem devoramur. Verum quidem est, quod generatione & natura & proprietate adhuc homines sumus, ut priùs, & homines manemus, sed tamen fragilitati & morti obnoxii, quia de prima perfectione multas millenas partes perdidimus. Vix homini amplius similes sumus, si statum, in quo primus homo ante lapsum constitutus erat, consideramus. Hinc est, quod primi parentes nostri summam hanc medicinam seu tincturam Philosophorum pro conservatione vitæ longæ & præservatione contra morbos orando ab Altissimo impetrarunt, cum qua tinctura, illa secreta præstari possunt, quæ partim tibi revelavi, partim adhuc abscondita servare cogor, donec Altissimo placuerit, tibi illa revelare. Sed objiciat & quærat quis indoctus, quænam sit causa hujus sympathiæ amoris & amicitiæ, quam metalla cum hominibus, animalibus & herbis habent, cùm tamen caro & ossa à metallis toto cœlo à se invicem distent & discrepent. Facilis autem erit responsio, si quis hominum & metallorum generationem originalem benè consideratam inter se comparabit. Non enim homo ex impura terra, ut indocti arbitrantur, à Deo omnipotente fuit creatus, sed ex purissimo totius terræ centri extracto. Hoc certò mihi credas velim, Deum ad tale opus, quod ad sui imaginem facere, & cui divinæ suæ essentiæ scintillam aut radium insufflare volebat, non terram communem, sed totius terræ extractum adhibere voluisse, quod hominis in sua tria principia resolutio facta, verum esse satis testatur, quam in fine compositionis terra rubra subsequetur. Reliqua desunt.

FINIS.

FIGURA CABALISTICA.

PHYSICA Naturalis Rotunda Visionis Chemicæ Cabalisticæ.

PRimò Sol & Luna cum toto firmamento apparebant, gradum sistebant, colorem quidem habebant, sed nullum splendorem dabant. Sub illis globus quoque apparebat terræ colorem habens. In cujus centro parvus erat globus, albissimi & micantis coloris, sicut nix. Dum hæc omnia aspicerem, horribile tonitru cum magno fragore & igneo fulgore fiebat, qui magno terrore me affecit. Aderat quoque ingens nebula, qua pereunte, stella supra Solem, Lunam & firmamentum conspiciebatur, cujus splendor tantæ claritatis erat, ut illam defixis oculis intueri non potuerim, rubore suo Solis ruborem superabat. Quamprimùm hæc stella apparebat, totum firmamentum cum Sole & Luna cursum agere & saltare incipiebant. Interim prædicta stella per exterius firmamentum igneos radios desuper jaculabatur, quorum modò plures, modò pauciores, quidam etiam dimidia sui parte tantùm super globum ferebantur, minimam autem partem horum radiorum parvus globus excipiebat. Illi radii, qui dimidia sui parte in globum intrabant, aquas movebant, ut cursum facerent,

facerent, & pisces intùs conspicerentur. Cæteri radii efficiebant, ut magnus globus vivere inciperet, & omnis generis arbores & fructus proferret, cui etiam animalium & homines inambulabant. Illa autem radiorum pars, quæ in parvum globum ingrediebatur, adeò illum commovebat, ut instar aquæ in olla bullire inciperet, & album, clarum & purum vaporem, in forma stellæ usque in arborum & herbarum radicem, de se spargeret. Deinde ex globo seu alba stella micante, incipiebant crescere, sat tardè tamen, omnis generis arbores & herbæ, & ad circumferentiam magni globi tendebant, & cùm jam illam ferè attingerent, ecce duo lapidei montes albi ex utroque globi fine surgebant & aperiebantur. Interim herbas & arbores continuè crescendo pergere videbam, ut tandem mons omnis generis & coloris flosculos ferret, qui iterum claudebantur, & in nodos mutabantur rubros flavos, virides & albos. Dextri montis nodi transparentes erant & parvi, sinistri verò majores, sed non transparentes. Interim superior & major stella continuè plures radios mittebat, quorum beneficio semper plures herbæ & arbores crescebant. Tandem vox audiebatur, sic clarè & sonorè clamans: Benedictus Deus, qui hanc stellam creavit, hæc semper stella sapientiæ & æternum lumen vocabitur.

EXPLICATIO VISIONIS.

MAgnus globus est terra, ex qua omnis generis fructus crescunt, per quam aquæ ad humectandum illam, transeunt. In medio est illud, quod respectu aquæ communis corporale voco, de quo non ita pridem tibi dixi, quod sit ager ille, ex quo omnia mineralia ortum suum habent, & semen ex cœlo seu firmamento capiunt, ut vides, supra terram enim cœlum est extensum, quod cum luminaribus suis, terram cursu suo ambit, & tempora anni atque dierum suppeditat. Quod verò stellam, de qua nobis sermo est, Deum esse putas; in eo graviter erras: Est enim creatura divina, tantâ virtute dotata, ut omnia, quæ tam in cœlo quàm in terra existunt, ab ipsa originem ducant.

Stella ista, quam vides, & cujus virtute cœlum & terra moventur, non est propriè stella, sed ob humanæ naturæ tuæ imbecillitatem talis tibi adumbrata, quam nulla corporalis creatura corporeis oculis videre, nec comprehendere potest; nihil enim aliud est, quàm invisibilis & æternus ignis Deo proximus, & super omnes cœlos constitutus. Est, inquam, vis, potentia, forma, vita, virtus & conservatio omnium rerum in cœlo, super & in terra, motus perpetuus, non natura, sed Dominus naturæ, qui naturæ & omnibus virtutibus ejus imperat, & in summa, omnia est in omnibus. Quod verò stella sapientiæ & lumen æternum vocatur, hæc est causa, quia lumen in seipso est, nec ab aliis quicquam mutuatur, sed potius illis virtutem communicat, & sapientiæ fundamentum in ipso est absconditum. Verba mihi desunt, quibus virtutem & potentiam in ipso latentem exprimam, quod licet præstare possem, impossibilitas tamen obstaculo est, quo minùs hoc assequi queas. Quemadmodum enim arcanorum Dei & omnipotentiæ fundo animo penetrare impossibile est, ita tibi vel aliis hominibus hanc virtutem percunctari possibili non est. Hoc tamen non est ita intelligendum, quasi hæc luminis hujus virtus Deo æqualis esset, is enim ei dominatur, qui ab illo ortum ducit, & in illo Deus suam omnipotentiam demonstravit, ut operum suorum notitiam habeamus.

QUÆSTIO I.

QUænam igitur est illa virtus hujus Stellæ. Et quid sibi vult quod astra per ipsam circumaguntur, quod aquis motum præstat, quod per ejus radios terra fructus producit?

RESPONSIO.

DEus omnipotens in omnibus operibus suis est imago seu præfiguratio rerum, quæ in futurum apparere debent. Hinc est, quod postquam cœlum, terram, & omnes creaturas, folia, gramina, herbas, bruta, & homines creasset, dixit: Crescite & multiplicamini. Per hoc verbum invisibilis iste ignis initium sumpsit, & impressionem (sicuti etiam cœlum & terra astralem proprietatem) accepit, ut naturam ad complendum sibi insita opera impelleret, & hac ratione Soli & hujus beneficio, Lunæ, atque omnibus astris non solùm constantem splendorem, verum etiam mobilem virtutem & semen dedit, ex quo omnes res terrenæ originem trahunt, & à terra tanquam matrice quâdam concipiuntur, quæ virtutem instar magnetis ferrum attrahentis habet attractivam. Quemadmodum firmamentum priùs formam, æternum videlicet Lumen, ad se attraxit, sic terra formam de firmamento, quod notandum, ad se attrahit, quæ forma tamen antea materia Stellæ erat.

Si verò summus Deus hæc verba non protulisset, omnia interiissent: Herbæ enim brevi temporis spatio periissent, animalia mortua fuissent, cœlum in nihilum abiisset, sicque hoc summum opus, ex quo omnipotentia & sapientia Dei elucescit, brevi tempore pessum ivisset. Quamvis etiam hic ignis primæ creationis effectus fuerit, & respectu mundi æternus, vivificans & constans, tamen ipsum Creatori suo obedientiam præstare, gradum sistere, ab omni in naturam & cæteras creaturas exercenda operatione abstinere oportuisset. Quamprimum autem summa hæc verba prolata fuerunt, incombustibilis iste & vivificans ignis in naturæ viscera transiit, & suam impressionem exserendo naturam excitavit. Tunc demum motus vires sumpsit, & attractiva proprietas cœlo seu firmamento sidereo insita fuit. Tunc demum viva vis propagationis in omnibus creaturis fortiori gradu perrexit. Hæc causa est, quod Sol, Luna, Stellæ & omnia mortua tibi ostensa fuerunt, nec immeritò mortua, quia citò rursus ad interitum declinassent, quia quæ dicto citiùs creata fuerant, in ruinam quoque subitò descendissent, nisi hæc verba divina fulcimenti loco fuissent. His enim à Deo prolatis, Sol se purgandi & quasi juvenescendi, Luna quoque & Stellæ atque terra singulis diebus defectum suum resarciendi & resuscitandi semen acceperunt. Horum verborum efficaciæ acceptum fertur, quod indesinenter & subinde per omnes dies ac noctes radii à stellis in firmamentum mittuntur, qui firmamento instar vitæ & animæ, contra corruptibilitatem præservationis loco inserviunt. Hi radii à Sole, Luna & Stellis semen, id est, summam ipsorum essentiam sumunt, quâ ratione vivus ignis in naturam seminum assumptorum se miscet & transmutat, semen verò vitam mobilem seu vegetativam & se multiplicandi, hoc est, innumerabiles numeros simili generi suo conferendi virtutem

virtutem nanciſcitur. Hac commixtione in cœlo ſeu firmamento facta, ſemen hoc igne vivo animatum ſeu forma ſe ab aſtris ſeparat, & cum tanta ſtrenua virtute in terram tanquam matricem decidit, ut terram inviſibiliter dividat, & tam diu deſuper cadit, uſque dum ad terræ centrum perveniat. Inter cadendum autem multum de hoc ſemine partim ſuper terra manet, partim aliquantò profundius in terræ ſinum deſcendit: Nam multum recrementi de hoc ſemine decutitur, ex quo omnis generis herbæ, arbores & fructus prodeunt, pro ratione naturæ, quam corpus ſpirituale volatile & materiale ex ſtella ſua aſſumpſit. Hæc eſt illa forma, de qua antea dixi, quæ quamprimum in terram pervenit, materiam ſibi convenientem quærit, & ſe in illa multiplicando corporale corpus tale conſtituit, qualis prius à cœlo delapſa ſpiritualitas ſua erat, in qua ignis tanquam vita mediante ſtella magna formatus eſt, ut hinc omnis generis magni & parvi fructus evidentes fiant: Nam nulla res eſt ſuper terra, quæ non antè à ſtella præfigurata, & in formam fuerit præparata.

Quod autem quidam fructus in uno quodam loco, & non in alio quoque reperiuntur, ratio hæc eſt: Cœlum duobus conſtat polis, & ad illos quaſi eſt affixum, circa quos ita volvitur, ut unus ad alterum pervenire nequeat; Stellæ quoque ab illis dependentes ſibi non ſunt ſimiles, quot enim ſtellæ, tot loca. Cum igitur una cœli pars ad alteram cœli partem tranſire nequeat, rotunditas cœli & medium terræ punctum impoſſibilitatem inducunt, quominùs unius loci ſtellæ ſemen ad alterius loci ſtellam cadere, & ſe eò conferre queat, ſed quò poteſt perpendiculariter deorſum cadere opus habet.

Hinc concludere potes, ſemen, in India ſuæ ſtellæ ſobolem, in Suecia propter ſtellæ diſtantiam cadere non poſſe. Hoc quidem verum eſt, quod homines herbam vel ſemen ex loco ſuo in alium, ad quem ſua ſtella pertingere nequit, transferunt & tranſplantant, & quod etiam creſcit, cujus rei cauſa eſt ineffabilis, in igne ſpirituali latens multiplicatio, & ſeminis ſuccedanea bona digeſtio: Sed & hoc quoque econtra verum eſt, quod herba aliqua in quodam loco feliciter creſcit, in alio vero nullo modo prodit, cujus defectus ratio hæc eſt, tum quia materia ſibi conveniente deſtruitur, tum quia digeſtionem aut nimis debilem, aut juſto fortiorem experitur. Herba enim in Arabia naſcens, in Germania creſcere nequit, quia fortiori digeſtione uti, ſuæ naturæ proprium eſt. Et vice verſa, herba in Germania creſcens, in Arabia non naſcetur, verùm ibi loci comburetur, & in nihilum redigetur. Sic itaque fit manifeſtum, quomodo vegetabilia, aſtrorum beneficio naſcantur, influentias ſuas habeant, æquè atque homines moriantur, in nihilum redigantur, & venena ſua adipiſcantur. Nunc ulteriùs pergemus, & qualiter homo ſecundum aſtra regatur & naſcatur, percipiemus.

De Generatione Hominis & Animalium.

Quantum ad homines & omnis generis animalium ſenſitivorum generationem attinet, alia ejus eſt ratio. Nam quamprimùm maris & fœminæ facta eſt commixtio, aſtra in animali aut homine excitantur, quæ adeo valida ſunt, ut ſtellas, ſtellæ vero lumen æternum ad ſe trahant, (cujuſlibet enim materia formam ſuam attrahit.) Tunc, inquam, injectio aſtri ſimul cum ſeminis injectione in matricem contingit, unde vegetationis motus ſuccedit, ut virile ſperma tanquam agens cum ſpermate fœmineo miſceatur, in illud agat, & hominem ſeu animal ſecundum illam formam generet, qua in illo tempore ſtella aut firmamentum pollebat; Hoc corpore ita præparato, altera injectio, videlicet aſtrale, materiale, ſpirituale & firmamentale corpus unà cum vita ſequitur.

Qualis itaque tunc temporis aſtrorum diſpoſitio erat, talem quoque homo & animal ſenſu & cogitatione ſe exhibet, ut qui ratione formæ externæ homo eſt, tamen canis, lupi aut urſi animum habeat, animal brutum verò, uti canis vel lupus, crudelius ſit, quàm aliud ſui generis brutum. Hinc eſt, quod ſæpe probus pater improbum filium, & vice verſa, improbus pater probum filium habeat.

Hinc demonſtratio illorum, qui ex phyſiognomia ſeu facie & forma membrorum hominis naturam judicare volunt, evertitur. Fit enim, ut qui ratione formæ externæ ſibi invicem diſſimiles ſunt, eundem tamen habent animum & cogitationes. Plerunque etiam, & ut plurimùm accidit, ut altera aſtrorum in animalia injectio, quæ animam ſeu vitam concernit, cum prima injectione non concordet, & ejus proprietatem non habeat, talis enim mœſtum, iracundum & torvum vultum præ ſe fert, qui tamen humanus & humilis eſt in ſuo corde, quod in animalibus brutis quoque deprehendi poteſt.

Quamvis oculi (ſubtile corporis membrum) & lingua animum hominis nonnunquam indicent, hinc tamen homo non ſatis cognoſci poteſt, quod temerè quidam affirmare audent: Nam diverſitas locorum & temporum facit, ut homo in aliquo loco alius ſit, quàm in alio, & in aliquo tempore iracundior & humanior, quàm in alio, quod ab aſtrorum & terrarum climatis diverſitate provenit, quæ ſi cum homine concordant, tunc animus ejus & à cœlo collata impreſſio tantò fit fortior, ſi verò contraria ſunt, tunc voluntas ejus impeditur, & corpus, quandoque etiam incommoda ſentit. Sic igitur apparet, qua ratione aſtra hominem regunt, & ejus intentionem vel promovent, vel impediunt. Hactenus de homine animali, qui facit, quod aſtra volunt.

Jam autem veri hominis eſt animo ſuo perpendere, ſe omni creatura eſſe nobiliorem, & præter hoc corporale & aſtrale corpus à Deo omnipotente ſpiritum ſeu tertium ac ſummum quiddam, corpus videlicet animâ præditum accepiſſe, & hâc de cauſa, in ſua natura ſemper duraturam æternitatem ineſſe, ſeque hac ratione non ſolùm terræ, verùm etiam cœli ſeu firmamenti poſſeſſorem factum eſſe, & illis dominari poſſe. Ex hoc fundamento omnes impreſſiones, complexiones & nativitates rejiciuntur. Hîc enim hominis regimen non aſtris, ſed corpori animâ prædito, hoc eſt, Spiritui Divino, ut facta nomini reſpondeant, tribuendum eſt. Hoc eſt, homo ſecundùm voluntatem Dei Creatoris ſui, qui ipſi malum vetat, & bonum ſequi jubet, ſe gerere debet. Cujus mandati virtute, totum cœlum ſeu firmamentum collabitur, hoc mandatum enim, nullum hominis reſpectum, cujuſcunque ſit complexionis, ſeu quocunque homo inclinet, admittit, & omnes excuſationes fugat. Niſi enim Deo bene conſtitiſſet hominem aſtris reſiſtere poſſe, & ſi hominem ſecundum aſtrorum inclinationem ſe gerere debere putaſſet, mandatum non dediſſet, nec hominem omnium rerum Dominum conſtituiſſet, cœlum ſeu firmamentum

mentum etiam pluris fieret, quàm homo, nec in novissimo die ullus hominum judicari posset, sed culpa in fortunam, astra, & in Deum ipsum, quod absit, rejicienda foret. Ideoque homines iniquè agunt, cùm se Veneris, vel Solis, vel Martis filios esse dicunt, non enim hic sermo rationalis, sed pecuinus est. Hoc est ex astris, quæ ad nativitatem tuam aliquid contribuerunt, idola facere. Talis verò debet esse sermo vester: Ego ex filiorum Dei Altissimi numero sum, qui Filium suum unicum pro me tradidit, ut me cum sanguine, passione & morte suâ ex maligni spiritus potestate redimeret. Sic loqui, & illi, qui de vobis benè meritus est, honorem dare deberetis. Ethnici in Astronomia fiduciam habuerunt, Astris se subjecerunt, & tanquam Deos coluerunt, vos verò hominum Christianorum, non Ethnicorum, more, ita brutaliter loqui debetis, quod tu ibi, & quilibet sibi dictum putet, ne graviter in vos Deus animadvertat.

QUÆSTIO II.

De Astronomiâ.

Est ne igitur Astronomia propterea prorsus rejicienda? *Resp.* Astronomia per se est Ars excellens, & laude digna, si verus ejus usus observatur, sed valdè corrupta fuit, dum Deos ex illa exstruere voluerunt. Præterea vera calculatio perdita fuit, adeò ut hodierni Astronomi illam quam Ptolomæus scriptis reliquit, sequantur. Quod reprehensione & falsitate tamen non vacat, siquidem nunc alia est cœli constitutio, segnior factus est ejus cursus & virtutes ejus sunt diminutæ. Quicunque autem veram methodum Astronomiæ scit, is ut Christianus, non verò ut Ethnicus illâ utatur, videlicet ad dierum, annorum & tempestatum inquisitionem, non verò ut quidam volunt, ad bellorum, seditionum, & aliorum malorum certam & infallibilem prædictionem: Hæc enim à voluntate divinâ & hominum meritò dependent. Quamvis Urbs vel Provincia quædam optimum haberet Ascendentem, & incolæ nihilominus deviam, & mandato Divino contrariam agerent vitam, castigatio, & ultio Divina tamen non emaneret. Exemplo est Sodoma & Gomorrha, quibus neque bonus neque malus Planeta profecit, sed peccata ipsorum à Deo punita, infelicis astri loco ipsis fuerunt, cujus rei exempla plura in sacris literis extant; ideoque homo ad Deum, Dominum suum animum attentum habere & respicere debet. Nam is, qui Danielem & Josephum custodivit, eadem potentia adhuc pollet. Quicunque autem Astris nititur, & se illis subjicit is naturæ humanæ limites transgreditur, & semetipsum animal brutum, sibique Deos alienos facit, qua occasione si adversam quandam fortunam experitur, sibi ipsi adscribat & habeat necesse erit. Hoc autem justo Dei permissu fit, ut hominis istius stultitia & ingratitudo nota fiat.

Alii respectu herbarum & aliarum rerum, quas secundum astrorum influentiam colligendas & effodiendas censent, errorem quoque fovent, quid enim negotii Astronomiæ seu astrorum cursui cum herba? Age igitur, projice alicujus herbæ semen in terram bonam recenter cultam, soli expositam, & de eodem semine in terram aridam malè cultam & umbrosam, & illud semen, quod in bonam terram fuit seminatum, citiùs surgere & germinare videbis, quam alterum, quod in malam terram erat injectum, quamvis uterque locus sit vicinus. Jam si ex Astronomiæ præcepto certo die & tempore collectio instituetur, unum ex duobus seminibus altero meliùs excrevisse, unum incrementum alterum decrementum accepisse, videbis, unde igitur tibi de certo tempore constabit? falsam igitur & erroneam, opinionem istam esse puta.

Veteres verum quidem Astronomiæ intellectum habuerunt, sed successu temporis corrupta & falsificata fuit. Et quodlibet simplex secundum Astronomiam suam effodi aut decerpi debere verum est, quod sano tamen sensu est accipiendum. Nam quælibet res habet suam Astronomiam seu astrum suum in se ipsa, ad quod tu debes esse attentus, quando scilicet bonus ascendens præsto fit, & summus suus Planeta (à cujus semine illud descendit, sit exaltatus: tunc enim herba aliqua (aut quicquid aliud erit) in sua virtute est efficacissima, tunc colligi, & ad usum servari debet, nulla habita ratione cœli, æstatis, aut hyemis, sed potius herbæ illius proprii cœli, proprii sui autumni & stationis, in qua per proprium suum corpus herba illa facta est optima, & summum gradum est adepta. Ecce hæc optima est Astronomia. Ex superiori inferiorem addiscere; ex temporis statione, id quod præ manu est, & quando aliquis Planeta sit exaltatus, cognoscere potes. Similiter, si tibi constiterit, cuinam Planetæ herba aliqua sit subjecta, per signaturam, exaltationem ejus observare licebit.

Præter hæc dicta altius & majus quiddam ex Astronomia elicitur. Nam cum conjunctione & exaltatione quorundam Planetarum observata, geneta ipsorum (uti sunt metalla, mineralia, Herbæ, Gemmæ & Lapides) sub cœlo cum ipsis uniuntur, tunc stellarum radii in hæc corpora intrant, qui illorum virtutes adeò augent & exaltant, ut per illa non solùm in hominum morbis spiritualiter curandis (cùm per tactum sigillorum de collo pendentium invisibiliter morbi tolluntur) verùm etiam in Magia naturali res admirandæ & factu quasi impossibiles effici possunt.

Ratio autem, ob quam hæc operatio in puncto conjunctionis Planetarum & Stellarum fieri debeat, hæc est observatu digna: Quælibet materia novam formam appetit, hinc est, quod quam primùm Planetarum fit conjunctio, hæc cœlestis spiritualis & materialis materia omnem formam vivam subire desiderat, & ob attractivam suam naturam seu proprietatem ignem istum cœlestem, de quo nobis sermo est, tanquam vitam in momento ad se attrahit, & secum conjungit, adeò ut hoc modo spiritus & anima invicem misceantur & uniantur. Terra, quæ respectu cœli patris, tanquam mater consideratur, similiter corpora ista in momento ad se trahit, adeò ut istæ duæ conjunctiones in puncto temporis fiant, unde omnia Vegetabilia, Animalia & Mineralia originem ducunt. Si itaque tales radii supra aquam aut ligna cadunt, quæ ipsorum naturæ respondent, tunc virtutes tales seu corpora spiritualiter se in illa insinuant, & tantarum virtutum magicarum causa existunt. Si verò hujus conjunctionis, mediante Astronomia gnarus ante fueris & metalla atque vegetabilia, quæ stellarum illarum influentium naturam & complexionem habent, contactu tuo conveniente affeceris, tunc non in terram, sed in talia corpora [quia simile simili gaudet] ingredientur, qua occasione res tam miræ patratæ fuêre per hoc naturæ miraculum. Quilibet Philosophus seu Chymicus hîc aliud quid subintelligere debet. Sapienti sat.

De Generatione Mineralium & Vegetabilium.

CUm etiam supra dictum fuerit seminis seu radiorum de stellis seu firmamento ejaculatorum in centrum terræ decidere, & parvum globum tanquam cor terræ petere, sciendum est, ejusmodi radios, tam profundè descendentes, multò subtiliores & spiritualiores esse quàm illi, qui usque eò pertingere non potuerunt. Hi radii decidendo, per terram (sicuti aqua per arenam) purgantur, cujus purgationis ratio hæc est: Omnes res creatæ ob primi hominis transgressionem Divini mandati, maledictioni obnoxiæ factæ sunt, unde factum est, ut stellæ quoque suâ, sicut tu & omnes homines, impuritate scateant, hinc fit, ut cùm radii in terram mittuntur, spiritus crassiores de hoc fundamenti semine in terræ superficie maneant, qui omnis generis herbas producunt, quorum pars aliqua animalia afficit, ut varii inde morbi pullulent: Subtilior verò & purgatus spiritus terram, instar spiritus murum transeuntis, ad medium terræ punctum usque transit, & terram conservat, & in viribus suis roborat, centrum enim majus & melius quiddam est, quàm circumferentia, siquidem circumferentia est ex ipso centro, in quo omnes circumferentiæ virtutes sunt collectæ, quæ in circumferentia sunt dispersæ. Exemplo tibi sit homo, in cujus medio requiescit anima, & spiritus, virtus & motus. Similiter in herba latet ignis cœlestis & multiplicationis numerus, reliqua pars domicilium seu operculum virtutis suæ tantùm est. Eadem hîc quoque ratio est. Nam corporalis aqua aut mineralis terra, in terra ut vitellus in ovo jacet, purissimis, &, ut dixi, summis & subtilissimis viribus terræ dotata. Terra de hoc subjecto aquam capit, ipsum verò de terra nihil, sed semetipsum in semetipso multiplicat, & phœnicis instar juvenescit. Multiplicationis virtus ipsi, æquè atque igni unico à Deo est concessa, unde firmamentum suum & proprium motum in semetipso habet. Ex tritici exemplo res patebit, hujus accipe partem unam, & duas partes terræ vel quantum placuerit, in hanc terram seminando conjice triticum, & postquam excreverit pondera, quo facto, terræ nihil decessisse, sed pristinum pondus habere experieris, unde triticum, firmamento, accretione & motu proprio dotatum esse patet, cujus beneficio incalescit, tingit, juvenescit, & in multiplicatione sua robur acquirit.

Hoc subjectum etiam nullam sui diminutionem patitur, quamvis enim metalla ex illo crescant, nihilominus tamen iterum moriuntur. Eodem modo homines nasci, sed denuò mori & interire vides. Sicuti ex uno mari multæ fluunt aquæ, & in illud refluunt, ita quoque mineralia decedunt, & in illorum locum alia succedunt, ex quibus illa, quæ intereunt, corpora sua in illo loco, unde exorta fuêre, relinquunt, anima verò seu virtus illorum secedit, & ab illo, unde nata fuit, attrahitur, & simili suo gaudet. Nullum igitur huic aquæ defectum inesse apparet; quantum autem ad fæces attinet, quas deponit, illæ in terram incidunt, & forma terræ fiunt, quæ summæ durationis ejus causa sunt. Ad hanc rem nec tu, nec hominum ullus unquam, animum advertisti, nec in ejus cognitionem penetrare posses, si absque mea & meorum sociorum à Deo ad hoc ordinatorum ope & auxilio esset. Habes igitur, de quo præ aliis tibi gaudere possis.

QUÆSTIO III.

De Aqua corporali.

QUia in explicatione globi versaris, peramanter te rogatum volo, ut quamobrem parvum globum, aquæ corporalis nomine notaveris, me docere digneris.

RESPONSIO.

Causa hujus nominis est, ut rem cum proprio suo nomine, menti tuæ tantò fortius inculcarem & adumbrarem. Ex hac figura enim vides, quod est res alba & matris perlarum instar splendens.

Hac de causa aqua est respectu terræ communis, corpus verò terræ est, ratione suæ crassitiei, quam aquæ respectu habet, quæ nomina ei non frustra à me data fuerunt, quod tu cum tempore melius considerabis.

Quando itaque hoc purgatum semen seu forma mineralis in punctum terræ incidit, tunc mineralium & metallorum vita existit, & motus unionis præstò est, quem cœlestis & immortalis iste spiritus cum mortali terreno corpore instituere cupit, & materiam, quæ illum quoque ex cupiditate singulari appetit, tam diu insequitur, donec sibi similem nanciscatur, cum qua se in momento commiscet, & unit, ex qua post sufficientem digestionem tenellula arbuscula cum ramis, foliis & floribus & semine crescit, in quo tota virtus istius arboris latet. Hoc semen finis arboris est, ex quo semen ad præstandam multiplicationem paratum esse arguitur, quod in herbis quoque videre est. Nam sicuti variæ herbæ ex variis seminibus crescunt, varia semina producunt, & quodlibet semen seu forma, secundum naturæ suæ proprietatem, corpus seu materiam sibi convenientem ex terra (quæ omnium rerum materiam in se habet) attrahit: Eodem modo ex conjunctionibus stellarum per naturam ipsarum & ignis vivifici potentiam omnis generis semina cœlestia, indefinenter in terram cadunt, unde omnis generis fructus producuntur, nulla enim stella tam exigua & imbecillis est, quæ non sua animalia vegetabilia & mineralia præbeat, unde cum stella exigua & debilioris est virtutis, hominum & brutorum agrestium, herbarum & mineralium vilium ortus fit, & è contra. Sicuti etiam variæ herbæ in uno loco crescunt, & carpuntur, ita quoque varia mineralia in uno loco inveniuntur, quæ per fossores dignoscuntur, eruuntur, & per fusores separantur.

Porrò sciendum est, quod si hoc spirituale cœleste corpus, clarum, purum, & ex optimis stellis diaphanum existit, tunc quoque in centro terræ materiam sibi similem claram, puram & diaphanam quærit, ex qua arbuscula subtilis, clara & diaphana, subtiles tenellos & succi instar molles ramulos habens, crescit, cujus arbusculæ flos primùm est dilatatus seu latè sparsus deinde contrahitur, & in secundam suam naturam in clarum diaphanum & purum semen abit. Hoc modo gemmæ nascuntur, & pro ratione formæ conceptæ tinguntur, & proprietatem nanciscuntur, quod in monte ad sinistram posito tibi videndum depingitur.

QUÆSTIO

QUÆSTIO IV.

De Gemmis.

SI res ita se habet, inde concludendum erit, gemmas in omni loco reperiri debere, quia astra totam terram cursu suo ambiunt, cùm tamen experientia doceat, hîc terrarum nullas, alibi verò multas inveniri.

RESPONSIO.

Hæc semina in regionibus calidioribus ut plurimùm cadunt. Ubi igitur Sol in summo caloris gradu est, ibi hoc semen (quod à Solis Planetis & paucis aliis stellis virtuosis procedit) seminatur, & mediante summo Solis calore adeò purgatur, ut priusquam materiam suam in terræ centro attingit, purissimum existat. Et quamvis Sol in uno atque in altero loco æquè fortem splendorem emittat, tamen frigus inter Solem & terram propter poli vicinitatem tantum intercedit, ut hoc semen non sufficienter clarificari possit, & quamvis clarificaretur, digestio tamen insufficiens foret, quia talis calor Solis intensus in tali loco non diu subsistere solet. Cùm regionibus calidis autem digestio seminis benè convenit. Hoc est: Postquam semen à Sole vel astris mittitur, in sphæra aëris primùm, deinde etiam in terra, quæ in illo loco calida & attractiva est, purgatur, quod deposita omni suâ impuritate, & quæsitâ atque inventâ suâ materiâ purâ, studiosè crescit & prodit: Sol enim per intensum & continuum suum calorem, terram adeò calefacit, ut ex illâ pretiosi & optimi lapides, qui in universo mundo reperiri possent, crescant. Et quamvis in Germaniâ & aliis locis etiam lapides pretiosi inveniantur, illi tamen his similes non sunt: Versus Orientalem enim & Meridionalem mundi plagam, omnia nobiliora sunt, quàm versus Septentrionalem & Occidentalem. Non te latet Ungaricum aurum ab Arabico, Rhenanum verò ab Ungarico superari. Similiter omnes fructus Orientales Occidentalibus præstant. Nullo modo etiam fieri potest, ut naturaliter aurum Ungaricum Arabico simile fieri possit, propter digestionis defectum, semen ejus enim nec satis purgari, nec satis tandem maturescere potest.

His dictis ulteriorem addo demonstrationem, Quando Sol est exaltatus in propria sua domo, & est clarus in tempestate clara, tunc semen in puncto exaltationis ab illo mittitur, quod hoc modo se purgat, ut pars ejus in aëre, pars super & in terra maneat, pars in terræ centrum cadat. Hæc in alias partes distribuitur, nam alia videlicet pulcherrima, clarissima & summè mundata pars cum materia sua se conjungit & miscet, unde Carbunculi fiunt. Alia quoad valorē minor pars etiam cum sua materia se miscet, unde rubini crescunt, alia tandem adhuc vilior pars ad pretiosissimi auri Arabici generationem omni suâ in gemmas depositâ diaphanite, facit. Alia insuper pars sulphuris rubri naturam præbet, unde sulphur Arabicum & post ipsum sulphur Ungaricum pro optimo censetur, præter hæc, alii plura alia insuper sulphura addunt & laudant, sed ficuti rem intelligunt, ita quoque de illa loquuntur. Ex illis, Sole exaltato deciduis partibus seminis, quæ super terra manserunt, optimæ & pretiosissimæ herbæ nascuntur, ex quibus illa, quæ Alladruca seu Allakanea vocatur, nobilissima est, quæ magnos profectò effectus præstat. Hæc herba crescendo in altum surgit, rubri & aurei coloris flores producit, & instar olei pinguis est, & populis Armenis sat nota. Ex quibusdam autem aliis prædicti seminis partibus, quæ etiam super terra manserunt, Gamahæi fiunt in lapidibus, lignis, herbis & omnibus iis rebus, quæ à radice sua prius separatæ fuerunt. Et illa seminis parte, quæ in aëre mansit, fit materia succum quendam referens, quæ in terram decidit, dulcis est, & Rumani vocatur, tibi ignota, sicuti alia multa cognitu non necessaria.

Hactenus virtutem radiorum unius astri observasti. Cùm verò Planeta quidam, conjunctionem seu aspectum trigonum cum aliis Planetis facit, signa mutat, & in aliud signum intrat, tunc semper radii aliter cadunt, quàm ante, hinc enim est, quod tam varii fructus producuntur. Nam Sole in exaltatione sua conjunctionem cùm Marte habente, carbunculi majore, sed obscuriore rubedine lucente tincti, item impuri & fuscæ rubedinis rubini nascuntur, quæ ratio in cæteris Planetis etiam habet locum. In frigidis regionibus lapides, metalla & herbæ crescunt, quæ in calidis non reperiuntur: Exemplo nobis est crystallus, qui frigido loco opus habet, ibi enim clarior existit, cujus ortus non est ex nive, ut quidam putant, sed ex aqua minerali, in qua per Saturnum generatur mediante frigido suo ascendente. Si sereno & claro cœlo in Saturni exaltatione conjunctio ejus fit cum Luna, pulchros, claros, albos & puros habebis crystallos, si verò nebuloso cœlo conjunctio Saturni fit Marte, crystallos alios habebis. Eadem ratio est aliorum colorum, qui à conjunctione Planetarum dependent, quæ mihi ineffabilis quasi est, & tibi perceptu impossibilis. Apud nos quoque saphyri, granati, uniones, corollaria, & lapides, quos Calcedonios vocant, ex supra allegatis causis, secundum Planetarum dominium & conjunctionem habentur, qui tamen Orientalibus haud similes sunt. Et sic hactenus de gemmarum generatione tibi sum locutus, quibus plura propter artis traductores & deceptores addere supersedeo, & illi, qui perfectus Medicus fieri cupit, cætera, quæ hinc colligenda sunt, divinandum relinquo. Ubi notandum, quod cùm semen est purum corporale & spirituale, tantò minor est ejus quantitas, quæ causa est, quod tam paucæ gemmæ inveniuntur, cœcum enim hac in parte non semper favet. De puriore autem hîc sene loquor, non de illa, quod se à puro separavit, ut est crystalli jam dicti semen.

In hisce gemmis autem summa virtus inest. Ignis enim cœlestis cum anima Solis mixtus in carbunculis & rubinis levi præcedente præparatione potior invenitur, quàm in cæteris omnibus creaturis. Cùm semen de Luna cadens saphyrum, & de Venere Smaragdum facere vult, similem sibi materiam in terra quærit, quæ sibi unita, crescendo instar arboris se in conspectum præbet, ramos suos, id est, ductus & venas & flores in terra protrudit, quales in Vitriolo, Antimonio, Sulphure, Marcassita & taleo inveniuntur. In quibus flos purus, tenellus, subtilis instar succi aut pulveris dispersus, multò præstantioris est substantiæ, quàm ipsum metallum aut semen ex illo flore oriundum. Nam sicut rosæ, lavendula & spica nardi & aliæ herbæ odoriferæ gratiorem habent odorem, dum adhuc florent, & recenter distillantur, quàm si semen illarum olfactui offeratur, aut destilletur: Ita flos noster multò gratior, præstantior & in virtute sua potentior est, quàm suum metallum.

QUÆ-

QUÆSTIO V.

De Flore Metallorum & primo Ente.

Vocatur ne hic flos primum Ens, de quo Theophrastus tam mira scripsit?

RESPONSIO.

Imò, sed non rectè ita appellatur in vero sensu. Marcassitæ enim non sunt prima entia, nec sunt illud, quod Theophrastus per sublimationem & destillationem ex illis extrahere docet, sed tantum seminis principium seu ultimum Ens spirituale metallorum vel mineralium appellari possunt, in quo primum Ens seu ignis æthereus cœlestis absconditus latet, cum subjecto suo conjunctus. Hic separatione opus est, non tantùm illa, quæ fit per sublimationem, qua flores metallorum & mineralium obtines, & à suis caudicibus, id est, locis mineralibus impuris abrumpis, sed ex illis primum Ens te extrahere oportet, quia in illis latet, & faciliùs obtineri potest, quàm ex suis metallis: Illud enim adhuc molle, tenellum, purum & volatile dispersum est in suo subjecto, in metallo verò coarctatum, durum & fixum. Quemadmodum per destillationem tanquam viam faciliorem, suam lavendulæ & rosarum odorem, ut supra dixi, extrahere potes, sicuti odoratu tuo percipis, quod ex semine, quia compactum & ultima rosarum materia est, difficulter elicere potes, ita quoque hìc se res habet. Hinc vides, quod in hoc spirituali & ultimo ente metallorum, (quod in procinctu est, ut semen ex illo fiat) magna latet virtus: quod Ens semini suo metallo facilè simile fieri potest, ex metallo verò difficulter & non nisi cum diligenti præparatione quod notatu dignum est. Postquam flos temporis sui terminum est assecutus, ex dispersione sua arctè contrahitur in corpus, & fit metallum secundum seminis à cœlo seu astris delapsi naturam; sicque natura officio suo satisfecit, quia hoc semen ad altiorem gradum evehere nequit: Ecce hæc est generatio mineralium & metallorum, hic est alter ille mons ad sinistram collocatus.

QUÆSTIO VI.

De Semine Astrali seu Cœlesti.

Non immeritò quæritur, an in metallis semen cœleste sit æquale, id est, An in uno hoc semen æquale sit atque in altero: hac enim ratione Ignis ex vilioribus metallis æquè posset extrahi, atque ex summis, aut (quod facilius est) ex ipsorum primo ente ad vitandum sumptus?

RESPONSIO.

Rectius intelligere debebas, quæ supra tibi de hac re indicavi: dixi enim, quod cœli seu cœleste firmamentum astrorum, nova in illo existente Planetarum conjunctione, tanquam materia attractiva (quæ terræ respectu ignis reputatur) ab astris superioribus & vivo igne vitam & hujus ignis excitationem ad se trahat, & se in naturam & locum ejus, seu, quod idem est, in naturam formæ à firmamento prædicto attractæ transmutet, ut in prima Quæstione fusiùs dictum fuit, quod ulteriùs sic declaratur. Si spirituale corpus conjunctionis Planetarum frigidum est, tunc anima hæc aut ignis iste frigidæ quoque erit naturæ. Hic ignis enim nulli certæ complexioni subjectus est, & ad quamcunque rem se applicat, ejus naturam quoque induit, hinc est, quod in cæteris Conjunctionibus suæ quoque fiunt complexiones. Hinc itaque vitæ possibilitatem & naturam intelligis. Quantò nobilior igitur est quædam creatura, tanto nobilior in ipsa est vita & cœlestis ignis.

Si verò corpus spirituale crassum fuerit, & à crassa stella ortum, tunc sui similem etiam materiam sibi associat. Ex hac associatione omnis generis lapides, silices, arenæ, & marmora nascuntur. Arena autem seu glarea nihil aliud est quàm comminutus lapis. Hi lapides, inter lapides minerales herbarum loco censentur, quæ bonas herbas semper comitant, & illis adsunt, & ipsarum incremento sæpe impedimento sunt. Hæc est causa, quod optimæ fodinæ minerales, apud altissimos montes reperiuntur, hoc est, juxta optimas herbas summum zizanium crescit. Et quemadmodum fagus, quercus seu herba, cùm in altum excrescit, ramos suos in aëre spargit, & aërem dividit, quæ divisio tamen hominum oculos propter visus debilitatem & aëris subtilitatem fugit, licet mente bene percipi possit: Ita minerales herbæ quoque agunt, hæ enim terram dividunt, in altum elevant, ad latera extendunt, montes & valles hoc modo efficiunt. Tales enim arbores excelsæ & robustæ sunt, ad quarum extensionem & dilationem requiritur, ut talis herba summam crassitiem & potentiam se extendi habeat, si à centro terræ ad terræ summitatem ascendere debet. Hactenus montium & vallium ortum quoque es assecutus.

Mineralium autem ortum quod attinet, sciendum est, quod Gemmæ, Mineralia & Astra illorum tardissime crescant, adeò ut multi in hac opinionē fuerint, illa nullo modo crescere, sed originem suam ex transcursu Mercurii in venas sulphureas habere, & in venis illis in metallum coagulari, quod tamen falsum est, tum quia Verbo Divino de Multiplicatione repugnat, tum quia Mercurius metallorum materia nunquam fuit, multò minùs sulphur. Mercurius enim à Planeta Mercurio ortum ducit, & per se ipsum fructus mineralis est, & secundum naturam conjunctionis istius Planetæ cum alio Planeta argentum vivum nascitur. Nam inter cæteros Planetas Mercurius mobilissimus est, & se in cujuslibet Planetæ naturam transmutat, cum quo conjunctionem instituit, secundum Zodiaci domum, in qua dominator existit: Metalla enim nascuntur secundum alicujus Planetæ dominationem, & nihilominus tamen aliquam qualitatem de natura illius Planetæ, cum quo conjunctio intercessit, obtinent. Hinc varii coloris argentum vivum extat, album, subcæruleum, griseum, nigricans, aliud pigrum, aliud velox, in semetipso tamen metallum apertum & facile transmutatu corpus habens. Nam sicuti Mercurius Planeta facilè in naturam cæterorum Planetarum mutatur, ita quoque argentum vivum currens in aliud metallum facilè converti potest, inprimis verò illud, quod ex conjunctione alicujus Planetæ prodiit, in cujus metallum converti debet. Exempli gratiâ, Mercurius facit conjunctionem cum Sole, unde quia ipse Dominus conjunctionis est, arbor Mercurialis nascitur, cujus semen spirituale solare in argento vivo continetur, unde tale argentum vivum facili negotio in aurum transmutari potest, quod de cæteris omnibus etiam est intelligendum.

In hac argenti vivi varietate experientia requiritur alicujus magistri, ut sciat, cui hoc vel illud sit, sit, si justam transmutationem instituere velit. velit. Si argentum vivum præ manu sumit, quod argenti

argenti vel alterius cujuſdam metalli naturam habet, hâc naturâ illud priùs exuat neceſſe eſt, & poſtmodum in aurum convertat, quod non exigui laboris eſt: Spiritum enim non cum corpore, ſed cum ſpiritu, qui fortior eſt illo qui ſuperari debet, vincere oportet. Forte fortuna in primo tuo tentamine Mercurium nactus eras, ex conjunctione Mercurii, Solis & Martis ortum, Mercurio ſuper Solem & Martem dominatore exiſtente. Ex hoc creverat Mercurius, quem præcipitaſti, & in melius metallum convertiſti. Labor tuus facilis fuit, quia Mercurius Sole, Sol verò Marte ſuperior erat, unde operis tui facilitas extitit. Alter Mercurius, quem tranſmutare volebas, Lunaris & Jovialis naturæ erat, cum quo nullum felicem effectum aſſequi potuiſti, quia cum ſpiritu Solis ipſum prius ſuperare debebas, unde error & inſcitia tua te decepit.

Sulphur, quod ad metallorum generationem, ut ſuprà dixi, etiam aliquid conferre debet, non eſt illud, quod eſt venale, ſed illud, quod de cœlo deſcendit, à veteribus ſulphur vocatum propter ignem cœleſtem aſtralem, qui in ipſo dominatur, unde incombuſtibile meritò dicitur. Ex altero ſulphure nullum metallum (abſque arte) fieri poteſt, quia per ſe fructus eſt metallicâ virtute donatus, quam artifex extrahere poteſt. Optimum autem ſulphur eſt Arabicum & Ungaricum, quia excrementa Rubini, Carbunculi & Granatorum, de quibus ſupradictum, continet. Hoc ſanguinis inſtar rubrum & pellucidum eſt, ejus præparatio non parvi momenti, inque ſubſtantia ſua potius forma quàm materia metallorum. Cætera ſulphura ex ſtellis oriuntur, & nihil aliud ſunt, quàm ſtellarum excrementa, & varii generis, utpote, nigrum, viride, flavum, album & fuſcum, ſecundum ſtellarum proprietatem & naturam, hinc veteres in generatione metallorum erraſſe vides, quam nullus illorum Hermete meliùs intellexit. Cùm ergo metalla creſcant & principium habeant, ſequitur quoque illa etiam multiplicari.

Jam alter error ſequitur illorum, qui aurum æternum ſeu incorruptibile eſſe affirmant, quæ opinio falſa eſt, quia, cùm quælibet res in ſe habeat vitam & mortem, & aurum quoque vitam acceperit, mortem quoque ſimul accepiſſe ſequetur. Si hoc non eſſet, aurum nec per naturam, nec per artem deſtrui poſſet. Cùm tamen experientia, quæ hac in parte te veritatem docuit, contrarium teſtetur. Aurum ergo moritur, finem videt, & perit, uti omnes res in mundo. Quoniam autem Mineralia longo temporis decurſu creſcunt, ideoque etiam longo tempore decreſcunt. Quod enim citò creſcit, citò etiam decreſcit, cujus rei teſtimonium dant herbæ, Mars, Jupiter, Saturnus, Venus, quæ à ferrugine & ærugine ſuâ tanquam morte ſibi inſita devorantur & conſumuntur. Homines propter vitæ ſuæ brevitatem, auri mortificationem obſervare non poſſunt, ideoque pro immortali & incorruptibili habitum fuit.

Jam ſequitur refutatio tertii erroris Veterum circa aurum, de quo multi ſcribunt, quod mille annorum ſpatium requiratur donec aurum matureſcat, ſed nullo modo tamen probari poteſt. Sicuti in Hiſpania, Gallia & Italia fructus citiùs creſcunt, quàm in Polonia, Suetia, Dania & Germania, imò in Arabia & India multò citiùs: Ita quoque Mineralia in uno loco citiùs quàm in alio, attamen omnia in una æſtate, id eſt, in propria ſua æſtate creſcunt. Nam quodlibet, ut antea dixi, ſuam habet æſtatem & ſuum firmamentum: Ita quoque quodlibet metallum in ſuo vere ſeminatur, & in ſua æſtate creſcit, in ſuo autumno fert fructum, & in ſua hyeme rurſus decidit & perit, unde his rebus nullus certus temporis terminus præfigi poteſt, qui tamen ratione auri ad ætates aliquot excurrit.

Porrò adhuc unus error nobis refutandus eſt; quidam enim qui ſibi docti videntur, unum metallum in alterum in terra mutari ſcribunt, ſed hoc falſum eſt. Sicuti enim ex pyro pomus fieri nequit, ita in terra ex argento aurum fieri non poteſt. Quamvis quarundam herbarum fiat tranſplantatio, tamen ſingulare genus quoddam inde fit, quale natura non producit. Similiter cùm argentum tranſplantatur, lapis laſureus inde fit, qui propterea non eſt aurum, aut aliud quiddam metalli cujuſdam proprietatem habens, ideoque talibus erroribus valedicendum eſt, quodlibet enim per ſe creſcit, unum alteri nihil communicat, eodem planè modo, quo una herba nullam cum altera communicationem habet, quamvis ex una materia, terra videlicet, & mineralia ex corporali aqua orta ſint, tamen materia æquè, atque forma ipſorum ſibi invicem diſſimilis eſt, quod obſervari debet.

QUÆSTIO VII.

De Maturatione Metallorum & Auro volatili.

Notorium & manifeſtum eſt, quod per Artem ex mineralibus vilibus quæ ſæpè nihil metallis aut exigua tantùm metalla in ſe habent, aurum & argentum eruitur, unde concluditur, talia vilia metalla in aurum & argentum converti. Deinde ſi metalla in ſe invicem in terra tranſmutarentur, impoſſibile quoque eſſe, ut ars in plumbo, ſtanno & cupro hoc præſtare poſſit, ut ex illis aurum vel argentum fiat, quia ars naturæ imitatrix eſt, & nihil aliud agit, nec agere poteſt, quàm quod natura arti præfiguravit, ſine quo Alchymia falſa & improba foret.

RESPONSIO.

Verum quidem & poſſibile eſt, ut ex aliquibus mineralibus, quæ nec aurum nec argentum in ſe habent, in quibus etiam adhibito examine nullum invenitur, aurum & argentum eliciatur, ſed hoc tamen eo ſenſu, quo tu putas, non eſt accipiendum. Nam, ut ſuprà dixi, cum bonis, aurum & argentum ferentibus herbis, etiam viles creſcunt, & ſecum illis miſcent, uti ſunt cuprum, ferrum, ſtannum, plumbum, vitriolum & Antimonium. Iſtæ herbæ citiùs ad maturitatem perveniunt, quàm herbæ aurum & argentum vocatæ, unde etiam citiùs corrumpi poſſunt. Sed cùm Venus & Mars, Jovis item & Saturni mineralia carpuntur, tunc ſimul non ſolùm Solis & Lunæ flores, verùm etiam ſemina comprehenduntur. Hæc quando via ordinaria examini ſubjiciuntur, aurum ſæpè mox ſuppeditant, quia ſemen in illis ineſt: Si verò flos tantùm adeſt, nihil auri exhibent, flos enim virtute, quæ ignis violentiæ reſiſtat ſicut ſemen, prorſus eſt deſtitutus.

Quando autem hæc mineralia cum calidis corporalibus & fixis ſpeciebus ex Solis conjunctione natis, utpote Antimonio, Vitriolo & Sole digeruntur & maturantur, tunc non exiguum lucrum inde reſultat. Iſtæ enim ſpecies non ſolùm immaturum aurum maturant, verùm etiam metalla immatura, videlicet plumbum, ſtannum, cuprum & ferrum tranſmutant, & quia adhuc in flore

ſubſiſtunt

ſubſiſtunt, in aurum & argentum convertunt, & tunc in verum furnum ſuum ingrediuntur, ubi flos brevi temporis ſpatio maturatur, & ad conſtantiam redigitur, ſine quo medio Natura ob infirmam & debilem ſuam digeſtionem ad hunc effectum præſtandum longo tempore occupata fuiſſet. Hac ratione mineralia iſta ſpirituale & immaturum aurum ſuum præbent fixum, & quandoque in majori quantitate, quam Natura in ipſis perfeciſſet, ideò quæ magnâ hic diligentiâ opus eſt, ut bonæ ſpecies ad maturationem adhibeantur, & tales quidem, quæ ratione generationis ſuæ cum Sole & Luna habeant cognationem, aut, quod melius eſt, quæ ſulphure, hoc eſt, flore Solis præditæ ſint, nam in talibus ſulphureis ſpeciebus mineralia illa ſummè tingantur.

In hac operatione autem ad rectam digeſtionem & temperatum calorem, qui naturalis & perficiens eſſe debet, eſt attendendum. Nam cùm multa mineralia ſimul & unâ vice perficere cupimus, ſingulari diligentiâ & intelligentiâ opus eſt. Multi enim in parvæ quantitatis ſpecimine ſeu operatione magnum fructum, in magnæ verò quantitatis operatione planè nullum invenerunt. Cujus rei cauſa fuit, quod non ſolùm ſtratum mineralium minùs rectè, & nimis denſum & craſſum fecerunt, mineralia nimis comminuendo & diſſipando florem proſtituerunt, verùm etiam putaverunt, quod propter materiæ quantitatem digeſtio tantò major eſſe deberet, unde ignem tantò fortiorem fecerunt, hinc factum, ut mineralia in uno loco combuſta fuerint, & in alio planè nullum ignem ſenſerint. Hinc materia illa minera vulgaris manſit, & interdum plus damni quàm utilitatis attulit, prudenter igitur eſt procedendum. Quod autem multi ſunt perſuaſi, ſe ex minera volatili plus extracturos, quàm ex fixa, rectè quidem dicitur, ſed non rectè intelligitur. Nam quantumcunque volatile ſit aliquod minerale, quod Solis vel Lunæ flore caret, aut per additionem illam non aſſequitur, in illo tamen nec Solem neque Lunam invenies, ſed tantummodò metallum illi minerali conjunctum, cujus florem in ſe habet, licet multâ digeſtione ſeu coctione & aſſatione illud vexes. Sic maturationem mineralium intellectu faciliorem tibi reddidi, & quod ars mineralia, ſicuti natura etiam maturet, item quod homo per aſtutiam & rationem ſuam mineralia ſupra & contra naturam tranſmutet, demonſtravi. Hoc enim natura præſtare non poteſt, quia manus & pedes non habet, & res longè diſſitas ut homo adunare nequit.

Jam ad alteram ſeptimæ hujus quæſtionis partem pergo, quæ hæc erat; Arti impoſſibilem eſſe metallorum tranſmutationem, quia nulla metalla in ventre terræ in ſe invicem tranſmutentur. Sed te toto cœlo errare ex ſequentibus tibi perſpicuum fiet. Metallum adhuc in terra latens, ſua ſtirpe & caudice nititur, & propriâ ſuâ radice & nutritione ſuſtentatur, ideoque ab alio metallo nihil ſumere, aut ejus naturam ſibi attrahere poteſt, quamdiu ſuæ ſtirpi inhæret, quando verò detruncatum eſt, tunc demum nutritionem expectat, quam ex Solis vel Lunæ vel aliorum metallorum flore, ſi ejus compos fieri poteſt, avidè ſibi attrahit. Tunc hoc ſemen tanquam ſpiritus illius corporis, metalli detruncati naturam ſubit, & nonnunquam ad ſtatum perfectiorem, nonnunquam etiam ad pejorem, ut ſupra dictum fuit, adducit.

Graviter hoc obſerva; quam primum minerale quoddam à ſua ſtirpe avellitur, tunc Naturæ ſubducitur, non amplius creſcere, nec ſine hominis auxilio ad maturationem pervenire poteſt. Deinde omnia metalla uno eodemque ortu gaudent, unam eandemque habent matrem, quæ tamen, quoad puritatem ſuam, in metallis diverſa eſt. Nam quantò nobilior eſt forma, tantò nobilior quoque eſt materia, & cùm variæ ſint formæ, varias quoque materias eſſe neceſſe eſt. Quemadmodum forma, quæ pura eſt, excrementa ab impura materia removet, & prius purgat, quàm ſe cum illa commiſceat, ut inde fructus formæ ſimilis exiſtat: Ita ars quoque ſe gerit: Nam ſi puram formam præparas, & de illa ſuper impura metalla projectionem fecis, tunc forma tua pura impuritatem materiæ, ſeu metalli tui impuri, ſeparat. Sicque vera conjunctio fit, & metallum purum. Si verò forma talem præparationis gradum attigerit, qualem te docui, & per ſe & in ſe ipſa multiplicata fuerit, tunc tam virtuoſa & potens erit, ut nec formam nec materiam metalli imperfecti, à ſuis excrementis mineralibus exuat, ſed totam ſubſtantiam ſimul renovet, & in optimum metallum tranſmutet. Viceverſa ſi ex viliſſimo metallo utpote Jove vel Saturno talem formam in ſe multiplicatam feceris, tunc imperfectio & fæculentia ejus in tantum multiplicabitur, & tantæ potentiæ erit, ut iſta forma ſuper corpus ſeu metallum imperfectum projiciatur, ei ſuam impuritatem adeò abundanter communicet, ut etiam ipſa corpora perfecta, aurum videlicet & argentum vincat, & in ſtannum ſeu plumbum convertat, unde regenerationis luculentum teſtimonium habere potes.

Porrò, quia Gemmarum, Metallorum & Mineralium una eademque eſt origo, quoad matrem, ex metallis bene & legitimè præparatis, clarificatis & purificatis omnis generis gemmas, naturalibus ex omni parte ſimiles, imò virtute præſtantiores, ſi præparatio ſubtilis fuerit, conficere poteris. Viciſſim, ſi quod natura ipſis abſtulit, illis rurſum addas, metalla permanentia inde fieri poſſunt. Item, ex quolibet Vitriolo, Antimonio, Sulphure, Sale pro naturæ ſuæ conditione metalla, & ulteriùs deinde gemmas conficere, & ex quolibet metallo Vitriolum, Antimonium, Sulphur & Sal præparare poteris, quæ tamen inter ſe valdè differunt, utpote ſunt Vitriolum Veneris, Solis, Martis & Saturni. Item Antimonium Solis, idem de Sulphure & Sale verum eſt. In ſumma tot mineralium, quot argenti vivi, ut ſuprà dixi, genera ſunt.

Inſuper ſciendum eſt, ex qualibet gemma, metallo & minerali ſal præparare poſſibile eſſe, & ex ſale herbam, aut arborem, pro ratione naturæ ſuæ, & porrò ex hac herba ſeu arbore animal. Viciſſim ex quolibet animali vegetabile facies, & ex vegetabili ſal, ſulphur, vitriolum &c. metallum, & tandem omnis generis lapides pretioſos. Nunquid hoc magnum & mirabile quiddam eſt, quod pauci tamen homines adhuc animadverterunt.

Unum ſpecimen harum rerum vidiſti, quod ex Vino, quod ex vegetabilium numero eſt, ſal factus fuit, qui inter mineralia ponitur, & ex Sale hoc Saturnus. Si hoc negotium penitus ſcrutatus fuiſſes & continuaſſes, ex Saturno hoc ulterius progredi, & Solem, Lunam, Martem, Jovem, Mercurium, Venerem, Saturnum & tandem lapides pretioſos conficere potuiſſes. Si voluiſſes, tartarum etiam producere potuiſſes, & ex Sale Vinum, ex vino uvam, & ex uva vitem, & ſic procedere uſque

ad

ad principii sui finem. Si voluisses, inquam, ex Saturno per transitum suum, aliam cujuscunque generis herbam vel qualecunque animal, homunculum scilicet, animâ tamen æternâ destitutum facere potuisses. Sic animo percipis, quid ars præstare possit.

Unde ulterius procedo, ut artis potestatem amplius tibi patefaciam. Nam ex Vitriolo Veneris, vel Martis, brevi tempore Vitriolum Solis vel Lunæ: & ex Antimonio Saturni, Antimonium Solis, & unum in alterum pro lubitu tuo mutare potes. Arti, quâ homo à Deo est dotatus, omnia possibilia sunt, nam longè naturam superat. Ars naturam non sequitur instar ministri, sed naturæ dominatur, & res naturæ factu impossibiles præstat. Ab homine exemplum tibi cape: Is in se mundum totum continet, Indiam, Hispaniam & Italiam. Cœlum quoque totum in se habet, ideoque in Septentrionalibus locis illud efficere potest, quod natura in Meridionalibus: Rursus quod natura in Oriente, hoc homo in Occidente facit, & è contra: adeò ut homo herbam, quæ in India crescit, in Norvvegia præparare & paoducere possit, quod naturæ ratione firmamenti est impossibile, homo verò firmamentum seu cælum imitari potest Quoad materiam, ex qua homo utpote ligno vel lapide, rem præstantissimam præparat, ars naturam ita superat, ut natura propter illius rei virtutem, formam & præstantiam, se arti, cum rebus suis in conspectum dare non ausit,

Hinc est, quod homo in Germania, Suetia, Polonia aurum Arabicum, & viceversa in Arabia aurum Rhenanum conficere potest, quod est Naturæ impossibile. Hujus rei causa in duobus consistit, quorum primum est, quod Deus omnia ex uno creavit, & ex illo partitionem desumsit, hinc communio illorum est, & homini possibile hæc in unum rursus reducere, & ex illo aliam creaturam facere, sicuti figulus ex uno luto pro lubitu facit, quod vult. Alterum est, quod Deus hominem super omnia Dominum constituit. Hinc scientia ei data fuit, ut omnium rerum virtutes sciret, quod in primo homine apparet, qui omnibus rebus secundum virtutes ipsarum nomina imposuit. Spiritus quoque à Deo ordinati sunt, qui ab ipso hanc sapientiam in illum finem acceperunt, ut eam maximè idoneis & ad hanc electis revelarent. Ex quorum numero præcipuus est Rex Salomon, qui sapientiâ Divinâ dotatus fuit, quæ ei per spiritum tanquam per medium communicata fuit, quâ tamen tandem malè usus fuit. Salomoni Adolphus Magnus amicus meus successit, qui notus & ignotus est. Hunc secutus est Hermes & plures alii, penes quos tamen tyrocinia tantùm erant.

QVÆSTIO VIII.

Quis fuerit Adolphus Magnus?

RESPONSIO.

Vir fuit cui non reperitur similis, de cujus actionibus sub finem aliquid recensebo, nam nunc in magis necessariis rebus mihi est pergendum. Supra tibi indicavi, & sufficienter probavi, aurum & cætera metalla nullâ immortalitate esse prædita, sed postquam ad perfectionem venerunt, hoc est, semen adepta sunt, interire & mori.

Hoc semen cùm ad perfectam maturitatem pervenit, rursus cum herba sua interit, aut quod ut plurimum fieri solet decidit vel decerpitur. Si interit unà cum sua herba, tunc stirps terræ suæ redditur, & illam stercorat, semen in terram decidit, ibique moritur & multiplicatur, sicque nova fit generatio, sicuti cum cæteris herbis accidit. Hoc autem inter centena millia seminum ne uni quidem evenit, ut cum sua herba in primam materiam & ad suam terram redeat, quia cæteræ herbæ illud deturbant. Si autem decerpitur, hominum usui cedit, si decidit & deturbatur, perire cogitur, quia propter obstantem terræ crassitiem ad matricem suam, undè ortum fuit, aquam scilicet corporalem reditus ei denegatur. Si terra adeò subtilis esset ut aër, semen inter cadendum illam penetrare ad suam originem redire posset. Hæc res ita se habet, sicuti herba, cujus semen ab aëre non impeditur, quo minus in terram cadere possit: Si vero super petram cadit, perit, quia ex saxo non prodiit, ita quoque hoc semen, quamvis in terram incidat facilè impediri potest, quo minus ulterius progrediatur, sed hæreat, & temporis longinquitate pereat. Si terra (uti phantastici quidam, inprimis verò Aristoteles arbitrantur) metallorum mater esset, res plana foret: Si enim semen decidens, mox ad originem suam rediret, aut Mercuriales venas attingeret, in quas semetipsum seminaret, & de novo resurgeret, verùm phantastica hæc opinio, phantasticum semper sortita est exitum. Nam sicuti herba absque terra ex solo aëre crescere nequit, ita quoque metallum ex terra sola aut argento vivo vulgari, quamvis plaustra ejus plena in terram seminarentur, crescere non potest, quod quotidiana experientia abundè testatur.

Fieri autem solet, ut quandoque radii stellarum decidui, (modò unius ejusdemque naturæ sint) & cum metallis, lapidibus & mineralibus, quæ à summo suo statu deciderunt, mixti in illa penitus ingrediantur, & se cum ipsis uniant, unde Gammahei oriuntur, qui cum ista influentia se insinuant, & signaturam à natura assequuntur. Hinc est, quod super lapidibus, lignis, metallis & Gemmis variæ figuræ inveniuntur quæ nihili æstimantur, cùm tamen nulla talis sit figura, quæ non singularem habeat demonstrationem & virtutem, quod est notandum, Sciendum quoque est, nullos nasci Gammaheos, nisi subjectum ipsorum sit terminatum & mortuum, hoc est, consummatum, & à stirpe sua avulsum, sed tamen nondum dissipatum: Quamdiu enim illud stirpi suæ inhæret, viride est, & ex radice sua propriam nutritionem & humiditatem habet, undè omnia astra, quæ se ipsi insinuare volunt, repellit; cùm verò est avulsum, tunc aridum porosum est, & virtutes recipiendi desiderio tenetur, quæ quamprimum in illud immittuntur, ab ipso retinentur, & signaturam accipiunt, viridi autem subjecto nulla alia quàm sua propria signatura succedere potest, quia repulsam fert à suo crescendi incremento.

Hactenus sermo mihi fuit de Mineralium morte, & quod multiplicationem assequi nequeant, quia semen ipsorum collabitur & comminuitur, per aquas subterraneas expellitur, & intra montes conteritur. Hinc auri sabulosi & aquarum lavacris extrahendi, ortus est, quod aliud nihil est, quam collapsum semen. Hujus generis sunt argentum sabulosum, ferrum & cuprum solidum, quæ omnia semina collapsa sunt. Si mineralium multiplicatio hoc modo non impediretur sed uti vegetabilium multiplicatio progressum suum haberet, tot metalla gemmæ & omnis generis mineralia haberentur, quos crescunt herbæ, quoniam verò nulla illorum multiplicatio sequitur, ideoque etiam multitudo talium fructuum est denegata.

Hæc sufficiens & generalis est instructio, quomodò Animalia, Vegetabilia & Mineralia crescant & multiplicentur. Suo tempore cum te cautiorem factum, & harum rerum silentio munitum videro, specialem declarationem & explicationem, ut omnium harum rerum scientiam singularem possideas à me obtinebis. Ad hæc ego respondi. Gratias pro hac instructione benevolentissimâ tibi ago summas, & posthac in hisce rebus

rebus peragendis cautior ero. Summopere tamen unicum adhuc ut prioribus addas, à te peto, & me exaudias, quid sibi velit ille vapor, qui ex mixtione & conjunctione spirituali, corporali & minerali, in terræ centro elevatur. Ad hanc interrogationem, paululum meditabundus terram spectans sic fari cœpit. Totius Physicæ fundamentum habes, tempus opportunum expecta, & cætera quoque percipies, quæ verò ad ampliorem intellectum requiruntur, ex mea instructione sufficienter percepisti. Cum autem instanter & obnixè illum rogare non desisterem, tandem sic respondit: Stipulationi tuæ, te indignis hæc non esse communicaturum confido, aliàs duplici pœnâ afficieris. Hoc enim, quod à me rogasti, præcipuum est in hac figura, hac via à naturalibus ad supernaturalia, sequente instructione præmissa pergemus.

Ex comparatione, quam inter Animalia, Vegetabilia & Mineralia institui, cum de Transmutatione verba facerem, cognitionem Summi & Infini addiscis. Et quàm debilis sit Natura respectu Artis, quod videlicet ei semen habere sit impossibile, & quod multò minus id præstare possit, quod homo potest. Item quod „ per subtilem cheiragogiam & summam hominis in„ telligentiam vera metallorum materia prima acquiri „ & ex centro terræ cor attrahi possit, quod tamen „ ignaris & stultis impossibile & fabulosum videtur, „ sicuti etiam æterni ignis acquisitio.

Hac opinione falsa etiam semper imbutus fuisti, quod metallorum destructio per Vini spiritum fieri possit, cum tamen spiritus vini ad hoc præstandum nimis debilis sit, absurdum enim esset incombustibile per combustibile superari. Quando autem spiritus vini alteratur, tunc non amplius spiritus vini est, sed sublimius quiddam; tunc inquam, effectum istum præstare potest. Si quæris, unde istam alterationem habeat, sciendum tibi est, omnia vegetabilia & animalia singularem impressionem inferiorem, & à centro terræ concessam influentiam accepisse, & in se absconsam continere, quæ impressio adeò subtilis est, uti visus in oculo, qui quamvis totum effugiat, tamen ignis est, quâ influentiâ ut potiaris, summâ opus est industriâ. Summâ igitur hic attentione & intellectus acumine opus est, ut ea, quæ supra docui, animo bene recolas & intelligas. Postquam invisibilis ignis & vita seu omnium rerum motus per attractivam firmamenti proprietatem, se cum sideralibus astris conjunxit, & hac ratione ex æthereo igne & astrali aëre, spirituale corpus tale factum est, quale spiritualis ista prima conjunctio ad mutationem suppeditat, ad corporalem mineralem scilicet aquam constituendam, ex qua omnes gemmæ, Mineralia & Metalla suum ortum ducunt; Tunc virtute & viistius spiritus fit magna commotio & ingens trepidans quassatio (ut in ista figura vides) & aquam incalescere facit, vaporem excitat & subtiliorem ejus partem spiritualem reddit, ex qua gemmæ oriri solent. Eodem planè modo, quo cum aqua vulgaris incalescit, melior pars in vaporem abit, crassior verò pars in aquam rursus se resolvit, & decidendo ad ortum suum redit. Hoc idem hic accidit, una pars de forma aliquid participat, & spirituale corpus in optimas gemmas se transmutat, feces verò in metalla, altera verò pars, quæ formam vincere non potuit, in subtiles altitudinis terræ rimas se recondit, sic aqua per sabulum se purgat, & omnem suam impuritatem in terra relinquit, quæ propter pondus suum iterum ad fundum cadunt; & ortum suum repetunt, subtilis verò vapor in via gradum non sistit, per motum enim suum magis ac magis urgetur: & mediante terrâ & calore naturali eò usque propellitur, donec in vegetabilium radicibus, (quæ attractivâ proprietate pollent, & indesinenter de terra sugunt,) attrahitur. Sic igitur spiritualis iste vapor, invisibiliter in radices intrat, in omnes herbæ partes se insinuat, & se cum in subtilissimo herbæ spiritu conjungit, apud ipsum manet, & se ab igneo spiritus corpore patitur detineri.

Herbarum quædam majori vi attractiva præditæ sunt aliis, inter quas præcipuam judico vitem: hæc enim non solum potenter, sed etiam purissimè & subtilissimè attrahit, hinc est, quod vaporis hujus summam essentiam, ejusque respectu aliarum herbarum magnam quantitatem exsugit, & reliquam partem aliis vegetabilibus relinquit. Pars hujus vaporis, quæ herbarum radices non subiit, terram transit, & in homines & animalia, quæ vivam vim attractivam habent, incidit, & in illis invisibiliter quiescit.

Jam mentis aures arrige. Cum sermones prædicti de vegetabilibus & animalibus accipiendi sint, neque hæc neque, neque illa rejicienda erunt, non enim aliter inter se differunt, quam quod in his vel in illis vapor iste purior est, & majori quantitate inest, impurio„ rem verò puro vapori similem facere potes. Nam per „ subtilem cheiragogiam eò redigendi sunt, ut in aquo„ so corpore isti duo Animalis & & Vegetabilis scili„ cet una cum Minerali spiritu seu vapore capiantur, & „ postmodum spiritus Mineralis cum magna discretio„ ne à reliquis separetur. Qui licet in parva quantitate „ se exhibeat, summæ tamen est virtutis, & luce meri„ dianâ clarior. In hoc statu spiritus iste, Animalem „ & vegetabilem spiritum si volveris, eò adducet, ut sibi similis sit futurus. Hoc scilicet totius artis fundamentum est: ut spiritus Vegetabilis vel Animalis combustibilitatem suam derelinquat, & incorruptibilis atque immortalis fiat. Hæc clavis est ad reserandum omnes portas, hîc habes veram primam materiam gemmarum & metallorum. Hanc tamen rem, si rectâ viâ reputo, hæc non est materia prima, sed triplex extractio ex materia prima Gemmarum. Ideoque Deum in æternum laudare, eique gratias agere debes, quod te hac re dignum fecerit, & tantum intellectum tribuerit, ut id, quod est in terra profundissimum, in tuum usum adipisci possis.

Ulterius pergo in hac materia prima. Hanc si liquidam feceris, & per incombustibilem spiritum vegetabilem (non vulgarem) recluseris, aurum, argentum, „ omnia mineralia & gemmas in illa solvere & instar „ glaciei in aqua calida liquefacere, destruere, mortificare, & iterum renovare poteris. Hac ratione, inquam Astralem spiritum (quasi lucernam, in qua ignis æternus & virtus altissimæ stellæ æternæ sapientiæ habitat) visibiliter nancisci, videre, tangere & sentire: ignem dico inconsumptibilem, noctesque diesque lucentem, Solem, Lunam, stellas, carbuculos & omnis generis ignis splendorem superantem, oculis tuis conspicies, & totius firmamenti perfectionem in ipso observabis. O homo, mi creatura, quantum donum divinum, quod id, quod supra omnes cœlos est, summè elatum, & in terra profundissimè existit, brevi horarum spatio adipisci potes, cum tamen longissimo tempore in eo sit occupata, & te propter subtilitatem longè est inferior.

Si hunc super cœlestem, summum & incombustibilem ignem cum summè purgato corpore conjunxeris, & his duabus (rubra & alba,) splendentibus stellis, unam feceris, (mediante videlicet spiritu Hermaphrodito, qui ex duabus naturis, cœlo & terrâ factus est, unde albi & cærulæi coloris, & verus duos extremos polos conjungens Diameter est,) si inquam, ex hac conjunctione novum qui in æternum durabit circujum (de quo multa proferre possem) feceris,

feceris, virtutem superiorum & inferiorum habebis causarum.

Attentus esto ad mea verba, hæ res enim paucissimis revelatæ fuerunt. Primum animam ex corde terræ obtines. Sicuti enim cor in homine nobilissimum est membrum, & nihilominus tantum est animæ domi-
,, cilium & sedes? Ita quoque corporalis hæc aqua est
,, cor terræ, & omnem terræ virtutem in se continet:
,, Eodem modo, quo nucleus in pomo, totum pomum
,, seu virtutem ejus in se continet: nam ex nucleo
,, iterum arbor & pomum fieri potest, sed nullo mo-
,, do ex pomo nucleo destituto, Eodem modo hæc
,, aqua omni virtute plena est & totius terræ vita. Hanc aquam autem tu non capis, sed altius quiddam Animam & Spiritum suum, non animam illam, ex qua metalla nascuntur, sed corporalem animam quæ ex corpore carbunculi orta est.

Ecce hic habes in vegetabilibus, putam carbunculi animam, minime vero suum corpus, hoc enim tam altè ascendere nequit, sed animam suam habes, dico. Ex hac anima, alteram, imò tertiam animam desumis quod fit per subtilem tuam præparationem & purgationem, quam ex parte quidem scis, sed ad finem tamen nondum perduxisti. Hæc anima est pura Christallina, cui nihil est simile super terra, quæ tua quoque est Materia. Jam quid de Forma sentiendum audi quoque. Summus Planeta cœli, est Sol, qui omnes creaturas conservat. Sol iste nihil esset, imò mortuus esset, si ab igne æterno non accensus & lucerna ejus esset, cujus beneficio cæteræ stellæ accenduntur, & splendorem suum nanciscuntur. Jam Natura ex Sole semen accipit, ex quo semine carbunculi, rubini & aurum crescunt. Quoniam verò Carbunculi haberi non possunt, aurum præ manu sumis, & ex illo vitam & semen extrahis, & illud ita præparas, ut carbunculo simile fiat Hactenus unam animam à suo secundo corpore separasti, Jam insistis, & alteram, tum etiam tertiam separationem instituis. Hic nullus amplius carbunculus adest, (is enim respectu istius animæ, ut plumbum, si cum auro conferatur, æstimandus erit, sed ignis parvus, cælestis, purus, clarus succesit & præsto est. Ubi igitur nunc sunt illi, qui statuunt, quod Ars Naturam sequatur? Non sic sanè res se habet. Ars Dominatrix est, non Natura, quæ limites suos non excedit, & ab arte multis parasangis superatur nunquam enim materiam & formam istam adeo exaltare potest, sicuti Ars; nunquam ignem ita purificat, & multòminus centrum terræ. Hic igitur Hermes rectè scripsit: cum dicit; Hæc est gloria totius mundi, fortitudo omnis fortitudinis fortis, & omnium rerum subtilium victoria.

Cum hac Medicina poteris primum vegetabilia curare, steriles arbores scilicet fertiles facere, hyemem in æstatem, & æstatem in hyemem convertere, ut in hyeme omnes herbas, quas æstas supeditat, habere queas, ut herba aut arbor in unius anni curriculo quinquies vel sexies fructus suos producat: Item ex mala herba bonam, ex vetusta & putri arbore, juvenem seu recentem, ex amaris pomis dulcia, ex pyris cerasa, & vice versa ex cerasis pyra facere, sicque omnes herbas & arbores in se invicem poteris transmutare.

Deinde omnia imperfecta metalla in perfecta, & in carbunculos & rubinos, smaragdos & gemmas convertere, ex auro & argento per Multiplicationem ineffabiles summas producere licebit adeò ut ex una parte non centenorum, sed millenorum milliuni tinctura sit subsecutura.

Tertiò hominem ab omni morbo liberare, ex sene juvenem, ex ægro sanum facere. Hominis mentem & cogitationes, ut ex malitioso probus & pius fiat, mutare, integrum tibi erit. Quid de his effectis tibi videtur? Nunquid hæc summa sunt? quæ tamen respectu eorum, quæ sequuntur, pro exiguis censenda sunt, Hermetis enim verba nondum satis explicata fuerunt.

Hactenus de naturalibus, nunc de supernaturalibus quoque aliquid proferam. Hæc clavis est ad reserandum cœlum & terram, hoc est, ut penetrare possis summum cœli firmamentum ad terræ centrum & maris profunditatem. Omnes montes, valles, folia, gramina, bruta, & homines, & omnia transpicere potes quasi trans vitrum videres. Omnium rerum proprietates experieris, & sic res absconditæ tibi erunt manifestæ. Omnia coram te humiliantur, omnia potes, cœlum & terram cogis, omnes spiritus tibi obediunt, tibi inservire & ad nutum tuum stare coguntur. Omnia præsentia & futura, quantum Deus permittet experiri potes. Hoc est mundum creare, & ejus potestatem accipere.

Quis verò horum omnium sit modus & ratio in suo relinquitur loco: Hæc enim supernaturalia & magica sunt, ut antè dixi, Si fortuna tibi favet, ut quæ naturalia sunt, ad optatum finem perducas; hæc supernaturalia scire quoque tibi dabitur, Ex his omnibus de præstantia illorum, quæ te docui, & de errore, quem commisisti, facilè judicare potest, à quo ut posthac tibi caveas, & cautius in hac re agas, sedulò te adhortor.

Cum hæc omnia animo revolverem, & increpationem sat longam auscultavissem, super acutis spinis aut lapidibus stare mihi videbar, & dum visionem istam in valle profunda contemplarer, à tergo aliquem strepitum, qualem veste serica amictus, vestis attritu excitare solet observabam, cum igitur circa me circumspirem, ecce canus quidam barbam ad cingulum suum usque longam alens, ablongâ veste atrâ vestitus in una manu circulum, in altera verò gnomonem seu normam gestans comparebat, qui taciturnus præteribat, & ad globum properabat, cujus proceritas magis ac magis adeò crescebat, ut globum alto ædificio altiorem, mediâ corporis sui staturâ longè superaret, & capite suo ad solem usque pertingeret. Hic senex circino super centrum posito, globum circinabat, ut æqualiter rotundus fieret, deinde circino suo gnomini imposito dicebat: Ter facta est multiplicatio in ipso. Postea circinum iterum super globi altitudinem collocabat, & mensuram ejus usque ad firmamentum, & de firmamento usque ad supremam stellam capiebat, & magnâ vociferatione metuenda exclamando in hæc verba erumpebat. Hoc est unum ex quatuor per tria abscissum. Posthæc duas lineas à suprema stella ad globum usque ducebat, quas transversim ducta linea in triangulum ligabat. Deinde cum circino suo duas triangulares cuspides ex centro evehebat harum cuspidum angulus unus centro nitebatur, alteri verò columba insidebat, quam dejunctionis & vivificationis spiritum vocabat. Anguli duo modò dicti cum angulis duobus trianguli prædicti uniebantur, & flamma ignea in lineam triangulum constituentem ferebatur, & ibi quiescebat. Ex parte inferiore, stella alba splendens sursum prodibat, quæ duo quadranguli medio sibi invicem obviando se contingebant, unde hæc stella instar sanguinis rubra fiebat, & tantam claritatem emittebat, & oculorum meorum aciem adeo perstringebat, ut illam vix potuerim intueri: Triplicem enim claritatis circulum de se spargebat, quorum primus & proximus aureo flavus, alter ruber, tertius vero sanguineo ruber erat. Summus hujus stellæ splendor tantus quoque erat, ut

ut stellæ superiores Sol & Luna firmamenti splendorem suum amitterent, & sanguineum colorem induerent, & terra quoque virorem suum perdebat, & omnia rubro colore tincta erant. Dum hæc fiebant, ignis ex stella ista prosiliebat, & globum istum cum toto firmamento concremabat, ut de Sole, Luna, cœlo & & terra ne quicquam remaneret. Posthæc stella ista, rotundi speculi aut disci instar dilatabatur, in quo novus globus albus transparens, & smaragdi viriditatem referens, cum Sole transparente, & solito clariore, atque toto firmamento apparebat nulla tamen circumgyratione hic observata. Hic senex exclamando dixit: Laudatus sit Deus, quod tandem malitia est oppressa, & veritas manifesta. Gaudete filii lucis, quod tenebratum factus est finis; Sol non amplius occidet, sed in æternum vobis lucebit, nec obscurabitur vobis unquam, qui sic fatus disparuit. Huic revelationi Colophonem Principalis meus addens dixit: Hæc figura summæ curæ tibi esse debet, quia in illa totius operis tui significatio continetur. In hac inquam figura latet secretum omnium secretorum, tam quoad res naturales, quam supernaturales, quæ omnem hominis captum superant. Si tamen probus & pius fueris, & in Deo fiduciam tuam posueris, omnia ista adipisceris.

Hactenus quam longè Ars naturam superet percepisti, nunc quoque quid summum illud arcanum, seu Lapis Philosophorum sit, videamus. Hinc quantum vulgares Philosophi à scopo aberraverint, & quàm temerè quidam de hac re libros scripserint, & in linguam Germanicam transtulerint, quorum sensum ipsimet non assequebantur, tibi patebit. Quilibet ergo hic animum advertat; Hic tu verum hujus rei fundamentum, ut cætera Philosophorum scripta rectè intelligas, addisces.

Lapidis Philosophorum clara Explicatio.

INterroganti igitur quidnam Lapis Philosophorum esset, sic respondit: Lapis Philosophorum est Microcosmus per regenerationem factus: in quo superioris & inferioris stellæ essentia se in medium collocavit, & ibi sedem fixit: Desumitur enim partim ex summo vivifico cœli centro, quod suum supercœleste lumen & incomprehensibilis ignis est, qui cœlis, stellis, Planetis & omnibus elementis, vitam, lumen, motum, virtutem & subsistentiam confert: Partim ex infimo purissimo, pellucidissimo terræ centro, quod aqua corporalis est, quæ terræ vitam, virtutem & operationem tribuit.

Ex istis longè à se invicem distantibus centris, (ex quibus omnes virtutes mundi fluunt) cum arte intercedente per Hermaphroditum spiritualem, seu Diametrum cœlestem copulantur & connectuntur, tandem lapis sapientum anima, corpus & spiritus) componitur, in quo superiores & inferiores virtutes cœli & terræ sunt inclusæ, undè tanquam verus regeneratus Microcosmus & essentia plusquam perfecta toti mundo dominatur, & meritò dominus Macrocosmi pro ratione suæ naturæ appellari potest. Est enim tam excellens mundi mysterium, ut ejus corpus anima & spiritus, sint animæ puræ regeneratæ, & plusquam quintæ essentiæ, ex centro corporis superioris & inferioris mundi desumptæ. Verissimè enim corpus, est anima & quinta essentia, ut etiam anima & spiritus ratione sui generis, quæ tertia vice à suis sordibus summè fuerunt purgatæ. Quocirca corpus ejus centrum est seu anima ex corde terræ, vel corporalis aquæ: Anima verò ejus est centrum animæ ex lumine æterno & summo: Spiritus denique est centrum animæ ex Spiritu Astrali seu firmamentali. Quicunque igitur summas hasce virtutes vult impetrare, ultimam lapidis materiam in primam resolvat, & per regenerationem ad suam perfectionem adducat oportet. Nam materia, quæ solum per vulgarem solutionem & coagulationem præparatur, ad hoc opus non pertinet quia nulla est regeneratio, sed tantum purgatio, qua corpus instar panni aliquo levatur, & sordibus suis exuitur, de cætero vero adhuc in veteri suo statu adhuc manet, corruptioni subjectum est: Hic alia solutio, nempè aqua cœlestis & incorruptibilis elementa cogens & illis dominans, requiritur, ex qua tanquam ex materia prima vegetabilia & mineralia oriuntur, quæ horum centrum aggreditur, vitam quærit, & illam cum sua virtute à cæteris membris mortuis separat, purificat, de potentia ad actum promovet, sicque corpus mortuum rursus vegetat & vivificat, cum sua anima & spiritu unit, unde ipsorum vita & vires altius ascendunt, & tandem primam & veram suam perfectionem assequuntur. Nam si corpus primum per Spiritum animâ suâ privatur, & hæc duo purificantur, & deindè iterum conjunguntur, tunc corpus antea mortuum, fit corpus regeneratum novum vivificans, quod in omni claritate resurgit, & est nive candidius, clarum nulli corruptioni amplius obnoxium, sed immortale, animarum cœleste, clarificatum, magnis virtutibus multiplicem fructum ferens. Hac de causa regeneratio nihil aliud est, quam corruptionis separatio, incorruptionis restitutio, mortis ablatio, vitæ redintegratio, virtutum elementalium remotio, & cœlestium instauratio: & tandem malignitatis extirpatio, & bonitatis excitatio, elementorum sterilium regnantium mors & mortificatio, & virtutis immortalis atque cœlestis vita. Nam quemadmodum antea in veteri corpore naturali corruptio, mors & corpus impurum, dominationem suam exercuere, animam cum spiritu oppresserunt, & virtutem ipsis abstulerunt: Ita in novo renato & per virtutem clarificato corpore imperium animæ & spiritui, in quibus vita inest, rursus traditur: Quæ duo illuminant & nobilitant corpus, & in gloria, dignitate, potentiâ & virtute illud sibi assimulant, ut in posterum hæc tria simul regnent, & magnalia sua facta exserant & ostendant.

Regeneratio inquam est novus spiritualis & temperatus status essentialis, constans, spiritualis, amata & supercœlestis potentia, virtus immortalis, quæ veterem statum longè superat, nec naturæ subjecta est, sed super illam exaltata, adeo ut per regenerationem novæ virtutes, & nova efficacissima vita æterna introducatur: Nam corpus, quod antea segne, crassum, impurum, tenebrosum, corruptibile, infirmum & & impotens erat, animæ & spiritui per regenerationem simile fit, vivum scilicet, volatile, leve, penetrans, purum, subtile, clarum, potentiâ & virtute plenum, immortale, incorruptibile, in effectu potestatem habens imperfectum ad perfectionem adducendi & in illa conservandi.

Hinc regeneratio in tribus consistit. Et primum quidem in corporis mortificatione, cum illud in materiam primam resolvitur & ipsi simile fit, hoc est, cum vegetatur, & in ipso dormientes vires excitantur, & in actum producuntur. Et cum per regenerationem ei anima & spiritus adimuntur. Deinde in corporis & spiritus purificatione, cum videlicet ipsis externa impura & corruptibilia elementa subtrahuntur, & in locum eorum invisibilia abscondita, & incorruptibilia propria cœlestia elementa substituuntur. Tertiò, In conjunctione cum puro corpori sua pura anima & spiritus rursus ad illum vivificandum infunduntur,

infunduntur, & hæc tria simul uniuntur, clarificantur, permanentia & æqualem virtutem habentia fiunt: unde Hermes in hoc dicto: Aufer ei animam, & redde ei animam, item in hisce verbis: solve & coagula, totam Philosophi operis methodum comprehendit.

Causa autem regenerationis est, quia propter horribilem Adami lapsum, terræ, id est, elementari, corporali & inferiori parti mundi maledixit & corruptioni subjecit, ideoque nec vegetabilia nec mineralia, neque etiam animalia ad pristinum suum statum aut virtuosam naturam redire, & perditam suam perfectionem absque regeneratione recuperare possunt.

Cum igitur regeneratio Philosophica (nihil aliud sit, quam purgatio & separatio boni à malo, anima quoque summum illud sit, cui vita inest, quam sequitur spiritus, & tandem corpus, quod respectu istorum duorum mortuum est; utrique necessarium est, ut anima, spiritus & corpus à sua corrupta natura separentur, ut hæc tria in opere Philosophico nil nisi animæ & quintæ essentiæ fiant: Nam si animæ regeneratæ corpus quoddam qualecunque illud fuerit, adjungas (ita etiam ut hoc corpus symbolum seu convenientiam cum anima habeat, alias ex quolibet fieret quodlibet) tunc corpus hoc animæ obsequium præstat, non verò anima corpori, ratio hæc est, quia in anima est vita, & in anima regenerata potior & æterna vita, vetus autem corpus per se econtra mortuum est; ideò animam ut corpus sequatur, vivificetur, & anima quoque fiat necesse est, adeo ut non hoc quod oculis conspicitur, sed quod ex illo obtinemus, & quod per spiritum in sublimationem ducitur, & ita loquendo respectu corporis, spiritus corporalis factum est, corpus vocemus. Idem de spiritu judicium est. Hic enim postquam regeneratus fuit, non amplius vulgaris spiritus est, sed spiritus animalis incorruptibilis factus est. In summa, totum opus Philosophicum nihil aliud est, quam novum cœlum & novam terram facere: cœlum deorsum trahere, & terram sursum in cœlorum locum elevare & collocare & procedendi modum, quem Deus in creatione mundi observavit sequi. Nam in principio cum Deus cœlum & terram creavit, nil nisi aqua videbatur, quæ prima materia erat, in qua cœlum & terra cum toto suo exercitu & terræ tenebris circumvolutæ, abysso comprehendebantur, terra in profundo aquarum vacua & sine virtute & vita existente. Unde fortè Democritus atomos suos, tanquam aquosum vaporem, fumum aut aquam resolutam pro principiis rerum statuere ansam sumsit. Super aquis, id est, purissimâ & supremâ parte aquæ spiritus Domini incumbebat, illam fovendo conservabat. Abyssum verò terræ & tenebras tanquam pejorem & inutilem atque mortuam partem deseruit, & virtutem luminis & vitæ in aquam attraxit, adeo ut statim ab initio per Spiritum Domini separatio in hac solutione & putrefactione facta fuerit: Ideoque Spiritus Domini solummodo aquam, superiorem videlicet & meliorem & efficaciorem partem fovit, & omnipotente virtute sua est complexus, inefficaci & mortuâ aquæ parte in abysso tenebrarum relicta. Quia ergo in hac solutione omnium creaturarum unicus status & vita comprehendebatur, ideoque Spiritus Domini, omnipotentis suæ fructificationis alis meritò illam fovit, texit, corroboravit, & ad perfecti luminis vitæ suæ augmentationem maturavit. Postquam omnia in hac solutione & putrefactione ad maturitatem suam per Spiritum Domini pervenerant, & ad perfectionis vitæ statum properaverant, vera substantialis separatio subsequuta est. Dum Deus per mandatum omnipotentis verbi sui primum ab ista solutione, clarissimam, subtilissimam, virtuosissimam, purificatissimam, omnemque cristallinam claritatem & splendorem superantem aquam separavit, & illam propter incomprehensibilem ejus splendorem & ineffabilem diaphanitatem Lucem vocavit: Quæ meritò prima aqua etiam vocatur, quia in omnibus creaturis, omnis substantiæ viva est scaturigo, de cujus effluvio omnia inferiora conservantur, & recreantur, unde etiam omnium cæterarum aquarum inferiorum forma & actio est. Et primum summumque locum propè Deum nacta est, per cujus influentiam cœli, stellæ, planetæ omnia elementa & inferiora corpora cum suis virtutibus & motibus conservantur. Ex hac Luce aliæ separationes in diversis gradibus subsecutæ sunt, ad creationem Angelorum, animarum & inferioris mundi conservationem à Deo ordinatæ. Hæc Lux etiam cælum empyreum, aut vivificum, item mundus superior, vel invisibilis appellatur: quo sine dubio Plato cum suis Idæis collimavit, quia in hac Luce invisibili totus mundus visibilis est comprehensus, & ab illa tanquam summa Creatura DEI regitur & conservatur.

Hanc separationem altera nunc sequitur, videlicet triplex divisio seu triplex differentia aquæ superioris, mediæ & inferioris, quæ aquæ animam, spiritum & corpus significant, & omnes tres spirituali incomprehensibili modo in Luce aut prima aqua sunt comprehensæ, Nam ex Divini Verbi mandato Lucem aut primam aquam sua proximê cognata clarior & subtilior aqua, ex ordine secundum superioritatis ordinem proximum secuta est, donec tandem infima debilior & crassior aqua in infima regione, corpus scilicet mansit, quarum aquarum quælibet rursus suam separationem obtinuit. Superior aqua est cœlum chrystallinum, quod respectu Lucis pro materia habendum, in qua influentiæ Lucis immortalis & vivificæ facilè instar picturæ adumbrant, & se tanquam in formam imprimunt, adeò ut superior aqua ista typus & quasi exemplar impressum, Lucis seu aquæ primæ igneæ sit, in quo typo omnium creaturarum animæ, (tanquam Lucis, post Angelos, altera generatio) illarumque vita & virtutes se ostendunt, adeò ut multiplices animarum impressiones similiter in illo existentes subsequantur, & hinc bono jure cœlum animarum vocari possit, quoniam hæc superior aqua viva omnium animarum scaturigo est, quæ cum suis donis & gradibus diversimodè distributæ sunt, ut tanquam spiritualis viva & invisibilis aqua in inferiora corpora elementalia influant. Hinc est, quod cœli in lingua Hebraica ignea aqua ab Isch & Maijm vel Schamaijm vocantur.

Media aqua per separationem in cœlos visibiles, videlicet in orbes Planetarum, in Firmamentum seu primum mobile divisa fuit, ex quorum singulo postea demum ipsorum essentia, id est, septem Planetæ cum aliis innumeris syderibus iterum extracti & separati, & rursus orbes inserti fuerunt, prout quosdam cum propriis suis motibus, orbibus suis obstrictos & unitos esse constat Hæc media aqua, aut syderum orbes, cum suis stellis mediocris sunt naturæ, proprietatem animæ & spiritus habentes, secundum spiritus in ipsis latentis naturam. Hinc est, quod superiores & inferiores aquæ se separant Genes. 1. tanquam per medium à Deo interpositum, ut per illud Lux & superior aqua cum inferiori aqua corporali se unire possit, quia absque hoc medio anima sine spiritu nunquam cum corpore convenire potest. Hinc inquam est, quod Lucis & superioris aquæ impressiones prius in medias aquas se insinuant, quæ corporalis & spiritualis naturæ sunt, in quibus corpus spirituale quasi

quasi suffocatur, quod tandem pro ratione suæ naturæ & proprietatis, in inferiorem aquam influit, & sibi corpus adæquatum & simile appropriat, unde spiritus, aqua invisibilis sunt, in aqua visibili abscondita similiter anima quoque est incomprehensibilis aqua ignea in spiritu, in aqua scilicet invisibili comprehensa.

Inferior aqua est corporalis, in quatuor elementa, & rursus quælibet harum aquarum in vegetabilia & animalia sua distributa. Ignis respectu Lucis tantum est aqua; terra pura in solutione quoque stetit, & aqua fuit, nunc verò est aqua coagulata; unde ante lapsum Adami clara, diaphana, lucida, immaculata, virtute vita & animabus plena fuit, & adhuc post corruptionem suam, in se corporalem puram virtuosam continet aquam absconsam, quamvis exterius nihil aliud quam impura & tenebrosa aqua coagulata esse videatur. Nam post lapsum aquæ inferiores in quas virtutes superiores immortales se immerserunt, & in illis quasi suffocatæ & captivæ sunt, maledictioni & corruptioni obnoxiæ factæ fuerunt, & morti in vindicationem cesserunt. Quicunque igitur hoc, id est. immortale, à mortali & corruptibili legitimè separare, & incorruptibile in antiquum suum statum reducere potest, is Deum in creatione mundi imitatur, & ad optatum statum venit.

1. Ex his prædictis primo exsurgunt triplices formæ & materiæ, triplices actiones & passiones, triplices animæ & spiritus & corpora triplicia, item triplicia media Superioris, Medii & inferioris, & per consequens triplices separationes & Influentiæ.

2. Deinde quoque sequitur, Talem unionem per separationem puri ab impuro fieri oportere, postquam materiæ & formæ superfluæ & impura elementa ab interiori sua essentia soluta & ablata fuerunt.

3. Tertiò, Quod quia terra etiam in solutione stetit, illa terra sola quæri, abyssus verò tenebrarum, id est, terra damnata relinqui, viva autem terra sola cum spirituali sua aqua debeat purgari.

4. Quod suprema & purissima absque mediorum interventu cum infimis & impurissimis se unire nequeant.

5. Quod, quia optima & maxima pars aquarum spiritualis est, & se in altum evexit, nostræ aquæ artificiales, etiam volatiles & spirituales fieri debeant, quod facilè fieri potest, quia æternus Deus principium & primam mundi materiam in aqua collocavit, & postea demum omnes puriores creaturas secundum ordinem ipsarum præ manu sumsit. Nam in principio nulla creatura impura erat, quia apud Deum omnes bonæ erant, hoc est, pulchræ, amabiles, claræ puræ, utiles, viribus, virtute & fertilitate plenæ, quæ omnes cognationem mutuam, influentiam & effluvium habebant & adhuc habent, unde etiam facilè in se invicem transmutari queunt.

Hac de causa Spiritus Sanctus omnes creaturas, aquam vocat, quæ etiam in fundamento tantum aqua sunt, unde etiam omnia corpora mixta tantò facilius tractari, resolvi, purificari, uniri & in suum statum primum reduci possunt, alias enim sine aqua nihil purificari, & in primum suum statum perfectionis promoveri potest.

Quia verò hic de multiplici aqua sermo est, consequens est, quod in nostro opere vera est aqua intelligi, & usus ejus nobis cognitus esse debeat. Hanc Spiritus Sancti regulam & ordinem, Philosophus in opere suo philosophico imitari, & quodlibet corpus in suam veram solutionem redigere, hoc est, in suam aquam, ex qua ortum habuit, convertere debet. Hic tamen cautione opus, quod scilicet illam aquam non oportet esse aquam aliquam elementalem aut corruptibilem, sed mediam, fertilem, incorruptibilem, & talem, quam Spiritus regat, qui in substantia, vita & virtute sua communionem habeat cum superiori & inferiori mundo, id est, qui æquè de luce & superiori aquâ atque de inferioribus elementaribus aquis participet, & utriusque naturâ & proprietate instar sequestris sit donatus, qui utrique parti faveat, & cui pro cujuslibet natura, cum utroque bene conveniat, & utriusque statum in se recipere possit.

Secundò, quemadmodum ista Marcrocosmica solutio aliquandiu duravit, & à Spiritu Domini incubante ad maturitatem perducta fuit ut conveniens separatio subsequeretur: Ita quoque Philosophicam solutionem in transactionem poni, & per suum calidum & humidum spiritum regi & corrumpi oportet, ut corpus per suum intus & extus incubantem spiritum spirituale fiat, sicque corpus anima & spiritus se rectè ab invicem separare queant.

Tertiò. Sicuti omnipotens Deus post maturationem aquarum, separationem inivit, & aquas in quatuor partes divisit, in Lucem, superiorem, mediam & inferiorem aquam, in quibus totus superior & inferior mundus, in quatuor partibus est comprehensus, & fundatus, ex quibus omne, quod vi[illegible] fruitur, tanquam ex scaturigine oritur: Ita Philosophum quoque totum opus suum in quatuor partes, tanquam artificialis ædificii sui quatuor columnas dividere oportet, in Lucem, superiorem, mediam & inferiorem aquam.

Lux est forma, status vivus & efficax virtus & animæ igneus splendor, aut super cœlestis incompensabilis ignis. Superior aqua autem est corpus aëreum animæ, ejusque sedes & domicilium, aut insensibilis aër, per quorum conjunctionem & unionem & influentiam, lucida, clara, christallina & supercœlestis essentia hoc est anima fit & existit.

Media aqua est forma respectu inferioris, sed materia respectu superioris, quæ spiritus est, & corpus animæ: sed viva virtus forma & essentia inferioris aquæ corporalis, per quam formam corporalis aqua inferior vincitur, & in spiritualem redigitur, qua ratione spiritus, viva aqua, & vera aqua vitæ est, in quam suprema Lux cum sua aqua christallina se insinuat, qua mediante consequenter corpus, hoc est, inferior aqua illuminatur & clarificatur, & vita sua antea oppressa, & quasi mortua, jam demum potenter fulcitatur, & plenariâ virtute & gloriâ coronatur & clarificatur.

Inferior aqua est corpus & vera materia, in quam omnes virtutes superiores pro ratione suæ mensuræ se conferunt. Unde centrum est, ad quod forma respicit, quodque forma desiderat, in quod effluvia invisibilia omnium superiorum aquarum, sicut in stagnum quodam aquarum, se infundunt, in quo etiam permanentia & fixa fiunt & manent.

Quoniam autem inferiores aquæ Elementales propter primum peccatum ab Adamo commissum, priorem statum suum derelinquere coactæ fuerunt, & ex summa puritate in extremam impuritatem inciderunt, ideoque etiam simul omnia inferiora mixta cum suis animabus & spiritibus cooperta, & medullatenus ex impuritatis maledictione maculata manserunt. Jam si hoc tibi curæ est, quæ ratione hæ tres partes, anima, spiritus & corpus à sua impuritate liberari & in pristinum suum statum purum & virtuosum redintegrari queant, summè necessarium erit, ut à se invicem dividantur, & aliquoties separentur, & à sua impuritate liberentur, deinde quælibet illarum pars in suam integritatem perducatur & tandem uniantur & primo suo statui assimilentur, imo in meliorem statum,

tum, quàm erant prius, constituantur, quod sanctus Moses paradysum colere & custodire vocat.

Hisce circumstantiis administratis, ejusmodi corpus centenos imò millenos fructus adfert, quia cœleste, spirituale & animabus plenum est, & nihil aliud extractum virtutum Lucis, & omnium suarum diversarum aquarum, imò omnium virtutum abyssus. Est inquam corpus, quod innumeram pulcherrimam & præstantissimam sobolem parit, semper fœtu gravidum manet, & omni momento ad pariendum est proclive, quia superius & inferius semen pro innumera multiplicatione præstanda accepit, ideoque non ad accipiendum, sed ad dandum inclinat, & in ipso cœlum & terra una res facta sunt.

Hac ratione Lapis Philosophorum summa & compendium est omnium eorum, quæ in cœlo & in terra sunt. Diameter non est, qui cœlum & terram separet, sed perfectum mundi compendium & stagnum sine fundo, in quod superior & inferior vita per suos canales & influentias infudit. Est Microcosmus regeneratus & medium centrum, quod inter superius & inferius consedit, & utriusque virtutes, tanquam Philosophicus Magnes ad se attraxit, & illorum essentiarum perfectionem, ad aliorum corporum illuminationem & clarificationem in se recepit. Finaliter quoque est conjugii inter maritum cœlestem & uxorem terrenam vinculum conjugale, qui conjuges hoc indissolubili vinculo uniti innumera prole sunt ditati. Amen.

SOLI DEO GLORIA.

SVBSECTIO II.

MYSTERIUM OCCULTÆ NATURÆ Anonymi Discipuli Iohannis Grassei Chortolassei *dicti*, *nostro Seculo insignis Philosophi*, *I. V. Doctoris*, *&* *Syndici Stralsuntini*, De duobus FLORIBUS ASTRALIBUS Agricolæ minoris *in ejus* Arca Arcani artificiosissimi *contentis*.

PRÆFATIO AD PIUM LECTOREM Filii SENDIVOGII I. F. H. S. LUCERNÆ Salis Philosophici Authoris, & MYSTERII Hermetici Possessoris.

SI palpabile corpus aquæ terrenæ, suamque naturalem conditionem, substantiam & motum animo perpendimus, virtutes invisibilis & spiritualis aquæ, atque in illis æternæ unitatis spiritum fluctuantem in illa reperimus, ex qua renasci nos oportet, si vitæ æternæ participes fieri volumus, à qua omnes secundùm carnem viventes prorsus excluduntur: Nulla enim creatura, post hominis lapsum, à maledictione, nisi per sanctam aquæ & spiritus Divini regenerationem, liberari potest. Hoc fundamento sacrum regenerationis Philosophorum opus, cum unica occultationis ejus causa nititur, in quam cum Deus illud collocarit, nullis Philosophis qui à millenis annis de hac pretiosissima re notitiam habuerunt (in qua sapientiæ veræ cognitionis Divinæ & thesaurus omnium thesaurorum consistit) aliter quam occultè agere licitum fuit, adeò ut sine singulari illuminatione Divina ex ipsorum libris, in quibus nihilominus veritas circumstantialiter est comprehensa, hujus Philosophicæ regenerationis fundamentum assequi prorsus impossibile sit, quia Philosophi non solum summa in scribendo obscuritati studuerunt, verùm etiam quia providentia spiritus sapientiæ Divinæ indigniorum oculos mentis ita perstrinxit, ut prorsus nihil de hoc Divino mysterio intelligerent, cùm tamen in se ipso planum sit & simplex. Mirum sanè est acuti ingenii homines hac in re ita cæcos esse, qui tamen de annis in annos multo subtiliores artes & res longè difficiliores invenerunt: cujus rei nulla alia causa est, quàm quod Divinæ providentiæ regimen hoc mysterium indignis abscondit, verè piis autem semet ipsum cum omni sua amabili bonitate patefecit & communicavit. De quo Psalmista sic ait psalmo 84. Piis non deerit omne bonum, Domine Zebaoth felix homo qui in te confidit.

Cum itaque hujus Tractatuli Author, amicus meus intimus, ante triginta annos Divina favente gratia, supradictæ scaturiginis aquarum (ex qua Natura aurum in terra, ars verò Lapidem Hermetis super terra coagulat) possessor factus fuerit, & ipse hanc sapientum aquam albam manus non madefacientem propriis manibus suis præpararit, & tanto tempore ut dixi reticuerit, nunc verò Hermetis filiis & Adeptis, se illorum quoad Philosophicæ artis circumstantias socium esse notum faciat, amico meo charissimo hac in parte deesse nolui, quin in honorem ipsius huic tractaculo testimonium perhiberem, & in rei veritate omnes hoc scriptum lecturos certos facerem, omnia quæ in illo continentur esse verissima. Stylo quidem rudiore res suas declarat, si verò æquè benè scires quàm ego, quænam inæstimabilia secreta penes eum sint, dubitares fortè an in toto mundo similia reperiri queant. Nam ubi gentium invenitur aliquis qui præparationis lapidis universalis viam per octodecim ferè menses durantem, ad triginta dierum spacium compendiosè & plenè sicut Hermes redigere possit, quod tamen Agricolæ minori res exigua erat, cujus manuscripta præstò sunt, sed in lucem non prodibunt, quorum tamen is quem Divina providentia amico meo junget certis inter Philosophos conditionibus usitatis, si Domino omnis bonitatis administratori placuerit, hæres fieri poterit, qui si solam mercurialem aquam tantùm ab amico meo obtineret, tale donum haberet, quod nullo ære persolvi potest: Nam præterquam quod in illa Philosophorum Lapis, non quidem actu, sed potentia absconditus est, omnis generis Particularia quoque, imò simul per eam quæcunque in Natura sunt, haberi possunt. Hujus rei veritatem non solùm omnes Philosophorum libri testantur, verum etiam is qui hujus scaturiginis per Dei gratiam compos erit, rem ita se habere experietur, thesaurosque infinitos possidebit. Quocirca omnes alii labores chymici qualescunque fuerint, respectu hujus, & quantum ad utilitatem attinet pro puerorum ludo sunt habendi, undè hæc scaturigo omnibus aliis rebus in rerum natura existentibus, post Deum & hominis animam, longè est anteferenda. Quare hunc tractatulum filiis artis, cujus author idem ille est, cujus in meo tertio principio mineralium mentionem

feci, cum acuta meditatione legendum commendo, in illo enim nucleus veritatis, quamvis nullis phaleratus verbis expressus, sufficienter invenitur, contenta enim ejus non ex relatione aliorum, sed propriâ experientiâ, & manu factura certitudine, hodierno die in mundo non usitata, quantumcunque etiam de ea scribatur, demonstrantur. Dubium hoc, an huic authori similes qui hoc præstiterint nunc temporis inveniantur, animo eximere non possum. Ideoque benevolum lectorem monitum volo, ut animum ad ea quæ supra dicta sunt advertat, quem omnipotenti luminis & misericordiæ patri, ad gratiosam spiritus sancti illuminationem, plenam cognitionis Divinæ justitiam, ejusque potentiæ scientiam, qui est vita æterna radix sap. 15. impetrandam commendo.

O quàm profunda est sapientia Dei, & abscondita à filiis mundi; Internè quærendum, quod oculis non conspicitur externis.

Aros in Turba.

Excelsum est hoc apud Philosophos magnos Lapidem non esse Lapidem: apud Idiotas vile & incredibile, quis enim credit lapidem aquam lapidem fieri, cum nihil sit diversius? attamen revera ita est.

Honoris amoris & candoris gratiâ erga amicum meum sincerissimum præfari hæc volui

J. F. H. S. Sendivogii filius.

Invisibilia DEI à Creatura mundi per ea quæ facta sunt intellectu conspiciuntur.

QUotiescunque (illuminati & Dei amantes viri) severam comminationem quam Deus omnibus legis suæ transgressoribus denunciat, animo reputo, quod frequenter facio, toties animus meus expavescit; verba autem legis hæc sunt Deut. 28. v. 50. *Dominus mirabiliter te tractabit, cum plagis super te & semen tuum, cum magnis & diuturnis plagis, cum malis & diuturnis morbis &c.*

In hisce verbis magnus ille Propheta docet, iram Divinam propter peccata tantam fore, ut etiam optimæ medicinæ (quæ post æternæ salutis opus summa dona Dei sunt) invalidæ sint futuræ. Quanta igitur hæc maledictio sit, iis facilè patet, qui omnia remedia propter peccata, maledictioni obnoxia esse in proprio suo corpore re ipsa experiuntur. Hinc factum est, ut Medic. tales homines attingere noluerint, sed in illis morbis in quibus Divinum quiddam animadvertebant, & à quibus tàm complicationis quàm magnitudinis ratione se vinci videbant, manum detraxerint, & modò hanc modò illam Medicorum methodum & viam vel laudarint vel vituperarint, neque illi qui omnia servari volebant sibi satisfacere potuerunt. Felicia quidem illa tempora sana fuerunt, quibus Romani teste Plinio lib. 20. c. 9. sexcentis annis absque omni medicina vitam transegerunt, illisque brassica quando nonnunquam infirmabantur, medicinæ loco fuit, verum crescente hominum malitia pœnæ quoque creverunt.

Philosophi igitur, habita rerum exacta consideratione, videntes innumeram medicamentorum multitudinem ad tàm multiplices morbos requiri, rem altiùs perpenderunt, quomodo medicina universalis & omnium morborum antidotum comparari posset, qui conatus non frustraneus fuit, sed ipsis ex voto cessit. Ex horum numero fuit Basilius Valentinus, & nostro seculo Theophrastus Paracelsus. Joh. Chortalasseus & alii plures, qui omnes morborum radicem sustulerunt, virtutem balsami naturalis confortarunt, & in suis curis res mirandas præstiterunt. Horum doctissimorum virorum vestigiis insistere cupiens, ego quoque in varia mea itineratione, Europæ regna diversa perlustrando, universalem aquam Mercurialem vel metallorum scaturiginem, inprimis verò mirabile Subjectum à suis duris vinculis, in quibus Natura illud conclusit, liberandi & in efficacem medicinam adducendi scientiam sum adeptus, quæ medicina satis superque idonea & apta est, ad corpus humanum renovandum, quia multiplicium morborum radicem citò & jucundè tollit, calorem naturalem suscitat & vivificat, dummodò rectè & Philosophico more & modo sit præparata; hoc est priùs fixa, seu in igne constans facta fuerit.

Arduum est quod quærimus, sed tamen possibile est, nobilissimum & preciosissimum mirabilem Philosophorum lapidem consequi, qui est omnis fortitudinis naturalis fortissima fortitudo, qui omnia in se habet, & est res vincens penetrans & conservans.

Hac in parte, Summa cœlestis sapientia (cui in æternum sit gratiarum actio) me indignum dono suo instruere dignata est, ut quantum ad veterum Philosophorum scientiam, ego quoque modò dictum naturæ mysterium fundamentaliter intelligam, & de illo iis qui revelatione hac digni sunt, sufficientem & veram instructionem suppeditare possim: Non enim aliorum scriptis egeo, aut mea scripta ad ulterius nutum & amussim instituere opus habeo propria mea experientia & manufactura, apud me pluris est, quàm mille testimonia ex Philosophorum libris petita, de quo mediante orali conferentia plura aperire possum.

Jam quomodo SOLUTIO mirabilis istius Subjecti mihi cesserit, paucis dicam. Cum subjectum nostrum in se ipso & per se ipsum, absque additione ullius rei totius mundi, in aquam resolvi viderem, mirum hoc opus perpendi, & Philosophica mysteria atque artem veram esse confidenter & securè credidi: Nam internus Subjecti nostri ignis, qui tamen cœlestis & super naturalis est, in principio à cœlo ortus in subjecto nostro occultatur, & per singularem prudentis & experti chymici dexteritatem movetur, ut per putrefactionem se resolvat, quo modo regeneratio causatur, & spiritus Mercurii instar scaturiginis aquarum clarus se exhibet, in qua vis generativa & multiplicativa existit, quæ instrumentum creationis DEI est, per quod Deus omnipotens mediatè operatur, in cujus solius etiam est potestate. In hoc Mercurii spiritu, seu scaturigine metallorum, etiam tria principia (videlicet Mercurius, Sulphur, & Sal) perfectè adunata sunt, quibus multa mirabilia perpetrari possunt.

Sciant quoque regiæ istius artis fautores nunc temporis multos tàm magnæ quam parvæ conditionis Chymicos reperiri, qui legentes in Trevisano de Fontina seu fonte ejus, in illa opinione sunt ferè omnes, quod Fontina illa sit aqua Mercurialis aut Scaturigo metallorum, de qua experientissimus Comes Trevisanus scribit: Sed res ita se non habet, hæc enim non est intentio Trevisani, ut fontinam aut fontem putet, nam de interno Fontinæ seu fontis naturali humido radicali (i. e. aqua Mercuriali) agit, quæ aqua cum Fontina seu duris & rigidis impuritatibus accidentaliter à Natura circundata & conclusa est. Quamvis

Comes

Comes Bernhardus toti illi subjecto, aut Chao Philosophico, in sua natura corporali, aut in tota sua substantia, quatenus ita impurum invenitur, nomen Fontinæ aut fontis tribuat, ut scribit, tamen sub hoc nomine aquam Mercurialem, aut naturalem humiditatem, in fontina occultatam intelligit, in quam Bernhardi libellus aureus ex puro auro constans cecidit. Nam ut Rosarius ait: Per se nihil valet, nec ullam utilitatem præbet, aut meliorat, sed potius omnia corrumpit. Illud quod per artis subtilitatem ex eo elicitur, est purissima substantia media & interna, spiritualis & cœlestis essentiæ, ab omnibus accidentalibus & corrumpentibus impuritatibus segregata, cujus proprietas est non comburi, sed ab adustione præservare, & ab igne non fugere, sed fixum & constans efficere. Hæc media substantia de qua omnes Philosophi veteres scribunt, est aqua sicca Philosophorum, & ille spiritus qui aurum in suam volatilitatem adducit, & animam à corporibus perfectis extrahit. Fontina igitur est res in qua metallicus imò cœlestis spiritus absconditus est, qui omnibus creaturis vitam confert, estque media natura.

Quoniam autem, ut Rex Geber testatur, dicta divisio & separatio mediæ substantiæ difficilis est, propter suam mixtionem & unionem naturalem, & ex subtilissimo artificio dependet, quod veteres tanquam summum secretum potissimum absconderunt: Nihilominùs tamen ea quæ in Dialogo Naturæ Mercurii & Alchymistæ apud Sendivogium leguntur, sententiam meam de fontina declarant, ubi Alchymista quærit: Dic mihi si tu es fontina de qua Bernhardus Trevisanus scripsit, Mercurius verò respondet. Fontina non sum, sed aqua sum: Fontina me circundedit. &c. Quod Geber mediam naturam, & lucidissimam atque fulgidissimam Mercurii substantiam vocat, id Bernhardus vocat fontinam, aut purum & clarum cœlestis coloris fontem.

De hac mirabili solutione agitur in Bello equestri, & apud Arnoldum de Villa nova, Basilium Valentinum, & Lullium. Hermes Rex Ægyptiorum, & pater omnium Philosophorum, ejus etiam in hisce parabolicis verbis meminit: In superiori sphæra est in medio fontis vena, quæ est Philosophorum regula prima. Chortalasseus, Philosophus summè illuminatus, de hac solutione quoque in literis suis ad Electorem Coloniensem Ernestum agit, in quibus Regis Geberi compendiosam solutionis viam declarat, ubi sic ait.

Cæterùm nullus dubito quin Celsitudo vestra duplicem viam scilicet siccam & humidam, ex Philosophorum libris animadverterit, & edidicerit, cum in via sicca multo onere assiduoque labore difficulter solvendo & coagulando, in prima operatione, preciosissimus Mercurius vitæ acquiratur. Modò verò Deo favente propiùs scopum attigi, de quo Rex Geber in sua summa testatur. Unica est perfecta via qua relevamur à tantis laboribus & oneribus solutionum & coagulationum. In via humida à tam molestis laboribus & in prima operatione temporis prolongatione excusamur, nam tanto labore nunc non opus est, & his molestiis carere possumus. NB. sed ne quid nimis.

Cum ergò nostra scaturigo seu aqua Mercurialis ab impura fontina circundata, & naturaliter sit conclusa, ut Rex Geber expressè docet, operæ pretium est ut aqua ista Mercurialis, aut Spiritus Mercurii, per regenerationem à duris & rigidis vinculis Fontinæ liberetur & resolvatur, prout mysterium & naturalis ars hoc requirit. Hic nunc maxima difficultas oritur, pauci enim sunt, qui, cum nemo ipsis modum aperire velit, rectè sciant, qua via corpus mixtum à duris suis vinculis sit reserandum, occultum manifestandum, & purum astrum aut Sal centrale in apricum sit producendum. Hinc est quod omnes Philosophi, tam veteres quam recentiores, præparationem in prima operatione, cum tanto studio, quanto materiam ipsam, imò multo majori occultaverunt. Nam hac in re omnis cardo vertitur, hoc totius ædificii est fundamentum, unde etiam secretum artis vocaverunt, cum dicunt. Omnia tibi revelavimus, excepto secreto artis, quod nemini licet revelare, sed attribuimus illud Deo glorioso, qui cui vult inspirat, & cui vult aufert.

Hæc Senior sic explicat. Nihil occultaverunt præter præparationem, quia est difficilima rerum: unde si invenerunt rem, non habuerunt præparationem: at ars non perficitur nisi cum præparatione, quia hæc ars est speciale donum Dei.

Ut autem Separatio seu solutio Hermetis rectius intelligatur notandum est eam duplicem esse, quarum præter jam dictam solutionem prima in prima operatione perficitur, cum impurum à puro, grossa terrena impuritas ab interno nucleo, substantia pura, & sal cristallinum clarum, aut ut cum Agricola loquar, succus lilii albi cum suo sulphure occulto rubro (quæ Hermeticorum aurum & argentum sunt) ex impuro Chao producitur: quod est principale & difficillimum in arte, quod Agricola innuit cum dicit. Hic jacet multa tarditas & est clavis artis.

Sine auxilio & additione hujus aquæ ponticæ, nihil prorsus effici potest, quod utilitatem aliquam producat. Multi plurimi diversæ conditionis homines nihil intentatum reliquerunt, ut bona particularia chymica obtinerent, quæ omnia, imò excellentissima quæque respectu hujus spiritus aut Scaturiginis, ne teruncii quidem valore sunt æstimanda. Qui verò hanc clavem seu scaturiginem habet, is, non tantum operis universalis, sed etiam omnium particularium Dominus est, qui enim arborem habet, ejus quoque sunt arboris illius rami.

Magnum certè mysterium est, à veteribus silentio involutum, quod clavis ista aurum in perfectam volatilitatem deducit, & similes secretas virtutes multas in se continet, ex quibus Aurum potabile non infimum locum tenet, quod medio istius Scaturiginis aut Mercurii vitæ præparari potest, cum aurum per artem subtilem in summam spiritualitatem & amabilitatem elevatur, quo podagra & omnes alii incurabiles morbi funditus curari & tolli possunt, ideò Paracelsus in libro de Natura rerum dicit, Nihil superat Aurum potabile quam Lapis Sapientum. Quod ad alia mirabilia attinet quæ cum hac scaturigine præstari possunt, non est hujus loci nunc illa recensere, quæ viris piis à Deo ad artem prædestinatis, & qui cum hoc dono Dei nihil mali facere præsumunt, suo tempore profiteri possunt. Nam Deo omnipotenti cordium scrutatori constat, quisnam hoc mysterio sit dignus, & cui hominum illud liceat revelare. Nam ne talentum à Deo mihi concessum apud me quasi in terra infossum maneat, charitate Christiana ductus proximo meo prodesse & ei animum meum benevolum cupio testificare, præterquàm quod inprimis per hunc tractatulum, veris Philosophis; (quibus re ipsa per propriam manipulationem aditus in naturæ sacrarium fuit patefactus, non iis qui absque ullo mysterii tentamine semet ipsos pro Philosophis habent) innotescere illisque declarare volo, quod Divina prædestinatio me indignum quidem, sed in sacri Philosophorum secreti scientia circumstantiali conscium, me non solùm ipsis parem fecerit & societati ipsorum adjunxerit, verùm etiam Philosophicæ benedictionis in tantum participem fecerit, ut nunc in Divinæ gloriæ laudem de rebus realiter

veris

veris testari queam, me videlicet candidissimam Dianam iis qui ad hoc digni erant, ob oculos posuisse nudam, & me eandem adhuc possidere. Obtinui enim Divina operante gratia Mercurium Philosophorum universalissimum, sed nondum ad optatum finem deductum, quia adhuc est in statu & gradu primæ operationis. Hac occasione verorum Philosophorum notitiam & in simili scientia conversationem ambio, quia de talibus magnalibus cum sui similibus conversari summa voluptas & animi recreatio est, quam Trevisanum expertum esse constat, cum quindecim Philosophi omnes Lapidis universalis possessores ipsum inviserunt.

Sed ut in discursu de Solutione pergam, nullum librum luci expositum memini, qui mirabilis hujus subjecti Philosophici ejusque secretissimæ solutionis cum manipulationibus convenientibus, & circumstantialibus requisitis, mentionem faciat, excepto eo quod in Bello equestri, & apud Authorem Agricolæ minoris, cui ego hoc Dei donum acceptum fero, legitur: Quod videlicet hoc subjectum semet ipsum & in se & per semetipsum solum sine omni aliarum rerum totius mundi additione solvit, sicuti glacies in vase vacuo per calorem in aquam resolvitur.

Hac occasione notatu dignum venit, quod Clangor scribit vix duas drachmas ex una libra materiæ preciosi Liliorum succi seu Mercurii Philosophi extrahi posse, quod opus absolvere possit, quod parùm certè foret. Sendivogius in suo ænigmate Philosophico de hac re mentionem facit, dicens: Quod pauci præstare potuerunt, & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiam, nunquam ultra decem partes potuit attrahere, erat enim ejusmodi aqua mirabilis, & crede mihi quod oculis meis viderim & palpaverim aquæ illius niveum candorem, & dum illam aquam contemplater valdè miratus sum. Hactenus Sendivogius, ad me verò quod attinet, Ego auxiliante Divina benedictione, ex una ponticæ aquæ libra 26. vel 29. lotos aut partes extrahere possum, cujus rei causa est, quod materiæ diversæ inveniuntur, quæ non omnes æquales fontis universalis partes in se habent.

De hac metallorum aqua pontica affirmare possum, & credat mihi quilibet citra omne dubium, me nunc temporis, nivis instar candidum istius aquæ colorem habere, ejusque bonam quantitatem apud me inveniri. Facile credam multos esse qui materiam generalem sciunt, qui tamen prioris puncti incerti sunt. Propinquiorem enim materiam ignorant, ex qua formam specificam aut Ponticam aquam confertim haurire & assequi possent. Hoc secretum coram oculis ipsorum est absconsum, & obserata janua ad mysterium nostrum.

Est autem Pontica ista aqua, omnium rerum crescentium sperma, omnes res enim ex illa scaturigine originem suam ducunt, & nihil in hoc mundo nascitur aut generatur quàm ex scaturigine ista. Hæc aqua matrix est & concipiens & parturiens. Siquidem omnes Philosophi Deo optimo maximo in secunda operatione meritò palmam offerunt. Nam illa Divina est & hyperphysica. Uti etiam jam dictus Sendivogius creationem totius mundi Gen. cap. 1. hujus excellentissimæ artis typum testatur. De hujus aquæ Ponticæ supernaturali, imperscrutabili, cælesti virtute, & incredibili operatione legi possunt Philosophi, maximè verò B. Valentinus ubi de rebus naturalibus & supernaturalibus & de prima radice tincturæ metallorum cap. . p. 27 Et de spiritu Mercurii cap. 3. loquitur. Universalis mea scaturigo metallorum, est idem ille unicus spiritus Mercurii universalis, quod omnes Philosophi experti testabantur, nec aliter concludere potuerunt. De quo Joh. Chortalassei beati præceptoris me (magni & parvi Agricolæ authoris) scripta legi possunt, cujus manuscripta originalia quorum per De providentiam hæres factus sum in custodia mea asservantur. In quibus sub titulo Agricolæ minoris ait, se cum scaturigine universali seu spiritu (i.e. cum succo liliorum alborum quem primò observavit) multos homines ægrotantes per Dei gratiam à morte liberasse.

Agricola minor de Lapidis nostri subjecto seu materia verba faciens, inquit illum qui metallorum originem intelligit, etiam benè scire, quod oporteat materiam aut subjectum Lapidis nostri etiam esse metallicum. Sed non est metallum nec minera, verùm metalla & mineræ, & mineræ & metalla, quia omnium illorum natura est in una re, quæ vocatur Electrum minerale immaturum, magnesia seu Lunaria. Ideoque Philosophi semper in plurali loquuntur. E. g. metalla, metallorum, metallis, de quo clarius verba non sunt facienda.

In hujus rei fidem, ego per Dei gratiam omni hora ex nostro Subjecto corpus metallicum præparare & & oculariter demonstrare possum. Hæc radix mineralis seu astrifluens septem radiis constans flos, à suis inquinamentis quibus per venenatos vapores infectus fuit paulatim separari, & ex illo succus albus Mercurialis liliorum, aut scaturigo universalis metallorum exprimi debet, qui valdè tener & volatilis est. Quem ego omnibus diebus illis conspiciendum præbere possum, quos gratiosus Deus ad hoc dignatus est & prædestinavit, quemque nunc in senectute mea visibilem & palpabilem conservo.

Author Agricolæ minoris ulterius ad Solutionem progrediens sic inquit: Peractis precibus meis gratiarum actione ad æternum Deum, cum magna aviditate solutionem meam præ manu sumsi, nec destiti donec illam consummavi, quod ferè præcipuum & difficilimum est in toto opere. Nam hic jacet multa tarditas ut omnes Philosophi scribunt, & est clavis artis, & facilè error committi potest, ut flores & crescens seu vegetativa virtus aduratur. Cum itaque venenosi vapores lapidem reliquissent, ecce flos liliorum albus seu scaturigo metallorum paulatim apparebat, quem primo observavi. Ruber liliorum flos postea per singulare mysterium per prudentem & bene expertum artis chymicæ artistam separatim acquiritur, qui tunc etiam elusceret qui (sicut Agricola minor pro more suo loquitur) in parte inferiori apparebit & conspicietur. De quo in hoc tractaculo non ago, quamvis hujus rei causa ab amicis multùm fuerim rogatus, quod tamen alio tempore Deo volente, prout mihi videbitur expedire, fieri poterit, quando mirabilia quæ in hora Conjunctionis & Nativitatis apparere solent, quæque in nullis Philosophorum libris leguntur, sum narraturus.

Quamvis scientiæ hujus amatoribus in hoc tractatulo chymicum Chaos nostrum, quod durum corpus metallicum est, semetipsum, aut per se solo sine totius mundi rei alius additione instar glaciei in calore solutæ in mercurialem humiditatem, seu aquam per naturam à Deo ei insitam, se resolvere indicaverim, quod apud veros Philosophos tanquam insolitum quiddam varias cogitationes movebit; Nihilominus tamen plane sum persuasus, modernos Philosophos non tàm facilè hac in parte ad metam desideratam perventuros, & quale hoc à natura conclusum metallicum corpus sit, perscrutaturos, quia non solùm adeò durum & compactum Subjectum & imperscrutabile opus est, verùm etiam quia hanc occultam & mirabilem Solu-

Solutionem imperscrutabiles encheireses seu manipulationes ad ejus commotionem & præparationem requiruntur, per quas ad putrefactionem & deinceps ad regenerationem promovetur, ut tandem in spermaticam metallicam humiditatem seu mercurium Philosophorum desinat, ideoque talis Philosophica solutio, captu non tam facilis erit, quamvis planis & simplicibus verbis illam ego declaraverim.

Altiùs igitur occultum hoc regium opus est reputandum, nec tam simplici via ut vulgaris quorundam est opinio res incedit, quamvis Sendivogius laudatissimus Philosophus etiam hac in re scopum feliciter sit assecutus, de quo in Ænigmatis sui præfatione sic inquit. Hoc vobis dico, quod opus est rem quærere aliquam, quæ occulta est, ex qua fit miro modo talis humiditas, quæ aurum sine violentia seu strepitu solvit, imò ita suaviter & naturaliter sicuti glacies aquæ calidæ beneficio liquescit: si hoc inveniitis, habetis rem ex qua aurum à natura productum est: & quamvis omnia metalla & res omnes ex illa ortum habeant, nihil tamen ita amicatur ei, sicut aurum: nam aliis rebus adhæret impuritas, auro autem nulla, propterea instar matris est ipsi, hactenus Sendivogius. Qua via autem manufactura procedat, pio & Dei timentis filio, quem Divina gratia ad hanc rem summè admirandam elegit revelari & demonstrari potest.

Sed ut narrationem meam ulteriùs persequar, præmissis præmittendis, folium de lilio albo sumsi & ad beati præceptoris mei imitationem, ut in tractatulo ejus, Agricola minore scilicet, extat, gustavi, quo facto supra modum excellentem, dulcem & delectabilem saporem ejus deprehendi, & reliquâ istius folii parte laminæ ignitæ impositâ confestim fluere & in fumum statim evanescere vidi, quod argumento mihi fuit, Fæmellam esse quia tàm volatilis erat.

Hujus excellentissimæ & summè laudatæ medicinæ dosis una, in unius anni spatio si morbus sit pertinax, semel atque iterum assumpta, hominem absque omni dubio ab omni accidentali morbo liberat, totum corpus renovat & ab omnibus gravibus morbis præservat: quia spiritualis ista medicina medullas & ossa penetrando usque ad morbi radicem penetrat, & per suam innatam purificantem virtutem, omnis infirmitatis causam jucundè tollit, naturam infirmam corroborat, somnum & quietem conciliat & appetitum excitat. Si ergò medicina aliqua radicem morbi evacuat, somnum atque appetitum suscitat nescio quid amplius ab illa expectari posset.

Quamvis autem hîc à vulgaribus chymistis, unum ephippium omnibus equis non esse aptum, plerumque objiciatur, ut incredibilem universalis medicinæ virtutem eludant, & in dubium vocent, prudentes tamen & rectè sentientes, quanta inter ephippium & medicinam spiritualem sit differentia, facilè judicabunt. Tales iniqui hujus rei æstimatores nihilominus inficias ire non possunt, unum ephippium millenis equis, unumque calceum millenis pedibus adaptari posse: Quod si de hac medicina mihi concedant, sat habeo: Non enim omnibus hominibus opem ab hac medicina indifferenter expectandam esse dico, sed millenis tantum.

Si quis ulteriùs unam rem multis convenire & quadrare non posse obiiciat, experientia doctus an non unicus Sol, Aër, & Aqua, multis, imo omnibus expediat & conveniat, quæro. At medicina nostra est, Sol, Ignis, Aër & Spiritus (seu Aqua): Quod licet nasutulus quidam non capiat, imperitiæ suæ non verò arti tribuendum esse existimo. Quibus addo quod quia nec Sol ipse, nec Aër, nec Ignis cuilibet ex æquo satisfacere potest, multo minùs talis medicina. Vera Panacæa per totum mundum decantata, omnia præstare nequit; multi enim mali & pertinaces morbi sunt, qui secundum tenorem verbi legis Deut. 28. 27 58 sanationem respuunt. Quare pii homines non indignabuntur, si medicina non semper desideratum exitum sortitur. Undè Ovidius lib. de Ponto rectè ait.

Cura quoque interdum nulla medicabilis arte,
Aut si sit, longâ est attenuata mora.

Multi sunt, qui hæc omnia vera esse agnoscunt & notitiam hujus rei habere cupiunt, qualiter non pauci lautæ & minoris conditionis homines obnixè à me petierunt, ut ipsis hoc mysterium revelarem & manu meâ præpararem. Hæc indiscreta, inconsiderata & inexpectata solicitatio, non exiguam molestiam, ut prudentes viri facilè judicare possunt, mihi creavit.

Cum igitur talibus petitoribus mirabilem vitæ meæ cursum, multas adversitates, labores exantlatos, curas, tribulationes, impensas, & negociorum meorum intermissionem recenserem, & ipsis de sumptu aliquo seu exigua numerorum summa huic negocio impendenda, quo regium hoc opus maximè utilitati cellurum tantum commodius perfici posset, verba facerem, (quemadmodum Præceptorem meum beatum, minoris Agricolæ authorem idem fecisse in Arca Arcani artificiosissimi legitur, ubi amicum quendam sibi in principio quærendum fuisse dicit, qui ipsi sumptus ad tutè & quietè perficiendum opus necessarios subministraret) cum inquam huic similem intentionem meam ipsis proponerem, conticebant omnes, ideoque etiam meritò repulsam tulerunt. Sic inquam tantum desiderium tantum mysterium discendi in fumum abiit, nihilominus tamen avidè illud scire cupiunt, si modo quemadmodum puls infantibus, in os sine ullo sumptu ipsis illineretur. Scire volunt sed non quærere & laborare. Hæc res Lilium inter spinas est, quod si quis tam facilè carpere tentat manum lædit, ut Agricola minor ait, qui hanc vocem ex monte erupisse, Deus sua bona laboribus vendit, etiam refert ut possessores ejus suorum bonorum memores sint, & hoc mysterium majoris æstiment, & tantò occultius conservare discant.

Nunc autem, quod citra jactantiam dixerim, ego per gratiam Dei, cui summa sit gratiarum actio, nullius hominis sumptu mihi subministrando ut antehac opus habeo. Quoniam verò ex instinctu Divino aliæ cogitationes, proximi mei charitatem suscitandi, eique in infirmitatibus suis assistendi & opem ferendi me incesserunt, pietate erga Deum, ejusque permissu motus, hæc dona à Patre luminis mihi concessa apud me tecta esse nolui, quin illa fidelibus civibus Christianis, si cuncta regenti Deo visum fuerit fideliter communicare & revelare constitutum habeam, ut Lux seu stellula mea à summo Lumine acceptata in sui gloriam & cultum inter morbis afflictos homines lucere queat, queat, quod mihi curæ est, quia Deus ad hoc me vocavit.

Interim omnes hujus tractatuli pios lectores monitos volo, ne simplici & rudi hoc scribendi stylo offendantur, quia non ex Doctorum virorum numero aut celebris cujusdam status vir sum, qui pomposis verbis & dictis animi sensa explicare possit. Tenuis enim Minervæ cum sim, doctæ & decoræ orationis stylo uti non possum, ideoque simplici & humili modo loquendi mentem meam detexi: Neque etiam plures singulares benè sonantes sententias & rationes invenire & allegare possum, quàm quæ antè me ab aliis magnis & doctis Philosophis in suis libris productæ fuerunt, ex quorum scriptis & fundamentalibus laudatissimis nihilominùs ego exiguæ conditionis vir ut dixi, rationes & terminos citra omnem ambitionem & jactantiam

tam in hoc tractatulo ausus sum allegare & usurpare.

Si quis hujus tractatuli lector dicat, aut apud se cogitet, qua de causa ego magnum hoc mysterium & regium opus summum, tam benevolè in mundo manifestare me offeram, & non potiùs in alto silentio apud me reconditum sinam: cum tamen ante triginta annos plenariam hujus mysterii scientiam sine omni defectu habuerim, & Mercurii Spiritum seu scaturiginem universalem aliquoties propriis meis manibus præparaverim; Huic lubenti animo sufficientes rationes, data oralis interlocutionis occasione, sum daturus.

Interim si ex hoc magno mysterio, unico isto Dei dono, universali videlicet scaturigine metallorum solummodo frui daretur, contentus tamen illo sum, & in eo me oblecto & recreo, quia nulli totius mundi thesauro æquiparari potest.

Nemo enim satis mirari potest, quod Deus omnipotens omnium rerum Creator, hanc aquam cœlestem & scaturiginem metallorum, in tam vile à natura præparatum Subjectum collocavit, quod inter centena hominum millia vix unus credit.

Quamvis hoc in loco varios casus & fortunæ meæ mutationem enarrare commoditas non ferat, conjectu tamen facile est, quàm molestum mihi fuerit tot annos in silentio consumere; Nunc enim ætatis meæ annum sexagesimum octavum ago, Deoque summas gratias ago, quod amicorum quorundam suasu hoc mysterium non ulterius occultare, sed proximo meo quem pater Luminis ad has res arduas prædestinaverit revelare firmiter statui, ut sanctissimum nomen Divinum, in omnibus suis donis à nobis laudetur, & celebretur: & ego scientiæ meæ scopum, opem egenis Christianis ferendi, in quorum gratiam Altissimus nobis hunc thesaurum confert, assequi queam.

Sicque chare lector bene vale & proverbium considera

Sæpè dat una dies rota quod denegat ætas.

Omnipotens Deus & Pater Domini nostri Jesu Christi faxit, ut hoc inprimis tendat ad sanctissimi sui honoris exaltationem & gloriam, & ad hominum utilitatem, felicem statum, & ad nostram salutem æternam Amen.

SOLI DEO GLORIA.

Inscius, quæ non capit, illa cupit:
Doctus hæc mysteria magna ridet.
Ambo sic pergant: fatuus sed unus
stultus & alter.

Sequitur appendicis loco epistola longe excellentissima Præceptoris mei, beatæ memoriæ, dignissimi Dn. Doctoris Chortalassei, exarata ad Serenissimum Principem Ernestum Electorem Coloniensem, magnum illum & toti Europæ decantatissimum Musarum Chemicarum Antistitem, qua ipsi suum arcanorum pandit gazophylacium, quorum & ego gratioso Dei munere hæres existo, & eandem epistolam nunc in benevolentiam sectatorum secretioris Philosophiæ ab authentico, cum aliis summi & incomparabilis hujus Philosophi manuscriptis apud me reservato descriptam publici juris facio.

MOs fuit, Illustrissime ac Celsissime Elector, Domine clementissime, apud priscos Philosophos, summos Reges & Magos naturales, ut collatis opinionibus in Regio illo Divinoque studio Alchymiæ (uti Regina Austriæ Salomonem, Morienes Regem Calid, figuratis & æquivocis rhytmis nodisque Gorgiis tentantes fecerunt) detecto fuco, veritatem latentem in apricum deducentes certarent. Hanc unicam viam omnis investigans punctum majoris & minoris mundi, centrumque omnium arcanorum, sequi oportet necessum est. Quod etiam Sophus ille Trevisanus, qui eruditum de Lapide Philosophorum seu chymico miraculo libellum scripsit, his verbis clarè testatur: Consideravi inquit quibus in locis libri philosophorum maximè convenirent in eundem sensum, ibidem existimavi latere potissimum veritatem quæ non potest in pluribus sed in uno tantum existere, hac via mihi obviam facta est veritas. Proinde Illustrissime Elector intentio Philosophorum superiùs proposita animum hac vice movit meum, ut etiam Celsitudini vestræ, quam in puncto hoc, studio illi universali (convenit enim & decet meritò hominem Regium Regiis studiis incumbere, quia simile gaudet simili & odit dissimile) in meo hoc itinere incumbentem & versantem audivi, hujus studii non solùm ansam majorem præberem, sed etiam calcar adderem, quod Celsitudo vestra animadvertere possit me etiam gratia Dei Philosophos viros verè Regios, intelligere non solum, sed tentasse artem maxima ex parte, ne dicam absolvisse. Propterea more Philosophorum prisco, (non Sophistarum quorum osor sum maximus) præsertim Pythagoricorum qui numeris rem denotarunt (nam quicquid est in rerum natura constat numero, pondere & mensura) Celsitudini vestræ negotium hoc uti decet proponere scriptis hac vice non dubitavi. Arduum quidem est quod quærimus, sed possibile & non summum, attamen quartum in gradu subtilitatis.

Primum enim & summum est Λόγος (seu verbum & Cor Patris) secundum Hermetem Regem Ægyptiorum, per quem omnia facta sunt, qui lapis est cœlestis verus, animas nostras ad salutem seu vitam æternam tingens.

Secundum est Spiritus hominis, qui est radius Divinæ essentiæ, Adamo & posteris suis à Deo inspiratus, idcircò mori non potest, quia æternum quid est.

Tertium est mandatum, scil. species artis Divinæ Cabalisticæ, cujus exemplum in Bibliis habemus, cum Josua proprio mandato diceret: Sol siste gradum, & Luna motum, & ita factum est.

Quartum est Lapis ille famosus & mirabilis, omnium rerum imago, omnis fortitudinis fortitudo fortis, omnia in se habens (excludo cœlestia) vincens penetrans & conservans, cujus vires & virtutes seu effectus homini pro dignitate tractare impossibile est.

Accipe ergò illustrissime Elector arcani maximi methodum numeris uti dixi explicatam haud vulgarem: Omnis Naturæ consistens limitibus operatio mirandorum, ab Unitate, per Binarium in Ternarium descendit, non prius tamen, quàm à Quaternario per ordinem graduum in simplicitatem consurgat, & Ternarius reducendus est ad Unitatem, si mens hujus Universalis velit intellectum consequi perfectum. Unarius non est numerus, & tamen ex ipso omnis numerus consurgit: Rejiciatur Binarius, & Ternarius ad unitatem convertibilis erit. Undè Hermes pater Philosophorum inquit: sine mendacio certum, & Unitatis cognitione verissimum, quod superius est, id habet naturam descendentis, & inferius habet naturam superioris, quia solis unitatibus constat omnis numerus, ad perpetranda miracula rei unius multa. Nonne res omnes ab Una re fluunt bonitate Unius, & quicquid Unitati conjungitur, non potest esse diversum, sed fructificat simplicitate & adaptatione Unius? Quid ex Unitate nascitur? nonne Ternarius? animadvertite illustrissime Elector, Unarius est simplex, Binarius compositum, Ternarius ad Unitatis reducitur simplicitatem: Quaternarius autem Pythagoricus est, Ternario suffultus, si ordinem gradumque observat, purificatus, purus in Uno ad Binarium in Ternario, miranda & occulta Naturæ operari potest. Quod etiam

Germanus

Germanus noster Philosophus Theophrastus his verbis testatur: Ab Unitate per Dualitatem in Trinitatem

Primùm enim ex 4. Elementis à Natura composita massa per sublimationem physicam in unum corpus in prima operatione deducitur. Tum separato agente, levi sed mirabili modo, fit Binarius in Compositione, medio Tertii scilicet spiritus, qui amborum copulator manet perpetuus.

Prædictus autem quaternarius Pythagoricus est ille, in cujus mensura Ternarius Binario conjunctus in Uno cuncta, quæ mirabiliter facit; Ternarius enim numerus ad Unitatem reductus per aspectum omnia in se continet, & quæ vult potest, sed hoc in Magia Naturali locum habet. Hoc unico medio gremium Naturæ sublevatur, & Alchymistis veris Thesaurus Thesaurorum aperitur, sine quo nec intellectus artis acquiritur, nec operationis effectus invenitur. In summa qui habet Universale, ille habet etiam omnia particularia, nam qui arborem ipsam possidet, ramos omnes proculdubio in dominio habere dicitur.

Jam tractabimus, quæ, qualia, & quanta arcana Celsitudini vestræ revelare velimus vel possimus, sed in his omnibus altum silentium requiro, aliàs Deus non dabit incrementum, nam Hermes inquit: Deus non sine gravi judicio sapientiam sub nomine stultitiæ voluit esse revelatam ut nimirum mysterium virtutis suæ esset arcanum, & omnes Philosophi de silentio singulariter, & satis acriter agant, aliâs immineret maximum periculum. Veni hùc non absque singulari quadam dispositione fatali, ut mihi videtur, idcircò nutui Divino locum meritò dabo competentem & si de grata animi vestri significatione convenire possimus, hæc sequentia Celsitudini vestræ Magnalia (quæ precio non possunt persolvi commodè) pandam, revelabo & docebo.

Primùm punctum erit expressa veræ materiæ Lapidis, quæ aliàs Electrum, Magnesia, Lunaria, plumbum Philosophorum, & aliis infinitis nominibus nominatur, demonstratio, illam veram esse probabo tribus modis 1. Rationibus Philosophicis & argumentis, Naturam rerum & generationem metallorum redolentibus. 2. Authoritate & concordantiâ Philosophorum. 3. Experientia vel praxi.

II. Nominabo etiam loca, ubi competenter in magna copia nostra materia haberi potest, erit tamen acquisitio illius materiæ cum judicio instituenda, ne plebs importanda intelligat vel percipiat, idcircò unâ cum nostra materia Antimonium, vitriolum pingue, Cinabrium æris, Alumen, Sulphur poscenda veniunt

III. Prædicti subjecti (fons Comitis Trevirensis vocati) genuina & Naturalis in aquam Mercurialem solutio, necessario cautè atque intelligenter fieri debet, priusquam, ex ipso Medicina efficacissima & saluberrima confici potest. Etenim quum fons aquam accidentaliter circumdederit, neq non concluserit, omninò opus est, ut Medicus eam ipsam aquam à fonte hoc, omnique obscuritate liberet ac separet, quæ separatio autem non fit nisi per generationem.

Interim tamen Celsitudini vestræ hoc indicare volui quod in hisce literis in viam siccam, [cujus Basilius in clave quinta mentionem facit] sed humidam potiùs intellectam velim, quam similiter dictus Basilius ibidem tractat, visibilem (inquiens) ex materia nostra spiritum, qui tamen incomprehensibilis, eliciendum esse, atque hunc spiritum esse radicem vitæ corporum nostrorum, & aquam liquidam in arte nostra: & in præfat. 12. clav. pag. 15. 45. 46, Scias inquit, quod ea res nihil aliud sit quam clavis liquorea (i.e. aqua Mercurialis) cœlesti Naturæ assimilanda, quæ aqua post conjunctionem certis mediis iterum corporalis est reddenda, atque ab infimo gradu usque ad summum in Medicinam plusquam perfectam convertenda, quæ tamen in omnibus res saltem unica est.

IV. Regis rubri vel auri Philosophici tanquam maximæ partis Lapidis Philosophici mirabilis præparatio, & in effectum genuinum deductio: nam secundum Trevis Comit est Rex rubeus ipse Lapis Philosophorũ.

V. Tinctura Tincturarum mirabilissimum secretum, rubeum cum rubeo.

Quanquam intermittere haud possum Celsitudini Vestræ etiam id exponere, humidam viam in operatione conjunctionis cum sicca propemodum consentire, quia in ambabus conjungenda cum auro Philosophico conjunguntur, quamvis in principio sicca cum humida dissentiat, hic enim in via humida non præparatur Sal metallorum sed chaos Philosophicum sive materia nostra statim absque ulla alia re adjuncta per se in aquam Mercurialem convertitur, idque per contrarias operationes Hæc aqua illibata Divina est & hyperphysica, tria principia in se continens est Mercurius vitæ, aqua illa cœlestis vera; auri & omnium metallorum ac mineralium mater & origo, resplendens ponderosa & dulcissima, est illa aqua de qua Rex Hermes exclamat: O aquina forma permanens, Regalium creatrix Elementorum, quæ cum lumine venis & cum lumine genita es, mirabilis es, (simul & laudabilis) siquidem omnes Philosophi Deo ter Optimo Maximo in secunda operatione meritò palmam offerunt. Clavem hanc jucundam qui habet, omnia metalla suaviter ac radicaliter dissolvere, eadem que in primam materiam reducere potest, ex qua particularia singula, Solem & Lunam si rectè proceditur veraciter producuntur, una pars ad centum transit per putrefactionem & calores, multiplicari etiam potest.

Magisterium hoc magnum silentii pessulis hac vice observare nolui nec potui, quin Celsitudini Vestræ benevoli mei animi affectum demonstrarem, idque insuper significarem, me Divina operante gratia Mercurium Philosophorum obtinuisse, sed nondum ad optatum finem deductum, quia est adhuc in statu & gradu primæ operationis.

VI. Verum aurum potabile absque corrosivis mediante Mercurio vitæ in spiritualitatem & suavitatem arte subtili deductum, quo medio podagra & omnes alii morbi incurabiles radicitùs, tolluntur de quo Theophrastus in libro de Natura rerũ Nihil est inquit supra aurũ potabile excepto lapide Philosophorũ.

VII. Sequuntur essentia auri quinta & alia arcana, at longum foret arcanorum gradus omnes recensere, idcircò hæc mittam, & ad prædicta pollicita remis dextris propositum nostrum intendere conabor, dante Deo gratiam & intellectum.

Cæterum nullus dubito quin Celsitudo Vestra ex Philosophorum libris animadvertit & edidicerit, cum in via sicca multo onere & assiduo labore difficulter solvendo & coagulando preciosissimus lapis acquiratur, modò verò Deo favente propriùs scopum attigi, de quo Rex Geber in sua summa testatur. Unica est perfecta via, qua relevamur à tantis laboribus & oneribus solutionum, de quibus etiam oretenus mentio fieri potest. Credo quoque facilè multos pro cessus ac scripta, authoritatis ac theoricæ speculationis conceptæ opinionis ac lectionis librorum Philosophorum plena, ancipiti ac lubrico fundamento innitentia, ad manus Celsitudinis Vestræ pervenisse: Sunt autem instar conspicuæ nucis absque nucleo, interea scripta vera ac fundamentis solidis stabilita aspernari recuso, cum prorsum diversa ratio, experientia & manuali labore fundamentaliter quàm concepta opinione & imaginatione scripta nullius ponderis manifestare. In summa

unam experientia manu elaborata plus valet, quàm mille testes lectionis librorum Philosophorum.

Quoniam verò singulari Divina providentiâ Fortuna ac occasio nos conjunxit, & homo ad utilitatem hominis & sui proximi ab illo qui vivit ab æterno in æternum, creatus sit, idcirco bonis conditionibus propter necessitudinem humanam, dilectionem & utilitatem proximi, ac laudem Dei nostri Celsitudini Vestræ revelabo, ut deindè cum Rege & Propheta Davide possimus exultantes dicere: magna & mirabilia sunt opera Domini, qui attendit, voluptatem consequitur indè maximam.

Ad supra posita ab illustrissima Celsitudine Vestra resolutionem expecto, deindè & ego instituam de meis resolutionem favorabilem.

Valeat Elector Illustrissimus & ex animi sententia rem gerat. Deus ter optimus Maximus Celsitudinem Vestram, cum Serenissima Uxore in majus semper & melius augere dignetur. Anno 1603. mense Octobr.

FINIS.

SVBSECTIO III.

Duplicem Tractatum complectitur ENCHIRIDION *scilicet* PHYSICÆ RESTITUTÆ, *in quo* Verus Naturæ Concentus *exponitur plurimique antiquæ Philosophiæ errores per canones & certas demonstrationes dilucidè aperiuntur. Item* Tractatum alterum *inscriptum* ARCANUM HERMETICÆ PHILOSOPHIÆ, Opus *in quo occulta Naturæ & Artis circa Lapidis Philosophorum materiam & operandi modum canonicè & ordinatè fiunt manifesta.*

Vtrumque Opus ejusdem Auctoris Anonymi.

SPES MEA EST IN AGNO.

LVCIS PHYSICÆ STVDIOSIS S.

POSTQUAM nuper à publicis curis & procellosis Curiæ syrtibus sponte revocatum in pacatum domesticæ tranquillitatis vadum me recepi (arcanorum Naturæ studiosi) ita ut dictum illud poëtæ animo prægestienti frequenter occurreret.

Scilicet asserui jam me fugique catenas:

antiquam de rebus Naturæ cogitationem, quæ mecum olim ab ineunte ætate adoleverat, redeuntem sensi, eique opportunè accedenti lubens me obtuli, quo abdicatum ultrò Fortunæ splendorem præsenti quodam luminis sui beneficio Natura rependeret, tum etiam ut à publico reatu me vindicarem; parata enim jam in me videbatur, velut in transfugam, patriarum legum & publicorum munerum accusatio, quem ne suis suffragiis titulo proscriptum damnarent, ad sacram arcanarum legum Universi, cui communis patriæ nomen debetur tutelam confugi quæ me innocentem à calumniâ servaret. Neque enim politicas leges pudor feret gravem sententiam in virum decernere, qui posthabita civilium curarum sollicitudine, mundanæ Reipublicæ studio cultuique se addixerit. Versantem itaque animum circa Naturæ Imperium, leges, ordinem, præfecturam, concentum, effectus, causas, immensas denique opes, admiratio primum invasit, quæ liberalibus ingeniis non minùs addiscendæ scientiæ calcar, quàm ignorantiæ argumentum est, illa enim mentem in sublime rapit, quo motu desiderio accenditur adipiscendæ cognitionis rei, quam ignorare pudet. Tali animus exercitio incalescens plura antiquæ Principisque Philosophiæ decreta sub incudem revocando illis assentiri recusabat, quippe aliud creperum ancepsque per nubila lumen Natura eminus, quasi in remoto veritatis confinio, primà fronte porrigere videbatur, donec invalescente fulgore nubium stupor edomitus certiorem lucem aperuit, qua mens perfusa lucidior, & in arcanis naturæ eruendis confidentior facta est. Primi antiquorum errores, qui & pessimi & cæterorum radices, circa Naturæ principia se mihi obviam dedêre: De materia primâ & forma universali, à quibus cætera fluxerunt, de numero Elementorum, de eorum qualitatibus, repugnantiâ, situ, reciprocatione altiùs cogitanti, alia mihi à receptâ sententiâ visa est; Neque me graviorum philosophorum pondus, nec minùs ancipites quàm ingeniosæ eorum rationes à Naturæ lumine mentem amoliri potuerunt, quæ se tota illa mancipaverat. Admiratio itaque animum in amorem scientiæ traxit; Amor qui igneis radiis pro telis utitur, mentem accensam in sanctiores Naturæ aditus rapuit; hausta inde arcana, an vobis (philosophiæ alumni) communicare debuerim diu hæsi, vobis enim forsan ingratum, mihi verò periculosæ plenum opus aleæ fore suspicabar; ab annis siquidem, qui optimi consultores sunt, monitum me sentiebam, ut alieno malo mihi saperem, quippe quanti fama naufragium fecissent scriptores, satis mihi perspectum erat; quàm parca in probandis, quàm prona sint alienis lucubrationibus damnandis ingenia, quàm audaces in larvis effingendis, fovendisque, quàm pervicaces in submovendâ veritate animi; quàm denique arduum, necnon plerumque damnosum sit inveteratas receptarum opinionum radices convellere, novas inserere. Vicit tandem veri vestrique amor (candidi Physicæ lucis assertores) ut qui perquirendæ veritatis author fuerat, idem esset publicandæ. Hoc unum à vobis liceat obtinere, quò æquiores sedeatis judices, excutite Platonis, Aristotelis, & grandia Antistitum Philosophorum nomina, exuite summorum virorum authoritatem, vestram, quam sibi devinxere fidem, apud vos integram servate; in evolvendis ipsorum monumentis addite Praefiscini, ne populare præclari nominis fascinum mentibus obrepat. Absit ut de illorum fama, ingeniique magnitudine tantillum

tantillum detrahi jubeam, qui instar numinum collendi mihi semper fuere; omnem laudis ac gloriæ cumulum tantorum philosophorum gloriæ imparem censeo; ipsi vanientem è cunis Philosophiam suscepere, ac supra ætatem ejus robur tantum auxêre, ut nitendi ultra vix spem posteris sublimes illæ animæ reliquerint; verùm omnes Naturæ sinus & mæandros explicuisse, occultissimáque ejus arcana exquisitè & citra errorem penitus aperuisse prima nascentis, nec dum pubescentis Philosophiæ ætas, vel ipsis judicibus non patiebatur; fæcunda successorum ingenia inventa promovêre, latentia prodidêre, aspera coluêre, perplexa fulciere; sic per sæcula in perfectam ætatem provectæ sunt scientiæ; sic longa illis annorum series culmen addidit, quantum humani ingenii viribus hactenus licuit, plura forsan quærenda, sunt adhuc quàm possessa: senio detrita non fit, ut vestis, sed validior philosophia; qui erroribus anni fidem quærunt, iidem etiam adimunt. Nolite præcipiti judicio & causâ non satis excusâ insontem damnare: Si sacros Philosophiæ terminos amovisse crimen videatur, nolite excandescere, & statim me sacrilegum pronunciare; at expendite annon magis promoti, quàm amoti vobis exhibeantur; annon magis restituta illius jura, quàm corrupta; annon magis aucta illius Majestas, quàm imminuta; unde forsan & ipsa beneficii gratiam repensura, nec patrocinium suum adversus Sophistarum præstigias, nec præsidium adversus livoris & ignorantiæ ferocitatem inficiabitur; instar belluarum latratus, prior alieno bono tabescens, altera cæcitate suâ insaniens, ambæ in cultiora scientiarum viridaria in amæniora Philosophiæ sata petulanter irrumpunt, & laudandos feliciorum ingeniorum labores vastant: Incassum illæ mihi sua terriculamenta objicient; despecti mihi erunt illarum conatus, quandiu conspectum veritatis numen, cujus tutelâ tutus incedam. Hæc ocii nostri libamina, quo vovis offeruntur, excipite animo, quæ si parùm arrideant, aut alia potiora vobis habeantur, munusculum hoc nostrum levi morsu quasi blandientes perstringite, eo ipso non ingratum, quod vos ad meliora provocaverit.

Enchiridion PHYSICÆ Restitutæ.

CANON I.

DEUS est Ens æternum, unitas infinita, radicale rerum omnium principium; cujus Essentia est lux immensa: Potestas omnipotentia: Voluntas bonum perfectum: Nutus opus absolutum. Plura desideranti occurrunt stupor, silentium, & abyssus gloriæ profundissima.

II.

Mundum ab æterno in Archetypo suo descriptum fuisse sapientum plurimi duxerunt: Archetypus autem ipse qui totius lumen est, ante universi creationem in se complicatus, ceu liber, sibi soli illuxit; in Mundi verò productione, quasi parturiens, se aperuit & explicuit, opusque suum in mente, velut in matrice, prius occultum, quâdam sui extensione manifestum fecit, ac mundum Idæalem quasi duplicatâ divinitatis imagine, actualem & materialem eduxit: Hoc annuit Trismegistus, dum Deum formam suam mutasse, ac universa subitò revelata & in lucem conversa fuisse refert: Nihil aliud quippe est Mundus, quàm parens occultæ divinitatis imago. Hunc Universi ortum intellexisse videntur antiqui per Palladem suam è Jovis cerebro, Vulcani, nempe sive luminis Divini ope extractam.

III.

Æternus rerum parens, non minùs in ordinando sapiens, quàm in creando potens; organicam Mundi molem in tam præclarum ordinem digessit, ut summa imis, & ima summis, citra confusionem inter mixta, & analogiâ quâdam similia sint; unde extrema totius opificii, secreto quodam nexu, per media insensibilia strictissimè inter se conhærent, ac sponte omnia in supremi moderatoris obsequium, & inferioris naturæ commodum consentiunt, solo nutu ejus, qui colligavit, solvi se passura: Rectè itaque Hermes id quod inferius est simile esse ei quod est superius, affirmavit.

IV.

Qui summum jus Universi in Naturam transfert aliam à divinâ Naturâ, Deum negat; neque enim aliud increatum Naturæ Numen, aut in producendis, aut in conservandis expensæ hujus machinæ individuis, agnosci fas est, præter spiritum illum divini opificis, qui primis aquis incubuit, & confusa in chao rerum semina de potentiâ in actum eduxit, educta per constantem alterationis rotam versans componendo & resolvendo hæc inferiora Geometricè tractat.

V.

Quicunque spiritum illum Mundi creatorem & rectorem, Naturæ operibus continuo quasi afflatu infusum, & per omnia largè diffusum, & secreto & perenni quodam actu universa, & singula secundum genus suum, moventem, Animam Mundi esse nescit, Universi leges ignorat; is enim qui creavit, creata regendi sibi jus vindicat; eundemque spiritum creationi, generationi & conservationi præesse fatendum est.

VI.

Naturam tamen causam secundam universalem, primæ ancillantem, & tanquam instrumentum ab eâ motum immediatè singula in Mundo materiali ex ordine movens, qui agnoverit, à Philosophorum & Theologorum mente non recederet, qui illam naturantem, hanc naturatam dixerunt.

VII.

Naturam illam secundam, primæ ministram, Spiritum esse Universi, sive luminis in principio creati, & in corpus solare contracti virtutem vivificam & secreta fœcunditate dotatam, arcanorum Naturæ peritus non inficiabitur. Spiritum illum igneum, ignem invisibilem, & animam Mundi dixere Zoroaster & Heraclitus.

VIII.

Ordo Naturæ nihil aliud est, quàm series explicata legum æternarum, quæ à summo Principe sancitæ, ac innumeris suis variæ naturæ populis, in multiplici paginâ exaratæ & conscriptæ fuerunt; quarum auspiciis moles Universi motus suos peragit, extremas novissimi voluminis oras vita & mors per vices occupant, cætera motus ad alterutrum.

IX.

Mundus est quasi opus fabrile in orbem giratum: partes ejus quasi cathenæ annuli se mutuis amplexibus stringentes: Natura tanquam vicaria in medio sita, rerum vices exercens: Opifex ubique præsens quasi faber attritûs continuò reparans.

X.

Mundi universitas ut triplici natura constat, sic triplici regione distinguitur, supercœlesti nempe, cœlesti, & subcœlesti: Supercœlestis, quæ intelligibilis dicta, omnium suprema, omninò spiritualis & immortalis est, divinæ Majestati proxima. Cœlestis me-

dio loco sita, quæ perfectissimorum corporum sortem nacta, spiritibus abundans virtutes innumeras vitalesque auras per rivulos spirituales effundit, corruptionis impatiens, mutationis tamen, absolutâ quandoque periodo, non expers. Denique subbcælestis, quæ vulgò Elementaris nuncupata, infimam mundi plagam obtinet. Hæc tota corporea ex se cùm sit, spiritualia dona & beneficia, quorum supremum in vitâ positum est, precariò tantum cœloque repensura possidet In sinu e us generatio nulla sine corruptione, ortus nullus sine interitu.

X I.

Lege creationis cautum est, ut inferiora mediis, media superioribus, superiora autem supremo rectori suo ad nutum immediatè obsequantur: Hic est totius universi ordo & symmetria.

X I I.

Soli rerum creatori, ut ex nihilo licuit, quæcumque placuit, creare; sic eidem soli creata in nihilum vertendi jus competit: quicquid enim entis aut substantiæ charactere signatum est, ab eo deficere, & ad non ens reflecti Naturæ lege prohibitum est Nihil itaque in Mundo mori sed omnia transire & immutari rectè statuit Trismegistus: Ex Elementis siquidem componuntur mixta, quæ iterum per naturæ rotam in sua Elementa resolvuntur.

Huic accedit uti quicque in sua corpora rursum
Dissolvat natura; neque ad nihilum interimat res.

X I I I.

Materiam quandam primam, Elementis antiquiorem crediderunt Philosophi, sed illam quia parum cognoverunt, parum etiam & tanquam in nube explicarunt; ut sit qualitatum & accidentium expers, primum tamen eorum subjectum: quantitate vacua, per quam tamen omnia quanta sunt: simplex, contrariorum tamen sedes: sensibus incognita, sensibilium tamen basis ubique extensa, nullibi tamen percepta: formarum semper cupida nullius tenax: Corporum omnium radix, quæ tamen sola mentis operatione concipi, nec sentiri potest: denique actu nihil, potestate omnia. Ita fictitium & umbratile naturæ fundamentum posuerunt.

X I V.

Cautiùs Aristoles, qui licèt mundum æternum crediderit, materiam quandam primam & universalem indicavit, cujus anfractus fugiens sobriè & ambiguè de ea disseruit; ut melius esse dicat facere unam eandemque rerum omnium materiam inseparabilem, quæ tamen ratione differat; ex qua prima corpora & cætera, quæ censu percipiuntur, constent, primumque esse eorum principium eamque ab illis inseparabilem, sed semper cum repugnantiâ copulatam; quæ contrariis subjiciatur; ex qua Elementa oriantur.

X V.

Meliùs Philosophus si materiam illam primam à contrariorum pugna vindicasset, eamque à repugnantiâ liberam agnovisset, cum ne quidem ipsis Elementis ulla inhæreat contrarietas, quæ à qualitatum intensione resultat, ut ignis & aquæ communi experientiâ docemur quibus quicquid inest oppositi ab intensione qualitatum procedit: At in veris rerum Elementis, quæ in mixtorum generatione coeunt, nequaquam illæ qualitates, quæ illis remissè insunt, sibi invicem adversantur; temperata enim contrarietatem non admittunt.

X V I.

Thales, Heraclitus, & Hesiodus Aquam, primam rerum materiam esse existimaverunt; quorum opinioni sacræ Geneseos scriptor assentiri videtur, illam abyssum & aquam vocitans; per quam non aquam nostram, sed quasi fumum, aut vaporem humidum & tenebrosum, huc illuc errantem, & sine ulla lege incerto motu actum, intellexisse suspicio est.

X V I I.

De antiquo illo rerum principio quid certi discernere in promptu non est; cùm illud in tenebris creatum nondum in lucem ingenii humani emerserit: quamobrem quæcunque de illo Theologorum, tum etiam Philosophorum turba censuit, talia sint, necne, solus Naturæ author novit; quod verisimilius est, de obscuris dicenti venia debetur.

X V I I I.

Antiquissimum aliquod, sed oscurum & ineffabile principium materiale improprio nomine Hylam dictum, materiam primam præcessisse nonnulli Rabinorum opinioni assentientes crediderunt, quod non tam corpus, quàm umbram immensam; non tam rem, quam rei imaginem opacissimam, aut Entis larvam quandam fuliginosam, noctem tenebrosissimam latibulum dici convenit; quod actu nihil, potestate omnia mens humana nisi somnians sibi valet fingere. Anceps illud principium, Orcum illum tenebrosum imaginatio non aliter nobis exhibere potest, quàm à Naturâ cæco Solis lumen aures indicant.

X I X.

Ex remotissimo illo principio Abyssum quandam caliginosam, informem ac indigestam, proximam Elementorum & Mundi materiam Deum eduxisse ac creasse iisdem visum est: Molem autem hanc modò terram inanem & vacuam, modò aquam sacra pagina nuncupat, licèt actu neutra esset, sed utraque potestate ac destinatione, illam fumo aut vapori tenebroso haud dissimilem fuisse licet conjicere, cui stupens quidam spiritus frigoris & tenebrarum inerat.

X X.

Divisio aquarum superiorum ab inferioribus in sacrâ Genesi expressa, facta videtur separando subtile à spisso, & tenuem quasi spiritum à fuliginoso corpore: id opus fuit spiritus luminosi à divino verbo prodeuntis; lux enim, quæ spiritus est igneus, segregando heterogenea, densiores tenebras à viciniori ac eminentiori plagâ deorsum versus profligavit, materiamque homogeneam, tenuiorem & spiritui proximiorem colligendo, in lumen immortale, quasi oleum incombustibile ante divinæ Majestatis thronum accendit: Cœlum illud Empyreum est, medium inter mundum intelligibilem & materialem, quasi utriusque Horizon & finitor; à superiori spirituales dotes suspiciens, & inferiori proximo cœlo medio nempe communicans.

X X I.

Abyssum tenebrosam, seu materiam mundi proximam, aqueam, sive humidam esse ratio exigebat, quò attenuari commodius, & per attenuationem universi cœlorum & totius fabricæ moles fluxu materiæ diduci, & in corpus continuum extendi posset; fluere enim humoris proprium est, omnisque corporis continuitas solius humoris beneficio debetur; humor enim Elementorum & corporum gluten est ac ferrumen: Ignis verò in humorem agens calefaciendo illum rarefacit; calor siquidem est ignis instrumentum, cujus ope duo opposita uno eodemque labore operatur, humidam quippe naturam dum à terrestri separat, illam rarefaciendo hanc condensat: sic per heterogeneorum separationem fit homogeneorum congregatio: Hac arte protochemicâ spiritus increatus Mundi faber confusas rerum naturas distinxit.

X X I I.

Spiritus Mundi Architectonicus à duobus principiis universalibus Creationis opus inchoavit, unum formale

formale fuit, alterum materiale; quid enim aliud verba illa Prophetæ sonant (In principio creavit Deus cœlum & terram &c.) quàm quod Deus in principio informationis materiæ, eam in duo summa distinxit principia, nempe in principium formale & materiale, cœlum videlicet & terram: terræ autem nomine ipsam tenebrosam & nondum forma indutam aquarum & abyssi massam intelligi verba sequentia indicant (Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi &c.) quam creator cœlo supremo Empyreo nempe, inclusit ac terminavit; quod in natura primum principium formale est, licèt remotum.

XXIII.

Spiritu enim Dei, qui divinitatis splendor est, in ipso creationis momento super aquas, id est, super humidam & opacam Abyssi faciem effuso, lux statim aperuit, quæ partem eminentiorem & subtiliorem materiæ in ictu oculi invasit, lucidáque circumferentiâ quasi limbo, eam sepsit, veluti coruscatio, quæ ab Oriente in Occidentem lumen igneum jaculatur; aut flamma, quæ celerrimè fumum proximum accendit: Sic prima dies orta est, pars autem tenebrarum inferior luce vacua, nox remansit; ita in diem & noctem divisæ sunt tenebræ.

XXIV.

De Cœlo illo primo, formali principio, non enunciatur fuisse inane, vacuum, & tenebris obsitum, quod satis indicat, Cœlum illud imprimis expansum illicò luce distinctum fuisse à massa tenebrosâ subjacenti, propter vicinitatem gloriæ & Majestatis Divinæ, & præsentiam spiritus luminosi ab ipsâ fluentis.

XXV.

Duo itaque rerum principia ab initio creata fuerunt, unum luminosum & spirituali naturæ proximum, alterum omninò corporeum & tenebrosum; illud ut esset principium motus, luminis & caloris; istud verò principium stuporis, opacitatis & frigoris; illud activum & masculeum, istud passivum & fœmineum: ex parte prioris, motus ad generationem in Mundo elementari, unde vita: ex parte posterioris, motus ad corruptionem, unde mors initium trahit: Hic est uterque mundi inferioris limbus.

XXVI.

Quoniam autem Amor totus extra se porrigitur, divina natura solitudinis impatiens, & pulchritudinem suam in lumine jam creato, tanquam in speculo mirata in ejus extensionem & simulacri sui multiplicationem exardescens lumen illud protendi & propagari jussit. Tunc lumen, spiritu igneo à mente divinâ progresso, ac se in gyrum volvente, cœpit in proximiores tenebras agere, illisque debellatis ac deorsum, centrum depressis, illuxit secunda dies, & substitit secunda luminis mansio, sive cœlum secundum, totam regionem æthream complectens, in cujus plagâ superiori tot faces postea sparsæ & affixæ sunt; inferiori autem septem errantia sydera ex ordine sita fuere, quæ lumine, motu & influxu suo naturæ subjacenti, tanquam rectores & præfecti, legem dicerent.

XXVII.

Et ne quid operi tanto in mente divinâ jampridem exarato deficeret, idem Spiritus igneo & micante gladio tenebras condensatas, umbramque ex adverso subterlabentem profligavit, & in centrum abyssi detrusit sic postremum cœlorum spatium lumini pervium factum est, quod aërem, sive cœlum inferius rectè dicimus; tertia tunc dies effulsit: Tenebræ autem, quæ totam abyssi faciem in principio obumbrabant, à lumine superveniente in regionem infimam per triduum depressæ ita condensatæ sunt, propter spatii angustiam & frigoris constrictionem, ut in aquæ naturam & molem ingentem migraverint, librato in medio aquarum firmamentoque ex fæce & crassiori abyssi materia, in solidum & opacum terræ corpus, totius opificii nucleo & centro, quasi tenebrarum valle ac tumulo. Postmodum, Spiritu impellente, aquæ à terræ facie ad ejus latera circumvolutæ recesserunt, & apparuit Arida, ut infinita penè plantarum genera in lucem ederet, totque animalium species hominem, postremum cæteris prædominantem hospitio exciperet, illisque victum, homini verò amplam rerum supellectilem exhiberet. Terra itaque & Aqua in unum globum desierunt, cujus propter densitatem opacitas sive umbra, Abyssi tenebrosæ imago totam Aëris viciniam Soli oppositam continuò obsidet ac involvit; persequentem enim lucem pari spacio adversa refugit, &

Labenti similis semper fugitiva recedit.

XXVIII.

Lucem autem illam, profligatis, & demersis tenebris, omnia abyssi spatia sparsim occupaverat, in lucentem & nobilissimum egregiæ magnitudinis & formæ Solis globum contrahere summo Opifici visum est, ut quò contractius lumen, eo etiam efficacius esset, & radios potentiùs jacularetur; tum etiam ut lux creata, proxima divinæ gloriæ natura, ab unitate increata procedens, per unitatem in creaturas effunderetur.

XXIX.

Ab illâ face Mundi luminosi lucem mutuantur cætera omnia corpora; quam enim in Lunæ globo opacitatem sensu deprehendimus, propter Terræ vicinitatem, & ejus umbræ extensionem, similem in cæteris globosis corporibus credere verisimilitudo suadet, licet percipere distantia prohibeat: Prima siquidem & omnium sensibilium præstantissima Natura lucis fons Vnitati debebatur, à quâ spiraculum vitæ hæc inferiora susciperent; Unde optimè philosophus, Sol & homo generant hominem.

XXX.

Non citra probabilitatem philosophorum nonnulli, animam Mundi in Sole, Solem autem in medio Vniversi constituerunt: æquitatis enim & Naturæ ratio postulare videtur, ut æquali spatio Solare corpus distet à fronte & origine lucis creatæ, Cœlo Empyreo nempe, & à centro tenebroso Terrâ, quæ totius opificii sunt extrema, quo fax Mundi, tanquam natura media, & utriusque extremorum conciliatrix, in medio sedem habeat, unde commodiùs à summo cardine immensas virtutem opes suscipiat, & in pari distantia ad imum transmittat.

XXXI.

Ante lucis creatæ in Solare corpus contractionem, Terra in solitudine penè otiabatur masculum expectans, ut ex ejus copulâ prægnans facta omne genus animalium pareret; hactenus enim effœtos & quodammodo imperfectos fœtus, vegetabilia nempe, enixa erat; debilis quippe & impotens sparsæ lucis calor humidæ frigentique materiæ prædominari, neque ulterius vires suas extendere potuerat.

XXXII.

A luce igitur materia prima, tum etiam Elementa informationem suam receperunt; & ita per communem luminis naturam, quasi jure sanguinis, strictissimum inter se amorem, non odium & pugnam, ex vulgari sententiâ, contraxerunt, séque mutuo necessitudinis vinculo amplexa sunt, in varia mixtorum corpora, secundùm species suas coalescant. Lux autem Solaris priori longè potentior est forma formarum, sive forma universalis, quæ omnes formas naturales in opere generationis, in materiam dispositam & rerum semina infundit: quodlibet enim individuum naturæ lucis scintil-

scintillam in se recondit, cujus radii virtutem activam & motricem semini occultè suggerunt.

XXXIII.

Totam materiæ primæ portionem, quæ huic plagæ inferiori addita fuit, tum etiam Elementa, quæ ex ipsâ fluxerunt, tenui primæ lucis tincturâ ab initio imbui necesse fuit, quò majori potentiorique luci suscipiendæ in mixtorum informatione apta fierent: Sic ignis igni; aqua aquæ, & lux luci, quia homogeneæ naturæ sunt, perfectè uniuntur ac coeunt.

XXXIV.

Ex situ & efficaci Solis virtute licet inferre, eum cordis vice in Universo fungi, ab eo enim vita in omnes partes defluit; lux quippe vitæ vehiculum est, imò fons & causa proxima; & viventium animæ sunt radii lucis cœlestis, qui vitam rebus inspirant; solâ hominis animâ exceptâ, quæ lucis supercœlestis & increatæ radius est.

XXXV.

Deus triplicem divinitatis suæ imaginem in Sole expressit, primam in Unitate; neque enim Solem multiplicem Natura, sicut nec Deorum pluralitatem Divinitas patitur, ut sic ab uno fluant omnia. Secundam in Trinitate, seu triplici munere, Sol enim tanquam Dei vicarius omnia naturæ beneficia distribuit per lucem, motum & calorem, inde vita, quæ supremus & perfectissimus est in Mundo nostro Naturæ actus, ultra quem progressus non fit, sed regressus: A luce autem & motu calor procedit, sicut tertia à prima & secunda Trinitatis persona. Postremò Deus qui est lux æterna, infinita & incomprehensibilis, per solam lucem seipsum exprimere & Mundo exhibere potuit. Nemo itaque miretur, cur Sol æternus præstantissimam suiipsius imaginem cujus ipse sculptor fuit, Solem cœlestem tantis dotibus decoraverit; in eo enim tabernaculum suum posuit:

XXXVI.

Sol lucidum est divinæ gloriæ speculum; illa enim cùm supra materialium creaturarum sensus viresque attolatur, speculum sibi condidit, cujus splendore æternæ suæ lucis radii in omnia sua opera reflecterentur, & per reflectionem innotescerent: divinum quippe lumen immediatè intueri mortali naturæ prohibitum est. Regius hic divinitatis oculus est, qui præsentiâ suâ libertatem ac vitam supplicibus indulget.

XXXVII.

Postremus opificis labor, tanquam operis umbilicus aut corollarium, homo tandem prodiit, mundanæ fabricæ compendium, & divinæ naturæ imagunçula. In partem sextæ lucis & totius operis novissimam ejus ortum distulit creator, ut dives universæ naturæ supellex, omniaque superiorum & inferiorum munera in humanam naturam, tanquam in alteram Pandoram, confluerent. Sic rebus Universi jam ordinatis, operis complemento qui solus deficiebat, additus est homo; quò Natura multiplici luce robustior facta mundiora elementa in temperamentum perfectum contribueret; & limus purior ad vas fictile tam exquisitum effingendum haberetur. Talem globus inferior ejusque incolæ rectorem postulabant, ut obsequii jugum non detrectarent.

XXXVIII.

Sexto à creatione, tertio ab ortu Solis die è terrâ surrexit homo; quo productionis tempore & dierum numero summum mysterium adumbratum est: quemadmodum enim quarto die creationis in unum Solis corpus universum cœli lumen coactum fuit; à tertio autem die nati Solis, qui sextus fuit creationis, terræ limus vitæ spiraculum suscepit, & in hominem viventem, Dei imaginem, surrexit: Sic die quarto millenario videlicet, ab origine mundi Sol increatus, divina scilicet natura infinita & nullis terminis antè comprehensa, humani corporis claustro comprehendi, & quodammodo terminari voluit: Tertio autem die sive millenario, mille anni siquidem coram Deo, sicut dies unus, computantur; post primum Solis illius ortum sive adventum, & circa finem sexti diei, nempe millenarii à creationis tempore, fiet gloriosa humanæ naturæ resurrectio in secundo supremi judicis adventu; quod etiam per beatam illius tertiâ die resurrectionem nobis indicatum fuit. Sic arcanum Mundi ætatem & fata sub ejus genesi occultavit Propheta.

XXXIX.

Licet Omnipotens, ut ei placuit, Mundum creaverit, imò in momento & solo nutu illum, si libuerit, è tenebris in lucem eduxerit; dixit enim & facta sunt omnia; ordo tamen creationis principiorum & Naturæ successivæ secundùm prius & posterius, antequam natura creata esset, in mente divina descriptus erat, quem ordinem potiùs quàm ipsum creationis opus in suâ genesi exposuisse videtur sacer philosophus.

XL.

Informationis materiæ primæ ratio generalis triplex in principio fuisse videtur, in quâ portione enim materiæ lucida forma irrationalis fuit & citra ullam proportionem longè superior, ut in cœlo Empyreo, ubi primùm lux materiam delibavit, tunc forma virtute penè infinitâ præpollens materiam suam absorpsit, ac in naturam ferè spiritualem, & ab omni accidente liberam transtulit.

XLI.

Ubi verò ad justam lancem & æqualitatem formæ & materiæ vires concurrerunt, qua ratione cœlum æthereum & cœlestia corpora informata sunt, tunc lucis actio, cujus vis in agendo potentissima, eò progressa est, ut materiam suam mirum in modum illuminando & attenuando ab omni labe originali, necnon à virulentâ corruptionis tabe redemerit, eáque verè perfecta informatio habenda est.

XLII.

Informata in tertiâ ratione materia dicenda est, in quâ impotentior forma remansit: qualiter licèt diversimodè, in regione hac nostra Elementari contigit; in quâ appetitus, materiæ, qui defectus & imperfectionis argumentum est, in basi & radice suâ luxuriantis ac recalcitrantis, propter remotionem & distantiam à formali principio sufficienter expleri non potuit, nec ejus infirmitas sanari: unde materia non potuit, nec ejus infirmitas sanari: unde materia non plenè ad votum informata novæ formæ desiderio languet, quâ tandem potitâ ei tanquam marito in dotem amplam corruptionis & vitiorum supellectilem confert: Hæc morosa, pervicax, rebellis, inconstans semper novos concubitus exardet omnium formarum avida, nullâ contenta, quas absentes desiderat, præsentes odit.

XLIII.

Ex quibus constat alterationis & corruptionis fermentum, ac tandem fatale mortis venenum non à qualitatum repugnantiâ, sed ex infectâ matrice & venenato materiæ tenebrosæ menstruo, tum Elementis, tum etiam hujus infimæ regionis mixtis contingere, quod à labe & imperfectione suâ debilis & insufficiens forma, nec ad justitiam librata in primâ & radicali utriusque unione purgare non potuit; cujus rei sacra pagina fidem auget, in quâ licet observare primum parentem nostrum non immortalem secundùm materiam creatum fuisse; verùm ut à corruptione & labe originali materiæ securus fieret, arborum fructu vitæ abundantem Deum in Paradiso statuisse, quo tanquam vindice & assertore contra materiæ labilitatem, & caducitatis mortisque

mortisque servitutem uteretur à cujus usu & præsentia post lapsum & latam mortis sententiam remotus fuit.

XLIV.

Duo itaque tantùm ab initio simplicia Naturæ principia, quibus cætera omnia posteriora nulla anteriora fuere, materia prima scilicet, & sua forma universalis, ex quorum copula orta sunt Elementa, tanquam secunda principia, quæ nihil aliud sunt, quàm materia prima diversimodè informata, ex quorum mixtione materia secunda conflatur, quę proximè accidentibus subest, generationis & corruptionis vices patitur: Hi sunt gradus, hic ordo principiorum Naturæ.

XLV.

Qui materiæ & formæ tertium addunt rerum principium, privationem videlicet, Naturam calumniantur, à cujus mente alienum est aliquod principium fini suo contrarium admittere; finis autem ejus in generando cùm sit ademptio formæ, cui privatio adversatur, hæc de intentione Naturæ esse non potest. Veriùs illi, si Amorem Naturæ principium agnovissent; materia enim priori orbata forma novæ formæ assequendæ desiderio flagrat: At privatio nihil aliud est, quàm mera formæ absentia, cui propterea augustum principii Naturæ nomen non debetur; sed multò magis Amori, qui mediator est inter apparentem & appetibile, inter pulchrum & deforme, materiam & formam.

XLVI.

Corruptio principio generationis longè proximior est, quàm Privatio; cùm illa sit motus materiam per successivos alterationis gradus ad generationem disponens. Privatio autem nihil agit, nihil exequitur in opere generationis: at corruptio materiam promovet ac præparat, ut capax fiat suscipiendæ formæ; & quasi mediatrix lenocinium exercet, quo faciliùs materiam naturæ libidinem adimpleat, atque ejus ope formæ copulam assequatur: Est itaque corruptio causa instrumentalis & necessaria generationis: At privatio nihil aliud est quàm mera principii activi ac formalis carentia; & tenebræ super faciem Abyssi, materiæ scilicet informalis ac tenebrosæ.

XLVII.

Universi harmonia in diversa & graduali materiæ informatione consistit; à ponderata enim materiæ primæ & formæ suæ mixtione fluxit Elementorum, tum etiam Mundi plagarum differentia; quod paucis, sed verissimis verbis indicavit Hermes, dum id, quod est superius, simile ei quod est inferius, dixit; superiora enim & inferiora ex eadem materia & forma condita sunt, sed ratione mixtionis, situs & perfectionis differunt, circa quæ partium Mundi distinctio, & universæ Naturæ latitudo versatur.

XLVIII.

Materiam primam post susceptam à luce informationem, & rerum distinctionem, totam extra se migrasse, ac in Elementa & ex illis conflata transmissam, totamque in opere Universi perficiendo exhaustam fuisse credendum est: ita ut jam manifestatis, & in lucem editis, quæ priùs in illa occultabantur, cœperit tota in ipsis occultari, nec ab ipsis separatam dari posse fatendum est.

XLIX.

Antiquæ illius massæ confusæ, seu materiæ primæ specimen aliquod nobis natura reliquit in aqua sicca non madefaciente; quæ ex terræ vomicis, aut etiam lacubus scaturiens, multiplici rerum semine prægnans effluit, tota calore etiam levissimo volatilis; ex qua cum suo masculo copulata qui intrinseca Elementa eruere & ingeniosè separare, ac iterum conjungere noverit, pretiosissimum Naturæ & artis arcanum, imò cœlestis Essentiæ compendium adeptum se jactet.

L.

Simplicia corporum Elementa, ab omni mixtione separata qui quærit, vano torquetur labore, ingenio quippe humano incognita sunt: quæ enim Elementa vulgò habentur, nequaquam simplicia, imò inter se inseparabiliter mixta sunt. Terra, Aqua, Aër partes integrantes universi sunt veriùs quàm Elementa, sed rectè eorum matrices dici convenit.

LI.

Terræ, Aquæ & Aëris corpora, quæ sphæris suis sensibiliter distinguuntur, alia sunt ab Elementis, quibus in opere generationis utitur Natura, quæque mixtorum corpora constituunt; hæc enim in mixtione præ tenuitate imperceptibilia & sensibus occulta sunt, donec in materiam densam & corpus coierent:

Ex insensibilibus namque omnia confiteare Principiis constare.

Illa autem, quæ globum inferiorem Vniversi constituunt, tanquam nimis densa, cruda, impura & indigesta à perfectæ, generationis lege arcentur; magis enim Elementorum idola & simulachra sunt, quàm vera Elementa.

LII.

Elementa, quibus in mixtionibus suis & fingendis corporibus plastes utitur Natura, licèt ante mixtionem deprehendi nequeant, in opere tamen absoluto & mixto perfecto, quia partes ejus partibus Mundi proportione quadam respondent, & quodammodo sunt analogæ, iisdem nominibus illas nuncupare liceat: solidiores enim partes terram humidiores Aquam; spirituales aërem; calorem innatum ignem Naturæ; occultas verò & essentiales virtutes non malè cœlestes & Astrales naturas, sive quintam essentiam quis dixerit; & ita quodlibet mixtum analogicè Microcosmi nomine gloriabitur.

LIII.

Qui prima rebus generandis Elementa constituit, idem solus ex iis rerum individua componere, & composita in ea noluit resolvere.

LIV.

Lumen igitur non refugiant, qui circa Naturæ Elementa operantes; in aliquo corpore ex iis producendo, vel naturaliter productum in ea resolvendo crucem sibi ponunt; Elementa quippe illa ex pleno Naturæ dominio sunt, eique soli ab ortu suo mancipata, arti & industriæ penitus ignota.

LV.

Elementum naturæ dici potest simplicissima materiæ primæ portio, per propriam differentiam & qualitates distincta, partem essentialem in materiali mixtorum compositione constituens.

LVI.

Per Elementa Naturæ, principia materialia intelliguntur, quorum alia aliis puriora & perfectiora sunt, pro majori & potentiori virtute formæ perficientis. Distinguuntur autem plurimùm raritate & densitate, quæ rariora & spirituali naturæ proximiora, ea puriora & leviora, motui & actioni aptiora sunt.

LVII.

Universum Orbis imperium inter tres fratres Saturni filios cohæredes propterea divisum fuisse veneranda finxit antiquitas, quia tres tantùm Elementorum naturas aut veriùs universi partes agnovit: Per Jovem enim omnipotentem cœli dominium sortitum, trisulco fulmine armatum cæteris fratribus superiorem, ætheream cœlestium corporum regionem in hæc inferiora jus imperii sibi vindicantem intellexerunt illi arcanorum mystæ: infimæ autem cœli plagæ sive aëri nostro, Junonem Jovis conjugem præfecerunt, quia hæc regio vaporibus inquinata, humida & frigida, ac quodam

dammodo impura est, fœmineóque temperamento proxima: tum etiam, quia superiorum decretis subjicitur, eorum affectiones suscipit, easque nobis communicat, crassioribus naturis se commiscens, ac eas ad cœlestium vota inflectens: quia autem mas & fœmina sexu tantùm, non specie differunt, propterea aërem sive cœlum inferius aliud omnino Elementum à cœlo superiori essentia & specie distinctum noluerunt, sed loco & accidentibus tantùm diversum Neptuno maris Numini jus in aquas tribuerunt. Per Plutonem inferorum tyrannum, opibus affluentem, terræ globum significarunt, divitiis refertum; quarum tum etiam honorum desiderio & omni cupiditatum æstu ferventes hominum mentes acerbè torquentur. Tres itaque tantùm Universi partes, seu tria, si placet, Elementa sapientes illi admiserunt, quia ignis Elementum sub æthérea natura comprehendi voluerunt; Jovem fulmine armatum propterea pinxerunt.

L V I I I.

Omnia mixtorum corpora in siccum & humidum per analysim resolvi: omnia animalium excrementa iisdem differentiis terminari experientia docemur: Vnde liquidò constat mixtorum corpora ex duobus tantùm Elementis sensibilibus terræ & aquæ respondentibus conflata esse; quibus tamen cætera virtute ac potestate insunt: Aër autem, sive cœli inferioris Elementum sensus fugit, quia de genere spiritualium quodammodo est, ratione nostri. Ignis etiam Naturæ, quia principium est formale, nulla analytica destructione, nullo artis ingenio deprehendi & separari potest; formatum enim natura sensuum censuræ non submittitur, quia spiritualis est.

L I X.

Terra est corporum Vniversi densissimum, ideò gravissimum & centrum habitum: ejus naturam per se frigidam, & per accidens siccam esse contra vulgarem opinionem statuendum est; quia plus retinet de natura opaca & tenebrosa primæ materiæ; umbra autem & tenebræ frigoris latibulum existunt, unde lucem fugiunt, & ex diametro ei opponuntur; at terra propter summam ejus densitatem umbræ & tenebrarum mater est, luci & calori difficilè pervia, ideò summo frigore rigescit Atrabilis humor omnium frigidissimus ea de causa censeri debet, quia terræ dominio subjicitur, Terra autem Saturno, qui frigidi melancholici temperamenti author habetur. Præterea, quæ in terræ visceribus ex terrea substantia generantur, veluti marmor & lapides, frigidæ sunt naturæ quamvis de metallis aliter sentiendum, quia aëreæ naturæ magis sunt, habéntque in se ignis plurimùm, propter infusas cœlitùs ignis Naturæ scintillas, & spiritum sulphureum ipsorum materiam humidam & frigidam congelantem: Mercurius tamen humiditate & frigiditate cæteris præpollens, terræ frigidum & aquæ humidum suum acceptum refert. Aliter se res habet in iis, quæ in mari producuntur, ut per Ambarum & Corallum, aliáque plurima à mari & fluminibus genus ducentia, quæ calido temperamento gaudent, satis constat: Ratione itaque & experientiâ docemur frigiditatem maximam terræ, non aquæ deberi.

L X.

Siccitas autem per accidens & remissè terræ competit, in medio enim aquarum creata fuit & rerum ordo postulabat, ut præ gravitate sua aquis immersa ab humido nunquam recederet; verùm creator summo jure usus, aquis remotis, liberam ejus faciem exhibuit, ut mixtorum creationi, tum habitationi locus daretur: Terra itaque non secundùm naturæ legem, sed per gratiam à naturali servitutis jugo & humoris tyrannide liberata est, ut siccâ fronte in auras emergeret, gratùmque Mundi lumen perciperet.

L X I.

Omne frigidum & siccum à facultate generativâ alienum est, nisi externo juvetur auxilio, propterea rectè sapientissimus Naturæ author frigidum Terræ uterum Igne cœlesti incalescere voluit; & sicco Terræ globo humidam Aquæ Naturam adjunxit, ut admixtis duabus generativis calidi & humidi causis, terræ sterilitati succurreretur, ac mediante omnium Elementorum concursu & mixtione, Terra physicum ubertimæ generationis vas fieret. Terræ itaque omnes qualitates & omnia Elementa insunt.

L X I I.

Spongiosum Terræ corpus sapienter à Mundi conditore creatum fuit, ut aëri, imbribus ac cœlestibus influentiis aditus pateret: ut etiam vi caloris interni vapores humidi â centro ad superficiem per terræ meatus expulsi rerum semina modicâ putrefactione corrumpant, & ad generationem præparent: quæ ita disposita calorem cœlestem vivificum excipiunt: Natura siquidem amorem Magneticum in rerum profundo dementit, cujus vi superiorum virtutes evocant & sugunt, quæ informationis robur augent, & vitalis auræ dulcedinem accelerant.

L X I I I.

Calor è terræ sinu emergens humidus & impurus propter terræ & aquæ admixtæ labem corrumpit, purissimus autem cœlestis generat excitando dilatando, & ad vitam urgendo calorem insitum, in rerum seminibus abstrusum, & tanquam naturæ arcanum in eorum centro occultatum: Quia verò homogenei sunt ambo calores illi, blandè in opere generationis coeunt, & inseparabiliter uniuntur, donec in vitam & amplam vegetationem exeant.

L X I V.

Aqua est natura media inter densum & tenue, inter Terram & Aërem; menstruum Naturæ, corpus volatile, fugax, ignis impatiens, calore etiam mediocri in vaporem exhalans, multiplicem induens figuram, Protheo denique instabilius.

L X V.

Humidum Elementum Mercurius est, qui modò corporis, modò spiritus naturam induens superiorum & inferiorum virtutes suis revolutionibus in se trahit, & quasi eorum mandata suscipiens inter remotas universi naturas velut earum actor & sponsor negotiatur ac commercium exercet; nec à nundinationibus suis temperabit, donec omnia naturæ corruptibilis Elementa ab igne purgata & fixata fiunt, fiatque sabbatum universale.

L X V I.

Aqua, quia materiæ primæ proxima natura est, facilè ejus simulachrum induit: Chaos enim antiquus rerum parens vapor quidam subtilis & tenebrosus fuit, seu humida quædam tenebrarum, fumo tenui similis, substantia, ex cujus subtilissimâ portione cœli ex ordine educti & expansi sunt, quorum triplex differentia tres etiam ejus provincias constituit, nempe supremam, quæ nobilissima est: mediam, quæ secundum præstantiæ & dignitatis locum occupat: postrema autem situ & nobilitate cæteris est inferior. Densior materiæ substantia in aqueam molem, quæ media quædam natura est, cessit. Densissima pars quasi fæx totius massæ, in fundo substitit, & in compactum Terræ globum firmata est. Extrema totius opificii, Cœlum videlicet & terra magis à primo materiæ suæ statu & antiqua figurâ recesserunt; cœlum propter summam raritatem & levitatem; Terra propter summam densitatem & gravitatem; Aqua verò, quæ medium inter utrumque sortita est, informi abysso proximior natura remansit; unde fit, ut

facilè

facilè per rarefactionem in fumum, seu vaporem, quæ Hylæ antiquæ imago est, se convertat.

LXVII.

Humiditas magis propria est aquæ, quam frigiditas, quia magis rara & luminosa est Aqua, quàm Terra; at quæ majorem cum lumine participationem habent, magis à frigido recedunt: rariora verò corpora lumini viciniora sunt. Aqua humiditatis symbolum à materiâ primâ & Abysso retinuit; sicuti terra frigiditatem: Densiores enim partes in duas illas affines naturas Spiritus mundi Architectonicus divisit.

LXVIII.

Frigiditas siccitatem amat, eamque induit, ubi strenuè dominatur humida constringendo ac desiccando, ut ex nive, glacie & grandine docemur; Aquam enim, quâ nihil humidius, frigore tanquam proprio instrumento constringere ac desiccare Naturæ opus est; imò præcipuum & commune caloris & frigoris subjectum est humor, qui ab utroque fortiter oppugnatur, donec expugnetur; unde fit, ut tot autumni frigore primo sicca cadent folia; debilium plantarum caules, urgente hyeme, ad summam siccitatem humore destituantur & arescant; sic penetrabile frigus adurit, vitalesque rerum humores hostiliter invadit, inde flaccida & marcescens senectus, mors tandem acerrimo frigore, quasi falce chalybea, omnia desiccata metens, & in horrea sua conferens. Quomodo igitur frigus humido Elemento indulgere, & tanquam maximè proprium inesse quis profiteatur? cùm Natura elementa in se ipsa agere non patiatur, ne vires suas destruant aut opprimant, at frigiditas intensior remissam imbellemque humiditatem statim proculdubiò debellaret, ac fortiter per constrictionem desiccando totam exhauriret, aut invalidam prosterneret; sic uno ex Elementis ruinam passo, reliquorum opera imperfecta, & rerum generationem omninò deficere necessariò sequeretur. Aquæ igitur summam frigiditatem tribuere Naturæ legi repugnant.

LXIX.

Ex duabus illis densioribus naturis Terrâ & Aquâ nempe: Elementa sua haurit Natura: quibus vasa sua & organa corporea fingit; ex utriusque enim mixtione fit limus; limus autem est proxima materia generatorum: ille enim est veluti chaos, cui omnia confusè & virtute insunt Elementa. Ex limo creatus fuit primus humani generis parens; omnis deinceps generatio ex limo prodiit. In generatione animalium ex spermate & menstruo fit limus, inde animal. In vegetabilium productione semina per putrefactionem in limum subtilem primò transeunt, deinde in corpus vegetabile firmantur. In generatione metallorum ex sulfure & mercurio perfectè mixtis, & in aquâ pinguem resolutis exit limus; ex quo corpora metallica per longam decoctionem indurantur. In philosophicâ metallorum solutione, & arcani Philosophorum creatione primò educitur limus, expurgato & mixto utriusque parentis semine.

LXX.

Aqua est basis & radix omnis humidi, imò humor ipse; à quo omne humidum denominatur: Rectè itaque Elementi humidi, vel humoris fons & principium Aqua definiri potest, cujus proprium est liquore suo madefacere. Humida autem dicuntur quæ humorem sive liquorem aqueum, secundùm plus vel minus in se continent. Humor omnium qualitatum susceptibilis est: sic sanguis & flavabilis humores sunt calido suo imbuti, licèt in Elemento aquæ basim suam habeant: Aqua fortis & similes caustica & igneâ virtute pollent; Aqua ardens & plurimæ rerum essentiæ quæ sub olei aut aquæ corpore extrahuntur, calido abundant, licèt Aqua earum radix sit frigida: quia Natura in Elemento humido varias virtutum suarum signaturas primùm imprimit: illique principes qualitates radicitùs infundit. Humor est primum Naturæ subjectum, in quo prima ejus cura, primus labor impenditur, cujus liquore multiplices suos colores & tincturas indelebiles diluit ac miscet: illi spiritualia dona primò se communicant, in illo primùm hospitantur & agere incipiunt.

LXXI.

Aquæ inferiores bifariam divisæ distinctas regiones occupant, pars enim earum Terræ contigua ei tanquam basi propriæ insidet, & cum eâ unicum globum constituit; altera pars sursum evolans per aëris vicini plagam vago motu peregrinatur, ibique larvatas corporum imagines, multiplicesque phantasmatum figuras sibi fingens pendula huc illuc errat.

LXXII.

Omni tempore magna pars aquarum desuper habitat, & varios aëris tractus huc illuc ventorum flatu impulsa percurrit: quod ita divinæ Sapientiæ decreto à die creationis constituum est, ut patens ac libera Terræ facies rebus generandis exurgeret: Neque enim maris & fluminum alvei aquæ universæ suscipiendæ sufficerent, quin si tota laxatis cœli repagulis rueret superatâ Terræ planitie altissimos forsan montes adæquaret. Tale profluvium cataclysmo causam olim dedisse licet conjicere.

LXXIII.

Non solo calore Aqua in vaporem sublimatur, nec solo frigore in nubem concrescit, ad utrumque Solis & syderum virtutes plurimùm conferunt, non solùm vires Elementorum multiplicando, sed etiam vi quadam Magneticâ humorem plus aut minùs attrahendo ac retinendo pro diversâ eorum positione cœlique figurâ, unde dissimilis spectatur annorum ac temporum constitutio: moles siquidem Aquarum illa non solo frigore aut aëris soliditate, sed potenti superiorum corporum imperio librata cohibetur.

LXXIV.

Divinæ justitiæ ne sua supplicia in vindictam deessent, Oceanum, qui capiti nostro immineret, volatilem fecit, & ignita fulminis tela superinduxit; ut quæ amore flecti non posset hominum audacia terrore sisteretur.

LXXV.

Aeri qui summam humiditatem tribuunt, eò quòd difficilè suo termino continetur, facilè autem alieno, plurimùm errant, hoc enim tenuium & liquidorum corporum, non humidorum proprium est, atque ita igni & cœlo, quorum naturæ rariores sunt magis convenit quàm aquæ aut aëri: nam corpora rara, quia undique sponte fluunt, proprio termino consistere non possunt, propterea alieno egent: Sola corpora densa & firma suo ambitu & sua superficie cohibentur, quod subtilia non possunt, quia præ tenuitate liquescunt & se effundunt; & quæ rariora sunt, magis effluunt, ac minùs consistunt: Inde sequitur aërem esse corpus rarius, sed non humidius.

LXXVI.

Aer nullam intensam ex se qualitatem habet, aliunde quandoque mutuatur. Ejus natura media est inter superiora & inferiora corpora, ideò viciniorum qualitates & affectiones facilè induit; unde fit, ut regio ejus inferior pro temporum varietate diversimodè temperata sentiatur; cujus inconstantia à propinquiorum & crassiorum corporum, aquæ scilicet & terræ, mutatione procuratur, quorum statum calor & frigus facilè immutant.

LXXVII.

LXXVII.

Aer universus Cœlum est, area Universi, Naturæ cribrum, per quod virtutes & influentiæ aliorum corporum transmittuntur: media natura sparsas omnes Universi naturas conjungens: fumus subtilissimus ab igne cœlesti in lumen, quasi flammam immortalem, accensus: lucis & umbræ, diei noctisque subjectum; vacui impatiens; diaphanorum primum, qualitatum ferè omnium & affectionum facillimus susceptor, nullius tenacissimus custos, spirituali naturæ vicinus, propterea in arcanis philosophorum tractandis spiritus nomine designatur.

LXXVIII.

Regio aëris inferior collo & superiori parti alembici similis est per eam enim vapores scandentes ad cacumen delati à frigore condensantur, mox in aquam resoluti po dere suo relabuntur sic natura per sedulas distillationes aquam sublimando & cohobando eam rectificat, & exuberat In hujusmodi Naturæ operationibus terra est cucurbita, & vas recipiens. Vicinior itaque nobis hæc aëris plaga, nubium regione, tanquam concamerato suo tecto terminata densior & impurior est cæteris sublimioribus.

LXXIX.

Media aëris regio ea non est, in qua coguntur nubes, fiunt coruscationes, & tonitrua, quæ inferioris pars superior est, & terminus, sed quæ supra nubes est, ad quam aquea natura pondere attolli prohibetur, ea media dicenda est, quam tamen sulfureæ exhalationes vaporum gravitate liberatæ scandunt, & pererrant, & illic motu sive proprio sive etiam alieno incalescentes ignescunt. Talia sunt ignita diversi generis meteora, quæ media in regione conspiciuntur, unde calido & humido, non aqueo, sed pingui, quale est ignis pabulum, illam abundare, conjicere licet. In illa temperies & tranquillitas multa, quia tumultuosis non urgetur flatibus, & leviora tantùm inferioris naturæ excrementa in eam evehuntur.

LXXX.

Superior regio, Lunæ vicina tota aërea est, non ignea, ut falsò in scholis dudum invaluit: hic tranquillum purissimi aëris domicilium, & ut æthereæ plagæ situ ita natura propinquum, nulla enim inferioris Abyssi fuligine inquinatur Temperies illic summa; puritas à cœli vicini puritate parùm remota Eò loci sphæram ignis comminisci philosophum pudeat, qui violatis Naturæ legibus universi fabricam vastasset.

LXXXI.

Ignem tanquam quartum Naturæ Elementum in suprema aëris regione, velut in sphæra propria principes antiquæ philosophiæ statuerunt, quod ita illis ordinis causa & suspicione, magis quàm veritatis lumine visum est; ignem enim Naturæ alium à luce cœlesti nemo sibi fingat; propterea sacer philosophus in sua genesi ignis mentionem non facit, quia lucem, quæ verus naturæ ignis est, primo die creatam dixerat, neque ignem Naturæ principium omisisset, cùm Terræ, Aquæ, & Cœli volatilium meminerit.

LXXXII.

Ignis ardentis regionem Lunari contiguam nemo sibi, nisi per somnium, fingat; tantæ enim ignis intensissimi copiæ sustinendæ totus aër non sufficeret quin universam Orbis molem dudum deprædatus fuisset, quicquid enim attingit prædo ille, statim depascitur, Mundi & Naturæ exitio destinatus.

LXXXIII.

Talem Naturæ vastorem pro Naturæ elemento neque sublimis aër, neque ima tellus hospitio recipit; Verùm tyrannidem exercet ille plerumque in regno Naturæ, sive in aëris sublimitate, sive in terræ profundo, sive etiam in ejus superficie accendatur. Jure itaque illum inter gignantes & Mundi tyrannos excelsi ingenii Lullius numerat. Contra Naturam etiam dicitur, quia quicquid Naturam destruit, Naturæ adversatur.

LXXXIV.

Ignis noster communis partim naturalis est, partim etiam artificialis: Illum à cœlesti ad vitæ commodum & necessitatem forsan mutuatus est homo, ejus radios uniendo; ac vires multiplicando; vel etiam per attritionem, aut duorum corporum collisionem, Spiritu divino ingenium ad id suggerente.

LXXXV.

Summus rerum creator igneum benigni caloris spiritum in globo Solis posuit, ut lumen & calorem vivificum cæteris Universi corporibus inspiret, unde cor totius fabricæ mundanæ illum plures crediderunt, ab eo siquidem omnis generationis & vitæ principium defluit: Qui aliud ignis elementum in rerum natura quærit, cæcutit quia Solem ignorat.

LXXXVI.

Ignis itaque Naturæ scaturigo in Sole residet, cujus calor semper æqualis & temperatissimus in se est, licèt nobis intensior aut remissior pro accessu & recessu, ejusque radiorum directione aut obliquitate, vel etiam locorum situ & natura sentiatur. Illum tanquam animam Mundi naturæ motum generandique facultatem inspirantem plerique philosophorum admirati sunt

LXXXVII.

Sol non est universi oculus; ut veterum nonnullis placuit, sed creatoris Universi est oculus, quo sensibiles suas creaturas sensibiliter intuetur; quo blandientes amori sui radios in eas effundit; quo se conspicuum illis exhibet: Vix enim insensibilem authorem Naturæ sensibilis agnovisset: propterea corpus tam nobile gloria sua indutum sibi nobisque fingere voluit cujus radii divinitati proximi sunt spiritus & vita.

LXXXVIII.

Ab illo universali Naturæ principio calor omnis insitus tam in Elementa, quàm mixta defluit, qui Ignis nomen meruit; ubicunque enim calor spontaneus, motus naturalis, aut vita hospitatur ibi suum Ignem tanquam eorum principium, & primum Elementorum motorem occultavit Natura; à quo elementa etiam sensibilia, seu Mundi nostri provinciæ elementantur & velut animantur, arctiùs tamen terræ utero constrictus propter ejus densitatem & frigiditatem antiperistasim excitantem inhæret.

LXXXIX.

Ignis ille Naturæ mixtis insitus humidum radicale, tanquam sedem propriam eligit, hujus autem domicilium præcipuum est in corde (licèt per omnes corporis partes diffundatur) tanquam primo vitæ organo & centro Microcosmi unde Princeps ille Naturæ, velut ab arce sua imperans, omnes facultates cæteraque organa harmonicè movet; mixti humoribus, spiritibus, toti denique massæ Elementari motum, calorem vitam inspirat: & quia Solis filius & vicarius est, omnia agit in quolibet Mundo minori, quæ Sol in majori.

XC.

Quemadmodum Sol medius inter reliquos Planetas lumine suo illos irradiat, virtute implet; spiritu vivifico in vitæ concentum conciliat: Ita spiritus Solaris in medio Naturæ Elementaris illis lumen influit, ac in opere, generationis Elementa congregat, unit, ac vivificat.

XCI.

Primum Agens in mundo est Ignis Naturæ; in globo Solari sedem habens calorem vivificum per ejus radios in universum Naturæ imperium diffundit, secum actus potentiam seminibus insinuans, principiumque motus & actionis in illis statuens, quo remoto cessat

cessit omnis motus, actionis & vitæ facultas.

XCII.

Calor Naturæ & lumen Naturæ reipsa idem sunt, ab eodem enim fonte, Sole videlicet, jugiter ac uniformiter fluunt, sed officio distinguuntur; caloris quippe munus est ad interiora naturæ penetrare, luminis verò exteriora patefacere: caloris est occultas rerum naturas movere; luminis, accidentia sensibilia tantùm oculis subjicere; utrumque Solis radii operantur: Sol itaque est primum naturæ organum, cujus accessu, & recessu omnes naturæ operationes per lumen & calorem variè reguntur, intenduntur ac remittuntur.

XCIII.

Secundum Agens universale est illud ipsum lumen, non tamen immediatè à fonte suo fluens, sed à corporibus densis ab ipso illuminatis, qualia sunt cœlestia, imò & ipsa Terra reflexum; lumen enim Solare corpora illa percutiendo eorum dispositiones & facultates movet, contactuque illorum alteratur, ac dissimiles eorum virtutes per reflectionem radiorum in universam Cœli Aërisque nostri aream diffundit, radiis enim illis tanquam vehiculis variæ tam multiplicium corporum affectiones in universæ Naturæ salutem & concordiam undequaque sparguntur, quæ à nobis influentiæ dictæ sunt. Hæc vera sunt primaque Naturæ Elementa; quæ spiritualia cùm sint: se nobis sub Aëreâ Naturâ, vel etiam aquea communicant, quorum beneficio omnis fœtus ac vitæ munus tanquam Elementorum radicibus debetur.

XCIV.

Amor Deorum antiquissimus à Platone dictus, à divino Spiritu nascenti Naturæ inspiratus fuit ejusque ingenio, tanquam Genius præpositus In primâ Universi divisione inter fratres primævos familiæ erciscundæ judicium tulit; deinceps in rerum generatione Præfecturam exercuit.

XCV.

Primum Amoris in rebus Naturæ vinculum posuit Naturæ Author inter materiam primam & formam universalem, cœlum & terram, lucem & tenebras, Porum, & Peniam, copiam nempe & inopiam; pulchrum ac deforme. Secundus amoris gradus ex prima illa copula, quasi parentum amplexu, in Elementa fluxit, quæ fraterno inter se animo devincta universum Naturæ jus optima ratione diviserunt. Tertius & postremus gradus in mixtis absolvitur, quæ insitis & à Natura ingenitis amoris igniculis in sui similium propagationem & multiplicationem feruntur. Triplicem hunc amoris nexum, tanquam nodum magicum, in rebus creatis divinus Amor constituit, ut se, quasi per traduces, in universas & singulas opificii sui partes extenderet: Amor siquidem basis est Universi, Naturæ cubus, & firmissimum superiorum & inferiorum vinculum.

XCVI.

Latebras quærant qui concordes Naturæ motus discordiæ mancipant; tota enim in agendo pacifica & benevola Natura operatur, imò ingenerando est pruriens; Ipsa rerum Elementa, dum coëunt, tota in libidinem solvuntur, ut mutuis amplexibus coalescant, & ex pluribus unum fiant.

XCVII.

Resurgat Academia, ut nobis insinuet, quomodo prima materia primum contrariorum subjectum esse possit, & quî inter adversariorum lites & pugnas quiescat amor? seu vehemens ille appetitus, quem in corde ejusdem materiæ situm agnovit Academiæ Princeps, ut non minùs illa formam, quàm fœmina virum concupiscat? Annon hostes illi rerum semina & mixtorum corpora constituentes æternùm pugnando amorem & concordiam expugnabunt?

XCVIII.

Qui cupidinem inter materiam & formam; odium verò & repugnantiam in ipsâ materiâ & elementis constituunt, in hâc contrariorum positione sibi ipsis summè contrarii sunt; quippe in omnibus generatis, homine solo excepto, forma è potentiâ seu secretâ materiæ vi, ex ejusdem Academiæ dogmate, educitur; at quomodo id nisi per amorem? Si materia contrariorum dissidia radicitùs patiatur, annon etiam forma, quæ ex alta ipsius radice emergit, eandem vim sentiet? imò in ipsis cunabulis opprimetur? Quis itaque sanus in ipso puncto mixturæ Elementorum; & informationis materiæ, Amoris & Naturæ matrimonio gladiatores istos præficiet? Quis prolem uniformem, annon potius monstrosam ex hujusmodi heterogeneo reluctantium parentum semine expectet?

XCIX.

Desinat philosophus alterationis Elementorum, corruptionis & caducitatis mixtorum causam in repugnantiâ Elementorum quærere, sed culpam in materiæ primæ penuriam & imbecillitatem rejiciat; neque enim in antiquo Chao

Frigida pugnabant calidis, humentia siccis,

ut vulgò creditur, cùm duæ tantùm quatuor illarum qualitatum minimè adversæ, frigiditas nempe & humiditas fœminæ & materiæ convenientes, illi inessent; duæ verò reliquæ, caliditas & siccitas, quæ masculæ sunt & formales, ex parte lucis informantis processerint: Nec nisi post aquarum recessum lucis adventum terra Arida dicta est, quæ prius humida & aquis mancipata erat.

C.

Quatuor itaque illas qualitates, quas repugnantes vulgus credit, in materiâ primâ, nisi post ejus informationem non extitisse recta ratio docet: Nec contrarietatem patiebatur illa in solitudine suâ; alii fuerunt ejus morbi, nempe opacitas, confusio, deformitas, frigiditas, humiditas indigesta, & impotentia; quæ omnia morbosi & languentis corporis indicia fuêre: Corruptionis itaque labe à creatione suâ infecta fuit, quam illa ad natos & nepotes traduxit in hac infimâ & infirmâ Elementorum plaga hospitantes: Propterea de Abysso illa tenebrosâ non enuntiatur in Genesi, quòd esset valdè bona, sed luci, cæterisque postea creatis, elogium illud meritò reservatum fuit.

CI.

Rixam & litigium à formâ in materiam effluxisse post unionem quatuor illarum qualitatum in materiâ informatâ quis sanus suspicabitur? cùm sit ex essentia & intentione formæ materiam perficere, eamque in harmoniam, concentum & temperamentum pro viribus perfectum componere.

CII.

Prima per inimicas qualitates contraria fuerunt lux & tenebræ; luci binæ qualitates, caliditas & siccitas, tenebris totidem, frigiditas & humiditas, penitus inter se oppositæ, quia intensæ, inerant: At postquam duo antiquissima illa Naturæ principia cojerunt, tenebrosumque, materiale ac fœmineum à lucido, formali & masculeo principio informatum ac lumine impregnatum fuit, tota Universi materia, omnesque ejus plagę gratiam luminis, suis tamen gradibus & differentiis distinctam, susceperunt, ignea enim illa Spiritus luminosi tinctura nihil impenetratum reliquit: qualitates etiam quatuor priùs intensæ, in materiâ informatâ per mixtionem remissæ, & sic optimè coalescentes amicitiam contraxerunt, ac in temperamentum consenserunt: concordes itaque jam factæ in homogeneam

geneam Elementorum familiam tranſierunt, ut deinceps in mixtorum generatione nihil inimicum aut reluctans ſubeſſet, quo tranquillus Naturæ motus perturbaretur.

CIII.

Nec in Natura contrariæ ſunt inter ſe quatuor illæ principes qualitates, ſed tantùm diſſimiles ac diverſæ, neque mutuò ſe expugnant, ſed uniuntur & ſtricto fœdere coëunt: ſic in remiſſo gradu calor & frigus amicè conveniunt & commiſcentur in ſubjecto, ut medium & temperatam qualitatem, teporem nempe, producant: Quod ſi in gradu intenſo non ſine luctâ & pugnâ concurrunt, hoc ab intenſionis exceſſu & tyrannide procedit, quæ duas qualitates pariter intenſas & adverſas ejuſdem dominii conſortes & participes ferre ſine tumultu non poteſt, qualitates autem intenſas tanquam ſpurias & extraneas reſpuit Natura.

CIV.

Nemo itaque ſibi fingat Naturam ignem intenſum in Elementorum ſuorum familiam admittere, talis enim deſtruens eſſet, non generans, non ſecundùm, ſed contra Naturam, quæ violenta refugit, & temperatis gaudet, à quibus abeſt omnis pugna, omnis contrarietas: Non caloris urentis, aut frigoris variantis rabiem, non humidi aut ſicci intemperiem Naturæ imperium patitur, in temperie benignè quieſcit. Intenſas igitur qualitates in rerum Elementis nemo quærat, remiſſas ſecundum plus aut minus inveniet.

CV

Calidum itaque & frigidum, humidum & ſiccum contraria ſimpliciter qui dixerit, errat; Terra enim, quæ maximè ſicca ab Ariſtotele ſtatuitur, Aëri, qui maximè humidus ab eodem habetur, repugnaret: Aqua pariter intensè frigida igni intensè calido, ex ejuſdem ſententia, adverſaretur; hæc repugnantia quodlibet Elementorum vulgarium, ſeu quamlibet Mundi regionem intra ſphæræ ſuæ fines cohiberet, & à contrarii hoſpitio & ditione arceret propter antipathiam; aliter tamen rem ſe habere ratio & experientia nos docent, nam ſcrobes & concava ſubterranea, imò ipſa Terræ viſcera & pori aëre replentur, & intrinſecus Terræ humor quo omnia vegetabilia, tanquam proprio matris ſuæ lacte nutriuntur; nihil aliud eſt quàm aër calidus & humidus Terræ ſtrictiſſimè adhærens, ei vim altricem & nutritivam propinans; terræ pori ſunt ipſius ubera, & humor aëreus ipſorum lac, quo ipſa rerum parens & alumna fœtus ſuos alit, eiſque dat incrementum.

CVI.

Qui quatuor Elementa in totidem humoribus conſtituunt, naturam humidam quatuor qualitatum Elementarium ſuſceptibilem, imò ſubjectum eſſe agnoſcunt; quomodo ergo contrarias illas quas in eodem ſubjecto collocant, profitentur? quamvis enim quatuor illi humores ſuis differentiis diſtinguuntur, unicam tamen baſim omnibus communem, eandemque radicem habent, humorem videlicet, neque enim flava bilis ignem referens minùs humor eſt quàm flegma, quod Aquæ adſcribunt: idemque de atra bile & ſanguine ſit judicium, licèt comparativè non abſolutè quatuor Elementa in humido confundant.

CVII.

Si ulla eſſet in Naturæ qualitatibus & Elementis repugnantia, inter calidum & frigidum maxima intercederet, deinde inter Aquam & Ignem; at ignis & aquæ naturas ſibi non adverſari multiplex, quæ ſub aquis fit generatio, ſatis convincit; ubicunque enim ſunt generatio & vita, ibi ignem eſſe neceſſe eſt, tanquam cauſam proximam, intrinſecam, efficientem, moventem & alterantem materiam ad generationem,

Inde hominum pecudumque genus, vitæque volantum.
Et quæ marmoreo fert monſtra ſub æquore Pontus;
Igneus eſt illis vigor & cœleſtis origo
Seminibus.

CVIII.

Quatuor illas primævas qualitates rebus ipſis, & rerum Elementis innatas, & eſſentiales, ad Naturæ nutum permiſcibiles, & ideò non adverſas qui poſuerit, non hallucinabitur; ſunt enim velut quatuor organa, ſeu inſtrumenta, quibus Natura in alterationibus & generationibus ſuis peragendis utitur.

CIX.

Natura figulinam artem exercet, tota enim in materia ſua circulariter fingenda occupatur: quatuor illæ qualitates ſunt quaſi rotulæ, quarum ope illa circulari & lento motu opero ſua gradatim, & ſapiente informat.

CX.

Ex illis quatuor rotis duæ, humidi ſcilicet & ſicci, materiæ magis conveniunt, quia inter hos duos terminos Natura materiam verſat, & vices ſuas peragit: binæ illæ qualitates materiæ proximiores ſunt, quia paſſioni, & mutationi magis ſubjacent; cæteræ autem duæ, calidi & frigidi ſcilicet, magis ſunt activæ, quia per vices ſuas priores illas alterant, & immutant; patiuntur illæ, iſtæ magis agunt; & ſunt velut activa Naturæ inſtrumenta paſſibilem materiam tractantis.

CXI.

Explodamus igitur illam contrariorum doctrinam, tanquam concordia naturæ contrariam, eamque à corru to philoſophiæ albo, cum bona Academiæ venia, ſtilo ferreo expungere; & in ipſius locum ſymbolum Concordiæ aſcribere nobis liceat, quam natura conſortem, & ſibi coævam agnoſcit, cujus ope activorum cum paſſivis blanda copulatio in omni generatione procuratur.

CXII.

Qui quatuor rerum Elementa ſibi mutuò adverſantia ex recepta ſententia ſtatuunt, quintum admittant neceſſe eſt, tanquam nodum & concordiæ vinculum, caduceatorem & pacis conciliatorem, ſecus perfectæ mixtionis, nec ullius temperamenti in opere generationis ſuſceptibilia forent, ſed errabunda ſine clavo & rectore per vaſtum Naturæ pelagus neque portum neque partum inventura vagarentur; & ita proletarium Naturæ genium fine ſuo fraudarent.

CXIII.

Quatuor enim illa cùm propter repugnantes qualitates æterna inter ſe odia exercere credantur, in mixtorum generatione adunari, nec placari poſſent, quin potius mutuo conflictu irruentia Naturæ abortum, magis quàm partum procurarent, niſi adverſa ipſorum ſtudia cujuſdam naturæ quintæ cœleſtis & temperantis beneficio in pacem & amorem flecterentur, quæ calidi & frigidi, ſicci & humidi expers temperamentum inducat.

CXIV.

Quintum illud quod vocant Elementum, eſt ſpiritus æthereus, incorruptibilis, à lumine, motu & virtute cœleſtium corporum in hæc inferiora defluens. Elementa ad mixtionem & vitam præparans, indiviſa Naturæ, quantum patitur ipſorum conſtantia, à ruina prohibens, unde ſal Naturæ, nexus Elementorum, & Spiritus Univerſi ab occultæ philoſophiæ myſtis nuncupari meruit.

CXV.

Siquæ inter rerum principia contrarietas fuit, ea certè inter lucem & tenebras extitit, propter qualitates hinc inde oppoſitas; verùm qualitates illæ utriuſque principii coitu temperamentum receperunt, & ab extremis mediæ & temperatæ prodierunt, taleſque à primis in ſecunda principia nempe Elementa tranſierunt.

CXVI.

CXVI.

Extrema tantùm inter se contraria sunt propter qualitatum oppositarum intensionem; quæ autem ab extremorum mixtione orta sunt, nequaquam inter se adversantur, quia media sunt: propterea elementa Naturæ minimè contraria habenda, quia sunt media, & à duorum extremorum, lucis nempe & tenebrarum unione & temperamento effluxa.

CXVII.

Ex contrariorum, lucis & tenebrarum scilicet mixtione, non contraria, sed temperata produci Regis Prophetæ carmen satis annuit, de æterno lumine in hæc verba erumpens; *Inclinavit cœlos & descendit, & caligo erat sub pedibus ejus &c. Posuit tenebras latibulum suum, in circuitu ejus tabernaculum ejus, &c.* Ipse lucis increatæ fons, ut gloriæ suæ infinitæ splendorem hominum oculis exhiberet, illum nebulâ & tenebrosâ caligine, quasi indumento, velavit, & luci tenebras admonit, ut ex utroque extremo temperatam lucem produceret, ac immensi luminis supra vires humanas coruscationem temperaret. Iidem etiam à Deo datam in signum & tesseram fœderis cum hominibus initi, ac gratiæ divinæ, ex tenebrarum & lucis mixtione productam affirmant philosophi; ut scilicet ipsum temperatæ vindictæ divinæ symbolum à contrariis resultans ex variis maximè cohærentibus & amicis coloribus temperatum esset.

CXVIII.

Qui Terram, aquam, aërem, ignem sphæris suis distincta Mundi Elementa esse, eáque mutua inter se reciprocatione converti tradiderunt, male Naturæ arcana perscrutati sunt, partes siquidem Mundi integrantes, aut elementorum officinas dicere tutiùs erit: neque enim Mundi Elementa per proprias regiones separata sensibus se exhibent, sed in matricibus suis occulta latent, donec in mixtorum generatione coëant, & corpus constituant. Converti autem inter se partes illæ Mundi non possunt, quia nimiùm differunt; nec communis una qualitas quâ illæ naturæ inter se devinciuntur, tantam mutationem operari potest, ut ex heterogeneis substantiis homogeneæ, imo eædem penitus fiant.

CXIX.

Si quatuor illa quæ creduntur elementa, proprias naturas & domicilia per vices, quasi per nundinationes commutent, tota hujus Mundi moles casui motuíque fortuito mancipata perpetua fluctuatione versabitur, quæ tamen certa constantique lege & sede, partibúsque distinctis à Deo firmata est; Terra enim mox aqua fiet; ex aqua aër; ex aëre ignis; & è converso; hoc pacto centrum in circumferentiam, & circumferentia in centrum migrabit; extremæ & mediæ Mundi partes locis suis ultrò se submovebunt, ita ut post longam sæculorum seriem ordo Naturæ penitus invertatur, dum summa imis & ima summis perpetua confusione permiscebuntur. Qui sic ordinatam Mundi fabricam sibi fingit, opus tam egregium non Mundum, sed chaos & abyssum dici jubet, quod ordinis amica abhorret Natura.

CXX.

Extrema illa Mundi inferioris corpora terram & ignem (positâ & non concessâ ignis sphærâ) qui vices inter se obire tradunt, sibi veritatique illudunt, nimium enim dissitæ repugnantésque eorum naturæ ab hujusmodi vicissitudine dissentiunt; summa quippe terræ frigiditas, crassities & gravitas, summæ Ignis caliditati, subtilitati, & levitati ita adversantur, ut mutuam inter se conversionem non patiantur. Præterea Terra, quæ fixa est, igni non cedit, ejúsque vires despicit, si Chemicorum placitis & vulgari experientiæ fides habeatur, nec aliud ex eâ evolat, præterquam humor pinguis aut aqueus, uterque terræ extraneus. Si quid autem in ignem Elementarem converti posset, id leve & volatile fieri necesse esset, ut in ejus sphæram & naturam transferretur. Terra itaque cùm sit omnium gravissima, & ideò centrum: cùm sit omnium fixissima, & ideò minimè volatilis, quomodo in ignem converti, & ad ignis sphæram evehi; aut Ignis omnium supremus & levissimus, quomodo in terram, contra Naturæ leges, detrudi, eique essentialiter uniri potest? Aquæ & Ignis facilior esset commutatio, quia uno gradu proximiores sunt, quàm Terra & Ignis.

CXXI.

Qui exhalationes ex terrestri plagâ in aërem sublimatas, quia illic ignescunt, ideo terreas & in elementum Ignis conversas credidere, longè in utroque falluntur; neque enim terreæ naturæ illæ sunt, sed potiùs aëreæ; Aër enim noster propter aquæ contagionem humidus in sicco terræ sinu diu torpens pinguedinem contrahit, & Terræ consortio humidum siccum temperat; ubi autem per Terræ poros & rimulas, calore urgente, exhalat; aut etiam materiæ copiâ vires multiplicante, non sine strepitu & fragore, concusso & effracto carcere erumpit, unde Terræ motus & hiatus plurimi sæpe cum strage sentiuntur; Exhalatio illa libertatem consequuta in corporum levium regionem evolat, & illic vago motu ac calore in sulfuream materiam pleniùs digesta accenditur. Materia itaque illa verè terrea non est, quia à pondere & frigiditate abhorret; sed quia ex calidi, sicci & humidi concursu pinguis facta est & combustibilis, Ignis accidentalis fomes, citiùs quàm Ignis Naturæ & elementaris censeri debet: Spuria quædam illa generatio est, quæ inter Elementa referri, nec eo nomine indigitari meruit: propterea rectè ab Aristotele hujusmodi ignitiones imperfectè mixta dicuntur. Idem de fumo combustorum judicandum; fumus enim, quia pinguis est, facilè flammam concipit, quæ nihil aliud est, quàm fumus accensus.

CXXII.

Ignis pingui vescitur, ejus pabulum est pinguedo; pingue autem humidum aëreum est sicco contemperatum; unde licet materiam sulphuream extrinsecus siccam frequentiùs intueri & sicco terminatam, qualia sunt sulfur vulgare, pulvis tormentarius, & similia, quæ licèt exteriùs sicca videantur, interiùs tamen pingue humidum occultant, & in illud igne admoto resolvuntur.

CXXIII.

Supino etiam errore labuntur, qui lapides & corpora quædam gravia nonnunquam in Aëre generata, ac inde per fulgurationes, fulmina & nubium eruptiones dejecta conspicati Ignem lapidescere, & in terram converti, aut terram eò deferri sibi persuaserunt; quod longè aliter se habet; materia enim illa indurata nunquam Ignis aut terra fuit, nec à sphærâ igneâ, si quæ talis est, aut terræ corpore egressa; Verum pinguis & viscosus humor, quasi luteus, in nube, tanquam in fornace inclusus, velut opus fictile, per ardorem ignoscentium exhalationum ita perstringitur ac decoquitur, ut lapidescat; inde vibrata fulminis jacula conspecta sunt: Hujusmodi meteora sunt tumores, gravedines, morbi denique Naturæ, non elementa. Simili modo, sed lentiore, calculus ex flegmate in renibus aut vesicâ, quandoque in stomacho generatur: sua enim meteora etiam microcosmus habet.

CXXIV.

Ignis Naturæ ab igne nostro artificiali aut accidentali longè alius est, plurimúmque inter se dissentiunt. Ignis naturæ duplex est, universalis, & particularis sive individuus;

indiduus: Universalis per omnes universi partes undique diffunditur; corporum cœlestium propensiones ac virtutes suaviter excitat & movet; globum hunc nostrum rerum generationi destinatum pullifico semine impraegnat ac fovet, seminibus vires infundit, implicatas Naturæ vires explicat, Elementa miscet, materiam informat, arcanum denique Naturæ aperit; fons autem ejus est in Sole, qui tanquam cor Universi calorem vivificum, quasi amorem suum, in omnes plagas effundit. Particularis autem ignis Naturæ est cuilibet mixto ac individuo insitus & innatus, qui ab illo universali tanquam rivulus emanat, omniáque in suo Microcosmo analogicè, quæ Sol pater ejus in Microcosmo operatur. Ignem autem nostrum communem omni generationi adversantem, non nisi ex præda viventem, ex aliena ruina subsistentem, vitæ destructorem, cineri omnia destinantem, quis non potiùs Naturæ hostem, quàm hospitem, excidium, quàm vitæ columen dixerit? Qui autem in aërea plaga generantur ignes, casui magis, quàm consilio Naturæ debentur.

CXXV.

Neque proxima situ terræ & aquæ corpora inter se convertuntur, sed propter vicinitatem commiscentur tantùm, ita ut aqua terram diluat, & terra aquam inspisset, inde fit limus, neutrum corpus, sed medium inter utrumque, cujus si vi caloris fiat resolutio, fiet & integra utriusque naturæ separatio: Aqua evolante, Terra subsidet, neque mutua fiet earum conversio, sola enim utrique communis qualitas frigiditatis id non operabitur, cùm siccitatis, & humiditatis aversio non minùs valeat ad resistendum, quàm mutuus frigiditatis, utrinque consensus ad coëundum: Tum etiam quia terræ siccitas & fixatio humiditati; & volatilitati aquæ adversantur; sic unica tantùm qualitas alterationi consentiens datur, plures autem dissentientes, quæ in resistendo prævalebunt. Occurret etiam Natura, quæ ad sui conservationem semper parata, ad ruinam, & immutationem nunquam nisi coacta, aut victa inclinat.

CXXVI.

Universum terræ globum non minùs constantis naturæ esse, quàm cœlum, lunam ac stellas licet suspicari; si enim centrum Mundi sit, ut creditur, non minùs necessaria est ejus constantia, quàm cæterorum corporum Universi: Quin etiam terra eadem nunc est, absque ulla essentiali immutatione, quæ ab initio fuit, quæ ad finem usque sæculorum futura est. Quod si detrimentum quoddam universale cataclysmo passa sit; aut particulare per accidens, veluti chasmate, aut maris fluminúmve impetu; id supremo rectore totius imperii sui aut provinciarum leges ad nutum immutante, aut Mundi concentus discordiâ, Naturæque laborantis morbo, magis quàm terræ propensione aut vitio contigit: Labores enim & morbos suos omnia Universi corpora patiuntur, licèt diversimodè pro Naturæ discrepantia & perfectionis differentiâ, eorum tamen naturam & constantiam, ratione totius, accidentia non immutant. Soli Deo æterno absoluta constantia & impassibilitas convenit; at cœlum, aqua, terra, & cætera universi corpora secundùm essentiam suam perstabunt usque ad constitutam ætatis suæ periodum.

CXXVII.

Siquæ quatuor illarum naturarum ad mutuam conversionem propensio, mediarum longè validior est; Aqua enim & aër majori inter se affinitate, quàm cum cæteris, aut etiam quàm cæteræ inter se conjunguntur, siquidem non tam qualitatibus, quam qualitatum intensione & remissione, neque tam secundùm naturam, quàm secundùm accidentia discrepare videntur; nam cùm aqua frigiditatem & humiditatem jure Naturæ sibi vindicet, utramque inferiori Aëris plagæ ratione commercii communicat; (Aër autem nullam penè propriam qualitatem, præter summam tenuitatem, obtinet, cæteris tamen imbui capax, propterea naturæ cœlestis est, quæ ex se temperatissima, & nulli propriæ qualitati addicta cùm sit, alienas, nempe corporum cœlestium dispositiones, influxus & virtutes facilè suscipit & communicat) Densitas & raritas, quæ remissæ confines sunt, præcipuam inter Aquam & Aërem nostrum differentiam statuere videntur; eâ de causâ in sacrâ Genesi Deum aquas ab aquis separasse legitur, quasi unius naturæ ratione situs divisio veriùs quàm ratione essentiæ mutatio facta fuerit.

CXXVIII.

Vicinæ tamen duæ illæ naturæ veram & essentialem reciprocationem non patiuntur; verùm secundùm quid, nec omninò, sed quodammodo convertuntur, eáque in inferiori solummodò aëris regione commutatio exercetur; quæ nubium convexitate terminatur, nec mediam, multò minùs superiorem offendit. Aqua, quia ope rarefactionis fit vapor, evolat, & in aërem magis attollitur, quàm convertitur, vapor autem ille condensatus & in aquam resolutus relabitur. Hanc unius tantùm naturæ circulationem & in se reversionem, duarum conversionem antiquitas professa est, sensus fallaciâ, magis quàm mentis lumine ducta lynceis enim oculis universæ Naturæ arcana perquirenti res aliter se habere invenitur. Vaporem etiam tenuissimum qui simpliciter Aërem dixerit, fallitur, cùm vapor sit corpus quoddam medium & imperfectum inter duplices aquas superiores & inferiores, aquam nostram & aërem, neutrum tamen quod quantumvis rarefiat, nunquam ad sublimem aëreæ nobilitatis gradum exaltabitur; spurius aër fiet, sed non naturalis & legitimus: neque limpida aëris natura tantùm deprimetur, & à puritate suâ recedet, ut in vaporem, nubem aut aquam crassescat: primævam siquidem illam aquarum separationem, quam re verâ actúque fecit Spiritus Architectonicus, statutósque partium Mundi terminos, quos indelebili suo sigillo signavit Dominus, novâ confusione delendi aut amovendi jus Natura non obtinuit.

CXXIX.

Altiori rem indagine penetrantes terram tanquam Mundi hujus uterum, vas generationis, multiplicis & penè innumeræ prolis matrem agnoscent, quæ in principio creationis à supernatantium aquarum dominio liberata, suique juris facta arida & sicca remansit, ejúsque corpus densius factum in operis centrum & tanquam fundamentum cessit, ac parentem vegetabilibus animantibúsque aream exhibuit; quò tamen frequentissimæ generationi apta fieret, humore indigebat; ejus indigentiæ à divinâ sapientiâ provisum est; eam ob rem aqua ab initio volatilis facta est, ut in vapores eveheretur, qui frigore in nubem concreti tepore iterum in aquam solverentur. Hoc divinæ mentis artificio terræ ubertati consultum fuit; siccitas, quæ sterilitatem minabatur, largo humore temperata est, matris uteras fœcundatus. Sola itaque aqua ad irrigandum Terræ gremium circulatur, aut veriùs in inferiori aëris regione, tanquam in alembios distillatur, ut per cohobationes & reiteratas distillationes exuberata superiorum & inferiorum vires consequatur, cœlestíque imbuta Nectare Terræ sinum efficaciùs emolliat, ac prolifica virtute imprægnet. Summus rerum opifex, qui Naturâ pro arte utitur, opificio suo nihil superfluum addidit, nihil desiderandum reliquit.

CXXX.

Quoniam autem Aqua est Mundi menstruum, rerum

rerum ſemina & Elementa in ſe continet ac fovet; dum itaque illa circulatur, vera etiam Naturæ Elementa, quæ Terræ tanquam matrici & vaſi generationis, Aquæ verò tanquam menſtruo inſunt, etiam rotantur: vapori itaque terræ aquæ & aëris elementa inſunt, cum ipſo ſublimantur & exuberantur: Non quidem Terræ, Aquæ & Aëris corpora, quæ ſphæras ſuas habent, & Mundi plagas conſtituunt, ſed ipſa Naturæ Elementa ſpiritualia, quæ in illis habitant & deliteſcunt, ex quibus lapides & alia corpora in aëre; igne excoquente, generari poſſunt, ubi enim omnia Elementa optimè mixta, qualia ſunt in vapore, concurrunt, corpora generari poſſunt; verùm quando extra matricem convenientem fit hujuſmodi generatio, velut in Aëre, mixta producuntur imperfecta, non tam ex defectu mixtionis, quàm matricis.

CXXXI.

Aqua mediam inter Terram & Aërem naturam & ſedem obtinens utrumque ſuâ mobilitate & inconſtantiâ perturbat: Aërem atrâ fuligine infeſtiſque vaporibus inquinans: Terram profluvio plerumque immergens: aëri turbines, terræ ruinas, in utroque corruptionem procurat: ſuperioris hoſpitium levitate, inferioris domicilium gravitate hoſtiliter invadit: ſui copiâ aut inopiâ anni tempora Naturæque ordinem invertit: Omnem utrinque viciniam fragore & tumultu imperioſa movet & concutit. Tota ejus natura cùm ſit fœminea, illam quaſi fœminam ac malum neceſſarium Mundo dediſſe videtur ſummus Creator: ſic illa omnia pro imperio ſibi arrogat, & quæ in Naturæ commodum ſunt ei conceſſæ vires, in perniciem plerumque vertit. Denique divinæ juſtitiæ flagellum eſt, vitrix Nemeſis, quæ ſceleribus generis humani vindicandis deſtinata in pœnam irruit: ſpem opeſque ſuperbiæ radices variis induta figuris cœli ludibrium facit.

CXXXII.

Univerſales Naturæ quò craſſiores, eò etiam impuriores; quò tenuiores, eò mundiores: Terra quia denſior eſt Aquâ, eò ignobilior, ſic aqua aër cœlo, Regionum autem cœli ſublimior, quia ſubtilior, ideo nobilior ſanè habenda eſt. Indubitatæ enim veritatis eſt naturas ſpirituales corporeis longè præſtantiores, & ſpiritualibus viciniores perfectioni proximiores eſſe.

CXXXIII.

Generationis & corruptionis fundamentum eſt in humido, in utroque enim Naturæ labore, humor ex elementis primum eſt patiens, primum formæ ſigillum ſuſcipiens: Illi facilè ſpiritus naturales uniuntur, quia ex eo manant; facilè in illud redeunt, quia ipſorum radix eſt: in illo & per illud cætera elementa miſcentur. Nec minùs in mixtis & individuis, quàm in Mundo humidum Elementum tam in opere generationis, quàm nutritionis circulatur; opus enim utrumque iiſdem rarefactionis & condenſationis inſtrumentis, iiſdem mediis, ſpiritibus nempe, fieri Naturæ placuit.

CXXXIV.

Terra eſt vas generationis, Aqua eſt menſtruum Naturæ virtutes ſeminales etiam formales in ſe complectens, quas à Sole tanquam maſculo, & formali univerſalique principio mutuatur; ab eo enim ignis Naturæ formaléſque ſpiritus rerum ſeminibus influunt, quibus omnia generationi neceſſaria inſunt, calido innato in humido latente. Optimè Hippocrates hæc duo elementa ignem & aquam omnia poſſe, omnia illis ineſſe affirmavit: à primo ſiquidem binæ qualitates maſculinæ calidi & ſicci: ab altero totidem fœmininæ frigidi & humidi effluentes in mixtorum generatione concurrunt & commiſcentur: duobus illis tanquam præcipuis Elementis duo majora luminaria præſunt, Sol ignis Naturæ author, & Luna humorum domina.

CXXXV.

Circulationem volubilis Elementi triplici actione & veluti inſtrumento adimplet Natura, nempe Sublimatione, Demiſſione, ſive Refuſione & Decoctione, quæ diverſo indigens temperamento. Sic benè ordinata Naturæ inventio per varios errans motus opera ſua interrupta ad finem propoſitum dirigit, & per vias oppoſitas ad eundem ſcopum tendit.

CXXXVI.

Sublimatio eſt humidæ graviſque naturæ in levem converſio; ſive in vaporem exhalatio: cujus finis & utilitas triplex eſt: primò ut per attenuationem corpus craſſum & impurum mundetur, & fecibus ſuis ſenſim exuatur: Deinde ut per ſublimationem ſuperiorum virtutes, quæ continuò defluunt, largiùs aſſequatur. Denique ut per hujuſmodi evacuationem Terra ſuperfluo & prægravanti humore exoneretur, qui ejus meatus occupans caloris actionem & ſpirituum naturalium tranſitum impedit, imò violenter ipſos ſuffocat: Hæc humidi ſupervacui ſubſtractio obſtructionem cauſam amovet, & faſtidientem Terræ ſtomachum ſublevat, eúmque digeſtioni aptiorem reddit.

CXXXVII.

Caloris autem impulſu humor ſublimatur: Igne ſuo quippe tanquam proprio inſtrumento utitur Natura, ut corpora humida rarefaciat: Ideò vapores: ex quibus nubes & pluviæ generantur, brumali & verno tempore frequentiores attolluntur, quia Terræ uterus tunc calido & humido magis abundat, humor autem eſt cauſa materialis, calor efficiens vaporum & exhalationem. Calorem quodammodo intenſum in ſublimando exhibet Natura, inter fines & latitudinem temperamenti dum cohibeatur.

CXXXVIII.

Demiſſio ſecunda Naturæ rota in opere circulari eſt ſpirituoſi vaporis in corpus denſum & aqueum reductio: ſive rarefacti & ſublimati humoris iterúmque condenſati refuſio: ac in terram deſcenſio ut eam exuberato liquore diluat, & quaſi nectareo cœleſtique potu imbibat.

CXXXIX.

Tria intendit Natura irrigando: primò ut non effundat, ſed ſenſim humorem ſuum exuberatum diſtillet, ne gurges fiat, & aquæ copia ſpiritui vivifico in Terræ viſceribus permeanti aditus præcludat, ac intrinſecum Terræ calorem extinguat: omnia enim ſua beneficia prudens ac juſta illa gubernatrix in pondere, numero & menſura largitur. Secundò ut per diverſa ſtillicidia & varia ſub ſpecie humorem diſtribuat, pluviaſ ſc. acet modò denſiorem, modò rariorem; modò rorem, modò pruinam; modò largius, modo parcius effundens, ut Terræ plus minúſve ſitienti pro appetitu vel neceſſitate parum exhibeat. Tertiò, ut non continuò, ſed per vices, & intermixtis aliis operationibus irrigationes fiant; Soles enim imbribus, & imbres Solibus, dies noctibus, & noctes diebus alternatim ſuccedunt.

CXL.

Frigus tenuiſſimum ſive potiùs calor deficiens & expirans elatos in mediam regionem, ibique concretos vapores laxat & caducos facit: calor ſiquidem immoderatus diſſipat eorúmque condenſationem impedit: frigus etiam intenſum eos ita perſtringit & congelat, ut humorem deciduum exhibere non poſſint.

CXLI.

Poſtrema circuli Naturæ rota ſive actio eſt Decoctio, quæ nihil aliud eſt, quàm humoris crudi in terræ gremium inſtillati digeſtio, maturatio, & in alimentum converſio. Hæc aliarum ſcopus & finis videtur, quia eſt laboris remiſſio, & cibi per antecedentes labo-

res quæsiti perceptio: susceptum enim humorem crudum vi caloris interni conterit, coquit, ac digerit ferè immota & somno correpta, Ignem secretum, veluti proprium Naturæ instrumentum in summo silentio, & quiete movens, ut crudum illum liquorem cum sicco temperatum in pabulum convertat. Integer hic est Naturæ circulus, quem per diversos laboris & caloris gradus illa revolvit.

CXLII.

Connexæ & ita correlatæ inter se sunt tres istæ Naturæ operationes, ut finis unius sit alterius initium, & ex ordine necessario per vices succedant secundùm Naturæ intentionem. Sic intertextæ & concatenatæ sunt vicissitudinis leges, ut in Universi commodum conspirantes mutuas sibi præstent operas.

CXLIII.

Extra suos cancellos tamen invita plerumque trahitur Natura, nec certis insistit vestigiis, maximè in directione elementi humidi, cujus leges interruptæ fallunt, & facilè vim faciunt & patiuntur, tum propter volatilis naturæ inconstantiam: cùm etiam propter variam superiorum corporum dispositionem, quæ hæc inferiora, humorem præsertim inclinant, & à suis legibus deflectunt ad nutum æterni moderatoris, qui illis tanquam instrumentis & organis utitur ad movendam Universi machinam: inde fallax & inconstans mansionis hujus nostræ temperies, & immutata anni tempora deprehenduntur: Sic terræ uterus variè affectus copiosius, aut parcius generosos aut effœtos fœtus nobis parit: Sic aër vicinus purior aut impurior sanitatem aut morbos inducit: humidâ naturâ omnia apud nos revolvente.

CXLIV.

Quoniam inferiora à superioribus legem accipiunt, quorum natura & affectiones homini maximè incognitæ sunt, ideò fallax & incerta nobis est Cœli nostri regula; Naturæ tamen intentionem, magis quàm actionem; ordinem magis quàm ordinis turbationem ob oculos sibi proponat philosophus.

CXLV.

Humidæ Naturæ volubilitatem non solùm in generali Mundi, verum etiam in particulari, mixtorum harmoniâ licet observare: Per revolutionem enim humidi illa generantur, nutriuntur & augentur: desiccando, humectando, & digerendo, quapropter tres illæ Naturæ operationes cibo, potui & somno comparantur, quia cibus sicco respondet, potus humido, somnus verò decoctioni.

CXLVI.

Homo ne somnia sibi fingat, dum variis gloriatur titulis, dum sibi soli quasi proprium Microcosmi nomen vendicat, quod in materiali ejus opificio naturales Macrocosmi motus analogicè percipiantur: quodlibet enim animal, etiam vermiculus: quælibet planta, etiam Alga, Mundus est exiguus majoris imaginem referens: Extra se ergo Mundum quærat homo & ubique inveniet: creaturarum siquidem omnium idem Archetypus est, à quo infiniti Mundi ex eadem materiâ, formâ tamen dissimiles procreati sunt: Homini itaque dejectio & humilitas, soli Deo gloria tribuatur.

CXLVII.

Inferiores naturæ à superioribus fermentantur: aqua autem moræ impatiens cœlestium muneribus occurrit: aër quippe vapori advolanti pervius cum hospitio in nubium regione, quasi in aula excipit: quò priusquam perveniat, corpore quodammodo in spiritum verso, humida natura pondere suo exuitur, ut additâ celeritate votum citiùs expleat, & ambiguæ naturæ privilegio fruatur.

CXLVIII.

Sol interim cœlestis chori Princeps & superiores naturæ inferiorum satagentes jugi afflatu spiritus vivificos, tanquam rivulos à purissimis suis fontibus scaturientes instillant: vapores autem aut rari nantes in aëre, aut in nubem, quasi in spongiam naturæ concreti nectar illud spirituale avidissimè sugunt, & vi quâdam magneticâ ad se trahunt, quo suscepto intumescunt, & prolifico illo semine impraegnati, quasi reddito pondere, in rorem, pruinam, pluviam, aut aliam naturam humidam soluti in terræ gremium relabuntur; illa autem elementorum mater reducem humorem utero excipit, & cœlesti semine gravida innumeros suo tempore emittit fœtus, plus minúsve generosos, pro seminis virtute, tum etiam matricis dispositione. Aquæ etiam inferiores hujus cœlestium beneficentiæ participes fiunt; quoniam unum cum Terrâ globum constituunt, communia fiunt ipsis superiorum beneficia: Per aquæ autem Naturam cætera elementa fermentantur.

CXLIX.

Fermentum autem illud est spiritus vivificus à superioribus naturis in has inferiores defluens, sine quo terra iterum inanis & vacua fieret; est enim vitæ semen, sine quo neque homo, neque ullum animal, neque vegetabile aliquod generationis aut vitæ beneficio potiretur: neque enim solo pane vivit homo, sed maximè cibo illo cœlesti, aëre scilicet spiritu hujusmodi afflato & fermentato.

CL.

Tria elementa materialia quia in rerum compositione remota sunt, soli Deo & Naturæ obediunt, nec artis aut ingenii humani leges patiuntur. Tria autem alia ex priorum illorum copulâ nascuntur; quæ per viam resolutionis extracta in mixtorum compositione proxima esse satis arguunt, Sal nempe, sulfur & Mercurius. Et ita trinitatem Elementorum & universæ Naturæ sigillum esse fit manifestum.

CLI.

Horum trium posteriorum Elementorum species ex triplici trium priorum matrimonio generantur; Mercurius siquidem ex Terræ & Aquæ mixtione: Sulfur ex Terræ & Aëris amplexu: Sal verò ex aëris & aquæ condensatione producitur; nec plures dari possunt eorum combinationes. Ignis Naturæ omnibus, tanquam formale principium inest, cœlestium virtute influente & cooperante.

CLII.

Neque ex quolibet priorum corporum concursu posteriora generantur; ex terrâ enim pingui & aquâ limpidâ optimè dilutis & mixtis exit Mercurius: Ex terræ autem subtilissimæ & siccissimæ, & aëris humidi consortio sulfur generatur: Sal denique ex aquâ crassâ ponticâ & salsâ & aëre crudo intercepto concrescit.

CLIII.

Democriti sententiam, omnia corpora ex Atomis fieri, à Naturâ alienam non esse licet affirmare; eum enim ratio & experientia à calumniâ vindicant: elementorum quippe mixtionem obscuro sermone velare, nec reticere omninò voluit ingeniosus Philosophus, quæ ut Naturæ intentioni congruat, per minima & actu indivisibilia corpuscula fieri necesse est, secus in corpus continuum & naturale non coalescerent elementa. Docet nos experientia in artificiali mixtorum resolutione & compositione, quæ per distillationes exercentur, perfectam duorum aut plurium corporum mixtionem non fieri, nisi in subtili vapore: At longè subtiliores mixtiones suas & quodammodo spirituales facit Natura, quas Democritum intellexisse saniùs credendum est, corporum enim crassities mixtioni obstat, propterea

propterea quantò magis res attenuantur, tantò mixtioni aptiores fiunt.

CLIV.

Triplex in mixtis existentiæ gradus tria summa mixtorum genera exhibet, nempe Mineralium, Vegetabilium & Animalium. Mineralibus in Terra generari: Vegetabilibus in terrâ & aquâ radices agere: Animalibus in terrâ, aquâ & aëre nasci & vesci Naturæ lege concessum est; omnibus tamen Aër præcipuus est vitæ fomes & pabulum.

CLV.

Mineralia simpliciter existere, nec vivere creduntur; licèt Metalla ex mineralibus præcipua vitâ quodammodo prædita dici possint, tum quia in ipsorum generatione fit quasi coitus, & duplicis seminis, masculei & fœminei, sulfuris scilicet & mercurii commixtio, quæ duo per longam & multiplicem circulationem rotata, purgata, sale Naturæ condita & fermentata, ac in vapore subtilissimo perfectè mixta in limum & mollem massam, spiritu sulfuris mercurium paulatim congelante, formantur; moles autem illa tandem concrescit, & in corpus metallicum roboratur.

CLVI.

Tum etiam quia metalla perfecta potissimum, vitæ principium in se recondunt, Ignem videlicet insitum cœlitus infusum, qui sub duro metalli cortice hebes factus, motus expers, & velut thesaurus incantatus latet, donec solutione philosophicâ & subtili artificis ingenio libertatem consequutus spiritum subtilem & cœlestem animam per vegetationis motum potenter explicet, tandémque in summam artis & Naturæ perfectionem exaltetur.

CLVII.

Vegetabilia autem animâ etiam seu spiritu vegetante potiuntur; motu vegetationis crescunt, & multiplicantur; sensu verò & motu animali carent. Eorum semina hermaphroditæ sunt naturæ, quodlibet enim granum singulare continet semen prolificum absque copulâ aut duplicis seminis mixtione: licèt in omni ferè Vegetabilium specie utrumque sexum reperiri experientia doceat.

CLVIII.

Etiam in vegetabilium seminibus spiritum secretum Deus occultavit, generationis autorem specifico caractere insignitum, qui penitus cœlestis est, ac atherei luminis radius, corruptionis expers, in quo specifica forma conservatur sub corpore cujuslibet individui, quo per corruptionem emollito & resoluto spiritus ille immortalis à vivifico & homogeneo Solis calore evocatus in stirpem novam consurgit, ac in eam antiquæ formam traducit.

CLIX.

Animalia præter existentiam & vegetandi facultatem animâ sensitivâ præcellunt, quæ in ipsis est principium motus & vitæ. Animal itaque in summo rerum inferiorum gradu situm opus Naturæ in regno Elementari complet, propriè vivit, propriè gignit, in eo sexum utrumque verè distinxit Natura, ut ex duobus tertium producatur, proles videlicet. Sic in perfectioribus perfectius elucescit Trinitatis symbolum.

CLX.

Homo animalium & inferioris Mundi Princeps, universæ Naturæ compendium habetur, anima quippe ipsius divini luminis radius est immortalis: corpus est elegans Elementorum congeries: Interiores & imperceptibiles sensuum facultates, quibus quæcunque obvia deprehendit homo, penitus sunt cœlestes, & velut astra rerum cognitiones influentia. Motus & animi perturbationes sunt veluti venti, turbines, fulgurationes, tonitrua, & meteora, quæ in aërea spirituum regione ebulliunt, cor & sanguinem commovent: Meritò itaque Microcosmus homo dictus est, & absoluta Universi imaguncula.

CLXI.

Non solùm homo, verùm etiam quodlibet animal, quælibet planta Microcosmus est: Sic unumquodque granum aut semen est Chaos, cui totius Mundi semina compendiosè insunt: ex quo exiguus suo tempore Mundus proditurus est.

CLXII.

Quæcunque perfectè Naturæ mixta vitâ prædita corpore, spiritu & animâ constant: corpus ex limo fit cui omnia materialia ad generationem necessaria insunt, ex duobus enim maximè corporeis elementis, Terrâ scilicet & Aquâ corpora fieri rationi congruit.

CLXIII.

Spiritus est purissimi aëris vel etiam ætheris portiuncula; inter animam & corpus media natura, utriusque nodus & vinculum, Animæ capsula & vehiculum subtilioribus & spiritualibus corporis partibus adhærens.

CLXIV.

Anima sive forma mixti est Ignis naturæ scintilla, lucisve cœlestis radius imperceptibilis è potentiâ seminis seu materiæ per motum generationis in actum productus, corpori elementari mediante spiritu alligatus, mixto dans esse suum speciale, proximum vitæ principium & causa efficiens: Agit autem secundùm materiæ dispositionem & organorum vires.

CLXV.

Animæ sive formæ natura, quia tota lucida est, in animalibus præsertim, tantùm ab opaca & terrestri corporum materiâ distat, ut ei penitus sit irrationalis, & citra omnem proportionem eâ nobilior, ac ideo strictissimo nexu, quali in operibus suis utitur Natura, corpori alligari nequaquam possit propter disconvenientiam ac distantiam, nisi proprii & potentis cujusdam medii virtute & lenocinio conjunctio & quasi ferruminatio fieret, proptereà subtile mediū inter utrumque statuit providus rerum creator, spiritum scilicet æthereum, qui nascentis formæ susceptor ac retinaculum est, ejusque naturam participans. Hæc de cœlesti rerum naturalium, non de supercœlesti ac divina hominis anima dicta censeantur, quam tamen etiam per media naturalia cum corpore humano consortium inire conditori ejus placuit.

CLXVI.

Formæ specificæ Idealis Archetypi caractere à die antiquæ creationis in primis individuis signatæ sunt, divinumque illud & indelebile signaculum ad posteros ope generationis traduci jussit creator, ut per successivam individuorum surrogationem immortalitatis beneficium speciebus largiretur.

CLXVII.

Formas in materia alias sibi similes generare non est existimandum; generare enim corporum proprium est, sed organa sua harmonicè movendo per ipsa materiam seminalem ad generationem disponere; ejque lucis radium, sive arcanam vitæ scintillam, quasi thesaurum includere formæ jus & officium est, caracterémque suum specificum spiritui illi vivifico in semine occultato imprimere, qui in opere generationis calore pullifico & stato tempore in animam se explicat, sive vegetabilem sive animalem, ita ut, qui spiritus secretus & formalis fuerat in semine, forma fiat in mixto. Sic occultum in Naturæ sinu fit manifestum, & de potentia in actum educitur.

CLXVIII.

Forma à sola seminis aut materiæ potentia & virtute non exit, quia rerum genesi cœlestes virtutes influunt, quæ materiæ vires augent, multiplicant, & Naturæ quasi parturienti opem ferunt: Spiritui quoque formali & seminali materiæ insito, cujus etiam cœlestis est origo, se insinuant, admiscent, & vires auxiliares conferunt.

CLXIX.

Non solùm corporea elementa, verùm etiam omnes universæ Naturæ virtutes & potestates in cujuslibet mixti generatione concurrunt, & de suo nonnihil largiuntur. Ita partes Universi devinciuntur, ut in vitam unanimes conspirent, & mutuo coëant amore.

CLXX.

Naturales rerum formæ licèt potentiâ seminibus insint, de inferiorum elementorum substantiâ neque sunt, neque ab illis generatæ; à nobiliori enim fonte derivant; origo ipsarum cœlestis est, pater quippe earum est Sol, natura ætherea est vinculum quo illæ materiæ alligantur.

CLXXI.

Specificæ mixtorum formæ obscuram quandam originis suæ notitiam in se recondunt, propriáque vi & occulto motu ad suæ scaturiginis altitudinem, aquarum more, evehuntur; Sic anima humana quia à divino luminis increati fonte derivata est, in eundem mentis acumine & contemplatione reflectitur. Cæterorum animalium formæ, quia ex arcanis Cœli Solísque thesauris egressæ sunt, eò usque naturæ instinctu & veluti reminiscentia quadam imperfecta regrediuntur; Unde frequentia animantium circa Solis motum & cœli mutationes vaticinia observare licet. Vegetabilium autem formæ quia aëreæ plurimùm sunt, & ab infimâ aëris nostri regione inspiratæ, ideò ultra eam vires facultatésque suas eliminare & extendere eis non licet; caput sursum & in aërem, quasi in patriam reversuræ pro viribus attollunt; sed angustos corporum suorum fines præterire prohibentur, sensu motúque animali carentes, quia virtutis Solaris tantillùm illis inest, ut supra vegetationis motum non sufficiat; ordine enim creationis vegetabilia Solem præcesserunt, propterea ei sua natalia & antiqua vitæ primordia ex æquo ac animalia non debent, sed aëri luminoso tanquam proximiori agenti accepta referunt: illorum quippe materiæ dispositio sublimiori formæ sustinendæ impar Naturæ decreto judicata fuit.

CLXXII.

Saxa verò & lapides, quia non tam ex verâ elementorum mixtione generantur, quàm ex Terræ & Aquæ concursu per exteriorem caloris & frigoris vim, quasi opus terreum & fictile decoquuntur, propterea omninò stupescunt, à tenebrosâ frigentique terræ & aquæ naturâ formam invalidam mutuati.

CLXXIII.

De pretiosis lapillis & gemmis aliter sentiendum est; formas enim suas à limpidissimis Cœli & Solis fontibus hauriunt; ipsorumque corpora sunt purissimæ roris exuberati guttulæ cœlestibus influentiis imprægnatæ, ac veluti concretæ Cœli lacrymæ; unde plurimas subliméque in se virtutes possident.

CLXXIV.

At metallorum materia, quia aquea & terrestris est, omniumque maximè compacta, propter optimam & subtilissimam gravium elementorum mixtionem, ideò stupida & summæ ponderosa, nulliúsque motus ex se capax: verùm quoniam in terreis aut saxeis matricibus, quasi alembicis miro Naturæ artificio sublimatur & mundatur, ejúsque mixtio in vapore tenuissimo per reiteratas distillationes ita completur, ut illi, propter immensam subtilitatem & exuberationem, Solis corporumque cœlestium opes se insinuent & admisceant, maximè in perfectorum metallorum generatione; eà de causâ metalla licèt sua corpora ex aqua & terra traxerint, Natura tamen figuli vice fungendo corpora metallorum præsertim perfectorum tam ingeniosè elaborat, ut præstantissimâ formâ digna, ea cœlestibus Numinibus informanda exhibeat. Longissimi laboris opus est, sed absolutum, & ad supremas Naturæ vires excultum, in quo cœlum & terra magis coire, quàm consentire videntur. At formales metallorum spiritus, quia prædurо libro quasi carcere constringuntur, immoti hærent, donec igne philosophorum vinculis soluti cœlesti suo semine in materia sua haud degenerem Solis filium, ac tandem quintam mirabilis virtutis essentiam, cœlo apud nos peregrinante, producant.

CLXXV.

Supremi conditoris decreto cautum est, ne nobilior natura in ignobiliorem, aut præstantior in deteriorem degeneret, & quasi abjurato natalium gentiliúmque jure, in servilem mancipii sortem transeat. Copulantur quidem superiora cum inferioribus, & potentiora imbecillioribus se communicant, ut ea informent ac perficiant per spiritus suos emissarios, qui generi suo & natalibus nihil propterea derogant; nec dum rerum seminibus aut etiam mixtis se insinuant, jugo servili submittuntur, sed novam dignitatem ac imperii jus assequuntur; quodlibet enim mixtum cujuscunque generis sit, Imperium est, imò Mundus integer; cui spiritualis sua forma præficitur, cujus munus est Naturæ organis & facultatibus, toti denique Mundo suo dominari: Sic quę in vasto Naturę universæ pelago indistincta & inanis antè fluctuabat, ad Imperium nunc vocata mittitur.

CLXXVI.

Actus formalis materiæ primæ tum etiam elementorum nihil aliud præter ipsa Naturæ principia informat: Forma itaque specifica mixtum perfectum constituit, neque plures formæ in eo existimandæ sunt cùm ipsa elementa sua mixtione corporis effingendi tantùm, non informandi provinciam suscipiant.

CLXXVII.

Virtutem multiplicativam quæ rerum seminibus inest, non à materia elementari sed à forma cœlesti, tanquam causa efficiente fluere verisimile est: multiplicatio enim est lucis actio maximè propria; ab uno quippe lucis radio pene infiniti effunduntur, ac in infinitum multiplicantur; unde fit, ut Sol, qui fons immortalis luminis est, idem etiam sit in natura prima causa efficiens generationis & multiplicationis. Quamlibet itaque formam naturalem multiplicandi vim à luce cœlesti, cujus radius est, acceptam habere validissimum argumentum est, quòd ipsa gentilitiis dotibus instructa, luminosa sit, ergo multiplicans: Luminosa, quia sensitivam & imaginativam facultatem in animalibus splendore suo irradiat, ita ut ex duplici illa facultate duplex fiat rerum apprehensio, & cognitio exterior per sensus, & interior per Imaginativam, omnis autem cognitio lumen est, sicut ignorantia tenebræ, illuminatio enim quædam & luciditas suboritur, cùm rerum imagines apprehenduntur, & quæ ignota in tenebris latebant, per notitiæ lumen revelantur; solo etenim luminis beneficio res obscuræ patefiunt. Homini tertium lumen Deus addidit, Intellectum videlicet, cujus ope rerum cognitionem, per causas longè perfectiùs adipiscitur. Hæc omnia operatione luminis & perspicuitatis ab animâ lucidâ effluentis producuntur. Postrema hæc luminis actio soli homini convenit, duæ anteriores illi cum brutis communes sunt, quorum animæ lucis etiam cœlestis sunt participes. Vim ergo multiplicativam in animantium, imò & vegetabilium individuis ab Animâ

Animâ lumen multiplicante procedere ratio convincit, & quosdam ejus radios cum spiritu ethereo semini includi, ac in eo occultari; donec tandem oriente vitæ Sole manifestentur. CLXXVIII.

Lux & tenebræ vitæ & mortis sunt principia; mixtorum enim formæ lucis radii sunt, corpora autem tenebrarum abyssus: Per lucem omnia vivunt, imo omnis vita lux est: quæ autem vivere desinunt, lumine privantur, in orcum & tenebras antiquas rapiuntur, in quibus latebant & occultabantur, antequam à fatali divinæ prædestinationis rotâ in lucem traherentur.

CLXXIX.

Specificæ animalium, tum etiam vegetabilium formæ rationales sunt, non quidem humano more, sed sibi proprio, & secundùm naturæ suæ vires & caracterem: Habent enim illæ sua dona vitalia, suas cognitiones & scientias & suas prædestinationes. Dotes vegetabilium vitales sunt, studium sibi simile generandi, virtutes multiplicativæ, nutritivæ, augmentativæ, motivæ, sensitivæ, & cæteræ similes. Notiones autem earum scientiæ deprehenduntur in solerti temporum prænotione; strictâ mutationum tanquam Naturæ legum observatione, in consentaneâ mutui Solis Cœlique varietate, in radicibus figendis, caule erigendo, ramis expandendis, foliis & floribus explicandis, fructibus efformandis, pingendis ac maturandis, in Elementis in alimentum transmutandis, in vivificâ virtute seminibus inspirandâ; denique in multiplici naturæ suæ partiumque discrimine secundùm Cœli solique vota statuendo.

CLXXX.

Brutorum autem formas scientiâ præditas satis manifestant eorum statis temporibus copulationes & generationes; justæ in partibus individuorum formandis & nutriendis distributiones; distincta partium illarum citra confusionem officia; varii animotum motus, sagaces sensuum facultates; spiritus secreti membra, velut organa, harmonicè moventes ad disciplinam aptitudo; erga dominos obsequium & reverentia; instinctus futura præsagiens; in plerisque religiosus cultus; ars in victu procurando; in lustris eligendis: tutelâ parandâ, periculisque vitandis prudentia; cætera denique scientiæ & rationi accommodata, quæ illis Natura largitur: Natura autem in quolibet individuo nihil aliud est, quàm ipsa forma, quæ principium est motus, quietis, actionis & vitæ ejus in quo est, cui cura, directio & conservatio corporis sui, non secus ac nautæ commissæ puppis, demandata est.

CLXXXI.

Prædestinata autem rebus nascituris tempora quis inficiabitur, nisi qui naturam Universi confusam & inordinatam sibi finget? illa quippe omnia è sinu suo ex ordine certo & præstituto pandit; ordinis enim lex & productionum tempora ab authore suo ei præscripta fuere; impræguatio, partus, vita & mors sua tempora habent, & rata temporum spatia complent: quæ hoc vel altero anno in lucem orta, aut è luce sublata sunt, ita fore præordinatum erat, quæ Natura Dei vicaria in regno universi, spiritu divino monente; præscivit, ut ministerio suo ita fieri curaret; nec illa casu contingunt, sed causam quandam necessariam, licèt nobis occultam, habent: summo tamen rerum moderatore necessitatis legem non patiente sed statuente, omniaque ad nutum immutante; qui de rebus omnibus etiam minimis decernit; cujus decretum inordinatum aut incertum nullum est: Ordo itaque, qui per rerum & temporum seriem & successionem labitur, ex divinis decretis necessitatis legem habet.

CLXXXII.

Quemadmodum chao singulæ universi partes secundùm materiam potentiâ inerant, quæ actu postea separatæ & productæ sunt: Ita singula rerum individua universo Mundo materiali potentiâ insunt, antequam in lucem exeant, indè tempore & ordine suo fluxura & aliquando actu emersura: Ubi autem deficiunt, in universam molem, à quâ prodierant, tanquam flumina in mare relabuntur, quâlibet nempe naturâ regionem suam repetente, iterum atque iterum in Naturæ officinam regredienda, & sub ejus incudem ad opus novum revitenda. Forsan ea fuit dudum explosa, quia non intellecta, Pythagoreorum metempsychosis.

CLXXXIII.

Soluto mixto, & vitio corruptibilium Elementorum in ruinam lapso, in patriam recedit Natura ætherea, fitque in cadavere perturbatio & confusio Elementorum suo rectore amisso: tunc dominatur corruptio, mors & tenebræ in materia desolata, donec ipsa per corruptionem ad novam generationem apta fuit, & secundùm ejus dispositionem virtus cœlestis denuò influat, ac errantia colligens & miscens elementa novæ formæ lumen debile accendat, quod tandem roboratis sensim Elementorum viribus elucescit, & recens mixtum absolvit.

CLXXXIV.

In corruptione autem generativâ, quæ mediocris est, fitque cum conservatione formæ specificæ semini seu materiæ potentialiter inhærentis, non recedit sublimis ille spiritus innatus; qui cùm debilis sit ac adhuc impotens calore externo excitatus moveri, simúlque materiam movere incipit, donec tandem vires potentiùs exerat, & perfectè mixtum informet.

CLXXXV.

Naturæ elementa, tum etiam alimenta generationem & nutritionem, quarum eadem ferè ratio est, à putrefactione inchoant; utraque enim putrefieri, & per putrefactionem in humidam quasi in primam materiam resolvi necesse est: tunc fit chaos, cui omnia generationi aut nutritioni necessaria insunt. Sic cujusvis Microcosmi generatio & reparatio Macrocosmi creationi & conservationi analogicè respondent.

CLXXXVI.

Sensibilia rerum semina; & quæ ex illis nascuntur mixta triplici naturâ constant, cœlesti, elementari & mixtâ. A Cœlo illis radius lucis solaris inest omni ætherea virtute indutus, actionis, motus, generationis & vitæ principium, potestate forma; cujus beneficio semina constantiam astrorum redivivâ sua virtute imitantur, & veluti immortales cœlestium plantarum surculi naturæ corruptibili, quasi trunco extraneo insiti æternâ quâdam successione illam à morte vindicant. Portio elementaris corporea & sensibilis, quæ in animalibus sperma dicitur, est seminis custos & capsula, quæ putrescit, & corrumpitur; semen autem invisibile generat. Humor radicalis, sive fermentum Naturæ, cui spiritus inhæret, est media substantia cœlestem & elementarem copulans; ex parte materiali elementis; ex parte spirituali formæ respondens; Auroræ similis, quæ tenebricosâ luce perfusa extrema lucis & umbræ connectit, neutra utriusque mixturam exhibens.

CLXXXVII.

Vita est actus harmonicus ex copulâ materiæ & formæ procedens, esse perfectum individui constituens. Mors autem est terminus sive finis illius actus, materiæ & formæ separatio, & mixti resolutio.

CLXXXVIII.

Mixta generationis & vitæ suæ radices in cœlo habent, unde effluxerunt eorum causæ & principia, unde etiam tanquam arbores inversæ succum & alimentum fiunt. Neque metuit intellectus sensuum autoritati mancipari, qui nihil nisi sensibilia judicant: Mens autem extra sensuum promœria longè porrigitur, & altiùs naturæ fines perscrutatur. Corpora sunt veluti cortices, crassiores

crassiores elementorum partes, & rerum accidentia, sub quibus meræ & efficaces essentiæ quæ sensuum censuram non agnoscunt, occultantur, quásque densâ quâdam nube indui necesse fuit, ut à cœlesti in terrestrem hanc corporeorum provinciam migrarent. Illud spiritualium cum corporeis matrimonium summus Naturæ Creator sanxit, quò spiritus ejus increatus spiritualibus & simplicioribus naturis primò se communicans per illas, tanquam per media in corporeas descenderet, & sic gradatim ac ex ordine per omnes Mundi plagas, per universa & singula se effundens integrum opus divinitatis præsentiâ sustineret: tum etiam ut à sensibili creaturâ per corporeas & sensibiles imagines insensibilis creator deprehenderetur.

CLXXXIX.

Quæcunque vivunt, sive vegetabilia, sive animalia, cibo suo indigent, ut naturales, qui continuò per poros effluunt, spiritus restaurentur, & Naturæ dispendium reparetur: Ex succulentiori enim cibi substantia fit succus nutriens, quo totius corporis partes humorésque resarciuntur: ex puriori autem parte humorem, sanguinis præsertim; æthereo influxu illi se per respirationem admiscente, humidum radicale renovatur & reficitur.

CXC.

Duplici alimento viventia nutriuntur; corporeo nempe, ac spirituali, sine hoc autem parum illum ad vitam confert: Vegetabilia enim manifeste accrementi sui & nutritionis beneficium non minùs aëri & cœlo, quàm terræ acceptum debent; imò & ipsa terra nisi æthereo lacte potaretur, ejus ubera flaccesserent, quod sacer arcanorum naturæ Mystes Josepho benedicens satis expressit; De benedictione Domini terra ejus; de pomis cœli & rore atque abysso subjacente; de pomis fructuum Solis & Lunæ; de vertice antiquorum montium; de pomis collium æternorum &c. quo sermone mystico terræ ubertatem à Solis, Lunæ & largo cœlestium influxu pollicetur Propheta.

CXCI.

Pabulum illud spirituale quantùm ad animalium vitam conducat, frequens respiratio, sive aëris externi attractio quemlibet etiam plebeium fateri compellit. Neque folles suos in cordis viciniâ ad ejus refrigerium tantùm affabrè Natura construxit, ut vulgo medicorum placet, verùm etiam ut frequenti suâ ventilatione auram æthream inspirent, æthereósque spiritus illi propinent, quorum afflatu & receptione vitales spiritus reparantur & multiplicantur.

CXCII.

Spirituales naturas vocant philosophi non solùm eas quæ citra materiam creatæ solo intellectu comprehenduntur, quales creduntur Intelligentiæ, Angeli, Dæmones, verùm etiam quæ licèt ex materia originem trahant tamen præ summa tenuitate & nobilitate sensuum examen fugiunt, & merè spiritualibus proximæ, magis ratione, quàm sensu percipiuntur; hujusmodi naturæ sunt aër purus sive æther, influentiæ corporum cœlestium, ignis insitus & spiritus seminales, spiritus vegetabiles, animales & vitales, & cætera similia, in quibus ipsa rerum natura veriùs quàm in crassis corporibus consistit: hujusmodi naturæ à Cœlo stirpem trahunt, & ratione sensibilium, nomen & jus spirituum sibi vendicant.

CXCIII.

Ignem Naturæ inter spiritualia referre convenit, nullo siquidem sensuum ex se percipi potest, sed per calorem, aliósque affectus & accidentia in corporibus se prodit, ut patet in animalibus, quibus Ignis Naturæ imperceptibilis calorem sensibilem infundit; at igne illo furtim vitáque simul recedentibus, corpus Elementare sive cadaver integrum & illæsum mixto tamen soluto, remanet. In vegetabilibus autem quia Ignis ille debilior est, sensum eludit, nec sentiri per calorem se patitur.

CXCIV.

Ignem communem de genere spiritualium etiam esse, magis quàm corporeorum ratio convincit: Si enim corporeus esset, proprium inseparabiléque à se corpus haberet, non minùs, quàm terra, aqua, aër cæteræ naturæ sensibiles, quæ propriis suis corporibus consistunt & terminantur, in illis & per illa existunt, vires suas exercent, & sensui se exhibent: Ignis verò proprio corpore sensili caret, alieno tantùm insidet; carbo siquidem ignis non est, sed lignum ignitum, neque flamma ignis est, sed fumus accensus: denique alienâ semper prædo ille depascitur; ex præda vivit, quâ deficiente extinguitur, unde alatur ex se non habens. Præterea corpus corpori additum quantitatem auget, at ignis ligno vel fumo additus id non operatur, neque enim lignum aut fumus per ignis accessionem secundùm quantitatem augetur; unde palam fit, spiritum magis quàm corpus igneum lignum aut fumum invadere. Gladius intactâ vaginâ colliquescens, ossa confracta carne illæsâ igneo vibrati fulminis telo, spiritualem ignis etiam fulminei naturam esse satis arguunt; ignem tamen non omninò immaterialem esse fatendum est, materiâ enim tenuissima constat, per quam circunstanti aëri adhæret, unde à crassiori potest detineri spiritus itaque nomen magis quàm corporis meruit, quia sensibilis quantitatis expers est, neque deprehendi potest, nisi corpus alienum induat.

CXCV.

Lucem inter verè spiritualia recensendam esse ejus origo convincit: Ante materiæ primæ informationem & mundi ortum extra Deum nulla lux erat; nascente autem Naturâ ab igneo Divinitatis Spiritu lux spiritualis in materiam fluere, eique quasi ellychnio inhærere cœpit; eaque extitit lucis creatio & origo; ille fuit primus divinitatis actus in materiâ; primum matrimonium creatoris cum creaturâ, spiritus cum corpore. Lux itaque primaria & informans merus spiritus fuit, qui igneâ suâ virtute, quasi calore proximam materiam intensissimè rarefactam lumine suo spirituali accendit, & ita tenebras in lucem convertit. Cœlum primo lumine distinctum, licèt materiale sit & igneum, nihilominus omninò est invisibile, quia ex parte materiæ summum tenuitatis gradum attigit; ex parte formæ spirituale est; In cœlo autem medio lux quæ sparsa fuerat, compendio terminata in globum solarem migravit, quem quodammodo densum, veluti fumum accensibilem, sed incombustibilem fieri necesse fuit, quo luce immortali accensus eam sisteret, ac universæ Naturæ quasi facem seu molem flammeam se exhiberet. Lux itaque solaris nihil aliud est, quàm spiritus luminosus à spiritu luminis æterni originem trahens, corpori suo tanquam forma agglutinatus & inseparabiliter inhærens, propter densitatem corporis sui factus sensibilis; lumen ac plurimam suam virtutem omnibus Universi naturis communicans, jugi suo fluxu spiritum Universi constituens, in commodum & salutem corporeæ Naturæ corpori addictus.

CXCVI.

Radii tamen solares oculis nostris obvii puri spiritus non sunt, nam jugiter à Sole exeuntes circunstanti æthere illis consentaneo induti progrediuntur: nihil itaque aliud sunt, quàm fluxus continuus spirituum luminis, qui à fonte suo perenni quasi rivuli jugiter effluentes, ac ætheræ naturæ, non aliter quàm flamma tenuissimo fumo se insinuantes, undequaque per universam Orbis latitudinem lumen spargunt.

CXCVII.

Lucis natura est, ut à fonte suo indesinenter fluat; spiritus illos emissarios ætheræ naturæ se admiscentes, radios nuncupamus, suntque primi lucis actus & luminis

& luminis vehiculum: corporis enim lucidi proprium est, ut per radios agat, calorem & splendorem emittat: ut longè latéque per radiorum ejaculationem & multiplicationem in orbem lucem effundat. Per lucem simpliciter primarium corporis luminosi actum; per lumen autem secundarium, qui à primo manat liceat exprimere.

CXCVIII.

Cereo absumpto, aut vento urgente, extinctu; spiritus igneus & luminosus ellychnium & fumum accendens non perit aut extinguitur, ut vulgo videtur; sed pabulo suo destitutus, aut ab eo avulsus in aërem spargitur & evanescit, qui abyssus est, & receptaculum universale luminum & spiritualium naturarum Mundi materialis; unde docemur spiritualem luminis naturam esse, & à fonte spirituali manare; non secus ac naturales formas à matrice suâ, quæ est spiritus Universi à Sole tanquam à fonte suo immortali jugiter fluens: Quemadmodum enim nascentia mixtorum corpora à materiâ primâ & elementis fluunt, deficientia in eadem principia sensim relabuntur: sic formæ naturales individuorum accedentes, à forma universali, quæ tanquam forma formarum seminibus virtutem formalem inspirat, effluunt, recedentes in eam refluunt forma autem illa spiritus est luminis Universi, ad quem tanquam ad principium suum & naturam homogeneam omnes solitariæ & à corporeo nexu emancipatæ formæ & lucis scintillæ etiam regrediuntur. Sic omnia mixta in principia sua resolvuntur, ipsa autem principia ad perennem naturæ suæ fontem, quasi proprium centrum, aut patriam referuntur.

CXCIX.

Spiritus autem ille Universi solaris quidem est, non tamen lux ipsa Solis nobis per corporis sui præsentiam conspicua, sed spiritus ille invisibilis, qui à radiis solaribus per universam ætheris plagam continuò spargitur, & per communicationem in cœlum nostrum, imò usque ad terræ centrum etiam absente à nobis Sole, & nocte quâvis opacissimâ, se jugiter extendit omnes ad generationem & vitam dotes necessarias conferens, ac per omnia universi corpora se effundens.

CC.

Divinus Amor seipso contineri non potuit; quin totus extra se in creatione, quasi seipsum multiplicans migraverit; totum se etiam in conservatione creaturarum suarum se effundat. Lux quæ proximum divinitatis exemplar est, divinum etiam amorem imitatur; corpore enim suo luminoso cohiberi non valet, sed per immensam radiorum multiplicationem in commodum alienum longè latéque diffunditur, ac non tam sibi quàm aliis nata, velut divinæ charitatis symbolum, quibus potest se communicans in loca etiam remotissima se protendit, nisi à denso corpore intercipiatur.

CCI.

Lux infinitam Dei naturam nobis etiam exhibet; neque enim lampadis aut candelæ flammula indefesso radiorum fluxu, neque flammæ suæ in infinitum communicatione exhauriri aut minui, stante pabulo, poterit: quot radii, tot rivuli ab ipsâ manant; quantumvis largiatur, quantumvis ei detrahatur; neque exinanitur, neque dispendium patitur; quod soli spirituali naturæ convenit, & à naturâ corporeâ alienum est. Sic dona intellectualia, quales sunt scientiæ & rerum cognitiones, quæ lumina spiritualia meritò habentur, ejus generis sunt, ut frequentissimè communicata semper apud suum possessorem integra maneant. Aliquid divini lumini inesse fatendum est.

CCII.

Radii corporis lucidi licèt spiritualis naturæ sint, nihilominus à corpore denso sistuntur, quia aëre pro vehiculo utuntur; sine quo à nobis percipi non possunt, cujus copulà ipsi etiam corporei quodammodo fiunt, propterea nisi porosa copora non penetrant. Sic spiritualia apud nos per medium aliquod sensibile agunt, ut agere deprehendantur. Absente autem corpore luminoso radii etiam recedunt, nec ejus præsentiam deserunt, quia ab ipso immediatè fluunt.

CCIII.

Non tantùm per corporis lucidi & radiorum præsentiam, sed etiam absente corpore & radiis subtractis, à spiritu luminoso ab illis exeunte aër eminus lumine inficitur; ut patet in maximâ Solis eclipsi, aut cœlo densissimis nubibus, vel etiam noctis tenebris obducto; necnon Sole sub horizonte immerso: neque enim actus ille luminis præsentis, corpore lucido radiisque absentibus, aliunde proficiscitur, quàm à spiritualis luminis accessu & præsentiâ.

CCIV.

Corpus diaphanum, quale vitrum est radiis, solaribus percussum ipsos cogit, ac imaginem Solis in se suscipit, fitque lucidum, & quasi Solis compendium, quod radios etiam suos in partem ulteriorem Soli oppositam emittit; unde fit ut radii solares vitri concursu refracti ipsum vitrum traijcere & penetrare videantur; quod tamen re verâ non fit; nam radii propter aërem eis adhærentem circa vitrum sistuntur, solo spiritu lucis transmisso; radii autem qui in alterum partem effunduntur, radii sunt Solis vitrei, sive vitri à radiis solaribus in corpus luminosum accensi.

CCV.

Omne corpus diaphanum, maximè vitrum, est medium luminis, quia suscipit in se lumen, & susceptum aëri ulteriori communicat: non per aëris luminosi hinc inde transmissionem, quod Naturæ repugnat, sed aliâ duplici viâ; primò quia diaphanum spiritui luminis pervium est, ipsúmque in se conceptum transmittit, qui transmissus aëri se insinuat, inde lumen uberrimum: Tum etiam quia ipsum medium diaphanum beneficio luminis accepti fit non modò illuminatum, sed etiam luminosum, & à spiritu lucis diaphanis amico, quasi ellychnium lumine accensum: at omne corpus luminosum luminis effundendi jus & facultatem habet, quod densis & opacis corporibus non licet, nisi per reflexionem.

CCVI.

Meræ etiam mixtorum naturæ spirituales sunt, corpora sunt earum cortices & tanquam testacea vasa, quibus illæ custodiuntur, neque aliter mare istud inferum transfretare, & in hoc abyssi centro hospitari potuissent sublimes illæ naturæ, nisi corporeis elementis alligatæ eorum pondere sisterentur: Illæ per corpora sentiuntur; corpora per illas moventur, & agunt; sic mutuas sibi præstant operas. Homericæ Junonis arcanum illud est, quam incudis pondere pedibus adjecto Juppiter demisit.

CCVII.

Cum universi machina unicum sit corpus, unica, Natura universalis pluribus naturis ac corporibus, tanquam partibus, per sua media & vincula cohærentibus constans, mirum videri non debet, quod hujusmodi, membra forti, licèt arcano, nexu inter se devinciantur, & mutua sibi conferant auxilia; neque enim relationem tantùm, verum etiam communicationem habent; & commercium quoddam multiplices illæ naturæ exercent; extremæ nempe per medias; mediæ verò per proximas: Per spiritus autem emissarios fit illa communicatio: omnes enim Mundi plagæ, omnes naturæ, etiam individuæ spiritibus abundant, quorum plurimi jugiter effluentes adfluentibus cedunt, & ita per continuos spirituum accessus

& recessus

& recessus fit quædam partium Mundi & naturarum renovatio. Hæc est Naturæ universi scala Jacobo patriarchę in visione revelata: illæ sunt Mercurii pennæ, quarum ope ipse Deorum nuncius antiquis mysticè dictus superûm inferorúmque limina frequenter adire credebatur.

CCVIII.

Cujuscunque generis sive vegetabilium sive animalium principia activa spiritualia sunt; corpora sunt spirituum organa passiva, quibus illi sensuum facultates exercent, & vires suas multifariam agendo tanquam actionum autores explicant; ita ut vita in genere rectè dicatur concentus actionum, sive actus continuus actionum multiplicitate varius, à fonte spirituali emanans, organis suis corporeis explicatus.

CCIX.

Spiritualis naturæ proprium est agere, corporeæ verò pati: ubi ergo utriusque fit concursus, ut in mixtis, illa tanquam nobilior agit ac dominatur, hæc patiendo obtemperat; agendi enim vis est insigne dominii, patiendi verò onus servitutis nota: sic ignis insitus in semine est principium generationis & vitæ, Naturæ Archæus & Oeconomus] in materiâ præparandâ & effingendâ in elementorum mixtione & distributione: Sic forma in mixto vires suas pro imperio exercet, tanquam fons omnium ejus actionum: sic cœlestium virtutes elementa inferiora, corporeámque materiam disponunt ac sigillant.

CCX.

Corpora naturalia, quæ activam vim, occultámque agendi causam obtinent, non per solas qualitates, ut vulgo placet, sed spiritus secretos agunt; neque enim ignis per simplicem caliditatis qualitatem calefacit aut comburit, sed per continuum spirituum & radiorum fluxum: Neque terra aut aqua per solas qualitates frigiditatis & humiditatis refrigerant aut humectant, sed per tenues vapores & spiritus innatos & emissos etiam eminus sensum feriunt: Neque venena per solas qualitates calidas aut frigidas, sed per spiritus maleficos tabem ac mortem serius ocius inducunt. De plantis & herbis idem judicium ferre licet, quia ipsarum virtutes activæ non in qualitatibus, sed in earum essentiâ latent, quam spiritibus locupletem fecit Natura, cujus basis & vires præcipuæ sunt circa spiritualia; corpora enim sunt tanquam umbræ aut rerum indumenta, sub quibus invisibilis Natura occultatur; qualitates autem cùm sint rerum accidentia, earum essentiam constituere non valent, neque mirabiles earum virtutes agendo explicare, sed sunt tantùm instrumenta actionum & passionum materiæ insita, quibus etiam utuntur spiritus mechanici sive actionum artifices in agendo; verùm illas esse actionum principia & causas efficientes Natura non patitur.

CCXI.

Naturales rerum tincturæ, odores & sapores specialia & spiritualia sunt Naturæ dona, quibus res suas convenienter ditavit, quæque non tantùm ad ornatum conferunt, aut tanquam extrinseca accidentia illis inhærent; verùm causam insitam & radicalem habent, nec tam accidentia, quàm demonstrativa virtutum interiorum signa dicenda sunt, quibus occultæ & formales rerum signaturæ se produnt.

CCXII.

Rarefactio & condensatio duo sunt naturæ instrumenta, quibus corpora in spiritus, & spiritus rursum in corpora vertuntur; vel etiam quibus elementa corporea in spiritualia, & spiritualia iterum in corporea commutentur; has enim vices in mixtis patiuntur elementa. Sic Terra è sinu suo pabulum spirituale vegetabilium radicibus ministrat, quod depastum in caulem, corticem, ramos, frondes, flores, substantiam denique corpoream migrat. Idem Natura in animalibus exercet; nam cibus & potus, quibus illa vescuntur, melior saltem eorum pars in humores, ac tandem in spiritus terminatur, qui per poros se insinuantes carni, nervis, ossibus, & cæteris partibus corporeis agglutinati eas nutriunt & augent, ac per indefessum surrogationis opus labentem naturam reparant. Sic spiritualis & purioris substantiæ portio in spumeum seminis corpus concrescit & coagulatur. Ars naturæ æmula in suis resolutionibus & compositionibus simile experitur.

CCXIII.

Individuorum vita consistit in rationali & strictâ materiæ & formæ unione; utriusque autem naturæ nodus, copula & basis in forti caloris sive ignis innati & humidi radicalis amplexu latet; ignis enim ille formalis est cœlestis radius, qui humido radicali unitur; istud autem est materiæ portio purissima & maxime digesta, ac veluti oleum per organa Naturæ, quasi per alembicos maximè defecatum, exuberatum, & in naturam spiritualem quodammodo conversum.

CCXIV.

Rerum seminibus plurimùm humidi radicalis inest, in quo scintilla quædam ignis cœlestis, tanquam in pabulo suo detinetur, quæ in matrice convenienti omnia ad generationem necessaria peragit. Ubi autem constans caloris principium est, ibi ignis subesse creditur, quia genuinum caloris principium est ejus in quo est.

CCXV.

Aliquid immortale in humido radicali licet observare, quod neque morte evanescit, neque ullis ignis violentissimi viribus consumitur, verùm in cadaveribus & combustorum cineribus invictum remanet.

CCXVI.

Duplex humor in quolibet mixto latet, Elementaris & Radicalis: Elementaris, qui partim aqueæ, partim aëreæ est naturæ, igni cedit, & in fumum seu vaporem evolat, quo exhausto in cineres corpus resolvitur illo enim tanquam glutino elementa in mixtione devinciuntur. Radicalis autem humor ignis communis tyrannidem spernit; neque enim aut martyrio deficit, aut volatu recedit, sed mixto superstes ejus cineribus pertinaciter inhæret; quod perfectæ puritatis argumentum est.

CCXVII.

Experientia humidi radicalis in cineribus occulti arcanum vitrarios rerum Naturæ imperitos docuit; ex cineribus enim pungentis flammæ suæ fusoriæ acumine vitrum eliciendo occultum faciunt manifestum, ultra quod neque artis, neque ignis vires materiam protendere aut eliminare possunt: cineres autem fluere necesse est, ut fiat quantitas continua & corpus solidum, quale est vitrum: fluxio autem sine humore nequaquam fieri potest. Humidum itaque illud à materiâ suâ inseparabile tandem in nobile illud corpus diaphanum quasi æthereum terminatur.

CCVIII.

Salium è cineribus extractio, in quibus summa mixtorum est virtus, tum etiam agrorum ubertas stipulatum incendio & incineratione aucta humorem illum ab igne illibatum radicale generationis principium & Naturæ basim esse certissimo sunt indicio, licèt virtus illa solitaria & inefficax in ipsis cineribus lateat, donec à Terrâ communi principiorum Naturæ matrice suscepta occultam, generationi & multiplicationi consentaneam facultatem explicet; ut etiam in rerum seminibus moris est.

CCXIX.

Balsamum illud radicale est Naturæ fermentum totam corporis massam inficiens: tinctura est indelebilis & multiplicans, siquidem penetrat & tangit etiam fœdiora

diora excrementa, quæ frequens ex ipsis fit generatio, licèt imperfecta, argumento est; tum etiam agrorum stercoratio imperitis agricolis satis nota, ut torpentes agri ad creditum cum fœnore domino exolvendum urgeantur.

CCXX.

Radicem illam Naturæ, mixto suo in ruinam verso, superstitem, materiæ primæ informatæ ac divino lucis caractere signatæ quoddam vestigium ac portionem purissimam & immortalem existere suspicio est: Indissolubile quippe est antiquissimum illud materiæ primæ & formæ suæ matrimonium, à quo cætera corporea elementa originem traxerunt. Quin etiam incorruptibilem corruptibilium basim & radicem quandam cubicam, semper stantem & immortalem in profundo corporum occultari necesse fuit, ut sit constans & perpetuum materiale principium vitæ potentiam & aptitudinem habens, circa quod, tanquam circa axem immotam fiat elementorum & rerum vicissitudo: Et si liceat in obscuris aliquid vero propius conjicere, substantia illa immortalis Mundi materialis fundamentum est, & immortalitatis ejus fermentum, quod in die conflagrationis universæ, purgatis per ignis examen elementis, superfore æternus rerum ponderator præordinavit, ut ex pura & constanti materia opus suum à peccato originali & corruptionis labe vindicatum in gloriam æternam renovet ac restauret.

CCXXI.

Basim illam radicalem de genere formarum specialium non esse manifestum est, quia quodlibet individuum singularem & individuam suam formam habet, quæ soluto mixto à corpore recedit, stante nec extincto radicali illo principio, licèt propter absentiam formæ admodum debilitato & parùm efficaci; illi tamen igniculi quidam vitales restant vilioribus & imperfectis fœtibus producendis apti, quæ productio non tam Naturæ, quàm materiæ partus est, nitentis, sed sine compari generare non valentis, propter virtutis formalis & specificæ absentiam: Sic cadaver hominis aut equi defectu seminis non hominem aut equum, sed fœtidos vermes & insecta quædam generandi capax est; unde licet suspicari imbecille illud vitæ principium ex inopia materiæ primæ proficisci, & magis ex familiâ elementorum inferiorum; quàm superiorum & cœlestium esse, illi tamen nonnihil tincturæ lucis inesse.

CCXXII.

Exigua siquidem illa prioris lucis scintilla, quæ tenebrosam inferioris abyssi materiam ab initio informavit insectorum generationi sufficere potest; confuso enim & inordinato motu materiam agitat, ut eam de potentia in actum debilem perducat; verùm illa hoc igniculo tepescens ac languenti similis masculi magis imagine quàm copulâ corrupta in libidinem proruit, ac legitimo Naturæ fœtui concipiendo impar immunda phantasmata & simulachra quædam animalium, quales sunt vermes, fuci, scarabæi, & similia in excrementis & putridis sibi fingit: Humor itaque ille radicalis est proximum & indeficiens generationis & vitæ subjectum, in quo primùm accenditur Ignis Naturæ & actus formalis in materiâ bene dispositâ & ordinatâ: In materiâ autem confusâ & inordinatâ, ubi humor ille masculi vicem agit, spurios & illegitimos Naturæ fœtus procurat; nam quæ sine semine specifico fit generatio, magis casu aut errore, quàm consilio Naturæ facta videtur licet etiam in illâ quædam obscura & indiscreta activorum cum passivis copulatio intercedat, quæ ad cujusvis mixti etiam imperfecti productionem necessaria est.

CCXXIII.

Fermentum illud radicale, in mixtorum profundo constanter permanens videtur contracti matrimonii inter lucem & tenebras, materiam primam & formam universalem, inter contraria denique vinculum, sedes & retinaculum formarum in mixtis; secus materia & forma propter adversas ferè earum naturas non coalescerent, verùm tenebrosa illa materiæ primæ ferocitas & à lumine aversio edomita fuit, & ejus odium in amorem conversum beneficio primæ illius tincturæ lucidæ, quæ adversa conciliat.

CCXXIV.

Calidum innatum & humidum radicale diversi generis sunt; illud enim totum solare & spirituale est; istud verò media natura inter spiritualem & corpoream, utramque Æthereain nempe & Elementarem participans: Illud ex ordine superiorum, istud magis inferiorum, in quo primum cœli & terræ conjugium celebratum est, per quod cœlum etiam in centro terræ habitat. Falluntur itaque qui calorem innatum & humidum radicale confundunt, non minùs enim inter se discrepant quam fumus & flamma; lux Solis & aër, Sulfur & Mercurius: in mixtis siquidem humor radicalis est sedes & pabulum ignis innati & cœlestis, vinculum ejus cum elementari corpore: at vis illa ignea est forma & anima mixtorum. In seminibus humor ille est immediatè custos & capsula spiritus illius ignei in semine incarcerati, donec calore adventitio in matrice aptâ ad generationem promoveatur. Substantia denique illa radicalis in quolibet mixto est officina Vulcani; focus in quo custoditur Ignis ille immortalis, qui primus motor est omnium individui facultatum.

CCXXV.

Humidum illud radicale est balsamum catholicum, Elixir Naturæ pretiosissimum, Mercurius vitæ à Naturâ perfectè sublimatus, cujus dosim cuilibet supellectilis suæ individuo ad justam lancem trutinatam dives propinavit Natura. Qui tantum thesaurum in corde ac fœtuum Naturæ recessu abstrusum eruere, elementorúmque involucris obumbratum aptè explicare meruerit, summum vitæ humanæ subsidium ac pretiosissimam panacæam se adeptum esse glorietur.

CCXXVI.

Prima rerum exemplaria in cœlestibus Naturis primò celata, porrò ad inferiores transmissa fuisse rationis & creationis ordo postulat; illìc autem longè perfectiora existunt, tum propter majorem materiæ tenuitatem & præstantiam, cùm etiam propter viciniores æternitati sedes: Apud nos autem multò ignobiliora, quia in crassiori & viliori materiâ sculpta, & ab æterno suo principio remotiora sunt. Nihil itaque in hoc extremo Mundi margine transcriptum est, quod priùs in cœlesti latitudine descriptum non fuerit; neque ulla inferiorum naturarum species est, quæ consentaneæ cujusdam superioris dominium non agnoscat, occultúmque ejus sigillum & signaturam insitam non habeat: sic inferiora à superioribus dependent.

CCXXVII.

Mundus ambiguæ naturæ quasi animal est, utroque sexu enim pollet; pars superior, cœlestis nempe, activa & masculina; hæc inferior elementaris passiva & fœminina est: Terræ globus uterus est, quo prolificum Cœli semen excipitur & fovetur: à parte masculi vita & robur effluunt, à parte fœminæ corruptio & mors in generata prorumpunt.

CCXXVIII.

Cum superiora & inferiora corpora ex iisdem principiis tanquam parentibus originem traxerint, nec tamen æqualem sortem nacta sint, æquum est illa, quæ in nobiliores substantias & digniora munera exaltata glorientur, fratribus inferioris sortis, egenis & penuriâ laborantibus opum suarum aliquid largiri, ac ipsorum

tum vitæ & conservationi consulere: Mundum enim quum ex inæqualibus naturis conflari necesse fuerit, imbecillioribus potentiores opem sponte ferre, vicésque languentibus suggerere à divinâ providentiâ cautum est. Sic Amor partium Universi vinculum est indissolubile.

CCXXIX.

In hâc regione sublunari ex defectu proportionis aut temparamenti Elementorum, sive ratione quantitatis, sive qualitatum, ex nimia scilicet intensione aut remissione, morbida laborat Natura, & fit cacophonia in musicâ naturali, & discrasia in corporibus: Sublatâ itaque illâ Elementorum consonantiâ, quæ ex proportione resultat, & temperamentum constituit, materia & forma totius mixti malè cohærent: perturbatur Natura & confusione perplexa titubat, unde morbi & tandem mors inordinatam & labantem Naturam invadunt.

CCXXX.

Discordia illa principiorum aut intrinsecam & radicalem causam habet, veluti à semine vitioso, pravâ generatione aut senio: vel extrinsecam & accidentalem, ut à nimiâ repletione vel inanitione; unde manat excessus vel defectus in humoribus & spiritibus: aut etiam à putrefactione, lethali veneno, tabe, mœrore, læsione, vel impedimento aliquo vitæ organis illato, cum similibus, quæ Naturæ vim inferunt.

CCXXXI.

Quatuor radicales Elementorum qualitates sunt veluti harmonici Naturæ toni, non sibi invicem contrarii, sed diversi, & certis intervallis inter se distantes, ex quorum rationali differentiâ, intensione & remissione fit perfectus Naturæ concentus intellectu perceptibilis, vocali Musicæ, quæ sensu deprehenditur, analogus. Tonus gravis & acutus, licèt extremi sint in Musicâ, contrarii non sunt, sed & termini mediorum, qui interjacent, & diversâ ratione à duobus illis extremis componuntur & temperantur: Sic caliditas & frigiditas, siccitas & humiditas extremæ qualitates sunt in Naturâ, non propterea contrariæ, sed mediarum & interjacentium qualitatum termini, ex quorum mixtione & temperamento mediæ procedunt.

CCXXXII.

Naturæ motus continuus ac indefessus est; non minùs in partibus quàm in toto; agit enim illa semper, ocii impatiens, adeo ut si momento quiesceret, rueret fabrica universi, quæ legi motus perpetui mancipata est, neque etenim terra stans, mare pacatum, aër tranquillus, quia moveri non percipiuntur, propterea omninò quiescunt; non secus ac homo dormiens, quies illa actionis remissio est, non amissio, vel cessatio: Natura introrsum agit, quocunque tempore organa sua movet, nec ab actione unquam desistit: ipsa etiam cadavera motum corruptionis patiuntur; viventia autem, licet non locali, organico tamen motu aguntur.

CCXXXIII.

Natura uniformiter & ordinatè machinam universi movet, ita tamen ut inæqualia & dissimilia inæquali & dissimili motu vertet: hanc inæqualitatis legem æquitas Geometrica postulat: Ita omnium corporum cœlestium motus æquales dici possunt ratione Geometrica, habita nempe ratione differentiæ magnitudinis, distantiæ & naturæ eorum.

CCXXXIV.

Natura in operibus suis informandis & regendis non minùs ingeniosa quàm potens per vias versatiles & operationes erraticas certum suum finem consequitur, quod in terræ fœtibus producendis maximè patet; inæquali enim temperie elementa tractans fœcundo semine Terræ uterum, hiemali potissimùm tempore replet, Vere partum facilem procurat, Æstate fructus maturat, Autumno verò caducos facit facit.

CCXXXV.

Diversitas autem illa præsertim ex solis accessu & recessu ab Universi Creatore ad eum finem instituto procedit; Solem enim elementorum moderatorem idem constituit, ut ex varia & inæquali ejus distantiâ, inflexione & reflexione diversum & inæquale temperamentum experirentur; & ita per diversa tempora Naturæ dissimilia agenti succurreretur, ac per temporum vices ipsa vicissitudines suas adimpleret. Hæc naturæ varietas sagaci philosophi serium opus tractantis consideratione digna est.

CCXXXVI.

Cœlestia corpora licèt alterationis labem non patiantur: dissimilis tamen eorum propensio, & varii errantium motus, qui eorum situm & distantiam inter se & cœli figuram mutant multiplices in hanc elementarem plagam mutationes inducunt; & affectiones inspirant; ita ut cereas elementorum naturas variè fingant & inclinent, ac continuo suo influxu fermentare non desinant.

CCXXXVII.

Universa cœlorum substantia partes continuas habet, non contiguas. Nemo itaque sibi fingat Mundum opus artis esse, quod Naturæ est, quæ in sphæras & circulos sectionem non patitur: qui primi enim in orbium & circulorum pluralitatem ætheream regionem diviserunt, magis docendi facilitatem, quam doctrinæ veritatem sibi proposuerunt; unitatis siquidem studiosa divina Natura, quæ unitas est multiplicitatem refugit, nec plures cœlos materiâ separatos & superficie distinctos illam condidisse existimandum est, cùm unicum materiæ continuitate & virtute diversum, ei sufficere potuerit. Neque obstant leges motuum siderum, quas quia ignoramus, larvatam Astrologiam nobis fingimus divinámque potentiam mentis nostræ imbecillitati audacter submittimus; quamvis cœli continuitas astrorum motui non adversetur, legésque suas humanæ rationi congruas suppeditare possit.

CCXXXVIII.

Primùm aliquod mobile supra cœlos esse cujus motu rapidissimo cœli inferiores quotidie rotentur, non tam divinæ sapientiæ inventum, quam humanæ ignorantiæ subsidium est: si enim primo illi motori principium motus assignamus, cur idem globo cœlesti denegamus? quare cœlo externam motus causam frustra fingimus, quæ intrinseca esse potest?

CCXXXIX.

Quemadmodum infima hæc universi provincia mediæ imperio subjecta est, sic media, ætherea nempe, à supremâ & supercœlesti jura & vicarium munus accepit: Cœlum quippe Empyreum & chorus intelligibiliú cœlesti ordini susceptas successivè ab Archetypo virtutes inspirant, naturasque illas sibi proxime subjacentes, tanquam prima Mundi materialis organa non sine concentu movent; quo motu inferiora etiam commota vices suas, quasi choreas ad numerum exercent, & quicquid optimi habent, à superioribus mutuantur.

CCXL.

Intelligentiæ autem à divinâ mente, tanquam à fonte luminis æterni proximè secundùm ordines suos illuminantur, quo lumine, velut pabulo immortali vescuntur, ac in eo, quasi in speculo divinæ Majestatis nutus & mandata legunt, suscipiunt, ac in obsequii gloriam accenduntur. Hæc est triplicis naturæ Universi ratio ac unio, cujus vinculum & nodus Herculeus est amor divinus. Sic ternario absolvitur universa hæc Respublica mundana, cujus creator nequaquam pars est; non secus ac unitas neque numerus est, neque pars numeri, licèt

omnem

omnem numerum constituat, sed numeri principium est ac mensura; neque Musicus aut citharœdus concentus pars est, sed author.

C C X L I.

Qui innumeram penè cœlestium corporum multitudinem ad globi terrestris, ejusque civium utilitatem, tanquam ad finem suum creatam fuisse existimant, hallucinantur; longè enim nobiliores augustioresque naturas vilioribus, & deterioribus mancipari naturalis ratio prohibet. Annon verisimilius est quemlibet globum Mundum singularem constituere, totque mundos, velut divini æternique imperii feudos in vasto Ætheris spatio diffusos, eoque medio tanquam communi vinculo inter se colligatos suspendi, multiplicibusque illis naturis totius universi amplitudinem constare? quæ licet inter se plurimùm naturâ & loco dissitæ sint mutuo tamen amore ita consentiunt, ut perfectam in universo harmoniam efficiant: cœlum autem communis est omnium area, circa perfectiora tamen corpora longè purius, ideoque spirabile tenuissimum, & corpus utcunque spirituale interjacet, ac interjecta spatia implet, ut varias tot naturarum affectiones, arcanásque virtutes ab illis jugiter emanantes facile suscipiat, susceptasque aliis, licèt remotissimis, celerri nè communicet; est enim cœlum vehiculum Naturæ, quo mediante omnes universi civitates inter se commercium exercent, participésque facultatum suarum invicem fiunt: ita potentissimo amoris necessitudinisque vinculo, quasi virtute quadam magneticâ, inter se devinciuntur.

C C X L I I.

Terræ globum non minùs inter astra, quàm Lunam, numerari quid prohibet? utrumque enim corpus naturâ suâ opacum est; utrumque lumen à sole mutuatur: utrumque est corpus solidum & radios solares reflectit; utrumque spiritus & virtutes emittit; utrumque in cœlo sive aëre suo pendulum est: de motu dubitatur; verum ad quid motus Terræ necessarius? quidni etiam ipsa inter tot fixa corpora stabit? Et suos forsan habet incolas Luna, supra fidem enim est tam immensas Orbium moles ociosas & steriles degere, quas nullæ creaturæ incolant, quarum motus actiones & labores in solius globi hujus infimi vilissimique commodum vergant; cùm Deus ipse solitudinis impatiens per creationem extra se migrans totum se in creaturas effuderit eisque multiplicationis legem dixerit. Annon divinæ bonitati & gloriæ proximius est, unicam totius universi fabricam, velut imperium variis plurium Mundorum naturis, quasi provinciis aut civitatibus decoratum profiteri? mundos autem ipsos tot innumerorum diversi generis civium domicilia esse; eaque omnia ad summam æterni sui conditoris gloriam creata?

C C X L I I I.

Solem autem quasi lampadem immortalem in medio aulæ summi Principis suspensam, omnes ejus angulos & recessus irradiantem; aut tanquam divinæ Majestatis vicarium omnibus universi creaturis lucem, spiritum ac vitam infundentem quis non venerabitur? Æquum enim erat Deum à materiâ remotissimum materialia sua opera per organum quasi medium aliquod materiale præstantissimum, ac spiritu vivifico refertissimum tractare & regere, sensibilibúsque creaturis & populis sensibilem etiam Monarcham præficere.

C C X L I V.

Neque hæc plurium orbium sive Mundorum doctrina sacræ paginæ repugnat, quæ nobis Mundi hujus nostri tantùm genesim exhibet, omnia ferè de illâ mystico magis quam aperto sermone referens, cæteras universi naturas solummodo delibans, ut imbecillibus hominum animis curiositatis vitio & scientiæ cupidine dudum lapsis plus admirari, quàm cognoscere liceret. Illa veritatis obnubilatio, illæ mentis humanæ tenebræ pars pœnæ peccati fuerunt, cujus causâ paradisi voluptate, scientiarum deliciis, Naturæ cœlestiúmque cognitione excidit homo; ut qui ad parvum prohibitæ scientiæ desiderium se extulerat, per justam etiam concessæ privationem deprimeretur; sicque inductâ scientiarum multiplicitate ac confusione, veræ scientiæ, quæ una omnium rerum erat, amissione plecteretur: Cherubin ille est Paradisi custodiæ perfectus, igneo gladio imminens, luminis sui fulgore conscias hominum mentes obcœcans, & ab arcanis Naturæ Universique veritate arcens.

C C X L V.

Divinitas cùm sit unitas perfectissima, duobus tamen quodammodo constare & absolvi videtur, nempe intellectu & voluntate: Per intellectum omnia ab æterno cognoscit: Per voluntatem omnia operatur, utrumque absolutissimè. Scientia & sapientia ad intellectum pertinent; bonitas autem, justitia, clementia, & cæteræ virtutes, quæ morum apud nos habentur, ad voluntatem spectant; imò & ipsa Dei omnipotentia, quæ nihil aliud est, quàm voluntas omnipotens. Intelligibiles naturæ, nempe angelica & anima humana; quæ Divinitatis sunt imagunculæ, duabus etiam illis facultatibus ad pondus suum & mensuram præditæ, sunt; intellectus enim in illis est organum scientiæ, Voluntas operationis, nec aliquid ultra possunt.

F I N I S.

In Physicam Restitutam Epigramma.

En Physicæ jubar exoriens, quam forte sinistrâ
Barbaries Stygiis merserat atra vadis.
Sic formæ & dotis Physice sibi damna rependi
Aspicit, ut plures speret habere procos.
O stupor! ô miro quem non percellit amore!
Non Venus è patrio gratior orta mari.
Nec se restitui putat his hæc aurea scriptis,
Sed nasci è cerebro parturiente Jovis.

ARCANUM HERMETICÆ PHILOSOPHIÆ, Opus *in quo occulta Naturæ & Artis circa Lapidis Philosophorum materiam & operandi modum canonicè & ordinatè fiunt manifesta.*

Tractatus alter Authoris Anonymi.

PENES NOS UNDA TAGI.

HERMETICÆ PHILOSOPHIÆ STVDIOSIS S.

INter arcana Philosophiæ apices Hermetici lapidis opus summum esse, & miraculo propinquum fides dudum invaluit, tum propter multiplicium operationum ambages à quibus mens humana nisi à superioris luminis radiis

ratiis accensa expedire se non potest: cùm etiam propter nobilissimum ejus finem, qui constantem sanitatis & fortunarum copiam, duo præcipua vitæ felicioris columina, pollicetur: propterea scientiæ hujus Antistites eam tropis suis & ænigmaticis sermonibus a vulgi notitiâ remotissimam fecerunt, & in arduo, quasi arcem rupibus & situ munitissimam statuerunt, ad quam accessus non pateret, nisi viam monstrante Deo. Studium artis occultandæ in artem, ejusque professores calumniam movit: nam imperitiâ suâ infausti velleris aurei prædones ubi se a vano suo conatu deturbatos, & tantis viris longè impares senserunt, in eorum nomen & scientiæ gloriam furiosa rapti desperatione, quasi bacchantes, exarsere, supra suam perspicacitatem & ingenii vires præter inane quicquam esse inficiantes: & quia non innoxio labori incubuerunt, arcanæ philosophiæ primicerios falsitatis, Naturam impotentiæ, Artem præstigiarum insimulare non desierunt, haud aliâ prorsus ratione, quàm quòd incognita temerè damnant; nec sufficit damnatio ad vindictam, nisi etiam addita rabies infami morsu insontes discerpat. Doleo herclè eorum sortem, qui dum alios arguunt, convictionis suæ ansam præbent, quamvis suam ipsi Erynnem jure patiantur. Obscura occultissimæ scientiæ principia argumentis acervatim cumulatis oppugnare, latentia machinis admotis ejus fundamenta convellere insudant, quæ solis tam sublimis Philosophiæ peritis & familiaribus innotescunt, peregrinis occultantur: Nec advertunt oculati Censores, quòd dum alienam famam malignè vellicant, suam sponte producunt. Excutiant illi secum, an quæ carpunt, intelligant? quis optimæ notæ autor arcana scientiæ Elementa, operationum gyros, processum denique integrum evulgaverit? quis Oedipus schemata, implicata scriptorum ænigmata bonâ fide ipsis explicuerit? quo ipsi augurio, quâ duce Sybillâ in sacræ scientiæ Sanctuarium inducti sint; quomodo tandem omnia de ea ita patefacta fuerint, ut nihil occultum remanserit? Quæstioni non aliter satisfacturos conjicio, quàm si subtilissimo ingenii sui acumine omnia penetrasse, aut à transeunte quodam circulatore edoctos, vel potius seductos fuisse confiteantur, qui larvatâ Philosophi fronte eorum fidem occupaverit. Proh scelus! Sapientum famam, laborem, gloriam erodere quis tacitus erucas istas feret? quis cæcos audacter de Sole, tanquam ex Tripode pronunciantes patienter audiet? Verùm innocua garrulitatis tela spernere, quàm refellere gloriæ convenientius est; tantum Naturæ & Artis Thesaurum odisse liceat, quibus potiri non licet: Nec mihi proposui ancipitem inauspicatæ scientiæ causam agere, obnoxiæ tutelam suscipere; insons Philosophia nostra vacat crimine, inconcussa celeberrimorum autorum fide, multiplici plurium sæculorum experientiâ vallata à blateronum nugis & livoris latratu satis tuta est, verùm stimulos addidit Charitas, animum perculit errantium turba, ut eorum misertus noctis discrimen apposita face levarem, quâ duce firmæ ætati fortunisque suis periclitantibus non solùm superessent, sed etiam amplitudinem adderent. Hoc opusculum in rem vestram (Hermeticæ Philosophiæ studiosi) exaratum vobis offero, ut quibus conscriptum fuit, iisdem dicatum esset. Si quam fortè querimoniam de me intendere, aut mihi tanquam violati silentii reo diem dicere placuerit, propter arcana prurienti utcumque stilo in vulgus emissa; nimiæ erga vos benevolentiæ reum habetis confitentem, eum damnate, si fuerit animus, modò crimen meum apud vos beneficii vicem expleat, delictum non ingratum, pœnam suavem mihi fore vobis polliceor, si hoc uno errasse me sentiam quo vos posthac errandi finem faciatis.

Arcanum HERMETICÆ *Philosophiæ Opus.*

Canon I.

Divinæ hujus scientiæ principium est timor Domini: finis autem charitas & amor proximi. Templis & Xenodochiis constituendis ac dotandis messis hæc aurea debetur: ut quod à Deo concessum, Deo etiam acceptum referatur: tum etiam patriæ periclitanti ut auxilium, carcere aut captivitate detentis ut libertas, & inopia laborantibus ut solamen quæratur.

II.

Scientiæ hujus lumen donum Dei est, quod, quibus placet, per gratiam largitur: nemo itaque ad ejus studium animum convertat, nisi mundano prius & defecato corde rerum mundanarum amore ac desiderio vacuum se Deo totum voverit.

III.

Lapidis Philosophorum conficiendi scientia est perfecta universæ Naturæ artisque circa regnum metallorum cognitio, cujus praxis in metallorum principiis per analysim investigandis, iisque longè perfectioribus factis, quàm antea fuerant iterum copulandis versatur, ut inde resultet medicina catholica imperfectis metallis perficiendis, ægrisque corporibus, cujuscunque generis sint, restaurandis potentissima.

IV.

Qui publicis honoribus & muneribus funguntur, aut etiam privatis & necessariis occupationibus jugiter incumbunt, ad summum hujus philosophiæ culmen ne contendant: totum enim hominem illa desiderat, inventum possidet, possessum ab omni serio & longo negotio vendicat, cætera omnia aliena reputans & flocci faciens.

V.

Hujus doctrinæ studiosis omnibus pravis moribus animum exuat, superbiâ potissimùm, quæ Cœli abominatio est, & inferni janua: precibus frequenter vacet: Charitatis opera exerceat: rebus Mundi parùm inhæreat: hominum conventus fugiat: constanti tranquilitate potiatur: ut Mens in solitudine liberiùs ratiocinari, & sublimiùs attolli possit nisi enim divini luminis radio accensa veritatis arcana non penetrabit.

VI.

Alchemistæ, qui suis penè innumeris sublimationibus, distillationibus, solutionibus, congelationibus, multiplici spirituum & tincturarum extractione, aliisque operationibus subtilibus magis quàm utilibus animos assueverunt, & per varios errores, quasi tortores, distraxerunt, ad simplicem Naturæ viam & veritatis lucem nusquam proprio genio reflectentur, à quâ laboriosa nimis subtilitas eos deflexit, & per giros quasi Syrtes, implicata ipsorum ingenia demersit; unica restat eis spes salutis in duce & fido præceptore inveniendo, qui vindicatis à tenebris ipsorum oculis purum Solem conspicuum eis reddat.

VII.

Studiosus tyro ingenio perspicax, animo constans, philosophiæ studio flagrans, Physicæ admodum peritus, corde purus, moribus integer, Deo plurimùm addictus, licèt Chemicæ praxeos ignarus, regiam Naturæ viam confidenter ingrediatur, candidiorum philosophorum libros revolvat, congerronem ingeniosum & studiosum sibi quærat, & voto potiri non desperet.

VIII.

VIII.

Caveat accuratè arcani studiosus à pseudophilosophorum lectione & consortio, nihil enim quamlibet scientiam addiscenti periculosius est, quàm imperiti aut dolosi ingenii commercium, à quo falsa pro veris principia inculcantur, quibus bona fide malâ doctrinâ imbuitur candidus animus.

IX.

Veritatis amator paucos autores, sed optimæ notæ & exploratæ fidei manibus terat; facilia intellectu suspecta habeat, maximè in mysticis nominibus & arcanis operationibus, in obscuris enim veritas delitescit, nec unquam dolosiùs quàm quum obscurè scribunt philosophi.

X.

Inter primæ notæ autores, qui de arcanis physicis & abstrusâ philosophiâ acutè & verè disseruerunt, ex antiquis Hermes & Morienus Romanus primas me judice obtinent: ex neotericis comes Trevisanus & Remundus Lullius mihi præ omnibus venerandus; quod enim doctor iste acutissimus omisit, nemo ferè dixit: consulat itaque, imò lectione pluries iteratâ revolvat studiosus antiquius ejus testamentum, nec non Codicillum quasi quoddam insignis pretii legatum inde recepturus: duobus illis voluminibus addat utramque ejusdem practicam, ex quibus operibus desiderata omnia excerpi possunt, materiæ præsertim veritas, ignis gradus, & totius operis regimen, quibus totum opus absolvitur, quæque occultandi studio anxiè nimis laboraverunt antiqui. Abditæ rerum causæ, & secreti Naturæ motus nullibi clariùs aut fideliùs demonstrantur. De prima & mystica philosophorum aqua pauca ille, sed maximè significantia interseruit.

XI.

De aqua verò illa limpida à multis quæsita, à paucis inventa, omnibus tamen obvia & inserviente quæ operis philosophici basis est, nobilis Polonus non minori doctrina, quàm ingenio pollens, Anonymus, cujus nomen nihilominus duplex anagramma prodidit, in novo suo lumine chemico, Parabola & Ænigmate, tum etiam in tractatu suo de sulfure, fusè satis & ingeniosè dixit, imò omnia circa illam ita dilucidè aperuit, ut plura desideranti nihil satis esse possit.

XII.

Typis & figuris ænigmaticis, muto quasi sermone liberiùs & significantiùs exprimunt se philosophi, quàm verbis; exemplo sint tabula Senioris, Rozarii picturæ allegoricæ, Abrahæ Judæi apud Flamellum; tum etiam ipsius Flamelli schemata: ex recentioribus insignia doctissimi Michaëlis Majeri emblemata, quibus veterum mysteria tam abundè recluduntur, ut quasi nova perspicilla antiquam & ab annis remotam veritatem, oculis vicinam & nobis optimè perspectam subjiciant.

XIII.

Quicunque arcanum philosophorum lapidem supra Naturæ & artis vires esse affirmat, penitus cæcutit, Solem enim & Lunam ignorat.

XIV.

De occulti sui lapidis materia idem diverso sermone scripserunt philosophi, ita ut plurimi verbis dissentientes, reipsâ tamen optimè consentiant; neque dissona eorum loquutio scientiam ambiguitatis aut falsitatis arguit, cùm res eadem pluribus linguis, variis enunciationibus, & multifario charactere exprimi, tum etiam una aut multiplex diversâ ratione dici valeat.

XV.

A multiplici verborum significatione studiosus lector caveat, dolosis enim anfractibus & ancipiti oratione, imo plerumque contrariâ, ut videtur, philosophi mysteria sua explicant, implicandæ & occultandæ, non adulterandæ aut destruendæ veritatis studio; ideò ipsorum scripta vocibus ambiguis & homonymis abundant: In nullo autem tam acriter contendunt, quàm in celando ramo ipsorum aureo,

quem tegit omnis
Lucus, & obscuris claudunt convallibus umbræ:

nec ullis cedit viribus, sed facilis volénsque sequetur eum, qui

Maternas agnoscit aves
& geminæ cui fortè columbæ,
Ipsa sub ora viri Cœlo venere volantes.

XVI.

Quicunque extra metallorum naturam imperfecta metalla perficiendi & multiplicandi artem quærit, in via erroris est, à metallis enim metallica, sicut ab homine humana; & à bove bovina species petenda est.

XVII.

Metalla solius Naturæ instinctu & labore multiplicari non posse fatendum est, virtutem tamen multiplicandi in profundo eorum occultari, eámque artis ope manifestari licet affirmare: In hoc opere natura artis indiget auxilio, utraque totum absolvit.

XVIII.

Corpora perfecta semine perfectiori prædita sunt; sub dura itaque perfectorum metallorum cortice latet perfectum semen, quod qui novit resolutione philosophicâ eruere, regiam viam ingressus est, nam

in auro
Semina sunt auri, quamvis abstrusa recedant
Longius.

XIX.

Ex Sole & Lunâ omninò componi regium opus suum plerique philosophorum asseruere: Aliis Soli Mercurium addi placuit: quidam sulfur & mercurium elegerunt: nonnulli sali naturæ duobus illis admixto non exiguam partem opere in tanto tribuerunt. Iidem ipsi ex unâ re tantùm, modò ex duabus, modò ex tribus, modò ex quatuor, tum etiam ex quinque lapidem suum creari professi sunt: sic tam vario de re eadem sermone scribentes, intentione tamen consentiunt.

XX.

Nos ut sublatis insidiis candidè & bonâ fide agamus, duobus solis corporibus, Sole nempe & Luna, ritè præparatis integrum opus perfici contendimus: Hæc enim mera generatio est, quæ per Naturam fit arte ministrante, in qua maris & fœminæ copula intercedit, unde proles parentibus longè nobilior educitur.

XXI.

Corpora autem illa virginitate intemeratâ & incorruptâ; viva & animata non extincta, qualia sunt quæ à vulgo tractantur, sumi necesse est; quis enim à mortuis vitam expectet; Corrupta autem dicuntur, quæ copulam passa sunt: mortua verò quæ urgente summo mundi tyranno, martyrio animam cum sanguine effuderunt, fuge fratricidam, à quo in toto opere summum imminet periculum.

XXII.

Sol masculus est, activum quippe & informans semen emittit; luna est fœmina, quæ matrix & vas Naturæ dicitur, quia utero suo masculi semen excipit, ac menstruo suo fovet: Hæc tamen activâ virtute non omninò caret; prior enim amore furens masculum scandit, donec ab eo extremas veneris delicias & fœcundum semen extorserit; nec ab amplexu desistit, quousque prægnans facta lentam fugam experiatur.

XXIII.

Lunæ nomine Lunam vulgarem philosophi non intelligunt quæ etiam in opere suo masculus est, & in copulatione masculi partes agit; duorum itaque masculorum nefariam & contra Naturam conjunctionem tentare nemo præsumat, neque ex tali copulâ ullam prolis spem concipiat, sed Gabritium Beiæ, fratrem sorori,

Conjugio junget stabili, propriamque dicabit;

ut generosum inde Solis filium suscipiat.

XXIV.

Qui Sulfur & Mercurium Lapidis materiam statuunt, Sulfuris nomine Solem & Lunam communem; Mercurii verò Lunam philosophorum intelligunt: sic remoto fuco pius Lullius amico consulit, ne quærat operari nisi cum Mercurio & Lunâ pro argento, & Mercurio & Sole pro auro.

XXV.

Nemo itaque decipiatur duobus tertium addendo; tertium enim Amor non admittit, & binario numero terminatur conjugium; Amor ultra quæsitus adulterium est, non matrimonium.

XXVI.

Spiritualis tamen amor virginem non polluit; potuit itaque Beja citra crimen, ante fidem datam Gabritio, amorem contraxisse spiritualem, quò alacrior, candidior & rebus conjugii aptior fieret.

XXVII.

Liberorum procreatio legitimi conjugii finis est, ut autem robustior & generosior infans nascatur, omni scabie & maculâ mundetur uterque conjugum, antequam torum nuptialem ambo conscendant, & nihil extranei aut superflui illis inhæreat, quia ex puro semine munda procedit generatio, & ita castum consummabitur Solis & Lunæ conjugium, quum thalamum Amoris intraverint, & conjuncti fuerint, illáque à conjuge animam adulando recipiet: ex hac copulâ nascetur Rex potentissimus, cujus pater erit Sol, mater verò luna.

XXVIII.

Qui tincturam physicam extra solem & lunam quærit, oleum & operam perdit; sol enim uberrimam rubedinis tincturam, Luna verò albedinis suppeditat; hæc enim duo tantùm perfecta dicuntur, quia purissimi Sulfuris substantiâ ingenio Naturæ perfectè mundata referta sunt: Tinge igitur tuum Mercurium cum alterutro horum luminarium; tingi enim necesse est antequam tingat.

XXIX.

Duo in se continent perfecta metalla, quæ imperfectis communicare possunt, tincturam & fixationem: illa enim quia puro Sulfure, albo scilicet & rubeo tincta sunt & fixa, ideò perfectè tinguntur, & figunt, si cum proprio suo sulfure & arsenico aptè præparata fuerint, secus suam tincturam multiplicandi vim non habent.

XXX.

Mercurius ex imperfectis metallis solus tincturæ solis & lunæ suscipiendæ in opere lapidis philosophici aptus est, ut ipse tincturâ plenè imbutus cætera uberrimè tingat: Sulfure tamen invisibili priùs imprægnari debet, ut visibili perfectorum corporum tincturâ largiùs inficiatur, eamque multo cum fœnore rependat.

XXXI.

Circa artem extrahendæ ab auro tincturæ tota philosophantium plebs insudat & graviter torquetur; credunt enim illi tincturam à Sole separari, & separatam virtute augeri posse; verùm.

Spes tandem agricolas vanis eludit aristis.

Neque enim fieri potest, Ut tinctura Solaris à corpore suo naturali omninò separetur; nullum quippe à naturâ conflatum corpus elementare auro perfectius dari potest, cujus perfectio à forti & inseparabili sulfuris puri & tingentis unione cum mercurio procedit, utroque ad id per Naturam optimè præparato, quorum veram separationem arti Natura denegat: quod si quid liquoris permanentis per violentiam ignis aut aquarum à Sole extrahatur, liquefacti aut per vim soluti corporis portio, non tincturæ separatio habenda est. Tinctura enim corpus suum sequitur, & ab eo neutiquam separatur. Ea est artis illusio ipsis artificibus incognita.

XXXII.

Verum tincturam à corpore suo separabilem esse concedatur, non tamen citra corporis & tincturæ corruptionem separari posse fatendum est, cùm per ignem fusionis Naturæ destructorem, aut per aquas fortes rodentes magis quàm solventes vim artistæ illi inferant; corpus itaque tincturâ & aureo suo vellere spoliatum penitus vilescere, & tanquam pondus inutile in damnum artifici suo verti, corruptámque tincturam minùs operari necesse est.

XXXIII.

Tincturam tandem illi suam in Mercurium, aut in quodvis aliud corpus imperfectum injiciant, & arctissimè pro artis viribus utrumque devinciant, spe tamen suâ dupliciter cadent, primò quod supra Naturæ vires & pondus Tinctura nec penetrabit, nec tinget, quapropter nihil lucri inde cedet, quo resarciantur impensæ & corporis spoliati abjectique jactura, sic

Cùm labor in damno est crescit mortalis egestas.

Denique extorris illa Tinctura corpori extraneo applicata perfectam fixationem & permanentiam non dabit, ita ut examen forte patiatur, & Saturno exploratori resistat.

XXXIV.

Pedem igitur illicò referant, tempori & sumptibus parcant artis chemicæ studiosi hujusmodi circulatorum & impostorum hactenus fidem sequuti, & ad opus verè philosophicum animum convertant, ne serò sapiant Phryges, & tandem cum Prophetâ exclamare cogantur, comederunt alieni robur meum.

XXXV.

In opere philosophico plus laboris & temporis quàm sumptuum impenditur, nam convenientem materiam habenti parvæ supersunt expensæ sustinendæ; propterea qui magnam nummorum copiam præaucupantur, & arduam operis metam in sumptibus ponunt, plus alienis opibus; quàm arti suæ confidunt. Caveat itaque à prædonibus illis nimiùm credulus tyro, nam dum aureos montes pollicentur, Auro insidiantur: anteambulonem Solem postulant; quia in tenebris ambulant.

XXXVI.

XXXVI.

Ut interScyllam & Charybdin navigantes hinc inde periclitantur: non minori utrinque subjiciuntur periculo, qui velleris aureis præde inhiantes inter ancipites Sulfuris & Mercurii philosophorum scopulos feruntur. Perspicaciores assiduâ graviorum & bonæ fidei autorum lectione, ac Sole irradiante Sulfuris notitiam adepti sunt, verùm in Mercurii philosophorum limine hærent, tot enim gyris ac mæandris illum deflexerunt scriptores tot æquivocis nominibus involverunt, ut perquirenti mentis impetu citiùs occurrat, quàm ratione aut sudore inveniatur.

XXXVII.

Ut Mercurium suum philosophi tenebris altiùs immergerent, multiplicem eum fecerunt, & in qualibet operis parte ac regimine suum Mercurium, diversum tamen, statuerunt; neque perfectam ejus notitiam consequetur, qui aliquam operis partem ignorabit.

XXXVIII.

Triplicem Mercurium suum præsertim agnoverunt philosophi, nempe post absolutam primi gradus præparationem & sublimationem philosophicam; tunc enim Mercurium suum & Mercurium sublimatum vocant.

XXXIX.

Deinde in præparatione secundâ; quæ ab autoribus prima nuncupatur, quia primam omittunt; Sole jam reincrudato, & in primam suam materiam resoluto, hujusmodi Mercurius corporum, sive philosophorum propriè dicitur; tunc materia vocatur Rebis, Chaos, totus Mundus, cui omnia operi necessaria insunt, quia illa unica lapidi perficiendo sufficit.

XL.

Denique Elixir perfectum & medicinam tingentem Mercurium suum quandoque philosophi, licèt impropriè: Mercurii enim nomen non nisi rei volatili propriè convenit, propterea quod sublimatur in quolibet operis regimine, Mercurium dicunt: At Elixir quia fixissimum est, simplex Mercurii nomen refugit, idcirco suum Mercurium dixere, ad differentiam volatilis. Recta tot Mercurios philosophorum investigandi & discernendi via illis tantùm sternitur,

quos æquus amavit
Jupiter, aut ardens evexit ad æthera virtus.

XLI.

Elixir dicitur Mercurius Philosophorum propter similitudinem, & magnam, quam cum Mercurio cœlesti habet, conformitatem; hic enim elementarium qualitatum expers ad illas influendas maximè pronus creditur, aliorumque Planetarum naturam ac genium versatilis ille Proteus induit & auget, ratione oppositionis, conjunctionis, & aspectus. Simile operatur anceps Elixir, nulli siquidem propriæ qualitati addictum, rei, cui commiscetur, qualitatem & ingenium amplectitur, ejúsque virtutes & qualitates mirum in modum multiplicat.

XLII.

In philosophicâ Mercurii sublimatione sive præparatione primâ Herculeus labor operanti incombit; nam sine Alcide expeditionem Colchicam frustra tentasset Jason;

Alter in auratam noto de vertice pellem
Principium velut ostendit, quod sumere possis;
Alter onus quantum subeas.

limen enim à cornupetis belluis custoditur, quæ temerè accedentes non sine dispendio arcent; earum ferocitatem sola Dianæ insignia & Veneris columbæ mulcebunt, si te fata vocant.

XLIII.

Naturalem terræ philosophicæ qualitatem, ejusque cultum attigisse videtur poëta hoc carmine

Pingue solum primis extemplò à mensibus anni
Fortes invertant tauri:
tunc Zephyro putris se gleba resolvit.

XLIV.

Lunam philosophorum sive eorum Mercurium qui Mercurium vulgarem dixerit: aut sciens fallit, aut ipse fallitur; Mercurium enim philosophorum Argentum vivum esse, non tamen vulgare, sed ab eo extractum ingenio philosophico Geberi scripta nos docent.

XLV.

Mercurium illum philosophorum non esse argentum vivum in naturâ suâ nec in tota suâ substantiâ, sed mediam & puram ejus essentiam quæ ab illo originem sumpsit, & ab illo creata est, graviorum philosophorum sententiæ astipulatur experientia.

XLVI.

Variis nominibus Mercurius ille philosophorum enunciatur; modò terra, modò aqua diversâ ratione dicitur; tum etiam quia ex utrâque naturaliter conflatur; Ea est Terra subtilis, alba, sulfurea, in quâ elementa figuntur, & aurum philosophicum seminatur; Illa est aqua vitæ, sive ardens, aqua permanens, Aqua limpidissima; aqua auri & argenti nuncupata. Hic verò Mercurius quia suum in se habet sulfur, quod artificio multiplicatur, sulfur Argenti vivi vocari meruit. Denique substantia illa pretiosissima est Venus priscorum Hermaphrodita utroque sexu pollens.

XLVII.

Argentum vivum partim naturale est, partim innaturale: Intrinsecum & occultum in Naturâ radicem habet, quod nisi per præcedentem mundationem & ingeniosam sublimationem evocari non potest. Extrinsecum extra Naturam & accidentale est: Separa ergo purum ab impuro, substantiam ab accidentibus, & fac occultum manifestum per viam Naturæ, secus siste gradum, hoc enim est totius artis & operis fundamentum.

XLVIII.

Liquor ille siccus & pretiosissimus humidum radicale metallorum constituit; virtum propterea ab antiquorum nonnullis dictum est; vitrum enim ex humido radicali cineribus pertinaciter inhærente elicitur, quod non nisi extremæ flammæ cedit: Mercurius tamen noster centralis benignissimo licèt longiori igne Naturæ se prodit.

XLIX.

Alii per calcinationem; alii per sublimationem; nonnulli inter vasa vitreantia; quidam inter vitriolum & sal, tanquam inter vasa naturalia latentem Terram suam philosophicam quæsiverunt: Alii à calce & vitro sublimare præceperunt. Nos autem à Prophetâ didicimus, quod in principio creavit Deus cœlum & terram, Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem Abyssi, & spiritus Dei ferebatur super aquas, & dixit Deus, fiat lux, & facta est lux, & vidit Deus lucem, quòd esset bona, & divisit lucem à tenebris, &c. Benedictio Josepho ab eodem propheta enunciata sat erit sapienti: De benedictione Domini terra ejus; de pomis cœli & rore atque abyssi

abysso subjacente: De pomis fructuum Solis & Lunæ; de vertice antiquorum montium; de pomis collium æternorum &c. Deum ex intimo corde roga, fili, ut benedictæ hujus terræ portionem tibi largiatur.

L.

Argentum vivum à peccato originali ita inquinatum est, ut duplici labe scateat, primam à terrâ immundâ contraxit, quæ in ejus generatione ei se immiscuit, & per congelationem adhæsit. Altera hydropisi contermina aquæ intercutis vitium est, ab aquâ crassâ & impurâ limpidæ admixtâ procedens, quam per constrictionem exprimere & separare Natura non potuit, & quia extranea est tenui calore fugit. Lepra illa Mercurii corpus infestans de radice & substantiâ ejus non est, sed accidentalis, propterea ab eo separabilis; Terrea per balneum humidum & lavacrum Naturæ detergitur; aquea per balneum siccum benigno generationis igne in fugam vertitur: Sic per trinam ablutionem & purgationem Draco scammis antiquis & squalidâ pelle exutus renovatur.

LI.

Duobus perficitur philosophica Mercurii sublimatio, superflua ab eo removendo, & deficientia introducendo: superflua sunt externa accidentia, quæ fuscâ Saturni sphærâ rutilantem Jovem obnubilant: Emergentem ergo Saturni livorem separa, donec purpureum Jovis sydus tibi arrideat. Adde Sulfur Naturæ, cujus granum & fermentum Mercurius quidem in se habet quantum sibi sufficit, sed fac ut etiam aliis sufficiat. Multiplica itaque Sulfur illud philosophorum invisibile, quousque exprimatur lac virginis; tunc prima tibi patet janua.

LII.

Horti philosophorum ingressum Hesperius custodit Draco; quo patefacto fons aquæ limpidissimæ ex septemplici scaturigine emergens in limine sese undique effundit; in quo ter septeno magico numero Draconem pota, bibatque, donec ebrius squalidam vestem exuat: Luciferæ Veneris & corniculatæ Dianæ tibi propitia Numina sunto.

LIII.

Tria pulcherrimorum florum in horto sapientum genera perquirenda, imò invenienda sunt; puniceæ violæ, candens Lilium, & purpureus immortalisque Amaranthus. Non longè à fonte illo liminari vernantes violæ tibi primùm occurrent, quæ à largo flumine aureo per rivulos irrigatæ nitidissimum Saphiri subobscuri colorem induent: Sol tibi signa dabit. Tam pretiosos flores à radice suâ non separabis quousque Lapidem componas; recentes enim excerptæ plus succi & tincturæ habent: tunc sedulus carpe manu subtili & ingeniosâ; nam, ni fata obstent, faciles sequentur, & flore uno avulso, non deficiet alter aureus. Longiori curâ & labore Lilium & Amaranthus succedent.

LIV.

Mare suum etiam habent philosophi, in quo pingues scammisque argenteis micantes generantur pisciculi, quos qui subtili rete involvere & extrahere noverit, piscator peritissimus habendus erit.

LV.

Lapis Philosophorum in montibus antiquissimis reperitur, & à rivulis perennibus defluit; montes illi sunt argentei, & rivuli aurei; inde aurum & argentum, omnésque Regum thesauri producuntur.

LVI.

Quicunque lapidem Philosophorum consequi voluerit, longinquam peregrinationem instituat, utramque enim Indiam invisere ei necesse est, ut inde gemmas candidissimas, & aurum purissimum referat.

LVII.

Lapidem suum ex septem lapidibus extrahunt Philosophi, quorum duo præcipui diversæ naturæ sunt & virtutis: unus sulphur invisibile, alter Mercurium spirituale infundit: ille calorem & siccitatem, hic verò frigiditatem & humiditatem inducit; sic eorum ope elementorum vires in lapide multiplicantur: Prior in orientali plagâ: posterior in occidentali reperitur: uterque tingendi & multiplicandi vim habet; & nisi ab illis primam tincturam Lapis hauserit, neque tinget, neque multiplicabit.

LVIII.

♃. Virginem alatam optimè lotam & mundatam, semine spirituali primi masculi impraegnatam, intemeratæ virginitatis gloriâ remanente gravidam, tinctæ puniceo colore genæ prodent: Illam secundo masculo, absque adulterii suspicione, copula, ex cujus corporeo semine iterum concipiet, ac venerandam utriusque sexus prolem tandem pariet, unde immortalis potentissimorum Regum prosapia exurget.

LIX.

Aquilam & Leonem, utrumque optimè purgatum in claustro suo pellucido reconde & copula, vestibulo strictissimè clauso & custodito ne ipsorum halitus exeat, aut aër extraneus se insinuet. Aquila in congressu discerpet & vorabit Leonem, longo deinde somno correpta, & stomacho turgente hydrops facta in corvum nigerrimum mirabili quâdam metamorphosi transibit, qui pennis sensim explicatis volare incipiet, & volatu è nubibus aquam decutiet, donec pluries madefactus sponte pennas exuat, deorsumque relapsus in Cignum migret candidissimum. Attoniti mirentur, qui rerum causas ignorant, considerantes Mundum nihil aliud esse, quàm continuam metamorphosim: mirentur perfectè digesta rerum semina in summum desinere candorem. Philosophus in opere suo Naturam imitetur.

LX.

Natura in operibus suis informandis & peragendis ita progreditur, ut ab inchoatâ generatione per diversa media, quasi gradus rem ad ultimum perfectionis terminum perducat: sensim itaque & gradatim, non per salutum intentionis suæ finem assequitur, opus suum inter duo extrema pluribus mediis, quasi intervallis, distincta & separata definiens & includens. Praxis philosophica, quæ Naturæ simia est, in opere suo tractando & benedicti sui lapidis investigatione dirigendâ à naturæ via & exemplo deflectere non debet: quicquid enim extra naturæ cancellos fit, aut error est, aut errori proximum.

LXI.

Lapidis extrema sunt Argentum vivum naturale & Elixir perfectum, media autem, quæ interjacent, quorum ope fit progressus operis, triplicis sunt generis; vel enim ad materiam, vel ad operationes, vel etiam ad signa demonstrativa spectant: extremis & mediis illis totum opus absolvitur.

LXII.

Media Lapidis materialia diversi sunt gradus; alia enim ex aliis successivè eliciuntur: Prima sunt

Mercurius

Mercurius philosophicè sublimatus & perfecta metalla, quæ licèt extrema sint in opere naturæ, in opere tamen philosophico mediorum loco habentur. Ex prioribus illis secunda educuntur, nempe quatuor elementa, quæ vicissim circulantur & figuntur: ex secundis tertia producuntur, sulfur utrumque videlicet, cujus multiplicatio primum opus terminat: Quarta & postrema media sunt fermenta sive unguenta ex ponderatâ supradictorum mixtione in opere Elixiris successivè producta: Ex recto præfatorum omnium regimine creatur tandem elixir perfectum, quod supremus est totius operis terminus, in quo quiescit, tanquam in Centro suo, Lapis philosophorum, cujus multiplicatio nihil aliud est, quàm brevis præmissarum operationum repetitio.

LXIII.

Media operativa sive regimina (quæ etiam claves operis dicuntur) sunt quatuor, Primum est Solutio sive liquefactio: Secundum Ablutio: Tertium Reductio: Quartum Fixatio. Per liquefactionem corpora in antiquam suam materiam refluunt, cocta reincrudantur, fitque coitus maris & fœminæ ex quo generatur Corvus: Denique separatur lapis in quatuor elementa confusa, quod contingit per retrogradationem Luminarium. Ablutio docet corvum dealbare & ex Saturno Jovem creare, quod fit per corporis in spiritum conversionem. Reductionis munus est lapidi exanimato animam restituere, & rorido ac spirituali lacte eum nutrire, quousque perfectum robur attigerit: In ambabus his posterioribus operationibus sævit in seipsum Draco, & caudam suam devorando totum se exhaurit, ac tandem in lapidem convertitur. Postremò Fixationis operatio figit utrumque sulfur super corpus suum fixum mediante spiritu tincturarum mediatore; fermenta per gradus suos decoquit, cruda maturat, amara dulcorat; elixir denique fluens, penetrans & tingens generat, perficit, & ad summum sublimitatis apicem extollit.

LXIV.

Media sive signa demonstrativa sunt colores successivè & ex ordine materiam afficientes, ejusque affectiones & passiones demonstrantes, quorum tres præcipui, velut critici, notandi sunt, nonnulli quartum adducunt: Primus est niger, qui caput corvi à summâ nigredine emergente dicitur, cujus crepusculum initium actionis ignis Naturæ & solutionis, nox autem nigerrima perfectionem liquefactionis & confusionis elementorum indic. Tunc granum putrescit & corrumpitur, quo generationi fiat aptius. Nigro colori succedit albus, in quo datur primi gradus & sulfuris albi perfectio. Hic lapis vocatur benedictus: hæc terra est alba foliata in quâ philosophi aurum suum seminant. Tertius color est citrinus, qui producitur in transitu albi ad rubeum, quasi medius & ex utroque mixtus, estque veluti croceis Aurora capillis Solis prænuncia. Quartus color rubeus sive sanguineus ab albo solo igne extrahitur: Albedo autem quia facilè à quovis alio colore alteratur; antelucano oriente statim à candore suo deficit; Rubedo autem fusca Solaris sulfuris opus complet, quod sperma masculinum, Ignis lapidis, Corona Regia, & filius Solis nuncupatur, in quo quiescit primus operantis labor.

LXV.

Præter signa illa illa decretoria, quæ materiæ radicitus inhærent & mutationes essentiales indicant, infiniti penè alii colores illudunt, & in vaporibus, velut iris in nubibus, se exhibent, qui brevi effluunt, & per succedentes delentur, aërem magis quàm terram afficientes, Eorum levis operanti cura esse debet, quia permanentes non sunt, neque ab intrinsecâ materiæ dispositione proficiscuntur, sed ab igne quilibet ad nutum vel etiam casu in tenui humido per colorem pingente ac fingente.

LXVI.

Ex peregrinis tamen coloribus quidam extra tempus acciti operi malè ominantur, ut nigredo repetita; corvorum enim pullos nido relicto nusquam ad eum regredi patiendum est. Præcox rubedo; hæc etenim semel & in fine tantùm certam messis spem ostendit; si priùs materia rubeat, maximæ ariditatis argumentum est, non sine summo periculo, quod solo cœlo imbrem illicò largiente averti potest.

LXVII.

Lapis per successivas digestiones, quasi per gradus, exaltatur, & tandem perfectionem assequitur. Quatuor autem digestiones quatuor supradictis operationibus seu regiminibus assentientes totum opus complent; quarum autor Ignis est, earúmque differentiam constituit.

LXVIII.

Prima digestio solutionem corporis operatur, per quam fit prima maris & fœminæ conjunctio, utriusque seminis commixtio, putrefactio, elementorum in aquam homogeneam resolutio, Eclipsis Solis & Lunæ in capite Draconis; totus denique Mundus in chaos antiquum & abyssum tenebrosam remeat, Hæc prima digestio fit velut in stomacho, calore pepantico & debili, corruptioni magis quàm generationi idoneo.

LXIX.

In secundâ digestione Spiritus Domini ambulat super aquas; Lux fieri incipit, & separatio aquarum ab aquis, Sol & Luna renovantur; elementa à Chao extrahuntur, ut in spiritu perfectè mixta novum mundum constituant; novum cœlum & nova terra formantur: omnia denique corpora spiritualia fiunt: Corvorum pulli in columbas mutatis pennis migrare incipiunt; Aquila & Leo æterno nexu se amplectuntur. Hæc autem mundi regeneratio fit à spiritu igneo in aquæ formâ descendente, & originale peccatum detergente: Aqua enim philosophorum ignis est, quæ calore balnei excitante movetur. Sed vide ut separatio aquarum fiat in pondere & mensurâ, ne quæ sub cœlo manent, terram immergant, aut quæ super cœlum rapiuntur aridam nimis destituant.

Hic sterilem exiguus ne deserat humor arenam.

LXX.

Tertia digestio Terræ recens natæ lac roridum, ac omnes spirituales quintæ essentiæ virtutes propinat, animámque vivificam spiritu mediante corpori alligat: Tunc terra magnum in se thesaurum recondit, fitque coruscanti lunæ primò, deinde Soli rubicundo similis: prior dicitur terra Lunæ, posterior terra Solis, utriusque enim conjugio utraque nata est: neutra pœnas ignis amplius timet, quia ambæ omni labe carent, per Ignem enim à peccato suo pluries mundatæ fuerunt, & grave martyrium passæ, donec omnia elementa versa sint deorsum.

LXXI.

Quarta digestio omnia Mundi mysteria consummat, & per eam terra in præstantissimum fermentum conversa omnia in perfecta corpora fermentat, quia in cœlestem quintæ essentiæ naturam prius transiit, illius virtus ab Universi spiritu effluxa omnibus omnium creaturarum morbis est præsens Panacæa & catholica medicina. Hoc Naturæ & artis miraculum furnus secretus philosophorum reperitis primi operis digestionibus tibi pandet. Rectus sis in operibus tuis, ut Deum propitium habeas, secus vana Terræ tuæ fiet trituratio, neque enim

Illa seges demum votis respondet avari

Agricolæ.

LXXII.

Totus operis philosophici processus nihil aliud est, quàm solutio & congelatio; Solutio corporis & congelatio spiritus, utriusque tamen una est operatio: Fixum autem & volatile in spiritu perfectè miscentur & uniuntur, quod fieri non potest, nisi prius corpus fixum solutum fuerit & volatile factum. Per Reductionem corpus volatile figitur in corpus permanens, & natura volatilis demum migrat in fixam, quemadmodum fixa priùs in volatilem transierat: Quamdiu autem errant confusæ in spiritu naturæ, spiritus ille mixtus mediam sustinet naturam inter corpus & spiritum, fixum & volatile.

LXXIII.

Lapidis generatio fit ad exemplum creationis Mundi; suum enim Chaos & materiam suam primam habeat necesse est, in quâ confusa fluctuant elementa donec spiritu igneo separentur, separata autem levia sursum, & ponderosa deorsum feruntur: luce exortâ tenebræ recedunt: Congregantur aquæ in unum, & apparet Arida. Tandem duo luminaria magna successivè emergunt, producunturque in terrâ philosophica virtutes minerales, vegetabiles & animales.

LXXIV.

Creavit Deus Adamum ex terræ limo, cui insitæ erant omnium elementorum virtutes, Terræ præsertim & aquæ, quæ sensibilem & corpoream molem magis constituunt: Huic massæ inspiravit Deus spiraculum vitæ, & Sole Spiritus sancti eam vivificavit: Masculo Evam dedit in conjugem, benedicensque illis multiplicandi præceptum & facultatem dedit. Creationi Adæ non absimilis est lapidis philosophorum generatio, ex corpore enim terrestri & ponderoso per aquam dissoluto primò fit limus, qui Terræ Adamicæ nomen insigne meruit, cui omnes elementorum qualitates & virtutes insunt. Cœlestis tandem anima per spiritum quintæ essentiæ & Solarem influxum ei infunditur, & per benedictionem ac rorem Cœli datur ei virtus multiplicandi in infinitum mediante copulâ utriusque sexus.

LXXV.

Summum hujus operis arcanum consistit in modo operandi, qui totus circa rotationem elementorum versatur, materia enim lapidis de natura in naturam transit, elementa successivè extrahuntur, ac per vices dominium obtinent, unumquodque autem per circulos humidi & sicci agitatur, donec omnia vertantur deorsum & ibi quiescant.

LXXVI.

In opere lapidis cætera elementa in figura aquæ circulantur, terra enim in aquam resolvitur, cui reliqua insunt elementa, aqua in vaporem sublimatur, vapor in aquam recidit, & ita per circulum indefessum aqua movetur donec fixa sistantur deorsum; illa autem fixata omnia elementa fixa sunt: Sic in illam resolvuntur, per illam extrahuntur, cum illa vivunt & in illa moriuntur: terra autem illorum omnium tumulus est ac supremus terminus.

LXXVII.

Naturæ ordo postulat, ut omnis generatio ab humido & in humido incipiat: in opere philosophico Natura in ordinem redigenda est, ita ut materia lapidis, quæ terrestris, compacta & sicca est, ante omnia in proximum sibi aquæ elementum solvatur & fiuat, tunc ex Sole generabitur Saturnus.

LXXVIII.

Aquæ per septem gyros seu revolutiones circumactæ succedit aër qui totidem circulis & reductionibus rotatur, donec figatur deorsum, & Saturno expulso Jupiter insignia & regni moderamen suscipiat, cujus adventu infans philosophicus formatur, in utero nutritur, ac tandem in lucem prodit, candida & serena facie lunæ splendorem referens.

LXXIX.

Ignis naturæ demum elementorum vices absolvens, externo igne urgente, ex occulto fit manifestus: Lilium tunc tingit crocus: candentis pueri jam vilidioris facti genas rubor occupat: Regi futuro corona paratur. Hæc est primi operis consummatio, elementorúmque rotatio perfecta, cujus signum est, cùm omnia terminantur in siccum, & corpus spiritu vacuum, pulsu motúmque carens jacet: Sic tandem in terrâ omnia elementa quiescunt.

LXXX.

Ignis Lapidi insitus archæus est Naturæ, Solis filius & vicarius, materiam movens ac digerens, omniáque in eâ perficiens, si libertatem consequutus fuerit; sub duro enim cortice invalidus latet; liberationem itaque ei procura, ut tibi liber inserviat; sed cave ne supra modum ipsum urgeas, tyrannidis enim impatiens fugitivus fieret, nullâ tibi reditus spe relictâ; blandè igitur adulando ipsum evoca, & prudens custodi.

LXXXI.

Primus Naturæ motor est ignis externus, Ignis interni & totius operis moderator; philosophus itaque ipsius regimen optimè calleat, gradus & puncta observet; ab ipso enim salus aut ruina operi imminet. Sic ars Naturæ opitulatur, utriusque autem minister est Philosophus.

LXXXII.

Duobus illis instrumentis artis & naturæ lapis suaviter cum magno ingenio à solo in Cœlum se attollit, ac è cœlo in terram relabitur, quia terra nutrix ejus est, & in venti utero delatus vim superiorum & inferiorum suscipit.

LXXXIII.

Circulatio elementorum per duplicem rotam exercetur, per majorem sive extensam, & minorem sive contractam: Rota extensa omnia elementa figit in terrâ, ejúsque circulus non nisi cum opere sulfuris absoluto finitur. Rotæ minoris revolutio extractione & præparatione cujuslibet elementi terminatur; huic autem rotæ tres circuli insunt, qui motu quodam erratico & intricato materiam jugiter & variè agitant, ac pluries, septies ad minus unumquodque Elementum circumagunt sibi invicem & ordinatè succedentes, & ita consentanei, ut si unus defecerit cæterorum labor irritus fiat. Hæc naturæ sunt instrumenta, quibus elementa præparantur. Consideret itaque

Philosophus

philosophus naturæ processum in tractatu physico ad hunc finem pleniùs descriptum.

LXXXIV.

Quilibet circulus proprium habet motum; omnes autem circulorum motus circa subjectum humidi & sicci versantur, & adeo concatenati sunt ut unicam producant operationem, unumque naturæ concentum: eorum duo tum ratione terminorum, tum etiam causarum & effectuum sunt oppositi; movet enim unus sursum per calorem deficcando; alter deorsum per frigus humectando, tertius verò quietis somnique imaginem referens digerendo in summa temperie utriusque cessationem inducit.

LXXXV.

Trium circulorum primus est evacuatio, cujus labor est in subtrahendo humido superfluo, tum etiam in separando puro, mundo & subtili à fæcibus crassis & terrestribus. Summum autem periculum in hujus circuli motu versatur, quia spiritualia tractat & Naturam exuberat.

LXXXVI.

Duo in hoc circulo movendo sunt maximè cavenda, primum ne nimis intensè, alterum ne diutiùs æquo moveatur: Motus acceleratus confusionem in materia suscitat, ita ut crassa, impura & indigesta pars una cum pura & subtili, ac corpus insolutum cum soluto spiritui admixtum evolet; Hujusmodi motu præcipiti cœlestis & terrestris natura confunduntur,& spiritus quintæ essentiæ terræ mixtione corruptus hebes fit & invalidus Per prolixiorem motum terra spiritu suo nimis evacuatur, & adeò languens, arida ac spiritu destituta redditur, ut restaurari & ad suum temperamentum revocari facile non possit. Uterque error tincturas comburit, vel etiam in fugam vertit.

LXXXVII.

Secundus circulus est Restauratio, cujus officium est anhelanti & debilitato corpori potu vires restituere: Prior circulus sudoris & laboris fuit organum; hic verò refrigerii & consolationis. Hujus actio in trituranda & emollienda terra, figulorum more versatur, quò melius misceatur, fingatur, & tandem decoquatur.

LXXXVIII.

Hujus circuli motum prioris motu leviorem esse oportet, maximè in principio ejus revolutionis, ne corvorum pulli in nido suo largo flumine submergantur, & mundus nascens diluvio deleatur. Hic est aquæ ponderator & mensurarum explorator; aquam enim ex Geometricarum rationum præceptis distribuit. Nullum fere majus arcanum in tota operis praxi habetur, quàm ratus & ad justitiam libratus hujus circuli motus; Infantem enim philosophicum informat, eique animam & vitam inspirat.

LXXXIX.

Leges motus hujus circuli sunt, ut lentè & paulatim decurrat, ac parcè effundat, ne festinando à mensurâ cadat, & aquis obrutus Ignis infitus, operis architectus hebescat, aut etiam extinguatur· Ut alternis vicibus & potus administrentur, quo melior fiat digestio, ac optimum sicci & humidi temperamentum; indissolubilis enim utriusque colligatio finis ac scopus est operis; propterea vide, ut tantùm irrigando adjicias, quantum assando defecerit; quò Restauratio corroborando deperditarum virium tantum restituat, quantum evocatio debilitando abstulerit.

XC.

Digestio postremus circulus tacito & insensibili motu agit; ideo in furno secreto fieri à philosophis dicitur; nutrimentum susceptum decoquit, ac in partes homogeneas corporis convertit; putrefactio propterea dicitur; quia ut cibus in stomacho corrumpitur antequam in sanguinem & partes similares transeat: ita hæc operatio alimentum calore pepantico & stomachali conterit, ac quodammodo putrefacit, ut meliùs figatur, & ex mercuriali in sulfuream naturam commutetur: Quin etiam inhumatio vocatur, quia per eam spiritus inhumatur, & quasi mortuus humo sepelitur. Quoniam autem lentissimè progreditur, idcirco longiori tempore indiget. Duo priores circuli in solvendo præsertim laborant, hîc in congelando licèt omnes utrumque operentur.

XCI.

Hujus circuli leges sunt, ut febrili & lentissimo fimi calore moveatur, ne volatilia effugiant, & turbetur spiritus tempore strictissimæ ejus conjunctionis cum corpore; tunc enim in summâ tranquillitate & ocio negotiū peragitur;ideò ne ullis ventis aut imbribus commoveatur terra maximè cavendum est: Demum ut tertius hic circulus secundo statim & suo ordine semper succedat, veluti secundus primo: Sic per opera interrupta & per vices tres illi circuli erratici unam circulationem integram complent, quæ pluries repetita omnia tandem in terram vertit & pacem inter inimicos statuit.

XCII.

Igne utitur Natura, tum etiam Ars ad ejus exemplum, tanquam instrumento & malleo in crudendis suis operibus: In utriusque igitur operationibus ignis est magister & præfectus. Quapropter philosopho ignium cognitio maximè necessaria est, sine quâ velut alter Ixion vano labori alligatus incassum Naturæ rotam tractabit.

XCIII.

Ignis nomen apud philosophos homonymum est, quandoque enim pro calore metonymicè usurpatur, & sic quot calores, tot ignes. In metallorum & vegetabilium generatione triplicem ignem agnoscit Natura, cœlestem nempe, terrestrem, & insitum: primus à Sole tanquam à fonte suo in terræ sinum defluit; fumos seu vapores mercuriales & sulfureos ex quibus creantur metalla, movet, illisque se immiscet; ignem vegetabilium seminibus insitum torpentem excitat, & igniculos ei, quasi calcaria, ad vegetationem addit. Secundus in terræ visceribus latet, cujus impulsu & actione vapores subterranei sursum versum per poros & turbulos impelluntur, & à centro versus terræ superficiem extruduntur, tum ad metallorum compositionem, ubi terra protuberat, cùm etiam ad vegetabilium productionem eorum semina putrefaciendo, emolliendo, & ad generationem præparando. Tertius à primo, solari nempe, genitus vapido metallorum fumo, tum etiam menstruo infusus unà cum materiâ humidâ concrescit, & intra ipsius robur quasi incarceratus retinetur; aut veriùs, tanquam forma mixto suo alligatur: Vegetabilium autem seminibus insitus hæret, donec à paternorum radiorum acumine sollicitatus evocetur, tunc motus materiam intrinsecè movet ac informat, fitque plastes & dispensator totius mixti. In generatione autem animalium ignis cœlestis cum animali insensibiliter cooperatur, est enim primum agens in Naturâ;

Feu ella

seminis autem calor terrestri calori respondet, dum semen putrefacit, fovet ac præparat: ignis vero semini insitus, Solis filius materiam disponit, dispositam informat.

XCIV.

In operis sui materiâ triplicem ignem observavêre philosophi, Naturalem, innaturalem, & contra naturam: Naturalem vocant spiritum illum ignem cœlestem, insitum, in profundo materiæ custoditum, ei que strictissimè devinctum, qui propter metalli robur hebes stupescit, donec philosophico ingenio, & calore externo excitatus ac liber factus corpus suum solutum movendi facultatem adeptus fuerit; tunc explicando, penetrando, dilatando, & congelando tandem humidam suam materiam informat. In quolibet autem mixto ignis Naturæ est principium caloris & motus. Innaturalem ignem dicunt eum qui accitus & extrinsecus adveniens miro artificio in materiam introductus est, ut naturalis vires augeat & multiplicet. Ignem autem contra naturam nuncupant eum, qui compositum putrefacit, & Naturæ temperamentum corrumpit; Imperfectus est, quia invalidus ad generationem ultra corruptionis terminos non provehitur; talis est ignis seu calor menstrui: impropriè tamen ignis contra naturam nomen ei inditum est, quia quodammodo est secundùm Naturam, salvâ siquidem formâ specificâ materiam ita corrumpit, ut eam ad generationem disponat.

XCV.

Ignem tamen corrumpentem, contra Naturam dictum, non alium ab insito, sed primum ejus gradum esse credibilius est: Naturæ enim ordo postulat, ut corruptio præcedat generationem, ignis itaque insitus Naturæ legi consentiens utrumque exequitur, duplicem motum in materiâ successivè excitando, primum corruptionis lentiorem à debili calore suscitatum, ad emolliendum & præparandum corpus: Alterum generationis vegetiorem à calore urgentiori impulsum: ad corpus elementare jam per priorem dispositum animandum & plenè informandum. Duplex itaque motus, à duplici caloris gradu ejusdem ignis producitur, nec ignis duplex habendus est, At longe potiori jure igni violento & destruenti ignis contra Naturam nomen debetur.

XCVI.

Ignis innaturalis per successivos digestionis gradus in ignem naturalem sive insitum convertitur, eumque auget ac multiplicat, totum autem arcanum in multiplicatione ignis naturalis consistit, qui simplex ultra vires proprias nec agere nec corporibus imperfectis perfectam tincturam communicare valet, sibi enim tantùm sufficit, nec ultra habet, quod eroget; sed per innaturalem multiplicatus, qui virtute multiplicandi maximè abundat, longè potentiùs agit, ac extra Naturæ terminos se porrigit, aliena & imperfecta corpora tingens & perficiens propter exuberatam tincturam & abstrusum ignis multiplicati thesaurum.

XCVII.

Quam etiam suam ignem vocant philosophi, quia summè calida & igneo spiritu imbuta est, propterea ab illis aqua ignis dicitur, quia corpora perfectorum metallorum cremat & comburit plus quàm ignis communis, illa enim perfectè dissolvit, cùm tamen igni nostri resistant, nec ab eo solvi se patiantur, eâ de causa aqua ardens etiam nuncupatur: ignis autem illi tincturæ in ventre aquæ occultatur, & per duplicem, solutionis corporis nempe, & multiplicationis effectum se manifestat.

XCVIII.

Duplici igne utitur natura in opere generationis, intrinseco & externo: Prior rerum seminibus & mixtis insitus in centro eorum occultatur corpúsque suum tanquam motus & vitæ principium, movet & vivificat. Posterior verò, nempe adventitius, sive à cœlo, sive à terra effundatur, priorem quasi sopitum à somno excitat, & ad agendum compellit: igniculi siquidem vitales seminibus innati externo motore indigent, ut ipsi moveantur & agant.

XCIX.

Simili modo se res habet in opere philosophico, nam materia lapidis ignem suum interiorem possidet, qui partim innatus, partim etiam more philosophico additus est, uniuntur quippe illi duo & introrsum coeunt, quia homogenei sunt: Internus ille externo eget, quem philosophus secundum artis & Naturæ præcepta ministrat; hic priorem ad motum impellit. Ignes illi, quasi binæ sunt rotæ, quarum occulta à sensibili serius ocius percussa movetur: sic ars naturæ auxiliatur.

C.

Ignis internus medius est inter motorem suum & materiam, unde fit ut qualiter ab illo movetur, similiter hanc moveat; si intensè aut remisè impulsus fuerit, eodem modo in materiâ suâ operabitur. Informatio denique totius operis ab Ignis externi mensurâ pendet.

CI.

Ignis externi gradus & puncta qui ignoraverit, opus philosophicum ne aggrediatur; è tenebris enim lucem nunquam eruet nisi per sua media calores transeant; sicut Elementa, quorum extrema, nisi per media non convertuntur.

CII.

Quia totum opus in separatione, & perfecta quatuor elementorum lapidis præparatione consistit propterea totidem Ignis gradus ad eam necessarii sunt, quodlibet enim Elementum sibi proprio ignis gradu extrahitur.

CIII.

Quatuor ignis gradus dicuntur ignis balnei, cinerum, carbonum & flammæ, qui etiam opteticus vocatur: Quilibet autem gradus sua habet puncta, duo saltem, quandoque tria; Ignis enim sensim & per puncta movendus est, sive augeatur, sive minuatur, ut ad exemplum naturæ materia paulatim & sponte ad informationem & complementum progrediatur; nihil siquidem à Natura tam alienum est, quàm violentum; lentum itaque Solis accessum & recessum considerandum sibi proponat Philosophus, cujus fax & lampas rebus Mundi pro ratione temporum & legum Universi calorem suum indulget, ac temperamentum impertitur.

CIV.

Caloris balnei primum punctum calor febrilis seu fimi dicitur, secundum balnei simpliciter. Secundi gradus primum punctum est calor simplex cinerum, secundum verò calor arenæ. Ignis autem carbonum & flammæ puncta proprio nomine carent, sed secundùm intensionem & remissionem per operationem Intellectus distinguuntur.

CV.

Tres quandoque tantùm ignis gradus apud philosophos leguntur, nempe balnei, cinerum & ardentis, qui ignem carbonum & flammæ comprehendit.

hendit. Ignis fimi nonnunquam ab igne balnei gradu distinguitur. Ita plerumque autores varia loquutione ignis philosophorum lumen tenebris involvunt; ejus enim scientia inter præcipua ipsorum arcana habetur.

CVI.

In opere albo quia tria tantùm elementa extrahuntur, tres etiam ignis gradus sufficiunt, postremus, nempe opteticus quarto elemento reservatur, quod opus rubeum absolvit. Per primum gradum fit eclipsis solis & lunæ, per secundum lunæ lumen incipit restaurari; per tertium luna splendoris sui plenitudinem assequitur; per quartum autem Sol in summum gloriæ apicem exaltatur: in quâlibet verò parte ignis secundùm geometriæ normam administratur, ita ut agens patientis dispositioni respondeat, eorumque vires inter se ad justam lancem librentur.

CVII.

Ignem suum occultandi studio plurimum incubuere philosophi, ita ut ipsum attingere vix ausi fuerint, sed per qualitatum & proprietatum descriptionem magis quàm per nomen indicent; ut sit ignis aëreus, vaporosus, humidus & siccus, clarus, astralis, qui ad nutum artificis intendi aut remitti gradatim facilè possit. Plura de ignis notitiâ desideranti Lullii opera satisfacient, qui practicæ arcana candidis animis candidè aperuit.

CVIII.

De conflictu Aquilæ & Leonis variè scriptum est, quia leo omnium robustissimum est animal, idcirco plures aquilæ ad ipsum debellandum concurrant necesse est, tres ad minus, aut etiam plures, usque ad decem: Quò pauciores, eò gravior lucta, & victoria tardior; quò autem plures aquilæ eò brevior pugna, & promptior Leonis direptio sequeretur: Fœlicior septem Aquilarum numerus ex Lullio, aut novem ex Seniore desumatur.

CIX.

Vas, quo opus suum decoquunt philosophi, duplicis generis est, unum Naturæ, alterum artis: vas Naturæ, qui etiam vas philosophiæ dicitur, est terra lapidis, sive femella, sive etiam matrix, in quâ semen masculi recipitur, putrefit, & ad generationem præparatur: vas autem artis triplex est; in triplici enim vase coquitur arcanum.

CX.

Vas primum artis ex lapide pellucido, sive ex vitro lapideo confectum est, ejus formam nonnulli philosophorum ænigmaticâ quâdam descriptione occultaverunt, modò ex duobus frustis, nempe alembico & cucurbitâ, modo ex tribus tertio duobus supradictis addito, nempe coopertorio compositum affirmantes.

CXI.

Vasorum hujusmodi multiplicitatem operi philosophico necessariam plerique finxerunt diversis nominibus ea nuncupantes, pro diversitate operationum, arcani occultandi animo, solutorium enim ad solutionem, putrefactorium ad putrefactionem, distillatorium ad distillationem, sublimatorium ad sublimationem, calcinatorium ad calcinationem, & alia similia dixerunt.

CXII.

Sed ut remoto omni dolo candidè agamus, unicum vas tantùm ad utriusque sulfuris opus terminandum sufficit, ad opus elixiris aliud, digestionum enim diversitas vasorum mutationem non exigit, imò ne mutetur aut aperiatur vas usque ad primi operis finem, maximè cavendum est.

CXIII.

Vasis vitrei formam in fundo ceu cucurbita rotundam, vel etiam ovalem, collum unius (alterâ) palmi aut ultra prominens, satis amplum, ore stricto, ad modum ampullæ factum, sine sectione & continuum eliges, undique spissum, quò igni longo, quandoque acuto resistat: cucurbita cæca vel vas cæcum dicitur, quia oculus ei occæcatur sigillo Hermetico, ne quid extranei subintret, aut spiritus se subducat.

CXIV.

Secundum vas artis sit ligneum, ex trunco quercino in duo hemisphæria concava secto, in quo ovum philosophorum, donec pullificet, foveatur; de quo vide fontem Trevisani.

CXV.

Tertium vas furnum suum dixere practici, qui cætera vasa cum materiâ & totum opus custodit. Illum etiam inter arcana sua occultare studuerunt philosophi.

Furnus arcanorum custos Athanor ab igne immortali, quem jugiter custodit, dictus est; continuum enim licèt inæqualem quandoque ignem operi exhibet, quem secundum materiæ quantitatem & furni capacitatem, majorem aut minorem administrari ratio postulat.

CXVII.

Furni materia sit ex cocto latere, aut etiam ex terrâ pingui, vel argillâ optimè tritâ, & cum fimo equino, pilis admixtis, præparatâ, ut pertinaciùs adhæreat, nec longo calore rimosa fiat: Spissi fiant parietes trium aut quatuor digitorum, quo calorem sistere, eique resistere validiùs possint.

CXVIII.

Forma furni sit rotunda; altitudo interior duorum pedum aut circiter, in cujus medio statuatur lamina ferrea aut ænea, rotunda, dorsi cultelli crassitudinem habens furni latitudinem interiorem penè occupans, sed eâ paulò angustior, ne parietes tangat, quæ tribus aut quatuor fulcris ferreis parietibus affixis innitatur, sitque crebris foraminibus pervia, ut calor per ea & inter latera furni & oras laminæ faciliùs sursum feratur. Inter laminam ostiolum, & aliud supra in furni parietibus relinquatur, ut ignis per inferius supponatur, per superius autem caloris temperamentum sensu deprehendatur, ad cujus oppositam partem fiat fenestella figuræ romboides vitro munita, ut lux adversa oculo admoto colores indicet. Laminæ supradictæ umbilico tripes arcanorum cum duplici vase imponatur: Demum testitudine sive tecto suo cohærente & continuo furnus optimè operiatur, ostiolis etiam strictè clausis, ne calor exhalet.

CXIX.

Primo operi omnia necessaria habes, cujus finis est duplicis sulfuris generatio; utriusque compositio & perfectio sic adimpleantur.

♃. Draconem ruffum, animosum, bellicosum, cui natalis roboris nihil desit: deinde septem aut novem aquilas generosas, virgines, quarum acies oculorum ad solis radios non hebescat, elige: Aves cum belluâ in carcerem clarum ac fortiter clausum conjice, cui balneum supponatur, ut tepido vapore ad pugnam accendantur: brevi congredientur longum ac durum certamen, donec tandem circa quadragesimum quintum aut quinquagesimum diem Aquilæ deprædari & feram dilaniare incipiant: illa moriens tabo & nigro veneno totum carcerem inficiet, quo vulneratæ Aquilæ etiam expirare

cogentur:

cogentur: Ex cadaverum putrefactione generabitur corvus, qui paulatim emergente capite, balneoque aliquantulum aucto mox alas extendere ac volare incipiet; verùm a ventis & nubibus rimas quærens diu circumagetur; tu, ne ullas invenias, cave. Tandem lentâ & longâ pluviâ ac rore cœlesti dealbatus in candidissimum olorem migrabit. At nascens corvus emortui Draconis tibi sit indicium. In corvo dealbando extrahe elementa, & ex ordine præscripto distilla, donec in terrâ suâ figantur, & in niveos ac subtilissimos pulveres desinant, quo peracto primo ad album voto potieris.

CXX.

Si ultra ad Rubeum procedere intendas, adde ignis elementum, quod operi albo deest: immoto igitur vase, ac igne sensim per sua puncta roborato, materiam urge, donec occultum incipiat fieri manifestum, cujus index tibi fiet color citrinus emergens: ignem quarti gradus per sua puncta rege, quousque Vulcani ope ex lilio purpureæ nascantur rosæ, tandemque amaranthus fusco sanguinis rubore tinctus: sed ne desinas ignem igne evocare, antequam in cineres rubicundissimos & tactui insensibiles materiam terminari conspexeris, Lapis hic rubeus ad majora tibi animum erigat sanctæ Trinitatis auspiciis.

CXXI.

Qui Naturæ & artis ignorantiâ perfecto sulfure opus ad metam perduxisse, & arcani præcepta explevisse autumant, graviter decipiuntur, ac incassum projectionem tentabunt; praxis enim lapidis duplici opere absolvitur, primum est, in creando sulfure, alterum in elixire conficiendo.

CXXII.

Sulfur illud philosophicum est terra subtilissima, maximè calida & sicca, in cujus ventre, Ignis naturæ abundè multiplicatus occultatur propterea ignis lapidis nomen meruit, habet enim in se virtutem aperiendi & penetrandi metallorum corpora, eâque in suum temperamentum convertendi, ac sibi simile producendi; unde pater, & semen masculinum vocatur.

CXXIII.

Ne quid intactum relinquamus, sciant philosophiæ studiosi ex primo illo sulfure aliud secundum gigni & multiplicari in infinitum posse: sapiens æternam ignis illius cœlestis mineram nactus accuratè custodiat. Ex quâ autem materiâ gignitur sulfur, ex eâdem multiplicatur, additâ primi portiunculâ, omnia tamen ad lancem: cætera ex Lullio petant tyrones, indicasse sufficiat.

CXXIV.

Ex triplici materiâ componitur Elixir, aquâ nempe metallicâ sive Mercurio ut priùs sublimato; fermento albo, vel rubeo pro intentione operantis, & secundo illo sulfure, omnia ad pondus.

CXXV.

Elixiri perfecto quinque insunt propriæ & necessariæ qualitates, ut sit fusile, permanens, penetrans, tingens, & multiplicans: tincturam & fixationem à fermento; penetrationem à sulfure; fusionem ab Argento vivo, quod medium & conjungendi tincturas, fermenti nempe & sulfuris; multiplicativam autem virtutem à spiritu quintæ essentiæ infusam mutuatur.

CXXVI.

Duo perfecta metalla tincturam exhibent perfectam, quia puro naturæ sulfure tincta sunt, nullum itaque metallorum fermentum extra hæc duo corpora quæratur: Tinge igitur cum Sole & lunâ tuum Elixir album & rubeum, Mercurius eorum tincturam primus suscipit, susceptam aliis communicat.

CXXVII.

In Elixire componendo cave ne fermenta immutes aut commisceas, utrumque enim elixir suo proprio fermento gaudet, & sua propria elementa desiderat: Naturâ enim comparatum est, ut duo luminaria sua sulfura diversa, & tincturas distinctas habeant.

CXXVIII.

Secundum opus in eodem aut simili vase, eodem furno, ac iisdem ignis gradibus, ac primum, coquitur, sed breviori tempore perficitur.

CXXIX.

Tres sunt in Lapide humores, qui successive extrahendi sunt, aqueus nempe, aëreus, & radicalis. Omnis itaque operantis labor & cura circa humorem versatur, nec aliud elementum in opere lapidis, præter humidum, circulatur: Terram enim in humorem ante omnia resolvi & liquefieri necesse est: Omnium autem radicalis humor, ignis habitus, est tenacissimus, quia naturæ centro alligatus est, à quo non facilè separatur. Tres ergo humores illos sensim & successivè extrahe per rotas suas solvendo & congelando; multiplici enim & alternâ Solutionis & Congelationis reiteratione rota extensa, totumque opus absolvitur.

CXXX.

Perfectio Elixiris in strictâ sicci & humidi unione & indissolubili matrimonio consistit, ita ut nusquam separentur, sed siccum modico calore fluat in humidum ad omnem ignis pressuram permanens. Signum perfectionis est, si tantillum illius supra laminam ferream aut æneam candentem injectum sine fumo illicò fluat.

CXXXI.

R. Terræ rubeæ sive fermenti rubei tria pondera, aquæ & aëris unà pondus duplum, simul optimè trita misceantur, fiat amalgama instar butyri aut pastæ metallinæ, ita ut terra emollita tactui sit insensibilis: Adde ignis unum pondus cum dimidio: Hæc in vase suo strictissimè sigillato igne primi gradus, quantùm sufficiat, digerantur, deinde suis ignis gradibus extrahantur elementa ex ordine, quæ lento motu deorsum versa in terrâ suâ figantur, ita ut nulla inde volatilia excitari possint. Materia tandem in rupem illuminatam rubeam & diaphanam terminabitur, cujus partem ad votum accipe, & in crucibulum projectam igne levi guttatim oleo suo rubeo pota & incera, quousque omninò fundatur & fluat sine fumo. Nec fugam timeas, potus enim suavitate terra emollita eum intra sua viscera susceptum sistet: Tunc elixir completum penes te habeto & studiosè custodi. In Deo gaude & tace.

CXXXII.

Elixiris albi componendi ac perficiendi idem est ordo, eadem methodus, modò albis tantùm elementis in ejus compositione utaris: corpus autem ipsius ad decoctionis metam perductum in laminam candidam, splendentem, & quasi crystallinam desinet, quæ oleo suo albo incerata fusionis gratiam adipiscetur. De alterutro elixire pondus unum projice super decem pondera argenti vivi abluti, & ejus effectum attonitus miraberis.

CXXXIII.

Quoniam in elixire ignis naturæ vires per inspiratum quintæ essentiæ spiritû uberrimè multiplicatæ sunt,

sunt & prava corporum accidentia, quæ puritatẽ corũ, & verum Naturæ lumen tenebris obsidebant, per longas & multiplices sublimationes ac digestiones deleta sunt; idcircò Natura ignea compedibus suis liberata, ac virium cœlestium auxilio roborata, in quinto hoc nostro Elemento incluso potentissimè agit: Mirum itaque non sit, si non solùm imperfecta perficiendi, verùm etiam vires suas multiplicandi vim obtineat. Multiplicationis autem fons est in Principe Luminarium, qui infinita radiorum suorum multiplicatione omnia in hoc orbe nostro generat, generata multiplicat, virtutem multiplicativam rerum seminibus infundendo.

CXXXIV.

Elixiris multiplicandi via triplex est per primam ℞ Elixiris rubei pondus unum, quod aquæ suæ rubeæ ponderibus novem admisce, ac in vase solutorio in aquam dissolve, materiam optimè dissolutam ac unitam lento igne decoquendo coagula, donec in Rubinum sine laminam rubeam roboretur, quam posteà oleo suo rubeo incera, modo præscripto, donec fluat. Sic medicinam decuplo prima potentiorem habebis: Facilè & brevi negotium peragitur.

CXXXV.

Per secundum modum. ℞ Elixiris rui portionem ad libitum cum aqua suo mixtam, servatis ponderibus; in vase Reductionis optimè sigilla, per inhumationem in balneo dissolve, dissolutam distilla elementa successivè separando propriis suis ignibus, ac deorsum figendo, ut in primo & secundo opere factum est, donec lapidescat: demum incera, & projice. Hæc via longior est, sed locupletior. ad centuplum enim augetur Elixiris virtus, nam quò subtilior fit per reiteratas operationes, eò plus virium superiorum & inferiorum retinet, ac potentiùs operatur.

CXXXVI.

Postremo ℞ Unciam dicti elixiris in virtute multiplicati, & projice supra centum Mercurii abluti, & modico tempore Mercurius inter sprunas calefactus in purum elixir convertetur, cujus unciam quamlibet si supra alias centum similis Mercurii projeceris Sol purissimus oculis tuis illucescet. Elixiris albi multiplicatio eadem ratione fiat. Virtutes medicinæ hujus in omni morborum genere curando & valetudine conservanda ejusque usum ex Arnaldi de Villanova, Lullii, tum etiam aliorum Philosophorum scriptis pete.

CXXXVII.

Tempora Lapidis quærentem philosophorum signifer docebit; primum enim opus ad Album in domo Lunæ; secundum in secunda Mercurii domo terminari debet. Primum autem opus ad rubeum in secundo Veneris domicilio; postremum verò in altero regali Jovis solio desinet, à quo Rex noster potentissimus coronam pretiosissimis Rubinis contextam suscipiet,

Sic in se sua per vestigia volvitur annus:

CXXXVIII.

Vellus hoc aureum triceps custodit Draco; primum caput ab aquis; secundum à terra; tertium ab aëre procedit: tria hæc capita in unum potentissimum draconem desinant necesse est, qui cæteros omnes Dracones vorabit: tunc ad vellus aureum via tibi patefacta est. Vale, studiose lector, hæc legendo spiritum æterni luminis invoca; pauca loquere; plurimum ratiocinare & rectè judica.

SVBSECTIO IV.

INTROITVS APERTVS, *ad* OCCLVSVM REGIS PALATIVM *Authore* Anonimo Philaletha Philosopho, *Cum ejusdem, ut quidem credunt, aliis* Tractatibus *tribus, Scilicet* Metallorum Metamorphosi, Brevi Manuductione ad Rubinum Cælestem, & Fonte Chimicæ Veritatis, *Item* Ioh. Ferninandi Hertodt Epistolâ *contra* Philalethæ Processus, *&* Anonymi *ad illam* Responsione.

PRÆFATIO AVTORIS.

Adepto me, Anonymo Philaletha. Philosopho, arcana medicina chimica, physica, Anno mundi Redempti millesimo sexcentesimo quadragesimo quinto, ætatis autem meæ vigesimo tertio, quo Filiis Artis debitum persolvam, involutisque Erroris Labyrintho manum porrigerem; Tractatulum hunc conscribere decrevi, ut adeptis appareat, me illis parem & fratrem, seducti verò Sophistarum nugis, lucem, per quam tutò revertantur, videant & amplectantur. Ominor porrò non paucos hisce meis laboribus illuminatos fore. Non sunt Fabulæ, sed realia Experimenta quæ vidi, feci, novi, quod ex hisce lineis facilè colliget Adeptus. Quare ut ad bonum proximi hæc scribo, sat sit me professum esse, neminem in hac arte scribentem unquam tam lucide scripsisse, meque inter scribendum pluries calamum reposuisse, quod potius vellem sub invidiæ larva veritatem celasse; at cogebat Deus, cui non potui resistere, qui solus corda novit, cui Sol gloria in seculum. Hinc indubiè colligo, multos futuros hac ultima ætate mundi hoc arcano beatos. Quia fideliter scripsi, nec studioso Tyroni ullum reliqui dubium, non perfectè satisfactum. Etiam scio, multos, qui unà mecum hoc Arcano potiuntur, multoque plures esse sum persuasus, quorum Familiaritatem quotidie de novo, ut ita dicam, sum brevi consecuturus. Faxit sancta Dei voluntas quod sibi placuerit, indignum me fateor, per quem talia efficiantur: Tamen hisce in rebus sanctam Dei voluntatem adoro, cui subesse tenentur creata universa, ob quem solum illa condidit, conditaque tuetur.

CAP. I.

De Mercurii Sophici Necessitate ad Opus Elixir.

Quisquis aureo hoc Vellere potiri cupit, sciat aurificum nostrum pulverem, quem Lapidem nostrum nominatus, esse aurum solummodò digestum in supremum gradum puritatis & subtilis fixitatis, ad quem per naturam sagaxque artificium potest deduci; quod aurum sic Essensificatum, aurum nostrum, (non amplius vulgi) nominatum, est Naturæ artisque perfectionis periodus. Possem omnes citare hac de re Philosophos;

Philosophos; at testibus non egeo, quia ipsemet adeptus, & lucidius scribo, quàm antehac ullus. Credat qui volet, improbet qui poterit, carpat cui libet hanc certè mercedem reportabit, altam ignorantiam. Subtilia, fateor, ingenia Chimæras somniant; at in via Naturæ simplici veritatem sedulus reperiet. Aurum igitur purificandi verum, unum solum, principium esto. Est autem aurum nostrum duplex quod ad opus nostrum expetimus, maturum puta, fixum Latonem flavum, cujus cor sive centrum est ignis purus, quare corpus suum in Igne defendit, in quo depurationem recipit, ut nihil ejus tyrannidi cedat, aut ab eo patiatur; Hoc in Opere nostro vices maris gerit, quare auro nostro albo crudiori, spermati fœmineo conjungitur, in quo sperma suum emittit, tandemque vinculo indissolubili utrumque coit, sic fit noster Hermaphroditus utroque sexu pollens. Mortuum est itaque aurum corporale, priusquam cum sua sponsa conjungatur, cum qua Sulphur coagulans, quod in auro est extra versum invertitur. Sic absconditur Altitudo & manifestatur profunditas. Sic fixum ad tempus fit volatile, ut nobiliorem postea statum hæreditario possideat, in quo fixitatem præpollentem obtinet. Patet itaque quod totum Secretum in Mercurio consistat, de quo Philosophus: In Mercurio est, inquit, quicquid quærunt Sapientes. De hoc Geber: Laudetur, inquit, Altissimus, qui Mercurium nostrum creavit, eique dedit naturam cuncta superantem. Certè enim, nisi hic esset, glorientur Alchymistæ, utut volunt, at vanum esset opus Alchymicum. Liquet proinde, quod non vulgaris sit hic Mercurius, at Sophicus, quia omnis Mercurius vulgi est mas, id est, corporalis, specificatus & mortuus; at noster est spiritualis, fœmina viva & vivifica. Attende ergo quæ sim de Mercurio dicturus, quia, ut ait Philosophus, Mercurius noster est Sal Sophorum, sine quo quicunque operatur, est sicut sagittarius, qui sine chorda sagittat, & tamen nuspiam est super terram repetibilis. Filius autem est à nobis formatus, non creando, at ex iis rebus, in quibus est, extrahendo, cooperante natura, modo miro per artem sagacem.

CAP. II.

De Componentibus Principiis Mercurii Sophici.

INtentio quorumdam in hac arte operantium est hæc, ut Mercurium diversimodè purgant: nam per salia adjuncta sublimant, nonnulli à variis fecibus, alii per se tantùm vivificant, sic repetitis operationibus Mercurium Philosophorum factum autumant, & errant, quia non in natura operantur, quæ sola in sua Natura emendatur. Sciant itaque, aquam nostram componi ex multis, esse tamen rem unam ex diversis Substantiis unius Essentiæ concretis factam: Est nempe in Aqua nostra requisitus primò Ignis, secundò liquor Saturniæ vegetabilis, tertiò Mercurii vinculum. Ignis est mineralis Sulphuris, & tamen non propriè mineralis est, nedum metallicus; at medius inter mineram & metallum, neuter utriusque particeps, Chaos sive Spiritus, quia Draco noster igneus, qui omnia vincit, tamen per odorem Saturniæ vegetabilis penetratur, cujus Sanguis cum succo Saturniæ concrescit, in corpus unum mirabile, & tamen corpus non est, quia totum volatile, nec spiritus, quia in igne metallum liquatum refert. Est itaque revera Chaos, quod ad omnia metalla se habet, ut mater. Ex eo namque omnia extrahere novi, etiam Solem Lunamque absque Elixire Transmutatore, quod qui pariter vidit, potest attestari. Vocatur hoc Chaos Arsenicum nostrum, aër noster, Luna nostra, Magnes noster Chalybs noster, diverso tamen respectu, quia varios status subit materia nostra, priusquam ex meretricis nostræ menstruo excernatur Diadema Regale. Disce igitur, qui sint socii Cadmi, quique sit Serpens, qui illos voravit, quæ sit cava quercus, ad quam Cadmus Serpentem transfixit. Disce, quæ sint Dianæ Columbæ, quæ Leonem mulcendo vincunt, Leonem, inquam, viridem, qui revera est Draco Babyloniensis, veneno suo cuncta interimens. Tandem disce Mercurii caduceum, quo cum operatur mira, quæque sint nymphæ illæ, quas incantando inficit, si voto tuo cupis potiri.

CAP. III.

De Chalybe Sophorum.

SApientes Magi multa de Chalybe suo posteris tradiderunt, nec leve momentum ei attribuerunt, quare inter Alchymistarum vulgus non leve est certamen, quidnam Chalybis nomine sit intelligendum. Hujus variam interpretationem varii dederunt. Candidè de hoc Author Novi Luminis, at obscurè scripsit. Ego ut nil ab Artis Inquisitoribus ex invidia celarem, sincerè describam. Chalybs noster est Operis nostri vera Clavis, sine quo ignis lampadis nulla arte potest accendi: Est auri minera, spiritus præ cunctis valde purus, est ignis infernalis, secretus, in suo genere summe volatilis, mundi miraculum, virtutum superiorum in inferioribus systema, quare signo illum notabili notavit Omnipotens, cujus nativitas per Orientem in Horizonte Hemisphærii sui philosophicum annunciatur. Viderunt Sapientes in ævo Magi, & obstupuerunt, statimque agnoverunt Regem Serenissimum in mundo natum. Tu, cum ejus Astra conspexeris, sequere ad usque cunabula, ibi videbis infantem pulchrum, sordes removendo, regium puellum honora, gazam aperi, auri donum offeras, sic tandem post mortem tibi carnem sanguinemque dabit, summam in tribus Terræ Monarchiis medicinam.

CAP. IV.

De Magnete Sophorum.

QUemadmodum Chalybs ad Magnetem trahitur, Magnesque sponte se ad Chalybem convertit, sic & Magnes Sophorum trahit illorum Chalybem. Quare sicut Chalybem docui esse auri Mineram, pariter & Magnes noster est Chalybis nostri vera Minera. Notifico porrò Magnetem nostrum habere centrum occultum Sale abundans, qui Sal est menstruum in Sphæra Lunæ, qui novit calcinare aurum. Centrum hoc se convertit appetitu archetico ad Polum, in quo virtus Chalybis est in gradus exaltata. In Polo est Cor Mercurii, qui verus est Ignis, in quo requies est Domini sui, navigans per mare hoc magnum, ad utramque pertingat Indiam, cursum dirigat per aspectum Astri Septentrionalis, quod faciet tibi apparere Magnes noster. Sapiens gaudebit, stultus tamen hæc parvi pendet, nec sapientiam discet, etiam licet Polum centralem extra versum conspexerit notatum signo Omnipotentis notabili. Tam duræ sunt cervicis, quòd etsi signa viderint & miracula, non tamen Sophismata sua deponant, nec semitam rectam ingrediantur.

CAPUT

CAP. V.

Chaos Philosophorum.

Filius Philosophorum audiat Sophos unanimiter concludentes Opus hoc esse Creationis Universi assimilandum. In initio igitur creavit Deus Cœlum & Terram, & erat Terra inanis & vacua, & ferebatur Dei Spiritus super aquarum faciem, & dixit Deus: Esto Lux, & Lux erat. Verba hæc Artis filio sat erunt. Etenim Cœlum cum Terra oportet, conjungi super thorum amicitiæ. Sic in honore per universam vitam regnabit. Terra est corpus grave, mineralium Matrix, quòd in se illa occultè servet, licet arbores & animalia in lucem proferat. Cœlum est in quo Luminaria magna cum Astris circumvolvuntur, suasque vires trans aëra ad inferiora dimittit, at id principio confusa simul omnia fecêre Chaos. Ecce sanctè veritatem propalavi: Chaos etenim Nostrum est quasi Mineralis Terra, coagulationis suæ respectu, & tamen aër volatilis, intra quod est Cœlum Philosophorum in Centro suo, quod Centrum est reverà Astrale, irradians Terram adusque superficiem suo jubare. Et quis Magus tam prudens, qui ex hisce colligat novum Regem natum cunctis præpollentem, fratrum suorum à labe Originali Redemptorem, quem oportet mori, & in altum tolli ut carnem suam & sanguineum in mundi vitam det? Bone Deus, quàm mirifica sunt hæc tuo Opera? A te hoc factum est miraculum apparet in oculis nostris. Gratias ago tibi, Pater Domini cœli & terræ, quòd abscondetis hæc à sapientibus & prudentibus, & revelaris ea parvulis.

CAP. VI.

Aër Sophorum.

Expansum sive Firmamentum Aër in Sacris vocatur. Aër item Chaos nostrum nominatur, idque non citrà Secretum insigne, quoniam sicut Aër Firmamentalis est Aquarum Separator, pariter & Aër noster. Est ergò Opus nostrum reverà systema majoris Mundi. Quoniam ut Aquæ subtus Firmamentum videntur & apparent nobis qui supra Terram vivimus. At superiores Aquæ visum nostrum fugiunt, quia tam latè à nobis distant; Pariter & in microcosmo nostro aquæ sunt minerales extracentrales, quæ apparent; at quæ intus clauduntur, visum nostrum fugiunt, & tamen reverà extant. Hæ sunt, de quibus Author Novi Luminis; quæ sunt, at non apparent, donec Artifici placeat. Quemadmodum ergò Aër distinguit inter Aquas, sic & aër noster omnem aquarum extracentralium ad aquas, quæ in centro sunt, ingressum prohibet. Etenim si ingrederentur & miscerentur, itum statim Unione in dissolubili coalescerent. Dicam itaque Sulphur externum vaporosum comburens adhærere pertinaciter Chao nostro, cujus tyrannidi non valens resistere, avolat purum ab igne sub specie pulveris sicci. Tu si aridam hanc Terram, aqua sui generis rigare sciveris, poros Terræ laxabis, & externus hic fur cum Operatoribus nequitiæ foràs projicietur, purgabitur aqua per additamentum Sulphuris veri à sorde leprosâ, & ab humore hydropico superfluo, habebisque in posse Comitis à Trevis Fontinam, cujus Aquæ sunt propriè Dianæ Virgini dicatæ. Hic fur est nequam arsenicali malignitate armatus, quem juvenis alatus horret & fugit. Et licèt Aqua centralis sit hujus sponsa, tamen Amorem suum erga illam ardentissimum non audet exerere, ob latronis insidias, cujus technæ sunt verè inevitabiles. Esto hic tibi Diana propitia, quæ feras domare novit, cujus binæ columbæ pennis suis aëris malignitatem temperabunt, quod per poros facilè ingreditur adolescens, concutit statim per oledos, nubemque tetricam suscitat, tu undas superinduces ad Lunæ usque candorem, atque ita Tenebræ, quæ supra abyssi faciem erant, per spiritum se in aquis moventem discutientur. Sic jubente Deo Lux apparebit. Lucem è Tenebris separa septima vice, eritque creatio hæc Sophica Mercurii completa, eritque septimus tibi Dies Sabbathum quietis, à quo tempore ad anni usque revolutionem possis expectare generationem supernaturalis Solis filii, qui circà finem seculorum in mundum veniet, ut à labe cuncta suos fratres liberet.

CAP. VII.

De Operatione Primæ Mercurii Sophici præparationis per aquilas volantes.

Scias Frater, quod exacta aquilarum Philosophorum præparatio, primus perfectionis gradus censetur, in quo cognoscendo ingenium requiritur habile. Noli namque credere, quòd alicui nostrûm casu vel imaginatione fortuita provenerit hæc Scientia, prout stupide ignarum Vulgus credit, verùm multum diuque sudavimus, multas noctes insomnes duximus, multùm laboris ac sudoris sumus perpessi, ut veritatem consequeremur. Eapropter, Tyro studiose, certò scias, quòd absque sudore & labore nil efficias, putà in Opere primo, licet in secundo natura sola opus exequitur absque ulla manuum impositione, solo igne moderato externe adhibito. Intellige ergo, frater, Sophorum dicta, cùm scribunt, aquilas suas ad Leonem vorandum esse ducendas, quarum quò parcior numerus, eò gravior lucta, tardior item victoria, præstantissime autem opus perfici septenario numero aut noveno. Est, puta, Mercurius Sophicus Avis Hermetis, qui nunc Anser vocatur, nunc Fasianus, nunc Hic, nunc Ille. Ubi verò loquuntur Magi de aquilis suis, plurali numero loquuntur, numerumque assignant à Tribus usque ad Decem. Non tamen sic volunt intelligi, ac si totidem aquæ pondere ad unum terræ vellent, verùm de intrinseco pondere dicta sua interpretari opportunum est, nimirum capiendam esse Aquam toties acuatam, quot illi numerant aquilas; quæ acuatio fit per sublimationem. Est ergo singula sublimatio Mercurii Philosophorum, Aquila una, septimaque Sublimatio Mercurium tuum sic exaltabit, ut Balneum Regis tui fiat convenientissimum. Quare ut probè nodum hunc explicatum habeas, arrige aures attentissimè: Sumantur Draconis nostri ignei, qui in ventre suo Chalybem occultat magicum, partes quatuor, Magnetis nostri partes novem, misce simul per Vulcanum torridum, in forma mineralis Aquæ, cui supernatabit spuma rejicienda. Testam repudia, nucleumque selige, purga tertia vice, per ignem ac Solem, quod facile fiet, si Saturnus in speculo Martis suam formam aspexerit. Fiet inde Chamæleon sive Chaos nostrum, in quo latent omnia arcana virtute non actu. Hic est infans Hermaphroditus, qui à primis suis incunabilis per Canem Corascenum rabidum morsu infectus est, unde perpetua hydrophobia stultescit, insanitque, imò licet aqua sit sibi quavis re naturali propinquior tamen illam horret ac

ac fugit, ô fata! Sunt tamen in sylva Dianæ binæ Columbæ, quæ rabiem suam insanam mulcent. Tum ne hydrophobiæ recidivam patiatur, aquis submersas, in iisque pereat, quarum impatiens nigricans canis rabidus ad aquarum superficiem fere suffocatus ascendet, tu imbre ac verberibus illum fuga, ac procul arce, sic tenebræ disparebunt. Fulgente Luna in suo plenilunio pennas suppedita, & avolabit Aquila relictis pone se mortuis Dianæ Columbis, quæ si prima acceptione fuerint mortuæ, prodesse nequeunt. Itera hoc septies, tum tandem requiem adeptus es, nisi quod decoctio tibi nuda incumbat, quæ est quies placidissima, Ludus Puerorum, Opus Mulierum.

CAP. VIII.

De Præparationis primæ labore & tædio.

Somniant quidam Chemicolæ ignari, totum opus à principio ad finem meram esse recreationem jucunditate plenam, laborem verò extra hujus artificii cancellos statuunt: atqui suâ tutò sententia fruantur. In Opere, quod tam facile sibi affinxerunt, messem sanè inanem ab otiosa sua operatione metent. Scimus, puta, quod post Benedictionem divinam, ac radicem bonam, primas obtineat labor, industria & sedulitas; Nec sane labor familiæ (qui ludus potius, seu animi recreamentum censendus est) id quod tantopere expetimus, ad vota dabit, imò, uti ait Hermes, non animæ ac labori parcendum est. Aliter, quod in parabolis prædixit sapiens verificabitur, nempe quod inertis desiderium occidet ipsum; Nec mirum, si tot homines Alchemiam tractantes ad pauperiem redigantur, Laborem puta, effugiunt, nec sumptus patiuntur. Nos autem, qui hæc novimus & elaborati sumus, pro certo comperiimus, nullum laborem præparatione nostra prima tædiosiorem. Ideirco Morienus serio Regem hac de re hortatur, dicens: Plurimos Sapientum de operis hujus tædio fuisse conquestos. Nec figuratè vellem hæc intelligi, siquidem non res jam considero, qualiter apparent in operis supernaturalis Initio, verùm qualiter illas primo invenimus. Habilem reddere massam, inquit Poëta, hoc opus, hic labor est. Iterumque

Alter inauratam noto de vertice pellem, &c.
Alter onus quantumsubeas, quantumque laborem
Impendas crassam circa molem & rude pondus, &c.

Eapropter Herculeum hunc primum laborem Nobilis ille Arcani Hermetici Author nomina. Sunt enim in principiis nostris multæ heterogeneæ superfluitates, quæ in puritatem nunquam (ad opus nostrum) reduci possunt, eapropter penitus expurgare illas expedit, quod factu impossibile erit absque arcanorum nostrorum theoria, qua medium docemus, quo cum ex meretricis menstruo excernatur Diadema Regale. Quo medio cognito, adhuc labor magnus requiritur, tantus, quod, ut ait Philosophus, plurimi artem dimiserunt mancam propter terribilia mala. Non tamen eo inficias, quin mulier artis laborem facile subire possit, ita tamen, ut inter labores, non lusus sibi adnumeret; Verùm parato semel Mercurio, quies tandem adepta est, quæ quovis labore longè est optabilior, ut ait Philosophus.

CAP. IX.

De Virtute nostri Mercurii super omnia Metalla.

Mercurius noster est Serpens ille, qui Cadmi voravit socios, nec mirum, quia Cadmum ipsum cæteris robustiorem prius voraverat, tandem tamen hunc Serpentem Cadmus transfiget, cum virtute sui Sulphuris illum coagulaverit. Scias itaque Mercurium hunc nostrum omnibus corporibus metallicis prædominari, illaque solvere in materiam suam proximam Mercurialem Sulphura eorum separando; Sciasque, quòd Mercurius Aquilæ unius, aut duorum, aut trium Saturno, Jovi, Venerique imperet; Lunæ imperat à tribus aquilis ad septem, tandem Soli imperat ad aquilas usque decem. Notifico proinde Mercurium hunc esse primo Enti metallorum viciniorem quovis alio mercurio, quare radicitùs corpora metallica intrat, eorumque profunditates absconsas manifestat.

CAP. X.

De Sulphure, quod est in Mercurio Sophico.

Præ cunctis mirum hoc est, quòd in Mercurio nostro non modò actuale, verùm etiam activum insit Sulphur; Et tamen omnes Mercurii proportiones & formam retinet. Quare formam illi per nostram præparationem introducere necesse est, quæ forma est Sulphur metallicum, quod Sulphur est ignis, qui compositum Solem putrefacit. Hic sulphureus ignis est spirituale semen, quod virgo nostra (nihilominus intemerata remanens) contraxit, quia amorem spiritualem admittere potest Virginitas incorrupta, juxta Arcani Hermetici Authorem, ipsamque Experientiam. Ratione hujus Sulphuris est Hermaphroditus, quia tam activum quàm passivum principium eodem tempore idem Mercurius, per eundem digestionis gradum conspicuum includit. Siquidem cum Sole junctus, hunc mollit, liquefacit, & solvit, calore ad compositi exigentiam temperato. Eodem Igne seipsam coagulat, datque in sua Coagulatione Solem, eumque juxta Operationis placitum. Incredibile hoc forsan tibi videbitur, at verùm, nempe quòd Mercurius homogeneus, purus & mundus, interno Sulphure per artificium nostrum gravidus, solo calore convenienti adhibito semetipsum coagulet, per modum floris, lactis, supra natante quasi terra subtili super aquas. Cum Sole verò junctus, non solùm non coagulatur, verùm mollius quotidie conspicietur compositum, usque dum pene solutis corporibus inceperint coagulari spiritus, in colore nigerrimo, in odore fœtidissimo. Patet proinde, quod Sulphur hoc spirituale metallicum sit reverà movens primum, quod rotam vertit axemque vertit in gyrum. Sulphur hoc est reverà Aurum volatile, nondum satis est digestum, at satis purum, quare nuda digestione in Solem transit. Verùm, si jungatur Soli jam perfecto, non tam coagulatur, at dissolvit corporale aurum, cum eoque dissoluto remanet, sub unâ forma, licet ante unionem perfectam mors necessariò debeat procedere, ut post mortem uniantur, non in unaria simpliciter perfecta, at in millenaria plusquam perfecta perfectione.

CAPUT

CAP. XI.

De Inventione perfecti Magisterii.

SApientes olim, quotquot hanc Artem citrà librorum opem sunt adepti, hoc modo ad illam assequendam sunt adducti nutu Dei. Non enim mihi persuadere possum, quod immediatâ revelatione ad ullos pervenerit, nisi forte Salomon habuerit, quòd sub Judice relinquere, quàm determinare malim. Et tamen etiamsi habuerit, ad illam tamen indagine pervenisse quid impedit, cùm Sapientiam solam postulaverit, quam Deus sic illi dederat, ut cum illa etiam opes, pacemque possideret? Quia ergo plantarum arborumque naturam à Cedro in Libano ad hyssopum usque parietariam rimatus est, intellexisse eum pariter minerarum naturas, quarum non jucunda minus cognitio, quis sanus mente negabit? Sed ad rem. Dicimus, quòd verosimiliter credendum sit hoc Magisterio potitos primos adeptos, inter quos Hermes, quibus librorum deerat copia, quæsivisse primò non plusquam perfectionem, at simplicem tantùm imperfectorum ad regalem statum exaltationem, cumque cernerent, omnia metallica Mercurialis esse Originis, Mercuriumque pondere ac Homogeneitate esse metallorum perfectissimo auro simillimum, hunc ideo ad Auri maturitatem digerere sunt conati, verùm nullo Igne id potuerunt efficere. Quare secum perpenderunt, requiri saltem præter extrinsecum calorem internum ignem ad vota complendum. Hunc ita in plurimis rebus quæsiverunt. Primò Aquas summe calidas ex minoribus mineralibus destillarunt, cum eodemque Mercurium corroderunt, at nulla arte hac via efficere potuerunt, ut Mercurius intrinsecas suas proprietates mutaret, utpote quia aquæ omnes corrosivæ externa solum agentia essent per modum ignis, licet differenter: Et non permanebant hæc menstrua, uti vocabant, cum corpore dissoluto: Eadem ratione confirmati salia cuncta repudiarunt, *Uno Sale* excepto, qui est Salium Ens primum, qui quodvis metallum dissolvit, eadem opera Mercurium coagulat; at hoc non nisi via violenta. Quare Agens istiusmodi integro pondere & viribus à rebus iterum separatur. Quare agnoverunt tandem Viri sapientes in Mercurio obstare cruditates aqueas, & fæces terreas, ne digestus fiat, quæ radicitus infixæ, non nisi per totius compositi inversionem possint exterminari. Noverunt, inquam, Mercurium, si posset ista exuere; statim fixum futurum. In se quippe fermentale Sulphur habet, cujus vel minimum granum esset totum corpus Mercuriale coagulando, dummodo fæces & cruditates possint semoveri. Hoc ergo tentarunt purgationibus variis, at frustrà; utpote cum mortificationem pariter & regenerationem postulet prædictum, ad quod Agente Opus. Tandemque noverunt, Mercurium in Terræ visceribus ad metallum fuisse destinatum, ad quem scopum quotidianum retinebat motum, quamdiu loci aptitudo, cæteraque externa bene disposita manserunt; verùm casu his vitiatis, sponte ruebat hæc immatura proles. Sic quod privatum quodam motu, vitaque conspicitur, à privatione verò ad habitum regressus immediatus est impossibilis. Passivum, puta, est in Mercurio, quod debuerat esse Activum; ita, quòd opus sit vitam aliam, ejusdem naturæ huic introducere, in qua introducenda vitam Mercurii latentem suscitat. Sic vita vitam recipit; Tum tandem funditus immutatur, & à centro sponte rejiciuntur fæces seu sordes, prout in præcedentibus capitulis abundè satis scripsimus. Vita hæc est in solo Sulphure metallico: Quæsiverunt Magi in Venere similibusque substantiis, at frustrà. Tandem Saturni sobolem in manus acceperunt, illamque probaverunt auri Stylangen. Quod ergo ab Auro maturo fæces secernendi vim haberet, idem in Mercurio facturum argumento à majori ad minus ducto confidebant. At & hanc suas sordes retinere experimento comprobarunt, memineruntque triti proverbii: Mundus esto, qui alterum cupis mundificare. Quare hanc purgare conantes, penitus compererunt impossibile, quoniam in se Sulphur nullum haberet metallicum, licèt Sale naturæ abundaret purgatissimo. Quod ergo in Mercurio exiguum, eumque passivum solùm Sulphur notarunt, in hac Saturni Prole nullum actuale, at solùm potentiale inveniunt. Quare cum Sulphure Arsenicali comburente fœdus iniit; & sine hoc stultescens subsistere nequit in forma coagulata, & tamen ita stupida est, quod cum hoc hoste, à quo arctissim incarceratur, habitare malit, scortationemque committere, quàm renunciare huic, & sub forma mercuriali apparere: Quare activum Sulphur ulterius quærentes, penitissimè tandem abolitum in Domo Arietis quæsiverunt & invenerunt Magi. Hoc autem à Saturni Prole avidissimè est exceptum, quæ, puta materia metallica est purissima, tenerrima, primoque Enti metallico propinquissima, omni privata Sulphure actuali, in potentia tamen ad Sulphur recipiendum. Quare instar Magnetis ad se hoc trahit, & in suo ventre absorbet ac abscondit, Omnipotensque, quo Opus hoc summè exornaret, Regium suum Sigillum huic imprimit. Tunc statim gravisi sunt Magi, cùm Sulphur non solùm repertum, at etiam paratum conspexerint. Tandem Mercurium purgare per hoc sunt aggressi, at non respondit eventus, quia adhuc malignitas arsenicalis huic Sulphuri in sobole Saturni absorpto commisceretur, quæ etsi exigua jam esset, respectu ejus, quàm in sua minerali natura haberet, copiæ, tamen omnem prohiberet ingressum. Quare per Columbas Dianæ hanc aëris malignitatem contemperare probarunt, & eventus votis respondebat. Tum vitam vitæ commiscuerunt, & per liquidam siccam humectarunt, nec non per activam passivam acuerunt, & per vivam mortuam vivificarunt. Sic obnubilatum est cœlum ad tempus, quod post largos imbres iterum serenum factum est. Hic Mercurius emersit Hermaphroditicus. Hunc ergò in ignem posuerunt, & illum tempore haud admodum longo coagularunt, inque sua coagulatione Solem Lunamque repererunt purissima. Tandem ad se reversi cogitarunt, quòd Mercurius hic depuratus nondum coagulatus nondum erat metallum; at volatilis factus, quoque nullam relinqueret in destillatione sua in fundo remanentiam. Quare Solem immaturum, Lunamque suam vivam illum nominarunt. Consideratunt item, quod ex quo verum esset Auri Ens primum adhuc volatile existens, quidni esset ager, in quo satus Sol virtute augeretur. Eapropter Solem in eodem posuerunt, & quod admirationem facilè patraret, fixum in eodem factum est volatile, durum molle, coagulatum dissolutum, stupente ipsa natura. Quare hæc duo invicem desponsarunt, vitro incluserunt, ad ignem posuerunt, opusque rexerunt ad naturæ exigentiam, tempore longo. Sic vivificatum est mortuum, mortuumque est vivum, putruit corpus, & gloriosus resurrexit spiritus, animaque tandem exaltata est in Essentiam Quintam animalibus, metallis ac vegetabilibus summam Medicinam.

CAP. XII.

De Modo faciendi perfectum Magisterium in Genere.

IMmortales Deo gratias agere debemus, quod hæc arcana Naturæ nobis monstraverit, quæ ab oculis luminosum abscondidit. Quæ ergo nobis gratis data sunt à Datore illo magno, gratis ac sinceriter aliis studiosis patefaciemus. Scias itaque Operationis nostræ Secretum maximum aliud nihil existere, quàm Cohobationem Naturarum, unius super aliam, quousque Virtus digestissima ex digesto per crudum extrahatur. Ad hoc autem requiritur primò exacta rerum opus ingredientium comparatio, ac præparatio, adaptatioque. Secundò externarum bona dispositio; Tertiò rebus sic paratis bonum requiritur regimen, Quarta præcognitio desideratur in Opere apparentium, ne cœcè procedatur; Quintò patientia, ne opus festinetur, aut præcipitanter regatur. De his omnibus, quantum frater fratri dicemus ordine.

CAP. XIII.

De Sulphuris Usu in Opere Elixiris.

DE Mercurii necessitate diximus, multaque de Mercurio Arcana tradidimus, quæ ante me sat erant in mundo jejuna, quia aut enigmaticibus obscuris, aut Sophisticis Operationibus, aut tandem in verborum scabiosorum congerie, libri fere omnes Chemici scatent. Ego verò non sic egi, hæc in re veritatem veram divino beneplacito tenguans, qui hac ultimâ mundi periodo thesauros hosce reseratorum mihi videor, quare non amplius timeo, ne vilescat ars, absit! hoc fieri nequit. Nam vera Sapientia seipsam in æterno tuetur honore. Utinam tandem instar [illegible] vilesceret aurum argentumque, magnum à toto mundo hactenus adoratum idolum! tum nos, qui hæc callemus, non ita latere studeremus, qui jam ipsam Caini maledictionem recepisse nos, (lugentes atque suspirantes!) judicamus; nempe ut à facie quasi Domini quasi arceremur, & à jucunda societate, quam quondam cum amicis sine pavore habuimus Jam verò agitamur quasi à furiis obsessi, nec ullo in loco tuto nosmet diu credere possimus, sæpe quoque lamentationem Cain ad Deum querulifecimus: Ecce quicunque me invenerit, occidet. Familiæ curam non ausi suscipere, vagabundi per varias gentes erramus nec certam ullam habitationem obtinemus Et licet omnia possideamus, paucis tamen uti licet; in quo ergo felices sumus? sola excepta speculatione, in qua magna est animi satisfactio. Credunt multi, qui ab arte sunt alieni, se si illa potirentur, hæc & talia facturos, sic quoque & nos olim credidimus, verùm cautiores facti periculis, secretiorem methodum elegimus. Qui enim imminens vitæ periculum semel aufugerit, de cætero, crede mihi, sapientior, dum vixerit, redditur. Uxores, ut in proverbio est, cælibum, puerique virginum bene vestiuntur ac educantur. Inveni mundum in malignissimo statu positum, sic quod nullus fere reperiatur, utut honesti faciem gesserit, resque publicas ostenderit, qui non privatum scopum aliquem sordidum ac indignum sibi proponat. Nec quisquam mortalium solus quicquam efficere valet, ne quidem in misericordiæ Operibus, nisi capitis discrimen incurrere voluerit: Quod nuper sum expertus in locis quibusdam peregrinis, ubi medicinam moribundis quibusdam desertis atque afflictis corporis miseriis exhibui, & ad miraculum sanitatem recuperarunt, murmur statim factum est de Elixiri Sophorum, ita, quod non semel summis cum molestiis, mutatis vestibus, raso capite, crinibusque aliis indutus, altérato nomine noctu fugam facerem, aliter in manus nequissimorum hominum mihi insidiantium (ob solam suspicionem unà cum Auri sitri sacerrima conjunctam (incidissem, multa hujusmodi narrare possum, quæ nonnullis ridicula videbuntur. Dicent enim, si ego hæc vel illa scirem, aliter facerem, sciant tamen ingeniosis tædium futurum cum tardis conversari, ingeniosi autem sunt vafri, subtiles, perspicaces, & quidam ut Argi sunt oculati, quidam curiosi sunt, quidam Machiavelliani, qui inquirent in vitam, mores atque hominum actiones penitissimè, à quibus saltem, si familiaris adsit notitia, latere est perdifficile. Si talem, qui hæc de se credit (nempe se sic aut sic facturum, si lapide potiretur) alloquens dicerem: Tu es adeptus cuisdam familiaris, statim mente revolvens, responderet: hoc esse impossibile, forsan semel vivere possem, at familiariter cum eo versari, non fieri potest, quin olfacerem. Tu qui hæc credis de te ipso, annon alios æquali tecum perspicacitate pollere credis, qui te discernant, cum quibusdam enim conversari oportet, aliter Cynicus, aliter Diogenes videbere. Si verò cum plebeis conversabere, hoc indignum. Si verò inter prudentes familiaritatem contraxeris, summe cautum esse te oportet, ne alii te discernant eadem felicitate: qua te alium Adeptum (sibi ignoranti secretum notum) expiscari posse, credis, si modo familiari ejus consortio potiri valeas. Adhuc non facile suspicionem conceptam dignosces, citra grave incommodum: levis item conjectura satisfaciet ad insidias tibi parandas. Tanta est in hominibus nequitia, quod non rarò laqueo strangulatos quosdam novimus, qui tamen ab Arte erant alieni. Sufficiebat, quòd desperati quidam murmur audierant de arte cujus peritiæ nomen habuerunt. Tædio foret omnia recensere, quæ Nosmet experti sumus, vidimus atque audivimus hac de re, insuper hac ætate mundi plus, quàm ulla priori. Quis non Alchimiam prætendit, ita ut ne pedem vix movere ausus fueris, nisi prodi cupias, si modò secreto aliquid transegeris. Hæc tua cautio zelum quibusdam incutiet, ut penitius te rimentur, de nummorum Sophisticatione oggannient & quid non? Si paulò apertior fueris, effecta sunt insolita, sive fuerint in Medicina, sive in Alchimia, si Auri Argentique pondus ingens habueris idque venundare velis, mirabitur facile ullus Auri obryzi argentive purissimi, unde magna quantitas adveheretur, cùm à nullis ferè locis nisi forte Barbaria aut Guinea aurum obryzum adducatur, idque sub specie arenæ minutissimæ: Tuum verò illo gradu nobilius, & tamen sub massæ forma, non carebit murmure maximo. Non tam stupidi sunt ementes, licèt instar puerorum ludentes dixerint oculi sunt clausi, veni, non videmus; si adveneris tamen, ex uno saltem oculi angulo tantum videbunt, quantum tibi sat sit ad miseriam maximam creandam. Argentum verò finum adeò, ac arte nostra productum est, à nullo loco affertur. Ex Hispania quod adducitur optimum, parum bonitate excellet Sterling Anglicanum, idque sub forma monetæ rudioris quæ furto transportatur, Legibus regionum prohibentibus. Si ergo copiam puri argenti vendideris, jam te prodidisti, sin autem adulteraveris, [non metallurgus] capitis supplicio teneris, juxtà Leges Angliæ atque Hollandiæ ac omnium ferè gentium, quæ provident, quòd omnis deterioratio Auri & Argenti,

Argenti licet ad stateram, si modò non per metallarium professum ac licentiatum sub capitis crimine censeretur. Novimus nos quoddam quondam vendere argenti purissimi tantum, quantum 600. libræ, tentaremus, extra patriam nostram, mercatori similes induti, (nam adulterare non ausi fuimus, quia quævis ferè regio suam habet argenti bonitatis stateram ac auri, quam facile norunt Metallici in tantum, quod si prætenderemus allatum hinc aut inde, per probam statim agnoscerent apprehenderentque vendentem) statim dixerint nobis, quibus obtulimus, arte factum argentum, causam cur id affirmarent rogantibus nobis, nil aliud respondebant, quàm argentum, quod ex Anglia, Hispania, &c. affertur, non jam discernere dicituri sumus: at hoc est ex nullo illorum genere. Quod nos audientes, clàm subduximus nos, & reliquimus tam argentum quàm pretium nunquam repetendum. Insuper si finges aliunde allatum magnum Auri pondus præcipue Argenti, hoc sine rumore fieri nequit. Dicet Nauclerus, talis Argenti quantitas à me non est allata, nec potest navem ingredi cunctis nescientibus. Cumque audierint alii, qui illac mercari assolent, ridebunt, dicentque, quid? an verisimile, quòd mallum argenti aurive hic possit comparare, navi imponere, tam strictis prohibentibus Legibus, tamque stricto scrutinio præcaveri solito. Sic statim non in una solùm regione, at in circumjacentibus publicabitur. Hæc nos periculis edocti latere decrevimus, tibique, qui talem somnias Artem, communicabimus, ut videamus, quidnam in bonum publicum, cùm adeptus fueris, machinaberis. Dicimus ergò, quòd sicut anteà Mercurium in opere necessarium ducui, taliaque de Mercurio protuli, quæ nulla ante me fecit vetustas; ita jam Sulphur ex altera parte experiri notifico, sine quo Mercurius nunquam proficuam in opere supernaturali congelationem accipiet. Sulphur in Opere nostro maris vices gerit, & sine hoc quicunque artem aggreditur transmutatoriam, incassum omnia tentat, omnibus Sophis affirmantibus, nullam fieri posse Tincturam sine ære suo, quod æs est aurum sine ulla ambiguitate sic dictum. Hinc nobilis Sendivogius: Sciens inquit, & inter stercora lapidem nostrum cognoscit, & ignorans etiam in auro illum esse non credit; In auro puta, quod Aurum Sophorum est, aureitatis tinctura latet, hoc cùm sit corpus digestissimum, tamen in uno solo Mercurio nostro incrudatur, & à Mercurio seminis sui multiplicationem recipit, non tam pondere quàm virtute. Et quamvis Sophisticum plurimi Sophorum hoc negare videantur, ita tamen est reverà, uti dixi. Ajunt, puta, mortuum esse Aurum vulgare, suum autem vivum esse; sic pariter granum tritici mortuum est, id est, activitas in eo germinans suppressa succumbit, atque sic æternum maneret, si modo in aëre sicco ambiente servetur: verùm in terram projiciatur, & vitam fermentalem mox suscipit, tumet, mollescit, germinatque. Ita porrò res sese habet cum Auro nostro, mortuum est, id est, sigillatur ejus vis vivifica sub cortice corporeo ad grani similitudinem licet differenter, in quantum discrimen intercedit magnum inter granum vegetabile, aurumque metallicum. Verùm quemadmodum granum in aëre sicco in perpetuum impermutatum manet, in igne destruitur, in aqua sola nostra est reducibile, & tunc vivum est granum nostrum, prout Triticum in agro seminatum, mutato nomine est sementum agricolæ, quod quamdiu in horreo maneret, frumentum erat, tam ad panificium aliaque, quàm ad seminationem accommodatum: pariter & Aurum, quamdiu in annuli vasisve forma, nummive conspicitur, vulgare est, priori modo mortuum dicitur, quia immutatum ad mundi usque finem maneret: posteriori modo vivum dicitur, quia sic est in potentia, quæ potentia intra paucos dies in actum deduci valet, aurum tum non amplius erit aurum, sed Sophorum Chaos. Meritò ergo dicunt Philosophi: Aurum Philosophicum ab Auro vulgari distare, quæ differentia in compositione consistit. Prout enim homo mortuus dicitur, qui jam mortis sententiam recepit; Sic Aurum vivum dicitur, cum tali compositione miscetur, tandique igni supponitur, in quo necessario vitam germinativam brevi sit recepturum, imo intra paucos dies vitæ inchoantis actiones sit demonstraturum. Quare iidem Sophi, qui dicunt Aurum suum vivum esse, jubent te Artis investigatorem mortuum revivificare, hoc si noveris, atque agens paraveris, ac ritè miscueris aurum tuum, non tardè vivum fiet: In qua vivificatione vivum tuum menstruum morietur. Ideò jubent Magi mortuum vivificare, vivumque mortificare, & tamen Aquam suum primo limine vivam vocant, dicuntque, quod mors unius principii cum vita alterius unam eandemque habet periodum. Unde patet Aurum suum mortuum sumi, Aquam verò vivam, componendo hæc simul brevi decoctione vivefit Aurum mortuum, occiditurque vivus Mercurius, id est, coagulatur spiritus soluto corpore, atque ita in forma limi putrescunt utrumque simul, usque dum omnia membra compositi in atomos divellantur Hic ergo est naturalitas nostri Magisterii. Mysterium quod tantopere occultamus, est parare Mercurium, verè sic dictum, qui non potest reperiri super Terram, ad manus nostras paratus, idque ob singulares rationes notas Adeptis. In Mercurio hoc Aurum purum, purgatur ad summum puritatis limatum aut lancellatum amalgamamus optimè, & in vitro inclusum assiduè coquimus: Aurum virtute Aquæ nostræ dissolvitur, reditque ad proximam suam materiam, in qua vita Auri inclusa fit libera, & suscipit vitam dissolventis Mercurii, qui est respectu Auri idem, quod Terra bona, respectu grani tritici. In hoc ergo Mercurio Aurum solutum putrefit, & ita necessariò oportet esse, necessitate Naturæ Quare post putredinem mortis resurgit novum Corpus, ejusdem cum priori essentiæ, nobiliorisque substantiæ, quæ gradus suscipit virtutis proportionaliter ad differentiam, inter Elementorum quatuor qualitates. Hic est Operis nostri ratio. hæc est tota nostra Philosophia. Diximus itaque, quod nil sit in Opere nostro secretum, excepto solo Mercurio, cujus Magisterium est, ritè illum præparare, & cum Auro justa proportione maritare igneque regere ad Mercurii exigentiam. Quia Aurum per se non timet ignem, ergo regimen caloris ad Mercurii tolerantiam accommodare, hic labor, hoc opus. Qui verò Mercurium suum non ritè pararit, etsi cum eo Aurum junxerit, ejus aurum adhuc est aurum vulgi, utpote quod cum tali agente fatuo jungitur, in quo aquæ impermutatum manet, ac si in arcana maneret, nulloque ignis regimine corpoream naturam deponet. Noster verò Mercurius non est talis, ideoque aurum nostrùm est spermaticum, sicut Triticum satum est sementum, cùm idem triticum in horreo annona, sive frumentum maneat, mortuumque etiam licet in pyxide subtus terram inhumetur, [prout Indi Occidentales frugem suam in Terræ fossis à vapore aqueo munitis abscondere assolent] tamen nisi vapore terræ humido occurrat, mortuum est, id est, sine fructu manet, & à vegetatione remotum sane. Scio multos esse,

esse, qui doctrinam hanc carpent, dicentque: Aurum vulgi subjectum Lapidis materiale affirmat, Mercuriumque currentem: nos verò contrarium novimus. Agite Philosophi, crumenas vestras examinate, quia talia novistis, num Lapidem habetis? Ego sanè non ex dono, (nisi Dei mei) non furto illum possideo, habeo; feci, & quotidie mea sub ditione servo: Eja tractate aquas vestras pluviales, Majales, Salia vestra, garrite de spermate vestro, Dæmone ipso potentiore, lacessite me opprobriis, creditis me hoc vestro turpiloquio tristitia affici? Dico, quòd solum Aurum & Mercurius sint nostra materialia, & scio quæ scribo, & novit cordium scrutator Deus, quòd scribam vera. Nec est, quòd invidiæ me accuses, quoniam interrito calamo, inaudito stylo, in honorem Dei, usumfructum proximi, mundique & divitiarum contemptum scribo. Quia natus est jam Elias Artista, & gloriosa jam prædicantur de Civitate Dei. Plures ausim asseverare me possidere divitias, quàm totus valet cognitus Orbis: at uti non licet ob nebulonum insidias. Dedignor meritò atque detestor hanc Auri Argentique idolomaniam, qua cum pretium, pompam ac vanitates mundus celebrat. Ah turpe scelus! ah inane Nihil! creditis me hæc celare, scilicet ex invidia, nequaquam: profiteor namque me ex imo pectore dolere, quòd nos vagabundi per totam terram quasi à Domini facie arcemur. At verbis non opus est, quæ vidimus, tetigimus, ac elaborati sumus, quæ habemus, possidemus atque novimus, hæc declaramus sola compassione erga studiosos moti, ex indignatione Auri & Argenti, lapidumque pretiosorum, non quatenus Dei creaturæ, abiit, eatenus quippe honoramus, & honoranda censemus; at populus adorat Israëliticus pariter ac mundanus. Quare serpentis instar ahenei in pulverem conteratur. Spero & expecto, quod post paucos annos pecus erit pecunia, fulcrumque hoc belluæ Antichristianæ ruet in rudera, delirat populus, insaniunt gentes, inutile pondus vice Dei habent. Hæccine nostram tamdiu expectatam brevique emersuram redemptionem concomi abuntur? Quum Hierusalem nova Auro in plateis scatebit, portæque ex integris lapidibus pretiosissimisque conficientur, arborque vitæ in Paradisi medio folia dabit ad gentium sanitatem? Novi, novi, quòd hæc mea scripta erunt plurimis instar Auri Obryzi & Aurum Argentumque per hæc mea scripta vilescent instar fimi, credite Juvenes Tyrones, credite Patres quia tempus adest ad fores, non ex vano conceptu hæc scribo, at in spiritu video, cum nos Adepti à quatuor angulis Terræ redibimus, & Domino Deo nostro gratulabimur. Cor meum inaudita murmurat, spiritus meus in bonum totius Israëlis Dei in pectore pulsat. Hæc præmitto in mundum præconis instar, ut non inutilis mundo sepeliar. Esto Liber meus præcursor Eliæ, qui paret viam Domini regiam, & utinam quilibet in toto terrarum Orbe ingeniosus Artem hanc calleret, tum copiosissimè abundante Auro, Argento, Gemmisque, nullus hæc magnificaret, nisi quatenus scientiam continerent. Tunc tandem virtus nuda ob sui ipsius naturam amabile, in honore haberetur. Novi plurimos Artem possidentes, veramque ejus notitiam, qui omnes silentium secretissimum habent in votis. Ego verò ob spem, quam in Deo meo habeo, aliter judico, quare librum hunc conscripsi de quo nullus fratrum meorum Adeptorum (quibuscum quotidie versor) novit. In fide enim firmissima Deus requiem cordi meo dedit, credoque si ac dubio, quod Domino Creditori, mundoque proximo, Isti èli præcipuè sim hac via serviturus hoc talenti mei usu, & scio nullum posse talentum suum tantum in fœnus proferre: Prævideo namque centenos aliquot fortè hisce meis scriptis fore illuminatos. Espropter cum carne & sanguine non contuli, consensum fratrum in hoc scribendo non sum aucupatus. Faxit Deus pro nominis sui gloria, ut quem expecto, finem consequar, cum saltem gaudebunt, quotquot me norunt Adepti, quòd hæc publicarim.

CAP. XIV.

De requisitis in genere ad hoc Opus Circumstantiis accidentibus.

Artem Chemisticam ab omnibus erroribus vulgaribus sequestravimus, & debellatis Sophismatibus & putatorum curiosis somniis artem ex auro & Mercurio fieri debere docuimus. Solem Aurum sine ulla metaphora ostendimus; Mercurium Argentum vivum, citrà omnem ambiguitatem declaravimus. Prius à natura perfectum & venale demonstravimus; Posterius per artem fabricandum ostendimus. Rationes addidimus tam claras ac perspicuas, quod nisi cæcutire velles ad Solem, non possis quin percipere. Professi sumus, iterumque profitemur, nos non ex fide, quam aliorum scriptis damus, hæc protulisse. Vidimus ac novimus, quæ fideliter declaramus, fecimus, vidimus ac tenemus Lapidem magnum Elixirem. Nec sane tibi invidemus illius notitiam, at optamus, ut ex his scriptis ediscas. Notificavimus insuper, quòd difficilis sit Mercurii veri Philosophici præparatio, tamque difficilis, ut opus sit peculiari Dei gratia, si quis ad exactam ejus notitiam pervenire cupierit. Ego quod nullus alius ante me fecit talia de illius fabrica protuli, quod plura nequeam, nisi Acceptum darem, quod & feci, solummodo res propriis suis nominibus non nominavi. Resta porrò, ut usum praxinque describamus, per quam facile bonitatem aut defectum Mercurii dignoscas, & eo cognito alterare atque emendare pro voto possis. Habito itaque Mercurio animato, auroque, accidentalis restat purgatio, tam Mercurii quàm Auri, postea desponsatio, tertio rectio.

CAP. XV.

De accidentali Purgatione Mercurii & Auri.

Aurum perfectum in Terræ visceribus reperitur, unde aliquando in fruticulis arenaque reperitur. Si hoc sincerum habere possis, purum est satis; sin minus, purga vel cum Antimonio, vel per cineritium vel bulliendo cum aqua forti, auro prius granulato. Postea funde igne fusionis, ac limato, & paratum est. Mercurius verò indiget interna atque essentiali purgatione, quæ est additio Sulphuris veri gradatim, juxta numerum aquilarum, tum radicitus purgatur. At insuper accidentalem poscit mundationem ad externas sordes à centro ejectas abluendas. Non absolutè necessarius est hic labor, tamen opus accelerat, ideoque conveniens est. Quare cape Mercurii tui, quem parasti per aquilarum numerum convenientem, & sublima ter à sale communi ac Martis scoriis, terendo simul cum aceto & modico salis ammoniaci, usque dum Mercurius dispereat, exsicca tum & destilla per Retortam vitream igne gradatim aucto, usque dum totus Mercurius ascenderit. Hoc quater reitera, postea Mercurium bulli in aceti spiritu per horam in cucurbita, aut vitro lati fundi ac stricti colli, agitando interdum strenuè. Decanta tum acetum, & aceto-

& acetositatem clue aqua fontana, repetim affusâ. Tum exsicca Mercurium & fulgorem ejus mirabere. Postea lavare urina aut aut aceto & sale ac sublima igni parcere, tum saltem quater destillare, postquam omnes aquilas perfecisti citra additionem, lavando Retortam chalybeatam quavis vice cinera ac aqua, tandem bulli in aceto stillato per dimidium diei, agitando interdum strenuè & nigricans acetum effunde novum, tandem clue aqua calida possisque aceti spirituum redestillando à nigredine liberare & ejusdem virtutis habere. Hoc totum est ad amovendam externam immunditiem, quæ non adhæret in centro, & tamen est in superficie paulò obstinatior, quàm sic percipies, Mercurium amalgama cum Auro purgatissimo. fiat amalgama in charta mundissima, & videbis, quod amalgama chartam nigredine fusca inquinarit; Huic fœci tu tu occurres per destillationem præfatam & ebullitionem ac agitationem, quæ præparatio opus valde promovet accelerando.

calefac mortarium, & tere ut suprà, fortiter ac sedulò ter, tum cum aqua calida, clue omnem nigredinem Impone iterum in priorem liquorem, & in vitro eodem ebulli iterum strenue ac lava. Hoc reitera, usque dum nullo labore ullum possis colorem ex amalgamate abstergere, clarescet tum amalgama instar purissimi argenti, politissimique, stupendo candore. Adhuc observa temperaturam & cave, quod sit exquisita juxta datas sin minus, effice justam, & procede ut suprà. Hoc opus est laboriosum, tamen laborem, compensatum videbis signis in opere apparentibus. Tandem bulli in aqua pura, decantando & reputendo, quousque salsedo & acrimonia tota evanuerit; tum aqua effusâ exsicca amalgama, quod citò fiet Ut autem securus valde sis, (quia nimia aqua opus perdet, vapore suo vas, utut magnum rumpendo) agita suprà chartam mundam cum apice cutelli, à loco ad locum, usque dum exsiccetur optimè, tum procede, ut docebo.

CAP. XVI.

De Amalgamate Mercurii & Auri, & de pondere Utriusque debito.

Hisce ritè peractis, capies auri purgati & lancellati, aut subtiliter limati, partem unam, Mercurii partes binas, impone mortario marmoreo, calefacto, nempe in aqua bulliente, (ex qua statim exemptum exsiccatur & calorem diu retinet) tere cum pistillo eburneo, aut vitreo, aut lapideo, aut ferreo (quod, non tam bonum est) aut buxeo, vitreum tamen aut lapideum præstat. Ego corallino albo uti soleo. Tere, inquam strenuè, quousque fiat impalpabilis, tanta cum diligentia tere, ac pictores colores suos solent comminuere. tum vide temperaturam, si plicabilis, sit instar butyri non nimis calidi, nedum frigidi. ita tamen, ut declinatum amalgama non permittat decurrere Mercurium, instar aquæ hydropicæ intercutalis, bona est consistentia; sin minus, adde aquæ quantum sufficit ad hujusmodi consistentiam faciendam. Lex misturæ hæc est, quod promptissimè plicabilis sit ac mollissima, & tamen instar glebularum rotundarum formari queat, instar butyri, quod licet digiti tactu levissimo cedat, tamen in globos formari à muliere lavante potest. Exemplum allatum observa, ut exactissimum, quia ut butyrum, etsi declinetur, tamen non effundit de se liquidius aliquid, quàm tota est massa; pariter & mistura nostra Pro intrinseca natura Mercurii hoc signum dabitur, vel in dupla vel tripla proportione Mercurii ad corpus, vel etiam in triplo corporis ad quadruplum spiritus, aut duplo ad triplum; Eritque pro Mercurii differentia mollius aut asperius amalgama; semper tamen memento; quod in glebulas coalescat, illæque glebulæ sepositæ sic concrescant, quod non appareat vivacior Mercurius in fundo quàm in summo. Nota enim, quod si quiescere permittatur amalgama, sponte induresçit. Judicanda ergo est temperatura inter agitandum, & si tum plicabilis sit instar butyri, glebulasque fieri permittat, suæque gelbulæ in charta munda positæ sine molestia sic in quiete concrescant, quod fundus summitate non sit liquidior, bona est proportio. Hoc facto, cape spiritum aceti, & solve in eo tertiam partem Salis ammoniaci, & impone Mercurium & Solem anteà amalgamatum, in hunc liquorem, impone vitro colli longi, & bullire permitte quadrantem horæ, forti ebullitione, tum exime misturam ex vitro, semove liquorem,

CAP. XVII.

De Vasis proportione, forma, materia & clausura.

Habebis Vitrum ovale aut rotundum tam magnum, ut aquæ destillatæ unciam unam capiat in sua sphæra ad ultimum, nec sanè minus, si possis; sed circa illam mensuram quàm caute possis compara. Habeat vitrum collum palmæ unius altitudine, esto vitrum bene clarum, spissum, quò spissius eò melius, dummodo distinguere possis in vitri concavo actiones. Ne sit spissius in uno quàm in alio loco. Esto materia huic vitro adaptata uncia semis Auri cum uncia una Mercurii, & si triplum Mercurii addideris, adhuc intra binas uncias erit totum compositum. Estque hæc proportio exquisita. Porrò nisi vitrum sit spissum, in igne perseverare non valebit, quia venti, qui in vase ab Embryone nostro formantur vas dirumpent. Esto vitrum sigillatum in summitate, caute â, quod nec fissura sit, nedum foramen, aliter peritet opus. Sic videbis, quod opus in principiis suis materialibus non excedat pretium aureorum trium. Imò in aquæ fabrica sumptus unius libræ vix excedit coronatos duos. Instrumenta fateor sunt nonnulla, illa tamen neutiquam cara, & si meum instrumentum destillatorium habueris, à vitris fragilibus facile excusabere. Sunt tamen aliqui, qui somniant imperialis forsan unius pretium toti operi inserviturum, quibus respondere licet, hoc, illos nunquam opus experimento fecisse probare. Alia enim sunt in opere necessaria, quæ sumptibus indigent At instabunt hi ex Philosophis, omne quod magno pretio emitur, in opere nostro mendax reperitur Quibus responderem, & quid est Opus nostrum? neu pe facere Lapidem? illud quidem finale est: Verùm, opus est humiditatem reperire, in qua aurum liquescit sicut glacies in aqua tepida; hoc reperire est Opus nostrum; in hoc multi insudant, ut Mercurium Solis, alii ut Mercurium Lunæ lucrarentur; at frustià. Nam in hoc opere mendax est omne, quod caro venditur pretio. Amen dico, quod hujus Aquæ principii materialis tantum emi possit pretio unius floreni quantum ad duas integras libras Mercurii animandum sat sit, ut fiat verus Sapientum Mercurius. Interim vasa vitrea, carbones, vasa terrea, furnus, vasa atque instrumenta ferrea non possunt nihilo comparari. Tacescant ergo turpes Sophistarum garrulitates impudenter mentientium, ac garru-

garrulitate ſua plurimos ſeducentium. Abſque perfecto corpore, ære noſtro, nempe Auro nunquam ulla Tinctura haberi poteſt, eſtque lapis noſter ex uno latere vilis, immaturus, volatilis, ex altero perfectus, pretioſus & fixus. Quæ duæ ſpecies ſunt corpus, Aurum ſpiritus, nempe argentum vivum.

CAP. XVIII.

De Furno ſive Athanore Sophico.

De Mercurio dictum eſt, ejuſque præparatione, proportione ac virtute; De Sulphure item, ejuſque neceſſitate ac uſu in opere noſtro, quæ quomodo paranda ſint, monui, quomodo miſcenda, docui; de vaſe item, in quo ſigillanda, plurima detexi: Quæ omnia cum grano ſalis iste ligenda moneo, ne fortè literatim procedendo ſæpius errare contingat. Sic enim cum inſolito candore philoſophicas ſubtilitates texuimus, quod niſi plurimas in præcedentibus Capitulis metaphoras olfeceris, vix aliquid meſsis præter diſpendium colliges. Exempli ergo, ubi ſine ulla ambiguitate unum principiorum Mercurium, alterum Solem diximus; Unum venale, alterum arte fabricandum: Scias Mercurium noſtrum de ſe aurum dare, quod ſi non noris, quod ſit ſecretorum noſtrum ſubjectum, oportet ut pro Sole vulgari vendas; Eſtque in omni examine Sol verus, ac proinde venalis eſt, id eſt, vendi poteſt cuivis ſine ſcrupulo. Sol proinde noſter eſt vulgo venalis, at non vulgo emendus, quia ut noſter ſit, noſtrâ opus eſt arte. Poſsis in Sole Lunaque vulgaribus Solem noſtrum reperire. Ego ipſe in his quæſivi ac reperi. At haud opus eſt facile. Leviori negotio lapis ipſe faciendus eſt, quàm lapidis proximam materiam in auro vulgariter emendo invenies. Quare aurum noſtrum eſt lapidis noſtri materia proxima, aurum vulgi propinqua, cætera metalla remota, eaque quæ non ſunt metallica remotiſsima, ſive potius aliena. Quia Aurum noſtrum eſt Chaos, cujus animâ per ignem non fugata eſt. Aurum vulgi eſt, cujus anima, ut ab ignea Vulcani tyrannide ſecura, in arcem clauſam ſe recepit. Sed ſi Aurum noſtrum quævis in re media, inter perfectum & imperfectum, quære & invenies; ſin minus, repagula auri vulgaris ſolve, quæ dicitur præparatio prima, qua incarceramentum corporis ejus ſolvitur, ſine quo opus mariti nequit perficere. Si priorem viam ingreſſus fueris, igne benigniſsimo procedere teneris; ſin poſteriorem, torridi tum Vulcani operam implorare debes. Talem, puta, ignem adhibere oportet, qualem in multiplicatione ſubminiſtramus, dum corporalis Solis Lunæque vulgi Elixiri perficiendo pro fermento adhibetur. Hic ſanè Labyrinthus erit, niſi te, quomodo extrices, noris. In quolibet tamen progreſſu indiges calore æquali ac continuo, ſive in Sole vulgari, ſive noſtro operatus fueris. Utrumque ſcias, quod Sol noſter dabit tibi Opus binis aut ternis menſibus citius perfectum, quàm Aurum vulgi, eritque Elixir in prima ſua perfectione virtutis millenaris, quod in altero opere vix centenariæ erit. Inſuper ſi Opus Sole noſtro perfeceris, oportet te illum cibare, imbibere, fermentare &c. quibus vis ejus creſcet in immenſum; in alio verò opere oportet te illum illuminare ac incerare, ut abundè in Roſario magno docetur. Præterea ſi in Sole noſtro operatus fueris, poſſis calcinare, putrefacere ac albificare, igne benigne intrinſeco adjuvante cum tepore torido, extrà adminiſtrato. Cum Sole vulgi ſi operatus fueris, ſublimando ac bulliendo aptandi ſunt materialia, ut poſteà illa cum Virginis Lacte unire valeas. Utcunque tamen progreſſum feceris, nil tamen citra ignem ullatenus poteris efficere. Quare non gratis Hermes veridicus ignem Sol Lunæque proximum operis gubernatorem ſtatuit. Hunc tamen de furno noſtro verè ſecreto intelligi vellem, quem oculus vulgaris vidit nunquam. Eſt tamen & alius furnus, quem communem appellamus, qui aut lateritius, aut ex luto figuli erit conflatus, aut ex lamellis ferreis æneiſque luto bene loricatis. Hunc furnum Athanor appellamus, cujus forma mihi magis arridens Turris cum nido. Quare eſto Turris trium circiter pedum altitudinis, lata novem digitos, ſeu ſpitamam communem, poſt ſoleam ſtratumve fundamentale eſto oſtiolum pro expurgandis cineribus, trium quatuorve digitorum, undiquaque cum lapide adaptato, ſupra quod ſtatim craticula ſtatuatur, paulò à crate ſupernè foramina ſunto bina, duorum circiter digitorum, per quæ calor in appoſitum Athanor emittatur. Cæterum eſto Turris exactè à rimis clauſa, ſupernè verò immittendi ſunt carbones, qui accenſi primò, dein alii injiciantur, tum demum Os exactè obturetur. Tali furno opus pro animi voto poſsis complere. Cæterum ſi curioſus fueris, aliam atque aliam viam reperire poſsis, ignem debitum adminiſtrandi. Fiat ergo Athanor in hunc modum, ut in eo poſt impoſitam materiam ſine vitri amotione quemvis caloris gradum adhibere poſsis, pro voto, à calore febrili ad ignem uſque reverberii minoris, inque intenſiſsimo ſuo gradu per ſe duret per horas ad minus decem aut duodecim. Tum patet tibi Operis Janua. Verùm cùm Lapide potitus es, poſsis utilius furnum portatilem confingere, quia minori tempore ac benigniore Naturæ igne lapis ſemel factus multiplicatur.

CAP. XIX.

De Operis progreſſu per primos dies quadraginta.

Parato Mercurio noſtro, ac Sole noſtro include ea vaſi noſtro, ac rege igne noſtro, ac intra dies quadraginta videbis totam materiam in umbram converſam, id eſt, in atomos, ſine ullo motore aut motu viſibili, aut ullo calore deprehendibili, niſi quod caleſcat. Verum ſi Solis Noſtri Mercuriique Noſtri Myſterium te hactenus lateat, tolle manum ab Opere, nam nil niſi diſpendium te manet; Sin autem myſterium Solis noſtri nondum in latitudine ſua noveris, at Mercurii noſtri ſcientiam es adeptus, tum cape Solis vulgi partem unam bene purificatam, & Mercurii noſtri ſummè lucidi partes tres, junge ut ſuperius dictum eſt, & impone igni, dando calorem, in quo bulliat, ſudetque, ſudorque ejus circuletur, & hoc de die ac nocte per dies noctéſque nonaginta, & videbis Mercurium hunc omnia Elementa Solis vulgi diſgregaſſe, iterumque conjunxiſſe, bulli poſtea per dies alios quinquaginta, & videbis Solem vulgi per Mercurium noſtrum converſum in Solem noſtrum, qui eſt Medicina primi ordinis. Eſt ergo Sulphur hoc jam noſtrum, at nondum tinget. Et crede mihi, hac via operati ſunt plurimi Philoſophi, & verum aſſecuti ſunt, eſtque via tædioſa valde, eſtque pro Magnatibus terræ, quia nacto hoc Sulphure ne credas te habere Lapidem & ejus veram materiam, quam poſſis in re imperfecta intra ſeptimanam quærere & reperire. Hæc eſt via noſtra, facilis & rara, & reſervavit hanc Deus pro pauperibus & contemptis, abjectiſque ſuis Sanctis. Hac de re multa jam verba facere decrevi, licèt in libri hujus initio decreveram alto ſepelire ſilentio. Hoc eſt unum magnum Sophiſma omnium Adeptorum, loquuntur quidam de Auro Argentoque vulgi, & verum

verum dicunt, negantque Alii idem & verum dicunt. Ego charitate commotus, manum jam porrigam, jamque omnes appello Adeptos, eosque omnes invidiæ insimulo. Ego quoque decreveram eandem invidiæ semitam calcare, nisi quod Deus nos præter nostrum consilium diduxisset, cui sit æterna sanctificatio! Dico ergo, quod utraque via est vera, quia via est tantum una in fine, at non in principio. Quia totum est in Mercurio nostro & Sole nostro. Mercurius noster est via nostra, & sine eo nihil fiet. Sol quoque noster non est Aurum vulgi & tamen in eo est. Et si operatus fueris in Mercurio nostro cum Auro vulgi regimine debito, ex iis centum & quinquaginta diebus habebis Aurum nostrum, quia Sol noster est ex Mercurio nostro. Quare si Aurum vulgi fuerit per Mercurium nostrum in Elementa sua disgregatum, iterumque conjunctum, tota mixtura ignis beneficio erit Aurum nostrum, quod Aurum si deinde per Mercurium iterato decoquatur, dabit pro certo omnia signa descripta à Philosophis tali igne quali ipsi scripserunt. Jam verò si decoctioni Solis vulgi utur purissimi, cum Mercurio nostro regimen lapidis adhibueris in erroris via es pro certo. Et hic magnus est ille Labyrinthus, in quo Tyrones ferè omnes hærent, quia Philosophi in libris suis de utraque via scribunt, quæ reverà non sunt nisi via una nisi quòd una sit directa magis, quàm altera. Qui ergo scribunt de Sole vulgi prout nos in hoc tractatulo, uti quoque Artephius, Flamellus, Riplæus, cæterique multi, non aliter sumus intelligendi, quàm ut Sol philosophicus ex Sole vulgi & Mercurio nostro fiat, qui dein per reiteratam liquefactionem dabit Sulphur & argentum vivum fixum incombustibile, & in examine omni tingens. Pariter & per hunc intelligendi modum lapis noster est in omni metallo ac minerali, quia, puta, Sol vulgi ex ipsis extrahi possit, ex quo Sol noster propinquus peti possit, in omnibus, puta, metallis vulgi Sol noster; at in Auro Argentoque propinquius continetur. Ergo, inquit Flamellus, quidam in Jove, alii in Saturno laborarunt, ego verò, inquit, in Sole laboravi & reperi. Est tamen unum in Regno metallico, Originis miræ, in quo Sol noster propinquus est, quàm in Sole & Luna vulgi, si in hora suæ nativitatis eum quæras, qui in Mercurio nostro liquescit, sic, ut glacies in aqua tepida & tamen Auro quodammodo assimilatur. Tu hoc in Sole vulgi immediatè non invenies, at ex illo per Mercurium nostrum, digerendo per dies centum & quinquaginta invenies veram hanc, eandemque materiam, quæ est Aurum nostrum, via longiori quæsitum, nec adhuc tam pollens ac illud, quod natura ad manus reliquit, & tamen tertio rotando rotam, idem in utroque invenies, hac tamen cum differentia, in priori mensibus septem, in posteriori anni spatio cum dimidio. Ego utramque viam calleo, laudo tamen faciliorem viam, at difficiliorem descripsi, ne omnium Sophorum anathema in caput meum traherem. Scias proinde, quod hæc sola sit difficultas in libris candidiorum hominum legendis, quod omnes ad unum variant regimen. Et cum de uno Opere loquuntur, alterius regimen docent, qua reticula irretitus diu hæsi, antequam è laqueo pedes liberare poteram. Notifico proinde, quòd calor in Opere nostro sit naturæ benignissimus, si modo opus nostrum recte intelligas. At si in Sole vulgi operateris, illud opus proprie non est opus nostrum, & tamen ad opus nostrum recte ducet, determinato suo tempore in illo verò forti indiges decoctione, igneque proportionato, postea verò benignissimo igne progrediere, Athanore turriali nostro, qui mihi summe laudandus est. Quare si cum Sole vulgi fueris operatus, cave ut Veneris connubia sollicite compares; deinde thoro suo impone, igneque debito videbis Emblema Operis magni, nempe nigrum, caudam pavonis, album, citrinum, rubeumque. Tum reitera Opus hoc cum Mercurio, qui lac Virginis dicitur, adhibendo ignem Balnei roris, atque ad summum arenæ temperatæ cum cineribus: Videbisque tum non nigrum solùm, at nigrum nigrius nigro, omnemque nigredinem, sic & album & rubeum completum, & hoc nutu Dei in aura levi, qui voce tacitâ Eliam compellavit. Eapropter si artem noris, extrahe Solem nostrum ex Mercurio nostro, tum ex una re Opus perficies, quod, crede mihi, omni perfectione mundana est perfectius, juxta Philosophum: Si ex Mercurio solo, inquit, opus poteris perficere, pretiosissimi utique operis indagator eris. In hoc Opere nullæ sunt superfluitates; at totum, per Deum viventem in puritatem conversum est, quia actio fit in uno solo. At si in Opere Solis vulgi processum inceperis, actio tum, passioque fit in re bina, quarum utriusque media substantia sola capitur, rejectis fæcibus. Si hæc, quæ brevibus absolvi, altè mediteris, clavem omnes contradictiones apparentes inter Philosophos referandi habes. Quare Riplæus docet rotam tertiò rotare in capite Calcinationis, ubi de Sole vulgi expresse loquitur, atque ita intelligendus est. In doctrina proportionum suarum obscurus est valde, quia tres illæ proportiones tribus operibus inserviunt. Unum opus est secretissimum, purumque naturale, & fit in Mercurio nostro cum Sole nostro, cui operi adscribenda sunt omnia signa à Sophis descripta. Hoc opus nec fit igne, nec manibus, at solo interno calore, estque calor externus, solùm frigus expellens, ejusque symptomata vincens. Alterum Opus est in Sole purgato cum Mercurio nostro, quod fit igne candenti per tempus longum, in quo utrumque decoquitur, mediante Venere, usque dum purior utriusque substantia exprimatur, qui est Lunariæ succus. Hic abjectis fæcibus est capiendus, est enim nondum Lapis, at Sulphur nostrum verum, qui demum cum Mercurio nostro, sanguine suo appropriato, decoquendus est in lapidem ignis, summè penetrantem ac tingentem. Tertiò tandem est opus mixtum, cum Aurum vulgo cum Mercurio nostro miscetur pondere debito, additurque Sulphuris nostri fermentum quantum sat sit. Tum complentur omnia mundi miracula, fitque Elixir potens tam ad opes quàm ad sanitatem. Sulphur ergo nostrum omnibus cum viribus quære, quod crede mihi, in Mercurio nostro colliges, si te fata vocant. Sin minus in Sole vulgi, debito calore atque tempore idem parabis; at est via mille spinis obsita, & nos vovimus Deo & æquitati; quod nudis verbis nunquam declarabimus regimen utrumque distinctum. Nam sub fide bona juro, quòd verum detexerim. In Mercurio, quem descripsi, ac Sole purissimo vulgi si laboraveris debito, igne, Solem nostrum invenies intra menses septem aut novem ad summum, Lunamque nostram intra menses quinque. Et hi sunt veri Termini ad complenda Sulphura hæc, quæ si tum credideris Lapides nostros adhuc erras. At ex his, reiterato labore, cum igne saltem sensibili verum Elixirem habebis, & hoc totum intra annum cum dimidio, Deo Dante, cui Gloria in seculum.

CAPUT

CAP. XX.

De Adventu Nigredinis in Opere Solis & Lunæ.

SI Sole Lunaque operatus fueris, ut in his Sulphur nostrum quæras considera, si materiam tuam instar pastæ turgidam, instar aquæ bullientem, seu potius picis liquidæ conspexeris; Quia Sol noster, Mercuriusque noster emblematicum typum habet in Opere Solis vulgi cum Mercurio nostro. Accenso furno expecta in calore bulliente per dies viginti, quo tempore varios colores observabis, at circa finem septimanæ quartæ, si modò calor fuerit continuus, veredinem amabilem videbis, quæ per dies decem aut circiter non disparebit. Gaude tum, quia pro certo totum brevi instar carbonis nigrum cernes, eruntque omnia membra compositi tui in atomos redacta. Est enim hæc operatio nil aliud quam resolutio fixi in non fixo, ut utrumque postea conjunctim unam materiam efficiat partim spiritualem, partimque corporalem. Quare ait Philosophus: Accipe Canem Coraſcenum, ac Caniculam Armeniæ, junge simul tibique gignent filium coloris cœli. Quia hæ naturæ brevi decoctione vertentur in brodium instar spumæ maris, aut nebulæ crassioris, quæ livido colore tingetur. Et juro tibi sub fide bona, quod nil occultavim præter regimen; Hoc autem si prudens fueris ex verbis meis facillimè colliges. Cognito autem regimine, accipe lapidem superius demonstratum, ac lege uti scis, & sequuntur hæc notabilia: Primò quàm citò lapis senserit ignem suum, fluet Sulphur ac Mercurius simul super igne instar ceræ, & comburetur Sulphur, coloresque de die in diem mutabit, ac Mercurius incombustilis erit, nisi quòd coloribus Sulphuris tingetur ad tempus; at non inficietur, ideòque Latonem penitus lavabit à cunctis suis sordibus. Reitera cœlum suprà terram toties, usque dum terra conceperit naturam cœlestem. O sancta natura! quæ sola facis, quod omni penitus homini est impossibile. Eapropter cum in vitro tuo conspexeris naturas insimul misceri ad instar sanguinis coagulati & combusti, ratum esto, fœminam maris amplexum passam esse. Quare à prima materiæ tuæ exsiccatione intra dies septendecim exacta, quod duæ naturæ in brodium saginatum convertentur, quæ simul circumvolventur instar nebulæ crassioris, aut spumæ maris, uti dictum est, cujus color erit obscurus valde. Tunc conceptam prolem regiam firmiter tene, quia exinde vapores virentes, flavos, atros ac cœruleos in igne & ad vasis latera adspicies. Hi sunt venti, qui in formando Embryone nostro sunt frequentes, qui retinendi sunt cautè, ne fugiant & anni iletur Opus. Odori quoque cave, ne forte per rimam ullam exhalet, quia vis Lapidis inde notabile detrimentum pateretur. Quare Philosophus vas cum ligatura sua servandum cautè jubet, & monitus sis, ne ab opere cesses, aut vas moveas, aut aperias, aut decoctionem ullo tempore intermittas, at pergas decoquendo, usque dum deficere humorem conspexeris, quod fiet intra dies triginta, tum gaude, ac rectam te viam incessisse certus esto. Invigila tum operi, quia intra septimanas forte binas ab eo tempore totam terram siccam videbis, atque insigniter nigram. Tum Mors compositi adest, venti cessarunt, cunctaque se quieti dederunt. Hæc est magna illa Eclipsis Solis & Lunæ simul, in qua luminare nullum super terras lucebit, & mare disparebit. Chaos tum nostrum conficitur, ex quo jubente Deo cuncta mundi miracula ordine suo emergent.

CAP. XXI.

De Florum combustione ejusque Cautione.

ERror non levis est, & tamen facile commissus est, florum combustio, antequam naturæ teneræ à sua profunditate bene extrahantur. Error hic post septimanam tertiam præcipue est cavendus. Principio namque tanta est humoris copia, quòd si opus validiori, quàm par est, igne rexeris, vas fragile ventorum copiam non feret, quin statim dissiliat: ni forte magnum nimis sit vas tuum. Et tum quidem in tantum spargetur humor, quod in corpus suum non amplius redibit, saltem non quantum ipsi refocillando sat sit. Verùm cùm Terra aquæ suæ partem retinere cœperit, tum sane deficientibus vaporibus ignis supra modum sine ullo vasis incommodo intendi valet, at opus ideo corrumpetur, dabitque colorem papaveris sylvestris, fietque totum tandem compositum pulvis siccus, inutiliter rubificatus. Judicabis hoc signo justo validiorem fuisse ignem, tantum nempe, qui conjunctioni veræ inimicus fuit. Scias namque Opus nostrum verum naturarum mutationem requirere, quæ non possit fieri, nisi unio fiat ultima utriusque naturæ; at non uniri possunt, nisi in forma aquæ; Nam corporum non est unio, at saltim contusio, nedum corporis cum spiritu esse potest unio per minima, at spiritus inter se bene poterunt uniri. Quare aqua homogenea metallica requiritur, cui via per præviam calcinationem paratur. Hæc ergo exsiccatio non vere est exsiccatio, at aquæ cum terra per cribrum naturæ redactio in atomos subtiliores, quàm fert aquæ exigentia, quo terra aquæ fermentum transmutativum accipiat. Vehementiori verò, quàm par est calore spiritualis hæc natura malleo quasi mortis percussa, de activo fit passivum, de spirituali fit corporale, nempe præcipitatum rubrum inutile, quia indebito suo calore color fit corvinæ nigredinis, qui licet ater, at summe optandus color est. Rubedo tamen in Operis veri initio est conspicua, eaque insignis, hæc tamen cum humoris debita copia concurrit, monstratq[ue] cœlum cum terra concubuisse, ignemque naturæ concepisse, ideoque totum vitri concavum aureo [illegible]ur colore; at color hic non durabit at viridem brevi gignet, tum nigrum intra tempus exiguum expecta; & patiens si fueris, votum videbis. S[illegible] [illegible]ectina lente, & tamen ignem sat validum continua, interque Scyllam & Charybdin, ut nauclerus peritus, navem tuam dirige, si Indiæ utriusque opes lucrari cupias. Interdum insulas quasi exiguas, spicas ac umbellas discoloratas emittentes in undis & ad latera conspicies, quæ brevi dissolventur aliæque assurgent. Terra enim germinandi avida aliquid semper fabricat, interdum aves aut bestias reptiliaque te in vitro conspicere imaginabere, coloresque visu sunt ac momenti levis. Totum est, ut ignem debitum jugiter continues, omniaque hæc in colore nigerrimo, pulvere discontinuo, ante dies quinquaginta finientur. Sin minus, aut Mercurium tuum, aut regimen, aut materiæ dispositionem culpabis, ni forte vitrum moveris aut agitaveris, quod opus facile prorahet, aut etiam finaliter perdet.

CAP. XXII.

Regimen Saturni quid & unde dicatur?

QUotquot de hoc labore Sophici scriptitarunt Magi, de opere & regimine Saturni locuti fuêre, quos perperam

perperam nonnulli intelligentes ad varios errores diversi sunt, & propria sese opinione fefellerunt. Quidam hinc abducti, in plumbo, spe maxima at fructu minimo, sunt operati. At scias plumbum nostrum esse auro quovis dignius. Est limus, in quo Auri anima cum Mercurio jungitur, ut postea Adamum ejusque Evam uxorem producant. Quare cùm summum se hic humiliaverit, ut fiat infimum, expectandum omnium suorum fratrum in sanguine suo redemptionem. Tumulus ergo in quo Rex noster sepelitur, Saturnus in opere nostro dicitur, estque clavis nummorum Artis. Felicem illum qui hunc planetam tardambulonem salutare possit. Deum roga frater, ut hac te benedictione dignetur quia non est ex currente, nedum ex volente, at à Patre luminum solo hæc benedictio dependet.

CAP. XXIII.

De diversis Operis hujus Regiminibus.

PRo certo confidas studiose tyro, nil in toto lapidis opere celatum esse præter regimen, de quo verum est illud Philosophi: Quicunque illud scienticè cognorit, Principes & Magnates Terræ illum honorabunt. Et juro tibi sub bona fide, quod si hoc solum proponeretur, palam, stulti ipsi artem riderent. Eo namque cognito, totum nil aliud est, quàm opus mulierum, ludusque puerorum, hoc est, decoquere. Ideo summà arte Sophi hoc secretum occultarunt, & firmiter credas, nos fundamentaliter idem fecisse, tamen ex quo candorem proposui in hoc tractaculo ac promisi, aliquod saltem faciendum incumbit, ne lectorum ingeniosorum spem atque labores fallam. Quare scias Regimen nostrum esse in toto opere unum lineare, hoc est decoquere & dirigere, & tamen unum hoc regimen multa alia in se complectitur, quæ invidi sub nominum diversitate celarunt, & quasi varias operationes descripserunt. Nos polliciti candoris ergo manifestationem longè perspicuorum faciemus, id quod insolitum nostrum hac in re candorem fatebere.

CAP. XXIV.

De primo Operis Regimine, quod est Mercurii.

AC primò sanè de Mercurii regimine verba faciemus, quod est secretum à cunctis Sophis nunquam expressum. Illi, puta, à secundo opere, seu Saturni Regimine inceperunt, nullamque lucem Tyroni ante capitale nigredinis signum patefecerunt. In hoc subticuit bonus ille Vir Comes Bernhardus à Trevis, qui in parabola sua docet, quòd Rex cùm ad Fontem venit, relictis omnibus extraneis, balneum solus intrat, indutus veste aureâ, quam exuit & Saturno tradit, à quo holosericam nigram accipit. At non docet, quo spatio vestis illa aurea exuitur, ideoque unum totum subticet regimen dierum fortè quadraginta, aut etiam aliquando quinquaginta, quo tempore sine duce miseri tyrones incertis incumbunt experimentis; A nigredinis adventu ad operis finem sat recreant artificem quotidie nova apparentia signa, at hîc sine duce signove aut valde per dies quinquaginta vagari tædiosum fateor. Dico itaque à prima ignitione adusque nigredinem totum intervallum temporis, Mercurii regimen est; Mercurii inquam Sophici, quia solus per totum illud tempus operatur comparati suo ad conveniens temporis spatium mortuo manente, & hoc ante me detexit nullus. Quare conjunctis materialibus, quæ sunt Sol atq; Mercurius noster, noli cum Alchymistarum vulgo credere Solis occasum brevi accidere. Non sanè. Multum diúque expectavimus antequam facta est patientia inter aquam & ignem, & hoc invidi sub breviloquio comprehenderunt, dum materiam suam in primo Opere Rebis nominaverunt, id est, rem ex re bina confectam, juxta Poetam:

> *Res* Rebis *est bina conjuncta, sed tamen una,*
> *Solvitur ut prima sint aut Sol, aut spermata Luna.*

Pro certo itaque scias, quòd licet Mercurius noster Solem devoret, non tamen eo modo, quo putant Chemici Philosophastri. Quia etsi Solem cum Mercurio nostro conjunxeris, eundem post anni expectationem sospitem ac pristinæ virtutis compotem inde recuperabis, nisi convenienti ignis gradu eum decoxeris, qui contrarium asseverat, non est Philosophus. Putant, qui in erroris via sunt, tam levis esse negorii corpora solvere, quod immersum aurum Mercurio Sophico ictu oculi devorandum autumant, male intelligentes locum illum Comitis Bernhardi à Trevis, de libro suo aureo in fontinam irrecuperabiliter immerso. Verùm quàm grave sit opus corpora solvere, attestari possunt ii, qui Dissolutioni insudârunt. Ipse ego, qui hæc sæpius oculari sum edoctus testimonio, attestor, quòd ingeniosum fit valde ignem regere post materiam paratam, qui debitè sine combustione tincturarum corpora solveret. Attende proinde Doctrinæ meæ, sume corpus quod demonstravi, atque imponito in Aquam nostri maris, ac jugiter igne debito decoque, ut ascendant ros & nebulæ, recedantque guttæ de die ac nocte citrà intermissionem. Et Scias, quòd in hac circulatione ascendit in pristina sua natura, relinquitur corpus inferius in pristina sua natura, donec longo tempore corpus aliquid aquæ retinere cœperit, atque sic utrumque utriusque gradibus participat. Quia verò tota aqua non ascendit per sublimationem, at pars ejus deorsum cum corpore manet in vasis fundo, idcirco vigilanti cum assiduitate corpus in aqua subsidente ebullitur atque cribratur, ejusque medio recidentes guttæ residuam massam perforant ac circulatione assidua subtilior facta aqua tandem Solis animam blandè ac suaviter extrahit: Sic mediante anima spiritus cum corpore reconciliatur, fitque utriusque Unio in colore nigro, & ad summum diebus quinquaginta, diciturque hæc operatio *Mercurii Regimen*, quia Mercurius circulatur sursum, & in eo ebullitur corpus Solis deorsum, estque corpus in hoc opere passivum, adusque apparitionem colorum, qui parce circa diem vigesimum apparent in bona ac continua ebullitione, qui colores deinceps augentur ac multiplicantur, ac variantur adusque complementum in nigredine nigerrima, quam dies tibi dabit quinquagesimus si te fata vocant.

CAP. XXV.

De secundo Operis Regimine, quod est Saturni.

PEracto Regimine Mercurii, cujus opus est Regem vestibus suis aureis spoliare, Leonem conflictibus variis agitare atque lacessere ad extremam usque lassitudinem, proximum apparet Saturni Regimen. Vult enim Deus, quod inceptum opus ad debitum finem perducatur, estque scenæ hujus hæc lex, quod exitus unius sit introitus alterius, finis unius Origo alterius, nec citius Mercurii Regimen obsolescit, quin successor sibi ingrediatur Saturnus, qui Imperium successionis jure obtinuit. Moriente Leone nascitur corvus. Estque lineare admodum hoc Regimen respectu coloris, quia unicus tantùm est color

color, isque aterrimus, at fumi nulli, nec venti nec vitæ symbolum, saltem aliquando siccatum, nonnunquam instar picis liquidæ ebulliens compositum conspicitur. O triste spectaculum & mortis æternæ imago! at artifici dulce nuncium! Nigredo enim non quævis at resplendens præ intensissima nigredine conspicitur. Cumque instar pastæ turgentem materiam deorsum aspexeris, gaude: Nam spiritum intus clausum vivificum scias, qui statuto tempore ab Omnipotente vitam hisce cadaveribus reddet. Cave tu saltem igni, quem sano cum judicio hic regere teneris, & juro tibi sub fide bona, quod si urgendo ignem in hoc regimine quicquam sublimare feceris, opus totum irrecuperabiliter perdes. Contentus proinde esto cum Trevisano bono in carcere per dies noctesq; quadraginta detineri, ac teneram materiam in fundo, qui nidus est conceptionis, manere permitte, pro certo confisus, quòd peracta periodo ab Omnipotente huic Operationi statutâ spiritus resurget gloriosus, corpusque suum glorificabit, ascendet, inquam, ac circulabitur suaviter & sine violentia, & à centro ad cœlos ascendet, iterumque à cœlis ad centrum descendet, vimque arripiet superiorum & inferiorum.

CAP. XXVI.

De Regimine Iovis.

Saturno nigro succedit Jupiter, qui diverso colore est. Nam post debitam putredinem & conceptionem factam in vasis fundo, jubente Deo, colores mutabiles ac sublimationem circulantem iterum videbis. Durabile non est hoc Regimen, nec ultra tres septimanas durat. Hoc tempore omnes colores imaginabiles apparebunt, de quibus certa nulla ratio reddi potest. Imbres hisce diebus indies multiplicabuntur, ac tandem omnia hæc visu pulcherrima Albedo instar striarum aut capillorum ad vasis latera ostendit sese. Tum gaude, quia Jovis regimen feliciter peregisti. Cautio in hoc regimine maxima esto, ne corvorum pulli, postquam nidum suum reliquerint, eundem repetant. Item, ne sic immodicè aquam exhaurias, ne eadem terra subsidens careat, & arida inutilisque id fundo relinquatur. Tertiò, ne intemperanter adeò terram tuam irriges, ut eandem penitus suffoces. Quibus erroribus cunctis bonum caloris externi regimen succurret.

CAP. XXVII.

De Regimine Lunæ.

Post absolutum Jovis regimen sub finem mensis quarti signum crescentis Lunæ tibi apparebit, & scias, quod totum Jovis regimen abluendo Latoni fuit dicatum. Spiritus abluens candidus est valdè in sua natura, at corpus abluendum nigrum nigerrimum. In cujus transitu ad abledinem omnes intermedii apparuere colores, quibus absolutis candidum totum fit, at non perfectè candescens primò die, verùm gradatim ab albo ad albissimum, assurget. Et scias, quod in hoc regimine totum fiat instar liquidi argenti vivi ad visum, & hoc dicitur matris sigillatio in ventre infantis sui, quem peperit, eruntque in hoc regimine varii colores momentanei pulchri & citò disparentes, at albedini magis quàm nigredini propinqui, sicut & colores in regimine Jovis plus nigredinis quàm albedinis participarunt, & scias, quòd intrà tres septimanas regimen Lunæ erit completum. Antè verò quam impleatur, formas mille induet compositum. Nam crescentibus fluviis ante omnimodam coagulationem, centies in die liquescet & coagulabitur, aliquando instar oculorum piscium apparebit, nonnunquam arboris purè argenteæ ac politissimæ, cum ramusculis ac frondibus figuram æmulabitur. Verbo, hoc tempore quavis horâ visa te stupore ac admiratione obruent. Et tandem grana habebis albissima instar atomorum Solis præ tenuitate, pulchriora quibus oculus humanus vidit nunquam. Immortales Deo nostro agamus gratias, qui huc opus produxit. Est enim vera Tinctura perfecta ad album, licet primi tantùm ordinis, ac proinde virtutis exiguæ respectu admirandæ, quam reiteratâ præparatione acquiret virtutis.

CAP. XXVIII.

De Regimine Veneris.

Præ omnibus mirum est hoc, quod lapis noster omnimodè jam perfectus, perfectaque tincturam communicare potens, sponte sese iterum humiliat, novamque volatilitatem citra ullam manuum impositionem meditabitur. Si tamen ex vase suo acceperis, idem lapis alii denuò vasi inclusus in calidum post sui refrigerium ulterius deduci tentabitur. Cujus rationem demonstrativam, nec nos nec ulli Philosophi antiqui reddere valemus, nisi quod factum sit nutu Dei. Saltem hic igni tuo cave, quia perfecti lapidis hæc est lex, ut sit fusibilis: ideoque si justo majorem ignem dederis, vitrificabitur materia, & colliquata lateribus vasis adhærescet, nec ulterius promovere valebis. Et hæc est materiæ vivificatio illa toties à Philosophis præcauta, quæ ante & post perfectum opus album accidere solet incautis, nempè post medium regiminis Lunæ ad septimum aut decimum usque diem regiminis Veneris. Quare parum saltem augeatur ignis, ita ut compositum non vitrificetur, hoc est liquescat passivè instar vitri; At benigno calore sponte sua liquescet, turgescetque, & jubente DEO spiritu dotabitur, qui sursum volabit, lapidemque secum apportabit, dabitque colores novos, viridem imprimis venereum, qui longo durabit tempore, nec intra dies viginti totaliter disparebit, cærulæum quoque expectes, lividumque & sub finem regiminis Veneris pallidum & obscurè purpureum. Caveto hoc in Opere ne spiritum irrites nimium, quia corporalior est quàm antea, & si ad vasis summum ejus volatum feceris, sponte sua tibi vix revertetur. Quæ eadem cautio est observanda in Lunæ regimine, cum spiritus inspissari cœperit, quia tum suaviter & non cum violentia erit tractandus, ne fugando ad summitatem vasis totum illud, quod in fundo est, comburatur, aut saltem vitrificetur ad operis destructionem. Cum itaque viredinem conspexeris, scias in ea virtutem germinativam contineri. Quare cave hic, ne viror iste in nigrum turpe vertatur calore immodico, verùm ignem prudenter regas; ita post dies quadraginta absolutum regimen hoc habebis.

CAP. XXIX.

De Regimine Martis.

Peracto Veneris Regimine, cujus color erat præcipue virescens parumque rubens purpureo obscurè colore, interdum livido, in quo tempore arbor philosophica ramis suis floruit discoloratis, cum foliisque ramisque; Succedit regimen Martis, qui aliqualem flavedinem, lutea quasi brunitie dilutam potissimum demonstrat, coloresque transitorios Iridis ac Pavonis gloriosissimè exhibet. Hic siccior compositi status, in

in quo materia varias formarum larvas imitari videtur. Hyacinthinus color cum levissimo aurantii frequens hisce diebus apparebit. Hic sigillata mater in infantis sui ventre surgit & depuratur, ut ob tantam, in qua sistitur compositum, puritatem putredo hinc exulet. At verò obscuri colores hoc toto regimine pro basi ludunt, fiuntque intermedii colores spectatu placidissimi. Jam scias Virginem nostram terram, ultimam subire cultivationem, ut in ea fructus Solis feminetur ac maturetur, ideoque bonum continua calorem, & videbis pro certo circa diem hujus regiminis trigesimum, colorem citrinum apparere, qui intra septimanas binas à prima sua apparitione, totum ferè citrino colorem imbuet.

CAP. XXX.

De Regimine Solis.

IAm operis tui fini appropinquas, tuumque ferè perfecisti negocium, jam omnia instar Auri Obryzi videntur, & lac Virginis, quo cum materiam hanc imbibis, citrinescit valde. Immortales jam DEO omnium bonorum Largitori redde gratias, qui hucusque opus perduxit, quem supplex ora, ut tuum consilium sic deinceps regat, ne forte opus jam perfectum præcipitare studens penitus perdas. Considera jam, quod per menses ferè septem expectasti, neque sanum erit unica horula totum annihilare. Quare cautus esto valde, eoque plus, quò perfectioni vicinior es. Cautè verò si progressus fueris, occurrent tibi hæc notabilia: Imprimis sudorem quendam citrinum in corpore observabis, tandemque vapores citrinos, subsidente corpore, viola tinctos, interdum & obscurâ purpura. Post duodecim aut quatuordecim dierum expectationem in hoc Solis regimine materiam pro majori parte humidam observabis, & ponderosam licet, attamen in venti ventre totam asportatam. Tandem circa diem vigesimum sexum regiminis hujus exsiccari incipiet, & tum liquescet ac congelabitur, reliquescetque centies in die, usque quo granulari incipiet, videbiturque ac si totum granis discontinuum: iterumque coalescet, infinitasque de die in diem formarum larvas induet, & hoc durabit per septimanas binas aut circiter. Ultimò verò, jubente DEO, materiæ tuæ irradiabitur Lux, quam imaginari vix possis, tum citò expecta finem, quem post dies tres videbis, quia granulabitur materia instar atomorum Solis, eritque color tam intensè ruber, quod præ eminenti rubore nigrescet instar sanguinis sanissimi coagulati, licet non credas aliquid tale huic Elixiri ex arte comparari posse. Quia est mira creatura, parem sibi non habens in tota universa naturâ, nedum exactè sibi similem.

CAP. XXXI.

Fermentatio Lapidis.

MEmineris jam te Sulphur nactum esse incombustibile rubeum, quod nullo prorsus igne ulterius promoveri posset per se, cautusque esto maximè quod in præcedente capitulo oblitus eram, ne in regimine Salis citrini ante adventum supernaturalis filii, induti colore verè Tyrio, ne, inquam, tuam materiam ignitione indebitâ vitrifices, quia sic esset deinceps insolubilis, ac per consequens in pulcherrimos atomos rubicundissimos non congelaretur. Esto proinde cautus, ne tanto thesauro temere prives. Et tamen ne te hic laborum tuorum finem reperisse sic credas, quin ulterius pergas, ut ex hoc Sulphure iterata reiterata circulatione Elixir habeas. Quare capias Soli purgatissimi partes tres ac Sulphuris hujus ignei partem unam (possis Solis partes quatuor capere, & Sulphuris quintam partem, sed prædicta proportio melior est) funde Solem in crucibulo mundo, & fuso injice Sulphur tuum, at caute, ne à fumo carbonum perdatur. Fac ut simul fluant, deinde effunde in Excipulum & habebis massam pulverisabilem coloris pulcherrimi rubicundissimi, at vix transparentis. Cape hujus massæ minute tritæ partem, Mercurii tui Sophici partes binas, misce optime ac vitro include, ac rege ut prius, & binis mensibus omnia prædicta regimina, ordine suo præterire videbis, hæc est vera fermentatio, quam reiterare, si libet, licet.

CAP. XXXII.

Imbibitio Lapidis.

SCio, quod multi Authores fermentationem in hoc opere pro interno Agente invisibili capiunt, quod fermentum dicant, cujus virtute fugitivi tenuesque spiritus absque manuum impositione sponte inspissantur, nostramque prædictam fermentationis viam cibationem vocent cum pane & lacte; sic Riplæus. Ego verò non solitus alios citare, nec illorum in verba jurare, in re æquè mihi ac illis cognitâ, propriam observavi licentiam. Est ergo alia operatio, qua lapis augetur in pondere plusquam virtute; id est, cape Sulphur tuum perfectum, sive album sive rubeum, & adde tribus sulphuris partibus quartam Aquæ partem, & post tantillum nigredinis sex septemve dierum decoctione aqua tua recens addita inspissabitur instar Sulphuris tui, adde tum quartam non respectu totius Compositi, quod jam quartam unam partem coagulavit; at respectu Sulphuris ante imbibitionem primam quâ exsiccatâ, adde respectu trium partium Sulphuris primò ante imbitionem primam libratarum, & hac proportione ter imbibas & congeles. Tandem quinque partes aquæ septima imbibitione ponas, nempe respectu Sulphuris primò accepti, qua imposita sigilla vas tuum, & igne priori simili fac ut totum compositum omnia regimina transeat, quod fiet ad summum mense uno, tum habes verum lapidem tertii ordinis, cujus pars una cadit super decem millia, & perfectè tinget.

CAP. XXXIII.

Lapidis Multiplicatio.

AD hoc nullus alius requiritur labor, nisi ut sumatur Lapis perfectus, ejusque una pars conjungatur cum partibus aut ad summum quatuor Mercurii primi operis, ac tegatur igne debito per dies septem, vase admodum strictè clauso, & omnia regimina summa jucunditate præteribunt, & habebis totum virtute millecupla ditatum, pro lapide ante ejus multiplicationem. Et si hoc iterum tentabis tribus diebus omnia regimina percurres, & erit medicina adhuc millecupla tingendi vi exaltata. Et si adhuc repetere cupis, opus intra naturalem diem per omnia regimina & colores traduces, idemque hora fiet unica, iteratò tentes, nec virtutem tui Lapidis unquam tandem invenire poteris; Tanta erit, quæ ingenii capacitatem superet, si modo in hoc opere perseveraveris. Immortales jam memor esto grates DEO agere, quia totum thesaurum naturæ jam in posse habes.

CAP. XXXIV.

De modo Projiciendi.

Cape Lapidis tui perfecti, ut dictum est, albi aut rubri, ac pro medicinæ qualitate cape utriusve luminaris partes quatuor, funde in Crucibulo mundo, tum immitte lapidis tui juxta speciem Luminaris fusi, albi aut rubei, ac immista effunde in conum, eritque massa pulverisabilis, hujus cape misturæ partem unam, & Mercurii bene loti partes decem, calefac Mercurium, donec strepere incipiat, tum injice misturam tuam, quæ ictu oculi penetrabit, eum funde tum igne aucto, & tota erit medicina ordinis inferioris. Hujus tum cape partem unam, & projice super quodvis metallum, fusum & purgatum, quantum nempe lapis tuus vult tingere; & habebis aurum argentumve adeò purum, quod purius natura non dabit. Præstat tamen gradatim projicere, usque dum Tinctura cesset, sic enim latius extendetur, quia cum tantillum super tantum projicitur, nisi projectio fiat in Mercurio, notabilis fit medicinæ jactura ob scorias, quæ immundis metallis adhærent. Quare quò melius in igne negotium succedit.

CAP. XXXV.

De multiplici Usu hujus Artis.

Qui semel hanc artem juxta Dei benedictionem perfectè elaboravit, nescio quid in toto hoc mundo exoptare possit, nisi ut tutus ab omni malâ fraude & dolo, Deo suo jugiter servire possit. Vanum autem, imò omnium vanissimum erit, pompa vulgarem auram anhelare, imò nec talia cordi sunt hujusmodi qui hanc artem callent, quin potius spernunt & contemnunt. Qui ergo hoc talento à Deo beatus est, huic talis voluptatis campus patet:

In primis si viveret annos mille, & quotidie hominum millium mille aleret, non egeret, quia pro voto suo Lapidem multiplicare valet tam pondere quàm virtute. Ita ut omnia imperfecta, quæ sunt in mundo, metalla comparabilia, posset, si hoc in votis haberet, omnia in verum aurum argentumve tingere.

Secundò Lapides pretiosos ac gemmas poterit hac arte conficere, quales nullæ in rerum natura sine hac arte comparari poterunt.

Tertiò ac tandem universalem omnium morborum medicinam habet, sic ut unus saltem verè Adeptus omnes in universo orbe ægrotos curare valeat.

Regi proinde sempiterno, immortali ac soli omnipotenti laudes ob hæc dona sua in æternum agamus.

Quisquis proinde talento hoc fruitur, in Honorem Dei & proximi utilitatem utatur moneo, ne ingratus erga Creditorem Deum, qui tanto eum talento beavit, reperiatur, ac reus ultimo die condemnetur.

SOLI DEO GLORIA!

Finis.

PHILALETHÆ Tractatus De METALLORUM Metamorphosi.

CAP. I.

De Iure Artis, ejus Cultoribus, veroque Arcanum perquirendi modo.

Quandoquidem omnes cujusque generis & fortunæ homines, aliquam sibi proponunt, suarum, in rebus indagandis, horarum impensarum metam, ut nimirum ejus, in qua versantur, artis peritiam assequantur, omnesque suos intendunt nervos, ut ad ejus summum colliment.

Attamen paucos admodum hæc fortuna beat, nam licet multi Architecturam anhelant, at perpauci reperiuntur Archimedes. Plurimi, utut se Medicinæ addicant, non plures tamen Paracelsi, pauci Helmontii ingenio præditi, imo si vel in arte sua mediocritatem possint attingere, haud oleum, aut operam perdidisse opinabuntur. Hinc factum, quod incassum se studuisse nullus existimet, quamvis non omnis Geometra Archimedi, aut Poëta Homero, aut Rhetor Ciceroni æquiparetur. Possunt quippe & inferioris sortis Rethores Reipublicæ (pro largito sibi Talento) prodesse. Possunt, inquàm, quilibet homines, licet ejus, in qua versati sunt, artis imperitiores, utiles censeri in illa (ubi vivunt) Republica.

Quotquot autem Metallorum Metamorphosi sese addicunt, rem maxime utilem non inutiliter saltem, & etiam insipienter anhelare videntur. Apex puta hujus artis est ipsum Artificium, quod qui assecutus est, fastigium acquisivit, qui vero huc non appulerit, nihil proficui reportabit. Nihil enim præter dispendium, & nummorum, & temporis à semidocta Alchemiæ scientia. Insuper & irrisui Mysochemicis exponet sese & opprobrio. Artis tamen objectum nobile adeo existit, quod infinitas possessori polliceatur opes, sanitatem insuper perfectissimam. Hinc factum, quod nullus fere idiota sit, qui postquam, vel minimum de arte audiverit, ad ejus disquisitionem se protinus non applicet, & Chemistæ actutum nomen induat. Mox, quamprimum ex receptorum aliquorum lectione, spem aliquam conceperit, protinus Philosophi Titulum vindicat. Ne verò Stolidam Philosophiam colere videatur, unusquisque pro ingenii sui felicitate subtilitates excogitat, & pro nummorum copia furnos construit, vitra sibi comparat, opusque mirâ cum solemnitate aggreditur. Ita decoquit, quousque sera tandem parsimonia sit in Fundo, & parca admodum, si ulla, suppellex sit residua. Ni autem insanæ temeritatis interea arguatur, de Materia prima Metallica, Elementorum rotatione, matrimonio Gabritii cum Bega novit differere, idque sub idiomate vulgò ignoto, Philosophos citabit, & ad placitum exponet, seque spe sortis futuræ non parum solabitur. Interea verò labores sustinet, vel usque ad consumptionem, in hac Philosophia, tam virium, quam nummoum, usque quo illam quam in Metallis quærebat Metamorphosin, in seipsum miserè fuerit expertus.

Quod cum observarent Mysochemici captiosi, eundemque plurimos eventum monere conspexerint, artem protinus ut fabulosam rident, & in ludibrio habent. Isti verò, qui sese suâ temeritate deceperunt, alios in eandem dispendii semitam illicere satagunt, commentisque suis, fictisque receptis chartam commaculant, ut peritiam saltem aliquam cum pecuniæ jacturâ lucrati videantur. Quibus Sophisticationibus impletus adeò Mundus conspicitur, quod nullus ferè Tyro artis Studiosus, qui non his seducatur, nullus scientiæ contemptor, qui non amplam hinc ogganiendi occasionem captitare possit. Ita tam ars ipsa, quam Cultores ejus ingenui, indigne patiuntur ob Nebulorum quorundam pravitatem, qui licet in Arte sint ligno stupidiores, ita tamen scribunt, ac si verè essent adepti, suasque liberè imposturas promulgant, in tantum quod primus inextricabilis Tyroni Chemico Labyrinthus sit inter libros discernere veros & falsos; ex quo deceptores Sophistæ, non speciosum

clusum minus ædificium, quam veri Artistæ construant, imò ut plurimum majora pollicentur. De his Bernardus Trevicensis [vir hujus, in hoc genere non expertus imposturæ] sic scribit. *Nisi* [inquit] *ut pestem, hosce evitaveris, nihil unquam boni degustabis in hac arte.* Hunc proinde tractatum descripsi, ut cœcos in hac scientia plenius instituerem ne per devia errantes miserè vagentur. Et primò quidem à calumniis artem vindicare decrevi. Qualificationes deinde eorum, qui huic incumbunt, subnectere visum est; verum ultimo inquirendi modum describam. Quibus procemii loco præmissis ad artem ipsam diluciden-dam me postea accingam.

Non etenim, quia plurimi reperiuntur Alchemiam tractantes deceptores Sophistæ, hæc proinde aut falsitatis aut ineptiæ arguetur. Perpendenda siquidem est rerum possibilitas, per quam, si possit improbari artis veritas, cedat sin minus, illam obtrectare non fatuum solummodo, at etiam Philosopho indignum judicandum est. Hominum puta improbitas, qui temerè artem tractant, nihil ad hanc destruendam facit. Est pura Lux naturæ clarior, quam ut ab hisce Tenebrionibus obscuretur. Filios proin Doctrinæ instituam, ne ab erroribus seducantur: hisque Sole evidentius apparebit, quod realis, possibilis, & vera sit Metallorum transmutatio, ab imperfectionis statu ad perfectum, idque per Naturæ Artisque cooperationem. Nulla siquidem materialis, sive essentialis conspicitur inter Metalla perfecta & imperfecta differentia, sed accidentalis solummodo, quæ in maturitatis disproportione consistit. Hæc [sola] major minorve Metalla per suas species diversificat, nisi quod superfluitates quædam superadventitiæ, inter metalla distinctæ appareant, quæ quidem feces, nullam cum Materia habent correspondentiam, sed huic prorsus irreptitio more, surrogata, ob digestionis defectum non expurgatæ, cum indigesto puro commistæ manserunt. Hinc formarum metallicarum discretio. Verum si quando per digestionis completam perfectionem, superflua hæc rejecta fuerint, jam non amplius imperfectum at perfectum potius Metallum cernitur: hinc ex Plumbi minerâ, per conveniens temporis spatium, absque molestiâ dimissâ, argentum repertum est copiosum, fossores testantur. Pariformiter, & si extra terræ venas hoc idem per Triumphantem artem possit præstari, nihil est in natura impedimenti, quo minus idem consequatur effectum. Hujus autem certitudo hinc patet, [nimirum quod ex eadem materia cuncta oriantur Metalla] ex quo ☿ qui in terræ venis generatur, universalis fit procreatrix materialis omnium istorum quæ metallica specie induuntur, quod per hoc probari non erit difficile, quoniam ☿ hisce omnibus accommodatur & per artem conjungi possit, istud autem præstare penitus foret impossibile, nisi unius omnia materiæ participarent, Mercurius siquidem est aqua, talis tamen, quæ nulli prorsus rei, quæ non est identitatis suæ naturæ, commiscetur. Cum igitur omnia metalla humectando combibat, sequetur, omnia illa cum hoc retinere materiæ correspondentiam. Addo, quod per Artem Naturæ administrantem, Mercurius ita possit cum Metallis, omnibus successivè concoqui, ut omnium istorum veram crasin verasque proprietates, unus idemque, sub eodem colore, fluxusque formâ subalternatim referat, exeratque. Quod in Arte foret impossibile nisi possibilitatem hujus, per Materiæ correspondentiam, Natura suppeditaret.

Alia porrò non desunt Argumenta, ad hoc idem probandum.

Et primo sanè non leve hoc est, quod in ☿ corrtentem cuncta Metalla possint reduci, prout & Mineralia quæ ex principiis constant Metallicis. Insuper & Mercurii hi Metallici sic possunt transmutari, quod Saturninus fiat Martialis [suis interea viribus neglectis] per essentiæ tantummodo Martialis in eodem per Artificium sagax, decoctionem: Martialis porrò idem fiet Venereus per Veneris fermentum; idem quoque Lunaris, Iovialis, aut etiam Solaris, per horum fermentum, nullâ interea nec in fluxu, nec in colore alteritate factâ, excepto quod unus ☿ sit altero purior & defecatior. Ex Antimonio quoque ☿ excernitur admirabilis, qui item Mercuriorum Metallicorum Naturam superinduet, per subtilem Naturæ Artisque administrationem. Neque hoc solum, at etiam præterea supra dicti istiusmodi Mercurii corporum tam Metallicorum, quam Mineralium, sic per suam commistionem Mercurium permutabunt vulgarem, quod iste cum his digestus, easdem cum illis Naturales sibi adsciscit qualitates, ut unum, eundemque cum his faciat Mercurium, juxta speciem corporalis Mercurii [speciali vinculo] cum eo conjuncti. Unusque & idem individuus successivis operationibus, omnium potest formas induere, unamque eligere novam, priori neglectâ, usque dum per omnium Planetarum Regna percurrerit. Ecquod hoc arguit, quam quod unam cuncta sibi vindicent Materiam, à qua & ad quam omnia: quodque ad hanc Mercurialem suam Materiam cuncta reducta, pro digestionis varietate ab unius ad alterius speciei virtutem possint migrare, unumque per omnia successive peragrare. Quod argumentum, ut in se verissimum, sic etiam firmissimum huic arti fundamentum, & inviolabile manebit. Contra hæc evidentissima, nescio quid objiciatur, nisi forte nonnulli, quorum ingenii hebetudo ad hæc capescenda non attingit, sese pluries hæc attentasse conquerantur, [idque juxta Autorum clarissimorum præscriptum] neutiquam tamen eventum spei suæ respondisse. Quibus respondere licet, quod illorum ignorantia ad artem adeò nobilem improbandum parum faciat. Ne etenim hoc arti detur vitio, si quid [in Natura per Artem possibile] eorum intellectum fugiat, neque enim minus affectatæ arrogantiæ quam crassæ ignorantiæ indicio foret hujuscemodi objectio, quasi ea sola per Naturæ administrationem cooperante arte forent præstabilia, quæ solerti absque indagine sub ingenii sui capacitatem cadunt. Cæteris ipso facto ab illa exclusis, quasi etiam Intellectus sui, & Naturæ possibilitatis, eadem foret mensura. Quinimò & per experimentalem scientiam affirmativam, negativæ istorum experientiæ obvenirem. Ipse ego hæc qui scribo, fidus Naturæ testis esse possum, quod supradicta ista omnia de Metallis, Mercuriisque sint absque ulla falsitate vera, & sine fuco certa, meque illa omnia in metallis, & circa metalla, vidisse, cognovisse, expertum esse, & per experientiam vera comprobasse. Eapropter nudis negationibus [quarum basis ignorantia est] contra oculares testes nullatenus contendendum: quorum unum memet profiteor, cui quoque adstipulantur concorditer omnes verò uno ore Philosophi, quales sunt Albertus, Raymundus, Riplæus, Famellus, Morienus, complurésque alii, quorum nomina tædio esset recensere. Fateor saltem quod non leve sit opus, hoc quod dixi præstare, econtra verò à Philosophis summe occultatum, & in Natura occultatissimum affirmamarem. Proinde clavem artis à Philosophis nobis perhiberi notum facio, quam qui habuerit, claustra omnia reserandi potestas ei committitur, dummodo unumquodque suo ordine, veráque methodo tractare didicerit. Non enim perinde est, quodnam primo metallum

metallum aut minerale aggrediatur, quave via, quibusve operationibus pergat: in hisce vero cognoscendis sagacitas ingeniosa requiritur, & præter Theoriam practica scientia, aut aliter volens nolens errabit. Possim hic mutationes diversas Metallorum recensere, ut nempe Martis in Venerem per Acidum Vitrioli stalagma, ☿ in Saturnum, ♄ in Iovem, ♃ in Lunam, quas quidem operationes plurimi [ab Artis apice alieni] norunt præstare Chemici vulgares. Addo, quod paucis [iisque nonnisi veris Philosophis] innotescit, substantiam dari mediam inter Mineram & Metallum occultam, nobilem cujus una extremitas est minera, altera metallum, quarum commistæ virtutes cœlestes, unum aliquod efficiunt anonymum metallum, quum tamen metallum non sit, at Chaos, id est Spiritus, quia totum volatile, unde [licet in se totum sit fugax] omnia Metalla, absque transmutatore Elixire possunt educi, etiam vel ipsum aurum & argentum, item ☿ cujus ego virtutes non facile describam: hujus in omnia metalla transmutationem vidi, feci, novi, & hoc verum esse mecum testabuntur adepti. Dicam [si concipies] Chalibs à novi luminis Autore vocatur, estque operis verum principium, vera clavis [prout tractari possit] abditissima Philosophorum secreta reserandi Quid interea, si Philosophi hæc omnia absconderint, & Parabolicè sub falsi larvâ, verum filiis Artis depinxerunt? An proinde hæc tam Divina scientia vilipendetur? Absit. Patet utique quod in imperfecti Naturâ nil sit impedimenti, quo minus in perfectum transmutetur, ex quo suapte Physi propensitatem retinent perfectionem induendi, si modo per Agens Homogeneum digestiva vi pollens attentetur. Iam ergo hujus virtutem placet inquirere. Ac primò quidem illud per quod hoc fieri debeat statuemus. Rationes subinde Philosophicas subnectemus. Prius quod attinet, nil aliud esse profitemur, etimusque professi, quam Aurum in supremum gradum [ad quem per Naturam Artemque deduci possit] digestum, quod tum non simpliciter Aurum, verum quovis Auro vulgari millies perfectius conspicietur. Quod sic exaltatum, metalla radicitus penetrat, tingit ac figit. Neque mirum hoc cuique videatur, siquidem in sua corporali existentia dum remanet, ultra quam quod cuiquam qui non viderit credibile est, tincturam suam late potest diffundere. In tantum quod una puri Auri unciâ, sex ferè argenti libras, in suam tincturam, quasi per minima videatur colorare. Exempli gratia. Deauretur Argenti massa (utut permagna) illa postmodum distrahatur in Filum (licet crinis magnitudinis æmulum) totum illud quasi Auri purissimi Filum apparebit, deeritque citius filum attenuandi ingenium Artifici, quam auro colorandi vis. Proinde si corporale hoc metallum, terreum, mortuumque hoc tam ineffabile valeat præstare, unde quæso tincturæ inconstantia, nisi quia corpus alterativè corpus nequeat ingredi, non deest proin tinctura quo minus transmutet, at obstat transmutationi tingentis corporalitas. Verum si hoc corporale terreum, fieret Spirituale igneum, immutato suo genere, tum sane radicitus ingrederetur, & quod ad visum fecerat exterius, idem alterativè præstaret interius, etiam & multo plus, in quantum ignis sit multò subtilioris quam terra, proprietatis ac essentiæ. Posito itaque hoc supposito, nimirum terrenum vulgi Aurum posse ita circulari, quousque in igneæ essentiæ Cathedra statuatur, facile inde colligetur, hanc essentiam quintam priori ejus substantia esse millies perfectiorem, idque ex lege disproportionis in subtilitate inter Elementa quatuor; ideoque latius suam valet diffundere tincturam: habet & hoc insuper, quod Spiritus dum fit, proinde per minima intrinsecè valeat commisceri: quod corpus auri, licet latè procul distenderetur, non tamen attingere poterat ob sui corporalitatem. Et si sic intrarit, dubio procul transmutabit: omnis siquidem Physica ingressio per minima est transmutatio passivæ naturæ, nisi identitas, naturæ sit inter rem ingredientem ac ingressam, prout aqua aquæ commista. Hoc nos suppositum procemii loco verum asseveramus, suoque loco ejus modum describemus. Hic saltem argumenta aliquot possibilitatem confirmantia inducemus. Inter quæ non levis momenti hoc est, quod semen sit cujusque rei semen habentis perfectio, & quod semen non habet, est de toto imperfectum. Quare prout Poëta cecinit. *In Auro semina sunt auri, licet abstrusa recedant longius*: Est siquidem hoc non modo perfectum, at in suâ specie metallicâ perfectissimum. Si ergo sit in auro semen auri, hoc in aquâ (quæ spiritus est habitaculum) residere sequetur, nam semen est spirituale quoddam speciei conservationis medium. Hinc auri dissolutionis possibilitas, licet agens hoc præstare potens adinvenire, opus sit summè sagacis Philosophi, non mediocri Talento à Deo beati. Porrò si dissolvatur Aurum, ad semen suum educendum, non nisi in aquam sui generis homogeneam hoc faciendum Ratio suadet? Qua semel dissolutione factâ, corpus suam formam deposuit, nempe terream auri, & aqueam auream aliam superinduit. Omnis insuper motus est ab aliquo ad aliquid, & perfectus unusquisque motus terminus generativi est in eadem specie, unde motus est progressus, quod fiet per varias mutationes homogeneas, rei motæ: quare cum aureitas sit terminus à quo, eadem erit terminus ad quem, sientque intermedii progressus in homogeneitate metallicâ, per legis Naturæ necessitatem; quibus observatis ad suum finem finis necessitate impellitur effectum, si modo per contrarium operationes non fuerint intermissæ. Quare ab Auro dissoluto, ejusdem dissoluti ad Aureitatem regressum extra controversiam ponimus, & probatum concludimus. Hæc autem aurea forma quam reassumet, nullatenus erit eadem quam deposuit, siquidem à privatione ad habitum impossibilis est regressus. Alia igitur necessariò manet huic forma aurea, quæ priori tantò erit nobilior, tantò spiritualior, in quantum ignis est terrâ subtilior, purior que. Ad Doctrinæ filios dirigendum sat superque scripsi, oblatrent jam tutò Mysochemici Antistites, quæ non norunt, eorum quæ dixi vim nullatenus obtundent, aut veritatem improbabunt, hancque certo certius calumniarum suarum reportabunt mercedem, aliam ignorantiam. Artis puta osoribus nihil scribo, cæteris quæ dixi sat abunde sufficiant. Stabilitâ porrò hâc scientia, & vindicata, jam de Cultoribus ejus aliquid dicendum. Siquidem, ut superius dictum est, ex homuncionum nonnullorum nequitiâ evenit, quod Divina hæc Ars perinde ac ejus Amici, non parum ab obtrectatoribus sint passi. Quum puta stupidi quidam Mechanici, præsumptione cæcâ seducti, harum tractationem aggrediuntur, nummosque suos amittunt, indignabundi statim Chemicam Philosophiam execrantur, ejus Cultoribus maledicunt, Autores de illâ scribentes dilacerant conviciis. Alii licet parum edocti, præposteri homines, Auri siti excæcati, Arti inhiant, & rem absque matura deliberatione aggrediuntur, & errant nihilominus, tamen Artis possibilitatem concipiunt, ac credunt, benè de illa loquuntur, & pudibundi suam in illa fateri ignorantiam, peritiam rudioribus obtendunt, de Arte fortasse scribere pergunt, & tacitâ spe illecti omnia tandem quæ amisere recuperandi, etiamnum adhuc tentabunt, quousque damna

damna multiplicarint, amicos suos futuri boni spe solabuntur, at pauperes dum maneant, & quotidie pauperiores reddantur, obridendi ansam pertinacibus Chemiæ irrisoribus subministrant. Equidem tanta est illorum nequitia, quum ipsi sint seducti, alios falsis suis receptis, mendaciis scriptisque Sophisticis, in idem erroris prædicamentum allicere satagunt. Tandem quidam Artis ut ut periti, tamen invidiâ ad hoc incitati, scabiosè atque deceptoriè valdè rem tractant, & sub veræ doctrinæ promissis, miserrimis imposturis Tyrones seducunt: sic Geber, Arnoldus, Lullius, cæterique ferè omnes, inter quos haud unus reperitur candidus scriptor, & si ullus obscurè, tamen valdè rem tradens reperitur. Hinc inevitabilis Chemiam incepturo Labyrinthus, quod vel immediato Dei digito opus videatur, si quis rectam ingredi semitam expetierit. Hinc item tam odiosum Artis nomen, quod non facilè absque maxima irrisione illi intendatur. Apprime ergo cognitu necessarium existimo, quidnam sit futuro scientiæ filio primo loco curandum, ut auream hanc Artem obtineret, vellere hoc potiatur, siquidem non pauca aderunt obstacula, quæ retro pellant, nisi adsit firma animi resolutio. Plurima quæ spem atque expectationem deludant, nisi sagax ingenium habuerit.

Primo quidem ut tutus reddatur, ab iis qui inceptum sannis obridebunt, iter secretum esse oportet, ut nulli suus labor innotescat. Quare Antiqui Philosophi Sapientes, non aliter ac verbum in ore hanc scientiam occultare præceperunt. Neque sane inutile videri posset sic adhortari, quandoquidem non parvi faciant ad despondentiam in Tyronis animo injiciendam, opprobria ac jurgia hominum, qui ab arte ipsi abhorrentes, ejus cultores etiam summo in contemptu habent. Insuper, eventum si quis spectet, secretâ artis occultatione opus esse apparebit. Si etenim spe suâ quis fuerit frustratus, ecquid obesse poterit taciturnitas, quam aliter exemplo, qui sic frustratur, proponetur. Stolidæ [ut vulgò reputatur] nummorum ac temporis jacturæ. Sin contra hoc Thesauro fuerit potius, non utile modo, verum & summè necessarium tacuisse reperietur. Tyrannis puta improbisque præda proponitur, si quis palam tanto thesauro fruatur, ac usus fuerit, etiam & nonnulli parum in hac re improvidiores, vitæ salutem periclitati, seram tandem pœnitentiam miseri egerunt. Constans insuper animi decet esse, si quis hanc palæstram descenderet sedulus, diligens, doctus, librorum helluo, mentis tranquillæ, non ignavus, aut deses, non hoc modo, illud postea vellens, privatus, solus, nisi quod fidelem aliquem habeat socium, unum nec plures, non egenus; licet enim parva quantitas sufficiat, quum Ars semel tentetur, attamen pluries errasse continget, quos reparasse errores opus habet nummis, insuper & ad impensa supplenda victui & amictui necessaria, huic dum Arti incumbat, ne forte aliud agere cogatur, cum liber animi potius esse teneatur. Quodque maximum est, honestus sit, Deumque timens, & à peccatis abhorrens, precibusque Numina sollicitet, ut cœpta secundent. Taliter qualificatus iter ingrediatur, at sine claro Naturæ lumine errabit. Proinde libros sibi comparet, hominum doctorum & non Sophistarum, his seculò incumbat, legat, relegat, perlegat, resque secum alte perpendat, caveatque ne cum rem semel concluserit, practice statim attentet, verum conclusionem suam sæpius ruminet, perpendat, cumque Auctorum probatissimorum sententia conferat, tamdiu altetetque, quousque unam aliquam elegerit, quæ omnes probationes sustinens perdurabit. Tum tandem praxin incipiat, implorato Numinis auxilio, experimenta consideret, eorumque successum, quæ prout ratio suaserit, alteret renovetque toties, quousque signa à Philosophis descripta conspexerit. Erroneisque operationibus prætermissis, uni soli vero complemento insistat, nec tamen animum despondeat, licet pluries erret, & tamen à sumptibus permagnis caveat, sic, benedicente Deo, voto tandem potietur. Ego porrò ut talem instruam, sequentem tractatum, verum, planum, perfectum, absque fraude conscripsi. Et tamen omnes Avaros, fraudulentos, ceterosque ejus classis admonitos velim, ut Artem pariter, huncque tractatum missum faciant. Nam

Certum est procul hinc arcere profanum.

CAP. II.

De Origine Artis ejusque Scriptoribus, ejus Fundamento, in quo de Principiis agitur Metallicis, & graduali Metallorum & Mineralium productione.

Hermes cognomine Trismegistus, Artis hujus Pater in Philosophorum scenam introductus est: de quo, quisnam fuerit, variæ perhibentur Autorum opiniones. Non desunt, qui Mosen fuisse illum affirment, saltem in hoc conveniunt, quod natione fuerit Ægyptius, Philosophus item perspicacissimus. Pater hujus Philosophiæ vocatur, puta qui primus [quorum libri extant] qui hanc tractat Philosophiam. Quidam tamen volunt ab Enoch scientiam hanc derivatam: qui diluvium prævidens, septem liberales scientias [inter quas Chemia] tabellis inscripsit, posterisque reliquit. Hermes verò vallem Hebron ingressus illas adinvenerit, quæ Smaragdinæ hodie appellantur, atque inde suam sapientiam dedicisse. Alii acriter contendunt, Noam hanc artem tenuisse, illamque *in arcam* suam portasse. Non pauci ex locis Scripturæ nonnullis Artem stabilire satagunt, illamque Salomonem habuisse scripturiunt. Nonnulli ab Adamo ipso ad Abelem; & sic deinceps ad Sethum deducunt. Mihi verò simplicitatem naturæ scripturo, hujusmodi non placent subtilitates, Artem puta non illustrant imò potius obumbrant, ut Fanatica videatur, quique ita scribunt, nonnisi obridendi ansam osoribus Misochemicisque subministrant. Si etenim Ars hæc reale in Natura habeat fundamentum, cur ego sollicitus essem, utrum hic vel ille necne intellexerit, ut qui cognoverimus ejus cultores atque peritos summo sese studio occultasse, prout etiam suis in libris aliis id præceptum. Nec nisi post obitum innotuere omnes vel saltem plurimi in vivis autem summâ cum diligentiâ latuere. Hoc saltem liquet, quod tantum absit, ut novum sit hoc commentum, ut per multas Seculorum series ejus extiterint periti, qui linguâ ac ratione diversi, plurimi verò ætate coævi; tam concorditer de arte scripsere, quod ne unam operationem (rectè intelligentibus) aut corrumpere, aut aliter tractare comprobentur. Fateor saltem, quod rei imperito permagna appareat difficultas in libris eorum legendis, obscurè adeò tropicè, allegorice, & figurate scribunt, quidam etiam plurimâ falsa intermiscent ad indignos incautosque illaqueandum, ut hoc modo Philosophos à stultis valeant distinguere; in summa tamen omnes unam metam feriunt, & ad idem hospitium deducunt. Quæ autem obscurius tradunt, hoc in nullum alium finem faciunt, nisi ut indignos excludant, prout pluries in suis libris testatur Bernardus Trevirensis [mihi summè colen-

dus] hac in arte candidissimus reperitur; Riplæus item Anglus, Flamellus Gallus, Sendivogius Novi Luminis Autor, Arcani item Hermetici autor Anonymus, cujus tamen Nomen duplex Anagramma prodidit, ut, nempè [*spes mea est in agno*] libro, cui titulus Enchiridion Physicæ restitutæ præfixum, & [*penes nos unda Tagi*] Arcano suo Hermetico; Non præterirem hic Philosophorum scalam, Rosarium magnum, Arnoldi opera, Ludum puerorum, Dionysii Zacharii opusculum, Ægidium de Vadis, Morieni opera, Augurelli poemata Chrysopœiæ; Quinque item tractatus Rosarii abbreviati, Petri Boni Ferrariensis opera, omnes verbo libros inclusos vellem, qui prædictis hisce sunt consoni, & qui contra exclusos. Quibus ut par est, priusquam opus inchoetur, comparatis, primo loco Metallorum pariter ac Mineralium, vitas, regna, mores, habitumque discat studiosus artis discipulus, nec notione sola sese oblectet, at scientificè, id est practice cognoscat. Ad hoc autem profundâ opus est contemplatione meditativâ, ut rerum Physicarum in genere corporumque Mineralium in specie, ortum discat ac intelligat. Me quod attinet, Metallorum doctrinæ obiter tantum intentus, in quantum nempe Arti trasmutatoriæ explicandæ faciat, rerum Naturalium ortum in genere lubens prætermitto, contentus illa dixisse, quæ præfato proposito satisfaciant. Breviter tamen cætera ordine attingam.

Tradidere Philosophi omnes vulgares, quatuor dari Elementa, res omnes originaliter componentia, ex quibus omnia, ad quæ resolvuntur, ex quorum coalitu diverso diversæ res prodeunt. Infaustæ huic opinioni, Chemici fere omnes Philosophi subscripsere. Causam cujus aliam non possim conjicere, quam, quod absque maturâ deliberatione [ad rem propriam accincti] accelerantes hæc prima rerum fundamenta descripserunt. Quam ego illorum sententiam non ausus improbare, aliter honoris sui ac observantiæ ergò juxta rei veritatem Philosophice pertractabo. Elementa puta, quæ quatuor ipsi contendunt, tria sola agnosco, omnia quæ suapte Physi frigere experientia docet, Aerem puta, aquam & terram. Solus quippe caloris defectus, per Solis calefactivi distantiam remotam causatus, frigus his omnibus inducit, & illud remissius aut intensius, in quantum majori aut minori distantiâ removeatur. Ignem verò Elementarem prorsus rejicio, nego item ullum esse præter vulgarem nostrum communemque Vulcanum, qui ardet in culinis: Cujus calor semper destructivus in se. Neque nego tamen calorem rebus inesse, profluum nimirum aut à lumine, aut à motu, aut vitâ, aut Blas alterativo, alium nullum. Prædo Vulcanus res concretas depascendo comburit divastatque, estque corruptivus motus violentissimus, ab activorum duorum contrariorum exortâ repugnantiâ causatus. Elementum tamen non est, prout nec substantia, nedum accidens, ad actualem quantum flagrationem spectat, at duorum in se mutuò agentium activitatis expressio in subjecto capaci; Non jam ostenderem, quænam ad Vulcanum actualiter ardentem ordine requirantur præter accidens caloris & substantiam, in qua fit hic actus, hoc hic saltem asseveramus, licet ejus calor sit accidens, illum tamen ipsum nec substantiam esse nec accidens, at duorum activo um, & in se mutuo agentium activitatis expressam operationem, quam activitatem in omni re combustibili comburente facile possem demonstrare, nisi quod ab hoc loci foret alienum. Et ut ignem prorsus Elementalem rejicio, ternario interea Elementorum numero contentus, horumque nativam qualitatem primam frigus assero, nec nisi accidentalem illis calorem attributo, prout dictum est; sic nec tria hæc commistione suâ rerum naturalium ingredi compositionem admitto. Disproportio siquidem miscendorum mixturam generationi idoneam tollit, ejusve possibilitatem. Nam Physica generatio fit per generationem ingredientium unionem. Unio porro est per minima rerum uniendarum ingressio, sin autem minimum unius sit minimo alterius decuplo vel centuplo subtilius, non possunt hæc minima adæquata coire, siquidem per minima convenire oportet, quæ per minima unire quærimus. Hinc commista aqua terræ non cum illa unitur, prout nec aqua vino, aut Phlegma Spiritui: imo separari possunt ob suam inter minima disproportionem. Si quis dixerit: ad mixturam hanc faciendam unum subit alterius subtilitatem, atque ita deinceps uniuntur; Insto, quod si æque subtile fiat [spissum prius quod fuit] ut liquidum possit [uniendo sese] ingredi, oportet ut ad eandem naturam prorsus deducatur, & quid tum quæso terra quam aqua, [aqua siquidem in terram non migrabit, ut unionem cum terra habeat, corpus puta non corpus sic unitive ingredietur] & sic, quam fatuum hoc imaginari, terram in Aquam esse convertendam, ut cum aqua concreti generationem promoveat, & hoc si concedatur, ex aqua tamen res producta dicetur, si modo antequam produci sit possibile terra in realem aquam migrarit, hoc autem necessarium est, aut aliter minimum hujus cum minimo alterius non poterit convenire. Et adhuc deest aer, minimum cujus est multò subtilius aquæ minimo, nisi in aerem cuncta evanescere teneantur, ut & hunc prædicta aqua sibi in generando socium habeat. Quod si detetur, ex aere omnia solo constare sequeretur, quia aer licet in sua natura sit à sese originaliter, seu ex terra & aqua in se transmutatis sit conflatus, idem tamen erit, nec ob originis suæ discrepantiam diversificatus: nisi enim idem fuerit aduniri nequit, siquidem ut aqua eandem habeat cum aere subtilitatem, eadem cum illa qualitates primas habere tenetur, idem & de terra judicandum est, ut adæquetur raritati aquæ. Et si sic tum aqua sic subtiliata erit realis aer, & terra sic subtiliata erit realis aqua, & jam ubi compositio generatorum ex Elementis, cum juxta hanc doctrinam ex aere omnia necesse habeant procedere, & quo subtilius ex igne, admissa cum hac Mistionis Doctrinâ Elementorum quaternitate. Si quis autem dixerit, verum esse Elementa sic converti, rogarem à quo agente mutarentur? Insuper si terra in aquam migret, aqua in aerem, ut sic fiat unio componentium Elementorum, ad Elementatum conflandum, peterem rursus quid opus sit terræ in realem aquam reductæ aliam novam aduniře, sic & aquæ ad aeris raritatem subtiliatæ novum aerem commiscere, quasi unum & idem Elementum in alia sic convertibile de se effectum conversum non posset procreare, absque alterius admixtione. Si dicatur, terram, ut dictum est, subtiliatam aquæ raritate adæquari, & tamen aquam non esse; uti nec aquam esse aerem, rogarem tum, utrum, nec ne primas qualitates unum alterius induat; si non, ergò nec in minimis habebunt correspondentiam: nam hoc impossibile: si sic, scire cupio, utrum, si unum primum alterius primi primas induat, non fiat realiter illud primum, cujus sic induit primas. Contrarium asseverare non est Philosophicum. Concluditur ergo, ex uno omnia Elementa materialiter originem sumere, quæ non potest esse, nec terra, nec aer; quod nisi brevitati consulerem, facilè possem commonstrare. Unica ergò restat aqua, quæ unum verum est materiale principium omnium [quæ in hoc orbe

orbe conspiciuntur] corporum concretorum. Terra est solea sive stratum, in qua omnia corpora crescunt, & conservantur. Aër in quem crescunt, estque medium, virtutumque cœlestium delator, quibus repletur, & per quem omnibus hisce inferioribus communicantur. Aquæ rerum omnium semen est à Creatore primâ creatione inditum, quod quædam in aerem producunt, ut vegetabilia; quædam intra suos renes servant, ut animalia, in quibusdam maximè abstrusum reconditur, puta metallis. Estque ad finem usque mundi semen sufficiens cunctis rebus ex semine producendis, cujus [ut dictum est] aqua habitaculum reperitur. Hoc semen [alias otiosum] à formâ suâ excitatum, [quæ forma est lucis quædam ineffabilis particula, virtus cœlestis, quæ præsto adest inferiora apte disposita [ratione loci atque agentis convenientis] vi suâ imbuere & ad motum excitare] ita inquam semen activâ virtute excitatum, odore suo fermentativo materialem aquam est coagulando, quam ita immutat per varias fermentationes transmutationum cunctarum autores, quousque illud produxerit, ad quod producendum semen fuerat propensum. Si itaque Metallicum fuerit semen, nascitur inde primò humor siccus, labilis, manus non madefaciens, nimirum ☿ omnium metallorum mater. Possem hic lapidum uniuscujusque generis procreationem docere, item circa ☿ii primam nativitatem plurima notatu dignissima annotare. Illa autem ut ad propositum parum facientia consultò pertranseo. ☿ puta vera metallorum materia dici meruit, quia anteaquam ☿ fieret utut ad Metallum destinaretur, defectu tamen aliquo posset contingere, ut aliquod à Metallo diversum inde resultet, cum verò semel fit ☿, tum quidem non amplius aliquid inde nasci possit, nisi minerale aut metallicum: Ex hoc diversa quæ conspiciuntur mineralium genera, ut puta ♃ ♄ ☽ ♀ ♂ ☉ quæ omnia unam eandemque matrem habent ☿. Media quoque Mineralia quædam hinc oriuntur, quædam etiam fiunt ex ipsis Metallis, sale acido minerali erosis, sic Vitriolum ex Cupri venâ per stalagma tale acidum, erosâ: cujus hic generationem docere abs re foret, quare consultò prætermitto. Non autem [quod perperam nonnulli credunt] pinguedo aliqua interveniens Sulphurea, ☿ conjungitur, quam calore suo decoquens coagulet, cujus postea expurgatio est metalli perfectio Novimus puta quod Sulphur, quod dicitur, ♃, impurius est multò Sulphure, ♄ licet ☿ ♄ crudior sit & immundior, ☿ ♃ & tamen ♃ perfectius esse ♄ metallum, vel gregarii testabuntur. Non est itaque cum istis opinandum de digestione Metallicâ per colostrum istiusmodi pingue, cum in ☿ sit agens proprium internum indigerens, nempe calor qui per cœlestem causatus influxum, vitam atque motum infundit huic nostræ materiæ, quæ vita pariter ac motus dependent à matricis convenientis adaptatione, sive loci ad generationem idonei. Licet enim, hîc superiorum virtute uberrimâ omnia sint plena, hæcque præsto adsit cunctis ad informationem illorum; non tamen actualiter agit informando, id est ad motum stimulando, nisi quatenus juvetur ab extrinsecis rite accommodatis, atque ita, tum virtus hæc cœlestis incessanter agit, quæ licet in toto orbe uniformis & unica, pro seminis tamen ratione variatur: Secundum quod diversificantur rerum fermenta, ad diversas transmutationes producendas. Quare si ☿ hic natus locum sibi ad generationem idoneum invenerit, licet in se extra talem locum appareat frigidas, utpote qui mortuus, intra tamen suæ nativitatis centrum (actionibus generativis nondum intermissis) virtus hæc sive cœlestis virtus, tam à luce quam à superiorum rotatione causata, atque per aeris medium ad omnia uberrimè, & per omnia diffusa, virtus inquam hæc (quatenus lucem refert) causabit calorem aliquem, & [quatenus rotatione superiorum] causabit motum in subjecto hoc inferiori, calor hic motusque cœlestis sine vita ejus in quo sunt, esse nequeunt [vitam volo animalem, nedum vegetabilem, at formalem] ab his fermenta per Blas alterantem producuntur; quæ quotidiè immutant materiam transmutantque quousque virtus cœlestis prædominarit, fixitatem majorem minoremve inducens, pro loci accommodatione digestionem adjuvantis, aut retardantis, juxta quam disproportionem digestionis, ex una eademque Matre, discrepantes prædictæ proles proveniunt, inæqualitate solum maturitatis diversificatæ. Cujus inæqualitatis ratione crudæ aliquot superfluitates quæ non sunt Metallicæ impositionis, verum in ☿ sunt à ☿ separabiles, has inquam non expurga, at cum puro coagulationem suscipientia, inter Metalla specificare videntur, suntque istæ fœculentæ cruditates aliæ atque aliæ pro Matricis ☿ generantis variatione, ac diversimode coagulatur, pro loci Embryone hoc occupat differentiâ. Materia proinde una est omnium Metallorum, nempè ☿ qui propriè tendit ad ☉ procreandum. ☾ve ob differentem respectum in gradu perfectionis, si quæ in generatione sua ☿ commixtæ fuerint feces, hæ sunt per accidens nec ☿lem substantiam ingrediuntur, quarum partim diversitas, partimque loci discrepantia, in qua fit digestio, ex diversa coagulatione, diversarum fecum, cum hoc uno puro, idem unum varias larvas induit, & sic per species suas metalla imperfecta producit. Particularem ego omnium Metallorum Genealogiæ descriptionem evitarem, quia Solis tantum & Lunæ renovationi atque multiplicationi propero. Ad pensum proinde me accingo.

CAP. III.

De Auro & Argento, quomodo ex Materia Mercuriali proveniant, & de possibilitate, imperfecta Metalla ad horum perfectionem transmutanda.

Ex prædicto fonte, ut dictum est, natus est Sol, ac soror ejus Luna: cum nimirum per digestionem materia hæc ad perfectionem est adducta. Perfectio porro duplex est, vel inchoata, vel completa, id est, ex parte & de toto. Completa perfectio summa est meta, ad quam Natura sponte sua collimat, nempè ut decoctâ omni cruditate & expurgatâ omni fece, pura natura Metallica, absque omni sorde coagulata triumphet. Hic Sol noster suum ortum habet, suoque jubare & splendore terram illuminat. Inchoata verò perfectio [ut ita dicam] perfectio propriè dicta non est, & tamen respectu formaliter imperfecti, haud impropriè perfectio dici meruit. Est enim formalis imperfectio judicanda, cum non sic decoquitur, quæ puro in generatione [per accidens] cohærebat cruditas, nedum expurgatur heterogenea superfluitas, quin puro in coagulatione tantâ in quantitate commista relinquitur, ut illi prædominetur, tandemque vincat: sic accidit omnibus metallis [Sole & Luna exceptis], quæ ab omnibus facile Elementis corrumpentibus, corrumpuntur, ab igne item consumuntur. Verum cum sic devincitur cruditas, adeoque expurgatur ante coagulationem feculenta superfluitas, ut purum sic prædominationem supra impurum habeat, ut ab hujus corruptivâ tyrannide liberetur, hic primus perfectionis gradus existimandus. Totalis verò expurgatio fecum, impurique rejectio est metalli-

metallicarum operationum colophon sive summa perfectio. Et tamen hæ cruditates atque feces originaliter non fuerant ejusdem cum metallico ☿ impositionis aut naturæ, imò fuere separabiles, quarum separatio ante coagulationem est metalli perfectio. Verum si non fuerint expurgatæ ante suam congelationem, hæc tamen illas puro neutiquam adunivit, imò separabiles adhuc sunt, quamvis non per naturam absque alterius adminiculo, at per Artem naturæ administrantem. Hinc artis Transmutatoriæ basis atque Origo, & hoc verum Alchemiæ fundamentum. Nempè, quod impurius Metallum in se possideat idem purum ex quo Aurum, quo cum, licet impurum aliquod sit concoagulatum, hoc tamen impurum neutiquam est Metallicæ impositionis, licet Metallum imperfectum unum ab altero (item & à perfecto) discriminet, ergo heterogeneum quum sit separari valet per Agens triumphans, quod si reperiri possit supra terram impurum certissimè atque imperfectum metallum in purum & perfectum Aurum migrabit Argentumve, cum digestivæ separationis respectu. Omne siquidem agens separans, eadem ratione erit Agens digerens, hæc siquidem separatio facta est impossibilis, absque digestivâ virtute efficaci. Tale agens est arcanum nostrum divinum, est puta Spiritus cœlestis atque igneæ virtutis, quare penetrandi vi pollet, & tamen nativas auri proprietates refert: est namque Aurum in supremum gradum digestum, quare in homogeneitate ejusdem generis & Naturæ, vulgare Aurum, gradibus plurimis transcendit superatque. Licet proindè spirituale sit corpus, est tamen corpus quodvis aliud in mundo fixitate suâ superans, quare homogeneum purum potest retinere, quum imperfecta super Metalla projicitur, ne ob suam cruditatem ab igne avolent, dum ejus violentiæ heterogeneæ feces comburendæ exponantur, in quo ipso solo tota consistit digestio transmutativa. Ignis quippe est Auri examen, noster inquam Vulcanus, qui à puro cunctam impuritatem combustibilem, adurendo tollet, si modo (quod purum est) ignis examen ob teneram suam cruditatem non aufugerit. At imperfecta quævis Metalla (licet purum in se contineant) hoc tamen purum est adeo crudum, hoc est cum impuro commistum, quod illud ignem non sustinens, & tamen super hoc prædominans, ab illo avolans, secum rapit, quod aliter igne velut suo simili gauderet. Arcanum proin nostrum (quia Spiritualis Substantia homogenea) istiusmodi metalla imperfecta per minima intrat, & quod simile invenerit, apprehendit, & præpollenti sua vi ignis flagrantis violentia defendit, & fixitate suâ plusquam perfecta retinet, interea Vulcanus ardens combustibile quoque flamma sua depascitur, quo per ignem consumpto, purum remanet Aurum, Argentumve (pro Medicinæ, qualitate) omnem ignis violentiam sustinens atque omni probationi propositum in illa perdurans, minerali neutiquam cedens, at potius excellens. Quare non (quod indigni quidam obtrectatores objiciunt) aurum argentumve creare profitemur, at Agens reperire atque efficere, quod supra imperfecta metalla projectum per minima possit intrare propter suam Homogeneitatem ac Spiritualitatem. Præterea ut præpollenti sua vi & virtute ab ignis combustione defendat purum, quod sibi simile adinveniens retinet usque dum vastentur (Vulcani conflagranti Tyrannide) feces superfluæ, quæ operatio est Chrysopoëtica transmutatio. Totum hoc efficit arcanus hic noster Elixir, insuper & hoc habet quod tam colorem quam fixitatem actualiter imperfecto communicet in quantum ipse sit summè exuberantis tam coloris, quam fixitatis.

CAP. IV.

De Semine Auri: Item utrum alia Metalla Semen habeant, quæstio determinata.

Conservandæ, propagandæ, nec non & producendæ unicuique speciei, semen à Magno Creatore rebus institutum est: Estque semen uniuscujusque rei perfectio, &, cujus nullum est semen, imperfectum de jure judicandum est. Metallicum ergo semen dari non est dubitandum. Hæc enim aut omnia primis sex diebus fuere creata, quæ in orbe jam sunt ac fuere, aut saltem in dies auctæ concrevere. Prius tam ratio quam experientia negat; ergo si posterius, tum sanè semen metallicum dari nemo poterit negare. Quod si detur, hoc certe Metallum in coagulatione amittit. Coagulatio quippe est perfectionis effectum (seu potius maturationis, quæ ad perfectionem recta ducit, si exteriora fuerint legitime disposita.) Perfectionis porro signum est semen ejus, quod sic maturatur, non probabile proinde semen per coagulationem amitti, verum potius nobilius reddi. Metallicum per hoc semen Metallis inesse patet. Rogari ergo potest, utrum omnia metalla in se semen habeant, & respondetem ponendo. Habent omnia semen unum idemque, at in quibusdam propinquius, in aliis remotius residet. Semen autem hoc est Semen Auri. Neutiquam verò existimare licet, Jovem Iovis habere semen, Saturnum Saturni, & sic de cæteris, forma, puto Ioviali, Saturnina, Martialis, & est pure accidentalis; at materia (pura) est aurea, cui nihil deest, præter nudam digestionem secum separativam, cruditatum consumptivam, & fixitatis inductivam. Forma verò Auri est substantialis, hoc est super ipsam substantiam materiæ, sic depuratæ, fundata. In cunctis ergo Metallis imperfectis est semen Aureum ad perfectionem reddens, at in itinere suo per accidens impeditum: in Auro digesto est idem semen proximè inclusum, in perfectione triumphans. Quare si quæratur semen ex imperfectis metallis educere, remotum longè cum sit (licet verè existens) labor futurus erit frustraneus, ad Solem pura cuncta exaltari necessum est, aliter semen ex illis, (quod est rei perfectio) non excernitur. Semen volo, non Mercurium, qui est in omnibus, & ex illis educendus est, ad vim illam, in quâ & per quam multiplicantur. ♄ autem non in ♄ at in Auro solo est multiplicabilis, cum nimirum ad Aurum pervenerit, ut de se postea semen suum, idest, virtutem digestissimam emittat, ut ex hac multiplicatio ortum suum habeat. De Luna hic non inutile futurum est aliquid addere, cui semen suum (quia est perfecta est) inesse, quispiam facile crederet. Opinioni huic adstipulari videatur, quod Elixir albæ projectioni inserviens datur. Concedo sane dari semen multiplicativum album pariter ac rubeum, hoc tamen album in renibus tantum Solis continetur: & quamvis fiat multiplicatio Lunæ, in Luna tamen semen Lunæ non experietur proximè, at ex Sole necesse habet prodire: ergo, ut diximus, albedo hæc Lunaris est primus perfectionis gradus, cujus flavedo Solaris est complementum. Mater enim Lapidis nostri (quæ Luna dicitur non vulgaris, at Philosophica) alba est, quare Solem nostrum (qui lapidis est Pater) albedine sua dealbat, unde proles, quæ ex duobus hisce Parentibus consurgit, albescit, primo ad imitationem formæ Maternæ, & tum perfectum est semen multiplicativum album, postea rubescit rubedine sanguineâ regali, Chrisopoëtica indutus potestate,

CAP.

CAP. V.

De Seminis Aurei virtute, & in quo proxime includitur.

UT autem arcanum hoc consequi valeamus, quocum Imperfecta ad Perfectionem projectione super illa produceremus, in primis, notandum est illud, quod de Arcano hoc nostro diximus, nempè quod sit Aurum in supremum gradum perfectionis exaltatum, ad quam per naturam artemque possit deduci. Observandum item erit, quod in Auro Natura operationum suarum metam acquisivit, nec ulterius illud sponte sua promovebit. Et tamen semen suum est ulterius maturandum cum ingenio sagaci. Hoc autem longius abditusum latet, nec visui facilè apparet, prout aliter vegetantium, animaliumque semen oculis exhiberi valet. Nihilominus tamen per artificium sagax extrahi possit, & in tantum exaltari suam (in qua natura quievit) virtutem, ut millies illam superet. De semine hoc plurima referre possem, quæ potius reticenda: apprimè verò notanda est differentia inter hoc metallicum & vegetabile semen aut animale. Hoc siquidem ob partium dissimilaritatem semen secretium, à toto corpore excisum discernitur. Illud vero Metallicum non ita se habet, verum ex quo minimum Auri sit reale Aurum, ergò per minima ejus semen latet, nec à corpore suo discerni valet, corpore interea hospite manente; verum cum plenaria Metalli destructione fit seminis manifestatio, atque ita Metallum reductum totum in sperma transit, ideoque fit multiplicatio hujus seminis, virtute potius & dignitate, quam quantitate & numero, id est, nobilitatur magis quam augetur (Materia aurea in semen reducta) ob partium puta similaritatem. Quia respectu Lapidis Aurum totum est materia, cum manifestatur occulta profunditas, totum est sperma, quod circulando recipit vim superiorum ac inferiorum, & tum fit tota forma, seu cœlestis virtus, aliis hanc virtutem communicandi capax, iis nimirum, quæ sunt sibi materiæ homogeneitate affinia Locus in quo semen residet, proxime est aqua, nam proprie & exacte loquendo minima pars metalli est semen, eaque invisibilis: at quia invisibilis hæc per totam aquam sui generis universaliter diffunditur, illamque inhabitat, & in illa vires suas exerit, nec aliud quid oculis manifestatur quam aqua, licet agens internum (quod proprie semen est) inesse ratio suadeat: ergo totam prout lcue aquam semen vocamus, perinde ac totum granum semen appellamus, quum tamen vita germinans sit nonnisi particula quædam grani minima. Non autem Vita sive virtus seminalis tali modo in Metallis distinguitur, sed per minimum corporis continentis inseparabiliter commiscetur. Addidi hæc de semine, quoniam superius dictum est, metallum, cujus profunditas sic fuerit manifestata sub Mercuriali forma, totum in semen abire: nam aquam illam auream totam semen Auri nominamus: quoniam hoc per illam exquisitissime est diffusum, in tantum quod nonnisi ratione sola separari valeat. Hoc ab antiquis Philosophis Sapientibus fermentum occultum vocatum est, venenum, ignis item invisibilis, secretò agens. Neque etiam ipse solus totam promiscue aquam semen quodammodo nominavi, at hi etiam non raro aquam suam ignem vocarunt, aliquoties in aqua sua ignem residere docuerunt. Quare hanc distinguunt in animam spiritumque, quorum prior est medium, posterior virtus activa per illud medium. Metonymice ergo aquam semen nominamus, cum tamen proprie loquendo seminalis virtus universaliter per totam aquam inhabitat & diffunditur, quæ revera semen est, ut ab aquæ suæ habitaculo nunquam est separabilis. Mirum si cuiquam videatur, aquam me assignare Spiritus seminalis sedem, hoc ne mirum videatur, si quidem in prima Creatione Spiritus Dei ferebatur super aquas, id est, per aquas spiritus Cœlestis infusus, illas is vi atque virtute prolifica dotavit. In hac enim sola omnia rerum (quæ in universo sunt) semina, prima ab origine fundata sunt, nec illam unquam egrediuntur; at tamen in vegetantibus in crudum aërem producuntur, in animalibus intra renes conservantur, in Mineralibus in profunditate sua firmiter occluduntur. Originalem namque suam sedem semen egredi est impossibile. Itaque si ab aqua omnia (prout diximus) in aqua etiamnum adhuc semen residere ratio dictabit. Non aliunde puta conservantur res, nisi unde oriuntur, nam sublata originis causâ, tollitur effectum: hinc factum quod omnium multiplicatio semper fiat in humido & per humidum, prout & nutritio. Vegetabilia per Leffas terræ aqueum; Animantia per Chylum liquidum. Metalla per Mercurialem liquorem. Hinc aucta atque producta, vegetabilia sponte diversum à toto suo corpore semen excernunt in aera crudum, quod sit coagulatum corpus, ut autem cognoscatur ab aqua prodisse suumque in aqua Spiritum seminalem retinere, terræ ad speciem augendam committitur, in qua matrice Leffas terræ aqueo resolvitur in proximam suam materiam aqueam, & tunc incipit Vegetatio. Aqueum porro seminale, Leffis hoc aqueum (per quod dissolutione manifestatum est) suscipit, substatque illud germini pro humore radicali nutritivo, per quod augmentum recipit in plantam Arboremvè juxta seminis fermentum specificum. Animalia natum ex imaginatione Semen intra renes servant, quod per regenerationis actum in matricem debitam diffusum, fœtum format tenerum crudoque multo humido abundantem, qui liquido postea menstruo muliebri augetur, ac crescit ad infantem usque perfectum, suaque nativitatis horâ in orbem prodiens, a lacte nutritur, usque quo fortiora alimenta poterit perferre, quæ tum (nisi in liquidum transmutentur chylum, prout ossa in stomacho canino) non nutriunt. Pariformiter his omnibus metalla semen suum perfecte elaboratum, (densis sub convallibus,) coagulata claudunt, in aqua tamen situm, hoc postea per sagax artificium extractum, in matrice debita crescit ac fovetur, quousque [per prævium corruptionem] sui glorificationem recipiat. Opus autem hoc est summè difficile, ob reconditas metallorum compages, in quibus semen hoc clauditur, nulla vi cedentes, nisi adsit, ingenium subtile. Proinde Matricem dari notum facio, in qua positum aurum) unde solum semen est quærendum) suum sponte ac suaviter emittet sperma, quousque ipsum debilitetur ac moriatur, & per mortem suam renovabitur in Regem gloriosissimum, cunctos postea suos fratres à mortis metu liberandi potestatem nactus.

CAP. VI.

De Seminis hujus extrahendi modo ac medio.

DIfficillima semper quæ pulcherrima, omnium seculorum experientia locuples testis esse potest. Non

Non mirandum proindè, si tanta reperiatur difficultas in subjecto adeo præ aliis nobili. Neque enim facile novi opus aliquod in rerum Naturâ pluribus (quam hoc est) obsessum difficultatibus. Quare si quis iter hoc fuerit ingressus, & tamen animæ suæ à studio ac labore parcet, revertatur oportet, in hoc namque limine erravit. Terribilia siquidem quæ in opere apparebunt mala, maxima despondentiæ causa erunt futura. Clavem autem artis si cui Pater Luminum concesserit, nihil jam amplius huic restat, quam opus mulierum, ludusque puerorum, ut puta oculos suos oblectet pulcherrimis inter laborandum apparentibus signis, quousque messem demessurus, Thesaurum totius mundi pretiosissimum possideat, sine hac vero error & dispendium, cura & sollicitudo, fructus erunt frustraneæ hujus Philosophiæ. Quare sapiens unusquisque priusquam iter ingrediatur, de illo (cum signis suis) cognoscendo primo erit ac summe sollicitus, ut si fortè aliquæ apparere possint in illa difficultates contra illas armatus, non post inceptum iter cogatur cum mœrore ac dolore reverti. Sciant itaque omnes Artis filii, quod ad arcanum nostrum consequendum opus sit Auri semen occultissimum manifestare, quod non fit nisi per plenariam ac omnimodam fixi volatilisationem, ac proinde formæ istius corruptionem. Aurum porro sic destruere, est opus totius mundi maximè secretissimum. Non etenim in corrosiva metalli deturpatione completur hæc divina scientia, imò corrosiones omnes istiusmodi sunt falsæ & erroneæ, ex quo requiratur ad opus nostrum, non dissolutio quævis, at Philosophica, id est, in aquam Mercurialem; per præviam calcinationem per ☿ Agentem facta, quæ per subtilem Elementorum rotationem ac conversionem producitur, quæ calcinatio est humidi homogenei cum sicco suæ naturæ mortificatio, ut postea per idem humidum siccum vivificetur in tantum, quod digestissima virtus ex dissolvendo per dissolvens extracta, hujus calcinationis atque dissolutionis causa sit. Ecquid hic cum corrosiva corporum contritione (per aquas minerales) commune? Imo potius contrariantur (oppositione Diametricâ) prædictæ operationes. Hæc si quis rectè animadverterit, operis tædium facillime percipiet. Aurum puta omnium corporum solidissimum, fixissimum, & fortissimæ compositionis, ignis patientissimum, & corruptioni minime obnoxium, non ita facile in naturam huic suæ adeò contrariam transit. Quare si quis vi hoc attentaverit, nihil proficiet. Præpollentis itaque virtutis Agens requiritur, ut hoc fiat, quod agens homogeneum, amicabile, atque spirituale esse oportet, ut nempe affine sit corpori, & tamen illud vincere possit, ac radicitus penetrare, per intima, cujus penetralia ex quo tam late distendantur, tamque minimum Auri, verum Aurum permaneat, vulgare itaque agens non sit oportet. Quandoquidem etiam non tam facile suam Aurum deponet formam, imò pugnabit, usque quo devictum prorsus succumbat ac moriatur, vivificandi item virtute Agens nostrum pollere debuisse sequitur, ut ex mortuis cadaveribus novum purum corpus suscitare valeat.

CAP. VII.

De Agente primo Philosophico, sive Matrice, in quam semen nostrum emittendum est, & in qua maturandum.

Quærendum porro restat nobis tale Agens, quo cum prædictæ cuncta perficiamus. In quo requiritur primò, ut sit aqua homogenea, idque lege necessitatis. Etenim in aqua sola latere, viresque suas obtinere semen Aureum superius docui. At clauditur in corpore Auri, sub involucris densissimis, quorum manifestum est occulto illi, quod quærimus, plane contrarium. Educenda itaque restat hæc aqua per artificium subtile, at spontè non ingreditur; Ergò per aliud hoc efficiendum, quod quidem aliud ejusdem esse naturæ oportet cum illo, quod educere quærimus. Omne namque simile sibi simile generat, id est, omne agens in aliquid actionem generativam exercens, illud, in quod agit, in suam (quam proximè licet) transmutat naturam. Deinde affinem oportet esse hanc aquam corpori dissolvendo, ac proinde puram, mundam, & ab omni sorde exquisitissime mundatam ac purgatam. At ne hoc satis, verum Aurum contrariari tenetur in cunctis suis qualitatibus, quibus ab aqua (in qua semen latet) quam quærimus, differt. Prius summè fixum, hæc summè volatilis, prius corpus solidissimum, hæc spiritus penetrantissimus. Crassum illud, subtilis hæc, mortuum illud, viva hæc, & vivifica, ceteræque omnes conditiones verbo in hac requiruntur, quas in illo post dissolutionem quærimus, at in coagulato corpore mortuo desunt. Concluditur ergò, ☿ solum esse veram artis Alchemicæ clavem, qui reverâ aqua illa sicca à Philosophis toties descriptâ, fluens, labilis, & tamen manus tangentis non madefaciens, nec aliud quicquam, quod de unitate suæ materiæ non sit, nec hoc solum, verum insuper virtutibus supra descriptis dotetur. Hic est custos noster portenarius, balsamum nostrum, oleum, mel, urina nostra, ros maji, femella, mater, ovum, furnus secretus, Clibanus, Cribrum, Marmor, ignis verus, Draco venenosus, Theriaca nostra, Vinum ardens, Leo viridis, Avis Hermetis, Anser Hermogenis, anceps hic gladius in manu Cherub, qui viam arboris vitæ tuetur, infinitis aliisque nominibus insignitur; estque vas nostrum, verum, occultum, hortus item Philosophicus, in quo Sol noster orietur & surgit. Regalis est mineralis triumphansque Saturnia vegetabilis, Mercurii item caduceus, quorum mira operatur, seque pro libitu suo transformat, ut varias larvas induat. De hac Aqua Philosophus. *Glorientur*, inquit, *Alchemistæ*; *utut volunt, ac sine hac impossibilis est Metallorum transmutatio.* Quid dicam? quid dixeram? ut laudes ejus prædicem. Non est ita in sua natura, qualiter illam reddimus per Artificium nostrum, res proinde vilis est, & tamen Thesaurus totius mundi pretiosissimus. O Naturæ perfectio! & operum Metallicorum colophon! Proindè Doctrinæ Fili, artisque studiose attende, ut votum consequaris. Accipe, quod de se est immundissimum, hoc est mulier nostra meretrix, expurga penitus omnes sordes, & extrahe inde quod est purissimum, hoc est menstruum nostrum, Diadema regale. Ecce paucis absolvi quod Philosophum nobilitat, ab erroribus liberat, & ad pulcherrimum deliciarum campum rectâ ducit. Caput proinde hoc ut concludam, breviter omnia, quæ prius dicta sunt, succinctè repetam. Nobilis datur quædam scientia vera & certa, Alchemia dicta, qua imperfecta quævis metalla, in Aurum sive Argentum perficiuntur, projectione Arcani super illa triumphantis, penetrantis & tingentis. Quod arcanum non est nisi Aurum in gradum suæ perfectionis supremum exaltatum, & hoc per Artem Sagacem Naturæ administrantem. Metalla siquidem imperfecta cuncta ejusdem sunt cum Auro impositionis materialis, nec nisi accidentibus solis nudis differunt, uti & decoctionis incompletæ modis & gradibus. Quodque imperfectum cum illis commiscetur, est plane heterogeneum & puro licet

externæ

externe adhæreat, non tamen adunitur intime, ac proinde rejici valet per Agens prævalens, quale eſt Elixir noſter completus. Ad quod Arcanum obtinendum, educendum eſt (quod in Auri corpore deliteſcit) ſperma, quod ſub denſiſſimis convallibus clauditur, nulliſque cedit viribus, ſed ſolummodo arte ſagaci manifeſtatur. Quod cum apparet (prius occultum) ſub Mercuriali forma egreditur; unde exaltatur in eſſentiam quintam, albam primo, dein rubeam, per ignem decoquentem continuum. Et hoc totum fit per Agens homogeneum Mercuriale Ponticum, purum, mundum, Criſtallinum, ſine Diaphanitate, liquidum ſine humectatione, quæ aqua eſt vere Divina, nec ſuper terram reperitur, filius puta eſt Philoſophi per hunc fabricatus. Natura cooperante, quam nos novimus, vidimus, fecimus, habemus atque poſſidemus, ingenioſiſque propalare ſtudemus, ita tamen, ut indignos penitus ab arte arcentes excludamus, quibus rejectis ſtudioſos in hortum hunc amœniſſimum concomitabimur.

CAPUT VIII.

De Mercurii Philoſophi Genealogia, ortu, nativitate ſignisque Diagnoſticis illum præcedentibus & concomitantibus.

Jactabundi quidam arrogantesque Sophiſtæ, poſtquam ex librorum lecturâ didicerint, vulgarem Mercurium ab hac arte eſſe alieniſſimum, legentes item, quod Philoſophi variis hunc nominibus appellent, cæca ſtatim opinione ducti, arti ſeſe ſecuros confidunt, ſeque hujus ſcientiæ Magiſtros affirmare non erubeſcunt: cum interea ipſo ligno ſint ſtupidiores. Quidam Diaphanum hoc menſtruum volunt limpidumque, alii Gummi quoddam Metallicum, cum Metallis permiſcibille ſomniant; & fruſtra. Alii, qui verum Mercurium quærunt, non Aquam, nec Gummi, nec pulverem (uti quidam) pinguem ſive unctuoſum tamen, vel ex Mercurio vulgari per infinitas purgationes prævias facere ſatagunt, vel ex Metallis per Sales reſuſcitativos (uti vocant) extrahere contendunt. Qui vero ex Herbis, & iſtiuſmodi rebus ☿ educere tentant, ſunt minervæ craſſiſſimæ, atque ingenii nequiſſimi. Accidit autem hæc illis opinio, ob altam rerum Metallicarum ignorantiam: Quærunt puta, quid autem ignorant? Operationes Mercurii Philoſophi in cauſis ſuis non apprehendunt, incerti ea propter aliquid vice vulgaris Mercurii expetunt. Non autem norunt, in quo deficit Mercurius vulgi, ne ſapientem ſit verus, & tamen rejiciunt, quia Philoſophi illum non eligunt, vel demum lavando ac ſublimando, & decoquendo illum alterare à ſuâ naturâ quærunt, non dubitantes, quin, ſi ſemel formam ſuam exuerit, veram ſuam Philoſophicam ſuperinduat. Hujuſmodi labores tædio foret recenſere, quare ex quo verum ſit ſui index & falſi, rectum quoque ſui & obliqui, ad ipſam rem pertranſeo. Omnia Metalla ſuperius docui ejuſdem eſſe principii Materialis, nempe ☿. Sequitur itaque, quod ☿ ſit revera res metallica, ac proinde [licet vulgaris] originaliter tamen homogeneam obtinere cum cunctis metallis Materiam. Si itaque Mercurius Philoſophicus futurus ſit Aqua homogenea metallica; ſequitur, quod materialiter & fundamentaliter ab alio Mercurio non diſcriminetur; niſi quatenus unius ſit purior altero; calidiorque; & tamen uterque aqua ſicca mineralis. Norint itaque Doctrinæ filii, materiam Mercurii Philoſophici materiam ingredi debere ac poſſe, quamlibet non totam quæ in iſto conſpicitur ſubſtantiam. Pro certo namque cognoſcant Chemicolæ ingenioſi, nullum aliam dari Mercurium, ex quo omnia Metalla, quam vulgarem [reſpectu nimirum ſuæ originis] qui generatus intra venas terræ, quamdiu à crudo aere tutus manſit in loco ad generationem apto & accommodato, ad metallum procreandum penitus deſtinatus eſt, ſummumque in ſe motum atque excitationem retinebat, ut ad generationem perfectam excitaretur. Caſu autem aliquo violata ſive vitiata loci aptitudine, materia hæc ſtatim quaſi Mortis Malleo perculſa motum omnem penitus amittit, nec amplius promoveri valet ulterius, prout ovum [ſupra quod Gallina aliquamdiu cubuit] refrigeratum, ineptum deinceps redditur ad fœtum producendum, vita puta ſive internus calor alterans deficiente externo evanuit, & ſic quod prius quotidie ad perfectionem tenderet, jam caſu impeditum, fit abortus, futuri motus ſpontanei ſpe nulla relicta. Hæc cauſa eſt, quod cum tentarint nonnulli calore artificioſe excogitato ☿ ſupra terram digerere, ludicrum retulere operis ſui pretium. Tollitur ergò ſeu potius impeditur forma in acceſſu ſuo, quæ [ut ſupra dictum] eſt lucis ineffabilis particula, quæ præſto adeſt, hoſpitium ſuum illuminans, dummodo ab extra cuncta aptè fuerint diſpoſita, atque ita ſui in rebus impreſſionem relinquit, quæ à rebus ſuſcepta fermentum producit, quod omnis tranſmutationis verus auctor eſt, per ſui odorem fermentaceum, res ipſas, in quibus eſt, alterans, ad corruptivum pariter atque generativum motum excitans. Deficientibus autem ab extra requiſitis ad hæc accidentibus, ſponte hæc cuncta ruunt, nec facilè hæc ruina ulla arte reparatur. Relinquitur igitur nobis materia cruda, metallica, indigeſta, frigida, nec per decoctionem purgata, quæ [reſpectu mineralium] fontanæ aquæ [reſpectu vegetabilium atque animalium] naturam æmulatur. Hæc eſt Materia vera, cui forma Mercurii Philoſophici deeſt, pro qua ſuam commutare tenetur, ut fiat inde quod quærimus. Ab hac autem forma duplici reſpectu diſtat, primò ejus quod ſecum retinet ſuperflui, ſecundò ejus [quod in iſto deficit] virtutis ſpiritualis. Superfluitas duplex eſt, terrena lepra & aquea hydrops. Defectus autem eſt caloris Sulphurei veri, cujus additamentum omne ſuperfluum penitus expurgabit. Aqua ſiquidem Philoſophica uterus eſt; at non datur uterus generationi aptus abſque calore. Adde itaque ac ſupple Mercurio, quod deeſt, nempe vim igneam ad urendum, & à Mercurio ſponte decident omnes feces, quas tu exquiſitè ſeparabis. Hoc ſi præſtiteris, opus perfeciſti ſumme perſpicacis ac peritiſſimi Philoſophi. Jupiter tum adeptus eſt Imperium, & diſcuſſis teterrimis Saturni nubeculis, fontem tibi pellucidum coruſcantemque emergere fecit. Hujus aquæ nitorem non vulgarem mirabere. Cujus virtutes non vulgares, quas non à materia, ſed à forma recipit, in nulla alia re totius mundi reperiendæ ſunt. Aurum puta naturaliter diſſolvit, ſolutione vera Philoſophica, non prout ſolvunt operantes Sophiſtæ, per aquas corroſivas deturpantes, & à materia Metallica in quantum poſſunt alienare conantes. Hic Mercurius Aurum atque Argentum de ſe naturaliter producit Arcanum, item Auri potabilis, quod ſciens ſcribo, hoc pariter norunt & teſtantur, adepti.

Concludam itaque hunc Tractatulum, quia quæcunque dicenda reſtant, peculiari à me ſcripto tractatu candide tradentur. Tu interim vale, his fruere, à Deo benedictionem exſpectes.

Nam à Patre Luminum ſolo hoc impetrabis.

Sic feci, Sic dixi.

LAUS DEO.

PHILALETHÆ Brevis Manuductio ad Rubinum Cœlestem.

De Lapide Philosophico, ejusque Secreto.

LApis Philosophorum est Substantia quædam Cœlestis, Spiritualis, penetrativa, fixa, perficiens omnia Metalla in verum Aurum & Argentum [pro Medicinæ qualitate] omni probationi exposita, idque ex imitatione Naturæ, ejusque operationum, quanto proximius fieri possit.

Circa hanc substantiam Ars Chemia versatur, quæ illius perficiendi modum atque viam tractat, atque docet: non autem per diversa, sed per unicam solummodo rem fit, cui nihil addendum, nihil minuendum, sed superflua tantum removenda.

Quod autem ad artis hujus jus attinet, experientia hac in re optime ad homines convincendos valeret: si cum verum hac arte Aurum fieri probetur, tum quidem de Artis tam jure quam utilitate haudquaquam erit dubitandum. Transmutabilia autem hoc modo esse Metalla imperfecta, patet, quia omnia ad unum ad perfectionem fuere destinata, mansere autem nonnulla imperfecta, ob digestionis defectum. Ergò, si debite coqui possent, perficientur & illa, quandoquidem nihil sit in materia impedimenti quo minus hoc fiat, ex uno siquidem fonte omnia Metalla provenere, ☿ nimirum crudo, frigido, humidoque, in quo nulla fuit inter Solem & Saturnum differentia, veruntamen quid postea in hac materia operata est Natura, magis nimirum, vel minus illum decoquendo, hoc solummodo diversitatem fecit. Possunt itaque cuncta alia Metalla in Solem perfici, opere nimirum divini nostri & perfectissimi Magisterii, quod super imperfecta Metalla projectum, in tantum illa decoquendo perficere valet, in quantum ipsum est plus quam debitæ [quæ in Auro requiritur] perfectionis. Hic itaque advertere licet, quantæ sit virtutis, & quam Naturæ Spiritualis Lapis hic noster Divinus, qui nuda projectione id supra terram una hora perficere queat, quod Natura subterraneis operationibus nullatenus perfecisset. Quantum itaque possit Natura ab Arte adjuta, huic liquidum erit perspicere. Lapis siquidem noster ut à Natura perfectus erat absque artis adminiculo, unariæ duntaxat erat virtutis : quæ autem per artem acquisita est virtus, cooperante & administrante Natura, singulo regimine est denaria, id est, infinita quodammodo; siquidem computari nequit : primo siquidem illum dissolvendo, rursumque coagulando & decoquendo, cadit una pars Medicinæ super 1000. imperfecti Metalli, penetrans & perfectè tingens: verum si dissolutione iterata & coagulatione, medicinam hanc ulterius promovere tentabis, jam ecce in infinitum tenditur: cujus enim tibi defuerit ad computandum ingenium, quam Elixiri ad penetrandum, & tingendum virtus : non quod immediate tactu suo corporali totum illud tingat tantillum ita multiplicati Elixiris, verum virtute sua & influxu totum permeat: minima siquidem particula corporis imperfecti tangitur atque tingitur immediate à medicina. Veruntamen ita se res habet, pars unaquæque tincta est contiguæ parti ad instar fermenti, tingit itaque Elixir id quod proxime tangit, tinctura parum debiliori quam ipse fuit præditus & imbutus, hoc rursus quod sibi proximum est tincturam communicando fermentat, idque tamdiu, usque dum tota demum massa ad perfectionem veri Auri perducitur. Hoc autem fit brevi temporis spatio, ob agentis nostri spiritualitatem; qui cum verus sit ignis Metallicus, non secus ac Elementaris ille, durissima quævis corpora imperceptibiliter penetrat & calefacit, etiam vel illas partes, quæ à carbonibus non fuerant tactæ, sic & hic Metalla per ignem resoluta & fusa momento sua virtute penetrat, intrat & tingit: sic à fermento pastam fermentari sæpius observatum est, etiam vel exterior illa pars, ad quam Corporalis fermenti pars nunquam attingendo pervenit, non aliter & in hoc opere factum est. Observate itaque, quam naturalis sit hic noster in hoc opere processus: nos enim non [quod falsi nonnulli criminatores objiciunt] Aurum sive Argentum creare profitemur, verum ex iis solummodo, in quibus hæc insunt à Naturâ, arte nostra dicimus, ex metallis nimirum, quæ sunt ejusdem cum Auro & Argento materiæ, inæqualis vero digestionis, & propter hoc imperfecta man nt; quæ projectione arcani nostri super illa digerimus & hoc modo perficimus, cum ad perficienda nihil aliud præter simplicem hanc cruditatis eorum decoctionem requiratur, quod abundè præstare potest medicina nostra.

Heu vobis itaque doctrinæ filiis! attendite mihi, qui certissime vobis notum faciam totum illius Lapidis arcanum, qui non est Lapis, & est in quolibet homine, & quolibet tempore illum suo loco reperietis. Hunc si habueritis, rem totius mundi pretiosissimam habetis. Divinus vero existit, ideoque non omnibus communicandus. Vobis vero Doctrinæ filiis rem totam manifestabo, nec quicquam ad hoc Magisterium necessarium reticebo. Vos vero attentis adeste animis, & verba mea percipite, altoque pectore recondite.

Transmutationis antea possibilitatem audivistis, nimirum quod res in perfectionem destinata, ob defectum vero decoctionis imperfecta relicta, possit per applicationem agentis ejusdem cum perfecto, ad quod hoc imperfectum fuerat destinatum, essentiæ & Naturæ, majoris autem perfectionis, in tantum perfici, ac maturari, quantum agens est exuberanti maturitate & virtute plusquam perfectum. Tale autem se habet Lapis noster ad alia metalla quævis imperfecta; unde per illum hæc esse in Aurum & Argentum transmutalia, extra controversiam ponimus.

Animadvertite itaque Sapientiæ amatores, quid & quale debeat illud esse, quod hoc præstare valeat, quod à Philosophis dictum est Lapis: sed est in quolibet homine, & in qualibet re, quovis quoque anni tempore, suo loco reperiendum.

Notate verba, signate mysteria : quia certissime constabit ex Elementis; quibus nihil universalius: iisque non nudis, verum compositis & anatizatis, hoc est unumquodque Elementum qualitate suâ dignoscendum præ se ferens; ergo in omni re, id est Elemento, est noster Lapis : quolibet enim eorum destructo perit aureitas. Ne sitis itaque sollíciti de ullis rebus ab igne combustibilibus : certe enim, quod ex omni re fit, quod Elementi uniuscujusque vires seu qualitates anatizatas continet, ignis sine periculo violentiæ resistit.

Heus vobis itaque Doctrinæ filiis Maximum vobis ecce notum facio secretum : Deus autem vos juvet ad arcanum hoc indignis omnibus celandum; Lapis noster non aliunde prorsus quam ex metallis originem suam ducit, iisque perfectissimis: vos autem permittetis vulgus in hac arte operantum in omnibus rebus extraneis quærere: quotquod autem vestrum veritatis amatores estis, non alibi quam in Metallis investigare aggrediamini: unum etenim, imò unicum est nostrum verum principium. Quid autem sit illud, vestrum erit attendere, neque quicquam heterogeneum in opus hoc inducere; illud autem aliis relinquere,

qui

qui talibus in rebus Lapidem nostrum quærunt, semper autem frustra laborabunt; quamdiu quid sit unicum illud nostrum verum principium, ignorarint.

Ego vero vobis illud notifico; Mementote itaque, quod ex Leone Leo, ex homine homo generatur; ab aliis autem hæc generari expectare; absurdum esset ludibrium; non secus ex combustibilibus combustibilia, ex æternis æterna producuntur. Creditis ex tribulis uvas, aut ex spinis rosas colligere? Tam absurdum erit, si quis ex Animalibus, Herbis, aut istiusmodi, Lapidem nostrum fabricare conetur, quasi alibi, quam in Auro quærendum esset aurificandi principium: ex talibus itaque non est quærendus Lapis noster, qui naturales veri Auri proprietates referre debet, quæ non sunt in rebus istiusmodi, nec ab ipsis petendæ; nisi spermata creare velimus, quod nullius est hominis; sed Dei solius proprium, & si quis se hoc facturum promitteret falsus esset & mendax. Sufficiat itaque nobis spermata, quæ parata nobis sunt ad manus, disponere & administrare, nova verò ex rebus heterogeneis creanda, non cum re, quod & factu est impossibile; & si fieri posset, nihilo tamen magis pollerent hæc spermata artificiosa, quam Naturalia illa, quæ habemus à Naturâ operi nostro parata. Nullatenus itaque credendum est ei, qui spermata Metallorum ex Herbis & istiusmodi se producturum profitetur. Quamvis enim mirificè rudioribus Philosophi, ac artificis periti titulo imponat, attamen dum creatis uti nescit, eum multo minus creare posse Spermata est probabile.

Quicunque itaque artis futurus erit filius, discat & agnoscat Lapidem nostrum Metallorum transformatorem in speciem perfectam, esse in Metallis perfectissimis proximè inclusam & contentam: ex his itaque illius productionem discere admoneatur, & non ex aliis.

Nunc itaque satis, ni fallor, aperte audivistis, unde hujus tam arcani lapidis materia sit quærenda. Et si bene animum adhibuistis, hac in re vos errare non continget. Nunc de ejus nomine aliquid dicamus; quomodo enim sit in omni loco & homine; explicatum est. Nunc quomodo & quare dicatur lapis, & non lapis, docebo, ultimò quomodo reperiendus sit, adumbrabo. Dicit enim Philosophus, quod sit lapis, & non lapis: quod perperam intelligunt nonnulli, idque semper fere vulgus; interpretatur enim ad literam, esse aliquid, quod autem ignorat, lapidis formam referens, quodlibet etiam vel ipso tactu in Aurum probatum ingens; sive ligneum fuerit, sive lapideum, quod pro falsissimo idque meritò) reputat: omni itaque arti (exceptâ Diabolicâ) impossibile judicat: qua e audito vel Chemistæ nomine, abhorrescit statim, & abominatur; nec aliter eum, quam impium, stolidumque suorum bonorum profusorem existimat, falsâ hac & confusa lapidis nostri secretissimi acceptione ad hoc incitatus: ideò rudiores homines Jure Civili puniendos esse tales homines superstitiosè credunt: sub nomine vero hominum rudiorum non illos tantum vellem, qui plebeji seu illiterati sunt & indocti, verum etiam nonnullos imò plurimos viros aliter doctissimos, forsan etiam & pios, intelligo; quos rudes ideo nomino, tum quia hujus artis rudes sunt & ignari, nec non etiam, quod rudibus adeo sunt moribus præditi, ut canino more quidquid ignotum sit, oblatrent, & de iis maledicunt, quæ nunquam mente suâ aut conceperunt, aut concipere poterant. Hos pessimè habet hæc mea reprehensio, quia quod tam pietati, quam doctrinæ contrarium est, illi & docti & pii faciunt, talia nimirum judicant, quæ nec discernunt, nec discernere valent: cùm enim moneat doctrina, suadeat pietas, ut ea quæ quis judicat perpendat, & examinet, hi contra illud indubitanter condemnant; quod tamen postquam damnarunt, adhuc quid sit nesciunt, & ignorant, quod omni Philosopho est indignissimum.

Alii adhuc Chemicæ artis studiosi, quamvis naturalius paulò rem intelligant, tamen in hoc errant, quod lapideam aliquam congelationem facere velint, ut nimirum aliquid lapidis formam referens conficiant, ad hoc Philosophorum verba allegantes; qui lapidem esse affirmant:

Vos autem intelligere velim, non ideo dictum lapidem, quod lapidi assimiletur, sed hac solum de causa, quod ignem non fugiat, verum fixus in eo maneat: non secus ac si esset lapis, & propter hoc secreti occultandi gratia lapis dictus, alia autem in re nulla lapidem referre, atque ideo non est Lapis, verum specie Aurum purius purissimo fixitate, seu incombustibilitate lapis, figurâ pulvis subtilissimus, ad visum corpus grave, ad tactum impalpabile, ad gustum dulce, ad odoratum bene olens, virtute spiritus penetrantissimus, siccus existimatus; & tamen unctuosus, super lamellam metalli facile fluens, & tingens: quapropter Pater omnium mirabilium meritò vocatur, singula cum in se Elementa habeat omnia, tamen sunt adeo anatizata in eo ut nullum prædominetur; verum omnia quatuor quintam unam essentiam seu naturam constituant, quæ nulla est ex quatuor, verum omnium participat; estque complexionis temperatissimæ; quamvis purus sit ignis Metallicus, & hic est lapis noster, qui non est lapis, nec aliquod sibi proprium nomen habet; & tamen nihil inest toti mundo; cujus aliqua sub consideratione nomen sortiri non possit. Naturæ siquidem est quam admirandæ, quam si dixerimus esse Spiritualem, verum est; sin corporalem, propriè loquimur: est Aurum etenim, idque non vulgi, sed spirituale, hoc est subtile, penetrativum, ac nobile factum: quapropter est spiritus sive essentia quinta, omnium Creaturarum post animam rationalem nobilissima, cunctos morbos, cunctasque imperfectiones tam in Animalibus quam Metallis [pro medicinæ qualitate] ad temperiem exactissimam perfectamque reducens: & est vere hic noster Microcosmus, quem tanti æstimamus. Habito hoc lapide, seu pulvere, seu quinta essentia, non deerunt nec divitiæ, ned salus, Deo dante, cui gloria in seculum.

Verùm ad ultimam in me susceptæ provinciæ partem accedam, ut nempè, quibus hic noster lapis mediis obtineri possit, ostendam; non enim à Naturâ fabricatus, est quærendus; verum arte & ingenio opificis componendus, natura tamen adjuvante, operamque præbente: uti enim sat abundè declaratum est, materiam hujus lapidis non aliundè quam à Metallis esse petendam; nihilominus tamen hæc Metalla non sunt lapis noster, quod intellectu est facillimum: alia enim formam à lapide nostro diversam habent. Veruntamen, quod ex iis elicienda sit nostra medicina, non nego, ut autem eliciatur, necessario tollenda erit prior metalli forma, idque sub conservatione speci i, quamvis sub istius particularis & individui Metalli destructione. Metallica autem species in spiritu habitat & conservatur, qui spiritus non in alia ulla re, quam aqua sui generis homogenea, residet: est enim aqua spiritus habitaculum, qui in conservatione speciei est in primis retinendus. Aurum ergo est a sua forma mutandum, idque in aquam sui generis homogeneam, in qua aqua spiritus Auri conservatur,

servatur, qui postea Aquam suam reinspissat, inducitque, post putrefactionem, novam formam, millies forma Auri [quam reincrudando amisit] perfectiorem.

Reducenda sunt itaque corpora Metallica in aquam homogeneam, manus non madefacientem; ut ex hac aqua nova species Metallica resultet, quovis Metallo longe nobilior. Hæc est medicina nostra pretiosissima & Rubinus Cœlestis.

Totum autem hoc opus Naturali illi subterraneæ operationi optime respondet, unde opus merito naturale vocatur. Natura enim ex ☿ solo frigido humidoque assiduè dirigendo & coquendo in venis terræ metalla secundum species producit. Ars autem ad opus contrahendum, subtiliorem longe operationem invenit, similem huic tamen: Mercurio enim crudo frigido humidoque, Aurum maturum dissolvendum conjungit, & ex utrique hisce unum ☿, quem aquam vitæ nominant, efficit commixtione, secretaque conjunctione: quem ☿ tandem decoquunt in Aurum non vulgi, sed longe nobilius, quod cadit super imperfecta Metalla quævis, eaque in probatum Aurum, omni probationi expositum, tingit.

Intelligitis itaque, ut credo, quod quamvis ex Auro solo sit lapis noster, tamen Aurum vulgi non est ille. Ut ergo ex Auro vulgi eliciatur Aurum nostrum, dissolvendum est in aquam non Elementarem, sed manus non madefacientem, hoc est mineralem; quæ aqua est Mercurius, qui ex servo rubeo tractus habet in se quod citra ullam manuum impositionem totum opus perficiat. Estque hoc tandem unicum illud principium verum & Naturale, cui nihil addendum, nil removendum aut minuendum, nisi superflua quædam, quæ absque ullo humano adminiculo ipsemet sua vi atque instinctu Naturali perficiat. Tu itaque hoc ☿ habito aliud nihil cures. Non immerito Philosophus ergo dixit: *Tum tuum intendatur studium in decoquendo* ☿; Ego vero tibi dico; Totum tuum intendatur studium in hoc Mercurio comparando, id est in Latone nostro rubeo dealbando, quo facto, tu quod tuum est fecisti; quod autem reliquum est, non nisi opus est mulierum, ludusque puerorum: præsto enim aderit Natura, quæ cetera expediat, interea vero quies tibi datur optatissima, ut dixit Philosophus, quæ quidem quovis labore est optabilior.

Scitote enim, quod non sit leve opus hoc nostræ albificationis [radicalis nimirum] hoc enim certe erit alterati & reducti corporis indicium, nec unquam ad pristinam suam formam Aurum ita albificatum redibit: ex corpore enim spiritus, & ex fixo hac operatione factum est volatile. In dealbando itaque Latone totas tuas intendas vires. Facilius enim est Aurum facere, quam sic destruere: qui enim sic dissolvit, congelat potius, concidunt quippe corporis solutio, spiritusque congelatio.

Considerate vero, sapientiæ filioli, & signate hæc mysteria: quidquid dissolvit, est spiritus, quidquid vero coagulat, est corpus. Vultis itaque vestra corpora dissolvi, spirituali vobis inprimis opus est substantia, quia corpus non dissolutive ingreditur corpus, spiritus autem illud intrat, attenuat & rarificat, & quoniam aquam quæritis, aqua itaque vobis ad hanc manifestandam opus est: omne namque agens, aliquem actum exercens in aliquid, sibi illud, in quod agit (in quantum fieri possit) assimilat, & ad efficientis naturam omne naturale conformatur effectum, ad aquam itaque ex terra educendam, aqua opus erit.

Non (quod perperam nonnulli existimant) hic per aquam intelligo aquas fortes, aquas regis, aliasque corrosivas, quas artificiose sibi componunt Alchemistarum vulgus, in easque species Metallicas dissolvendas ponunt, quas tamen non dissolvunt, sed corrodunt, deturpant, corrumpuntque, quis enim crederet, illas aquas posse Metalli veterem formam destruere sub Metallicæ speciei conservatione, quæ tamen ipsæ sunt à natura Metallica alienissimæ? Quippe non sunt sat efficaces, ut species penitus destruerent, aliter in suam Naturam converterent, in quantum autem possunt, illas in sordidum aliquid transformant: quanto enim magis corpora corroduntur, tanto magis à Metallica specie alienantur. Nostra verò aqua est aqua Mercurii, dissolvitque corpora in ☿, cumque eis dissolutis inseparabiliter conjungitur, cohabitat, & concoquitur, ut ex eis fiat unum illud spirituale totum quod quæritur. Omne enim quod aliquid naturaliter dissolvit, ut hoc modo species rei dissolutæ conservetur, permanet cum re dissoluta materialiter & formaliter, cumque illa coalescit & inspissatur ab eo, & illum nutrit, ut videre est in grano tritici; quod cum à terreno vapore humido dissolvatur, subsistat hic vapor huic grano post dissolutionem pro humido radicali, & cum eo in plantam coalescit. Observandum est & aliud quoque in omni naturali dissolutione, quod, cum ejusmodi dissolutio sit mortui vivificatio, hoc per nihil aliud fieri possit, quam per illud vivum, quod fuit de essentia hujus mortui, priusquam mortuum est, veluti in grano est mortua (ut ita dicam) vita, quam vivificatam velimus: hoc itaque per nihil aliud fieri potest, quam per vaporem terræ, humidum cœli calidumque, quippe vel ipsum granum ex terra fuit extractum, & quondam nihil aliud erat quam ejusmodi vapor, qui postea decoctione mortuus est factus, ergo per hunc solum sub conservatione speciei naturaliter vivificandus.

Hoc ideo scribo, quod tot tamque docti viri, vulgari illo ☿ tantopere sint decepti: quamvis enim aqua mineralis sit, non tamen similis cum Auro Naturæ seu essentiæ. Quis enim non fatebitur, quod si granum tritici in palude aquosa (ubi tamen Junci vegetare solent) projiciatur, non germinabit nec crescet: unde hoc quæso, nisi quod humor ille aqueus non fuit essentialis, nec similis cum tritico naturæ; quapropter non dissolvit naturaliter, verum destruit; non dissimiliter Aurum, si argento vivo vulgari decoquendum commisceatur, aut alii cuivis ☿ nisi soli suæ humiditati, non suscipit in iis dissolutionem, utpote quia aquæ hæ crudæ nimis, frigidæque, & immundæ, longè sunt dissimilis ab auro Naturæ, quapropter in iis non emendatur nec illas retinet, nec cum iis maturatur in longe nobiliorem (quam ista natura) perfectionem; Tandem itaque ☿ noster non est ☿ vulgi, est enim aqua pura, munda, clara, nitida, & resplendens, plurimaque admiratione digna: cruda est frigida & immatura, si ad Solem comparetur: matura vero calida digestaque respectu ☿ vulgaris, qui nullas habet huic similes qualitates, excepto solo albedinis colore, fluxusque sui forma, in quibus tamen ipsis permagna differentia.

Ut ergo probè tandem intelligas, quæ sit aqua nostra, per circumstantias, dico tibi (idque charitate commotus) quod sit viva, currens, clara, nitida, albissima instar nivis, calida: humidaque, aerea, vaporosa, & digerens, in qua Aurum liquefit, ut glacies in aqua tepida, in hac continetur totum ignis regimen, & Sulphur, qui in hac existit & non dominatur. Illud est revera custos ille portenarius, balneum Regis, suæque Reginæ, assidue calefaciens, idque incessanter, & tamen aliunde sumitur, quam à materia, & à substantia aquæ albificante

albicante est distincta, conjuncta tamen & sub eadem forma fluxus eodemq; colore apparens. Hic est calor ille lampadis, qui si temperatus sit, quotidie circumaget usquedum exsiccata per Calcinationem humiditate ignis secundus cinerum producitur, in quibus vas sive aqua hermeticè clauditur & sigillatur, secundum Philosophi dictum. Accipe vas, percute gladio animam ejus accipe, hæc est clausura. Est itaque aqua hæc nostra Vas nostrum, in eaque occulte habitat furnus noster, cujus ignitio oportet ut sit moderata, ne totum opus destruatur, satis tamen valida, ne ob caloris defectum despondeat animus. In hac itaque aqua totum vasis nostri secretum consistit, furni quoque arcani structura in hujus aquæ compositione fundata est. In hujus cognitione omnes nostri ignes, omnia pondera, cuncta regimina latent. Hæc aqua est fons ille clarus pellucidus, in quo lavandus est Rex noster, ut omnes suos inimicos vincere valeat. De hac aqua & ejus præparatione esto sollicitus, quia certe absque ullo alio adminiculo, nisi per corporis perfecti purgati & limitati appositionem Natura ex hac lapidem nostrum secretissimum efficit.

Et dico tibi in veritate, quod hæc aqua est mineralis, pura & munda, nec aliude extrahi potest nisi ex iis solummodo rebus, in quibus à natura inest. Estque res illa ex qua proxime extrahitur, præ omnibus occultissima, modus quoque illam extrahendi est mirissimus, vis quoque ejus stupenda. Solem enim nullo cum negotio solvit eique amicatur, illumque ab omnibus suis sordibus lavat: alba est, tepida, limpidaque. Laudetur itaque altissimus, qui Mercurium hunc creavit, eique dedit naturam cunctas alias superantem. Certè enim absque hac aqua vanum esset & inutile opus Alchymicum. Tu verò quæ sit hæc aqua attende, & opere, sicut & ipse feci disce. Habito enim hoc Mercurio, clavem totius artis habes, qua cum secretissima Philosophorum reserares. Est itaque aqua nostra simillimæ cum Auro naturæ, dissimilis substantiæ, in quo faciendo maximus est fœtor. Considera itaque altreque perpendas Naturæ possibilitatem, neque quicquam heterogeneum inducas: Natura enim sua solum Natura emendatur, & in alia nulla. Sed si adhuc non intelligitis, nolite me culpare; sincere siquidem (in quantum licitum est homini loqui) vobis rem totam exposui: ut ergo conclusionem hujus rei intelligatis, sitis quam attentissimi. Lapis noster fit ex una re, & ex quatuor substantiis Mercurialibus (ex quibus una est matura, cæteræ crudę, puræ, quarum duæ sunt per tertiam ex minera tractæ, modo tamen miro) junctis igne temperato non violento, atque ita quotidie coctis, usque dum ex omnibus fiat unum naturali conjunctione, secretissima, non manuali.

Postea mutata ignis qualitate, digeratur igne indies crescente, primo limine debiliori, atque ita quotidie aucto, usque dum figantur hæc volatilia. Per Sulphur sui generis fixum & incombustibile, usque dum totum compositum eandem Naturam, fixitatem, & colorem sortiatur: tum enim securè igni resistit, estque hæc fortitudinis fortitudo fortis, omnem rem subtilem vincens, solidamque penetrans, cujus in terram versę vis integra apparet.

Sunt autem, ut specialibus rem describam, multiplices hujus nostri processus gradus numero 12. quos omnes breviter percurram, primus quorum Calcinatio dicitur.

De Calcinatione.

Estque Calcinatio prima Lapidis purgatio, humiditatis exsiccatio, per vim caloris naturalis, aquæ calore externo excitati, unde compositum in calcem seu pulvere coloris nigri vertitur, unctuosum tamen, & radicalem humiditatem retinentem.

Causa finalis hujus Calcinationis est ut solutio Lapidi melius inducatur, quæ sine hac haberi non possit: est enim Aurum corpus valde fixum, nec immediate ab aqua nostra solvi potest, nisi ex parte solum, hoc est, molle fit, incrudatur & albificatur, in qua albificatione duæ apparent Naturæ, volatilis & fixa: quæ Draconibus seu Serpentibus assimilamus. Quapropter ut plena fiat dissolutio, contritione opus est, Corpus calcinando, ut spongiosum fiat, & viscosum, quia tum demum solutioni idoneum est.

Causa secunda finalis hæc est, ut contrarias qualitates conciliaremus: dum enim pugnant, nobis inutiles existunt. in prima enim conjunctione aqua nostra distinguit inter Sulphur & ☿ volatilem & fixum; Suntque hæc sibi mutuo inimici, resque diversæ: nostrorum vero est ad unitatem revocare; non autem conciliantur qualitates contrariæ nisi per medium, sunt itaque in prima nostrâ operatione quatuor qualitates contrariæ. calor, frigus, siccitas, & humiditas, quarum duæ calidum & siccum Sulphuri, frigidum & humidum Mercurio attribuuntur; opponuntur itaque contrarietate diametrica, calor Sulphuris, & frigus Mercurii; humiditas quoque ☿ & siccitas Sulphuris: hæc contraria ut ad amicitiam reducamus, hoc nequit fieri absque medio, medium ergo erit utriusque particeps, utrique quoque accommodatum. Vellemus itaque calorem & frigus conciliare, medium per quod hoc fiet, erit siccitas, quod utrique tam calori, quam frigori poterit conjungi. Vertendo itaque compositum in terram, jam concordant in hoc tertio frigus & calor, ut cohabitare possint, gradu nempe remisso, postea vero in aquam dissolvendo conciliantur & alii duo inimici, siccitas & humiditas per aquæ frigiditatem, adeo ut jam ex duobus unum factum sit conjunctione, post naturalem separationem, factâ.

Efficiens vero hujus Calcinationis est caloris operatio in humidum; omne quod sibi resistit, in pulverem subtilissimum convertens; movens autem instrumentum est ignis, contra naturam aquæ nostræ dissolventi inclusus; excitans calorem in corpore, digerensque humiditatem in viscosum seu unctuosum pulverem.

Quod autem hæc operatio sit dissolutione prior, has habete causas, Prior, quia antea facta est quædam, ut ita dicam, solutio per aquam nostram divinam facta. Necessariò itaque erit spirituum congelatio proximo loco expectanda, quia congelantur spiritus semper post corporis dissolutionem: eandem siquidem operationem habent. Qualis ergo solutio, talis post illam congelatio est expectanda.

Deinde ordo Naturæ hoc postulat, primum enim mulier Dominium suum exercet, quam à virò suo vinci necesse est: mulier vero totam suam in aqua dominationem retinet; hoc ergo primum erit opus vires suas exerentis viri, illud, in quo utramque suam qualitatem mulier possidet, primo superare, quo facto, facile illud in quo unam tantum qualitatem habet, sibi subjiciet.

Ultimò calor non necessario alicui qualitati consecutive jungitur, sed siccitas caloris erit semper finis; Ex quo itaque vir primo debet vires exercere, ergo calcinatio principium operis rectè statuitur.

Est ergo calcinatio caput operis; sine hac etenim nulla erit nec commixtio, nec unio; hæc itaque pri-

mis lapidis tui diebus facienda est, in prima enim dealbatione corpus in sua duo reducitur principia, Sulphur & Argentum vivum: quorum primum fixum, alterum volatile: duobus ergo Serpentibus comparantur, seu Draconibus, uni alato, volatilem ejus Naturam designans, alteri sine alis fixitatem denotans; utrumque hoc ex uno fonte procedens, ad unum tendit, ideo Serpenti caudam ore prehendenti assimilatur, ut ostendatur, Sulphur nihil esse extra substantiam Mercurii, nec Mercurium extra substantiam Sulphuris, sed quod Mercuriale hoc Sulphur Sulphureusque ☿ totam artem perficiunt. Unum ergo compositum de jure dicitur, quod etiamsi primo operis limine duplex appareat, unde Rebis dicitur, Conjunctione tamen unum idemque fieri possunt, diciturque hoc unum Elixir, quod nunquam possibile esset, nisi ejusdem penitus essent Naturæ. Diligenter itaque observanda est Natura Sulphuris & ☿, & ab erroribus cavendum: non enim diversa sunt hæc duo, sed unum & idem Sulphur ☿ maturus & digestus, ☿ Sulphur crudum & immaturum.

Observandum ergo erit divinum illud genesis opus, quomodo in metallicis corporibus procreandis sub terra in mineris operata est Natura, quia nostro in opere ad illius imitationem, quam proxime fieri possit, omnia facimus, quapropter eandem, quâ usa est, materiam eligimus, licet ad operis abbreviationem, & plusquam perfectam lapidis exaltationem, subtiliorem longe viam dispositionis ars sibi adinvenit. In venis enim Metallicis una res sola invenitur, Mercurius videlicet, quæ admodum est cruda & frigida, & in quo Sulphurea qualitas prorsus succumbit, calor quoque nullus fere digestivus ibi reperitur, verum motu imperceptibili post longum tempus paulatim mutatur hoc principium Metallicum, usquedum tandem convertatur in Sulphur fixum, ita quod dum frigidum humidumque manebat, Mercurius dicebatur, in hac sua elevatione seu excitatione Sulphur nominatur.

Aliter vero se res habet in hoc nostro opere: præter enim Mercurium crudum, frigidumque aliud habemus, Aurum videlicet maturum, in quo actu existunt activæ magis qualitates. Hoc itaque Mercurio nostro, in quo passivæ qualitates reperiuntur, conjungimus, ut alterum alteri subveniat, quodque Natura in mineris nullo calore adjuta digessit, nos duplicem ignem habentes digerimus, unde fit, quod non simpliciter Aurum, verum aliud quid Auro nobilius multo & præstantius efficimus.

Videtis itaque quid sit Sulphur, quid Mercurius, quomodo quoque duplicem Mercurium, duplexque Sulphur in arte nostra habeamus: quæ tamen essentia non sunt distincta, sed maturitate & perfectione: qua itidem ratione operentur, ut credo intelligitis. Incrudatur siquidem corpus Auri perfectum per aquam nostram divinam manus non madefacientem, & ad prima sua principia reducitur. Mercurium nimirum qui non est sine Sulphure luminarium Naturas participante. In hac itaque operatione ascendit mulier super virum & prædominatur in eum ad tempus, quod quidem est innaturale, usque dum vires suas exercere vir cœperit, & tum primum per calorem suum siccitatem inducentem exsiccat mulieris humiditatem, omnia convertendo in pulverem subtilissimum & viscosum, per Calcinationem, ex quo pulvere dissolvitur postea aqua per solutionem, in qua aqua spiritus dissolventis & dissoluti, Vir & Fœmina commiscentur. Sed ne hic quidem excitatus calor modum invenit, sed adhuc operatur quotidie separatione, distinguendo inter subtile & spissum, ut supernatet prius, subsideat posterius tamdiu donec omnia ejusdem fiunt qualitatis, & tum demum horâ suæ naturalitatis inseparabiliter conjunguntur, ascenditque vir super mulierem, illamque impraegnat: parit tandem nebulam quam concepit, in qua putrefit & corrumpitur, & postea gloriosus ascendit seu resurgit uterque, non jam divisus, sed unum idemque factus conjunctione, & ita coagulatur, sublimatur, cibatur, atque exaltatur in Naturam perfectissimam, quę tum fermentari possit, & multiplicari pondere & qualitatis bonitate pro libitu, cujus usus insignis tam in projectione, quam in medicinâ probabitur.

Cineres itaque hi nigri fœtidique non sunt vilipendendi: in iis siquidem Regis nostri Diadema continetur, & dico vobis in omni veritate, quod albedo nunquam habebitur, nisi nigrum effeceris: nisi enim putrescat, corpus sine fructu manebit: sin vero corrumpatur, tum quidem videbis quid ab eodem loco, ubi visum est corpora quod habuerant perdidisse illinc resurgentes, quod nunquam antea fuerunt, apparebunt. Honorare itaque vel Regis nostri sepulcrum, nisi enim hoc feceritis, nunquam illum ab oriente venientem admirabimini.

Cavendum itaque erit, ne in hoc primo limine erretis: actum siquidem est de opere, nisi hic cauti sitis. Errores vero in hac operatione communes multi sunt ac varii, eorum primò, Qui, quid sit calcinandum, ignorant, verum aurificandi principium in rebus extraneis quærunt. Quidam illa quæ non sunt ejusdem cum metallis impositionis, pro materiali suo principio inducunt, qualia sunt Boraces, Alumina, Attramentum, Vitriolum, Arsenicum, Semina, Plantæ, Vinum, Acetum, Urina, Crines, Sanguis, Gummata, ac Resinæ terræ, Salis uniuscujusque generis nonnulli (tantus est eorum stupor) ex flamma generare conantur; hos, ut nihil prorsus hoc in arte intelligentes, prætereo. Alii, quamvis in metallis operentur, tamen vel aquis corrosivis, salis sulphurisque spiritu, vel igne calcinationem cupiunt perficere; & corpora quidem corrodunt, non calcinent; non enim fit hæc calcinatio per nativam corporis caliditatem amico calore adjutam, sed per corrosivam tantum vim aquarum, sine ulla metalli ad ad hanc propensitate: deturpantur itaque metalla, & dissipantur atque ita à Natura metallica alienantur, non autem naturaliter calcinantur. Omnis ergò calcinatio, quæ fit alibi, quam in perfecto corpore Auri, vana est, & ad opus nostrum inutilis.

Omnis quoque Auri calcinatio, quam non sequitur sine ulla manuum impositione in Mercurium dissolutio fallax est & inanis.

Per Mercurium itaque necessario facienda est hæc nostra vera calcinatio, qui Auro (debito observato quantitatis, & qualitatis pondere & proportione) junctus, mollit, & soliditatem tollit, incrudatque, & per suum calorem internum externo Vulcani adjunctum, nativumque illum Auri excitat, qui excitatus agit in humiditatem, exsiccatque in pulverem subtilem, viscosum & nigrum: estque hæc vera clavis operis, conjunctione immaturi maturum incrudare, incrudatum calcinare, calcinatum dissolvere, Philosophicè, non vulgariter.

Signa hujus nostræ calcinationis hæc sunt, primo quod post aqua satiatum corpus fuerit, paulo post quamprimum custos portenarius balnei calorem excitaverit, obscurari incipit aqua sive compositum antea splendidum, deinde visibiliter turgescit & intumescit, ascendens descendensque continuo, usquedum totum tandem fiat pulvis viscosus & pinguis: in quo apparet humiditatem conservari in hac operatione: aliter frustraneus esset labor, inde ergo facillime in aquam mineralem resolvitur, quod ultimum est certissimumque indicium, veram fuisse, & Philosophicam

nostram

nostram calcinationem. Quamprimum enim calor operari cœperit, impatiens ejus frigidum humidumque, superiora petit, inde liquefit descenditque atque ita reducit quantum possit ad sui similitudinem; hoc assidue faciens usquedum totum tandem in aquam pinguem quasi & glutinosam resolvatur; Ita enim concatenatæ sunt operationes nostræ, quod una sit causa principiumque alterius, nec sine una altera vel haberi vel intelligi possit. Nos vero ut filios artis plenius instituamus, indignosque ab hac arte quam remote arceamus, diversas quasi operationes tractamus, cum non sit nisi unum recipe, una res, unum regimen & dispositio successiva ad nigrum, album & rubrum, nec aliter sumus intelligendi. Quapropter omnis qui vere Philosophus erit, sensum, non literam in hac arte scribentum respiciet.

Ut autem ad veram nostram calcinationem perveniatur, hæc quæ sequuntur sunt animadvertenda.

Primò, ut nostrum Mercurium compares, sine quo nihil in hac arte fit: vide ergo ne vulgari illo Mercurio decipiatis, qui ad opus nostrum est penitus inutilis, si enim ad extremum usque diem cum illo opereris, nihil in eo reperies.

Secundò cavendum est, ne ignis furni nimium intendatur, sed clibanica sit ejus mensura: quod ut plene intelligas, cognoscas, Sulphur quod in Mercurio seu aqua non dominatur, illud materiam digerit, quod & Azoth tibi abundè sufficiunt. Ne ergo interna illius qualitas externam confundat formam, tum de ignis construendi modo ne sis sollicitus: tantum cave, ne lentus sit nimium, tum enim ob caloris defectum animum facile despondebis: neque adhuc nimium sit violentus, sed in modum gradus naturæ corporibus mitis, & frigus excludens: hæc tene de igne interno contranaturali, internum voco, quod opus in fine augmentet.

Tertiò de quantitate cures, ne tantum Latoni bibendum imponas, ut postea edere non valeat. Si etenim nimium imposueris, Pelagus fiet conturbationis: si minus justo, comburetur in favillam, ne sis igitur avarus aut prodigus, sed inter extrema, mediocritatem serva. Quapropter in conjungendo viro cum suâ fœmella recordare, quod oporteat Sulphuris activitatem exsiccare Mercurii superfluam humiditatem: quapropter ne nimio crudo spermare activam submergas, mulier quoque primo dominari cupiet, ergo ne terra nimia humiditatem tui lapidis suffoces, verum cum ingenio temperes suaviter & secundum Naturæ exigentiam, ne vires lapidis imminuantur. Amalgama igitur, non, ut faciunt Aurifabri, cum aquæ quintuplo aut quadruplo, sed ut faciunt Philosophi, cum duplo aut triplo ad ultimum, præstat vero ut tres aut quatuor accipias partes, quam unam ad duas, melior siquidem erit solutio, quia naturalior Calcinatio. Attestatur mihi Riplæus, quo plus, inquit, terræ minusque aquæ accipias, eo meliorem solutionem videas. Inprimis ergo cave, ne sit terra tua undis obruta, quia in terra ignis occultatur, qui non operabitur, si nimium adfuerit humidi superflui, unde error erit incorrigibilis & vanum opus.

Quartò attendas vasis clausuræ, ne spiritus evolent, & destruatur opus. Custodi igitur vas & ligaturam ejus, nec levis hoc esse momenti existimes. Consideres ergo hominem, qui ut per naturam generatur, ita & Aurum nostrum per artem Naturæ administrantis maturatur: perpendas igitur quanta cum cura uterum mulieris prægnantis clausit Natura, ne quidquam aut ingredi valeat, alioqui periret fœtus. Non minori cum industria tu quoque hac in re cautus sis in perficiendo hoc opere Philosophico, ne irritus sit labor; Audi igitur Philosophum dicentem: Accipe vas & ignes percute gladio, animam recipe, hæc est clausura; Hermes quoque dicit: Vas Philosophorum est aqua eorum, & pro certo cognoscas, quod vas naturæ sit solum nobis hac in arte utile, quod diligenter est occludendum. In formando quippe Embrione maximi existunt venti, qui si evanescerent, actum est de nobis. Error quippe est irreparabilis, unde damnum certissimum.

Opus quinto est patientia, ne animum despondeas, aut solutionem præproperare studeas, verum firmiter crede, festinantiam nimiam conjunctioni valde esse inimicam, illamque impedire: impertinenter enim corpus dissolvendum rubificat, excitans in illo febrem, hoc est contranaturalem ignem, unde malleo quasi mortis perculsum impertinenter ex activo fit passivum, & pro nigro citrinum instar papaveris sylvestris apparet. Nostra vero calcinatio vera humidum radicale conservat in corpore dissolvendo, & nullo alio colore nisi nigro absolvitur, & fix calx discontinuus, unctuosus, pinguis, & ad fusionem idoneus. Patientes ergo sitis, & longanimes, ut votum consequi possitis, quia plurima vobis erit despondentiæ causa. Quum igitur de operationibus nostris loquimur, nolite credere, nos illas uno vel duobus diebus perficere, neque colores aut signa prima horula videre; non sane, verum multum diuque expectavimus, usque dum facta fuit patientia inter qualitates contrarias, quare in praxi sua docet ille Trevisanus, vir in hac arte doctus & bonus, se in carcere, hoc est in dubio, animique suspensione quadraginta dies mansisse, post vero rediisse & vidisse nubes & nebulas. Quin &, si vel granum in terram bonam projicias, non quavis hora terram semovendo inspicies, vt videas utrum & quantum crescere inceperit, hoc si faceres, ne vegetationem quidem suavem multo minus fructum inde expectares. Tam stulti sunt & insipidi, qui quamprimum dissolvens cum dissolvendo conjunxerunt, statim aliqua operationum signa quærunt, nec possunt sibimet satisfacere, quin aut moveant aut aperiant, aut aliquid addant, detrahantque, aut saltem ignem augent, ut opus accelerent & sic hoc modo opus naturæ impediunt, ac proinde fines optatos non attingunt. Quare attendas doctrinæ meæ, quamprimum materiam, hoc est, Sulphur maturum, flavum, cum Sulphure suo crudo albicante præparasti, ac debite desponsasti, vasi include & sine molestiâ stare permitte; si recte procedas, intra horas viginti quatuor ad ultimum videbis compositum tuum turgescens, bullasque fortasse nonnullas emittens, ratione caloris aquæ tuæ ponticæ inclusæ materiæ calorem excitare nitente; colorum vero variationem tardè [ut tibi saltem videbitur] primo limine conspicies, quia tum custos portenarius multos necessariò labores sustinet, quia quidquid factum est, ille solus tum facit, quia balneum non adhuc paratum est, hoc est Naturalis regis calor nondum excitatus. Verum quum balneum calefactum est, non nisi paucos œconomus noster labores patietur, & operationes erunt facillimè distinguendæ. Quapropter pro certo sciant hujus artis filii, quod primus color qui apparebit post argenteum colorem Amalgamati corporis, non erit perfecta nigredo, nam non momentaneo ingressu venit hic color, sed quotidie quo magis minuitur albedo, eo magis superveniet nigredo, usquedum tandem compleatur. Est enim nigredo dissoluti corporis signum, quod non fit hora una, sed paulatim, verum incessanter: tinctura enim ex tenibus Solis & Lunæ egrediens nigram se oculis ostendit, sed sensum extrahitur, & imperceptibiliter. Adventus ergo nigredinis & egressus tincturæ ex visceribus corporis dissolvendi idem est modus & temporis tempus, quia quam cito totaliter egressa est tinctura, tam cito perfecta

erit & absoluta nigredo. Hac de re audite, quid dicat Ludus puerorum, *primo quanto magis decoquis, tanto magis subtilias grossum & denigras compositum.* Et Bernardus Trevirensis ait, incipiente terrâ cœterorum, dominari, Elementorum, apparet nigredo verum non nisi paulative suum dominium obtinet. Verbo ut absolvam, quatuor sunt tantum principales colores; primus quorum est nigredo, isque tardissimus in advento, & in duratione longissimus, qui si momentaneo ingressu perfectus fieret, opus utique esset expeditissimum, non enim tardius periret quam accessit, & in nigredinis summitate ne per horam maneret; nullum enim est interstitium in hisce operationibus, verum crescit ad summum unius gradus, ad quod non citius pervenit, quin iterum decrescat: tarde igitur ascenditur ad nigredinem, tarde quoque ab ea descenditur, ne momentum vero est, in quo nec ascendat nec descendat, nam nihil nisi in suo fine quiescit, verum nigredo non est lapidis nostri finis, ergo nec in ea quiescit.

Quomodo igitur apparebit nigredo? Sic nimirum, quemadmodum nox advenit: primo crepusculum, nox tandem atra, idque gradus per insensibiles singulo momento minus lucis in aere existente quam alio, donec tandem nulla prorsus illum illuminet, tum mox alta conspicitur. Hoc autem totum fieri solet intra horam, tamen insensibilis est motus; nostrum vero opus spatium longius quod requirat, necessariò hic motus magis erit imperceptibilis. Tu igitur qui hoc quæris, exemplum tibi allatum consideres, & responsum habebis.

Obj: At post primam excitationem materiæ tinctura omni hora & momento egreditur, color vero egredientis tincturæ est nigredo nigerrima, ergo post primam materiæ excitationem intra horam apparebit nigredo nigerrima.

Sed Respondetur, quod tincturæ egressæ est nigredo nigerrima non vero egredientis, vel si sic, attamen insensibiliter erit verum insensibilis nigredo, licet nigerrima egressa in multum albi, non nigerrimam manifestabit in toto composito nigredinem, sed colorem subalbum, si modo subjectum albedinis non sit subtile & bene depuratum, quemadmodum hoc album nunc est, verum & tinctura in suo primo egressu, non est complete nigra, sed hoc per putrefactionem obtinet, quæ non est nudus tincturæ egressus, sed ab illa repugnantia & resistentia, quæ est inter tincturam egressam, & aquam extrahentem, exorta est, hoc est inter Sulphur & Mercurium; Hac de re audi Morienum dicentem: *Operatio nostra est nihil aliud quam extractio aquæ, à suâ terrâ, nec id solum, verum aquæ super terram remissio, donec terra putrescat.* Tinctura igitur non omnino est per se nigra, verum albissima, verum egreditur cum nigredinis signo, quia quanto magis egreditur tinctura, quæ est anima, tanto magis exanimatur terra, quæ est corpus, & sic putrescit & nigrescit.

Quanto igitur tempore expectandum erit, antequam perfecte nigrescat? Hac in re attende quid dicat Flamellus, *color quem primo videre debes, est nigredo*, & ea non quævis, sed aterrima, idque inter spatium dierum quadraginta; Riplæus idem dicit: *Commixtas naturas & coaquatas, permitte concumbere simul sex hebdomadas, ad concipiendum, quod tempus lento cum igne expecti*; Colores quando moriuntur, demonstrabunt, eo enim tempore picis instar liquidæ bullient, & putrefient. Et Bernardus in sua parabola dicit: *Exuens Rex vestes splendidas, Saturno tradit holosericà, nigrâ indutus, quam dies quadraginta retinet*, hoc autem totum intellige de nigredine in summo: quod ex supra repetitis verbis Flamelli patet, verum nigredo remissior citius apparebit: sic scala Philosophorum in gradu putrefactionis: *intra sedecim dies* inquit *durante levi igni, continuo materia cooperietur nigredine*: & hoc vel serius vel citius secundum ingenium operantis in materiarum adaptatione.

Verum an apparent colores intermedii, in progressu ab albo ad nigrum, quemadmodum in progressu à nigro ad album: Videtur enim quod sic, quia ab extremo ad extremum non datur transitus, nisi per media; Et respondemus, quod sic apparent, licet quidem confusè, & quidam in aliquo opere apparebunt in progressum ad summum nigredinis, qui in alio fortasse non apparebunt, utpote quia non sunt nisi colores accidentales: verum non prorsus iidem inter albedinem primam & nigredinem, qui inter hanc & albedinem ultimam; quia non est eadem ratio materiæ, in priore erat crassa terrestrior, comburenda & purificanda, in hoc vero opere spiritualior est materia & purior, ergo in subjecto puro sive depurato, in progressu ab extremo nigredinis ad extremum albedinis, colores intermedii erunt lucidiores multo & admirabiliores, quam ii qui in subjecto terrestri apparuere. Verum in utroque progressu apparebunt, in priori transitu inter extrema obscuriores, & pauciores, & turpiores, in posteriori plures, nitidiores, & splendidiores, teste Philosopho, post summum nigredinis ante albedinem in hora conjunctionis maxima apparebunt mirabilia: quotquot enim colores in toto mundo poterunt excogitari, tum erunt conspicui: & Riplæus ait: in opere nostro apparebunt colores quibus numquam pulchriores apparuerunt, item ante perfectam nigredinem colores intermedii ostendent sese, teste Philosopho, qui colores Draconum depingens, nigros esse flavos & azureos dicit, & hi colores, inquit, intermedii denotant, confectiones tuas non perfecte adhuc esse putrefactas, verbo, inter moriendum varii videbuntur colores obscuriores, verum rari & pauci, & hoc antequam nox atra totum obnubilet Horizontem. Inter resurgendum vero plurimi & splendidissimi orientur, quia corpus jam glorificari incipit, & lux tenebris incipit prædominari, & hoc in subjecto depurato & spirituali.

Verum quo ordine hi prædicti colores apparebunt? Hoc sane determinari nequit, quia variantur multifariam, sed quo melior erit succus aquæ vitæ, eò melius signa apparebunt. Ordo quatuor colorum principalium ab omnibus describitur; Accidentalium vero nemo potest determinare, sufficiat tibi si intra dies quadraginta completam habeas nigredinem, cætera non multum cures, sed bonum est attendere, est enim nigredo color primo maximè expetibilis, & alii licet appareant, nisi & hunc videris, dubio procul errasti; Sed ut dictum est, alii colores non sunt despiciendi, venereo colore excepto, vel imperfecto rubro, qui si ante nigredinem appareat, suspiciendus est, præcipuè verò cum siccitas compositi & partium discontinuitas eum concomitetur, hæc inquam præcipitatio fatale sit operanti temporis perditi indicium.

Hoc idem testatur Philosophus, inquiens, *vehemens ignis impedit conjunctionem & album cingit colore papaveris sylvestris.* Et Flamellus in suis Hieroglyphicis figuris ait, *nisi nigrum de nigro nigerrimum conspexeris, quemcumque alium videris colorem, in via erroris es: præcipue vero suspiciendus est calor rubescens, si enim illum conspexeris combussisti, vel etiamnum comburis virtutem lapidis vivificam.*

Hisce vero non ulterius morandum est, aqua siquidem una totum hoc facit, dummodo cum calore externo continuo internum coadjuvante regatur compositum, nec aliquid in toto opere hac aqua nostra est mirabilius, quam superius plenè descripsi, ad quem locum te relego.

DE

De solutione.

Estque Dissolutio Lapidis nostri in primam suam materiam reductio, humidi manifestatio & Naturarum à suâ profunditate extractio, quæ in mineralem aquam perducendo absolvitur.

Hæc operatio non est levis operis aut momenti, quam enim sit difficilis, qui illi insudarunt attestari possunt.

PHILALETHÆ Fons Chemicæ Philosophiæ.

TOtum Artis in hasce partes dividam; Prima continebit res opus substantialiter & essentialiter constituentes; secunda harum dispositionem: Res lapidem constituentes essentialiter sunt corpus seu sulphur maturum, sive æs rubrum, aqua seu ☿ immaturus, sive æs album quibus adjungatur vas, furnus ignis triplex. Harum dispositio considerat pondus & regimen. Pondus duplex, regimen duplex: quæ perficiunt has operationes, Calcinationem, Dissolutionem, Separationem, Conjunctionem, Putrefactionem, Distillationem, Coagulationem, Sublimationem, Fixationem, & Exaltationem: quarum duæ primæ operationes fiunt præcipuè ignis primi temperata, incomburenti, & alteranti ignitione, balneum Regis calefaciente, illumque mutante primo in terram sub.ilem viscosam discontinuam, nigram, fœtentem deinde in aquam mineralem diversicolorem, & vocatur ignis hic contra Naturam. Tres quæ sequuntur operationes fiunt ex conjuratione ignis primi & tertii, naturalis nimirum, & contra naturam: qui ita conjuncti efficiunt ignem innaturalem, quotidie circulando materiam, & subtilius à spisso separando, usque dum totum fiat ejusdem temperamenti, & tum separata conjungendo, imprægnando, atque ita putrefaciendo.

Quinque ultimæ operationes fiunt ab igne Naturæ, indies crescente & prædominante, qui primo materiam putrefactam quotidie circumagit, & à fecibus purgat, ascensione crebra & descensione, quæ ideo vocatur Destillatio, Volatizatio, Ablutio, Mundificatio, Cohobatio, Imbibitio, Cibatio, terræ Humectatio, & hoc tamdiu fit à calore, usquedum tandem siccitas coagulare cœperit, quæ dicitur inspissatio, quæ diutiori concoctione sive sublimatione fixitatem inducit, cujus terminus est exaltatatio; hæc non est localis loci inferioris pro superiori mutatio, sed ex re vili nobilissimum quiddam facere.

Hæ sunt omnes nostræ operationes, & successivæ dispositiones, quæ à nonnullis totidem regimina appellantur: quod nomen siquis imponere malit, licet ei hoc facere, utcunque scito, quod non est nisi duplex ignis, Naturalis & contra naturam: quorum posterior prius agit, quia non nisi per hunc ille in lucem educitur, & oportet putrefactionem præcedere regenerationi, & hæc duo cum mutuo inter se pugnant, efficiunt ignem innaturalem, & ex hac contentione oritur putrefactio: post quam autem gloriosa fit regeneratio, in qua Sulphur & aqua unum fiunt, & simul congelationem accipiunt à nullo igne nisi naturali.

Corpus igitur nostrum, quod terra Lemnia vulgò dicitur, totum opus perficit, nequaquam vero nisi cum aqua sua rigetur: quæ aqua est vere pluvialis, non illa, quam vulgus parate novit, sed nostra, quæ nullum unquam nisi vere Philosophantem vidit, crede mihi, nam verum dico, fatui norunt aquas multas extrahere, scilicet manus madefacientes, nostra vero aqua est vita rerum omnium, circa quam insudare te oportet, tum nec Sol, nec Luna deerunt ad divitias comparandas. Dicam autem, idque fido ex animo, qualis sit hæc aqua, est aqua Salis petræ, quæ in manifesto est quasi Mercurius, at in corde purus ignis infernus: cave vero, ne Argento vivo decipiaris, sed illum intellige Mercurium, quem Sol rediens mense Martio diffundit per omnia locorum, hunc tu mense Octobri colliges, quia tum certe maturus reperitur, & Thesaurus totius mundi pretiosissimus.

Ut autem ☿ nostrum, aquam nostram pluvialem ita tibi describam, ut illum possis reperire, scitote præ oculis esse toti mundo, qui tamen ignorat, aut saltem pro illo vulgarem illum accipit, variisque torturis deturpat, verum autem nostrum ☿ tempore suo negligit, quapropter nunquam nostrum perficit magisterium. Lurido enim vultu Alchemistarum vulgus aspicit, unde factum, quod illum vilipendant. Doctrinæ vero filius splendore suo stupefacit, & ab iis in pretio summo habetur, quapropter res vilis est & tamen pretiosissima, quam nullus unquam sine magno Dei judicio contempsit.

Tu vero illum cum videris noli contemnere, quia sordidissimus apparebit, & si propterea spreveris, magisterio privaberis; sin vero contemptibile hoc magni æstimaveris, tum quidem mutata facie gloriosum videbitur; est enim aqua nostra virgo mundissima, & à multis amatur, omnibus vero suis procis vestibus sordidissimis induta fit obviam, ut hoc modo Philosophos à stultis possit distinguere: quisquis etenim oculatus tantum nil nisi exterius adspexerit, illum veluti tanto secreto indignum virgo nostra ☿ dedignabitur, scorta siquidem splendidis vestibus induta procis suis se ostentant, hæc vero casta pretiosissimaque virgo intus pulcherrima extra fœdissima videtur, quod quidem stultos plurimos ludificat. Quisquis vero mentalis homo sub corpore patenti spiritum latentem possit videre, non parvi æstimabit, hunc quoque virgo nostra, ut amicum aspiciet, & exuta suas sordes decoratissima splendescet, quam tum nemo nisi stultus non possit non admirari & amare; illi enim infinitas largietur divitias & sanitatem perfectissimam. Hanc itaque fœmellam regis nostri sororem & conjugem honorate, cui si in fecibus suis exuendo fueris adjumento, sibi splendidissimas vestes comparabit, tibique divitias infinitas largietur. Munda igitur supra modum est hæc nostra Regina, quam si conspexeris, cœleste quoddam corpus te intueri opinabere: est enim revera cœlum, seu quinta essentia Philosophorum, cujus nitorem non possis imaginari, nisi illum videris: crede mihi, nam niveum ejus splendorem oculis meis vidi, manibus tetigi, quo pulchrius haud quicquam possit excogitari. Est igitur aqua nostra verè pontica, serena, cristallina, pura & munda, quæ non ita est in sua natura, qualiter illam reddimus per artificium nostrum, estque mare nostrum, fons noster occultus, ex quo Aurum naturaliter creatum est: cum tamen se præferat Auro & vincat illud, & in hora suæ nativitatis aurum cum illo jungitur, & in eo lavatur, & crescit utrumque simul in heroëm fortem, quem nec Cæsar, nec Papa pretio possint emere. Omnibus igitur cum viribus tuis hanc aquam exquire, cujus unica plus mille minis valet, quia per hanc solam absque alio labore [nisi corporis perfecti, mundi limati additione] lapidem nostrum honoratissimum perficies, cui nullus in mundo Thesaurus adæquari possit.

Profunda vero meditatione opus est, antequam mare nostrum concipere valeas, fluxum nempè & refluxum ejus: veruntamen sedulus si fueris, juvante Deo, votum consequêre. Ego pro mea parte postquam cognovissem agrum in genere, unde scaturiret hic fons nost-

noster secretus, tamen non nisi per annum cum dimidio assidue studens & profundis vacans contemplationibus, hanc elicere didici, quia igneus sapientum furnus me diu latuit: postquam vero hunc scivi, & quomodo vasi suo proprio aptandus esset, paucos post dies admirandum aquæ nostræ nitorem sum contemplatus, quo viso non potui non obstupefieri, nam ut in praxi, sic & in Theorica, & vice versa: qui enim hujus aquæ magisterium exacte tenet, illum nulla Philosophorum verba, aut secreta, dicta, scripta, vel ænigmata latebunt: sic quicunque hanc nostram aquam semel elaboravit, nihil amplius restat ei agendum, nisi ut corpus mundum justa quantitate immittat, vasque occludat, & sic stare permittat, usque ad operis complementum. Et hæc aqua est ignis, qui mori pariter & vivere, facit, de quo scripsit doctus ille vir Joannes Pontanus, quem qui semel adeptus est, ad Autumnum sui laboris pervenit, cœtera enim cuncta à natura perficientur, dissolvet enim & coagulabit, calcinabit, & putrefaciet, & omnia perficiet regimina successive unum post aliud, usque ad complementum perfectum. Duplicem vero alium habemus ignem, quem tu facile cognosces, quam citò hunc primum didicisti, sed ut ad aquam revertamur, in qua [crede mihi] totum secretum consistit, quæ aqua licet sit una, non tamen est simplex, sed composita, nempe ex vase & igne Philosophorum, quibus tertium additur, nempe vinculum. Quum igitur de vase nostro loquimur, intellige aquam nostram, quum de igne, itidem aquam intellige, & quum de furno disputamus, nihil ab aqua diversum aut divisum volumus. Est ergo vas unum, furnus unus, ignis unus, & hæc omnia sunt unum, videlicet aqua. Ignis igitur digerit, vas albefacit & penetrat, & fumus seu vinculum omnia circumdat & includit, & ignis est ☿, vas quoque ☿, furnus denique idem ☿, & nota bene, quod nullus est ignis in toto opere nisi Mercurius, cum tamen multiplex sit ignis, & multiplex aqua: sunt ergo tam ignis quam aqua virtute in opere diversificata, uti & numero, genere vero in uno eodemque conveniunt, nempe Mercurio. Est itaque ignis noster vivus, aqua viva, vas vivum, furnus vivus, & hæc omnia sunt unum.

Scias quoque charissime, quod unicum est in toto orbe, in quo Mercurius hic noster reperiendus est. Similis est cum Auro essentiæ, dissimilis substantiæ, cujus Elementa convertendo quod quæris invenies. Cœlum cum terra conjunge super ignem amicitiæ, & in firmamenti medio avem Hermetis videbis, Naturas ne confundas, sed dividas, & reconjungas, & in honore per vitam totam regnabis; Audi igitur secretum hoc maximum.

A plaga Meridionali versus Occidentem reperitur mons altissimus, Soli quàm proximus, qui unus est ex septem, & ab altissimo altitudine secundus; Mons hic, de quo nunc fit sermo, est temperaturæ admodum calidæ, quia non longe distat à Sole, & in hoc monte vapor claudi ur, sive spiritus, qui ad opus nostrum est apprime necessarius, non autem ascendit, nisi vivificetur, nec vivificatur, nisi in montis summitate terra ad genua fodiatur, verum si hoc fiat, ascendit spiritus, sive tenuissima exhalatio, quæ congelata ab aere stillando per guttas decurrit in aquam limpidissimam instar balnei calefactam, quæ statim colligitur: est enim verus Mercurii Caduceus, quo cum mira operatur: hæc est aqua nostra, vas nostrum, ignis noster, & furnus noster, estque noster Mercurius, & non vulgi, sed liquor Salis purissimi calidus & humidus, quem Mercurium nominamus, quia comparatione ad Solem facti, est immaturus & frigidus. Amen dico tibi, quod nisi creasset Omnipotens hunc Mercurium, impossibilis esset metallorum transmutatio, quia Sol non tingit nisi prius tingatur, non autem tingitur, nisi aqua hac nostra divina. O beatificam hanc humiditatem, quæ cœlum est Philosophicum, unde delicias suas inæstimabiles hauserunt Sophi! O aquam permanentem, Solem dissolvens, & emendans, nitrum nostrum, & Sal petræ mirabilis! cujus pretium est inæstimabile, cum tamen parvi æstimetur. Res igitur est vilis, & tamen admodum pretiosa, quam & unicam Sol noster amat ut sponsam, cujus virtutem vulgus si cognovisset, mille argenti unciis drachmam non venderet; Est enim aurum pretiosissimum, vivum & penetrans, ideo corpus auri convertit in merum spiritum, & connubii vinculo cum eo conjungitur ut fœmella marito, cujus pulchritudinem Sol admiratur, & in illa gaudet, & præ amore suam uxorem interficit, & illa pietate commota virum vivificat, & ab illo impraegnatur, concipit & gravescit, filium quoque parit regem serenissimum. O fœlices illos, quos hunc nostræ aquæ fontem adire licet! ex illo enim si biberint, & frustulum postea de carne pingui comederint, ut Principes per totam vitam in terra regnabunt. Totum igitur artis secretum consistit in hoc mari nostro cognoscendo, quod quicunque ignoraverit, nummos suos, si quos circa hoc opus impendat, perditioni jam dudum destinavit; Oceanus enim noster ab uno monte illoque altissimo trahit originem, de quo monte superius dixi. Quod si ad summitatem ascendens, ad genua usque foderis, exhalatio quædam sive fumus albus ascendet, qui totum magisterium perficiet. Aliud autem restat secretum, quod minime ignorare teneris, ut votum consequaris, quomodo nimirum tibi sit in monte fodiendum, quando quidem terra montis in superficie nullo ictu si secabilis: tanta enim est ejus siccitas, quod in substantiam silice duriorem mediante calore concrevit. Attendas igitur huic secreto. In locis Saturninis reperitur herbula quædam Saturnia dicta, cujus ramuli apparent sicci, verum in radice succus abundat, hanc tu colligens herbam unà cum radice una tecum portabis donec ad montis pedem veneris; subter quem Vulcani ministerio fodiens herbam tuam sepelies, quæ statim poros montis permaneat terram ejus laxando. Tum demum ad summitatem scandens facillime perforabis usque ad genua, & infundes aquæ pinguis & siccæ tantum, ut ad imum montis descendens impositam herbam madefaciat, quæ statim madefacta unà cum aqua instar fumi ascendit, & rapit secum spiritum montis sursum ferens secum, qui spiritus est ignea vis miscens se aquæ, & in illa habitans, estque aqua cui immisi i vinculum tuum, sive vas, aut furnus, spiritus Saturniæ & fumus albificans, & vapor montis est ignis, & hæc omnia sunt Mercurius, sic habes Saturniam Vegetabilem, Regalem & Mineralem herbam, ex qua cum carne pingui fit tale brodium, cui nullæ in mundo dapes comparari possunt. Jam habes totum aquæ nostræ secretum sub ænigmatico sermone descriptum, non tamen adeo obscurè, quin facile, sedulus si fueris & doctus, possis contemplando, & experimentis opus complere. Hæc enim sunt omnia lapidis nostri vera principia materialia, præter quæ nihil opus nostrum possit aut debet ingredi; rex nimirum & aqua quæ regis est balneum, & scito quod aqua nostra est vas, quatenus in illa rex noster continetur, & furnus quatenus in illa vis ignea includitur, & ignis quatenus in illa virtus seu spiritus montis inhabitat, & fœmina quatenus vaporem vegetabilis Saturniæ complectitur, quæ Soli est amicissima, & illum penetrat, albefacit, & mollit, emittere facit sperma: tum vis ignea, quæ aquæ includitur, incipit super corpus nostrum: sic reductum operari terendo & mortificando, adurendo, & putrefaciendo, seu potius ad hæc facienda

facienda stimulando, usquedum innatus tandem Solis calor de potentia in actum deducitur, qui dealbat, coagulat, figit, & tingit: ideoque Lapis noster mundus dicitur, quia agens & patiens in se unita continet. Ipse est simul movens, & motum activum & passivum, fixum & volatile, maturum & crudum, quorum unum succurrit alteri & alterum in altero emendatur, quia utrumque sibi est homogeneum. Idem enim est Sulphur & Mercurius in aqua & in corpore identitate generis, nec sunt nisi decoctione sola diversificata. Tene hoc secretum. Quare non ideo jubemus Sulphuri maturo & fixo Mercurium crudum & volatilem commisceri, ut asseramus aliud esse Sulphur in uno quam in altero, & alium Mercurium: ubi enim tum esset Metallorum homogeneitas, quam in lapide nostro asseveramus: sed ideo nos duas has species commiscemus, ut breviori longe spatio, quam natura simplex Aurum in mineris formavit, nos artificio nostro aurum mille gradibus plusquam perfectum perficeremus. Natura quippe ex solo Mercurio crudo & humido & frigido, absque ulla additione subter terras aurum longa decoctione generavit. Verum tamen ars ad opus contrahendum Mercurio per artem mundatissimo Sulphur maturum & fixum immittit, atque ita virtutem Sulphuris digestissimam per Mercurium extrahit: quæ vis Sulphurea Mercurium fortiter immutat & perficit in Elixir completum. Observa igitur opus & ejus processum, unde intelliges causam miræ operis abbreviationis. Aurum est corpus calidum & siccum, Luna frigida & humida, Mercurius medium deferendi tincturas: Corpus Solis est digestissimum, Lunæ imperfectum & immaturum, Mercurius vinculum, quocum duo hæc contraria uniuntur. Junge Lunam Mercurio cum ignitione debita & conveniente, & ita misce, ut Luna cum Mercurio fiat unus Mercurius ignem in se retinens, & decident à Mercurio omnes feces & superfluitates, & fiet clarus tanquam oculi Lachryma, licet non diaphanus: tum demum cum Auro commisce hunc Mercurium, in quo est Luna & ignis, & tum calidum & siccum amabit frigidum & humidum, & in lecto suo, hoc est, igne amicitiæ concumbent, & vir dissolvetur super mulierem, & mulier coagulabitur super virum, tum spiritus & corpus unum fiunt commixtione. Perge postea quo pede cœpisti, totiesque cœlum super terram suam reitera, donec spiritus corpus induat, & utrumque simul figatur. Tunc enim lapis noster perfectus est, & regali præditus virtute, quem nullum pretium possit emere. Est etenim Mercurius omnium Metallorum aqua; & hæc in illo decoquuntur. Et quemadmodum aqua simplex, quæ in sua Natura frigida est & humida, nihilominus tamen si fuerit cum quocumque vegetabili in decoctione permixta, alias suscipit ac induit qualitates rei, nempe permixtæ: cujus vis & spiritus seu vita, quæ in aqua residet, per decoctionem in aquam egreditur, & aqua convertibiliter recepit ejus naturam; crassa tamen & corporalis terrea pars substantiæ decoctæ, non est spiritus ille aqueas qualitates immutans, sed ab humore post decoctionem est separabilis. Pari modo de Argento vivo cum suis speciebus intelligendum est, differenter tamen, quodcunque enim aut Metallum aut Minerale sic fuerit Mercurio familiare, ut cum illo per minima permisceri, & decoqui possit, Mercurius ille secundum metalli sic conjuncti species alias induit qualitates, suasque feces rejiciet. Sunt ergo species metallicæ & minerales subordinatè, & subalternatim in illo decoquendæ, & ipse est illarum aqua, in quam spiritus minerales per decoctionem emittuntur; illamque alterant, non aliter quam Vegetabilia in aqua sua simplici decocta. Duplex tamen notanda est differentia inter prædictas decoctiones, prima quod aqua cum vegetabilibus in coagulatione non figitur, quemadmodum Mercurius cum metallis, quare fortiores hæc sunt compositionis quàm illa. Secunda, quod in Vegetabilium aut Animalium decoctione aqua, quum sit humor diaphanus, non solum virtutem & qualitates novas, verum tamen alium ab illo quem habuit calorem recipit. Non autem sic se habet in Mercurio. Alteratur enim ejus Natura, sed non color nec fluxus forma: verum metalli dissoluti color latet sub forma liquidi argenti vivi, & vi sua non apparet. Prius igitur Mercurius in Metallum dissolvendo, postea agit Metallum in Mercurium coagulando, & ut in dissolutione forma & color Metalli, sub forma & colore Mercurii latebat, sic & in coagulatione forma & color Mercurii sub Metalli colore & forma absconditur, sic nec Metalli qualitates in dissolutione prohibent Mercurii fluxum, nec Mercurii qualitates in coagulatione impediunt metalli fixitatem. An non hic observas miram quandam inter Mercurium & Metalla concordantiam: amant enim ut mater & filius, soror & frater, mas & fœmina; quare corpora per aquam meliorantur, & capiunt in illa & per illam latitudinem subtilitatis, hoc est naturam spiritualem & volatilem, & aqua per corpora vicissim emendatur, & retinetur, & induit naturam corpoream, & sic totum simul maturatur compositum, cum agentia facta fuerint patientia, & vice versa. Ratio vero, quod color Mercurii à corpore dissoluto non mutetur in decoctione, hæc est, quod terra & aqua sunt in Mercurio homogenea, & ita temperata, ut neutra possit ab altera separari, suntque adeo fortiter commista, quod una cum mira materiæ tenuitate tanta est substantiæ densitas, quæ colores abscondat: unde si ulla Mercurii proportio corrumpatur vel destructione cum rebus deturpantibus, vel generative cum corpore sibi appropriato substantiæ statim immissam manifestabit colorem. Sunt autem proportiones Mercurii respectu terræ & aquæ; respectu secundæ fluit & est liquidus, respectu primæ, nihil quod tangit madefacit, præter illud solum, quod est de unitate suæ naturæ. Ex his ipsis, quæ dicta sunt, omnes errores operantum in Mercurio deteguntur. Quidam enim obstruunt aut dividunt ejus homogeneitatem, desiccando variis sublimationibus: alii terram corrumpentes, disproportionantes diaphanitatem inducendo. Hi quotquot sunt: nihil unquam nisi opus Sophisticum faciunt. Est etenim Mercurius Metallorum sperma, quod plurima cum sagacitate Natura in venis terræ formavit ad metallum, nec quidquam ei deest præter puram digestionem, non autem digeritur nisi à puro Sulphure metallico incomburente, quod quidem in suo centro habet, per quod Natura in longo tempore Aurum ex illo formare: hoc autem quomodo arte sua faceret, homini est ignotum: Aurum nempe ex Mercurio solo absque ulla additione, etsi fieri possit, non tamen nisi longo tempore perficeretur, & plurimis cum impensis, quæ subire fatuum esset in simplici Auro formando. Est ergo unicum in mundo Sulphur, quod natura perfecit, quod est Mercurius familiarissimum. Hoc igitur cum illo radicaliter permiscetur, & per hoc Mercurius decoquitur, & Mercurius propter qualitatum repugnantiam illud putrefacit, atque ita per regenerationem resurgit, non Aurum, quale in mineris habetur, sed spirituale, penetrativum, & tingens, in tantum ut Metalla quævis imperfecta facile ingrediatur, dum super illa projicitur, quæ tempore brevissimo ad anaticam Auri proportionem digerit, & rejectis fecibus, perfectæ sanitati restituit. Vides igitur quod Mercurius nullo modo est à natura sua quam habet, disproportionandus, sed maturandus, idque

idque non per se sine quavis additione, & tamen absque ulla extranea additione, sed per radicalem corporis mundi cum illo unionem per minima, quæ fit secreta nostra conjunctione. Vide tamen ne deciparis, non enim est hæc conjunctio manuali facta operatione, sed solummodo naturali, homine non solum non adjuvante, verum & ejus causam non bene intelligente, quare hoc opus Divinum vocatur. Fatui norunt corpus Auri cum Mercurio confundere, & tum vocant illud Aurum animatum, verum nihil in illo inveniunt. Quamvis enim hæc duo simul mille annis manerent, postea nihilominus unum ab altero in sua propria natura recederet. Quare non fuit alterativa conjunctio, sed tantum duorum inter se confusio. At in nostra operatione spiritus Solis infundit se spiritui Mercurii, adeo ut nunquam postea recedat unum ab altero, quemadmodum nec aqua mixta aquæ. In hac igitur operatione maximum, imo totum artis latet secretum. Attendas igitur fili Doctrinæ, & caute videas, ne hic aberres. Corpus igitur Solis nunquam conjungetur cum Mercurio per intima, nisi mediante Luna, seu corpore imperfecto & igne. Et hæc Luna est succus aquæ vitæ, quæ latet in Mercurio, qui cum igne est acuatus, & est spiritus intrans corpus, & illud alterans & cogens illud suam retinere animam. Jam igitur vides, quali de Mercurio hactenus sumus loquuti, non vulgari sed pluviali, qui proprie dictus non est Mercurius, sed aqua Mercurialis: Mercurius enim vulgi est aqua, sed deest ei spiritus & vis ignea ad urendum: supple si potes quod deest summo cum artificio, tum non amplius erit Mercurius vulgi, sed similis nostro. Sed si hoc facere non possis, dimitte istum Mercurium, quia nihil ab ipso præter damnum expectare possis. Ecce jam Deus est testis, rem totam narravi, quam si prudens fueris ignorare non possis. Mercurius enim vulgi plures seduxit, quam quidvis aliud in opere, in hoc enim laborantes nihil invenerunt, propterea, quod Mercurium nostrum non agnoverunt. Sed ut ad conjunctionem redeamus, quæ, crede mihi, est totum artis arcanum: terra enim cum aqua non inseparabiliter unitur, sed aqua aquæ fortiter adhæret: hinc sequitur, quod laudabilis hæc conjunctio non nisi post dissolutionem celebratur: attendas igitur ad solutioni, & natura conjungere, & hæc dissolutio fit in Mercurio per opem Lunæ nebulæ & ignis. Luna enim penetrat, & albefacit, & ignis mortificat, & terit, aqua vero utramque hanc virtutem includit juxta dictum Philosophi; *Ignis quem tibi ostendum est aqua*: & alius. *Nisi corpora per ignem & aquam subtiliata fuerint, nihil fit in magisterio.* O beatum nostrum Mercurium, qui nos liberat à tot laboribus, quos Sophistæ patiuntur! Illi enim multas suis manibus operationes faciunt, & nihil proficiunt, quia verum naturæ cursum ignorant. Nos vero nihil facimus, sed omnia Mercurio facienda committimus, qui meliori methodo juxta naturalem suum instinctum progreditur, quam quivis hominum possit excogitare: tenetur enim finis sui necessitate, quare viam rectam nunquam transgreditur, si non impediatur.

Sunt autem quidam Sophistici operantes, qui acceptum Aurum ☿ committunt, hæc in phiola concludunt, ignique superponunt, aliquid inde eximium expectantes; verum ex quo pingue semen & bonum in terram sterilem injiciunt, decipi illos contingit, messem enim quam exspectant, nullam inveniunt, quia ut superius dictum est, & inferius latius dicetur; Aurum non est materia nostri lapidis in tota sua essentia, nedum Mercurius: quare nuda horum commixtio non potest lapidem nostrum generare, Aurum autem sic se habet in opere, ut masculus ad opus generationis, cujus in renibus abditissimis semen latet: quod si semel emiserit, & hoc in matrice debita accipiatur, & cum passivo spermate fœmineo conjungatur, calore debito foveatur, alimento proprio cibetur, tum sane ex Auro habebitur, quod opus nostrum præstabit abunde. Sic nec homo qua homo est, Pater, nec materia embryonis appellari potest: habet autem in se talem materiam, ex qua per conjunctionem dissimilis materiæ spermaticæ in eodem genere per aptam dispositionem formatur infans; pari modo de Auro intelligendum esse censeo. Aurum utique est omnium Metallorum perfectissimum, & lapidis nostri pater, non tamen ejus est materia: sperma vero quod est in Auro quod emittit, si modo per artificium tractetur, hoc utique erit ipsa lapidis nostri materia masculina, estque nihil aliud quam virtus Auri digestissima, quæ ex illo extrahitur per sagax artificium, & tum vocatur Aurum nostrum vivum, & non vulgare, quod est mortuum: sic quoque & in procreatione hominis vir mortuus dici potest [respectu habito ad actum generationis] usquedum debitam materiam, quam in se habet, in locum aptum effuderit; non dissimiliter in arte nostra accidit. Non est ergo Aurum nostrum Aurum vulgi: differunt enim quemadmodum pater differt à suo [quod habet] spermate: primum ad opus nostrum est utile & vivum; alterum vero mortuum & inutile, donec vivificetur, hoc est, spermatuum [quod est activa virtus nostri lapidis] emittat. Sic igitur vos pergite summa cum cautela, sumite corpus hoc, quod demonstravi, & semen ab ipso suaviter extrahite, tum quidem [nec ante] hoc Aurum [quod mortuum antea fuit, otiosum & inutile] hac arte vivum activum & operi nostro idoneum factum, primam tibi sufficiet lapidis nostri materiam, masculinam scilicet, & sic non amplius hoc à nobis vocatur Aurum, sed æs, magnesia, plumbum, fimus, nec proprie quidem Aurum dici potest; Aurum quippe est corpus, hoc vero chaos, id est spiritus, nec ulla arte ad pristinam Auri speciem revertetur, quia corpus in spiritum est conversum. Hinc Menabdes: *Jubeo posteros corpora facere incorporea.* Hermes quoque ait: *Fili extrahe à radio umbram suam*, hoc est, *extrahe ab Auro quod radius appellatur, semen suum quod umbra vocatur*, tum quia abditissime & quasi in umbra residet, tum etiam quia sub umbra obscura nigredinis egreditur. Aristoteles itidem ait. *primum quod facere debes est, ut Mercurium sublimes, deinde ut in Mercurium mundum corpora munda mittas*; qualis autem hic intelligatur Mercurii sublimatio, lectorem admonitum velim, infinitas esse sublimationes falsas erroneas, & Sophisticas, unam veram & naturalem, quæ tamen fit per artificium. Ego hic missis omnibus vulgaribus operationibus, sequor Philosophorum intentionem, illamque sublimationem velim, quam illi primam materiæ tenuis præparationem appellant, per quam Eclipsis terrenæ interpositionis de Luna tollitur, ut possit illuminationem à Sole accipere, quod fit quum fusca sphæra Saturni, quæ totum obnubilabat Horizontem, deletur tum Jove imperium obtinente ascendit in aerem nebula splendidissima, unde super terram stillat ros sincerus amœnus & peramabilis, quæ mollit eam, & in ejus ventre sive sinu ventos magnos excitat, qui sursum lapidem nostrum portant, unde virtute cœlesti imbuitur, qui rursum in terram, quæ nutrix ejus est, delapsus terrenam induit naturam corpoream que; sic recipit vim superiorum & inferiorum. Concludimus ergo, nullo modo nec Aurum nec Mercurium posse nobis primam nostri lapidis materiam præbere usque dum tinctura ex Auro dissolvendo per Mercurium dissolventem extrahatur, quæ tinctura est virtus activa viva non mortua, quemadmodum Aurum ante suam dissolutionem mortuum fuit. Hæc est veterum Philosophorum materia, quam accipere debemus, *quæ* ut dicit

Auctor

Auctor novi luminis, *est, sed non apparet donec artifici placet, in qua cognoscenda tota latet perfectio.* Quapropter jubeo vos quicunque hujus arcani investigatores esse velitis, ut capiatis illud quod vile est & toti mundo manifestissimum, ex quo extrahetis modo mirissimo quod est in illo occultissimum, hoc est menstruum nostrum, & Mercurius occidens est ager noster Philosophicus, in quo vester Sol orietur & surget; hoc jungite cum sponso suo delectabili & in lecto amicitiæ concumbere permittite præter amotionem, usque dum ex occulta hac natura (quæ est Mercurius per Philosophum regeneratus) egrediatur virtus vivifica, quæ mortuum resuscitet; tum adest regia proles, cujus pater est Sol, Luna mater, & sic verissimam habetis explicationem novi luminis, capiendum est, inquit Autor, quod est sed non videtur, donec artifici placeat, & hoc pro vera veterum Philosophorum materia usurpandum, & sic plenè atque planè dictum est de corpore nostro, & de aqua nostra sive de Sulphure nostro rubeo & ære albo. His adjungi debere diximus furnum, vas, & ignem triplicem: notato benè, quod & quibus de rebus hic loquor; est enim furnus luteus vel latericius, vas vitreum, ignisque elementaris, de quibus inferius dicemus in ultimo membro hujus Tractatuli de dispositione nostra: hic verò de rebus essentialiter & substantialiter operi competentibus loquimur. Etenim furnus ille latericius non solet à nobis appellari furnus noster, nec ignis elementaris ignis noster, nec vas vitreum vas nostrum: hæc enim vulgo & Sophistis nobiscum sunt communia, & horum externorum curiositate nos sæpe vel etiam semper excellent; Illa vero nostra vocamus, quæ illi nec habent nec habere possunt. Amen dico, quod ignis noster, furnus noster, vas nostrum secreta sunt, & non nisi Philosophis obvia, quippe vel ipsam nostri operis essentiam intrant. Hinc Philosophus quidam de igne hoc scribens inquit, Ecce ignis quem tibi ostendam est aqua; Item alius de vase sic testatur: Vas Philosophorum est aqua eorum. Alius item, intentio scribit omnium Philosophorum hæc est, quod fierent omnes operationes igne suo humido, in furno secreto & occulto vase, quæ testimonia clarè satis demonstrant alium ignem, vas, furnumque, quam quæ vulgo sunt nota. Proinde frater mi, ne sit causa tibi scrupuli, quod furnum ignem vasque nostrum inter res essentialiter lapidem constituentes superius numerarem: In hoc siquidem sequor omnium in hac arte scribentium Philosophorum intentionem. Hoc de vase Sendivogius scribens, vas Naturæ nominat, ignem item Naturæ. Flamellæ item Artephius, Lullius, cunctique cæteri eandem tenuere sententiam. Patet proinde voluisse illos aliquid ab oculis plebis occultum. Ego vero sub fide bona dico, quod hæc tria non sunt nisi unum: nam natura non est nisi unica, hoc norunt & testabuntur filii artis adepti. Ignis enim est quatenus excruciat corpora magis quam ignis, proinde vinum ardens dicitur & ignis fortissimus. Hinc Philosophus, *comburite æs nostrum igne nostro fortissimo,* quod dum audiunt Sophistæ decepti sunt, ignem carbonum aut flammæ putantes esse, qui nostro igni est contrarius. De hoc Johannes Mechungus loquitur; *Nullus*, inquit, *artificialis ignis tantum valet infundere calorem, quantus è Cœlo venit.*

FINIS.

JOHANNIS FERDINANDI HERTODT à TODTENFELDT PH. & MED. D. *Inclyt. Stat. Moraviæ Physici provinc. & Academiæ Nat. Curios.* ORPHEI *ad* COLLEGAS *Ephemeridum Collectores* EPISTOLA.

OSculor Benevolentiam Vestram, Collegæ Honoratissimi, per humanissimas vestras ad me datas literas declaratam. Quibus ut morem geram, & modica Ephemeridibus communicanda addam, significo me elapso tempore, quo literarium commercium distuli, multum insudasse in laboribus chymicis, quibus ad optatum finem Operis Magni Philosophici pervenire possem, secutus inter cæteros Authores classicos *Philaletham Anonymum*, qui moderno tempore ab omnibus doctrinæ filiis pro vero *Adepto*, & qui candidissimè scripsit, proclamatus est. Invenio autem eundem summum Sophistam, qui multos decepit, de facto decipit, & plurimos adhuc decipiet. Cujus discursus erroneos à se obscurè scripto ut clarissimis verbis aperiam, en totum suam methodum! Primò facit *Regulum ♁nii ♂tialem*, quem miscet ☿rio vulgi, illum in lapide marmoreo terit, affundit aquam simplicem, sæpius lavat, donec *Amalgama* albissimum instar Lunæ evadat, a quo igne aperto ☿rium destillat, eundemque *Aquilam* vocat: laborem hunc septies, vel novies repetit, tunc resultat inde substantia ☿rialis homogenea, volatilis, quæ in omnia metalla sine ullo impedimento agere, fixa volatilisare, & consequenter Aurum in summum activitatis gradum, id est, in Tincturam evehere potest.

Quia vero nec Regulus ♁nii simplex, nec ♂tialis miscet se ☿ vulgi, nisi additis *Dianæ Columbis*, anxius certè diu hæsi, quid per Dianæ Columbas intelligat Author. Tandem ad manus venit *Alexander à Suchten*, qui in suo *Tractatû IIdo de ♁nio vulgari. p. m.* 299. apertè docet, si quis *ex Regulo ♁nii ♂tiali mediante ☿rio vulgi velit facere Amalgama, in nulla entitate inveniet, præterquàm in ☿ Lunæ*, *ideoque argentum* addendum. Hoc dum fecirem, illico ad votum successit operatio; & magis gavisus fui, ubi *in Becheri supplemento IIdo in Physicam subterraneam* paucis lineolis allusionem ad illud ipsum Argentum intellexissem, ait enim *p.* 54. *esse quoddam aliud minerale fortioris Salis & purioris quàm marchasita, cujus ope, additoque loco Plumbi Argento, ☿rium taliter acui posse, ut ipsum Aurum sic resolvat, & attenuet, ut cum ☿rio sicut Plumbum transeat.*

Cur autem *Philaletha* habere velit Regulum ♁nii ♂tialem, has proponit rationes: *Prima*, ut ☿rius vulgi, utpote frigidus & humidus per 🜍r Auri volatile, quod in ♂te est, calidus efficiatur, exsiccetur, ipsissimoque 🜍re aurifico imprægnetur. Secunda, ut propter 🜍ris hujus volatilis imprægnationem fiat mas, & ex naturâ suâ maneat fœmina, adeoque fit Hermaphroditus. Quia autem ex ♂te haberi nequit 🜍r Auri volatile, nisi per ♁rium, quod tanquam Magnes Chalybem suum, id est, ♂tis 🜍r aureum volatile, absorbet, propterea cum ♁rio & ♂te parat Regulum, illumque *chaos* appellat, tanquam in illo essent potentiâ omnia metalla.

Hinc totum ☿rii *Philalethici compositionem* breviter sequenti Schemate præscribo:

℞. *Argenti purissimi part.* ij.

Igniantur in ♁bulo, Argento ignito addatur *Reguli* ♂nii ♂tialis *Pars* 1. fluant simul; dum in fluxu sunt & modicè stare incipiunt, ignita tamen sunt active, injiciantur ☿*rii vulgi part.* 2. successive, tegendo benè crucibulum. Dum refrixerint, massa eximatur, quæ in marmore teratur, & affusâ aquâ tepidâ toties lavetur, donec nulla amplius nigredo advertatur, sed totum *Amalgama* instar *Lunæ* evadat, quod per retortam loricatam igne aperto destillatur, sic transit in recipiens ☿*rius currens*, qui dicitur *Aquila*. Hic labor septies, novies, vel decies cum eodem ☿ repetatur, recipiendo tamen semper novum Regulum ♂nii ♂tialem & Argentum, tunc habetur *verus* ☿*rius Philalethicus*.

Regulum ♂nii stellatum sic conficit.

℞. ♂*tis part.* jv. igniantur, add. ♂*nii part.* ix. Fluant simul, injecto ⦶tro more ordinario, & fundantur *in Regulum*, qui ternis vicibus cum ⊖tro depuretur, & evadet *Regulus* valdè purus & *Stellaris*.

Breviter hic notetur, post quartam Aquilam in supradicta lotione, me Amalgama vidisse aurei coloris, in cujus rei testimonium voco *Adm. Rev. Eximium Patrem VVENCESLAVM ECKER*, *è societate Jesu*, in fiminibus etiam curiosissimum.

Nihilominus dum hunc ☿rium cum Auro ad ignem collocassem, mansit ☿rius Mercurius, & aurum Aurum, & consequenter totum opus fuit frustraneum.

Quare ulterius speculanti mihi occurrit quidam Artifex, & prout sibi persuadebat, *Adeptus Philalethum* tanquam verum Philosophum ad Cœlos evehens, qui cupido sciendi quid ? quaenam per Dianæ columbas intellexerit Author, (cum tota difficultas in *illis* consistere videatur, neque cum Argento, prout Suchten scripsit, succedat operatio), cùm suas Columbas diu occultasset, tandem intense sollicitanti eas revelavit, & sunt *hæc*, quas germano Corde communico.

℞. ⊖ ♀ri *depuratissimi q. v.*

Affundatur *spir.* ♀ in ea quantitate, quam ⊖re-cipere potest, spiritus hic à ⊖le abstrahatur, residuans à destillatione ⊖ modicè calcinetur, affundatur iterum ille ipse spiritus ♀ri abstractus, abstrahatur denuò, & hic labor toties repetatur, donec ⊖ ♀ri totum spiritum ♀ri absorpserit.

Huic *sali spiritu* ♀*ri impregnato*, affundatur *spiritus Vini depuratissimus* in ea etiam quantitate, quam recipere valet, à ⊖le isto spiritus abstrahatur, iterum affundatur, abstrahatur, & hoc toties etiam repetatur, donec & totum affusum *spiritum Vini Sal intra se* receperit, tunc spiritus bini hi in ⊖le ♀ri concentrati, sunt *Dianæ Columbæ Philalethicæ*, quæ ♃r arsenicale in Regulo ♂nii extravertunt, quod in ♃r arsenicale ☿rii vulgi postea agit, illud abripit, atque ita ☿rius vulgi à ♃re arsenicali depuratur.

Dianæ Columbis ritè præparatis, addatur ☿rius vulgi, qui ♃re Auri immaturo priùs imprægnatus sit, (scilicet per ⦶lum & ⊖lem communem sublimatus, licet per ♂ antehac nonnihil jam imprægnatus sit) jungatur hisce modicum de Auro corporali, ad digestionem ponantur, inde ☿rius sublimetur seu vivificetur, vivificatus aquâ pluviâ optimè abluatur, & exsiccetur, & exsiccatus ☿rius denuò per ⦶lum & ⊖lem communem sublimetur, novisque Columbis Dianæ permisceatur, digeratur, sublimetur, hocque septies vel novies cum eodem ☿rio repetatur, tunc resultat inde genuina ☿rii depuratio, quæ meritò homogenea nominari potest.

Ubi autem & *hunc* ☿*rium* ad finem perduxissem, & cum vel sine Auro secundam *Philaletham* ad furnum posuissem, nulla inde solutio facta, quam tamen unicè desiderant Philosophi, sed mansit Mercurius ☿rius, & Aurum ☉.

Tandem cum audivissem in præcipua quadam Urbe à Primariis Dominis etiam laborari *opus Philalethicum*, rescivi, ipsissimos pro Dianæ Columbis recepisse ⊖ ✳ cum ⦶, & dum in fine operis Filium Solis aspicere voluissent, inventum est Aurum Aurum, & ☿rius Mercurius minimè alteratus.

Si quis diceret Philalethicum laborem totum esse in ordine ad ☿rium ♂nij acquirendum, adeoque fiat quocumque modo ☿rius ♂nii ex Regulo ♂nii ♂tiali, imponatur hic solus, vel Auro mixtus, ad △nem, & emerget inde Tinctura Physica. Sciat autem is, & hunc à me & ab aliis fuisse factum, ipsi Auro mixtum, & totum laborem fuisse vanum.

Neque ☿rius ♂nii mixtus ☿rio vulgi quidpiam operatur, prout quidam ineptè blaterunt, dicentes, Draconem unum alterum mortificare, corrumpere, ex quâ corruptione nobilissima substantia ☿rialis resultat, quæ per se, vel Auro unita transit in Sulphur Philosophicum, seu Tincturam primi ordinis. Hujus ☿*rii* Author etiam fuit *Joannes à Sole*, qui inde lapidem Philosophicum se laborasse scribit: dum autem & eundem laborem ad manus recepissem, inveni totum sophisticum.

Cogitent ergò jam *Virtuosi*, cui credendum sit & quàm variis mundus decipiatur opinionibus! & ut evidentius pateat *Philalethico* Sophisticatio, propono ejusdem vitam & actiones, quas à famoso *Medico Anglo* scripto accepi, qui eidem fuit notissimus, sic autem scribit ille:

Vocatus fuit *Philaletha Anonymus* nomine Georgius Starkey, natione Anglus, familiaris factus cuidam verò Adepto, Doctori *Childe* vocato, in America, seu Indiis Occidentalibus (nova Anglia dicta) ab eodem accepit ℥i. Elixiris ad album, cujus una pars transmutabat millies mille partes plumbi, stanni, vel ☿rii vulgi in optimum Argentum. Et sine dubio, si *Georgius Starkey* hypocrisim suam non tam citò manifestasset, obtinuisset integram cognitionem Magisterii. Quare cum sua Tinctura rediit in Angliam, & secum attulit duodecim Chymiæ Tractatulorum à Doctissimo *Childe* compositorum nomina seu titulos, quorum nomina non benè recordor, sed invenientur in præfatione *Medullæ Alchymiæ*, Anglicè scriptæ, & sequentium memini, qui sunt *Introitus apertus ad Occlusum Regis Palatium*, *Brevis manuductio ad Rubinum cælestem*, *Fons Chymicæ Philosophiæ*, *Brevis via ad vitam longam*, *Elenchus errorum in arte chymica deviantium*, *Brevis manuductio ad campum Sophiæ*. Hi sex Tractatus fuerunt primò Anglicè scripti, (quorum omnium habui copiam meâ manû ex Autographo *Starkey* descriptam, antequam Latinè venerunt in lucem; itaque fuit *Starkey* ille istorum omnium duodecim Tractatuum verus Author,) & tantummodò secum attulit illos duodecim titulos, quos promiserat Doctor *Childe* in posterum se missurum: sed quando vidit *Starkey*, quod Doctor *Childe* nil amplius sibi scribat, tunc composuit duodecim Tractatus subistis Doctoris *Childe* Titulis, & sic

& sic fuit multorum malorum causa per suas deceptiones, qui anno 1665. in carceribus Londinensibus pro debitis suis detentus; peste mortuus est. Illo tempore, quo à Doctore Childe accepit Tincturam, habuit Annos 23. ætatis suæ: & sequenti anno obtinui ejus cognitionem, sed nondum familiaritatem, nisi postquàm consumpsisset omne quod habuit, tunc sumptibus meis, & quorundam aliorum meorum Amicorum invenimus vanitatem dictorum suorum. Sufficiat nunc de illo mortuo hoc dicere: requiescat in pace.

Hisce omnibus ut mentem meam candidè aperiam; & subjectum Lapidis Philosophici nominem, rejiciendo omnes ☿rios currentes corporum, prô veritate sequens ænigma Gallicum antiquum propono.

> Il est une partie dans l'homme,
> Dont le nom six lettres consomme
> Si tu y vas un P. adjoutant,
> Puis l'S. en M. permutant,
> Tu trouveras sans nul ambages
> Le vray nom du subjet des Sages.
> *(Olmutio, Uratislaviam)*

Anonymi *ad* Præcedentem Epistolam Responsio.

Clarissimi, experientissimique Domini, Fautores, & Amici Honorandi.

Concedite, ut suppresso Vos nomine compellem, nec tam quærite sultis, qui sim, quàm attendite, quid vos velim.

Ab Amico quodam, Vestræ Societati benè admodùm cupienti, hisce diebus monstrata mihi fuit Epistola, ad opus Philosophicum, *Philalethæ Processum* Sophisticationis censura stringens. Quod, cum ego vix concoquere possim; meam de ista controversia sententiam paucis aperire, operæ pretium visum est; quandoquidem Hermeticæ Philosophiæ studiosis non nihil certè utilitatis eam allaturam, ideoque illos ipsâ minimè defraudandos existimem, imò verò à Vestra candore contendam, ne hanc meam, at placidam.

Philalethæ, ϗ τῆς Ἀληθείας, *Defensionem.*

Epistolæ Hertodianæ Ephemeridibus vestris Curiosis insertæ, annectere gravemini.

Dum pro *Philalethâ*, imò pro ipsamet Ἀληθείᾳ, paucula hæc exarare me cogit amor Veritatis, ignoscet huic audaciæ meæ, quisquis ipse non vanum Philalethæ nomen ambit, & prehensat. Id unicum studium me pepulit, ut paucis his, patrocinium Veritatis susciperem. Rem proin accedo, & in pauca confero.

Admodum, judice me, fallitur *Clarissimus* hujus *Epistolæ Author*, in Mercurii Sophici, adeoque genuini Philalethici descriptione ac censura. Et verò monuerat ipse *Philaletha*, sui illius opusculi (*Introitus aperto*) capite XVIII., ad Mercurii sui præparationem rectè intelligendam, non tam oculos, quàm nasum afferendum esse: quin & palatum sophicum, grano salis haud leviter tinctum; sic enim ipse pro se, suoque Mercurio, loquitur.

Quæ omnia (*de Mercurio, Sulphure, Vase &c.*) cum grano Salis intelligenda moneo, ne fortè literatim procedendo sæpius errare contingat: sic enim cum in solito candore, philosophicas subtilitates texuimus, quòd, nisi plurimas in præcedentibus Capitulis Metaphoras olfeceris, vix aliquid messis, præter dispendium colliges.

Colliget autem ex his unusquisque oculatus, vel si malis, nasutus & æquus judex, *Philaletham* egisse candidè, quod ipsemet ultro monuerit, se in Arcanorum Hermeticorum descriptione, duplici idiomate usum fuisse: altero Philosophico, pro sapientibus & ingeniosis; altero vulgari pro fatuis, ac Sophistis, qui alium Mercurium vix agnoscunt qui non Argentum vivum vulgare aurifabris notissimum, specie sua referat.

Si quis ergò in chimum induxit suum, priora illa omnia Philalethæ capita nulli alteri esse usui, nisi ut pagellas aliquot expleant, ad libri molem, vel eruditionis ostentationem; quæ verò planiori tramite decurrunt, genuinos operationum processus adferre, is enimverò plurimùm aberrat ab eo scopo, quem *Tractatûs illius scriptor* (quicunque demum is fuerit) sibi propositum habuit: erroris proin causam non in Philaletham referat, sed nimiæ suæ adscribat credulitati.

Quare si quis existimat, sibi nasum esse Philosophicum, qui sagacitate nulli concedat, is virum se probet, & Mercurium Sophicum, in præfati *Opusculi cap. 1. & 2.* vestiget, quorum prius *Author* his verbis concludit: *Liquet proinde, quòd non vulgaris hic sit Mercurius, at Sophicus: quia omnis Mercurius vulgi* (notetur vox omnis) *est mas, id est, corporalis, specificatus, & mortuus: at noster est spiritualis & fœmina viva, & vivifica: attende ergò quæ sum de Mercurio dicturus, &c.*

Attentione hâc sibi conciliatâ, *cap. 2.* agit de componentibus *Principiis Mercurii* Sophici, quæ sic delineat: *sciant itaque Aquam nostram componi ex multis, esse tamen rem unam ex diversis substantiis unius essentiæ concretis factam: est nempe in Aqua nostra requisitus, primò ignis, secundò liquor Saturniæ Vegetabilis, tertio Mercurii vinculum &c.* Hæc nisi quis sagaci nare studiosè vestigaverit, inveneritque non eum se existimet, qui pro tribunali sedere queat, in *Philaletham* capitalem sententiam laturus.

Cæterùm nemini litem movero, sitnè *Starkey* vel *Childe* verus Author eorum, quæ *Philalethæ* nomine circumferuntur, ut sunt primò *Introitus apertus, 2. Metallorum Metamorphosis. 3. Manuductio ad Rubinum 4. Fons Chimicæ Veritatis*; plura enim nec dum videre licuit: illud solùm contendo, horum opusculorum Authorem esse non potuisse, qui non habuerit penitissimam præcipuorum Chemiæ arcanorum notitiam, in ea videlicet via & materia, quam veterum Authorum codices tot ænigmatibus describunt.

Et Candorem quidem ejus *Authoris* ac sinceritatem quod attinet, paucos in ea æquales illi numerare licet: fuissent utinam & illi, qui illos duos postremos Tractatus fœdum in modum invidiosè detruncarunt! vera sentire ac prædicare me agnoscent illi.

Queis meliore luto finxit præcordia Titan.

Et si qui, ut canit *Augurellus lib. 2. Chrysop.*

> *Accessere illuc, dites ubi pectine eburneo*
> *Aurea perpetuo depectunt Vellera Nymphæ.*

Ad extremum illud minimè silentio præteribo; Ænigma illud ab Authore Epistolæ Gallicis Rithmis recitatum, quod originem duxit è latino illo vulgari Tristicho.

> Artus inest homini, qui constat sex Elementis,
> Cui P. si jungas & in M. S. vertere noscas,

Hoc eſt Æs noſtrum, Lapis eſt & Philoſophorum. Minime intelligendum eſſe de *Plumbo*, tam vulgari, quàm æquivoco illo è minoris deſumpto: quamvis & hoc peritâ manu tractatum,

Agricolas vanis ſæpè non ludat ariſtis!

At de *Plumbo Philoſophico*, ad quod eruendum malleis opus non eſt, ſed ut acquiratur, noſſe ſat eſt. Concludam igitur ego pariter & in eadem *Saturni*, non Saturnini; *minera*, non minerali, attamen Philoſophicâ, & quidem Catholica, Calamum meum deſigam.

Artus, Homo, Plumbum, ſcio conſtant ſex Elementis,
Æs totidem numerat, quod dicitur eſſe Sophorum.
Ergo ſi quiſquis numerare hæc bis tria noſſi,
Hermes Hermetis, magnus dicere Logiſies.

VALETE.

Ad Collectores Ephemeridum, Uratiſlaviam.)

SUBSECTIO V.

Anonymi PRAXEOS ALCHYMIÆ *Liber cum* Andreæ Libavii Additionibus.

In Nomine Sacroſanctæ Trinitatis. Ars Hermetica. *Proœmium.*

PHILOSOPHICO more ars iſta characteribus, ænigmatis, ſignis cæleſtibus, imaginibus & figuris obſcuris, vel aliâ ratione imperceptibilibus, per parabolas tradi poſſet: ſed cui deſtinatur, illi etiam clare ſimpliciterque exponitur, ut poſthac patebit. Is igitur qui à Deo hac ipſa donatur, toto pectore gratias agat, ab eodem precetur ſapientiam & intelligentiam, Deumque timeat, ſi adeptus fuerit, proximo inſerviat & egentibus, maxime vero humilitatem ſincere colat, ſigillum ori apprimat.

Additio D. And. Libavii.

Hic libellus de arte Hermetica, h.e. de lapide philoſophorum, per quem imperfecta metalla ad perfectionem reducuntur, ut illam Hermes Triſmegiſtus Ægyptius appellaſſe, inveniſſe & declaraſſe dicitur, ab amico, non ſine labore, pactiſque ad me pervenit. Et quia tam perſpicue artem tradit docetque, ex quo percipi poteſt, quo pacto celebratiſſima illa univerſalis medicina paranda ſit, ideo ſuperiori annectere volui, non ea animi intentione, ut plures ditarem homines, vel ut in illis extinctam cupiditatem tranſmutationis metallorum renovarem, aureoſque montes promitterem, ſed ſolius contemplationis & meditationis ulterioris gratia, ſi forte vel aliquis ſeſe tandem offerret, à Deo illuminatus, qui depulſis morbis hominum ſaluti ſuccurreret. Omnes natura ſcire deſideramus, inquit philoſophus in metaphyſicis. Et licet forte nemini optandum foret, quo beneficio hujus artis, tot annos vitam produceret quot Neſtor, aut diteſceret ut Crœſus, optabilis tamen & pulchra eſſet ſcientia, Dei ipſius honori inſerviens, qui tam ingentia miracula naturæ ingeneravit, poſteriſque hominum, licet turpiter ab illo deficientibus, mera tamen bonitate tam præclaram artem conceſſit, qua ſui ipſius laudem & gloriam exornare, proximi vero ſaluti proſpicere liceret. Atque hac ipſa indagatione tandem eo uſque perveniri poſſet, ne tam generaliter cœcoque modo, de hoc ipſo opere nugæ venderentur, ut multis, uſitatum quam quod ſtulta ſuppeditat phantaſia effutiunt, ſed ut longe propinquiori origine naturæ ſingularis potentiæ & effecta conſiderentur & dijudicentur, an nimirum tot veteres & recentiores philoſophi totum mundum deceperint nec ne, & an naturæ etiam conveniat quod docuerint vel alia cabaliſtica interpretatione indigeat. Hoc ſi obtinere poſſem, crederem neque tempus, neque labores fruſtra ſuſceptos, etſi neque ego neque tu famoſum illum lapidem poſſideremus, & multas aureorũ myriades conficeremus.

Autor libelli ignotus eſt, Belga fuiſſe creditur. In præfatione autem docet duplicem eſſe rationem tradendarum artium, alteram figuratam & myſticam, alteram vero dilucidam & claram, verbiſque perſpicuam. Secundum primam rationem infinita fere extant volumina, imo ſibi perſuadent artifices, qui expreſſe hanc artem doceat & eandem exponat, morte ſubitanea periturum eo quod indignus ſit mundus myſterio tanto. Sed his liceat frui ſuo ſenſu. Nihilominus Deus, myſterium æternis ſeculis tacitum, neque lapides neque aurum reſpiciendo, ſed infinitam gloriam perpetuamque beatitudinem mundo licet miſere perdito, tamen manifeſtavit eumque, tantum dilexit, ut etiam filium unigenitum pro illo morte deſtinaret. Non igitur in momentaneis illis tam invidus credendus eſt, qui neque Europæis regnis præclariſſimum lapidem ſuæ ſapientiæ, fodinas nimirum auri, argenti, gemmarum & aliarum divitiarum in novo orbe repertarum invidit, ſed incredibiles theſauros inde ſuppeditavit, quos non facile Chymiſta aliquis ſuo lapide acquirere poterit. Verumtamen inficias non eundum, quod & Hogelandeus monet, tales artes plerunque ſuis inventoribus exitium creare poſſe, non quidem ex ſeſe, ſed ex accidente, hominum malitia, quæ eo uſque invaluit, ut nullus eſſet, qui non artem à magiſtro vel aurum peteret. Multa de his meditatus ſum, atque ſcripſi, Deo ſunt agendæ gratiæ, quod nemo fidem adhibuerit, alias grave nimis fuiſſet, ſpeculationes meas pro cujuſque cupiditate in actum deducere, quas propterea non publicavi, ſed ſolum de potentia naturæ diſputavi, an ſcilicet aliquis ad veritatem pervenire poſſet atque hoc ipſo palam proteſtatum volo, ne me aurificem credas: meam ſaltem tibi exponam ſententiam, ex naturæ potentia, & medicæ illius ſcientiæ deſiderio profectam: tibi alias liberum eſt ulterius tendere, tuaſque cogitationes ad rem ipſam applicare vel ſecus. Sed hoc pro viribus, juxta alteram normam, ut autor promittit exequi conabor. Quod ſi ne ſic quidem tibi ſatisfactum fuerit cogita artem hanc tibi datam non eſſe, ideo dimitte, ſciaſque etiamſi per infundibulum tibi ingeratur, quod capax tamen minime futurus ſis. Subtilis eſt philoſophia, quam nequaquam ingenium rude aſſequi poteſt: inſtructa quin eſt phraſi ſua & technologicis terminis, quos ut intelligas, diſciplinæ te ſubmittere neceſſe eſt, ut fias filius Doctrinæ. Sed qui expeditus non eſt phyſicus, conſultius huic eſt foris eſſe neque Platonis auditorium ingredi.

Reſtat præterea adhuc clavis aliqua, principium maxime præcipuum adipiſcendi hanc artem, quam hic autor Dei ſingularem gratiam & favorem appellat, hanc impetrare licet pietate & orationibus. Principium ſapientiæ timor Domini, & cui deeſt ſapientia, petat eam à patre luminum. Præterea firmum ſit propoſitum,

propositum, artis scientia velle uti ad honorem nominis divini, & ad commoda ægrorum & egentium. Atq; hæ admonitiones sunt perclarę, unde apparet, autorem hunc nihil temere aut inconsiderate editũ fuisse. Quod autem de sigillo refert, ori apprimendo, id mundi malitiam denotat, etenim si multa de hac jactanter proferres & spargeres, tibi ipsi periculum facile excitares: alias de sapientia loqui inter sapientes, quid prohibet?

CAP. I.

Præparatoria ad Artem.

SEptem sunt metalla cardinalia, ex quibus unum spirituale est, juxta planetas, ob vires illorum denominata. ♄. ♃. ♂. ☉. ♀. ☿. ☽. Ex his perfecta sunt quæ sulphur habent fixum ☉. & ☽. Quædã sunt mascula ♄. ♃. ♂. ☉. quædam feminea ☽. ♀. Spiritus est Mercurius omnium illorum natura & ortus. Hic itaq; liber tradet quo pacto metalla imperfecta, etiam perfecta, spiritumq; fixum, hoc est, ex quinque illis optimum, probum verumq; ☉. & ☾. Dei benignitate conficere debeas.

Additio D. Libavii.

De Metalli vocabulo & definitione, in singularibus meis scripsi, ut & in supplemento Alchymiæ, ubi plura quæres. Autor iste scribit illi, quam quid metalla sint in specie, intelligit quibus nihilominus annumerat unum, quam per se actu metallum non est, sed fieri potest, cum prima illorum sit materia. Intellige metallum proprie dici, substantiam mineralem, in terra ex Mercurio ortam inque formam quæ igne tractari & malleo cudi possit, reductam. Metallis aliqui accensent Bismuthum & Antimonium &c. cum etiam habeant principium mercuriale: Sed quia hoc nothum potius est metallũ & abortivum alii id inter Marchasitas reponunt, perinde ut Zinckum, Gelsum & alia &c. Ad compositionem quod spectat, illa simplicia respicit ex quibus oritur, neq; hujus loci est. Dividuntur autem 7. ista metalla, in 6. corpora, & unum spiritum: in perfecta corpora & imperfecta mascula & fœminea: Spiritus est Hermaphroditicus & cum possit esse transmutationis subjectum, magis ad imperfecta spectat. Quando considero naturam Hydrargyri, censeo metallis illum posse annumerari, sed potentia aliquando remotiore, quod valde sit degener & sine coagulatione, cui defuit vis sulphuris figentis: duo quidem habet sulphura, internum & externum, sed neutrum maturum est, & ad formam activum præterea nimis fluxa præditus est humiditate: si coagulandus est & figendus, arte & natura illi humiditas ista auferenda. Unde aio vivum hoc argentum, ut in natura sua est atq; reperitur, non esse primam materiam metallorum, sed illius saltem effigiem & quasi abortum, de quo amplius cogitare licet. Metalla vero perfecta definiuntur, quod sulphur habeant fixum & permanens: Imperfecta vero quæ fluxum, volatile & cõbustibile possident, sed ne sulphur cõmune tibi imagineris, quamvis & illud abortus quidam & simulacrum metallifici dici queat. Sulphur aiunt philosophi, alterum esse principium metallorum, plus formale quam materiale, quod in se habeat vires occultas, caloremque quibus metalla in debita materia gignantur: Unde patris nomen quoq; habet. Verum operatur pro sua dispositione & conditione materiæ: quod si fuerit purum fixumq; similemq; consequatur materiam, inde evadit præstantissimũ: quod si aliter disponatur, ut & materia, pariter, impariter, pro varietate rerum, varium fit metallum: fieriq; potest ut in materia aut corpore materiæ, variæ dispositiones sint, unde metalla in uno subjecto, sæpe minutis portionibus coincidunt. Interdum alterutrum, vel etiam utrumque tam alienum est, ut degeneret, nothaque metalla, & colores lapidesque constituant. Creditur illa interdum in succos resolvi lapideæ naturæ, unde gemmæ oriantur, pro minerarum diversitate & specie: multæ etiam gemmæ in fodinis juxta metalla reperiuntur, quemadmodum & nothæ gemmæ, fluores dicti, quæ nil aliud sunt quam gemmarum abortus, vel simulacra, quæ ob loci inconvenientiam, succi cruditatem, defectum virium gignentium & informantium ad perfectionem deduci non potuerunt. Sic Alchymistæ philosophantur de metallis suis, non nudis opinionibus inducti, sed naturæ fundamentis, quæ in ipsa analysi & transmutatione, unà cum aliis passionibus manifestantur. Jam cum nihilominus metalla imperfecta, formam metallicam possideant cum materia, orta tamẽ propter erratum aut indispositionem aut aversionẽ motus &c. animadvertaturq; habere ad se invicem aliquem inclinationem, familiaritatemq; ferant elaborationes, unum in aliud transmutetur & quem hujus argumenti plura esse possunt: Ideo tandem ad artem ventum est, qua ex imperfectis fierent perfecta. Hoc ipsum, divina gratia interveniente, promittit autor hocce libello. Notabis putari mysterium, si septem illa metalla non suis propriis nominibus proferantur aut scribantur, sed solum characteribus designentur, & planetarum nominibus enuncientur. Autor vult à planetis denominari, propter vires: hoc aliqui falso detorquent in eum sensum, quasi à planetis metalla perficerentur, indeq; vim suam susciperent, verum autor analogiam tantum respicit. Aurũ enim virtute sua sese habet ad reliqua metalla, quemadmodum Sol ad planetas reliquos, argentum ut Luna, argentum vivum ut Mercurius: hæc virtus in transmutatione respicitur. Quod ad medicinam attinet, aliter sese res habet. Mercurium appellat omnium reliquorum metallorum naturam & ortum, volens simul materiam insinuare, nihilominus tamen cum illo sulphur occultatum subintelliges, quæ qualiter affecta fuerint, incidentibus simul externis, tale evadit metallum, idq; ars ipsa quoq; deprehendit. Nam Geber ait aliquos artifices voluisse aurum conficere, qui tamen errarint, cum alius plumbum, alius stannum, tertius ferrum, quartus cuprum effecerit: ratio erat ista, quæ sua principia non recte ad aurum præpararint. Verum sub Mercurii nomine, necesse est intelligas naturam planeticam, cœlestem non terrenam, quæ scilicet naturæ & artis beneficio, quasi in astralem Mercurium transierit, alias te principia hujus artis à vero scopo seducerent, si tibi persuaderes sermonem hic esse de vulgi Mercurio. Si hujus Mercurii exemplum nosse desideras, aliquid ex communi percipere potes, at propinquius id tibi est in Mercurio ex metallis extracto, vel adhuc propinquius in fodinis ipsis, in quibus metalla liquida adhuc fodiuntur, sub forma viscosæ humiditatis, quæ adhærere solet & insidere lapidibus, lignis &c. unde & metallicæ bracteæ, alluviones, rores & q. pruinosæ accretiones, quod ipsum commune argentum vivum non facile præstare cernitur, cum non sit aqua viscosa &c. Si vero noris rectam hydrargyri præparationem, forma etiam vera te non fugiet.

CAP. II.

Cautela.

JAm vero considerandũ hoc loco est, ignẽ atq; calorem, quæ metalla ipsa intra terram percoquunt

atque maturant non esse solis, vel ignis mundani calorem, sed ignem illum occultum, à Deo ingeneratum, ignem spiritualem, invisibilem, incomprehensibilem, ignem sapientiæ.

Additio D. Libavii.

Quicquid vi ingenita naturæ (quæ intrinsecum est principium, à Deo in quamlibet speciem implantatum & ingeneratum, non ex consortio & mistura elementorum exortum, etiamsi in illis essentiæ lateant) procreatur, & ab interno provenit principio instar plantæ ex suo semine, in sua matrice terra, id ab externo aliquo calore vegetari & in motum deduci necesse habet: nihil enim potentia existens, seipsum producit in actum, sed ab aliquo actu, ad motum impellitur: Itemque necesse est externum illud adminiculum assistat, donec motus ad finem perveniat. Verum unde suam adipiscitur speciem naturamque, id internum est, utrinsque dicitur seminalis, vis plastica, natura caloris cum spiritu in corpore genituræ contenta, proportionem habens cum cœlestibus viribus stellarum, & de hac loquitur hic autor, hoc que agens bene considerandum esse cupit. Nemo mortalium naturam creare potest, sed eandem procreatam ex natura desumet. Veruntamen per aptam gubernationem motum illius promovere potest.

Ubi igitur externa adminicula artificialiter adhibiturus es, motiones internas respicere oportet, & proinde motum tuum gubernare perinde ac si in fornace ova exclusurus esses. Jam si præcipuū possides, facilius erit exterius artis potentiæ subjectum admovere. Non enim cœco more labores tuos subire debes, quasi labi non posses: sed omnes naturæ motionis articuli diligenter perpendendi. Et propterea philosophi proponūt exemplum pueri in utero matris latitantis, quod te accurata cogitatione lustrare percipiunt. Solaris calor elementarisque ignis, nullum constituunt metallum, nullumq; perficiunt. Ideo autor te huc non deducit: Sunt tamen adminicula externa, spiritualis, imperceptibilis, impalpabilis ignis, omne id est, quæ sensibus non capitur, sed rationem pondere & mente colligendū est, unde ignis rationis aut sapientis artis nominatur, cum etiam sapienter regi postulet, ignis sapientiæ, & intellectus dicitur.

CAP. III.

Quales in opere sint lapides.

Cōstituitur lapis ex corpore anima & spiritu, hæc autem tria unum sunt, ex una natura vel materia, & hæc tria ab artificibus, tres cognominantur lapides. Primus lapis aurum est purum, qui mas est & anima fixa, ex Mercurio. Alter lapis purum argentum est, fixus & perecoctus mercurius, qui corpus sibi assumpsit constans, estq; fœmina. Tertius lapis horum amborum est spiritus, à quo illi generati sunt, Mercurius, hoc est subjectū & materia lapidis. Quid Theophrastus in tinctura sua velit, dum loquitur de sanguine Leonis & aquæ glutine, id sine jactantia dictum, me quoque non fugit.

Additio D. Libavii.

De triplici lapide vegetabili, animali, minerali, passim apud multos reperire est, ostendit autor non esse plures species (ars in multitudine non consistit) sed unam rem in qua vires triplices, habitudines seu potentiæ latent, tria ista distinctis cognominantur nominibus ut corpus, anima, spiritus, mas, fœmina, materia, aurum, argentum, mercurius. Aurum masculum est formale, activum, igneum, solare, calidum, siccumque natura comparatur etiam sulphuri. In hoc unico, nihil aliud est, quam internus spiritualis ignis, quam naturam nisi acquiras nihil efficies, si non seminas aurum, non metes. Argentum fœmineum, frigidum & humidum, juxta virtutes & potentiam passivam. In his duobus reperies abscondita elementa 4. quæ ipsa in progressu operis prodire oportet, suisque signis comparere, incipiendo à frigiditate & humiditate, desinendo in calore & siccitate, ut & mundus ipse constructus. Antequam vero perfectio ultima appareat, hæc in circulo revolvuntur iterumque ex calido & sicco evadit frigidum & humidum, &c. manetque nihilominus res eadem, mutatis saltem in ea dispositionibus. Mercurius dicitur subjectum in quo alterationes se invicem consequuntur, & in quo subsistunt. Aurum animæ comparatur & virtuti formativæ: Argentum corpori in quo anima est, tanquam in propria materia, secundum substantiam integrantem. Mercurius spiritus nominatur, ex quo duo reliqua subsistunt, hoc est, operis principium, nihil aliud est quam aqua spiritualis, in qua juxta proportionem sunt recondita corpus & anima, quæ & ipsa in progressu motus educuntur, ideoque inter operationem animadvertes, Mercurium philosophorum cum frigidus & humidus fuerit, quod mortificatus sit, & ab eo discesserit anima: hæc ei rursum infunditur, cum calor solaris & siccitas redit: prius erat corpus inanime, jam vero est animatum.

Hoc ipso mysterio etiam quæritur sulphur, sal & Mercurius, sulphur cum fuerit essentiæ solaris, auro animæque associatur. Mercurius spiritus est, sal in humido frigidoque delitescat oportet, attamen quidam salem & sulphur pro principio formativo habent, ita ut tria sub duobus nominibus comprehendantur, sulphur & Mercurius, totum Mercurius est, philosophorum vocatus. Quid Paracelsus intelligat per leonis sanguinem, & gluten aquilæ albæ exaltatæ, autor non explicat. Animadvertendum tamen est quod sulphur, sol, leo anima, ignis internus vegetabilis, mas, virtus & semen masculum, &c. unum sint idemque, rursum Mercurius, aquila exaltata alba, fœmina, aqua frigida, humida, &c. quoque unum sunt. Ita ut Paracelsi mens fuerit, Mercurii glutinosam essentiam componendam cum sanguine Solis aut sulphuris. Quod si interpretaturus es secundum dispositiones unius rei idem erit ac si dicas ex frigido humido fac calidum siccum, ex mercuriali volatili, leoninum fixum, quod magica dicitur compositio, ut & Hermeti placet, volatile reddendum fixum, iterumque ut per circulum ex duobus unum reddatur, ex uno duo, rursumque unum, in quo subsistat, & hoc est quadrare circulum, producere ex uno quatuor, illaque quatuor reducere iterum in unum.

CAP. IV.

Ulterius considerandum quemadmodum in natura hominis, sine sexus masculi & fœminei commixtione nihil augetur, ita mas & fœmina, Sol & Luna, copulanda sunt, & in natura sua in Mercurio unienda, quo & commisceantur & semen producant.

Additio D. Libavii.

Maris & fœminæ exemplum, denotat lapides initio deberē esse substantias distinctas, quemlibet in sua natura, deinde ut quælibet suum semen in aliquo tertio tanquam matrice conferat: non permiscentur integra, sed abstracta semina masculini & fœminei sexus, quæ non ars excogitavit, sed natura produxit, & licet integra commiscerentur, & in aliquo coirent, rursus tamen separanda forent, & in natura semen deponendum, quod deinde ex se ipso pullulat. Nullū corpus manere in genitura oportet: Ideoque signa tibi sufficientia sunt Mercurii philosophorum:

sophorum: Aspectus est naturæ mercurialis, ita affectæ, ut in illa naturali appetitu & familiaritate conspirent duæ seminariæ virtutes, agens & patiens, ambæ ad generandum tertium proclives, sub aspectum unicum, solum cadit, nihilominus tamen in illo sunt duo, tria, 4. conclusa, quemadmodum in signo ☿. agnoscis Quatuor sunt elementa, aut qualitates, tria sunt. ☉. ☾. ☿. anima corpus, spiritus: duo sunt mas & fœmina; utuntur alii philosophi analogia grani triticei, quod propinquius est quodammodo, in hoc vires masculæ & fœmineæ comprehenduntur & uniuntur, ex quo novum quid producitur in terra, agente calore, ita ut vetus corrumpatur, fitque corruptio unius generatio alterius, atque hinc ulterius colligendum tibi est & videndum, num intellectus philosophicus magis quadret ad conjuges diremptos, quam copulatos in uno.

CAP. V.

Præparatio Solis.

ACcipe ☉ purifs. septies per Antimonium fusum, ab omni aliena sorde defecatum, quod apud bractearios in tenuissimas laminas diduci cures: hocque semen est virile, habens aërem & ignem in se anima est fixa, sulphur mercurii incombustibilis.

Additio D. Libavii.

Autor proponit aurum naturale, quod per Antimonium fundi & depurari potest, nihilominus appellat semen virile, quod prius vir ipse erat: mox nominat sulphur incombustibile mercurii, animamque fixam, deberet autem esse unum solum quiddã, ex unica natura cum duobus reliquis. Verum quidem est aurum. mercurium coagulatum masculum dici: argentum vivum vero Mercurium crudum: Argentum, mercurium coagulatum fœmineum, atque sic tria ista ratione materiæ, pro uno haberi, attamen sic omnia metalla copulanda essent, quod nequaquam Mercurius philosophorum dici posset, corpora enim cum spiritu intrinsecus non uniuntur, sed solum extrinsecus & propterea separabilia adhuc sunt, quod in Mercurio sapientum nequaquam fieri debet, nisi solum magice aut allegorice (potes & parabolice, respective, virtualiter, &c. appellare) sed nolim te cogi in meam sententiam, cum nec deceat quoque. Mea est hæc cogitatio, autorem voluisse tibi ostendere, quod ex auri operatione observare possis, quomodo semen masculinum, in mercurio subsistens affectum esse debeat, nempe quod virium constantia & puritate, ut & ignea aëreaque natura, & aliis virtutibus, cum optimo auro commode conferri queat cujus perfectio, potissimum in probatione antimonii & extensione notatur, quas duas notas si habet, in reliquis non deficit, quamvis Alexander Suchtenius his contentus esse noluerit. Sed quia & auro corporali tibi opus fuerit, simul etiam illius purificatio ob oculos posita fuit. Et hoc pacto quidam tale aurum in Mercurium redigunt, ut Lullius tradit, quem cum Mercurio crudo uniunt. Hoc ad fermentum opus est. Sciendum autem artifices hac in parte non una insistere via, si ex mero Mercurio, qui tamen auri proprietates in se habeat efficere possis, inquit Geber, pervenisti ad summum mysterium: sin minus, animusque sit opus abbreviandi utere semine ex auro ab initio statim extracto. Sed stude ut præparationem mercurii recte apprehendas, de qua multa scribere non placet, ipse periculum facias necesse est.

CAP. VI.

Præparatio Lunæ.

ARgentum purum putum septies quoque depuratum & elaboratum, in bracteolas deductum tenuis semen est muliebre & Mercurius totus concoctus, nisi quod adhuc anima sit prædictis immatura & fluxa.

Additio D. Libavii.

Luna seu argentum prius erat corpus fœmineum, jam semen est, quæ concilia ut de auro dictum est. Præparatio vulgaris illius fit in copella per plumbum, deinde in catino cum aliqua portione fellis vitri ad purum putum follibus perficiendo. Sed hoc ipsum septies revocare nimium videri posset, nimis enim reddetur inde squalidum & durum purificabis quam optime poteris, collatum ad aurum, etiam imperfectum est, deest enim sulphur fixum, neque etiam mercurius adeo purus est, unde & evenit ut argentum quantumvis purum, lineam faciat nigram in membrana, in igne quoque decrescit, pondere imminuto voracibus mineralibus, quod notissimum est fusoribus metallorum & excoctoribus, aurifabris & probatoribus, interim auro tam est propinquum præsertim quod optimum est (est autem ut in auro, ita in argento, alterum præstantius altero) ut aurum album dici mereatur, quod etiam in aurum beneficio tincturæ auri vertatur, artificio satis explorato. In genere deest illi color, fixatio, pondus, dilationis amplitudo, quod si tingeretur & fixum redderetur, neque in aliis quicquam deesset.

CAP. VII.

Præparatio Mercurii.

ARgentum vivum seu Mercurius, ab omni aliena & noxia materia expurgatur, natura est nobilis & præstans omnia metallorum, ex qua fiunt, clavis est omnium metallorum, depuratur duobus modis: Primus qui ad medicinam facit, per alembicum septies destillandus & purificandus est, atque per modum roborandus & vigorandus. Alter, cujus magna requiritur quantitas sale & aceto solo diligentissime eluitur. Itaque accipe ℔. 3. (modo haberi possit) naturalis, vulgo virginalis, Ungarici vel alias purissimi Mercurii, septies sublimetur in recipiens vas quicquid impuritatis supererit, id removeatur, rectificetur per duas partes calcis vivæ & unam tartari crudi, unde acquiret colorem cæruleum & acrimoniam vehementem.

Additio D. Libavii.

Ea est sententia autoris de Mercurio, ut supra indicatum, Mercurium communem spurium esse & non veram illam materiam metallorum, propterea tradit mercurium illum, qui purus sit ab omni sorde & qualitatibus maleficis, esse naturam illam, ex qua metalla generentur, sed tamen differenter, pro ut in gradu suo dispositus fuerit. Et sic duo sunt Mercurii, unius tamen naturæ. Depuratus dicitur excoctus & maturus, qui propiorem potentiam ad coagulationem & corpus habet, in internis existens calidus & siccus. Alter vero est mercurius crudus. An hic sit Mercurius duplus Bernhardi an secus, inquirere potes, via sternitur ab autore. Geber scribit de argento vivo posse quidem figi, non esse autem medicinam philosophorum in sua natura, posse tamen juvare quandoque similiter in casu. Quod si debet præparari, necesse est illi aliquid deesse, aut alienum adhærere. Id autor noster dicit esse materiam peregrinam maleficam. Geberus ait terrenam illius grossitiem ad summũ depurandam esse, aquositatemque illi adimendam, propterea ipsum destillat à talco, à calce ovorum, marmore albo, pulvere vitri & salib. præparatis variis. Calx ipsi præ reliquis placet, si toties sublimetur ut bonum fluxum faciat, coloremq; candidissimũ & lucidissimũ acquirat, sufficientes

sufficienter præparatus creditur. Alio quodam loco Geberus eadem habet quæ autor noster, adimendam illi esse omnem superfluitatem, continet n. in se fundamentum corruptionis nempe terrenam & combustibilem sed citra flammam & aqueam substantiam. Terra nigra & impuritas facile ab illo secedit, lotione nimirum: sed quia in illo duplicem perfectionem agnoscimus, scilicet ut ex eo medicinam paremus & perficiamus, etiam duplici gradu est præparandus. Ideoque etiam necessarium est ut duplici modo depuretur. Vnus fit per sublimationem ad medicinam, quæ hic intelligitur, alter per ablutionem ad coagulationem, quod faciendum est per acetum, in olla ad ignem, assidua agitatione, donec conteratur totus, atque acetum consumatur, tum sordes abluuntur. Sublimationem leges apud ipsum in libro de Inventione veritatis, ubi alumen, vitriolum, nitrum & sal commune admiscet. An vero hanc sublimationem velit, vel illam a calce facile exponi non potest.

Est & sublimatio occulta de qua Arnoldus quæ fit non per distantiam sed per virtutem, id sulphur expediat oportet: An igitur hæc nudis illis verbis adumbrata sit vel minus, cogitandum, alias tam nude philosophi nil afferunt.

Si autoris nostri verba pondus habent, non eget sublimatione, sed per alembicū in receptaculū transcendere debet, cum quo cōsentit Epistola Thomæ de Bononia, quæ statuit illi humiditates naturales non detrahendas esse ut Arnoldus facit, qui sublimat eundē. Est quidem & Lullius in libro Mercuriorum & Joannes de Rupe scissa cum Arnoldo unanimis, ejus tamen non meminit Lullius in clavicula, fieri potest ut utroq; modo recte paretur, habita saltem cura, ut recte purificetur & subtilis satis evadat.

Quando exteriores nigras sordes detraxeris, humiditates superfluas (non naturales) tolle, terrā illius acrē & subtilem effice, ut penetret, atq; ad calorē & siccitatem proclivitatem acquirat, sic recte præparasti, sive sublimē sive deorsum agas destillatione: Internam tamen indispositionem, nihil illi aufert, vero sulphure excepto: sublimatio & destillatio vulgaris, externū quid tantum præstant. Mystica ablutio non fit aqua vel humore elementari, quia mercurius, in-
„ quit Geberus propter nullas causas exterminatio-
„ nis permittit se dividi in partes compositionis suæ,
„ quia aut tota substantia ex igne recedit, aut tota in
„ illa permanens stat, notatur in eo perfectionis cau-
„ sa. Laudetur ergo Altissimus, qui dedit illi substan-
„ tiam & proprietates quas non habet res ulla natu-
„ ralis, nec in ulla reperitur hæc perfectio. Ipse est
„ qui ignē superat, nec superatur ab eo, sed requies-
„ cit in eo, amice eo gaudens: hæc ibi. Cor in lera &
„ hæc: Purissima argenti vivi substantia, qua perfici-
„ tur medicina, elicitur ex corporibus & argento vi-
„ vo, secundum naturam, cum sint reperta unius na-
„ turę. In corporibus difficilius reperiuntur, in argē-
„ to vivo propinquius, non autem perfectius cujuscunque igitur sit, sive corporum sive Mercurii, medicina fiet lapidis preciosi. Arbitratur parū interesse, ex quocunq; Mercurium purissimū extrahas. Posses autē eundem ex duabus naturalibus rebus trahere, ex corporibus perfectis, vel ex Mercurio h. e. Mercurium de Mercurio, quod est spiritus Mercurii, qui per prædictam præparationem conficitur, est enim alias Mercurius per se, talis spiritus per totum seu tota sua natura (ut Geberus refert) ut ita nequaquā ex non spiritu, spiritus noster efficiatur, sed spiritus purus ex impuro astrum ex corpore &c. educatur. In Rosario habetur, Mercuriū conficiendum per Mercurium vel per aquā mercurialem, illud ad particulare, hoc ad universale. Alias etiam traditur illum non per mercurium esse faciendum (scilicet vulgariter amalgamando) sed per viam philosophicam. Et hæc illa est via quam tibi Geberus monstrat, ex Mercurio, per mysticam vel philosophicam sublimationem Viam ex corporibus habes apud Lullium in clavicula, licet particulatim & abbreviate. Solidius declarare tibi non queo. Si tamen ulteriore hac in re disquisitione delectaris, atq; de clares te filium Doctrinæ esse, apud peritos nulla tibi deerit institutio.

Verba & phrasin autoris quod refert, is te jubet argentū vivum eligere, quod natura suppeditat, quin & loca tibi monstrat, utpote Ungariam &c. In Paracelso legitur de Istria. Sed tibi perpēdendum relinquo, cū scias de generationis metallorū ab optimis, causā, inter alias etiā hanc unā esse, quādo locus natalis seu matrix, in qua oriuntur, non optime sunt disposita: an nō Mercurius tibi ex aurifodinis Vngariæ sit petēdus.

Procul omni dubio veteres Saraceni & Arabes, ex fodinis elegerunt auri: Geberus Hispanicum sumpsit. An vero apud tales argentum vivum reperiatur tibi neq. Erastea phantasia, neque profunda speculatione opus est, notissimum est effodi mercurium Ungaricū, Croaticum, Hispanicum, Arabicū ut & Indicum teste Monarde, cumq; circa aurifodinas, ex quib. sæpissime per aquarū defluvia expellitur, aurumq; secum vehit. Atq; ista est materia, quicquid alii statuant, cui in tota mineralium natura simile nil reperies, nihilq; quod proprietatem ad opus habeat. Verba sunt & cabalistici sermones, dum philosophi aiunt, Mercuriū suum non esse argentum vivum, verum quidem est, attamen ab illo prodit, neq; in substantia quicquā aliud est, hoc solo excepto, quod arte ex argento vivo nativo, mercurius fiat, cui tradat quo destitutus est, auferat quo abundat. Sed qui fit illud? percepisti ex autore nostro, & ex Gebro, oportere ipsum per ignem elaborari & spirituale fieri, ut naturam suam leprosam amittat, inq; cœlestem vertatur essentiam. Ignis in illo consumit quod combustibile est: calx & tartarum ad mundum eluunt, utraq; exsiccant, eumq; calidum & acrē atq; auri cui quam proxime is familiaritate conjunctus est, si purus sit, avidissimum reddunt. Duo vero sunt ignes, mysticus alter, alter elementaris, hic nihil aliud præstat quam externam munditiē, ille vero internam procurat: externa mundities pauco est adjumento, neq; etiam elementaris ignis illi adhærere potest, ipse enim elabitur mercurius, quapropter antequam quicquam incipias præmeditate agas. Animadverte tamen id quoq;, quod ipsum ad puritatem minora mineralia multum promovere possint: & qui acres sales recte novit adhibere, ita ut illi exterior humiditas, nequaquam vero interna naturalis destruatur, is optimo instructus est remedio. Philosophis usitatum est, dicere, lapidem suum esse salem fusilem, aquam suam acetum acerrimum, & quæ alia sunt ejus generis appellationes plures, quod ne tam pueriliter accipias quemadmodum in altera præparatione per oxalmen, altius quiddam meditare, & salem fusilem deprehendes.

CAP. VIII.

De Compositione.

Accipe unciam auri puri & bracteati: præterea ℥. 1. argenti tenuissime quoque laminati, ut sint unciæ 2. ad triplum Mercurii primum sublimati, ut sint in universum unciæ 8. vel lotones 16. ista omnia in patera bene conterantur ut fiat amalgama. Hic multa sunt notanda.

Additio

Additio D. Libavii.

Puerile videtur quod numerat bis duo, deinde ter tantundem donec 16. fiant, præterea admirandum videtur, quod præter aliorum philosophorum verba, de auro argentoque malleatis dicat. Hoc „Hermes cavebat dicens, Pater ejus est Sol, mater „Luna, portavit illud ventus in ventre suo, nutrix „ejus est terra. Sed mysticum quid tibi indicat, „dum ait, hic multa sunt notanda. Debet fieri com-„positio: hæc duplex est, compositio virtutum & „corporum. Compositio spiritualis & elementaris: „magica, sensibilis &c. qualis intelligenda, longe non inquirendum, sed ex proximo ab autore pete.

Multos ego tractatus chymicos scriptos & expressos legi publicos & privatos, idque reperi quemvis uti sua peculiari ratione, neque alius per alium facile explicatur, omnes fere sunt parabolici. Si igitur Lullium velles intelligere per Arnoldum, idem foret ac mysterium aliquod, per aliud explicare conareris, cum utrumque esset obscurum. Itaque autorem retine, quem maxime putes naturalissime scribere (præsuppone te exactum esse physicum, quantum fieri potest) quem declara ex se ipso.

Grave etiam est artifici licet experto, alterius cogitata exponere, cum non intelligatur quo respiciat autor, an opus inchoet a fine, an à medio vel principio. Est etiam diversitas experimentorum & artificii, unde sæpe alter alterum reprehendere videtur, non quod artem ignoret, sed quod non satis artificiose tractet. Igitur quis exponet in talibus mysteriis, quo quisque autor respexerit in suis allegoriis, cum parabolæ sint ambiguæ explicationis? Supra ab autore prolatum est, lapidem esse tres lapides, in uno, & esse omnes tres mercuriales, ita ut lapis sulphur, anima, aurum, mas, & quæ alia, nomen habet, sit unius rei materia seu natura, intus fervidus ignis, aër, aut vis mascula & potentia effectiva vel procreativa similis, quo interna motio oriatur: At lapis argentum, corpus fœmina &c. sit in eadem illa re, & mercuriali natura, proclivitat ad corpus, vel appetitus ad fixionem vel ad fixum corpus: & hæc est potentia materialis de passiva, quæ ab agente imprægnatur, atque intra seipsam gignit naturam constantem: quæ initio fuerat frigida & humida, sed ab interno Sole igneo excalefacta est, & tandem ad siccum calorem pervenit, pro natura agentis Solis. Hi duo lapides gignuntur à tertio qui Mercurius dicitur, qui tamen nihilo secius cum istis unius est naturæ, in cujus virtute illi quasi sopiti jacent, sed per motum excitantur, & mox ab illo generantur, hoc physici dicunt ex potentia in actum produci, per actum conformem. Hæc magica est compositio, quæ si hoc capite innuitur intelligas oportet, Mercurium philosophorum talem esse debere, in quo inveniri possit potentia mascula cum fœminea (aut solaris cum lunari sulphurea cum mercuriali &c.) justa proportione quæ Anatica dicitur. Sed spiritus utramque triplo debet superare. Ipsa enim in ventre suo gestat, h. e. in seipso occultatum & absconditum aurum philosophicum tanquam patrem, argentum vero philosophicum tanquam matrem. Occultans vero majus est occultato, neque tamen excessus ullus adesse debet, ne operatio impediatur. Atq; sic omnia à Deo in sua proportione, pondere atq; mensura creata sunt, ut quodlibet pro sua voluntate, neque aliter producatur. Et sic habes id quod autor annotandum putavit, sed hoc præceptum applica tuæ præparationi, nam præparando fit compositio sapientum. Argentum vivum naturale, ante in mercurium sapientum transmutare debes. Id hoc modo perfice, additione & subtractione, ut illam acquirat proprietatem, unam q; partem duplam habeat, in Sole & Luna, alteram partem triplam: & hoc Rebis fit, ex duabus rebus, sulphure & mercurio, nec tamen minus mercurius suum habet invisibile sulphur secum, hoc si percipis, bene est, sin minus plura dicere nescio, sed apud doctos inquiras alios.

Alias compositiones quod attinet, testatur Geber & Bernhardus &c. cum nostro autore, duplicem esse Mercurium, idq; tibi ex Lullii clavicula proposui, in qua & Mercurius corporum & crudus, attamen purgatus committuntur. Alius quidem scribit philosophus, nisi aurum viderem non crederem veram esse artem, sed illius splendor illi aufertur. Multa quoque invenis de compositione elementorum, quæ non juxta vulgarem physicam, sed magice aut mystice sunt intelligenda. Aurum & argentum naturale sunt in universali fermentum, aurum ad rubeum, argentum ad album, atq; hic etiam fit compositio. In particulari est etiam alia, ex auro vel argento (non enim sunt commiscenda, neq; etiam necessarium est) sed non in sua corpulentia, præterea quædam est compositio in imbibitione, de qua inferius agendum: itemque in multiplicatione & in projectione atque aliis.

Amalgama quid sit, aurifabris etiam notum est, sed qualis ars, tale etiam amalgama. Quidam Michaëlius hoc ipso me irrisit, sed invenitur in hac ipsa arte etiam apud Thomam & alios: si recte intelligas, suo modo verum est. Quin etiam de auro & argento scribens aliquibus offendiculo fui, vult & hic sibi scientiam lapidis arrogare, Tubingensis quidam Baccalaureus dixisse fertur: Bene non refert quid ego velim. Hactenus diligentius huic arti navavi operam, quo mysteria eruerem quam tu Baccalarie tuo Donato operam dedisti, quod non adeptus sim, Dei voluntati id est tribuendum: interim tamen perspicio illam non carere fundamento, evidenterque naturæ potentia agnoscitur.

Talia experimenta etiam ante nostram ætatem potentissimis Imperatoribus fuere ostensa, ut fatendum omnino, sit argentum in aurum, ferrum in cuprum &c. posse converti. Quod coram Senatu Veneto factum est, ut argentum vivum in aurum mutaretur, ne hostes artis quidem negare possunt. Quod autem de his commenter, id mihi exercitii loco est, aliisque qui forte minus cogitando assecuti sunt, adjumento: Ego cotis vicem subeo Horatianæ, quæ etsi secandi acumine destituatur, ferrum tamen exacuit: vel ut illum Medicum me affectum puto, qui licet medicinam ægris non faceret ipse, scribendo tamen & docendo alios instruxit Medicos. Hanc facultatem ne mihi Bacalarie ne detrahas obtrectationibus tuis.

CAP. IX.

De Vasis & collatione.

VAs vitreum inferne globosum habeat ventrem, collumque satis procerum & amplum, in cujus fere medio zonam seu limbum esse oportet, ut similia vasa insterni, commissuræque diligenter communiri queant. Tale vas cum amalgamate, impone cineri cocto, in pyxide querna, in medio divisa, atque probe custodita, ne humiditas ulla aut calor solaris eo pertingat.

Additio D. Libavii.

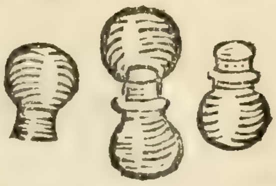
Instrumenta ad opus necessaria sunt 1. vas duplex, certæ formæ, 2. cinis purus coctus 3. pyxis è ligno

quercino 4.

quercino 4. lutum & hæc hoc loco nominantur. Quæ si omnia conjungantur ut Mercurium concludant, assimulantur ovo, pyxis lignea testa est exterior: vas vitreum cutis interior, albumen est Mercurius, vitellum mas & fœmina, Sol & Luna, magis tamen Sol vel solaris virtus & sulphurea: Cinis ambit vitrum intra pyxidem: alii gossipium eligunt.

Causa est quod requiratur fomentum aliquod, calorem retinens exiguum, aut fimus vel balneum, qui initio vix percipitur: præstant deinde etiam munimenta vitro: idque intelliges apud Bernhardum per Quercum fissam, & lapidem pulchrum quercu circumdatum. Construuntur etiam muri in circuitu, qui speciem præbent fornacum ad putrefactiones. Quamvis initio etiam alia ratione communire possis, ne bestia aliqua bruta irruat & destruat aut aves præcipites, quæ omnia indagare, & instigare conantur: hocque est fontina. Vitreum vas posset esse phiola, alia quadam phiola contecta.

Quidam ad id eligunt vascula separatoria, alii alia malunt. Quodcunq; autem sit, neque laxum neque strictum nimis esse oportet vas: & quandoquidem Mercurius semper adjectione augetur, ideo illud tibi præsciendum est, quod in medio colli, limbum habeat vas cui instratum alterum innitatur, id accomodatissimum est ad apertionem & clausionem ne quid lutamenti forsan incidat, itemque ne te spiritus exhalans lædat, & ne iidem spiritus, dum circulandi sunt evanescant. Sunt qui nihili faciant apertionem & clausionem, sed totam quantitatem abdunt in phiolam rotundam, collum Hermetice contorquent, vel agglutinant igne, ut cuiq; commodum fuerit, hoc judicio non caret, tempusque habet suum. Cum autore consentit Greverus, qui vult interdum respirationi locum dandum, ne suffocetur, utitur exemplo vegetabilium & licet objici posset fœtus in utero materno conclusus, tamen hoc non obstat, natura enim illa instructa est variis viis, quibus expirare potest, quod ipsum etiam testatur ploratus in utero, sæpe exauditus, licet sine respiratione fieri non possit, sed hujus litis me non faciam participem. Causæ sunt cur alius hoc, alius alio modo procedat, etsi uterque bene operetur, dum primus considerat præcedens, alter subsequens tempus. Forma vitri talis esse possit: Quam formam habeant phiolæ, scaphæ, ovum philosophicum, pateræ, matrices, &c.

reperies in meis commentariis & apud scriptores alios, lignea illa pyxis, pro modo vitri est conformanda rotunda est, si contortæ & conglutinatæ phiolæ adhibentur. Cinis ideo excoquitur ne sal illius acris calorem adaugeat plus justo, neque concrescere debet, quod fit dum sal sine calore assiduo una relinquitur. Et licet hoc negotium à catillis differat, quibus metalla immediate imponuntur, excepto subtili levore seu pulvisculo (qui tamen contra salis fluxum inter excoquendum parum facit) longe tamen arti magis competit, omnia habere tersa & munda, sive tibi risum ea res sive nauseam excitet, pyxidem cur in medio deceat esse apertam, ipse intelligis. Inquit autem in medio, non in summo fastigio, si consilium hoc placet, vitrum non in lebetem vel catinum collocabis, medio indivisum, nisi forte non tale vitrum, sed longam phiolam, cujus collum promineat usurpes, quod tuæ experientiæ committendum.

Locus præterea eligendus quo pyxidem colloces, qui neque humidus sit, neque calidus eo gradu qualem Solis radii facerent, ideo neque in cellam neque in balneum aut fimum humidum inferes, ut neq; fornaci cui ignis sit substratus, sed in locum temperatum: ubi elementorum nullus sit excessus, frigus enim destructivum est non generativum, maxime si excedit, & putrefactio debita requirit competentem calorem, &c. humor non debet foris esse sed intus, &c. posses extruere domunculam loco fornacis, in qua, conclusum vitrum collocetur.

CAP. X.

De Putrefactione.

Sic reposita citra ignem septem dies relinque: die octava renova fimum & ignem h. e. adde ℥. j. primum purgati Mercurii, atque sic subinde pergendo, quodlibet die quinto, ℥ j. donec adhuc novem partes Mercurii, id est ℥. 18. vel lotones 36. ad amalgama accedant. Ita summatim habes Mercurii ℥. 24. solis ℥. j. Lunæ ℥j. omnium summatim ℥. 26. seu lotones 52. His corpora putrefiunt, quod fit ab initio primæ imbibitionis diebus 90. ex quo emergit Mercurius philosophorum, vera prima materia, de qua omnes philosophi scribunt.

Additio D. Libavii.

Citra ignem ullum relinquere, est elementarem ignem non admovere: detinetur in epicausto solum aut vaporario, ubi quis commode sine caloris aut frigoris molestia degere potest: inest tamen ignis externus dicitur & aqua apposita ignis, ex quo intelligis in hoc opere triplicem haberi ignem. Primus est elementaris cujus hoc loco nullus usus: alter est potentialis seu virtualis, tertius est spiritualis. De virtuali supra expositum est, quod nimirum sit vis animæ sulphuris aut auri, quæ hic nondum comparet, adhuc in profundo submersa latens. Spiritualis ignis est mercurius præparatus, qui fimo hic comparatur, eo quod in se habeat causam unde corpora illi commissa putrescunt & se resolvunt. Ex Aristotele discis quo pacto id quod putrescere debet, oporteat paulatim terminum suum internum, quem à siccitate & calore habet, amittere & loco illius, humiditate & frigiditate augescere, id fit etiam hic in auro & argento chymico, in quo humiditas appropriata & associata paulatim se insinuat, terminumque, seu naturæ obserationes dissolvit. Quod autem in natura contingit ab elementis & aliis circumstantibus, id hic expedit artifex, qui ipsi aquam humidam tepidamq;, ceu imbibitione quadam adauget, unde & autor imbibitionem appellat, quamvis ad illam nondum deventum fit. Quidam statim tantum adjiciunt mercurii, quantum necessarium, sicq; in occluso operationi suæ committunt. Notum nihilominus est physicis, paucum citius computrescere multo, ubi vero putredinis initium in pauca licet materia factum fuerit, tum in sequentibus facilius succedit, hæc tecum ipse disputa ad satietatem. Quantitas additamenti sese extendit ad partes 9. juxta proportionem quantitatis corporum, aderant præterea partes tres, qui est numerus duodenarius, de quo Alanus scribit, cape unam partem auri vel argenti pictorum, aut tenuiter laminati (quo subtiliores n. fuerint laminæ, eo citius in mercurium abeunt) ingere in fornacem Hermetis, adde partes 12. Mercurii optime purgati, fiat amalgama, collocetur q; bene obstructum cum cinere sicco excoctoq; atq; tum igne extrue moderatum, &c. Item si assumas ad corpus

pus partes tres mercurii, & unam partem corporis mercurii, habebis minus debito, ita ut vix menses tres putrefactionem producere possis, sed aqua mercurii consumitur citius in animam Solis vel Lunæ, quam debebat: Ideoque præstat ut initio sumantur partes 12. mercurii & una pars corporis, occlusumque cineri immergatur & coquatur per menses tres, &c.

Hæc verba videntur ac si juxta literam accipienda forent, neque etiam pugnabo, sed tamen materias tuas sapienter præparatas, te habere oportet, ut supra expositum est, alias parum profeceris. Ego juxta verba periculum feci, naturæque potentiam observavi, multam videlicet hisce oculis nigredinem, eamque separavi, etsi partes omnes ad summum essent purgatæ, neque erat, ut quidam arbitrabantur, solius Mercurii impuritas, hanc ipse contemplatus sum alias, sat scio sordium illarum conditionem, illa autem nigredo indies augebatur, etsi singulis septimanis eam segregarem, & hoc ipsum leges apud Vlstadium, qui appellat sulphur auri: item Alexander à Suchten idem de suo Mercurio Antimonii scribit. Et cum animus non esset operis absolvendi, non enim coagulatio fieri aut commixtio poterat, innatante semper nigredine, ideo corpus residuum rursum detraxi, aqua regia attenuavi, iterumque ingessi, tum multo plus emergebat nigredinis subtilissimæ & impalpabilis, quasi fuliginem Thuris attingeres. Hæc ideo tibi revelo, non ut eodem pacto procedas, ego solum experimentum sectatus sum, an etiam juxta literam res sese haberet, ut autor scribit, idque sic apparebat, eratque sulphur Solis, sed ad coagulation m hoc pacto nihil proficere potui neque forte desunt sua artificia, aliis plus quam mihi nota, verum enim vero & alii idem periculum fecerunt, quod illis nequaquam successit uti scribunt.

Mea isthæc opinio est, ut & initio dictum, veram artem esse longe subtiliorem, quæ solum ruditer per corporalia ista repræsentetur, licet & illa suis non careat rationibus, sed non est cujusvis rectè illa præparare opus ad finem perducere. Atque huc etiam te deducit autor, qui plus una re non habet, in qua jacent aurum argentum & Mercurius, corpus, anima & spiritus quæ ipsa sunt seminales vires maris & fœminæ non aspectabiles, sed occultæ, in actum tamen deducuntur per putredinem parabolicam. Vnde vero hæc tibi virtus sit petenda atque in unum congerenda, id ex Gebro didicisti supra, qui tibi pro uno Mercurium monstravit, pro altero vero corpora perfecta in illo procul sunt recondita, in his vero prope sunt tamen unius naturæ: Ideo quando semina è metallis extracta sunt, & cum Mercurio præparato unita, ars quidem est subtilis, subtilior tamen adhuc est, cum unico Mercurio, qui in se vim Solis & Lunæ suscepit, operari: In metallis integris, ut hic litera sonat, eandem veritatem invenis, sunt enim partes mercuriales, quæ in se continent id quod alias quæris: sed validissimæ sunt seraturæ, multaque impedimenta, propter aliena, quæ conjunguntur, hancque arbitror fuisse causam, cur mea coagulatio non processerit, quod Mercurius meus nimis esset humidus, quem licet sæpius per ignem agitaverim, perfectus tamen non erat. Hinc concludas quod tibi agendum sit, ex meo defectu facile agnosces quid tuum opus requirat. Cogita etiam de tali medio, si mercurius putrefactionem absolvit, nigredinemque exhibuit, an non necesse habeas humiditatem superfluam quam in putrefactione contraxit, novis præparationibus auferre & ad coagulationem disponere, ut & terram nigram sitientem. Considera quæ Lullius in sua clavicula scribit & cum hisce confer.

CAP. XI.

De Capite Corvi.

Elapsis diebus 40. in tali putrefactione, materia desuper nigrescet si intra id tempus nigredinem non contrahit, erratum est, hæc nigredo initium est tincturæ veræ, verumque semen. Isthæc nigredo, quam conjuges hoc matrimonio generarent, caputque corvi, & aliis nominibus pluribus appellatur, à Mercurio separanda est, ea subtilitate & dexteritate, qua fieri unquam potest, atque singula seorsim asservanda, vel per linteolum segreganda.

Additio D. Libavii.

Dies hi 40. mensis sunt philosophicus, & sic experimento cognovi meo. Sed non una comparet vice, verum lento gradu & successive, multaque fit admodum, si non apparuerit (nigredo) inquit autor, erratum commissum est h. e. corpora ad solutiones rectè fuerunt præparata, mercurio adhuc existente nimium inerti, humido crassoque, qui debebat esse acris, subtilis, penetrans, corpora quoque ipsa astralia, sicque Sol & Luna in mercurio conjuncta, veram passa fuissent Eclipsin. Quod si ne sic quidem promovetur opus, iterum segreganda (loquor autem jam secundum literam: & secundum modum tertium, percepisti n me triplicem rationem insinuasse) & in cucurbitam inferenda omnia, ex qua mercurius aliquoties abstrahendus totus, sordesque singulis vicibus provenient abiiciendæ, ultimo mercurium iterum per tartarum mundificato & per calcem, corpora repurgentur & spiritualiora fiant per aquam regiam: excandescant probe, macerentur in liquore tartari, candefiant iterum & conjungantur de novo. Hæc pro meo arbitrio trado, non n. placuerat ulterius in arte per experientiam periculum facere, cum naturæ potentiam agnoverim. Si compendiosior tibi rectificationis innotescit ratio, nemo quin eandem usurpes prohibebit. Qui in solo mercurio peratur, is horum omnium non est indigus, loquor de Mercurio solo, duplici, duobus modis, de quibus in superioribus. Quo pacto aquam à capite corvi separaturus sis, autor tibi liberum facit, monet tamen fieri posse per panniculum, idque imitatus sum, & deprehendi semper mercurium transcolari, nigredinem vero in panno relinqui, semperque aliquid inhæret, ut integrum separari non possit. Idem perfeci per calamum scriptorium, in aqua vero pulchre succedit: liberatur enim nigredo à mercurio & in aquam secedit, seseque postquam mercurius ablatus est, in fundum demergit, aqua potest transfundi nigredo vero exsiccari. Melius autē est ne aqua admittatur, quod & supra autor prohibuit, fortassis & hæc causa fuit quod caput corvi etsi sufficienter iterū exsiccatum, suam propriam aquam amplius aggredi & consumere noluerit. An vero talis nigredo auri semen esset, vel tincturam haberet, juvabat experiri. Itaque aquam regiam affudi, mutabatur in pulverem rubrum, sed ad tincturam non adhibui, neque etiam poteram tingere cum fixa non esset, posset tamen in morbis vires præclaras ostendere, quamvis nondum in sua exaltatione. Scire etiam cupiebam esset ne pulvis iste fugax an minus debebat n. extractus esse ex corpore fixo & factus volatilis, sed gravis erat & fundum petiit. Igni immisseram, acquisivit alas mercurii & avolabat. Hinc patet avem esse illam, quæ noctu vagatur, ut philosophi mystici parabolice loquuntur.

Et hic iterum potentiam cernis naturæ, quæ cum sermone philosophorum consentit. Ista tibi observationis

tionis ergo non ex speculatione, sed ex rei usu declaro.

CAP. XII.

De Fornace.

FOrnacem decet esse instructam suo interstitio & commoditate, quo calorem exhibeat æqualem & continuum, instar radiorum Solis, & tantum etiam caloris gradum qualis expeti vel ex usu esse potest.

Additio D. Libavii.

Curaveram apud figulum ex argilla bene subacta fornacem extrui cum suis tabulatis, ut à Rupe scissa describitur.

Alias licet & furno acediæ uti, de quibus consule commentaria, quid de Athanore annotarim.

CAP. XIII.

Principium Coagulationis.

HIs peractis collaca opus tuum in fornacem, atque per continuum octiduum calorem subministra, primum debilem, tunc siccitas humiditatem evincet, octiduo elapso ager iste, seu semen valde sitiet appetetque suam aquam seu pluviam.

Additio D. Libavii.

Nigredo quæ hactenus caput corvi est cognominata, jam terra opaca & nigra nominatur, filius natus, &c. Mercurius separatus dicitur pluvia, ros, lac virginis &c. atque jam etiam vides elementorum vicissitudinem & separationem, primum n. frigus adest & humiditas, ibi aqua & terra una est massa: mox paulatim mutatur in aërem densum donec tandem igneam naturam acquirat. Ita primum erat, nigrum, tenebricosum & turbidum, ex quo paulatim evadit album, purum, lucidum. Hactenus fuerat solutio & volatilitas, succedit jam coagulatio & fixatio. Et hoc Hermes his verbis voluisse creditur, dum ait: Nutrix ejus terra est: idest conservatur & constans est in fixatione, ascendit à terra in cœlum, iterumque descendit in terram, h.e. ex fixo factum est volatile, & volatile redit in fixum ex coaguluto solvitur, & ex soluto denuo coagulatur, & sic habet naturam corporis & spiritus inferiorum & superiorum. In destillatione elementorum fit putrefactio, 2. aqua attrahitur remanente terra, 3. terræ redditur aqua & extrahitur cum ea aër qui ab aqua separatur, 4. terra restans denuo aqua profunditur, ut cum ea ignis eliciatur.

Vt autem debeat reponi, facile capis. Coagulatio fit in cinerib. ad quam paratur catillus è luto, hic collocatur, supra tripodem arcanorum, recta supra id foramen quod in media regione fornacis tabulatæ factum est, lamina ferrea cinctum, in catino cinis est, qui continet vitrum superne paululum prominens, ut colores observari possint: huc spectat operculum, ut occlusum in stufa sicca manere possit, sub catino in craticula, collocata est lampas vel lumen, aut ignis prunarum, qui directo catinum feriat: exactam habeat graduum distinctionem necesse est, quemadmodum in sequentibus dicendum in principio gradus in cineribus (hoc in opere pro secundo habetur sed nequaquam primum alias superare debet) materia evadet sicca. Sed ita statuendum est, quasi de lacte virginis aliquid adjecisses: terra enim nigra adhuc aliquid secum retinet, & primo nutritur à suo succo, quem ex solutione extraxit, hoc consumpto aut coagulato, dicitur terra sitiens, quæ imbuenda est imbre vel rore Madian, quod fit octiduo.

CAP. XIV.

Imbibitio.

HInc jam summo studio observa, quantum nigredinis in vitro fuerit, qui pro arbitrio humiditatis, aut Mercurii separati tantum adjunge, ut siccitas humiditatem vincere possit: hac adhibita omnino cautela, ut siccitatis plus sit quam mercurii, de quo nullum certum pondus præscribi potest, ipsa te ratio & conjectura ducat hæc duo per biduum in cinere frigido, citra ignis commercium benè uniantur: dein tursum octiduo integro fornaci tuæ impone, iterumque coagulentur. Hoc fac eo ordine, mensura & ratione, quo ad totus ille mercurius, quem initio reservasti, simul sit coagulatus & calcinatus. Notandum autem cum nigredo post singulas inhibitiones augeatur tu etiam magis magisque imbibitione, ignisque auctione, quantùm quidem ferre & potest & debet, sequaris, sed ita ne Mercurius avolare cogatur, nulla enim hic festinatione opus est: Requiruntur dies fere 90.

Additio D. Libavii.

De pondere ait Bernardus ex veteribus philosophis, in hoc opere maximè attendendum esse pondus sulphuris, quæ est in mercurio, siquidem elementum ignis, qui in vero mercurio dominatur, materiam digerit. Sciendum autem prius est, quantum trium reliquorum elementorum, ignis evincere possit. Ex codice veritatis: „Vbi vestram conjunctionem sine pondere facitis caveте ne unius ad alterum nimium sit. Ex Albugasale. „Terrena vis exerit suam resistentiam pro resistentia: „differentiam ponderum causatur vis agentis &c. Ex physicis notum esse debet, ventriculo debiliori parum cibi concoquendum præbendum esse validiori plus, & sic cuique quantum subigere potest, sic & hoc loco. Principio hoc sulphur admodum est debile, parum concoquere valet, ut verò æstimato quantum perferre queat non semper idem pondus est nigredinis, neque eadem vis. Si abundet & valeat, illi pro rato tribue. De imbibitione vel nutritione etiam in aliis artibus si rationem intelligas, v.g. in Chirurgia dum Sarcocolla nutrita paratur, vel dum Chymici sales aut sulphura, cum suis aquis & liquoribus imbibunt, eo facilius assequeris quæ hic docentur. Color internus qui jam in dies magis magisque roboratur & ex aquea humiditate emergit, aëris naturam adipiscens, is ab externo excitatur, sed illa adhibita moderatione, ne ab infante suo, lac virginis haustum, iterum cogatur evomere aut eructare, nostri Mercurii fugacitatem, vix calorem persentiscit, tum summa petit. id quod tuæ intentioni adversatur, non enim cupis segregare, sed coagulare. Itaque patiens necesse est cum agente esse, contactum corporali & mixtione per minima, alias nulla fieret conversio. Iam si ordine imbibitio fit peragenda requiruntur dies circiter 90. ut & in solutione. Et hi dies naturali modo supputantur. Quidam tamen artifices in suis præparationibus, tam sunt industrii ut ista non respiciant, minimeque pro edicto prætorio habeant, simpliciter appellantes suum mensem sive paucos sive plures dies habeat, illos tamen informat motus materiæ, quam strenue pergendum sit. Si lac ab infante cito absumatur, moxque sitiat, celeri cibatione opus est: Cibus iste in substantiam nutriti convertitur, ulteriorem sibi nutritionem exposcens: & ut puer pluri indiget alimento quam infans, semperque alter voracior est altero, ita & hic sese res habet,

habet, itaque observabis ipse, quot diebus procedat negotium & coagulatio absolvatur.

CAP. XV.

Operatio secunda ad Medicinam secundi ordinis.

FActa jam coagulatione totius aquæ cum corpore, calor illi possit dari validus, tolerabilis tamen, sic corpus comparet, et albidius, & quædam partes in Lunam tingerentur, sed hoc in operis & operantis damnum cederet, ideoque talis rursum processus renovaretur. Sume corporis albi & calcinati quantum fuerit, huic tres alias partes primo purgati mercurii addas, quæ in patella solutoria bene invicem conterantur, transfer in vas vitreum primum vel simile, tum mercurius humidus coagulatum solvet; iterum corpus nigrum deponet, quod pingue & oleosum, oleum sulphuris nuncupatur. Quando Mercurius & corpus diebus 10. sine igni elementari steterint, neque à coagulato solvuntur, & ad nigredinem disponuntur: tum humiditatis est defectus, & sulphuris excessus, animadvertendum tamen est, ne nimiam accedat humiditatis, nimisque diu coagulatio differatur. Jam ubi in debita administratione superne iterum cinis niger deprehendatur, tum illa nigritiem detrahere & mercurium inde separare oportet: cinerem rursus decet imbibere, & quantum necesse fuerit coagulare omnibus momentis & articulis ut prius debita mensura & proportione, quo siccitas humiditatem vindicat & in sui potestatem convertere valeat. Oportet autem post singulas imbibitiones materiam biduo, in cinere frigido reponi, antequam ad calorem elementarem adhibeatur & inibi bene contemperari. Et quia corpus est augmentatum, ideo & ignis augeri potest, coagulatioque intra dies 35. aut 40. absolvi. Tandem uratur probe, ut pulchre albescat, & sic opus ad fermentationem usque perductum est.

Additio D. Libavii.

Repetitio hæc est praxeos, mutatis mutandis: hic enim nulla sunt corpora ut prius, sed album sulphur philosophorum solvitur ut prius. Sed quia sulphur in majori est quantitate ideo & aquæ major requiritur quantitas, servatur tamen proportio tripla. Quidam hoc loco non utuntur Mercurio ex sublimato confecto aut destillato, qui prior est, sed altero loto, cum sulphur tam sit potens, ut cruditatem suam commode superare queat. Sed non facile à præcepto artificis est recedendum, si artis non sit certa cognitio, intellectu alias facilia sunt quæ dicuntur. Prioris operis finis erat coagulatum album, quod aliqui terram philosophorum aut calcem, alii cinerem de cineribus &c. appellant: Alteram calcem appellant etiam stannum, prior enim coagulando est Saturnus, ex quo fit stannum ob assiduam coctionem & nutritionem. Dicitur etiam absolutio Latonis: Ignis & Azoth abluunt Latonem. Ignis vis est in terra operrativa, quæ humiditatem evincit, & à calore vaporoso elementari excitatur. Azoth idem quod lac virginis, quod ipsum Mercurius, qui corpora solvit, ab iisdemque temperamentum quoddam consecutus est, dum enim in solutione corporeum occupatus est (omne enim agens à patiente repatitur & alteratur (is à corporibus istis calefit & maturatur, acquirit etiam principium fixionis, dum solvit, coagulatur &c. sicque ad coagulationem & nutritionem aptior redditur, cum prius abesset gradu uno. Cur autem ablutio dicatur, causa est, quod albescat, quod prius nigrum fuerat; quod etiam alias usitatum est lotoribus omnibus. Quod igitur primi operis finem constituit, id secundi fit principium. Ait autor si Latonem vel sulphur embryonatum (ita enim quandoque dicitur) bene exuras, posse illo tingi & argentum confici. Alii credunt unam partem posse septem partes vel decem transmutare, de quo certo mihi nil constat. Certe fixum nondum est, atque tum demum plumbum credunt, sicque plumbum solum futurum esset præterea si una pars posset, decem transmutare opinari quis posset, in sequenti opere nullum futuram solutionem, sed transmutationem, cum tres tantum partes ☿. ad totum assumantur, nisi fieri posset, ut ignis defectus ad impendire potuerit, sed hæc suo loco relinquam: Si Deus tibi gratiam ad hanc rem largitus fuerit, veritatem facile invenies. Iam facta denuo conjunctione iterum facienda est sublimatio, & extractio terræ nigræ, & hæc est extractio & sublimatio philosophorum. Sublimatio elevat sulphur in superficiem, innatat pulvis levis in summo aquæ opacæ seu aceto. Generalius accipienda etiam est extractio, sed sine ignis externi commercio, hic enim nihil operatur præter ignem in menstruo vel Mercurio occultatum Nigrum pulverem, aliqui etiam appellant, Draconem natum in nigredine sua. Post dies 10 augetur aqua proportionaliter, donec illius partes 9. accedant, ex quo intelligas vas seu vitrum hujus operis, capacius requiri quam prioris. Monet autor ut aceti nimium non fumatur ne coagulatio nimis diu protrahatur, & ideo pondus aquæ sequentis exprimere nolunt, sed tuo judicio & arbitrio id committunt. Solutione peracta opacum à lucido segrega, sed prudenter. Imbibitio ut ab initio fiat, coagulatioque ope caloris externi, qui jam in secundo gradu collocatur, materiæ enim plus est, & corpus aliqua ex parte fixius redditum est, atque in tertiam durabiliorem soluta. Mercurius quoque qui in solutione fuerat ad coagulationem factus est opportunior. Quidam in arenam collocant, sed sufficit si ignis uno gradu augeatur, & à principio gradus paulatim ad finem progrediaris. Tandem duplo oritur vehementius quam initio, jamque est calx fixa, Arsenicum fixum Elyxir, quod stanno comparatur & nondum perfectum est. Aqua aliquantulum dealbatur inquit Rosarium & istud est Elixir. Nota: hoc ipsum etiam est ex elemento aquæ & terræ facere aërem: Terra & aqua erat initio, aqua à terra est separata per destillationem, remanente terra in prima operatione aliquantulum alba & cinerea. Iam aër ut secundum elementum, à terra quoque separandus esset, id quod fieri non potuerat sine aqua propria, ideo aqua rursum terræ reverberatæ fuit reddita, purificata & iterum destillata. In fine destillationis aër cum aqua aduuita prodiit, quæ tamen duo unum sunt coagulatum & per imbibitionem invicem incorporata, cum lapis hic aëreus, vel aëri in calore & humiditate temperata comparari possit, ideo parabolici philosophi, aërem appellant, & hæc est extractio elementorum: Ignis in terra adhuc infixus est, tandem etiam separatur inferius.

CAP. XVI.

Fermentatio ad album.

COrporis supra nominati bene calcinati, sumatur dimidium, vel quantum videtur aut potes: adde argenti tantundem purissimi & ad summum usque expurgati, pro fermento ad tincturam album, argento fluente puro addatur iterum tantundem elyxiris vel paulo plus: omnia bene commisceantur, tunc sulphur

sulphur album, argentum sub suam potestatem rediget & vincet, quæ omnia probe calcinentur.

Additio D. Libavii.

Elyxir materia est communis ad album & rubrum, ideo etiam fit ex utroque principio solari & lunari, quamvis dicant philosophi alii aurum esse hermaphroditicum, & per mercurium cohiberi ut etiam commune elixir fiat. Sed de istis non disputabo: utrumque sume vel alterutrum. Acutiores censent aurum sumendum solum, cum in misturis inæqualibus etiam inæqualis solutio fit & coagulatio. Elixir communis, sumitur dimidium ad albam, dimidium ad rubram tincturam, quamvis ad placitum & pro facultatibus, cum alter plurimum, alter parum impendere possit. Quod si expectare posses donec tinctura alba in rubeam verteretur (est enim argentum potentia aurum, deest sola coctio, unde album & rubrum si quid non fixum remansit) eum rubea non indigeres: de Elyxire autem sumeres pro libitu illudque fermentares, reliquum reservares ad necessitatem. Quomodo autem fermentum & Elyxir, item qua proportione componi debeant, expressum est. Argentum & purum excoctum esse oportet, quod catillo injicitur fornacis anemiæ, eliquato interitur Elixir, forma pulveris, & utrumque simul uritur valide, ferunt enim utraque ignem, pro natura argenti.

CAP. XVII.

Eclipsis Lunæ & Tinctura alba.

Calcinatum corpus impone patellæ, affunde primo purgati mercurii partes tres, vel tantum ut humiditas superet, bene commisce, tum habebis corpus, animam & spiritum iterum convenienter unita, hinc rursus exurgit quædam nigredo & cinis, quem prudenter collige, calcina, imbibe, humecta & coagula tamdiu, donec humiditas omnis à sicco consumatur, perficitur omne illud dierum 40. spacio: Interea apparent colores varii & mirabiles, attamen ultimo bene calcinandum ut, egregie candorem nivis acquirat, & ita tinctura alba perfecta est.

Additio D. Libavii.

Facilis intellectus est hujus capitis ex præcedenti, idem est enim opus quod fuerat initio, nisi quod auri loco, elyxir ponas, & si iterum tria in unum redigas. Elyxir est anima quæ hic restituitur corpori, diciturque corpus animatum. Corpus est fermentum, spiritus est Mercurius, qui & ipse animatus dicitur, conteruntur omnia in amalgama, primum sumendo aliquam portionem Mercurii, deinde majorem, reposito in vase vitreo reliquum affundendo, tantum non sumitur quantum initio, ne coagulatio differatur. Existente materia in putrefactione extra ignem, vera Eclipsis oritur Lunæ, h. e. illa nigredo, quam seorsim colliges, donec totam habeas, atque tum conjunctionem & coagulationem institue, cum debita imbibitione & regimine ignis, ut supra explicatum.

Author docet terram calcinandam esse, h. e. diebus 4. vel pro rei exigentia pluribus, aut paucioribus, ad ignem detinendum solum in vase, quo siccescat atque tum potionatur rore suo cœlesti & coagulatur ordine ut initio: Hic nigredo inter coagulandum paulatim abit in albedinem ignisque augetur, atque antequam vera albedo appareat, cum ignis intenditur, sese ostendit cauda pavonis, h. e. scintillulæ apparent in vitro mirabilium colorum, mox sequitur color albus argenteus fixusqui est tinctura alba & medicina alba nec tamen adhuc verum universale, usus tamen esse potest in morbis.

CAP. XVIII.

Multiplicatio tincturæ albæ.

Argenti vivi pure eloti partes centum ingerantur in catillum, ad ignem, ferveant, dum effumare incipit aliquid hujus tincturæ injiciatur modo præparatæ, & bacillo bene commisceantur, fiet pulvis subtilis, hunc multiplica altera vice, tum, 100. partes singulæ rursum centum reddent hoc est 10000. repete ut ante: Mercurium impone cum sigillo in fornacem anemiam accensam, incalescente & fumante illo, partis modo multiplicatæ, unam, injice & commisce, fiet denuo pulvis subtilis. Tertio centum partes mercurii calefac, quib. de altero multiplicato partem injice unam & commisce, fiet argentum inde probum. Si in opere forte commissus esset error, tincturæ eo plus sumendum sin minus & ad unguem sit perfectum, exaltatumque, eo etiam minus requiritur. Argentum si nimis esset spissum durumque mercurii plus sumendum. Et hæc est tinctura alba.

Additio D. Libavii.

Hæc si sese eo modo ut autor scribit, habuerint, thesaurus esset immensus, quod ipse facile existimabis, ex 52. lotonibus initio sumptis & secundo ac tertio repetitis, atque repetitione auctis.

Et quamvis minimum quis perficeret, posito tamen quod aliquis tincturam ad multiplicationem usque produxerit, cujus haberet tantum lotonem unum vel ℥.ß. unica hæc semunica, præberet lotones 100. in prima multiplicatione: rursum ℥.ß. sola vel loto unus, alios centum, jam in argento foret lotonum, 1000000. Verum non arbitror rem tam facilem esse. Veteres meminerunt etiam alterius cujusdam artificii in projectione, de quo illos adire & consulere potes.

Optimè autem admonet autor, ut bene attendas, quantum tinctura tua possit. Credibile est facili negotio erratum aliquod posse committi, neque etiam artifices æque omnes periti sunt experti, unde ut supra meminimus Geber ait, cum alicui vellent argentum conficere, ortum illis fuisse plumbum aut stannum, ubi aurum peterent, natum æs vel cuprum vel ferrum, & hoc etiam hic contingere posset, maxime cum inveniatur in natura etiam argentum purum differens bonitate, cur igitur illud ent non contingeret in arte. An autem sufficiat ut argento spisso ac duro mercurii plus addatur ad nimis molle plus tincturæ, experientia docebit. Existimo fieri posse ut etiam prorsus non succedat, si elyxir suam debitam perfectionem & qualitates non acquisivisset. Signa vero perfectionis etiam apud alios reperiuntur. Artifices primum experimentum capiunt ex probatione parvæ quantitatis, antequam suscipiant majorem quantitatem, perinde fusores argenti & excoctores solent qui cuprum perficiunt.

CAP. XIX.

De Tinctura rubra.

Sulphuris albi reservati vel elyxiris tantum, quantum tibi videtur congruum, fluat cum pari portione auri puri, vel fermenti rubri. Elyxir his affunde atque bene commisce, tum in unum redigetur elyxir, fac ut aliquot diebus bene uratur, tunc adjunge illi tres partes Mercurii,

Mercurii, bene commisce, atque etiam in unum redigantur omnia, sed hoc faciendum absque igne elementari, quo aliquot diebus invicem humectentur & denigrentur: Tandem ad ignem transferantur, subinde augendo calorem, ut niger ille color evanescat, tum varii occurrent colores, & corpus egregie dealbabitur. Ignem elementarem porro urge, luteum acquiret colorem & in igni magno rubrum tandem instar pulchri Rubini. Hunc terminum si divina & peculiari gratia patientique diligentia adeptus fueris, summum in hac miseriarum valle thesaurum possides. Quo cum procede ut cum Elixire albo, unam semper partem adjiciendo 100. partibus Mercurii, una pars tingere debebit 1209984. partes. DEO gloria.

Additio D. Libavii.

Hoc capite describitur fermentatio ad rubeum, multiplicatio & transmutatio, sed omnia breviter, quia ex præcedentibus percipiuntur: Iam quartum accedit elementum, sua ignea rubedine fermentum est aurum purum, quod funditur fornace anemia, vel ante follem, adjicitur tantum elyxiris, miscetur, uritur probe, jam, enim non amplius ex igne evolare potest, deinde conteritur cum tribus partibus Mercurii purgati, putrefit in cinere sine igne elementari quod brevi fit, hinc oritur eclipsis solis. Solutione transacta separatur, nigra terra in ignem collocatur, qui esse potest aliquanto validior quam initio, qua exiccata, offertur hauriendi aqua propria quæ ab illa abstracta fuerat, sicque Draco volans, qui in fundo vitri dorso incumbit, suam ipsius devorat caudam quod ipsum etiam ordine fit, ut supra, juxta successionem elementorum in destillatione, per gradus ignis. Aqua omni absumpta & coagulata, incipit albescere, ubi rursus apparent colores elegantissimi, atque demum alba redditur, auro albo comparanda, altiori gradu quam argentum commune.

Deberet etiam tingere argentum, sed igni detinetur, tertiusque gradus inuritur, donec flavescat, & tandem quartus h. e. igne aperto vase valido, usque dum summam intensamque rubedinem acquirat. Et hoc verum creditur universale in omnibus morbis, qui fataliter curabiles fuerint & eo usque etiam sese extendit consideratio medica.

Aurum vero confecturus id multiplicat, projicit unam partem in 100. partes Mercurii ferventis, ex quo fiunt partes 100. medicinæ: harum rursus pars una ad centum, fiunt ex toto partes 10000. Iam si hujus pars una Mercurii transmutaret 1209989. partes in aurum, illæque saltem existerent drachmæ, orirentur quinteræ, 120998140000. auri puri, quod experientiæ relinquo, posset & occultus inesse sensus, simulque comprehendi augmentatio. Vere esset immensus thesaurus hujus vitæ si nimirum beatitudo in divitiis, & sanitate consisteret, sequereturque verum, ut hujus beneficio ad ætatem Patriarcharum quis accedere posset ut Paracelsitæ somniant. Metuo tamen, ut quis etiam ad has divitias & sanitatem perveniens quiete degat, posset autem alicui res suspecta fieri ex dictis Bernhardi qui dicit, se lapidem in sua ætate, quater confecisse certe multum illum insumpsisse opportuit in morbis & liberalitate, vel parum una vice confecit, vel augmentationem ignoravit. Opinor illud solum de fermentatione esse intelligendum non de principio usque ad finem. Quidam philosophi etiam hic mentionem faciunt, signorum perfectionis, & ut errata sint emendanda, item quale remedium ad projectionem requiratur. Aiunt enim non tingere nisi prius tinctum sit qui multiplicationem non per Mercurium, sed per calcem argenti faciunt, in tinctura alba, per calcem vero auri, in tinctura rubra: mentionem etiam faciunt mille partium additionis, ita ut si quis ℥j. haberet pulveris rubri, ad transmutationem non posset adhibere, nisi haberet drachmas auri puri 1000. Debent autem transmutari (ut & autor statuit) metalla imperfecta & mercurius, illa a Gebro peculiariter præparantur. Quidam solum depurant, & amalgama faciunt cum hydrargyro, supra quæ faciunt projectionem. Sunt qui prætendant Mercurium solum, non posse facile transmutari, sed illi adjungendum esse ferrum, fieret enim nimis mollis & inhabilis. Alii signum credunt medicinæ imperfectæ alias pharmacopola Tarvisinus & Paracelsus, etiam Mercurium per se in optimum aurum transmutasse perhibentur. Sed de his hoc loco ulterius disputare meum non est.

CAP. XX.

Augmentatio utriusque Tincturæ perpetua.

CApe pulveris postremi, bis cum 100. partibus Mercurii multiplicati, de albo vel de rubro quantum lubet, superinfunde Mercurium, ut humiditas exsuperet, & sine omni igne solvat, & nigredinem exhibeat, hanc nigredinem collige ut supra, & proprium ebibendum propina liquorem, coagula igne elementari & calcina: tum adde illi fermentum, argentum aut aurum, ut prius, bene urantur.

Huic Mercurium tertia ponderis parte associa, paululumque citra ignem maneant, commisce probe omnia, sic erunt omnia unius naturæ, hocque iterum valde probe calcinetur, ut prius dictum factumque, sicque unum erit elyxir. Hoc multiplica rursum cum 100. partibus Mercurii, idque ter repete ut prius, sic rursum habebis aurum & argentum. Hancque repetitionem singulis quibusque diebus 50. absolves, ut sic sit opus perpetuum Deo gloria.

Additio D. Libavii.

Hic nihil aliud habetur nisi repetitio, incipiendo à secunda operatione, & progrediendo ad tincturam usq; seu transmutationem, nisi quod hoc loco elyxir multiplicatum, pro calce alba sumatur. Quod autem facilius procedat opus, credibile est, magna enim est vis tincturæ, & ignis internus potens. Mirum tamen est creditu, quod tam cito solvatur, nihilominus ea vi præditum, ut 100. partes Mercurii, in aurum vel argentum mutare queat, ut taceam tres partes, tantum cum quibus solvitur. Invenio autem hujus rei hanc rationem, quod nimirum Mercurio magna familiaritate est conjunctum, ab eoq; facillime solvi possit, neque eam habet fixitatem, quam aurum. Deinde non traditur in actum ab igne externo, ideo plus patiendum illi est quam agendum, dum vero igne excalefit, transmutat & coagulat Mercurium suum statim, pro ut illi ab artifice gradus imprimitur. Nota ex augmentatione, posse hic Mercurium crudum per acetum & salem locum, habere locum, quod initio fieri non potuit, corpora enim nimis erant conclusa, hic vero omnia sunt spiritualia. Et ex hoc ipso conclude Mercurium philosophorum, ex vulgari extrahendum esse, alias foret res peregrina, si ultimo assumendum esset hydrargyrum, & initio aliquid diversum fuisset assumptum: Nihil heterogenii & peregrini debet accedere. Libenter etiam hinc concluderem in errore versari illos, qui credunt ab initio operis neq; aurum naturale requiri neq; auri tincturam, sulphur aut mercurium: subtilis est inventio quæ auri vim, secundum naturam, in Mercurium infundere possit,

possit. Tu ut commodius videatur, ad finem properare poteris DEUM precor ut ad ipsius nominis gloriam & utilitatem Christianorum faciat.

CAP. XXI.

Usus ad Medicinam.

DUo elyxiria album & rubrum, antequam cum Mercurio à centum ad centum usque multiplicentur, propellunt vel sanant omnes morbos [vide Arnold. de Villa nova) si incurabilis morbus per annum integrum afflixisset tum granulum unum, quantitate seminis sinapi, quotidie assumptum, 12. dierum spacio percurat, si vero ulcus esset inveteratum, menstruo spacio, singulis septem diebus, assumpto uno grano, magnitudine unius grani synapi curaretur. In summa omnes membrorum sanat contractiones, & paralyses, lepram, hydropem, podagram, colicam, epilepsiam, &c. Hermes inquit si nostri elixiris assumpseris quantitatem seminis sinapi, septem continuis diebus, tunc cani tui decident & nigri in succrescent in locum illorum, ut robustus, & juvenilis evadas, atque DEI & artis hujus auxilio vitam produces. Ingenii vis ita confirmabitur ut dici non possit. Geber & Hermes testantur, si puerperæ exiguum quid hujus pulveris ad nares admoveatur, tum quam primum parituram sine difficultate. Omnia etiam venena consumit, omnes corporis effectus tollit, estque medicamentum super omnia summum mysterium à natura occultatum. Hactenus autor.

Additio D. Libavii.

Finis hujus tractatiunculæ utilissima & præstantissima pars est, cujus gratia etiam ars adipisci posset, sicque statuo, eo usque DEI benignitate progredi nos posse ut ex tribus præcipuis mineralibus, in suam primam materiam & astra redactis, tam præstantem medicinam, paremus quam non ex ulla re alia metallica, utcunq; sese transmutatio habeat. Quod autem necessario maximis viribus præditam esse oporteat, id ex natura & experientia trium facile concludes, maximè cum per ignem internum & externum tam sint exaltata, ut tuto etiam in usum venire possint, prudentia & peritia accedente id ex eodem fundamento exploratum est. Quid Mercurius præstet, & administretur, satis notum est: ipse in suæ substantiæ puritate venenum non est, sed si cum aliis mineralib. minoribus componatur. Et licet ob suam cruditatem, aquositatem & frigiditatem nocere possit, ista tamen omnia illi per præparationem & exaltationem auferuntur. Expertum denique est argento vivo vulgari leproso & noxio per aurum & sulphur auri, maxime posse resisti. De auro & auro argento verba facere non est necesse. Si igitur componentia per se sola ad Medicinam commodissime faciant illa non potuerunt excludi conjuncta purificata & exaltata, si modo perite tractentur. Deinde in specie de his dicendo, quæritur ad quos morbos talis medicina sit utilis. Isti artifices profitentur ad omnes, quod durum est, maximè si addant vocem incurabilium. Quomodo Paracelsici discipuli de hac re declamitent, notum tibi fuerit, Veriores philosophi, imitantur Galenica dogmata, passionesque dividun in essentiales & symptomaticas [aliter etiam sic dividunt, in affectiones seu affectus, in essentiam morbi causas & symptomata] hæc vero medicina cum specificum sit potissimum morbum specificum, hoc est, essentiam morbi respiciet: qui morbus cum sit suorum symptomatum causa (nullo alio interveniente) simul etiam secum auferet symptomata essentiam morbi comitantia vel sequentia, quatenus adhuc ab eo dependent. Quantum autem ad causas morbificas; & ad humores, aliaque in corpore superflua: ea quatenus spiritualia fuerint, eatenus à tali quoque medicina possunt superari, si tamen rectè administretur: sic ut aliquando fiat curatio per se, aliquando per accidens, ut Galenicis etiam notum est, quod hoc pacto unica Medicina possit etiam contrariis satisfacere. Alvi feces, aliæque impuritates crassæ, vel per roboratam naturam expelluntur, vel ad id extant purgantia. Ita quod Chirurgiæ commissum est in vulnerum curatione, in ablatione putridorum &c. illi etiam relinquendum. Et hæc brevis est opinio non Paracelsitarum, sed veterum, quæ Hippocraticæ medicinæ nil derogat. Quod vero de universali dicitur id hoc modo accipiendum, non quod etiam morbos fataliter in mortem tendentes curare possit, hoc enim decreto divino antiquiori adversaretur, sed illos tantum qui à Deo ad curationem sunt prædestinati. Item est hyperbola & argumentum à majori ad minus conjunctum atque, etiam sic intelligendum, ut veteres Hippocratici Galenici ac Arabes medici Panaceas & generalia medicaméta habét.

Vox etiam universalis, non in eum sensum detorquenda est, ut mercator Panaceatius, de suo pulvere & terra sigillata scribi, quasi ista tinctura, una & sola, omnia præstare possit, quæ in morborum depulsionibus requiruntur.

Verum aliis etiam relinquendum, quod illorum est: neque præparantia & adjuvantia, bona diæta, chirurgica auxilia, ut scarificationes, & venæ sectiones &c si necessaria fuerint, negligenda. Quomodo vero incurabiles curabit affectus? hoc non Paracellico more interpretandum, sed quod aliis remediis cessurum non est, curabile tamen est, si æger & externa consentiant, potissimum verò si Deo ita videatur, ut æger evadat (sunt enim quidam morbi pœnæ Divinæ, quibus nullum remedium humanum saluti est, ut Medicus quidam ad Antiochum dixisse fertur, ipse etiam vult Hipp. in morbis concurrere aliquid Divini, cujus gratia nulla alia auxilia quam placationes numinis Divini requiruntur, (qua in re statim initio morbi æger occupatus esse debet) tum persanat ulcera, & affectus, qui vegetabilibus & animalibus remediis nequaquam vincerentur, ut podagram, quartanam, hydropem, Elephantiasin, hemiplegiam epilepsiam &c Observandum & hoc quoque est talem Medicinam quandoque essentiam morborum extirpasse, remanentibus tamen symptomatis immedicabilibus, quæ postmodum morbi per se fiunt, ut si Epilepsia cum convulsionibus, vel spasmo aliquid abrupisset, vel distorsisset, quod postmodum restitui amplius non posset perinde ac si aliqui dens fuisset excussus, vel gangrena pars aliqua ablata esset: ibi quidem curabile esset quod Epilepsiam &c. attinet, deperditum verò nequaquam semper restitueretur. Deinde maxima opus est providentia ad talia medicamenta spiritualia, non enim tam sunt rationalia ut Paracelsici credunt, sed agunt merè naturaliter, per se, ubi enim multum fuerit materiæ peccantis, ibi multum quoque resolvitur, atque una spirituale redditur ut Mercurius, hujus vi facile evenire, o est, nimium negligentia & imperitia, ut aliquod apostema transferatur in locum, ubi suffocationem inferat: exhibita medicina Epileptico pleno, Epilepsiam augere potest, ut Paracelso accidit. Nobiles & igneæ medicinæ requirunt unum prudentem. Sophisticum est in fatalibus terminum accelerare, vel in aliis cito succurrere sive plenus sive vacuus venter ægri fuerit. Fieri quidem potest, ut Deus prædestinarit & determinarit, aliquem medicamentis

camentis vehementioribus & perniciosis ad mortem urgeri, sed id non excusat illum, qui medicamentum tale exhibuit, vel etiam qui temere assumpsit, ista enim non sine judicio fuissent suscipienda. Ferunt etiam illum qui hac medicina epota moriatur, colorem naturalem non amittere, neque cito posse computrescere, ut in quibusdam cernitur, balsamo conditis cadaveribus: his non adversor. Si enim balsamus est tam præstans, qui naturæ succurrat, qui spiritus, humidum radicale & calorem roboret, nullamque putredinem admittat; ipsis credendum est, sed ita, si æger aliquid adhuc substantiarum talium secum habuerit, & forte repente suffocatus interierit, ut in peste, strangulatione uteri, catarrho suffocativo, Apoplexia &c. cum medicamentum nullam humiditatem naturalem aut calorem nativum efficere possit. Alicubi quidam Paracelsista esse dicitur, qui in commendatione suorum arcanorum Chymicorum perhibeat, Paracelsum non esse mortuum, sed Salisburgi in sepulchro vivum sedere tanquam in somno, quasi conniveret, idque vi arcanorum, quæ de lapide & aliis sæpe assumpsit. Citius ego crediderim senem illum Ahasuerum Judæum, adhuc in terris ambulare inde à Christi nativitate, quam hoc ipsum, quamvis Judæo nullum sit testimonium probabile, ipsa etiam scriptura hac de re sibi adversante. (Iudæus perhibetur non amplius potuisse Hierosolymam pervenire, nihilominus post aliquoties centum annos ipsum Hierosolymam reperisse devastatam, ut non amplius agnoverit.

Item omnem ipsum potuisse factorum in Oriente historiam referre, qui tamen post aliquot centenos annos in regionem redierit, quam non agnovit. Potuisse etiam ipsum recensere ubi Apostoli singuli vixerint, quomodo martyrio affecti &c. alius ipsum appellat Buttadæum, alius aliter) Talium apertissimorum mendaciorum, quosdam Paracelsicos non pudet, qui nihilominus in magna sunt apud Magnates autoritate. Verum veteribus non plus est tribuendum, quam illi voluerint.

Arnoldus de Villa nova, etsi tincturam magni fecerit, tantum tamen non attribuit quantum Paracelsistæ, ille ipse Galenicus fuit Medicus, cujus volumina Medica exstant. Testimonium illi prohibetur quod aurum tale confecerit, quod omnes probationes sustinuerit. Quæ vero in morbis miracula ediderit non elucet: quæ dixit & scripsit, non omnia suæ experientiæ addixit, sed veteribus etiam aliquid reliquit. Jam multis annis, multorum medicorum curationibus, in multis & variis morbis, quamplurima eveniunt.

Quod si solum de Rhabarbaro diligens haberetur inquisitio, mira recenserentur in variis morbis. Sæpe medicamentum aliquod hunc curat, quod non curat illum, in eodem licet morbo, qui tamen morbus curatur, sed diversis mediis. Ego non patiar mihi facile persuaderi, tincturam omnes hydropes, in omni individuo, etiam curabiles auferre. Sed hoc experimentis cognoscendum. Posteri sæpe proavorum inventis multa addunt, similesque sunt mercatoribus, qui dum egregiam, gemmulam aliquam vel herbulam in India reperiunt, quæ nostris terris denegata est, eam (ut peculiare quid præ aliis habere credantur) extollunt: ubi sæpe opinio seu imaginatio quædam atque fiducia tam firmiter sese associat, ut initio prorsus miraculose operari putetur, antequam innotescat: ubi vero jam innotuerit, perinde ut Panacea Ambaldina pessum it, sic nemo ut vellet clauda conducere musca.

Addit etiam autor noster, quamvis non de suis experimentis, sed ex aliis, morbum annuum, tincturæ beneficio curari intra dies 12. ita ut dies quilibet mensem coæquet. An hoc ab experientia sit desumptum, an à proportione confectionis lapidis, & virtutis illius exaltatæ, non facile quis asseveraverit.

Ego supputationem factam à tempore Elyxiris suspicor quæ novem menses fere requirit, ut in utero fœtus (quamvis aliqui tam velint videri sapientes, ut credant citius posse etiam fieri & tardius: pro ingenio artificis) sed exaltatio per multiplicationem & augmentationem, recedit ad 6. septimanas, 4. septimanas, tres vel 4. dies &c. pro ut sæpius exaltatur, & ita anni in menses, menses in dies mutantur.

Tantum de Arte Hermetica. Largiatur Deus ut illam adipiscamur, & ea recte utamur.

DEO GLORIA.

FINIS.

SUBSECTIO VI.

Nicolai Barnaudi, à Crista Arnaudi Delphinatis, Philosophi, & Medici, *In* Ænigmaticum *quoddam* Epitaphium *Bononiæ Studiorum, ante multa Secula marmoreo Lapidi insculptum, cujus verba proxime* Commentariolum, *sequuntur.*

D. M.

AELIA LÆLIA CRISPIS, NEC VIR, NEC MULIER, NEC ANDROGYNA, NEC PUELLA, NEC JUVENIS, NEC ANUS, NEC MERETRIX, NEC PUDICA.

SED OMNIA.

SUBLATA NEQUE FAME, NEC FERRO, NEQUE VENENO:

SED OMNIBUS.

NEC COELO, NEC AQUIS, NEC TERRIS.

SED UBIQUE JACET.

LUCIUS, AGATHO, PRISCIUS, NEC MARITUS, NEC AMATOR, NEC NECESSARIUS, NEQUE MOERENS NEQUE GAUDENS, NEQUE FLENS, HANC NEQUE MOLEM, NEC PYRAMIDEM, NEC SEPULCRUM.

SED OMNIA;
SCIT, ET NESCIT QUID CUI POSUERIT.
HOC EST SEPULCRUM, INTUS CADAVER NON HABENS;
HOC EST CADAVER, SEPULCRUM EXTRA NON HABENS;
SED CADAVER IDEM EST ET SEPULCRUM SIBI.

Commentariolum.

A Quo tempore in hoc Epitaphium, cum permultis aliis excusum, incidi, cum ultro rogassem, num vir aliquis, œdipeo spiritu imbutus, hoc sibi sumpsisset elucidandum mysterium, intellexi, non sine magna animi mei lætitia, præclara quædam nostræ tempestatis ingenia, sedulam non dubitasse navare operam in enodando eo, quod sub fictis istius epitaphii verbis latet, arcano: Nec defuisse qui quod sub ipsis, in genere (ut ita loquar) tegitur, assecuti fuerint, at cum unumquodque verbum sumpsissent sibi interpretandum, præcipua intacta relinquentes, reliqua adeo perfunctorie examinarunt, ut, aut eos aliud animo habuisse, quam quod præ se ferebant præstarent: aut eos ignorasse quod se facturos receperant, dicere neminem qui eorum scripta legerit, pudeat: Nec defuerunt alii, qui, ut audio. Animam hominis, alii nubium aquam, alii, ut intellexi à viro de literis bene merito, Eunuchum quendam, alii alia varia hoc epitaphio tractari phantasmata, suis scriptis contenderunt. Hæc ego cum intellexissem, eorum misertus, qui abditioris philosophiæ in castris militant, operæ pretium facturum me existimavi, si trismegisticum hoc epitaphium eis aperire conarer. Itaque lubens hanc in me suscepi provinciam, vestrum est utramque mihi nunc præbere aurem, Chemiologi benevoli: paucis enim, quæ multis manuscriptis libris, quæque multa & indefessa triginta, & plus annorum nactus sum experientia, docere vos propero, si tamen prius monuero, (eos alloquor, qui de rerum omnium, sub orbe lunari existentium, præcipue verò de metallorum metamorphosi minime ambigunt) me, si Bononiæ essem, auctorem futurum Magistratui, ab Episcopo Romano Bononiæ præfecto, ut totum illud marmoreum sepulchrum, ejusque basin, & ambitum ita lustraret, ut ne ejus quidem pars minima intacta, ut ita dicam, remaneret, ne, si forte quid reconditum in sinu suo olim fuit, quod omnia redoleat, sepultum diutius jaceat: etenim cum hic OMNIA lego, in mentem venit vere antiqui Romani, & longe pii, Morieni philosophi historia, hic cum Regi Kalidio sophorum medicinam, pro sua bonitate, parasset, clanculum à rege illo discedens, vas in quo medicinam illam reliquerat hoc depinxit elogio: QUI OMNIA SECUM habet, nulla re indiget: hoc Rex ille, paulò post Morieni discessum, cum animadvertisset, quod maxime quæritabat nactus est, OMNIA videlicet, quæ à viro philosopho quæruntur, LAPIDEM nempe quem philosophorum nominant: itaque non abs re esset, si totus ille sepulchri locus, ab auri sacra fame pereuntibus ministris lustraretur. Solent enim tales thesauri quandoque confodi, & clanculum asservari, quod vix reperiatur, qui eis dignus sit: unde fit, ut thesauro confosso, negotium DEO donatori committant, ut accidisse memini paulò antequam Cracovia Pragam redirem, ubi à Clarissimo, simul & Doctissimo Viro, Nobili Thaddeo Hagecio, Medicinæ Doctore, mathematico celeberrimo, hospitio per sesquiannum exceptus ab Illustrissimo, æterna memoria digno, Domino GUILIELMO URSINO à Rosis, Regni Bohemiæ tum temporis prorege ad suam valetudinem tuendam in medicum ascitus, bono fato, in virum Belgam Medicinæ Doctorem, cui nomen est Anselmus à Boodt, incidi, cum quo non parva intercessit mihi familiaritas, cujus & amicitia etiam lætor, & utor; hic bonus, cum parentis sui demortui librorum supellectilem non exiguam, è Belgio Pragam advehi curasset, incidit in libellum, à me tandem visum, in pelle arietina conscriptum, cui titulus erat Cymbalum aureum, hunc cum membrana obtegere cogitaret (erant enim quibus obtegebatur asseres contracti) exempta à Doctore asseris particula fracta, apparuit incogitanti vacuus quidam & concavus in medio locus, pergameno obductus, in quo & chartula quædam obvoluta, in qua lapidis philosophorum processus enigmatice (neque enim vel unum reperias, qui aperto sermone rem describat) conscriptus erat, simul & rubentis pulvisculi particula grani pondere, recondita. Ad hæc D. Anselmus, metallicæ philosophiæ osor tum temporis acerrimus, hoc spectaculo permotus, cum periculum, ut scripto illo jubebatur supra Mercurium fecisset, pulvisculi partem mediam ad ignem in ipsum conjiciens, vidissetque Mercurium in solem nativo non dissimilem, evasisse, exarsit primum, obstupuit tandem, & si mavis, vox ejus faucibus hæsit, (audita ore ejus refero) insuper aurifabrum quendam, hujus artis sciolum, sibi notum convenit, utque eum destillandi artem doceat, rogat, vicissimque pollicetur, id facere si velit aurifer, sese ei ostensurum transmutationis Mercurii in solem verum specimen, (asservarat enim Doctor Anselmus rubei illius pulveris grani semissem) cumque inter eos convenisset, semissem illum residuum medium divisit, ipsiusque partem aurifabro tradidit, qui cum periculum fecisset, eum scilicet in Mercurium ad ignem, lege artis, projiciens, videretque Mercurium in solem versum, ratus se à Doctore, quem aurum in tigillum clam imposuisse falso credebat, delusum fuisse, apud doctorem ipsum coram conqueritur: hic, inquam, bonus, ne quid apud aurifabrum hæreret scrupuli, reliquum pulveris, imprudens, aurifabro tradidit, seque in alium recepit locum, interea dum in novum Mercurium projectionem denuo faceret aurifaber: qui cum vidisset, projectione hac facta, & hunc Mercurium in solem purum versum, procidit in faciem, Deo gratias agens, & à Doctore veniam exorans: quem etiam tandem spagiricam quam callebat docuit autem: Doctor vero, tentato postea ad litteram (quæ occidit) processu, & aliis permultis, cum Paulo Grimmillero, Cæsareæ Majestatis minerarum in Bohemia supremo examinatore, frustra expertis, abjecto clypeo, & omni chemica spe, animum alio addixit suum, mihique tandem illum ipsum processum à Fernelii processu, in suo de abditis rerum causis libro, paucis exceptis, non dissimilem tradidit; quem ego, Deo bene favente, subnectam in philosophorum gratiam, inque lucem emittam, una cum aliquot aliis, huc illuc comparatis, mihique charissimis chemicis processibus: ut sciant filii artis, me, procul omni invidia, quod perpaucis evenit, artem hanc abstrusissimam tractare, variisque tanquam tabellis ob oculos ponere velle: quo, si quando evenerit, ut quis horum meditatione, addita nostra epitaphii interpretatione, & assidua contemplatione, & operatione, voti compos tandem fiat, DEO Opt. Max patri luminum, à quo omne bonum, cui etiam totum id quod speramus, acceptum ferendum est, Deo inquam Regi seculorum immortali, invisibili gratias agat, eique toto vitæ curriculo serviat, pauperum non immemor: sed ad rem.

Epitaphium hoc nostrum à LUCIO PRISCIO Æliæ, Læliæ positum, etsi longe diversum à Chemicorum

micorum mente censeri posset, præcipuè si quis literam observet, nihil tamen aliud meo judicio, præ se fert, quam arcanum illud Smaragdinum Hermetis Trismegisti, chemicorum omnium principis, quod à variis philosophis ubique sparsis, unum tamen consentientibus varie, at semper verè, filiis sapientiæ traditum, & commendatum fuit; at quia par est de personis primum, postea vero de rebus inquirere & loqui, videamus quæso, quisnam hujus monumenti auctor fuerit, quæri enim, non abs re, posset à viro chemiæ cupido, quis hic LUCIUS AGATHO PRISCIVS fuerit, cùm quod inter historicos, quod sciam, nulla hujus extet memoria, tum quod cæteri chemici inter eorum auctores, quorum alioqui nomina diligenter asservant, hujus mentionem vel minimam nusquam faciant. Ad me quod attinet, etsi maxime omnes lustremus historias, non tamen quis, aut qualis fuerit, posse nos scire cogito, ita enim mihi persuadeo conficta omnino hæc nomina, & à viro probo, cum inter priscos, prisca illa & perennis artis nostræ veritas illuxerat, usurpata fuisse; hic autem cum nollet proprio aut familiæ nomine innotescere [periculosa enim sui similib. semper fuere tempora; & ut vulgo fertur, deprædari cupit, qui thesaurum publice gestat] his, at non perperam factis nominibus, sibi ipsis impositis, posteros docere voluit eum qui sacra hæc arcana tractare velit, LVCIVM, id est subtilissimi lucidissimi, & perspicacissimi ingenii virum esse oportere in rimandis omnium mineralium, semi mineralium & metallorum naturis eorumq; familiis expiscandis, præterea non solum LVCIVM, sed & humanum prisca illa bonitate præditum, & uno verbo dicam pium, & verè probum, ut verbum AGATHO innuit, Deique timentem virum esse debere, qui nec

„ *peccare, nec lætatur irrisoribus*
„ *se pessimis adjungere:*
„ *Sed mente pura diligit leges Dei*
„ *illasque semper cogitat,*
„ *seu nox sopore amabili, seu lumine*
„ *sol candido terram irrigat.*

Neque enim in malevolam animam intrabit sapientia, ni forte, ut quandoque solet accidere, iratus Deus, ingratis, & immorigeris concedat, quod rogatus, piis alioquin viris denegavit, Illos autem, si quando contingat tale Dei donum assequi, gladium denudatum manibus furiosi gestatum, in ipsorum præcipuè perniciem comparatum, dixeris; neque tamen [ut cum Thoma Aquinate loquar] negaverim solere scientiam hanc virum qui eam possidet, sanctum reddere & ex profligatissimo, prudentissimum, quique cum alio dicat valedicto mundo.

„ *Inveni portum, spes, & fortuna valete;*
„ *Nil mihi vobiscum; ludite nunc alios.*

Fuit ergo hic noster auctor, qui monumentum hoc posuit, AGATHO, id est, probus fuit & LVCIVS, id est, luce naturæ, & divina ornatus, & PRISCIVS, id est, seculo illo aureo, non hoc nostro corruptissimo natus, hic ergo secutus Platonem in epistola ad Dionysium, scribendum hac de re per ambages, & ænigmata censuit, ne si forte jactari scriptum contigerit, qui legit, non intelligat. Itaque philosophorum dicta intelligere qui voluerit, Deo se totum tradat oportet, & ad naturæ possibilitatem, non ad sonum verborum intueatur, illi enim hanc sacram, & abditam artem, sub similitudinibus, fabulis, & verbis obscuris tractaverunt, & data opera occultarunt, ne impiis & indignis patefieret. Nunc videamus quænam fuerit, hæc nostra heroina, cui positum est monumentum, quod enim in ipso frontispicio D.M. hoc est, Diis Manibus, priscorum more; ejus posita fuit memoria à LVCIO nostro factitatum est, ut, & aliquando viventem, & emortuam heroinam hanc fuisse doceret, quam tamen postea meliore vita, & immortalitate donatam, ut vidimus, affirmat, quo lucem, & vitam consanguineis suis, Mercurio nempe, & impuris metallis nobisque homuncionibus, in valetudinis nostræ negocio, auxilium impertiri posset. Ad præcipua nunc, & succi plena verba interpretanda nos accingamus, fuit ergò, & est hæc nostra D.va.

ÆLIA.

Solaris, dubio procul, ut nomen indicat, sive solis filia, imo substantia, essentia, radius, virtus, & illa quidem invisibilis solis nostri, ne quis eam à sole vulgi natam perpetuam cogitet; neque tamen desunt, qui eam ex Urani, & Vestæ filio, Saturno, & Ope ejus Sorore, à qua cum plures Saturnus suscepisset liberos eosque vorasset, & vestigio evomuisset, Jupiter servatus ejusque loco lapis Saturno præsentatus fuit, acsi eum peperisset Opis, ab ipsis inquam, eam natam esse cogitent; at, quicquid sit, ÆLIA, seu solaris est, neque tamen, [tanta est ejus amplitudo] astro illo, mundi oculo amicta incedit; sed & altero, minore luminari, Luna, quæ sub pedibus ejus est comitata, ideo etiam dicitur,

LÆLIA.

Quasi solis amica, & ut ego interpretor lunaris vis & essentia, non autem luna, sive argentum vulgare, neque enim antiquiores philosophi, sole, & luna vulgi, hoc in magisterio usi sunt; itaque virum philosophum non magnis egere sumptibus prædicarunt, & à paupere, æque ac divite suscipi, & perfici posse, [adsit modo Deus] hoc opus affirmarunt; quod procul à veritate abesset, si absque sole, & luna vulgi minime fieri posset, cum pretiosa sint, & pauperibus non ita pervia; licet non inficias eam posse hæc duo Astra ita subtiliari, & tincturis commisceri, ut etiam in minora redigi possint Elixiria, idque cum lucello non minimo, ut mihi auctor est Georgius Ripleus Anglus, in clavi portæ aureæ, & Helvetius ille Theophrastus in suo manuscripto testamento; quod ut liberius credam, facit magni cujusdam viri Angli, etiamnum superstitis auctoritas, quem ferunt solem vulgi, liquore ad id parato, in Mercurium vertisse & ex eo tandem, & terra solis, Tincturam parasse; cujus ego fructus aureos, cum apud Dn. Doct. Taddeum Hagetium, Pragæ agerem, centies vidi, & manibus gestavi, placentulam nempe, sive massulam ex auro puro puro, sex unciarum pondere, ab ipsomet D. Hagetio, è Mercurio vulgi, projectione grani unius pulveris, rubri monumento factam, ut ipse mihi sanctè affirmavit, & cum ipso D. Simeon Hagetius ejus filius, Cæsaris aulicus, qui solus cum patente, projectioni interfuit: At linearis illa, & regia philosophorum via: in istis mea sententia haud sita est, eorum enim sol & luna in nostro composito existentia, viva sunt, & virentia, suntque duæ istæ præcipuè tincturæ, rubea & alba, ÆLIA, si mavis & LÆLIA, in uno & eodem subjecto sepultæ neque à natura, ad complementum, ut loquuntur, deductæ, per magisterium tamen nostrum eo deducendæ, separatione eorum facta à terrestri lutositate, & scoria substantiæ illius, in qua latent, quæ deinde, secundum propriam ipsorum naturam, puris tertis rubrę & albę ita cōmixtibiles fiunt, ut fermenti loco merito habeantur, nec alieno indigere dicantur, cum universum hoc, unum fit, eadem ortum imagine, partes in se suas coessentiales continens quod absurdum esset, si ad ejus compositionem aurum & argentum commune requireretur. Neque tamen nego philosophos optime aurum & argentum minerale, cum

cum rebus sui generis radicalibus, & à natura minimè adhuc complementis, dissolvere, sicque ad hujus artis pervenire posse fastigium, si credere Ripleo Anglo licet. Sed sanè non uniuscujusque ingenii est hæc operatio, & insuper, Principibus auro & argento abundantibus convenit, hæc autem quam tractamus via philosophis magis placet, & quadrat, estque facilior multò: Ac dicet aliquis, si hæc via ita facilis est, ut dicis, cur à LUCIO vocatur tandem.

CHISPIS.

Id est obvoluta, intricata, crispato capillitio ornata, hic ego ingenue fateri cogor me, per multos annos, circa materiæ nostræ investigationem, & ea forsitan cognita, circa ejus præparationem, versatum frustra fuisse. Neque tamen non credo vel à mulieribus & pueris facillime, ut ita loquar, præstari posse integrum nostrum magisterium, si semel ab ipsis intelligeretur, si inquam esset, qui eos doceret, quod unica horula, ut aiunt doceri potest; At quod nunc CRISPIS, involutaque dicatur materia nostra, sit, tum quod diris, & compedibus à sua scoria detenta sit, à qua liberari cupit à perito artifice: tum quod qui in arte sunt nodi, hi ab ipsis philosophis, qui se ipsos invidos vocant, artem celare stupentes profecti mihi videntur, ut, quod

NEC VIR, NEC MULIER

est, hæc inquam, & similia, iis qui literæ adhærent potius quam spiritui, implicitam, cognituque arduam, & perdifficilem reddunt materiam, cum enim videant, subjectum hoc nostrum, ab aliis Adamum, id est rufum hominem, qui uxorem suam Evam, quam candidam faciunt, in sinu suo gestat vocari, unde hi etiam prodiere versus:

Candida si rubro mulier sit nupta marito,
Mox complectuntur &c.

& similia multa, cum audiant, quæ brevitatis causa à me prætermittuntur, hic verò legant, nec Virum nec Mulierem eum esse, fidant, miseri nesciunt; at quibus philosophorum mens perspecta est, non patiuntur se adduci, ut credant, animale quid nostrum ingredi magisterium, nisi fortè metaphorice, & ea quæ cuncta creata, similitudine sibi agnata, quodammodo inter sese convenire dicuntur. Itaque cum virum, & mulierem subjectum nostrum nominare audiunt, ab aliis servum rubeum, qui candidam amplectitur feminam, nihil aliud cogitant, quam Solem, & Lunam, sive ut loquar, eorum spermata & influxus, in subjecto nostro, simul cum mercurio existentes. Cum verò, ut hic, nec Vir, nec Mulier dicitur esse, facile etsi sciant corpus, Animam, & Spiritum huic inesse, adstipulantur, prout &, cum

NEC ANDROGYNA,

esse dicitur, dubitari enim potuisset à sciolo aliquo, Divam hanc ÆLIAM, etsi nec Vir, nec mulier fuerit; utrumque tamen, nempe utriusque sexus participem fuisse; At Probus monet, ut huic occurrat, nihil hujusmodi fuisse, licet maris & feminæ semen in se habeat, imo

NEC PUELLA, NEC JUVENIS,

Sive formam, sive ætatem ipsius spectes:

NEC ANUS.

Si temporis usuram, sive canitiem respicias.

NEC MERETRIX.

Si ejus vitæ rationem ad calculos revoces, quod necdum coierit, nec coire cogitaverit, etsi

NEC PUDICA

Sit, quod virum appetat, secumque sulphur suum, (quod ei loco masculi est) gestet, licet incommixtum, quo nomine Rebis dicitur; sequitur;

SED OMNIA.

Id est, ut ego interpretor, hæc nostra ÆLIA, LÆLIA, CRISPIS, Vir, Mulier, Androgyna, Puella, Juvenis, Anus, Meretrix, & Pudica, est, fuit, & futura est diversis tamen, ut dicitur de causis, idque vel restante omnium philosophorum schola; cujus Loca, & Sententias adducere si vellem, annus vix sufficeret. Itaque hanc Omnia esse, Omnia in se habere, quibus indiget, ad sui perfectionem, Omnia de ipsa prædicari posse, & ipsam vicissim de omnibus apud vos ipsos statuatis velim, Chemiologi benevoli, unum enim est totum, ut ait maximus Chimes, ob quod sunt omnia, & si totum, non haberet totum, nihil totum esset: Nunc restat videre, quo fato perierit hæc minerabilis heroina, etenim, ipsa est

SUBLATA, NEQUE FAME, NEC FERRO, NEQUE VENENO; SED OMNIBUS.

Idque, ut credere fas est, cernentibus auctoris oculis, decet enim virum, qui hæc mysteria tractat, perpetuo operi adesse, ne quid admittat. Itaque cum mors, janua vitæ dicatur, mori hanc Heroinam etiam oportuit, ad perpetranda miracula illa stupenda unius rei. Hic autem AGATHO monet eam neque Fame, neque Ferro, neque veneno, Sed Omnibus iis concurrentibus, scilicet, sublatam, necique traditam fuisse, id est, exiccatam, & in pulverem fixum, mortuo similem redactam, bonoque veneno suo extinctam: Neque tamen fame, ut auctor ait periit, quod habuerit, quo seipsam aleret, potensque fuerit nativum cibum, & potum ex sui ipsius substantia, ab artifice adjuta, sibi præbere. Et nihilominus fame & siti tandem pressam, quod omnem suum variis compotationibus exhausisset humorem, perire eam oportuit, ferroque interimi, si ferrum interpreteris (ut ego interpretandum censeo) pulverem illum rubertimum croco ferri similem, in quem tandem igne continuo conversa, mortuæ nomen adepta est; Tum veneno, id est, suo ipsius sulphure purissimo, solari nempe quod in ipsa congenitum latebat, cujus vi fixata, ut loquuntur, & morti tradita fuit, id est, in terram versa, ut ait Hermes, vires suas integras habens; itaque non ita extincta est, ut quis arbitrari posset, imo potius.

NEC COELO, NEC AQUIS, NEC TERRIS, SED UBIQUE IACET.

Mira dubio procul, est vis, & potestas hujus nostræ Heroinæ, quæ, etsi sublata sit, ubique tamen eam jacere, idest sedem suam habere auctor ipse affirmat; fuitne forsan hic noster Probus, unus quidam ex ubiquitariis? vix crediderim tantum errorem sua tempestate natum fuisse: at hic animadvertas velim, studiose lector, materiam nostram, post ejus præparationem, & conjunctionem, (quarum vix verbum reperias ullum, in cunctis philosophorum libris) leni, & continua decoctione in pulverem versam, itaque ad oculum mortuam esse, non solum in Cœlo, id est, in anima, aut in terris quæ variæ sunt nempè in suo corpore terrestri, aut in aquis, quæ etiam in multiplices sunt nempe in spiritu qui solet animam deportare, sed ubique, id est, simul esse in cælo, terris, & aquis, tanquam totam in toto & totam in qualibet parte: adeo ut partes illæ, alioquin separabiles, nusquam ab invicem separari possint, postquam unum factæ sunt: hinc tota Lex & Prophetica chemica pendere videntur: Nunc postea audivimus quæ, qualis, & quanta hæc nostra Diva fuerit, quidque ei evenerit; audiamus, quæso, quid auctor de seipso dicat.

LUCIUS;

LUCIUS, AGATHO, PRISCIUS, NEC MARITUS, NEC AMATOR, NEC NECESSARIUS.

Diximus initio hujus nostri commentarioli, qualis hic auctor fuerit, nempe vir lucidissimo ingenio donatus, inter priscos illos probos philosophos annumeratus, nunc quid eum adegerit huic heroinæ sepulcrum extruere cogitemus, & perpendamus: Cum etenim ipsum, nec Maritum, nec Amasium, nec necessarium hujus nostræ demortuæ heroinæ audiamus fuisse, (quod ei facile concedimus, tanquam viro probo, qui non solet rei alicui ita se addicere, & maritare, aut ita perdire amare, ut necessario re optata frui, sibi statuat) cumque hæ sint præcipuæ causæ, nempe Thorus, Amor, & Sanguinis nexus, quæ aliquem virum movent, in templo memoriæ, (ut ita loquar) columnam alicui dicare demortuo, & neutra istarum hic militet, vellem sapientiæ fili, ne abs re AGATHO dici possit hoc elegans tentasse facinus (neque enim solent viri probi Deum & naturam imitantes, frustra aliquid moliri) vellem, inquam, te hic mihi adesse, in rimanda LUCII hujus nostri instituti ratione; Nam ad me quod attinet, arbitror; (si aliud sentis, indica) LUCIUM Philosophum nostrum, prævidisse, celeberrimam quandam Academiam Bononiæ olim futuram, (sunt enim ut plurimum, Prophetæ Viri Philosophi) cumque hic tantum, tamque stupendum Dei Donum assequutum se fuisse sentiret (Omnia enim se scire profitetur, ut paulo post audies) ne talenti defossi ratio à Deo Opt. Maximo, ab ipso exigeretur, palam, & ob oculos omnium, bonarum literarum Mercaturam exercentium, Omnia; id est, artem Omnia docentem; omnium inquam pretiosissimam, in Theatrum prodire jussit, hoc vestitam ænigmate: huic autem arti, & veræ scientiæ (post sacratissimam illam Dei & Christi agnitionem, in qua salus omnium nostrum sita est) ut omnium digniori hic noster Lucius, ut Studiosos pelliceret ad ipsam indagandam.

NEQUE MOERENS, NEQUE GAUDENS, NEQUE FLENS.

Ut constantem virum decet, teretem, rotundum, & intrepidum philosophum, hic inquam, erexit.

HANC, NEQUE MOLEM, NEC PYRAMIDEM, NEC SEPULCRUM.

Fabri enim Murarii & industrii alicujus architecti manibus contexta, & ædificata fuere hæc; neque molis, pyramidis, aut Sepulcri marmori consideratio, cuiquam proficua esse potuisset unquam.

SED OMNIA.

Scilicet, posuit, nempè verba hæc, quæ insculpta legis, smaragdinæ tabulæ Hermetis verbis haud adsimilia, præterea medicinam illam summam, & catholicam, omnia humana corpora personantem, tum & impura metalla ad sphæram solis evehentem, & pretiosos lapides, si quis ad summum eam deduxit) fingentem sequitur.

SCIT, ET NESCIT QUID CUI POSUERIT.

Scit nempè artem totam, primi, secundi, & tertii ordinis medicinam, ut cum Gebro loquar; scit præterea se sic posuisse illum philosophorum lapidem; at quid, id est, quantum posuerit Nescit, neque enim, & verisimile est, ponderavit; neque etiam novit, cui posuerit; itaque non abs re mihi videretur, ut initio monui, si prout nunc fert tempestas, magno illi Principi Romano posita essent hæc omnia; cum in manibus ipsius sit, totum illum sepulcri locum curare lustrari; & omnis moveri lapis, ut quantum, quidve posuerit deinceps sciatur.

HOC EST SEPULCRUM, INTUS CADAVER NON HABENS;
HOC EST CADAVER, SEPULCRUM EXTRA NON HABENS.
SED CADAVER IDEM EST ET SEPULCRUM SIBI.

Nam, etsi multiplex horum verborum dari posset interpretatio, ego tamen cæteris relictis omnibus, arbitror, LUCIUM, his primis verbis, hoc est Sepulcrum, intus Cadaver non habens, verum ad literam dixisse, & quod res habet indicasse, nempe Cadaver ullum in hoc sepulcro sepultum esse, ni fortè lapis integer, ab aliquo alio philosopho multiplicandus, in suo vase relictus, & sepultus fuerit à LUCIO nostro, quod eo magis urgere mecum videtur, loci illius anatomen faciendam. Sequentibus autem, & posterioribus verbis id ipsum digito monstrare videtur LUCIUS, dum dicit.

Hoc est cadaver, Sepulcrum extra non habens.
Sed cadaver idem est, & sepulcrum sibi

Etenim, suipsius, res nostra, sepulcrum esse dicitur, unde, ut paucis absolvam, (nam in hoc jacet lepus) Sepelite, ajunt, unumquodque in sepulcro alterius. Cum enim Sulphur, Sal, & Aqua; sive Sol, Luna & Mercurius, sint in materia nostra, ea jubemur extrahere, conjungere, sepelire & mortificare, id est, in cinerem vertere; ita fit, ut nidum in se recipiant, & cum eo coalescant, fit inquam, ut anima, spiritus, & corpus: mas, & femina: agens, & patiens, in uno & eodem, subjecto, in vase posita, igne suo fota, & externo adjuta, artis magisterio, evadant, suo tempore. Dei Opt. Maximi puro dono, in Medicinam tingentem Mercurium, & omnia imperfecta corpora, in Solem, ut ajunt philosophi, minerali puro, puroque non dissimilem, inque Medicinam summam, humana corpora persanantem: at, psalmum quadragesimum nonum.

„ *Audite, qui potentia,*
„ *opumq; magnitudine?*
„ *auroq; gloriamini.*
„ *æternitatem vitæ homo*
„ *ut nullus hic pecuniæ*
„ *magnæ sibi, aut speret suis*
„ *se comparaturum: viros*
„ *cum cernat, & bonos mori,*
„ *sapientiaq; deditos,*
„ *fatum est inevitabile*
„ *omnino cunctis pallidæ*
„ *calcanda mortis est via*
„ *linquendæ & aliis sunt opes;*
„ *omnes licet stulti putent,*
„ *tanto labore quas struunt,*
„ *sibi fore æternas domos*
„ *cum gloria atq; illustrium*
„ *fama suorum nominum.*
„ *Demens homo quàm fallitur?*

Aliam prorsus hujus Epithaphii rationem reddit Carol. Cæs. Malvasia, dum suo tractatu in hoc argumento conscripto, nihilominus quàm chymicum quid contineri, sed potius Epitaphium intelligendum censet de filia Lælio nascitura, eademque sponsa Agathoni designata, sed neque filia, neque sponsa; quia concepta, non edita; non orta item, sed aborta. Vnde & Agatho delectus pridem in conjugem, sed à sorte elusus & ænigmatica hac inscriptione non abs re ludere potuerit. Scilicet D. M. *Diis Manibus* quæ frequentissima mortuorum conditorum est nota. *Ælia Lælia Crispis*, sunt nomina expectato & expetito huic partui, si fæmineus apparuisset (id quod Agathoni tanquam sponso designato in votis erat) imponenda

Cùmque

Cùmq; embryo tum fuerit, *nec vir, nec mulier, nec androgyna, nec puella, nec juvenis, nec casta, nec meretrix, nec pudica* fuit: quæ tamen omnia repræsentare olim potuerat si nasci eidé ac vivere contigisset. *Sed omnia,* potentia scil. non actu. *Sublata neq; ferro, neq; fame neq; veneno, sed omnibus*; quia nimirum quovis genere fati occumbere aliquando potuisset. Et quia nullibi reperta, hinc Agathoni *nec cælo, nec aquis, nec terris, sed ubique jacet*, potentia nempe non actu, quia ipsa verè non fuerit. Agatho autem non natæ, *nec maritus, nec amator, nec necessarius fuit*, atque bene, *neque mærens, neque gaudens, neque flens, hanc nec molem, nec pyramidem, nec sepulcrum*, sed simplicem inscriptionem, tum moli, tum pyramidi, tum sepulchro apponendam, sicque *omnia*; *scit & nescit cui posuerit*, quia nomen quidem scit quod partui imponendum erat; nescit tamen, quia nondum impositum:

Alii aliter explicant, verum hactenus satis in curiosorum gratiam.

Finis.

SUBSECTIO VII.

Tres Anonymi Tractatus *sub* PANTALEONIS *nomine scriptos, item* ejusdem Autoris, *ut ex stylo apparet, complectitur.* 1° BIFOLIUM METALLICUM, *seu* Medicina duplex, pro metallis & hominibus infirmis, à Proceribus Artis Hermeticæ, *Sub Titulo* Lapidis Philosophici, *inventa, elaborata & posteritati transmissa, jam verò denuò recognita, cum omnibus circumstantiis requisitis & manipulationibus, sine dolo, methodicè tradita, & hujus divinæ Scientiæ amatoribus proposita à* Pantaleone, Hermeticæ Sophiæ perito.

AD MOMUM.

Laudatur ab his, culpatur ab illis, cognoscitur à paucis; quare penes te maneat libido reprehendendi cum inscitiâ. Nolo placere illis quibus displicuisse laus est.

DEO TRI-UNI SACRUM.

Omnipotens, æternum ac ineffabile Lumen, Fons & Origo omnis Sapientiæ ac Veritatis.

P*Lacuit divinæ Tuæ Majestati, per viam Creationis incomprehensibilis, abyssum inexhaustam Tuæ Sapientiæ detegere, ac Temet ipsum, per tot innumerabiles rerum ordines, patefacere, solâ verbi FIAT exhalatione & corporificatione. Origo rerum omnium à Te, sicut in Te omnia iterùm desinent, absorpto seculo; quod imprimis ego, Creaturarum Tuarum ingratissima, fateri cogor; quantumvis enim, ab Adolescente, Sapientiam naturalem, legendo, laborando, peregrinando, omnique possibili solertiâ indefagitatus continuò perquisiverim, nec ullum vitæ ac sanitatis discrimen formidaverim, nihilo tamen minus, retrospiciendo ad perpessas anxietates & sapientiæ scholasticæ nuditates, exclamare me oportet, cum Poetâ:*

--- ò quantum est in rebus inane! & contrà cum Apostolo confiteri: quod omne bonum & omne Lumen Sapientiæ veræ sit desuper à Patre luminum; aliquandò mediatè, aliquandò immediatè. Utrumque ex solâ Tuâ gratiâ ac clementiâ immerenter sum expertus. Complacuit enim Tuæ gloriosissimæ Majestati, solâ mentis illustratione, comite labore improbo, absque ullius hominis favore, mihi quasi inscio, ipsum apicem augustissimum venerabilis Sapientiæ Naturalis largiri, retentâ tantùm potestate utendi ad aliquot annos; in quem autem finem tàm variam fortunam interea expertus fuerim, Tibi soli liquet. A posteriori autem adverto, quòd ex merà Tuâ bonitate, & ad majorem gratiam in me miserum collocandum, à praxi abstractus fuerim. Si enim dives statim factus fuissem, forsan ingluviei, desidiæ & aliis infirmitatibus humanis deditus, ulteriorem scientiam non appetivissem, sed partâ contentus vixissem.

Collibuit autem Tuæ Majestati, ex causâ imperscrutabili, me depauperare, Tibique occasionem relinquere, illud, quod reliquum erat, scientiæ Divinioris, super me indignum, mediatè tamen, effundere, & alteram quoque viam, quam humidam nominant Adepti, gratiosè communicare; ita ut jam nil penitus restet, quàm Tibi, misericors ac benignissime Pater cœlestis, immortales & æternas Gratias, pro hoc inæstimabili thesauro persolvere, cùm annexâ devotissimâ petitione, vitam eo usque prolongare, donec bonitatem Tuam abyssalem satis deprædicare queam.

Nec autem hoc pretiosum Talentum mecum plane moriatur, & tamen veritas hujus Mysterii, quæ apud multos literaliter doctos, Rerollaceos barbaricè propriè inanes Philosophos, agonizare videtur, suo fonti, ad dispensandum, restituatur; propterea pingue hoc Bifolium, Tibi, sanctissime Deus, adolere & cum egoitatis meæ abnegatione immolare volui. Dignetur Divina Tua Majestas clementissimè à manu servi sui vilissimi accipere, quod pro custodiâ impuri mundi minimè quadrat.

Resignavi

Resignavi quidem voluntatem meam plenissimè in Tuam Divinam, sed interim credo protectionem hujus Opusculi & directionem ab avo consuetam, quam & ego, pro meâ parte, avidissimè opto, rogo, expeto.

PRÆFATIO.

EDideram nuper sub primitiis scribendi lacessitis, binos fœtus, ejusdem conceptûs, Tumulum nempe Hermetis apertum & Examen Alchymisticum, cum proposito nil amplius literarum in hoc genere commendare, ne Halophantæ potius, quàm Adepti, nomen mereri aliis videar, Præsens enim ætas, pejor avis, dedit jam primogeniem ita vitiosam, ut è mille hominibus vix unus veritatem sectetur: sed unusquisque, legendo mea scripta, argumentatur à se ipso ad me ita: Ego & omnes fermè in hâc civitate veritatem nunquam vel rarò colimus, non quòd nesciamus, sed quòd, sicut moneta antiqua abrogata, nil amplius valet, propterea hic Pantaleon non erit solus veritatis Promus-condus: Sunt nugæ, subtiles technæ, sophisticationes & imposturæ. Forsan inveniet desipientem, qui ipsi credet, nos non. Monstret nobis aurum & argentum, quod suâ arte confecit, & tunc credemus, &c.

Ita non tantum plebs, sed etiam Magnates suo modulo ac Pede, veritatis amatores metiuntur. Quid mirum jam est, si tot Impostores in hac scientia ubique ingruunt? Si enim unusquisque præconceptâ opinione de aliis judicare vult, argumento à se ducto, necessum sanè est, mendacia excogitare, ne veritati fiat injuria; ad minimum opus est se conformare opinioni illius, quem ambire statutum est.

Verùm enim verò, si ultimum hoc temporis sedimentum, jure Periodici circuli, cum suo primo puncto, dignitate pari gaudere atque sic posteà æternisari debet, prout hariolati sunt aliqui ex Mystagogis antiquis, ipsaque ratio non obscurè suadet, quòd omnia miracula naturæ ante ejus resolutionem innotescent, suumque Creatorem laudabunt, parùm proficerem, si quorundam ignorantium dentem lividum formidarem, & talentum meum desuper collatum tacendo defoderem: eveniret enim procul dubio, quod Lapis angularis cœlestis, Salvator noster, de veritate promulgavit, dicens: Si hi tacebunt, lapides loquentur; aliusque palmam mihi in hoc stadio currenti, præriperet, ac notam invidiæ erga genus proprium inureret. Propterea mutatâ sententiâ, repositum calamum iterùm arripere & prioribus duobus tertium hunc Tractatulum adjungere, eòque me apud Philosophos veros insinuare volui. Primus enim erat pro Tyronibus & grege errantium; secundus pro Magnatibus, ad coercendam bilis effusionem contra hanc artem. Tertius hic est ultimus pro Adeptis, ut sciant, me illis similem & confratrem esse. Si priores pro fabula & inani curiositate, ab imperitis interpretantur, sicut non diffido, saltem hic Posterior ab Adeptis pro genuino agnoscetur, utpote quibus solis, descripta hæc duplex operatio, ex partium enumeratione ac modo procedendi facilè patebit. Interim tamen etiam non dubito, quod per hanc meam Bigam Philosophi multi deviantes ad fontem veritatis Physicæ deducentur, ibique siticulosam suam constitutionem explebunt. Artis osoribus, & qui peccatis ac sanguine aliorum vivere malunt, quàm manus carbonibus commaculare, ero nugivendulus & impostor: qui verò librorum lectionem cum Sylange universali indefsè copulârunt ac multoties mineralium venenosis halitibus suffumigati sunt, nil tamen, nisi ipsum nihil, cum destructione sanitatis & bonorum, mercati sunt, illi me benè, licet intra dentes loquentem, intelligent & retrorsum vela dabunt: Capient nimirum hi soli, quare tam sæpè laterem lavârint, & quòd planè impossibilia moliti fuerint ineptis suis agentibus. Faxit Deus, ut unusquisque ex his voto suo potiatur. Quantum ad me, Deum testor, cordium scrutatorem, quòd in hoc opusculo candidè, non mutilatè, omnia illa, stylo tamen Philosophico, tradiderim, quæ ad patrandum hæc duo maxima Arcana requiruntur tam essentialiter, quàm accidentaliter. Qui potest capere, capiat & bene vivat, Amen.

CAP. I.

De Basi seu Fundamento hujus Bifolii.

IN Schola reali Naturæ universalis, reciprocatio Entium circularis non peccat, eò quòd ipsum primum movens, Natura naturans, Deus benedictus in secula, ab uno in trinum & ab hoc iterum in unum sine fine terminatur & redit. Hinc sapientissimus Rex Salomon edixit: Nil esse sub Sole novi, sed perpetuam rerum circulationem, per destructionem & ædificationem. Liquet hoc inter cætera etiam ex Reginâ omnium Disciplinarum, Alchymiâ vulgò dictâ, quæ multoties latuit, rursusq; emersit, ac iterum, quasi cum muscis post tabulata, quandoq; intra muri repagula inclusa, delituit; nunquam tamen prorsus enecata fuit. Nimirum non defuerunt unquam ingenia, providente Deo, quæ hanc artem summo studio laudabiliter inquirerent, sicut etiam semper copiosa ubertas extitit hominum desipientium & supinam negligentiam adorantium. Proinde hæc Divorum proles, aliquando in cunabulis adhuc jacens, sepulta, iterumque effossa, aliquando etiam, sed rarò, ad virilem ætatem educata fuit.

In Monarchia Romanâ, ante centum aliquot annos, quantum scitur, floruit Lullius & Arnoldus, successit dein, post interstitium quoddam temporis, Augurellus, de quo fertur, quòd Leo X. Pontifex Romanus ipsi, pro dedicato suo pulcherrimo & pretiosissimo Poemate Alchymistico, obtulerit peram cum hoc annexo scommate: Si sciret aurum ipsemet conficere, non indigeret nisi receptaculo. Quæ responsio quadrat sicut pugnus ad oculum. Magna enim differentia est inter Theoriam & Praxin, inter principium & finem, inter actum & potentiam. Non cuilibet contingit adire Corinthum eo momento, quo viam didicit, propter defectum commeatûs necessarii: ut neque sequitur; Scio magisterium Tincturæ metallicæ, ergò valeo practicare; quia deesse possunt sumptus, occasio, locus, vires ac sanitas. Insulsa ergò argutia est obiiciendi, si scis, ergò fac &c.

Post Augurellum nostra Alchymia oblivione longâ pressa, tandem in Monasteriis iterum emicuit, modò apud Germanos, modò apud Hispanos, sicut ex historiis leviter apparet; Donec seculo decimo quinto ex Germanis assurgeret Theophrastus Paracelsus, qui in hâc arte initiatus fuit à Trithemio Abbate Spanheimiensi, edoctus verò, sicut ajunt, in Oriente à Persâ vel Græco.

Extincto hoc sydere, ecclipses iterum totales in Philosophia demonstratoria subortæ sunt, accenso infausto Cometâ crinito, Thomâ Erasto, Lotharingico Medico.

Hic vir, ceu in Philos. Aristotelicâ sermocinali apprimè doctus, umbram fermè in sole faciens, nostram veritatem Physicam realem omni honore, imo vitâ ipsâ, Logismis suis privare conatus est: Quia verò

verba

verba & telæ sunt arma inæqualia, proinde in columis remansit nostra veritas, se intereà subtrahens ad sua securitatis latibula, & hoc animal disputax toti posteritati doctæ altum cachinnum excitavit. Qui enim transmutationem metallorum inferiorum in aurum & argentum negat, eandem cerebri infirmitatem patitur cum illis, qui ante Columbi tempora Antipodes negarunt, ambo enim, si non sunt stulti, saltem erunt Hypochondriaci.

Ab illis temporibus cœpit in Germania hæc ars disputari. Literati enim, Erasti vestigiis insistentes, vim concludendi verbalem & Syllogisticam, quod species rerum non possint transmutari, ob crimen læsæ Majestatis Naturæ & ipsius Creatoris, omni demonstrationi præferebant, sicut ante paucos annos etiamnum sustinere voluit Conringius, vir literaliter doctissimus. Hûc accedebat, quòd Paracelsus, in vernaculâ, de suâ arte scripserat, & propterea tanquam idiota indoctus à scholis magis contemnebatur; quasi veritas non posset scribi, nisi Latinè. Hinc unusquisque Magistellus vel Bacalaureus Philosophiæ Aristotelicæ, sua obtusa spicula pro specimine eruditionis, in Paracelsum ejusque sectatores dirigebat, omnesque aliter sentientes ex cœtu doctorum excludebantur. Quo etiam tantum eff. cerunt, ut vix non in hunc usque diem viri benè docti & prudentes hanc artem, coactè potius, quàm voluntariè aversentur, ne scil. à Scholis pro indoctis & fatuis habeantur. Putant enim hæ, quod Doctrina Aristotelica & Ars Chymica invicem sint incompatibiles; unde etiam Principibus persuaserunt, Medicis illis, qui Chymiam colere præsumunt non esse committendam vitam Regum, propter remedia Chymica violenta; quod quidem de vulgaribus Chymicis verum est, non de veris Philosophis seu Adeptis, quos laudabiliter ore & re contra Scholas tutatus est, ante 40. annos, Helmontius Belga, vir Parnasso & Vesuvio charus, id est literis & igne perdoctus; Si ipsi sufficienter responderint, dico earum Professoribus, quòd sunt Dii, sed Credo, quòd remanebunt homines. Sic se gesserunt Docti. Indocti verò aliquot, ceteroquin prudentes, ausi sunt Paracelsum ejusque reconditam Doctrinam defendere, ex habitâ semel atque iterum Praxi transmutatoriâ. Plurimi verò ex his infeliciter pugnàrunt ob defectum veri fundamenti, quod Paracelsus omiserat & ex aliis linguis petendum erat.

Utrobique erratum fuit; si enim literati superbiam cum ignaviâ abjecissent & indocti literis illuminati fuissent, jam forsan nostra Alchymia debitum honoris gradum sentiret & utroque crure ambularet ad medendum, nempe infirmis hominis & metallis. Verùm Priores sunt duræ frontis & posteriores duræ cervicis: illi ex Platone Axioma sibi proposuerunt, quod sonat: Absit, Philosophari esse artes tractare, altius nimirum sedet Philosophia, nec manus edocet aut pedes, sed animos: Hi confidunt in suis manipulationibus & furnis artificosè exstructis, creduntque si omnia examinent, quòd veritas se tandem in conspectum datura sit. Sed ambo miserè decipiuntur; non enim sufficit studium literarium, nec solum ignis examen nec utrumque conjunctim, nisi ad fundamentum cognoscendum, quô quidem cognito, multum actum est. Sed requirantur deinde præparatoria, quæ nullibi scripta & solis Adeptis nota sunt. Propterea, ex re neglectâ & malè intellectâ, mirabilis errorum & impostarum varietas usque hûc exorta fuit. Multi ex desperatione artem totam pro Non-ente habent. Multi extollunt salia, alii metalla, multi in aëre & elementis primum nostrum perquirunt & tandem fessi omnes in nihilo conveniunt, sicut in meo Examine Alchymistico pluribus indicavi. Ne autem prolixior sim in prolegomenis, quàm curiosus Lector & ratio hujus Bifolii concedunt, breviter exponam, qualis sit ejus caulis seu basis, consideratione mutuatà à similari essentiâ herbæ vegetabilis, hoc nomine vocatæ, quæ cum ad normam omnium herbarum à radice ad summitatem uniformis reperiatur, nilque dissimilare de se fundat; jure analogiæ, caulis nostri Bifolii metallici diversus non erit à suis foliis, quæ metallica sunt & similes quoque fructus proferunt. Nil enim solidi objiciunt, qui dicunt, non quæri metallum, sed plusquam metallum; propterea necessarium non esse, ut è solis metallis materia petatur. Sed respondeo, non quæritur in corpore Tincturæ metallum simplex & externum, sed multipliciter augmentatum, exaltatum & internâ perfectione ornatum. Nisi enim compositum illud esset prolapiâ metallicum, non misceretur cum illis, & nisi esset plus quàm perfectum, imperfecta non perficeret; Cum verò noster caulis de se egerminet aurum, quod homogeneum maximè est, propterea etiam ille ipse, tanquam causa, cum suo effectû, sub parili identitate comprehenditur, sic ut Basis nostri Bifolii metallici sit radix metallica mercurialis purissima & uniformis.

CAP. II.

De Magisterio Tincturæ universalis in viâ humidâ.

Et omnia erant valdè bona; de Creationis complemento gloriatur ipse Spiritus Dei, apud Moysen Gen. 1. Hodierno verò seculo omnia sunt valdè mala, imperfecta, luctuosa & depauperata. Hæc provincia premitur ferro martiali, illa fame & siti, tertia morbis incurabilibus, & quarta exactionibus pecuniosis, &c. & hoc unicè propter solam inopiam. Omnes enim homines conqueruntur de paupertate, nullibi sufficit pecunia, sed ubique deest, & quo plus monetæ cuditur, eò magis deficere videtur; quod certè contrarium est constitutioni valdè bonæ Regnorum & Provinciarum, de quarum & totius Terræ provisione opulentâ Creator ter gloriosus effatur quod nil desit, quo incola Homo ad luxum usque indigeat. Verùm enim verò, quæ culpâ nostrâ accidunt, nil facessunt superos; perditio tua ex te Israël, &c. meliora scimus, ex conditione mentis æternæ, deteriora sequimur, ex instinctu animæ caducæ, per lapsum prærogativam nactæ. Quod enim nos, qui Christo nomen dedimus, propter tractum terræ palmarem acquirendum, tot annis belligeramus, & omnia cæde ac sanguine replemus, Creatorem non tangit, qui habitabilem fecit totum Terrarum orbem, magnaque ex parte reliquit vacuum. Quod fames ac paupertas plurimos affligunt, multò adhuc minùs eidem potest imputari, qui vastuosissima terræ viscera, ad superficiem, auro & argento infarta, nobis donavit; quòd verò Catalogus morborum incurabilium cotidiè ampliatur, nostro quoque vitio fieri, credendum est, quia expressè dicit codex sacer, quòd sanabiles fecerit Deus omnes nationes Terræ, nullumque sit exterminii remedium in terris. Hæc probo ad oculum sic.

Numquid extremæ bonitatis indicium est quod Creator ter optimus, non tantum totam terram auro imprægnavit, sed insuper etiam subjectum certum creavit, modumq; ac rationem priori statim mundo inspiravit, quo supra terram, ipsum Creatorem, certo modo, æmulari, aurum ex non auro constituere, ac morbos lateraliter naturam humanam ingressos tollere valeret; imò, ne invidia humana, si una tantum methodus, unumque subjectum eò inserviret, hanc divinam scientiam absconderet, plura subjecta, pluresque vias, di-

verso

verso forsan tempore, benignissimè concessit, sicut ex totâ antiquitate Sophorum evidentissimè patet. Quamvis enim multi ex Prædecessoribus affirment, unicam rem, unumque modum, ad hoc mysterium ducere, quod etiam suo ac certo modo verum est, constanter tamen teneo & demonstro, plures vias ad unum scopum patescere, annuente hoc Gebero, Cap 28.

Duplex autem imprimis hucusque in cursu naturæ & artis observata, & ab artis Chymicæ Professoribus commendata fuit, Humida, nimirum & Sicca. Utramque singulatim, fine multis verborum ambagibus, possibili brevitate, cum omnibus tamen circumstantiis, more Philosophico, ob oculos ponemus, incipiendo ab humidâ ceu antiquissimâ nobilissima & facillimâ, sed occultissimâ. Arrige ergò aures, Pamphile, ac Recipe Saturni nostri Philosophici q. pl. reduc ipsum, sine omni additione extraneâ, in primum chaos, jube, ut fiat lux, hanc coge in corpus partim solare, partim lunare, reliqua astra ex his lucebunt; tenebras defer in montem salsum veneris, & subtile separa à spisso, suaviter, sed magno ingenio. Præstito hoc, incipient astra operari, mediante igne, aëre & aquâ super tuam terram, eamque penetrare, & catenam auream Homeri efformare dictumque Hermetis verificare, dicentis: Inferius est sicut superius. Posteà statim impraegnata Terra germinabit flores jucundissimos, oculos & animum exhilarantes: mare pisciculum Echineis ante omnia ostendet, & Aer Aviculam Hermetis; Ignis verò Salamandræ semina concipiet; Bestias dein conspicies in ipsâ terra ambulantes. Jam scande in montem altiorem hujus mundi, invenies ibi florem duplicem, album & rubrum, conjunge hos & constituent tibi calendulam, hanc Mercurio tuo sacrifica, quam avidè vorabit, & deinde alatus manibus ac pedibus thronum suum conscendet. Quia verò mala bonis adhuc mista sunt, & pessimum venenum omnis generis vitiorum, præcipuè homicidii, in nostra terra adhuc latet necessarium erit, hunc ignem voracem suo contrario extinguere, & diluvium instituere. Arca ipsius Noachi sit benè clausa & alimentis instructa, ne fame pereat, quod undâ conservatum est. Post 14. dies aperi cistam & egredietur concionator ille Deorum lætus ac hilaris, eritque solus & unicus Cœli ac Terræ Dominus incorruptibilis & æternus. Hucusque præparatio & exornatio Mercurii Philosophici, quæ cum creatione mundi pulcherrimè convenit; sicut apud Chortalassæum invenire licet.

Jam etiam cogita, quomodo Regium hunc infantem utriusque Indiæ, pro dignitate, tractare & perpessam ejus in carcere miseriam ac inopiam Regiâ affluentiâ recompensare queas; cave autem, ne nimium prodigus sis, in coëmendis cibis delicatis ac euchymis, nec ultrà unum ferculum, unâ vice, ipsi affer; accideret enim, quod diuturnâ fame exhaustis solet, si nimiò cibô se replent, tuumque Regium germen in ipsa herbâ suffocaretur. Quare diætam observes & certam tantùm partem ambrosiæ vel nectaris prandenti vel cœnanti appone; cubiculum & imprimis lectus sit ita calefactus, ne sudet vel algeat, utrumque enim impedit notabiliter infantum vegetationem; donec post unum vel alterum tempus, ventriculus ejus & omnia viscera robustiora facta, injurias errorum melius perferre possunt.

Quò sæpius verò ipsum absolutâ tamen concoctione, cibaveris, eò procerior, pulchrior ac fortior evadet, nec ullus Hector vel Crotoniates Milo viribus ac virtute eum superabunt. Explicit Parabola; & sequitur declaratio Praxeos, quam lucidiorem, imò manifestam, libentissimè darem, quò tandem ineffabilis auri æstimatio apud homines minueretur & sola virtus pulsa suo Regno ac dignitati restitueretur, nisi ponderosissimæ rationes contrariæ excurrentem calamum reprimerent & in Fano Appollinis suspenderent.

Ut autem Promissioni meæ ex parte satisfaciam; sincerè dico; quod ad hoc Mysterium tantummodò requiratur Res unica, quæ tamen etiàm multiplex est; habitâ illâ & cognitâ procedendi methodo, nil additur extranei, sed superfluum saltem demitur, & reliquum igni committitur. Non est autem illa materia, quàm singularem & occultam mineram prædiximus, simplex, similaris aut homogenea, licet punctum homogeneum nostrum in se contineat, sed composita, variisque heterogeneis constans; quare etiam à Philosophis Electrum minerale vocitatum est. Sicut enim Electrum metallicum compositum est ex pluribus ingredientibus, ita etiam hoc nostrum Electrum plura involvit dissimilaria à metallica perfectione dissita. Deinde etiam, in analysi artificiosâ, perfectissimè de se fundit tria illa Principia Chymica, Sal, Sulphur & Mercurium, quæ similiter in se concludunt omnia Elementa, ipso actû separabilia. Præterea vocatur etiam appositissimè & nervosè Saturnus Philos. & Pater omnium metallorum, quamvis perfectum nullum metallum in examine vulgari præbeat, quia Natura tantùm leviter incepit agere super hanc materiam, eamque imperfectam reliquit. Omnium autem facillimè cognoscitur hæc minera per nomen Leonis occidentalis; qui clariori nomine impromiscuè hominibus indigitat, anathema esto. Si quis enim metallorum generationem callet, ille statim, mediâ nocte, hanc terram Chaoticam salsam conspiciet, nulloque alio tubo optico indigebit. Qui verò cœcus adhuc est, aggrediatur Henrici Conradi Lipsiensis Scripta Chymica, in quibus videbit, qualem terram ad genua effossam, Philosophi velint; reliquum satis apertè docuit Agricola. Etymologiam clariorem dare, prohibet sana ratio, quare ad præparationem hylegialis nostri subjecti me accingo.

Quoniam verò hîc Tyronibus non scribo, sed consummatis Philosophis, propterea acquiesco in clarissimâ descriptione Chortalassæi, quæ his verbis comprehenditur: Ubi verò vapores venenosi lapidem meum dereliquissent, in conspectum prodibat primò flos meus albus, rubrum oportebat me posteà quærere in infimâ parte, qui tandem etiam proveniebat. Et alibi: Ruricula meus monstrabat mihi duos flores stellares, album & rubrum, crescentes super uno caule, qui septem radios de se spargebant, &c. quod explico sic: Postquam per calcinationem separatio halituum venenosorum facta est, solutio, quæ in dolio vini latet, & ulterior, puri ab impuro, separatio ac reconjunctio instituenda est, quæ omnia perspicuè docentur in Bello Equestri his verbis: Deus creavit nobis hanc mineram metallicam, quàm unicè accipimus, corpus d[illegible] corrumpimus, superflua abjicimus, nucleum [illegible]mus, & ex veneno Alexipharmacum paramus, plura vide ibidem & in Lucerna Salis Philos.

Superato hoc labore multiplici, Possessor eris aquæ viscosæ, metallicæ, diaphanæ, homogeneæ, humidæ, quæ ab antiquis Mercurius, proprio tamen nomine, Mater Solis ac Lunæ in abstruso Saturni Philos. regno latens appellata est.

Hoc magisterium, præ aliis, 5. prærogativas possidet, quarum Prima est facilis multiplicatio solventis: habitâ enim semel unâ vel alterâ unâ hujus lactis virginei, multiplicationem patrare poteris in infinitum, absque repetitione laboris ordinarii; quæ scientia inæstimabilis & divina penitus omne auri & gemmarum pretium multis parasangis antecedit. Secundò magnam nobilitatem addit ipsi Mechanicæ securus conficiendi modus: qualiscumque enim sit artifex, magnus vel parvus,

patvus, rex aut opilio, & qualescunque habeat Ephoros, doctos, expertos, circumspectos vel industriosos, poterit tamen sine curá aç metû practicam suam multiplicatoriam instituere, omnibus istis inspicientibus, sed nil capientibus & quidem levissimâ opera. Tertia prærogativa hujus My terii consistit in totius compositi decoctione simplici ac lineari, incipiendo à primo caloris gradû in ultimum.

Via enim sicca in principio statim rupturam vitrorum minatur ob intensum ignis gradum & materiæ inclusæ volatilitatem, quod in humida hac non est, in quarum augescente calore fixitas quoque materiæ augetur, & sic nullum periculum subest vel annihilationis, per ignem justò validiorem ruptis vitris, vel destructionis ipsius materiæ inclusæ, floribus combustis. Unde verificatur proverbium Philos. quod sit opus mulierum & ludus puerorum, limitate intelligendo, si magisterium callent, aliter enim viri etiam nil efficient. Quartò Tinctura ex hoc Magisterio prognata, præ omnibus aliis, Naturæ humanæ, tanquam novus Deus existit, ejusque morbosas tenebras, solis radiantis instar, illuminat & dispergit; ex hac ratione, quia antè fermentationem tàm altam fixitatem metallicam conclusam non habet sicut Tinctura ex viâ siccâ, sed adhuc aliquid participat de naturâ salium solubili, & proptereà solventibus igneis faciliùs obedit, & cum animali Archæo desponsatur.

Quinta præeminentia hujus viæ humidæ est, quòd per eam, ex uno eodemque subjecto operatione paulò diversâ, producatur liquor ille famosissimus, à Paracelso Alchaest nominatus, quo solventi immortali, cuncta remeant in primum Ens, præbentque dotes nativas; absterguntur enim labes originales corporum, feritatéque inhumanâ desertâ, magnas & inexplicabiles potestates nancisci est opportunum; sicut passim affirmant Helmontius, Paracelsus & Ludovicus de Comitibus quô Lectorem sciendi cupidum remito, quia multa verba facere, & rem per se veram ac incomparabilem commendare, me jam diu cœpit tædium, qui magis paratus sum valiter demonstrare quàm fari. Per Parenthesin tamen hic notatam velim ineffabilem Creatoris Sapientiam ac Providentiam, circà hoc artificium Constituerat enim Deus benedictus in secula, generi humano, mysterium illud summum, morbis omnibus medendi, sanitatem conservandi, pauperiemque consolandi, ex merâ bonitate ac clementia elargiri; quia verò pariter præscivit, quod lapsurus homo, vitâ incolumi fruenda, se indignum redditurus sit; proinde subjectum, morbos ac metalla curans, unum idemque fecit, modumque operandi vix non colligavit, ne artifex opus habeat, ex cupiditate auri, pœnam peccati, morbos diuturnos ac vulgô incurabiliter, mitigandi, itæque Divinæ resistendi. Qui enim contra Creatorem suum peccat, testante Codice sacro, incidit in manus Medici & sic scopæ scopis castigantur ac evertuntur. Verissimum enim est, quod Medici ordinarii sint ministri Naturæ humanæ, stantis scilicet, non jacentis; loquente id catervâ morborum incurabilium ad ravim. Si enim nullus motus Enormonticus, nulla obfuscatio Archæi, nullaque vitium imminutio essentialis cum viscerum labe corporeâ conjuncta adsunt; atque hic occasionali & accidentali causâ infirmus tenetur, remotâ illa per purgationem vel sudorem, etiam sponte suâ, æger quandoque convalescit: Secus licet quis totum Pharmacopolium voraret, nil tamen ageret; quia officinarum remedia ex vegetabilibus & animalibus petita à fermentis viscerum subiguntur, superantur & speciali suâ medicinali proprietate exuuntur, remanente tantùm umbrâ quâdam imbecilli, quam dein morbi radicati, ceu imparem, contemnunt. Quid de remediis mineralium vulgaribus tenendum sit, sub Corollario docuimus.

Contrà; remedia per liquorem Alcahest præparata, sunt omnia fixa, illuminativa, restaurativa per se, suâ indomabili præsentiâ, & innoxiè, absque acrimoniâ, Corrosivâ, penetrantia; quibus æquâ falce demetuntur omnes morbi, immanesque defectus annihilantur, stupente ipsamet naturâ; sicut Helmon ius de sulphuribus correctis atque perfectis verissimè gloriatur, eoque nomine Medicum verum à putatitio & visitatore ordinario distinguit.

Quod verò nonnulli, sicut Poleman in suo Lumine, volunt hunc liquorem laudatissimum ex salibus propriè dictis depromere, erroneum planè est. Qualecunque enim sal ad hoc officium eligatur, inveniet tamen semper suum contrarium, quod huic liquori non accidit, 2. si vel maximè salia saturata in spiritum, magno labore & torturâ ignis, exprimantur, activum tamen solvens exinde non emerget; segnes enim tales spiritus multoties ingenti labore, elapsis annis, ipsemet paravi, nullo vero desiderato effectu. Liquor verò Alcahest, in unicâ destillatione, plerumque suo munere fungitur, & immutatus iterum separatur. Prætereà, talia salia enixa homogenea non sunt, quia ex contrario per artem constant, nec etiam rem siccam in fluidam, absque connexione sui, resolvunt, quod tamen prædictus van Helmont, de liquore isto constructivo, laude peculiari nunciat, 3. si ex salibus liquor ille homogeneus componeretur, non commendaret Helmontius salem tartari volatilem iis, qui istud mysterium nesciunt, sicut fecit lib. de febr. cap.15.

Hæc per transennam. Jam redeamus, quò digressi sumus, ad nostrum Magisterium, in viâ humida. Docuimus Principaliorem ejus partem, clavem nimirùm claudentem & aperientem, Mercurium Sophorum liquidum. Nil restat amplius quàm modus, illum in Tincturam excoquendi, quod mediante igne remisso, gradatim invalescente & pauco auro corporali, unius anni spatio perficitur Pleniorem hujus operationis informationem suggerere, limites angusti nostræ intentionis non permittunt, ut neque à Philosophis, quibus scribo, postulatur, & insuper apud multos Authores invenire est in promptu, quod forsan hîc desideratur.

Quoad tingendi efficaciam Tincturæ hujus universalissimæ, ingens ea valdè est, quia fermè ex mero Mercurio constat: sicut edixit profundissimus Rex Geber cap.28. Si ex solo Mercurio rem perfeceris, indagator eris pretiosissimi Magisterii. Alios effectus miraculosos, apud hujus viæ Mysteriarchas, Chortalassæum P.Fabr.Monsp Bas. Val. Richard. Angl. Isaac. Holl.&c. annotatos reperiet Lector, quô eum ablegamus

Ne tamen in ipso rei cardine deficiam, & coràm Judice extremo, pari pœnâ, cum cæteris invidis ac infidis scriptoribus affligar, intentionem primam, frigidam, penes focum boni Christiani calefaciam, totique mundo, omnibus cordatis, & ingenuis viris ostendam, quod Nomini & vocationi meæ abundè satisfecerim, meique similem ante nostra tempora non extitisse.

Notandum ergò, quòd Subjectum nostrum, ad hanc viam pertinens, duplex menstruum præbet; unum componens, alterum destruens. Si primum, cum auro, secundùm artis præcepta, conjungitur, tinctura metallica inde resultat; si alterum, per errorem inevitabilem, præfertur, aurum adjunctum interficitur, necatur, & tandem in Salem volatilem medicinalem abit, quod ultimò cum aliis adjunctis in aquam elementatalem insipidam terminatur. Quia verò per ingenium humanum, non illuminatum, hanc Scyllam prænavigare, est simpliciter impossibile, proinde hunc scopulum omnibus & singulis Artistis detegere volui, ne, post fata,

poſt fata, cineribus meis maledicant, ſi tempus, ſumptus, & ſanitatem, ſiniſtro fine, inſperate obtento, amittant. Qui habet aures ad audiendum, audiat, & ſuas vires anteà exploret, quàm opus aggrediatur.

Ulterius notandum eſt. 1. Sapientia & Providentia Creatoris altiſſimi, qui iſtos duos liquores ita connexit & univit, ut fermè ſine ejus expreſsa voluntate & informatione ſeparari nequeant, in iſtum finem, ut mundus maneat immundus miſeriarum vallis, & homines eò crebriùs ac fervidiùs ad alteram vitam anhelent. Similem nodum etiam ad viam ſiccam poſuit, in deſtructione & ſeparatione Mercurii, ſicut ſuo loco monebimus. Propterea metuendum non eſt, ut aurum & hæc ſcientia auriſera vileſcant, quia doctus & indoctus, expertus & inexpertus, omnes ſub uno prædicamento (in hoc puncto) comprehenduntur; excepto illo ſolo, quem altiſſimus manuducit.

Licet enim aliquis ſubjectum noſtrum pernoſcat & poſſideat, (quamvis difficulter acquiratur & etiam facilè, diverſô reſpectu) aurum tamen non conſtrueret, ſed deſtrueret; quia iſta manipulatio, quæ ad verum liquorem ſolventem, ſivè Mercurium Sophorum humidum requiritur, ingenium humanum ſuperat. Ridemus proinde naſutos, philautos & ſibimetipſis ſapientes opinatores; miſeret verò pari gradû nos gregis copioſi induſtrioſorum, quòd tam planè fruſtrà laborant. Commendamus autem orationes frequenter devotas, in ſpiritu & veritate factas. His enim quærentibus & pulſantibus lumen ex alto procul dubio orietur, ut videant, quàm ſincerè veritatem tradiderimus. 2. Advertendum etiam eſt, circà hoc noſtrum ſubjectum & ejus præparationem occultam, totum fundamentum omnium generationum & corruptionum, prout Agricola & Sendivogius etiam indicant, dicentes, quod in Regno Saturni Philoſ. ſpeculum ſit, in quo omnes naturales actiones in toto Syſtemate mundi apparent: Licet enim aliquis ſit indoctiſſimus & vix non ſtupidus, ſi ipſi hoc noſtrum Magiſterium in hàc viâ commonſtratur, eò momento, ſtatim capit generationem metallorum, mineralium & omnium rerum ſub Sole; ſicut multis ediſſerit Agricola & alii.

CAP. III.

De Tincturâ univerſali metallica, in via ſiccâ.

PRæcedens incomparabile Myſterium, ſicut in hunc uſque diem, à primæ veritatis hoſte, ſpiritu maligno tenebrarum, vario modo infeſtatur, obſcuratur & corrumpitur; ita etiam hoc ſubſequens, tanquam prioris germanus frater, ab eodem mirè pervertitur, falſiſque aliis opinionibus adulteratur, in hunc tantummodò finem, ne homo calamitatibus carnis & paupertate careat, ipſeque Creator horum arcanorum melius cognoſcatur, propius adoretur, & plenius laudetur. Circa Magiſterium prius mediante ſuâ Ethnicâ ſophiſticatione, hominibus etiam doctiſſimis, ſyllogiſticè perſuaſit, non eſſe liquorum iſtum niſi falſum, & quidem ex ſummâ neceſſitate, aliàs i Solem adjunctum invadere, diſgregare ac ſolvere nequiret; abſque ſolutione verò res non ſuccederet. 2. Licet Philoſophi dicant, quòd auri corruptio, generatio ac plus quàm perfectio, in ſuo ſimili celebretur, abſque ſale tamen addito ſal ſapientiæ non impetrari. Propterea multi cum vitriolo Cyprico, tanquam primis auri radicibus referto, plures cum Nitro, ſicut Solinus Saltzball, neotericus nugator; alii cum ſale communi, alii cum ſale ex terrâ pingui extracto negotium inceperunt, iſtaque ſalia modò dulcificarunt, quia ſolvens univerſale ponticitate corroſivâ carere audiverant; modò ex combinatione diverſa, ſal acre, ammoniaci naturam redolens, per deſtillationem parârunt & ammoniacum Philos. vocârunt. Multi urinæ ſpiritum fugaciſſimum ac ſubtiliſſimum adhibuerunt, eò quòd Morienes dicat, Lapidis materiam primam eſſe in te & me, &c. Alii alias inanes ſubtilitates, magna induſtriâ, adinvenerunt & univerſalem quendam ſpiritum, certo tempore, provocârunt, quia ex Philoſ. ſententiâ, ſolvens univerſale ſit ubique & omnibus creatis vitam tribuat: quod quidem verum eſt, ſed ab illis malè explicatur. Non ſequitur: Philoſophorum materia prima, ad opus univerſale pertinens, eſt ubique & ſuſtentat omnia. Ergò in iſta qualitate generaliſſima manens ad opus noſtrum adhibetur: potest enim eadem ab ipsâ natura haberi ſpecificata & generalitatem exuta: Materiam enim univerſalem, generalem & ſpecialem facere, eſt opus ſolius naturæ, non artis; alias ſequeretur hoc abſurdum: quòd homo, extra ſe, ex unâ eademque materia univerſali, ſine diſcrimine, artificialiter conſtituere valeret modò hominem, modò canem, modò herbam, modò metallum; quod nullus unquam maniacus deliravit; ſed neceſſarium eſt, ut natura humana iſtam materiam ſubigat, ſibique appropriet, virtute fermenti inhabitantis, quod etiam de cane, herbâ & metallo, in minerâ adhuc exiſtente, verum eſt. Objiciunt quidem: Homo per ſe & ſuum artificium proximum materiam iſtam univerſalem non ſpecificat vel appropriat, ſed aurum adjectum, per internum ſuum opificem, Archeum, hoc præſtat. Reſp. Diſtinguendum eſt inter corpora perfecta, & imperfecta, clauſa & aperta viventia & mortua. Totum regnum animale & vegetabile, in reſpectu ad aurum, eſt imperfectum, ac propterea quotidianâ refectione indiget; hæc verò abſque individuorum vitâ, & recipiendi aptitudine apertâ, vel ingreſsû alimenti, obtingere nequit; quapropter abſurdum non eſt, ſtatuere, & hominem & herbam unâ eâdemque quadrâ vivere; ſi diſtinctio iterùm fiat inter alimentum totale & particulare, proximum & remotum. In aëre quidem eſt abſconditus cibus vitæ univerſalis, an verò animalia ſolo hoc vivant, bubulci doceant. Aurum è contra, corporum omnium perfectiſſimum, maximè concluſum & planè mortuum eſt; ideoque nec vult nec poteſt ullam appoſitam materiam univerſalem aſſumere, quia hoc ſine apertione radicali & vigore vitali, quam non poſſidet, fieri nequit: Vitam verò rebus clauſis & mortuis in regno minerali infundere tantummodo queunt res genere ac ſpecie convenientes, eò quòd vita rerum omnium ſpeciei donum eſt, à Creatore conceſſum. Ergò univerſaliſſima illa materia ſive ſpiritus ad ſolutionem & regenerationem auri emortui nil facit, ſed requiritur proximior genere & ſpecie ipsâque vitâ ſpecifica ornatus. Quod eſt contra univerſalitatis rationem; prout etiam Philoſophi ubique inculcant dicentes: Noſtra aqua non eſt aqua nubis, ſed viva ac de natura ſolis: Natura vero ſolis ſpecifica eſt nulli rei communis, extrà genus & ſpeciem, ergò nullibi quærenda niſi ibidem. Hæc de præcedenti via & myſterio. Circà hanc ſequentem alteram, ſcil. ſiccam, multas iterum nebulas & fucos concivit tenebrarum Princeps, in naturâ humanâ, per prævaricationem obnubilata, quæ omnia ſecundùm ordinem recenſere, & mihi & lectori tædioſum foret. Unam ſaltem objectionem communiorem enodabo; quod nimirùm Mercurius currens, in currenti ſua naturâ, Philoſophici munus obire nequeat, quia ſit metallum &c. Sed reſpondetur diſtinguendo inter metallum perfectum & imperfectum, inter incipiens & primum metalleitatis gradum tenens, & inter conſummatum. Deinde tranſeat, Mercurium currentem eſſe metallum, niſi

tamen obest, sed potiùs podest nostræ Practicæ, ad cujus illustrationem dicimus, quod coagulatio metallica sit duplex, una à sulphure interno bono, altera à Sulphure externo arsenicali: illa est primaria & ex intentione Naturæ proficiscitur; Hæc accidentalis & indirecta, ac propterea separabilis; sicut præsenti Magisterio, docebimus. Si ergò coagulator metallicus externus à Mercurio currente removetur, manet utique materia magis currens, quàm anteà, sed quæ metalli veri etymon portare nequit; quia omne metallum verum constat ex duplici, coagulante & coagulato, quorum uno ablato alterum statim mutatur: taceo, quòd Mercurius vulgaris metallum non sit, sed potius metallorum materia, quia ex defectu coagulationis durioris, sub malleo non extenditur. Si enim esset metallum formale, pro principio & causâ metallorum à Gebero malè haberetur, quod statuisse adsit. Proinde Philosophorum Mercurius currens metallum amplius non est, sed potius aqua metallica spiritualis, omnis coagulationis metallicæ expers, habilis tamen, eam à suo simili recipiendi, deducendo potentiam in actum, prout passim videre est apud Bernhardum Arnoldum & totum chorum Sophorum antiquorum.

Sed hic aliquid singulare, quod Philaletha non sine prægnanti ratione omisit, ex charitate Christiana admonere debeo, ne ego aliis & illi sibi frustrà laborent. Cavendum nempe est omni solertiâ, ne in istâ separatione puri ab impuro, totus Mercurius, in scorias terrestres, nigras abeat, sicut etiam fit cum Regulo Martiali, per crebram salium admixtionem & fusionem, vel etiam nimiæ copiæ ferri candentis adjectionem, utroque enim modo Regulus purissimus in impurissimas scorias arsenicales totaliter convertitur; quod præmonere volui, ne uniformis, similaris & totaliter impurus habeatur Mercurius, quod imperiti ex isto errore facilè conjecturari possent; hîc enim jacet multa tarditas & durissimus nodus Gordius, quem inscii vix solvent, est enim reconditus & implicatissimus; quod meo damno contestari satis possum, qui Mercurium hoc modo destructum, aliquoties sub lavâ scoriæ inutilis ad sterquilinium projeci, &, post unum vel alterum diem, currentem iterum collegi. Qui hanc Charybdim evitare nescit, licet quoad cætera optimè instructus sit, naufragium tamen certum evitare non potest; Sapienti pauca. Si cui verò hæc nostra sincera deductio jejuna & incompta apparet, is aliunde se informet, ignem dein adeat & suum profundum judicium in fine admirabitur.

Duplicis quidem talis Mercurii currentis Sophici, in meo Tumulo Hermetico, mentionem feci, prout etiam è Gebero & Bernhardo colligitur: Verùm si sublimatio illa Geberi, ab iis corporibus, cum quibus non convenit Mercurius metallicus, de differentiâ rerum metallicarum perfectè & imperfectè seu inchoativè talium, id est, de naturâ metallica volatili parùm & originaliter ac per se fixa, immalleabili, interpretatur; tunc istæ duæ sublimationes vix differunt: Proinde tutiorem, breviorem, magisque notam Bernhardi cum omnibus manipulationibus trademus, quæ tamen etiam ex parte ab Anonymo Philalethâ est descripta, licet suæ ipsius fabricæ fundamentalem rationem vel nescierit, vel subticuerit, sicut in meo Tumulo Herm. argumentis & demonstrationibus infallibilibus evictum est. De re ipsâ & bonitate istius Mercurii nil dico vel reprehendo, sed tantùm de fundamento Magisterii, quod longè melius & clarius toti mundo literato, sequenti schemate proponimus. Requiritur autem ad hanc Practicam 1. vinculum Mercurii, cujus indiscreta quantitas nil nocet, sed, quantum placet, sufficit. 2. Ignis mineralis, naturalis. 3. Ignis contrà naturam. 4. Draco Babylonius alatus, & 5. Draco terrestris. Hæc omnia, ope Vulcani claudicantis, Neptuno, Deo nostro maris, transmittuntur; ille deinde Draconi alato hoc nostrum Chaos objiciet, ut suo veneno bestias omnes maris interficiat, easque ad vorandum vulturibus & aquilis relinquat, solùm verò unicornu marinum ipsi remittat. Hoc præstito, Saturnus, Deus Terræ, lustrabit ripam maris, bestiasque interfectas advertens; eas ex suo territorio proscribet & ad infima Tartara detrudet, solumque Serpentem viventem adhuc & semi exanimem refocillandum Neptuno restituet. Intereà Draco terrestris unicornu marinum, languidum conspiciens, amore ejus capitur, & nuptias contrahit; quia verò animalia venenata & non venenata, absque ingenti noxâ vix coire possunt, proptereà post unam vel alteram cohabitationem, unicornu marinum moritur, putredinem concipit & terribilem fœtorem emittit, quo ipse etiam Draco terrestris interficitur, ac brevi post emoritur; hinc statim tempestas oritur in aere à terreis halitibus sulphureis ascendentibus, ignisque naturæ in aciem prodit cum igne contrà naturam, venti sæviunt cum horrore, ipseque Sol & Luna obscurantur, donec post largum imbrem Luna in plenilunio apparet, pacemque per Mercurium publicatam valvis Cœli affigit. Sequitur explicatio.

Dictum est suprà ex Bernhardo, quòd hoc negotium peragatur, per sublimationem ab iis corporibus cum quibus convenit. Sed hîc non intelligitur sublimatio vulgaris Chymistarum, per alembicum, phialam aut similia vitra, sed Philosophica. Horum enim sublimatio, calcinatio, solutio, trituratio, filtratio, præcipitatio à vulgaribus Chymistarum operationibus longissimè differunt, quamvis nonnunquam coincidant, sicut per sublimationem vulgarem Mercurii à metallis sufficienter patet. Pauca enim nigredo, quæ tunc separatur, nihil est in comparatione ad copiosam illam, quæ nostro magisterio sequestratur, licet enim quis per integrum annum ejusmodi sublimationes continuaret, scopum tamen præfixum non tangeret, ex defectu mediatoris subtilissimi, aperientis & separantis (columbarum Philalethæ) Imò si cum auro ipso hæc destillatio perageretur sicut per certam manipulationem est possibile, æquè tamen frustranea in fine reperiretur, ob rationes solis Adeptis notas. Proptereà aliam quærere sublimationem, eaque addere oportet, quæ igne suo purissimo, minerali & metallico, corpus mercuriale heterogenium illuminare, eâdemque operâ terram illam arsenicalem sulphuream, ex suo centro amovere queunt; quamprimùm enim Mercurius scoriosus ignem conceptum sentit, ædificatur de novo à calce usque ad caput, alasque assumit, relictis suis exuviis & calceamentis combustis; sicut verissimè docuit Philaletha, Adeptus activus, quem in hoc negotio omnibus commendo; Est enim ipsius Practica cum nostrâ una eademque, in hoc saltem differens, quòd tædiosa magis, fœtida & insalubris est, quamvis etiam nostra suo fœtore venenato non careat, & cautum operatorem requirat. Mercurius ex utrâque resultans non variat nec qualitate nec quantitate, sed utrobique obtinetur aqua mercurialis, homogenea, purissima & albissima, à quâ, nullo artificiorum genere, quicquam heterogenei separari potest, sed vel tota in igne avolat, vel per seminis transmutationem manet uniformis & fixa.

Sed hîc nostris Particularistis aliquid in aurem! Putant enim hi, habitô hoc Mercurio sophico, quòd, quia purus & Soli in homogeneitate par, imò superior sit, ille statim in uno vel altero mense, per præcipitationem & fixationem, in aurum transmutari queat; Verum enim verò, si librorum crebram lectionem

coquinæ

coquinæ suæ præmisissent; si per frequentes rerum naturalium resolutiones, generationem metallorum didicisset; si denique stulti non essent, sed scirent, quid quærerent, cum similibus crepundiis domi manerent, & suam ignorantiam non patefacerent. Quia verò 1. studium literarium ex præsumptione negligunt, 2. judicio profundo carent, 3. mundanas voluptates intempestivè sectantur, 4. artem maximam levi labore & casualiter inveniendam volunt, & 5. his non obstantibus magnis defectibus, docere alios, sine theoriâ & praxi, impostoriè præsumunt; Propterea, ne catholicam nostram religionem naturalem, Quakeriano aliquo veneno infectam, discipulis obtrudant, artemque ipsam, alias nigro calculo signatam, plus diffament, breve Examen ipsis propono & quæro: Numquid audivistis ex Gebero, quòd Principia metallorum sint tria, Argentum vivum, Sulphur & ejus compar Arsenicus? Item, quod causa omnis coagulationis sit à Sulphure & Arsenico?

Si hoc scitis; tunc vobis dico, quod Mercurius Philosophicus omni penitùs Sulphure & Arsenico sit liberatus, per nostrum occultum artificium & propterea causam coagulationis amiserit: quomodo ergò præcipitaretur? iterum quæro: Si dicitis, auro adjuncto; loquimini sicut idiotæ ignorantes; quia scire deberetis ex Philalethâ, quod Mercurius sophicus, cum auro copulatus, parvo igne immutatus, ultimum mundi judicium expectet; magno verò non præcipitetur in aurum, sed vel antè putredinem in pulverem rubrum scoriosum, vel, post eam, in plumbeam nigerrimam ac volatilem substantiam. Si absque auro aurum ex hoc Mercurio vultis, stolidè & ignoranter iterùm procedi tis, quia debuissetis discere vel ex Helmontio, quod Mercurius factus virgo, & à labe suâ originali mundatus, nullo igne in formam terræ præcipitetur, ob simplicitatem suam maximam, quâ aquæ elemento comparatur; vel ex eodem Philalethâ, quòd tandem præcipitatum illud, magno igne ac tempore non adeò brevi factum, aurum commune ac vendibile non præbeat sed Philosophicum. Plura non addo ex indignatione, quòd tàm arroganter ac superciliosè ipsos Adeptos actuales, sicut Philalethа est, in disputationem rapere præsumitis, qui tamen de puncto transmutandi plus non scitis, quàm cæcus de colore.

Possem vobiscum altius philosophari ac monstrare mechanicè, quomodo, in & extrà terram, aurum à natura & arte construeretur; sed quia vestra capita, Lunâ & Mercurio fixo (anilibus illis fabellis [illegible] repleta, hanc auri generationem non capient [illegible] helleboro benè sint fricata; quod quia non exp[illegible] propterea scribo, ut Asinus Bileam loquatur [illegible] veritas scientiarum Posteris recommendetur: Proinde contenti sitis meo Examine Alchym. si verò neque [illegible] creditis, liberum esto vobis delirare: sicut etiam, secundùm Poetam,

- - - - - *est quadam flère voluptas;*

Ita etiam quandoque insanire juvat. Hæc per digressionem.

Jam redeundum ad nostrum Magisterium, cujus ingredientia, stylo Philosophico, descripsimus, modumque operandi sub ænigmate docuimus; qui Philosophus est per ignem, clariori manifestatione non indigebit. Et, licet perfectum Recipe scripsissem, omniaque suis nominibus propriis consignassem, majorem tamen gratiam non reportassem, quàm Rusticus ille apud Æsopum, qui anguem in sinu educavit, si non planè pro Impostore haberer; quod Philosophi salutariter monent, ne fiat, dicentes: Nemo crederet, si simplicem & nudam veritatem scripsissemus. Ad minimum hoc scio, quod nonnulli me pro mero Theorico & compilatore Harmonico Authorum in arte celebrium proclament. Putant enim, quòd tot sublimes scientiæ & artes Divinæ in unum subjectum cadere nequeant; sed hoc me consolatur, quòd putent, & non sciant. Non sum tam tumida bulla, ut nequam distinguere inter virtutem naturalem, propriam, & ex gratiâ concessam, sicut nec nomen meum proprium his opusculis præfixi, ne ambitionis vanæ notam apud invidos incurrerem.

Quoad Processum integrum ad Tincturam, hâc viâ elaborandam, invenire eum licet sincerè descriptum apud Philaletham: quæ verò etiam ibi sunt omissa, ignis ipsemet docebit. Non meretur vitiosissimum hoc seculum clariorem informationem, nisi concessum sit vera falsis miscere; atque sic Tyronem impeditum seducere, quod nos, tanquam inexcusabile peccatum, meritò aversamur, & proinde nil nisi nudam veritatem, quamvis palliatum, posteris reliquimus. Melius est, nullum docere, quàm centum vitâ ac bonis privare.

Quæstio Corollaris.

Quid sint Remedia Chymica?

Circiter duo secula retrò, Respublica Medica, in Germaniâ, inquietari cœpit à Paracelso, sub introductione remediorum mineralium, pistillo ignis confectorum, dum anteà in Officinis Pharmaceuticis regnaret Flora cum suis herbis ac radicibus. Multi ex doctis hanc seditionem amplexi, plures exsecrati sunt. Plebs verò indocta, sicut semper novitatis cupida, ita in hoc turbulento Medicinæ statû, non defuit, suum judicium ferre de re incognitâ, paucamque molem istorum remediorum mineralium, poculis nauseabundis decoctorum vegetabilium anteponere: multi tamen etiam ex plebeis, cum notarent, Mercurium vitæ sæpius fieri Mercurium mortis intempestivæ, maluerunt cum senâ & rhabarbara clamare, quàm cum antimonio & Mercurio tacere ac sepeliri. Contrà observarunt aliqui bonum successum istorum remediorum, in habitu athletico & morbis radicatis per accidens emergentem, & priori factæ cùm tripudio se adjunxerunt: Pauci verò utriusque nuditatem & vera remedia Chymica sciverunt; relictâ discordiâ inter Medentes, de remediorum horum præcellentiâ, ab Experientiâ desumendâ; utraque enim pars Disceptantium sua specimina allegabat, nemo autem ex illis certò sciebat, cui causæ affectus secutus sit adscribendus; ex mundi totius inveterato & populari malo, quod est, videre tantùm, quid fiat, & non scrutari, quomodo factum sit. Dubi[illegible] pauci prudentiores, mediam viam eligentes, cen[illegible], non incongruum fore, nec humanæ naturæ [illegible] vegetabilia Chymico more tractarentur, [illegible] concentrarentur; hoc [illegible] modo, palato ac ventriculo magis arriderent, quo quidem stratagemate licet parùm effecerint in prælio contrà morbos, in gradum surrectos; toleratum tamen est nomen & modus Chymicus operandi in officinis eâ ratione hucusque: Mineralia verò remedia & arcana polycresta, (si credere fas est) ceu corruptæ rationis & obliquæ experientiæ partus, cum aliis quisquiliis, ex usû medico rejecta sunt; & quidem non iniquè: Licet enim illa remedia Chymica, quibus immortalem sibi famam conciliavit Paracelsus & Helmontius, omni honore digna sint, succedanea tamen illa vulgaria, à putatitiis Naturæ interpretibus, Crollio, Poterio, &c. inventa, cimiteria potius saginant, quàm ut generi humano pollicitam opem medendo præstent. Distinguendum igitur est integ

est inter Remedia Chymica Paracelsica, Helmontiana & aliorum Adeptorum, quæ vel etiam simul ipsa metalla tangunt, vel in virtute palàm sunt inferiora, & animalia sola respiciunt; & inter Remedia Chymistarum vulgarium, quæ prioribus ex diametro sunt opposita. Illa enim plerumque in igne indomita persistunt & illuminativè agunt, malignitate minerali vel introversâ vel transmutatâ; hæc verò cruda, venenata, grossa vel etiam obtusa existunt venenositate minerali, per solventia contraria magis exasperata aut planè enecatâ, sicut apparet in Antimonio ejusque vitro ac floribus, de quo verissimè Helmontius edicit: Antimonium & Mercurius, quamdiu vomitus ac sedes movent, non sunt boni viri remedia, quamvis etiam contrarium non statim sequatur, si tantùm sudorem cient & vulgari modo præparata sunt, testante Antimonio diaphoretico officinarum, quod efficaciâ à Cornu Cervi ullo non differt; utrumque enim igne violento est destructum & nil nisi calx mortua, quæ cum acido ventriculi fermentatur atque sic per accidens sudorem propellit. Ut enim metalla & mineralia astralem suam Naturam in nobis deponant, tenebrosam Archoi infirmitatem illustrent, vel intrò ad penitiora transmittantur, ac nobiscum quasi confabulentur, opus est vel Liquore Alchaest, vel Sale circulato majore aut minore. Hæc enim tria solventia Naturæ, tantùm & unicè, possunt metallica & mineralia corpora demulcere, aperire & claudere, ubi hæc deficiunt, quomodocunque torqueantur mineralia subjecta per Chymiam vulgarem, nil tamen efficiunt electo Medico dignum; quia vel destruuntur per igneas qualitates vehementes, vel in malignitate suâ exaltantur per salinosas additiones, &c. In verâ autem Philosophicâ præparatione nulla est destructio, sed reductio, nulla mortificatio veneni, sed inclusio & transmutatio; id quod solventia salina vulgaria præstare nequeant, quia tantùm cortice tenus subjecta solvunt, superficialiter corrodunt, & uno verbo nil nisi disgregant. Quòd si verò sulphuream partem à mercuriali extrahunt, etiam contrà intentionem Naturæ agunt, quæ unionem horum radicalem unicè intendit. Unde etiam ejusmodi Sulphura deinde voto non satisfaciunt, nisi vehiculis suis certis committantur, quibus mediantibus iterum radicaliter solvantur & intrò adigantur.

Concludo ergô cum Helmontio, quod omnia Remedia mineralia & metallica, absque Alcahest, sale circulato majore aut minore facta, sint nullius momenti; quod Scholæ Medicæ, hoc tempore, à posteriori, subolfactæ, remediis illis Chymicis vulgaribus, Galenica & simplicia vegetabilia meritò anteponunt, licet enim miracula non semper præstent, conscientiæ tamen suæ melius consulunt, quàm isti mineralium coqui & braxatores spurii cum suis putatitiis Chymicis arcanis. Cui sanitas & vita cordi est, sequatur meum consilium & fugiat istas Syrenas. Non est minerale vel metallum in totâ Naturâ, quod ego non in & extrà ignem, cum solventibus variis, aliquando per integrum annum & ultrà continuatum, ope vulgaris Chymiæ, examinaverim; sed, si dicerem, quòd enventus meæ expectationi & descriptioni taumaturgicorum istorum arcanorum satisfecerit, mentirer sicut nequam. Nil quidem novi, dum hæc assecuro, Medicis doctis & solertibus, in Germaniâ, aperio, qui paupertatem suam, hic in parte, & igne & experientia impertesâ, jamdudum sunt edocti; sed monere tantùm volo illos, qui Medicinam non profitentur, & tamen curiosuli sunt, ne inopinatum quid ipsis accidat; licet enim cordati Medici, in Germaniâ, Chymiæ vulgari vix amplius patrocinentur: quia vero Germani ab omnibus fermè Nationibus, pro gente stupidâ, indoctâ ac brutali habentur, eò quòd scientes non æstiment, sed alios proinde multi extranei, diversarum Professionum, nostratibus imponunt, cramben duodecies coctam ac rejectam, sub arcano solis Exteris noto, apponunt, magno pretio vendunt, & domum divites reversi, risu penè crepunt.

Quòd si ergô Principes ac Magistratus Pastores essent suæ gregis, & sub istam istam Carbonariam superbam, cum cremato vitriolato, universalibus Panacéis, Tincturis & Arcanis arcanisandis, ad ultimam Thulen relegarent, opus præclarum peragerent, & omni memoria dignum. Nam efficerent 1. ut Medicina antiqua salutaris ac tuta suo nitori pristino restitueretur, & tam iniquè ac indignè ab istis ciniflonibus non tractaretur. Quamprimum enim à malecontentis & impatientibus infirmis talis Taumaturgus opinatorius, Chymista, in auxilium vocatur, tunc statim prima querela & vociferatio est super Medicos ordinarios Civitatis. *Vah, quam planè nil sciunt hi homines! longè deviant à veritate, non intellexerunt morbum, nec tria Principia Chymicorum. Causa hujus morbi est Cagastricum resolutum, non aqua intercus, &c. modò antè septimanam vocatus essem, & in 24. horis sanitatem restituissem: quid est cum istis Doctoribus Galenistis? Nil sciunt, nisi suas herbas, &c. Deus custodiat hominem unumquemque ab illis. Sed quia factum infectum fieri nequit, proptereà sollicitus ero de resarciendo hoc errore, cum hac tamen præcautione, quòd infirmo nil possum promittere, quia nimis tardè vocatus sum, destructâ naturâ, ab istis Doctoribus, non tamen desperare etiam jubeo, sed faciam, quod meum est: Habeo hic egregium crematum, quod basio Veneris & Martis est impregnatum, hujus tantùm unicum cochlear cotidiè sumptum mirabiles effectus edit, licet insensibiliter operetur: deinde est mihi quoque Panacea Solaris, quæ omnem dolorem aufert & insuper morbum ejusque causam per sudorem expellit. Vera enim Medicina Chymica non nisi per cutaneos poros & diaphoresin operatur.*

His & similibus conviciis Medici docti & expertes ab istis lusciosis sciolis lacerantur, licet illos ipsos aliquando, per propria remedia mineralia destructi, salutares, satis doctos & potius θεῶν χεῖρας experti, sint me inspiciente & annotante in diversis locis. O quàm bonum imò præstantissimum fuit tunc ipsorum stomacho irritato ac vomenti, electuarium ex astringentibus, Cordialibus & stomachicis, cum emplastris & unguentis similibus adhibitis, tinctura etiam rosarum sua laude non caruit, quàm tamen sæpius sannis ac ludibrio exceperunt: Ipsorum verò essentiæ & tincturæ ex auro, gemmis, &c. tunc temporis pausabant, quia nihil cauere valebant. Sic tandem serò sapiunt Phryges, tertio interim seducto & patiente. Quando enim talis Doctorellus Chymicus Medicis ordinariis tàm nequiter & calumniosè insultat, Sapientum antiquorum dicta & fundamenta, detruncato sensû, sicut Diabolus scripturam, allegat, & alienis Medicorum plumis, corniculorum instar, se exornat, tunc sæpè non tantùm plebs, sed etiam magnates, aures credulas ei præbent, quô emolumentô, dicant ipsi. Ego tantùm hoc vidi, quod plures ad æternam quàm temporalem vitam per ista maligna remedia fuerint suscitati, taceo sæpè morbos communes ac leves eorum vehementiâ exaltatos & anonymos factos, naturâ intempestivè stimulatâ. Si igitur tales Agyrtæ & violenti naturæ pedissequi ex civitatibus abrogarentur, conservarent pro 2. Respublicæ suos subditos & prospicerent sibi de Medicis, modo vero & ordinario, per Doctrinam Galeni & Hippocratis, graduatis. Veri enim Chymici, sicut sunt rarissimi, ita aliorum ope non indigent, nec morbos sanant, nisi ex gratiâ, absque ullâ exactione pecuniæ,

pecuniæ, quàm non raro, ipsimet copiosè construunt. Quare in Regulam pono. Quicunque Titulum veri Chymici prætendit, ostendat prius in loco publico, vice Disputationis vel Examinis, Scholis usitati, vel Liquorem Alcahest, vel sal circulatum majus aut minus, vel ipsam Tincturam metallicam, & tunc glorietur de præeminentia super Medicos Dogmaticos Scholarum, citius non.

Ex his præmissis constat qualia sint vera remedia Chymica, & ubi quærenda, scilicet apud Adeptos actuales ac veros Philosophos, non illos Destillatores mineralium, licet centum artificiosis furnis sint instructi. Imò multitudo & architectura furnorum curiosa tanquam digito monstrant, ipsorum Herum adhuc in Tyrocinio versari, ac nil minus esse quàm Galenum, omnium autem minimè. Naturæ humanæ ac metallicæ Imperatorem. Vera enim scientia Chymica non indiget Chrysulcâ spiritu Nitri, Salis Sulphuris &c. nec utitur vitris circulatoriis, pelicanis rostratis, receptaculis amphoratis & monstrosis aliis præparatoriis, ex ære, ferro & terrâ effictis, sed unicâ quandoque destillatione simplici totum negotium absolvit; quia naturam sequitur, ejusque instrumentis competentibus occultis operatur, quamvis etiam in Arcanis majoribus, per caudam vulpinam, aurum non producit, sed singularia ingredientia & instrumenta exposcit. Remedia verò hac arte præparata sunt plerumque fixa & tanquam specula lucentia, quæ nostrum vitale lumen illustrant, mortisque nuncios, tenebras, in spiritum vitalem irruentes, expellunt, atque sic per se & positivè morbos tollunt. Nonnulla tamen falsa sunt, ex saturatorum genere, quæ proinde, indeperditis viribus, coctiones omnes transeunt & obstructiones viscerum aperiunt; quædam etiam utrumque præstant. Purgans verò nullum hoc Pharmacopolium Philosophicum dispensat, præter unicum Mercurium Corallatum genuinum Paracelsi. Cætera omnia per transpirationem, urinam vel sudorem opitulantur; quod unusquisque, Galenicæ Medicinæ pertæsus, apud suum Medicum Chymia insignitum, prius expiscari potest, antequam se suosque periculosè prostituat & Medicos ordinarios Dogmaticos contemnat.

Epilogus.

Magna parvis includere, delitiosum magis quàm tædiosum. In Præcedentibus paucis pagellis, stylo currenti signatis, delineata & exstructa vidisti, judiciose Lector, duo pulcherrima totius mundi Palatia: Unum Hyemale; alterum Æstivale, utrumque muro triplici circumdatum & Ponte sublicio firmatum, ne pecudes campi casualiter hanc hominibus solis consecratam habitationem intrent ac defœdent; quia verò Dominus sive Patronus eorum, sapientiores tantùm ex hominibus, pro inquilinis elegit; proinde cuique Arci suum Portenarium præfixit, qui advenas hospites, unde veniant & quid sciant, rigorosè examinet. Hoc officium janitorium est valdè molestum, ob multitudinem & importunitatem intrare volentium; quamvis enim ex mille vix unus examen sustineat & intromittatur, cæteri tamen rejecti die noctèque tumultuantur, omnemque somnum impediunt. Multi enim precariò, multi clanculùm, plures armatâ manû Portam frangere & intrare cupiunt; sed quia hi custodes multiplici armorum genere sunt muniti, omnes tandem nil nisi plagas & insanabilia vulnera, ex ista insulsâ & illegitimâ luctâ lucrantur. Proinde tutius longè est, cum amico amicabiliter procedere & rem togâ acquirendam sago non expetere. Quia verò amica informatio istud solenne Examen valdè facilitare potest; propterea omnibus & singulis peregrinantibus hujus Examinis summa capita prodam, ut se in itinere præmunire, & quid respondendum sit, queant præconcipere. Consistit autem prædictum Examen in tribus quæstionibus. 1. est, quales sint hospites? 2. quid sentiant de illis Palatiis? & 3. quibus artibus ibi vivere intendant? Quoad primam quæstionem, quisque semetipsum commendet; quoad secundam, quæ omnium intricatissima, spinosa & ambigua est, propiorem doctrinam suppeditabimus. Involvit autem ista quæstio aliam, nimirùm, ex qua materiâ remotâ & proximâ hæc duo fortalitia sint ædificata: Ubi sciendum est quòd Hyemale non constet, ex silice, calce viva, lateribus, terrâ pingui virgineâ (quam stulti unum vel alterum pedem subtus Horizontem effodiunt) neque ex pyrite, lapide calaminari, armeno, lazureo, amiantho, antimonio, arsenico, argento vivo, borrace, cerussâ, cinnabari nativo, magnesia, marcasitâ, minio, ammoniaco sulphure, talco, vitriolo, hæmatite, cobalto, cretâ, smiride, vel etiam pingui illâ venenata materiâ, quæ se in cuniculis subterraneis agglutinat & à metallurgis Gur vocatur, neque ullo alio metallo, exceptô Solis coagulo, sed ex merâ aqua hylegiali crystallina & terrâ virgineâ salsâ, tanquam subjecto remoto & proximo. Verùm quia Janitores hi sunt astuti & nil credunt, nisi quod vident, propterea opus est, ut hujus salis partem aliquam in medium producas, per talia enim est introitus, propriè & impropriè sic dicta. Æstivale verò constat, quoad materiam remotam, ex 5. lapidibus, quoad proximam, ex purissimâ, niveâ, aquâ igneâ, inde expressâ. Possibile quidem esset, similem arcem ex aliis etiam lapidibus & terris construere, sed quia nimis duri, ligoni & torno non obediunt, multumque temporis exigunt; melius est in illis acquiescere. Quod enim potest fieri per pauca, non debet tentari per plura. Rejiciuntur ergò cum prioribus enumeratis subjectis omnia metalla, exceptis duobus, igneo & aqueo. Sed quia Portitori, etiam hæc generalis responsio non sufficit, ostendas ipsi illa tria requisita extrà-Essentialia, quę tanquam medium requiruntur, & statim quæstio hæc erit soluta, ac Tu non pro hospite, sed Amico intimo susceptus. Ratione tertiæ quæstionis, multa de novo inculcare supersedeo, quia adeò difficilis non est & præterea Portenarius ipse, ex amicitiâ contractâ, suppetias debitas tibi non denegabit. Intrabis ergò, paulo post, per varios porticus ac pavimenta, auro gemmisque relucentia, & in superiori contignatione, super portâ interiori, sub pinnaculo, in splendidâ turriculâ conspicies Democritum flentem ac ridentem. Cubicula verò cætera magna sunt & Persico luxû repleta. Mane vel in æstivali vel hyemali, vel in utroque suo anni tempore; perinde est, non deerit tibi quicquam temporale; vide autem, ut æternam quoque beatitudinem cum hac conjugas. Intereà fruere desideratâ felicitate, maximâ & ingenuè confiteare, annon, favore & informatione nostrâ, ex infinitis miseriis relaxatus, gratias immortales nobis debeas.

Vale.

TUMULUS HERMETIS APERTUS, *in quo ad Solem Meridianum sunt videndæ, antiquissimorum Sophorum absconditæ veritates Physicæ & Recentiorum quorundam erroneæ opiniones de laudatissimo illo liquore* MERCURIO PHILOSOPHORUM,*ita,ut jam cuilibet,etiam mediocriter ingenioso,Regia via pateat ad hoc Mysterium perquirendum,inveniendum & præparandum , in gratiam errantium* , illuminatus ab ANONYMO PANTALEONE, Sophiæ Hermeticæ Adepto.

Epitaphium Tumuli.

BENEVOLE LECTOR!
QUICUNQUE SIS, ATTENDE,
HEIC LICET CONSPICERE
MONUMENTUM VERITATIS
NATURALIS,
NATÆ QUIDEM
BENIGNO COELI FAVORE, OBSTETRICANTE INDUSTRIA HUMANA,
DENATÆ VERO
SUMINE LETHALI INVIDIÆ, JUBENTE ID
FATORUM INCLEMENTIA,
DUM VIXIT,
GEMMIS AUROVE NITIDIOR, ADMIRATIONUM MATER FUIT
JAM,
FABULA VULGI FACTA,
REQUIESCIT PROPE ACHERONTA, LOCO
HORRIDO ET INACCESSO.
BUSTUM CUSTODIUNT IN CALIGINE
TANGIBILI
NOCTUÆ LUGUBRES CUM TREMENDIS
INFERNI POTESTATIBUS.
OSSA SI FORS PETIS LUSTRARE, SCIAS,
HUC NON CLUERE VIAM, NISI
COELITUM CONDUCTU, SUB
POENA CLADIS ULTIMÆ,
INGREDERE,
SED NON,
NISI ILLUMINATA MENTE,
ET
FIDO COMITATUS AMICO.

AD MOMVM.

Indulge genio, Mome, &, quæ non capis,carpe, eveniet tamen paulò post, ut defleas, quæ jam rides , experieris enim serò nimis , quod verum sit adagium Græcorum ῥᾷον μωμήσεταί τις ἢ μιμήσεται,facilius est reprehendere quàm imitari.

PRÆFATIO.

Candide Lector! Ecce iterum novum Athletam ; nuper in hanc arenam descendere persuasus sum,fateor,nunquam enim fui intentionatus,sub vexillo calami famam capessere , eò quod à longo tempore Scriptores Chymici malè audiant , & pro impostoribus Synonymũs recipiantur; An jure vel injuriâ hoc fiat, judicent prudentes. Causa verò hujus Encomii videtur esse sequens ;plurimi enim ita procedunt : Ubi per aliquot annos , ærumnâ & sanitate exhausti , omnes anfractus cerebri evacuârunt merasque inanitates ubique jam relictas tenent , ne famam longo labore partam protinus etiam amittant , arripiunt calamum & conjiciunt in chartam speciosos suos Processus , unicuique obicem ponentes,nec vilipendatur, sed pondus acquirat sua obscuritate; & licet lucrum aliquando parvum exinde emergat, malunt tamen tueri suam reputationem,& tales haberi , quales non sunt , cum ingenti læsione conscientiæ, quàm ingenuè errores confiteri vel tacere ; concludunt forsan sic: Si nil aliud reporto à meis furnis,manebit tamen mihi titulus viri docti & eloquentis ; quis scit , quo modo mihi poterit prodesse , licet non in hâc Provinciâ, juxtà Poëtam : Semper tibi pendeat hamus, quo minimè credis gurgite , piscis erit.Ego verò à juventute usque pauciloquus , in progressu sinistrum omen dicacitatis Scholasticæ notans , deprehendi eam , ut plurimùm demonstratione reali orbatam , pauperioremque Codro, ideoque rejectâ illâ , statui rem ipsam potius venari quàm verba , nec , secundante DEO , defuit successus, non enim darem meam Scientiam realem pro toto gazephylacio rhetorico & logico ; utrumque laudo , sed non comparo. Quia verò hac literariâ tempestate plurimos video navigare sine remis , solo opinionis vento promotos,paucosque scire, quorsùm tendant, sed tanquam Pyratas sub incertâ elevatione oberrare, sibique ,per Praxin istam fatuam , aliquam nauticæ Scientiæ famam conciliare.Proinde ne juventuti credulæ plus justo nebularum vendant , & multitudine mendaciorum suorum veritatem nostram Physicam ex memoriâ mortalium plane eripiant,induxi tandem animum,venalis esse, non ut mihi gloriolam ex hoc mustaceo quæram , sed ut errantem inter tot myriades Scriptorum in viam rectam deducam,& à scopulis naufragosis custodiam.Dubitavi quidem diu an inter tot nugatores prostare velim , & judicium vulgare tolerare;sed vicit amor proximi quærentis , quòd enim mihi placuisset , & aliis non displicebit.Dolendum certè est, quod sartores, sutores & cerdones longè sint honestiores, quàm plurimi nostrorum scribentium; servant enim, quæ promittunt , & propterea honorem merentur: sed hi putant suo muneri satisfecisse, si disertè, tersè ac callidè multa volumina typis evulgent; an verum sit vel falsum, quod scripserint , nil spectare ad ipsos , sed plebejis convenire , se verbis alligare & promissis stare : quasi verò generosa nobilitas ex camarina mendaciorum ortum suum duxisset.Jurant quidem nonnulli per totam Oeconomiam cœlestem, & secus judicantes devovent ad infima Tartara : Verùm enim verò quàm turpiter ego & alii per nequissimas has hominiformes bestias decepti simus,non est hujus loci;fieret enim volumen, non tractatulus. Stultissima res est,& insuper inexcusabile piaculum, scribere verba sine re, & scienter posteris imponere. Amore DEI ! quid cogitatis? Christiani , si judex supremus ab omni verbo otioso rationem postulat, quid vobis fiet , qui integra volumina, sine re, posteritati venditis , & dulcissima pignora amoris,ætate,sanitate, pecuniâ, honore & vitâ privatis! quis nostrum est,qui non doleat , qui de hoc vel illò Authore, quòd seductus ab eo sit per multos annos? quoties ego exclamo ? O mihi præteritos referat si Jupiter annos ! non quòd ipsos Venere & Baccho inutiliter triverim , sed quod per multos frustaneos labores , ex istis maledictis libris haustos , tempus & sanitatem destruxerim. Sed quid vos, librorum sputatores , angit , quòd tacere non potestis, si nil nisi verba, quæ pectus non exsaturant, depromere vultis ? Sola certè ambitio vos strangulat & boare facit , alias nil,de vobis verum est Germanicum proverbium , viel Geschrey/und wenig Wolle. *Expectate modò, crudeles posteritatis hostes ! Dies suprema vobis dabit mercedem, & Tabulam primam Decalogi ita explicabit,ut secundâ non indigeatis; nunquid*

satius

satius fuisset, tacendo Philosophus manere, quàm scribendo impostor fieri: qui arcana non vult evulgare, si quidem maximum arcanum est, arcana arcanis tegere, ille etiam sua mendacia domi servet, itaque pinguescat. Longè melius consuluit suæ famæ ac conscientiæ lumen illud Belgicum, Helmontius, licet non unusquisque ipsum assequatur, vera tamen scripsit; non enim est necessum, ut quilibet è tribû Levi, similibus arcanis, pavonis in modum, gestiat, sed sufficit, veritatem ex propriâ experientiâ posteris reliquisse, ne scientiæ & partes pereant. Qui judiciosus & ad hoc electus est, statuto tempore inveniet, quod quæsivit, vel altum tacentibus Processuum scriptoribus. De me hoc sanctè affirmare audeo, si librorum lectioni speculationes prætulissem, easque cum praxi copulâssem, tot innumeros labores & miserias non sensissem. Quare mactate animis, sodales charissimi, præmansum quidem nil vobis præbeo, sed sequimini meum consilium: relinquite vestros Processus, considerate intellectualiter subjectum, quod vobis præ manu est, orate & laborate, facem vobis præferam, locum & materiam nomine signabo, modum etiam procedendi, quantum conscientia permittit, tradam. Nil scribo, nisi vera, & mea, à nemine, nisi solo DEO, per improbos labores Herculeos, à multis annis infrequenter exantlatos, communicata. Fundamentum & τὸ ὅτι dederunt libri, de cætero nihil. Ego verò in his paginis talia scripsi, qualia typis nunquam fuerunt consignata. Estote ergò hilares, seduli ac constantes, nec desperate, quamvis non statim succedat, sed cogitate, quòd secundum Græcorum proverbium, χαλεπὰ τὰ καλὰ pulchra sint difficilia.

CAPUT I.

Probatur Titulus.

IN aprico est, nec facilè negabitur, nisi ab eo, qui rerum Naturalium planè est ignarus, unicam veritatem Naturalem è puteo Hippocratis eruere, plus ingenii, virium, laboris ac temporis requirere, quàm ipsum fontem Hippocrenen cum totâ Philosophiâ sermocinali ebibisse, eò quod hæc ex instituto, lege & observatione hominum prognata est, & pingui otio addiscitur; illa verò suos natales debet ipsi Naturæ, Spiritui invisibili, Deique omnipotentis Vicario, ac præterea caliginosâ nocte Orphei in tantum premitur, ut, si nonnunquam in lucem prodire oportet, non uno Hercule, sed ipso domitore mundi, elemento ignis, ejusque terribili torturâ, indigeat; imò neque sic facilè comparet, nisi interveniat jussus ejus, coràm quo montes dehiscunt & abyssus surgit. Exemplis si vellemus agere, maxima eorum copia ex omni seculo suppeteret, qui nudam sine veste Dianam omni possibili modo & solertiâ per saxa per ignes quæsiverunt, sed vel non invenerunt, vel inventam accepto Cervino intellectô non agnoverunt, & propriis industriæ Canibus præda facti sunt. Deplorant etiamnum hodiè in multis locis viduæ cum pupillis, maritorum ac parentum prodigiosam prodigalitatem, in rebus Alchymisticis sine lucro locatam, excepto, quod loco lapidis calculum, & loco tincturæ artus tremulos ac paralyticos reportârunt. Propterea tamen non sequitur, cassa nux est, somnium & civitas Platonica, quod Alchymistæ quærunt: Tumulata siquidem est Veritas naturalis, & insuper casta Virgo, non prostibulum mercenarium, cuique obvium. Habeant sibi sutores, quòd in pice hæreant, maledicant sibi Seplasiæ, quod relicta medicinâ hominum, metallis longè firmioribus clysterem meditati sint, & malè applicaverint: Quid rei nostræ Reginæ cum Balneatoribus & Ambubajarum collegiis? Non propterea aurifaber metallorum principia callet, quòd metalla ipsumque aurum affabrè effigiare didicit: Quid rusticis intercedit familiaritatis cum hâc nostrâ Principissâ, quæ munita loca & arcem inhabitat triplici muro circumdatam?

Denique Amice Lector, nunquid putas hanc cœlestem prolem carere paterna cura & amore, ita ut quilibet lascivus hircus posthabito Parentis consensû, eam in suum thalamum rapere ac violare possit? Minimè gentium. Imò ne hoc fiat, mortalium oculis erepta, & Terræ, Jovis filiæ, commissa, in ejusque gremio sepulta est. Non jacet super pulvinaria mollicula, nec splendet vestimentis purpureis auroque distinctis, nec exspatiatur per læta salicta & amœnos campos spectatum, neque spectetur ut ipsa, multò minus choreas ducit & procos quærit pro more puellarum, sed Regiâ quâdam generositate vult potius diu delitescere intra brachia sæva & cimmerias tenebras, quàm ab Indignis sub molli pluma obsculari. Talis hucusque fuit nostra Titonia, eritque, donec seculum combuxerit in favillam.

CAPUT II.

Suggerit causas.

COmmune dicterium perhibet, Naturæ Symmystas plerunque esse Atheos: quod absque distinctione planè falsum & sesquipedale mendacium est. Sequens verò antiquorum Magorum proverbium est verum atque longè verissimum, ubi dicunt: Nostra ars vel invenit bonum, vel facit bonum. Admiserim quidem lubens, & quotidiana Experientia loquitur, quàmplurimos artis Chrysopœiticæ amasios Bachanalia per totum annum vivere, parcosque Dei cultores existere; Sed hoc etiam adjecerim, quod meo & omnium rectè sentientium judicio illi ipsi Pseudosophi tàm longè absint ab aureo vellere, quàm cœlum à terra, oriens ab occidente, & album à nigro; imò ausim asserere, nunquam vixisse talem adeptum, & planè esse Sydiroxylon, sapiens impius. Hoc ad minimum verum est, quòd impietas, præprimis pecuina lascivia, sit signum inseparabile impostoris & ignorantis? Sapientissimus enim cordium scrutator nemini unquam claves concessit ad fontem vitæ, nisi quem vitâ dignum præscivit: videant ergò illi, qui ejusmodi Satyros, & bestias rationales, ob putatitiam suam scientiam, magnifaciunt, ne frustrà à dumeto uvas & à tribulo ficus exspectent. Principalis enim causa sepultæ nostræ veritatis Hermeticæ est, Deus optimus maximus, secretorum omnium Parens; hic, cùm oculo carnali sit incomprehensibilis, suos quoque thesauros eidem abscondit. Amici quidem aliquid præstare possunt, sed id non absque directione Protosophi altissimi, per media agentis. Et, si vel maximè per technas Politicas aliquando contingit, quòd ejusmodi porcus ad delubrum venerandum Naturæ deducitur, nil tamen vel efficit, vario modo occæcatus & impeditus ex justo Dei judicio. Secunda causa hujus sepulturæ sunt Adepti. Homo enim, quà talis, vix caret invidiâ, præprimis in rebus magnis, sicut videre est in nostræ artis Antistite, Hermete, quid enim Tabulâ ejus Smaragdinâ est obscurius? citius te triformi Pegasus expediet Chymærâ, quàm labyrinthæo hoc ænigmate Oedypus. Ejus vestigiis fideliter insecuti sunt Geber, Raymundus Lullius, Arnoldus Villanovanus & alii. Arabs, sicut ingenio magis illuminatus & judicio ponderosus, ita etiam magis distinctè & dogmaticè sua proposuit, reticendo tamen ferè ubique vel amputando punctum, de quo lis est.

Lullius,

Lullius, Vir ingenii subtilis ac subdoli, palpum perfectè obtrusit mundo, advertit nimirum, quòd Scholæ Latinæ, à Græcis seductæ, pro summo apice Sapientiæ teneant, si quis promtè, argutè & eleganter sermocinari queat; proinde, omnes angulos Logicæ ac Rhetoricæ excutiens, suam veritatem vestivit, obliteravit & planè sepelivit, sicut ipsius testantur; placuit tamen tunc temporis orbi literato tenerrimè. Similem laudem affectatus est Arnoldus Villanovanus, magis tamen adamavit obscuritatem Laconicam, quàm fraudulentam dicacitatem, scripsitque suum Rosarium Spinosum, in quo explicando ipse Apollo lassatur: & dato, quòd emolumentum aliquod dederit Protechnia ex ipsorum scriptis, prædecessis seculis, illud tamen omne iterum eversum est per novum dogma Comitis Bernhardi Trevisani, diversum planè à veterum methodo procedentis. Priores enim Sophi simplicem homogeneitatem Mercurii posteris recommandabant; hic verò, repudiatâ illâ suum Mercurium duplicatum in scenam deduxit, cum tàm constanti & sonorô applausu, ut ne unicus quidem Magistrorum, quòd sciam, hucusque de ejus præstantiori prævalentiâ dubitaverit, sed omnes uno ore hunc virum pro Oraculo Delphico adorantes, & sibi invicem subscribentes putârunt, Naturam procedere secundum leges Arithmeticæ, & duplum simplo esse præferendum; quod, num rectè factum sit, in subsequentibus elucescet: Notando saltem hîc, quod singularis Spiritus confusionis, ex alto mortalibus transmissus, hanc diversitatem introduxerit, ne semper uni rei intentus Intellectus humanus tandem penetraret, clavam Herculi eriperet, & summa imis misceret. Actum enim esset de lusu Comico hujus Amphitheatri, si homines promiscuè divitiis & sanitate pollerent, fieretque merè Tragicus; nemo enim, nisi vi superatus, alteri inserviret; taceo nefanda scelera, quæ Diabolus in suis membris in despectum Creatoris excogitaret. Totus enim mundus, in maligno positus, nil quicquam boni promittit amplius, vitia surrexerunt in locum virtutis; adulatores, moriones, garruli, thrasones & impostores callidi equis vehuntur, prudentes verò, & quibus de meliori luto finxit præcordia Titan, pedes eunt. Ideòque non adeò culpandi sunt nostri antecessores, quòd fideles Naturæ Secretarii fuerint, cùm absque hoc ars transmutato in indies invalescat ethicè, non physicè; ubique ferè vertitur aurum in plumbum, id est, aurea tranquillitas, charitas, æquitas & veritas per ignem Invidiæ frigidum destruuntur & transmutantur in plumbeas scorias iniquitatum infernalium; quid quæso, accideret, si etiam illa altera physica Metamorphosis juris publici fieret, annon mutuâ internecione orbis vastaretur? Ecce, hæ sunt rationes impulsivæ tumulatæ nostræ Veritatis physicæ, prægnantes certè, & quæ omnem amorem Adeptorum ergà genus humanum potis sunt extinguere.

Ne tamen & me eodem nigro calculo cum cæteris authoribus signatum posteritas irrideat, promissa servabo, marmoreas postes nostri tumuli effringam, ostiumque ferratum pandam, ita tamen, ne quodlibet Fortunæ decernem sine ingenio & labore venustam hanc Deam protrahere & sibi subjicere valeat: Satis est, si doctoribus, & quos vigilatæ ex ordine noctes ac sudores macerârunt, tanquam fidus Proxeneta, Sponsam desideratam adduco. Tironibus verò sanitatem & loculos tectosque servo, ac viam ad sepulchrum hoc reclusum monstro, tædamque præfero.

CAPUT III.

Explanat viam.

Quô autem facilius præfixam metam attingamus, necessarium omninò erit, vepres ac sentes ponè semitam excrescentes detruncare ac seligere, ne viator subsequens eorum aculeis acuminatis pedem lædat vel penitus subsistere cogatur; remanebant tamen adhuc scopuli prærupti & præcipitia vertiginosa, quæ veterano etiam militi horrorem incutient: quotquot enim unquam de mysteriis naturæ scripserunt, admiscuerunt omnes varia nugamenta ad arcendos profanos de corde sensus & vero intellectû. Inter hos novercantis naturæ filios principem locum obtinere videtur Theophrastus Paracelsus, vir exiguæ literaturæ, sed magni talenti in Philosophiâ secretiori; sæpè enim sibi contradicit, &, quod uno in loco commendat, in altero vituperat, ex. gr. Cap. 7. de Transmut. Metall. vocat materiam Lapidis Philosoph. animalem, vegetabilem & mineralem, paulo post verò rejicit omnia mineralia, dicens, licet Philosophi lapidem suum mineralem vocaverunt, noluisse tamen, ut materia ejus ex ullo mineralium petatur. Cap. 11. verò ejusdem tractatûs, parùm sibi præsens commendat Electrum minerale immaturum pro indubitatâ verâ materiâ. Modò rejicit Mercurium vulgi, modò iterùm proponit, ut videre est in hoc tractatu & lib. 10. Archid. Alibi Saturnum suum ad cœlum attollit, alibi vituperat, tacendo labores in sulphure & vitriolo vulgaribus petendos. Quod certè nil aliud est, quàm mundum dementare & Zizaniam serere inter triticum. Si materia Lapidis Philosophi triplex non est in sensu literali, sed mystico, sequitur ergò, quod sit mineralis vel metallica in proprio significatu, & distinctio tantùm sit inter materiam remotam & proximam; in minerali enim optimè latere potest metallum. Jam qui scit distinguere inter viam humidam & siccam, inter materiam in quâ & ex qua, is sine periculo ejus Scripta potest percurrere; ex utraque Mercurius homogeneus elicitur, sive in formam humidam vel siccam sit redactus, perinde est; sis tantùm est de homogeneitate & materiâ in quâ, quæ omninò est diversa. Si Paracelsi vestigia sequeris, & viam humidam eligis, prospicias tibi primo de Electro minerali immaturo, quod difficulter habetur, & dein procede Philosophicè, ut gluten aquilæ purum nitidumque accipias, sicut docet cap 14. de Transm. locumque innuit dicens: meliora instrumenta non reperies quàm in Ungariâ & Hystriâ. Breviter. Paracelsus possidit 4. arcana menstrua, mediantibus illis fecit, quicquid de illo circumfertur. Nempe Sal circulatum majus & minus, liquorem Alcahest & ☿ium Philos. in formâ liquidâ. Sal circulatum majus fit ex Sale communi; minus ex Sale tartari; Liquor Alcahest fit ex Mercurio, Mercurius Philos. in formâ liquidâ ex Electro minerali sive ♄no Philos. Differentia posteriorum duorum tantùm consistit in hoc, quod Alcahest simplicior sit ☿ Sophico, qui non immeritò duplicatus appellari potest. Si Medicinam metalla curantem quæris, relinque tria priora, & perquire istam mineram in hâc, brevi tempore & non adeò ingenti labore invenies, quo cum iste Helveta superbit. Processum ulteriorem ad Tincturam majori ex parte depinxit Fr. Bas. Valentinus: Hîc habes nucleum scriptorum Paracelsi, hunc verte in succum & sanguinem, reliquam molem chartaceam committe tineis. Sed objicis, doce modum, quem Paracelsus omisit; respondeo, duo priora satis fusè in lib. 10. Archidox. docuit ipse Author, quoad posteriora, dico: redde ☿ vulgi homogeneum per ablationem

tionem terrestreitatis & aqueitatis superfluæ, ac dein verte ipsum in aquam per solutionem cum suâ matre vel stomacho Struthionis, & tunc videbis, cur Helmontius dixerit in suo Tract. Arbor vitæ, requiri ad conficiendum liquorem Alcahest Adeptum duplatum, mihique gratias ages. Quod Raymundum Lullium attinet, suadeo Tyroni ut illum planè relinquat, prolixus nimium est, spinosus ac mendax. Veritatem, quam sub verborum lenociniis & vitioso circulari sermone abscondidit, multò clariùs & citiùs ex Gebero obtinebis, eandem enim sententiam cum illo defendit, & pro objecto suo agnoscit ☿ Homogeneum simplicem. Processus verò Geberi particulares, extra Homogeneitatem ☿ii, sunt mera putamina sine nucleo, & muscipulæ pro indignis. Arnoldus de Villanova eandem fermè cantilenam canit cum Lullio, relinque ipsius suæ præparationes ☿ vulgaris per sublimationem cum corporibus salsis, ejusdemque revivificationes per calcem vivam & talia resuscitativa, nunquam enim hoc modo Æthyopem dealbabis. Breviter perstringo hos Authores, partim, quòd ipsorum fraudes modernis operatoribus per alios sunt manifestatæ, partim etiam, quòd per se adeò subtiles non sunt, nisi quis velit esse ultrà modum ταχυπειθής, & posthabitis fidelibus monitionibus propriâ experientiâ & cum Phrygibus sapere.

Inter Authores Canonicos moderniores, post Bernhardum, famosissimi sunt Sendivogius & nupertimus Philaletha Anonymus, qui licet Adepti actû omnes fuerint, à veterum tamen doctrinâ mirum quantum discrepant, sic ut de ipsis, quoad cognitionem rerum Naturalium fundamentalem, verè dici possit, quod putaverint murem farinâ conspersum dominum esse pistrini. Inter hos tamen Bernhardus solidioris doctrinæ & experientiæ vir extitit; licet enim primus mentionem fecerit de ☿ suo duplicato ante conjunctionem cum corporibus perfectis, tamen non rejecit totaliter Homogeneitatem simplicem; (in respectu ad suam Hypothesin) sed commendat in suâ Epistola, Obsequiis, &c. utramque sublimationem ☿, ab iis corporibus, cum quibus non convenit, & cum quibus affinitatem habet, posteriorem tamen præfert, quo jure, in subsequentibus dicetur, Polonicus ille Scriptor Sendivogius, & recentissimus Philaletha, uterque Adeptus per communicationem, totum Antiquiorum Sapientum ædificium evertere conati, constanter & expressis verbis (præprimis posterior) negant, ☿ Sophorum Homogeneum ullo alio modo posse fabricari, quàm per amalgamationem cum Regulo Martiali stellato; quàm miserè verò decipiantur & alios seducant, probabo breviter mechanicè, cum in rebus naturalibus demonstratio realis fortior sit quovis Syllogismo. Quòd verò Sendivogius in eadem opinione hæreat cum Philalethâ, & hic posterior priorem tantùm explicet, patet ex variis locis obscurissimi sui tractatus; postquam enim pro majori confusione lectoris in suis 12. tractatibus eorumque epilogo substantias salsas non metallicas uberrimè deprædicavit, labitur deinde in subsequenti ænigmate ad illum Regulum Martialem, quod postmodum reiterat in Dialogo cap. Phisici; clarissimis autem in tractatu de sulphure sub finem, ubi dicit: Circumibant sal & sulphur puteum invicem rixantes, donec tandem venirent ad manus & pugnarent, in quo conflictu sal sulphuri horrendam inflixit plagam, ex qua loco sanguinis fluxit lac, &c. quis non hîc videt pictas columbas Dianæ Philalethæ ejusque totùm processum, ita est. Veniamus ad ipsum Philaletham; hic, ne unguem latum à reliquorum Adeptorum modo scribendi discedens, dicit, hoc & multo alio modo conficitur ☿ sophorum: quasi verò omnia Naturæ penetralia recenter visitasset, parùm sui memor, quod Possessor factus sit sui Magisterii, non per analysin & cognitionem Practicam rerum Naturalium, sed vel furto, sicut nonnulli volunt, vel per communicationem alterius, & quidem 23. ætatis suæ anno. Quæro enim omnes Philosophos per ignem, quid talis juvenculus cum venerandâ nostra Matronâ, Naturâ, familiaritatis & amoris potuerit contrahere? Certè parùm. Cum vero tractatus ipsius in omnium ferè manibus sit, notum etiam erit, quod fundamentum sui ☿ii Sophici sit Ignis Martialis per colliquationem Regulo Antimoniali communicatus, qui deinde cum ☿rio vulgari debet conjungi radicialiter, ita ut ☿ius ♁ii, animatus cum ☿rio vulgari copuletur, & uterque scorias suas rejiciat. Practica succedit absque dubio; habito medio seu columbis Dianæ, quòd autem ipsius purgationis ☿rii vulgaris causa sit Ignis Martialis, in sinu ☿ii ♁ialis delitescens, & quòd nullus alius modus sit; hoc est, quod nego, atque pernego, sequentibus inductus argumentis & mechanicis demonstrationibus. Primò falsum est, Mercurium ♂tis cum ☿io ♁tiali in Regulo misceri, quod tamen intrepidè asserit in aliquot locis & clarè admodum in cap. 2. Introitus aperti, his verbis: Siquidem noster Draco, qui omnia vincit, per odorem tamen Saturniæ vegetabilis penetratur; cujus sanguis unà cum succo Saturniæ coalescit in corpus mirabile, quod tamen adhuc volatile est, &c. Hic sanè absque contradictione statuit, partem optimam metalli, nempe Mercurium ferri in fusione, conjungi cum ♁nio; quod sequenti mechanicâ falsum deprehenditur, ♃. lib. 1. ♁ii funde in crucibulo, fuso intrude frustum chalybis extremè ignitum & scintillans, videbis ebullitionem massæ & liquationem ferri, quâ cessante confestim aliud frustum optimè ignitum, simili modo admove, donec chalybs non amplius attingatur ab ♁io, quo viso, statim maximo igne materiam totam denuo funde, & cum benè fluit, in Scyphum fusorium calidum sævoque inunctum effunde, quatiendo Orichalcum, ut Regulus eò melius descendat. A refrigeratâ materiâ Regulum separa, cumque tertiâ vice cum nitro & tartaro purga ac pondera, habebis circiter lothones octo. Jam fac etiam Regulum cum æqualibus partibus Antimonii Nitri & Tartari, more communi per accensionem in mortario magno, relictam materiam funde, manû celeri & forti igne concute industriosè Scyphum, ut benè è scoriis præcipitetur Regulus, & obtinebis idem pondus, si benè operatus fueris. Scorias ♂ pulverisa, & lento igne carbonum super testâ probatoriâ ♁ fuga, remanebit pulvis ferreus, ponderis ferè pristini, retentis omnibus proprietatibus ferri calcinati per sulphur commune; solvitur liquoribus acetosis, præbetque vitriolum pulchrum, quod non fieret, si ☿ suo chalybs orbatus esset, prout omnes saniores Philosophi fatebuntur Si jam ☿ ♂ cum sua animâ auri jungeretur ☿ ♁ii in Regulo, sequeretur. 1. Quòd cum ♂te plus reguli conficeretur quàm cum salibus, quod falsum est. 2. Quòd ferrum in scoriis remansum ad minimùm quartâ parte diminueretur, quod æquè claudicat. 3. Quòd cum Regulo simplici ☿ vulgaris non posset purgari, quod iterum est erroneum, quia nulla est amborum differentia, neque etiam quoad stellam; vidi enim aliquoties Regulum simplicem pulcherrimum stellatum, ipseque antè 10. annos ejusmodi Regulum stellatum, aliquando flavis, nunc albis, pro ratione temporis, paucioribus vel pluribus stellis ornatum, magnâ salium copiâ, confeci, ac cotidiè etiamnum demonstrare audeo hujus asserti veritatem; nec ullus facilè in hoc errabit, modò sufficientem quantitatem salium addat, & debito tempore fundat, aliàs etiam Regulus

gulus ♂tis suo ornatu carebit, licet centies fundatur; tempus enim ad stellam contrahendam, non quodlibet, sed certum requiritur, ubique enim Naturæ motus sunt ὡρισμένοι καὶ πεπακμένοι, certamque cœli faciem depetunt. Deinde, si ignis ♂ in ☿ ferri delitescens causa est purgationis ☿rii vulgaris, sicut Philaletha vult, suumque ☿ Sophicum hinc emergentem, interno spirituali sulphure planè gravidum, proclamat; cur ☿ ♁ij ex Regulo ♂ extractus non idem præstat, sicut ipsum hac virtute carere vidi? Verum quidem est, quòd corpora perfecta, eorumque interna bona sulphura, sive animæ, ☿um vulgi purificent per illuminationem centri ☿lis, similiter puri & homogenei, ita ut dein sulphura externa arsenicalia tanquam hostilia spernantur & ejiciantur; Sed illa ipsa purgatio sulphuribus arsenicalibus metallicis denegata etiam non est, jure similitudinis & philautiæ, quamvis animam auream inflare nequeant, sed tantùm illud arripiant, quod sui generis est. Causa ergo vera purgationis ☿ii, per amalgamationes Reguli, non est ignis ille solaris, in ejus ☿io duplicato minimè residens, sed copia sulphuris arsenicalis ipsius Reguli, quæ per artificium illud columbarum compedibus solvitur, & necessitate quadam naturali suum simile in ☿io vulgari apprehendit, tertio interim relicto; quod enim fit cum ♂te & ♁io, id quoque fit cum Regulo & ♁io, intercedente singulari artificio: Quando ♂ sulphureus ♁ium pariter sulphureum apprehendit, tunc ☿ius ♁ii, qui ita ligatus non est, sicut ♂tialis, cadit ad fundum, quia verò hoc modo à suis custodibus totaliter liberari nequit, sed circiter 10. partem sulphuris arsenicalis retinet, quod dein, priùs dispositum & præparatum, suum simile in ☿io vulgi iterum arripit, sicque tandem ☿ium suum, tanquam aliquid dissimile, derelinquit. Hoc videre etiam est in depuratione aliarum minerarum metallicarum, ubi metallarii ex. gr. mineræ plumbi, si arsenicalis est, vel alio copioso sulphure scatet, mineram ferream addunt & plus metalli eliciunt, &c. Sed dato, quod insit aliqua virtus aurea in ☿io regulino, quæ ☿um vulgi animaret, cur id non facit suo charissimo ☿io ♁ali? cur requiritur ☿ius vulgi ad hanc energiam exerendam? objicis, quod hoc unâ vice non possit fieri, ob multitudinem sulphurum diversorum ♁ii: respondeo: transeat, quod primâ vice non impleatur ejus purgatio, addatur secunda, Regulo jam facto, & sic tandem sufficiet. Verùm neque hoc modo procedit, non quòd ☿ius ♁ii in Regulo satis sit purgatus, sed quòd ei jam desit sulphur, commune, combustibile, ferrum solvens, hoc probo per aliam mechanicam. Extrahe Sulphur ♁ii combustibile ex ♁io crudo; ita ut sulphur extractum vulgari sit tàm simile quàm ovum ovo, & ☿ formam suam externâ pristinam non amittat, exceptô, quòd non ita scintillet, sicut anteâ, funde hoc ♁ium, ferrumque scintillans immerge, quasi intenderes componere Regulum martialem, & videbis, quòd negotium non succedat, ferrumque intactum maneat, ratio est, quia ♁ sulphure suo combustibili est destitutum, mediante quo ♂ solvitur. Ulterius instas, illam vim auream in ♂te esse merè spiritualem vaporem, sicut idem Philaletha in suo Birrhio & alibi fabulatur: sed rogo; quæ est ratio, quare ille ignis vagabundus, cum sit spiritualis & ☿io ♂tiali non alligatus, igne fusionis & per reiteratam ignitionem in officinis non expellatur, sed ♁ium solum expectet, quo appropinquante suum antiquum hospitem, ☿ium ferri, qui tamen ♁iali longè est nobilior, relinquat, novumque ingratus quærat ac perficiat? item; cur in solo ferro, domo arietis, iste spiritus auri absque corpore aureo lateret, & non etiam in cupro, quia cum ♀re pari ratione & modo pulcherrimus Regulus paratur; tamen ubique resonat vulgaris clamor Chymistarum, ♀rem scatere multo aureo sulphure, ipsaque tecta cuprea tandem excoqui à Sole in Solem. Respondes: Philaletham hoc negare expressè cap. 11. quòd Philosophi frustrà in ♂te quæsiverint; regero, quòd Philaletha in hoc fuerit deceptus, sicut ex præmissis liquet, ut neque sequitur, scio aliquod secretum summum per communicationem, ergò totam Naturam; quia Naturæ totius cognitio ex meris speciebus & individuis petenda est, nec bonus hic vir sibi ubique præsens est; postquam enim ☿io vulgari & ♁iali simplici activum sulphur abnegavit pluribus verbis, cap. 11. dicit demum, quod Mercurius vulgi in se habeat sulphur fermentale (hoc est activum) cujus etiam minimum granum totum suum corpus sit coagulando, modò eidem possent adimi suæ impuritates heterogeneæ, quodquidem verum est, sed contrà Philal. hypothesin. Ex his satis superque constare puto, quòd Theoria hujus Adepti sit verminosa, quamvis practica ejus recto talo incedat, non enim est absurdum, scire rei essentiam & nescire modum; imò hoc est ordinarium ferè magnis & parvis, doctis & indoctis, amplecti rem ipsam, & quomodo existat, non inquirere: ex hoc fonte negligentiæ fluunt quamplurima mala, quæ mundum faciunt erroris plenum ac miseriarum vallem.

CAPUT IV.

Docet, quid sit Mercurius Sophorum in genere.

HÆsitabam diu, an actum agere, & crambem eandem, ad nauseam toties recoctam, dapibus his Philosophicis inserere deberem, cum vix ullus antiquorum & recentiorum Authorum de hoc argumento taceat, imò illi ipsi, qui ne quidem à limine hanc Sophiam rectè salutârunt, sed, cornicularum in modum, alienis plumis se ornârunt, immensum quantum de hâc materiâ garriunt & strepunt, diducto penitus rictu, sicut anseres inter olores; nesciunt enim propius ad hunc ignem accedere, proinde fulgorem ejus incomparabilem à longè admittantur, & per compita ac trivia tantâ vociferatione deprædicant, quasi valles & montes ipsorum essent auditores. Proverbium erat apud Majores de re communi dicere, lippis ac tonsoribus nota est. Sed Emphasis hujus dicterii arcta nimis est ad nostram applicationem; cùm hoc ævo plures rustici analphabeti & mulierculæ indoctæ penes stivam & focum fundamentaliter & in genere de hoc ☿rio Sophorum sciant disputare. Verùm enim verò, sicut rectè Helmontius animalia bruta διχωτομῶς dispescuit in Solaria, quæ beneficio Solis de die, & Lunaria, quæ mediante Lunâ de nocte & subtus terram cernunt; ita, non obstante hac clarissimâ & evulgatissimâ scientiâ de ☿io Sophorum in genere, inveniuntur tamen lusciosi, qui, instar vespertilionum, hanc lucem veritatis vel oderunt vel non capiunt, aliosque secum ad sua tenebricosa barathra præcipitant. Donandum esset sutoribus, si ultrà crepidam iniquè judicarent; sed quod tales sophistæ è censu ritè promotorum Doctorum se scribant, ipsosque actuales Adeptos, qualis Philaletha est, sub hoc specioso titulo allatrent, falsitatis arguant, mundumque seducant; hoc connivendum non est, sed potiùs eò allaborandum, ut viri cordati & ingenui à tali peste muniantur, &, si possibile est, ipse quadratus intellectus ejusmodi insulsi Doctoris circumcidatur, & ad formam aptiorem pro ☿rio Sophorum concipiendo reducatur: Negari enim non potest, quod Helmontius, inter saniores Philosophos facilè summus, statuit, ad verum intel-

intelligendi actum requiri, ut intellectus cum re intellecta quadantenus unum quid fiat, & quasi in eam transmutetur. Quò autem clariùs hæc ipsorum mentis imbecillitas, si non stultitia, omnibus nostræ Reginæ ministris appareat, ponamus duo fulcra totius ædificii Naturalis, Rationem atque Experientiā; eamq; structuram, quæ neutro horum nititur, tanquam inarchitectonicā repudiemus: Lustremus breviter tria Naturæ regna, præsupponendo ex antiquissimo & orthodoxo rerum Physicarum scriptore, Moyse, quod omne corpus vivens, vim se multiplicandi, ex dono creationis, à summo rerum Opifice acceperit. In animali regno animantia perfecta multiplicant se per seminum cō nixtionem, unumquodq; in suo genere ac specie. Vermes verò, quæ ex putredine, per aliquid semini analogum, proveniunt, dispositam tamen materiam ad anomalam suam generationem requirunt, sic nempe vermes, qui sub ligno fracido nascuntur, dissimiles sunt illis, qui carnibus oriuntur corruptis, non enim fit quodlibet ex quodlibet; sed semper requiritur generica præexistentia materiæ in animalibus perfectis strictissimè; in imperfectis latissimè, in his posterioribus fermentorum potentia supplet locum materiæ specificæ, quod in prioribus non est. Proinde etiam imperfectorum vita brevis est ob principiorum inadæquationem. Longius distat horum generatio à metallorum cunabulis quàm carbunculus à silice, proinde linquamus eam properando ad vegetabilium prosapiam. Horum omnium materia generica proxima cùm sit succus lignescens, omnes omninò plantæ in hoc per suum semen multiplicantur, tanquam in fœminino principio: probationem sicco pede quoque, brevitatis ergo, prætérimus. In regno minerali metallico materia generica proxima est substantia mercuriformis, ponderosa, & homogenea. Differentia horum trium Regnorum consistit in hoc, quòd inter animalia perfecta, ob organorum nobilium diversam multitudinem, maris ac fœminæ tributum requiratur. In vegetabili & minerali sufficit odor fermentalis Sulphureus, Archei seminalis vices supplens, principio materiali seu fœminino interim rite disposito. De principio fœminino duorum priorum nemo dubitat, ultimum verò in dubium vocari posset ab indoctis, quare necessum est, Authoritates veterum Adeptorum implorare, cùm in terræ abditis cavernis hujus Regni desponsationes ut plurimùm celebrentur. Ratio tamen suadet incorrupta, quod unumquodque ex illo materialiter constet, in quod resolvitur, retrogradatione competente; resolvuntur autem omnia metalla in ☿rium: E. ex eo constat. Id quod omnes Philosophi antiquiores confirmant. Primus esto Arnoldus, qui cap. 2. Ros. dicit. Certum est, omnem rem esse de eo, & ex eo, in quod resolvitur; nam cum gelu mutatur in aquam, calore mediante, clarum est, ipsum prius aquam fuisse, item cap. 2. 1. Ros. ab argento vivo omnia metalla sunt, & in ipsum resolvuntur. Item cap. 1. Rerum natura omnia metalla format, naturaliter operata, ex argento vivo & sui sulphuri substantia, eò, quod proprium est argenti vivi, à calore seu vapore sulphuris coagulari. Non est contrarius Princeps Alchymistarum, Geber cap. 3. 8. 9. suæ Summæ, ibi enim pluribus innuit, quod principia metallorum, super quibus natura fundat actionem suam, sint argentum vivum, sulphur & ejus compar Arsenicus. Quòd autem Philosophi per hunc ☿rium intelligant illud fluxile metallicum, cum & absque præparatione Philosophica, patet 1. ex Arnoldo cap. 4. 1. Ros. cum quo consentit Geber. cap. 8. lib. 2, ubi dicit: Laudetur omnipotens opifex, Deus gloriosus! qui ex vili creavit pretiosum, & dedit illi substantiam & substantiæ proprietatem, quam nullam ex aliis rebus in naturā contingit, possidere, quia solum est, quod ignem superat, & ab eo non superatur; idipsum namque solum cum sit metallum, tantùm continet in se totum id, quo indigemus ad nostrum magisterium; quia omnia alia, cùm sint combustibilia, igni cedunt & in flammâ deficiunt. Id cap. 2. 1. Ros. Argentum vivum in se continet sulphur suum bonum, mediante quo coagulatur in ☉ & ☽-nam. Consentit Bernhardus in sua epist. Obsequiis, &c. expresse dicens: Solvens non differt à solvendo, nisi digestione & maturitate. E: est metallicum. & ulterius dicit in eadem: Nulla aqua naturaliter reductivè metallum dissolvit nisi Argentum vivum. Item, solutio naturalis metallorum per nullam aliam rem fieri potest, nec expedit, nisi per solum Argentum vivum: Conjungitur ergo ☿rius crudus, tanquam aqua, cum corpore per spiritum, primâ decoctione solvendum; & ulterius dicit: quòd falsa sit omnis doctrina, alterans ipsum ☿rium ante conjunctionem corporis cum ipso. E. manere debet in suâ metallicâ fluxibilitate, quod postea etiam expresse ibi docet, dicens: Non est improbandum, quin benè aliter possit & debeat scoriosus ☿rius per sal commune sublimari ad illam scoriam mineralem extrinsecus amovendam, manente tamen semper ☿rii fluxu seu humido radicali, hoc est, mercuriositate stante incorruptâ, quæ est ex proportione ejus naturali, oportet enim speciem ☿rialem & formam in nostro opere incorrupta manere. Quid quæsò clarius; Propterea etiam commendat suam sublimationem per amalgamationem Reguli antimonialis dicens: Sunt quædam ☿rii sublimationes ab ejus propriis corporibus, quæ sibi intimè amalgamando coguntur & permiscentur, ex quibus pluries relevatus & reconjunctus superfluitates rejecit, & non confunditur in sua natura: ideoque post hoc artifici vero valet in speciebus metallicis fundendis vel solvendis, nec intrinsecè alteratur valdè ad nostrum opus, nisi à fixis corporibus in eo dissolutis. Objicis 1. confundi hîc materiam metallorum cum ☿rio Philosophico: Resp. quòd unum idemque sit. 2. Philosophos intelligere suum ☿rium non vulgarem; Resp. rectè infers; sed malè concludis. Non sequitur, Philosophi rejiciunt ☿riū vulgi, ergò commendant Nitrum, Terram virgineam, Salia cujuscunque generis, & alias quisquilias extrà genus metallicum. Quid tum? Sit ☿rius vulgi materia ex quâ, prout etiam ingenuè fatetur Philaletha, nondum tamen erit materia in quâ. Putasne, si Hermes, vel alius qualiscunque Adeptus, qui apud te in honore est, revivisceret, tibique, Dei loco, revelaret, ☿rium vulgi esse veram materiam, ex quâ Sophicus conficiendus, quòd tu statim tam doctus & qualificatus esses, hoc mysterium illotis manibus perficere? minimè. Quia ista operatio tam abscondita & imperscrutabilis est, ut si vel maximè aliquis te illam perfectè doceret, & in manus tuas omnia requisita deponeret, non tamen propterea triumphum ageres, sed assecuro, sicut Philosophi dicunt, quod rem relinqueres, ubi deberes incipere. Non est ars Chymiæ vulgaris, & quæ lascivo otio addiscitur, nisi Philosophi scivissent difficultatem hujus Practicæ, tàm clarè non scripsissent: Audi enim, quid dicat Geber cap. 45. Summæ. Quod benè sit purgandus ☿rius, ut fiat albissimus, qualis enim erit purgatio, talem perfectionem consequetur in projectione; igitur si per subtiliationem mundaveris

mundaveris & perfeceris, erit albedinis tinctura, cui non est par. Quid autem sit expurgandum, docet idem Geber. cap. 9. lib. 2. dicens: duplex est sulphureitas & humiditas argenti vivi, una, quæ in centro ejus inclusa est in principio suæ mixtionis; altera superveniens, naturæ suæ extranea & corruptibilis. Prima tolli nullo artificiorum ingenio potest, quia est de corporis perfectione, & istud sulphur tuetur argentum vivum ab adustione: altera verò cum labore non facilè tollitur. Idem cap. 57. lib. 2. inquit: quod summa intentio totius operationis sit, ut sumatur lapis in præcedentibus capitulis notus, & cum instantiâ assiduetur opus subtiliationis primi gradus, & per hoc mundetur à corrumpente impuritate. His non obstantibus clarissimis doctrinalibus, tamen verissimè dicit Geber! cap. 32. in fine, quod hoc artificium non perveniat ad artificem duræ cervicis: quod etiam affirmat Arnold. cap. 2. Ros. Proinde, charissime Philochymice, licet invidus sis, nihilominus tamen bono animo esto, nec time hujus mysterii evulgationem; juro tibi per Deum immortalem, quod ex mille vix unus assequatur suam intentionem, licet subjecta optimè noverit: quod si verò magna spiras & vulgaria fastidis, sis quoque lætus, habebis per hanc praxin, optimam occasionem, nobilitatem tui ingenii ostendere; nil enim hîc levidense, nil triviale occurret: Si earum, quod multo labore partum est, ecce hic Augiæ stabulum, si Hercules es; certissimum namque experieris illum versiculum:

Non venit ex molli veneranda scientia lecto:

Si abscondita tibi placent, ne desperes, sed quære sedulus, per multos annos & sub finem conquereris, quòd nil inveneris, nisi vel amica vel divina manus te duxerit, Si simplicitatem rerum adamas; En tibi manum; mane, quæso, in simplici viâ naturæ, in hac enim citius palpabis, quod in subtilitatibus nunquam videbis, testante Sendivogio.

Fit ergò generatio & multiplicatio omnium triũ Regnorum in suo genere ac specie; Et licet ob organorum defectum, in metallicâ propagatione, maris ac fœminæ concursus tàm manifestè non fiat, sicut in animali; negari tamen non potest analogica masculini & fœminini seminis commixtio, quia elemẽta activa quasi semen masculinum cum passivis ceu fœminino naturaliter cõjunguntur, speciali proportione Naturæ debitâ servatâ; hæc nempe prima cõmixtio dicitur materialis digestio, in quâ de potentiâ surgit actus scil. de terrâ & aquâ, aër & ignis, mediante purâ digestione & subtiliatione ipsorum, nec est alia additio in ventre terræ præter ipsius ☿rii digestionem & inspissationem, prout Geber philosophatur, & Bernhardus in Commentario super Arnoldum. Ex hoc fundamento antiqui Magi ☿riũ suum adinvenerunt, naturam scil. insequendo, ipsiq; puro & homogeneo purum pariter aurum addiderunt, ac per gradus caloris maturârunt, non quòd aliud sulphur sit in Sole quàm ☿rio, quòd non sit etiam ☿rius; Sed quia in Sole est perfectior & maturior digestio, quàm in ☿rio; quare etiam Artista citius producit opus quàm Natura; aurũ enim nil aliud est, quàm ☿rius digestus & inspissatus homogeneus; sic ars per compendium jungit Aurum ☿rio, ex quibus duobus spermatibus actu generatur mysterialiter illud idem, quod ex uno spermate actu, Natura in mineralibus produxit. Via verò hujus decoctionis & dissolutionis non nisi rarissimis patet, & qui eam novit, pervenit ad secretum, quod est species permiscere & naturas à naturis extrahere, sicut loq. Arn. cap. 1. 2. Ros. Manet ergo definitio ☿rii Sophici firma atque inconcussa ratione & experientiâ, excludendo omnia salia, præter unum, quod ipsi est tanquam mater, & propterea absque sapore; qui hoc novit, in centro naturæ sedet, mihique contrarius non erit: cùm, qui matri est amicus, filio ejusque affeclis non erit infensus. Meritò ergò rides, Philaletha, & plures alii, illos occœcatos operatores, qui extrà metalleitatem ☿riosam in Salibus, rore majali, pluviâ & ejusmodi nugis operam & oleum inutiliter locant. Verum enim manebit in æternum hoc antiquorum axioma: In Mercurio est, quicquid quærunt sapientes; hîc procul dubio intelligunt ☿rium metallicum, prout in sequentibus ad raucedinem usque inculcant clamantes.

Sicut Riplæus: Junge genus cum genere & speciem cum specie.

Natura augetur in suâ propriâ specie & natura, & non in aliâ.

Et Bernhardus: Nostra medicina fit ex duabus rebus unius essentiæ, id est, ex unione ☿lii fixâ & non fixâ, spirituali & corporali.

Item. Nil emolumenti in rebus non metallicis est.

Item. In, cum, ex, & per metalla, fiunt metallica, &c. Et, nisi ex regno metallico petendus esset hic decantatus Mercurius Sophorum, impertinenter scripsisset Geber cap. 2. lib. 2. summæ: Non est possibile cognoscere transmutationes corporum vel ipsius Argenti vivi, nisi super mentem artificis deveniat vera cognitio illorum naturæ secundùm suas causas & radices. Idem ibid. oportet artificem primas radices principales, quæ sunt de esse operis, non ignorare: quia qui principium ignorant, finem non invenient.

Proinde, nisi quis planè sit vertiginosus & ipsius Midæ nepos, absque multâ ac profundâ meditatione facilè advertet 1. quòd arti concessum non sit, ex non metallo facere metallum, prout etiam hoc apparet in ipsâ lapidis projectione, quæ, licet potentissimis fermentis metallicis nitatur, nil tamen operatur, nisi super metalla. 2. Quòd omnis actio perfectiva inter similia consistat, quæ cùm κατ' ἐξοχὴν nostro Solis & Lunæ conjugio rectè attribuetur, etiam non parùm eidem erit proficua, imò necessaria generica affinitas. Qui contrarium absque ratione & experientiâ statuit, non est Philosophus, sed opinator ac impostor, planeque niger, quem Tu, Romane! caveto, donec ex saporosis suis salinis ad ἄποιον nostrum Sal Naturæ revertatur, illudque odoret. De hoc solo enim verum est, quod Philos. dicunt: In Sole & Sale naturæ sunt omnia. Dicitur autem Sal, non quod ex ullâ salinosâ materiâ fiat, sed quod Sali nitro externè simile sit: concludo igitur cum Rege nostro Gebero. Qui absque Argento vivo tingere nititur, cœcus procedit ad practicam, sicut asinus ad cœnam.

CAP. V.

Specialius docet, quid sit Mercurius Sophorum, ejusque differentiam recenset.

Discussis jam nebulis radiorum Veritatis energiâ, reliquum est, specialius exponere, quid sit ☿ius Philosophorum, & num latitudinem quandam admittat insigniter differentem? quibus præmissis subnectemus practicam, quantùm instituti nostri ratio permittit. Est, sicut supra dictum, Mercurius Sophorum Substantia metallica vel liquida vel currens purissima & homogenea, continens in se sulphur spirituale, mediante quo coagulatur. Non paucis erroneum videbitur statuisse hunc

liquorem

liquorem duplicem, madefacientem & non madefacientem, cum tamen multi sophorum apertè indigitaverint, quòd manus non inficiat ac humectet. Verùm sicut non omnis tellus omnia fert, ita nec omnis ætas; Dona Dei non unâ vice omnia mortalibus attulerunt. Plures autem vias à multo tempore fusse ad unum scopum ducentes, Princeps Chymicorum, Geber acutissimè prævidit, si nescivit, cap. 28. lib. 1. Suæ summæ. Currentum ☿ium Sophorum docuit Geber, Arnoldus, Bernhardus & ex neotericis Philaletha. Liquidum madefacientem possedit Paracelsus, Basilius Valentinus, & nostro tempore Agricola major & minor.

Uterque hic ☿ius Sophicus est legitimus & sulphure suo metallico ornatus, mediante quo coagulari potest.

Differunt autem in hoc 1. quod liquorosus sit generalior, currens specialior in ordine ad metalla. 2. Prior longè alio igne in tincturam excoquitur quàm posterior. Ultima differentia est in virtute tingendi, absolutâ secundâ vel tertiâ rotatione. Ambo mihi sunt notissimi.

Quâ jam dexteritate, quibusve enchiragogiis negotium sit tractandum, breviter declarabo. Cum verò ars ex eadem re super terrâ, solificium suum desumat, ex quâ natura subtus terram, Solem & Lunam procreat, authore Gebero. Ideoque debemus ante omnia principia Naturæ scire, ex his enim deinde fiunt principia Artis; affirmante hoc Bernhardo in Comm. super Arnold. his verbis: Ad intentum pervenire volens considerare habet principia & causas metallorum, & quomodo composita sunt & adunata, tunc consequenter, his scitis, facile erit opus solutionis & digestionis; prædictum est enim, quomodo ligentur, quicquid autem ligatur, solubile est. Habitis his principiis, dicit Geber, vili pretio ad complementum operis pervenies. Placet ergò modum generationis metallorum breviter ex Bachone adducere, qui dicit: Contingit in terrâ Sulphur & Mercurium creari, quorum duorum principiorum natura est, ut per calorem evaporentur & sublimentur. Accenso igitur calore in terra sulphureâ, cum evaporaverunt multis annis, utrumque per terram ascendendo continuè, coagulantur in viâ, & ab aëris ambiente frigore repercutiuntur; & hinc in locis montanis plerumque metalla generantur, utpote frigidioribus. Hanc generationem multo clarius proponit Bernhardus, sicut præcedente capite notatum, & hîc repetendum est. Natura ex uno spermate in ventre terræ operatur metallum, coquendo & digerendo, ex solo scil. Mercurio, quare non potest ad determinationem metalli in parvo tempore pertingere; In Mercurio enim solùm sunt duò elementa, actu scil. aqua & terra, quæ sunt passiva; ignis verò & aër sunt tantùm in ipso potentialiter, sed quando deducuntur in actum, secundùm determinatam digestionem & inspissationem proportionalem, tunc fit metallum, nec est alia additio in ventre terræ, præter ipsius Mercurii digestionem & inspissationem; differentia tantùm pendet ex accidentibus. Sic natura ex Mercurio simplici procreat Solem, removendo ejus superfluitates, quæ cum sint difficillimæ separationis, propterea etiam parùm auri generatur. Consistit ergò totum artificium Mercurii sophici in remotione superfluitatum terrestrium & phlegmaticarum, astipulante Gebero cap. 19. Argentum vivum non permiscetur in profundo usque ad profundum corporis alterabilis sinè præparatione interveniente, nam ut idem Geber cap. 42. dicit, non potest benè reperiri, quod uniatur corporibus, nisi spiritus solus: & paulò post; quia in nullis aliis quàm spiritibus videmus hærere adhærentiam ad corpora cum alteratione, necessum fuit, illos præparare cum mundificatione ipsorum, quæ est per subtiliationem: & ibidem ulterius; quia spiritus projecti super corpora, sine ipsorum mundatione, non dant colorem perfectum, sed ex toto videmus corrumpere, adurere & denigrare. Practicam hujus præparationis clarissimè docet in aliquot locis, & fit per subtiliationem, quæ est rei siccæ per ignem elevatio, cum adhærentiâ sui vasis, & separatione puræ substantiæ. Continet enim ☿rius in se, ut idem Geber dicit cap. 42. causam corruptionis, scil. substantiam terream, adustivam sine inflammatione, & substantiam aqueitatis; hæc ejus superflua oportet separare & ipsum præparare; quod fit, docente eodem Geber. cap. 43. & 45. per ignem, & commixtionem fæcum; prout secundùm longum & latum ibidem invenitur explicatum, ad quæ lectorem remitto: Est enim impossibile clarius loqui, nisi quis velit margaritas porcis objicere. Qui sedulus, doctus & constans fuerit, Deumque ritè invocaverit, veritatem in hoc Authore inveniet, non est comparandus cum ullo ex antiquis & neotericis in candore & veritate. Per hunc conspicies in mediis tenebris & unda stygia nostram Proserpinam, divitiarum Deam splendidissimam; sed cave tetricum odorem sepulchri. Si prudens es, facilè imaginaberis tam diutinam & arctam sepulturam, absque ingenti fœtore, aperiri non posse: adorna verò semicupium, & lava hanc regiam prolem, donec fulgeat sicut Luna in plenilunio, & miraberis, quòd inter tot sordes & nigerrimas scorias, hæc tenella Princeps non penitus suffocata & æternæ morti tradita fuerit. Jam etiam advertes, cur Geber. cap. 26. lib. 1. suæ summæ, Principium metallorum spiritum fœtidum appellet; jam scies, cur majores nostri Caduceum ☿rii serpentibus circumdederunt; quando enim hic spiritus è suo absurdo corpore noviter est extractus, optimèque lotus, tunc eundem odorem de se spargit, qualem serpentes præbent, si in vitro vel ampullâ aliquâ detinentur, retinetque hunc odorem, donec, tractû temporis, è vitro aperto exhalet. Jam etiam intelliges philosophicum axioma: Noster ☿rius est ☿rius, de ☿rio & Sulphur de Sulphure, quod absque hâc practicâ capere est prohibitum. Nemo certè nisi Autopta potest credere, quòd in nostro fonte lurido aqua viva sit, proinde supersedeo multa verba facere; qui adeptus est hoc arcanum, me altum silente novit, qui non, difficulter persuadebitur etiam Themistocleâ eloquentiâ. Consuetum enim est mortalibus in concavo Lunæ quærere, quod ante pedes est. Objicis, theorica sunt, quæ profers: Respondeo; illud est theoricum, quod in speculatione absque demonstratione actuali fundatur; ego verò hæc toties practicare queo, quoties expostulas. Quod si autem fidem adhibere differes, donec centenarium plumbi in aurum, te inspiciente, verto, recumbe intereà super plumatili, ne, stando ad Calendas Græcas, nimiùm incommoderis. Per me licet, credas sivè non, propterea Cœlum non corruet. Sapientissimus rerum Parens à mundo condito, hæc sua charismata, sub humili Myrice abscondidit, ne fastigiosa Cedri cacumina, si iis potirentur, nubes penitus transcendant, & turrim Babylonicam æmulentur. Scripsi, quæ scio, vera, non in gratiam Potentum, sed miserorum.

CAP. VI.

Particularia ventilat.

Nil communius ulceroso huic seculo, quàm fallere, in tàm prodigiosâ ubertate hominum perversissimorum, Qui enim vix promtè didicit ignem struere, statim molitur aliis persuadere, se possessorem hujus vel illius particularis ad aliquot millia; sicut ipse multoties expertus sum, nunquam autem meâ vitâ, quam certe penes focum maternum & super pulvinari non transegi, inter tot Particularistas, ne unicum vidi, qui canem aut felem cum isto suo auro factitio sustentare potuisset; Impossibile namque est dari ullum particulare in eo significatu, in quo nostri Processuum mercatores hoc vocabulum accipiunt, ita ut vel sulphur ☿rii ejusque tinctura è vitro extracta, vel aliæ substantiæ sulphureæ, è ♀re, ♂te & aliis mineralibus petitæ, per certos fluores fixativos & singulares ingressus, in Lunam intrudantur, eamque tingant. Ratio est, quòd similes sulphureæ substantiæ Mercurio corporali, nullo pacto, aduniri queunt intimè & radicaliter, ita ut eas deinde in igne fusionis defendat: quia iste ☿rius Lunæ, absque hoc, per suum sulphur & coctionis gradum coagulatus est, ita ut alio & quidem tali inepto coagulante non indigeat, & licet volatilis factus esset, tamen sulphura cum ☿riis, absque prævià putrefactione radicaliter unire, est opus solius Naturæ. In & per putrefactionem artificialem quidem concedo, sed tunc etiam requiritur, ut istæ sulphureæ substantiæ simul sint mercuriales, aliàs in æternum cum mercurialibus non unientur nec putredinem inibunt: facessit multum negotii ipsi Naturæ hoc conjugium, multò magis Arti, cùm huic tantùm datum sit, creata ad gradum altiorem evehere, non verò ex primis causis constituere. Et licet per certas miserabiles lanienas, auriforme quoddam corpus componatur, nunquam tamen omnia auri genuini examina sustinebit, sed vel in uno vel altero peribit. Ego certè semper risi nostrorum Laborantum vanissima vota, quando dicunt: modò haberem particulare aliquod, quo me possem sustentare, libentissimè dimitterem istum famosum lapidem Philosophorum, nil quæro, quàm certum aliquod particulare, &c. Sed audi, charissime Simpliciane; unum granum auri, ex non auro constituendum & faciendum, requirit eundem processum eosdemque labores, quales sibi vult centenarius integer: qui scit partem non ignorabit totum, quod ex partibus constituitur. Quod extractiones vel solutiones aureas ex mineris nonnunquam auratis attinet, de iis non disputo, cum hîc nulla contingat metamorphosis, sed pauperrima auri extractio. Laudabilior est fixatio minerarum volatilium per salia ignea, licet multum temporis requirat: idem sentiendum est de reductionibus metallorum eorumque maturationibus; quia in his pars mercurialis non separatur à sulphureâ, sed sulphur in suo Mercurio ulterius excoquitur.

Particulare autem verum, in sensu sano, nil aliud est, quàm Tinctura imperfecta, prout omnes tincturæ, post primam rotam, leviter tingunt & partem puriorem metalli tantùm aggrediuntur. Consulo itaque omnibus hujus artis investigatoribus, ne inhient istis particularibus falsis, sed alieno periculo & damno discant, imò cane pejus & angue fugiant harum ineptiarum araneos, sunt enim plerunque vel activi vel passivi impostores, quod etiam ex hoc liquet: Si in aliquot septimanis vel paucis mensibus levi opera aurum & argentum, peculiosâ quantitate, construere sciunt; cur petunt subsidia à Principibus, & cur non tacent sicut Adepti, ob metum certissimi periculi? hoc nimirum est, quod dixi: Vel non sustinet torturam ignis & lupi voracitatem ipsorum aurum, vel sine lucro componitur ob sophistica principia. Verum namque semper manebit, quod ex Arist. 4. met. allegat Arnold. cap. 3. sui Rotarii. Species metallorum transmutari non possunt, nisi in suam primam materiam vertantur, quæ est sulphur & argentum vivum, non separatim sed conjunctim sumtum.

EPILOGVS.

Hic habes, Candide Lector! quod in fronte hujus tractatus promisi; dictum nimirum satis est, quid evitare debeas in itinere ad hoc Sepulchrum. Perge intrepide, aperta est janua, nil tibi restat, nisi quòd manum admoveas. Si numen propitium tibi favet, oculis videbis inter sordidissima sudaria tuam charissimam; voca ipsam nomine proprio tibi manifestato & properanter te amplectetur, sicque obtinebis Mercurium tantoperè dilectum à Philosophis. Est quidem adhuc alius pariter mihi notus, qui duplicatus appellatur, sed si illo potiris, hoc non indigebis, vix enim valdè inter se differunt, cum ex una radice & subjecto oriantur, modusque eliciendi tantùm sit diversus. Ne verò in hoc unico deficiam, dico tibi in veritate, quòd prior fiat per sublimationem ab iis corporibus, cum quibus in naturà non convenit, posterior contrà, prout verbosè docet Bernhardus Comes Trevisanus in Epistola, Obsequiis &c. quem tibi commendo & interea maneo tui.

Studiosissimus.

EXAMEN ALCHYMISTICUM, *quo, ceu Lydio lapide, Adeptus à Sophistâ & verus Philosophus ab Impostore dignoscuntur, institutum in gratiam Magnatum & eorum, qui, ex defectû multæ lectionis & Vulcanicæ experientiæ, punctum Chymicum plenariè non intelligunt; ne tam turpiter à perditissimis istis fumivendulis ac impostoribus Thrasonicis, in opprobrium artis merè divinæ, decipiantur. Necessarium ac summè proficuum Opusculum, quale, à mundo condito, typis non fuit exaratum.* AUTHORE PANTALEONE. Hermeticæ Sophiæ Adepto.

Ad Mysochymicum.

Ridere absque causâ & vituperare incognita, stultitiæ ac superbiæ signum est juxtà tritum: Per risum multum debes cognoscere stultum. Item: Ars non habet osorem, nisi ignorantem, Ergò, qui artem aliquam vel amare vel rejicere intendit, discat eam prius & dein judicet. Quòd culices & papiliones propè candelam accensam pereunt, horum animaculorum ineptitudo est, quæ usum luminis commodissimum non tollit.

Celsissimo Principi ac Domino, CAROLO *de* Liechtenstein *&c. Principi ac Domino meo Clementissimo.*

Dicat Dedicat AUTOR.

Celsissime Princeps,

Clementissime Domine! &c.

Dicavi nuper prima initia & fundamentum artis Hermeticæ Vestræ Celsitudini, tanquam hujus

hujus scientiæ divinæ Fautori, non sine meâ notabili temeritate, ex solâ naturali propensione ergà Vestram Celsitudinem prognatâ. Nimirùm convincit me charitas Christiana, concesso desuper lumine uti & currentem parili studio pro virili adjuvare. Vestra Celsit: hucusque tenetur amore Sapientiæ divinæ cum æterno applausu: Quia verò DEus, sapientiæ omnis origo, nil immediatè agit, Diabolus verò, juratus ejus hostis, nihil intentatum relinquit, quo animam sapientiæ cupidam defatigare, confundere & planè abstrahere queat; proinde ego talentum meum acceptum fœnori locare & vices instrumenti gerere decreveram, in eumque finem Tumulum meum Hermeticum adornaveram. Cùm verò iter illuc susceptum absque Achate fido feliciter finiri nequeat, propterea præsenti tractatulo oculis & menti perpendendum objicio, quis & qualis, inter tot competentes, eligendus sit vel non? Si actum ago, confirmo; si ignotum doceo, mereor; si neutrum, rogo, dignetur Vestra Celsitudo eâdem gratiâ hoc schediasma irradiare, qualem materiæ dignitas expostulat. Verbis non dimico, sed rebus, aliàs depromerem Scholastica verborum lenocinia iisque meam veritatem oblinirem. Sed cùm animi excelsi substantiam ab umbrâ facile distinguant, propensus magis maneo realiter quàm verbaliter demonstrare, quòd sim

Vestræ Celsitudinis
Humillimè obsequiosus
Pantaleon

Præloquium.

Quòd totum hoc systema mundi ex contrariis in unum quid coaluerit & certo modo perpetuò militet; schola Peripathetica jam olim edocuit & ad nostra tempora transmisit: Utrum autem ista pugna ex proæresi Creatoris teroptimi originaliter dependeat, liberum esto cuique, suo sensu abundare; Nos putamus, sub censurâ tamen Ecclesiæ, hallucinari illos, qui hoc negant; loquente ipso cœlorum motu contrario, qui nec quicquam à primâ minuta creationis immutatus est. Testes sunt lux & tenebræ, primo die mundi introductæ, motus & quies corporum, unum & multiplex, verum & falsum, bonum & malum, quæ omnia tàm necessaria sunt ad decorem hujus universi, quòd ab eo sine insigni mutilatione auferri nequeunt. Mens humana quidem, quamdiu superioratum gessit in homine, nescivit dualitatem, non quòd ipsi realiter non infuerit, sed quòd operari nequiret, ob sensitivæ subjectionem: Post prævaricationem verò, obscuratâ mente æternâ, & expergefactâ caducâ sensitivâ, inevitabili quadam necessitate, verax rerum unitas proscripta & fallax multiplicitas introducta est. Quòd verò etiam hæc ad pulchritudinem microcosmi in præsenti statu requiratur, facilè cognoscet is, qui novit, quod diversitas actuum diversos quoque actores sibi deposcat. Saltum in alienam messem non committamus, sed in Palæstrâ rerum naturalium monendo exponemus, quàm diversi & contrario modo constituti athletæ ibi reperiantur: Hic pugnat ligneo acinace, ille pumbeis telis; alius macharâ rubigine obductâ, multi mortonum in modum farcimina straminea gestant, iisque arcem naturæ munitissimam ridiculè expugnare satagunt; non pauci solo clamore & comminatione deditionem postulant: rarò imò rarissimè invenitur Instructus romphæâ bisacutâ. Omnes verò illi malè armati, postquam se sine proposito frustratos vident, domum revertuntur locique situm inaccessibilem incusant, ne verò desperare videantur, tormentorum novum genus excogitant & præparatoria terribilia meditantur. Fiat iterim, quid potest, stipem tamen cotidie accipiunt, unusquisque pro honoris gradu: In fine verò canunt versiculum.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Sic solvitur obsidio ipsis militibus ad hyemales mansiones divertentibus ibique gaudentibus. Appropinquante vere campum cum horribili fremitu repetunt & obsidionem peregrinis armis induti reassumunt, donec tandem vel ipsi heroicè occumbant vel à Principali exhausto seu pigente dimittantur. Finitâ militiâ malè morati & stupidi, non agnoscentes propriam ineptitudinem, sed culpam in hoc vel illud conjicientes, novum Ducem quærunt & quod igne non potuerunt efficere, fumo tentant. Conscientiosiores verò, rem melius reputantes, hoc belli genus aliis, ineptè licet, dissuadent & pacem potius præferunt.

Ambo autem non advertunt, quòd asinus, auro onustus, expugnabile faciat quodvis fortalitium, præprimis illud, quod ex auro est exstructum materialiter & proindè suo simili non adeò ægrè obsecundat, Volo dicere: studium Hermeticum proponit sibi arcem expugnandam, ipsum aurum naturaliter æternum & incorruptibile, sed milites valdè discrepantes in obsidionem adducit, operatores nimirùm doctos & indoctos, judiciosos & imprudentes, expertos & rudes, veraces & fallaces; sicut apud Magnates ubertim est videre, Principes enim antiquo & decenti admodùm amore feruntur ergà regium hoc studium, quamvis, ob vitæ teneritudinem, ad librorum inspectionem dorsum raro incurvent, multò minus adhuc, propriis manibus, rerum naturalium analysin peragant: ex quo sequitur, quod hunc defectum alienâ industriâ & sagacitate coguntur resarcire. Quàm scelestuosè autem & nequiter plerumque decipiantur, in dies, proh dolor! elucescit, cum totius artis intolerabili calumniâ; Vix enim est aula Principium in totâ Europâ, ubi Alchymia benè audiat. Quare, ne hæc divina scientia tàm injuriosè ulterius tractetur, ipsique Magnates, cujus Patroni summè honorandi, tàm turpiter in posterùm circumveniantur, composui hunc tractatulum ex lumine naturæ & autopsiæ, ut ipsis inserviat loco lapidis probatorii. Hoc enim firmiter teneant; Quicunque vel non intelligit vel odit tenorem hujus Examinis, se tamen Artistam vocat. Tyro imperitus vel Impostor esto. Et, Cujuscunque Processus vel particularis vel universalis cum fundamento nostro non concordat, vanus est & deceptorius, quicquid etiam magni præ se ferre videatur. Nil enim est nec erit unquam in igne permanens, nisi sola humiditas mercurialis metallica, homogenea, per artem vel naturam; prout abunde testantur Geber, Arnoldus, Bernhardus & omnes benè sensati & docti Philosophi.

Quod si verò cuiquam hæc nostra simplex ac denudata veritas invenusta apparet, ille apprehendat pedissequam ejus, versicolorem falsitatem & benè valeat. Nil mirum, quòd stuprum plus æstimetur quàm matrona honesta. Veritas enim à primo temporis puncto exposa fuit, partim, quia, ceu filia Altissimi, in sua nobilitate confidens, colores omnes & alienas recommendationes sprevit: partim etiam, quia homines ex naturâ suâ perversitate imposturas splendidas & callida mendacia plus amant quàm inculcant ac nudam veritatem. E contrà Sathanas suam sobolem, mendacium diversimodè pictum ac larvatum ubique promovet, ita ut non perperam in axioma receptum sit: Unicam veritatem plures sibi Patronos & recommendationes exposcere, ut audiatur, quàm centum impostura ac crassissima mendacia.

His tamen non obstantibus spinis, veritatem Physicam per epitomen Magnatibus hîc proposui, quò tandem

sui voti compotes fiant & artem cælestem convivиis non amplius profundant. Capiat, qui potest, omnibus scriptum non est, sed iis, quos ardens evexit ad æthera virtus. Creaat, qui vult, ventura ætas palàm faciet, qualia sint & qualis fuerit Πάντα ῥεῖ.

CAP. I.

QUi Alchymiam à græco vocabulo ἅλς sal & χέω fundo derivant, impropriè arti Hermeticæ attribuunt, eò quòd hæc finem ultimatum & principalem sibi non proponit cum salibus agere, sed potius cum metallis. Nullum autem metallum admittit in suam compaginem naturalem ullum ex salibus, sicut nec per analysin genuinam quicquam, salis, propriè dicti, naturam redolens, de se promit, ut neque constat nisi ex Mercurio, Arsenico & sulphure; prout Geb. & omnes saniores Philosophi fatentur; Quod verò per liquorem Alcah est, verum & unicum solvens metallorum, saliforme quid ex metallis obtinetur, sciendum est, quod simile non sit idem; Omnia enim salia saporem præbent vel acidum vel salsum, vel ex utroq; mixtum. Sed nil tale ex metallis per se habetur, quamvis formam salis exhibeat; sicut etiam ipse liquor destructivus, ignis Gehennæ ab Helmontio appellatus, nitri formam monstrat, insipidus tamen est & absq; sale. Quòd si verò aliquis, per additionem, metalla in salia cogat exindeq; studium spagyricum, Alchymiam, vocitare malit, penes ipsum maneat ista Alchymia, nobis est nimis pretiosa: In hac significatione non absurdè definivit quidam cavillator Alchymiam, quod sit ars sine arte, cujus principium mentiri, medium laborare & finis mendicare. Qui verò non strictè sed latè hoc vocabulum accipiunt & à minus principali fine denominationem petunt, nobiscum sentiunt ex salibus enim est principium & introitus, absque sale non aperiuntur portæ cœli Hermetici, sicut Philos. passim affirmant. Definimus ergò artem Spagyricam, quæ uno verbo Alchymia appellatur, quod sit Ars metalla inferiora meliorandi & ad Solis vel Lunæ statum evehendi.

Subjectum hujus artis est omne metallum. Objectum est tinctura. Finis aurum. Jam, quia terminus à quo & ad quem, tanquam correlata, sub uno genere comprehenduntur, necessitate rationali sequitur, quod subjectum artis transmutatoriæ, cum ejus fine, sub uno genere stare debeat, sicut etiam innuit regula antiquorum Sophorum: Ex fine cujusq; intentionis resultat ejus principium. Item; à quo pendet alicujus rei principium, in eodem erit suum incrementum. Propterea docet Sendivogius: Si vis metalla facere, principium tuum sit metallum, per metalla enim fiunt metalla. Et Riplæus in 12. portis: aurum & argentum extrà speciem non est quærendum. id. in lib. de Mercurio. & lap. Philos. Conjunge ergo speciem cum specie & genus cum genere & ne unum sine altero, nec quicquam contrarium, quod sit extra speciem & genus proprium. Loquitur autem hìc de specie, non quod metalla specie inter se differant essentialiter, sed tantùm coctione & per accidens. Præcipit autem jungere aurum, tanquam speciem, cum Mercurio, tanquam ex genere, specificato & ad Solis naturam redacto, id est, homogeneo facto. Tunc enim non amplius est metallum vulgare sed Philosophicum; affirmante hoc Bernhardo: Metalla vulgaria tamdiù sunt vulgaria, quamdiù manent in formâ vulgari, ideoque mutanda est illa & in primam materiam convertenda.

Esto subjectum Alchymiæ, circà quod hæc ars versatur, est metallicum formaliter & materialiter, quia finis ejus, scil. aurum, pari modo est metallum. Ulterius autem quæritur; cum diversa sint metalla & metallica corpora, ex quonam illud subjectum sit desumendum? Respondet Bernhardus, Comes Trevisanus, quòd ex omnibus haberi possit, sed ex uno citius quam ex altero, dari tamen duo metalla, ex quibus proximè desumatur; quod Sendivogius affirmat dicens: In omnibus latet nostrum punctum, in quibusdam autem valdè est occlusum, in aliis verò citius vita deficeres, quam extraheres. Habet tamen præcipuè noster Mercurius duo palatia, in quibus Sophis præbet audientiam. Et Arnoldus in speculo Alchim. Magisterium perficitur ex unâ solâ re; invenitur hæc materia in monte altiore hujus mundi, haberi potest à pauperibus & divitibus, projicitur in vias & res, quæ magno pretio emitur, hic nil valet. Geber verò dicit in suâ summa: Est medicina, quæ ex materiâ argenti vivi sumsit originem, non est autem ista materia argenti vivi in suâ natura neque in totâ substantiâ suâ, sed fuit pars illius. Et Riplæus in lib. de Mercurio & lap. Philos. Materia nostra est supremum omnium, quæ in terrâ sunt & minima æstimationis. Est terra fœda, in hâc invenies aquam nostram claram & tum terra illa nil valet amplius. Et Morienes: Omnis res, quæ magno emitur pretio, in hoc artificio est inutilis. Et Haly: Invenitur materia lapidis apud pauperem & divitem, euntem & sedentem.

Rogerius Bacho autem rejicit omnia metalla, aperte dicens; quod ex Sole & Lunâ, ob illorum fixionem, nil haberi possit, reliqui verò planetæ sint impuri & imperfecti: Nemo enim dat, quod non habet. Commendat autem corpus anonymum, ex Mercurio & sulphure mundo constans, super quo natura parùm vel minimùm sit operata, & quod ab eâ in massam solidam sit redactum. Consentit Paracelsus in libro de transmutat. & indigitat suum electrum minerale immaturum, non metallicum perfectè. Idem facit Agricola major & minor & plures alii. Contrarium tenet Richardus Anglus, expressè dicens: Ars destruit Mercurium metallicum & ædificat eum à pedibus usq; ad caput, in forma subtiliori substantiæ, quàm anteà fuit. Verùm enim verò quis mythologus conciliabit horum Adeptorum diversas sententias, salvâ cujusque existimatione? nemo, nisi qui ipsemet omnium & singulorum subjecta super quibus sententiam suam fundarunt, penitus cognoscit. Propterea stylo ferreo notandum, quod Geber dicit cap. 28. sunt plures viæ ad unum intentum: Nimirùm via sicca & humida. Consequenter etiam subjectum iis destinatum erit duplex, sicut ex his adductis authoritatibus in facili est colligere.

Distinguendum verò iterum inter subjectum remotum & proximum seu adæquatum: Illud pro respectû viarum omninò est diversissimum, hoc verò non.

Ad viam enim humidam, in quâ Paracelsus Rogerius Bacho, Bas. Valent. Agricola major & minor incesserunt, ipsamet natura subjectum remotum, certum minerale, procreavit, sed imperfectum reliquit, ex defectû applicationis agentis ad patiens: in quo subjectum nostrum proximum, radix metallica mercurialis, instar embryonis sub aquositate lactiformi continetur, quæ etiam propterea lac virginis nervosè appellatur. Hic liquor lacteus, ponderosus & semimetallicus, prima stamina, sive formam metallicam, intrà sua penetralia complectitur, nec differt à Mercurio currente essentialiter, sed accidentaliter,

accidentaliter, sola coctione, inspissatione & homogeneitate. Mercurius enim currens cum sit metallum, coagulatorem suum secum gerit, nempe sulphur arsenicale copiosum, ita ut non perperam Arsenicum fluens appelletur. Liquor verò ille madefaciens, absolutam constrictionem corporis sui aquæformis nondum perpessus, parva quantitate sulphuris arsenicalis inquinatus reperitur, ab eoque facile liberatur & homogenus redditur. Subjectum remotum ad viam siccam, quam calcavit Geber, Arnoldus, Bernhardus, Sendivogius, Philaletha modernus & multi alii, pertinens, sicut ex allegatis & probatis patet, est omne metallum. Quomodo verò hoc subjectum qualificandum & tractandum sit, ut Mercurius Sophorum inde extrahatur, breviter videbimus. Dictum est, quòd subjectum artis transmutatoriæ, corpus scil. mercuriale metallicum, cum suo fine, nempe auro, genere convenire debeat; metalla verò inferiora specificam, externam & accidentalem differentiam, ex admixtione heterogeneorum & defectû coctionis, in relatione ad aurum habent; quare eò præprimis est incumbendum, ut illa differentia tollatur, purumque genus relinquatur. Aurum enim est substantia purissima & nil nisi Mercurius per coctionem diuturnam à suo arsenicali sulphure sequestratus ac proprio sulphure mundissimo inspissatus, adjuvante calore externo moderato. Propterea, si subjectum artis transmutatoriæ cum fine, nempè auro, genere & essentia idem ac simile esse debet, prout demonstratum est, sequitur necessario, qualiscunque etiam Mercurius ad hoc magisterium eligatur, ut purissimus & planè homogeneus sit & Solis naturam habeat, exceptô, quod aurum est fixum, hic Mercurius verò volatilis, astipulante tota schola Sophorum. Sic enim inter cæteros loquitur Bernhardus. Omnis res requirit rem sibi similem, ut generetur & augmentetur: natura enim augetur in sua propria specie & natura, & non in alia; ita enim metallum multiplicat metallum. Unusquisque Mercurius, præsertim vulgaris est heterogeneus continetque in se incredibilem partem terræ arsenicalis fixissimæ cum pauca quantitate aquæ sulphureæ fœtidissimæ. Quomodo verò binarius iste à monade metallica separetur, hoc opus, hic labor est. Duplex quidem via ab antiquis Magis excogitata est; sed quia in hoc mysterio totus cardo ædificii Hermetici versatur, proinde utraque in hoc usque ævum mâsit occultissima & solis Adeptis nota, licet ex parte à Gebero & Bernhardo descripta ac commendata fuerit; mens enim humana à lapsu occecata est in tantum, ut nec se ipsam cognoscat, multò minus metalla. Plurimi enim, quantumvis docti, cum audiunt, Mercurium vulgi, cum cæteris inferioribus metallis, esse subjectum artis Chrysopoeticæ, ex quo Sophicus tantoperè quæsitus Mercurius depromendus consternuntur quasi fulmine tacti, ipsaq; vox faucibus hæret, ob subjecti hujus & finis propositi magnam differentiam, artemque totam pro fabula & somnio hominum otiosorum tenent, non absq; directione Mysteriarchæ sapientissimi. Putant autem sic: Si Mercurius vulgi & corporum inferiorum potest fieri Sophicus, quare tot operatores fine suo frustrantur? tamen notissimæ sunt omnibus Mercurii sublimationes, & purgationes per salem, acetû, calcem vivam & salia cujuscunq; generis; sed huc usq; cum ejusmodi operationibus nihil effecerunt; Ergò oportet, ut Philosophi alium Mercurium intelligant, non vulgarẽ: Proinde doctiores ex his, nauseam super Mercurio metallico contractam palliare nescientes, se toti posteritati prostituerunt & literis evulgarunt, quòd Mercurius vulgi, quocunq; artificio tractetur, non posse fieri Philosophicus, quod ridiculum & planè falsum est; quia tantùm est unicus Mercurius in tota metallica & minerali naturâ: differt autem insigniter à se ipso, per accidens, ratione puritatis. Ex quocunq; igitur metallo vel minerali eliciatur, exceptô Sole, heterogeneus est & præparatione Philosophica indiget; sicut Sendivogius in Dialogo fatetur quando Mercurius ipse prosopopoëticos de se effatur: Cor meum semper est purissimum, vestes autem sordidissimæ. Quod si vero tales increduli Thomistæ semel tantùm viderent, quomodo nostrum subjectum, per præparationem Philosophicam, transiret, utiq; conjicerent, quod similes tædiosissimi labores, à nostris Majoribus, frustrà non fuerint exantlati, & quod terra illa arsenicalis, à Mercurii nucleo separata, sola & unica causa sit, quod cum Sole se radicaliter unire & putrefactionem transire nequeat, sed majori igne in pulverem rubrum præcipitetur. Modum hunc duplicem præparandi Mercurios, ex Gebero & Bernhardo in meo Tumulo Hermetico allegavi; qui Philosophus est per ignem, clariorem informationem non exposcet. Hîc scribo Magnatibus, qui manus raro admovent, sed studio alieno iter Colchicum intendunt: Sufficit scire 1. quod subjectum Alchymiæ, sive Mercurius sophicus, sit genere metallicus, an verò ex uno vel pluribus metallis petatur, perinde est, quia in præparatione Philosophicâ, præter unitatem simplicem & puram, nil remanet specificum. 2. quòd sit homogeneus, ab omni labe sulphureâ & arsenicali vindicatus. 3. quòd sit duplex, madefaciens & non madefaciens, sive liquidus & currens. 4. quòd præbeat amalgama durum, extrà ignem, quòd in igne statim iterum mollescit, donec in merum Mercuriû abeat compositum. Et 5. quòd terra arsenicalis sulphurea in magnâ copiâ separari debeat, nulloq; artificiorum genere reduci ad formam Mercurialem.

Ex his satis superque constare puto, quid sit Alchymia & quale ejus subjectum. Qui nondum apprehendit rei veritatem, sed etiamnum dubitat, nodum in scirpo quærit, sibique soli relinquendus est.

CAP. II.

Absoluto jam subjecto artis transmutatoriæ, tanquam principali ejus parte, sequitur objectum, quod est ipsa tinctura, quam breviter definio sic: Tinctura metallica nil aliud est, quàm sulphur auri, per decentem coctionem, in suo Mercurio exaltatum.

Circà hanc definitionem occurrit quæstio magni ponderis; an aurum sit corpus simpliciter homogeneum vel certo respectu? Ad elucidationem hujus quæstionis requiritur fundamentalis cognitio Mercurii, quia aurum nil aliud est quàm Mercurius coctus & inspissatus calore sulphuris sui interni, juvante externo moderato. Quare sciendum est 1. quòd Mercurius vulgi, & qualiscunque materialiter, ex solâ aquâ elementali constet, & totum hoc compositû nil sit nisi aqua & ignis unitus; ratio est, quia in hæc iterum resolvitur, vel magno igne, per destructionem seminis astralis ignei, vel per suum simile, ipsum elementum aquæ; uti videre est apud Ludovicum de Comitibus & Helmontium, viros omni exceptione majores, quorum posterior multoties conqueritur de amissione & destructione sui liquoris Alcahest, per suum compar: Prior verò expressis verbis fatetur, quod ille ipse liquor, qui tamen nil est nisi Mercurius homogeneus, in aquam extrà versus, per additionem vulgaris aquæ elemen-

talis in momento destruatur in aquam pariter elementalem, supernatante pinguedine quadam acri sulphurea, cum tamen per se sit æternus & à nullâ alia re quicquam patiatur. 2. notandum, quod forma Mercurii essentialis interna sit analoga elemento astrorum, quæ igneæ naturæ sunt. Corpora enim cœlestia radios suos igneos continuò in centrum terræ conjiciunt, ex quo repercussi, per terram sine intermissione, iterum ascendunt & transeundo in corpore aquæ elementalis, coagulantur, ex quâ concretione exsurgit illud mirabile primum metallum, quod nos Mercurium appellamus, qui deinde à calore interno ulterius dispergitur & coquitur. Hinc profundo mineræ fœcundiores sunt quàm superficie, quia calor ibi est potentior & per consequens major excrementorum separatio; per hanc enim solam, à concomitante calore, generatur ex Mercurio aurum; quod verò multum heterogeneæ impuritatis in hac coagulatione admiscetur, illud est per accidens præter intentionem agentis, licet coagulationem constituti non parùm adjuvet & propterea etiam libenter intrò admittatur. Pondus verò Mercurii vel est ab ipsius feminis mercurialis idiosyncrasiâ, vel ex inspissatione & contractione aquæ, quod probabilius est, pondus enim ex aliquo corpore, tantundem ponderante, fit, necessum est: quia ex nihilo desumi nequit. Aqua ergò elementalis coagulatur, à sulphure peculiari astrali, in corpus opacum & ponderosum, argentum vivum nominatum; hoc verò dein, per ulteriorem coctionem & remotionem superfluitatum, in aurum, ceu ultimum naturæ metallicæ terminum, transfertur, sequenti modo: In Mercurio metallico latet ignis extrà, circâ eum, in terrâ, consimiliter est calor actualis, qui nil aliud est, quàm atomi ignei, & sulphurei, in mineris abundantes: jam quia ignis cœlestis & terrestris unius est generis, & simile in simile habet ingressum, propterea hic calor externus se sensim & sensim isti sulphuri Mercuriali associat in eoque corpus assumit; & dum hoc fit, reliqua sulphura crassa terrea, quæ ex eadem ratione amicitiam ibi quærebant, sequestrantur; quibus tandem, longô tempore, totaliter separatis, nucleus Mercurii albissimus, ab incorporato puro igne, calidior factus, in corpus ignei caloris coagulatur. Ex quo sequitur, quòd aurum, in relatione ad cætera metalla imperfecta, homogeneum sit, in respectû verò ad Mercurium homogeneum, non; eò quòd in se plus de igne corporali coërcet, quàm argentum vivum homogeneum, per artem vel naturam factum. Quia verò iste calor actualis, in sulphure Mercuriali concentratus & corporalis factus, superveniens est & tàm intimè cum materia aquea corporis Mercurialis non unitus, sicut sulphur Mercurii essentiale, propterea etiam per artem illud sulphur auri separari potest, aliquando cum, aliquando sine destructione corporis Solaris, quod Paradoxon multis videbitur, licet sit verissimum; quòd verò ignis in certâ materiâ corporeus fiat & pondus augeat, apparet ex incineratione reguli antimonialis cum speculo ardente. Prolixus esse nolo, cæteroquin adducerem totam antiquitatem, mecum sentientem. Redeamus ergò ad nostrum objectum, tincturam, quæ procul omni dubio ex auro & Mercurio homogeneo currente, vel liquido, conficitur, nulla re aliâ adjectâ, aliàs homogeneitas amborum tàm necessaria non esset, quod tamen Arnoldus in fine sui Ros. strenuè inculcat, dicens: Nolite in lapidem introducere, nec aquam, nec pulverem, nec ullam rem; nam non intrat in eum, quod non est ortum eo: ex imò si aliquid extraneum apponitur, statim destruitur & non fit ex eo, quod quæritur. Ad tuendam verò latam definitionem tincturæ, ulterius deducendum est, quomodo sulphur illud auri, à naturâ in Mercurium frigidum corporis aurei impactum, exaltetur & multiplicetur, quod sequenti modo contingit.

Quando corpus auri purum, cum volatili auro homogeneo, per artem facto, debitâ proportione, conjungitur, tunc volatile incipit fixum penetrare & sibi æquare, duobus mediis, tenuitate & quantitate majore; quia verò hoc sine calore non efficitur, propterea hic antiquam fabulam ludit & se paulatim suo simili, scil. sulphuri, anteà inexistenti, adjungit, illudque in quali potius quàm quantò adauget, nil obstante vitrorum densitate & dimensionum penetratione propter ejus summam subtilitatem. Hinc etiam Philosophi suum lapidem, sive tincturam, filium ignis & lapidem ignis denominârunt, quia efficienter & effectivè ab eodem procedit.

Et his præmissis fundametis fluit, quòd in totâ naturâ metallicâ tantùm sit duplex transmutatio: Una naturæ, & fit removendo superflua, per coctionem: Altera artis, & fit per illuminationem totius partis mercurialis in metallis.

Differentia consistit in hoc, quod natura homogeneum tantùm punctum in Mercurio alteret; ars verò totum corpus mercuriale, absque separatione superflui, ineffabili luce tincturæ veræ, illuminat & in statum digniorem transponit. Ratio diversitatis, est, quia alteratio naturæ ob agentis debilitatem, successivè in longo tempore perficitur; transmutatio vero artis contingit in momento, per modum illuminationis, quod enim facit lumen dispersum, illud etiam præstat concentratum & fixum, in debitâ materiâ; apprehendit autem ista illuminatio purum & impurum, in corpore mercuriali ob sui excellentiam & incredibilem subtilitatem, ipsumque impurum, quod se ad purum nucleum Mercurii aqueum habet tanquam terra, licet utrumque ex aqua materialiter constet, instar fulguris, pervadit, illuminat & ad parem statum puritatis promovet; adjuvante non nihil radicali commixtione utriusq; Sic ut in posterum, tale aurum factitium, eundem Mercurium homogeneum, per retrogradationem artificialem de se fundat, quam ipsum aurum nativum. Hunc mysteriosum actum illustrare placet per inductionem, exemplo contrario sic: Si possibile est, quòd sulphura cruda arsenicalia, absq; commixtione, partem illam impuram terream Mercurii, quæ tamē originaliter & centraliter cum nucleo reliquo aquæ formi, in Mercurio, est unita & ex uno eodemq; elemento prognata, in momento ferè, ex composito suo extrahere, deturbare & in terram fixissimam, irreducibilem, mutare queunt; sequitur etiam, quia contrariorum eadem est ratio, licet diversa, quòd sulphura munda, astralia, illuminativa & subtilissima, cum commixtione sui corporis sulphureo-mercurialis, illam impuram substantiam reducere, suoq; elemento aqueo restituere & postea ulterius immutare valent, restitutio enim & conservatio rei similis longè est facilior, quàm transmutatio similis in dissimile.

Atqui verum est prius, ergò & posterius. Primum cotidie, mechanicè, demonstrare valeo; alterum verò satis notum est ubique, per frequentes transmutationes Mercurii vulgaris, in aurum obryzum, absque immutatione Mercurii, quo ad pondus.

CAP. III.

POst objectum artis Hermeticæ considerandus restat ejus finis ultimatus, nempe aurum; quia

verò

verò suprà satis explicatum est, plura non addimus, nisi quòd obiter monemus, si folia auri ad amalgamandum eliguntur, communia non esse sumenda, quia vel cupro vel argento sunt mixta, quod toti operi non parùm noceret. Est quidem adhuc aliud aurum, quod philosophorum appellatur ab iisque mire laudatur; differt autem à nativo valdè, non quidem essentia, sed fixitate. Est enim nil aliud quam Mercurius Sophicus coagulatus; aptissimum verò censetur hoc aurum, à Philosophis, pro opere ipsorum brevi & occulto, innuente Gebero ac dicente: Quod si ex solo Mercurio perfeceris, indagator eris pretiosissimi Magisterii, quia verò prædictum aurum analogicum, finis ultimatus nostræ Alchymiæ non est, ideoque, plura addere cessamus.

Hic habet æquissimus lector totam illam scientiam, quæ verum Philosophum nobilitat, eumque à colluvie pestilenti Alchymistarum vulgarium segregat, qui hanc callet, non tantùm theoricè, sed etiam practicè, Adeptus nominatur, id est consummatus Philosophus & medicus naturæ humanæ ac metallicæ. De hoc solo verum est Hippocratis effatum: Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. Vir medicus est incomparabilis. Jam, cùm contraria juxtà se posita magis elucescant, delineandum quoque est, quid Pseudosophi, Alchymistæ, vulgares promittant & quomodo transmutationem suam instituant. Quia verò plerumque sunt indocti ac indociles, ex omni genere hominum malitiosorum, beneque de iis vulgare distichon explicatur.

Fingunt se Chymicos omnes, idiota, sacerdos,
Monachus & miles, histrio, rasor, anus.

Proinde nullam methodum observantes, sicut ebrii, in fovinas minerales ruunt, quid pro quo arripiunt, secumq; cogitant, recipio, nescio quale, & facio, nescio quid. Omnes quidem finem, seu scopum bonum sibi præfigunt, eoque se exhilarant, sed quia principium ignorant, finem non inveniunt.

CAP. IV.

QUò autem cum istis Sycophantis honorificè agamus, comparationem placet instituere, centonis Pseudosophorum multiplicis, cum unico & simplici subjecto Adeptorum, quod, in veritate verissimâ, est substantia Mercurialis, metallica & homogenea.

Subjectum verò proximum Alchymistarum, antè annos aliquot, fuit vitriolum in totâ suâ substantia, hoc purgârunt, dulcificârunt, imò, quod Deus benè vertat, per colores omnes ad transparentis rubini formam adegerunt; objectum verò obtinuerunt, tincturam quidem pro pannis, sed non pro metallis & finem, loco auri, cuprum. Ne verò absque ratione & authoritate veterum laborâsse viderentur, dictum illud; Visitando interiora terræ, reperies ibi occultum lapidem, veram medicinam, per initiales literas, vitriolum producentes, de vitriolo vulgari interpretati sunt. Quod autem effectus nullus subsecutus sit, culpam unicam posuerunt in vitriolum, primo ente auri, sufficienter, non impprægnatum; proinde aliud Patrono esse inquirendum, ipsis verò effugium.

Huic, successit antimonium, ab ipsis derivatum, à Græco ἄνθος ἡμῶν, flos nostrûm omnium scil: metallorum. Jam putârunt, se leporem tenere & unà cum nomine ipsam rem, juxtà versum:

Conveniunt rebus nomina sæpè suis.

Propterea quæsiverunt, ante omnia, partem ejus auream, scil: sulphur auratum, modo ex lixiviis, per præcipitationem, modò ex vitris, per extractionem stalagmatum diversorum, ejusque calorem, ad insaniam usque, admirati sunt. Fixârunt hoc per se & cum adjuncto, pro ingressu conciliando, Lunamque vel præcipitatum Mercurium, vestire tentârunt: & quidem ex fundamento, quod Basil: Valent: & alii dicant: Solem purgari, ab antimonio, quia fit de ejus sanguine; proinde non abs re esse, si sanguinem illum extraherent, Lunæque infunderent. Alii hoc sulphur volatilisârunt, ut spiritus naturam assumeret, audiverant nempe, quòd Philosophi suum Mercurium, spiritum subtilem & penetrantem nominent, aliàs enim aurum fixum pervadere ac subtilisare nequiret; Alii aliter & diversimodè hoc subjectum macerârunt, unusquisque pro suo liripipio; donec tandem omnes invenirent finem, scoriam inutilem, Lunamque intactam. Pauci tàm felices fuerunt, quòd cogitaverint, si quid boni & metallici lateret in antimonio, quod hoc in ejus Mercurio sit quærendum, tanquam parte puriori; sed si vel maximè scivissent, illum tamen separare in hunc usque diem, paucissimi didicerunt.

Deinde prolapsi sunt ad arsenicum vulgare, ex eoque modò rubinum, modò Mercurium perlatum, & similes larvas, præparârunt & finem, aliquando ipsam extinctionem auræ vitalis, invenerunt. Ne autem posteritati talis thesaurus subtraheretur, unus ex istis Sophistis, Polonus natione, Parisiis tractatum edidit, de hoc subjecto egregio, sub tit. Lapidis Philosophici.

Marcasita & cinnabaris nativa impunis etiam non remansit; mirabilem enim aquam mercurialem & aureum penè Mercurium, exinde sciunt elicere, qui cochlear argenteum, flavo calore tingit; eumque deinde, ceu solarem, cum Sole coquunt & tandem, aurum non mutatum, post integrum annum iterum vendunt. Ante viginti annos circiter, author quidam anonymus, Agricola major & minor cognominatus, de Saturno Philosoph. pulcherrimum sed occultissimum scriptum publicavit, ibiq; mineram Saturni vulgaris, cum Philosophicâ, studiosè miscuit, laudabili effectû. Qualis enim clamor tunc temporis fuerit, de minerâ Saturni, in omnibus fermè laboratoriis dici vix potest. Hic scivit animam albissimam, ille rubicundissimam, extrahere, cum aceto & aliis liquoribus, uno verbo, ipsum universale magisterium, ex hâc minerâ, præparabatur, super chartâ, quia ignem non tolerabat: quàm miserè enim omnes fuerint decepti, notū est.

Quid de Marte dicam? hic certè strenuus bellator est, sub quo plurimi Alchymistæ occubuerunt. Vulneratur quidem facilè sanguinemque fundit; sed, cùm ipsius vita in sanguinemq; fundit, sed cùm ipsius vita in sanguine non lateat, sed in succo similari Mercuriali, quem multo arctius custodit, quàm pici suum aurum; Propterea tantùm abfuit quod Lunæ vitam infunderent, quin potius eam infirmarent & melancholicam redderent, cum isto copioso sanguine Martiali, verumque experirentur Galeni dictum; τὸ ἀπλοῦν καὶ ἠλιθιώτερον διὰ τὸ αἷμα, stultum ac simplex est à nimio sanguine. Concedo quidem, raro ferrum inveniri absque auro, sicut plumbum, & proinde, quantum inest, iterum extrahi, sed quod lucrum eô sit expectandum, hoc nego. Quod ergo suum sulphur arsenicale rubrum, cum Luna unire tentant, est labor Alchymisticus, sicut antecedentes. Taceo lubens lapidem calaminarem, hæmatitem, cobaltum, lap. armenum, cerussam, smiridem, talcum, sulphur commune, &c. quæ omnia sunt subjecta Sophistarum & signa certissima ignorantis.

Non

Non autem nego, quòd impossibile sit, ex metallicis subjectis Mercurialibus, nostrum punctum elicere, sed tantummodò dico, quòd Philosophi sua propria subjecta habeant, alioque & diversissimo labore agant. Econtrà Sophistæ palpant in tenebris, sicut cœci, nunc hoc, nunc aliud subjectum arripientes, donec tandem stultitia suum periodum absolvat & pœnitentia locum teneat. Tunc sequitur excusatio illa usitata stultorum: Non putassem. Quare ne penitus à consortio humano excluderentur nostri Alchymistæ, coacti demum aliquid reale, apud ipsam veritatem naturalem emendicare, intenderunt, scil. fixationem impropriè dictam minerarum volatilium; sed cum hæc eadem ipsis satis pinguis & ad palatum non videretur, propterea maturo auro, in illis mineris contento, bonam partem immaturi & volatilis adscribere non fuerunt obliti, asseverantes, quòd sciant non tantum fixum à fuga præservare sed & volatile, paucis diebus, fixare. Hæc mechanica cum apparente ratione non careat, plausibilis hucusque fuit, circa cujus decisionem notandum. 1. quod maturatio & conservatio sint diversa. Omnibus metallurgis notum est, quòd sulphura arsenicalia, antimonialia &c. sint famelica & nisi infusione minerarum aliquid addatur, quod eorum voracitatem exsatiat, uti sunt lapides fusibiles, salia vitriolica, ferrum, calx viva &c. invadunt ipsamet perfecta metalla eaque secum rapiunt. Maturatio verò, quia fit ab ipsa natura, agente scil. sulphureo astrali in Mercurio, adjuvante externo moderato calore, propterea in tam parvo tempore absolvi nequit. Opitulatur quidem naturæ ars, per additamenta salinosa, quæ sulphuribus sunt contraria; interim tamen non sufficit remotio sulphurum & impuritatum terrestrium, à parte mercuriali, sed requiritur ante omnia & primariè coctio naturalis lenta, per longum tempus continuata. Ideoque maturatio illa sive fixatio, si legitimum tempus accedit, rejicienda non est, sed naturæ affinis, secus non. Proinde callidiores ex nostris Alchymistis, postquam notarent, quòd per istas maturationes parùm proficerent, sacra verò auri fames ipsos tanquam umbra comitaretur, inceperunt iterum ad fastigium tincturæ universalis aspirare, omnemque lapididem movere, legendò, studendò & laborando, pro impetranda hac ingenti felicitate. Volutis verò & revolutis omnibus authoribus authenticis, semper eandem cantilenam omnes canere observârunt suumque Mercurium deprædicare. Propterea nolentes volentes Mercurium vulgi tandem in suam carnificinam deduxerunt, quòd basin & genus præberet omnibus metallis, cum auro, tanquam simili, unicè amicaretur & centenis aliis locis Philosophorum armati. Non est dicendum, quid perpessus fuerit hic bonus Mercurius, nisi esset creatura sine pari, impossibile fuisset ipsi, sub tot lanienis emergere: Plures enim torturas ipsi applicârunt, quàm Domitianus, Decius, Nero Diocletianus suis Martyribus; quomodocunque vero procederent, adderent aut demerent, suam fidem tamen abnegare noluit, quæ erat & est, Sophistis imponere & Philosophis obedire. Erat autem intentio illorum, Mercurium per sublimationes à corporibus salsis purgare, cum iis resolvere, sublimare, revivificare &c: donec fieret albissimus dulcis, atque sic absque acrimoniâ & strepitû Solem solveret. Plures, audientes, quòd principium metallorum sit aqua viscosa, cum additione spir. vini & aliarum rerum, similem mucilaginem parârunt. Non pauci elevârunt ipsum multoties à metallis, sicque à nigredine purgârunt, tandemque cumSole conjunxerunt. Nasutiores peculiarem Mercurium ex aëre, salibus, vegetabilibus certis, alii ex ipsâ Utopiâ optârunt. Alii extractiones Mercuriales laudârunt, ex præcipitatis cum auro factis. Alii redegerunt ipsum in aquam, oleum, salem &c: alii extulerunt fixationes. Omnes verò in fine obtinuerunt præcipitatum inutile, ipsumque Mercurium, egregium vexatorem Alchymistarum. Hæc Tragœdia jam in Europâ, ad nostra usque tempora, fuit acta, viventibus adhuc multis actoribus emeritis, rudeque donatis.

Hinc, post tot illusiones à Mercurio acceptas, convenerunt nostri Sophistæ, proximè elapsis annis, comitia publicârunt & Mercurium, tanquam turbatorem pacis Alchymisticæ ab proditorem patriæ, omni suo honore orbatum, exilio affecerunt, sub pœnâ, si quis ullò modò Mercurium in suum laboratorium admitteret, quòd ille pro perjuro & rebelli sit habendus; hâc annexâ pulcherrimâ ratione irrationali; quia metallum esset: Absurdum enim fore, quòd metallum generet metallum & præterea omnes Philosophi expresè dicant ac rationibus evidentissimis convincant, quòd ipsorum Mercurius non sit vulgaris. Ne autem omni Mercurio penitus carerent & panem absq; farina meditarentur, unanimiter concluserunt, alium, in locum relegati, sufficere; habitaque matura deliberatione & applicatione scriptorum authenticorum, præprimis Sendivogii, solennissimè elegerunt ad hoc regium officium, salem nitri. Doctiores inter illos æternitati statim, per literas, insinuarunt, quàm nobile subjectum sit ipsorum nuper electus Mercurii suffraganeus, eò quòd non tantùm cum illô repudiatô, in qualitatibus contrariis, conveniret, sed quòd insuper etiam citius & leviori operâ figi posset. Nil enim hi auriflones magis exoptant quàm Lunam fixam, Mercurium fixum &c. idq; citò. De secretioribus ejus proprietatibus & anima rubicundissima, avicula Hermetis vocata, multa quidem libenter scriberent, nisi mundi indignitas id prohiberet. Cæteri omnes domum repetierunt, ac processum excogitarunt, unusquisq; pro captû. Plures patria abiverunt & Germaniam, tanquam exterorum domum exaltationis & indigenarum detrimentum, visitarunt; Ubi, in hunc usq; diem, Solem cum nitrô qualitercunque præparatô, corrodunt & varios colores, præcipuè purpureum, cum magna consolatione observant. Quod igitur nitrum sit subjectum, è quô Mercurius Sophorum præparandus, hoc benè sciunt, sed, an istud conjugium Solis & nitri, sub nomine Universalis vel Particularis, Principibus debeant vendere, adhuc controversantur. Aliqui putant, quòd sit via illa universalissima in superlativô gradû 1. quia nitrum in omnibus tribus regnis invenitur, & Paracelsus materiam lapidis triplicem nominat. 2. quia Philosophi & imprimis Hermes scribit, quòd sit ubique & à vento portetur; quæ omnia nitro solo conveniant; non pauci computum faciunt cum crumena, concludentes, quòd tantùm particularis titulum mereatur, quoniam tantùm partem illam tinctam relinquat, quæ fuit addita. Sed rogo vestras Dominationes, quomodo fit ex sale metallum, per artem, in vitris liquatis? Respondetis: per metallum adjectum: Concedo, sed distinguo inter metallum genuinè reclusum & sophisticè corrosum. Si aurum in suo nitroso liquore radicaliter aperiretur, tunc absurdum non esset, hoc statuere: jam verò etiam tyronibus constat, quod aurum in suô simili ad primam materiam reducatur. Salia autem non sunt metallis similia, quia ab ipsis toto genere præscindunt: Ergò.

Deinde

Deinde ponamus, fieri metallum ex nitro; tunc iterum quæro, quale ſit metallum, aurumne, an Mercurius? Si dicitis aurum; tunc aurum auro non ſolvitur, nec aurum plus habet in ſuo naturali ſtatu & antè regenerationem, quàm indiget ad ſuum eſſe. Si Mercurium vultis: apertè mentimini; quia non poteſtis ipſum aurum eo adigere, ut corporetenus in Mercurium abeat, multò minus efficietis, ut ſalia in eundem cogat; Præterea abſurdum eſt, ut corpus fixum, mediante igne, producat volatile.

Quòd verò Sendivogius in ſuis 12. Tract: de nitro loquitur, hoc fecit in gratiam indignorum; qui prudens eſt & expertus, ad iſtos ſcopulos non impinget. Si Majores noſtri nudam & ſolitariam veritatem voluiſſent ſcribere, forsan ad noſtra tempora non perveniſſet; qui in unicâ pagella omnia naturæ myſteria conſignari poſſunt. Non fuit ſollicitus hic bonus Author, de nitro naturæ vegetabilis, ſed de nitro naturæ metallicæ: quia verò magnam affinitatem inter ſe habent & porcis margaritę non ſunt projiciendæ, propterea illud deſcripſit & hoc intellexit, An non legiſtis eundem Sendivogium dicentem, ſi vis metallum facere, ſit metallum tuum principium, à cane non naſcitur niſi canis. Item: Non operare ſecundùm literam, ſed conſidera ſemper, quid naturæ conveniat & quid non &c.

Quoad Hermetem, tota ipſius Tabula Smaragdina, ſub velo allegorico & methaphorico, ſcripta eſt; intelligitur ibi ventus, non ille majoris mundi, ſed minoris, in vitro incluſi. Videte ergò, ne palinodiam canatis offenſo Mercurio metallico, cum maximâ veſtra confuſione, nobilis enim eſt & regia ſtirpe oriundus; Magnatibus autem manet altâ mente repoſtum, ſi injuriam patiuntur.

Sed Sophiſtæ & ignorantes plerumque ſunt ſuperbi, ac tempeſtivè cavent, ne ipſis aliquid minus honorificum accidat, Proinde casû, quô nitrum expectationi ipſorum non ſatisfaceret, dantur jam alia ſubjecta in rerum naturâ, in quibus parem vel majorem etiam ſpem ponunt; ut Tartarus: Præbet enim ſal fuſibile fixum ſeu terram foliatam, in quam aurum ſeminare jubent Philoſophi, & inſuper de vino oritur, docente Lullio.

Verùm fama aurita retulit, quòd neque in hâc venatione prædam aliquam, præter operam perditam, ceperint. Multi proinde in alumine quæſiverunt, ſalem dulcem extraxerunt, & in fine alumen retinuerunt.

Alii, cæterùm non indocti, cum ingenti faſtû & præſumtione, in ipſis elementatis invenire tentârunt, quod in elementatis nequiverunt. Propterea ex aqua, pluvia, tempeſtate tonitruosa cadente, & ſub dio putrefacta, acetum ſubtile ſepararunt, hoc dein cum ſale fixo communi & Ol. vitrioli copularunt, cryſtallos collectos ſolverunt & tandem cum pyrite in tincturam coagularunt cùm omnium, maximè autem propria admiratione; Sicut mihi talis proceſſus ab homine Gallo, viro optimè docto aliàs, ſub magno Sacramento (ſcil.) fuit recommendatus, à me verò exploſus.

Alii rorem Majalem, alii nivem, alii terram virgineam, ad genua ſcil: effoſſam, alii urinam, capillos humanos & multas alias doctas ſtoliditates implorarunt & nihil obtinuerunt. Quocircà apertè dico, quod hæc ſubjecta omnia, exceptis metallis, quæ tamen Philoſophicè anatomizari debent, ſint deceptoria, quia non ſtant nec ſtare faciunt in tortura ignis.

Quicunque igitur aliquid aliud pro ſubjecto adæquato tranſmutationis eligit, quàm ſolam humiditatem metallicam permanentem, Pſeudoſophus & Impoſtor ſit, donec probet contrarium.

CAP. V.

Viſis præcipuis ſubjectis Sophiſtarum progrediendum ab eorum objectum, quod iterum præſcindit ab objecto Sophorum, qui unicam tincturam univerſalem ſibi proponunt. Illi verò hac non contenti, particularia infinita, præter omnem rationem & experientiam introduxerunt.

Hic enim promittit partem cum parte; ille duos lothones auri ex Lunæ marca. Alius vendit den Zinsbauer hintern Ofen ſingulis menſibus. Quartus Lunam fixam & ejus gradationem. Quintus fixationem ſulphuris vulgaris, ſed ingreſſum deſiderat. Sextus coagulationem Mercurii in ſolem, &c: Septimus album Veneris Luniforme. Octavus tincturam ſulphuris antimonii in 2. menſibus. Nonus fixationem Mercurii in Lunam; Decimus tincturam Solis cum ol. urinæ. Undecimus converſionem Jovis in Lunam. Duodecimus ein Einbringen in die Lunam ex Marte &c: Imo tot colores non poſſidet Polypus, quot hi Alchymiſtæ particularia.

Cauſam ad has nequitias texendas partim dederunt ipſi Magnates, Patroni: partim Phyſicaſtri, Impoſtores. Illi enim ſunt curioſi & moræ impatientes; hi verò effrontes, propterea, quia tempus pro tinctura, ultrà annum extenditur & ſubjectum proximum incognitum, concludunt ſic: Si nil efficitur, parum etiam nocebit, videbimus brevi &c: Præcipuum enim philtrum amoris ergà particularia, eſt labor imaginatus brevis, & lucrum non adeò invidioſum. Fateor quidẽ, intentio non eſt mala, ſed finis.

Ut autem innoteſcat, quàm miſerè decipiantur particulariſtæ, diſquiro & dico ſic: Iſtæ particulares metallorum tranſmutationes vel fiunt in Mercurio heterogeneo, vel homogeneo: Et poſt, vel per modum maturationis vel illuminationis tincturalis. Si particulariſtæ dicunt; in Mercurio heterogeneo per modum maturationis: mentiuntur impudentiſſimè ſicut Alchymiſtæ, quia maturari & heterogeneum manere, ſunt incompatibilia in regno metellico; maturatio enim fit per coctionem, coctio verò adunit ſimilia & ſeparat diſſimilia. Si excipiunt; hoc eſſe verum de ſimplici maturatione naturæ, non artis. Reſp. Quomodocunque ars procedat, tamen nunquam producit aurum verum, quod naturali in homogeneitate eſt diſſimile, datô vero hoc, non eſt verum aurum, nec examina ſuſtinet. Si jam aurum illud artis tranſmutatoriæ ſit nativo ſimile, homogeneum quoq; erit, &, per conſequens, vel fiet per maturationem, ſeparatis heterogeneis, vel per illuminationem tincturalem retentis, ſed mutatis iis, à potentia fermenti. Coguntur itaque fateri, quòd vel per maturationem artificialem vel illuminationem tincturalem fiat: Si prius, neceſſarium eſt, 1. ut illa inferiora metalla à ſuis coagulatoribus liberentur 2. in Mercurialem naturam reducantur & 3. per coctionem & aliarum rerum additionem purgentur & maturentur; aliàs ignis externus, centri Mercurialis ignem cœleſtem, de potentia in actum deducere nequit, & ſic maturatio nulla contingit, ob arctam nimis principiorum obſervationem; Ignis enim debilis, qualis maturans eſt, agit tantùm in corpora aperta non occluſa. An verò hoc præſtare queant Sophiſtæ, valdè dubito; hoc autem benè ſcio, quod nec Mercurium vulgi queant reddere homogeneum, imò plurimi nunquam ſomniarunt, eum eſſe heterogeneum. Mercurios corporum quidem omnes volunt producere, ſed impediuntur

ſemper

semper ab aliis negotiis. Ex his sequitur, quòd nullum detur particulare in sensu communi; exceptâ maturatione tædiosa & longinquâ aliquarum minerarum. Verum autem particulare, est tinctura imperfecta, post primam rotationem, quæ partem tantùm puriorem metalli impuri convertit.

Et tantùm de objecto Sophistarum; Jam restat finis, qui Philosophis veris & Sophistis est communis nempe aurum: Differt autem in hoc, quod illi eo, cum honore & sanitate, abundant, hi verò, in desperatione & infamiâ morbosâ, carent.

Epilogus.

EX adductis hisce fundamentis & probationibus solidis, constare Magnatibus puto, quid in arte Chymicâ quærendum & qualiter comparatus sit verus Philosophus, item quid Sophistarum humeri valeant & quid ferre recusent. Si hunc tractatulum perlegunt & diligenter perpendunt, promitto ipsis securè, quod à nullo impostore, quantumvis callido, decipientur. Si vero aliis opinionibus falsis præoccupati sunt & veritatem admittere nolunt, doleant etiam intus & in sinû neque totam artem divinam pro ludibrio habeant, eò quod per Impostores, sanitate & bonis privati sint. Quicunque aliquid tractat, quod non intelligit, nec intelligere vult, si decipitur circà istud negotium, & fine frustratur, non aliis; sed sibi ipsi imputet. Quid mercatori improbo interest, si emtor merces sitû obductas cavè emit: jura vigilantibus, non dormientibus scripta. Accedit, quòd non omnes Impostores sint activi intentionaliter. Prætereà non sequitur: tot annos & sumtus trivi in hoc studio, tot Sophistas alui, sed nil inveni: Ergò tota scientia est falsa. A nostrâ inscientiâ ad rei veritatem vel falsitatem argumentari, non valet consequentia.

Qui itaque in hoc studio Spagyrico, vel Hermetico, vellere aureo potiri vult, discat prius ejus subjectum & objectum benè noscere, & tunc non emanebit desideratus.

FINIS.

DISCEPTATIO de LAPIDE PHYSICO, in qua TUMBAM SEMIRAMIDIS Ab Anonymo Phantasticè, non Hermeticè Sigillatam: ab Anonymo Reclusam, Si Sapiens Inspexerit Ipsam, Promissis Regum Thesauris Vacuam Inveniet.

Virtus & Veritas premitur, sed non opprimitur.

PRÆFATIO.

CRescit malitia mundi. Alchimista vulgaris, auro inhians, omnis cujuscunque generis Recipe, & scripta in acervum accumulat, & quia omnino indoctus, artem aurum facientem, casu invenire sibi persuadet: unde suas chartas tanquam Thesaurū custodiens, legit, relegit, modo hoc, modo illud probat: secum argumentans dummodo unum recipe veridicum invenirem, omnes sumptus solvet; nec non me divitem faciet: quis scit, si jam probata fefellere, hoc non aliquid boni contineat; donec tamen labore fessus, crumenâ exhaustus: non animo, sed bonis exutus, solo desiderio habendi dives, reliquorum egenus, miserè vivat.

Doctores & aliqualiter studio initiati, talia Recipe non taliter rejicientes, adjungunt lecturam librorum, & quia levis sunt doctrinæ, ad leviora & faciliora animū applicant. Hic mercurii fixationem, ille mineram cum mercurio multiplicandam: audaciores, non Truncum, id est Lapidem Physicum, sed Brancum (quasi ramus arbore prior surgeret) alii alia quærunt: & hi sunt illi, qui, quia parvâ literaturâ ornati, rem magnificè proponere sciunt, aliis ditioribus, & simplicioribus imponendo, prima ponunt fundamenta Prætorii, ubi de nobili hac & vera scientia malè litigatur, pejus dijudicatur.

Succedunt tertii, homines in suo genere etiam quandoque docti, & propterea altioris supercilii antecedentia despiciunt, sed tanquam Philosophi, quales ad minus se credunt esse, ipsi lapidi inhiant, & libros talia tractantes evolvunt, quos, statim quia se ipsos doctos judicant, à prima lectura aliqualiter iteratâ totaliter intellecturos præsumunt. Multi ipso studio adjungunt labores, eósque dirigunt secundum conceptam à studio doctrinam. Quidā parum, quidam multum laborant, hic pro se, de bonis propriis, ille pro aliis aliorum expensis, hic humilis & tacitus nihil se scire profitetur, ille quasi tumida bulla, omnia ad suum cerebrum explicando trahens, jam se Sophis parem æstimat; nec non ab aliis pro tali haberi gestiens; ubíque de hac arte magniloquè disputat: nec quandoque talibus contentus, quia vox solùm adstantium aures ferit, meditatur & in distans suam famam divulgare, teste Proverbio, littera scripta manet, & tanquam vox muta, millenos se intuentes alloquitur: illicò in hoc sibi applaudens, confusam sui cerebri congeriem, pro meliori posse ordinando, nec non multis & confusis authoritatibus, tam sapientum, quàm putatitiorum sibi parium indifferenter adornando, scriptum componit; quod quandoque solius gloriæ, quandoque & lucri stimulo imprimendum exponit, quibus Bibliopolæ propter non exiguum in illos exinde redundans emolumentum, avidè inhiantes, emunt, atq; ad alia conficienda, spe lucri, exhortantur, imò multa similia à semidoctis, paratis nummis emendicant. Quia libris, dummodo de arte aurifera tractent, non desunt emptores. Et hæc est causa, quod laudabilis hæc Philosophia, in se ipsa intellectu sat difficilis, omni die difficilius reddit Tyronibus illius studium: Dum non solum involvuntur verorum obscuris & ænigmaticis dictis; sed etiam putatitiorum Philosophorum nugis & erroribus à vero tramite seducuntur. Uti præsens Tumbæ Semiramidis Compilator, & sua figmenta mundo obtrudit: & societati sibi notorum Virorum, arcana naturæ indefessè quærentium, dedicavit Anonymus, licèt illorum multis nomine notus sit, ùt in sua Epistola Dedicatoria fatetur: ut illis, aliisque doctus videatur, & tanquam Anonymus, Anonymam suam doctrinam credibiliorem reddat: non absque notabili Reipublicæ Hermeticæ detrimento, Tyronum confusione, atque Sapientum scandalo, quod ut mundo pateat, nobis placuit, in gratiam Filiorum artis Tumbam hanc putatitiè sigillatam, Hermeticè recludere, ipsámque & Thesauris & Scientiâ vacuam publico exponere, ne inscii in illa reseranda pro somniatis acquirendis, proprios Thesauros tempus, laborem & nummos inutiliter effundant: & utinam, iterúmq; utinam, omnes huic scribenti similes, simile quoq; examen invenissent, atque imposterum invenirent, forsan meliùs foret huic Scientiæ Studiosis, quibus ut satis faciamus abundè, dum alterius errores commonstramus: veram & rectam viam, nec non linearem Methodum, tam de proprio, quàm principaliorum Authorum differentes, confusas, obscuras vias combinando, reordinando, declarando, docebimus; quam qui simel ingressus fuerit, optatam metam, orando, speculando, & laborando, infallibiliter attinget: quod Deus omni pio Hermeticæ Philosophiæ Sectatori concedat. Amen.

Admonitio

Admonitio ad LECTOREM.

Sicuti Author Turbæ Semiramidis suum Libellum in decem Capita divisit, & nos Caput per Caput examinando totidem ponimus: Quibus Corollaria subnectentes, hujus artis Doctrinam ordinatim tradimus

CAP. I.

De Subjecto Physico Lapidis Philosophorum.

IN hoc primo Capite, Subjectum lapidis declaras, & generaliter loquendo, optimè didicisti ex authoribus, cætera negligendo, ex solo regno minerali illud petendum esse, atque iterum bene asseris, id non ex mediis mineralibus substantia argenti vivi carentibus; sed ex metallicis desumendum, & omnia metalla fusa, præcipuè non fusa, etsi imperfecta (per intimam labis suæ originalis depurationem) subjectum lapidis esse posse.

Quam propositionem si verè cum suis circumstantiis intelligeres, aut practicè expertus esses, quatenus, quomodo, aut quando, metalla, tam perfecta, quàm imperfecta, subjectum lapidis sint, & esse possint, adeptis te adnumerari non incongruè prætenderes, Sed timeo te plus studiosè perlecta, quàm intellecta & practicata conscripsisse, eò quod Authores, tam tibi consentientes, quàm contradicentes, & à tua doctrina aliena docentes, indifferenter tuis scriptis infers, uti accidere solet iis, qui verè non intelligentes, tamen se illos intelligere credunt: quod patet ex ante citato textu Philalethæ: Cap: XIX. *Est tamen unum in regno metallico originis miræ, in quo Sol noster propinquius est quam in Sole & qui in ☿rio nostro liquescit sicut glacies in aqua tepida.* Quem Textum adducis in probam, quod postquam aurum pro subjecto lapidis statuisti, etiam imperfectiora non excludendo idem esse posse. Quod autem Philaletha per illud *unum* non intelligat pro subjecto lapidis metalla perfecta, multò minus imperfecta, uti tu male intelligens hariolaris, ex sequenti clariore hujus textus explicatione apparebit, *est tamen unum in regno metallico originis miræ.*

Id est nucleus mercurii metallicus albissimus, & purissimus, qui propter raritatem artis, tam eum speculativè inveniendi, quàm practicè educendi mirabilem methodum, à Philaletha, *originis miræ* appellatur.

In quo Sol noster propinquius est, quàm in Sole & Luna vulgi.

In quo, scilicet nucleo, at non plus ultra defœcatissimo, sol noster, id est aurum vivum Philosophorum, seu Sulfur artis, *propinquius est, quàm in Sole & Luna vulgi*: id est facilius per decoctionem ex illo extrabitur, quam ex auro vulgi, tam propter puritatem, quia auro & argento purior hic nucleus, illud homogeneitate antecellit: Nam licet aurum quoad perfectionem metallicum sit sat purum, & perfectè homogeneum, tamen quoad perfectionem medicinalem non ita est; Secundum omnium Sophorum authoritates, quas hic annectere supersedeo. Propter brevitatem, citius enim per se, quàm auro adhuc clauso junctum, in Solem nostrum, id est Philosophorum decoquitur.

Si eum in hora sua nativitatis quæras

Si eum, id est ante dictum Solem nostrum, in hora suæ nativitatis: quando scilicet ex illo uno in regno metallico originis miræ, id est ☿io homogeneo, per competentem ignis decoctionem natus educitur: *quæras*, id est accipies, *qui in Mercurio nostro liquescit.*

Qui scilicet *Sol noster* ex ☿io natus, in ☿io nostro nempè unde natus, iterum impositus, *liquescit*, id est resolvitur, *sicut glacies in aqua tepida.*

Quemadmodum glacies nil nisi mera aqua concreta est, ideò etiam in pura aqua tepida, absque rejectione ullius superfluitatis inseparabiliter resolvitur; Pari modo & ille Sol, sicut glacies, ☿io Sophico tanquam aqua sui generis, solo igne concretus, & in hora suæ nativitatis, id est coagulationis, acceptus, eodem ☿io reimpositus, suaviter resolvitur, tanquam in aqua tepida, id est, leni calore adhibito.

Ergo illud unum in regno metallico originis miræ, ex quo Aurum vivum, sivè Sulfur artis propinquius, quam ex aliis metallis educitur, & in quo idem Sol noster iterum resolvitur, est nucleus ille mercurialis omni superfluo spoliatus, & non Metalla perfecta, multo minùs imperfecta; cum priora nimis arctè clausa, posteriora nimis impura, ut possint aurum vivum, seu Solem nostrum, tam propinque, id est sola decoctione dare: & si darent quomodo iterum resolverent, quæ ipsamet coagulata sunt: Illudque ex aliquot lineis Philalethæ, supra citatum Textum immediatè antecedentibus sat colligere licet: Dum dicit *Pariter & per hunc intelligendi modum lapis noster est in omni metallo, ac minerali, quia puta Sol vulgi ex ipsis extrahi possit, ex quo Sol noster propinquius peti possit.* Quibus dictis superaddit, quod sit adhuc aliud unum in regno metallico originis miræ, in quo Sol Philosophorum adhuc propinquius inveniri, potest, quam in Sole & Luna vulgi. Unde in antecedenti Capite XVIII. clariùs insinuavit: *Quare aurum nostrum est materia lapidis proxima, aurum vulgi propinqua, cætera metalla remota: Sed si aurum nostrum quæris in re media, inter perfectum & imperfectum, quære & invenies.* & illud medium inter perfectum & imperfectum (quod superius unum in regno &c. dixit) est ☿ius homogeneus suus animatus qui perfectus quatenus ipsum aurum puritate & homogeneitate superat, imperfectus, quatenus adhuc volatilis & non fixus decoctione indiget ad sui perfectionem.

Quæ explicatio sicuti sat clara est, ita etiam sat clarè docet, te Philalethæ Doctrinam nullo modo scire, nec intelligere, &, ideò ante dictum Textum ad tuam Hypothesin comprobandum ignoranter detorsisse: quia aliud est rem per transennam inspicere, & conjecturari, aliud centrum veritatis cognoscere, & fundamentaliter argumentari, prius in suppostitios, posteriùs in veros Philosophos cadit.

Postmodum præscindendo ab imperfectioribus, etiam perfecta metalla aurum & argentum pro subjecto lapidis declaras variisque Authoribus legitimè probas: iterumque in conclusione hujus Capitis imperfecta metalla proponis his verbis: *Nos non negamus, etiam dari aliud subjectum minoris pretii, ubi imperfecta metalla non exclusimus*, quemadmodum ex Anonymo Philaletha hisce verbis meminimus, *est adhuc unum in regno metallico mirabilis originis &c.* quanquam vile hoc pretium multi Philosophorum de menstruo solvente intelligant.

Quæ verba quam sint inordinata, cæteraque omnia quàm confusè dicta atque ex Authoribus malè coadunata: pejus intellecta, adhuc clariùs docebitur.

Si aurum quatenus rem, omnia ad lapidem necessaria, in se habentem; id est tam humiditatem mercurialem, quàm sulfur specificum, seminale, aureum, fixum, & tingens; verum & totale subjectum lapidis statuis cum Authoribus à te productis optimè concludis: Idem autem imperfectis attribuere, malè quadrat, quia omnia ad opus completum necessaria, sicut illud in se non habent: quamvis humiditatis Mercurialis subjectum, æquè ut aurum realiter existant, unde

unde aurum vivum: id est sulfur astris fixum educi potest, quod tamen ex imperfectis, etiam ab omni labe originali depuratis, & fixis eductum, adhuc non est, nec erit aurũ, multo minùs lapis tingens imperfecta in aurum, nemo enim dat quod non habet, specifica enim aurea seminalis fixitas nunquam in illis fuit, ideóque illam nunquam dabunt, neque totaliter, & indistinctè, subjectum lapidis nominari possunt, quod sic probo: Lapis Philosophicus debet vere & realiter imperfecta in aurum tingere, sed metalla imperfecta quomodocúnque præparata, nunquam alia imperfecta in aurum tingent realiter; ergo illa, illud unum quid, vilis pretii, lapidis subjectum statuere, erroneum est.

Ad hujus rei majorem elucidationem hanc similitudinem ponam, granum frumenti in terram positum, per Leffas penetratur, resolvitur, & plurima grana producendo multiplicatur. Qui ergo hujus multiplicationis subjectum ipsum granum esse propter vim seminalem granificam in illo existentem, assereret, optimè argumentabitur, qui autem aquam, qua in terra fermento fatcedinis in Leffas abit, aut etiam ipsum leffas pro subjecto hujus granificationis poneret, quàm remotè, ne dicam stolidè argumentaretur, quivis semidoctus agnoscet: quia Leffas ex se solo nunquam granificationem neq; ejus multiplicationem constituet, licèt ipsum granum ex illo, Leffas, interveniente virtute seminali specificâ granificationis fiat.

Pari modo imperfecta metalla subjectum hujus metallici Leffas, id est humiditatis mercurialis solum sunt, in quo aurum mediante industriosi artificis operatione, materiam desumet, ad virtutem suam seminalem specificam aurificam multiplicandam, quæ ante dicta omnia ita esse, & in hac scientia taliter intelligi debere, iisdem authoritatibus, à te in hoc Capite citatis, legitimè explicatis comprobabo.

Primus textus est desumptus ex libro Clangor Buccinæ intitulatus, quem adducis his verbis: *Prudenter & discretè te operari oportet, quoniam sinè fermento non poterit Sol neque Luna esse, & aliud semen sinè fermento non est appropriatum & utile nisi aurum ad rubrum & argentum ad album*, quibus Verbis antecedentes tres lineas ejusdem Authoris quæ hunc Textum immediatè antecedunt, adjungendo, res meliùs declarabitur. Argentum vivum à corporibus dissolutione subtiliatione & sublimatione extractum coagulatum in sulphur album vel rubeum sustinens ignem & fixum, nullam vim habet ad rubedinem: Prudenter ergo te operari oportet, &c. Qui Textus significat quod dixi superius, quòd etiamsi per oblationem lapis originalis imperfecta subtiliaveris, & mundaveris, atque Sulfur fixum ignem sustinens reduxeris, nullam vim tingendi habere, nec ad album, nec ad rubrum, nisi cum perfectis Auro & Argento vim tingentem seminalem aurificam indideris, & ideò prudenter & discretè operari oportet in Auro & Argento, quia sinè fermento Auri, id est specifica vi aurificante seminali nunquam exibit Sol aut Luna, sed, secundùm Philosophum, aliud quid, quod non est de specie Septem Planetarum, id est, septem Metallorum.

Altera Authoritas à te citata, est Raim: Lulli. Cod: p. m. 28. *propter quod depurata magis aliis reperiuntur duo, scilicet Aurum & Argentum, sine quibus ars ista non poterit integrari, cùm in illis sit purissima substantia Sulfuris ingenio naturæ perfectè depurata, & ex illis duobus corporibus, cum suo Sulphure & Arsenico præparatis, nostra Medicina elici poterit, & sinè illis haberi nequit.* Quæ ultima verba cum cæteris apertè concludunt, Lapidem tingentem in Aurum & Argento fieri non posse, ergo malè imperfecta unicè, sicut Aurum pro subjecto Lapidis ponuntur; nisi prius, ùt alter Philosophus dicit, in Aurum convertantur, quod sola projectio Lapidis efficiet. Tandem Caput primum optimè concludis, quòd Aurum Philosophorum non sit Aurum & Argentum vulgi, nec in colore, nec in substantia, sed illud, quod extrahitur ex eis, est alba Tinctura & rubea; Sed malè te distinxisti in antecedentibus dum subjectum hujus Tincturæ proponis, quidlibet pro quolibet, in terminis & authoritatibus confundens, quod clariùs in sequentibus apparebit.

Corollarium CAPITIS I.

SEd ut ex hac Disceptatione Lectoris omnis Confusio cum aliquo fructu auferatur. Dicimus cum omnibus Sophis ex regno minerali subjectum seu Materiam pro Lapide Physico desumendam; Sed hoc cum grano Salis: id est, debitis Distinctionibus, non confusè intelligendum, nimirùm imperfectiora metallica pro subjecto Lapidis dupliciter statui posse, primò, si debitè repurgata per projectionem imperfecta trãsmutetur, tum totale Lapidis subjectum per se erunt, ut reliqua perfecta; quòd quia largo modo desumptum est, ad secundum transibimus, nimirùm metallica imperfectiora, pro subjecto Lapidis indicari, quatenus omnia actu in se habent humiditatem mercurialem purissimam, ab ipsis separabilem, & separandam, in quo nucleo Mercurii purissimo delitescet intrinsecum inclusum potentiale Sulfur purissimum metallicum, quod quidem in sui depuratione nec non fixatione, Sulfur metallicum fixum purum, in alia Metalla ingrediens bene fiet, sed nunquam Aurum aut tingens imperfecta in Aurum dabit; Ideoque intuitivè istius humiditatis mercurialis, sulfurisque metallici originalis sibi inclusi, pro subjecto Lapidis habentur, eò quòd absque illo menstruo tanquam metallico Leffas, metallicum granum scilicet Aurum resolvi intumescere & multiplicari nequit: Sed ambo origine convenientes, hoc actualem, fixam, specificam, auream, illud, potentialiter fixam substantiam metallicam præbens, in tertium, quòd neque Metallum nec Mercurius; Sed Medicinam multipliciter tingentem auream abeunt, propter præpollentem, tam hujus quàm illius antecedentem mundationem & præparationem: Itáque uti perfectiora, propter defectum perfectionis aurificæ supradictæ, solum & totale subjectum Lapidis impropriè dicuntur; è contra Aurum, quia utrumque plenè possidet; scilicet humiditatem mercurialem cum Sulfure aureo specifico, pro totali lapidis subjecto veridicè statui potest. Quamvis unum sine altero lapidem completum non dabunt, eò quòd secundùm Philosophos, non invenitur ignis qui Aurum destruat, cum conservatione specifica aureitatis multiplicabilis, nisi mercurialis humiditas depuratissima, ex imperfectioribus deprompta: quamprimum ista semel ad invicem in substantia humida indivisibiliter unita videbuntur, tum erit, & illi soli quadrat & aliter non, verissimum illud Sapientum Proverbium.

Est in Mercurio quidquid quærunt Sapientes.

CAP. II.

Quid sit Aurum Physicum, seu Philosophorum.

IN hoc Capite iterum ut in superiori generaliter loquendo quodlibet corpus metallicum resolutum in ultimam materiam, scilicet mercurium esse Aurum Argentum Philosophorum asseris, idque confirmas per vulgatam Philosophorum Sententiam: *Est in mercurio quod quærunt sapientes*: possibilitatem, illa reducendi

cendi, in mercurium ibidem probas per dictum Sophorum, omnis res ex eo est in quod resolvitur; Sed omnia metalla reducuntur in argenteitatem vivam, ergo fuerunt argentum vivum.

Imprimis hic confundis mercurium Philosophorum cum sulfure eorum; Sed ne in tot dubiis & nosmet confundamus, in alium locum, ipsorum differentiam adinvicem, demonstrandam rejicimus; Hic autem quærimus, qualem mercurium cum sapientibus intelligis? Verum quidem est dictum Philosophi ante allegatum, quod omne metallum redeat in argentum vivum, sed hoc non infert, quodlibet metallum in argentum vivum resolutum, uti nec ipsum mercurium vulgò venalem, esse aurum vivum Sophorum, & si etiam secundùm tuam opinionem Capitis primi, intima labis suæ originalis depuratio ipsis supervenerit: adhuc non erunt aurum Physicum; sed solùm mercurius eorum, & hic mercurius verum proximum & genuinum subjectum auri Physici, quod ex illo depromitur coctura per ignem, quod junctim cum auro proximum & immediatum subjectum erit ad lapidem aurificum inde depromendum. Ex quo clarè patet, aurum quidem in humiditatem spermaticam mercurialem resolutum, dici posse unicum & totum subjectum lapidis nec non mercurius, in quo omnia insunt quibus indigent Sapientes, nempè humiditas mercurialis, & sulphur aurificum seminale tingens, ex quibus unicè constat lapis chrysopæus; à qua finali prærogativa, omnia alia mercurialia, imperfectiora excluduntur, & quamvis Geber sentire videtur in doctis quod sic, eò quòd dicit, *si per solum argentum vivum perficere poteris, pretiosissimæ perfectionis indagator eris.* Sed quod hoc intelligit de mercurio imperfectorum solo, etiamsi depuratissimo, satis clarè innuit in Capitulo de medicinis tertii ordinis, his verbis: *Alio enim gradu eget solaris Medicina, in pigmentorum præparatione, alio verò lunaris hæc (scilicet solaris) sulfuris administratione tingentis eam*, quale autem Sulphur intelligit, declarat in Libro Investigationis in fine in recapitulatione totius Operis, postquam imperfectorum præparationem & subtiliationem sufficienter determinavit, dicendo: *Lapidem nostrum dicimus nihil aliud esse, quam Spiritum fœtentem & Aquam vivam, quam & siccam nominamus, & per naturalem proportionem mundatam quibus addi debet & tertium ad opus abbreviandum, hoc est corpus perfectum attenuatum.* Quod clariùs confirmat authoritate Guidonis de Monte Manuale Hermeticum de filo Ariadneo in Corollario Capitis octavi. Et ut huic Corollario coronidem imponam, ut dicit Guido de Monte, licèt Lapis Philosophorum perfici possit, usque ad albedinem seu rubedinem, tamen non potest fieri elixir, sine Auro & Argento vulgi, alteratis prius & præparatis. Item brevis manuductio ad rubinum Cœlestem Philalethæ adscriptus, licèt à Birrio editus Pagina 62. dicit: Intelligis ut credo, quòd quamvis ex Auro solo fit Lapis noster, tamen Aurum vulgi non est ille, ut ergo ex Auro vulgi eliciatur Aurum nostrum, dissolvendum est in Aquam non elementarem, sed manus non madefacientem hoc est mineralem, quæ Aqua est Mercurius qui ex servo rubeo tractus habet in se, quod citra ullam manuum impositionem totum opus perficit.

Corollarium CAP. II.

QUæ omnia clarissimè docent non omnem promiscuè Mercurium imperfectorum esse Mercurium Sophorum, multò minùs Aurum vivum eorum, & adhuc minus Lapidem: Sed omnia imperfectiora esse subjectum Mercurii Sophorum hu nc Auri vivi, seu Sulfuris aurtis, illud junctim cum Auro Lapidis subjectum: Aurum autem vulgi solùm per excellentiam totale Lapidis subjectum dici posse; nisi terminos, subjecta, aliaque omnia confundere velimus, contra sapientissimum Proverbium, qui bene distinguit, bene docet: qui hoc nescit, aut præterit, in hac Palæstra sinè obtrectationibus non commorabitur, nam qui per invidiam conscius, aut per ignorantiam præsumptuosus. Tyrones in confusum Labyrinthum magis intrudit, semper contemnendus, & rejiciendus est.

CAP. III.

De Præparatione Corporum pro Mercurio Philosophorum.

USque huc generalioribus inhærendo, eminus tela incertiora, quia theorica missa sunt, nunc propius accedens dum de Practica agis, certioribus ictibus & rationibus cominus pugnabimus. Incipis cum Avicenna dicere, quòd in solutione, vel argenteitatem vivam reductionem corporum perfectorum, laborare oportet, quod uti dictum Philosophi veridici illibatum relinquimus; sed examinemus parumper, quod de proprio depromis talento subjungens.

Verùm cùm hæc Corpora utpotè perfectiora, arctiùs constricta sint, ut ipsa in Mercurium reduci queant, primò præparatione, & physicâ calcinatione opus habent; quæ quidem non tam necessaria est in Argento, nam propter munditiem, & mollitiem facilè in id agit Aqua nostra, quod non fit in Auro & Argento, & reliquis Metallis, quæ omnia requirunt calcinationem, in quæ Aqua nostra faciliùs agit.

Quæ verba tanquam clara & ænigmatibus carentia, etiam planâ explicatione & examine indigent.

Imprimis quod arguis perfectiora arctiùs constricta, & duriorem coagulationem nacta, etiam difficiliorem in Argentum vivum reductionem præbere, tanquam rem à Sophis nullo ænigmate absconditam, & per consequens ipsis Tyronibus notam præteribimus; sed quatenus secundùm tuam Philosophiam prius Aurum & reliqua Metalla præparatione, & physicâ calcinatione indigeant, ut Aqua tua (Deus scit qualis) faciliùs in illa agat: item quatenus Argentum propter suam mollitiem & munditiem illa calcinatione physica non indigeat: aliquando accuratiùs indagabimus.

Primò proponis calcinationes & præparationes physicas: téque irridendum exhibes, dum crassas & mechanicas Metallorum præparationes, Lippis & Tonsoribus notas pro physicis decantas, quas ut altiorem Cachinnum moveant, omni velamine denudabimus.

In primis extensè doces Metalla, in Lacte Virginis solvenda, priùs per calcinationem purganda, & à Luna incipiendo, ipsam Aqua forti solvendam, Aqua salsâ præcipitandam, Aqua pluviali calente omni salsedine & acrimoniâ privandam & exsiccandam, talémque Calcem in superlativo gradu mundissimam deprædicas.

Miror iterúmque demiror, quod Lactis virginis Possessor [à te Capite VI. propalati sub nomine & dotibus Alkâhesti] tam stolidas priùs Argenti præparationes impuras ridiculè proponis: nam si Alkahest scies & haberes, etiam cùm tibi à te Cap: VI. citato Doctissimo Helmontio (qui ad hunc usque diem, in suo genere scribendi parem non habet) novisses, quod Alkahest Argentum saltem simpliciter limitatum aut attenuatum, absque

absque tua putatitia physica Calcinatione prævia, in primam resolveret Materiam, vel in Substantiam liquidam reduceret, pondere Metalli impositi æquiponderantem, cum conservatione Potestatis Seminalis, non quoad Seminationem, aut sui Multiplicationem (hanc enim destruit) sed quoad Dotem specificam medicinalem ipsi in suo semine ab Omnipotenti inditam, absque ulla sui Unione cum soluto, imò totali separatione, menstrui, non imminuti, nec quantitate, nec qualitate. Dixi absque tua putatitia Calcinatione, quam Calcem jubes Aquâ calente edulcorari & omni salsedine privari, supposito iterum falso, experientia enim docet, quòd quomodocunque lavetur, semper suo pondere augmentata invenietur, propter partem plus terrestrem salium, secum præcipitatam, & nulla Aqua calente separabilem, & quòd hac Calcinatione Argentum purgari dicis, nec non hanc Calcem ipso Metallo impuriorem factam, mundissimam nominas, non minùs falsum, quam stupidum est pro tanto Philosopho: Saltem ex Chymistis vulgaribus talia addiscere debuisses, de quibus Glauberus, aliique similes sat superfluas chartas commacularunt.

Nec minùs video quâ doctrinâ asserere audeas Argentum, propter suam munditiem & mollitiem, Aquæ tuæ actionem, Auro aliisque Metallis citiùs pati, & sic prævia Calcinatione, ut illa non indigere: non enim comperio ullum sapientum, præter te, in Argento hanc puritatem Auro præpollentem, aut mollitiem aliorum, scilicet Auri Martis, Veneris superantem arguisse: nisi forsan Argentum vivum intelligere velles, cui tamen apertè sensus tui scripti refragatur, & tamen ille adhuc in talibus deficit; nisi sit Argentum vivum Philosophorum, quod solùm Auro cæterisque Metallis purius & mollius est, & veridicè dici potest; meliùs fecisses cum Paracelso manere, à quo aliquam portionem tuæ doctrinæ suffuratus es, qui in Archidoxorum Libro tertio, ubi tractat de simili Metallorum in Oleum reductione, pro Elementorum separatione: non solum Argentum, sed & Aurum se dare nulla præviâ Calcinatione, his verbis docet, Capite de separatione Elementorum ex Metallis *Quanquam non omnia metalla sic in Oleum reducuntur, nisi prius præparata fuerint, ut Mercurius sublimandus, Venus florificanda, Mars crocificandus. Jupiter reverberandus, Saturnus calcinandus, Sol & Luna facilè se dedunt.*

Jam descendamus ad examinationem physicæ Calcinationis Auri, quam facis per Mercurii amalgamationem cum Auro glorioso, titulo ridiculo, quia cum Antimonio repurgato, per pellis compressionem, in Aqua forti solutionem & atomorum subnigrorum subsidentium competenti igne reverberationem, ad acquirendum pulcherrimum crocum. Si antecedens Argenti in Calcem reductio, ad quodlibetcunque opus physicum, non solùm non proficua, imò apertè nociva fuit; hæc plusquam vulgaris omni Chymiastro nota, si non nociva, saltem parum proficua, quod talem laborem recompenset. Quod cum Philaletha Authore à te citatissimo probo, ad quem, uti in multis essentialibus probandis & docendis Lectorem remittis, quomodo suam doctrinam rejicies, in qua stylo aperto hypotheses tuas excludit, scilicet Aurum per tot lanienas inutiles deducere, Cap. XV. explicitis his verbis: *Aurum perfectum in Terræ visceribus aliquando in frustulis arenaque reperitur, si hoc sincerum habere possis, purum satis est, sin minus purga per Antimonium, vel per Cineritium, vel bulliendo in Aqua forti Auro prius granulato, postea funde igne fusionis ac limato & paratum est.* Qui Textus Aurum purum fusum (addit autem explicitè igne fusionis, ne chymiatrici ad aliam fusionem, seu liquefactionem, hæc verba detorquerent) limari jubet & paratum esse dicit: ad ipsum uniendum cum solvente: tu purgatum in Calcem reducis, hic in Calcem reductam fusione ignis ad pristinam Metalli formam revocat: mala concordantia; sed quia hæc res parvi momenti est, transibimus ad tertiam Calcinationem, quæ omnia Metalla indifferenter includit, quam ex Paracelso ad tuam rapsodiam accumulâsti. Nimirum Metallum cum Mercurio amalgamandum per digestionem, Mercurium sublimatione abstrahendum, iterum digestione amalgamandum, sublimatione abstrahendum, tot vicibus, quo ad Metallum cum Mercurio admotâ candelâ, instar ceræ liquescat, hoc calore Balnei vel fimi equini, per mensis digestionem in Mercurium vivum, seu philosophorum, seu metallorum, & materiam primam abibit: quem multi quæsiverunt, sed pauci invenerunt.

Quod ultimum verissimum est, quia res secundùm præscriptam Methodum non succedit: nec unquam crediturus ero, te hac clave Tumbam Semiramidis clausisse; imo citatum textum nullo modo intellexisse; multò minus operando complevisse: quod sequenti explicatione clarum fiet.

Imprimis metallorum calcinationem, & in Mercurium reductionem confundis: verum quidem est, Metalla cum Mercurio vulgi variè præparari & calcinari posse, ut præsens Methodus docet; sed nunquam verum erit; quòd Metallorum maximè imperfectorum, non prius optimè & philosophicè purgatorum, in eadem operatione cum Mercurio succedat ipsorum Calcinatio & in Mercurium reductio, nec Mercurius adhuc impurus cum Metallis plus impuris, tale quid præstabit, sed omnia in pulverem, per supra dictam Operationem abibunt, si autem Mercurium, per sublimationem fortiorem separaveris, non reassumet Metallum ad sui Amalgamationem: multò minus in Calcem levi igne fluentem, & adhuc minùs in Mercurium abibit vivum; quod si nescis, experientiâ proba, sin aliter eveniet, mendacii me arguas.

Non tamen inficias ibo, secundum aliud dictum Paracelsi, *in, per, cum*, & ex Metallis perfecta Metalla fiunt: Metalla in Mercurium per Mercurium reduci posse, secundum vulgatum dictum Sophorum: *fac Mercurium per Mercurium*, sed cum debitis Distinstionibus id intelligendum est, nec non multis Manipulationibus, in hoc Processu mutatis, aliisque additis; quas Paracelsus non distinxit, multò minùs insinuavit, utpotè relinquendas filiis artis labore, & speculatione eruendas: quas tamen nunquam nec tu, nec illi invenient, qui in Præliminaribus hujus Philosophiæ hærentes, erratis, nisi de circumferentiali & putatitia Philosophia, ad Centrum, id est Nucleum scientiæ Hermeticæ inspexerint: & tamen adhuc talis Processus, qualem posuisti, quid cum tua practica commune habet? certè nihil, ut paulò post videbitur.

Jam ad quartam descendamus, quam ab alio Philosopho putatitio tibi non absimili (quia similia cum similibus facilè conveniunt) *Joachimo Polemanno* adducis: nempè beneficio Corrosivi duplicati, & satiati Metallum in minutissimos Atomos dilacerandum, ad tingentem animam suam menstruo igneo solventi tradendam, quæ Operatio uti phantasticè speculata, ità practicè nunquam succedit, & si succederet, quid anima tradenda igneo menstruo, cum supra allatis commune habet, sed quia intentum meum non est nugis inhærendo tempus & calamum terere, Polemannus, authoritate Pantaleonis, inter Neotericos facilè principis, in suo Bifolio Metallico pag. 26. tanquam erroneus condemnabitur, dicentis. *Quod nonnulli sicut Polemann in suo lumine volunt hunc Liquorem laudatissimum ex salibus propriè dictis depromere, erroneũ planè est. & quod-*

Operatio

Operatio non succedit, post binas lineas addit: Et si vel maxime salia saturata in spiritum magno labore & tortura ignis exprimantur, activum tamen solvens inde non emerget, segnes enim tales spiritus, multoties ingenti labore elapsis annis ipsemet paravi, nullo vero desiderato effectu. Huc usque Pantaleonis verba, quæ uti clarissima, ita verissima sunt: Dubitanti ad tam apertum lumen, utrùm Pantaleoni, an tibi plus credendum, experientia rerum magistra pro primo stabit. Hinc concluditur, qui aliorum errores, & putatitiam Philosophiam, ad suam comprobandam adducit, illum talibus similem in ignorantia passivum, aut malitiosè activum deceptorem esse; nam nunquam creditur, verè adeptus gloriam suæ scientiæ, erroribus & ignorantiâ denigrare velle, quam alii, ænigmatibus, occultoque stylo obscurare anxiè quæsiverunt.

Tandem postquam alienis, tam practicâ quàm doctrina à se invicem diversis & à te non intellectis, ideòque confusè, chartam sat implevisti: ad propriam tuam Methodum descendis, statimque secundùm consuetudinem ignorantium qui quod nesciunt, docere volunt te ipsum confundis, tuamque Calcinationem etiam primam solutionem, ad tuum libitum nominas, eamque sic conficis.

Calcibus Solis & Lunæ affundis Vinum Vitæ, seu tuum Menstruum, à te Capite VI. Alkaest appellatum, ad eminentiam unius digiti, & Capitello seu Alembico imposito, in cinere, vel arena digeris, & coagulas, coagulato novum Menstruum affundis, & ut priùs coagulas, idque tertia vel quartâ vice repetis, vel donec Calx metallica, ad lumen instar ceræ vel glaciei liquescat, quod est signum sufficientis Calcinationis philosophicæ cum conservatione Metalli in sua virtute prima, & hoc dicis Conjugium Gabritii cum Sorore Beja.

Quod Conjugium tu nunquam vidisti, multò minùs tua verbalis Methodus, in nullo sibi invicem cohærens, tale quid erit.

Jam diximus, satque probavimus, quòd Alkaest, cum sibi à se solutis subjectis, non unitur neque coagulatur, sed se ipsum finitâ solutione segregat, vel in eodem vitro, subtus aut supra consistendo, pro varietate subjecti soluti, vel in abstractione separatim, & non junctim cum soluto ascendit, quod Helmontius, Pantaleon, aliique moderniores apertè docent, taleque tuum solvens non esse declarat Vnio & Coagulatio, quam tuo Menstruo adscribis: quod quale sit, Capite sexto videbitur. Examinando hic paulum accuratiùs Operationes, Actiones, & Passiones, utrùm congruæ, possibiles propriæ, & impropriæ, &c.

Menstruum ad eminentiam digiti Metallo in Phiola superfundis, Capitello seu Alembico apposito, igne cineris, vel arenæ digeris & coagulas: Jam quærimus, utrùm intelligis hanc coagulationem, cum totali remanentia Menstrui cum Metallo: id est, in Vitro per optimè cum Alembico unito, omni evaporatione prohibitâ humiditas menstrualis Metallo coaguletur, si respondes quòd sic, dicimus erroneum esse, quia in Vitris absque ulla evaporatione clausis, coagulatio liquidi cum sicco fieri non potest, nisi per mutuas actiones, & circulationes unum in alterius naturam declinando, in tertio, sive mediâ utriusque natura coeant, & hoc non succedit similiter, absque rotatione & purificatione Elementorum, scilicet humidi, & sicci, qualis Operatio, si secundùm tuum dictum cum Gabritio & sorore Beja, id est, Mercuriò Sophorum & Auro, iterabitur pluries, quid aliud erit, quam ipsum Lapidem Physicum, finitum & multiplicatum producere, non autem simplicem Cilcinationem, seu ut magis tibi arridet, primam simplicem solutionem facere taliter nugari non est veri Philosophi.

Si autem opponis, te intelligere abstractionem Menstrui per Alembicum, usque ad coagulationem, talem, qualem, iterumque novi oppositionem, ad terminum præscriptum. Nec ista Anchora sufficiens erit, quin in hoc vasto ignorantiæ mari firmæ veritatis Hermeticæ rupi allisus naufragaturus sis.

Ecce responde ad quæsita, estnè liquor Alhachest; Lac Virginis, vel Mercurius Sophorum; omnino homogeneus [id est ut gutta prima in distillando, ultimæ in virtute & qualitate respondeat) vel non, scio, ne prorsus idiota judiceris, responsurum quod ita, & hoc Authores, & inter alios pag: 68. Helmontium docere hunc Liquorem in balneo non ascendere, eò quòd sibi in sua humiditate coæqualis & homogeneus nil evaporabile in Balneo habeat, uti nec Mercurius Sophorum. Quo posito indubitatum manet prima vice tantum Menstrui tui, cum Metallo remanere, quantum sufficit ad coagulationem, mediam inter liquidum & durum, & quod ascendit per abstractionem, ejusdem virtutis cum illo esse quod remansit, ad quid ergo novi Menstrui additio & abstractio secunda, tertia, quarta, & pluribus vicibus, cum jam Metallum non plus ex eodem Menstruo retinebit, tam in quantitate, quàm in qualitate, sicut retinuit in prima abstractione, certè superfluum & inutile.

Si autem dicis in tali abstractione Metallum partem sibi plus amicabilem & convenientem retinere, & propterea repetendum, usque dum tantum de Menstrui potiori parte tantùm remaneat, quoad liquescat ad Candelam instar ceræ: Respondeo tunc tua Beja non est Lac Virginis, seu Mercurius Sophorum, sed supposititia ex Lupanari Sophistarum producta: non verò illa est casta Gabritii Sponsa, quæ in amore Sophorum inalterabilis, & cum Gabritio in igne indivisibilis, generat filium ignis, tantopere à Sophis amatum: sicque concludendo dicimus, quomodocunque Scripta Sophistica larventur indoctis, sapientibus verò imponere nullus vestrum sibi persuadeat.

Corollarium Capitis III.

Sicut in antecedentibus dictum est, Aurum omnia ad completam Lapidis perfectionem in se solo habere, ita etiam certum est, Sophos infinitis sudoribus edoctos, Aurum tam arctè clausum, támque perfectè coadunatum invenisse, ut omnium laborum optatum finem, ad sui resolutionem cum conservatione virtutis seminalis multiplicabilis, spernat, quâ impossibilitate quasi perterriti opus deseruissent; ni, secundùm vulgatum Proverbium: *Vexatio dat Intellectum*, denuò speculando, & laborando indagâssent, sicut in regno vegetabili in terræ visceribus est humidum quoddam Leffas, quod omni vegetabili conficiens & connaturale illa omnia generat, vel per resolutionem in suam naturam seminis specifici terræ commissi, vel ex se ipso cum fermento seminali specifico in locis reperto, sibique unito: Ita etiam in regno minerali Leffas quoddam metallicum: id est humiditatem mercurialem quæsivêre, & invenêre in locis, ubi natura mineralia producit, quod dum propter imparitatem puritatis, cum Auro ad optatum finem operati nolle agnoscerent, per ultimam illius depurationem, hoc obstaculum removerunt, & in illo humido primordiali metallico, Aurum perfectum, tanquam granum seminale metallicum resolventes, arte & igne juvante, naturam promoventes, ad finale intentum multiplicationis aurificæ pervenerunt, quod infallaci experientiâ comperti infallaci postmodum doctrina licèt obscurâ, posteris

posteris reliquerunt antiquiores, quæ obscuritas per aliqualem moderniorum Philosophorum illuminationem ita diminuta est, quod omnes (nisi ad ipsam lucem cæcutire velint) uno Ore conclament, ex regno minerali illud Menstruum desumendum esse; sed quid, quomodo, & quando, causam præbet quotidianæ Litis, tantorumque scriptorum, quærens quilibet, etiam indoctus, suam opinionem tanquam probabiliorem mundo exhibere. Unde quidam ingenuè, licèt in toto, aut in parte erroneè, conceptam suam opinionem, & ex indiciis suarum, aut aliarum operationum conjecturatam, mundo obtulerunt, gratiásque merentur pro syncaritate & bona voluntate. Quidam aviditate gloriæ, aut lucri ducti, experientiâ paucâ, multa ex Authoribus malè compilata, pejúsque intellecta, coadunant, & libros formant, eósque effrictâ fronte typis committunt, & quamvis hic ex venditione sui scripti Typographo facta, lucrum: ille a Tyronibus & indoctis optatum applausum assequantur: à verè sapientibus autem Philosophis alto cachinno excepti, & velamine ignorantiæ sublato, publico ludibrio exponuntur. Quidam licèt rem optimè tam theoricè quàm practicè callentes; tamen cæca seducti invidiâ; sub sermone proditorio, & quasi apertè falso, hanc scientiam ita versutè tradunt, ut vix adepti, illis pares illam enucleare queant, quasi gloriam apud sapientes quærerent, quod tam ingeniosè sciverint sub duplicitatis (ne dicam falsitatis) larva ipsammet veritatem propalare. Quidam verò verè adepti, candidè, quantum majestas hujus Artis omnium scientiarum facilè principis, permittit, ipsius dogmata ad extremum claritatis terminum stylo philosophico tradiderunt absque fuco & sophisticatione; & hi Authores verè sunt laudandi, & legendi, cæteris suprà enarratis omnibus rejectis. Et utinam aliquis adeptus hoc opus pium, Tyronibus omnium utilissimum præstaret, statera̅mque depromeret, qua breviter vulgatiores Authores, succinctis rationibus librati starent, ut quilibet Tyro, in illorum æstimatione, quantum in hac Arte valeant, non erraret, neque in Labirinthum tam verè, quàm falsè docentium incideret. Certè, quicúnque tale opus aget, plùs utilitatis in hac Palæstra desudantibus præstabit, quàm qui novellos ederet libros, cum jam tot ac tanta de Lapide dicta sint, ut maximus adeptorum sit labor modum scribendi invenire, ne, jam semel dicta, redicant.

CAP. IV.

De Solutione corporis secunda & vera, atque reductione in Mercurium.

FActâ jam in præcedenti Capite, tuâ Calcinatione, seu ut mavis solutione primâ suavi ac naturali sine stridore, cum humiditatis radicalis conservatione (quasi solvere & calcinare tuo suprà dicto modo, in eodem tempore præter decoctionem physicam in Vitro sigillato, ità phantasticè, secundùm tuum cerebrum contingere possit) in hoc Capite Calcem illam ad lumen candelæ instar glaciei liquescentem Phiolæ H. S. committere jubes & leni Igne B. M. vel roris, per mensem philosophicum putrefacere, & secundùm tuum dictum, facta erit secunda & vera solutio Metalli in Aquam viscosam, seu oleitatem quandam, & in ea esse verum Sulphur metallicum simúlque verum nobilissimum Mercurium, & quod solvens manere cupit cum soluto, eò quòd natura natura gaudet, natura naturam vincit, & immutat, atque per hoc essentialis seu formalis, à corrosiva solutione distinguitur. Argentum dicis abire in Liquorem seu Tincturam viridem, verum Elixir lunæ, Aurum verò in summæ rubedinis Liquorem, verum Solis Elixir: de quo Geber dicit; (sed non dicis ubi, ego enim licèt centies Gebrum perlustraverim, talem Textum nusquam inveni) *nos facimus Aurum sanguinolentum, non ut à natura productum, quod natura nequaquam facit.* Aliosque Textus consimiles, quos ut veneranda Sophorum dicta præterimus; sed illa ad Philosophiam quadrare, multa in contrarium habentur.

Circa omnia ista tua dicta notandum, quòd uti in præcedenti Capite Metallum calcinasti vel solvisti, ut tibi videtur, hic autem Metallum cum Menstruo calcinatum Phiolæ Herm: Sigill; committis ad secundam solutionem & veram faciendam, in Oleum seu Aquam viscosam: Quæ operatio utrum ad stateram Hermeticam stare, & quid inde eventurum sit, Cap: VIII ubi filium practicæ per alia intermedia Capita interruptum, denuò reassumis, examinabitur.

Interim lubenter fatemur, multa subjecta sola, aut varia coadunata, humiditatis resolubilis in suo genere participantia, per decoctionem in Vitro Hermeticè sigillato, solvi, coagulari, purgari, separari, &c. secundùm variam artis dispositionem, subjectorumque qualitatem; sed hoc Axioma generale, non legitimat titubantem tuum particularem processum ad Lapidem institutum, cujus quia nullam Descriptionem exhibes, non aliter, quam ex circumstantiis ejus ineptitudo deprehendi poterit. Videamus ergo: in antecedenti Capite, ut jam sæpiùs dictum est, Menstruum ad eminentiam digiti superfundis, coagulas, idque pluribus repetitis vicibus: tanta quantitas, & toties replicata affusio Menstrui ad Metallum, ipsum indicat multæ veritatis, quod vero solventi sivè Mercurio Sophorum consimile non est, hic enim à modernibus qui clariùs aliquantulum quam veteres rem indicârunt, tam in via sicca, quàm in via humida ponderosus indigitatur, hujus testimonium perhibet Pantaleon examine Alchimistico, Pag. 15. ubi describens illum, Lac Virginis appellat, & Liquorem lacteum ponderosum, semimetallicù à Mercurio currenti accidentaliter, non essentialiter differentem declarat; in via sicca, currentem & ponderosum demonstrat cum ipsa experientia, *Geber lib. 3. cap. VI. de Mercurii essentia.*

Densam autem substantiam illud habere manifestè monstratur per illius aspectum & ponderationem immensi ponderis, Auro enim præponderat, dum est in natura sua, quod non convenit cum jam dicto [stante enim & probatâ ponderositate Mercurii] primâ vice ad eminentiam digiti superfundendo pondus decuplum excedes, quantò magis si secunda, tertia, quarta & pluribus vicibus hoc repetitis non sufficiet nec ter, nec quater decuplum ponderis Mercurii ad unum Metall. Frustraque detorques Authores etiam legitimos ad has tuas nugas probandas; interim sub silentio præteris Philaletham, aliàs tibi familiarissimum, eo quod in hoc puncto ponderis, absque ullo sermone ænigmatico Capite XV. de amalgama Mercurii & Auri, & pondere utriusq; debito ponit triplum Mercurii ad unum corporis, vel duplo ad corpus, vel etiam triplum Mercurii ad duplum corporis. Si Philaletham ubique citas eò quòd consentit tuæ Doctrinæ, quomodo non consentit tecum in pondere, aut tuus, aut illius error est, quod ultimum absit dicere de vero adepto.

Ad ultimum quod dicis: Hac via facimus Mercurium, sine Mercurio vulgi: iterúmq; caput concludendo repetis, hac via facimus ex Auro Mercurium, seu vaporem unctuosum, non autem Mercurium vulgi, ut falso nonnulli imaginantur quæ dicta quantas confusiones contineant, multa dicenda forent, sed nos ad confusionem in ipsa Confusione evitandam inferiùs plura dicemus: hoc tibi interim respondentes, quod

quòd si ex Auro non facies Mercurium vulgi (melius dixisses currentem, nimis enim grossa ignorantia est, Mercurium ex Auro eductum, vulgarem nominare) nec te etiam hac tuâ imaginaria operatione ex Auro Mercurium Philosophorum unquam facturum, quem, quantum ex tuis scriptis patet, nullo modo nosti: in cognitione enim Mercurii sophorum, ejusque tam in se ipso, quam cum aliis, tam vulgi, quam aliorum metallicorum mercuriis differentia, totale hujus artis fundamentum consistit: tu autem tuum in capite VI. describens eum infinitis nominibus ex authoribus compilatis decoras, de proprio autem unde quomodo & quid sit nil producis, nisi quod propria licentiâ, ad libitum tuo fœtui imponis nomen hactenus inauditum (*Oleum salis mercuriale putrefactum & alembicatum*) seriam autem descriptionem, stylo saltem philosophico, quid, unde, & quomodo paretur (credens forsan taliter doctorum censuram evitare) tacendo præteris; sed ampliando sermonem in permultis sophorum encomiis, eorum mercurio attributis (quasi tuus & illorum, idem quid essent) in universalibus manens hos lectorem consulere jubes, & scies quid sit menstruum nostrum: nesciens quod quilibet quam primum sapientum mercurium ex illis didicerit, tuum imaginarium *Oleum sal smercuriale putrefactum & alembicatum* flocci pendet, & cachinno excipiet, tuasque nugatorias tot calcinationes solutiones & coagulationes tanquam fabulas explodet: quia omnes in hac arte periti unanimiter declarant quod quando menstruum seu mercurius eorum debito pondere auro additus, vitro Hermeticè sigillato commissus est, unica etiam lineali decoctione, elementorum rotatio, circulatio, separatio, solutio, coagulatio, fixatio, calcinatio, ad albedinem, & rubedinem completur, vitro non solum nunquam reaperto; sed & immoto, propter imminens lapidis detrimentum: talia docentes si citare vellem, omnes adducere necessarium foret, quia omnes in hoc conveniunt.

Videat jam omnis prudens lector, quid tuis nugis mundo imponere præsumis dum in capite tertio conjugium cum Gabritio & sorore Beia tuo modo celebras multis vicibus affundendo menstruum & coagulando, in hoc capite IV. alio vitro Hermeticè sigillato ad putrefaciendum per mensem committis in capite VIII. iterum alio vitro sigillato, idem includis: quid inde venturum ibi examinabimus.

Corollarium Capitis IV.

AD meliorem intelligentiam subjungimus, industriosè legitimos authores, solutiones uti & reliquas operationes confundere tam quæ extra vitrum sigillatum in præparatione rerum prima, quàm quæ in vitro sigillato, debita decoctione succedunt, iterumque quoad intelligentiam variant, secundum viam quam tenent, siccam, vel humidam. Quorum omnium ut disputatio nostra, studiosis utilior sit, aliqualem elucidationem indicabimus.

Prima solutio intelligitur, dum imperfectiora, tanquam subjectum à natura arti subministratum, grossum subtiliando, solidum inliquidando, purum ab impuro separando, pro illorum solvente sophico, præparant, atque ex variis subjectis specie, non genere differentibus, à natura, secundum plus & minus ad coagulationem deductis, aquam homogenam ab omni superfluo mundam educunt, illam operationem, tanquam à principaliori, solutionis nomine insinuarunt quamvis interveniant aliæ, & diversæ manipulationes: scilicet sublimatio, distillatio calcinatio, &c.

Interdum intelligunt Philosophi primam solutionem (quæ respectu jam antedictæ ut plurimum secunda appellatur) quando Aurum an edicto menstruo, in vitro sigillato conjunctum, ab illo prius penetratur & solvitur, antequam in nigredine an bo coalescant: secundum tritum Proverbium: *Solutio corporis, est Spiritus coagulatio:* Aurum enim suo solventi mercurio sophico committitur, ut fæcibus internis (quia externis caret) liberatum, post intimam ipsius purificationem & mortem, gloriosum, non Metallum, quod ante erat; sed Lapis Aureus in sua puritate & virtute, infinite multiplicatus resurgat: quod absque solutione corporis, eaque duplici evenire non potest: licet in uno vitro, in unaque decoctione succedat; in prima enim unione amborum, Spiritus incipit Corpus penetrare, invertere & solvere; sed quia in illa actione, terreum Auri, ad Corpus licet Metallicum sat perfectum & necessarium, ad Medicinam vero superfluum; adhuc non separatum; sed solum extra vertitur, succedit & eodem tempore Spiritus Coagulatio, donec corpore totaliter recluso & inverso, ambo in qualitate media, inter liquidum, & durum, in nigredine, inseparabili unione, coalescant: ad quod dum, exacto ignis regimine, perventum est, dum demum incipit, vera illa à Sophis tantopere decantata Solutio [ad quam prior Solutio Corpus disposuit: & hæc est Mens Philosophi, dum dicit per primum Spiritum corpora calcinantur, ut per secundum melius solvantur] illa secunda (sic dicta respectu antecedentis) dum Aurum jam solutum & reclusum ejus Sulfur & Spiritus essentialis igneus liber factus, incipit subtile à Spisso separare, nec non terreum superfluum pedetentim ad fundum vasis detrudere, ex qua terrestreitatis rejectione sequitur secunda totalis Solutio, non amplius in medium quid inter liquidum & durum, nec non in nigram fuscam, sed claram, albam, lucentem, totaliter liquidam substantiam: id est verum purum Mercurium volatilem Sulfur luminarium participantem; omnia ad opus necessaria in se habentem, verum unicum & totale lapidis subjectum: qui absque ulla manuum impositione, totum opus perficit: quod sic fit, Spiritus enim igneus huic Mercurio inclusus, post omnimodam superflui separationem iterum impulsu naturali, & nutu Dei, ad suæ naturæ fixitatem, nec non colorem tingentem redire cupit; sed quia actio ignis innaturalis, solo naturæ motu tardè procedit (prout in mineris videtur, quæ multa sæcula requirunt ad sui perfectionem) industriosus, artificiali, per suos gradus limitato igne, hanc rem per suum Artificium ad ultimum puritatis terminum deductum ulteriori, nulloque modo interruptâ decoctione fovet, ità ut ignis internus, huic Mercurio inclusus, ab externo adjuvatus, & excitatus, incipiat in humidum agere, nec non illud per minima puncta, ad punctum coagulationis & fixionis totalis perducere, quæ coagulatio, non ut prior ex sicco & liquido in medium, inter durum & molle in nigredine; sed quia ex solo & antecedenti nigrâ massa resolutâ, & purificatâ, emergente Mercurio succedit: etiam necessario in albam, omnemque albedinem superantem, terminatur Quâ terminatâ, incipit & hujus Sulfuris color, per cautam ignis violentiam paulatim emergere, donec non solùm in fixitate, sed & in colore suum exuberantem terminum assecutus sit:

Et hic est magnus ille Labyrinthus, in quo intricati vagantur Tyrones, dum nesciunt distinguere diversas operationes, diversa intentione nec non diverso empore confusas: omnes enim illæ, quæ in prima præparatione Metallorum imperfectorum manuali fiunt: eædem quasi omnes, Mercurio & Auro in vitro Hermeticè incluso absque ulla manuum impositione, iterum

iterum succedunt; & hoc more confusionis [semper magis à Sophisticis & deceptoribus auctum] non tranlitur absque ingenti studio, & multo labore.

CAP. V.

Quid sit propriè quinta Essentia.

HOc capitulum, tanquam alienum à nostra disceptatione, quæ de Lapide physico instituta est præteribimus, sed ad doctissimum nostri sæculi lumen Helmontium, lectorem remittimus, qui in tractatu *tria prima Chymicorum principia*, neque eorundem essentiam de morborum exercitu esse, *Num.* 44. *dicit.* Sequitur inde etiam nullam proprio nomine dici Essentiam Quintam, si quintum dicat relationem ad quatuor, est ergo inventum Quintæ Essentiæ Chymicum. *Item. num.* 75. *dicit.* De Essentia Quinta est sobriè scriptum hactenus, quasi gloriosum sit per ignaviam subscripsisse aliorum commentis &c. Ubi sat doctè disputat de Quinta Essentia.

CAP. VI.

De Igne Philosophico seu Menstruo Solvente aut Liquore nostro Alkahest.

TItulus hujus capitis nil verius continet, quam dum tuum Alkahest asseris; necessariò enim tuum est inventum, dum cum nullo aliorum Alkahest convenit; quod etiam in medio hujus capitis propria licentiâ (non scientiâ) ad tui placitum nominas Oleum salis Mercuriale putrefactum & alembicatum: illudque ab omnibus Sophis summo studio occultatum clamas: & præcipuè à Bernh. Trev. explicitis verbis dicente: Sese nudis verbis nulli hominum expositurum, Deo votum, Philosophis & æquitati præstitisse; sed quod Bern. Trev. in fine tertii sui libri ubi ille textus habetur, non de Menstruo Sophorum, multò minùs de tuo somniato Alkahest aut Oleo salis Mercurialis, loquatur, ipse textus probabit, dummodò integer, & non mutilatus (uti tu illum scripsisti) adducatur: nam postquam de pondere tam artificiali, quàm naturali multa disseruit, dicit. Ego ipse tibi explicarem, nisi, Deo, Æquitati & Philosophis votum fecissem, me nunquam nudis & claris verbis pondus, Materiam, & colores descripturum nisi sub Parabola, quam brevi habebis. Quid quæso hic textus de menstruo occultando scribit; sed ite Bern. Trev. mentem, ejusque doctrinam nullatenus percæpisse tam ex hoc, quàm ex sequentibus clarè patet: etenim si illum intellexisses, atque tu unus ex Philosophis realiter esses, sat utique ex ipsius scriptis cognovisses, illum tuæ doctrinæ Hypothesin, tuumque Oleum salis Mercuriale omnimodò excludere, dum docet Menstruum Solvens expressè manere debere, sub forma Mercurii currentis, prohibetque ipsum à forma Mercuriali currente alienare, eò quòd reddatur inutilis ad solutionem & opus physicum, ejusque verba talia habentur in Epistola obsequii &c. *pag.* 96. *Errant quoque illi, qui sic putant Aquam Mercurialem transparentem ex Mercurio extrahere, & ex illo multa mira operari, nil tamen prodest ad opus; nec potest restaurare, seu ædificare speciem perfectam Metallicam: quàm cito enim Mercurius à sua prima Natura mutatur, tam citò prohibetur ingredi Opus nostrum Philosophicum & pag.* 100. *addit. Oportet enim speciem Mercurialem & formam manere incorruptam, manente semper illæsâ suâ fluxibilitate.* Responde quæso, quomodo vis tuum Oleum salis Mercuriale putrefactum & alembicatum, cum jam enarratâ doctrina Bern. Trev. combinare, qui solum viæ siccæ inhærens, talia excludendo, nullum alium Mercurium quam Metallicum currentem, pro Menstruo Solvente agnoscit, tu tamen eum ad tuæ doctrinæ comprobationem adducis, quid hoc aliud indicat, quam te, vel indoctè, rem non intelligens vel frivole quod tibi arridet ex tibi contradicente Authore adducere, aut melius detorquere, ad tua dogmata comprobanda: quod verè philosophantium mos non est. Quod magis attestabitur ex Augurelli authoritate à te post Bern. Trev. adductâ.

Tu quoque ne captis Cylleni audacibus unquam
Defueris; Argentum vulgo quod vivere dicunt
Sufficit, & tantis præstat primordia rebus.

Iterum quæro, quomodo & hos versus Argentum vivum vulgi indigitantes, accommodabis cum tuo supposito cap. IV. Ubi de Menstruo tuo & solutione solis loquens, dicis: Hac viâ facimus Mercurium vulgi sinè Mercurio vulgi, Augurellus autem clarè asserit quod Argentum vivum vulgi præstet primordia tantis rebus nec omittis Riplei textum, superaddisque Gebri verba (sed denuò non dicis ubi, ego enim, in omnibus Gebri scriptis impressis nusquam illum invenire scivi, nisi in libro primo suæ Summæ cap. XIII. ubi de sulfure disputans, dicit simile quid: Per Deum altissimum id illuminat omne corpus est lumen & tincturæ) quæ tu taliter ponis, per Deum altissimum hæc est Aqua illa quæ lucernas accendit, domos illuminat & abundantiam divitiarum præbet &c. Qui omnes textus uti & à te adducta multa nomina particularia à Philosophis eorum Menstrua attributa, nunquam probabunt, illos tuum Oleum Salis Mercuriale, indicare, multominùs, illud tuum Oleum esse nobilissimum illum liquorem omnia subjecta sublunaria in Aquam reducentem, absque ulla sui cum solutis unione &c. à Doctissimo Helmontio, & aliis, Alkahesti nomine dotatum. Quod quantum distat à tuo somniato (nescio quali) Oleo Salis Mercurialis, per effectuum differentiam, & aliorum doctrinam ad nauseam huc usque dictum ulterius commonstratur, dum tuum Oleum cum soluto permanenter coagulas, Alkahest omnia resolvit, absque sui unione & coagulatione, cujus tibi testimonium explicitum exhibebit tuus tibi æstimatissimus Philaletha, dum dicit cap. XI. de inventione perfecti magisterii. *Eadem ratione confirmati salia cuncta repudiarunt, uno Sale excepto qui est salium Ens primum, qui quod vis Metallum dissolvit, eademque opera Mercurium coagulat, & hoc non nisi viâ violentâ, quare agens istud integro pondere & viribus à rebus iterum separatur.* Quod melius ante binos annos docuit, inter Hermeticos non postremus, Anonymus sub nomine Pantaleonis, in suo Bifolio Metallico *pag.* 27. *Liquor Alkahest in unica distillatione plerumque munere suo fungitur, & immutatus iterum separatur:* & sequenti paginâ docet, quod idem liquor Aurum adjunctum interficit, & tandem in salem volatilem medicinalem reducit, quod ultimo cum aliis adjunctis in Aquam Elementalem insipidam abit: Ubi nam jam remanet, auri, suavis sine stridore, cum conservatione humidi radicalis metallici, per tuum Alkahest solutio? aut ejusdem cum Metallis solutis constans coagulatio & inseparabilis unio? Ne ergo tibi bilem moveat, te incongrua, ne dicam falsa, publicè scribenti, publica accidit repræhensio. Quam forsan credidisti effugere, dummodo multis sapientum authoritatibus (tanquam rana alienis pennis) ornatus, lectori non descriptionem rei legitimam, sed solum nudum, & phantasticum, Olei Salis Mercurialis putrefacti & alembicati nomen obtruderes, & post multa verbalia Encomia, ab authoribus excerpta, legentem ad illud ex illis, non à te qui invenisti, ad discendum delegares his verbis. *Hos consule & scies quid sit Menstruum nostrum.* Nescius, quod

omnis

omnis qui præfatos authores debitè intellexerit de tuo chymerico Oleo Salis parum sollicitus, clarè videbit, te potiùs compilatorem, quàm authorem lectu dignum esse, solumque nomen Hermeticis inusitatum, modumque verbalem operandi insuetum apponere, absque quod apertiori Philosophico stylo, secundum Philosophantium morem, doceas, quid, unde, quomodo & quando, illud præparetur: unde & merito, per examen in antecedentibus factum, sufficienterque probatum scriptum hoc tuum rejicimus, salvâ interim veneratione sententiarum sapientum, quas intimè colimus, sed te ex numero eorum excludimus, nisi tua scripta aliter explanando, aut corrigendo, meliùs defendas.

Corollarium CAP. VI.

Diximus in antecedentibus Aurum à sophis unicum & totale initium statui, ad aurificandi finem consequendum; itemque seriò monuimus, quod quasi impossibilitate perterriti, Aurum tanquam impenetrabile deseruissent: secundùm vulgatum Proverbium. *Facilius est Aurum construere, quam destruere.* Nisi, ad imitationem vegetabilium *Leffas* invenissent, in quo granum Aureum tanquam à natura ultimatum semen Metallicum resolvissent, & ad sui multiplicationem promovissent: quodque illud Leffas, secundùm correspondentiam naturarum, necessariò metallicum, & ex regno minerali desumendum, vix fatuorum opinio hodiedum contradicit: quoniam autem Regnum Minerale, multa & varia, secundum varias variorum opiniones, inauditæ iterum novum surgit dissidium: quid accipiendum, quomodo & qualiter præparandum, quid rejiciendum, quid denique conservandum, ut obtineatur illud quod ... Sophorum En. omia meretur? quia Aurum tanquam masculinum semen, à natura sufficienter paratum, & à sophis absque ullo ænigmate indicatum, ubique ad abundantiam venale habetur Leffas autem minerale nullibi vendibile intenso studio inveniendum, nec non multiplici sudore ac industriâ elaborandum esse, unâ voce concludunt.

Ad quod opus perpetrandum, quidam apparente & superficiali Philosophiâ (omnia ex Sale constare, omniaque finaliter in Sal reduci) seducti, in Maris, Gemmæ, Armoniaci, Aluminis, Nitri, Boracis, Vitrioli, & id generis similium, tanquam ex substantia salina, ex cujus initio omnia mineralia producuntur, hoc solvens educi sibi, aliisque persuaserunt: inscii quod nunquam ista genera Salium, quomodocunque præparata, cum Auro in Aurum, multominus in Auream Medicinam inseparabiliter coibunt.

Alii astutiores tam remotum & incertum iter nauseantes vicinius rem aggressi, nec Metallicam silvam ingressi, rem in Marchasitis Pyritibus, Antimoniis, variisque mineralibus, nec non ipsis Metallis imperfectioribus tam fusis, quam non fusis, rem aggressi doctrina sat propria (per imperfectiora ad perfectiora transeundo) quæsiverunt, laboribus autem impropriis extra homogeneitatem mercurialem tendentibus non invenerunt. Tandem ultimi docente trito proverbio [considerandum est diu quod statuendum est semel] & quod omne simile appetit suum simile, autumque nil nisi purum Mercurium, cum pauca terra seu sulfure puro coagulatum, etiam cum suo simili purâ & homogeneâ humiditate metallicâ elaborandum, infallibiliter statuerunt: sicque ex speculativa sat certa, certiorem instituentes laborem, finem optatum assecuti, non solùm id variis libris docuerunt; sed & diversis hinc inde experientiis per projectionem multoties factam unanimiter mundo comprobarunt: relictâ interim inter illos viæ humidæ, & siccæ insistendi differentia, quæ quamvis pro utraque parte non erronea: satardus tamen, & confusa est, ad hujus artis sequaces labyrintho vix extricabili implicandos: quibus accedentes libri erronei sophistici deceptorii quamvis in apparentia docti, hanc scientiam taliter offuscant, ut vix ex millibus unus, rem verè intelligat, aut ritè conficiat: nisi Manu Dei immediatè, vel manu Amici mediatè ducatur.

Differentia autem est talis: qui viam siccam coluêrunt homogeneitatem mercurialem supponentes, ipsam quoque sub forma mercuriali currentem, manus non madefacientem, & à proportione & forma metallicâ, intus & extra in alteratam, inevitabiliter statuêrunt: ideò omne id, quod ante in, vel post præparationem aquæ permanentis, forma Metallica aut Mercuriali, tactu & aspectu careret, ab officio & dignitate debiti solventis, excluserunt, contra alios sophos non minùs veridicos: qui ex subjecto Minerali Mercuriali & Sulfureo, ab ipsis sub nomine, *Electri minerali immaturi*, indigitato, humiditatem mercurialem Metallicam, prævia superfluitatum separatione exactissima, homogeneam, lacteam, liquidam, manus madefacientem, ab exteriori forma metallica & mercuriali alienam, cum & sine Auro, in toto sui esse coagulabilem, & permanenter in igne fixabilem producentes, omnium antecedentium hypothesin condemnarunt, & tamen ambo, suo modo, verum dicunt: eò quòd solvens illud, quamvis sub differenti forma appareat, nec non per differentes ench... producatur, tamen unum & idem est in suo originali esse scilicet ex humido radicali metallico purissimo constituto; ita etiam in fine in idem scilicet lapidem physicum terminando utrosque totali experientia in sua opinione comprobando, fefellit; ut quilibet eorum aliam, præter suam, non agnoscens viam, cæteris contradixerit.

Labyrinthus autem ille forsan per plura adhuc durasset sæcula, nisi Divina bonitas in hoc lustro sua subjecta illuminasset, ad Rationem in hoc bivio statuendum, ut quod antiquiores nescivere, aut noluere, moderniores apertè declararent, binas has vias, ex una via originali exortas, uti ambo veras, ita in unam iterum viam, id est Magnum Sophorum Elixir terminare: quòd sequenti modo succedit.

In via sicca mercurius vulgi vel quivis in metallicis contentus, tanquam, principium metallicum à *Gebro*, à *Paracelso metallum apertum*, ab indocto vulgo *Argentum vivum* non impropriè appellatum præ manus sumitur, & per sublimationem, id est separationem perfectam puri ab impuro ad homogeneitatem mercurialem deducitur: quod iterum, secundùm diversorum doctrinam, diversa sit methodo, vel in mercurio simplici, cum ejus sublimatione à rebus sibi in natura non convenientibus, ut sunt Talcum Marmor, Calx, Vitrum, & quodcunque genus salis præparati: prout doctè & apertè docet *Geber*, omnibus in claritate & sinceritate scribendi non posthabendus: nam à sapiente remque bene intelligente, in egium lapidis processum verbotenus, ex illius verbis nullo modo mutatis, sed hinc inde sparsis collectis & solum per particulas conjunctivas connexis, exscribi posse, lubens attestor, & in cap. VIII. corollario candidè præstabo, ut omnis etiam mediocriter doctus rem capere & facere possit, idque taliter esse ipsemet *Geber*, in fine libri quarti suæ summæ, in recapitulatione attestatur hisce verbis: *Sed nos ne mordeamur ab invidis, narramus, quoniam non tradidimus scientiam nostram sermonis continuatione; sed eam sparsimus in diversis capitulis, & hoc ideò, quoniam tam quidem probus quàm improbus ad eam perveniret: neque sub ænigmate; sed sub plana sermonis serie eam allocuti sumus.* Idem reconfirmat libro investigationis, in fine in recapitulatione. *Certi sumus & experientiâ manifestâ comprobavimus,*

vimus, omnia verba vera esse, quæ jam per nos solos in nostris voluminibus scripta sunt. Sapiens ergo artifex in nostris studeat voluminibus colligendo nostram dispersam intentionem, & collectam probet, donec ad cognitionem studendo & experimentando perveniat. Prout diximus Geber docet capite de sublimatione mercurii: quamvis tamen & ipse mercurii elaborationem cum rebus sibi à natura convenientibus non ignoraverit, quod facilè colligitur ex illius verbis libri quarti, suæ summæ cap. de medicinis argenti vivi & ingressu earum. *Sed ex quibus maximè hæc argenti vivi substantia elici possit solet quæri, & nos respondentes narramus, quod in quibus est ex illis elicitur, est autem tam quidem in ipsis corporibus, quàm in ipso argento vivo secundum naturam, cum unius sint repertæ naturæ; sed in corporibus difficilius, in argento vivo autem propinquius, non autem perfectius.*

Et hoc perfectius, est Mercurius ille currens, à modernioribus (*Bern. Trev. Sendivogio Enchiridion Philaletha &c.*) tantopere decantatus, qui ex mercurio simplici communi & currente, cum corporibus metallicis, tanquam à rebus sibi in natura convenientibus, sublimatus, purificatus, ex amborum media & purissima substantia, tam mercuriali sulfurea coagulata, quàm non coagulata, tanquam per alteram & à superiori differentem methodum, eductus; verum illud humidum radicale metallicum, & Aquam permanentem sulfureo mercurialem & mercurio sulfuream, seu illam (secundum Enchiridion in arcano Hermetico §. LVIII. *virgine Maratam mundam semine spirituali primi masculi impregnatam, intemeratæ virginitatis gloria remanente gravidam: id est mercurium duplicatum* cum omnium modernorum applausu constituit. Priorem modum totaliter docuit Geber, posteriorem jam dicti authores, utrumque modernus *Pantaleon*, uti & viam humidam sat doctè, licèt succinctim explanavit, ad quos lectorem remitto ut ex meis, nec non illorum, scriptis rem melius capiant, secundum sapientum Proverbium, *Sermonem explicat, liber librum aperit*, quod à nobis usque huc ordinatim indigitatum sufficiat.

In via humida omnia formaliter metallica spernentes, unicum illud, sub *Electri Mineralis immaturi* nomine, Anonymum accipientes, omnibus superfluitatibus industriosâ operatione ademptis, non Mercurium vivum currentem sed liquorem lacteum ponderosum, ab omni superfluo aqueo & terreo liberatum, & homogeneum eduxerunt, & cum illo Mercurio humido & fluido, sicut antecedentes cum metallico currente, & non madefaciente (uterque in sui intimo esse nullomodo differente, licet externâ formâ & aspectu vario) scilicet lapidem tingentem in Aurum, Auro vulgari adjuncto confecerunt: quod ut in expertis possibile faciliusque credibile reddatur; quatenus possibile sit, tam Mercurium currentem, quam liquidum, tam per se solum, quam adjuncto Auro coagulari (secundum dictum Morieni dum Rex vidit Aquam coagulare seipsam, tum Artem credidit veram) nec non in siccum abire: duobus experimentis ad similitudinem comprobabo.

Primum de Mercurio vulgi currente, illum enim videmus adhuc vulgarem, id est nullo modo separatum, per simplicem & vulgarem, ignis decoctionem, facillimè in pulverem tactu & aspectu siccum abire, ita ut nulla in ipso amplius conspiciatur liquiditas. Et licet ille pulvis cum continuata in suo igne decoctionis perseverantia totaliter fixatus, fusione careat, non tamen obstat, quin non probet humiditatem Mercurialem & currentem ex sicco in liquidum (docente Gebro suæ summæ libro secundo cap XVI. de coagulatione Mercurii & rerum solutarum. Alii verò necessariò ex principiis naturalibus supponentes, humidum quodlibet ab ignis calore in siccitatem converti, abire posse, nec non etiam quin mercurius debite separatus & homogeneus factus (secundùm eundem Gebrum cap de martis essentia docentem) per successivam illius iteratâ vice sublimationem figitur, & non in terram vertitur: sed fusionem dat metallicum.

Alterum quod Mercurius liquidus madefaciens, absque ullius sui humidi evaporatione totaliter coagulari possit, experimento ovi comprobatur: quod quia vi coagulantè internâ præditum est, in igne æqualiter & totaliter induratur, & ex liquido & fluido in coagulatum & siccum mutatur. Pari modo liquor ille lacteus Mercurialis, quia vim coagulantem metallicam sulfuream in se habet, vi ignis interni juvante externo, non minus ut alter currens non madefaciens in substantiam siccam & coagulatam abibit: quæ similitudinaria probatio multos in suis operibus titubantes non parum confirmabit; simulque explicabit quare Ovum Philosophorum dicatur, vas igni superpositum, non quod Ovi figuram (uti multi etiam docti in hac arte superficialiter judicarunt) sed quod vitrum illud corticis instar, substantiam in se, & ex se, in toto sui esse (sicut Ovum cum suo vitello) cum rubedine sulfuris sibi incluso, coagulabilem contineat, ut sic similitudinariè talem operationem indicarent.

CAP. VII.

An menstruum solvens sit corrosivum.

In hoc capite disputas, utrum Menstruum solvens seu Mercurius Sophorum sit corrosivus, & dicis videri Gebrum hujus esse opinionis: dum in Summa Perfectionis inquit; *Omne quod solvitur necesse est Salis Aluminum & eorum naturam habere:* item Paracelsum ad idem inclinare, variis ex ipso adductis textibus demonstras. Tandem tuam opinionem proponens concludis his verbis: *Sciendum tamen Menstruum nostrum Auro affusum, propriè corrosivum dici non debere; sed potius igneum, cujus arcani vis, atque virtus vincit omnia venena, cum omne realgar (id est mercurius vivus sublimatus & præcipitatus) in salis Elixirio mori debeant, deveniantque ad singularem & summam tincturam: dum etiam per menstruum nostrum non fit violenta solutio, qualis per aquas fortes regias &c. Sed ut supra cap. quarto dictum est blande suaviter sine ullo stridore cum conservatione humidi radicalis, cum cujus spiritibus ut habet Lullius in vade mecum infunditur virtus vivifica in materiis.* Quamvis prædicta quæstio solum philosophastros, & putatitios Hermeticos torqueat, legitimique authores (præter unicum *Paracelsum* cui uti ipse fatetur, placuit in nominibus ludere & suo modo intelligendus est) de illa vix sermonem moveant: & ideò quasi omittenda foret, sed tamen ut & in hoc, & tibi, & lectori satisfaciamus breviter proferimus.

In primis quod dicis de Gebro, illius textum ad hoc detorquendo respondeo; illum, nullibi in suis scriptis, an mercurius seu menstruum sophorum sit dulce, vel corrosivum, disputare, neque vel unicum qui de similibus in suis libris inveniri multo minus posterius, uti tu vis indicare, textusque adductus, te aut ignorantiæ, aut malitiæ apertè accusat: nam in sua summa libro tertio cap. VII de Veneris Essentia, ubi præsens textus habetur dicit *Martem & Venerem facile in ponticis solubilem*, ergo oportet illos multum aluminositatis Sulfuris habere & causam allegat his verbis (quæ tu in alio sensu & verbis posuisti) Non enim ponticum & facile

& facile solubile reperitur aliud quàm alumen & quod suæ naturæ est. Dixi *ignorantia*, si non cæpisti quod Geber, de corpore quod facile solvitur, non de Menstruo quod solvere debet ibidem loquitur: aut *Malitiæ* dum verba transponendo ad alium sensum trahis.

Dicta Paracelsi suo loco relinquens; potius ex te quæro, quomodo antedicta verba intelligis: *quod tuum Menstruum non sit corrosivum, sed potius Igneum, cujus Arcani vis omnia Venena vincit cum omne realgar: &c.* inprimis nil invenio apud Hermeticos Authores, quod eorum Mercurius seu Menstruum, cum venenis, Realgare, Mercurio, Sublimato, Præcipitato, quidquam negotii habeat, multo minus illos docere, quomodo ista in illo debeant mori, deveniantque ad summam tincturam; similesque nugas. Item quæro ad qualem tincturam, Metallicam Realem, aut Sophisticam (nisi forsan ad tincturam Medicinalem intelligi velis, neque & hoc hic quadrat) & quomodo hoc succedere possit. Apage quæso cum similibus fabulis, quæ aliud non probant. quàm te multa garrire, absque quod ipse scias quid dicas & quod pejus, cum sapientibus tibi contradicentibus, illa probare præsumis quos tu ipse non intelligis, & quid dicant nescis Interim concludo ex tuis usque huc scriptis, te Salino aliquo Enthusiasmo ebrium, aliis te sobrium & sapientem venditare cupis, eo quod tuum solvens non ut Aquæ fortes Regis &c. Cum strepitu solvat, sed quietius rem peragens, tibi imaginaris multa, quæ, tempus & experientia longè aliter esse, te docebunt.

Corollarium CAPITIS VII.

OMnes isti putatitii Hermetici multum se torquent, circa punctum illud corrosionis, eo quod ab omnibus Sophis talia rejiciuntur: unde illi, verè Philosophantium doctrinæ, incapaces, similibus rebus Salinis & Ponticis inhærent, quilibet illas ad suum modum, & ad suos labores explicando, multum cogitat multumque operatur, dummodo talia taliter præparare sciret, ut Aurum absque strepitu, ebullitione, fumo, suaviter, sine stridore, solveret: & dum tale quid invenerunt, vel sibi imaginati sunt propriâ jam scientiâ turgidi, quasi punctum principale invenissent, plurimas authoritates ad suum imaginarium conceptum trahentes, sibi ipsis applaudentes aliorum applausum publicum appetentes, cum scriptis stolidis, & intelligenti ridiculis, multis tamen probatorum authorum sententiis impropriè & insipide adornatis, in publicum prodeunt, & uti maximè illorum mentem angariavit punctum illud corrosionis, ita etiam ut plurimum, de illa corrosivitate Menstrui multa disputant [cujus veri Sophi vix transeundo mentionem faciunt] nescientes interim duo puncta; primum quod qui verum sapientum Mercurium invenit, etiam scit, ipsum nil nisi quod suæ naturæ est combibere, non autem corrodere, & per consequens de isto puncto parum sollicitus est.

Secundum, quod quamvis & tale quid invenerint secundùm eorum imaginationem, tamen adhuc nihil Philosopho dignum haberet, Quod præsens Mechanica demonstrabit.

℞. Auri foliati q. v. & subtilissimè cum Salis Armoniaci & Nitri quantitate abundanti super Marmor, vel Vitrum tere, omnia optimè & subtilissimè trita & mixta, in cella pone, & Salia suaviter, & guttatim in Aquam defluent, & cum illis Aurum, absque stridore, ebullitione, imò & absque calore solvetur. Quod idem probat Gebri Mechanica libri Investigationis, cap. de perfectorum majori perfectione & subtiliatione: ubi Aurum post exactam ipsius calcinationem, lavationem in calcem reductum, & exsiccatum, cum Sale Armoniaco unire & terere jubet, & in cella solvetur in Aquam clarissimam, quæ & ipsa, ut prior absque stridore succedit, ergo est solutio Physica? neutiquam: quamvis indocti & putatitii, multa talia iisque similia sibi imaginantur nec non & alios docent.

CAP. VIII.

De Practica Lapidis.

IN hoc capite practicam Lapidis doces his verbis *Postquam tingentem planetæ Animam, seu veram illius Quintam Essentiam, prævià putrefactione nactus es, in qua verus Mercurius verumque Sulfur Philosophorum latent, tunc tua Materia apta est & ex ena ta fieri Lapidem nostrum benedictum; accipe ergo hujus Materiæ purissimæ quantum sufficit & inde ovo Philosophico H. S. colloca in Atanore & convenienti Ignis regimine digere à prima conjunctione ad perfectam usque ablutionem*: quibus dictis; ad ulteriorem, decoctionis atque signorum necnon & colorum in illa evenientium, notitiam habendam, ad *Philaletham* Authorem tibi colendissimum Lectorem remittis (quasi illius & tua doctrina eadem, in omnibus conveniret, quod quàm erroneum est, jam ante dictum est, & in sequentibus ulterius dicetur, qualiter ille *Bonus Vir*, & *Adeptus legitimus*, in omnibus & per omnia, tam docendi, quàm operandi Methodo, in principio, medio, & fine à te diversus sit) tandem perfecti operis signum indicas si Lapis super candentem Veneris laminam injectus, instar ceræ fluat, & non fumigans penetrando tingat &c.

Prima verba à te scripta (postquam planetæ Animam seu veram illius Quintam Essentiam nactus es) subindicant, te aliquam abstractionem pretiosioris à viliori intelligere: quia, *Quintam Essentiam Metalli* (uti & aliarum rerum) parvum aliquid quantitate, licet virtute magnum, Animam autem Metalli, aliquid adhuc minus esse in quantitate. ab omnibus talia scribentibus docetur: quem suspectum non parum confirmat, operatio *Colemanni*, à te in capite tertio citata, cum corrosivo duplicato Metallum in atomos disjicere, ad Animam tingentem Menstruo igneo solventi tradendam, quod fatuum est: nam Sophi, cum Anima absque corpore, id est Substantia Mercuriali, nunquam operantur: eò quod experientia antehac, nunc, & in futurum, infallibiliter docebit: quòd taliter operantes quomodocunque procedant, pro Metallicis nihil efficient; quamvis ad vim medicam non omni modo, infructuosus erit labor: sed quia de his disputare terminum nostræ intentionalis brevitatis excedit, talia transeundo connivebimus: hoc unicum interim in tota tua doctrina approbantes. quod decoctionem ultimam linearem sine interruptione instituis cum *Philaletha*, hâc solum additâ à nobis differentiâ quod hujus processus Realis, cum tuo putatitio, in idem non terminabunt: qui d finalis projectionis proba à te adducta dijudicabit; *Philaletham* & sui similes verè te autem imaginariè argumentatû, necnon operatû fuisse.

Corollarium CAPITIS VIII.

ECce tandem per tot viarum ambages, ad Realem Lapidis Practicam conducti sumus, quæ succinctim in his consistit *ante omnia, ut verum Mercurium Philosophorum tibi pares, post ut illum debito igne vitroque sigillate, vel per se solum, vel Auro pondere debito junctum, in pulverem præ rubedine fuscum decoquas quem pulverem si absque Auro addito confecisti, ipsum cum Auro fermentabis. Auro fuso subtriplum ponderis, superinjiciendo, additâ Mercurii Sophici parte conveniente, in vitro sigillato ad eundem terminum priorem mediante igne deducito, quem Lapidem toties, quoties placebit, augmentabis quantitate & qualitate, ipsum*

vel

vel novo Auro ut supra confermentatum, vel absque ulterius addito Auro, ita cum suo Mercurio per sua regimina deducendo : quid postmodum cum illo faciendum tam ad Metalli quam Corporis humani sanitatem, superfluum est dicere, cùm sat ab omnibus absque omni dubio clare dictum sit.

Quam Practicam, sicut docte somnians super Com: Trevisanum Nazarius Brescianus, somnio tertio etiam docte dicit.

Multi per diversa huc venere itinera.

Quam dico, Practicam varii variè instituerunt, non respectivè Auri, quod in sermone simplici absque ænigmate, in prima sui acceptione esse Aurum vulgi, ut inde Philosophicum fiat, omnes unanimiter docent : sed respectivè *medii*, scilicet *Mercurii Sophici*, cujus solius ope ex *Auro vulgi*, *Aurum Sophorum tingens* haberi potest : quod medium seu solvens, *Basilius Valentinus, Paracelsus*, *Ægidius de Vadis* aliique complures, ex primordiali quodam Metallorum principio, sub *Electro Minerali immaturo* indigitato, per illius à grossioribus partibus manualem abstractionem, nec non multiplicem purificationem, tandemque circulari digestione, & Philosophicâ sublimatione ab omni superfluo interno, & externo perfectissimam separationem, in forma Aquæ, aspectu lacteæ, sensu ponderosæ, tactu madidæ, Essentia homogeneæ, substantiâ Mercurialis & Sulfureæ eduxerunt : cujus aliqualem partem modico Auro adjuncto, à minori ignis gradu paulatim ascendendo majori igne assueverunt & fixarunt & per eandem rotæ revolutionem multiplicarunt.

Geber, Bernardus Trev. Enchiridion, Sendivogius. Philaletha, aliquæ cum Mercurio realiter tam coagulato quam coagulabili, sub conservatione formalis Mercuriositatis tactu & aspectu, opus instituerunt : Doctrinâ uni, practicâ diversi.

Primus Geber cum Mercurio simplici tam coagulatorum quàm non coagulatorum processum instituit suum, quia tam in uno, quam in altero inest, quod quæritur, & hoc docet libro quarto cap. X. de Medicinis Argenti vivi & ingressu earum, *sed ex quibus maxime elici possit hæc Argenti vivi Substantia solet quæri, & nos respondentes narramus, quod in quibus est ex illis elicitur, est autem tam in ipsis corporibus, quam in ipso Argento vivo secundum naturam, quia unius sunt repertæ naturæ.*

Antedictorum naturalia principia, secundùm compositionem naturæ docet suæ Summæ libro primo cap. XII. de naturalibus principiis Mercurii, Sulfuris & Arsenici.

Innuimus ergò, quod principia naturalia in opere naturæ, sunt Spiritus fœtens, & Aqua viva, quam & Aquam siccam nominamus. Quid in Substantia Mercuriali sit superfluum, docet libro tertio cap. 11. de Mercurii, Essentia.

In Argento vivo similiter necesse est superflua demere, habet enim corruptionis causam scilicet terream & adustibilem absq; inflammatione aqueitatis Substantiam.

Hunc autem duplicem superfluitatis defectum, scilicet terreitatis & aqueitatis ; duplici etiam modo operandi removet, primam scilicet terream, per unionem cum rebus sibi in natura non convenientibus, & ipsius ab ipsis per iteratam sublimationis elevationem & hujus modum ponit in libro secundo cap. VII. de sublimatione Mercurii.

Dicimus igitur quoniam ingenium separationis superfluæ terræ ipsius est commixtio cum rebus, cum quibus affinitatem non habet, & sublimationem ejus reiterare ab eis multoties. Quænam sint illæ res quæ sibi in natura non conveniunt, & cum quibus affinitatem non habent, subjungit immediatè in dicto cap. VII. *Et horum genus sunt tale Calx corticum ovorum Marmor vitrum, & Salis omne genus præparatum.*

Usquequo autem illam sublimationis operationem oportet reiterare, donec perfectè à terreitate corrumpente mundatus sit, & ex quo cognoscitur completam esse, docet eodem cap VII. sequente paginâ.

Et cum videris illud praexcellens nivem in albedine sua & quasi mortuum aludel spondilibus adhærere.

Alter superfluitatis defectus, nimirum aqueitatis superfluæ remotio fit per secum sublimandorum commixtionem cum imbibitione contritione & levi assatione & desiccatione, in qua, & sua aqueitas pro majori parte recedit, residuum per sublimationis reiterationem tollitur: modum præcisum operandi fusè innuit *in cap. de sublimatione Mercurii.*

Modus verò remotionis aqueitatis suæ superfluæ est, ut quando commiscetur calcibus cum quibus sublimari debet, teratur & commisceatur illis cum imbibitionibus quousque de illo nihil appareat, & post super ignem lentum aqueitas imbibitionis removeatur, quâ recedente & secum aqueitas Argenti vivi recedet : cujus residuum per sublimationis reiterationem tollitur.

Huc usque docuit Mercuriale Corpus præparare, & mundare perfectè, pro acquirenda media illa substantia Mercurii, tantopere pro Medicina ex ipsa facienda necessaria, quâ acquisita, quid ulterius cum illa agendum, & qualiter pars illius sit fixanda, pars autem conservanda, & pro imbibitione volatilizatione, & ceratione, relinquenda, docet libro quarto cap. XI. de Medicinis tertii ordinis.

Et est ut accipias Lapidem illius notum & per separationis modum, illius purissimam partem dividas & seorsum ponas. Deinde verò ejus quæ purissima est, partis aliquid figas & aliquid ex illa relinquas.

Postquam indicavit aliquam partem ex illo figi oportere, ad majorem claritatem docet etiam dupliciter illum fixari posse, vel eum in pulverem terreum cum deperditione suæ humiditatis necessariæ ad fusionem, vel cum conservatione humiditatis necessariæ ad fusionem deducendo : dum dicit libro secundo cap. XVI. de coagulatione mercurii & rerum solutarum.

Est autem ipsius Argenti vivi duplex coagulatio, una quidem per ablationem totius humidi innati in illo, alia verò per inspissationem ipsius humidi quousq; induretur.

Modum autem præcisum ad utramque perveniendi & quomodo perficiatur insinuat libro tertio *cap. VI. de Martis Essentiâ. Quoniam figi potest absque hoc quod in terram vertatur, & figi similiter cum conversione ipsius in terram : nam per festinationem ad ejus fixionem, qua per præcipitationem perficitur figitur & in terram mutatur. Per successivam verò illius iteratâ vice sublimationem similiter figitur & non in terram vertitur imò fusionem dat Metallicam.*

Ut autem in nihilo deficere videatur, etiam circa vas artis filium alloquitur ipsum advertendo quale esse debeat ad illius fixionem, nimirum vitreum necessariò, causasque sufficientes allegat, quare aliud quàm vitrum esse non possit, unde dicit libro secundo cap. VI. de forma Aludel. *Solum enim vitrum & sibi simile cum poris careat potens est Spiritus retinere, alia autem non, quia poros habent; nec etiam Metalla in hoc valent; quia Spiritum per illorum cum illis convenientiam, transeuntes evanescunt Ergò per aliud non excusamur à vitri susceptione, in formatione aludel.*

Et sic ex Gebro didicisti quod sola Substantia Mercurialis assumi debet. & quod ille solus est Lapis in capitulis notus, & quod per remotionem superflui, media & purissima Substantia Mercurii sumi, item quod debet figi, nec non quod dupliciter figitur: differentiam & modum figendi quoque docuit : nec non vas in quo

quo figi debet. Ex sequentibus apparebit, quomodo ulterius procedit ad operis complementum.

Hunc ergo Mercurium fixatum calcinat, calcinatum solvit, solutum coagulat, fixat, calcinat, iterum repetit, ad aliquot vices, & hoc docet libro quarto cap. XI. de Medicinis tertii ordinis.

Deinde ejus quæ purissima est partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas, & cum fixa fuerit solve, quod ex illa solubile fuerit, quod vero non est solubile ad calcinandum mittas & abhinc super illud solutionem reitera; donec iterum quod ex ea est solubile solvatur omnimode, sic ergò ordo iste calcinationis & solutionis, vel totum si possibile est coagulando reiterando servetur quousq; major illius solvatur quantitas, post hoc verò omnes solutiones coagula, dehinc verò leviter assando in Ignis temperamento conserva quousq; illi major ad illius exigentiam Ignis, administrari possit. Post hoc verò prædictum solutionis & coagulationis modum & ordinem iterato serva &c.

Ne autem operatio ista in infinitum protrahatur, quoties sit repetenda, numero præciso docet libro quarto cap. XI. de Medicinis tertii ordinis.

Omnes igitur hos ordines præparationis, calcinationis, solutionis, coagulationis, & in temperamento Ignis conservationis leviter assando super illam quater reitera, & ultimo calcina per modum suum & sic pretiosissimam Lapidis terram sufficienter administrando rexisti.

Dicit sufficienter rexisti, scilicet ad hunc gradum; sed quomodo ulterius cum hac terra procedendum fusiùs docet: nempe illam cum portione Spiritus non fixi antea reservati per modum Sublimationis volatilem reddendam, additâ novâ Spiritus portione ad illud quod in Sublimatione non ascendit, volatile fixandum, fixum volatile faciendum, & quo pluries hoc reiteratur, eò perfectius erit Opus, & hoc docet libro quarto cap. XII. de administratione Solaris & Lunaris Medicinæ.

Et est hujus additamenti modus per reiterationem per partis non fixi Lapidis Sublimationis cum ingenio conjungendi per minima quousq; elevetur cum ea, & iterato cum illa figatur ut stet. Et quanto hujus complementi ordo reiteratur pluries, tanto hujus exuberantia Medicinæ multiplicatur magis, & illius magis augetur bonitas & multiplicatur ipsius augmentum perfectionis maximæ.

Quomodo autem fixum volatile reddendum, & volatile fixum, fusis verbis docet libro quarto cap. XI. de Medicinis tertii ordinis. *Deinde verò servatæ partis non fixæ cum hac terræ parte administratæ quantitatem, per ingeniorum subtilem conjunge modum per minima. Et sit ingenium hujus intentionis scilicet levationis ejus per modum Sublimationis dictum, quousq; fixum cum non fixo levetur totaliter, quod si non eveniat, addatur illi iterato vicissim non fixæ partis quantitas, quousq; ad elevationem ejus sufficiat. Cùm igitur elevata fuerit, reiteretur ejus Sublimatio quousque per hanc administrationis reiterationem figatur totum. Cùm igitur fixum fuerit, iterato cum non fixæ partis quantitate post quantitatem combibe per ingenium tibi notum, quousq; totum iterato levetur, igitur iterato figatur, quousque fusionem præstet facilem cum ignitione sua.*

His ita præparatis, & terrâ ad talem terminum redactâ (quæ ab aliis Philosophis terra foliata nominatur, in qua Aurum seminandum) Geber idem docet, nempè ad complementum totale hujus Elixir addi oportere tertium, scilicet Corpus perfectum, idque docet libro investigationis in fine in recapitulatione totius Operis.

Concludimus Lapidem nostrum nil aliud esse quam Spiritum fœtentem & Aquam siccam, per naturalem proportionem mundatam, & unitam unione tali: quibus addi debet & tertium, hoc est Corpus perfectum attenuatum.

Ne autem Artifex implicatus hæreat, postquam tertium, idest Corpus perfectum accidit, seu Aurum, in terram cum tanto labore præparatam seminavit, quid ulterius peragendum, nempe quomodo illa conjuncta cum Spiritu reservato, per reiterationem solutionis, coagulationis, volatilitatis, fixationis, pluries reiterare oporteat, donec in complemento quiescat, & infinitum tingat in Solificum, & Lunificum, secundum operantis intentum. Distinctis verbis id docet libro quarto cap. XII. de administratione Solaris & Lunaris Medicinæ.

Et est illius intentio ut per Sublimationis modum mundetur perfectissime Lapis, & illius additamentum & abhinc quidem cum ingeniorum modo volatilium ex eis figatur, & iterato volatile fixum, & toties fac fixum volatile & volatile fixum quousque præstet faciem fusionem cum ignitione, & in hoc ordine completur Arcanum pretiosissimum.

Et nos complevimus (quod cap. VI. promisimus) practicam Gebri inordinatim sparsam, succinctim recolligere, & candidè docere, ita ut clarius nec possibile nec licitum sit scribere, eò quod omni etiam mediocri Philosopho sufficit, ad reliquum studio & labore inveniendum.

Bernardus Trev. & Enchiridion seu Arcanum.

Hermeticum, quasi ambo consentientes, non, ut antiquiores contenti fuerunt, Mercurium simpliciter homogeneum, reddere, cum auferentiâ superfluitatis ejusq; sed & simul deficientis additionem necessariam judicarunt: unde quidem ut veteres Mercurium à superfluis purgare non omiserunt; sed & eadem operatione deficiens adimplere intenderunt: unde suam Mercurii sublimationem cum corporibus Metallicis instituerunt: ut non solum illum purum, sed & simul Sulphure Spirituali Metallico animatum, & sic duplici fulcro Metallico innitentem, *Mercurium duplicatum* acquirerent, quem, tanquam unicam & solam [Mercurio simplici non solum non admisso sed totaliter rejecto] *Clavem* necessariam ad aperiendum Regis Palatium, non solum ipsi firmiter crediderunt, sed & aliis non minus rigorosè quàm doctè persuaserunt. Primus apertè se declarat in Epistola Obsequiis &c. in penultimo folio his verbis.

Sunt enim quædam Mercurii Sublimationes ab ejus propriis Corporibus quæ sibi per intima amalgamando conjunguntur, & commiscentur, ex quibus pluries relevatus & reconjunctus, superfluitates amittit, & non confunditur in natura, postea Operi Philosophico convenit & potens est in speciebus Metallicis solvendis.

Modum autem præcisum operandi in eadem Epistola in aliquot paginis antecedentibus docet.

Spiritus mineralis crudus tanquam Aqua conjungitur cum Corpore suo ipsum prima decoctione solvendo; unde REBIS *nominatur, quia ex bina re componitur, nempè ex semine Masculino & Fæminino, hoc est ex dissolvente, quamvis unica sit res & Materia.* unde versus *Res rebis est bina conjuncta sed tamen una. Solvitur ut primo sint aut Sol, aut spermata Lunæ. Ex istis duabus autem rebus simul dissolutis componitur Elixir, id est Aqua tincta.* unde versus. *Elixir. Græcè pars dicitur Arte secunda ixis nam de se sunt facta Corpora Munda. Ex hoc autem Elixire honorande mi Doctor ut ex primo simplicis decoctionis Iure suo decocto Azot extrahitur, fortiori scilicet distillatione ac iterata & istud Azot est Mercurius ille Duplicatus.* Alter suam opinionem absque fuco exponit in Arcano Hermetico §. XXX.

Mercurius ex imperfectis Metallis solus tinctura Solis & Lunæ suscipienda in Opere Lapidis Philosophici aptus est, ut ipse tincturâ plene imbutus cætera uberrimè tingat, eámque multo cum fœnore reddat. Modum operandi proponit duobus locis. Primo in §. XLVII. *Argentum vivum partim est naturale, partim est innaturale, intrinsecum & occultum in natura radicem habet, quod nisi per præcedentem mundationem & ingeniosam Sublimationem evocari potest. Separa ergo purum ab impuro, Substantiam ab accidentibus, & fac occultum manifestum per viam naturæ, secus siste gradum, hoc enim est totius Artis & Operis fundamentum.* Iterato docet §. II. *Duobus perficitur Philosophica Mercurii Sublimatio, superflua ab eo removendo & deficientia introducendo; emergentem ergo Saturni livorem separa, donec purpureum Iovis sidus tibi arrideat, adde Sulfur naturæ ut etiam aliis sufficiat: multiplica igitur Sulfur illud Philosophorum invisibile, quousque exprimatur Lac Virginis: tunc prima tibi patebit Ianua.*

Id est habebis eorum tantopere decantatum *Mercurium duplicatum* cum quo & Auro Lapidem conficies.

Sendivogius & Philaletha, quamvis in multis consentire videantur, in multis tamen id non quadrat, sed omissis istis differentiarum disceptationibus, *Philalethæ* uti clarioris & moderniotis Compendium pro amborum explicatione stabit: qui cum prioribus in *Mercurio Duplicato*, seu ut ipse vult *Animato*, quidem consentit; sed suo genio & experientiâ sibi traditâ solummodo inhætens, hunc ex *Mercurio & Regulo Stellato*, imperfectioribus aliis omnibus rejectis (debitè, an indebite: quod quia à *Pantaleone in* suo *Tumulo Hermetico Capite tertio* ad sufficientiam practicè & theoricè disputatum habetur; hic prolixius exponere supersedeo: sed brevitati studens, quod ab aliis sat ordinatim dictum est, redicere nolens, illuc lectorem remitto, ibi enim talia super hoc inveniet, quod me brevitatis nimiæ non accusabit) solummodo extrahendum esse, ut ipse strictim credidit, ita alios candidè & seriò docuit, ut Mercurius Regulo stellato unitus (sibi invicem coadjutores sint ad aliena reijcienda, nec difficultatem specificam hujus operationis celare volens, eam candidè indicavit cap. XI. *Malignitas Arsenicalis huic Sulfuri in sobole Saturni absorpta, omnem prohibere ingressum:* id est impuritas Reguli impedire unionem utriusque, superaddens unicum ad id invenibile remedium; nimirum *Columbas Dianæ*, quæ hujus Sulfuris malignitatem contemperabunt ad ingressum & unionem amborum celebrandam, quâ celebratâ, *lux à tenebris, Aquila Philosophica tanquam Regina omnium Avium, à cæteris separabitur*, id est habebitur purus *Mercurius homogeneus Animatus* hoc est *Spirituali Sulfure gravidus*, intuitive cujus est Hermaphroditus hic Mercurius, verba præcisa dicit cap. VI.

Etenim si ingrederentur & miscerentur tum statim unione indissolubili coalescerent: dicam itaque Sulfur externum comburens adhærere pertinaciter Chao nostro: quod Iuvenis alatus horret ac fugit, esto hic tibi Diana propitia, quæ feras domare novit, cujus binæ Columbæ aeris malignitatem contemperabunt, quod per poros facilè ingreditur Adolescens, concutit statim perotedos, nubem tetricam suscitat, lucem à tenebris separa septima vice, eritque hæc creatio Mercurii Sophica completa. Modum operandi totalem docet cap. VII.

Hic est Infans Hermaphroditus à primis suis incunabulis per Canem rabidum morsu infectus est, unde hydrophobus Aquam horret: sunt tamen in Sylva Dianæ binæ Columbæ, quæ rabiem suam insanam mulcent, tum ne hydrophobiæ recidivam patiatur, Aquis submergas, in iisque pereat: quarum impatiens Nigricans Canis rabidus ad Aquarum superficiem ferè suffocatus ascendit, tu imbre ac verberibus illum fuga, ac procul arce, sic tenebræ disparebunt: fulgente Luna in suo plenilunio, pennas suppedita, & avolabit Aquila, itera hoc septies dum tandem requiem adeptus es, nisi quod decocto nuda tibi incumbat.

Juvenis alatus est *Mercurius*, Chaos seu infans hermaphroditus est *Regulus stellatus*, Canis coraseenus rabidus, est *Sulfur Arsenicale*, Columbæ Dianæ, *sunt Salia*, Aquila evolans est *Mercurius purissimus, homogeneitate unus, Substantia Essentiali duplicatus, propter Sulfur secum ascendens Animatus*; cum quo, uti cum antedictorum Mercurio addito Auro, & decocto, nec non rotam pluries revolvendo, fit famosissimus ille Philosophorum Lapis, ad Divitias & Sanitatem usque ad naturalem vitæ terminum sufficiens: quià autem, Amalgamationem, in vitrum impositionem, nec non ignis regimen & colores, ejusque usum, ad abundantiam absque ullo sermone ænigmatico Philaletha, inter alios laudatissimè descripsit, nos omnem semper superfluam scribendi occasionem evitantes, illuc lectorem remittimus. Hoc solum seriò subnectentes, certum & certissimum esse, quicumque Artis filius ex hisce tam nostris dictis, simplici & ordinato stylo scriptis, quàm ex additis tot authorum, theoricæ, sparsæ & ab ipsis studio confusæ, reordinatis & claris expositionibus, rem nec capere nec facere potest, non Authores, non Me, sed suam incapacitatem incuset, aut DEI voluntatem meditetur, ad quem ferventi oratione piè videndo, recurrat, ut hoc donum sibi elargiri velit, mentem ad intelligentiam illuminando; aut per Amicum revelando.

CAP. IX.

De Augmentatione Benedicti Lapidis.

IN hoc capite doces: quod ubi jam Sulfuris præfati incombustibilis purpureo rubicundi Possessor factus es, te per repetitam Rotæ in versionem illud multiplicare eâdem Methodo quâ conficitur, lacte suo irrorando, solvendo, coagulando, ut in primo Opere factum est, & ita ad placitum multiplicas in quantitate & qualitate, pro projectione super imperfecta Metalla facienda: quæ omnia tanquam verissima concedimus, & ne gry quidem opponimus, quod opus legitimè confectum, per eandem viam, qua factum est, eadem multiplicatur; sed nunquam concedimus quod erroneum Principium, & medium (sicut tuum est) possit verum finem dare: unde superfluum est de tuo Opere Phantastico, lectorem ad veros Sophos remittere, quasi, verum & erroneum, unum quod sit; quod si ante hac nunquam fuit, nec impolterum unquam erit; quidquid oblatrent Sophistæ.

CAP. X.

De Usu Lapidis Medico, Interno & Externo.

IN hoc Ultimo Capite de Lapidis Physici virtute disserens, secundùm omnium Sophorum Mentem infinitâ vi Medicandi pollere probat, & præcipuè cum *Helmontio* doces, illum agere Archæum irradiando, citra sui dissolutionem, aut interitum &c. Dosin autem illius administrandi constituis, à grano uno ad duo, juxta ætatem & vires ægri.

Quibus respondemus, quousque cum Sophis Lapidem Physicum vi medica incomparabili præditum asseris,

asseris, nec non cum *Helmontio* doces, quod Archæum irradiando citra sui dissolutionem, aut interitum dotes suas depromat: libenter assentientes tibi omnia concedimus; sed dum de tuo Talento, aut melius dicam judicio, Dosim administrandam, à Grano uno ad duo juxta ægri ætatem & vires depromis, non licitum est nobis talia connivere: sed sicut principio & medio monstravimus te errare, ita etiam in fine probemus, te tanquam putatitii Lapidis possessorem etiam ejus verum usum ignorare.

Primò id probatur ex tuâ propria doctrinâ, quâ, non tuo Marte, sed *Helmontii* doctrinâ doces Lapidem Physicum agere, Archæum irradiando, quo posito, sufficit minima particula, prout in tractatu *Lapis Butler*: diffuse docet.

Secundò si agit irradiando, quid quæso ista actio irradiatoria præjudicare potest ægro respective ætatis vel virium.

Tertiò nullus Philosophorum [præter te, quia Philosophus non es] hanc necessitatem seu respectum augmentandi & diminuendi dosin posuit.

Quartò omnes Sophi veri& adepti concordant in minima quantitate administranda hujus Lapidis benedicti: *Dionysius Zacharius* omnium liberalior non excedit granum: *Ludus puerorum* & alii, pondus duorum florenorum aureorum, quod drachma adhuc minus est, libræ uni confectionis commiscere jubent, de qua confectione drachmam pro qualibet vice sumendam, & sic dosis erit circiter medii grani pondus; *Rosarius* reliquis parcior pondus;ad Granum sinapis præscribit: uno verbo nullus vix medietatem tuæ dosis præscripsit, & quamvis in quantitate minimâ differentire videantur: in hoc tamen omnes Veri Adepti consentiunt, quod nullus dosin augendam & minuendam respectu ætatis aut virium ægri præscripserit præter te: sic ab omnibus in omnibus differens tu solus Sapiens eris, quod absit dicere.

A. M. D. G.

Typographus *Lectori.*

Atque ita SEMIRAMIS,ante quatuor propè Annorum Millia sepulta nuper denuo Rediviva,denuo in Sua TVMBA Sepulta jacet! Felix profectò SEMIRAMIS, quia bis Viva: sed magis infelix, quia bis mortua! Quod me attinet, ego quod meum erat feci:*Funebrali* LAPIDI Typos inscripsi Typographus. In quo labore, sicubi forte alse lapsus sum, ignosce:*Babylonem non vidi*, & Arcanioris *Philosophiæ Characteres* non dedici. Sin minus, apage! non laboro tuâ causâ: puerorum est Grammaticalibus apicibus irascendo tempus perdere: *sapientum* est sensum scrutari.

Si quæras, quis iterum Infelicis SEMIRAMIDIS. Vespilonem egit? Nescio. Nunc enim quo quis magis *sapit*, hoc magis *tacet*. Putabam nuper ipsemet, fore brevi, ut omnes fiamus *Hermetici*, & profectò simus omnes silentio *Pythagorici*,& prorsus *Harpocratici*.

Dicam nihilominus quod scio. SEMIRAMIDIS, olim sepultæ,TVMBAM, INEXHAVSTIS REGUM THESAURIS plenam eruit aliquis in ipsa, (ubi enim alibi) *Babylonia*. Eandem THESAURIS VACUAM, sepelit rursum alius,in (uti puto) Paphlagonia,ego inscriptionem *funebrem*, (quam tu *Philo-Hermetice Lector* legis) facio in Utopia. Alius calamum acuit, hunc censuram tulit, alius prælo subjecit, alius meum alius Epilogum dictavit. Compluerent diversi: Hic ATER, ille CANDIDUS, alius RUBER, ignoti omnes, omnes *Prothei*, & PER OMNES COLORES larvati *Philosophi*; planè ut illorum LAPIS, Hem fraudes! sed doctas. Hem bella! sed docta. Pro Corpore SEMIRAMIDIS pugnatur hodie usque ad invidiam Patrocli,pro cujus Corpore tot *Sapientum,Heroumque Mater* Græcia,tam atrociter olim ad Trojam dimicavit.

O Curas hominum! ô quantum est in rebus &c.

Sed non te tenebo. Si Minerva rudis tibi domi est, nec servit ad aliud,quam ad quærendum nodum,aut censurandam *crepidam*; apage inepte *Mome!* non te volo; *procul ab Hermetico-Regio Augustali profani!* Quod si ingenuus es, age sis, expende hæc, quæ Honori Viri docti arbitrio tuo,labore & prælo meo,torqueo. Atque in hunc finem, commodo tuo hîc ipsam præterea SEMIRAMIDEM tibi sisto; & TUMBAM priusquam funeretur, resero (in casu quo primæ ejusdem reserationi,aut etiam secundæ,quæ in Quarto & Quinto Anno *Ephemeridum* Medico Physicarum *Germanicarum* describitur, adesse non potueris) ut oculatè inspicias, & quam sanissimè dispicias,utrum SEMIRAMIS,pretiosa aliqua *Mumia*, an verò vaniloqua *Anus* fuerit. Quod si denique illis jam adlectus es, *quos æquus amavit Jupiter*, & ardens altius provexit virtus: age, hæc nostra æqui bonique habe; &, (ita me tibi precari jusserunt, quorum privatis studiis, & honori, mea sudant prǽla,) sive *Rex* tibi tuus *Hermeticus* intra Cimerias *plùs Corvinas tenebras* adhuc Infans delitescit, sive *Candidiori* jam amictû Puer incedit, sive in *Purpureo Solio sua Regia Majestas residet*, *Amice*, *ubi fruere*, *tuis fave*, *vulgo tace*, *& Vale*.

Tumba Semiramidis *Hermeticè Sigillata*, *quam si* Sapiens *apparuerit*, *non* Cyrus *Ambitiosus Avarus*, *Regum ille Thesauros*, *divitiarum inexhaustos*, *quod sufficiat*, *inveniet.*

Da amantem, *& sentiet quæ loquor*, *sin autem autem frigido loquor*, *non sentiet quæ loquor*, D. Aug. de Amor. Div.

Nobilissimi, *Præcellentissimi* Viri, S. R. I. *Naturæ Curiosi* Domini, *& Fautores Honoratissimi.*

Non tantum priscis temporibus, sed & hâc mundi senectâ hil altius. Sepultum, nec quod magis ab omnibus maximè Technophilis desideratum hactenus est, quam magni illius Mysterii Sapientum Scientia, quæ notâ voculâ *Lapis Philosophorum* appellatur: Eapropter Scientiam hanc sub Schemate *Tumbæ Semiramidis*, sapientissimè quondam Babylonis Reginæ tumulatam & adumbratam servatâ ejusdem monumenti inscriptione, è tumulo extrahimus, orbique iteratio visendam & aperiendam sistimus; *Quam si Sapiens*, *non Cyrus*, *ambitiosus avarus aperuerit*, *Regum thesauros divitiarum inexhaustos*, *quod sufficiat*, *inveniet*. Addo constantem Sanitatem, quæ duo præcipuas fælicioris vitæ columnas dixeris: Sed erunt fortè altum sapientes, quibus Tumbam hanc reserare opus mulierum & ludus puerorum videbitur; sciant autem velim, Scientiam hanc esse *Amnem altissimum*, *in quo Agnus ambulat*, id est simplex proficit, & *Elephas natat*, id est doctissimi quique opinionibus, erroribus & dubiis suis fluctuant, imò submerguntur, dum hic de vero Subjecto Magni Operis adhuc dubius, imò toto genere alienus est; ille de Mercurio Sophico acquirendo arduè sollicitus, nec quis ille sit vel cujus formæ, inanibus laboribus sese fatigat; alius quid Ignis Philosophicus? quid Elementa

Elementa Magica, Clavis, vel Menstruum solvens? unde illud depromendum? an dulce vel corrrosivum? frigidum? vel igneum sit? vano mærore sese lacerat. Ingemui sæpe super ea quæ talium Manus fecerant, & in quibus frustra insudaverant, ubi ultimò non invenirent, nisi vanitatem & afflictionem animi. Stimulo itaque charitatis eorum misertus, communicatam mihi misericorditer Lucem, eandem, ut Clavem ad Sacræ illius scientiæ sanctuarium inveniant, lubens impertior, quamvis à multis violati silentii reus accusabor.

Vestra vero VIRI PRÆCELLENTISSIMI in curiosis Polydædalæ Naturæ Arcanis & Operibus curiosa industria, & indefessa curiositas, quæ totum Orbem literarium ad secretiora communicanda suavissimo suo illicio invitavit, me quoque impulit, hujus, quod apud me est, totius naturæ curiosissimi Operis, Vos genuinos omnigenæ Scientiæ Filios, Hæredes facere.

Quis vero sim ne quærite; Homo sum qui aliis prodesse studeo: Amicus vester, & virtutum Vestrarum mirator, notus multis, saltem nomine.

Valete ergo Curiosi Naturæ & Artis Mystæ, Excelsa Germaniæ Sidera, DEUS sit Vobiscum; Vestraque Opera & Cogitationes toti Reipublicæ literariæ summè proficuas virtute sua corroboret ad publicæ salutis Incrementum, vestrique Nominis Gloriam Immortalem.

Ex musæo, Calendis Ianuarii
Anno à nato Salvatore 1674.

TUMBÆ SEMIRAMIDIS *Hermeticè Sigillatæ*

CAP. I.

De Subjecto Physico Lapidis Philosophorum.

Operis nostri Principium sit *Timor Domini*, finis autem *Charitas & Amor* proximi. Aggressuri itaque cum bono DEO tam divinum Opus, primo inquirendum, quodnam sit subjectum illius? Vt enim Agricola incassum ad messem Agrum præparat, nisi de Semine certus sit, ita & ille gratis Agrum Chymicum instruit, si quid in illum seminet, ignorat. Et in hodiernum plures sese angunt, inque differentes opiniones rapiuntur.

Sed omnia hæc velle discutere, hujus loci non est: dum illi in Regno Animali, Sanguine, Spermate, Sudore, Vrina, Capillis, Stercoribus, Ovis, Serpentibus, Bufonibus, Araneis &c. quærunt; isti in Regno Vegetabili, præprimis Vino, inani pro Magisterio magno conatu occupantur. Etsi enim nobis constet in utroque Regno, & quidem in homine (maximè illius corde) dum etiam Vino supremam quoque unam valetudinis nostræ Medicinam obtineri posse, ut enim Aurum omnium mineralium, sic hæc duo omnium Animalium & vegetabilium potestates in unum quasi Collectas, complectuntur: Porrò ut ex illis fiat Opus magnum Sapientum, nullus Adeptorum somniavit. Superest igitur ex Regno Minerali petendum esse; Sed & hic magna dissentientium Corona, ut Hercle Oedypo opus habeamus: sunt enim qui ex mediis, ut vocant, Mineralibus, ut pote Sale, Nitro, Alumine, & id genus aliis eruere volunt, sed frustra; cum hæc argenti vivi nihil in se habeant, in quod resolvi queant: quo in Luto & nos in prima nostra Inscitia immersi fuimus.

Manet ergo ratum, Metalla subjectum Physicum esse Lapidis nostri benedicti. Verum & hic res in bivio: Metalla enim alia imperfecta sunt, perfecta alia.

Breviter ut nos expediamus, diximus omnia Metalla fusa præcipuè vero non fusa etsi imperfecta per intimam Labis suæ Originalis depurationem (quod tamen perquam difficile, & apparenter vix non impossibile) subjectum Lapidis esse posse, de quo *Flamellus aliqui in Iove, aliqui in Saturno laboraverunt, ego autem*, inquit, *in Sole laboravi & inveni.* Et in exercitat. Ad Turbam legitur: *Omnia Metalla Munda & Immunda sunt intus Sol & Luna, & Mercurius, sed unus est verus Sol qui abstrahitur ab eis.* Et Author Arcani Operis Hermeticæ Philosophiæ Canon. XVI. inquit: *Quicunque extra Metallorum naturam imperfecta Metalla perficiendi & multiplicandi Artem quærit in via erroris est, à Metallis enim Metalla, sicut ab Homine humana, & à Bove Bovina Species petenda est*, Et Canon XVIII. amplius agit: *Corpora perfecta Semine perfectiori prædita sunt; Sub duro itaque perfectorum Metallorum cortice latet perfectum Semen quod qui novit resolutione Philosophicâ eruere, Regiam viam ingressus est.* Sic & *Anonymus* ille *Philaletha* in introitu ad Sacrum Regis Palatium cap. XIX. de progressu Operis in primis 40. diebus: *Est nimirum in omnibus Metallis etiam communibus Aurum, sed* proximius *in Auro & Argento.* Quanquam (ut benè idem Adeptus loquitur) *est adhuc unum in Regno Metallico mirabilis Originis in quo Aurum nostrum proximius est quàm in communi Auro & Argento, sed illud in Hora suæ Nativitatis quæras, quod in nostro Mercurio loquatur ut Glacies in Aqua tepida &c.*

Sed præscindendo hac vice ab his imperfectioribus, in præsenti magna illa duo Luminaria perfectiora, *Solem & Lunam*, Aurum quippe & Argentum pro subjecto Physico Lapidis declaramus, quam Viam magna pars Philosophorum secuta est, & voti sui compotes facti sunt. Et declarat illud *Augurellus* l. 2. Chrysop. dum ait:

> *Purum atque omni purgatum sorde Metallum accipies, cujus Secreta in parte recessit*
> *Spiritus & crassâ pressus sub mole latenter*
> *Vitiat, ac solvi vinculis & Carcere Cœlo*
> *Emitti expectat, tenues effusus in oras.*
> Idem in Chrysop. l. 1. - - - - *nec tu*
> *Nunc aliunde Auri quæras primordia, in Auro*
> *Semina sunt Auri quamvis abstrusa recedant*
> *Longius, longo nobis quærenda labore.*

Et de utriusque luminaris dignitate illud Spagyricæ Philosophiæ Sydus *Lullius* Codicill. p. m. 28. *Propter quod depurata magis aliis reperiuntur duo scilicet, Aurum & Argentum, sine quibus Ars ista non poterit integrari, cum in illis sit purissima Sulphuris Substantia ingenio naturæ perfectè depurata, & ex illis duobus Corporibus cum suo Sulphure vel Arsenico præparatis, nostra elici Medicina poterit, & sine illis haberi nequit.* Et clangor *Buccinæ: prudenter & discretè oportet te operari, quoniam sine fermento non poterit Sol, neque Luna esse: & aliud Semen sive fermentum non est appropriatum & utile, nisi Aurum ad Rubrum, & Argentum ad Album, quæ Corpora subtiliata prius sub pondere, deinde seminanda veniunt, ut putrescant & corrumpantur, ubi destructa una forma, alia nobilior induatur: & hoc fit Aqua nostra sola mediante.* Hinc optimè concludit *Anonymus* quidam in sua responsione: *Sicuti Ignis ignificandi principium est, ita Aurum Auri est principium, qualis causa, talis effectus. Qualis Pater, talis Filius: quale Semen, talis Fructus. Homo Hominem, Leo Leonem generat.*

Sed

Sed dices: asserunt Philosophi, quod talis debeat esse Materia, quam æquè Dives, & Pauper habere potest, unde illud: *hunc thesaurum omnibus hominibus inquirendum concessit, nec Mortalium ulli, nisi quis pravis cordis sui affectibus indignum se ipsum reddat, tanta bona invidet.* Et Geber *non oportet tua bona consumere; quia vili pretio si Artis principia non ignoraveris, quæ tibi trademus, ad completum pervenies Magisterium. Si enim Aurum, vel quid simile sumptuosum illud* [tantum] *esset, si Pauperes cogerentur hoc gloriosum opus postponere, & cum contingat Artificem pluries errare, Pauper non posset post admissum errorem opus repetere quod omnino fieri oportet, si nullum aliud remedium superesset.* Et Lilium: *Hic autem Lapis palam minimo emitur pretio: qui si novissent venditores, ipsum maribus tenerent, & nullo modo venderent.* Et alius Anonymus; *Expensæ nostræ non excedunt pretium duorum florenorum.* Quod confirmat *Arnoldus. Firmiter teneas, quod Expensæ nostræ nobilissimæ Artis non excedant pretium duorum Aureorum in emptione, id est, operatione.* Et Geber: *Si in operando as tuum amiseris, nos non inique corrodas, sed tuæ imputes imprudentiæ: Scientia enim nostra magnas non requirit expensas.*

Ad quæ respondemus: Nos nunquam negasse præter Aurum & Argentum non etiam dari aliud Subjectum minoris pretii: ubi imperfecta Metalla non exclusimus, quemadmodum supra ex *Anonymo Philaletha* hisce verbis meminimus: *Est adhuc unum in Regno Metallico mirabilis Originis &c.* Quanquam vile hoc pretium multi Philosophorum de Menstruo nostro solvente intelligi velint. Dices amplius ex *Sendivogio* Tract. XI. *In laboribus tuis aurum & argentum vulgi non accipias: nam hæc sunt mortua.* Respondemus, concedendo ex Auro & Argento vulgi, qua talibus & quamdiu mortua fuerint non confici Lapidem; Vbi verò resuscitata, & in primam seminalem Naturam redacta, & Auro Philosophorum similia facta fuerint, dum non tantum de se Semen edunt, & loco fermenti inserviunt; Quod confirmat Philosophus his verbis: *Præsentes & præteriti non fecerunt aliquid nisi ex Auro Aurum, & ex Argento Argentum, non tamen Aurum illud vel Argentum fuit vulgi.*

Ex quo patet, quod Aurum Philosophorum non sit Aurum vulgi, nec in Colore, nec in Substantia, sed illud quod extrahitur ex eis, est Alba & Rubea tinctura.

CAP. II.

Quid sit Aurum Physicum seu Philosophorum?

AVrum vel Argentum Philosophorum est Corpus Metallicum resolutum in ultimam Materiam, quæ prima Lapidis est, (scilicet in Mercurium) & probatur: Omnis res est ex eo in quod resolvitur, sed omnia Metalla reducuntur in Argenteitatem vivam, ergo fuerunt Argentum vivum.

Est (*enim* juxta vulgatam Philosophorum Sententiam) *in Mercurio, quod quærunt sapientes.* Item: *Mercurius est radix in Alchymia, quoniam ex eo, per eum, & in eo sunt omnia Metalla.* Et Spagyricæ Philosophiæ abstrusissimum Mare. *Theophrastus* de prima Metallorum Materia ita loquitur: *Extrahere Corporibus Metallicis Mercurium nil aliud est, quam ipsa resolvere, seu in primam ipsorum reducere Materiam, hoc est, Mercurium currentem, qualis scilicet erat in Centro terræ ante Metallorum generationem, Vapor scilicet humidus & viscosus (qui est Aurum vel argentum Philosophorum) continens in se invisibiliter Mercurium & Sulphur naturæ principia omnium Metallorum. Talis Mercurius ineffabilium est virtutem viriumque & Secreta divina continet.*

CAP. III.

De Præparatione Corporum pro Mercurio Philosophorum.

INquit Avicenna: *Si laborare volueris necessum habes, ut in Solutione vel Sublimatione duorum Luminarium Laboris tui facias initium, primus siquidem Operis gradus est, ut argentum vivum ex eo fiat.* Verum cum hæc Corpora, ut potè perfectiora arctius constricta, & duriorem coagulationem nacta sint ut ipsa in Mercurium reduci queant, primo præparatione, & Physicâ calcinatione opus habent, quæ quidem non tam necessaria est in Argento (nam propter Mundiciem & Mollitiem facile in id agit Aqua nostra) quod non sit in Auro & reliquis Metallis, quæ omnia requirunt Calcinationem, in quæ aqua nostra facilius tunc agit, maximè si quæ impura depurata sint, propter Substantiæ similitudinem.

De calcinatione corporum ex opere secreto de Lapide Philosophorum D. Doctoris & Episcopi Tridensini: *Metalla solvenda in lacte Virginis prius debent calcinari seu purgari, & Luna quidem finissima & subtiliter limata dissolvatur in Aqua forti, & aquâ pluviali stillatitiâ, in qua ammoniacum, vel Sal commune dissolutum sit, præcipitetur in calcem albam, decantatâ Aquâ lavetur, & edulcoretur calx aliâ Aquâ pluviali calente, ut omnis salsedo & acrimonia tollatur siccetur postea, & erit Calx mundissima.*

Aurum verò calcinetur in hunc modum: Fac Amalgama cum Auro; (quod prius per Aquilæ Nigræ Corpus depuretur, ut supra modum pulchrum & gloriosum fiat) & Mercurio nempè purgato per Salem & Acetum perque Corium expresso, pone in Aqua forti purificata, ut Mercurius omnis solvatur; Aquam fortem a Calce Solis decanta, Calcem ut suprà Aquâ calidâ lava, & leni Calore exsicca. Calx ista si artificiosè & leviter reverberetur, ita tamen ne fluat, in pulcherrimum Crocum abibit.

Aliter sic Calcinatur Aurum, ut in primam Materiam seu Mercurium Philosophorum reduci queat, de quo *Paracelsus* lib. 7. Metamorph. de resuscitatione, nimirum: calcinetur Metallum cum Mercurio revivificato, ponendo Mercurium cum Metallo in Sublimatorium, digerendo simul donec fiat Amalgama. Sublima inde Mercurium modesto Igne, & denuò cum Calce Metallica tere, & ut ante digestionem & Sublimationem repete, idque toties, donec Calx admota Candelæ ardenti fluat instar Glaciei, vel Ceræ. Hoc Metallum ita præparatum pone ad digestionem in Ventrem Equinum, vel B. M. decenter calidum, digerendo per Mensem, & convertetur Metallum in Mercurium viventem (id est) in primam Materiam, quæ Mercurius Philosophorum, & Mercurius Metallorum nuncupatur, quem multi quæsiverunt, sed pauci invenerunt.

Ioachimus Polemannus de Mysterio Sulphuris Philosophorum, Beneficio Corrosivi sui duplicati & satiati Metallum in minutissimos atomos dividit, & dilacerat ad tingentem Animam Menstruo Igneo solventi tradendum.

Aliâ & meliori Viâ à nobis calcinatur quam Calcinationem primam Solutionem nominare liber; & fit si Calcibus Solis vel Lunæ præfatis in Phiola positis affundatur Vinum Vitæ, quod est Menstruum nostrum, de quo infra cap. 6. ad eminentiam unius Digiti transversi,

versi, & apposito Capitello seu Alembico digerantur in Cinere vel etiam Arena, & coagulentur; coagulato novum Menstruum ut suprà affundendo, & coagulando, idque tertio & quarto, vel donec Calx Metallica ad Lumen instar Ceræ vel Glaciei liquescat, quod est Signum sufficientis Calcinationis Philosophicæ, fitque hoc cum conservatione Metalli in sua Virtute prima. Et hoc est quod dicit *Aristoteles* in Rosario: *Conjunge Filium tuum Gabritium dilectiorem tibi omnibus filiis tuis cum sua sorore Beia, quæ est puella fulgida, suavis, & tenera.*

CAP. IV.

De Solutione Corporum Philosophica secunda & vera, atque reductione in Mercurium.

FActâ Calcinatione, seu primâ Solutione de quâ Capite præcedente dictum est, & quæ (ut Philosophus *Anonymus* tractatu Aureo de Lapide Philosophorum in sua Responsione habet) suavis esse debuit, & planè naturalis (id est) quæ subjectum sine stridore cum humiditatis suæ radicalis conservatione solveret, tunc Corpora ita Calcinata Phiolæ H.S. committenda sunt, & leni Igne B. M. vel rotis per Mensem Philosophicum digerenda vel putrefacienda; *melior enim est Solutio voluntaria, quàm violenta, temperata, quàm festina,* ut habet Philosophus. Et sic fit Solutio secunda & vera Metalli in Aquam viscosam, seu Oleitatem quandam cum conservatione humidi radicalis, in qua est verum Sulphur Metallicum, simulque verus & Nobilissimus Mercurius; unum enim alterius semper magnes existit, manetque solvens cum Soluto, & inseparabiliter manere cupit, idque propter Substantiæ similitudinem; hinc veteres dixere: *Natura Naturâ gaudet, Natura Naturam vincit, immutat.* Et per hoc essentialis seu formalis Solutio à corrosiva Solutione distinguitur. Sciendum autem ex Luna liquorem seu tincturam viridem gigni, quæ est verum Elyxir Lunæ summumque Arcanum confortandi Cerebrum: ex Sole verò per æqualem putrefactionem summæ rubedinis liquorem produci, qui est verum Elixir Solis, & Quinta Essentia Metalli de qua *Geber* ait: *Nos facimus Aurum sanguinolentum, melius quam à natura productum, quod natura nequaquam facit.* De hac viscositate amplius loquitur *Geber* in summa *Exactissimè singula sumus experti, suis idque probatis rationibus, sed nihil potuimus unquam reperire permanens in Igne, præter viscosam humiditatem solam radicem omnium Metallorum, cum cæteræ humiditates omnes, quia in homogeneitate non bene sunt unitæ, ab Igne facile fugiant, ac Elementa ab invicem facile separentur, at humiditas viscosa, Mercurius videlicet, nunquam in Igne consumitur, nec Aqua à terra separatur, sed aut omnia simul manent, aut simul abeunt.*

Sed quæres, sub quo pondere Menstruum Metallo desponsandum sit? *Rosarius* Philosophorum inquit: *Sicuti in operatione panis modicum fermenti levat, & fermentat magnam copiam pastæ, ita & illud modicum terræ sufficit ad nutritionem totius Lapidis. Aristoteles* nominat pondus dicens: *Sic igitur facite & coquite, donec terra* [id est Aurum] *exhauserit decuplum de Aqua.*

Author novi luminis in fine libri in hæc verba prorumpit: *Aqua in decuplo esse debet ad unam partem Corporis, & hâc viâ facimus Mercurium sinè Mercurio vulgi, accipiendo de Aqua* Mercuriali nostra (id est, Oleo Salis Mercuriali putrefacto & alembicato) *quæ est Vapor unctuosus in decuplo ad Corporis Auri partem unam, & clausis in vase per decoctionem continuam, Aurum fit Mercurius, id est vapor unctuosus & non Mercurius vulgi, ut falso nonnulli imaginantur.*

CAP. V.

Quid propriè sit Quinta Essentia.

P*Aracelsus* Lib. 3. de vita longa cap. 2. sic discurrit: *Quinta Essentia nihil aliud est, quam bonitas naturæ, ita ut tota natura in Spagyricam mixturam, & temperamentum abeat, in qua nihil corruptibile, nihilque contrarium sit invenibile.*

Idem lib. 4. Archidox. de Quinta essentia ait: *Quinta Essentia est una Materia, quæ corporaliter extrahitur ex omnibus crescitivis, & ex omnibus quod vitam habet, separata ab omni impuritate, & mortalitate, subtiliata mundissimè, divisa ab omnibus Elementis.* Et paulò post ibidem: *Scire debes de Quinta Essentia, quod sit parva & modica, hospitata in aliquo ligno, aliqua Herba, vel Lapide aut simili, reliquum purum Corpus est, ex quo discimus separationes Elementorum &c.*

Rupescissa de Quinta essentia cap. 5. circa finem; *Ideò est ingeniatum divino spiraculo, quod per continuas ascensiones, & descensiones separatur Quinta essentia, quam quærimus, à corruptibili Corpore quatuor Elementorum, & hoc fit quia istud quod secundo & sæpè sublimatur est magis subtile, & glorificatum, & à corruptione quatuor Elementorum separatum, quam quandò solum unâ vice ascendit, & sic usque ad Mille vices, & per continuum ascensum & descensum quod sublimatur, ad tantam virtutem glorificationis venit, ut sit compositum incorruptibile ferè sicut Cœlum, & de Materia Cœli, & ideo Quinta essentia appellata, quia ita se habet ratione Corporis nostri, sicut Cœlum ratione totius mundi, ferè eo modo, quo artificium potest imitari naturam, quasi per quoddam simile valde propinquum & connaturale.*

CAP. VI.

De Igne Philosophico, seu Menstruo solvente, aut Liquore nostro Alkaest.

HUjus Aquæ seu Succi Nobilissimi [qui est verum Regis Balneum] præparationem Philosophi semper occultam tenuerunt, ita ut *Bernardus Comes in Tresne & Neigen* lib. 2. dixerit sese nudis verbis nulli hominum expositurum DEO votum, Philosophis & æquitati præstitisse, cum sit Secretissimum totius Operis Arcanum; & re vera, si enim liquor hic quivis pateret, tunc pueri deriderent Sapientiam nostram, & insipientes æquarentur ingeniosis, & totus in universum Orbis cæco impetu huc rueret, ac se ipsum nullâ, nec æquitate, nec pietatis habitâ ratione in imum Acherontem præcipitem daret.

Augurellus Menstruum hoc Mercurium indigitat, dum sic canit:

> *Tu quoque nec captis Cyllenti audacibus unquam*
> *Defueris, Argentum vulgò quod vivere dicunt,*
> *Sufficit, & tantis præstans primordia rebus.*

Idem sentit *Georgius Riplæus* in procemio duodecim portarum: *Ego profectò te docebo Mercurios esse hos, qui sunt Claves scientiæ; quos Raymundus sua Menstrua vocat, sinè quibus nihil fit. Geber* aliter nominat: *Per Deum altissimum hæc est illa Aqua, quæ Lucernas accendit, domos illuminat, & abundantiam divitiarum præbet. O Aqua Maris nostri! ô Sal Nitri nostrum in Mari Mundi versans! ô vegetabile nostrum! ô* Sulphur,

Sulphur nostrum fixum & volatilem! ô Caput mortuum, seu feces Martis nostri?

Tridensinus in Opere Secreto de Lapide Philosophorum inquit: *Philosophi Aquam suam quâ usi sunt pro complendo Opere vocaverunt Lac Virginis, coagulum, rorem matutinum, quintum esse, Aquam vitæ, Filiam Philosophorum &c. Paracelsus* variè etiam: *Azoth., Spiritum Vini, temperatum, circulatum, Aquam Mercurialem; Sendivogius Chalibem: Rupescissa Acetum Nobilissimè distillatum.* Profundissimus ille per Ignem Philosophus von *Helmont Liquorem Alkaest* dixit, & sic descripsit: *Liquor Alkaest resolvit omne Corpus visibile & tangibile in primam sui Materiam servata seminum potestate, de quo ajunt Chymici: vulgus cremat per Ignem, nos per Aquam.*

Nobis *Oleum Salis Mercuriale putrefactum & alembicatum* nominare liberâ licentiâ Philosophicâ, ceu qui fœtibus suis pro arbitrio nomina dispensare possunt, Oleum enim est ad altiorem gradum Igneæ qualitatis exaltatum, sicut totius solutionis Metallicæ fundamentum (quod bene notandum) Oleum est, sine quo nihil utile in Arte profici potest; & ipsum vices fœminæ agit in opere nostro atq; merito Sponsa Solis, & Matrix vocatur, estq; ipsa Clavis abscônsa ad reserandas portas Metallorum clausas; solvit siquidem Metalla calcinata, calcinat, putrefacit, facit volatile, Spirituale, tingit in omnes Colores; estque Principium, medium, & finis tincturatum; & est unius naturæ cum Auro, ut *Villanovanus* asserit, nisi quod natura Auri completa est, digesta & fixa; Aquæ vero natura incompleta est, indigesta, & volatilis; Uno verbo: Est Ignis Philosophorum cum quo Hermetis Arbor in Cineres comburitur. De hoc Igne *Pontanus* in sua Epistola: *Ignis Philosophorum non est Ignis balnei nec fimi, neque alius ejus generis, quos Philosophi in suis libris posuerunt: Mineralis est, æqualis est, continuus est, non evaporat, nisi nimium excitetur; de Sulphure participat, aliunde sumitur, quam à Materia, omnia dirimit, solvit, calcinat, atque congelat, & ille Ignis est cum mediocri ignitione, est Compendium sine sumptu aliquo saltem parvo, quia cum eo totum Opus perficitur. Studeas igitur ibi, nam si hunc primò invenissem non errassem ducenties, antequam ad praxim pervenissem. Quapropter errant, erraverunt, errabunt, eò quòd proprium agens in suis Libris non posuerunt Philosophi, excepto uno, qui Artephius nominatur, sed pro se loquitur, & nisi Artephium legissem, & loqui sensissem, nunquam ad complementum Operis pervenissem, &c.* Hunc & tu consule, & scies quid sit Menstruum nostrum: satis dixi.

CAP. VII.

An Menstruum solvens sit corrosivum?

Videtur hujus Opinionis esse *Geber* Summ. perfect. c.52. dum inquit: *Omne quod solvitur necesse est salis, aluminum, & eorum consimilium naturam habere.* Et *Paracelsus* Lib. 4. Archidox. de quinta Essentia mox in principio §. sic ait: *Difficile est, & vix credibile, quintam Essentiam extrahere sine corrosivo ex Metallis, præcipuè verò ex Auro, quod superari nequit, nisi per corrosivum, per quod quinta Essentia & corpus ab invicem separatur, quod corrosivum iterum ab eo tolli potest.* Et cap. 3. de Vita longa Tom. 6. Lib. 3. sic effatur: *Resolve Aurum unà cum omni Substantia Auri, corrosivo, & id tantisper donec idem fiat cum corrosivo; nec obstupescas ob hunc laborem, quia Auro si Aurum est, corrosivum commodo est, & sine corrosivo mortuum est.*

Sciendum tamen Menstruum nostrum Auro affusum propriè corrosivum dici non debere, sed potiùs Igneum, cujus Arcani vis atque Virtus vincit omnia Venena; cùm omne Realgar (id est Mercurius vivus, & Sublimatus, item præcipitatus) in solis Elixirio mori debeant, deveniantque ad singularem, & summam tincturam. Dum etiam per Menstruum nostrum non fit violenta Solutio, qualis per Aquas fortes, regias, resuscitativas, & hujus formæ alias; sed ut supra cap. 4. dictum blandè fit, suaviter, sine ullo stridore, & cum humidi sui radicalis conservatione, cum cujus Spiritibus (ut habet *Lullius* in Vade mecum) infunditur Virtus vivificata in Materiis.

CAP. VIII.

De Practica Lapidis.

Postquam tingentem Planetæ Animam, seu veram illius Quintam Essentiam prævià putrefactione nactus es, in qua verus Mercurius, verùmque Sulphur Philosophorum latent, tunc Materia tua Apta nata est, ex ea fieri Lapidem nostrum benedictum. Accipe ergo in nomine *Illius*, qui dixit, *& facta sunt*, hujus Materiæ purissimæ q. s. inde vasi fixatorio, vel Phiolæ, aut Ovo Philosophico S. H. colloca in Athanore, ut scis, & conveniente, digerente scilicet, continuo, (enim eo deficiente Mortem sequi, aut fieri abortum necesse est) suavi, subtili, alterante, & non comburente (ut cum Comite loquar) à prima conjunctione ad perfectam usque ablutionem, Ignis regimine (de quo amplius *Anonymus Philaletha* consuli poterit, qui per cujusque Planetæ regimen diversitates Colorum lucidè describit) coagulando & figendo in Lapidem Album vel Rubeum, progredere; qui enim, ut *Raymundus Lullius* monet, *potentiam & patientiam non habet in opere, ille propter festinantiam corrumpit opus.*

Perfecti Operis signum hoc erit: si Lapis super candentem Veneris laminam injectus instar Ceræ fluat, non fumiget, sed penetret, & tingat. Et tunc natus est Rex Orientalis, in Regno suo sedens & potens super omnes Principes Mundi. Hinc exclamat Philosophus: *Egredere ex inferno, resurge ex sepulcro, expergiscere ex tenebris, indutus enim es spiritualitate & claritate, quoniam audita est vox resurrectionis, & anima vitæ ingressa ad te.* Laudetur Altissimus, cujus dona cedant in Nominis sui sanctissimi Gloriam & proximi emolumentum.

CAP. IX.

De Augmentatione Lapidis Benedicti.

Ubi jam Sulphuris præfati incombustibilis puri pureo-rubicundi, auxilio Divinitatis possessor factus es, superest, ut per repetitam Rotæ inversionem (ut loquuntur Philosophi) illud augmentare scias sub quo non leve Artis Mysterium volvitur. Eâdem autem Methodo, quâ illud confecimus, idem augmentare possumus. Sciendum enim, quo sæpiùs Sulphur nostrum, qui est Lapis noster, Lacte suo proprio irroratur, vel cibatur, in Balneo rorido solvitur, iterumq; ut in primo Opere coagulatur, & figitur, major semper illius vis tingendi futura est: adeò quidem, ubi post absolutum primum Opus pars una centum partes Mercurii purgati, aut alterius Metalli imperfecti tinxit, in secunda Solutione per Lac Virginis, ejusque coagulatione & fixatione pars una Mille tinget, & sic per repetitas vices Medicina nostra augmentatur & multiplicatur in quantitate & qualitate, in virtute & pondere.

Accipe itaq; Lapidis nostri partem unam, & affunde

Lactis Virginei, seu Olei Salis Mercurialis putrefacti, & alembicati partes duas, solve, coagula, ut in primo Opere factum est, & Aqua nostra, quæ antea erat tantum Minerale in Potentia, fit actu Metallum preciosius Auro; & sic mortificatur Lapis per Sublimationes, & revivificatur per imbibitiones, quæ est summa Via Universalis. Perductis his ad optatum finem, projectio ad lubitum super hoc vel illud Metallum præparatum, & decenter Mundificatum fusum, prout ad Album vel Rubeum, tincturam nactus es, institui poterit: cujus verum Usum Ars, & omnes Philosophorum libri (maximè *Philaletha* noster) abundè docebunt.

CAP. X.

De Usu Lapidis Medico, interno & externo.

SCiendum est de hoc Lapide Benedicto, quòd ille sit Medicina Catholica, continens in se omnium Morborum tam calidorum, quàm frigidorum perfectam curam, quatenus nimirum per Naturam curabiles agnoscuntur, & à Deo sanari permittuntur. Si quæras, qualiter hæc Medicina perfectissima & Cælestis tinctura, aliæque similes panaceæ agant, & contraria curando in Corpore humano, operentur? Respondemus hoc totum præstare calefaciendo, illuminando, atque irradiando Archæum, sicut habet Philosophus noster von *Helmont* in Lib. & Tract: cujus inscriptio: in herbis, verbis, & lapidibus est magna virtus. Quòd nimirùm agant *citra sui dissolutionem aut interitum, citra sui penetrationem, introadmissionem, commisturam, & communicationem liberè, etiam eminus in sopitum vel accensum Archæum, solo quasi suo aspectu, irradiatione, vel ejaculatione suarum virium in medio productarum, retentis adhuc pristinis, & non mutatis pondere, & proprietatibus.* Quo modo, ut præclarè *Ioachinus Polemannus*; *Spiritus tenebrarum morbos scilicet (qui omnes nihil aliud sunt, quàm proprietates cubilis mortis, vel percursores tenebrosæ mortis) in bonos spiritus transmutant, quales antea erant, cùm homo sanus esset.* Et hâc renovatione defectarum virium robur simul universo denuò restituitur.

Dosis illius est Granum 1. ad 2. juxta ætatem, & Vires ægri in haustulo Vini calidi, vel Cochleare uno Quintæ Essentiæ ejusdem dissoluta, & tertio quoque die exhibita, In Morbis externis, Vulneribus Ulceribus cacoethicis, phagadænicis fistulis, gangræna, Cancro &c Quotidie, vel alternis diebus Granum unum exhibetur in Vino. Pars verò externè affecta Vino, in quo portio nostri Lapidis soluta sit, lavatur, vel si necessitas exigat, per syphonem inicitur, superpositâ plumbi laminâ, & ligaturâ conveniente.

Et hic magni hujus Mysterii consummati Usus internus, & externus est; pro cujus adeptione Lumen de Lumine invoca, tuísque intellectûs illuminationem puro Corde pete, & accipies. Tum operare sufficienter, Pauperibus subsidia feras, donis DEI non abutaris, crede Evangelio, sis pius,

AMEN.

SUBSECTIO VIII.

Duos LUDOVICI DE COMITIBUS Tractatus *complectitur*; *Primum quidem De* LIQUORE ALCHAEST, LAPIDE PHILOSOPHORUM &c. *Secundum de* METALLORUM *ac* METALLICORUM CORPORUM ELUCIDATIONE.

Clara Fidelisque Admonitoria DISCEPTATIO PRACTICÆ MANUALIS *experimento veraciter comprobata.* De duobus Artis, & Naturæ Miraculis: *Hoc est* De Liquore Alchaest; *nec non* Lapide Philosophico, *atque amborum Materia, Operandi ratione, Difficultate, Viribus, ac inter se Convenientia, & De* Sale *quoque* Tartari Volatili, *&c. In gratiam Hermeticæ Artis Studiosorum conscripta. Auctore* LUDOVICO DE COMITIBUS *Macer. Phil. Med. D. Ope Viri peritissimi Ord. trium Magorum Equitis in Viridi Cruce Symbolica.*

Auctor ad Sophochymicos.

Abdita naturæ quisquis pertingere curat,
Perlegat, & vivum præparet artis avem.
Tunc ne prætereat fugientis signa volucris
Præniudi, & Viridis servet ubique modum.
Exeutiat repetens ter rite quaterque laborem;
Donec ab impuro candidus hoste volet.
Hora transacta carum igni adjungat amicum
Ignis, ut hinc fiat calica fontis aqua.
Sic superans auget solares Cinthia vires:
Inde repurgatus solque resurgit aquis.
Crescit in immensum miranda potentia Fatus
Rursus, ut ante, brevi si peragatur opus.
Semine solari superadditur aurea tandem
Virtus, atque hic est totus in Arte labor.

Serenissimo, ac Reverendissimo D.D. LEOPOLDO GUILIELMO, *Archiduci Austriæ, Duci Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ, Wirtembergæ, Generali Militiæ Hierosolimitanæ. Ordinis Beatæ Mariæ Virginis Teutonicorum in Prussia Administratori; ac ejusdem per Germaniam, & Italiam, partesque transmarinas Magno Magistro. EPISCOPO Argentinensi, Halberstadiensi, Passaviensi, Olomucensi, & Vratislavviensi. Abbatiarum principalium Herfeldensis, Marbacensis, & Lubecensis Administratori. Comiti Tyrolis, & Goritiæ. Langravio Alsatiæ, & Gubernatori Generali Burgundicarum Provinciarum &c. Domino suo Clementissimo.*

PRINCIPIBUS Viris suos dicandi studiorum labores, jam multis abhinc seculis non improbanda

banda scribentium extat consuetudo, ut sic illis suæ venerationis, ac observantiæ specimen exhibeant, & operibus decus, atque splendorem ex Principum nobilitatis luce concilient, sibique defensionem, si qua opus fuerit, contra imperitorum ac invidorum improbitatem parent. Eóque mos hic laudabilior, ac imitatione dignior censeri meretur, quò major habita ratio fuerit Viri, cui exhiberetur, virtutis ac majestatis, & muneris oblati præstantiæ: ut hinc gratius amplectatur, vultuque hilariori excipiatur oblatio: illinc scripto tutela paretur potentior, lumenque fulgentius accedat. Quæ omnia mihi benè consulta fuisse, nemo non fateri cogetur, cum meum hunc libellum mole quidem exiguum, at rerum, quas promit æstimationem prægrandem Amplissimæ Sapientiæ tuæ committere, tuo nomine insignire, excelsa nobilitate exornare decreverim, tuoque patrocinio fultum per doctorum Virorum manus divagari permiserim. Quis namque poterat occurrere, cui non dicam magis, sed æquè ac Tibi sint hæc simul omnia collata felicius? Neque hic Austriaci generis tui splendorem, ac radiantem nobilitatem scripto perstringere ausim. Sat mihi fore arbitror si Te Gloriosissimorum sanctæ record. Imperatorum Ferdinandi Secundi Filium, nec non Ferdinandi Tertii Fratrem dixerim, cui Nepos Cæsar est LEOPOLDUS præsentis Ævi jubar fulgidissimum nobis divinitus concessum, qui Majorum suorum inclytis virtutibus non minus, quam dignitatibus coronatus felicissimum diuturnioris Imperii argumentum exhibet: atque sicut Orbis Christiani votis solamen, ac firmamentum ardenter expetitum, & expectatum: ita Christiani Nominis hostibus fidus invisum, ac formidolosum terriculamentum. Eximia vero incomparabilis Animi Tui ornamenta Serenissime Princeps, neminem nisi temerè scripto comprehendere aurum putaverim, cum ex calami levitate non sat graviter, ex paginarum fragilitate firmiter, ex attramenti obscuritate dilucidè tractari, nec pro rei veritate, ac merito vel disertissimo cuivis verbis enarrari valerent. Quid enim de tua incomparabili in Deum pietate, in cunctis peragendis prudentia, fortitudine, temperantia, ac in primis regali justitia, quid de magnanimitate, quid de liberalitate, morumque suavitate tua verissimè etiam scribenti crederetur? Scientias tum speculativas, tum practicas, quibus ingenio etiam præclarioribus antecellis, non vulgares, admirandamque Sapientiam non humanam; at divinam quotquot te noscunt, fatentur omnes: universa cuncta sapis, ac intelligis. Cum vero inter cœtera studiorum genera (si per graviorum curarum otia liceat) Chymicorum miraculorum indagine præsertim oblecteris, non absre mihi peractum esse duxi, si quæ in arte tam excelsa experimento cognoverim Tuæ Sapientiæ probanda obtulissem, ut sic Tanti Viri testimonio firmata alacrius in Hominum Peritorum animos irreperent, ac plausibilius exciperentur, quamvis vereri de re hac haud rationabile videatur, quis enim nisi stolidus, vel inscius non amplectatur, quod sibi proficuum ac jucundum futurum speret? quod duorum profectò nomine cognoscer, quorum amore penè mortales cuncti teneri solent, fortunarum copia, & corporis incolumitate, In quibus mundana felicitas consistere judicatur.

Permitte igitur Serenissime Princeps Imperiali Tuo Stemmate signari, secundis Tuis auspiciis præmunitum prodire hunc Sophiæ occultioris fœtum, quem si Tibi non injucundum advenisse scivero, nil ultra, quod meis votis petere possim habebo. Vale

Serenissimæ, & Imperialis Celsitudinis Tuæ

Addictissimus Ludovicus de Comitibus,

PRÆFATIO ad Lectores Candidos.

PRODIERE dudum in lucem, studiosi Lectores, scripta Nobilis Belgæ Ioannis Baptistæ Van Helmont Viri moribus, ingenio, eloquentia, omnique doctrinarum genere præstantis summéque laudandi, qui in Physicis potissimum, Medicis atque Chymicis disciplinis novam, inauditam, mirandamque doctrinam professus, antiqua scholarum fundamenta quatere, ac veterum Magistrorum recepta dogmata evertere nixus est: quinimmò easdem scholas Magistrosque stupiditatis, inscitiæ, ostentationis, aliorumque criminum reos facere non est veritus. Quamobrem multorum indignationem incurrit; eorumque potissimè, qui supra cæteros antecellere videri ambiunt: Cum tamen in iisdem, quas exercent, facultatibus, penitiores veritates scrutari non curent: eorum vero, qui avaritia, ignavia, imperitia, vel alio nefario affectu præpediti, ejus arcana assequi desperarunt, non indignationem solum, sed calumniosa maledicta, & immeritas vituperationes perpessus est: Ad hæc ipsum crimine ostentationis, jactantiæ, maledictionis, falsitatis plectere non erubescunt, ejusdemque medicamina, ac minerabilem illum liquorem Alchaest, quo solo arcana Paracelsi, aliaque quam plurima miranda patrari sæpissimè jactitat, mera figmenta esse, inanesque confictas fabulas, nec se talia præstitisse unquam, sed quod per imaginationem existimasset pro ipsissimis veris experimentis conscripsisse; impossibile existimantes in Rerum Natura tale quid reperiri, quod ipsorum cognitio attingere non potuerit: sese pluries, facto experimento vidisse, liquoris illius impossibilitatem. Tanti Viri sortem sæpius mecum ipse dolui, quamvis hoc vitio laborasse jam ab initio Mundum sciverim, beneficia majora, turpiori ingratitudine pensari: eòque magis dolor invaluerat, quod post illum neminem usque adhuc repertum sciverim, qui Magisterium liquoris illius consecutus, ejusdem veritatem, Scriptorisque famam ab iniquis contumeliis vindicasset. Tacendum mihi tamen satius duxi, quoad experimento cognoscere possem: Num ea, quæ ab eo scripta sunt arcana, vera nec ne forent: licet de hoc dubitare propter multas rationes videretur non inhumanum solum, sed impium. Ad quid enim Orbi Christiano imponere in re tanti momenti: unde nec utilitatis, aut honoris aliquid reportare posset, cum animæ suæ irreparabili forsan detrimento? Quamobrem cum occultissimum illud Hermeticæ Philosophiæ opus omnium sanè difficillimum, quod lapidem Sapientum appellant, diu in abstrusissimis Auctorum tractatibus scrutari suetus, tantum Divina cooperante gratia, non proprio tamen Marte, sed amicæ opis munificentia Viri Præstantissimi; cum omnibus suis requisitis circumstantiis viderim, ac tetigerim, etiam hujusce liquoris operationem non mihi difficulter investigandam duxi. Paracelso itaque, aliisque Auctoribus, atque ipsimet Helmontio diu lucubrationibus non interruptis insistens, veritatem etiam hanc, non mea, sed Amici opera, cognitam habui, factoque periculo arcana prædicta sum assecutus, licet ad opus illud laboriosissimum, longum tempus expetitum fuerit, ipso pariter Helmontio arcanum satis innuente, Paracelso vero, ni (more suo) nonnihil ad illud necessarium reticuisset, manifestissimè describente, ex quo Auctore, aliisque hoc idem insinuantibus, ipsum itidem Helmontium liquorem hunc non absque ratione didicisse crediderim: cujus liquoris occasione non solum de Sale Tartari, similibusque Alchalibus in volatilitatem ductis, quibus plurima soluta ad medicinam parantur, & Alchaest vicem æmulantur, narrationem institui: sed de sublimi illo Hermetico Magisterio plurima revelare coactus sum; ne hic erraretur, uti quibusdam accidisse mihi relatum est,

est, existimantibus, liquorem illum ad Magisterii ejusmodi confectionem exigi, cum toto cœlo ab illo discrepet, licet in pluribus, at locutionis tantum phrasi, convenire invicem videatur. Horum tamen arcanorum processus clarè in Vulgus descriptos efferre, palamque cunctis prostituere, omnis ratio dissuadet, quinnimo Vobis veritatis amatoribus, medentibus præsertim, ingenuis, peritioribus, charitatis zelo erga proximum affectis, id maximè displiciturum fore sat scio; si vulgò promiscuè, cunctis etiam ignaris prostitueretur. Ad quid enim ingenia vestra, studia, atque labores inservirent amplius, Si quivis ex plebecula hæc mysteria nullo negotio assequi potuisset? Ad quid Ars vestra foret ultra necessaria; si quisque suæ, suorumque sanitati consulere tentans, nulla methodo perperam illis abuteretur? Honor Vobis jure debitus, nullus in posterum foret. Non immeritò igitur omnium Scriptorum consensu hæc occultanda esse decretum est: non ita tamen, ut indagantes desperent; immo & alia, etiam majora liquoris hujus occasione insinuare, quantum quidem justa ratio dictabit, non recusabo, magni præsertim operis illius occultissimi, circa quod hominum mentes plurimum hallucinari quotidie cernimus. Cum enim Scriptorum locutiones facillimè torqueri possint, & ad Alchaëst confectionem ob maximam similitudinem transferri, cum tamen re ipsa longissimè ab illo distet, plerique fere omnes alterum pro altero falsò interpretantur. Sicut & ipsi etiam Helmontio contigisse suspicor, existimanti, quæ de lapide scripta sunt, de prædicto illo liquore suo intelligenda esse, atque hinc principium, originem, & basim esse lapidis philosophici: quod quidem liquido colligere est ex pluribus locis suorum tractatuum, sed specialiter, quod opus illud Sophiæ laborem *appellet, & ipsum possidentes* Adeptos, *asserique Lullium Hidrargyron coagulasse, virtute liquoris ejusmodi, ut ipse quidem credit, cum tamen Lullium nihil hujusce liquoris resciviisse crediderim. Quapropter valdè proficuum futurum spero, si quid quantumque duo illa conveniant ac discrepent recenseam, ne in posterum quis imperitus, minusque practicæ huic, studioque suetus, in errorem labi facile queat. De hoc igitur Hermetis miraculo, quamplurima subscripturus sum, nec tam fideliter paginis ab ullo quod sciam huc usque commissa; quamquam tractationem illam hic non profitear; cum alia plurima illius ante hæc nunquam revelata, immò desperationis fere titulo possessoribus tradita in aliis tractarim voluminibus, quarum catalogum in calce hujus operis appositum intueri quisque poterit. His ergo in præsentia fruimini studiosi Lectores ingenui: dum interim Deum enixè precor, ut mentem Vobis aperiat, manusque dirigat in rectam semitam, & ab erroneis ac sophisticis, Idolatriæ multiplicitatis operibus, quam citius retrahere dignetur. Valete.*

DISCEPTATIO I.

De Nomine Alchaëst: & ejus Præstantia.

NULLIBI reperi hoc nomen Alchaëst, eoque nemo (quod sciam) ex auctoribus usus est ante Paracelsum, qui semel tantum lib. de viribus membrorum cap. 6. de Viribus Hepatis, de illo meminit his verbis. *Sed & liquor Alchaëst magnum Hepatis confortandi, & conservandi, adeoque ab hydropisi, & ejus omnibus generibus, ab hepatis vitiis ortis, præservandi vim, & efficaciam habet. Ejus processus est, ut à coagulatione resolvas*, hæc ille, nec alibi ejusmodi vocem protulit: tametsi eundem liquorem diversis sæpe vocibus indigitavit, inter quas Hilech magnum, ac frequentius Sal circulatus minor, An vero nomine Alchaëst, hunc eundem talem, ipse intelligere voluerit, quamvis Helmontio certissimum habeatur, penes me plurimum dubietatis habet; cùm ex prædictis; & subsequentibus Paracelsi verbis comprehendi nequeat. Ipsius verba hæc sunt. *Et iterum coagulatur in formam transmutatam, sicut processus de coagulando, & resolvendo docet. Tunc enim si solum simile superavit, medicina fit hepatis medicinis omnibus superior. Et si quidem hepar ipsum ruptum, & dissolutum esset; loco tamen totius hepatis est; non secus, ac si nunquam ruptum, & dissolutum fuisset. Quicumque ergo medicinæ operam datis, summo studio id adnitidebetis, ut Alchaëst præparare discatis, propter aversionem multorum morborum, qui ab hepate oriuntur &c.* Nam cum ipse liquoris facultates, ac modum præparationis ejusdem enarret, illam, quam principalius apponere debuisset, omitit, quod videlicet omnia, ut ait Helmontius, corpora in primam reducat materiam, servata seminum potestate, sed asserit medicinam fieri pro hepate, ac ipsius ægritudinibus, quam virtutem liquori suo non ascribit, sed bene pharmaco, quod ex illo paratur, quod tamen necessarium fuisset addere, eoque magis quod locus idem ab ipsomet citatus fit: Præterea processus aliis etiam arcanis communis esse cognoscitur, ac præsertim philosophorum Hermeticorum praxi, quæ tota in solvendo atque coagulando procedit; licet nonnulli, ad salis Tartari volatilis confectionem, at perperam, verba illa detorquere nitantur. Quare nescio, qua ratione dici possit, vocem hanc Alchaëst de sale circulato prædicto speciali solvente debere intelligi: nisi ob eam solam, quod dictio illa Alchaest ex germanicis vocibus conflетur. Allegeist. quæ, totum spiritum, sonant. Cùm autem noverit liquorem hunc totum spiritualem id est tenuissimum, & volatilem, ideo credidit, Paracelsum ejusmodi vocabulo prædictum liquorem innuere voluisse, qui præ se fert aquam crassiorem visu, at re ipsa substantiæ tam tenuis, ut ad mistorum intima pertingere queat, illaque in varias discerpere substantias priori simpliciores, at non in elementorum profundam, & mistionem, non absimili modo ac in destillationibus ab igne fieri consuevit, quamvis hic elementorum quoque mistionem sæpissimè ingrediatur, illam tamen in pluribus saltem, ita perturbat, dissipat, atque invertit, ut multum inde virtutis eorum intermoriatur, quod prædicto liquori non accidit. Hic enim ita cuncta penè resolvit, ut eorum virtutem non enecet, aut confundat, quoniam subtilitate, qua pollet, & istorum corpora, sic intimè pervadit, suaviterque dissolvit, ut in varias tenuissimas substantias dissecet, absque quod in fumum, seu halitum effugiant ideoque medicam potestatem, & alias retinere valent, at non seminalem vim ac energiam, quam post misti resolutionem vegetam persistere impossibile est: ac propterea qua veritate dici possit omne corpus sensibile, seu tangibile in primam materiam redigere, servata seminum potestate, me præterit; an vero ipsemet liquor ad hepatis vitia conducat, uti Paracelsus insinuasse videtur, experimento mihi non constat, nec hujus rei periculum faciam; cum pharmaca inde parata tutius ac utilius, sine pretiosi solventis amissione exhiberi satius videatur, nec ipsum etiam Helmontium id attentasse crediderim, cum nullibi se, intro illum exhibuisse commemoret; plurimas interim illi virtutes tribuit, ac id non ipsi per se liquori, sed pharmacis tantum, & arcanis inde paratis evenire intellexit: nec alium quemquam audivi, qui talia experimenta noverit, cum neminem hactenus mihi fama retulerit præter supradictos, liquoris confectionem assequutum esse: quamvis ab Helmontio plurimos talis liquoris possessores reperiri existimatum sit, quod ex eo retrahi probabiliter potest, quod apertè protestetur se, confectionem illius non revelaturum, propter rationes, *quas* [inquit]

[inquit] *sciunt Adepti*, sibi falsò persuadens, ut ex variis suorum librorum locis conjicere licet, nec non ex relatione Viri omni fide digni liquorem suum, philosophorum esse decantatum illum, & occultum Mercurium, aut saltem necessario exigi ad magnum Hermetis Magisterium adipiscendum; quamvis in hoc à veritate longe aberret. Cum enim ipse sciverit Arcanum illud à quamplurimis licet occultò possessum, ac re ipsa jam possideri, ut oculata fide intueri potuit, & de facto pluries intuitum esse testatur, & semel pulverem illum amico unius vesperi exhibente; hinc inferre facilè potuit, non paucos hujusce decantati liquoris artifices, & possessores existere. At ego putaverim è contra, vix quempiam in præsentia vivere, qui opus illud abstrusissimum calleat, quantum quidem ex studiosorum relatione comprehendi potest, cum præterea processus ejusmodi difficillimus sit intellectu, factu laboriosissimus, nec ab ullo Scriptore palam descriptus habeatur; haud videtur existimandum, velle se quempiam; tam leviter huic operi, tam arduo ac laborioso implicare, cum præsertim longum requiratur tempus ac operator nullis occupationibus obstrictus quibus omnibus impedimentis non rejectis illum adipisci impossibile.

DISCEPTATIO II.

De Materia Liquoris Alchaest.

HUjusce admirandi solventis indagatores extitere quamplurimi, qui diu anxii quæsiverunt, ex qua materia: seu subjecto illud conficere possent, sicut de materia quoque philosophici lapidis accidisse notissimum est, quamvis in hoc pariter ut in illo à veritate longissimè deflexerint, cum tamen Helmontius illam patentissimè indigitaverit, tantum praxim reticendo. At opinor paucissimos ejus verum sensum penetrasse, multoque minus ejus operationem, & effectus realiter attigisse. Gerardus Dorneus Vir doctissimus, maximeque in Paracelsi voluminibus versatus, in vocabulario quod de vocibus obscurioribus Paracelsi composuit, in dictione Alchaest hæc ait; *Alchaest Mercurius dicitur præparatus; nonnulli volunt esse Tartarum, mens tamen auctoris facile deprehenditur à præparationis ejus descriptione*: in quibus verbis id primo adnotari velim, quod supra etiam innuisse memini, Processum videlicet, quem de Alchaest Paracelsus tradidit, communem pariter; & applicabilem aliis esse processibus. Secundo plures esse Scrutatorum sententias, quidnam vox illa Alchaest significet. Tertio quod auctoris intentio ex illius præparatione facile deprehendatur, quod quam certum sit non leviter mihi dubitatur, cum ejus operatio, uti superius retulimus, aliis pluribus chimicis magisteriis, etiam his potissimum duobus applicari commode possit. Quarto, quod duplices potiores sint de materia illius sententiæ, Mercurium scilicet, atque Tartarum: sed cum ipse dicat; nonnullos Tartarum velle; inferri liquido patet; optimam opinionem probabiliorem sibi existimari, inquiens. *Alchaest Mercurius dicitur præparatus* ac præterea innuit (ni fallor) Mercurium esse philosophorum, & consequenter materiam proximam, ac immediatam lapidis philosophici, dum subdit; *Auctoris mentem facile deprehendi ex præparationis modo*, quod inde verius innotescit, quia postmodum verba illa addidit Paracelsus; *cum suum simile superavit*. Quod quamvis de liquore Alchaest intelligi possit, à quo suum simile ita vincitur, ut inde fiat metamorphosis valde admiranda, tamen magis propriè de Hermetico opere interpretandum videtur; quod idem à Gebero cap. undecimo. lib. 4. suæ summæ innuitur, cum enim ibidem duplicem esse medicinam tertii ordinis dixerit unicam tamen in essentia, & in exigendi modo postmodum subdit, *Est tamen additamentum citrinantis coloris, qui à sulphuris fixi mundissima perficitur substantia.* En suum simile quod superandum est, post suam priorem præparationem; quamobrem ex Dornei sententia concludimus, prædicta Paracelsi verba de lapide Philosophico intelligi debere, non autem de Alchaest Helmontii. At postquam ipse sic accipere placuit nomen hoc Alchaest, & nos pariter pro liquore hoc solvente, seu sale circulato accipiemus, non pro Mercurio præparato seu sublimato, qui verè ac realiter spiritus est totus, atque etiam spiritualior quam Alchaest; qui quamvis universalis ab auctoribus appelletur, id tamen non absolutè, & simpliciter accipiendum, sic enim Alchaest universalior est, cum omnia penetret plus minusve pro varia eorum mistionis clausura. At Philosophorum præparatus Mercurius aurum, quod à nulla re, quantumvis subtili, penetrari valet, nec etiam à liquore prædicto; nisi solum corpore tenus non mistione, ita resolvitur, sicut glacies in aqua calida, ad aliud nihilominus non inservit in hac sua priori forma volatili, nisi ulterius ad plusquam perfectionem deducatur Ex quibus omnibus colligitur, subjectum primum unde solvens prædictum præparatur, idem esse cum subjecto lapidis, hoc est substantiam corpoream mercurialem, non tamen vulgi Mercurium in suo naturale esse corporeo ut clarius infra nobis demonstrabitur.

DISCEPTATIO III.

De utriusque Magisterii Materia simplicitate ac virtute.

HUjusce inquisitionis discussionem utpote ad chymicas cognitiones pertinentem, quantum scilicet ad philosophici lapidis naturam indigitandam attinet, in Orthochimicorum tractatu fusius examinavimus: nihilominus & hic aliquid de illa repetere minimè inutile videbitur: cum plerique stolidè nimis hoc errore detineri cognoverimus, existimantes philosophici operis subjectum non unicum esse debere, sed plura, etiam si opus illud merè naturale (sicuti est) fateantur, cum tamen in nullo alio simili hoc evenire videatur. Nulla etenim species sive animalis, sive vegetabilis suos specificos actus in pluribus materiebus exercet, sed solum in una unica sola, quod etiam ratione innotescit: nam cum in similibus naturæ actionibus causa efficiens, & artifex non externus, sed internus spiritualis existat materiæ subjectæ ab initio suæ generationis implantatus, impossibile est, quin hic dominator sit nisi unicus; alioquin unicus non esset finis nec ad unam generationem ducere posset materiam, sed vel ad menstruosam; vel notham, & spuriam. Virtus etenim seminalis, quæ sola rectrix totius generationis est, à pluralitate impediretur, ne suo marte materiam dirigere, ac gubernare valeret, dum alia hùc, alia illùc subjectum trahere pro sua cujusque prædestinatione niteretur. Quamobrem in nullius sapientis animum hanc insulsam opinionem sibi serpere permittat, nec à quovis persuaderi philosophici operis arcanum ex pluribus petendum esse subjectis, sed ex uno solo, & unico. Vnicum autem dicimus, quod in unica specie reperitur; & quamvis graviorum auctorum nonnulli contrarium affirmasse videantur, sciant autem omnes id non absque ratione factum fuisse. Cum enim subjectum illud non absimili ratione ac ovum multiplici substantia sit prædictum, activa nempè atque passiva, vel triplici principio secundario sale, sulphure, ac mercurio, quæ spiritum, animam, & corpus

corpus appellare soliti sunt, vel elementis quatuor, vel quinta, quam vocant, essentia, ex elementis extracta, vel alia mistica ratione, non mirum videri debet, si subjectum illud sæpè simplex, sæpè multiplex, ab iisdem vocari sentiant, ad insinuandas scilicet materiæ prædictæ proprietates, interiorem latentem essentiam, ac in opere mutationes de natura in naturam, sine qua quidquam boni præstare in hac arte penitus est impossibile. Hinc quoque Morienus materiam, ait ex una primum radice oriri, quæ postmodum in plures res expanditur: & iterum ad unum revertitur.

Non me latet, quosdam, ut contrarium pertinaciter sustineant, duplicem afferre solere responsionem. Prima est. Metalla specie, atque essentia non distingui, sed solum accidentaliter pro eorum majori, vel minori decoctione, & puritate; quod quam absurdum sit, quamvis id nonnulli non obscurioris nominis auctores voluisse videantur, in tractatu nostro de metallis, argumentis (ni fallimur) insolubilibus, demonstratum est, ut illud hic repetere supervacuum haberi possit.

Secunda est. Quod licet materia, seu subjectum, ex quo virtutem seminalem petendam esse, volunt unicum solum esse fateantur, & hanc nullam aliam esse posse, nisi aurum, cum hoc virtutem suam exercere nisi apertum nec velit: nec debeat, hinc requiri aliam sophisticè, & insipienter præparatam materiam, qua talem auri solutionem ac penitiorem elementorum ingressum inaniter tamen laborando parent; quasi virtus aurum solvens aliena sit, artificialis; & sophistica, obliti forsan eorum, quæ à Comite Bernardo Trevirensi in Epist. candide adnotata fuere, nihil scilicet aurum solvere posse vera, & naturali solutione, quod ab eorum auro recongelari nequeat, ita ut unum, & idem cum ipso fiat substantia, materia, & essentia.

Cum ergo hoc omnium Scriptorum unisona sententia, & auctoritate nec non ratione, quinimmò & experimento verum esse cognoscatur, in philosophico nimirum opere unicam solum necessariam esse materiam; quæ alia re extranea non indigeat, nec sapientioribus illud novum habeantur, de materia tamen prædicti solutivi liquoris non ita pariter cognitum omnibus esse crediderim, nec immerito sane cum opus illud, utpote artificiale ex pluribus compactum subjectis jure quispiam suspicari posset, ut de pharmacis, & confectionibus quamplurimis videre est, in quorum compositionem plura simplicia ingredi perspicuum. Quare & de hoc etiam dubitari posset, num ex pluribus parari debeat simplicibus, ut ad aquarum, quas vocant separationis normam, & modum componeretur. At hoc falsum esse sciant. Vnicum enim solum subjectum est, ex quo liquor ille mirabilis, ac solvens incomparabile extrahitur, quod satis apertè superiori capite revelatum est, quamvis, sicut & in lapide aliquod extrinsecus adjuvans adhibeatur, quod tamen ad interiorem essentiam pertingere nequit; quinimmo ab extraneis utrumque destrui posset, uti dictum est, ac dicetur.

DISCEPTATIO IV.

De Operatione, qua Liquor Alchaest perficitur.

Cum ergo præcedentibus Disceptationibus satis apertè ostensa sit materia liquoris Alchaest, & num eam unicam esse oporteat an plures: jam de operatione pariter disceptandum est, quæ sit, & qualis, num eam unicam esse oporteat, an plures, & num per unicam, aut plures operationes efficiatur, cum ejusmodi cognitio ad hanc inquisitionem summopere conducat.

Diversimode autem considerata, unicam illam dicere, atque non unicam decet, ratione tamen consonum est illam unicam appellare. Etenim Morienus philosophici magisterii opus, quamquam duplex, unicum potius dicendum esse monuit quam duplex, ex eo, quod primum sit, sicut & alterum, & ubi primum definit, incipit secundum, multò rationabilibus huiusce liquoris opus unicum erit nuncupandum, eo quod non similitudine ac misticè, sed realiter unicum licet interruptum, cum eodem ordine, forma, & methodo totum procedat à principio ad finem. Attamen juxta Paracelsum duplex operatio requiritur, præparatio scilicet atque perfectio: cum vero satis præparata venalis inveniatur, ad quid tempus, labores, & expensas impendere? cum experimento cognoscatur, non minori virtute pollere eam, quam ex natura præparandam, ac vulgari arte præparatam accipimus, verum unicam ne dixeris, an duplicem parum id referre arbitramur, dummodo sciatur finis, ad quem tendit, & quomodo, & quare sic tractari debeat. Etenim finis non est materiæ perfectio, ad quam vi seminis indita vergebat, immò seminis ejusdem destructio, seu potius subjecti artificialis dissolutio non ad elementa, sed ad principia secundaria; nam uti manifestè probatum est in Orthophysicis, mixtorum dissolutio, eorum præsertim, quæ stricto ligamine per naturam condita sunt, etiam si violenter illa procedat, non illicò in elementa abibit mixtum, sed in principia secundaria; cum natura mistionem salvare nitatur quantum possibile fuerit, quamvis quamdam etiam materiæ portionem in elementa abire non sit inconveniens, quod experimento etiam in qualibet dissolutione cognoscitur, partes vero sic dissolutæ si conserventur, vel sulphur erit, vel Mercurius, vel sal juxta proprietates illis partibus inditas: cum ergo liquor iste nec comburatur, nec fixus igni resistat, jure optimo mercurius nuncupabitur, & erit Mercurius de Mercurio, sicuti de philosophico quoque idem perhibetur, hunc enim Mercurium de Mercurio appellant; at diversimodè, uti alias explicabitur: interim cum principia prædicta elementis propinquiora sint, licet ex homogeneis mistis provenientia, simpliciora, ac simul debiliora cognoscuntur: hinc est, ut prædictus liquor, utpote Mercurialis homogeneus & tenuissimus mista cætera penetrando intimius, quam aliud quolibet solvens pervadat, & illa in substantias sic separet, ut tenuiores non sit possibile, ac proinde virtutibus pollentes, metallorum tamen transmutationibus ineptas.

Quamobrem confectio ejusmodi solventis non est ejusdem perfectio quoad priorem inditam à semine proprietatem, sed dici potest perfectio extrinseca quoad effectum, quatenus mistorum partes actu indivisas, potentia vero nulli alteri dividendas disgregat: quinimmò quantum ad intrinsecam naturam potius corruptio est quam perfectio, quod Geber de metallis imperfectioribus asserit, existimans quas continere sulphureitates, quarum alteram accidentalem ipse nuncupat: eo quod metallo jam in sua puritate originali genito superveniat; atque id ratione loci mineralis contigerit, quasi locus diversis excrementis sulphureis infestus metallicam materiam in primordiis generationis putam inficiat, ac pro varietate impuritatis, & fuliginosi sulphuris à quo commune mercuriale subjectum fœdatur, & ex universalitate in particularitatem redigitur, & pro varietate juxta quorundam auctorum sententiam hujusce sulphurei excrementi variæ quoque metallorum species oriuntur. Id autem opinatus est Geber, & cum ipso plures etiam Chemiæ professores: quia experimento cognoverint, præfata recrementa segregari vel lapide philosophico, vel physicochemico, regenerationis magisterio: dum enim intuiti sunt ab imperfectioribus

stibus metallis plus minusve hanc, vel illam fæcum speciem per lapidis projectionem super illa removeri, imò, & per solam caloris digestionem à nonnullis; jure sibi persuaserunt superfluum illud accidentaliter illis post primam elementorum mistionem loci defectu immissum fuisse.

Id autem non ita sese habere probatum est nobis multoties in Orthochimicorum opere præsertim, in tractatu de metallis, & alibi fusius, nec ipsos auctores id voluisse, sed arcanum artis præcipuum sub tali sententia occlusum indigitasse. Vis enim spiritus seminalis in qualibet re interius latentis, nisi alicujus necessariò requisitæ circumstantiæ defectu prohibeatur ab opere cui destinatur, corpus sibi, suisque operationibus opportunum conflare nititur quoad potest, suisque necessitatibus providere; quare in lapidis projectione super imperfectiora metalla superfluitates non actu illic existentes purgantur; sed de novo genitæ dividuntur. Vis enim lapidis, quæ nil aliud est nisi spirituale semen per ignis multiplicationem maximè auctus in corpore lapidis debitam sibi, ac necessariam corporeitatem non inveniens in alieno parat, & eousque sese dilatando diffunditur, quousque tota ipsius vis exhauriatur, & ad finalem terminum sibi naturaliter debitum deveniat, atque sic auri, vel argenti speciem indit. Cum vero totum imperfectionis metalli corpus huic operi non sit opportunum, non mirum est, si aliquid inde excrementitium segregetur, quod tamen neutiquam super extitisse dicetur. Hoc idem efficeretur, si super aurum vis alia seminalis aucta inferioris alicujus metalli effunderetur, necessario siquidem tunc ex auro quoque aliquid fæculenti separaretur; illud videlicet, quod tincturæ super illud projectæ suscipiendæ ineptum foret. Naturæ siquidem respectu non magis dici debet perfectum aurum, quam aliud ex inferioribus, quæ suum semen, ac perfectionem æque ac aurum ab illa obtinuerunt. Quare superfluitatis ratio respectiva est, non absoluta. Sicut pariter Homini accideret, si carnibus vesceretur animalis cujusdam, utpote hædi, vel leporis, humani vis seminis id sibi pro nutrimento assumeret, quod aptum ad suas proprietates illi communicandas inveniret reliquum vero ut fæculentum reiiceret, at si ex iisdem carnibus canis alimentum acciperet, nec eandem portionem pro se retineret, nec idem excrementum repelleret; cum semen, quod est nutritionis efficiens causa, diversum sit in homine, ac in cane. Atque pari ratione si canis, vel aliud animal humanam ederet carnem, quamvis cæterarum perfectissima, ac temperatissima, judicetur, aliud fœcis genus ejiceret, & aliam inde alimenti portionem pararet. Sicut enim diversum semen diversum corpus efficit: Ita alimenti diversitate indiget ad idem corpus sustinendum: quare hinc apertè liquet, similia recrementa variari pro varietate seminis efficientis, ac proinde in diversis esse diversa ac talia dici respectivè virtutis illius generantis, nec ullo modo ante in carnibus prædictis extitisse divisa actu, sed solum potentialiter dividenda.

At in opere physico chemico quamquam additio non fiat alieni seminis, cui possit nova regeneratio accepta referri, sed ex eademmet virtute priori, per quam subjectum illud genitum est, & in tali termino relictum ulterius ducitur in novam formam, ad quam sola natura non poterat, sed artis auxilio ministrantis, & ignem, ut oportet, dirigentis in speciem non absolute, & simpliciter diversam, sed ad eamdem, ad quam semen vergebat, & natura ipsa si potuisset æquè adduxisset: sicut patet etiam in animantium ovis, in quibus jam semen pullorum præexistens fætum suæ speciei proprium gigneret, non alienum: sistitur tamen vis illa in ovi termino, quia calore destituitur, quo adveniente species jam præconcepta erumpit, nec alia poterit umquam inde elici quæ ibidem antea non extiterit. Hoc idem in plantarum seminibus observatur, in quibus vis seminalis antea clausa, & quiescens terminum quemdam sui motus habere dignoscitur, quousque in terram injecta nutrimento, atque calore in novas protuberant stirpes easdem penitus cum iis, à quibus semina profluxerant.

In materia igitur philosophica paucum illud nigrum, ac leve superfluum, quod obstetricia manu artificis removetur, semper idem apparet, cum semper eodem efficiente, iisdemque instrumentis procedat. Sed in projectione lapidis philosophici Argyropei super metallum omninò idem, diversum extrahitur excrementum, ac in projectione Chrysopœii, quod clarum signum est, excrementa ejusmodi varia gigni pro diversa efficientis virtutis specie. Totum obiter dictum sit, ut ostenderem superfluitates illas non accidentaliter post primi subjecti generationem inchoatam supervenisse, sed partes esse subjectorum essentiales, ac de intrinseca eorundem ratione, & necessario requisitas ad exigentiam naturæ, ubi individualiter existunt.

Geber itaque de sulphureitate loquitur, quæ vi proprii seminis ex subjecto artis extrahitur sola digestione, absque alterius seminis potentia extrinsecus superinjecti, quam ideo accidentaliter præextitisse scribit, & cum difficultate tolli.

Alteram vero nulla ratione à metallis removeri possibile esse, quia sit de illorum essentiali proportione, ideoque non posse inde sine subjecti destructione removeri: nec forsan cognovit hanc pariter posse aliquo modo separari, quamvis multò difficilius quam altera, nec tamen subjectum penitus destruitur ob rationes, quas clarissimas demonstravimus in nostris Orthophysicorum libris: atque in operatione Alchaest, per quam subjectum destruitur quidem à priori suo esse, & naturali, ad quam vergebat propensione, non tamen in elementa redit, sed in secundaria principia, uti dictum est, quæ substantiæ sunt à priori subjecto longè diversæ. Ex his non difficile erit colligere alia duo, quæ superius proposita sunt, & quomodo solvens hoc ita præclarum præparari possit.

Operationem vero specialius, ac lucidius exposuissem; sed propter rationes, quas in præfatione conscripsi, indecens atque injustum videretur. Non dubito tamen Prudentioribus, ac industriis Artificibus sufficienter esse insinuatam, nec tam aperte ab aliis, qui eam possederunt fuisse præmonstratam.

Si enim ipse inter tot Scriptorum ambages eruere potui, multò facilius ex his, quæ superius præmonuimus, poterit quisque sagax indagator eamdem intelligere.

Hoc præterea superaddere non recusabo, quod cum subjectum præmonstratum sit per naturam perfectissimè, ac strictissimè mistum, ideo non facile in principia secundaria resolubile, sed patientiam non vulgarem exigi, laborem, ac temporis diuturnitatem, ut ad finale complementum, in quo suis polleat virtutibus mox enarrandis, reducatur.

DISCEPTATIO V.

De Operationibus Lapidis Philosophorum.

QUamplurimi, præclarique Scriptores innumera edidere volumina de operatione, quam physicochemicam, eo quod naturæ, & artis juvamine conjunctim fiat, appellant, ut supervacaneum, ac inutile planè videatur, de illa quidpiam aliud superaddere; vel enim actum agi frustra, vel errores plusquam nimis auctos ex multiplicatione verborum multiplicari judicabitur:

atque ficuti nullibi non extant, qui de opere illo arcano clariorem, aut minus faltem implicatam declarationem promittant : ita nufquam poffidentes realiter, & ex voto in propatulo fefe manifeftant : vel quod nemo talis reperiatur : vel quod fi quis : apparent rari nantes in gurgite vafto : nec id quidem mirum ob rationes partim infra, partim alibi noftris voluminibus enarrandas. Nihilominus profiteri non vereor, me hic plura revelaffe, ac revelaturum ad illius operationis intelligentiam fummopere conducentia, quæ apud alium quempiam profefforem non facilè erit invenire. Candidis igitur, ac æquis artis abftrufiffimæ Indagatoribus, nec parum proficuum, nec minus gratum, quod ingenuo, fideliquе animo, calamo comprehendere volui, futurum effe fperaverim. Quare fingulos, ac univerfos moneo, ut attentius, intimiufque fcrutentur, quæ hîc fubnectam : nec exiftiment me quidquam ex opinione prolaturum, fed ex ipfiffima rei experientia manuali opere veraciter comprobata. Ex hoc enim omne dependet, operatione fcilicet, per quam materia ad ultimam perfectionem fufcipiendam difponitur. Si enim præparatio rectè fuerit inftituta, quod reliquum eft, opus eft facile, nullius laboris, ac nullius penè periculi, nifi data opera deftrueretur, quod Amico femel contigit.

Cum enim opus perfectiffimè difpofitum, atque vas, quo erat inclufum, Hermetico figillo præmunire tentaffet, cum vas patulo nimis collo, ac breviori igni admotum vitrum eliquare tentaffet, ex vehementi calore materia cominus calefacta, fubitoque rarefacta in vaporem craffum, totum vafis corpus replentem commutata eft, cum tamen antea vix quintam, vel minorem etiam partem capacitatis occuparet.

Vapor hic craffus, opacus, gravis, nec enim extra effugiebat, frigida infufa cohibitus in priorem denfitatem, & formam licet fœdatam rediit; at nulla vi potuit amplius ad fui priorem rectitudinem impelli, mixtionis enim interna proportio fpiritualis feminis fuo muneri obeundo penitus inepta fuit reddita. Vix autem crediderim fimile quid ulli artis Profeffori umquam occurriffe : cœterum non ita facilè continget occafio, cafufve deftructionis. Duo ergo puncta funt, feu fundamenta, quibus tota Sophorum Ars innititur, materia, fcilicet Inventio, circa quam infudet indagator, & operatio, qua in illam fuos labores exerceat. Illam nofcere non ita difficile, arduumque credatur : habilem fed reddere maffam, juxta omnium unanimem Magiftrorum fententiam eft penè impoffibile, ob plurimas, quæ requiruntur, circumftantias, fingulas ita neceffarias, ut una neglecta, etiamfi cœteræ omnes concurrerent, irritus labor omnis fubfequeretur. Harum præcipua in igne confiftit, in cujus gradus, & punctorum menfura totum opus confiftere afferimus; non quia ignis dumtaxat confideratio fit fatis; fed quia principalior eft, ad quam etiam alia reducuntur : & quia ipfum adhibere oportet, nonnulla ex ipfo provenientia obfervanda. Hinc Morienus fideliter monuit Artificem unumquemque rem ipfam infpiciendam dum ait.

Refpice nigrum completum, nigrum à fua nigredine diminutum, omnemque nigredinem : id eft acuta mente perpende mutationem, & caufam, ex quibus pariter opus rectè dirigi poterit, ac ex iifdem error, nec non fuperabundantia præcognofcetur, & evitabitur. At ad amuffim hæc fcire, quæ dicuntur fufficere, atque opere practico invenire, labor eft laboriofiffimus, ad quem tamen non corporis robur, fed animi virtus, oculorum & manuum perdiligens induftria requiritur. Hinc idem Morienus circa fui libelli calcem, admonitionem aliam fummoperè notandam reliquit, dum inquit, operationem illam non fufficere, difcipulum à Magiftro recipere, hoc eft aptum indagatorem à fciente Doctore; fed infuper neceffarium effe, ut eamdem difcipulus à Magiftro operante fimulque docente re ipfa intueatur non femel, aut bis, fed frequenter : quæ verba non leviter funt tranfigenda; cum hinc apertè cognofcatur, quam ardua difficilifque fit operatio prædicta, quam nonnulli etiam ex plebecula vulgaribus, inanibufque practicis infiftentes furfurari fperant, cafu potius & opinione fidentes, quam reali folidaque doctrina, experimentis interruptis indivifibiliter connexa.

Sicut autem materiam unicam penitus effe afferimus, ita quoque operatio unica, fimplex eft & linearis : atque hic animadvertendum quamplurimos errare, exiftimantes folam, unicamque vocari vel ratione finis, in quo fit una, vel ratione artificis plures in unum componentis. At fcire quemlibet oportet materiam non fic unicam prædicari, quoniam hac ratione pharmaca quoque artificialia unius unitatis nomine nuncupari poffent, licet ex pluribus compofita, quod tamen non accidit in rebus naturalibus, in quibus non obfervatur nifi unica, & fingularis materia, five fubjectum, ut apparet in feminibus, & animalium ovis, quæ potiffima funt exemplaria, ad quæ refpicere jubetur Artifex ab auctoribus primæ claffis. Sic Trifmegiftus ibi. *In Gallinæ ovo maximum fubfidium eft, & in natura propinquitas.* Sic Mofchus in Turba. *A noftro pulvere albo, ftellato, fplendido apta fiunt inftrumenta pro ovo* : & Augurellus.

Quin etiam duplicem fcito vim intrinfecus effe
Et quæ femper agat, & quæ patiatur ut una
Fæmina, & Mafque agitent, veluti cum pullus in ovo
Crefcit agente quidem hoc, atque hoc patiente viciffim,
Exterius tantum miti, atque fovente calore
Adjutus, neque tu quid convenientius ullum
Exemplo hoc credis, neque quod me judice femper
Acrius infpectes, atque ad quod cuncta reducas.

Sunt quidam tamen naturæ operum ignari exiftimantes plures, duas faltem requiri, quarum altera fœminæ, altera Maris vicem gerat, quod in plantis non accidit, multoque minus metallis, quæ inftrumentis ita deftituuntur. In animalibus vero propter fenfuum organa, & nutritionis inftrumenta, Maris, & Fœminæ neceffitas fuit, ut in illis materia ad illorum exigentiam elaboraretur multipliciter, variifque virtutibus prædita redderetur, quod in metallis, quæ unico actu non interrupto ad finale complementum deducuntur per naturam, neceffarium non erat, unum enim, & idem fimul, ac femel maris, & fœminæ partes explet : & hinc hermaphrodita dicuntur ab Alexandro; ficut & plantarum femina, quamobrem in opere philofophorum arcano materia unica fola, & fingularis effe debet ab ipfa natura artifici exhibita, quam ipfe fumens nihil illi addere, nec aliquid demere debet, fi quidem ipfa fibi fola fufficiens eft. Hoc autem ideo dictum volo, quod nonnulli exiftiment diverfa metalla fimul couniri oportere, aurum nempe vel argentum cum mercurio complicantes, vel cœtera imperfectiora metalla, five metallica fubjecta, fperantes illa per artem unà taliter commifceri, ut in unum tandem miftum verum atque perfectum redigi queant. Sed ipfos iterum, iterumque monitos velim, miftiones ejufmodi meras effe nugas, fophifticafque opiniones ex auctorum ambagibus perperam detortis exortas, quæ nec rationi congrua cognofcuntur, nec experimento refpondere obfervantur. Non tamen negaverim, femel aurum, vel argentum fuperaddendum : at cum hoc exigitur, jam arcanum opus integrè peractum erit, atque hac folum ratione folvuntur Magiftrorum ænigmata, cum de unitate fubjecti aliquoties, alias verò de pluralitate pronunciaffe videntur. Diverfis enim temporibus id verum eft; in ipfo tamen exordio, cum operator artificialis inchoare opus

opus præsumit, tunc unicum, solum & singulare subjectum recipit, & in illud operatur, quod Morienus pluribus exemplis demonstrare adnititur, quod si sæpe materia vocatur multiplex, id non ratione illæ corporeæ individuitatis intelligitur, sed ratione virtutis interius existentis, atque sic duplex dicitur nomine Maris, & Fœminæ, Agentis, & Patientis. Solis, & Lunæ, aliisque dualitatis infinitis propemodum formis methaphoricis, ac mysticis, vel ratione partium, signorum, & naturæ per naturam diversitatis, & sic triplex: vel ratione elementorum componentium per naturam in primordiis illius connexorum: & sic quadruplex: vel ratione totius cursus & materiæ ex hoc ulimò emergentis, & sic quintuplex solita est appellari, quod alibi nobis apertius declaratur.

Sicut ergo unica singularis materia est, & requiritur, ita unica sola erit operatio, per quam illa ad sui perfectionem naturaliter tendens impellitur, non ita tamen una, quin possit etiam multiplex vario respectu, ac mysticis sensibus nuncupari. Hinc est, quod penes aliquos dicatur solutio, & congelatio, atque aliis nominibus insignita repetiatur, ad hoc solum inditis, ut operationis effectum iuxta naturæ intrinsecus operantis exigentiam, manifestum redderent. Si vero totus operis progressus intelligatur, quatenus videlicet, & dispositionem, & perfectionem ultimam comprehendit, tunc benè duæ poterunt operationes pronunciari, quarum prior difficillima, lubrica, & occulta alteram facilem, tutam, claré descriptam antecedit: mystica vero similitudine ita invicem conveniunt, ut vix nisi cui oculis perspecta fuerit, credibilis. Quod & testatur Morienus asserens, unam esse, sicut & alteram, & cum prior definit, incipit posterior. At plurimum discriminis in rei veritate subesse intelligas, tum ratione temporis, tum ratione aliorum, ut ignis, vasis, naturarum, signorum, clausuræ, juvaminis, adjunctorum, finis & materiæ præsertim, quæ in priori per solam naturam composita & perfecta sumitur. In posteriori per naturam & artem simul conflata ulterius in majorem perfectionem trahitur.

Natura ergo sola primò materiam exhibet, quam accipiens Artifex ut minister cum natura principaliter operante præparat, quam postea iterum naturæ solum operanti substernit, atque sic repetendo in admirabile, ac pænè incredibile perfectionis augmentum promovet.

Qui hæc non acutè observarit, in plurimas difficultates delabetur, nec mihi (si sciet) parum gratiæ se habiturum cognoscet hæc hactenus sic intacta revelanti.

Præterea addere non pigebit operationem illam diversimodè indigitari nominibus maximè notandis, non enim frustra talibus exornatam credas. Dicta est autem præparatio, compositio, conjunctio, renovatio, animatio, regeneratio, multiplicatio, fermentatio, sublimatio, aliisque innumeris, inter quæ præcipuum est sublimatio, quo illam dixerunt Geber, Bernardus Comes, Lullius, Arnaldus, Auctor Auroræ, ac plerique alii, non quidem quod sublimatio sit, ut vulgo solet intelligi, ut perperam scripto prodidit Alexius Pedemontanus, ubi pluribus de sublimato vulgari disserit, in cujus finis calce processum inculcat falsissimum, penitusque impossibilem; quod monuisse volui, ne quisquam illum tentare ausit, ne serò pœniteat, quandoquidem tempus, impensas, laboresque inaniter amittet, è contra diligenti examine scrutabitur, quæ Comes Bernardus fideliter, quamvis occultissimè, in Epist. ad Thomam Medicum. *Sunt quadam Mercurii sublimationes ab ejus propriis corporibus &c.* quæ verba, cum intellectu sint ardua, nec ita intelligenda sicut prima fronte videntur, quibus etiam se deceptum testatur Theobaldus ab Holande lib. de diff. Alch. idcoque illa sicut & alia quamplurima antehac nunquam alicui litteris evulgata, veraciter, nec obscurè interpretati sumus in Oedippo Chæmitta.

DISCEPTATIO VI.

De Salis Tartari ac similium Alchalium Volatilitate, & ad id necessaria operatione.

Determinatum est in physicis, dum mixta per ignem solvuntur, non in elementa prima abire, sed in tria secundaria principia jure meritò appellata, in sulphur, quod ardet, in Mercurium, qui solus sine combustione ab igne fugit, & in sal quod pertinax igni resistit absque fuga, & combustione, quæ singillatim quoque colligi poterunt, & ab ignis actione servari si vasis clausis, & ab igne convenienti dissolutio instituatur. Cum vero sal plurimum prioris mixtionis virtutis, & efficaciæ retinere fuerit existimatum pro curandis humani corporis ægritudinibus, utpote mixti partem strictius ligatam, ideoque proprietatum à propria specie provenientium conservatricem fideliorem, ac periculo facto votis haud respondere observatum est sæpius. Si enim ignis externi potentiæ restitit, quanto magis internorum viscerum tepido calori resistet? Quamobrem vel invictum, & consequenter inefficax transibit in officinas nutritioni dicatas, vel si quid evictum digestumque ingrediatur instar alimentorum, inesse ax ad morbos repetitur, & ciborum norma subiicietur: quare nonnulli secretioris naturæ mysteria scrutantes idem sal fixum in volatilem naturam redigere laborarunt, ut sic subtilius, actuationi, quam vocant, aptius, & consequenter potentius redderetur: nec id per se solum, sed aliorum simplicium connexione adjutum. Cum enim illa intimius sua tenuitate pervadit nonnihil illorum dissolvendo sibi adjungit, & ad penitiora viscera virtutes illorum defert. Hoc autem licet omnibus æquè alchalibus commune sit; specialibus tamen efficaciæ quamplurimum Tartari sali tributum est ab Helmontio, qui tamen operationem reticuit, cum nihilominus medentibus ejusdem salis potentiam sæpius inculcaverit, cupiditatis, & curiositatis appetitum excitante, non explente. Occasione igitur liquoris Alchaest, cujus vires, & vices supplere ac proximè æmulari prodidit, non incongruum videri debet, si de illius quoque operatione nonnulla disceptare hoc loco sumpserimus: de illius quoque virtutibus postea locuturi.

Ut autem salem hunc in volatilem naturæ vertatur, duplici solum methodo procedi poterit. Cum enim Terra principium sit fixionis: Aqua vero volatilitatis, non solum prædicta salia, sed quodlibet aliud quod fixum sit tunc volatile redditur, cum vel terram diminui, vel aquam prædominari fecerimus: sicut è contra tunc ex volatilitate in fixionem cuncta ducuntur, cum aquæ superabundantia deficit, vel terræ defectus juvatur. Id autem non in superficie, & corpore tenus intelligi debet, sed intrinsecè, & in intima elementorum connexione, alioquin per ignem, quod superadditum est facile disgregabitur, nec voti compotes reddemur. Idem quoque continget, si quid addiderimus, vel subtraxerimus alterius misti, in quo prædicta elementa dominentur, ut si non aquam, sed aqueum adjunxerimus, vel terreum, non terram, dummodo quod additur in radice alterius misti couniri valeat. Sal ergo fixum tunc volatile reddetur, si aqua intimè illi adjungatur: vel quid aqueum, quod tamen in prædicto artificio videbitur impossibile, nihil enim addi potest elementi vel elementati alicui misto, nisi mistionis compages solvatur,

solvatur, mistumque aperiatur, alioquin quod superadditur, ut pote accidentaliter superveniens, levi etiam negotio disjungitur. Non enim arti concessum est, mistum aliquod vel principium secundarium ex elementis componere, sed soli naturæ mysterium hoc reservatur. In Magisterio tamen philosophico id necessario fieri oportet, dum auro Mercurium adjungit, non tamen vulgarem, sed philosophicum, quia ab auro nihil penitus differt, nisi digestione seminali spiritu, & elementorum prædominio, quæ intimam conjunctionem non impediunt, sicut in alimento animalium nutritioni destinato videre est: hoc enim seminali virtute subiicitur alti, quod in ultimam suæ mistionis proportionem alimentum redigit separando, quod sibi adversari possit; quemadmodum aurum sua seminali virtute Mercurium tamquam alimentum beneficio externi caloris digerit, hoc est calorem internum auget, elementalia corpora attenuando intimius conjungit, & superfluam humiditatem abiicit, quamvis id aurum efficere nequeat, nisi prius mercurius illud in profundo penetraverit, dissolverit, & ad actionem super ipsummet Mercurium efficax reddiderit; ideoque prius Mercurius aurum volatizat, quousque vis seminalis auri, quæ spiritualis est dissoluta, sibi proprias ac naturales vires rursus nacta Mercurium evincit, sibi stabiliter adjungit, & figit, idque pluries reiteratur, semperque viribus valentior observatur.

Hoc tamen in prædicto Sale evenire nequit: cum enim illud principium sit secundarium ex resolutione alterius misti exortum, non poterit sic aperiri, ut ipsius interiori virtute aliud superadditur evincatur: cum enim debilius sit quam mistum, unde fuit eductum, facile in elementa resolvitur: & plurimi quidem hoc per aquam ardentem obtinere tentarunt, sed frustra, quamvis enim repetendo aquæ vitæ infusionem in illud, multum videatur illi adnecti, nihil tamen inde volatilitatis assumit. Spiritus enim prædictus instar aquæ pluvialis magna ex parte egreditur, & quod illius non mutatum prius ascendit ex sale nihil virtutis efficacioris assumit.

Nonnulli per proprium spiritum ex Tartaro elicitum hoc idem inaniter tamen experti fuerunt. Alii aliis mediis, sed frustraneo conatu omnia, & hoc quidem rationabile videtur. Sicut enim arti horum principiorum conflatio denegatur: Ita pariter denegabitur principiis hisce extraneum intrinsecè ac perenniter immiscere. Perinde enim videretur ac si vellemus, quod in principium est deductum, in novam mistionem reformando adigere. Facilius enim mista destruere, quam construere.

Quamobrem altera via incedere necesse erit, superfluam, scilicet, terram ab ipso sale deturbandi, superfluam autem dicimus non suæ naturæ respectu; sed ratione intentionis volatilitatis, ita ut tantum demere conveniat, quantum sat videatur ad illud volatile reddendum. At hic plurima sunt, quæ nobis negotium facessere possunt: cum enim sal prædictum impuritatis complementum redactum fuerit, facilè etiam ad ignem liquatur: atque ideo partes illius ita sibi invicem connectuntur, ut divelli nequeant, nec à terra superabundanti dividi, quin imò vasa vitrea sua corrosiva vi, & acutiori penetrat ac frangit quod si quid addatur ad ejus fluxum, & liquefactionem prohibenda sicut in destillatione spiritus salis communis consuevit; per quod particulæ rei dissolvendæ separatæ maneant, aditum igni potentiori præbeant, & spiritus egressioni via non intercludatur, tunc quod additum est in vitrum levi negotio abit, & tenacius totum redditur, & indissolubilius. Qui igitur ingenio pollebit, facilè hinc scire poterit, qua ratione, quo medio, quo igne, & quibus in universum circumstantiis, operationem hanc instituere oporteat, sic enim spiritus ex sale extrahi poterit, nec tamen ob debilitatem salis ligaturæ elementa dissolventur, nec mistum exterminabitur. Sufficiat igitur hæc candidis Artificibus revelasse: cætera experiendo studio atque laboribus assequentur.

DISCEPTATIO VII.

In quo consistat difficultas Inventionis liquoris Alchaest.

Difficultas Inventionis Alchaest recolligi quadantenus poterit ex iis, quæ prædicta sunt, ubi de ejus operatione disceptavimus: at hîc specialius nonnulla recensere volumus, ut facilior aditus indagantibus præbeatur, ac unicuique pateat, quam ipse à livoris crimine abhorream, & quam mihi cordi sit eorundem inquirentium arcana profectus.

Cum ergo præmonitiatum sit subjectum, ex quo solvens illud paratur, strictissimæ esse mixtionis, atque arctissimo elementorum vinculo à primordiis generationis constrictum; hinc fit ut non facilè dissolvi queat; quam difficultatem si Paracelsus innuisset, quamplurimi illo potiti fuissent. Destructionem vero dicimus non in elementa, sed in principia secunda, in quæ prius materiam resolvendam transire necesse est, quam in priora, quæ ipsa elementa sunt; ideoque debiliora sunt secunda, cum sint à priori ligatura dimota, & hinc facile etiam per aquam amittitur liquor, utpote à qua tamquam à suo compari in simpliciorem naturam ducitur; quæ cum nulla esse possit quam elementa, propterea in illa abit in sui finali resolutione. Difficultates itaque in universum plurimæ sunt.

Prima est, quam retulimus corporis strictissima connexio in suis elementis, quæ longo labore ac tædioso indigent, ut aperiantur, sine qua apertione illum obtinere liquorem impossibile esset. Secunda est propter adjuncta: cum enim solum destrui nequeat, necesse est, ut quod per se non possumus, per adjutorium procuremus, quare illi aliquid adjungere convenit, quod ipsius dissolutionem promoveat; ut sic per liquefactionem ad dissolutionem quam intendimus disponatur. Tertia ab igne pendet: hic enim sicut in qualibet artis chæmicæ operatione multiplex requiritur, qui licet vehemens requiratur, non tamen uniformiter ac æqualiter, sed judicio atque experientia opus est, ne ignis defectu opus destruatur: hinc est, ut indigeat & loco oportuno, & furnis, & vasis convenientibus, sine quibus impossibile est opus completum obtinere, & ab his plures etiam emanere solent difficultates, quas singillatim enumerare non expedit: prudenti enim & experto benè notæ esse possunt: ultima tandem est, quam retulimus; facilis videlicet liquoris amissio, quæ pluribus accidere potest occasionibus: quod & ipsi Helmontio contigisse crediderim, cum de lagenæ sibi ablatæ amissione conqueritur.

Præter hæc vero quamplurima etiam accidentaliter supervenire queunt, ex quibus liquor seu factus, seu in ipso operationis progressu amitti facilè poterit, quæ omnia ex parte solum praxis intelligenda erunt; ut liquet, hoc est ex ipso manuali opere cum rectè prius fuerit intellectum mentali cognitione, quam nunc theoricam dicimus seu practicam mentalem juxta Lullii doctrinam in Theorica sui testamenti. Theorica enim propriè non est nisi cognitio causarum, & rationum practicæ operationis, quæ duplex est, alia manualis, quæ actuali opere exercetur, alia mentalis, hoc est cognitio ejusdemmet operis, cum mente præconcepta possidetur ante practicam manualem, quæ ex illa necessariò sequitur, & hæc ad illam præcedit, quomodo enim aliquid

quid

quid actuali opere obtinere sperabimus, nisi prius illud animo præconceptum integrè præsciamus: hoc autem duplici difficultate contegitur, quarum prior in materiæ opportunæ inventione consistit, posterior in recte operandi modo cum omnibus ad illam requisitis circumstantiis, & materia quidem innotescere satis posse apparet ex iis, quæ supra scripta sunt, ubi de illa disceptavimus: nec minus etiam ex proprietatibus, quas illi tribuit Helmontius: ex quibus & ipse illam non difficulter percepisse profiteor: & quamvis plurimos audiverim, qui hic hallucinentur, id non ex alia ratione provenire crediderim, quam ex nimis crassa scrutationis ignavia, mentis, & ingenii rusticitate; clarius enim indigitari nequit, nisi illam prostituere perperam velint, quod tamen omnis ratio, & justitia vetat, neque solum hujusce liquoris ratione, sed & philosophici lapidis cujus materiam eamdem esse sæpius retulimus: materiam autem hic intelligimus, quam ipsa natura nobis ultrò præbet, rudem indigestamque molem; antequam scilicet quicquam in illam ars operetur. Siquidem ars ab ipso statim exordio per suam operationem diversitatem in illam efficit; sicut & in alio quocunque subjecto naturæ contingit, veluti cum ovum gallinæ incubandum substernimus ad pullum inde procreandum, vel igni coquendum apponimus ad alimentum inde parandum; sicut quoque lignum non absimili methodo dupliciter tractari potest. Primo cum illud terræ mandamus ad sobolem multiplicandam ex vi illi naturaliter indita. Vel cum eodem utimur ad usus diversos humanis necessitatibus necessarios.

Major itaque difficultas est in cognitione practicæ manualis, quam penitus artificialem esse præmonuimus. Major enim hic est quam in opere chemistarum. Cum enim illud merè sit naturale, & juxta naturæ exigentiam progredi debeat, liquet non nisi unico opere id exerceri debere, quidquid enim juxta naturæ ordinem, & modum actionem suam exequitur, nonnisi unica & singulari operatione fieri necesse est, ut in omnibus, & singulis naturæ mistis & eorum actionibus innotescit. At in opere Alchaest, utpotè merè artificiali, non ita facile est illam indagare: hæc enim multiplex concipi potest; cum tamen non nisi unica dumtaxat artificibus, qui illam assequuti fuerunt, hactenus cognita perhibeatur, quam in principia secundaria resolutionem dicimus, non autem in elementa, in quibus utilitatis aliquid nobis haud afferre posset; nec in omnia principia, sed in liquorem, quem Mercurium jure nuncupare debemus. Cum vero subjectum illud arte ligatum sit à natura, uti dictum, ideo longa nec non tædiosa nimis operatione indiget, priusquam in principium hoc artificiali retrogradatione ducatur; qui vero violenta nimis ac brevi illum obtinere tentarunt, maximè deceptos esse comperimus. Non negaverim tamen, posse & alium etiam inveniri modum, quo illud idem efficeretur, illud tamen adhuc nobis incognitum esse fatemur, sed unicum tantum satis vulgarem, quo solo usi sunt, qui illum descripserunt.

Difficultates vero has curiosius recensuisse haud inutile seu parum proficuum existimari velim, qui enim fieri aliter poterit, erroresque qui possunt occurrere, nisi præcognitos evitari, quod ipsemet reipsa cognitum habui: cum enim incautè tractata viderim opera, laboris temporisque jactura secuta est, quam quivis si monenti amico paruerit, effugere levi negotio valebit.

DISCEPTATIO VIII.

De Difficultate Operationis Physicochemicæ.

Hermetici operis difficultates singulas, & universas curiosius inquirere instituti nostri non est in præsentia, quas si quis tamen optarit descriptas cognoscere, adeat libellum doctissimi Viri Theobaldi ab Hogelande in quo de difficultatibus Alchemiæ. Auctor enim ille licet arcanum physicochemicum ex voto non sit adeptus, nec artem integram possederit, suis tamen illis descriptis difficultatibus non minimum juvare posse artis scrutatorem asserere ausim, si tamen judicio acutè adhibito scriptum illud examinetur; quamobrem solum difficultates recensere voluimus impræsentia, quæ praxim chemici magisterii potissimum remorari queunt, ut hinc quid hoc ab opere Alchaest conveniat, aut differat, quæ principalis nostra fuit intentio ab initio, intelligeretur. Has vero nonnulli pauciores, alii plures dixere, ut videre est apud ipsos Scriptores passim. Sunt enim qui ad duodecim capita, quidam ad pauciora, utpote octo, septem, quatuor, vel tria redigunt. Nos duobus hisce versiculis omnia sufficienter comprehendimus. Quæ Chymici obscuro condunt velamine in arte. Sunt Color, Igniculus, Pondus, Mas, Fœmina, Tempus.

Etenim si pauciores difficultates enumeremus nimium genericè, & consequenter obscurius ars ipsa tractabitur, si plures superfluæ, nec necessario emendicatæ videbuntur. Nec præterit unico dumtaxat puncto totum negotium occludi, hoc est rectam facere solutionem: materiam enim, in quam solutionis opus explere oportet Artificem, cognitu haud difficilem existimamus, juxta illud etiam Augurelli

Quam invenire non usque adeo difficile est.
Habilem sed reddere massam hic labor hoc opus.

Nec habilem unquam reddere illam poterimus, nisi omnia fuerint apprimè præcognita, quæ superioribus versibus continentur. De quibus omnibus singillatim hic disceptabimus in gratiam eorum, qui virtutis amore ac naturalis philosophiæ studio tanguntur, quos tamen præmonitos volumus per alia nostra volumina satis superq; juvandos, ac defectus, quib. hæc nostra forsan jure notari posse videbuntur, alibi supplendos promittimus.

Colore igitur non id solum, quod vulgò communiter intelligi solet, accipias velim; sed quicquid in operatione illa arcana rectitudinem felicemque successum præsignare queat, juxta id, quod Geber tradidit admonens, ut cum in operatione fuerit Artifex debeat omnia signa, quæ in qualibet decoctione: quæ unica, & multiplex est, diverso respectu apparent in mente sua recolligere, & eorum causas investigare, sicut est in primis materiæ nitor, seu mundities, quæ si quid vel minimum etiam commaculata videatur, perditæ atque corruptæ operationis indicium est certissimum. Atque hinc Morienus. Considera si potes rem puram, atque mundissimam dirigere rectè: alioquin operatio tua inefficax reperietur, hanc in Codicillo Lullius corruptionem limositatem appellat; quæ si operi superemineat, extrinsecus demonstrat interiorem rei substantiam, & proportionem esse depravatam, ac proinde nihil inde prosperi successus sperari: Sic quoque fulgor seu splendor, quem in qualibet operationis parte illucescere oportet Nigredo itaque, quam intensissimam esse viriditatem alibi ostendimus, non omnis requiritur, sed maximè luminosa; ideoque piscium oculis assimilatur. Sic & albedinem non quamlibet, sed candidissimam; hoc est cum fulgore conjunctam. Rubedinem pariter rutilantem, post ejectam scilicet corrumpentem superfluitatem per trinam ablutionem delendam, tunc Menignea vocatur ab Henrico Curtar Lipsiensi ob aucti copiam ignis, & materiæ instar mentis tenuissimæ spiritualitatem.

Tres autem principales adnotantur colores; quamvis plures etiam successivè conspiciantur. imò & tres hi prædicti plus minusve intensi sunt gradualiter à re-

missione ad intensionem ultimam procedentes, quod Morienus docuit ibi.

Respice nigrum completum, nigrum à sua nigredine diminutum, omnemque nigredinem, hoc est principium in diminutione usque ad finem complementi, atque omnem cursum intermedium: & sic de aliis; quamvis ibi reticeat albedinem, cujus loco citrinitatem substituit, obscurioris doctrinæ gratia. Totum autem ex igne provenire dicimus: Cum enim hic paulatim ac sensim augeatur intrinsecus, cave ne de extrinseco intelligas, dum inter elementa miscetur, unitur, atque ligatur, necessario colorum varietatem parit, illosque sensim intendendo auget: ordinatè igitur procedat necesse est, ut post ultimum nigredinis punctum primo obscura quædam albedo sese dat in conspectum, postquam flavedo cum viridate alternatim simulque resplendens, quas tandem candor ultimò adveniens extinguit: post hunc tertiò flavedo quasi aurora solis prænuntia splendentem rubedinem præit, quæ si prius manifestetur, caloris excessum præsignat operisque irreparabilem destructionem.

De igne quamplurima dicenda forent: ex hoc enim potissimum operis emendatio, vel destructio pendet, quinimò nonnulli sunt, qui existiment totum lapidis regimen in ignis moderamine consistere, qui non solum per gradus, sed per puncta dirigendus est, quinimò si cætera omnia integrè cognoscantur, ignis verò modus ignoretur, optatum finem assequi erit impossibile.

Hunc autem summopere occultatum voluere Philosophi, ne arcanum, quod illo cognito facillimum foret omnibus, indistinctè prostitueretur, nec satis est illum debilem esse, sed artificio quodam ita moderari, ne materia, quæ maximè labilis est, & imbecillis detrimenti quid pateretur. Quare totis viribus enitendum in ignis temperie: nihil autem refert an de extrinseco, vel intrinseco distinctio hìc afferatur. Cum enim intrinsecus, qui est pars essentialis misti, ex extrinseco augmentum sumat, non solum virtualiter, sed substantialiter ab extrinseco procedit intrinsecus, qui cum debeat elementis cœteris counisi, cum hæc nondum fixa sint ac ligata, vehementem ignem seu impetuosum ac repentinum pati minimè possent. In quo videtur errasse Comes Bernardus Trevirensis, qui quamvis practicè artem ad amussim calleret, theoricales rationes tamen non videtur æquali acumine penetrasse. Non est, ait ipse, ignis substantia materiæ, ut volunt Aros, & Empedocles, qui tamen opus augmentat; alioquin sequeretur materiam de die in diem magis ponderare, quod est erroneum, hæc ille. In quibus alios repræhendens pro veritate errorem substituit, uti latius alibi à nobis demonstratum est. Animalia siquidem, & Vegetabilia ab initio generationis augmentum sumunt ex alimento usque ad terminum perfectionis præter ova, & vegetantiæ quædam, quæ sufficientem materiam usque ad aliquem gradum augmenti habent in seipsis. At metallis post primam compositionem nulla fit additio materiæ, sed vis seminis à primordiis in susceptа primitus materia totum suum complet opus usque in finem, ignem nihilominus jugiter, & paulatim immittit, quousque elementa per ipsum ita attenuentur atque plasmentur, ut ad mistionem perfectam, ad quam vis seminis naturaliter tendit, perfectè uniantur. Cum vero ignis spiritualis sit substantiæ, nequit secum molem vel pondus adducere: ipse igitur Comes cum quibusdam aliis opinatus est, ignem in subjecto à primordiis inesse, at otiari, nec cæteris elementis dominari, nisi ab extrinseco excitetur, quod est inintelligibile: quomodo enim ignis inter elementa nondum ligata reperietur, suosque effectus non edet? vel quomodo ignis extrinsecus, si compositionem haud ingrediatur, perfectionem inducet; Jam autem liquidò probatum est, in orthophysicis calorem, & ignem substantialiter non differre, sed gradu solum, & quantitate. Ignis igitur ita dirigendus, ut humiditas non minuatur, nec seminalis virtus perturbetur; quod Geber monuit, cum inquit. Nihil materiæ addendum, nec etiam minuendum, quousque naturæ arriserit, quod superfluum fuerit eiicere.

Cum autem ignis facilè chemicum subjectum nisi artificialiter directus exterminare queat, ipsius vis per aquam non minori artificio ponderatam obtunditur, quare pondus est in toto operis cursu summopere notandum, ne superfluus humor, vel nimia siccitas subjectum corrumpendo destruat, ut ait Moscus in Turba. Si enim humiditas superabundet, fiet pelagus conturbationis, ut ipse ait; Si vero ignis prævaleat, comburetur in favillam, atque id est, quod operationem illam difficillimam reddit. Pondus enim illud non ut Rudiores existimant, penes corporeitatem materiæ intelligendum est, sed mensuræ dumtaxat ratione. cuncta siquidem pondere, numero, ac mensura naturaliter perfici est in confesso, sine quibus nihil recti poterit institui: Ars enim æmula naturæ ac pedissequa, ne minimum quid ab illa unquam deflectere debet, alioquin in cassum laborabitur: atque hinc totum fere pendet arcanum, quod si rectè examinetur, aliud non esse cognoscetur, nisi ignem per Aquam commensurando moderari ad finale complementum. Ad ignem quoque pertinent vas, fornax, materia ex qua ignis, quæ non difficilè cuivis patere possunt.

Mas, & Fœmina multipliciter intelligi potest, materiam vocat Bernardus Comes, & alii, quæ cum suo vasi naturaliter sit indita, hinc vasis nomine nonnullis indigitatur, juxta versiculum.

Vas, Fornax, Ignis, pondus, cum tempore latent.

Per fornacem vero colores, utpotè qui per ignem in convenienti fornace accensum excitantur. Vasis autem nomine Marem, Fœminamque significavit. At Mas multipliciter dicitur. Virtus enim activa Maris nomen meretur; sicut passiva fœminæ. Ad id hic non est principaliter intelligendum, utilius, occultiusque mysterium latitat, quod clarè descripsit Adrianus à Minsicht in Testamento, cum de materia prædicta canit ita

Hanc ergo ignotam mundo, mersamque tenebris
Hactenus incultam, sterilem, & sine honore jacentem,
Aspirante Deo, nostri illustrabit abundè
Lux Testamenti, fructusque ostendet amoenos.
Cujus ut indigitem proprium Tibi denique nomen,
Scito quod antiqui facie sit filia Vatis
Calchantis, MILVI simul orta rapacis in ORTV
Ortu, cujus ego chimica quoque natus in arte,
Tempore quo mox hum capit cum conjuge Martem
Mulciber ignipotens; Diis exhibuitque videndos.
Tu si hujus nostræ roseumque, gravemque cruorem
Virginis, humoremque potes si demere siccum
Alitis & niveum. Tibi Regis parta corona est.
Candida nam crocos circumfluit unda Vitellos.

In quibus dum asserit materiam oriri in ORTU MILVI. quæ duo verba anagrammaticè vitriolum sonant, nolim existimes vulgi vitriolum auctorem intellexisse, non enim verbo tenus interpretanda sunt, sed penes similitudinem, & analogiam. Quemadmodum in carminibus Sybillinis à Cardano ex Græco interpretatis; in quibus ut ait Senior fera est intra feram. Non enim Arsenicon, ut carmina voluisse videntur, insinuare voluit Sybilla, sed materiam philosophicam; quæ ratione albedinis, volatilitatis, extractionis ex superfluis, aliarumque similium proprietatum ac virtutem Arsenicon mysticè poterat appellari: ita quoque de Vitriolo; quod alii viridem Leonem dicunt, seu aliis nominibus à viriditate

à viriditate mutuatis exprimunt. Nisi enim viriditas sese manifestet in operatione, manifestum erroris est indicium. Sicut è contra si hæc ex Saturni circumacta sphæra se prodat, Luciferæ Veneris lumen tibi propitium adesse, atque hinc corniculatæ quoque Dianæ candorem ad futurum prænuntiavit. Per Martem ergo licet tum spiritualis Vir, tum corporeus solaris recte possit intelligi, non tamen ex ejusmodi, quamvis recta intelligentia declaratur arcanum prædictum unde regia corona paratur; sed si Martem ac Venerem seu roseum cruorem, & gravem, vel humorem siccum, niveumque in Deorum, hoc est sapientum, conspectum tradideris. Candida tunc enim fœmella per undam prænotata legitimo suo Viro, vitelli nomine insignito, stabiliter copulabitur, sobolesque procreabitur admirabilis parentibus longè potentior.

Tempus denique ultimum est, ex quo philosophicæ operationis difficultas exurgit. non enim in loco convenire videntur Scriptores: cum tamen in rei veritate omnimodè consentiant, cum non unico respectu diversum prohibeatur. Quamobrem per horam perdurare asserunt laborem, vel per duas, vel per diem, & tres dies, per septem dies, seu hebdomadam; & per tres hebdomadas, per tres menses; per septem, & novem, per annum, & tres menses, aliisque modis etiam tempus explicari poterit. quod Comes Bernardus per verba illa insinuavit. *Terrena potentia super sibi resistens, pro resistentia dilata est actio agentis in ista materia.* hoc est actio seminis prolongatur eò usque, quousque terrea fœculentia suam amittat potestatem supra fœmineam roseam humiditatem prædictam, sine qua, qui opus perficere tentat, operam certissimè ludet.

Quod si prædicta intimius scrutentur, apparebit omnia prædicta ita invicem esse colligata, ut non nisi res unica jure optimo dici queant. Hinc est quod Comes prædictus asserat, verba à me clarissimè enucleata ponderum fundamenta continere: cùm tamen nil nisi tempus præsignet; quia tempus pondere ignorato, atque pondus ignorato tempore necessario ignorabitur. Nec pondus, & tempus sine caloribus, & ignis: nec ista sine ignis completè nosci poterunt. Sine quibus omnibus veram etiam physicochemicam materiam omnibus philosophantibus unicè concupitam adipisci erit prorsus impossibile.

DISCEPTATIO IX.

In quo sit posita difficultas volatilitatis Salis Alchali præsertim ex Tartaro.

Alchalia nuncupant communiter Chemici salia ex cineribus extracta, quæ cum sint per ignem quasi criterio probata ab ipso amplius fugere levi negotio, & consequenter volatilia fieri nequeunt: quod si in Salis natura corporea permaneant ob crassitiem à terrestreitate pendentem, corpora solvere non valebunt, quæ nonnisi spirituali subtilitate sese penetrari sinunt, quod si in tenuitatem hanc non traherentur, corporea medicamina solvenda ac ipsum quoque sal interiora viscerum adire minimè possent: & hinc arcanorum proprietatem nec possidebunt, nec ægritudinum latibula petent, nec occasionales causas crassas, obstructionum fontes, & origines dissolvere, extenuare, ac abstergere sanitatemque inducere possent. Quare necesse est salia in spiritualem naturam adducere, quæ tum ob convenientiam, ac similitudinem cum corporibus salis naturam redolentibus; tum etiam ob majorem consistentiam, quam habent duo reliqua principia, Mercuriales scilicet, ac sulphureum, patet ad prædictum munus obeundum longe aptiora, potentiora, ac velociora quam illa, quod quamvis omnibus commune sit Alchalibus, ex Tartari tamen cineribus sali extracto, & à terra fœculentia sæpius purificato, & in crystallinam serenitatem deducto, vim efficaciorem inhærere experimento compertum est quare hunc potissimum Chimico-Medici professores pluribus ac indefessis laboribus nocturna diurnaque meditatione scrutati sunt, nec tamen arcanum illud assequi potuere: difficultatibus enim plenissimum repertum est negotium.

Per ignem enim levem non movetur Per vehementem liquescit. Per vehementissimum totaliter exterminatur in vase potissimum aperto: in clauso siquidem ipsum penetrando frangit, ac dirumpit Quod si quid addatur, illud in vitrum liquefacit Si verò quod additur in vitrum abire nequeat, tunc fit, ut in sale per additum illud aperto, & discontinuato cum igni pateat aditus facilior in exterminium dissolvatur, & si quid inde deducitur, aqua est elementalis insipida, nullius virtutis ad id, quod intenditur. Cum ergo de difficultatibus liquoris Alchaest atque lapidis physicochemici, quæ duo præsertim intentionis nostræ scopum præfiximus ab initio, fusius forsan quam per sit disceptaverimus; non incongruum nobis visum est, si de hujus quoque salis, ac similium Alchalium volatilitate obtinenda aliquid in medium adduceremus; ex his enim sic propositis ac studiosis ante oculos objectis, facilius esset ab inquirentibus cognosci, ac inveniri: In qualibet enim re peragenda non minimum utilitatis omnibus accessurum credimus, si uti alias monuimus, difficultates singulæ fuerint antequam manus adhibeantur, præcognitæ, atque diligentissimo examine ventilatæ; & hic præsertim, ubi non ex parte materiæ, nec ex multiplici capita sicut alioquin evenire prædiximus, in duobus prædictis operibus: Si enim ignem opportunum judicioso Artifici non difficulter ex præmonitis indagandum cognoveris, cætera non admodum difficilia erunt, vasis furni, ac temporis quoque non ratio negligenda est, hoc quoque in operantium gratiam addere non pigebit; quod videlicet facilior operatio sequetur, si quid addatur prædictas difficultates prohibens, quod multiplex est Vulcani potentiam eludens, breviori siquidem tempore & res quæsita obtinebitur.

In hac vero salis conversione in volatilem substantiam fit quædam transmutatio non interioris seminalis spiritualisve agentis, sed corporeæ molis per ignis violentiam interiori spiritu invito, commutantem ac in aliam mercurialem formam convertentem, quod quidem altero ex his duobus modis evenire necesse est. Vel quia salinoso corpori aqua superadditur, non extrinsecè, & superficialiter, sed intrinsecè in primordialem mistionem, seu in misti primæva constitutiva, & hoc videtur impossibile: non enim arti conceditur, ut per ignem possit aliquid ad primordialia constitutiva superaddi ut cum illis unum quid permanenter efficiatur; alioquin & de novo possent mistiones, & species ab arte per ignem produci, quod tamen experimento cognoscitur, & ratione impossibile esse, ideoque Artifex nullus potis est aut erit, speciem aliquam ex ipsis elementis gignere, nec consequenter speciem unam in aliam transmutat, cum arti non concedatur dominium super substantias spirituales, unde seminales virtutes pendent, & rerum diversæ species emergunt. Cum vero in projectione lapidis philosophici super imperfecta metalla fit illorum transmutatio, hoc inde accidit, quod in ipso lapide sit virtus spiritualis auri valdè intensa, per ignem intrinsecum auctum efficacior ac potentior reddita tot gradibus, quod possunt inde partes quantitati lapidis respondentes commutari, lapis ergo tunc gerit vicem seminis, corpus inferiorum metallorum sibi

sibi disponens, & in illud auri proprietates omnes pariens. Ignis vero externus loco instrumenti est non solum lapidem ipsum, sed corpus metallicum liquefaciens, aperiens, & ad lapidis penetrationem subjectum disponens.

Salinosum ergo corpus per aquæ additionem in volatilem formam redigi minimè poterit, altera itaque ratione incedere oportebit, ut videlicet ab ipso terræ nonnihil demattur, ut residuum humidius sed aquosius redditum Mercurialis proprietatis naturam adipiscatur, quod quidem arti permittitur: ipsa enim naturæ subjecta saltem plurima destruere, non construere potest. Hæc igitur transmutatio, destructio quædam est ab arte patrata per ignis violentiam, ut instrumentum; ideoque data opportunitate alterius apti corporis seminalis spiritus interior, qui ex corpore salinoso in mercuriale mistum violenter deductus est, facilè amissam corporeitatem reassumit ex alieno, quo ex proprio prius perdiderat, quare simplicia plurima solvendo ipse recoagulatur.

DISCEPTATIO X.

De Virtutibus, & Proprietatibus Alchaest.

Iam sæpius prænominati liquoris Alchaest vires sunt inquirendæ, quarum principalis, & potissima est quod sit universale quodam solvens, quo mixta cuncta liquescunt: vel in diversas substantias dissecantur: vel in aliam à priore proprietatem commutentur: nec video qua ratione dicatur, cuncta in primam materiam resolvere servata seminum potestate. Dupliciter enim hic erratum videtur, tum quia non in primam materiam redigere aliquid, nedum omnia, experimento cognoscitur: tum quia seminum potestas nullo modo superstes esse poterit in eo, quod per illud solvens fuerit exagitatum.

Et primum quidem demonstrare non est difficile: sive enim per materiam primam aquam ipsam intelligas elementalem: sive quod Chemistæ doctiores intellexere, neutrum hic liquor efficit, licet enim quædam resolvat secundum partem in aquam prædictam, nunquam tamen totum mistum ita dissecare potest. In liquidis enim ut vino, succis ac similibus cum pars maxima aquæ non ita uniformiter ligata interius cum aliis elementis videatur, non mirum erit, si per hunc tenuissimum solvens dividatur à Reliquis. Hoc enim fieri etiam videmus per simplicem, & vulgarem destillationem per quam in aquam prorsus insipidam, & inutilem simplicia convertuntur destillanda: non propterea dicendum erit illa, in primam materiam esse conversa: quod enim residuum est, nunquam totum in talem aquam convertere, nec naturaliter, nec artificialiter possibile erit: Si enim mistum ex tribus constat primis, aëre, aqua, & terra, ignem enim, quem merè spiritum alibi monstravimus, hîc non ponimus necesse est & in illa non in aquam solam quicquid solvitur abire; nisi dicatur, cuncta mista nil esse aliud nisi merè aquam, quam sententiam explodimus abundè in nostris Orthophysicis, quod si per primam materiam intelligamus, ut philosophantium turba communiter intelligit, materia scilicet, unde natura primitus operationis misti specificas inchoat, ut sunt spermata in Animantibus, germina in plantis, & philosophicus ille Mercurius à particularibus accidentibus, & superfluitatibus in universalem quandam quasi naturam, unde metalla cuncta originem naturaliter sumpsisse credidere: vel artificialiter, ut in opere physicochemico ad solarem influentiam posterius suscipiendam, liquidò patet experientia, nihil per talem liquorem in hanc primam materiam progredi: post ejus siquidem actionem superstita virtus seminalis germinativa extinguitur; quia mixtionis proportio in tali partium substantiali divisione necatur.

Et hinc patet similiter secundum, quod diximus, nequaquam scilicet superstitem, & incorruptam remanere posse facultatem seminalem post ejusmodi solventis actionem. Per hanc enim mista singula in diversas substantias, si subjectorum natura id perferat, dissecantur, quod in cunctis evenire mistis constat, & in animalibus quidem, & plantis notissimum, ut cum eorum seminalis potestas organis, & instrumentis sit addita post prædicti solventis actionem, per quam illa in dissimiles homogeneas substantias vertuntur, qua ratione incorrupta superesse valebit? In Metallis verò, atque similibus ex mineris depromptis corporibus, quamvis instrumenta ad seminalem vim edendam haud exigantur, mistio nihilominus congrua, aptaque requiritur, quam per talem liquorem susque deque inverti non est dubitandum, quinimò Metallorum nonnulla, uti Mercurius, ita post solventis prædicti ab ipso extractionem; sic à naturali statu elongatur, ut proprietates à prioribus longè dissimiles nanciscatur. Figitur enim ita, ut in plumbi examine non exterminetur. Aurum vero in subtilem vaporem, ut Paracelsus loquitur, ex prædicto Alchaest redigitur. Venus itidem in vitriolum versa in duas dividitur substantias, quarum altera oleosa, sive sulphurea, quæ Veneris tinctura est, altera Veneris corpus in albedinem versum, quod nunquam virescet amplius, quomodo ergo poterit in prædictis Metallis, seu ipsorum partibus seminalis virtus incorrupta permanere; cum sic à priori sua natura immutata reperiantur?

Quamobrem rectius asseremus, liquorem illum corpus omne in tenuiorem substantiam, vel substantias reducere cum medica facultate à seminali sive specifica proprietate defluente; medica siquidem vis, quæ prius interius latitabat, corpore crassiori cohibita ne vires medicas exereret; postquam per tenuissimum illum liquorem fuerit attenuata, tunc se se dat in conspectum, seu in actum venit potestas, quæ potentialiter solum antea illis inhærebat. Hujusmodi vero medica facultas non ex vi seminis tali speciei congruente, sed potius ex tenuitate, & similitudine causæ morbificæ dissolvendæ, quæ sola causa est morborum ferè omnium, ac proinde per prædictum solvens plurima parantur arcana eandem virtutem obtinentia, quamquam ex diversis simplicibus desumpta specie differentibus, quamvis nonnulla huic magis quam alteri crasso corpori convenientiam in morbis deprehendantur. Si enim materia illa sulphurea extiterit, nulli dubium est, sulphureum arcanum illi intimius adoptari, penetrari, & per illud dissolvi, natura expulsionem satagente, & si Mercurialis, vel salinosa, pari ratione à similibus illud idem effici; quod si arcanum naturam universalem possederit, universalem quamdam vim habebit ad omnes cujuscumque generis ægritudinum causas solvendas, incidendas, & ad expulsionem disponendam, ita est præcipitatus diaphoriticus Paracelsi. Hic enim Mercurius est sulphureus, ac salineus. Simili quoque ratione philosophicus lapis ad ægritudines universas mirum in modum conducit: nec existimandum est, similia medicamenta nostram mistionem ingredi, primisque nostris constitutivis aggregari, & counire; hoc enim fieri nequit absque elementorum dissolutione, quæ si semel contingeret, jam spiritus Architectonicus seminalis per dissolutionem evanidus nequiret iterum sibi corpora dissoluta reparare, cum præsertim instrumenta, & organa perierint. In dissolutione quoque sanguinis, & partium morbosa

poterum

poterunt etiam naturæ auxiliari per suam simplicissimam puritatem,atque stabilem fixionem,heterogeneas impuritates sibi dissimiles relinquendo, purioribus, ac simplicioribus sese uniendo,atque suppetias quadantenus ferendo, cum simile simili gaudeat, eique amicabilius adhæreat, juxta Democriti ab Hostene Magistro receptam sententiam; de his tamen fusius,& apertius in nostris orthomedicorum disputationibus. Per prædictum ergo solvens cuncta in rerum natura mista ita disponuntur, attenuantur, & ad actionem in humanum corpus exercendam promoventur. Hinc non solum prædictus Præcipitatus. Arcanum corallinum. Mercurius vitæ verus. Elixir proprietatis. Salia, liquores & olea. Aliaque ferè innumera pharmaca longe, quam sint vulga ia efficaciora præparantur; sed & Arcanum ad lapidem vesicæ dissolvendum, ex lapide paucis intellecto,licet ab Helmontio sat clarè insinuato,& ab ipso quemadmodum à Paracelso, ludi nomine nuncupato.

Quinimò unusquisque per se ipsum poterit, & alia inde ad libitum parare: Nec videri etiam impossibile debet, nonnulla posse sic præparari, præsertim quæ ex vegetantium familia depromuntur, ut in alimenti similitudinem primis constitutivis, si non intimè, proximè tamen adjungantur.

Pariterque plurima ex Metallicis, & Metallis desumpta, si per viscera ad alimentorum normam redigi queant, viscerumque obedientiæ subjici: Sicut etiam & virulenta quædam inde parari posse non dubito, quod causa forsan etiam extitit, quare prædicti Auctores præfati liquoris claram descriptionem retinere voluerint: ne scilicet ansa facilior scelestis hominibus delinquendi præbeatur.

Cæteræ prædicti liquoris proprietates consultò nobis omittendæ visæ sunt; tum quia plurimæ per auctorem sæpius nominatum satis apertè describuntur; tum quia per se ipsum quisque poterit; Si ejus possessionem assequutus fuerit, experimento indagare. Id tamen enixè præcavere nitatur, ne casuali errore tanti thesauri longo tempore ac labore quæsiti amissionem incurrat, quod facilè evenire poterit, licet ex seipso incorruptibilis quodammodo appareat. Id tamen prætereundum haud videtur, quod huic liquori peculiari ratione convenit: quod omnia ferè mista disponat; illis vero non conveniatur, sed post solutionem ab illis integrè separetur, quamvis auro nonnihil illius videatur adnecti,cum illud in vaporem solvendo redigit, ea penitus ratione, qua solet argento in calcem per separationis aquam redacto, & cum triplo salis armoniaci optimè commisto, oleum Tartari adjungo,quinquies vel pluries repetitis imbibitionibus, ad ignem levem exiccationibus argentum sublimatur, & redditur ita volatile, ac fluidum, ut rudioribus non solum, sed peritioribus etiam argentum vivum verùm existimatum fuerit, cum plurimas ipsius proprietates ex hac operatione obtinuisse reperiatur; tametsi valdè hic hallucinentur: argentum quidem vivum apparet, at minimè nisi spurium ac sophisticum erit, facile siquidem in argentum, ut prius redit, si argento alteri ad ignem liquefacto superinjiciatur, menstruum,per quod in liquiditate tenebatur, alias non facilè separabile sic evolat, & priorem amissam formam recuperat, quod argento vivo communi nulla prorsus ratione accidit: nunquam enim in argentum nisi adulterinum commutari possibile erit absque lapidis argentifici administratione, quod & auro contingit:cum per adjuncta in formam olei punicei volatilis redigitur, quod Helmontius docet tract.meteor. progysmam.§.5.

Quamobrem hic liquor nulli misto associari valet, quamvis ob suam incredibilem tenuitatem cuncta intimè pervadat ea ratione, qua ignis; & hinc ignis aqueus, seu aqua ignea dici solet, ut hinc nonnulli, tametsi falsò, crediderint, lapidem physicochemicum inde confici posse, cum similes appellationes lapidi huic potissimum à Philosophis tributas viderint, ignis tamen dum cuncta ferè mista dissolvit, illorum quamplurimum aperiendo dissipat: quicquid enim sulphureum est,urit; quod Mercuriale vero est, in vaporem dispergit, nihilque residuum superest præter sal, seu salis naturam habens. At liquor Alchaest quicquid solvit, conservat, & pro varietate subjectorum in diversos liquores localiter etiam separat, ut quod sulphureum adest, & oleosum superiorem partem:quod Mercuriale inferiorem: quod gravius vero fuerit, infimam partem occupet, solvente ipso supra vel infra residente.

DISCEPTATIO XI.

De Virtutibus Lapidis.

Philosophici lapidis vires,ac usus universos,& singulos recensere instituti nostri propositum in hac præsenti tractatione non est, sed solummodo eorum nonnihil tangere, quantum scilicet ad ipsius Alchaest, & lapidis physici convenientias ac differentias cognoscendas sat visum fuerit, hunc enim ab initio menti scopum præfiximus, atque interim simul ingenuis probisque laborantibus Viris lucem clariorem ex nostris experimentis depromptam præbere; qui tamen lapidis ejusdem facultates accuratius enumeratas callere exoptarit, ex Lullio,ex Auroræ consurgentis Auctore, quam Divo Thomæ nonnulli adscribunt, ex Henrici Khunrath Lipsiensis amphitheatro, aliisque Sophorum scriptis petere poterit. Nos quoque alibi nostris elucubrationibus easdem pro ingenii nostri tenuitate abundè dedimus.

Omnium primam efficaciam plerique, nec immeritò, sapientiam prædicant: sed quinam fiat, ut ex lapide, lapidisve præparatione sapientiam haurire valeamus, nonnullis nec infimæ classis Doctoribus visum est incongruum, miniméque credendum, existimantibus jactantiæ potius quam veritatis pruritu similes nugas sophos effutiisse. Nemo tamen in animum sibi falsam hanc opinionem serpere sinat, cum nihil inde proficui talia jactantibus professoribus oritur.

Quod si artis arcana evulgare fas esset, quisque luce clarius hoc idem fateri cogeretur, speculum enim est, quo nedum creata cuncta, sed & Dei quoque invisibilia (quantum quidem mortalibus permissum est) conspiciuntur: hinc Petrus Joan. Faber nostri Ævi, chemicæque artis lumen præclarissimum in suo Alchemista Christiano, quem ex auctore Aquarii Sapientum Musæi Hermetici est imitatus, Christianæ religionis mysteria per veræ chemiæ magisterium non difficilè demonstrari posse edisserit. Nec id quidem immeritò, cum enim cuncta, humana, divinaque ex uno fonte profluxerint, mutuo quodam nexu invicem quasi catena constricta videntur, ut ex uno cognito reliqua cognoscantur, quod quamvis omnibus æquè conveniat, lapidis tamen artificio in primis jure tribuendum est; cum enim omnia, quæ nobis conspicienda prostant,vel elementa sint, vel ex his composita,illa sanè nec producta, nec producenda cognosci queunt: cum vero cognitio rerum non ante vel post, sed in ipso productionis modo, & actu consistat: patet inde sapientiam nobis oriri minimè posse: hæc vero animalia sunt vegetantia;& Metallica. Animalium, atque Vegetantium generationes, ac generationis modos in ipsis instrumentorum claustris occultos, reconditos, mini-

minimeque vestigabiles quis non fatebitur? Quisve penitiores terræ sinus percurrere, ac Metallorum mistiones oculis subjectas nobisque postea enucleandas observare potuit unquam? At in chemicio artificio naturæ opus ita sese nobis pervium, oculisque intuendum præbet, ut Metallorum principia, generationem, ac generationis progressum, modum, terminum cum omnibus circumstantiis ad amussim observare Sophus queat. Cumque cætera omnia mutuam propositionem, ac similitudinem habeant invicem, facile inde conjectari cuncta decet: quinimmò scientiæ patitiæque pene omnes inde apertissimè patefiunt, ut videre est in præfatione Monadis Geoglificæ doctissimi Viri Joannis Dee Londinensis. In illo artis progressu siderum cursus, virtutes, influentiæ, elementorum mistiones, ignis actiones, ac universa alioquin occulta naturæ vis quasi scenico theatro repræsentari videntur. De hoc intelligi debet, quod de Archimedici non Archimedis sphærula vitrea cecinit Claudianus in carmine.

Jupiter in parvo cum cerneret æthera vitro &c.

In Sophorum enim vitro ea veraciter cognoscuntur, quæ alia probabili ratione contigisse nequit intelligi.

De Metallorum transmutationibus non est, quod multa dicantur: tum quia jam notius est quam ut verbis ea res indigere videatur: tum quia singulare hoc est huic subjecto, ut Metalla vario modo transmutando non quidem falsò atque sophisticè, sed verè ac realiter commutet, quod liquori Alchaest non conceditur: per hunc enim inverti aliquatenus Metalla videntur: at verè invicem transmutari nullatenus; cum adhoc non sit satis Metalla dissolvere, vel in diversas substantias discerpere, sed insuper specificas naturas, & proprietates superaddere oportet, quod sine seminali potentia, cui tantum illud efficere permittitur, superaddere omnino est impossibile.

Quid tandem in medicina præstare valeat philosophorum arcanum, apud omnes artis peritos est in confesso. Si etenim Metalla cuncta penetrare valet, quidni humani corporis excrementa valde minori crassitie duritieque prædita penetrare poterit? atque hinc viscerum, cutisque totius obstructos meatus reserare, ac emundare valebit? Et id quidem dosi perminima, tum ob sui incredibilem tenuitatem, tum etiam ob naturæ insitum ignem multiplicatum, substantiæque indissipabilem fixitatem, quæ tamen ob humiditatis radicalis copiam facilè in actionem duci possit levis cujuscumque caloris ministerio, nec id per se solum exequi potis est, sed & reliqua mistorum genera ad hoc idem præstandum longè reddit efficaciora, quam fuerint in propria natura. Id autem efficit citissimè, mirabilem enim actionem possidet, nec immerito subjectum plenum admirabilitatis perhibetur, miraculorum naturalium, non divinorum effector potentissimus.

DISCEPTATIO XII.

De Salis Tartari Virtutibus.

Quid Sal Tartari, sive aliud consimile præstare valeat in Metalla minimè venit examinandum; cum illud momenti quid esse nequeat: quamquam nonnulli, sed perperam, aliquid magni illo efficere se posse sperarunt quantum ad transmutationem, cum nihil actionem aliquam habere possit in id, ad cujus interiores mistionis substantias pertingere nequit, quare extrinsecus tantùm percurrens illorum maculas abstergere, colores accidentales immutare, corpus aliquatenus à priori statu leviter alterare, & id genus consimile parere quidem potest, atqui seminalem virtutem sic transmutari nullatenus est possibile; quinimmò nec in suo fixitatis ordine aliquid ad medicinæ opera nisi valde debiliter conducere experientia cognitum est: si enim valido igni resistere sat potenter videtur, qua ratione ab humani corporis imbecillo superari, & ad actum, ut Medici loquuntur, deduci valebit? Alimenti quidem vicem subire, ciborumque normam gerere posse concedimus: at medicamenti vim potentiorem ac velociorem evertere non potenit, hoc enim vincere, illud vinci oportet, hoc via modoque consueto, illud insueto procedit: quod ni fiat, impossibile quoque erit ægritudines depellere: quod si in spiritum, & volarilitatem ducatur, non tantum per se, sed etiam per plurima sibi solutione connexa varios morbos curare, ac morborum causas eliminare poterit, non quod sic exoticam qualitatem ab illis sit adeptum, sed quod substantiam quoque per ejusmodi spiritum dissolutam ac sibi conunitam in penitiores viscerum ductus trahere valeat, quod si Metallicum id fuerit, dummodo non sit aurum, quod ob sui fortissimam mistionem à nulla re, præter unicam jam dictam illi similitudinam dissolvitur, impossibile non est aliquid corporeæ substantiæ abradi, atque ita disponi, ut interior ignis cum viscerum insita virtute illud evincere facilè possit: nec requiritur mistionis profunda penetratio, nec ultima dissolutio ad morbos occultiores abigendos, in nò nec ad nutritionem, cum sæpè videantur proprietates alimenti in aliti substantia sensibiliter immutatas permanere; quod qua ratione contingat in orthophysicorum tractatu demonstratum est sufficienter.

In hoc autem à liquore Alchaest spiritus hic salis distare compertus est, quod ille solutis non commisceatur licet penitiores rerum sinus ac recessus permeet. At sal hoc volatile, Alchalium, nec tam profunde pertingat, nec à solutis facilè separabile: non æquè tamen omnia dissolvit, sed pro majori, vel minori mistorum cum illo similitudine, ac pro fortiori, vel debiliori mistione diversa ratione operatur.

Cum Acidis igitur ad glandularum sub intestinis in mesenterio existentium, venarum lactearum, ac Pancreatis infartus. Cum Amaris ad Hepatis. Cum salis ad Renum crassiora excrementa dissolvenda proficuus hic spiritus invenitur. Ad Lienem vero, similiumque viscerum longe magis distantium, quam prædicta sospitibus viribus non pertinget immediatè, cum in tam longo itinere, vel sanguini con mixtus hebescat, vel excrementis inhærens priusquam illuc perveniat, extra corpus cum illis expellatur. Hinc fit ut pluribus expellendis ægritudinibus efficax reperiatur, febribus præsertim, quæ ex sanguinis dissolutione ob nimiam ipsius rarefactionem ex cordis motu, cruorisque circulatione impedita ut plurimum proficiscuntur, quod tripliciter evenire poterit. Vel ex partibus corporis ductus comprimentibus, ut in apostematibus: Vel excrementis sibimet ipsis copia vel crassitie, seu lentore vias ad consuetum exitum intercludentibus: Vel ipso sanguine crassefacto, vel nimis quam par sit quomodolibet rarefacto. Ex his enim omnibus sanguinis elementa dissolvuntur, & ignis, qui prius ligamine, ne sentiri posset, cohibebatur, liber redditus, viribus reparatis furens exardescit. Quod si obice deleto cruori via reddatur aperta, cuncta mitescunt, sanguis in ordinem redigitur, ac febrilis calor extinguitur. Hoc autem efficit sal volatile, dum sua tenuitate velociter viscera permeat, objecta impedimenta dissipat, atque dispergit. De quibus omnibus latius in orthomedicorum tractatu.

Pluribus consimiliter ægritudinibus depellendis aptissi-

aptissimum sal illud experiemur, dum viscera ad nutrimenti defecationem destinata pervia redduntur, & ab excrementorum infartu repurgantur, ut fæces, quæ jugiter per illa generantur, & ad consueta loca quasi cloacas expellentur, liberum, & expeditum transitum inveniant. Sic enim sanitatem amissam reparari posse constat.

DISCEPTATIO XIII.

De Similitudine, & Convenientia liquoris Alchaest cum Mercurio Philosophorum, & quid sit in primam materiam duci.

Dubitandum non est quin subjectum, & materia prædictorum solventium ab initio, antequam quidquam ars super illa operetur, eadem omninò sit: at multum discriminis inter utrumque reperitur, si eorumdem processus attendimus, ut superioribus Disceptationibus sufficienter exposuimus. Jam de similitudine, & convenientia amborum nobis hoc loco disserendum est. Hic enim fuit præsentis nostri suscepti laboris ab initio finis principalis, ut scilicet plura, in quibus illa duo verè conveniant, aut discrepent, apprimè cognoscantur, ut in posterum hìc errari, sicut hactenus plerisque contigisse sensimus, difficilimè possit, quæ non solum in materia, in qua non similitudo tantum, & convenientia, sed identitas, uti dictum est, existit; sed in operatione similitudinem non identitatem inesse præmonemus, cum invicem è directo exponantur: quoniam hæc artificialis est: illa naturalis. At in operandi modo talis inest similitudo; ut facillimè decipi quisque etiam non mediocriter intelligens possit: descriptio enim unius ita alteri adæquatè competit, ut vix discrimen internoscatur: siquidem utrumque opus circa idem, ut dictum est, subjectum exercetur: utrumque similibus loquendi formulis, ac nominibus indigitatur, uti sunt illa: Spiritus, Ignis aqueus. Aqua ignea. Universale solvens, & id genus alia: utrumque per ignem, utrumque solvendo, atque coagulando: utrumque pariter longum, ac tædiosum, investigatione difficile: in utroque materia subjecta ad naturam valdè à priori diversam redigitur, in primo namque suo naturali statu, antequam quidquam ars in illam operetur, unicam solum habet naturalem propensionem, ad quam ab ipsamet natura, obstetricia solum artificis manu pervenire valet, sicut hoc idem in quibusvis naturæ subjectis observare licet: quodlibet enim pro varia specie ac virtute interna seminali ad suæ speciei conservationem, ac propagationem tendit, non alienæ: ac per artem multipliciter, sed violenter, & extra naturæ suæ prædestinationem protrahi potest, ut in grano tritici apparet: quod ex natura sua ad triticam speciem multiplicandam inclinat; per artem tamen in varios, ac diversos usus violentia quadam perducitur. Cum ergo res ita se habeat, artifices tamen dum Hermetici lapidis magisterium occultare conantur ita versatili loquutione utuntur, ut valde facili negotio in varios sensus eorum intentio detorqueri valeat; in nullo tamen ejusmodi loquendi stylus aptius, & convenientius applicari potest, quam in confectione liquoris Alchaest, etiamsi longissimè distent.

Præterea concordant ambo in virium suarum admirabilitate, utroque siquidem præparata subjecto, effectus demonstrantur maximè admirandi. Cum enim hoc, sicut & aliud, tenuissima præditum sit substantia, mistorum corpora intimè pervadit, illa in diversas substantias priori simpliciores, ac tenuiores discerpens, ad utiliores, perfectioresque usus, pro humanæ necessitatis indigentiis; pluresque alias obtinent convenientias hic non enumerandas; inter quas tamen illa reticenda minimè videtur, quæ ad occultam ipsorum indagationem non parum conducit. Etenim in utroque magisterio quædam fit ad primam, ut aiunt, materiam reductio, in qua re id summopere adnotari velim, non solum per enarratum liquorem corpora in primam redigi materiam, uti monuimus, idest in varias, ac simpliciores substantias pro mistorum naturæ diversitate, quæ divisio, reductio putatur in materiam primam, sed quia substantiæ ipsæ redactæ fluentes conspiciuntur; tametsi Mercurius vulgi ab illo figitur, hoc est in igne permanens redditur; in qua re perspicuum fit, substantias quasdam æquè ac Mercurium homogeneas in varias partes haud esse secabiles, uti aurum, aqua, arenæ quædam species, & quædam alia naturæ ejusdem, quæ partium divisionem non admittunt, quemadmodum illa sunt quæ tam fortem mistionem seu simplicitatem non possident. Non tantum itaque corpora hæc liquore illo sic resolvuntur, sed ipsa pariter materia liquoris, dum præparatur, in primam retrahi materiam creditur, dum per magisterium artificiale solutionis, & coagulationis in aquam crassam diaphanam redigitur vulgari aquæ non absimilem, ex qua prædictus liquor corrumpitur ac superatur, dum illum in aquam elementalem inutilem transmutat; tunc vero quædam ab ipso separatur pinguedinosa crassities, in qua igneam suam ac solventem virtutem extitisse crediderim: nec mihi constat adhuc, quare transmutationem hanc reticuerit Helmontius qui id tantum protulit, quod quamvis dictus liquor incorruptibilis penè videatur, à suo tamen compari in servitutem reducatur, ac transmutatur, nec compar hoc revelat, quod elementalis est aqua ex qua mihi experimento innotuit liquorum corrumpi.

Id autem majori indagine, & adnotatione dignum admoneo, quod jam omnibus auriferæ artis indagatoribus sum revelaturus, quod in Hermetici secreti præparatione, omnium scriptorum consensu, necessaria est similis in primam materiam reductio, sine qua finem obtinere petitum, est penitus impossibile, quæ non est in aquam diaphanam, qua cuncta mista tanquam ex fundamentali ac originali elemento constare falsò putavit Helmontius, sed in substantiam purissimam maximè homogeneam, volatilem, digestam, & opacam atque etiam innati caloris plurimum habere dicimus, superfluitatibus, quibus in suo naturali statu scatebat, emundatam; non quia sui loci defectu ex accidenti fuerit infecta pueri leprosi similitudine, quod plures vel gravissimi Auctores voluisse videntur; sed ex vi seminis, ut alibi apertius disputabitur, atque id reductio in primam materiam dicitur; cum existimaverint illam esse materiam Metallorum generationi propinquiorem, in qua re mysticæ occultationis exemplum occulere, alioquin, ut verba sonant, falsa judicanda sunt; cum prædictum subjectum, ex quo prima extrahitur materia semen suum speciale, per naturam obtinuerit, quemadmodum in vegetantibus etiam idem innotescit: hæc enim in primam resolvuntur materiam, cum ad novam generationem per naturam ut efficientem, & per artem, ut ministrantem in eorum cultura germina sua proferunt; per hanc tamen generationem non in alienam tendunt sobolem, sed in propriam ac genuinam: ita pariter & in Metallis (non enim ferrum, v.g. ideo tale, quia vis spiritualis ab excremento suæ stationis prohibita fuerit à fine, quo destinebatur, sed quia illa talem sibi assumpsit elementalem massam ex qua, & per quam suas posset naturales operationes exercere; alioquin sequeretur non unicam esse ferri speciem, cum accidentia, quibus spiritus ille architectonicus prohiberi posset, etiam sententia illorum, qui contrarium sustinere

videntur,

videntur, plura sint, ac multiplici ratione in subjectam materiam intrudi queant: quare etiam si ex hoc Metallo philosophorum dictus Mercurius extrahere.ur,& ad suam naturalem multiplicationem,& finem iterum duceretur, licet id sit impossibile, nihilominus ex illo nihil aliud produci possibile foret, nisi species ferrea, dummodo ab alia spirituali vi potentiori evicta non fuerit. Non tamen negaverim posse contingere, quin seminalis spiritus possit à suo itinere accidentaliter exorbitare a cujus necessariæ circumstantiæ defectu: sed tunc negabimus productum esse speciem ordinariam, & naturæ consuetam, sed monstruosam, & notham; quod tamen de ferro dici nequit: monstra etenim rarissima sunt,ac vix duo æqualiter diversis locis, & temporibus experimento deprehenduntur, quod & in vegetantibus, & animalibus pariter observari licet, hinc est,quod & philosophicam præparatam materiam ulterius deducere per naturam, & artem est impossibile sine additione solaris fermenti, cum sine hoc suæ prædestinationis ultimum attigerit. Dicitur autem universalis multipliciter,at præcipuè, quia credita sit per additionem alterius Metallici seminis ad quamcumque Metallorum speciem redigi posse, cum in ultima suæ plusquam perfectionis fixione altera fermentatione opus habeat,quam Lullius secundam appellat,sine qua nec aurum,nec argentum exibit: alioquin nisi fermentandum prævaluerit, ad speciem hanc, vel illam Metalli redigi minimè valeret. Et hoc arcanum sicut dignissimum est,ita ab auctoribus non ita clare detectum esse per eorum scripta apparet.

Præterea Metallicum germen seu corpus originale ac primum Metallorum in subterraneis locis,ubi naturaliter illa generantur, duplici nomine universale dicitur; tum ratione efficientis intrinseci; tum ratione materiæ corporalis, in qua illud operatur, & ratione quidem efficientis, quia Metallum non generatur naturaliter ex Metallo,sicut stirpes,& animantia ex suis individuis mediante semine,sed ex spiritu stellarum immediatè in minerarum cavernas effuso,à quo individuum Metallicum immediatè profluit,& in illo quiescit non ulterius progrediens, nisi per artem in Philosophica generatione,ita per ignem disponatur, ut vis seminalis per eumdem ignem aucta prolifica reddatur, quod tamen per solam naturam est impossibile. Cum igitur germen illud prædictum ex spiritu universali nondum in aliquo corpore ligato in generationem sibi debitam urgeatur,immediate universale jure dicetur,non tamen quia singula Metalla ex unico singulari spiritu universali producantur, sed quodlibet ex suo speciali, sicut quodlibet plantarum, & animantium individuum; quamvis nomine tenus dicantur ex Mercurio cuncta progigni;at Mercurii in singulis Metallis essentialiter ac specificè differunt: non dissimili ratione ac plantæ, quæ licet omnes ex ligneo corpore, ut & animalia ex carneo conflentur,lignum tamen à ligno, sicut caro à carne essentialiter distinguuntur,quod idem fit in Metallis,quæ quamvis videantur ex Mercurio prodiisse, nemo tamen sibi persuadeat ex Mercurio vulgi, nec ex Mercurio quodam universali prodiisse, sed singula ex singulari,& proprio suo semine,quod Mercuriale apparet ex similitudine ad sensus, sicut & in lignis prædictis, & carnibus, quæ in quibusdam accidentibus conveniunt, sed in natura essentiali intrinseca specificè distant.

Ratione tamen materiæ subjecti dici quoque possunt Metalla ex universali corpore conflari, quoniam non ex corporeo semine parentum,sicut in plantis, & animalibus fieri apparet: at immediatè solum ex alimentis per ignem præparatis ac dispositis, & in vaporosam substantiam in unionem redactis: & hoc ideo, quia in his non sunt instrumenta; quibus seminale corpus in ipsis intrinsecus ad novam prolem edendam conficeretur.

Cum igitur in prædictis.& in aliis pariter ambo illa magisteria maximè convenire videantur,non mirum videri debet,si quis in errorem facilè incurrere queat, sicuti de facto prædicto Autori, & aliis etiam contigit, alterum pro altero accipientibus, quod ne in posterum contingat,eorum quoque differentias subnectere oportebit.

DISCEPTATIO XIV. ET ULTIMA.

De Liquoris Alchaest, & Mercurii Philosophici discrimine.

Similitudines,atque convenientias inter duo prædicta magisteria quamplurimas esse ostendimus, & multò plures etiam addi potuissent,non quidem in subjecto, in quo non tantum similitudinem, sed omnimodam identitatem inesse monuimus,sed in operandi methodo:at si qui penitius eadem scrutati fuerint,superficialiter, & extrinsecè invicem convenire apparebunt, cum in rei veritate plurimum, & longissimè distent, tum ratione effectuum ab ipsis procedentium.

Quamobrem cunctis arcana hæc inquirentibus summopere proficuum esse duximus, si differentias quoque inter utrumque opus patefaceremus,nimis vero tædiosum foret ac indecens etiam, & singulas differentias singillatim recensere, sed eas dumtaxat, quæ utiliores ac principaliores videbuntur.

Differunt ergo primum, quod liquor ille prædictus solvens est merum artis opus Philosophicus Mercurius, sicut & lapis perfectus solius est naturæ modico artis juvamine. Deinde quia in hoc subjectum ulterius perficiendo ducitur.In illo è contra destruendo à priori naturæ statu removetur. Liquor ille præterea in fine suæ præparationis volatilis,& ab igne fugiens est.Mercurius vero dictus in suæ plusquam perfectionis complemento finali fixissimus est; quamvis in penultimo termino regenerationis sit etiam fugitivus, & facilè etiam alterabilis, nisi per sibi gratum ferculum juvetur, quo ad stabilem fixitatem, & permanentiam ducitur.

Illæ sub aquæ forma finaliter conspiciendum se præbet.Hic vero sub forma crassa,viscida,& fluida.Quamvis enim hic quoque in suæ operationis cursu semel videatur sub specie aquæ elementalis diaphanæ,hoc solum evenit in naturali sublimationis circulatione, cum ad ultimum perfectionis non pervenerit, at aqua illa extra vas ab Artifice tractari nequit sub eadem forma, quoniam aqua est rei ipsa non elementalis,sed Metallica ex vapore philosophici subjecti existentis inferius orta,hic enim jugiter in sublime scandens ibidem condensatus, nunc roris, nunc guttarum majorum,aut minorum effigiem præ se fert, quæ guttæ subinde auctæ diversos rivulos pariunt ad ima fluentes, rursusque resurgunt longo tempore sic ascendentes,& hoc vase arctissimè sigillato,cui si quid vel minimum rimulæ contigerit, illicò desinit vaporis ascensio ad fundum, unde processerat,recidentis,quod Amico experienti bis casu quodam accidentali successit,cujus causam diù investigans hanc fuisse crediderim.

Cum enim suspicarer opus penitus destructum, vel saltem debilitatum existimans aliquid per rimulam evanuisse ob sibilum, qui clarè percipitur, inveni nihil detrimenti sensisse materiam, quæ novo vase, ut prius optimè obturato, recondita non minori potentia prædita circularem sublimationem, ut prius, exercebat: quare

quare intellexi, sibilum non ex vaporis metallici exitu provenisse, sed aeris, hic enim dum in inferiori parte ex fontinæ calore rarescit, & ex vapore ab ipsa surgente extruditur, in superiori condensatur, ut scilicet aeri rarefacto, & in vaporem redacto per ignem subjectum, locum cedendo præbeat. Hoc verò sensu deprehenditur non solum in vapore pulcherrimum iridem patiente, sed in subjecto limpidissimo, cœlique colore fulgente fonticulo visibiliter tumefacto; quare necessario supernus aer modicè refrigeratus, & novo succedente continuè vapore compressus densatur, & crassescit, ut hinc reddatur aptus ad gravem vaporem metallicum sustinendum, si nullus pateat ingressus, alioquin exiens aer dum ad naturalem statum, à quo violenter denuò redit, qui reliquus est rarescens ineptus est ulterius, ut vaporem gravissimum firmiter sustinere valeat, ideoque ad radicem recurrens evanescit, interim opus nullatenus infirmatum deprehenditur; nam vase recenti occlusa materia iterum eodem modo circulariter se movet, donec tandem in fine quiescat, & planè figatur.

In Alchaest vero non ita se res habet. Hic enim post suum ultimum perfectionis terminum sub aquæ forma remanet semper nullatenus coagulabilis neque per se, neque per aliud additamentum: sicut enim cuncta quæque mista dissolvit non in elementa; sed in partes substantiales simpliciores: ita per nullum repatitur ullatenus, sed ab omnibus omninò separatur.

Ad hæc opus Alchaest igne vehementi paratur. At opus physico-chemicum igne non solum imbecillo indiget, sed maximè remisso, usque adeò, ut si quid limites excedat, actum sit de felici successu: nec majus arcanum profundissimè ab Artificibus occultatum in tota praxi reperitur, quam in igne per suos gradus, & puncta temperando.

Illud quoque difficile est intellectu, arduum, atque in suo Magisterio laboriosissimum. At hoc obscurissimum, & implicatum ita, ut vix deprehendi queat, sed postquam integrè cognitum fuerit in sui operatione, facillimè peragitur, ut nemo, nisi qui viderit, credat.

Liquor Alchaest metalla imperfecta in majorem imperfectionem deducit, quantum ad naturalem statum, dum ea in diversas substantias dipescit, licet quantum ad medicas virtutes spectat, illa potentiora, ac efficaciora ægritudinis arcendis reddat.

At philosophicum elixir imperfecta metalla perficit, veréque & realiter transmutat, nec vi medica debiliori pollet, immo longe majori, ut nulla hactenus inventa medicina fuerit illa tutior atque sublimior; hoc autem non leviter est adnotandum, nequis sibi falsò persuadeat, sicut & Helmontius in hac re deceptus quoque fuisse videtur, per prædictum artificialem liquorem posse philosophicam medicinam ad metalla verè, & non sophisticè transmutanda ullatenus præparari, quinimmò per opus Alchaest subjectum physicochemico magisterio necessarium per naturam magna sollicitudine compositum, mirabilique, proprietate dotatum à suis proprietatibus, & virtutibus illis per naturam inditis longissimè removetur, adeò, ut amplius ad priorem conditionem redigi nulla ratione valeat; quamobrem impossibile penitus erit, ut per liquorem illum, aut illius praxim, opus physicochemicum compleatur: hoc enim in eo potissimum consistit, ut subjectum ita suaviter, ac ingeniosè tractetur, ut ne minimum quid detrimenti sentiat. Alteratur quidem perfectivè, sed ita leviter, ac parcè, ut interior vis spiritualis seminis, atque corporea elementorum compago nihil omninò labefieri per sua signa clarissima innotescat, quod quidem facilè evenire potest, & quantumcumque minima læsione labile subjectum tangatur, statim inquinatur, infirmatur, & necatur, & operationi prorsus inhabile redditur, quod satis apertè revelatum est à Bernardo Comite Trevirensi in epist & à nobis in orthechymicorum tractatu. Ultimum tandem discrimen est inter utrumque, quod physicum ad morbos quolvis curandos efficacissimum fuerit semper habitum, & deprehensum, præter alias, quas possidet vires summopere admirandas. Sed alterum artificiale per se ipsum nescio ad quid interius assumptum valeat, cum nec Paracelsus, nec Helmontius de illo periculum aliquod sese fecisse recenseat: nec ipse pariter sum experturus, cum arcana, quæ innumera ex ipso parantur, satis esse possint, alioquin liquor usu tali deficeret paulatim. In arcanis vero parandis potentiam, & virtutem semper eamdem conservat, nec imminuitur.

Aliud præterea discrimen addi potuisset, quod nempe physicum opus multiplicativa vi à seminali potentia procedente polleat. Artificiale vero, utpote in quo seminalis potestas periit nec in se, nec in iis, quæ solvendo tetigerit, multiplicandi virtutem ullam possideat, quod tamen data opera omisimus, cum dubitari possit, num virtus ea multiplicandi in Mercurio philosophico verè repetiatur, necne? cum ei non sit ab auctoribus tributa, sed solum Elixir perfecto, & ad finale complementum deducto, de qua re alibi proprio loco disputabitur.

Atque hæc sunt, quæ Artificibus pensitanda offerre volumus, ne deinceps tam turpiter hallucinentur, aut ab aliis vel impostoribus, vel ignaris decipi queant. Et ut etiam in utroque magisterio aliquid aliud ex me didicisse sentiant, quòd à Paracelso difficulter, ac difficilius ab Helmontio retraxissent, cum uterque palam professus fuerit, se nihil de his magisteriis revelaturos. Verum de physicochemico magisterio copiosius propriis tractationibus me plurima hactenus in obscuro delitescentia revelaturum promitto. Si vitam Nobis paulò diuturniorem incolumemque concesserit Deus Optimus Maximus, cui soli laus, gloria, & sanctificatio in æternum.

METALLORUM *ac* METALLICORUM NATURÆ OPERUM ex Orthophysicis Fundamentis recens ELUCIDATIO, *Qua eorum omnium Principia, Causæ, Proprietates, Generationes, Generationumque modi apertè ac fideliter enucleantur. Indeque* ARTIS CHEMICÆ, THEORICÆ, *ac* PRACTICÆ VERITAS & ORDO *revelatur. Methodo breviori, clariori, diligentiori ac firmiori, quam ab alio quocunque, seu ex veteribus seu ex Recentioribus hucusque scriptore præstitum fuerit. Opus sane cunctis veritatis Sectatoribus non minus utile quam gratum,* Authore LUDOVICO DE COMITIBUS *Maceratensi, Philosophiæ ac Medicinæ Doctore,* Serenissimo FERDINANDO II. *Medices Magno Etruriæ Duci.*

METallorum, provinciam nimio quidem inviam & asperam Magne Dux Serenissime diutiùs profundiore mentis acie perscrutantem, in suas me tandem perduxit ædes veritatis claritas, ut copiosam cognitionis messem illinc referre valuerim. Sic metallicus in duriorum montium profundo consimili fodinarum scrutatione ad locupletes pretiosasque venas ducitur ut inexhaustum inde thesaurum exantlati labori-

laboris pretium sit adepturus. Hanc sæpius mecum ipse jugi meditatione revolvens, non aliter quam metallici rudem subinde mollem inventam à sordibus igne repurgant, ut indagatæ veritatis puritas ceu metallica massa jam defæcata suo splendore præniteat. Nisi enim pluribus errorum ac falsitatum fœcibus, ac impuritatibus, quibus adhuc fœdata mansit, expurgatur; sicut fossile corpus informe recrementis, quibus scatere solet, non emundatum ad humanos usus prorsus inutile haberetur; postquam verò sic fuerit utraque mentalis nimirum, corporeaque reperta materies, in finalem sinceritatem redacta, tunc demum ad mortalium necessitates, & ornatus idonea redditur: at vero metallorum pars major ope artis elaborata ad æraria & aulas Dominantium ditandas, deornandasque devolvitur: ita pariter eorundem clariori speculatione refulgentem doctrinam æquum est ad Principum manus deferri, ad eos potiùs, quos non gregaria naturæ cognitio delectat. Ubinam posset aliam sibi gratiorem, tutioremque stationem offendere? Quod si cui talium possessio jure convenire videatur, Celsitudini suæ specialiter ob excelsa præclaraque, quibus præfulget, Majestatis lumina, offerenda erit, ut unde metallis sui vultûs imagine radiosa pulchritudo augetur, isthæc eorundem inde tractatio magna sapientiæ tuæ amplitudine, ac eximio dignitatis fulgore splendidior redderetur. Verùm cum libelli tenuitatem, meique ipsius ruditatem agnoscerem, terrebar, nec ad sublime solium tuum contendere ausus essem, nisi sapientissimi Autistitis Rinaccini (cujus incomparabiles virtutes omnibus, sibique imprimis conspicuas hic recensere supervacaneum foret) auctoritas, ac prudentia mihi summè veneranda labentem animum erexisset. Is ipse monuit immensæ humanitatis tuæ auram, quâ studiosorum sudores hæreditario more Avorum benigne recreare soles, mihi similiter inspirandam, favorabilemque gratiam sperandam concessum iri. Non enim alto carere mysterio crediderim, quod Majoribus tuis Planetarum ceu Metallorum Symbolum regio stemmate gestari libuerit, ut scilicet quam placido foveantur influxu scriptores de Planetis atque metallis arcana tractantes patenter ostenderetur. Quidnam aliud præsefert ille rubentium quasi luce flagrantium sphærarum congressus, ubi tria lilia in superiori globo Dianam triformem Phœbeo sideri connexam signant? quinque reliquis minorum errantium characteres demonstrantibus? Quamobrem hac fiducia fretus hoc metallicum Celsitudini suæ opus vel impar offerre constitui. Quod tametsi mole quidem levi, subjecti nihilominus ratione, gravitate non omninò exuta, immo non secus ac cætera cuncta mistorum genera metallorum ponderibus, ita eorum, utpote primorum homogeneorum imaginem non unico nomine gravissimam: alias omnes naturales Philosophiæ partes hoc suo pondere longe antecellere sum arbitratus, cùm basis ac fundamentum sit, quo naturæ principia tendunt, & unde stirpium & animalium intellectus, si ritè comprehensus fuerit, pendet, ut super eminenti judicio tuo bene (ut scio) cognitum est. Ne igitur dedigneris instar Oceani, qui lætabundâ fronte recipit exiguas non minus tortuosi rivuli, quam ingentium fluminum undas, ex quo soles favore prosequi hunc meum plurium vigiliarum partum, quem si tibi arrisisse scivero, nil ultra, quod ardentiùs expetere possim, erit. Interim ex intimo cordis recessu ad Triadem sanctam humiliter enixè preces fundere non desinam, ut Nestorea longævitate te fœlicitate dignetur. Vale

PRÆFATIO Altera *De ordinis ratione in nostris Tractatibus observandi.*

Antequam seriò manus operi applicemus, necessarium est ordinem & methodum assignare, qua omnes nostri tractatus digesti fuerint, imò & dispositionis eorundem rationem reddere, ne quicquam casu vel temere factum esse videatur; sed cuncta jure optimo præmeditato ac necessariò fuisse tradita; sic enim clarior valde doctrina reddetur, & memoriæ studiosorum magis accommodata videbitur. Cum ergo una cognitionis via, per quam ad divinam penetremus, ut hinc ad veram quoque fœlicitatem pertingere valeamus sit rerum naturalium vera, realis, recta, & non sophistica penetratio, quam sine illorum principiorum ac elementorum examinatione atque discussione obtineri neutiquam est possibile. De eo primus Orthophysicorum liber de principiis primis, & elementis mistorum discussionem dabit ex ipso rerum fundamento, & veritate non ex aliorum placitis, nisi quatenus experimento ac rationi consona fuerint.

At quia non satis est prima principia & Elementa cognoscere nisi sciatur, & modus, quo illa simul coeant & uniantur, & per quæ media procedant, quibus circumstantiis, ordinibus & causis mista cuncta componantur, generentur, dissolvantur, corrumpantur, & in eadem prima principia & elementa redeant, vel in alias substantias aut vitrum finaliter, & ultimate redigantur, idcirco in secundo Orthophysicorum libro de his omnibus sufficienter traditum est.

Nisi vero hæc omnia sacris literis conformia essent, & Prothosopho, Archiphysicoque Moysi, ejusque tradita de prima mundi fabrica, origine & creatione congruerent, ac consentirent, falsitatis aut erroris suspicionem & ansam inferre Lectorum animis potuissent: propterea necessarium fuit primi ac secundi Geneseos capitis, quibus prima physicæ Mosaicæ initio miro ordine recensentur, explicationem afferre quantum scilicet ad instituti rationem spectare visum fuerit, quod in 3. libro breviter expletum est.

Necessarium præterea fore judicamus non tantum mistiones, & mistionum modos investigare; sed & insuper mista ipsa pari methodo ac ordine scrutari, & primo ea, quæ primis principiis & elementis propinquiora sunt rudiora ac imperfectiora, quæ meteora vulgo dicuntur. Hæc enim prima veluti rudimenta, viæ, dispositiones, ac media sunt, quibus natura ad cætera perfectiora mista peragenda procedit, ut ipsis utpote clarioribus ritè cognitis facilioris negotio cætera subsequentia abstrusiora cognoscantur quod in 4. libro factum est ea ratione, quâ mira brevitate cuncta percipi possent, non tantam quæ ab aliis de consimilibus mistis hactenus conscripta fuere, sed quæ quomodocunque universaliter contingere possint in posterum.

Ex Meteoricis verò mistionibus ad perfectiora mista procedendum erat spontaneâ quadam ipsius naturæ necessitate, eo quod illa sint homogenea, non ex parentum seminibus ovis ac spermatibus genita; sed ex ipso cœlo & elementis immediate per meteoricas quodammodo mistiones orta, ex quibus etiam alimenta & substantiæ ad cætera mista, stirpes scilicet, & animalia conflanda excipiuntur, propterea de his fusè peractum est in 4. nostrorum orthophysicorum libro.

Naturam vero metallicam apprimè cognoscere non valemus nisi quod ipsa possit non tantum per se solam simpliciter, & in primo suæ operationis actu, sed etiam ope artis obstetrices manus præbentis, cognoscatur, quo scilicet ipsiusmet naturæ potestas unà cum arte tendat ulterius, & quid

& quid ejus seminalis cursus in reiteratione suorum actuum in finali complemento manifestet, sicut id quoque observatur in genere animalium ac stirpium, in quibus mirabiles patrantur effectus, & opera penè incredibilia fiunt, si natura manus artificum auxiliatrices inveniat, quæ per priorem solius naturæ virtutem, nunquam efficerentur, idcirco necesse erat Orthochymicorum tractatum elaborare, quo metallicæ seminalis vis, cursus, ac finalis terminus theoricè demonstraretur.

At quoniam non sat erat id totum theorice declarare, nisi hoc idem etiam per praxim, quantum res ipsa patitur & justa ratio dictat, & cunctorum veterum ac recentiorum magistrorum admonitiones & exempla permittunt ostenderetur, quod in Tractatu de Ovo Trismegisto factum est sufficienter.

Attamen quia Chymica veritas quibusdam hujusce mundi sapientibus incredibilis; aliis vero incerta & occulta nimis, aut scibilis nequaquam scita existimatur, propterea Oedipo nostro fuit opus, qui præcipuas ac nobiliores scriptorum sententias abstrusiores enodaret, ut sic multorum testium comprobatione Veritas firmior ac dilucidior appareret.

Denique quæ universaliter ostensa sunt in pluribus, specialiter etiam in uno solo summatim & ordinate comprehensa declararentur, ad majorem quoque veritatis præscripta evidentiam addimus ultimo scholia, & clavem Alphidii, qui propter antiquitatem, peritiam, atque fidelitatem apud ceteros subsequentes authores magnæ semper habitus est authoritatis ac existimationis, atque sic universalem de metallis discussionem complevisse credimus.

Ceterum de plantis & Animalibus disceptatio instituenda foret, & potissimum de homine, qui longiorem disputationem exquireret propter suæ naturæ supereminentiam. Verum tum quia compendii, quod profitemur limites ejusmodi tractatus egrederentur, tum quia plura ad id spectantia ex prahabitis comprehendi possunt, unum tantum superaddere visum est expediens ac necessarium Orthomedicorum scilicet doctrinam ex prajactis orthophysicorum fundamentis depromptam explanare methodo non vulgariter consueto, ne ad nauseam usque redegisse videamur, sed clariori, breviori, fortassis quoque firmiori à nemine hucusque traditam. Et hic erit Tractatuum omnium ad plenariam propositarum rerum cognitionem pertinentium finis.

METALLORUM *ac* METALLICORUM NATURÆ OPERUM *ex Orthophysicis Fundamentis, &c.*

PROOEMIUM.

Quicquid in hoc amplissimo rerum creatarum Theatro humanæ cognitioni sese contemplandum offert, vel principium est, & causa, vel ex his productum. Principium duplex dumtaxat esse cognoscitur, extrinsecum ad ea, quæ ex principio suæ essentiæ compositionem sumunt; quod propriè causam vocant. Vel intrinsecum, quod rei compositionem tanquam sui partem essentialem, & portionem ingredi, & cum ipsa permanere oportet, & hoc propriè principium appellari decet. Extrinsecum adhuc triplex; vel infinitæ potentiæ, & hoc Deus est, vel terminatæ, certis videlicet limitibus circumscriptæ, & hoc naturaliter operans, quod naturam appellare consueverunt, non tantum eam, quæ cuicumque rei individualiter ex intrinseco in quocunque subjecto sit, suam actionem exercet universaliter. Aliam liberam quam Artem hic appellare non erit inconveniens.

Principium intrinsecum tria elementa corporea Terra, Aqua, & Aer, Ignis triplici perfectione dotatus mediam naturam obtinens, & spiritus, qui duplex adhuc existit, vel rationalis, ut Anima rationalis Hominis, & Intelligentia, vel ratiocinationis expers, ut Spiritus Astralis, seu influxus, à quo rerum omnium seminales rationes originem, & fundamentum capiunt. Quæ autem ex his principiis producuntur tria tantummodo demonstrari queunt. Vel sententia, ut Animalia. Vel Vegetantia, ut Plantæ, Vel Subterranea, vegetatione carentia, ut hactenus, quamvis immerito, existimata fuere, quæ Mineralia Recentiores nuncupare sunt soliti. Inter quæ media quædam sunt, extremorum naturam participantia, ad quæ principia, quæ secundaria dicta sunt, reduci commodè queunt.

De Principiis igitur, quantum quidem tenuitati nostræ concessum est, & rei necessitas postulare visa est, sufficienter pro instituti nostri scopo determinatum est in nostris Orthophysicorum libris, methodo (ni fallor) adhuc intacta, brevitate claritate, ac infirmitate non injucunda, nec aspernenda; ubi etiam plurima, quæ ad animalium, & præsertim Hominis, naturam genericè cognoscendam spectare videbantur, accurata indagine perquisivimus. De Metallicis, ac secundariis principiis quamplurima innuentes tetigimus, unde stirpium quoque natura generalis quadantenus conjici potuit.

At cùm Metalla, utpotè quæ propinquiora principiis apparent, clariorem, si exactius cognita fuerint, doctrinam physicam scrutantibus insinuare possint, exactiorem, ac specialiorem discussionem expetere nobis visa sunt: quinimò si horum traditio relinqueretur, Orthophysicorum tractatio manca, & imperfecta jure merito esset existimanda.

Neque hanc solum utilitatem hujusmodi disquisitionem allaturam credimus, sed quamplurima, præterea ad medicam peritiam, & ad Artem, quam Chemiam appellant summopere conducentia, imò penitus necessaria, recolligi apparebunt.

Et hinc, quod est omnium maximè utillimum, summa Dei Omnipotentis Sapientia non tantum intelligi, sed penè conspici humanæ creaturæ conceditur; ut inde in eum amor consequenter ardentior excitaretur, ac in nominis ejusdem sanctificationem mens humana promptior ex gratitudine redderetur.

In hac tamen Metallorum inquisitione eorum Historias, inventiones, fossiones, purificationes, cæterasque praxes prosequi non intendimus. In hoc enim argumento satis luculenter versati sunt Viri quamplures eruditissimi Plinius, Georgius Agricola, Auctor Pyrotechniæ, Cardanus, Matthiolus, aliique non pauci, penes quos qui id curiosius intelligere optaverit, quicquid ad hanc tractationem spectat, facilè exquirens inveniet.

His igitur suppositis, atque relictis, sicut etiam iis, quæ in Physicis universaliter de principiis, elementis, etiam specialiter de igne, & spiritu determinata sunt, ad ulteriorem inquisitionem sermonem directuri sumus, ut hinc specialius percipi possit quantum ad Metallorum principia, causas, generationem, proprietates circumstantias, ac modos ad generationem necessarios conducere videbitur, ut eorum natura perfectiori modo, quam fuerit possibile studiosorum, ac philosophantium præsertim cognitionem patenter innotescat.

Transmutationis verò Theoria in Orthochemicorum opere, praxis in aliis de ovi Trismegisti tractatione uberius revelatur, cum hic summus tantum labiis, ut dicitur, degustandam obtulerimus. Ab hoc sanè labore libenter supersedere voluissemus, si quos innumeros quoque hoc idem tractantes pari liberalitatis candore persecutos fuisse conspexissemus: at cum plerosque invidos, obscuros, avaros, ac data opera implicatos, nimisque universaliter doctrinam tradentes cuilibet inquirendi passim inveniri pernotissimum sit: operæ pretium non leve facturo sperāmus, si quæ nobis ex diuturnis in practicis operibus experimentis, atque in Theoricis speculationibus nova, clariora, ac certiora, nec purgatioribus auribus indigna visa fuerint, scripto comprehensa ad inquirentium utilitatem in medium proponerentur. Neque enim hic scriptorum sententiæ quomodolibet receptæ sive à veteribus, sive à recentioribus subscribere intendimus, nisi eadem rationibus apertis, ac firmissimis, non dubiis, neque incertis, sed necessariis, ac nostris probatis principiis convenientia inniterentur, sicut enim plurima ex Chymicis operationibus huc transferre scriptoribus placuit, quod optimum inquisitionis genus fore, & jure quidem putavit Albertus; Ita multum inde obscuritatis metallicæ naturæ cognitionem impedientis derivare constat, ne artis illius arcana religiosissimè tecta in vulgus prodita vilescerent.

Hinc acutissimus Geber protulit, eum ab arte illa longè removeri, qui principia naturæ scilicet metallicæ causas, generationem, & generationis modos in se ipso generavit, cum veram radicem non habeat, ubi suæ intentionis firmet fundamentum. Quamobrem licet aliud utilitatis ex nostris hisce sudoribus provenire sibi nemo speraret, hoc tamen unum spondere non erubescimus, quod liberaliori saltem, ac sinceriori animo omnia sunt exarata. Inter cæteros verò, qui de hoc subjecto aliquid memoria dignum posteris tradiderit, quod nimirum spectaret ad Theoricam Metallorum cognitionem, neminem acutiori, sinceriorique lance librantem invenire contigit, præter Albertum cognomento Magnum qui utpotè in abstrusioribus Chemiæ operationibus versatissimus Metallorum naturam apprimè cognitam sensibusque ipsis inspectam habere potuit, quem immeritò sæpius Georgius Agricola carpere ausus est, ex hoc potissimum, quod Chemicæ Arti addictum à veritate aberrasse crediderit: cum potius contra inde illius de metallicis rebus judicium certius habere debuisset, quod scientiæ illius peritissimus extiterit: cujus peritiæ ignarus Agricola Metallicam, de de qua scripsit, materiam imperfectam, vel erroneam pluries in suis tractantibus attulit.

Dividimus totam hanc inquisitionem in quatuor libros. In quorum primo de Metallorum natura in genere. In Secundo de proprietatibus eorundem. In Tertio de Differentiis, & speciebus singularibus. In Quarto de Mediis Mineralibus dictis.

LIBER PRIMUS.

De Metallorum Natura in genere.

CAP. I.

De modo universali, quo Metalla, & Metallica per naturam in suis locis generantur.

VT autem omnis posterius explananda de natura Metallorum doctrina clarior comprehendatur, modum universalem cum omnibus circumstantiis expedit assignare, certum tamen & necessarium, quo in Terræ visceribus Metalla, imo, & subterranea cuncta naturaliter generantur. Ut sic veluti basis, & fundamentum, cui tota posterior construenda fabrica innitatur, quod totum innotescet tum ex principiis lumine naturæ, atque sensibus manifestis, sive ex iis, quæ per prædicta principia probata fuerint: tum ex experimentis, quæ jugiter per expertos Artifices reperta, & scita extiterint.

Cum ergo Metalla, sicut & cætera mixta quæcunque, tam illa, quæ per naturam, quam per Artem conflantur, duplicem suæ entitatis causam habuisse pateat, materiam scilicet ex qua, ac efficientem artificem, à quo originem suam sortita fuerint. Metallorum materia, sive corporeitas, tum Artifex naturalis qui illa cudere sciverit nobis erit inquirendus. In his etenim major videtur difficultas, quàm in plantis, & Animantibus, quæ certum est ex parentibus mediantibus seminibus ovis, & spermatibus profluxisse. At non sic Metalla, quæ non ex progenitoribus metallis in suas species prodiere. Et licet universa, & singula, quæ in hoc Terrarum orbe reperire est ex elementis primis originem sumpsisse dicantur: nihilominus non pari ratione, nec modo eodem omnia, hoc enim de metallis specialiter advertendum erit: Siquidem hæc ex nulla alia dici possunt emanasse materia, quam ex elementis; hæc namque nullibi non existunt; sed qua ratione in Metallorum compositionem; fabricamque concurrant, quibus mediis, & instrumentis, quo progressu, & ordine, qua virtute, ac operante Architecto suas diversas species obtinuerint, non sat huc usque manifestum, nec à Scriptoribus evulgatum videtur, ne forsan mysterium quod inde liquidò percipi poterat, vulgo prostitueretur.

Demonstratum est autem in Orthophysicis calorem ab igne nihil omnino differre, nisi secundum plus, & minus, ut calor sit ignis inchoatus, & immutatus. Ignis verò calor completus, perfectus, & ad subjecti naturam, & exigentiam auctus: & Ignem cum luce idem substantialiter esse, nomine tenus solummodo diversum pro diversitate officii, ac muneris: ut quatenus calefacit Ignis; quatenus illuminat lux: Sicut movens motoris nomine substantia eodem insignitur: hanc tamen substantiam non trine dimensam esse, neque corpoream nisi per accidens prout à subjecto, cui necessario inhæret hac, vel illa dimensione circumscribitur. Primum autem subjectum sibi propinquum conveniens, & affinitate connexum aërem esse, & per hunc tanquam per medium ad aquam, & terram transferri, ut sit primum, principale, & universale Naturæ instrumentum, per quod elementa corporea perficiuntur, moventur, & ad mistorum productionem disponuntur; & per hoc tanquam per proprium, sibique connaturale vehiculum substantias speciales Astrorum huc deferri ad mistorum productionem.

Deinde probatum est etiam non solum Ignem substantiam esse mere Spiritualem, hoc est dimensione carentem, sed Astrorum etiam virtutes, quas influentias dixere nonnulli, nescientes tamen, quid essent, & quomodo agerent, & has in fine sæculi commovendas præmonet Servator Dominus Noster JESUS CHRISTUS, atque ibidem ostendimus vim omnem seminalem speciem quamcunque distinguentem, ac propagantem ab hac substantia cœlica spirituali per Ignem, seu lucem tanquam vehiculum ad inferiora transfusam dependere, & potissimum à Planetis, in quibus singulis singulæ virtutes tanquam in frontibus, unde rivuli derivantur, residere: sicut in Sole ut in propria

sede

sede ignem consistere, ut per ipsum principalem lucis, & Ignis auctorem cæterorum lux debilior, & virtus unicuique propria validius exploderetur.

Probatum est tandem substantias has universas tam corporeas, quam Spirituales in gratiam Hominis esse conditas, ut illo tanquam in Epilogo omnes creatæ substantiæ, imò & Divinitas ipsa quodammodo complicarentur.

Sicut ergo corporea Hominis moles pluribus opus habuit elementis diversis proprietatibus ornatis, ut ex illis carnea compago, quæ ad functiones sibi injussas exercendas requirebantur construeretur. Ita Spiritualis Vis non unica sufficiens erat ad tot instrumenta, organa, universamque (ut aiunt) organizationem conflandam: ideoque sicut corpus non ex elementis immediatè, sed ex materia in diversis instrumentis, & partibus elaborata compaginari debuit. Ita pariter & specialis substantia, à qua corporea massa dirigitur coarctari oportuit suis numeris, ac legibus, ne huc, illuc errans vagaretur, & propterea semen à Creatore injunctum est, velut principium primum, & scaturigo propagandæ prolis, ut per varios, & multiplices gradus à parentibus inchoatum in progeniei complementum, ac perfectionem ascenderet. Hoc eodem modo licet inferiori perfectione plus minusve Animalium brutorum generationem procedere manifestum est; necessaria tamen in his fuit sexus utriusque distinctio propter rationes alibi enarratas. Plantas verò, utpote non tot organis, & instrumentis indigas, non in diversitate sexus, sed in unico dumtaxat parente seminis, seu potius ovi fabricam molitas esse ad suæ sobolis generationem, ac propagationem liquidò apparet, attamen quibusdam indiguisse, cum in illis partium differentia manifesta conspiciatur. Memoria verò hic repetendum est, semen non in rigore accipi, sed pro ipsis etiam spermatibus, & ovis. Semen enim propriè non est, nisi virtus spiritualis Astrorum in ipso semine, licet multiplex in unitatem redacta.

Ex his aperte dignosci potest Metalla, utpote homogenea, nullique organorum, aut instrumentorum necessitati addicta parentum semine variis instrumentis, & partibus elaborato non indiguisse, sed ex ipsis elementis, atque virtute spirituali Cœlorum immediate fluere potuisse. Substantia enim Stellarum incorporea jam prædicta, cum omnia pervadat, ac durissima quæque sine resistentia penetret cavernas interiores terræ pervadens, si materiam aptam, sibique necessariam non inveniat, vel nulla fit generatio, vel abortiva & spuria: At si convenientem, idoneamque offendat cum necessariis circumstantiis loci præsertim solidi, clausique cum igne sufficienti, statim suæ prædestinationis munus obire incipit. Spiritus namque ille unicus vel multiplex corpus sibi paulatim architectatur postquam ignis præparator sui muneris officium adimpleverit Et primò quidem aquam, quæ sola Ignis operationi subjicitur calore attenuando rarefacit, atque in altum sublimat, in qua sublimatione aër illi necessariò connectetur, quem sibi in superiori loco refrigeratur, inferius decidens connectit: aqua verò ipsa subtilior ex aëre, igne in tali destillatione redditur, terræ portionem solvit, rursus per calorem attenuata, ac elevata secum defert, iterum refrigerata reincrassatur, ponderosa fit, & ad inferiora recidit, atque sic jugiter destillando, commiscendo, plasmando, atque massam agitando tantum cujuscunque elementi sibi coadunat, quantum ad suas proprietates obtinendas, corporique suas dotes, & virtutes impertiendas sufficiat. Interim spiritualis substantia sensim per media quasi vincula constringitur corporeaque redditur, & ab opere eousque otiatur, quousque ad sui finale complementum ignis præparatio terminetur, tunc enim seminalis spiritus suæ naturæ proprietates exprimens residuum generationis complet, & pro varietate Spiritus à diverso Planeta profluens, diversum etiam metallum gignitur.

Credidere tamen nonnulli videntes in suis Physicochemicis operationibus metalllicas materias diversimode pro diversitate digestionum moveri, colorari, variosque id genus effectus edere, priusquam ad ultimum perfectionis gradum perveniant, consimiliter in subterraneis cavitatibus evenire, cum præsertim perfectiora metalla cuduntur, ut scilicet aurum generari nequeat, nisi ex argento & hoc ex aliis successivè pro perfectionis varietate, quod tamen mysticè, ac per similitudinem Auctores scripsisse sciendum est.

Spiritus enim Astralis à quo propria cujusque metalli species provenit idem est in principio, medio, ac fine generationis cursus: ab eadem siquidem virtute, à qua generatio cujusque speciei incepit, ab eadem terminari necesse est: qua enim ratione, si Saturnia vis operationem inchoat, deinde ab illa cessabit locumque Jovi successori recedens concedet? aut quomodo solare semen, & Spiritus in generationis exordio suam potentiam cohibet, ut eandem in fine resumat? Nihilominus gradus nonnullos exigi in toto hoc generationis cursu intelligere oportet, non enim seminalis virtus materiam corpoream illicò aggreditur? Siquidem omne agens certas, ac necessarias sibi dispositiones præsupponit: universalis autem præparator nullus in Natura cognoscitur præter Ignem, qui per suos quoque gradus materiam per suas virtutes dirigendo communiter cuicunque spirituali potentiæ seminis disponit ex primis rudioribus initiis, quæ Meteora nuncupantur, quousque perfectiori ligamine elementa cuncta ad secundaria dicta principia perduxerit. Ignis namque subjectæ materiei dominatur tanquam Rector, & dominus, quousque seminalis virtus terminum dispositionum sibi opportunum inveniat, ut ipsa sive prius, sive posterius pro sua indigentia dotes naturaliter sibi debitas in materia indere incipiat: tunc enim Ignis non ampliùs, ut dominator, sed ut servus semini famulitium præstat: ut sic ambo junctim ad prædestinatum finem perfectionis opus adducant, ex prædictis itaque manifestum esse potest, metallicam materiam non unico Naturæ actu, ac simplici operatione à primo mistionis puncto ad extremam perfectionis metam percurrere; sed per plures gradus, & medias dispositiones sæpe etiam oppositas elementa huc illuc ferri, agitari, & circumvolvi, nunc frigore, atque calore, crassitie, & tenuitate, pondere & levitate, nunc volatilitate ac fixione (ut vocant) quousque tandem ad illum mistionis completæ finem perveniant, ad quem Spiritus interni efficientis vis, ac potestas juxta suæ naturæ proprietates ab initio vergebat. Atque hinc cujusque Metalli immo cæterorum omnium proprietates emergunt. Hunc verò Spiritum in rebus similibus homogeneis unicum tantum saltem prædominantem existimare oportet. Si enim ab effectu, & fine noto ac manifesto latentium causarum existentiam inferre licet, cum unicus in unoquoque metallo finis, & effectus specie semper consimilis, & idem inspiciatur, unica solum erit assignanda effectrix causa. Sicut è diverso in Plantis, & multò magis in animalibus, in quibus tam diversa instrumenta: & organa observantur, ab unico agente immediatè pendere nequeunt: ut fusius ostensum

sum est in Physicis. Atque inde organizatio, seu Instrumentorum diversitas primam suam originem desumit ex diversitate scilicet interioris Spiritus in dissimilibus partibus specie diversi ab uno primo, & principali rectore velut instrumenti diversi ad diversos effectus edendos adhibiti. Hinc sæpè contingit, ut in eodem loco diversa metalla, & mista inveniantur, quia scilicet virtutes spirituales non ab uno spiritu, tanquam à principali dominante rectore, & ut illius instrumento dirigantur: ideoque sæpe in subterraneis observantur mista quædam homogenea quidem, sed varia configuratione prædita, ut in salibus, diversis admodum formis angularibus coagulatis, & clarius in lapidibus nonnullis partium diversitate donatis, in quibus prima quædam organizationis, ejus nempe quæ in plantis, & clarius in Animantibus explicata erat observanda, quasi delineata initia, ac rudimenta sese dant in conspectum.

In mistis tamen ejusmodi homogeneis id quoque notatione dignum videtur, quod non toto suarum generationum tempore æquali ratione per ignem ferantur, quoniam modo facilius, modo difficilius, itemque altius, & humilius, nunc latiori, nunc strictiori ligamine connectantur.

Et cum Ignis quamvis aeri primo jungatur, neque ipsum tamen, sicut neque Terram immediatè localiter movere queat, sed solam Aquam, quæ tantùm Ignis motioni obedit, patet primum elevatum vaporem ab aqua calefacta in Aerem ascendentem ob aerem tunc in vapore dominantem per majorem sui portionem sulphuris nomine insigniri: & dein ex multiplicato aquæ vapore, ipsaque dominante Mercurii: ac tandem Terræ quantitate in diem superaddita salis: quæ jam principia secundaria ex prædominante elemento cum Igne vocari demonstratum est alibi.

Prædictus verò naturæ ordo, quamvis rationis consonus videatur, poterit facillimè inverti pro diversitate agentis diversimode variati, non quidem sui respectu, qui semper unicus, & idem est, sed respectu potentiæ, ac deferentis vehiculi, instrumenti, materiæ & loci. De quibus infra: unde non solum ordo, sed effectus sæpissimè diversus contingere poterit.

Hæc tamen principia licet sensibiliter in mistis omnibus per eorum sive per artem, sive per naturam resolutionem, appareant; in metallicis tamen mistionibus ab ipso statim exordio necessariò requiruntur. Cum enim hæc non ex seminibus, ovis, & spermatibus suæ generationis primordia suscipiant, sed ex elementis immediatè; patet hæc non posse ad metallorum extremum deduci, nisi per dicta principia secundaria tanquam per media necessaria transeant; ideoque principiorum nomine indigitari æquum esse ostendimus præter alias, quas in orthophysicis rationes attulimus. Neque hoc intelligimus vulgare complectum mistum, utpote per sulphur id, quod vulgo sic appellatur, neque per Mercurium Argentum vivum, neque per sal illud commune marinum, quo (vescuntur, quamvis aptissima proportione, & analogia non incongrue sic appellari deceat. Quicquid enim in mistis omnibus homogeneum est, non elementum, neque ad extremam terminatæ mistionis ligaturam perductum, & mistum tamen incompletè, & dissolubile in componentia, si aereum sit, erit consequenter ab igne permeabile, ardebit ut sulphur. Si aqueum sine combustione ab igne fugiet, ut Mercurius. Si stabiliter in igne persistat, Sal. & hæc cum sint communia singulis mistorum generibus, patet non aliqua spirituali virtute specifica gubernari, sed per solum ignem domicilium seminalibus substantiis quasi famulum disponentem, ac præparantem invicem ruditer commisceri, & uniri, ut illæ deinceps suas persequantur functiones, cæterosque specificos exercere valeant actus, ad quos ex vi propriæ naturæ collimabant.

Quæ omnia ideo hic à nobis sic universaliter præponi operæ pretium duximus, ut inferius, cum specialius, ac strictius de omnibus differendum sit, eadem repetere non cogamur. Ex his ergo, quomodo Metalla universaliter generantur per naturam facile percipi potest, quinimo proportionaliter etiam cætera omnia homogenea, quæ sub terra coadununtur, & non absimili modo, & ordine procedentia, diversitate tamen prædictorum quatuor agentis; instrumenti materiæ, & loci diversimode variata, ut cum de his sigillatim suo loco disputabitur, apertius patebit.

CAP. II.

De Causa efficiente Metallorum.

EX iis, quæ superius de modo generationis metallorum universali præmissa sunt, non difficile erit inquirere, quæ in hac discussione consequenter cognoscendo supersunt. Et primò quidem de metallorum causa effectrice; nempe de naturali artifice, & operatione, qui metalla construat: in qua discussione instrumenta etiam necessaria veniunt investiganda: hæc enim etiam ad causas effectrices reduci solent, quare ut sermo hic de causis suis numeris absolutus habeatur, quatuor necessariò perquirenda videntur, Primum, quæ sit causa specifica, quæ scilicet hoc metallum in tali specie constituat; & an sit intrinseca, vel extrinseca. Secundum, an unica sit, vel multiplex. Tertium, quibus instrumentis opus habeat. Quartum, quomodo causa eadem à se ipso quodammodo diversa reddatur.

Circa primum, non hic naturam universalem, nec cœlum, ut communiter intelligitur, metallorum causam assignare possumus, cum hæc nimis communia æquè competant Animantibus, atque Plantis, imò singulis Animalium, & Plantarum speciebus. Sed quærimus, quæ sit causa, quæ metalla in suas speciales differentias ducat, & contineat. Neque dici potest, sicuti Homo à Sole, & homine, & Planta à Sole, & Planta generari. Sic, & metalla: cum hæc, uti dictum est non ex Metallis producantur. Neque minus assignandus est ignis, seu qualitas aliqua (quam vocant) elementorum, quia hæc in orthophysicis pluribus rationibus est explosa. Ille verò cum ad omnia mista indifferenter exigatur, non videtur, quomodo Metalla magis quam cætera per ipsum in esse metallico reponi debeant. Præterea neque dici potest virtus aliqua mineralis metallorum, lapidum formativa causa propria, & specialis, à qua hæc generentur: cum sic videatur assignari aliquid nimis obscurum, ac universale ignaro etiam cuicunque pariter cognoscibile. Sicut Lullius in principio sui Codicilli reprehendit eos (hemistas, qui male subjectum artis tractantes illud infirmatum cognoscunt, at corrigendi modum ignorant, Rusticorum similitudine, qui videntes hominem ægrotantem aiunt, illum morbo constrictari nescientes causam, & modum determinatum; cum scientem oporteat specialius causas, & modos, quibus quæque res fiat, & in suo esse conservetur, assignare, Adhuc enim peti potest rationabiliter, quæ sit ea virtus mineralis: quotuplex sit; an simplex, vel multiplex: an intrinseca, vel extrinseca & à quo priori factore procedat. Ex tali si quidem causæ assignatione adhuc latet inquisitorem, an ex Cœlo immediante, vel ex mineralibus locis, & quomodo operetur.

operetur. Aliquid verò metallo generante insitum, & intrinsecum pro efficiente existimare valde minus rationabile judicabitur, cum efficiens nequeat esse pars compositi: propter quod elementa à ratione efficientis excluduntur: quia cum sint mistorum materia, patet hoc modo efficientem causam illorum haud esse posse, quia tunc idem se ipsum efficeret, quod est inconveniens. Secundo, quia elementa si efficientis dignitatem habere dicantur, cum innumeros in quantitate proportionis gradus subire possint, infinitos effectus ederent. Tertio, quia mistionis modus non solum ratione quantitatis elementorum, sed connexionis etiam formæ multiplex concipi potest. At mista, & potissimum Metalla, quæ numero sunt septem, mistionis ejusmodi mutiplicitatem non habent quartò, esset accidentalis, si esset in proportione, & adhuc ignotum esset, num ea virtus insita aliunde: & à quo in materiam deduxerit Ut his ergo singulis respondeamus id quod in Animalibus, & vegetabilibus contingit, proportionaliter quoque fieri in metallis nisi quod hæc ab alio priori parente suæ generationis exordium non habeant. Quare cum in Animantibus, & Plantis postquam fætus sive in forma seminis, seu ovi, seu alterius perfectioris partus excissus fuerit, non ab alia virtute suæ perfectionis progressum, & finem assequitur, nisi ex ea, quæ intrinsecus ipsis innata, & connaturalis implantatur. Cum verò nihil in genito recognosci possit substantiale præter elementa tria corporea, quibus agendi virtus ex naturæ fundamentis denegatur, & ignem, qui propter suam universalitatem tali munere non dignatur; necesse erit aliquid aliud spirituale, à quo tota directio pendeat, supponere; ideoque pars compositi jure dici minimè poterit, nisi quia sit de ratione essentiali ipsius: tunc vero non erit inconveniens affirmare, hanc virtutem partem esse rei essentiæ, sicut Anima pars est Animalis, licet plures in ejus corpus actiones exerceat,

In Metallis pariter similis concedenda virtus erit spiritualis, cum hoc tamen discrimine, quod virtus hæc ex parentibus aliis consimilibus non fluat, neque ex Minerarum locis. Necesse igitur erit spiritualiter ab Astris dimitti, & potissimum Planetis ad hoc potentiori virtute præditis, ut metallicas mistiones singuli singulas formarent, tanquam prima elementorum ligamenta, ut hinc cæterorum mistiones ordine sequerentur, quod quamvis plurimi cognovissent; non tamen, qua ratione id contingeret, explicare, aut difficultates emergentes diluere curarunt.

Modus itaque quo virtus Planetarum spiritualis in subterranea loca descendit, non est nisi per lucem, quam sicut rerum imagines suscipere sensibus ipsis cognoscimus, ita easdem ex Planetis suscepta per aërem in aquam, & terram interius, effundi oportet, quibus ut spiritualibus nihil resistere potest, quominus corpora cuncta pervadant, ibique si elementa, atque circumstantias necessario requisitas offenderint, suas imagines, ac proprietates, suæque naturalis potestatis munera in elementis obire incipiunt. Et quia particularibus instrumentis non indigent, sicut Plantæ, atque Animantia, ideo nec individuationem aliquam, sicut hæc recipiunt. Animalia etenim, & Vegetantia, quia virtutes has spirituales ex parentibus individiis suscipiunt; & ipsa individua necessariò ex individualibus circumstantiis cum ipsis concurrentibus oriuntur. At non ita in Metallis, in quibus talis individuatio non observatur, quia scilicet tota ipsorum species, tanquam unum individuum ex universaliori parente, nempe Astro proprio similibus necessitatibus circumstantiarum non obstricto sui ortus originem, & specificationem suscipit. Et ex hoc etiam apparet, quid ad secundum propositum responderi deceat, an videlicet ea mineralis virtus unica sit, vel multiplex, idest, an spiritualis hæc Planetarum substantia in unico metallo sit unica, vel multiplex. Vegetantibus enim, quæ quandam instrumentorum necessitatem habere visuntur: talem virtutem necessario multiplicem concedere cogimur, & multo magis Animantibus, quæ præter instrumenta, sensuum organis indiguere. at in Metallis, quæ in suis partibus universis consimilem cum toto naturam, ac uniformem substantiam obtinent, ejusmodi multiplicitatem frustra confingeremus, cum ab unica satis, ac sufficienter dirigi possint, ideoque nec etiam semine opus habuere, ad hoc enim semina Animalibus, ac stirpibus concessa fuere, ut in illis plures in unum spirituales substantiæ constringerentur.

Atque hinc etiam constat, quare virtus hæc spiritualis Astrorum non ubique conjungatur, nec ubique dominetur, licet enim omnia in omnibus aliqua ratione reperiantur, quod in substantiis corporeis verùm esse sensibus ipsius cognoscitur; nullibi enim ex naturæ propensione aliquod ex elementis est, ubi non sint, & reliqua. Multo magis in substantiis spiritualibus hoc idem necesse erit accidere ad mutuam opem sibi præstandam in mistorum generatione, non tamen in omnibus suos effectus edere valent, pluribus enim circumstantiis, ac necessitatibus prædicta cœlica virtus quasi ligamine constringitur, quod in nostris orthophysicis, ubi de mistione disputatum est, pluribus explicavimus. Et ex hoc etiam Tertium in principio propositum explicari poterit. Cum enim unica sit operatrix virtus, & ad unicum semper finem conspiret, unicum quoque instrumentum patet, esse sufficiens nempe ignem, quo quasi malleo spiritus ille Architectonicus elementa concutit, efformat, ac rotationibus multiplicibus quasi ictibus circumvolvit. Et sicut elementi cujuslibet tantum suscipit, quantum sibi necessarium ex sua naturali vi sentit. Sic pariter, & ignis tantum sibi interius unit, quantum ad suas motiones, colores, sapores cæterasque id genus proprietates metallico fætui edendo exigitur

Quia verò instrumentum hoc maxime universale cognoscitur, magis tamen quam quodlibet aliud ex corporis elementis: ideo nonnulli tanquam efficientem credidere. licet enim, ut aliud quodvis instrumentum efficientis ratione aliquomodo insigniatur, & ad ipsam reducatur: ignis tamen potiori jure nomen efficientis meretur, cum per se ipsum ex propria potestate maximè sit activus: elementa namque tria corporea Terra, Aqua, Aër, etiamsi æquè universaliter ad omnia non minus quam ignis requirantur, tamen nullam penitus actionem ex propria vi naturali exercere valent. At licet ignis sic activus (uti dictum est) sensibus etiam liquidò innotescat: non tamen primarii, ac specifici efficientis dignitate potitur: Et quamvis etiam ipse spiritualium substantiarum numero adscribi alibi clarissimè sit demonstratum, ratione tamen suæ nimis late patentis universalitatis specificorum homogeneorum, & Mistorum cæterorum omnium actuum propria univoca, ac specialis causa haberi nequit. Ut autem de igne cognitio distinctior habeatur ex dictis quoque prænotanda, sub triplici monemus consideratione ignem cadere posse.

Primò in quantum vehiculum est spiritualis substantiæ stellarum: nam sicut Aër primum est corpus, quo ignis spiritus ad inferiora descendit. Sic ignis seminalem virtutem ab unoquoque Planeta fluentem in sese receptam, ac impressam quovis locorum defert, & medium est, per quod virtus prædicta delata stabiliter inter misti elementa ligatur sine quo leviter alias evolaret.

Secundò intelligitur, ut movens elementa, sive ut principalis causa: sive ut instrumentum à seminali virtute directum, cum nondum mistionem fuerit ingressum, sed solum extrinsecè miscenda præparans, atque disponens.

Tertiò quatenus cum cæteris corporeis elementis ad misti generandi substantiam intrinsece concurrit, ibique ad misti resolutionem usque permanet, & fit pars substantialis illius, qui tunc calidi innati, sive caloris naturalis nomine indigitatur: quæ ideo adnotatione digna censentur: quia ex varia quantitate ipsius per excessum, vel defectum, & diversa agendi ratione sæpe diversus, & ipse, & effectus existimatur: cum tamen perpetuò unicus sit, & simplex accidentaliter solum pro diversitate officii multiplex.

Ex prænarratis etiam comprehendi potest, quare Metalla tot; septem scilicet nec plura, nec pauciora, ut infra cum de speciebus ipsorum clarius disputabitur, constabit: nisi quis nimis tamen ruditer contra omnium fere professorum receptas historias, atque Artificum observationes, in metallorum numerum aliquid aliud ex mediis (ut vocant) minerallibus asciscere præsumpserit: quia videlicet tot sint Planetæ, unde substantiæ prædictæ spirituales effectus emanare solent. A quibus singulis singulæ Metallorum species non reguntur solum, sed constituantur.

Quartum denique, quod explicandum superest, erat examinare rationem, qua causa prænarrata tametsi unica, & unico Astro multipliciter tamen operari possit, ... diversa judicetur. Cum enim vehiculo lucis deferente indigeat, poterit ratione ipsius nunc directis, nunc obliquis radiis modo potentioribus, modo debilioribus simplici virtute propria, vel aliena in butis d... i quinimo, & sui ipsius cum cæteris configuratione ac situ, nunc efficacior, nunc infirmior, aliove modo inve ti, ut causa spiritualis unius Astri eadem diversos admodum effectus pariat. In quibus tamen semper aliqua suæ specificæ naturæ, & proprietatum inditia elucescunt.

CAP. III.

De Materia Metallorum.

Sicut ex prædictis in primo capite quid de causa effectrice statui deberet retrahi difficile non erat. Ita ex eodem, quid de materiali causa Metallorum inferri conveniat percipi facilè posset, nisi Auctorum non ignobilium in varias sententias abeuntium in hoc subjecto conscriptæ opiniones in hanc disputationem fusius protrahendam impellerent.

Quidam enim è longinquo nimis Metallicam materiam ab Aqua desumunt, eo quod ad ignem liquescant, quasi ea quoque ab Aqua non oriantur, quæ ad ignem non liquescunt, ut in Animalibus caro, sanguis, & excrementa. In Plantis succi, liquores, poma, folia & id genus similia, quæ majori etiam quam metalla, aquæ portione scatent, argumentantes quin etiam aquæ prædominantis existentiam ex una metallica proprietate, quæ est liquabilitas. Nec tamen idem inferunt de cæteris elementis ex aliis proprietatibus, ut ex coloribus, saporibus, & odoribus ignem: ex consistentia terram, quam etiam ex pondere (licet perperam) conjectantur alii sicut ex levi ate majorem aëris quantitatem: ideoque sicut igne liquescunt, ita frigido congelantur: cum tamen Argentum vivum quod Mercurium vocant, nullo frigido, vel intensissimo coagulari queat: quamquam facile coaguletur in soliditatem; si Plumbo igne liquefacto in linteo suspensum superponatur nulla suorum elementorum intrinsecus commutatione, quamobrem addidere humidum illud debere in metallis unctuosum esse, & subtile. Sed qua ratione subtile hoc, & unctuosum pareretur, & quibus substantiis, non explicant. Si enim ad prima recurrerent, non nisi ab iisdem elementis illos eosdem effectus desumere fateri cogerentur.

Neque id, quod distinguentes addunt, difficultates diluet: quod duplex nempe humiditas talis unctuosa reperiatur, alia igne combustibilis, alia igne exterminabilis: sed unde hoc accidat, ex tali positione similiter ignoratur. Non negant hi elementa universa ad metallorum generationem concurrere, sed humidum materiam dicunt, quod hoc cæteris prædominetur. Cum tamen in Physicis nostris aperte ostenderimus Terram in subterraneis ferre omnibus sua virtute, ac proprietate cætera elementa continere, licet ipsorum substantia tota fere sit Aërea, quam ponderis solam causam probavimus.

Fuere præterea, qui lixivium ex calce, & cineribus per aquam dissolutis Metallorum materiam esse scripserint: ut recitat Albertus, & reprobat: licet hæc sententia Democrito Auctori accepta referatur: quæ tamen non ita simpliciter, ut prima fronte, se præbet, existimanda videtur: cum Democritus, & cum ipso quidam in Chymicis operibus profundiores Artifices non ita intellexerint, sed mysticè, & per allegoriam locuti fuerint, ... materiam non simpliciter humidam, sed cum metallico sale in modum lixivii, licet strictius colligatam insinuaverint, quas tamen opiniones, dum physica sinceritate naturæ opera examinamus, recipere non decet.

Pro hac eadem materia, quamplurimi Aristotelis potissimum Sectatores, vaporem quemdam, seu exhalationem ex elementis, vel mistis ortam recognoscunt, quam nonnihil veritatis habere fateremur, si modum & formam, qua id succedat, specialius, ac distinctius attulissent. At id quoque sententiam eandem sic universaliter prolatam rejicere cogit, quod sic dicentes videantur nescire quodlibet aliud mistum vaporabiliter generari. Siquidem animantium corpus nonnisi vapor est condensatus. Consimiliter etiam, & Plantarum, ut alibi probasse meminimus. Sunt denique Alchimistarum peritissimi fere omnes, potissimum recentiores, qui pro metallica materia nullam aliam mordicus tueri nituntur, quam sulphur, & Argentum vivum, seu Mercurium, salem explodentes, quod non fecit cum quibusdam aliis Paracelsus, qui non solum Metalla, sed & reliqua mista universa, imò, quod absurdius videtur, elementa vulgaria ex his principiis secundariis dictis exoriri jactitat. In qua re meritò à doctoribus Philosophantibus exploditur; quinimò nec sal necessarium existimatum est ad Metallorum productionem juxta prædictorum Auctorum opinionem. Cum enim hæc ab initio mistionis ad ultimum usque coagulationis, & perfectionis terminum semper in volatilitate, hoc est in vapido, seu humido vapore retentur, non videtur qua ratione sal principium fixum (ut appellant) hoc est igni rarefacienti, ac sublevanti resistens ad vaporum, seu exhalationum compositionem concurrere debeat. Quare sale, licet unum sit ex tribus principiis, excluso, sulphur tantum, atque Mercurium pro Metallorum materia assignarunt.

At cum videant in Auro nullum sulphuris inditium haberi, tum quia nihil illius deperit igne quantumvis maximo, non olet, non inficit tractantem, nunquam denigratur, dixere sulphur duplex existere, quod comburitur alterum & alterum quod incombustibile Auri dumtaxat compositionem ingreditur. In quibus omnibus difficultates innumeræ inveniuntur, quas ex tali positione emergere unicuique manifestum

festum est à nemine hactenus elucidatas. Non incongruum; nec inquirentibus inutile judicabitur, si de his omnibus longiorem sermonem instituamus, ut clarior, ac certior doctrina, sicut Physicum scientem non opinantem decet juxta nostri propositi institutum ex nostris laboribus colligatur.

Quamplurima etenim ex arte, quam Chemiam vocant, in hanc scientiam intermiscere voluerunt Auctores, ut Ars tam excellens non omnibus promiscuè comprehendi posset.

Quamobrem nonnulla de Principiis secundariis, quæ præludia veluti sunt, ac media, per quæ transire debent elementa, ut Metallicæ mistiones compleantur, ex Physicis huc repetere non gravabimus.

CAP. IV.

De Principiis secundariis Sale, Mercurio, & Sulphure.

PRincipiorum secundariorum necessitatem clarè cognitam quisque potest in mistis pluribus observasse, non quidem in eorum principiis, sed in eorumdem per artem, aut naturam patrata resolutione. Natura siquidem suis operibus quantum potest satagens eadem ab interitu conservare, & à totali ruina tueri procurans, non in elementa prima resoluta dispergit, sed in quadam substantias corporeas homogeneas adhuc commistas, & priorum etiam mistorum virtutem redolentes: quod quamvis in cunctis ferè mistis observare liceat, nonnullis exceptis, quæ ob illorum fortissimam ligaturam ejusmodi resolutionibus non sunt obnoxia. In Animalibus tamen, ac Vegetantibus id clarissimum est, si quidem horum corpora si dissolvantur, ac partes dissolutæ conserventur, homogeneæ nonnullæ sub antiæ emergent, quæ nonnullis suis specificis proprietatibus dotatæ reperiantur: atque hæ tres tantummodo nec plures, neque pauciores. Prima quidem igne flagrans. Secunda ab Igne sine combustione fugiens & alta petens: & tertia, quæ nec per ignem uritur, nec ab ipso evolans in igne stabiliter permanet. Primam Sulphuris. Secundam Mercurii. Tertiam Salis nomine jure merito indigitarunt.

Neque quis existimet velim ea intelligi composita, quæ sic vulgò appellari consueverunt. Vulgare siquidem sulphur non totum igne crematur, sulphur tamen jure dicitur, eo quod sulphuris proprietatibus abundet. Sulphur enim principium totum est cremabile. Ita nec vulgi Mercurius pro principio Mercuriali recognosci debet, cum jam completum, ac terminatum sit metallum, quod licèt totum ab igne fugiat tale deinceps invenitur, quale antequam elevaretur, erat. Quare metallum est Mercurialibus proprietatibus dotatum. At non Mercurius principium Secundarium. Sal quoque commune secundum plurimum sui per ignem destillatur, & in acidum Mercurialem liquorum vertitur.

Principia ergo dicenda erunt, quòd nec elementa sint, nec mista in ultimum suæ perfectionis terminum deducta, ad quem scilicet seminales internæ virtutes illa traxerunt. Sed media quædam sunt necessariò ponenda inter duo proposita extrema: In Metallorum tamen generatione, ut pote quæ ex elementis immediate procedunt, non solum hæc principia per resolutionem innotescunt; Sed in ipsorum exordiis necessario sunt admittenda; cum non detur transitus ob elementorum simplicitate ad Metallorum complementum sine medio.

Quamobrem principia secundaria tunc dicenda erunt, cum nondum spiritualis internus Artifex proportionatam elementorum quantitatem sibi pro naturæ necessitate congruam attigerit: quod cum hoc fuerit assecutus, hanc reliquam mistionis partem, quæ est in materiæ prius commistæ massatione, proprietatum, & virtutum omnium counione, ac totali, & integra terminatione prosequitur. Sicut enim in cæteris mistis omnibus totalis generationis cursus ab initio ad finem quibusdam terminis, & limitibus distinctus manifestè cognoscitur eamdem proportionaliter distinctionem in subterraneorum generatione quæ videri nequit, necesse est admittere quod etiam in Artificiali Alchimistarum peritorum operatione liquet. In qua quia natura ipsa, ut principalis operatrix, & Artifex ut Naturæ Ministrator opus dirigit, consimiles quosdam terminos intueri licèt. ita pariter in Plantarum & Animalium productione non solum eosdem terminos in progressionis non interruptæ cursu cognoscimus; Sed in iisdem sæpè diutius etiam immorari: ut in stirpium seminibus, & Animantium ovis, quasi fatigata ad validiores vires pro eo, qui superest labore resumendas, quiescit.

Tria verò esse nec plura, nec pauciora ex eo probatur, quod cum tria tantummodo nobis elementa corporea concedantur: à corporeitatis ratione ignem excludentibus, virtutem in misto producendo unum ex his præ cæteris habere oportet. quod si illud Aër sit, Sulphur producet. Si Aqua Mercurium, & si Terra Sal. De quibus singillatim opere pretium est sermonem instituere, ut nihil, quod ad hanc cognitionem pertinere judicetur, desit. Concludentes ergo dicimus Principium secundarium esse corpus homogeneum ex primis elementis exterioris, ac interioris ignis virtute commistum, medium ad simpliciores perfectiorum Mistorum compositiones necessarium, & omnium aliorum resolutione conspicuum.

CAP. V.

De Sulphure.

NAturæ Metallicæ scriptorum neminem invenire est, qui rem profundius attigerit quam qui veræ Chemiæ peritiam simul adeptus fuerit: nisi tractationem illam pluribus metaphoricis vocibus adeò fœdatam reliquisset, ut vix quid sibi ejusmodi verbis significare voluerit Physicæ studiosis percipi possit. In sulphuris tamen vocabulo certius innotescit, ut præsertim apud Auctorem tractatus de sulphure, qui in calce lib. peritos Artis allocutus, totumque arcanum reserans, sulphuris hujusce nomine sæpius utitur, nunquam fere tamen eadem significatione. Primo pro subjecto vulgo cognito: ubi, ait: Intellexistis quomodo hoc sulphure vobiscum vulgus vidit? Deinde pro triplici diverso termino, quo per Physico chemicam operationem trahendo quiescit. ibi: Monstrate horum sulphurum dealbationem. Et paulo post pro inutili parte, quæ per naturam rejicitur: ibi sulphur exivit. Postea pro re completa, quam sulphure incombustibile nuncupat: ibi. Comburit ergo sulphur à sulphure incombustibili. Postremò tandem pro interno igne, cum subdit. Sulphure acuitur Mercurius noster. Quæ omnia fusius in Oedippo nostro Consolatorio enodantur. Lullius vulgaria Metalla sæpe appellitare solet sulphura, aliique cum ipso aliter vocem illam, ut artem occultent mystice usurpant. Ut videre est apud Theobaldum ab Hoglande lib. d. difficul. Alchemiæ.

Nos igitur, cum jam physica tractemus, metaphoricis hisce loquutionibus omissis communes rationes

tiones, quibus nomen hoc sulphuris accipi solet, nunc solum examinabimus.

Et primo quidem communissimum illud naturæ mistum hoc nomine indigitatur, quod Ignis pabulum maximè dilectum, eumdem facilimè concipit, & subterraneorum incendiorum causa perhibetur, cum per naturam accensum foras Flammas eructat, ut in Æthna, monte Vesuvio, aliisque pluribus. Hujus similitudine quidquid Igne uritur, & flammam edit sulphureum non immeritò nuncupatur. Nos in nostris Orthophysicis non sine ratione excrementum illud sanguinis quod Antiquiores medici Bilem flavam dixere nomine sulphuris indigitavimus, licet propter humiditatis exuperantiam flammam concipere nequeat, in ipsa tamen, plusquam in cæteris excrementis sanguine, carne, & partibus aliis adipe excepto ignis plurimum, & aëris inesse cognoscitur, ideo analogicè sulphurea fæx dicitur. Principium ergo secundarium illud scilicet ex tribus, in quo ignis cum aëre supra cætera elementa dominium obtinet, aptò sulphuris nomine prænotabitur, quod qua ratione generetur specialius est explicandum: ut hinc proportionaliter etiam quid de aliis omnibus sulphuribus, & potissimum vulgari, de quo specialius infra dicendum sit, habeatur, ac ipsius generatio, & natura intimius unicuique cognita pateat.

Nullum itaque elementorum, Demonstrabimus alibi, affinius, atque amicabilius igni aëre ipso, qui ob suam tenuissimam, ac pene spiritualem substantiam diaphanam, & perviam, cujusmodi non est aqua, multoque minus terra, ignem subito intra sinum admittit, totumque quamvis immensum sine resistentia sese illico penetrari, ac illuminari sinit, quod etiam sensu clarè innotescit. Cùm verò simplex aër in partes dividi nequeat substantiales diversas, nec à sua simplici natura dimoveri, nullam in eo per ignis spiritualis præsentiam alterationem observare possumus præter motionem, illuminationem, atque calorem, quos ignis effectus propriissimos ostendimus. Cum ergo aër in mistionem venit cum cæteris, hanc suam ex natura propensionem amittere nescit, quamvis illam aliquatenus moderetur ex commistione terræ, & aquæ, sicut & hæc pariter suas nativas dotes necesse est in commisto retundere, non tamen penitus deserere. Prout igitur plus minusve unum ex his dominabitur magis etiam, minusve naturales suas proprietates in producto elucescere oportet. At cum mistum illud nondum sub spiritualis interni Rectoris dominio concludatur neque coagulatum terminetur, hoc est, cum adhuc est mistum productum in tali forma, ut inter commista elementa major adhuc Ignis recipi possit, si aër ibi sit in prædominio statim ignem sibi amicum intra sinum admittit, non quidem intra corpus tantum, sed intra mistionem, in qua quia terra resistere sua soliditate nequit, aqua rarescit eousque, ut à terra evolans separetur, ac in vaporem, seu potius exhalationem, seu fumum accensum exterminetur mistum, atque tunc flamma, quæ non est nisi aër ignitus crassus per aquæ, & portionis terræ illi connexæ commistionem, sese dat in conspectum. Quod si aqua aëri dominetur, ut in Mercurio, tunc fit, evaporatio, sed sine luce, atque splendore; si verò terra cæteris præpolleat, hoc est virtutibus, non corporis mole, tunc mistum ita claudit, atque elementa sic fortiter quasi catena constricta defendit, ut aditus igni, non corpore, sed mistionis interioribus penetralibus intercludatur. Sicut in Auro, & plus minusve in cæteris est observare: si verò terra licet quantitate, non virtute superabundaret, tota inferius post Ignis actionem resideret, duobus reliquis, vel sub forma flammæ, vel sub forma vaporis abeuntibus, & si prædicta super Aërem dominetur, licet a qua superabundet, tunc ab Igne apprehendi nequit, ita ut mistum exterminetur, sed in fumum tantum vertitur mistionis vinculis nullatenus offensis: sicut in Argento vivo vulgari apertissimè liquet. Hic tria summa notatione digna haud transeunda videntur. Primum est: quod sicut sulphur dicitur, quod facilè ignem concipere potest. Ita ex similitudine, & analogia quicquid in sui mistione plurimum Ignis intrinseci, ac essentialis recondit, sulphuris nomine prænotatur. Sunt enim mista quædam, quæ igneæ substantiæ multum habuere, vel habere possunt intra sinum essentialiter, ac stabiliter, counitæ, vel couniendæ, quæ scriptoribus optimo jure sulphura nuncupantur, at incombustibilia. Sicut enim sulphura quævis vulgò cognita sic nominantur, quia ab igne soluto vulgari facillimè comprehendi solent. Ita ea, quæ ignis ligati, & inter elementa conclusi plurimum continere putantur, sulphura incombustibilia Physico chemicis appellantur. Alioquin ea verba aliqualem implicationem includere viderentur, cum sulphur solum dici debeat, quod comburi aptum sit, & combustibilitas pariter propriissimè sulphuris proprietas perhibeatur. Hinc fit, ut sordes etiam quædam metallorum, immò & Animantium, non quia flammam facilè concipiant, sed quia naturalis ignis in ipsorum mistione sit multiplicatus, sulphura vocari solent. In quibus etiam aëris plus, quam aquæ & terræ superabundare oporet: quia sine hoc, utpote propria, & convenientiori sede Ignis deficiens augeri nequiret. Sicut verò in sulphuris nomine non minimum æquivocationis inesse monstravimus. Ita similiter & in voce hac combustibilitatis non minorem æquivocationem subesse innuimus. Sæpe namque id combustibile dicitur, quod per ignem vulgarem exterminari, ac dissolvi facilè queat. Hinc aurum vulgi, atque Arabum Elixir dictum sulphur incombustibile: metallorum verò recrementum nigrum sulphur combustibile dicitur similitudine carbonum sive naturalium, sive artificialium, qui licet flammam vel nullam vel parvam, edant, quia per ignem absumuntur, inter sulphurea combustibilia locantur.

Secundum ex prædictis colligendum, duplicem videlicet fixionis, seu in igne constantiæ causam haberi. Primam, Terræ constrictæ superabundantiam: ut in Cinere, Calce, Talcho, & similibus, quæ cum Terræ plurimum, Aquæ parum, Aëris minimum contineant, radicali sede ignis, quæ Aër est interius destituta, ipsum intro non admittunt, sed solum corporaliter igniuntur ab externo agente, quo ab actione cessante in pristinum statum immutata redeunt. Secundum strictam Misti coagulationem ex multiplici, ac pluries repetitâ elementorum circulatione in qua elementa maxime attenuantur, admiscentur, & couniuntur; non solum quia plurimum unius sit cum plurimo, & in plurimo, & minimum in minimo, & cum minimo alterius (ut aiunt) sed quia Ignis beneficio elementa sese penetraverint: ut manifestè probatum est in Orthophysicis: ex hac enim coagulatione provenit, ut interior mistionis compago ab externo igne comprehendi nequeat: quamvis in eo non ita, ut in prædictis per sui quantitatem prævaleat. Sicut in Auro videre est, Argento vivo vulgi, & Elixiri prædicto, quæ licet plurimum aëris, & aquæ, imò & ignis essentialis plus, minusve includant, indissolubilia penitus cognoscuntur. Has duas tamen causas ad unicam, qui intimius rem scrutatus fuerit non incongruè redigere poterit, eatenus enim prædicta indissolubilia sunt, quia in iis terræ virtus si non magis, æquè saltem ac cætera prævalet: ideoque ex æquo elementa cuncta dominantur.

natur. Hinc si terrea existimentur recte quidem, si aquea non malè, si aërea, & ignea non immerito vocabuntur. Quodlibet enim elementorum factum est quodammodo alterum, mutuaque commutatione natura, & proprietates unius non magis in mistione illi competunt quam reliquis. Tertium non minori contemplatione dignum est, quod nonnulli plura sulphura Mercurios, & salia distinguunt juxta volatilitatem, ac fixionem, quæ tamen differentia incongrua videtur, cum proprietas unius principii propriissima alteri tribuenda non sit: quinimò ex proprietate interiorem rerum essentiam conjicere licet. Quare si sal volatile sit, non amplius salis naturam retinere putabitur. Et si Mercurius sit fixus non jam erit amplius Mercurius sed sal, vel salis naturam redolebit. Pari modo de sulphure dicendum erit. Hujusmodi veræ dicendi formulæ apud scriptores passim occurrunt, quia cum horum principiorum circularis ad invicem sit transmutatio, & conversio, quod Aristoteles de primis elementis, nulla tamen probabili ratione tradidit, fit ut sæpe unum in alterum facile commutetur. At quia priorem sæpe naturam transmutatum redolet, nec omnes penitus proprietates exuit, vel sine transmutatione duorum principiorum commistas qualitates participat, utriusque nomine jure insigniri poterit: nihilominus ratio suadet, ut à potiori denominatio sumatur. De his tamen omnibus late dictum est in nostris Orthophysicis: ubi sub ipsum etiam intuitum per typos, & figuras hoc totum ostenditur. Potiori jure hæc eadem principia sæpe coagulata dicuntur. Cum enim coagulatio; seu fluxitas non sit essentialis rerum proprietas, sed ex accidenti adveniens, prout scilicet alicujus elementi, vel alterius misti portio intra corporeitatem non intra mistionem interponitur. Sic interdum sulphur ex Aqua, vel alio liquore fluidum: Ex terra, vel simili siccum: ex aëre vel similibus leve offenditur: quod & in aliis pari ratione intelligendum erit Mercurio videlicet, ac sale, quod quia ad eorum differentias, & naturam accuratius examinandam pertinere videbatur, non erat hic sicco pede prætereundum.

Ex his omnibus concludendum est Sulphuris principium, esse corpus mistum homogeneum virtute intrinseca seminali nondum ad perfectionis terminum deductum, in quo Ignis cum aëre supra cætera elementa dominetur, flammam, vel ignitionem facilè concipiens.

CAP. VI.

De Mercurio.

QUæ de Sulphuris nomine pluribus æquivocationibus, scribentium technis, atque versutiis contecto: de Mercurio non absimili ratione contigisse poterit observari: quinimo solicitudine, atque cura majori, cum ab eorum nonnullis pro Metallorum materia solummodo accipiatur: sulphur verò pro efficiente, quod à materia excludendum proferunt, ut in fieri solum requiratur. Cum verò Metallum completum ad perfectionis extremum devenerit omni sulphur excluso, solus superesse Mercurius existimatur, & hunc quoque purissimum Mercurium, quem Philosophorum appellant prænominati Elixiris fundamentum, & solum ejusdem materiam, quampluribus frustra quærentibus exoptatam pronunciant. Quamobrem omni conatu secretioribus ejusmodi Methaphoricis vocibus illum recondere nituntur: quinimo & sulphuris etiam vocabulo Mercurium prædictum intelligunt: ut clarè videre est apud Auctorem Tractatus de sulphure loco superius citato ibi: Donec sulphur fiat Mercurius; Ut non mirum sit, si occultioris Philosophiæ studiosis similes locutionis phrases, tanquam omni absurditate refertæ sæpius damnentur, ac explodantur, & ab hujusmodi præclaro studio abhorreant.

Nos hic cum sinceriorem Physicam Metallorum profiteamur, obscuras, ac tenebrosas similes locutiones alio tempore diluendas reservamus. Nunc quæ nostri instituti ratio suadet, quod ad Mercurii secundarii principii notitiam conducit, tantum percurrere intendimus.

Non enim Mercurii nomine Physico-chemicum: vel Vulgi: de quo infra, accipiatur: sed solum mistum illud, in quod necessariò mista universa resolvuntur, ; & quod in Metallorum generationem medium est, per quod elementa, antequam ad metallicæ mistionis complementum perveniant, transire oportet: dum scilicet adhuc incompleta; ad dissolubilia, laxiori modo elementa per ignem complicata præparantur, ac disponuntur, & in via sunt ad ulteriorem gradum ducenda.

Tametsi cætera quoque cuncta, quæ Mercurii pluribus, vel principalibus saltem proprietatibus donantur non immeritò, quod etiam de sulphure superius declaratum est, Mercurii, vel Mercurialia, nec improbanda proportione appellabuntur. Proprietas etenim illius propriissima est ab Aqua in eo prædominante mutuata, ab Igne fugere, seu mavis per Ignem elevari, quæ conditio cum ab aliis quoque plus, minusve participari queat, si Mercurii qualitatibus exornantur, ejusdem etiam nomine indigitati conveniet (analogice tamen,) uti de sulphure dictum est.

Mercurius ergo principium in resolutione Mistorum omnium se prodit cum per Naturam, seu per Artem mistorum compago relaxatur; tunc enim ignis externus interiora misti penetrans interiori adjungitur Igni, & Aëri, qui aquam juxta naturæ suæ consuetudinem rarefacit, quæ si Terræ soliditate, ac siccitate fortiter non fuerit coagulata statim sub vaporis forma scandit; quod si externum aërem apertum invenerit, per ipsum dispergitur, vel in totalem mistionis ruinam, vel sub spe recoagulationis recasuræ. Si verò locus conclusus opponatur, igne decrescente incrassatur, ac deciduus ad ima remeat, vel magis, vel minus levis, fluidus, aut siccatus pro diversa sibi adjuncta materia: uti de Sulphure fuit adnotatum.

At in Metallorum generatione, licet sensibus observari negetur, non solum ex his, quæ per Artem naturæ æmulam intueri conceditur, sed per rationem omnino certam, & infallibilem Mercurialis principii necessitas erit admittenda, alioquin metallorum mistio compleri minime posset; quinimò ex hoc principaliter principio provenit, ut metalla misceantur, ac fortissima (uti conspicuum est) ligaturâ donentur. Non enim Sulphur, neque Sal sine Mercurio circulari ascensioni, & descensioni idonea forent, ac proinde sine ipsius beneficio debili ligamine constrictum mistum quodcunque reperiretur. Ideoque Geber, qui metallorum naturam intimius scrutatus est libro summæ Perfect. cap. de Ferro, Mercurium Metallorum perfectionis solam causam protulit, sicut ejus deficientia imperfectionis eorundem causa existimatur: quod quamvis de Mercuriali principio in primæ naturæ metallicæ generatione intelligatur; tamen proportionaliter, & ad hoc ea verba trasferri possunt, & debent.

Hinc etiam est, quod in Animalibus, & Vegetantibus, quia similes Mercuriales rationes per ascensum, & descensum pluries repetitas non habuerunt, corpora illorum debili admodum mistione prædita cognoscuntur: quoniam elementa in ejusmodi per

per Ignem in Mercuriali substantia parata circulatione (quam diversis nominibus appellitant) attenuare in eorum sinu minime potuerunt, ideò facilime resolubilia remanserunt.

Hinc etiam est, ut quæ plurimum Terræ continere judicantur, utpote quæ circulationum repetitionibus sint inepta, debiliorem etiam mistionem nacta fuerint: veluti in ferro videre est, & Auro: hoc enim fortissima: illud imbecilli ligatura donatum experimento cognoscitur: alterum enim nullo artificio vulgariter cognito: alterum verò facillimè dissolvi potest: quod etiam proportionaliter observatur in mistis cæteris subterraneis, in quibus, quæ sæpius Mercurii juvamine rotata fuerint (ut probabilis conjectura assequi potest) strictiori etiam nexu commista reperiuntur. Nec tamen quis credat in Metallorum generatione materiam quandam exigi communem, quæ sit Mercurius universalis, ex quo singula portionem pro materiali corpore sibi accipiant, sed unumquodque ab initialibus principiis desumptam materiam sibi propriam reddere, quæ nunc sulphuris, nunc Mercurii, vel salis proprietatibus, sed potissimum Mercurialibus prædita videatur: uti fusius infra, cùm de argento vivo examinatio instituetur & de materiâ metallorum. Concludimus igitur Mercurium pro principio secundario acceptum esse corpus homogeneum mistum, medium inter elementa simplicia, & completas metallorum mistiones necessario concedendum, in quo aqua per ignem summopere attenuata cæteris prævaleat ab igne sive inflammatione fugiens.

CAP. VII.

De Sale.

De Sale consequenter hoc loco disquirere oportet, sicuti de duobus aliis secundariis principiis factum est: in hoc vero ejusque nomine magis quam in aliis lusisse videntur Auctores quamplurima intelligentes, quæ a salis natura longissime distant, licet mystica ratione cum illo aliqualem habeat semper analogiam, ac similitudinem, in qua nominis ejusdem ratio fundamentum habuisse cognoscitur. Et hinc Dominus etiam noster Jesus Christus in Evangelio Apostolos salis titulo exornari voluit cum dixit: *Vos estis sal terræ.* Sapientia quoque salis vocabulo designatur. Quare vero ea sic apelletur, non est hujus loci longiori sermone prosequi: apud Chemicæ tamen scriptores, ut secretiores quasdam substantias sali proportione aliquâ respondentes occultent, sæpissime eodem nomine usi fuerunt allegoricè, mysticè, aut alia simili arcanâ proportione moti, nec solum ex principali illius proprietate, quam in igne constantiam, seu fixitatem esse diximus; sed ex pluribus aliis qualitatibus sali communi tributis, utpote quod ex terra elementali aquæ beneficio extrahatur, vel quod ad ignem sine fumo liquescat, vel quod elementa condiat, plurima præservet à putrefactione, similique facili dissolutione quod sit acuti saporis & id genus aliis dotibus præditum, quibus reconditas eorum intentiones suis discipulis explicent quas omnes in præsentiâ recensere non est nostrum, studiosis indicare sit satis.

Jam de Sale ut principium est secundarium, sicut de aliis naturam, generationem, & proprietates persequentes differere libet, ex quibus quid etiam de sale communi, ac similibus salinosis corporibus sentiendum sit quisque statuere possit. Cum ergo ignis movens sit & disponens elementa ad mistionem, duplici ratione illa movere potest, velut instrumentum à virtute seminali, id est sidereo spiritu, à quo ignis dirigitur, & hoc modo mistio ad finale complementum specificum, nisi quid obstiterit, tendit, nec terminat, nisi omnis proprietas seminis in prædictum mistum fuerit introducta, vel ut principale agens universale communissimum: tunc autem eo dirigit elementa, quo ipsa dirigi possunt, ut si aër in mistione superabundet, ad sulphuream naturam mistionem adducit; si vero aqua superaverit ad Mercurialem; si denique Terra, ad salinosam speciem mistum redigit & licet mistum quolibet homogeneum præsertim metallicum per hos gradus transire debeat, non tamen sistitur in tribus prædictis differentiis: In auro enim tria prædicta principia ad auream tendunt speciem, quæ est aureitas, in argento ad argenteam, quæ est argenteitas, & sic de aliis At cum ignis principalis est mistionis rector, ad prædicta tria mistionem trahit ibique remanet; & hac ratione sal principium gignitur. Hoc enim nihil aliud esse apparet, quam terra in misto superabundans, ab igne tamen primario directa, eique connexa: quoniam si dominaretur in illo spiritualis aliqua vis astralis, vel ad integram specialem naturam mistum redegisset, vel aliqua saltem indicia specialium proprietatam relucerent virtutis seminalis dirigentis. Uti contingere solet in salibus artificialiter ex quolibet Naturæ misto dissoluto pacatis, in quibus aliqua seminis proprietas manifestatur, quæ cum nulla adsit, liquet nullam ibi talem virtutem dominantem existere: & hanc solam causam esse putaverim, ut in tota terrarum orbe tanta salis copia reperiatur, ut sæpe montes etiam non parvi sale toti constantes assurgant.

Nec minoris quidem copia sulphuris ac Mercurii mundum scatere quis credat, at cum ea in ultima sui finali profectione stabilia, ut sal non sint, sed in aëre sub specie fumi, vaporum, ac exhalationum intuitum sæpe lateant, fit, ut non ita conspicue sensibus comprehendantur. Et sicuti facillima sulphuris generatio ita consimiliter facilitas est in destructione difficilior est Mercurii generatio, sicut & destructio. Et adhuc difficilior valde destructio salis. sicut & generatio, ut detur compensatio generationis cum destructione, quoad alibi declaravimus.

In mistis perfectioribus, ut in metallis necesse est etiam admittere terminum quendam, in quo spiritualis interna seminis virtus mistorum suas functiones exerceat; cum enim à principio ignis elementa præparet ac disponat, per suas speciales proprietates movendi, illuminandi & calefaciendi, non poterit spiritus prædictus suo munere fungi cum præsupponat subjecti aliqualem dispositionem, quâ demum completâ, tunc ille suos actus obire incipit, & tunc ignis non amplius ut principalis mistionis rector; sed ad nutum seminis reliquam mistionis partem complet; tunc ergo desinent principia secundaria in mistione, cum ignis desinit esse mistionis gubernator. Atque hinc liquet metallicas species singulas non æque in hoc ultimo termino præparationis singulis tribus principiis opus habere: sed eo potius, quod ad producendam exigitur, ut si semen verget ad æris speciem, sulphureo, si ad argentum vivum, mercuriali, si ad ferri speciem salinoso principio magis indigere constat. Quod inde cognoscitur, quia simul cum specie ultimò productâ, dictorum etiam principiorum proprietates unius magis, quam alterius elucescent. In auro tamen, quia nulla videtur super aliam extolli, conjiciendum est, omnes illo ex æquo dominari.

Pariter hoc loco ex Physicis repetendum est, ut natura salis percipiatur, rerum mistionem quadruplicem

plicem esse; quicquid enim commiscetur vel 1. in modum terræ counitur, ut pulvis cum pulvere, vel 2. in modum aquæ, ut cum liquor liquori adjungitur, vel 3. in modum aeris, ut cum fumus fumo, & has omnes corporeas mistiones appellare convenit, quæ nec etiam veræ, ac propriæ mistionis nomen merentur: quamvis una perfectior sit altera; vera enim atque perfecta mistio per modum ignis paratur, cujus cum proprium sit condensatio, per sui ipsius in se ipsum penetrationem fit, ut etiam elementa illi intime counita sese penetrent, & veram realemque mistionem perficiant. Et licet quodlibet ex elementis corporeis non solum counitum, sed factum sit ignis; certum est in misto semper elementi prædominantis virtutem magis conspicuam emergere. Atque hinc est, ut in sale, in quo terram prævalere ostendimus; etiam proprietates cognoscantur.

Præterea sciendum est quatuor prædictas mistiones sæpe omnes vel plures invicem commisceri, ut hinc plura consurgant mista, quæ à plerisque non ita subtiliter examinata fuerunt in causâ non solum errorum plurium: sed etiam ut ulterior aditus rerum naturam speculantibus occluderetur, sæpius etenim fumosæ exhalationes principia secundaria sulphurea, & mercurialia, nec non etiam elementa ipsa aer & aqua oculorum intuitum, vel tractantis manus latent, & scrutatorum pariter mentem lateant necesse est; ideoque quam plurimi terræ solum atque salis meminerunt, quia ob corpulentiam & soliditatem, quâ naturaliter sunt prædita non ita facile sensus effugere queunt.

Ex dictis liquet etiam, quare sal simplici aqua facili negotio solvatur, facileque pariter aqua in vaporem adacta, sospes resurgat sal incorruptum, aquæ siquidem proprium est terram liquare; at quia corporea, mistionis recessus non penetrat alioquin mistio & mistionis compages exolveretur, unde corporis tantummodo exterius, permaneat, ipsumque corpore tenus liquefacit, tametsi sensus corpoream hanc in minimas particulas divisionem animadvertere nequeat.

Cum autem salis generatio quatenus principium est ex iis, quæ in superioribus capitibus declarata, sunt, facile possit innotescere, reliquum erit ut conclusive sal describamus, quatenus principium est secundarium & erit corpus homogeneum mistum, inter elementa & metalla medium: in quo terra ignea reliquis dominatur in igne sine fuga & combustione permanens.

CAP. VIII.

De Materia Metallorum juxta veram sententiam.

His itaque hoc modo determinatis reliquum est de materia metallorum inquirere atque statuere juxta veritatem, & ordinem naturæ convenientem, quamvis alioquin frustranea videatur ejusmodi discussio, quoniam diverso respectu ac tempore diversimode responderi possit. Nam si de primâ & principali origine intelligatur, certum est sicut alia quæcunque mista ex elementis tribus corporeis per ignem dispositis, & per eum seminalem completis constare, cùm hoc tamen discrimine, quod cæterorum mistorum principium non ex elementis simplicibus, sed ex alio ejusdem speciei parente individuali, mediante spermate, semine aut ovo. At metalla ex elementis primario ac principaliter, & ex primo originali fonte defluant, principiis secundariis mediantibus.

Si vero de propinquiori materia loquamur, ut ex prædictis recolligi potest, non vaporem aut exalationem statuere oportet; sed principia prædicta, quorum duo cum cum volatilia sint, ut Chemistæ loquuntur, non immeritò sæpè dictum est, ex vaporoso seu fumoso subjecto metallorum corpus compaginari. Patet autem loquutionem illam nimis esse dubiam, atque obscuram, clarioremque doctrinam reddi, si principia prædita ordine quoque naturæ congruo ac respondente declarentur, qui observari potuit in opere artis naturam æmulantis peritorum Chemicorum quod cum sit arcanum, non intelligitur nisi ab iis, qui rem oculis conspexerint, manibusque tractarint, ab initio primo usque ad ultimum plusquam perfectionis finem complectum. Cum enim semen ibi ut principale agens operetur, poterit inde clarè similiter percipi; quomodo pari cursu in fodinarum locis simili gradu procedat. Qui ergo expertus fuerit jam cognitum, habebit perfectam physicochemicæ artis materiam totam primitus præseferre sulphuream & inflammabilem, quod omnes Bernardus Trevirensis verbis obscurissimis innuere voluit in allegoriâ, dum interroganti num multum laboris in opere substineretur respondit senex: plus à principio quam sub finem, quia fons inflammatur: deinde in operis progressu, sulphureitate recedente, materia tota mercurialis redditur atque volatilis, quæ diu in sese circumvolvitur & rotatur, donec mercuriali virtute cessante salinosa sine ullo vapore in fundo vasis itineris residuum peragat, ad plusquam perfectionis ultimum, cum seminalis virtus quasi throno regio dominatrix immutabiliter quiescens residet.

Pari quoque ratione consentaneum est in subterraneis locis naturæ cursum progredi; cum enim ubique naturalis virtus interna materiæ ab exordio nativitatis infixa operationem peragat; cum solo materiæ perfectionis discrimine, necesse erit utrobique consimiliter operari, siquidem major vel minor materiæ perfectio operandi modum & ordinem variare nequit, tempus solummodo corripit, & rem perfectiorem in fine patefacit. Verum quidem est præfatum ordinem variari aliquatenus pro varietate metalli producendi; in unaquaque tamen re, quam examinare intendimus; satis est id in medium afferre, quod in eo genere dignius, perfectius ac nobilius judicetur, ex quo proportionaliter, quid de aliis etiam inferioribus statuendum sit, facile percipi poterit. In metallis enim quamvis omnia æqualiter per naturam intendantur, & penes ipsam non unum dignius, quam aliud habeatur, attamen nulli dubium est, quin longiori, laboriosiori curâ in uno satagat; quam in alio; sic in auri mistione diutius, ac laboriosius insudat natura, quam in ferro vel plumbo; ideoque in his citius, quam in auro finem assequitur. Consimiliter & in argento vivo vulgari, quia finis ipsius est, ut in mercuriositatis (sic dicere liceat) termino quiescat, non opus erit illud per salinosas mutationes incedere.

Ex his pariter constat, quid veritatis contineat, quod à plerisque Auctoribus statutum est, metalla scilicet ex sulphure & Mercurio conflari tanquam ex materia proximiori. Hoc enim ideo dixerunt, quod viderent in eorum transmutationibus tum per elixir, tum in arcana per ignem operatione patratis, divisionem quandam fieri sulphurei cujusdam recrementi à parte mercuriali perfectiori, arbitrati sunt inde metalla quævis ex sulphure atque Mercurio componi; quod quidem absurdum foret imaginari; siquidem metallorum materia tunc homogenea non esset, nec perfectissima mistione coagulata, quod tamen nonnulli primæ classis auctores scriptum reliquere, inter quos Geber est, qui forsan prætactum arcanum reticere invidus voluit, alioquin si materia metallica sic per particulas juxta positas commisceretur, quomodo unica

unica dici posset, & ab uno rectore dirigi? essent enim materiæ tuæ non una. Altera igitur vel excrementum erit interpositum non de essentiali proportione misti; sed accidentaliter superadditum, vel de novo genitum vel in projectione medicinæ, vel in dijectione prius imperfecta, jam ad complementum redacta.

Quamobrem saltem post excrementi separationem metallum ex mercurio & sulphure constare minime poterit, non omne igitur metallum ex sulphure & mercurio componetur. Quod vero dicunt sulphur incombustibile cum mercurio puro, auri misturam efficere, hoc obscurissimum est, vel enim intelligunt interiorem ignem, & aquam, aërem ac terræ relinquentes propter plures rationes, quod voluisse videtur Comes Bernardus prædictus in Epist. ad Thomam de Bononia, vel metallicum corpus mercurium, & Elixir per quod in auream speciem transmutatur, sulphur intelligunt, quod tamen Physico non erit admittendum; licet enim hæc videantur duo, unicum tamen revera corpore tenus est, virtute solum spirituali ignis & seminis discrepant, quod in nostris Orthochemicis, ubi natura & proprietate præfatæ medicinæ plura revelabuntur.

Sunt præterea qui credunt, metalla ex solo argento vivo componi, in qua opinione sophisma quoque non leve involvitur, si enim dicatur quodlibet metallum generari ex argento vivo vulgi, tanquam ex immediata sui materia, hoc quidem inde esse falsum convincitur, quod nulla species, seu speciei individuum ex individuo alterius speciei confletur; cum ergo argentum vivum metallum sit completum per naturam specie prorsus diversam ab aliis, non poterit inde aliorum peti materia; nec similiter metalla ex materia quadam universali, omnibus æque communi, ita ut quodlibet singulare metallum ex hac universali prius existente materia suam accipiat corporeitatem, quod quidam voluisse videntur: plura enim inde consequenter absurda, inter, quæ illud minimè admittendum esset, quod metallica species unica solum foret; differentiam verò illorum tantummodo accidentalem, non essentialem, & ex extrinseco procedentem asserendum esse, quod infra falsum esse demonstrabitur.

Aliud etiam absurdum patet, quia in nullo genere mistorum id observatur. Animalium etenim, & stirpium speci.s nulla ex communi materia generatur, quin imo nec individuum aliquod ex alio suum accipit corpus, tanquam ex subjecta materia, licet originale initium ex eo desumere queat: quanquam enim abusivè dici sæpè solet, animalia cuncta ex carne, & plantas ex ligno constare; hoc tamen ideo dicitur, quod prius necessarium sit; carnem quandam universalem præexistere, seu lignum, ex quibus species singulæ suam materiæ portionem sumant; sed solummodo, quia in quibusdam communicare singulæ observantur, sicut enim caro cum carne in pluribus convenit, ita lignum cum ligno, licet non minus differat essentialiter, & ex natura rei intrinseca lignum à ligno, quàm caro à carne.

Consimiliter, & in metallis rem se habere dicemus, quod quamvis omnia videantur, in quibusdam communicare, ita ut argentum vivum aliqualiter existimari possit, nihilominus non minus unius essentia, ab essentia distat alterius, quam præfata mistorum genera.

Ne quis igitur in posterum decipiatur; in metallicæ naturæ disquisitione, statuere oportet, metallicam materiam suam ex elementis accipere corporeitatem primario, & principaliter: immediatè vero ex principiis prædictis secundariis ordine ac modo aliquatenus variato ut supra satis est explicatum.

CAP. IX.

De Fine ad quem Metalla creata sunt & generata.

Ut integram & absolutam metallicæ naturæ cognitionem assequamur, omnes necessario causæ sunt examinandæ.

Cum ergo de materiali & affectrice peractum sit sufficienter, reliquum esset de formali & finali inquirere.

Cum autem formalem in physicis rejecerimus quodammodo & ut vulgo physici tradidere, substituentes ejus loco affectricem intrinsecam, à qua sola specifica rerum mistarum essentia dependet, reliquum est, ut de finali loco peragatur. Metallorum ergo finis erit inquirendus, ad quid ea videlicet ab Altissimo creata sint, & per naturam jugiter generentur.

Nulli verò dubium est, quin omnia per creationem directa sint ad hominem tanquam ad ultimum finem sicut ipse ad Deum: in hoc tamen protinus difficultas occurrit, cum ad hominem parum aut nihil metalla conferre judicentur; constat enim longum satis ævum egisse parentes primos sine metallorum usu, quin imo & populos nonnullos sine metallorum adminiculo vitam tametsi laboriosam ducere. Hâc eadem ætate perhibent historiæ, & de auro disertissimè quidem ostendit Franciscus Picus Mirandulanus, in suo quem edidit libello de Auro nullius penitus utilitatis ad humanas sublevandas indigentias, miraturque quare tanti factum fuerit tacito omnium pene nationum consensu, ut cuncta per ipsum metirentur: Deus verò & Natura nihil frustra condidisse jure optimo credatur, si nulla de auro necessitas assignetur, inanem prorsus auri creationem ac generationem inferre oporteret, posset quidem non male respondere ad Universi profectionem, & complementum illud conditum, ut inde infallibilis Omnipotentis Dei Sapientia & Boni as manifestaretur; at hac ex cæterarum rerum creatione, imo & ex ipsiusmet hominis satis superque illucescebant, ut non esset opus ejusmodi creatura, quinimo infinita pene alia creare potuisset Altissimus ad suam homini Bonitatem, Sapientiam, atque Potentiam ostendendam. Quare nec inde auri necessitas ulla inferri apparet. Quod si naturæ opus in metallis examinetur, nulla quoque illorum necessitas innotescit. Morales necessitates non dubito plurimas afferri posse, propter has tamen rationabile non est metallicas creaturas ab initio in creatione productas, ac jugiter per generationem naturaliter propagandas.

Quamobrem aliunde metallorum finem nobis expedit recognoscere: Cùm ergo videatur natura in omnibus omne possibile medium attingere voluisse, non poterat ab Elementorum simplicitate, & principiorum aliorum ad Plantas percurrere sine metallis, ut hæc essent veluti dispositiones inter mista perfectiora ad plantas, & hæ ad animalia, alioquin non omnis possibilis actio spiritualis astrorum virtutis compleretur: sicut enim per ignem tria prædicta secundaria principia præparantur; ita per virtutes planetarum septem homogenea corpora complentur. Nec solum in metallis, sed in quibusdam rudibus mistis, ut terris, lapidibus ignobilioribus, mediis mineralibus, ut vocant, lapidibus pretiosis, & demum in septem metallis; quinimò & proportione quadam & analogia in vegetantibus & animalibus, in ipso præsertim homine, in quo propter hanc rationem Paracelso non ita clare illucescentem existimatum est, omnia metalla verè ac realiter inesse, quod quidem non à veritate prorsus

prorsus alienum existimari debet, licet aliter nonnullis visum sit. Virtus enim astrorum in hominis visceribus & instrumentis manifestatur: In humanâ etenim carne id peragunt sidera septem prædicta, faciunt in cæteris, cum discrimine tamen, in metallicis metallicum sibi corpus fabrefacit, in stirpibus ligneum, in animantibus & homine carneum: quia virtus eadem pro diversitate materiæ diversis circumstantiis dispositæ ac præparatæ diversimodè necessariò operatur.

Quod ne frustra dictum videatur, aliquid specialius subnectere non pigebit ex nostris orthophysicis disquisitionibus depromptum. Quod licet aliis etiam videatur aliqualiter cognitum, non tamen pari ratione à nobis visum est explicandum; ex principiis namque valde diversis à communibus in diversas sententias operæ pretium fuit devenire.

A Lunâ ergo cerebrum pendere putamus cum nervis omnibus, spina dorsi, ac sensuum organis,& quidquid ad sensationem conducit.

A Mercurio Pancreas, & Lien, quæ ad acidi recrementi expurgationem inserviunt.

A Venere Testes cum vasis spermaticis & partibus ut ossa; & in mulieribus uterus, & quidquid ad prolis propagationem destinatur.

A Sole Cor in medio residens cum arteriis, venis, sanguine, pulmone, trachea, & quicquid ad vitam influendam & nutritionem complendam attinet, ut caro musculorum.

A Marte Hepar cum vesica fellea, utpote quod directum sit ad bilem sulphuream, ex sanguine in ipso digesto separandam.

A Jove Ventriculus cum suis annexis, œsophago, intestinis ac venis, lac,& quidquid ad primam alimenti præparationem spectat, sicut idem Jupiter Deorum & hominum principium creditus est antiquitus.

A Saturno Renes cum vasis,uretcribus,vesica & quidquid ad salis ab alimento repurgationem concurrit.

Ne quis vero miretur Astronomicorum ordinem fuisse hic observatum, cum de astris sermo haberetur; Physicus autem ordo clarior forsan medicis potissimum videri poterit, ut à Jove principium, 2. à Marte, 3. à Mercurio, 4. à Saturno, 6. à Luna 7. à Venere juxta seriem & functiones per naturam ordinatas. Primò namque alimentum à ventriculo digestum in venas lacteas illabitur, & hinc in lumbare nuper à Pecheto inventum receptaculum, ut ibidem à tribus, quibus scatere potest superfluitatibus per tria instituta glandulosa instrumenta repurgaretur: Per Hepar ab amaro Sulphureo: per Pancreas & Lienem ab acido Mercuriali: per renes à Salineo & aqueo, ut hinc sufficienter pro vita præparatum ad venas subclavias, indeque ad venam cavam & mox per dextrum cordis ventriculum & pulmones in sinistrum ingeratur, ut per arteriam arctam in universum corpus deferatur, per hæc sufficienter prædicta: tunc demùm ad sensationes in cerebro complendas, ac sobolis generationem & continuationem in vasis huic operi inservientibns idoneum est, de quibus omnibus in orthophysicis copiosius disseritur.

Quod verò ab iisdem planetis, à quibus metalla hæc viscera constituant, ex analogia, similitudine ac proportione non levi scrutari sunt nobiscum plerique alii non ignobiles scriptores etsi methodo aliquatenus dissimili, hanc eandem analogiam in plantarum partibus,quæ proportione animalium instrumentis respondent,qui rem intimius introspexerit, observare poterit. Radices ergo ventriculo animalium correspondentes, utpote Nutritionis principium à Jove reguntur. Truncus seu radicum congregatio, unde cortex & rami assurgunt, in medio residens, quo succus nutritivus tendit, ut hinc in reliquum arboris distribuatur Cordi respondens à Sole. Cortex tum exterior tum interior omnis siccior atque terrestrior cæteris,ac proinde sale turgidior à Saturno, folia cum sua viriditate à Mercurio. Floresque sulphurei à Marte, fructus sicut in animalibus sensus à naturâ principaliter intenti cerebro respondentes à Lunâ. Semina tandem, quæ spermatibus, seminibus, & oris animantium æquiparantur à Venere, sic pariter in mistis omnibus, potissimùm homogeneis, in quibus pro materiæ diversitate interior spiritualis astrorum potestas perspicua signa promit, per quæ quisque possit evidenter inferre hunc vel alium planetarum rectorem interius latere, qui quantum sibi permittitur suis proprietatibus & characteribus corpus intus & foris exornat.

Quare Planetæ septem ad superiora sidera sunt veluti ministri famulitium exercentes, ut homogenea forment corpora, quæ per ignem prius in tribus jam explicatis principiis secundariis inchoata fuere, ut sic elementa sensim, atque paulatim ad hominis mistionem ascenderent.

Patet igitur metalla necessaria in naturâ fuisse, ut omnis mistionis ordo possibilis expleretur, atque spiritualis substantia ex planetis in toto terrarum sinu tanta exhauriretur, quantam ad universam mistorum seriem attingendam natura exigebat. Hinc omnium Creator Sapientissimus ab initio metalla condidit, & naturam voluit incessanter gigni. Tametsi & alia subesse potest eorundem necessitas, quàm cùm homines omnibus præpediti, indeque in mentis caliginem & imperititiam immersi, eandem minimè advertere potuerunt. Hinc tot morborum genera, tot mortalium myriades nullâ opis spe demetunt, quæ ab interitu facilè servari potuissent: si scriptoribus præclarissimis fidem adhibeamus, testantibus se curasse ægritudines vulgò medicorum incurabiles existimatas, quod & sacræ testantur literæ: Deus ajunt non fecit mortem, nec lætatur in perditione vivorum, sanabiles fecit Nationes, &c. & alibi Altissimus creavit medicinam, ubi medicinæ non medicinarum meminit, quam de Terra Altissimum creasse monet Ecclesiasticus.

In metallis igitur medicinam illam servari clamitant Philosophorum ac Medicorum plurimi viri non vulgares, de qua & nos suo loco latius.

Præterea ex metallicis exhalationibus vegetantia non modica suum capiunt nutrimentum, ut sine illis necessariò defecissent,& consequenter animantium species, quibus nutriendis illæ destinantur. Mistum enim quodlibet cuilibet inservit, ut igitur cunctis ex divinâ providentiâ provisum esset, & omnia in suâ perfectione conservarentur, vel in ipsorum ortu præparatis initiis, vel post nativitatem, si nutriantur, idoneis alimentis ac cibariis indiguere,

Ut verò nihil intactum leviter saltem relinquamus, ut specialis auri necessitas aliquatenus reluceat, dicemus illud necessarium in naturâ fuisse, ut omnis naturæ possibilis in metallicis mistionibus vis atque potestas compleretur, ut in actum prorumperet, id est quantum metallicum semen, si non per naturam, saltem per eandem artis adjutorio usque ad extremum complementum & possibilitatem duceretur, quod sine auro, vel auri semine adimpleri minimè potuisset. Ipsum enim est, cujus beneficio metallica virtus tam longe lateque aucta extenditur, ut iis tantum qui viderint credibilis, cæteris impossibilis plane videatur; Ideo Comes Trevirensis de hac immensâ auri seminis vi loquens ait: *is qui vidit*,

is pariter credit. Hoc idem plerique alii ab illo recensuere & Avicennas inquit: *nisi aurum & argentum viderem, dicerem artem veram non esse; sed, &c.* De qua re etiam infra, & alibi copiosius.

CAP. X.

De Loco Generationis Metallorum.

INter circumstantias rerum generationibus necessarias Locus primas forsan tenet, nihil siquidem generari poterit sine convenienti loco, neque hic locum dicimus, ubi metalla genita reperiantur, sed ubi per naturam conflantur; neque minus locum sumimus nunc mathematice ultimam superficiem corporis continentis, quàm considerationem nihil ad Physicum conferre putamus, sed locum appellamus vas seu cavitatem totam cum corpore circumambientem cum suis virtutibus annexis, aliisque circumstantiis, ubi misti alicujus generatio exercetur ab initio ad finem, de quo multa dici & quæri possunt: at hic ea potissimum examinanda opinamur, quæ ad metallorum generationem & naturam cognoscendam attingere judicantur.

Sicut verò locum cùm suis circumstantiis seu exigentiis ad rerum generationem necessarium esse omnis ratio suadet, ipsumque posse quodam modo generandum immutare alterative, & accidentaliter invertere; ita nullatenus admitti debet, quod creditum est nonnullis sic virtute ipsius naturam impediri, ut ex semine unius rei speciem novam exurgere contingat, deceptis forsan ex eo, quod viderint in animantium uteris & plantarum seminibus, alium ab injecto semine proficisci fœtum, quod quidam inde factum est, quia in locum eundem duo semina conjuncta confluxerint, sicut cum mulus ex equa & asino exoritur; quod quidem in metallicis vasis pariter contingere posse denegari nequit, cùm sæpe metalla plura & alia pleraque cum metallis commista reperiantur, sed id prorsus explodendum apparet, quod ea virtute loci, quatenus locus est contingere valeant, alioquin vas efficientis rationem haberet, contra quæ jam de effectrice causa determinata sunt.

Quod verò locus aliqualiter producendum fœtum commutare valeat, id inde poterit evenire, quod plura sint, quæ requiruntur ad locum, ut sit futuræ generationi aptus & opportunus, quorum uno deficiente, vel pluribus necesse est naturam à recto tramite exorbitare, ut vel nihil gignat, vel abortum, vel monstrum.

Abortum dicimus, cùm metallum nondum ad maturitatem suæ naturæ debitam accedit. Cùm verò metallum in duplici termino, dum in generationis cursu progreditur, considerari queat, primò cum in statu volatilitatis, seu in fumo exhalante reperitur; tunc enim si locus ipse aperiatur, tunc metallum quod brevi forsan ad alium secundum gradum devenisset in aëra evolans dispergitur. Hinc est, ut dum fossoribus interiores montium cavitates resecantur, non pauca metalli pondera deperduntur, quæ mox in metallum abiissent, quod ex fumositatibus inde sensibiliter & copiose erumpentibus liquido innotescit, tunc enim metalli abortus non incongruè nuncupabitur. Secundò cùm metallum ad gradum fixionis, ut vocant, pervenerit quando scilicet in corpore non fumido & vaporabili; sed in se ipso consistens, stabileque jacet; tunc enim si effossum per ignem examinetur facili negotio abortivum in perfectionem deducitur.

Monstra verò dupliciter quoque contingere posse videntur, vel quia plura simul genita ita commista sint, ut unum quid incertum & obscurum judicetur, hinc variæ inventæ sunt artes, quibus facilius difficiliusve commilta omnia disgregantur, ac in propria homogeneitate, ac paritate explicantur, & juxta cujusque naturam repræsentantur, hoc autem evenit, quod componentia prædicta tunc counita fuere, cùm in termino fixionis erant, tunc enim à commisto non commutari potuerunt. At si metallum adhuc in termino corporis nondum ligati atque constricti manserit, tunc aliqua ex necessariis circumstantiis deficiente in quid corruptum, & imperfectum vertitur, sicut de auro creditur, cujus embrioni cum sufficiens humiditas seu aqua deficit, in lapidem, quem vocant transit.

Atque hinc plura exoriri creduntur mista, quæ media mineralia vulgò nuncupantur, quinimò & ipsi lapides pretiosi metallorum abortus non absque valida ratione perhibentur. Hoc autem satis inde apertè conjicitur, quod ex eisdem metallis igne corruptis & calcinatis, vel vitro factitio commistis gemmæ naturalibus non absimiles parantur. Hinc etiam est ut carbunculus vulgaribus artificibus difficillimè construatur, quia ex auri destructione, seu calcinatione, quæ penè est impossibilis pendeat. Ex his ergo patet locum primò debere esse conclusum ac solidum, ut nihil inde expirare possit, & hoc quidem duplici ratione; prima ut elementorum rotatio, quæ vaporabiliter in forma & specie fumi exercetur, sub initio generationis metallicæ mistionis, quæ nullatenus compleretur, si locus apertus exhalanti materiæ exitum permitteret. Secunda quia cum exhalatio prædicta metallica sit, & consequenter maximè ponderosa, ab aëre tenui neutiquam sustineri posset, sed cum indies sub mistionis progressus gravior reddatur, necesse est, ut aer densetur, quod facile contingere potest, quantum enim elementa miscenda inferius rarius rarescunt, tantum aerem superiorem densari oportet; quod experimento cognitum est apertissime, uti declaratum nobis fuit in libello, cum de liquore Alchaest, de Lapide Philosophico, ubi ostendimus minimam etiam rimulam materiæ alioquin perfectè dispositæ circulationes necessarias prohibere solum aeris ponderosum vaporem sustinere impotentis ratione.

Hinc clare dignosci potest, quàm graviter decipiantur qui dicunt metalla sub arenis aut aquis, aut similibus locis surgenti fumo metallico exitum haud vetantibus, nec ejusdem fumi circulationi commodam capacitatem præbentibus genita, jam metalla aquarum illuvionem illuc deportata fuisse; rationabile quidem est, at illic ab initio ad perfectionem ultimam fuisse producta, est prorsus impossibile.

Præterea in superficie terræ, in durissimis lapidibus, imò in ipsis segetum surculis, si verum est, quod aliqui fide non indigni scriptores in Hungaricis agris aurum sæpe repertum esse memoriæ prodiderunt, id enim inde provenit, quod cum generatio multiplicetur, ex affluxu elementorum, aquæ potissimum ad interiora mineræ loca in ejusdem porositatibus quasi filamenta geniti metalli intruduntur, quæ paulatim ab aliis quasi succenturiati successive impelluntur, usque quo exterius sese prodant fulcris, ut possunt, adhærescentia; Quemadmodum vitibus & hederis suis pedaminibus annexis accidere videmus: non absimili ratione emergunt arbores, sicut & sub aqua corallia prioribus partibus à succedentibus inferioribus propulsis.

Absurdum quippe constat, ibi metalla genita, ubi sæpe

sæpe inveniuntur, cum illis dispositiones requisitas omnes adesse non sit possibile, atque una deficiente, necesse est & generationem impediri. Nec solum aër exposcitur, ut pars loci, in quo generatio patratur; sed insuper elementorum sufficiens portio requiritur pro metalli producendi corporeitate, quorum si unum desit, generatio compleri nequibit; nec solum aër deficere potest, sed & aqua, imò & terra, quæ licet semper præsto adesse videatur, cum in suis cavitatibus metallorum nuptiæ celebrentur, nihilominus cum terra ferè semper variis mistionibus occupata, si talis non adsit; qualis spiritui seminali efficienti expetitur, nulla succedet generatio, nisi forsan mistum, quod occurrit tale sit, ut prædispositionem obtineat ad producendum metallum, sicut & animalia, & vegetantia, non ex simplicibus tantùm elementis nutritionis auxilium capiunt; sed ex mistis quibusdam antecedentibus, non tamen omnibus; sed eorum naturæ convenientibus. Hinc est ut metalla non solum invicem commista sæpe fodiantur, sed plurimis complicata lapidibus, terris, mediis mineralibus, atque id genus similibus.

Loci quin etiam capacitas idonea requiritur, non enim quæcunque opportuna est, quoniam si angustior, quam par sit, fuerit, clarè patet metallicas circulationes haud fieri posse, neque minus si justo amplior fuerit, tunc enim velut in aëre libero & aperto vapores dispergantur, nec per ignem, seu calorem iteratis rarefactionibus, ut decet dirigi, ac gubernari poterunt.

Ignis tandem potioris considerationis est in rerum omnium generatione & conservatione, sicut enim in artificialibus ignis administratio primum locum obtinet, ita in naturalibus primas partes obtinere certissimum erit, si enim hic vehementior sit quam rei generandæ natura postulaverit, nulla penitus subsequetur generatio, ita quoque si debilior sit, quam opus futurum aliquin exigat.

Nec hic mihi quidem audiendus videtur Bernardus Comes Trevirensis, qui calorem ferè nullum in mineris esse scribit, qui si tantillus esset, opus naturæ celeberrimum secuturum asserit, quod tamen non sine ratione protulit, cum ipse vidisset in opere suo arcano calorem maximè debilem, & magis quidem quam credi possit actus omnes explere, indéque inferre voluit, idem in naturalibus locis evenire: aliud enim est materiam jam à natura completam accipere, & in ipsam residuum quod deest perficere, aliud est ex integro ab elementis generationis curtum inchoare; hoc autem artis Chemicæ veris professoribus satis cognitum est, & hi soli me intelligent, & non alii; hi siquidem experiuntur majorem calorem adhiberi in posteriori operis parte, cum videlicet ad plusquam perfectionem tendit opus, solum quia tunc elementa magis operta in circuitum agi vase strictissime obserato absque auctiori igne minimè possent. Quare multo major exigetur cum eadem omninò dissoluta erunt, ut in generationis initio.

Quod inde quoque probari potest, quòd aqua vulgaris imbecillo nimis calore non assurgit, etiamsi vasis clausis detineatur, ac proinde cum in naturalibus locis hæc eadem elevatio vaporis sit necessaria, quomodo à calore ferè nullo hoc explicari possit non video, ut prædictus Auctor voluit; at hoc illi condonari potest, cum ejus intentio tunc non fuerit primas naturæ operationes in naturalibus locis scrutari; sed duntaxat occultissimæ artis mysteria similibus exemplis licet non ita veris quærentibus artem insinuare.

Ignis autem consideratio in opere naturæ duplex apparet, prima de igne externo est, quatenus scilicet elementa promovet, disponit, ac præparat, qui semel inter elementa miscenda ligatur, & ex extrinseco fit intrinsecus, & tunc pars essentialis misti producendi evadit & sic secundo aliam habet considerationem, sicut hoc idem de aëre contingit: hic enim duplex pariter esse cognoscitur, alter qui pars est misti propria & essentialis, alter extrinsecus ambiens, in quo metalli productio perficitur. Sicut ergo de hoc, ita de reliquis tantum natura sumit, quantum sibi opus esse scit; sic quoque de igne dicendum est, cujus tantam portionem sibi aggregat metallica massa, quantum pro suæ naturæ exigentia opus habet quousque eo deveniat ignis augmentatio, ut mistum completam quantitatem sit assecutum, in quo gradu nondum prorsus finis erit mistionis perfectus; ideoque ignis extrinsecus liber requiritur, ut quod per ignem interiorem ligatum compleri nequit per exteriorem interioris vires adjuvantem compleatur.

Quærere hinc solent nonnulli cur uno loco magis, quam altero metalla exoriantur, cum ubique virtus effectrix astralis, elementa materiam præbentia, & ignis instrumento præsto sint. Neque solum universaliter; sed specialius, cur videlicet hic promptius aurum; illic ferrum producatur? Hoc autem ex materiæ ineptitudine contingere nequit: cum enim spiritualis stellarum potestas aptum ex elementis corpus reperire ubique valeat, & illa sit, quæ sibi corporeitatem juxta suæ naturæ exigentiam plasmat, quare metalla omnibus locis non innascuntur? Quod si plantæ non ubique eædem proveniant, id mirum videri non debet, cum illæ ex parentum semine propagentur, & succum alimentalem exposcant pluribus circumstantiis, quam metalla, præparatum, hæc enim ex elementis immediatè materialiter componi ostensum est. Et licet ab initio creationis ante solis apparitionem per dispersam lucem universæ terræ vegetativa virtus desportaretur, non ubicunque permanentes radices figere potuit prædictarum cognitionum defectu. Quod etiam animantibus evenit, quæ non ubilibet degere, vitamque protrahere valent, quamvis motu progressivo quavis progredi permittatur: quare metallorum generationis diversitas hujusmodi causæ tribuenda non erit. Ex his vero quæ in solari luce & radiis observantur, quid de Planetarum quoque virtutibus non ita sensibilibus statuendum sit, innotescet. Ambo siquidem spiritualem naturam habent, solares ergo radii non quovis locorum æqualiter feruntur, nec ubique nec semper ultimam suæ potestatis energiam pariunt: quod manifestum est in speculo urenti, ignem enim in puncto solùm, quo radii reflexi confluentes coeunt, edit. Non absimili ratione Planetarum substantia spiritualis luce ut vehiculo deportata non ubique terminum suæ potestatis ultimæ attingit, sed tunc duntaxat, cum viribus simul counitis ad extremum potentiæ ad finem aucta fuerit, si locus suis circumstantiis munitus adsit, illico materiæ infigitur, & juxta naturæ suæ prædestinationem opus generationis inchoat, & si nil obstiterit, perficit, quod prius imbecillitate virtutis exequi prohibebatur.

CAP. XI.

De Metallorum Vita.

OMnibus pœne ac universis naturæ opera speculantibus receptum hactenus est tanquam axioma certum & indubitatum, metalla intrinseco vitali principio, ac seminaria virtute carere: ideoque propagationis vi destitui; hoc autem inde probare conati sunt quod nec nutriantur, nec augeantur; ideoque nec vivere, nec mori posse putarunt. Et de augmentatione quidem non dubitandum est cum sensibus

pateat, nihilque sine alimento, nutritione & organis huic rei destinatis augeri cognoscatur. Metalla siquidem sicut homogenea cuncta, & ipsa quoque elementa si sui corporis augmentum capiant, id ex alterius ejusdem naturæ corporis additione contingit, quemadmodum & alia prædicta, quæ similiter augentur.

Quod si opponatur quod in arboribus longo tempore discissis, & animantium ovis evenit, in quibus virtus prolifica adhuc superstes & vegeta manifestatur, tametsi absque detrimento diutius emortua ferè steterint, quin imo in ovis animantium vitales etiam functiones absque nutrimento non brevi spatio exercentur, quod evidens indicium est vitæ beneficio frui, licet illas semper non patefecerint, quare similiter & metalla vitali potestate gaudere poterunt intrinsecè absque eo quod illam exterius prodant. Huic inquam facilè respondebunt nullo indicio id in metallis ostendi, cum nunquam observatum sit ea vitales actus, & opera prædictis similia edere, quicquid etiam contra de Chrisopœio & Argycopœio semine jactitent chemicæ artis professores, qui opere tamen ipso palàm nunquam præstiterint, nec semen illud cæteris conspiciendum obtruserint.

Nos hic contrariam sententiam tueri conabimur, metalla scilicet vivere prorsus, quinimo & totam universi machinam vitali potestate, atque prolifica turgere, nihilque penitus in toto mundi ambitu esse, quod vita imò sensu, quod magis est, non polleat: quod & nobiscum apertè sensit Divus Augustinus, qui lib. 3. de Trinitate. Omnium quippe rerum, quæ corporaliter, visibiliterque nascuntur, occulta quædam semina in istis corporeis hujus elementis latent. & lib. de Civit. Dei. Insunt in rebus corporeis per omnia Elementa quædam occultæ seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas temporalis & causalis, prorumpunt in species suis modis & finibus: quod & in Orthophysicis nostris pariter demonstratum est, & hic quantum quidē ad metallorū vitam spectat, nonnulla addere nō pigebit.

Distinguendum autem prius hic est vitæ nomen anceps, ne forsan ex vocis æquivocatione erroris quid in doctrinam irrepat; siquidem duplicem vitam genericè dicimus, prima est, de qua videtur locutus esse D. Augustinus seminaria scilicet, ratio quæcumque ea sit, non ad hanc magis, quam ad illam speciem directa, & sic ubique vitæ specimen se prodit, si circumstantias requisitas offenderit, nec id quidem absque ratione, cum enim vis seminalis non sit nisi spiritualis siderum substantia, ut alibi probatum est sufficienter, cum substantia hæc lumine, id est luce & aëre quoquoversum feratur, solida quæque penetrans, nihilque sibi desit præter corpus, ad suæ potentialis virtutis energiam ostendendam si illud obtinere possit, statim illic implantatur, suosque characteres imprimit & promit, nec id deficere potest, cum elementa ubique locorum reperiantur, corpusque perficiendum advenienti spiritui offerat. Hinc est, ut ex mistis putrefactis rerum sensu omninò carentium, vermes, papiliones, aliaque insecta sensu prædita enascantur, utpote quæ corpus non exigant tot dispositionibus præparatum, quot perfectiora, De hac ergo vita hic non loquimur, quæ casualis quodammodo atque indeterminata videtur, non quidem ex parte spiritus astralis vitam exhibentis, hic enim utpote ubique idem eosdem quoque parere debet effectus, at respectu circumstantiarum, temporis, loci, caloris, & id genus similium, quæ spiritui architectonico licet eidem diversitatem violenter aliquatenus inferre possunt.

Alia igitur vita est specialior, quæ est in speciebus determinatis, & univocis, ut cum hoc animal ab animali, planta à planta gignitur, aliæque similes vitales functiones certæ atque stabiles exercentur; & sicut ista specialis ex generatione ac nutritione operatur, ita vita universalis prædicta ex putrefactione in actionem perducitur. Vita ergo sic accepta non est nisi vis interior seminalis, generationem & nutritionem juxta ordinem & modum suæ naturæ debitum edere potens. Hæc enim si semel destruatur, ut sæpe contingere solet, statim vita & vitæ potestas perit, ac tunc succedit alia universalior jam explicata: nunquam enim omnis vita deficit si secunda defectu corporearum dispositionum intermoriatur, statim succedit prima, ne omni vitalitate res aliqua privetur, nihilque tam mortuum jacet, quin ibidem vitæ alicujus scintillæ non elucescant. De metallis ergo jam nulli dubium est, quin universali vita, sicut & partes cæteræ cunctæ Universi fruantur, neque de hoc quis forsan ambigere posset, sed difficultas est, an vitam possideant specificam, an scilicet aurum argentum, & alia vim habeant intrinsecam specificis proprietatibus gravidam, sicut animantia & plantæ. Et omissis quidem experimentis, ut plurimæ dignissimorum fide scriptorum historiæ tradiderunt, quæ tamen levis momenti esse non deberent, si verum sit, quod peritis in arte sit assentiendum, cum Physicus etiam argumenta ex rerum natura deprompta exigat, nonnulla hic sumus allaturi, quæ nobis potiora videbuntur. Et primo quia nulla species certo ac determinato ordine ac modo procedens vitali munere caret; igitur nec metalla hoc eodem carebunt; inductione verò patet in omnibus in hoc veritatem habere, nullaque potest afferri ratio, cur metallis denegetur, neque impedit, quod ipsa non nutriantur, nec augeantur, cum enim homogenea sint, & instrumentis careant, nullaque necessitas appareat eorum nutritionis, non videtur quare in ipsis illa postuletur.

Quare vero his sicut aliis nutritio non sit tradita, est, quia à semine parentum non procedunt, sed immediatè, à sidereo spiritu, qui loco cum suis circumstantiis apto positus, sibi sufficiens est ad vitalitatis munia integre obeunda. Secundo probatur ex eo, quod ea quæ veram generationem habent, & vitam habere necesse est: quod vero metalla sint ejusmodi, liquido patet ex iis, quæ de metallorum generatione superius attulimus; materiam enim aptam spiritus astralis exigit, hoc est igne & loco congruo dispositam pluribus motibus illam circumagit, movet, & perficit quousque ad finem prædestinatum veniat, ibique cessat: similes autem functiones sine vita esse nequeant.

Quinimo proportione respondet metallorum generatio stirpium productioni, at in metallis tota materia initio radix est, cum præparatur, & rotationibus suis revolvitur, arbor est luxurians, folia & fructus profert cum varios colores in digestione necessario exerit, quod sibi est ineptum, tanquam excrementum rejicit fructus deinde in ipso complemento, & perfectione conquiescit, ab opere manifestat, in interiori recessu vim seminalem prolificam claudit, quæ si pari ratione, ut in semine vegetantium convenienti succo, eodem nempe, quo prius ipsamet fabrefacta fuere, exolvatur, quidni & ipsa vegetantium more suam speciem multiplicare valebit.

Quare metallica materia sub mistionis elementorum initio cum specie principiorum secundariorum induta manet, quod fit dum in prioris mistionis parte tota radix est, & alimentum. Cum vero species astralis in posteriori mistionis parte specificos actus edit, & ad extremam perfectionis completæ metam percurrit, tota germen est arbor & planta. Cum postremo integrum perfectionis cursum compleverit, finemque suæ naturæ permissum adepta quiescens ab opere cessaverit, tota fructus est, tunc enim ulterius naturaliter

liter tendere nequit: quod si per artem naturæ adjutricem eodem prorsus quo ab initio composita fuit humore, soluta in ulteriorem generationem promoveatur, tota semen erit, & vim prolificatam absque dubitatione possidebit, quod enim in vegetantibus discrimen accidit instrumentorum & partium diversarum ratione, illud idem in homogeneis metallis ratione diversitatis graduum & temporum succedit.

Ergo si vitalis potestas ignobilibus lapidibus inclusa observatur; multo magis eadem concedi debet metalis, utpote perfectioribus, nec solum universaliter vitæ semen, sed & specialis. In saxis enim & lapidibus extrinsecus integris & inviis pisces & animalcula innascuntur, & corallia ex lapideo succo germinationem habent, & sicut supra terram quædam sunt germina; quæ nullam aliam partium diversitatem possidere videntur, quam habeant coralia sub aqua, ita hanc eandem metalla sub terra habuisse videntur, arboribus enim prædictis simillima in mineralium latibulis conspiciuntur.

Vitam ergo suam & metallis concedamus, non universalem duntaxat, sed metallicam specialem, quantum quidem illis ut homogeneis, & instrumentis carentibus permissum est; & hinc perpetua stabilisque procedit illorum propagatio iisdem semper proprietatibus, causis & modis circumscripta. Si vero præposita adversarii ratio roboris quid haberet, qua probatur metalla vita deficere speciali, quia nunquam visa sint suas species propagasse, nec semen aliquod protulisse, unde sese multiplicare per veram generationem possent. Hæc eadem ratio ad omnem illis vitam denegandam, non tantum videlicet specialem, sed & universalem, inserviret; nullam etenim in illis præsertim nobilioribus observare possumus, quare si vita speciali frui negemus, & quod vitales actus non ediderint unquam consimiliter & omnem prorsus vitam quem toti Universo concedimus eripere debebimus, quod absurdissimum esse ex prædictis constat, si plurima enim longe ignobiliora vitali potestate turgere viluntur, illa eadem metalla, quæ mista nobilissima sunt carere minime poterunt, tametsi actus ullos naturaliter promere prohibeantur.

Hoc enim ideo contigit, quia cum durissima sint, solida, compacta, clausa, sicca & terminata, interior vis seminis, unde vitalia opera proficiscuntur tali corpore quasi compedibus & carcere deligata cohibetur, quamobrem si ad ultiorem generationem impellere speremus, opus erit, ut carcere fracto, humefacto vis interior exolvatur; tunc enim in tenellum corpusculum igne convenienti auxiliares manus adepta vitalia munia exercere incipiet, & si nil obstiterit integram vitalitatis suæ periodum complebit.

Non absimili ratione accidit in vegetantium seminibus, quibusdam, quæ durissimo cortice obducuntur; hæc enim nisi terræ iterum demandentur, atque succo eodem seu liquore, quo ipsorum corpora ab initio composita fuerant, humectentur, dissolvantur, ac operiantur, in novam generationem promoveri nequeunt, sed ita ut sunt, infæcunda manerent, non ex defectu inhabitantis spiritus seminalis interioris, verum defectu necessariæ circumstantiæ: ita propemodum sese res habet in metallis, quæ duriori etiam corpore, arctiorique ligatura stringuntur, ut propterea suæ vitalitatis munia obire nequeant, nisi [ut dictum est] vinculis dexterè relaxatis interior vis sese in propatulum promat.

In Metallis tamen discrimen est hoc à vegetantibus & animalibus, quod in horum generatione quantitas seu numerus multiplicatur, non virtus neque potestas aliis extra se communicabilis; at in metallis simul cum quantitate & vis prolifica seminalis mirum in modum excrescit duplici ratione.

Prima est ratione spiritus interioris agentis, qui non ut antea vagus necessariis dispositionibus destitutus quasi peregrinus corpori sua debili vi fabricato implantatur: at nunc quasi proprio domicilio inhabitans, omnibus requisitis circumstantiis præmunitus fortiori robore operari valeat 2. ratione materiæ seu alimenti, quod perfectius requisitis omnibus conditionibus exornatum atque jam fere completum interiori naturæ offertur ab arte, cujusmodi non erat illud, in quod primitus per solam naturam componebatur, hoc enim ut dictum est, ex elementis primam sumpsit originem, quod paulatim & longo tempore, multoque naturæ labore in perfectionem diductum est.

Cum ergo virtus operativa potentior, corpusque longe perfectius superaddatur, necessario & productum multis perasangis erit activius ac potentius, & proindè superabundantem suam virtutem cæteris imperfectioribus communicare poterit.

Quæ omnia in Orthophysicorum opere loco convenientiori fusius examinantur, unum hic addendum superesset, quomodo scilicet metalla non dissimili ratione nutriantur, ac cætera duo mistorum genera. Imò omnimodam habeant cum illis similitudinem proportionem, & pro suæ naturæ homogeneæ conditione modum fere eundem. Id tamen hic retinendum satius diximus, ne frustra idem repetatur. De hac enim rè abunde satis disputabitur infra libro 3. cap. 2.

CAP. XII.

De possibilitate Transmutationis Metallorum per Artem.

Ex his superiori capite determinata sunt tanquam necessaria illatio sequi videtur artificialis metallorum multiplicationis possibilitas, cum enim constet illa sicut & cætera mista vitam habere, consequenter vitalibus officiis, inter quæ principalis prolificatio est, fungi poterunt, quod si prolifica metalla cognoscantur, & suam quoque vice versa habere vitam metallicam generationem & nutritionem apparebit.

Quare sicut hoc caput ex præcedenti consequitur, ita illud ex hoc firmius roboratur, tametsi quæstio hæc non hujus loci proprie videatur, sed artis, quam Chemicam non multis ab hinc seculis vocarunt, cum vetustioribus aliis speciosioribus titulis indigitaretur: at cum omnibus, qui res metallicas tractarunt scriptoribus hæc eadem examinata videatur, inconveniens erat silentio illam præterire.

Cum ergo certissimum sit pluribus etiam argumentis non debilibus metalla transmutari non posse, & ex alia parte non minus innotescat metalla sæpius opere ipso realiter, & absque falso transmutata esse, examinare utrumque plurimum expediet, primum scilicet, quomodo metalla invicem realiter, & verè essentialiter commutentur. Secundò quomodo eorum transmutatio sit penitus impossibilis. Hanc in 3. libro, cum metalla specie ac essentia invicem differre monstrabimus examinandam linquimus, illam, hic examinare libet.

Duo ergo hic discutienda sunt, primum est an metalla gignere, & suam propagare speciem per artem queant, secundum ex qua materia, seu subjecto corpoream substantiam vis prolifica desumat, vel ad suam speciem augendam, Tertium quomodo scilicet virtus prædicta transmutans opere manuali paretur, relinquimus Theoricæ, & practicæ aliis tractatibus explicandum ulterius.

Circa primum præter omnem rationem videretur metalla regulariter, stabiliter, ac determinate, suis proprietatibus per naturam genera riin terræ visceribus & in

in vase naturali prorsus consimili supra terram per eandem naturam artis adminiculo in novam generationem impelli haud posse, quod enim seminali vi pollet, generare quoque per eandem potest, hujusmodi autem sunt & metalla quoniam si talia non essent, nec in terræ visceribus producerentur.

Hinc nonnulli devicti generationem quamcunque etiam naturalem metallis abnegarunt; quod tamen sensu & experimentis falsum esse constat, cum pluribus locis visa sint metalla semel effossa iterum reproducta, ut in Ilva Insula, propterea inexhausta nuncupata, quod viginti quinque circiter annorum spatio fodinæ jam inanitæ nova ferri reproductione implentur. Sicut enim animalia, & quæ vegetant, non aliâ ratione prolificata sunt, nisi quia seminali vi turgent, qua nunquam privantur; talia vera sunt & metalla.

Probatum autem est in Orthop[illegible]ysicis, in animalibus duplex inesse semen, novum alterum in vasis spermaticis, & alterum antiquum in toto corpore parentis disperso, hoc autem prolificum ideo non est, quia novam materiam idoneam & circumstantias sibi debitas habere nequeat, & propterea pes, caput quæ partes valdè dissimilares existunt, quamvis seminalem virtutem per totum corpus dispersam contineant, generare nequeunt; at plantæ quæ tot dispositionibus subjectæ non sunt, non solum semine multiplicantur, sed surculis virtute seminis antiquioris, qua scatent, in perpetuam generationem percurrere observantur. Sic igitur & metalla, quæ valde minus; imò nullo prorsus instrumentorum jure obstringuntur, vim prolificam exercere poterunt. Non tantum ergo seminali virtute prima libera in suis mineris, sed virtute seminali secunda in toto metallico corpore diffusa atque cohibita, in novam generationem protrahi arte valebunt; nulla etenim assignari poterit disparitas. Ex præhabitis enim liquet hæc solum ad metallorum generationem exigi vim seminalem effectricem, materiam aptam, locumque suis circumstantiis munitum quæ omnia cum æque ars ac natura suppeditare possit nil obstabit, quin eadem imò & meliora opera perficiat. Præterea probatur transmutationis veritas ex eo quod non entis nulla cognitio haberi potest. Res etenim sicuti sunt, ita cognoscuntur; at ejusmodi transmutatio scitur, secundum omne requisitum, describuntur enim causæ, instrumenta, modi, circumstantiæ omnes tam ad Theoriam; quam ad praxim spectantes, adeoque uniformiter, ut nil prorsus invicem discordare in illis tradendis scriptores videantur quod ex præcedentibus manifestum satis putamus. Quare vera erit & possibilis transmutatio dicta.

Præpositæ rationi non absimile est argumentum, quod Lullius attulit in quæstionibus, quæstione quâ quærit: An ars Chemica sit ens verum & reale: sic enim subtiliter argumentatur: Finis artis Chemicæ est aurificare, argentificare, & vegetare seu transmutare: ergo hinc demonstratur subjectum artis esse compositum ex auro, argento, & Mercurio vegetabili, quia hoc vult definitio principii, quia sicut ignis est principium ante omnia ignificandi, Leo Leonem gignendi, & triticum seipsum propagandi, sic aurum se habet ante omnia in ratione aurificandi, & vegetativa in ratione vegetandi, Cum igitur finis artis sit aurificare &c. oportet in ipsa esse aurum, & vegetativam, idest quod in arte sit subjectum, aliud aurificaret, & vegetaret, absque auro & argento & vegetativa definitio principii esset falsa; quia nullum principium esset primum, quod est impossibile; quod si in subjecto prædicto sit aurum & argentum, & vegetativa actualiter, & eis propriè non competeret aurificare, argentificare, & vegetare, quod est contra cursum naturæ, quia finis pateretur vacuitatem, quam natura ferre nequit. Ergo concluditur quod ars necessario est de auro, argento & vegetativa, quæ sunt entia realia, & vera. Igitur & ars est realis & vera hucusque Lullius.

Rationes ab historiis certis, ab auctoritate in arte peritorum, atque consimilibus, hic nobis physicam tractantibus non magni faciendæ visæ fuerunt, sed eæ tantummodo, quæ ex ipsa rei natura per ea quæ analoga, & proportione in duobus cæteris mistorum generibus conspiciuntur, visæ sunt afferendæ.

Circa secundum, ex quâ scilicet materiæ multiplicatio prædicta efficiatur, jam certum est, non ex quolibet proximè & immediatè proficisci quodlibet, sed ex determinato, hoc est circumstantiis requisitis circumscripto, quod inductione patet in omnibus; ita metalla ex carne, ligno, lapidibus terreis, gemmis vitro ac similibus, utpote subjectis, à metallica natura distantissimis, materiam idoneam desumere impossibile est, quare solummodo ex ipsismet metallis materia, in quâ vis prolifica operetur, desumenda erit; quinimò cum metalla singula non minimum inter se differant, nulli erit dubium quin vis seminalis specifica aptiorem inveniat in uno, quam in alio, ut si vis seminalis aurea fuerit, in argento vivo, & argento auro propinquioribus; si vis seminalis ferrea in plumbo materiam sibi convenientiorem inveniat necesse est. Et quamvis Geber artifex in Chemicis solertissimus protulerit, & aperte testatus sit se invenisse, inquirit ne longa nec non laboriosa maximè medicinam unam, qua quidem durum mollescit, corpus, & molle induratur, & fugitivum figitur, & fœdum illustratur splendore inenarrabili &c. hoc inquam non obstat, cum certum sit experimento non singula metalla vitalis medicinæ pari facilitate, ac utilitate commutari juxta siquidem convenientiam majorem facilior transmutatio sequetur.

Ex his liquido patent duo, primum est, quodquamvis metalla invicem circulariter converti possint, ut Albertus M. & alii cum ipso affirmant, hoc non fieri virtute aliquâ metallo transmutano inexistenti, vel aliunde, quicquid illud sit, desumpta, nisi ex illâmet corporeâ substantiâ, in quâ vis seminalis per naturam indita fuit ab initio: quamobrem vim transmutantem auream v.g. ex nullâ alia re desumere possibile est, quam ex auro, argenteam ex argento, & sic de singulis. Secundum est virtutem transmutativam, cum proveniat ex vi seminis per naturam cuilibet metallo inditam, non potentiorem in uno, quam in alio reperiri, ne faciliori labore ab uno accipi posse quam ab alio; hoc nonnulli sibi persuaserunt existimantes faciliori negotio unum in aliud, quia magis invicem conveniant, transmutari: fallò enim crediderunt hujusce transmutationis originem & fundamentum ex mutuà metallorum corporeitatis convenientia derivari, non ex virtute seminali, ex uno solo metallo, aliunde nullatenus possibili deprompta. Quare si vis hæc ex auro habeatur reliqua omnia metalla licet non æqualiter in aurum converter; si ex argento, omnia in argentum, si ex ferro, in ferrum. Principium ergo transmutationis & seminis est non ex materiarum quantumcunque convenientium similitudine.

Id hoc loco non vulgari animadversione dignum censeo, quod in philosophantium peritiorum gratiam sum revelaturus, duplicem nempe metallorum transmutationem scriptores tradidisse, in qua plurimum errare contingit, nisi una distinguatur ab altera licet ab eodem fonte procedant ambo, prima pars quæ in unica singulari metalla materia succedit, sicut in semine quoque plantarum fieri diximus, cùm scilicet granum tritici terræ amandatur, ibique humectatum, dissolutum & calefactum in novam generationem ducitur,

ducitur, in qua corpus antiquum destruitur, quod tamen nova progeniei reparatione magno fœnore compensatur, dum ex priori corrupto multiplicati fœtus exoriuntur, qui tamen majori virtute non pollent, quam fuerint parentes & avi; ita pariter & metallum, uti dictum est apertum ex propria seminali virtute in sobolis multiplicationem pellitur, augetur etenim plurimum, dum ex veteri corrupto additione convenientis materiæ novum genitum reproducitur, cum hoc tamen discrimine à stirpium seminibus, quod in hac transmutatione, quod in secundo exoritur, majori valde potestate præditum cognoscatur, sed hæc transmutatio adhuc duplex est, in qua metallum perfectioribus dotibus exornatur quas tamen in alienum transfundere nequit, sed in suum proprium corpus tantummodò operatur, cujus exemplum est in ovo, cum sine alterius materiæ additione in pullum transit, qui quanquam perfectior est, quam ovum, perfectionem majorem non possidet, quam possedisset pullus, unde ovum exoriebatur; at hæc propriè transmutatio dici non debet, sed maturatio potius, non enim internus artifex seminalis inhabitator, sed habitaculum, & corporeum domicilium, in inchoatæ maturitatis perfectionem ducitur, quod in vera transmutatione non fit. In hac enim habitatorem una cum habitaculo alieno juri submitti oportet.

At in secunda, quod iterum enascitur non tantum dignioribus ac potentioribus viribus decoratur; sed has cæteris etiam metallis per projectionem (ut vocant) super ipsa igne liquata injecta impertire valet.

Et ex hoc secunda transmutatio metallorum intelligitur in qua videlicet metallum transmutandum tanquam alimentum est alienæ virtutis transmutantis, quæ sua potestate alimenti potentiæ dominatur, quæ tamen quantum potest resistendo se vinci non sinit penitus & integraliter, quare ex ambabus, quamvis debilior in magna corporis mole potentior in minori resideat: fit medium quoddam, in quo terminus est naturæ communiter intentus, si tota vis subjecti transmutantis exhausta fuerit, alioquin additione debilioris metalli iterata semel aut pluries prædicta vis elanguescit, ut terminum sibi à natura præscriptum egredi nequeat, & hinc metallum naturali prorsus consimile, imò identicum exurgit.

Quamobrem transmutationem hanc cum animalium nutritione analogiam & similitudinem habere constat, in hac etenim sicut in aliis vis seminalis transmutans requiritur, quamvis altera calore & instrumentis, altera verò solo calore propter instrumentorum carentiam perficiatur: in utraque alimentum aptum & idoneum exposcitur, quod pro majori vel minori affinitate atque convenientia facilius uberius & utilius, in aliam substantiam transmutatur; quinimò sicut animalium nutritio non ex omnibus indifferenter alimoniis, sed ex idoneis, & proportionatis efficitur; ligna etenim duriora, lapides, & id genus similia, utpote quæ pluribus dispositionibus ab animalium carne longe diversis prædita sunt; à seminali virtute superari, in proprium & affinem succum præparari nequeunt: ita metallica hæc nutritio non ex omni subjecto; sed ex eo dumtaxat, quod cum semine mutante sufficienter conveniat, compleri potest. Hinc est quod aureum elixir vi seminali, seu mavis igneâ maximè aucta nil transmutat, quod ab auro corpore nimis distet In hac nutritione consimiliter, ut in illa recrementa & fœces semini incongruæ ac inutiles ex alimento segregantur, uti dictum est.

In ambabus enim superius enarratis transmutationibus necessum est aliquid absimile secerni, non aliter atque in animalium alimentis, quæ nunquam adeò alendo idonea & convenientia reperiuntur, quin aliquid impuræ lapis, ineptæ transmutationis contineant plus minusve tamen prout similibus vel similibus vel dissimilibus alimentum fuerit.

Transmutationem seu mavis transmutationes prædictas possibiles quidam concedunt, sed vel reipsa impossibiles, aut saltem difficillimas; quibusdam è contra faciles prædicantibus. De qua re verbum quoque addere non displicet; & facilem quidem ex altera parte dicimus, & ex altera difficillimam. Difficultatem verò ex circumstantiis pluribus necessariò requisitis pendere protestamur, quas in disceptatione nostra de Liquore Alchaest enumeravimus, quod verò facilis pariter sit, inde probatur, quod nullum naturæ opus, ut videre est inductione in singulis difficultatem habet: has autem transmutationes explicatas omnes merè naturales esse fatemur, nec ars aliquid ultra ministrat, nisi quod plantarum seminibus & surculorum diversorum insitionibus, vel paulò plus, prout subjectum plus aut minus delicatum est ac destructioni obnoxium, de quibus omnibus in Chemicis nostris Deo concedente fusius.

CAP. XIII.

Quod levis ab auro color, & tinctura nullo artificio sit separabilis.

Eorum qui contra veræ transmutationis metallorum artem sentiunt, duo sunt genera, alterum penitus impossibilem dictitans; alterum verò non tantum veram putat, sed ita ut in pluribus ac diversis materiis ipsam consistere mentiatur, cum non nisi ex unica penitus & singulari proficiscatur: unum autem dico, sicut ovum, ex quo solo ut principio pullus progignitur, excepto calore sufficiente, licet postquam exortus fuerit alimento idoneo egeat.

Præter hæc dico aliud est genus tertium inter utrumque medium, eorum scilicet, qui rationibus, historiis, ac experimentis non tantum virorum omni fide dignorum, sed etiam sibimet ipsis inspectis convenienter, artem quidem affirmant, illamque in auro tanquam in primo ac principali subjecto residere, & illinc emanare, sed erroneo prorsus opere existimantes ex illo per sophisticos, ac extraneos liquores colorem suum segregari, quem postea auri tinctura, seu spiritum, sive animam, aut quintam essentiam vocitant, quo postea tantundem auri super alia metalla liquefacta projecto resumant, quantum id fuerit, unde prius desumptum fuerat, decepti forsan Paracelsi verbis, quæ non sic ut primâ fronte videtur interpretanda sunt, sed mysticè, ut mos ipsius est familiaris: nec vulgares duntaxat, ignarique homines credidere: verùm doctiores scripturæ pariter monumentis tantùm errorem tradentes, quo plurimi à vero tramite deviantes non minimùm se detrimenti perferre senserunt, ut non tenue operæ pretium me facturum sperare possim, si sophisticam hanc opinionem ex artificum mente rationibus clarissimis eliminare valeam. Hoc enim si verum foret, è directo adversaretur iis quæ hactenus hic demonstrata fuere, cum præsertim eorum nonnulli scribant auri tinctura detracta corpus residuum verum esse argentum. Ita Ioseph Quercetanus vir alioquin de Chemicis disciplinis optimè meritus, & cum eo plures alii: quod tamen tam absurdum est; ut nihil magis, tunc enim ex auro argentum generaretur absque argenti semine per solas res solum extraneas, per quas etiam aurum in substantias varias devideretur, valdè dissimilares, quod totum est contra artificum experientias: Aurum siquidem

siquidem est omninò incorruptibile, & quam maximè homogeneum, tam arctam possidens mistionem, ut nulli rei, præterquam uni soli, quæ in toto naturæ ambitu inveniri nequit, speciali Dei privilegio obtinendæ, sit dissolubile: quomodo ergo poterit intrinsecus penetrari per ejusmodi liquores, quantumcunque tenues & acres, quod si nemo illuc pertingere queat, ubi principia seminalia, quæ spiritualia sunt, resident, quonam modo virtus ejusdem in alia metalla transfundi poterit? aut quanam ratione liquores ejusdem ab auri propria sede vim seminalem detrahent, ut in seipsos recipiant, & aliis dissimilibus impertiant.

His adde vel prolifica vis ex semine spirituali promanat, vel ex corpore? si primum, quomodo vis spiritualis in subjectum sibi extraneum & dissimile recipi aut recepta stabiliter perdurare poterit? si verò ex corpore, vel hoc erit integrum, vel in substantias divisum non integrum, quia dicta tinctura non est integrum corpus; si divisum, quomodo ex corpore difecto superstes vis prolifica obtinebitur? putant autem in solo colore auri essentiam sustineri, quod est erroneum: in cæteris enim seminibus vel ovis tam animalium quam stirpium non color attenditur, sed vis interior, ex qua color & omne aliud accipens consequitur. Nec propterea rerum tincturæ, vel colores quantum ad generationem sui similis spectat, supra reliquas partes misti corporei quicquam possident efficaciæ majoris quanquam in quibusdam proprietatibus illis prævaleant. In aliis verò vice versa superantur. Est enim tinctura in animalibus, & vegetantibus pars sulphurea magis, ideoque separabilior, quam sit mercurialis & salinosa, quæ pertinacius subjecto inhærent, ac dissolutioni resistunt, ideoque in sale vis potentior. Rationabile siquidem est ibi specificas proprietates strictius coerceri, ubi dissolutio minus potest, cujusmodi est sal mistorum. Ex adverso autem sulphur debilius est; quia promptius misto segregatur, & aereum est. Si ergo vis auri præparativa daretur, potius in residuo corpore deberet esse vegetior, quam in sulphurea: si enim hæc tam prompte à suo corpore disjungi potuit, quomodo alteri extraneo stabiliter adjungetur?

Hoc autem clare liquet non solum in animalium & vegetantium tincturis, ex quibus subjectum antiquum non reparatur, nec ex Croci calore, vel Rhabarbari missa, ex quibus extracta fuerunt, reproducuntur. Sed nec etiam homogeneis, ut in Croco vel sulphure stibii & similibus, in his autem vires quædam observantur majores, eo quod in subjecto sint debiliori, & idcirco censibus sese obviam præbent facilius sulphuris ipsius interiores virtutes, quæ id Mercurio & sale profundius latent.

Præterea sicuti mistio duplex est, spiritualis & corporalis, quæ triplex est, ita dissolutio vel penes illam consideratur, vel hanc: Corpus enim in pulveres quantumvis tenues dissolutum, vel in liquorem; aut etiam in halitum vel tenuissimum, non propterea dissolutum verè dicetur, ut in mercurio vulgari liquidò cernitur: sed tunc duntaxat verè dissolutum erit, cum elementorum compages sic relaxata fuerit, ut in elementa mistum redire queat. Sicut ergo in corporeis dissolutionibus vis germinativa non deperit; ita nec extraneis rebus communicari poterit. Nam hoc in exolutione spirituali tantum accidit. Cum ergo nullum mistum sit tenaciori ligaturâ præditum quam aurum, nullo medio poterimus ad spiritualem ejus interiorem dissolutionem pertingere, & per consequens nec virtus germinativa possideri poterit.

Verum concedatur etiam auri spiritualis interior dissolutio, duplex hinc apparebit impossibilitas, ut seminalis vis productiva vobis respondeat. Prima est ratione seminis: cum enim hoc spirituale quid ab astris in elementorum conjunctione mistioni alligatum semel dissolutum evanescet nec ullatenus cohiberi poterit. Secundâ ratione liquorum dissolventium, qui nullo artificio præparari possunt, ut sint tam apti virtutem auream accipiendi, ut ex subjecto, cui naturaliter fuit indita separetur, & in ipsa liquores suscipiatur, ac postmodum ab iisdem pariter segregetur, atque sic perduret, quousque corpus aliud reperiat in quod suas proprietates, & naturam infundat, quæ omnia absurdissima cognoscuntur.

Aurum ergo heterogeneitatem admittere nequit, nec actu nec potentia, cum enim destrui nequeat in partes dissimiles disgregari non valebit: quod si etiam corrumpi dicatur nisi corruptio fiat vi naturæ, seminis potestas minimè sospes erit: at si fiat vi naturæ totum corpus dissolvi necesse est, non in partes substantiales disjici, quod in nulla generatione contingit: quod si id etiam foret, multo facilius hoc eveniret in argento, & aliis; at ex his nemo tincturam extraxit, nec extrahere poterit, quæ sit reparativa corporis antiquioris: cætera enim debiliorem ligaturam obtinuisse experimento patet. Si per liquores igitur extraneos, hoc est à natura & proportione mistionis auri distantes fiat ejus dissolutio simul cum corpore dissolvetur, & seminalis interior spiritus, quo pereunte aurum inde reparare erit impossiibile: quod si ejusmodi tinctura ab auro segregata per similes extraneos liquores obtineretur, non pars erit à reliquo corpore aureo diversa sed corporis totius liquefacti portio: à vegetabilibus verò & animalibus tincturæ separantur quidem, eo quod vel actu dissimilaria sint, vel non difficulter per corruptionem in tria principia heterogenea redigi possunt, non tantum quia illorum corpus organis & instrumentis dissimilibus fabrefactum sit, sed quia alimento quotidiano indigeant, ut eorum corpus ab initio minimum ad ultimam perfectionis magnitudinem peraugeatur, & auctum conservetur: alimentum autem non ubique, nec omni tempore idem, unde fit; ut facile in heterogeneas partes segregari possit. In mediis verò metallicis difficilius, & adhuc difficilius in metallis: cùm alimento minimè opus habeant: totum enim quo indigent, ab initio sibi aggregant: ideoque homogenea redduntur. Aurum verò est omnino indissolubile, ac maximè homogeneum & propterea insecabile.

At dicet quis, auri tincturam ejusmodi à corpore suo albo separatam visam esse non semel: eo tamen concesso, non propterea germinandi potestatem ullam in eâdem residere posse dicimus, cum ea pars aurei corporis dissoluti non semen, spiritus, aut quinta essentia, ut jactitant, dici possit; nulla enim ratio id persuadebit unquam; quod si foret id possibile, rationi consonum magis erit ex inferioribus metallis hanc eandem tincturam posse facilius extrahi, cum debiliorem nacta sint mistionis ligaturam, quam aurum: Nemo tamen ausus est id affirmare, nec ex argento ejusmodi tinctura prolifica haberi potest, sicut alioqui deberet rationabilius. Sic pariter ex ferro & aliis, imò ex aere viridus extractus liquor, quamvis medicâ potestate polleat, metallum prius corruptum reparare minime potest, quod tamen experimentum non cuivis obvium erit, sed quibusdam solertioribus, quibus liquor dissolutivus mistorum innotuit.

Quod si Auctores etiam celebriores dictæ auri tincturæ meminerint aliquando, non propterea eâ methodo præparatum esse dicendum erit, ut sit auri pars virtute generativa pollens, sed subtiliori artificio ad ejus possessionem opus esse, aliumque liquorem à vulgaribus

vulgaribus longè diversum. In auro siquidem semina sunt auri, sed abstrusa recedunt longè, nec possibile est illa separata possideri, cum sint per totum corpus dispersa: secus in animantibus atque plantis, à quarum corporibus semen antiquum separari neutiquam conceditur, licet in iis semen recens, seu potius ovum producatur ad sobolis propagationem, quod metallis naturaliter non competit, quinimò ab ipso sæpius dicto elixire substantia seminalis à suomet corpore separabilis non erit unquam, quamvis augeri bene possit non subjecti divisione in partes, sed substantiæ totius apertione, ac elementorum relaxatione per liquorem ejusmodi prorsus naturæ cum eo, quo fuit ab initio in terræ visceribus genitum, qui sit eidem auro tam affinis, ut eidem sit stabiliter unibilis, ut in perpetuum cum eodem maneat iisdem virtutibus ac proprietatibus omnibus exornatus. Quod Comes Bernardus Trevirensis in Epist. Doctr. ac fidel. indigitavit apertè his verbis: Amen dico tibi quod nulla aqua naturali reductione speciem metallicam, id est, aurum &c. dissolvit, nisi illa, quæ permanet cum eis in materia & forma. & quam metalla ipsa soluta possunt congelare. Et paulò post idem repetens inquit: Quare corpora non dissolvit aqua nisi illa, quæ fuerit suæ speciei, & quæ à corporibus poterit inspissari; nec unquam nutriuntur corpora ad generationem, nisi consimili ad conservandum specie prædita à corpore illo transmutatorio per operis artificium quamvis vegetabilia ex diversis speciebus nutriantur; quæ tamen antequam illa nutriant, dissolutione prius factâ ad proportionem attrahentium assimilantur, &c. & Lullius consimiliter 26. cap. suæ Theoricæ exemplo grani tritici fideliter explanavit, licet in hoc tritici multiplicatio discrepet à metallis, quod in illis non fiat augmentum graduum perfectionis propter rationes superius adductas. At in his simul cum multiplicatione corporea fit incredibilis pefectionis graduum exaltatio: Nam ubi ritè mistum est, simul etiam virtute acerbum invenient; omniaque superans ad suam virtutem & naturam adducit: ut Comes Bernardus ait fœnore tam magno, ut comprehensibile ei tantum sit qui viderit.

FINIS LIBRI PRIMI.

LIBER II.

De Accidentibus Metallorum.

CAP. I.

De Puritate & Impuritate Metallorum.

Post examen eorum, quæ ad metallicam essentiam cognoscendam conducere videbantur, jam de extrinsecis, hoc est, de accidentibus ejusdem hoc secundo Libro consequenter peragendum est. Cùm verò accidentium præcipuum sit puritas, propterea hoc præsenti capite ab his sermonem inchoare voluimus, cùm præsertim plurimos ex præclarioribus observarim auctores puritatis nomine abutentes, dum quid purum & impurum, unde impuritas proficiscatur, quid ea sit, & quotuplex non explicant. Quare nos ut distinctè procedamus, primo duximus explicandum quid puritatis aut impuritatis voce significetur, quid impuritas sit, & quomodo rebus adveniat, ut illarum puritas fœdetur, & quotuplex sit impuritas, & omnia hæc in metallis. Unde quid in cæteris quoque rebus de hac re constituendum sit, facilè percipi poterit.

Nihil autem purum dicere vel intelligere possibile est, nisi elementum vel mistum, & hoc vel homogeneum, ut metallum; vel heterogeneum in suis partibus dissimile ut animal. An ergo Lullius rectè senserit, non video dum inquit: Res à Creatore puras esse creatas, at ex Adami inobedientiæ crimine conspurcatas, & impuras redditas, quasi quod fœditatem rebus induxerit, aliquid aliud fuerit ab el mentis aut mistis.

Nihil autem tale constat ab Altissimo creatum, neque enim rebus apparet aliquid impuritatis, quod elementum non sit, aut ab elementis compositum. Impuræ res ergo erunt, cum plura simul commiscentur, quod tamen in auro veritatem habere nequit, cùm ipsum in plenâ sui perfectione purissimum sit, mistum verò esse negabit nemo, quare nec ex mistione oritur impuritas.

Impuritas ego, fœditas, excrementum, dissimile, fex vel quid aliud his simile id tantummodo dicetur, quod de unitate essentiali rerum, vel de rectâ earundem mistione harmonica non erit. Si elemento ergo simplici aliud quid contigerit extrinsecus adveniens, seu illud elementum sit, seu mistum, Elementum impurum fiet. At si eidem vel corporeum, vel spirituale ad mistionem tendens adhæserit, illud impuritatem non inseret, quia quamvis quod additur de natura & proportione illius, cui additur, non sit, non est tamen alienum, & dissimile fini, ad quem vergit commistio; quia vero totum quod advenit mistioni aptum non est, ideo portionem respuit, quæ si casu vel impedimento non excludatur tunc rerum puritas fœdatur.

In metallorum ergo generatione, si quid intercidat alienum metallum impurum reddetur; cùm autem in diversis gradibus considerari possit, diversimodè etiam eorum impuritas dicetur.

Primò igitur cum metallum in ultimo perfectionis gradu consistit fœdabitur per naturam, si aliquo penetranti fumo vel vapore corpus solidum perforetur, & per artem cum metallo liquefacto unum, vel plura metalla, vel aliquid aliud illi superinjicitur, quod quia perfecto, & terminato corpori advenit, non difficulter etiam ab illo sejungitur, licet nonnulla intimius, ac profundius aliis conjungantur, impuritatem tamen semper inferent. Si enim quæ conjunguntur proximam affinitatem habeant, ita per minima miscentur, ut ex his commistum impurum vulgo nuncupari dedeceat, sicuti cum lapis calaminaris dictus æri liquefacto superfunditur, inde auricalcum, seu salo purus emergit, ac abusive sic appellabitur. Vere siquidem æs alieno corpore fœdiratum. Et hæc omnia quia rebus in perfectione consistentibus occurrunt inde levi negotio separantur: quod maximè notandum est iis, qui per similes imposturas metalla commutare præsumunt.

Quomodo enim stabili conjungio connecti poterunt, quæ in sui naturali perfectione ligata continent elementa? & si tentent peregrinis liquoribus corpoream ligaturam sic aperire, ut ulterior vis compedibus liberata solvatur, quomodo sperare possunt eandem spiritualem vim sic apertam incolumem servare? & si servabunt quâ ratione in corpore non ex naturæ indigentia dissoluto suo fungi munere poterit. At de his satis.

Secundo excrementis metalla fœdantur, cùm in viâ sunt perfectionis, seu maturitatis, hoc est, cùm nondum in ultimo perfectionis puncto consistens metallum transmutatum est, sed adhuc apertum corpus habet, plus minusve tamen, & prout fœditas propinquius in uno termino aut alteri existenti advenit, levius graviusve fædatur, ac pari labore fœditas removetur.

Ergo si metallis sub alicujus principii secundarii specie existenti fœditas acciderit, ita tenellum metallicum-

tallicum embrionem conspurcare poterit, ut in alienam etiam abortivam notham spuriam, vel monstruosam formam genitum reducatur, ut superiùs declaratum esse meminimus. Quod si tam intime excrementicium accidens non intrudatur, impuritatem non monstruositatem inferet.

Quarto demum consideratur metallum sub elementali forma priori: at quia tunc non magis ad metallum, quàm ad aliam subterraneorum speciem spectare poterit, nullam metallo fœditatem inde provenire posse cognoscitur.

Hoc totum ideo tam exactè discutiendum duximus, ut inde non solùm metallica natura perfectius intelligatur, sed quam verum sit id, quod plerique ut Geber in primis tradidere, excrementum scilicet, quod ex metallis post eorum ultimam artificialem depurationem per arcanam operationem extrahitur, sive igne solo digerente, sive medicinæ Physicochemicæ juvamine accidentaliter supervenisse. Cùm autem accidentium remotio non sit impossibilis, hinc vel credidit, vel sic aliis credendum obtulit, quod ea spurcities metallicæ materiæ accidentaliter contigerit, cùm tamen id fæcis metallo priùs nullatenus adhæserit, alioquin metallum homogeneum non extitisset, & quod extrahitur non vi naturæ operantis talis operatio compleretur, sed levi artis adjutorio id sui depuratione segregaretur; at in prædictâ depuratione vis seminis interioris metallo inexistentis solummodo perficiendo fæcem ejicit, sine quâ virtute illam complere prorsus esset impossibile: quod signum est, fæcem illam de novo genitam non extrinsecus advenisse, quod quidem non leviter transigendum monemus iis, qui ejusmodi peritiâ oblectantur.

Ex quibus innotescit duplicem esse in rebus omnibus fœditatem, alteram quæ rebus vel ante vel postea in perfectione existentibus occurrit, de quâ jam sufficienter disputatum est, alteram quæ nullatenus aliis inest, sed per solam naturæ actionem, dum mistum vel in maturitatem perducit, vel in alienam speciem transmutat, de novo gignitur, hanc potentialem appellare, illam actualem possumus: sicut in nutritione animalium liquido constat, in hâc enim alimentum, quod nullo excremento infectum ingeritur per digestionem non totum in sanguinem vertitur: sed magna pars illius in fæcem abit; nemo tamen dicet illam cibo prius adfuisse quinimò & succum inde productum tria paria excrementa continere, mercurialem, sulphureum, & salinosum, melancholiam, bilem, & urinam medentibus appellata, monstratum est alibi.

Quapropter fœdum id existimari non debet, quod instrumentis & calore, sive per naturam, sive per artem naturæ auxiliantem superfluitates ejicit, alioquin nihil omnino purum foret, cùm nihil sit in rerum natura tali puritate ac perfectione præditum, quin possit inde aliquid extranei secerni, quod albo lapillo notandum suadeo.

Ex his constat impuritatis nomen maximè anceps esse, & excrementum respectivè, non absolutè sic nuncupari, pro diversitate siquidem operantis virtutis, & subjecti non unum idemque segregari ex eodem subjecto, utpote si pane vescatur homo, canis & equus, sicut valde diversis inde gignitur sanguis; ita diverse admodum superfluitates emergentes segregabuntur. Quod in metallis quoque contingit. Ex plumbo etenim aliud extranei genus per elixir aureum, aliud per argenteum sejungitur. Ita etiam ex ferro, quo si struthiocamelus aleretur; dubitandum non erit; quin diversissimæ admodum substantiæ à prædictis parantur. Imò animalibus, quod uni tanquam fex inutilis expellitur, alteri alimentum est. Quare nihil absolutè dicetur impurum nisi quod actualiter partes heterogeneas, dissimilesque diverso seminali rectore gubernatas continet. Et hoc in mistis specie distinctis. In Elementis verò, quæ nulli speciali semini sunt addicta, cum alio misto vel elemento fluctualiter non ad mistionem tendente, fœdantur, impura dicenda erunt.

Mistis verò tripliciter consideratis impuritas adhærere creditur, vel in generatione, vel in nutritione, vel in putrefactione. In generatione quidem, ut cum semen loci seu vasis fœditate aliquâ inficitur, atque sic nonnulli metalla fœdari putant, imò nonnulli semen ita hac ratione mutari scripserunt, ut in alienam speciem sæpè vertatur, quod mihi penitus impossibile judicatur. Vis enim seminis vel in suo robore manebit, vel deficiet. Si deficiat, extinguatur, & aliud quid incordinatum emerget: si vero suo robore potiatur, quicquid impedimenti occurrerit, propellere, & respuere valebit, imò de proprio suo corpore, si quid generationi fore inutile abjiciet, & id solum aggregabit, quod sibi opportunum erit. Quanto magis alieno advenienti hospiti suæ indigentiæ inepto adversabitur? & hoc quidem in ovis manifestum apparet, ex quibus quid in metallorum generatione invisa fiat conjicere possumus: in his enim tantum sibi vis seminalis ab initio adjungit, quantum sufficiat ad aliquem perfectionis terminum; quod si aptum invenire corpus nequeat, virtutem effectricem necari oportet.

In animalium ergo generatione, sive per ova, sive per vivum animal ea fiat, sicut in plantarum seminibus, quid impuritatis inseri possit, non intelligo.

In Nutritione similis consideratio erit; si enim semen cum debilioris adhuc potentia fuit, peregrinum quod non admittit, multò magis cum validius virtute auctum quidquid sibi contrarium occurrerit, propulsabit. Hinc fit ut plantarum semina cum solo succo nutritioni non congruo injiciuntur, ut emoriantur necesse est, vel debiles fœtus exoriuntur alimenti deficientiâ, quod & Christus Dominus protulit de semine supra petram cadente. In metallis verò, quæ ovorum conditioni simillima sunt, alimento aliquo superaddito ad priorem suam perfectionem non opus habent, sed totum quo indigent ab initio sibi coniunt, nihil ultra superaddendo. Quomodo igitur illis excrementis quicquam adjungi poterit, quare nec in opere nutritionis impuritatis corpori alendo minimè adjungi potest, & si fæcale quid in eo observatur, id à virtute spirituali operante de novo gigni dicemus, ut supra satis discussum est.

In putrefactione similiter determinandum constat, quicquid in hac ratione dissolvitur, ut in novum corpus transmigret peregrina efficienti virtute patratur, quare à priori subjecto nonnihil potius tollitur, quam alius alterius fiat additio. In metallis autem, in quibus putrefactionem sapientiores etiam Philosophantes admittunt, putrefactio proprie non est, licet nonnulli interpretentur putrefactionem, quasi putris factionem. Certum enim est ex iis quæ hactenus nobis declarata sunt, ejusmodi putridum nullatenus metallo terminato ac perfecto inesse, sed quicquid impuritatis exoritur, de novo exurgere fatemur.

Ex præhabitis igitur concludentes dicimus impuritatem esse quicquid impertinens rebus admiscetur, quod earum naturæ nullatenus sit necessarium, sed utraque possint in suâ perfectione separata manere. Cùm verò quatuor ostenderimus genericè rerum mistiones nec plures nec pauciores, tres corporales, quæ veræ mistiones non sunt; sed confusiones potius: quarta sola spiritualis vera & optima est, in quâ non solum elementa uniuntur, sed penetrantur quod fieri non potest, quid si impuritatis intermiscenda non

confun-

confundentur. Siquidem illico penetratio impediretur ex alieni interpositione, & quamvis non æque strictè miscibilia conjungantur secundum omnes particulas: cùm tamen eæ de ratione quidditativa suæ naturæ sint, impuritatis nomine haud merentur, ideoque metalla impura non dicentur, licet nonnihil intercidat inter mistionem ipsorum, unde causatur opacitas, quia id totum de ratione essentiali est. Sicuti pari modo in plantis & animalibus contingit, dum etenim alimentum ejusmodi licet non pari unione corpori adhæreat ac illud, quod prius jam fuerat aggregatum, est tamen illis necessarium & conveniens. Hinc Avicennas non inconvenienter quatuor addidit secundarias humiditates, licet non ita sensibiles, in quas sanguis converti debet, priusquam partibus nutriendis ultimatè couniatur: rationi namque consonum est sanguinem non immediatè in illas commutari, sed paulatim juxta consuetum in omnibus naturæ ordinem per plures gradus & dispositiones usque ad finalem conjunctionem. Quare si caro tali succo plus minusve disposito imbibatur, non propterea impura dicetur; sic pari modo proportionaliter sese res habet in metallis, in quibus sicut in aliis magna est latitudo prædictarum mistionum spiritualium, quamvis in corporalibus, quia sensibus magis innotescunt clariores se prodant.

Tres autem sunt mistiones ejusmodi corporales. Prima pulverea nuncupari potest, quod in modum terræ crassioris, vel tenuiori factæ contingat, & hæc omnibus sensibilior est, & manifesta cognoscitur in metallis, quæ pluribus ac diversis conjunguntur miscellaneis. & hæc magnam, sicut & aliæ latitudinem obtinent. Hinc metalla sæpè puriora, sæpè impurissima sunt.

Secunda Liquorosa, quia more aquæ fluida plura commiscentur. Hinc plurimæ oriuntur aquæ thermales ac succi, qui propter aquæ naturam vaporabilem ex calore crassescunt, plurimaque inde veniunt mista seu confusa. Et hæc majorem quam prædicta latitudinem, quia non tantùm ratione mistionis, sed ratione majoris vel minoris fluiditatis.

Tertia Vaporosa est, quia ad modum aëris per vapores, halitus & fumos efficitur, quam nonnulli veram & optimam existimarunt mistionem, sibi persuadentes arctissimè ea commisceri, quæ vaporabiliter couniuntur, & hanc nec optimam esse inde liquet, quod nonnulla sic miscentur, quæ sensibus perfectissimè counita videntur, cùm tamen facili negotio deinceps iterum separentur. Quod evidens est in Cinnabari artificiali, Usifur Arabibus dicto, quod ex hydrargiro & sulphure simul igne compositis, & per sublimationem, ut vocant, in sublime delatis paratur, ut in amœnissimam rubedinem & intensissimam postea vertatur. Ex qua rursus hydrargyron currens, ut prius repeti potest, ut hinc clarè constet corpora fuisse commista, non elementa, quæ vel abiissent, vel in alienam formam à primis dissimilem commutata fuissent. In similibus ergo confusionibus, quia inde nova mista exorta creduntur illa non impura dicentur, quamvis revera impura vocari debuissent; singulæ namque partes ex admistione alieni impuræ fiunt, hidrargyron à sulphure, & sulphur ab hidrargyro, quamvis locutionis usus similes formas non admittat, sed penes naturam, cui hæc accidentaliter occurrunt, rectè impuritatis appellatione indigitari patet.

Verum appendicis loco huc afferendum est, quod omnes prædictæ mistiones, & consequenter impuritates in unico etiam subjecto conjunctim inveniri possunt; potissimùm in metallis, quibus propter homogeneitatem & subtilitatem, diversis temporibus, ut dictum est, plura possunt diverso modo adnecti eorum puritatem impedientia.

CAPUT II.

De Congelatione & Liquefactione Libri Secundi.

Postquam de metallorum natura, discussione, puritate & impuritate sermonem absolvimus, consequenter de Congelatione & Liquefactione peragendum, eo quod in metallorum purificatione, quod secundo observatur liquefactio est in igne, & in frigore congelatio.

Differt autem multùm congelatio à coagulatione: Congelatio etenim aquæ propriam est, & in mistis ab aqua procedit. Coagulatio mistorum est solummodo, non elementi. Cùm enim aqua frigore glaciatur, non certe coagulata dicetur, sed congelata. Sic pariter & hidrargyron, quod fluidum & liquidum est, non congelatum, ut metalla cætera, sed bene coagulatum pariter ac illa. Congelatio ergo pendet ab aquâ, coagulatio à terra: sic quoque fluiditas seu liquiditas opponitur congelationi, dissolutio coagulationi. Quamvis vocibus hujusmodi abuti sæpe soleant auctores, alterum pro altero confundentes.

Coagulatio igitur fit in generatione metallorum igne debili, terram cum reliquis commiscente; dum enim metallum gignitur, eousque dissolutum manet, quousque vis seminalis proprietates sibi debitas indat in materiam, ac integram sui curriculi periodum absolvat; tunc enim terra quasi clavis corpus metallicum terminando claudit, suaque siccitate omnia constringit, & hæc coagulatio est, quam in argento vivo fluido conspicimus. Hoc etenim fluidum est, at coagulatum non minus quam cætera, ideoque in igne vulgari non dissolvitur, quia hic igni generanti non opponitur.

Dissolutio verò multiplex est, prout multipliciter mistum dissolvi potest, quinimò & ipsa liquefactio solutio interdum, at impropriè appellatur, cùm ibi elementa mistionis necessariò non aperiantur. At de congelatione, ac solutione in Ortophysicis, & in Orthochemicis plura; nunc de liquefactione, quæ congelationi adversatur.

Congelationem ergo diversimodè Philosophantes explicarunt, qua scilicet ratione contingat in metallis, dum in igne liquantur, quod tamen facilè indicassent, si ad aquæ naturam & proprietatem recurrissent; siquidem aqua sola est, quæ in metallis, & in aliis omnibus liquefactionem causat; hujus enim solius proprietas & frigore congelari, hoc est, igne recedente redire ad genium; monstratum est enim alibi aquam in primæva naturæ puritate, id est, omnimoda ignis absentia congelatam, seu glaciatam necessariò existere. In fluiditate igitur, qua ipsam præditam intuemur ex accidenti per ignem illi ab extrinseco intromissum construatur, quod si augeatur ignis, eo usque liquescit, ut in raritatem aëris raritati æqualem, & in vaporem tenuissimum in sublime scandentem vectatur.

In misto igitur, quod præsertim forti ligatura constringitur, aqua naturam suam minimè deserit, licet moderetur ex commistione sociorum: fit enim unum quid cum terrâ, aëre, & igne; per ignem tamen & aërem consistentiam obtinere nequit: alterum siquidem illorum spirituale naturaliter, alterum tenuissimum est; per solam ergo terram, cujus sola est soliditas; consistentiam, quæ soliditatis in mistione moderare species est, suscipit. Hinc fit ut in igne metallum liquefactum tantum rarescere nequeat, ut in sublime feratur, quod alioqui per aquam fieret, à terræ namque vinculis constringitur, ut ad aliquem gradum solummodo rarescat, & non ultra, alioquin mistum dissolveretur, ut in mistis debili ligatura præditis evenit. Quod si aqua supra terræ

potentiam extollatur rarescet metallum usque ad volatilitatis, non dissolutionis gradum, ideoque tunc terra sequitur aquam quocunque ie it, non tamen ultra modum rarescere sinit, ac propterea igne paulatim recedente mistum in priorem statum redit, & nihil illi deperit, ut in Mercurio contingere videmus.

Cæterum si aqua sua potestate non eo processit, ut terram secum in altum sublevet, tunc in igne violenter detinetur, & ipsa terra tantùm retinere nequit, ut suâ naturali proprietate quadantenus uti non valeat, quæ est ut in igne fluat, & hæc liquefactio est in metallis, quæ suos quoque gradus habet.

Quandoquidem pro diversitate quantitatis aquæ dominantis supra terram diversimodè contingit metalla in igne liquefieri, quod enim plus humoris habuerit, promptius & plus liquescit, & quo minus, minus. Hinc ferrum quod parum aquæ contineat, difficulter in igne liquatur, Plumbum verò faciliter, medio modo argentum & æs.

Liquefactio igitur in mistis est idem, quod solutio impropriè dicta in aqueo simplici elemento glaciato: vel dici potest rarefactio utcunque possibilis aquæ in misto terreo ligatæ, & in ejus generatione coagulatæ.

Ex quibus quid de aliis liqualibus statui debeat, non erit difficile intelligere, tum quæ de stirpibus, tum quæ de animalibus petuntur.

Notandum hic erit fluiditatem seu liquefactionem duplicem esse, alteram quæ fit in subjecto liquabili absque additione rei extrinsecæ, quæ propriè liquefactio est, ut cum metallum in igne fluit. Alteram quæ per additionem rei liquidioris efficitur, quæ propriè corporis, seu corporea solutio poterit appellari, ut discrimen inter veram propriamque solutionem, quæ intimæ mistionis reseratio est, ponatur, ut cum metalla liquoribus acribus, & sal aqua communi dissolvuntur; solutorum enim corpora tunc in partes insensibiles conteruntur, ideoque humiditate solvente depulsâ, corpus iterum in priorem formam redit, mistione interim nihil detrimenti patiente. Hæc igitur cliquatio magis propriè dicetur, illa liquefactio.

Hæc autem in metallis tam utilis ac necessaria, ut sine illa ad extremum puritatis gradum artificialiter diduci minimè possint, quinimò plurimùm utilitatis illis decessisset si per ignem non liquescerent. Non parùm ergo naturæ Creatori debemus, quod metalla solubilia dederit, quoniam sine tali proprietate metalla humanis necessitatibus inutilia penè forent.

Metalla porrò, quæ non penitus igne liquescunt, ut ferrum, tractabilia nihilominùs ita redduntur, ut in varias redigi queant formas. Hæc autem tractabilitas nihil penitus à liquefactione distat. Idem enim est in durioribus metallis emollitio prædicta, ac in humidioribus liquefactio: Cùm enim ignis ex humiditatis carentiâ illa colliquare nequeat, tractabilia saltem reddit. Differt nihilominùs à ductibilitate, ut proprio capite dicetur.

Quæ autem de liquefactione & solutione dicta sunt, de Congelatione & consolidatione vice versa dicta simpliciter intelligantur.

CAPUT III.

De Fixione, Volatilitate, & Cremabilitate Libri Secundi.

PRimum quod Metallis, cùm fodiuntur accidisse conspicimus, puritas vel impuritas est, quæ ergo statim intuitu sese cognoscendam offert. Deinde cum igne examinantur, liquefactio est, & congelatio. 3. Verò stabilitas, fuga, & combustio fixionem volatilitatem, & cremabilitatem vocant, quæ liquefactione innotescunt. Quare postquam de puritate & impuritate, nec non de liquefactione & congelatione superiori capite disputatum est, nunc de tribus hisce passionibus in præsentia sumus etiam peracturi.

Tres autem prædictas proprietates principiorum secundariorum ex primis tribus corporeis elementis emanantes non semel ostendimus, atque ex illis in cætera mistorum genera, & potissimùm in metallica, utpote homogenea, derivantur, de quibus neminem sigillatim, & exactè tractasse reperimus. De Cremabilitate, & ejus opposita proprietate, nonnulos aliquid pertractasse observavimus; sed res est tot difficultatibus & dubiis implicata, ut quid certi in eâ statuere oporteat, post diuturnum etiam studium inquirentibus prohibeatur.

Quare ne frustrà tractationem hanc inutiliter suscepisse videamur, diligentius specialius, ac intimius hæc metallorum accidentia indagare expedit.

De fixione igitur prius est inquirendum quid sit, qua causâ oriatur, & quid in rebus mistis indicet, nominant autem vulgo auctores fixionem seu stabilitatem in igne, quicquid videlicet ignis actione non læditur, hoc est, nec incenditur, nec in fugam vertitur; sed pertinaciter illi resistit. Id autem non sic simpliciter intelligendum est, quicquid enim est mistum, resolutioni pariter est obnoxium, quare nihil fixum dicetur, præter simplex elementum, quod prorsùs incorruptibile, & intransmutabile esse in Orthophysicis demonstrarum. Mista vero altera plus minusve sive per naturam, sive per artem experimento constat dissolvi omnia posse, & consequenter in elementa aut in principia saltem secundaria prius, & postea finaliter in elementa unde originem suam sumpsere retrogradiuntur, hinc sal quoque vulgare, quod cum sale principio magnam analogiam habet per artem distillatur, & in fugam vertitur, totum pauca terrestreitate excepta ex illo residua. Id ergò solùm in igne fixum dicetur, quod igne vulgari, naturæque possibili est indestructibile, cujusmodi est aurum, talcum, aliaque quamplurima, præsertim cineres, sive salia quæ alchalia Spagyris vulgò nominantur ex cineribus extracta, licet hæc eadem possint furnis, vasis, ignibus, similibusque artificiis per adjuncta potissimùm in dissolutionem abire, quare fixa vocabuntur, quæcunque igni simplici resistunt, in qua re magnam inveniri latitudinem appatet, prout res plus minusve tali proprietate sint præditæ.

Quæ igitur forti ligaturâ in mistione stringuntur, fixa nuncupantur ex accidenti tamen, eo quod ignis externus corporeitatem solùm occupat, interiora petere nequit, ideoque quæ sunt indissolubilia, consequenter fixa dicuntur.

Quâ ratione Chemicæ Professores argentum vivum purissimum magnoque artificio elaboratum fixum asserunt, licet fugax sit magis, quàm vulgare, solum quia indissolubile penitùs cognoscatur; de hoc enim dictum illud verificatur, quod vel totum evolet ab igne, vel totum in igne permaneat. Aliud est ergo indissolubile esse, aliud fixum, quamvis hoc ex illo etiam pendere queat, ideoque pariter in elementis simplicibus illud fixum est, quod ab igne alterationem ullam non patitur, cujusmodi est terra & aër, quæ duo ab igne si pura sint nihil immutantur; At si aqueæ humiditatis nonnil habeant, vel partibus dissolutis, quod aqueum est evolat, & quod terreum residet; vel si non sint separabiles partes, quod prævalet, socium retinet, & sic aqua prævalens secum terram defert; terra verò dominans, aquam in igne sistere cogit. Aër verò indifferens est ad utrumque, non enim fugit ab igne ut aqua, nec permanet in eodem ut terra: propter suam etenim levitatem, dum in sua natura permanet, ascendit supra alia corpora, non fugit, quoniam ab igne immutabilis est, ut

est, ut probatum est alibi, & ideo cum aqua ligatus ab eadem extollitur; à terra verò inferius detinetur, quæ omnia in argento vivo vulgari & auro cognoscuntur; in his enim metallis plurimum aëris includitur, & hinc pondus, utraque verò indissolubilia penè sunt, attamen aër in auro fixus est in argento vivo volatilis.

Passio igitur hæc quæ fixio dicitur terræ propriè, & principaliter competit, unde in sal principium derivatur volatilitas aquæ, quamvis hic ideo competere videatur, quia per ignem rarescit, attenuatur & sic extollitur: Terra verò quia his passionibus non est subjecta, Idcirco in igne stabilis permanet. Quod si per aquam dissolvatur, & cum ipsa uniatur ab eadem quasi violentia, contra suæ naturæ leges secum in sublime trahitur. At si terra eadem aëre attenuaretur, illique intimè connecteretur, non propterea ab igne in fugam verti possent, utrumque enim ab igne inalterabile est, non est igitur substantiæ tenuitas volatilitatis causa, sed aqua. Dici verò potest tenuitas conditio, sine qua nec aqua ipsa per ignem extolleretur.

Ex his porrò cognoscitur fortem coagulationem in metallis, strictamque mistionem causam esse fixionis per accidens; siquidem à terra prædominante fixa conspiciuntur, alioquin quantumvis strictissimæ sint ligaturæ per ignem evolant, ut hydrargyron, quod absque eo, quod aperiatur, in elementa sine aliqua sui amissione fugit, non semel sed placies, ac pluries, ac nil penitus immutatur sine artificio. Ex his concludimus permanentiam in igne, quam fixionem appellant, ex terræ dominio pendere in metallis, ubicunque enim elementum terræ prævaleat super aquam, stabilitatem in igne parit: stabilitas verò illud specialiter indicat, terram videlicet in mistione suâ potestate super aquam dominari.

De volatilitate ex opposito est inferendum ab aqueo scilicet elemento causari, cùm in mistione terræ supereminet, nonnulla tamen, etsi ex propria natura fixissima per accidens evolat in igne, ut auro contingit, cùm in cementatione (quam dicunt) in vasis & furnis ad id aptis, per sal ac regulatum pulverem ab impuritatibus purificatur. Salis etenim vapore nonnihil auri in vasorum coopercula surgens infigitur, quod ex cooperculis in pulverem actis repetitum fixissimum ut prius invenitur.

Volatile igitur propriè dicendum est, quod per se jure sibi naturaliter debito semper in igne vulgari evolat, cujusmodi est aqua principaliter, inter mista verò Mercurius principium secundarium.

Opposita ergo sunt fixum atque volatile, oppositæque rationes pariter illi competunt, quamobrem quæ de fixione dicta sunt, per oppositum de volatilitate intelligenda erunt, & id potissimum, quod ubicunque inveniatur, ibidem pro certo affirmari possit, aqueum elementum super terram vires possidere, & nihil ex adverso aquam in mistione terræ præcellentem obtinere, quod similiter ab igne non fugiat.

De Cremabilitate, seu combustibilitate, ejusque opposita passione non difficulter modum & causam indagabimus, si ea quæ alias de aëris proprietatibus disseruimus, memoria repetantur. Hoc videlicet elementum igni maximè affine, atque amicum dignosci, promptissiméque ab eodem penetrari, & illi counire, quam proprietatem, cùm in mistionem venit aër, non amittit, licet moderetur, ideoque nisi stricta cæterorum elementorum connexio restiterit, mistum redditur maximè inflammabile, ut ut oleosa, pinguia, & potissimum sulphur vulgare, quod fortissimæ sit elementorum ligaturæ, ac mistionis quia tamen aquæ ac terræ quantitas tanta non est, ut aëris maximam quantitatem intra sui dominii ac potestatis terminos retinere queat igne apposito; ipsum utpote amicum sinum aperit, secretiores aditus penetrare sinit, januasque reserat aq[...] quæ de more fugiens secum aërem accensum d[...], & sic flamma oritur. Interim in ruinam abit mistu[m], quod si tanta aquæ terræque portio inesset sulph[uri], ut immensam aëris copiam comprehendere termini[s] vinculisque constringere posset, nequaquam ignis [...]stionis interiora pervaderet, nec mistum ullatenus in igne cremaretur; cujusmodi est aurum, argentum, hydrargyron, aliaque metalla plus minusve, ideoque & hæc omnia per sulphur in igne comburuntur præter aurum, cujus recessus sulphur petere minimè valet. In ferro autem quamvis magna terræ portio insit, ob aquæ tamen defectum, paucis rotationibus conflatum est, ideoque facilè ac brevi gignitur, debilem tamen habet mistionem, cum extra naturæ fortis ligaturæ proportionem elementa contineat, & propterea facilè ab igne vulgari penetratur, ac dissolvitur partim in elementa, partim in secundaria principia, sed de his postea, cum de metallis in speciali, 3. lib. tractabimus.

Nonnulli tamen in metallis plures volunt humiditates includi, radicalem unam appellant, sine inflammatione, volatilem aliam, ac tandem adustivam aliam, & hanc solum cremabilem dicunt. Quare verò tres ejusmodi humiditates sint, cur adustiva solum cremabilis, unde sit adustiva, & quomodo tres insint humiditates, an actu vel potentia distinctæ non explicant; at si quis penitiori dictum illud scrutetur indagine, cognoscere clarè poterit prædicta tria humida actu distincta mistis haud inesse, sed in dissolutione progigni, dum videlicet mistum in tria principia secundaria exolvitur. Quid enim aliud est radicalis humiditas, quam salinosa? quid alia sine ustione volatilis, quam mercurialis? quid denique adustiva præter sulphureum principium? ex primis tribus elementis has humiditates oriri monstravimus ex ipso naturæ rei fundamento, ut sic patere cuilibet possit, quæ sit causa prædictorum metallicorum accidentium, quæ generatio, quis generationis modus, & cætera cuncta, quæ ad perfectam & integram rei cognitionem spectare existimantur.

Quamobrem non parum luminis ex natura sic explicata doctrina, metallorum naturæ scrutatoribus exoritur, cùm inposterum ex ipso rei fundamento intelligere queant, quid sit non solum in metallis, & subterraneis omnibus, sed & in plantis & animalibus, imò in totâ Universi serie, adustibilitas. Seu cremabilitas, ejusque apposita passio, scilicet incremabilitas, & quid in mi[sti]s indicet, duo scilicet, unum per se primò & principaliter, aliud per accidens. Primum indicatur eo quod ubicunque fuerit aër superabundans, dummodo ex forti ligatura, per duorum reliquorum elementorum justam proportionem facta non prohibeatur, adustibilitatem in mistis parit; si enim mistum forti ligatura donetur tunc per accidens incremabile conspicitur.

At hic dubitatio insurgit, quia si propter aërem res aduruntur, necessario & ipsum aërem magis aduri necesse esset, cùm tamen ipse inadustibilis dictus fuerit, & sensu ipso dignoscatur. At hæc dubitatio facillimè diluitur, eo quod id, quod in mistis est cremabilitas, in aëre est lucis ingressus, & adhærentia, ignis etenim vulgaris nihil aliud est, nisi lux in corporibus, quæ per accidens à luce dissolvuntur, ipsius enim natura est, ut subjectum, in quo residet, perficiat, purificet, & in unitatem redigat. Si ergo subjectum non perfectum nec unum sit, in partes disjicit, ideoque cum elementum simplex in partes dissecari alias nequeat, licet à luce penetretur, non tamen crematur, sed ipsamet penetratio crematio est. Consimiliter & mistum si perfectum ita sit & unum, ut in membra secari propter fortem mistionis ligaturam nequeat, corpore tenus penetratur, & sic ignescit, sed non crematur, ut aurum, terra simplex & aër.

Ex his pariter constat, aliud esse cremabilitatem, seu adustibilitatem, aliud ignibilitatem: Ignitio siquidem non est, nisi lucis seu ignis penetratio, sive mavis præsentia plus minusve prout subjectum capax est, & causa igniens longiori vel breviori tempore ignem tribuit objecto, & hac ratione cuncta ignescere possunt, etiam aqua saltem in mistis indissolubilibus. Cremabilitas verò est per ignem dissolutio, quæ duplici ratione patratur, vel per flammam, vel per carbonem, cujus discrimen est, quia subjectum cremabile vel multum habet humiditatis, vel parum, vel nihil. Si multum habeat, cùm fumi & exhalationis plurimum emittat, flammam edit. Si nihil, sine flammâ crematur, & sic de mediis inter extremum utramque.

Concludimus itaque mistum quodlibet, sive sit ex subterraneis, sive stirpibus sive animalibus, si ad ignis examen exponatur, vel totum ibi manebit indissolubile, ut aurum, vel totum sine crematione avolabit, ut hydrargyron, vel totum exardescet, ut pyrius pulvis, vel denique in partes diversas abibit, prout plus aut minus ad naturam trium principiorum alicujus accedet, vel recedet. Quod autem aduritur, quia naturam sulphuris participet, si humiditatem evaporabilem habeat, flammam edit, ut oleum; si siccum sit, sine flammâ comburitur, ut funiculus bombardicus, ex quo patet cremabile duplicis esse generis, vel per ignem exhalabile, & hoc flammam edit; quod vero non est exhalabile, sine flammâ uritur, in quibus si quid insit salinosum, residet inferius, si quid mercuriale, non facile animadverti potest, quia in vaporem resolutum sensim effugiens evolat: Et hæc omnia in metallis per se quisque poterit non difficulter observare, ex quibus natura eorum accuratius indagabitur.

CAPUT IV.

De Coloribus, Odoribus, & Saporibus.

Naturæ quodam ordine procedentes accidentia metallorum quæ omnibus sensuum organis cognoscuntur, examinare debemus. Hæc autem sunt color, perspicuitas, opacitas, splendor, quæ ad organum visus spectant; Sapor ad gustum, Odor ad olfactum, Sonus ad auditum. Et denique pondus seu gravitas vel levitas, durities atque mollities, quæ ad tactum, quorum postrema sequenti capite discutientur, penultima, cùm de mollitie & duritie tractabitur: quare reliquum est priora tria nunc in examen ducamus.

De metallorum autem coloribus parum quidem superest explicandum, cum abundè satis generice dictum sit de iis in Physicis. Metallorum enim colores, causas non habent ab aliis coloratis diversas, nec generationis modum, nec effectus indicant dissimiles, ideoque & illic metallicos præsertim colores descripsimus, ex quibus utpote homogeneorum subjectorum propriis pro dissimularium mistorum indagine rationes & exempla desumpsimus, nam in cæteris, quia jugiter ob alimentum, quo propter nutritionem necessariò uti debent, ac propter evaporationem, quæ perpetuo de illorum humido fragilique corpore transpirat, colorum transmutationis causas non ita firmiter observare, nec certum generationis modum statuere valemus. At in metallis, quia hæc non contingunt, de illorum causis certiores reddimur; nihil enim sæpè metallis deperit; colores tamen ex ignis duntaxat varietate, quam maximè variantur.

Hoc autem in Amausorum confectione visibiliter conspicuum redditur; dum enim hæc in vitriariorum fornacibus variâ invicem cum vitro vel sine illo permistione conflantur, ipsorum colores subinde crebras mutationes pati conspicimus.

Quod & in Chymicorum Sophorum decoctionibus quoque non obscurè fit manifestum. In his enim nulla rei additione, vel amissione, igne solum interiori ab exteriori aucto, immutantur.

Ex quibus duo ad hanc inquisitionem summoperè conducentia recolligi possunt. Primum est ignem tantummodo colorum varietatem parere; hic enim interiora mistionis ingrediens, intenditur perpetuò, si mistum terminatum ac exiccatum nondum fuerit, & congruum agens externum non defuerit, quousque sic elementa subtiliata constringantur, ut debitum naturæ seminali spiritui requisitum attingant, ac in perfectione quiescant, tunc enim eo quod elementa constricta maneant, colores nullatenus variari queunt, quod igni exteriori aditus non pateat, ut interiorem augeat, & colorem immutet.

Secundum quod indè poterit observari, est ordo quidam naturalis quem natura videtur exigere in coloribus gignendis; sicut enim mistionem inchoat ex simplicibus elementis, hoc ex nihilo mistionis, privationem vocat Aristoteles, ita ex nihilo colorum colorationem inchoat. Elementa etenim in sua puritate nihil coloris habent, quia nihil ignis. Cum autem illa perspicua naturaliter omnia sint, etiam terra, ex diaphaneitate color initium sumit; ex hac enim in albedinem igne invalescente proceditur, & inde in viriditatem majorem vel minorem, quæ aucta nigredinem parit, si postea digestio ignem adeat interiorem, in obscuriorem albedinem prius, postmodum ad fulgidum candorem, & hinc ad flavedinem & denique ad rutilantem ruborem pervenitur.

Quæ omnia accuratiori lance librata sunt alibi, ibidemque in figuris colorum, mistionum, & rerum aliarum, graduum typum, ut oculis penè ipsis modum & differentias intueri quisque posset apposuimus. Insuper opacitatis generationem & causas conscripsimus, quare ne hic frustra idem repetatur, quod alioquin de illis desiderari posset, illinc petendum relinquimus.

Quod verò alterum altero splendidius appareat, ex majori vel minori densitate, ac perfectiori mistione oritur, uti postea dicetur, cùm de metallis in particulari in 5 libro disputabitur.

Odores nihil à saporibus differre certum est, nisi quod odores producantur à materia tenui, vaporabili, ut scilicet objectum organo proportionem habeat, sicuti sapores hac eadem ratione non in subjecto vaporabili, nec solido, nec fluido percipiuntur. Sicut enim halituosa olfactus organum petunt; ita fluida organum gustus; quare si odorabile sit solidum, ac etiam fluidum, ut pote naribus ineptum judicandum odorem non officiet: ita quoque gustabile si compactum, solidum ac exhalabile fuerit linguæ sentienti non erit idoneum. In hoc ergo ambo instrumenta conveniunt, quod si nempe objectum sensibile compactum extiterit, nec exhalabile, nec fluidum odoratus gustusve sensationes non pariet, ac propterea quæ sunt hujusmodi, ut aurum, nec odorem, nec saporem edunt, cum organa ipsorum efficere nequeant. Solum itaque aër ex propriâ naturâ odoratus organum ingredi valet, qui tamen nullum parit odorem, quia elementa omnia in suâ simplicitate inodora sunt; solum ergo mistum, & illud inexhalabile olere potest.

Hinc est ut non inter metalla tantùm, sed & inter subterranea cuncta vegetabilia & animalia ea plurimùm olere dignoscantur, quæ sulphuris naturam magis participant, eò quod aëris, plusquam cætera contineant, & quæ Mercurii sunt conditionis minus, & adhuc minus valdè que sunt salinosa.

Cùm ergo parum distent odores à saporibus, quæ de illis dicentur, de illis pariter dicta esse intelligantur.

Cæterùm

Cæterum sapores tres tantummodo extremos esse, atque unum inter illos medium ostendimus alibi, quamvis pro varietate specificatarum substantiarum latitudinem maximam habere cognoscantur. At cùm ad hos prædictos omnes videantur accedere, jure statui debet à triplici solum fonte manare, prout scilicet mista plus minusve de naturâ trium principiorum participant. Amaror siquidem sulphuris proportionem sequitur. Sicuti acedo Mercurii, salsedo verò salis. Dulcedinem medium esse inter prædicta tria manentem. Hinc est, quod inter metalla, quæ magis sulphureum, & amarum saporem præ se ferunt, ut æs, & liquores, & aquæ ab ære infectæ, quod mercuriale acidum, & quod salinosum salsum. Et quamvis in metallis ob eorum compactibilitatem & soliditatem non ita clarè percipi possit, in eorum tamen solutionibus, liquidò intelligi poterit, quò plus enim naturam alicujus ex tribus obtinent, ejus quoque saporem patefacit nec id quidem immeritò.

Siquidem sapor non est nisi actio ignis in subjecto aliqualiter soluto existentis, quare amarus sapor non est nisi ignis leviter comburens organum gustus in subjecto aëreo modicè dissoluto, quoniam si prorsus ligatus intra elementa clauderetur, nullatenus comburere posset, etsi prorsus liber nimis comburendo organum destrueret: dum ergo ignis medius inter liberum & ligatum linguam ferit, si subjectum aëreum & sulphureum fuerit, amaritiem producit, & sic pariter si fuerit in subjecto mercuriali acidum, si salinoso salsum.

Si verò ad medietatem mistum vergat, dulcem edit saporem, hinc aurum verâ solutione fluidum redditum, dulcissimum est, eo quod ipsum nec sulphuris nec mercurii, nec salis; sed omnium proportionem & naturam habeat; at in suo statu naturali, quia nihil penitus evaporat, nec fluidum facile redditur, nec saporem, nec odorem aliquem exercere potest. Et quamvis nonnulli sibi persuaserint diversimode illud attenuando in veram solutionem redigere, oleum tamen & operam perdidisse tandem experti sunt: corpus quidem quantumcunque attenuaretur, sapor tamen ipsius sentire nequit, quodiam interior ignis, utpote inter elementa captivus, ac nimis conclusus prædictam combustionem exercere prohibetur.

Ex quibus omnibus non solum intelligi possunt odorum & saporum differentiæ ac generationes, sed & generationum modi, non tantum in metallis, sed & in reliquis omnibus mistis, si commistiones eorundem variæ observentur; possunt enim invicem multiplici proportione commisceri, quorum gradus & ordines in nostris Orthophysicis per typos & figuras sensibus penè ipsis manifesta fiunt. De metallorum sono, qui sensu auditûs cognoscitur paulò pòst dicetur.

Ex his similiter constare possunt effectus ab iisdem procedentes, quidque singuli naturam indagantibus medentibus præsertim indicent, ut ad humani corporis beneficium utiliter præfatas inquisitiones transferre queant.

CAPUT V.

De Pondere seu Gravitate & Levitate.

DE Pondere quod in metallis majus, quàm in cæteris sentimus consequenter dicendum est, ejusdem causas, generationes, circumstantias & effectus pro viribus scrutaturi; animadversione siquidem non vulgari digna censeri debent metallorum, pondera quare gravissima sint, non solùm rerum omnium mistarum, sed & ipsorum quoque elementorum ponderibus graviora.

Cùm enim ista componentium naturam jure consequi debeant non minimam parere admirationem potest, quod magis valdè metallum ponderet, quam aliquod ex elementis, quinimò augetur admiratio, quod cum mistorum corpora compaginentur non ex terra tantum, & aqua gravibus existimatis elementis, sed ex aëre levissimo ac igne spiritualis prorsus naturæ, vix intelligi posse videtur, qui fiat ut mistum sit longe gravius, quam quælibet solida, compacta, & purior quam haberi possit elementis terra, rationi siquidem consonum minimè videtur ex rebus minus gravibus, ac etiam levibus, ponderosissimum exoriri.

Nihilominus nonnulli extiterunt, qui plura in medium attulerint, ut hisce difficultatibus sese extricarent, inter hos Helmontius, ubi de meteori progymnasmate num. 18. multis rem declarare admittitur, at obscuritates nequaquam diluere apparet, ex dictis enim ignotum remanet, quæ causa, & generatio, & quis generationis modus in ponderibus metallorum, auri præsertim, quod rerum cæterarum omnium, quæ cognoscuntur, ponderosissimum est Physicochemico mercurio & Elixire exceptis. De hoc enim constat apud artifices auro ponderosius experiri, de illo testatur quoque Geber, inquiens, auro præponderare, dum est in natura suâ.

Et quamvis hæc nobis fuse discussa fuerint in Physicis ut in proprio loco & ex demonstratis principiis, consequentia hæc tamen eadem aliquatenus repetere non existimari debet incongruum, cùm ad metallicæ naturæ intellectionem non parum conferre judicetur.

Supponendum autem erit primò ignem spiritualis esse substantiæ, hoc est, corporeis dimensionibus non esse subjectum, nisi per accidens, dum in corpus accipitur, at in suo naturali statu nullius dimensionis esse participem; demonstratum est in Physicis, ex quibus clarè liquet etiam ignem à calore nullatenus differre, nisi quod calor sit ignis inchoatus, nec ad ultimam intentionem progressus: ignis verò calor ad finale complementum auctus. Quare ut spiritus in una eademque quantitate diversis gradibus multiplicari possit, quæ multiplicatio seu actio, quam intentionem caloris vocant, condensatio ipsius est; hanc vero nullà ratione fieri & excogitari posse asserimus sine propriæ substantiæ in se ipsam penetratione, unde condensatio sive densitas oritur.

Supponimus secundò, densitatem hanc propriam & connaturalem solius ignis esse, nec ulli elemento competere dum in suâ naturâ consideretur, quod sensu etiam innotescit, nam terra & aër ab igne immutari nequeunt, cum illa in ultimo termino sit crassitiei, hic in ultimo tenuitatis, aqua medio modo, licet in suâ puritate ac simplicitate crassa aliquatenus dici possit, quia glaciata erit.

Supponendum est tertiò Crassitiem, licet quodammodo densitatem æmuletur, plurimùm distare, quoniam crassities terræ simplicis proprietas est connaturalis nulli alteri competens, nisi per ipsam. Densitas verò solius est ignis, & mistorum, propter ignem tantummodò, crassities non ex tenuitate procedit, nec ex ea tenuitas. At densitas ex raritate, & raritas ex densitate provenit. Crassum verò dicimus, quod durum, solidum, impenetrabile alteri corpori, ac difficilis divisionis in particulas ab igne non eliquabile. Crassius autem terrâ nihil dari potest, cum in quâlibet rerum naturalium specie oporteat ultimum inveniri; ex adverso autem tenuè oppositum esse crasso, sicut rarum denso. Cùm ergo aër ob suam tenuitatem terræ crassitiei opponatur, densitati à crassitie tam diversæ opponi haud poterit, sed ignis solus utriusque oppositionis subjectum erit, sicut enim ipsum densari videmus in suâ auctione,

auctione, ita in sui diminutione rarescit. Quare ignis subjectum erit raritatis simul & densitatis, quorum elementorum trium corporalium nullum suæmet substantiæ additione simul capax est.

Itaque liquidò constat in mistione dum elementa conjunguntur, ita ut ex pluribus unum fiat, singula cum suis proprietatibus misti compositionem ingredi, ibique suam naturam ac proprietatem non amittere, sed moderari, ita ut nulla subinde possit inveniri cum integra sua proprietate, sed in misti beneficium refrangi, ac temperari, unum interim ab altero reciproca retributione de proprio largiri, ac recipere de alieno, ut omnia in misti necessitates conspirent.

Terra igitur soliditatem, stabilem constrictionem, ac mistum non faciliter dissolubile, suipsius ariditate molitur.

Aqua suâ humiditate cætera fluere, ac rectè plasmari facit.

Aër spongiositatem adducit, ut partes ultra debitum in sese non concidant, sed aliqualem spongiositatem tribuat, unde ductibilitas in metallis, ut dicetur.

Ignis denique plura efficit, sed præsertim pondus adducit; cùm enim ipse sit solus condensationis & rarefactionis subjectum (ut dictum) dum cæteris counitur, & fit unum & idem cum illis, necessariò suam condensationis ac rarefactionis naturam illis impertit, aëri primùm, utpote sibi affiniori, deinde aquæ, ultimò terræ. Aër igitur igni intimè conjunctus, atque unitus ejusdem proprietatis ex communione fit particeps. Cùm verò ignis in ultimâ misti perfectione terminari, constringi, ac solidari debeat, in sese penetrando densatur, & hinc pondus.

Aër itaque dum igni in mistione unitur ignis, spiritualitatem induit, ideoque sicut ille seipsum penetrare potest, sicut è converso ignis ex corporis connubio, corporeis dimensionibus subjicitur, quia mutua repassione uterque afficitur, & quid de aëre dicimus, hoc idem de cæteris intelligendum est.

Ex quibus patet densitatem in mistione conspicuam fieri: quamvis enim in simplici elemento, utpote terrâ vel aëre ignis ad ultimam adduci possit possibilem densitatem, densitas hæc illis non communicatur, quia intim. iisdem non counitur, sicuti fit in mistione omnium elementorum. Quare per ignem quantumcunque auctum, nec aër, nec terra condensatur aut rarescit. Cùm ergo densitas aliud quid sit à crassitie in ulteriorem gravitatem mistum redigit, quam crassities terram ducat, ideoque ex illa non simpliciter gravitas, quæ connaturalis terræ proprietas est, pariter, sed pondus quod ultra gravitatem multùm extenditur, ut in metallis patet, in quibus tamen nec ultimum naturæ possibile pondus observatur. In naturâ enim nihil auro ponderosiùs cognoscitur, adhuc enim aëris nonnihil elementalis inter minimas particulas interponitur unde opacitas. Quod si nihil interponeretur necessariò perspicuitas sequeretur, ut evenit in Elixire Physicochemico, ut hinc pateat ultimum naturæ soli possibile pondus illud esse, quod in auro observatur, at ultimum absolutè & simpliciter in prædicto elixire Diaphano inesse, quamvis & in eo gradu nonnulli secundum plus & minus distinguantur.

Ex prædictis aliud præterea sequitur licet necessarium vulgo tamen paradoxum, maximeque novum, primoque intuitu forsitan absurdum, quia cum ignis efficiat, ut cætera sese ipsa constringant, penetrent, & condensentur, fit ut quo subtiliora sint, & ad naturam spiritus redigi aptiora, eo quod constringi & condensari magis oporteat, indeque pondus exoriatur, quare quo plus mista terræ rarefactæ sunt continentia, eò rariora, & consequenter leviora reddentur: & quo plus aëris densati habebunt, ex opposito majoris densitatis erunt, & ponderis; Densitas enim seu condensatio efficienter ab igne subjectivè, ac materialiter ab aëre, cui affinior est ignis, quam reliquis exoritur, quod etiam experimento cognoscitur in mistis ponderosioribus & potissimùm in iis, quæ ob eorum facilem dissolutionem quasi autopsiâ eorundem componentia observari queunt, uti vulgare sulphur, quod valide ponderosum sentitur, & ferè totum nil aliud est, quàm aër, ideoque cùm comburitur, penè totum evanescit in fumum, qui ex humiditatis deficientia vix in liquorem recongelari potest, & hoc nonnisi humidis tempestatibus ac terræ modicum inde recolligitur.

Ad quorum omnium clariorem intelligentiam duo hæc adnotanda supersunt. Primum est, quod pondus in misto ex aëris densitate manans multò longius extenditur, quam sit gravitas à terræ crassitie producta, cujus gravitatis oppositum ex altero latere levitas est aëris à suâ raritate procedens, quo cùm radius non sit in linea corporum, sequeretur ponderis extremi naturæ possibilis, quod in auro & in elixire prædicto reperitur, extremum oppositionis terminum non habere, quod inconveniens esse aperte cognoscitur, cum altero oppositorum dato, oporteat dari & alterum ignis ergo raritas erit ultimæ densitati prædictorum mistorum respondens. Hic enim utpote spiritualis naturæ corporeis dimensionibus non addictus, ultra raritatem aëris corporalis protenditur, & sicut in sua naturâ rarissimam possidet substantiam, & nulla sit major, ita in subjecto corporeo, ubi suas tantum ostendere vires potest, ultimæ ac extremæ densitatis est particeps, cùm scilicet liber & solutus ultimatè augetur, quam densitatem in mistione ac unitate aëri communicans, ipsum densari cogit eousque, ut gravitatem terræ multum superet, unde pondus extremum exurgit. Alterum adnotatione dignum est, quod sicut ignis duplex in mistis cognosci potest, ligatus alter, atque constrictus in penetralibus mistionis, alter liber atque solutus, qui non misti pars est essentialis, sed accidentaliter superveniens, postquam mistum ex terræ crassitie ac siccitatis beneficio terminatum est; ita duplex consimiliter intelligi debet in misto aëer, alter qui pars est essentialis, cum reliquis omnium mistorum, & hic est, qui utpote igni sibi socio counitus, ejus participatione sese penetrando densitatem accidentalem ab igne recipit, unde mistorum pondus. Alter aër est liber, atque solutus qui inter corporis commisti particulas interponitur, à quo major minorve spongiositas eidem corpori contingit, & hic levitatem in misto producit; quod idem de aqua, & terra debet intelligi, at de aqua præsertim, quæ cum triplici diverso statu in suâ naturâ conspiciatur, sic pariter intra mistorum copora reperiri sæpe animadvertitur, vel in specie vaporis, unde porositates, vel in specie liquoris, unde foraminula, vel in specie glaciei, unde in metallis liquabilitas ad ignem: vel congelatio cùm frigescunt, acquirunt. Terra verò tantum abest, ut misto pondus impertiat, ut potius illud impediat; cùm enim ex densitate promanet, terra verò ultra suam crassitiem incrassari nullatenus possit, fit ut quantò illius misto portio major commiscetur, tantò minus condensationi aptum redditur, unde levitas procedit major. Id enim solum terra efficit, ut condensatio in misto stabilis ac forma perenniter fine ipsa esse non posset, sed facile difflueret, ut in aqua glaciata perspicuum est, & in aëre violenter condensato, ut in fubulo sclopetario, ejusmodi siquidem condensationes, quia terræ soliditate ac constrictione non ligantur, facillimè quoque diffluunt ac evanescunt.

Ex his cuilibet liquidò patere potest, quam clarior metallorum cognitio habeatur, quanta præsertim ad illorum

illorum pondus spectare videtur, ex ejus cognitione plurima summoperè utilia illucescunt, & potissimum in eorundem ponderis varietate, quam ex Gastonis Dulconis experimento in Apologia, quam adversus Thomam Erastum edidit subsequentem esse colligimus: in corporis enim pari mole invenitur argentum ac plumbum dimidio minus auro ponderare, ut si aurum sexaginta duo grana pendat, argentum plumbumque triginta sex ponderibus, æs triginta, hoc est, parte sexta minus argento, & duodecima auri stannum, ferrum atque chalybs tertiam circiter auri ponderis partem æquant. Argentum vero vivum, seu vulgi, seu hidrargyron auro sexta parte minus ponderat; ut si aurum sex uncias pendeat hidrargyron quinque tantum pendebit.

Ad id non minimum difficultatis simul & admirationis vulgari cognitione parit, quod cum duo Metalla, uti aurum & argentum in bilance ponderata æqualis ponderis in dupla corporali mole inveniatur, si aquæ eadem filo appensa immergantur, quod minus imo dimidium est in mole, in pondere majus percipitur; quod quidem non aliunde procedit, nisi quod cum Metallum ideo mole majus altero sit, quod plus aëris interceptum habeat, intra sui ipsius corporeitatem fit ut supra in aëre ponderis discrimen non afferat, sed sub aqua quod plus aëris habet, plus corporale pondus sustentando levitatem majorem inducat, ac proinde pro diversitate portionis aëris liberi, & non commisti, corpoream densitatem impedientis, diversitas ponderis sub aqua conspicitur, quæ supra observari minimè potest, cum elementa propriis locis nec gravitent nec levitent.

CAPUT VI.

De Ductibilitate, Duritie & Mollitie.

Ex præcedentibus concludi quoque poterit, quid de ductibilitate Metallorum statuendum sit. Ductibilitatem verò intelligimus non extensionem quamcunque simpliciter, sed eam, quæ propriè Metallorum est, & non aliorum; nihil enim est quod ita malleo extendi cum continuatione partium, sine partium in sese constipatione & condensatione possit, ut illa; cætera enim vel ictibus franguntur, vel condensantur, ita ut difficulter postea dilatari possint, vel instrumento percutienti nimis cedunt ad similitudinem aquæ, cùm aliquid in eam infigitur, quod idem in aëre concipi potest, partes enim cedendo immisso corpori ad latera confluunt foveamque aperiunt.

Hanc verò proprietatem in simplicibus elementis non advertimus; terra enim ob duritiem sic duci nequit, nec aër propter nimiam ipsius fluxibilitatem, nec aqua, sive in similitudine terræ glaciata, aut aëris vaporosa reperiatur, sive sub tertio statu liquitatis nimis fluxilis nec sibi consistentis. Quamobrem solius misti passio est. Inter hæc autem animalia vel ipsorum partes ductibilitatem non habent, quamvis cera videatur aliquatenus Metallicam ductibilitatem æmulari, sed hæc facilè percutienti adhæret, faciliterque frangitur, quod Metallis non accidit: stirpium verò nulla ductilis observatur. Inter subterranea nullum, sive ea lapides sint, sive Mineralia, sive media dicta quanquam lutum ductibilitatis imaginem præ se fert, ac in multis distat, à Metallicâ ductibilate, quare multa necesse est ad Metallicam ductibilitatem concurrere.

Terra enim primò requiritur, ut cæteris elementis consistentiam, ne diffluant, præbeat, deinde aër, ut suâ expansione terræ atque aquæ in Metallis glaciatæ duritiem moderetur & mollitiem inducat, sine qua duci minimè possent, Aqua enim in Metallis fluida non est, sed ex frigiditate glaciatur, ideoque per ignem moderatum mollescant. Multò minus specie vaporis, nisi aëri commisceatur, tunc autem aëris naturam induit. Postremò igitur aër necessarius est, non ille quidem, qui quarta pars est elementalium substantiarum, ad mistionem concurrentium; sed qui sive purus, sive aqueo vapori commistus inter corporeas particulas Metallorum interponitur, unde spongiositatem ac opacitatem otiâ superiori capite ostendimus, alioquin si particulæ ita simul confluant, ut ad extremam unitatem perveniat, mistum diaphanum redditur, & cum opacitas ductibilitatem amittit, ut in vitro, gemmis, ac elixire prædicto succedit.

Ex hoc aëre intercluso procedit, ut cum malleo Metallum percutiatur, ex violentia ultra naturæ debitum condensetur, Metallumque si malleationi reddatur ineptum, crudum vocant artifices, ideoque necesse est illud ad ignem revocari ut iterum rarescat, prioremque suam naturalem ductibilitatem recuperet.

Ex quibus liquet ductibilitatem requirere terræ quantitatem mediocrem, si enim multùm exuperet, duritiem inducit, ut in ferro conspicitur, quod non ita ut reliqua ductibile apparet, ob terræ superabundantiam Metallum nimis fluidum redditur, nec erit malleabile, ut hidrargyron, in quo patet aquam supra terram dominari ideoque malleo protrahi nequit.

Ex quo notandum est obiter ductibilitatem non ità esse propriam Metallorum passionem, ut in eâ formalis ratio ipsorum consistere judicetur, alioquin argentum vivum Metallum non esset, quod falsum est, eo quod essentialis ratio specierum ex uno accidenti non est accipienda, sed ex pluribus & principalibus illis generi convenientibus, unde fit, ut si quid occurrat cuidam etiam ignaro, statim dignoscere valeat, num illud in genere animalium, aut vegetabilium, aut fossilium, Metallorumve sit reponendum, aut minimè ex accidentium scilicet plurium syndrome formales rationes, si sint ignotæ colligere oportet, non autem ex unico. Quare cùm hidrargyron in pluribus cum Metallis cæteris conveniat, quamnis ductile non est, à Metallorum numero jure secludi dedecet. Non inconveniens tamen erit asserere specificam Metalli differentiam à cæteris subterraneis ductibilitatem esse, utpote illorum proprium & inseparabile, nec obstat, quod de hidrargyro dicitur. Hoc enim faciliter per artem ductile redditur, ut reliqua, & suo quoque modo ductile fit; licet enim malleo duci nequeat ob liquiditatem, ducitur tamen suo modo non minus, quam cætera leviori contactu quod satis est; alioquin nec plumbum ductile diceretur respectu durioris ferri, quod valde difficiliùs extenditur. Ductibilitas enim Metallica est extensio per rem comprimentem, sine interioris interpositi aëris exclusione, & hæc ipsa est in hydrargyro.

Cùm autem ductibilitas accidens sit separabile, fit ut hinc plus minusve Metallis insit, quoniam singula suam ductibilitatem possident, aurum cæteris majorem; post hoc argentum, deinde cuprum, hoc sequitur ferrum & ultimò stannum & plumbum.

In Metallis autem, sicut & in cæteris duplex observatur durities, altera quæ ex abundantia terræ procedit, altera ex coagulatione mistionis omnium elementorum. Hoc autem manifestum est, quia terra ex propriâ naturâ duritiem habat, ideoque duritiem misto confert. Aqua vero ex coagulatione duritiem acquirit, ut quando glaciatur, hanc tamen duritiem stabilem non esse liquet, cùm tantum terræ sibi abjunctum non habeat, quantum alioqui requireretur ad stabilem per-

permanentiam, utraque durities hæc in Metallis observatur; in ferro etenim durities major, quam in auro, non quia majorem coagulationem sit nactum, sed ex majori terræ abundantia, aurum vero majorem coagulationem ex meliori mistione habuit, ideoque majorem densitatem, quam ferrum, non majorem præ se fert duritiem.

Mollities autem in Metallis ex opposita ratione duplex erit, altera quæ terræ paucitati accepta referri debet, altera in debiliori coagulatione, sicut in plumbo & hydrargyro, cujus mollities aquæ non est tribuenda, sed debiliori coagulationi: aqua enim in triplici statu seu forma conspicitur glaciata, fluida & vaporosa. Certum est autem in Metallis sub specie liquiditatis reperiri minimè posse, quoniam ex magnâ eorum frigiditate necesse est aquam congelari, ac proinde cum ad ignem apponuntur, liquescunt, quod proprium est glaciei, si vero sub specie liquida foret in ipsis per ignem remota glaciatione non liquarentur; sed ad similitudinem aquæ fluidæ in vaporem magnopere extensum ac dilatatum verterentur, quod in Metallis non observatur; hæc enim nihil aut modicè ad ignem dilatari observamus; & licet in argento vivo ad ignem non ita clarè liquefactionem intueatur, nihilominus & ipsum pariter suam cum cæteris habet, quæ cognitu ignaris est difficilis, eo quod fluiditatem habeat naturalem ex liquefactione aquæ glaciatæ minimè procedentem, nam in ipso sic fluido non minus aqua glaciatur, quam in cæteris omnibus.

Mollities ergo hidrargyri non ex aquæ liquiditate provenit, quæ in ipso frigidissimo esse nequit, nec ex debili mistione sicut in luto tenello, fortissimam enim habet mistionem, quod ex difficili ejusdem dissolutione innotescit, sed ex mediocri coagulatione, quod ex paucitate terræ contingit, hæc enim respectu aëris copiosissimi, & aquæ majori portione, quam terræ portio sit: aër enim cum aquâ ad ipsius actualem fluiditatem concurrit, ideoque sulphur, quamvis aër ferè totum sit, quia tamen aquam tantam non habet; ut terram eliquet, propterea siccissimum apparet, alioquin fluidum esset, ut oleum naphta, bitumen liquidum, aliaque id genus quam plurima, quæ tametsi aërea maximè sint, ob terræ respectum aquei elementi paucitatem fluida plus minusve remanserunt.

Ex his colligitur aquam in Metallis sub vaporosâ formâ haud posse concludi, quoniam si sub specie liquoris non est, multò minus sub forma vaporis erit, nam si liquida in illis reperiretur per ignem, non ad speciem liquidam transirent, sed ad vaporosam; & hinc quam maxime rarescerent cum periculo dissolutionis elementorum; non inconveniens tamen videtur aliquid vaporosi aëris intercludi inter ipsorum corporeitatem; aër enim, qui in ipsorum compositione, interponitur ita sincerus esse nequit, quin aliquid aquæ admistæ non habeat.

Patet itidem aërem ad Metallorum mollitiem plurimùm facere, cùm enim ex terra, quæ naturaliter dura est, nec ex aqua glaciata, quæ quandam etiam præ se fert duritiem, non ex eadem liquida, quæ illic esse nequit, exoriatur, reliquum est, ut ex aëre vaporoso, vel ex aëreo vapore mollities proficiscatur.

Cùm vero aër in Metallis duplici modo insit, uti dictum est, aut ligatus cum reliquis, aut liber interpositus, ex hoc durities potius, quam mollitiem procedere rationi consonum est; si enim hic nimis densetur, duritiem manifestam ostendit, ut in pila majori, aut utre vento repleto, nihilominus Metallicam ductibilitatem plurimùm promovet: dum enim corpus Metallicum ictibus malleorum percutitur, non sinit particulas nimium una cohærere, vel veluti suspensas manere cogit, ideoque ad latera expanditur sine condensatione aut saltem parva, quæ cruditatem artificibus inducit, quam etiam facilè, dum Metallum igni apponunt, aërem que prædictum ex percussionum violentia condensatum, iterum rarefactum tollunt.

Ex eodem aëre interposito, ex quo jam diximus opacitatem oriri, & sonum etiam magis minusque sonorum progigni certum est; hinc argentum tinnulum est, aurum verò minimè; majorem enim hoc, quam illud densitatem obtinet. Ita pariter & plumbum, quia densius est quam stannum & ferrum, sonorum non est; Æs vero si stanno admisceatur, refractariam quandam mistuam parit, ideoque magis resonat, quam si ambo singillatim separata forent. Ad sonum tamen edendum diversimodè vehementem, ac varium, aër triplici ratione concurrit, ambiens videlicet intra cavitatem figuræ clausus, & qui inter Metallici corporis substantiam interponitur, uti dictum est, à quibus omnibus soni varietas enascitur. At nos hic ea tantùm recensuimus, quæ ad Metallicæ naturæ cognitionem faciliorem aditum aperire posse judicavimus, atque hæc de Metallorum accidentibus dicta sufficiant.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER III.

De Metallis in Speciali.

CAPUT I.

De Differentiis Metallorum.

Cum peractum jam sit de his quæ ad Metallorum essentiam in primo Libro, & in Secundo, quæ ad eorundem accidentia spectare visa sunt, jam reliquum est, ut in hoc tertio tractentur species ac differentiæ particulares illorum ut sic omnis naturæ Metallicæ disquisitio compleatur: antequam vero de singulis speciebus disseramus, necesse est quæstionem discutere de Metallorum differentiis, num scilicet ea differant essentiali ratione, vel tantummodo ex accidenti, eo quod ex utraque parte sint auctores celebriores quamvis Albertus, qui ut mea fert opinio cæteris eruditior, clare concludat Metalla differre invicem ratione propriæ essentiæ ac interioris naturæ.

Ex opposito tamen sunt alii, qui velint Metallorum discrimen ex accidentali quadam imperfecta digestione contingere, seu ex recrementis in eorum generatione illis advenientibus in subterraneis locis, pro quorum excrementorum diversitate diversas Metallorum species oriri putarunt.

Hujus sententiæ Geber quoque, qui Magister magistrorum in Chemicis disciplinis sæpius dictus est ab Arnoldo Vilanovano, & aliis, eo quod clarè affirmet Metallorum excrementa accidentaliter supervenisse, ideoque ab illis separabilia esse, quoniam accidentium separatio non est impossibilis.

At falluntur maximè qui Gebrum alioquin doctissimum in tali erroneâ fuisse sententiâ dictitant, eo quod ipse arcanam Chemicæ operationem sub talibus loquutionibus misticis occultare nitatur, quare de Chemicis Metallis, non de vulgaribus intellexit.

Hanc autem quæstionem acrius ventilare expedit; licet enim primâ fronte magni momenti non esse credatur, nihilominus aliud quid inde inferri queat non mediocris, imò maximæ utilitatis, si alterutro modo

modo accipiatur; ut sequenti capite demonstrabitur.

Inter eos autem, qui apertè asseruerunt Metallorum speciem essentialem unicam tantum esse, auream videlicet, Calistenes fuit apud Albertum, qui opinatus est Metalla ex accidenti solum differre, natura enim ad aurum solum tendebat, at ex debili, vel nimis vehementi calore aureum finem non attigisse, & ex commistione rei auri puritatem fœdantis, unde solum aurum perfectam Metallicam speciem constituet, cætera inferiora Metalla erunt velut auri rudimenta, fructusque vel maturitatem transgressi vel ad illam nondum accedentes.

Probat autem primò, quia quæ unicam communem habent materiam proximam, unumque commistionis modum unicam habebunt essentiam, nec potest ex iisdem, & uno modo commistum pluribus secundum speciem differentibus esse conveniens; hujusmodi verò esse Metalla omnia liquet cum eorum commistio sit ex subtili terreo sulphureo, & ex radicali aqueo, quare omnia erunt species una.

Secundò experimento constat Metalla inferiora fuisse mutata sæpius per lapidem Chylopæjum, quod esse minimè posset, si specie differens essentiali, cùm speciem in speciem transmutare sit impossibile.

Tertiò nulla potest assignari differentia eorum essentialis sed solum accidentalis, uti sunt color, odor, pondus, aliaque superiori Libro enarrata. Igitur Metalla accidentaliter tantum distabunt ab invicem. Atque hæc sunt rationes potiores, quibus hæc eorum sententia innititur: at ejus oppositum sustinet Albertus, cum quo & nos constanter consentientes dicimus: Metalla invicem vi propriè essentiæ & interioris specificè naturæ differre quod sic probatur.

Primò ea quæ determinato numero stabilique natura perpetua videntur accidentaliter differre nequeunt; at ita sunt Metalla, quoniam sive ea septem vel plura constituantur, nunquam numerum ejusmodi, ac naturæ varietatem proferunt, quod in accidentalibus impossibile est. Hæc enim diversissimis gradibus secundum magis aut minus augentur, uti patet in albedine figura cæterisque omnibus. Quare.

Secundò quo plures sunt causæ differentiarum accidentalium, eo magis debet etiam multiplicari numerus, & modus subjectorum, ergo cum Metallorum differentiæ sint ex debilitate, vel vehementia caloris, & ex commistione elementorum, clarè patet numerum debere penè esse infinitum, quia pro majori aut minori calore, ac excrementorum mistione & pro varia excrementorum specie & quantitate, ac proportione cum calore, aliisque modis consimilibus, Metallorum formæ deberent esse innumeræ, præter dictam superius instabilitatem, quod tamen absurdissimum esse, nemo non videt.

Tertiò Elixir argentificum, quo & adversarii Metalla inferiora in argentum mutare concedunt, magis differt ab argento, quàm argentum ab auro, quo uno tantum gradu distat, eo quod nihil transmutare potest. At Elixir prædictum multa ponderat imperfectioris Metalli in argentum transmutat attamen nunquam est aurum. Sed quâcunque perfectione auctum fuerit, nunquam argenteitatis lineam transgreditur, ergo ex majori vel minori perfectione Metalli ejusdem differentia non pendebit, & consequenter non ex accidenti.

Quartò, Ea quæ differunt secundum omnes proprietates & accidentia & passiones, essentialiter, & intrinseca natura rerum differre necesse est: at hujusmodi sunt Metalla, quæ omnibus & universis prædictis invicem discrepant, utpote fixione liquefactione, pondere, colore, sapore, odore, splendore, sonitu ductibilitate, duritie, examine, &c. ergo.

Quintò, Essentialis ratio, in quâ specifica rerum differentia consistit in rebus homogeneis, quæ nec generantur, nec nutriuntur, ut animalia & plantæ aliunde cognosci nequit, nisi ex diversitate passionum quibus subjiciuntur in operibus actis, at Metalla singula tales singulas possident affectiones, ut operantibus in ea liquidò constat, ergo essentialiter differunt.

Sextò, si Metallum per accidens ab alio differret, ab illo penetrari non posset, uti fit sine accidentis mutatione, quod tamen non accidit; utrumque enim quamvis sensu optimè mistum videatur, iterum seorsim disgregatur sine accidentium mutatione.

Possent etiam & alia adduci idem probantia; at in re tam manifesta inaniter videri possit ulterius divagari cùm præsertim nullum afferri possit argumentum, quo contrarium credere cogamur; quæ enim superius adducta sunt, vel afferri possunt, nullius prorsus momenti sunt, quod signum evidens est ejus sententiæ falsitatis.

Cùm enim dicunt primò unicam, communem, proximam materiam habere Metalla, unicumque mistionis modum, rationem nimia universalem promunt: Animalia etenim cuncta, & vegetantia consimilem habent mistionem, eandemque materiam, quæ vel remota est, & sunt elementa, in quibus cuncta mista conveniunt, vel proxima & immediata, & in hac species plures conveniunt, & in eadem idem reperitur discrimen essentiale, quia etiamsi animalia fiunt ex carne, ac stirpes è ligno; caro tamen à carne, & lignum à ligno non minus differt, quam materia Metalli à Metallo; si quis enim crederet materiam aliquam præexistere proximam, utpote argentum vivum Metallis omnibus commune, ex quo illa componerentur, maximè deciperetur, ut suprà probatum est, cùm de materia loquebamur. Cùm igitur animalia sicut & stirpes simili ratione generentur, nutriantur atque communem materiam subjectam possideant, & nihilominus non per accidens, sed per essentialem naturam discrimentur, pari ratione de Metallis concludendum erit.

Ad secundum responsio patet ex cap.12.lib.1.præsentis hujusce Operis, & ex cap.seq. quamvis enim Metalla specie differant, & ut sic transmutari nequeant; ratione vero seminalis potentiæ transmutantis potest unum in aliud commutari, sicut animal transmutat in seipsum aliud in nutritione, per quam generatur etiam, & semen ex eadem materia, unde corpus recentis fœtus conflatur; quod idem succedit in plantis, cùm ex corrupta planta sibi nutrimentum aggregat planta, unde augeatur fructus, fœtus, & semina edat; ita pariter & Metallum destrui debet virtute alterius potentioris, cui virtus seminalis ita sit aucta, ut in se suamque substantiam Metallum transmutandum vertere possit, & qui per aliam viam procedere nititur, insipienter hallucinatur. Quare cùm Metallum dicitur esse in aliud mutatum, respondemus id non probare eorum differentiam essentialem esse, unicâ siquidem tantùm ratione, uti dictum est: quod si per accidens Metalla distarent, innumeris fere modis invicem transmutarentur, quod tamen experimento, quidquid nonnulli jactent, non respondere constat.

Ad Tertium respondemus rerum essentias & accidentia tantummodo investigari cum ergo omnia hæc in Metallis quamplurimum differant, eorum essentiale discrimen ostendunt. Si vero uno tantummodo vel altero accidente differrent, & magis principalibus minimè.

mè, inde specificum discrimen interea inferri non deceret: Sic enim & sæpe ejusdem speciei animantia, sicut & plantæ in unico vel altero accidente distant, at cùm in cæteris majoris momenti consentiant, jure consimilis speciei judicantur: Metalla ergo non in uno vel altero sic mutuò dissonant, sed in omnibus, ideoque si aurum esset, paulò plus minusve alio coloratum, tunc ea accidentaliter differre jure optimo dicuntur.

Verum multo magis discrepant invicem Metalla quam stirpes, & animantia; in his enim sive generationem sive nutritionem, instrumenta, modum, passiones & materiam intueamur, quam maximè convenire speciem cum specie observabimus. Cùm igitur Metalla longius inter se distent, quam prædicta, quidni jure inferre possumus essentialem & specificam interea differentiam? Exemplo sit canis & ovis, utrumque carneam habet materiam ex fluido semine similibus circumstantiis præparato, generationis initia suscipit in utero matris, ibique similem auctionis progressum, & postquam in luce editum est, materno lacte pascitur, donec mediocrem cibum sibi suo nutu paret, illumque similibus instrumentis, modis & ordine conficiat, aliaque quamplurima convenientiæ signa manifesta, cùm interim nemo sit, qui duo illa specifice inter se differre non intelligat; Metalla vero quæ in omnibus ac singulis proprietatibus plurimùm inter se dissonant, solum accidentaliter differre, nulla prorsus ratio dictare poterit.

Cæterum si petatur, in quonam stet essentialis ratio ac specifica differentia Metallorum, nostra orthophysicorum principia, dicimus, tractationem hanc non hujus loci propriam esse, sed ad Physicam pertinere, ideoque & illic a nobis discussa sufficienter est. Breviter autem hic eandem repetere non gravabimur. Cùm ergo rerum omnium essentia juxta traditam doctrinam in seminis potestate consistat, hæc eadem vis erit, quæ Metallorum species distinguit; semen autem intelligimus non ipsius corpus, quod inchoatum mistum est, sed ipsius interiorem spiritualem substantiam, quæ ab astris, luce, seu igne & aëre veluti vehiculo in hæc inferiora deportatur, ibique suis circumstantiis circumscripta corpus, in quo habitet, sibi cudit; vis autem illa ne fluida ac inordinata vagans erraret à Creatore in creationis initio, seminibus & spermatibus coercita non ex unâ substantia spirituali; sed ex pluribus, uti corpus ex diversis elementis ob necessitatem conglomerata. Et hinc rerum propagatio perpetuo ordine & modo procedit.

Metalla verò non ex superioribus astris; sed ex Planetis singularibus gignuntur; ideoque nec semine opus habuere, sed ex ipsomet spiritu, immediatè in fodinis illorum defluxu proveniunt, quamvis & spiritus cœlicus Planetarum aliquam circumscriptionem suscipiat ex diversitate circumstantiarum quæ speciem invertere nequeunt, sed bene aliquatenus immutare ut hinc Metallorum abortus, monstra, & fœtus imperfectiores enascantur.

Quod idem ex debilioribus astris singulis Planetis adjacentibus originem trahere non est à ratione alienum existimare, quamvis ejusmodi Planetæ non sint in omnibus hactenus ob defectum forsan instrumentorum observati, ut in Jove stellæ mediceæ 4. à Galileo inventore sic dictæ, & in Saturno duæ, quæ cum simul tertio astro coniuntur Ovalem figuram reddunt.

Pro numero igitur Planetarum totidem Metalla gignuntur, quinimò & ab iisdem nomina sortita sunt, ut aurum à Sole, argentum à Lunâ, cuprum vel æs à Venere, stannum à Jove, plumbum à Saturno, ferrum à Marte, & argentum vivum à Mercurio, ideoque aurum Sol dicitur, argentum Luna, & sic de reliquis, quamvis nonnulli fuerint, qui sic appellata Metalla dixerint, ob eorundem quandam extrinsecam cum Planetis similitudinem & convenientiam, nescientes extrinsecam rerum speciem interioris latentis spiritus in corpore habitantis, eidemque dominantis esse signum evidens ac indicium apertissimum.

CAPUT II.

Discussum

De Transmutationis Metallorum Impossibilitate.

Præteritam quæstionem superiori Capite discussam, quanti referat tractasse, & quid in ea pro rei veritate statuendum sit, intelligere hoc præsenti clarè patere poterit, quoniam si Metalla per accidens differre cognoscantur, eorum mutua conversio facilis existimari debet, cum accidentium remotio non sit difficilis at si eadem specie, ac essentiali ratione differant, necessariò infertur mutuam & singularem eorum transmutationem unius in aliud esse omninò impossibilem, quam plerique bove stolidiores inaniter tentare præsumunt, nondum satis tot inanibus futilibusque periculis frustrà confectis, edocti. Existimant enim argentum posse in aurum, atque cuprum in argentum converti absque semine ab auro argentoque prolicito; cùm tamen hoc in nullo genere seu animalium seu stirpium cognitum fuerit ut unum in aliud commutetur, & huc argumenta universa tendunt eorum, qui transmutationis Metallorum impossibilitatem demonstrare nituntur, uti fuit imprimis Thomas Erastus Rudolphi Imperatoris Medicus perceleberis, cui tamen responsum dedit Apologiâ doctissimâ Claveus nobilis Gallus Theatri Chemici vol. 2. insertus, ejusdem rationes 44. clarissimè optiméque dissolutas exhibens. Nemo siquidem non intelligit artem nullam seminalibus virtutibus, quæ spirituales sunt, sic dominari, iisque uti ut easdem in subjectam materiam pro libitu indere possit, in quam per naturam non sint inclusa. Hinc est ut in genere animalium bos in equum nequeat commutari: nec in genere stirpium pyrum in pomum, alioqain possent pari ratione rerum species produci ac generari sine semine: non enim major est ratio de generatione, quam sit de transmutatione, cùm in hâc, sicut in illa vis seminalis requiratur ad speciales rerum productiones.

Nec materiæ proprietatem atque accidentium convenientia quantumvis maxima quicquam efficere valet, ut ubicunque talis virtus non reperitur, ibidem artificialiter possit immitti.

Corrumpi sanè potest vis seminis ab arte, cùm materiam certis ac determinatis dispositionibus obstrictam dissolvit aut perturbat: at tandem semel universam iterum in priores amissas dispositiones reducere minimè valet. Imò tametsi easdem prorsus dispositiones materiæ afferret, seminalem adhuc spiritum, qui artificum manibus non substernitur semel evanidum revocare nullatenus posset.

Neque responsio quam tradit Arnoldus Villanovanus à Lullio aliisque recepta alicujus esse momenti cognoscitur, quâ dicitur Metallorum species, sicut & aliorum mistorum non transmutari, sed individua specierum, non enim argenteitas in aureitatem commutatur, sed individuum argenteum bene in aurum verti potest. Pace nihilominus tanti viri responsio dicta nihil adversariis negotium facessit, eo quod nemo est, qui nesciat, eo modo speciem unam in aliam vertere impossibile esse, nec id ratio superior concludit,

cludit, nec minoris impossibilitatis est argentum in aurum transmutari, quam bovem hunc individuum in aliud alterius speciei; vel pyrum hanc in pomum: si enim specialis differentia in diversitate seminalis potentiæ reponatur, uti superius est conclusum, cum illa indi nequeat, ubi non sit per naturam, non videtur quâ ratione unum individuum cujuscunque sit speciei, transeat realiter, ac verè in individuum alterius. Quare si unum individuum evaderet in transmutatione aliud, species utique transiret in speciem, ideoque nulla est Arnoldi responsio. Huc quoque pertinet dictum illud percelebre Avicennæ, quod nonnulli Aristoteli attribuunt, ita à plerisque citatur, quod etiam Albertus refert lib.3. de rebus Metallicis cap.9. his verbis: *Sciant artifices Alchymiæ species permutari non posse sed similia his facere non possunt, ut tingere rubeum citrino, ut aurum videatur, & album tingere, donec sit multum simile argento, vel auro, vel cui voluerit corpori, Cæterum autem quod differentia specifica aliquo tollatur ingenio, non credo possibile, sed explicatio accidentium non, est impossibilis, vel saltem diminutio eorum.* Hæc Albertus attulit, ut eorum operationes rejiceret, qui conantur, licet nisu frustraneo Metallum unum in aliud commutare per remotionem accidentium non specialis naturæ interioris, qua manente Metallum sophisticè non verè ac realiter mutatum apparebit: quapropter & ipse asserit probasse aurum sic sophisticè mutatum, & post aliquas probationes ac examina per ignem in fæcem totum abiisse, eo quod specialis essentia non erat commutata ut dicebat, & ut ipse ibidem innuit hoc modo: *Alchymia vero (id est, vera & non sophistica) per hunc modum procedit, scilicet corrumpens unum à specie sua removendo, & cum juvamine eorum, quæ in materia sunt, alterius speciem inducendo, propter quod omnium operationum alchymicarum melior est illa, quæ procedit ex iisdem, ex quibus procedit natura, sicut expurgatione sulphuris per decoctionem, & sublimationem, & expurgatione argenti vivi, & bono permistione horum cum materia Metalli: in his enim ex virtutibus horum omnis Metalli species inducitur qui autem per alba albificant, & per citrina citrinant, manente specie Metalli prioris in materia, procuIdubio deceptores sunt, & verum aurum, & verum argentum non faciunt, & hoc modo fere omnes*, id est, operantes vulgariter, *vel in toto, vel in parte procedunt*, Propterea & Avicennas (inquit Albertus:) subjungit *non permutantur species, nisi forte in primam materiam & proximam Metallorum reducantur, & sic juvamine artis deducantur in speciem Metalli, quod voluerunt hactenus illi.*

Ex quibus liquet etiam sententia eorum, qui veram transmutationem concedunt, species aut individua specierum impermutabilia invicem esse, quæ omnia ut apertius intelligantur.

Notandum est aliud esse generationem Metallorum, aliud permutationem, quamvis enim in utroque opere requiratur naturale agens, quod utrumque compleat, materialis tamen subjecti ratione quamplurimum differre dicimus: quoniam in generatione sive ex elementis & principiis secundariis ut Metalla, sive ex seminibus & spermatibus generatio sumat initium, in his omnibus exterius agens materiam sibi præparat, plasmat, & ad aliquem terminum redigit, quousque externum agens materiæ includatur, & reliquum generationis opus adimpleat. In transmutatione vero materia, quæ sub uno rectore in aliquo perfectionis gradu manebat, in alienum dominium transfertur, & quæ in una specie determinata erat, per transmutationem in aliam transire cogitur. Quod tribus modis accidere potest, quos exemplo ovi explicare conveniens erit: hoc enim vel putrescendo in alienam speciem transit quia dum seminalis virtus ex putrefactione corrumpitur, vel perturbatur, cùm scilicet dispositiones priori rectori requisitæ invertuntur, in ejus locum statim succedit alter, cui sicuti priores dispositiones erant incongruæ, ita recentiores per putrefactionem advenientes sunt opportunæ & necessariæ, ideoque in qualibet rerum putrefactione, si materia non in prima elementa aut principia secundaria transeat, sed in aliud mistum, necessario in illud mutabitur, ad quod dispositiones subsequentes subjectam materiam præparando deducunt: Virtus autem hæc secunda non est necesse, ut ab extrinseco veniat, sed sufficiat ea, quæ jam in materia præexistebat, sed suas exerere vires ob carentiam circumstantiarum nequibat, alioquin in similibus putrefactionibus non observatur stabilis ordo, qui observatur, ut cum apes ex vitulo præfocato ac putrescente reparantur. Aliæque persimiles. Metalla ergo quia impossibilis aut saltem difficilis putrefactionis sunt, hâc ratione permutari nequeunt. Quod si etiam permutarentur, non quodlibet in quodlibet juxta voluntatem artis, sed determinate, quo natura in putrefactione illa traheret.

Secundo ovum in aliam speciem transire videtur, cùm in pullum transmutatur, at hæc verè atque realiter transmutatio vocari nequit: Materia siquidem sub eodem rectore seminali jacet perpetuo, ab initio ad finem usque, quare dici nequit species mutari, nisi quantum ad exteriorem figuram, & accidentia, penes quæ non residet specialis essentiæ differentia, & ideo tunc ad alium finem dirigere materiam, nisi ad quam vergebat ab initio, est impossibile. Metalla itidem hoc modo transmutari possunt, sed nec omnia, nec tantam præ se ferunt exterius mutationem, quantam animalia & stirpes: dicitur autem hæc rationabilius maturatio, in qua Metalli species non transmutatur, sed solum ad ulteriorem perfectionis gradum per artem ducitur, quam fecerit natura in prima operatione, sicuti de ovo dictum est.

Tertio permutatur ovum vere ac realiter, cùm ab animali cujuscunque sit speciei in alimentum assumitur, & in propriam substantiam vertitur, & hæc vera est transmutatio; quia non solum corporea substantia, sed spiritualis virtus seminis, quæ prius in ovo dominabatur, jam alienæ potestati subjicitur, & ad illius nutum obedire cogitur: Metalla ergo sic solum realiter ac vere transmutari valent, quamvis enim ipsa non nutriantur ut animalia & plantæ, nihilominus eorum transmutatio prædictorum nutritioni proportione certissime respondet, suoque modo nutritio jure merito nuncupari debet. Elixir enim Arabum aurificum & ratione Metalla omnia in sese convertit virtute sui seminis, qua pollet, & quæ aucta est ultra consuetum naturæ gradum, quia ignis ipsius, in quo seminis virtus ac potestas habitat, sic est auctus, ideoque cætera Metalla veluti pabulum sibi aggregando unit. Elixir vero prædictum, cum homogeneum sit, ac ejusdem naturæ Metallico hujusce igni augmenti capax est, cum cætera mista organorum ac subjectorum necessitati addicta, talem ignis excessum ferre nequeant, quamvis & illud sui augmenti determinationem habeat; quia infinite augeri nequit: sicut ergo in animalium nutritione sic in hac Metallica transmutatione requiritur vis activa seminalis rei transmutantis alimentum, quod sit idoneum & affine corpori, in quod convertendum est; Digestio convenienti calore patrata, partium divisio, utilium nempe ab inutilibus, ut his veluti fæcibus rejectis, reliquorum fiat alendo corpori assimilatio atque

que conjunctio. Et quod magis est, summaque notatione dignum, repassio est, quam similitudine ac proportione nutritionis animalium alendorum habet ab alimento, dum enim homo in aliti substantiam transit, aliquam reactionem molitur in illud, & quantum potest, nititur transmutare, & hinc ex ambobus fit tertium quoddam.

Ex quibus apparet veram ac realem transmutationem unicam tantum esse, unicum modum & artem, quæ procedit ex iisdem, ex quibus procedit natura, & cum iisdem vel similibus circumstantiis in qua species & essentia rei transmutandæ omninò perit quantum ad prædominium, & dominio alterius potentioris submittitur cæteras omnes falsas, sophisticas, ac impossibiles, frustraneosque conatus omnes illorum, qui circa eas occupantur, maximaque imperitia ac stoliditate laborare dicimus eosdem, qui Metallum quodcunque interius aurea specie alio quovis extraneo medio nisi dumtaxat aureo semine insignire nituntur. Cùm enim plumbum v. g. aurum evadere tentatur, vel ipsius seminalis virtus interior, in qua specialis essentia consistit, sospes & integris viribus permanet, & tunc aliud quid fieri nequit, quam plumbum, nec plumbi semites egredi potest, alioquin ordo naturæ inverteretur, si quid sine semine mistorum omnium conflaretur: vel seminalis virtus destruitur, quod facile fieri potest, & tunc aut in elementa, principiave secundaria abibit, aut quo putrefactionis genus illud deducet; tunc enim spiritualior inferior vis, quæ prius impotens ac labitans, superiori virtuti obedire cogebatur; ex illius absentia quasi vicem gerens viribus reparatis, imperii sedem occupat, & suo arbitratu mistum regit atque gubernat: quare sic ars nulla erit quæ pro suo nutu plumbum in aurum vertat, nec erit efficiens aliquod præter aurum, quod auri naturam & speciem indat.

Quoniam etiamsi species plumbea destruatur, hoc satis non est, ut aurum fiat, sed necesse est præterea & auri semen adesse quod suam præbeat essentiam, quam ab alia re, quæcunque ea sit, minime sperare potest.

Hinc nonnulli aurum suis sophisticis confectionibus addunt ut illis auream essentiam impertiant, at mihi illi non minus hic hallucinantur, dupliciter enim à spe cadunt. Primo quod aurum semen in se quidem possidet, at ita debile, ut sibi tantum sufficiat, quomodo ergo cæteris participabit, quod ne minimum quid superabundantis habet? Secundo quod naturale aurum ob fortissimam sui mistionem tam arcte ligatum est, ut impossibilis dissolutionis pene videatur. Si verò aurum se aperte jactitent, tunc dicimus hoc minimè satis esse, quacunque enim re aperiretur, nisi illa eadem sit, ex qua corpus ipsius ab initio suæ generationis conflatum fuit, in quam scilicet spiritualis substantia seminis recipi, convolvi, dilatari atque counitri queat, nihil inde fiet. Exemplo grani triticei, quod terræ injectum ab eodem prorsus succo aperitur, à quo fuit ab initio suæ generationis compositum, & in quem suas operationes seminalis ejusdem grani vis operationes cunctas exercuit. Quod Lullius non minus doctè quam fideliter docuit in Theo. sui Testam. cap. 26. sæpiùs citato ubi etiam Comitis Trevirensis verba hoc idem monentis attulimus.

Quod si talis materia habeatur aurei seminis susceptiva non in aurum tunc transmutabitur, eo quod in prima naturæ operatione, non similis erat perfectionis: hæc enim non ex materia, perfecto atque completo auri semine prædita, primordiale generationis initium habuit, sed ex nudis elementis primis & principiis secundariis tantum, ut superius dictum est. Arti vero conceditur soli ut magico Physico artificio, gamacicoque connubio mista naturæ simul jungat, ut in insertionibus plantarum, cum plantis fieri consuevit, unde fructus multiplici nomine sublimiores edantur.

Ex quibus omnibus colligi potest ex eo transmutationem Metallorum esse impossibilem, quia essentiali differentia invicem distent, nisi unica solum ratione, destructione scilicet prioris essentiæ ac speciei per vim seminalem alterius potentioris agentis, per quod ars naturæ famula, ejusque ministra valet unum Metallum in aliud quodcunque amiserit, pro varietate seminis commutare verè, realiter ac sine fallo. Atque hinc patere potest responsio ad omnia, quæ contra possent objici, neque contradictorie oppositas esse proportiones illas, Metallorum nempe transmutationem veram ac certam esse, uti primo Libro patefecimus, & Metallorum transmutationem esse penitus impossibilem. Nec responsionem Arnoldi veritatem attingere, ut cuilibet, quæ hic revelavimus, intimè scrutanti bene petere potest.

CAP. III.

De Speciebus singulis Metallorum.

Jam consequens est, ut de singulis metallorum speciebus singillatim agatur, ut quæ universali sermone conclusa sunt, in singulis metallis applicata clarius innotescant, indeque singularis cujusque natura & proprietas aperiatur, & quanquam id ex universali discussione à quovis facile recolligi posse videtur, particularis nihilominus examinatio non minimum utilitatis allatura judicabitur, cum universaliter dicentes facillime decipi possint, & cujusque rei veritas particularis lucidior eniteat.

In illorum autem examine ordinem servabimus ratione dignitatis & æstimationis mortalium, quorum mentes metallorum splendore obtenebrantur, illud pluriмi faciunt, quod nullius usus humanis necessitatibus esse liquido experiuntur: cum vice versa illud maximè flocci faciant, quod sibi proficuum non tantum, sed penè simpliciter necessarium sentiunt, & quantum quodlibet ab utilitate recedit, tantò magis æstimatione ac pretio extollitur, cujus rationem inveniri aliam non credimus, nisi ut mystico arcano Dei, quanta nimirum hominis erga beneficiorum officia ingratitudo sit, manifestatur. Quid enim aurum humanis indigentiis commodi afferre dignoscitur, ut nihilominus ab iisdem tanti fiat, ut cætera omnia per ipsum metiri tacito quodam omnium populorum consensu voluerint.

Proximè sequitur argentum, quod sicuti nonnullos præbet usus tum ob duritiem, tum ob faciliorem dissolutionem qua Medici artificesque nonnulli uti solent, ita minus quàm aurum æstimatur.

Post hoc argentum vivum officia hominibus exhibet innumera, ideoque pari æstimatione rependitur: sicut enim commoda dat majora quàm argentum, ita vilius quam illud habetur.

Cuprum adhuc pluris utilitatis esse nobis apparet ex his, quæ ab ipso tum in integra sua natura, tum diversimodè alterato, vel destructo præparantur: quapropter & mortalibus quoque indignius reputatur.

Præterea stannum atque plumbum propter faciliorem eliquationem, & quia magis tractabilia sunt, ob mollitiem debilemque mistionem, quam maximè utilia humanis necessitatibus judicantur, indeque viliora quoque quàm cætera antedicta reputantur.

Quid

Quid ferro denique præstantius, cunctisque pene operibus laboribus hominum aptius ? ut unicus mortalium auxiliator famulatorque dici mereatur. At quid ex adverso abjectius pretio ac æstimatione inferius, ut in compitis & plateis pedibus conculcetur, nihilque tam nauci quam ipsum habeatur ? quod sicuti magnam sapientum animis admirationem parere debet, ita non minori videtur indignatione posse cogitari. Ordinem ergo prædictum servantes, aurum ante cætera in examen ducemus, alia verò subinde ordine prænarrato.

De singulis autem ea scrutabimur, quæ ad Physicam contemplationem spectant, unde scilicet sua specialis natura pendeat; quæ mistio elementorum, quibus principiis secundariis proportione respondeat, quæ tandem sua completa perfectione proprietates, cæteraque ad eorum historiam, & alia extrinsecus illis accidentia pertinent, ab Auctoribus, quos in Præfatione recensuimus peti poterunt.

Priusquam verò specialem cujuscunque discussionem aggrediamur, operæ pretium existimavimus communem metalli descriptionem, juxta nostram doctrinam afferre, ut inde quid per metallum intelligi oporteat, cognoscatur, ne in singulis eadem sæpius repetere cogamur. Metallum ergo dicimus corpus mistum fossile, homogeneum à semine spiritualis substantiæ septem Planetarum immediatè genitum ex elementis per secundaria principia directè transeundo ad finale perfectionis complementum mercurialibus proprietatibus principaliter insignitum, non inflammabile, non distillabile, sed liquabile, ac ductibile: singularem autem particularum declarationem afferre non opus erit, cum earum aliquæ liquidò unicuique patere, nonnullæ verò ex iis quæ primò Libro tradita sunt, comprehendi queant. Illas verò (per principia secundaria directè transeundo) ad finale complementum ideo addidimus, ut à metallis abortivis, imperfectis atque corruptis distingueremus, jam ergo de unoquoque singillatim.

CAP. IV.

De Auri Natura & Proprietatibus.

Aurum ergo specialem suam naturam à Sole suscipit non solum efficienter, sed substantialiter, ideoque & Solis nomine jure meritò insignitur. Cùm enim specie ab aliis differre ostenderimus, nec de ipso dici possit, quod de homine vulgò fertur, Solem videlicet & hominem generare hominem, cùm illud ab auro non gignatur. Unde ergo suam specificam essentiam obtinebit? cui semini accepta referri debebit; id est, aureitas undenam erit; solarem itaque substantiam non corpoream sed omninò spiritualem luci affinitate conjunctam per aërem prima corporis rudimenta recipientem in subterraneas cavitates delatam, ibique sibi elementa (uti opus est) in aurum efformare dicimus: id autem non subitò, sed sensim paulatimque per calorem disponi, ad principia secundaria procedere, tandemque in aureitatis perfectionem terminari, uti superius generali sermone fusius est ostensum.

Terram autem in auro suam potestatem exercere liquet ex ejusdem solido ac impenetrabili ligamine, atque in igne stabiliente non ea, quæ ex densitate, sed quæ ex terminatione provenit: quantumcunque enim densum esset, nisi per terram in densitate stabilitum permanere cogeretur, difflueret. Aquam itidem suam virtutem in eo possidere constat ex liquefactione per ignem. Aërem denique inesse multis nominibus conjectari possumus, imò ipsius portionem multò magis abundare. At jam de virtutibus, non de materiæ quantitate intelligimus.

Ignis verò plurimùm habere creditur, & plus fortassis quàm cuprum, licet plerique ferè omnes contrarium asserant, quod tamen inde pendet, quia Cuprum vel Æs facile dissolvitur, ideoque ignis inter elementa clausus sese patentiorem ostendit: at in auro ignis tam arcto elementorum carcere cohibetur, ut non facilè vires exolutus reparet, suiq; juris potestas ostendatur exterius, atque hinc est, ut ipsius vel tenuissimè triti sapor sentiri nequeat: in eo tamen ignem excedere probabile est ex hoc, quod cùm pluribus rotationibus in suâ confectione opus habuerit, necesse est eo plus ignis ibi inclusum fuisse; quinimò hoc idem patere potest ex eo, quod cùm tenuissimam habeat substantiam, necessariò & causam adesse oportebit tenuitatis, hæc autem aliunde, quam ex igne contingere nequit; hic enim sicut elementa subtiliat, ita in tenuitate per suam præsentiam servat.

De principiis autem secundariis ipsius, id primò certum est aurum non sulphure atque mercurio componi, ut non indigni Auctores insinuare nituntur, nisi metaphoricè locuti fuerint, quod & superius rejecimus, cùm demonstraverimus, aurum non minus ex una substantia constare, quam cætera omnia mistorum genera homogenea, imò magis ut ex arctissima ipsius mistione recolligi potest, purissimum enim est, nec aliquid in illo fæculentiæ conjicitur, imò si proportione alicui ex principiis respondeat, nihil minus id erit, quàm sulphur; cùm nihil minus igne petatur, quàm aurum; ut propterea incorruptibile credatur, ideoque & vulgare sulphur, quod cætera metalla adustione comburit aurum non tangit, unde minor illius cum sulphure affinitas, & convenientia elucessit, salinosæ naturæ magis participare similitudinem apparet, quia ignis actioni resistit, plurimùm autem cum Mercurio convenit, non solùm enim vulgari Mercurio facillimè conjungitur, sed & liquoribus accidit se quadantenus solvi permittit, licet non interiores aditus ejusmodi solutiones permeent, sed corpus tantum illius, unde levi negotio ab iisdem omnibus separatur, & in pristinam formam redit.

Cùm nihil igitur in illo, sive id elementum sit, sive principium secundarium, nimis supra cætera dominari experiamur, optimâ ratione factum est, ut in eo æqua elementorum, ac principiorum proportio existere perhibeatur.

Hinc est ut incorruptibile prorsus naturalibus substantiis permaneat. Cum verò Geber asserit: *Aurum ex subtilissima substantia argenti vivi & clarissima constare, & ex substantia parva sulphuris mundi & puræ rubedinis fixi, clari, & à natura sua mutati tingentis illud.* Nolim intelligatur illud ex argento vivo vulgari progigni, multoque minus ex eodem & sulphure tanquam ex duabus diversis componentibus substantiis: horum enim utrumque falsum in superioribus manifestè demonstratum fuit: ipse namque Auctor artificialem potius auri conflationem ibidem intellexit. Cùm enim videret tam ex argento vivo, quàm ex vulgaribus metallis, superfluitatibus exclusis per minimam quantitatem Lapidis Chrysopæi, quem sulphuris nomine sæpissimè describunt artifices, aurum

aurum exurgere; ex argento vivo & sulphure illud componi scripsit, cùm tamen per sulphur illud aurum verè sit in altiorem multò gradum elatum, quàm sit naturale; naturalis tamen generatio sic non procedit, uti superius sufficienter ostensum est. Omnium verò non solum metallorum, sed & mistorum quorumcunque, atque simplicium ponderosissimum est aurum, quia densissimum, cùm aëris plurimum contineat; ideoque tenuissimum in sua substantia; quoniam ignis in aëre clausus, elementa per plures circulationes optimè plasmata in tenuitatem redegit, ac proinde citrinitate illud tinxit, purissimum ac splendidum reddidit. Hinc pariter fit, ut maximè sit ductile, & potissimum si super aliud metallum extendatur, argentum enim auri bracteolâ vel tenuissimâ contectum latissimè diductum auro semper tinctum inspicitur, uti notavit Albertus. Molliusculum pariter est ob aërem, non tamen tinnulum ac sonorum ob densitatem, per quam peregrinus aër in sua corporeitate interclusus minor est redditus. In igne liquescit, sed post ignitionem, ut hinc appareat, quosdam esse limites in metallorum passibilitate ab igne; nonnulla enim facile liquefiunt, antequam ignescant, ut plumbum ac stannum, nonnulla difficulter etiam post ignitionem, ut cuprum, & adhuc difficilius ferrum, cujus causa aquæ abundantia est, sicut ex adverso terra difficilis liquefactionis est origo: Duplici quoque fixione præditum recognoscitur, tum ea, quæ ex terræ super aquam prædominio, tum ea, quæ ex densitate mistionis procedit. Hinc fit ut nihil ex illo resolvi possit, ideoque nec odor, nec sapor illius ullatenus percipi valet, nihilque sui rebus quibuscunque sibi commistis communicat, nec aperiri quovis artificio illud est possibile, & propterea quodammodo indestructibile atque perpetuum, unde & divinitatis aliquâ ratione simulacrum est in terris, & hinc ab Altissimo ad sui Tabernaculi ornamenta inter cætera electum virtutibus pluribus scatere consonum est, non tamen in suâ naturali corporeaque densitate, prius enim illud dissolvere oportet, antequam interiores latentes vires exerere queat; ejusdem vero dissolutionis via unica est, ardua tamen ac perdifficilis ab Artificibus, qui illam ex voto possidere arctissimè contecta, atque tunc solummodò rubedinis tinctura, Gebro referente, dicetur, aliàs minimè.

Ex omnibus ergo quæ hactenus de auro sunt dicta, talem ejusdem descriptionem afferre possumus. Aurum metallum est solaris astri semine spirituali genitum, ponderosissimum, tenuissimum, vitrinum, purissimum, splendidum, maximè ductibile, molle, mutum, cum ignitione liquabile, fixissimum, inodorum, & insipidum, fere incorruptibile in examine cementi & antimonii persistens.

Specialiter verò ac potior differentia veri auri est examina prædicta sustinere posse; nihil enim hucusque innotuit, quod verum aurum à Sophistico atque fictitio secernendum dederit, præterea duo, quibus artificialiter genuinum ac naturale aurum probatores explorant; cementi autem examen antiquissimum est, sed aliud per antimonium paratum non multis abhinc sæculis repertum constat. Utriusque formulam qui cupit, Auctores in Præfatione citatos adeat, aliosque quamplurimos, qui illa diligentissimè descripserunt.

Plura de auro cupienti Joannes Franciscus Mirandulanus integrè ac pereleganti tractatu satisfaciet; id tamen hujusce Auctoris prætereundum minimè visum est, quod quinque modis genericè aurum generari queat, rationibus quippe supra descriptis satis liquere potest nonnisi unicam auri progignendi rationem & formam haberi posse per artem, naturam quoad potest æmulantem, naturæ modus in superioribus luculenter est expressus; artis verò à naturali non absimilis in quibusdam non tamen in omnibus, cùm ars aurum in ulteriorem perfectionem ducat, quam fecerit suo primo actu natura. Cùm ergo seminalis illius virtus sit maximè aucta, non mirum videri debet, si materiam idoneam ex metallis reliquis petita in se transferre queat, unde aurum per artem conficiatur omnibus præditum differentiis, quibus naturale.

Cæterùm quod aurum inde extrahi possit, ubi per naturam licet, sæpe invisibiliter inditum fuerit, & majori quidem lucro ab uno artifice, quam ab alio, non est abnegandum, at quod aliâ ratione, quam prædictâ unicâ & singulari progignatur, hoc omni falsitate falsius est, nec in re tanti momenti ignarum vulgus ad imposturas nimis proclive Christiana pietas deceptionibus detinere sinit.

Hinc quoque falsum cognoscitur quod Geber cap. de Sole scriptum reliquit, æris nempe ramenta tenuissima ex minera illius cum aqua defluxa, ac diutissimè lota, & in avenæ calore per triennium decocta in aurum mutata, secundum partem: hoc enim ideo contingere potuit, quia in ære aurum admistum fuerat, delitescunt sæpè metalla in metallis, quod ab ære lotura & calore depuratum prius abditum in propatulum sese protulit, non autem quod ibidem vel alibi ullatenus, si non præextiterit, aurum confici possit. Quod itidem scribit Albertus Lib. Mineral. Cap. de Auro, suo nimirum tempore inventum esse auri pulverem & grana inter futuras capitis demortui hominis, ibidemque genitum virtute minerali, quâ pollebat, impossibile protestamur, non tamen historiam rejicimus, sed generationis modum, ubi enim ejusmodi generationis causæ & circumstantiæ desunt, effectus nullatenus sequetur. Quare si verum quod auctor Pyrotechniæ aliique plures prodidere de auro inter segetum surculos ex terrâ in Hungaricis agris emergente, illisque adhærente; pari ratione potuit ex subterraneis fodinis extrudi quicquid auri in calvariâ prænarrata inventum fuit. Auri nempe particulas facile est sursum impelli per calorem & spiritus salinosos, uti fieri observatur in cooperculis vasorum, ubi aurum depuratur; cementum enim ex tali ac tegularum polline paratur; pollinem enim ideò addunt, ne sal liquescat, sed discontinuatum ab igne penetrari possit, spiritus interim salinosus quicquid auro inest extranei secum in sublime ducit, simulque auri tenuissimas particulas in testaceis cooperculis infixas relinquit, quibus in pulverem actis, quantum auri ibidem aderit, recuperatur.

CAP. V.

De Argenti Natura & Proprietatibus.

Argenti naturam inquirentes methodum, qua in auro examinando usi fuimus, adhibebimus; dicimus igitur illud ex Lunæ seminali substantia spiritualiter generari, ac propterea nobilioribus etiam proprietatibus donari, quam cætera metalla:

metalla: ficut enim aurum nobilioribus proprietatibus infignitur ob fui parentis magnitudinem, potentiam, atque præftantiam, fuper Planetas reliquos; ita pariter argentum propterea Lunæ nomine prænotatum, ac nobilibus proprietatibus exornatum, quia ex Luna terræ omnium propinquiffima proceflerit, atque inde actione vehementiori fua virtute illam petere valuerit.

Terram ergo in Luna feu argento prævalere fuper aquam inde conftat, quod ad ignem conftans permaneat, quamvis non ita ftabiliter, ac pertinaciter ut aurum, quod inde procedit: quòd non ita fortem nactum fit miftionem, ut aurum; in diuturniori fiquidem ad ignem fluxu ejus portio diminuitur, qui enim experti funt, viderunt ex libra una ipfius unciam periiffe, & in vitrum cœleftinum migraffe fpatio fex menfium, cùm ex auro puro nihil penitus deceflerit, ex aliis verò plus minufve pro diverfa eorundem miftionis perfectione. Hinc etiam oritur facilis argenti in calcem reductio, quæ in auro eft difficillima. Duplex autem caufa imperfectioris ejus miftionis cognofcitur, quæ tamen ad unicam redigi poteft, paucioribus enim rationibus circumactum fuit, fic ipfius natura exigente, quod inde patet, quia elementa non ita funt attenuata, nec tantum ignis habuit, ut illa attenuare valeret, ideóque album permanfit, fi enim ulterius fuiffet ignis progreffus, ac ipfius interioribus receffibus auctus, citrinitatem contraxiffet, ut aurum quod calorem pariter multiplicatum rubore tingitur.

Minorem igitur ignis portionem obtinuit argentum, quàm aurum, & inde minus elementa fubtiliata funt, & miftio craffior, & imperfectior, unde pondus etiam dimidio minus eft auri pondere, moles enim æqualis auri & argenti duplo magis pendere aurum invenitur argento.

Subftantiam quoque rariorem inde obtinuit ex majori quantitate aëris in miftione interpofiti. Duplex enim aër in metallis includitur, primus eft qui miftioni effentialiter adhæret, & ab initio generationis miftis omnibus adjungitur, & eft de intrinfecâ ratione miftorum, qui nec diminui, nec augeri poteft, nifi elementa ipfa aperiantur, hoc eft, nifi fpiritualis miftio exolvatur. Alter eft, qui inter particulas minimas mifti corporeas intercluditur unde opacitas fit & levitas & hic alterari poteft ftabili miftione permanente; aërem verò hunc appello, licet aqueo vapore commifceri queat, quia aëris modo manet, hunc verò plurima extrinfecus fupervenientia petere & variare poffunt.

Inde fit, ut fæpè denfius argentum reddatur per admifta aërem prædictum alterantia, quod ignaris ac rudioribus anfam dedit erroneæ credulitatis; opinantur enim tunc perfectius auroque propinquius, quia naturali argento ponderofius, poftea citrinitate inficiunt, ac pro vero auro jactitant, cum non fit ex rei veritate nifi falfum atque fophifticum: vera fiquidem ac realis rerum tranfmutatio in feminis eorundem permutatione confiftit, cùm itaque hæc permutatio in ejufmodi argento non fiat, utcunque accidentibus aurei palliatum femper argentum erit.

Ex prædictis etiam liquet quare argenti aurique par pondus fub aquâ impar inveniatur, quod & alibi in hoc tractatu declaravimus. Ex hoc eodem aëre interpofito fonorum ac tinnulum argentum redditur; caufa foni diverfitatis femper eft aër, five is, qui intra mifti corpus interponitur, five qui exterius ex figurarum varietate proficifcitur, ideoq; pro campanis conftruendis non duntaxat figurat[illegible] ipforum attenditur, fed & materiæ compofitio, quamobrem ex ære multo paucoque ftanno compofitio paratur aptior, in hâc enim miftione utriufque metalli portione naturali elementorum intacta manente aër folum eorundem alteratur ac permutatur, licet ex ignis violentia plus minufve fubftantiæ deperdatur.

De fecundariis argenti principiis illud hic memoria repetendum eft, illud non ex tribus ita componi, quia natura prius tria aut duo fabrefecerit, ex quibus poftea argenteum corpus extruxerit, hoc enim maximè foret erroneum, fæpiufque fufficienter explofum; nec decipi quis fe patiatur nonnullorum, & Alberti fpecialiter, qui capite de argenti naturâ fcribit: *Nos autem per antedicta certificati fumus quod argentum vivum in compofitionem argenti venit, quia fecundum calorem ejus coloratur, & hacet activa illius, quando liquefcit, tunc enim non adhæret tangenti, nec quiefcit in fuperficie una, nec omninò diffunditur ut aqua, &c.* Et paulò poft fubdit, quod ficut cætera, quæ per ignem liquantur tres habeat humores, &c. nullum enim compofitum naturale, unum, effentiale poft elementa ex pluribus diverfis corporeis fubftantiis conftruitur, quod liquet in fingulis fpeciebus, cùm enim plantarum femina gignuntur ex unico terræ fucco corpus affumunt, nec ex pluribus fuccis conftare poffunt, nifi illa per modum unius invicem commifta concurrant; ficut & animalia, quorum tum principium, tum alimentum ex unico, non ex pluribus compaginantur, alioquin unum effentiale non effent, fed accidentale.

Cùm ergo dicitur argentum ex argento vivo fieri, nolim intelligatur argentum fieri ex argento vivo vulgi, nec ex argento vivo univerfali pluribus metallis communi, quamvis nonnulli fic voluiffe videantur, eò quod metaphoricè fuerint loquuti, & ad Chemicam occultam operationem refpexerint; in naturæ tamen operibus hoc falfum penitus cognofcitur; animal enim non ex alio animali fpecie diffimili compaginatur, nec planta ex plantâ, tametfi videatur animal quodcunque ex carne, & planta ex ligno conftare; cùm verò animal inchoatur non ex carne alterius, nec ex carne communi materiam fuam & compofitionem accipit.

Confimiliter argentum ideo dicitur ex argento vivo componi quia ipfius corpus proprietates poffideat plurimas earum, quæ argento vivo competunt, nec propterea quod argentum igne liquefactum tangenti non adhæreat, nec quiefcat in fuperficie unâ, nec ut aqua diffundatur ex argento vivo componi fibi quis perfuadere debet, quoniam proprietates dictæ diverfimodè argento & mercurio conveniunt; oportet enim huic ut illi ex igne liquefcere, poftea frigore condenfari, ftabiliter in calore permanere, quorum nihil argento vivo competit; cum enim in pluribus & potioribus invicem diftent, & in quibus conveniunt non eodem modo contingat, non illinc argumentari licet, argentum ex argento vivo fluere quare in quibufdam cum Mercurio diffentire concedimus, ideoque naturæ & proprietates illius particeps eft argentum, at ex illo fubftantiam fuam poffidere negamus.

Confimiliter & fulphuris naturam redolet, & cum illo plurimum convenit, nam & tangentis manus inficit, in igne liquefactum fœtidum odorem expirat, minus tamen quam cætera, igne quin etiam confumitur,

consumitur, & in calcem redigitur, licet difficulter, non ita tamen ut aurum à sulphure vulgari, si liquescenti superinjiciatur exuritur, maximéque deturpatur.

Salineas pariter proprietates continere liquet, ex eo quod in igne liquescat, stabiliter in eo constans spiritualibus liquoribus sese penetrari, & calcinari patiatur, cùm autem homogeneum sit, & unica ipsius sit substantia in partes se dividi non sinit essentialiter diversas, nisi ex corruptione in principia secundaria migret, aut in elementa redeat. Qui ergo credunt ipsum ex sulphure purgationibus emundare, ut sic ejus residuum in aurum vel in perfectiorem argento naturam commutetur, quam maximè decipiuntur; cùm enim totum sit similare, si sulphur totum ex illo separare niteretur, totum pariter argentum amitteret, & quamvis quod tentant, perficerent, adhuc aurum esse non posset, nec aliud argento superius: nulla enim causa foret auream naturam afferens, aut extra lineam argenteitatis excludens.

Sunt præterea qui credant illud in argentum vivum commutari, quod diversis rationibus effici potest, quarum unam alibi manifestavimus, ipsum enim calcinatum, ac triplo salis armoniaci conjunctum pluries oleo tartari imbibitur, ac exsiccatur, atque inde volatile factum in sublime tollitur, fluidumque non aliter ac hydrargyron redditur, quin etiam argenteo colore cuprum, & alia non aliter ac illud superficialiter adhærendo tingit, quibus proprietatibus potioribus quam sint illæ, quibus Albertus probare admititur argenti materiam ex hydrargyro constare, quia scilicet in igne fluidum, tangenti non adhæreat, nec in superficie una quiescat ut aqua. &c. posset quis adduci ut credat argentum hydrargyro non tantùm simillimum, sed idem cum illo existere, cum præsertim non igne, sed frigido sic transmutatum inspiciatur, nihilominus hoc quoque modo sophisticè palliatum, ita vivum argentum est, sicut Asinus leoninâ pelle contectus leo est, cùm enim extraneis ejusmodi liquoribus, quibus in tali specie detinebatur, liber evadit ac separatur in argentum verum ut prius regreditur, & hujus naturæ putaverim fuisse argentum sub formâ pultis inventum, de quo meminit Albertus ibidem; quanquam ille ex argenti vivi abundantiâ provenire scribit, non tamen argenti vivi nihil ibi adesse cognoscatur, consimilibus namque liquoribus salinosis naturaliter illi adhærentibus in tali mollitie detinebatur, quibus igne tandem separatis argentum solum, ut erat se prodidit.

Ductibile autem argentum est plus quidem, quam cætera sint, uno auro excepto, à quo longe superatum intuemur: quo enim tenuiori substantiâ præditum est metallum, eo etiam ductibilius, hoc est, longè lateque magis expansile apparet. Examen verò speciale argenti, quo artifices illud ab aliis illegitimis falsisque argentis dispescunt, cineritium, sive cuppellam appellant, in quo plumbo igne liquefacto argentum injiciunt, ibique fluere permittunt: nam quicquid argentum naturale, ac verum non existit absumitur, solumque illud, quod sincerum est, subsidit. In hoc vero examine & permanens est, hoc tamen alia quoque criteria patitur, quæ argentum ferre nequit.

Ex præhabitis igitur hanc argenti definitionem colligimus, quod argentum metallum sit ex spirituali Lunæ semine productum, album mediocriter ponderosum, splendidum, purum, fixum, cùm ignitione liquabile, sulphuris proprietates aliqualiter participans sonorum, & in plumbi examine perdurans.

De Argenti vivi Natura & Proprietatibus.

Post argentum æstimationis ordine sequitur hydrargyron cujus natura summè admiranda super cætera non solùm metalla, sed subterranea cuncta disquisitionis dignissima censeri debet, Genitor autem ipsius Mercurii sidus est, ex hoc enim spiritualis substantia per lucem & aëra in terram effunditur, ubi locum sibi propitium reperiens ex elementis corpus plasmat, & in liquidum metallum perficit, natura ulteriorem suæ perfectionis gradum arti adjutrici relinquente, siquidem in metallum nobilius se redigi patitur, cùm ob suam mollitiem magis quàm aliud sit obediens, & suis proprietatibus magis auro communicat quam cæteris, hoc est, perfectioni ac nobilitati aureæ magis appropinquat.

Nec ex eo quod actu fluidum sit, ex metallorum classe rejiciendum erit, ut visum est aliquibus, tum quia naturam & proprietates metallicas, & eas quidem sublimiores possidet, tum quia facilè in duritiem licet sophisticam sibique extraneam abeat, & per elixir aureum vel argenteum pauca substantiæ suæ diminutione auream & argenteam naturam veram & realem suscipit.

Terram autem ipsius ab aquâ separari ex eo liquet, quod velut aqua per ignem evolat, secumque terram trahit; non tamen ut aqua in vaporem rarescit, aërique commiscetur, imò refrigeratum idem ut prius aqua cæteris elementis inseparabiliter adhærente invenitur. Aëris verò plurimum continere ex pondere & densitate conjicitur: ab auri namque pondere sexta parte minus recedit, ut naturaliter habetur, at depuratum artificio auro præponderat. Ignis vero non tantum, ut aurum habuit, ideoque album remansit. Dictum tem est hydrargyron, id est, aqueum argentum, eò quod aquæ speciem præ se ferat, cùm etiam in frigido, & actu liquidum videatur, unde & hinc vivum etiam argentum est appellatum, quod nobilitate sua vitalem potentiam ostendat, quamvis & alia subsit occasio occultior, & ratio apud Chemicos artifices.

Fluxilitatis autem ipsius causam Scriptores omnes aquæ superabundantiæ referunt, at cui aquæ, & quomodo minimè explicare curarunt, cùm præsertim omnia, quæ aquæ plurimum habent, frigiditate glaciari conspiciantur, quod in Mercurio non accidit. Duplex enim in illo consideranda venit aqua, prima est, quæ cum cæteris elementis, & igne radicaliter ab initio suæ generationis counita fuit, quam ab eodem removere, vel diminuere, sine mistionis ejus destructione possibile non est. Altera est, quæ sive vapor aëreus, sive aër aqueus dicatur, eidem corpori (ut alibi declaratum est) interponitur, unde corporis perspicuitas impeditur, & hæc licet de argenti vivi compositione corporali proportione sit, & ab eodem tolli nequeat, absque subtiliori artificio, non est tamen illi essentialis ut altera, ideoque diversimodè sine penitentioris seminis amissione separabilis, atque ex hâc potissimùm volatilitatis ipsius, & fluxibilitas pendet, non ex alia penitiori recessu mistionis inclusa, hinc effectus admirandus, quem alio nostro Tractatu de Liquore Alchaest Paracelsi cum Helmontio retulimus: liquor enim hic ab

hydrargyro

hydrargyro per ignem extractus ita illud figit, ut plumbi pati deinceps possit examen, cujus causa ab ipso non revelatam, dicimus prædictæ aquæ seu aëris ablationem esse; cùm enim liquor ille tenuissimus non interiorem ultimum penetret recessum, proximè tamen ad illum accedit, quo nulli alteri licet tenui corpori patet aditus, aquam prædictam aëream corpore tenus interpositam delet, & ita fixum redigit, quoniam illuc ingrediens, ulterior ingressus ad elementa spiritualia tenuiora inhibetur.

Hoc autem quod diximus verum esse manifestum huic quoque redditur, quod hidrargyron levi negotio, si non fixum, saltem consistens facilè reddatur multifariam, sed præsertim cùm super plumbi liquefacti vaporem suspenditur, statim namque liquiditatem deserit. Certum autem est vaporem illum profundam elementorum mistionem minime pervadere, ideoque in idem hidrargyron plumbi ab eo detracto vapore iterum regreditur: Cùm ergo fluxibilitas tam leviter deperdatur, nullatenus interiori mistione variata, argumentum evidens est actualem fluxum hidrargyri non ex interiori essentia proficisci, sed ex extrinseca corporea conditione.

Hoc idem innotescit ex altero superiori capite proposito experimento de argento hidrargyri specie personato; ipsissimum enim argentum vivum quisque diceret, cùm tamen nil nisi argentum ab extraneo sibi adhærente hospite sic detentum sit hoc solùm discrimine, quod ab hoc levius quam ab argento vivo detrahatur: quod si mistionis interior compages dissolveretur, nulla deinceps in utroque proposito experimento spes superesset novæ reparationis prioris misti, quinam fieri posset ut nova reproductio semel ablata resurgeret? Ne quis autem miretur, nos hic geminam in rebus mistionem recognoscere, alteram interiorem, & essentialem, quam spiritualem in Orthophysicorum opere nominamus; alteram exteriorem & accidentalem, quam corpoream nuncupamus, cum facile alterari possit, altera immutabili permanente, hoc modo liquescit argentum & hidrargyron aquis acribus, quas fortes & separationis aquas dicunt, ita ut aquea reddita videantur, cùm nihil penitus ex hujusmodi dissolutione sint passa, quantum ad essentialem & intrinsecam compositionem; aquis enim prædictis à metallis segregatis, metalla eadem prorsus ut prius apparent, sic pariter sal commune aqua elementali sic solvitur, ut in aquam migrasse credatur, cùm tamen igne pellitur in vaporem aqua, sal idem ut antea non mutatum reparatur. In his ergo similibusque dissolutionibus solum rerum corporeitas sive corporis ratio, status, atque conditio permutatur non interior mistionis quidditas; similiter & argentum vivum ob sui corporis rationem actu fluidum conspicitur, & idcircò corporis conditione, statuque mutato, mutatur & effectus, ab eo dependens.

Hinc pariter evenit ut metalla universa præter ferrum hidrargyri commistione speciem ac formam argenti vivi nanciscantur, licet unum magis quàm aliud, & huic inseparabilius, quam illi connectatur, commistionis fraude præsertim accident. At metalla sic dissoluta exteriorem adipiscuntur speciem hidrargyri, cùm tamen verè ac realiter non sint.

Dictum etiam est hydrargyron vulgari appellatione Mercurius ob astri sui parentis dignitatem, cui admirandas proprietates acceptas refert; hinc tertium ex principiis secundariis Mercurius est appellatum, propter rationes alibi allatas: ac vice versa hydrargyron mercurius nuncupatur, non tantùm ex genitore planeta, sed ex proportione ac similitudine, quam cum Mercurio principio participat, licet ab illo valde quoque distet ob seminis ipsimet soli specialem virtutem. Undè clarè liquet quàm stolidè hallucinentur qui credunt hoc metallum; vel aliud quodcunque mistum speciale suum semen habens aptam esse materiam sine alterius seminis potentioris interventu pro metallorum generatione. Cùm ergo Mercurium dicunt Scriptores nonnulli metallorum materiam, ejusdem proprietates, non corporalem materiam intellexere; sicuti cùm dicimus carnem materiam esse communem animantium, & lignum stirpium, non intelligimus carnem aliquam communem esse, neque unam èx altera componi, sed proprietatum convenientia omnia dicimus ex carne fieri, & plantas ex ligno, cum singula singulas speciales materias requirant, prout ex vi seminis huc vel illuc ducuntur, placuit autem veteribus communem hanc metallorum materiam seu proprietates mercurii nomine insignire ob multas easque dignissimas rationes, sed specialiter eo quod in illo omnes colores observaverint, ut hinc in illo metalla cuncta existere prodiderint, & quod in ulteriorem perfectionem progredi queat, quamvis autem mercurialibus proprietatibus scateat, præsertim quia in igne non permaneat, nihilominus sulphuri quoque non minimùm proportionatur, cùm facilè per ignem inflammetur, ac sulphuri communi commisceatur, ex quibus sic multis per sublimationem cinnabaris factitia paratur, minus tamen sulphuri convenire indicatur ex eo, quòd minus hydrargyron quàm argentum per sulphur læditur, ex eadem namque cinnabari argento vivo segregato eadem ferè quantitas reassumitur, quæ fuit antea in compositione adhibita; sicut autem mercurialem sulphureamque naturam possidere constat; ita plurimum distat à salinosa, & idcirco ferro quod cum sale maximam affinitatem habet nihil convenire observatur.

Ex prædictis verò duæ pulchræ quæstiones examinandæ exurgunt: Prima est; quare mercurius sulphuri adhæreat, & cum illo tantam convenientiam præ se ferat, cùm ex altera parte amicitiæ fœdus strictissimum cum auro junxisse videatur, nullum enim ex reliquis ita libenter auro connectitur ac Mercurius, cum tamen auro nihil necessitudinis cum sulphure intercedat. Cujus difficultatis dissolutio non difficilis existimabitur, si quæ superius dicta recolligamus. Duplex in mistis potissimum metallicis compositionis consideratio habetur, altera est mistionis elementorum in ipsorum profundo, quam spiritualem mistionem dicimus; Altera est corporis conditio & constitutio, multum autem refert hanc distinctionem mente firmiter retinere, tum in rerum naturalium cognitione, tum in medicis disciplinis, quamplurima enim invicem conveniunt ratione corporeæ affinitatis, quæ discordant ratione alterius penitioris mistionis: & vice versa plurima in hac conveniunt, quæ in ea dissonant, sic sal ab aqua, ac liquoribus aqueis dissolvitur, propter corpoream conditionem salis, ac propterea liquores prædicti ejusdem interiora minime permeãt, leviterq; segregantur, salq; remanet, quod prius fuerat; simili-

similiterque aurum ab aqua regia nuncupata dissolvitur in corpore, non autem in mistione, nam perinde ab aqua dissolvente, sicut sal ab aqua communi, sic argentum ab hidrargyron à vulgari separationis aqua, pleraque alia corpore tenus hoc modo connectuntur, ut postea facilè disgregentur, sic etiam metalla invicem, & media mineralia vocata, cùm tamen profundiora mistionum ligamina intacta supersint. Interim verò plura sunt, quæ non tantum exteriori corporali cortice copulantur, sed penitus in abditis penetralibus uniuntur, ut ex ambobus vel pluribus unum fiat nulla ratione amplius segregabile.

In genere autem animalium ac vegetantium infinita propemodum reperire est tali mutua counione liganda sub liquorum ac vaporum forma; fermentatione præsertim intermedia, quo medio plurima fiunt unum. At in genere metallico similes connexiones non ita promptæ contingunt, ob fortissimam interiorum mistionum connexionem; quare subtiliori indagine investiganda sunt: quinimò propter gradus etiam innumeros, sæpè contingit error, ut existimentur duo, vel plura intimè juncta, quæ tamen facto periculo singula integra iterum reviviscunt. Unam ex his maximè admirandam Chemiæ Professores prædicant, in qua aurum mercuriali liquore occulto tali modo complicatur, ut cùm postea ritè ambo mista cognoscantur perenniter inseparabilia maneant, nulloque ingeniorum ingenio disjungi possibile sit, cùm tamen antea specie penitus distantia forent.

Concordantia verò rerum, qua simul corporaliter conjunguntur consideratur penes elementorum proportionem, generationis & compositionis modum, & præsertim substantiæ tenuitatem, quæ ex ignis majori vel minori quantitate pendet, hinc varii exoriuntur gradus ligaturæ, ut hinc quædam ad hunc, quædam ad alium pertingere tantùm possint, nec ultra terminum transire.

Aurum ergo intimè penetrari nequit à vulgi mercurio, nisi major accedat artis industria, sed solum corpore tenus, quo tamen nequit contendere commune sulphur, quod nihilominus mercurii corpus tangere valet, at interiorem mistionem nequaquam. Sic oleum sulphur dissolvit, at non hidrargyron, sic pariter in nostris orthophysicis demonstravimus, inter principia rerum naturalium quædam esse invicem longè distantia, quæ simul conjungi minime valerent, nisi mediorum ope, quæ quia naturam extremorum in se continent, distantium principiorum conjugium moliuntur: hic igitur affinitatis gradus multiplex ut dictum in causa est, ut interiora corporum plus minusve intimè petantur, & unum eo penetret, quo aliud penetrare nequit.

Inter elementa verò terra ob crassitiem nihil est apta solvere, aqua mediocriter ad solutionem valet, non glaciata sed fluida, magisque in vaporem acta. Aër verò ob tenuitatem sese rebus insinuare aptior est. At ignis utpote spiritus, est universale rerum dissolutivum, cujus potentiæ nihilominus plura plus minusve resistunt, ut inter cætera aurum, at de his alibi fusius.

Altera discutienda quæstio est de mercurii seu hidrargyri fluxibilitate, cùm enim omnia, quæ plurimum aquæ continent frigore glaciari observentur, solum argentum vivum, quod ab aquæ copia actu liquidum existimatur regionibus ac tempestatibus frigidissimis nullatenus obdurescit, admirationem itidem auget, quod videantur metalla cætera igne liquefacta non tantùm frigore, sed in ipsomet igne aliquantisper decrescente statim obdurescere, cum hidrargyron nulla ratione frigore se congelari vel obdurescere sinat.

Credidere nonnulli id ex calore interiori proficisci, quod à ratione minimè videri posset absonum, cum eâ ratione aliqua videantur, sic liquida frigoribus permanere, ut ardens aqua. At huic responsioni scrutatoris causarum mens acquiescere nequit: aurum enim multò calidius est mercurio, cùm tamen non liquescat actu. Præterea mercurii calor interior tam arctè ligatus, ut corpoream mercurii fluxibilitatem extrinsecam nequeat attingere, sicut ardens aquæ prædicta, ideóque facilè dissolvitur, & in elementa per ignem rédigitur, quod mercurio non accidit, vulgare quoque sulphur maximè calidum est interius, cùm tamen obduratum conspiciatur.

Posset existimare ex aëris copia mercurii liquiditatem oriri, solus enim aër fluidus est, nec quantumvis gelida constitutione glaciatur, nec id quidem immeritò sapientissimi Creatoris judicio peractum existimetur, cùm enim aër primum sit propinquius & affinius ignis subjectum, si naturaliter, ut terra, vel accidentaliter ut aqua ex frigore in soliditatem abiret, difficulter admodum ab igne penetrari, eidemque connecti posset, hinc ardens aqua, tum quia ignis interior haud strictè cohibetur, tum quia plurimo aëre abundat, qui sedes est ignis, actu liquida manet. Verum hoc idem in argento vivo non est, quoniam aër non minus quàm ignis interiore mistione constringitur, ut liquiditatem suam actualem parere, aut conservare nequeat, imò sulphur quod totum ferè nil aliud est, quàm aër, attmen liquidum non videtur.

Quare alterius ordinis apparet liquiditatem esse Mercurii, ac metallorum igne liquescentium: hæc enim per actualem ignem in fluxibilitate detinentur, sed hidrargyron nec per actualem, nec per interiorem in mistione ligatum liquidum redditur: sola igitur corporeitas ipsius, sive aër in suo corpore, uti suprà declaravimus interpositus ejusdem fluxibilitatem producit; ideoque facilè illo aëre vel deleto, vel aliquo vapore sicco constricto, ut in cinnabari sublimato vulgari, vel in eo quod super plumbum liquescens expositum fuerit, ac similibus protinus hidrargyron liquiditatem amittit, nullam interim læsionem penitiori mistione patiente.

Est autem fluxibilitas mercurii in genere mollitiei, idem enim est in metallis mollibus mollities, ac in mercurio liquiditas, eademque causa nascitur mollities in iisdem, unde in argento vivo liquiditas, quæ sua est mollities gradu tantummodo differens à mollitie plumbi, quod si ulterius molle redderetur, flueret ut mercurius, & hic si paulò minus mollesceret, plumbi duritiem adipisceretur.

Atque hic liquet non licere ex metallorum in igne fluxu, quamvis similis argenti vivi fluxibilitati videatur, argumentari eorundem originem atque materiam ex mercurio esse, cùm unumquodque seorsim suam specialem habeat materiam ex propria cujusque seminis virtute procreatam.

Vocant nonnulli corpoream hanc conditionem superficialem ad differentiam profundioris, quæ in intima mistione jacet, quibus si per superficialem non extima solum intelligatur cutis visibilis,

visibilis, sed interior facile mobilis, & non reipsa, sed nomine tantummodò discrepent, non reluctabimur; licet aptiori vocabulo nominetur corporea constitutio seu dispositio, sicut à nobis sufficienter superius est declarata.

Unum hic summopere notandum præterire non possumus in sinceriorem philosophantium gratiam, ad argenti vivi naturam cognoscendam non minimum utilitatis præbens: scrutationis autem hujusce occasionem dat Geber, dum sic de mercurio loquitur: *Putarunt tamen aliqui non superfluam habere terram vel immunditiam, sed vanum est quod cogitaverunt, vidimus enim ipsum, &c.* quæ verba abstrusissima sunt, ac intellectu difficillima, imò falsa prorsus si superficialiter, ut verba sonare videntur, accipiantur, quamvis alioquin arcanum revelet pretiosum, ideoque à Gebero ejusmodi artificiosa locatione implicatum: innuitur enim ab ipso, non declaratur apertè, nec ita leviter exercetur, ut inquit, nec illud superficialiter insinuatum alicujus est momenti, sed aliud per illud indigitatum ac propterea non vanum judicari debet quod ab iis quos reprobat, asseritur, argentum scilicet vivum superfluam nullatenus habere terram, sicut nec aliquod aliorum, nec ipsius ratio quicquam roboris habet, id est quòd multæ sit leviditatis, alioquin plumbum plus terreæ fæculentiæ haberet, & adhuc magis ferrum, cùm tamen hæc & alia nihil superflui naturaliter contineant, post ipsorum ultimam purificationem, cum homogenea sint, & nihil superflui in illa natura indiderit.

Quare duplici ratione mistum hoc sub consideratione speculantium cadere potest, vel ratione suæ naturalis perfectionis, atque ita nihil in illo, sicut in cæteris, quæ non nutriuntur superfluitatis inveniri potest, vel ratione ulterius perfectionis, ad quã artificialiter deduci potest, atque sic verum erit aliquid in illo reperiri extranei, & hoc sic leviter retigisse atque intelligentibus indicasse sufficiat, licet ex præhabitis non pauca recolligi possint, ex quibus argẽti vivi natura & proprietates percipi valeant, quãtum ad Physicum, tum etiam, quantum ad Chimicum spectare videbitur, nec sine ratione cum Gebro, Cap. de Martis natura ad laudes Altissimi, qui illud creavit, convertetur ille, qui eas scrutari potuerit. Cujus auctoris verba hic recensere non erit à proposito nostro incongruum; sic igitur ille: Laudetur igitur benedictus & gloriosus Deus altissimus, qui creavit illud, deditque illi substantiam, & substantiæ proprietates, quas non contingit ex rebus ullam in natura possidere, ut in illa possit inveniri hæc perfectio per artificium aliquod, quod in illo invenimus potentia propinqua. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur, sed in illo admirabiliter requiescit, gaudens eo.

Postremò argentum vivum definiemus metallum album ex nimia sui mollitie fluidum omnium, præter aurum ponderosissimum, ab igne leviter evolans ex spirituali substantiæ astri Mercurii semine progenitum, ad ulteriorem perfectionem artificialiter ex propria natura ductibile.

CAP. VI.

De Cupri vel Aëris Natura atque Proprietatibus.

JAm notum esse potest propositæ doctrinæ fundamenta, Cuprum seu æs explanetâ Veneris, unde & Venus communiter nuncupari solet, originem suam sortiri, ideoque majoris perfectionis cæteris tribus subsequentibus metallis perhibetur, si perfectionem hanc ad aurum referamus, eò quod astrum ipsius iisdem potentius radios ad subterranea demittens, suam spiritualem vim generativam suæ sodinæ imprimit, unde cuprum, modo alias explicato gignitur.

In ipso autem terram superabundare inde constat, quod durius reliquis omnibus sit præter ferrum, ac difficile per ignem liquescat cum præcedente ignitione, ideoque & levius similiter invenitur, stanno ferroque exceptis: Terra enim superabundans ob crassitiem propriam densationem impedit; cùm è contra condensationem adjuvet aër ob substantiæ tenuitatem, liquescit tamen quod indicat, aquam in ejus mistione majorem vim possidere, quam in ferro. Cùm verò corpus ipsius (uti dictum est) terreum densari non valdè possit, aër continuationem supplet, & ideo raritatem parit. Dico autem aërem non in mistione profunda essentialiter ingredientem, sed aërem in corporeitate interpositum, quod opacitatem parere alibi ostendimus. Hinc fit ut facilè penetretur à sulphure & sulphureis, & per se solùm inflammetur, & calcinetur non difficulter. Ex colore verò ipsius videretur ignis in ejus mistione maximè prævalere; ignis tamen in eo profundus non est, sed superficialis, quod inde liquet, quia leviter de colore in colorem transit, præsertim per commista, ex arsenico namque albescit, per thutiam cadmiam, lapidem calaminarem, atque his congenera in citrinitatem commutatur: per aceti vaporem, ac uvarum acidos vinaceos pulchro virore suffunditur.

Quod vero hæc prædicta non in profundo cupro adhæreant, cognoscitur quia iisdem ab eo per ignem separatis, rursus in naturalem suum roborem redit, quare prædicti colores ex accidentali atque debili heterogeneorum adjunctione proficiscuntur. Ignis nihilominus in cupro tantus inesse nequit, quantus in auro, argento, hidrargyro & aliis, quod adversatur iis, quæ hactenus de cupro credita sunt, illud scilicet ex superabundanti calore creari. Vel enim hoc intelligitur de calore extrinseco æris mistionem non ingrediente, & hoc dici nequit, tum quia in mineris calor maximè debilis, teste Comite Bernardo Trevirensi, qui fodinas plures perlustraverat, tum quia metalla cuncta in eorum generationis exordiis cum humida sint, facillimè quoque exterminarentur per calorem aliquatenus mediocritatem excedentem: calor enim excedens corruptivus est, non generativus, si verò de calore intrinseco inter elementa ligato, nulla ratio afferri posse videtur, qua convincamur asserere calorem seu ignem cupri cæterorum calore majorem esse, sive mistionem sive vaporem & colorem illius fuerimus contemplati, mistio siquidem debilior est, saltem præcedentium trium, quæ omnium calculo minori calore prædita judicantur. Debilis vero mistio debilem caloris sive interioris sive exterioris actionem ostendit, quæcunque enim perfectioris mistionis observantur à calore saltem & instrumento perfectionem suam nanciscuntur; sine hoc enim attenuari elementa nequeunt, & nisi hæc ita sint, nunquam couniri simul intimè possunt.

Si saporem dein attendere velimus, ille in Physicis inquisitionibus nimis fallax Judex habebitur, quoniam ea sæpe calidiora creduntur, quæ validiorem instrumento gustus inferunt actionem, quod tamen non ex ignis quantitate superexcedente proveniet, sed ex debilitate, facilique resolutione

connexorum elementorum, hinc fit, ut auri quamvis candidissimi, quia resolubile non est, calor comprehendi minime possit. Et ècontra arsenicon vehementer adurit, quia leviter exolvetur, quinimò æris nullus fere sapor percipitur, nisi per admista, vel per ignem in calcem redigatur; tunc autem sapor alteratur ita, ut nec solius cupri videatur, vel per ignem empireū concipiens naturalem saporem invertit, spurius redditur; hinc diversi ex cupro sapores eliciuntur per artificium; interdum etiam dulces, quare admodum incertum erit judicium, quod ex cupri sapore afferri potest. Viride quin etiam æs redditum saporem stipticum, & calcanthinum, quem ponticum vocant, præ se fert qui juxta medentum regulas frigoris esse perhibetur.

Ex colore tandem adhuc incertius judicium erit pro cupri calore, cum varietati maximè sit obnoxius, & si quis æris color naturalis haberi debeat, viridis certè naturalior quam alius dicetur, cùm in hunc etiam sponte vergat ac tendat; imò calchantum ex cupri corruptione proficiscens viride conspicitur: viriditas autem debilis potius caloris, & cruditatis indicium existimatur, quam superabundantis, ex quibus omnibus deficientis ignis quam superabundantis conjecturam elucere fas erit.

Pars vero cupri colorativa superficialis non in profundo contenta judicatur ex occulto liquore admirabili, qui ex cupri vitriolo totam discerpit viriditatem, cujus residuum in album metallum commutatur, nunquam imposterum revirescens, quod nullum ex septem erit, sed novum ex æris corruptione resurgens.

Si vero cuprum ad principiorum secundatiorum examen ducamus, cum omnibus non mediocrem affinitatem habere cognoscemus, extrinsecè tamen, ac superficialiter cum sulphure majorem analogiam, quam cum Mercurio potius, deinde cum sale convenire patebit. Quo fit ut difficilius quam argentum liquescat in igne: at facilius evolet, ideoque nec plumbi trutinam sustinere valet, ut illud: durius tamen cùm sit difficiliusque fluat, magis terreum ac salinosum apparet.

Ex arsenici commistione corporeitas cupri variatur, siquidem comburitur quodammodo, ac in calcem redigitur, ideoque albescit quidem, sed malleo frangitur, nec ut prius ductile permanet: per sulphur vero potius nigricat eò quod ignis in sulphure clausus; dum exteriori flammâ comburitur, evanescit, & idcircò in carbonem quadantenus versum nigrore cuprum inficit; ex lapide verò calaminari, tutiâ, & similibus flavescit, unde aurichalcum (latonem vulgo nominant) paratur, hæc enim non ita ut arsenicon & sulphur patiuntur ab igne, & propterea stabiliori nexu cum aëre complicantur, fulgoremque cupri potius auget quam imminuat, non ob aliam rationem nisi quia æs sulphureorum vaporum actioni minus est obnoxium: sicut enim sulphureis inficitur & obtenebratur, ita mercurialibus prædictis defenditur: hinc aurichalcum splendorem obtinet stabiliorem, quam cuprum, si prius ambo expolita atque nitentia extiterint.

Cæterum æs plurimos usus pro humanis necessitatibus exhibet, & in arte vitrorum diversæ tum gemmæ finguntur, tum amausa, quæ vitro-metalla vocari queunt, non tantum viriditatem præbentia, sed & alios etiam colores cum aliis admistis producentia, de quibus Altissimo concedente specialem tractationem mente multis jam ab hinc annis præconceptam promere intendimus.

Ex his ergo liquet Cuprum esse metallum Veneris Planetæ seminalibus radiis exortum cum ignitione fusibile, rubrum, facileque virescens, pondere, liquefactione, splendore, ductibilitate sicut æstimatione inter metalla medium, cementi ac cineritii examina refugiens.

CAP. VII.

De Stanno.

JAm ab initio assumpti ordinis ratio poscit, ut Stannum in examen ducatur. Hoc vero Jovis appellatione vulgariter prænotatur, quamvis nonnulli album plumbum nuncupent, existimantes à plumbo parum differre, uti Albertus, quinimo Geber cap. de Jovis essentia scribit alterutrum artificio in alterum commutari. Differt nihilominus stannum à plumbo quàm maximè, si proprietates utriusque metalli acrius attendantur, non tantùm quę se produnt extrinsecus, quemadmodum sunt liquefactio, fixio, splendor, color, odor, pondus, durities, sonus & ductibilitas, sed etiam quæ in ipsius operibus inveniuntur, uti sunt stridor, calcinatio, in cæteris commistio, aliæque consimiles. Ex quibus omnibus manifeste indicari poterit quam magnum inter utrumque discrimen interjaceat. Ex his enim omnibus penitioris essentiæ conditio intelligi poterit, ut hinc alterius in alterum transmutationem quocunque artificio, nisi alterutrius seminis virtute impossibilem argumentari liceat, non tamen aliquatenus invicem concordare negaverim, concordantiæ cujus rationem cæteris omnibus & singulis æque competere dignoscitur. Stannum ergo virtute spirituali Jovis Planetæ tanquam semine corpus sibi plasmante procreatur in fodinis, ac propterea Jovis appellatione indigitari solitum est. Cùm autem hoc astrum distet à terra, & sole, cujus lumine in sua spirituali potestate juvatur magis quam cetera præter Saturnum, hinc fit ut præter hunc debilius metallum pariat; Distat quin etiam stannum à stanno sanè non minimùm, Anglicum enim nobilius quàm Germanicum, aut aliud primo intuitu conspicitur, siquidem argenti præstantiam æmulari judicabitur, tametsi ab eo longissimè discrepet, Causa verò discriminis inter prædicta genera stanni multiplicitas est aliarum stellarum, quæ circa Jovis astrum observantur, à quibus debilior vis aut fortior emanare potest, quę tamen diversitatem non speciei, sed accidentium duntaxat operetur.

Ut autem ipsius mistionem intimius rimari possimus, operæ pretium est memoriâ repetere, quæ aliàs me probasse memini, duplicem nempe in mistis compositionem inspiciendam, alteram corpoream exteriorem, vel artificialem, interiorem alteram, quam Geber profundam vocat. Corporalis non difficulter mutari potest, cum sal, aqua, seu metallum metallo admiscetur, tunc enim apertè liquere poterit metallum extrinsecus solum esse solutum, interim sospite & illæsa manente, quæ penitior est, ejusdem compositione: hæc enim semel dissoluta nulla spes reparationis superstes erit amplius, nisi forte per naturam solutio instituatur, cùm in ulteriorem prolificationem sponte vel arte movetur. Hoc autem non perfunctoriè transeundum suadeo, cùm sit consideratio magni momenti, nec fas est ab extrinsecâ corporali compositione mutata interioris alterationem perpetuò inferre, sicuti videre est in superius allatis dissolutionibus, in quibus

quibus dissolvente liquore à dissolutis remoto, nihil damni alteram intimius existentem sensibile observare licebit.

Stannum itaque sicut & cætera plurima utrique destructioni subjicitur multifariam, tum per adjuncta, tum etiam per varias super ipsum patratas operationes, quibus interdum ignari se aliquid præstitisse autumant; cùm tamen in veritate nihil. Multa quidem illi commiscentur intimius, atque ideo majorem illi alterationem inferunt, quibus nihilominus digregatis remanet, quod prius erat stannum, nisi facta fuerit aliqua mistionis interioris corruptio, tunc enim in aliud quid tertium abit, nec facile in priorem amissam formam revertitur. Multum ergo aëris seu aquei vaporis in sua corporali mistione interpositi habuisse dignoscitur, eò quod minimum habere ponderis experimur, & valdè minus quam plumbum, quod in cæteris stanno inferius est. Cùm enim plumbum auri dimidium, argenti par pondus, stannum tertiam tantummodò partem aurei ponderis æquet. Per calcinationem verò ipsius densatur substantia excluso aëre vel etiam halitu, atque sic pondus augetur; aquæ verò plurimum habere; Terræ paucum inde conjicitur, non quia facilè igne liquescat, quod ei ex corporea humidiori mistione contingere potest, sed quod in fugam facilè vertatur, totum per sublimationem post calcinationem. Ex quo liquet in interiori quoque mistione, sive in radice ut Geber loquitur, plus aquæ obtinuisse quàm terræ, quod ex majori etiam albedine, quam sit in plumbo & ferro conjicitur, eamque etiam cæteris, quibus admiscetur, impertitur. Atque hinc non multum ignis illi adhæsisse liquet, alioquin non albo colore inficeretur, quamvis color ipsius lividus non nitidus sicut in argento apapareat, In profundiori verò mistione aquam non valde terræ supereminere ac modicum aëris includi ex ipsius corporis raritate declaratur. Et idcircò parum quoque ignis inesse, & consequenter paucioribus rotationibus circumductum, unde debilem mistionem obtinuerit.

Mercurio præterea magis assimilari, quam sulphuri, aut sali, & idcirco calcinatione flammam non edit, licet sulphur aliquatenus redoleat. Hoc autem inde fit, quia cum raram habeat in corpore substantiam, facilè per ignem destruitur, & in secundaria principia transmutatur, quæ tamen priorem misti naturam, unde processerunt, redolent. Cùm verò primum quod separatur, sulphur sit, utpote levius ideo conditionem præfert in suarum substantiarum divisione. Nec quis credat has prædictas partes & substantias separatim præextitisse ante Jovis mistionem, ex quibus subinde processerit Jovis corporeitas, ut alioquin primâ fronte voluisse videtur Geber, qui non sic intelligi debet, sed quod existimaverit sic illius metalli essentias facilius inquirentibus insinuari. Naturæ siquidem opera quæcunque suas producet species, seu mavis individua specierum, non ex aliis prioribus mistis, post primam elementorum simplicium conjunctionem, ideoque unum ex uno, non ex pluribus naturaliter procedit, nisi fortè per accidens aliquid extraneum intermisceatur.

Stridet vero stannum, si dentibus comprimatur, cujus causa est ipsius prædicta substantiæ raritas cum aliquali mediocri mollitie, si enim durum rigidumque foret ut ferrum, haud comprimi posset. Si verò sic molle, ut facilè in se concideret, non sonum stridoris edere valeret, uti constat in globo laneo vel consimili, in quo stridor comprimenti nullus percipitur, qui tamen sensibilis est in serico, si colore ex charmesi infectus fuerit ob duritiem ex illius coloris siccitate provenientem. Ideoque plumbum tùm quia mollius, tum quia densius compressum minimè stridet; in calcinatione tamen exterior corporeitas mutatur. Per ignem enim calcinantem vapor aëreus excluditur reliquum attenuatur magis & densatur, ideoque stridorem tribus calcinationibus Gebro experiente deserit.

Ex hac eadem causa provenit ut argento ærique commistum eorundem auferat ductibilitatem, quod non pariter contingit auro, nec plumbo, quibus eorum corpoream mistionem non nimis invertit, eò quod aurum propter maximam densitatem non sinit per stannum rarefieri. Plumbum verò quanquam aliquatenus rarescat, non tamen eatenus ut ductibilitatem amittat cùm maximè sit humidum, Argentum verò atque cuprum, quia rariora sunt, ac propterea tinnula ac sonora ut propter admistionem stanni magis in substantia rarescant, & hinc sonora quoque magis redduntur, at ductibilitatem relinquunt. Propter eandem rationem stannum sonorum est, plus quam sit aurum, & plumbum, minus tamen quam argentum, cuprum, imò & ferrum. Ad sonoritatem verò multum quoque confert substantiæ durities, quoniam quæ mollia sunt, percutienti cedunt, in sese comprimuntur, atque ita resonare nequeunt.

Ex ejusdem corporis compositione fit consimiliter, ut in igne diutius permanere nequeat, & multò minus in cementi examine ac cineritii, quamvis in plumbi probatione difficillimè recedat, & difficilius quidem, quàm cuprum, eò quod per substantiæ raritatem combibit metallorum corpora, ut ab iis leviter secerni minimè patiatur.

Ex prænarratis ergo colligitur stannum metallum esse per spiritum seminalem Jovis Planetæ prognatum, album, leve, fuscum, mediocriter purum molle non fixum, sine ignitione liquabili, stridens, mercurialibus proprietatibus insignitum æri & argento ductibilitatem auferens, nec in examinibus perfectorum consistens.

CAP. VIII.

De Plumbi natura & Proprietatibus.

Saturnus Planeta à solo & sole cæterorum Planetarum distantissimus, seminales influxus in terræ cuniculos projiciens, ibique materiam prædispositam cum cæteris naturæ suæ debitis circumstantiis inveniens, illam plasmat, ac dirigit, quousque in plumbum convertat, quod inde Saturni nomine Scriptoribus prænotari solet. Debiliorem quam cætera suprascripta metalla mistionem sortitum est, ex radiorum suorum nimis distantium debilitate, licet ponderosum valdè sentiatur, quod non ex perfectione mistionis procedit, sed quia multum aëris in ejus compositionem est ingressum, & consequenter plurimum ignis: aquæ verò minus, sed valdè minus terræ, quamvis aliqui crediderint ex pondere plurimum elementi ejusdem obtinuisse, at falsò uti superius ostensum est, cùm de pondere disceptavimus, quod hic repetere non est opus. Hinc factum est ut molle corpus obtinuerit, sicut argentum vivum, à cujus mollitie parum recedit. Ex mistionis verò debilitate fit ut in penitiores ipsius recessus facilè pertingere possimus, & ipsum vel solum, vel per adjuncta plus minusve destruere, quod de iis quæ fortiorem, magisque constrictam

mistionem

mistionem habuerunt, non contingit. Ea siquidem difficilius in destructionem abeunt, & propterea facilius quam stannum calcinatur, & plurimum substantiæ deperit, quam plurima quin etiam inde parantur ob tractationis & apertionis facilitatem. Etenim in arte medicâ & chirurgicâ pharmaca in vitraria, vitrometalla & Amausa, in pictoriâ colores atque in aliis consimiliter innumera parantur ad humanas necessitates non parum conducentia, quemadmodum superius innuimus. Et propterea in penultimâ cæterorum metallorum sede ac pretio locatur.

De eodem verò Gebrum profundius quàm Albertum meminisse liquet, & quod hic mercurii proprietatibus minus quam sulphuris exornatum scripserit: at de substantia plurimum habuisse mercurii, sulphuris minimum, eò quod eliquatum videatur argentum vivum, quasi ex exteriori facie interioris essentiæ conditionem integrè haurire possimus. Aliud vero similitudo est, aliud natura rerum, ut hinc Geber non immerito reprehendat eos, qui ex plumbi quibusdam accidentibus ejusdem perfectionem, & cum auro convenientiam argumentabantur, eò quod viderint, utrumque ponderosum mistum & non putrescere. Verum quam maximè decipiuntur, eò quod sulphuris naturam longè magis æmulatur, quam Mercurii, quod non solum ex præfata plumbi mistione indicatur, sed ex eo quod subdit Albertus, quia ipsius aliter atque sulphuris halitus argenti vivi fluxilitatē tollit, & coagulare facit. Hinc etiam est, ut ignitionem pati nequeat, sicut sulphur, quod non tantum eliquatur non ignitum, sed ferro alioqui ignibili superinjectum liquefactionem eidem tribuit, sed ignitionem demit: facilis enim in rebus quibuscunque per ignem liquefactio non ex aquæ superabundantia quomodocunque pendet, uti voluisse videtur Auctor quarti Meteor. tex. I. sive is Aristoteles, sive Avicennas fuerit, sed ex aquâ præcisè terram superante, etiam si aër super utrumque prævaleat. Oleum etenim, cera, pinguedo, in quibus aër copiosus existit, terræ portio & aquæ valdè modica; quia tamen terra superatur ab aqua admodum facilem liquefactionem produnt. Quod si terra aquæ supereemineat, liquefactio vel nulla penitus, vel difficillima erit, ut in lapidibus quibusdam, & ferro; sic pariter vulgare sulphur, quod totum penè aëreum est, ac minimum aquæ continet, quia tamen terræ adhuc minimum cæterorum, facilem dat liquefactionem. Plumbum ergo pari modo licet aëreum valdè dixerim, ideoque sulphureum; quia terræ potestas aquæ subjicitur facillimæ liquefactionis, ac sine præcedenti ignitione videtur.

Ex hac eadem causâ provenit ut pro examine argenti & auri in cineritio adhibeatur; cùm enim sit facilius liquefactionis, resolutionis, volatilitatis, dum per ignem evolat, ac secum cuprum & stannum, quamvis hoc difficilius ducit, auro, argento, quorum mistionem interiorem pervadere nequit intactis residentibus.

Calcinatur autem multipliciter nec difficulter, eo quod facillimè aperiatur ob terræ paucitatem, quoniam aër sine sufficienti portione terræ dissolventi cautè resistere nequit, & hinc sulphure vel arsenico, cum quibus non parum convenit, calcinatum sublimatur in calorem rubicundum non nimis clarum, quinimo solum etiam in furno reverberationis continuo agitatum, in minium sic vulgo dictum vertitur quod in vitriariorum furno horis duodecim decoctum in vitrum vertitur, at valde fluidum, nec operibus omnibus oportunum, si tamen tribus partibus minii, una Silicis vitrarii superaddita fuerit, ex quo innumera conficiuntur amausa diversorum colorum, quæ nihilominus in plumbum, ut prius facili artificio redeunt, quia nisi seminalis vis interior penitus evicta moriatur, promptè sibi corpus prius alteratum recudit, amissamque formam priorem induit. Sunt enim calcinationum modi non plumbi tantum, sed reliquorum omnium calcinabilium multiplices, quibus alter altero magis in penitiora mistorum penetrat, & seminales spiritus necat, qui si quando superstites non ex toto pereant, prorumpunt iterum in priores effectus, cui eis circumstantiarum opportunitas exhibita fuerit, sunt enim calcinationes nonnullæ, quæ plumbi exteriora duntaxat occupant, unde illud levius quoque alterant, sicuti cum super aceti vapores locatum ab iisdem penetratur, calcinatur & in cerussam commutatur. Hinc est ut per calcinationem etiam multiplicem nitidius minimè reddatur, quod in stanno non accidit, hoc enim etiā per argentum vivum pluries calcinatum nitidius ac solidius evadit, nihilominus in hoc stanno prævalet, quod leviori artificio propter causas superius allatas in calcem transeat. Hoc tandem de plumbo reticendum non est, quod nonnullis non levis admirationis existit, quod in quibusdam suis calcinationibus augeatur sensibiliter in pondere, ut cùm ex ipso minium conficitur, non solum per ignem non imminuitur, verum notabiliter augetur, quod inde contingit, quia per halitus igneos ex lignorum combustione sulcitatos corpus ejusdem penetratur & calcinando seu partes corporeas dividendo, sic aperitur, ut prædicti vapores cum illo commisceri, cohærere, & amissam corporeitatem rursus assumere queant, unde & ponderis augmentum exurgit. Ex combustis verò fuligines corporis adhæsione condensabiles, liquidò cognoscere est in omnibus, quæ in domesticis focis uruntur indies. Ex quibus non tantum aquei vapores, sulphurei, mercurialesque halitus; sed salinosi quoque ac terrestres elevantur, qui postmodum in superioribus camini conclavibus exsiccati, coagulatique reperiuntur. Hoc idem sub dio existens accidit per diuturnas siquidem evaporationes quandam calcinationem suscipit, & cum iisdem sibi counitis majorem corporeitatem acquirit, & hinc pondus.

Ex plumbi sua sic declarata temperie sulphurea provenit, ut pro varia alteratione diversos præferat sapores, ad quandam dulcedinem vergentes omnes, quinimò & acres quosdam liquores præsertim acidos, per ipsum dulcescunt, dum ex iis interim quod mercuriale acidum adest separat, sibique adjungit.

Plumbi species juxta recentiores Risemutum sive plumbum cinereum existimatur: non hinc tamen sequitur metallorum species multiplicari, sicut enim plumbum per astrum Saturni proditur in lucem, ita poterit per minores stellas eidem astro modo junctim modo sejunctim adjacentes Gallileo Thelescopio visibiles, hæc plumbi species gigni, sicut non dubio plures etiam mistiones sub terram condi, quæ fiant per debiliores astrorum invisibilium influxus, uti de stanno diximus, cujus plures observantur species propter stellas mediceas à doctissimo Galileo primum inventas, & à serenissimâ Mediceorum Prosapiâ hoc nomine insignitas.

Plurima porrò de plumbo huc afferri potuissent, quæ tamen hujus loci propria minimè visa sunt, cùm ex dictis satis superque natura plumbi & proprietates intelligi possint.

Reliquum ergò erit ut summatim omnia in definitione unâ colligantur. Plumbum igitur metallum est Saturni Planetæ seminali spiritu in terræ cuniculis genitum, imbecillis mistionis, sulphureum, lucidum, ponderosum

ponderosum, volatile, molle, sine ignitione liquabile, mutum, cineritii examen reliquis omnibus minus tolerans.

CAP. IX.

De Ferri natura & Proprietatibus.

JAm reliquum est, ut ferri naturam præscriptâ methodo ut in aliis requiramus. Producitur autem hoc in suis fodinis seminali virtute substantiæ spiritualis Martis Planetæ, ex quo Martis nomine à Chemicæ professoribus præsignatur, si debitas præparationes in præjacenti materiâ invenerit, quas tamen facilè adesse inde liquet, quod ipsius generatio brevi tempore compleatur; siquidem perhibent in Ilhea Insula post viginti quinque annos ita denuò jam exhaustas fodinas repleri, ac si nihil inde metalli fuerit extractum, quod signum est ipsius corpus non multis circulationibus agitatum ac circumductum, ideoque terram in eo prædominari, aquam verò paucam inesse, & aëris licet non modicum in exteriori corporea mistione, interitus tamen parum aëris, & consequenter ignis. Hinc inter frigida numerari consueverit, ex quâ commistione ponderis carentia procedit, cæteris enim omnibus ponderat minus juxta Gastonis Clavei probationem, tertiam namque partem ponderis auri solummodò æquare scribit in Apologiâ adversus Thomam Crastum: licet enim ex terra salis naturam participare dignoscatur, attamen cùm aer ex aquæ defectu non fuerit nimis in gyrum circumactus, non potuit multum densari, & idcircò debilis mistionis remansit, tametsi ex terrâ duritiem ac soliditatem sit nactum: ex quo factum est etiam ut valdè sonans percipiatur. Salinosum ergo apparet, & consequenter ex propriâ naturâ maximè fixum, at quia rarum & spongiosum, dissolutioni fortiter non valet resistere. Aliud enim est volatile seu fugitivum ab igne propter mistionis elementorum proportionem; aliud verò propter partium ex dissolutione resultantium proprietatem. Argentum enim vivum volatile est ex propriâ naturâ, at quia non resolubile ex mistione ex utroque capite, sicut aurum fixũ. Vulgare sulphur ècontra licet non debilis mistionis esse dignoscitur, quod etiam per ignem exustum non in elementa, sed in oleosum mercurialem liquorem abeat, & ob terræ super aquam dominium fixum esse debuisset; quia tamen ob aëris copiâ ignis dissolutioni est obnoxium, inter volatilia collocatur; ita similiter ferrum ex proportione mistionis elementorum igni adversari debuisset, cùm in eo terra prævaleat, super aquam, quia tamen propter aëris interlusi copiam ignem facilè dissolventem admittit, volatile secundum partes redditur. Ex prædicto aëre sic interpositio in ferri corporali mistione, fit etiam ut sanè comburatur, & in scoriam abeat. A sulphure consimiliter & arsenico penetratur, ut inde liquefactionem adipiscatur, tunc autem ignibile non erit amplius. Hinc etiam est, ut à pinguibus, uti sunt sævum, pix & similia, teste Alberto aperiatur, ut stanno ingressum præbeat, per quod etiam frangibile mox reperitur. Ex aquæ paucitate difficilis tractationis existit, nec liquescit propriè, & vera fusione ut reliqua, verùm igne valida mollescit, malleoque se duci sinit. Ex corporeis ejusdem spongiositate fit, ut sonorum sentiatur magis quàm stannum, quia illo durius est, at illo obscurius, licet expolitum, splendida satis albedine niteat, quæ tamen alteratur ex aëris exhalationibus, præsertim sulphureis, hinc est ut odoribus ac fœtoribus, sicut & alia præter aurum maximè lædatur & in fuscam nigredinem, persæpè in rubiginem ducatur. Quapropter innumeris rationibus calcinationi subjicitur, tum solum, tum per adjuncta quamplurima, sicca, & fluida, imò & aërem ipsum, si præsertim is halitibus abundet, ut totum ferè in scoriam transeat, unde in sal & atramentum seu vitriolum nigrore inficiens commutatur, & plures etiam inde medicinæ pro humani corporis ægritudinibus abigendis parantur. Sæpè nihilominus juxta interiorem compositionis mistionem incorruptum reperitur, ut facilè in priorem formam redeat, ut cæteris plus minusve contingere solet, tametsi hoc facilius, quàm cætera prænarrata, & quod iis omnibus promptius in suis penetralibus aperiatur, quoniam pro cujusque metalli majori vel minori in intima penetrationis facilitate, aut difficultate facilius, vel difficilius seminis interioris vis extinguitur, ideoque ferrum, eò quod sit ejusmodi, facillimè destruitur, ut essentialis natura penitus intermoriatur.

Sicut ex adverso aurum ex oppositâ causâ per qualscunque operationes super ipsum expertas, nil penitus detrimenti sentit, in abditis quantumcunque in exteriori corporis materiâ funditus devastatum, eversumque videatur. Ex omnibus enim idem subinde resurgit, ut prius illæsum omnino.

Cætera verò metalla prout magis minusve auri vel ferri naturæ approximant, sic pariter ex formæ exterioris corruptione seminis in profundo existentis internecioni reperiuntur obnoxia.

Cæterum ferrum à Chalybe nullatenus differre sciatur, nisi quod hic magis per artem sit elaboratus, & in puriorem nitorem deductus, & idcirco densior, & paulò plus plonderis, quam rude ferrum possidet. Hujus verò metalli durities tantam mortalium necessitatibus utilitatem exhibet, ut sine ipso non tantum incommodè, sed nec illorum vita diutius trahi prorsus potuisse videatur. Nulla enim ars est quæ sine instrumentis ex ferro petitis exerceri valeat, tametsi sceleftorum hominum paucitas ferri beneficio in sui ipsius perniciem sæpenumerò abuti soleat.

Unum in calce hujus capitis non vulgari adnotatione dignum haud prætermissum velim, cui ansam dat Geber, dum Capite de Marte asserit illud esse rubedinis tinctura de facili, sunt enim qui putent hanc rubedinis tincturam debere illic intelligi rubeum elixir metalla cætera in aurum transmutans, & quod vulgare ferrum Arabs ille doctissimus intellexerit, ita namque nonnulli decoctores autumant, cum ex philosophorum turba, aliisque primæ notæ scriptoribus audiant sublimioris Chemicæ artis labor vocari opus martis, quod idem voluisse videtur, at perperam Joannes Bracescus in mystico suo libello, cui titulũ fecit lignum vitæ, nihil enim minus Auctorem illum, ac reliquos Chemiæ professores quisque voluisse sciat, quam vulgare ferrum arcanum illud opus pretiosissimum exigere. At mos est Auctoribus iis admodum usitatus, ut digniora, momentique majoris artis opera sub ejusmodi locutionum involucris tegant & occultent, ne impii innotescant; ac simul interim peritioribus quid velint, exprimant: non enim verbis utuntur quibuscunque, sed quæ similitudinem, convenientiam, proportionem & analogiam admirabilem habeant cum re, quam revelare nituntur, sic itaque intelligunt, cum metalla cuncta ex una prima radice pendere scribãt, quâ enim ratione hoc verum erit, si de metallis vulgaribus hoc interpretari quisque velit? nam perinde esset, ac si diceretur, animalia cuncta vel plantas universas ex unâ primâ & immediatâ radice proficisci

cifei, quod superius falsum penitus esse demonstratum est sufficienter. Verum cum in operatione colores plurimi sese prodant cum metallis proportionem habentes & subjecta materia una, unica simplex & singularis, jure optimo dicuntur omnia metalla ex una radice orti, metalla subintellige physicochemica non vulgaria Geber itaque sciens materiã chemicam martialem semel naturam assumere, atq; tunc rubedinis esse tincturam, de ferro ea verba protulit, quod tamen de chemico, non de vulgari, est intelligendum. Hinc est ut non facile quis auctoritate scriptorum uti possit in probationibus & argumentis nisi prius optimè perponderit de quibus metallis ii locuti sint. Igitur propter hanc eandem rationem cum materia physicochemica arduæ admodum ac difficillimæ fusionis, seu divisionis inveniatur sine qua tamen nequaquam opus perfici, nec ad finale complementum deduci poterit, opus martis vocatum est. Mars enim sive dixeris ferrum difficulter tractatur, solvitur, ac funditur: Chemicum enim opus eandem, imo valde majorem difficultatem in sui tractatione, fusione, divisione, vel solutione experitur, in solutione verò, quæ totius artificii caput est, & principium universæ operationis cardo vertitur. Præterea cùm idem vulgare ferrum diversimodè calcinatum, diversos præ se ferat colores, rubrum præsertim, flavum & viridem, ut in subjectæ physicochemicæ materiæ solutione per expertum artificem ingeniosè tractatæ inspiciuntur. Hinc similiter imperitiores ex ferro, seu ferri scoria & excremento Elixir illud pretiosissimum desumi crediderunt, quod totum erroneum ac impossibile prorsus existit, mysticæ solum à possessoribus artis prolatum ob incredibilem occultæ veritatis cum literali falsitate similitudinem. De quo tamen in aliis nostris de hac re tractatibus fusius atque clarius scribitur.

Ex prædictis omnibus ferri definitionem haurire convenit, metallum nempe esse sidere martis parente, in subterraneis fodinis conceptum, & partum impurum, igne non mutabile, ex propria natura fixum, salinosum, durum, sonorum, livida albedine tinctum, leve, ratum, per ignem facilè dissolubile, malleo ductibile, examen cineritii non sufferens.

FINIS LIBRI TERTII.

LIBER IV.

De Metallicis seu mediis Mineralibus.

Licet ex eis quæ superioribus libris declarata sunt de metallis, metallorum seu mineralium, quæ media vocantur, etiam natura recolligi potuisset; attamen cum eorum in speciali examinatio plurimum mihi visa sit conducere ad perfectiorem mistorum omnium cognitionem, non erat hæc tractatio ullatenus omittenda. Ideoque scriptores, qui de metallis egerunt, de mediis quoque inquisitionem tradiderunt, media namque dicta fuere, quod naturam extremorum participent. Extrema verò sunt in genere subterraneorum, & fossilium, lapides & metalla, inter quæ sunt media prædicta: mihi verò quia non sic existimatur horum metallorum, seu mineralium essentia, idcircò nec nomine mediorum utendum erit in præsentia, nisi quantum ad studiosorum spectare cognoscatur intelligentiam. Rerum etenim differentiæ tradendæ sunt, quæ majus inter ea discrimen ostendant, ut distinctiori & clariori methodo procedatur. Non videtur autem sufficiens distinctio metallorum à mediis vocatis, quod illa liquescant igne, vel ponderosa sint, vel colorata, vel alia quavis proprietate dotata, quum hæ; nisi forte ductilitas, quæ tamen in sufficienter pariter cognoscitur ex eo, quòd hæc sit corporalis quædam metallorum proprietas exterior, & accidentalis ex interiori essentia minimè profluens, idcoque facile separabilis, quod inde clare liquet, cùm videlicet metallum metallo adjungitur, ut æs ac stannum, cujus quoque odore, ut ajunt levi nempe halitus ipsius contactu metalla pleraque ductibilitatem amittunt.

Quamobrem cùm proprietates ejusmodi vel facile immutentur, vel etiam mediis vocatis competant, non sufficiens erit ratio distinctionis extremorum participatio, nec per consequens nomen hoc mediorum. Diversa ergo methodo nobis procedendum erit in mineralium & metallicorum examine. Cùm enim elementa prima principia corporea sint, unde cuncta naturaliter cõponuntur per causas effectrices, qui spiritus astrales sunt, & hæc non immediatè ad metalla ducantur, sed per secundaria principia, quæ magnam habent latitudinem, unde mista primò meteorologica procedunt, quorum terminus est cùm per ignem universalem mistionum omnium rectorem sufficienter præparata dispositaque sunt ad spiritum Astralium quæ semina sunt functiones incipiendas: Tunc enim terminus alter incipit, in quo specificæ proprietates in materiam prædictam induntur, nec id fieri potest in instanti, sed per gradus, cùm natura non per saltus procedat, sed per omne possibile medium, quousque ad metam perveniat prædestinatæ ab initio perfectionis; in qua omnis actio cessat, & mistum quiescit. De gradibus ergo in quibus ignis tanquam mistionis gubernator & dominator elementa suo nutu dirigit hîc non est differendum, cùm illi pertineant ad meteorologicas mistiones. Metallica ergo de quibus in præsentia, sunt ipsamet metalla, sed inchoata non à primis initiis, neque in suis finibus completa, sed ab eo tempore, quo seminales causæ materiam subjectam plasmare cœperunt, atque adeo mediorum nomine congrua ratione insigniuntur. In quibus gradibus jam notum est, plures abortivos fœtus in lucem prodire posse; si enim ex accidenti mistum illud in cursu sistatur, tunc metallicum non metallum fiet; nec id solum, sed in tali cursu natura sæpius unum cum altero confundit, & sæpè cum pluribus quæ cùm nondum constricta sint, facilè in radicibus misceri possunt, ut non abortivi fœtus, sed monstruosi enascantur, quæ cùm in multiplici differentia esse non possint, non mirum erit, si horum metallicorum mistorum innumeræ species conspiciantur, quas omnes exquirere impossibile esset. Verum nos de notioribus & communioribus discussionem habituri sumus, ut hæc tractatio suis numeris absoluta, quantum per nos licuerit, habeatur.

CAP. I.

De Sulphure vulgari & sulphureis.

Quæ de sulphure principio secundario proposita fuere, hoc translata claram exhibere possunt de sulphure vulgari notitiam: non enim absque ratione hoc mistum sulphuris nomine indigitatum est à Scriptoribus, qui priores hac appellatione usi sunt, quamvis hoc ab illo non minimum distet, quoniam hoc non in via est ad ulteriorẽ mistionis perfectionem, sed in ultimo suæ perfectionis termino locatum, ita ut naturaliter ulterius progredi nequeat. At principium secundarium, sulphur dictum in via est

est ad majorem perfectionem tendens, nisi ex accidenti impertinenter occurrente prohibeatur.

Si enim vapores salinosi, ac exhalantes fumi alterius generis intermisceantur, à directo cursu exorbitans ad aliud compositum quasi violenter ducitur atque interdum à priori, ad quem vergebat, sine sic distrahitur, ut in aliam diversam speciem commutetur. Atque hinc plurima fiunt non tantùm sulphurea mista subterranea, sed etiam mercurialia, & salinosa redduntur ea, quæ ab initio sulphurea erant. Principiorum namque secundariorum hoc proprium est, ut invicem facillime transmutentur.

Cùm enim ipsa sint media, per quæ transeunt elementa in primordiali mutua permistione; ac nondum stricto ligamine connexa per additionem alterius elementi, vel per subtractionem ejus, quod ab initio dominabatur in aliud proximum convertitur. Horum omnium mistionum gradus & puncta quasi oculis ipsis subjecta tradidimus per figuram in circulo triangulatem in nostris Orthophysicis.

Sulphur ergo vulgare non principium est secundarium, sed illi plurimùm affinitate conveniens; ad mercurium enim aliquatenus vergit, & sal magis tamen ad mercurium, quod inde patet, quia sublimatione in vasis aptis ascendit: quod signum est aquam per terram inferius sisti non posse, sicut alioqui debuisset, si talis natura in eo prævaleret: & quamvis & minima aquæ portio contineatur, ideoque nec distillatione ex ipso quicquam humoris projicitur, totum enim fere aër est condensatus. Tantum igitur aquæ terræque in ejus compositionem ingressus est; quantum ad stabilem fortemque mistionem opus fuerat. Ignis verò plurimum includit, sine hoc enim adeò strictam elementorum ligaturam hanc obtinuisset. Alibi verò demonstratum est aërem proprium, immediatum, & magis amicum ignis domicilium, indeque magnum ipsius pondus exoritur. Aër enim sicut in proprio ac naturali statu levitatem subjecto inexistenti tribuit, ita cùm densatur, pondus acquirit, quod patet in aqua quæ liquida vel glaciata ponderosa est, in vaporem adacta levis. Hoc pariter & in mistis animadvertere licet. Hydrargyron liquidum gravissimum ignis actione rarescit, ac leve redditur, rursusque refrigeratum in priorem densitatem redit, amissamque gravitatem recuperat. Ex quibus clarè liquet, levitatem ac pondus accidentaliter corporibus inesse ideoque separabile. Hinc aër ex mistione densatus pondus infert, sicut ex adverso terra mistione rarescens, levis efficitur.

Quòd verò sulphur totum penè sit aër, non inde solùm declaratur, quòd ex eo per destillationem aqua prolici nequeat, sicut ex mistis omnibus igne dissolubilibus; sive ea sint animalia, sive vegetantia tantùm, seu fossilia. At ex sulphure licet igne dissolubili aquam distillari est impossibile. Verum etiam ex eo, quod facile ignem concipiat, quicquid enim terram vel aquam in mistione prædominantem habet, flammam non concipit. At sulphur carbone quoque ignito absque ulla flamma illico flammam exhibet; proprium enim aëris est ignem, seu lucem in instanti suscipere.

Quod si Helmontius aquam vitæ objiciat oleosam totam ardentem, licet ferè tota vertatur in aquam elementalem ex tactu salis tartari, ut scil. hinc ostendat mistum quodcunq; ex aqua tantummodò conflare seminibus in varias species efformata, id nobis non adversatur, tum quoniam aqua, quæ in ardenti liquore non dominabatur, ejusmodi salis contactu segregatur quodammodo; sal enim aquam imbibit, ut hinc primo distillatione ardens spiritus priore potentior expellatur, & postmodum aqua sincerior insipida sequatur; tum etiam, quia probari adhuc nequit, aërem non fuisse hoc modo partim insensibiliter exclusum, partimque in spiritu prolicito condensatum iri, nec tamen aqua residua, quæ putatur elementaris, erit absque aëre terraque, tametsi aquam prævalere non inficias ierim.

In aqua igitur ardente aër dominium occupat, licet multum aquæ insit, dominium etenim non penes quantitatē existimari cōvenit, sed juxta proprietatē & virtutes, quæ validiores debilioresve sunt pro diversa mistionis ratione spiritus interioris seminalis agentis & ignis. In mistis præterea elementa ponderare juxta quantitatē est impossibile: cùm enim probatum sit illa rarescere atque condensari, ut pro tali alteratione variari quoque pondus & molem quomodo poterunt in dissolutione illorum quantitates exactè ponderari? Igitur non ex materiæ quantitate sive in pondere, sive in mole singulorum dominium demetiri possumus, sed ex virtutibus & effectibus, qui utpote ex primis elementorum simplicium proprietatibus fluentes in mista derivantur. Cùm enim aër plus minusve densatur, molē amittit, sed acquirit pondus. Terra verò si rarescat, gravitatem amittit, sed molem valde majorem adipiscitur. Quamobrem non poterit ullatenus elementorū superabundantia ex illorū materiali quantitate cognosci, cùm quantitas considerari nequeat, nisi juxta pondus aut molem, quæ cùm in misto ex varia condensatione & rarefactione pendeat, atque passiones hæ suscipiant magis & minus, & innumerabiles gradus obtineant, nunquam consequenter quantitas haberi certa poterit. Cùm ergo dicitur in misto prædominari aliquod ex elementis non de quantitate ipsius intelligi poterit, ut cùm mistum igneum facilè corrumpit aëris dominium non juxta quantitatem imperceptibilem, argumentamur, sed juxta proprietatem illam aëris propriam, quæ est, ignem vel lucem illico in sinum admittere, & si aqua dominetur, necessariò mistum volatile reddit, quia hæc est aquæ proprietas, ut sine flamma fugiat ab igne, sic pariter si terra vincat cætera, necessariò mistum ab igne stabile reddat, cùm terræ proprietas sit ab igne non fugere, sed pertinaciter in ipso manere.

In sulphure itaque, ut etiam in aqua vitæ aërem supra cætera prævalere quis posset ex quantitate ipsius dimetiri? cum nec pondere, nec mensura, cum cæteris æquiparari queat. Posset quidem aër in sua natura per mensuram forsan quandam definiri, sed quomodo terræ eadem mensura comprehensæ proportionari posset? etsi terra ponderetur, quomodo ponderabimus aërem, & cum ipso terram proportione respondeat?

Ex eo igitur solum in his aëris dominium comprehendimus, quia per ignē flagrant, flagratio enim, ut in Orthophysicis probatum est, aëris proprietas est.

Sed consideratione dignius videtur, num scilicet sulphur à suo speciali semine producatur, uti cætera sunt mista specifica, & metalla præsertim. Num videlicet sit spiritus astralis, ex quo sulphuris generatio succedat, si enim sulphur semen suum habere dicatur, necessariò sequitur speciem à cæteris distinctam constituere, & sui generationem regularem obtinere, alioquin abortus esset alterius causæ generantis. Quod autem hic de sulphure dicimus, idem quoque debet intelligi de mercurialibus, & salinosis & quod hic determinabitur, de aliis quoque statutum esse intendimus; doctrina enim hæc ad duo reliqua intelligenda inserviet. Hæc autem consideratio à nemine hactenus mihi videtur discussa, cum tamen non levis momenti esse existimari debeat: ut

discrimen cognoscatur inter ea, quæ abortivam habent generationem, & alia quæ juxta naturæ ordinem & regulam producuntur, uti sunt metalla. In hoc autem potissimùm invicem differunt, quod ea quæ abortiva dicuntur, non habent stabilem ubique modum, nec easdem semper circumstantias, sed nunc hoc, nunc illo modo variantur secundum plus & minus: cujusmodi non sunt metalla, ubi supra satis probatum existimamus. At cùm hæc tria sæpè diversa inveniantur inter abortiva recensenda viderentur. Sulphuris enim species quamplurimæ sunt, non tantùm juxta colores discernendæ, sed etiam juxta plures alias proprietates & accidentia: non solùm in uno genere mistorum trium, sed in singulis: inter sulphurea namq; recensentur in genere metallicorum non tantum sulphura sic vulgò nuncupata, sed & bitumina, gagates, carbones fossiles, & quædam liquidiora, ut petroleum, naphtha, similesque id genus in subterraneis genitæ pinguedines. In vegetantibus olea itidem Resinæ, pices, & id genus quamplurima igne flagrantia, imò ligna ipsa sulphuris naturam ex proprietate magis participare videntur: sicut animalia Mercurii, & metallica Salis; in animali quoq; genere sunt olea butyra, sæva, adipes, aliæque consimiles mistiones pingues, naturamq; sulphuris æmulantes.

Ex quibus argumentari licet non esse semen aliquod speciale sulfuris generativum, siquidem unius generis proprietates, principalesque præsertim non inveniuntur in duobus aliis generibus, ut metallorum, in vegetantibus & animalibus nec vegetantium in metallis & animalibus, nec animalium in illis. Sulphuris verò metallici principalis proprietas etiam in vegetantibus & animalibus cognoscitur, singula enim pari modo flagrant, & ignis flammâ dissolvuntur. Verum nec abortus jure dici poterunt, fœtus enim abortivi sunt, quorum productio est à vi seminis exorbitante, cum totam materiam alio ducit, quam sit naturæ seminis intentio. At sulphurea prædicta sunt partes homogeneæ mistorum, à quibus disgregantur: quamvis negari nequeat à virtute seminis progigni quodammodò, quatenus virtute spirituali consimili gignantur. At virtus hæc seminalis ignis est, qui cùm sit universale agens, dispositivum, & præparator cujuscunque seminis specifici, cum materiam subjectam ad semen recipiendum disponit, illam vel in sulphuream, vel in mercurialem, vel in salinosam speciem redigit juxta elementi prædominantis rationem in misto formando vel corrupti dissolutione. Quod ut clarius explicetur, & sulphuris vulgaris natura & generatio intelligatur, operæ pretium erit modum enucleare præcisè, quomodo id contingat, unde & quamplurima fossilia intelligi poterunt.

Ignis ergo qui tanquam instrumentum universale præparans, disponens ac digerens in subterraneis ut semina specierum in subjectam materiam suas proprias figuras, & speciales proprietates imprimere possit, eousq; in elementa operatur, quousq; in mistionem aliquam illa ducat, uti superius declaratum est, ubi de generatione metallorum in universali. Cùm verò elementa sic præparata sint, ut ad semen introducendum reddita sint idonea, tunc semen ipsum suas functiones exercere incipit, & ignis non ut principale agens, sed ut seminis minister & famulus mistum inchoatum perficit, quamobrem usque ad punctum quo semen suo nutu materiam dirigere potest, mistum nomine principiorum secundariorum indigitatur: est enim vel sulphur, vel mercurius, vel sal, pro diversitate proportionis elementi, ut dictum est, & tunc meteorum est, & facilè dissolubile, quod si hoc contingat in aëre, tunc necesse est ut ordine quodam procedat.

Primò enim fit sulphur, deinde mercurius, & postea salinam in aëre diversa ratio est, quam fit in subterraneis, ibi enim nec tanta copia terræ, atque aquæ inveniri potest, ut sufficere possit ad principia hæc secundaria inordinatè gignenda. Sicut in terræ specubus, ideoque in aëre sulphur densum solidum & compactum produci nequit, sicut nec etiam in aquis; requiritur enim major terræ abundantia, quam possit in aëre libero reperiri, & in aquâ.

In terræ verò cavernis, cum ignis mistionem præparaverit, ut jam spiritus seminalis debeat successivè mistionis residuum adimplere si non inveniat mistum suis necessitatibus opportunum juxta proportionem sibi naturaliter injunctam, ulterius progredi nequit, ignis tamē actio ab incepto itinere digestionis & mistionis non cessat, sed eò usque procedit, quousque mistum sit ita ligatum, terminatum & clausum, ut igni interiori operanti potestas prohibeatur, tunc mistum illud non erit meteorum, cùm non sit in via mistionis, sed sit jam finaliter completum juxta subjecti naturam, & circumstantias, quare nec principium erit secundarium, neque minus erit in aliquâ regulari specie à virtute seminali procedēte, nec jure dicetur abortus, cùm sit in termino mistionis sic possibilis; neque minus monstrum, hoc enim fit à specifico semine à fine sibi naturę, lege, præscripto deviante, neque spurius conceptus, eò quod non sit à seminalibus spiritibus specie differentibus directus. Erit ergo productum quoddam ignis universale, & hujus generis sunt sulphur vulgare, & pleraq; alia sulphurea, mercurialia, & salinea; & sic innumera quoque generantur fossilia, in quibus nil prohibet quædam inesse seminum specialium rudimenta, eaque nonnulla eorum specimina præbuere, quia spiritus seminalis materiam quantùm potest, dirigit, cùm verò defectu alicujus necessariæ conditionis terminum attingere prædestinatum nequeat, subjectum inficit quodammodò, non perficit; ideoq; mistum fit quodammodò abortivum, seu monstruosum, nisi quod ignis reliquum mistionis complet, usque ad stabilem ligaturam, seu connexionem, quod in homogeneis tantummodò metallicis accidit; in instrumentariis verò & organicis non similiter fieri potest, eò quod nunquam ignis est principale generationis directivum, sed in ipso statim exordio seminales virtutes generationem inchoant, in spermatibus & ovis, ac proinde si fiant abortus, vel monstra, sic remanent, nec ignis supplere valet, quadantenus defectum.

Hinc provenit ut tot sint genera sulphurum, & sulphureorū: cùm enim inchoatur mistio per ignem in subterraneis, si fuerit in ea aër prædominans, sulphur quippe fiet, sed hic associari poterit vel aquæ abundantiori, vel terræ, & huic vel alteri semini, & hoc in pluribus diversisque admodum gradibus; sic fiunt sulphura diversorum colorum, & proprietatum plus minusve solida, vel fluida, & hâc ratione generantur olea, bitumina, carbones fossiles, ambaria pinguedinesque consimiles quamplurimæ, eo quod in iis sit terræ defectus, & nequeant ad sulphuris vulgi compactionem & soliditatem provenire.

Non dissimiliter evenit in plantis, quarum partes non tantùm pro necessitate seminis naturaliter, quam disgregatione partium artificialiter solutarum; nonnullæ enim naturam & proprietatem salis, aliæ mercurii, aliæ sulphuris liquido repræsentant. Sulphureæ sunt olea, resinæ, vel liquidiores vel solidiores, aliæq; consimiles succi pingues, plus minusve concreti

concreti pro ratione subdominantis elementi: uti declaratum est; quinimò & universa penè stirpium corpora sulphurea liquidò cernuntur, cùm facillimè ignem concipiant; alterum tamen altero magis ob eandem rationem; sicuti animalia mercurialem potius æmulantur compositionem, & metallica salineam, ut in Orthophysicis satis est enarratum.

In animalibus quoque idem porrò accidit, ut tam ex naturâ, quàm ex arte plura sulphura, vel sulphuris mistionem æmulantia reperiantur, quemadmodum sunt oleosa quamplurima, pinguia, ut adeps, sevum, cera, excrementa nonnulla, succique plures tum fluidi, tum concreti, uti notum est.

Unum tamen hic quam maximè notandum superaddere visum est, quod ad naturam non tantùm metallorum, sed omnium in universum compositorum corporum intelligentiam plene comprehendendam mirum in modum conferre crediderim, tota namque metallica Respubl. non divisim in partes dissecta considerari debet, sicut idem fieri nequit in singulis individuis stirpium & animalium, quorum cognitio non ex partibus invicem separatis habenda erit, sed ex omnibus simul junctis, ex quibus singulare individuum constat, cùm tamen partes nonnullæ sulphur, aliæ mercurium, vel sal præ se ferant, & pleræque aliæ quandam ex his mediocrem temperiem; sic pariter in universâ naturâ metallicâ succedit, hæc enim uti unica individualis compositio intelligi debet, quæ pluribus constet partibus similaribus sulphureis, mercurialibus salineis, vel ex his plus minusve commistis. Ubi quoque cernantur stirpium radices, trunci, stipites, rami, folia, & flores cum suis corticibus, succis & excrementis cujuscunque generis metallicorum proportione respondentibus, quod idem dicẽdum erit de animalium partibus tam utilibus quàm inutilibus. Tota ergo metallica congeries unicum erit individuum, in quo necesse est partes reperiri quamplurimas, ut in individuis duorum reliquorum generum, nulla enim ratio est, cur de uno diversimodè disputetur, quam de alio. Ex hac verò proportione cognoscetur, quam in omnibus natura similis, imò eadem esse velit juxta Pythagoræ monitum in aureis carminibus, sic enim ait: atque cognosces quâ fas est naturam in omni re similem. Quod autem diximus de corporeâ compositione, idem quoque dicere oportet de interiori seminali virtute à quâ corporea mistura, dirigitur, & quamvis in unico metallo unicum sufficiens sit semen ab unico Planetâ profluum, in totâ nihilominus mistione subterraneâ omnes operatas esse spirituales virtutes dicere rationi consonum ex, sicut in uno etiam speciali individuo stirpium, & animalium, in quo tot complicantur spiritualia semina, quot sunt effectus necessarii à seminibus procedentes, qui omnes in totâ metallicâ universitate dignosci poterunt. Quod si posset idem in individuo Plantarum & animalium perfici, quod in metallicis, ex iisdem effodi possent omnia seorsim, ac membratim, aurum nempe, argentum, ferrum, sulphur, lapides & reliqua cuncta etiam excrementitia, abortiva, & monstruosa suo modo illis respondentia. Non tamen in his par operatio permittitur, tum quia sine alimento degere nequeunt, nec simili generatione inchoantur, tum quia stabilem corporis ligaturam compactam, & solidam non obtinuerunt.

Ex prædictis omnibus sulphuris definitionem elicere non erit incongruum. Est ergo sulphur universale naturæ mistum homogeneum, ab igne vice seminis cum aëre dominante productum, per terram in ultimâ suâ densitate stabiliter constrictum; unde maximè ponderat, & facilè flagrat.

CAP. II.

De Mercurio & Mercurialibus, ut Arsenico, Auripigmento.

Mercurii nomen nimis æquivocum apud auctores inveniri, jam alibi in hoc tractatu sufficienter à nobis demonstratum esse credimus, à Chemistis potissimùm latissimè extensum observari licet, neq; occultationis tantùm gratiâ plura hoc nomine indigitare illos voluisse quis putet; sed potius èocontra, ut per mercurii proprietates descriptarum rerum naturas doctioribus clarius insinuarent, eodemque actu ignaris arcani operis mysteria occultarent, cùm non liceat ea promiscuè, ac indistinctè omnibus offerre, hinc triplicem sæpè dixere mercurium, dum quamlibet prædicti operis partem, licet valde diversam, mercurium nuncupant, quanquam non ita propriè, cum uni convenientiùs aptetur, quam aliis, hoc tamen iis tantùm innotescit, qui praxis ordinem inspexere cæteris difficillimum, ne dicam absurdum existimari.

Primam enim partem non mercurii vocabulo, sed sulphuris explicare deceret, cùm materia tunc sulphuris potius, quam mercurii proprietatibus induatur; etenim facilè inflammatur, unde & difficiliùs redditur opus, quod innuere voluit Bernardus Trevirensis in parabola, cum interroganti senex responderit plus in principio laboris, quam in fine sustineri, ex eo quod fons inflammetur.

Secundam verò partem cùm post regenerationem & puritatem in perfectiorem gradum producitur, mercurium appellare convenit, ob sui facilem volatilitatem, & aqueam, quam ostendit, speciem, quæ tanta est, ut perfectum etiam corpus secum in fugam trahere cognoscatur.

Tertiam denique salis appellationem potiùs meretur, quam Mercurii, cum igne stabiliter tunc permanere materia cernatur. At cùm subjectum unum ubique, idemq; mercuriale sit, quis non jure asserere queat, opus universum in singulis gradibus vocari mercurium? Hoc verò totum non ita vulgò per vivum existimetur, sed iis duntaxat cognitum, qui universæ praxis ordinem experimento tetigerunt, quinimò, & primam etiam prædictam in tres alias diversas particulas dissecant auctores, quas omnes mercurii nomine indigitare solent, cùm additione tamen aliquâ, ut unam ab aliis distinguant.

Quod ideo hic nos recensere voluimus, ut manifestum apertumq; fiat, quam sæpe nominibus abuti soleant Scriptores rerum metallicarum, ut non mirum sit, quam facilè quisque hallucinari possit, nisi prius ab hujusce vocis æquivocatione caverit.

Nos igitur hic Physicam primariò non Chemiam agentes distinctiori processu opus esse opinamur, ut metallicorum doctrina clarior studiosis omnibus habeatur, quare dicimus hoc Mercurii nomine, non argentum vivum vulgi (uti communiter solet) nos intelligere; hoc enim inter metalla superiori libro recensuimus, quamvis mercurii titulo ob sui proprietates non immeritò appellatum fuerit. Non ergo poterit imperfectioribus mediis adnumerari, quanquam non est ad integrum complementum per naturam adactum, à metallorum tamen numero immeritò sejùgi putamus ob rationes superius allatas; neque minus intelligi volumus principium secundarium hic in primo libro & alibi declaratum, at de mercurialibus cæteris, quæ finalem cursum absolverunt, atque ita per terram coaluêre, ut per naturam ulterius

ulterius progredi nequeant, ficuti de fulphure diximus, ac de fale dicemus: cujufmodi plurima funt, vel ab igne ut principali rectore producta, vel per feminales etiam virtutes à recto tramite aberrãtes,& abortivos monftruofos, aut quomodolibet extraneos, & excrementitios partus edentes, imò & artificialia nonnulla, ut fal armoniacum, quod Mercurius dici potius, quàm fal debuiffet. Tunc verò cum mercuriali corpore ac natura nonnihil etiam feminalis vis, unde miftum proceffit, illucefcet. Ita funt arfenicum, auripigmentum & id genus alia, quæ in metallorum purificatione ab igne fugiunt, ut cadmia, tutia, fpodium, pompholix. Valde autem hic demiror Geberum & Albertum, qui eum fectatus eft, cùm fcribant hæc duo fulphuris fpecies effe, ac inter fulphura connumerent; à fulphure tamen non parum diftant, quamvis utrumque ab igne recedat, at fulphur flagrat & comburitur, Arfenicum & auripigmentum nequaquam; fulphur oleo diffolvitur non aqua, at arfenicum ècontrà aquâ non oleo. Quamobrem ratio, nobilius eft inter mercurialia fine combuftione ab igne fugientia, quam inter fulphurea arfenicum recenfere: ficut & auripigmentum, ex quo aurum excoxit Caius Plinio teftante, quod non credatur id ex tranfmutatione aliqua proceffiffe, fed extractione, ideoq; difcrimen cum fenfit, ut idem fubdit, eo quod ex multo auripigmenti pondere parum auri collegerit, tantum fcilicet, quantum ibi delitefcens in particulis & atomis infenfibilibus difperfum occludebatur. Non me tamen latet fæpiffimè Chemiftas vocabulis communibus abutentes hoc nomine aliud quid occultius innuere voluiffe, quam vulgare arfenicum, tametfi (uti pluries aperuimus) non abfq; ratione fic fecerint, quod & Sibillam Chimicam nuncupatam fimiliter egiffe poterit obfervari in carmine, quod ex Græco Cardanus attulit, & interpretatus eft; Cùm enim Sibilla fub ænigmate protulerit eum fururum fapientiæ fururum participem, qui quod in ænigmate continebatur, affequi potuiffet, nil aliud inde retrahi poffe videtur, quam arfenicon, quod ad fapientiam poffidendam minimùm conferre, nemo non cognofcit, quoniam Sibila ufum & morem fophorum veterum fequuta, arfenici nomen fub ænigmate occultavit, & aliud quid eo nomine fignificare præfumpfit, quod is paffim inveniet, qui in Chemiftarum libris evolvendis verfatus fuerit.

Nos verò in hoc tractatu, quem ad Orthophyficorum libros adnectere volumus, fincerâ fide fcribere proteftamur, exiftimantes Chemicas obfcuritates inter Phyficas difcuffiones inferere minimè decere.

Arfenicum ergo idem eft inter mercurialia, ficut vulgare fulphur inter fulphurea, per ignem fcilicet tanquam per principale agens in condenfationem ultimam ductum, & proportione quadam fublimato, quod vocant, vulgari refpondet, nifi quod illud artificiale hoc naturale compofitum eft, utrumque tamen venenum eft, non ob aliam rationem, nifi quia plurimùm ignis contineat, qui cùm in fubjecto fit tenuiffimo, ac humiditate diffolubili, facilè ad ingenium redit, & liber juxta naturam fuam comburit; ideoque fi præfertim per os animalis affumatur, ventriculum & inteftina rodendo corrumpit, & mortem infert.

Ex quibus liquet arfenicum nonnihil fatis naturam participare ita, ut dici jure queat mercurius falinofus, quemadmodum vulgare compofitum ex argento vivo, & quibufdam falibus, nitro videlicet, fale communi & Chalchanto, quod fublimatum vocant, quamvis hoc in vulgare hidrargyron non difficulter poffit redigi: at non fic evenit de arfenico, in quo majori connexione ligantur elementa.

Inter mercurios verò difficile eft invenire naturam adeò compactum, & folidum, quod proportione refpondeat vulgari fulphuri, & fali communi, præter argentum vivum fluidum, quod inter metalla collocavimus, eò quod non fit compofitum fimpliciter ab igne, ut principali agente, fed à femine fpeciali ab aftro Mercurii defluxo. Ratio verò quare mercurialia fluida penè omnia fint, eft, quia per elementum aquæ dominantis gignuntur, quod fi debeant in foliditatem promoveri, id per majorem terræ portionem contingere neceffe erit; unde ad naturam falis accedet, eòque magis, quò majori terræ dominio fubjiciuntur, adeò ut mercuriofitate amifsâ in falineam naturam totaliter commutentur, & mercurii falia fiant, ut infrà de fale clariùs dicetur.

Quidquid ergo in altum per ignẽ tollitur, & ad acidum faporẽ vergit, inter mercurios collocabitur, cũ mercurii proprietatibus fit infignitũ, & in fubterraneis quamplurima funt, quæ magnam tamen poffident latitudinem, quamvis nonnulla quibufdam feminalibus virtutibus tincta videantur, alia verò inter principia fecũdaria mercurialia latius reponi debeant. Huc tamen omnia quodammodo pertinebunt, cùm in multis invicem confentire appareant. Secundaria tamen principia mercurialia dicimus, quæ ignis actionem ultimam nondum paffa fuêre, fed in viâ funt, vel ad ulteriorem vi feminis alicujus perfectionem obtinendam, in quo differunt à meteoris, quod hæc non ficut prædicta principia ad fpecificam prolem effentialiter dirigantur, vel ab eádem recedendo ad elementa refolvenda fint. Præter hæc funt porrò alia quæ vi feminis fpecialis ad complementum extremi termini pro diverfa feminis prædeftinatione pervenêre, quantum quidem per naturam eft poffibile, cujufmodi funt hydrargyron cõmune. Tertia demum fpecies eft mercuriorum qui nec in viâ prædictâ confiftunt, nec in termino fpecifico jacent, per femen, fed per ignem, uti de fulphure dictum eft, & de fale dicetur. Inter plantas plurimi funt liquores fucci acidi, & volatiles, ut eft etiam acetum vulgare, quæ naturam poffident mercurialem, vini quoque Tartarus mercurius eft folidior, ideoque mercurius Salineus appellandus. Confimiliter in animalibus obfervari licet, quorũ partes uti cerebra, fpermata, ova, imò & excrementa quædam mercurii proprietatibus donantur. Quicquid autem in his reperitur, quod igne non utitur, mercurius eft; falis enim fixi nihil habetur, licet aliter fentiant aliqui.

Sicut autem fal per aquam folvitur, fic mercurius, & præfertim communis, per aërem, fulphur per ignẽ. Quomodo verò mercurius aëre diffolvatur, non eft hujus loci differtatio, fed in Orthochymicis quantum licet aperietur: eft enim arcanum non ita vulgò proftituendum, ne impiis, fceleftis, ac infidelibus Chriftiani nominis hoftibus pateat; & panis filiorum canibus deguftandus obtrudatur. Hoc innuere voluit Hermes in Tabulâ Smaragdinâ, ubi fic ait: portavit illum ventus in ventre fuo, ubi ventus interpretatur aër, cujus vis tanta eft, ut aurum etiam vulgare, vel penè indiffolubile unico hoc duntaxat aëre, feu vento diffolvi fe levi negotio patiatur, quod alio quovis medio affequi eft prorfus impoffibile.

Ex prædictis mercurii præfati definitionem hanc damus: mercurius eft univerfale naturæ miftum homogeneum ab igne pro femine cum aqua dominante productum. Per terram in ultimâ fuâ poffibili denfitate ftabiliter conftrictum, unde mediocriter ponderat, & ab igne fine combuftione fugit.

CAP.

CAP. III.

De Sale communi.

DE Sale in universum, ejusque nominis æquivocatione suprà disputavimus in primo Libro, cùm de principiis secundariis dictum fuit. At hic necessariò aliquid de illo dicere convenit, cùm sit unum ex iis, quæ metallorum cognitionem dilucidiorem possit reddere in quo etiam plurimum dubitatum est, tum de naturâ, tum etiam de generatione. Quod dictum est de sulphure, & mercurio, idem proportionaliter, & de sale debet intelligi, sal scilicet appellari, quicquid ex mistis in igne stabiliter permanet, nec in ipso comburitur, nec ab ipso recedit in fugam, quod additur, ut ab elemento terræ, unde proprietas hæc pendet distinguatur, ideo namque sal ignis ultioni resistit, quia in ipso non aër, nec aqua elementalis, sed terra dominium exercet, non tamen terra pura sal existimari debet, tum quia quandam in igne liquefactionem habet, quam sine aquâ terra obtinere nequit: dico autem terram in sui simplici ac sincerâ naturâ intellectu comprehensa, cùm ariditas quæ propriissimè terræ convenit, liquefactioni penitus adversetur.

Sapor ipsius quoque compositionem patenter ostendit, elementa siquidem in suo primordiali statu sinceritatis, sapida esse nequeunt, eo quod sensu ipso percipitur, quod quantò elementum magis ad puritatem accedit, tantò minus saporis est particeps. Cùm verò ab elementis tribus corporeis non fiat, necesse erit ab igne patrari saporem omnem: hic enim suo calore cùm dissolutus est comburit in suâ plenitudine, vel calefacit in suâ diminutione, at cùm inter elementa constringitur, quasi compedibus præligatur, ut exercere potestatem hanc non valeat; sicut nec aqua per mistionem madefacit. Quod si penitus occludatur, nihil illius sensu gustus comprehenditur, at cùm in Mediocritate quadam inter penitus occlusum ac dissolutum fuerit, tunc levem quandam combustionem exerit, & hæc sapor est, qui in aëris superabundantiâ amaror est. In aquæ dominio aciditas, & in terra salsedo, quod si quandam habeant elementa cum igne mediocritatem, dulcedo paritur, quæ omnia in Orthophysicis etiam ad oculum in suo schemate demonstrantur.

Nunc quæ ad salis compositionem pertinent, persequi oportet, in ipso enim non tantùm terram cum igne necesse est inesse, quoniam diu stabiliter illa duo ligata permanere non possent; quare aquam, etiam & aërem ibidem existere convenit, & præterea necessariò requiritur firma omnium dictorum elementorum compaginatio, quæ fieri nequit sine vaporosa omnium elevatione, nec unica sed pluribus circulationibus repetitis: perfecta siquidem mistio non fit, nisi vaporabiliter, alioquin facilè ab invicem disgregantur, & ideò lapides in igne valido plurimùm humiditatis amittunt, eo quod illa non sit cum terra, & reliquis pluribus rotationibus circumacta; sal verò difficulter, & igne vehementissimo suam humiditatem deserit, quæ acida sentitur, cùm non sit humiditas simplex, sed mista ex ipso sale prolecta per remotiorem terræ dominantis. Est enim transmutatio quædam salis in mercurium, in aciditate siquidem salis, non terra, ut prius, sed aquæ prævalet, at mista est non minus quam prius fuerit sub speciè salis, tunc terrea & fixa, nunc acida & volatilis. Ex quibus apparet sal gigni non posse unico actu, eò quod non tam strictam elementorum connexionem obtinuisset, imò nec vaporabiliter tantummodò, sed spiritualiter: ignis enim ad sui naturam elementa suo nutu movet, digerit, attenuat, & in sui naturam spiritualem quadantenus redigit.

Cùm verò sal ineptum sit huic dictæ in altum sublimationi specie salis permanente, nisi hoc fiat post sui generationem per aliena corpora illud violenter extollentia. At in generatione salis, cum elementum terræ dominium obtinere oporteat, non poterit ipsum sub specie salis extolli. Sal igitur in actu generationis nequit esse sal, sed postquam genitum est, & hinc nonnulli post sui creationem sal non ampliùs gigni putarunt, quod sal non conspiciant, nisi genitum, quià cùm generatur sal non est, & sal omne ab initio creationis tantum fuisse productum, nullumq; deinceps per naturam fieri, quod tamen absurdum esse liquet, tum ratione, tum sensu; & ratione quidem, quia mista universa reliqua generantur & propagantur; ergo sal quoque à propagationis benedictione minimè prohiberi debet, nec ratio ulla erit, quare id non fiat. Ipsum porrò destrui potest, igitur & reparari. Per ignem [illegible]biliter ad lucem venit, sicuti sulphur & mercurius. Cùm illa igitur duo generentur jugiter & sal consimiliter gigni necesse erit.

Sensu quoque observatur, quia pluribus in locis, unde sal effoditur, vel quomodocunque extrahitur, perenniter aliud novum succedit.

Quod vero sal per ignem, non per semen generationem suam possideat, liquet ex eo, quod ex universis naturæ mistis non minus quam mercurius & sulphur artificialiter extrahi potest; hoc autem fieri haud potest, si à seminali virtute aliqua penderet: quoniam quæ à semine procedunt, suas obtinere proprietates impossibile est in abjecto subjecto, quàm in suo specifico, ubi seminalis potestas viget, ne confusiò in speciebus oriatur: & hæc ratio etiam est, quare hæc tria nomine principiorum secundariorum insigniantur, quia in omnibus persistere universaliter inveniuntur, quamvis nihil impediat, posse in talibus etiam aliquid specificæ proprietatis elucescere, cùm enim diutius associatum specificis proprietatibus, illisque substratum fuerit, non poterit priorem naturam penitus exuere, & priorem non redolere virtutem; verum salis proprietates communes & primariæ in salibus omnibus à quocunque subjecto extracta fuerint, sentientur, & inprimis est fixio, salsedo, modica gravitas, compactio, & per aquam solutio.

Ut autem generatio salis dilucidior innotescat, necesse est huc referre, quæ alibi probata sunt, mistionem scil. quamcunque non promoveri, nisi per ignem, hunc verò actionem suam exercere immediatè in aërem, dein in aquam, & postea in terram: terra verò & aër nullam ab igne motionem sentire, quod sensu percipitur, sed solùm aquam, quæ per ignem attenuatur, rarescit, & in aërem tollitur, qui cùm in sua sphæra inveniatur, aquam in sinum recipit, sed illi dominatur, & per aërem in aquam inditur, tum quia igni convenientior aër est quam aqua, tum etiam quia ille copiosus aquam obruit, ac vincit, & hæc peregrina quodammodo est in aëris hospitio, & hinc sulphuris rudimenta meteorica fiunt; cùm verò aqua refrigerata rursus densetur, & in imum recidat, non solum aquæ alteri adjungitur, sed propter adeptam ex aëre & igne societatem, attenuata terræ portionem solvere apta evadit, quam secum aqua iterum calefacta deferens, sublimatur in aërem, atque inde major in misto aquæ quantitas adjungitur, quod repetitione aucta sit aqua p[illegible]ior, ut hinc reddatur mistum ex sulphureo mercuriale. Quod si iteratis circuitionibus sæpiùs ac sæpiùs elevetur,

elevetur, & deprimatur, semper terræ aliquid solvitur & Mercurio counitur, quousque terra ipsa in eo dominatur, ex qua productum constringitur, figitur, & elevationi ineptum redditur: atque tunc sal effectum apparet, cùm antea in productionis cursu sal non esset. Ex quo constat salis generationem non ex semine quodam speciali pendere, sed ab igne duntaxat, principaliter agente compleri.

Constat hinc etiam sal in aëre, nec etiam in aquâ non fieri, sed in terrâ, & si nihil impedit in utrisq; regionibus aëris & aquis reperiri, sed aliunde ex terrâ scilicet depromptum in qua salis generatio specialiter exercetur, in mari verò tantum inest salsedinis, non quia ibi sit genita, sed per aquæ perennem alluvionem illuc adducitur, unde postmodum per aquæ maris exsiccationem multifariam retrahitur, ex quo itidem apparet salis productionem continuatim fieri, quoniam si ab initio tantummodo creationis semel fuisset sal creatum per tot secula aquarum ab alto cadentium, ac solum universum alluentium affluxum totum sal in mare præceps ruisset, unde nonnisi rarò, & in modica portione in altum extollitur, ita juges fontes, cæteraque salis vomicæ hactenus conservari minimè potuissent. Non tamen quis putet ordinem hunc ita esse inviolabilem, ut aliquoties inverti nequeat, quoniam ex defectu requisitæ circumstantiæ, vel quia desit calor, vel superabundet, vel aliquod ex elementis non sit sufficiens, vel locus fuerit ineptus, utpote clausus, tunc patet ordinem præscriptum posse plurimùm variari. Verum juxta rerum proprietates & naturas consueto jure sic disponi rationi consonum est. Ex quibus colligitur sal mistum esse perfectissimum, eò quod difficulter in elementa remeare videatur, quod signum est in eo cõponentia, non corporaliter, sed spiritualiter uniri, nec unico actu, sed pluribus, quare salis productio non erit in instanti, sicut quibusdam creditum fuit, cùm in generationis progressu percipi nequeat, sed solùm post sui complementi terminum, quicquid enim gignitur, sive animal, sive planta, sive metallum tenuissimum prius vaporem esse oportet. Sal verò sub salis forma vapor esse nequit, cum ejus proprietati adversetur, antequam ergo sal sit, sulphur, & mercurium extitisse necesse est. Quod si videatur interdum sal sublimari, tunc violentiâ adjunctorum accidere constat, experimentis variis ac diversis rerum sublimandarum compositionibus per artem, quod naturaliter etiam fieri oportet, cum natura ab extremo ad extremum tangat omnem possibilem gradum, quare plurima sunt salia ad mercurii naturam vel sulphuris accedentia, & illa salia dicentur mercurialia, vel sulphurea, sicut vice versâ cum sulphuris sive mercurii proprietates excedunt sulphur salineum vel mercurius salineus appellabitur, ut nomina rebus congruenter aptentur.

Ex præfatis igitur omnibus salis communis definitionem colligere decet, quod illud sit universale naturæ mistum homogeneum, ab igne loco seminis cum terra dominante productum, per quam etiam in ultimâ suâ densitate constringitur, unde parum ponderat, & in igne stabiliter sine combustione permanet.

CAP. IV.

De Atramentis, Alumine & Nitro.

Quanquam ex iis, quæ superiori capite de sale in communi declarata fuêre non sit difficile, quæ de cæteris pariter salibus determinandum sit, intelligere; attamen quia plurimæ sunt non tantùm species, sed genera salium, non absre debebi- existimari, si nonnihil de salibus cæteris huc afferamus; sicuti sunt inprimis Atramenta cum suis speciebus, misii, chalcithis, sorii, ac melanthmia, quæ per naturam & artem ex metallorum corruptione parantur, ac proinde eorundem subjectorum, unde desumpta sunt, plurimùm redolent. Hoc autem in metallicis potissimùm accidit ob eorum arctissimam ligaturam. Hinc forsan etiam fit, ut in animantibus, vel nihil, vel parùm salis fixi reperiatur, quia debilem admodum mistionem sunt nacta, sicut mediocriter etiam accidit in plantis, ex quarum aliquibus plurimùm salis educitur, ex aliis verò plus minusve, prout fortiorem aut debiliorem elementorum connexionem habuerunt, ideoque in his salia non inveniuntur sensibiliter saltem specificas subjectorum proprietates retinere, quemadmodum in metallis, in quibus priorem mistorum naturam ac seminalem virtutem prodi liquidò cernitur; per destructionem etenim non ita dissolvi possunt eorum constricta ligamina, ut spirituales seminum potestates evanidæ amittantur. Hinc fiunt varia diversaq; atramentorum genera, prætérquam quod possunt, quin etiam insimul componi, quod enim difficulter continget, cum eorum mistio, licet valdè fortis, attamen quia ex corruptione processerunt, jam sunt quodammodò aperta, ideoque nullum cum alio commisceri, quod non accidit in metallis, quæ non ita commiscentur, quin unum ab altero per propria examina iterum segregari nequeat.

Et propter hanc rationem fit, ut ex auro nullum educi possit atramentum, vel vitriolum, quia destrui nullâ ratione nec per artem nec per naturam valet, licet in actu suę operationis non difficulter à fine deviare possit, & in corruptionem dilabi. Hunc existimaverim produci lapidem, quem lazuli vocant, ex quo multum auri sæpe colligitur. Productus autẽ est hic lapis ex aureo vapore nimis terrestri, qualis ad auri perfectionẽ ineptus existit, ac propterea citius coagulatus cõstrictusq; fuit, quàm per necessarias rotationes in perfectionis terminum adduci potuerit.

Quod quidem de reliquis omnibus accidere potest, ut pro majori vel minori elemẽtorum portione inepta reddatur mistio, & in aliud terminetur, quàm fuerit seminis destinatio. Hinc tot fossilium, quæ mineralia vulgò dicuntur species exoriri solent, & potissimùm salium, quæ arctiorem connexionem in mistione habuerunt, quàm sulphura, & mercurii, unde horum non tot sunt formæ, quot salium.

Inter salia præterea recensentur Alumen, & Nitrum: Alumen tamen quamvis inter salia jure adnumerari debeat, mercurii proprietates aliquatenus participare cognoscitur, quare sal mercuriale nuncupari poterit laxioris veruntamen compositionis, ideoque facilius per ignem in alias discerpitur substantias; at Nitrum plurimum sulphureæ conditionis exerit, utrumq; tamen ex corruptione metallorum, seu metallicorum corporum excipitur, per naturam quidem ut dictum est, per artem verò cum metallica mista per ignem calcinata dissolvuntur, & in diversas novasq; abeunt species pluresq; fodinæ, quas plus minusve ad trium prædictorũ naturã accedere cognoscuntur, ex proprietatibus singulis connaturalibus.

In omnibus verò salis generibus id porrò expedit animadvertere, quod præter mistiones prædictas, quas superius explanavimus tertium etiam genus est respectu elementi prædominantis in superficiali corpore à mistione, ita ut superare possit aliquod ex tribus corporeis supra reliqua, quasi excrementitia unde & nomen desumat; si enim sal reperiatur, quod plurimum

plurimum terræ contineat terreum appellari consuevit, si aquæ vel aëris multum, sal aqueum vel aëreum dicetur, sicut idem quoque dictum est. De sale accedente ad proprietates vel salis, vel mercurii, vel sulphuris, veluti sal commune salis naturam magis ostendit, quàm alumen vel Nitrum.

Chalcanthum verò, seu Atramentum sutorium, aut vitriolum, ejusque species omnes non ab elementis tantùm, & secundariis principiis nomina desument, sed à speciebus metallicis prioribus, ex quibus natura & proprietates suscepisse observantur. Neque id dictum velim, ut nominum tam exactam rationem habeamus, sed ut per nomina interiorum rerum essentias enucleatius cunctis manifestamus.

CAP. V.

De Pyrite & Marchasita.

PYritem qui ex igne nomen habere dicitur, quod ex eo duri corporis collisione ignis excutiatur, nunc breviter examinandum duximus: est autem veluti spuria quædam compositio ex pluribus, ac ferè innumeris metallicorum speciebus, cui etiam & metalla inhærent. Cujus inditium apertum est, quod metalla singula singulos habeant pyrites. Dum enim metallica materia quæcunque ea sit in eâ reperitur ad perfectionem, si extraneum quid impertinens offendat, in pyritem quasi in corticem & excrementum commutatur. Quare veluti matrix est, & uterus metallorum: Cùm enim vapor per ignem erit in sublime delatus, ut inde metallum procreetur, pro varietate seminalis virtutis vapori conclusæ, non totus abire potest in prædestinati metalli complementum, tunc degenerat in spurias quasdam corruptiones diversis seminibus respondentes. Hinc provenit ut ex pyrite non tantùm aurum, argentum, æs, & alia metalla educantur, sed sutorium atramentum, ejusque cognatæ species omnes: Natura siquidem cum vaporem in metalli perfectionem ducere non valuerit, trahit eundem in mistionē sibi possibilem, quare pro diversitate speciei, seminis secūdarii principii, sulphuris videlicet, vel mercurii vel salis, & pro superabundantia terræ, aquæ & aëris strictius aut laxius priori vapori adjunctis omnes metallicorū species gignuntur, quæ postmodum per artem non difficulter disgregatæ, ignis adjutorio in lucē prodirent.

Hujus lapidis quamplurimæ sunt species, pro diversitate colorum, duritiei, contentorum, quarum duæ præsertim adnotatione dignæ censentur. Altera quæ hoc vel illo, uno vel pluribus metallis dives plus minusve cognoscitur, quam etiam marchasitam vulgò dicunt, altera quam magis propriè marchasitam nuncupant, ne minimum quid imperfecti metalli continet. Ex hoc lapide aureo colore micante lapides minores angulosi efformari solent, quibus in bellicis tabulis utuntur, ut ex eo ignis excutiatur, ad pulverem tormētarium in foraminulo inferiori positum igniendum. Hic combustus nigricat, & rursus ad ignem positus, totus penè evanescit, ut hinc liquidò conjectari quisque possit, cum sale nihil affinitatis habere, sed potius cum sulphure, ac mercurii portione, quare parùm flagrat, non sicut sulphur, sed sicut Cinnabaris evolat àb igne terræ paulò residente. Quod verò Mercurii naturam participet, inde liquet, quia Veneri (ut notavit Albertus) meri argenti albedinem præstat, cæteras alias pyritis tum species, tum corporum metallicorum, quæ mineralia vulgò dicuntur, & lapidum genera, quæ à pyrite constantur huc inserere non est instituti nostri propositum, qui tamen eas singulatim exposcerit, Georgium Agricolam aliosque Auctores in principio hujus operis à nobis laudatos expetat. Ex his enim luculenter eorum historias, extractionis modos & species intelligere ad votum poterit.

CAP. VI.

De Stibio.

INter metallica corpora non inferiorem locum occupat illud, quod Antiquiores Græci stimmi, & stibi, Latini stibium, & vulgo Antimonium nominant; quamvis verò ipsius cognitio Veteribus quoq; Antiquioribus extiterit; aliquatenus ejus etiam mentionem Democritum in suo de arte magnâ libello fecisse constet; illius tamen proprietates non in re medicâ tantùm, sed nec metallicâ parum novisse verè suspicari possumus: quinimò Geber & Albertus rerum metallicarum doctissimi hoc tam singulare mistum silentio præterierunt, quod minimè (ut opinor) fecissent, si facultatem ejus præcipuam in auri à cæteris metallis secretione novissent. Geber enim inter cæteras examinum metallorum species adnumerasset & Albertus inter alias mediorum species, quas persequitur reposuisset.

In dubium autem revocari non debet num inter metalla locari deceat, quod fecisse videtur Georgius Agricola, dum verbis Dioscoridis permotus stibium quartum plumbi genus asserit, quod ex stibio excocto efficiatur. Nescio vero qua ratione ductus ut existimaverit; cum plumbo enim nonnisi similitudine quadam exteriori convenire potest, cùm in cæteris essentiæ proprietatibus longè diffideat, stibium enim malleo non extenditur etiam post decoctionem illam omnibus metallis etiam argento adversatur, & in igne consumit: intra corpus assumptum, vomitum & alvum ciet: in flores, ut vocant per sublimationem abit, aliaque plura efficit, quæ plumbo nullatenus competunt; major autem est similitudo stanni cum plumbo, quæ duo tamen superius invicem penitus differre monstravimus.

Unum vero adnotatione dignum habet Antimonium, à metallis omnibus diversum, quod semel calcinatum in priorem formam & naturam redigi nequit. Ex quo clarè liquere poterit illud in suo priori esse non constitui per aliquam spiritualem seminis virtutem, à quâ dirigatur, gignatur, & quoad fieri potest conservetur, nisi eam dixerimus errantem à suo naturalis propensionis scopo, quemadmodum de pyrite declaravimus: nam corpus quodcunq; fossile suæ generationis causam effectricem aliam nullam recognoscit, quam vel ignem ut principalem rectorem, vel seminalem planetarum virtutem, quæ septupla tantummodò differentia existit, & ab his omnibus metallica species exoriatur. Ab igne quidē tres tantummodò simplices sulphurea, mercurialis, & salinea; à spirituali verò semine septem, juxta septem metallorum species; ridiculum enim existimari debet, quod Georgius Agricola cum Antimonio ab ipso laudato scripsit Libro primo de nat. fossil. multas esse metallorum species nobis ignotas, nisi putaverit inter proprias metallorum species connumerari quoque debere spurias, abortivas, monstruosas, & ex pluribus compaginatas miscellas, quas non dubitandum est innumeras per naturam componi. At si fuerit opinatus ignota illa metalla adhuc in fodinarum latebris occultari, & nondum in curiosorum inquirentium notitiam advenisse, hoc sanè magis erroneum videretur, quod etiamsi verum foret, cùm id nullâ ratione fulciatur, rejiciendum similiter erit, cum entia

en ia ex opinione absque ulla necessitate multiplicarentur, cum æque benè salvari cuncta queant per septem jam receptas metallorum species, juxta septem, à quibus producuntur planetarum seminales radios, uti supra sufficienter probatum esse credimus.

Verum tamen multiplices esse commistionis ex ipsis tribus ab igne pendentibus, nec non à præfatis virtutibus astrorum septem in dubium revocari non debet: tot enim mistiones esse possunt, quot sunt formæ, gradus, ponderis, numeri atque mensuræ componentium. Nec propterea species multiplicabuntur, nisi accidentaliter & extrinsecè, cujusmodi est Antimonium, quod ex prędictâ superius ratione non apparet ex alicujus seminis virtute procreari. Atque hinc est, ut facillimè per ignem in varias discerpatur substantias, quarum una magis conspicua Regulus vocatur ab artificibus, quod creditum est mercurii seu argenti vivi naturam participare ob quandam exteriorem cum illo similitudinem.

Pluribus tamen, sed duabus potissimùm rationibus ducor, ut credam ab argenti semine degenerante stibium suæ generationis exordium obtinere, ut scilicet per accidens aliquod impertinens sulphuris atque salis naturam habens, argenteus vapor apprehendatur in generationis cursu constringatur & coaguletur, ut in antimonialem speciem degeneret.

Prima est quod in argenti fodinis inveniatur interdum ita permistum argento, ut nonnisi vi ignis separetur, ut in Bermanno adnotavit Agricola.

Secunda est non minimum facienda, quod omnia metalla etiam argentum cum ipso igne liquefacta in fumum abigat, ut hinc ad auri purgationem adhiberi soleat, siquidem cum ipso commistum in tigillo liquefactorio quicquid auro alterius metalli adhæserit vel in vaporem secum rapit, vel in sese combibit, auro puro, puto in fundo permanente.

Hoc autem evenire non posset, nisi cum argento affinitatem haberet; hoc enim utpote perfectiori ligatura, quam cætera præditum præter auri penetrari interius haud posset, nisi cum ipso proportionem haberet, licet enim id provenire quoque possit à sulphureo sale antimonii compositionem ingredientε, ut in auri cæmentatione cum sale ac regulis: id tamen longo tempore succedit, horis nempe triginta sex non brevi: uti fit per antimonium, quod utpote argẽto affine ipsius interiora facile pervadit, aperit, & in vaporem vel redigit, vel sibi associat; quod si cætera metalla pariter absumat, id mirum esse non debet, cum ea laxiori prædita mistione per ignem etiam solum in fumum scorias & cineres abeant.

Quamobrem ex his quoque innotescit naturalis compositio stibii, quod nimirum sit spurius, quidam abortus, argentei seminis per sal sulphureum à finali perfectione prohibiti: splendet autem in albo fusco fibrarum instar extenso, ut rude aliquod organizationis initium præ se ferat; prima siquidem heterogeneitatis initia materialiter à salibus egrediũtur, sal enim quodvis suam ostendit in coagulatione figuram, quam tamen variari necesse est pro diversitate componentium. Atq; hinc est, ut duæ antimonii species videantur, mas altera, & altera fæmina, horridior autem scabriorque, at minus ponderosus, minusque radians & acenosior mas est; fæmina contra nitet, friabilis, fissurisque dehiscens quod inde procedit, quia in mare salis plus, in fæminâ sulphuris inest cujus causa ex salis sulphurisque natura superius explicata exoritur, quam quisque facilè intelliget ex præhabitis ritè perceptis.

Hujus metallici corporis usus & vires veteribus ignotas hic enarrare non intendimus, tot enim sunt, ut magnum satis volumen non sufficeret; non in medicâ duntaxat arte, sed in fusoriâ, vitraria, cosmetica, chemicâ aliisque pluribus. Et in medicina quidem plurima præparari ex illo pharmaca docent passim Scriptores, inter quos Angelus Sala in sua de antimonii anatomia plures descripsit illorum formulas.

Verum unum hic addere non pigebit, quod videlicet hoc nomine Auctores tum Veteres tum Neoterici aliud quid innuere voluerint, quam vulgare stibium. Sic Democritus libello de arte magna Basilius Valentinus in curru triumphali antimonii. Alexander à Suchten libello de secretis Antimonii. Theophrastus Paracelsus pluribus in locis, aliique quamplurimi, à quibus ita sæpè decipi solent imprudentiores, ut dum illi de arcano ac physico chemico antimonio scribunt, de vulgari putent intellexisse, sicut inter cæteros præfatus Angelus Sala, qui verba Paracelsi ad commune stibium detorsit, cùm ille aliud longe diversum indicare voluerit, ubi sic ait principio vide ne corrumpatur antimonium, sed totum hoc quantùm est integrum maneat citra ullam amissionem formæ: sub hoc enim delitescit arcanum. Hæc ille lib. de vita longa cap. 6. quibus verbis præcipuum Chemicæ operationis præceptum innuere voluit, ne materia quam sophi tractant, in ipso statim operationis semine, quod facile contingere potest destruatur juxta huic uniformem Sendivogii sententiam, qui sic ait Tractatu de sulphure, quicquid in hac arte est notabile in præparatione amittitur à multis. Et alibi sicut hæc ars in præfatione occultatur; ita materia in principio projicitur à multis. De vulgari autem Antimonio id intelligi nequit, nihil enim refert an destruatur nec ne, quinimò in quâlibet sui operatione, si eo uti voluerimus, ut corrumpatur necesse est, nisi quis perperam existimaret vulgare stibium materiam esse lapide Chrysopæjo conficiendo à Chemicis Philosophis propositam. In quo quidem plurimi sunt hallucinati, sed nullâ ratione ducti; at qui fuerit intimius ea quæ superioribus libris à nobis candide scripta sunt, scrutatus, in tam absurdam sententiam se protrahi minimè patietur.

CAP. VII. ET ULTIMUM.

De Artificiali Metallorum Generatione Multiplicatione, Transmutatione & Nutritione.

QUæ ad naturalem metallorum productionem spectare videbantur, prout ab initio proposuimus, & suscepti operis ratio exigebat, jam credimus si non integre, magnâ saltem ex parte complevisse, iis prȩsertim philosophantibus, qui Theoricæ veritatis contemplatione gaudentes, ulterius progredi nolunt, sed intra speculativæ scientiæ cancellos præscriptos limites non egredientes, permanere statuerunt. At iis qui ulteriorem cognitionis terminum attingere nituntur, & quid in abditis naturæ secretioribus contineatur, omni labore scrutari pertentant, minimè satis fecisse videremur, nisi quid naturâ juvamine artis valeat in hoc metallico genere (quantum justa ratio permittit) apertius similiter explicaretur. In quâ re plurimùm cespitasse tanti arcani professores ei palam fiet, qui in eorum monumentis mediocriter versatus fuerit, ne in fidelibus, impiis, scelestisque prædonibus hic thesaurus religiosis, piis, humilibus, proximi Deique inprimis amantibus tantummodò reservatus indignè communicaretur.

Hinc factum est ut Antiquiores Sophi sub desperatâ formâ traditionis artem illam scriptis tradiderint;

rint; posteriores verò parcè nimis, invidè, & datâ operâ inanem implicatamque doctrinam inquirentibus obstruserunt. Recentiores quoque paulò minus Patrum vestigiis insistentes paulò clariorem lucem dederunt. Quamobrem operæ pretium me facturum spero, si quid aliud adhuc ignotum in gratiam Hermeticæ Philosophiæ sectatorum coronidis loco hic præscripserim calamo candidiori, & quæ sparsim superius indigitavimus, hic in summam unà redigentes recollegerimus. Tametsi me non præterreat non defuturos ignaros sciolos, malignos, nebulones aliosque hujus farinæ blaterones, qui adversum ingenuas nostri conatus vigilias clam (ut mos illis esse convenit) mussitent. Eos tamen sic moramur, ut scopuli duriores æstuantis æquoris fluctus. Certò siquidem certiores sumus multò plures prudentiores, pios, probosque viros reperiendos, qui triticum à lolio secernere scient, ab his, quibus prodesse voluisse sat fuerit. Hoc meum non leve fraternæ dilectionis argumentum æqui bonique consultum iri non dubito, At de his satis.

Quod igitur attinet ad artificialem metallorum generationem satis percipi nequit, quin prius quo nomine ea operatio nuncupatur, declaremus, modò enim generatio, vel multiplicatio, modò transmutatio dicitur, imò & nutritio jure optimo appellari meretur respectu diversorum tum finium & subjectorum, tum etiam operationum, quoniam alia est operatio, per quam materia disponitur, alia per quam perficitur & multiplicatur, & alia per quam metalla viliora virtute prædictæ materiæ ad complementum perductæ in nobiliorem speciem vertuntur.

Ad cujus majorem elucidationem adnotandum est artem propriè nil generare posse, & consequenter nec multiplicare, quod sine verâ generatione fieri nequit, & ratio est, quia cum omnis generatio fiat virtute spiritualis seminis, ab astris profluentis, cum hoc arti non substernatur, ab eodem suo arbitrio dirigi minimè poterit, quare nec animal propriè, nec plantam nec metallum ars generat, nec multiplicat. Dicitur tamen abusivè ars generare aliquid, cum naturæ subjecta ita disponit, ut suo nutu novos fætus producat, vel tempore, vel numero, vel quantitate, vel perfectione tali, quâ natura sola sine artis adminiculo non produxisset. Duplex autem modus est, per quem sensu ipso videmus hanc generationē per artem patrari, quorum ambo in plantis ferè omnibus exercetur. Primus est, cùm per semina, seu potius ova in plantarum cacuminibus præsertim producta, ut commodius sponte in solum decidentia novam prolem naturaliter subinde reparent, nova generatio instituitur, quibus seminibus ars quoque utitur, ut inde plantas, unde desumpta fuêre, multiplicet. Hic verò modus fit per semen in totum plantæ corpus diffusum, novum duntaxat corpus tenellum rursus per alimentum & instrumenta, in propriis ac determinatis locis ab initio componens. Secundus modus est, cùm per surculos, malleolos, bulbos, similesque plantarum partes fit veteris plantæ quædā continuatio virtute antiquioris per totum illarum corpus dispersi seminis, quod utpotè instrumentis pluribus non addictum, statim atque alimentum sibi requisitum exugere valeat, vel per insertionem intortam, vel per insitionem in alias affines, & concordantes plantas inceptum prolificationis munus persequitur in infinitum; quemadmodum si rectè observemus à priori non dissimilē esse intelligemus: quoniam uterque virtute seminali ab initio Creationis ab Altissimo in primam plantam indita proficiscitur, verum hic ratione corporis veteris dici potest antiquæ vegetationis continuatio, ille cùm per corpusculum de novo inchoatum procedat, nova generatio dici solet.

Ex his duobus modis alterum sibi proprium assumpsêre sententia, alterum metalla, plantæ verò utpote inter utrumque genus medium obtinentes utrūque modum exercere potuêre, prior enim modus qui est per semina, seu ova necessario instrumenta & alimentum exigit, ut hoc per illa digeratur, emundetur, & eousq; perficiatur, quousque in proprium locum à naturâ institutum perveniat, ad novi corpusculi fabricam moliendam, ut hinc recens iterata prolificatio continuetur. Cùm itaque animalia pluribus quam stirpes instrumentis utantur, perfectiori etiam modò talem suæ prolis conservationē, seu reparationem edere potuere; aliâ verò ratione animalia uti est impossibile; licet enim hæc, sicut & vegetantia & metalla antiquum semen habeant, per universum corpus dispersum, à quo ipsa fuerunt genita, nihilominus nulla pars animalis à trunco decisa nedum vegetare, sed nec vivere potest, eò quod statim beneficio nutritionis, vitæ ac sensus privatur, ideoque nec pes, nec alia pars ulla poterit artificio ad priora munera viventium propria impelli, non enim ubique idem exercetur officium, sed suis locis determinatis, ex quibus quicquid necessarium est ad reliquum per suos ductus derivatur. Metalla ex adverso cum instrumentis & alimento careant, cùm per totum homogenea sint, priorem modum pullulationis exercere nequeunt, at secundum proprii corporis portionem vel insertam, vel insitam sibi corpus affine quis vetat obtinuisse? si enim plantæ idem efficere possunt, cùm tamen quorundam instrumentorum legibus sint obstrictæ, cur illud idem metalla nullis addicta instrumentis, maximéque homogenea operari nequibunt? ideò namque vegetantia utroque modo funguntur, quia utramque naturam participant; licet enim instrumentis nonnullis insigniantur, attamen illa non item sunt aliunde pendentia ut in singulis plantarum partibus facili negotio quantum sibi opus fuerit construere non valeant, quoniam undique radiculæ protuberantes alimentum requisitum exugere incipiunt, alimentum itidem ubique ferè obvium reperiunt, quod si eo destituantur apto, vel radices & fibras emittere prohibeantur, & illæ quoque continuato vegetationis progressu carere coguntur; hoc autem in metallis contingere timendum non est, cum illa nullis penitus instrumentis indigeant, sed consimili tantum, & affini, humidiore tamen corpore, quod illis velut consanguinea planta, seu terra est, unde metallicum perfectum corpus, quidquid sibi opus est assumit, assimilat, ac vicissim sese adjuvant, quod Lullius exemplo grani tritici clarissimè optimèq; indigitavit in Theor. test. & Bernardus Trevirensis clarius in Epistola ad Thomam de Bononia Medicum relevavit his verbis superius quoque allatis: *Amen dico tibi, quod nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissolvit, nisi illa quæ permanet in eis in materia & forma & quam metalla ipsa soluta possunt recongelare.* Ex quibus patet discrimen quoque illud inter metallicum genus & vegetabile, seu animale, quod hæc duo cùm non solum per calorem sed per instrumenta operentur, possunt alimentum illis opportunum exugere, coquere, defæcare, ac perficere, quantum illorum exigentia requisierit: ac metallicum, majorem concordantiam similitudinem, ac perfectionem in suo nutrimento poscit; nisi enim tale fuerit, ad penitiora metalli nutriendi attingere haud poterit, & consequenter seminalis potestas reagere non

non valebit in alimentum, & aliud sibi assimilare ob nimiam distantiam. Ex iisdem verbis liquet, & jam ex hujusmodi concordantia & affinitate alimenti cum re alendâ & augendâ duo necessariò consecutura. Primum est, quod alendi corpus quo veluti carcere seminalis potestas cohibetur, sufficienter & usq; ad terminum requisitum recluditur. Secundum quod ita aptum est, ut in illud activa seminis vis operari possit, suas proprietates indere sibique integrè ac penitus counire, ut ex duobus unum fiat ejusdem speciei, & rationis cum eo, quod prius nutriendum seu multiplicandum fuerat.

Quæ omnia clariora fient, si quid in hoc opere artifex industrius assequi tentet, explicemus. Est autem finalis ejus intentio possidere metallicum subjectum, in quo sit ignis interior ita multiplicatus, ut gradus auri naturales in infinitum propemodū transcendat, qui calor sive ignis quia sedes est, in qua spiritualis substantia seminis habitat, cùm fuerit in mercuriali aureo metallo constrictus super metalla cætera liquefacta projectus, eo usque dilatatur, ac extenditur, quousque vis ipsius remittatur, & ad gradum perveniat, quem naturale aurum exigit, tunc enim ex quocunque metallo aurum resultabit. Ea vero materia, in qua fuerit, sic ignis multiplicatus diversis nominibus insigniri solet, dicitur enim ab Arabibus Elixir; ab aliis auri semen, sive tinctura, à nonnullis medicina, eo quod nulla inventa sit hactenus, ac ipsa potentior ad humani corporis morbos abigendos, sanitatemque tuendam, atque innumeris propemodùm appellationibus, præcipua tamen est Sapientum Lapis, eò quod sapientum ingenio ac manibus perficiatur.

Hæc igitur medicina ad similitudinem stirpium & animalium ignis externi beneficio aggregat sibi de metallis, quicquid aptum est ad sui nutrimentum, in quod scilicet superabundantem ignem suum effundat, sibique assimilet, cæterum tanquam excrementum inutile rejiciat, & quia homogenea substantia est, instrumentis non indiget, ut alimentum aliquatenus disponat, sed sufficit ut requisitam dispositionem à metallicâ naturâ possideat; & idcircò quod metallicam naturam in se non continet, nullâ ratione per hanc medicinam in aurū commutabitur; quia præcedentes dispositiones ad semen aureum requisitas obtinere nequit per ignem violentum, qui solùm corpus metallicum liquefacit, ut in sua interiora medicinam admittat, per hunc enim cætera cuncta, seu vegetantia, seu mineralia sint, corrumpuntur; quia verò medicinale semen hoc licet in specie sit aureitatis, cum multo plures ignis gradus contineat, quam requirat naturale aurum, ideo per additionem consimilis materiæ, sed pauciorem ignē possidentis, remittitur calor illius, usque ad terminum, quem auri natura exigit, & sic transmutatur; ignis enim utpote universale subjectum cujuscunque spiritus seminalis, cùm in hoc subjecto sit auri specie infectus, aliam nullam speciem inferre valet, quam auream, etsi argenti argenteam. Tota igitur transmutationis potestas, ab igne interiori multiplicato procedit, non à seminis virtute, quæ tamen per ignē transfunditur, ideoque magis propriè nutritio dicetur, quàm generatio seu multiplicatio, hæc prædicta operatio, quam projectionem vulgò appellitant. Imò nec etiam transmutatio dici poterit, nisi transmutatio dicatur, cum alimentum in aliti substantiam vertitur.

Verum quidem est in hâc operatione etiam agens ipsum quodammodo à priori statu mutari, cum gradus priores igneitatis amittat, quia tamen semper in specie aureitatis permanet, nutritionis appellatione indigitari meretur; animalia etenim & plantæ aliquam similiter alterationem ab alimentorum & succorum diversitate suscipiunt, non tamen propterea non nutriri dicuntur, eo quod ab alimento aliqualiter immutentur.

Generatio quoq; dici minimè poterit, in hâc enim requiritur spirituale semen ab altris (ut dictum est), profluens, & in materiam elementalem per ignem tantum præparatam introductum, quæ omnia artifici denegantur; nec enim ars in hoc metallorum opere semen habet, nec ignem sibi obsecundantem, nec elementa dirigere valet, ut requiritur. Quod Geber optimè monuit, cum ait artificem in omnibus naturam imitari non posse, sed eam sequitur, in quantum est possibile. Veruntamen quocunque nomine explicare libeat hanc metallorum metamorphosim, nullo hic opus est ingenio, cùm facilè perfici possit ope viri cujuscunque simplicis. At medicinam prædictam procreare, qua metallorum species omnes auream propriâ deletâ naturam recipiant, hic labor, hoc opus, cùm ad hoc aurum requiratur, cum aliundè auri semen elicere sit impossibile. Verum difficultas tota cōsistit in multiplicatione prætactâ, graduum ignis naturalis in quâ re opus est ingenio ac industria penè supernaturali. Ignis etenim sicut nec aliud quodcunque principium nec generatur, neque corrumpitur, ut manifestè monstratum est in nostris Orthophysicis, quare necesse est, ut de subjecto in subjectum transfundatur, nec loquor nunc de igne vulgari soluto, à quo tamen alter inter elementa mistorum coërcitus pendet, sed de interiori, qui inter elementa constringitur, cùm in via sunt mistionis, quâ completâ nihil ultra ignis mistis ita constrictis superaddi potest. Aurum ergo aperiendum erit & in elementalem quendam priorem mistionis progressum retroducendum erit, ut ignis ipsius naturalis augeri possit, quod tamen difficillimum est, cùm nihil id queat, nisi aliud substantia corporea per naturā semicompleta & mista, ut in nullo penitus ab auri corpore discordet, præterquam in semine & humiditate, quam præparare totis viribus conantur artifices, sed in hoc cardo totius artis vertitur; at etiamsi fuerit sic aurum apertum usque ad elementa, requiritur ignis exterior ita temperatus, ut corpus prædictum sic dissolutum non exterminetur, cùm sit nimis imbecillum, facilisque corruptionis, in ipso præsertim lumine quod in diem validius, firmiusque redditur, ut periculum quoque subinde imminuatur.

Materia quin etiam ea, per quam sic aurum solvitur persimili cautione tractatur, & idcirco ignem hunc occultant Scriptores omnes, nec invenire illum est possibile, nisi vel divinitus per amicum, vel per usum diuturnum, sine quo licet materia certa, & optima in quibuslibet circumstantiis cognoscatur, nisi per ignem suavem, & miro artificio directam tractetur, nihil prorsus ex eadem cōsequitur, sed potius destruatur & oneratur in perfectione, quod tetigit Morienus dicens: *Considera si potes rem puram atque mundissimam dirigere rectè, alioqui operatio tua inefficax reperietur*, in puncto enim destrui, atque perfici potest, itaque per hunc ignem exteriorem à sagaci artifice administratum interior naturalis ignis debilis paulatim non excitatur, ut falsò quidam docent, sed substantialiter augetur, ut exterior evadat interior, & accidentalis extrinsecus, & peregrinus fiat naturalis, proprius & essentialis, usque quò perveniat ad terminum naturæ permissum, ultra quem procedere nequit: Operator tamen industrius iterum materiam solvit, & aperit, iterumque per eundem cursum ducit eandem ad terminum suum, atque adeò plúries repetit, ut ad tot gradus igneitatis

mercurialem hanc auream naturam perducat, ut ipsa majoris sit incapax, quia elementa per ignem superabundantem sic attenuantur, ut ignis tenuitatem adæquent, & proptérea corpore aliquo se cohiberi non sinat, sed evanida fiat.

Operationem hanc Geber in fine summæ perfectionis summatim, obscurissimè tamen tractat, atq; parcissimè proponit, & in tres partes distribuit, quas ipse gradus appellat. Non credat autem quis per Gebrum artem se assequi posse ipsomet testante, verum artis totius universaliter acceptæ ordines & fines verâ methodo doctrinali describit, & propterea illum nunc assumpsimus ducem, clariorem tamē explicationem tradentes. Ait igitur ipse: *Sumatur lapis in capitulis notus, & cum operis instantia assiduetur super illum opus primi gradus, quod dicitur sublimatio, ut per hoc mundetur à corrumpente impuritate, & est scilicet sublimationis perfectio, per quam lapis ita sublimatur, ut in ultimam puritatem deveniat, & ultimo volatilis fiat.*

In hoc primo gradu duo tangit, materiam scilicet & operationem, materiam vocat lapidem notum in capitulis, quia clarè satis illum indicavit; vocat autem lapidem materiam, quam artifex per naturam compositam, & in dimidio complementi relictam accipere debet, ut in eam operetur; hæc autem unica tantum est & singularis radicitus, quamvis in substantiâ duplex, vel etiam triplex, sulphur enim, mercurius & sal est. In medio mercurius, quia sine inflammatione volatilis redditur, attamen est quoque sulphur & sal. Et in fine sal unde sal sapientiæ à terreis fæculentiis liberatus appellatur. Dicitur etiam ea materia auri mercurialis, tum quia maximè affinis est auro, at volatilis, quod Geber tetigit cùm dixit: *Et ultimò volatilis fiat.*

Secundò tangit operationem, quam mysticè sublimationem vocat. Non est autem sublimatio aliqua vulgaris, sed est simplex decoctio per ignem lentissimum, per quam in sublimiorem redigitur, naturam, & proprietatem, ad quam sola natura illam redigere non potuit, ideoque artis auxilio perfectius opus adimplet. Quare jure merito sublimatio vocatur.

Secundum gradum operis fixionem appellat, & sic eam proponit: *Ab hinc verò cum fixionis modus figatur, donec in ignis asperitate quiescat.* Et hic secundus præparationis gradus appellatur; licet autem hic gradus secundus fixio vocetur, ex fine, aliis tamen appellationibus indigitari solet à Scriptoribus, scilicet perfectio communiter, quia per hunc gradū ad aliquod complementum adducitur, quod ipse etiam Geber indicat his verbis: *Et in hoc quidem una perfectionis, præparationis meta consistit.* Brevissimâ verò in eâ describendâ, loquutione utitur, quia si eam, uti fit, enarrasset, utrumque opus nimis dilucidè manifestasset. At qui fusius allatam cupiat, adeat Bernardum Trevirensem, qui eam concinnè in parabolâ proponit, difficillimum etiam præparationis opus in ea complectens.

Tertium denique gradum addit ita: *Sed & tertio similiter lapis administratur gradu, qui in ultimo consistit præparationis complemento, & est scilicet, ut jam fixum lapidem cum modis sublimationis volatilem facias, & volatilem fixum, & fixum solutum, & solutum iterato volatilem, & iteratò volatilem fixum, quousque fluat, & alteret in complemento solifico vel lunifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis hujus gradus tertii in medicina resultat bonitatis alterationis multiplicatio, &c.* Quibus verbis multiplicationem insinuat, quæ per operis antedicti reiterationem perficitur, & in hâc thesaurus rei consistit, cùm per hunc virtus modica naturalis, quæ est in materiâ per artem naturæ ministrantem sic augeatur, ut ignaris incredibilis existimetur. Hanc ergo clariorem reddere non est opus, cùm aliud non requiratur, nisi opus iterum, iterumq; repetere sicut prius, quare de hoc nil ultra.

Idem hoc opus universum sub eodem laconismo traditum invenire est in plerisque aliis Auctorum tractatibus, verum neminem adhuc reperire potuimus, qui sub tam mirabilis locutionis brevitate clariorem doctrinam exhibuerit, quam Sibillam apud Virgilium, cujus enodationem in Oedipo nostro consolatorio cum pluribus aliis similibus explicationibus attulimus, ex quo loco huc transferendam duximus existimantes id non injucundum tum artis illius indagatoribus, tùm cæteris etiam humanioris literaturæ professoribus. Credimus autem per hanc interpretationem superiora Gebri verba quadantenus clariora evasura, ait igitur Sibilla.

Accipe quæ peragenda prius. Accipe dicit non manu tantum, sed mente, per quam comprehendat & materiam, & operandi modum super eandem ab ipso statim initio, ideo prius peragenda; non dicit autem agenda, sed peragēda, quia perfectè opus compleri oportet, seu potius opera, quia plura quamvis eodem modo, & ad eundem finem. Quare Morienus unicam quam ante dixerat operationem duplicem appellat deinceps, quia una subdit est sicut & alia, sequitur: *Latet arbore opaca Aureus & foliis & lento vimine ramus.* Hic materiam simul & operationem insinuat, materiam aureum ramum appellat, Ramum non arborem, quia non tota arbor accipienda, sed quod ex arbore naturali, quasi per artis culturam procedit ramus. Est autem hic ramus aureus, non quod sit aurum, sed quia sit auro affinis, & auream naturam æmulatur, aurique pabulum gratissimum, cum quo vegetat. Dupliciter autem Ramus hic occultatur, tum ab ipsa natura mortalibus invidente, ac miris tegumentis eundem cælante, tum ab artis possessoribus non minori zelo tegentibus. Primam occultationem signat verbo *latet*, per alteram verbo sequenti *tegit*. Latet autem naturaliter in tribus substantiis, quarum quælibet suam habet operationem propriam. Has Geber vocat ordines. Seneir Philosophus nobilis Arabs terras, quas terram margaritarum, terram foliorum & terram auri nominat; & Lullius in Theorica Test. vocat tria fermenta, tres mercurios, tres terras cap. 62. Hoc omnes mirificè tangit Sibilla sub iisdem pene verbis dum ait: Latere Ramum arbore opaca, & fóliis, & lento vimine. Arborem opacam quia tenebrosa tota & virescens, ex qua exeunt margaritæ; folia propter colores, & specialiter viridem. Lentum vimen vocat denique terram auri, quia flexibilis terrea superfluitate mollior efficitur.

Junoni infernæ dictus sacer. Id est Ramus hic subterraneæ dicatus est naturæ scilicet metallicæ, non vegetanti, nec animali. Ex quolibet metallicam esse materiam, quia sola hæc infernæ sacratur naturæ, non supernæ lucidæ, nec cælesti. Ab hinc subditur occultatio scriptorum sic: *Hunc tegit omnis succus & obscuris claudunt convallibus umbræ.* Omnis succus, id est, omnis liber ac tractatus artem illam tegit miris involucris, locutionibus mysticis, parabolis symbolicis, Cabalisticis, ænigmaticis, omnique alio genere obscuritatis, ipsis etiam magistris asserentibus: Geber enim sic: *Sermonis modo eam asscripsimus, quem solius Dei Altissimi Benedicti, sublimis & gloriosi, & nostri, qui illam scripsimus mente recolligi accidit, aut divinæ gratia bonitatis infusi, & paulo post: quia nobis solis artem per nos solos investigatam tradimus, & non aliis, verissimam tamen & imo certam: sed non ante datur telluris operta subire, auricomos quam*

gris decerpserit arbore fetus, quod paulò ante Ramum aureum dixerat, nunc auricomos fœtus appellat, ut scilicet ostendat partum esse arboris, non arboreum, ut dictum est, & hunc quidem auricomum, ut affirmet quod attulimus, aurum non esse, sed auricomam, id est proprietates quam maximè consimiles gerentē materiam. Tangit etiam satis clarè operationem sub verbo *decerpserit*, sicut & infra non dissimili verbo *avulso*. & iterum infra *carpe* quæ tria verba idem sonant, debere scilicet hunc fœtum per obstetricem manum evelli, naturâ tamen ipsâ sponte præbente, atque volente, ut infra docebit. Nisi verò hic ramus habeatur omnis naturæ cognitionis aditus prorsus occludetur: non enim fas est arcana, quæ sub terrâ per naturam fiunt, penetrare, nec alia mirabiliora sublimioraque non minus operta, incerta & occulta, quæ suprà terram per artem & naturam patrantur pertingere, nisi totum hoc opus integrè atque perfectè sciatur absque dubio, & hæsitatione, opinio nunque ad hanc artem nihil valet, sed scientia infallibilis experimento cognita, non fallaci requiritur. Sequitur postea: *Hoc sibi pulchra suum ferri Proserpina munus instituit*, quasi dicat fatali divinitatis decreto exigi hanc materiam & operationem, quæ omnia munus vocat, juxta dictum Sapientis: *Hanc rem non emendam pretio Deus posuit*. Sed gratis levi manuum labore, at ingenii virtute prorsus Herculea. Est autem speciale donum Dei omnibus Auctoribus id confirmantibus. Sic etiam Orpheus de hac arte loquens vocat sæpius donum & munus. Hoc verò munus addit esse *suum*, id est, Proserpinæ, seu naturæ ut ostendat non artis opus aliquod existere, sed unicæ solius naturæ, arte tamen obstetrices manus præbente. Proserpinam verò nominat divitiarum Deam Ethnicis creditam, & Plutonis uxorem, hanc autem pulchram dicit, ut alluderet ad materiam ipsam, & operationem, quæ tali pulchritudine donatur, ut si eam moribundus æger inspiceret, à languore facilè convalesceret, ut afferit Joannes de Lasnioro. Potest etiam innuisse munditiem, nitorem, ac puritatem quæ operi rectitudinem præsignant, juxta Morieni dictum considera si potes rem puram, atque mundissimam dirigere rectè, alioqui operatio sua inefficax reperietur. Qui igitur ad Proserpinam, id est, ad pulcherrimam, ac propè divinam hanc artem accedere tentat, necesse est hoc prædicto munere esse præmunitum. Sequitur: *Primo avulso non deficit alter aureus & simili frondescit virga metallo*. Hic non multiplicationem, sed primam fermentationem (ut vocant artifices) declarat. Duo enim sunt Rami quorum primus quasi arborea cortex inutilis, & abjicienda, quæ primo egreditur. Alter aureus, qui etiam ineptus foret, Proserpinam adeundo, nisi animâ exornaretur auri, nonnulli sulphura nuncupant, quorum alterum incombustibile aurifermentatione roboratur, alioquin deficeret, & idcircò ait: *Non deficit alter aureus*, si primus avulsus fuerit, sed metallo consimili vegetat, sobolem parit digniorem, speciemque propagat, quod indicat per verbum *frondescit*. ad similitudinem virgæ, id est, plantæ. Ex eo verò quod dicat si mili metallo id fieri, non monstrat Ramum aureum prædictum aurum non esse, sed vegetare simul cum illo, quod ideo nomine metalli donatur.

Denique concludit: Ergò altè vestiga oculis, & ritè repertum carpe manu. Per verbum altè vestigia difficultatem insinuat, quam ut Geber tetigit superius ibid. *Et cum operis instantia assiduetur super ipsum opus &c.* quoniam assiduâ instantique defatigatione indiget hæc operatio; ergò altè, id est, profunde, diu, & laboriosa indagine scrutandum trahite ac manibus oculisque sin ul mentis & corporis, quia per signa demonstrativa dirigitur, & per oculorum intuitum ejusdem perfectio vel imperfectio declaratur. Quare sic optimè Geber libro primo summæ perfectionis capite secundo. Dicimus igitur quod si quis non habuerit sua completa organa, non poterit ad hujus operis complementum pervenire, veluti si cæcus fuerit, vel in extremis detruncatus, quoniam non juvatur à membris, quibus ars ita perficitur, tanquam naturæ ministrantibus. Hæc ille, ideoque subdit: *Et rite repertum*, id est, mentali, longâ, continua, & ærumnosâ investigatione ramus iste indagandus erit, & postea ritè quoque manuali apprehensione ex arbore carpendus suaviter, & cum magno ingenio eliciendus, illecebris ac blandimentis naturæ suæ convenientibus. Verbum ergo illud *rite* addendum est tam verbo *repertum*; quam *carpe manu*, & reddit in fine rationem, *namque ipse volens facilisque sequetur, si se fata vocant, aliter non viribus ullis vincere, nec duro poteris convellere ferro*. Quibus verbis operis facilitatem incredibilem indigitat iis, qui artem sciverint; quod & Comes Bernardus confirmat inquiens: *Facilis admodum, & usque adeò, ut si claris enarrarem verbis aut ad oculum demonstrarem, vix credere posses*. Ipsa enim spontaneo penè conatu à compedibus & involucris, quibus ex naturâ suâ detinetur, & ab effectu prohibetur, sese cupit extricare, & ideo ipsa ait vult, & exultat ut gigas ad currendam viam si fata secunda habeantur, hoc est, si Deus primò, fortuna deinde propriaque minerva non reluctata fuerit, secus enim quocunque conatu ac violentiâ nunquam perfici poterit: hæc enim res per vim non acquiritur, ut ait Sapiens, sed ad veritatem, mansuetudinem & justitiam deducet te mirabiliter dextra sua, & sic lux orietur justo, & rectis corde lætitia.

Appendix SYMBOLICÆ CRUCIS aliqualem illustrationem exhibens, *In gratiam* HERMETICÆ ORTHOCHEMIÆ *ac* VOARCADEMICÆ STUDIOSORUM, *Ad Præclarissimum & Excellentissimum Virum ac Dominum.* D. JOANNEM MARTINUM WAIBEL *Philosophiæ ac Medicinæ utriusque Doctorem.*

Præclarissimo & Excellentissimo Viro ac Domino, D. JOANNI MARTINO WAIBEL, *Serenissimæ Celsitudinis Ducis Neoburgensis &c. Consiliario & Archiatro*,

Amico meo plurimum honorando S. P. D.

DUæ potissimum fuere rationes Vir Præstantissime quibus ad hanc Appendicem tuo nomine condecorandam sum impulsus, Altera tui Animi dotes, ac virtutes insignes non unica mihi ratione perspectæ, sed præsertim ex tuis non paucis ad me conscriptis literis. Altera fuit tua in me vel è longinquo notum immensa Benevolentia, Fides atque Gratia. Et de virtute tua quidem, nisi virium mearum tenuitas obsisteret, & morum tuorum probitas permitteret, nec id præsentis instituti cancellos egredi videretur, plurima scribere oportet. Ampla namque mihi seges exhiberetur ad tui laudes calamo percurrendas. Quis enim posset magnam in Deum pietatem, & in ejus providentiam humilem

atque

atque devotam subscriptionem scripto comprehendere, meritisque honoribus extollere? Prudentia item, morumque suavitas mira est, & incomparabilis in omni re dexteritas, in omnes verò non vulgaris humanitas. Ingenii præterea tanto præcellis acumine, ut nulla sit artium scientiarumque sublimiorum doctrina, quæ tuæ mentis amplitudinem latere queat, in medicâ præsertim facultate, quâ nemini secundus existis, ut hinc Serenissima Celsitudo Ducis Neoburgensis, qui nostri ævi splendor ac decus est fulgidissimum pro sua suorumque valetudine dirigenda, tua in re medica præstantia uti voluerit, nec est aliquis doctrina, nec non sapientia percelebris, qui te tot virtutibus præclarum non admiretur atque veneretur; sicut ex adverso tu eos, qui nomen profiteri suum in re literaria possunt, honoribus & gratiis cumulare non cessas, quod si quis est, qui hoc in seipso fuerit expertus, ego quanquam inter Scriptores minimus, non minimum sensi ejusdem benignitatis ac favoris argumentum, cui cùm mihi non liceat gratæ propensionis aliud exhibere testimonium, non mihi visa est occasio prætermittenda, hanc Symbolicæ Crucis illustrationem tui nominis gloriâ illustriorem reddendi, simulque rei metallicæ, ac Ortho-Chemiæ, seu Voarcadumiæ studiosos juvandi; neminem enim habui, cui & magis obligationibus sim obstrictus, & à quo acris judicii sinceriorem, nec non peritiorem sententiam de meo hoc labore possim exspectare. Tu interim candidè erga te meæ observantiæ specimen non rei parvitatem inspicias, & me, ut soles ama, vale. Venetiis.

A. M. D. G.

SYMBOLUM ADEPTORUM.

FINIS PRINCIPII

EST

PRINCIPIUM FINIS.

Auctor ad Sophochymicos.

Abdita naturæ quisquis pertingere curat,
Perlegat, & vivam præparet artis avem.
Tunc ne prætereat fugientis signa volucris
Prænitidæ & Viridis, servet ubique modum.
Excutiat repetens ter rite quaterque laborem,
Donec ab impuro candida fonte volet.
Hora transacta carum igni adjungat amicum,
Ignis ut hinc fiat cælica fontis aqua.
Sic superans auget solares Cinthia vires:
Indè repurgatus solque resurgit aquis.
Crescit in immensum miranda potentia Fætus
Rursus, ut ante, brevi si peragatur opus.
Semine solari superadditur aurea tandem
Virtus, atque hic est totus in Arte labor.

Lectori Benevolo.

Edideram, benevole Lector, tractatum de liquore Alchaest in gratiam præsertim Serenissimi Archiducis Austriaci Guilielmi Leopoldi æternâ recordatione dignissimi, eâ simul intentione, ut errores, quos in multorum hominum mentes irrepere intellexeram, quantum per me quidem fieri posset, abstergerem. Existimabant enim plerique Ortho-Chemiæ Voarcadumiæque indagatores liquorem illum ad hujusmodi arcanum consequendum necessariò requiri: quô errore Helmontium quoque ipsum priorem liquoris illius, si non repertorem, saltem propalatorem correptum fuisse apparet ex pluribus magni sui operis locis, cùm tamen toto cælo invicem duo illa opera discrepent, licet in pluribus convenire mysticè tamen tantùm videantur, ut fusiùs in eo tractatu disputantes ostendimus. Necesse ergo fuit utriusque operis aliquatenus magisterium reserare, quantum videlicet ad instituti præfati scopum obtinendum sat visum fuit, quod quidem fecimus, & specialiter de majori Physico-Chemico nuncupato processu tum scripto longiori soluto, tum carmine contractiori, nec non mysticæ Crucis haud negligendo symbolo juxta consuetum cunctorum de hac re scribentium morem atque consensum; at cùm non liceat præscriptos ab iisdem Patribus terminos transgredi, nec τῆς ἱέρας τεχνῆς arcana mysteria nimia loquacitate profanare, & imperitorum at improborum vulgus ab eo studio arceatur; Doctiores quam plures vel viva voce, vel literis me instanter petierunt, ut præpositæ saltem crucis aliqualem illustrationem dignioribus Ortho-Chemiæ Voarcadumiæque scrutatoribus offerrem, quorum petitionibus doleo sanè integrè plenariéque satisfieri non posse justis de causis cuicumque vel mediocriter in sophorum monumentis versato cognitis. Verùm nè videar omnibus, id est, candidioribus dignioribusque pariter invidisse, nolui præterea quæ superioribus libris ultimo potissimùm capite plus æquo forsan revelavimus, hanc quæcunque ea sit quoque declarationem adjungere.

Crucem autem ad opus illud enucleandum assumpsimus consueto more quorundam, Arnaldi præsertim Villanovani lib. de secretis Naturæ Cap. 5. nec non Joannis de Londinensis in doctissimâ suâ hieroglyphicâ Monade, ut scilicet materiæ passio, quam ab artifice ferre debet, ostendatur, quod alius his versiculis innuit:

Ensem, ignem ut martyr patitur
Suspensus ab alto
Aëre, vivus adhuc clauditur in tumulo.
Martyrio tandem surgit diademate fulgens.
Multò quam fuerat fortior, & melior &c.

Quæ verò arcana per crucem explicentur, ex eodem Auctore Theoremate 16. peti poterunt, illa enim in præsentiâ, ne actum agamus, rescribere non intendimus. Sat enim erit indicasse opus illud arduum per crucem aptissimè declarari ad ejus passionem demonstrandam, quàm per artificis manus subire debet hoc naturæ subjectum. Addidimus verò radios in crucis angulis, ut ejus nitorem ac fulgorem, quæ rectæ dispositionis indicia sunt certissima, & necessaria, sicut è contra ejusdem corruptionis indicium evidens est fæditas, impuritas, & immunditiés, à Lullio in codicillo limositas appellata. Hinc & tota area, in qua crux delineatur, viridis esse debet non absimili mysterio, ac Trismegistus sua tabula smaragdina operis illius revelationem reliquit velle, vel relictam esse posteris intelligi voluit, viriditas enim maximè necessaria est ad operis perfectionem, unde materia dicta est Leo viridis, vitriolum Veneris, lacerta viridis pratum virescens, similibusque à virore desumptis appellationibus. De hac eadem scribitur ô benedicta viriditas quæ cunctas res germinare facis, cum lumine venis, & cum lumine genita es, & benedicta tua operatio, quia de imperfecto facis perfectum cum tua viriditate &c. Ab hoc virore dicta est materia prædicta vitriolum, & sub vitrioli operationibus descripta, quanquam ab illo longissimè distet, neque cum illo quicquam affinitas, nisi è longinquo possideat. Joannes Baptista Porta Neapolitanus in suo quem de magia inscripsit libello, quanquam ipse artem non calluerit, pulcherrima parabola ab alio forsan mutuata ejusdem rei circumscriptionem dedit sub figura pugnæ Phœbi & Pythonis his verbis: removeatur suo loco ingentis corporis Python cæruleis squamis, rutilis cristis, maximoque veneno minax &c. & Neotericus admodum eleganter in arcano Hermeticæ Philosophiæ opere sub horti appellatione propter eandem rationem indigitavit, & alibi Can 85. sic habet: Tria pulcherrimorum florum in horto sapientum genera perquirenda, imò invenienda sunt, punicea violæ, candens lilium, & purpureus immortalisque amaranthus. Non longè à fonte illo liminari vernantes violæ sibi primum occurrent, quæ largo flumine aureo per rivulos irrigatæ nitidissimum sapphiri subobscuri colorem induent &c. Sibilla quoque apud Virgilium arboris & rami usa est metaphora, ut in fine superioris tractatus retulimus non ad coloris tantummodò necessitatem insinuandam, sed etiam vegetantis, quâ pollet, energiam, quâ corruptâ, debilitatâ, aut quomodocunque confusâ, nil inde procedit, quod Morienus particulâ illâ *si potes*, pariter manifestavit ibi: Considera si potes rem putam, atque mundissimam dirigere rectè alioquin operatio tua inefficax reperietur.

Per Crucem verò materiam eandem ostendi liquet ex Joanne Dee præcitato, eò quod ex uno puncto quatuor lineæ ad diversa tendentes procedant, ex quibus quatuor elementa subjecti Philosophici componentia præsignantur, ut mos fuit antiquissimis Authoribus. Trismegistus enim quatuor elementorum scientiam appellat, & Pythagoras in aureis carminibus τετρακτὴν, id est, Quaternionem perennis naturæ fontem dixit ob eandem rationem. Licet enim omnia ex quatuor elementis constent, nihilominus potiori quodam jure subjectum illud ex quatuor elementis conflatum dicitur, quæ per vices etiam successivè dominium habent, & præ se ferunt, quamvis hoc allegoricè debeat intelligi, eò quod ignis tantum seminali potestate directus opus dirigat, compleat, atque perficiat.

Per duas quoque Crucis lineas sese mutuo in puncto secantes, operatio insinuatur unica, & duplex. Etenim Morienus cum pluribus conatus esset probare operationem unicam penitus fore, postmodùm interroganti Regi respondit duas esse confectiones, quibus opus perficitur. Sed unam sicut & aliam, & ubi una definit alteram immediatè incipere, quod nos quoque per lineam occultam ab unâ Crucis lineâ ad alteram protensam, ac per verba cruci supposita: Finis principii est principium finis innuimus, quod & Author rei Tractatus in Musæo Hermetico primo loco locati revelare non destitit hoc modo: ideircò per amorem Dei adhuc unum mysterium revelabo, scitoque namque licet una unica solutio sit, quod tamen illa secundùm prius & posterius, uti in scholis loquuntur, dividatur Prima &c. & Neotericus similiter Can. 83. circulationem elementorum per duplicem rotam exerceri scribit, majorem scilicet & minorem, hanc contractam, illam extensam, contracta prior est in Crucis linea verbo ΠΡΟΤΕΡΟΝ alteram extensam verbo ΥΣΤΕΡΟΝ prænotata non absque ratione, eò quod Scriptores sæpè figura hujusmodi utantur à Græcis ὕστερον πρότερον dicta, ut in tabula Philosophorum dicitur, mirum est invidos finem ante principium posuisse, quod & Merlinus, quisque ille fuerit in profundissimâ suâ mirabile simul allegoriâ observavit, ubi finem in principio principium in fine recensuit. Primæ huic rotæ tres circuli insunt, qui motu quodam erratico & intricato materiam jugiter & variè agitant, ac pluries species ad minus unum quodque elementum circumagunt sibi invicem, & ordinatè succedentes quod totum etiam in Cruce descriptum est per numeros tres supra lineam, & septem infrà prænotatos, ubi notandum est obiter, modum erraticum & intricatum vocari, non quod ita sit apud naturam, nec ita exerceri debeat ab artifice, qui distinctissimè atque diligentissimè observare cuncta tenetur, sed ratione doctrinæ traditæ rem illam arcanam contegi obscurationibus & erroribus à possidentibus implicari, & studiosos cautiores reddant, & indignos ab arte pretiosissima omni conatu arceat, vel quia plerosque præsertim Ethnicos Arabesque invidos fuisse constet, ipsismet asserentibus Dei judicium est (ajunt) mysterium invenientes, invidiam invenire. Hoc idem à plerisque Scriptoribus pondus dicitur, & ponderis nomine indigitatur, & à prædicto Neoterico potius metaphora indigitatur. Can. 52. ita: Horti Philosophorum ingressum Hesperius custodit Draco, quo patefacto fons aquæ limpidissimæ ex septemplici scaturigine emergens in limine sese undique effundit, in quo ter septeno magico numero Draconem pota, bibasque, donec &c totum autem magisterium in pondere consistere non est dubitandum, licet hoc idem de igne affirmetur, ab eo nimirum totum pendere arcanum quæ duo tamen in vicem non adversantur, in pondere scilicet totius rei cardinem verti, & in igne similiter, hæc enim duo ita inter sese invicem affinitate connectuntur, ut unum sine altero nec haberi nec intelligi queat, quoniam justum pondus ab igne benè directo procedit, & ignis à pondere seu mensura inæquali sua temperie conservatur ac regitur, quinimò cuncta quæ ad hujus operis perfectionem concurrunt, & quæ modò pauciora à sapientibus proponuntur, mutuo adeo nexu complicantur, ut unum tantùm illa omnia jure merito dici possint, ut cuilibet diliganti lectione illorum scripta scrutanti liquidò patere poterit Hinc est ut nonnulli in materiæ cognitione, quidam in ignis temperie ac moderamine, alii verò in vase seu loco & tempore totum artis fundamentum consistere dictitent.

Priori ergo lineæ per planum extensæ à dextra ad sinistram Characteres adjecti sunt, in sinistro latere sulphuri obscur

obscuri & nigredine conspersi, in dextero verò Lunæ in sua plenitudinis claritate splendentis, quæ à philosophorum Mercurio nullatenus differre cognoscitur, ideóque per lineam occultam ad eundem Mercurium protensam est indicata, quod de Mercurio vulgi neutiquàm intelligi velim, qui tantùm à Philosophico distat, quantùm ovum à pullo perfecto ad prolem edendam idoneo. Lunæ verò charactere in sua plenitudine consistentis prænotatur propter defectum, cui ipsa singulis mensibus est obnoxia, à quo quasi à sulphureo combustibili obscuritatis ac nigredinis recremento liberata in suam plenitudinem candidam lucentemque redigitur: Sulphuris itaque fex atra combustaque sub charactere indigitari debebat, & suo pariter Philosophorum Mercurius, quem tamen manifestiùs in altera linea ab alto ad imum protracta, sua propria facie expressimus in superiori loco, ut par erat ad sui volatilitatem insinuandam.

Verumtamen cum ille nihil ultrà per se possit absque solaris animæ robore atque potentia, idcirco in inferiori loco solis configurationem adjecimus, quod & rectè factum esse putamus, ad sui stabilem in igne permanentiam ac fixionem ostendendam.

Quæ omnia cum sic rectè disposita ac ordinata videantur, nec sint ità omnibus, sed tantùm adeptis pervia, & cognitu possibilia, propterea jure merito Adeptorum symbolum appellari meruerunt, & cum eo universa dirigi debeant, ut ad divini Numinis majorem sanctificationem, proximique utilitatem tendant, ideò per literas A. M. D. G. exprimi decebat, Ad majorem nempe Dei Gloriam.

Plura porro de Symbolicæ Crucis occultis arcanis huc afferri potuissent, & præsertim quæ de numerica sua potestate loco monadis præcitato examinantur: ingeniosa quippe atque notatione dignissima, utpotè quæ ad opus illud alioquin obstructissimum reserandum plurimi facientia, verum non ea nobis fuit intentio, ut quæ de Cruce mysticè indagari possunt, discuteremus, sed ea dumtaxat, quæ ad symboli nostri elucidationem spectare potuissent, ut curiosis amicis aliqualiter satisfactum esset.

Ad majorem autem prædictorum omnium comprehensionem pro præsentis operis coronide Scholiasten me gerere non gravabor in carmen illud antiquissimum unà & obscurissimum, quod in tertio Theatri Chemici volumine reperiri, & à Nicolao Barnaudo commentariis interpretatum vidi, licet ille cum opus re ipsâ non viderit, quanquam doctissimus, Authoris mentem non est plenariè assecutus, quarè cum illud omnia, quæ ad artem pertinent, comprehendat, non abs re fuerit clariorem illorum versiculorum interpretationem subnectere, ut per hæc etiam cum superioribus omnibus collata diligens inquisitor, ac industrius operator scientiæ hujus pretiosissimæ adeptionem spectare tandem queat, sic ergo titulus habet.

Arcanum Philosophorum per Virum doctissimum olim versu hexametro conscriptum in Nomine Dei viventis & vivificantis.

I.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis,
Alta domus quæro, sedes est semper in imo,
Et me perfundit, qui me citò deserit humor.

More poëtarum Philosophicum subjectum de se ipso loquitur, proprietates, quas in diversâ suâ operationis parte subire debet, ænigmaticè referans, cum enim est in sui præparationis complemento, ait se à terrâ corpus habuisse, potestatem autem ab igne: seminalis vis non meminit, tùm quia non est in artis potestate ipsam dirigere, tùm quod non sit ad finalem plusquam perfectionem deducta: ignem itaque suæ virtutis auctorem recognoscit, licet & seminis ratio non fuerit neglecta, hac enim quomodolibet læsâ nihil ignis amplius operatus esset, sed velut cadaver si igne calesceret, remansisset; corporeitatem verò licet dicat terræ acceptam referre, hoc tamen non sic simpliciter est intelligendum, aqua enim magis, & aër adhuc magis magisque ad suum corpus confluxerant, sed terram duntaxat nominat ob majorem sui sensibilem corpulentiam, quod verò non sit adhuc in sua finali perfectione patet ex iis, quæ subdit. Alta domus quæro &c. ut scilicet ostendat volatilitatem, qua nunc præditus est, quæ tamen ad fixionem tendit. At non tam citò, sicut citò asserit ab humore suo dejeti, licet idem super eundem refundatur juxta Merculini dictum, & sic ascendat, ut rursus ad infima tendat, hoc autem evenit statim atque ignem senserit, ut clarius in sequenti.

II.

Sed mihi sunt lacrymæ, sed non est causa doloris,
Est iter ad cælum, sed me gravis impedit aer,
Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

In modum enim lacrymarum ascendit & descendit; per rivulos maximè splendentes, si vas optimè clausum extiterit, & res fortiter fuerint contritæ, ut dicitur in turba, nisi res igne fortiter conterantur Etelia non ascendet, & ipsa non ascendente, nihil facitis fortiter, id est viriliter animoque forti atque constanti: figuratè verò dicit non esse causam doloris, lacrymæ namque solent ex dolore ut plurimùm procedere; sed jam lætitiæ potiùs est causa. Indicium enim est ex hac pluvia segetis fertilitatem copiosam expectandam, hanc etiam concinnè describit Augurellus in Chrysopæja:

At proprio quondam species madefacta liquore
Aurea quis credat? tamen hæc videre periti.
Solvitur, & spondæ paulatim vasis adhæret,
Mox petere hic sensim vitri convexa videtur,
Duraque quæ quondam fuerat, & densa gravisque
Mollis hebet volitatque levis, & rara fatiscit.

Et Alphidius similiter pluries idem repetit cap. 7. sed clare ibi: nisi hic vapor ascendat, nil habes, eò quod ipse est opus, & per ipsum & in ipso absque quo nihil fit; & paulò post iteratutus sum tibi in descriptione filii hujus lapidis, neque dicas quod invidiæ causâ aquam nuncupavi ipsum &c. hanc vaporis ascensionem iter ad cælum appellat, & à gravi aëre prohiberi; nisi enim gravis hic aër deleatur, non iter ad superiora habebit, quod innuere voluit Author tractatus de sulphure, in fine inquiens non ascendit, qui non descendit, hoc enim est, quod Trismegistus docet, separabis terram ab igne, subtile à crasso suaviter, & cum magno ingenio, & sic ascendit à terra in cœlum &c. Hoc itaque impedimentum est præfatæ viæ ad superiora, aër nempe gravis, quem si dixeris terram, non errabis, nec malè tamen dictus est aër, eò quod ex aëreo corpore, cujus essentialis pars fuerat, est extractus, sine hoc autem per naturam non gignitur, ideò subdit: qui me genuit, sine me non nascitur ipse, nam sive partem materiæ naturalis, sive totam intelligas, sine filio, qui ab illa egreditur, per naturam non generatur. Hunc eundem Pythagoras in aureis carminibus tristem litem nuncupat illic; tristis enim lis latenter nocet congenita sequitur deinceps.

III.

Pulvis aquæ tenuis modico cum pondere lapsus,
Sole madens, æstate fluens, in frigore siccus,
Flumina facturus totas prius occupo terras.

Quem superius gravem aërem dixerat, nunc pulverem cum modico pondere vocat; aër namque gravis idem est

idem est cum terra levi diverso respectu, tùm quia verè pulvis est levis, tùm quia de corpore aëreo separatus gravis jure dici non debuerat; lapsus autem est, id est eductus de tenui aqua, vel ipse tenuis de aqua elapsus; sole madens, id est tepido calore disponitur, ac præparatur, ut æstivo majori fluat, & in fine siccus inspicitur, cum opus in frigido terminaverit ex hoc autem sequuntur flumina, id est rivuli supra descripti, qui de terra prædicta, seu pulvere scandunt, cum tamen ille priùs totam terram, id est materiam in sua natura consistentem occuparet; ab hac una vili re omnes thesauri fluunt, ut passim legere est apud scriptores.

IV.

Mira tibi referam nostra primordia vitæ
Nondum natus eram, nec eram tum matris in alvo,
Jam posito partu, natum me nemo videbat.

Ænigmatibus primordia generationis orditur, qui *mira* optima ratione vocantur, cum enim idem sit natus, & genitrix diverso tempore, cum ergò genitrix est, natus esse non potest, nec in manus alvo manere, at cum in lucem proditur, natus non conspicitur, eò quod non sit in promptu genitrix, quæ puerpera sit enixa filium, sic alius in versiculis:

Fæmina, vir, neutrum, sibimet pater atque creatrix
Et se concipiens, se quoque parturiens.
Idcirco subdit.

V.

Non possum nasci, si non occidero matrem,
Occidi matrem, sed me manet exitus idem,
Id mea mors patitur, quod jam mea fecit origo.

Cum igitur sit mater & filius vario tempore, certum est filium in lucem prodire non posse sine matris obitu; at cum nondum ad ultimam plusquam perfectionis metam pervenerit, ad quam necessariò ducendus est, per consimilem vitæ suæ destructionem liquet eandem sortem ipsum subiturum, quàm matri suæ dederat.

VI.

Vita mihi mors est, minor si cæpero nasci,
Sed prius est fatum lethi, quam lucis origo,
Sic Solus manes ipsos mihi duco parentes.

Cum verò ex occasu resurgere gloriosior debeat, majorem sit inde perfectionem consequuturus, vivit dum moritur, & quia non fit in instanti, sed per gradus successivè, idcirco mori incipit, quando incipit oriri, itaque si perfectio ex occasu pendet, prior erit lethi quam lucis origo, atque ita per neces parentum ad vitalis auræ fruitionem ascendet, sequitur.

VII.

Magna quidem non sum, sed inest mihi maxima virtus.
Spiritus est magnus quamvis in corpore parvo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

Exigua corporis mole præditus exterius conspicitur, at interius potentia latitat, non exigua, dum spiritualis vis maxima experienti manifestatur, hoc autem in priori statu non accidit, sed cùm per regenerationis lavacrum ab originali maculâ fuerit mundatus, tunc enim in minori corpore spiritus potestas valdè magis aucta cognoscitur, quod & Neotericus explicavit carmine sub amici nomine ab ipsomet exarato:

Sed lavat, & vitam cælica reddit aqua.
Nobilior tandem exurgit genitoribus infans.

Spiritualis ergo potestas interior maxima est in corpore parvo, cum dimidio minus, quam priùs, at densius sit redditum. Ex radice autem venenosâ germen procedit innoxium rubore suffusum, non criminis alicujus culpâ, unde verecundari debeat, sed ex igneo nutrimento, ex cujus auctione rubedinis tinctura infectus est.

VIII.

Ambo sumus lapides, unà sumus, ambo jacemus,
Quam piger est unus, tantum non segnis & alter,
Hic manet immotus, nec desinit ille moveri.

Spiritus & corpus ex una sola radice procedit, corpus autem instar cadaveris vitâ functi nullam per se possidet energiam, sed tota vis & potestas è spirituali semine provenit, cui soli omnis motus facultas, quæ corpori denegatur, referenda est, hæc autem in igne naturæ velut in plaustro residet, sine quo semen nihil operari valeret, ignis verò naturæ cùm adhuc imbecillis existat, nec ipse aliquid efficeret, nisi ab exteriori suppetias acciperet, totum ergò negotium ab igne pendet exteriori, qui non tantùm excitat, impellitque interiorem, sed per suimet substantialem ingressum fovet & auget, usque ad terminum subjecti naturæ debitum, quo malum recedit, atque tunc valde magis homogeneum redditur, quàm prius fuerit, ideoque ab Henrico Kunrat aptissimo vocabulo mentigneum appellatur, & propterea infert:

IX.

Findere me nulli possunt, præcidere multi,
Sed sum versicolor, albus quandoque futurus,
Malo manere niger, minus ultima fata verebor.

Cùm ergò maximè sit homogeneum, & ex pluribus unum penitus effectum sit, non poterit in partes diversas ulterius dividi, nec in substantias dissimiles ut priùs ampliùs dissecari, rectè à nemine findi posse dicitur, sed tantùm corpore tenùs in quantitativas particulas; hoc verò non illi contingit dum versicolor, sed cùm ad candorem perductus fuerit, anteà verò per nigredinem transeat necesse est, in quâ si permansisset, hanc perfectionis metam non attigisset, & idcircò à priori vitâ non defecisset, nec ad extremum plusquàm perfectionis gradum pertingere valuisset.

X.

Nulla mihi vita est, nulla est peregrina figura.
Fulger inest intus radianti luce coruscus.
Qui nihil ostendit, nisi si quid viderit ante.

Figuram pro colore accipit, quoniam homogeneitatis ratione figuram possidere nequit, sed color est pro figurâ cujus nulli certæ addictum esse pronuntiat hoc subjectum juxtà versiculos:

Nominibus cunctis, cunctisque coloribus aptus,
Sicca & lympha fluens, Rex, Geta, flamma, lapis.

De hoc fulgore radiosâ luce corruscante, qui latet interiùs, jam alibi superiùs facta est mentio, in abditis verò penetralibus reconditur, nec apparet in propatulo, nisi periti artificis juvamine, ideoque addidit nihil ostendere nisi quod prius obstetricantis artis manibus illi administretur, quæ res maximè silenda, ut Kunrat præcitatus admonet, sic perhibens: sal antiquissimum lapis, cujus nucleus in denario philosophicè fulgens, sile. Quæ verba Delirus quidam senex antigonista silex interpretatus est, si enim X denarius nimirum verbo sile addatur, fit silex, quanquàm nec malè nominetur silex, si difficilem ejus ad solutionem duritiem respexeris, vel quia silicis more ex eodem ignis excutiatur forti chalybis collisione, ut sufficienter est indicatum.

XI.

Non ergo continuò morior, dum spiritus exit,
Nam redit assiduè, quamvis et sæpe recedat,
Et mihi nunc magna est animæ nunc nulla potestas.

Jam sæpius præmonuimus arcanam illam operationem non unico actu compleri, sed pluribus iteratis vicibus, ut in turbâ coque, coque, & iterum coque; tere, tere, & iterum tere, & Comes Trevirensis in Epistola: sunt quædam Mercurii sublimationes ab ejus propriis corporibus, quæ illi per intima amalgamando conjunguntur, & commiscentur, à quibus pluries relevatus & recon-

& reconjunctus &c. rectè verò, nec sine mysterio dixit corporibus in plurali, licet sit unum tantummodò. Caveas autem ab his verbis, nec vulgares sublimationes intelligas, cùm opus hoc à vulgaribus quibuscunque sit longissimè diversum, quamvis illis universis & singulis quadantenùs similitudinariè possit adaptari. Absque prætacta occultâ sublimatione nihil valet, & instar fici putrefacti Lullio testante æstimari debet, attamen inpretiabilis thesaurus post illam evadit, ideoque subditur & mihi nunc magna est animæ, nunc nulla facultas.

XII.

Plus ego sustinui quàm corpus debuit unum,
Tres animas habui, quas omnes intus habebam
Discessere duæ, sed tertia pene secuta est.

Sæpius repetitum est corpus hoc admirabile unicum tantummodò esse, quare non videtur tales tantasque subire potuisse passiones, cùm tamen expediat, imò potiùs oporteat id fieri, alioquin ad ultimam quò tendit metam percurrere, non valeret, ubi illi moriendum est, & animam à corpore separari, & propterea dictum est tertiam animam fuisse penè secutam alias duas antecedentes, quæ deletæ penitùs recessêre. De hoc ternario animarum numero plura in medium afferri potuissent, quæ tamen percipi jam non erit difficile non ex aliis magistrorum tractatibus, tum ex iis, quæ à nobis satis apertè declarata sunt; cætera in aliis nostris voluminibus Altissimo annuente declarabuntur.

Author ad Sopho Chemiæ Candidatos.

Qui miram lapidis virtutem ignorat, ab arte
Difficili abstineat, ne malè tangat opus.
Ergò quid est, dicam, allatis cum nomine signis
Est herba, est animal, cum peritigne volans,
Fœmina masque simul, nihil est quoque & omnia rursus:
Est cœlum & limus, Rex, fimus, ignis, aqua.
Dicitur & Sal, Mercurius quoque, sulphur & aurum,
Quicquid & in toto sensibus orbe patet.
Hoc tamen est unum semper, sed plura meretur
Nomina, quod fiat tempore multicolor.
Explicat arcanum, sed vox nulla aptior ovo,
Quod non materiam sed bene pandit opus,
Spiritus interior totam est qui complet opellam
Exterius quamvis postulet ignis opem.
Vim tamen inferri nullam sibi sustinet unquam,
Fulgida nam tristis corripit ora color.
Dulcibus alepedi blanditi convenit ignis
Non minus illecebris, quam reparare manu.
Sunt ibi ter septem præstandæ in pondere partes,
Tunc medium hoc numero quilibet artis habet
Frigida terrestris, combustaque fex levis, atra
Proditur, & posthac viva resurgit avis.
Nox prius allatis signat vestigia plantis
Cynthia post aperit clariùs imbre viam.
Ducit in optatas, fælices denique lymphas
Signifer ignipotens luce serente diem,
Inditur infanti major vis ignea nato
Postquam sic fuerint cuncta peracta priùs.
Conditur intereà cæco massa incola cæli.
Carcere quo repetat roscidus astra puer.
Grandior hic factus, cursuque per aëra ductus
Concidit, & quamvis fortior insit humi.
Principio senior, puer est in fine lapillus:
Impiger estque senex, cùm juvenescit iners
Est humilis primò servus, post ordine fit Rex.
Funere conceptus, vitaque finis erit.
Vique venena huic dant vitam, sic ipsamet augent,
Gloria, pax, & opes unde salusque fluunt.

FINIS.

SUBSECTIO IX.

Varios complectitur Tractatus, *scilicet* CLAUDII GERMANI Philosophiæ Occultæ Iconem, CHRISTIANI ADOLPHI BADUINI Aurum Auræ; MELCHIORIS FRIBEN Brevem Enumerationem à se hactenus in Chemicis actorum; Anonymi de spiritu mundi Positiones *aliquot*; ANDREÆ CNOFFELII *ad easdem* Responsum, *& tandem alterius* Anonymi Transitum facilem & planum ad Auream Hermetis Arcem.

ICON PHILOSOPHIÆ OCCULTÆ, *sive* vera Methodus componendi Magnum Antiquorum Philosophorum Lapidem, *Auctore Magistro* CLAUDIO GERMAIN, *Parisino, Doctore Medico Universitatis Parisiensis.*

Nihil est tam absconditum quod non aliquando manifestum fiat.

IOANNI CASIMIRO, Gothorum, Vandalorumque REGI Hæreditario, & Polonorum Electo.

MAGNUM illud Opus & vere Regium, me pene invito ac repugnante, & de illius veritate dubitante, in Aula tua Sarmatica susceptum, jussu Serenissimæ Reginæ Ludovicæ Mariæ Mantuanæ, conjugis olim tuæ dilectissimæ, piæ fælicisque memoriæ, & sub tuis augustis auspiciis ad finem primâ & potiore sui parte fæliciter deductum, facem lucidissimam in tantis & tam opacis Philosophorum tenebris mihi præferente Nobili illo Sendivogio Equite Polono, ingeniosissimo Lapidis Physici elaboratore, patiaris quæso sub tuo illustrissimo Nomine prodire in lucem, & publici fieri juris, REX GENEROSISSIME;

SIME; *ut Litterati omnes intelligant, quam nobili, quam honesto, simulque utili, Magistræ Artis promovendæ & investigandorum, nec non recludendorum præcipuorum Naturæ mysteriorum desiderio, Heroina tua exarserit; ac inter Poolnos tuos, quos plerique summâ cum injuriâ barbaros appellant, repertos fuisse homines, qui hanc reconditiorem naturalis Philosophiæ partem, fœliciter & utiliter excoluerunt: dum Nostrates, illam etiam paratam non solum non audent agnoscere, sed hanc ex omnium artium & scientiarum numero, omnibus ingenii viribus proscribere conantur. Quare non indignum, ut auguror, plane munus erit quod sacræ tuæ Majestati nuncupetur, illiusque aris consecretur, appendaturque, hæc sapientiæ occultioris imago atque brevis pictura: quæ Natura, (quam Deus Optimus Maximus rerum omnium parens atque conditor, ex subtili quadam invisibili & spirituali essentia creavit, illamque Imperatricem atque Reginam totius sublunaris mundi constituit, ut quæ in illo fiunt generationum & corruptionum vicissitudines, præfixis sibi legibus regeret, atque moderaretur:) Quæ Natura inquam, sanctuarium, penitioraque illius adyta; intimosque recessus, profano vulgo inaccessos, curiosis & perspicacibus mentis oculis undequaque perlustrans, inaudita illius opera, eorumque causas sedulo & diligenter investigat, exprimit ac repræsentat. Regum potentia nonnullarum Provinciarum exiguis limitibus atque cancellis, & paucorum annorum spatio circumscribitur; Natura verò nullis, & in ævi consummationem perennabit ubique diffusa, suâ præsentiâ cuncta recreans atque reficiens: Cum verò nutu Dei aliquando defecerit; tunc dolor, luctus, confusio, tenebræ & anarchiæ apparebunt. Quis ergo bonæ mentis, ô* REX! *potentissimæ istius Dominæ virtutem summâ cum Majestate & constantiæ conjunctam non admirabitur? quis illius noscendæ, colendæ & amandæ desiderio non effervebit; quæ suis cultoribus religiosis bonorum omnium tam animi, quam corporis uberrimum proventum promittit, & mentem sanam in corpore diu sano ac longævo; nec suis unquam deficiet promissis, si peritum & patientem invenerit artificem? Unde illius ad Artistam exclamatio:* Protege me & ego te defendam. *Quare non mirandum, si Reges olim & Principes viri in hac Philosophiæ parte, & Chymicorum arena fœliciter insudarint. De illius veritate non dubitans Philippus Secundus cognomine Bonus, utriusque Burgundiæ Dux, & totius fere inferioris Germaniæ Dominus potentissimus, in illius honorem & æternam memoriam, Nobilissimum illum Equestrem Ordinem Velleris Aurei institui voluit. Austriaca domus, stirpi Burgundiacæ fœliciter inserta, & ex eâ ortundi Hispaniarum Reges, eundem adhuc morem in suorum Equitum inauguratione retinent. Tu vero,* REX GENEROSISSIME, *cum ab hac Imperatrici & Regia familia, maternum genus ducas, ut paternum ex fortissimis, & invictissimis Gothorum, Vandalorumque Regibus; & in illorum Nobilissimorum Equitum ordinem ascriptus sis; Tuâ interest adinstar Majorum tuorum, istius Artis veritatem, contra imperitæ multitudinis, ac Pseudo-Philosophorum calumnias defendere, ut quæ, in obscuro hucusque delituit Scientia nobilissima, ab omnibus pene contempta, & ludibrio habita, antiquæ suæ famæ & existimationi in hac nostra Europa restituatur: illiusque pene viva atque spirans imago, eo quo decet cultu religiose tuis Tholis mea manu affixa, si non apud istius ætatis homines, saltem apud Posteros, extincto omni livore, & deposito iniquo veritatis odio, aliquo modo veneretur. Interim vale,* REX GENEROSISSIME, *& diu vive, multumque fœlix, quod omnibus votis exoptat.*

SACRÆ TUÆ MAIESTATIS,

Humillimus & obsequentissimus servus, CLAUDIUS GERMAIN
Parisinus, Doctor Medicus Universitatis Parisiensis.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

INTER Scientias post Theologiam & Medicinam, omnium nobilissima, utilissima, & verissima est ea, quæ docet modum convertendi Mercurium vulgarem, & imperfecta metalla, in aurum vel argentum. Hæc enim dum artificem fortunæ bonis, non vi, non fraude, non rapinis, sed legitime, & sine proximi dispendio paratis beat; illum probis ornat moribus, ditat beneficiis, animi tranquillitatem, inculpatam corporis valetudinem, & longævitatem conciliat. Quare non possum satis indignari hujus Scientiæ Professoribus, qui inhumanâ moti invidiâ, illam in suis monimentis adeo obscure descripserunt, ut omnem pene ad illam investigandam & assequendam nobis præcluserint aditum. Quantitas autem calamitates ubique gentium, à pluribus retro sæculis, ejusmodi libri induxerint, omnibus compertum est: dum parum cauta juventus, quamvis in aliis etiam scientiis erudita, spe tantæ fœlicitatis sibi comparandæ inescata, post infinitos labores exantlatos, factâ omnium bonorum & temporis jacturâ, quod summè deplorandum, ad extremam miseriam & infœlicitatem redacta fuit, atque etiamnum hodie reducitur. Non me latet Philosophos, præmeditate istius obscuritatis multas reddere causas; quarum præcipua est, non oportere omnes ex æquo ditescere, ne agricultura, negotiatio, omnesque aliæ artes ad vitam & societatem civilem tuendam necessariæ pereant. Sed quam frivola sit ejusmodi ratio, quis non novit? Lapis quippe noster, non est lapis rusticorum, sed Philosophorum, & doctum in naturali scientia, peritum, sapientem, sollicitum, & industrium requirit artificem, non de vulgi fæce, & Bœotum in crasso aëre natum. Verendum ergo non est, ne hæc divina Scientia, quamvis clare, dilucide, ordine & methodo, more aliarum scientiarum doceatur, ad indignos & infimæ plebeculæ homunciones deveniat. Diocletiani tempore, teste Suida in suis Collectaneis, apud Philosophos & Theologos Ægyptiorum, non minus nota erat, & ad praxim reducta, quam apud rusticos agricultura, sine aliarum artium dispendio. Ne ergo inposterum Chymiæ studiosi, in hoc periculoso mari navigantes, inter syrtes & scopulos Philosophorum naufragium faciant: ecce, Lector, quæ frequenti librorum lectione, assiduâ & profundâ meditatione, ac laboriosâ experientiâ, artium omnium magistrâ, vera esse deprehendi, tibi bonâ fide communico sine ullis ambagibus ac Sapientum sophismatibus: sic vetustis novitas, fastiditis gratia, obsoletis nitor, dubiis fides, confusis ordo conciliabitur. Commodum ergo prodeat in lucem omni detracto velamine, suis veris ac genuinis, non fucatis adornata coloribus, hæc Scientia præstantissima: quæ quoniam Naturæ secretiores motus atque technas, quibus utitur in metallorum generatione, artisque illius

æmulæ,

æmulæ,in illorum ad invicem transmutatione,toti pene mundo huc usque incognitas, & omnium etiam oculatiorum fidem superantes,fideliter aperit, & demonstrat; tota naturalis est. Quare non mirum,si nihil aliud prædicent Philosophi, quam Naturam: Juxta illud : *Natura naturâ lætatur*, *Natura naturam continet*, *Natura naturam vincit ac superat, & tamen unica est Natura.* Sedulo ergo investigare debet artifex,quid per Naturam intelligant Philosophi. Lullius Chymicorum Philosophorum,post Gebrum,facile princeps; Libro de Arte intellectiva,Naturam sic definit.

" Natura est una fortis compositio de materia subtili & uniformi, humida & viscosa, animata calore ; per suam
" claritatem quæ virtus est cœlestis: quæ Natura non indiget compositione, vel multiplicatione alicujus alterius
" naturæ, quia ipsa continet in sua compositione totum illud quo indiget de quatuor elementis in sua perfectio-
" ne, & extra ipsam nihil continetur quod sit necessarium suo composito : quare si aliam rem illi imponas, non
" cognoscis Naturam;nec optatum operis finem assequeris. Quod si eam cognoveris, tu scies omnia sua opera:
" quia cum nostra Medicina debeat esse de pura natura, & natura pura non sit alia res nisi talis compositio, ne-
" cessarium est ut unitas suæ operationis æquipolleat uniformitati suæ compositionis.

" Hinc colliges,quod opera nostræ Medicinæ,quæ ipsa facit,cum fuerit excitata per calorem extrinsecum,non
" sunt nisi opera Naturæ: cum dicta Medicina sit de ipsamet Natura, quæ non est aliud nisi vera compositio puræ
" naturæ: & hoc scimus per veram experientiam:nam in sua sublimatione, illud quod non est de essentia sui com-
" positi, segregat & separat ut convenit: puras vero, splendidas,cœlestes & immaculatas partes unit & ligat, ut
" ex iis faciat substantiam coagulatam, & in igne permanentem. Ex iis effectibus concludere licet Naturam
" solam sibi sufficere, ut sui operis finem consequatur, sine ullius naturæ adminiculo, modo à calore externo
" excitetur.

" Natura componitur ex quatuor Elementis & ignis fortior est omnibus elementis existentibus in naturæ
" compositione,& ignis existens in illius compositione,est quarta pars naturæ; & alia quarta pars est aqua, alia
" terra, alia aër,& quodlibet quatuor istorum elementorum elementatur magna puritate, sicque de quatuor puris
" naturis Natura est composita; per talem proportionem qualem requirit forma & species nostri argenti vivi, quæ
" est natura composita de quatuor elementis, sine transgressione mensuræ æqualitatis,per quam resultat nobilis pro-
" prietas, quam debes custodire ab omni igne combustibili: quoniam,si aliquid prædictorum elementorum, ma-
" xime ignis,resolvatur & dissolvatur,ac separetur à compositione naturæ per aliquem ignem extraneum, forma
" compositi corrumperetur, cum suis proprietatibus: quod etiam fieret, si illi admisceas terram extraneam.Qua-
" re necessarium est,ut unum non resolvatur sine alio,& hoc sine admixtione rei alicujus diversæ naturæ.

Hæc Naturæ definitio, nulli rei in toto modo potest convenire quam nostro argento vivo, quod ex arsenico per sublimationem à suis sordibus repurgato, extrahitur. Hic enim fortis est compositionis, de materia subtili & uniformi, viscosa & humida auro ipso ponderosiore, in qua quatuor elementa adeo firmiter uniuntur, & ad tantam æqualitatem sunt perducta mixtionis, ut nunquam humidum à sicco id est aqua à sua terra separetur:& cum in aqua aër contineatur, in terra ignis, hinc fit, ut quatuor illa elementa nunquam possint à se invicem separari. Nam aut tota illa substantia avolat in fumum,cum sit volatilis;aut remanet,ignis vehementiam sustinens,si artificis industriâ fixa fuerit.

Hæc admirabilis substantia,cui parem in mundo non licet invenire,omnia in se continet necessaria ad omnium Metallorum generationem, & Lapidis nostri Physici compositionem:Unde illud Philosophorum effatum. *Est in Mercurio quidquid quærunt sapientes.*

Sed Lullius in hac Mercurii Philosophici descriptione subticuit,de industriâ,ut auguror,præcipuam causam efficientem admirabilis istius mixtionis,quâ elementa inter se sic uniuntur, ut nunquam possint à se invicem separari:quod nec in animalibus,nec in plantis,nec in omni mineralium familia,excepto auro,& argento,licet reperire: in iis enim semper humidum à suo sicco, & alia duo elementa, ignis & aër, vi ignis externi facile separantur.

Nam cum mixtio sit actio & motus,quo elementa inter se miscentur & uniuntur,& motus necessario supponat motorem,cujus jussu ac imperio hæc inter se coëant & uniantur,ad mixti sive animalis,sive vegetabilis,sive mineralis,productionem: motor ille, aut erit agens universale increatum,nempe Deus, qui ut omnia de nihilo condidit, sic creatis in ipso generationis actu vires impertit formas & spiritus architectonicos, quibus rerum sibi agendarum fines, atque scopos possint assequi; quod ab omni ratione est alienum; sola enim anima rationalis extrinsecus advenit,in fœtu omnibus suis partibus absoluto infusa. Quare alii,inter quos Fernelius familiam ducit, omnium rerum formas de Cœlo deducunt;Peripatetici verò de sinu & potentiâ materiæ,ope dispositionum prævíarum : quasi vero accidentia ad formæ substantialis generationem, aut eductionem possint aliquid conferre: Chymici vero unà cum Hippocrate, veteribusque aliis Philosophis, longe profundiùs Naturæ mysteria perscrutantes, observarunt in omnium animalium & plantarum seminibus,quæ visu & tactu deprehenduntur, inesse spiritum quemdam artificem,qui quamvis non noscat, nostro more, quæ sunt sibi peragenda, nesciatque quid faciat,ut cum Hippocrate loquar, libro primo de Diæta, rerum tamen sibi agendarum typos,characteres, notiones sigillares, easque invisibiles continet, infallibili & vitali scientia instructas, quarum ope nisi à potentioribus causis impediatur, materiamque suo operi convenientem & sequacem invenerit, nunquam à suo fine frustrabitur. Quod si nec locus nec aliæ omnes causæ ad perfectam atque absolutam generationem necessariæ concurrant, illius vice fiet transplantatio,quæ est generationis accidens. Sic triticum infœlici terræ commissum, in lolium degenerat, sisymbrium in mentam, angelica in imperatoriam;rursusque lolium in solo uberi ad tritici dignitatem assurgit.

Quæ vero ex putredine generantur,æquivocâ, ut ajunt, generatione,quia illorum semen, & spiritus genitor, in lenta quadam & viscida materia continetur, quæ magnâ vi impressionibus externis resistit, suas vires integras & inviolatas servat.Cum verò hic spiritus per rei putrescentis dissolutionem à suis liberatur compedibus,ex materia sibi substrata novum corpus architectatur,suis officiis accommodatum.Sic mures ex sterquilinio putri generantur; sic ex anate corrupto in vase optime clauso,ranæ,bufones, aliaque ejusmodi animalia, quibus victitare solebat, sobolescunt.Sunt & aliæ generationes,quæ nullo visibili semine,nec putredine sensibili fiunt. Talis est plurimarum plantarum generatio spontanea:quippe solo Natura subest. Talis est mineralium,& Metallorum productio:quorum semina, initio creationis, in thesauris aquæ invisibilibus collocata, destinato sæculorum lapsu,è suis fontibus pro-

deuntia, terræ penetralia subeunt; ubi potissimum in rupes & saxa induruit: inibique convenientibus,& justo pondere attractis & libratis elementis ac mixtis,aquâ nempe,terrâ,aëre,& igne mineralibus,varias mineralium, Metallorumque species,nostrumque Mercurium Philosophicum componunt.

Hæc rerum corporumque principia insensibilia,sunt seminales rationes,quibus Platonibus,Mercurius componitur,posttonicorum, veterumque Patrum Ecclesiæ, qui illorum doctrinam sectati sunt; nec non Paracelsi atque Chymicorum Philosophorum schola triumphat: De quibus, cum ne per somnium unquam cogitaverint Peripatetici,non mirum,si illorum doctrina de rerum naturalium principiis,mixtione elementorum & generatione, dubitationibus indissolubilibus hucusque referta fuerit.

His jactis fundamentis, assero ad omnis operis naturalis atque etiam artificialis, quod cum Natura ab arte adjuta perficitur,compositionem;tria solum requiri:materialem causam,efficientem, & adjuvantem vel coagentem, quæ externa est,& efficientem ad actum promovet. At in nostro Mercurio duæ illæ causæ internæ continentur, materialis nempe & efficiens.Efficiens est spiritus ille genitor & artifex in eo invisibiliter contentus, qui ad instar fabri cujusdam sapientissimi, elementa miscet justis ponderibus materiamque convenienter disponit ad Metallorum generationem. Materia sunt quatuor elementa inenarrabili inter se unione permixta, quorum duo fœminina appellantur,aqua & terra,qui temperamento frigida & humida;alia duo masculina,quia calida & sicca;ignis & aër.

Ratione quatuor istorum elementorum, ex quibus noster quam à suis sordibus exactè fuerit repurgatus, duas in illo partes,visu & facultate diversas,peritus artifex deprehendet:quarum una frigida & humida,crystalli lucidissimi perspicuitatem exactissime æmulatur; & quia genita est ex humore aqueo in vaporem resoluto, secundum Aristotelis opinionem, & rei veritatem, videtur in formam glaciei concrevisse; & cum summo, stupente,ac penetrabili frigore sit prædita,jure à Basilio Valentino Draco frigidus appellatur,qui diu in rupibus habitationem habuit: altera vero calida est atque sicca,& masculina appellatur,à nonnullis sulphur,ab aliis oleum incombustibile,ad instar rubini colore suo igneo & flammeo oculis adblanditur: generatur ex exhalatione purissima,sicca & terrestri:in ea præcipue hospitatur spiritus noster artifex, & naturæ ignis,qui est præcipuum illius spiritus instrumentum, cooperante causâ externâ,calore nempe convenienti, quo utitur ad Metallorum generationem in terræ visceribus, atque in nostro Philosophico vase ad operis nostri compositionem.

Pars illa nostri Mercurii frigida & humida,quæ,ut dictum est,fœmina appellatur,secundum artis terminos,primo tam in Metallorum generatione,quam in nostri lapidis compositione, dominatum obtinet in partem calidam siccam & sulphuream: sed tandem aliquando coctione diuturnâ, per varios mutationum gradus, alteratâ nostrâ materiâ,pars calida atque sicca,sulphur vel ignis,suum vincit Mercurium, illumque in aurum convertit,si loci aptitudo cæteræque causæ consentiant; quod etiam contingit in nostro opere Philosophico. Totum ergo opus nostrum fit ex solo Mercurio à natura animato. Ratione igitur ambarum istarum causarum, materialis nempe & efficientis, quæ Mercurii nostri essentiam constituunt, merito naturale appellari debet; nec non ratione operationum,quibus utitur artifex ad illum perficiendum: nam ut natura in venis terræ mineralibus per continuas sublimationes, circulationes & digestiones,suam materiam à sordibus repurgat, concoquit, tandemque ope sulphuris Metallici, & spiritus artificis,adjuvante calore minerali atque solis, in aurum convertit; sic illud idem nostra ars perficit adjuvante calore externo: proprium est enim sulphuris suum coagulare Mercurium. Naturæ finis est atque scopus aurum producere;quo acquisito ab omni cessat opere,nec ad majorem efficaciam & dignitatem illud potest promovere: ars vero ulterius procedit; nam ex suo Mercurio primum aurum producit, postea vero suam tincturam & lapidem Philosophicum;aurum enim suum justo pondere miscet cum suo Mercurio, & dissolvit in vase exacte clauso,tandemque per varios alterationum gradus in lapidem Philosophicum citissime fluentem, penetrantem tingentem & fixum transmutat: qui Mercurium vulgarem & imperfecta Metalla, prius à suis sordibus repurgata,convertit in aurum naturali omnino simile:nam impura sulphura altius in illorum Mercurio immersa: citissime separat, Mercurium vero crudum & indigestum maturat; quia ratione suæ maximæ tenuitatis & fluiditatis facile in illorum substantiam penetrat, suâ affinitate illis adhæret, qualitate siccâ, igneâ, illorum humidum superfluum dissipat,nativum radicale & Mercuriale maturat,concoquit,terminat,figit,tingit eâ quam possidet superabundanti tincturâ,sicque aurum producit.

Hæc tinctura similis est aquæ rubicundissimæ, fixæ, contra omnem pugnam, etiam vehementissimi, frigore concrescit in modum vitri rubicundissimi, & lucidissimi, calore levi facile liquescit, & in Mercurii vulgaris substantiam penetrat, priusquam in fumum avolet, illumque figit, tingit, & in aurum convertit.

Quamvis lapis noster ex quatuor elementis, artis beneficio summe depuratis & digestis, componatur: attamen duo solum in opere nostro sunt visibilia, aqua & terra in terra ignis hospitatur, in aqua aër, sed dubitatur, quodnam sit primum in arte elementum,ex quo alia procedant, an aqua,an terra. Paracelsus ultimam Metallorum ut & omnium mineralium materiam esse aquam asserit, in qua illorum semina continentur, quæ in terram velut in matricem effusa,in ea crescunt,augentur & perficiuntur,aquæ solius beneficio; sed quæ omnia alia elementa tria in se contineat potentiâ,& in aquæ speciem resoluta.Sic Thales Milesius,& ante eum Hesiodus, primam compositionis,& ultimam resolutionis rerum omnium materiam,aquam esse asserunt. Et ut omnis generatio incipit ab humido,sic corruptio tandem humido terminatur,teste Job,*Homo bulla*. Hanc sacri textus veritatem quotidiana comprobat experientia. Quid enim, amabo, ex infinitis pene cadaveribus, à tot retro sæculis in nostris sarcophagis tumulatis;quid,inquam,ex iis terræ vel cineris superest?nihil prorsus:omnis illorum moles, etiam solidissima atque ossea,primo in terram vel cinerem conversa fuit,terra in vapores, qui inviolabili lege naturæ in aquam convertuntur.

Quemadmodum ergo plantæ crescunt in aëre, & suas habent radices defixas in terra, ex cujus subtili aqueo terræ invisibili & impalpabili permixto nutriuntur, & omnia vitæ vegetantis munia peragunt; sic etiam Metalla sua habent principia,semina & radices in aqua,quæ ex eadem aqua in terræ venis mineralibus crescunt,nutriuntur & tandem Metalla generant.

Quare non immerito cum Lullio asserunt Philosophi, ex solis aquis Metallicis omne Metallum coalescere, & quo puriores sunt ejusmodi aquæ,eo puriora,splendidiora & fulgentiora fieri Metalla:perspicuum enim condensatum nitet & fulget.

Quod

Quod vero Metalla ex sola aqua minerali concrescant, sed in qua ut dictum est, alia tria elementa in potentiâ & resoluta contineantur; hinc manifestum est, quod Metalla etiam perfectiora, artis beneficio, & seduli artificis industriâ, in aquam Metallicam puram & nitidam reducantur; quæ aqua est sola atque proxima lapidis Philosophici materia.

Magna certe est aquæ dignitas atque præstantia, nec minor illius necessitas: quis enim non videt illam esse rerum omnium, quæ generationi aut corruptioni subjiciuntur, materiam; postquam varias subierit mutationes? Ex semine generatur homo, semen ex sanguine sanguis ex chylo, chylus ex alimentis, alimenta ex animalibus aut vegetabilibus desumuntur; vegetabilia ex aqua vegetant, nutriuntur, crescunt, fructus & semina producunt quibus suas species conservant. Mineralium & Metallorum eadem sors atque conditio, & inter mineralia sæpius lapides ex solis aquis semine petrificio impraegnatis generantur immediate; nullâ interveniente aliâ mutatione, ejusmodi aquæ, res omnes quas attigerint in lapidem convertunt.

Sit ergo aqua, unica rerum omnium materia, quæ seminalium rationum beneficio, in varias atque diversas immutata formas, admirabilem hanc in rebus omnibus generatis parit diversitatem. Semina sint adinstar fermentorum, aqua velut pasta, spiritus architectonici in seminibus contenti, opifices, qui materiam sibi substratam subigunt, coagulant, figurant, & infinitas corporum species constituunt, nec visu, nec facultate sibi similes. Tota ergo rerum generatarum varietas non tam ex materiæ diversitate, quàm ex seminalium rationum varietate specifica pendet; quæ initio creatæ à Deo Optimo Maximo, in elementis collocatæ fuerunt. Hospes est in rerum naturalium cognitione atque scientia, qui hæc solida atque inconcussa naturæ fundamenta ignorat.

Cum ergo nullum sit individuum in tota rerum natura, cujuscumque illud sit speciei, quod non ex aquâ & semine sibi proprio & specifico generetur; variis intercedentibus mutationibus; quis non sibi facile persuadebit, ex aquâ nostra Mercuriali, semine aurifico, coque crudo, nec satis à natura digesto, turgente, posse aurum generari, & lapidem Philosophicum produci?

Quidquid enim ad aliquem finem destinatum est, & imperfectum remansit propter digestionis defectum, potest ulterius digeri & artis beneficio maturari.

At Mercurius noster & aqua Metallica ab eo & auro extracta tales sunt.

Ergo possunt ulterius perfici, maturari, & in aurum ac lapidem Philosophicum converti: qui lapis verum est & maturum ac omnibus numeris absolutum auri semen, ideoque potens ex Mercurio vulgari & imperfectis Metallis aurum producere.

Natura in visceribus terræ aurum generat, quod quidem sterile est; nec per se & proprio motu aurum generare potest; idque triplici de causa.

Prima est, quia abundanti & sibi superfluâ non est dotatum tincturâ, quam possit aliis communicare Metallis.

Secunda, quia illius semen & spiritus genitor in denso, solido, atque compacto corpore incarceratus, &, ut quidam dicunt, incantatus, sui non est juris; nisi prius per dissolutionem liberetur à suis compedibus.

Tertia, quia convenientem ad generationem, & suæ similitudinis in generato effusionem, in terræ visceribus assequi non potuit maturitatem; quibus defectibus ars succurrit, dum illius tincturam mirum in modum auget, flavumque colorem in rubicundissimum convertit: dum aurum in aquam Metallicam dissolvit, quam longa & diuturnâ coctione digerit, maturat, illamque ad aurifici seminis dignitatem promovet. Sic plantæ nisi fœlici solo cœloque fruantur, fructus ad maturitatem producere non possunt, nec suis seminibus vim generandi impertire: quos defectus peritus atque industrius hortulanus resarcit, naturæ laboranti & languidæ opem ferens. Hac arte circurantur agrestes, mitigantur sapores, mutantur colores, maturitatis tempora accelerantur, totaque natura arbitriis mortalium se submittens, utili delectabilique varietate nos recreat.

Si Philosophi, qui sua, de hac scientia, monimenta posteritati reliquêre, clare & aperte magnæ istius artis præcepta exposuissent, jam hæc apud eos omnes qui Philosophorum titulo, & rerum naturalium, si diis placet, peritia superbiunt, non male audiret, nec illius artifices, quamvis probi & periti, falsitatis aut vesaniæ insimularentur. Sed quoniam ad illorum allegorias, ænigmata, metaphoras, parabolas & emblemata, cœcutiunt, nec tantorum mysteriorum intelligentiam sibi comparare valent, ingenii tarditate aut ignavia; in artem stolide debacchantur, & ad solius lapidis Philosophici nomen exhorrescunt, veluti serpente viso aut exaudito illius sibilo. Sed quid iniquius illis hominibus, qui naturæ, quæ Dei est ars, Majestatem lumenque coruscans lippis & caligantibus oculis excipere non valentes, de re sibi incognita, imperantium Tyrannorum more, decernere volunt? quid injustius quam ex nebulonum quorumdam fraudibus ac imposturis, qui se falso Chrysopeiæ & Argyropeiæ peritos olim jactitarunt, atque etiamnum hodie jactitant apud Magnates, hanc artem vere Divinam, tot Philosophorum magni nominis auctoritatibus, experientiis, rationibus, & uno omnium gentium consensu, à pluribus retro sæculis comprobatam, calumniari? quæ procul à suis focis & laribus hos veteratores arcet, solosque admittit probos, prudentes, ingeniosos, & in Naturæ mysteriis reconditioribus abunde initiatos. De quibus sic canit Augurellus lib. 2. Chrysopeiæ.

At sapiens superos imprimis qui colat, & qui
Noscendis penitus causis modo gaudeat, huc se
Conferat, & hanc totis sectetur viribus artem.
Huic comes hærebit gravis exploratio rerum,
Intima naturæ passim vestigia servans.

Sed ut probos eximius ille Poëta ad artem invitat, sic ab illa arcet malos & indignos, dum ait eodem loco:

Hanc non impuris manibus fraudator avarus
Attingat, decoctor item, quique fabrili
Arte valet, mollisve etiam cui perdita cordi
Otia, mercatorve vagus, vel deditus urbi
Civis, & incumbens telluri, arvisque colendis.

Sileant ergo ejusmodi homines malevoli, & imposterum meminerint, scientiam non habere inimicum, nisi ignorantem, agnoscantque una cum Comico:

Homine imperito nunquam quicquam injustius,
Qui nisi quod ipse facit rectum putat.

ICON

ICON PHILOSOPHIÆ OCCULTÆ.

CANON I.

Qui de possibilitate transmutationis Metallorum imperfectorum, & Mercurii, in perfecta dubitat; rationibus, experientiis, at autoritatibus tot probatissimorum Philosophorum, Hermetis, Arnaldi Villanovani, Lullii, Morieni, aliorumque plurimorum, quorum nomina recensere esset inutile, fidem non adhibens, is in meridianâ luce lucentem solem non videt: nam ut ait Avicenna Chymicus, *Qui accipit quod debet, miscet ut debet, regit ut debet, necesse est ut fiat quod debet.*

II.

Quæ scientia docet modum quo admirabilis illa transmutatio potest fieri, pars est naturalis Philosophiæ occultissima, à veteribus Philosophis probe cognita, exculta, ac in usum fœliciter revocata, sed ad nos transmissa, tot ænigmatibus, allegoriis, parabolis & figuris obumbrata, ut difficile sit admodum ad illius cognitionem pervenire; illam partem esse Cabalæ Judæorum asserit Arthephius: sic ramum suum aureum miro artificio occultavere.

III.

Duplex est: Theorica, & Practica. Ratione theoriæ, inter scientias numerari debet, ratione praxeos, inter artes; sed artium aliæ subjectis materiis dominantur, illasque ad artificis solius arbitrium, variis formis, & figuris vestiunt & exornant, ut statuaria, figulina, pictoria &c. aliæ vero naturam requirunt adjuvantem, ut Medicina, Agricultura. Inter illas est nostra scientia; quæ (quoniam in prioribus Metallorum & mineralium succis investigandis, secernendis, & excoquendis, donec depositâ cruditate & feritate mitescant, occupatur) Chymia, & ars Spagirica, vel Pyrotechnica appellatur. Nam quemadmodum, nisi vis generans inesset frumento, vana essent omnia opera agricolæ; sic nisi in lapidis materia, tum volatili, tum fixa, vel Mercurio, & auro, inesset spiritus quidam Metallicus seminis naturam obtinens, producere aurum, vel argentum philosophicum, vel Elixir tam album quam rubrum, in vanum laboraret artifex. Ut natura in mineris ex proprio semine generat aurum vel argentum, sic ars extra mineras ex eadem materia suum lapidem philosophicum: quare artis opus mere est naturale.

IV.

Natura est vis quædam rebus insita, ex similibus similia procreandi. Vel natura est ignis invisibilis, vel igneus quidam vigor, aut spiritus rebus omnibus creatis insitus, quo cunctæ res se multiplicant. Hanc naturam in rebus omnibus corporis agnoscit D. Augustinus, lib. de Trin. *Rebus omnibus corporeis, inquit, seminariæ quædam rationes insunt, quæ cum data iis fuerit opportunitas, prorumpunt in causas debitas, & species suis modis & finibus.* Hos spiritus, & seminarias rationes, in Metallis crassiori cohiberi materia asserunt Philosophi; à qua si rite secernantur, secretique in sua sede naturali, & loco convenienti conserventur, sibi simile poterunt generare. Quare Augurellus de auro sic philosophatur lib. 2. Chrysopeiæ.

Sed purum atque omni purgatum sorde Metallum
Accipies, cujus secretâ in parte recessit
Spiritus, & crassâ pressus sub mole latenter
Vitlitat, ac solvi vinclis & carcere cæco
Emitti expectat, tenues effusus in auras.

Et alio in loco.

In auro
Semina sunt auri, quamvis abstrusa recedant
Longius, & nobis multo quærenda labore.

Denique lib. 1. Chrysopeiæ, postquam asseruit res omnes creatas sibi insito spiritu sese multiplicandi facultatem habere; sic de auro concludit:

Denique sic etiam fulvo detentus in auro
Ipse manum cupit artificis, qui vincula solvat,
Et qui se propriâ reddat virtute potentem.
Quod si quis properans hunc artis viribus unquam
Explicet, atque diu tepido post incoquat igni,
Continuo aspicies visu mirabile, vitam
Auro impertiri longo cum seminis usu:
Nec deerit, quin ex auro sibi procreet aurum.
Quod cum ita constiterit, durate, & credite dictis
Intenti artifices, & res sperate secundas.

Aurum vita frui vegetativa, sed occulta, & aliquando non modo occulta, sed etiam sensibili comprobat experientia. In Hungaria vinetum est, quod vulgo vocant *Tokaie*, vinis quotquot sunt in Europa, delicatissimis, suavissimis, & saluberrimis abundans; è cujus fundo, aurum in tenuissima filamenta ductum emergit, & viribus clavicularum instar annectitur; nonnunquam etiam racemorum acinos undequaque obvolvit, adeo ut toti aurei appareant: quod ludentis naturæ miraculum Augurellum non latuit, illudque graphice descripsit, lib. 2. Chrysopeiæ, his versibus:

Pullulat interdum proprii virtute vigoris
Auri perpetuum germen, ferturque sub auras,
Non secus ac summâ fruticis tellure cacumen
Exit, & inde suâ vi, sese extollit, ut Istri
Accola fœlicis sæpe illud stirpibus hærens,
Capreoli in morem vitis circumdare truncos,
Implicitumque etiam saxis invenit obesis.
Utque agiles serpunt hederæ, lateque pererrant,
Amplexæ lateres circum, pariesque fatiscit.
Dirutus, ingressis rimas radicibus, atque
Frondibus, ac prætermissis latera obvia ramis.
Sic topho inseritur crescentis vividus auri
Surculus, atque intus partes explorat inanes.
Egrediturque illuc, & se diffundit in auras,
Aut variæ illius summas complectitur oras,
Quasque tenet solide conspersas purus inaurat.

V.

Theorica, naturam spirituum ex quibus corpora componuntur, investigat; nec-non etiam corporum, quæ sunt effectus spirituum. Spiritus in hac arte appellantur minerales substantiæ, quæ ope ignis sublimantur, & abeunt in fumum; corpora autem, quæ in igne fixa manent. Illa autem sunt sex, aurum, argentum, cuprum, stannum, ferrum & plumbum. Mercurius vulgaris ambigit inter corpora & spiritus: non est omnino spiritus, quia imperfectam accepit à natura coagulationem, defectu sulphuris coagulantis, quo illum privavit: nec corpus, quia sub malleo non potest in omni dimensione extendi: nec fusile & ductile, quod in Metallis requirunt artis periti.

VI.

De varia corporum compositione, perfectione, & imperfectione, cruditate, maturitate, ac adustione, vanum esset hic disserere, & hanc crambem toties à Philosophis excoctam, iterum recoquere: super hac re consule Gebrum lib. 3. summæ perfectionis.

VII.

Duo sunt solum spiritus, qui corporum, & postea Elixiris compositionem ingrediuntur: Mercurius & sulphur. Ne credas Mercurium philosophorum esse eum, qui vulgo venalis reperitur; quocunque enim artificio ille præparetur, ad Elixiris compositionem est inutilis;

lis : Idem sentias velim de sulphure vulgari.

VIII.

Mercurius Philosophorum in sua prima radice compositus est ex terra alba, lubrili, nimium sulphurea, cum aqua clara fortiter admixta, & unita tali unione per minima, donec humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter; quousque fiat substantia viscosa, non quiescens in superficie plana, nec adhærens tangenti, propter siccitatem quæ alteravit aqueitatem in ipso: hic, est toties celebrata Philosophorum aqua sicca, homogeneus est in natura sua, & ex partibus undequaque similaribus constans; quia si fixus est, totus remanet in igne; si volatilis, avolat in fumum; cum sit incombustibilis, & aëreus, quod est perfectionis signum.

IX.

Hic Mercurius densam habens substantiam, quæ ex subtilissimis partibus componitur, & auro præponderans, cum est in sua natura, & repurgatus ab omnibus heterogeneis substantiis, est totius operis Physici fundamentum; sine ipso nihil fit, & cum eo totum, juxta illud Philosophorum effatum. *Est in Mercurio quidquid quærunt sapientes* Hinc Geber. *Si cum solo Mercurio perficere poteris, pretiosissimæ perfectionis eris investigator, & ejus operis summâ lætaberis, quæ naturæ vincit opus: mundare enim intime poteris, ad quod non pervenit natura: sic ars naturam aliquando superat. Hic Mercurius est amicabilis, & Metallis placabilis, ac medium conjungendi tincturas: nihil in eo submergitur nisi sol, sine ipso aliquod Metallum deaurari non potest, id est in aurum converti: est tinctura rubedinis & fulgidi splendoris, non recedit à commixto, si fixus fuerit.* Et alio loco Geber. *Laudetur, inquit, benedictus & gloriosus Altissimus, qui creavit illum, deditque illi substantiam & substantiæ proprietates, quas non contingit ex rebus ullam possidere, ut in illa possit inveniri hoc perfectionis, per artificium aliquod quod invenimus potentiâ propinquâ: ipse enim est qui ignem superat, & in ipso ac ab ipso non superatur, sed in illo amicabiliter gaudet quiescens, si nempe fixus fuerit.*

X.

Sulphur est pinguedo terræ, per temperatam decoctionem inspissata in minera, quousq; induruerit, & cum indurata fuerit, sulphur vocatur. Duplex est; vivum, purum, incombustibile; & adurens, atq; impurum. Purum duplex est; album & rubrum: rubrũ ingreditur compositionem auri, album vero argenti. Impurum autum duplex; fixum, & volatile atque inflammabile. Quæ Metalla plus habent de sulphure fixo, & immundo, difficilius liquantur, & vehementem ignitionem requirunt; ejusmodi sunt æs & ferrum: quæ vero plus habent de volatili & inflammabili, ante ignitionem funduntur, & liquantur. Sed hæc dicta sint obiter, & per transennam. Qui plura de particulari Metallorum natura, & compositione scire voluerit, consultat Gebrum lib. 3. summæ perfectionis; ars enim hæc transmutatoria, cum sit subalternatata tractatui de Metallis, in explicanda illorum natura, proprietatibus & differentiis, quibus inter se distinguuntur, non occupatur: solum investigat modum quo possint imperfecta in perfecta transmutari. Sed redeo ad propositum; sulphur vivum & incombustibile auri & argenti compositionem ingrediens, est exhalatio calida & sicca, genita ex purissima siccitate terrestri, in qua omnibus modis dominatur ignis; cujus proprium est tandem successu temporis suum coagulare Mercurium, in argentum, si sulphur fuerit album, vel in aurum, si fuerit rubrum: Sicque perfecta Metalla ex solo Mercurio, purissimo, subtilissimo, & defœcatissimo, coagulato à pauco sulphure albo vel rubro generantur. Plura de theoria commentari vetant compendii leges.

XI.

Practica docet modum conficiendi lapidem Philosophorum, vel eorum tincturam. Lapis autem philosophicus, est aurum vel argentum, per varia & multiplicia artis regimina ad supremum subtilitatis, fusilitatis, puritatis, fixitatis, & tincturæ gradum perductum, tantisque pollens viribus, ut Mercurium vulgarem & imperfecta Metalla transmutet in aurum vel argentum; in omnibus examinibus constans & verum.

XII.

Hunc artis finem & scopum non assequetur artifex, nisi aurum vel argentum per analysim, & methodo resolutivâ destruantur, & in sua principia reducantur; postea vero per varia artis regimina, & methodo compositivâ perfectiora fiant: Metalla enim sic destructa, artis beneficio, & seduli artificis industriâ, depurantur ab omnibus excrementis terrestribus, & aqueis, nec-non à sulphurum pinguedine, & fuligine, ac ad summam puritatem & subtilitatem deducuntur; ut ex iis tandem fiat & coaguletur aurum vel argentum Philosophorum, aut lapis fixus & tingens, sive albus, sive ruber

XIII.

Ut omnia opera naturæ posita sunt in vicissitudine resolutionis & coagulationis, sic ars fidissima illius imitatrix, perfecta Metalla in sua resolvit principia; sulphur nempe & Mercurium, ex quibus sunt composita; vel in aquam Metallicam sulphure & Mercurio constantem; illaque denuo, ut dictum est, componit, & perfectiora reddit.

XIV.

Hæc solutio, quæ clavis est totius artis transmutatoriæ, difficilis est admodum; quia hæc corpora sunt fortissimæ compositionis, & pauci artifices norunt materiam, illiusque præparationem, qua ars utitur ad dissolutionis opus perficiendum. Philosophi jubent corpora dissolvi in Mercurium, vel aquam mineralem, ope Mercurii quem dissolventem vocant; qui cum componatur ex Mercurio & sulphure crudis ac volatilibus, perfecta corpora à natura digesta, concocta, & terminata, novit reincrudare, & in Mercurium convertere, qui dicitur Mercurius corporum: sicque Mercurius, qui in aurum vel argentum longâ annorum serie coagulatus fuerat in terræ venis à pauco sulphure albo, vel rubro ac fixo, à sulphure ejusdem naturæ & essentiæ, sed contrariæ dispositionis, volatili & corrodente destruitur; & in mineralem aquam resolvitur. Quare non immerito auctor libri cui titulus est, *Lilium inter spinas*, quique Scoto attribuitur, asserit aurum & argentum, non ab aliis vinculis solvi, quam iis quibus ligata & compacta fuerant.

XV.

De Mercurii dissolventis natura, & proprietatibus, & unde is veniat extrahendus, inter se dissentiunt Chymici vulgares; & ipso Mercurio inconstantiores & mobiliores, nihil certi definiunt & veri.

XVI.

Probatiores Philosophi, clavem hanc seras metallicas, ut aiunt, aperientem, omni studio occultavere; ne ad indignos pervenirent suæ artis secreta. Auctor Rosarii majoris, Mercurium philosophorum extrahendum esse jubet ex sua crassa substantia, & ponderosa mole. Auctor anonymus dialogi Auri Mercurii, & Lapidis, lapidem hunc, crassam & venenatam bestiam appellat, & omnium hominum ac Metallorum hostem. Hermes illum esse quærendum asserit in suis latebris deauratis: quod etiam verissimum; nam in sua sublimatione illum vidi radiis modo argenteis, modo aureis nitentem, & fulgentem. Lullius illum effodit ex suis cavernis vitreis: quod etiam verissimum; nam illum vidi sublimatum

tum adinstar vitri, vel crystalli splendidissimi, partim albi, partim suavè rubentis: unde à Philosophis vitriolum azoquæum appellatur. Hinc illud Philosophorum effatum, atque præceptum, *Visitabis, Inferiora, Terræ, Rectificando, Invenies, Occultum, Lapidem, Veram, Medicinam*. Primæ namque litteræ novem illorum verborum componunt illud nomen Vitriolum: sed ne credas esse vitriolum commune. Denique hæc admiranda substantia, Prothei cujusdam instar, varios induit vultus, figuras, & colores: quasi vero natura in ea prima jecisset fundamenta, vel delineasset stamina totius regni mineralis, atque forsan vegetabilis; vegetabilia enim ex mineralium resolutione nutriuntur. Longum esset & inutile recensere varia nomina huic admirabili materiæ à Philosophis imposita.

XVII.

Sed in tantis tenebris atque rerum obscuritate audiant artis Tyrones Philosophum, Gebrum nempe; nam ut Aristoteles apud Peripateticos per antonomasiam Philosophus appellatur, sic Geber apud Chymicos. Audiant ergo Gebrum, illis cæcutientibus facem lucidissimam præferentem. *Ex spiritibus, inquit, fiunt & componuntur corpora, ideoque prater res alias omnes spiritus corporibus magis assimilantur, illisque unione firma & constanti uniuntur, quando cum illis fixi fuerint; quare in tota rerum natura nihil invenimus, quod possit corpora alterare præter ipsos spiritus; sed quoniam in mineris multas contraxerunt impuritates, à quibus corpora inficerentur, nisi priusquam iis admiscerentur, per præparationem omnino sublatæ essent; ideo ars per sublimationem eos præparat, ut postea facilius corporibus misceantur.* Primum ergo artis opus, est Mercurii sublimatio: Sic Aristoteles Chymicus. *Primum opus est, inquit ut Mercurium sublimes, & in Mercurium mundum corpora munda mittas.*

XVIII.

Mercurius ergo Philosophorum ex spiritibus est extrahendus; sed tres à Gebro numerantur spiritus, qui sunt corporum principia: Arsenicum, Sulphur, & Mercurius vulgaris, qui ut jam dictum est, quocumque artificio præparetur, non potest fieri Philosophorum Mercurius: nec sulphur commune, sulphur Philosophorum; quia semper inficit & corrumpit; *Ideoque, inquit Avicenna Chymicus, non intrat in nostrum Magisterium; si non fuerit calcinatum, adurit atque denigrat; si calcinatum, pulvis est mortuus omni carens ingressu.* Superest ergo, ut ex arsenico hic Mercurius Philosophorum extrahatur: quod quidem arsenicum compar sulphuris appellatur, quia in manifesto naturam sulphuris redolet; in occulto verò ex omnium Philosophorum consensu & experientia teste; Mercurialem, auream, & argenteam naturam possidet. Extrahe ergo ex arsenico Mercurium dissolventem philosophorum, qui est Metallorum omnium semen; sic natura pretiosum voluit occultari sub vili; sic adamas omnium lapidum pretiosissimus, involucro terrestri & lapideo obvolvitur: Denique in tota rerum natura, mala bonis permixta reperiuntur. *De hac prima artis materia, sic loquitur Basilius Valentinus, lib. de occulta Philosophia, sapientiæ studiosus inveniet in una re, & una materia, radicem, quod vix millesimus credat, quia vera radix contemptibilis est, populo rudi ignota, & absque multiplici examine hominibus in abscondito latet; totus mundus videt, & non cognoscit. Et alio in loco; Mercurius Philosophorum latet in re admodum vili, & cum materia in lucem prolata est, non est cara, ubique reperitur, & pueri illâ ludunt; habet odorem corporis mortui, duobus florenis potest emi ad opus.*

XIX.

Ut voti tui fias compos, & Mercurium Philosophorum tibi compares, accipe arsenici quantum volueris; teratur in mortario ferreo, donec in pulverem tenuissimum redactum fuerit; trajiciatur per setaceum, & sublimetur secundùm artis leges, ut ab omnibus impuritatibus terrestribus, nigricantibus, volatilibus & corrosivis, ac sulphureis spolietur, & ad extremam luciditatem deducatur; quod septena; nona & decima sublimatione continget. Sublimationis modum te docebunt Geber c.44.l.2. summæ perfectionis, & Isaac Hollandus lib.1. de minerali. Arsenici impuritates terrestres impediunt ingressum in corpora; nigricantes & sulphureæ opus nostrum corrumpunt & inficiunt, quod debet esse purissimum; subtiles & corrosivæ, si remanserint, lapidis coagulationem impediunt: sola ergo media illius substantia quæ est temperata, & inter fixum & volatile ambigit, nobis utilis est: Sic quæ in nostro Mercurio sunt superflua, tolluntur.

XX.

Quoniam hic Mercurius à natura destinatus est ad Metallorum generationem, quæ sub malleo in omni dimensione extenduntur, & ductilia sunt; ideo viscosam, lentam, tenacem, ductilem, nec inflammabilem habet substantiam, & ponderosam admodum, quod in ejus præparatione mihi licuit observare: nam cum illam propriis manibus contrectavi, hæc omnia vera esse deprehendi. Ex ejusmodi Mercurio, in terræ visceribus & mineris composito à natura, duplex exoritur fumus; Mercurialis & sulphureus: qui fumus est propinquior Metallorum materia, cum longa annorum serie figitur, & coagulatur in Metallum.

XXI.

Antiqui Philosophi adeo fuere industrii, ut ex solo Mercurio, sine additione auri & argenti suum lapidem conficerent: *Nam*, ut ait Geber, *si mineralium & Metallarum principia noveris, non oportet tua bona consumere ut artis finem assequaris; vili enim pretio omnia ad tantum opus necessaria tibi comparabis.* Solus ergo sufficit Mercurius, si bene præparatus fuerit, quod admodum difficile est, ut ait Augurellus Chrysopeiæ lib.2.

....neque enim quid debes sumere, magnum
Invenisse adeo est, habilem sed reddere massam:
Hoc opus, hic labor est, hic exercentur inanes
Artificum curæ.

XXII.

Cum paratus fuerit Mercurius, & ad summam puritatem deductus, cum auro miscendus est ad opus rubrum, cum argento ad opus album; ea proportione ut pars una sit corporis fixi, septem vero volatilis, vel Mercurii, ut tandem aliquando igne convenienti adhibito simul sublimentur, & fixum fiat volatile: nam cum summa volatilis superat summam fixi, necesse est ut fixum fiat volatile. In hac auri sublimatione cum Mercurio, Mercurius adhuc perfectius depuratur, propter auri fixum sulphur, quod omnis extraneæ substantiæ impatiens, soli Mercurio coque purissimo amat uniri; ideoque separat ab eo exactius quod inutile remanserat, & de sua natura non erat.

XXIII.

Modi operationum quibus pervenit artifex ad operis complementum, & materia nostra ad majorem dignitatem assurgit; tandemque aliquando in lapidem Philosophorum, lapidem ignis, summe penetrantem, & tingentem transmutatur, sunt octo: sublimatio, descensio, fixio, calcinatio, solutio, distillatio, putrefactio & ceratio.

XXIV.

Sublimatio definitur à Gebro rei siccæ per ignem elevatio cum adhærentia vasis Per hanc, ut jam dictum, est Mercurius mũdatur à suis impuritatibus, ut postea mixtus cum corpore fixo, auro nempe, vel argento, longo tractu tẽporis sublimentur; sicq; fixum ex ponderoso fiat leve,

leve, ex crasso gracile, & volatile. Sed priusquam fiat volatile, in vase emollitur, & in gummosam substantiam flavi coloris ad instar ceræ convertitur; & hæc est prima solutio fixi corporis: postea forti ignitione sublimatur una cum mercurio, in sublimatum, nivem albedine & luciditate superantem; sicque absconditur altitudo, & manifestatur corporis fixi profunditas; quod in arte necessarium esse norunt periti.

XXV.

Hic materiæ nostræ splendor, & summa luciditas, provenit ex corporum perfectorum sulphure purissimo; quod quidem, cum sit de natura ignis lucentis, & non urentis, lumen est, splendor, & tinctura corporum. Hanc eximiam luciditatem nemo poterit satis admirari: & cum illam propriis oculis vidi:

Obstupui, steteruntque comæ, vox faucibus hæsit.

Istius sublimati sola media substantia nobis utilis est, relictis crassioribus atque fœculentioribus partibus, atque etiam volatilibus, quæ figi non possunt. Hæc appellatur succus lunaris, quia Mercurius Luna Philosophorum nuncupatur; qui exuperat in hac compositione, sicque à potiori parte fit denominatio. Dicitur etiam mercurius corporum, mercurius duplicatus, *rebis*; quia ex re bina compositus est, volatili nempe & fixa.

XXVI.

Hæc media mercurii nostri sublimati, & auro impraegnati substantia, debet in vase igne convenienti ex volatili fieri fixa. Hæc est descensio Philosophica, quæ incipit à coagulatione, quam excipit fixio, juxta illud:

Si fixum solvas, faciasque volare solutum,
Et volucrem figas, faciet te vivere tutum.

Fixio autem definitur à Gebro, *Rei fugientis ab igne conveniens ad ignem adaptatio, ut perpetuetur tinctura in alterato.* Et bene quidem; nam nisi tinctura fixa fuerit, non remanebit in corpore alterando, sed ad ignis asperitatem & vehementiam aufugiet. Hæc fit igne moderato, qui sensim augendus est, ut igni vehementiori, tandemque fortissimo nostra materia assuescat. & fixa remaneat in fundo vasis. Interea si quid illius fuerit sublimatum, ad fundum vasis detrudendum est, donec omnia simul figantur.

XXVII.

Fixionem sequitur calcinatio, quæ adeo necessaria est, ut sine ea, opere sapientum potiri non liceat: nam cum materia nostra tenuissima esse debeat, & calidissima, illud assequetur per calcinationem. *Definitur autem à Gebro calcinatio, Rei per ignem pulverisatio, cum privatione humiditatis partes connectentis & ferruminantis.* Finis autem calcinationis, est mercurii nostri duplicati in cinerem conversio. Quod fieri non potest nisi aquosa, elementaris, & crassa humiditas, quæ illius partes inter se colligatas tenebit, per ignem consummatur, ut & sulphura pinguia atque unctuosa quæ illi viscidditatem & lentorem conciliabant: præterea cum humiditas illa crassa & elementaris, sit temperamento frigidissima, vim prolificam germinis tum fixi, tum volatilis impedit, quapropter illa per calcinationem, in vase patente & aperto factam necessario annihilari debet, alias nulla fieret generatio: & hæ sunt rationes propter quas calcinamus. Signum perfectæ calcinationis, est materiæ calcinatæ solutio in aqua ad instar salis, ejusdemque coagulatio per aquæ evaporationem. Quæ sunt calcinata, fixa sunt, & ad naturam salis accedunt, & hic sal principium est artis. Ut Philosophi in viventibus tres agnoscunt humorum species: primus est alimentarius, secundus elementaris, tertius radicalis & primigenius; sic Chymici has tres humorum species in metallis, & suo lapide agnoscunt, & reperiunt. Elementaris frigidissimus, humidissimus, & crassus, glutinis instar partes inter se conjungit: alimentarius, qui est proprie illorum mercurius, alimentum suppeditat metallis in terræ visceribus, & lapidi in vase Philosophico; radicalis vero est totius mixti pars præcipua & illius humidum primigenium, in quo germen & totius generationis futuræ fundamentum continetur. Corpora, ut perbelle & erudite annotat Lullius, sunt germinum pabula; quod in bulbis licet observare.

XXVIII.

Hic cinis sive sal, nihil est aliud quam aqua metallica coagulata, humidum radicale & primigenium metallorum, multo calore & spiritu perfusum, in quo residet multiplicandi facultas, & principium, basis atque fundamentum totius naturæ metallicæ; Ideoque hic sal facile in aquam metallicam resolvitur: & hæc est solutio Philosophica, quæ definitur à Gebro, Rei siccæ in aquam mineralem solutio. Hæc fit in Balneo Mariæ, vase optime clauso, ubi paulatim & tractu temporis cinis noster solvitur in aquam, auri colorem referentem, & hæc est vera & genuina auri solutio: per quam ita destruitur, ut nunquam possit amplius in metallum coalescere, & redire. Quod belle novit. Augurellus, cum de metallis dissolutis, & in aquam mineralem conversis sic loquitur lib. 2. Chrisopeiæ:

Quin etiam ut sensim madeant & mollia persient,
Magnum opus, & quo non credas operosius ullum
Esse aliud: nec quo se magis ars maxima jactet.

Quare asserunt omnes Philosophi, facilius esse aurum construere quam destruere, & eum artificem, qui aurum ita destruxit, ut non sit amplius aurum, pervenisse ad maximum secretum.

XXIX.

Hæc aqua, quamvis ad visum pura & nitida appareat, tamen fœces adhuc retinet mercurio nostro altius immersas, quæ per tot prædictas operationes non potuere secerni: aqua autem per distillationes sæpius repetitas, & præcedentes digestiones, tandem ad summum puritatis & tenuitatis gradum deducitur, & mutato colore alba apparet, ad instar aquæ fontanæ sæpius distillatæ, nullo sapore præditæ: quæ vero ex argento iisdem præparationibus extrahitur, acido sapore linguam ingrate ferit, quia argenti vitriolum absolutam à natura non accepit concoctionem ut vitriolum auri, quod temperata decoctione summam dulcedinem acquisivit.

XXX.

Distillatio aquæ nostræ toties iteranda igne lentissimo; donec nullæ amplius in fundo vasis appareant fœces, quas observavi esse colore nigerrimo, & igne vehementiori abiisse in fumum fœtentem, & arsenicalem: his artibus materiæ tuæ summam puritatem & nitorem conciliabis. Si vero in mundatione tui mercurii fueris negligens, lapidem parabis qui mercurium transmutabit non in aurum vel in argentum; sed in plumbum, , stannum aut aliud metallum. Sic aurum suum magna cum admiratione, & se nihil tale cogitantem, in plumbum mutatum fuisse narrat Glauberus. Ratio portentosæ istius transmutationis; est quod metalla inter se non differant specie ut homo ab equo, sed accidentibus solum, quæ non mutant speciem: illa si per artem separentur, imperfecta metalla mutantur in aurum & argentum. Quare non inconcinne Alanus Philosophus ait: *Nostra Medicina metallis demit rubedinem, æternamque dat tincturam.* Si vero lapis, vel medicina infecta fuerit impuritatibus plumbeis, vel stanneis, aurum vel argentum convertet in plumbum, vel stannum.

Quoniam ergo metalla ex una eademque materia, quoad essentiam componuntur, perfectius vel imperfectius depurata, maximam habent inter se affinitatem & symbolum; & ea ratione facilis est illorum ad invicem transmutatio, ad instar Elementorum: ex terra enim fit aqua, ex aqua aer, ex aere ignis rursusque, mutata rerum vice, ex igne fit aer, ex aere aqua, ex aqua terra.

XXXI.

Aqua nostra ad summam puritatem deducta; quia composita est ex mercurio & corpore fixo, vel ex sulphure & mercurio, & Mercurius contineat semen fœmininum, sulphur vero masculinum; hæc aqua, hic mercurius duplicatus, hermaphroditus appellatur; estque toties decantata Venus hermaphrodita antiquorum, utroque sexu pollens: hæc sola sufficit ad opus perficiendum. Tritum est illud Philosophorum axioma, Ignis & aqua nobis sufficiunt.

XXXII.

Philosophi duplicem corporum solutionem constituunt, quarum una est solutio corporum in mercurium: hæc solutio perficiendis operationibus particularibus convenit, si mercurius fixus fuerit calcinatus & in cinerem conversus; de qua hic nulla fiet mentio. Alia vero in aquam mineralem, quæ ad opus universale necessaria est. Quare dicunt Philosophi; Nisi materia tua fiat aqua decurrens omnia ad nihilum devenient: cum aquam summe puram & nitidam parasti, reduxisti mercurium, & cum eo conjuncta corpora in materiam primam mercurium nempe & sulphur: nam mercurius antequam coagularetur in metallum, fuit aqua, primo composita ex quatuor elementis: secundo ex tribus naturæ principiis, sale nempe, sulphure, & mercurio: Denique metalla perfecta in visceribus terræ fiunt ex solis aquis metallicis, purissimis, subtilissimis, longa annorum serie coagulatis in metallum, ope sulphuris non urentis in iis contenti; quia, ut aiunt Philosophi, omne siccum naturaliter ebibit suum humidum: sic terrestris & lapidifica exhalatio aquam in saxum aliquando momento temporis coagulat.

XXXIII.

Quemadmodum natura, ex aquis metallicis summe depuratis generat metalla perfecta, sic ars, ex iisdem & similibus aquis primo suum aurum, postea suum Elixir producit, nec alio modo potest procedere: nam cum generationem debeat præcedere corruptio, & sicca non putrescant; materia nostra quæ sicca est, & in cinerem conversa, necessario per prædictum artis regimen debuit in aquam converti metallicam, ut in suo vase exacto clauso putrescet: nam vitium capiunt ni moveantur aquæ, & quæ sunt calida & humida, calidoque in loco conclusa, nisi difflentur prompte putrescunt. Hujus aquæ coctionem incæpi in vase optime clauso, igne lento ut moris est: incipientem, solum vidi illius coagulationem, nec ulterius licuit progredi, inopina & acerba morte Ludovicæ Mariæ Mantuanæ Serenissimæ Polonorum Reginæ, cujus imperio laboriosum illud opus susceperam, ac pluribus aliis pluribus aliis de causis [quas hic recensere inutile esset & superfluum] à proposito evocatus consilio & opere; (quod ni fallor ad optatum finem perduxissem:) nam natura, sola, id est spiritus prolificus in utroque germine, fixo & volatili contentus, totum opus complet; modo ignis illi mitis atque blandus non deficiat, nam si vel momento temporis refrigeretur, nihil fiet: quoniam continuo motu natura sua peragit opera, qui si interrumpatur, defectu caloris illam excitantis, à quiete ad laborem, quasi sui officii immemor, non potest revocari. Hæc sunt quæ de methodo resolutiva, & corporum solutione mihi licuit observare, quæ vera esse deprehendes, si manum operi adhibueris.

XXXIV.

Dictum fuit Canone XII. lapidem Philosophorum duplici methodo absolvi, resolutiva & compositiva. Per methodum resolutivam, mercurium præparantem, & aurum cum illo indissolubili nexu conjunctum in aquam mineralem, quam aquam permanentem vocant, reduximus: restat jam ut methodo compositiva illam in Lapidem Philosophorum coagulemus, quod difficile non erit, si fides est adhibenda optimæ notæ auctoribus: nam una materia, quæ est aqua nostra; uno regimine, quod est indesinenter coquere, nostrum opus completur, lento igne ut jam dictum est; quod veteres appellavere opus mulierum, & puerorum ludum: quia magnum illud opus semetipsum coagulat, putrefacit, sublimat, fixat, albefacit, rubefacit, semetipsum in modum ceræ liquefacit, tandemque omnibus modis perficit. Utinam mihi licuisset illud ad finem perducere, illius cognitionem tibi non invidissem, Lector. Cum autem postrema pars illa operis bona fide ab auctoribus descripta fuerit, si sedulo & diligenter illorum libros legeris, & perlegeris, nunquam à proposito fine aberrabis.

XXXV.

Attamen ut te ab illorum lectione salebrosa sublevem, clare & aperte sine ullis allegoriis, omnes naturæ ab arte adjutæ motus, & mutationes materiæ aperiam. Cum illa in suo vase, duplici adhuc operculo munito, inclusa fuerit, igne ut dictum & lento incipiet coagulari, & tandem intra quadraginta dies convertetur in terram obscuram, vel in infinitos atomos nigricantes. Hic est primus color qui in materia apparebit, indicans illam putrescere; nam ut dictum est, generationem debet præcedere corruptio necessario. Est autem putredo, corruptio proprii nativi coloris uniuscujusque rei in humido, ab extraneo calore: corrupto autem per putredinem rei putrescentis calore nativo, qui partes mixti inter se ligatas tenebat & unitas, illius compago dissolvitur, & ultimò res corrupta in terram, vel cinerem nigricantem convertitur. Hic est finis putredinis quæ in nostro opere contingere debet, alias incassum laboraremus; hic est pretiosus cinis, de quo dicunt Philosophi, Ne contemne cineres, quia in eis pretiosus latet adamas.

XXXVI.

Expecta calore miti atque blando materiæ tuæ corruptionem, cujus signum erit niger color: tunc nulli exorientur venti, nullum vitæ symbolum apparebit. Aliquando undequaque videbis tuum compositum siccatum, aliquando instar picis nigræ ebulliens; cumque instar pastæ fermentatæ turgebit, gaude; nam signum est spiritum intus conclusum esse vivificum, qui statuto tempore è suo sepulchro resurget, longe gloriosiori & splendidiori corpore vestitum. Hæc nigredo appellata fuit Eclypsis solis; à quibusdam corvus ambulans in tenebris vel caput corvi.

XXXVII.

Quemadmodum ovum omnia in se continet necessaria ad pulli generationem, soloque calore externo indiget, ut spiritus genitor in eo contentus, de potentia ad actum deducatur; illud idem de materia tua in suo vase contenta credas velim, quæ una cum suo vase ovum Philosophicum constituit, quia omnia ad avis Hermeticæ generationem requisita, id est, lapidis Philosophici, continet; semen nempe masculinum atque fœmininum, necnon menstruum, quo utrumque semen possit vegetare, nutriri, crescere & aptum ad sui similis generationem fieri. Sed ut ovum, si calore

calore nimio induretur, inutile evadit ad pulli generationem; quia germinis calor & spiritus prolificus omninò dissipatur; sic, & vehementiori igne ovum tuum Philosophicum induraveris materiam tuam convertes in pulverem rubrum inutilem, & spiritum prolificum in utroque germine, & fixo & volatili contentum, extingues: sic major & potentior ignis minorem destruit.

XXXVIII.

Perfectâ & consummata putredine sensim materia vapores de se emittet, & circulabitur, ac imbres multiplicabuntur, quorum ope abluetur nigredo, & tandem aliquando post tres à nigredine menses, vel centum dies lunæ candor apparebit, qui sensim ad Albissimum assurget, & materia instar argenti vivi liquidi fiet; tandemque post varias solutiones, & coagulationes sæpius repetitas albissima evadet, & granulabitur tenuissimè instar atomorum solis: sic tincturam ad album perfecisti, sed exiguæ virtutis, quæ reiterata ejusmodi operatione, cum eadem aqua mercuriali, stupendas acquiret vires.

XXXIX.

Hic lapis perfectus ad album vocatur flos auri, nam sub illa albedine occultatur auri tinctura. Continuato ergo igne eodem gradu, materia iterum liquescit & solvitur, atque blande sublimatur, datque colores novos; primò viridem, postea cæruleum, cui succedit pallidus, demumque obscure purpureus. Color viridis indicat materiam nostram se disponere ad vegetationem & generationem, quare cave, ne igne immodico, viror ille in turpe nigrum vertatur, vel materia vasis lateribus adhærens vitrificetur: nam cum spiritus factus sit spissior & corporalior, sic ad summitatem vasis fuerit elatus inibi concrescet, & quod est in fundo comburetur. His coloribus succedit flavus, lutea quasi brunnitie diffusus; tunc apparent etiam transitorii colores, similes iis qui in Iride, & cauda pavonis videntur, tandemque citrinus & solis color apparebit.

XL.

Jam omnia instar auri obryzi apparent, & lac virginis, idest mercurius, quo materia imbibitur, citrinescit valdè; postea vero violaceo tingitur, interdum obscura purpura, tandem incipiet siccari materia, & tum liquescet, & coagulabitur, reliquescetque centies in die, usque quo granulari incipiet & debiturque totum velut granis discontinuum, iterumque coalescet, infinitasque de die in diem formarum larvas induet, & hoc dudurabit per septimanas duas aut circiter: Tandemque favente divino numine granulabitur instar atomorum solis, eritque color tam intense ruber, ut nigrescat instar sanguinis coagulati. Hæc omnia fœliciter succedent, si in igne regendo cautus fueris.

XLI.

In toto opere duplex est solum ignis: unus qui violentæ competit arti, & ut ait Augurellus lib. 3. Chrysopeiæ;

Nititur hic operum immensa vi trudere semen,
E solido nexum miris compedibus auro.

Hoc utitur artifex ad auri sublimationem Alter vero tranquillæ naturæ æmulus, est mitis atque blandus, qui in usum revocatur cum materia in suo vase triplici inclusa est, tuncque nullo modo vas aperiendum; & eodem semper tenore ignis est continuandus Ne credas Philosophis qui asserunt illum esse augendum; hic latet anguis in herba, nam illud non est intelligendum de igne externo, sed de interno, qui inscio artifice semper augetur, ille enim naturæ ignis, qui in materia continetur, continuo fit vegetior; illaque calidior semper in dies evadit; quare igne externo vehementiori non indiget, imò vero si in eo regendo prudens non fueris, aut materia lateribus vasis adhærens, vitrificabitur, aut ad superiorem partem delata, non residet in fundum, sicque siccior materia comburetur, ut jam dictum est, & totum opus peribit.

XLII.

Ultimum illud opus, quo materia nostra in aquam mineralem soluta, in vase optime clauso & lento igne, concrescit in lapidem Philosophorum, non male assimilatur humanæ generationi: nam in materia nostra utrumque semen continetur, masculinum & fœmininum, atque etiam menstruum: vas habet rationem uteri in quo semen concipitur, & per varias alterationes tandem in fœtum Hermeticum transmutatur: calor externus coagens est, qui vim illius sopitam, spiritum illum generantem, & artificem per totam materiam nostram diffusum excitat ad generationem promovendam [quæ mistione perficitur] idem enim est generari quam misceri, & interire quam secerni. Is spiritus artifex ubi à potentia ad actum incipit deduci à tota sua materia videtur decidere; cum in illius medio unitur & coalescit in punctum nigricans non parvam habens similitudinem cum puncto salienti, quod in ovis incubatu fotis initio pullificationis contingit Punctum illud nigrigans propriis oculis vidi, quod magnam mihi movit admirationem. Quemadmodum ergo semen in coitu ab universo utriusque parentis corpore decisum utero concipitur; inibique loci tempore vis illius sopita excitatur, & spiritus genitor ab utriusque seminis masculini & fœminini corporea mole separatur, & in unum coalescit punctum, ut perficiendæ generationi incumbat, sic illud idem in nostro opere videtur fieri: & ut mulier sanguinem suppeditat ad fœtus nutritionem, sic mercurius qui in nostro opere fœmina appellatur (ut sæpius dictum est) menstrui vices gerit, quo fœtus noster, lapis nempè, possit vegetare, crescere & nutriri. Quis non mirabitur vires atque facultates spirituum, quibus generationes fiunt, sive in regno minerali, vegetabili, vel animali? qui, ut ait, Hippocrates l. 1. de diæta, nesciunt quid faciunt, scire tamen videntur, & omnia illis ex necessitate divinâ contingunt. Hic spiritus est in sua materia veluti faber in officina, qui materiam suam disponit, format & figurat secundum artis suæ leges ad opus suum perficiendum.

XLIII.

Cum lapis perfectus fuerit, hic è suo vase est eximendus: videbis illum paulò supra fæces elatum illæ sunt relinquendæ, & quidquid volatile superius adhæserit, solaque media pars est sumenda, quæ nihil est aliud quam purum humidum radicale, metallicum & verum sulphur non urens, genitum ex purioribus utriusque materiæ volatilis & fixæ partibus: fixum nempe fixi corporis sulphur sibi puriorem mercurii assimilans substantiam, & in suam convertens naturam, inutilem relinquit. Sola ergo media pars est sumenda; & iterum coquenda, ea conditione ut lapidis sit pars una; duæ vero aquæ mercurialis. In hac secunda decoctione videbis tui compositi putredinem longe perfectiorem, quam vocant *nigrum nigro nigrius*, cui succedet albedo splendidissima, cæterique demum suo ordine colores longe perfectiores quam in prima decoctione apparebunt.

XLIV

Quamvis lapis vel sulphur tuum absoluta hac secunda decoctione summum perfectionis gradum acquisiverit, non est tamen capax faciendæ transmutationis, nisi prius fermentetur ac postea inceretur. Fermentatio fit additis ad unam lapidis aut sulphuris tui partem tribus auri partibus, opus illud facillimum est & dicitur opus trium dierum, de quo consule Auctores.

res. Facta autem fermentatione ad carcerationem devenire oportet. Ceratio autem à Gebro definitur, Rei duræ non fusibilis ad liquefactionem mollificatio. Ea autem inventa est, ut quod ingressum ex privatione suæ liquefactionis non habebat in corpus, ad alterationem mollificaretur: ceramus autem ad imitationem naturæ, quæ cerat humiditate, quæ est super omnes humiditates, expectans ignis calorem: in nullis autem rebus melius hæc humiditas reperitur quam in sulphure & arsenico propinque, propinquius autem & melius in argento vivo: quia in prædictis spiritibus nunquam eorum humiditas separatur à sua terra. Modus autem cerationis, est ut super lapidem cerandum multiplicetur eorum sublimatio; quousque in illo cum sua humiditate metallica manentes, fusionem bonam præstent. Sed prius mundandi sunt & reducendi in aquam mercurialem; quæ, ut jam sæpius annotatum est, nihil est aliud quam mercurius Philosophorum; qui in operis nostri initio corpora solvit solutione Philosophica, in fine vero lapidem icerat, summamque fluiditatem conciliat, illumque reddit instar aquæ rubicundissimæ fixæ contra omnem ignis pugnam & vehementiam. Ex solo ergo mercurio totum opus nostrum conficitur, qui ut initio seras metallicas aperuit, sic in fine illas fœliciter claudit.

XLV.

Ultimum denique artis opus, est examen auri vel argenti arte chymica elaborati. In hunc finem hæc ars invenit omnes probandi & examinandi modos, quibus utuntur hodie aurifabri ad bonitatem vel falsitatem auri vel argenti deprehendendam: unde certo certius conjicere licet, illam esse verissimam, cum opus suum omni examini subjicit: modum autem projiciendi lapidem super Mercurium & imperfecta metalla, repete ex Lullio aliisque auctoribus.

Conclusio totius operis.

Non mirandum si ex mille artificibus vix unus hucusque optatum operis finem assequutus fuerit: quis enim illorum in debita operatur materia, quam natura, à potentioribus causis impedita, imperfectam relinquens, arti præparavit, atque artifici absolvendam reliquit? quis omnes illas operationes enumeratas ab auctoribus aut diminute, aut superflue, falsa veris miscendo; aut confuse, nullo, vel præpostero ordine descriptas, & plus quam tenebris Cimmeriis involutas, ad opus nostrum absolute necessarias, probe unquam intellexit, &. intellectas convenienter secundum artis leges ad praxim deduxit? Summis, quod ajunt, labris vix degustatis Philosophorum libris credunt (Ariadnes quamvis filo destituti) posse se ex eorum dædaleo labyrintho extricare. Sed in cassum laterem lavant, oleum & operam perdunt: Vellus illud aureum non tondetur, Mala illa Hesperidum non decerpuntur, Ramus ille aureus Junoni infernæ sacer non avellitur, nisi herculeis laboribus. Tu vero quisquis es Lector, si magnæ & prædivitis illius artis amore tenearis, quam tibi brevibus absolvi, componendi lapidis methodum attento animo lege & perlege: hæc enim tibi facilem viam sternet ad auctorum Chymicorum intelligentiam; quam cum tibi comparativa, mirabis certe illorum in celando suo aureo Ramo subtilitatem, & doctam ac ingeniosam varietatem: & una cum omnibus Philosophis agnosces & fateberis, nihil aliud requiri ad opus nostrum quam mercurium Philosophorum à natura animatum, & suo sulphuri proprio desponsatum, ac à suis impuritatibus per sublimationem mundatum: ut illius beneficio fixum fiat volatile, & volatile fixum, toties que iterandas esse ejusmodi operationes sublimationis, coagulationis & solutionis, donec materia tua instar ceræ fluat, ut ait Geber, in omni complemento solifico & lunifico vero. Sic divinæ illius scientiæ dignitas, quæ nisi fato & nequissimorum hominum fraudibus ac impostoris hucusque apud evilvit, antiquæ suæ famæ atque auctoritati in hac nostra Europa restituetur in honorem & æternam memoriam antiquorum illorum sapientum, qui primi illam invenere, inventam nobis reliquere, sub ænigmatum & fabularum larvis personatam, more olim usitato apud omnes Philosophos. Faxit Deus ut discussis ignorantiæ tenebris, & revocata ad meliorem frugem hominum istius ævi mente, qui nostram scientiam odio plusquam Vatiniano prosequuntur, illius veritas probis omnibus & doctis innotescat. *parum*

Sepultæ distat inertiæ
Celata virtus.

F I N I S.

Aurum Superius & Inferius Auræ superiores & Inferioris Hermeticum CHRISTIANI ADOLPHI BALDUINI, S.R.I. *Acad. Nat. Colleg. Cognom.* Hermetis.

Hermes.

In superiori Sphæra est in medio fontis
Vena, quæ est Philosophorum Regula prima.

Consummatissimâ Doctrinâ, Acerrimo Iudicio, incomparabili Experientiâ & rerum Usu Illustribus S. R. Imp. Academiæ Naturæ Curiosorum Senatoribus. Magnifico Dn. Præsidi, *Ac Excellentissimis Dn.* Adjunctis *& Collectoribus Ephemeridum, cæterisque gravissimis Dnn. Collegis, Patronis, Collegis & Fautoribus honoratissimis. S. P.*

HERMETUM TRISMEGISTUM esse illum, quem Latini *Mercurium*, *Taautum* Phœnices, Ægyptii Θωὺθ, Alexandrini Thoth, Ἑρμῆν Græci olim dixerunt; imo *Hermetem* omnium mortalium ea ætate, sive immensam ingenii capacitatem, sive denique propagandæ ad posteros gloriæ, beneque de humano genere merendi desiderium spectes, primum fuisse, doctissimi ævi omnis voce consonâ approbavere. Vid *Steuchus Eugubinus, Episc. Kisam. sedis Ap. st. Bibliothec. Tom. 3. lib. tit. 4. c. 3 Samuel, Bochart. in Geograph. Sacr. sive Phaleg. p. 68.*

Cæterùm, ut Linguarum insanarum tanta fuit semper temeritas, ut nec ipsi Numini parcant: sic fortunam quoque istam expertus, quem prædicamus. HERMES est, negantibus illis, (in quibus, quod primus eam fabulam ediderit in vulgus, quasi *Georg. Becanus* familiam ducit) interfuisse unquam rebus humanis: contra ea asserentibus his, (quibuscum facit *Dn. Herm. Conring. de Hermet. Ægypt. Medic. cap. 2.*) Chemiam à primis artificibus non *Hermeti*, sed aliis Inventoribus attributam esse. Quas eorum animadversiones ut probare non possumus certe; sic peculiari nuper scriptò vindicavit egregiè celeberrimus Vir, *Olaus Borrichius*: non literarum tantùm, sed & disciplinarum artiumque Inventorem extitisse HERMETEM, *Platonis Philonisque, Byblii, Tullii* item & *Diodori Siculi*, aliorumque complurium authoritatibus prolixè ostendens.

De familiâ autem ejus minimum est, quod scimus; & sunt posita in incerto, quæ memorantur. (Vid. *P. Scherlog. S. I. in Antiquit. Hebr.*) nisi, quòd in *Asclepio*, libro à se confecto, de se ipsa fatetur: Avum sibi fuisse *Mercurium Matrem.* E monumentis autem rerum gestarum, Vetustatisque exemplis imprimis probare

bare satagit *Wilh. Christoph.* Krigsmannus *in Taaut p. m.6 Noachi* nepotem, *Chamique*,filium, *Canaanem*, Progenitorem illum Phœnicum Ægyptiorumque eundem fuisse. Sed relinquimus nos ista meritò Autoribus suis. Fuit tamen Auditor *Noachi*, *Chusi* Præceptor, ejusq; liberorum *Isis Osiridisq;* Præfectus ac Consiliarius, conf. *Dn. Otth. Heurnio Prof. Leydens. in Barbar. Phil. Antiqu. lib. 2. cap. 27.* Τρισμέγιςος, qui ob triplicis regni Mineralis, Vegetabilis, Animalis; imò ob triplicis in una creata essentia subsistentiæ indagationem, in qua vim omnem Vegetabilis, Animalis & Mineralis Naturæ exploravit, Pater Philosophorum dici meruit, *Aphor. Basil. sive Can. I. Herm. Nicol. Nig. Hapel*: vel, ut *Geraldinus Arabs de Sapientibus Ægypti* explicat, qui Propheta, Rex & Philosophus fuit.

Quàm autem insatiabilis in Homine commentandi cupido, quanta industria? Nam, si fides *Iamblicho, l.6.* ex *Seleuco* referenti, *de Mysteriis Ægyptiorum* tricies sexies mille libros ille confecit. (Quos, quem nominavi, *Bochartus p. 68.* tamen Versus interpretatur:) utut, eorum accuratè numerum iniens, XLII. omninò recenseat *Clemens Alexandrinus, Stromatū 6.* è quibus duo tantùm hodie extant, *Pymander* alter, alter quem & suprà adduxi, *Asclepius*. Vid. *Aur. Vell. Guilielm. Mennens. p. m. 12.* Fertur & hujus esse *Tabula*, illa, *Smaragdina* dicta: Cujus initium: *Verum est, & ab omni mendaciorum involucro remotum, quodcumque inferius est, simile est ejus quod est superius &c.*

Equidem sunt, qui in dubium vocent; eamque *Bernardo Canesio*, Alchymistarum primo, velint asserere; quam in sententiam ipse pedibus ivit *P. Kircherus in Oedip. Ægypt. class. 10. c. 7.* At enim, ne latum illa quidem quod aiunt, unguem ab inscriptione istâ abit, Characteribus Coptici, propè Memphim, Saxo insculptâ (quemadmodum *Schatia Copta Memphitanus* scribit. *Cœlum sursum, Cœlum deorsum: Astra sursum, Astra deorsum; quod sursum, omne id deorsum. Hæc cape & beaberis*, & deinde, quod nec ipse diffitetur *Kircherus*, est hæc *Tabula* Theoria Thesauri totius Naturæ. Ægyptii igitur quod Chemiam *Hermeticam* ipsi *Sapientiam* vocent, ex eo minimum videbitur posse confici hoc; Eundem *Hermetem* esse, quem & Principem ponant, fontemque existiment, unde ea ad alios postea scientia demanavit.

Ac, (ut ingenuè istud dicam,) ad me quidem. Neque enim eam laudem, tam fatuus ingratus nunquam sum, qui & *Tabulæ* isti, *Virisque* qui sapientissimis Commentariis illustrarunt, detraxero. Quamvis juxta idem censuerim pariter: non tam circum Aurum metall. versari, quod elaboraret, quam Medicinam: quæ non Auri tantum, sed & aliorum omnium, tam superiorum, quam inferiorum, corporum vires complectitur atque concludit.

Ac Annus jam admodum est ex quo de AURO AURÆ nonnulla luci publicæ committenda existimavi. Primitias voco, quod id scripti genus antea non dedissem. Nomen, ut laterem, spontè occultaveram, nisi quod Anagramma id continet, quod tum legi in fronte voluissem:

Sic (infra, supra,) *Sol duplus abundat in Auris.* Sed non passus est ille, INCLYTA ACADEMIA! favor, quamque optare facilius, quam petere, mihi ausus fuissem, major solito, Humanitas tua Tantine enim tantillum TIBI laborem fieri! qui & tantum Autori si o pareret Decus ac nomen, ut ad Consortium tantæ Societatis alliceres verò humanissimis verbis pertraheresque! quemque *Ephemeredibus* Tuis, Credo dignis, auctum à me inseri cuperes! *ausa* manu ac stylo SIRII, Interpretis Tui. Patere, Excellentissime Vir, HENRICE VOLLGNAD, immortale nomen Tuum à me profanari velut, levesque hinc chartas famam sibi auctoritatemque aliquam polliceri.

Nec indignabe is legi hic quidem æternis in Nobilissimum Ordinem meritis semper victure,

Magnifice PRÆSES ac ARGANAVTA,
JOHANNES MICHAEL FEHR!

Sic est enim in me meritum Tuum. Per TE honores ac ornamenta ista sum consecutus! TU, ex auctoritate Tibi singulariter concessa, me addidisti Tantæ huic *ACADEMIÆ* membrum! TU proclamasti! TU quo non sustinuissem sperare unquam, invidendo *HERMETIS* Cognomento auxisti! Denique hoc egisse videris, ut, quem beneficiis cumulatum credidisti fortasse, istam hoc modo animum superares, unâ, quam auferre non posses, memoriâ tanti beneficii mihi relicta, quam vel sic gratus, quam diu superero, depositurus nunquam etiam sum.

Quemadmodum unum id itaque hactenus contendi, ut, cum desperarem Filii nomen; *HERMETIS*, saltim me Imitatorem probarem ac discipulum: sic, quas relictas mihi cernerem, horas collocandas ita existimavi, ut resumpto in manus de *Auro Auræ superioris* vi Magnetis universalis attracto, isto scripto *Auræ inferioris*, h. e. Materiæ nostræ universalissimæ, adderem *Aurum*. Quod utrumque mihi *Hermeticum* est.

Sed jam reddenda & de *EMBLEMATE* mihi non minus videtur ratio esse. Nam & alatum ibi videris Circulum Hieroglyficum, & Cistam & Solem, & Lunam, & si quæ alia occurrunt. Nempe notat Duplicem Mundi Spiritum Circulus, Liquidum alterum, seu *Hermetis* quam vocant, *Aviculam*; alterum Coagulatum. Includit, in se latens, ille *Aurum superius*, circumque in aëre volitans, perinde ut Avicula, à Magnete Philosophico jacente in Cista, attrahitur. Per hunc autem Magnesiam nostram facilem *Auri inferioris*, innuere libet. Sol cum igneo Trigono, & cum aquoso Luna, Spiritus Mundi & utriusque *Auri Auræ* sunt Parentes atque designant.

Nec mutum idem volui esse hinc ut *SVRSVM* inscripsi, sic *DEORSVM* curavi subscribendam. Quò ipso cum *Hermetica* mihi *Tabula* significatur: *Quod est superius, est sicut inferius, &c* tum verò Philosophicum istud Ægyptiorum: *Cœlum supernum, Cœlum infernum, Astra superna, Astra inferna. Hæc accipe* vel *RETRORSVM*, vi Magnetis universalis ex Aura superiore, (vel *EORSVM & SEORSVM* ex Aura inferiore.) *Beabitur* enim, qui contentos ibi Trigonos △ & ▽ gemino noverit includere.

Age itaque, cum sit mihi decretum *Hermetis* nomen, & Honori Mercurii Philosophi nostri, velut *Hermam*, sacrum jubeo esse istum Tractatum.

Statuo *Hermam* istum, annuente *Serenissimo Electore Saxon. Domino meo Clementissimo*: Cui & Ipsi *pro Hermetico* Symbolo: SVRSVM DEORSVM. Utut piè, intelligat magis & Christianè. Statuo *Hermam* istum, ammonitu Inclutæ Academiæ Vestræ

O HERMETICÆ *Veteris Sapientiæ*,
LUMINA *atque* ATLANTES!

Erant Statuæ *Hermæ*, *Mercurii* imaginem referentes, quas Eidem olim sacras, in publicis itineribus ponebant, quarumque permutari poterant Capita. Et ambiguæ sunt viæ, in quibus positus meus dedicatusque *Hermes* hic est. Cui, quod magis idoneum Caput, id est; principium ac fundamentum Mercurii nostri Hermetici, sit, applicare qui volent, faciant age per me liberum esto.

Ad *Hermas*, conjectis ex tempore lapidibus ab his, qui præterirent, acervi fiebant, qui & ipsi Mercurio sacri.

VIRI Magni, Incomparabiles COLLEGÆ: Construite & Ipsi ad *Hermam* meum *Hermacas.* Quisque lapidem conferat, id est mutet, demat, addat, sed amicè, sed candidè, Philosophiceque, quod Lex nostra Academica XII. jubet.

Quod si, præter opinionem fuerint tamen, quæ invidiosè detrahant de eo, aut contaminent manus; Sunt sacraria Vobis: *Ephemerides* sunt. Hùc inlatus insertusque non timebit, quæ aut volent turbare, aut dejicere manus, intra istum Sapientiæ velut sinum, sine offensâ tutus atque tranquillus. Cui, quo debeo, animo committo consecroque.

Est Homo Homini *Deus.* Estis Vos *Dii*, quia *Æsculapii* atque *Apollines.* Sinite, in posterum Nuncius Vobis, aut, si vultis, *Hermes* atque *Mercurius* sim. Perscrib. Haynæ, è Museo, die natali meo XXIX. Jun. qui (*Cœlio secundo Curione de Bell. Mel. p. m.* 430. referente,) à Melitensibus olim Mensis *Hermeti* sacer habitus est. Anno cIɔ Iɔc LXXIV.

Inclyta S. R. Imp. Academiæ Naturæ-Curiosorum

Cultor & Collega ad quævis servitia devinctissimus

Christianus Adolphus Balduinus, d. Hermes.

In Librum de Auro Auræ & Appendicem de Phillosophoro Hermetico.

C. A. Lib. Bar. à F.

Viderat Hermetis *nostri modò Musa labores*
Et mirata, suo talia verba refert:
Iam Tua, docte senex, *gemmata tabella recedat,*
Hic liber, in parvô, nobiliora docet:
Aurum hic immensi fluitans per limina Olympi
Exhibet, & flores, & sine nocte diem.

In Auræ Aurum.

Detulit ad Divos, Librum hunc conspexit ut HERMES.
In partes varias atque Helicona trahit.
Præside res eguit, poscitque ab Apolline Nomen.
Qui tandem variè sic meditatus ait:
VIRGULA, parve Liber, mihi DIA vocaberis: AURUM
Indice Te, Tellus quod nequit, AURA dabit.
Flora aderat, memoransque suum decus addit honores:
Nunc mihi perpetuum Ver, nisi fallor adest.
Sic Dea læta refert. Cui cætera turba Deorum;
Ergone mors etiam Floribus inquit, abest?
Imo Homini meditamur idem, superaddidit Hebe.
AURI sacra fames, nunc mihi, sit ne refer.

De Phosphoro Hermetico.

Desine Perpetui mirari Luminis usum:
Perpetui Liber hic Luminis instar erit.

Aurum Auræ ut & Phosphorum Hermeticum ceu Laborem verè Hermeticum & studium merè Curiosum commendare debuit

Melchior Friebe; Phil. & Med. Doctor, Præfecturæ Haynensis Physicus. S. R. I. Academiæ Naturæ Curiosorum Collega.

PROEMIUM.

Agnoverunt prisci Philosophi, agnoscimus & nos libenter, & in infimis suprema, & in supremis infima: in Cœlo quidem terrena, secundùm causam, modóque cœlesti: in terris verò Cœlestia, modo terrenô. Vid. Proclus de Sacrificio & Magiâ. *Vndè in terrâ intueri quidem licet Solem, Lunam ac cæteras Stellas, sed pro qualitate terrenâ: in Cælo autem plantas, lapides, metalla, mineralia; pro cœlesti naturâ. Lumine itaque Hermeticæ Philosophiæ omnia naturalia superiora cognoscuntur per inferiora & inferiora per superiora. Hæc Harmonia est illa catena aurea, qua inferiora superioribus connectuntur, gubernantur, imò mutuò attrahuntur. Annon vides, quàm mirabilis sit Elementorum lusus? Quam contraria etiam, mediante alterô, ambiant se? Quomodò ignis aquæ, aqua igni, terra aëri, aër terræ conjungantur? Et quomodo Mundus hac discordi rerum velut concordia conservetur? Motus* Antonius Mizaldus Monlucianus Gallus *his, superiori seculo, rationibus est, ut Harmoniam superioris Naturæ Mundi & inferioris una cum admirabili fœdere & sympathia rerum utriusque* Parisiis *ederet: Moti & juxta mecum his sunt Scrutatores omnes Naturæ, ut Catenam hanc superiora inferioribus connectentem amplecterentur. Quam enim qui sciverit, vel,* Agaziëlis Arabis *testimonio, Mysteriorum maximum penetrabit.*

Quod cùm Hermetis *Patrîs nostri Tabula illa, dicta Smaragdina perfectissimè doceat, eamque ego scriptio isti, de Auro Auræ, meo fundamentum esse voluerim; operæ me facturum precium duxi, si, qualem, ex contextu Phœnicio, delineavit* Kriegsmannus, *eam ego huic loco, sic se habentem, insererem:* 1. Verè, non fictè, certò, verissiméque ajo. 2. Inferiora hæc cum superioribus illis, istaque cum iis vicissim vires sociant, ut producant rem unam omnium mirificissimamque. At quemadmodum cuncta educta ex uno fuere verbo DEI unius: sic omnes quoque res perpetuò ex hac una regenerantur dispositione Naturæ. 4. Patrem ea habet Solem, matrem Lunam; ab aëre in utero quasi gestatur, nutritur à terra. 5. Causa omnis perfectionis rerum ea est per Universum hoc. 6. Ad summam ipsa perfectionem virium pervenit, si redierit in humum. 7. In partes tribuito humum, ignem passam, attenuans densitatem ejus, re omnium suavissima. 8. Summa ascende ingenii sagacitate à terrâ in Cœlum, indeque rursum in terram descende, ac vires superiorum inferiorumque coge in unum, sic potiere gloriâ totius homo ampliùs non habere. 9. Isthæc jam res ipsa fortitudine fortior existet: corpora quippe tàm tenuia, quàm solida penetrando subiget. Atque sic quidem, quæcunque mundus continet, creata fuere. 11. Hinc admiranda evadunt opera, quæ ad eundem modum instituuntur. 12. Mihi verò ideò nomen Hermetis Trismegisti impositum fuit, quòd trium mundi Sapientiæ partium Doctor deprehensus sum. 13. Hæc sunt, quæ de Chymicæ artis præstantissimo opere consignanda duxi.

Cæterum Literato ego sistam hîc Orbi Aurum superius & inferius Auræ superioris & inferioris Hermeticum.

PEr Auram superiorem intelligo aërem simplicem, ut Elementum: per Auram inferiorem aërem coagulatum; ut Elementatum. Utrisque extrahi Aurum Philosophicum potest. Utrumque Aurum est, illud superius & remotum, hoc inferius & propinquum, Unum tamen Aurum Hermeticum nostrum;

CAP.

CAP. I.

De Aurâ in genere.

VEluti Aër vel Aura Instrumentum illud Mundi & delator universalis nostri Spiritus est: Unde *Trismegistus*: Ventum, id est, Aërem, inquit, portasse illum in ventre suo: sic in Capite isto. 1. Auræ, vel Aëris superioris nomine, Elementum illud intelligimus, primigenium, transparens, tamque levitatis, quàm ponderis expers, impermutabile ac perpetuum, frigore præditum naturali, nisi situum & commistorum robore impediatur: Poris autem ubivis refertum, & hactenus extensionem aut compressionem sui tolerans: *Io. Bapt. Helmontius, in Tum. Post.* infra cœlum ac supra aquam terramque existens: uti loquitur *Scaliger, de Subtilit. Exercit.* 27. non obstante quod *Isac. Vossius de Mot. Mar. & Ventor. c.* 21. *p.* 49. in Macrocosmo fabellam vocet quatuor Elementorum recensionem Aërem verò nil aliud, quàm aquam seu humorem dilatarum, ad legem æquilibri quaqua versum se extendentem; Maria autem præcipuum aëris fontem esse & tantò quidem magis Soli subjecta; moverique aërem secundùm dictos Maris diversos Motus.

Neque tamen Elementaris hic aër Orbibus inclusus cœlestibus est, *Tych. Brahe l.* 1. *Ep. Astr. p. m.* 100. sed in tribus suis regionibus, suprema videlicet, mediâque atque infimâ movetur, ac à superficie terræ & aquæ ad summitates usque nubium currit. Ac licet verissima illa *Scaligeri* sint: Aërem nostrum aquâ esse mistum: quod ni fieret, occideret utique: uti hinc non ineptè concludit *Magnus* ille *Albertus*: non exinde tamen aquæ dici merebitur species: utut *P. Lamb. Danæus Phil. Christ. tr.* 1. *c.* 9. *p. m.* 34. diversum ab aquâ elementum esse Aërem neget. Quo nomine *Andr. Libavio, de Univers. & Orig. Rer. Concl. l.* 1. merito ille vapulat.

Vivit Aër in igne, hic in aëre; in Terra Aqua, in Aqua Terra, & denique Aqua in Aëre. Purgat Aërem Ignis, Aquam Aër, Terram Aqua; quolibet, ignis beneficio, cæteris claritatem sui communicante, Cúmque, Elementa qui quæsierit pura in Mundo, oleum perditurus juxta & operam sit, quid, quò credere minùs liceat, impedit: esse id, quod Aërem dicimus, Aquam tenuem, Ignem item Auram tenuem, similiter Aquam Terram tenuem, istam autem, Ignem crassum? Et è contrario: terram coagulatam aquam, aquam aërem congelatum, aërem ignem addensatum? Vid. *Alphonsi Regis Clav. Sap. in Theatr. Chem. Vol.* 5. *p. m.* 861. Hic aër fit Lympha, ex Lymphâ fit terra, & ex terrâ fit aqua. Quæ singula exemplis probat *Drebbelius, de Natur. Element. Tractatu.* Igitur: cum vel Aura, vel Æther nihil quiquam ab aëre differant, nisi, quod *Eman. Magnanus* statuit, *c.* 16. *Phil. Nat. prop.* 2. sicut limpidissima aqua ab impurâ, [& ex consequenti Aura ac superior Æther nihil, nisi aër subtilissimus, sint; nihil, opinor, omnino peccabimus hic si pro una eademque re ista quidem ubivis sumamus.

2. Per Auram inferiorem, vel aërem coagulatum, ut elementatum, intelligimus subjectum nostrum catholicum. (Quo de *Cap.* 3. quidem in specie) Unde rectissimè *Sendivogius in Epilogo Tract. Aër*, inquit, *veterum Philosophorum materia*, cujus & in se aerius, id est, color candidus est. In hac autem nostrâ coagulatâ Aura siccum & frigidum dicitur Sal vel corpus; in eâ verò quod calidum igneumque est; sulphur audit, seu anima, frigidum autem & humidum Mercurius sive Spiritus, vocatur. Sed enim coctione continuâ ac perenni tria illa convertuntur in unum, hac ratione: Frigidum & humidum convertitur in calidum & humidum, & tandem in calidum & siccum. Sic quæ in Materiâ nostrâ reperiuntur confusa ea distinctaque convertuntur Elementa fiuntque unum aliquod Elementum igneumque & siccum. De quo quidem subjecto in cæteris ordine omnibus nonnulla annexuri Capitibus sumus.

CAP. II.

De Aurâ, Effluviis variarum rerum repletâ.

OBservandum itaque 1. Auram, superiorem puta, posse considerari dupliciter: vel, ut Corpus simplex & purum putum Elementum; de quo in Cap. præcedenti: vel, prout varios vapores & exhalationes in se continet *D. Dan. Sennert. de Febr. l.* 4. *cap.* 2. *pag.* 382. de quo hic sermo nobis instituetur. Pori, vel porositates, quibus refertum aërem esse diximus, vel planè hiant expertes corporis, in sui integritate manentes, vel replentur vaporibus alienisque exhalitibus, & veluti uteri sunt, quibus aporrhœæ fructuum aquæ resolvuntur denuò in ultimam aquæ simplicitatem, undè provenerunt, spolianturque quibuscunque primorum seminum signaturis. Vid. *Helmontius in Tum. Pestes §. Forma.* Nam è rebus sublunaribus duplex seu spiritus, sive halitus, vi caloris solis vel stellarum, aut etiam ignium subterraneorum, ut & calore rebus ipsis innato extrahitur atque in altum elevatur *P. Casp. Schot. in Phys. Cur. l.* 9. *c.* 1. §. 1.

Ejusmodi autem in Aurâ peregrina Effluvia sunt &, per accidens varia; juxta indolem, unde exalarunt, concreti. Hinc Terra Virgo, sponte suâ herbas producit, si idoneo conditam vasi libero aëri exponas noctu diuque, congruo tempore imprimis. Quod est signum, terram illam sola aura ejusmodi herbarum seu semina sive spiritus continente, fuisse impregnatam. Terra saltem permanens matrix existit, non Corporum Mater; quod probe tenendum. Sic Nitri & Vitrioli Spiritus per aërem volitant. Si enim, postquam è Vitriolo vel Nitro spiritum extraxeris Colcotar ejus [uti vocant] ponas sub dio, ibique dimittas paucis diebus, & mox in Retorta reponas, adhibitis ignis gradibus novum eundemque efficaciorem spiritum elicies. Quæ experimenta *Magnanus* adfert *in Philos. Nat. c.* 16. & ex eo causam colligit, cur quibusdam in locis salubris aër, alibi verò minimè sit, cur item alibi gratos, alibi tetros efflet effectus odores: nimirum, quia vel salubres & gratos, vel insalubres ingratosque ille spiritus continet.

Scilicet, redolent ventri, quæ prætervexeris, corpora illa. Dum Rosæ florent, è locis *Fontenau & Vaugirard*, qui circa *Parisiorum* urbem sunt, aër mira odoris suavitate delibutus naribus affertur, referente *D. Kenelm. Digbæ. in Theatr. Simpath. p. m.* 48.

E contra *Matriti in Hispania* tam est tenuis aër, uti, nisi aliarum rerum effluviis identidem inspissetur, minus aptus hic respirationi hominum atque animalium sit.

Londini in *Angliâ* quod in tota vasta illa urbe ignibus incolæ utuntur, ex eo carbonum genere, quos solent fossibiles vocare, totus aër velut sale & fuligine repletur: unde lecti, aulæa, & quævis utensilia alia, quantumvis nitida ac splendentia ante, brevissimo tempore obfuscantur.

Drepani in *Siciliâ* urbe maritina ex Salinis celebri, aër est adeò corrosivus, ferrum ut excedat. *P. Casp. Schott. in Techn. Curios. l.* 4. *c.* 1. *pral,* 1. §. 44.

Varias igitur ob causas constitutio aëris variatur, quatenus pendet à locorum situ, terræ natura, maris &

& lacuum vacinitate, fordinis metallicis, temporibus anni uti latè describitur à *D.Dan.Senn. Instit. Medic. l.4.part.2.c.2.*

Quemadmodum ergo variarum in aëre rerum permista varia continuo effluvia, sive omnis generis spiritus sunt, terrei puta, aquei atque ignei, è terra, aqua, igne, mineralibus quoque, plantis item, animalibus, adeoque hominum corporibus, magna semper copia coloris seu extrinseci, seu intrinseci resoluti & ob levitatem ascititiam in altum evecti, ita à corporibus homogeneis vi magnetica attracti iidem corporificantur.

Utor Minera Marti-Solari (quam ex *Hassiâ* adferunt, tribusque diobolis libram *Lipsiæ* æstimant, non cariûs) flava intus, aureæ instar Marcalitæ, cæterum planè insipida. Quam enim si in pulverem redactam in aqua aliquandiu coquas, ne colorem quidem mutabit, nec saporem alium, quam qui aquæ est, habebis. Hujus Unias duodecim, per integros quatuordecem dies, non ita pridem aëri frigido exposui. Quò facto peculiarem illa humidumque atque dulcem, talemque, qui Vitrioli est, saltem attraxit continuo. Quid? Quod duabus unciis aucta & ipsa pondere esset. Qui extractus Sal pluvia aqua forma viridi, purgatusq; ie, mirum, quantum morbis istis resistat, qui ex Tartari abundantiâ oriuntur: sicut nec minus aliis. Dicitur & *Hausensis* Terra Minera hæc, quam & ad vitrificaturas suas adhibent figuli, continetque ea Spiritum, metalla omnia solventem. Ref. *D.Ioh. Tileman. Exper.3.p.m.8.* Est eadem *D. Ioh. Hiskiæ Cardalucio, in Aula subterr. Lazari Erckkeri, l. 5.p. m. 327.* Magnesia Vitriolata, *Arnstadii, Aquisgrani*, alibi item, non infrequens, *Glauberus in Furn.Philos.part.2.c.11.* Vitrioli dulcis Mineram vocat, inventam à se copiosissimam *Almanrothi* (est is *Hassiæ* pagus, unum *Casfellis* lapidem distans) Virtutem si spectes, qua attractiva prædita est, pari ac Bismuthi illa Minera, est, & ipsa sanè ex acre, viridi admodum, attrahens Vitriolum; creditu rque Chymicorum plerisque immaturum *Paracelsi* Electrum, niger Saturnus, albumque Philosophorum Antimonium esse. Cujus, opinio, tactus invidia, verum reticere maluit nomen *Ioach. Polemannus de sulphure Philos. Tractatu p.m.114.* quod verò ut dicerem, domi habui causas.

Monstro simile est, quod *Dn. Kenelmum Digbæum* autorem habet, experimentum. Hic namque *Arcevilensi*, quam vocant, terra aëri libero exposita, singulisque diebus aqua pluvia humectata, post primum mensem, in eadem vitriolum: secundo sulphur: tertio plumbum, stannum quartò: quintò ferrum: æs sextò mense reperit, in quo ramenta argenti tenuia essent. Quod idem *D. de l'Oborie & D. Locques*, Galliarum Regis Spagyricus, & ipsi felicissimè tentarunt. De quo qui volet cognoscere, is prolixissimè differentem adeat N. *Olaum Borrichium, differtat. de Ort.& progress. Chym. p.m.* 149. Hôc pactô exhaustas & auri, argentique & ferri, ac lapidum fodinas crescere denuò docet *Athanas. Kircher. in Mundo subterr. lib. 4. cap. 8. p.m.215.*

Dn. Marcus Antonius de Castagniâ. Minerarum Reip Venetæ supremus Præfectus & societatis Panctetica Fundator coram quovis attestabitur, esse arti possibile, in quavis domo & laboratorio, variis modis perpetuam minera n instruere, unde statutis temporibus. metallum verum, non secus ac ex minera, exerui possit. *D. Ioh. Ioach. Becher. in Exper. Chym.nov.p.m.62.*

Cernis opinor, aura quid præstet, quid Cœlorum influxus, ut ad fictos ingenio e cortice descendere non sit adeò necessum. Rectè ergò dictum à sensatioribus Philosophis πανσπερμίαν quandam, seu rerum omnium seminarium & Cornu-Copiæ Auram esse vel aërem.

2. In nostra aura inferiore coagulata, seu subjecto Universalissimo, mox nominando, dantur etiam effluvia ex aere & terra attracta, sed diversæ naturæ; quæ causa est cur, fœces ac superflua cum sint, per solutionem, quam vocant filtrationem, destillationem, putrefactionem & sublimationem separari necesse habeant.

CAP. III.

In Aurâ etiam Materia Hermetica, sive Spiritus Mundi volitat.

CArtesius part. IV. Princ. Phil. n.48. *Lipstorpius p.3. specim. Philos. Cart. c.2.* asserere videntur: aërem nihil aliud esse, quam congeriem particularum terrestrium, tam tenuium, & a se mutuo disjunctarum, ut quibuslibet motibus globulorum cœlestium obsequantur. Licet *Dn. Robertus Boyle, in Experimentis de Aere, Exper 1. Cartesium*, aliter interpretetur. Credendum tamen est, naturam, cui peculiaris semper fuit cura, ut indefessum Cœli ac Terræ commercium, velut admirabilis harmonia totius mundanæ machinæ perduraret, à primò mundi ortu etiam cœlestem quandam substantiam vel materiam per universum orbem disseminasse. Præcipuè vero 1. in Auram vel Aërem superiorem, ut indignissimum Elementum, in quo semen & vitalis Spiritus, seu domicilium animæ omnis creaturæ lateat. *Mich. Sendivogius Tract. de Sulph. p. m.* 152. Hinc Hebræorum Doctores Aërem numero Elementorum eximunt, eundem velut medium quoddam atque glutinum, diversa simul conjungens & tanquam Spiritum mundani instrumenti reboantem, habentes. Vid. *Templum Naturæ Henr. Kornmann. pag. m 72. & D. Marcel. Vrankheimi ἐπιχείρησιν ad Archil. πανυπερυπλόμαχ. pag. m 3*

Docet id indies Experientia, quod hoc Elemento non solum mineralla, animalia, vegetabilia, verum etiam alia Elementa vivant. *Ioh. Sper. Inst. Phys. l. 4. c. 2. ad prac.* 1. siquidem spiritus quidam astralis in hæc inferiora influens, metallis, lapidibus ac plantis se accommodat, imo in eorundem substantiam occulte se ingerit. *Goclen. in Synarthros. Magnet. pag.* 102. Ipse ubique viget, in omnibus generationibus omnis proximus author atque motus. *Marsil. Ficin. de vita lib. 3.cap.3.*

Hanc substantiam Ætheriam *Helmontius* vocat Magnale Magnum, *lib. de Magnet. Vuln. cur. §.* 151. Est, qui eandem, Aquis tribuit supra cœlestibus, *Kircherus in Itiner. Extatico.* Quas natura illa sua totis instar, comminiscitur, luce propria contentas, pellucidas, atque in sublunaria hæc influentes, quibus, velut nutrimento aliquo vivant, quæ ullibi in mundo corpora extent. Cui opinioni fidem assensumque præbet *Henr. Nollius*, ex Cabala & secretiori Philosophia, *in Phis. l.2.c.2.* Est ejusdem, inquit, aqua, cujus perpetuò & continuò influxu in hæc inferiora omnia animantur & disponuntur ad suscipiendam exaltationem Primum se communicat astris visibilibus per astra aëri, per aërem aquæ & terræ &c. Sed hanc ego opinionem non facio meam; & album adjicio sententiæ, calculum *Petr. Palmarii D. Paris. de Lap. Phil. dogm. p.m.64.* (utut prægnantibus de causis, id scripti factum sit, ab Academiæ Parisiensis Collegio Medico 1690. obelisco ut jugularetur) Cor mundi Sol, non Oculus, est. Diffundit vivificum nectar (per aërem) in subjecta omnia. Ergo quædam permanens substantia, cœlestis, divina ab Elementorum concretione alienissima; quæ singulorum ortui ut accessit, sic

per

per eorundem diſſolutionem, cur non educetur? Fundata eſt in ſubjecto tenaci, plus minus, pro rerum conditione. Cum illo manet, abit, diſſipat, redit, recedit, inducitur, extrahitur. Neque enim pura conſiſtit & omni ſubjecto nudata. Ut non nuda naſcitur, ſic nuda non extrahitur.

Deinde nominatur hæc materia cœleſtis, de qua jam loquimur, ſpiritus & anima Mundi, ab *Avicenna* & Platonicis, ros de nocte; aqua rarefacta de die ſpiritus inviſibilis congelatus, ſemen omnium rerum, ſpiritus vivus omnium creaturarum, vita cœleſtis, ſpiritus univerſalis cunctis rebus incluſus & per aërem ingroſſatus. *D. Frid. Hoffman. in Method. med. l. 1. c. 19.* Semen univerſale Naturæ, Spiritus Salino-Sulphureo-mercurialis, una ſubſtantia triplici virtute diſtincta, proximum rerum omnium principium. *Athan. Kircher. lib. 12. cap. 5. p. m. 332. Mund. ſubterr:* Lumen, Vitæ Balſamus, Mumia vitalis, Calidum naturale, Humidum congenitum, vis & vigor univerſæ naturæ, principium motus, Entelecheia, Sperma mundi, Aqua magni Oceani, Aqua vitæ puriſſima, Ignis univerſalis, Chaos naturæ ac Penuarium, ex quo calor vitalis ac ſpiritus, tanquam ex ſpermate, prodeunt, Quinta eſſentia & Mercurius vitæ, præter millena nomina. *D. Petr. Ioh. Faber, in Comp. Secret. Chym. lib. 1. cap. 2. Damian. de Campis in Enucleat. Nov. Lum. Chym. Mich. Sendivog. §.* wir tönnen es *Spirituoſum vitæ Balſamum* nennen. *& ejuſdem Enarrat Somni ſi non Panſophici, tamen Philo-Polymathici §. 34.*

Dicitur & Leo viridis propter robur, quo cuncta movere poteſt & penetrare: quod *Triſmegiſtus* docuit, appellando illum, in Tabula Smaragdina, totius fortitudinis fortitudinem fortem. Dicitur ſap. tias, & Avis ſeu Avicula Hermetis, imo Mercurius univerſaliſſimus; qui, aquæ ſiccæ nomine clarus, in communi ſuperioris & inferioris mundi cœmiterio ad patranda totius mundi miracula circumvolvitur & occultus vitæ noſtræ cibus à *Coſmopolita* appellatur. Hic enim levi digeſtione debitè captus, rub ſcit, magnarumque refectionum pater eſt, ſi virtus ejus converſa ſit in terram, dicti *Hermetis* teſtimonio. *D. Ioh. Track. in Epiſt. ad D. Ioh. Dan. Majoris Chir. infuſ. p. m. 5.*

Poſſum hic nominare complures, qui iſtius Humidi radicalis Mundi in ſcriptis ſuis paſſim meminerunt non tantùm: è quorum ſanè numero non poſtremus occurrit *Bernhardus G. Penotus. deinde Gerh. Dorn. Papinius in differt. de pulv. Symp. Oſvvald. Crollius, in Baſil. Chym. Mich. Sendivogius in X II. tract. D. Petrus Ioh. Faber, in Pall: Spagyr. Hydrogr. Spagyr. Myroth. Spag. Hercule Pio-Chym. & Comp. Secret. Chym. Corn. Drebbelius de Nat. Elem. Robert. de Fluctibus c. 5. l. 1. de Vromantia. Cæſar. Reviera in ſuo, de Mundo magico, Tractatu, Italicè confecto, lib. 1. Ioh. Poppius in Hodeg. Chym. D. Olaus Borrichius de Ortu & Progr. Chym. Ioh. Verem. Rhumel Baſil. Chym. Ioh. Rodolph. Glauberus in Pharm. Spag. Ioh. Lud.* Gottfried *in Archontol, Choſmica*, atque alii: ſed & integrum hac de re Commentarium dedit *Ioh. Rohtmannus*, cui, de Anima mundi & Spiritu Univerſi, titulum fecit.

Eſt & *Dni. Nuyſement.* liber confectus de Spiritu Mundi univerſali & vero Sale ſecreto Philoſophorum, *D. Andreæ Nitneri* item de Eodem Mundi Spiritu, attracto ex aëre nec non *Tractatus de Cœlo terreſtri Venceslai Lavinii Moravi*. Quare ſtudioſos iſtius ad illa volumina delegamus.

Dominus Petrus Borellus, Cent. 1. Obſ. 6. ſub tit: Curat. febr. malign. aurô ſolutô curatæ, rationem docet præparandi Magnetis, quo eſſentia hæc attrahi ex aſtris; deſtillarique atque eâ aurum ſolvi queat.

Ac, ut de me ipſemet hoc afferam, anni ſunt admodùm ſeptem, quum Magnetis Philoſophici ope præparati ex Nitro fixo, ſpiritum aliquem ſive aquam Mercurialem ex aëre attrahebam, quæ, uti loqui amant, rectificatâ, reſiduum phlegma, utut planè inſipidum, inſtar aquæ communis, tincturam ex Corallis rubram extraxit, mutato horum colore in album; cujus cauſam haut temerè alii, quam volatili aëris Sali, ducimus aſſignandam.

Extra igitur aleam dubitationis poſitum id quàm longiſſimè eſt, eſſe Sal corpus primum, per quod materia cœleſtis palpabilis & viſibilis redditur. Eſt Sal enim Terra, Virgo, quæ nihil adhuc produxit. in quam Spiritus Mundi primò convertitur per vitrificationem, hoc eſt, extenuationem humoris. Quo ſenſu fuit haud dubie *D. Ioh. Langelotus* (*Epiſt. ad Præcellentiſſimos Naturæ Curioſos p. m. 191*) eam Sal terris unicum ſolvens indigitaret Catholicum rectiſſimè, meo animo quidem.

Cæterùm exiſtimo ego cum *Nollio*: Hunc divinum theſaurum, ut noſtrâ deſcendere & ſe humiliare videretur, ſui perfectam imaginem cuidam quoque mineræ coram mundo abjectæ, quæ Magneſia ſapientum dicitur, impreſſiſſe, illamque ſic diſpoſuiſſe, ut facili negotio, DEO ſingulariter benedicente, & induſtriâ humani ingenii, inde erui poſſit.

Eſt autem, ut apertiùs dicam, 2. Aura inferior coagulata, vel Magneſia illa, Nitrum noſtrum, ſive Sal Petræ, in quo ætheria illa ſubſtantia copioſiſſimè diſſeminata. Nam eſt nullus omninò Sal, qui ut, illo, magis catholicus, quin adeò diffuſum eſt Nitrum per univerſam rerum naturam, itaque actuoſum in concretionibus ſatuque miſtorum ſublunarium, ut operæ pretium factum ſit, quiſquis ad veſtigandum ejus indolem animo ſeſe & cogitatione attentiſſima converterit. *Rob. Boyle Nob. Anglus in Tentam. Phyſ. Chym. p. m. 1.* Non eſt è numero Salium, appellari vivens quod poſſit, uno Nitro excepto noſtro Virgineo, quod & ipſum tamen antea, carens vitâ ex aëre eam receperit. Eſt Subjectum Philoſophorum univerſaliſſimum hoc; cui non Mercurius tantùm, ſed & ipſum aureum Sulphur ac Mundi Sal copioſiſſima inſint.

At enim, quantum eſt, quæſo, contradicentium! quos ego contrà aſſerentes omnes mihi audio hic: Redolere hæc *Ioh. Rudolph Glauberi* novam illam primâque ſpecie blandientem opinionem: Eſſe Nitrum Philoſophorum, illum Mercurium. Menſtruumque univerſaliſſimum, ita tuentis. Quam, aſſertam à ſe aliquandiu, Mundi Miraculo, in cæteris ſcriptis ſuis poſteà ille exoloſum, atque in alia omnia ire potius cœpit, extremum Antimonium ipſi arriſit; quo de in *Igne Secreto ſuo, p. m. 20.* exteris verbis: Eſſe Mundi Spiritum, Antimonium ait, animas mortuorum orco educens: eſſe pariter Alkaeſt, ex quo *Pottari Anteplinque* ſecretus ignis confici poſſit, confer ejuſdem *Glauberi Proſerpinum p. m. 49.*

His ego opinionibus reſpondeo, nihil ineſſe, quod quem poſſit offendere, imprimis cum ſibi invicem non repugnent. Nam, quod ad iſtam attinet, Spiritum Mundi metallicum latere in antimonio, non me fallit, unde Menſtruum univerſale metallicum poſſit erui. Quod ad illum autem: equidem Mercurii Philoſophorum conficiendi ex Nitro modum ignoraſſe *Glauberum*, in confeſſo eſt, ex *pag. 91. Mirac. Mund.* cæterùm, non id materia eſſe illa propterea definit, ex qua univerſaliſſimum Menſtruum extrahi, cujuſque poſteà beneficio, præparari Menſtruum univerſale metallicum queat. Extra ea conſtanter aſſerimus adhuc, à noſtro opere excludendum Argentum vulgi vivum cum Antimonio eſſe, nec id injuriâ quidem: Hoc propter impotentiam, illud autem, quod jam in corpus metallicum

licum à sulphure suo interno sit coagulatum. Corpora autem in corpora non agere, notum est. Pauci, scio, verbis meis fidem habebunt: Sed si æquè ac Philosophi, experientiâ edocti, scirent, quomodò ejusmodi Sal petræ in omnibus reperiretur, ex iisdemque omnibus artificiosè extrahi posset: tùm & sibi ipsis, tanquam testibus oculatis, fidem sine dubio non derogarent: & tàm pretiosum Salem, qui ab ignorantibus tantùm vilipenditur, (vilis propterea à Philosophis dictus,) non tam leviter cum sordibus, quisquiliis & fimo abjicerent, sed ex omnibus potiùs mundi angulis collectum haberent sanctissimè. Quanquam observari juxtà *Raim. Lullii de Quint. Ess. dist. 3. p. m. 95.* & hoc velim; Licet, omni in elementato, quem dixi, Mercurius reperiatur, tamen in aliquibus tam longè, ut vita hominis, anticiparet, antequam Artista hujus artis ipsum, prout expedit, à se abstractum possideret. Imò dicitur in omnibus esse ratione primi moventis in rebus naturalibus, qui spiritus vegetabilis nuncupatur, quo nostra materia præ cæteris abundat. *Bern. Penot. à Portu Præf. Apolog. in Tract. Arislai p. m. 92. Sendivog. in Tract. de Sulphure p. m. 185. & D. Ioh. Tack in Chrysog. de Quinta Ess. vini p. m. 32.*

Interim non mirari non possumus vim ac virtutem illam, qua omninò stupenda, divina bonitas Mundi Spiritum salemque aëri inhærentem istum donavit. Tot enim in mundo millibus, quibus aut jungitur attrahiturvè magnetico more existentibus subjectis, non illa mutat tamen efficitque, ut, quod non essent, jam sint aliud: sed, ut idem cum ipsis fiat, id verò unicè agat, Quod profectò unum est tanti, ut, qui penetrarent, nondum viderim ego, nec, qui penetrabunt, videre forsan unquam contigerit. Unam itaque, eamque Universalem, ab *Hermete* stantes materiam ut concludimus esse: *Sic, ab hac una re natas, omnes fieri.*

Ac utut hujus loci ac instituti non sit authoritates Philosophorum Veterum cumulare roborandis istis, quæ diximus, credere enim cuivis integrum sit, non possum nunc facere tamen, quin *Basilium Valentinum* accersam, & unum hunc quidem: sic autem ille, *libr. de Reb. Natur. c. ult.* abundè interioris radicis materiem oculis exponens: Quæ materia, inquit, manifesta est coram oculis omnium hominum. Verùm, quia virtus ejus, potentia atque vis in profundo valdè sepulta est, adeoque plerisque incognita, eò fit, ut materia hæc pro nihilo etiam & inidonea ex ignorantia censeatur ac reputetur. Nomen ejus vocatur *Hermes*, qui serpentem volantem pro insigni gestat, & pro uxore habet, quæ dicitur Aphrodita, quæ omnium mortalium corda novit: & tamen omnia, unum & una res unicè, & unica essentia est, quæ communis est in omnibus oris & cognita in omnibus locis. Quivis eam prehendit manibus, & usurpat ad res viles. Vile existimat pretiosum & pretiosum rejicit. In summa, nihil est aliud (dicit) præterquam aqua & ignis, undè terra cum additamento aëris est orta etiamnum conservatur. Cum quo paria facit *Ejusd. de Magno Philosophorum Lapide, Tractatus*, ubi sub finem, Omne in omnibus, quid sit, explicat.

At enim; Quis me, inquis, ista docebit, *Hermetis* vocabulo voluisse Nitrum innuere *Valentinum*? Ego verò, cui nihil unquam factu fuit facilius. Imò mecum *Schroderus*. Date mihi parumper, &, ne tantillæ te operæ, Lector, pigeat, adi mecum Ejusdem *Schroderi D. Pharmacopœiam Medico-Chymicam, lib. 3. c. 23.* tibique inter nomina illa, quibus nitrum mactarunt Veteres, *Hermetis* quoque ostendam vocabulum. Hæc materia est Virgo illa, cui nomen *Uranogæa*, aut Cœli terrificati, tribuitur, quia licèt terra (i. e. Sal) existat, virtutes tamen cœlorum continet; & indissolubili vinculo connexas, sibi habet, quarum admirabiles operationes exhibet videndas.

Quod si autem adhuc Genealogia ejusdem te anxium habet, desiderio tuo, est, qui iterum satisfaciat, *P. Kircherus. Tom. I. Mundi subterr. L. 6. Sect. 2. c. 3.* Cui *Quercetanum* addas licet, in *Pharmac. Spagyr. pag. 578. seqq. & L'Histoire de la Societé Royale des Londres, p. 2. post Sect. 39. p. m. 329. Willelm. Clarkius in Historia Naturali Nitri Lond. 1670. Ioh. Rud. Glauber in Mirac. Mundi de Menstr. Univ.* De Experimentis verò circa varias atq; multiplices partes Nitri lege *Tentam. Phys. Chym. Dn. Robert. Boyle Nob. Angl. p. m. 181.*

Et quid tàm evidenti ego rei facem accendo? Cùm quæ in *Paracelso* habentur: *reperisse in Nitro Alchymiam*: inlustriora Solis utique radiis sint. Nec non *Geberi* ita; Petra, quæ non est Petra, quæ invenitur in fimis, illa est Petra Philosophorum. Quibus succinit *Dominicus Gnosius Belga in Herm. Trismeg. cap. 3. p. m. 167.* Lapis noster Sal Petræ est, quo ☿ currens in optimum & perfectissimum metallum, & silex in durissimum Adamantem transmutatur. Et *Opus Petri de Silento* dicit: Optimum Sal Nitri est Mercurius noster, vid. *Theatr. Clem. Vol. 4. p. m. 1117.*

Equidem novi, quantum nonnulli Sali tribuant Roris Majalis, cui & ipsi natales Philosophici Nitri, credunt, deberi. (Qui habetur pro aere coagulato à fratre *V. Manno* expressè Nihilum Philosophorum dicitur) cujusmodi Sal, ab Equite Anglo, *Henshau*, singulari artificio paratum, cum Microscopio conspectum, angulorum numero & figura Nitri æquavit angulos; uti, ex *Ephemerid. Anglicis, Gallicæ* referunt, *T. 11. p. m. 23.* imò rorem dulci sacchato esse divitem edoctus est *Ioh. Bapt. van Helmont de Imag. ferment p. m. 73.* & ex Sale Roris Majalis (imò aquæ pluvialis) *D. Ioh. Dienheimius* medicinam suam elaboravit universalem; ejusdemque *Borellus* Spiritu Aurum radicaliter solvit. Jungimus his *Detargium*; cujus *in suo, de Auropotabili, Tractatu* constans assertio est: Mediante se Sale volatili roris majalis dissolvisse Aurum, non secus ac in aqua calida glacies dissolvitur.

Verùm, uti, quod res est, fatear, frustra id quidem in Germaniâ obtinueris ex Rore illo, minùs videlicet Salis Mundi feraci, quàm in cæteris Regionibus, Ægypto præsertim. Quod testabitur *P. Bellon. in Obs. sing. & memor. rer. lib. 2. cap. 77.* nec non *Autor de la Chambre in dissert. sua. de causa inundationis Nili:* in Rore, quem Ægyptii Guttam vocant, vim fermentantem latere, quæ massa aeri exposita ipsum Nilum; seu Nitrum, quod in Nilo est, fermentet. Sic Ros Brasilianus, teste *Geographo Varenio*, Europæo tùm pinguior & Nitrò multo impraegnatus, fæcundior, tùm multò penetrantior tenaciorque, præcipuè æstate existit. Sic est in Insulis Ferroensibus multa fœcunditas ex Nive, quæ Nitrum secum vehit. ref. *D. Thom. Bartholin. in Act. Med. & Phil. Hafniens. ann. 1671. & 1672. p. m. 87.* Ego sententiam meam interponens, profiteor liberè: Nitrum nostrum, obvium ubivis, utut impurum, tamen cœlesti materia refertissimum idemque verum Subjectum Catholicum miraculosumque esse Sal; è quo liquor non tantùm & dissolvens universale Philosophicum, sive Mercurii Spiritus, sed & propinquiùs Medicina sapientum antiquorum præparari atque confici potest. Notandum hic interim fuerit: Licèt ex eo aqua, forti igne, eliciatur, & Spiritus ejus, simul in illâ aquâ miscens se & inhabitans: Spiritus tamen ille crassus & corporalis, sive terrenus, nondum est Spiritus ille secretissimus & vivificus cœli, (cujus Pater Sol igneus & Luna humida Mater, juxta *Hermetem* nostrum) sed est hic Elementaris Spiritus habitaculum illius cœlestis, qui anima & vita

vita omnium Creaturarum est & vocatur, atque hic imaginem DEI gerit proximè. Ergo, sicut DEUS in igneâ habitat essentiâ & ignis consumens est: sic & iste Spiritus, qui, ut anima vivificans omnia, in igneo ardentissimoque Spiritu occultè habitat, & etiam ignis consumens est omnia terrestria: purgans autem ad summum Cœlestia. Et sic aqua ex Nitro destillata, tres habet partes: Corpus, quod est aqua: Spiritus ille igneus elementaris crassus: & tandem anima occulta vivificans, quæ in debito subjecto incorporatur.

Modi autem hujus ignati, cœlesti materiâ attractâ ex aëre, sint contenti norintque: Quantumvis, *Dom. Nunero Hoffmannoque* testibus, circulata eadem atque in Spiritum destillata confortando cum maximè cordi faciat, omnisque generis febres morbosque ex scoriis fæculentis, ortos, alios curet; fieri tamen haud posse, uti secretissimus ille Spiritus, sive ex aura attractus, sive Magnesia quoque sua erutus, in morbis curandis ea efficiat, quæ cuivis admirationem possint injicere: nisi vel suo corpore i. e. Sale purissimo, vel Auro Auræ, vel Auro ipso metallico conjunctus idem fixusque. Qua de re jam, in sequentibus, sumus acturi.

CAP. IV.

De Auro in Aura.

PErspicuum est autem, ex Philosophia adepta & Naturæ thesauro, constatque inter omnes, qui de Auro memoriæ prodiderunt, omninò tria distincta ejus genera dari: Astrale primum, deinde Elementale, tandemque Metallicum. Conf. hanc in rem *D. Ioh. Tackii Trip. Phas. 1. Med. de Auro p. m* 11. Nos sepositis istis, de Astrali nunc tantùm loquimur. Mirabeeris autem non injuria, scio; quare 1. in Aura, sive superiore id aëre quæram? & unde inventum modusque iste attrahendi, de quo ne verbulo quidem ullus, quod sciam, Autorum, exposuit hactenus innotuerit mihi: sed non longæ ambages sunt, adverte, brevibus docebo.

(I.) Considerabam, quòd Creator altissimus præcipuè in Sole, qui est tanquam Cor Cœli collocaverit virtutem multiplicis potestatis, quæ ignis est invisibilis & calor vivificus, omnes res creatas permeans, in quo omnia tam cœlestia, quàm terrestria, vegetantur & in suo esse conservantur: imò quòd Sol sit Pater Spiritus mundi, seu materiæ cœlestis, imò & Sulphuris universalis, nam per radios suos agit in aquam Sol, quam attenuat atque attenuando in aërem vertit. Nec hoc in opere quidem substistit, sed pergit, vertitque vapores aereos in ignem, fovendo eos, coquendoque continuò, indeque in subtilissimam convertendo naturam, ita ut si deinceps Sulphur nativum, (calorem intellige) in aquâ Sulphure seu calore Solis incendatur, ex istius materiæ coagmentatione ignes varii generis prodeant. Sic Sulphur commune priùs fuit aqua, cujus natura erat frigida, quæ posteà circulando per calorem Solis vertitur in aerem, cujus natura est calida & sicca, cum quo posteà se temperat terra; & sic efficitur Sulphur: *Egid. de Vadis in Dial. Natur. & Fil. Philos. c. V.*

(II.) Sciebam: Aurum naturale Solis esse Filium, siquidem illud est cum ætheria materia ejusdem naturæ, aut potiùs nihil aliud, quàm cœlestis Materia, quæ priùs puro quodam in loco naturam corporis induit, quàm in perfectam fixionem reduceretur. Cujus *Raimundus Lullius, in Tractatu suo, de Intentione Operantium*, elegantissimè Genealogiam contexuit. vide nunc *D. Ioh. Christ. ph.* Steeb *Elix. Solis & vita* §. 7. quibus de Generatione Solis, nihil doctius.

(III) Incideram in *Dn. Kenelmi Digbæi Demonstr. Immortal. Anim. ration. c. 7. p. m.* 62. locum istum: Valorum vitreorum ope, peculiari quodam modò factorum & artificiose dispositorum, collectos Solis radios in pulverem fusci coloris, aut purpurei in rubrum vergentis, præcipitatos fuisse. Quibus postmodò subjungit: Fraus nulla huic operationi subesse potuit; nil enim in vase, antequam disponerentur, continebatur; peragi etiam debet in calidiori anni tempestate, ut effectus iste sequatur. Hac porrò operatione aliquibus diebus duæ ferè unciæ colligi potuerunt &c. Ex his omnibus ego cœpi conjicere; licèt verò sit alienum, quod apud eundem *Digbæum, Theatr. Sympath. p. m.* 27. proditum legimus: Esse substantiam Lucem materialem atque corpoream: (cui sententiæ, *Opere, de Medic. Ort. & Prog. § Magnum n. 3*, non invitus accedit, *Helmont sui*, lucentisque exemplo cum silicis probat. Quæ, quòd luceat, à sole utique habet deinumque addit: esse lumen revera ens extra lucem) Quæ si, inquam, à vero absunt longius, Solis tamen calori, fieri non posse, quin sulphur præstantissimum insit, ad nos per aera devectum. Statuere enim *Tackium de Genealogia Auri, Tractatu:* Spiritum illum, quem quotidie una cum aere, maximo nostro bono, haurimus imbibimusque, rubra illa Tinctura refertissimum esse. Nam est in Sole Balsamum omnium præstantissimum, expers omnis corruptionis, quod si è Sole eruere sciveris atque humano didiceris Balsamo applicare, nobilissimam tibi omnium medicinam acquires: *Henr. Noll. in Prod. Phys. Herm. 6. cap. p.* 37. cum quo tandem cœpi concludere: Calor Solis seu Balsamum ejus, beneficio radiorum, inferioribus corporibus impertitur. Quod si Magnete creato illud comprehendere atque ex eò prolicere poteris, thesaurum, millies auro & argento preciosiorem, tibi comparabis, cujus robori omnes cedere morbi coguntur. In quam sententiam *Osvvaldus* & ipse *Crollius in Præfat. Admonit. suæ Basil. Chym. præfix.* Volentibus, inquit, vitam hominis ad summam sanitatem adducere, opus erit, quærere Solem non Elementalem, sed calorem illum cœlestem Solis & Lunæ, habitantem in incorruptibiliori substantia sub Lunæ globo reperibili: hunc calori vel spiritui nostro similem, quod fit, cùm in medicinam & cibum suavissimum præparatus fuerit.

Quæ cùm sic præcepissem mecum atque ante animo peregissem: cœpi porrò in eam descendere cogitationem: Annon,

(IV.) Quem dixi, Magnetismus, qui, in aere positus; tempore æquinoctiorum imprimis, (quo aer atomis æthereis Balsamicisque quasi redundat,) cœlestem illam materiem forma humida attrahit, per auram è solaribus radiis Sulphur aureum sicca forma itidem attrahat?

Supposito igitur igne isti, cujus jam aliquoties mentionem facimus, Magneti, idque, sereno cœlo, in aere maximè libero, extemplo ille, quod sumerat, agere atque operari cœpit. Tot tantisque experimentis atque laboribus Aurum istud Auræ stetit investiganti.

Hoc igitur voco solare Balsamum, seu vivificum Sulphur, vi magnetis universalis ex aere attractum, sanitatem cum primis conservans, nostri corporis cùm partes, tùm humores à corruptione atque putredine vindicans mirè tuensque.

Nam, quia hoc sulphur, haud dubiè à Sole Cœlesti, (Lucis ac vigoris vitalis fonte illo aureo,) emanat juxtà ac influit, Aurum ausus sum appellasse, præferente facem, *Hortulano*, Philosopho; qui in Tabulam *Hermetis* Commentaria scripsit & per Solem Aurum

Aurum intelligit Philosophicum : quod Lapidis Parentem, & verè quidem nominat.

Nec 2. in inferiore coagulataque hac Aura, i.e. Nitro nostro , Hermeticum Aurum quærentis tuus hic quidem frustra erit conatus. Gaudet enim Subjectum id Vniversale internâ suâ rubedine , (quam illi vitam esse dixeris,) tractâ ex aëre. Imò Sal Nitri est Aurum spirituale & Philosophicum , & ipse Rex , undè Regis, i. e. Auri vulgaris dependet fortitudo , fortuna & Sanitas , ut philosophatur *Basilius*. Hoc Aurum Auræ, sive Sulphur Philosophi. Est calidum innatum Mercurii Philos. ab eo nunquam separabile ; quo solo Mercurius maturitatem & perfectionem acquirit. Illa autem duo corporificantur à Sale ipso purissimo , in quo conclusa & captiva fuerunt, figunturque in verum Aurum Hermeticum , i. e. Sulphur rubeum atque permanens ; quòd vero demùm perfectum & numeris suis omnibus absolutum opus est.

CAP. V.

De Magnete Vniversali , Aurum ex Aura attrahente.

MUlti multos modos excogitarunt , quibus Spiritum , sive , (cujus cap. 3. meminimus ,) Mundi Sal , ʳ

1. Ex aëre superiori sibi acquirerent. Superstitiosè quidem, quantum ego judicare possum, diligentes nonnulli : à contrario mediâ viâ incedentibus cæteris , quos sequi tutiùs liceat.

Est penes me vetus liber MSC. Germanicus quidam, à *Ludovico Gothofrido Otthmaro* quondam mihi communicatus. Existimat , quisquis est, ille inter alia Autor , posse, si fuerit sudum , materiam istam cœlestem, per commendatissimæ venustatis puerum aliquem, duodecim, aut ad summum sedecim annorum, in planis iisdemque suavitate odorum refertis sitisque adversùs Solem orientem locis colligi , ore aërem attrahendo, emittendoque subinde in amplissimum aliquod vitrum, quantum satis est , animam sive Spiritum illum, quem *Basilius Valentinus* modum , *in Imagine suâ Clavis* 5. optimè innuit.

Quàm mirum autem rarumque instrumentum istud est , cujus , Cucurbitæ instar , è poroso Balenæ osse, (rationem conficiendi, in *Phœnice Philosophicâ*, præscripsit J. R. H. *Iohan. Ristius*, ex communicatione *D. Ioach. Morsii Bibliothec.*) attracturum haud dubiè spiritum magneticâ vi , si chalybis scobe silicibus in pulverem redactis , extractoque è gammaris fluvialibus succo, antè maceres probè.

Sed sunt Anonymi ista alterius , quæ nunc pariter producenda. Includi is vitro , quæ nonnunquam æstate cadunt cristallinæ , mistas Ammoniaco Sale, grandines jubet: Futurum enim, uti materies, utpotè Magnetica, hæc ex aëre Salem eruat , extrinsecus Vitro circumcircà adhærescentem. Injiciatur hic eliquato argento, fiatque ex. imprægnato eodem, metallo concavus cum epistomio Globus. Quòd si inclusum isti jam ore extraxeris aëra , habiturum te idoneum, ait, quo, aquæ forma, Mundi Spiritum prolicias Instrumentum.

Advocandus nunc quoque in partes *Orthelius* est; qui, in *Mich. Sendivogii Lumen Chymicum , p. m.* 43. vidisse se: ait, ex auro, argento, ære, orichalco, elaboratos variæ magnitudinis globos hydraulicos , quibus sine morâ , in hypocausto licet calefacto, frigidissimæ naturæ raræque admodum virtutis atque indolis aquam attrahere reddereque è vestigio in proclivi fuerit.

Succedat *Barnerus* , cujus modus hic est : Vitrum pyriforme in cuspide clausum , in basi autem apertò foramine non largo , glacie minutim confractâ vel nive adimpletum , radiis solaribus magis ferientibus sub Caniculâ præcipuè , ubi Solis calor intensior , expone , sic Sal nitrosum lateribus per ἀντιπερίστασιν , adhærescit, referente *D. I. Dav. Portz. in Anatom. Chym. Vin. Rhen. p. m.* 5. Fera illa quibusdam Hermetis Avicula Speculo Parabolico exposito Solaribus radiis , capta & ipsa cicuratur. Nonnullis speculi item concavi margo magneticâ materia aliqua illinitur. Cui porrò aëri per noctem libero siccoque commisso, penna manè abradi Naturæ Sal , nullo negotio, potuit.

Peculiaris quoque conficiendi ahenei vasis, flammæ in modum, ratio est, quò præsertim si imposueris cum marmore spongiam , hauriri & ipsum posse *Staricius* aërem putat. Prolixiora sunt quàm quæ hic repeti debeant. Adeundus ergo, in *Heroum*, quem vocat, *Thesauro* consulendusque auctor ipsemet est.

Notissimus per Germaniam *Burrus* , equestris Vir, aquam ex aere sequenti modò piscatus fertur : Accepit vitrum in summitate patulum instar pateræ , infrà verò pedetentim acuminatum & clausum. Vitro isti magnam Argenti vivi indidit copiam , sive glaciem, ref. *D. Frid. Hoffman. in Op. de Method. Med. lib.* 1. *cap.* 19. inferiori autem cacumini supponens vitrum aliud pro excipulo , in æstate summâ in terræ caverna profundiori id collocavit, quo facto ex frigiditate Argenti vivi (vel glaciei) calidus aer , resolutus in aquam, exteriùs, per vitri latera, defluere in subjectam phialam cœpit.

Quid porrò ? Silices calcinatos nigros, dum adhuc calent , aeri committe & humiditatem repagulis solutis abundantissimè attrahent , quam per Retortam destilla & caput denuò aeri committe ad attrahendam humiditatem , in qua si Sal Nitrum solvas & coagules, coagulatum tantas acquiret vires , ut duplo vel triplo plus fulminet , quàm ante imprægnationem , quæ tamen sæpius repeti debet. *D. Frid. Hoffmann. in Dissert. de Method. Medend. p. m.* 267. Memorantem *Londini* Anno à N. C. 1658 & *Kifflerum*, D. duos , accepimus , fuisse , qui, speculi caustici operâ , Solis radiis sic silices calcinarent; quas cum in edito sive monte sive turre aeri pariter libero, infundibulo contentas exposuissent , & ipsas copiosissimam, virtute magnetica, aquam attraxisse ex aere , rubeam illam quidem , ante Solem exortum ; orto , albam. Quod experimenti *Doct. Frid. Clodio* literis communicavit *Iohann. Morian , Arnheimensis*, scriptis d. 20. April. 1658. quarum, præcipuam partem excerptarum facta nobis copia est.

Invenit *Fabricius Bartholetti* Pneumatolabium , (cujus & ipsam ostendere effigiem habeo) Hujus instrumenti vitrei inferior tubulus vitrei medio propendens in nivis acervo est sepeliendus. Postmodùm ex ore hominis sani & benè nutriti per alterutrum rostrum , seu per vitream arteriam, intromittendus non expirando, aut efflando sed simplici thoracis contractione Spiritus est. Igitur per vitreos circulos intrusus halitus circulatusque , frigido magisterio in aquam destillatur. Hanc in Urinali vitreo aperto conclusam sub dio reponimus, quæ lentè evaporans in cristallos albicantes, capillorum modò dispertitos , concrescit , vide dict. *Bartoletti librum de Dispnœa.*

De Camera Martiali ignita attrahente lege dict. *Ioh. Christ.* Steeb *D. Elixir. Solis & vitæ* §. 42.

Aliter autem multò *Eglinus*. Qui ingentem è Vitro Retortam fervido sabulo imponens ac folle assiduè inflans, id consecutus demùm est , ut consita velut undique guttulis videretur , Obstructa ista arctissimè os , ac diu noctuque, in Balneo Mariæ, per integram septimanam constituta, tenue dedit hydrargyrum.

Fertur

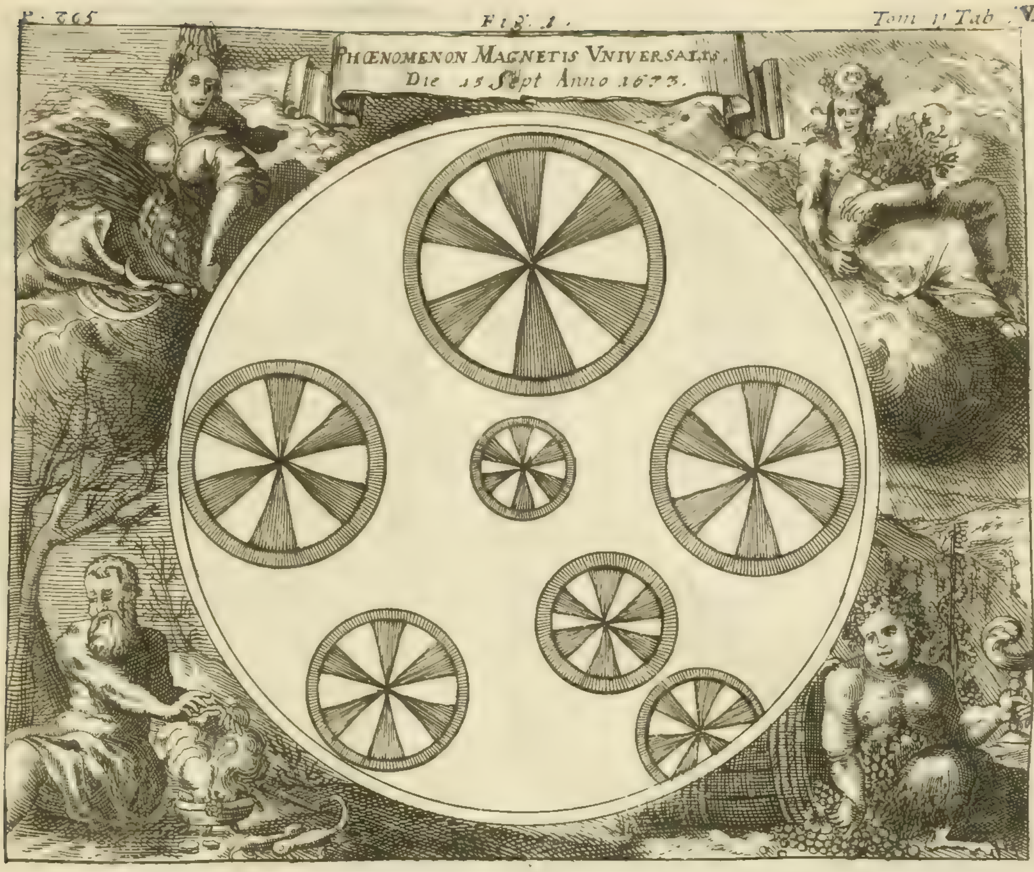

PHŒNOMENON MAGNETIS VNIVERSALIS.
Die 15 Sept Anno 1673.

Fig. 2.

PHŒNOMENON MAGNETIS VNIVERSALIS
Die 19 Marty. Anno 1674

Fertur & nostrâ memoriâ fuisse, qui, citante *Wilh. Christoph. Kriegsmanno in Taaut. p. m. 7.* Machinâ animatâ Mercurium sibi compararet.

Non indignaberis, Lector, quod de Globo sulphureô, proximô à me annô, ex præscripto *Dn. Ottonis Guerickii, Patrit. & Cons. Magdeb.* confectô, paucis hic moneam.

Non is unâ tantùm virtute præditus est, præter quam enim, quòd impulsivâ & conservativâ expulsivâ item sonanteque atque calefaciente, nec non lucente denique polleat, peculiare id quoque habet, ut cœlo frigido, humente aurâ attractâ, ambabus manibus prehensus, maximum; velut è vestigio rupturus, edat fragorem.

Ex his igitur, quos non unos jam allegavimus, modis, uter utri præferendus, Lector æquus judicet velim. Neque enim sic comparati singuli sunt, ut se omnibus probent juxtà atque commendent. Ego, si, quod sentiam, expromendum nunc liberè fatendumque absque ullius præjudicio sit, quantum quidem ad verum Magnetem Universalem, non repugnaverim, si quis *Polon. Nobili, Sendivogio*, tulerit primas. Sivè *Sethonio* verius, cui omninò asserendum videtur *Novum Chymicum Lumen*: cui & ipse fidem non derogo, in Ænigmate, scribenti, quod annexuit: *Aër est veterum Philosophorum materia. Hic est aqua roris nostri, ex qua retrahitur sal Petræ Philosophorum, quô omnes res crescunt & nutriuntur. Estque Magnes noster, quem in præcedentibus, Chalybem esse dixi: N. B. Aër generat Magnetem. Magnes verò generat vel apparere facit aërem nostrum.*

Nam scimus Chymica doctrina, Salem produci in omnibus mundi partibus calore ipsius mundi naturali, qui dum agit in ipsum suum humidum, eum depascendo, ut nutriatur eô, humidum ipsum deficcat, quod autem in ipso naturali humido deficcatum est, Sal est naturale & naturale rei cujuscunque; cum in id resolvi nihil non possit. Hoc expertus ratione modoque sum, quòd in Sale quasi spiritu universali terrificato, incombustibile quoddam, sive secretum ignis sit elementum, qui easdem cum primitivo igne actiones habet.

Hinc non impossibilis utique Vegetabilium in Mineralia transmutatio statuenda; sicut neque jam Vegetabilium, jam Mineralium ab uno eodemque fermentali principio, pro diversâ tantùm dispositione, productio. Quam *Dn. Phil. Talducci à Domo, Generalis Architecturæ militaris per Regnum Bohemiæ præfectus, in Observatione Physico-Metallurgicâ*, & demonstrat necessariisque confirmat experimentis. Referente *Dn. Phil. Sachs à Lewenheim in Schol. ad Observ. 113. Miscell. Curios. Ann. 2.* Neque enim Vegetabilia à Mineralibus differunt, nisi quòd illa sunt volatilia, hæc fixiora & fixissima, ut Sol & Luna. *Georg. Horn. in Arca Mos. p. m. 29.*

Ex his jam omnibus conclusi: quod, si cujusvis corporis quælibet externa forma mortificetur, & deindè ad universalitatis formam, quæ salina est, reducatur, Magnes fiat, qui nihil est aliud, quàm Sal fixum, seu Alcali, summè purificatum.

Quemadmodùm autem Salia omnia, per ignem & auram, in Nitrum ardens convertere licet: imò ipsum Nitrum ardentem vitam suam, sublatam igne, perpetuò ex aëre consequitur: ita, ac quùm Regia velut idem Solis progenies, si e etiam Solis Ales Ægyptius sit, omnium optimum, si sit mei arbitrii res, subjectum id censeo, unde, ope carbonum pulveris, vel per se figi Nitrum in igne, pararique universalis ille Magnes facillimè queat. Quanquam si non præferendos, certèneque secundos illi existimem Cineres clavellatos, quorum & vis manifesta, fixosque esse igne jam, omnium testimonio, constat. Possunt hi enim post fusionem & depurationem, in purissimum nitidissimumque Salem converti imò quô de ipse testari habeo, non semel expertus, non multò tempore, naturale in Nitrum aëris beneficio mutari. Videntur enim Alcalia omnia quodammodo typum repræsentare Philosophorum Chaos, in quô, ajunt, reviviscere eorum Mercurium; quod de Tartari Alcali habet *Tachenius, ad Hippocr. Chym. p. m. 60.*

Quæ & hujusmodi Salia Magnetica, ad universalitatis formam redacta, non ex aere tantùm suavissimi saporis aquam attrahunt, in qua Spiritus & Sal mundi; sed ex Minera quoque illa, quam suprà Hassiacam memoravi, Magnesia Piemontana, Antimonio, Sulphure communi, carbonibus cùm vulgaribus, tùm bituminosis &c. Tincturam purissimam ac, non alienum istum cum maximè illi, quem intendimus scopo, sive Aurum, seu Sulphur, quod quotidiè, beneficio solarium radiorum, ad nos defertur.

Sed neque 2. inferior Aura, i. e. Nitrum, non inferius tantùm Aurum, sed & noster insimul universalissimus Magnes est, ex acre cùm (1) superiore, tùm (2) inferiore, i. e. ex se ipso, Aurum attrahens occultum Hermeticum. Cujus causa Aureus idem Magnes *Basilio* audit; quod (3) uni omnium Metallorum resolutio, coagulatio item fixatioque, & præterea nulli alii, adscribenda. Equidem plerorumque, quos quidem scimus, involucris suis tecta parùmque obvia ea de re commentatio est. Studebimus nos perspicuitate, quantum licet, nihilque, quod ad nos, Lectorem morabimur, dignum quidem; de indigno solliciti parùm. Quem, ut vindex DEUS est, aut, confidimus planè, non intellecturum, quæ legat, aut si intellecta quæ fuerint adhibere jam velit, minùs felicitate esse usurum.

Igitur, (*primùm*) Nitro in genere insignis inest ac notabilis aliqua vis quæ res efficit, ut non Magnesia tantùm, (4. *Tractatu*,) *Sendivogio*, sed & jam Magnes, jam Chalybs eidem dicatur, nullo habito discrimine [*Tract.* ... *& in Epilogo*] Oritur enim initio è saxeo quodam sive fossili Sale, qui Magnes ipsi, sive attrahens: nascitur & ex aerio atque igneo sale: qui comparatè ferrum & Chalybs atque attractum ipsi est. Testes non fodinæ tantùm, unde Nitrum eruitur, sed, ubi & ipsum gignitur insuper loca quædam saxea sunt. Possum & ego meam, si sit opus interponere fidem. Qui, nuper admodùm est, cum ex martiali quodam lapide, eruto & ipso *Haynæ*, ardens quoddam Nitrum, idque copiosissimum, extraxi, quod solutum coagulatumque in aere fluxi, flavo oleo non absimile. Cujusmodi, spontè in rupibus lapidibusque quibusdam efflorescens, Aphronitum vocitari, *Encelius* notat, *l. 2. de re metall. c. 15.* nec *Andreas* tacuit *Casalpinus l. 1. de Metall. c. 20.*

Inventus & è Spiritu Nitri, in forma Salis non corrosivi, volatilis mihi Magnes, cui conficiundo peculiaris terra adhibita fuit. Non, in attrahendo ex aere Mundi Spiritum, alterius præsentior fides. Nec, quod idem exhibuit, intueri Phænomenon alias licuit. Contigit hoc A. Æ. CIↃ DC LXXIII. d. 15. Sept. quem excipiebat, hora 11. noctis, plenilunium. Effusus, quô dixi post meridiem, die, Magnes meus aeri committebatur, cùm effluxis omninò tribus horis, exactissimè respondens Circulo, margine & ipso orbiculari albo notabilis, se figura exeruit [*vid. Tab. XI Fig. 1*] Durissimum corpus, colore luteo, stellam referens, radiis intùs distinguebatur. Comitatæ post paulò istam aliæ tres, quibus indoles, forma, color, omnia eadem, nisi essent minores. Duæ, sed quæ & ipsæ magnitudine impares his, elapso tot horarum spatio ferè, conspiciebantur. Secuta tandem minima est,

est, prioribus, formam si spectes, simillima. Objectum inter hæc discrimen & molle erat atque subflavum Noctu, septem hæc corpora stellarum; in unum aliquod ingens coëuntia, induruerant, ita tamen, ut distinctas nempè, cum suis radiis, figuras in his quatuor majores, utut circuli expertes, notare esset. Aggressus post hæc Mundi Spiritum attrahere Magnes, fermè biduo, in subflavum conversus totus Oleum est. Quale autem hic vides, Phænomenon fuit. Extat ibi duplici circulo (digno utroque, cui, quod Schemati suo, de Magno Lapide, Tractatui præmisso, inferendum curavit *Basilius Valentinus*, pari jure inscriberetur: MIRABILITAS NATURÆ!) Extat, inquam hoc duplici Circulo ⊕ri, notata antiquitus tantùm simplici, signatura.

Sed jam *alterum* etiam quod proposuimus nobis videamus: Nempè attrahit universalissimus Magnes hic & ex se ipso, in se latens, Hermeticum Aurum, efficiturque cum ipso sulphur rubeum, permanens. Conjuncta enim in ipso inseparabili, tria, ⊖, 🜍 & ☿ Philos. fœdere sunt: quæ sola coctione perenni figuntur coagulata. Quinimò ⊖ centrale principium est, 🜍 & ☿ attrahens, quibus perficiatur.

Tertio: Universalissimus hic Magnes & materia audit, unde Liquor ille *Alkahest Paracelsi Helmontiique* confici queat; qui est purus Naturæ ignis, non elementaris, sed cœlestis penitus & centralis ac incorruptibilis, omnia reducens, sine deminuta sui actione, in materiam rerum primam, & nullis ferè fæcibus relictis, verè dissolvens. Diversam à nobis viam insistunt qui *Alkahest* præparaturi ex minerali juxtà ac animali, vegetabili quoque regno conquirunt auxilia: fixis volatilibus horum salibus, (*e*, g. ♀, ✱ &c.) cum Acido minerali nostro ⊖ conjunctis inque liquorem destillatis. At quid infinitis opus ambagibus est, tendere, quò rectà possis: laboribusque te fatigare, quibus queas supersedere? Habes, si cupias, minerale, vegetabile atque animale imò in omnibus istis regnis latè dominans subjectum Catholicum nostrum. Quanquàm, si verum volumus fateri, tale non sit, sed Meteororum veriùs Mineraliumque Materia, quoddamque Vegetabilium Animaliumque omnium fomentum. Quæ causa est, cur conjecturi nostrum Menstruum, ταῖν ἀμφοῖν, idem, quod dicitur, amplectamur. Est hoc una res sive Monas illa *Hermetis*; Spiritus Vini *Raymondi*, Lunaria *Lullii* Spiritus; Liquor immortalis Universale solvens, Arcanum ignis, Ignis-Aqua *Helmontii*; Aqua-ignis Mercurialis *Kovvdjes*, Draconis *Alberti* sanguis; Aqua Saturnina & Spiritus Mercurialis *Basilii*; Acetum acerrimum, Virginis Lac, Pontica Aqua, sicca *Sendivogii* aqua; Aqua Paradisi *Isaaci Hollandi*; Alkahest *Martin. Ruland. Mich. Toxitis & Paracelsi*; Latex ætherius (i. e. in ætherisches Wasser) *Kunradi à Khunrad*; Aqua vitæ, non vitis, *Dom. de Nuysement*; Ens primum *Flamelli* ex Abrahamo, Judæo, & sine dubio Oleum Salis Mercuriale putrefactum alembicatumque in *Tumbâ Semiramidis Hermeticè sigillata*. Cujus Libri quicunque is fuerit, in hunc usque latere diem maluit Autor. Sacrum hunc tamen Naturæ Curiosorum inclutæ esse Academiæ volens, cùm Collegas omnes, celeberrimos Viros tùm me sibi ipsum mirè devinxit Quo & nomine publicè, maxima gratia est; Illi quam habeam. Consecutusque mihi videbor voti summam, si (quod auguror esse J. H. C. D.) denique & Nomen nosse contigerit.

Equidem rejicit ille, (cap. I.) Mineralia media ac Nitrum imprimis; fieri tamen potuit, uti, æquior isti, crudum ac commune intelligeret: Cæterùm cùm ipsemet fateatur (c 9.) Aquam nostram fuisse in potentià Minerale, esse non ea aliud potest, nisi primum Ens salium. Sal nempe Naturæ unde Nitrum minerale, utpote catholicum Sal incunabula habet, Nitrum mihi, suprà, Virgineum dictum. Nec invitô *Helmontiô*; cui & ipsi *Alkahest* primum constituit Salium Ens, *Tract. de Medic. m. p.* 521. summum item atque felicissimum Salium: §. *potestas*. Liquorem, porrò, suum Anonymus Aureo, ignem vocitat Philosophicum; *c.* 6. qui, *c.* 7. Menstruum ipsi igneum, &, meô animo, rectè quidem. Quùm & ipse *Helmontius* sit, qui, (d. l. p. 481) Gehennæ ignem indiget. Sal autem, secundum *Alphidium*, non est, nisi ignis, nec ignis, nisi sulphur, nec sulphur, nisi Mercurius. Et specialiter in Nitro nostro est summa caliditas, id e. Spiritus infernalis, quô non datur in totâ rerum natura calidior: teste *Basilio*. Quòd si verò quem laudamus jam toties, nobilissimus Autor, præter spem, intellectum quid aliud velit, ac ✱ fortasse, (quod à multis Sal Mercuriale dicitur,) nil equidem de subjecto isto, quod defendendum suscepi, in posterum mutuo: Cæterum (pace tanti Viri quod dixerim,) scire aveo: utrum ex materiâ illâ sua elaboraverit ipsemet *Alkahest*, hujusque ope confecerit, quæ de virtutibus ejus commemorat; (silentio enim prætirire ista omnia maluit.) Quod si sic: tantis ausis gratulor meritò, in felicitatis aliqua parte numerans, contigisse mihi, quem hîc sequi liceat, Præceptorem: sin, non minimam mihi consecutus laudem videbor, si è nostris fructum in ipsum hac in re aliquem, intellexero, redundasse. Eundem autem, maximè miror, tacuisse omninò, quô præparari modô nobilissimum succum illum oporteat. Quâ in re ne institisse quidem vestigiis Veterum, nonnullis videbitur. Quibus (quod ille discipulos suos jubebat assiduè) τὸ ἐκπέσον quidem cordi curæque, sed non nimiùm, fuit. E quorum numero in præsentiarum occurrit *Basilius Valentinus*; quem unum ista apertissimè prosecutum esse, negare nec possum, nec debeo certè. Sic enim, quem dixi, in *Clave* 5. Materia, inquit, prima in principio operis nostri optimè & perfectissimè est purificanda, deindè absque ulla additione seu admixtione solvenda, destruenda, in cinerem & pulverem redigenda, undè postmodùm expellendus est Spiritus volatilis, albus uti nix, & adhuc alius Spiritus volatilis rubeus, instar sanguinis, qui duo tertium in se continent, & sunt tantùm unicus spiritus, qui largitur vires & vitam &c. Cui comitem *Sendivogium* addam, qui & ipse in *Tract. de Sulphure*. Vidit, inquit, Alchymista fontem aqua plenum, circa quem deambulabant ⊖ cum 🜍 inter se altercando: donec ultimò cœperunt pugnare: & intulit Sal Sulphuri vulnus incurabile, ex quo vulnere loco sanguinis aqua quasi lac candidissimum effluxit &c. Quorum cur me exempli pigeat, causa non est. Nonnulla igitur, eam in rem, sequenti sum Capiti annexurus.

CAPUT VI.

De Modo attrahendi Aurum ex Aurâ.

PHilosophis Metallorum Regem, Aurum, Solem appellare placuit, eò quod Solis radii visibili ac modô infinitô dispersi, in uno Auri corpore invisibiliter coadunati essent. Hoc Solis effluvium Scriptura Sacra appellare videtur מגד תבואת שמש pinguedinem seu florem stillantem Solis? Deut. XXXIII. 14.

Equidem extant, super Sulphure Solis terrestris, diversa autorum scripta; sed, qui de attrahendi id modò ex primò fonte, aurâ scilicet, Solis radiis repletâ verbulum

verbulum ullum fecerit, non memini quenquam. Sive id ignorantiâ forsan, seu, quod suspicari & ipsum liceat, invidia factum. Et quanquam, separatis & ipsos temporibus, de acquirendo ex aëre, Magnetum operâ, quos nonnulli sibi peculiares excogitarunt, docuisse, nulli imus negatum, nondum vidimus tamen, qui de Sulphure universali, quâque indipiscendum id ratione commentatus hactenus aliquid sit, aut cum literato communicaverit, Orbe. Præter unum *D. Fabrum Monspel. ensem*, cujus ista, ex *Hydrograph. Spagyr. c. XIV.* legi hîc volumus; in quibus videlicet suam apertè ille sententiam prodit; dum: *In fonte*, ait, *Chymicorum esse partem duplicem rubeam & albam in duplici differentiâ, rubea quæ sit, Aurum Philosophorum, & quæ alba sit Argentum eorundem.* Cæterùm videtur hic, fontem suum de duabus substantiis, Salis habentibus naturam, ex unâ tamen eademque radice ortis, velle elicere. (*Vid. c. XIII.*) quô nomine non possumus nos facere cum ipso, & rejicimus meritò, quàm ille fovit, opinionem; nihil quicquam in *Nollianâ* desiderantes: quod Calor & Balsamum Solis Magnete creato comprehendi possit: (*in Prodr. Phys. Herm.*) Quibus enim quid apertiùs, procul omni obscuritate, dici poterat? Sed aut Magnetem ille modumque attrahendi penitùs ignoraverit, aut, ut solent plerumque isti arcanorum suorum retinentissimi esse, in vulgus noluit propalare.

Quod & ipsemet factitare continereque intra scrinia adeoque supprimere omninò poteram Inventum hoc meum; sed non id, inserviendi aliis, proprium ac solenne mihi, tum ardor quoque atque, ad idem illos studium excitandi, contentio sane improba à me impetrari permiserunt, qui subinde in animo versabar *Gallianum* scitè admodùm dictum: Qui loqui vult, quod nemo intelligat, magnam rem prædat, si taceat.

Age itaque 1. ad attrahendum Aurum Auræ Hermeticum ex aurâ superiore, compara tibi sis Magnetem, album illum eundemque purissimum; quô de præcedens tibi Caput, si voles, loquetur. Sint deindè decocti lateres quatuor quos intra, Crucibulum, cui continetur ille, suppositô igne, cœlô serenô, ne corruat, coerceatur. Quô factô, istum, quem dixi, Magnetem, brevi admodùm tempore, reviviscere velut moverique atque minutorum quasi centum spatio, Sulphur aureum, Aurum Auræ mihi dictum, ex Aura videbis attrahere: intùs & extrà Magnete calorem herbeum, eumque summum, posteaquam autem fuerit refrigeratus, cœruleum, qualisque esse E ranis solet, assumente. Quod non sine summô videntium stupore fieri consuevit.

Cæterùm, experiri volentibus non inutile fuerit, uti mediis quibusdam, cùm Magnete maximè disponendo, tùm regendo cumprimis igni idoneis, quæ sanè operosiùs describuntur, quàm exhibentur. Quòd si manum tamen ipse admoveris, secutus velut indicem, illa, quibus te instruximus satis hactenus, cogniturum te media, perventurumque illuc via multò faciliori, quam nos in ipsam Modi velut artem penetravimus, nulli dubitamus.

2. Quantum, deindè, ad attractionem ex Aurâ inferiore, nostro scilicet Nitro, Auri inferioris Hermetici: non id tantùm subjectum in se esse Magnetem; sed & in se ipsum etiam Hermeticum Aurum continere, suprà meminimus. Quæ cum ita sint, non jam utique deest Magneti, sive corpori Salis purissimo, Spiritum suum in quo Aurum Hermeticum latet, attrahendi, retinendique, sua vis: unumque cum his fieri volatile, ac demum, repetitâ conjunctione atque attractione, verus Liquor *Alkahest* destillari non nequit.

Quod ipsum, subjecturi quæ sumus, *Trismegistus* verbis his docet: *In hoc a terra ascendit in cœlum, hoc à terra & a Cœlo rursùs in terram descendat, &c quod omnia subtilia & crassa penetrare & subigere potest.* Ac in partes hîc iterum asciscendus nobis *Basilius* est. Quid aliud enim volatilis ille albusque, nivis instar, Spiritus ipsi, *Clave* 5. nisi sublimatus quidam Sal? quidvè Spiritus volatilis rubeus, nisi ipsissimus Nitri spiritus? (qui dum destillatur, vapori puniceo similis, transcendit.)

Nec in Experimentis, *Lullius* contradicit ubi, sub velamine Salis Tartari volatilis, plenissimè tradidit hunc laborem. Unô verbô: *In nostro magisterio primo facimus de grosso gratile, i. e. de corpore Spiritum, de humido siccum, de aqua terram, & sic naturas convertimus & facimus superius inferius: quod sit, quum Spiritus efficitur corpus & è converso corpus fit Spiritus.*

Ita igitur habeo, itaque animum induco meum, Liquorem *Alkahest*, præparari ritissimè, si Nitrum, (vel materia illa nostra, summô studio purificata,) peculiari modo regeneratum: cum iterum iterumque rectificato spiritu suo, certa quantitate unitum putrefactumque in Balneo, destilletur, cohobetur ac sublimetur: cum novo deinde Spiritu cohobetur, iteratisque subindè cohobationibus, dum butyri instar, coagulabilis frigido, aqua lactea fiat, destilletur tandemque rectificetur.

Non hæc autem factu facilia sunt, & expertum artificem insignemque Philosophum sibi volunt. Quam in rem *Dn. Ioh Baptista van Helmont in Tract. de Ortu Medic. p. m.* 5. hæc verba apprimè tenenda: *Cùm Liquor Alkahest sit tædiosissimæ præparationis, nemo, & si artis gnarus fuerit, ad ejus consecutionem perveniet, quem Altissimus speciali donô non eô deduxerit.*

Potest &, imprimis hôc nomine, Menstruum nostrum vocari Universalissimus Magnes, quòd cum ☉, tum cœtera Metalla omnia attrahendo, ea radicaliter, nullàque vi solvat; cœterum perfectis cum metallis conjunctionem unicè amet.

CAPUT VII.

De Tempore attrahendi Aurum Auræ.

Auctor in libris suis *de triplici vitâ*, *Marsilius Ficinus Canonicus Florentinus*, (qui solius Platonis imaginem in cubiculo habebat & ante eandem dies noctesque lampadem ardentem perpetuô suspendebat: referente *Hatting in Dryad. Eccles. c.12.p.75.*) in eoque multus maximè est: *in conciliandis cœlestibus Gratiis sive pro materia metallorum, sivè herbarum &c. ante omnia Lunam esse considerandam, ut sit in mansione suâ, operi optato, convenienti, nec non in signo & aspectu ad illam gratiam, quam tibi contendis expetisque. Deindè, ut Sol sit benigno aspectu copulatus Lunæ, & in domo istius Planetæ & in benigno aspectu istius gratiæ, cujus influxum procuras.* & quæ sequuntur.

Quid? quod *P. Schottus* (*in Technicâ Curios. l.9. propos.* 26. Chronometricis instrumentis applicaturus Indicem Spagyricum est, materiæ Hermeticæ eligendæ tempora determinaturum.

Neque tacendum h. l. & istud videtur, haud ità multò antè, Ænigma communicatum mihi secretò fuisse, in quo est hæc sententia: *Quær. Quale Animal? In cœli plagâ Septentrionali conspicitur Animal septem lucidis stellis inter alias signatum, quod habet correspondentiam cum terrestri ejusdem naturæ. Sumatur, Marte existente in domo Solis, cujus filia cibetur sanguine fratrum suorum: unoquôque existente in proprio Domicilio, ut crescat: hocque Sole existente in domo Martis. Hæc juvencula submergitur à sorore suâ habitante in propriâ mansione per numerum maternæ cælestis signaturæ.* Sed

religioni ducimus, scrupulum istum tàm dignorum, quàm indignorum pariter, auribus exponere, profanareque, quàm tectam esse cumprimis, quisquis est Autor hîc ille, voluit, Arcan. profectò non vulgaris & momenti maximi rem.

Non possum non tamen, cum *Galil. Galilæi Nob. Florent. in suis Nov-Antiquis Sanctiss. Patrum p.m.56.* istud dicere: Non credo, che sara lontano dal ben' filosofare, il dire, Che egli, come Ministro massimo della Natura, & in certo modo, Anima è cuore del Mondo, infonde a gl altri corpi, che lo circondano, non solo la Luce, ma il Moto ancora, &c. Nam solo lumine & motu Cœlum influere, multis rationibus probavit *Alexandrus Vincentius, de Cœli influxu in sublunaria, c.V.* Imprimis mirandam vim & energiam solis descripsit latius *Dionys. Areop. in libr. de Divin. Nominibus.*

Itaque Sphæra Solis duplici ratione vivificum excitat calorem, primò quidem & principaliter Sole, Astrorum maximo, suis radiis illustrante omnia, deinde perenni ac continuâ motione corpora interclusa distrahente.

Quantumvis autem 1. Aura vel Aër superior à Sole quotidie accendatur, unde Lux diem faciens, ortum ducit, multò subtilior, quam quæ ex aquâ vitæ accensa. *Petr. Borell. Obs. Medico-Phys.* 3. quam tamen temporis calor non eodem modo & semper vigeat (nam Autumno & Hieme ferè languet, extinguiturque; Vere autem æstateque crescit ille ac intenditur:) adhæc natura non tam signi cœlestis, quam propinquitas, & rectitudo Solis suprà nostros vertices, causa esse caliditatis non hodiè demum credita sit, copiosissimè rectissiméque solare Sulphur, sive Aurum Auræ, Sole Cancrum; sive Virginem, sive, omnium optimè Leonem ingrediente, quovis, seu matutino, seu meridiano quoque tempore, attrahitur. Quod meomet probatum exemplo ire hic possum iterum, si sic postulet res. Die enim X Martii anni 1673. Sole Arietem ingresso, meum usitatò ponens Magnetem, vix volam, quod ajunt, vel vestigium Leonis viridis reperi, ac vix de colore suo, quem album ab initio habuerat, quicquam ille mutavit. Utut, per duas ferè horas igni fuerat domitus. Die XXIX ejusd. Mensis experimentum idem iterum cepi, majoremque Auri Auræ consecutus sum vim. Unde quis non advertit, quantum momenti ad eam rem cum apricitas diei, tum calidior anni pars afferant.

2. Sed de Tempore quoque attrahendi Aurum Auræ inferioris tenendum hoc fuerit, momenti rem esse, quo purissimum corpus salinum Nitri Spiritum attrahit. Ne quid autem, quô minus conjungantur, impediat, separandæ sunt fæces. Quod non, nisi putrefactionis sublimationisque, Veris tempore, i. e. calore modico, susceptæ opera, rectiùs obtinebis. Tempus enim vernale convenit sublimationi: *Platon. Quartorum Comment. l.3. §. nunc erit.* Cui rei bimestre minimùm, aut plus etiam temporis, tribuendum.

Quo verò tempore coctionis Liquoris vel Magnetis nostri Aurum Argentumve addenda sunt illi? Placet, conducereque non parùm existimatur concoctionis principium. Quia in his Metallis perfectis sunt radii tingentes & ♃ rubeum & album, quæ reperiuntur & sunt in ☿ nostro. Unum enim alterius semper Magnes existit, manetque solvens cum soluto, propter substantiæ similitudinem. Et quemadmodum antiquissimi Philosophorum, in initio & medio, universalitatis semper rationem habentes, in fine tantum Universale scopo particulari destinatum determinarunt: Sic, ex solo liquore *Alkahest*, Lapidem Philosophicum confici posse, curandis ut morbis faciat, constanter asserimus; *qui ultimò cum Auro vulgi, ad scopum transformatorium connectitur & permiscetur, non ut perficiatur ab Auro, sed ut Aurum perficiatur ab ipso Lapide nostro, fœcundum & vivum reddatur, ita ut procreet sibi simile & propaget progeniem suam in infinitum.* Quam in rem *Petri Ioh. Fabri, Consil. & Medic. Reg. Gall.* non inutiliter legi potest *Tractatus*, (quem, FRIDERICO, Holsatiæ DUCI, gratificaturus d. 15. Maii A. O. R. CIↃ IↃCↃ LIII. confecerit:) *cap. 12. & 30.* Utut dubium mihi fiat, utrum scriptum hoc, cujus simile forsan non extat, & ob id rarissimum, lucem unquam aspexerit.

CAPUT VIII.

De Coloribus Auri Auræ.

Vocârunt &, inter cætera, Leonem Philosophi viridem, Materiem universalissimam suum. Quo plerique Chymicorum moti, subjectum, quod ad externum colorem & ipsum viride quæsiverunt. Arripuerunt nonnulli avidis oculis manibusque hìc spumam viridem illam, primo vere aquis non fluentibus innatantem. Hanc Aviculam (Wasser Vogel) Terramque Adamicam nuncupare placuit. Spiritum indè volatilem, ⊖ volatile, fœtidísque-malè oleum, Materiam Lapidis videlicet Philosophici, præpararunt.

Communicavit jam mecum *Dn. D. Christoph. Bauzmannus, Reginimis Suec. apud Bremens. Medicus Ord.* Situlæ cujusdam in summo opertæ pluviaque refertæ, Effigiem. Follibus, qui omninò appositi sunt Duo, meridianô, fervidissimô diei tempore, Sole Leonem ingresso, purissima quædam pinguisque, eademque materia viridis, (quam & ipse, *Bauzmannus* Aurum Auræ existimat, plurimumque in eâ momenti positum habet,) ex aëre attrahitur. Cujus autem cùm periculum nondum fecerim, neque judicium hic meum interponere audeo; Servans interim instar operis illius, quod dixi, cum Processu; quem, non ita pridem VIR summus mihi munus dedit habendum.

Si quicquam credimus *Henrico Khunrado*, offendisse se ille, *in Theatr. Æternæ, Sapientiæ, p. m.* 147. apud quendam, Leonem viridem; universalis qui esset, ejusdemque sanguinem, h. e. non vulgare Aurum, memorat, sed vidisse se suis oculis, ait, contrectasse etiam manibus, linguâ porrò gustâsse atque ad extremum Sapientum Aurum percepisse odore. Idem etiam 1. de idhoc, quod jure meo mihi vendico, Auro Auræ superioris, seu Leone viridi affirmare habeo profectò. O benedicta Viriditas, gyrans per universam, cujus Centrum ubique, peripheria verò diffusa per omnes naturæ abyssos!

Quod nec ipsum diffitebitur, opinor, *Ioh. Agricola, in Popp. Commentario*, sic scribens, *p. m.* 15. Vertitur hæc ritissimè in Aurum nostrum Viriditas. Sed non abs re ignorasse mihi ille videtur, quonam præparari istud debeat modô. At enim experimento verba hæc nostro apprimè conveniunt.

Nam & primò ille viriditatem; colorem deinde cœruleum, ad ultimum autem purpureum induit. Ubi notes velim: si viridi in Magnete Leoni paulò fortiorem ignem supposuerimus, repetere eundem chaos suum linquereque, quem occupaturus aliàs fuerat, nidum, i. e. Magnetem vacuum prorsus, qualisque antè erat, quod non parùm miteris, album. Maturè igitur & dum calet adhuc, imbutum Leone viridi Magnetem, mortario infusum, contunde. Quod si solvi fontanâ hunc aquâ patiare, viridis fiet, sic tamen, uti mox in pulverem Leo ille purpureum præcipitetur, qui abluitur. Pari ratione, si redacto in pulverem Magnete vini Spiritum infuderis, digerique ista permiseris leniter, viridis, quem jam aliquoties nominamus, Leonis

Leonis hic sanguinem, sive Sulphur aureum formâ rubra extrahet, præparando Auræ Auro potabili, asservandum probe; de quo sermo in sequentibus nobis instituetur.

2. Habet & colorem suum Aurum Auræ inferioris, i. e. Nitrum nostrum. Ac albô quidem roseoque Antiquorum ac *Dioscoridis* illud fuit, in Ægypto quod nascitur, plerumque rubrum fertur *prospero Alpin. de Medi in. Ægypt. l. 4. p. m. 148 a.* Nobis in usu quod est, sese albô commendat, animâ intus purpureâ, (Auro Auræ Hermeticô, latitante; sed quæ Vulcani artificio expelli potest, nec, nisi ipsissimus Draconis aureus Cruor, in Salamandram, igne vivacem, mutabilis, quicquam aliud est. Quicquid *Robertus Boyle, in Tentam. Physiol. p. m. 199.* obscurando isti, afferat. Et quid opus est verbis? Nonne Sal Nitri (*Lexic. Chemic. Gulielm. Iohnsonii*, Londini, A. C. CIↃ IↃ C LII excusum typis,) Sanguinea illa? Nonne suffragio nitimur *D. Ioh. Becheri*? qui, *Phys. subterr. l. 1. s. 5. c. 2. n. 109.* Sulphur Nitro tingens adscribit. Ne aurifabros accersamus: quibus certius nihil, quàm crudum etiam Nitrum Tincturam, Auroque familiarissimum & gratissimum in se Spiritum continere, eò, quòd Auro pallido cum aquâ illitum, in parvo igne illud amicabili tincturâ sanguineoque rubore profundere potest.

Sic &, quando *Alkaest* noster per se coquitur, tùm & colores perfectos acquirit, inter quos est albedo & ultimò rubedo; ut clarissimum est per omnes Autores, qui Lapidem nostrum noverunt, ejusque confectionem perfecerunt, ratione & arte Chymicâ conducti.

CAPUT IX.

De Auro Auræ potabili.

DUplicem *Hornius (Dedic. in Berhard. innov.)* Medicinam Philosophorum statuit: Materiam verè & simpliciter universalem alteram, (vulgò, Lapidem Catholicum magnum universalissimumque:) alteram ferè & secundum quid universalem, alio nomine Lapidem Catholicum parvum & Tincturam metallicam; hujusque, ex quibus præparetur, diversas materias esse: Illius Inventorum *Hermetem* Ægyptium: hujus *Geberem* Arabem celebrari. Materiam illius Solem cœlestem: terrestrem hujus, sive Aurum gaudere utramque suo Magnete, cujus illa auxiliis, de potentiâ, uti loquuntur, in actum vimque multiplicativam reducatur.

Non faciunt hæc ad palatum *Iohanni Reschio in experiment. Osiandr. de Sole p. m. 119.* eoque illam ille sententiam respuit. Verùm enim verò, qui, suô quodam respectu, fundamento careat, sanè ego non video. Nam Mercurio nostro cum Auro arcta adeò cognatio intercedit, ut magni nominis Philosophus de eo scriptum reliquerit, ***Aurum nihil aliud esse, quàm Mercurium istum æthereum, in puro quodam loco summè coagulatum & ad perfectam fixationem redactum. Vid. præf. D. Ioël. Langelott. in D. Ioh. Tilmanni Experimenta.*** Et si nondum horum oblitus, Lector optime, es, quæ, de attractione prodita hactenus; nec dum excidere illa animo potuisse, credibile est.

1. Solis Sulphur & Aurum Auræ superioris sponte sequi Magnetem. Inde igitur paratutus potabile Aurum, præcipitatum Sulphur Aureum adhibens, ablue, sociatumque cum Mundi Spiritu, ex præscripto artis, sustine figere. Aut, si rudis horum ignarusque omnium est, destilla tinctum Auræ Auro Vini Spiritum, quoad ejus quarta quidem superfuerit pars, habebisque residuum Aurum videlicet potabile, gratissimi ob rubedinem aspectûs. Quod quamvis initiô salsedinem aliquam præferat, quam, qui gustarit, linguâ perceptutus facilè est, sidit tamen, interpositis diebus aliquot, limpidæ instar, Magnes, Tincturâ innatante, quam depletam, à Solis radiis in vitro munieris probè. Ad Solem enim expositum Aurum istum, paucos intra dies, decolor redditur. Unde, Solem Aurum hoc Auræ retrahere, Sole clariùs patet meridiano.

Ac veluti *Cap. 3.* quâ, destillatâ ex Nitro, Animam astruxi esse vivificantem, quæ in debito subjecto incorporetur: ita cum eâdem Aurum Auræ, meum quod dixi, conjungi figique, atque ex utroque, præstantius, efficaciusque quod sit, Aurum effici potabile queat.

2. Pari ratione Aurum ex Aurâ inferiore, seu Nitro nostro, fieri potabile potest: si scil. *Alkaest* in summam rubedinem per se figas, aut, initio statim, cum metallico Auro purgato conjungas, inque perficias Lapidem: quod in omnibus Liquoribus, Medicinæ in usum, solvi posse, non hodiè demum credi cœpit. Nam *Alkahest*, in quo, (uti dictum superiùs,) illa anima Nitri latitat. quæ etiam appellatur Sol & Luna abscondita Spiritualis, Sulphur naturæ invisibile, & Aurum Philosophorum vivum, resolvit potenter Aurum corporale metallicum, & tunc Aurum, cum Auro mixtum, in naturâ subjecti, aurum illud spirituale corporale hoc vivificat; & aurum hoc corporale illud spirituale ingrossat & sic fit Spiritus Corpus, & Corpus fit Spiritus, & ambo simul unum spirituale & inseparabile &c.

Quæ si verò videntur abesse ~~num &~~; Nitri nimirùm crudi purgati, (vel veriùs peculiari modô regenerati,) ope, Sulphura ex Metallicô auro, horæ unius morulâ, nulloque pene negotio extrahi posse; num, inquam, & istud, Lector, tale videbitur? Multò magis, opinor. Nihilominùs res, uti dixi, se habet. Neque enim hodiè demum istud, aut heri, expertus multoties sum. Et vix septimana una aut altera labitur, cùm, præsentibus nonnullis Amicis meis, metalla ex ordine singula sic probo, efficioque, uti, extractis ex uno quolibet, injecto seorsim Crucibulo patulo, Sulphuribus suis, interposito horarum aliquot spatio, potabilia jam essent, iisdemque, inter alia, Lunæ purpureum quoque exhibeo Sulphur ac tale prorsus, quale vel Solis unquam, sive Veneris porrò, seu & ipsum Martis denique queat deprehendi, ut sic rectè scripserit, qui se *Philalethæ* nomine Orbi commendare literario voluit: In omnibus Metallis vulgi Solem nostrum; ut in Auro Argentoque propinquiùs contineri.

Ergò ô felix terque felix ille Artifex, qui consequitur à clementissima summi Jehovæ benedictione artem conficiendi præparandique SAL istud quasi divinum, cujus efficaci operatione corpus metallicum sive minerale corrumpitur, destruitur, demoritur: animâ tamen ipsius interim revivificatur & gloriosam corporis philosophici resurrectionem! uti exclamat *D. Ioh. Frid. Helvetius in Vitulo Aur. p. m. 15.*

CAPUT X.

De Virtutibus Auri Auræ in Regno Animali.

QUibus vitalem in juvenibus Spiritum (qui est humidum & calidum radicale, mumia innata, & sedem in medio hominis corde habet, tanquam sustentaculum omnis vitæ nostræ) conservare in senibus verò languentem restaurare & eos velut ad juventutem

reducere, quoad vires, neque vitam hominis in summam adducere sanitatem volentibus est, opus his erit quærere non Elementalem, sed calorem illum cœlestem Solis & Lunæ, habitantem in incorruptibiliori substantiâ, sub Lunæ globo reperibili, hunc calori vel Spiritu nostro similem reddere, quod fit, cùm in medicinam & cibum suavissimum præparatus fuerit; ita ut per os assumtus statim in humanum penetret corpus, rem omnem, maximè carnem, sibi unitam teneat incorruptam, virtutem & spiritum vitæ nutriat, augeat & restauret, omne crudem digerat, omnem excessum cujuscunque qualitatis amputet, humidum naturale faciat abundare, & calorem vel ignem naturalem debilem confortandum inflammandumque atque augmentandum procuret. *Vid. Osvv. Croll. in Præfat. Admon. suæ Basilicæ Chymicæ præfix. p. m.* 101.

Hujusmodi Medicinæ *Petr. Poterius* meminit, *Consil. & Medic. Regis Christian. in Pharm. Spagyr. l. 3. Append. p. m.* 602. Hoc si universale, inquit, desideras (medicamentum) fac ut solis splendore illustretur, cujus influentiâ non tantùm ejus tenebræ removentur, verum & ejus beneficio calore illius compacta materia attenuatur & verè fermentatur.

Quemadmodum ergo Aurum Auræ hoc meum Solis calori natales velut ortumque debet: ita si cum Spiritu vel Sale Mundi, non ex Magnesiâ tantùm suâ, sed ex radiis quoque Lunæ erutum, atque ob id Lunaria à Philosophis cognominatum, conjungendum figendumque id sit, quis dubitet verò, omnium, quotquot sunt eruntvè præstantissimam Mundo Medicinam, promitti reque ipsâ fieri posse? Conf. *Robert. de Fluctibus cap. 5. lib. 1. de Vromantiâ, & Minsichtium, in descriptâ Vnicornu mineralis præparatione*, cui imprimis Sal aërium nitrosum adhibet.

Annus jam non ampliùs unus prætetlabitur, ex quo, conservantis cujusdam saporis dulcissimi Salis ope, ex sanguine meo confeci Thermometrum. In quo hodieque nihil ille sanguis meus fuit mutatus sivè naturam seu colorem etiam spectes, duraturusque ad ultimum usque vitæ meæ halitum est. Ecquid verò tibi videtur? Mihi hîc quidem nullum dubium fit, si, tantô extra corpus temporis intervallo, sanguis potest humanus servari, in ipso præstari id corpore potiùs, unito cum primis cum Sale, ut superius dicebamus, Mundi universali, Auræ Auro sive sulphure aureo.

Sed jam contemplabimur mentis acie 1. Auri Auræ superioris in Regno Animali virtutes, quibusque præsertim fugandis morbis faciat id. Invento enim non à me tantum Auro Auræ potabili; sed & Spiritu Mundi: Mundique cum primis, denique, Balsamum præparandi via cognita, cum publicè facere Medicinam, persona, quam gererem, alienum novissem; commodè animo meo occurrit Excellentissimus VIR, *Dn. Melchior* Friebe / *Præfecturæ Elect. Sax.* (*mihi demandatæ*) *Medicus juratus*, *Collega honoratissimus meus*, cui & darem ista rectius, quæ parassem, medicamenta, quique, in desperatissimis quibusque morbis, referret, quem præcipuè fructum eorum cognovisset. Quod, cùm annuum intra spatium, diligentissimè & cum curâ præstitit hactenus, tùm non pauca etiam consignavit. E quibus, indiscriminatim & nullo ordine, Lector, haud indignaberis, quòd nonnulla, ipsius Medici verbis, legi hîc velim:

Uxor Electoralis Præfecti Zabeltizensis, *Dni. Christiani Polingii*, Mense Aprilis, sexto post partum die, febre acutâ Lochiis indebitè fluentibus, corripitur, cum horrore insigni, quem excepit calor intensissimus, sitis, Lipothymia, capitis dolor, cordis angustia, mammillarum inflammatio, tibiæ utriusque pungens dolor & vomitus. Morbi periculum tùm ex symptomatum cumulo, tùm themate Geomantico cum in finem erecto cùm cernerem, statim venam Saphænam dextri, altero die sinistri tali secandam curavi, propter Lochia suppressa & indè subsecuta symptomata. Dolor pungens tibiarum, educto sanguine, statim remisit. reliqui affectus perdurarunt. Recruduit omne malum horis pomeridianis ad delirium usque. Adhibebantur Bezoardica, Julapia & varia ad rem pertinentia, tandem etiam Spiritus Mundi, cujus beneficio pectoris angustia, difficultasque respirandi & reliqua symptomata ità benigniora apparebant, ut jam optima fruatur valetudine.

Mense Junio hunc Spiritum Prægnanti in respirationis difficultate ex uteri ascensu orta, cum calore præternaturali, adhibui, sumptô eô, respiratio mox erat facilior & calor remissior.

In Febre Hectica Phthysi conjuncta cum difficultate respirandi, respirationem facilitasse Spiritum Mundi, Mense Julio, adhuc profitetur vidua hujus urbis paupercula.

Filiæ trium annorum, *Matthæi Hermanni*, Civis hujus urbis, diuturnam tussim expertæ, quater de die, & quidem singulis vicibus octo guttulas Tincturæ Auri Auræ, in pauca dedimus cerevisia, quia alia medicamenta respuebat, ea nocte, à tussi immani non amplius adeò vehementer divexata, dormiebat. Nec sequentibus diebus usum Tincturæ hujus omisimus cum meliori successu.

In Febre tertiana nonnullis, finito nempè horrore, & calore jam invadente, dedi Cochl. dimid. Spiritus Mundi, ut experimentum facerem, quid valeret. Mox sumptô eô calor remisit intensior ad multas aliàs perdurans horas.

Nobilissimi & Strenui *Dni. à Milkavv*, *Hæreditarii* in Merndorff Filia sedecim annorum, Mense Augusto incidit in itinere in febrim acutam, cum siti vehementissima, linguæ intumescentia ardore faucium intolerabili, anhelitûs difficultate, delirio & omnium virium jactura. Sexies adhibitô Spiritu Mundi cum Tinctura Auri Auræ, non neglectis insuper Julapiis, pulveribusque Bezoardicis, omnia remiserunt Symptomata periculosissima. Et fatebatur post restitutionem nobilissima Virgo, Spiritum Mundi optimum fuisse medicamentum ad debellandum morbum.

Illustris Baronissa merè scorbutica & ab hujus mali Symptomatibus, capitis nimirum & oculorum dolore, ruboreque, cordis palpitatione, hypochondriorum tensione & inde enato anxio volarum manus utriusque madore sæpius divexata, quoties cunque Spiritus Mundi cochlear semis, etiam gravida, delibaret, non solum prædicta Symptomata, & somnia Phantastica, cessabant, verùm etiam noctes, quas aliàs inquietè consumsit, nunc placidè transigat. Huic tertio post partum die Lochia subsistebant, inde calor & sitis, intensius, vigiliæ nocturnæ & Lipothymiæ sæpius recurrentes, vires frangebant. Reliquis prius parùm juvantibus, tandem Spiritui huic locum concessimus & magnum dictorum Symptomatum levamen percepimus, ita ut septimo die Lochia debitè iterum fluerent.

In Serpigine, Impetigine seu Lichene Spiritus Mundi extra adhibitus, suum illinendo facit officium, exsiccat enim, calorem præsentem tollit, dolorificum lenit pruritum, & ita hoc agendo, omne opus perficit. Quod verum deprehendit *Dn. Gablerus* Pharmacopœus & Senator Haynensis, in digito.

Honesta vidua in labiorum Serpigine ex sæpius reiterata illinitione effectum, multis aliis aliàs expertis, sed hic

sed hic in cassum adhibitis, vidit mirabilem.

Et quod in hisce præstitit, id & in scabie posse, ipse sum expertus. Quotiescunque enim diu noctuque manum scabiosam aliquoties illinivi, toties etiam deprehendi, pustulas ita subsequentibus diebus fuisse exsiccatas, ut sine damno descalpere potuerim.

Civis nunc temporis primarius Haynensis, in bello Hungarico miles, febre Hungaricâ laboravit, finitô bellô rediit in patriam nondum integrè restitutus. Pro incolumi, post medicamentorum usum, habebatu: Sed inito conjugio podagrâ & Chiragrâ laborare cœpit. Per varios annos varia adhibuit medicamenta. In cassum. Ad Spiritum tandem Mundi & Tincturam Auri Auræ refugium, nostrô consiliô, sumsit Usus hujus cottidanus non solùm dolorem coërcuit immanem; tempore paroxysmi, & calorem aliàs intensiorem lenivit; sed & arenulas, rubras ab initio, posteà calculos croceos & materiam albam Tartaream, viscosamque cottidiè per urinam excrevit, sæpius copiosiusque, quod aliâs, in tanta copia non factum, mixit. Inde Spiritum hunc cum Tinctura, pro diuretico lithontriptico habeo non contemnendo. Et ab eo tempore, quo hôc Spiritu utitur; pessimùm malum, quamvis menstruatim, uti aliàs ingruere solebat, pulsaret fores leviter, vires intolerabiles exserere nunquam valuit. Mira narrabo, quæ Spiritum Mundi sudoriferum esse affirmabunt. Quodam tempore Insessum calidæ suadebam, ante ejus ingressum sumsit suprà dictam quantitatem Spiritus Mundi cum Tinctura Auri Auræ, post egressum apparebant per totius corporis ambitum pustulæ albæ granorum milii magnitudine, aqua plenæ levique scalpu ruptibiles. Ex indiciis hisce conjunctim sumtis magna restitutionis spes effulget. Continuabimus usum Spiritus Mundi cottidiè ut, quid possit, videamus, quæ omnia seculo nostro & futuris candidè, Deo volente, observationibus curiosis inserendis, fideliter communicabimus.

Vidua nostræ Civitatis, nimiô præ mœrore, d. 5 Febr. in Febrem hecticæ consimilem incidit cum horrore & subsecuta Phlogosi sæpiùs de die redeùntibus. Vigiliæ nocturnæ diurnæque ita per 5. dies defatigaverant eam, ut nulla ad somnum, multò minùs dejectiones, adesset pronitas. Appetitus erat prostratus, sitiebat semper. Die sexto morbi malum increbuit, maximè circa vesperam, ob nuncium valdè molestum. Summum virium decrementum cordisque sequebatur languor. Recusabat medicamenta, mortis cupida: die verò morbi octavo, horam circa decimam antemeridianam, animi deliquium, oculorum obtenebratio, auditus, ratiocinationis & loquelæ eam molestabat imminutio, cum capitis dolore acerbissimo. Motus convulsivi, strangulatio uteri, dolorque manuum ac pedum, morti vicinam eam ostentabant. Expergefacta paululùm, per pulveres Bezoardicos cum Castoreo, reliquaque medicamenta ad debellandum morbum necessaria, sumpsit Clysterem uterinum, nocte insequente paulò melius habere cœpit, ut & die nono Die decimô horam circa decimam insultus rediére citati. Ad exstirpantidos hos adhibui ab initio Spiritum C.C. cum Essentia Castorei, in vini potiuncula, remisit leviter, mox rediit vehementius omne malum. Quid Spiritus Mundi cum Balsamo Mundi in tam desperato posset casu, tentavi. Præbui pro dosi Cochlear. 1. Spiritus, cum guttis sex Balsami prædicti, cessaruntque symptomata. Repetii qualibet hora dictam medicinæ dosin, summo cum patientis levamine & adstantium admiratione. Circa decimum undecimi diei, hostis mœnia sanitatis iterùm invadebat furore superiori: Spiritus verò & Balsamum, ut defensores hoste fortiores è vestigio eum profligarunt, excepta cordis debilitate. Die 12. circa tertiam pomeridianam rediit, sed post hujus medicinæ delibationem mox abiit. Die 13. typum observabat matutinum, uti & sequentibus quatuor diebus, debellatus verò, ut anteâ dictum, terga dedit.

Spiritus & Balsami Mundi efficaciam sequens commandabit casus. Puerpera, Diaconi hujus loci optimè meriti uxor, nono post partum die, in febrem incidit acutam, cum horrore insigni & subsecuto calore intensissimo, capitis dolore, difficili respiratione aliisque symptomatibus. Dedi hujus Spiritus Unciam unam cum triginta guttis Balsami Mundi, pro quatuor præbiis, spacio duarum horarum sumendis, mox restitutam, Deo sit laus, eam vidimus.

Ancillam in pago Waldâ, (quam rumor imprægnatam dixit) febris acuta lecto affigebat d. 6. Martii. Nil nisi Balsami Mundi drachmam unam, ad scrupulos quatuor transmisi omni nimirum horæ spacio duodecim guttas in cochleari cerevisiæ calidæ ut sumeret. Ad majorem effectus fidem conciliandam, ipsissima Electoralis Saxoniæ Præfecti, Dn. Johannis Martini Richteri: verba apponere placuit: Ancillam nostram primò morbus cum horrore & subsequente calore insigniti invasit, symptomata fuerunt Capitis dolor, Cardialgia, respiratio difficilis, hypochondriorum dolores punctorii. Post usum Balsami Mundi, successivè omnia ita remiserunt, ut tertio die ad consueta munia se conferre potuerit.

Spiritus Mundi, præprimis cum Balsamo ejus conjunctus, in morbis desperatis, Febribus acutis, aut ejusmodi aliis, respirationem impedientibus & calorem præternaturalem inducentibus; si non momentaneo, repurgato priùs corpore & ab omni fæculentia crassitieque superfluâ liberato, Dosi infra data, delibatus, levamen pariat, respirationem faciliter, flammam seu incendium mitiget, viresque deperditas aliquô modô restauret; mortem in propinquo esse judico, quod in multis hactenus sum expertus. In quibus autem spes reconvalescentiæ est, illis è vestigio opitulatur, quod heri horâ nonâ vespertinâ adhuc factum vidi: Dn. Johann. David. Fischeri uxorem repentina pectoris angustia, respiratio difficilis & suffocativa infestabat, pedes & brachia præprimis sinistri lateris erant rigida & frigida, ita ut pro apoplecticâ haberetur. Dedi Spiritus Mundi drachmas sex cum guttis triginta Balsami Mundi, pro quatuor dosibus. Delibata primâ dosi levamen percepit liberalioremque respirationem, paulò pòst & secundam hausit, sequebatur sudor, hunc excepit somnus, manè restitutam inveni. Die 28. Augusti 1674. Hucusque Experimenta prælaudati *Dn. D. Frisii.*

Fecit idem, admonitû meô, complexusque scripto est *Clarissimus Dn. Johann. Engelhardus, Medicinæ Cand. amicus per multos mihi probatissimus annos*, quæ observârat. Ea & ipsa, rem me facturum non inutilem duxi, si hûc notarem:

Die 2. Septembr. ann. 1673. horis pomeridianis *Dn. Emanuel* [illegible] Præfecturæ Haynensis à re Actuariis, ex improvisô, intolerabilibus affligitur alvi torminibus, per 3. integras horas, non sine horrore, urinæ item suppressione vomituque. Exhibeo ipsi in Spiritu Mundi, sex guttas Tincturæ Auri Auræ, suavissima inde capit eum somni appetentia, quô dum per semihoram circiter fruitur quietô; evigilans dolorum sentit remissionem, cibum capit, optimeque se habet. Surgens manè urinam contemplatu us, maximè dilutam turbidamque eam deprehendit, sedimenta verò seorsim effusa ipsum colorem sanguineum referunt, lu-

culentumque virtutis; medicinæ hujus antinephriticæ testimonium exhibent.

Idem 22. August. anni currentis, repentinô obruebatur; ex frigore febrili, horrore, quem summa statim membrorum delassatio viriumque defectus excipiebat, undè lectum petere coactus, *Nobilissimum Dn. C. A. Balduinum, Patronum ac Evergetam meum maximum*, de medicamentis suis ut impertiret sibi, sollicitabat, quô, ejus petito locum haud gravatè concedente, duas ipsi doses Spiritûs Mundi, instillatis aliquot Auri Auræ Balsamique Mundi guttulis, transmittebam, quarum altera sumta, somnum è vestigio capiens, per tres integras horas placide quiescebat, his transactis, expergiscens, enormes capitis dolores sentiebat, idque haud dubiè ex operatione ipsius medicamenti, quod circa camarinæ, quâ corpus oppletum quàmmaximè, commotionem ejectionemque erat occupatum, teste eventu; viginti namque,& ultrà, sedibus, alvus sese exoneravit. Unde fractæ non parùm vires, somnô, quô subsequentem diem patiens penè integrum confecit, recolligere sese evidenter allaborarunt, successu haut secundô: die quippe unô al terove elapsô, ad officii pristinam functionem sanus incolumisque rediit: Alterius doseos sumptionem, ex metu, ne, uti priùs, alvus lacessendo, ipsum enervaret, in quartum usque diem differre, ei visum est, ast nihil, quod metuit, evenit, quin meliùs ex eo habere indies cœpit.

Ejusdem Dn. Parens, calculô vesicæ, ipso Mense Martiô afflictus miserrimè, laudati Dn. Autoris opem anxiè implorabat; hic vicem ejus dolens, de Spiritu Mundi, intermistô ejusdem Balsamô, ipsi offerri concedebat, cujus exhibitâ unicâ dosi, elapsis duabus vel tribus horis, calculum, fabæ magnitudinem aliquantùm excedentem, excernebat, sequentibus paulò post nonnullis minoris quantitatis, quibus exclusis, pristinæ sanitati per Dei gratiam restitutus est.

Eodem Martio Mense, vidua paupercula, fermè septuagenaria, *Ursula*, præternaturalem patiebatur narium hæmorrhagiam, quæ ipsam, viribus jamdum, ob decrepitam senectutem, exhaustam, adeò enervabat, ut in cassum nobilissimis etiam adhibitis medicamentis de vita ejus desperaretur: In tertium & ultrà, diem, fluxus is dum perdurabat, conveniebat fortè *Nob Dn. Balduinum*, aniculæ hujus Hospes, *Dn Andreas Uschnerus Haynensi Senatui ab Actis & epistolis* de statu ejus desperato, inter reliqua, mentionem faciens, nil nisi præsentaneam mortem superesse & jamjam imminere asserebat. Ego, qui tùm colloquio huic intereram,hæc audiens,quid, ajo si de Balsamô Mundi,detrimenti parùm, si non levamenti quid allaturô, ipsi propinetur? annuens *Dn. Balduinus*, aliquot illi doses exhiberi jubet: quibus per vices à me propinatis, Hæmorrhagia remissam facere cœpit, & licèt non semel rediret malum hoc, vires tamen, quas antè exerere haudquaquam valuit, tandemque nobilissimo huic medicamento palmam relinquens, cedere omninò coactum fuit, salva jamdum ac sana, Deo clementer benedicente, præter omnium expectationem, fœminâ suprà dictâ superstite.

Quàm insignis denique, & laudibus nunquam satis deprædicandæ virtutis, in Odontalgiâ, Balsamus Mundi sit, in semet ipso experimentum capere voluit *Nobiliss. Dn. Bald.* Is cùm præteritâ hyeme ex dentibus gravissimè laboraret, in Balsamum Mundi fortè incidit, periculum facturus, in hoc affectu numquid valeret, ex eodem gargarismum sibi paravit, quem parti affectæ applicans, præsentaneum sensit levamen, dolores namque, utut vehementiores primùm, post horæ unius decursum, præter omnem spem, evanuêre penitùs, nec rediére hactenus. Finis Observationum Engelhardian:

Observes hic velim tàm Auri Auræ, quàm & Balsami Mundi ortum & incunabula velut Mundi Spiritum esse. Itaque, ut ad Medicinam præparatus, Mundi Spiritus hic nihil aliud est, quàm simplex ex subtilis essentia quinta à corpore ⊕ tanquam à materia crassa & grossa, sive à quatuor Elementorum superfluitatibus separata: sic, quid impedit, quô minus, è *Tractatu, de Verô Sale secreto, Philos. Domini Nuysement*, 4. *Cap.* vocitem eum generalem Lapidem Physicum & Elixir à natura compositum, quo mediante omnia sua miracula facit; atque multò magis admiratione dignum esse, quàm Chemicorum Lapidem, cui solummodò per hunc ipsum Spiritum concessum est, ut ad introducendum id quod deest, in suum simile agat.

Est memoratus mihi totiens Mundi Spiritus hic Essentia penetrabilis omninò atque volatilis odore suavissimo, gustumque amygdalarum præ se dulcium ferens. Vel pauculæ guttulæ, dici vix potest, si hauseris quàm cor recreent, respirandique vias recludant. Uti Spirituum Nutrimentum Alimentumque Pulmonum æstimare non injuria possis. Potestque tantum istius, quantum cochlear capit, absque vehiculo, aut, si morbus pertinacior sit, Auro Auræ potabili, vel, si placet, Mundi Balsamo mistum, præservandæ conservandæque imò & restaurandæ ad extremum valetudini adhiberi: Quod si Medicamentis tribus istis crudis, ut sic dicam, adhuc, necdum perfectionem eam, quam adspirante Deo propitio consecutus, tantum licet: nihil non profectò ex

(2.) Auro Auræ inferioris Hermetico perfectissimo, i.e. ipso Lapide Medicinali, ex *Alkahest* (eô, quô commemoravimus, modô) præparando, pollicitura sibi Natura Humana imposterum est! Eò enim omnis labor hic tendit, ut & refocilletur ea tueaturque in multos annos, quantumque potest, vindicetur à morbis. Cæterùm cùm in manu id Ejus positum sit, qui super nos negotium curat, exorandus calidissimis nobis precibus Ille: acquiescendumque interim est in universalissimæ Materiæ nostræ Medicamentis. Pro quibus & ipsis, Gloriosissimum Numen, nunquam, faxit ingrati ut simus!

CAPUT XI.

De Virtutibus Auri Auræ, in Regno Minerali.

Non interturbanda vitæ officia, nec imponenda imbecilli puerorum ætati, quæ adultorum illorumque propria sunt, quos firmata Viros jam fecerit ætas; ut de suo Poëta Princeps mihi istud hîc largiatur. Hujus ego præcepti memor.

1. Auro Auræ superioris, hic velut partui meo, non tribuo, quæ robustos, eosque decent, qui plus pueris possunt. Nondum enim istud infantiæ velut annos excessit. Quod si viribus ultrà procurrerit, tùm de eò demum & benè sperare, & confidere optimè licebit. Quandoquidem autem Solare id Sulphur; Tincturasque jam esse sulphura omnia, apud Philosophos in confesso, opinor, est, fixa scilicet aliisque Metallis unita, nullum, jam iterùm mihi dubium surgit: plus utique, in cætera, imperfecta utpote Metalla, licitu-turum Auræ huic Auro, postquàm de perfectione fermentationeque cum Auro Metallico sua ipsi constiterit,

rit, quàm Vegetabilia Mineraliaque illa sulphura possunt. Tenendum istud tamen etiam atque etiam est, in stupendo hoc opere, primas omninò Sali universalissimo volatili tribuendas deferendasque esse. Quod ex Nitro uti facillimè obtinueris, si, quæ superiùs sunt prodita, ea hîc recorderis: sic te, exemplo, quô volatile Tartarum redditur, maximè observare præparandi modum etiam velim. Qui ut non parùm paucos tetulerit: In his *Johan. Baptist. Helmontium, lib. de Febr. Ludovvicum de Comitibus, in discept. 6. p. m. 38. Danielem Ludovvici, in Dissert. de Volatil. Tart. Discept. 9. p. m. 66.* è contrario extitere tamen, qui nihil quicquam ferè laborandum sibi hîc ducerent. Adeas, sodes *D. Joel. Langelott in Epistola ad præcell. Naturæ Curiosos p. m. 10 & Dav.* von der Becke, *in Epist. ad Langelot. D. Georg. VVolffg. VVedel. in Specim. Exper. Chym. p. m. 55.* Alios, *Idem* von der Becke *in Experim. & Meditat. circa Rer. Natur Princ. p. m. 130. & seqq.*

Cæterùm, paucis abhinc septimanis, multò ego faciliorem inveni viam, quâ non Tartarum modò atque Vitriolum, & Sal commune, atque alia hujusmodi, sed & Nitrum ipsum, paucis admodùm horis, in Mundi Spiritum, seu gratissimi planè saporis aquam, alembici vitrei beneficio, destillare & sic portò in volatile Sal album transformare liceat. Unde verum *Alkahest* (beneficio Spiritus concentrati ⊕, de quo suprà) prodit. Quid? quod in se ipsum etiam præsentissimi esse instar remedii queat, ardentibus febribus pellendis. Sed de eo hic obiter tantùm.

Sic 2. Inferius Auræ inferioris Hermeticum aurum regno in minerali plus, confidimus, posse. Neque enim tantùm *D. Petr. Joh. Faber. in Panchymico suo c. 40. l. 4.* vix dicenda scripsit de Nitro: nempè, *in intimis naturæ visceribus ignem vitæ clausum contineri, quem si quis coagulare & fixum facere, eique tincturam dare auream vel argenteam possit, eum possidere Arcanum*; sed & per Nitrum *Gassendus* opus suum & incepit pariter; manumque ei feliciter ultimam imposuit.

Quemadmodum igitur dubitamus nulli, Lapidem, è nitroso Liquore *Alkahest* (per se vel cum auro vulgi conjuncto) præparari: sic Metalla imperfecta transformaturus, eo uti si velis, projiciendum tibi fuerit Elixir super aurum in tigillo liquatum; ac ita Sal demum istud, ⊙ ingressum, in Sal frangibile & friabile mutatur, solubile tamen & liquabile, levissimo calore. Quod quidem (ut ego puto,) dum est auro impregnatum, projectum super Metalla imperfecta, ipsum in Aurum transmutat.

Equidem jam olim suspecta, nec sine causa, Metallorum illa in Aurum plerisque transmutatio fuit; ostentantibus, fucum ut facerent nonnullis, nummos, eosque in aurum versos, dimidiatos, aciculas item & ipsas factas aureas. Traditur hic modus *Glaubero* (*in Purgat. Philos. p. m. 38.*) quem, si animus sit, consulas licet. Hinc etsi *Bartholinus in Phys. spec. p. 4. c. 2. Florentiæ*, vidisse se, inter res pretiosas *Hetruriæ Ducis* clavum continuum testetur, cujus media pars aurum esset, media ferrum; aurum, quousque tincturæ immersus erat; transmutatusque olim diceretur à Thurneussero; sunt vicissim alii tamen, qui pro adulterino habentes post id tempus visum, rejiciunt planè atque evertunt.

Nobilissimus *Dn. Augustus,* Heyland, non ita pridem est, quòd ad me viseret. Sermo varius nobis, Nec, quòd ille has terras non obiter inspexisset, de Gallicis tantùm, Italicisque atque Anglicis rebus, sed & aliis erat tandem, ut est in omni Naturæ opere curiosus, in Chymiam incidimus commodè; cùm Ensiculus, quô scripturi pennas temperare solemus, ipsi quoque memoraretur: Servare se eum, inquit, magni nominis Chymici donum, dum Venetiis esset. Cætera, aciem & nucleum ferri; cuspidem auream esse, tincturæ cujusdam vi atque efficaciâ opinantibus, qui vidissent, mutatum in Aurum. Statim incessit in animum tàm rari muneris, fateor, visendi cupido, petereque ex eo adeò cœpi, ut ne mittere gravaretur. Annuere ille, hàc conditione tamen, uti, mihi quid videretur, literis significarem, si remitterem. Quod me facturum, etiam compromisi. Igitur quamprimùm illius mihi facta copia est, ne mirari illum quidem poteram satis. Cuspis dimidium digiti articulum longitudine æquans: Aurum, quale Coronati aurei esse solet. Et ad Lydium lapidem revocatum, respondebat exactè. Ad extremum, ne indicium quidem ullum solidaturæ, ut nec affirmare planè de Tinctura liceret, nec de arte & combinatione conjicere tamen. Cæterùm erat, cur illhuc inclinarem potissimùm. Nec mora; Cultellô, mucronem fractô, ex auro & ipse ferruminandum alium curavi. Cui cùm lima ab Auritabro (ei enim istud negotii dederam) accessisset, aut insigniter fallor, aut ornatius nitidiusque haud paulò prodiit opus. Venetiano illi minimum par videbatur: Li omninò labor erat quinque horarum. Nec me fingere quicquam hic credas. Amat enim ferrum aut chalybs, imò justo calore cupidè attrahit Aurum. (Quô Experimentô refellitur opinio *Otton. Tachenii in clave antiq. Hippoc. Medic. cap. 8. quod Aurum ferro conglutinari nequeat, priusquam cupream induat naturam.*) Sic perpetuò arte vincitur Ars. Nec tàm ingeniosa fuit fraus, quam si labora it, non ingenium aperuerit pariter ac detexerit.

Manet interim hoc, Chalybem, quem diximus hactenus, aliaque imperfecta Metalla, Lapidis Philosophici beneficio (dummodo obtineri is possit,) transmutari in Aurum verissimè posse.

Qui autem *cum Dn. Thom. Moresino Aberdonato Scoto de Metall. Caus. & transsubst. Dn. Nicol. Guiberto. Lotharing*, nec non *P. Athanas. Kirchero in Mundi sui subterr. Tom. II. lib. 11. sect. II. cap. XI.* rotundè negat, possibilem esse arte purè naturali confectionem Tincturæ Philosophorum, quæ omnia Metalla in Aurum Argentumque substantialiter tingat ac projectione suâ finite in infinitum multiplicet; ille legat *Lancem Peripateticam Valeriani Bonvicini Professoris Paduæ, Interpellat. brev Salomonis de* Blauenstein; inprimis verò *Mantissam Spagyr. Pharmac. Reg. Dn. Joan. Zvvelferi, p. 1. cap. 1.* & quæ ibi contra dictum *Kircherum*, pro Chrysopœiæ veritate & possibilitate, adstruxit, nec non *Albertum in libro suo 30. de Mineralibus M. Petri Boni Lombardi de Ferrariâ Tract. ann. 1330. compositum. Heinr. Salmuth. lib. 2. tit. 2. p. 340. Joan. Fr. Mirandul. de Auro lib. 3. c. 2. Marsil. Ficin. lib. 2. de vitâ Cœl comp. c. 3. D. Adam à* Bodenstein *Isagog. in Arnold. de Villanova Rosar. Epist. præfix. ad Fugeros ex Basilea p. m. 46. Bernard. Penot. à Portu Præfat. Apolog. contra Guibertum in Tract. Aristai de L. P. p. m. 91.* qui suô tempore ab *Edoardo Kellæo* Pragæ in ædibus *Dn. Thaddæi* libram integram argenti vivi in purissimum Aurum conversam, guttulâ unicâ liquoris rubicundissimi, vidit. *Fernel. de abditis rerum causis lib. 2. c. 18. D. Joh. Wolfg. Dienheim de Medic. Univers. cap. 24. & 25. Matth. Unzer. Anatom. Mercur. Spag. lib. 1. cap. 18. M. Georg. Froberg. Histor. de Alchym. pag. 8. D. Mich. Mayer. in Symb. aur. Mens. p. p. 219. 471. 80. 523. & 557. I. B. Helmontium,* qui in scriptis suis ter publicè fatetur, se projectionem fecisse. *p. m. 743. 793. & 671. §. 58. Miscell. Curios. Med. Phys. Acad. Nat. Curios. Ann. 1. Obs. 16. D. Jo. Tackii Chrysogoniam animalem & mineralem p. m. 3. & D. G. Morhof. de Metall. Transmut. ad D. Langelott. Epistolam p. m. 87. & seqq.* Quam Tincturam licet perpauci obtineant, è terum

rerum tamen naturâ proscribere minimè decet. Habet enim & illa quemadmodum arbor scientiæ boni & mali Proto-Parentum nostrorum, suum de cœlo genium, qui rhomphœa bis acutâ eam protegat & curiosos ac indignos arceat; cùm pauci sint, qui virtutem & divitias affluentes jungere novêre.

De hac Medicina apud antiquum *Autorem Gallicum* ipsa Natura, in Querela sua, ita introducitur:

Que guerrit toute maladie,
Et qui l'a jamais ne mendie :
Qui en a une once & un seul grain ,
Toujours est riche & toujours sain :
En fin se meurt la Creature
De Dieu contente & de Nature.

CAPUT XII.

De Virtutibus Auri Auræ, in Regno Vegetabili.

Autor Sendivogius est, in *Epil. Tract. Quò radii Solares copiosius feriunt, eò major Salis Nitri quantitas fit & per consequens major frumenti copia crescit.* Verissimè, si quicquam aliud. Nam, non à terra tantùm, aut ab aqua; & à certo quodam, coque nitroso sale nutrimentum Plantis est. Experientiam, age, quâ unâ omnium optimè docebimur, accersamus. Nonne, quo plus salis habent, hòc feracioribus agris utimur? Quos, (exemplum ut demus,) quòd in animalium excrementis plurimum Nitri insit, fimus hinc lætos efficit pinguesque. Imò ipsa hominis Urina nihil est aliud, quàm merum Nitrum, (sed non animatum,) doc. *Theophrast. Paracels. Tract.* 1 *de Pestilitate p.m.* 376. sic ex terra, ubi pecudes mingunt, fit & coquitur Sal Nitri, *Id. in Fragm. Tract. p.m.* 449. Et sanè, multiplicandarum frugum, peculari è Nitro lixivia, nonnullorum indè esse Secretum, inducimur facilè; ut credamus. Vid. *Recueils, Memoires & Conferences sur les Arts, & les Sciences presentées à Monseigneur Le Dauphin pendant l'Année MDC LXXII. par Jean Baptiste Denis Conseiller & Medecin Ordinaire du Roy. Premiere Conference touchant la Vegetation des Plantes. p.m.* 216.

Nimirùm tenet, & communis Philosophorum sententia, posse materiâ ipsorum universalissimâ, arborum steriles fœcundari, herbas, floresque atque radices media hyeme produci, quamlibet arborem, quater & amplius annô, maturos ex se fructus edere, ex arefacta etiam tenerum institui surculum, amarosque quantumvis fructus omnes dulcessere. *Jo. Walchio, in Tract. Philos. & Chym. Germ p.m.* 252. referente.

Obtinebat ex eo Magni nomen *Albertus Magnus*, quòd in ipsa frigidissima Brumâ omnia genera fructuum, ope hujus ætherei Balsami, ad plenam & perfectam maturitatem producere posset, *Dn. Kenelm. Digb. dissert. de Plant. Veget. p.m.* 72.

Equidem non evertimus nos fidem horum verborum, neque, qui ambigat, facile est: Mercurium universalem flori cuivis plantisque augmentum aliquod odoremque conciliari: quin tamen, unius 1. cum Auro Auræ superioris nostro fixusque in lapidem, majores sibi vires acquirat, dubium & ipsum esse mihi non potest.

Sed quid Aurum 2. Auræ inferioris perfectissimum, i. e. Lapidem ipsum Philosoph. ex Nitroso *Alkahest* præparatum? Nonne, ante fermentationem Auri, in Regno Vegetabili plus posse fatebimur? Quis neget? Nam, si *Walchium* iterum audimus (p. 53.) Tinctura ex hoc Lapide fit, si, quantum granum mihi est, dissolvas in aqua, quâ in ipsum postea vitis velut cor sive medium infusâ, non illa è vestigio virgam tantum foliaque atque flores, contra communem naturæ cursum; sed, quod omnibus admirabile videatur fructus etiam maturos nobilesque protrudet. vide *Paracels. in Apocalyps. Herm. de Elix. vitæ.*

Revocat hoc mihi in memoriam Arcanum istud plantarum resuscitatarum, quo plantas jam cinefactas & demortuas quasi calore, velut divina Mercurii virgula, animatas in vitam revocari, novaque vestiri forma adferunt. Primus, quod sciam, *Quercetanus* in scenam publicam hoc Secretum produxit, à Polono Medico sibi monstratum, non communicatum id tamen: Exinde plures ejus rei mentionem fecere; sed qui descriptionem eam publico daret, præter *Rosenbergium, in Rhodologiâ*, qui tamen obscuro verborum velo omne texit: & *Spontanum*, Italum quendam, *Tractatu de Vipera*; sed eodem, imò obscuriore modò, quo *Rosenbergius*, non memini ullum. Crediderim sanè, ejus rei experientiam nunquam cepisse, sed vel ex proprio conceptu, vel aliorum malefida communicatione retulisse, quæ scriberent; Adducti inde *Billichius & Georgius Kirstenius*, hic quidem *in Adversariis Germanicis*, contra *Jo. Agricolam*, *in Thessalo* ille, omnem toti negotio fidem atque assensum derogarunt.

1. Cæterùm, conspexit *Petrus Servius Rom. Med.* Rosam ex cineribus ustis solerti & ingenioso artificio excultis elaboratisque XXIV. horis natam, adultam perfectamque. *Tract. de Nat. & Art. Mir.*

Ex Oratione *D. Comitis Digbæi*, Angli *de Vegetatione Plantarum* habemus, *P. Athan. Kirch.* miraculum restitutionis fecisse, modumq; operãdi communicasse eidem *Digbæo*. At non è cineribus ipsis *Kircherus*, sed è semine plantarũ resuscitationem eam inchoasse videtur, quippe quem de *Regerminatione Plantarum*, Processum suum; describere è cujuslibet semine comperimus. Require, quæ idem *Mundi subterr. L.* 12. *sect.* 4. *c.* 5. *p.m.* 414 Quæ &, quæ *P. Gaspar Schott. in Mechanicâ Hydraulico-Pneumatica part.* 2. *class.* 1. *Mach* 8 Etsi itaque *Dn. Petrus Borellus in Histor. & Observ. Medicophys Observ.* 62. *scribit: Crederem, hæc fieri posse, si calcinentur plantæ in vase clauso, ne sal volatile, in quo latet vis resurrectiva, evaporetur, deinde illud colligendum esse censeo & fixo sali miscendum, ope aquæ vitæ optimæ, vel roris majalis, & vase sigillato, calore mediocri hæc circulari debere per aliquod tempus, ut probè uniantur principia parificata:* non tentata tamen unquam mihi ista sunt, fateor; Utut loco roris majalis, convenientiorem huic operi efficacioremque Mundi Spiritum putem, Causas dixi superiùs.

Observationem merentur & ista *Dn. Petr. Jo. Fabri, Palladio spagyrico c.* 2. Per humidum radicale Mundi luce impregnatum in Phialis vitreis posse flores, posse plantas plantari & nutriri, crescere & germinare, posse & arbores & plantas è longinquis terræ plagis impunè & incorruptè deportari; posse & quater in anno germinare, florere, ferreque fructus, modò ne frigus ambientis aëris externum pepulmum fructus impediat & retardet, posse semimortuos resuscitari seu potius renovari. Sed sunt, qui Autoris experientiæ hîc diffidunt, imò eam planè volunt sublatam. Sustinui tamen annô proximè elapsô, nec refugi eum ego laborem, interim neque justa laude debitaque *Borellum* hîc fraudans, qui, quà eundum, digito velut monstravit, *Histor. & Observ. Medico-Phys.* Ita enim is, *Obs.* 37. Aqua sola, inquit, nutriri & augeri posse plantas, vix credidissem, nî, per sex menses, in Phiala aquæ plena Ocymi & Basilici plantæ surculum vidissem & servavissem, ubi radices multas, imò innumeras egit, surculos & flores; sed aqua renovanda sæpe est. Observari etiam arbores magna satis imò tibiæ crassitiem æquantes, in terrea parva

va olla vegetasse, sola irroratione, terra ejusdem ponderis remanente. Quare credendum est, ab aëre & aqua nutrimentum capere.

Quod idem *Petr. Poter.* cum Nobilissimo *Boyleo* observavit, dum in Oxoniensi Anglorum Academia degeret; summitates Menthæ, Pulegii & Melissæ, probe immissas in vitreas Phialas aquâ fontanâ, quæ nunquam mutabatur, repletas, explicasse se in radices numerosas & luxuriantia folia. Vid. Ejusd. *Praf. Oper. Medic. & Chym. p. m 9.* Quod Autores laudati sine dubio ex *Theophr. Paracels. Metamorph. l. 3. de Conserv. p. m. 17.* petierunt.

Historiam Plantæ, sub ipsa aqua germinantis in Vitro, ex alterius Medici relatione, recenset *Libavius in Syntagm. Arcan. Chym. lib. 1. c. 22.* cujus figuram ibidem depictam habet. Idem narrat apud *Rosenbergium* in *Rhodologia D. Frey*, qui idem in Tulipa se vidisse asserit; nec non *D. Jacob. Dobrzenzki de Nigroponte, in Amœnitori Philosophia, de Fontibus Part. 1. pr. 1.* Sed longè admirabilius *Autor* memorat *Gallus* in Tract. Gallico, *La petite Chirurgie*, dicto, *c. 22.* qui totum Mundum arboribus, plantis, floribus, pratis, fluminibus, montibus, aquis, animalibus &c. exornatum, parvô vitrô spectandum proponit. Cæterum, id ego tantum Phœnomenon credo cujusmodi repræsentasse se aliquando Excellent. *Tackius* prodit, *Mysteriô Resur. Rer. p. m. 65. seqq.*

Observatum & à me idem Vegetabile est in Magnete, quem, de quo indicium feci ipsô hoc annô, Universalem posuissem. Cùm enim, decimo nono Martii die, rotundis se ille circulis ostendisset, ficciore ob solares radios circa meridiem aëre, equidem Magnes hic meus nonnihil in oleum demutatus conspiciebatur, quod id autem spississimum esset, concrescere mox, (*vid. Tab. xj. fig. 2.*) arbuscularumque atque fruticum formas, (jucundissimum oculis spectaculum) induere cœpit.

Quum igitur ex me satis nossem non tantum, Spiritum copiosum esse in aëris elemento & aquæ pariter, imò plus vigere, quàm in aliis elementis; sed & ex Mechanicis percepissem abundè: Salem in aëre & aquâ cristallinum fixum & volatilem contineri, imò flores, v. g. Tulipas, Anemones, Lilia &c. lixivio, ex iisdem, si effloruerint, combustis in cinerem, scapis & caulibus facto, affuso singularum plantarum appropriatarum radicibus, mira fœcunditate & nitore propullulare: in ipsam rem cogitatione descedens altius, conclusi: si fieri posset, ut aqua, quam *C. Philipp. Sachs à Levvenhein* (*in Oceano Macro-microcosm p. m 16*) Mundi menstruum vocat, cum Catholico Sale, seu tertificato Mundi Spiritu augeatur, conservandi ipsius vim potiorem multo esse futuram. Universale enim Sal aquæ balsamum est. Et si aqua non est suo igne imbuta, plantas non multum reddet fructiferas; aliquid igitur, cui aqua tantum vehiculi loco servit, intus necessario continetur, nihilque aliud est, quam omnibus rebus fœcunditatem tribuens Sal. Huic Sali (rectè cognito vel intellecto ;) non tantùm omnia Mineralia suam originem debere, docet *Dn. Kenelm. Digb. de Plantar. Veget. p. m. 62.* Imò *Dn. Panorol. Arcan. fascic. II. p. 218.* omnia ex aquâ & igne, velut ex sulphure & Mercurio oriri, adeoque semen esse vim illam vivificantem, conflatam ex igne & aquâ, in spermate residentem, ostendere satagit.

His innixus fundamentis, rem ipsam aggressus feliciter sum; Balsamique naturæ universalis fixi cum 🜄 vegetabili, beneficio, conservare flores herbasque dedici. Quod ne putes me thrasonicè magis profiteri, quam veriùs, ecce tibi variæ magnitudinis, eosque innixos columinibus, globos vitreos, quos, quocunque libuerit tempore, multiplici florum varietate, à me, anno superiore, refertos, non sine insigni oculorum animorumque delectamento, apud me cernere est. Quod si vires vitamque DEUS Opt Max concesserit, Vitreum Musæo nostro Viridarium annus futurus sistet, exhibiturum & ipsum rerum istarum Studiosis Violas, Rosas, Narcissos, Tulipas, Caryophylla, aliasque id genus herbas, cum rarissimi usus, tum præstantiâ colorum secundas nullis. Idque quacunque anni tempestate. Quibus qui paria fecerit, nondum vidi. Imò visurus vix aut ne vix quicem etiam sum præstiturus qui sit. Nisi Flora nostra inspecta, quæ, rogatu non obscuri nominis complurium Amicorum, SEMPER-VIVA lucem publicam visura forsan propediem est.

Equidem, injici nonnullas mihi remoras, video; At enim differre ista uti possunt, ita auferre promissa non possunt.

Tu verò, quisquis es, benevole *Lector*, cuicunque aliquid in hoc meo Tractatu non perspectum intellectumve est primô intuitu; quæso, suspende in his; de quibus tibi non liquet, judicium tuum; & de iis, quæ tibi videntur satis liquere, ne quid pronuncia temerè. Nec alium ferto in re arcanâ calculum, quàm de tua fama à bono Viro velis apponi.

Interim Majestatem Naturæ Naturantis nondum adoravit, neque Naturæ Naturatæ decessit satis, qui divini operis Hermetici possibilitatem non credit, realitatem ignorat vel contemnit. *Hurin. à Parma Paris.*

Verissimè enim à *Senecâ* istud proditum olim est: Multum egerunt, qui ante nos fuerunt, sed non peregerunt: multum adhuc restat operæ, multumque restabit; neque ulli nato post multa sæcula præcidetur occasio aliquid adhuc adjiciendi.

Quærit in abstruso, dives sa Cupido meatu
Aurum, & vel scorias, vel nisi grana legit.
Infima plebs sapiat: sapiens quid abundet in Auris
Novit, & hoc Auri nomine jure vocat.
En Tibi ceu duplâ, monstrantes, lampade Soles,
Quam calcant alii, non sine mole viam!
Ut mira virtute trahat Cœlestia Magnes,
Conspirant Salia & Sulphura Sulphuribus:
Sic jam Magnes amat non ferrum: Vescitur Auro:
Depluit in Danaês Jupiter igne sinum.
Aurea nunc etiam comitari ferrea dicas
Secula. Vix predo grande venit pretium.
Nil melius posset votis impunè precari
Tangere & Ascadiei Regis iniqua Fames.

MELCHIORIS FRIBEN, M. D. *Naturæ Curiosorum* CLEANDRI, *ad* COLLEGAS EPISTOLA, *sive* Brevis Enumeratio hactenus à *se* Actorum.

Diu silui *Illustres & Honoratissimi* COLLEGÆ, silentium autem meum non fuit otium, sed labor perpetuus. Postquam enim studium chimicum incepi, multum me temporis legendo & meditando trivisse confiteor, eam præprimis ob causam, ne illotis, ut dicitur, manibus opus philosophicum aggrederer, aut aliquid eruditissimo seculo proponerem, quod aut sanæ rationi, aut experientiæ doctissimorum Virorum contradiceret, aut ullum scrupulum moveret posset. Fuit, ut dixi, silentium hocce perpetuus indefessusque labor.

Omnia metalla, variæque mineræ, ad hanc vel illam septem metallorum speciem directæ, sub incude chimicâ fuerunt saltem ut viderem quia Autores probatissimi aut nihil, aut obscurè saltem de materia lapidis fuerunt locuti. Quæ nullam speciem metallicam agnoscunt, sicco pede prætereo, ceu inutilia ad rem tam arduam, referam saltem pauca huc pertinentia.

Isaac Sperberus in Isagoge, requirit pro materia lapidis, terram Adamicam rubram, dum *pag. 17* ait:

Tinctura

Tinctura nihil est aliud, quàm terra rubra, vel pulvis terræ rubræ, ex aquâ, terrâ & animâ seu igne interno coagulatus, qui totius mundi vires ac proprietates in se continet. *Auricola* major (grosse Baver) in aperta arca, mineram Lunæ pro verâ habet Lapidis materia, Jacobus Bohnius, Philosophus Teutonicus, in Psychologia seu libro 4. quæstionum, de quo *D Jo. Waltherus*, citante *Lucerna Salis Philosophici p.13 & 138.* affirmat, quod in hujus Idiotæ scriptis omnia summatim reperiantur ad lapidem necessaria, Solem & Lunam pro materia lapidis agnoscit, quapropter etiam in Libro de triplici vita, è sex partibus Lunæ, & unâ, scilicet septimâ, parte Solis lapidem fieri fatetur. *pag. 147. §. 14. 15.16.* Processus *Bohnii in Psychologia p 138.* habetur, quem ibi vide sis. Obscurus valde quidem est, interim apertè ex Sole & Luna eum esse conficiendum, & ad crucem usque perducendum, docet. Per crucem Nitrum intelligi, *Hermes* noster non fine ratione autumat. Nuper lucem visus *Autor Particularis ex Universali* ad terram rubram in monte quodam Tiroliensi inventam, cum *Sperbero* collimat. Alii vero aliter de vero lapidis subjecto disserunt, quos recensere supervacaneum duco, nec juvat cumulum Autorum dissidentium acervare. Labor & ejus filia probatissima, nunquamque fallax Experientia filio artis materiam veram omnium optimè monstravit. Quærite ergo quocunque vultis modo, filii artis eam, prævunte natura & forsan invenienetis.

Nondum quidem pro certo affirmo me illam invenisse, eo quod nondum adhuc veri lapidis possessor existo: interim tamen, quia *Comes Bernhardus*, & ejus asseclæ Solem & Lunam, ut propinquissimam materiam, prout adhuc in mineris & ignem nondum experti sunt, ubique commendant, judicare possum, me, quoad materiam, non procul à vero tramite abesse.

Dictam materiam sola mihi monstravit vitrificatio, & inde orta Colorum Varietas, tàm in Metallis, quàm in mineris & aliis. Prout autem materia Vitriorum varia est, ita etiam ex unico Metallo seu minera varii producuntur colores. Vitrum vulgare, aut Venetum alium, alium item vitrum cum Nitro aut alio Sale commixtum ostendit. *Christophorus Grummel* in tractatu germanico de Nitro & ejus colore ex parte docuit. *Sol*, uti *Illustrissimus* JASON II. sæpius mecum, ceu Collaboratore in vitrificatione, expertus est, dat aureum & amethistinum, *Luna* variegatum & citrinum sive luteum, interdum quoque cœruleum & smaragdinum, Venus & Marchasita sapphyrinum vel cyaneum, Mars & Antimonium hyacinthinum, *Saturnus, Rubinus, Granatus, Corallia & Creta* smaragdinum, *Tutia* aquamarinum, Zinkium luteum, *Talcum Moscovviticum* & glacies Mariæ album vel crystallinum. *Terra talcosa Misnica*, viridem colorem, & sic porro. Conjuge per Nitrum Solem & Lunam & non procul aberis à colore carbunculi, granati aut rubini. Experientiâ hoc dico, & mecum omnes affirmabunt, qui Amausa mea & lapides artificiales viderunt. Quàm egregiè Sol è nubeculâ instar Jaspidis luceat, ocularitet cuilibet, possem demonstrare. Vitrificatio quoque mihi sola & unica præluxit, ut eò facilius è *mineris immaturis solaribus Silesiacis*, quarum copiam *Dn. Sirtus* mihi fecit, perfectum aurum producere potuerim, & ita antea impossibile permutaverim in possibile.

Affirmant Philosophi materiam lapidis esse lapidem & non lapidem, & quidem talem materiam in qua simul lateat *sanguis Leonis*, & *gluten Aquilæ albæ*; mas & fœmina; sulphur & Mercurius; fixum & volatile, forma & materia, corpus & fermentum &c. Juveniuntur Mineræ in Hungariâ, Bohemiâ, Silesiâ, & aliis regionibus, è quibus sanguinem Leonis sive Sulphur auri, non autem gluten Aquilæ seu Mercurium simul: reperiuntur etiam è quibus Mercurium seu Lunariam, minimè autem Sulphur seu sanguinem elicere possumus. Neutra horum sufficit ad lapidis formationem, sola illa tantum prò vera habetur, in qua ambo latent requisita, & quæ sub nomine Magnesiæ venit.

Hæc *benedicta terra foliata nigra* ex aurifodinis provenit, & arida est, hanc calcina leniter & resplendet ut aurum; calcina igne fortissimo & acquires terram rubram. Quòd si superfuderis huic mineræ spiritum salis aut aquam regis, nancisceris tincturam aurei coloris, & remanebit terra summè alba foliata, instar argenti finissimi. Præcipita tincturam auratam, mox residebit in fundo pulveris intensè ruber, seu sulphur, æquè ac illum supra citatus Autor *Particularis ex Universali* describit, ast Metalla non tingit nec ingreditur propter Mercurii carentiam. Exinde liquet Mineram hanc unicam esse quoad materiam, quoad verò ejus formam intrinsecam duplicem, nimirum marem & fœminam, Sulphur & Mercurium vel Solem & Lunam esse, quam differentiam vitrificatio & colorum diversitas manifestavit.

Largietur hæc materia, si rectè illam tractaveris, utrumque Sulphur & Mercurium. Sulphur auratum obtinui instar cinnabaris, non per præcipitationem, sed calcinationem sublimatoriam. Mercurium autem vivum & verè currentem per calcinationem humidam, quæ tamen, quod probè notandum, absque Nitro vix procedit. Liquor, addo insuper, quem pro calcinatione humida, ut aquam solventem adhibeo, non est spiritus corrosivus; sed oleum quoddam aurei quasi coloris. Extrahit hoc sine ulla ebullitione sensim & sensim è Mineris Solis & Lunæ tincturam rubram, quam aliàs Luna denegat. Interdum has tincturas misceo, interdum solarem solùm ægrotantibus porrigo, & egregia est Medicina in affectibus cerebri & cordis, utpote quæ de Sole æque ac de Luna participat, & loco auri potabilis ægrotis inservire potis est. Calcinatio ista humida non denegat tincturam rubini colori æmulam, si illa cum spiritû vini extrahatur. Abstracto iterum spiritû ad oleitatem si collocetur in loco frigido per aliquot dies, separabit se & spiritui restanti supernatabit oleum rubrum in colore rubinum fermè superans. Tincturæ sublimatæ nondum constant vires, vitra vero aureo colore sufficit.

Præsuppositis hisce, terram supradictam esse veram, unicam & genuinam lapidis Philosophici materiam, & aureum istam libellum *Comitis Bernhardi & Fratris Alberti* spiritum conjunctum, quem vide in Lucernæ Salis Philosophici *Appendice p.m.178. seqq.* affirmare audeo, citra tamen ullius aliter sentientia præjudicium.

Hæc hâc vice sufficiant, impostrum cum Deo & die plura & lucidiora. Numini interim & Lumini cœlesti maximas ago gratias pro hac illuminatione, humillimis precibus devotè rogans, ut ad ulteriorem illuminationem paternâ suâ gratiâ mihi adveniat, ac sua dona in me coronet. Valete.

[*Haynâ, ad Collectores Vratislariam.*]

De Spiritu Mundi Positiones Aliquot.

D. J. B.

1. Magnale est Creatura omnium excellentissima, media inter corpus & non corpus, in aëre à Creatore

(ereatore posita, sine qua neque firmamentum, neque elementum, neque homo ipse aut ulla alia creatura vivere aut conservari potest. *Paracelf. Paramir. d. Ente Astror. c. 6. 7. Fragm. ad Param. p. m. 153.*

Propter hanc prærogativam dicitur etiam *Magnale Magnum* apud Paracell. *primum ens creatum*, ortum habens à summo bono, Chaos omnia sustentans, quod continetur in aëre, ut habet T. 2 d clem. aeris l. 1. propter hoc magnale l. d pestilitate p. m. 339. de conserv. rer. natur. c. 4. aër dicitur spiritus vitæ, imò ipsa vita majoris mundi, quæ nihil aliud est, quàm essentia quædam spiritualis, res invisibilis, media inter corpus & non corpus, cujus est conjungere animam cum corpore, quam Platonici animam mundi, & cornelius Agrippa mavult dicere quintam essentiam, cujus spiritus juxta Philosophos solus potest aurum magistraliter corrumpere & in sui primam materiam transformare, hoc est, perfectissimè, volatilisare, & in spiritualitatem transmutare.

Clangor Buccinæ.

2. Quod Paracelsus, id Basilius Valentinus intelligit & exprimit per spiritum ☿ j.

Quia huic spiritui ☿ ij. easdem proprietates, idemque subjectum seu habitaculum attribuit. In eo namque reperiri omnia, quæ Philosopho sunt necessaria, asserit de nat. & supernat c. 3. de spir. ☿ ij. & ibid. c. 2. Quod natura dona sua profundissimè occultata concredidit spiritibus supernaturalibus igneis, qui continenter in aëre ac in aqua & terra naturaliter quiescere & operari desiderant Quo ipso cum Paracelso accuratissimè consentit.

3 Est autem spiritus ☿ ij essentia spiritualis, in aëre hinc inde circumvolitans prima radix metallorum & mineralium, quâ omnia metalla & mineralia in suam primam materiam resolvuntur hominis & animalia renovantur, omnesque omninò morbi curantur Basil. c. 3. l. c. & p. m. 34. 35. 44.

Hic spiritus ☿ balsamicus aliàs dicitur ignis naturæ, ignis spiritualis ac invisibilis, & Ciceroni de Nat. Deor. vitalis ac salutaris, qui omnia conservat, alit, auget, sustinet, dum mediante aëre per totum universum dispersus ac diffusus tanquam occultus vitæ cibus (ut ait Sendivogius) ab inferioribus attrahitur. Hic spiritus est res una sive monas illa Hermetis, à quâ omnes res natæ sunt adpratione (συναφεία) hoc est, attractione magneticâ, & veluti nexû quodam connubiali ex vi Græcæ vocis. Atque in hoc nec Paracelsus, nec Basilius quicquam ab Hermete veridico discedunt.

4. Spiritus ☿ ij. Avicula Hermetis, etsi in aëre invisibiliter circumvolat in aqua & terra naturaliter quiescit, tamen in elementis quærendus non est, quia elementa jam eum produxerunt & visibiliter ob oculos posuerunt, in una tantùm re valdè cognita Basil. de nat. & supernanat. c. 2. 3. d. Magn. Lap. p. m. 37.

Basis ac fundamentum totius operis Philosophici consistit in cognitione subjecti visibilis & corporalis, quod hic spiritus invisibilis, incomprehensibilis ac cælestis sibi tanquam domicilium elegit. Multis placuit ros maialis, qui habetur pro aëre coagulato, & à fratre Ulmanno expressè dicitur nihilum Philosophorum. Sic Nollius in rore majali deprehendit diversa salia, suavissimum spiritum & oleum flagrantissimum, quod solo odore infirmos, ac morti vicinos mirabiliter recreare potuit. Dotardingus in suo de auro potabili tractatû, constanter affirmat, se mediante sale volatili roris maialis dissolvisse ☉m, non secus ac glacies dissolvitur in aqua calida. D. Johannes Wolfgangus Dienheim ex aqua pluviali præparavit medicinam Universalem, qua sibi egregiam laudem & dona ampla comparavit, uti testatur proprio Tractatû. Nonnulli cum Drebelio visitarunt interiora terræ, quod didicissent ex Alstedio, omnem terram & aquam continere in se igniculos illos, quos quærunt veri Philosophi; Sed, quia, ut audivimus à Basilio, alia reperitur visibilis materia, & aliud subjectum, quod præ omnibus aliis maximè est imprægnatum ætheris igniculo, qui cornu copiæ habetur, hâc in parte præeuntem sequamur Basilium.

5. Principium animæ, spiritus & corporis ☿ ii Philosophici, seu prima materia magni lapidis, non est argentum vivum vulgi, neque antimonium, sed est & dicitur Magnes & aureus Magnes, in quo latet resolutio omnium metallorum, coagulatio & fixatio, omniumque morborum curatio, & est spiritus & corpus, qui corpus solis tingit in medicinam plusquàm perfectam. Basil. repet. p. m. 128. Curr. triumph. p. m. 220. de nat & supernat. c. 3. 4 6.

Ab hoc opere meritò excluduntur argentum vivum vulgi & ♁, hoc propter impotentiam, illud verò, quod jam in corpus metallicum à 🜍 suo interno fit coagulatum. Corpora autem in corpora non agere, notum est, nec resolvuntur mineralibus, quæ à Basilio pro immaturis habentur metallis. Undè facilè apparet, Mercurium Philosophorum, cujus spiritum hactenus Basilius ita commendavit, nil esse aliud, quàm *Sal* quoddam *minerale*, dictis proprietatibus a creatore dotatum, quoniam Sal est principium solutionis, coagulationis, & fixationis metallorum, quæ proprietates inter alias tribuuntur ☿ o. Philosophorum. Idem monere voluit Sendivogius in epilogo, dum inquit: Omnes eos errare à via veritatis, qui extra hoc Sal nostrum, quod ☿ est, operantur in vegetabilibus & animalibus. Hinc quoque non sine causa Avicenna in Rosario inquit: Sales sint radices operis tui. Immò omnes alchymiæ sapientes antiqui (ut est in Rosario) postquam de solutione corporum multa dixerunt concludere de Sale (non quidem de quolibet, sed de eo) quem dicunt *saponem sapientum* (eo ipso exprimentes naturam ejus 🜍ream, sapo enim constat ex Sale & oleo, seu pinguedine) & *claviculam*, quæ claudit & aperit, & iterum claudit & nemo aperit, sive quâ clavicula dicunt neminem posse pervenire ad perfectionem scientiæ. Pone igitur mentem tuam (inquit Rosar.) super Salem nec cogites de aliis, nam in ipso solo continetur & occultatur scientia, & arcanum præcipuum & secretissimum omnium antiquissimorum Philosophorum.

Quare & Paracelsus universali suo solventi, non potuit magis conveniens, magisque appropriatum imponere nomen, quàm si sal circulatum diceret. Patet ergò ex dictis, Basilium in hoc aphorismo saltem desiderare Sal quoddam Sulphureum & penitus ☿ riale, atque vi magneticâ solari præditum, quod sit verè ☿ ij Philosophorum natura. Quale verò istud sit Sal, mox patebit, ubi nonnihil de ejus proprietatibus ex Basilio hinc inde collectis sumus dicturi.

6. Visibile subjectum seu domicilium Mercurii Philosophici, sive aureus ille magnes Basilii est.

1. Una tantùm, vilis, omnibusque nota materia, à natura producta, non verò arte Composita.

2. In se continens notabilem ac insignem vim attractricem & magneticam.

3. Summam caliditatem, summamque frigiditatem.

4. Albedinem & rubedinem.

5. Et est rex & leo.

6. Draco & aquila.

7. Resolubilis in liquorem suæ naturæ, in quo latet omnium metallorum resolutio, coagulatio, & fixatio, omniumque morborum curatio.

8. Atque in Clave 3. à Basil. occultatâ & tacitè consignatâ Basil. de nat. & supernat. c.3.4.6. & magn. lap. Clav.10. p.m. 123. & Cl.5. p. 77. &c.

In præcedenti aphorismo dixi & demonstravi, quod Magnes ille aureus nihil aliud esse possit, quàm Sal quoddam, quod habeat naturam ☿ij, ex quo tandem liquor suæ naturæ, id est, ☿lis, prima metallorum & mineralium radix, ab ingenioso artifice sit præparandus. Restat jam ut dicam, *quale illud sit Sal.* Nam in quocunque Sale possunt demonstrari omnes hæ octo proprietates, illud necessariò erit Magnes ille aureus, & spiritus ☿ij domicilium. Dantur verò tria saltem Sal a in regno minerali, quæ sunt maximè activa. Sal commune nempe, vitriolum & nitrum. Sal armoniacum verò, quoniam factitium est, atque sic primam proprietatem & notam nullatenus sustinet, meritò excluditur: & si sustineret, atque sic verum & nativum ✱ ad manus nostras perveniret, easdem tamen juxta Basil. cum Sale communi possideret vires. Præcipua vero proprietas est solvere omnia metalla, quod per se & sine admixtione spiritus ⊖tri, neque Sal commune, neque ✱ ⊕lum unquam præstare potuerunt. Nunquam enim adducar, ut credam vitriolo communi tantum inesse vim ac efficaciam, illudque per Veneris statuam à Basilio Clav. 5. repræsentatum esse, intelligendum: Sed, quoniam Basilius est Philosophus & Poëta excellens, eo ipso non communem, sed Philosophicam Venerem, tanquam hujus nostri Magnetis aurei matrem, ex veterum Poëtarum monumentis in scenam producere voluit, ut infra patebit ex Explicatione hujus Clavis. Restat ergò tertium, nempè Sal nitrum, cui uni, soli & semper omnes has proprietates, quàm exactissimè convenire sequentibus demonstrabo.

1. Nitrum esse rem unam, vilem, omnibusque ferè notam, à natura productam, extra omnem est controversiam, ideoque nullâ eget probatione.

2. Hinc si quis vellet negare vim magneticam, is contradiceret rationi & experientiæ. Sendivogius *tr.9. Epil. & Panb.* nitrum vocat metallum & chalybem (fortè quia in tenuissimas lamellas fusum, instar metalli tinnit) quod reliqua metalla consumit, & veluti eorum sit aqua & mater. In Parab. dicitur magnes, qui reperitur in ventre arietis (per ventrem arietis subintelligens terram pinguem ac fertilem tempore veris, ut ipse explicat l.c. clementiâ cœli imprægnatam, ad gignendum mille fœtus) Talis terra fertilis veteribus dicta fuit Venus hortorum ac veris Dea. [quod notare voluit Sendiv. in parabola tr. de 🜂r. & post Marsilium Ficinum Pierius in Hieroglyphicis:] Venerem quoque eandem esse Deam cum Cerere affirmat Ptolomæus in sua de Osiri & Plutone disputatione. Hoc ipsum & nihil aliud Basilius Val. Cl.5. per] Veneris statuam repræsentare voluit, nempe terram atque fæcundam. Uti enim meretrix omnium virorum concubitus appetit, & admittit, ita & hæc terra omnium rerum semina & formas, præcipuè tamen fæcundos imbres tempore veris concupiscit, atque ita ad generandum excitatur. Ex hujus corde, tanquam officina spiritûs vivifici ac salutaris, id est, ex sale nitro terræ omnis fertilitatis causæ, beneficio Vulcani sufflantis propellendus est spiritus ille vitalis, non solùm 7. rotarum, id est, vegetabilium, sed & mineralium, idemque & leonis apprehendentis, id est, animalium genuinum sustentaculum ac nutrimentum, quod leo, id est, aurum elevato pede quasi præhendere, innataque & magneticâ proprietate sibi assimilare intendit. Unde nitrum à Basilio non immeritò dicitur Aureus Magnes. In officinis enim aurifabrorum didici, nitrum etiam crudum in se continere tincturam ac spiritum auro familiarissimum atque gratissimum, eo quod auro pallido cum aqua illitum in parvo igne illud amicabili tincturâ sanguineoque rubore perfundere potest. Hanc meam sententiam confirmare videtur Basilius, quoniam in explicatione Clav. 5. omnino nihil dicit de venere communi aut vitriolo, cujus 🜂 alias ad astra usque extollit, sed totus ejus sermo est de Terra, ejusque spiritû vitali, qui residet in corde ejus, hoc est, in sale nitro terræ, ex quo omnia, quæ extra terram & in terra nascuntur, tam vegetabilia quàm mineralia, suam hauriant virtutem, augmentum & nutrimentum. Ipse verò spiritus suum nutrimentum, quod merè est sidereum ac cæleste, sibi haurit & attrahit ex rore cælesti, ut habet Basil. Cl.5. Hinc Sendivog. tr. 4. nitrum dicit Magnesiam, quæ attrahit sibi Mercurium aëris, qui ipsi in omnibus est similis. Hoc nutrimentum sidereum ac cæleste, sive Mercurius aëris est alter ille Magnes seu Chalybs [est enim unum & idem in epilogo] qui summè volatilis, aureus ac invisibilis est, & portatur in vente ventri, ejusdem tamen est naturæ & originis cum eo, qui continetur in ventre arietis, & Sendivogio dicitur Sal nitrum Philosophorum, quod modo mirabili ac magneticâ virtute attrahit ex Sole & Luna id quod nostri operis est initium, scilicet spiritum & ignem vivificantem) atque mediante aëre humido, rore ac etiam pluviâ, descendit in terram, & quærit Sal nitrum terræ, à quo etiam, ut fit in Sale Tartari, attrahitur, quia Sal nitrum terræ ante sui congelationem etiam fuit aër (seu Sal aëreum & astrale) sicque Sal à Sale magneticè attrahitur, viscositati terræ admiscetur, omnisque fertilitatis causa habetur Terra namque fertilis aliàs, semel aquâ calidâ elixiviata, suoque Sale nitroso spoliata, nullos profert fructus, donec longo tempore aër, rori ac imbribus exposita novam salis nitri Philosophici sibi attrahat copiam. Terra quoque nitrosa, etiamsi à nitri coctoribus sit omni Sale spoliata, tamen post certum tempus liberio aët exposita, invisibile ac volatile. Sal nitrum ex aëre iterùm attrahit, coagulat, sicque suis possessoribus thesaurum inexhaustum præbet, quod hac vice erat demonstrandum.

3. In nitro esse summam caliditatem, id est, spiritum infernalem, quo non datur calidior in tota rerum natura, ut testatur Basilius, ipsumque ignis arcanum, quòd Helmontius desiderat, ad leprosorum venenum glaciale, resolvendum, l. d. Lithiasi, omniaque mixta dissolvenda: summumque frigiditatem, ut etiam Saturni, excedat imò penitùs glacialem, ut expressis fatetur verbis Basilius de Mag Lap. p. m. 164. 250. ita ut etiam aquam moderatè calidam, intra dimidium horæ spatium mediâ æstate congelare queat in glaciem, unde non immeritò Sal miraculosum nominatur. Idem quoque videre est Clav. 2 ubi jubet ex frigido dracone, id est, nitro expellere, spiritum volatilem igneum, atque sic duas has proprietates luculenter exprimit.

4. Albedinem nitri nemo unquam negavit, Depuratum enim splendescit instar Alabastri, & in figuras varias formatum, non minus nitidas ac puras exhibet, ac si ex albissima cera forent. De rubedine testabuntur omnes Chymici, spiritus enim ejus dum destillatur,

ad

ad modum flammæ penetrat, in suppositum vas recipiens, facitque inibi reflectionem, qualem Sol, quando vesperi ad occasum properat, rubicundissimo colore cœlum tingit.

5. Regis ac leonis nomine Philosophi denotant omne illud, quod in suo regno est præ cæteris excellentissimum ac fortissimum. Quo sensu in Chymicorum officinis circumfertur aqua mineralis, & propter præeminentiam ac fortitudinem insignem aqua Regis dicta, quod ad nutum suum omnia metalla regit ac domat, etiam metallorum Regem, i. e. Aurum, unde & aqua stigia & infernalis, propter igneam suam naturam appellatur. Sed longè aliud hoc nomine Philosophi occultârunt. Dicitur enim Aqua Regis, non propterea tantum, quòd metallorum Regem, id est, aurum corrodat & dissolvat, sed quod sit revera Aqua Regia, i. e. omnium aquarum excellentissima, atque ex ipso auro Philosophico composita. Assertionem hanc probat Basilius Cl. 3. ubi ait: Aurum vulgare non destruitur, nisi Rex, i. e. Aurum, suæ aquæ solventi, aquæ Regis scilicet, fortem vim ac potentiam, suique proprii clavem addicarit. Quasi diceret: Aurum non posse solvi, nisi proprio dissolvente, hoc est, aureo, seu auro spirituali ac Philosophico, in quo consistit fortitudo, forsan & sanitas Regis, i. e. Auri, quam desiderat & requirit. Basilius, in sua aquâ dissolvente Regia. Hanc autem aquam componere docet ex duobus pugilibus seu materiis invicem contrariis, Sale nitro scilicet, & Sale armoniaco. Quia verò Sal armoniacum superius ab hoc opere omninò tanquam artificiale exclusimus, etiam propter suam debilitatem, necessariò sequitur, Sal nitri esse illud, quod aquæ Regis vulgari tribuit clavem proprii coloris Regii, fortemque vim ac potentiam, atque ideò sit fortitudo fortis seu leo, solvens aureum, aurum spirituale & Philosophicum, & ipse Rex, unde Regis, i. e. auri vulgaris dependet fortitudo, fortuna & sanitas, ut Basilius philosophatur.

6. Et si Philosophi suo subjecto infinita propemodum imposuerunt nomina, tamen Basilius non digniora & magis appropriata nomina invenire potuit, quibus nitri dignitatem, potentiam atque virtutem exprimeret, quàm *Draconis & Aquilæ*. Quemadmodum enim *aqua Regis vulgaris* componitur ex Dracone & Aquila, i. e. ex nitro & Sale armoniaco, tanquam Sale fixo & volatili, ita & *aqua Regis Philosophica* in se continere debet naturam fixi, i. e. Draconis in terræ speluncis habitantis & volatilis, i. e. Aquilæ, sed utramque Mercurialem, sicque revera *Mercurius duplicatus & Hermaphroditus*. Quod verò Draco sit substantiæ Mercurialis, patet ex *Basil. in Repetit. p. m.* 147. Utraque verò hæc substantia Mercurialis datur & demonstratur in nitro, quidni ergò ipsi jure imponendum est Nomen Draconis & Aquilæ. Idem dixisse digitoque demonstrasse videtur Basilius in Schemate, quod præfixit tractatui de magno Lapide p. 24. ubi mirabilitatem naturæ ob oculos ponens nitrum, associavit Mercurio, nullam certè aliam ob causam, quam ut doctrinæ filii naturam nitri Mercurialem serio inculcaret, imò quod Basilius per figuras docuit, id nitrum de se ipso loquens *l. c. p. m.* 105. expressis verbis fatetur, dum inquit: *Cum Mercurio in omnibus convento: Rationibus si quis non est contentus ad experientiam & fornacem is accedat, ibidemque discat, quomodo ex crudo nitro, sine additione post separatum aquosi spiritûs particulam, ex cucurbitâ terrâ sublimetur Sal quoddam albissimum volatile, omnis corrosionis expers, & fusionis celerrimæ*; Quæ operatio etsi Philosophica, non sit, sufficiens tamen est ad id, quod hâc vice erat demonstrandum, nempe in nitro contineri substantiam, seu Sal volatile & Mercuriale seu armoniacum, quod dicitur Aquil. *De figendi potentia*, quæ est in nitro nemo mihi, ut spero, movebit litem, cum omnibus jam sit cognita, quoniam ejus beneficio antimonium, Mercurius, arsenicum &c. ita cicurantur, ut igni assuescant, & tandem maximam ignis procellam sustineant.

7. Quoniam sufficienter demonstratum, totum *Nitrum esse Mercurium*, non potest non in ejus analysi se iterum manifestare liquor suæ naturæ, nempe Draconis & Aquilæ, i. e. Mercurii, de cujus proprietatibus nullatenus dubitandum: Juxta *Basil. enim in repet. p. m.* 165. nulla absque nitro datur solutio metallica, in eodem quoque omnibus nota est fixatio. Deinde & contra pestem ab *eodem citato loco* morbum aliàs perniciosi perniciosissimum, commendatur, unde meritò concludere licet, *Nitrum esse verum subjectum catholicum, unde præparandus liquor & dissolvens universale Philosophicum & Mercurii spiritus*.

8. *Clav.* 3. *Basilius* agit de solutione Sulphuris Solis jam præparati, quæ fit beneficio alicujus menstrui solventis, absque ulla violentia vel corrosione, quod se tacite co signasse in eadem *hac clave* fatetur. *Item in Repetit. p. m.* 150. in hac Clave omnem totius picturæ ferè absolvit & occupat Draco quidam alatus, i. e. Nitrum volatile, cujus tamen in explicatione ne verbo fit mentio. Tacitè aliquid consignare nihil aliud est, quam depingere. Nitrum verò multis in locis ab ipso Autore dicitur Draco. Nitrum ergò est illud, quod totum facit in hoc artificiô. Hanc explicationem Basilii menti esse conformem patet *ex tract. d. magn. Lap. sub finem p. m.* 122. ubi de prima materia Lapidis tractans, velut in speculo ostendit, Draconem alatum quidem, & repentem, i. e. duplicem substantiam, Mercurialem duobus circulis denotatam, quorum superior tingit partem volatilem, inferior verò pedes, seu partem fixam; ex quo peractâ duplici circulatione emergit Trigonus Philosophicus, omnis perfectionis character, i. e. tria principia inseparabiliter iterum unita, ac Paracelsi Sal circulatum, in formam liquidam seu aqueam reducibilia. Trigonus namque inversus aquæ est nota Hieroglyphica, uti & serpentes teste *Pierio*. Serpentes tamen non omnem, sed tantum Mercurialem aquam denotant, quod solus Mercurius suo caduceo circumvolutos habeat. In his autem, quæ jam dicta sunt, mihi non solùm favet *Basilius*, sed & *Raimund. Lullius libro d. Intent. Alchymistar. c.* 4. ubi de aqua solvente agens, quam ex ⊖lo & ⊕tro componere docet, in hæc erumpit verba; uti vitriolum, ita & nitrum formatum & creatum est per naturam, ex propria specie Mercurii, i. e. quatuor elementis mineralibus, ita ut est Mercurius. Et ex his spiritus separatus & extractus, & in corporibus metallorum colligatus & conjunctus, dicitur propriè Mercurius. Et ideò ex illis separemus spiritum, qui valde est tumidus, qui est de natura cœli & ignis, & spiritus quintæ essentiæ, quia omnia corpora dissolvit & corrumpit, & facit volare & ascendere in aërem, in materiam & substantiam fumi & aquæ, ob suam magnam vim & naturam, quam tenet à cœlo, unde creatus & genitus est, in natura & specie minerali, & ex forti Dracone calido, & toleranter compressus & illuminatus, per quem omne corpus metallicum & spiritus componuntur, dissolvuntur & digeruntur. *Hæc Lullius*. Quamvis verò eadem videatur affirmasse de ⊖lo, quod etiam ingreditur suam aquam solventem, factum tamen est id, pro more Philosophorum ad seducendum incautos ac indignos. Non enim in ⊖lo reperitur natura Draconis & omnium corporum solutio sed in solo nitro, ergò jure merito hoc encomium,

nitio unicè esse tribuendum firmiter teneas.

Ad laborem.

9. Ex materia prima educendus est spiritus, visibilis quidam, ast impalpabilis, qui iterum materialis factus & per media certa ab infimo ad summum gradum redactus, est radix nostrorum corporum & ☿ philosophorum, unde paratur liquorosâ aqua in nostra arte. *Basil. c.* 5. & paulo aliter.

Materia prima in principio operis nostri optimè est purificanda, deinde absque ullâ additione seu admixtione solvenda, destruenda, in cinerem & pulverem redigenda, unde postmodum expellendus est spiritus volatilis albus, ut nix, & adhuc alius spiritus volatilis rubeus instar sanguinis, qui duo tertium in se continent, sunt tantum unicus spiritus, qui largitur vires & vitam. Si sciveris hunc separare, habebis Sal Philosophorum & oleum incombustibile verissimè, de quo ante me plura sunt scripta *Clar.* 4. 5.8

Paucis hic quidem Basilius absolvit secretum, quod facit Philosophum cujus sensus est, ut prima materia seu nitrum ante omnia à superfluitatibus mundetur, & ex eo substantia eliciatur, in qua non est superfluum invenire, nec terrestrem combustibilem, hoc est, substantia unctuosa & aërea, seu Sal volatile, in quo latet spiritus quintæ essentiæ, ut habet Clangor Buccinæ, idque fiat juxta præscriptumLullii in experimentis,ubi, omnium, qui unquam scripserunt, sub velamine Salis Tartari volatilis, plenissimè hunc laborem tradidit.

Postquàm enim terra cum aqua erit inspissata & coagulata sublimatione iterùm poterit ascendere, ut habeamus terram, aquam & aërem, sive tres istos spiritus de quibus Basilius, id est, ⊖ 🜍 & ☿, aviculam & cinerem Hermetis, terram foliatam & verum Sal circulatum Paracelsi, quod nuda resolutione, calore balnei solutum iterumque exaltatum, transeat in liquorem clarum, seu aquam nostram Philosophicam, quæ vocatur aqua sapientiæ, in qua requiescit spiritus quintæ essentiæ, qui facit totum, ex eo enim & de eo sunt omnia necessaria, Nam ipsa corpora solvit solutione verâ Philosophicâ, ut convertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt, ut dicit Socrates.

DN. ANDREÆ CNŒFFELLII Responsum ad Positiones *de* SPIRITU MUNDI *quod in se continet* Reserationem Tumbæ Semiramidis.

I.

AD Positionem I. de MAGNALI, quoad definitionem, stet ea ad mentem Paracelsi. Helmontio magnale est *theca in aëre, creatura inter corpus & non corpus media*; plura qui vult adeat Helmontium ipsum Tract. Vacuum naturæ §. 21. & 28. Magn. Oport. §. 38. De Magn. Vula Cur §. 151. Exactior descriptio posset esse sequens: quod sit *tenuissima pars omnium elementorum*, & cœli seu lucis solaris; & reliquorum astrorum, quæ in terræ visceribus simul unita transit & mutatur in semen mundi, è quo prodeunt omnia, quæ naturaliter in ea fiunt.

Istud verò Magnale est duplex

Unum *Fixum* & permanens quod terræ ita est confermentatum, ut etiam ejus toti corpori inhæreat & partibus omnibus.

Alterum *volatile* spirituosè volitans per omnes mundi angulos, ut præstet alimentum eis rebus, quæ fotû, irrigatione & alimento indigent, verus *spiritus* ☿*ii Basilii* in aëre volitans. Hoc magnale ita constitutum ex spiritû luminis, virtute cœli, astrorum & reliquorum elementorum, an rectè vocetur spiritus mundi vel non, nil refert. Posset tamen hoc magnale aliqua ex parte comparari cum annulis Platonicis, catena Homerica Sinesii, divino latice & divinis illicibus. De quibus plura invenies apud Corn. Agrippam in libro de occult. Philosoph. præprimis titulo de Elementis terræ. Est etiam ignis secretus Philosphorum, ut patet ex Artesio & Pontano.

Quomodo autem illud sit divisum aut distributum in tot varias species, & variis subsecutis fermentationibus & conjunctionibus, item mixtionibus species rerum exinde conserventur & producantur paucissimis in sequentibus, quantum scopo meo inservit, attingam.

Spiritus hic luminis est NATURA, à multis quæsita, originali nomine paucis cognita. Natura est, dico, vera Dei amanuensis, quâ Deus in inferioribus & superioribus agit, quæ vult, & est verum motûs & quietis principium, *vera substantia* corporalis, ast quia invisibilis & impalpabilis, ideò dicitur spiritus. De quibus plura invenies apud Fabrum in Panchymico.

Debet autem natura omninò corpus esse, utpote quæ ad fabricanda corpora naturaliter destinata est. Ut autem hic spiritus corporaliter perspici aut cognosci possit, adjunxit ei Deus corpus, in quo, tanquam in clarissimo speculo percipi & videri queat. Hoc *corpus est Sal centrale* rerum omnium, vel cujuslibet rei, & est incorruptibilis nec aqua nec ignis illud destruendi vim habent.

Propterea verò nihil impedit, etsi dicam, *corpus naturæ esse incorruptibile & per consequens ipsam naturam*, etsi individua & mixta corpora sint alterabilia, hoc enim fit propter concreta accidentia, quæ mutantur, illæso tamen Sale centrali; quod probat acervus graminum putrefactorum, ubi factâ totali alteratione & subsecuta combustione in fundo, cinerum manet Sal fixum & immutabile. Neque ignis id destruit; quò enim magis comburitur Sal, eò magis clarificatur, & spiritus ei inhærens elucescit: Neque aqua; nam si in ea dissolvatur & coaguletur, clarior fit, & subsidentes crystalli, sufficientissimè insiti in se luminis inexistentiam ob oculos ponunt.

Habet autem natura in se tria, quibus quidem distinguitur, sed absq; manifesta differentia. In ea enim est I. *humiditas* quædam, quam antiqui nomine ☿ii indigitant, sicuti declarat *Sendivogius Tract. 3. d. prima materia metallorum.* II. *Caliditas*, quam nomine Sulphuris insigniverunt, & III. Copula amborum, de qua antiqui parvam aut ferè nullam mentionem fecerunt, quæ est *Sal*, de quo *Paracelsus in Thesauro Tom. I. pag.* 934. omnia tamen in Sale quasi concentrata conspiciuntur. In his tribus consistit generationis, nutritionis & conservationis principium. Hoc Sal à *Nuysement in Tr. de Spiritû & Sale mundi pag.* 99. *& Fabro Panchym. pag.* 80. vocatur terra pura in centro terræ. Centrum autem terræ quæri potest in qualibet particula terræ.

Maximè autem hic notandum ut mille objectionibus obviam eatur, etsi naturam ita definiverimus propterea nos non excludere Principia activa spermatopoëtica, quæ neque calor & frigus sunt, aut contemperatio istarum qualitatum inter se pignantium, aut influentiæ Solis & Lunæ, & cæterorum siderum, solùm, nam aliàs quodlibet fieret ex quolibet, neque esset distinctio inter principium & principiatum, sed cum quodlibet

quodlibet compositum constet è spiritu, Sulphure Sale, aqua & terra, sive ex materia, forma & fermento, nec formæ rerum in se specie differant, sed numero, (quam differentiam ex fermentis constare *Rattray lib. de sympath.* & *Willis lib. d. Ferment.* sufficienter probarunt) itaque paucis pro majori tantum elucidatione, actionis fermentorum, notanda sunt sequentia.

1. Fermentationis origo in materia elementari est *humida & calida natura*, influentia astrorum & cœli impraegnata *Materia Fermentationis est Sal* pro diversitate materiam dispositum & specificatum, *illud vero volatile & fixum* sicut apparet in tartaro, hâc de causa notentur quatuor qualitates unius elementi, & quod unum mutari possit in aliud scilicet quod jam jam est specificatum in specie certâ; e. g. si spiritus terræ examinetur, ex eo obtinebis forti igne *Aquam*, sed nebulosam choaticam: hâc separatâ *Aer*, sive subtilis spiritus; eô parum putrefacto, *ignis* prodit, sive Sal quoddam igneum, veram ignis in se continens naturam; reliqua *terra*, est cinerum terra sicut tegularum.

Procede cum aëre, præparato secundum ductum Stuiticii in Thesauro Heroum & Burggravii in lampade vitæ & mortis, instrumento. Sic cum aqua pluviali omnia ad unum scopum tendunt. Hoc attento constat, quid voluerit *Basilius Valentinus*, quando elementa sic dicta indivisibilia esse, unumquodque verò eorum alterius primam esse substantiam, asserere voluerit. Ubi obiter notandum, diversitatem eam substantiarum ex qualitatum alteratione exoriri. Quomodo verò chimicè intelligendum, quod quidam Philosophi quadraturam, trigonum & centrum, sive circulum in unitatis numero collocata esse affirmarunt, partim ex allatis, partim ex sequentibus patebit.

Unitatis numerus divisus in tria regna, triplicem compositionem exponit: ad eum autem compositionem requiruntur iterum tres gradus, *animalia*, *vegetabilia & mirabilia*, quodlibet horum singularem gradum obtinet.

Hæ tres differentiæ in duobus finiuntur, nempe in resolutione & coagulatione, quæ iterum in tribus gradibus consistunt, *aliter nempe solvuntur & coagulantur animalia, vegetabilia aliter, aliter mineralia*; generalis autem eorum *solutio* in sicco, & humido, *coagulatio* vero in frigido & calido: quomodo autem deveniant ad unitatis numerum, consuli possunt Willis de Ferment. Beccherus de Metallurg. & in Oedip. & Faber in Panchyn.

Notanter etiam dixi *Fermenti intrinsecam essentiam esse naturæ salinæ*, non tamen excludendo reliqua chimicorum principia, spiritum nempè, sive mercurium & Sulphur, nam in Sale continentur, sic neque aquam & terram, tanquam materialia principia, exclusas volo, sed propter excellentiam agentis hoc facio, siquidem benè scio, quod pro diverso horum in mixtis motû & proportione, rerum ortus & interitus, ac inprimis fermentationis rationes & varietates exoriantur.

II. Actio Fermentorum: agunt itaque res in se invicem, 1. *se mutuo adiuvant*; ut, si rosis allium applantetur, odor fit flagrantior.

2. *Se mutuo ligant & solvunt*: ut succus brassicæ vini potentiam inebriandi ligare dicitur.

3. *Se mutuo per fermenta destruunt*; uti in vite & brassica apparet.

4. *Se mutuò transmutant*; ubi notandum transmutationem omnem fieri tripliciter.

I. *Qualitates tantum mutantur* manentibus figura & forma externa, ut si napellus & mezereon in vineto inplantantur, vinum suppressâ qualitate vini fit particeps, earum qualitatum, uvis primò communicatarum & venenatam inducit.

2. *Transmutatio fit mutando formam & figuram externam, remanentibus quibusdam qualitatibus secundum magis & minus*, ut quando anseres fiunt ex abiete, confer. *Conr. Gesneri Hist. Anim. l. 3. p. 107.* de Branta, & p. 153. *Olaum Magnum in Histor. Septentrional. p.m. 481. lib. 19. tit. de mirab. generatione anatum Scotiæ*, forma & figura abietis perit, remanente sapore & odore.

3. Transmutatio fit totalis; tam quoad formam & omnes qualitates tam quoad figuram externam, ut quando cibus & potus mutantur in stomacho.

Notandum autem est, quando dicitur, *formas mutari*, non intelligendum formas in se mutari, ut una ab alia specie differat, sed diversificari actiones unius ejusdemque formæ ratione diversorum fermentorum supervenientium. Dantur enim diversa loca fermentorum in oriente, occidente, austro & septentrione, in terra, in aqua, in vegetalibus, animalibus & mineralibus.

Sic in particularibus locis dantur particularia fermenta; *Drepani in Sicilia fertur aër esse adeò corrosivus, ut ferrum corrodat*, Schott. id Techn. Curios. l. 4. c. 1. præl. 1. §. 44. *Sassafras in Florida*; *Radix Chinæ in China &c. crescit*: sic in homine pediculi, & lendes, in vallibus lilium convallium, in tectis & tegulis sedum, inter segetes frumentorum cyanus inveniuntur, neque omnia loca disposita ad formanda metalla *Ungaria* aurum, *Saxonia* argentum, *Silesia* auri & argenti grana, *Septentrionales regiones* ferrum & cuprum, prout fermentum loci est dispositum, producunt. De his omnibus pleniorum informationem subministrant incomparabiles Præceptores *Rattray in l. c. & Becherus in metallurgia.* Quibus omnibus præsuppositis, respondendum esse ad Positiones porrectas existimo, & quidem ad primam & secundam affirmativè: Conveniunt enim Basilius & Paracelsus in descriptione Magnalis. Ad tertiam distinctè ac cautè respondendum existimo: Negatur enim *Spiritum Mercurii Basilii simpliciter esse primam radicem metallorum*, sed si quando ordinariis & competentibus fermentis spiritus iste impraegnatus & succis mineralibus insitus reperiatur, tum demum acquirit nomen primæ radicis metallorum, uti patet ex *Basilio Valentino de reb. supernat. & natural. c. 3. p. 40.* in verbis *Vapor subtilis à sideribus excitatus si conjungitur cum mercuriali substantia mineralium fit metallum, si autem spiritus Mercurii dispositus est ad animalia vel vegetabilia &c.* Ex quibus exacta & specifica fermentatio rerum elucessit, & quod prius debeat spiritus Mercurii confermentari aut conformari in metallicam naturam, antequam dici possit materia metallica.

Admodum autem circa hanc positionem à recta declinant via plerumque horum seculorum Philosophi, primam metallorum materiam quærentes, cùm nesciò quam non sibi persuadeant, non obstantibus tot genuinorum L. P. possessorum admonitionibus, qui uno ore clamant eorum mentem, & si loquantur de prima metallorum materia, quæ tantùm vapor est, non esse, ut chimiæ operator sit sollicitus de acquisitione primæ materiæ, sed secundæ vel potius tertiæ ex prima ortæ & speciali modo ad metalla dispositæ. *Confer. Sendivog. Tract. 4. & 7. Comit. Trevisan. l. 2. Bas. Valent.* quando dicit: *in elementis ne quære lapidem, eo usque eum natura non reposuit.* Plura infra.

Modo dicta his exemplis illustro! Ad hominem procreandum requiritur omnimodè semen humanum. *Cibus & ex eo chylus sunt prima materia hominis*, verùm si aliquis vellet recipere chylum vel etiam chymum

vel ipsum sanguinem, ex illo tamen nunquam procreabit hominem ... quid artis naturalis operam ad id collocaret, sed requiritur, ut in vasis spermabilis sanguis dispositionem seminis recipiat, tunc ex semine rectè disposito potest progenerari homo. Sic ex nitro, aut etiam terra simplici, aut etiam spiritû universali, nemo, cujuscumque artificii magister sit, producat triticum vel avenam, sed requiritur speciale à natura fermentatum & dispositum semen, quod benè cultæ terræ in seminatum suos fructus edit.

Ita etiam procedit cum metallis; Et si quis habeat *mercurium & Sulphur antiquorum, primam nempe humiditatem & caliditatem*, qui concitarunt vapores operatione naturali, ex quibus aquæ minerales, & ex illarum vapore (qui est duplicis naturæ) prima magnesiæ fundamenta GUR, ex GUR Mathesii primordium mineralium minorum, mediorum & majorum nempe metallorum, producuntur, neque tunc posset metallum construere, quoniam & hoc opus est opus solius naturæ, ut affabrè exhibet *C. ellius in Cabula Chymica, & Beccnerus in perdocta* sua metallurgia; ratio est, nam artifex, *dicente Flamello & Chortolasseo* in libro ... grosse und kleine Bau[r] nesciret modum naturæ, num marcasitam, num Talcum, aut aliud metalli vel mineralis genus exinde effo mari velit, an vero ita materia esset disposita, ut omninò metallum vel non minerale aliquod aliud exinde fiat; ad quod autem pertinet, ut ignis montanus vulgo ... und Glimmer materiam disponant ad id, quod natura requirit. Huc pertinet monitum generale Philosophorum omnium, quando satis vehementer monent *ne semen in elementis neque in vegetabilibus*, neque in animalibus, sed in metallis quærant.

Non in vegetabilibus; nam quicquid seminaveris seminis, tale germen metieris, ex homine non fiet triticum, sic nec ex vegetabili, qua tale, metallum.

Non in mineralib; nam mineralia nondum sunt metalla, neque scies, inquit Flamellus, *quantum natura mineralibus suc... opus habet ad formandum metallum*; neque, etsi eris supremus artifex, ita evades prudens, ut edocearis recipere sufficientes liquores mineralium & ex iisdem facere semen metallicum. Itaque metalla tanquam ad opus à natura perfectum quærere nos ablegant; *nam semen in metallis, non in particulari loco inquirendum est, sed per totum substantiam metalli est disseminatum*, ex quo poterit naturaliter produci catholicus rex sive aurum, & non ex alio; *si itaque ad aurum inclinas, semine*, inquit Augurellus, *Auri opus est*, vel tali corpore potentiali auri, quod mercurium & ♃ metallicum jam jam inclusum in se continet. Nec obstat quod ab aliquibus menstruum hoc vocetur vegetabilis aqua: *non enim propterea dicitur vegetabilis, quod ex regno vegetabili sit*, sed quod habeat vim vegetandi, quæque aurum vegetare facit.

Tale autem semen metallicum requirit matricem convenientem, in qua germinare possit.

In Animalibus est matrix animalis: in *vegetabilibus*, ad semen promovendum terra. Tu ad procreationem hominis nihil mag[i]s confers, quàm ut semen in matricem conjicias, reliquum relinquis naturæ humeris bajulandum.

Sic agis cum vegetabilibus. Semen projicis in terram, terreus liquor sale volatili impprægnatus, solvit corpus seminis; natura autem in semine inclusa operatur & mediante terræ succo & pluvia, quæ sibi naturali inexistente suapte fermentatione in succum & sanguinem convertens, suum sibi simile producit.

Sic matrix metallica est mercurius Philosophicus, in metallis quidem adhuc liber, in forma salis volatilis (*Vid. lucerna salis Philos. Fil. Sendivog.*) progrediens, in quem inseminatur aurum commune vel naturale. De cætero nihil debes addere, sed videbis eundem in aurum agere, illud resolvere, & semen ejus nullo alio, nisi blando ignis calore opitulante frugiferum reddere Ad inveniendam verò talem matricem. *Basil. Valent. l. d. Prætern. & Natural c. 3. p. m.* 41. exhibet medium; quanquam secretiores adhuc proximius sciunt. Flamellus ex omnibus metallis hoc posse obtinere, se autem illud ex auro elaborasse testatur *Plura vide in Rosario Philosoph. Tom. 2. artis aurif. p. m.* 181. 182. 183. tota ibi legitur operatio.

Autor Tumbæ Semiramis octavum ponit, & dicit, est adhuc unum in regno metallico mirabilis originis, in quo aurum nostrum proximius est, quàm in communi auro & argento, si illud in hora nativitatis suæ (sive sphæræ) naturali quæras c. 2. p. 5. Explicat hoc *Beccherus in metallurg. p. m.* 09 ... *p.* 11. & *Paracelsus l. Vexat. regula (p* 928. *L. B. & Libro de vita longa latinè conscripto p.*850. *c. 6. L. B.* 1. integer processus apud *Batsdorf.*

4. Ex his præmissis sponte sua cadit propositio quarta, Nam omnes citati isti Philosophi potuerunt obtinuisse ex pluvia, rore spiritu terræ, medicinam universalem, sed non sequitur, eos ex iisdem confecisse L. P. nam ad corpus humanum ea nominata medicamenta, ut à fermento stomachico facilè possint commutari, sunt disposita sed commutare metalla, in eorum potentia non esse situm, superius demonstravi. Plenius hoc deducit *Batsdorf. in filo Ariadn. p.* 2. *p.* 143. & 160. isti Domini non observaverunt, quod dicit *ber h. p. ? p. m.* 176. quod nulla res quæ ex non metallis composita l. ortu, potens est, ipsa perficere seu eorum transmutationem facere novam & *p.* 59. rationem subjungit: quicunque enim ignorat radices minerarum & simplices & compositas ignorat principia naturæ, ergo & artis, & *p.* 94. & 99. Quia damno meo experimentum feceram, materiam Lapidis in metallis quærendam esse: quæ de seipso loquitur Bernhardus. Majoris momenti informationem invenies P. 2. ejusdem libri *p. m.* 4 in verbis. Darumb folget aus dem mein nun die N... & *p.*130. verba Magistri Johannis de Mænu probe observanda. Nullum enim, quod metalla non ingreditur, eisque commiscetur, & quod cum eis in igne & fluxu non permanet, illud non potest ea alterare vel corrigere el esse eorum naturæ. Obstat enim Geber, qui dicit; nihil vidimus in igne persistens, *nisi viscosam humiditatem metallorum* (N. B. quæ a natura usque ad formam metallicam est redacta) v. g. viscosa humiditas auri manet cum aura in fluxu & ei commiscetur; è contra requirit nitrum, pluvia, ros, varios gradus antequàm ad metallicam naturam & auri formam transformentur vel fermententur.

Etsi verò objiciatur, aurum mediante sale roris majalis instar glaciei esse solutum [quod tamen non conceditur] quæritur tamen 1. an solvens & solutum ita manserint unita, ut in ævum nulla separatio fieri potuerit, quam tamen requirit L. P.

2. *Solvens & solutum debent esse homogeneæ naturæ.* Qualis sit hic homogeneitas, judicent, qui sciunt, tria divisa regna. Ipse Nuysement tra[ct]. de spir. & sale mundi medicinam universalem se acquisivisse ex terræ spiritu gloriatur, sed ad projectionem pertingere non potuisse, satis apertè affirmat, ut taceam quid mihi obtigerit.

3 Porrò si quæratur, quæ sit forma L. P. respondetur esse formam auri exaltatam magisque perfectam. Posse autem nitrum vel pluviam aut rorem aurum eousque

que in perfectiouem redigere cum nulla nota sulphuris aut mercurii metallici eis insit, valdè dubito, quid, quod nitrum & spiritus terræ coagulatus in fluxu etiam auro superuatet, non verò commisceatur, quod norunt illi, qui viderunt, sed de his postea.

4. His præsuppositis nego positionem quartam, nempe basin totius operis consistere in cognitione subjecti visibilis & corporalis. Nam allegati autores quidem de universali corpore spiritus mundi vel naturæ, quod putant esse sal aëreum, locuti sunt, propterea verò ejus cognitio fundamentum artis nunquam fuit; quin potius à via regia in bivium collocati sunt, non attendentes rerum variam digestionem vel fermenta, unde universaliter progrediendo, amiserunt particulare, quod est SPIRITUS MUNDI IN METALLICAM FORMAM TRANSMUTATIO.

Matrix verò mineralis S. sal metallorum, vel vapor potentialis metalli Riphæi, sunt basis & fundamentum. Basi Valentini verò materia visibilis igniculo ætheris impægnata videri potest *L. 1. d. generat, metallor. c. 1. de liquore æthereo c. 2. de semine in elucidatione clavium part. 3. p. m.* 179. *item Lit. DD. in conclusionibus.*

Sed quid juvat nosse subjectum visibile, cum præparatio ita sit difficilis, ut nulli, nisi ex parte Dei, reveletur, teste Avicenna. Bernhardus comes allegat se novisse, qui materiam benè cognitam hubuerunt, nec tamen propter defectum præparationis potuisse ad Elixir pervenire, citante Batsdorfio.

Nimis multum prædicti Autores confidunt nitro, cum tamen expresse Paracelsi & aliorum textus eos refutent. *In tinct. phys.* nominat leonem rubeum, *p.* 922. in *Thesaura Thesaur.* minerale invenitur in visceribus terræ, in externa facie cum figura mundi insignitum, in prima coagulatione rubeum. *In secreto magico T. 2. p.* 619. vocat spiritum mercurii, solis, *in tract. lumen naturæ p.* 683. *specialitatem* dispositionis mercurialis describendo: Mercurium solis, pro fundamento transmutationis ponit. *p*, 984. totum processum candidè describit & materiam mineras solis & lunæ specificat. *Baptista Groschedel* aliam facilè parabilem materiam describit, quæ in ejus tractatû videnda & legenda. Sed nunquam *Paracelsus* nitro illa tribuit, quanquam in *Apocalypsi Hermeticis p.* 668. spiritum mundi generaliter nominet fundamentum artis, attamen *p.* 669. quinque specificationes ejus distinctè describit, prout L. c. pluribus patet, quomodo verò spiritus hic mercurii ex minera obtineri possit, reticet Paracelsus; Grosschedel verò explicat, & rosarium Philosoph.

Ad quintam Positionem respondetur affirmando: si modo magnes intelligatur, sicut explicatur *Basilio lit. D.D. L. C.* in verbis; sal metallorum est corpus imperfectum, quod fit Mercurius Philosophorum, sive aqua permanens, vel benedicta, Philosophum Magnes. Is autem est Mercurius aurificatus, in naturam vel formam auri à natura efformatus Nolo tamen alium nisi omnium metallorum unicum Mercurium intelligere.

Discat hic quilibet fugere Mercurium vulgi ex monitû *Basilii c. 2. d, Metallor. generat. & Paracels. d. secr. Magic. p.* 684. *Tom. 2. in fol. L. C.* quoniam, cum is sit corpus perfectum per se certo respectû, non potest esse semen, quia ad semen metallicum acquirendum, opus est electro minerali immaturo, scilicet tali metallo, quod natura quidem in formam metallicam efformavit, sed adhuc imperfectam vel non exactè excoctam reliquit.

Ad allegatam rationem in verbis: *cùm corpora non agant in corpora*, respondeo hic loci in L. P. operatione non requiri corpora, agere in corpora, cum tantum fiat correctio sulphurum in metallis.

Sal qua tale, etiam corpus est, sed non quolibet sal habet prædictas virtutes, nempe solvere, coagulare, & fixere metalla. v. g. sal commune, vitrioli, salia fixa plantarum partim sunt præcipitantia, partim adstringentia &c.

Neque Mercurius Philosoph. propriè est sal minerale, sed propter ea dicitur sal, quod à formâ separatâ non raro in sua accidentali forma glaciei aut salis instar coagulatus appareat. Hoc sal vocatur sapo sapientum, quoniam dealbat Latonem; neque sal circulatum Paracelsi est solvens illud universale, quoniam prædictus Autor nullibi ei hanc Spartam obtulit, sed pro extrahendis tincturis destinavit.

6. Ad sextum notandum, maximè interesse, ut Basilius cum judicio & observantia legatur.

1. *Quatenus describit spiritum universalem sive spiritum Mundi Avicennæ, sub nomine spiritus mercurii*, qua talem & absolutum, absque participante materia aliqua è regno aliquo, vel animali, vel vegetabili, vel minerali, qualem quidem moderni seculi Philosophi in rore, pluvia & centro terræ, sive puriori terra residere existimant. *Vid. Nuysement de spit. & sale Mundi Tract. 2. c. 2. p. m. 65. Drabbelium de Element. Natura cap. de Terra. Basil. Tract. d. L. P. p. m. 16. &* 17. in verbis: QUI VULT OMNIA IN OMNIBUS &c. *item Clav. 5. p. m. 33. item l. 2. d. Generat. Metall. c. 13. de essentia Auri; in verbis*: EGO ☉. SAPIENTIÆ ESSENTIALIS.

2. *Quatenus spiritus mercurii sive universalis ex digestionibus obtentam compositionem explicat*, & vitriolum commendat in verbis: *Visita interiora Terræ Rectificando Invenies occultum Lapidem Veram Medicinam. Item in Elucidat. clav. parte 3. p.* 189. 200. 204. 205. 207. 208.

3. *In quantum docuit magnum Opus Philosophicum ex Auro communi præparato conficere*, ad quod pro Mercurio commodius suscipiendo aquam Regiam ex sale armon. & nitro conficere docet. *p. 3. Elucid. Clar. p.* 166.

4. *Quando universale opus ex minera solari, sive ex electro præparari docuit*, ubi iterum notandum num. 3. ubi aurum commune præparat pro compositione fiendæ tincturæ, mentionem eum facere Aquilæ & Draconis.

Hic ne saltus fiat in processu attendendum magnam esse differentiam inter *Aquilam & Draconem Basilii*, quæ sunt sal armon. & nitrum, testante ipsomet *l. 3. in Elucid. Clar. p. m. 171. & Paracelsi* reliquorumque Philosophorum, nam sal armoniac. & nitrum sunt tantum dispositiva ad subtilisandum aurum vulgare pro extractione tincturæ, uti superius innui, sive ad præparationem seminis in utero metallico perfectionandi.

Sed *Paracelsi aquila* est viscosa humiditas metallica, spiritus Mercurii verus sive aureus, volatilis, radix auri & ejus uterus, auri fermentum, ex qua & cum qua fit nova generatio filii regis, prout *L. C. d. Tinct. Physicor.* scribit. *Recipite gluten aquilæ* & sanguinem leonis & conjungite.

Reliqua puncta 1. 2. 3. 4. 5. 6. si de substrata materia loquuntur, sunt vera.

Stet Positio septima in verbis, resolubilis in liquorem suæ naturæ, hoc est, metallicæ.

Negatur Basilium aliter scripsisse, quam quod aurum debeat putrefieri cum suo compari vid. clav. 8. p. m. 49. in verbis: *ita intellige de metallis* &c.

Ad objectionem ergo ut respondeam, dico omninò dividenda, quæ debent dividi. Magnes enim Philosophicus qua talis, non est album & rubeum, non draco & aquila; Rex verò & leo sunt synonyma, in co

eo etiam omnium morborum curatio, subintellige ante conjunctionem & fixationem, non est quærenda.

Substantio iterum dividenda, sicut prima positio, & quidem quod attinet locum Ba lii: Et si per Venerus statuam non intelligatur vitriolum, *Sed Venus J. e t a, non tamen ea est nummi*, sed linea viridis Cabalistarum cuncta gyrans, vel benedicta illa viriditas, omnes res germinare faciens: Vis vegetabilis mercurii sive spiritus mundi, quæ encomia nitro nunquam poterunt adscribi, prout inferius patebit, sed paulò exactiùs rationes allatas pensitabimus.

1. *Est res utilis*: sed terra longè vilior, ex qua verum sal terræ paratur. Quid autem sit res vilis, explicat *Clangor Bucc.* in verbis: L. P. ex re vili consurgit preciosissimus: id est, ex spermate auri in matricem mercurii projecto percoctum.

2. *Est magnes sive chalybs Sendivogii*: Magnes sive chalybs Sendivogii aureus idem est ac aqua mercurialis metallica duplicata, internum suum sulphur in se inclusum gerens solare, vocatur magnes, ratione formæ, quòd solare sulphur ad se trahat, illud agglutinet, & se ei adjungat & æque ea est, quæ Fontina Bernhardi, probatur ex Sendivogii ænigmate asserentis (1) ei duas fodinas unam auri, alteram chalybis, exhibitas esse *p. m. 59.* (2) quando dicit omnes aquas corrosivas esse inutiles, præter eas, quæ ex radiis solis (sc. philosophici) quod est aurum, præparentur. Nitrum autem non est tale, itaque non est magnes sive chalybs Sendivogii.

I. Hoc quidem nitro non negatur, quod ex aëre sibi simile attrahit, quando nimium intra poros sui corporis, humiditatem aëris admittit, & deindè in ea dissolvitur, sed quam communionem eam ob causam habent metalla cum nitro?

II. Notandum *mercurium aeris & metallorum* differre specie.

III. Negatur nitrum, esse magnetem, quia multis nitri naturam ignorant, & eos latet, *quid sit sal terræ & nitrum.*

Nitrum quidem commendatur à Paracelso, quòd sit utile ad alchimiam, sed secreta, quæ in eo jacent nondum ad bonum finem esse perducta. *Lib. 2. chirurg. magn. tract. 2. c 6. p. m. 85.* Paracelsus nitrum speciosissimis verbis, excrementum salis terræ demonstrat. Repetit hoc *Tom. 1. oper. par. d. morb. terrar. cap. 21. p. m. 314. lit. c. & seqq.* Itaque sal terræ & nitrum differunt: (1.) sal terræ est balsamus terræ, à quo omnia vegetabilia conservantur p. 035. Nitrum autem est excrementum. (2) sal terræ fundit spiritum album urinosum, qui digestus albicantissimum salem, fl. idum super lamina, figuras arborum in alembico repræsentantem, exhibet, Nitrum verò spiritum rubeum corrosivum, qui color fit *ex commixtione salis communis.* Nitrum fixum fluit in igne & urinosum est, metalla tamen parum opis ex eo sentiunt. (3) *Nitro summa caliditas non in est*, sed corrosio quæ talem facit motum; neque spiritus infernalis, nam ad ignis arcanum Helmontii appositivè quidem concurrit, sed non est ipsum arcanum. *Neque in eo est summa frigiditas*, nam quam frigiditatem communicat, hanc habet ex sale communi, quod in ejus recessû sive centro est, uti hoc ex Paracelso de sale mirabili probat Glauberus

IV. *Album & rubeum esse iterum malè componitur.* Non loquuntur Philosophi de solo externo colore, sed de intrinseca essentia. Sal vitrioli est album, si calcinetur fit rubeum; ergo esset nitrum, quod tamen non sequitur.

V. *Regem & Leonem.* Nitrum nemo præter *Glauberum* (quod tamen ipse correxit *l. ignis & Proserp. I.* quantum ego scio, nominavit, nam omnes seniores Philosophi Regem dicunt esse aurum; sed nitrum iniquius esset Regis filius. Non unitur cum eo indivisibiliter, sed combuit ut in igne potentiore (suo tamen sensû hæc intelligenda) aut cum aliis levioribus metallis & mineralibus junctum fit amausum vitium, aut aliqua alia calx. Aqua stygia non est *menstruum naturale, quod est aqua blan. e solvens* sed opponitur naturali solutioni. Itaque non est magnes, sed destructor. *Aqua Regis non potest vocari*, nam quod Regem, hoc est, solem corrodat & diminuat hoc habet ex commixtione & gratia salis urinosi vel armoniaci. Nullus autem Philosophorum hanc auri corrosionem, solutionem naturalem vocavit; *neque aut potest aurum Philosophicum, seu materia ex auro Philosophorum*, quoniam non ex minera solari, ex qua verum menstruum elicitur, sed ex terræ classis minerali eruitur. *Basil. Clar, 3.* malè allegatur. Nitrum quidem aurum non destruere, sed tamen corrodere, quicquid autem agat, naturaliter resolvere non potest.

VI. *Draconis & aquilæ nomen* simul, soli nitro, Basilius nunquam nitro apposuit, quod tamen fecit *Glauberus*, qui nunquam possessor veræ artis fuit lib. 2. Sed norunt illi, qui hujus Gryphi vires probarunt, quales fuerunt, de quibus tamen supra egimus.

Mercurium duplicatum ex eo quærere, est miseriam ex speluncis extrahere. Non negatur, ad medicos usus multum conducere, quibus ego tot experimentis confirmatus, laudes reticere nolo, de quibus infra paucis agam, sed miser hermaphroditus posset quidem habere Demogorgonem patrem initialem, sed in consanguinitatem Regis suscipi nim s rusticæ est naturæ.

Nitrum de se loquens, se quidem *apud Basilium* comparat mercurio, ratione qualitatum, non verò essentiæ. Interim se accidentaliter ad metallorum destructionem concurrere gestit. Quid de se dicat nitrum, legantur verba *Basil. in repetit. L. P. m. 93.* Fundamentaliter nihil possum perficere, nisi mihi læta mulier (quæ est Venus) conjungatur, hoc autem deesse non dicit Mercurius Philosophicus, qui etiam per se potest fieri metallum sive aurum plus quàm perfectum, uti disserit *Raym. Lullius.*

Figendi potentiam soli nitro potest nemo adscribere. Abusive quidem dicitur mercurium figere suo spiritu acido, non vera autem est fixatio. Nam cùm sal nitri se poris mercurii communis insinuaverit, in iisdem cum mercurio conjunctum permanet donec fortiori igne totus mercurius elevatus evanescat, remanente sale fixo, quod in aqua dissolutum verum sal culinare exhibet; spiritum autem volatilem in sale fixo figi posse, plures experimentum, pauci finem fecerunt.

VII. Nullam absque nitro dari solutionem gravis est saltus. Nam sal metallorum non est sal commune vel nitrum commune, sed specificatum in specie metallicæ, & tamen solvit Aurum sine corrosione & strepitu, unit se cum eo, & unum corpus glorificatum, constituit. Quod cum nitro non procedere, quis non videt; nunquam enim nisi violenter nitrum aurum corrodere potest, in fluxu autem supernatat.

VIII. *Malè iterum explicatur locus Basilii*; Draco enim alatus & repens significat mercurii substantiam in peripheria volatilem, ex corpore fixato à natura, arte extractum quæ facilè, figendam in centro gerens naturam imagine duorum serpentum insignitur. *Trigonus Philosophus est ☿ volatile metallicum*, quod si cum sulphure auri conjunctum est, DUPLICATUM TREVISANI MERCURIUM constituit, ex quo deinceps tertium nascitur perfectum, nempe monas Hermetis, verus Trigonus Philosophicus uti asserit *Basil, in conclus. I. L. L. de Sulph. Mercurii c. 5.* in verbis:

in verbis ; Sed Mercurius Philosophorum & non vulgi, si in aquam est redactus, & sal Philosophicum cum pallio purpureo per putrefactionem & destillationem solvit tunc est Mercurius duplicatus.

Hic autem notandum, per AQUAM MERCURIALEM non intelligi aquam simplicem, vel elementarem, vel pluviæ, aut dissoluti nitri, sed talem quæ corpori metallico convenit, quæ est Mercurialis, non madefaciens manus, in peripheria volatilis, in centro fixæ naturæ, quæ etiam per se posset figi in naturam metallicam & cum metallis in igne & fluxu naturaliter & verè se commiscere.

Tandem iterum negatur verba Lullii de ⊕ esse intelligenda, Nam loquitur de ⊕ astrali & minerali, quod homogeneas vires & proprietates cum metallis radicaliter se commiscendi possidet, quâ ratione etiam sal metallorum centrale vocatur, à Basilio in Concl. 5. 2. L. B B. Malè præterea explicatur sententia Lullii, nam aqua præparans aurum eadem est, quæ Basilii, sed (N B) non est ad solutionem composita, sed ad præparationem calcis solis, quâ tamen opus non esse, demonstrat *Batsdorfius in filo Ariadnes & Trevisanus in parabola de libello aureo & Fontina.*

IX. De materia prima supra fusius locutus sum, hic paucis repetam, materiam primam à quibusdam vocari *informem, Basil. clav.* 5. scilicet talem, quæ à forma separatâ aliquomodo retrocedit, non tamen totaliter ea privatur: à quibusdam *uniformem*, scilicet accidentalem; tandem etiam ab aliis *omnis formem*, quod successivè capax sit omnium formarum, si modo cum distinctione intelligantur, nemini relinquetur dubium.

Materiam autem primam arte parari posse, non est impossibile, si modò intelligatur non prima Aristotelica, sed Chymicorum, quæ est tertia vel quarta; *Vide Sendivogium c.* 4. *d. prim. mat.* non quæritur prima materia, sed secunda, & quidem talis, quæ, quando nata est, in aliam mutari non potest, ubi tamen obiter apponendum duco ex informatione Excellentissimi Beccheri, materiam Chymicorum esse triplicem, sed cum distinctione.

Una enim est generalis, quæ omnibus inest corporibus; *altera specifica*, eaque *vel cum forma*, & sic quodlibet corpus, suam specialem materiam & formam habet, inde tot materias esse, quot corpora, constat: *vel sine forma* sive causæ formantis vinculo. Et tunc triplex est: animalis, ut menstruum; vegetabilis, ut aqua pluvialis vel ros; mineralis, ut aqua mercurialis. Sicuti etiam semina sive formæ formantes æquè in tales classes dividi possunt, verum cum hac cautione quod tot inde nitis modis, quot corpora in quolibet regno sunt, differunt. Et subest ratio; cum enim quædam corpora *unione* tantum, ut animalia; quædam *coagulatione*, ut vegetabilia; quædam *fixatione*, ut metalla constent, opus etiam est, tres tales dari materias, quæ unicuique appropriari possunt. Nam aqua pluvialis non convenit metallis, sicuti nec aqua metallica animalibus &c. nos itaque quando loquimur de materia, *hic tantùm intelligimus metallicam*: hæcque est vel fixa vel volatilis; ita tamen inter se conveniunt, ut non fixa figi, fixa autem volatilisari queat, hæcque iterum dividitur, alia est remota, alia media, alia propinqua, alia propinquissima.

1. Remota, vapor est, in lapidosis terræ locis inclusus.

2. Media, sive *materia secunda* est mutatus vapor in viscosum novum vaporem, ex quo potest fieri alumen, sal petræ, cinabaris, sulphur & vitriolum, de his notetur hic Rupecissa in verbis: Vitriolum est medium & proprium semen generandi metalla, tanquam eorum omnium principium remotissimum; in eo differt à quartâ, quòd nullam coagulationem obtinere possit, & quòd secundùm qualitatem sulphuris & salis alteretur.

3. *Propinqua*, viscosa essentia mercurialis, sive Gur & ex eo deinde.

Propinquissima, ut plumbum rubeum, Saturnus Philosophorum, auri vel argenti electrum immaturum. Quæ quatuor dictæ materiæ tamen unicum spiritum mercurii conferunt.

Hæc ultima est vera chymicorum materia, ex qua subjectum catholicum in forma volatili extrahendum quoniam ea non est penitus fixata. Nemo etiam in mineris omnem penitus materiam à metallicis formis actu esse fixatam & coagulatam probabit, obstat enim augmentatio & generatio metallorum cum itaque talis detur materia, quæ in aliquibus metallis plus, in aliis minus, formæ est confermentatæ, sequitur etiam ex iisdem corporibus, ubi minus est fixata, facili negotio erui posse *Et quidem ex auro*; quod habet formam omnimodè fixatam, per putrefactionem, ex reliquis autem; ubi tantum primis gradibus; forma quasi est impressa vel ut Philosophi loquuntur, *granum fixi est inoculatum*, & natura quasi primum fundamentum posuit; frequenti sublimatione & purgatione obtinetur. Notentur verba Basilii in repet. Lass. Hoc loco valere dico quære materiam in substantia metallica *p. m.* 72. *& p.* 6. *D. L. P.* hoc in veritate omnis veritatis dico, si metallica anima, metallicus spiritus & forma metallica, corporis adsit, sequi debere, metallicum mercurium sulphur & sal.

Idem p. 166. *part.* 3. *Elucid. Clav.* Ex sale & sulphure auri purificati præparatur Lapis, beneficio spiritus mercurii, qui ex minerâ, ignem nondum expertâ aut fusâ expelli debet. *Filius Sendivogii c.* 2. *de sale pag.* 3. omnem tuam intentionem dirige ad essentiam metallicam, qua natura quidem ad talem formam disposuit, sed imperfectam reliquit.

Sendivogius cap. 1. Si metallicam naturam vis exaltare recipe metallicam naturam. *Idem Tract.* 9. propterea datur unum metallum, quod vim habet reliqua consumendi, quoniam est quasi eorum aqua & mater *c.* 11. *de praxi Lapid.* Ea aqua debet esse menstruum mundi, ex sphæra (N B) Lunæ, quæ debet esse rectificata, eousque ut solem calcinet Unde etiam ipsi Helmontio placuit dicere, Philosophos calcinare corpora aqua, seu igne humido, cum vulgus ea igne communi calcinet, comburat & destruat: Suffultus autoritate *Auroræ consurgentis c.* 13. in verbis: ignis noster est aqua.

Hic inquirendum, an nitrum fixum dissolutum habeat eandem vim, *ut humidum apud calidum*, quæ est calcinatio Philosophica, conservetur, sive quod sulphur in centrum redactum, rursus in peripheriam educatur, ut capax fiat humiditatem figere, ex qua nova oriatur generatio. *Calidum autem hoc nihil aliud est, quàm ignis Philosophicus*; de quo Artephius; qui est ignis corporum sive sulphur naturæ, quod humectat & nutrit suum corpus naturale.

Paucula subjiciam de aëre Philosophico, quando *Sendivogius* de aëre & ejus rarefacto spiritu loquitur, *Item Basilius* &c. Notandum duco, aërem communem esse subjectum aëris Philosophici, & quando Philosophi loquuntur de aëre suo, esse hoc intelligendum de aqua corporum rarefacta, uti *Beccherus* docet in Oedipo.

Tandem concludendo oppono decantatissimo nitro,

1. *Montium Bernhards*: Amen dico tibi, quòd nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissolvit, nisi illa, quæ permanet eis in materia & forma, & quam

quam metalla ipsa soluta possint recongelare. An nitrum habeat formam metallicam, valdè dubito.

9. *Ex libris*: si corpus non resolveris in mercurium cum nostro mercurio, occultam virtutem ex eo habere non potes, scilicet sulphur digestum & decoctum *per opus naturæ in minera*. An in nitro sit sulphur decoctum minerale non audeo affirmare.

3. *Richæi*; hic Lapis, audeo tibi dicere est vapor potentialis metalli, id est, in se gerens metallum, & extrahitur *ex fuccoli nostro rubro plumbo*. Nitrum nunquam fiet metallum, itaque non poterit de se vaporem potentialem metalli emittere.

4. *Clangoris buccinæ*; *Tom. 2. Art. aurif. p. m* 305. Si quæris medicinam metalla generantem, de metallis erit ejus origo, cum species à suo genere tingatur, etiam in habentibus symbolum facilis est transitus.

5. *Scalæ Philosophorum*; mineralia mineralibus, vegetabilia vegetabilibus conveniunt, ut nulla contrarietas sit, imo maxima convenientia: quoniam spiritus iste est mineræ aureus, nec ab auro differt, nisi in hoc quod ipsum est fixum, spiritus verò non fixus.

Fateor quidem, me parum esse injurium in excellentissimum alias minerale, nitrum, quod inter alia non minoris conditionis medicamenta facilè primum sibi locum vendicat, sicut est *verè aurea ejus Tinctura*. Oleum, quod à quibusdam Practicis magnes vocatur, & in Lithiasi diureticum bonum audit, præsertim si cum silicibus fundatur; herbis etiam & earum radicibus cum Sri ⊖le appropriativum esse, magni nominis medici statuerunt, sed auri tincturam realem extrahendi facultatem habere, ego non possum satis concipere. Hoc quidem possibile, quod oleum nitri, salia calcibus solis & lunæ adhærentia possit imbibere, & deinde cum iisdem circulatum prævia digestione in rubeum colorem mutari. sicuti etiam nitrum fixatum cuilibet spiritui vini facilè obsecundat, & se cum eo colorat, an vero auro colorem naturalem eximat, ita ut cum antimonio reduci nequeat, nunquam mihi adhuc videre licuit. Hoc enim pacto, aurum fiet anonymum metallum, quod tamen pugnat cum veris Philosophis, Sic enim monet Alexander von Suchten in sua vera medicina impressa Argentor. An. 1608 *p. m.* 42. & c. 43. Spiritus auri vulgaris est sicuti corpori & sibi soli sufficiens propter quod etsi cum aliquo alio metallorum permisceatur, non plus potest illa digerere vel plus de sua digestione illis impertire, quam in seipso habet: est enim forma extensa non intensa, non exuberans ideò ultra suam mensuram imperfectum corpus in perfectum mutare non potest. Cum enim omnis res composita sit ex materia & forma, & aurum vulgare tantum habeat de forma (spiritum opinor) quantum de materia, ergo tantum etiam de virtute, tantum de entitate, tantum de operatione & non plus. Hæc ille. Hoc simul observavi, quod nitrum solum in morbis chronicis nimis segniter operetur in malignis parum, vel nihil, nisi in quantum præcipitando acres humores & refrigerando agit: in febribus autem intermittentibus sit præsentaneum remedium, si lupi faucibus est ereptum.

Hæc sunt, quæ volanti & tenui adumbrare calamo volui, nullius autoritati vel judicio præjudicando, sed sicuti hæc mea est sententia ita, & cuilibet liberum & alvum relinquo arbitrium statuendi quid velit.

TRAMES *Facilis & Planus ad* AUREAM HERMETIS ARCEM *rectà perducens*.

Serenissimo Principi MAXIMILIANO HENRICO, *Electori & Principi Coloniensi utriusque Bavariæ Duci*, &c.

SERENISSIME PRINCEPS,

Mirabitur, SERENISSIMA CELSITUDO TUA, *quod Anonymus ego & ignotus, Augusto ipsius Nomini non impetratâ prius facultate librum inscribam. Mirabuntur etiam Philosophi, quod terræ Principi Philosophicum opus dicare audeam, cùm ipsi omne cum Principibus commercium interdicant. Verum & à Tuâ Clementiâ, & ab eorum æquitate gratiam spero: Nec eam eam nobis licentiam tribuo, quod libello meo gloriosum Principis patrocinium quærere affectem; sed quod revera toto in orbe neminem inveniam, cui potiori jure ejus generis opusculum inscribam, quàm* Serenissimæ Celsitudini Tuæ, *quæ Magni Hermetis. Philosophorum Principis imaginem sola exprimit. Fuit Hermes noster Regiâ magnus Dignitate, magnus Sacerdotio ac Pontificatu, abstrusioris Philosophiæ scientiâ magnus, atque ideò Ter magnus sive Trismegistus appellatus. An non jure dicam*, Serenissime Princeps, *præclara Excellentis illius Principis ornamenta, Tibi inter homines uni convenire? quippè qui eximio Augustæ Familiæ Tuæ splendore, Reges ac Cæsares exæquas; qui divinum Sacerdotii & Pontificii characterem, cum superborum Natalium honore & summæ Potestatis gloriâ, solus inter Principes sociasti; qui denique Reginam scientiarum Philosophiam, tot olim à Regibus summo in pretio ac honore habitam, hujus quoque inter ætatis Principes propè solus, Principis studio dignam censes, Pati itaque dignare*, Serenissime Princeps, *ut hunc Tractatulum quem, magno Hermeti, si in vivis ageret, inscriberem*, Serenissimæ Celsitudini Tuæ, *summo illi Sacrum Coryphæo, tot titulis non absimili, venerabundus offeram, ac singulari illo meæ in ipsam observantiæ monumento palam tester, me esse.*

SERENISSIME PRINCEPS,

CELSITUDINIS TUÆ

Humillimum atque Observantissimum famulum
ANONYMUM PHILOSOPHUM.

LECTORI.

Divinis fretus auspiciis Opusculum hoc Chymicum in lucem edo. Scio quod incertæ admodùm fortunæ quod ipsum committo, quodque malignæ Criticorum, fatuæ imperitorum, ac rigidæ intelligentium censuræ expono: sed nihil interest, si id ipsi accidat infortunii, ut à quibusdam contemptam patiatur, inutilisque existimetur post tot excellentium virorum scripta toto terrarum orbe promulgata, sperare licet quod apud alios fœliciorem forsitan sortem experietur. Non sum, is fateor qui omnibus probari me posse putem, & si te Lector, vanæ vulgarium Philosophorum argutiæ pascunt ac delectant, congruum in eo propensioni tuæ campum non invenies; at si solida piorum Hermeticæ Philosophiæ cultorum dicta, sacrataque divinæ illius scientiæ mysteria tibi arrident, hîc faventibus Superis, reperies, quod cupiditati tuæ explendæ sufficiat. Id verè dico, & sine ostentatione

ostentatione dico, quod quamvis & antiquiores & recentiores inter Authores plerique dilucidè admodum scripsisse se asseruerint, ab insolitâ tamen quam hic profiteor ingenuitate, longissimo omnes spatio distant. Lectissimas quasque & efficacissimas insigniorum Scriptorum sententias datâ operâ collegi, & quæ ipsi maximè involverunt, quanto mihi licuit candore retexi, ut veritatem tibi apertè demonstrarem; si oculos habes ad videndum & aures ad audiendum; id est, si ingenio ad penetranda Sapientum mysteria tantisper idoneo polles, vel potius si ætern. Numinis constitutione fruendo cœlesti horum mysteriorum dono destinatus es. Denique tanta hoc tractatulo arcana patefeci; ut egomet ipse cùm eum relegerem, talia me patefecisse obstupuerim, sed hanc mihi mentem, ut id agerem, à Deo injectam putavi, non quod mihi misero & indignissimo homini, divinum afflatum arrogare velim (istam à me Deus vanitatem avertat) sed id, ipso ita volente, & misericorditer pro suâ fortè gloria disponente, factum fuisse mihi persuasi, ex eâ præsertim ratione, quod calamo manum scripturus nunquam admoverim, quin Sancti Spiritus opem singulariter invocarim. Quidquid autem de meâ in detegendis Philosophorum secretis ingenuitate prædicarim, nè existimes eo me stoliditatis progressum fuisse, ut margaretas porcis & lactucas asinis sparserim, scias oportet quod præscriptas à magistris leges optimè calleo, quodque eas infringere nec volui, nec potui. Si cogites itaque vulgari planè modo omnia me tibi tradidisse, ita ut primâ ferè vel altera hujus tractatuli lectione, magisterii nostri laurea donandum te arbitreris, toto sanè cœlo aberras: sperare noli, dum hominum genus erit, id mortalium cuiquam eventurum. Quicumque sacra divinæ hujus artis adyta ingredi cupit, eum orare, legere, meditari, sudare necesse est, omnesque præclariorum scriptorum libros & oculis & mente sæpissimè ac sedulò percurrere, quos eo fine hoc in opusculo citavi, & citationum singularia loca nominatim designare consulto omisi, ut iis perlegendis investigatores eo accuratius incumberent. Si igitur, Lector, tractatuli hujus, quem tibi ex animo offero, jucundos decerpere fructus exoptas, Deum nostrum Optimum Maximum ora ardenter, adeptorum libros lege diligenter, quod legisti perpende frequenter, & manum operi adhibe indesinenter, Vale.

TRAMES Facilis & Planus *ad* AUREAM HERMETIS ARCEM *recta perducens.*

HErmeticæ Philosophiæ studiosiores Alumni, qui conscriptos à sapientibus libros perlegerunt, dubio procul animadverterunt duplicem tyronibus indicari viam, per quam ad Auream Hermetis Arcem perveniri potest: alteram difficilem admodum atque arduam, laborisque ac dispendii plenam; alteram longè faciliorem, simplicem, naturæ magis consentaneam, & modicis expensis contentam. Utriusque veritatem asseruerunt Rosarium Philosophorum, Riplæus, Cortolassæus, Basilius, Philaletha, Pantaleon, & alii. Faciliorem Philaletha laudavit, difficiliorem descripsit: Ego verò utramque approbans, faciliorem quantùm mihi secretæ hujus Philosophiæ, sacratæ leges permittent, aperire decrevi. Jesu Bone & adorabilis, spes mea, nè derelinque me in hoc gravissimo & maximi momenti Opere quod divinis tuis sub Auspiciis aggredior, calamum meum pro gloriâ tuâ dirige, easque mihi expressiones inspira, per quas, fratribus meis Catholicis piis ac te diligentibus, necessaria lux accendi valeat, ad ingrediendam & fœliciter insequendam auream quam illis monstro viam; impii verò & carni ac sanguini addicti homines, possint ab hac veritatis viâ quâ indigni sunt averti, & perpetuis tenebris detineri.

De hac viâ loquens Pantalæon in suo Bifol. metall. *Sincerè dico*, inquit, *quod ad hoc mysterium tantummodò requiratur res unica, quæ tamen etiam multiplex est, habita illa & cognita procedenai methodo, nil additur extranei, sed superfluum saltem demitur, & reliquum igni committitur.* Et paulò post, Belli sive duelli equestris, hæc verba refert; *Deus nobis creavit hanc mineram metallicam, quam unicè accipimus, corpus durum corrumpimus, superflua abjicimus, nucleum seligimus, & ex veneno alexipharmacum paramus.*

Illa profectò & Pantalæonis & Duelli equestris dicta, planè aurea sunt, & tanta eorum est efficacia, ut integris voluminibus prævalere, naturæque scrutatori tantisper ingenioso, sat esse dici valeant, ad penetrandum secretum mirabile secretorum. Sed quia hæc brevitas quantumvis nervosa, omnibus artis aurifetæ cultoribus, nec satisfacere, nec sufficere posse videtur, lubet rem paulò fusius explanare, ad ferendam parvulis atque imbecillioribus opem.

Sciendum igitur id verissimum esse, & à Rosar. Philosoph. Lud. puer. Arnald. Vogel. aliisque præclarioribus Philosophis passim doceri, materiam nostram, quæ res unica & multiplex esse dicitur, Mercurium, Solem, & Lunam in se continere debere; cujus rei veritatem indubitatam esse asserit Bas. testam. sui. lib. 3.

Et id certè naturalis convincit ratio; si enim lapis Philosophorum testibus adeptis, nihil aliud est, quàm aurum summè exaltatum, & si ipsum inter & aurum, nullum aliud discrimen intercedit, nisi quod ille variis perfectionis gradibus, quos per exuberantem & sæpiùs repetitam digestionem acquisivit, hoc longè vincit & superat; indè consequitur ad ejusmodi lapidis compositionem trinam omninò naturam desiderari; Mercurium scilicet, tanquam auri materiam cum aliis metallis communem; aurum tanquam subjectum necessarium, quod exaltetur & ad plusquam perfectionem perducatur, argentum verò, tanquam aurum immaturum, per mediam cujus albedinem à nigredine Saturni ad rubedinem auri transitus fieri valeat.

Sciendum insuper materiæ nostræ tres inesse proprietates, quas Philosophi asam fœtidam, leonem viridem, & fumum album appellant.

Id nobis insinuat, his verbis Riplæus: *De materia hujus lapidis tria potissimum dicuntur: quod est Leo viridis: Asa fœtida, & Fumus albus; hoc tamen à Philosophis ex composito fit ut stultos decipiant, illique ea nominum multitudine hallucinentur. Tu verò intelligе unum semper & realiter significare, quamvis accidentaliter & nominatim tria dicantur; nam Leo viridis, Asa fœtida, & Fumus albus, de uno eodemque prædicantur subjecto, in quo omninò & semper latent, donec arte manifesta fiant.*

Quod confirmat Eduardus Kellæus in quadam epistolâ; *Aurum & argentum*, inquit, *Sol & Luna, agens & patiens nostrum, non est illud quod manibus palpatur, sed aqua quædam argentea & aurea hermaphrodita, quam si à corpore perfecto & imperfecto metallico à natura extraxeris, aquam vitæ* (quam Morienus & alii fumum album vocant) *asam fœtidam, & viridem habebis leonem, in quo omnes sunt colores, &c.*

Adlabora Frater & sedulam da operam ut substantiam tibi seligas, in quâ triplicem hanc proprietatem deprehendas, id si assequaris, dico tibi cum Riplæo, quod veram Lapidis philosophici materiam præ manibus habes,

mus nubes, sin minùs, tempus & locum perdidimus.

Per Asam autem fœtidam intelligunt Philosophi, odorem terrem & fœtidum ex corpore nostro immundo in primâ ejus præparatione emergentem, licet enim hoc corpus, cor mundum, & splendidum habeat, pretiosumque in centro suo argenti & auri semen absconditum, ipsius tamen humidum radicale copiosa obsidet corruptio, duro scilicet & ponderoso pressum sub cortice vix non opprimitur, fœdo & putido sulphure heterogeneo inficitur, graveolenti & mortiferæ immersum aquæ penè suffocatur, sterili denique & maledictæ immersum terræ propè sepelitur, quarum ab impuritatum strictis quibus detinetur vinculis, cùm Philosophus artifex ipsum liberare conatur, terrum ac vehementem in hoc operoso labore subindè pati cogitur odorem, & in aliqua operationis parte Asæ fœtidæ omninò similem, quam ob causam Philosophi Asæ fœtidæ nomen ipsi non inepte indiderunt, meritóque pronunciarunt gravem sui lapidis antequam præparatus sit, esse odorem, magnumque in ipso conficiendo pestentii fœtorem.

Neque etiam incongruenter Philosophi materiam nostram fumum album appellarunt, ex quâ nimirum, si rectè præparetur, fumus niveus prodire conspicitur, qui lacteum quasi rivulum egrediendo producit, & per receptorium sese effundendo, lacteá illud offuscat inspissatque nube.

Hoc est lac Virginis de quo toties Philosophi mentionem fecerunt.

Hæc est lactiformis Pantalæonis aquositas, sub quâ radix metallica mercurialis continetur.

Hic est denique Niveus Basilii spiritus terribili vento sive exhalationi non absimilis, quem testamenti sui lib. 3. ex vitriolo distillandum admonet & excipiendum donec totus exierit, in quo vento sive spiritu, tria Philosophorum principia Sal nempè, Mercurius, & Sulphur includuntur, quæ proindè rebus in pretiosis perquirere non est necesse.

Per Leonem verò viridem, Philosophi designant auri sui mirabilem fortitudinem, vimque illius vegetativam.

Solem suum Leonem vocant, quia fortis est ut leo, & quemadmodum leo, magno suo robore & fortitudine cuncta alia animalia præcellit, ita Sol eorum, quælibet alia mineralia atque metalla, immensâ suâ & propè divinâ virtute longissimo exsuperat intervallo.

Viridem nuncupant, quia est aurum viride, crudum, & à superfluitate sua nundum sejunctum ac separatum; *Proindéque* (ut dixit quidam Anonimus) *magis aptum est atque idoneum ad regenerationis opus, quia spiritus ejus adhuc sunt liberi, nullâque forti corporum coagulatione detenti, adeóque promptius agunt & velocius tincturæ præparationem, accelerant, quàm si corpus auri prout vulgo habetur accipiatur.*

Et secundùm probatissimos omnes Philosophos est aurum spermaticum, immaturum, à naturâ incompletum spiritu crescente & semine fructifero abundans suâque vim vegetativam totam & integram possidens.

Quas sanè qualitates auro communi nullatenùs convenire planum est:

Quod nempè juxta Hapel. in sua Cheiragog. Helian. *In declinatione seu expiratione sui seminis jam potius est, quam ut ad progenerandum alium Solem fructiferum esse possit.*

Quod juxta Mayer. de montib. planet. *Nullam sui multiplicationem admittit, nec vim generativam, ad sui simile procreandum idoneam habet.* In quo juxta Riplæum *vis vegetativa omnis incrementi mater pro majori parte jam dudum est extincta.*

Vides itaque Frater, ad lapidem nostrum aurum commune non requiri, sed aliud longè diversum, illud nimirum quod ab obcæcato impostorum fallaciis vulgo vilipenditur, à veris autem naturæ scrutantibus maximè æstimatur. Quapropter dicit Clopinell.

Mon fils je ne diray qu'un mot
Ce sçait le Createur qui m'ot,
C'est que l'œuvre se fait entiere,
D'une seule & vile matiere.

Et Lamsprink, *In hac unicâ vili re totum Philosophiæ opus invenietis & perficietis.* Et Guid de Mont. *Nolite dissolvere marsupia vestra propter magnas expensas quas ars nostra requirit; quoniam lapis unus est vilis, cui nihil alienum introducimus, nec primo, nec ultimo; sed solùm in præparatione superflua separamus.*

Sed ubi quæso aurum illud pretiosissimum vili sub amictu vix agnoscendum reperiri posse arbitraris.

Quidam eò dementiæ progressi sunt, ut totum regnum vegetabile & animale, illius investigandi gratiâ percurrerent, at stupenda est illorum stupiditas, & insulsi hi investigatores, Philosophorum iram adversùs se, jure meritissimo concitant, quorum nempè recta & sincera consilia respuunt, & indicatam sibi à fidis illis ducibus veritas semitam & aspernati, ad Sapientiam, per per fatuorum viam pervenire stolidè tentant.

Illi perfectò quibus in perscrutantibus mysteriis nostris tantilla lucis scintillula affulsit, ignorare nequeunt quod subjectum nostrum proximum & adæquatum, sit certo certius humiditas unctuosa homogenea & incombustibilis.

Quare Raymund & Ripl. dixerunt *humidum unctuosum esse materiam propinquam argenti vivi nostri physici.* Et Geber. Arnald. Trevizan. Vogel & alii: *Neque nos,* inquiunt, *neque Philosophi omnes invenerunt unquam aliquid in igne permanens, excepta unctuosa humiditate, aqueam de facili videmus evaporare, arida remanent.*

Quæ autem amabo naturæ convenientia inveniri potest inter vegetabilia aut animantia, lapidemq; nostrum fixissimum, quæ incombustibilitatis apparentia esse valet in rebus minimo ignis examini cedentibus, & ab eo quamprimùm avolantibus.

Discant itaq; fatui animalium & vegetabilium anatomistæ à Richardo Anglico fatuorum correctore; *Omne seminatum semini suo correspondere debere, & omne genus in suo genere, omnem speciem in sua specie, omnem naturam in suâ naturâ, naturaliter virtutis effectare augmentum, & fructus juxta suam naturam producere:* ac pro comperto habeant, à vegetabilibus aut animantibus æquè impossibile esse lapidem nostrum procreare, quàm è lapide nostro hominem aut arborem.

Alii, nostrum aurum perquisituri, regnum minerale perlustrant: neque dicere licet devium illos inter suscipere; quia scilicet cùm aurum hoc, omnem in se cunctorum mineralium vim excellenter contineat, palam est ad illud adipiscendum nullum alium quàm per minerale regnum aditum patere, illisq proindè, qui mineris penitùs perscrutandis operam navant, earumque principia diversos generationis ac mixtionis modos perfectè cognoscere nituntur, spes relinquitur votorum suorum apiçem attingéndi, si naturâ & ratione ducibus facemque præferentibus opus suum instituant.

Sed quàm vastum est spatiosum illud minerale regnum! quàm periculosis fallacium & sophisticarum viarum anfractibus implexum! quamque tyronibus incautis metuendum est, nè per infœlicem funestarum ejusmodi viarum ingressum à recto virtutis tramite deflectant, atque in præcipitium miserè dilabantur, nisi peritus ac benevolus ipsis adjutor in promptu sit, qui periclitantibus manum porrigat, & aberrantes ad facilem & expeditam Sapientum semitam officiosè reducat.

Differentes de minerali regno Philosophi, tres illud

illud in partes distribuunt: quarum unam minoribus, ut vocant, mineralibus, alteram, mediis; tertiam, majoribus, sive metallis assignant.

Qui in minoribus, spei suæ fundamentum collocant, admodum hallucinantur, atque inani mentem studio, & corpus labore fatigant: Ea siquidem neque à Mercurio ortum traxisse, neque Mercurii quidpiam in se continere, & Sapientes & experientia testantur.

Quo posito, humanas proculdubio superat vires, ex iis magisterii nostri subjectum elicere, ad quod nimirum, juxta Avicennam & alios; purissima Mercurii substantia desideratur.

Et cum substantia ejusmodi Mercurialem, quæ nostri lapidis principium est, non habeant; consequens est, ut neque ad metalla perfecta, quæ sunt lapidis medium; neque ad pretiosam auri plusquam perfecti tincturam (quæ ejusdem finis existit) pertingere valeant. Uti rectè argumentantur Richard. Anglic. & Auctor Tractatus Aurei de lap. Philosoph.

Ad veritatem paulò propriùs accedere videntur, qui mediis mineralibus animum applicant: Attamen à nostri tramitis introitu, longo adhuc spatio distant, nec supremo bonorum omnium largitori visum fuit, id donum mediis mineralibus impertiri, ut Philosophorum Mercurium producere possint.

In eo quidem, minoribus præcellunt mineralibus, quod Mercurio & sulphure, metallorum lapidisque principiis non careant, verum in horum principiorum proportione & mixtionis modo à metallis summoperè differunt, quapropter nec fusionis sunt capacia, nec mallei patientia quemadmodum metalla.

Imò juxta Chortolassæum, principiorum philosophicorum tertio, sale videlicet nostro ad magisterium planè necessario, destituuntur. Quomodò igitur, attentâ hac illorum naturæ, à metallis diversitate, fieri posset, ut lapidis subjectum nobis subministrarent, quod nihil aliud est quam humiditas mercurialis metallica & homogenea.

Patet ex his Frater, rectum tibi ad AUREAM HERMETIS ARCEM aditum, nec per minora nec per media permitti mineralia: perpendamus nunc utrum Mercurii vulgaris ope fœlicem hunc aditum penetrare liceat.

Dico cum Riplæo & manuductionis ad rubinum cœlestem Authore, quod Mercurius communis est omnium alchymistarum deceptor, quodque veram sapientum semitam insequi cupienti impossibile sit optatum finem adipisci, quamvis in eo suam operam ad extremam usque diem impenderet.

Enimverò argentum vivum vulgare crudioris ac frigidioris est temperamenti, quam ut Solem nostrum nobis progignere valeat: Ipsum scilicet natura tanquam indignam glorioso regii nostri infantis partu fœminam contemnans, nullum ipsi in terræ visceribus agens proprium, nullum marem adjunxit, cum quo auream generationem perficeret, ut ex Zachario colligitur.

Unde ipsum, ovo galli semine destituto, adeoque ad pulli Philosophici procreationem prorsus inidoneo appositè admodum æquiparavit Bonus Ferrar. Margar. pretios. cap. 25.

Verum quidem est, quod in iisdem terræ visceribus, ex solo absque ullâ additione, Mercurio quantumvis crudo frigido, atque indigesto, aurum natura per lentissimam plurium sæculorum decoctionem producit.

Ex eâ nimirum ratione quod Mercurius, quandam sulphuris incombustibilis portiunculam sibi ingenitam, in suo gerit, cujus auxilio & virtute, suam paulatim cruditatem ac frigiditatem vincit, digestionem acquirit, & longissimi temporis decursu regium tandem auri solium adipiscitur.

At, tantam cruditatem ac frigiditatem tantillo sulphuris calore superare, soli naturæ conceditur, arti verò, cùm ob humanæ vitæ brevitatem, tùm alias ob causas Sapientibus notas, denegatur.

Quocircà Arnald. Rosar. part. 1. *Si in prima, inquit, natura materiâ vellemus incipere, opus nostrum esset longissimum & impossibile, & magna ac infinita ad hoc perficiendum requirerentur expensa, & cum per difficilimum artificium lapis factus esset de natura metallorum, opus Physicum nondum esset incœptum.*

Quibus ex Arnaldi verbis sufficiens elicitur ad Mercurii vulgaris condemnationem argumentum, qui cùm à metallorum naturâ longè adhuc absit, nec fixum auri nostri granum in se contineat, certum est, quod ad induendam ipsi naturam metallicam granumque fixum inserendum, nec homo labori, nec vita homini sufficeret.

Ita ut satius multò sit de & rationi magis consentaneum, brevius expeditius iter carpere, materiamque à naturâ jam provectam & incombustibili grano ditatam, ad opus nostrum eligere.

Quod nobis aperit Mayer. in Symb. mens. aur. lib. 8. dicens: *Quod ars non utitur naturali processu incipiendo à principio usque ad finem, quia licet incipere ubi natura reliquit, & sic ad finem pervenire.*

Accedunt Albert. Lull. Richard. Sendivog. & alii tradentes; *Quod in adjutorium natura inchoandum sit, ubi natura defecit, ibi ars proficere incipiat, quod denique ubi natura desinit in metallicis videlicet coram oculis nostris perfectis corporibus, ibi arti incipiendum sit.*

Examinata Mercurii vulgaris necnon minorum ac mediorum mineralium natura, demonstrataque eorundem ad auri nostri procreationem inhabilitate, reliquum est modò, ut majorum mineralium sive metallorum quæ nobilissimam regni mineralis partem constituunt, naturam exploremus, dispiciamusque an requisita ad ejusmodi generationem habilitate polleant.

Metallorum alia imperfecta, alia perfecta existere nemo est qui nesciat; inter quæ minima licet naturæ atque essentiæ diversitas esse videatur; omnes tamen fatentur Philosophi, unam & eandem omnibus materiam primam unum & idem semen inesse apparentemque oculis nostris inter illa differentiam oriri ex solâ eorundem decoctione majore vel minore locorum, quibus ejusmodi semen in terræ visceribus adhæret. Unde pulchrè Augurell.

> *Namque unum cunctis natura semen inhæret,*
> *Nec distant alio, nisi quod fœlicius illud*
> *Exiit, hoc secum miserè sordentia traxit*
> *Principia.*

Et Sendivog. *Sunt, inquit, qui opinentur Saturnum habere aliud semen, aurum aliud, & sic consequenter metalla reliqua, sed vana sunt ista, unicum est tantum est semen, idem in Saturno quod in auro invenitur, idem in Lunâ quod in Marte, sed locus terra diversus fuit si me rectè intelligis, quamvis in Luna citius natura quam in Sole desierit, & sic de aliis.*

Consentiunt pariter Philosophi non solum cunctorum metallorum unam esse, sed nec ullam dari metallorum imperfectorum mineram, quæ aliquam metalli perfectioris particulam in se non contineat, quam particulam Flamellus in suo Summar. Philosoph. granum fixum, Mayer. de montib. planet. perfectionis embrionem, Vogel. verò corporum imperfectorum humidum radicale, & quoddam velut auri argentiq; semen appellat.

Hæc autem aurea portiuncula quantumvis suaptè natura, Vulcano validè resistat, cum tamen immundi corporis profundo immersa, & per totam ejus substantiam diffusa sit; inde fit, ut dissipatis suis viribus, ignis violentiæ

violentiæ cedere cogatur; quem proculdubio vinceret, si collectas ac unitas servare posset. Adeoque à combustibilibus quibus miserè agglutinatur impuritatibus, abripi se patiens, turpiter cum iis fugit, & in fumum avolat.

Quod cum ita sit, seriò expende Frater utrum volatile hoc & fugitivum aurum, pro fixissimi lapidis nostri semine seligere tibi conveniens sit, & eâ de re modernum de Metallorum metamorphosi tractatulum consule, qui postquam dixit: *Omnibus metallis imperfectis in esse semen aureum ad perfectionem tendens, at in itinere per accidens impeditum*; Subjicit, *quod in auro dicto idem sit semen proximè inclusum in perfectione triumphans, quodque proinde velle hoc semen ex metallis imperfectis educere labor futurus sit frustraneus.*

Et certè verissimum est perfecta dumtaxat metalla aureum lapidis nostri semen progignere posse, quanquam inficias ire nolim quod metallorum imperfectorum Mercurius & sulphur elici & ita præparati queant, ut quam, admodum exiguam habeant, copiosiorem postea auri argentique tincturam suscipiant.

Per hæc quæ hactenus diximus, sat apertè ut arbitror materiam declaravimus, ex quâ Solis Philosophici semen educatur. Quod ut clarius adhuc intelligas, verba mea auribus percipe & menti tuæ altius infige.

Non ignoras, credo, in Armenia situm esse montem fortunato quondam arcæ Nohemicæ appulsu celebrem, hunc quamprimum lustra, in eo terram mollem ac fœcundam reperies, quam si rectè ac prudenter infoderis, occultum sub eâ rivulum deteges, cujus ad pellucidam absque ullo cœno scaturiginem si pervenire possis, exoptatum auri semen tibi protinus apparebit, & rectâ sapientum semita patebit.

Quod si hunc sermonem nondum intelligis tuam sanè vicem doleo, quod oblatam tibi lucem intueri non valeas.

Ea propter tamen animum non desponde, neç spem abjice, sed Sapientum libros lege, & decies quinquagesies, uti feci indefessâ mente pervolve, naturam & rationem in eorum dictis semper inquire, concordes eorum sententias semper sequere, ardentibus insuper precibus ac suspiriis DEUM NOSTRUM OPTIMUM MAXIMUM humiliter sollicita, ac DIVINÆ MATRIS auxilium implora. Hæc si facias, & Divinæ Majestati cor rectum, fidele, in tegendo arcano nostro religiosum, christianâ in pauperes liberalitate affectum, & à vanâ mundi gloriâ aversum ostendas; promitto tibi quod obductas menti tuæ tenebras brevi dissipatas animadvertes, ac divitem Philosophorum Mineram, pretiosumque Solis nostri semen cum tempore possidebis.

Semen hoc vulgaribus oculis percipi posse, ne tibi persuadeas. Est etenim immortalis instar surculi, suam à cœlo ducentis originem, quem subjecto nostro divinus omnium Opifex inseruit, ut ejus beneficio fœcundari, & ad secundam generationem perduci; perpetuæque successioni idoneum fieri valeret. Adeoque cum cœlestis ac spiritualis naturæ sit, vulgi sub oculos & aspectum non cadit, sed in aqua sua homogenea abditum delitescit; quia nempè in aqua, spiritus sedem ac habitaculum natura constituit, eique rerum omnium semen tanquam spirituale speciei conservandæ & propagandæ medium indidit.

Vnde secretorum nostrorum inquisitori, omnibus viribus totoque pectore in id incumbere necesse est, ut aquam nostram homogeneam haurire possit, si aureo nostro semine potiri desiderat.

Mysticâ scilicet hac in aquâ, tota divini nostri secreti clavis consistit, & si cui aliquando mortali ea contingit fœlicitas, ut illam à Deo obtinere mereatur, id de se verâ cum gloria prædicare potest; quod possidet superius & inferius Hermetis; primam & secundam aquam Artephii; humidum unctuosum, vitriolum azoquæum, & menstruum fœtens Lullii celebrem fontem Trevizani; magnetem Basilii; duplicem chalibem Sendivogii; mediocrem substantiam Gebri, cujus proprietas est non aduri, sed ab adustione defendere; leonem viridem, azam fœtidam, & fumum album Riplæi; acetum acerrimum, & aquam ponticam Sapientum, quæ ex Solis ac Lunæ radiis elicitur, & in Sole ac Lunâ congelatur; verum denique & germanum Philosophorum Mercurium, imò & Mercurium de Mercurio, ac sulphur de sulphure.

Rectam verò mirabilis illius Aquæ præparationem callere, non est exiguæ difficultatis negotium, sed singularis artificii, & magisterii nostri laureâ dignum opus existit.

Quamobrem Alchind. in Specul. luc. lib. 2. cap. 1. *Scitote*, inquit, *viri sapientes à Philosophis nihil celatum esse præter initium & secretum artis, quod est difficillimum rerum, & nihil aliud significat, quam corpus destruere & in spiritum vertere.*

Et Augurell. in suâ Chrysop.

> *Neque enim quam debes sumere, magnum*
> *Invenisse, adeo est, habilem sed reddere massam,*
> *Hoc opus, hic labor est, hic exercentur inanes*
> *Artificum curæ.*

Et sanè cum spiritus noster aureus, uti superius adhuc diximus, duro corporis immundi carcere conclusus detineatur, & ita quidem ut languentem rudi sub pondere vitam ægrè sustentare valeat: ipsum fœdo hoc & arcto carcere vivum, & incolumen educere, res est quæ laboris & sudoris requirit plurimum, nec mortalium cuiquam eò pertingere possibile est, nisi totum solutionis nostræ mysterium perfectissimè complectatur.

Solutionem, inter præcipua Hermeticæ Philosophiæ arcana numerari, unâ Sapientes voce conclamant, duasque ejus potissimum species à divinæ hujus artis cultoribus indagandas designant; quarum alteram priorem seu particularem; alteram posteriorem seu universalem appellant, prout videre est apud Richard. Rosar. Philosoph. tract. aur. & alios.

Prior, quam ita vocant, quia ordine aliam præcedit, est crudæ materiæ nostræ in aquam mineralem, seu Mercurium & sulphur: sivè viscosam humiditatem reductio.

Particularis dicitur, non eo, quo stolidi particularistæ intelligunt sensu, quasi nimirum particulare quoddam aut sophisticum opus ad sui perfectionem exigat, sed ex eo dumtaxat quod particulares aliquas artis operationes, universali naturæ operationi præmittendas necessario requirat, per quas mineralis forma tollitur, crassum corpus attenuatur, durusque cortex destruitur, ita tamen ut humidum subjecti nostri radicale illæsum planè conservetur.

Quisquis solutionem hanc addiscere cupit, totam in id industriam conferat, ut hermaphroditum quendam Duenech vocatum, suâ sub potestate teneat, quem examinet, urgeat, imò & torturæ subjiciat; & sic ab eo quantumvis admodum taciturno & ad silentium proclivi veritatem eruet, dummodò ita non cruciet ut animam & spiritum in tormentis exhalare cogatur.

Corporum metallicorum fortissimam esse compositionem constat, adeoque difficillimam eorundem esse resolutionem consequens est.

Quod plerique considerantes, summam ad solutionis opus violentiam requiri arbitrantur, illudque adimpleri non posse existimant, nisi adhibito quarundam aquarum auxilio quas validas seu fortes vocant, quibus misera quæ contrectant corpora crudeliter torquent.

Verùm

Verum in via erroris cœci versantur, nec Philosophorum mentem ullatenus assequuntur, inter quos licet aliqui scribant quod natura in suo corpore tincturam occultet quam ars manifestat, corpus torquendo & cruciando, modo per aquam, modo per ignem, ex iis tamen elicitur, fortes & acutos vulgarium Chimicorum liquores, ad id penitus ineptos ac inutiles esse; quippe qui, juxta Lullium, Trevizan. & alios, & naturæ, & Philosophorum intentioni adversantur necnon corpora, violentâ suæ acrimoniæ mordacitate corrodunt, & à metallicâ specie alienant; ita ut quæ per eos videtur induci solutio, longe distet ab ea quam natura postulat, & Sapientes deprædicant.

Verum quidem est quod solutionem nostram violentia omninò carere dici nequeat, sed vis quam per eam corpori nostro inferimus, benigna, officiosa; & naturæ amica est; & corpus nostrum non ad perniciem sed ad generationem, non ad destructionem, sed ad perfectionem perducit.

Scias itaque Frater, & pro certo tibi proponas, quod mirabilis hæc solutio cunctas aquas fortes, acutas & corrosivas vulgares respuit quodque *Aquarum fortium regiarum, aliarumque similium ponticitatem, & solvendi vel potius atterendi facultatem habentium præparatio, ab arte nostra adeo aliena est, ut major sit similitudo inter Æthiopem & Danum; quam inter sophisticam illam & veram Philosophorum præparationem*, quemadmodum quidam Anonymus rectè animadvertit.

Chymicum, nempè chaos nostrum quod durum corpus metallicum est, semetipsum, per se, & in se solo absque ulla omninò rei alterius additione, instar glaciei per calorem soluta in Mercurialem humiditatem, seu aquam naturaliter ei insitam sese resolvit, quod tamen à vulgaribus Philosophis haud facile intelligi potest, ex quo id perfici non valeat absque ingeniosis admodum & quasi imperscrutabilibus multiplicationibus ad subjecti nostri commotionem & præparationem requisitis: prout testificatur eximius Cortolassæi discipulus in suo Tractatu de Occulto Naturæ Mysterio.

Cui consonant celebris, Duelli equestris Autor, dicens: *Quod sicut glacies in sicco super ignem posita solo calore in aquam convertitur, ita accidit in lapide nostro, qui nulla alia re indiget, quam artificis labore & & igne naturali.*

Solutionem ejusmodi quam mirabilem jure dixi, plurimi Philosophi in aquam siccam fieri asserunt, & id profectò in suo sensu rectè perficiuntur à veritate alienum non est.

Ut tamen ingenuè loquar, majori cum veritate pronuntio corpus nostrum, in aquam Mercurialem planè humidam & liquidam, juxta viam quam sequimur & monstramus resolvi.

Hinc quidam Author; *Via universalis*, ait, *est aqua madefaciens manus, paucis cognita*. Et Bonus Ferrariensis, verè bonus & benevolus Philosophus; *Nostrum argentum vivum*, inquit, *quando oritur in magisterio, terminatur termino alieno propter partes aqueas vincētes tunc: sic igitur ipsum velis retinere & facere ut terminetur termino proprio, oportet necessario ut ipsum coagules cum suis partibus terrestribus, & non cum alienis. Suæ autem partes terrestres* (ut ipse subjicit) *sunt aurum nostrum occultum, sive corpus, sive fermētum, aut venenū.*

Ex quo colligere licet, Philosophos illos in suo sensu non ineptè locutos fuisse, qui aquam nostram solutionis ope nobis comparatam, siccam esse, & manus non madefacere asseverarunt. Quia scilicet post coagulationem verè sicca est, nec tāgentes ipsam digitos humectat.

Quod aperit Ventur. dicens: *Argentum vivum in arsenicum coagulatum esse aquam siccam*. Et Augustin. Panthæus dum scribit; *Aquam siccam per viam putrefactionis fieri*. Qua nimirum mediante in pulverem siccum & pretiosos cineres convertitur, ex quibus Avis Hermetis, Pullus Hermogenis, & omnium Philosophorum Phœnix progignitur.

Primæ solutioni de quâ jam disseruimus secunda succedit, quæ est terræ nostræ physicæ in aquam Mercurialem conversio.

Utramque verò solutionis speciem, quanquam Philosophi, ad celandam indignis veritatem, miris ex professo tenebris involvant, imò & ita passim confundant, ut unica eademque esse videatur; certum est tamen, quod maximum inter eas discrimen intercedat, quodque ab iis diversi planè effectus in opere nostro producantur.

Per illam, Artificis industria simplex fit reductio crudi corporis nostri in Mercurium, unde ortum traxit, nulla præcedente corruptione, per hanc de corporis nostri Physici Mercurio, natura operante fit Mercurius & Sulphur de Sulphure, prævia corporis & spiritus in calido & humido putrefactione.

Unde Rosar. minor; *Corpora*, inquit, *in Mercurium immersa per convenientem putrefactionem revertuntur in argentum vivum quod prius fuerant.*

Per illam, crassiora superflua demuntur; per hanc absentia necessaria supplentur.

Per illam, operationes naturæ contrarias ab artifice exerceri necesse est. qui retrogrediendo, tectum mirabiliter à natura subjectum nostrum retegit, & illud instar cujusdam filorum globi deglomerat: per hanc nil naturæ contrarium molitur artifex, sed adjutricem duntaxat ipsi manum porrigit, materiam extrinsecus sufficienter disponendo, super qua ipsa intrinsecus ad illius perfectionem operatur.

Illa denique ut iterum diximus & explicuimus, particularis est; hanc verò universalem esse constat, quia nempe cunctas naturæ operationes ad divini nostri operis complementum requisitas, sub se sola reverà complectitur, quandoquidem protestentur ubique Sapientes totam magisterii summam in sola solutione & coagulatione sitam esse.

Solvite, ajunt, & congelate, facite fixum volatile, & volatile fixum, corpus efficite spiritiuale & spiritum vice versâ corporalem, & sic Dei gratiâ totum obtinebitis magisterium.

Audiatur hic si lubet Duelli equestris Author, sincerè affirmans, *totum Opus nostrum ex unâ re tantum oriri, in se ipsa perfici, neque ulla re egere quam solutione, & coagulatione.*

Quam mirabilis est hæc res, inquit, *quæ in se omnia habet quibus opus est nobis, se ipsam occidit, & se ipsam resuscitat; seipsam impregnat, & se ipsam parit; solvit se in sanguine suo, & in eodem seipsam coagulat, ex se ipsâ albescit & rubescit.*

Quod pariter inculcat Dausten. in suo Rosar. dicens: *Quod natura seipsam dissolvit & coagulat, seipsam albefacit & rubore decorat, seipsam croceam facit & nigram, seipsam desponsat & à seipsâ concipit; quousque finem operis inducat.*

Ne mireris autem, Frater, dixisse me, solutionem nostram secundam, universas naturæ operationes ad opus nostrum divinum necessarias sub se complecti; neque idcircò existimes, in eo, me Sapientibus contradicere, asserentibus magisterii perfectionem non in solutione duntaxat, sed & in congelatione consistere: Scias enim oportet quod qui veram facit solutionem, veram profectò pariter facit congelationem.

Docent siquidem inanimiter Calid. filius Jasichi Scala Philosoph. Ludus puer. Avicenn. Arnald. Vogel. & alii omnes; *Quod solutio corporis & congelatio spiritus licet sint duo, unam tamen habent operationem,*

quia spiritus non coagulatur nisi cum solutione corporis, & similiter corpus non solvitur, nisi cum coagulatione spiritus; quodque inter Solutionem corporis & coagulationem spiritus non est differentia temporis, neque opus diversum, ita quod sit unum sine alio, sed eorum est unus terminus & unum factum, & una eadem operatio circuit super illa duo.

Et sicut terra mixta aquæ non subtiliatur nisi eodem tempore inspissetur aquâ, nec inspissatur aqua nisi subtilietur terra; multò potiori ratione id accidit respectu corporis & spiritus nostri, quæ omninò homogenea sunt, & in ipsâ homogeneitate respectivè solvuntur, congelantur, ac insimul conjunguntur nec unquam postea disjungi possunt eodem scilicet modo quo impossibile est aquam aquæ mistam separari.

Divinum illud Opus solutionis corporis & coagulationis spiritus, quod per intimam ac radicalem auri nostri cum Mercurio nostro conjunctionem completur, multi sese perficere posse confidunt, auri corpus cum Mercurio variis sophisticarum operationum modis commiscendo, Verum omnes quotquot sunt, spe prorsus frivolâ pascuntur.

Dicit namque Raymund. *Decipiuntur qui existimant spiritus posse jungi cum corporibus in eorum crassitie & & diversitate naturæ, quoniam id fieri non potest donec ad unam formæ deducantur æqualitatem.*

Ejusmodi sane commistio quam facere tentant est sophistica duorum inter se corporum confusio non radicalis & alterativa conjunctio, qualem Philosophi exigunt.

Hæc item commixtio est manualis operatio: at si Sapientum libros pervolvissent, intellige ent conjunctionem nostram; non esse manualem operationem, sed esse naturarum mutationem, & frigidi cum calido ac humidi cum sicco amicabilem & admirabilem connexionem.

Diximus supra solutionem nostram per quam generatur Mercurius de Mercurio & Sulphur de Sulphure, fieri per putrefactionem corporis & spiritus in calido & humido, neque id absque ratione diximus.

Quia cum corpus & spiritum per minima natura copularit, eorumque elementa inter se, indissolubili nexu colligavit. Fieri nequit, ut ad radicalem illorum solutionem & perfectam elementorum, quibus constant, separationem deveniatur, nisi putrefactionis viâ.

Putrefactio quippe: teste Correctore fatuorum & Rosario Philosophorum, *est omnium naturarum solutio & separatio, & per eam partes ligatæ ab invicem separantur, & unaquæque pars ab aliâ per separationem ac solutionem elementorum in generatione Mercurii connexorum.*

Et si quæris divisionem partium quas natura junxit, putrefactio ad eam divisionem, via est Vogel.

Et sicut juxta Democrit. Ferrar. Monach. & alios; *Mistio est miscibilium sive elementorum per minima, id est indivisibilia sibi junctorum unio, ita putredo est eorundem dissolutio.*

Quisquis igitur perfectam solutionem, & Philosophicam elementorum separationem perficere desiderat curam adhibeat ut nigrum ac nigro nigriorem, in opere suo colorem imprimis conspicere valeat.

Quoniam *denigratio est operis initium, putrefactionis indicium, certumque commixtionis, & solutionis corporis signum.* Scal. Philosoph. Lud. puer. & alii.

Et cum videris nigredinem in aquæ superficie apparentem scias pro certo lapidem tuum in parte esse dissolutum; ut inquit Aristotel. tractatul. *Et tota fortitudo hujus magisterii non est nisi post putredinem; si enim putridum non fuerit, ad nihilum revertetur.* Morien. Arnald aliique innumeri.

Denique *si nulla appareat nigredo nulla subsequetur albedo.* Alan.

Hinc itaque colligant infausti artistæ quibus sese erroribus miserè seduci patiantur, dum è corporibus fumum, aquam, oleum, relictis in fundo fæcibus distillatione excipiunt, & eâ ratione nostram elementorum separationem, nullâ præcedente putrefactione, peregisse se existimant & ex his, quæ tradidimus, velanos errores suos deponere ac emendare conentur.

Quando de elementis à Sapientibus sermo habetur; ne quis putet eorum dicta intelligi debere de confusâ omnium elementorum chymicum chaos componentium massâ quandoquidem exploratum sit omnia Lapidis nostri elementa, æquali ad generandum elixir proprietate non esse prædita, imò & constet quædam ex iis omninò superflua, atque operis destructiva existere.

Quocirca operantem profundius meditari expedit, ut vera elementa à falsis, Mineralia & Philosophica à Sophisticis, necnon incorruptibilia a corruptibilibus secernere queat, hisque rejectis, illorum dumtaxat auxilio opus perficere.

Præclaram illam & singularem discernendorum elementorum artem edocet Raymund Lull his verbis: *Si mineralia velitis elementa accipere, nolite accipere de primis quia sunt nimis simplicia, neque de ultimis quia sunt nimis grossa & fæculenta, sed accipite de mediis.*

Et alibi idipsum innuit dicens; *Notificamus quod argentum vivum nostrum, non est argentum vivum commune per totam suam substantiam grossam & terrestrem, lutulentam & phlegmaticam, sed in mediâ ejus substantia consistit, quam oportet benè custodire & ab igne proprietatem ejus defendere.*

His itaque mediis elementis investigandis, totam mentem applica, Frater, & illa si dignoscere, si separare, si circulariter rotare ac convertere valeas, gratulor tibi cum omnibus adeptis, de obtento artis nostræ divinæ fastigio.

Dicunt namque omnes prorsus Philosophi, *Converte elementa, & quod quæris invenies.*

Convertuntur verò elementa; quando humidum fit siccum, & volatile fixum.

Humidum & volatile, sunt Mercurius noster: siccum & fixum, sunt Sulphur nostrum.

Mercurius noster est lapidis nostri humiditas & frigiditas, humiditas tamen quæ cum igne paululum sese unire cœpit, ut tradit via veritat. unic.

Sulphur nostrum, est ejusdem lapidis caliditas, & siccitas, sive digestissima Mercurii nostri portio, sive purus ignis qui in Mercurii ventre occultus, & sub ejus forma absorptus latet, & per cujus vaporem Mercurius noster in Philosophorum Lapidem congelatur; juxta Trevizan. Tractat. aur. Vogel. Lull. & alios.

Quo autem pacto desideratam illam argenti vivi congelationem perficere, queas, paucis accipe.

Cum Mercurium nostrum, arcto quo concluditur carcere exemeris, ei in libertatem vindicato, contractoque gelidis in vinculis frigore obrigescenti, externum ignem subministra, qui necessarium ipsi calorem sensim restituat, ignique ipsi innato excitando, idoneus sit.

Id, si ea qua per est industriâ exequare, innatus ille ignis benigna ignis externi actione stimulatus illicò expergiscitur, & stuporem quo sopitus hebescebat excutit, illeque ipse qui patitur, activam patiendo virtutem acquirit: Et quamvis pusillus admodum ac debilis sit, cum tempore tamen augescit & incrementum capit, fraternoque in dies magis ac magis roboratus auxilio, mirum quantum tandem invalescit.

Auctis porro eâ ratione viribus, activam suam in Mercurium potestatem strenuè exercet, nec non illius frigiditatem ac humiditatem vi suâ igneâ impetit, & pedetentim

pedentim vincit atque in se convertit, vel potius caliditatem & siccitatem suam in Mercurium introducit.

Atque ita, activis his qualitatibus, cum Mercurii frigiditate & humiditate (quæ qualitates passivæ sunt) justâ & æquali inter se proportione coalescentibus ex perfectâ illâ atque indissolubili qualitatum contrariarum conjunctione nascitur Aurea Philosophorum tinctura, quæ repetitis crudi Mercurii additamento digestionibus in immensum crescit, tantamque vim tandem adipiscitur, ut obryzum & purgatissimum quodlibet aurum plurimis imò infinitis gradibus antecellat.

Quoniam vero ante monuimus ad obtinendum Mercurium nostrum non esse capiendum argentum vivum commune per totam suam substantiam, hic pariter in sinceritatis nostræ testimonium significamus, ad obtinendum ignem nostrum de quo jam locuti sumus, & per quem Sulphureæ qualitates in Mercurium nostrum dissolutionis beneficio intromittuntur, non esse capiendum argentum vivum secundum totam suam naturam.

Illud siquidem quo utimur argentum vivum, & ex ignem nostrum elicimus, *jam mutatum est in Sulphur*, ut ait Clangor. Buccin. & secundum Lull. *ad terminum digestionis venit, per quem de natura in naturam mutatum est.*

Et juxta eundem; *Pars ejus naturæ jam alterato fuit per coctionem sive restrictionem, quia subtiles ejus partes acceperunt viâ colligationis Sulphuris.*

Illud præterea significare expedit, duplicem præsertim ignis gradum, ad operis nostri perfectionem desiderari.

Quod his versibus de Artifice loquens exponit Augurell.

Nosse gradus primum varios ne spreverit ignis,
Sunt plures etenim per quod procedat oportet.
Sed duo præcipuè, tranquillæ est æmulus alter
Naturæ; ast alter violentæ convenit arti.

Amicâ scilicet hujus violentiâ corpus diruitur, terra invertitur, pura substantia nostra ab immundis fœcibus purgatur, Mercurius noster & sulphur nostrum carcere liberantur, ac pretiosum denique auri nostri semen elicitur.

Unde sic prosequitur Augurell.

Nititur hic operum immensâ vi, trudere semen
Es lido innexum mirum compagibus auro.

Blandâ verò ac suavi illius actione frigidus Mercurii torpor depellitur destructiva operis, ac fixionis impeditiva humiditas segregatur, dispersæ Sulphuris vires uniuntur, inimicas inter qualitates pax æterna componitur, facies terræ renovatur, nec non exoptanda materiæ nostræ corruptio, quæ necessarium gloriosæ generationis principium est, inducitur.

De illo tractans Isacus; *Quidquid agas*, inquit, *pusillum semper adhibeas ignem & sic errare non poteris, quamvis aliquanto tardius ad operis finem perventurus sis.*

Ei Autor. conjug. Sol. & Lun. *Melius est cum moderatione prorogare, quàm cum excessu irreparabiliter peccare.*

Et Morien. Roger. Baco & alii. *Sit ejus ignis mitis & blandus qui per suos ardendo æqualis perduret.*

Eodem ignis blandi calore fermentum nostrum spirituale perficitur, cujus naturam à Bono Ferrar. & Zachario addiscere poteris.

Quod ad corporale fermentum spectat, paulò alium requirit ignis gradum fortiorem nimirum, qui tamen ab artifice pro ejus industria ac procedendi methodo vel remittitur, vel intenditur.

Hujus fermentationis mysterium à Philosophis non occultatur, nec ullis tenebris involvitur, sed à Valentin. Isaac. & aliis vulgaribus omnino verbis ingenuè retegitur, nec absque argenti & auri vulgaris auxilio completur.

Lapidem nostrum absolutâ hac fermentatione elixir demum appellat Riplæus, ideoque dicit quod *lapis simplicitate, elixir autem pluralitate gaudet.*

Et alibi adjicit quod *in principio lapis noster res una tantum & communis est, sed antequam fiat perfectum elixir, componitur e pluribus & diversis rebus.*

Cæterum cum viam facilem & planam quæ ad AUREAM HERMETIS ARCEM recta perducat; hoc tractaculo indicandam subierimus, susceptæ à nobis ad divinam gloriam provinciæ penitus explendæ gratiâ, lubet de Philosophorum ponderibus nonnulla præmissis adjicere, ne aliquid intactum nos reliquisse dici valeat.

Legitur apud Valentin. *Decem ab hominibus heroem nostrum magnanimum prosterni.* Apud Sendivog. *Decem aëris partes cum unâ solis partes ad opus nostrum accipiendas esse.* Apud Joannem Despagnet, & alios plures, *septem vel novem aquilas valido cum leone, carcere includendas, pugnamque inter eos excitandum esse.*

Quæ dicta plerosque summopere turbant novitios, qui his celebrium scriptorum authoritatibus moti Mercurium & Sulphur vulgari expendunt ac librant trutinâ, necnon quodam, (quod præfatorum Philosophorum præscripto accommodare conantur) pondere mixta, ovo Philosophico committunt, atque eâ ratione Sapientum intentioni perfectè se satisfecisse existimant.

Sed consultius profectò agerent si hanc trutinam hocque pondus naturæ ad quam solam pertinet relinquerent: Neque enim ponderis ejusmodi confectio arti, sive manuali operationi tribuitur.

Unde Roger. Bac. in Specul. Alchim. *Excusamur*, inquit, *à receptione argenti vivi & sulphuris prout sunt in natura sua, quia oporteret nos ipsa commiscere secundum debitam proportionem quam humanum ingenium ignorat.*

Et præclarè Laurent. Ventur. *Sicut natura duo habet principia, unum quod tenet naturam patientis alteram agentis; sic etiam ars: & sicut natura hæc duo principia simul componit in certis mensuris & determinatis ponderibus; sic etiam ars componere deberet, sed ars non potest scire debita pondera, ergo oportet quod tanquam ancilla accipiat à natura composita: erit ergo una materia à naturâ ponderata, in quâ ars operari debet, & illa sufficit.*

Idem non inconcinnè declarat Augurell. his versibus:

Nec quoque scire opus est quanquam id sit noscere pulchrum,
Quæ quibus extiterint gignendis ultima rebus
Principia, aut quali fuerint ea lance recepta
In numerum & pondus. Neque enim si farrea tractes
Semina, constituant quæ far primordia quæris:
Farra se ipsa puris mandabis condita terræ,
Virtutem latitantem intus sese que moventem
Irritans tantum, naturæ cætera linques.

Alterum Philosophi pondus operi necessarium designant; de quo Avicenn. Aristotel. Chymic. & alii sic loquuntur.

Pondus ubique notandum est nè nimia siccitas aut superfluus humor opus administrando corrumpat, ideoque tantum assando decoquas quantum dissolutio adjecit: & inhumando dissolvas quantum assando defecit, & aquam terræ superfundas temperatè, nec multum videlicet, nec parum: quia si multum, fiet pelagus conturbationis; si verò parum, comburetur in favillam.

Hujus quoque ponderis doctrina non paucos artis nostræ investigatores angit quorum aliqui dictam à peritis legem ritè observaturi, ut primum materiam suam

suam ad siccitatem seu congelationem dispositam conspiciunt, eam novi suffusione liquoris humectant, totiesque vas suum aperiunt, quoties ejusmodi humectationem materiæ suæ necessariam arbitrantur.

Verùm devio & irreparabili illos errore labi planum est.

Dicunt namque Arteph. Dausten. & plerique omnes, *Vas semel claude, & semel aperi, quod amplius est, à malo est.*

Et Riplæus *Cave nè vitrum vel aperias, vel moveas unquam ab initio usque ad finem, si secus feceris opus tuum nunquam poterit perfici.*

Et quemadmodum in omni animalium generatione occlusus semel fœminæ uterus; ante partus emissionem nunquam recluditur; idem in Philosophica regii infantis nostri progeneratione evenire necesse est.

Præfati itaque ponderis compositio, ut sincere loquamur, ad naturam adhuc potius spectat, quàm ad artem, quamvis ad illius perfectionem, artificis operam atque industriam admodum conducere fatendum sit; quippe qui naturæ intrinsecus operanti, eum extrinsecus calorem subministrat, per quem materiæ Philosophicæ siccitas & humiditas alternis sibi vicibus in debitâ proportione & mensurâ ita succedant, ut lapis neque humoris abundantia suffocetur, neque siccitatis excessu contabescat, vimque suam generativam amittat.

Tertium pondus superest quod enixè commendant Philosophi, pondus sanè longè præstantissimum & singulari illorum commendatione ac præconio dignum; quod scilicet veram Sapientum proportionem, totamque operis nostri perfectionem complectitur.

Eximia hujus ponderis compositio in perfectâ elementorum conjunctione consistit; ac proinde quisquis eo eruditionis provectus est ut lapidis nostri elementa, digestionis beneficio penitùs mundare, in terræ nostræ sinu fixare, & nexu indissolubili inter se colligare noverit; illi, veræ Sapientum ponderis scientiæ gloria jure tribuitur, nec aliud ipsi expetendum restat, nisi quod admirandæ illius elementorum conjunctionis, quam Philosophi divinam appellant, definitum tempus cognoscere possit, ut regium nostrum infantem cum temporis in lucem prodeuntem, opportunè excipere, & succosa lactis nostri substantia nutrire valeat; cujus virtute robur vegetum, acquirat, atque in heroem validissimum & insuperabilem adolescat.

Hæc sunt, Frater, sacrata abstrusissimæ artis nostræ mysteria, quæ tibi quantùm nobis licuit aperuimus, si nos intelligis, id est, si te fata vocant.

Hic est TRAMES FACILIS ET PLANUS AD AUREAM HERMETIS ARCEM RECTA PERDUCENS, quem tibi quasi digito monstravimus.

Si tibi Superi largiantur, ut, prælucente quàm accendimus face, tramitem hunc jucundum ac divitem ingrediaris; non aliam à te mercedem exposcimus, quàm ut nostri, nostrorumque tuis in precibus quandoque memineris, integram Deo nostro Optimo Maximo fidelitatem serves, commissum tibi à nobis secretum nulli mortalium indigno declares, ac denique pretioso hoc secreto ad Divinam in primis gloriam, proximi egentis auxilium, afflictorum solatium prudenter utaris.

Id si præstiteris, tua consilia, Majestas divina fortunabit, tuaque in cœlo vota fœlicius complebit. Sin aliter utare; vel divinum lapidis nostri donum fato tibi nescio quo subtrahetur, & è manibus tuis Deo permittente, teque obstupescente evanescet (prout cuidam non ita pridem evenisse scio) vel te infortuniis gravissimis Numen offensum affliget, vel quod longè pessimum est æternis animam tuam infœlicem cruciatibus ob concessi tibi doni abusum addicet. Utramvis Frater, fortunam elige, & dicta mea animo tuo altius imprime. Vale.

FINIS.

SUBSECTIO X.

HORTULUS HERMETICUS *Flosculis Philosophorum cupro incisis conformatus, & brevissimis versiculis explicatus, quo Chymiatriæ Studiosi pro Philotheca uti, fessique Laboratoriorum ministri recreari possint.* Authore M. DANIELE STOLCIO de Stolcenberg Bohemo, Med. Cand. Poëta, Lau: Cor.

AD LECTOREM PHILOCHYMIATRUM.

Vt releves animum proles Vulcania fessum,
Hortulus ecce tibi noster apertus erit.
Invenies in eo flores fontemque perennem,
Quod juvet hinc oculis nare vel ore bibes.

Magnificis Viris Nobilitate, virtute & eruditione præstantissimis, DN. MARCO CONRADO à RECHLINGA, &c. S. Cæs. Maj. & Illustriss. ac Celsiss. Ducis Virtembergici Consiliario; Nec non DN. PHILIPPO HAINHOFERO, Illustrissimi Ducis Pomeraniæ à Consiliis, Patronis & amicis suis perpetua observatione colendis & honorandis. S. P. D.

Singularis vestræ erga me Benevolentiæ Nobilissimi & Clarissimi Viri, non immemor perpetuo gratitudinis vinculo me vobis obstrictum lubens fateor. Quamprimum enim augustam vestram Augustam attigeram, vobis antea nunquam notas, tum illico virtutis vestræ immortali laude dignæ fructus eximios deprehenderam. Inprimis verò tu Nobiliss. & Clarissime D. Marce Cunrade me tuis ædibus splendidissimis exceperas, omnia humanitatis officia præstiteras, adhæc Occasionem qua facilius & fælicius Italiam visitarem suppeditaveras. Tu verò Nobiliss. D. Hainhofere me amore & favore tuo erexeras, colloquiis suavissimis exhilaveras, adhæc celeberrimam illam tuam Philothecam, (cui parem in meâ Peregrinatione non vidi neque unquam visurus sum) ad perlustrandum exhibueras.

Quare cum nunc non liceat pro meritis vestris parem referre gratiam, aliquod saltem debitæ meæ gratitudinis vobis publicè offerre volui testimonium. Accipite igitur hoc præsens exiguum grato animo Opusculum, meque vobis etiam in posterum bene commendatum habete. Ego daturus sum operam, ut vestræ erga me Benevolentiæ nunquam vos pœniteat. Valete. Dabam Longenavia.

VESTRÆ NOBILITATIS

Ad officia promptus ac paratus
D. STOLCIUS.

AD CANDIDOS LECTORES.

Solis illud eximium jubar, Lectores Candidissimi, à veritate Temporis filia magis ac magis in apricum producitur. Quamvis Avari Oculorum caligine laborantes ob nebulas in quibus perpetuo morantur id videre nullo modo possint. At fidelissimi rerum naturalium Indagatores hoc lumine ceu numine gaudent, & ad laudes Conditori decantandas per id excitantur.

Hinc etiam ij, quibus olim risui & ludibrio Chymiatri fuere, jam tot testimoniorum multitudine victi, tantoque Convalescentium numero adacti, imò propria Experientia edocti & adducti, Vulcano palmam dare, eique votivam hederam suspendere coguntur. Vulcanus itaque jam ubivis colitur, ei aræ quamplurimæ eriguntur, & non tantum à tenuioris sortis hominibus, sed etiam à Principibus & Monarchis eidem litatur.

O fælicem Hygeiam tanto Parente! ô fælicem Æsculapium tanto Patrono! At vos sacratissimi tanti ministri

Queis meliore luto finxit præcordia Titan

Huc huc adeste, utque laborum vestrorum aliquod levamen, Phœbique obnubilati solamen habeatis in hunc nostrum Hortulum exspatiamini. Hunc quidem Mylianum agnoscite. At meludentem & cantillantem, quantum negotia patiuntur absque molestia audite. Mea enim hæc Ætas nescio quo pacto magis ad lusus quam ad labores prona videtur. Verum enim vero si nostri iuveniles lusus vobis placuerint, dabo operam ut posthac seria tractem, animosque vestros non tam inanibus spectaculis quam profundioribus Apollinis nostri mysteriis exhilarem. Valete.

Ad Ornatissimum & Humanissimum VIRUM *Dominum* Lucam Jennisium, Amicum meum charissimum

ANAGRAMMA.

LUCAS IENNISIUS
IN SINU LUCIS EAS.

Lux oritur mundo: Tu Christi dilige lucem,
Quod facis, Inq; SINU sic bene LUCIS EAS.
Lux ea te pariter radiis lustrabit amœnis,
Et dabit optatum tangere posse bonum.

I.

Hermes Trismegistus Ægyptius.
Vid. Tab. VIII. Fig. 1.

Quicquid in æthereo clausum reperitur Olympo,
Illud humus proprio fertque fovetque sinu.
Quicquid Terra terit, Cœlum tenet id quoque: Verum,
Cœlum cælesti, sed proprio illa modo.

II.

Adfar Alexandrinus Præceptor Morieni.
Vid. Tab VIII. Fig. 2.

Cynthius est nostri thalami Pater atque Maritus,
At Conjunx niveis Cynthia cincta comis.
Filius hocce toto tenera generatur in aula,
Effigie Matris præditus atque Patris.

III.

Cleopatra Ægypti Regina.
Vid. Tab. VIII. Fig 3.

Enthea vis Sophia est, quam summi lar... Tonantis
Dextera præcipuo ponit in Orbe loco.
Hanc tamen occultat ne fiat præda malorum.
Rara datur raris tanta Corolla viris.

IV.

Medera Fœmina Alchymistic.
Vid. Tab VIII. Fig. 4.

Quisquis Alithiæ novit Regna beata,
Nescit is Hermetis vascula mira Senis.
Verum Naturæ lento vestigia passu
Qui sequitur, veras vase videbit opes.

V.

Calid Rex Ægypti Saracenus Morieni Discipulus.
Vid Tab. VIII. Fig. 5.

Ut tener optatas Infans generetur ad auras,
Et possit vitæ ducere fila suæ:
Tertius ecce Patri magno Matrique tenellæ
Succedit, flammas qui regit Ignivomas.

VI.

Maria Hebræa Moysis Soror.
Vid Tab VIII. Fig 6.

Fumus amat fumum, rursusque adamatur ab illo.
Nam similis quodvis gaudet ovatque suo.
Candida sed celsis quæ crescit montibus herba
Hunc fumum filiis haurit utrumque suis.

VII.

Thaphuntia Fæmina Philosophica.
Vid. Tab. VIII. Fig. 7.

Est geminum gummi, primum cujus color albet
Alterius rubeo sic velut Igne micat.
Hæc duo junge simul, thalami primordia nostri
Adspicies, fœtus crescat ut inde bonus.

VIII.

Euthica Fæmina Philosophica Arabica.
Vid. Tab. VIII. Fig. 8.

Contra flammivomum quod pugnam suscipit Ignem
Nostrum (ceu fas est) sulphur id esse puta.
Sed tamen illius vires quod sustinet in se,
Id tu Mercurii nomine nosse potes.

IX.

Calid Hebræus Filius Gazichi.
8. Vid. Tab. VIII. Fig. 9.

Summa Magisterii nostri mysteria quæris?
Acquires vano nulla labore tuo.
Si tamen illa roges fundendo vota Iehovæ
Grata exoptati meta laboris erit.

X

Musa Calidis à Disciplina.
Vid. Tab. VIII. Fig. 10.

Ut carpas gratos Sophiæ Puer Optime flores
Ad Studium fac Cor ardeat Igne tuum.
Nam Præceptores tibi erunt velut organa quædam,
Per quæ larga tibi munera Iova dabit.

XI.

Anaxagoras Chazomenius Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 11.

Igne micans Aurum quid sit, si forte requiras?
Aut Anima Argenti quid tibi significet?
Vel si scire cupis medius quid Spiritus ille?
Omnia sunt noster nil nisi Mercurius.

XII.

Xamolxis Pythagoræ Comes.
Vid Tab. VIII. Fig. 12.

Auxiliante Deo re um cui summâ potestas.
Continues animo Delphica capta pio.
Sic ex angustis posthac augusta videbis
Et referes studii præmia digna tui.

XIII.

Democritus Græcus Alchymista.
Vid Tab. VIII. Fig. 13.

Non ignota tibi sint primo pharmaca nostra
Ignita, ut cœptum ritè sequatur opus.
His etenim densi spoliabis Corporis umbram,
Ut pateant oculis interiora tuis.

XIV.

Pythagoras Græcus Philosophus.
Vid Tab. VIII. Fig. 14.

Qui vis magnorum penetralia scire Sophorum,
Sæpius hæc animo volve revolve tuo:
Quæ sit Materies, ex qua Deus omne creavit,
Hanc postquam poteris noscere, doctus eris.

XV.

Heraclitus Philosophus.
Vid Tab VIII. Fig. 15.

Principium primum cunctarum denique rerum
Ignis Apollineus fons & origo fuit.
Hoc sine non poteris nostrum spectare laborem,
Atque tuus pariter furnus inanis erit.

XVI.

XVI.
Apollonius Tyanæus Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 16.

In Patria propria qui magnus quæso Propheta?
Agricola at Plantas transitione juvat.
Tusi Latonem vis reddere splendidiorem
Huncce peregrinis transfer ad alta locis.

XVII.
Michael Psellus Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 17.

Mens cum Natura Terram deducit ad imam
Principiumque sibi reddit ab Axe Deum.
Sic Animus noster Natura intus ab ipsa
Detrahit è Cœlo corpus Apollineum.

XVIII.
Morienus Romanus Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 18.

Materiam nostri quam quæris in Arte Laboris,
Putridus in vili stercore fimus habet.
Ejus enim varias licet hinc cognoscere vires,
Quod vegetans Terram germina ferre juvet.

XIX.
Artephius Arabs Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 19.

Naturæ Lumen Sapientiaque integra Mundi
Per triplicem numerum cuncta creata fovet.
Est Anima, est corpus, tum jungens Spiritus illos.
Sic tria sunt: Sal, cum Sulphure, Mercurius.

XX.
Alphius Arabs Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 20.

Noster Apollineos qui Falcifer augeat artus
Ut crescant, pretio venditur exiguo.
Ante Coronatus Regni quam Sceptra gubernet,
Divitibus pariter pauperibusque patet.

XXI.
Avicenna Arabs Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 21.

Aereis tollens pennas Iovis ales in oris,
Bufoque terrestris, quod cupis illud habent.
Tu Cœlum Terræ, fixum conjungi volanti:
Sic Aquilæ Bufo ritè jugatus erit.

XXII.
Geber Arabs Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 22.

Omnia Sol radiis illustrat ab axe benignis,
Vique sua suavi cuncta vigere facit.
Omnia Sal servat, segetes, animalia, & undas.
Hic tibi Sol solus cum Sale sufficiet.

XXIII.
Gilgil Maurus Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 23.

Nunquam Terra suis generat tepefacta cavernis
Absque, metalla, suo Sulphure, Mercurio.
Sic tu Tincturam poteris producere nullam,
Hæc duo ni jungas qua decet arte simul.

XXIV.
Hamuel Philosophus.
Vid. Tab. VIII. Fig. 24.

Quæ facilis Ratio tibi & Experientia dictat,
Hæc sequere, optatum ritè sequetur opus.
More Aquilæ ad nitidum vertas tua lumina Solem;
Quamprimum ad Terram cygnea colla cadent.

XXV.
Senior Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 1.

Luna tuum Natum splendentia tollit ad Astra
Spiritus, ut vires hauriat æthereas.
Ergo ita stelliferis sublatus ad alta cothurnis,
Naturam excedet Mater amanda tuam.

XXVI.
Rasis Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 2.

Gumen lac cogit, Lac nostrum gumina solvit,
Hinc Orientalis Sanguis in Arte rubet.
Est Aquila atque Leo, Solis cum Sulphure Luna.
Auxilium præsens hæc tibi juncta dabunt.

XXVII.
Mitigo Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 3.

Quamvis con[illegible] homines Animalia & ipsa
Hunc Lapidem hos omnes negligit [illegible] tamen.
Non tantum manibus tractatur Philosophorum,
Hos amat inprimis deligiturque ab iis.

XXVIII.
Malus Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 4.

Divinus Lapis intus [illegible] te est, imo & apud te,
Circa te, & supra teque [illegible] caput.
Ergo oculos aperi, lustrando dona Iehovæ
Naturæ lumen jam loca cuncta videns.

XXIX.
Rosinus Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 5.

Ignarus rerum feriit Colocinthida telo,
Inde putans Sortis mella futura bonæ.
Tu quoque ne pariter Pomum cogaris amarum
Mandere, prudenter fellea mella fuge.

XXX.
Massarai Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 6.

Cum Lapis immundus Terræ generetur in antris,
Spernitur à vulgo negligiturque nimis.
Hunc tamen impurum purgat bene turba Sophorum
Corporis ut spreto carcere ad Astra volet.

XXXI.
Dantes Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 7.

So[illegible]e in humorem bene Corpora nostra parata;
I[illegible]bite atque illo germina Spirituum.
Sic Iuvenis blandæ jungetur amore puellæ,
Illorum incendet dum modo pectus Amor.

XXXII.
Galienus Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 8.

Corpora purgando reparate & solvite, tandem
Cogite, tumque super corpora projicite.
Illinc Conjugibus surgent nova gaudia mille
Dum cernent thalami pignora grata sui.

XXXIII.
Mahomet Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 9.

Noster in Arte Lapis trahit ex Animalibus ortum;
Namque capit radios pulcher Apollo tuos.
Hinc Homo sydereus, camporum lilia, Cervus
Nota tibi trino lumine Solis erunt.

XXXIV.
Hercules Rex sapiens ac philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 10.

Principio noster Natus procedit ab uno,
Spargitur in plures sed tamen ille modos.
Ipsius rami finem solvuntur in unum.
Sic redit ex illo quod fuit ante chaos.

XXXV.
Euthices Philosophus.
Vid. Tab. IX. Fig. 11.

Ablutum Corpus Salibus produximus album.
Accensum nostrum tum quoque lumen erat;
Id per Borracem Corpus post fiximus album.
Aurea Saturni munera dextra dedit.

XXXVI.

Adarmath Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 12.

Ut pariat plures nostra Leo in Arte Leones
Fac ut ad Astra volet, rursus & ima petat.
Principio finis sic conjungetur, & ipsum
Principium fini qua decet Arte suo.

XXXVII.

Arsianus Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 13.

Insula ab æquoreis consurgens prominet undis
Qua Leo terribili cæsus ab Ense cadit.
Confluite huc Volucres, vobis hic potus & esca.
Esca caro, at potus lucida lympha satis.

XXXVIII.

Datin Philosophus & Chymicus.

Vid. Tab. IX. Fig. 14.

Auroram roseo ni Sol producat ab Ortu,
Perpetuis tenebris omnia vincta forent.
Sic rubeus Lato ni convertatur in album,
Tum rubor illius prorsus inanis erit.

XXXIX.

Azinabam Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 15.

Bos Apis Ægypti tulit olim materiei
Symbola, cum celebres Isis, Osiris, erant.
At tu sume caprum Luna vel Apolline plenum.
Auxilio illius læta brabæa feres.

XL.

Elbo Interfector Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 16.

Quotquot ad hanc Artem cursu properatis anhelo,
Curate ut Laton candida membra gerat.
Sufficit his vobis. Modo cuncta volumina vestra
Rumpite, ne rumpat pectora vestra dolor.

XLI.

Ademarus Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 17.

Qui Lapidem quærit fundendo Metalla per Ignem,
Inveniet Vitri nil nisi frustra levis.
Sic queiscunque modis Cyllenia membra repurges,
Nil nisi vitrifico pulvere plenus erit.

XLII.

Belinus Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 18.

Sol Genitor noster, cui tota Potentia Mundi
Tradita, jam curru fertur in æthre suo.
Illum tres Cælo volucres terræque remiscent.
Qui sunt hi? Sal cum Sulphure Mercurius.

XLIII.

Plato Chymicus.

Vid. Tab. IX. Fig. 19.

Semina terrestri ni corrumpantur in alvo,
Nec fructus tibi, nec germina grata forent.
Ovaque ni primo putrescant, pullus ad auras
Non surget, tali nosce Metalla modo.

XLIV.

Jesid Constantinopolitanus.

Vd. Tab. IX. Fig. 20.

Terram Mercurii qua surgit plantula nostri
Non tetigit radiis ignita flamma suis.
Huic tamen indiderant proprias vaga sydera vires,
Inprimis radios Cynthia solque suos.

XLV.

Albugazal Præceptor Platonis Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 21.

Ecce vorax nostri Saturnus Apollinis artus
Corripit, & rabido ceu Lupus ore vorat.
Non tamen illius Naturam destruit omnem,
Nam multo posthac clarior inde redit.

XLVI.

Helisardes Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 22.

Nostra Magisterii via devia non erit ulli,
Nomina cui Lapidis nota colorque patet.
Nomina sunt Akoth color est niger albus & ardens
Hos tu dum cernes error abibit iners.

XLVII.

Galud Rex Babiloniæ.

Vid. Tab. IX. Fig. 23.

Putris Apollineos Saturnus inebriet artus,
Fiat ut ex illis quod fuit ante chaos.
Quatuor hinc redeant propriis Elementa figuris,
Claudetur fini tum rota tota suo.

XLVIII.

Seneca Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 24.

Purius egreditur perfectum Corpus ab Igne,
Virtutisque suæ commoda multa refert.
Ast imperfectum tenues vanescit in auras,
Quamprimum flammas senserit Ignivomas.

XLIX.

Albertus Magnus Episcopus & Chymicus.

Vid. Tab. IX. Fig. 1.

Sum Draco, quod genero, non nostra Scientia præstat
Sint licet in gremio cuncta metalla meo.
Scilicet in me supremi gratia Iovæ,
Isthæc quæ per me singula sola facit.

L.

Bernhardus Comes Trevisanus.

Vid. Tab. X. Fig. 2.

Sperma metalliferum, tibi quod nova germina mõstret,
Naturæ maris est famineæque simul.
Huic si tu imponas stellati membra Leonis,
Illa triceps anguis ritè soluta dabit.

LI.

Arnoldus de Villa Nova Chymicus.

Vid. Tab. X. Fig. 3.

Montibus in nostris conjungitur ignis & Unda
Exurgit blandis hunc rosa pulchra comis.
Hæc poterit varios è corpore pellere morbos,
Nam Cæli radios flosculus ille tenet.

LII.

Petrus de Villa Nova Arnoldi Frater.

Vid. Tab. X. Fig. 4.

Quæris opes Mundi varias, certasque medelas
Illud utrumque juvans hæc Medicina tenet.
Hanc igitur primo post dogmata sacra requiras
Adspicies Iovæ quam sit amica manus.

LIII.

Basilius Valentinus Monachus.

Vid. Tab. X. Fig. 5.

Tinctura Pater est Phœbus sed Cynthia Mater,
Fons tamen illius nonnisi Mercurius.
Hunc cautè quæras jungendo Corda duorum
Proferet illorum quod modo quæris Amor.

LIV.

Alanus de Indis Philosophus.

Vid. Tab. X. Fig. 6.

Qui duo, qui septem, qui quodvis scibile novit,
Ille Chymistarum pondera nota tenet.
Huic Draco cui geminum caput est facili arte patebit,
Virque ferens fructus Cinthia Solque tuos.

LV.

Vincentius Monachus Bellovacensis.

Vid. Tab. X. Fig. 7.

Non lapis atque lapis est cui nomen Elixir.
Miraris quod sit non lapis atque lapis?
Non lapis est quoniam liquefit nec perditur Igne,
At lapis est fundi quod queat atque teri.

LVI.

LVI.
Joannes de Padua Philosophus.
Vid. Tab. X. Fig. 8.

Sunt varia Vndarum vires miraque per Orbem,
Quas humus è proprio trudit ad alta sinu.
His tamen est cunctis multo præstantior illa,
Corpus ubi tenerum nostra Diana lavat.

LVII.
Iodocus Greverus Chymicus.
Vid. Tab. X. Fig. 9.

Mercurius Soli comes it seu fidus Achates.
Cynthia splendorum nonnisi Solis habet.
Mercurius noster si Marti Cyprida jungat,
Consperget radiis Phœbus utrumque suis.

LVIII.
Author Rosarii Magni Philosophorum.
Vid. Tab. X. Fig. 10.

Vnus Apollineum noster Leo currit ad Ortum,
Alter ad Hesperios tendit abitque lacus.
Hisce locis ambos revocando junge Leones,
Tum Lunæ & Solis latus habebis opes.

LIX.
Isaac & Arnoldus Philosoph.
Vid. Tab. X. Fig. 11.

Larga satis gratis supremi dextra Tonantis
Philosophis lapides donat in orbe duos.
Candidus est primus, gerit & tria colla, sed alter
Splendidior rubei membra Leonis habet.

LX.
Philippus Theophrastus Paracelsus.
Vid. Tab. X. Fig. 12.

Vt medicamen ages, tua sic tingentur in aurum
Corpora: quæ sparges semina falce metes.
Phœnicem quæras Pelicani sanguine cretum
Hunc (mihi si credis) proferet albus Olor.

LXI.
Author Dialogi Germ: Inter ☉ & Lapidem.
Vid. Tab. X. Fig. 13.

Est lapis ex Auro plenus flagrante veneno,
Auri Mercurius quod tibi nosse dabit.
Vt tamen ex illo fiat Medicina salubris,
Arte tua corpus divite Apollineum.

LXII.
Author Rhytmorum Philosophicorum.
Vid. Tab. X. Fig. 14.

Qui quæris lapidem, Terræ interiora requiras,
Invenies illic quæ Medicina latet
Multorum Capitum cognosces inde Draconem,
Percipies nostra quis sit in Arte Leo.

LXIII.
Isaac Hollandus Pater.
Vid. Tab. X. Fig. 15.

Materies Lapidis res est quæ Sulphure constat
Fulgureo nostro, Mercurioque simul.
Hanc cupis? excelsos properanter scandito montes,
Quid Leo, perquirens, liliaque alba notent.

LXIV.
Isaac Hollandus Filius.
Vid. Tab. X. Fig. 16.

Innumeros inter tribulos spinasque feroces
Conduntur flores splendide Phœbe tui.
Dum redeunt grate projecta Cadavera vitæ.
Istis floridior Vita manere solet.

LXV.
Joannes Pontanus Philosophus.
Vid. Tab. X. Fig. 17.

Ardet, at haud flammas tenues eructat in auras
Sin minus, occultus tum tibi prorsus erit.
Hunc facile invenies, si te DEVS ipse juvabit:
Sin minus, occultus tum tibi prorsus erit.

LXVI.
Nicolaus Flamellus Gallus.
Vid. Tab. X. Fig. 18.

Qui bene laudatam potuit traducere Vitam,
In senio casu non cadet ille malo.
At si membra Senis lacerentur ab Ore Leonis,
Posthuma promeritum fama rependet opus.

LXVII.
Guilielmus Parisiensis Philosophus.
Vid. Tab. X. Fig. 19.

Abdita qui quærit Lapidis mysteria nostri;
Philosophus verus sit tamen absque dolo.
Ignarus teneros cupiens si carpere fructus,
Frondibus avulsis protinus inde cadet.

LXVIII.
Johannes Mehuni Philosophus.
Vid. Tab. X. Fig. 20.

Ardua divinæ qui vult miracula dextræ
Scrutari, haud propriis viribus illud agat.
Est etenim æthereum numen quod cuncta gubernat
Id petat, id veram pandet ad alta viam.

LXIX.
Dionysius Zacharias Philosophus.
Vid. Tab. X. Fig. 21.

Hanc Artem magnam divina potentia servat,
Ne pateat populo forsan in Orbe malo.
Ergo si invito properas huc numine Divum.
Accipe quod proprium est suavis Amice, & abi.

LXX.
Iohannes Fernelius Ambiensis.
Vid. Tab. X. Fig. 22.

Antra caduca soli pecudum ne more pererres,
Lumen ad æterni verte theatra poli.
Hoc Sapientis opus, Sic Vita lætus in hacce
Percipies gustum numinis ætherei.

LXXI.
Christophorus Parisiensis Chymicus.
Vid. Tab. X. Fig. 23.

Hic cum Fratre Soror cumulo tumulata incumbit.
Hic quoque Mas propriæ Conjugis ossa fovet.
Hic etiam blanda Natus cum Matre quiescit.
Inde resurgendi postea tempus erit.

LXXII.
Guido de Montanor Philosophus.
Vid. Tab. X. Fig. 24.

Quatuor ut proprio junges Elementa rotatu;
Quadrupla vis Lapidis Spiritualis erit.
Quatuor at numero poteris comprehendere trino;
Si modo principii nomina trina notes.

LXXIII.
Philippus de Ravilasco Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 1.

Quod putresit Corpus, vegetatum tempore certo;
Clarius ad vitam splendidiusque redit.
Vt surgant cupiunt sic Corpora cuncta resolvi;
Accipiunt vitam nam resoluta novam.

LXXIV.
Gratianus Philosophus Chymicus.
Vid. Tab. XI. Fig. 2.

Vulcani auxilio cineres corpore quovis
Efficies: hinc Sal, quod tibi fundet Aquam.
Ast Aqua Mercurium pariet Cyllenius Aurum;
In mare sic nostri fluminis Vnda fluet.

LXXV.
Stephanus Philosophus Chymicus.
Vid. Tab. XI. Fig. 3.

Quodque suo simili generatur plantula planta
Ex Animali Animal sic Homine ipsus homo.
Sic etiam simili mineralia germine gaudent,
Inde metallorum stirpe metalla virent.

LXXVI.

Daniel in Retractationibus Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 4.

Quo magis as nostrum coquitur, tanto magis atrum
Redditur, atque in Aquam vertitur aeream.
Sic tres Cornices post certam temporis horam
Ornantur pennis blanda Columba tuis.

LXXVII.

Raymundus Massiliensis Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 5.

Occulit occultum Divum prudentia Semen.
Viscera nam Terræ multa profunda tenent.
Ergo animo prompto Terræ mineralia lustra,
Invenies vitro splendida dona tuo.

LXXVIII.

Johannes Austri Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 6.

Quid in immenso generatum cernitur Orbe,
Quatuor inprimis hoc Elementa tenet.
Vrante hinc, tandem Iuno, Proserpina, Doris
Reginæ magni quatuor Orbis erunt.

LXXIX.

Valerandus de Bosco Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 7.

Quo magis Igne coques Venerem, magis illa rubescet,
Et tinget rubeo cuncta colore suo.
Hinc quas quæris aves, triplici duplicata rotatu
Arbore conspectas hæc tibi Stella dabit.

LXXX.

Johannes de Sacro Bosco Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 8.

Quo mage cocta Venus fuerit, tanto mage spissa
Fiet, & inceptum ceu nive tinget opus.
Cognosces igitur Serpentes atque Leones,
Inde coronati quis sit Oloris honor.

LXXXI.

Thomas Aquinas Italus Chymicus.
Vid. Tab. XI. Fig. 9.

Sulphur Mercurio junctum producere novit
Naturæ certo cuncta metalla gradu.
Tu si Naturæ cursum Chymica Arte sequaris
Quod parit illa etiam progenerare potes.

LXXXII.

Petrus Bonus Ferratiensis.
Vid. Tab. XI. Fig. 10.

Principium motus, cunctarum Operatio rerum
Est Anima, absque illa crescit in Orbe nihil.
Quod jubet illa tamen tanquam Domina omnib⁹ horis
Exequitur prompto Corpus id Officio.

LXXXIII.

Marcellus Palingenius Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 11.

Arcadium puerum celerem nimiumque fugacem
Prendite & in Stygiis mox quoque mergite aquis.
Tunc sepelite utero calido & dissolvite putrem,
Instar Phœnicis Spiritus ejus erit.

LXXXIV.

Johannes de Rupescissa Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 12.

Flebilis omnigenas Paupertas excitat Artes
Atque diu quondam quæ latuere docet.
Dicitur Ingenii Venter largitor acuti;
Nam studii varias cogit inire vias.

LXXXV.

Petrus de Zalento Philosophus Chymicus.
Vid. Tab. XI. Fig. 13.

Tu sine fermento nihil acceptare memento:
Vt duo conjungas, hoc quoque junge simul.
Sive opus incipies, seu continuabis, id ipsum
Adiice, perficies auxiliante DEO.

LXXXVI.

Johannes Aurelius Augurellus.
Vid. Tab. XI. Fig. 14.

Æquoreis memet quicunque reducet ab Vndis,
Cautus & in sicco littore constituet:
Hunc ego divitiis gratus donabo Paternis,
Atque avibus posthac condecorabo meis.

LXXXVII.

Augustinus Pantheus Venetus Sacerdos.
Vid. Tab. XI. Fig. 15.

Sol Pater est primus, prudens, Operator at alter,
Vulcanus numero tertius esse potest.
Primus eum generat, verà alter at Arte gubernat,
Tertius educat. Tres habet ergo Patres.

LXXXVIII.

Aloysius Marlianus Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 16.

Sulphur & Argentum vivum tibi proferet Aurum
In flamma, spatio tempore exiguo.
Ne tamen ignarum Vulgus, sed dicta Sophorum
Mente vide, Hermogenes sic tibi notus erit.

LXXXIX.

Janus Lacinius Philosophus.
Vid. Tab. Tab. XI. Fig. 17.

Si reliquas Artes Chymicæ assimilaveris Arti,
Sunt velut Ancillæ, quas Hera ut illa regit.
Et merito: Nam post divini dogmata verbi,
Hoc studio nullum majus in Orbe datur.

XC.

Johannes Chrysippus Fanianus.
Vid. Tab. XI. Fig. 18.

In latebris Terræ vis occultatur Olympi,
Philosophi hinc mineram composuere suam.
Hanc cape, post blandi Vulcani construe turrim.
Atque calorifico ceu decet Igne rege.

XCI.

Efferarius Monachus Philosophus Chymicus.
Vid. Tab. XI. Fig. 19.

Nos imperfectum volumus mutare metallum,
Perfecti ut cunctas det teneatque probas.
Non curamus enim nostra quid tenet in Arte
Turba Sophistarum. Vera metalla damus.

XCII.

Gilbertus Cardinalis Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 20.

Destruere oblatos qui nescit Apollinis artus,
Illos non etiam construere ille potest.
Qui tamen inveniet lucum fontemque Dianæ,
Ne canibus, caveat, præda sit ipse suis.

XCIII.

Johannes Theobanus Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 21.

Fuscus in Arte color Terram, sed discolor Vndam,
Aerea transparens at ruber æthra notat.
Hinc Corvos Aquilamq; levem roseamq; columbam
Sanguine condecoras ô Pelicane tuo.

XCIV.

Ludovicus Lazarellus Philosophus.
Vid. Tab. XI. Fig. 22.

Naturæ auxilio quod nos produximus olim,
Vidimus & proprio lumine, Elixir id est.
Ergo coronatur Iovis ales Apolline plena,
Nec metuit vires improba flamma tuas.

XCV.

XCV.

Johannes de Aquino Philosophus.

Vid. Tab. IX. Fig. 23.

Non tam difficile est fulvum generare metallum,
Quam genitum ignaris destruere hocce viris.
Est Draco flammivomus, robur qui negligit ignis,
Nec timet hinc membris ulla pericla suis.

XCVI.

Raymundus Lullius Philosophus.

Vid. Tab. XI. Fig. 24.

Infantis tenerum Corpus generatur ad auras
A mare fuerit fœmina juncta toro.
Tandem prudenter materno est lacte cibandum,
Vt citius nostro crescere in Orbe queat.

XCVII.

Ægidius Magister Hospitalis Hierosolymitani.

Vid. Tab. XII. Fig. 1.

Infans progenitus nutritur fomite vili,
Non secus ac fœtum menstrua mater alit.
Ipse rapit quoniam quæcunque sibi apta videntur,
Ceu rapiunt celeres putre cadaver aves.

XCVIII.

Author Rosarii Abbreviati.

Vid. Tab. XII. Fig. 2.

Bis duo principia hic sunt quatuor atque colores,
Quatuor & flammæ sed medium inde triplex.
Hoc triplex medium postquam cognoverit aptè,
Tum facilè ex illo cætera nosse potes.

XCIX.

Hugo Apostolicus Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 3.

Mortalem amoveas radiis Solaribus umbram
Ille magisterii sit tibi summus apex.
Hinc morietur avis, rursusque resurget ad auras,
Seque sciet vita multiplicare sua.

Petrus Monachus Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 4.

Hic radius Cœli Terræ occultatur in antris,
Hunc tamen extingui non madida unda potest.
Quærere vis illum, totum orbem mente voluta
Non secus ac Atlas: Forsitan invenies.

CI.

Prior Alexandriæ Philosophus Chymicus.

Vid. Tab. XII. Fig. 5.

E radiis Solis nitidus deducitur Ignis:
Igni Elementorum dixeris esse parem.
Hic tibi cuncta dabit, tua mens quæcunque requirit,
Fortiter instabiles & retinebit aves.

CII.

Garsia Cardinalis Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 6

Anni forma mei Cœlo ceu flamma Promethei
Fertur optati blanda theatra soli.
Lætantur tanto mortalis munere divum,
Quando vident tantum Regis ab æthre bonum.

CIII.

Durandus Monachus Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 17.

Alba Senis primo juvenescant membra Parentis
Et rubeo posthac cincta colore micent.
Sanguineusque puer postremo surgat ad auras,
Signaque det Vitæ splendidiora novæ.

CIV.

Androicus Episcopus Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 8.

Ecce necant nostrum diversa Animalia Regem.
Quo ruis his ausis improba turba tuis?
Qui tacet ad vitam rursus de morte resurget,
Tuque feres sceleris præmia digna tui.

CV.

Dominicus Episcopus de Ponderibus.

Vid. Tab. XII. Fig. 9.

Fac capiat Vitam sublatus ad æthera Phœbus,
Inde Sali mixtus ritè putrescat humo
Hinc rosa pulchra simul candentia lilia surgent,
Cumque suo occultus Sulphure Mercurius.

CVI.

Dominicus Apostolicus Chymicus.

Vid. Tab. XII. Fig. 10.

Sunt duo quæ tria sunt, sed sunt tria quæ duo tantum:
Cuncta sed hæc uno nomine nosse potes.
Quod ferat ingressum simul indurare metalla
Quod queat, arte tua junge beatus eris.

CVII.

Hortulanus Philosophus Chymicus.

Vid. Tab. XII. Fig. 11.

Solus qui lapidem novit producere nostrum,
Percipit occulti mystica verba chori.
Hinc Elementorum miro varioque rotatu
Hermogenis cupidas cernit & ambit opes.

CVIII.

Richardus Anglicus Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 12.

Ignarus ne sis studiis animum excole nostris,
Ingenium vires exeret inde suas,
Sis prudens, falsis ne seducare libellis,
Simplex, naturæ quo gradiare viis.

CIX.

Joannes Dastinus Anglus.

Vid. Tab. XII. Fig. 13.

Quod DEVS instituit, Natura id protinus omnè
Exequitur, sed quod non jubet ille, negat.
Et Soli & Lunæ Deus ac Natura meatus
Disposuit certos, te decet hosce sequi.

CX.

Rogerius Bacon Anglus Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 14.

Fac fera membra feri reddantur blanda Draconis,
Æqualique suo stent Elementa gradu.
Sceptra coronatus tunc proferet omnibus inde
Hermogenes, operis meta erit illa tui.

CXI.

Thomas Nortonus Anglus Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 15.

Materies nostri Lapidis res vilis habetur,
Vt terra inventam tollere nemo velit.
Huic tamen imposuit supremi dextra Tonantis,
In propriis latebris quicquid hic Orbis habet.

CXII.

Georgius Riplæus Philosophus.

Vid. Tab. XXII Fig. 16.

Tres sunt Mercurii, quos si cognoscere mens est,
Lunæ unum & Solis lumine cerne Patrem.
Tres sunt diversi nostra quoque in Arte colores,
Vnicus hoc omnes fons tibi nosse dabit.

CXIII.

Abbas Westmonasteriensis Philosophus.

Vid. Tab. XII. Fig. 17.

Perspicuus Lapis est, si quis spectaverit illum,
Atque refert radiis Sidera clara suis.
At velut in speculo, sese speculatur in illo,
Vestibus & nitidis Nympha superba comis.

CXIV.

Edoardus Kellæus Philosophus dubius.

Vid. Tab. XII. Fig. 18.

Purpurea est primum, rubro permixta colore
Materies, cupidum quæ tibi præstat opus.

Hæ

Hæc dum Pavonis pennas albamque Columbam
Proferet, inceptum continuato tuum.

CXV.

Johannes Duns Scotus Philosophus.
Vid. Tab. Fig. 19.

Nostra lythargyrii fucato nomine gaudet
Materies, justo rite parata modo.
Mercurius volitans clauso est figendus in Ovo
Ne veluti volucris rursus ad alta volet.

CXVI.

Michael Scotus Philosophus.
Vid. Tab. XII. Fig. 20.

Præ manibus nobis bona quæ Deus ipse locavit,
Illa fugat scelerum perniciosa cohors.
Tu sine mandato nostros ne tangito fructus
Nam transgressores pœna parata manet.

CXVII.

Scotus Philosophus Doctissimus.
Vid. Tab. XII. Fig. 21.

Ecce magisterii tanta est præstantia nostri,
Si semel id facias hoc tibi sufficiet.
Non iterabis opus: quia Rex ditissimus ille
Servat inexhaustas quas tibi tradet opes.

CXVIII.

Ægidius de Vadis Philosophus.
Vid. Tab. XII. Fig. 22.

Non lapis apparet, quamvis Lapis ille vocetur,
Visus id & tactus dicere namque vetat.
Terra sed rubei sat purpureique coloris,
Quam capiunt claustris cuncta metalla suis,

CXIX.

Melchior Cibinensis Ungarus Philosophus.
Vid. Tab. XII. Fig. 23.

Hic lapis ut parvus (magnorum Cura Sophorum)
Infans virgineo lacte cibandus erit.
Hinc sumet vires, tandemque ætate favente
Auspiciis tantis regia sceptra geret.

CXX.

Bauran Philosophus Egregius.
Vid. Tab. XII. Fig.

Filius en noster tanquam Rex splendidus ortu
Tincta sua è flaminis membra decusque refert.
Gaudete ô cuncti qui nuper morte cadentem
Spectastis, nullam jam timet ille necem.

CXXI.

Frater Albertus Bayer Monachus Philosophus.
Vid. Tab. Fig. 1.

Luserat ut fortis blanda cum Cypride Mavors,
Clauserat hos vinclis Lemnius ecce suis.
Illorum nitido decoratus munere noster
Mercurius, Phœbo par erat æthereo.

CXXII.

Rhodianus Philosophus Excellens.
Vid. Tab. XXIII. Fig. 2.

Quamprimum in Terra mortalia membra recondam,
Nascitur tumuli filius inde mei.
Immortalis erit, nostro quia sanguine pastus,
Exercet & regni splendida Sceptra sui.

CXXIII.

Arda Discipulus Aristotelis Philosophus.
VIII. Tab. XIII. Fig. 3.

Sæpius optato granum conspergitur Imbre
Ut citius vegeto surgat ad alta gradu.
Possit ut excludi pullus nutritur in novo.
Tu tali quævis pasce metalla modo.

CXXIV.

Alexandri Epistolæ dictum.
Vid. Tab. XIII. Fig. 4.

Qui fugit ætherei blandum Draco lumen Olympi;
Ecce fugat tenebras mortiferamque necem.
Usque Oleo & vino sanantur vulnera prompte;
Læsa metalla sua sic Lapis Arte juvat.

CXXV.

Rachaidibi Philosophus Chymicus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 5.

Nutritur minimis quodvis augetur & illis,
Nutritur parvo sic puer ille cibo.
Dum tamen exurget, clarescet lumine bino,
Sumet & Imperii splendida sceptra sui.

CXXVI.

Aristoteles Alchymiæ Philosophus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 6.

Principium nostri Vita est atque esca laboris,
Ut grata Infantis membra juventur ope.
Nec satis id tamen est vitam tantum dare proli;
Hanc opibus decora Mater amanda tuis.

XXVII.

Serapio Philosophus Diligentissimus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 7.

Tempus adest tumulis manes revocare sepultos
Ægraque jam mediis membra levare novis.
Ergo mari nostro Phœbo splendente Dracones
Certantes Cæli rursus ad astra volent.

CXXVIII.

Liber Saturni Philosophorum.
Vid. Tab. XIII. Fig. 8.

More Columbarum junguntur amore Parentes,
Illis optatus surgat ut inde torus.
Infans materna vitam dum sumit in alvo,
Desinit id posthac esse quod ante fuit.

CXXIX.

Dumbeleius Philosophus Chymicus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 9.

Noster Apollo Aquila generatus in Orbe Draconis
In sese ut centro cuncta metalla tenet.
Ut possint fundi præstat dum jungitur illis,
Illorum numero non tamen ipse venit.

CXXX.

Bernhardus de Gravia Philosophaster.
Vid. Tab. XIII. Fig 10.

Filius ad Vitam noster jam à morte resurgit,
Quo fuerat clausus Rex etiam Igne redit.
Gaudet & occulto thalamo, flagranteque amore
Prosequitur Sponsam qua licet arte suam.

CXXXI.

Aranus Medianus Philosophus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 11.

Ni primo agnoscas species, benè postea jungas
Ut generare queant, tum nihil efficies,
Sit tibi fons igitur Solem simul atque Dianam
Qui lavet, & propriis solvat & intret aquis.

CXXXII.

Palmarius inter Philosophos.
Vid. Tab. XIII. Fig. 12.

Servus odorifera conjunctus amore Sorori,
Illius optato plaudat ovetque toro.
Filius ad superas illinc generabitur auras
Dissimilis Matri dissimilisque Patri.

CXXXIII.

Melchior Cardinalis & Episcopus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 13.

Candivorum caute gladio trucidate Draconem,
Ipsius ut melius membra patere queant.
Dum morietur enim tum cognoscetis eundem,
Atque in eo magnas invenietis opes.

CXXXIV.

CXXXIV.
Malchamech Philosophus Chymicus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 14.
Inquiras geminum gummi quod jungere possis,
Ut fluat humidulo sic velut Unda pede.
Aut cum viroso conjunge Dracone Leonem,
Et junctos vinclis Mercurioque tene.

CXXXV.
Anonymus Sarmata Chymicus.
Vid. Tab. XIII. Fig. 15.
Candidus æquoreis ut primum surget ab undis
Cygnus, ei flores pulchra Diana dabit.
Si non Phœnicem vis expectare rubentem,
Floribus his albis te recreare potes.

CXXXVI.
Author Cymbali Aurei.
Vid Tab. XIII. Fig. 16.
Tu qui magnarum quæris miracula rerum,
Adsis dum flores fert rosa pulchra suos.
Adspicies illam splendente rubescere Sole,
Id quod fit spatio temporis exiguo.

CXXXVII.
Author Rosarii Minoris.
Vid. Tab. XIII. Fig. 17.
Germen Apollineum viridante colore nitescit,
Et superat quamvis candor in Orbe nivem.
Hinc corpus corvus sed spiritum amœna Columba
Mumiam Phœbi post Salamandra dabit.

CXXXVIII.
Scala Philosophorum.
Vid. Tab. XIII. Fig 18.
Mercurium parum quem nunquam lædere possit
Flamma vorax, nostrum nosce magisterium.
Hic alios coget, secumque tenebit in Igne,
Dabitque opibus cuncta metalla suis.

CXXXIX.
Testamentum Pythagoræ Philosophicum.
Vid. Tab. XIII. Fig. 19.
Nil sine flammivomo Phœnix operabitur Igne,
Sic velut absque armis nil quoque miles agit.
At si flamma juvet, Leo tunc Aquilam ore vorabit,
Quorum ope rebus opem Lunaque Solque ferent.

CXL.
Turba Philosophorum ac Sapientum.
Vid. Tab. XIII. Fig. 20.
Fac coeat, tum concipiat, prægnansque marito
Proferat, & natum nutriat illa suum.
Inde Mathematicas solves Physicasque figuras,
Re bina ex Ovo tum quoque lætus eris.

CXLI.
Ludus Puerorum Philosophorum.
Vid. Tab. XIII. Fig. 21.
Materiam nostri Lapidis cognoscere promptè
Quisque potes, nullus sed tamen hancce videt.
Quærentum pedibus calcatur scilicet illa,
Et puerorum illa ludere turba solet.

CXLII.
Aurora Consurgens Philosophica.
Vid. Tab. XIII. Fig 22.
Quæ mare, quæ tellus, vel quæ fovet aeris aura
Omnibus his vegetans Spiritus intus inest.
Ergo mari nostro Sirenem quære maritam,
Ubera quæ cupido lacte referta gerat.

CXLIII.
Author Speculi Chymicæ Artis.
Vid. Tab XIII. Fig. 23.
Cespite gramineo sub aperto lumine Cœli;
Gaudenti thalamum cernere mente decet.
Qui cupidos fructus nostri expectatis amoris,
Ornabit vestrum pulchra corolla caput.

CXLIV.
Author viæ Universalis Sapientiæ,
Vid. Tab. XIII. Fig. 24.
Ecce novem Musæ pulchram de flore Coronam
Purpureo, natis imposuere meis.
At Charites illis blandum adjecere decorem.
Turba Leonum illo gaudet ovatque bono.

CXLV.
Author de Quinta Essentia Vini.
Vid. Tab. XIV. Fig. 1.
Ludit Apollo chely, flores fert Luna rosarum,
Saturnus Corvo concomitatus ovat.
Mirum est tristitiam semel hunc posuisse malignam,
Illud ne videas arbor opaca facit.

CXLVI.
Author Lucis Lucentis in tenebris.
Vid. Tab. XIV. Fig. 2.
Iupiter hic niveo, rubeo Mars fortis ut Heros,
Nigro Mercurii lympha colore nitet.
Si vis Naturam rerum cognoscere rectè,
Fac pateant oculis interiora tuis.

CXLVII.
Author Tractatus de Aurelia.
Vid. Tab. XIV. Fig. 3.
Sancta Trias hominem similem sibi quandò creavit,
Exemplum Lapidis fecerat huncce sacri.
Scilicet è limo postquam formaverat illum,
Spirando vitam contulit huicce suam.

CXLVIII.
Author Splendoris Solis Philosophici.
Vid. Tab. XIV. Fig. 4.
Ex Sole & Luna nascetur Filius ille
Quærere quem semper millia multa solent.
More Aquilæ tandem sublatus ad alta volabit,
Effugietque oculos turba maligna tuos.

CXLIX.
Author Horti Divitiarum Sapientiæ.
Vid. Tab. XIV. Fig. 5.
Purpurea orna tu Cypris pulcherrima veste,
Reginam ut jures & facile esse putes.
Hæc urens ursum perfundens atque Leonem,
Sulphur Mercurio jungere rite docet.

CL.
Author Processus de Tinctura Philosophorum.
Vid. Tab. XIV. Fig. 6.
Flammivomo quoniam Rex sceptriger Igne resurgit,
Illius pulchrum fert diadema caput.
Ergo jam nostro felix dominabitur Orbi,
Tutus ab Insidiis mors truculenta tuis.

CLI.
Author Tabulæ Senioris Philosophi.
Vid. Tab XIV. Fig. 7.
Percutiamus eum semel, & repetamus idipsum;
Donec post obitum mollia membra gerat.
O Draco qui fueras vivendo durus & asper
Iam melior tumulo mollior atque redis.

CLII.
Allegoria Merlini Philosophica.
Vid. Tab. XIV. Fig. 8.
Saturnus lethi dominus Corvique Patronus,
Balneo in hoc calido frigida membra lavet.
Non orietur enim Rex, ni moriatur in illo,
Principium vitæ nam tenet ille suæ.

CLIII.

CLIII.

Allegoria Arislei Parabolica.

Vid. Tab. XIV. Fig. 9.

Cum Draco crudeli discerpserit ore Parentem,
Progeniem nostram semina jacta dabunt.
Namque putrescendo dum concipientur in alvo,
Excrescent oris jam genita aereis,

CLIV.

Author Ænigmatum Chemiæ.

Vid. Tab. XIV. Fig. 10.

Quisquis es auriferi qui quaris sperma metalli,
Argentum vivum nosce, beatus eris.
Scilicet id nostra, poterit si jungere Terra,
Aufugiet celeri non magis hocce pede.

CLV.

Clangor Buccinæ Philosophicæ.

Vid. Tab. XIV. Fig. 11.

Inventum corpus liquidam solvatur in undam,
Hac tibi quæsitum Semen in Orbe dabit.
Pulchricomam parient sic membra Senilia nympham,
Tractatu facilis tum Leo noster erit.

CLVI.

Author de Lapide Philosophorum in duodecim Capitibus.

Vid. Tab. XIV. Fig. 12.

Quæ tibi causa fuit vitæ ut susceperis auram,
Causa eadem pariter jam tibi mortis erit.
Ne tamen hanc metuas, nam quod te morte necabit,
Te rursus propria vivificabit ope.

CLVII.

Summa Textualis Philosophica.

Vid. Tab. XIV. Fig. 13.

Argentum vivum nisi mortificetur in illo
Corpore quod summi dextra Tonantis habet.
Tum nihil efficies, Aquila quoque non Leo blandus
Jungetur, nec quas quaris habebis opes.

CLVIII.

Codex Veritatis de Sapientia Philosophica.

Vid. Tab. XIV. Fig. 14.

Viperea primum Natus cum Matre tenellus
Concumbet, sævo Matris ab ense cadet.
Ne metuas mortem puer optime, qua tibi vitam
Sustulit, hanc rursus Mater amanda dabit.

CLIX.

Osvvaldus Crollius Veteranus Philosophorum discipulus.

Vid. Tab. XIV. Fig. 13.

Est secreta nimis Sapientia summa Sophorum,
Et tenet occultas totius Orbis opes.
Si cupis hanc, ora prudens & in Arte labora,
Offeret optatum tum tibi Iova bonum.

CLX.

Joannes Daniel Mylius Veteranus Sapientiæ Philosophicæ Discipulus.

Vid. Tab. XIV. Fig. 16.

Alta magisterii mysteria quærere, Christo
Auspice, divinas est reputare vias.
Sic poteris magni compendia cernere Mundi,
Principium & finis sic tibi notus erit.

FINIS